

We Təno dı kasım

Pulim Təno	Pulim	1
Nuñim Təno	Nuñim	50
Cullu Təno	Cullu	92
Garım Təno	Garım	122
We Niə Gulə Təno	Gulə Təno	160
Zozwe Təno	Zozwe	194
Sarıya-dirə Təno	Sarıya-dirə	218
Ruuti Təno	Ruuti	241
Samowelı Dayigə Təno	1Sam	244
Samowelı Twannu Tile Tu	2Sam	275
Pwa Dayigə Təno	1Pwa	302
Pwa Twannu Tile Tu	2Pwa	331
Kıbartı Dayigə Təno	1Kıbartı	360
2 Kıbartı tənə	2Kıbartı	391
Esdrası Təno	Esdrası	425
Nehemi Təno	Nehemi	436
Esıteertı Təno	Esıteertı	451
Zobi Təno	Zobi	458
Ləñ-ğwtı Təno	Ləñ-ğwtı	499
Bitar-dındı Təno	Bitar-dındı	617
Kwərə-tu Təno	Kwərə-tu	646
Soləməñ ləñ-ywəğə Təno	Soləməñ	656
We Nijoñnu Ezayi Təno	Ezayi	664
We Nijoñnu Zeremi Təno	Zeremi	735
Wu-cəğə Təno	Wu-cəğə	802
We Nijoñnu Ezekiyelı Təno	Ezekiyelı	809
We Nijoñnu Daniyelı Təno	Daniyelı	859
We Nijoñnu Oze Təno	Oze	875
We Nijoñnu Zowelı Təno	Zowelı	886
We Nijoñnu Aməstı Təno	Aməstı	891
We Nijoñnu Abdıası Təno	Abdıası	900
We Nijoñnu Zonası Təno	Zonası	902
We Nijoñnu Mise Təno	Mise tənə	904
We Nijoñnu Nawum Təno	Nawum	909
We Nijoñnu Habakuki Təno	Habakuki	911
We Nijoñnu Sofoni Təno	Sofoni	914
We Nijoñnu Aze Təno	Aze	918
We Nijoñnu Zakari Təno	Zakari	920
We Nijoñnu Malası Təno	Malası	930
We taanı dılb MATIYU na pıpıntı tın	Mat	933
We taanı dılb MARUKI na pıpıntı tın	Mar	969
We taanı dılb LUKI na pıpıntı tın	Luk	992
We taanı dılb ZAN na pıpıntı tın	Zan	1031
Zezi tıntıñna bam TıTıTıJA Təno	Tıt	1057
Tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa ROM TIINE tın	Rom	1091
Dayigə tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa KORENTI TIINE tın	1Ko	1107
Tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa KORENTI TIINE o kı bile tın	2Ko	1121
Tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa GALATı TIINE tın	Gal	1131
Tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa EFEEZı TIINE tın	Efe	1137
Tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa FILIPI TIINE tın	Fil	1143
Tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa KOLCSı TIINE tın	Kol	1147
Dayigə tənə kulı Poolı na pıpıntı o pa TESALONIKI TIINE tın	1Te	1151

Tənc kəlv Pooli na pəpənti o pa TESALONIKI TIINƏ o ki bile tun	2Te	1155
Dayigə tənc kəlv Pooli na pəpənti o pa TIMOTI tun	1Ti	1157
Tənc kəlv Pooli na pəpənti o pa TIMOTI o ki bile tun	2Ti	1162
Tənc kəlv Pooli na pəpənti o pa TITI tun	Tit	1166
Tənc kəlv Pooli na pəpənti o pa FILIMON tun	Film	1168
Tənc kəlv ba na pəpənti ba pa EBRU TIINƏ tun	Ebr	1169
Tənc kəlv ZAKI na pəpənti tun	Zak	1181
Dayigə tənc kəlv PLYƏƏRI na pəpənti tun	1Pı	1185
Tənc kəlv PLYƏƏRI na pəpənti o ki bile tun	2Pı	1190
Dayigə tənc kəlv ZAN na pəpənti tun	1Za	1193
Tənc kəlv ZAN na pəpənti o ki bile tun	2Za	1197
Tənc kəlv ZAN na pəpənti o ki bitə tun	3Za	1198
Tənc kəlv ZUDI na pəpənti tun	Zud	1199
WƏƏNU TLU WƏ NA BRI ZAN Dı ma guri tun	Brum	1201

Pulim Tɔnɔ

Moyisi Twannu tunu tum

Ba jigi We Tɔnɔ kum pulim twannu tunu tum ba bæi ni Moyisi Twannu mu. Kuntu nan ba bri ni Moyisi tutu mu pupuni ti maama, si ku bri ni wuntu mu yi wɔɔ na jɔŋi We niə yam We tee ni tun. Moyisi deen mu puli si o taa zigi We di o nɔɔna bam titari laɗa ni si o bri-ba ba na wó ki te ba pwəli We wu tun.

Pulim Tɔnɔ kum sənə

Pulim Tɔnɔ kum bri wəenu maama kuri na puli te tun mu. Ku te Baɗa-We na ki te Dl naani tɔga kam baɗa di weyuu, di wəenu tɔɔ maama na ŋwi tun, ku wəli di nabiinə di mu. Ku ta te nabiinə na tusi te pa yaara di cɔgum ba lɔgɔ baɗa tun, didaani We na jaani wɔɔɔŋa si Dl ki te di nabiinə ba lwarum ŋwaani tun mu. Pɔɔrum 1-11 bri dibam Adam di Awa, di ba kwaga kam taani mu, ku wəli di Nowe di du-fara kalu na li tɔga kam maama tun taani, di Babeli di-didɔɔ kum taani. Pɔɔrum 12-50 di maa ta We na goni ni si Dl ki Abraham di o kwaga kam yu-yoŋo te, di o na tɔŋi te Yisrayeli tiinə nabaara bam ŋwɔa wuni tun. Bantu maa yi Yizaki, di Zakɔbi, di Zuzefu mu. Tɔnɔ kum maa pai dí lwaru ni, We yəni Dl nii Dl nɔɔna baɗa ni mu, di ku na maŋi ku camma ku pa-ba te di.

Wəenu maama pulim taani

1 Pulim dum ni tun mu We naani weyuu di tɔga baɗa. ²Tɔga baɗa kam maama deen jagi jəgə maama mu. Kunkulu ya ta tərə ka baɗa ni. Na-fara bam baɗa maama yi lim yirani. We Joro kum maa kaagi weeni ku veə na bam baɗa ni.

³We ma ta Dl wi: «Pa pooni taa wura!» Pooni ma suni di ba. ⁴We ma na ni pooni dum lana, yi Dl wɔɔ poli. Dl deen ma pa pooni dum di lim dum pɔɔri daani. ⁵We deen ma bəŋi pooni dum ni «wɔa», yi Dl daari Dl bəŋi lim dum ni «titu». Tɔga ma ba ka yi yi ka daari ka pɔɔri. Pulim de dum mu kuntu.

⁶We deen daa ma ta Dl wi: «Pa tɔlampoɔ taa wura na bam titari ni si ba pɔɔri yira yira kuni bile.» ⁷We ma ki tɔlampoɔ Dl ma pɔɔri na balu na wu ka kuri ni tun, di na balu na wu ka baɗa ni tun daani. Ku ma suni ku ki kuntu. ⁸We ma bəŋi tɔlampoɔ kum si «weyuu». Tɔga ma ba ka yi yi ka daari ka pɔɔri. Da yale de dum mu kuntu.

⁹We daa ma ta Dl wi: «Pa na balu na wu weyuu kum kuri ni tun la ba kikili jəgə didɔa ba daari si ti-kura taa wura.» Ku ma suni ku ki kuntu. ¹⁰We ma bəŋi ti-kura kam ni «tɔga baɗa», yi Dl daari Dl bəŋi na-fara bam na lagi daani tun si «ninu». We ma na ni ku lana, yi Dl wɔɔ poli.

¹¹We laan ma ta Dl wi: «Pa gaaru di tweeru puli tɔga kam baɗa ni, gaaru tɔɔ na tiŋi ti wo-dwə tun, didaani tweeru na ləri biə di ba wo-dwə tun, tiu maama di ku dwi.» Ku ma suni ku ki kuntu. ¹²Tɔga kam maa puli ga-leeru dwi maama, di tweeru dwi maama na ləri biə

tun, didaani ti wo-dwə dwi dwi. We ma na ni, Dl na ki kulɔ tun lana, yi Dl wɔɔ poli. ¹³Tɔga ma ba ka yi yi ka daari ka pɔɔri. Da yatə de dum mu kuntu.

¹⁴We daa ma ta Dl wi: «Pa wəenu tɔɔ na nyuni tun dwi dwi taa wu weyuu kum ni si ti pɔɔri wɔa di titu daani. Ti wó taa yi mumaŋa ti bri yade didaani ti-pwəŋə. Ti ta wó taa bri da yam, di bina yam, didaani cant sum maɗa maama. ¹⁵Ti wó taa nyuni weyuu ni si ti taa pai pooni tɔga kam baɗa ni.» Ku ma suni ku ki kuntu. ¹⁶We deen ma ki wo-nyin-kamunə yale Dl pa kulɔ na nyuni ku gaali tun yəni ku taa nyuna wɔa ni, yi kulɔ na muri tun taa nyuna titu ni. Dl daa ta ma ki calɔwi sum di Dl wəli da. ¹⁷We ma ki wo-nyinnu tum kuntu Dl zigi weyuu ni si ti taa pai pooni yi tɔga kam baɗa. ¹⁸Ti wó taa nii wɔa di titu baɗa ni yi ti ta wó pɔɔri pooni di lim daani. We ma na ni, Dl na ki kulɔ tun lana, yi Dl wɔɔ poli. ¹⁹Tɔga ma ba ka yi yi ka daari ka pɔɔri. Da yana de dum mu kuntu.

²⁰We daa ma ta Dl wi: «Pa na-fara bam wɔɔ su di wəenu tɔɔ na ŋwi tun dwi maama, si zunə di taa jaana ba beerə weyuu kum je sum maama ni.» ²¹We deen ma naani ninu wɔɔ vari-kamunə di wəenu tɔɔ na kaagi ti ye na wuni tun dwi maama. Dl ta ma naani zunə balu na kaagi ba jaani weyuu ni tun ba dwi ba dwi. We ma na ni, Dl na ki kulɔ tun lana, yi Dl wɔɔ poli. ²²We ma daari Dl ki ti maama lanyirani Dl wi: «Taá lɔri-na á puli á su na-fara bam wɔɔ maama. Nan ta pa zunə bam di puli ba taa daga lɔgɔ baɗa ni.» ²³Tɔga ma ba ka yi yi ka daari ka pɔɔri. Da yanu de dum mu kuntu.

²⁴ Wɛ daa ta ma ta Dɪ wɪ: «Pa tɪga kam baŋa taa jɪgɪ wəənu tɪlɔ na ŋwɪ tɪn dwi dwi, sɔŋɔ vara dɪ ga-vara, dɪ tɪga wo-vəəlu dwi maama.» Kɔ ma sunɪ kɔ kɪ kɔntɔ. ²⁵ Wɛ dɛɛn ma naanɪ lɔgɔ baŋa vara bam kɔntɔ, ba dwi ba dwi, ga-vara dɪ sɔŋɔ vara, dɪ tɪga wo-vəəlu dwi maama. Wɛ ma na nɪ, Dɪ na kɪ kɔlɔ tɪn lana, yɪ Dɪ wɔvɔ poli.

²⁶ Wɛ laan maa wɪ: «Pa-na sɪ dɪ mɔ nabiinɔ sɪ ba taa nɪtɪ dɪbɔm, yɪ ba jɪgɪ dɪbɔm tɪtɪ nyɪnyɔgɔ. Bantɔ wɔ taa jɪgɪ dam ba taa te nɪnɔ wɔvɔ kale sɪm, dɪ weyuu zunɔ bam, dɪdaanɪ vara dɪ wəənu tɪlɔ maama na kaagɪ tɪ ve tɪga kam baŋa nɪ tɪn.» ²⁷ Wɛ dɛɛn ma sunɪ o naanɪ nabiinɔ sɪ ba taa jɪgɪ Dɪ tɪtɪ nyɪnyɔgɔ. Dɪ dɛɛn naanɪ-ba baarɔ dɪ kaanɪ mɔ. ²⁸ Dɪ ma kɪ ba yu-yoŋo Dɪ ta dɪ ba Dɪ wɪ: «Taá lɔrɪ-na biə á puli zanzan sɪ á jagɪ tɪga baŋa maama nɪ sɪ á daartɪ á taá te-ka. Taá dɪ-na dam nɪnɔ wɔvɔ kale sɪm, dɪdaanɪ weyuu zunɔ bam, dɪ wəənu tɪlɔ maama na kaagɪ tɪ ve tɪga nɪ tɪn baŋa nɪ.»

²⁹ Wɛ ma daartɪ Dɪ ta dɪ ba Dɪ wɪ: «Nii-na, a kwe gaarɔ tɪlɔ na tɪŋɪ tɪ wo-dwə tɪn, dɪdaanɪ tweeru na ləri biə dɪ ba wo-dwə tɪn, a kɪ abam jɪŋa nɪ sɪ tɪ taa yɪ wɔdiiru tɪ pa abam. ³⁰ Kɔ daartɪ kɔ na yɪ lɔgɔ baŋa vara bam maama, dɪ weyuu zunɔ bam, dɪ wəənu tɪlɔ maama na jɪgɪ ŋwɪa yɪ tɪ kaagɪ tɪ ve tɪga baŋa nɪ tɪn, amɔ kwe gaarɔ tɪn dɪ tweeru wɔɔrɔ tɪn mɔ a pa-tɪ sɪ tɪ taa dɪ.» Kɔ ma sunɪ kɔ kɪ kɔntɔ.

³¹ Wɛ ma fɔgɪ Dɪ nii kɔlɔ maama Dɪ na kɪ tɪn, yɪ Dɪ na nɪ kɔ tiini kɔ lamma. Tɪga ma ba ka yɪ yɪ ka daartɪ ka pɔvɪ. Da yardɔ de dɪm mɔ kɔntɔ.

2 Wɛ dɛɛn de cwəŋə kantɔ mɔ Dɪ naanɪ weyuu dɪ tɪga baŋa dɪdaanɪ kɔlɔ maama na wɔ tɪ wɔnɪ tɪn Dɪ ba Dɪ tɪ maama.

² Da yarpe de dɪm na yɪ tɪn, dɪdaanɪ Wɛ maŋɪ Dɪ tɪ tɪtɔŋa yalɔ maama Dɪ dɛɛn na jɪgɪ Dɪ kɪ tɪn. Da yarpe de dɪm nɪ, Dɪ laan ma jəni Dɪ sin Dɪ tɪtɔŋa yam maama wɔnɪ. ³ Wɛ ma kɪ yu-yoŋo Dɪ yagɪ da yarpe de dɪm baŋa nɪ, yɪ Dɪ pɔɔrɪ-dɪ Dɪ pa dɪ yɪ dɪ yɪra da yayam yam wɔnɪ, kɔ na yɪ dɪntɔ de dɪm nɪ mɔ Dɪ sin dɪ Dɪ tɪtɔŋa yam Dɪ na tɔŋɪ Dɪ tɪ tɪn ŋwaanɪ.

⁴ Wɛ dɛɛn na naanɪ weyuu dɪ tɪga baŋa kɔ na kɪ te tɪn mɔ tɪntɔ.

Baarɔ dɪ o kaanɪ taanɪ

Yuutu Baŋa-Wɛ dɛɛn na kɪ weyuu dɪ tɪga baŋa o tɪ tɪn, ⁵ gaarɔ dɪ tweeru ta tərə tɪga kam baŋa nɪ sɪ tɪ taa paɪ wɔdiiru. Kɔlɔkɔlɔ ya ta wɔ puli, beŋwaanɪ Wɛ daa ta wɔ pe dɔa nɪ tɪga baŋa nɪ. Nabiinu dɪ ya daa ta tərə sɪ o va tɪga kam. ⁶ Dɪ kɔ dɪ, na mɔ dɛɛn nɪŋɪ tɪga kam

kɔrɪ nɪ ba burə, yɪ bantɔ mɔ yəni ba bugɪ tɪga kam baŋa maama.

⁷ Yuutu Baŋa-Wɛ dɛɛn ma fɔ tɪga kam tɪrɔ Dɪ ma Dɪ mɔ nabiinu. Dɪ ma daartɪ Dɪ fulɪ Dɪ siun kɔm na paɪ ŋwɪa tɪn, Dɪ yagɪ baarɔ wɔm mɔmwa nɪ, kɔ pa o laan jɪgɪ ŋwɪa. ⁸ Baŋa-Wɛ dɛɛn ma kɪ tweeru kara Edɛn nɪ, wa-pulɪ je sɪm seenɪ. Dɪ ma daartɪ Dɪ kwe Dɪ na mɔɔnɪ baarɔ wɔlɔ tɪn Dɪ ja vu Dɪ yagɪ dáanɪ. ⁹ Dɪ ma pa tweeru dwi dwi nɪŋɪ tweeru kara kam nɪ, dɪ na tiini dɪ lamma yɪ nɪ yɪ tɪ ləri biə na maŋɪ tɪ dɪm tɪn. Kara kam tɪtarɪ nɪ mɔ Wɛ dɛɛn pɛ tweeru tɪle nɪŋɪ tɪ zɪgɪ da. Tɪ dɪdɔa dɛɛn yɪ tɪu kɔlɔ na paɪ nɔɔna ŋwɪa tɪn. Kɔdɔŋ kɔm maa yɪ tɪu kɔlɔ na paɪ nɔɔna lwarɪ lanyɪranɪ dɪ lwarɪm ba pɔɔrɪ daanɪ tɪn.

¹⁰ Bugə wɔdɔŋ dɛɛn maa zɪgɪ Edɛn nɪ ka duri ka tɔlɪ ka maa kea. Bugə kantɔ mɔ paɪ tweeru kara kam na nɪ. Ka ma nɪŋɪ Edɛn je sɪm nɪ ka daartɪ ka pɔɔrɪ kuni bɪna. ¹¹ Bu-tɔlɪ sɪna sɪm yɪgə tɪ yɪrɪ mɔ Pɪsɔn. Kantɔ mɔ kɪkarɪ ka kaarɪ Avɪla laŋa kam maama. Dáanɪ mɔ sɛbu-sɪŋa wɔra, ¹² yɪ ka yɪ cɪga cɪga. Wəənu tɪlɔ lwəm na ywəmmə tɪn tɪlɔ yɪrɪ na yɪ Bideliɔn tɪn, dɪdaanɪ kandwa-ŋɔna ba na bəi-ya sɪ Onikisi tɪn dɪ maa wɔ dáanɪ. ¹³ Bu-tɔla kalɔ na saŋɪ tɪn yɪrɪ maa yɪ Giyɔn. Kantɔ dɪ ma gugwəli ka kaarɪ Kusi laŋa kam maama. ¹⁴ Batɔ tɪ wɔm yɪrɪ mɔ yɪ Tigri. Kantɔ duri ka tɔlɪ Asiiri laŋa kam wa-pulɪ je sɪm seenɪ mɔ. Bu-tɔla kalɔ na kɪ sɪna tɪn maa yɪ Efratɪ bugə kam.

¹⁵ Yuutu Baŋa-Wɛ dɛɛn ma ja baarɔ wɔm Dɪ vu Dɪ yagɪ Edɛn tweeru kara kam nɪ sɪ o taa tɔŋɪ da yɪ o nii ka baŋa nɪ. ¹⁶ Baŋa-Wɛ ma pa baarɔ wɔm nɪ Dɪ wɪ: «Nmɔ jɪgɪ cwəŋə sɪ n dɪ tweeru biə balɔ maama na ləri kara kam nɪ tɪn. ¹⁷ Sɪ Kɔ daartɪ, tɪu kɔlɔ na paɪ nɔɔna lwarɪ lanyɪranɪ dɪ lwarɪm ba pɔɔrɪ daanɪ tɪn, n dɪ sɪ n dɪ kɔ biə bam. Ta n ye nɪ, de dɪlɔ nmɔ na wɔ dɪ kɔ biə tɪn, dɪntɔ de dɪm nɪ mɔ n lagɪ n tɪ.»

¹⁸ Yuutu Baŋa-Wɛ laan ma ta Dɪ wɪ: «Baarɔ wɔm na wɔra o yɪranɪ kɔntɔ tɪn, kɔ ba lamma. Kɔntɔ ŋwaanɪ aá kɪ zənnu wɔlɔ na wɔ maŋɪ dɪd-o tɪn mɔ a pa-o.»

¹⁹ Baŋa-Wɛ dɛɛn ya fɔgɪ tɪga kam tɪrɔ o kwe-tɪ Dɪ ma mɔ vara bam dwi maama dɪdaanɪ weyuu zunɔ bam dwi maama. Dɪ laan ma ja-ba Dɪ ja Dɪ ba baarɔ wɔm yɪgə nɪ sɪ Dɪ nii baarɔ wɔm wɔ bəŋɪ ba yɪra tɪta mɔ. Wɔŋo kɔlɔ maama maa na ŋwɪ, yɪ baarɔ wɔm pa-kɔ yɪrɪ dɪlɔ tɪn, kɔ sunɪ kɔ yɪ kɔntɔ mɔ. ²⁰ Baarɔ wɔm dɛɛn ma pa vara bam dwi maama ba yɪra, sɔŋɔ vara dɪ ga-vara maama, yɪ o ta pa weyuu zunɔ bam dwi maama ba dɪ yɪra. Dɪ kɔntɔ maama wɔnɪ tɪn, zənnu dɛɛn tərə sɪ o maŋɪ dɪd-o.

²¹ Yuutu Baŋa-Wɛ laan ma pa baarɔ wɔm tiini o dɔ dɔɔm o bəri. O na tɪgɪ o dɔa kɔntɔ tɪn, mɔ Wɛ lɪ o saŋa kwi sɪm kuə dɪdɔa yɪ Dɪ joorɪ Dɪ sɪn jəgə kam dɪ

ya-nwana. ²²Dl ma kwe baaru wum saɲa kuə kam Dl ma Dl mɔ kaanu. Dl ma daari Dl ja-o Dl ja ba baaru wum te. ²³Baaru wum laan ma ta o wi,

«Nii mu! Amu titi dwi dum mu tuntu!

Nmu me amu kuə mu

n ma n ki wuntu kwi sun,

yi n daari n ma a ya-nwana yam

n ma n ki wuntu yira yam.

Baá taa bə-o si «kaanu» mu,

ba na li-o baaru yira yam ni tun ɲwaani.»

²⁴Kuntu ɲwaani, nɔɔnu na di kaani, oó pɔɔri o titi o nu di o ko tee ni, si o daari o pa o di o kaani wum jəni daani. Kuntu wó pa ba laan ji nɔɔnu didva.

²⁵Baaru wum di o kaani wum maama deen maa kaagi ba beeri kalambolo mu, yi cavura ba jigi-ba.

Lwarum pulim

3 Ga-vara balu maama Yuutu Baɲa-We deen na mɔɔni tun, wulu na jigi swan o dwe ba maama tun yi bisankwia mu. De didwi ka ma zaɲi ka bwe kaani wum ka wi: «We suni Dl ta di abam ni á yi zaɲi á di tweeru biə balu maama na wu tweeru kara kam wuni tun na? Ku yi ciga na?» ²Kaani wum ma ləri o wi: «Awo. Dí jigi cwəɲə si dí di tweeru tɔlu maama biə na wu kara kam wuni tun. ³Ku daari, ku na yi tiu kulb na zigi kara kam titari ni tun yirani, We tagi Dl wi, dí yi zaɲi dí di ku biə naa dí dwe-ku di. Dí na ki kuntu, dí wó ti mu.» ⁴Bisankwia kam ma ləri ka wi: «Awo, abam bá suni á ti! ⁵Ciga tun, We pe abam ni kuntu doɲ beɲwaani Dl ye ni, abam na di tiu kum kuntu biə bam didva, á wuru wó puuri de dum kuntu ni ku pa á taá nyi di We titi yi á ye lanyirani di lwarum pɔɔrim daani.»

⁶Kaani wum ma na ni tiu kum lamma o yi ni, yi o ta na ni ku biə wó taa ywəmmə si nɔɔnu di-ba. O fra ma zu tweeru biə bam si o wani o ja yi-puru ba ɲwaani. O na buɲi kuntu tun, o ma gwəri tiu kum bu o di. O ma daari o pa o baru wum na wu o tikəri ni tun yi o di. ⁷Ba yiə naan suni ya puuri, yi ba lwarti ni ba zigi da kalambolo. Ba ma goni kapuru vɔɔru ba pan-ti ba liɲi si ba ma kwəli ba cavura.

⁸Wa-zuuri maɲa ni, Baɲa-We maa kaagi tweeru kara kam wuni Dl veə. Baaru wum di o kaani wum ma ni ku na dwanu tun yi ba səgi ba titi tweeru tum titari ni si We yi zaɲi Dl na-ba. ⁹Yuutu Baɲa-We ma bəɲi baaru wum Dl wi: «Nmu wu yən mu?» ¹⁰O ma ləri o wi: «A ni nmu dwanu mu tweeru kara kam ni yi fuvni jigi-ni di a na zigi da kalambolo tun ɲwaani. Kuntu mu pe a duri a səgi.» ¹¹Baɲa-We ma bwe-o Dl wi: «Nmu

ki ta mu n lwarti ni n yi kalambolo mu? Wɔɔ mu tagi kuntu o bri-m? Nmu ga n di tiu kulb biə amu na wi n ba jigi cwəɲə si n di-ba tun mu na?» ¹²Baaru wum ma ləri o wi: «Ku yi kaani wulu wum nmu na yag-o amu tee ni tun mu pe-ni tiu kum bu yi a di.»

¹³Yuutu Baɲa-We ma bwe kaani wum Dl wi: «Bee mu yi nmu ki kuntu?» Kaani wum ma ləri o wi: «Bisankwia kam mu gani amu ka pa a gwəri tiu kum biə a di.»

¹⁴Yuutu Baɲa-We laan ma ta di bisankwia kam Dl wi:

«Nmu na ki kuntu tun ɲwaani, a li nmu vara maama wuni yi a sɔɔli lwarum a yagi nmu baɲa ni. Nmu laan wó ta n feeli n pugə baɲa ni yi turu mu wó taa yi nmu ni-wodiu maɲa maama, si n ba n ti. ¹⁵Aá pa nmu di kaani wum taa duni daani. Wuntu dwi dum didaani nmu dwi dum wó taa culi daani. Wuntu dwi dum wó puɔɔɲi n yuu yi nmu di wó duni o dwi dum di nakilə.»

¹⁶Baɲa-We ma daari Dl ta di kaani wum Dl wi: «Ku na yi nmu, amu wó pa n cam dum puli pu-jari baɲa ni. Ní tiini n yaari mu bu-lɔri wuni. Nmu fra wó taa wu nmu baru wum wuni yi wuntu nan wó taa te-m.»

¹⁷Dl ma ta di baaru wum Dl wi: «Nmu na se n kaani wum ni yi n di di tiu kulb biə a na wi n yi zaɲi n di-ba tun ɲwaani, amu wó sɔɔli lwarum a yagi tiga kam baɲa ni nmu ɲwaani. Nmu ɲwia maama wuni, nmu wó yaari ku ce di tiga kam varum mu, si n laan ba n na n ni-wodiu. ¹⁸Sabari di zɔɲɔ dwi dwi wó nuɲi tiga kam baɲa ni ti daani-m. Ní va kara si n ma n na n ni-wodiu. ¹⁹Nmu maɲi si n ce di tituɲa mu, yi n yuu luluɲu wó nuɲi si n na n ni-wodiu. Kuó ki-m kuntu mu taan, si n laan ba n ti n joori turu tum wuni. Turu mu ba me ba ki-m, yi n laan ma n wó joori n ji turu.»

²⁰Adam ma bəɲi o kaani wum yiri o wi: «Awa», beɲwaani wuntu deen mu yi nabiinə maama nu. ²¹Baɲa-We deen ma kwe vara tankwaalu Dl pa Adam di o kaani si ba ma kwəli ba titi.

²²Yuutu Baɲa-We laan ma ta Dl titi ni Dl wi: «Nabiinu wum didaani dibam laan yi bidwi di o na tu o lwarti lanyirani di lwarum o pɔɔri daani tun. Kuntu tun, ku maɲi si dí ci-o di tiu kulb na pai nɔɔna ɲwia tun si o yi gwəri ku biə o di. Beɲwaani, o na di bantu o wəli da, o lagi o taa ɲwi mu maɲa maama.» ²³Ku deen ma pa Baɲa-We li-o Eden tweeru kara kam wuni. Dl ma zəl-o si o nuɲi o vu o taa vari tiga kam. Ku yi tiga kam wuu turu mu We deen me Dl naani nabiinu wum. ²⁴Baɲa-We na zəl-o Dl pa o nuɲi tun, Dl ma pa malesi sidonnə na yi Seruben tun zigi Eden tweeru kara kam wa-puli seeni. Ba ma jigi su-lɔɲɔ ku na jigi mim yi ku

pipirə kv fura je maama ni tun. Tuntu maama deen cigi tiu kulɔ biə na pai nɔɔna ŋwɔa tun, si nɔɔn-nɔɔnu daa yi wanti o twe da.

Kayin di Abeli

4 Adam deen ma pəni di o kaanti Awa. O ma ja pugə o lu bəkərə. O ma pa o yiri ni «Kayin», yi o wi: «Ku yi Baŋa-We zənə ŋwaani mu a lugi bəkərə.» ² Awa daa ta ma ba o lu Kayin nyaanti Abeli o wəli da. Ba na ki nɔɔna tun, Abeli deen ma ba o ji nayiru, yi Kayin maa yi valɔ. ³ Ku maa wura kv wura. Kayin ma twəri tɔga kam wo-vallu tum wunti o ma ki pɛeri o pa Baŋa-We. ⁴ Abeli di ma li o varɔ-mwa bam wunti dayigə biə na nugə tun o gu o ma ki pɛeri o pa Baŋa-We. Abeli di o pɛeri dum maama ma su Baŋa-We yi. ⁵ Si kv na yi Kayin, We deen vi-o mu, o di o pɛeri dum maama. Kayin bam ma tiini di zaŋi yi o yigə nywanti lanyirani. ⁶ Baŋa-We ma bwe Kayin Di wi: «Bee mu yi nmu pa n bam zaŋi kuntu? Beŋwaani mu nmu yigə nywanti? ⁷ Nmu na ki lanyirani, nmu yuu wɔ zəŋi weeni; nmu nan daa na wu ki lanyirani, ta n ye ni lwarum vwe n digə ni dum ni yi di lagi di ja-m ni ga-varum te. Nmu nan maŋi si n kwaani n wanti-di mu.»

⁸ De didwi Kayin ma ta di o nyaanti Abeli o wi, ba tɔgi daani ba vu gaa wu. Ba na yi da tun, Kayin ma zi o nyaanti Abeli o magi o gu.

⁹ Baŋa-We laan ma bwe Kayin Di wi: «Si nmu nyaanti Abeli bee?» O ma ləri o wi: «Amu yəri o je. Ku yi amu tituŋi mu si a taa yiri a nyaanti wum na?» ¹⁰ Baŋa-We laan ma ta Di wi: «Nmu ki be leeru mu tuntu? Nii! Nmu nyaanti wum jana bam wu tɔga kam ni mu ba keeri ba loori si a mɔ tituŋ-balɔrɔ kum jini dum. ¹¹ Kuntu tun, kampwəl-balwara laan nan wu nmu baŋa ni ka pa tɔga kam vi-m. Beŋwaani, nmu na gu n nyaanti wum tun, tɔga kam kəŋi ka ni mu ka joŋi o jana bam ka li. ¹² Tɔga kam daa bá ki wɔdiu ka pa-m, di nmu na maŋi n va tte. Ní ta n kaagi n beeri tɔga kam maama ni, yi n bá na jəŋə je.»

¹³ Kayin ma ta di Baŋa-We o wi: «Nmu na pe amu cam dilu tun tiini di daga di dwe amu jam. ¹⁴ Nmu lagi n zəli amu tɔga kantu baŋa ni, si a daari a pwe nmu tee ni. Amu maŋi si a taa kaagi a beeri tɔga kam ni mu, yi a bá na jəŋə je. Wulu maama na jeeri-ni, kv tu bá gu-ni mu na?» ¹⁵ Baŋa-We ma ləri Di wi: «Ku bá taa yi kuntu. Wulu maama na wɔ gu nmu Kayin, aá ŋwi jini dum kuntu kuni burpe mu kv tu dwi dum baŋa ni.»

Baŋa-We laan ma ki nyinyugu Kayin yira ni, si kv ci nɔɔnu wulu maama na wɔ jeer-o tun, si kv tu yi zaŋi o gu-o. ¹⁶ Kayin deen ma zaŋi o viiri Baŋa-We tee ni. O ma vu o kaagi o zuri Nod laŋa kam ni. Je sim kuntu wu Eden kara kam wa-puli seeni mu.

Kayin dwi dum taani

¹⁷ Kayin ma pəni di o kaanti yi o ja pugə o lu bəkərə, ka yiri mu Henəki. O ma daari o puli tu kamunu kuri yi o ma o bu Henəki yiri dum o ma bəŋi tu kum yiri. ¹⁸ Henəki deen ma lu Iradi, yi Iradi deen ma ji Mewuzayeli ko.

Mewuzayeli di deen ma lu Metusayeli. Metusayeli wum di deen ma lu Lemeki.

¹⁹ Lemeki deen ma di kaana bale. Ka-kwɔa kam yiri mu Ada, wudoŋ wum yiri maa yi Tisila. ²⁰ Ada deen ma ba o lu Yabali. Ku na yi balu na kaagi ba beerə yi ba zuri vwə wunti ba kɔni vara tun, Yabali maa yi ba nabaaru. ²¹ O nyaanti wum yiri deen maa yi Yubali. Wuntu di deen mu yi kɔn-magina di di gigan-kərə bam didaanti namun-wurə dwi maama nabaaru. ²² Tisila deen ma lu Tubal-Kayin. Wuntu maa yi luru, yi o puli si o taa mai luuru didaanti canna o ma ki wənu dwi dwi. Tubal-Kayin deen maa jigi nakɔ, o yiri na yi Naama.

²³ Lemeki deen ma zaŋi o ta di o kaana bam o wi,

«Ada di Tisila,

cəgi-na amu kwərə!

A kaana bam,

cəgi-na a taanti dum!

Wulu maama na ku amu zɔnni, asawe

o fwəli a yira,

Aá gu kv tu, o zi yi baaru, o nan daa

zi yi nɔɔn-duŋu di.

Aá gu baaru mu a yira zɔnni ŋwaani,

Aá gu bu-duŋu a yira fwəlirimim ŋwaani.

²⁴ Nɔɔnu na gu Kayin,

kv tu wɔ joori o ŋwi jini dum kuni burpe.

Nɔɔnu nan na gu amu,

kv tu wɔ joori o ŋwi kuni fusurpe-burpe mu!»

Seti didaanti Enɔsi taani

²⁵ Adam daa ma pəni di o kaanti Awa, yi ba lu bəkərə. Awa ma pa o yiri ni «Seti», yi o wi: «Kayin na gu Abeli tun, We daa pe-ni bu wudoŋ si wuntu ləri Abeli yuu ni.» ²⁶ Seti di ma lu bu. O ma pa o yiri ni «Enɔsi». Maŋa kam kuntu ni mu nɔɔna laan puli si ba taa bəi Baŋa-We yiri ba maa zuli-DL.

Ku na puli di Adam si kv vu kv yi Nowe

5 Adam dwi dum na de tite maama tun mu tuntu. We deen na ki nabiinə de dilu ni tun, Di deen ki-ba si ba taa nyi di Di tuti mu. ² Di deen ma ki-ba si ba taa yi baaru di kaani. Di ma ki ba yu-yoŋo, yi o daari Di jigi-ba Di bəi Di wi: «nabiinə». ³ Adam deen na yi bina bi didaanti fiintɔ (130) tun mu o lugi bu wulu

na nyi di wuntu tuti fasti. O ma bɛɛɛ bu wum yiri o wi: «Seti». ⁴Seti lura kam kwaga ni, Adam deen daa ta ma na bina biɛ-nana (800). O deen ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ⁵Adam bina yam maama na ki daanti, ya yi bina biɛ-nɔgv didaanti fiintɔ (930) mu, yi o laan ti.

⁶Seti na yi bina bi di yanu (105) tun mu o lvgi Enɔsi. ⁷Enɔsi lura kam kwaga ni, Seti daa ta ma na bina biɛ-nana di yarpe (807). O deen ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ⁸Seti bina yam maama na ki daanti, ya yi bina biɛ-nɔgv di fugɛ-yale (912) mu, yi o laan ti.

⁹Enɔsi na yi bina funɔgv (90) tun mu o lvgi Kenan. ¹⁰Kenan lura kam kwaga ni, Enɔsi daa ta ma na bina biɛ-nana di fugɛ-yanu (815). O deen ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ¹¹Enɔsi bina yam maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ-nɔgv didaanti yanu (905) mu, yi o laan ti.

¹²Kenan deen na yi bina fusiɛpe (70) tun mu o lvgi Mahalaleyeli. ¹³Mahalaleyeli lura kam kwaga ni, Kenan daa ta ma na bina biɛ-nana di fiinna (840). O deen ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ¹⁴Kenan bina yam maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ-nɔgv di fugɛ (910) mu, yi o laan ti.

¹⁵Mahalaleyeli deen na yi bina fusiɛɛ-yanu (65) tun mu o lvgi Yerɛdi. ¹⁶Yerɛdi lura kam kwaga ni, Mahalaleyeli daa ta ma na bina biɛ-nana di fiintɔ (830). O deen ta ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ¹⁷Mahalaleyeli bina yam maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ-nana di funɔgv-yanu (895) mu, yi o laan ti.

¹⁸Yerɛdi na yi bina bi didaanti fusiɛɛ-yale (162) tun mu o lvgi Henɔki. ¹⁹Henɔki lura kam kwaga ni, Yerɛdi daa ta ma na bina biɛ-nana. O deen ta ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ²⁰Yerɛdi bina yam maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ-nɔgv di fusiɛɛ-yale (962) mu, yi o laan ti.

²¹Henɔki deen na yi bina fusiɛɛ-yanu (65) tun mu o lvgi Metushela. ²²Metushela lura kam kwaga ni, Henɔki daa ta ma na bina biɛ-yatɔ (300). O ma tiini o mi didaanti Baɛa-We. O deen ta ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ²³Henɔki bina yam maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ-yatɔ di fusiɛɛ-yanu (365) mu. ²⁴Henɔki di We na ve daanti tun, o deen ma ba o tɛrɛ, bɛɛɛɛ We deen mu kwe-o Dl pa o din Dl te.

²⁵Metushela na yi bina bi di funɔgv-yarpe (187) tun mu o lvgi Lemeki. ²⁶Lemeki lura kam kwaga ni, Metushela daa ta ma na bina biɛ yarpe didaanti funɔgv-yale (782). O deen ta ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ²⁷Metushela bina yam

maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ-nɔgv didaanti fusiɛɛ-nɔgv (969) mu, yi o laan ti.

²⁸Lemeki deen na yi bina bi didaanti funɔgv-yale (182) tun mu o lvgi bu. ²⁹O ma ta o wi: «Baɛa-We na sooli lwarim Dl yagi tɛga kam baɛa ni tun, ka titɔɛa tiini ya damma mu ya pa dibam si di yɔɔri di yaara. Wuntu nan mu lagi o pa dibam bicari zuri.» Kuntu ɛɛɛɛ mu o pe bu wum yiri o wi: «Nowe». ³⁰Nowe lura kam kwaga ni, Lemeki daa ta ma na bina biɛ-yanu di funɔgv-yanu (595). O deen ta ma lu biɛ badonnɛ o wɛli da, bɛkɛri didaanti bisankam. ³¹Lemeki bina yam maama deen na ki daanti, ya yi bina biɛ yarpe di fusiɛɛ-yarpe (777) mu, yi o laan ti.

³²Nowe deen na yi bina biɛ-yanu tun mu o lvgi bu-baara batɔ yi o pa ba yira o wi Sem, di Sami, didaanti Zafeti.

Nabiinɛ deen na tiini ba cɔgi te tun

6 Ku deen maa wura ku wura yi nabiinɛ puli ba su lvgi kum je maama yi ba lu bukwa. ²Weyuu nɔɔn-dɔnnu ma tu tɛga baɛa ba na nabiinɛ bukwa bam na tiini ba lamma te. Ba ma di ba wunti ba ma ba ji ba kaana. ³Baɛa-We maa wi: «Amu daa ba yagi a Joro kulɔ na pa ɛɛɛɛ tun taa wu nɔɔna balu na maɛi si ba ti tun wunti si ku taa ve maɛa maama. Ba ɛɛɛɛ daa ba dwɛni bina bi di fiinle (120).»

⁴Maɛa kam kuntu ni di ka kwaga ni, weyuu nɔɔna bam didaanti nabiinɛ bukwa bam deen na lagi daanti yi ba lu biɛ tun, nɔɔn-dudwaaru maa wu lvgi baɛa ni. Bantu yi babe mu yi ba tiini ba na yiri faɛa faɛa.

⁵Baɛa-We deen ma maanti ni nabiinɛ tiini ba jigi pu-sɛɛ, yi ba wubɔɛa di ba kɛnɛ maama tɔgi lwarim yirani mu. ⁶Baɛa-We wu ma tiini ku cɔgi didaanti Dl na maɛi Dl ki nabiinɛ Dl yagi tɛga baɛa ni tun. Ku ma daanti-Dl zanzan ku ɛɛɛɛ. ⁷Dl laan ma buɛi Dl wi: «Amu wɔ suni a cɔgi woɛo kulɔ maama a na ki yi ti ɛɛɛ tun. Ku na yi nabiinɛ di vara dwi dilu maama, didaanti tɛga wo-vɛɛlu di wo-kurru dwi maama, ku ta wɛli di zunɛ bam dwi maama mu, a lagi a saari-ti a yagi lvgi baɛa ni, amu wuu na cɔgi didaanti a na maɛi a ki-ti tun ɛɛɛɛ.»

⁸Si ku na yi Nowe, Baɛa-We yi deen su wuntu kikiɛ yam.

Nowe di o sɔɛɛ tiinɛ ɛɛɛɛ na tɔgi te tun

⁹Nowe didaanti o dwi dum taanti mu tuntu.

Nɔɔna balu deen na ɛɛɛ tun titari ni, Nowe yirani maa yi nɔn-ɛɛɛ yi o ba jigi kɛm-balwaaru. O maa tiini o mi di We. ¹⁰O deen jigi bu-baara batɔ: Sem, di Sami, didaanti Zafeti.

¹¹ Lɔgɔ baŋa nabiinɛ maama deen pɔgi mu We yigɛ ni, yi ba kɛnɛ yi vuvugɛ yiranɛ. ¹² We ma na ni nabiinɛ yɔɔri ba ki lwarum mu, yi ba ba tɔgi cwɛŋɛ di funfun tuti di. ¹³ Dl ma ta di Nowe Dl wi: «Amu wuburɛ jaani si a cɔgi nabiinɛ bam mu. Ku yi bantu ŋwaani mu lɔgɔ kum maama su di vuvugɛ yiranɛ. Amu wɔ yɔɔri a cɔgi-ba ku wɛli di lɔgɔ kum wɛɛnu maama. ¹⁴ Kuntu tun, beeri da-ŋunnu n ma n ki daka kamunu si ka taa nyi di naboro. Nan ki-ka si ka taa jigi di zanzan ka wuni, yi n laan daari n kwe woŋo kulɔ na bɔ pa na zu ka wuni tun n ma n taagi ka wuɔ kum didaani ka kwaga kam maama. ¹⁵ Nmu nan na lagi n ki-ka si n pa ka taa yi tintu: Ka didwarum wɔ taa yi kantia yi biɛ-yatɔ (300) mu. Ka sɔŋɔ yalim maa wɔ taa yi kantia yi fiinnu (50), yi ka baŋa laan maa wɔ taa yi kantia yi fiintɔ (30). ¹⁶ Ki ka ni-pugu ni tasugu doŋ ni te n ta n ma n pu-ka. Yagi kantia yi daka kam baŋa ni si n laan dogli ni-pugu kum si ku ta pa pooni. N laan wɔ daari n puri ka ni ka sapaŋa ni. Nɛ ki daka kam si ka ta yi di sitɔ mu danɛ da-baŋa ni: Tɔga kuri digɛ, tutari digɛ, di baŋa digɛ. ¹⁷ Berɛwaani, amu lagi a pa na-fara mu ba ba peeli tɔga kam maama ba cɔgi woŋo kulɔ maama na jigi ŋwia tun. Kulɔkulɔ daa ba lagi ku daari. ¹⁸ Si ku na yi nmu, amu lagi a goni ni di nmu: nmu tuti, di n bu-baara bam, di ba kaana bam, di nmu kaani, abam maama wɔ zu daka kam wuni si ka taa yi naboro ka pa abam. ¹⁹ Nmu maŋi si n ja woŋo kulɔ maama na ŋwi tun dwi maama wuni bale bale mu n ja n zu naboro kum wu, woŋo maama wo-bea didaani wo-kana. Kuntu mu wɔ pa ti dwi dum taa ŋwi. ²⁰ Zunɛ maama di ba dwi, vara bam di maama di ba di dwi, didaani tɔga wo-vɛɛlu di wo-kurru dwi maama, tintu maama mu wɔ ba nmu te naboro kum wuni, si ba dwi dum yi je. ²¹ Nan lagi wɔdiu dwi maama n la n ki naboro kum wuni, si balu maama na wɔ zu tun taa di, nabiinɛ didaani vara maama.»

²² Nowe deen ma suni o ki kuntu nɔɔ. O ma ki kulɔ maama We na pe-o ni si o ki tun.

Na-fara na di lɔgɔ baŋa maama te tun

7 Baŋa-We deen ma ta di Nowe Dl wi: «Ja n digɛ tiinɛ bam maama si á zu naboro kum wuni, si lɔgɔ baŋa nabiinɛ maama wuni, nmu yiranɛ mu yi nɔn-ŋum. ² Ja vara balu na maŋi di kaanum tun dwi dum bale bale kuni barpe, yi ba yi wo-be di wo-kana n wɛli da si á zu naboro kum wuni. Ku maa na yi vara balu na wu maŋi di kaanum tun, si n ta n jigi bantu dwi dum wo-bea didua di wo-kana didua. ³ Daa n ta ja zunɛ bam dwi maama wo-be di wo-kana n ja n zu da. Ba di maŋi si ba taa yi bale bale kuni birpe. Kuntu mu wɔ pa

woŋo maama dwi yi je tɔga baŋa ni. ⁴ Berɛwaani, ku ta ge da yarpe mu si amu tɔŋi du-fara si ku ba tɔga kam baŋa ni. Dua kam wɔ ni da fiinna mu, wia didaani tuti maama, si na-fara ba ka coori woŋo kulɔ maama amu na kia yi ku ŋwi tun ku ja je.»

⁵ Nowe ma ki kulɔ maama Baŋa-We na pe-o ni si o ki tun.

⁶ Nowe deen yi bina biɛ-yardu mu yi du-fara kam ba tɔga kam baŋa ni. ⁷ Wuntu di o bu-baara, di ba kaana, di o kaani wum maama ma da daani ba zu naboro kum wuni, si ba lu na-fara kalu na buni tun. ⁸ Varum dwi maama, balu na maŋi di kaanum tun, di balu na wu maŋi di kaanum tun, ku wɛli di zunɛ dwi maama di tɔga wo-vɛɛlu di wo-kurru mu ⁹ ma ba Noe te, yi o ma ja-ba o pa ba zu naboro kum wuni. Wɛɛnu tintu maama o na jaani o zu da tun yi bale bale mu, wo-be di wo-kana ni Baŋa-We na tagi te tun. ¹⁰ Kuntu kwaga ni, da yarpe na yi tun mu du-fara puli si ka taa ni tɔga kam baŋa ni.

¹¹ Buni dudu ni Nowe na yi bina biɛ-yardu (600) tun, ku canɛ sile cana kam da fugɛ-yarpe de ni mu na taga ba nuŋi tɔga ni. Weyuu kum di maa cuurɛ di na-fara. ¹² Dua kam maa ni kuntu da fiinna, wia di tutu maama yi ka ba kwɛrɛ. ¹³ De dum dua kam na sɔŋi num tun, dintu de dum mu Nowe di o biɛ, Semi, di Sami, di Zafeti, ku wɛli di ba kaana batɔ bam maama di Nowe kaani wum zu naboro kum wuni. ¹⁴ Vara dwi maama, ga-vara dwi dwi didaani sɔŋɔ vara bam dwi dwi ku ta wɛli di zunɛ bam dwi dwi didaani tɔga wo-vɛɛlu di wo-kurru dwi maama di deen maa tɔgi ti wura. ¹⁵ Woŋo kulɔ dwi maama na jigi ŋwia tun deen ma ba Nowe te yi ti zu naboro kum wuni, tile tile. ¹⁶ Vara di wɛɛnu tɛlu dwi maama deen nan na zu naboro kum wuni tun deen yi wo-be di wo-kana mu, nuneeni We na wi Nowe ki te tun. Baŋa-We deen ma pi-ba Dl yagi da.

¹⁷ Da fiinna yam wuni, dua kam maa ni ka lo kuntu mu taan, yi ka ba kwɛrɛ. Na-fara kam ma zaŋi weeni yi ka pa naboro kum puki ku dɔgi na bam baŋa ni.

¹⁸ Na bam laan ma tiini ba di baŋa ba gaali, ku ma pa naboro kum dɔgi na bam baŋa ni ku veɛ. ¹⁹ Na bam deen ta na fɔgi ba diini baŋa baŋa tun, ba ma kwɛli piu kulɔ na dwara ku gaali pweeru tum maama tun. ²⁰ Na bam ta na fɔgi ba diini tun, ku pe pweeru tum baŋa kwɛli di na, yi na bam baŋa didwarum laŋa maŋi di kantia yi maŋum kuni fugɛ-binu mu. ²¹ Kulɔkulɔ deen daa maa wu daari lɔgɔ kum baŋa ni. Nabiinɛ di vara maama, di zunɛ maama, di tɔga wo-vɛɛlu ku wɛli di wo-kurru maama ma ti. ²² Woŋo kulɔ maama na wu tɔga kam baŋa ni yi ku sin tun deen ma ti. ²³ Baŋa-We deen pe woŋo kulɔ dwi maama na ŋwi tun mu yagi tɔga baŋa ni, nabiinɛ di vara di tɔga wo-vɛɛlu di wo-kurru

ku ta wɛli dɪ zunə balu na kaagi ba jaani weyuu ni tun dɪ. Nowe yirani dɛen mu daari, o dɪ balu maama na tɔgi ba wu naboro kum wɔni tun.

²⁴Na bam ma pɛɛli tɪga kam maama ku maɲi dɪ da bi dɪ fiinnu (150).

Cɔgum du-fara kam waarum

8 We dɛen nan wu swe Nowe dɪ vara bam dwi maama na tɔgi ba wu naboro kum wɔni tun swiə. Dɪ dɛen pɛ viu mu dɔli, yɪ kuntu ma pa na bam sɪɲi sɪ ba taa wɪa. ²Na-fara kam daa ba tai ba nuɲə tɪga ni. Dɪa kam dɪ daa ba ni, We na cɪgi-ka tun ɲwaani. ³Na-fara kam kwe da bi dɪ fiinnu mu ka ma ka wɪ funfun sɪ ka ba ka ti. ⁴Canɪ sɪrpe cana kam wɔni, ka da fugə-yarpe dɛ dɪm ni mu naboro kum yɪ Arara pweeru tum je sum ni yɪ ku cɛɲi piu kum yuu ni. ⁵Na bam dɛen ma sɪɲi sɪ ba taa tu tɪga. Ku nan yɪ canɪ fugə cana kam pulim dɛ ni mu pweeru tidonnə yum sɪɲi sɪ ti taa nai pooni yigə ni.

⁶Da fiinna na kɛ tun, Nowe ma pɔrɪ naboro kum takoro, ⁷yɪ o daari o yagi bacangaa sɪ ku nuɲi pooni yɪ ku joorə. Ku dɛen maa kaagi pooni ni ku beerə taan sɪ na bam ba ba wɪ. ⁸O daa ma yagi kunkwəɲə sɪ ka dɪ nuɲi ka beeri sɪ o lwarɪ na bam na wɪ tɪga kam baɲa ni te tun. ⁹Kunkwəɲə kam maa wu nɛ je sɪ ka jɔni da. Bɛɲwaani, na bam dɛen ta su ba pɛɛli mu je sum maama. Kunkwəɲə kam ma joori Nowe tee ni naboro kum ni. O dɪ ma twɪ o jɲa o ja-ka sɪ ka zu da. ¹⁰O dɛen daa ma pa da yarpe kɛ yɪ o yagi kunkwəɲə kam sɪ ka nuɲi pooni. ¹¹Dɪdaan-ni maɲa na yɪ tun mu kunkwəɲə kam joori Nowe tee ni dɪ ka ni Olivi tiu vɔ-leɔ. Nowe laan ma lwarɪ sɪ na bam wura ba wɪ mu. ¹²Da yarpe daa na wɛli da tun, mu Nowe yagi kunkwəɲə kam sɪ ka nuɲi. Ka dɪ na nuɲi kuntu tun, ka daa wu joori o tee ni.

¹³Nowe na yɪ buna biə-yardu dɪ didwɪ (601) tun, mu na-fara kam ya na wu tɪga kam baɲa ni tun laan wɪ. Bɪni dum pulim cana kam pulim dɛ dɪm ni mu kuntu. O ma pɔrɪ woɲo kulɔ ba ya na mɛ ba kwɛli naboro kum tun. O ma nii o na sɪ tɪga kam laan wura ka kura mu. ¹⁴Canɪ sɪle cana kam ni mu, tɪga kam baɲa laan yɔɔri ka ku ga ka ti didi. Ku maa yɪ cana kam da fiinle-yarpe dɛ dɪm ni mu kuntu.

¹⁵We laan ma ta dɪ Nowe Dɪ wɪ: ¹⁶«Ja n kaani, dɪ n biə bam, dɪ ba kaana bam maama sɪ á nuɲi naboro kum wɔni. ¹⁷Nan ta pa vara bam dwi dwi, dɪ zunə bam dwi maama dɪdaani tɪga wo-vəɛlu dɪ wo-kɔrru tum maama n wɛli da ba nuɲi. Wəənu tum maama yɪ sɪ ti puli mu ti jagi tɪga kam maama baɲa ni.»

¹⁸Nowe dɪ o kaani, dɪ o bu-baara bam, dɪ ba kaana bam maama laan ma nuɲi ba yagi naboro kum. ¹⁹Varum dwi maama, dɪ zunə bam dwi maama dɪdaani tɪga wo-vəɛlu dɪ wo-kɔrru tum maama dɪ ma

nuɲi. Ba dɛen tɔgi daani ba nuɲi mu sɪ ku maɲi dɪ ba dwi dum na yɪ te tun.

²⁰Nowe ma lɔ bimbim sɪ o ma o kaani Baɲa-We. O ma daari o li vara dɪdaani zunə balu na maɲi dɪ kaanum tun dwi maama wɔni didwa didwa. O laan zwe-tɪ o pa Baɲa-We. ²¹Baɲa-We maa pi ni lwəm dilu na zaɲi dɪ diini weyuu tun ywəmmə lanyirani. Dɪ ma ta Dɪ titi ni Dɪ wɪ: «Amu daa bá cɔgi tɪga kam nabiinə titɔɲa ɲwaani. Nabiinə wɔbɔɲa dɪ ba kənə maama maɲi ya tɔgi lwarum yirani mu ku zigɪ ba biini ni. Dɪ kuntu dɪ, amu nan daa bá cɔgi wəənu tilu a na ki yɪ ti jigɪ ɲwɪa tun ninɛni a na ki te tintu.

²²Tɪga baɲa na wó taa wura maɲa kalu maama ni tun, Duuni maɲa dɪ faa maɲa wó taa wura. Waaru dɪ funyugu dɪ wó taa wura. Yade dɪdaani ti-pwəɲə bá fɔgi ti ti. Wɪa dɪ titu dɪ bá fɔgi ti ti.»

We dɪ Nowe ni-gonim dum

9 We dɛen ki Nowe dɪ o bu-baara bam yu-yoɲo mu yɪ Dɪ wɪ: «Lɔrɪ-na á puli, sɪ á daari á jagi tɪga baɲa maama ni. ²Amu kwe vara dwi maama, dɪ zunə dwi maama, dɪ tɪga wo-vəɛlu dɪdaani wo-kɔrru maama, ku ta wɛli dɪ kale dwi maama mu a ki abam jɲa ni. Tɪ maama wó taa tiini ti kwari fɔvɔni dɪ abam. ³Amu laan pɛ abam cwəɲə sɪ á dɪ woɲo kulɔ dwi maama na ɲwɪ tun, ninɛni abam nabiinə na maɲi á jigɪ cwəɲə sɪ á dɪ wɔdiiru tilu maama na ki tɪga kam baɲa ni tun. ⁴Abam nan ba maɲi sɪ á dɪ varum dɪ o yɪra jana, bɛɲwaani, ɲwɪa wu jana bam wɔni mu. ⁵Ku nan na dwe maama tun, amu wó da abam jana nɛ, a wó bwe á ɲwɪan bwiə varum maama tee ni. A nan wó bwe nanzwənə maama nabiinu jana bwiə, nabiinu na yɪ nanzwənə ni o doɲ tun ɲwaani. ⁶Amu Baɲa-We naani nabiinə sɪ ba taa nyɪ dɪ amu mu. Kuntu ɲwaani, wulu maama na gu o doɲ nabiinu, ku maɲi sɪ ba gu ku tu dɪ mu.

⁷Abam nan taá lɔrɪ-na biə á puli zanzan, sɪ á daari á jagi tɪga baɲa maama ni.»

⁸We ta ma ta Nowe dɪ o biə bam Dɪ wɪ: ⁹«Lele kuntu amu lagi a goni ni mu dɪ abam. Dɪ nan wó taa wura dɪ paɪ abam biə balu na wó saɲi á kwaga ni tun dɪ. ¹⁰Ni-gonim dum ta wó tɔɲi dɪ pa woɲo kulɔ dwi maama na ɲwɪ tun, ni ku na yɪ zunə dɪ vara dwi maama na tɔgi dɪ nmu ba nuɲi naboro kum wɔni tun. ¹¹A ni-gonim dum ɲwaani amu nan lagi a du durə dɪ nmu wɪ, na-fara daa bá ba sɪ ku cɔgi lugu kum maama dɪdaani balu maama na ɲwɪ tɪga kam baɲa ni tun.»

¹²We laan maa wɪ: «Ni-gonim dum amu na ki dɪ abam dɪ woɲo kulɔ maama na ɲwɪ tun mu wó taa wura sɪ ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun. Tintu mu wó taa yɪ maana ni a goni ni dum kuntu:

¹³Amu wó garɪ manlaa-taɲa mu kunkwəənu tum ni. Kantu mu wó taa yɪ gulə ni amu goni

ni dɔdaanti woŋo kulɔ maama na wu tɔga kam baŋa ni tun. ¹⁴Amu na yɛni a pa dɔa tuni, yi manlaa-taŋa kam na gari wɛɛni, ¹⁵kuv pa amu guli ni-gonim dɔlɔ a na ki di abam di woŋo kulɔ maama na ŋwi tun, si na-fara daa yi fɔgi ku cɔgi abam maama. ¹⁶Amu na ne manlaa-taŋa kam kunkwɛɛnu tum wɔni, kuv pa a guli ni amu Baŋa-Wɛ goni ni dɔdaanti woŋo kulɔ dwi maama na ŋwi tun. Ni-gonim dum nan wɔ taa wɔra si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»

¹⁷Wɛ laan ma ta di Nowe Dɔl wɔ: «Manlaa-taŋa kam mu wɔ bri ni amu goni ni di tɔga baŋa woŋo maama na ŋwi tun.»

Nowe biɛ bam taani

¹⁸Nowe biɛ bantɔ dɛɛn mu dɛ ba nuŋi naboro kum ni: Sem, di Sami, dɔdaanti Zafeti. Sami dɛɛn yi Kanan ko mu. ¹⁹Tɔga baŋa nabiinɛ maama dɛɛn zɔgi Nowe biɛ batɔ bantɔ yira ni mu ba laan jagi ba yi tɔga kam baŋa je maama ni.

²⁰Nowe dɛɛn yi valɔ mu. Wɔntɔ mu suŋi si o jɛri vinyɛ tweeru tɔlɔ biɛ na wai dɔven ba ki tun. ²¹Dɛ didwi o ma li ba dɔven bam o bugi. O na bugi tun, o ma tigi o vwe dum ni bwɛri, kulɔkulɔ tɛri o yira ni. ²²Kanan ko Sami ma zu vwe dum wɔni o na o ko wum na tigi da bwɛri tun. O ma nuŋi pooni o ta o na ne kulɔ tun o bri o cɔrrɔ tile tum. ²³Sem dɔdaanti Zafeti ma kwe gwar-dɔdɔrɔ ba daŋi ba bakali baŋa ni. Ba laan ma pipiri ba yibiyɛ ba yagi kwaga ni, ba vu ba zu vwe dum wɔni. Ba ma kwɛli ba ko wum cavura yi ba wu sɛ si ba nii o seeni.

²⁴Sana bam ma nuŋi Nowe yiɛ ni, yi o lwarɔ kulɔ o bu-balaŋa Sami na ki o yira ni tun. ²⁵O ma ta o wɔ: «Amu sɔɔli lwarum a yagi Kanan baŋa ni! Wɔntɔ mu wɔ tiini o muri gambe maama wɔni si o taa tɔŋa o pai o cɔrrɔ tum.»

²⁶O ta ma ta o wɔ,
«Baŋa-Wɛ dum na yi Semi Wɛ tun maŋi di tiɛ mu!
Kanan maa wɔ taa yi Semi gambiaa.

²⁷Wɛ nan wɔ pa Zafeti laŋa kam tiini ka yali,
si o dwi tiinɛ dɔdaanti Semi dwi tiinɛ
taa zuvri daani.

Kanan wɔ taa yi o gambiaa.»

²⁸Na-fara kam na cɔgi tɔga baŋa ku kɛ tun, Nowe dɛɛn ta ŋwi mu bina biɛ-yatɔ di fiinnu (350). ²⁹Nowe bina yam maama dɛɛn na ki daani, o dɛɛn yi bina biɛ-nvgv di fiinnu (950) mu, yi o laan ti.

Lugu baŋa tuni dum taani

10 Na-fara kam na ki ku kɛ tun kwaga ni mu Nowe bu-baara bam Sem, di Sami, dɔdaanti Zafeti dɛɛn lugi biɛ. Bantɔ dwiɛ yam taani mu tuntu.

Zafeti dwi dum

²Zafeti bu-baara bam mu tuntu: Gomeri, di Magɔgi, di Madayi, di Yavan, di Tubali, di Meseki, dɔdaanti Tirasi. ³Gomeri biɛ bam mu tuntu: Asekenazi, di Rifati, dɔdaanti Togaruma. ⁴Yavan biɛ bam mu tuntu: Elisa di Tarsisi tiinɛ bam, dɔdaanti Kitimi tiinɛ bam, di Dodanimi tiinɛ bam. ⁵Dwiɛ yalu maama na zuvri nanuru tum ni ni tun nuŋi bantɔ yira ni mu.

Zafeti bu-baara bam mu kuntu, nɔɔnu maama di o tɔ, di o taani, dɔdaanti o dwi.

Sami dwi dum

⁶Sami bu-baara bam mu tuntu: Kusi, di Mizraim, di Puti, dɔdaanti Kanan. ⁷Kusi di biɛ dɛɛn maa yi Seba, di Avila, di Sabita, di Rayema, di Sabetika. Rayema di biɛ dɛɛn maa yi Saba di Dedan. ⁸Kusi bu wudoŋ dɛɛn yi Numrɔdi. Numrɔdi ma da yigɛ o ji babia lugu kum ni. ⁹Wɛ dɛɛn ma pa o yi tɔɔru babia, yi nɔɔna dɛɛn ma o yiri ba tɛ ba wɔ: «Nmu nyi ninɛɛni Numrɔdi, wɔlɔ wum dɛɛn na yi babia Baŋa-Wɛ yigɛ ni tun mu.» ¹⁰Tuni dɔdonnɛ mu o dɛɛn di paari di baŋa ni. Di maa yi: Babeli, di Ereki, di Kalne, dɔdaanti Akadi. Tuni dum kuntu dɛɛn wɔ Sinearɔ laŋa kam ni mu. ¹¹O laan ma zaŋi dɔanti o vu Asiiri je sum. O na yi da tun, o dɛɛn lɔgi tuni dɔdonnɛ mu. Duntu maa yi: Ninivi di Reobɔti, di Kala, ¹²dɔdaanti Reseni. Reseni ya wɔ Ninivi di Kala titari ni mu. Kala dɛɛn mu yi je sum kuntu tu-fɔrɔ.

¹³Mizraim biɛ bam mu tuntu: Luudi tiinɛ bam, di Anami tiinɛ bam, di Leabi tiinɛ bam, di Naftuyi tiinɛ bam, ¹⁴di Patrɔsi tiinɛ bam, di Kasluyi tiinɛ bam, dɔdaanti Kaftɔri tiinɛ bam. Filisi tiinɛ bam dɛɛn nuŋi Kasluyi dwi dum ni mu.

¹⁵Kanan biɛ bam mu tuntu: Sidɔn mu dɛɛn yi o bu-kwɛa. O daari o lɔ Heti. ¹⁶Yebusi tiinɛ bam di ma wɛli da, di Amɔɔri tiinɛ bam, di Girgasɔ tiinɛ bam, ¹⁷di Hevi tiinɛ bam, di Arika tiinɛ bam, di Sini tiinɛ bam, ¹⁸di Arvadi tiinɛ bam, di Semiarɔ tiinɛ bam, dɔdaanti Yematɔ tiinɛ bam.

Ku na ki fun ku wɛli da tun Kanan tiinɛ bam ma jagi je maama. ¹⁹Ba laŋa kam laan zɔgi Sidɔn ni ka tɔli ka

yi Gerari, ka vu ka yi Gaza, yi ka tult ka yi Sodɔm, di Gomɔri, di Adema, didaani Seboyim, ka laan vu kuntu taa ka yi Lesa.

²⁰ Sami bu-baara bam mu kuntu, nɔɔnɔ maama di o dwi, di o taani, di o tw didaani o di laɗa.

Semi dwi dum

²¹ Semi di deen ma lu bu-baara. Wuntu zumbaaru mu yi Zafeti. Semi deen yi Yeberi dwi dum nabaaru mu. ²² Semi biɛ bam mu tuntu: Elam, di Asuuri, di Arapazadi, di Luudi, didaani Aram. ²³ Aram biɛ bam mu tuntu: Utsi, di Uli, di Geteri, didaani Masi. ²⁴ Arapazadi deen yi Selaki ko mu, Selaki maa yi Yeberi ko. ²⁵ Yeberi deen lugi biɛ bale mu: Ba didva yiri mu yi Pelegi (ku lagɩ ku ta ni Cɛɛm), beɗwaani, ba na lug-o maɗa kalu ni tun mu dwiɛ yam deen pɔɔri pɔɔri tɩga baɗa ni pa dwi maama wɔra di laɗa ni. O nyaani wom yiri deen maa yi Zokitan. ²⁶ Zokitan deen maa lu Almodadi, di Selefu, di Yatsarmaveti, di Zeraki, ²⁷ di Yadorami, di Uzali, di Dikila, ²⁸ di Obali, di Abimayeli, di Seba, ²⁹ di Ofiiri, di Yavila, didaani Yobabi. Bantu maama mu deen yi Zokitan biɛ bam. ³⁰ Ba laɗa kam deen zigɩ Mesa je sum ni mu ka tult kuntu ka yi Sefari seeni. Pweeru laɗa kam na wu wa-puli je sum ni tun mu kuntu.

³¹ Semi bu-baara bam mu kuntu, nɔɔnɔ maama di o dwi mu, di o taani, di o tw, didaani o tuti laɗa.

³² Dwiɛ yalu maama na nuɗi Nowe biɛ bam yira ni tun, di ba na pɔɔri dwi di dwi te tun mu kuntu. Na-fara kam kwaga ni Nowe dwi dum deen laan ma puli ba jagɩ ba su lugu baɗa tunti dum maama.

Babelɩ di-didɔɔ kum

11 Pulim ni tun, nabiinɛ bam maama deen jigi taani didwi mu ba ɗɔɔna. Ba bitarbiɛ deen dai yira yira. ² Ku na ki fun tun mu nɔɔna badonnɛ nuɗi wa-puli je sum ni ba beeri ba vu ba yi Sineari laɗa kam. Ba ma jani ba lo sam ku ti-kampari je ni. ³ Nɔɔna bam ma ta daani ba wɩ: «Pa-na di magɩ-na wara di fuli-ya si ya taa dana.» Ba ma suni ba ki kuntu. Ba deen me wara yam ba ji kandwa ba ma lo ba sam yi ba ma kutaaɩ si ku taa yi ti-leeru ku pa-ba. ⁴ Ba ma daari ba wɩ: «Pa-na di ki ni daani si di lo tw kamunu yi di lo di-didɔɔ kulɩ yuu na wɔ di we-we ku twe weyuu tun. Ku na ki kuntu, di wɔ na yiri di pa di tuti, yi di ba jagɩ tɩga baɗa je maama ni.»

⁵ Baɗa-We ma tu Dl ba si Dl nii tw kulɩ nabiinɛ bam na lugi tun di ku di-didɔɔ kum. ⁶ Dl ma ta Dl tuti ni Dl wɩ: «Nii nɔɔna bantu na gari ba puli si ba taa tɔɗi te! Ba nan na yi dwi didva yi ba ta ɗɔɔni taani didwi tun mu pa ku yi kuntu. Ku na lagɩ ku taa yi tuntu, ku ba daani yi ba wani ba tɔɗi kulɩ maama ba na lagɩ tun. ⁷ Pa-na si di vu di yi ba te di vugimi ba taani dum si ba daa yi taa ni da-taani kuri.»

⁸ Baŋa-We deen ma sunt Dl pa ba jagi tɔga baŋa je maama ni. Ba ma kwe ba tw kum loom dum ba yagi. ⁹ Ku laan ma pa ba baŋi tw kum kuntu yiri ba wɔ Babeli, beŋwaani, daani mu We deen vugimi nabiina taani dum yi Dl daari Dl pa ba zigɔ daani ba jagi ba vu tɔga kam baŋa je maama ni.

Sem dwi dum taani

¹⁰ Sem dwi dum taani mu tuntu: Sem deen na yi bina bi tun mu o lugi Arapazadi. Na-fara kam na ke ku jigi bina yale ku ki kuntu. ¹¹ Arapazadi lura kam kwaga ni, Sem daa ta ma na bina biə-yanu, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

¹² Arapazadi deen na yi bina fiinto-yanu tun mu o lugi Swela. ¹³ Swela lura kam kwaga ni, Arapazadi daa ta ma na bina biə-yana di yatɔ (403), yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

¹⁴ Swela deen na yi bina fiinto tun mu o lugi Heberɩ. ¹⁵ Heberɩ lura kam kwaga ni, Swela daa ta ma na bina biə-yana di yatɔ, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

¹⁶ Heberɩ deen na yi bina fiinto-yana tun mu o lugi Pelegɩ. ¹⁷ Pelegɩ lura kam kwaga ni, Heberɩ daa ta ma na bina biə-yana di fiinto, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

¹⁸ Pelegɩ deen na yi bina fiinto tun mu o lugi Rehu. ¹⁹ Rehu lura kam kwaga ni, Pelegɩ daa ta ma na bina biə-yale di nugu, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

²⁰ Rehu deen na yi bina fiinto-yale tun mu o lugi Serugi. ²¹ Serugi lura kam kwaga ni, Rehu daa ta ma na bina biə-yale di yarpe, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

²² Serugi deen na yi bina fiinto tun mu o lugi Nahɔri. ²³ Nahɔri lura kam kwaga ni, Serugi daa ta ma na bina biə-yale, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

²⁴ Nahɔri deen na yi bina fiinle-nugu tun mu o lugi Tera. ²⁵ Tera lura kam kwaga ni, Nahɔri daa ta ma na bina bi di fugə-nugu, yi o lu biə badonnə o wəli da, bəkəri didaani bisankam.

²⁶ Tera deen na yi bina fusurpe tun mu o lugi Abram, yi o daari o lu Nahɔri di Haran.

Tera dwi dum taani

²⁷ Tera dwi dum taani mu tuntu: Tera deen ma lu Abram, di Nahɔri, didaani Haran. Haran ma lu Lotɩ. ²⁸ Tera deen lugi o biə bam Babilɔni tiinə tw kulɔ yiri na yi Uri tun ni mu. Haran deen ma loori yigə o ti daani, yi o ko Tera ta ŋwi. ²⁹ Abram di Nahɔri deen

maa di ba kaana. Abram kaani wum yiri deen mu yi Sarayi. Nahɔri kaani wum yiri deen maa yi Milka. Milka deen yi Haran bukɔ mu yi o daari o yi Yiska nakɔ. ³⁰ Sarayi deen yi ka-dugu mu. O ya wu want biə o lu.

³¹ Tera deen ma zaŋi Babilɔni tiinə tw Uri ni si o vu Kanan tw kum. O ma ja o bu Abram, di o naa Lotɩ wulu na yi Haran bu tun, ku wəli di Abram kaani Sarayi, yi o zaŋi o maa kea. Ba maama ma vu ba yi Haran tw ba zuuri da (yi ba ta wu yi Kanaan).

³² Tera deen ŋwi mu taan o yi bina biə-yale di yanu (205), yi o laan ti Haran tw kum ni.

We na baŋi Abram te tun

12 Baŋa-We ma ta di Abram Dl wɔ: «Yagi n tw kum, di n curru tun, di n ko sɔŋɔ tiinə bam maama, si n daari n vu tɔga kalɔ amu na wó brɩ-m tun.

² Amu wó ki nmu yu-yoŋo,

yi a pa n dwi tiinə ji dwi kamunu.

Amu wó pa n yiri dum zaŋi di taa yi yiri kamunu.

Ní pa nɔɔna na yu-yoŋo amu tee ni.

³ Balu maama na wó ki nmu lanyirani tun,

amu di wó ki ba yu-yoŋo.

Wulu maama nan na wó sɔɔli lwarim o

yagi nmu yira ni tun,

amu di wó sɔɔli lwarim a yagi ku tu di baŋa ni.

Amu nan wó da nmu baŋa ni mu

a ki lugu baŋa dwi maama yu-yoŋo.»

⁴ Abram ma nuŋi Haran tw kum ni si o vu jəgə wudoŋ, nneeni Baŋa-We na tag-o si o ki te tun. O deen jigi bina fusurpe-yanu mu. O curu bu Lotɩ di ma tɔgi o vu. ⁵ O ma ja o kaani Sarayi o wəli da, didaani Lotɩ. O ta ma kwe jjiŋuru tɩɩ maama o na nea Haran ni tun, di nɔɔna balu maama na tɔŋa ba pa-o tun o ja nuŋi o maa viirə. Ba deen kwe cwəŋə mu ba maa ve Kanaan tw kum.

Ba na vu ba yi da tun, ⁶ Abram maa ve lugu kum ni taan o vu o yi tu-kamunu kudon ba na bæi si More tiu tun na wu Sishem ni tun. Maŋa kam kuntu ni, Kanaan tiinə bam deen mu ta zuuri je sum kuntu ni. ⁷ Abram na wura kuntu tun, Baŋa-We ma ba o te Dl wɔ: «A lagi a kwe tɔga kantɩ mu a pa n dwi dum si ba taa te.» O ma lugi kaanum bimbim daani si o ma zuli Baŋa-We, o na tu o te tun ŋwaani.

⁸ O ma zigɔ daani o vu pweeru laŋa na wu Beteli wa-puli seeni tun. O laan ma pu o vwe da. Ayi di Beteli titari ni mu kuntu. Beteli deen wu wa-zuuri je ni mu, Ayi di maa wu wa-puli je ni. O ma lo kaanum bimbim o pa Baŋa-We yi o zuli Dl yiri.

⁹ Abram maa daa zaŋi daani o veə yi o zigɔ, o veə o maa yɔɔri Negebi seeni.

11:9 Babeli di vugimim bitarbu nyi daani mu di Ebru taani dum.

11:10-26 1 Cibari 1:24-27; Luki 3:35, 36 12:2-3 Galati 3:8-9

12:7 Pulim 13:15-16; Gulə 34:4; Galati 3:16

Abram na ve Ezipi te tun

¹⁰Kana deen tiini ka tu tuw kum ni. Abram ma zaɲi o vu Ezipi si o taa zuvri da maɲa funfun si kana yi ja-ba ka gu. ¹¹Ba na twe Ezipi si ba zu tuw kum tun, o ma ta di o kaani Sarayi o wi: «Nmu suni n yi kaani wulu na tiini o lamma tun mu. ¹²Kuntu tun, Ezipi tuw tiine bam na ne-m, baá ta wi: «O kaani wum mu tuntu.» Ba laan maa wó ja-ni ba gu ba daari nmu si n ta n wura. ¹³Nan ta n bri-ba nuneeni n yi a nakɔ mu, si ba tɔgi nmu ɲwaani ba ki-ni lanyirani, ba daari ba yaɲi a ɲwia kam ba pa-ni.»

¹⁴Abram na ve o yi Ezipi tuw kum tun, Ezipi tiine bam ma na ni o kaani wum tiini o lamma. ¹⁵Tu kum nakwa na ne-o tun, ba ma tiini ba tee-o ba Pa-faru wum yigə ni. O ma pa ba ja-o ba zu pe sɔɲɔ kum wuni. ¹⁶O ma da Sarayi ɲwaani o ki Abram lanyirani. O ma pa Abram na peeni di buni di naani di bunabe didaani buna-niine. O ma kwəri o na tuntuɲ-baara di tuntuɲ-kana, didaani yogondə.

¹⁷Baɲa-We nan pe yawi-cɛɛru zu Pa-faru wum di o sɔɲɔ tiine yura ni. Ku maa yi Pe wum na jigi Abram kaani Sarayi ɲwaani tun mu ba ne cam dum kuntu. ¹⁸Pe wum ma bəɲi Abram yi o bwe-o o wi: «Bee mu yi nmu ki-ni kuntu? Beɲwaani mu yi n wu tagi n bri amu ni wuntu yi nmu kaani mu? ¹⁹Bee mu yi n ta n wi, o yi n nakɔ, n pa a ja-o si o taa yi a kaani? N ki ciga na? Kuntu, nii n kaani wum. Ja-o si á viiri!» ²⁰Pa-faru wum ma pa o nɔɔna bam ni si ba zəli Abram, di o kaani wum, di kulɔ maama o deen na jigi tun si ba viiri.

Abram di Lɔti na pwe daani te tun

13 Abram di o kaani deen ma ja ba jujiguru tum maama ba nuɲi Ezipi tuw ni. Ba ma kwe cwəɲə ba vu baɲa seeni ba vu ba yi kagva kalu yiri na yi Negebi tun. Lɔti di ma tɔgi did-o o ke. ²Abram deen ma tiini o duni di vara dwi dwi, yi o ta jigi səbu didaani səbu-sɔɲa wənu zanzan.

³O na zigi kagva kam seeni tun, Abram deen yəni o kaagi o ve mu, o zigi jəgə didva o vu jəgə wudoɲ ni. O ki kuntu mu taan o vu o yi Beteli di Ayi titari laɲa ni. Dáani mu o ya na maɲi o pu o vwe da ⁴yi o ya lɔgi kaanum bimbim da tun. Abram ma bəɲi Baɲa-We yiri o zuli-Di dáani.

⁵Lɔti di deen na tɔgi di Abram tun, di ya jigi peeni, di buni, di naani, ku wəli di tuntuɲna di ba vwə. ⁶Ba na zuvri daani kuntu tun, tɔga kam ya daa ba daga ka pa-ba, ba vara bam na tiini ba gaali tun ɲwaani. Ba daa wari si ba taa zuvri daani jəgə didva. ⁷Abram nayira

bam di Lɔti nayira bam deen ma magi ni-kantɔgo daani. Maɲa kam kuntu ni mu Kanaan tiine bam di Perezi tiine bam ya daa ta zuvri je sum kuntu ni.

⁸Abram laan ma ta di Lɔti o wi: «Dibam yi curru mu. Ku wu maɲi si najara wu dibam laɲa ni, ku wu maɲi si ya wu amu nayira bam di nmu nayira bam laɲa ni. ⁹Tɔga kam na tigi nmu yigə ni daga zanzan. Ku dai ciga na? Nan pa di pwe cwe. Nmu na ve jagwiə seeni, amu wó vu jazum seeni. Ku daari, nmu nan na ve jazum, amu wó vu jagwiə seeni.»

¹⁰Lɔti deen ma kwəni o yuu o nii o na Zurden bolo kum si ku taa ve Soari seeni tun. O ma maani wi tɔga kam tiini ka jigi na nuneeni Baɲa-We tuti tweeru kara kam mu. Ka ta maa yi ti-ywəɲə nuneeni Ezipi tɔga kam na yi te tun. Maɲa kam kuntu ni Baɲa-We deen ta wu cɔgi Sodɔm di Gomɔri tuntu dum. ¹¹Lɔti ma nii o kuri Zurden bolo kum kuntu maama o pa o tuti. O ma zaɲi o kwe cwəɲə o ma yɔɔri wa-puli je sum ni. Mu ba na pwe daani tute. ¹²Abram deen maɲi Kanaan tuw kum ni, ku daari Lɔti vu o zuvri tuntu dilɔ na wu bolo kum ni tun titari ni. O ma vu o twe Sodɔm o ja o vwe dum o vu o pu je sum kuntu ni. ¹³Sodɔm tiine bam deen maa tiini ba jigi pu-sɔɲa yi ba tuɲi lwarum Baɲa-We yigə ni pa ku gaali.

Baɲa-We na goni ni Di pa Abram te tun

¹⁴Lɔti na ke o daari tun, mu Baɲa-We deen ma ta di Abram Di wi: «Zigi n na wu me tun si n kwəni n yuu n nii je sum maama, n yigə ni, di n kwaga ni, ku wəli di n jazum di n jagwiə. ¹⁵A lagɔ a pa nmu di n dwi dum tɔga kam kuntu maama mu, si á taá te maɲa maama. ¹⁶Amu wó pa n dwi dum taa daga zanzan nuneeni lɔgu baɲa kasulu kum na daga te tun. Nɔɔn-nɔɔnu bá wani nmu dwi dum o ga o ti. ¹⁷Nan zaɲi n ta n ve n kaari tɔga kam maama n nii ka na dwara te tun didaani ka na yalma te maama tun, beɲwaani, a lagɔ a kwe ka maama mu a pa-m si n ta n te.»

¹⁸Abram ma zaɲi dáani di o nɔɔna bam maama yi o laan vu Ebrɔn seeni o zuvri Mamre tu-kamunnu tum na wu me tun. O ma lɔ kaanum bimbim dáani si o ma zuli Baɲa-We.

Abram na joɲi Lɔti o yaɲi te tun

14 Kantu maɲa kam ni, pwa badonnə deen mu wura. Sineari tuw pe yiri mu Amrafeli. Elasari tuw pe yiri maa yi Aryɔki. Elam tuw pe yiri maa yi Kedɔrlaumeri. Ku daari Goyimi tuw pe yiri mu Tideali. ²Pwa bantu deen ki ni daani mu si ba vu ba zaɲi najara di ba duna pwa didaani ba nɔɔna. Bantu maa yi Sodɔm tuw pe Bera, di Gomɔri tuw pe Birisa, di Adema

14:1 Sinear: = Babilɔni

12:13 Pulim 20:2 13:4 Pulim 12:8 13:10 Pulim 19:23-29

tɔw pɛ Sineabi, didaanti Seboyim tɔw pɛ Semeyeberi, si ku wɛli dɛ Bela tɔw pɛ wɔm, ku lagi ku ta ni Soari tɔw kɔm pɛ. ³Pwa bantɔ dɛɛn ki ni daanti mu ba jeeri Sidimi bolo kɔm ni. Zum je sintɔ mu yi Ye ninu kɔm. ⁴Bina fugə-yale wɔni mu pɛ Kedɔrlaumeri te pwa bantɔ. Ku daari, bina fugə-yatɔ bini dum ni ba ma lo o kwaga ni.

⁵Bina fugə-yana bini dum ni Kedɔrlaumeri dɛ pwa balɔ na wɔ o kwaga ni tun laan ma vu Asterɔti-Karnayimi ba ki najara ba wanti Refayim tiinɛ bam. Ba dɛɛn ta ma vu Hami ba wanti Zuzimi tiinɛ bam ba di-ba, yi ba daari ba wanti Emimi tiinɛ bam na wɔ Save-Kiryatayim ni tun. ⁶Ba ma daari ba wanti Hori tiinɛ bam na wɔ Seyiri ni pweeru laɲa kam ni tun. Ba ma zɛli-ba taan ba vu ba yi El-paran na bwɛlɛ dɛ kagva kam je sum tun. ⁷Ba ma pipiri ba joori ba vu ba yi Eyin-Mispata, ku yi Kadesi tɔw kɔm mu kuntu. Ba ma ja najara ba wanti Amaleki tiinɛ bam dɛ ba tɔni dum maama, ku wɛli dɛ Amɔɔri tiinɛ bam ba na zɔvri Hasason-Tamari ni tun.

⁸Kantɔ maɲa kam ni mu Sodɔm pɛ, dɛ Gomɔri pɛ, dɛ Adma pɛ, dɛ Tisoboyimi pɛ, dɛ Bela pɛ, ku lagi ku ta ni Soari tɔw kɔm pɛ, nuɲi ba ki daanti si ba zaɲi najara dɛ pwa badonnɛ bam Sidimi bolo kɔm ni. ⁹Pwa banu bantɔ dɛɛn mu zaɲi najara dɛ pwa bana. Ku maa yi Elam pɛ Kedɔrlaumeri, dɛ Goyimi pɛ Tideali, dɛ Sineari pɛ Amrafeli, didaanti Elasari pɛ Aryɔki mu nuɲi si ba ja didaanti-ba.

¹⁰Gwɛɛnu zanzan dɛɛn maa wɔ je sum kuntu ni yi kɔtaali wɔ ti wɔni. Ku ma pa Sodɔm dɛ Gomɔri pwa bam dɛ ba najar-kɛrɛ bam na duri si ba lu najara yam ni tun, ba badaara ma vu ba tɔ gwɛɛnu tum wɔni. Ba badonnɛ ma duri ba vu ba yi pweeru laɲa si ba lu. ¹¹Pwa bana bam laan ma vri Sodɔm dɛ Gomɔri tiinɛ jujaanu tum maama dɛ ba wɔdiiru maama ba ja ba viiri. ¹²Abram cɔrv bu Lɔti dɛɛn na zɔvri Sodɔm ni tun, ba ma ja-o ba wɛli da ba viiri, dɛ o jɲiguru tum maama.

¹³Nɔɔnu wɔdoɲ dɛɛn ma wanti o lu najara yam ni. O ma vu Ebru tu Abram te o ta o bri-o kɔlv maama na ki tun. Ka maɲa kam ni o dɛɛn zɔvri o twe dɛ tu-kamunnu tum na yi Amɔɔri tu Mamre nyum tun mu. Mamre wɔm cɔrv dɛɛn mu yi Eskɔli dɛ Aneri, yi ba dɛɛn sɔɔli mu ba di cilɔɲo dɛ Abram. ¹⁴Abram na lɔwari ni pwa bana bam jaani o cɔrv Lɔti ba wɛli da tun, o ma bɛɲi najar-kɛrɛ biə-yatɔ dɛ fugə-nana (318) ba na lugi-ba o sɔɲɔ ni tun. Ba ma zɛli pwa bam ba vu ba yi Dan ni. ¹⁵Titu ni Abram ma pɔɔri o nɔɔna bam kɔɲɔ kɔɲɔ si ba ja didaanti o dɔna bam yi o wanti-ba. O ma zɛli-ba o vu o yi Hoba na wɔ Damasi baɲa ni tun. ¹⁶O ma joori o jɔɲi jujaanu tum maama yi o daari o vri o cɔrv bu

Lɔti dɛ o jɲiguru tum maama ba juɲa ni o ja o joori, ku wɛli dɛ kaana bam didaanti nɔɔna bam maama.

Melkisedeki na wari We si Dl ki Abram yu-yoɲo te tun

¹⁷Abram na wanti Kedɔrlaumeri dɛ o pwa badonnɛ bam yi o joori tun mu Sodɔm Pɛ nuɲi o jeer-o Save bolo kɔm ni. Ba ta bə-ku si «Pɛ bolo kɔm».

¹⁸Melkisedeki dɛɛn maa yi Salem tiinɛ Pɛ. O ta maa kwəri o yi Yuutu Baɲa-We dum kaanum tu mu. O ma ja dɛpe dɛ dɛven o ba o pa Abram. ¹⁹O dɛɛn ta ma wari We o pa Abram o wɔ:

«Yuutu Baɲa-We dum na ki weyuu dɛ tuga baɲa tun wɔ ki nmu yu-yoɲo.

²⁰Yuutu Baɲa-Wedum yɔɔri Dl maɲi dɛ tiə,

Dl na wanti nmu dɔna bam

Dl ki-ba nmu juɲa ni tun ɲwaanɔ.»

Abram laan ma pɔɔri jɲiguru tum o na jaani o joori jara yam je ni tun maama kuni fugə, yi o pa Melkisedeki pɔɔrum didɔva.

²¹Sodɔm Pɛ dɛɛn ma ta dɛ Abram o wɔ: «Pa-ni a nɔɔn-biə bam maama si n daari jɲiguru tum n ta n jɲa.» ²²Abram ma ləri Sodɔm Pɛ wɔm o wɔ: «Amu du durɛ dɛ Yuutu Baɲa-We dum, Dl na ki weyuu dɛ tuga baɲa tun ni, ²³amu sunti a bá jɔɲi kɔlvkɔlv na yi nmu nyum tun. A bá se a jɔɲi nmu wɔɲo finfun dɛ, ku na maɲi ku yi n gar-ɲɔna, naa n natri-ɲɔna dɛ, bɛɲwaanɔ, a ba lagi si maɲa wɔdoɲ ni si nmu bri n titi n ta n wɔ, nmu mu pɛ amu ji nadum. ²⁴Amu bá se a jɔɲi kɔlvkɔlv n tee ni ku na dai wɔdiiru tɔlv yiranɔ a nɔɔna bam na dɛ tun. Ku daari, Aneri dɛ Eskɔli didaanti Mamre maɲi si ba jɔɲi ba titi pɔɔrum mu, bantɔ dɛ na tɔɲi ba wɛli amu yi dɛ ki najara yam tun ɲwaanɔ.»

We na goni ni dɛ Abram te tun

15 Kuntu maama na ki ku ke tun, Baɲa-We ma vuri Dl titi Dl pa Abram Dl wɔ: «Abram, yi ta n kwari fɔvni. Amu mu yi wɔlv na wɔ ci-m si n yi na cɔɲum, si a daari a pa nmu jɔɲi nyɔɔri zanzan amu tee ni.»

²Abram ma ləri o wɔ: «Yuutu Baɲa-We, bɛ nyɔɔri l lagi n pa amu? Nii, a ba jɲi bu. Amu na tɛrɛ a daari, Damasi tu Eliezɛri mu wɔ jɔɲi a wɛɛnu tum maama o taa te. ³Nmu na wɔ pɛ amu bu tun, amu sɔɲɔ gambaa mu laan wɔ jɔɲi-ku o taa te.»

⁴Baɲa-We daa ma ta did-o Dl wɔ: «Eliezɛri nan bá jɔɲi n sɔɲɔ kɔm, si ku yi n bu-baaru wɔlv n na wɔ lv tun mu wɔ ba o jɔɲi-ku o taa te.» ⁵We laan ma ja-o Dl

14:3 Ye ninu kɔm = Ninu Tku kɔm 14:6 Seyiri: = Edom 14:18 Salem yi Zeruzalem yere-doori mu.

14:20 Ebru 7:1-10 14:20 Pulim 28:22

nuŋi pooni yi Dl wi: «Kwəni n yuu n nii weyuu ni si n daari n kwaani n ga calcwi sim. Ní wani n ga-si n ti na?» Dl laan ma ta did-o Dl wi: «Nmu dwi dum na wó taa daga te tun mu kuntu.»

⁶ Abram na ne kuntu tun, o ma ki o wu-didwa di Baŋa-We. Kuntu ŋwaani mu We pe o na ciga Dl tee ni.

⁷ We ta ma ta did-o Dl wi: «Amu mu yi Baŋa-We, ku yi amu mu jaani nmu a nuŋi Babiloni tiinə tuw Uri ni a pa n ba yo seeni si a pa-m tɔga kantv si n ta n te.»

⁸ Abram ma bwe-Dl o wi: «Yuutu Baŋa-We, be mu lagi ku bri amu ni amu wó sunti a ba a taa a te tɔga kam?»

⁹ Baŋa-We laan ma ta did-o Dl wi: «Nan ja nacwe, di bucwɛ, di pi-bia, ti maama na yi buna yatɔ yatɔ tun, si n ta n ja kunkwəŋ-pulə di kunkwəŋ-poŋo n wəli da n ja n ba.» ¹⁰ Abram ma ja vara bam kuntu maama o ba We yigə ni, yi o cɛ ti maama yale yale, si ku na yi zunə bam, o deen wu cɛ tuntu. O laan ma tiŋi-ti pa cicoro maama pipiri ku jeeri kudonj kum. ¹¹ Duurə ma ba si ba di nwana yam kuntu. Abram ma zəli-ba o yagu.

¹² Ku na tu ku yi wa-zuuri maŋa ni tun, mu dooni jaani Abram. O dooni dum maŋa ni mu fuvni kamunu jaan-o ku pa o bicari baani. ¹³ Baŋa-We ma ta did-o Dl wi: «Nan ta n ye lanyirani ni n dwi dum lagi ba ji vərə mu tuw kudonj ni, yi ku dai ba titi tuw. Baá ji gambe mu yi noona beesi-ba buna biə-yana. ¹⁴ Ku nan na yi tuw kulv noona na beesi-ba tun, amu wó varj ba zwa lanyirani. Ku kwaga ni mu a wó pa n biə bam ja jujiguru zanzan ba nuŋi tuw kum kuntu ni ba ja viiri. ¹⁵ Si ku na yi nmu titi, amu wó pa n ta n ŋwi ŋwia di yazurə mu si n laan ti n kukwurv maŋa ni. ¹⁶ Zamaani kuni buna laŋa ni mu, nmu dwi dum laan wó joori ba ba ba taa zuuri yo. Kantv maŋa kam mu wó taa yi maŋa kalv Amɔɔri tiinə bam kəm-balwaarv na daga yi ti yi si a varj ba zwa tun. Maŋa kam ta wu yi si a ki kuntu.»

¹⁷ We na tu di ba di tuw tun, jəgə kam ma tiini ka ji lim. Mim-fari na nyi ni yɔrɔ mim te tun di di nyva di di min-vugv da di ba vara bam o na goni goni o tiŋi tun titari di ke. ¹⁸ Dintv de dum ni Baŋa-We ma goni ni didaani Abram yi Dl wi: «Ku yi nmu dwi dum mu a na lagi a pa-ba tɔga kantv, ka na zigɔ Ezipi bugə kam laŋa ni, si ka taa ve Efrati bu-fara kam seeni tun. ¹⁹ Ku yi Keni tiinə tɔga kam, di Kenizi tiinə bam, di Kadumɔ tiinə bam, ²⁰ di Heti tiinə bam, di Perezi tiinə bam, di Refayim tiinə bam, ²¹ di Amɔɔri tiinə bam, di Kanan tiinə bam, di Girgasi tiinə bam, didaani Yebusi tiinə bam maama tɔga kam mu kuntu.»

Agaari didaani Ismayeli taani

16 Abram kaani Sarayi deen nan ya wu lugi bu o pa-o. O deen nan ya jigɔ tuntv-kana mu, o na yi Ezipi tiinə bukə. Tuntv-kana wum yiri deen mu yi Agaari. ² O na wu lugi tun ŋwaani o ma ta di o baru Abram o wi: «Baŋa-We cigɔ amu di bu-lori. Nan ve n pəni di a tuntv-kana wum, si dedonj ni wum wó na bu yi ku ta yi an bu.» Abram ma se Sarayi na tagi te tun.

³ Ka maŋa kam ni, Abram deen zv Kanaan tuw kum ni buna fugə mu. Sarayi ma kwe o tuntv-kana Agaari o pa-o si o ma o ji o kaani. ⁴ O ma pəni di Agaari, yi o ja pugə. Agaari ma na ne ni o jigɔ pugə tun, o daa maa ba nigɔ Sarayi. ⁵ Ku ma pa Sarayi ta di Abram o wi: «A kwe a tuntv-kana a ki n juŋa ni. O laan na ne ni o jigɔ pugə tun, o daa ba nigɔ amu. Amu yaara yantu maŋi si ya ji nmu yaara. Baŋa-We mu wó di dibam bale taani dintv.» ⁶ Abram ma lər-o o wi: «Wuntu ta yi nmu tuntv-kana mu, nmu mu te o jia di o ne maama, si n ki-o n wubuŋa na lagi te tun.» O na tagi kuntu tun, Sarayi ma puli si o taa jigɔ Agaari o yaara. Ku laan ma pa Agaari duri o tee ni o daari-o.

⁷ Agaari ma vu o zv kagva kam wuni o vu o yi buli-yi. Ku deen bwələ di Suuri cwəŋə kam mu. Baŋa-We maleka kam laan ma ba o te, ⁸ yi ka wi: «Sarayi tuntv-kana Agaari, nmu nuŋi yən mu tintv, yi n nan ma n ve yən mu?» O ma ləri o wi: «A maa durə si a lu a tu Sarayi juŋa ni mu.»

⁹ Maleka kam laan ma ta did-o ka wi: «Joori n vu n tu wum te n tu n titi n se-o. ¹⁰ Amu wó pa n dwi puli lanyirani si noon-noonv bá wani-ba o ga o ti.»

¹¹ Maleka kam ma ta did-o ka wəli da ka wi:

«Nmu laan zigɔ di pugə mu tintv
si n lv bəkərə.

Nmu nan wó pa o yiri ni «Ismayeli»,
beŋwaani, Baŋa-We ni n wu-cɔgɔ kum.

¹² Oó taa yi nuneeni binaga kalv
ba na bá wani ba ja-ka tun mu.

O bá taa lagi non-dwi maama taani,
yi noona maama di bá taa lagi o taani.
Wuntu di o curru wó taa culi daani mu.»

¹³ Agaari na ni maleka kam kuntu tun, o ma buŋi o titi ni o wi: «Amu yiə sunti ya na Baŋa-We dilv na nai amu tun.» O ma kwe yiri dintv o pa Baŋa-We o wi: «We dilv na nai amu tun.» ¹⁴ Kuntu ŋwaani mu ba deen pe volv dum kuntu yiri ba wi: «Layi-Royi». Volv dum zigɔ Kadesi di Beredi titari laŋa ni mu.

15:7 Ebru taani bəŋi-ba ni Kalde tiinə 16:11 Ismayeli kuri mu yi We niə. 16:14 Layi-Royi kuri mu yi We wlv na wvra yi Dl nai amv tun volv dum.

15:5 Gulə 1:10 15:6 Rom 4:3, Galati 3:6, Zakt 2:23 15:7 Pulim 11:31 15:13 Nuŋim 1:1-14 15:14 Nuŋim 12:36-39 15:18-21 Nuŋim 3:8

¹⁵ Agaaru laan ma lu bəkərə o pa Abram. Abram ma pa bu wum yurɔ o wɔ: «Ismayelɔ». ¹⁶ Maɲa kalu o na lugi bu wum kuntu tun, Abram deen jigi bina funɔnɔ-yardu (86) mu.

Baɲa-We pe Abram ni-gonim maana

17 Abram deen na yi bina funugv-nugv tun mu Baɲa-We tu Dɔl vurɔ Dɔl titi did-o. Dɔl maa wɔ: «Amu mu yi Dam-fɔrɔ Tu We dum. Ta n se a ni kuntu, si n yi ta n jigi kəm-balwaarv. ² Amu maa wó pa ni-gonim dɔlv a didaani nmu na ki daani tun zigi cɔga cɔga, yi a pa nmu dwi puli di gaali.»

³ Abram ma vin o yibiyə tɔga ni o zuli We, yi We ta did-o Dɔl wɔ, ⁴ «Amu ni-gonim dum a na ki di nmu tun mu tuntu:

Nmu lagɔ n ji twi tiinə zanzan nabaaru mu. ⁵ Ba daa bá taa bæi nmu ni Abram, nmu yurɔ laan wó taa yi Abraham mu, Beɲwaani, a pe nmu ji dwi tiinə zanzan nabaaru mu. ⁶ Amu wó pa lura se-m ku ja gaali, a pa n lu dwi zanzan, n lu pwa zanzan. ⁷ A wó pa ni-gonim a na ki di nmu tun zigi cɔga cɔga. Ku na yi nmu dwi dɔlv na wó saɲi n kwaga ni tun, ni-gonim dum kuntu ta wó zigi ku pa-ba si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun mu. Amu wó taa yi nmu We, di n dwi dum di We. ⁸ Kanaan tiinə tɔga kantv me nmu ta na yi vərɔ tuntu tun, mu amu lagɔ a kwe a pa nmu di n dwi dum si á taá te si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun. Amu wó taa yi bantv di We.»

⁹ We laan ma ta di Abraham Dɔl wɔ: «Ku na yi nmu, n maɲi si n ta n jigi a ni dum mu, si nmu di n kwaga kam taá se-di maɲa maama. ¹⁰ A ni dum mu tuntu a na goni di nmu di n kwaga kam maama tun. Ni-gonim dum kuntu mu á nan maɲi si á taá zigi di wuntɔ tun:

Abam wuntɔ baaru maama, ba maɲi si ba goni o pəni mu. ¹¹ Abam maɲi si á taá ki gonim mu á yira yam ni. Kuntu mu wó taa yi maana yalu na bri ni dí ki ni-gonim daani. ¹² Nmu dwi ni si ku taa ve maɲa maama, bəkərə wulv maama na wu á wuntɔ yi o yi da nana, á maɲi si á goni ku tu mu. Ku na yi gambe silv ba na lugi á sam dum ni tun, didaani balv á na maɲi á yəgi di səbu yi ba yi vərə tun, á maɲi si á goni bəkəri maama mu. ¹³ Ba na lugi-ba á sam dum ni, naa á yəgi-ba di səbu mu, ku maɲi si á goni-ba mu. Tuntu mu amu ni-gonim dum wó taa wu abam yira yam ni

si ku bri ni ni-gonim dum bá taa jigi kweelim.

¹⁴ Ba na wu goni baaru wulv maama, ku tu daa bá tɔgi o wəli Yisurayelɔ dwi dum wuntɔ, o na cɔgi amu ni-gonim dum tun ŋwaani.»

¹⁵ Baɲa-We daa ma ta di Abraham Dɔl wɔ: «Ku daaru nmu kaani Sarayi, daa n yi ta n bæ-o ni Sarayi, o yurɔ laan yi Sara mu. ¹⁶ A lagɔ a ki o yu-yoŋo mu. A nan lagɔ a tɔgi wuntv baɲa ni mu a pa nmu bəkərə. Amu wó ki o yu-yoŋo si o taa yi dwi tiinə zanzan nu. Tuntu zanzan pwa mu lagɔ ba nuɲi wuntv wuntɔ.»

¹⁷ Abraham daa ma vin o yibiyə tɔga ni. O ma mwani yi o ta o wuntɔ o wɔ: «Nɔɔnɔ na yi bina bi, o ta wó wani o lu bu na? Ku wəli da, Sara na yi bina funugv tun, o ta wó wani o lu na?» ¹⁸ O laan ma ta o bri We o wɔ: «Nmu na maɲi n pa Ismayelɔ jigi yazurə yi nmu na ki zaani n ki wuntv yuu ni, kuv taa daga ku pai amu.»

¹⁹ Baɲa-We ma ta did-o Dɔl wɔ: «Ku na wó taa yi te tun, n kaani Sara mu wó lu bu o pa-m, yi nɲ pa o yurɔ si «Yizaku». Amu wó pa ni-gonim dɔlv a na wó ki did-o tun zigi cɔga cɔga mu si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun. Di nan ta wó taa wura di pai o dwi dɔlv na wó saɲi o kwaga tun di mu. ²⁰ Ku nan na yi Ismayelɔ taani dum, a ni n na tagi te tun. Amu wó ki wuntv di yu-yoŋo. Amu wó pa o dwi puli o na kɔgɔ zanzan. Pwa fugə-bale mu wó taa wu ba wuntɔ, yi ba ji dwi kamunu. ²¹ A ni-gonim dum mu a laan za wó pa di zigi didaani Yizaki, wulv wum Sara na wó lu o pa-m bini ni maɲa kantv ni tun.» ²² We ma na ŋɔɔni didaani Abraham Dɔl ti tun, Dɔl ma ke dáa o tee ni.

²³ Duntu de dum ni mu Abraham jaani o bu Ismayelɔ ku wəli di gambe silv ba na lugi o sɔŋɔ kum ni tun di silv o na yəgi di o səbu tun maama, baara balv maama na zuurɔ o sɔŋɔ kum ni tun o ja o nuɲi. O ma goni-ba, nuneeni We na tagi te tun. ²⁴ Abraham deen yi bina funugv-nugv mu o gwəŋə kam maɲa ni. ²⁵ O bu Ismayelɔ di maa jigi bina fugə-yatɔ mu. ²⁶ Abraham di o bu-baaru Ismayelɔ gwəŋə kam deen ya yi de didwɔ mu. ²⁷ Abraham sɔŋɔ kum baara maama, ku na yi balv ba na lugi-ba dáani, naa balv ba na yəgi vərə tee ni tun, ba di goni-ba maama de duntu de dum ni mu.

Vərə batɔ na tu Abraham tee ni te tun

18 Maɲa kalu Abraham deen na zuurɔ Mamre tu-kamunnu tum təŋə ni tun, de didwɔ o maa je o vwe dum ni ni. Mu Baɲa-We tu Dɔl vurɔ Dɔl titi did-o. Maɲa kalu wia na bigi tun mu kuntu. ² Abraham ma

17:1 *Dam-fɔrɔ Tu We dum*: Ebru = *El Shaddai* 17:5 *Abram kuri mu yi ko wulv na jigi yurɔ tun.* 17:5 *Abraham kuri mu yi ko wulv na jigi dwi tiinə zanzan tun.*

kwəni o yuu wɛɛnti yi o na nɔɔna batɔ na zigɔ ba twe did-o. O na nɛ-ba tun, mu o ki lula o zaŋɔ o vwe dum ni ni o jeeri-ba yi o tiini o cɔɔli o yibiyɛ tɔga ni o jɔɔni-ba.

³O maa wi: «Amu Yuutu, n yi na su amu, si n yi ke n daari-ni. ⁴Se si a ja na funfun a ba si á ma á zari á nɛ, si á daari á jɔni tiu kuntu kuri ni á sin. ⁵Yagi-na si a lagi wɔdiu a pa abam si á di si á yira joori si á laan taá kea. Ku za yi kuntu ɔgwaani mu yi á da yo seeni.» Ba ma ləri ba wi: «Tɔ, ki nɛɛnti nmu na tagi te tun.»

⁶Abraham ma ki lula o yi Sara te vwe dum ni yi o wi: «Ki lula n kwe mun-bwe bwen sitɔ n viiri n ma n ki wɔdiu.» ⁷O daa ta ma ki lula o zu o naani dum wu o kuri na-pwala kalu na lamma tun, o ja o pa o tintuɔna si ba ma ki wɔdiu lula. ⁸O ta ma kwe nayil-dɔa, didaanti nayili-kapwɔɔɔ, di wɔdiu kum o zigɔ ba yigɔ ni o pa-ba. Nɔɔna bam deen ma je ba di yi o zigɔ ba tee ni tiu kum kuri ni.

⁹Ba ma bwe-o ba wi: «N kaanti Sara wu yɛn mu?» O ma ləri o wi: «O wu vwe dum wɔnti.» ¹⁰Ba diduɔa ma ta o wi: «Amu wú joori a ba nmu te bɔni ni maɔa kantu wɔnti. Ka maɔa ni di nmu kaanti Sara wú taa jigi o titi bəkɛrɛ o jɔɔa ni.» Sara deen ya dalt vwe dum ni ni mu ba kwaga ni yi o cɔgi ba taani dum.

¹¹Abraham di Sara deen ya maɔi ba kwɔn, ba bina yam gaali. Sara deen ke bu-lɔri. ¹²Sara ma mwani o titi ni o wi: «Amu laan na kwɔn tintu yi amu digɛ tu wum di tiini o kwɔn tun mu amu laan lagi a ni ywɛni dintu na?»

¹³Baɔa-We ma bwe Abraham Dɔ wi: «Beɔgwaani mu Sara mwani yi o daari o ta o wi: «A laan na kwɔn tintu tun, aá wanti a lu bu na?» ¹⁴Woɔɔo wɔra ku na tiini ku camma si amu Baɔa-We tɔɔi na? Ka maɔa kam bɔni na yiɛ, amu wú joori a ba nmu te, didaanti Sara laan jigi o bəkɛrɛ o jɔɔa ni.»

¹⁵Fɔnti ma ja Sara yi o fu o ni o wi: «Amu wu mwani.» O di maa wi: «Cɔga tun, n mwani.»

Abraham na loori We Sodɔm ɔgwaani te tun

¹⁶Nɔɔna bam ma zaɔi si ba ke, yi ba laan kwəni ba yigɔ ba ba nii Sodɔm seeni. Abraham di ma vu si o yagi-ba cwɔɔɔ ni si ba laan taa kea.

¹⁷Baɔa-We ma ta Dɔ wi: «A ba lagi a sɔgi a na buɔi si a ki te tun yi Abraham yəri ku ni ni. ¹⁸Abraham dwi dum wú ji dwi kamunu kulɔ na dana tun mu. Amu wú da wɔntu baɔa ni mu a ki lugɔ kum baɔa tunti dum maama yu-yoɔo. ¹⁹Beɔgwaani, amu mu kur-o, si o bɔi o biɛ di o sɔɔɔ kum maama na wú saɔi o kwaga ni tun, si ba taa tɔgi Baɔa-We cwɔɔɔ kam ba daari ba taa tɔɔi kulɔ na maɔi di kulɔ na yi cɔga tun. Kuntu mu wú pa amu Baɔa-We na goni ni si a ki tite maama a pa-o tun wanti ku tɔɔi cɔga cɔga.»

²⁰Baɔa-We laan ma ta Dɔ wi: «Nɔɔna tiini ba keeri Sodɔm di Gomɔri ɔgwaani si ku gaali. Ba wo-lwaanu tintuɔa di ta maa tiini ti daga. ²¹Kuntu ɔgwaani mu amu lagi a vu si a nii, ba tintuɔa yam suni ya yi balɔɔ nɛɛnti nɔɔna kɛrɛ kam na bɔi te tun na. Ku na dai kuntu, amu wú lɔari ku ni ni.»

²²Nɔɔna bale bam ma pipiri ba kwe Sodɔm cwɔɔɔ kam ba maa kea. Abraham di deen ma maɔi dáani o zigɔ Baɔa-We yigɔ ni. ²³Abraham ma vaɔi o titi o twe Baɔa-We yi o wi: «Kuntu, nɔ cɔgi nɔn-ɔgɔna tum maama mu n wɛli di nɔn-balwaaru bam na? ²⁴Si nɔn-ɔgɔna na yi fiinnu yi ba wu tuw kum ni, nɔ cɔgi ku maama n yagi mu na? N bá n yagi n ma n ce-ba nɔn-ɔgɔna fiinnu balu na zuɔri ku wɔnti tun ɔgwaani na? ²⁵A ye si nmu bá gu nɔn-ɔgɔna di nɔn-balwaaru n gwaani daani, yi kuw taa nyi di n pe nɔn-ɔgɔna di nɔn-balwaaru bam taa yi bidwi mu. Amu ye si ku bá ki kuntu! Nmu na yi wɔlu wum na di lugɔ baɔa maama sariya tun, nmu wú ki kulɔ na tɔgi cɔga cwɔɔɔ tun mu.»

²⁶Baɔa-We ma ta Dɔ wi: «A na nɛ nɔn-ɔgɔna Sodɔm tuw kum ni si ba yi nɔɔna fiinnu, amu wú da bantu ɔgwaani si a yagi si tuw kum daa yi na cɔgum.»

²⁷Abraham daa ma ɔɔɔni o wi: «Amu Yuutu, amu dai kulɔkulɔ nmu yigɔ ni. A nyi di turu didaanti tintwarum mu. A laan nan nɛ baari si a ɔɔɔni di nmu.

²⁸Si nɔn-ɔgɔna bam na muri fiinnu kum di nɔɔna banu, nɔ ta wi, nɔɔna banu bam na muri tun ɔgwaani si n cɔgi tuw kum maama na?» Dɔ maa wi: «Amu za na nɛ nɔn-ɔgɔna fiinna-banu da, a bá cɔgi-ku.»

²⁹Abraham daa ma ɔɔɔni o wi: «Si nɔɔna fiinna yiranti mu na wɔra?» Dɔ ma ləri Dɔ wi: «Nɔɔna fiinna bam ɔgwaani amu bá cɔgi-ku.»

³⁰Abraham laan maa wi: «A loori-m, amu Yuutu, yi pa n bam zaɔi. Nan se si a ɔɔɔni di nmu. Si nɔɔna fiinto yiranti mu na wɔra?» Dɔ ma ləri Dɔ wi: «A na nɛ nɔn-ɔgɔna fiinto je sum ni, a bá ki kulɔkulɔ.»

³¹Abraham maa wi: «Nmu maɔi n pa a na baari si a ɔɔɔni di nmu. Yagi si a bwe a nii, si n na nɛ nɔɔna fiinle mu da?» Dɔ ma ta Dɔ wi: «Fiinle kum ɔgwaani, a bá cɔgi-ku.»

³²Abraham laan ma ta o wi: «A loori-m, amu Yuutu, yi pa n bam zaɔi, si a lagi a ta ɔɔɔni bidwi dintu yiranti mu. Ku wai si nɔɔna fugɔ mu wɔra?» Baɔa-We ma ləri Dɔ wi: «Nɔɔna fugɔ kam kuntu ɔgwaani, amu bá cɔgi-ku.»

³³Baɔa-We na ɔɔɔni didaanti Abraham Dɔ ti kuntu tun, Dɔ ma viiri. Abraham di ma joori sɔɔɔ.

Ba na cɔgi Sodɔm di Gomɔri te tun

19 Malesti sile silu na jeeri Abraham tun deen ma ba ba yi Sodɔm didaan-ni ni, yi Lɔti deen je

tu kum manco-puna ni ni. O na ne-ba tun, o ma zaŋi wɛɛni o vu si o jeeri-ba yi o cɔɔli o yibiyɛ tɔga ni o wari-ba. ²O maa wi: «A loori abam! Amu tiinɛ bam, pa-na si a ja abam a yi sɔŋɔ, si á ki á yira á daari á pɛni si tɔga puuri si á laan goni tɔga á vu á na maa ve me tun.» Ba ma lɛri ba wi: «Awo, dɔbam lagɔ dí pɛni tu kum pwɛlɛ kantɔ ni mu.»

³O deen na tiini o fin-ba tun ŋwaani, ba ma tɔgi did-o ba zu o sɔŋɔ kum wɔ. O ma ki wɔdiu di dɔpe dilɔ na ba jigɔ dabɔli di wɔni tun o pa-ba yi ba di. ⁴Ba na wura ba ti ba yigɛ si ba pɛni tun, mu Sodɔm tu kum baara bam maama nuŋi tu kum je maama ba ba ba gilimi sɔŋɔ kum, nankwɔn didaani nɔɔn-dɔnnu maama. ⁵Ba ma bɛŋi Lɔti yi ba wi: «Nɔɔna balɔ na tu ba zu nmu sɔŋɔ ni titu dɔntɔ tun bɛ? Ja-ba n ja n nuŋi yo n pa dɔbam si dí lagɔ-ba mu.»

⁶Lɔti ma nuŋi pooni si o jeeri tu kum nɔɔna bam yi o daari o pi boro kum. ⁷O maa wi: «Amu donnɛ bam, a loori abam si á yi ki titɔŋ-lɔŋɔ kuntu doŋ. ⁸Cɛgi-na yo, amu jigɔ bukwa bale balɔ ta na yɛri baara tun. Yagi-na si a ja-ba a ba a pa abam, si á ki á na lagɔ te tun di ba. Ku na yi nɔɔna bantɔ, yi ki-na-ba kunkulɔ, bɛŋwaani ba tu ba zu amu woro kuri ni mu.»

⁹Ba ma baŋi Lɔti ba wi: «Ki dáa ni!» Ba daa ta ma ta daani ba wi: «Nɔɔnu wuntu yi vɛru mu dí tu kum ni. Bɛɛ mu yi o lagɔ si o bri dɔbam dí na wó ki kulɔ tun?» Ba laan ma ta di Lɔti ba wi: «Dí nan wó ki nmu dí dwɛni dí na wó ki bantɔ te tun.» Ba ma tiini ba puuri Lɔti yi ba laan fɔfɔ ba twe o sɔŋɔ ni dum si ba bwɛri boro kum ba zu digɛ kam wɔni.

¹⁰Nɔɔna bale bam ma zigi digɛ kam wɔni ba puuri boro kum yi ba laan vanɔ Lɔti ba zu digɛ kam ni. Ba ma daari ba pi boro kum. ¹¹Ba laan ma pa nɔɔna balɔ maama ya na zigi mancoŋo kum ni ni tun yiɛ dwe, bu yoo, nankwɔn yoo, ba maama. Ba maa taani taani ba yaari taan ba ga mancoŋo kum ni jɛgɛ si ba puuri. ¹²Nɔɔna bale bam ma ta di Lɔti ba wi: «Nmu ta jigɔ nɔɔna tu kuntu wɔni na? Nuneeni n tumbaara, di n bu-baara, di n bukwa, di wɔlɔ maama na yi nmu curɔ tun si n ja-ba si á nuŋi jɛgɛ kantɔ ni! ¹³Bɛŋwaani dí lagɔ dí cɔgi tu kum mu. Nɔɔna tiini ba keeri Baŋa-We yigɛ ni si ku gaali, tu kum nɔɔn-biɛ bam kɛnɛ ŋwaani. Di ma tɔŋi dɔbam si dí ba dí cɔgi-ku.»

¹⁴Lɔti maa nuŋi si o ŋɔɔni di o bukwa banna na di o bukwa tum. O maa ta-ba o wi: «Ki-na lila á nuŋi dáa je suntu ni, bɛŋwaani Baŋa-We lagɔ Di cɔgi tu kuntu mu!» O tumbaara bam nan buŋi si o ŋɔɔni o kweeri mu.

¹⁵Ti-pura ni ni, malesi sum ma ta di Lɔti ba wi: «Ki lila! Ja n kaani wum di n bukwa bale si á nuŋi da

yo seeni! Ku na dai kuntu, Baŋa-We na yaari tu kum, abam di wó da á na cɔgim.» ¹⁶Ba na tagɔ kuntu yi Lɔti ta zigi o daana tun, mu ba caali o juŋa, di o kaani wum didaani o bukwa bale bam jia ba ja ba nuŋi tu kum daa ni si ba wani ba lu, Baŋa-We deen na duri ba ŋwaŋa tun ŋwaani. ¹⁷Malesi sum na jaani-ba si nuŋi si ti tun mu si didɔba tagɔ di wi: «Duri-na si á lu cɔgim! Yi nii-na á kwaga ni, á nan yi zigi-na je je ni bolo kum wɔni! Duri-na á yi pweeru tum je sum si abam yi da á na cɔgim!»

¹⁸Lɔti ma ta o wi: «Awo! Amu Yuutu, a bá wani! ¹⁹Nmu maŋi n ki amu lanyirani yi n duri a ŋwaŋa pa a joŋi a ŋwɔa. A bá wani a duri a yi pweeru tum je sum. Amu ta na wɔ cwɛŋɛ ni, cɔgim dɔntɔ wó yi amu, si a ti. ²⁰Nan nii tu kudoŋ mu tintɔ bwɛlɛ bwɛlɛ a na wó wani a duri a yi da. Ku maa yi tu-balaŋa mu. Pa-ni pwɛlɛ si a duri a vu dáani tu-balaŋa kuntu, si kuntu mu a wó lu.»

²¹O ma ta did-o o wi: «Amu se si a ki kuntu di a pa-m. A bá cɔgi tu kum kuntu. ²²Nan ki lila n duri n vu n yi da, bɛŋwaani amu bá wani a ki kulɔkulɔ yi nmu wɔ yi da.» Kuntu ŋwaani mu ba pe tu kum kuntu yiri ba bæi Soari.

²³Lɔti deen ma vu o yi Soari didaani wɛ maŋi di puli mu. ²⁴Baŋa-We laan ma pa ciribi na jigɔ mim tun nuŋi weyuu ni ku tu Sodɔm di Gomɔri tɔni dum baŋa ni nuneeni dɔa na ni te tun. ²⁵We deen tɔgi kuntu mu Di ma cɔgi tɔni dum kuntu didaani je sum maama, ku wɛli di balɔ maama na zuuri tɔni dum kuntu ni tun didaani tɔga kam wɛɛnu tulɔ maama na nuŋi ka baŋa ni tun. ²⁶Lɔti kaani deen ma pipiri o nii o kwaga ni. O ma ji ye-kandwe-didɔɔ o zigi da.

²⁷Tɔga na puuri tun, Abraham ma goni tɔga o joori o vu o ya na zigi me Baŋa-We yigɛ ni tun. ²⁸O ma guni o nii Sodɔm di Gomɔri tɔni dum seeni. O ta ma nii bolo kum laŋa kam maama, yi o na nyu-zwɛnɛ mu na zigi je sum kuntu ni ka zaŋi ka maa diini weyuu ni, ka nyi didaani nyɔa kalɔ na nuŋi min-lɔŋɔ wɔni tun mu.

²⁹We na cɔgi tɔni dum di bolo kum maama tun, Di deen guli Abraham gulɛ yi Di vri Lɔti Di ja nuŋi cam dilɔ na cɔgi je sum kuntu maama tun.

Lɔti di o bukwa bam taani

³⁰Lɔti di o bukwa bale bam laan ma nuŋi Soari tu kum ni ba vu ba jani pweeru tum wɔni, bɛŋwaani o deen kwari si o zu Soari ni. Ba maa zuuri piu bɔɔni wɔni. ³¹De didɔba mu bukɔ-nakwɔn kam tagɔ di balaŋa kam o wi: «Dɔbam ko wum kwɔn mu, yi baaru nan tɛrɛ yo si o pɛni di dɔbam nuneeni lugu baŋa nabiinɛ

maama na yəni ba kɪ te tun. ³²Kuntu ŋwaani, yaɣi si dɪ pa dɪ ko wum nyo sana o bugi si dɪ laan pəni did-o, si dɪ ko wum oó na dwi n saɲi o kwaga ni.»

³³Ba maa sunti ba pa ba ko wum nyo sana dintu titu dum ni o su. Bukɔ-nakwin kam ma zu o pəni did-o. O ko wum maa wu maani o na zu o pəni did-o naa o na zaɲi o nuɲi maɲa kalu tun.

³⁴Tɪga na puuri tun, bukɔ-nakwin kam ma ta dɪ balaɲa kam ka wɪ: «Amu diin pəni didaani dɪ ko mu. Yaɣi si zum titu dintu dɪ daa pa o nyo sana o bugi, si nmu dɪ vu n pəni did-o si si ku pa dɪ ko wum na bu o ma o tiɲi o dwi.» ³⁵Ba maa sunti ba pa ba ko wum nyo sana o su dintu titu dum ni. Bukɔ-balaɲa kam dɪ ma vu o pəni did-o, yi o ko wum ta wu maani o na zu o pəni did-o naa o na zaɲi o nuɲi maɲa kalu tun.

³⁶Lɔti bukwa bam deen ma ja pwi dɪ ba ko wum. ³⁷Bukɔ-nakwin kam ma lu bəkərə, yi o pa o yiri si «Moabi». Wuntu mu yi Moabi tiinə bam na ta wura zum de dum ni tun nabaaru. ³⁸Bukɔ-balaɲa kam dɪ ma lu bəkərə, yi o pa o yiri si «Ben-ammi». Wuntu mu yi Amɔnti tiinə bam na ta wura zum tun nabaaru.

Abraham dɪ Abimeleki taani

20 Abraham ma zaɲi o kwe cwəŋə o maa ve Negebi kagva kam seeni. O laan vu o zuuri Kadesi didaani Suuri titari laɲa ni. O ma daari o vu o jəni Gerari ni.

²O na wura tun mu Abraham tagi o kaani Sara taani o wɪ, o yi o nakɔ. Gerari tuw kum pe Abimeleki ma tuɲi Sara kwaga ni yi o joŋ-o si o ma o ki o kaani. ³Titu ni Baɲa-We ma ba Abimeleki te dundwɪa wuni Dɪ ta did-o Dɪ wɪ: «Nmu yi tu mu, kaani wum n na kwe tun na yi nɔɔnu kaani tun ŋwaani.»

⁴Abimeleki ya daa ta wu dwe-o. Kuntu tun, o laan maa wɪ: «Amu Yuutu, a wu ki kulukulu a cɔgi. Nmu wú se n cɔgi nɔɔna balu na wu ki wo-lɔŋɔ tun na? ⁵Abraham mu tagi ni kaani wum yi o nakɔ mu, yi kaani wum dɪ ma ta ni o yi wum nabɔ. Amu ki tuntu dɪ a wu-poŋo mu, a ja ba jigi digru.»

⁶We daa ta ma ŋɔnti did-o dundwɪa yam wuni Dɪ wɪ: «Ku yi ciga. A ye si n na tuɲi te maama tun, n ki didaani wubɔŋ-laaru. Kuntu ŋwaani amu cigi-m si nmu yi ki lwarim n cɔgi amu yigə mu yi a wu pe-m cwəŋə si n dwe-o. ⁷Kuntu ŋwaani, joori n pa baaru wum o kaani wum. O yi amu nijonnu mu, kuntu oó loori amu o pa-m si n ta n ŋwi. Ku daari, n na wu ki kuntu, nmu wú sunti n ti, dɪ n nɔɔna maama.»

⁸Tɪga na puuri tun, Abimeleki ma goni tɪga o bəŋi o tuntuɲna bam maama, yi o daari o lwəni kulɔ maama na ki tun o bri-ba. Ba na ni tun, fɔvni ma tiini dɪ ja-ba. ⁹Abimeleki ma bəŋi Abraham o pa o zu ba te yi o wɪ:

«Bəŋwaani mu nmu ki dibam kuntu? Be lwarum mu a ki-m yi nmu laan ja cɔgim n ba amu dɪ a tuw kum baɲa ni? Nmu na ki amu te tun yi woŋo kulɔ na wu maɲi si ba ki tun mu.» ¹⁰O ta ma bwe Abraham o wɪ: «Bee mu pe n ki kuntu?»

¹¹Abraham laan ma ləri o wɪ: «Amu ya buɲi si, nɔɔn-nɔɔnu ba kwari We je sintu ni, yi baá wanti ba gu-ni, a kaani wum ŋwaani. ¹²Kulu na wəli da tun, o sunti o yi a nakɔ mu. Dɪ dai nu daani mu si o yi a ko wum bukɔ mu, yi o laan ji amu kaani. ¹³Maɲa kalu We na pe a nuɲi a ko sɔŋɔ kum ni yi a kaagi a beeri tun, mu a tagi did-o a wɪ: «Sara, ki tuntu si n bri ni n soe amu: Me maama dibam na ve dɪ yi, si nmu ta ni, a yi n nabɔ mu.» »

¹⁴Abimeleki laan ma ja peeni dɪ naani didaani gambe, baara dɪ kaana maama, o ja o nuɲi o pa Abraham. O ta ma kwe Abraham kaani Sara o joori o pa-o. ¹⁵Abimeleki maa wɪ: «Amu tɪga kam mu tuntu, nmu yigə ni. Tan zuuri jəgə kalu n na lagi tun.» ¹⁶O ma daari o ta dɪ Sara o wɪ: «Nii, səbu-dala muru mu a pe n nabɔ wum. Ku taa yi maana ku pa balu maama na wu n tee ni tun si ku bri ni n jigi bura. Nmu wu ki kulukulu n cɔgi.»

¹⁷Abraham laan ma loori We o pa Abimeleki dɪ o kaani didaani ba tuntuɲ-kaana bam, yi We pa ba na yazurə, yi ba daa wanti ba lu biə. ¹⁸Bəŋwaani, Baɲa-We deen ya cəŋi nɔɔna maama dɪ bu-luri mu Abimeleki sɔŋɔ kum ni, Abraham kaani Sara ŋwaani.

Yizaki lura kam taani

21 Baɲa-We deen nii Sara baɲa ni yi Dɪ sunti Dɪ ki kulɔ Dɪ na tagi did-o tun Dɪ pa-o. ²Sara deen ma ja pugə o lu bəkərə o pa Abraham o kukwuru maɲa ni. Ku deen ki ku maɲi dɪ maɲa kalu We na tagi tun mu. ³Abraham ma pa bu wum yiri si «Yizaki». ⁴Yizaki na yi da nana tun mu Abraham goni o pəni, nɪneeni We na tagi ni o ki te tun. ⁵Abraham deen jigi buna bi mu yi ba lu o bu-baaru Yizaki ba pa-o. ⁶Sara maa wɪ: «We jaani mwaanu mu Dɪ ba Dɪ pa amu, yi wulu maama na ni kulɔ na ki tun, ku tu wú da o wəli dɪ amu mu si dɪ mwanu.»

⁷O daa ta ma wəli da o wɪ: «Nɔɔn-nɔɔnu ya bá wanti o ta dɪ Abraham ni Sara wú wanti o ja o bu si o ŋɔgi yuli. Dɪ kuntu maama dɪ, amu lugi bəkərə a pa-o o kukwuru maɲa ni.»

Ba na zəli Agaari didaani Ismayeli ba yaɣi te tun

⁸Yizaki ma ki nɔɔnu yi ba kwər-o yuli. De dum kuntu ni, Abraham ma bəŋi nɔɔna si ba di candiə kamunu. ⁹Sara deen ma na ni Ezipi tiinə bukɔ Agaari na lugi

21:3 Yizaki kuri mu yi o mwana.

20:2 Pulim 12:13 21:2 Ebru 11:11 21:4 Pulim 17:12

bəkərə kalu o pa Abraham tun zigɔ da o ki Yizaki o mwana. ¹⁰O na nɛ tun, o ma ta di Abraham o wi: «Zɛli kaani wulu na yi gamba tun di o bu-baarv wum si ba viiri, si kaani wuntu bu wum bá tɔgi di amv titi bu Yizaki o pɔɔri nmv jujiguru tum o taa te.»

¹¹Taani dum ma tiini di daani Abraham, Ismayɛli na yi o titi bu-baarv tun ŋwaani. ¹²We ma ta did-o Dl wi: «Yi ta n pai bəkərə kam di n gamba-kana kam taani dum daani-m. Nan cɛgi Sara na tagi te o bri-m tun, beŋwaani, kv lagɔ kv tɔgi Yizaki baŋa ni mv si nmv dwi dum ba di zigɔ. ¹³Amv nan ta wú pa gamba-kana kam bu-baarv wum dwi di puli di ji tw, o di na yi nmv bu tun ŋwaani.»

¹⁴Tiga na pɔvri tun zizija ni tun, Abraham ma kwe wudiu o pa Agaari yi o daari o lo na lɔ wunti o pa-o si o danɔ o bakala baŋa ni. O laan ma ban-o di o bəkərə kam o yagɔ-ba cwɛŋɔ ni. Agaari maa viiri. O ma vu o kaagi Beer-Seba kagua kam yuu ni o beerɔ. ¹⁵Lɔɔ kum wu na bam maa ba ba ti. O ma ja bu wum o tiŋi o yagi puɔu kuru ni. ¹⁶O titi laan ma fufɔ o vu daa o je si kv maŋi di nɔɔnv na wú ta taŋa si ka yi mɛ tun. O ma bɔŋi o wi: «Amv ba lagɔ si a na a bu wum tɔvni.» O na je da tun, o ma puli si o taa keerɔ.

¹⁷Baŋa-We ma ni bəkərə kam na keeri tun. We maleka kam maa zigɔ We-sɔŋɔ ni ka bɔŋi Agaari ka wi: «Agaari, bɛɛ mv kia? Yi ta n funa. Baŋa-We ni bu wum na tigi o keeri tun. ¹⁸Zaŋi n vu n ja bu wum si o zaŋi, si amv wú pa o dwi dum ji dwi-kamunu.» ¹⁹We laan ma puri o yiɔ Dl pa o na vult na tigi da. O ma vu o mɔ na o su o lɔɔ kum yi o ja vu o pa bu wum si o nyɔ.

²⁰We deen maa nii bu wum baŋa ni yi o ba o ki nɔɔnv. O deen zɔvri kagua kam yuu ni mv yi o ji tɔɔvri. ²¹Kagua kam o na zɔvri mɛ tun yiri mv Paran. O na wura tun, mv o nu ve o lagɔ kaani Ezipi ni o pa-o si o di.

Abraham di Abimeleki ki ni-mɔrɔ daani

²²Da yam kuntu ni ni mv Abimeleki di Pikɔli na yi o jar-kərə yigə tu tun deen ve Abraham te. Ba ma ta di Abraham ba wi: «Dibam maani ni kulv maama nmv na yəni n ki, We wv n tee ni mv. ²³Kuntu tun, laan du durə We yigə ni si nmv bá ki n gani amv maŋa di maŋa, kv na yi amv naa a biə bam, naa a dwi dum maama. Amv na ki-m lanyirani tun, nmv di wú ki amv lanyirani, kv na yi amv di tw kulv nmv na zɔvri kv wunti tun maama.» ²⁴Abraham maa wi: «Amv se si a du durə dum kuntu.»

²⁵Abimeleki nɔɔna nan ya vri Abraham vult didoŋ mv. Abraham ma ŋɔɔni taani dum di Abimeleki. ²⁶Abimeleki ma ta o wi: «Amv wv lwarɔ wulu na ki

kuntu tun. Nmv wv tagi kv taani n bri-ni, yi zum yirani mv amv laan lwarɔ kv ni ni.»

²⁷Abraham laan ma ja peeni, di buni, di naani o ja o nuŋi o pa Abimeleki, yi bantu bale ki ni-mɔrɔ daani. ²⁸Abraham ma daari o li picwa barpe o vara bam wunti o zigɔ daa ni. ²⁹Abimeleki ma bwe Abraham o wi: «Beŋwaani mv nmv pɔɔri picwa yam yarpe?» ³⁰O ma ləri o wi: «Joni picwa yarpe yam amv tee ni si kv taa yi maana si amv mv kvgi vult duntu.» ³¹Ba deen ma bɔŋi je sum kuntu si Beer-Seba, beŋwaani dáani mv nɔɔna bantu bale deen dugi durə.

³²Ba na ki ni-mɔrɔ dum kuntu Beer-Seba ni ba ti tun mv Abimeleki didaani o jar-kərə yigə tu Pikɔli joori ba vu Filisi tiinə tw kum. ³³Abraham ma jəri tiu kudoŋ kv yiri na yi <Tamaris> tun Beer-Seba ni. Dáani mv o bɔŋi Yuutu Baŋa-We yiri o zuli-Dl, Dl na yi We dilu na maŋi Dl wura maŋa maama tun. ³⁴Abraham deen maa zɔvri Filisi tiinə tw kum wunti o dáani da.

We maŋi Abraham Dl nii

22 Wəenu tuntu na ki ti ke tun, We ma maŋi Abraham si Dl nii. Dl ma bɔŋ-o Dl ta Dl wi: «Abraham!» O ma ləri o wi: «Nii-ni.» ²We laan maa wi: «Ja n bu-dua Yizaki wum n na tiini n soe tun, n vu Moriza tw kum si n ma-o n kaani dáani n zwe-o n pa-ni, piu kulv a na wú bri-m tun yuu ni.»

³Tiga na pɔvri tun, Abraham ma zaŋi zizija ni o ja o bunaga si o ke cwɛŋɔ. O ma ja o tuntɔŋna bale didaani o bu-baarv Yizaki o wəli da. O ma goni da-kuri silu o na wú ma o zwe kaanum dum tun. O laan ma kwe cwɛŋɔ o maa ve jəgə kalu We na tagi Dl wi o ve tun. ⁴Da yatɔ de dum ni mv Abraham kwəni o yuu wəeni o na jəgə kam yigə ni. ⁵O ma ta di o tuntɔŋna bam o wi: «Abam di bunaga kam maŋi-na yo si amv didaani bəkərə kam vu dáani. Dí wú vu di zuli We yi dí daa ta joori dí ba abam tee ni.»

⁶Abraham na tagi kuntu tun, o ma kwe de sum o zɔŋi o bu-baarv Yizaki. Wuntu titi laan maa ze mim dum di sugv kum. Bantu bale na ve ba maa ke tun, ⁷Yizaki ma ŋɔɔni di o ko Abraham yi o ta o wi: «Amv ko.» O di ma ləri o wi: «Amv bu, nmv wi bɛɛ mv?» Yizaki maa wi: «A nɛ mim dum di de sum na wv yo tun, si pəlbv kalv dí na lagɔ dí zwe kaanum dí pa We tun laan nan bɛ?» ⁸Abraham ma ləri o wi: «Amv bu, We titi mv wú na pəlbv kalv dí na wú zwe dí ma ki kaanum dum tun Dl pa dibam.»

Bantu bale daa ta maa ve yigə. ⁹Ba na yi je silu We na tagi Dl bri Abraham tun, o ma kikili kandwa o lɔ bimbim dáani yi o fɔgi o danɔ de sum di baŋa ni. O laan ma vɔ o bu-baarv Yizaki yi o kwe-o o danɔ de sum baŋa ni. ¹⁰O laan ma twi o juŋa o li sugv kum si o gu

o bu wum. ¹¹ Bɔdwi baŋa ni mu Baŋa-We maleka zigi We-sɔŋɔ ni ka bəŋ-o ka wi: «Abraham! Abraham!» O di ma se o wi: «Nii-ni da.» ¹² Maleka kam ma ta ka wi: «Yi pa n juŋa vu n bu wum seeni, nan yi ki-o kunkulu. Amu laan maani ni nmu suni n kwari We, beŋwaani nmu wu vin si n kwe n bu-dɔa kam n pa Baŋa-We.»

¹³ Abraham ma kwani o yuu weeni yi o na ni pi-bia mu zigi sabara kadoŋ wuni, ka nya na gurumu ka wuni tun ŋwaani. O ma fɔɔri o yi piə kam te o ja-ka o ba o ma o ki kaanum o zwe o pa We o ma o ləri o bu-baarv wum yuu ni. ¹⁴ Ku deen ma pa Abraham bəŋi je sum kuntu yiri ni «Baŋa-We wó nii ku baŋa ni. Di zim maama di, nɔɔna ta yəni ba ta si, «Baŋa-We piu kum yuu ni, Di wó nii ku baŋa ni.»

¹⁵ Baŋa-We maleka kam daa ta ma zigi We-sɔŋɔ ni ka bəŋi Abraham ka ki kuni bule ¹⁶ yi ka wi: «Cəgi Baŋa-We na tagi kulv tun Di wi: «Nmu na ki tuntu yi n wu vin si n kwe n bu-dɔa kam n pa amu mu, a dugi di a tuti mu si, ¹⁷ amu wó suni a ki nmu yu-yoŋo, yi a pa nmu dwi dum puli zanzan di taa daga nuneeni weyuu calicwi sum didaani nɔɔni ni kasulv na daga te tun. Nmu dwi dum wó taa jigi dam si ba jɔŋi ba dɔna tunti ba taa te. ¹⁸ Ku ta lagi ku tɔgi nmu dwi dum baŋa ni mu si lɔgv baŋa tunti maama na yu-yoŋo nmu na se amu ni tun ŋwaani.» »

¹⁹ Abraham di o bu Yizaki laan ma joori o tuntuŋna bam te. Ba maama ma kwe Beer-Seba cwəŋə kam ba maa kea. Ba na yi da tun, Abraham ma maŋi Beer-Seba ni.

²⁰ Kuntu kwaga ni mu, Abraham ma ni si, o curv Nahəri kaani Milka di lɔgi bu-baara o pa-o. ²¹ Biə bam yira mu tuntu: Utsi, bu-kwia kam, ku wəli di o nyaani Buzi, di Kemuel, o na yi Aram ko tun, ²² di Kesedi, di Azo, di Pildaki, di Yidilafi, didaani Betueli.

²³ Betueli ma ji Rebeka ko. Milka deen lɔgi bəkəri nana bantv mu o pa Abraham curv Nahəri. ²⁴ Nahəri deen jigi ka-biə, o yiri na yi Rewuma. Wuntu di deen ma lv bəkəri suntu o pa-o: Teba, di Gahami, di Tahaki, didaani Maaka.

Sara tɔvni

23 Sara deen jigi bina bi di fiinle-yarpe (127) mu, ² yi o laan ba o ti Kiriyat-Arba ni. Ku yi Kaanan tu mu, ku yiri didoŋ mu Ebrɔn. Abraham ma zaŋi o vu si o keeri Sara yi o kan yi-na o ŋwaani.

³ Abraham kaani wum na tigi tun, o ma zaŋi o baŋa ni yi o vu si o ŋɔɔni didaani Heti tiinə bam. O maa wi: ⁴ «Amu yi vəru mu a na zɔvri abam titari ni. A nan loori tiga si á pa-ni si ku taa yi mɛ amu na wó ki a tu wum da tun.»

⁵ Heti tiinə bam ma ləri Abraham ba wi: ⁶ «Cəgi yo seeni. Nmu yi We pabu mu dibam titari ni. Kuntu tun,

kuri dibam yibeelə yam wuni dilv na lamma di pa-m tun si n ki n tu wum da. Nɔɔn-nɔɔnu bá vin nmu o wi n yi ki n tu wum o yibeeli ni.»

⁷ Abraham ma zaŋi weeni o tiiri tiga ni Heti tiinə bam na yi tiga kam tiinə tun yigə ni. ⁸ O ma ta di ba o wi: «Abam nan na se si amu ki a kaani wum yo seeni, si á se si á loori Tisohari bu Efrɔn á pa-ni. ⁹ Looori-o á pa-ni si o kwe Makpela gugoro kum na wu o kara kam sisəm ni ni tun o pa-ni. Ku na yi o nyum tun, amu wó ŋwi ku səbu kum ni maama a pa-o. Dí wó ki kuntu abam maama yigə ni si bɔɔni dum laan ji yibeeli di pa-ni.»

¹⁰ Heti tu Efrɔn di deen je o nɔɔna bam wuni. O ma ləri Abraham, Heti tiinə balv maama deen na de ba jeeri tu kum manco-puna yam ni ni tun di cəgi yigə ni, o wi: ¹¹ «Amu tu, cəgi yo seeni. Amu wó kwe kara kam mu a pa-m zaani, yi a ta wó pa-m gugoro dilv na wu ka laŋa ni tun a wəli da. Amu nɔɔna bam yigə ni mu a kwe a pa-m. Ve n ki n kaani wum da.»

¹² Abraham daa ma tiiri tiga ni tu kum nɔɔna bam yigə ni. ¹³ O ma ta di Efrɔn, lɔgv kum nɔɔna bam maama yigə ni, o wi: «Nan cəgi a na ta kulv tun. Amu wó ŋwi tiga kam səbu a pa-m. Se si n jɔŋi səbu kum si amu di wanti a kwe a kaani wum a ki dáani.»

¹⁴ Efrɔn ma ləri Abraham o wi: ¹⁵ «Amu tu, cəgi-ni. Tiga kam səbu maŋi didaani səbu-dala biə-yana yirani mu. Kuntu nan dai kulv dibam na wó daani daani ku baŋa ni tun. Kwe-ka n ma n ki n kaani wum.»

¹⁶ Abraham ma se si o ŋwi tiga kam səbu kum ni si ku maŋi di Efrɔn na bri te Heti tiinə bam maama yigə ni tun. O ma maŋi səbu səbu-dala biə-yana mu o pa-o si ku maŋi di maŋum dilv pipiu-tiinə bam deen maŋi yaga ni te tun.

¹⁷ Ku deen ki kuntu yi Efrɔn kara kam na wu Makpela ni yi ka bwələ di Mamre tun ba ka ji Abraham nyum. Kara kam kuntu didaani gugoro dilv na wu ka wuni tun, didaani tweeru tiv maama na wu kara kam wuni tun laan ma ji Abraham nyum. ¹⁸ O deen yəgi-ka Heti tiinə balv maama na jeeri tu kum manco-puna yam ni ni tun tee ni mu yi ba se si ku yi o nyum.

¹⁹ Ku maama na ti tun, mu Abraham laan ki o kaani Sara Makpela gugoro dum wuni. Kara kam bwələ di Mamre. Kuntu yi Kaanan tu-balaŋa mu yi ku twe Ebrɔn. ²⁰ Mu ku na ki te yi Heti tiinə bam kwe tiga kam kuntu di ka gugoro dum ba pa Abraham si ku taa yi o yibeelə je tun.

Yizaki kadri

24 Abraham deen ma tiini o kwun yi o bina gaali. Woŋo maama wuni Baŋa-We ma ki o yu-yoŋo. ² O ma bəŋi o sɔŋɔ tuntuŋna bam maama yigə tu wum, wulv na nii o wənu maama baŋa ni tun, yi

o ta did-o o wɔ: «Kwe n juɔa n ki amv cwe kuri nɛ si n du durɛ. ³Nmɔ maɔi si n du durɛ di Baɔa-We na te weyuu di tɔga baɔa tun yiri. Du durɛ n pa-nɛ nɛ, dibam na zɔvri Kaanan tiinɛ bam wɔnti tun, nmɔ bá beeri kaani ba bukwa bam wɔnti n pa amv bu Yizaki. ⁴Nmɔ nan wú joori n vu amv nabaara tuw kum, a dwi tiinɛ na wv mɛ tun mu n beeri kaani n pa-o.»

⁵Tuntɔɔnɔ wum ma bwe-o o wɔ: «Si kaani wum na wv se si o tɔgi di amv o joori o ba tɔga kantv nɛ, a wú ki ta mu? A wú ja n bu wum a joori a vu tuw kulv n na nuɔi n ba yo tun mu na?» ⁶Abraham ma lɛri o ta wɔ: «Ta n ye si n daa n yi ja amv bu wum n joori dáani. ⁷Kv yi Baɔa-We wum na te weyuu tun mu jaani amv Dl ja Dl nuɔi a ko sɔɔɔ nɛ si a yagi a dwi tiinɛ tɔga kam. Dintv mu ɔɔɔnɛ di amv Dl du durɛ Dl wɔ: «Nmɔ dwi dum mu a wú sunɛ a pa tɔga kantv». Dintv mu lagi Dl tuɔi Dl maleka si ka tɔgi nmɔ yigɛ ka vu si nmɔ wanti n na kaani dáani n ja n ba n pa amv bu wum. ⁸Kaani wum nan na wv se si o tɔgi di nmɔ o ba yo seeni, kantv maɔa nɛ mu durɛ dintv daa bá taa wv n yuu nɛ. Kv nan ya zi maɔi kv yi tite di, nmɔ yi ja amv bu wum n joori n vu dáani.» ⁹Tuntɔɔnɔ wum ma se o kwe o juɔa o ki o tu Abraham cwe kuri nɛ yi o du durɛ nɛ oó se o ki woɔo kulv Abraham na tagi tun.

¹⁰Tuntɔɔnɔ wum laan ma li yogondɛ fugɛ Abraham yogondɛ yam wɔnti o ma zɔɔi o tu wum wo-laaru dwi maama o ja o wɛli da o kɛ. O ma kwe cwɛɔɔ si o vu Mezopotami seeni. O ma vu o yi tuw kulv Nahɔri deen na zɔvri da tun. ¹¹O na yi tuw kum ni tun, o ma pa o yogondɛ yam kuni ya nadoonɛ ya tigi vult ni nɛ. Kv deen yi didaan-ni nɛ mu, maɔa kalv kaana na nuɔi ba ve ba mɔɔnɛ na tun. ¹²O ma loori We yi o wɔ: «Baɔa-We, amv tu Abraham We, a loori-m si n pa a zum na woɔo kulv a na beeri tun. Ki lanyirani di amv tu Abraham. ¹³Nii! Amv zɔɔi vult dintv ni nɛ mu, yi tuw kum bukwa bam wú ba si ba mɔ na. ¹⁴Amv na tagi didaanɛ bisankana kalv a wɔ: «A loori-m! Zɔvri n kɔɔrv wum n zɔɔi si n ki na n pa-nɛ si a nyɔ,» yi kuntu tu wum na taga o wɔ: «Nyɔ, si n daari si a mɔ na a pa n yogondɛ yam si ya di nyɔ,» pa wɔntv taa yi wulv nmɔ na kuri si n pa Yizaki tun. Kv nan na ki kuntu mu, amv wú lwarɛ si nmɔ sunɛ n ki amv tu wum lanyirani.»

¹⁵O daa ta na wura o loori We kuntu tun, mu o nɛ Rebeka na ve o bunɛ, yi o zɔɔi kɔɔrv o bakali baɔa nɛ. O deen yi Betuelɛ bukɔ mu. Betuelɛ di maa yi Abraham cɔrv Nahɔri di o kaani Milka bu. ¹⁶Busankana kam deen tiini ka lamma. O deen maa ta yɛri baaru. O ma yi vult dum ni, o mɔ na o su o kɔɔrv wum yi o joori o bɛ.

¹⁷Abraham tuntɔɔnɔ wum ma ki lila o jeer-o yi o wɔ: «A loori-m si n pa-nɛ n kɔɔrv wum na bam finfun si a nyɔ.» ¹⁸O ma lɛri o wɔ: «Amv tu, nan nyɔ,» yi o ki lila o zɔvri o kɔɔrv wum o zeeri o jia nɛ si o nyɔ. ¹⁹O na

pe o nyɔ o ti tun, bisankana kam maa wɔ: «A lagi a mɔ na bam mu a pa n yogondɛ yam di, si ya maama nyɔ ya su.» ²⁰O laan ma ki lila o lo na bam o ki vara na nyɔɔm goɔo wɔnti, yi o daa joori vult dum ni o mɔ na bam o wɛli da. O ki kuntu mu taan o mɔ na bam pa yogondɛ yam maama nyɔ ya su. ²¹Nɔɔnɔ wum maa wv tagi kulukulv, yi o laan fɔɔi o nii bisankana kam lanyirani si o lwarɛ Baɔa-We sunɛ o pa o cwɛɔɔ kam vɔɔɔ ki lanyirani naa kv dai kuntu.

²²Yogondɛ yam na nyɔɔi na bam ya ti tun, mu nɔɔnɔ wum li sɛbu-sɔɔa jafuli dulv ba deen na ki mumwa nɛ tun didaanɛ juɔa ben sile si o pa Rebeka. Wɛɛnu tun kuntu deen tiini ti jɔɔi sɛbu. ²³O laan ma bwe-o o wɔ: «Nmɔ yi wɔɔ bukɔ mu? Je nan wú taa wv abam sɔɔɔ nɛ si a pɛni titv dintv si tɔga pɔvri na?» ²⁴Rebeka ma lɛri o wɔ: «Amv yi Betuelɛ bukɔ mu. Wɔntv maa yi Milka di Nahɔri bu.» ²⁵O ta ma wɛli da o wɔ: «Dibam jɔɔi je si nmɔ didaanɛ balv na tɔgi-m tun pɛni da. Vara wodiw zanzan di wura si á yogondɛ yam di di ya su.»

²⁶O na ni kuntu tun, nɔɔnɔ wum ma kuni doonɛ tɔga nɛ o zuli Baɔa-We, ²⁷yi o wɔ: «Amv ki nmɔ Yuutu Baɔa-We dum na yi amv tu Abraham We tun le. Bɛɔwaani, Dl sunɛ Dl zɔɔi Dl cɔɔa kam wɔnti mu yi Dl soe amv tu Abraham. Baɔa-We mu tɔgi amv yigɛ mu cwɛɔɔ kam maama nɛ Dl ja-nɛ Dl ja Dl yi amv tu wum titv nɔɔna wɔnti.»

²⁸Rebeka ma ki lila o duri o vu sɔɔɔ o tulɛ wɛɛnu tuntv maama o bri o nu di ba sɔɔɔ tiinɛ bam. ²⁹O deen jɔɔi nabɔ o yiri na yi Laban. Wɔntv ma ki lila o duri o vu si o jeeri nɔɔnɔ wum vult dum ni nɛ. ³⁰O ya maɔi o na jafuli dum di ben sum na wv o nakɔ wum jian yam nɛ tun, yi o ta ni taani dulv maama nɔɔnɔ wum ya na tagi di Rebeka tun. Laban ma ki lila o nuɔi o vu o na nɔɔnɔ wum na zɔɔi vult dum ni nɛ di o yogondɛ yam. ³¹O maa wɔ: «Baɔa-We ki nmɔ yu-yoɔo mu. Pa dí vu sɔɔɔ. Bɛɔwaani mu nmɔ wú ta n zɔɔi pwɛlɛ kantv nɛ? Amv nan maɔi a kwe digɛ nmɔ ɔɔwaani, yi yogondɛ yam di wú na je ya taa tigɛ.»

³²Nɔɔnɔ wum laan ma tɔgi o vu o zv ba sɔɔɔ kum. Laban ma zɔvri o yogondɛ yam zila yam. O ma beeri vara wodiw o pa yogondɛ yam, yi o daari o ki na si Abraham tuntɔɔnɔ wum di balv na tɔgi didaan-o tun zari ba nɛ. ³³Ba maa zɔɔi wodiw o yigɛ nɛ si o di, mu Abraham tuntɔɔnɔ wum wɔ: «Amv na wv tagi kulv na wv a ni nɛ tun, a bá di wodiw.» Laban maa wɔ: «Nan ta n bri dibam.»

³⁴O laan ma tulɛ taani dum o wɔ: «Amv yi Abraham tuntɔɔnɔ mu. ³⁵Baɔa-We nan mu tiini Dl ki amv tu wum yu-yoɔo Dl pa o laan ji jɔɔiɔrv tu. We pɛ-o peeni, di bunɛ, di naani, kv wɛli di sɛbu-poɔo di sɛbu-sɔɔa, di tuntɔɔ-baara di tuntɔɔ-kana, didaanɛ yogondɛ di bunɛ. ³⁶Amv tu kaani Sara ya lugi bɛkɛrɛ o pa-o mu o kukwuru maɔa kam

ni. Amu tu wum kwe woŋo kulɔ maama o na jigi tun mu o pa bu wum kontu. ³⁷ Amu tu wum laan ya ma pa amu du durɛ, yi o ta o wi: «N na wɔ beeri kaani si n pa a bu wum, yi beeri Kaanan tiinɛ bukwa bam wɔni, mɛ tintu amu na zɔvri lele tun. ³⁸ Nan joori n vu amu nabaara tuv kum n lagi kaani amu titi dwi dum wɔni n pa amu bu wum.» ³⁹ Amu di ma bwe a tu wum a wi: «Si kaani wum na vin si o tɔgi di amu o joori o ba, si a ki ta mu?»

⁴⁰ O ma lɛri o wi: «Baŋa-Wɛ dilu dum a na sɛ Dl ni tun wɔ tunɔ Dl maleka si o da nmu yigɛ si nmu cwɛŋɛ kam vɛŋɛ ki lanyirani. Kuv pa n na kaani wulɔ na nuŋi amu titi sɔ-yuu kum ni, amu ko dwi tiinɛ wɔni, n pa amu bu wum. ⁴¹ Nmu nan na sɛ n vu amu sɔ-yuu kum tee ni, yi ba na wu sɛ ba pa-m ba bukɔ wum, n laan wɔ sin durɛ dilu a na pɛ n du tun daa tɛri nmu yuu ni.»

⁴² Amu zum ma na tu a yi vult dum ni tun, mu a loori Wɛ a wi: «Baŋa-Wɛ, na yi amu tu Abraham Wɛ tun, nɛnɛni ku na su nmu yi, sɛ si a cwɛŋɛ kam vɛŋɛ ki lanyirani. ⁴³ Nii! Amu zigɔ vult dum ni ni mu yo. Bukɔ wulɔ na tu yo si o mɔ na yi a ta did-o a wi, o ki o kɔɔru na bam finfun o pa-ni si a nyɔ ⁴⁴ yi ku tu na tagɔ di amu o wi: «Nyɔ, si a ta wɔ mɔ na si n yogondɛ yam di nyɔ,» sɛ si o taa yi kaani wulɔ nmu Baŋa-Wɛ na kuri si o zu amu tu wum bu-baaru tun.

⁴⁵ Tɔ. Amu bri a maŋi a wu loori wɛ-loro kum a bicari ni a ti didaani Rebeka na maa buɛna, di o bakali baŋa kɔɔru. O ma yi vult dum o mɔ na o su o kɔɔru o joori o bea, yi amu ta did-o a wi: «A loori-m! Pa-ni na si a nyɔ.» ⁴⁶ O ma ki lila o zɔvri o kɔɔru wum yi o wi: «Nyɔ, si a ta wɔ pa n yogondɛ yam di na si ya nyɔ.» Amu ma nyɔ yi o suni o mɔ na o pa yogondɛ yam yi ya nyɔ. ⁴⁷ Amu ma bwe-o a wi: «Nmu yi wɔɔ bukɔ mu?» O ma lɛri o wi: «Amu yi Betueli bukɔ mu. Amu ko wum mu yi wulɔ Milka na luga o pa Nahɔri tun.» A na lwarɔ kontu tun, mu a laan kwe jafult dum a ki o mumwe ni a daari a kwe ben sun a ki o juan yam ni. ⁴⁸ A ma kuni doonɛ tuga ni a zuli Baŋa-Wɛ wum na yi amu tu Abraham Wɛ tun. Wɛ dum kontu mu de amu yigɛ yi Dl bri-ni cwɛ-laa kum si a wanti a na amu tu wum curu bukɔ si o taa yi a tu wum bu-kaani.

⁴⁹ Kontu tun, ku laan wu abam tee ni. Á na sɛ si á ki amu tu wum lanyirani yi á ki cigɛ á pa-o, si á ta á bri-ni. Á nan daa na lagi si á lɔ o kwaga ni mu, ta ta-na á bri-ni, si amu laan wɔ lwarɔ cwɛŋɛ kalu a na wɔ tɔgi tun.»

⁵⁰ Laban di Betueli ma lɛri ba wi: «Tintu nuŋi Baŋa-Wɛ tee ni mu. Dibam bá wanti di ta kulukulu di nmu nɛnɛni dí sɛ naa dí wu sɛ. ⁵¹ Nii Rebeka da,

ja-o n viiri n vu n pa n tu bu wum si o taa yi o kaani, nɛnɛni Baŋa-Wɛ na bri te tun.»

⁵² Abraham tintuŋnu wum na ni ba na tagɔ te tun, o ma tiiri tuga ni o ki Baŋa-Wɛ le. ⁵³ O laan ma li zula o tampɔɔ ni o kwe o pa Rebeka. Pɛera yam deen yi sɛbu-suja didaani sɛbu-poŋo wɛnɛni tidonnɛ ku wɛli di gwaaru. O ta ma li pɛera yalu na tiini ya ki sɛbu tun o pa Rebeka nabɔ wum di o nu. ⁵⁴ Kontu maama kwaga ni, o di nɔɔna balu na tɔgi daani tun laan ma di ba daari ba nyɔ yi ba pɛni sɔŋɔ kum ni yi tuga puuri.

Tuga na puuri yi ba zaŋi zizija ni tun mu Abraham tintuŋnu wum tagɔ o wi: «Yagi-na si a joori a vu a tu wum tee ni.» ⁵⁵ Bukɔ wum nabɔ di o nu ma lɛri ba wi: «Yagi si bukɔ wum maŋi dibam tee ni si ku yi nɛnɛni da fugɛ tun, si abam laan viiri.» ⁵⁶ O ma lɛri o wi: «Baŋa-Wɛ na loori Dl pa amu cwɛŋɛ kam ki lanyirani tun, daa yi cɛŋi-na amu. Pa-na pwɛlɛ si a joori amu tu wum te.» ⁵⁷ Ba maa wi: «Yagi si dí bɛŋi bisankana kam dí bwe-o dí nii.» ⁵⁸ Ba ma bɛŋi Rebeka ba bwe-o ba wi: «Nmu wɔ sɛ n da didaani nɔɔnu wuntu n ke na?» O ma lɛri o wi: «Amu wɔ vu.»

⁵⁹ Ba ma sɛ yi ba banti ba nakɔ Rebeka di wulɔ na wɔ taa nii o baŋa ni tun ba yagi cwɛŋɛ ni, ku wɛli di Abraham tintuŋnu wum di balu na tɔgi did-o tun. ⁶⁰ Ba ma loori Wɛ si Dl ki Rebeka yu-yoŋo yi ba ta did-o ba wi:

«Dibam nakɔ, Wɛ wɔ pa nmu dwi puli di yi murrɔ murrɔ.
Wɛ wɔ pa nmu dwi dum taa jigi dam si ba joŋi ba duna tunti ba taa te.»

⁶¹ Rebeka di o tintuŋ-kaana bam ma ti ba yigɛ yi ba di yogondɛ yam ba tɔgi di nɔɔnu wum ba ke. Mu ku na ki te yi Abraham tintuŋnu wum ja Rebeka o ja viiri.

⁶² Yizaki deen ya zaŋi Layi-Royi vult dum ni o vu o zɔvri Negebi seeni kagua kam ni mu. ⁶³ Didan-ni ni o ma nuŋi o vu o kara o kaagi o beerɛ. O ma kwɛni o yuu wɛnɛni yi o na yogondɛ na ve ya buɛna. ⁶⁴ Rebeka di ma kwɛni o yuu o nii yi o na Yizaki. O ma zigɔ o yogondi dum yuu ni o faŋi o cwi tuga ni. ⁶⁵ Rebeka daa ma bwe Abraham tintuŋnu wum o wi: «Wɔɔ mu tintu kara kam ni o na ve o buɛni si o jeeri dibam tun?» O ma lɛri o wi: «Ku yi amu tu Yizaki mu.» O na lwarɔ kontu tun, o ma kwe gɔɔ o ma o kwɛli o yibiyɛ.

⁶⁶ Abraham tintuŋnu wum laan ma lwɛni o bri Yizaki o na ki te maama tun. ⁶⁷ Yizaki ma ja Rebeka o zu o nu Sara vwe dum wɔni. O deen ma di-o o ma o ki o kaani. Yizaki maa soe-o lanyirani. Yizaki wu deen ya cɔgi di o nu tɔvni dum yi Rebeka laan pa o wu joori ku zuri.

Abraham dɪ o kaanti Ketura biə

25 Abraham daa ma di kaanti wudoŋ, o yiri na yi Ketura tun. ²Wuntu di ma lu biə o pa-o: Zimran, di Yoksan, di Medan, di Madian, di Yisbaki, didaanti Suha. ³Yoksan deen mu yi Saba di Dedan ko. Dedan dwi dum mu yi Asuuri tiinə bam, di Letusi tiinə bam, di Leomi tiinə bam. ⁴Madian di bu-baara bam mu tuntu: Efa, di Eferi, di Henoki, di Abida, di Eldaa. Bantu maama deen yi Ketura dwi mu.

⁵Abraham ma kwe o na jigi woŋo kulɔ maama tun o tiŋi o pa Yizaki. ⁶Ku daari, o kaana babam biə bam mu o li pɛera o pa-ba yi o daa ta ŋwi. O ma daari o pwe-ba o pa ba yɔɔri ba vu wa-puli seeni yi ba daari o bu Yizaki.

Abraham tɔvni

⁷Abraham buna yam maama deen yi bi didaanti fusirpe-yanu (175), ⁸yi o laan ba o ti. O ne ywəni di mɔmwe-deeri lɔgv baŋa ni mu yi o laan ba o ti o kukwuru maŋa ni. ⁹O biə Yizaki didaanti Ismayeli ma ja-o ba ki Makpela gugoro dum ni, di na bwələ di Mamre tun, tɔga kalɔ deen ya yi Heti tu Tisohari bu Efrɔn nyum mu, ¹⁰yi Abraham yəgi-ka Heti tiinə bam tee ni. Ba deen ki-o mɛ ba na ki Sara tun mu. ¹¹Abraham tɔvni dum kwaga ni, mu We ki Yizaki yu-yoŋo. Ka maŋa ni o deen zɔvri Layi-Royi vult dum je sum ni mu.

Ismayeli dwi dum na toŋi te tun

¹²Ismayeli di o dwi dum yira taani mu tuntu. Sara tuntɔŋ-kana Agaari na yi Ezipi tu tun di Abraham mu lɔgi Ismayeli. ¹³Ismayeli bu-baara bam yira mu tuntu, ya pupɔni ya maŋi di ba lɔra kam na yi te tun mu: Nebayɔti mu deen yi o bu-kwɔa, ku wəli di Kedari, di Adibeyeli, di Mibsan, ¹⁴di Misma, di Duma, di Masa, ¹⁵di Adadi, di Tema, di Yeturi, di Nafisi didaanti Keduma. ¹⁶Ismayeli biə fugə-bale bam mu kuntu. Ba didua didua deen ma ji ba dwi tiinə nabaaru. Mu ba yira yam mu kontu, nɔɔv maama, di o nawuuri, di o tu.

¹⁷Ismayeli buna yam maama yi bi didaanti fiintɔ-yarpe (137) yi o laan ba o ti. ¹⁸O dwi dum ma vu ba jəni tɔga kalɔ na zigi Avila di Suuri tutari laŋa ni tun. Je sum kuntu yɔɔri ku wu Ezipi sisəm ni ni si ku taa ve Asiiri seeni tun mu. Maŋa maama ba deen jigi nakɔɔri mu ba ki di ba cɔvru tum.

Zakɔbi didaanti Esayu taani

¹⁹Abraham bu Yizaki di o dwi dum yira taani mu tuntu. Abraham deen mu yi Yizaki ko. ²⁰Yizaki deen jigi bina fiinna mu yi o di Betueli bukɔ Rebeka o ma ki o kaanti. Betueli maa yi Aram tu yi o zɔvri Mezopotami ni. Rebeka maa yi Laban nakɔ.

²¹Rebeka deen na yi ka-dɔgv tun, Yizaki ma loori Baŋa-We si o kaanti wum lu bu. Baŋa-We ma se o we-loro kum, yi o kaanti Rebeka ja pugə. ²²Biə bam ma yigi daanti o pugə kam ni. O deen maa wi: «Berɔwaanti mu ku yi tuntu amv yira yam ni?» Ku ma pa o vu Baŋa-We yigə o bwe-Dl si o lwarɔ ku kuri. ²³Baŋa-We maa wi:

«Dwiə yale mu wu nmv pugə kam wuni.

Nmv wó lu dwi dwi kuni bile,

yi ba wó ba ba pwe cwe.

Dwi didua wó taa damma di dwe didoŋ dum,

zumbaaru wum mu wó taa tɔŋi o pa

o nyaanti wum.»

²⁴Maŋa kam ma yi si o lu. O deen ma suni o lu yiywa, bəkəri yirani. ²⁵Wulu na de yigə si o nuŋi pooni tun maa yi nasɔŋv, yi o yira yam maama yi kurv yirani. Ku ma pa ba bəŋi wuntu yiri wi: «Esayu». ²⁶Kuntu kwaga ni mu o nyaanti wum di saŋi o nuŋi pooni, yi o juŋa ja Esayu nakilə. Ku ma pa ba pa wuntu yiri ba wi: «Zakɔbi». Yizaki deen jigi bina fusirdv mu yi Rebeka lu-ba.

²⁷Biə bam deen ma ba ba ki nɔɔna. Esayu ma ji tɔɔru wulu na tiini o wat o tɔɔra. O maa yəni o soe o wu gaa ni mu maŋa maama. Zakɔbi deen maa yi cumm. O maa soe si o taa wu sɔŋv ni maŋa maama. ²⁸Yizaki deen maa soe Esayu, Esayu na jaani ga-vara nwana yam o tui o pa-o tun ŋwaanti. Rebeka di deen maa soe Zakɔbi. ²⁹De didwi mu Zakɔbi wura o saŋi wɔdiu. Esayu ma zigi gaa ni o joori sɔŋv yi kana tiini ka ce-o, o kwəri o bwəm. ³⁰O ma ta di Zakɔbi o wi: «Nan ki n so-sina kapwənu tum n pa-ni si a di! Berɔwaanti, a wura a tua mu di kana!» Dwə bam na suni tun ŋwaanti mu ba deen bə-o ni «Edəm».

³¹Zakɔbi ma ləri o wi: «Nan se si n da yigə n yəgi n nakwum dum n pa-ni, si n laan daari.» ³²Esayu ma ləri o wi: «Nii yo, amv laan ge fun mu si a tu! A na yi bu-kwian tun, ku laan jigi be nyɔɔri ku pa-ni?» ³³Zakɔbi ma ləri o wi: «Nan da yigə n du durə si n daari.» O di ma du durə o pa-o, o kwe o nakwum dum o yagi o pa Zakɔbi.

³⁴Zakɔbi laan ma kwe dɔpe didaanti so-sina kapwənu tum o pa Esayu. O ma di yi o daari o nyɔ. O

laan ma zaŋɪ weentɪ o maa kea. Kɔ deen tɔgɪ cwəŋə kam kuntu mu yɪ Esayu nii o nakwɪ nyɔɔrɪ dɪm o gooni-dɪ tun.

Yizakɪ dɪdaantɪ Abimeleki taantɪ

26 Maŋa kadoŋ nɪ kana deen daa ma joori ka ba tɪga baŋa, nɪneentɪ ka na maŋɪ ka kɪ yɪ Abraham ta ŋwɪ tun. Yizakɪ ma zaŋɪ o vu Filisi tiinə pɛ Abimeleki te Gerarɪ nɪ. ²Baŋa-We ma vuri Dɪ tutɪ Dɪ pa Yizakɪ Dɪ wɪ: «Yɪ zaŋɪ n vu Ezipi tuw kum. Nan ta n zɔvri je sɪm nɪ me amv na wó brɪ-m tun. ³Maŋɪ n jəni tuw kuntu nɪ. Amv wó taa wv nmu tee nɪ yɪ a kɪ nmu yu-yoŋo. Amv wó kwe tɪga kantv maama a pa nmu dɪ n dwi dɪm nɪ a na goni a ni a pa nmu ko Abraham sɪ a kɪ te. ⁴Amv wó pa nmu dwi dɪm puli zanzan dɪ taa daga nɪneentɪ weyuu calɪcwɪ sɪm na daga te tun, yɪ a pa ba taa te tɪga kantv maama. Kɔ nan ta wó tɔgɪ nmu dwi dɪm baŋa nɪ mu sɪ lɔgv baŋa tɪntɪ dɪm maama na yu-yoŋo ba dɪ yuu nɪ, ⁵Kɔ maa yɪ Abraham na sɛ amv ni tun ŋwaantɪ mu. O sɛ amv ni-kaana yam, dɪ a cullu tum, dɪ cwə-laaru tɪlv a na brɪ-o tun.»

⁶Yizakɪ ma suntɪ o taa zɔvri Gerarɪ nɪ. ⁷Rebeka na tiini o lamma tun ŋwaantɪ, Yizakɪ deen kwari sɪ tuw kum nɔɔna wó ja-o ba gv mu o kaantɪ wum ŋwaantɪ. Ba na bwe o bwɪə, o maa ta nɪ, Rebeka yɪ o nakɔ mu. O deen kwari mu sɪ o ta nɪ, o yɪ o kaantɪ.

⁸Yizakɪ na zɔ da o dáantɪ fiun tun, mu pɛ Abimeleki tɔgɪ o sɔŋɔ takoro nɪ o na Yizakɪ na wurɪ o di bwəŋə dɪdaantɪ o kaantɪ Rebeka. ⁹Abimeleki na ne kuntu tun, o laan ma bəŋi Yizakɪ yɪ o wɪ: «O suntɪ o yɪ nmu kaantɪ mu! Kɔ laan nan kɪ ta mu yɪ nmu ta n wɪ, o yɪ n nakɔ mu?» Yizakɪ ma ləri o wɪ: «A kwari sɪ baá gv-nɪ a kaantɪ wum ŋwaantɪ mu.» ¹⁰Abimeleki laan maa wɪ: «Bɛɛ mu yɪ nmu kɪ dɪbam kuntu? Baara bam dɪdva ya wó wantɪ o pəni dɪ n kaantɪ wum, yɪ kuntu ya wó pa cavura ja dɪbam.»

¹¹Abimeleki laan ma pa kwərə yɪ o nɔɔna bam maama o wɪ: «Wɔlv maama na wó beesi nɔɔnv wuntu naa o kaantɪ wum tun, tɔvntɪ mu wó taa yɪ kɔ tu ŋwuru.»

¹²Yizakɪ deen ma du wo-dwə tɪga kantv nɪ. Bɪntɪ dɪm kuntu nɪ o ma na wɔdiiru zanzan, kuni bi, Baŋa-We na kɪ o yu-yoŋo tun ŋwaantɪ. ¹³O deen ma duni. O duum dɪm maa tiini dɪ pulə, kɔ pa o ji dɪdɛrv kamunu. ¹⁴O jɪjiguru tum daga tɪ gaalɪ, tɪ maa yɪ peeni dɪ bɔntɪ dɪ naantɪ dɪ tuntuŋna zanzan. Filisi tiinə bam deen ma jɪgɪ wv-gvɔv dɪd-o. ¹⁵Kɔ ma pa ba kwe turv ba ma

suri vula yalv maama Abraham tuntuŋna bam deen na kɔga yɪ o ta ŋwɪ tun.

¹⁶Abimeleki ma ta dɪ Yizakɪ o wɪ: «Nuŋi n viiri n daari dɪ tuw, sɪ nmu laan tiini n damma n dwe dɪbam.»

¹⁷Yizakɪ ma zaŋɪ o ke o vu o pu o vve Gerarɪ bolo kum nɪ yɪ o zɔvri da. ¹⁸Yizakɪ deen ma joori o gwaari vula yam ba deen na maŋɪ ba kɔ o ko Abraham maŋa nɪ yɪ Filisi tiinə bam na surɪ o tɔvntɪ kwaga nɪ tun. O ta ma joori o pa-ya yira yalv o ko deen na me o bəŋi-ya tun.

¹⁹Yizakɪ tuntuŋna bam deen ma kɔ vɔlv dɪdoŋ bolo kum nɪ ba yɪ na-ŋvna. ²⁰Gerarɪ tiinə nayira laan ma magɪ ni-kantɔgɔ dɪ Yizakɪ nayira bam ba wɪ: «Vɔlv dɪm na bam yɪ dɪbam nyum mu!» Yizakɪ ma pa vɔlv dɪm yiri o wɪ: «Eseki», ba na magɪ kantɔgɔ dɪ baŋa nɪ tun ŋwaantɪ. ²¹Yizakɪ tuntuŋna bam daa ta ma kɔ vɔlv dɪdoŋ, yɪ ba ta magɪ kantɔgɔ dɪntv dɪ baŋa nɪ. O ma pa vɔlv dɪm kuntu yiri o wɪ: «Sitina».

²²Yizakɪ ma zaŋɪ o fɔfv dáantɪ o vu o kɔ vɔlv dɪdɪm, yɪ nɔɔn-nɔɔnv daa wv kɪ najara dɪntv baŋa nɪ. O ma pa dɪ yiri o wɪ: «Rehobɔtv», yɪ o wɪ: «Baŋa-We laan pɛ dɪbam pwələ sɪ dɪ jəni dɪ yazurə. Kɔ wó pa dɪbam kwɪn dɪ dɪ na dɪ juŋa woŋo tɪga kam baŋa nɪ.»

²³Yizakɪ ma zaŋɪ dáantɪ o joori o vu o yɪ Bɛɛr-Seba. ²⁴O na yɪ da tun, tutɪ dɪm kuntu nɪ Baŋa-We ma vuri Dɪ tutɪ Dɪ pa-o yɪ Dɪ wɪ: «Amv mu yɪ nmu ko Abraham We dɪm. Yɪ ta n kwari fɔvntɪ, sɪ amv wv nmu tee nɪ. Amv wó kɪ nmu yu-yoŋo. A nan ta wó pa n dwi dɪm kɔgɔ puli, amv tuntuŋnv Abraham ŋwaantɪ.» ²⁵Yizakɪ ma lɔgɪ kaanum bimbim dáantɪ yɪ o bəŋi Baŋa-We yiri o zuli-Dɪ. O ma pu o vve je sɪm kuntu nɪ, yɪ o tuntuŋna bam daa kɔ vɔlv kantv jəgə nɪ.

²⁶Ba na wurɪ kuntu tun, Pɛ Abimeleki zɪgɪ Gerarɪ nɪ o ba o te, wuntu dɪ o cilɔŋ Awuzatɪ dɪdaantɪ o jar-kərə bam yigə tu Pikolɪ. ²⁷Ba na tu tun, Yizakɪ ma bwe-ba o wɪ: «Abam daa maa á bɪntɪ amv te sɪ á kɪ bɛɛ mu? Kɔ da abam deen mu culi amv, yɪ á daari á zəli-nɪ á tee nɪ na?» ²⁸Ba ma ləri ba wɪ: «Dɪbam maantɪ nɪ Baŋa-We suntɪ Dɪ wv nmu tee nɪ. Dɪ laan maa wɪ, kɔ maŋɪ sɪ dɪ du durə mu sɪ dɪ kɪ ni-mərə daantɪ. Se sɪ dɪbam kɪ ni-mərə dɪ nmu ²⁹sɪ nmu yɪ kɪ dɪbam lwarum, nɪneentɪ dɪbam dɪ na wv beesi nmu te tun. Dɪbam deen kɪ nmu lanyiranɪ mu, yɪ dɪ daari dɪ bantɪ-m dɪ pa n viiri dɪdaantɪ yazurə. Nmu laan maa yɪ wɔlv Baŋa-We na yɔɔrɪ Dɪ kɪ nmu yu-yoŋo tun.»

³⁰Yizakɪ ma sɛ yɪ o kɪ candiə o pa-ba. Ba ma di wɔdi-fɔrv ba daari ba nyɔ. ³¹Tɪga na puuri tun, zɪzɪŋa nɪ ba ma du durə ba kɪ ni-mərə daantɪ. Yizakɪ ma bantɪ-ba o yagɪ cwəŋə nɪ, yɪ ba dɪ viiri dɪ yazurə.

³²Dintu de dum ni Yizaki tintuɔna bam ma ba o te ba ta dud-o vɔlti dilu ba ya na kɔgi tun taani. Ba maa wi: «Dí kɔgi dí yi na je sum ni.» ³³O ma bæŋi vɔlti dum kuntu ni, Seba, yi dɔdaani zum maama tuv kum kuntu yiri mu yi Beer-Seba.

³⁴Yizaki bu Esayu na yi bina fiinna tun mu o di Heti tiinæ bukwa bale o ma o ki o kaana. Dudva deen yi Beeri bukɔ Zuditi mu, yi wudonɔ wɔm yi Elɔni bukɔ Basmati. ³⁵Bantu deen tiini ba ja wu-cɔgɔ mu ba ba ba pa Yizaki di Rebeka.

Zakɔbi jɔŋi Yizaki yu-yoŋo dum

27 Yizaki deen ma kwɔn yi o yiæ yam dwe. O deen ma bæŋi o bu-kwɔan Esayu yi o laan ta dud-o o wi: «Amu bu.» O di ma læri o wi: «Nii-ni da.» ²Yizaki maa wi: «Amu laan yi nankwɔan mu yi a yæri amu tuvni de. ³Kuntu tun, kwe n taɔa kam di ka cɔna, si n vu gaa n tɔɔri n gu ga-varum n pa-ni. ⁴Laan kwe varum wum n ma n ki wɔdiu na ywæmmæ ni a na soe-ku te tun, si n daari n ja n ba n pa-ni si a di. Nmu na ki kuntu, a laan wó sɔɔlti We si Dl ma ki nmu yu-yoŋo, si a daari si a laan na wó ti, si a ti.»

⁵Yizaki deen na wura o ŋɔɔni di Esayu kuntu tun, Rebeka ya zigɔ o cægi mu. Esayu maa zaŋi o nuŋi o ke gaa si o gu varum o ja ba. ⁶O na ke o daari tun, Rebeka ma ta di Zakɔbi o wi: «Amu ni nmu ko na tagɔ di n zumbaaru o wi: ⁷«Ve n gu ga-varum n ja n ba n saŋi wɔdiu n pa-ni si a di, si a laan sɔɔlti Baŋa-We si Dl ma ki n yu-yoŋo, si a daari si a laan na wó ti, si a ti.» ⁸A bu, fɔgi n cægi, si n daari n ki kulv a na wó bri-m tun. ⁹Zu vara bam wɔni n li bu-balɔ sile n ja n ba n pa-ni. Amu laan wó ma-si a ma saŋi n ko wɔdiu, si ku taa ywæmmæ ni o na soe-ku te tun. ¹⁰Si n laan ja n zu n pa n ko si o di. Kuntu wó pa o sɔɔlti We si Dl ki nmu yu-yoŋo, yi o laan daari o ti.»

¹¹Zakɔbi ma ta di o nu Rebeka o wi: «Nmu ye ni amu zumbaaru Esayu yi nɔn-kugu mu, yi amu dai nɔn-kugu. ¹²Amu ko na taani amu o nii, oó taa nii-ni ni wɔlv na gan-o mu, yi amu ya na beeri si o sɔɔlti We si Dl ma ki-ni yu-yoŋo tun, a laan wó joori a ja lwarum mu a ba a pa a titi.» ¹³O nu wum maa wi: «Amu bu, yagɔ si sɔɔlum dwi maama ba amu baŋa ni. Nmu za n ki amu na wi n ki te tun. Ve n ja buni dum n ba n pa-ni.»

¹⁴Zakɔbi ma suni o vu o ja-di o ba o pa o nu, yi o saŋi wɔdiu kulv na ywæmmæ tun, nɔnɔni o ko wum na soe wɔdiu kum te tun. ¹⁵Rebeka laan ma kwe o bu-kwɔan Esayu gwar-laaru na wu o tee ni tun, o zu o juɔa-bu Zakɔbi. ¹⁶O daa ta ma kwe buni dum tankwallu tun o ma o kwæli Zakɔbi jian yam dɔdaani o ban dum me na yi sisolo tun. ¹⁷O laan ma kwe wɔdi-yoŋo kum, di dipe dum o na ki tun o pa o bu Zakɔbi.

¹⁸Zakɔbi ma vu o ko te yi o wi: «A ko.» O ma læri o wi: «Amu bu wɔɔ mu kuntu?» ¹⁹Zakɔbi ma læri o ko wum o wi: «Amu yi nmu bu-kwɔan Esayu mu. Amu nan ki nɔnɔni nmu na tagɔ di amu te tun mu. Kuntu tun, zaŋi n jæni n di amu ga-varum a na saŋi tun, si n laan daari n sɔɔlti We si Dl ma ki-ni yu-yoŋo.» ²⁰Yizaki ma bwe-o o wi: «Amu bu, n ki tita mu n na-ku lila tintu?» O ma læri o wi: «Nmu Yuutu Baŋa-We mu wæli-ni kuntu.» ²¹Yizaki laan ma ta di Zakɔbi o wi: «Amu bu, nan titwæni n yi amu yira, si a taani-m a nii nmu suni n yi amu bu-kwɔan Esayu mu naa n dai.» ²²Zakɔbi ma titwæni o yi o ko Yizaki te. O ma taan-o o nii yi o wi: «Kwæræ kam yi Zakɔbi kwæræ mu, yi jian yam laan yi Esayu jian.» ²³O maa wu lwar-o, bæŋwaani o jian yam deen jigɔ kurv yirani mu, ni Esayu jian yam na yi tite tun. O laan ma se si o sɔɔlti We si Dl ma ki o bu wum yu-yoŋo. ²⁴O daa ma bwe-o o wi: «Kuntu tun, nmu suni n yi amu bu-kwɔan Esayu mu na?» O ma læri o wi: «Een.»

²⁵Yizaki laan ma ta o wi: «Ja n ga-varum nwana yam n ba n pa-ni si a di, si a laan daari a sɔɔlti We si Dl ki nmu yu-yoŋo.» Zakɔbi ma ja wɔdiu kum o yi o te o pa-o yi o di. O ta ma pa-o diven yi o nyɔ. ²⁶O ko Yizaki laan ma ta dud-o o wi: «Amu bu, titwæni n yi yo, si n kukwæri-ni.» ²⁷O di ma yi o te o kukwær-o. Yizaki ma ni o gwaaru tum lwæm, yi o daari o sɔɔlti We o wi: «Nii mu! Amu bu wum lwæm dum nyi nɔnɔni gaa kulv Baŋa-We na ki yu-yoŋo Dl yagɔ ku baŋa ni tun lwæm mu.

²⁸We wó pa nyɔnɔ nuŋi weyuu

ku pa nmu tɔga kam fɔgi ka ki wɔdiiru zanzan,
si n mɔna di n diven gaali.

²⁹We wó pa dwi-ge tiinæ taa tuŋi ba pai nmu
yi nɔɔna tiiri nmu yigæ ni ba pa-m zulæ.

Nmu wó tan yi n ko-biæ bam yuutu,
yi nmu nu-biæ bam maama wó tiiri nmu
yigæ ni ba pa-m zulæ.

Balv na sɔɔlti lwarum ba yagɔ nmu baŋa ni tun
wó joori ba na sɔɔlum kuntu donɔ ba baŋa ni.

Balv nan na sɔɔlti We si Dl ki nmu lanyirani tun,
di wó joori ba na yu-yoŋo.»

³⁰Yizaki na sɔɔlti We si Dl ki Zakɔbi yu-yoŋo o ti yi Zakɔbi nuŋi pooni o daari o ko wum tun, mu o zumbaaru Esayu o zigɔ gaa ni o yi. ³¹Wuntu di ma ki wɔdi-yoŋo o ja o zu o ko tee ni. Esayu laan ma ta o ko o wi: «A ko, zaŋi n jæni si n di a ga-varum nwana yam, si n daari n sɔɔlti We si Dl amu yu-yoŋo.» ³²O ko Yizaki ma bwe-o o wi: «Nmu yi wɔɔ mu?» O ma læri o wi: «Amu yi nmu bu-kwɔan Esayu mu.» ³³Yizaki ma ni yi ku sɔɔri o yira ku pa ya tiini ya sai. O ma bwe-o o wi: «Si wɔɔ nan mu jaani ga-varum nwana yam o zu yo o pa amu tun? Amu di a ti mu kuntu yi a maŋi a

sɔɔli We si Dl ki wuntu yu-yoŋo, yi nmu laan n ba n zɔvri. Wuntu nan wɔ suni o na We yu-yoŋo dum kuntu mu!»

³⁴ Esayu na ni o ko taani dum kuntu tun, o ma tiini o kaasi we we yi o coosə o ko wum tee ni o wi: «A ko, a loori-m! Sɔɔli We si Dl ki amu di yu-yoŋo!» ³⁵ O ma lər-o o wi: «Nmu nyaani wum zu amu te mu o gani-ni o ma jɔŋi We yu-yoŋo dilu ya na yi nmu nyim tun.»

³⁶ Esayu maa wi: «O yiri na yi Zakɔbi tun suni ku yi cigu mu! O gani amu tuntu o ki kuni bile mu. O maŋi o ŋɔ amu bu-kwian nyɔɔri dum, yi lele kuntu o daa vri We yu-yoŋo dilu ya na yi a nyim tun o wəli da!» O laan daa ma bwe o ko wum o wi: «Kuntu, We yu-yoŋo daa wu daari nmu tee ni ki amu yuu ni na?» ³⁷ Yizaki ma ləri Esayu o wi: «Amu maŋi a pa wuntu ji nmu yuutu yi a ta pa o nu-biə maama taa yi wuntu tuntuŋa. A nan ta kwe wɔdi-fɔrɔ didaani diven a pa-o. Kuntu tun, amu bu, bee daa mu wɔ daari si a kwe a pa-m?»

³⁸ Esayu ma fɔgi o ta di o ko o wi: «Amu ko, nmu bri n wu daari We yu-yoŋo sɔɔlim kudon na? Nan sɔɔli We si Dl ki yu-yoŋo Dl yagi amu di yuu ni! A ko! A ko!» Esayu ma tu kərə ni baŋa baŋa.

³⁹ O ko Yizaki ma ləri o wi:

«Nmu zɔvrim je bá taa yi tɔga kalu na ki wɔdiiru zanzan.

Tɔga kam ta bá na weyuu nyɔnɔ kum.

⁴⁰ N nyɔɔni dam di n sugu mu n wɔ ma n jɔŋi n titi.

Nmu nan mu wɔ se n pa n nyaani.

Ku laan nan na zu nmu yira, nmu wɔ vri n titi wuntu dam kuri ni.»

Zakɔbi na duri o vu o nabɔŋɔ te tun

⁴¹ Esayu na ni kuntu tun, o ma duni Zakɔbi, ba ko na sɔɔli We si Dl ki yu-yoŋo wuntu yuu ni tun ŋwaani. O ma ta o titi ni o wi: «Dɔbam ko bá daani yi o ti. O luə kam kwaga ni, amu laan wɔ gu a nyaani Zakɔbi.»

⁴² Rebeka dɛen ma ni o bu-kwian Esayu na buŋi te tun. O ma tuŋi o bəŋi Zakɔbi yi o ta did-o o wi: «Nmu zumbaaru wum buŋi si o gu-m mu si ku pa o bam zuri.

⁴³ Kuntu tun, ki tute amu na wɔ bri-m tun: Duri n vu amu nabɔ Laban te Haran ni. ⁴⁴ Ta n zɔvri wuntu sɔŋɔ ni si ku taa ve maŋa kalu nmu zumbaaru wum bam dum na wɔ zuri tun. ⁴⁵ O bam dum na suni di zuri yi o swe nmu na tuŋi kulɔ o yira ni tun, amu laan wɔ tuŋi kwərə si nmu zigɔ dáani n joori yo. Bɛŋwaani mu amu wɔ yɔɔri a ga abam bale de didwi wuni?»

⁴⁶ Rebeka laan ma ta di Yizaki o wi: «Heti tiinə bukwa bam Esayu na di tun, pa an daa ba ni a ŋwia ywəni. Zakɔbi di nan daa na lagɔ o di Heti tiinə buko je suntu ni, amu tɔvri bri di wɔ taa gari a ŋwia.»

28 Rebeka dɛen na tagi kuntu tun, Yizaki ma tuŋi o bəŋi Zakɔbi. O ma ta did-o o wi: «We taa wu nmu tee ni. Yi zaŋi n di Kaanan tiinə bukɔ n ma n ki kaani. ² Zaŋi n vu Mezopotami lele kuntu, n nu wum ko Betueli sɔŋɔ ni, si n di kaani dáani, nmu nu nabɔ Laban bukwa bam wuni. ³ Dam-fɔrɔ Tu We wum wɔ ki nmu yu-yoŋo yi Dl pa n dwi puli zanzan si á daari á ji dwi kɔgɔ kɔgɔ. ⁴ We wɔ ki nmu di n dwi maama yu-yoŋo, nuneeni Dl na maŋi Dl ki Dl pa n nabaaru Abraham te tun mu, si á wani á jɔŋi tɔga kantu á na zɔvri da nuneeni vərə te tun á taá te, ni Dl na pɛ Abraham te tun.» ⁵ Yizaki ma bani Zakɔbi o yagi cwəŋə ni, yi o ma kɛ Mezopotami. O dɛen ma vu o zɔvri Aram tu Betueli bu Laban tee ni. Wuntu dɛen yi Zakɔbi di Esayu nu Rebeka nabɔ mu.

Esayu di kaani wudon

⁶ Esayu ma ni Yizaki na wart We si Dl ki Zakɔbi yu-yoŋo yi o tuŋ-o si o vu Mezopotami o beeri kaani dáani tun. O ta ma ni o na pɛ Zakɔbi ni o wi, o yi di kaani Kaanan tiinə bukwa bam wuni. ⁷ O ma ni Zakɔbi na se ba ko didaani ba nu ni te yi o suntu o vu Mezopotami tun. ⁸ Esayu laan ma lwart ni o ko Yizaki wu ba ywənə di Kaanan tiinə bukwa bam o na di o ma o ki o kaana tun. ⁹ Ku ma pa o vu o ko zumbaaru Ismayeli te o di Mahalati. Wuntu yi Abraham bu Ismayeli bukɔ, o maa yi Nebayɔti nakɔ. O ma di-o o wəli kaana balu o na maŋi o jigɔ tun wuni.

Zakɔbi dwe dundwɔ Beteli ni

¹⁰ Zakɔbi dɛen ma nuŋi Bɛer-Seba ni o laan maa ve Haran. ¹¹ Tɔga na wura ka yi, yi o yi jəgə kadoŋ tun mu o maŋi dáani si o pəni si tɔga puvri. O dɛen ma kwe kandwe na wu je sum kuntu ni tun o yəri o yuu, yi o tigi o dɔa. ¹² O maa dwe dundwɔ o na natəm di kuri seeni na wu tɔga ni yi di yuu kum seeni yi We-sɔŋɔ ni tun. We malesi sum laan maa tɔgi di baŋa ni si diinə yi si tuə. ¹³ Baŋa-We laan ma ba Dl zigɔ da yi Dl wi: «Amu mu yi Baŋa-We, nmu ko Abraham We dum, didaani Yizaki We dum. Ku na yi tɔga kalu baŋa ni nmu laan na tigi tuntu tun, amu wɔ kwe-ka a pa nmu di n dwi dum. ¹⁴ Amu wɔ pa n dwi dum taa daga zanzan nuneeni tɔga baŋa kasulu na yi te tun mu. Abam wɔ puli yi á daari á jagɔ lugu baŋa, á yi wa-zɔvri seeni didaani wa-puli seeni, si á daari á yi jazum seeni didaani jagwiə seeni. Nmu di n dwi tiinə ŋwaani amu wɔ ki lugu baŋa dwi tiinə maama lanyiran. ¹⁵ Nii! Amu wɔ taa wu nmu tee ni yi a taa nii nmu baŋa ni me maama nmu na wɔ vu tun. Amu wɔ ja-m a joori a ba si n jəni tɔga kantu baŋa ni. Amu bá fɔgi a yagi nmu maŋa di maŋa. Amu

nan wó sunt a kɪ amu na goni ni si a kɪ kulɔ a pa nmu tun.»

¹⁶Zakɔbi laan ma puri o yiə, yi o ma buɲi o wi: «Baɲa-We sunt Dl wu je sintu ni mu yi amu ya yəri.»

¹⁷Fuɔni ma ja-o yi o wi: «Jəgə kantu jigi fuɔni! Yo seeni dai je yɔɔ yirani, ku yi We sɔɲɔ kum mu. Mu We-sɔɲɔ manco-puna yam mu tintu.»

¹⁸Tɪga na puuri zizija ni tun, Zakɔbi ma kwe kandwe dilɔ o na mɛ o yəri o yuu kum tun, o cwi-di o ma o kɪ gulə jəgə, si ba ta guli ku gulə maɲa maama, yi o laan lo nugə di baɲa ni. ¹⁹O ma bəɲi je sum kuntu yiri o wi: «Betelɔ, yi ba deen ya bəi tw kum kuntu ni «Luuzi mu.»

²⁰Zakɔbi laan ma goni o ni di Baɲa-We o wi: «Nmu na wó taa wu amu tee ni yi n nii amu baɲa ni a cwəɲə kantu maama yuu ni, yi n na wó pa-ni wɔdiu si a di didaani gwaaru si a zu, ²¹yi amu laan ba a joori a ko sɔɲɔ di yazurə, nmu Baɲa-We wó taa yi amu We maɲa maama. ²²Kandwe dintu a na cwi gulə ɲwaani tun wó ji nmu We sɔɲɔ kum. Woɲo kulɔ maama nmu na kɪ amu jɪga ni tun, amu wó li pɔɔrum didɔba wəənu fugə maama wɔni a pa-m.»

Zakɔbi yi Mezopotami

29 Zakɔbi daa ma tu o cwəɲə kam ni o maa kea yi o vu o yi wa-puli seeni nɔɔna bam tintu dum. ²Dáani mu o ne vɔlt na wu kara ni. Peeni kɔgɔ kuni butɔ maa tigi si bwələ di vɔlt dum, beɲwaani nayira bam maɲi si ba mɔ vɔlt dum kuntu na mu ba pa peeni sum nyɔ. Kandwe dilɔ nan ya na me di ma di pi vɔlt dum ni tun ya tiini di yi kamunu mu. ³Vara bam maama na yəni ba la daani ba ti, nayira bam laan yəni ba bibili kandwe dum ba yagi daa ni mu yi ba mɔ na ba pa vara bam nyɔ. Ku kwaga ni ba daa yəni ba joori ba ma kandwe dum ba ma ba pu vɔlt dum ni.

⁴Zakɔbi ma vu o bwe nayira bam o wi: «Amu curru, abam nuɲi ye mu?» Ba ma ləri ba wi: «Dɪbam nuɲi Haran mu.» ⁵O ma bwe-ba o wi: «Abam ye Nahɔri bu Laban na?» Ba ma ləri ba wi: «Een, dí ye-o.» ⁶O daa ma bwe-ba o wi: «O jigi yazurə na?» Ba ma ləri ba wi: «Een, o jigi yazurə. Nii o bukɔ Raseeli na kalɔ peeni sum o maa buna.» ⁷Zakɔbi maa wi: «Nii-na, wɪa kam daa ta dana. Ku ta wu yi maɲa kalɔ á na wó pa vara bam la ba sin tun. Nan mɔ-na na bam á pa peeni sum si si nyɔ si á laan pa si joori si vu si di gaa.» ⁸Ba ma ləri ba wi: «Dí bá wani dí kɪ kuntu. Ku maɲi si vara bam maama mu lagi ba kikili, si dí laan bibili kandwe dum na wu vɔlt dum ni ni tun dí kɪ dáa ni, si dí wani dí mɔ na dí pa vara bam si ba nyɔ.»

⁹Zakɔbi daa ta na zigi o lari di nayira bam kuntu tun, mu Raseeli yi da di o ko peeni sum, o na jigi o yiri

tun. ¹⁰Zakɔbi na ne o nu nabɔ Laban bukɔ Raseeli di o nabra Laban peeni sum tun, mu o titwəni o yi o bibili kandwe dum vɔlt dum ni ni o daari o mɔ na bam o pa o nabra peeni sum yi si nyɔ. ¹¹O laan ma vu Raseeli te o kukwər-o yi o keerə. ¹²O ma ta di Raseeli o wi, o nuɲi wɔntu ko wum dwi dum wɔni mu, o pa o lwarɪ ni o yi Rebeka bu mu. Raseeli na ni kuntu tun, o ma duri o vu o ta di o ko. ¹³O ko Laban na ni o nakɔ bu Zakɔbi ɲwa kuntu tun, o ma kɪ lɪla o nuɲi o vu o jeer-o. O ma kukwər-o lanyirani. O ma daari o ja-o o vu o zu o sɔɲɔ. Zakɔbi laan ma tulɔ wəənu tulɔ na kɪ tun maama o bri-o.

¹⁴Laban laan ma ta did-o o wi: «Cɪga tun, nmu sunt n yi amu titi yira mu di amu jana.» Zakɔbi ma maɲi o sɔɲɔ ni si ku yi cana.

Zakɔbi di Lea di Raseeli o ma kɪ kaana

¹⁵Laban deen ma ta di Zakɔbi o wi: «Ku dai nmu na yi an curɔ tun ɲwaani mu nmu wó ta tuɲi n pa amu zaani. Ta n bri-ni, ɲwuru tɔɔ mu nmu wó ta n lagi amu tee ni?» ¹⁶Laban deen jigi bukwa bale, nakwi wum yiri maa yi Lea, yi nyaani wum yiri yi Raseeli. ¹⁷Lea yiə deen nan ba se lanyirani, ku daari Raseeli yi-daa kam maɲi daani mu yi o tiini o lamma yi ni. ¹⁸Zakɔbi wubuɲa ma zu Raseeli wɔni yi o ta di Laban o wi: «Nmu na se, amu wó tuɲi a pa nmu buna yarpe si a joɲi n bukɔ-balaɲa Raseeli a ma kɪ kaani.» ¹⁹Laban ma ləri o wi: «A na ja-o a pa nmu, kuú taa gari a na pe nɔn-gaa. Ta n zuuri amu tee ni yo seeni.»

²⁰Zakɔbi ma sunt o tuɲi buna yarpe maama si o wani o joɲi Raseeli, yi buna yam nyi nuneeni da funfun yirani mu o tee ni, o na soie Raseeli tun ɲwaani. ²¹Zakɔbi laan ma ta di Laban o wi: «Pa-ni a kaani wum. Amu tutuɲa buna yam ti, yi a laan lagi si a yi a kaani mu.» ²²Laban ma bəɲi tw kum nɔɔna bam maama si ba jeeri daani ba di kadiri candiə. ²³Tɪga na yi tun, o laan ma ja o bukɔ Lea o ja o zu o pa Zakɔbi, yi Zakɔbi maa pəni did-o. ²⁴Laban daa ta ma kwe o gamba-kana Zilpa o pa o bukɔ Lea si o taa yi o tuntɔɲ-kana.

²⁵Tɪga na puuri tun, mu Zakɔbi maani ni ku yi Lea mu! Ku ma pa o ta di Laban o wi: «Bee mu yi nmu laan kɪ amu kuntu? Amu tuɲi taan a pa-m Raseeli ɲwaani mu, ku dai wɔntu ɲwaani mu. Bee laan nan mu kɪ yi nmu gani amu?» ²⁶Laban ma ləri o wi: «Ku ba kɪ kuntu dɪbam tu ni, si nɔɔnu kwe o bukɔ-balaɲa o ye o pa baru yi o zumbaaru ta je sɔɲɔ ni. ²⁷Zuri n yira si kadiri dum da yarpe yam ke, si dí daari si a pa-m o nyaani wum di a wəli da, si n daa tuɲi buna yarpe amu sɔɲɔ ni n wəli da n pa-ni.»

²⁸Zakɔbi ma se. O di Lea ma ti ba ka-duuri da yam, yi Laban kwe o bukɔ Raseeli o pa-o si o ma ji o kaani.

²⁹ Laban daa ta ma kwe o gamba-kana Bila o pa o buko Raseeli si o taa yi o tuntɔŋ-kana. ³⁰ Zakɔbi ma pɛni di Raseeli di, yi o soe Raseeli o dwe Lea. O daa ma tɔŋi buna yarpe o pa Laban.

Zakɔbi biɛ bam taani

³¹ Baŋa-We deen maani ni Zakɔbi ba jigi Lea sono. Kuntu ŋwaani Dl ma pa wuntu lura pɔri lanyirani. Ku daari Raseeli maa yi ka-dɔgv. ³² Lea ma ja pugɛ yi o lu bɛkɛrɛ. O ma pa o yiri o wi: «Ruban», bɛŋwaani o wi: «Tuntu maama yi Baŋa-We na ne amu wu-cɔgv kum tun ŋwaani mu. Amu baru wum laan wu taa soe-ni.»

³³ O daa ma ja pugɛ yi o daa ta lu bɛkɛrɛ. O maa wi: «Tuntu mu Baŋa-We lwarti si amu ge nɔɔna sono, kuntu ŋwaani Dl pɛ a lu wuntu di.» O ma pa wuntu yiri o wi: «Simeyon».

³⁴ Lea daa ta ma ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ. O laan ma ta o wi: «Lele kuntu, amu baru wum laan wu tant di amu, bɛŋwaani a lugi bɛkɛri sitɔ a pa-o.» O ma pa o yiri o wi: «Levi».

³⁵ O ta ma joori o ja pugɛ yi o lu bɛkɛrɛ o ta wɛli da. O ma ta o wi: «Amu laan wu taa tee Baŋa-We mu.» Kuntu ŋwaani o deen pɛ wuntu yiri o wi: «Zuda». O laan ma kwɛri lura.

30 Raseeli na tu o ba o nii o pi ni o ba lɔri bu o pa Zakɔbi tun, o maa jigi kazwi o zwi di o zumbaaru Lea. Ku ma pa o ta di Zakɔbi o wi: «Pa-ni biɛ, si ku na dat kuntu, amu lagi a ti mu!» ² Zakɔbi bam ma zaŋi did-o yi o wi: «Amu yi We mu na? Ku dat duntu mu cigi nmu di bu-lɔri na?» ³ Raseeli maa wi: «Nan nii amu tuntɔŋ-kana Bila da. Pɛni did-o si o lu biɛ o pa amu, si amu di wanti a tɔgi wuntu baŋa ni a na dwi.»

⁴ O laan ma kwe o tuntɔŋ-kana Bila o pa-o si o ma ki o kaani. Zakɔbi ma pɛni did-o, ⁵ yi o ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ o pa-o. ⁶ Raseeli maa wi: «We laan bri ni amu di jigi bura. Dl se amu loro yi Dl pa-ni bɛkɛrɛ.» Kuntu ŋwaani, o ma pa o yiri o wi: «Dan».

⁷ Raseeli tuntɔŋ-kana Bila daa ma ja pugɛ yi o lu bɛkɛrɛ o pa Zakɔbi o wɛli da. ⁸ Raseeli laan maa wi: «Amu tiini a nyiŋi mu di a zumbaaru wum, yi a wan-o.» O ma pa o yiri o wi: «Nefitali».

⁹ Lea deen na maani ni o daa ba lɔri biɛ tun, o di ma kwe o tuntɔŋ-kana Zilpa o pa Zakɔbi si o ma ki o kaani. ¹⁰ Lea tuntɔŋ-kana Zilpa ma lu bɛkɛrɛ o pa Zakɔbi. ¹¹ Lea laan maa wi: «Nii a na ne yu-yoŋo te!» O ma pa bu wum yiri ni «Gadi».

¹² Lea tuntɔŋ-kana Zilpa daa ma lu bɛkɛrɛ o pa Zakɔbi. ¹³ Lea maa wi: «Nii amu na ne wupolo te! Kaana bam laan wu taa te ba wi a jigi yu-yoŋo mu.» O ma pa o yiri o wi: «Aseeru».

¹⁴ Fa-ni maŋa de didwi, Lea bu Ruban ma nuŋi o vu kara. O ma beeri o na tiu biɛ badonnɛ ba na ma bɛi ni «mandragɔri» tun, o ja o ba o pa o nu. Raseeli na

ne kuntu tun, o ma ta di Lea o wi: «A loori-m, twɛri n bu mandragɔri tum wuni n pa-ni.» ¹⁵ Lea ma lɛri o wi: «Nmu maŋi n wu vri amu baru wum a tee ni mu na? Kuntu tun, nmu ta lagi si n kwe amu bu Ruban mandragɔri tum mu n wɛli da na?» Raseeli maa wi: «Amu nan se. Ki n bu wum mandragɔri tum n pa-ni, si titu duntu Zakɔbi wu ba o pɛni di nmu.»

¹⁶ Didaan-ni ni Zakɔbi deen ma zigɛ kara kam ni o joori sɔŋɔ. Lea ma nuŋi o jeer-o yi o wi: «Nmu zum maŋi si n pɛni di amu mu. Amu me a bu Ruban mandragɔri mu a ma a ŋwi nmu ŋwaani si dibam zum pɛni daani.» O ma suni o pɛni did-o duntu titu dum ni. ¹⁷ We ma se Lea loro, Dl pa o ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ o ki sinu o pa Zakɔbi. ¹⁸ Lea laan maa wi: «We mu ŋwi amu ŋwuru kuntu didaani a na kwe a tuntɔŋ-kana wum a pa a baru wum tun.» O ma pa o yiri ni «Yisakaari».

¹⁹ Lea daa ma ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ o ki sɔrdu o pa Zakɔbi. ²⁰ O laan maa wi: «We kwe pɛeri dilu na jigi yuu tun mu o pa-ni. Lele kuntu, amu baru wum laan wu taa nigɛ amu mu, amu na lugi bu-baara bardu a pa-o tun ŋwaani.» O ma pa bu wuntu yiri o wi: «Zabulon». ²¹ Lea laan ma daari o lu bisankana yi o pa o yiri o wi: «Dina».

²² We laan ma guli Raseeli gulɛ. Dl ma se o loro yi Dl pa o lura pɔri. ²³ O ma ja pugɛ yi o lu bɛkɛrɛ. O ma wi: «We kwe amu cavura yam o ja o ke dɛa.» ²⁴ O ma pa bu wum yiri ni «Zuzefu», yi o wi: «Baŋa-We ta wɛli bɛkɛrɛ wudɔŋ da Dl pa-ni.»

Zakɔbi peeni sum puli zanzan

²⁵ Raseeli deen na lugi Zuzefu tun mu Zakɔbi tagɛ di Laban o wi: «A loori cwɛŋɛ nmu tee ni, si a joori a vu a ko sɔŋɔ ni, a titi tuw ni. ²⁶ Pa-ni cwɛŋɛ si a viiri, amu di a kaana didaani a biɛ bam, si bantɔ ŋwaani mu a tɔŋi taan a pa-m. Nmu nan ye amu na tiini a tɔŋi a pa-m yi ku mai te tun.» ²⁷ Laban maa wu se yi o ta did-o o wi: «Amu kɛm na su nmu yi, si n taa maŋi yo. Amu na beeri a nii tun mu a ne si ku yi nmu ŋwaani mu Baŋa-We ki-ni yu-yoŋo. ²⁸ Ta n bri-ni, nmu na lagi si n ŋwuru taa yi te maama tun, si amu wu ŋwi-ti a pa-m.»

²⁹ Zakɔbi ma ta did-o o wi: «Nmu ye amu na tɔŋi te yi a yiri n vara bam ku pa ba ki lanyirani amu jura ni tun. ³⁰ Funfun kulɔ nmu deen na jigi yi amu ya ta wu tu n tee ni tun laan puli mu zanzan. Me maama amu na veɛ, Baŋa-We yɛni Dl ki-ni yu-yoŋo mu. Si lele kuntu, ku maŋi si a ki kulɔ na wu wɛli a titi sɔŋɔ tiinɛ bam mu.»

³¹ Laban ma bwe-o wi: «Nmu nan wi a pa-m beɛ mu?» Zakɔbi ma lɛri o wi: «Amu nan ba jɔŋi ŋwuru nmu tee ni. Za n se si n ki kulɔ amu na wu loori nmu tee ni tun, si a ta wu kalɛ n vara bam a nii ba baŋa ni. ³² Nan pa-ni cwɛŋɛ zum si a zu nmu vara bam wuni a li pi-pupuru tum di pɛlbiɛ balu maama na zwɛrɛ tun,

ku wɛli dɪ bum-pupurrɔ tum. Suntu dwi maama mu wɔ taa yi amu ɲwuru. ³³Kuntu tun, amu ciga kam laan wɔ brɪ jaja jwaani mu. Nmu na tuɛ si n nii amu ɲwuru tɩv tun, yi n na nɛ si amu jigi bɔɲɩ kɩv na dai pupuru, naa piɛ kalɩ na ba zwɛrɛ tun, n ye ni a ɲɔgi-ti nmu tee ni mu.» ³⁴Laban ma sɛ yi o wi: «Dí wɔ kɩ nmu na tagi te tun mu.»

³⁵Duntu dɛ dɩm ni nɔɔ mu, Laban ve o li bu-bali silɩ na yi pupuru tun, dɩ bu-niinɛ balɩ yira na yi nyɔgi nyɔgi yi ya jigi naponɔ tun o ta wɛli dɩ peeni silɩ na zwɛrɛ tun dwi maama, o pɔɔrɩ-sɩ o kɩ o bu-baara bam juɲa ni sɩ ba taa nii-sɩ. ³⁶O ma pa ba vu da yatɔ vɛɲɛ mu ba daari Zakɔbi didaani vara balɩ na daari yi o jigi-ba o yiri tun.

³⁷Zakɔbi ma goni tweeru didonnɛ nɛ. Tweeru duntu dɛ sum yi napwɛnu, dɩ yira maa yi Pɛpilie, dɩ amandia, dɩ Palatani. O laan ma lɔɔrɩ lɔɔrɩ nɛ sum puru tum je sidonnɛ o daari bibɛl-pwɛnu pa ti wɔ da-lɛeru tum wuni. ³⁸O ma kwe tweeru nɛ sum o na pi pi o lɔɔrɩ lɔɔrɩ kuntu tun, o tiɲi-sɩ gwɛnu tɩv ba na lo na da sɩ vara bam nyɔ tun wuni. O ma pa vara bam yɔɔrɩ ba na dɛ sum maɲa kalɩ maama ba na wɔ ba sɩ ba nyɔ na tun. Vara bam yɛni ba diini daani je sum kuntu ni. ³⁹Ba dɛn na diini daani dɛ sum yigɛ ni kuntu tun, ba laan ma ba ba lɔrɩ biɛ balɩ na yi pupuru dɩ balɩ na yi nyɔgi nyɔgi tun.

⁴⁰Zakɔbi ma pɔɔrɩ pɛlbiɛ sum o kɩ dɛa ba yirani. O dɛn ma yɛni o pa peeni silɩ na daari tun yɔɔrɩ sɩ jeeri Laban vara balɩ na zwɛrɛ dɩ balɩ na yi varɩ-pupurrɩ tun. O kɩ kuntu mu o ma na vara o titi ɲwaani yi o wɔ wɛli-ba Laban vara bam wuni. ⁴¹Ku na yi vara balɩ na dana tun, bantɩ na yɛni ba lagɩ sɩ ba din daani, Zakɔbi yɛni o kwe dɛ sum mu o tiɲi vara na-nyɔɔm gwɛnu tum wuni, sɩ vara bam din daani dɛ sum yigɛ ni. ⁴²Ku nan na yi var-kabwɛnɛ bam, o yɛni o ba kɩ kuntu. Ku ma pa var-kabwɛnɛ bam wɛli Laban vara bam wuni yi var-ɲuna bam ji Zakɔbi nyum. ⁴³Ku dɛ kuntu baɲa ni mu yi Zakɔbi tiini o duni. O laan ma ba o jigi o titi vara zanzan, didaani yogondɛ dɩ bɩnɛ, dɩ gambe, baara dɩ kaana maama.

Zakɔbi duri o daari Laban

31 Zakɔbi dɛn ma ni Laban biɛ bam na ta ba wi: «Zakɔbi mu jɔɲi dɩbam ko dɛn ya na jigi kɩv maama tun. O zigi dɩbam ko juɲa wɛnu baɲa ni mu o duni.» ²Zakɔbi ta ma maani ni Laban yi daa ta ba sui did-o, nɛnɛni ku dɛn na yi te tun.

³Baɲa-We laan ma ta dɩ Zakɔbi Dɩ wi: «Zaɲi n joori n vu n kwɛ tuv kum, nmu curru tum na zɔvri mɛ tun, sɩ amu wɔ taa wɔ nmu tee ni.» ⁴Zakɔbi ma tɔɲi o bɛɲi

Rasɛli dɩ Lea sɩ ba ba jeer-o pwɛlɛ kalɩ ni o na nii o vara bam da tun. ⁵O ma ta dɩ ba o wi: «Amu maani ni abam ko yi laan daa ba sui didaani amu, nɛnɛni ku dɛn na yi te tun. Dɩ kuntu dɩ, We dɩm amu ko na zul-o tun wɔ amu tee ni. ⁶Abam ye sɩ amu mɛ a dam maama mu a tɔɲi a pa á ko wum. ⁷Dɩ kuntu maama dɩ, abam ko wum yɛni o pini amu mu yi o lɛni amu ɲwuru tum kuni fugɛ. Woɲo maama wuni, We wɔ pɛ-o cwɛɲɛ sɩ o kɩ amu wo-lɔɲɔ. ⁸O na yɛni o wi, vara balɩ na yi nyɔgi nyɔgi tun mu wɔ taa yi amu ɲwuru, vara bam maama wɔ lu biɛ balɩ na yi nyɔgi nyɔgi tun mu. O daa na wi, var-pupurrɩ tum mu wɔ taa yi a ɲwuru, vara bam maama ta wɔ lu var-pupurrɩ mu. ⁹Ku yi We mu dɛ cwɛɲɛ kam kuntu Dɩ jɔɲi abam ko vara bam Dɩ kwe Dɩ pa amu.

¹⁰Tɔ. Maɲa kalɩ vara na diini daani tun mu amu nan dwe dɩndwɩa, yi a na wi bu-bali silɩ na wura sɩ diini buwan tun yi silɩ na jigi nyɔgi nyɔgi sɩ yira ni tun mu. Sidonnɛ dɩ ta yi pupuru. ¹¹Amu na dwe dɩndwɩa dɩm kuntu tun, We maleka kam laan ma bɛɲi amu yiri ka wi: «Zakɔbi». Amu dɩ ma lɛri a wi: «Nii-ni.» ¹²O laan maa wi: «Fɔgi n nii, sɩ n na wi bube silɩ na wura sɩ diini buni dɩm tun jigi nyɔgi nyɔgi mu yi sidonnɛ yi pupuru. Amu kɩ kuntu a pa-m, bɛɲwaani amu nɛ tite maama Laban na jigi o tɔɲi nmu yira ni tun. ¹³Amu mu yi We dɩv dɛn na jeeri-m Betɛli ni tun. Dɛani mu nmu dɩ dɛn cwi kandwe nɛnɛni ywe doɲ yi n lo nugɛ dɩ baɲa ni n daari n goni ni amu yigɛ ni. Kuntu tun, zaɲi da tuv kuntu ni lele sɩ n daari n joori n vu tuv kɩv ba na lɔgi-m tun.»

¹⁴Rasɛli dɩ Lea ma lɛri ba wi: «Dí ko na tɩga o daari, kɩvokɩv daa tɛrɛ sɩ dí tɔgi dí jɔɲi o sɔɲɔ kum ni dí taa te. ¹⁵Dí ko laan maɲi o kɩ dɩbam nɛnɛni dí yi vɛrɛ mu te. O kwe dɩbam mu o yɛgi o pa-m, yi o ta daari o di nyɔɔrɩ dɩv o na jɔɲi dɩbam ɲwaani tun o ti. ¹⁶Ciga wuni tun, jɩjɩguru tɩv maama We na jɔɲi dɩbam ko wum tee ni Dɩ pa nmu tun sunɩ ti yi dɩbam didaani dí biɛ bam nyum mu. Kuntu tun, kɩ kɩv maama We na wi n kɩ tun.»

¹⁷Ba na tagi kuntu tun, Zakɔbi laan ma kwe o biɛ dɩ o kaana bam o jɛni yogondɛ baɲa ni, ¹⁸yi o kalɩ o vara bam maama o kɩ yigɛ ni, ku wɛli dɩ wɛnu tɩv maama o na nɛ Mezopotami ni tun, sɩ o joori o vu o ko Yizaki te Kaanan tuv kum ni.

¹⁹Laban dɛn ma nuɲi o vu sɩ o pa ba fanɩ o peeni sum kurɩ. Rasɛli ma zɩ o ɲɔ o ko jwɛnɛ yam. ²⁰Zakɔbi dɩ ma kwɛri o gani Aram tu Laban, bɛɲwaani o wɔ tagi o brɩ-o ni o lagɩ o duri o viiri mu. ²¹O dɛn ma zaɲi Laban tee ni o kwe o jɩjɩguru maama o kɩ lɩla o viiri. O ma vu o bɛ Efrati bugɛ kam o vu o yi Galadi pweeru laɲa kam.

Laban duri o pu Zakōbi kwaga

²² Da yatō na ke tun mu ba tagi ba bri Laban ni Zakōbi duri mu o maa viirə. ²³ O ma la o doonə o ki daani, yi o laan duri o zəli Zakōbi da yarpe. O ma zəli o ja-o Galadi pweeru laja kam ni. ²⁴ Titu ni We ma ba Aram tu Laban te dindwia wōni yi Dl ta did-o Dl wi: «Ta n ye si n yi ta kulokulob didaani Zakōbi si ku taa yi botar-laa naa botar-balrō.»

²⁵ Laban na yi Zakōbi te kuntu tun, Zakōbi deen ya te o vwə Galadi pweeru laja kam ni mu. Laban di o doonə bam di ma te ba vwə dáani. ²⁶ Laban ma ta di Zakōbi o wi: «Bee mu yi nmu ki kuntu? Nmu gani amu, yi n ja a bukwa bam n viiri nuneeni nōna na magi najara ba jaani kaana ba vō ba viiri te tun. ²⁷ Nmu na gani-ni te tun, n səgi amu yigə ni n duri mu. Nmu nan ya na tagi n bri-ni si a bani-m, a ya wó yagi-m cwəŋə ni didaani wupolo, yi ba leeni le yi ba magi kwaanv didaani sunye ba pa-m. ²⁸ N maŋi n wu pə-ni pwələ si a kukwəri a naarv tum didaani a bukwa bam si a bani-ba a yagi cwəŋə ni. Nmu na ki te tun, n tiini n tūŋi tūŋ-joro zanzan. ²⁹ Amu ya jigi dam si a ki abam wo-lōŋ, si diin titu dum ni mu We dub n ko na zuli tun tagi di amu Dl wi: «Ta n ye si n yi ta kulokulob didaani Zakōbi si ku taa yi botar-laa naa botar-balrō.» ³⁰ Amu nan ye nmu na duri kulob ŋwaani tun, n ko sōŋ kum fra mu jaani-m. Si beŋwaani mu nmu nan ŋōgi amu jwəŋə yam n wəli da n jigi n ma n viirə?» ³¹ Zakōbi ma ləri Laban wi: «Fvūni mu jaani amu, beŋwaani amu ya buŋi ni nmu wó ma dam mu n vri n bukwa bam amu tee ni. ³² Si Ku daari,, nmu na ne n jwəŋə yam nōŋu wulv tee ni, kuntu tu maŋi si o ti mu. Dibam maama doonə bam yigə ni yo, fōgi n nii n na wó na n woŋo amu wəŋnu tum wōni. N nan na ne kulob, si n kwe.» Zakōbi deen na tagi kuntu tun, o wu lwaru ni Raseeli mu ŋōgi o ko jwəŋə yam.

³³ Laban laan ma zv Zakōbi vwe dum wōni, di Lea vwe dum wōni, di tuntuŋ-kaana bale bam vwe dum wōni yi o wu ne kulokulob. O na nuŋi Lea vwe dum ni tun mu o ve o zv Raseeli vwe dum. ³⁴ Raseeli deen ya kwe o ko jwəŋə yam o ki o yogondi dum pōlō ni mu yi o laan je pōlō kum baŋa ni. Laban ma beeri o taani vwe dum je maama ni yi o wu ne kulokulob. ³⁵ Raseeli ma ta di o ko o wi: «Amu tu, yi pa n bam zaŋi, si amu bá wani a zaŋi wēni, beŋwaani, amu wu a zarim wōni mu.» Ku ma pa o beeri wuu yi o wu ne o sōŋ jwəŋə yam.

³⁶ Zakōbi bam ma zaŋi yi o bwe Laban. O ma bwe-o o wi: «Amu ki bee mu a ja a cōgi? Amu ki lwarum dō mu yi nmu laan tōgi amu ne tuntu? ³⁷ Nmu na tiini n beeri n ye amu zila yam maama wōni tun, n ne woŋo kulob na yi nmu sōŋ woŋo tun da na? Nmu na ne woŋo yi ku yi n nyim, si n ja-ku n ba n zigi yo si nmu curru tum di

amu curru tum maama yiə tōgi ya na. Bantu laan mu wó buri bura ba pa dibam bale. ³⁸ Amu na wu nmu tee ni tun buna fiinle mu tuntu. Nmu peeni sum di n bōni dum wu caari pugə ba yagi. Amu nan wu li n vara bam wōni pi-bia didwa di a di. ³⁹ Ga-vara mu na maŋi ba ja nmu vara bam wōni ba gv di, a ba jaani-ba a tui n tee ni si n nii. Amu nan yəni a joori a yiri varum wōm kuntu mu a pa-m. Ŋwuna na vri woŋo, wia ni di titu ni maama, nmu wó pa a joori a yiri-ku mu a pa-m. ⁴⁰ Amu na tūŋi a pa-m te tun, fonyugv deen magi-ni wia ni, yi titu ni waarv zvuri-ni zanzan. Dōm di maa ba tui a yiə ni. ⁴¹ Ku deen yi kuntu mu buna fiinle yalv maama wōni amu na wu nmu sōŋ kum ni tun. Amu tūŋi buna fugə-yana mu n bukwa bale bam ŋwaani, yi a daari a tūŋi buna yardv nmu vara bam di ŋwaani. Nmu deen ta yəni n ləni amu ŋwurv tum kuni fugə. ⁴² Ku nan yi We mu wəli-ni, Dl na yi a ko Abraham We dum yi Yizaki di kwari-Dl tun. Ku nan ya na dai We na wu amu tee ni tun ŋwaani, nmu ya lagi n bani amu n yagi cwəŋə ni di ji-kuri mu. We nan ne ku na tiini ku zv amu yira yi n beesi-ni tūŋa yam baŋa ni te tun. Kuntu ŋwaani mu pa Dl ba nmu te diin titu ni Dl bwe nmu.»

⁴³ Laban ma ləri Zakōbi yi o wi: «Kaana bam yi amu bukwa mu, biə bam yi amu biə mu, yi vara bam di yi amu vara mu. Ciga tun, woŋo kulob maama n yiə na nai tun yi amu nyim. Di kuntu maama di, a jija daa tərə di a bukwa bantu di biə balv ba na lugi tun. ⁴⁴ Kuntu tun, pa dí goni ni dí pa daani, si ku taa yi maana dibam bale laja ni.»

⁴⁵ Zakōbi na ni kuntu tun, o ma kwe kandwe o cwi-di nuneeni ywe doŋ. ⁴⁶ O ma ta di o doonə bam o wi: «Twe twe-na kandwa á ja á ba-na yo.» Nōna bam ma la kandwa yam yi ba tiŋi-ya pa ya di wēni. Zakōbi di Laban laan ma jəni kandwa-pisuni yam tərə ni ba di wudiu. ⁴⁷ Laban ma bəŋi je sum yiri o wi: «Yegar-Sahaduta», yi Zakōbi di bəŋi je sum ni «Galedi». ⁴⁸ Laban maa wi: «Zim de dum ni kandwa-pisuni yantu na tiŋi tun yi maana mu dibam bale laja ni.» Kuntu ŋwaani je sum yiri yi Galedi. ⁴⁹ Ba deen ta bəi je sum ni «Mitspa» mu, beŋwaani Laban tagi o wi: «Baŋa-We wó taa yiri dibam maama, nuneeni dí na maŋi dí wu yigə yigə da-tee ni. ⁵⁰ Nuneeni nmu na yaari amu bukwa bam naa n na n daa n na ve n di kaana badonnə n wəli amu bukwa bam wōni, nan guli si nōŋ-nōŋu na suni o təri dibam tee ni, ku yi We mu yi maana dibam bale laja ni.»

⁵¹ Laban daa ta ma ta di Zakōbi o wi: «Fōgi n nii kandwa-pisuni yam mu, didaani kandwe amu na cwi ni ywe doŋ tun. Ya maama zigi nmu di amu laja titari ni mu. ⁵² Kandwa-pisuni yantu didaani ywe duntu maa yi maana ya pai dibam. Amu bá gaali kandwa yantu a ke a ba a yi nmu laja kam ni a ki-m wo-lōŋ,

yi nmu di nan bá gaali-ya si n ke n ba amu di laɲa kam ni n ki amu wo-lɔŋɔ. ⁵³Dɪbam kwə bam We, Abraham We dum, di Nahɔri We dum mu wó taa buri bura dibam bale laɲa ni.» Zakɔbi laan ma se yi o du durə Baɲa-We dum o ko Yizaki na kwari tun yiri ŋwaani. ⁵⁴O laan ma gu varim o ma kaani o pa We pweeru laɲa kam ni yi o daari o bəŋi o doonə bam maama si ba ba ba di did-o. Ba na di ba ti tun, ba ma maɲi da ba pəni si tɪga puuri.

Zakɔbi ti o yigə si o jeeri Esayu

32 Tɪga na puuri zizɪɲa ni tun, Laban ma kukwəri o bukwa bam di ba biə bam yi o kwe We zaani o ma ki ba yu-yoŋo. O laan ma ke o joori sɔŋɔ. ²Zakɔbi di ma kwe o cwəŋə o maa kea. We malesi ma ba si jeer-o. ³O di na ne-si tun, o maa wi: «We na te Dɪ vwə di Dɪ kwaga tɔgɪna bam me tun mu tuntu!» O deen bəŋi jəgə kam yiri o wi: «Mahanayimi».

⁴Zakɔbi ma pa nɔɔna ni si ba da yigə ba vu o zumbaaru Esayu te Seyiri ni. Edəm tu kum mu kuntu. ⁵O na lagi o toŋi-ba tun, o ma bri-ba o wi: «Á na wó ta kulu didaani amu tu Esayu tun mu tuntu:

«Nmu tintuŋnu Zakɔbi wi: A deen zuri Laban tee ni mu ku dáani si ku ba ku yi zum. ⁶A jigi naani di bue di peeni di buni, didaani gambe, baara di kaana maama mu. Kuntu ŋwaani mu a tuŋi kwərə kantu a pa-m si ku pa amu tituŋa yam su nmu yi.»

⁷Nɔɔna bam na veə yi ba joori Zakɔbi tee ni tun, ba ma ta ba wi: «Dí ve dí yi nmu zumbaaru Esayu te. O di nan maa buni nmu te mu si o jeeri-m, yi baara biə-yana wu o tee ni.» ⁸Zakɔbi na ni kuntu tun, fɔvni ma tiini di ja-o yi o wu cɔgi. Ku ma pa o pɔɔri nɔɔna balu na wu o tee ni tun kuni bile, ku wəli di o naani dum, di o peeni sum, di o buni dum, didaani o yogondə yam maama. ⁹Bəŋwaani, o buŋi mu o wi: «Esayu na tu o yi kɔgɔ pɔɔrum didva o wani-ba, pɔɔrum wudoŋ kam wó duri ka lu.»

¹⁰O laan ma loori We yi o wi: «Amu Tu Baɲa-We, dum na yi a kwə Abraham di Yizaki We tun, nmu ya tagi di amu n wi: «Joori n tu di n cɔrru tum tee ni, si amu wó ki-m lanyirani.» ¹¹Tɔ. Amu yi nmu tintuŋnu mu. A bri a wu maɲi si nmu ya duri amu yibwənə yi n fɔgi n nii a baɲa ni lanyirani di cɪga. Amu deen na be Zɔrden bugə kam a viiri tun, a ze a nacəgə yirani mu. A laan nan joori yi kɔgɔ pɔɔrum bile mu wu a tee ni, nɔɔna di vara maama. ¹²Jonji-ni n yagi amu zumbaaru Esayu juɲa ni, si amu kwari fɔvni si oó ba o ciŋi amu, di kaana bam didaani biə bam maama. ¹³Nmu nan maɲi n ta n wi: «A wó suni a ki-m lanyirani. A ta wó pa n dwi dum taa puli zanzan nunɛni ninu ni kasulu

na daga te tun mu. Nɔɔn-nɔɔnu nan bá wani o nii o ga o ti.»

¹⁴Tutu dum kuntu ni Zakɔbi ma maɲi da o pəni. Tɪga na puuri tun, o ma twəri pɛera o jijiguru tum wuni, si o pa o zumbaaru Esayu. ¹⁵Pɛera yam mu tuntu: Bu-niinə biə-yale di bu-bali fiinle, didaani pi-niinə biə-yale di pi-be fiinle, ¹⁶ku wəli di yogondə-niinə fiintə di ya biə, di na-niinə fiinna, di nabe fugə, didaani buna-niinə fiinle, di buna-be fugə. ¹⁷O ma pɔɔri pɛera yam kuntu maama kɔgɔ di kɔgɔ o ki o tintuŋna juɲa ni. O laan ma ta di ba o wi: «Da-na yigə á taá veə si a buni. Za á pa-na si pwələ taa wura vara bam kɔgɔ didva didva titari laɲa ni yi á yi taá twe daani.» ¹⁸O ma daari o ta o bri wulu wum na tɔgi ba maama yigə tun o wi: «Amu zumbaaru Esayu na jeeri-m yi o bwe o wi: «Nmu yi wɔɔ nɔɔnu mu? N nan maa n ve yən mu, yi wɔɔ mu te vara bantu maama nmu na jegi-ba n kali tun?», ¹⁹si nmu ta did-o n wi: «Ba yi nmu nyaani Zakɔbi nyum mu. Ku nan za yi pɛeri mu o na pɛ o tu Esayu. O titi nan wu kwaga ni o buna.»

²⁰Zakɔbi ta ma ta kuntu doŋ o bri bale tu wum di batɔ tu wum didaani balu daa ta na daari yi ba tɔgi vara bam kwaga tun, yi o wi: «Abam di na jeeri Esayu, á maɲi si á ta kuntu mu didaan-o. ²¹Taá ye-na si á za ta wi: «N nyaani Zakɔbi wu kwaga ni o buna.» Bəŋwaani, o deen buŋi o yuu ni mu o wi: «Esayu na ne pɛera yam a na pɛ ya tɔgi a yigə ya ke tun, ku wani ku pa o bicari zuri, si amu laan na yi o te, de dɪlu oó jeeri-ni lanyirani.» ²²Kuntu tun, Zakɔbi pɛera yam ma loori yigə ya ke, yi o titi maɲi jəgə kam ni o pəni si tɪga ba ka puuri.

Zakɔbi janɪ didaani Baɲa-We

²³Duntu titi dum ni Zakɔbi laan ma zanɪ o ja o kaana bale bam, o wəli di o tintuŋ-kaana bale bam didaani o biə fugə-didva bam, yi ba tu Yabɔki ninu kum ba be. ²⁴O deen na jaani-ba o pa ba be kuntu tun, o ma daari o pa o jijiguru tum maama di tɔgi ti be. ²⁵Zakɔbi titi ma maɲi dáani o yirani. Nɔɔnu wudoŋ ma ba o zu jaɲa did-o taan, si tɪga laan ba ka puuri. ²⁶Nɔɔnu wum na tu o maani ni o war-o si o ja o di tɪga ni tun, o ma dwe Zakɔbi tikəri kwi sum na jeeri daani me tun. Ku na ki kuntu tun, ku deen pɛ o tikəri mu ywəri, o di nɔɔnu wum jaɲa kam ŋwaani.

²⁷Nɔɔnu wum laan ma ta o wi: «Yagi-ni si a viiri, si tɪga lagi ka puuri mu.» Zakɔbi di ma ləri o wi: «Nmu na wu sɔɔli We yu-yoŋo n yagi amu yuu ni, amu bá se a yagi-m si n viiri!» ²⁸Nɔɔnu wum ma bwe-o o wi: «Nmu yiri mu be?» O ma ləri o wi: «A yiri mu Zakɔbi.» ²⁹Nɔɔnu wum laan maa wi: «Nmu yiri daa bá taa yi

Zakɔbi, n yiri laan wɔ taa yi Yisrayeli mu, beɲwaani nmu jaɲi jaɲa di We, yi n ta jaɲi dɔdaani nabiina. Nmu nan wani.»

³⁰ Zakɔbi laan ma ta o wi: «A loori-m, ta nmu yiri n bri-ni.» O ma lɔri o wi: «Beɲwaani mu yi n bwe amu yiri bwi?» O laan ma zigɔ da o kwe We zaani o ma ki Zakɔbi yu-yoɲo. ³¹ Zakɔbi ma bɛɲi je sum kuntu yiri o wi: «Penieli», yi o wi: «Amu ne We yibiyɛ dɔdaani dia yi yi Dl duri amu yibwɛnɛ pa a wu tigi.»

³² We puli mu di maa diini weyuu yi Zakɔbi zigɔ Penieli ni o maa kea. O ma veɛ yi o duɛ, o tikɛri dum na ywɛri tun ɲwaani.

³³ Di zum maama, Yisrayeli tiinɛ bam ba sɛ ba di ɲɔɲɔ kulɔ na toɲi tikɛri kwi sum tun. Ku maa yi nɔɔnu wum deen na dwei Zakɔbi tikɛri dum kantɔ jɛgɛ kam seeni tun ɲwaani mu.

Zakɔbi di o zumbaaru Esayu jeeri-da yi ba fɔgi daani

33 Zakɔbi ma kwani o yuu o na Esayu na maa buni si o jeer-o, o di o baara biɛ-yana bam (400). Zakɔbi ma pɔɔri pɔɔri o biɛ bam o pa Lea, di Raseeli dɔdaani o tuntɔɲ-kaana bale bam. ² O pe o tuntɔɲ-kaana bale bam di ba biɛ mu wu yigɛ ni. Lea dɔdaani o di biɛ bam ma saɲi, yi Raseeli dɔdaani o bu Zuzefu maɲi kwaga ni. ³ Zakɔbi tuti ma da yigɛ si o vu o zumbaaru wum te. O na maa ve tun, o ma cɔɔli o yuu tɪga ni kuni birpe o jɔɔn-o. ⁴ Esayu tuti nan duri lila mu o vu o yi Zakɔbi yira yi o daɲi o jia o ban ni o kukwɛr-o. Ba ma wari daani di sono yi ba tu kɛrɛ ni. ⁵ Esayu laan ma kwani o yuu weeni o na kaana bam di biɛ bam maama. O ma bwe-o o wi: «Si bantɔ yi bra mu ba wu nmu tee ni tun?» Zakɔbi ma lɔri o wi: «Amu tu, mu biɛ balu We na de Dl yu-yoɲo baɲa ni Dl pa amu tun.» ⁶ Tuntɔɲ-kaana bam laan ma titwani ba yi, ba di ba biɛ, ba kuni doonɛ tɪga ni. ⁷ Lea di o biɛ bam di daa ma ba, ba kuni doonɛ o yigɛ ni. Zuzefu di Raseeli di laan ma ba ba kweeli, yi ba di kuni doonɛ o yigɛ ni.

⁸ Esayu ma bwe o wi: «Si vara balu maama amu na jeeri cwɛɲɛ ni tun bri bɛɛ mu?» O ma lɔri o wi: «Amu tu, ku maama maɲi si ku pa a titɔɲa yam su nmu yi mu.» ⁹ Esayu ma ta o wi: «A nyaani, amu maɲi a jigɔ zanzan mu. Nmu di ta n jigɔ n wɛɛnu.» ¹⁰ Zakɔbi maa wi: «A loori-m, nmu yi na su amu, si n sɛ n joɲi peeri duntɔ amu tee ni. A na ne nmu yibiyɛ tun, ku nyi di a ne We yibiyɛ mu, ku fɔgi ku wɛli di nmu na jeeri amu di wɔpolo te tun. ¹¹ Nan kwaani si n joɲi peera yalu ba na jaani ba ba pa-m tun, beɲwaani We tiini Dl ki yu-yoɲo a baɲa ni yi a jigɔ kulɔ maama a na lagɔ tun.» Zakɔbi na tiini o fun tun, Esayu ma sɛ o joɲi peera yam.

¹² Esayu laan ma ta o wi: «Nan ve si di ke. Amu wɔ kogili-m cwɛɲɛ kam yuu ni.» ¹³ Zakɔbi ma ta did-o o wi: «Amu tu, nmu ye ni biɛ bam ba jigɔ dam, yi a ta maɲi si a taa nii peeni sum di naani dum baɲa ni mu, ba na jigɔ biɛ ba ta ɲɔɲi tun ɲwaani. A na lagɔ si a tiini a kalɔ vara bam kuntu de didwi wuni, ba maama wɔ ti mu. ¹⁴ Kuntu tun, amu tu, nmu da yigɛ n ta n veɛ, si amu wɔ kalɔ vara bam a ki yigɛ ni a taa ve me me, yi biɛ bam di tɔga. Amu laan wɔ ba a jeeri-m Seyiri tu ni.»

¹⁵ Esayu ma lɔri o wi: «Ku nan na yi kuntu, yagi si a pa a baara bam badonnɛ maɲi nmu tee ni ba taa tɔgi ba veɛ.» Zakɔbi ma lɔri o wi: «Amu tu, bɛɛ mu yi n jigɔ n tuti n yaara? Nmu yi na su amu titɔɲa yam tun, ku maɲi.»

¹⁶ Duntɔ de dum ni mu Esayu joori o pipiri o maa ve Seyiri ni. ¹⁷ Zakɔbi di deen ma vu Sukɔti ni. O deen ma lo sɔɲɔ da, yi o daari o te pwe si o vara bam taa tigi da. Kuntu ɲwaani pa je sum kuntu yiri yi Sukɔti.

¹⁸ Zakɔbi deen ya zigɔ Mezopotami ni yi o laan vu o yi Sishem. Tu kum kuntu deen wu Kaanan ni mu. O ma yi da di yazurɛ yi o jɔni tu kum pooni yigɛ ni. ¹⁹ O deen na cwi o vwɛ yam me tun, o ma yɛgi tɪga kam Hamɔɔri biɛ bam tee ni. Sishem ko mu kuntu. Tɪga kam jini deen yi sɛbu-dala bi mu. ²⁰ O deen ta ma lo bimbim je sum kuntu ni si o ma zuli We, yi o bɛɲi di yiri o wi: «Yisrayeli tiinɛ We dum mu yi We cɪga cɪga dum».

Sishem zi Dina o cɔgi

34 Dina deen yi buko wulu Lea na luɲi o pa Zakɔbi tun mu. De didwi mu o zaɲi o vu si o jeeri Kaanan tu kum bukwa bam. ² Hamɔɔri deen yi Hevi tu mu na yi pe je sum kuntu ni. O maa jigɔ bu-baaru, o yiri na yi Sishem. Sishem na ne Dina tun, o ma ja-o dam o vu o pɛni dɔdaan-o, o pa o cɔgi. ³ O wubuɲa deen ma tiini ya zu Dina wuni. O na soe-o tun ɲwaani, o ma ɲɔɔni o koor-o, o pai o sɛ si o zu-o. ⁴ Sishem ma ta di o ko Hamɔɔri o wi: «Tɔgi buko wuntu ne n pa-ni si a ma a ki a kaani.»

⁵ Zakɔbi deen ma ni Sishem na cɔgi o buko Dina te tun, yi o ta maani ni o bu-baara bam ta wu gaa ni mu ba nii o vara bam. O maa wu tagi kulukulɔ, yi o cɛgi-ba si ba joori sɔɲɔ.

⁶ Sishem ko Hamɔɔri deen ma vu Zakɔbi te si o ɲɔɔni did-o. ⁷ Zakɔbi biɛ bam ma nunji gaa wu ba joori sɔɲɔ yi ba ni kulɔ na ki Dina tun. Ba wu ma tiini ku cɔgi yi ba bam di zaɲi ku ja gaali. Beɲwaani, Sishem na zi Zakɔbi buko wum tun, o yaali Yisrayeli dwi dum mu. Kam dum kuntu nan ya wu maɲi si nɔɔnu tɔɲi maɲa di maɲa.

⁸Hamɔɔri ma ta di ba o wi: «Amu bu Sishem bicari maama wu abam buko wum wuni mu. A loori-m, se-na si o di-o o ma ki kaani. ⁹Pa-na si di biə taa di daani. Ye-na á bukwa á pa dibam, si á di soe dibam di bukwa. ¹⁰Abam wu wani á taá zɔvri didaanti dibam. Nii-na tɔga kam maama mu tuntu abam yigə ni. Taá zɔvri-na ka wuni, si á taá beeri á pipiə yi á daari á yəgi tɔga á taá te.»

¹¹Sishem laan ma ta di Dina ko wum di o nabwa bam o wi: «Se-na á ki woŋo kuntu á pa-ni, si amu di wu pa abam kulɔ maama á na lagi tun. ¹²Abam na tagi kadri wəenu tum di peera yalu amu na maŋi si a pa tun, ti na yi tite maama, amu wu ŋwi. Za-á pa-na si a di bukɔ wum si a ma a ki a kaani.»

¹³Taani dum Sishem di o ko Hamɔɔri deen na jigi ba ŋɔɔni tun, Zakɔbi biə bam səgi ba wu mu ba ləri-ba. Ba ki kuntu beŋwaani Sishem maŋi o cɔgi ba nakɔ Dina. ¹⁴Ba ma ta di ba ba wi: «Dibam bá wani di ki kuntu. Dibam bá kwe di nakɔ di ye di pa baaru wulu na wu goni o pəni tun. Kuntu yi cavura mu dibam tee ni. ¹⁵Ku nan maŋi si abam mu se si á ki woŋo didu á pa dibam. Abam didaanti dibam maŋi si di taa yi bidwi mu pənə gonim baŋa ni. Abam maŋi si á goni á baara bam maama pənə mu. ¹⁶Kuntu laan wu pa pwələ taa wura si di kwe di bukwa di pa abam, si dibam di taa di abam bukwa di ma ki di kaana. Di maa wu taa zɔvri abam tee ni si di maama taa yi dwi didua. ¹⁷Abam nan na wu se si á goni á baara pənə, dibam wu ja di nakɔ mu di viiri abam tu kum ni.»

¹⁸Ba taani dum maa lamma di pa Hamɔɔri di o bu Sishem. ¹⁹Nɔn-duŋu kum daa wu jaani taani dum o jəni. O bicari maama nan na wu Zakɔbi bukɔ wum wuni tun, ku pə o ki kulɔ maama ba na bri-o si o ki tun. O ko sɔŋɔ kum nɔɔna maama deen maa niŋ-o zanzan.

²⁰Hamɔɔri di o bu Sishem laan ma nuŋi ba vu tu kum manco-puna ni ni, si ba ŋɔɔni di ba tu kum baara bam. ²¹Ba ma ta di ba ba wi: «Nɔɔna bantv yəni ba ki dibam lanyirani. Nan se-na si di pa-ba pwələ si ba taa zɔvri dibam tu kum ni. Ba ta wu wani ba taa beerə ba ki pipiu yo seeni. Dibam tɔga kam daga si ka yi bantv di jəŋə. Di maa wu wani di di ba bukwa yi di kwe dibam di bukwa di ye-ba. ²²Woŋo didua mu daari si di ki di pa nɔɔna bam, si ba laan se ba taa zɔvri didaanti dibam si di taa yi dwi didua. Ba lagi si dibam baara maama di goni di pənə ninɛeni bantv titi na ki te tun. ²³Ku nan na ki kuntu, ba naani, di ba jujiguru, didaanti ba vara maama laan bá taa yi dibam nyum mu na? Kuntu, pa-na si di se ba bubuŋi dum, si ba taa zɔvri didaanti dibam.»

²⁴Baara balv maama na nuŋi tu kum manco-puna yam ni tun ma se Hamɔɔri di o bu Sishem taani dum. Tu kum baara bam maama ma goni ba pənə. ²⁵Ba na goni ba pənə yam yi da yatɔ yi tun, mu Zakɔbi

bu-baara bale, Simeyon didaanti Levi, zaŋi ba nuŋi ba vu Sishem tu kum. Tu kum baara bam ta wu ba pənə gonim zɔnni dum wuni mu. Kantv maŋa ni tum nɔɔn-nɔɔnu ba tigə o liə kunkulu. Dina nabwa bale bam ma kwe ba su-lwaanu ba zaŋi tu kum baara bam baŋa ni ba gu ba maama. ²⁶Ba deen me ba su-lwaanu ba zɔ Hamɔɔri di o bu Sishem ba gu, yi ba daari ba ja Dina Sishem sɔŋɔ kum ni ba ja nuŋi ba viiri. ²⁷Zakɔbi bu-baara badaara di ma zɔ tu kum wu ba tɔgi twa bam baŋa ni ba ŋɔ tu kum zila yam maama, si ba ma ŋwi ba nakɔ wum cavura yam juni. ²⁸Ba ma ja tu kum peeni, di buni, di ba naani, didaanti ba bue maama mu ba ja viiri. Ba ta ma vri wəenu tulu maama na wu tu kum wuni tun didaanti kulɔ maama na wu pooni yigə ni tun. ²⁹Ba ma pə tu kum jujiguru tum maama, ku wəli di ba kaana di ba biə bam maama ba ja viiri. Ba deen ta na ne kulɔ maama sam dum ni tun, mu ba lagi ba ja viiri.

³⁰Zakɔbi deen ma da ku ŋwaani o ta taani duntu o bri Simeyon didaanti Levi o wi: «Abam jaani læru á ba amu yuu ni! Á pə amu kəm maama laan lwe mu Kaanan tiinə bam, di Perezi tiinə bam, didaanti nɔɔna balv maama na zɔvri lugu kuntu ni tun mumwa ni. Abam ye ni dibam kɔgɔ kum ba daga. Lugu kum tiinə na ki ni daani, ba laan wu zaŋi amu didaanti a sɔŋɔ kum maama baŋa ni ba cɔgi dibam maama.»

³¹Ba di ma ləri ba wi: «Ku nan ya maŋi si nɔɔnu wuntu ma dibam nakɔ wum o ma o ji ka-boro si o ki kulɔ o na ki-o tun na?»

Zakɔbi joori o vu Beteli

35 We deen laan ma ta Zakɔbi Di wi: «Zaŋi n vu Beteli n ta n zɔvri da. Nmu na yi da, si n kikili kandwa n lɔ bimbim, si n zuli amu, Baŋa-We, beŋwaani, amu mu tuə nmu te maŋa kalv n deen na duri si n lu n zumbaaru Esayu jɔŋa ni tun.» ²Zakɔbi ma se yi o ta di o digə tiinə, di balv maama na wu o tee ni tun o wi: «Duli-na dwi-ge tiinə jwənə yalu na wu abam tee ni tun á yagi. Taá kwe-na á titi, si á daari á ləni-na á gwaaru tum. ³Pa-na di zaŋi di vu Beteli. Dáani mu amu lagi a lɔ bimbim a ma a zuli We, dilu dum na zəni-ni maŋa kam a deen na wu yaara wuni tun, yi Di da amu yigə a vəŋə maama ni tun.» ⁴Ba ma suni ba kwe ba jwənə yam maama ba pa Zakɔbi. Ba ta ma wəli di zwa-kwana yalu na wu ba zwa ni tun. Zakɔbi ma kwe ya maama o ku goŋo Sishem tiu kum kuri ni o suli-ya.

⁵Ba laan ma kwe cwəŋə ba maa kea. We ma pa fɔvni tiini di ja tu kum kuntu di ku nawuurə yam nɔɔna maama. Kuntu ma pa nɔɔn-nɔɔnu daa wari si o zəli o da Zakɔbi di o nɔɔna bam kwaga. ⁶Zakɔbi didaanti nɔɔna balv maama na wu o tee ni tun ma vu ba yi

Luuži. Ku deen yi Kaanan tuv kudonj mu, yi Zakɔbi pa ku yiri wi: «Betel». ⁷O na yi da tun mu o lɔgi kaanum bimbim si o ma o zuli We. O ma bɛɛji je sum yiri ni «El-betel», bɛɛwaani ku yi dɔaani mu We bri Dl tuti did-o maɲa kalu o deen na maa durɛ si o lu o zumbaaru Esayu jɲa ni tun. ⁸Kaani wulu deen ya na nii Rebeka baɲa ni tun ma ba o ti je sum kuntu ni. O yiri mu Debora. Ba ma ja-o ba ki tiu kum kuri ni, ku na wu Betel kuri seeni tun. Ba ma bɛɛji je sum kuntu yiri wi: «Wu-cɔku kɛrɛ tiu».

⁹Ku de cwɛɲɛ kam kuntu mu yi Zakɔbi deen zigɛ Mezopotami ni o joori o ba Betel. O na wura tun mu We daa vuri Dl tuti did-o yi Dl daari Dl ki o yu-yoɲo. ¹⁰We ma ta did-o Dl wi: «Ba nan daa bɔ taa bɛi nmu ni Zakɔbi. Nmu yiri laan mu yi Yisrayel.» We ma suni Dl lani o yiri dum si di taa yi «Yisrayel».

¹¹We laan ma ta-o Dl wi: «Amu mu yi Dam-fɔrɔ Tu We dum. Aɔ pa n dwi puli zanzan. Tunu zanzan wɔ nuɲi nmu yira ni, yi pwa di wɔ taa wura n dwi dum wuni. ¹²A pɛ-m tɔga kalu a deen na kwe a pa Abraham di Yizaki tun mu si n ta n te-ka. Amu nan ta wɔ pa nmu dwi dum na wɔ saɲi nmu kwaga tun.» ¹³We na ɲɔɔni Dl ti tun, Dl laan ma titwani Dl deen na zigɛ je silu ni tun Dl ke, yi Dl daari Zakɔbi. ¹⁴Jɛgɛ kalu We na zigɛ Dl ɲɔɔni did-o tun mu Zakɔbi deen kwe kandwe o cwi da. O ta ma kwe wo-nyɔɔru pɛeri di nugɛ o lo di baɲa ni o pa We. ¹⁵Zakɔbi deen bɛɛji me We na zigɛ Dl ɲɔɔni did-o tun o wi: «Betel».

Raseeli tɔvni

¹⁶Ba deen ma zaɲi Betel ni ba kwe cwɛɲɛ ba maa kea. Ba na gɛ fun si ba yi Efrata tun mu Raseeli vri pugɛ si o lu, yi ku ce o yira ni. ¹⁷Lura kam na tiini ku camma ka pa-o kuntu tun, mu ka-pu-lwɛru wulu na jaan-o si o lu tun tagi did-o o wi: «Yi ta n liɛ, si n daa n nɛ bɛkɛrɛ wudonj mu.» ¹⁸Raseeli deen maa wura o tua. O siun kum na lagɛ ku kwari tun, mu o pɛ o bɛkɛrɛ kam yiri o wi: «Ben-Oni». Bu wum ko di deen ma pa o yiri o wi: «Benzamen». ¹⁹Raseeli ma ti yi ba ki-o Efrata cwɛɲɛ kam yuu ni (Betelhem mu kuntu). ²⁰Zakɔbi ma kwe kandwe o cwi Raseeli yibeeli dum baɲa ni. Di zum maama, kandwe dum kuntu mu bri me yibeeli dum na zigɛ tun.

²¹Zakɔbi daa ma kwe cwɛɲɛ o ke, yi o vu o cwi o vwe Migdal-Ederi kwaga ni. ²²Zakɔbi ta na zuvri laɲa kam kuntu ni tun mu Ruban zua o pɛni di o ko ka-biɛ didua, o yiri na yi Bila tun. Zakɔbi ma ni ku ɲwa.

Zakɔbi deen jigɛ bu-baara fugɛ-bale mu.

²³Lea na lugɛ bu-baara balu tun mu tuntu: Ruban deen mu yi Zakɔbi bu-kwian, ku wɛli di Simeyon, di Levi, di Zuda, di Yisakaari, didaani Zabulon.

²⁴Raseeli bu-baara bam mu tuntu: Zuzefu didaani Benzamen.

²⁵Raseeli tuntuɲ-kana Bila bu-baara bam mu tuntu: Dan didaani Nefitali.

²⁶Lea tuntuɲ-kana Zilpa di bu-baara bam mu tuntu: Gad didaani Aseeri.

Mu Zakɔbi bu-baara bam mu kuntu, o kaana bam na lugɛ ba pa-o yi o deen ta wu Mezopotami ni tun.

Yizaki tɔvni

²⁷Zakɔbi ma zaɲi o joori o vu o ko Yizaki te, Mamre ni. Je sum kuntu deen bwɛlɛ didaani Kiriya-Arba mu (Ebrɔn mu kuntu). Abraham di Yizaki deen nan zuvri dɔaani mu. ²⁸Yizaki buna deen yi bi didaani funɔnɔ (180) mu. ²⁹O deen tiini o kwun zanzan yi o laan ba o ti. O bu-baara bam Esayu didaani Zakɔbi deen ma ja-o ba ki.

Esayu dwi dum taani

36 Esayu dwi dum mu tuntu. Wuntu yiri didonj maa yi Edɔm.

²Esayu deen di Kaanan tiinɛ bukwa bam wuni mu o ma o ki o kaana. Ba didua deen yi Heti tu Elɔni buko mu, o yiri mu Ada. Bale tu wum maa yi Ana buko Oholibama. Ana deen yi Hevi tu Zibeɔn bu mu. ³O deen ta di Ismayeli buko Basmati o wɛli da. Wuntu maa yi Nebayɔti nako.

⁴Ada deen lugɛ Elifazi mu. Basmati ma lu Rewueli. ⁵Oholibama di deen ma lu Yewuki, di Yahelam, didaani Kura. Esayu kaana bam deen lugɛ biɛ bam kuntu maama maɲa kalu o ta na wu Kaanan tuv kum ni tun mu.

⁶⁻⁷Esayu di Zakɔbi vara bam deen tiini ba gaali mu yi ba jɲiguru daga zanzan. Tɔga kam ba na zuvri me tun daa ba daga si ka yi ba maama. Esayu ma zaɲi o ja o kaana bam didaani o biɛ bam maama, ku wɛli di o sɔɲɔ nɔɔna bam maama. O ta ma kalu o vara bam maama yi o kwalumi jɲiguru tilu maama o deen na ne Kaanan ni tun. O ma ja ti maama o vu o lagɛ je yigɛ yigɛ si o di Zakɔbi daa yi taa wu jɛgɛ didua ni. ⁸Kuntu tun, Esayu deen ve o zuvri Seyiri pweeru laɲa kam ni.

⁹Esayu dwi dum taani mu tuntu. Wuntu deen mu yi Edɔm dwi dum maama nabaaru. Bantu mu wu Seyiri pweeru laɲa kam ni.

¹⁰ Esayu bu-baara bam ytra mu tuntu:

O kaani Ada deen lugi Elifazi. Ku daari o kaani Basmati di deen ma lu Rewueli.

¹¹ Elifazi bu-baara bam mu tuntu: Teman, di Omari, di Zefo, di gatam, didaani Kenazi. ¹² Esayu bu Elifazi di deen ya jigi ka-biə wudoŋ o yiri na yi Timna tun. Wuntu deen ma lu Amaleki o pa Elifazi. Biə bam kuntu maama deen yi Esayu kaani Ada naaru mu.

¹³ Rewueli bu-baara bam mu tuntu: Nahati, di Zera, di Shama, didaani Miza. Biə bam kuntu maama mu deen yi Esayu kaani Basmati naaru tun.

¹⁴ Ku daari bu-baara balu Ana buko Oholibama deen na lugi o pa Esayu tun mu tuntu: Yewuki, di Yahelam, di Kura. Kaani wum ko-nakwi yiri deen mu yi Zibeon.

¹⁵ Balu na yi nakwa yi ba nuŋi Esayu dwi dum ni tun mu tuntu:

O bu-kwian Elifazi mu yi dwiə yantu nabaaru: Teman, di Omari, di Zefo, di Kenazi, ¹⁶ di Kura, di Gatam didaani Amaleki. Bantu maama yi Elifazi biə mu, yi ba kwəri ba yi Ada naaru.

¹⁷ Esayu bu Rewueli di maa yi dwiə yantu nabaaru: Nahati, di Zera, Shama didaani Miza. Bantu maama deen yi Rewueli biə mu yi ba yi Esayu kaani Basmati naaru.

¹⁸ Esayu biə balu Ana buko Oholibama na lugi o pa-o tun mu bantu:

Yewuki, di Yahelam didaani Kura. Dwiə yam kuntu maama mu nuŋi Esayu kaani Oholibama ni tun.

¹⁹ Bantu maama deen mu yi Esayu dwi nabaara bam.

^{20–21} Balu na maŋi ba wura je sum kuntu ni yi Esayu dwi dum laan ba di zuuri da tun mu tuntu:

Hori tu Seyiri dwi dum nabaara mu yi Lotan, di Sobali, di Zibeon, di Ana, di Disan, di Etiseri didaani Disan.

²² Lotan dwi dum nabaara mu tuntu: Hori didaani Hemam. Timna di deen maa yi Lotan nakɔ.

²³ Sobali dwi dum nabaara mu tuntu: Alivan, di Manahati, di Ebal, di Sefo, didaani Onam.

²⁴ Zibeon dwi dum nabaara mu tuntu: Aya didaani Ana. Ana wuntu wum deen mu wu kagva kam ni o tɔgi o ko bunɛ yi o beeri beeri o vu o na buli-yi dɔlu na na lumma tun.

^{25–26} Ana di dwi dum nabaara mu tuntu: Disan didaani o biə Hemdan, di Esban, di Yitran didaani Keran. Ana di maa jigi buko, o yiri mu Oholibama.

²⁷ Etiseri di dwi dum nabaara mu tuntu: Bilihan, di Zavan didaani Akan.

²⁸ Disan di dwi dum nabaara mu tuntu: Utsi didaani Aran.

²⁹ Bantu maama deen mu yi Hori dwi dum nabaara bam: Lotan, di Sobali, di Zibeon, di Ana, ³⁰ di Disan, di Etiseri, didaani Disan. Bantu deen maa zuuri Seyiri tu kum ni, ba di ba so-yuni tum maama.

Edom tiinə pwa bam taani

³¹ Pwa bantu deen mu maŋi ba di Edom tu paari yi Yisrayeli tiinə ya ta ba jigi pe o taa nii ba baŋa ni:

³² Bewəri bu Bela deen maa yi Edom tiinə pe. O tu kum yiri deen mu yi Dinaba. ³³ Bela na tigi tun, mu Zara bu Yobabi na nuŋi Botisera tun ləni o yuu ni o ji pe. ³⁴ Yobabi di na tigi tun mu, Wusam na nuŋi Teman tiinə bam tu kum tun ləni o yuu ni o ji pe. ³⁵ Wusam di maa na tigi tun, Bedadi bu Adadi mu ləni o yuu ni o ji pe. Wuntu deen ki tigurə di Madian tiinə bam o wani-ba Moabi tu kum ni. O tu kum yiri deen mu yi Aviti. ³⁶ Adadi maa na tigi tun, mu Samula ləni o yuu ni o ji pe. Wuntu deen nuŋi Mastreka ni mu. ³⁷ Samula na tigi tun mu, Sawuli ləni o yuu ni o ji pe. Wuntu deen nuŋi Rehoboti tu kulɔ na wu Efrati nunu kum ni ni tun mu. ³⁸ Sawuli di na tigi tun, mu Akbəri bu Baali-Hanan ləni o yuu ni o ji pe. ³⁹ Baali-Hanan deen na tigi tun, mu Adadi ləni o yuu ni o ji pe. Wuntu tu kum yiri deen mu yi Pawu. O kaani di yiri deen mu yi Mehetabeheli. Mehetabeheli ko mu deen yi Matredi yi o ko-nakwi yiri deen yi Mezahabi.

⁴⁰ Esayu dwi dum tiinə bam pwa bam di deen na yi balu tum mu tuntu, pe maama di o jəŋə ji, di o yiri. Ku yi,

Timna, di Alva, di Yeteti, ⁴¹ di Oholibama, di Ela, di Pinon, ⁴² di Kenazi, di Teman, di Mibsitari, ⁴³ di Magdieli didaani Yiram.

Edom dwi dum yira mu kuntu, di je silɔ maama ba na jəni tun yira yam. Esayu deen mu yi Edom tiinə nabaaru.

Zuzefu di o zumbaara bam taani

37 Zakɔbi deen ta zuuri Kaanan tu kum ni mu, je silɔ o ko di deen na maŋi o zuuri da tun.

² Zakɔbi dwi dum pulim taani mu tuntu.

Zuzefu deen ta na yi non-duŋu yi o jigi buna fugə-yarpe tun, o zəni o curru tum si ba taa nii ba ko vara bam baŋa ni. O curru tum kuntu maa yi Zakɔbi kaana, Bila di Zilpa, biə mu. Ba na joori sɔŋɔ tun, Zuzefu deen ma ba o ba o curru tum bibara o bri ba ko.

³ Zakɔbi deen nan soe Zuzefu mu o dwe o biə babam bam, beŋwaani, o lugi wuntu o kukwuru maŋa ni mu. O deen ma so gwar-bwərə na tiini ka jigi nunwaŋa tun o pa-o. ⁴ Zuzefu zumbaara bam na ne ni ba ko soe wuntu mu o dwe ba maama tun, ba ma tiini ba cul-o yi ba yáal-o.

⁵ De didwi Zuzefu ma dwe dundwɔ yi o daari o ta o bri o zumbaara bam. Ku ma fɔgi ku pa ba cul-o zanzan ba wəli da. ⁶ O deen maa wɔ: «Cəgi-na a dundwɔ duntu: ⁷ Amu dwe ni dibam maama wu kara ni mu di wɔ muna. Amu titi mun-poə yam laan ma zaŋi ya zigi

wɛɛnt cepti. Abam maama mɛn-poə yam laan ma gilimi amv nyum dum yi ya cɔɔli ya tiiri tuga ni ya zuli-di.»
⁸O zumbaara bam ma ta did-o ba wɛ: «Kuntu nmu buŋi si n ba n di paari mv dibam baŋa ni na? Nmu lagi si n ba n ta n dwe dibam mv na?» O dundwɛa yam di o bɛbɛri taana yam ŋwaani mv ba deen tiini ba cul-o zanzan.

⁹Zuzefu deen ta ma dwe dundwɛa didon, yi o ta di o zumbaara bam o wɛ: «Cəgi-na! Amv daa dwe dundwɛa didon mv si: wɛa kam di cana kam didaani calɔwɛ fugə-didva mv tiiri a yigə ni si jɔɔni amv.»
¹⁰O deen na tagi-di o bri o ko di o wəli da tun, mv o ko bag-o yi o wɛ: «Dundwɛa dwi dɔ mv kuntu nmu dwe? Ku na yi nmu nu, di amv titi, di n zumbaara bam maama, di wó suni dí ba dí tiiri nmu yigə ni dí zuli nmu na?»
¹¹O zumbaara bam maama wurv maa gvɛ didaan-o. Ku daari o ko wum kwe taani dum o ki o wubunja ni.

Zuzefu zumbaara bam ja-o ba yəgi

¹²Zuzefu zumbaara bam deen ma kali ba ko vara bam ba vu ba yi jəgə wɔdon na twe di Sishem tun si ba di gaa.
¹³Zakəbi ma ta di o bu Zuzefu o wɛ: «Nmu zumbaara bam na jigi vara bam ba wv me tun bwələ di Sishem. Kuntu tun, a lagi a tunj-m ba tee ni mv.» Zuzefu ma se o ko taani dum.
¹⁴O ko deen ma ta did-o o wɛ: «Ve n nii n zumbaara bam jigi yazurə na, n daari n nii vara bam di na yi te tun, si n joori n ba n ta n bri-ni.» O ma tunj-o pa o zigi Ebrɔn bolo kum ni o vu Sishem.

Zuzefu na yi Sishem seeni tun,
¹⁵baaru wɔdon ma jeer-o gaa ni o na kaagi o beeri je maama tun, yi baaru wum bwe-o o wɛ: «Bee mv nmu kaagi n beerə?»
¹⁶O ma ləri o wɛ: «A beeri a curru mv. Nmu ye ba na wv me ba tɔgi ba vara bam tun na?»
¹⁷Nɔɔnv wum ma ləri o wɛ: «Ba daa təri yo seeni. Amv ni ba na ŋɔni ba bri daani ba wɛ: «Pa-na si dí vu Dotan.»» Zuzefu na ni kuntu tun, o ma da o zumbaara bam ne o vu o na-ba Dotan laja kam ni.

¹⁸Ba deen na tult ba na-o, o maa bunt tun, ba ma ki ni daani si ba gv-o.
¹⁹Ba ma ta daani ba wɛ: «Dundwe-dweenv wum mv tuntu o maa buna.»
²⁰Pa-na si dí gv-o dí daari dí dul-o dí di vul-kwarv tuntu didva wuni. Dibam laan maa wó daari dí vu dí ta ni ga-varum mv jaan-o di di. Dí laan wó nii o na lagi o ki te di o dundwɛa yam tun.»

²¹Ruban na ni kuntu tun, o ma kwaani si o jonji Zuzefu ba juna ni o yagi. O maa wɛ: «Yi pa-na si dí ti o ŋwɛa.»
²²O ta maa wɛ: «Yi pa-na o jana lu tuga ni. Yi kwe-na á jia á dwe-o. Za á dul-o-na á di vul-kɔgi kuntu ni, kagua kam ni yo.» Ruban tagi kuntu yi o

buŋi si o jonj-o ba juna ni o daari o joori o ja-o o vu o pa o ko mv.

²³Zuzefu na yi o zumbaara bam te tun, ba ma ja-o ba li o gwar-laa kum, gɔɔv kulu o ko na pe-o yi ku jigi nunwaja tun mv kuntu.
²⁴Ba laan ma ja-o ba dulɔ ba di vulɔ dum na kugi tun wuni.
²⁵Ba ma vu ba jəni si ba di wɔdiu.

Ba na wura ba di tun mv ba deen kwəni ba yum wɛɛnt ba na Ismayelɔ tiinə badonnə na nunji Galadɔ ba veə. Ba yogondə yam maa zunj talonj-ywəŋə dwi dwi di trali nugə, ba jigi ba maa ve Ezipi si ba ki pipiu.
²⁶Zuda ma ta di o curru tum o wɛ: «Bee nyɔɔri mv dibam wó na nunɛni dí na gv dí nyaani wum, yi dí daari dí kwəli o jana bam?»
²⁷Pa-na si dí ja-o dí yəgi dí pa Ismayelɔ tiinə bam si dibam titi yi ma dí jia dí cɔg-o. Ku na maŋi ku yi te maama, o ta yi dí curv mv. Dibam maama yi nɔɔnv didva jana mv.» O curru tum ma se o taani dum.
²⁸Ismayelɔ pipimpiinə bam na yi da tun, mv Zuzefu zumbaara bam vanj-o ba li vulɔ dum wuni. Ba deen ma ja-o ba yəgi ba pa Ismayelɔ tiinə bam, yi ba jonji səbu səbu-dala fiinle. Bantu di deen ma ja-o ba ke ba vu Ezipi.

²⁹Ruban deen na joori o ba vulɔ dum ni yi o na ni Zuzefu tərə tun, o ma kaari o titi gwaaru di wv-cɔgɔ.
³⁰O ma daari o joori o curru tum te o ta o wɛ: «Bu wum daa tərə! Amv lagi a vu yəni mv tuntu?»
³¹Ba ma ja buŋv ba gv, ba daari ba kwe Zuzefu gɔɔv kum ba di varum wum jana bam wuni.
³²Ba deen ma ja gwar-laa kum ba vu ba ko te yi ba wɛ: «Dí ne tuntu mv. Fɔgi n nii ku na zigi ku yi nmu bu Zuzefu gɔɔv kum naa ku dai o nyum.»
³³Ba ko Zakəbi ma lwarv-ku yi o wɛ: «Ku yi amv bu Zuzefu gɔɔv mv! Ga-varum mv jaan-o di gv di turti turti!»

³⁴Wv-cɔkv ŋwaani Zakəbi ma vanj o titi gwaaru o kaari, yi o daari o le gwar-zunzwara. O laan ma keeri o bu wum da zanzan wuni.
³⁵O bu-baara di o bukwa bam maama deen ma ba si ba koor-o si o yagi kərə. O ma vɛn ba gana yam yi o wɛ: «Awo! Amv wó keeri mv taan, si a vu a yi curu yi a na a bu wum dáani.» Zuzefu ko wum deen keeri kuntu mv o ŋwaani.

³⁶Kuntu maama na jigi ku ki tun, didaani Ismayelɔ pipimpiinə bam jaani Zuzefu mv ba vu ba yi Ezipi. Ba ma ja-o ba yəgi ba pa Potifari. Wuntu deen yi Ezipi Pa-farv didɛera bam nɔɔnv didva yi o yi pamaŋna bam yuutu.

38 Kantv maŋa kam ni, mv Zuda deen zaŋi o curru tum tee ni yi o vu o zɔvri di Adulamɔ tu wɔdon, o yiri na yi Hira tun tee ni.
²Dáani mv o ne Kaanan tiinə bukɔ didva, o ko yiri na yi Sua tun. O ma di-o o ma ki o kaani.
³Kaani wum ma ja pugə yi o lv bəkərə. Ba deen ma bəŋi bu wum yiri ba wɛ: «Erv.»

⁴O deen daa ma ja pugə o lɔ bəkərə yi o bəŋi o yiri o wi: «Onani». ⁵O daa ta ma lɔ bəkərə wudoŋ yi ba bəŋi wuntu ba wi: «Swela». Kezibi tuw ni mu ba lug-o.

⁶Ɛri deen na ki nɔɔnu tun, Zuda deen di kaani o pa-o, o na yi o bu-kwian kam tun ŋwaani. Kaani wum yiri mu Tamaari. ⁷Ɛri deen ma tiini o ki pu-suja tituŋi Baŋa-We yigə ni. O kənə yam tiini ya cəŋi Baŋa-We wu yi Dɔ pa o ti.

⁸Zuda laan ma ta di Onani o wi: «Ve n kwe n zumbaaru kaani wum, si n ki kulɔ na maŋi si nyaani tuŋi di o zumbaaru kadəm tun. Kuntu wú pa á na dwi á pa n zumbaaru wum.» ⁹Onani ma maani si dwi dilɔ ba na wú lɔ tun bá taa yi wuntu nyum. O deen na zu o tigi di o zumbaaru kaani wum, o ma yəni o lo o nywannu tum o yagi tɔga ni. Bəŋwaani, o deen ba lagi si o na biə o pa o zumbaaru wum. ¹⁰O ki pu-suja tituŋi Baŋa-We yigə ni. We ma gv wuntu di.

¹¹Zuda deen ma ta di o bu Ɛri kaani Tamaari o wi: «Joori n vu n ko sɔŋɔ n ta n je da kadən. Amu bu-baaru Swela na ki nɔɔnu o ti, si n laan ba.» O deen tagi kuntu bəŋwaani o deen buŋi mu o wi: «Ku na dai kuntu, Swela di wú zigɔ o ti nuneent o curru tum na tigi te tun.» Tamaari ma suni o vu o zɔvri o ko sɔŋɔ ni.

¹²Ku maa wura ku wura, Zuda kaani wulɔ na yi Sua bukɔ tun deen ma ba o ti. Zuda na keeri o kaani wum yi luə kam ni ke tun mu o zaŋi o vu Timna, o di o cilonj Hira, Adulami tu wum. O tintuŋna deen maa wura ba fanti o peeni sum kurɔ. ¹³Tamaari deen ma lwarti ni: o baru ko wum wu cwəŋə ni o maa ve Timna si o fanti o peeni kurɔ. ¹⁴O ma li o kadən gwaaru tum, yi o daari o vɔ gɔrɔ kudonj si o ma kwəli o yibiyə pa ba war-o ba lwarti. O deen ta ma daari o vu Enayimi tuw kum o je manco-puna ni ni, bəŋwaani o maani ni Swela deen bigɔ baaru yi ba ta wu se si wum ji o kaani. Enayimi deen wu Timna cwəŋə kam ni ni mu.

¹⁵Zuda deen na maa kea yi o na-o tun, o pɛ o yi ka-boro mu, kaani wum na kwəli o yibiyə tun ŋwaani. ¹⁶O ma ywəri o vu o yi o te cwəŋə kam ni ni yi o wi: «A loori-m, se si n pa dí pəni daani.» O deen tagi kuntu yi o wu lwarti ni ku yi o titi bu-kaani wum mu. Kaani wum ma bwe-o o wi: «Bɛɛ mu nmu wú pa-ni si a laan pəni di nmu?» ¹⁷Zuda ma ləri o wi: «A wú li a vara bam wunt bu-bala a tuŋi a pa-m.» O daa ma bwe-o o wi: «Nmu nan wú pa amu woŋo mu si a tiŋi si ku taa nii maŋa kalɔ n na wú tuŋi varum wum tun na?» ¹⁸O maa wi: «Nmu ya lagi si a pa-m bɛɛ mu a tiŋi daari?» O maa wi: «Pa-ni n jafɔlti dum di ŋuna kalɔ na ləgi da tun, n ta wəli n juŋa nacəgə kam.» O ma se o kwe-ti o pa-o yi ba daari ba pəni daani. Kuntu tun, Tamaari deen jaani pugə di o baru ko wum. ¹⁹Tamaari ma zaŋi o joori sɔŋɔ o vu o li gɔrɔ kulɔ o na mɛ o kwəli o yibiyə tun, yi o daari o joori o kwe o kadən gwaaru tum o zu.

²⁰Zuda deen ma tuŋi o cilonj Adulami tu wum didaani bu-bala kam si o ja o vu o pa kaani wum, si o daari o joŋi wəənu tulɔ o na mɛ o tiŋi daari tun. Hira ma beeri beeri kaani wum o ga. ²¹O ma bwe Enayimi nɔɔna badonnə o wi: «Ka-boro kulɔ deen na je á tuw kum cwəŋə ni ni tun ve yən mu?» Ba ma ləri ba wi: «Ka-boro kuntu donj maŋi ku təri yo jəgə kam kuntu ni.»

²²O ma joori o vu Zuda te o ta o wi: «Amu beeri wuu, yi a ga o ŋwa! Tuw kum nɔɔna ma ta ba wi: ka-boro maŋi ku wu gari yo.» ²³Zuda ma ta o wi: «Pa dí yagi wəənu tum dí na mɛ dí tiŋi daari o tee ni tun. Ku na dai kuntu, nɔɔna laan wú taa jigɔ dɔbam ba mwana. A loori a tuŋi bu-bala kam si a ya pa-o, nmu nan wu nɛ-o mu.»

²⁴Canɔ sɔtɔ na ke tun mu ba tagi di Zuda ba wi: «N bu-kaani Tamaari ki ka-boro tituŋi mu, ku ŋwaani o laan jigɔ pugə mu.» Zuda ma ta o wi: «Ja-o-na á nuŋi dáa á zwe á gv-na.» ²⁵Ba deen na jig-o ba maa nuŋi tun mu o tuŋi kwərə o pa o baru ko wum o wi: «Amu jaani pugə kam di baaru wulɔ na te wəənu tintu tun mu. Fəŋi n nii lanyurani si n nii nni wanti n lwarti ku na yi wulɔ jafɔlti di di ŋuna, di ku na yi wulɔ nacəgə tun na?» ²⁶Zuda ma nii wəənu tum, yi o wi: «Ti yi amu mu nyum! Kaani wuntu jigɔ cɔga o dwe amu. Bəŋwaani, a wu se si a ja-o a pa a bu Swela.» O nan daa wu joori o pəni did-o.

²⁷Maŋa kam na yi si Tamaari lɔ tun, mu ba maani ni yiywa deen wu o pugə kam ni. ²⁸O na wura o lɔri tun mu bəkəri sum didɔa twi o juŋa pa ka nuŋi pooni. Ka-lwəru wum ma ja juŋa kam o vɔ gar-ŋun-suja o ki da, yi o wi: «Wuntu mu de yigə o nuŋi pooni.» ²⁹Di ku di, bu wum daa ma joori o kɔɔri o juŋa kam o daari yi o curɔ kum ke o nuŋi pooni. Ka-lwəru wum maa wi: «Nii nmu na pi n nuŋi pooni te!» Kuntu ŋwaani ba ma bəŋi o yiri wi: «Peretsɔ». ³⁰Bəkərə wudoŋ kam laan ma nuŋi pooni di o gar-ŋun-suja kam o juŋa ni. Ba ma pa wuntu yiri ba wi: Zera.

Zuzefu di Potifari kaani taani

39 Ismayeli tiinə bam deen ya jaani Zuzefu ba vu ba yi Ezipi. Ba ma yəg-o ba pa Ezipi tu wudoŋ, o yiri mu Potifari. Wuntu maa yi ba tuw kum Pa-faru kwaga didɛera bam nɔɔnu didɔa yi o yi pamaŋna bam yuutu.

²Baŋa-We deen maa wu Zuzefu tee ni, pa wəənu da cwəŋə lanyurani ti pa-o. O deen maa yɔɔri o wu o tu Potifari sɔŋɔ kum ni o tuŋa. ³O tu wum deen maani ni Baŋa-We mu wu Zuzefu tee ni. O ta ma lwarti ni ku yi Baŋa-We ŋwaani mu pai Zuzefu juŋa wəənu maama tɔgi cwəŋə. ⁴Ku ma pa Potifari yi deen su Zuzefu

tutuŋa yam. O ma pa-o cwəŋə si o taa nii wum tuti wəənu baŋa ni o pa-o. O ma yɔɔri o kwe o sɔŋɔ kum tutuŋa di o jijiguru maama mu o ki Zuzefu juŋa ni si o taa niə. ⁵Ku zigi de dum kuntu ni ku taa veə, Baŋa-We deen ki Potifari di o sɔŋɔ kum maama yu-yoŋo mu Zuzefu ŋwaani. Ku na yi o kari sum di o vara bam di o sɔŋɔ wəənu tum maama, Baŋa-We yu-yoŋo deen wu ti maama baŋa ni mu. ⁶O deen yagi o juŋa woŋo maama o pa Zuzefu si o taa nii-ti o pa-o. O yigə deen daa tərə kulɔkulu wuni, ku na dai o tuti ni-wodiu kum yirani si o ba o di.

Zuzefu yi-daa kam deen maŋi daani mu yi o tiini o lamma yi ni. ⁷Ku wu dáani ddaani o tu wum kaani na duli o yi o na Zuzefu. Kaani wum wubuŋa ma zu-o yi o ta o wi: «Ba n pəni di amu.» ⁸Zuzefu ma vin yi o wi: «A bá se! Amu tu wum kwe o sɔŋɔ wəənu maama mu o ki amu juŋa ni, yi o yigə daa təri kulɔkulu wuni, amu na nii ti baŋa ni tun ŋwaani. ⁹Nɔɔn-nɔɔnu ba dwe amu sɔŋɔ kuntu ni. Amu tu wum nan wu cəŋi kulɔkulu yo amu tee ni, ku na dai nmu yirani, nmu na yi o kaani tun ŋwaani. A nan bá wani a tuŋi wo-balɔɔ tutuŋi duntu. Kú taa yi lwarum mu We yigə ni.» ¹⁰De maama mu kaani wum yɔɔri o daani Zuzefu di taani dum kuntu doŋ. O di maa ba sea, yi o jig-o o liisə, si ba yi twe daani.

¹¹De didwi: Zuzefu ma zu sɔŋɔ kum wuni si o tuŋi o tutuŋa. O donnə tintuŋna bam wuluwulu deen maa təri ku wuni. ¹²Potifari kaani wum ma vu o ja-o o gɔɔ seeni yi o wi: «Ba si dí pəni daani!» Zuzefu ma vri o tuti o daari o gɔɔ kum o yagi kaani wum juŋa ni, yi o duri o nuŋi pooni. ¹³Kaani wum na ne ni o yagi o gɔɔ o juŋa ni yi o duri o nuŋi sɔŋɔ kum ni tun, ¹⁴o ma bəŋi sɔŋɔ kum wu tintuŋna bam o ta di ba o wi: «Nii-na a baru na jaani Ebru tu wuntu o ba yo si o mwani dibam te! O zu yo mu si o zi-ni, yi a di tiini a tɔɔli. ¹⁵O nan na ni ni a tɔɔli si ba joŋi-ni ba yagi tun, mu o yagi o gɔɔ a tee ni o daari o duri o nuŋi.»

¹⁶Kaani wum deen ma tiŋi Zuzefu gɔɔ kum o tee ni, yi o cəgi si o baru joori sɔŋɔ. ¹⁷O na tu tun, kaani wum laan ma tulti taani dum o bri-o o wi: «Ebru gambaa kam nmu na yəgi n ja n ba tun mu zu yo si o zi-ni. ¹⁸A na tɔɔli si ba joŋi-ni ba yagi tun, mu o yagi o gɔɔ a tee ni yi o daari o duri o nuŋi pooni.»

¹⁹Potifari na ni o kaani wum na tagi kulu tun, o bam tiini di zaŋi di Zuzefu mu. ²⁰O deen ma pa ba ja Zuzefu ba pi puna digə ni. Dáani mu ba deen yəni ba pi Ezipi Pe wum puna.

Zuzefu deen na wu puna digə kam ni kuntu tun, ²¹Baŋa-We wu o tee ni mu. Di ma ki Zuzefu lanyirani yi Di pa puna digə kam didəeru wum soe Zuzefu. ²²Didəeru wum deen ma pa Zuzefu cwəŋə si wuntu taa nii puna badonnə bam o pa-o. O ma kwe kulu maama na wó ki puna digə kam ni tun o ki Zuzefu

juŋa ni. ²³Puna digə kam didəeru wum yigə deen tərə di kulu maama o na ki Zuzefu juŋa ni tun. Bəŋwaani, Baŋa-We deen wu Zuzefu tee ni mu yi o kəm maama tɔgi cwəŋə.

Zuzefu bri dundwia kuri

40 Ku maa wura ku wura, Ezipi Pe wum tintuŋna bale deen ma ki ba cəgi o yigə. Ba didwa yi wulu na yəni o kwe na-zuŋa di ka wu sana bam o ki Pe wum juŋa ni tun. Wuwum wum maa yi wulu na nii Pe wum dipe fɔgum baŋa ni tun. ²Pa-faru wum bam ma zaŋi di o tintuŋna bale bam kuntu. ³O deen ma pa ba pi-ba ba yagi puna digə ni, Pe ci-tara yigə tu wum tee ni. Dáani mu ba deen ya loori yigə ba pi Zuzefu. ⁴Ba na pi-ba yi ba zu je sum ni tun, mu puna digə didəeru wum ma kwe Zuzefu o yagi ba tee ni yi o zəni-ba di kulu ba na lagi tun.

Ba maa wura kuntu taan. ⁵Tutu didwa ni, wulu wum na ki sana Pe wum juŋa ni tun dwe dundwia mu, yi wulu wum na nii Pe wum dipe fɔgum baŋa ni tun di dwe o nyum, dundwia maama di di kuri. ⁶Tiga na puuri tun, Zuzefu ma vu si o daani ba pwəgə. O deen ma maani ni woŋo tiini ku yaari-ba zanzan. ⁷O deen ma bwe Pa-faru wum tintuŋna bale bam o wi: «Bee mu kia yi abam yibiyə zum nywani kuntu?» ⁸Ba ma lər-o ba wi: «Dibam maama dwe dí dundwia mu, yi nɔɔn-nɔɔnu laan tərə si o ta ya kuri o bri dibam.» Zuzefu ma ta di ba o wi: «We mu yi wulu na bri nɔɔna dundwia kuri tun. Ta-na á dundwia yam á bri-ni.»

⁹Wulu ya na ki sana pe wum juŋa ni tun ma ta o dundwia dum o bri Zuzefu. O deen maa wi: «Amu na dwe dundwia dum tun mu a ne ni tiu kulu biə na wai ba ki sana tun mu zigi a yigə ni. ¹⁰Ku maa jigi ne sitɔ. Vɔɔru ma nuŋi ne sum ni yi punnu di nuŋi lila. Ku wu dáani di ku na lægi biə, yi ba di yɔɔri ba bi lanyirani. ¹¹Amu ma na ni a ze Pa-faru wum na-zuŋa kam mu. A ma gwəri tiu biə bam yi a ŋuki-ba a ki nyua na-zuŋa kam ni. A laan ma kwe a pa Pe wum.»

¹²Zuzefu deen ma ta o wi: «Dundwia dum kuri mu tintu: Tiu kum ne sitɔ sum yi da yatɔ mu. ¹³Da yatɔ weeni Pa-faru wum wó li-m pa n yuu joori ku zəŋi. O maa wó pa n joori n ta n tuŋa n faŋa tutuŋa yam mu. Nmu wó ta n ki Pa-faru wum sana bam o juŋa ni, ni nmu ya na yəni ni ki te pulim ni tun mu. ¹⁴Wəənu nan na kwe cwəŋə ti pa-m, si n guli amu gulə. Duri amu yibwəne si n ta a taani n bri Pa-faru wum. Kuntu wó pa ba puuri-ni si a nuŋi puna digə kantu ni. ¹⁵Bəŋwaani, ba jaani-ni mu ba vri Ebru tiinə tu kum ni ba ja ba ba yo seeni. Amu nan na yi yo seeni tun, a wu ki kulɔkulu a cəgi si ba pi amu jəgə kantu wuni.»

¹⁶Tintuŋnu wulu na nii Pe wum dipe fɔgum baŋa ni tun ma maani wi o doŋ wum dundwia dum kuri lamma

di pa-o. O deen ma ta di Zuzefu o wi: «Amu di dwe ni: A zɔŋi dipe kaye sitɔ mu a yuu ni, si nan tɔni da-baŋa ni mu. ¹⁷Kayaa kalu na wu si maama baŋa ni tun ma su di wo-laaru dwi dwi si Pa-faru wum ya di. Zunə laan maa tui ba di wodiiru tum, yi ti ta wu amu yuu ni.»

¹⁸Zuzefu maa wi: «Nmu dundwɔa dum di kuri mu tuntu: Kaye sitɔ sum yi da yatɔ mu. ¹⁹Da yatɔ weeni Pa-faru wum wɔ li-m o pa n yuu zɔŋi. Ba ta wɔ kuuri n ban ba yagɔ tiu yuu ni pa n ti mu, si zunə laan taa tui ba di n ya-nwana yam.»

²⁰Da yatɔ yam deen ma suni ya yi, yi ku yi Ezipi Pa-faru wum lura de mu. O ma ki candiə o pa o nakwa maama. O deen ma pa ba puri o tintuŋna bale bam, si ba ba ba jeeri o nakwa bam tee ni. ²¹Pa-faru wum deen ma suni o pa sana tu wum joori o tutuŋa je si o taa ki sana Pe wum juŋa ni nuneeni ku na yi te faŋa tun. ²²O deen ma daari o pa ba kuuri wodiuru tu wum ba le tiu yuu ni ba gu. Ku maama deen ki ku maŋi di Zuzefu na tagi ba dundwɔa yam kuri te o bri-ba tun mu. ²³Ku nan na yi Pe wum sana tu wum, o yɔɔri o swe Zuzefu swiə mu.

Pa-faru wum dundwɔa

41 Bna yale na ke tun, Ezipi Pa-faru wum ma dwe dundwɔa. O dundwɔa dum ni, o deen zigɔ Ezipi bu-tola kam ni ni mu, ba na bə-ka ba wi: «Nili-tun. ²O ma nii o na naanti dirpe yi di nuŋi bugə kam wuni. Naanti dum nugi lanyiranti, yi di zigɔ bube dum ni ni di di gaa. ³Ku ma daari yi naanti dirpe didonnə di daa ma nuŋi bugə kam di ba di zigɔ da. Dintu maa lora kukwari kukwari mu. Di maa zigɔ na-nunugru tum tee ni bugə kam bube dum ni. ⁴Na-kunkwe sum laan ma ja naanti dilu na nugi tun si di. Pa-faru wum laan ma puri o yiə.

⁵O deen daa na guni o pəni si o dɔ tun, mu o dwe dundwɔa didonɔ: O deen ne min-yum turpe zuu zuu lanyiranti, mu yaa piguli daani kasugu diduwa baŋa ni. ⁶O ma daari o na min-zwaru turpe tidonnə na nuŋi ti wəli da. Tuntu maa yi mumuni mu yi ti kwaari, kagva du-viu na nuŋi wa-puli seeni yi ku jigɔ-ti ku zwea tun ŋwaani. ⁷Min-mumuni sum ma ja mina yalu na biga wagula wagula tun ya li nyɔ! Pa-faru wum ma puri yiə, yi o maani ni ku maama yi dundwɔa mu.

⁸Tiga na pɔvri zizɔŋa ni tun, Pa-faru wum wubuŋa maa vugimi zanzan. O ma tɔŋi o bəŋi Ezipi tu liri-kərə di ba swan tiinə maama. O deen ma tɔli o dundwɔa yam o bri-ba. Ba wuluwulu maa wari ya kuri o ta o bri Pe wum. ⁹Daa ni mu Pe sana tu wum tagi did-o o wi: «Amu laan guli a ya na maŋi si a ki te tun. ¹⁰Pe, nmu bam deen zaŋi amu di a donɔ tintuŋnu wulu na nii dipe fɔgum tun baŋa ni mu, yi n pa ba ja dibam bale ba pi puna digə ni, n ci-tara yigə tu wum tee ni. ¹¹De didwɔ dibam diduwa diduwa deen dwe di

dundwɔa mu titu ni, dundwɔa maama didaani di kuri mu. ¹²Ebru tiinə non-dunɔ wodonɔ di deen maa tɔŋi o wu jəgə kam ni. Wuntu deen mu tɔŋi o pa nmu ci-tara bam yigə tu wum. Di deen ma tɔli di dundwɔa yam di bri-o, yi o daari o maŋi ya diduwa diduwa kuri o bri dibam. ¹³Nɔɔnu wum na bri di dundwɔa yam kuri te tun mu suni ku ki. Nmu pe a joori a na a tutuŋa yam mu, yi n daari n pa ba kuuri nɔɔnu wodonɔ wum ba gu.»

¹⁴Pa-faru wum ma pa ni si ba ja Zuzefu ba ba o te. Ba deen ma ki lila ba ja-o ba nuŋi puna digə kam ni. Ba ma ceeri o yuu, yi ba daari ba zu-o gwar-laaru. Ba laan ma ja-o ba zu Pa-faru wum te. ¹⁵Pa-faru wum deen ma ta di Zuzefu o wi: «Amu mu dwe a dundwɔa yi nɔɔn-nɔɔnu wari si o ta di kuri. Amu nan ni ni nmu ye dundwɔa kuri n ta n bri nɔɔna.» ¹⁶Zuzefu ma ləri o wi: «Pe, amu wari a ta. Ku nan na yi We, dintu wɔ pa nmu lərə yalu na yi ciga ciga tun.»

¹⁷Pa-faru wum laan ma ta di Zuzefu o wi: «A na dwe dundwɔa yam tun, a ne ni a zigɔ Nili bugə kam bube baŋa ni mu. ¹⁸Naanti dirpe ma zigɔ bugə kam wuni di nuŋi. Di nugi lanyiranti, yi di zigɔ di di gaa. ¹⁹Dintu kwaga ni mu naanti dirpe di daa nuŋi, di na yi na-kunkwe, yi di tiini di ba lana. Amu ta wu fɔŋi a na na-kunkwe sum kuntu donɔ Ezipi tu kum maama ni. ²⁰Na-kunkwe sum laan ma ja na-nunugru turpe tulu na loori yigə ti nuŋi tun si di. ²¹Di na di na-nunugru tum di ti tun, di ba nii di nai ni di di wonjo. Bəŋwaani, di ta yi na-kunkwe mu, nuneeni di na maŋi di yi te tun. A laan ma puri a yiə. ²²Amu daa ma dwe a na min-yum turpe, ti na ləgi kasugu diduwa baŋa ni yi ti maama bi wagula wagula lanyiranti tun. ²³Tuntu kwaga ni mu min-yum turpe tidonnə di nuŋi da, ti na yi mumuni yi ti kwaari, kagva du-viu na nuŋi wa-puli seeni yi ku jigɔ-ti ku zwea tun ŋwaani. ²⁴Min-yum dilu na yi mumuni tun laan ma ja mina yalu na biga wagula wagula tun ya li. A ma maŋi dundwɔa yam a bri a liri-kərə bam, yi ba wuluwulu wu wani ya kuri o ta o bri-ni.»

²⁵Zuzefu ma ta di Pa-faru wum o wi: «Pe, nmu dundwɔa yam maama yi wonjo didu mu. We mu vuri o bri-m Di na ti Di yigə si Di ki te tun. ²⁶Na-ŋɔnnu turpe tum yi bina yarpe mu. Min-wagula yarpe yam di maa yi bina yarpe. N dundwɔa yam maama te wonjo didu mu. ²⁷Ku na yi na-balwari sirpe sum na yi kukwari yi si da kwaga si ba tun, di min-zwaru turpe tum na yi mumuni du-viu kum ŋwaani tun, tintu maama di yi bina yarpe mu. Bina yantu wuni kana mu wɔ taa wura. ²⁸Pe, ku lagɔ ku ki nuneeni a na maŋi a ta te di nmu tun mu: We suni Di bri-m Di na lagɔ Di ki kulɔ tun mu. ²⁹Bina yarpe wuni, wodiuru wɔ taa wura zanzan Ezipi lugu kum maama ni. ³⁰Yantu nan na ke, bina yarpe di daa wɔ saŋi si kana ba ka taa wura. Kana kam na wɔ tiini ka ce lugu kum maama tun ŋwaani, nɔɔna wɔ swe ni wodiuru deen ya gaali Ezipi

ni. ³¹ Nɔɔna bá taa guli ni wɔdiu ya gaalt lɔɔv kum ni, beɲwaani, kana kalɔ na wó saɲi wɔdiiru bina yam tun wó tiini ka zu nɔɔna yira mu. ³² Dindwia yam nan na yi yale yi ya ta yi woɲo didu tun, bri ni We mu cwi kəm dim si di ki. Ku nan bá dáani si We pa kəm dim maama tɔɲi.

³³ Kuntu ɲwaani, Pe, ku maɲi si n beeri nɔɔnu wulu na jigi yi-puru yi o ta yi swan tu tun, si n daari n kwe Ezipi lɔɔv kum maama n ki ku tu juɲa ni. ³⁴ Ta kuri nɔɔna balu na wó taa nii lɔɔv kum tuni maama baɲa ni tun n wəli da. Bina yarpe yalu wɔdiu na wó gaalt tun wuni, bantɔ maɲi si ba la wɔdiiru pɔɔrum sinu maama wuni pɔɔrum didua ba tiɲi. ³⁵ Nmu wó pa-ba dam, si ba la wɔdiiru tum maama ba na wó wanti ba la bina yarpe yalu wuni wɔdiu na wó gaalt tun. Wɔdiiru tulɔ maama ba na wó la tun maɲi si ba tiɲi-ti ti-kamunə ni mu yi ba laan taa yiri-ti lanyirani. ³⁶ Ba maɲi si ba tiɲi wɔdiiru tintu jwa dim ɲwaani mu. Kana na tu lɔɔv baɲa, tuv kum nɔɔn-biə wó na wɔdiu bina yarpe yam kuntu wuni. Nmu na ki kuntu, kana kam daa bá wanti ka cɔɔɔ tuv kum.»

³⁷ Zuzefu na tagi kuntu o ti tun, Pa-faru wum didaani o nakwa bam maama ma se o taani dim. ³⁸ Pe wum deen ma bwe o nakwa bam o wi: «Dí daa wó wanti dí na nɔɔnu si o taa nyi di wuntu na? O yi wulu We Joro na wu o tee ni tun mu.» ³⁹ O laan ma ta di Zuzefu o wi: «We na loori Dl pa n lwarɔ wənu tintu maama tun, nɔɔn-nɔɔnu daa tərə yi o jigi yi-puru didaani swan o yi nmu. ⁴⁰ Amu wó pa n ta n nii amu sɔɲɔ kum maama baɲa ni. A tuv kum nɔɔn-biə bam maama maɲi si ba se nmu ni mu. Paari dim yirani ɲwaani mu pa amu dwe nmu.»

Zuzefu tu o te Ezipi tuv maama

⁴¹ Pa-faru wum ta ma ta Zuzefu o wi: «Amu zum kwe Ezipi lɔɔv kum ni maama a ki nmu juɲa ni.» ⁴² Pe wum ma li o dam jafuli o kwe o ki Zuzefu nua ni. O ta ma zu-o gwar-ɲɔnnu na lamma tun, yi o daari o kwe səbu-sɲa zambili o le o ban ni. ⁴³ O laan ma pa Zuzefu di sise-təriko, yi o saɲi wuntu tuti kwaga. Ba na tɔɔɔ me ba ke, nɔɔna deen laan maa tɔɔɔ o yigə yi ba wi: «Pa-na pwələ si didėerɔ Zuzefu buni!» Ku de kuntu mu yi Pe wum kwe Ezipi lɔɔv kum ni maama o ki Zuzefu juɲa ni si o taa niə. ⁴⁴ Pa-faru wum deen ma ta di Zuzefu o wi: «Amu mu suntu a yi Ezipi Pa-faru wum. Nmu nan na wu pe nɔɔna cwəɲə, ba bá gɔ naga si ba tɔɲi kulukulɔ Ezipi maama wuni.» ⁴⁵ Pa-faru wum ma pa Zuzefu yiri o wi: «Safenat-pania». O ma daari o kwe bukɔ wudɔɲ o pa-o si o di o ma ki o kaani. Wuntu yiri mu Asnati.

O maa yi ɔni kaanum tu Potifera bukɔ. Zuzefu deen ne cwəɲə si o taa nii lɔɔv kum maama baɲa ni.

⁴⁶ Zuzefu deen yi bina fiintɔ mu yi o puli si o taa tɔɲi o paɔ Ezipi Pe wum. O laan ma nuɲi Pa-faru wum tee ni o beeri o kaari Ezipi lɔɔv kum maama ni si o taa niə. ⁴⁷ Bina yarpe yam na yi si wɔdiu nuni tun, tɲa kam ma suntu ka ki wɔdiu si ku gaalt. ⁴⁸ Zuzefu ma la la wɔdiiru bina yarpe yam kuntu maama wuni. O deen beeri Ezipi lɔɔv kum ni maama o la-ti yi o kwe o tiɲi ba ti-kamunə yam wuni. Tuv maama kari na ki wɔdiiru tulɔ tun mu o tiɲi tuv kum kuntu wuni. ⁴⁹ Zuzefu ma tiini o la muna o tiɲi pa ya daga ku gaalt, nuneeni nuni ni kasulu na daga te tun. Ku deen na yi yigə tun, Zuzefu deen daa wari o jeeli ku ni na ma te tun.

⁵⁰ Kana bina yam deen ta wu yi yi Zuzefu kaani Asnati lu bu-baara bale o pa-o. ⁵¹ Zuzefu ma pa o bu-kwian kam yiri ni «Manast» yi o wi: «We suntu Dl pa a swe a yaara yam maama di kulɔ maama na ki a ko sɔɲɔ ni tun.» ⁵² O ma pa wulu na saɲi tun yiri o wi: «Efrayim» yi o wi: «We pe a na dwi tuv kulɔ wuni a ya na yaari tun.»

⁵³ Ezipi lɔɔv kum na nuni di wɔdiiru tun bina yarpe yam maama deen tu ya ke. ⁵⁴ Kana bina yarpe yam di laan ma puli. Ku deen suntu ku ki nuneeni Zuzefu na wuuri o ta te tun mu. Kana ma tiini ka di lɔɔv baɲa tuni maama. Ku deen nan na yi Ezipi tuni dim maama wuni, wɔdiu deen wura mu. ⁵⁵ Kana na tu ka ja Ezipi tiinə bam tun, ba ma vu ba tɔɔli ba loori Pa-faru wum si o pa-ba wɔdiu. O di ma ta ba maama o wi: «Ve-na Zuzefu te, si á ki kulɔ maama o na wó bri abam si á ki tun.»

⁵⁶ Kana kam deen jagi Ezipi lɔɔv kum maama ni mu ka tiini ka ce. Zuzefu laan ma pa ba puri tuli sum tuv maama wuni yi o jigi muna yam o yəgi o paɔ Ezipi tiinə bam, si kana yi gu-ba. ⁵⁷ Nɔɔna deen zigɔ tɲa baɲa tuni maama ni ba tui Ezipi si ba yəgi wɔdiu Zuzefu tee ni, beɲwaani, kana kam deen tiini ka ce lɔɔv baɲa maama ni mu.

Zuzefu curru ve Ezipi ba na wɔdiu

42 Zakɔbi deen ma lwarɔ ni wɔdiu wu Ezipi ni. O ma ta o bu-baara bam o wi: «Wɔdiu tərə yi á je sɔɲɔ ni si beə? ² Amu ni ni wɔdiu wu Ezipi ni. Nan ve-na dáani á yəgi muna á ja á ba, si dí yi pu di kana.»

³ Zuzefu zumbaara bam fugə ma zaɲi ba vu Ezipi si ba yəgi muna. ⁴ Zakɔbi deen nan ya cigɔ Zuzefu nyaani Benzamen mu si o yi tɔɔɔ o curru tidonnə tum o vu. Beɲwaani, o kwari ni cam mu wó zigɔ di yi-o cwəɲə

ni. ⁵Zakɔbi bu-baara bam deen tu nɔn-kɔgɔ wɔnti mu ba tɔgi ba vu Ezipi si ba yɛgi wɔdiu. Benjwaani, kana kam deen ce Kaanan lɔgu kum maama di mu.

⁶Zuzefu deen nan mu yi didɛeru Ezipi ni yi o jigi mina o yɛgi o paɪ ku nɔn-biɛ maama. Zuzefu zumbaara bam ma vu ba yi o te, yi ba cɔɔli ba yibiyɛ tɔga ni ba jɔɔn-o. ⁷Zuzefu na ne o zumbaara bam tun mu o lwarɪ-ba. O deen ma sɛgi o tuti di ba, yi o daari o zagi-ba ni-cheeri. O ma bwe-ba o wɪ: «Abam nuɲi yɛn mu?» Ba di ma lɛri ba wɪ: «Dɪbam nuɲi Kaanan mu. Di tu si di yɛgi wɔdiu mu.»

⁸Zuzefu deen na lwarɪ o zumbaara bam tun, bantɔ ya wu lwar-o. ⁹O ma guli o na dwe o zumbaara bam dɪndwɪa yam tun, yi o ta di ba o wɪ: «Abam tu si á ɲɔ á yɪri dɪbam tw kum wɛɛnu mu, si á nii tw kum me na wu cigi tun.» ¹⁰Ba ma lɛr-o wɪ: «Dɪbam tu, ku nan dai kuntu! Dɪbam yi nmu gambe. Di tu yo seeni si di yɛgi wɔdiu mu. ¹¹Dɪbam maama yi baaru didɔva biɛ mu. Dɪbam ve di cigi mu, si di wu tu si di ɲɔ di yɪri á tw kum.»

¹²O daa ta ma ta di ba o wɪ: «Vwan! Abam tu yo si á nii dɪbam tw kum je silɔ na wu cigi tun mu.» ¹³Ba ma lɛr-o ba wɪ: «Dɪbam tu, di deen yi fugɛ-bale mu di ko didɔva yi di zɔvri Kaanan ni. Di nyaani wum ta wu dɪbam ko tee ni tuntu. Ku daari, didɔva kam daa tɛrɛ.»

¹⁴Zuzefu ma ta di ba wɪ: «Amu maɲi a wu tagi cigi na? Abam ɲɔni mu á nii tw kum! ¹⁵A lagɪ a faɲi abam mu a nii: A dugi Pa-faru wum yɪri ɲjwaani, abam nyaani wum na wu tu si a na-o, a bá se a yagi abam si á viiri. ¹⁶Tuɲi-na á wɔnti didɔva si ku tu vu o ja á nyaani wum o ba. Abam balɔ na daari tun, a lagɪ a pi á maama mu si a lwarɪ á taanti dum na yi cigi naa vwan. A dugi didaani Pa-faru wum yɪri, á nyaani wum na wu tu, kuɔ bri ni abam suni á ɲɔni á nii tw kum mu!» ¹⁷O ma pa ba ja ba maama ba pi da yatɔ.

¹⁸Da yatɔ de dum na yi tun, Zuzefu ma ta di ba wɪ: «Kɪ-na tuntu si a pa á jɔɲi á ɲwɪa, amu na kwari We tun ɲjwaani. ¹⁹Abam na suni á ve di cigi, si á pa abam didɔva maɲi pɪna digɛ kam ni yo. Abam balɔ na daari tun wó wani á ja wɔdiiru á vu á pa á sɔɲɔ tiinɛ bam si ba yi pu di kana. ²⁰Ku nan maɲi si á ja á nyaani wum mu á ja á ba si a na-o. Kuntu wó bri ni abam taanti dum yi cigi pa á daa yi ga ɲwɪa.»

Ba ma se, ²¹yi ba bwe daanti ba wɪ: «Di na ne cam duntu maama tun, ku yi di na ki di nyaani Zuzefu te tun ɲjwaani mu. Ku deen na ni-o, yi o loori zɛnɛ dɪbam tee ni tun, di ne yi di vin si di duri o yibwɛnɛ. Kuntu cam laan nan mu joori dɪbam baɲa ni.» ²²Ruban ma lɛri o wɪ: «Amu deen tagi di abam ni á yi ki zɔnni á pa bu wum. Abam ma vin si á cɛgi-ni! Di laan maɲi si di jɔɲi o tɔvni dum ɲwurɔ mu.» ²³Ba na ɲɔɔni daanti kuntu tun, ba deen yɛri ni Zuzefu ni ba taanti dum. Benjwaani,

ba ya na yɛni ba ɲɔɔni did-o, nɔɔnu mu wó jɔɲi ba taanti dum o lɛri di Ezipi tiinɛ taanti o pa-o. ²⁴Zuzefu deen ma pipiri o vu dáa yi o kan yi-na. O yura na joori tun, o ma joori ba te o ɲɔɔni di ba. O deen ma li Simeyon ba wɔnti yi o pa nɔɔna vɔ-o ba ja viiri ba maama yibiyɛ ni.

²⁵Zuzefu ma pa ni o wɪ: ba kwe mina ba su o zumbaara bam ywɛllu tum maama. O deen ta pe ba joori ba ki nɔɔnu maama sɛbu mu o yolo wɔnti, si ba daari ba pa-ba wɔdiu ba na wó di cwɛɲɛ ni tun. ²⁶Ba na ki kuntu ba pa-ba tun, nɔɔna bam ma vɔ ba ywɛllu tum ba daɲi ba bɪnɛ baɲa ni yi ba ke.

²⁷Ba deen ma vu ba yi me ba na wó pɛni ba sin si tɔga pɔvri tun. Ba didɔva ma bwɛli o yolo si o li wɔdiu o pa o binaga. O ma na o sɛbu kum na tigi da o yolo kum ni ni. ²⁸O ma ta di o curru tum o wɪ: «Amu sɛbu kum mu ba joori ba pa-ni. Nii-ku da a yolo kum ni.» Ba na lwarɪ kuntu tun, ba bɪcara ma di. Fɔvni ma ja-ba yi ba ɲɔɔni ba bri daanti ba wɪ: «Bɛɛ mu We ki dɪbam tuntu?»

²⁹Ba deen ma vu ba yi ba ko Zakɔbi te Kaanan ni. Ba ma lwani kulɔ maama na yi-ba tun ba bri-o. Ba ma ta ba wɪ: ³⁰«Didɛeru wulɔ na nii Ezipi lɔgu kum maama baɲa ni tun zagi dɪbam mu di ni-cheeri yi o pa ku zu di yura nɛɛni di ga yi balɔ na lagɪ di ɲɔ ba tw kum mu di nii tun. ³¹Dɪbam di ma ta did-o di wɪ: «Dɪbam yi cigi tiinɛ mu, di dai balɔ na ɲɔni di nii á tw kum tun.» ³²Di ma pa o maanti di wɪ: di deen yi curru fugɛ-bale mu di ko didɔva. Di bri-o dɪbam didɔva daa na tɛrɛ te, didaani di nyaan-balaɲa mu laan na wu di ko wum tee ni yo seeni te tun.

³³Didɛeru wum ma ta didaani dɪbam o wɪ: «Kɪ-na tuntu si a lwarɪ ni á tagi cigi. Abam curru didɔva wó maɲi amu tee ni yo, si á daari á kwe mina á ja á vu á pa á sɔɲɔ tiinɛ si ba yi pu di kana. ³⁴Ku nan maɲi si á ja á nyaani wum mu á ba si a na-o. Kuntu mu wó pa a lwarɪ ni á yi cigi tiinɛ yi á wu tu si á ɲɔ á nii di tw kum. Amu laan maa wó yagi á curru kum a ya na pi tun, si á di taá beeri á pipiɛ dɪbam tw kum ni.»

³⁵Ba na tagi kuntu ba ti tun, mu ba maama deen bwɛli ba ywɛllu tum. Ba didɔva didɔva ma na o sɛbu-gan-lɔgɪri dum na tigi da didaani sɛbiɛ bam maama! Ba maama di ba ko wum na ne kuntu tun, fɔvni ma ja-ba. ³⁶Ba ko Zakɔbi ma ta di ba o wɪ: «Abam na ki te tun, á lagɪ á pa amu ga a biɛ bam maama mu! A bu Zuzefu daa tɛrɛ. Simeyon di daa tɛrɛ. Abam daa ta kwaani si á ja Benzamen á ja viiri. Lɛeru jigi-ni kɛm duntu maama wɔnti!» ³⁷Ruban ma ta di o ko o wɪ: «Kwe bu wum n ki amu jɲa ni si di ke. A na wu jaan-o a joori a ki n jɲa ni, si n gu a bu-baara bale bam.» ³⁸Di kuntu di, Zakɔbi tagi o wɪ: «Amu bá se. Amu bu Benzamen bá da didaani abam o vu. O

zumbaaru Zuzefu maɲi o ti yi wɔntu yirani mu daari o nu-biə wɔnti. Cam na yi-o cwəŋə ni, abam wó pa a ti wu-cəgɔ ŋwaani, yi a ja a yu-pwe sintu a vu curu.»

Zuzefu zumbaara joori Ezipi

43 Kana kam deen tiini ka ce Kaanan tu maama ni mu. ²Zakɔbi sɔŋɔ tiinə bam ma di muna yalu maama ba na ne Ezipi ni ba ja ba tun ba ti. Zakɔbi laan ma ta di ba o wi: «Joori-na á vu á yəgi wɔdiu fun á ja á ba yo seeni.»

³Zuda deen ma ta di ba ko wum o wi: «Dideeru wum sɔnti yiə mu o kaanti dibam o wi: dí na wu jaanti dí nyaanti wum dí ba, o daa bá pa dibam cwəŋə si dí zu o te. ⁴Nmu na se si dí nyaanti Benzamen tɔgi didaanti dibam o vu mu, dí laan wó wani dí vu dí yəgi wɔdiu dí ja ba dí pa-m. ⁵Si n nan na wu se si o tɔgi o vu, dí bá wani dí vu, dideeru wum na tagi kulɔ tun ŋwaani, di o na wi: dí na wu jaanti dí nyaanti wum dí ba, o daa bá pa dibam cwəŋə si dí zu o te.»

⁶Zakɔbi ma bwe-ba o wi: «Beɲwaanti mu á tagi di nɔɔnu wum ni á ta jigɔ nyaanti wɔdoŋ sɔŋɔ ni, yi á ki-ni cam wɔnti tuntu?» ⁷Ba ma ləri ba wi: «Nɔɔnu wum tiini o bwe dibam mu o bwe bwiə didaanti dí dwi maama. O bri o bwe o wi: «Abam ko ta ŋwi na? Á daa ta jigɔ curu kudon na?» Dibam di ma ləri o bwiə yam maama. Dí ya bá wani dí lwarti ni oó ta nɔɔni, dí ve dí ja dí nyaanti wum dí ja ba o te.»

⁸Zuda laan ma ta di o ko wum o wi: «Kwe bu wum n ki amu juɲa ni si dí ki lila dí ke da. Ku na dai kuntu, dibam di dí biə bam maama wó pu mu di kana. ⁹Amu wó kwe a titi a zigɔ daari bu wum ŋwaani. A na wu joori a ja-o a ba yo a ki n juɲa ni, si n bwe amu o bwiə. Amu se si, wɔŋo na ki-o, si n kwe ku maama n zɔŋi amu yuu ni maɲa maama. ¹⁰Cɔga tun, ku na dai dí na zigɔ dí daanti, tuntu wɛɛni dí yaá ve yi dí daa joori si ku yi kuni bile.»

¹¹Ba ko Zakɔbi ma ləri o wi: «Ku nan na sɔnti ku yi kuntu, ki-na tuntu don: twəri-na dí tɔga kam wo-laaru dwi dwi á ki á ywəllu tum ni si á ja á vu á ma ki pɛeri á pa dideeru wum. Ku maa wó taa yi trali nugə funfun, di tɔuru fun, di talon-ywəŋə dwi dwi, didaanti tweeru biə dwi dwi. ¹²Nan ta taá jigɔ-na muna yam səbu kuni bile á wəli da. Beɲwaanti, á maɲi si á joori á ja kulɔ ba ya na ki á ywəllu tum ni tun mu á vu á pa-ba. Dedon ba tusi mu ba ki kuntu. ¹³Ja-na á nyaanti wum á wəli da si á joori á vu dideeru wum te lele kuntu. ¹⁴Dam-fɔɔ Tu We dum wó pa nɔɔnu wum duri á yibwəne yi Dl pa cwəŋə si á ja á curru tum, Simeyon didaanti Benzamen, á joori á ba yo. Ku na tu si a ga a biə bam tuntu, a nan wó ga-ba mu.»

¹⁵Ba deen ma ti ba pɛera yam yigə, yi ba jigɔ ba səbu kuni bile. Benzamen deen ma da o vu. Ba ma ki lila ba

vu Ezipi. Ba na yi da tun, ba ma zu Zuzefu te. ¹⁶Zuzefu na ne wi Benzamen tɔgi o wu ba wɔnti tun, o ma ta o sɔŋɔ tuntuɲa yigə tu wum o wi: «Ja nɔɔna bantu n vu sɔŋɔ. N na yiə, si n gu varum n ma n ki wɔdiu, si bantu wó di wɔdiu di amu mu wia ni.» ¹⁷Tuntuɲa yigə tu wum ma ki o na bri-o si o ki te tun, yi o jigɔ nɔɔna bam o maa ve o tu wum sɔŋɔ.

¹⁸Fuɔnti deen maa jigɔ curru tum didaanti ba na jegɔ-ba ba maa ve Zuzefu sɔŋɔ kum tun. Ba wubuɲa yam deen yi ni: «Ku yi səbu kum ba ya na joori ba ki dí ywəllu tum wɔnti tun ŋwaani mu ba jigɔ dibam ba ve dáanti. Dideeru wum lagi o pa ba da ba zi dibam mu ba ja ba ma ki wuntu gambe, yi ba vri dibam bɛɛ sɔm di ba wəli da.» ¹⁹Ba na ve ba yi sɔŋɔ kum manchoŋo ni tun, mu ba ŋɔɔni di Zuzefu tuntuɲa yigə tu wum, ²⁰yi ba wi: «A loori-m, dibam daama maɲi dí ba yo dí yəgi wɔdiu. ²¹Di laan na viiri yi dí yi jəgə kalɔ si dí pəni dí sin titi ni tun, dí ma puri dí ywəllu tum niə yi dibam didva didva na ni dí muna yam səbiə bam maama joori ba wura, ku maa yi səbu kum ni ni mu cɔga cɔga. Di laan nan joori dí ja-ku dí ba. ²²Dí nan ta jaanti səbu dí wəli da dí ba si dí daa ma yəgi wɔdiu. Dibam wu lwarti wulu daama na kwe dí səbu kum o joori o ki dí ywəllu tum wɔnti tun.» ²³Tuntuɲu wum ma ta o wi: «Ku wu cəgɔ, yi taá fɔna. Abam We dum, dilu dum á ko na tɔgi tun mu kwe pɛera Dl ki á ywəllu tum ni. Amu daama jonɔ abam səbu kum.» O na tagi kuntu tun, o laan ma puri Simeyon o ja ba ba te.

²⁴Tuntuɲu wum deen ma pa curru tum zu Zuzefu sɔŋɔ kum. O ta ma mɔ na o pa-ba si ba ma zari ba ne, yi o daari o ja wɔdiuru o ba o pa ba bɛɛ sɔm. ²⁵Ba ma ni ni baá di wɔdiu didaanti Zuzefu mu o sɔŋɔ ni. Ba ma li ba pɛera yam ba tiɲi yi ba cəgi Zuzefu si o ba wia ni.

²⁶Zuzefu na tu sɔŋɔ tun, ba ma kwe pɛera yalu ba na jaanti ba jeeri o sɔŋɔ kum ni tun ba ja zu digə ba pa-o. Ba ma cɔɔli ba yibiyə tɔga ni ba jɔɔn-o. ²⁷O ma bwe ba kwaga yi o daari o wi: «Á nankwian kam á ya na tagi ka taanti á bri-ni tun jigɔ yazurə na? O daa ta ŋwi na?» ²⁸Ba ma ləri ba wi: «Dibam ko yi nmu tuntuɲu mu, o nan ta ŋwi. O jigɔ yazurə di ya-deera.» Ba ma kuni doonə tɔga ni ba zul-o.

²⁹Zuzefu ma duli o yi o na o nyaanti Benzamen na yi o nu-pugə bu tun. O ma bwe-ba o wi: «Abam nyaanti wum á na tagi o taanti á bri-ni tun mu tuntu na?» O ma daari o ta di Benzamen o wi: «Amu bu titi, We yu-yoŋo wó taa wu nmu yuu ni.» ³⁰Zuzefu na sɔnti o na o nyaanti wum tun, ku deen ma tiini ku vaŋ-o zanzan. O ma ki lila o nuɲi o beeri je si o kan yi-na. O ma zu o titi digə o keeri, o na jigɔ o nyaanti wum sono tun ŋwaani.

³¹Zuzefu laan ma su o yiə, yi o joori o nuɲi ba te. O ma fɔgi o ja o titi yi o wi: «Ja-na wɔdiu á ja á ba si dí

di.»³² Ba deen ki wuntu wɔdiu ku yira mu, curru tun di nyum ku yira. Ba ma daari ba ki Ezipi tiinɛ balu na wura tun di nyum ku yira, beɲwaani, ku culɛ ku pa Ezipi tiinɛ pa ba wari ba di dɔdaani Ebru tiinɛ.³³ Zuzefu deen pe o curru tum jani o yigɛ ni si ku manɔ di ba bina yam na yi te tun mu, ku zigɔ bu-kwian kam ni si ku yi nyaan-balaɲa kam baɲa. Ba na ne kuntu tun mu ba nii daani yi ku ki-ba yɛu.³⁴ Zuzefu ma pa ba pɔɔri pɔɔri o wɔdiu kum wuni ba pa o curru tum. Benzamen na joni wɔdiu kulɔ tun daga ku dwe o zumbaara bam nyum kuni binu. Ba maama maa je Zuzefu tee ni ba di yi ba nyɔ ba su yi liɛ tɛrɛ.

Sɛbu-pɔɲo na-zuɲa taani

44 Zuzefu deen ma pa o sɔɲɔ tintuɲna yigɛ tu wum ni yi o wi: «Ki wɔdiu n su nɔɔna bam ywɛllu tum si ku manɔ di ba didva didva na wɔ wante ba zuɲi tun. Laan kwe nɔɔnu maama sɛbu n joori n ki o yolo ni ni.² Ta daari n kwe amu sɛbu-pɔɲo na-zuɲa kam n ki ba nyaan-balaɲa kam yolo kum ni ni n wɛli di o di sɛbu kum.» Tintuɲnu wum ma ki kulɔ maama Zuzefu na bri-o tun.

³Tiga na jigɔ ka pɔɔri tun, ba ma pa nɔɔna bam cwɛɲɛ si ba viiri di ba bine sum maama.⁴ Ba na nuɲi tu kum wuni yi ba manɔ ba wu yi yigɛ tun, didaani Zuzefu na tagɔ o sɔɲɔ tintuɲnu wum o wi: «Ki lila n zɛli nɔɔna bam n ja-ba. N na yi-ba si n ta di ba ni «Beɲwaani mu abam me lwarim á ma á ɲwi lanyirani dilu a tu wum na ki o pa abam tun?»⁵ Bɛɛ mu yi á ɲɔ amu tu na-zuɲa kam? Mu kalu amu tu wum na ma o nyɔ na, yi o ta mat-ka o beeri o nii o yigɛ. Abam tiini á tuɲi pu-sɲa á pa-o.»

⁶Zuzefu tintuɲnu wum ma suni o pari-ba o ja, yi o lwani taani dum o bri-ba.⁷ Ba ma lɛri ba wi: «Bɛɛ mu yi dí tu wum laan ta kuntu? Dɔbam wari dí tuɲi kuntu doɲ dí pa-o kɔtaa!»⁸ Dí daama na maani ni sɛbu kulɔ dí me dí yɛgi wɔdiu kum tɔgi dɔbam ku vu Kaanan tu kum tun, dí joori dí ja-ku dí ba dí pa abam. Ku dai cɔga na? Bɛɛ mu laan nan wɔ pa dí ɲɔ sɛbu-sɲa naa sɛbu-pɔɲo nmu tu wum sɔɲɔ ni?⁹ Nmu na ne na-zuɲa kam n tintuɲna bam wɔlu tee ni, kuntu tu wɔ ti mu. Dɔbam maama balu na daari tun maa wɔ ji dí tu wum gambe.»¹⁰ Zuzefu tintuɲnu wum ma lɛri o wi: «Tɔ. A se si ku taa yi ni abam na tagɔ te tun mu. Amu na ne na-zuɲa kam nɔɔnu wɔlu tee ni, kuntu tu mu wɔ ji amu gambia. Ku daari si abam maama viiri á taá te á tti.»

¹¹Ba maama ma ki lila ba zɔɔri ba ywɛllu tum ba tiɲi tɔga ni yi ba bwɛli-ti.¹² Zuzefu tintuɲnu wum ma puli o bɛrɛ kam. O deen zigɔ nakwi wum baɲa ni mu o vu o yi nyaan-balaɲa kam baɲa. O laan ma vu o na na-zuɲa kam Benzamen yolo kum ni.¹³ Curru tum

maama na ne kuntu tun, ba ma kaari ba titi gwaaru di wu-cɔɔɔ. Ba deen ma joori ba kwe ba zila yam ba daɲi ba bine sum baɲa ni, yi ba joori tu kum wu.

¹⁴Zuzefu deen ya ta wu sɔɲɔ ni yi Zuda di o curru tum joori ba ba ba zu. Ba ma vwi ba yibiyɛ tɔga ni si ba ja o naga.¹⁵ Zuzefu deen ma ta di ba o wi: «Bɛɛ mu kuntu abam kia? Abam ya yari wi: amu na yi dɔdeeru tun, a wai a beeri a nii a nai wɛnu jaja na?»¹⁶ Zuda deen ma lɛri o wi: «Dɔbam tu, dɔbam ba jigɔ kulɔkulɔ si dí ta. Dɔbam ni laan mɔɔri mu. Dí bá wanti dí ta kulɔ dí na wɔ ma dí joni dí titi tun. We mu puri dɔbam zum dí cavura wuni. Kuntu tun, dɔbam maama mu laan yi nmu gambe, dí maama, ku wɛli di wɔlu ba na ne na-zuɲa kam o zila wuni tun.»¹⁷ Zuzefu ma lɛri o wi: «Amu bá wanti a pa ku ki kuntu doɲ! Ba na ne na-zuɲa kam wɔlu zila ni tun yirani mu wɔ ji amu gambia. Abam maama wɔ wanti á joori á ko wum tee ni di yazurɛ.»

¹⁸Zuda deen ma titwani o yi Zuzefu te o ta o wi: «A loori-m, amu tu, pa-ni cwɛɲɛ si dí ɲɔɔni daani jaja. Nan yi pa n bam zaɲi amu baɲa ni, si nmu di Pa-faru wum titi mat daani mu.¹⁹ Amu tu, nmu daama bwe dɔbam ni: dí ta jigɔ ko di curu kudonɲ na?»²⁰ Dí ma lɛri dí wi: dí jigɔ nankwian sɔɲɔ ni. Dí nyaan-balaɲa didva di ta wura, dí ko na lug-o o kukwuru maɲa ni mu. Dí ta pe n lwarɔ wi dí nyaani wum kuntu zumbaaru manɔ o ti. Wuntu yirani laan mu daari o nu-pugɛ biɛ wuni. O ko wum ma tiini o soe-o zanzan.

²¹Nmu daa ta ma n ta n wi: dí ja-o dí ba yo si nmu di wanti n na-o.²² Dɔbam di ma ta di nmu wi: bu wum bá wanti o nuɲi sɔɲɔ o daari o ko wum, beɲwaani, o na tɛri o ko wum tee ni, nankwian kam wɔ ti mu.²³ Dí tu, dí na tagɔ kuntu tun, nmu ta ma n lɛri n wi: dí na wu jaani dí nyaani wum dí ba, n daa n bá pa dɔbam cwɛɲɛ si dí zu n te.²⁴ Dí na joori sɔɲɔ tun, dí ma ta dí bri dɔbam ko kulɔ maama nmu na tagɔ tun.

²⁵Ku na ki fun tun, dí ko wum maa wi: «Joori-na á vu á yɛgi wɔdiu fun á ja á ba.»²⁶ Dí ma ta dí wi: «Dí bá wanti dí vu, ku na dai si dí nyaani wum na de dɔbam kwaga si dí vu. Dí nyaani wum na tɛri dí tee ni, dí bá na cwɛɲɛ si dí daa zu dɔdeeru wum te.»

²⁷Dɔbam ko wum ma ta o wi: «Abam ye wi a kaani Raseeli lugɔ bɛkari sile yirani mu o pa-ni.²⁸ Didva manɔ o je o daari-ni. Amu na buɲi te tun, ga-varim mu jaan-o di tɔri tɔri. Didaani zum maama a daa wu ne-o.²⁹ Abam nan na jaani wuntu di á viiri yi cam na yi-o, abam wɔ pa a ti wu-cɔɔɔ ɲwaani, yi a ja a yu-pwe sintu a vu curu.»

³⁰Amu tu, jeeli si n lwarɔ wi nankwian kam ɲwia di bu wum ɲwia mi daani mu. Dí nan na yi sɔɲɔ yi bu wum tɛri dí tee ni, amu ko wɔ ti mu.³¹ O na ne ni bu wum tɔgi o tɛrɛ, ku pa o ti wu-cɔɔɔ ɲwaani, yi o ja o yu-pwe sum o vu curu.³² Ku wɛli da, a kwe a titi a

zigt daart bu wum ɲwaant yi a ta di a ko a wɪ: a na wu joori a ja-o a ki o ɲɲa ni, si o kwe ku maama o zɪɲi amu yuu ni maɲa maama.

³³ Kuntu tun, amu tu, se si amu maɲi yo a ji n gamba si a ləri bu wum yuu ni. Pa bu wum tɔgi didaant o zumbaara bam si ba joori sɔɲɔ. ³⁴ Amu bá want a joori a ko wum te nuneent bu wum na təri a tee ni. Amu bá taa lagɪ si a na liə yalɔ na wó yi a ko wum, ni ku na ki-o kuntu.»

Zuzefu bri o tɪti di o curru tum

45 Zuzefu deen daa wu want o tɪti o ja o tuntɔɲna bam yigə ni. O ma bagɪ-ba o wɪ: «Nɔɔnu maama nuɲi da á daari-ni na!» Tuntɔɲna bam na nuɲi ba daart Zuzefu di o curru tum yɪranɪ, o laan ma ta o na yi wulɔ tun o bri-ba. ² O ma keeri di kwər-dia o pa Ezipi tiinə bam ni sɔɔ kum. Pa-faru wum sɔɲɔ tiinə di deen ni ku ɲwa.

³ Zuzefu ma ta o curru tum o wɪ: «Amu yi Zuzefu mu! A ko daa ta sunɪ o ɲwi na?» O curru tum deen wu want o taant dum si ba ləri ba pa-o, beɲwaant, ba yɪra deen tiini ya sai mu o yigə ni.

⁴ Zuzefu deen ta ma ta di o curru tum o wɪ: «Titwəni-na á yi a yɪra.» Ba na yi o te tun, mu o tagɪ o wɪ:

«Amu mu yi á curu Zuzefu, wulɔ abam deen na yəgi á pa nɔɔna si ba ja-ni ba vu Ezipi tun! ⁵ Nan yi pa-na si á wu cɔgi. Daa á yi pa-na ku taa wɛ abam didaant á na yəgi-ni á yagɪ yo seeni tun ɲwaant. Cɪga ɲwaant tun, ku yi We deen mu tɔɲi-ni yo si a loori yigə a ba si a joɲi nɔɔna zanzan ɲwɪa a yagɪ. ⁶ Kana kam bina yale mu ke tuntu, yi bina yanu ta daart si ka tiini ka cɛ. Bina yantu wunt nɔɔna bá va si ba zagɪ wodiiru. ⁷ Ku maa yi We mu tɔɲi-ni si a da abam yigə a ba yo si a ci si á dwi yi saari lugu kum ni. Dl mɛ Dl dam mu Dl ki kuntu si a joɲi abam a yagɪ cɪga cɪga. ⁸ Á taá yɪrɪ á tɪti, ni ku dai abam mu pe a ba yo. We mu kia. Duntu mu pe amu ji didɛɛru Pe wum yigə ni, si a taa nii o sɔɲɔ kum maama baɲa ni, yi a daart a te Ezipi tu kum maama.

⁹ Nan ki-na lula á joori á vu a ko te si á ta did-o ni «Nmu bu Zuzefu kwərə mu tuntu: We mu pe a te Ezipi tu kum maama. Kwaant si n daa n yi dáant si n ba a te lula. ¹⁰ Nmu wó ta n zɔvri Gozent laɲa kam seeni mu si n ta n twe amu yo seeni. Nmu di n biə, di n naaru, di n peeni, di n bunɪ, di n naant, didaant woɲo kulu maama n na jigɪ tun wó taa wu dáant mu. ¹¹ Abam na wu dáant, amu wó taa nii á baɲa ni si á na wodi u á di. Ta n ye ni bina yanu mu ta daart si kana kam taa wura. A nan ba lagɪ si kana yaart nmu di n sɔɲɔ tiinə bam, ku wəli didaant n vara maama.»

¹² Abam tɪti nea yi a nyaant Benzamen di nea wɪ amu mu sunɪ a yi Zuzefu. ¹³ Pa-na si a ko lwarɪ ni Ezipi tiinə bam tiini ba zuli-ni mu yo seeni, si á daart á ta did-o

kulu maama á yi na ne tun. Á laan maa wó ja-o á ba yo lula.»

¹⁴ Zuzefu na tagɪ kuntu tun, o laan ma kukwəri o nyaant Benzamen yi o kan yi-na. Benzamen di ma kukwər-o yi o di kan yi-na. ¹⁵ Ku kwaga ni Zuzefu laan ma kukwəri o zumbaara bam didva didva yi o ka kan yi-na ba maama baɲa ni. O curru tum laan ma na pwələ ba ɲɔɔni did-o.

¹⁶ Pa-faru wum di o sɔɲɔ tiinə ma ni ni Zuzefu curru mu tu o te. O di o nakwa bam maama wu ma pwəli ku ɲwaant. ¹⁷ Pe wum ma ta di Zuzefu o wɪ: «Ta di n curru tum si ba vɔ ba bine sum ba joori Kaanan tu kum. ¹⁸ Ba maɲi si ba ja á ko wum didaant o sɔɲɔ tiinə maama mu si ba joori ba ba a te yo. Amu wó pa-ba Ezipi tɪga kam mɛ na tiini ka lamma tun si ba jəni da. Kuntu wó pa ba ni lugu kum ywəni lanyɪranɪ. ¹⁹ Ta ta di ba si ba lagɪ sise-tərikooru Ezipi yo ba ja ba vu Kaanan ba ki ba kaana di ba biə ti wunt ba ja ba ba. Ba na bunɪ, si ba ja á ko ba wəli da ba ba yo seeni. ²⁰ Yi pa-na si ku daant abam á zila yam ɲwaant, si Ezipi lugu kum wo-laaru maama mu wó taa yi abam nyum.»

²¹ Zakəbi bu-baara bam ma ki kulu maama ba deen na bri-ba si ba ki tun. Zuzefu deen pe-ba sise-tərikooru mu, nuneent Pe wum na pe ni te tun. O deen ta ma pa-ba wodi u si ku wəli-ba cwəɲə ni. ²² O ma daart o pa ba maama gwari-dɔnnu si ba zɔ. Si ku na yi Benzamen, o deen pe wuntu səbu səbu-dala biə-yatɔ mu o wəli di gwari-dɔnnu kuni binu. ²³ Wənu tɪlu Zuzefu na tɔɲi si ba pa o ko mu tuntu: wo-laaru dwi dwi mu na nuɲi Ezipi ni tun, bine fugə deen mu maa zɪɲi-ti. O daa ta ma pa bina-niinə fugə zɪɲi muna di wodi u zanzan didaant wo-laaru tɪlu na wó wəli o ko cwəɲə ni tun. ²⁴ Zuzefu deen ma banɪ o curru tum o yagɪ cwəɲə ni. Ba na maa ke tun, o ma ta di ba o wɪ: «Yɪ ki-na najara cwəɲə ni!»

²⁵ Ba ma nuɲi Ezipi ni yi ba vu ba yi ba ko Zakəbi te Kaanan tu kum ni. ²⁶ Ba ma ta did-o ba wɪ: «Zuzefu daa ta ɲwi! Wuntu mu laan te Ezipi tu kum maama o nii ku baɲa ni.» Zakəbi ma ku o zɪga, yi o wu se ba taant dum. ²⁷ Ba deen ma lwəni woɲo kulu maama Zuzefu na tagɪ di ba tun. Zakəbi ta ma na sise-tərikooru tum Zuzefu na tɔɲi si ba ma ja-o ba ba Ezipi tun. Ku laan ma pa ba ko Zakəbi ma joori o tɪti ni. ²⁸ Zakəbi ma ta o wɪ: «Amu laan se! Amu bu Zuzefu sunɪ o ta ɲwi mu! Amu wó vu a na-o mu si a laan daart a ti.»

Zakəbi di o sɔɲɔ tiinə ve Zuzefu te

46 Zakəbi deen ma lu o woɲo maama o ja o nuɲi o vu Beer-Seba. O na yi da tun mu o ki kaanum o pa o ko Yizaki We dum. ² We deen ma ba Zakəbi te tɪti ni Dl ɲɔɔni did-o Dl wɪ: «Zakəbi! Zakəbi!» O di ma ləri wɪ: «Nii-ni.» ³ We ma ləri Dl wɪ: «Amu mu yi Baɲa-We, nmu ko We dum. Nan yi kwari fɔvni si n

vu Ezipi, si dáani mu amu lagi a pa n dwi dum puli di ji dwi kamunu. ⁴ Amu tuti wó tɔgi di nmu si dí vu Ezipi. A nan ta wó joori a ja n dwi a ba yo seeni si ba jəni tɔga kantv baŋa ni. Nmu nan na lagi n ti, nmu bu Zuzefu tuti mu wó ja nmu pa n ti.»

⁵ Zakɔbi deen ma yagi Beer-Seba. O biə bam ma ja-o, ba wəli di ba bu-balwa, di ba kaana bam maama ba jəni sise-tərikooru wuni, nuneeni Pa-faru wum na tɔŋi si ba ki te tin. ⁶ Ba deen ta jaani ba vara mu, di ba zila yalu maama ba na ne Kaanan tuv kum ni tun ba wəli da ba ja vu Ezipi. Zakɔbi deen ma pe o dwi dum maama si ba vu Ezipi. ⁷ Ku maa yi o biə maama mu, di o naaru, bəkəri di busankam maama mu o jaani o vu.

⁸ Zakɔbi bu-baara balv deen na de ba vu Ezipi tun yira mu tuntu:

Ruban deen mu yi Zakɔbi bu-kwian. ⁹ Ruban bu-baara bam maa yi:

Henɔki, di Palu, di Esrom, di Karmu.

¹⁰ Simeyon di bu-baara bam maa yi:

Yemuelt, di Yamini, di Ohadi, di Yakinni, di Tisohari di Sawuli. Sawuli maa yi Kaanan tiinə bukɔ bu.

¹¹ Levi di bu-baara bam maa yi:

Gersoni, di Keyati, didaani Merari.

¹² Zuda di bu-baara bam maa yi:

Eri, di Onani, di Swela, di Faresi, di Zara. Ku nan na yi Eri di Onani, bantv maŋi ba ti Kaanan tuv kum ni mu. Faresi bu-baara bam maa yi Esrom didaani Hamuli.

¹³ Yisakaari bu-baara bam maa yi:

Tola, di Pua, di Yɔbi, di Simirɔni.

¹⁴ Zabalɔn di bu-baara bam maa yi: Seredi, di Elɔni, di Yaleheli.

¹⁵ Zakɔbi kaani Lea bu-baara di ba di biə mu kuntu. O deen nan lugi o biə bam Mezopotami ni mu. Lea ta lugi bukɔ o pa Zakɔbi, o yiri mu Dina. Zakɔbi ka-kwian kam bu-baara di o bukɔ Dina na ki daani, ba maama wó taa yi fiintɔ-batɔ mu.

¹⁶ Gadɔ di bu-baara bam deen mu yi:

Zefon, di Hagi, di Suni, di Ezibon, di Eri, di Arɔdi, didaani Areli.

¹⁷ Aseeri di bu-baara bam maa yi:

Imina, di Isiva, di Isivi di Beria. Ba nakɔ yiri deen mu yi Sera. Beria bu-baara bam maa yi Heberɔ di Malkielɔ.

¹⁸ Laban deen ya kwe Zilpa mu o pa o bukɔ Lea si o ma o ki o tintuŋ-kana. Wuntu di deen ma lu biə bantv o pa Zakɔbi. Bantv di ba biə maama yi fugə-bardv mu.

¹⁹ Zakɔbi kaani Raseeli lugi bu-baara bale o pa-o: Zuzefu didaani Benzamen.

²⁰ Zuzefu di ma lu biə bale Ezipi ni: Manasi di Efrayim. Bantv deen yi Oni kaani tu Potifera bukɔ Asnati biə mu.

²¹ Benzamen bu-baara bam maa yi:

Bela, di Bekeri, di Asabeli, di gera, di Naaman, di Eyi, di Roki, di Mupim, di Hupim didaani Arada.

²² Raseeli bu-baara bantv mu o deen lugi o pa Zakɔbi. Bantv di ba biə maama yi fugə-bana mu.

²³ Dan bu-baaru wum deen mu yi: Husim.

²⁴ Nefitali di bu-baara bam maa yi:

Yahazeli, di guni, di Jezera, didaani Silem.

²⁵ Laban deen ya kwe Bila mu o pa o bukɔ Raseeli si o ma o ki-o tintuŋ-kana. Wuntu di deen ma lu biə o pa Zakɔbi. Bantv di ba biə maama yi barpe mu.

²⁶ Zakɔbi tuti dwi dilv deen na de ba vu Ezipi tun deen yi nɔɔna fusrɔv-bardv (66) mu, nuneeni ba na wu jeeli o bu-kaana bam ba wəli da. ²⁷ Bu-baara bale bam Zuzefu na wu Ezipi ni yi o lu tun na wəli da, Zakɔbi sɔŋɔ tiinə balv na zaŋi ba vu Ezipi tun maama yi nɔɔna fusrpe (70) mu.

²⁸ Zakɔbi deen tɔŋi Zuda mu si o loori yigə o vu Zuzefu te si ba wani ba jeeri daani Gozeni laŋa kam ni. Ba na yi Gozeni tun, ²⁹ di Zuzefu deen pe o tintuŋna ti o sise-təriko yigə yi o din ku baŋa ni o vu Gozeni si o jeeri o ko Zakɔbi. Zuzefu na yɔɔri o na o ko tun, mu o dult o vɔna o kukwər-o yi o kan yi-na si ku dáani. ³⁰ Zakɔbi deen ma ta Zuzefu o wi: «Amu tuti yiə laan ne nmu yi n ta ŋwi! Amu laan na ne cwəŋə, aá ti.»

³¹ Zuzefu ma ta di o curru tum didaani o ko sɔŋɔ tiinə bam o wi: «Amu wó vu a ŋɔɔni di Pa-faru wum a ta ni «Amu curru di a ko sɔŋɔ tiinə deen zuri Kaanan ni mu. Ba maama laan nan tu a te mu yo seeni.» ³² A ta wó pa o lwarɔ ni á yi nayiri-dwi mu, yi á nan jaani á peeni, di á bunɔ, di á naani didaani á wɔŋo maama mu á wəli da á ba yo. ³³ Pe wum wó bəŋi abam si á zu o te. O na bwe abam wi: «Abam tɔŋi be tituŋa mu?», ³⁴ si á fɔgi á lər-o á wi: «Ku na zigɔ dɔbam biini ni tun, dí maŋi dí tɔgi vara mu. Dɔbam kwə di deen nan mu maŋi ba yi nayira.» Kuntu wó pa o pa abam pwələ si á jəni Gozeni laŋa kam ni.» Zuzefu deen tagɔ kuntu beŋwaani Ezipi tiinə culi balv na yiri peeni tun mu.

47 Zuzefu ma vu o ta di Pa-faru wum o wi: «Amu ko di a curru jaani ba peeni, di ba bunɔ, di ba naani didaani ba wəenu maama mu ba ba yo. Lele kuntu, ba tu si ba jəni Gozeni laŋa kam ni mu.» ² O ta ma kuri o curru tum wuni tinu o ja o zu Pa-faru wum te si ba war-o.

³ Pe wum ma bwe Zuzefu curru tum o wi: «Abam tɔŋi be tituŋa mu?» Ba ma lər-o ba wi: «Dí yi nayira mu, nuneeni dɔbam kwə bam deen na tɔŋi tituŋi dilv tun.»

⁴ Ba deen ta ma ta did-o ba wɛ: «Dí tu yo si dí taa zɔvri lɔgv kuntu ni maɲa funfun mu. Beɲwaani, kana kam tiini ka ce Kaanan tuw kum ni mu, yi dí vara bam daa ba nai gaaru si ba taa di. Kuntu nan tun, dí laan nan loori-m mu, dí tu, si n na se, si dí taa zɔvri Gozenti laɲa kam ni.»

⁵ Pa-faru wum ma ta di Zuzefu o wɛ: «Nmu ko di n curru tum tu nmu te mu. ⁶ Ezipi tuw kum ni maama wu n juɲa ni. Pa ba jɔni tɔga kam me maama na lamma tun. Pa-ba pwələ si ba taa zɔvri Gozenti ni. Nmu ma na maani ni ba wɔlv tiini o ye vara kɔnɔ lanyirani, si n kwe amv tuti naani dum n ki kv tu juɲa ni si o taa nii-di o pa-ni.»

⁷ Zuzefu laan ma ja o ko Zakɔbi o zu si o wari Pe wum. Zakɔbi deen ma sɔɔli We yu-yoɲo o ki Pa-faru wum yuu ni. Kuntu na ti tun, ⁸ Pe wum ma bwe-o o wɛ: «Nmu jɔgi buna yagra mu?» ⁹ Zakɔbi deen ma leri Pe wum o wɛ: «Amv buna a na me a beeri lɔgv baɲa ni tun yi bi di fiintɔ mu (130). Buna yam kuntu nan ba daga yi ya su di cam. Amv buna yam bá twe a kwə deen na me buna yalv ba beeri lɔgv baɲa ni tun.» ¹⁰ Zakɔbi daa ta ma wari We o pa Pa-faru wum yi o laan nuɲi da o tee ni.

¹¹ Zuzefu deen ki Pa-faru wum na bri-o si o ki te tun mu. O ma pa o ko di o curru tum jəɲə je Ezipi ni si ba taa zɔvri da. Tɔga kalv o deen na pe-ba tun laan jigi ba tuti nyum mu yi ka lamma ka dwe Ezipi tɔga kam maama. Je sum kuntu deen bwələ di Ramsesi tuw kum na wu Gozenti laɲa kam ni tun mu. ¹² Zuzefu deen mu ta jɔgi o ko, di o curru tum, di ba kwaga kam maama ni-wɔdiu. Nankwin di bu-balwa maama deen di wuntu juɲa ni mu.

Zuzefu di kana maɲa kam taani

¹³ Wɔdiu deen təri lɔgv kum maama je je ni. Kana kam deen ce Ezipi ni didaani Kaanan ni yi nɔɔna bam maama deen wura ba zaɲi ba je di kana. ¹⁴ Nɔɔna maama deen maa tui Zuzefu te ba yəgi muna. O di deen ma la səbu kum o ja o vu Pa-faru wum sɔɲɔ. ¹⁵ Ezipi tiinə bam di Kaanan tiinə bam ma di ba səbiə ba ti yi kana ta wura. Ezipi tiinə maama ma vu Zuzefu te ba wɛ: «Pa dɔbam wɔdiu, si dí yi pu di kana yi n ta zɔgi da! Dí səbu maama ti.»

¹⁶ Zuzefu deen ma ta di ba o wɛ: «Nan ja-na á vara á ba á pa-ni. Abam səbu na sunt kv ti, amv wó yəgi wɔdiu a pa abam si á vara bam leri səbu yuu ni.» ¹⁷ Ba ma ja ba vara bam ba vu Zuzefu te, yi o di pa-ba wɔdiu o ma o ləni ba sise yuu ni, di ba peeni di ba bunu yuu ni. O deen ta pe-ba wɔdiu ba naani di ba bine ɲwaani mu. Dintv bini dum ni o deen me wɔdiu kum o ləni ba vara bam maama.

¹⁸ Bini didoɲ daa ma yi. Ezipi tiinə deen ma vu Zuzefu te ba wɛ: «Dɔbam tu, dí bá wani dí səgi cɔga kam nmu yigə ni. Dɔbam səbu ti, dí vara maama maa wu nmu juɲa ni. Kulv yirani laan na daari tun mu yi dí karti sim didaani dí tuti yira yam. ¹⁹ Nan kwaani n wəli dɔbam. Kv na dai kuntu, dí wó je mu didaani dí tɔga kam maama. Yəgi dɔbam didaani dí karti sum si n pa dɔbam wɔdiu. Dɔbam wó ji Pa-faru wum gambe yi o ta wó taa te dí tɔga kam di, nuneeni n na pe dɔbam wɔdiu si dí jɔɲi dí tuti, di wo-dwə si dí tɔga kam di bá taa tigi kafə.»

²⁰ Zuzefu deen ma yəgi Ezipi tɔga kam maama pa ka ji Pa-faru wum nyum. Kana kam na tiini ka ce tun, Ezipi tiinə bam maama deen maa jɔgi ba karti ba yəgi kuntu. Pa-faru wum ma ba o taa te tɔga kam maama. ²¹ Zuzefu deen ma pa nɔɔna bam ji gambe mu, kv zɔgi Ezipi daa didva ni si kv yi kakam daa ni. ²² Kv nan na yi Ezipi kaanum tiinə bam, o deen wu yəgi bantv tɔga, beɲwaani Pa-faru wum deen mu pɔɔri o wɔdiiru o pai bantv si kv yi ba ni. Kuntu ɲwaani ba deen ba maɲi si ba kwe ba tɔga ba yəgi ba pa Zuzefu.

²³ Zuzefu ma ta di nɔɔna bam o wɛ: «Á wu ne na? Abam didaani á tɔga kam maama laan jigi Pa-faru wum nyum mu. Nan jɔɲi-na wo-dwə á vu á du á karti sum ni. ²⁴ Wɔdiu zagum maɲa ni, si á pɔɔri wɔdiiru tum kuni binu. Á wó kwe pɔɔrum didva á ba á pa Pe mu, yi á daari pɔɔrum yana á jɔgi á ma á ki á wo-dwə didaani á ni-wɔdiu si kv pa abam di á digə tiinə.» ²⁵ Nɔɔna bam deen ma leri ba wɛ: «Dí tu, nmu jɔɲi dɔbam mu n yagi. Nmu na tiini n ki dɔbam lanyirani kuntu tun, dí wó taa yi Pe wum gambe.»

²⁶ Zuzefu deen ma leri o pa ni si di taa tɔɲi Ezipi tɔga maama baɲa ni. Di nan wura mu di zum tintv. Kv zɔgi mu wɛ wɔdiiru zagum maɲa ni, si nɔɔna maama pɔɔri-ti kuni binu. Pɔɔrum didva maa wó taa yi Pa-faru wum nyum. Kaanum tiinə bam tɔga yirani mu deen tɔgi ka dai Pe wum nyum.

Zakɔbi twe si o ti

²⁷ Yistrayeli tiinə bam ma leri ba zɔvri Ezipi ni. Ba deen wu Gozenti laɲa kam ni mu. Dáani mu ba deen tiini ba duni yi ba dwi ta puli zanzan.

²⁸ Zakɔbi deen jɔni Ezipi ni buna fugə-yarpe (17) mu. O ɲwia deen jaani buna bi didaani fiinna-yarpe (147) mu. ²⁹ O deen tu o maani ni kv daa bá dáani si o ti. O ma bəɲi o bu Zuzefu o ta o wɛ: «Nuneeni nmu yi na su di amv, si n kwe n juɲa n ki amv cwe kuri ni si n du durə. Goni ni n pa-ni ni nmu wó duri amv ɲwaɲa si n bri n cɔga di amv. Se ni: a na tɔga, n bá ki-ni Ezipi ni. ³⁰ Amv na maa ve a kwə te, a lagɔ si á ja-ni mu á nuɲi Ezipi ni. Á laan maa wó ja-ni á vu á ki me ba deen na

ki amu kwə bam tun.» Zuzefu ma ləri o wɪ: «Amu wó ki nmu na wɪ a ki te tun.»

³¹ Zakɔbi ma ta did-o si o fɔgi o du durə si o ki kuntu. Zuzefu ma suni o du durə dum o pa-o. Zakɔbi ma guni o pəni o pwəgə je ni yi o ki Wɛ le.

48 Ku deen daa wu dáani yi ba ta di Zuzefu ba wɪ: «N ko ba jigɪ yazurə mu.» Zuzefu ma ja o bu-baara Manasi di Efrayim, o wəli da o vu si o daani o ko yawu kum. ² Ba na yi da tun, mu nɔɔnu tagi di Zakɔbi o wɪ: «N bu Zuzefu tu si o daani n pwəgə.» Zakɔbi deen ma ki o titi o ki daani o zaɲi o pwəgə je ni o jəni. ³ O ma ta di Zuzefu o wɪ:

«Amu na wu Kaanan tu Luuzi ni tun, Dam-fɔɔ Tu Wɛ dum deen vuri o titi di amu. Di deen ma ki amu yu-yoŋo dáani. ⁴ Wɛ ma daari Di ta di amu Di wɪ: «Amu wó pa n dwi puli si n na kɔgɔ zanzan, yi nmu biə ji tuni zanzan. Amu ta wó daari a kwe tɪga kantu a pa-m si n di n dwi dum taa te-ka maŋa maama.»

⁵ Tɔ, amu bu, amu nan lagi si n ta n ye wɪ: n biə bale bam n na lugi Ezipi ni yi a deen ta wu tu yo tun wó ji amu biə mu. Efrayim di Manasi laan yi amu biə mu, nɛɛɛnti Ruban di Simeyon na maŋi ba yi amu biə te tun. ⁶ Nmu daa n na lugi biə badonnə, si ba laan taa yi n titi biə. Ku nan yi Efrayim di Manasi yura baŋa ni mu ba di wó jɔŋi ba tɪga kam pɔɔrum. ⁷ Amu deen na zigi Mezopotami ni a maa joori tun, a wu deen tiini ku cɔgi di n nu Raseeli na tigi Kaanan tu kum ni tun ŋwaani mu. Dí na wu cwəŋə ni dí ve tun, o tɪga yi ba ki-o cwəŋə kam yuu ni mu, ku bwələ di Efrata.» (Efrata yi Betelhem mu).

⁸ Zakɔbi deen ma na Zuzefu bu-baara bale bam yi o bwe o wɪ: «Bantu yi bra mu?» ⁹ Zuzefu ma ləri o ko o wɪ: «Ba yi biə balu Wɛ na pɛ amu yo tun mu.» Zakɔbi ma ta o wɪ: «Pa ba yi a yura si a sɔɔli Wɛ yu-yoŋo a ki ba yuu ni.» ¹⁰ Zakɔbi deen nan tiini o kwun mu, yi o yiə deen wura ya dwiə. Zuzefu ma ja o biə bam o yi o yura. O ko deen ma kukwəri-ba lanyran. ¹¹ Zakɔbi ma ta di Zuzefu o wɪ: «Amu deen daa maŋi a ba tuni si a na nmu titi yibiyə. Nan nii! Wɛ laan pɛ a na n biə bam di a wəli da.»

¹² Zuzefu deen ma pa o biə bam fufɔ dáa o ko nɛ baŋa ni. O titi ma tiiri o ko yigə ni yi o cɔɔli o yibiyə tɪga ni. ¹³ Zuzefu ma pa o biə bam zigi Zakɔbi se sun ni. Efrayim wu Zakɔbi jagwiə ni yi Manasi maa wu o jazum ni. ¹⁴ Zakɔbi deen ma gari o jazum dum o daŋi Efrayim yuu ni, yi wuntu mu yi nyaani wum. O ma daari o kwe o jagwiə kam o daŋi Manasi yuu ni. Wuntu nan mu yi bu-kwian kam. ¹⁵ O ma daari o kwe Wɛ yu-yoŋo o ma ki Zuzefu yu-yoŋo yi o wɪ:

«Wɛ wó ki biə bantu yu-yoŋo.

O yi Wɛ dilu amu kwə Abraham di Yizaki deen na sɛ ba pa-o tun mu.

Wɛ dum duntu mu nii amu baŋa ni ni nayuru te a ŋwia maama wunti si ku yi zum.

¹⁶ Amu cam dwi maama wunti, o maleka kam mu yəni o li-ni di wunti.

Wɛ dum duntu wó ki bəkəri sum yu-yoŋo.

Wɛ wó pa nɔɔna taa tɔgi biə bantu baŋa ni ba guli amu yuri,

ku wəli di amu kwə Abraham di Yizaki yura yam.

Wɛ wó pa ba dwi puli zanzan lugu baŋa ni.»

¹⁷ Zuzefu na nɛ ni o ko jazum dum daŋi Efrayim yuu ni tun, mu ku tiini ku daan-o. O deen ma kwaani si o dwani o ko jazum dum Efrayim yuu ni, si o ja o vu o daŋi Manasi yuu ni. ¹⁸ Zuzefu ma ta di o ko o wɪ: «A ko, wuntu mu yi bu-kwian kam. Nan kwe n jazum n daŋi wuntu yuu ni.» ¹⁹ O ko wum ma vun yi o wɪ: «Amu bu, a ye ku ni ni. Wuntu dí wó suni o ji nɔn-kɔgɔ. O nyaani wum nan wó taa daga o dwe-o, yi o dwi dum mu wó ji tuni zanzan.»

²⁰ Duntu de dum ni Zakɔbi ma sɔɔli Wɛ yu-yoŋo o ki ba yuu ni yi o wɪ: «Yisrayeli tiinə na yəni ba kwe Wɛ yu-yoŋo ba ma ki wulu maama yu-yoŋo, baá taa tɔgi á yura yam ŋwaani yi ba wɪ: «Wɛ wó pa n ta n yi nɛɛɛnti Efrayim didaani Manasi na yi te tun.» Ku ki kuntu mu yi o pa Efrayim ke Manasi yigə.

²¹ Zakɔbi deen ma ta di Zuzefu o wɪ: «Ku laan yi amu tuntu. Wɛ nan wó taa wura abam tee ni si o ja abam o joori á nabaara tɪga kam si á taá je da. ²² Ku nan na yi nmu titi, n dwe n cɔrru tun maama. A kwe pweeru laŋa kalu a na mɛ a su-lɔŋə didaani a taŋa a vri-ka Amɔɔrti tiinə bam tee ni tun mu a pa-m.»

Zakɔbi ki o biə bam yu-yoŋo

49 Zakɔbi deen ma bəŋi o bu-baara bam yi o ta di ba o wɪ: «La-na daani amu yigə ni si a maŋi a bri abam kulɔ jwa na wó ki á yura ni tun.

² Zakɔbi biə bam, nan jeeri-na, si á cəgi. Cəgi-na á ko Yisrayeli taani dum.

³ Ruban, nmu mu yi amu bu-kwian.

N maa n yi a nɔn-duŋu jana bu, yi n bri amu dam. Nmu dam di n zulə tiini ya gaali nɔɔna maama.

⁴ Nmu nan nyi nɛɛɛnti na na cuuri te tun mu, n ba zigi jəgə didva.

Kuntu tun, nmu bá ke yigə.

Nmu zu n ko sara wunti n cɔgi-ka,

n na pəni di amu kaani wudoŋ tun ŋwaani.

⁵ Simeyon di Levi yi cɔrru mu.

Ba su-lwaanu tum jaanu vuvugə mu ti tui.
⁶Amu ba lagi ba jəŋə je maŋa di maŋa!
 Dí bá jeeri daani si dí bam bana,
 Beŋwaanu, ba tɔgi ban-zɔŋɔ baŋa ni ba gu nɔɔna
 ba daari ba pa nabe gwarigi yɔɔ yɔɔ.
⁷Amu sɔɔli lwarim a yagi ba ban-lum dum baŋa ni,
 ba na tiini ba ki leeru tun ŋwaanu.
 Ba tiini ba jigi pu-siŋa zanzan.
 A lagi a lagi ba dwi dum a yagi tɔga kam
 maama baŋa ni mu,
 si ba gwaanu di Yisrayeli dwi tiinə bam maama.

⁸Zuda, nmu curru tum wó te-m.
 N jiŋa wó taa wu n dɔna bakala ni si n want-ba.
 Nmu ko biə wó ba ba kuni doonə
 tɔga ni ba zuli-m.

⁹Amu bu Zuda, n nyi di nyon-pwala mu,
 N nyi di nyon-kana na zi ka wodi
 yi ka laan vwe ka joori ka vu
 ka tigi cumm ka tigə je ni tun mu.
 Nɔɔn-nɔɔnu ba lagi si o daani-m.

¹⁰Zuda wó taa ze paari nacəgə kam mu.
 O dwi dum nan wó taa di paari mu maŋa maama.
 Dwi-ge tiinə wó ja wəənu ba ba pa-o
 yi ba cɔɔli ba yibiyə tɔga ni ba zul-o.

¹¹Wuntu yəni o jaanu o bunaga o ve o le tiu yira ni,
 di ku tweeru biə na maŋi ba lamma te tun di.
 O kwe tweeru biə nyva mu o ma zari
 o gwaaru tum.

¹²O yiə laan wó taa suna lanyiranu,
 nuneeni diven balu o na nyɔa tun.
 O yələ maa wó taa tiini ya pura
 ni nayla te.

¹³Zabulon wó taa zuru nunu ni ni mu,
 nabwəəru wó taa tui ti zigi je sum kuntu ni.
 O laŋa kam di wó yali ka vu ka yi Sidon je sum.

¹⁴Yisakaari nyi di bunaga mu na tiini ka damma
 yi ka tigi ka zila ywəllu tile titari ni
 ka sin tun mu.

¹⁵Wuntu ne ni o zurim je sum lamma,
 didaani o tɔga kam maama.
 Kuntu ŋwaanu o laan ma se si o ziji zila yam
 yi o daari o se titɔŋ-cɛera ni gambaa te.

¹⁶Dan mu wó taa te o nɔɔna di cɔga.
 O dwi dum wó jəni Yisrayeli tiinə bam wunu.

¹⁷Dan nan wó taa nyi di bisankwa mu,
 ka na tigi cwəŋə ni ni tun.
 Ka maa wó zari ka dɔni sisəŋə nakilə

si ka pa diru wum yali o tu o kwaga titari ni.

¹⁸Baŋa-We, amu cəgi nmu mu si n jonji-ni n yagi!

¹⁹Ku na yi Gadu, vinvirna mu wó
 kwaani si ba vri-o.
 Wuntu nan wó pipiri o zəli-ba pa ba viiri.

²⁰Aseeri tɔga kam wó taa ki wodi-laaru zanzan.
 Oó taa jigi wodi kulu na maŋi di pɛ dim tun.

²¹Nefitali nyi di fərə kalu ba na yagi si ka
 taa te ka titi tun mu.
 Ka maa luri bu-laaru.

²²Zuzefu nyi di tiu kulu na ləri biə zanzan tun mu.
 Ku maa zɔga ku bwələ di bugə,
 yi ku ne sum yɔɔri si tɔgi si ma diini kəbrə baŋa.

²³O duna bam ma ta ba cuna di yi-suna
 si ba ciŋ-o ba ja.

²⁴O titi taŋa kam nan yɔɔri ka zigi mu cɔga cɔga.
 O jun sum maa dana si o taa tai o cuna.
 Baŋa-We dum na yi Zakəbi dwi tiinə Dam
 maama Tu wum tun
 mu wó pa Zuzefu dam.
 Wuntu nii o nɔɔna baŋa ni, ni nayuru te mu.
 O maa yi Yisrayeli tiinə dalum je, ni piu mu te.

²⁵Nmu ko We dum, dintu mu wó wəli-m.
 Dam-fərə Tu We dum mu wó ki nmu yu-yoŋo.
 Dintu wó pa dua nuŋi weyuu ka taa ni.
 Na di wó buri tɔga kuri ni.
 We wó pa n na dwi zanzan,
 yi n vara di taa daga.

²⁶Nmu ko na sɔɔli We yu-yoŋo o yagi
 n yuu ni te tun
 dwe wo-laaru tulv na wu faŋa faŋa
 pweeru tum ni tun.
 We wó pa nmu Zuzefu na wodiiru di
 wo-laaru ku ja gaali.
 Di wu ki nmu yu-yoŋo,
 nmu wulv na yi pabu nmu curru tum
 maama yigə ni tun.

²⁷Benzamen nyi di wiiru na jaanu vara
 ku tɔri tun mu.
 Zizija maama o yəni o di o na jaanu kulu tun mu.
 Si didaan-ni na yiə,
 o daa pɔɔri kulu maama na daari tun.»

²⁸Yisrayeli dwiə fugə-yale yam mu kuntu, didaani
 ba ko deen na tagi te o ma sɔɔli We yu-yoŋo o ki ba

yuu ni tun. O kwe We yu-yoŋo o ma ki ba yu-yoŋo si ku maŋi di ba didva didva na yi te tun mu.

Zakɔbi tɔvni

²⁹ Zakɔbi deen laan ma pa o biɛ bam kwɛrɛ kantv yi o wi: «Ku laan ge fun si amv di ti si a vu a nabaara bam te. Amv na tiga, kwe-na amv á ki gugoro dilv ni ba deen na ki amv kwɛ bam da tun. Tiga kam deen ya yi Heti tu Efrɔn nyum mu. ³⁰ Gugoro dum kuntv wv Makpela pwɛlɛ kam ni mu, yi di bwɛlɛ di Kaanan tv Mamre. Abraham deen yɛgi-di Efrɔn tee ni mu, si o taa ki o nɔɔna di wvni. ³¹ Dáani mu ba deen ki Abraham di o kaani Sara. Ba ma daari ba ki Yizaki di o kaani Rebeka di wvni. Amv di deen ki a kaani Lea da. ³² Abraham deen nan yɛgi bɔɔni dum didaani pwɛlɛ kam maama mu Heti tiinɛ bam tee ni.»

³³ Zakɔbi deen ma bri o biɛ bam ba na wó ki te maama tun o ti. O laan ma guni o pɛni o pwɛgɛ je ni, yi o ti.

50 Zuzefv deen na maani ni o ko tigi tun, o ma part o tv o baŋa ni, o maa jug-o o kukwɛrɛ yi o keeri lanyirani. ² Zuzefv deen ta pe ni mu si o tintvɔna kwe trali nugɛ ba ma turi o ko yira yam ba kwe ba tiŋi si ba laan di o luɛ. Ba ma suni ba kwɛ-o ba tiŋi. ³ Ba deen me da fiinna mu ba kwɛ-o, ni ku na yɛni ku ki te tun. Ezipi tiinɛ bam deen ma keeri-o da fusurpe.

⁴ Ba kɛrɛ maŋa kam na ti tun, mu Zuzefv deen tagi Pa-farv wvm nakwa bam o wi: «Ninɛɛni abam yi na su di amv, si á kwe-na kwɛrɛ kantv á vu á ta di Pa-farv wvm ni: ⁵ «A ko na lagi o ti tun, o pe a du durɛ a pa-o ni: a maŋi si a ki-o yibeeli dilv o na kwɛ o tiŋi o tuti ŋwaani Kaanan tv kum ni tun mu. Kuntv tun, pa-ni pwɛlɛ si a vu dáani a ki a ko wvm si a laan joori.» ⁶ Pa-farv wvm na ni tun, o maa wi: «Ve n ki n ko wvm, si ku tɔgi o na pe n du wi ní ki te tun.»

⁷ Zuzefv deen ma ja o ko wvm o vu si o ki. Pa-farv wvm sariya-dirɛ nakwa bam maama deen tɔg-o mu ba vu. Dideera balv maama na wv Pe sɔŋɔ ni tun didaani Ezipi tv kum dideera bam maama di deen wura. ⁸ Zuzefv digɛ tiinɛ di o currv tum didaani o ko sɔŋɔ tiinɛ maama deen de-o mu ba vu si ba ki o ko wvm. Balv yirani na daari Gozɛni ni tun maa yi bu-balwa sim, didaani peeni, di bɔni, ku wɛli di naani mu. ⁹ Jar-kɛrɛ di ma tɔgi ba vu, ba badonnɛ je sise-tɛrikooru wvni yi badonnɛ di dɔgi sise baŋa ni ba maa veɛ. Ku deen tiini ku yi kɔ-fɔrɔ mu.

¹⁰ Ba ma vu ba be Zurden bugɛ kam yi ba daari ba yi jɛgɛ kalv Atadi na ferti o muna da tun. Ba ma zigɛ da ba mɔ naguru wɛɛni. Zuzefv ma maŋi da da yarpe o keeri o ko wvm yi o di luɛ kam. ¹¹ Kaanan tiinɛ balv

na zɔvri je sim kuntv ni tun na ne ba kɛrɛ kam Atadi jɛgɛ kam ni tun, ba maa wi: «Ezipi tiinɛ bantv na jeeri yo tun wv mu tiini ku dɔgi yi ba keeri zanzan.» Ba deen maa jugɛ jɛgɛ kam ba bæi ni «Abel-mizarim». Jɛgɛ kam kuntv maa yi Zurden bugɛ kam bube didum dum seeni.

¹² Zakɔbi biɛ bam deen ma ki ba ko na pe-ba ni si ba ki te tun. ¹³ Ba deen zɔŋi o yira mu ba vu ba ki Kaanan ni. Ku nan yi gugoro dum na wv Makpela pwɛlɛ kam ni tun mu ba deen ki-o. Di bwɛlɛ di Mamre mu, yi Abraham yɛgi-di Heti tu Efrɔn tee ni si o taa ki o nɔɔna di wvni. ¹⁴ Ba deen na ki o ko wvm ba ti tun, Zuzefv laan ma joori Ezipi, wuntv di o currv tum, ku wɛli di balv maama na de ba vu Zakɔbi luɛ kam tun.

Zuzefv joori o pa o currv tum na baari

¹⁵ Zuzefv currv tum na maani ni ba ko daa tɛrɛ tun, ba ma ki ni daani ba wi: «Dí deen na tiini dí ki lwarim dí pa Zuzefv tun, de dilv o bam ta wv dibam baŋa ni, yi o bɔŋi si o joori o ŋwi juni dí yira ni.» ¹⁶ Ba deen ma tɔŋi kwɛrɛ ba pa Zuzefv ba wi: «Nmu ko daama yagi ni dintv mu yi o laan daari o ti, ¹⁷ yi o wi dí ta taani dintv di nmu ni «A loori-m si n kwe n currv tum lwarim di ba na ki wo-lɔŋɔ kulv ba pa ku yi-m tun n yagi n ma n ce-ba.» Dibam yi n ko wvm We tintvɔna mu. Dí loori-m si n kwe lwarim dilv dí na ki-m tun n yagi n ma n ce dibam.» Ba kwɛrɛ kam na tv Zuzefv zwe ni tun, o ma kan yi-na.

¹⁸ O currv tum di laan ma vu o te. Ba ma tiiri tiga ni o yigɛ ni yi ba wi: «Dibam laan yi nmu gambɛ mu.» ¹⁹ Zuzefv deen ma ta di ba o wi: «Yi taá kwari-na fɔvni. Amv bá wanti a lɛri We yuu ni. ²⁰ Abam deen ya bɔŋi si á ki amv mu lwarim. We ma pipiri á bubɔŋi dum pa di ki lam. Kulv na suni ku ki tun ya na wv ki, nɔɔna zanzan ŋwia zum yaá je mu. ²¹ Kuntv ŋwaani, yi taá kwari-na fɔvni. Amv wó taa nii abam di á biɛ baŋa ni si á na wɔdiu á di.» O deen ta ŋɔɔni wo-laaru di o currv tum mu pa ba joori ba na baari.

Zuzefv tɔvni

²² Zuzefv di o ko sɔŋɔ tiinɛ bam ma lɛɛri ba maŋi Ezipi ni. O bina maama deen maa yi bina bi di fugɛ (110). ²³ O deen ne Efrayim biɛ si ku yi dwiɛ yatɔ laŋa ni. Manasi bu Makira di biɛ deen ta jɛni Zuzefv ne baŋa ni ba lura maŋa ni.

²⁴ Zuzefv deen ma ta di o currv tum o wi: «Ku laan yi amv tɔvni. We nan mu wó zɛni abam. Dl wó ja abam Dl ja nuŋi lvgv kuntv ni, yi Dl daari Dl ja abam Dl joori á nabaara tiga kam si á taá je da. Tiga kam kuntv Dl ya suni Dl yiɛ Dl du durɛ mu si Dl kwe-ka Dl pa Abraham, di Yizaki, di Zakɔbi.» ²⁵ Zuzefv deen ma pa

Zakɔbi biə bam du durə ba pa-o yi o wi: «We wó suni Dl ba Dl wəli abam si á yagi yo. Abam nan na maa viirə, si á kwe amv kwi sun á wəli da á ja ke.»

²⁶Zuzefu deen jigi bina bi di fugə (110) mv yi o ti. Ba ma kwe trali nugə ba ma turi o yira yam ba kwe ba tiŋi. Ba na ki kuntu ba ti tun, ba deen ja-o ba ki daka ni mv ba zigi Ezipi tu kum ni.

50:25 Nuɲim 13:18; Zozwe 24:32

Nuɲim Tɔnɔ

Nuɲim Tɔnɔ kum te We na tɔgi Moyisi baɲa Dl joɲi Dl nɔɔna bam Ezipi gabeem dum wɔnti Dl yagi te tun mu. We deen tɔgi puɲu na jaani mim yi ku laan ba di ku zwea tun baɲa ni mu Dl li Dl tuti Dl bri Moyisi, yi Dl daari Dl pa-o ni si o tɔgi Yisrayeli tiinɛ bam yigɛ o ja-ba o nuɲi Ezipi tuw kum ni (Pupwara 3). We ma tiɲi cwɛɲɛ Nani-sɔɲu kum wɔnti si Dl nɔɔna bam wani ba nɔnti tu-kura baɲa ni ba be. Ba na yi Sinayi piu kum tun mu We tɔgi Moyisi baɲa Dl pa Dl nɔɔna bam Dl ni-kaana yam. Ku dai We niɛ fugɛ kam yirani mu We deen kwe Dl pa-ba. Dl ta pe-ba niɛ si ba lwardi ba na wɔ taa tui Dl yigɛ te ba zuli-Dl tun. Dl ma bri Moyisi si o lwardi o na wɔ ki te o pu vwe, si di taa wai di gɔi yi ba joori ba cwi-di me di me maama ba na wɔ vu si ba yɛni ba jeeri We da tun.

1 Zakɔbi bu-baara balu na tɔgi did-o ba vu ba zɔvri Ezipi ni tun yira mu tintu. Nɔɔnu maama di o digɛ tiinɛ deen mu de ba vu.

²Ruban, di Simeyon, di Levi, di Zuda.

³Yisakaari, di Zabulɔn, di Benzamen.

⁴Dan, di Nefitali; Gad, di Aseeri.

⁵O bu Zuzefu deen manɲi o wu Ezipi ni mu. Zakɔbi dwi dum maama deen yi fusurpe mu. ⁶Zuzefu di o curru tum kuntu maama tum maa ba ba ti, ku wɛli di bantɔ di maɲa kam kantɔ nɔɔna bam maama. ⁷Yisrayeli dwi tiinɛ bam deen nan ta puli mu zanzan yi ba kɔgɔ daga ku gaali. Ba ma tiini ba ki dam yi tuw kum maama su di ba dwi dum yirani.

⁸Pa-dɔvru di deen ma joɲi Ezipi o te. Wɔntu maa yɛri Zuzefu ni ni. ⁹Pe wum ma ta di o nɔɔna bam o wu: «Nii-na Yisrayeli tiinɛ bantɔ na puli zanzan te yi ba jigɛ dam ba dwe dɔbam. ¹⁰Pa-na si di ki swan di ci ba pulim dum, si ku na dai kuntu, najara na tu dɔbam didaani tuw kudɔɲ tutari ni, baá wɛli dɔbam dɔna bam wɔnti ba ki najara didaani dɔbam yi ba laan duri ba lu dɔbam tuw kum ni.»

¹¹Kuntu ɲwaani Ezipi tiinɛ ma kuri tutɔɲa yuutiinɛ si ba taa beesi-ba di tutɔɲ-deera. Ba ma pa Yisrayeli tiinɛ bam lo Pitom tuw didaani Ramsesi tuw si Ezipi Pe wum taa zigɛ o wɔdiiru da. ¹²Ba nan na yɛni ba tiini ba beesi-ba te tun mu Yisrayeli tiinɛ bam laan fɔgi ba pulɛ zanzan yi ba jagɛ je maama. Ku ma pa Ezipi tiinɛ bam tiini ba kwarɛ fɔvni di Yisrayeli tiinɛ bam. ¹³Ezipi tiinɛ bam ma pa ku ce Yisrayeli tiinɛ bam yira yi ba tiini ba beesi-ba di tutɔɲa. ¹⁴Ba ma pa ba ɲwia ki cam didaani wara magum di turu tutɔɲ-deera. Ba deen ta fun-ba si ba taa tɔɲa ba kart di ba kadwi ni. Kuntu tun Ezipi tiinɛ bam deen beesi Yisrayeli tiinɛ bam yi ba ba jigɛ ba ɲwana.

¹⁵Kaana bale deen maa wura balu na yɛni ba zɛni Ebru kapwi si ba lu biɛ tun. Ba didɔva yiri mu Sifira. Wɔdɔɲ wum di yiri maa yi Pua. Ezipi Pe wum ma ta di ba o wu: ¹⁶«Á na yɛni á wɛli Ebru kaana bam si ba lu, yi ba na luga, si á fɔgi á nii. Bu wum na yi bɛkɛrɛ,

si á gv-o. O daa na yi bɛsankana, si á yag-o si o ta o ɲwi.» ¹⁷Kaana bale bam maa kwari We, yi ba wu se Ezipi Pe wum ni. Ba maa pai bɛkɛri sum wura.

¹⁸Pe wum ma bɛɲi kaana bam yi o bwe-ba o wu: «Bɛɲwaani mu á ki kuntu yi á pai bɛkɛri sum ta ɲwi?»

¹⁹Ba ma lɛri ba wu: «Pe. Ebru kaana bam dai nɛɛni Ezipi kaana bam te. Bantɔ waruma mu. Ba ma yɛni ba garɛ ba lu ba ti mu yi dɔbam laan yi ba te.» ²⁰Kuntu ɲwaani We ma ki kaana bale bam lanyirani. Yisrayeli tiinɛ bam deen puli mu yi ba kɔgɔ tiini ku gaali. ²¹Kaana bale bam na kwari We tun ɲwaani, Dl ma pa ba di lu biɛ.

²²Pa-faru wum laan ma pa o nɔɔna bam maama ni dintu Dl wu: «Ebru tiinɛ na lugɛ bɛkɛrɛ maama, á manɲi si á dul-o mu á di Nili bugɛ kam ni. Ku daari ku na yi bɛsankana, si á yag-o si o ta ɲwi.»

Moyisi lura taani

2 Levi dwi tu didɔva deen ma di o tuti dwi tiinɛ buko wɔdɔɲ o ma ki o kaani. ²Kaani wum ma ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ. O ma na ni bu wum lamma. O ma da ku ɲwaani o sɛg-o cantu sɛtɔ. ³O laan ma maani ni o daa bá wani o sɛg-o. O ma kwe tutɔgɔ ba na me sange ba sɔ-ku tun, yi o daari o kwe kutaaɔ o ma turi-ku si na yi wani ba zu. O deen ma kwe bu wum o ki ku wɔnti yi o daari o ja-o o vu Nili bugɛ kam ni o sɛg-o nancan-gullu wɔnti. ⁴Bu wum nakɔ deen maa zigɛ da yi o tult o nii kulɔ na wɔ ki-o tun.

⁵Ku na ki fun tun, Ezipi Pe buko deen ma tu bugɛ kam si o swe o yira. O tintɔɲ-kaana maa ve ba kaagi bugɛ kam ni dum ni. O laan ma tult o na tutɔgɔ kum nancan-gullu tum wɔnti yi o tɔɲi o tintɔɲ-kana si o vu o ja-ku o ja ba. ⁶O ma puri ku ni yi o na bu-sɛtɔɲa na tigi da yi o keerɛ. Bu wum ɲwana ma zu-o. O ma ta o wu: «Ebru tiinɛ bu-balwa bam didɔva mu tintu.»

⁷Bu wum nakɔ wum ma vu Pe buko wum te o bwe-o o wu: «A ve a beeri Ebru tiinɛ kaana bam wɔnti a pa-m si ba didɔva taa pai bu wum ɲɔgi yili na?» ⁸O ma se

1:1 Zakɔbi yiri didɔɲ yi Yisrayeli. 1:15 Ebru tiinɛ di Yisrayeli tiinɛ yi bidwi.

1:4 Pulim 46:8-27 1:14 Pulim 15:13 2:1 Nuɲim 6:20; Garum 26:59 2:2 Ebru 11:23

yi o wi: o ve! Bɛsankana kam ma vu o bɛɓi bu wum nu si o ba. ⁹Pe bukɔ wum ma ta did-o o wi: «Ja bu wuntu n vu sɔɓɔ n ta n nii o baɗa ni n pa-ni. Amu wó ɗwt-m ku ɗwaani.» Kaani wum ma suntu o ja bu wum o vu sɔɓɔ, o maa jug-o o kɔna.

¹⁰Bu wum deen na bigi fun tun, o nu wum ma ja-o o vu o pa Pe bukɔ wum si o kwe-o o ma ji o titi bu. O deen ma pa bu wum yiri ni «Moyisi», yi o wi: «A na liir-o na wunti tun ɗwaani.»

Moyisi duri o vu Madian

¹¹Moyisi deen na bigi baaru o ti tun de didua o ma zaɓi o nuɓi o vu o titi Ebru tiine bam na zuuri me tun. O ma nii o na ba yira na ce di tituɗ-deera te tun. O ta ma na Ezipi tu wudoɗ na jigi Ebru tu didua o maga. ¹²O ma dubi o yi o nii je maama yi o wu ne nɔɔn-nɔɔnu. O ma magi Ezipi tu wum o gu, yi o daari o kwe-o o sɛgi kasulu wuni.

¹³Tiga na puuri tun, o daa ma nuɓi yi o na Ebru tiine bale na jigi daani. O ma bwe wulu na tusi tun o wi: «Bee mu yi nmu jigi n doɗ Ebru tu n maga?» ¹⁴Nɔɔnu wum ma lar-o o wi: «Wɔɔ mu pe nmu ni si n tan yi didaaru dibam baɗa ni, si n buuri dibam bura? Nmu wó gu amu n weli Ezipi tu wum n na gu tun wuni mu na?» Moyisi na ni kuntu tun, fuuni ma zu-o yi o buɗi o titi ni o wi: «Ciɗa ɗwaani tun, a na ki te tun lwarɗi jaja mu.»

¹⁵Ezipi Pe wum deen ma ni kulɔ na ki tun. O ma kwaani si o gu Moyisi. Moyisi ma duri o lu Pe wum juɗa ni yi o vu o zuuri Madian tuw ni.

O deen ma vu o je vuli didoɗ tɔɗɔ ni. ¹⁶O na wura tun, Madian tiine kaanum tu wudoɗ bukwa barpe ma ba si ba mo na ba ki vara nyɔɔm jɛgɛ kam ni, si ba ko wum vara bam nyɔ. ¹⁷Nayira badonnɛ deen ma ba ba zali bukwa bam. Moyisi ma zaɓi o joɗi-ba o yagi, yi o daari o pa ba vara bam nyɔ na bam. ¹⁸Ku na ki kuntu tun, bɛsankam sum ma joori ba vu ba ko te, o yiri mu Zitero. O deen ma bwe-ba o wi: «Abam zum ki te mu á joori kuntu lila?» ¹⁹Ba ma leri ba wi: «Ezipi tu wudoɗ mu joɗi dibam o yagi nayira bam juɗa ni. Wuntu mu leeri o mo na di o pa vara bam nyɔ.» ²⁰O ma bwe o bukwa bam wi: «Nɔɔnu wum nan wu yɛn mu? Abam yag-o da si bee mu? Bɛɗ-o-na si o ba o di wudiu.»

²¹Moyisi deen ma se si o taa zuuri nɔɔnu wum tee ni. Ku na ki fun tun, Zitero ma kwe o bukɔ Sefora o pa Moyisi si o di o ma ki kaani. ²²Sefora ma lu bɛkɛrɛ yi

Moyisi pa o yiri ni «Gersomu». Benwaani, o deen buɗi o titi ni mu o wi: «Amu yi varu mu sa-tu ni.»

²³Ku na wura ku wura tun, Ezipi Pe wum deen ma ti. Yisrayeli tiine bam maa ɗuusa ba gabeem ɗwaani. Ba deen tiini ba keeri mu ba loori zɛnɛ. Ba kɛrɛ kam ma tu We zwa ni, ²⁴yi Dl ni ba ɗuusa yam. Dl ma guli ni dub Dl deen na goni Dl pa Abraham, di Yizaki, di Zakɔbi tun gulɛ. ²⁵We ma nii Dl na Yisrayeli tiine bam na yaari te tun yi Dl ki Dl yigɛ ba wuni.¹ Moyisi deen leeri o jigi o tumbaaru Zitero buɗi dum di o peeni sum o nii ti baɗa ni mu. Zitero deen maa yi Madian tiine kaanum tu. De didua: Moyisi ma ja vara bam o ke kagua kam kwaga ni, o vu o yi Sinayi piu. Piu kum kuntu mu yi We titi jɛgɛ kam. ²Moyisi na wura tun mu Baɗa-We maleka kam vuuri ka titi did-o ni min-vugu te tun. Moyisi ma na ni mim dum jaani sabara tiu kudoɗ yi di laan ba di sabara tiu kum di zwea. ³Moyisi ma ta o titi ni o wi: «Amu wó fufɔ mu a yi a nii wo-kinkagili duntu, si a lwarɗi bee mu ki yi sabara kam ba zwea tun.»

3 Baɗa-We ma maani ni o fufɔ o yi si o nii. We ma zigɗi sabara kam wuni o bɛɗ-o o wi: «Moyisi! Moyisi!» Moyisi ma leri wi: «Nii-ni da.» ⁵We ma ta Dl wi: «Yi tiini n twe yo. Li n natra yam, si me n na zigɗi tun yi amu titi nyum mu.» ⁶Dl daa ta ma ta Dl wi: «Amu yi nmu ko We dum mu. A maa kwari a yi nmu nabaara We dum: Abraham We dum, di Yizaki We dum, didaani Zakɔbi We dum mu.» Moyisi deen na ni kuntu tun mu o sɛgi o yibiyɛ. O deen kwari si o nii o na We.

⁷Baɗa-We ma ta Dl wi: «Ciɗa tun, amu maani cam dub na yi a nɔɔna bam Ezipi ni tun. Ba tituɗa yigɛ tiine bam na tiini ba beesi-ba pa ba keeri te maama tun zu amu zwa. A yigɛ nan wu ba yaara yam wuni. ⁸Kuntu ɗwaani, amu laan tu ba te si a joɗi-ba mu a yagi Ezipi tiine bam juɗa ni. Amu ta wó pa ba zaɓi ba nuɓi ba vu ba joni tɗa kalu na lamma yi ka daga tun baɗa ni. Tɗa kam kuntu ywammɛ di varum di kɔɔ. Ku nan yi tɗa kalu Kaanan tiine bam, di Heti tiine bam, di Amɔrti tiine bam, di Perezi tiine bam, di Hevi tiine bam, didaani Yebusi tiine bam maama na zuuri tun mu. ⁹Yisrayeli tiine bam kɛrɛ kam yi-ni, yi a ta kwari a na Ezipi tiine bam na jigi-ba ba beesi te maama tun. ¹⁰Kuntu ɗwaani, a laan nan lagi a tuɗi nmu mu si n vu Ezipi Pe wum te n ja amu nɔɔna Yisrayeli tiine bam n nuɓi Ezipi tuw kum ni.»

¹¹Moyisi ma ta di We o wi: «Amu yi wɔɔ mu? A muri si a vu Pa-faru wum te a ja Yisrayeli tiine bam a nuɓi Ezipi ni.» ¹²We daa ta ma ta Dl wi: «Amu wó taa wura

2:10 Moyisi kuri mu nyi nuneenti liirim. 2:18 Zitero yiri didoɗ yi Rewueli. 2:22 Geresom kuri mu nyi nuneenti varu. 3:1 Sinayi: Ebru = Horeb (Sinayi yiri didoɗ)

2:24 Pulim 22:17-18; 26:3-5; 32:12 3:8 Pulim 15:18-21

nm̄u tee n̄i. M̄imaŋi d̄intu m̄u wó b̄ri n̄i am̄u m̄u sun̄i a t̄uŋi-m̄: Nm̄u na jaan̄i a n̄ɔɔna bam n̄ nuŋi Ezipi n̄i, abam laan wó ba piu k̄untu yuu n̄i m̄u á zuli-n̄i.»

¹³ Moyisi ma l̄ari o w̄i: «Am̄u nan na ve Yis̄rayeli tiin̄a bam te ȳi a ta d̄i ba n̄i «Abam nabaara W̄e dum m̄u t̄uŋi-n̄i á tee n̄i,» baá want̄i ba b̄we am̄u n̄i «W̄e dum k̄untu yur̄i m̄u b̄e?» Tita m̄u am̄u wó l̄ari-ba?»

¹⁴ W̄e ma ta d̄i Moyisi D̄l w̄i: «Am̄u m̄u ȳi a na maŋi a ȳi w̄ul̄u tun. Ta d̄idaan̄i Yis̄rayeli tiin̄a bam w̄i: Am̄u-maŋi-a-w̄ura-taa-wuu m̄u t̄uŋi-m̄ ba tee n̄i.»

¹⁵ W̄e ma daari D̄l ta d̄i Moyisi D̄l w̄i:

«Ta d̄i Yis̄rayeli tiin̄a bam n̄i: «Yuutu Baŋa-W̄e na ȳi á nabaara W̄e dum tun, Abraham W̄e dum, d̄i Yizaki W̄e dum, d̄i Zakóbi W̄e dum m̄u t̄uŋi-n̄i á tee n̄i.» Am̄u yur̄i dum m̄u k̄untu si k̄u taa ve maŋa kalu na ba ti tun. K̄u na ziḡi dwi d̄idw̄i n̄i si k̄u vu k̄u ȳi dwi d̄idoŋ n̄i, yur̄i dum k̄untu m̄u baá taa māi ba guli a gul̄a. ¹⁶ Nan ve n̄ la Yis̄rayeli nakwa bam n̄ k̄i daan̄i si n̄ ta d̄i ba n̄ w̄i: «Baŋa-W̄e dum na ȳi abam nabaara W̄e dum tun, Abraham W̄e dum, d̄i Yizaki W̄e dum, d̄i Zakóbi W̄e dum m̄u tu am̄u te. D̄l nan taḡi D̄l w̄i: Am̄u sun̄i a nii á baŋa n̄i m̄u, ȳi a na kul̄u maama na ȳi abam Ezipi n̄i tun. ¹⁷ Am̄u nan maŋi a pooli n̄i a laḡi a ja abam a nuŋi á yaara yam w̄on̄i á na n̄e Ezipi n̄i tun. Am̄u ta wó pa á zaŋi á vu t̄iga kalu Kaanan tiin̄a bam na z̄uuri da tun, d̄i Het̄i tiin̄a bam, d̄i Am̄ɔɔri tiin̄a bam, d̄i Perezi tiin̄a bam, d̄i Hevi tiin̄a bam, d̄idaan̄i Yebusi tiin̄a bam. T̄iga kam k̄untu yw̄emm̄a m̄u d̄i varum d̄i k̄ɔnɔ.»

¹⁸ Nm̄u na taḡi k̄untu doŋ, Yis̄rayeli nakwa bam wó se n̄ taan̄i dum. Nm̄u laan maŋi si n̄ ja-ba si á vu Ezipi p̄e w̄um te, ȳi á ta d̄id-o á w̄i: «Baŋa-W̄e dum na ȳi Ebru tiin̄a bam W̄e tun m̄u tu d̄ibam te. K̄untu, pa d̄ibam p̄w̄el̄a si d̄i ma da yat̄o d̄i k̄we cw̄əŋ̄ə d̄i vu k̄agua kam w̄on̄i d̄i k̄i kaanum dáan̄i d̄i pa d̄i Tu Baŋa-W̄e dum.» ¹⁹ Am̄u nan ye n̄i P̄e w̄um bá se o pa abam p̄w̄el̄a si á vu, k̄u na dai n̄i a me dam m̄u a fi-o. ²⁰ Am̄u laan wó ma a dam a waari Ezipi tiin̄a bam d̄idaan̄i wo-kunkagula yalu a na wó k̄i ba titari n̄i tun. K̄u kwaga n̄i m̄u P̄e w̄um laan wó pa abam cw̄əŋ̄ə si á viiri.

²¹ Am̄u nan ta wó pa á kikīa su Ezipi tiin̄a bam ȳi. K̄untu wó pa á bá nuŋi d̄i ju-k̄uri á viiri. ²² Abam kaana maama maŋi si ba vu ba tik̄ari n̄ɔɔna balu na ȳi Ezipi tiin̄a kaana tun te m̄u, d̄idaan̄i kaan̄i w̄ul̄u maama na z̄uuri ba s̄əŋ̄ɔ n̄i tun te. Ba laan maa wó loori ba na s̄əbu-p̄oŋo w̄əənu, d̄i s̄əbu-s̄iŋa w̄əənu, d̄idaan̄i gwaaru tul̄u á bīa na wó taa jiḡi ba z̄uuri tun. Abam na k̄i k̄untu m̄u, á wó ma swan á ja Ezipi tiin̄a bam j̄uj̄uru tum á w̄əli da á viiri.»

Baŋa-W̄e na wó t̄əŋi Moyisi baŋa D̄l k̄i m̄imaŋa yalu tun

4 Moyisi deen ma l̄ari Baŋa-W̄e o w̄i: «D̄edoŋ n̄i, Yis̄rayeli tiin̄a bam bá se a taan̄i dum, ba nan bá pa-n̄i c̄iga. Baá want̄i ba ta n̄ineen̄i, nm̄u sun̄i n̄ wu vuri n̄ tuti d̄i am̄u.» ² Baŋa-W̄e ma b̄we-o D̄l w̄i: «B̄e m̄u n̄ ze d̄i n̄ juŋa?» O ma l̄ari o w̄i: «Nac̄əŋ̄ə m̄u a zīa.» ³ Baŋa-W̄e ma ta D̄l w̄i: «D̄uli-ka n̄ d̄i t̄iga n̄i.» Moyisi ma d̄uli-ka o d̄i t̄iga n̄i. Ka ma ji b̄isankw̄ia, ȳi o duri o daari-ka.

⁴ Baŋa-W̄e ta ma ta D̄l w̄i: «T̄wi n̄ juŋa n̄ ja-ka ka nabili seeni.» Moyisi na t̄wi o juŋa o ja b̄isankw̄ia kam tun, ka ma j̄oori ka ji nac̄əŋ̄ə o juŋa n̄i. ⁵ Baŋa-W̄e laan maa w̄i: «K̄əm d̄intu wó pa ba se n̄i am̄u Baŋa-W̄e m̄u sun̄i a vuri a tuti d̄i nm̄u, am̄u w̄ul̄u na ȳi ba nabaara W̄e dum tun: Abraham W̄e dum, d̄i Yizaki W̄e dum, d̄i Zakóbi W̄e dum tun.»

⁶ Baŋa-W̄e ta ma ta d̄id-o n̄i: «T̄uri n̄ juŋa n̄ ḡɔɔ k̄um n̄i si n̄ d̄we n̄ nȳɔɔn̄i.» O ma k̄i k̄untu. Moyisi na j̄oori o li o juŋa kam tun, ka da ka p̄uri m̄u d̄i nanyaaru yaw̄u k̄um. ⁷ Baŋa-W̄e daa ma ta D̄l w̄i: «Daa n̄ j̄oori n̄ t̄uri n̄ juŋa kam n̄ ḡɔɔ k̄um n̄i.» Moyisi ma k̄we o juŋa o t̄uri o ḡɔɔ k̄um n̄i. O na j̄oori o li-ka tun, ka da ka k̄i lanyiran̄i m̄u, n̄ineen̄i o ȳira yam maama na ȳi te tun. ⁸ Baŋa-W̄e laan ma ta D̄l w̄i: «Ba na wu p̄e-m̄ c̄iga d̄i dayiḡə maana woŋo k̄um, ba laan wó se m̄imaŋi bile tu w̄um. ⁹ D̄i k̄untu d̄i, ba na n̄e wo-mumaŋa yale yantu ȳi ba ta vun si ba se n̄ taan̄i dum, si n̄ m̄ɔ na Nili buḡə kam n̄i n̄ daari n̄ lo-ba ti-kura kam baŋa n̄i. Na bam k̄untu wó ji jana t̄iga kam baŋa n̄i.»

¹⁰ Moyisi deen ma loori Baŋa-W̄e o w̄i: «Am̄u Yuutu, am̄u wari a ŋ̄ɔɔn̄i lanyiran̄i. K̄u ziḡi nm̄u d̄i am̄u na ŋ̄ɔɔn̄i daan̄i tun, a maŋi a wari m̄u. A nan maŋi a bá l̄wari ŋ̄waŋa. A ni wari si d̄i pipiri lanyiran̄i.»

¹¹ Baŋa-W̄e ma l̄ari D̄l w̄i: «W̄ɔɔ m̄u p̄e nabiinu o ni dum? W̄ɔɔ m̄u k̄i zwa-kwaru d̄i mumaaru? W̄ɔɔ m̄u pāi nabiinu ȳīa si o taa nai, naa si o taa ȳi lilwe? K̄u dai am̄u Baŋa-W̄e m̄u na? ¹² Laan nan ve, si am̄u wó w̄əli-m̄ d̄i ŋ̄waŋa, ȳi a daari a b̄ri-m̄ n̄ na wó ta kul̄u maama tun.»

¹³ Moyisi maa w̄i: «Am̄u Yuutu, a loori-m! T̄uŋi n̄ɔn-gaa si k̄untu tu vu o t̄uŋi tit̄uŋi dum.»

¹⁴ Moyisi taan̄i dum deen ma zaŋi Baŋa-W̄e b̄ani. W̄e ma ta d̄id-o n̄i: «Si nm̄u zumbaaru Ar̄ɔn w̄ul̄u d̄i na ȳi Levi tu tun, w̄untu wai o ŋ̄ɔɔn̄i lanyiran̄i. Nii yo! O wu cw̄əŋ̄ə n̄i o b̄uni si o jeeri-m. O nan na n̄e-m, k̄u pa o w̄u poli zanzan. ¹⁵ Nm̄u wó want̄i n̄ ŋ̄ɔɔn̄i n̄ b̄ri-o nm̄u taan̄i dum d̄i o na wó ta kul̄u tun. Am̄u wó w̄əli abam d̄i ŋ̄waŋa ȳi a b̄ri abam á na wó k̄i te maama

tun. ¹⁶ Arɔn mu wó lwani n taani dɔm o ɓɔɔnti di nɔɔna bam, nuneeni o yi nmu ni mu te. Nmu titi wó leri amu yuu ni n ɓɔɔnti did-o. ¹⁷ Nan kwe nacəgə kantu nmu na ze n juɗa ni tun n wəli da n vu, si n lagɪ n ma-ka n tuɗi wo-kunkagila mu.»

Moyisi joori o vu Ezipi

¹⁸ Moyisi deen ma joori o tumbaaru Zitero te o ta did-o o wɪ: «Amu buɗi si a joori a curru tum te mu Ezipi ni, si a nii ba ta ɗwi di yazurə na.» Zitero ma se yi o wɪ: «Ve, si We wó pa n yi lanyiran.»

¹⁹ Moyisi deen ta na wu Madian ni tun, mu Baɗa-We ya tag-o Dl wɪ: «Joori n vu Ezipi, si balu maama na beeri-m si ba gu tun laan tɪga.» ²⁰ Moyisi ma ja o kaanti di o bu-baara bam o jəni-ba bunaga baɗa ni, yi o laan kwe cwəɗə o tɔɗi di ba o maa joori Ezipi. O deen maa ze We nacəgə kam o juɗa ni. ²¹ Baɗa-We ma ta di Moyisi Dl wɪ: «Nmu na yi Ezipi tuw kum, wo-kunkagila yalu maama amu na pe-m dam si n ki tun, si n fɔɗi n ki-ya Ezipi Pe wum yigə ni. Amu nan wó pa o bicari taa dana mu, yi o bá se si amu nɔɔna bam viiri. ²² Ku na tu kuntu, si n ta di Pe wum ni: «Baɗa-We ni dum mu tuntu:

Yisrayeli yi amu bəkər-kwɪa mu. ²³ Amu nan mu tagi di nmu si n pa a bəkər-kwɪa kam cwəɗə si o viiri o vu o zuli-ni. Nmu nan vin amu ni. Kuntu ɗwaani, amu di nan wó gu nmu bəkər-kwɪa kam mu.»

²⁴ Moyisi di o kwaga kam ta na wu cwəɗə ni yi ba vu ba yi je silu ba na wó pəni si tɪga puuri tun, Baɗa-We deen ma vu Dl te yi Dl buɗi si Dl gu-o. ²⁵ Moyisi kaanti Sefora ma zaɗi o kwe kandwe-fuli na jigi ni tun o ma o goni o bu-baaru wum pəni. O kwe tɔnɔ kum o ma o dwe Moyisi barɔ jəgə ni yi o ta o wɪ: «Nmu yɔɔri n yi amu baru jana bam ɗwaani mu.» ²⁶ O na ɓɔɔnti te tun tɔɗi di pən-gwəɗə kam ɗwaani mu. Baɗa-We daa maa wu gu Moyisi.

²⁷ Baɗa-We deen ma ta di Arɔn Dl wɪ: «Zaɗi n vu kagva kam yuu si n jeeri Moyisi.» O ma vu o jeer-o We piu kum ni yi o kukwər-o. ²⁸ Moyisi deen laan ma lwani o bri Arɔn kulɔ maama Baɗa-We na tuɗ-o si o ta tun. O ma daari o ta wo-kunkagila yam Baɗa-We na pe-o ni si o ki tun taani o bri Arɔn.

²⁹ Moyisi di Arɔn deen ma kwe cwəɗə ba vu ba yi Ezipi yi ba la Yisrayeli nakwa bam ba ki daani. ³⁰ Arɔn ma ta kulɔ maama Baɗa-We deen na tagi di Moyisi tun o bri-ba. O di ma ki wo-kunkagila yam maama pa nɔɔna bam na. ³¹ Nakwa bam deen ma se. Ba ta ma ni Baɗa-We na ne ba yaara yam yi Dl cu Dl ba si Dl joni-ba ya wuni te tun. Ba ma kuni doonə tɪga ni ba zuli We.

Moyisi di Arɔn ve Ezipi Pe wum te

5 Ku na ki fun tun, Moyisi di Arɔn deen ma vu Ezipi Pe wum te ba ta ba wɪ: «Baɗa-We dum na yi Yisrayeli tiinə bam We tun ni mu tuntu: «Pa cwəɗə si a nɔɔna bam viiri. Ba maɗi si ba vu kagva wuni ba ki candiə mu ba zuli amu.»» ² Pa-faru wum maa wɪ: «Wɔɔ mu yi Baɗa-We, pa ku maɗi si a se o ni si Yisrayeli tiinə bam viiri? Amu yəri Baɗa-We dum kuntu, a nan bá pa cwəɗə si Yisrayeli tiinə bam viiri.»

³ Ba laan ma lər-o ba wɪ: «Ebru tiinə We dum mu tu dibam te. Kuntu ɗwaani, di loori nmu tee ni si di na pwələ di kwe da yatə cwəɗə di vu kagva kam wuni di ki kaanum dáani di pa di Tu Baɗa-We. Beɗwaani, di na wu ki kuntu, Dl wó waari dibam didaani yawi-cээрu dwi dwi mu, naa Dl pa di tu jara-kəm wuni yi di ti.»

⁴ Pe wum ma vin yi o ta o wɪ: «Moyisi di Arɔn, beɛ mu yi abam pa nɔɔna bam yagi ba tituɗa? Abam maama joori-na á vu á tituɗa ni ni!» ⁵ O ta maa wɪ: «Nii-na yo! Nɔɔna bam laan tiini ba daga Ezipi tɪga kam ni, yi á dáa lagɪ si á cəɗi-ba si ba yi tuɗi ba tituɗa yam.»

⁶ Duntu de ni, Ezipi Pe wum ma bəɗi didɛera balu na fun tuntuɗa bam di tituɗ-cээрa tun di balu na nii tituɗa yam baɗa ni tun, yi o pa-ba ni. O deen maa wɪ:

⁷ «Abam daa yi kwe-na ga-kurru á pa nɔɔna bam si ba taa mai ba magi wara. Bantu titi laan mu maɗi si ba beeri ga-kurru ba ma ba tuɗi tituɗa yam. ⁸ Ba wara yam ba na wó magi tun ba maɗi si ya muri, di funfun di. Ba yi yawɔrti-nyuna mu! Kuntu ɗwaani mu ba beeri cwəɗə si ba vu ba ki kaanum ba pa ba We dum. ⁹ Pa-na si tituɗa yam tiini ya ce ba yira. Kuntu wó pa ba yi na yigə si ba daa cəɗi vwan yam kuntu.»

¹⁰ Balu na fun gambe sum di tituɗ-cээрa tun di tituɗa yigə tiinə bam deen ma nuɗi ba vu ba ta di nɔɔna bam ba wɪ: «Pe wum tagi tuntu mu: «Amu daa bá pa abam ga-kurru. ¹¹ Abam mu maɗi si á vu á beeri ga-kurru á pa á titi. Nan taá ye-na ni á wara yam á na maɗi á yəni á magi tun ba maɗi si ya muri ya ni ni di funfun di.»»

¹² Ku deen ma pa nɔɔna bam jagi Ezipi tɪga kam je maama ni ba beeri ga-kurru si ba ma ba tuɗi. ¹³ Balu na fun gambe sum di tituɗa tun, di deen laan tiini ba fun-ba, yi ba te-ba ba wɪ: «De maama abam tituɗa yam maɗi si ya yi ku daama na yi te yi á joni ga-kurru dibam tee ni tun mu.» ¹⁴ Pe wum nɔɔna balu na fun gambe sum di tituɗ-cээрa tun deen ma beesi Yisrayeli yigə tiinə balu na nii tituɗa yam baɗa ni tun. Ba maa jigi-ba ba maga yi ba wɪ: «Ku ki da yale yi á nɔɔna bam wu magi wara yam si ya ja ya ni ni, nuneeni ku daama na yi te tun. Beɛ mu kia?»

¹⁵ Yisrayeli tituɗa yigə tiinə bam laan ma vu ba loori Pa-faru wum ba wɪ: «Di Tu, be laan mu kia yi nmu jigi

dibam n ki tuntu? ¹⁶Dudeera bam daa ba paɪ dibam ga-kurru si dɪ taa ma dɪ tuɲa, yi ba ta fun dibam si dɪ magɪ wara yam si ya yi muri. Ba ta maa jɪɟɪ dibam ba maga, yi ku yi bantu yigə mu.» ¹⁷Pe wum ma ləri-ba o wɪ: «Nii yawɔri-nyuna bantu! Abam na vaɪ tutuɲa tun ɲwaani mu á kaagu á beeri cwəɲə amu tee ni si á vu á ki kaanum á pa Baɲa-We. ¹⁸Lula! Si á joori á tutuɲa ni ni! Ba bá pa abam ga-kurru. Á nan ta maɲɪ si á magɪ wara yam mu si ya ja ya ni.» ¹⁹Yisrayelɪ tutuɲa yigə tiinə bam ma lwarɪ ni kəm dum laan tiini dɪ camma mu dɪ pa bantu dɪ Yisrayelɪ tiinə bam maama. Beɲwaani, ba maani ni wara yam ba na wó magɪ de maama tun ba maɲɪ si ya muri ya ni ni.

²⁰Nɔɔna bam deen na nuɲi Pe wum tee ni tun, mu ba jeeri Moyisi dɪ Arɔn. Ba dɪ deen nan maɲɪ ba zigɪ ba cəgi nɔɔna bam mu si ba ba. ²¹Ba na ne-ba tun, mu ba pɔvni dɪ Moyisi dɪ Arɔn ba wɪ: «Baɲa-We wó waari abam á na ki kulɔ tun ɲwaani. Abam laan pe dibam tutuɲa tiini ya loi mu Ezipi Pe dɪ o dɪdeera bam mumwa ni. Á ta ma á pa-ba pwələ si ba gu dibam.»

²²Moyisi ma pipiri o vu o bwe Baɲa-We o wɪ: «Amu Yuutu, bee mu yi n tiini n ja cam duntu n ba n pa n nɔɔna bam? Nmu buɲɪ si n ki tuntu mu yi n tuɲɪ-nɪ yo tun na? ²³Ku zigɪ de dilɔ amu na ve a ɲɔɔni dɪdaani Pe wum nmu yɪɪ ɲwaani tun, mu o yɔɔri o paɪ nmu nɔɔna bam cam si ba taa di. Nmu tutɪ nan ba ki kulukulɔ si n joɲi-ba n yagi.»

Baɲa-We tuɲɪ Moyisi Pa-faru wum tee ni

6 Baɲa-We laan ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: «Amu laan lagi a pa n lwarɪ amu na wó ki Pa-faru wum te tun mu. Amu wó ma dam mu a fi-o si o yagi a nɔɔna bam cwəɲə si ba viiri. Amu wó pa o zəli-ba mu si ba nuɲi ba daari o tuw kum.»

²We daa ta ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: «Amu mu yi Baɲa-We. ³Amu deen vuri a tutɪ dɪ Abraham, dɪ Yizaki, dɪdaani Zakɔbi, si ba lwarɪ ni a yi Dam-fɔɔ Tu We dum mu. Amu deen nan wu pe ba lwarɪ a yɪɪ dum na yi Yuutu Baɲa-We tun. ⁴Amu deen ma goni ni dɪ ba, yi a goni ni si a pa-ba Kaanan tɪga kam. Ba deen nan ta yi vərə mu ba zɔvri je sum kontu ni. ⁵Amu laan nan ni Yisrayelɪ tiinə bam na ɲɔvsi te maama tun beɲwaani Ezipi tiinə bam tiini ba dɪ ba gabeem wɔni. Amu nan wó ki a tɔɟɪ dɪ a ni-gonim dum. ⁶Nan ta dɪ Yisrayelɪ tiinə bam ni «Amu mu yi Baɲa-We! A nan wó ma a dam-fɔɔ dɪ a tutuɲ-kamunnu a ma a waari Ezipi tiinə bam, si a daari a joɲi abam á tutuɲ-deera wɔni a yagi si á daa yi taá yi gamble. ⁷A maa wó pa á taá yi amu tutɪ nɔɔna. Amu maa wó taa yi abam We. Kontu tun, á wó wani á lwarɪ ni amu mu yi abam Tu Baɲa-We, a na joɲi abam a yagi Ezipi tiinə bam juɲa ni tun ɲwaani. ⁸A maa wó ja abam a zu tɪga kalu a

deen na goni ni si a pa Abraham, dɪ Yizaki, dɪdaani Zakɔbi tun. Amu wó suni a pa abam tɪga kam kontu si ka taa yi abam tutɪ nyum. Amu nan mu yi Baɲa-We.»

⁹Moyisi deen ma ta tuntu maama dɪ Yisrayelɪ tiinə bam. Ba ma vin o taani dum, Beɲwaani ba vwana mu de yigə ya pari. Ba yira dɪ deen ma ce, ba tutuɲ-deera yam ɲwaani. ¹⁰Baɲa-We laan ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: ¹¹«Joori n vu Ezipi Pe te, si n ta did-o ni o pa Yisrayelɪ tiinə bam cwəɲə si ba nuɲi da o tuw kum ni ba viiri.» ¹²Moyisi ma ləri o wɪ: «Nmu ye ni amu ni wari dɪ pipiri lanyirani. Nii amu tutɪ nɔɔna bam na wu cəgi amu taani dum tun, Pe wum laan mu wó se o cəgi-dɪ na?»

¹³Baɲa-We deen ma pa Moyisi dɪ Arɔn ni yi Dɪ wɪ: «Ve-na Yisrayelɪ tiinə bam dɪ Ezipi Pe te, á ta dɪ ba ni amu Baɲa-We mu pe abam ni si á ja Yisrayelɪ tiinə bam á nuɲi da Ezipi tuw kum ni.»

Moyisi dɪ Arɔn dwi dum taani

¹⁴Nɔɔna bantu deen mu wu Yisrayelɪ sɔ-yuni tum maama yigə ni:

Zakɔbi bu-kwian kam mu yi Ruban. Ruban bu-baara bam mu tuntu:

Henaki, dɪ Palu, dɪ Esɔm, dɪ Karmi. Sɔ-yuni tuntu mu ki daani ti yi Ruban dwi dum nabaara.

¹⁵Simeyon dɪ bu-baara bam mu tuntu:

Yemuelt, dɪ Yamini, dɪ Ohadi, dɪ Yakinni, dɪ Tɪsohari, dɪdaani Sawuli. (Sawuli nu deen yi Kaanan tiinə bukɔ mu.) Sɔ-yuni tuntu mu ki daani ti yi Simeyon dwi dum nabaara.

¹⁶Levi bu-baara bam yira na pɔpɔni ya tiɲi tun mu tuntu:

Gersoni, dɪ Keyati, dɪ Merari. Levi deen ɲwi mu taa o yi bina bi dɪ fiintɔ-yarpe (137).

¹⁷Gersoni biə dɪ ba sɔ-yuni tum deen maa yi Libini dɪ Simeyi.

¹⁸Keyati biə deen mu yi Amiram, dɪ Yiseyari, dɪ Ebrɔn, dɪdaani Uziyelɪ. Keyati dɪ deen ɲwi mu taan o yi bina bi dɪ fiintɔ-yatɔ (133).

¹⁹Merari biə deen mu yi Masili dɪ Musi.

Sɔ-yuni tuntu mu ki daani ti yi Levi dwi dum nabaara.

²⁰Amiram deen ma di o ko nakɔ Yokebedɪ o ma o ki kaani. Ba deen ma lu Arɔn dɪ Moyisi. Amiram deen ɲwi mu taan o yi bina bi dɪ fiintɔ-yarpe (137).

²¹Yiseyari biə dɪ deen maa yi Kura, dɪ Nefegi, dɪdaani Zikiri.

²²Uziyelɪ biə dɪ deen maa yi Mikayelɪ, dɪ Elizafan, dɪ Sitiri.

²³Arɔn deen ma di Eliseba o ma o ki kaani. Wuntu maa yi Aminadabi bukɔ mu, yi o ta yi Naason nakɔ. Ba deen luɟi biə bana mu: Nadabi, dɪ Abiyu, dɪ Eleyazaari, dɪ Itamari.

²⁴ Kura biɛ deen maa yi Asiri, di Elikana, di Abiasafi. Bantu di ba so-yuni tum mu yi Kura dwi dum nabaara. ²⁵ Arɔn bu Eleyazaari deen ma di Putiyeli buko o ma o ki o kaani, yi ba lu Fineasi.

Levi dwi dum taani mu kuntu. So-yuni tum kuntu maama deen yi Levi dwi dum mu.

²⁶ Arɔn di Moyisi taani na bri te tuntu tun, bantu maa yi balu Baɗa-We na pe-ba ni Dl wi: ba ve ba ja Yisrayeli tiine bam di ba kɔgo kum maama ba ja nuɗi da Ezipi ni. ²⁷ Bantu deen ma suni ba vu Ezipi Pa-faru wum te ba ta did-o si o pa Yisrayeli tiine bam cwɔɗɔ si ba viiri.

Baɗa-We pe Moyisi di Arɔn ni

²⁸ Baɗa-We deen na ɗɔɔni di Moyisi Ezipi tuw kum ni tun, ²⁹ Dl deen tagi Dl wi: «Amu mu yi Baɗa-We. Amu na tagi a bri-m kulɓ maama, si n lwani n ta tuntu di Ezipi Pe wum.» ³⁰ Moyisi deen ma vun yi o wi: «Nmu ye ni a ni wari si di pipiri lanyirani. Kuntu tun, Pe wum ba se o cegi amu taani dum.»¹ Baɗa-We laan ma leri Moyisi Dl wi: «Nii! Amu lagi a pa n ta n nyi di We mu Ezipi Pe wum yigɛ ni. Nmu zumbaaru Arɔn wɔ taa yi nmu nijonnu si o taa ɗɔɔni did-o. ² Nmu maɗi si n ta kulɓ maama a na wɔ ɗɔɔni di nmu tun n bri n zumbaaru Arɔn. Wuntu laan maa wɔ ta di Pe wum si o yagi cwɔɗɔ si Yisrayeli tiine bam viiri ba daari o tuw kum. ³ Amu nan wɔ pa Pe wum bicari taa damma. Amu wɔ pa wo-kunkagila zanzan ki Ezipi tiine bam titari ni. ⁴ Di kuntu di, o ta ba se o cegi abam taani dum. Amu laan wɔ ma a dam-fɔɔ a waari Ezipi tiine bam. Ku kwaga ni, amu wɔ pa a nɔɔna bam nuɗi da tuw kum kuntu ni. Yisrayeli tiine bam maama wɔ nuɗi kɔgo di kɔgo. ⁵ Kuntu maama na kia, Ezipi tiine bam wɔ lwarti ni amu mu yi Baɗa-We, di amu na me dam a waari-ba pa Yisrayeli tiine bam na cwɔɗɔ ba nuɗi ba tuw kum ni tun ɗwaani.»

7 Moyisi di Arɔn ma ki kulɓ maama Baɗa-We na bri-ba tun. ⁷ Ba deen na ve si ba ɗɔɔni didaani Pa-faru wum tun, di Moyisi yi bina funɔno (80) mu. Arɔn maa yi bina funɔno-yato (83).

Arɔn nacɛgɛ kam jigi bisankwɔ

⁸ Baɗa-We deen ma ta di Moyisi di Arɔn Dl wi: ⁹ «Ezipi Pe wum na tagi o wi: «Ki-na wo-kunkaguli si a nii», si n laan ta di Arɔn si o kwe o nacɛgɛ kam o duli o di tuga ni, Pe wum yigɛ ni. O na kia, ka wɔ ji bisankwɔ.» ¹⁰ Moyisi di Arɔn deen ma vu ba zu Pa-faru wum te. Ba ma ki kulɓ maama Baɗa-We na bri-ba tun. Arɔn deen kwe o nacɛgɛ kam mu o duli o

di tuga ni, Pe wum didaani o nakwa yigɛ ni. Ka ma suni ka ji bisankwɔ. ¹¹ Pa-faru wum ma tɔɗi o bɔɗi o tuw kum yiyɛn-yeenɛ di ku liri mwaanu tiine si ba la daani. Liri kɛrɛ bam na tu tun, ba di ma kwe ba liri kikiɛ ba lwani ba ki wo-kunkagila yantu doɗ. ¹² Ba diduwa diduwa deen ma duli ba nace sum ba di tuga ni, yi si ji bisankwɔ. Ku nan na yi Arɔn nacɛgɛ kam, kantu deen ligi ba nace sum maama mu. ¹³ Ezipi Pe wum deen ne tuntu maama, yi o bicari ta dana. O deen wu se si o cegi ba taani dum. Baɗa-We nan maɗi Dl ta ni kuɔ taa yi kuntu mu.

Cam kuni fugɔ

1. Jana

¹⁴ Baɗa-We ma ta di Moyisi Dl wi: «Ezipi Pe bicari yɔɔri di dana mu, yi o vun si o pa amu nɔɔna bam cwɔɗɔ si ba viiri. ¹⁵ Jwa tituti si n kwe nacɛgɛ kalu na jigi bisankwɔ tun n vu Nili bugɛ kam ni si n jeeri Pe wum da. O na maa buni maɗa kalu tun, si n zigɔ bugɛ kam ni ni n cɛg-o. ¹⁶ O na tuɛ, si n ta did-o ni: «Baɗa-We duli Ebru tiine bam na zuli-Dl tun mu tɔɗi-ni si a ta di nmu si n pa Dl nɔɔna bam cwɔɗɔ si ba vu kagwa kam wunti ba zuli-Dl. Nmu nan ta wu se si n pa ba viiri. ¹⁷ Baɗa-We ni dum mu tuntu:

We wɔ ki kɛm si nmu wani n lwarti ni Dintu mu yi Baɗa-We. Nii yo! Amu lagi a kwe nacɛgɛ kantu a na ze tun a magi Nili bugɛ kam na bam si ba pipiri ba ji jana. ¹⁸ Kale yalu na wu Nili bugɛ kam wunti tun maama wɔ ti. Na bam di maa wɔ taa lwe, pa Ezipi tiine bam di daa ba wani ba nyɔ bugɛ kam na.»

¹⁹ Baɗa-We daa ma ta di Moyisi Dl wi: «Ta di Arɔn si o kwe o nacɛgɛ kam o twi-ka o jeeri Ezipi bwi sum, di nabari sum, di bu-tuli sum, di buli sum. O na ki kuntu, na bam maama wɔ pipiri ba ji jana. Ku na maɗi ku yi kambi sum di kɔra bam wunti, Ezipi tuw kum je maama wɔ su di jana.» ²⁰ Moyisi di Arɔn ma ki kulɓ maama Baɗa-We na bri-ba tun. Ezipi Pe wum di o nakwa deen zigɔ ba nii mu, yi Arɔn zɔɗi o nacɛgɛ kam o ma magi na bam baɗa. Nili bugɛ kam na bam maama ma pipiri ba ji jana. ²¹ Bugɛ kam wu kale sum maama ma ti pa ka na bam di tiini ba lwe. Ezipi tiine bam daa wari na bam si ba nyɔ. Jana deen maa yɔɔri ba su Ezipi tuw kum maama. ²² Ezipi liri-kɛrɛ bam di ma kwe ba liri kikiɛ ba lwani ba ki kuntu doɗ. Pa-faru wum bicari daa ta maa dana yi o vun si o cegi Moyisi di Arɔn taani dum. Baɗa-We nan maɗi Dl ta ni kuɔ taa yi kuntu mu. ²³ Pe wum laan ma pipiri o joori o sɔɗɔ. O bri o wu se si o kwe kɛm dintu o ki o yuu ni. ²⁴ Ezipi tiine bam

maama ma gwaart buli Nili bugə kam ni ni si ba want ba na na ba nyo, ba na wart ba nyo bugə kam tuti na bam tun ɲwaani.

²⁵ Baŋa-We deen na pe Nili bugə kam na bam cɔgi tun mu da yarpe deen daa tu ya ke.

2. Yoorə

8 Baŋa-We deen ma ta di Moyisi Dɔ wi: «Ve n ta Ezipi Pe wum ni: «Baŋa-We ni dum mu tintu:

Pa a nɔɔna bam cwəŋə si ba viiri si ba taa wat ba zuli-ni. ² Nmu nan na vu, ta n ye ni amu wó pa yoorə puli ya su nmu lɔgu kum je maama ya daani abam. ³ Yoorə yam wó tiini ya puli ya su Nili bugə kam maama. Ya laan maa wó daari ya zu Pe sɔŋɔ wuni, ku na yi nmu tuti digə di n pwəgə je mu di. Ya ta wó zu nmu nakwa bam di sam ni, di tuw kum sam maama ni. Ya ta wó vu ya pəni á kaligwənu wuni, di á maasa fɔgum zwi sum wuni. ⁴ Yoorə yam lagɔ si taa faɲi mu ya taa diini nmu tuti di n nakwa bam di n nɔn-biə bam maama baŋa.»

⁵ Baŋa-We laan ma ta di Moyisi Dɔ wi: «Ta di Arɔn si o twi o nacəgə kam na wu o juŋa ni tun si ku jeeri bwi sum, di nabari sum, di buli sum maama. Kuntu na kia, yoorə wó nuŋi bwi sum wuni ya faari Ezipi tɔga kam maama.» ⁶ Arɔn ma suni o twi o juŋa o jeeri na bam na tigi Ezipi je silu maama ni tun. Yoorə ma nuŋi na bam wuni ya faari Ezipi tɔga kam maama. ⁷ Ezipi liri-kərə bam di ma kwe ba liri kikiə ba lwəni ba ki kuntu doŋ, pa yoorə yadonnə di nuŋi tɔga kam baŋa ni.

⁸ Ezipi Pa-faru wum ma tuŋi o bəŋi Moyisi di Arɔn yi o ta di ba o wi: «Loori-na Baŋa-We si Dɔ pa yoorə yam lagɔ je si daari amu di a nɔɔna bam. Ki-na kuntu si amu di pa abam nɔɔna bam cwəŋə si ba vu ba ki kaanum ba pa Baŋa-We.» ⁹ Moyisi ma ləri Pe wum o wi: «Tɔ, nan da yigə n ta n bri-ni maŋa kalu n na lagɔ si a loori We a pa nmu di n nakwa bam di n nɔn-biə bam maama tun. Amu laan wó loori We si Dɔ pa yoorə yam je nmu di n nɔɔna bam sam ni. Ya laan wó taa wu Nili bugə kam wuni yirani mu.» ¹⁰ Pe wum ma lər-o o wi: «Jwaani si n ki kuntu.» Moyisi ma ta o wi: «Nmu nan na tagɔ te tun mu wó tuŋi, si nmu ma n lwart ni dibam Tu Baŋa-We ba juŋi doŋ. ¹¹ Yoorə yam wó suni ya viiri mu ya daari nmu, di n nakwa bam, di n nɔn-biə bam, di abam sam dum maama. Ya laan wó maŋi Nili bugə kam wuni yirani mu.»

¹² Moyisi di Arɔn ma nuŋi da Pe wum tee ni. Moyisi deen ma loori Baŋa-We yoorə yam ɲwaani, di Dɔ na pe ya zaŋi ya daani Pe wum tun. ¹³ Baŋa-We ma se Moyisi wə-loro kum, yi Dɔ pa yoorə yam ti. Yalu deen na wu Ezipi tiinə di sum wuni, di ba kunkwallu tun

wuni, di ba kadwi sum ni tun maama ma ti. ¹⁴ Ezipi tiinə bam ma coori-ya ba tiŋi kurəm-kurəm zanzan. Tuw kum maama deen ce mu di yoorə yam lwəm. ¹⁵ Si ku na yi Pa-faru wum, o deen na maani ni yoorə yam daa ba yaari-ba tun, mu o daa ta pe o bicari dana. O daa ta wu se si o cəgi Moyisi di Arɔn taani dum, ni Baŋa-We na maŋi Dɔ ta ni kuó taa yi te tun.

3. Yeenə

¹⁶ Baŋa-We deen ma ta di Moyisi Dɔ wi: «Ta n bri Arɔn si o twi o nacəgə kam o ma magɔ tɔga kam, si Ezipi tɔga kasulu kum maama ji yeenə.» ¹⁷ Ba ma se. Arɔn ma twi o juŋa o magɔ tɔga kam di o nacəgə kam. Yeenə ma zaŋi ba məəli nabiinə di vara maama. Ezipi tuw kum ni maama kasulu deen ma ji yeenə. ¹⁸ Ezipi liri-kərə bam di ma kwe ba liri kikiə ba kwaanɔ si ba lwəni ba pa yeenə ba, yi ba ga ku ɲwa. Yeenə yam deen faari tuw kum maama mu. ¹⁹ Liri kərə bam ma ta di Pa-faru wum ba wi: «We kəm mu tintu.» Di kuntu maama di, Pe wum bicari daa taa dana mu, yi o wu se si o cəgi-ba. Baŋa-We nan maŋi Dɔ ta ni kuó taa yi kuntu mu.

4. Nanjwe

²⁰ Baŋa-We deen ta ma ta Moyisi Dɔ wi: «Zaŋi zizɔŋa ni n vu n ci Pe wum cwəŋə maŋa kalu o na maa ve bugə kam ni tun. Laan ta did-o ni: «Baŋa-We ni dum mu tintu:

Pa amu nɔɔna bam cwəŋə si ba viiri, si ba vu ba zuli-ni. ²¹ Nmu nan na wu pe-ba cwəŋə, amu wó tuŋi nanjwe zanzan si si daani nmu, di n nakwa bam di n nɔn-biə bam maama. Nanjwe wó su á sam, yi si faari Ezipi tɔga kam maama. ²² Si ku na yi amu tuti nɔɔna bam ba na zuri Gozenɔ laŋa kam ni tun, nanjwe bá taa wu bantu je sum ni. Amu na tiŋi pupwara kam kuntu, abam wó ma á lwart ni amu Baŋa-We mu tuŋi a tituŋa tɔga baŋa yo seeni. ²³ Amu wó pa pupwara kam pəni amu nɔɔna bam di abam nɔɔna bam titari ni. Jwaani mu amu wó ki wo-kunkaguli dum kuntu.»

²⁴ Baŋa-We deen ma suni Dɔ tuŋi nanjwe zanzan Dɔ yagi Pe wum sɔŋɔ ni, di o nakwa bam sam ni. Si deen tiini si cɔgi Ezipi tuw kum maama. ²⁵ Pa-faru wum ma bəŋi Moyisi di Arɔn yi o ta di ba o wi: «Ve-na á kaani á pa á We dum dibam tuw kuntu ni yo.» ²⁶ Moyisi ma lər-o wi: «Kuntu bá wani. Dibam na wó kwe vara dwi dilu dí ma dí ki kaanum dí pa dí Tu Baŋa-We tun mu culə Ezipi tiinə bam tee ni. Dibam nan na lagɔ dí ki kaanum dum yi ba na dibam, baá dilu dibam di kandwa mu ba

gu. ²⁷ Dɔbam wó kwe da yatɔ mu dí maa zu kagua kam wɔni dí ki kaanum dáani dí pa dí Tu Baɗa-We. Dɔ ni dum kuntu mu Dɔ pe dɔbam.»

²⁸ Pe wum di laan ma ta o wɔ: «Tɔ. Amu wó pa abam cwɛɓɓe si á zu kagua kam wɔni á kaani á pa abam Tu Baɗa-We. Si á yi ve-na yigɛ yigɛ. Nan loori-na We á pa amu.» ²⁹ Moyisi ma lɛr-o o wɔ: «Amu na yɔɔri a nuɓi yo seeni, a lagi a loori Baɗa-We mu. Jwaani nanjwe sum wó yagi abam yira, Pe wum di o nakwa bam di o nɔɔna bam maama. Pe, nan ta n ye si n daa n yi ganɔ dɔbam. Nan yi ci nɔɔna bam si ba vu ba ki kaanum ba pa Baɗa-We.»

³⁰ Moyisi deen na nuɓi o daari Pe wum tun, o ve o loori Baɗa-We mu. ³¹ Baɗa-We ma se Moyisi kwɛrɛ kam. Dɔ deen ma pa nanjwe sum yagi Ezipi Pe wum, di o nakwa bam, dɔdaani o nɔn-biɛ bam maama. Nanjwa didva tuti deen daa wu daari da. ³² Pe wum daa ta ma pa o bicari dana. O ma vin si o pa nɔɔna bam cwɛɓɓe si ba viiri.

5. Vara tɔvni

9 Baɗa-We deen daa ma ta di Moyisi Dɔ wɔ: «Ve Pa-faru wum te n ta ni: «Baɗa-We na yi Ebru tiinɛ bam We dum tun ni dum mu tuntu:

Pa amu nɔɔna bam cwɛɓɓe si ba viiri, si ba vu ba zuli-ni. ² Nmu nan na wu se si ba viiri, yi n cɛɓi-ba, ³ Baɗa-We wó ma Dɔ dam Dɔ ja yawi-cɛɛru mu Dɔ ba Dɔ yagi á vara bam maama baɗa ni. Ku na yi á sise, di á bine, di á yogondɛ, di á naani, di á peeni, dɔdaani á bunɔ, yawuru wó ja ti maama pa ti ti. ⁴ Baɗa-We nan wó pa pupwara mu taa wura Ezipi tiinɛ vara bam dɔdaani Yisrayeli tiinɛ vara bam tutari ni. Ku na yi Yisrayeli tiinɛ vara bam mu, ba didva tuti ba lagi o ti.

⁵ Baɗa-We maɓi Dɔ tiɓi de mu si ku ki kuntu, yi Dɔ ta wɔ: Jwaani, wum wó pa ku ki Ezipi tu ni.»

⁶ Tɔga deen na puuri tun, Baɗa-We ma sunɔ Dɔ ki Dɔ na wuuri Dɔ ta te tun. Ezipi tiinɛ vara bam maama ma ti. Si ku na yi Yisrayeli tiinɛ vara bam, didva tuti deen wu tigi. ⁷ Pe wum ma tɔɓi nɔɔna si ba nii. O ma maani ni Yisrayeli tiinɛ vara bam didva tuti wu tigi. Di kuntu di, o bicari ta dana mu, yi o vin si o pa nɔɔna bam cwɛɓɓe si ba viiri.

6. Ɔwan-pwɛm

⁸ Baɗa-We daa ma ta di Moyisi di Arɔn Dɔ wɔ: «Zwe-na tuntwarum, si á ja á vu Pe wum te. Abam na yi da, si Moyisi zigɔ pe wum yigɛ ni o duli tuntwarum dum o yagi weeni. ⁹ Tuntwarum dum wó ji fogo mu

weyuu ni yi ti jagɔ ti yi Ezipi tu kum maama. Ku ta wó pa ɓwan-pwɛm jɛni nabiinɛ dɔdaani vara yira ni si yaari-ba lugu kum je maama ni.» ¹⁰ Ba ma sunɔ ba kwe tuntwarum dum ba ja vu Pe wum te. Moyisi laan ma kwe-ti o ta o yagi weeni, yi ti pa ɓwan-pwɛm jɛni nabiinɛ dɔdaani vara yira ni si yaari-ba. ¹¹ Liri kɛrɛ bam deen wu wanti ba vu ba zigɔ Moyisi yigɛ ni, ɓwan-pwɛm sum na lɛgi ba yira ni, di Ezipi tiinɛ bam maama yira ni tun ɓwaani. ¹² Baɗa-We deen ma pa Pe wum bicari taa dana, yi o wu se si o cɛgi Moyisi di Arɔn taani. Baɗa-We nan maɓi Dɔ ta di Moyisi ni kuó taa yi kuntu mu.

7. Du-kambana

¹³ Baɗa-We deen ma ta di Moyisi Dɔ wɔ: «Jwa zizɔɓa ni si n vu n jeeri Pe wum n ci o cwɛɓɓe n ta did-o n wɔ: «Baɗa-We na yi Ebru tiinɛ bam We dum tun ni dum mu tuntu:

Pa a nɔɔna bam cwɛɓɓe si ba viiri si ba vu ba zuli-ni. ¹⁴ Nmu na wu se, amu laan wó pa cam tiini di yi nmu tuti yira, ku wɛli di n nakwa bam di n nɔn-biɛ bam maama. Ku maa wó pa nmu lwarti ni nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ lugu baɗa ni o na maɓi di amu. ¹⁵ Amu yi si a kwe a jɔɓa a magɔ nmu di n nɔn-biɛ bam maama pa yawi-cɛɛru tiini ti ja abam. Amu ya na ki kuntu, abam dwi dum yaá saari lugu kum baɗa ni. ¹⁶ Ku nan na yi te tun, woɓo kulɔ ɓwaani amu na pe cwɛɓɓe si n tan wura tun mu yi si a tɔgi nmu ɓwaani a bri nɔɔna a dam dum na mai te tun, yi a daari a jɔɓi yuri lugu baɗa je maama ni. ¹⁷ Nmu nan ta pai n tuti kamunni mu yi n cɛɓi amu nɔɔna bam si ba yi viiri. ¹⁸ Ta n ye ni: amu jwa wó pa du-kambana tiini ya tu á tɔga kam ni. Ku na zigɔ Ezipi tu kum pulim ni tun si ku yi zim, ku dwi ta wu fɔgi ku ki. ¹⁹ Nan pa n nɔɔna bam ni si ba ja ba vara dɔdaani ba wɛnu tulɔ maama na wu pooni yigɛ ni tun, ba ba ba ki ba sam dum wɔni. Beɓwaani, du-kambana yam wó vwe vara di nabiinɛ balɔ maama na wu pooni yigɛ ni tun mu pa ba maama ti.»

²⁰ Pe wum nakwa badaara deen ma fɔni di Baɗa-We taani dum. Bantu ma ki lila ba vu ba pa ba gambe sum dɔdaani ba vara maama ba ba zu sam dum wɔni. ²¹ Ba badonna yigɛ deen tɛrɛ di Baɗa-We taani dum yi ba yagi ba gambe sum di ba vara bam pwɛlɛ ni.

²² Baɗa-We ma ta di Moyisi o wɔ: «Twi n jɔɓa n yɔɔri weyuu ni, si du-kambana laan tun Ezipi tu kum maama ni. Ya lagi ya tu ya magɔ nabiinɛ, di vara, dɔdaani wuɔiru tulɔ na wu Ezipi tiinɛ kari sum ni tun mu.» ²³ Moyisi deen ma twi o nacɛgɛ kam weyuu ni. Baɗa-We ma tɔɓi du-baga, dɔdaani du-kambana. Dua

kam daa ta ma piɲili ka baɲi tɔga kam. Baɲa-We deen ma pa du-kambana tiini ya tu Ezipi tuw kum ni. ²⁴ Ka ma tiini ka wuuri je maama, yi ka ta piɲili taan. Ku na zigɔ Ezipi tuw kum pulim ni tun, du-fara kuntu dwi ta wu fɔɲi ku ki lɔɲu kum ni. ²⁵ Du-kambana yam deen ma maɲi woɲo kulɔ maama na wu Ezipi tuw kum pooni yigə ni tun. Ya deen cɔɲi nabiinə di vara maama, yi ya ta cɔɲi wuɲiiru di tweeru tilɔ maama na nuɲi tɔga kam baɲa ni tun. ²⁶ Ku daari Gozenɔ laɲa kam yurani mu, du-kambana yam deen wu yi da. Daaɲi mu Yisrayeli tiinə bam deen nan zuuri tun.

²⁷ Ezipi Pe deen ma tuɲi o baɲi Moyisi di Arɔn yi o ta di ba o wu: «Amu laan lwardi ni a tusi mu, yi Baɲa-We jigɔ cɔga. Ku na yi amu di a nɔɔna bam, dɔbam ba jigɔ bura. ²⁸ Nan loori-na Baɲa-We á pa dɔbam, si di yura laan mu ce di du-kambana yam didaani du-baga kam. Amu di laan wó pa abam pwələ si á viiri. Abam daa dai si á maɲi yo seeni.» ²⁹ Moyisi ma ləri o wu: «Amu na nuɲi tuw kum wuni, a laan wó zəɲi a jian yam weeni a loori Baɲa-We si du-baga kam yaɲi bagim. Du-kambana yam di daa bá taa ni. Kuntu mu wó pa nmu lwardi ni lɔɲu baɲa maama yi Baɲa-We nyum mu. ³⁰ Amu nan ye lanyurani ni nmu di n nakwa bam ta ba kwardi Yuutu Baɲa-We.»

³¹ Ku deen na ki te tun, kanze sum di caara yam cɔɲi mu, beɲwaani kanze sum jigɔ si punnu mu, ku daari caara yam di deen biɲi. ³² Ku nan na yi baɲiɲə kam didaani ka dwi dum maama, kantu wu tɔɲi ka cɔɲi, ka daa ta na wu biɲi tun ɲwaani.

³³ Moyisi ma nuɲi Pe wum tee ni o vu o nuɲi tuw kum wuni. O ma vu o zəɲi o jian yam Baɲa-We yigə ni o loori-Dl. Du-baga kam didaani du-kambana yam ma kwəri. Dwa kam deen daa wu niɲi tɔga kam baɲa ni. ³⁴ Pa-faru wum na ne ni dwa kam di du-kambana yam daa ba ni, yi du-baga kam di daa ba baɲi tun, o ma joori o tusi. O di o nakwa bam maama ma pa ba bicara dana. ³⁵ O bicari na dana tun, o vin si o pa Yisrayeli tiinə bam cwəɲə si ba viiri. Baɲa-We nan maɲi Dl pa Moyisi lwardi ni kuó taa yi kuntu mu.

8. Kayira

10 Baɲa-We ma ta Moyisi Dl wu: «Joori n vu Ezipi Pe wum te. A nan pe o di o nakwa bam bicara dana mu, si a wanti a da ku baɲa ni a ki wo-kinkagula yantu si ba na. ² Ku ta wó pa abam jwa lwani á bri á biə didaani ba di biə, si ba lwardi amu na ki te a waari Ezipi tiinə bam di wo-kinkagula yalu a na ki ba titari ni tun. Abam maama laan wó lwardi ni amu mu yi Baɲa-We.»

³ Moyisi di Arɔn deen ma vu Ezipi Pe wum te ba ta did-o ba wu: «Baɲa-We na yi Ebru tiinə bam We dum tun ni dum mu tuntu:

Nmu wó vin si n gooni n titi amu yigə ni taan si n vu n maɲi yən mu? Pa a nɔɔna bam cwəɲə si ba viiri si ba taa wat ba zuli-ni. ⁴ Nmu nan ta na vin si n pa-ba pwələ, amu wó pa kayira jwa ba ka daani n tuw kum. ⁵ Kayira kam lagɔ ka mæli je maama mu, pa abam daa bá taa nai tɔga kam. Ka maa wó dəlimi woɲo kulɔ maama ta na daari yi du-kambana yam wu cɔɲi-ku tun, ku wəli di tweeru tilɔ maama ta na nuɲi á tɔga kam ni tun. ⁶ Ka lagɔ ka mæli á sam maama mu, nmu titi sɔɲo kum, di n nakwa bam sam dum, di n nɔn-biə bam sam dum maama. Ku na zigɔ á nabaara maɲa ni si ku yi zum tun, kayira dwi dum kuntu ta wu fɔɲi ka yu á tuw kum ni.»

Moyisi laan ma pipiri o nuɲi o daari Pa-faru wum.

⁷ Pe wum nakwa bam ma ta did-o ba wu: «Baaru wuntu lagɔ o yaari dɔbam si ku vu ku kwardi maɲa kɔɔ mu? Nan pa nɔɔna bam cwəɲə si ba vu ba zuli ba Tu Baɲa-We. Nmu ta wu maani ni di tuw kum maama cɔɲi nɔɔnu wuntu ɲwaani mu na?» ⁸ Ba ma baɲi Moyisi di Arɔn si ba joori ba ba Pe wum te. O ma ta di ba o wu: «Tɔ, cwəɲə laan wura si á vu á zuli á Tu Baɲa-We. Si abam bran mu wó tɔɲi ba vu?» ⁹ Moyisi deen ma ləri o wu: «Dɔbam maama mu wó vu. Kuó taa yi di nɔn-dɔnnu didaani nankwun maama, ku wəli di di bu-baara didaani di bukwa maama. Di ta wó kwe di buni, di di peeni, didaani di naani dum maama. Beɲwaani, daani mu di maɲi si di vu di di candiə di zuli Baɲa-We.» ¹⁰ Pe wum ma ta o wu: «Baɲa-We suni Dl wó taa wu á tee ni mu ninɛni amu na se si abam kaana di á biə bam tɔɲi ba vu! Tuntu yɔɔri ku bri ni á buɲi si á ki lwardi mu. ¹¹ Ku bá ki! Abam na loori cwəɲə si á vu á zuli Baɲa-We tun, á baara bam yurani mu wó vu.» Ba deen ma zəli Moyisi di Arɔn si ba nuɲi da Pe wum yigə ni.

¹² Baɲa-We ma ta di Moyisi Dl wu: «Zəɲi n juɲa n jeeri Ezipi tuw kum baɲa, si kayira kam laan ba si mæli je maama si dəlimi ga-zuru dwi maama ta na wu tɔga kam ni yi du-kambana yam wu cɔɲi tun.» ¹³ Moyisi ma zəɲi o nacəɲə kam o jeeri Ezipi tuw kum baɲa. De dum kuntu ni mu Baɲa-We deen pe vii nuɲi wa-puli seeni ku ba ku jeeri lɔɲu kum. Ku deen duli wia di titi maama mu. Tɔga deen na jigɔ ka puuri tun, di vii kum jaani kayira kam ku ba. ¹⁴ Si kɔɲo deen tiini si gaali zanzan, yi si mæli tuw kum tɔga kam maama. Ezipi tiinə ta wu fɔɲi ba na kayira kam kuntu dwi. Ka dwi dum kuntu di daa bá ba maɲa di maɲa. ¹⁵ Kayira kam

deen ma kwɛli tɔga kam maama pa ka zwɛri liirɛ liirɛ. Si ma di kulɔ maama du-kambana yam na daari tun. Ku maa yi tweeru biɛ maama, di ga-zuru, di ba kaagi wuɗiiru maama mu. Ezipi wunɩ kulɔkulɔ deen daa wu daari yi ku jigi zurim.

¹⁶Pa-faru wum ma ki lila o tɔɔti o bɛɔji Moyisi di Arɔn yi o wɩ: «Amu tusi abam yigɛ ni di á Tu Baɔa-We dum yigɛ ni.» ¹⁷Nan yagi-na a tusim duntu á ma á cɛ-ni, si á daari á loori á Tu Baɔa-We si Di pa cam duntu ke dáa si a sin.» ¹⁸Moyisi ma nuɔi Pe wum tee ni yi o vu o loori Baɔa-We. ¹⁹Baɔa-We ma pa vu-du kum pipiri ku nuɔi wa-zuuri seeni. Ku ma duɩ ku kalɩ kaytra kam maama ku ja ku vu ku yagi Nani-sɔɔɩ kum ni. Kaytra diduɩ titi deen daa wu daari Ezipi tuw kum ni. ²⁰Baɔa-We deen daa ta ma pa Pa-faru wum bicari dana mu. O ma vun si o pa Yisrayeli tiinɛ bam cwɛɔɔ si ba viiri.

9. Lim

²¹Baɔa-We deen ta ma ta di Moyisi Di wɩ: «Twi n juɔa n yɔɔri weyuu ni si lim ba di kwɛli Ezipi tɔga kam baɔa maama. Lim dum wó tiini di zu nɔɔna bam yira.» ²²Moyisi ma twi o juɔa o yɔɔri weyuu ni. Ezipi tɔga kam baɔa maama ma tiini ka ki lim, si ku maɔi di da yato. ²³Kantu maɔa kam ni, Ezipi tiinɛ bam deen daa ba nii ba nai da-je. Nɔɔn-nɔɔnu maa wari si o nuɔi o sɔɔɔ ni o vu je je. Si ku na yi Yisrayeli tiinɛ bam na zuuri me tun, pooni deen mu wura je sum kuntu ni.

²⁴Ezipi Pe wum deen ma bɛɔji Moyisi yi o wɩ: «Cwɛɔɔ laan wura si á vu á zuli á Baɔa-We dum. Abam biɛ di á kaana wó want ba tɔɔti ba vu. Nan yagi-na á vara bam yo si á vu.» ²⁵Moyisi ma lɛri o wɩ: «Nmu maɔi si n yagi cwɛɔɔ mu si dí ja vara bam dí vu dí ma ki kaanum, yi dí zwe-ba dí pa dɩbam Tu Baɔa-We. ²⁶Dí wó ja dí vara bam maama mu dí wɛli da dí vu. Varum didwi titi bá daari Ezipi tɔga kam baɔa ni. Dɩbam maɔi si dí kuri kaanum vara mu si dí taa mai dí zuli dí Tu Baɔa-We. Dí na wu yi je sum, dí bá lwarɩ varum di varum wulɔ dí na wó li dí ma ki kaanum dí pa Baɔa-We tun.»

²⁷Baɔa-We ta ma pa Pa-faru wum bicari dana mu. Pe wum deen wu se si o pa Yisrayeli tiinɛ bam cwɛɔɔ si ba viiri. ²⁸O ma ta di Moyisi o wɩ: «Lagi je da amu yigɛ ni! Nan fɔɔti n nii n yuu ni, si de dum nmu daa na wó joori n ba amu yigɛ ni tun, n lagi n ti mu.» ²⁹Moyisi di ma lɛri o wɩ: «Dí nan zigɩ n kwɛrɛ kam kwaga ni. Nmu sunɩ n daa n bá na amu.»

Cam dɩlu na kweeli tun

11 Baɔa-We deen ma ta Moyisi Di wɩ: «Amu laan lagi a pa cam didwi mu yi Ezipi Pe wum di o nɔɔna bam si ku kweeli. A na ki kuntu, oó pa

abam cwɛɔɔ si á viiri. O nan lagi o zɛli abam mu si á nuɔi á daari o tuw kum. ²Nan ta di Yisrayeli tiinɛ bam si ba vu ba tikɛri nɔɔna bam te ba bwe ba joni sɛbu-sɩɔa dɩdaani sɛbu-pɔɔɔ wɛɛnu. Ba baara di ba kaana maama wó ki kuntu mu.»

³Baɔa-We deen nan ki si Ezipi tiinɛ bam mu taa niɔi Yisrayeli tiinɛ bam. Ku ta na yi Moyisi, Ezipi tuw nakwa bam dɩdaani ku nɔn-biɛ bam kwɛni ba nii-o ni o yi nɔn-kamunu mu.

⁴Moyisi deen ma ta di Pe wum o wɩ: «Baɔa-We ni dum mu tuntu:

Titu kunkuru ni, amu Baɔa-We wó tɔɔti Ezipi tuw kum baɔa ni a ke. ⁵Ezipi tuw bɛkɛr-kwɩa dwi maama wó ti. Pe wulɔ na sagɩ paari jangɔɔɔ kum ni tun bu-kwɩan wó ti, yi gaba-kana kam na cɩti muni tun di bɛkɛr-kwɩa di ti. Vara balu ba na lugi dayigɛ tun di maa wó ti. ⁶Ezipi tuw ni maama lagi ku taa yi mu ɔɔɔ di kɛrɛ. Ba ta wu fɔɔti ba na kɛrɛ kalɩ dwi na wó tuw kum ni tun, yi ka dwi nan daa bá ba. ⁷Ku nan na yi Yisrayeli tiinɛ bam na zuuri me tun, kakurɛ titi bá we ka fugi nabiinɛ naa vara. Kuntu mu wó pa abam lwarɩ ni amu Baɔa-We mu pe pupwara wura Ezipi tiinɛ di Yisrayeli tiinɛ titari ni.»

⁸Moyisi daa ta ma ta di Pe wum o wɩ: «Nmu nakwa bam laan wó ba amu te mu ba kuni doonɛ tɔga ni ba loori-ni si a ja a nɔɔna bam maama a viiri. Ku kwaga ni mu amu wó sunɩ a viiri.» Moyisi na tagɩ kuntu tun, o bani ma tiini di zaɔi. O ma nuɔi Pe wum te o ke o daari-o.

⁹Baɔa-We deen tagɩ dɩdaani Moyisi Di wɩ: «Pa-faru wum bá se o cɛgi nmu taani dum. Kuɔ pa amu na pwɛlɛ si a tiini a tɔɔti wo-kunkagɩla zanzan Ezipi tiinɛ tee ni.»

¹⁰Moyisi dɩdaani Arɔn deen sunɩ ba ki wo-kunkagɩla yantu maama mu Ezipi Pa-faru wum yibiyɛ ni. Di kuntu maama di, Baɔa-We deen ta pe pe wum bicari dana mu. Pe wum deen ma vun si o pa Yisrayeli tiinɛ bam cwɛɔɔ si ba nuɔi da o tuw kum ni ba viiri.

Paki candiɛ kam

Cullu 23:5-8; Garum 9:1-14; Gulɛ Tɔnɔ 16:1-8

12 Ezipi tuw ni mu Baɔa-We deen ɔɔɔni di Moyisi dɩdaani Arɔn yi Di wɩ: ²«Cana kantu mu wó taa yi dayigɛ cana ka pai abam bini maama wunɩ. ³Ta n bri Yisrayeli tiinɛ kɔɔɔ kum maama ni cana kantu, ka da fugɛ de dum ni, sɔɔɔ maama ku ni too, sɔɔɔ tuw wum maɔi si o beeri pɛɩbu mu naa bu-bala si o sɔɔɔ tiinɛ bam di candiɛ. ⁴Sɔɔɔ kulɩ nɔn-biɛ bam nan na ba daga si ba di pɛɩbu kam ba ti, si ba beeri ba doonɛ balu bam na bwɛlɛ di ba tun si ba pɔɔri ba pa daani. Nan jeeli-na kɔɔɔ kulɩ na wó di pɛɩbu kam tun ni. Bɛɔwaani, piɛ kam maɔi si ka maɔi mu, si nɔɔnu

maama na nwana o di. ⁵ Abam wó want á kwe piə naa buɲu á ma á tuɲi. Varum wum nan maɲi si o taa yi bini varum mu yi o ta ba jigi geeri o yira ni. Varum wum wó taa yi wo-bea mu. ⁶ Taá nii-na vara bam baɲa ni si ku vu ku yi cana kam da fugə-yana de dum ni. Tuga na lagi ka yi, Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama wó gu ba vara bam mu. ⁷ Ba nan na wó jəni sam dilu wuni ba di varum wum nwana yam tun, ku maɲi si ba kwe o jana mu ba taagi mancwəənu niə sen sum di ya yuu ni. ⁸ Titu dum kuntu ni, ba ta maɲi si ba wɔ nwana yam mu, si ba laan di-ya. Ba maa maɲi si ba ma dwə wɔ-cɛɛru mu didaani dipe dilu na ba jigi dabili di wuni tun ba di varum wum. ⁹ Ku dai si abam di ku nwan-gwe. Á nan yi saɲi-ku. Varum maama maɲi si á wɔ mu: yuu, di ne, didaani o wu-zila yam maama. ¹⁰ Titu dum kuntu ni, si á di á na wai te maama tun. Kulukululu ba maɲi si Ku daari si tuga na puuri si á di. Nwana yalɔ na puuri tuga tun, abam maɲi si á zwe-ya mu. ¹¹ Abam na lagi á di wodi kum, si á taá ti á yigə ninɛni balu na lagi ba vu cwəɲə tun. Vɔ-na á gwaaru yi á zu á natra, si á daari á taá ze á nace sum. Á laan wó di wodi kum lila. Beɲwaani, ku yi Paki candiə mu abam lagi á di si á ma á zuli amu Baɲa-We.

¹² Titu dum kuntu ni mu amu wó beeri Ezipi tu kum maama ni, yi a gu bəkər-kwɪa dwi dum maama, vara didaani nabiinə maama. Amu wó ki kuntu a ma waari Ezipi tiinə bam tangwana di ba jwənə yam. Beɲwaani, amu mu yi Baɲa-We. ¹³ Ku daari, jana bam mu wó taa yi mumaɲi si ku bri abam na wu sam dilu wuni tun. Amu na buɲi si a waari Ezipi tiinə bam yi a na jana bam, a laan wó tɔgi á baɲa a ke, si abam yi na cɔgum.

¹⁴ Abam di á dwi dum maama maɲi si á taá guli de duntu gulə mu maɲa maama. Á wó di candiə kam bini maama wuni si ku taa ve maɲa maama. Di yi culu de mu di paɪ abam si á ma á zuli amu Baɲa-We.

¹⁵ Kwe-na da yarpe á di dipe dilu na ba jigi dabili di wuni tun. Yantu da yam pulim de dum ni, á nan maɲi si á kwe dabili dilu maama na wu á sam ni tun mu á duli á yagi. Da yarpe yam wuni, wulu maama na di dipe dilu na jigi dabili tun, amu wó li kuntu tu mu a nɔɔna bam titari ni. ¹⁶ Da yam pulim de dum ni, didaani da yarpe de dum ni, á wó jeeri daani á zuli Baɲa-We mu. Nɔɔn-nɔɔnu ba maɲi si o tuɲi tutuɲa da yale yam kuntu ni. Abam nan wó want á saɲi á wodiiru.

¹⁷ Bini maama wuni abam maɲi si á di dipe dilu na ba jigi dabili di wuni tun candiə kam mu. Beɲwaani, ku yi de dum amu na li abam kɔgɔ di kɔgɔ a ja a nuɲi Ezipi ni tun mu. Di yi culu de mu si ku taa ve maɲa maama. ¹⁸ Ku zigɪ pulim cana kam da fugə-yana de dum didaan-ni ni, si ku vu ku yi ka da fiinle-didva de dum didaan-ni ni, si á di dipe dilu dabili na təri ku wuni tun. ¹⁹ Da yarpe yam wuni, dabili dai si di taa wu nɔɔn-nɔɔnu sɔɲɔ ni. Wulu na di dipe dilu na jigi dabili

ku wuni tun, amu wó li kuntu tu a nɔɔna bam titari ni, kuntu tu zi yi Yisrayeli tu naa wəru di. ²⁰ Abam na zuuri je silu maama ni tun, si á yi di woɲo kulɔ na jigi dabili ku wuni tun.»

Moyisi zaasum dum

²¹ Moyisi deen ma bəɲi Yisrayeli nakwa bam yi o ta di ba o wu: «Nɔɔnu maama ve o kuri varum wulu o na wó gu Paki candiə kam ɲwaani tun, si o di o digə tiinə wanti ba di. ²² Abam ta wó beeri Yisopi vɔ-lɛɛru, si á di ti niə yam zuɲa di ka wu jana wuni. Á laan wó kwe jana bam á taagi á sam dum mancwəənu niə yam sen sile sum didaani baɲa kam mu. Maɲi-na á sam dum ni si tuga puuri. Nɔɔn-nɔɔnu yi nuɲi pooni ni. ²³ Baɲa-We wó ba Dl beeri Ezipi lugu kum ni si Dl gu Ezipi tiinə bam. Dl nan na ne jana bam abam mancwəənu niə ni, di ya baɲa kam, di ya sen sum ni, Dl bá pa tuuni maleka kam zu á sam wuni si Dl cɔgi abam. Dl wó tɔgi abam baɲa mu Dl ke. ²⁴ Abam di á kwaga kam maama maɲi si á se á taá ki cullu tuntu mu taan wuu. ²⁵ Abam nan na tu á zu tu kum Baɲa-We na goni ni si Dl pa abam tun, si á guli á taá ki cullu tum kuntu. ²⁶ Abam biə na tu ba bwe abam ni «Kəm duntu kuri mu be?», ²⁷ si abam di wanti á ta di ba ni «Ku yi Paki kaanum mu dibam wura di ki si di ma di zuli Baɲa-We. Beɲwaani, dí deen na wu Ezipi ni tun, Baɲa-We duri dí ɲwaɲa mu Dl tɔgi dibam sam dum baɲa Dl ke, yi Dl vu Dl cɔgi Ezipi tiinə bam.»»

Moyisi na tagi kuntu o ti tun, Yisrayeli tiinə bam ma cɔli ba yibiyə tuga ni ba zuli We. ²⁸ Ba ma vu ba ki kulɔ maama Baɲa-We na tagi Dl bri Moyisi didaani Arɔn tun.

10. Bəkər-kwɪn sum tuvni dum

²⁹ Titu kunkuru ni, Baɲa-We deen ma gu Ezipi tu kum bəkər-kwɪn sum dwi dum maama. Ku zigɪ Ezipi Pe na je paari jangɔɲɔ kum baɲa ni tun bu-kwɪan kam, si ku yi ɲwunɔ wulu na wu puina digə ni tun bu-kwɪan kam, ku ta wəli di vara dwi maama di bu-kwɪn sum. ³⁰ Titu dum kuntu ni mu Pe wum di o nakwa bam, didaani Ezipi tiinə bam maama zaɲi ba yɔɔri ba keeri ɲɔɔ! Ezipi tiinə maama deen ce mu didaani kərə, beɲwaani sɔɲɔ deen tərə tu kum wuni yi nɔɔnu wu tigi ku wuni.

Yisrayeli tiinə bam nuɲi Ezipi ni

³¹ Duntu titu ni Pa-faru wum ma tuɲi o bəɲi Moyisi di Arɔn. O ma ta di ba o wu: «Nuɲi-na á viiri á daari a tu! Ja-na Yisrayeli tiinə bam maama si á vu á zuli Baɲa-We ninɛni á na beeri cwəɲə si á ki te tun.

³²Kwe-na á peeni sum, dɪ á bɔnti dɪm, dɪdaant á naant dɪm maama á wɛli da á viiri. Á na veə, sɪ á loori á We dɪm sɪ Dɪ zaant taa wu amu dɪ baɗa ni.»

³³Ezipi tiinə bam deen ma puli sɪ ba taa loori Yisrayelɪ tiinə bam sɪ ba kɪ lula ba viiri. Ba ma ta ba wɪ: «Abam na wu viiri lula, dɪbam maama wó ji twa mu.» ³⁴Yisrayelɪ tiinə bam deen ma kwe ba muni dilu dabilɪ ta na wu kɪ dɪ wɔni tun, ba kɪ zwɪ silɔ ba na maɪ ba viiri muni dɪm tun wɔni. Ba ma wɔ ti maama ba kɪ ba gwaaru wɔni, yɪ ba daartɪ ba kwe tuntɔ maama ba daɗɪ ba bakalɪ baɗa ni ba ja ba ke. ³⁵Yisrayelɪ tiinə bam deen kɪ kulɔ maama Moyisi ya na bɪ-ba tun. Ba ya ve Ezipi tiinə bam te ba bwe sɪ ba jonɪ səbu-sɪɗa wəənu, dɪ səbu-pɔɗo wəənu, ku wɛli dɪ gwaaru mu ba tee ni. ³⁶Baɗa-We deen pe Yisrayelɪ tiinə bam kikiə su Ezipi tiinə bam yɪ mu. Ba deen yɔɔrɪ ba pa-ba kulɔ maama ba na wó bwe ba tee ni tun mu. Ku deen kɪ kuntu mu, yɪ Yisrayelɪ tiinə bam wantɪ ba vrɪ Ezipi tiinə jɪɗɗɔ tum ba ja ba viiri.

³⁷Yisrayelɪ tiinə bam deen ma zɪɗɪ Ramsesɪ ni ba kwe cwəɗə ba maa ve Sukɔti. Ba deen yɪ baara murrɔ kuni biə-yarɔv (600,000) mu, yɪ biə dɪ kaana dɪ wɛli da. Bantu maama deen nan ya ve dɪ ne mu. ³⁸Nɔɔna badonnə zanzan dɪ deen tɔɗɪ-ba sɪ ba ke. Ba deen ta jɪɗɪ vara na yɪ peeni, dɪ bɔntɪ, dɪdaantɪ naantɪ zanzan. ³⁹Ba ma kwe dɪpe muni dilu ba na jaantɪ ba nuɗi Ezipi ni yɪ dabilɪ tɛrɪ dɪ wɔni tun ba ma fɔɗɪ dɪpe sɪ ba dɪ. Nɔɔna bam deen na kɪ lula ba zaɗɪ ba nuɗi Ezipi ni tun ɗɗaantɪ, ba wu ne pwələ sɪ ba ti wɔdiu kum yigə, naa sɪ ba kɪ dabilɪ da sɪ ku fulɪ.

⁴⁰Yisrayelɪ tiinə bam deen jəni Ezipi tɪga kam ni bɪna biə-yana dɪ fiintɔ (430) mu. ⁴¹Bɪna biə-yana dɪ fiintɔ kum (430) ni na yɪ tun, de dɪm kuntu ni nɔɔ mu Baɗa-We kɔɗɔ kum deen nuɗi da Ezipi tw ni kɔɗɔ dɪ kɔɗɔ. ⁴²Tɪtu dɪm kuntu ni mu Baɗa-We deen yurɪ Dɪ nɔɔna bam, yɪ Dɪ ja-ba Dɪ nuɗi da Ezipi tw kum ni. Bɪni maama wɔni, de dɪm kuntu na yəni dɪ yɪ, sɪ Yisrayelɪ tiinə bam dɪ yurɪ ba tɪtɪ sɪ ba yɪ dɔ. Ba dɪ ba dwi dɪm maama wó kɪ kuntu mu sɪ ba ma zuli Baɗa-We.

Paki candiə kam cullu

⁴³Baɗa-We deen daa ma ta dɪ Moyisi dɪdaantɪ Arɔn Dɪ wɪ: «Paki candiə kam cullu mu tuntɔ: Dwi-ge tu ba maɗɪ sɪ o tɔɗɪ o di Paki candiə kam. ⁴⁴Sɪ ku na yɪ gambe silɔ abam na yəɗi-sɪ, yɪ ba goni sɪ pənə tun, suntɔ wó wantɪ sɪ tɔɗɪ sɪ dɪ. ⁴⁵Vəɗə balɔ na zɔvɪ abam tee ni yɪ ba tɔɗɪ ba pa abam ɗɗuru ɗɗaantɪ tun ba maɗɪ sɪ ba tɔɗɪ ba di candiə kam. ⁴⁶Sɔɗɔ kulɔ wɔni abam na wó gu varum wum tun, mu á wó maɗɪ ku wɔni á di nwana yam maama. Yɪ ja-ya á nuɗi pooni,

nan yɪ bwəri-na o kwi dɪ dɪdɔva dɪ. ⁴⁷Yisrayelɪ tiinə kɔ-fɔɗɔ kum maama nan mu wó da daantɪ ba di candiə kam kuntu. ⁴⁸Dwi-ge tu na zɔvɪ abam wɔni yɪ o na bɔɗɪ sɪ o tɔɗɪ o di Paki candiə kam o ma zuli Baɗa-We, kuntu tu maɗɪ sɪ o wuuri o goni o sɔɗɔ baara bam dɪ bəkəri sum pənə mu. O na kɪ kuntu, o jɪɗɪ cwəɗə sɪ o tɔɗɪ o di candiə kam, ni o na yɪ Yisrayelɪ tu cɪga cɪga tun ɗɗaantɪ. Baaru wɔlu nan na wu goni o pəni tun bá tɔɗɪ o di candiə kam. ⁴⁹Cullu tum yɪ bidwɪ mu ti paɪ nɔɔnu maama, ba na lɔɗɪ kuntu tu yɪ o yɪ Yisrayelɪ tu naa, o na yɪ dwi-ge tu mu yɪ o zɔvɪ abam wɔni.»

⁵⁰Yisrayelɪ tiinə bam deen ma se, yɪ ba kɪ kulɔ maama Baɗa-We na tagɪ Dɪ bɪ Moyisi dɪ Arɔn sɪ ba kɪ tun. ⁵¹Ku deen maa yɪ de dɪm kuntu ni mu Baɗa-We jaantɪ Yisrayelɪ tiinə bam Dɪ nuɗi Ezipi tw kum ni, ba kɔɗɔ dɪ ba kɔɗɔ.

Wo-kwɪn sum

13 Baɗa-We deen laan ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: ²«Yisrayelɪ tiinə wɔni wo-be dwi maama na yɪ bu-kwɪn: sɪ á pɔɔrɪ-sɪ á pa amu. Ku na yɪ nabiinə wɔni, naa vara wɔni wo-kwɪn silɔ na yɪ baara tun maama yɪ amu nyum mu.»

Moyisi kwɪə yam

³Moyisi deen ma ta o bɪ nɔɔna bam o wɪ: «Taá guli-na de dɪntɔ gulə sɪ ku taa ve maɗa maama. Dɪ yɪ dɛdɔɗ abam na nuɗi Ezipi tw kum ni tun mu. Dáantɪ, á deen yɪ gambe mu. Baɗa-We ma kwe Dɪ dam-fɔɗɔ Dɪ ma Dɪ vrɪ abam Dɪ ja Dɪ nuɗi je sum kuntu ni. Abam na yəni á guli-dɪ, ku ba maɗɪ sɪ á di dɪpe dilu na jɪɗɪ dabilɪ dɪ wɔni tun. ⁴Zɪm mu abam lagɪ á nuɗi Ezipi ni. Ku yɪ pulim cana kam mu, ku yurɪ maa yɪ Abibi cana kam. ⁵Baɗa-We nan maɗɪ Dɪ goni ni dɪ á nabaara bam ni Dɪ wó pa abam zɔ tɪga kadoɗ mu sɪ á taá te-ka. Ku nan yɪ tɪga kalɔ Kaanan tiinə bam na zɔvɪ da tun, dɪ Heti tiinə bam, dɪ Amɔɔrɪ tiinə bam, dɪ Hevi tiinə bam, dɪdaantɪ Yebusi tiinə bam mu. Tɪga kam kuntu ywəmmə mu dɪ varum dɪ kɔɔ. Abam na yɪ da, bɪni maama ni, sɪ á di candiə kantɔ Abibi cana kam ni. ⁶Abam na yəni á di candiə kam, á wó kwe da yarpe mu á ma á di dɪpe dilu dabilɪ na tɛrə dɪ wɔni tun. Ya kweelim de dɪm ni, á wó di candiə kam á ma á zuli Baɗa-We. ⁷Da yarpe yam kuntu maama wɔni, á wó taá di dɪpe dilu dabilɪ na tɛrə dɪ wɔni tun mu. Da yam kuntu maama wɔni, sɪ á yɪ se sɪ dɪpe dilu na jɪɗɪ dabilɪ tun taa wu abam tee ni. Abam na zɔvɪ me maama tun, dabilɪ bá taa wurɪ á tee ni.

⁸Da yam kuntu ni, sɪ á taá te á bɪ á biə ni «Dí wurɪ dí kɪ tuntɔ sɪ dí guli Baɗa-We na kɪ Dɪ pa dɪbam maɗa kalɔ Dɪ na pe dí nuɗi Ezipi tw ni tun mu.» ⁹Candiə

kam kuntu wó taa yi mumaɲi mu di paɪ abam, nuneeni á na vɔgi woŋo á jian ni naa á trɛ ni si á yi swe te tun. Kuntu tun, Baɲa-We taani wó taa wu á wubuɲa ni didaani á niə ni, si á yi swe-di. Beɲwaani, Baɲa-We mu me Dl dam-fɔrɔ Dl ma Dl vri abam Dl ja nuɲi Ezipi ni. ¹⁰ Bini maama wuni, abam wó taá di candiə kantu mu ka maɲa ni.

¹¹ Baɲa-We wó suni Dl ja abam Dl zu tɪga kalu Kaanan tiinə bam na zuvri me lele yi Dl goni ni di abam di á nabaara bam ni Dl wó pa abam si á taá te tun. ¹² Á na zu da, á maɲi si á li wo-be dwi maama na de yigə si nuɲi si niinə pugə ni tun á pɔɔri-si á pa Baɲa-We. Abam vara bam wuni wo-kwɪn silu na yi baara tun yi Baɲa-We nyum mu. ¹³ Ku nan na yi bina-bia kalu na de yigə ka nuɲi ka nu pugə ni tun, á wó kwe pəlbu mu á ma á ləri ka yuu ni á pɔɔri á pa We. Abam nan na ba lagɪ si á ki kuntu á ləri bunaga kam yuu ni, si á bwəri ka ban á gu-ka. Ku na yi á titi biə, á maɲi si á kwe wəənu mu á ləri bu-kwɪn sum yuu ni á pa Baɲa-We.

¹⁴ Jwa seeni, abam biə na bwe abam si ba lwarɪ callu tum kuri na yi te tun, si á ta di ba ni «Dí deen yi gambe mu Ezipi tu kum ni. Baɲa-We ma kwe Dl dam-fɔrɔ Dl vri dɪbam Dl ja Dl nuɲi dí gabeem dum wuni. ¹⁵ Ezipi Pa-faru wum bicari deen dana mu yi o vin si o pa dɪbam cwəɲə si dí viiri. Kuntu ɲwaani, Baɲa-We deen gu bu-kwɪn sum dwi maama Ezipi ni, vara didaani nabiinə maama. Kuntu ɲwaani mu dɪbam yəni dí kwe vart-kwɪn sum dí ma ki kaanum dí pa Baɲa-We. Ku daari ku na yi dɪbam titi bəkər-kwɪn sum, dí yəni dí ma wəənu dí ləri ba yuu ni dí pa Baɲa-We.»

¹⁶ Cullu tuntu wó taa yi mumaɲi mu ti paɪ abam nuneeni á na vɔgi woŋo á jian ni naa á trɛ ni si á yi swe ni Baɲa-We mu me Dl dam-fɔrɔ Dl ja dɪbam Dl nuɲi Ezipi ni tun.»

Yisrayelɪ tiinə bam kwe cwəɲə ba nuɲi Ezipi ni

¹⁷ Ezipi Pa-faru wum na pe nɔɔna bam cwəɲə si ba viiri tun, We deen wu pe ba kwe cwəɲə kalu na tɔgi Filisi tiinə laɲa kam tun, di ka na maɲi ka yi cwə-kukuə tun di. We deen buɲi Dl titu ni Dl wi: «Nɔɔna na jeeri Yisrayelɪ tiinə bam di najara, baá want ba ləri ba wubuɲa yi ba pipiri ba joori Ezipi ni.» ¹⁸ Kuntu ɲwaani, We ma pa ba joori ba gugwəli ba kwe cwəɲə kalu na tɔgi kagua kam wu ka maa ve Nani-svɲu kum seeni tun. Yisrayelɪ tiinə bam maa ve yi ba vɔ ba titi kəri-kəri, si najara na yi-ba, si ba ki-ya.

¹⁹ Moyisi deen kwe Zuzefu kwi sum mu o wəli da si ba ja ba viiri. Beɲwaani, Zuzefu deen pe Yisrayelɪ biə bam du durə mu, yi o ta di ba ni: «We wó ba Dl vri abam Dl yagi. Ku nan na ki kuntu, si á ja amu kwi sum á nuɲi da je suntu ni.»

²⁰ Yisrayelɪ tiinə bam ma zigi Sukɔti ni ba vu ba yi Etam. Je sum kuntu wu kagua kam ni ni mu. Ba ma cwi ba vwə dáani. ²¹ Ba na maa ve tun, Baɲa-We deen yəni Dl tɔgi ba yigə mu. Wia ni Dl yəni Dl nyi di kunkoɲo mu, ku na zigi dəki ba yigə ni si ba lwarɪ cwəɲə. Ku daari titu ni, Dl maa nyi di mim na zigi dəki mu yi di tɔgi ba yigə ku bri-ba cwəɲə pa ba veə. Kuntu ma wəli si wia di titi maama ba ta wat ba veə. ²² Wia maama wuni, kunkoɲo kum deen wu nɔɔna bam yigə ni mu. Mim dum di maa wu ba yigə ni titu maama ni. ¹ Baɲa-We laan ma ta di Moyisi Dl wi: ² «Ta n bri Yisrayelɪ tiinə bam si ba pipiri ba vu Pi-Ayirɔti seeni si ba cwi ba vwə yam da. Ku maa wu Migidɔla didaani nunu kum titari laɲa ni, yi ku jeeri Baal-Zefɔni mu. ³ Ezipi Pe wum nan wó buɲi ni Yisrayelɪ tiinə bam kaagi ba beeri mu je maama ba yəri cwəɲə. O maa wó ta ni: kagua kam mu cigɪ ba cwəɲə. ⁴ Amu nan daa ta wó pa o bicari taa dana. Oó zəli abam si o ja o joori. Tuntu mu amu wó na cwəɲə a want Pa-faru wum di o jar-kərə bam pa a laan jɔɲi a zulə. Ezipi tiinə bam wó lwarɪ ni amu mu yi Baɲa-We.» Nɔɔna bam deen ma se ba ki We na bri-ba kulv tun.

14 Nɔɔna ma ta ba bri Ezipi Pe ni Yisrayelɪ tiinə bam duri mu ba viiri. O di o nakwa bam ma ləni ba wubuɲa yi ba wi: «Beɲwaani mu dí wó pa Yisrayelɪ tiinə bam cwəɲə si ba lu dí juɲa ni? Dɪbam ge di gambe sum mu kuntu!» ⁶ Pe wum deen ma pa ba ja o jara-kəm tərɪko kulv siseɲ-nɔɔna na vanɲi tun ba ba ba pa-o, yi o daari o la o jar-kərə bam o ki daani. ⁷ O ma kwe o jara-kəm tərɪkooru maama di balv na diini-si tun. Ti maama wuni biə-yardv (600) mu tiini ti lamma zanzan. Tərɪko maama jɔgi ku didəeru mu.

⁸ Baɲa-We deen ya pe Ezipi Pa-faru wum bicari tiini ku dana mu, yi o pe Yisrayelɪ tiinə bam o pu si o zəli o ja-ba. Ku nan na yi Yisrayelɪ tiinə bam, bantv deen ve didaani baari mu. ⁹ Ezipi tiinə bam ma zəli-ba si ba ja. Ku maa yi Pe jar-kərə bam, di ba sise sum, di ba tərɪkooru tum, didaani balv na diini-si tun maama mu zəli Yisrayelɪ tiinə bam ba vu ba yi me ba deen na cwi ba vwə yam da tun. Je sum kuntu deen wu nunu kum təɲə ni mu. Ku maa bwələ didaani Pi-Ayirɔti, yi ku jeeri Baal-Zefɔni. ¹⁰ Yisrayelɪ tiinə bam ma nii ba na Pa-faru wum di o nɔɔna bam na ve ba maa zaɲi ba baɲa ni. Fvuni ma tiini di ja-ba. Ba ma kaasi ba loori Baɲa-We si Dl zəni-ba. ¹¹ Ba ma bwe Moyisi ba wi: «Nmu jaani dɪbam n ba yo seeni si dí ti kagua kantv ni mu na? Yibeelə mu tərə Ezipi ni si ba ki dɪbam ya wuni na? Bəe mu yi n ja dɪbam n nuɲi Ezipi ni? ¹² Dí ta na wu je sum kuntu ni tun, dí lwarɪ kuntu mu yi dí ta dí bri-m. Dí tagɪ di nmu si n yagi dɪbam cumm, si dí taa tɔɲi dí paɪ Ezipi tiinə bam. Dí ya na maɲi dí gabeem dum wuni, ku yaá taa gari dí na lagɪ dí ti kagua kam ni tuntu tun!»

¹³ Moyisi ma ta di ba o wɔ: «Yi taá kwari-na fɔvni! Taá zigi-na di baari, si á wó na Baŋa-We na wó ki te Dl vri abam zum de dum ni tun. Ezipi tiinè bantv abam na ne ba na maa buni zum tun, á daa bá na-ba maŋa di maŋa. ¹⁴ Baŋa-We mu lagɔ Dl ja najara Dl pa abam. Abam wó taá zigi da cumm mu yi á niè.»

¹⁵ Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wɔ: «Beŋwaani mu yi nmu zigi n kaasi n loori-ni? Ta di nɔɔna bam si ba taa titwani ba ve yigè! ¹⁶ Si nmu zɔŋi n nacègè kam! Twi-ka nunw kum baŋa ni, si na bam pɔɔri bule. Cwəŋə wó pəni na bam titari ni si Yisrayeli tiinè bam nɔni ti-kura baŋa ni ba be bube didum dum ni. ¹⁷ Amv laan wó pa Ezipi tiinè bam bicara taa dana. Baá tɔŋi abam kwaga ba zv nunw kum wuni. Dáani mu amv wó wani Pa-farv wum di o jar-kərə bam, di ba tərikooru, di ba sise diinè maama pa a laan jɔŋi a zulə. ¹⁸ Amv na wani Pɛ wum di o jar-kərə bam kuntu, Ezipi tiinè bam wó lwarɔ ni amv mu yi Baŋa-We.»

¹⁹ We maleka kam deen na yəni ka tɔŋi Yisrayeli tiinè jar-kərə bam yigè tun laan ma titwani ka vu ka zigi ba kwaga ni. Kunkoŋo kum di ma ke kv vu kv zigi dəki ba kwaga ni. ²⁰ Kv deen zigi Ezipi tiinè kɔgɔ kum didaani Yisrayeli tiinè kɔgɔ kum titari laŋa ni mu. Kunkoŋo kum ma pa kv yi lim Ezipi tiinè bam tee ni titu dum kuntu maama ni. Si kv na yi Yisrayeli tiinè bam, bantv deen jigi pooni mu. Titu dum kuntu ni ba kɔgɔ kum deen wari si ba yi da-te.

²¹ Moyisi deen ma twi o juŋa nunw kum baŋa ni. Titu dum maama ni, Baŋa-We ma pa vu-dw nuŋi wa-puli seeni kv ba kv duli bugè kam baŋa ni. Na bam deen ma pɔɔri bule yi ti-kura pəni ba titari ni. ²² Yisrayeli tiinè bam deen ve ti-kura baŋa ni mu ba be nunw kum. Na bam deen nyi di kəbrə mu na cigɔ ba jazum didaani jagwiə maama. ²³ Ezipi tiinè bam deen ma duri ba pu Yisrayeli tiinè bam kwaga ba tu bugè kam wuni. Ba deen jaani ba sise, di ba tərikooru tum mu, kv wəli di ba sise diinè bam maama ba tu da. ²⁴ Ti-pura ni ni mu Baŋa-We zigi kunkoŋo kum na jigi mim tun wuni Dl guni Dl nii Ezipi jar-kərə bam yi Dl pa vuvugə tɔ ba titari ni. ²⁵ Dl deen ma pa ba tərikooru tum ne sum muvri pa kv camma si ba wani ba vu ba be. Ezipi tiinè bam laan ma ta ba wɔ: «Pa-na si dí duri dí joori-na si dí lu Yisrayeli tiinè juŋa ni! Beŋwaani Baŋa-We mu wura Dl jaani najara Dl wəli-ba si ba wani dɔbam.»

²⁶ Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wɔ: «Twi n juŋa nunw kum baŋa ni si na bam joori ba pu Ezipi tiinè bam, di ba tərikooru tum, di ba sise diinè bam maama.»

²⁷ Moyisi ma twi o juŋa nunw kum baŋa ni. Tɔga na jigi ka puvri tun, na bam ma joori ba ki daani nuneeni kv ya na maŋi kv yi te tun. Ezipi tiinè bam nan ya kwaanɔ mu si ba lu, yi Baŋa-We kalɔ bantv o di nunw kum wuni. ²⁸ Na bam na joori ba ki daani tun, ba ma pu Ezipi tiinè kɔgɔ kum maama, di ba tərikooru tum,

di ba sise diinè bam. Nɔɔnv di didva tutɔ di wu wani si o lu. ²⁹ Si Kv daari Yisrayeli tiinè bam, bantv ya ve ti-kura baŋa ni mu ba vu ba be nunw kum. Na bam deen nyi di kəbrə mu na cigɔ ba jazum didaani jagwiə maama. ³⁰ De dum kuntu ni mu Baŋa-We vri Yisrayeli tiinè bam Ezipi tiinè bam juŋa ni Dl yagi. Yisrayeli tiinè bam deen ma tɔli ba na Ezipi tiinè bam na tigi ba tigə bube dum baŋa ni. ³¹ Ba deen ne Baŋa-We na kwe Dl dam-fərə kum o ki titvŋ-kamunnu Dl ma Dl wani Ezipi tiinè bam tun. Ba laan ma kwari Baŋa-We yi ba daari ba ki ba wu-didva di Dl. Ba ta ma ki ba wu-didva di We tuntvŋnv Moyisi.

Moyisi ləŋə kam

15 Moyisi didaani Yisrayeli tiinè kɔgɔ kum ma leeni ləŋə kantv si ba zuli Baŋa-We:

Amv wó leeni a zuli Baŋa-We,

Dl na pɛ Dl yiri zaŋi weeni tun ŋwaani.
Dl jaani sisəŋə didaani wulv na diini-ka tun
Dl duli Dl di nunw kum wuni.

² Baŋa-We mu yi dilv na pa-ni dam tun,
yi Dintv ŋwaani mu a leenə.

Dl ma bri Dl titi ni Dl yi amv vurnv wum.
Dl yi amv Tu We mu yi amv wó taa tee-Dl.
Amv ko We mu kuntu.

Amv wó zəŋi Dl yiri weeni.

³ Baŋa-We yi babɔ mu.

Dl yiri mu yi «Yuutu Baŋa-We».

⁴ Dl vuvugi Ezipi Pɛ wum jar-kərə bam
di ba tərikooru tum
Dl di Nani-svŋv kum wuni.

Na bam ma pu Pɛ wum jar-kərə didɛera
bam pa ba tu.

⁵ Nunw kum na-luŋə kam ma kwəli-ba.
Ba ma miisi ba zv kuri kuri nuneeni
kandwa mu te.

⁶ Dɔbam Yuutu Baŋa-We,

nmu juŋa jigi dam-fərə cigɔ cigɔ!

Nmu jazum dum magi dí dɔna pa n wani-ba.
Dɔbam Yuutu Baŋa-We, nmu juŋa jigi dam!

⁷ Nmu ma n wani n dɔna pa n yiri tiini di zaŋi.
Nmu bantv tiini di zaŋi ba baŋa ni,
nuneeni n na tarigi mim n zwe ga-kurru te tun.

⁸ Nmu mɔmwa viu yirani mu pɛ
nunw kum na bam danɔ da-baŋa ni.
Ba zigi mu cepti nuneeni kəbrə doŋ mu tun.
Na-luŋə kam ma ləri ka ji ti-dɛa.

⁹ Dɔbam dɔna bam ya buŋi ba wɔ:

«Pa-na dí duri dí pu ba kwaga si dí ja-ba.

Dí wó kwe su-lwaanu dí cɔgi-ba,
 yi dí vri ba wænu dí pɔɔri dí pa daani.
 Dí wó na kulv maama dí na lagi tun.»

¹⁰Nmu nan na sin viu n yagi nɔnu
 kum baɗa ni tun,
 na bam pugi Ezipi tiinə bam mu
 yi ba miisi na-luɗə kam kuri ni,
 nuneeni luu na miisi te tun.

¹¹Baɗa-We!

Wa yam maama wɔni nmu doɗ tərə!
 Nmu zulə yam gaalt! Nmu yiri zaɗi wɛeni!
 Nmu ma n mai n dam-fɔrɔ n ki wo-kɔnkagila
 yi n doɗ tərə!

¹²Nmu twi n jazum dum yirani mu,
 yi tɔga kam puri ka li dí dɔna bam.

¹³Nmu de n sono kum ɗwaani mu,
 n jɔɗi n nɔɔna bam cam wɔni.
 N ma n tɔgi n dam dum ɗwaani n kalt-ba
 n ja n vu nmu tuti jəgə kam.

¹⁴Dwi-ge tiinə bam ma ni kəm duntu ɗwa,
 pa ba yira sai.
 Liə maa jɔgi Filisi tiinə bam yi ba yira ce.

¹⁵Edom tiinə pwa bam laan fɔm mu.
 Moabi dɔdeera bam yira maa sai.
 Kanaan tiinə bam baari maama ma je.

¹⁶Fuɔni di liə mu laan jɔgi-ba,
 ba na ne nmu dam-fɔrɔ kum tun ɗwaani.
 Ba zigi ba nii mu di fuɔni
 yi n nɔɔna bam da ba yigə ni ba ke.

Baɗa-We!
 Nmu vri n nɔɔna bam n ja nuɗi ba gabeem wɔni,
 yi ba dɔna bam zigi ba niə!

¹⁷Nmu jaani-ba n zu n tuti tɔga kam ni,
 pa ba zuuri nmu piu kum yuu ni.
 Amu Yuutu Baɗa-We!

Je sum kuntu mu n kuri si n ta n zuuri da.
 Ku maa yi n sɔɗɔ kum, n tuti jian na lɔgi tun.

¹⁸Baɗa-We paari dum wó taa wura wuu mu.

¹⁹Ciga ɗwaani tun, Yisrayeli tiinə bam deen ve
 ti-kura baɗa ni ba be nɔnu kum mu. Ku nan na yi Ezipi
 tiinə jar-kərə tərigooru tum, dɔdaani ba sise diinə bam,
 bantu na kwaani si ba be tun, Baɗa-We pe na bam joori
 ba ki daani ba pu-ba.

²⁰Arɔn nakɔ Miriyam deen yi We nijonnu mu. O ma
 kwe sunyɔɗɔ si o ma o leeni ləɗə. Kaana bam maama
 di tɔgi did-o ba maa jɔgi sunywaanu ba wɔi yi ba sai.

²¹Miriyam deen leeni ləɗə kantu mu o bri-ba:

«Leeni-na á zuli Baɗa-We,
 Dl na pe Dl yiri zaɗi wɛeni tun ɗwaani.
 Dl jaani sisəɗə dɔdaani wulu na diini-ka tun

Dl duli Dl di nɔnu kum wɔni.»

Na-ceera

²²Moyisi deen ma ja Yisrayeli tiinə bam o zigi
 Nani-suɗu kum ni o vu o zu kagua wu, ka yiri na yi
 Suuri tun. Ba deen kaagi ba ve kagua kam wɔni da
 yatɔ maama mu, yi ba wu ne na si ba nyɔ. ²³Ba ma
 vu ba yi Mara je sum. Na maa wura, ba na yi na-ceera
 yi nɔɔna bam waru ba nyɔ tun. (Kuntu mu pa ba bæi je
 sum kuntu yiri ni Mara).

²⁴Nɔɔna bam ma puli si ba taa puɔna yi ba ta bwe
 Moyisi ba wi: «Bee mu dɔbam lagi di nyɔ yi na bam
 camma tuntu?» ²⁵Moyisi ma kaasi o loori Baɗa-We.
 We ma bri-o tiu kudoɗ naga. O ma kaari-ka o di na
 bam wɔni. Na bam ma ləri ba ji na-ywənə.

Dáani mu Baɗa-We kwe Dl ni dum Dl tiɗi Dl pa
 nɔɔna bam si ba taa tɔga, yi Dl daari Dl maɗi nɔɔna
 bam Dl nii. ²⁶Dl ma ta di ba Dl wi: «Nuneeni abam
 na wó se á cəgi amu kwərə lanyirani, yi á tɔgi cwə-laa
 amu yigə ni, yi á daari á ki á tɔgi amu niə yalu
 maama a na bri abam tun, amu bá se si yawuru tilu
 dwi na daani Ezipi tiinə bam tun ja abam. Amu mu yi
 Baɗa-We, dilu dum na zuri á yawuru tun.»

²⁷Ba ma zigi dáani ba vu ba yi jəgə kadoɗ, ka yiri mu
 Elim. Je sum kuntu ni mu buli-yiə fugə-yale dɔdaani
 kurru tweeru fusirpe wura. Nɔɔna bam deen ma cwi
 ba vwə buli-yiə yam təɗə ni.

Dipe di nwana

16 Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama deen zigi
 Elim ni mu ba vu ba yi kagua, ka yiri mu Sin.
 Je sum kuntu nan wu Elim dɔdaani Sinayi Piu kum
 titari laɗa ni mu. Ba na nuɗi Ezipi tun, cani sile sum
 da fugə-yanu de ni mu ba ve ba yi da. ²Ba na wu kagua
 kam ni tun, mu nɔɔna bam maama suɗi si ba taa puɔna
 yi ba bwe Moyisi di Arɔn. ³Ba maa wi: «Baɗa-We ya
 na maɗi Dl pa dí ti Ezipi ni ku gari tuntu! Dáani, dí
 nai wɔdiu dí di, yi dí dɔni nwana dí sui. Abam ma ja
 dɔbam á pa dí nuɗi da dí ba kagua kantu ni, si kana
 gu dí kɔgɔ kum maama.»

⁴Baɗa-We ma ta di Moyisi Dl wi: «Amu wó pa dipe
 nuɗi weyuu ni, nuneeni dwa na ni te tun. De maama
 nɔɔna bam maɗi si ba nuɗi pooni mu ba pe wɔdiu kulv
 na wó maɗi di ba de wɔni dim tun. Amu lagi a maɗi-ba
 mu a nii, baá se a ni dum naa ba bá se-di. ⁵Nan ta di
 ba si, da yardu de dum ni si ba pe ba de wɔni wɔdiu
 kuni bile, si ba ja ba zu ba sam dum wɔni.»

⁶Moyisi di Arɔn ma ta di Yisrayeli tiinə bam maama
 ba wi: «Zim dɔdaani-ni ni mu abam wó lwaru ni
 Baɗa-We mu jaani abam Dl ja Dl nuɗi Ezipi tuw kum

ni Dl ba yo seeni. ⁷Tɔga na pɔvri, á lagɔ á na Baŋa-We paari-zulə yam na tiini ku nyuni tun mu. Beŋwaani, Dl ni abam na pɔvna yi á bwe-Dl te maama tun. Abam na pɔvna kuntu tun, ku yi We mu á jɔgi á bwea. Dɔbam dai kulokulɔ si á bwe dɔbam.» ⁸Moyisi laan ma ta o wi: «Tɔga na lagɔ ka yi, Baŋa-We wó pa abam nwana si á duni. Tɔga na pɔvri, Dl ta wó pa abam dɔpe si á di á su. Abam na pɔvni te tun, ku yi Baŋa-We mu á jɔgi á bwea, yi ku dai dɔbam. Baŋa-We nan mu ni á pɔmpuna kam.»

⁹Moyisi deen ma ta di Arɔn o wi: «Ŋɔɔni didaani Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum ni: «Baŋa-We ni á pɔmpuna kam. Á ba á la daani Dl yigə ni.» ¹⁰Arɔn deen ta na ŋɔɔni didaani nɔɔna bam tun, ba kwəni ba yum ba nii kagva kam seeni mu. Ba ma na Baŋa-We paari-zulə na tiini ka nyuni kunkoŋo kum wuni te tun. ¹¹Baŋa-We laan ma ta di Moyisi Dl wi: ¹²«Amu ni Yisrayeli tiinə bam pɔmpuna kam maama. Nan ta di ba ni «Tɔga na lagɔ ka yi, abam wó duni nwana, si ti-pura ni á di dɔpe á su. Kuntu mu wó pa á lwarɔ ni amu mu yi abam Tu Baŋa-We.»»

¹³Didaani-ni dum kuntu ni, lwi zanzan ma zaŋi si ba si faari me nɔɔna bam na zɔvri tun. Tɔga daa na pɔvri tun, nyɔɔɔ ma tu ku gilimi ba vwə yam maama. ¹⁴Nyɔɔɔ kum ma wi, ku daari wo-muna yalu na yi fifala yi ya bwənə tun maa faari tɔga kam maama kagva kam ni. ¹⁵Yisrayeli tiinə bam na ne-ya tun, ba wu lwarɔ ya na yi woŋo kulɔ. Ba maa bwe daani ba wi: «Bee mu tuntu?» Moyisi ma ləri-ba o wi: «Dɔpe dilɔ Baŋa-We na pe abam si á taá di tun mu kuntu. ¹⁶Baŋa-We nan wi á taá kɔ tuntu mu: «Nɔɔnu maama maŋi si o pe te na wó maŋi o dim di o digə tiinə dim tun mu. Nɔɔnu maama wó wanti o na bwaŋa didva.»»

¹⁷Yisrayeli tiinə bam ma vu ba kɔ kuntu. Badonnə deen pe zanzan mu yi babam pe funfun. ¹⁸Ba deen na me bwaŋa ba maŋi nɔɔnu maama na pe kulɔ tun mu ba maani ni balɔ na pe zanzan tun daa wu ne si ku dwəni ba dim. Ku nan wu muri ku pa balɔ na pe funfun yirani tun. Ba maama deen ne tute na maŋi di ba tun mu.

¹⁹Moyisi ma ta di ba o wi: «Nɔɔn-nɔɔnu yi pa wɔdiu kuntu pəni o tee ni ku pɔvri tɔga.» ²⁰Nɔɔna badonnə ma vin si ba se Moyisi taani dum. Ba deen ma di ba daari pa ku pɔvri tɔga. Wɔdiu kum ma ji kanzwa yi ku laan lwe. Moyisi bani ma zaŋi di nɔɔna bam kuntu. ²¹De maama tututi, ba maa yəni ba pe tute na wó maŋi di ba dim tun. Wia na yəni ka di weeni, kulɔ maama na daari tɔga ni tun wó nyuni mu.

²²Da yardu de dum ni, ba deen pe wɔdiu kum kuni bile mu, bwen sile nɔɔnu maama ŋwaani. Ba nakwa tiinə bam ma vu Moyisi te ba ta ba bri-o ku na kɔ te tun. ²³O ma ta di ba o wi: «Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: «Baŋa-We mu pɔvri jwa de dum si di taa yi di yira da maama wuni. Dl nan kɔ-di si di taa yi siun de

mu si á ma á zuli-Dl. Kuntu ŋwaani, wɔ-na woŋo kulɔ maama na maŋi di wɔɔm tun si á saŋi kulɔ maama na maŋi di saŋum tun. Kɔ-na kuntu zum si woŋo kulɔ na daari, si á tiŋi-ku jwa ŋwaani.» ²⁴Nɔɔna bam ma kɔ te Moyisi na tagi tun. Ba deen zigɔ wɔdiu kulɔ na daari tun pa si tɔga pɔvri. Ku maa wu zɔ kanzwa, yi ku ba lwe di.

²⁵Tɔga na pɔvri tun, Moyisi ma ta o wi: «Di-na wɔdiu kum kuntu zum, si zum de dum yi siun de mu si á ma á zuli Baŋa-We. Abam zum bá na wɔdiu je di je tɔga kam baŋa ni. ²⁶Da yardu mu abam wó taá pe wɔdiu kum. Ku daari da yarpe de dum wó taa yi siun de mu ku pa abam. Wɔdiu bá taa wura si á pe-ku.»

²⁷Ku nan na kɔ te tun, nɔɔna badonnə mu nuŋi da yarpe de dum ni ba beeri wɔdiu si ba pe, yi ba wu ne kulokulɔ. ²⁸Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wi: «Abam wó vin si á se amu niə yam di a kwia yam taan si á vu á maŋi yən mu? ²⁹Á wu ne? Baŋa-We tiŋi siun de dum Dl pa abam. Kuntu ŋwaani mu da yardu de dum ni We wó pa da yale wɔdiu si á pe. Nɔɔn-nɔɔnu ba maŋi si o nuŋi pooni da yarpe de dum ni. Oó maŋi sɔŋɔ ni mu.» ³⁰Ku ma pa da yarpe de dum ni nɔɔna bam deen sin di ba tutuŋa.

³¹Yisrayeli tiinə bam ma bəŋi wɔdiu kum yiri ni «Maani.» Ku deen nyi didaani muna mu. Ku maa yi naponŋo, yi ku ywəmmə nunɛni ba me tɔvru mu ba fɔgi maasa te tun. ³²Moyisi ta ma ta o wi: «Baŋa-We pe Dl ni dum mu si á kwe Maani yam bwaŋa didva á tiŋi jwa ŋwaani. Abam biə jwa wó lwarɔ wɔdiu kulɔ We na pe abam kagva kam yuu ni, maŋa kalɔ Dl na jaani abam Dl nuŋi Ezipi ni tun.»

³³Moyisi laan ma ta di Arɔn o wi: «Kwe zɔŋa n daari n zwe Maani n kɔ ka wuni si ka maŋi di bwaŋa didva. Laan ja-ka n vu n zigɔ Baŋa-We yigə ni. Á biə jwa wó taa nai Maani yam dáani maŋa maama.» ³⁴Arɔn deen ma kɔ kulɔ maama Baŋa-We na bri Moyisi tun. O kwe Maani yam mu o zigɔ We ni-gonim kandwa yale yam yigə ni si ya taa wu dáani.

³⁵Yisrayeli tiinə bam ma di Maani yam buna fiinna. Ba deen di-ya mu taan si ku taa ve maŋa kalɔ ba na ve ba yi Kaanan yi ba zɔvri da tun. ³⁶Bwaŋa kalɔ ba deen na mai ba maŋi tun, kantɔ yiə fugə mu yi tutɔgɔ yi.

Na nuŋi piu yira ni

17 Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum deen ma zigɔ Sin kagva kam ni, yi ba laan kaagi ba beeri, nunɛni Baŋa-We na yəni Dl bri-ba si ba vu me tun. Ba ma vu ba yi je sɔdɔŋ ba na bəi ni Refidim tun yi ba cwi ba vwə dáani. Je sim kuntu ni, na deen tərə si nɔɔna bam nyɔ. ²Ba ma puli si ba taa bwe Moyisi yi ba wi: «Pa dɔbam na si dí nyɔ!» Moyisi ma ləri o wi: «Bee mu

ki yi á bwe amu kuntu? Bɛɛ mu yi abam lagi si á maɲɪ Baɲa-We á nii?»³ Na-nyɔm dum nan na jigi nɔɔna bam tun, ba deen ta pɔvɔni yi ba bwe Moyisi ba wɛ: «Bɛɛ mu maɲɪ ku ba n yuu ni yi n ja dɪbam n nuɲi Ezipi ni n ba yo seeni? Nmu lagi si na-nyɔm mu gu dɪbam didaani dí biə didaani dí vara maama na?»

⁴ Moyisi ma kaasi o loori Baɲa-We yi o wɛ: «Amu brɪ a lagi a ki nɔɔna bantv tuta mu? Ba laan buɲɪ si ba dɔlt-nɪ dɪ kandwa mu ba gu.»⁵ Baɲa-We ma ləri Moyisi Dɪ wɛ: «Kuri Yisrayelɪ nakwa bam badonnə si á da nɔɔna bam yigə á kɛ. Kwe n nacəgə kalv n na mɛ n magɪ Nili bugə kam tun n wəli da n vu.»⁶ Amu wó zigi Sinayi piu kum yuu ni si a jeeri abam. Á na yi da, nmu laan wó ma n nacəgə kam n magɪ piu kum. Nmu na ki kuntu, na wó nuɲi ku yira ni si nɔɔna bam nyɔ.» Moyisi ma ki kuntu Yisrayelɪ nakwa bam yigə ni.

⁷ Moyisi deen pɛ je sum kuntu yiri ni «Meriba», dɪ «Masa». Bɛɲwaani, dáani mu Yisrayelɪ tiinə bam pɔvɔni yi ba maɲɪ Baɲa-We si ba nii. Ba deen wɛ: «Baɲa-We wu dí tee ni naa Dɪ tərə mu?»

Amaleki tiinə ki najara dɪ Yisrayelɪ tiinə bam

⁸ Yisrayelɪ tiinə bam na wu Refidim ni tun, Amaleki tiinə bam ma da ba zaɲɪ ba baɲa ni si ba ki najara dɪ ba.⁹ Moyisi ma ta dɪ Zozwe o wɛ: «Kuri nɔɔna bam badonnə si á vu á jeeri Amaleki tiinə bam dɪ najara. Jwaani, amu dɪ wó taa zigi piu kum yuu ni, yi a ze We nacəgə kam.»

¹⁰ Zozwe ma ki kulv Moyisi na brɪ-o tun. O ma vu o jeeri Amaleki tiinə bam si o ki najara dɪ ba. Si ku na yi Moyisi dɪ Arɔn didaani Huuri, bantv deen diini piu kum yuu mu ba zigi da.¹¹ Maɲa kalv maama Moyisi jian yam na yəni ya wu weeni tun, Yisrayelɪ tiinə bam yəni ba dana mu najara yam wunu. O jian yam nan na yəni ya pari ya maa tu tɪga, Amaleki tiinə bam dɪ daa maa dana najara yam yigə ni.¹² Moyisi jian yam deen ma bugi. Arɔn dɪ Huuri ma tɪɲi kandwe, yi ba pa o jəni dɪ baɲa ni. Ba deen ma təli o jian yam pa ya leeri ya wu weeni. Didva ze jazum dum, yi wudonj wum dɪ ze jagwiə kam. Ba ze Moyisi jian yam weeni kuntu mu taan si ku yi wa-zuuri maɲa.¹³ Ku de cwəɲə kam kuntu mu yi Zozwe dɪ o nɔɔna bam ja najara ba wani Amaleki tiinə bam.

¹⁴ Baɲa-We laan ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɛ: «Pɔvɔni kəm duntu n tɪɲi tɔnɔ ni si nɔɔna guli ku gulə. Ta pɔvɔni ni: Amu wó ba a pa Amaleki tiinə yiri saari logv baɲa ni, si n daari n pa Zozwe taa ye ku ni ni.»¹⁵ Moyisi ma lo kaanum bimbim je sum kuntu ni yi o bəɲi-dɪ o wɛ: «Baɲa-We mu yi amu Ci-təgɔ kum tu.»¹⁶ O maa wɛ: «Ba

zəɲi jian mu weeni si ya jeeri Baɲa-We. Baɲa-We wó ja najara didaani Amaleki tiinə bam mu dɪ ba kwaga kam maɲa maama.»

Zitero

18 Madian tiinə kaanum-tu wudonj deen mu wura, o yiri na yi Zitero. Wuntu maa yi Moyisi tumbaaru. O ma ni We na ki te maama Dɪ pa Moyisi didaani Yisrayelɪ tiinə bam, yi Dɪ ja-ba Dɪ nuɲi Ezipi ni tun.²⁻³ Moyisi deen nan ya pɛ o kaani Sefora dɪ o biə bale bam vu o tumbaaru Zitero tee ni mu si ba taa wura. Biə bam didva yiri mu yi «Geresom». Bɛɲwaani, Moyisi deen wɛ: «Amu yi vərə mu sa-tuv ni.»⁴ Wudonj wum yiri maa yi «Eliezertv». Bɛɲwaani, o deen wɛ: «Amu ko We dum mu wəli-nɪ. Duntu mu jonji-nɪ Ezipi Pɛ wum juɲa ni Dɪ yagi, pa o wu gu-nɪ.»

⁵ Moyisi deen maa cwi o vwə yam We piu kum təɲə ni. O tumbaaru Zitero deen ma vu o te kagva kam ni. O ma ja Moyisi kaani wum dɪ o biə bale bam o wəli da.⁶ Zitero ya tɔɲɪ ni mu o pa Moyisi o wɛ: «Amu maa buɲɪ nmu te. N kaani wum dɪ n biə bale bam dɪ maa tɔga.»⁷ Ba na yi tun, Moyisi ma nuɲi si o jeeri-ba. O deen ma tiiri o tumbaaru wum yigə ni, yi o daari o kukwər-o. Ba ma bwe da-kwaga, yi ba laan daari ba zu Moyisi vwe dum wuntu si ba lari.⁸ Moyisi ma lwəni kulv maama Baɲa-We na tɔɲɪ Ezipi Pɛ wum dɪ o nɔɔna bam yiranɪ pa Dɪ vri Yisrayelɪ tiinə bam tun o brɪ Zitero. O ta ma ta did-o ba na jeeri cam dilv maama cwəɲə kam yuu ni tun, dɪ Baɲa-We na ki te Dɪ vri-ba tun.

⁹ Zitero na ni kuntu tun, o wuv ma poli dɪ Baɲa-We na wəli Yisrayelɪ tiinə bam tun.¹⁰ O ma tee We yi o wɛ: «Baɲa-We maɲɪ dɪ zulə! Dɪ vri abam Ezipi tiinə bam dɪ ba Pɛ wum juɲa ni Dɪ yagi.¹¹ Amu laan lwarɪ ni Baɲa-We mu daga Dɪ dwe wa yam maama. Bɛɲwaani, Dɪ pɛ Dɪ nɔɔna bam lu Ezipi tiinə bam dam kuri ni, dɪ ba na bɛɛst-ba te maama tun.»¹² Zitero ma ja varum o ba si ba zwe ba ma ki kaanum ba pa We, yi o kwəri o ja pɛera yadonnə o wəli da si o pa-o. Arɔn dɪ Yisrayelɪ nakwa bam maama dɪ ma ba Moyisi dɪ o tumbaaru wum te, si ba tɔgɪ daani ba di wodi u kum ba ma zuli We.

¹³ Tɪga na pɔvɔni tun, Moyisi ma jəni si o cəgi nɔɔna balv na tu o te ba saɲɪ daani tun taani. Nɔɔna bam na daga tun ɲwaani, ba zigi Moyisi yigə ni mu taan, zizɪɲa ni si ku vu ku yi didaan-ni ni.¹⁴ Moyisi tumbaaru Zitero na ne kuntu tun mu o bwe-o wɛ: «Bɛɲwaani mu yi nmu tɔɲɪ titɔɲɪ duntu n pai nɔɔna

17:7 Meriba kuri mu yi pɔmpvna 17:7 Masa kuri mu yi maɲum 17:15 Ci-təgɔ kum tu brɪ ni Baɲa-We jani Dɪ pa-nɪ. 18:4 Eliezertv kuri mu yi We yi amv zənnu 18:5 We piu kum = Sinayi piu kum (Nunjim 3:1)

17:7 Ləɲ-ɲwɪ 95:8 17:8 Gulə Tɔnɔ 25:18 17:9 Nunjim 24:13 17:14 Gulə Tɔnɔ 25:17; 1 Sam 15:2 17:15 Pulim 22:14 18:2-3 Nunjim 2:21

bam n yirani? Nii nɔɔna bam na zigi yo seeni titutu wɛɛni si ku yi dɔdaan-ni ni, yi nmu yirani mu buri ba taani.»¹⁵ Moyisi ma lɛr-o o wi: «Bɛɓwaani, nɔɔna bam yɛni ba tui amu te si ba lwardi Wɛ wɔbɔɓa na yi te ya pa-ba tun mu.»¹⁶ Nɔɔna balu na jigi kantɔɔɔ ba titutu ni, ba yɛni ba tui amu te mu si a buri-ba wulu na jigi bura tun. Amu ta wɔ daarti a buri-ba Wɛ niɛ yam di Dɩ kwiɛ yam maama si ba taa ni ya kuri.»

¹⁷ Zitero ma lɛri o wi: «Nmu na ki te tun ba tɔɔi cwɛɓɓɛ. ¹⁸ Nmu na lagɩ n tan ki kuntu, ku bɔ daani di n yira na cɛ. Nɔɔna bam yira di maa wɔ cɛ. Titutu duntu daga di dwe nmu yirani jam. ¹⁹ Cɛgi amu kwiɛ yantu a na lagɩ a pa-m tun, si Wɛ wɔ taa wura nmu tee ni. Nɔɔna bam na yɛni ba jigi kantɔɔɔ, ku lana si n kwe ba taani dum n ja n vu Wɛ yigɛ ni mu. ²⁰ Nmu ta maɓɩ si n buri-ba Wɛ niɛ yam, dɔdaani Dɩ kwiɛ yam na buri kulu tun, si ba lwardi ba na wɔ tɔɔi cwɛɓɓɛ kalu tun. ²¹ Ku daarti, beeri nɔɔna bam maama wuntu n kuri balu na yi yawali-nyuna yi ba kwarti Wɛ tun. Bantu wɔ taa yi balu nɔɔna na jigi ba ciga yi ba ba tɔɔi sɛbu-laga cwɛɓɓɛ tun mu. Nmu laan wɔ tiɓi nɔɔna bam kuntu si ba taa yi yigɛ tiinɛ yi ba nii nɔɔna baɓa ni. Badonnɛ wɔ taa nii nɔɔna muru baɓa ni, badonnɛ maa nii bi bi, badonnɛ maa nii fiinnu fiinnu, yi badaara nii nɔɔna fugɛ fugɛ baɓa ni. ²² Maɓa maama baá taa cɛgi balu na jigi taani tun si ba buri ba bura. Ku na yi wo-cɛɔ, ku maɓɩ si ba kwe taani dum ba ja ba nmu yigɛ ni mu si n buri-di. Ku nan na yi ta-balaɓa, ba titutu mu wɔ buri. Kuntu wɔ pa titutu yam ki mwalu ya pa-m, yigɛ tiinɛ bam na tɔɔi ba zigi nmu zulu dum tun ɓwaani. ²³ Nmu na ki kuntu doɓ nɛɛni Baɓa-Wɛ na buri-m tun, ku daa bɔ ni-m. Nɔɔna bam di nan wɔ joori ba sam ni dɔdaani bicar-zuru.»

²⁴ Moyisi deen ma cɛgi Zitero kwiɛ yam yi o sɛ-ya. ²⁵ O ma beeri Yisrayeli tiinɛ bam maama wuntu o kuri yawali-nyuna si ba taa yi yigɛ tiinɛ yi ba nii nɔɔna muru muru baɓa ni, si badonnɛ taa nii bi bi, si badonnɛ nii fiinnu fiinnu, yi badaara nii fugɛ fugɛ baɓa ni. ²⁶ Maɓa maama bantu mu yɛni ba buri Yisrayeli tiinɛ bam taani. Ku na yi wo-cɛɔ, baá kwe taani dum ba ja vu Moyisi yigɛ ni mu si o buri-di. Ku nan na yɛni ku yi ta-balaɓa, ba titutu mu wɔ buri-di.

²⁷ Ku kwaga ni mu Moyisi bani o tumbaaru Zitero o yagi cwɛɓɓɛ ni pa o joori o vu o titutu.

Sinayi Piu kum

19 Yisrayeli tiinɛ bam deen zigi Refidim ni ba vu ba yi Sinayi kagua kam. Ba na nuɓi Ezipi tu kum ni tun, ku yi cantu sɩtu pulim de ni mu ba yi da. Ba ma cwi ba vwɛ yam Sinayi Piu kum tɔɓɔ ni. ³ Moyisi ma di piu kum yuu si o vu Wɛ te. Baɓa-Wɛ

ma zigi piu kum yuu ni Dɩ bɛɓ-o yi Dɩ wi: «Ta tintu n buri Yisrayeli tiinɛ bam na yi Zakɔbi dwi dum tun:

⁴ «Abam titutu yi nɛ amu Baɓa-Wɛ na ki kulu si ku zu Ezipi tiinɛ bam yira tun. Á ta nɛ amu na kwe abam a daɓɩ a bakali baɓa ni nɛɛni kalooɓa na yɛni ku ki te di ku biɛ tun. A ki abam kuntu mu a ja a yi amu te yo seeni. ⁵ Tɔ. Luɓu baɓa maama yi amu nyum mu. Abam nan na sɛ amu ni si á taá ki kulu maama amu na wɔ buri abam tun, amu wɔ kuri abam nabiinɛ maama wuntu si á taá yi amu titutu nɔɔna. ⁶ Abam nan wɔ taá yi amu kaanum tiinɛ, yi á tɔɓɩ amu paarti yirani ɓwaani mu. Abam dwi dum wɔ taa yi á yira amu ɓwaani.» Ta kuntu maama n buri Yisrayeli tiinɛ bam.»

⁷ Moyisi ma zigi piu kum yuu ni o tu. O ma bɛɓi Yisrayeli nakwa bam yi o daarti o tulu Baɓa-Wɛ kwɛrɛ kam maama o buri-ba. ⁸ Nɔɔna bam ma sɛ yi ba lɛri ba wi: «Dí wɔ ki kulu maama Baɓa-Wɛ na tagu tun.» Moyisi daa ma ja nɔɔna bam kwɛrɛ kam o vu o tulu o buri Baɓa-Wɛ.

⁹ Baɓa-Wɛ deen ma ta di Moyisi Dɩ wi: «Amu lagɩ a ba nmu te, yi kunkwɛn-luluru mu wɔ kwɛli-ni. Kuɔ pa, amu na tu a ɓɔɔni di nmu, nɔɔna bam wɔ ni amu kwɛrɛ yi ba daarti ba ki ba wu-didua di nmu maɓa maama.»

Moyisi daa ma ta nɔɔna bam taani dum maama o buri Baɓa-Wɛ. ¹⁰ Baɓa-Wɛ ma ta did-o Dɩ wi: «Joori n tu nɔɔna bam te n daarti n pa ba kwe zum di jwa de dum ba ma kwe ba bicara ba pa amu. Ba maɓɩ si ba zari ba gwaaru ¹¹ si ba ti ba yigɛ si, da yatɔ de na yiɛ, si a laan ba ba te. Amu Baɓa-Wɛ wɔ tu a ba Sinayi Piu kum yuu ni si nɔɔna bam maama taa nii ba na-ni. ¹² Nan lo sisɛm n kaagi piu kum maama si nɔɔna bam yi leeni-di. Ta di nɔɔna bam ni: ba yi diini piu kum yuu naa ba twe ku tɔɓɔ kam. Nɔɔnu wulu naga na nɔni piu kum baɓa ni, ba maɓɩ si ba gu kuntu tu mu. ¹³ Ba na lagɩ ba gu-o, ba juɓa yi dwe-o. Ba nan wɔ dul-o mu di kandwa naa ba ta di cuna si o ti. Ku na yi nabiinu naa varum mu yi o naga na nɔni piu kum, o maɓɩ si o ti mu. Tɔ. Ba nan na wugi nabɔɔ kum, nɔɔna bam laan jigi cwɛɓɓɛ si ba fufu ba yi piu kum.»

¹⁴ Moyisi ma zigi piu kum yuu ni o tu o vu nɔɔna bam te. O ma pa ba kwe ba bicara ba pa Wɛ yi ba daarti ba zari ba gwaaru. ¹⁵ Moyisi ma ta di ba o wi: «Ti-na á yigɛ da yatɔ de dum ɓwaani. Da yam kuntu ni, nɔɔn-nɔɔnu yi pɛni di kaani.»

¹⁶ Da yatɔ de dum titutu mu dua tiini ka pipulu yi ka baɓi pɩna-pɩna. Kunkwɛn-liluru ma tu ku ba ku kwɛli piu kum yuu. Nabɔɔ laan ma tiini ka wuuri sɔɔ zanzan. Nɔɔna bam na ni sɔɔ kum tun, ba yira maa tiini ya sai yi funtu zu-ba. ¹⁷ Moyisi ma tɔɔi nɔɔna bam yigɛ o ja-ba o nuɓi ba vwɛ yam wuntu si ba vu ba jeeri Wɛ. Ba ma vu ba zigi piu kum tɔɓɔ ni. ¹⁸ Nyua deen

maa kwɛli Sinayi piu kum yuu maama. Beɓwaani, Baɓa-We deen cugi ku baɓa ni yi mim gilimi-DL. Nyɔa kam ma zaɓi tugi-tugi ka di weyuu, ninaeni min-vugu te. Piu kum maama ma tiini ku sisiɓi. ¹⁹Nabɔnɔ kam kwɛri laan maa tiini di dana. Moyisi deen maa ɗɔɔni di We, yi We di lɛri o taani dum ni dɔa na baɓi te tun.

²⁰Baɓa-We ma tu DL ba Sinayi Piu kum yuu ni. DL ma baɓi Moyisi si o din o ba piu kum yuu. Moyisi ma din We te. ²¹Baɓa-We ma ta did-o DL wi: «Joori n tu tɔga n kaani nɔɔna bam si ba yi leeni sisɛm dum. Ba ba maɓi si ba fin ba din si ba na amu Baɓa-We. Ba na fin ba ki kuntu, ba zanzan lagi ba ti mu. ²²Ku na maɓi ku yi amu kaanum tiinɛ balu na yɛni ba tui amu te tun, ba maɓi si ba kwe ba bicara mu amu ɗwaani. Ku na dai kuntu, amu wɔ cɔgi-ba mu.»

²³Moyisi ma ta di Baɓa-We o wi: «Nɔɔna bam ba jigi cwɛɗɗɛ si ba din piu kum. Nmu pe amu lo sisɛm mu a tiɓi si nɔɔna bam yi leeni-di, nmu na pwe piu kum pa ku yi ku yira tun ɗwaani.» ²⁴Baɓa-We ma lɛr-o DL wi: «Nan tu tɔga n ja Arɔn si á tɔgi daani á din yo seeni. Si ku na yi kaanum tiinɛ bam didaani nɔɔna bam maama, ba na fin ba leeni si ba twe yo seeni, amu banti wɔ zaɓi di ba mu, yi a cɔgi-ba.»

²⁵Moyisi ma tu o vu nɔɔna bam te yi o ta di ba kulɔ Baɓa-We na tagi tun.

We ni-kaana fugɛ kam

Gulɛ Tɔnɔ 5:6-21

20 We deen mu ɗɔɔni taani duntu maama: ²«Amu mu yi abam Tu Baɓa-We dum. Amu maa yi dilu na jaani abam a ja nuɓi Ezipi tu kum ni pa a vri abam á gabeem dum ni a yagi tun. ³Daa á yi zuli-na we didoɗ á wɛli amu wuni.

⁴Yi zaɓi-na á mɔ nyunyugu si ku taa yi jwɛm ku pa abam. Á yi mɔ woɗo si ku lwani weyuu wɛnu, naa tɔga baɓa wɛnu, naa tɔga kuri na bam wuu wɛnu. ⁵Abam ba maɓi si á tiiri ti yigɛ ni naa á zuli-ti. Beɓwaani, amu mu yi abam Tu Baɓa-We. Amu yi pagu abam baɓa ni mu. Ku na yi balu na vin amu tun, a yɛni a waari-ba di ba biɛ maama si ku vu ku yi ba dwi dum kuni bitɔ naa bina laɓa ni mu. ⁶Ku nan na yi balu na soe-ni yi ba se a niɛ yam tun, a maa yɛni a jigi ba sono taan, si ku yi ba dwi dum kuni muru laɓa ni.

⁷Yi zaɓi-na á baɓi á Tu Baɓa-We yiri kafe yirani, si Baɓa-We wɔ waari wulu maama na ki kuntu tun.

⁸Taá guli-na We siun de dum si á pɔɔri-di da yam maama wuni á pa We. ⁹Da yarpe maama wuni, abam jigi da yardu mu si á ma á tɔɗi titɔɗa dwi maama. ¹⁰Ku nan na yi da yarpe de dum, abam Tu Baɓa-We pɔɔri-di mu DL pa DL titi, si di taa yi siun de. Di de ni, nɔɔn-nɔɔnu ba maɓi si o tɔɗi kulɔkulɔ. Ku

maa yi abam, di á biɛ, di á bukwa, di á gambe, di á tuntɔ-kaana maama mu bá taa tɔɗa. Ku wɛli da, abam vara bam, di vɛrɛ balu na zuuri á tu wuni tun di bá taa tɔɗi titɔɗa de dum kuntu ni. ¹¹Beɓwaani, Baɓa-We deen kwe da yardu mu DL naani weyuu di tɔga baɓa, di nanuru tum, didaani wɛnu tulu na wu tuntu maama wuni tun. DL laan ma sin da yarpe de dum ni. Baɓa-We ma ki yu-yoɗo siun de dum baɓa ni DL pa di yi di yira.

¹²Taá nigi-na á kwɛ di á niinɛ, si ku pa á taá jigi mumwe-deeri maɓa kalu á na wɔ taá zuuri tɔga kalu abam Tu Baɓa-We na lagi DL pa abam tun wuni.

¹³Yi zaɓi-na á gu nɔɔnu.

¹⁴Yi ki-na kabwɛɗɗɛ di nɔɔnu wudoɗ kaani.

¹⁵Yi ɗɔ-na kulɔkulɔ.

¹⁶Yi zaɓi-na á buri vwan bura á ma á vani á donnɛ.

¹⁷Yi kwe-na á wubuɗa á daɗi á donnɛ sam baɓa ni. Nan yi pa-na si á wubuɗa taa wu ba kaana baɓa ni. Yi pa-na si á fra zu ba gambe naa ba tuntɔ-kaana wuni. Yi pa-na si á yi su á donnɛ nabe, naa ba bine, naa woɗo kulɔ maama na yi ba nyum tun.»

¹⁸Nɔɔna bam maama deen ma na dɔa kam na tiini ka baɓi yi ka ta pipili te maama tun. Ba ta ma ni nabɔnɔ kum kwɛri, yi ba daari ba na piu kum maama na kwɛli didaani nyɔa te maama tun. Ba yira maa sai yi fɔvni tiini di jigi-ba. Ba deen ma fufɔ ba ke dáa. ¹⁹Ba ma ta di Moyisi ba wi: «A loori-m! Nmu na ɗɔɔni taani n bri dibam, di wɔ cɔgi. Nan yi pa We titi ɗɔɔni didaani dibam, si di wɔ tu.» ²⁰Moyisi ma lɛri nɔɔna bam o wi: «Yi taá kwari-na fɔvni. Beɓwaani, We tu abam te si DL maɓi abam mu DL nii, si á taá kwari-DL yi á yi tusi DL cwɛɗɗɛ kam ni.» ²¹Nɔɔna bam deen zigi yigɛ yigɛ mu, yi Moyisi fufɔ o twe kunkwɛn-liluru kum me We na wura tun.

Cullu tidonnɛ

²²Baɓa-We ma ta di Moyisi DL wi: «Ta tuntu di Yisrayeli tiinɛ bam:

«Abam titi yiɛ ne ni amu Baɓa-We mu zigi weyuu ni a ɗɔɔni di abam. ²³Abam nan ba maɓi si á zuli wo-gaa á wɛli amu ni. Á yi zaɓi á kwe sɛbu-siɗa naa sɛbu-poɗo á ma á ki jwɛm.»»

²⁴Baɓa-We daa ta ma ta di Moyisi DL wi: «Kwe tɔga kam turu n ma n lo kaanum bimbim n pa-ni. Abam na lagi á ki zweem kaanum naa yazurɛ kaanum, á laan wɔ yɛni á ja á peeni, di á buni, didaani á naani á ba á kaani di baɓa ni á pa-ni. Je silu maama amu na wɔ pa á zuli amu yiri kuntu doɗ tun, amu titi wɔ ba abam te si a ki abam yu-yoɗo. ²⁵Nmu nan na buɗi si n kwe

kandwa si n sunt bimbim n pa-ni, si n yi ma kulukulub n ma n sari kandwa yam naa n lo-ya. Nmu na ki kuntu donj, kuv pa bimbim dum ji kafe mu amu yigə ni. ²⁶ Á yi zaŋi á lo kaanum bimbim dulv ba na tɔgi natənə mu ba diini di yuu tun, si nɔɔnu yi zaŋi o ba o ta o wi o zigi tɔga ni o na wulu na maa diini tun cavura.»¹ Baŋa-We deen ma ta Dl niə yantu taani Dl bri Moyisi si o lwəni o bri Yisrayeli tiinə bam:

Yisrayeli tiinə di ba gambe taani

Gulə Tɔnɔ 15:12-18

21 Wulu na yəgi Ebru tu si o ma o ji o gambiaa, gambiaa kam wú tɔŋi ka pa-o buna yardu mu. Bina yarpe bunt dum wɔni, si ku tu yag-o si o viiri zaani, yi gambiaa kam bá ŋwi kulukulub. ³ Nɔɔnu wum na yi badəm yi o ba o tɔŋi o pa-m, yi o na lagɔ o viiri, ku yi wuntu yirani mu wú viiri. O ya nan na maŋi o jigi kaani mu yi o ba n te, o maŋi si o ja o kaani wum mu o wəli da o viiri. ⁴ O na tɔŋi o pa wulu tun na pe-o kaani, yi o di kaani wum lu biə daani, nɔɔnu wum yirani mu wú viiri. Kaani wum di o biə yi o tu wum nyum mu.

⁵ Gambiaa kam nan wú wanti o ta ni: «Amu soe a tu wum, ku wəli di a kaani di a biə bam. A nan bá viiri a daari-ba.» ⁶ O tu wum maa wú ja-o o vu We digə kam ni dum seeni o pa o salt boro kum. Dáani mu oó kwe lwe o puri gambiaa kam zwe didva. Kuntu bri ni gambiaa kam ŋwia maama wɔni, o yi o tu wum nyum mu.

⁷ Nɔɔnu na kwe o bukɔ o yəgi o pa o ji gambiaa, ku dai si ka maŋa na yiə, si ba yag-o si o viiri nuneenti ba na ki baara bam te tun. ⁸ Gaba-kana kam na cɔgi wulu na yəg-o tun yigə, o tu wum wú wanti o joori o yəg-o o pa. O nan ba jigi cwəŋə si o yəg-o o pa dwi-ge tiinə. O tu wum na ki kuntu, ku bri ni o lɔgi ba ni-mɔrɔ dum kwaga ni mu. ⁹ Nɔɔnu wum nan ya na yəg-o si o bu mu di o ma o ki kaani, ku maŋi si o taa nii gambiaa kam baŋa ni nuneenti ku yi o tuti bukɔ mu. ¹⁰ Nɔɔnu wum na tu o di kaani wudonj o wəli o wɔni, ku dai si o vɔn pulim kaani wum o ni-wudiu, naa gwaaru. O nan dai si o van-o sar-pwəgə. ¹¹ Nɔɔnu wum na vɔn si o ki wəənu tintu maama o pa kaani wum, kaani wum wú wanti o viiri zaani, yi o bá ŋwi kulukulub.

Kəm-balwaaru tulu na maŋi di tɔni tun

¹² Wulu na magi o donj pa o ti, baá gu ku tu di mu. ¹³ Ku tu nan na wu paali o gu nɔɔnu wum, yi We na se si ku ki kuntu tun, nɔɔnu wum kuntu nan maŋi si o

duri mu o vu je silv amu na wú kuri tun, si o səgi da. ¹⁴ Ku daari, nɔɔnu na paali o donj mu o tiŋi, yi o sunti o gu-o, ku dai si o lu! O na maŋi o vu o ja amu kaanum bimbim dum, si á vaŋ-o á ja á nuŋi pooni á gu.

¹⁵ Wulu maama na magi o ko naa o nu, si ba gu kuntu tu.

¹⁶ Wulu na zi nabiinu o ja si o yəgi, yi ku tu na maŋi o yəg-o mu di, naa nɔɔnu wum ta na wu o tee ni yi ba ja-o, si ba gu ku tu.

¹⁷ Wulu maama na sɔɔli lwarum o yagi o ko naa o nu yuu ni, si ba gu ku tu di.

¹⁸ Nɔɔna bale na jaani daani, yi didva kwe kandwe o ma o dulɔ o donj wum, asawe o me o juŋa mu o mag-o o pogili yi o wu tigi, yi o tigi mu, ¹⁹ o na tu o ba o wat o zaŋi wəenti o nuŋi cicwəŋə o zi nacəgə o beerə, si á yagi taali á ma á ce wulu na mag-o tun. Ku tu wú ŋwi nɔɔnu wum di o na cɔgi o tituŋa tun. O ta wú taa nii o baŋa ni mu si o na yazurə lanyirani.

²⁰ Nɔɔnu na jigi gaba-baaru naa gaba-kana, yi o mag-o pa o ti ku ne sum ni ni, si ba waari ku tu.

²¹ Gambiaa kam nan na zaŋi yi ka yi da yale naa yatɔ wəenti, ba daa bá ki ka tu wum kulukulub, gambiaa kam na yi o nyum tun ŋwaani.

²² Baara bale najara baŋa ni, ba na magi ka-puə pa o pugə kam cɔgi, wo-gaa na wu daani ka-puə kam, o baru wú goni jini mu o pa wulu na pe o kaani wum pugə kam cɔgi tun, nuneenti nakwa bam na se ni ku maŋi te tun. ²³ Ku nan na tiini ku camma ku pa kaani wum, waarum dum di wú taa camma: ŋwia mu baá cɔgi ba ma ba ləni ŋwia, ²⁴ yi mu baá li ba ma ləni yi, yəli mu baá guri ba ma ləni yəli, juŋa mu baá li ba ma ləni juŋa, naa naga mu ba ma ləni naga. ²⁵ Mim di maa ləni mim, fufwələ maa ləni fufwələ, ya-suŋa di maa ləni ya-suŋa yuu ni.

²⁶ Wulu na magi o gambiaa kam yi pa di cɔgi, si ku tu pa gambiaa kam cwəŋə si ka viiri zaani ka yi dum cɔgum ŋwaani. ²⁷ O nan na magi gambiaa kam yəli mu o guri, si o pa ka viiri zaani, ka yəli dum na guri tun ŋwaani.

²⁸ Na-bia na cugi nɔɔnu ka gu, ba maŋi si ba dulɔ-ka di kandwa ba gu mu. Nɔɔn-nɔɔnu bá dɔni ka nwana yam. Ka tu wum di nan bá na waarum. ²⁹ Na-bia kam nan na maŋi ka kaagi ka cu nɔɔna mu, si ba kaani ka tu wum si o lə-ka. O na vɔn yi ka cu nɔɔnu ka gu, si ba dulɔ na-bia kam di ka tu wum maama ba gu. ³⁰ Tuu wum yira nɔɔna nan na se, na-bia kam tu wum wú wanti o kwe səbu o ləri o ŋwia kam si ku maŋi di ba na lagɔ te tun. ³¹ Ku nan ta yi bidwi mu di na-bia na cugi nɔɔnu wudonj bu-baaru naa o bukɔ di. ³² Nɔɔnu na-bia nan na gu o donj gambiaa, baá kwe kandwa ba

21:6 naa o vu nakwa bam yigə ni

21:2 Gulə Tɔnɔ 15:12-13 21:12 Cullu 24:21 21:13 Garum 35:11 21:24 Mat 5:38-42

duli na-bia kam ba gu mu. Na-bia kam tu wó jeeli sɛbu-pɔŋɔ sɛbu-dala fiintɔ mu o pa wulu na te gambiaa kam tun.

³³ Nɔɔnu maa na gwaarti goŋo naa o kugi bɔɔnti yi o wu joori o suri-ku, pa o doŋ na-bia naa o binaga tu ku wunt ka ti, ³⁴ goŋo kum tu wó ŋwi varum wum juni mu o pa varum wum tu. O na ŋwi o ti, si o laan taa te varum wum na tigi tun.

³⁵ Nɔɔnu na-bia nan na cugi o doŋ na-bia ka gu, si ba kwe na-bia kalu ta na ŋwi tun ba yɛgi ba daari ba pɔɔri ka sɛbu kum ba pa daani. Ba ta wó maŋi kalu na tigi tun nwana yam mu ba pa daani, si sɛbu kum di nwana yam taa mai daani. ³⁶ Ku daari na-bia kam na maŋi ka kaagi ka cu mu yi ka tu wu lɛgi-ka, ka na gu nɔɔnu na-bia, ka tu wum maŋi si o ŋwi na-bia kam juni maama mu o pa nɔɔnu wum. Nabituka kam laan wó taa yi o nyum.

Yisrayelti tiinɔ di ba jijiguru

22 Nɔɔnu na ŋɔgi na-bia yi o gu-ka naa o kwe-ka o yɛgi, ba na jaanti ku tu, oó kwe nabe sinu mu o joori o ŋwi na-bia kalu o na ŋɔgi tun. Ku nan na yi piɛ mu o ŋɔga, si o kwe peeni sina o ma o ŋwi piɛ kalu o na ŋɔgi tun yuu ni.

²⁻⁴ Ŋwunu maŋi si o joori o ŋwi kulɔ o na ŋɔgi tun mu. O daa na wari o ŋwi: si ba ja-o ba yɛgi si o taa yi gambiaa juni dum ŋwaani. Ku daari, ba na jaanti ŋwunu wum yi o ta jigi varum wulu o na ŋɔgi tun, si o ŋwi-ku kuni bile o pa ku tu, nuneeni ku na yi na-bia naa binaga naa piɛ mu di. Ŋwunu na bwari nɔɔnu sɔŋɔ titu ni yi ba ja-o ba magi ba gu, wulu na gu-o tun bá ti ku ŋwaani. Si ku na yi wia ni mu ba jaanti ŋwunu wum, wulu na gu-o tun maŋi si o di ti mu.

⁵ Nɔɔnu na pe o vara vri ba zu nɔɔnu wudoŋ kara naa o kadugɛ wunt ba ja o wodiiru tum ba cɔgi, vara bam tu wó kwe o titi wodiiru tum o ma o ŋwi wudoŋ wum wɛɛnu tum na cɔgi tun mu, nuneeni ku na yi mina naa tiu biɛ mu di.

⁶ Nɔɔnu na puli mim kuri pa di di di vu di tu o doŋ kara wunt di cɔgi o mina yalu ba na maŋi ba zagi naa yalu ba na wu zagi tun di, o maŋi si o ŋwi wulu kara na cɔgi tun mu.

⁷ Nɔɔnu na kwe o sɛbu naa o jijiguru o pa o doŋ si o taa nii-ti o digɛ wunt o pa-o, yi ŋwunu na tu o ŋɔ sɔŋɔ kum, ba na jaanti ŋwunu wum, o maŋi si o ŋwi kulɔ o na ŋɔgi tun kuni bile mu. ⁸ Si ba na wu jaanti ŋwunu wum, wulu ya na jigi o doŋ wum wɛɛnu tum o nii tun wó vu We digɛ kam mu si nakwa bam bwe-o ba lware, wuntu mu ŋɔgi naa ku dai wuntu.

⁹ Nɔɔna bale na magi ni-kantɔɔ woŋo didua ŋwaani, ku na yi na-bia, naa binaga, naa piɛ, naa gɔɔ,

naa woŋo kulɔ maama, si ba vu ba jeeri We digɛ kam ni. Nakwa bam laan wó bri wulu na ge bura tun, si kuntu tu ŋwi o na tu kulɔ baŋa ni tun o pa wudoŋ wum kuni bile.

¹⁰ Nɔɔnu na kwe o binaga, naa o na-bia, naa o piɛ, naa o varum dwi dilu maama o pa o doŋ si o taa nii o pa-o, yi varum wum na tiga, naa o na ne zunni, naa o na je, nɔɔn-nɔɔnu na tɛrɛ si o na kulɔ na ki tun, ¹¹ wulu ba na kwe varum wum ba ki o juŋa ni tun mu wó vu digɛ kam o pooli Baŋa-We yigɛ ni ni wuntu wu pe varum wum cɔgi. Varum wum tu di nan maŋi si o se kuntu mu, si o doŋ wum yi ŋwi kulɔkulɔ. ¹² Ku daari, nɔɔna na ŋɔgi varum wum wulu na nii-ku tun tee ni, wulu na nii-ku tun maŋi si o ŋwi ku juni dum mu. ¹³ Ga-varum nan na jaanti varum wum o turti turti, si wulu na nii varum wum baŋa ni tun ja ku yira yam na turti tun o ba o bri varum wum tu. Kuntu mu yi maana si o yi ŋwi kulɔkulɔ.

¹⁴ Nɔɔnu na juni varum o doŋ tee ni, yi varum wum na tiga, naa o na ne zunni, varum wum tu na tɛrɛ si o na, wulu na juni varum wum tun mu wó joori o ŋwi varum wum tu. ¹⁵ Ku daari varum wum tu na ne kulɔ na ki tun, nɔɔnu wulu na juni varum wum tun daa bá ŋwi kulɔkulɔ. Beŋwaani, o na juni varum wum tun, o juni dum ti.

Kɔɔ wu zɔvrum

¹⁶ Nɔɔnu na gani bukɔ wulu ta na wu zu baru tun o pɛni did-o, o maŋi si o ŋwi o kwaga kwɛrɛ mu o pa o ko, o daari o di-o o ma o ki o kaani. ¹⁷ Bukɔ wum ko nan na vin si o pa nɔɔnu wum o bukɔ si o ji o kaani, wulu na ki-o pugɛ kam tun ta wó ŋwi kulɔ maama na yi bukwa kwaga wɛɛnu tun mu o pa ko wum.

¹⁸ Á yi zaŋi á ta á wi á yagi kaani wulu na jigi yi-neeri tituŋa o tuŋi tun, si o ta o ŋwi abam titari ni.

¹⁹ Wulu na pɛni di varum, si á gu-o.

²⁰ Wulu na zuli we-gaa yi ku dai Baŋa-We yirani, si á yɔɔri á cɔgi ku tu.

²¹ Yi daani-na vɛrɛ, á nan yi beesi-ba. Guli-na ni abam di deen yi vɛrɛ mu Ezipi tiga baŋa ni.

²² Yi pa-na si ku zu kadɛm yira, naa bitaru yira. ²³ Abam na yaari-ba pa ba keeri ba loori-ni, amu wó cɔgi ba kɛrɛ kam. ²⁴ A bani maa wó zaŋi abam baŋa ni, yi a daari a gu abam di su-lɔŋɔ mu. Kuntu maa wó pa á kaana bam ji kadɛnɛ, yi á biɛ bam di ji bitara.

²⁵ Amu nɔɔna bam wunt, nmu na juni sɛbu n pa wulu na yi nabwɛm tun, si n yi ki sɛbu-lɛnnɛ kikiɛ di ku tu. Á yi zaŋi á pa o ŋwi o dani nyɔɔri o pa abam. ²⁶ Nɔɔnu nan na kwe o gɔɔ o ma tiŋi daari n tee ni, si n yɛni n kwe-ku n pa-o de maama didaan-ni maŋa ni. ²⁷ O na lagi o pɛni titu ni, gɔɔ kum kuntu yirani mu o

yəni o jiga si o taa mai o kwəli o tuti. O nan na keeri o loori-ni, amu wó cəgi o kərə kam. Bəɗwaani, amu tiini a duri nɔɔna yibwənə mu.

²⁸ Yɪ ŋɔɔni Wɛ n ja n cɔgi. Nan yɪ sɔɔli lwarum n yagi wulu na yɪ nakwi tu tun yuu ni.

²⁹ Kulɔ na maɗi si n pɔɔri n wɔdiiru tum wɔni n pa amu tun, ku na yɪ muna, naa wo-nyɔɔru tum, si n yɪ vin si n ki kuntu.

Nan kwe-na á bəkər-kwin sum á pa amu. ³⁰ Ku ta wəli da, wo-kwin silu na nuɗi á naani dum wɔni, di á peeni sum wɔni tun maɗi si á pa-ni mu. Vari-kwin silu na yɪ wo-be tun wó maɗi si niinə tee ni mu da yarpe. Da nana kam de ni, á maa wó pɔɔri-si á pa-ni.

³¹ Abam maɗi si á ji nɔɔna balu na pwe ba tuti ba pa amu tun mu. Kuntu ŋwaani, á ba maɗi si á di nwana yalɔ ga-vara na jaani ba turti turti tun. Kwe-na nwana yam kuntu á pa kakuri.

Ka-taa-jege-ciga taani

23 Yɪ zaɗi n pa vwan taani jagi. Nan yɪ buri vwan bura n wəli nɔn-balɔɔ.

² Yɪ tɔgi kɔgɔ kum si n se kəm-balwaaru tutuɗa. Taani na wura yɪ n jigi maana, si n yɪ kwuli ciga kam, nɔɔna zanzan na maɗi ba fɔ vwan te maama di. ³ Yɪ pa nɔɔni di bura o na yɪ yinigə tu tun ŋwaani.

⁴ Nmu na beeri n yɪ n dɔnu na-bia, naa o binaga, si n ja-ka n joori n vu n pa ka tu. ⁵ Nmu na ne ni n sɔbaru binaga na zɔɗi zɔli-kadunnu ka vu ka tu, yɪ zaɗi n ywəri n da daa n ke n daar-o. Ve n vu n tɔgi n wəli-o si á zəɗi binaga kam á pa ka zaɗi.

⁶ Yɪ zaɗi n ta n wi n vin yinigə tu o bura, sariya dim wɔni. ⁷ Yɪ zaɗi n fɔ vwan n pa nɔɔni si n ma n di-o taani dim baɗa ni. Nɔɔni na jigi ciga, si n yɪ gu-o. Nmu na ki kuntu doɗ, a bá ma a ce-m. ⁸ Yɪ se si n jorji dim bura burum ŋwaani. Kəm dum kuntu yəni di dwe didɛera yɪə mu pa si ciga ba tea. Nɔn-ŋuna di maa gugwəli ba ni-taani.

⁹ Ku dai si á yaari vərə, bəɗwaani abam di deen yɪ vərə mu Ezipi tu ni, yɪ á ye ŋwɔa kam kuntu na yɪ te tun.

Ka-tuɗi-ka-daari cullu

Cullu 25:1-7

¹⁰ Kwe-na bina yardu maama á du wɔdiiru á karti ni si á taá zaɗi-tu. ¹¹ Bini dilu maama na wó ki yarpe tun, si á yagi á karti si si taa tigi da kafe. Bini dum kuntu ni, yinigə tiinə balu na zɔvri á titari ni tun laan wó zu si wɔɔ ba lari wɔdiiru tum ba di. Ba ma na daari kulɔ,

si á yagi-na si ga-vara di zu ba di. Ta ki-na kuntu doɗ di karti silu á na jəri vinyə tweeru di olivi tweeru si wɔni tun di.

¹² Abam jigi da yardu mu si á ma á tuɗi. Da yarpe de dum ni, yɪ tuɗi-na kɔtaa! Kuntu wó pa á na siun, di á nabe, di á bine, di á gambe, didaani vərə balu na zɔvri á titari ni tun. Kuntu wó taa pai á jigi dam.

¹³ Yɔɔri á taá ki á tɔgi a na bri abam te maama tun. Yɪ zuli-na we didoɗ, yɪ ku dai amu. Yɪ bəɗi-na we didoɗ naa jwəm didoɗ yiri.

Bini maama wu candi yatɔ

¹⁴ Bini maama wɔni abam maɗi si á yəni á di candiə kuni bitɔ mu si á ma á zuli amu:

¹⁵ Bini maama Abibi cana kam da yadonnə wɔni, si á di Dipe dilu na ba jigi dabilu di wɔni tun candiə kam. Kwe-na da yarpe á di dipe dilu na ba jigi dabilu di wɔni tun. Kantu cana kam ni mu á deen nuɗi Ezipi tu kum ni. Á na yəni á zuli amu kuntu tun, nɔɔn-nɔɔni yɪ ba amu yigə ni yɪ o ba ze kaanum peeri.

¹⁶ Muna zagum maɗa nan na yɪə, si á di Faa wo-vallu candiə kam. Kwe-na muna yalɔ á na de yigə á zaɗi tun, á ba á pa-ni.

Ku wəli da, abam na yəni á tuɗi á karti tutuɗa maama á ti, si á laan di Faa candiə kam.

¹⁷ Kuni bitɔ bini maama wɔni á baara bam maɗi si ba jeeri amu wulu na yɪ Yuutu Baɗa-Wɛ dum tun yigə ni mu kuntu doɗ.

¹⁸ Abam na lagɔ á gu varum si á ma o jana bam á ki kaanum á pa amu, si á yɪ wəli dipe dilu na jigi dabilu di wɔni tun. Nan lwarɔ-na si á zwe varum wum lara kam maama de dum kuntu ni. ¹⁹ Bini maama wɔni si á ja á karti wɔdiiru dilu na loori yigə ti ki yɪ ti lamma tun á ja á jeeri abam Tu Baɗa-Wɛ digə kam wɔni.

Nɔɔn-nɔɔni yɪ kwe bu-bala di ka nu nayɔla o saɗi mim wɔni.

Baɗa-Wɛ zaasum

²⁰ Nii-na! Amu lagɔ a tuɗi amu maleka mu si ka yiri abam ka ja ka yɪ je silu amu na kwe si a pa abam tun.

²¹ Taá nuɗi-na maleka kam si á daari á se ka taani dum maama. Amu pe-ka dam si ka taa tuɗi amu tutuɗa. Abam wulu na vi-ka, ka bá yagi ka ma ce ku tu.

²² Abam nan na se ka ni yɪ á daari á ki a na wi á ki te tun ciga ciga, amu laan wó se si abam dɔna taa yɪ amu dɔna, si a daari a culi balu na zɔɗi abam zɔga tun.

²³ Ku na yɪ Amɔɔri tiinə bam, di Heti tiinə bam, di Perezi tiinə bam, di Kaanan tiinə bam, di Hevi tiinə

23:15 Abibi cana kam = Lweeru cana

22:29 Luki 2:23-24 23:3 Cullu 19:15 23:11 Cullu 25:2-7 23:12 Cullu 23:3; Maruki 2:27 23:15 Nuɗim 12:14-20; Garum 28:16-25; Gulə Tɔno 16:1-8 23:16 Nuɗim 34:22; Cullu 23:15-21; Gulə Tɔno 16:9-12 23:16 Nuɗim 34:22; Cullu 23:33-43; Gulə Tɔno 16:13-15 23:19 Cullu 23:9-14

bam didaani Yebusi tiinə bam, amu maleka kam wó ja abam si á zú ba tɔga kam á jonɔi, yi a daari a cɔgi-ba pa ba je. ²⁴ Abam nan na yi-da, yi tɔgi á tiiri tuni dum kuntu jwənə yam yigə ni á zuli-ya. Nan yi lwəni-na ba titɔŋ-balwaarv tun. Cɔgi-na ba jwənə yam didaani kandwa yalv ba na cwi ya ŋwaani tun.

²⁵ Taá zuli-na amu na yi á Yuutu Baŋa-We tun yurani. Abam na ki kuntu, amu wó ki yu-yoŋo a yagi á wudiu didaani á na bam baŋa ni. Amu wó taa cv si yawuru yi ja abam. ²⁶ Abam kaana bam di wɔni, ba wɔlɔwɔlɔ bá ja pugə si ka cɔgi. Ka-dugv maa bá taa wuru. Á maama ŋwɔa maa wó tiini ka daani lanyirani.

²⁷ Amu wó pa fuvni tiini di ja balv maama abam na wó jeeri tun, pa vuvugə tv ba titari ni. Amu wó pa á duna maama pipiri ba duri ba daari abam. ²⁸ Amu ta wó pa kalmuni taa tɔgi á yigə yi si daari si zəli Hevi tiinə bam, di Kaanan tiinə bam, di Həti tiinə bam na cɔgi abam cwəŋə tun. ²⁹ A nan bá zəli ba maama abam yigə ni bini didva wɔni. Amu na ki kuntu, tɔga kam wó ji kagua yurani mu. Kuv pa ga-vara tiini ba gaali si ba daani abam. ³⁰ A lagi a taa zəli-ba funfun mu si ba nuŋi abam yigə ni, si kv yi maŋa kalv abam na wó puli á su lvgv kum maama tun. ³¹ Abam tɔga kam laŋa wó zɔgi Nani-sɔŋv kum ni ni mu si ka taa ve Mediterane ninw kum seeni. Ka ta maa wó zɔgi kagua kam seeni ka vu ka yi Efrati bugə kam ni. Kv na yi balv na zuvri je sum kuntu ni lele tun, amu wó ki-ba abam dam kuri ni. Abam maa wó zəli-ba si ba nuŋi á yigə ni.

³² Yi ki-na ni-mɔrɔ di ba. Nan yi se-na ba jwənə yam. ³³ Bri á yi se si bantv taa zuvri abam tɔga kam baŋa ni. Beŋwaani, baá svgi abam mu si á tusi amu yigə ni, yi ba ja abam si á zuli ba jwənə yam.

Ba fɔgi ba se We ni-gonim dum

24 Baŋa-We ma ta di Moyisi Dɔl wɔ: «Diini piu kum yuu si n ba amv te. Nan ja Arɔn, di Nadabɔ, di Abiyu didaani Yisrayelɔ nakwa fusrpe n wəli da. Abam ta na wv yigə yigə, si á tiiri á zuli-ni. ² Nmv yurani mu wó want n fvfɔ n yi amv yigə. Kv daari Yisrayelɔ nɔn-kɔgɔ kum maama ba maŋi si ba din piu kum yuu.»

³ Moyisi deen ma tu o maŋi Baŋa-We niə yam di Dɔl cullu tum maama o bri nɔɔna bam. Ba maama ma ləri di kwərə didva ba wɔ: «Baŋa-We na wɔ dɔbam ki kulv

maama tun, di wó ki.» ⁴ Moyisi ma pupvni Baŋa-We taani dum maama o tiŋi.

Tɔga na pupvri tun, o ma lɔ kaanum bimbim piu kum təŋə ni. O deen ta ma kwe kandwa fugə-yale o cwi, si kandwe maama taa zɔgi di paɔ Yisrayelɔ dwiə fugə-yale yam. ⁵ O ma tɔŋi Yisrayelɔ tiinə nɔn-dvnnu tidonnə mu si ba kwe vara ba ma ki kaanum ba zwe ba pa Baŋa-We. Ba ma daari ba kwe nabe-pwalɔ ba ma ki yazurə kaanum ba pa Baŋa-We. ⁶ Moyisi deen ma pwəri vara bam jana o ki zwɔ wɔni. O laan ma kwe jana balv na daari tun o miisi o yagi kaanum bimbim dum yura ni. ⁷ O ma daari o kwe We Ni-gonim tɔnɔ kum o karumi o bri nɔɔna bam. Ba maama daa maa ləri ba wɔ: «Baŋa-We na wɔ dɔbam ki kulv maama tun, di wó ki. Di wó se Dɔl ni dum.»

⁸ Moyisi laan ma kwe jana balv na wv zwɔ sum wɔni tun, o miisi-ba o yagi nɔɔna bam yura ni yi o wɔ: «Jana bantv mu bri ni: ni-gonim dɔlv Baŋa-We na ki di abam kwɔiə yantv baŋa ni tun jɔgi bu.»

⁹ Moyisi ma ja Arɔn, di Nadabɔ di Abiyu didaani Yisrayelɔ nakwa fusrpe yi ba din piu kum yuu. ¹⁰ Dáani mu ba deen ne Yisrayelɔ tiinə We dum. Dɔl ne sum kuri ni kv nyɔ di pwələ mu tiini ka purɔ ni Safiiri kandwe tun, ka ta yi napon-poŋo mu nuneeni weyuu kum. ¹¹ Yisrayelɔ yigə tiinə bam deen ne Baŋa-We kuntu, yi Dɔl wv cɔgi-ba. Ba ma di yi ba daari ba nyɔ dáani.

¹² Baŋa-We ma ta di Moyisi Dɔl wɔ: «Diini n ba amv te piu kum yuu ni. Nmv wó maŋi yo seeni mu si a kwe kandwa-pɔle silv baŋa ni a na pupvni a kwɔiə yam di a niə yam si a nɔɔna bam taa tɔgi tun a pa-m.»

¹³ Moyisi ma zaŋi didaani o zənnu Zozwe si ba ti ba yigə ba nuŋi. Moyisi laan ma din piu kum yuu si o jeeri Baŋa-We. ¹⁴ O nan ya wuuri o ta di nakwa bam mu o wɔ: «Abam maŋi-na yo seeni á taá cəgi dɔbam si di joori di ba. Arɔn di Huuri wó maŋi á tee ni si wɔlv maama na jɔgi ni-kantɔgɔ di o doŋ, si ba kwe-kv ba pa abam.»

¹⁵ Moyisi deen na diini Sinayi piu kum yuu tun, kunkoŋo ma kwəli-kv. ^{16–17} Baŋa-We paari-zulə kulv na nyunt tun ma tu kv jəni piu kum yuu ni. Yisrayelɔ tiinə bam na nii ba na Baŋa-We paari-zulə yam kuntu tun, kv nyɔ di mim mu na di bugi-bugi piu kum yuu ni. Kunkoŋo kum ma kwəli piu kum da yardv. Da yarpe de dum ni, Baŋa-We ma bəŋi Moyisi si o ba Dɔl

te. ¹⁸Moyisi deen ma sunti o din piu kum yuu o zu kunkoŋo kum wɔni. O ma maŋi daani da fiinna wia di tuti maama.

We jero-vwe dum taani

25 Baŋa-We ma ta di Moyisi Di wi: ²«Ta n bri Yisrayeli tiina bam si ba ja peera ba ba pa-ni. Nmu nan mu wu jɔŋi-ya si ku toŋi di nɔɔnu maama wubuŋa na jaani si o pa te tun. ³Nan jɔŋi peera yantu dwi ba tee ni:

Səbu-siŋa, di səbu-poŋo, di canna, ⁴di gar-ŋuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuŋ-pupwiə, di nasuŋu cwe-cwe tun, di gar-fifali, didaani buŋu kuru, ⁵di pi-bia twannu tɔlu ba na taŋi sana tun, dofen vara balu twannu na dana tun, di akasia de, ⁶di min-zwənu nugə, di wənu tɔlu lwəm na ywəmmə tun tɔlu ba na wu ma ba ki We swəlim nugə kam tun, di kalu ba na wu zwe jero-tanti-vwe dum tutuŋa ŋwaani tun, ⁷di Onikisi kandwa, di kandwa-ŋuŋa ya dwi ya dwi, si ba ki-ya kaanum nakwi tu wum gɔrɔ kum ni, ba daari ba ki yadonnə o nyɔɔni gɔrɔ kum yira ni.

⁸Amu lagɔ si a nɔɔna bam cwi jero-vwe mu ba pa-ni, si a taa zuuru ba titari ni. ⁹Jero-vwe dum a na wu cwi tun, didaani di wu wənu maama maŋi si ti maŋi di amu na wu bri-m te tun mu.

We ni-gonim daka kam

¹⁰Pa nɔɔna bam kwe akasia de ba ma ki daka. Ka wu taa yi kanti ni maŋum kuni bile di cicoro mu didwarum baŋa ni. Yalum baŋa maa wu taa yi kanti ni maŋum didwa di cicoro. Ka jazum baŋa seeni di maa wu taa yi kanti ni maŋum didwa di cicoro. ¹¹Pa ba kwe səbu-siŋa na tiini ka yi lanyirani tun ba ma kwəli ka yigə di ka kwaga maama, si səbu-siŋa toŋi ka niə yam maama. ¹²Á daari á ma səbu-siŋa kam á ma á lu ben sana, á laan ki-si daka kam de sana sum ni. Ben sile ta wu daka kam saŋa didwa ni, ku daari si sile di ta wu saŋa kadoŋ ni. ¹³Ba ta wu goni akasia de sile ba daari ba kwe səbu-siŋa ba kwəli de sum kuntu maama. ¹⁴Laan pa ba kwe de sum ba turti daka kam ben sum wɔni, si ba daari ba ja de sum ba ma zuŋi daka kam. ¹⁵Maŋa maama de sum kuntu wu maŋi ben sum ni mu. Ba ba maŋi si ba daa li-si.

¹⁶Amu na pe-m amu ni-gonim kandwa yale yam, si n kwe-ya n ki daka kam wɔni.

¹⁷Kwe-na səbu-siŋa kalu na tiini ka yi lanyirani tun á ma á ki lwarum saarum nipugu si ku pu daka kam.

Ka saŋ-didɔrɔ nan wu taa yi kanti ni maŋum bile di cicoro mu, si saŋ-kukugə taa yi kanti ni maŋum didwa di cicoro. ¹⁸Á daari á kwe səbu-siŋa á ma á lu Seruben malesi sile, á kwe á kwaari daka kam ni-pugu kum de sum sile tum kweelim je sum ni. ¹⁹Seruben malesi sum kuntu sile di ni-pugu kum wu lu ti tani daani mu, ti ta yi woŋo didwa ni-pugu kum de sum sile ni. ²⁰Seruben sum wu jeeri daani mu, yi si yibiya cɔli tuga ni si si taa nii daka kam nipugu kum seeni. Si vwana di maa wu yarigi weeni, yi si laan kwaari si vwana yam daani si ma-ya si kwəli nipugu kum. ²¹Laan kwe-na amu ni-gonim kandwa yale yam á ki daka kam wɔni, si á daari á kwe nipugu kum á pu ka ni. ²²Amu wu taa tui ni-gonim daka kam baŋa seeni a jeeri-m Seruben sile sum titari laŋa ni. Daani mu amu wu bri-m a niə yam maama si Yisrayeli tiina bam taa toŋi-ya.

Taabulu Kum

²³Ta kwe-na akasia de á ma á ki taabulu. Ku saŋ-didɔrɔ maŋum wu taa yi kanti ni kuni bile mu, si saŋ-kukugə maŋum dum taa yi kanti ni maŋum bidwi. Nan pa-na si taabulu kum we-baŋa seeni maŋum taa yi kanti ni maŋum didwa di cicoro. ²⁴Kwe-na səbu-siŋa na yi lanyirani tun á kwəli ku yigə di ku kwaga maama, si á daari á pa səbu-siŋa kam toŋi ku niə yam. ²⁵Səbu-siŋa kam na wu toŋi taabulu kum niə yam tun wu taa yi dayigə nua maŋum mu. ²⁶Nan mɔ-na səbu-siŋa ben sana á məli taabulu kum ne sana sum na wu me tun. ²⁷Ben sum wu məli ya taa bwələ di taabulu kum niə yam mu, si de silu ba na wu taa ma ba zuŋi taabulu kum tun turti ya wɔni. ²⁸Ku nan wu taa yi akasia de mu nmu wu kwəli di səbu-siŋa, si ba taa maa zuŋi-ku. ²⁹Nan ta kwe-na səbu-siŋa na yi lanyirani tun á ma á ki zuŋi-tanle, di zwi dwi dwi, di kabəli, di kambi silu na wu taa tuŋi sana-peera kaanum tutuŋa tun. ³⁰Taabulu kum wu taa wu amu jero-vwe di-laa kum ni mu maŋa maama, yi dipe dilu na yi ku yira ku tigi amu yigə ni tun taa wu ku baŋa ni.

Min-zwən-zigu kum

³¹Kwe-na səbu-siŋa na yi lanyirani tun á ma á ki woŋo kulɔ min-zwənu na wu taa zigi ku baŋa ni tun. Ma-na səbu-siŋa kamɔgɔ didwa á magi si á mɔ ku kuri, di ku daa kam, di zwi silu min-zwənu tum na wu zigi si wɔni tun. Zwi sum wu taa nyi di pun-kugila mu. ³²Laan ki ne sɔrɔ si si nuŋi daa kam yira ni. Ne sitɔ wu taa wu jazum baŋa ni si sitɔ taa wu jagwiə baŋa ni. ³³Nunwaŋa punnu titɔ mu wu taa wu naga maama ni, si ti taa nyi di amandiə pun-kugila di ti wɔrɔ. Ne sɔrɔ

25:5 Dofen yi varum wulu na ŋwi na wɔni yi o tɔnɔ kum lamma ku kwəri ku dana tun mu 25:16 ni-gonim kandwa yale yam: kandwa yalu We na pupuni Di niə yam ya baŋa ni tun 25:17 nipugu kuri didoŋ yi jəgə kalu We na saari lwarum me tun

24:18 Mat 4:2 25:2 Nunjim 36:5 25:7 Nunjim 28:6-21 25:10-22 Ebru 9:4-5 25:22 Ləŋ-ŋwi 99:1

sum maama wó taa yi kuntu mu. ³⁴ Ku daa kam titi wó taa jigi nunwanja punnu tina mu na nyi di Amandiə pun-kugula di ti vɔɔrvu tun. ³⁵ Pun-kuguli didwi maama na wu daa kam yira ni tun wó tɛli ne sile silu maama na jeeri daani ka yira ni tun. Kuntu tun, pun-kugula yatɔ mu wó tɛli ne sirdu sum. ³⁶ Pun-kugula yam, di ne sirdu sum, di daa kam titi maama maŋi si ba magi sɛbu-sɛja kamɔgɔ didva mu ba ma ki-ti.

³⁷ Nan pa ba ki min-zwəənu turpe si ti taa zigi ne sirdu sum yuni ni di daa kam yuu ni. Kwe-na-ti á zigi si ti taa di ti pai pooni min-zwən-zigv kum yigə seeni. ³⁸ Á ta wó kwe sɛbu-sɛja kam na yi lanyirani tun á ma á ki wəənu tɛlu na wó fɔgi ti kwe mim dum tun, didaani zɔŋ-tanle silu ba na wó taa mai ba pe tuntwarum dum tun. ³⁹ Kwe-na sɛbu-sɛja kalu duuni na maŋi di kilo fiintɔ-tunu yi ka yi lanyirani tun á ki min-zwən-zigv kum di ku zila yam dwi dwi. ⁴⁰ Nan pa ba ki woŋo maama si ku maŋi di tite amv na bri-m piu kum yuu ni tun.»

Baŋa-We jero-vwe dum taani

26 «Nan pa ba kwe gar-jali-laaru fugə na nuŋi gar-fufali dɛlu na yi lanyirani tun ba ma ki jero-vwe dum. Kwe-na gar-ŋuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuŋ-pupwiə, di nasuŋv cwɛ-cwɛ tun á ma á sɔ-ya. Á maa wó daari á gɔgiri Seruben nyinyuru á ki gar-jala yam yira ni. ² Gar-jali didwi saŋ-didɔɔ maŋum wó taa yi kantɪ ni maŋum kuni fiinle-nana mu. Di saŋ-kukugə maa wó taa yi kantɪ ni maŋum kuni bina. Gar-jala fugə kam maama maŋi si ya taa mai daani mu. ³ Laan toŋi-na gar-jala yanu á ki daani, si ya ji gar-pum didva. Ta ki-na kuntu di gar-jala yanu yadonnə yam. ⁴ Nan kwe-na garyi dɛlu nyinyugu na yi nazon-pupwiə tun á ma á ki kunə á lə gar-pum ni-didɔɔ kum seeni. Á wó ki kuntu mu gar-pum didoŋ dum ni. ⁵ Kunə fiinnu mu á wó ki gar-punə yale niə didwaaru tum na jeeri daani tun yira ni. ⁶ Á ta wó ki sɛbu-sɛja gwəli fiinnu mu si si ja gar-punə yale yam si ki daani. Kuntu mu wó pa jero-vwe dum taa yi woŋo didu.

⁷ Ta pa ba kwe buŋv kuru ba sɔ gar-jala si ba ma-ya ba pu jero-vwe dum yuu kum seeni. Ya maama wó ki daani si ya taa yi fugə-didva mu. ⁸ Ya maama maa wó taa ma daani mu. Maŋi-na ya saŋ-didɔɔ ni si ku taa yi nuneeni kantɪ ni maŋum kuni fiintɔ. Saŋ-kukugə maa wó taa yi kantɪ ni maŋum kuni bina. ⁹ Laan kwe-na gar-jala yanu á toŋi daani si ya ji gar-pum. Á ta wó kwe gar-jala yardu yam na daari tun mu á toŋi daani si ya di ji gar-pum. Abam maa wó pri gar-jala yardu tu wum bule á jeeri wəeni si ku maŋi di jero-vwe dum ni seeni. ¹⁰ Ki-na kunə fiinnu á le gar-pum ni-didɔɔ kum seeni, si á daari á ki kuntu gar-pum didoŋ dum ni. ¹¹ Nan ta kwe-na canna á ma á ki gwəli fiinnu silu na wó toŋi gar-punə yale yam daani si ya ji gɔɔ

didva tun. ¹² Abam maa wó yagi buŋv kuru gar-jali dum si di daa didva daari jero-vwe dum kwaga seeni. ¹³ Buŋv kuru gar-jali dum maa wó li jero-vwe dum didwarum seeni si ku dwəni gar-jali didoŋ dum si ku maŋi di kantɪ ni maŋum bidwi mu. Kuntu, kuó pa jero-vwe dum maama pu di ja lanyirani. ¹⁴ Daa n ta pa ba pwəni pi-be tankwallu ba daari ba sɛni-ti nasuŋv si ba maa kwəli jero-vwe dum. Kwe-na dofən twaanv á daŋi pulim twannv tum baŋa ni.

¹⁵ Pa ba beeri akasia da-pulwaru tɛlu na zigi ceɔi tun, si ba kwe-ti ba ki jero-vwe dum. ¹⁶ Da-pilɔgɔ maama saŋ-didɔɔ maŋum wó taa yi kantɪ ni kuni fugə mu, si di saŋ-kukugə seeni taa yi kantɪ ni maŋum didva di cicoro. ¹⁷ Abam maa wó sari nwa bale da-pilɔgɔ maama yira ni. Kuntu wó pa da-pilɔgɔ maama wani ku toŋi didaani kudoŋ na saŋi-ku tun. Nan ki-na de sum maama kuntu. ¹⁸ Da-pulwaru fiinle mu wó zigi si ku maŋi di jero-vwe dum jagwiə seeni saŋa kam. ¹⁹ Nan kwe-na sɛbu-poŋo á ma á ki wəənu tɛlu de sum na wó zigi ti baŋa ni tun fiinna. Luuru tile wó taa tɛli da-pilɔgɔ maama. Ti wó taa jigi cwiim je sile mu si da-pilɔgɔ nwa bam wani ba zigi si wuni. ²⁰ Ki-na kuntu si ku maŋi di jero-vwe dum baŋa seeni saŋa kam, si da-pulwaru fiinle taa zigi da. ²¹ Sɛbu-poŋo wəənu fiinna mu á wó ki si da-pulwaru tum taa zigi ti baŋa ni. Wəənu tile maa wó taa wura da-pilɔgɔ maama ŋwaanv. ²² Ku na yi saŋa kalu na wu bri-kwaga ni yi ka jeeri wa-zuuri seeni tun, si á cwi da-pulwaru turdu dáani. ²³ Nan ta wəli-na da-pulwaru tile si á cwi-ti vwe dum kwaga saŋa kam gugwəəru tile tum ni. ²⁴ Abam maa wó toŋi gugwəəru da-pulwaru tum kuntu si ti məəli daani. Kuó zigi tɛga kam ni mu ku məəli si ku taa diini baŋa kam mə sɛbu-sɛja baŋa kam na ləgi da tun. ²⁵ Bri-kwaga kam seeni da-pulwaru tum laan maa wó taa yi nana mu, yi ya laan jigi sɛbu-poŋo wəənu fugə-turdu tɛlu na wó tɛli-ti tun.

^{26–27} Ta pa ba kwe akasia de si ba ma-si ba gar jero-vwe dum sen sum maama. De sinu mu wó gar da-pulwaru tum na wu saŋa kalu maama ni tun, si ti ja daani lanyirani. Jagwiə seeni saŋa kam, di baŋa seeni saŋa kam di bri-kwaga seeni saŋa kam mu kuntu. ²⁸ Ku daari, titari dagara kam wó tɛli ka zigi saŋa kam daa didva ni ka vu ka yi daa kadoŋ kam ni, ka toŋi da-pulwaru tum maama ka ki daani. ²⁹ Laan kwe-na sɛbu-sɛja á kwəli da-pulwaru tum, si á daari á ma á ki kwana á məəli da-pulwaru tum yira ni si dagari sum taa tɛri ya wuni. Dagari sum di maŋi si á taagi-si di sɛbu-sɛja mu.

³⁰ Laan pa ba cwi jero-vwe dum si di zigi ni amv na bri-m tite piu kum yuu ni tun.

We-di-laa cɛga cɛga gar-jali dum

^{31–33} Abam ta ki-na gar-jali dɛlu na wó lə di pwe We di-laa kum di di-laa cɛga cɛga kam daani tun

si pupwara taa wura. Kwe-na gar-fifali dilu na yi lanyirani tun á ma á ki gar-jali dum kuntu. Abam wó kwe gar-ɲuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwɛ-cwɛ tun mu á ma á sɔ-di. Á maa wó daari á gɔguri Seruben nyinyuru á ki gar-jali dum yira ni. Nan kwe-na akasia da-ywə yana á kwəli-si di sɛbu-siɲa, yi á daari á ki sɛbu-siɲa gwəli á mæli si yira ni. Laan kwe-na-ya á cwi sɛbu-pono wəenu tina tum baɲa ni. Abam na ki kuntu, si á kwe gar-jali dum á lə gwəli sum yira ni pa di ci di kwəli We ni-gonim daka kam. ³⁴Nan ta kwe-na lwarum saarim nipugu kum á ma pu ni-gonim daka kam na zigɔ We-di-laa ciga ciga kam ni tun. ³⁵Yigə digə kam na yi We di-laa kum tun mu á wó zigɔ taabulu kum si ku taa wu vwe dum jagwiə saɲa kam seeni. Min-zwən-zigɔ kum maa wó taa wu vwe dum jazum saɲa kam seeni.

³⁶Ku nan na yi vwe dum ni, si á ki tuntu: Kwe-na gar-fifali silu na yi lanyirani tun di gar-ɲuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwɛ-cwɛ tun á ma á sɔ gar-jali dilu na wó lə ni dum ni tun. Á ta wó daari á gɔguri nyinyuru gar-jali dum yira ni. ³⁷Abam na sɔgi gar-jali dum kuntu, á laan wó kwe akasia ywə yanu á taagi-ya di sɛbu-siɲa yi á daari á ki sɛbu-siɲa gwəli á mæli ya yira ni. Laan mɔ-na canna wəenu tina si á cwi ywə yam ti baɲa ni, yi á daari á lə gar-jali dum da.»

Zweem kaanum bimbim dum

27 «Pa ba kwe akasia de ba ki bimbim si á taá zwe kaanum di baɲa ni. Ke-na-di si di sen suna sum taa mai daani, kanti ni maɲum kuni binu. Ku daari si wɛ-baɲa maɲum dum taa yi kanti ni maɲum kuni bitɔ. ²Sari-na wəenu tina na nyi di nyia á ki bimbim dum gugwəuru tina tum ni. Tuntu di bimbim dum maama wó ji woɲo didwa mu, si á daari á ma canna á taagi-di di ka nyia yam maama.

³Nan ta kwe-na canna á ki kaanum bimbim dum yira tituɲa zila maama. Mɔ-na zwi silu ba na wó taa mai ba pe tintwarim tun, di sebulu, di na-zwi di mim zuɲ-tanle, didaani wəenu tilu ba na wó taa mai ba zo nwana ba li kambi wuni tun. ⁴⁻⁵Maɲi-na bimbim dum titari ni á ki wo-daɲɔ á mæli ka yira ni. Ta kwe-na canna luuru á sɔ á leeni daani si á kwe-ku á di wo-daɲɔ kum baɲa ni. Laan ki-na canna kwana yana á mæli-ya bimbim dum sen sum ni si ya maɲi di canna leena yam. ⁶Ta sari-na akasia de silu ba na wó taa mai ba zuɲ bimbim dum tun, si á daari á taagi-si didaani canna. ⁷Abam nan wó tɔri de sum kuntu mu kwana yana yam na wu bimbim dum sen sum ni tun, si á taá wai-ka

á zuɲa. ⁸Kaanum bimbim dum kuntu n na wó ki di da-pilwaru tum kuntu tun, maɲi si di ta jigɔ wuu mu di nyi di daka. Nan pa ku maɲi di amu na bri-m te piu kum yuu ni tun.»

Kunkɔlɔ kulu na kaagi jero-vwe dum tun

⁹«Abam na ki jero-vwe dum, si á daari á sɔ gar-fifali si si kwəli di kunkɔlɔ kum. Kunkɔlɔ kum jagwiə seeni maɲum wó taa yi kanti ni maɲum kuni bi mu saɲ-didɔrɔ ni. ¹⁰Daa á ta kwe-na gwaaru tum á daɲi de fiinle baɲa ni. De sum nan wó taa zigɔ canna luuru fiinle baɲa ni mu. Á ta maa wó kwe sɛbu-pono á mɔ gwəli á mæli de sum yira ni di ti lu-wɔru tum. ¹¹Ku na yi kunkɔlɔ kum jazum baɲa seeni saɲa kam, pa-na si ka taa yi bidwi di jagwiə saɲa kam.

¹²Kunkɔlɔ kum saɲa kalu na jeeri wa-zuuri seeni tun maɲum wó taa yi kanti ni maɲum kuni fiinnu mu saɲ-didɔrɔ ni. Daɲi-na gwaaru tum de fugə di si luuru fugə kam baɲa ni si á ma á kwəli saɲa kam kuntu.

¹³Kunkɔlɔ kum wa-puli seeni saɲa kam maɲum di wó taa yi kanti ni maɲum kuni fiinnu mu saɲ-didɔrɔ ni.

¹⁴Jero-vwe kunkɔlɔ kum ni dum wó taa wu wa-puli seeni saɲa kam ni mu. Ni dum jazum seeni mu á wó lə gwaaru tilu didwarim na yi kanti ni maɲum kuni fugə-binu yi ti daɲi de sitɔ di si luuru titɔ tum baɲa ni tun. ¹⁵Ni dum jagwiə seeni di wó taa yi kuntu mu. ¹⁶Si ku na yi kunkɔlɔ kum ni dum titi, kwe-na gar-fifali silu na yi lanyirani tun, di gar-ɲuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwɛ-cwɛ tun á ma á sɔ gar-jali dilu na wó lə ni dum ni tun. Á ta wó daari á gɔguri nyinyuru gar-jali dum yira ni. Di didwarim maɲum wó taa yi kanti ni kuni fiinle mu yi á daɲi-di de sina di si luuru tina tum baɲa ni.

¹⁷De silu sum na wó kaagi kunkɔlɔ kum maama tun maɲi si ba ma sɛbu-pono mu ba ma ki si lu-wɔru tum didaani si gwəli sum ba na wó mæli si yira ni tun. Luuru tilu de sum kuntu na cwi ti baɲa ni tun maa wó taa yi canna mu baá ma ba ki-ti. ¹⁸Kunkɔlɔ kum maama wó taa yi kanti ni maɲum kuni bi mu saɲ-didɔrɔ ni yi ku saɲ-kukugə maɲum maa wó taa yi kanti ni maɲum kuni fiinnu. Gar-jala yalu na lægi ya kwəli kunkɔlɔ kum tun wó nuɲi gar-fifali silu na yi lanyirani tun wuni mu. Ya didɔrɔ wɛ-baɲa maɲum maa wó taa yi kanti ni maɲum kuni binu. Ya nan wó pali de silu na cwi canna luuru baɲa ni tun mu.

¹⁹Á ta wó kwe canna mu á ma á ki zila yalu maama na maɲi di jero-vwe dum tituɲa tun. Paara yalu á na wó ki si ya taa jaani vwe dum di kunkɔlɔ kum gar-jala yam tun di wó taa yi canna mu á wó ma á ki-ya.»

Min-zwænu tum nugə

²⁰ «Nan ta di Yisrayelɩ tiinə bam si ba ja Olivi nugə kalu na yi lanyirani tun ba ba pa-m min-zwænu tum ɲwaani. Kuntu mu wó pa ti mim taa di taan, yi di ba dweə. ²¹ Ku na yi min-zwæn-zigv kum, si á zigv-ka We jəro-vwe di-laa kum ni me gar-jali dum na kwəli ni-gonim daka kam tun mu. Arɔn di o biə bam nan wó nii mu si min-zwænu tum taa di Baɲa-We yigə ni taan, si ti yi dwe wa-zvurt maɲa ni si ku yi ti-pura de maama wɔni. Yisrayelɩ tiinə bam di ba dwi dum nan wó taa tɔgi ni duntu mu taan wuu.»

Kaanum tiinə gwaaru tum

Nuɗim 39:1-7

28 «Pa n zumbaaru Arɔn di o biə, Nadabi, di Abiyu, di Eleyazaari, di Itamari ba nmv te si n pɔɔri-ba si ba taa yi ba yira di nɔɔna bam maama. Bantu mu wó taa yi amv kaanum tiinə si ba taa tɔɲi ba pa-ni. ² Nan ki-na zulə gwaaru si ti maɲi di n zumbaaru Arɔn di o kaanum titvɲi dum á pa-o. Pa-na si ti taa jigv nunwaɲa lanyirani. ³ Abam na wó pɔɔri Arɔn si o taa yi amv kaanum tu tun ɲwaani, nan kuri-na gwarv si amv pa-ba swan si ba sɔ o gwaaru tum. ⁴ Nan pa ba sɔ zulə gwaaru tintv dwi: Nyɔɔni gwar-pali, di gwar-wvgv, di gwar-bwərə, di gwar-didəɔ kulu ba na me nyunyuru zanzan ba ma gɔguri-ku tun, di tɔɲə garyi, didaani yuu garyi. Ba maa wó ki gwaaru tintv doɲ, si ba pa n zumbaaru Arɔn di o biə bam si ba yəni ba zv-ti ba taa tɔɲi kaanum titvɲa ba pa-ni. ⁵ Pa gwarv tum kwe gar-fifali silv na yi lanyirani tun, yi ba laan wəli di gar-ɲvni silv nyunyuru na yi səbu-siɲa, di nazon-pupwiə, di nasvɲ-pupwiə di nasvɲ cwe-cwe tun ba ma sɔ-ti.

Gwar-wvgv kum

⁶ Pa ba kwe gar-fifali silv na yi lanyirani tun ba ma sɔ gwar-wvgv kum, si ba daari ba ma gar-ɲvni silv nyunyuru na yi səbu-siɲa, di nazon-pupwiə, di nasvɲ-pupwiə di nasvɲ cwe-cwe tun ba ma gɔguri-ku lanyirani. ⁷ Baá pa vuvwi sile mu tɔgi vwana yam seeni si ku pa gɔɔ kum yigə di kwaga toɲi daani. ⁸ Ba ta wó ki tɔɲə vuvva si ka di taa yi bidwi di gwar-wvgv kum. Baá kwe garyi dilv ba na me ba ki gwar-wvgv kum tun mu ba ma ki vuvva kam.

⁹ Laan beeri-na Onisi kandwa-ɲvna tile si á sari Yisrayelɩ dwi maama yiri á ki ti baɲa ni. ¹⁰ Sari-na nabaara bam yira yardv á ki kandwe maama baɲa ni, si ku maɲi di ba lura kam deen na ve te tun. ¹¹ Pa-na si gɔgɔ kwaani o sari yira yam kandwa yam baɲa

ni, si o laan kwe səbu-siɲa o tɔgi kandwa yam niə. ¹² Laan məəli-na kandwa yale yam á le gwar-wvgv kum vwana vuvwi sum yira ni. Ya yi kandwa-gulə mu si ya guli Yisrayelɩ tiinə bam ba dwiə yam yira. Arɔn na yəni o tui amv Baɲa-We yigə ni, oó taa yəni o zivɲi ba yira yam kuntu mu, si o yi swe ba swiə maɲa di maɲa. ¹³ Abam ta wó kwe səbu-siɲa mu á mɔ kunə yale á wəli da. ¹⁴ Nan ta kwe-na səbu-siɲa na yi lanyirani tun á ki capvnnv tile nɲɛɛni ɲvni doɲ tun. Vɔ-na capvnnv tum kunə yale yam yira ni si ti ja gwar-wvgv kum yigə di kwaga.

Nyɔɔni gwar-pali dum

¹⁵ Abam ta wó beeri gar-fifali silv na yi lanyirani tun á ma ki garyi dilv na wó pali Arɔn nyɔɔni ni tun. O nan wó ma gwar-pali dum kuntu mu o maani si o lwarv amv wvɔvɲa na yi te tun. Á wó ma gar-ɲvni silv nyunyuru na yi səbu-siɲa, di nazon-pupwiə, di nasvɲ-pupwiə di nasvɲ cwe-cwe tun á gɔguri-di, nɲɛɛni gwar-wvgv kum di na yi te tun mu. ¹⁶ Maɲi-na dayigə nva maɲum á ma á ki-di. Nan pa-na si di niə yana yam maama taa mai daani, si á pri-di kuni bile. ¹⁷ Abam laan wó tigisi kandwa-ɲvna dwi dwi si ya pəni gvni suna di kandwa-ɲvna titv. Pulim gina kam kandwa-ɲvna tum wó taa yi Sardvani, di Topazi, didaani Berili. ¹⁸ Gina bile tu kandwa-ɲvna tum maa wó taa yi Diama, di Safiiri, didaani Emerɔdi. ¹⁹ Gina bitv tu wum maa wó taa jigv kandwa-ɲvna tintv: Opali, di Agati, didaani Ametisti. ²⁰ Si gina bina tu wum kandwa-ɲvna tum taa yi Berili, di Onisi didaani Zasiri. Abam maa wó kwe səbu-siɲa á tɔgi kandwa yam kuntu maama niə yam. ²¹ Nan ta sari-na Yisrayelɩ dwi maama yira fugə-yale yam kandwa yam baɲa ni. Kandwe maama wó bri yiri didwi si di taa yi maana.

²² Á ta wó ma səbu-siɲa kam na yi lanyirani tun á jujugi á ma á ki capvnnv nɲɛɛni ɲvna doɲ, si ti toɲi di gwar-pali dum, ²³ si á daari á ki səbu-siɲa kwana yale na wó lə gwar-pali dum baɲa seeni gugwəuru tile tum ni. ²⁴ Laan tvi-na capvnnv tum kwana yalv na ləgi gwar-pali dum yira ni tun, ²⁵ si á ta ja capvnnv tum niə yadonnə yam á vu á kuni didaani kunə yale yam si ti ja gwar-wvgv kum vwana vuvwi sum. ²⁶ Nan ta ki-na səbu-siɲa kwana yale si ya məəli gwar-pali dum kuri dum seeni. Yaá taa wv di kwaga seeni na salv di gwar-wvgv kum tun mu. ²⁷ Nan ta ki-na kwana yale yayam á məəli-ya gwar-wvgv kum yira ni si ya taa bwələ di ku vwana vuvwi sum kuri seeni. Yaá taa wv ku tɔɲə garyi kam baɲa seeni, garyiə yam na toɲi daani me tun. ²⁸ Ku kwaga ni, si á kwe gar-ɲvna kalv nyunyuru na yi nazon-pupwiə tun á ma á vɔ kwana

yale yam na wu gwar-pali dum kuri ni tun, di yalu na wu gwar-wugv kum vwana yam seeni tun á ki daani. Kuntu wó pa gwar-pali dum yi taa bibigə.

²⁹ Á na ki gwar-pali dum kuntu don, Arɔn di wó yəni o zɔɣi Yisrayeli tiinə bam dwi maama di di yiri o bicari ni, yi o zu We di-laa kum. Ku maa wó pa amu Baŋa-We taa guli ba gulə maŋa maama. ³⁰ Á wó bɔɔri gwar-fwɛɛl mu gwar-pali dum wɔni, si á kwe Yurim didaani Tumim á ki di wɔni. Arɔn wó yəni o ja-ti mu o zu o zɔɣi amu yigə ni si o taa ma-ti o lwarɩ amu Baŋa-We wobuŋa Yisrayeli tiinə bam ŋwaani. Kuntu ŋwaani o maŋi si o zu gwar-pali dum maŋa kalu maama o na wó zu amu tee ni tun mu.»

Kaanum tiinə gwaaru tidonnə tum

³¹ «Á ta wó kwe gar-ŋuni silu nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun yirani mu á ma á sɔ gwar-bwərə kalu kaanum tu wum na wó zu yi o daari o zu gwar-wugv kum o danɩ ka baŋa ni tun. ³² Nan bɔɔri-na ku titari dum, si nɔɔnu yuu wani ku tɔɣi da ku zu. Bɛɛri-na ban dum seeni maama si ku yi kaari. ^{33–34} Kwe-na gar-ŋuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuŋ-pupwiə, di nasuŋv cwe-cwe tun á gɔgiri grinadini tiu biə nyinyuru pa ti kaagi gɔɔ kum kuri niə yam maama ti pu. Á ta wó daari á lagɩ sɛbu-siŋa loŋnə balwa si á mæli-ya á ki da. Loŋni didua wó taa wura grinadini tiu biə bale maama titari ni mu si ba taa saŋi daani. ³⁵ Arɔn na yəni o lagɩ o tɔɣi kaanum tituŋa, si o zu gwar-bwərə kam kuntu. O na lagɩ o zu amu di-laa kum naa o na nuŋi da, loŋnə yam sɔ kwəri wó taa ni, si o yi ti.

³⁶ Nan kwe-na sɛbu-siŋa na yi lanyirani tun á ki wo-pilɔɔ. Laan sari-na ku baŋa ni: «O pɔɔri o yi o yira mu Baŋa-We ŋwaani». ³⁷ Á ta wó kwe gar-ŋuna kalu nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun á ma á mæli wo-pilɔɔ kum o yuu garyi dum yigə seeni. ³⁸ Kuv maŋi Arɔn tri ni mu maŋa maama. Yisrayeli tiinə bam na yəni ba ja pɛera ba jeeri si ba pa-ni, yi tusim na wura ba tituŋa yam ni, amu wó da Arɔn ŋwaani a yagi a ma cɛ-ba, pa a sɛ a jonɩ ba pɛera yam kuntu.

³⁹ Abam wó kwe gar-fifali mu á ma ki Arɔn gwar-didɔɔ kum di o yuu garyi dum. Nan ta pa-na si ba tiini ba gɔgiri o tɔɣə vuvva kam lanyirani. ⁴⁰ Ku na yi Arɔn biə bam, sɔ-na nunwaŋa gwaaru, di yipwi, didaani tɔɣə vuvwi á pa-ba. Kuntu mu wó zuli ba kaanum tituŋi dum.

⁴¹ Pa Arɔn di o biə bam zu ba gwaaru tum, si n daari n kwe swəlim nugə n lo ba yum ni amu ŋwaani n ma n pwe-ba si ba taa yi a kaanum tiinə. ⁴² Ta kwe-na gar-fifali á sɔ gar-kuri-kukwi á pa-ba si ba yəni ba zu. Si maa wó zɔɣi ba tɔɣə ni si yi ba cwə mu. Kuntu wó

pa ba yi taa yi bwəri. ⁴³ Maŋa kalu maama Arɔn di o biə bam na yəni ba zu amu jero-vwe dum, naa ba na lagɩ ba yi amu kaanum bimbim dum ba tɔɣi ba pa-ni, ba maŋi si ba zu gar-kuri-kukwi sum kuntu mu. Ku na dai kuntu, baá na ba cavura yi ba ti ku ŋwaani. Arɔn di o dwi dum maama maŋi si ba taa tɔɣi a ni dum kuntu mu si ku taa ve maŋa maama.»

Kaanum tiinə di ba tituŋa yam taani

Cullu 8:1-36

29 «Nmu na wó ki te si n kwe Arɔn di o biə bam amu ŋwaani pa ba taa yi amu kaanum tiinə tun mu tintu:

Lagɩ-na na-bia didaani pi-be sile silu na ba jigɩ gɛeri si yira ni tun. ² Nan ta lagɩ-na mun-bwe si á ma á ki dipe dilu dabili na wu wəli ku wɔni tun, di maasa ya na ba jigɩ dabili, yi ku yi nugə yirani mu ba mɛ ba fɔɣi-ya tun, di kunka, ya na ba jigɩ dabili, yi ba ma nugə ba le-ya tun. ³ Nmu laan ma n wó kwe ti maama n ki titɔɣi wɔni, n ja-ti n wəli di na-bia kam, di pi-be sum n jeeri amu tee ni.

⁴ Pa Arɔn di o biə bam maama ba ba zɔɣi jero-vwe dum ni ni, yi n pa ba swe ba yira ba kwe ba titi amu ŋwaani. ⁵ Ku kwaga ni si n pa Arɔn zu kaanum tiinə gwaaru tum: gwar-didɔɔ kum, di gwar-bwərə kam, di gwar-wugv kum, didaani nyɔɔni gwar-pali dum. Ta kwe vuvva kam n vɔ o tɔɣə ni. ⁶ Laan kwe yuu garyi dum n pu o yuu ni, si n daari n kwe sɛbu-siŋa wo-pilɔɔ kum n mæli ka yira ni. ⁷ Lo We swəlim nugə o yuu ni si n ma n tiŋ-o o tituŋa ŋwaani n pa amu. ⁸ Ja Arɔn bu-baara bam maama n jeeri si ba di zu ba gwar-didwaaru tum. ⁹ Nan ta kwe tɔɣə vuvwi sum n vɔ ba tee ni, si n daari n kwe ba yipwi sum n pu ba yum ni. N maŋi si n ki kuntu maama mu n tiŋi Arɔn di o biə bam ba kaanum tituŋa yam ŋwaani. Bantu di ba dwi dum wó taa yi amu kaanum tiinə si ku taa ve maŋa maama.

¹⁰ Ja na-bia kam n vu n zɔɣi jero-vwe dum manco-puna ni. Pa Arɔn di o biə bam kwe ba jian ba danɩ ka yuu ni. ¹¹ Laan gu na-bia kam jero-vwe dum manco-puna ni dum ni si ku taa bwələ di amu kaanum bimbim dum. ¹² Li n nua n laŋi jana bam badonnə n taagi bimbim dum nya yam ni. Jana balu na daari tun, si n lo-ba n yagi tuga ni, bimbim dum tɔɣə ni. ¹³ Nmu laan ma n wó kwe varum wum wu-zila yira lara di o cwe dum kuri seeni, di o tapwal-biə yale yam, di ya lara kam maama n zwe-ti kaanum bimbim dum baŋa ni si ti nyua di weyuu. ¹⁴ Si ku na yi na-bia kam nwana yam, di ka tankɔɔ kum, di ka pugə wɔdiu kum maama, ja-na-ti á nuŋi dāa dāa á zwe-ti. Ku yi lwarum saarum kaanum mu ku pa-ba.

¹⁵ Daa n ja pi-bia didva n nunji, si Arɔn di o biə bam kwe ba jian ba daŋɪ ka yuu ni, ¹⁶ si n laan gu-ka n daari n kwe ka jana bam n zizagi kaanum bimbim dum sen suna sum maama ni. ¹⁷ Nan goni piə kam nwana yam yira yira, si n daari n zari ka wu-zila yam di ka ne sum. Laan kwe wəənu tum kuntu maama di ka yuu kum n daŋɪ bimbim dum baŋa ni. ¹⁸ Nmu ma n wó zwe ti maama si ti taa yi zweem kaanum ti pa-ni. Ti nyua kam lwəm wó taa ywənə di pa amu, yi di poli amu wuu.

¹⁹ Nan ja pi-bia kadoŋ kam n nunji, si Arɔn di o biə bam laan kwe ba jian ba daŋɪ ka yuu ni. ²⁰ Ku kwaga ni si n gu-ka. Laan ki ka jana bam n taŋɪ Arɔn di o biə bam jazum zwa ni, di ba jazum nu-kwuru tum, didaani ba jazum namimbi-kwuru tum maama. Jana balu na daari tun, si n zezagi-ba bimbim dum sen suna sum ni. ²¹ Kwe jana balu na wu bimbim dum baŋa ni tun badonnə, di We swəlim nugə kam, n viiri-ti daani n laan ma n zizagi Arɔn yira ni, si n ta zezagi-ti o gwaaru tum ni. Ta zezagi-ti n ki o biə bam yira ni, si n daari n zezagi-ti ba gwaaru tum ni. Kəm duntu wó pa Arɔn di o biə bam di ba gwaaru tum maama mu pwe ba yira amu ŋwaani.

²² Pi-bia kam kuntu tɔgi ka tuŋɪ pulim tutuŋɪ dum mu. Kuntu ŋwaani, li ka jazum cwe dum, di ka nabili dum me na jigi lara tun, di ka wu-zila yam lara kam, di cwe dum kuri seeni, didaani tapwal-biə yale yam, di ya lara kam maama. ²³ Nii tutuŋɔ kum wuni me ba na ki dipwa yalu na ba jigi dabili tun, si n li dipe didva, n li maasi didva, n laan wəli di kinke didva, ²⁴ si n kwe-ti n pa Arɔn di o biə bam, ku wəli di pi-bia kam nwana yam. Bantu wó zəŋi-ti wəenti ba yaari-ti amu yigə ni si ku bri ni ba kwe-ti ba pa amu mu. ²⁵ Kuntu kwaga ni, si n joŋi nwana yam di dipwa tum maama n daŋɪ zweem kaanum dum baŋa ni si n zwe-ti kaanum bimbim dum baŋa ni. Ti nyua kam lwəm wó taa ywənə di pa amu, yi di poli amu wuu. ²⁶ Ku na yi pulim tutuŋɪ pi-bia kam, kwe ka nyɔɔni seeni nwana yam, si n zəŋi-ya wəenti n yaari amu yigə ni, si n laan daari n wani-ya n di.

²⁷ Á na yəni á pwe kaanum tiinə amu ŋwaani, á wó kwe pi-bia kam nyɔɔni dum di ka cwe dum á na zəŋi amu yigə ni tun á pɔɔri-ya si ya taa yi amu nyum. Arɔn di o biə bam mu wó taa te-ya. ²⁸ Yisrayeli tiinə bam na yəni ba ja yazurə kaanum ba ba si ba zwe amu ŋwaani, varum wum nyɔɔni dum didaani o cwe dum nwana yam wó taa yi pɛeri dilu ba na maŋɪ si ba pa-ni tun. Ku maa yi kaanum tiinə bam nyum mu si ba wani ba di. Amu ni dum mu kuntu si ku taa ve maŋa maama.

²⁹ Arɔn nan na tɔga, si á tiŋi o kaanum gwaaru tum si ti taa cəgi o bu wulu na wó ləri o yuu ni o ji kaanum nakwi tu tun. Ba na lagi ba tiŋi ku tu, o maŋɪ si o zu gwaaru tum kuntu mu. ³⁰ Wulu na wó ləri Arɔn yuu

ni tun, maŋɪ si ba kwe da yarpe mu ba pwe-o ba zigi o tutuŋɪ dum ŋwaani. Oó zu gwaaru tum mu da yarpe yam maama wuni yi o zu amu di-laa kum wuni o tuŋɪ o pa-ni.

³¹ Kwe pulim tutuŋɪ pi-bia kam nwana yam n vu jero-vwe jəgə kalu na li ka tiŋi ku ŋwaani tun, n saŋi-ya. ³² Arɔn di o biə bam yirani mu wó kwe nwana yam kuntu di dipe dilu na wu tutuŋɔ kum wuni tun ba di jero-vwe dum manco-puna ni ni. ³³ Wudiu kum kuntu yi kulu amu na tɔgi ku ŋwaani a ma saari ba lwarum pa ba ji amu kaanum tiinə tun mu. Nɔɔn-nɔɔnu ba jigi cwəŋə si o di-ku, ku na dai kaanum tiinə bam yirani, ku na yi a nyum tun ŋwaani. ³⁴ Nwana yam di dipwa yam na zigi ya pɔɔri tɔga, si á zwe-ya. Á daa yi di-ya, ya na yi a nyum tun ŋwaani.

³⁵ Kwe da yarpe si n ma n tiŋi Arɔn di o biə bam amu kaanum tutuŋa yam ŋwaani. Yɔɔri n ki si ku maŋɪ di a na bri-m te tun. ³⁶ De maama wuni si n gu na-bia n ma n kaani n pa-ni lwarum saarum ŋwaani. Ku ta wó pa kaanum bimbim dum fəgi ka kwe. Nmu nan ta wó kwe swəlim nugə mu n ma n turi bimbim dum yira ni si ku pa di taa yi lanyirani fasti. ³⁷ Nmu na ki kuntu bimbim dum baŋa ni si ku yi da yarpe, di wó yɔɔri di taa yi lanyirani fasti mu amu ŋwaani. Nɔɔnu wulu di woŋo kulu maama na dwe-di tun di wó ta yi kulu na vwe ku pa We tun mu.

De maama pɛera yam

³⁸ De maama wuni nmu maŋɪ si n pa ba kaani tuntu mu ba pa-ni bimbim dum baŋa ni:

Kwe-na pi-bali sile na jigi buni didva tun á ma á ki kaanum á pa-ni. ³⁹ Didva wó kwe ka kaani zizɔŋa ni mu, si kadoŋ kam kaani didaan-ni maŋa ni. ⁴⁰ Á na kwe zizɔŋa pi-bia kam á tuŋɪ, si á kwe mun-bwe bwen sile á viiri di Olivi nugə kalu na yi lanyirani tun bwaŋa didva yi á wəli-ya kaanum dum wuni á pa-ni. Ta kwe-na diven bwaŋa didva á ki si ka taa yi wo-nyɔɔru pɛeri. ⁴¹ Ku na yi didaan-ni pi-bia kam, ta kwe-na muni, di nugə, di diven kuntu doŋ á wəli da á ki kaanum á pa-ni. Kú taa yi wudiu pɛeri ku pa-ni. Ku nyua kam lwəm wó taa ywənə ku pa-ni yi ku poli amu wuu.

⁴² Abam di á biə wó taa ki zweem pɛeri dum kuntu jero-vwe dum manco-puna yam ni ni mu á pa-ni. Nan taá zwe-ya de maama, yi amu di wó jeeri abam dáani si dí ŋɔɔni daani. ⁴³ Cɔga tun, amu wó ba a jeeri Yisrayeli tiinə bam dáani, yi a paari-zulə yam mu wó tiini ya nyuni je sum kuntu ni si si taa yi lanyirani fasti.

⁴⁴ A maa wó pwe jero-vwe dum di di kaanum bimbim dum maama si ti taa yi lanyirani fasti. A nan ta wó pɔɔri Arɔn di o bu-baara bam si ba ji amu kaanum tiinə. ⁴⁵ A maa wó taa zuuri di Yisrayeli tiinə bam, si

a taa yi ba We. ⁴⁶ Bantu di maa wó lwarɔ nɛ amu mu yi ba Tu Baŋa-We dɛm. A nan jaani-ba mu a nuɲi Ezipi nɛ a ba yo seeni si a taa zɔvri di ba. Cɪga tun, amu mu yi ba Tu Baŋa-We dɛm.»

Wo-talooru zweem bimbim

30 «Pa ba kwe akasia dɛ ba ma ki bimbim dilu wænu tilu lwæm na ywæmmə tun na wó taa zwe di baŋa nɛ tun. ² Pa ba ki-di si di sen sum taa mai daani, saŋ-dɪdɔɔ di saŋ-kukugə seeni. Kuv taa yi kantɪ ni maŋum bidwɪ mu, si we-baŋa maŋum taa yi kantɪ ni maŋum kuni bule. Daa didva mu wó ki bimbim dɛm didaani nyia yana si ya cæli wæni nɛnɛni na-bia nyia te. ³ Kwe-na sɛbu-sɪŋa kalu na yi lanyirani tun á kwæli bimbim dɛm maama, yi á daari á ma sɛbu-sɪŋa kam á tɔɔi ka niə yam. ⁴ Ta ki-na sɛbu-sɪŋa kwana yale á mæli-ya bimbim dɛm sen sile sum nɛ, si ya maŋɪ di ka niə yam kuri seeni. Laan turɪ-na dɛ ya wɔni si nɔɔna taa mai ba zɪŋi-ka. ⁵ Dɛ sum kuntu wó taa yi akasia dɛ mu á wó ma á ki yi á daari á kwe sɛbu-sɪŋa á kwæli si maama. ⁶ Á maa wó zɪɔi bimbim dɛm kuntu si ka taa wu gar-jali dilu na cigɪ amu di-laa cigɪ cigɪ kam tun yigə nɛ. Ni-gonim daka kam di ka nipugu kum wó taa wu gar-jali dɛm kwaga nɛ. Ku maa yi lwarum saarum nipugu kum seeni mu amu wó jeeri-m si dɪ nɔɔni.

⁷ Dɛ maama tituti si Arɔn yəni o zɔ o fɔɔi o kwe min-zwænu tum, si o daari o zwe wænu tilu lwæm na ywæmmə tun bimbim dɛm baŋa nɛ. ⁸ Oó yəni o ki kuntu mu didaan-ni maŋa nɛ. Wænu tilu lwæm na ywæmmə tun wó taa zwe ka pa amu Baŋa-We mu maŋa maama si ku taa ve wuu. ⁹ Yi zwe-na wo-taloo-yɔɔ bimbim dɛm kuntu baŋa nɛ. Nan yi ki-na zweem kaanum, naa muni pɛeri kaanum, naa wo-nyɔɔru kaanum ka baŋa nɛ. ¹⁰ Arɔn nan wó taa kwe bimbim dɛm bidwɪ mu buni maama wɔni. O na lagɪ o kwe-ka, si o kwe lwarum kaanum varum wum jana o ma taagi ka nyia yana yam. Á nan wó taá ki kuntu mu buni maama wɔni si ku taa ve wuu. Bɛŋwaani, bimbim dɛm yi lanyirani fasi mu, ba na pwe-ka ba pa amu tun ŋwaani.»

Jero-vwe dɛm kweem lampoo

¹¹ Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Di wɪ:
¹² «Pa ba jeeli Yisrayeli baara bam ni si n lwarɔ ba na mai te. Á na lagɪ á ki kuntu, nɔɔnu maama maŋɪ si o kwe sɛbu o tiŋi o titi ŋwia ŋwaani mu. Kuntu wó ci si, á na wura á jeeli ba ni, si yawɪ-cɛɛru yi yaari-ba. ^{13–15} Sɛbu kum ba didva didva na wó ŋwi tun wó taa mai daani mu. Nadum bá ŋwi o dwæni yinigə tu. Yinigə tu di nan bá ŋwi si ku muri nadum na wó ŋwi te tun. Nɔɔnu wulu maama na yi bina fiinle yi o

tɔɔi o wu jeelim dɛm wɔni tun wó ŋwi sekeli cicoro mu, si ku duuni tɔɔi jero-vwe dɛm maŋum lanyirani. Sekeli didva maa yi gera-dala kuni fiinle. Sɛbu kum wó taa yi ŋwia jɔŋim pɛera mu ku pa-ni. ¹⁶ Nmu nan na jɔŋi sɛbu kum kuntu Yisrayeli tiinə bam tee nɛ, si á taá ma-ku á kwe jero-vwe dɛm di si tituŋa yam. Kuv taa guli Yisrayeli tiinə bam di a na jɔŋi ba ŋwia te tun.»

Canna war-zuŋa kam

¹⁷ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Di wɪ:
¹⁸ «Pa ba kwe canna ba ma ki war-zuŋa di ka na wó taa zɪɔi wɔŋo kulɔ baŋa nɛ tun. Laan kwe-ka á zɪɔi jero-vwe dɛm didaani kaanum bimbim dɛm titari laŋa nɛ si á daari á mɔ na á ki da. ¹⁹ Arɔn di o biə bam wó yəni ba ma na bam kuntu mu ba sin ba jian di ba nɛ. ²⁰ Ba na yəni ba buŋi si ba fufɔ ba yi amu te jero-vwe dɛm nɛ naa si ba zwe pɛera kaanum bimbim dɛm baŋa nɛ, baá yəni ba da yigə mu ba kwe ba titi di na bam kuntu. Ku na dai kuntu baá ti mu. ²¹ Bantu di ba dwi dɛm maŋɪ si ba taa sin ba jian di ba nɛ mu, si ba yi ti. Amu ni dɛm mu kuntu si ku taa ve wuu.»

We swəlim nugə kam

²² Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Di wɪ:
²³ «Ki parfen nugə kalu na yi nu-ŋuŋa ka dwe didi tun. Kwe miiri nu-na kilo banu, n kwe sinamɔmi nugə kalu lwæm na ywænə tun kilo bule di cicoro, n kwe miu nugə kalu lwæm na ywænə tum kilo bule di cicoro, ²⁴ di Kasia tiu puru kilo bardu mu. Kwe-na parfen dwiə yantɔ á viiri di Olivi nugə si ka yi kunkwælu tuna. Nan maŋɪ-na ti maama si ti duuni taa tɔɔi jero-vwe dɛm maŋum lanyirani. ²⁵ Laan pa wulu na tiini o ye trali nugə kəm tun viiri ti maama daani o ki-ka. Amu swəlim nugə kam kuntu wó taa yi ka yira mu amu ŋwaani.

²⁶ Nmu laan ma n wó kwe-ka n taagi jero-vwe dɛm, di ni-gonim daka kam, ²⁷ di dipwa taabulu kum di ku yira zila maama, di min-zwæn-zɪɔi kum di ku yira wænu tum, di wænu tilu lwæm na ywæmmə tun zweem bimbim dɛm, ²⁸ di zweem kaanum bimbim dɛm didaani ka yira zila yam, di war-zuŋa kam didaani ka na zɪɔi wɔŋo kulɔ baŋa nɛ tun maama. ²⁹ Nmu nan na tɔɔi cwəŋə kam kuntu n kwe-ti, ti laan wó taa yi ti yira mu ti pa-ni. Ti na pwe amu ŋwaani kuntu tun, wulu maama na dwe-ti, kuntu tu di pwe mu amu ŋwaani.

³⁰ Nmu nan na lagɪ n tiŋi Arɔn di o bu-baara bam amu kaanum tituŋa yam ŋwaani, si n turi-ba di nugə kam kuntu. ³¹ Nan ta di Yisrayeli tiinə bam nɛ: «Amu swəlim nugə kantɔ mu á wó taá ma á turi amu kaanum

30:13-15 ku dɛn yi sɛbu dalɔ didva mu, di duuni na mai di sɛbu-pɔŋo gramɪ tunu

30:13-15 Nehemi 10:32 30:16 2 Kɪbarɪ tɔnɔ 24:9

tiinə si á pwe-ba amu ɲwaani si ku taa ve wuu. ³² Ka yi ka yura mu ka pai amu. Á ba maɲi si á taá mai-ka á turi á yira yɔɔ yɔɔ. Yi ki-na ka dwi si á ma á tɔɲi titɔɲi didoɲ. Abam nan wó pa ka taa yi ka yura mu maɲa maama. ³³ Wɔlu nan na vin ni dintu yi o kwe nugə kam kuntu o ma tɔɲi titɔɲ-yɔɔ, baá li ku tu mu si o daa yi tɔɲi o wəli Yisrayeli dwi dum wɔni.»

Wəenu tɔlu lwəm na ywəmmə tun

³⁴ Baɲa-We daa ma ta Dl bri Moyisi Dl wi:
«Pa ba kwe wəenu tintu ba ma ki wəenu tɔlu lwəm na ywəmmə tun: Sitorasi maaru, di Onigisi, di Galibanum, didaani Wo-talooru wəenu tɔlu lwəm na ywəmmə tun na yi lanyirani tun. Maɲi-ti si ti bwaɲa kam taa mai daani. ³⁵ Laan pa wɔlu na ye trali kəm lanyirani tun gwaani-ti daani. Ye mu wó wəli da si ka ji wəenu tɔlu lwəm na ywəmmə tun kalu na yi lanyirani yi ka yi ka yura amu ɲwaani tun. ³⁶ Nmu laan ma n wó zwe ka wɔni n nani yɔli-yɔli. N ta wó ja-ka n zu jero-vwe dum wɔni si n zizagi ni-gonim daka kam yigə ni, me amu na wó jeeri-m tun. Pa parfen kam kuntu tiini ka taa yi ka yura ka pa-ni. ³⁷ Yi ki-na ka dwi si á ma á tɔɲi titɔɲi didoɲ á pa á titi. Ba na kwe wəenu tɔlu lwəm na ywəmmə tun kuntu ba pa amu tun ɲwaani mu ka yi lanyirani fasti. ³⁸ Wɔlu nan na vin ni dintu yi o ki ka doɲ, baá li ku tu mu si o daa yi tɔɲi o wəli Yisrayeli dwi dum wɔni.»

Bezaltli di Oholabi taani

31 Baɲa-We deen ma ta di Moyisi Dl wi:
² «Amu mu kuri Yuri bu Bezaltli. O ko-nakwi maa yi Huuri yi wuntu nuɲi Zuda dwi dum wɔni. ³ Amu kwe a joro mu a pa-o, pa o jigɔ swan, di yi-puru, di yəno si ku tiini ku gaali, yi o wai o gɔguri wəenu dwi dwi. ⁴ O ta wai o kwe səbu-sɔɲa, di səbu-poɲo, di canna o ma naani wəenu tɔlu na tiini ti lana tun. ⁵ O ta wai o kwe kandwa-ɲuna di de o sara o ma gɔguri wəenu dwi dwi. ⁶ Amu nan li Dan dwi tu Ayisamaki bu Oholabi mu si ba taa tɔɲi daani. Gɔgɔ kulɔ maama na daari tun, a ta pe-ba swan dwi dwi si ba di tɔɲi ba wəli si kulɔ maama amu na bri-m tun wani ku tɔɲi lanyirani. Wəenu tum mu tintu:

⁷ Jero-vwe dum, di ni-gonim daka kam, di lwarim saarum nipugu kum na kwəli-ka tun, didaani wəenu tɔlu maama na pai vwe dum lamma tun mu kuntu,

⁸ di taabulu kum di ku zila yam, di səbu-sɔɲa min-zwən-zigu kum di ku zila yam maama, di wo-talooru zweem bimbim dum,

⁹ di zweem kaanum bimbim dum di ka zila yam maama, di war-zuɲa kam di ka na wó zigɔ woɲo kulɔ baɲa ni tun,

¹⁰ di nunwaɲa gwaaru tɔlu kaanum tu Arɔn di o biə bam na maɲi si ba zu-ti si ba tɔɲi kaanum titɔɲa tun, ¹¹ di We swəlim nugə kam, di wəenu tɔlu lwəm na ywəmmə tun ba na wó zwe We di-laa kum ni tun.

Nan pa ba ki woɲo maama si ku tɔɲi amu na bri-m te tun.»

Siun de dum taani

Nunim 20:8-11; Cullu 23:3; Gulə Tɔnɔ 5:12-15

¹² Baɲa-We ta ma ta di Moyisi Dl wi:
¹³ «Ta Yisrayeli tiinə bam si ba taa ye da yarpe de dum ni ni. Abam na ki á tɔɲi amu ni dum da yarpe de dum ɲwaani, ku taa yi maana abam di á dwi maama tee ni, si á lwarɔ ni amu Baɲa-We mu kuri abam si á taá yi amu nyim. ¹⁴ Da yarpe de dum wó taa yi di yura mu amu ɲwaani. Wɔlu nan na cɔɲi di cullu tum, o maɲi si o ti mu. Nɔɔnu wɔlu maama na tɔɲi titɔɲa de dum kuntu ni, ku tu daa yi tɔɲi o wəli Yisrayeli dwi dum wɔni. ¹⁵ Kwe-na da yardu á tɔɲi á titɔɲa. Ku daari si da yarpe de dum taa yi di yura di pai amu Baɲa-We. Ku maa yi siun de mu. Wɔlu na tɔɲi di de dum ni, si á gu ku tu. ¹⁶ Yisrayeli tiinə bam di ba dwi maama wó taa nigɔ da yarpe de dum mu yi ba tɔɲi di cullu tum si ku taa ve wuu. ¹⁷ De dum kuntu yi maana de mu di pa amu di Yisrayeli tiinə bam si ku taa ve wuu, si á guli ni amu kwe da yardu mu a ma a naani weyuu di tɔɲa baɲa. A laan ma sin da yarpe de dum ni, a naanum titɔɲi dum na ti tun ɲwaani.»

¹⁸ Baɲa-We na ɲɔɔni di Moyisi Sinayi Piu kum yuu ni Dl ti tun, mu Dl kwe kandwa-pule sile sum Dl pa-o. We nan ya mu me Dl titi juɲa Dl pupuni Dl ni-gonim dum bitara ya baɲa ni.

Səbu-sɔɲa nua

32 Moyisi deen nan ya maɲi piu kum yuu ni mu o daani. Nɔɔna bam ma vu ba jeeri Arɔn tee ni ba wi: «Moyisi mu suni o ja dɔbam o nuɲi Ezipi ni o ba yo seeni. Dí nan yəri kulɔ na yi-o tun. Nan ki woɲo si ku lwəni we n pa dɔbam si ku taa tɔɲi dɔbam yigə.»

² Arɔn ma ləri-ba o wi: «Li-na səbu-sɔɲa zwa-kwana yam abam kaana di á biə di á bukwa bam na ki ba zwa ni tun á ja á ba á pa-ni.» ³ Nɔɔna bam ma suni ba ja səbu-sɔɲa zwa-kwana yam kuntu ba vu ba pa-o.

⁴ Arɔn na jonji səbu-sɔɲa kam tun, o ma nyuni-ka yi o laan mɔ kamɔgɔ nuneeni nua o pa-ba. Nɔɔna bam na

ne-ka tun, mu ba kaasti di kwər-dia ba bri daanti ba wu: «Yisrayelti tiinə bam, á we dum mu tuntu, di na jaanti dibam di ja nuɲi Ezipi ni di ba yo seeni.»

⁵ Arɔn ma na kulɔ na ki tun yi o lo bimbim nva kam yigə ni. O ma ta o wu: «Jwaanti, si dí maama jeeri dí di candiə dí ma zuli Baɲa-Wɛ.» ⁶ Tɪga na puuri titutu tun, nɔɔna bam ma ba ba gu vara si ba ma ki zweem kaanum, yi ba kwe badaara ba ki yazurə kaanum si ba di nwana yam. Ba deen leeri ba di wudi-fɔrɔ mu yi ba nyɔa, ba daari ba zaɲi ba kweeri yɔɔ yɔɔ.

⁷ Baɲa-Wɛ ma ta di Moyisi DL wu: «Ki lila n tu n nɔɔna bam tee ni. N na jaanti balɔ n nuɲi Ezipi tu kum ni tun sɔɲi si ba tuɲi jwərim mu. ⁸ Ba garɪ ba vun cwəɲə kalɔ amu na bri-ba si ba tɔɲi tun mu, yi ba ki jwəm na nyi di nva. Ba maa te daanti ba wu: «Yisrayelti tiinə bam, á we dum mu tuntu, di na jaanti abam di nuɲi Ezipi ni di ba yo seeni.»

⁹ Baɲa-Wɛ ta ma ta DL wu: «Moyisi, amu ne ni nɔɔna bantɔ zwabaniə tiini ka gaalt. ¹⁰ Amu banti nan zaɲi di ba mu yi ku maɲi si a cɔɲi-ba. Yi ci a yigə di a bubuɲi dum. Amu nan ta wó zɪɲi nmu baɲa ni si a pa n dwi dum puli di ji dwi kamunu.»

¹¹ Moyisi ma kwaanti o loori o Tu Baɲa-Wɛ dum si DL ləri DL bubuɲi dum. O ma ta o wu: «Baɲa-Wɛ, nmu mu me n dam-fɔrɔ n ja nɔɔna bantɔ n zɪɲi Ezipi ni n ba yo seeni. Kɔɔ ɲwaanti mu nmu banti wó zaɲi di ba si n cɔɲi-ba? ¹² Nmu na cɔɲi-ba, Ezipi tiinə bam wó taa te ni: «We gani DL nɔɔna bam mu DL ja DL vu pweeru tum je ni si DL gu-ba. Ba yiri maa wó saari lugu baɲa ni!» A loori-m! Yagi n ban-zɔɲɔ kum, si n ləri n wubɔɲa si n yi cɔɲi-ba, ba na yi nmu titi nɔɔna bam tun ɲwaanti. ¹³ Guli n ni-gonim dum n deen na ki di Abraham, di Yizaki didaanti Zakɔbi tun gulə. Nmu titi ni mu n dugi di ba ni ba dwi dum wó ba di puli nneenti weyu calucwi na yi te tun, si ba daari ba taa te tɪga kantɔ.» ¹⁴ Moyisi na tagi kuntu tun, Baɲa-Wɛ ma ləni DL bubuɲi dum DL ya na jɪga si DL cɔɲi nɔɔna bam tun, yi DL daa wu cɔɲi-ba.

¹⁵ Moyisi ma pipiri o kwe cwəɲə o maa tu piu kum kuri ni. O deen ze kandwa-pile sile silɔ Wɛ ni-gonim dum bitara na pupuni ya baɲa ni, yigə di kwaga tun mu. ¹⁶ Baɲa-Wɛ titi ni-taanti mu DL deen nan pupuni di DL jɪga. DL ma sari-ya DL tiɲi kandwa-pile sum baɲa ni.

¹⁷ Moyisi zənnu Zozwe deen ma ni nɔɔna bam na jɪgi sɔɔ kulɔ ba ki tun ɲwa. O ma ta di Moyisi o wu: «Sɔɔ kuntu nyi nneenti tiguri-kaasa mu tun nɔɔna bam na gilimi me tun wuni.» ¹⁸ Moyisi di ma lər-o o wu: «Sɔɔ kuntu wu bri ni ba wani ba duna, ku nan wu bri ni ba duna di-ba. Ku yi kweera sɔɔ mu.»

¹⁹ Moyisi na fufɔ o yi piu kum kuri ni tun, mu o ne ba jwəm dum. O ta ma na nɔɔna bam na sai te tun. O banti

ma tiini di zaɲi. O ban-zɔɲɔ kum baɲa ni, mu o duli kandwa-pile sum di dam piu kum təɲə ni yi ya lo. ²⁰ O ta ma kwe nva jwəm dum o di mim ni pa di nyuni. O laan ma cu-di pa di ji muni, yi o daari o viiri di muni dum di na o kwe o pa nɔɔna bam si ba nyɔ.

²¹ Moyisi ma daari o bwe Arɔn o wu: «Nɔɔna bantɔ ki bæe mu ba cɔɲi n yigə yi n pa ba tiini ba tusi tuntu?»

²² Arɔn ma lər-o o wu: «A loori-m! Yi pa n banti zaɲi di amu, si n maɲi n ye ni: ba na buɲi si ba ki kulɔ, nɔɔnu wari-ba o gwi. ²³ Ba tu amu tee ni mu ba wu: «Moyisi na jaanti dibam o nuɲi Ezipi ni o ba yo seeni tun, dí yəri kulɔ na yi-o tun. Nan ki woɲo si ku lwəni we n pa dibam si ku taa tɔɲi dibam yigə.» ²⁴ Amu di ma ta di ba si ba ja ba səbu-sɪɲa zwa-kwana ba ja ba ba pa-ni. Ba na li-ya ba pa-ni tun, mu a duli-ya a di mim wuni yi ya ji nva kantɔ!»

²⁵ Moyisi ma maanti ni nɔɔna bam daa wari ba ja. O ta lwarɪ ni ku zɪɲi Arɔn yira ni mu yi ba ki kuntu, beɲwaanti nɔɔna bam deen ya tuɲi jwərim mu pa ba duna mwani-ba. ²⁶ O ma ci nɔɔna bam na gilimi je silɔ ni tun ni dum, yi o ta o wu: «Wulɔ maama na zɪɲi o pa Baɲa-Wɛ si kuntu tu ba amu te yo seeni.» Levi dwi dum maama ma fufɔ ba yi o te ba zɪɲi. ²⁷ O ma ta di ba o wu: «Yisrayelti Baɲa-Wɛ dum mu pɛ abam ni si á maama kwe á su-lwaanu á zu nɔɔna bam wuni á taá guɪ yɔɔ. Yi kuri-na á curru, di á badonnə, di á fara á yagi.»

²⁸ Levi dwi tiinə bam ma se Moyisi ni dum, yi de dum kuntu ni ba gu nɔɔna murrɔ titɔ (3,000). ²⁹ Moyisi ta ma ta di ba o wu: «Abam na se Wɛ ni dum yi á gu á biə di á curru tun ɲwaanti, á laan wó taá yi Baɲa-Wɛ kaanum tiinə mu si á taá tuɲi á pa DL nɔɔna bam. Baɲa-Wɛ yu-yoɲo kum laan nan wu á baɲa ni.»

³⁰ Tɪga na puuri tun, Moyisi ma ta di nɔɔna bam o wu: «Abam ya tiini á ki lwarum. Amu nan wó joori a din Baɲa-Wɛ te si a kwaanti a ki abam di Baɲa-Wɛ daanti si DL ma DL cɛ abam.»

³¹ Moyisi ma joori o din Baɲa-Wɛ te yi o ta di DL o wu: «Nɔɔna bam tiini ba ki lwarum ba ja ba gaalt. Ba kwe səbu-sɪɲa mu ba ki jwəm ba pa ba titi. ³² Popo! Amu nan loori-m si n yagi ba lwarum dum n cɛ-ba. Ku nan na dai kuntu, si n yɔɔri n saari amu yiri si di yi taa wu nmu tɔnɔ kum wuni.» ³³ Baɲa-Wɛ ma lər-o DL wu: «Awo! Wulɔ na ki o cɔɲi amu yigə ni, mu amu wó saari ku tu yiri a yagi si di daa yi taa wu amu tɔnɔ kum wuni. ³⁴ Nan joori n vu n tɔɲi nɔɔna bam yigə si á vu me amu na tagi di nmu si á vu tun. Amu maleka kam wó taa wu á yigə ni. Maɲa nan na yiə, amu laan wó waari-ba ba lwarum dintu ɲwaanti.»

³⁵ Baɲa-Wɛ ma pa yawi-cɛeru tu Yisrayelti tiinə bam baɲa ni di ba na pɛ Arɔn ki səbu-sɪɲa nva jwəm dum o pa-ba tun.

Yisrayelɔ tiinɛ bam yaɣɔ Sinayi piu kum je sum

33 Baɗa-We daa ma ta dɔ Moyisi Dɔ wi: «Zaɗɔ-na sɔ á ke! Nan ja Yisrayelɔ tiinɛ bam n na jaanɔ n nuɗi Ezipi nɔ n ba yo seeni tun, sɔ á vu tɔga kalɔ amu na goni ni didaanɔ á nabaara Abraham, dɔ Yizaki, dɔ Zakɔbi sɔ a pa bantɔ dɔ ba dwi dum tun. ²Amu wó tɔɗɔ maleka sɔ ka tɔɣɔ á yigɛ ka bri abam cwɛɗɛ. Amu tuti nan wó zɛli Kaanan tiinɛ bam, dɔ Amɔɔri tiinɛ bam, dɔ Hɛtu tiinɛ bam, dɔ Perezi tiinɛ bam, dɔ Hevi tiinɛ bam, dɔ Yebusi tiinɛ bam maama. ³Ba tɔga kam á na maa ve tun tiini ka ywɛmmɛ dɔ varum dɔ kɔnɔ. Amu nan za bá tɔɣɔ dɔ abam sɔ dí vu, á na yɔ zwabani-nyɔna tun ɗwaanɔ. Amu na tɔɣɔ dɔ abam, a wat a cɔɣɔ abam cwɛɗɛ nɔ.»

⁴Nɔɔna bam na ni ta-cɛɛri dum kuntu tun, ba maa keerɛ yɔ ba vɔn sɔ ba zu gwar-laaru dɔ wo-nyɔnnu. ⁵Baɗa-We nan ya wuuri Dɔ ta Moyisi mu sɔ o ta dɔ Yisrayelɔ tiinɛ bam nɔ: «Baɗa-We na maɗɔ Dɔ tɔɣɔ dɔ abam funfun dɔ, Dɔ wó cɔɣɔ abam mu, á zwa na ba ni tun ɗwaanɔ. Nan li-na á yɔra wo-nyɔnnu sɔ We laan lwarɔ Dɔ na wó kɔ abam te tun.» ⁶Kuntu ɗwaanɔ, Yisrayelɔ tiinɛ bam na zɔɣɔ Sinayi piu kum je sum nɔ ba maa ke tun, ba daa wu kwe wo-nyɔnnu ba kɔ ba yɔra nɔ.

Jeerim vwe dum

⁷Ba na yɛni ba beeri ba yɔ mɛ ba na wó tigisi tun, Moyisi deen yɛni o vu dáa dáa mu dɔ ba o cwi vwe didoɗ. O deen bɛɗi-dɔ nɔ: «Jeerim vwe» mu. Wulɔ maa na yɛni o lagɔ sɔ o ni Baɗa-We kwɛrɛ tun wó vu o zu vwe dum wɔnɔ mu.

⁸Moyisi na yɛni o maa ve sɔ o zu Jeerim vwe dum wɔnɔ, nɔɔna bam maama wó nuɗi ba zɔɣɔ ba vwɛ yam niɛ nɔ mu. Ba laan maa nii-o sɔ o vu o yɔ vwe dum o zu dɔ wɔnɔ. ⁹O nan na zu vwe dum wɔnɔ, kunkoɗo kulɔ na zɔɣɔ dɛki tun laan yɛni ku ba ku dɔɣɔ vwe dum ni dum nɔ mu, yɔ Baɗa-We laan zɔɣɔ kunkoɗo kum wɔnɔ Dɔ ɗɔɔnɔ dɔ Moyisi. ¹⁰Nɔɔna bam nan na ne kunkoɗo kum kuntu, baá yɛni ba zɔɣɔ ba vwɛ yam niɛ nɔ mu, yɔ ba kuni doonɛ tɔga nɔ ba zuli We. ¹¹Moyisi na yɛni o zu vwe dum wɔnɔ, Baɗa-We ɗɔɔnɔ did-o jaja nuneenɔ nɔɔnɔ na ɗɔɔnɔ dɔ o doɗ te tun mu. Ku kwaga nɔ Moyisi maa yɛni o joori nɔɔna bam te, mɛ ba na zuuri tun. Nɔn-dɔɗɔ wulɔ na yɔ Moyisi zɛnnu tun maa yɛni o maɗɔ Jeerim vwe dum wɔnɔ. Wɔntu maa yɔ Nun bu Zozwe.

Baɗa-We paari-zulɛ yam

¹²Moyisi deen tagɔ dɔ Baɗa-We mu o wi: «Nmu sunɔ n bri-nɔ nɔ a tɔɣɔ nɔɔna bantɔ yigɛ sɔ a ja-ba a vu tɔga

kam baɗa. Nmu nan ta wu pɛ a lwarɔ a zɛnnu wum mu. Nmu ta ma n te ni nmu ye amu wulɔ yɔ a kikiɛ su n yɔ. ¹³Tuntu maama nan na sunɔ ku yɔ cɔga, sɔ n bri-nɔ n cwe sum cɔga cɔga. Kuntu wó pa a fɔɣɔ a sɛ nmu ni lanyɔranɔ, yɔ a ta kɔ nmu wubɔɗa yam na lagɔ te tun. Nan yɔ swe nɔ n tuti mu kuri dwi dum kuntu nɔɔna bam sɔ ba taa yɔ nmu nyum.» ¹⁴Baɗa-We ma lɛri Moyisi Dɔ wi: «Amu tuti mu wó taa wu nmu tee nɔ, yɔ a pa n bicari zuri.»

¹⁵Moyisi ma ta o wi: «Nmu nan na ba lagɔ n tɔɣɔ dɔbam sɔ dí vu, sɔ n yɔ pa dí gɔ naga. ¹⁶Nmu nan na tɔɣɔ n wu dí tee nɔ yɔ dí veɛ, nɔɔna maama wó lwarɔ nɔ nɔɔna bantɔ kikiɛ su nmu yɔ. Ba ta wó lwarɔ nɔ dɔbam yɔ dí yɔra mu lɔɣu baɗa nɔɔna maama wɔnɔ.»

¹⁷Baɗa-We laan ma ta dɔ Moyisi Dɔ wi: «Amu wó kɔ kulɔ maama nmu na lagɔ tun, a na ye nmu wulɔ yɔ n kikiɛ su amu yɔ tun ɗwaanɔ.»

¹⁸Moyisi daa ma ta dɔ Baɗa-We o wi: «A loori-m mu sɔ n pa-nɔ pwɛlɛ sɔ a na nmu paari-zulɛ yam.»

¹⁹Baɗa-We ma lɛri Dɔ wi: «Amu mu yɔ Baɗa-We dum. Amu wó duri wulɔ maama a na kuri tun yibwɛnɛ yɔ a kɔ ku tu yu-yoɗo. Amu nan wó bri-m a lanyɔranɔ dum sɔ n yɔ na-dɔ, yɔ a daari a pa n ni a yɔri dum cɔga cɔga. ²⁰Nmu nan ba maɗɔ sɔ n na a yibiyɛ mu, bɛɗwaanɔ wulɔ maama na ne amu yibiyɛ, kuntu tu wó ti mu. ²¹Nii yo! Piu kudooɗ zɔɣɔ yo seeni bwɛlɛ bwɛlɛ. Ve n tan zɔɣɔ ku baɗa nɔ. ²²Amu nan na lagɔ a tɔɣɔ n tee nɔ sɔ a ke dɔ a paari-zulɛ yam, aá ja-m sɔ n sɛgi piu gugoro nɔ, yɔ a kwɛli n yibiyɛ dɔ a juɗa, sɔ a want a gaali-m a ke. ²³Ku kwaga nɔ a laan wó dwant a juɗa sɔ n want n na amu kwaga kam. Sɔ ku na yɔ amu yibiyɛ, n ba maɗɔ sɔ n na-ka.»

Kandwa-pɛle sulɔ na kɔ bule tu tun

34 Dɛ didwa Baɗa-We deen tagɔ dɔ Moyisi Dɔ wi: «Daa n sari kandwa-pɛle sɛle nuneenɔ pulim nyɔna yam a na kɔ yɔ n lɔ-ya tun. Amu wó joori a pupunɔ a niɛ yam ya baɗa nɔ. ²Nan ti n yigɛ sɔ jwa tututi n di Sinayi piu kum yuu n ba amu te sɔ dí jeeri daanɔ. ³Nɔɔn-nɔɔnɔ nan ba maɗɔ sɔ o tɔɣɔ dɔ nmu o din piu kum yuu. Nɔɔna bam maama maɗɔ sɔ ba maɗɔ piu kum dáa nɔ mu. Yɔ pa-na sɔ á peeni, dɔ á bunɔ, dɔ á naanɔ taa bwɛlɛ piu kum tɛɗɛ nɔ sɔ di di gaa.» ⁴Moyisi ma sari kandwa-pɛle sɛle nɔ pulim nyɔna yam na yɔ te tun. Tɔga na puuri tututi tun, o ma ja-ya o din Sinayi piu kum yuu, nuneenɔ Baɗa-We na tagɔ te tun.

⁵Baɗa-We ma cu kunkoɗo kum wɔnɔ Dɔ zɔɣɔ Moyisi tee nɔ. Moyisi na zɔɣɔ da yɔ We maa bunɔ tun, mu We deen bɛɗi Dɔ tuti yɔri dum cɔga cɔga Dɔ wi: «Yuutu Baɗa-We». ⁶Baɗa-We ma tɔɣɔ Moyisi yigɛ nɔ Dɔ ke yɔ Dɔ wi:

«Amu mu yɔ Baɗa-We dum,

Yuutu Baɗa-We!
 A jigi nɔɔna ɗwaɗa,
 yi a ki ba yu-yoɗo.
 A maa yəni a piini a banti di ba.
 A sono kum gaali,
 yi a ciga kam di bá fɔgi ka ti.
⁷ Amu bá fɔgi a yagi a sono kum,
 ni a na goni ni di a nɔɔna bam
 di ba dwiə yam si ku taa ve maɗa maama te tun.
 A maa kwe nɔɔna lwarum
 di ba lwarum a maa ce-ba.
 Si ku na yi balu na ge bura tun,
 a yəni a waart-ba mu di ba biə maama
 si ku yi ba naaru,
 di ba na-jooru dwiə yatɔ naa yana laɗa ni.»

⁸ Moyisi ma ki lula o kuni doonə o vi o yigə tuga ni si o zuli Baɗa-We. ⁹ O ma loori-Dl o wi: «Amu Yuutu, a kikiə nan na sunt ya su nmu yi, si n tɔgi dɔbam si di vu. Ciga ɗwaani tun, nɔɔna bam sunt ba yi zwabani-nyuna mu. Nan kwe ba lwarum di ba geerti n ma n ce-ba. Ta pa di taa yi nmu tuti nyum, si n ta n te dɔbam.»

¹⁰ Baɗa-We daa ma ta Dl wi:

«Nii mu! Amu ta lagɔ a goni ni di abam mu. Nmu nɔɔna bam yigə ni mu amu wó ki wo-kunkagila yalu doɗ ta na wu fɔgi ya ki lugu baɗa ni tun. Tuni dlu na bwələ di abam tun wó taa zigi ba niə yi fuvni ja-ba mu, wo-kunkagila yalu amu Baɗa-We na wó ki abam titarti ni tun ɗwaani.

¹¹ Abam nan maɗi si á se á ki niə yalu a zum na bri abam si á ki te tun mu. Á na ki kuntu, amu di wó zəli Amɔrti tiinə bam, di Kaanan tiinə bam, di Hetti tiinə bam, di Perezi tiinə bam, di Hevi tiinə bam didaani Yebusi tiinə bam maama si ba nuɗi ba daari tuga kam ba pa abam. ¹² Taá ye-na si á yi ki ni-mɔrɔ di nɔɔna balu na zuvri tuga kam kuntu ni tun. Si á na mi di ba, baá sugi abam si á tusi amu yigə ni. ¹³ Nan ki-na tuntu di ba: Cɔgi-na ba bimbine yam, di ba kandwa-siswələ tum na yi ba jwənə tun. Goni-na ba Asera nyunyugu de sum á di tuga ni. ¹⁴ Amu lagɔ ciga mu á tee ni si á taá zuli amu yirani. Yi taá zuli-na wo-gaa á wəli amu wuni, amu yi na pagɔ abam baɗa ni tun ɗwaani.

¹⁵ Nan yi ki-na ni-mɔrɔ didaani nɔɔna balu na zuvri tuga kam kuntu ni tun. Abam na mi di ba, baá sugi abam si á taá zuli ba jwənə yam, yi á daari á wəli ba wuni si á tɔgi á di ba jwənə wɗiiru tum mu. ¹⁶ Abam baara bam na di je sum kuntu bukwa ba maa ki kaana, kaana bam kuntu nan mu wó ganu-ba si ba zuli ba jwənə yam. ¹⁷ Yi zaɗi-na á kwe luguru á nyuni á ma á mɔ we.

¹⁸ Abam wó taá di Dipe dlu na ba jigi dabili di wuni tun candiə kam mu. Bini maama wuni, si á kwe da

yarpe á ma á di dipe dlu dabili na wu wəli ku wuni tun, Abibi cana kam ni. Ku deen yi cana kam kuntu ni mu abam nuɗi Ezipi tu kum wuni.

¹⁹ Á dayigə bu maama yi amu Baɗa-We mu tei. Ku nan yi bidwi mu di abam vara di dayigə biə balu na yi wo-be tum. Ku zi yi nva na pelbu. ²⁰ Ku nan na yi binaga ceeri-bu, si á kwe pəlbu á ləri ka yuu ni. Kuntu na wari, si á bwəri ka ban á gu. Abam wó kwe wənu mu á ləri á bu-kwin sum yuu ni á pa-ni.

Nɔɔn-nɔɔnu yi ve di ju-kurti o ba amu yigə yi o ba ze pɛeri.

²¹ Kwe-na da yardu á tuɗi á tituɗa, si á daari á sin da yarpe de dum ni. Ku zi na yi miina varum maɗa naa wɗiiru zagum maɗa di, si á sin da yarpe de dum ni.

²² Á ta kwəri á taá di daa yarpe candiə kam, maɗa kam á na yəni á wura á ki á wo-vallu dayigə biə tun. Á daari á ta di faa candiə bum dum tiim ni. ²³ Bini maama wuni si abam baara bam jeeri amu yigə ni kuni bitɔ, si ba zuli-ni. Beɗwaani, amu mu yi Yisrayeli tiinə Baɗa-We dum. ²⁴ Amu lagɔ a zəli dwiə yalu na wu dáani yi abam ta wu zu da tun mu, si á na yəni á jeeri kuni bitɔ si á di candi yantu, nɔɔn-nɔɔnu yi kwaani si o joɗi á tuga kam. A nan ta wó pa á tuga kam yali ka pa abam.

²⁵ Abam na kwe varum si á ki kaanum, yi wəli-na dipe dlu dabili na wu ku wuni tun da si á ki pɛeri á pa-ni. Nan yi pa-na si Paki wɗiu maɗi á tee ni ku puvri tuga.

²⁶ Bini maama wuni si á ja á kari sum wɗiiru tlu na loori yigə ti ki yi ti lamma tun á ja á jeeri abam Tu Baɗa-We digə kam ni.

Nɔɔn-nɔɔnu yi kwe bu-bala di ka nu nayula o saɗi mim wuni.»

²⁷ Baɗa-We daa ta ma ta di Moyisi Dl wi: «Pupuni wənu tuntu maama n tiɗi, si ku yi a niə yam baɗa ni mu amu ki ni-mɔrɔ didaani nmu di Yisrayeli tiinə bam maama.» ²⁸ Moyisi nan ya maɗi piu kum yuu ni da fiinna mu. Wia di tutu ni maama mu o deen wura di Baɗa-We, yi o ba di wɗiu, o nan ba nyɔ na. O ma pupuni We niə fugə kam na bri We ni-mɔrɔ di o nɔɔna bam tun, o daɗi kandwa-pile sum baɗa ni.

Moyisi yibiyə na nyuni te tun

²⁹ Moyisi ma zigi piu kum yuu ni o tu nɔɔna bam te, yi o ze kandwa-pile sum We ni-gonim dum bitara na pupuni da tun. Moyisi di Baɗa-We nan ya na ɗɔɔni daani tun, mu o yibiyə tiini ka nyuna yi o yəri ku ni ni. ³⁰ Arɔn di Yisrayeli tiinə bam maama na ne ni Moyisi yibiyə kam nyuni tun, ba ma kwari si ba fofɔ ba yi o yira. ³¹ Moyisi na maani kuntu tun, mu o bəɗi Arɔn di Yisrayeli nakwa bam si ba ba o te. Ba na yi da tun, o

ma ɲɔɔni di ba. ³²Nɔɔna bam maama laan ma fufo ba yi ba gilimi Moyisi. O di ma kwe Baɲa-We niə yam Dl ya na pe-o Sinayi piu kum yuu ni tun o pa-ba.

³³Moyisi yibiyə nan ta nyuni mu. O na ɲɔɔni di nɔɔna bam o ti tun, mu o kwe gar-fifala o ma o kwəli o yibiyə. ³⁴Moyisi deen na lagi si o zu jero-vwe dum ni si o di Baɲa-We ɲɔɔni daani, o yəni o li gar-fifala kam mu. O laan maa na nuɲi pooni si o daa yəni o lwəni Baɲa-We na bri te maama tun o bri nɔɔna bam, ³⁵ba daa ta ma na ni o yibiyə tiini ka nyuni mu. Moyisi ma na yəni o ɲɔɔni di ba o ti, oó joori o kwe o gar-fifala kam mu o kwəli o yibiyə. O deen ma yɔɔri o ki kuntu mu taan si ku taa nii o daa na buɲi si o vu o ɲɔɔni di Baɲa-We.

Siun de callu

35 Moyisi ma bəɲi Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama yi o ta di ba o wi: «Baɲa-We na tagi si á ki te tun mu tintu: ²Kwe-na da yardu á ma á tuɲi á tituɲa. Ku daari si da yarpe de dum taa yi di yira di pa abam. Ku maa yi siun de, amu Baɲa-We ɲwaani. Wulu na tuɲi di de dum kuntu ni, si á gu ku tu. ³Yi tarigi-na mim á sam wuni si á saɲi wodiiru da yarpe de dum ni.»

Jero-vwe dum yira zila yam

⁴Moyisi ta ma ta di Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum o wi:

«Baɲa-We na tagi si á ki wəenu tɩv tun mu tintu:

⁵Abam nɔɔnu dwi maama maɲi si o ki sono-peeri mu Baɲa-We ɲwaani. Nɔɔnu wulu maama na jigi wupolo tun wó ja peera yantu dwi mu, o ja o ba o pa Baɲa-We: səbu-sɲa, di səbu-poɲo, didaani canna,

⁶di gar-ɲuni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe tun, di gar-fifali, didaani buɲu kuru,

⁷di pi-bia twannu tɩv ba na taɲi sina tun, di dofen twaanu,

di akasia de,

⁸di min-zwəenu nugə,

di wəenu tɩv lwəm na ywəmmə tun, tɩv ba na wó ma ba ki We swəlim nugə kam, di tɩv ba na wó zwe jero-vwe dum tituɲa ɲwaani tun,

⁹di Onisi kandwa, di kandwa-ɲuna ya dwi ya dwi, si ba ki-ya kaanum nakwi tu wum gwar-wugv kum ni, ba daari ba ki yadonnə o gwar-pali dum ni.

¹⁰Abam balu nan na wat ba tuɲi tituɲi dwi dilv lanyirani, si ba kwe ba yəno kum ba wəli si kulv maama Baɲa-We na pe ni si á ki tun tɔgt cwəɲə. ¹¹Ku maa yi tintu:

Jero-vwe dum didaani di gwaaru, di tankwallu tɩv na wó kwəli-di tun, di gwəli sum, didaani ywə yam, di ya dagari sum, di da-deeru tum, di luuru tɩv ti na zigi ti baɲa ni tun,

¹²ku wəli di We ni-gonim daka kam, di de silv ba na wó taa ma zɲi-ka tun,

di lwarum saarum nipugu kum,

di gar-jali dilv na cigi We-di-laa cigi cigi kam tun,

¹³di taabulu kum, di ku de silv ba na wó taa maa zɲi-ku tun, di ku yira zila yam maama, di dipwa yalu na tigi da We ɲwaani tun,

¹⁴di min-zwən-zigu kum di ku zila yam maama, di min-zwəenu turpe tum, didaani ti nugə kam,

¹⁵di wəenu tɩv lwəm na ywəmmə tun zweem bimbim dum, di de silv ba na wó taa ma zɲi-ka tun,

di wəenu tɩv lwəm na ywəmmə tun tuti, di We swəlim nugə kam,

didaani gar-jali dilv na wó pali jero-vwe dum ni ni tun,

¹⁶di zweem kaanum bimbim dum, didaani ka canna luu kulv na məli ka yira ni tun, di de silv ba na wó taa maa zɲi-ka tun, di ka yira zila yam maama, didaani canna war-zuɲa kam, di ka na wó zigi woɲo kulv baɲa ni tun,

¹⁷di kunkɔlv kum gar-jala yam, di de silv ya na wó pali si baɲa ni tun, di si luuru tum,

di gar-jali dilv na wó ci kunkɔlv kum manco-puna ni dum tun,

¹⁸di paara yalu na wó cwi ya ja vwe dum di kunkɔlv kum zila yam tun, di ya ɲuni sum,

¹⁹ku ta wəli di ninwaja gwaaru tɩv We kaanum tu Arɔn di o bu-baara bam na wó taa zuuri si ba yəni ba zu We-digə kam wuni ba ki kaanum ba pa-Dl tun.»

²⁰Moyisi deen na ɲɔɔni o ti tun, nɔɔna bam ma joori ba vwə ni ba daari-o. ²¹Balu maama na buɲi kəm yi ba jigi wupolo ku ɲwaani tun ma ja peera ba ba ba pa Baɲa-We si ya wəli jero-vwe dum tituɲa yam, di kaanum tituɲa yam, didaani kaanum tiinə bam gwaaru tum sɔɔm. ²²Baara di kaana balu maama wuru na poli tun ma ja səbu-sɲa wo-nyinnu dwi dwi ba ba. Ba peera yam deen yi səbu-sɲa gwəli, di zwa-kwana, di jafula, didaani zambilə mu. Ba maama ma zəɲi ba peera yam weeni ba yaari-ya Baɲa-We yigə ni.

²³Badonnə deen ma ja gar-ɲuni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe tun, di gar-fifali, didaani buɲu kuru, di pi-bia twannu tɩv ba na taɲi sina tun, di twan-nyinnu ba ba. ²⁴Balu maa na jigi səbu-poɲo, naa canna, naa akasia de silv na wó wəli tituɲa yam tun, ba di ma ja-ti ba ba ba zəɲi Baɲa-We yigə ni. ²⁵Kaana balu di na ye gar-ɲuni ɲum tun di ma ja gar-fifali di gar-ɲuni silv ba na

ɲugi tun ba ja ba ba. Gar-ɲuni sum nyinyuru maa yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe. ²⁶Kaana bam badonnə di ma kwe buɲu kuru ba ma ɲu gar-ɲuni.

²⁷Yigə tiinə bam ma ja Onisi kandwa di kandwa-ɲuna dwi dwi ba ba si ba kwe-ya ba mæli kaanum yigə tu gwar-wɔgu kum didaanti o gwar-pali dum yira ni. ²⁸Ba ta ma ja min-zwænu nugə kam, di wo-talooru tilv ba na wó wəli wænu tilv lwəm na ywəmmə tun kam wuni didaanti We swəlim nugə kam wuni tun ba ja ba ba. ²⁹Moyisi nan ya tagi Baɲa-We na lagɪ si Yisrayeli tiinə bam ki tituɲa yalu tun o bri-ba, pa nɔɔna bam zanzan wubɔɲa ja si ba ja wu-yoɲo pɛera ba ba ba ki We juɲa ni.

Bezalı́lɪ dı́daanti Oholı́abı́ taanti

³⁰Moyisi laan ma ta di Yisrayeli tiinə bam o wı: «Nii-na. Baɲa-We mu kuri Yuri bu Bezalı́lɪ. Wuntu ko-nakwi maa yi Huuri yi o nuɲi Zuda dwi dum wuni. ³¹We kwe Dl Joro mu Dl pa-o, pa o juɲi swan, di yi-puru, di yəno si ku tiini ku gaali, yi o wat o gɔgɪ wænu dwi dwi. ³²O wat o kwe səbu-suɲa, di səbu-poɲo, di canna o maa ki wænu tilv na tiini ti lana tun. ³³O ta wat o kwe kandwa-ɲuna di de o sara o maa gɔgɪ wænu dwi dwi. O yɔɔri o yi gɔgɔ mu cıga cıga. ³⁴Ayisamakɪ bu Oholı́abı́ di maa wura, o na nuɲi Dan dwi dum wuni tun. Baɲa-We ma pa wuntu di Bezalı́lɪ swan si ba bri nɔɔna gɔgɔ tituɲa dwi dwi na yi te tun. ³⁵Baɲa-We ta pɛ-ba swan zanzan, yi ba wat ba gɔgɪ wo-laaru dwi dwi nuneeni ba na buɲi te tun. Ba ta wat ba sɔ gar-fıfali yi ba kwe gar-ɲuni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe tun ba ma gɔgɪ nyinyuru ba ki da. Ba maa wat ba ki wo-laaru dwi maama pa ti tɔɲi cwəɲə lanyıranı.¹ Ku na yi Bezalı́lɪ di Oholı́abı́ didaanti gwaru tilv maama Baɲa-We na pɛ-ba swan didaanti yi-puru si ba taa wat ba ki jero-vwe dum di si zıla yam maama tun, bantv maɲi si ba yɔɔri ba tɔɲi si ku tɔɲi kulv maama Baɲa-We na bri te tun mu.»

36 Moyisi deen ma bəɲi Bezalı́lɪ di Oholı́abı́ didaanti gwaru tilv maama Baɲa-We na pɛ-ba dam yi ba wubɔɲa ja si ba tɔɲi tun si ba ba. O laan ma ta di ba si ba puli tituɲa yam. ³Ba di maa jɔɲi pɛera yalu maama nɔɔna bam na pɛ ba maa ki jero-vwe dum tun Moyisi juɲa ni. Si ku na yi nɔɔna bam, ba ta yɔɔri ba jaanti wu-yoɲo pɛera mu ba tui Moyisi te de maama zıɲuɲa ni, yi ya laan tiini ya gaali. ⁴Tintuɲna bam laan ma yagɪ jero-vwe dum tituɲa yi ba vu Moyisi te ba wı: ⁵«Pɛera yalu nɔɔna bam na jaanti ba ba tituɲa yam ɲwaani tun daga ya dwe tituɲi dilv Baɲa-We na pɛ dibam ni si dı́ tɔɲi tun.»

⁶Moyisi ma tɔɲi kwərə si ka yi nɔɔna bam maama si ba daa yi ja pɛera ba ba jero-vwe dum tituɲa yam ɲwaani. Ba ma suni ba yagɪ. ⁷Bɛɲwaani, ba na maɲi ba pa te tun yi si ku tɔɲi tituɲa yam si ya ti.

Jero-vwe dum lɔɔm

⁸Gwaru tilv na tiini ba juɲi swan tun deen ma ki daanti ba ki jero-vwe dum. Ba ma kwe gar-jali-laaru fugə na nuɲi gar-fıfali dilv na yi lanyıranı tun, yi ba daari ba kwe gar-ɲuni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe tun ba ma gɔgɪ Seruben nyinyuru ba ki gar-jala yam yira ni. ⁹Gar-jala fugə kam maama deen mai daanti mu. Gar-jali didwi didwarum maa yi kanti ni maɲum kuni fiinle-nana. Di saɲ-kukugə maa yi kanti ni maɲum kuni bina. ¹⁰Ba ma nyaani gar-jala yanu ba tɔɲi daanti, ba ta daari ba nyaani yanu yadonnə yam di ba tɔɲi daanti. Ti laan ma ji garı-punə yale. ^{11–12}Ba daa ta maa kwe gar-ɲuni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə tun ba ki kunə fiinnu ba lə garı-pum ni-dıdɔɔ kum seeni. Ba ma daari ba ki kuntu garı-pum didoɲ dum ni. Ba ma ki kunə yam garı-punə yale niə didwaaru tum na jeeri daanti tun yira ni. ¹³Ba ta ma ki səbu-suɲa gwəli fiinnu mu si si ja garı-punə yale yam si ki daanti. Ku ma pa garı-punə yale yam mæli daanti pa jero-vwe dum ji woɲo didva.

¹⁴Ba deen ma kwe buɲu kuru ba sɔ gar-jala si ba ma-ya ba pu jero-vwe dum yuu kum seeni. Ya maama ki daanti si ya taa yi fugə-dıdva mu. ¹⁵Ya maa mai daanti mu. Ya saɲ-dıdɔɔ yi kanti ni maɲum kuni fiintɔ. Ya saɲ-kukugə maa yi kanti ni maɲum kuni bina. ¹⁶Ba ma kwe gar-jala yanu ba tɔɲi daanti si ya ji garı-pum, yi ba daari ba kwe gar-jala yardv yam na daari tun mu ba tɔɲi daanti si ya di ji garı-pum. ¹⁷Ba ma ki kunə fiinnu ba lə garı-pum ni-dıdɔɔ kum seeni, yi ba daari ba ki kuntu garı-pum didoɲ dum ni. ¹⁸Ba deen ta kwe canna ba maa ki gwəli fiinnu pa si tɔɲi garı-punə yale yam daanti si ya ji gɔɔ didva. ¹⁹Ba ta ma pwəni pi-be twannu ti na taɲi suna si ba maa kwəli jero-vwe dum, yi ba kwe dofen twaanu ba daɲi pulim twannu tum baɲa ni.

²⁰Ba deen ma kwe akasia de ba ma ki ywə yalu na zıɲi cɛpi tun, si ba ma ki jero-vwe dum. ²¹Ywe maama saɲ-dıdɔɔ maɲum maa yi kanti ni maɲum kuni fugə mu, yi di saɲ-kukugə seeni yi kanti ni maɲum didva di cicoro. ²²Ba laan ma sari nwa bale ywe maama yira ni si ba pa ywe maama taa wat di tɔɲi didaanti didoɲ na saɲı-di tun. ²³Ba ta ki ywə fiinle si ya zıɲi ya maɲi di jero-vwe dum jagwiə seeni, ²⁴yi ba daari ba kwe səbu-poɲo ba maa ki wænu tilv na wó təli ywə yam tun fiinna, pa luuru tile taa zıɲi ywe didva

maama n̄waaɲi. Tɪ maa jɔgɪ cwiim je sile mɜ sɪ ywe nwa bam wani ba zɪgɪ sɪ wɔni. ²⁵Ba daa ta ma kɪ kɔntɜ sɪ kɜ maŋɪ dɪ jero-vwe dɪm jazum baŋa seeni saŋa kam dɪ, sɪ ywə fiinle taa zɪgɪ da. ²⁶Ba ma kɪ sɛbu-poŋo wəɲnu fiinna sɪ tɪ tɛli ywə yam. Luuru tile maa wura ywe dɪdɜa maama n̄waaɲi. ²⁷Kɜ na yɪ saŋa kalɜ na wɜ bri-kwaga nɪ yɪ ka jeeri wa-zɜɜrɪ seeni tun, ba ma kɪ ywə yardɜ sɪ ba cwi-tɪ dɛani. ²⁸Ba ta ma kɪ ywə yale ba wɛli da sɪ ba cwi-tɪ vwe dɪm kwaga saŋa kam gugwɛru tile tum nɪ. ²⁹Ba ma toŋɪ gugwɛru ywə yam kɔntɜ sɪ ya mɛali daani. Kɜ zɪgɪ tɪga kam nɪ mɜ kɜ mɛali sɪ kɜ taa diini baŋa kam mɛ sɛbu-sɪŋa kwani dɪm na lɛgi da tun. ³⁰Bri-kwaga kam seeni ywə yam dɛen yɪ nana mɜ, yɪ ya jɔgɪ luuru fugə-tɪrdɜ tɪlɜ na tɛli-tɪ tun.

^{31–32}Ba ma kwe akasia dɛ mɜ ba ma-sɪ ba garɪ jero-vwe dɪm sɛn sɪm maama. Dagarɪ sɪnu mɜ garɪ ywə yam na wɜ saŋa kalɜ maama nɪ tun, sɪ ya ja daani lanyɪranɪ. Jagwiɛ seeni saŋa kam, dɪ jazum baŋa seeni saŋa kam dɪ bri-kwaga seeni saŋa kam mɜ kɔntɜ. ³³Tɪtarɪ dagara kam ma tɔltɪ ka zɪgɪ saŋa kam daa dɪdɜa nɪ ka vɜ ka yɪ daa kadoŋ kam, ka toŋɪ ywə yam maama ka kɪ daani. ³⁴Ba dɛen ta kwe sɛbu-sɪŋa ba kwɛli ywə yam, yɪ ba daari ba maa kɪ kwana ba mɛali ywə yam yɪra nɪ sɪ dagari sɪm taa tɜrɪ ya wɔni. Ba ta ma kwɛli dagari sɪm dɪ sɛbu-sɪŋa.

³⁵Ba ta ma kwe gar-fɪfali dɪ gar-n̄ɔni silɜ nyɪnyɜrɜ na yɪ nazon-pupwiɛ, dɪ nasɔŋ-pupwiɛ, dɪ nasɔŋ cwe-cwe tun ba ma sɔ gar-jali dɪlɜ na wɜ cɪ We-di-laa cɪga cɪga kam tun. Ba ma daari ba gɔgɪrɪ Seruben nyɪnyɜrɜ ba kɪ gar-jali dɪm yɪra nɪ. ³⁶Ba ta ma sari akasia da-dɛɛrɜ tɪna mɜ ba taagi-sɪ dɪ sɛbu-sɪŋa, sɪ gar-jali dɪm lɛ sɪ yɪra nɪ. Ba laan ma kɪ sɛbu-sɪŋa gwɛli sɪna ba mɛali sɪ yɪra nɪ, yɪ ba daari ba kwe sɛbu-poŋo ba ma kɪ luuru sɪ tɪ tɛli da-dɛɛrɜ tun.

³⁷Kɜ na yɪ jero-vwe nɪ dɪm, ba ma kwe gar-fɪfali silɜ na yɪ lanyɪranɪ tun dɪ gar-n̄ɔni silɜ nyɪnyɜrɜ na yɪ nazon-pupwiɛ, dɪ nasɔŋ-pupwiɛ, dɪ nasɔŋ cwe-cwe tun ba ma sɔ gar-jali dɪlɜ na wɜ lɛ nɪ dɪm nɪ tun. Ba ma daari ba gɔgɪrɪ nyɪnyɜrɜ gar-jali dɪm yɪra nɪ. ³⁸Ba ma kɪ da-dɛɛrɜ tunu, yɪ ba mɛali gwɛli tɪ yɪra nɪ. Ba ma kwɛli sɪ yum tum dɪ sɪ niɛ yam dɪ sɛbu-sɪŋa. Ba ta ma kwe canna ba ma mɔ luuru tunu sɪ tɪ tɛli da-dɛɛrɜ tun, yɪ ba pali gar-jali dɪm dɛ sɪm baŋa nɪ.

We ni-gonim daka kam

37 Bezalɪli dɛen ma kwe akasia dɛ o ma kɪ We ni-gonim daka kam. Ka maa yɪ kanti ni maŋum kuni bile dɪ cicoro mɜ saŋ-dɪdɜrɔ nɪ. Saŋ-kukugɛ maa yɪ kanti ni maŋum dɪdɜa dɪ cicoro. Ka jazum baŋa seeni dɪ maa yɪ kanti ni maŋum dɪdɜa dɪ cicoro. ²O ma kwe sɛbu-sɪŋa na tiini ka yɪ lanyɪranɪ

tun o ma kwɛli ka yigɛ dɪ ka kwaga maama, yɪ o pa sɛbu-sɪŋa tɔgɪ ka niɛ yam maama. ³O ta ma mɔ sɛbu-sɪŋa kwana yana. O ma kwe ya dɪdɜa dɪdɜa o mɛali bimbim dɪm nɛ sɪna maama yɪra nɪ. Kwana yale maa wɜ daka kam saŋa dɪdɜa nɪ, yale maa wɜ saŋa kadoŋ nɪ. ⁴O ma goni akasia da-dɪdɜaarɜ tile o daari o kwe sɛbu-sɪŋa o kwɛli dɛ sɪm kɔntɜ maama. ⁵O ma kwe dɛ sɪm o tɜrɪ kwana yana yam wɔni sɪ ba taa mai ba zɪŋɪ daka kam.

⁶O ma kwe sɛbu-sɪŋa kalɜ na tiini ka yɪ lanyɪranɪ tun o ma kɪ lwarɪm saarɪm nipugu sɪ kɜ pu daka kam. Ka saŋ-dɪdɜrɔ maa yɪ kanti ni maŋum bile dɪ cicoro, ka saŋ-kukugɛ dɪ maa yɪ kanti ni maŋum dɪdɜa dɪ cicoro. ^{7–8}O ta ma kwe sɛbu-sɪŋa o ma mɔ wəɲnu tile na nyɪ dɪ malesɪ yɪ ba bɛi-ba nɪ Seruben tun. Seruben sile sɪm mɛali sɪ zɪgɪ nipugu kɜm dɛ sile sɪm nɪ mɜ. O dɛen kwe sɛbu-sɪŋa kamɔgɔ dɪdɜa mɜ o magɪ-tɪ o kɪ Seruben sile sɪm dɪdaani nipugu kɜm tɪtɪ. ⁹Seruben sɪm dɛen jeeri daani mɜ, yɪ sɪ yibiyɛ cɔɔli tɪga nɪ sɪ sɪ taa nii daka kam nipugu kɜm seeni. Sɪ vwana dɪ maa yarɪgɪ wɛɛni, yɪ sɪ laan kwaari sɪ vwana yam daani sɪ ma-ya sɪ kwɛli nipugu kɜm.

Dɪpɛ taabulɜ kum

¹⁰Bezalɪli daa ma kwe akasia dɛ o ma kɪ taabulɜ. Kɜ saŋ-dɪdɜrɔ maŋum yɪ kanti maŋum bile mɜ, yɪ kɜ saŋ-kukugɛ maŋum dɪm yɪ kanti ni maŋum bɪdɜlɜ. Kɜ wɛ-baŋa seeni maŋum maa yɪ kanti ni maŋum dɪdɜa dɪ cicoro mɜ. ¹¹O dɛen ma kwe sɛbu-sɪŋa na yɪ lanyɪranɪ tun o kwɛli kɜ yigɛ dɪ kɜ kwaga maama, yɪ o daari o pa sɛbu-sɪŋa kam tɔgɪ kɜ niɛ yam. ¹²Sɛbu-sɪŋa kam na tɔgɪ taabulɜ kum niɛ yam tun dɛen yɪ dayigɛ nɜa maŋum mɜ. ¹³O ta ma kwe sɛbu-sɪŋa o mɔ kwana yana o mɛali taabulɜ kum nɛ sɪna sɪm na wɜ mɛ tun. ¹⁴Kwana yam kɔntɜ nan mɛali ya bwɛlɛ dɪ taabulɜ kum niɛ yam mɜ, yɪ dɛ silɜ ba na wɜ taa mai ba zɪŋɪ-kɜ tun tɜrɪ ya wɔni. ¹⁵O laan ma sari akasia da-dɪdɜaarɜ yɪ o daari o taagi-sɪ dɪdaani sɛbu-sɪŋa. ¹⁶Kɜ kwaga nɪ mɜ o kwe sɛbu-sɪŋa na yɪ lanyɪranɪ tun o kɪ zwɪ dwi dwi taabulɜ kum tɪtɜŋa yam n̄waaɲi. Sɪ maa yɪ zɜŋ-tanlɛ, dɪ kabɛli, dɪ kambi silɜ na wɜ taa tɜŋɪ wo-nyɔɔrɜ pɛera tɪtɜŋa tun.

Min-zwɛn-zɪgɜ kum

¹⁷Bezalɪli nan ta kwe sɛbu-sɪŋa kalɜ na yɪ lanyɪranɪ tun o ma kɪ woŋo kulɜ min-zwɛɲnu na wɜ taa zɪgɪ kɜ baŋa nɪ tun. O dɛen mɛ sɛbu-sɪŋa kamɔgɔ dɪdɜa mɜ o magɪ sɪ o mɔ kɜ kuri, dɪ kɜ daa kam, dɪ zwɪ silɜ min-zwɛɲnu tum na wɜ zɪgɪ sɪ wɔni tun. Zwɪ sɪm maa nyɪ dɪ pun-kugula mɜ. ¹⁸Min-zwɛn-zɪgɜ kum ya jɔgɪ nɛ sɪrdɜ mɜ, yɪ sɪ nunɪ tɪtarɪ daa kam yɪra nɪ. Nɛ

sitɔ maa wu jazum baɲa ni yi sitɔ wu jagwiə baɲa ni. ¹⁹Ninwaɲa punnu titɔ mu wu naga maama ni, si ti taa nyi di Amandiə pun-kugila di ti vɔɔru. Ne sirdu sum maama maa yi kuntu mu. ²⁰Ku titari daa kam titi deen jigi ninwaɲa punnu tuna mu na nyi di Amandiə pun-kugila di ti vɔɔru tun. ²¹Pun-kugila didwi maama na wu daa kam yira ni tun mu tɔli ne sile silu maama na jeeri daani ka yira ni tun. Kuntu tun, pun-kugila yatɔ mu tɔli ne sirdu sum. ²²O ma magi sɛbu-sɔɲa kamɔɔ didwa mu o ma ki pun-kugila yam, di ne sirdu sum, di titari daa kam titi maama. ²³O ta ma ki min-zwəənu turpe si ti taa zigi da, yi o daari o kwe sɛbu-sɔɲa kam o ma ki wəənu tɔlu na wó fɔgi ti kwe mim dum tun, didaani zɔɲ-tanle silu ba na wó taa mai ba pe tintwarum dum tun. ²⁴O deen kwe sɛbu-sɔɲa kalu yi lanyirani yi ka duuni maɲi di kilo fiintɔ-tunu (35) tun mu o ma ki min-zwən-zigv kum di ku zila yam maama.

Wo-talooru kaanum bimbim dum

²⁵Bezalıli daa ma kwe akasia de o ma ki bimbim dilu wəənu tɔlu lwəm na ywəmmə tun na wó taa zwe di baɲa ni tun. Di sen sum deen mai daani mu, saɲ-didɔɔ di saɲ-kukugə seeni. Saɲa maama maa yi kanti ni maɲum bidwi mu. Ku daari ka wɛ-baɲa maɲum yi kanti ni maɲum kuni bile mu. O ma ki-ka didaani nya yana si ya cəli wəəni nɛnɛni na-bia nya te. ²⁶O maa kwe sɛbu-sɔɲa kalu na yi lanyirani tun o kwəli bimbim dum maama, yi o daari o ma sɛbu-sɔɲa kam o tɔgi ka niə yam maama. ²⁷O laan ma ki sɛbu-sɔɲa kwana yale o mæli-ya bimbim dum sen sile sum ni si ya maɲi di ka niə yam kuri seeni. Kwana yam maɲi si ba tɔri de mu ya wɔni si nɔɔna taa mai ba zɔɲi bimbim dum. ²⁸De sum titi maa yi akasia de mu o mɛ o ki, yi o daari o kwe sɛbu-sɔɲa o kwəli si maama.

²⁹Bezalıli deen ma viiri We swəlim nugə kam na yi ka yira tun. O ma daari o guugi wəənu tɔlu na wó pa wəənu tɔlu lwəm na ywəmmə tun taa yi lanyirani tun.

Zweem kaanum bimbim dum

38 Bezalıli deen kwe akasia de mu o ki bimbim si ba taa zwe kaanum di baɲa ni. O ma ki-di pa di sen sina sum taa mai daani, kanti ni maɲum kuni binu. Ku daari di wɛ-baɲa maɲum dum maa yi kanti ni maɲum kuni bitɔ. ²O ma sari wəənu tuna na nyi di nya o ki bimbim dum gugwəəru tuna tum ni. Tuntu di bimbim dum maama deen yi woɲo didwa mu, yi o ma canna o taagi ka didaani ka nya yam maama. ³O ta ma kwe canna o ki bimbim dum yira titɔɲa zila maama. O ma mɔ zwi silu ba na wó taa mai ba pe tintwarum tun, di sebulu, di na-zwi di mim zɔɲ-tanle, didaani wəənu tɔlu na wó taa mai ti cu nwana tun. ⁴O ma maɲi bimbim dum titari ni o ki wo-daɲo o mæli ka

yira ni. O laan ma kwe canna luuru o sɔ o læni daani, yi o daari o ki woɲo kum kuntu si ku yi wo-daɲo kum kuri ni. ⁵O ta ma ki canna kwana yana mu o mæli bimbim dum sen sina sum ni si ya maɲi di canna læna yam, si de wani si taa tɔri da. ⁶O ma sari akasia de silu ba na wó taa mai ba zɔɲi bimbim dum tun, yi o daari o taagi-si di canna. ⁷O ma kwe-si o tɔri kwana yana yam na wu bimbim dum sen sum ni tun. O deen na ki kaanum bimbim dum tun mu o tɔɲi de sum daani si ka taa yi wo-wugv.

Canna war-zɔɲa kam

⁸Kaana badonnə deen yəni ba wu jero-vwe dum manco-puna yam ni ni ba zəni titɔɲa. Bezalıli ma jɔɲi canna niiru ba tee ni yi o kwe-ti o ma mɔ war-zɔɲa kam di ka na wó taa zigi woɲo kulɔ baɲa ni tun.

Jero-vwe dum kunkɔlɔ kum

⁹Bezalıli deen cigi jero-vwe dum kunkɔlɔ kum mu. O ma sɔ gar-fifali si si kaagi-ku. Ku jagwiə seeni maɲum yi kanti ni maɲum kuni bi mu saɲ-didɔɔ ni, ¹⁰yi gar-jala yam palu da-deerɔ fiinle baɲa ni mu, ti na zigi canna luuru fiinle baɲa ni tun. O deen mɛ sɛbu-poɲo o mɔ gwəli o mæli de sum yira ni yi o ki si lu-vɔɔru tum. ¹¹Kunkɔlɔ kum jazum baɲa seeni saɲa kam deen yi bidwi di jagwiə seeni saɲa kam mu. ¹²Si ku na yi saɲa kalu na jeeri wa-zuuri seeni tun, ka maɲum yi kanti ni maɲum kuni fiinnu mu saɲ-didɔɔ ni. Ba ma daɲi gwaaru tum da-deerɔ fugə di ti luuru fugə kam baɲa ni si ba ma kwəli saɲa kam kuntu. Ba ma mæli sɛbu-poɲo gwəli de sum yira ni yi ba ki si lu-vɔɔru tum. ¹³Kunkɔlɔ kum wa-puli seeni saɲa kam maɲum di deen yi kanti ni maɲum kuni fiinnu mu saɲ-didɔɔ ni.

¹⁴Jero-vwe dum manchoɲo ni dum maa wu wa-puli seeni saɲa kam ni mu. Ni dum jazum seeni mu ba lægi gwaaru tɔlu didwarum na yi kanti ni maɲum kuni fugə-bunu yi ti daɲi da-deerɔ titɔ di ti luuru titɔ tum baɲa ni tun. ¹⁵Ni dum jagwiə seeni di maa yi kuntu mu. ¹⁶Ba deen kwe gar-fifali silu na yi lanyirani tun ba ma sɔ gwaaru tɔlu na wó ci jero-vwe dum kunkɔlɔ kum tun. ¹⁷Ba deen mɛ canna mu ba ki luuru tɔlu na tɔli da-deerɔ tum tun. Si ku na yi gwəli sum di lu-vɔɔru tum, sɛbu-poɲo mu ba mɛ ba ki-ti si ti mæli da-deerɔ tum maama yira ni. Ba ma kwəli da-deerɔ titi yum tum di sɛbu-sɔɲa.

¹⁸Ku nan na yi manchoɲo ni dum gar-jali dum titi, ba deen mɛ gar-fifali di gar-ɲuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe tum mu ba sɔ-di. Ba ta ma gɔgiri-di di nyinyuru lanyirani. Gar-jali dum kuntu yi kanti ni maɲum kuni fiinle mu saɲ-didɔɔ ni, yi di yi kanti ni maɲum kuni binu wɛ-baɲa seeni, nɛnɛni kunkɔlɔ kum gwaaru tum

na mai te tun. ¹⁹Gar-jali dum pali da-deeru tuna na cwi canna luuru tuna baɗa ni tun mu. Ba me sɛbu-poɗo mu ba ki si gwɛli sum di si lu-vɔɔru tum yi ba kwɛli si yum tum. ²⁰Ba ta ma kwe canna ba ma ki paara yalu na wɔ taa jaani vwe dum di konkɔɔ kum gwaaru tum didaani de sum maama tun.

Zila yalu ba na me ba ki jero-vwe dum tun

²¹Zila yalu maama ba deen na me ba ki jero-vwe dum me We ni-gonim kandwa yam na tigi tun duuni na mai te tun mu tuntu. Vwe dum didaani di zila yam maama mu kuntu. Moyisi ma pa Levi dwi tiinɛ bam pupuni-ti ba tiɗi. We kaanum tu Arɔn bu Itamar deen nan mu nii jeelim dum baɗa ni. ²²Yuri bu Bezalili ya nuɗi Zuda dwi dum wuni mu. O maa nii tutuɗi dum maama baɗa ni, nuneeni Baɗa-We deen na maɗi Di bri ni ba ki te tun. ²³Ayisamakɔ bu Oholiabi di ya nuɗi Dan dwi dum wuni mu. O maa tiini o wɛli Bezalili pa ba ki woɗo maama. Oholiabi deen yi gɔgɔ mu ciga ciga, yi o wai o mai gar-fifali, di gar-ɗuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiɛ, di nasuɗ-pupwiɛ, di nasuɗ cwe-cwe tun o gɔgɔri wo-laaru.

²⁴Ku na yi sɛbu-siɗa kalu nɔɔna bam na jaani ba ba pa Baɗa-We jero-vwe dum tutuɗa ɗawaani tun, ka duuni maɗum dum deen maa yi kilo muru didva (1000) mu, si ku tɔgi jero-vwe dum maɗum ciga ciga na yi te tun.

²⁵Sɛbu-poɗo tum Moyisi deen na jɔɗi nɔɔna bam jeelim dum baɗa ni tun maɗum dum di maa yi kilo muru tuta di biɛ-yana di fiintɔ (3,430) mu. ²⁶Nɔɔnu wulu maama na yi bina fiinle yi o tɔgi o wu garum dum wuni tun ya ɗwi sekeli cicoro mu, si ku duuni tɔgi jero-vwe dum maɗum ciga ciga. Ba na jeeli nɔɔna bam ni tun, ba ne ni baara muru kuni biɛ-yardu di yatɔ, didaani biɛ-yanu di fiinnu (603,550) mu wura, yi ba jɔɗi sɛbu-poɗo tum kuntu ba tee ni ba ma tuɗi. ²⁷Ba ma kwe sɛbu-poɗo kilo muru tuta di biɛ-yana (3,400) ba ma ki luuru bi (100) si ti tɛli jero-vwe dum di di gar-jali dum. Luu maama maa yi sɛbu-poɗo kilo fiintɔ-tuna (34) mu ba me ba ki. ²⁸Sɛbu-poɗo kilo fiintɔ (30) tulɔ na daari tun mu ba me ba ki gwɛli sum didaani lu-vɔɔru tum, yi ba ta ma-ti ba kwɛli da-deeru yum tum.

²⁹Ku nan na yi canna kalu nɔɔna bam na kwe ba pa Baɗa-We tun, ka maɗum dum yi kilo muru tile di biɛ-yana di fiinle-tunu (2,425) mu. ³⁰Canna kam kuntu mu ba me ba ki luuru tulɔ na tɛli jero-vwe dum ni de sum di di gwaaru tum. Ba ta ma kwe-ka ba ki zweem kaanum bimbim dum, di ka tutari luu kum, di ka yira zila yam maama. ³¹Ba deen ta me canna kam ba ki luuru tulɔ na tɛli konkɔɔ kum de sum di ku gwaaru tum, didaani manchoɗo ni dum de sum di di gar-jali

dum, ku wɛli di paara yalu na wɔ taa jaani jero-vwe dum di di konkɔɔ kum gwaaru tum di ti de sum maama mu.

We kaanum tiinɛ gwaaru tum

39 Gwaru tum deen ma kwe gar-ɗuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiɛ, di nasuɗ-pupwiɛ, di nasuɗ cwe-cwe tun ba ma so nunwaja gwaaru si Arɔn di kaanum tiinɛ bam maama taa zuura, ku maɗi di ba na yɛni ba zu We jero-vwe dum di-laa kum wuni si ba tuɗi. Ku maama deen ki ku tɔgi nuneeni Baɗa-We ya na bri Moyisi te tun mu.

Gwar-wugu kum

²Gwaru tum ma kwe gar-fifali silu na yi lanyirani tun, yi ba laan wɛli di gar-ɗuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiɛ, di nasuɗ-pupwiɛ, di nasuɗ cwe-cwe tun ba ma so gwar-wugu kum. ³Ba ma tiini ba magi sɛbu-siɗa pa ka caani ka ji ɗun-mumuni. Ba ma kwe-si ba gɔgɔri nyinyuru ba wɛli di gar-fifali sum di gar-ɗuni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiɛ, di nasuɗ-pupwiɛ, di nasuɗ cwe-cwe tun. ⁴Ba deen ta ki vuvwi sile mu ba pa tɔgi gwar-wugu kum vwana yam seeni si ku pa gɔɔ kum yigɛ di kwaga tonji daani. ⁵Ba ta ma ki tɔɗɔ vuvva si ka di taa yi bidwi di gwar-wugu kum. Ba deen kwe wɛnu tulɔ ba na me ba so gwar-wugu kum tun mu ba ma ki vuvva kam. Kuntu maama deen ki ku tɔgi di Baɗa-We ya na bri Moyisi te tun mu.

⁶Ba ma kwe Onisi kandwa-ɗuna tum yi ba sari Yisrayeli dwi maama yiri ba ki ya baɗa ni. Ba ta ma kwe sɛbu-siɗa ba tɔgi ya niɛ yam maama. ⁷Ba laan ma mɛli kandwa-ɗuna tum ba lɛ gwar-wugu kum vwana vuvwi sum yira ni. Ya yi kandwa-gulɛ mu si ya guli Yisrayeli tiinɛ bam ba dwiɛ yam yira. Kuntu deen ki ku tɔgi di Baɗa-We ya na bri Moyisi te tun mu.

Nyɔɔni gwar-pali dum

⁸Ba ta ma kwe gar-fifali silu na yi lanyirani tun ba ma ki garyi dilu na wɔ pali Arɔn nyɔɔni ni tun. Ba deen me gar-ɗuni silu nyinyuru na yi sɛbu-siɗa, di nazon-pupwiɛ, di nasuɗ-pupwiɛ, di nasuɗ cwe-cwe tun ba gɔgɔri-di nuneeni gwar-wugu kum di na yi te tun mu. ⁹Ba deen maɗi dayigɛ nva maɗum mu ba ki gwar-pali dum pa di niɛ yana yam maama taa mai daani, yi ba daari ba pri-di kuni bile. ¹⁰Ba ma daari ba tigisi kandwa-ɗuna dwi dwi si ya pɛni gini sina di kandwa-ɗuna tuta. Pulim gina kam kandwa-ɗuna tum yi Sardani, di Topazi, didaani Berili. ¹¹Gina bale tu kandwa-ɗuna tum maa yi Diama, di Safiri, didaani Emerɔdi. ¹²Gina batɔ tu wum maa jigi kandwa-ɗuna

tuntu: Opali, di Agati, didaani Ametisti. ¹³Si gina bana tu wum kandwa-ɲona tum maa yi Berili, di Onisi didaani Zasipi. Ba ta ma kwe səbu-sɲa ba tɔgi kandwa yam kuntu maama niə yam. ¹⁴Ba ma sari Yisurayeli dwi maama yura fugə-yale yam kandwa yam baɲa ni. Kandwe maama deen bri yiri didwi si di taa yi maana.

¹⁵Ba deen ma kwe səbu-sɲa na yi lanyirani tun ba jujugi ba ma ki capunnu nuneeni ɲona doɲ, si ku toɲi di gwar-pali dum. ¹⁶Ba ta ma ki səbu-sɲa kunə yale di səbu-sɲa kwana yale, yi ba kwe-ya ba lə gwar-pali dum baɲa seeni gugwəeru tile tum ni. ¹⁷Ba laan ma kwe səbu-sɲa capunnu tum ba turti kwana yalu na ləgi gwar-pali dum yira ni tun wuni. ¹⁸Ba ta ma ja capunnu tum niə yadonnə yam ba vu ba kuni didaani kunə yale yam si ti ja gwar-wugv kum vwana vuvwi sum. ¹⁹Ba maa ki səbu-sɲa kwana yale si ya məəli gwar-pali dum kuri dum seeni. Ya maa wu di kwaga seeni na salti di gwar-wugv kum tum mu. ²⁰Ba ta maa ki səbu-sɲa kwana yale yayam ba məəli-ya gwar-wugv kum yira ni si ya taa bwələ di ku vwana vuvwi sum kuri seeni. Ya maa wu ku tɔɲə garyi kam baɲa seeni, garyiə yam na toɲi daani mə tun. ²¹Ba laan maa kwe gar-ɲona kalv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun, ba ma vɔ kwana yale yam na wu gwar-pali dum kuri ni tun di yalu na wu gwar-wugv kum vwana yam seeni tun ba ki daani. Ku ma pa gwar-pali dum yi taa bibiga. Ku maama deen ki ku tɔgi Baɲa-We ya na bri Moyisi si o ki te tun.

Kaanum tiinə gwaaru tidonna

²²Ba deen ma kwe gar-ɲoni silv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun yirani mu ba ma sɔ gwar-bwərə kalv kaanum tu wum na wó zu yi o daari o zu gwar-wugv kum o danɲi ka baɲa ni tun. ²³Ba ma bɔɔri bɔɔni ku titari ni si nɔɔnv yuu wani ku tɔgi da ku zu. Ba laan ma beeri ban dum seeni maama si ku yi kaari. ²⁴Ba ma kwe gar-ɲoni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲv cwe-cwe tun ba gɔguri grinaduni tiu biə nyinyuru pa ti kaagi gɔɔ kum kuri niə yam maama ti pu. ²⁵Ba laan ma kwe səbu-sɲa kalv na yi lanyirani tun ba ma ki loɲnə balwa si ba məəli-ya ba ki da. ²⁶Loɲni didwa wura grinaduni tiu biə bale maama titari ni mu pa ba sarɲi daani. Ba ma ki kuntu mu ba kaagi gɔɔ kum kuri seeni niə yam maama. Gɔɔ kum maa manɲi si kaanum tiinə bam zu-ku si ba taa tɔɲi ba pa Baɲa-We. Ku maama deen ki ku tɔgi nuneeni Baɲa-We ya na bri Moyisi te tun.

²⁷Ba laan ma kwe gar-fifali ba ma sɔ Arɔn gwar-didwaaru si Arɔn di o biə bam taa zuura. ²⁸Ba ta ma ki Arɔn yuu garyi dum didaani o biə bam yipwi sum. Ba ma kwe gar-fifali ba ma ki gar-kuri-kukwi

sum. ²⁹Ba ma ki Arɔn tɔɲə garyi kam di gar-fifali yi ba gɔguri-ka di gar-ɲoni silv nyinyuru na yi nazon-pupwiə, di nasuɲ-pupwiə, di nasuɲv cwe-cwe tun. Ku maama deen ki ku tɔgi nuneeni Baɲa-We na bri Moyisi te tun.

³⁰Ba laan ma kwe səbu-sɲa na yi lanyirani tun ba magi-ka ba ki wo-pulɔgɔ si ku taa dɔgi Arɔn yuu ni. Ba ma sari ku baɲa ni ni: <O pɔɔri o yi o yira mu Baɲa-We ɲwaanv. ³¹Ba ta ma kwe gar-ɲona kalv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun ba ma vɔ-ku ba məəli Arɔn yuu garyi dum yigə seeni. Ku maama deen ki ku tɔgi nuneeni Baɲa-We ya na bri Moyisi te tun.

Moyisi kaagi jero-vwe dum o nii

³²Baɲa-We jero-vwe dum ma ki di ti. Yisurayeli tiinə bam deen ki kulv maama Baɲa-We na bri Moyisi si o ki tun mu. ³³Ba laan ma ja vwe dum titi di di wu zila yam maama ba vu ba bri Moyisi. Ku maa yi tuntu:

gwaaru tum, di səbu-sɲa gwəli sum, di ywə yam, di dagari sum, di da-deeru tum, didaani vwe dum kuri luuru tum maama,

³⁴di wəənu tilv ba na mə ba kwəli jero-vwe dum baɲa kam: pi-bia twannv tilv ba na tanɲi sina tun, di dofen twaanv,

di gar-jali dilv na wó ci We-di-laa ciga ciga kam tun,

³⁵di We ni-gonim daka kam, di de silv na wó taa maa zɲi-ka tun, didaani ka nipugu kum,

³⁶di taabulv kum, didaani ku yira zila yam maama,

di dipwa yalu na wó taa tigi Baɲa-We yigə ni tun,

³⁷di səbu-sɲa min-zwən-zigv kum, di ku yira wəənu tum maama,

ku wəli di min-zwəənu turpe tum, di nugə kam na wó ki da tun,

³⁸di wəənu tilv lwəm na ywəmmə tun zwəem bimbim dum səbu-sɲa na kwəli ka maama tun,

di We swəlim nugə kam, di wəənu tilv lwəm na ywəmmə tun,

di gar-jali dilv na wu jero-vwe dum ni dum ni tun,

³⁹di canna kaanum bimbim dum, di luu kulv na məəli ka yira ni tun, di ka yira zila yam maama, ku ta wəli di de silv na wó taa zɲi-ka tun,

di war-zuɲa kam, didaani ka na wó taa zɲi woɲo kulv baɲa ni tun,

⁴⁰di kunkɔlv kum gar-jala yam, di de silv baɲa ni ya na wó pali tun, di si luuru tum,

ku ta wəli di gar-jali dilv na wó ci kunkɔlv kum manchɔɲo ni dum tun,

di ɲoni sum, di paara yalu na wó cwi ya ja vwe dum tun,

didani jero-vwe dum zila yam maama,

⁴¹didani ninwaja gwaaru tilv We kaanum tu Arɔn di o biə bam na wó taa zuuri si ba yəni ba zu We-digə kam wuni ba ki kaanum ba pa-Dl tun.

⁴² Yisrayelɩ tiinə bam deen sunti ba ki kulɩ maama Baŋa-We na bri Moyisi si ba ki tun lanyirani. ⁴³ Moyisi na nii ba titɔŋa yam tun, mu o maani ni ba ki si ku tɔŋi te maama Baŋa-We na bri si ba ki tun lanyirani. O ma loori We si Di ki Yisrayelɩ tiinə bam lanyirani.

Jero-vwe dum cwiim

40 Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Di wi: ² «Tan ye si n cwi amɩ jero-vwe dum bin-dɔvri dum pulim de dum ni. ³ Laan kwe ni-gonim daka kam We niə fugə kam na wu ka wuni tun, n ja n zu n zigi jero-vwe dum ni. Nmu nan wó palti gar-jalti dum mu si di kwəli-ka di ci We-di-laa ciga ciga kam wuni. ⁴ Nan ta ja taabulu kum n zu n zigi vwe dum ni, si n daari n tigisi ku yira zila yam ku baŋa ni. Laan ja min-zwən-zigu kum n ja n zu da, si n kwe min-zwənu turpe tum n zigi ku baŋa ni. ⁵ N ma n wó kwe wənu tulu lwəm na ywəmmə tun bimbim dum mu n zigi si ka taa wu ni-gonim daka kam yigə ni, We-di-laa ciga ciga kam wuni. Laan palti gar-jalti dilu na wó taa wu jero-vwe ni dum ni tun.

⁶ Ku na yi zweem kaanum bimbim dum, si n zigi-ka si ka taa bwələ di jero-vwe ni dum. ⁷ Laan kwe canna war-zuŋa kam n zigi jero-vwe dum di zweem kaanum bimbim dum titari laŋa ni. Mə na n su-ka. ⁸ Nmu ta wó ci kunkɔlɔ n kaagi jero-vwe dum maama, si n daari n kwe gar-jalti dilu na wó ci manco-puna yam tun n palti da.

⁹ Nmu nan na ki kuntu maama, kwe We swəlim nugə kam, si n ma n kwe jero-vwe dum di di zila yam maama si ya taa yi lanyirani fasti ya pa-ni. ¹⁰ Ta kwe swəlim nugə kam n ma n kwe zweem kaanum bimbim dum didaani ka yira zila yam, si ya taa yi lanyirani fasti ya pa-ni, ¹¹ si n daari n kwe war-zuŋa kam di ka na zigi woŋo kulɩ baŋa ni tun si ti di taa yi ti yira.

¹² Nmu laan ma n wó pa Arɔn di o bu-baara bam jeeri jero-vwe dum ni ni si n pa ba swe ba yira ba kwe ba titi amɩ ŋwaani. ¹³ Kwe kaanum gwaaru tum n zu Arɔn, si n daari n ma nugə kam n tur-o. Ki kuntu n pwe Arɔn o kaanum tituŋa yam ŋwaani, si o taa turɩ o pa-ni. ¹⁴ Nan ta kwe gwar-didwaaru tum n zu Arɔn biə bam di, ¹⁵ si n daari n turi-ba di nugə kam, nuneeni n na ki te di ba ko wum tun. Kuntu mu wó pa ba di ba dwi tiinə taa yi amɩ kaanum tiinə si ku taa ve wuu.»

¹⁶ Moyisi deen ki ku maama si ku tɔŋi Baŋa-We ya na bri-o te tun. ¹⁷ Bina yale buni dum dayigə cana kam pulim de dum ni mu ba deen cwi jero-vwe dum. ¹⁸ Moyisi ma pa ba cwi vwe dum ywə yam ya luuru tum baŋa ni, si ba daari ba turɩ dagari sum da. Ba ta ma cwi da-deeru tum. ¹⁹ O ta ma kwe gwaaru tulu na kwəli jero-vwe dum yuu kum tun o pu ku je ni, yi o daari o

kwe tankwallu tum o darɩ ti baŋa ni. Ku maama deen ki ku tɔŋi nuneeni Baŋa-We ya na bri-o te tun.

²⁰ Moyisi ma kwe We ni-gonim kandwa-pile sile sum o tiŋi daka kam wuni. O ta ma kwe de silu na wó taa mat si zigi daka kam tun o turɩ ka kwana yam wuni. O ma daari o kwe lwarum saarum nipugu kum o pu ka ni. ²¹ O laan ma ja daka kam o zu o zigi jero-vwe dum wuni, yi o kwe gar-jalti dum o maa ci We-di-laa ciga ciga kam si daka kam taa wura. Ku deen ki ku tɔŋi kulɩ maama Baŋa-We ya na bri Moyisi si o ki tun.

²² Moyisi ta ma ja taabulu kum o zu o zigi jero-vwe dum jazum baŋa seeni, gar-jalti dum yigə ni. ²³ O ma tiŋi dipwa ku baŋa ni, si ku taa wu Baŋa-We yigə ni, nuneeni We na bri-o si o ki te tun.

²⁴ O ta ma kwe min-zwən-zigu kum o zigi si ku maŋi di taabulu kum yi ku wu vwe dum jagwiə seeni. ²⁵ O ma zigi min-zwənu turpe tum maama ti ziga je ni, si ti taa wu Baŋa-We yigə ni, nuneeni We na bri-o si o ki te tun.

²⁶ Moyisi deen ma zigi səbu-siŋa wo-talooru bimbim dum gar-jalti dum yigə ni. ²⁷ O laan ma zwe wənu tulu lwəm na ywəmmə tun ka baŋa ni, nuneeni Baŋa-We na bri-o si o ki te tun. ²⁸ O ta ma pa ba kwe gar-jalti didoŋ dum ba ci jero-vwe ni dum.

²⁹ Moyisi laan ma kwe zweem kaanum bimbim dum o zigi kunkɔlɔ kum ni, vwe dum ni yigə ni. O ta ma kwe vara di muni pɛera o ki kaanum di baŋa ni. O deen ki ku maama si ku tɔŋi Baŋa-We ya na bri-o si o ki te tun.

³⁰ O ma kwe war-zuŋa kam o zigi kaanum bimbim dum di jero-vwe dum titari laŋa ni. O ma pa ba mə na ba ki da si kaanum tiinə taa wat ba kwe ba titi. ³¹ Moyisi di Arɔn, didaani Arɔn biə bam maa zigi ku yigə ni ba zari ba jia didaani ba ne sum. ³² Maŋa kalu maama ba na lagi ba ki kaanum bimbim dum baŋa ni, naa ba na zu vwe dum wuni, ba maŋi si ba kwe ba titi kuntu mu, si ku tɔŋi Baŋa-We ya na bri Moyisi si o ki tun.

³³ Moyisi laan ma pa ba ci kunkɔlɔ ba kaagi jero-vwe dum di kaanum bimbim dum maama. O ma kwe gar-jalti dilu na wó ci ku manchoŋo ni dum tun o palti da. Kuntu na ki tun, Moyisi deen ma ti tituŋi dum maama.

Baŋa-We paari-zulə yam

³⁴ Kunkoŋo kum deen ma cu ku kwəli jero-vwe dum pa jəgə kam maama su di Baŋa-We paari-zulə yam.

³⁵ Moyisi daa wari si o zu vwe dum wuni, kunkoŋo kum di We paari-zulə yam ŋwaani.

³⁶ Yisrayelɩ tiinə bam vəŋə maama wuni, kunkoŋo kum na yəni ku zaŋi jero-vwe dum ni, ba di wó zaŋi ba tɔŋi ba veə mu. ³⁷ Kunkoŋo kum nan na maŋi da, ba di wó maŋi je sum kuntu ni si ku taa nii maŋa kalu ku daa na wó zaŋi tun. ³⁸ Ba na wu me maama ba vəŋə

wɔni, Baŋa-We wɔ ba tee ni mu. Wia ni mu kunkoŋo kum yɛni kɔ dɔgi jero-vwe dum yuu ni. Kɔ maa na yi titu ni, mim mu wɔ kunkoŋo kum yira ni di pai pooni.

Cullu Tɔnɔ

Cullu Tɔnɔ kum jigi We niə yalv na bri Yisrayelt tiinə bam na maŋi si ba taa tɔgi cwe silv ba ŋwia wunt tun, di ba na wó taa zuli Baŋa-We te tun mu. Baŋa-We tiini Dl yi lanyirani fasti. Kuntu ŋwaani, Dl nɔɔna bam maŋi si ba fɔgi ba kwe ba titi mu si ba laan na cwəŋə ba yi Dl yira ba zuli-Dl. Kaanum tiinə bam deen na yi Moyisi zumbaaru Arɔn biə tun mu We pɔɔri o zigi dāa ni si ba taa ki kaanum ba pai nɔɔna bam. Bantu yirani deen mu jigi cwəŋə si ba zv jəro-vwe dilv We na kuri si Dl yəni Dl taa jeeri Dl nɔɔna bam da tun wuv. We deen ta lagi si Dl nɔɔna bam taa zuvri daani si kv taa ywəŋə mu. Cullu Tɔnɔ kum maa bri-ba ba na wó taa tɔgi cwe silv ba ma poli We wuv tun, nuneeni ni-kantɔgɔ na cugi ba titari ni, ba na wó ki te ba buri ciga bura tun.

Zweem peeri kaanum

1 Baŋa-We deen zigi jero-vwe dum ni mu Dl bəŋi Moyisi, yi Dl ta did-o Dl wi: ²«Ta di Yisrayelt tiinə bam ni:

Abam wulv na yəni o buŋi si o ja peera o ba o kaani o pa Baŋa-We, si o li o sɔŋɔ vara bam wunt o ja o ba.

³Wulv na kuri si o kwe naa o ma o ki zweem kaanum, si o nii o naani dum wunt o li na-bia kalv na ba jigi geeri ka yira ni tun o ja o ba. Kv tu laan maa wó ja-ka o vu o zigi jəro-vwe ni dum ni, si Baŋa-We laan se si o joŋi-ka. ⁴Kv tu ta wó kwe o juŋa mu o daŋi na-bia kam yuu ni si kv bri ni varum wum ləri o yuu ni mu, si We want Dl saari o lwarum dum Dl yagi. ⁵O laan maa wó goni na-bia kam ba Baŋa-We yigə ni, si Arɔn dwi dum na yi kaanum tiinə tun di laan kwe ka jana bam ba ja vu ba miisi miisi kaanum bimbim dum na wv jəro-vwe ni dum ni tun sen sina sum yira ni. ⁶Kv tu ta wó pwəni varum wum mu si o daari o ca o nwana yam mugə-mugə. ⁷Kaanum tiinə bam di maa wó tarigi mim kaanum bimbim dum baŋa ni, yi ba daari ba tigisi de ba daŋi mim dum baŋa ni. ⁸Ba ta wó kwe varum wum nwana, di o yuu, di o lara kam maama ba daŋi de sum na jigi mim tun baŋa ni mu. ⁹Kv nan na yi varum wum ne sum, di o luru tum, si kv tu zari tuntu yigə si kaanum tu wum laan zwe ti maama kulə kaanum bimbim dum baŋa ni. Peeri dum kuntu yi zweem kaanum mu. Di lwəm maa ywəmmə di pai Baŋa-We.

¹⁰Kv nan na yi piə, naa buŋv mu kv tu kuri si o ma o ki zweem kaanum, si o li pi-bia naa bubɔɔ o vara bam wunt, yi geeri təri ka yira ni. ¹¹O laan maa wó ja varum wum o vu kaanum bimbim dum saŋa kalv na jeeri jazum baŋa seeni tun o gv-o Baŋa-We yigə ni. Kaanum tiinə bam di maa wó kwe varum wum jana bam ba miisi miisi kaanum bimbim dum sen sina sum yira ni. ¹²Nɔɔnv wum ta wó ca varum wum nwana yam mugə-mugə, si kaanum tu wum kwe o nwana yam, di o yuu, di o lara maama o daŋi de silv na jigi mim yi si wv kaanum bimbim dum baŋa ni tun ni. ¹³Kv nan na yi varum wum ne sum, di o luru tum, si kv tu

zari tuntu yigə si kaanum tu wum laan zwe ti maama kulə kaanum bimbim dum baŋa ni. Peeri dum kuntu yi zweem kaanum mu. Di lwəm maa ywəmmə di pai Baŋa-We.

¹⁴Kv nan na yi zunə dwi dum mu kv tu kuri si o ma ki zweem kaanum o pa Baŋa-We, si o kwe kunkwəŋə, naa kunkwəŋ-pulə o ma o tɔŋi. ¹⁵Kaanum tu wum mu wó ja-ka o yi kaanum bimbim dum je sum si o jujugi ka yuu o gwəri yi o daari o zwe ka yuu kum kaanum bimbim dum baŋa ni. O daari o pa jana duri We kaanum bimbim dum sapala yam ni. ¹⁶O ta wó li ka fweeli dum di kulv maama na wv kv wunt tun, yi o daari o dult-ti o yagi kaanum bimbim dum saŋa kalv na jeeri wa-puli seeni tun ni, tuntwarum na tiŋi me tun. ¹⁷Kaanum tu wum ta wó ja kunkwəŋə kam mu ka vwana seeni o kaari bile si ka yi turi. O maa wó kwe-ka o zwe de sum na jigi mim yi si wv kaanum bimbim dum baŋa ni tun. Peeri dum kuntu yi zweem kaanum mu. Di lwəm maa ywəmmə di pai Baŋa-We.

Wɔdiu peeri kaanum

2 Abam wulv na buŋi si o ja muni peeri o ba si o kaani o pa Baŋa-We, kv tu maŋi si o beeri mun-bwe dilv na lamma lanyirani tun. Oó lo Olivi nugə di baŋa ni, si o daari o wəli wəənu tlv lwəm na ywəmmə tun da. ²O laan maa wó ja o peeri dum o vu Arɔn dwi dum kaanum tiinə bam te. Ba didva mu wó zwe muni dum na gwaani di nugə tun, di wəənu tlv lwəm na ywəmmə tun maama o ki o ja-bɔŋɔ ni. O laan wó zwe peeri dum pupwara kantv mu kaanum bimbim dum baŋa ni si ka taa yi gulim peeri ka pa We. Peeri dum kuntu lwəm maa ywəmmə di pai Baŋa-We. ³Muni peeri dilv ta na daari tun wó taa yi Arɔn di o biə bam nyum mu. Di maa tiini di yi lanyirani fasti mu, di na nuŋi Baŋa-We wɔdiu peera yam wunt tun ŋwaani.

⁴Abam wulv nan na buŋi si o wɔ dipe kurə wunt si o kwe o ma ki kaanum dintv doŋ, kv tu maŋi si o kwe mun-bwe dilv na tiini di lamma lanyirani, yi dabli wv wəli da tun. O wai o gwaani muni dum di nugə

1:3 joŋi-ka naa joŋ-o

1:1 Nuŋim 26 1:4 Garum 8:12

o ma ki dɩpɛ dɩm, naa si o kwe muni dɩm o ma wɔ dɩpɛ dɩlɔ na ba jɩgɩ dabilɩ dɩ wɔnɩ tun o daari o ma nugə o taagi taagi dɩ maama. ⁵Ku tu nan na lagi si o wɔ dɩpɛ dɩm luu baɲa ni, si o kwe mun-bwe dɩlɔ na tiini dɩ lamma lanyirani tun o ma ki wɔdiu pɛeri dɩm kɔntɔ. Oó wəli nugə da, si o yi pa dabilɩ wəli dɩ wɔnɩ. ⁶Ku kwaga ni, oó fɔ-dɩ mɩna-mɩna mu, yi o daari o lo nugə ku baɲa ni, si ku taa yi wɔdiu pɛeri. ⁷Ku tu nan na saɲɩ o wɔdiu pɛeri dɩm kambɩə wɔnɩ, si o kwe mun-bwe dɩlɔ na tiini dɩ lamma lanyirani tun, yi o wəli nugə dɩ wɔnɩ.

⁸Nmu na me wəənu tum kɔntɔ n ki wɔdiu pɛeri dɩm si n kaani n pa Baɲa-Wɛ, n laan wó ja-dɩ n vu n pa We kaanum tu wum. Wuntɔ dɩ laan wó ja-dɩ o vu kaanum bimbim dɩm tɔɲə. ⁹Oó kwe pɛeri dɩm o pɔɔri pupwara kadoɲ si ka taa yi gulim pɛeri ka pa We, yi o zwe-ka kaanum bimbim dɩm baɲa ni. Pɛeri dɩm kɔntɔ lwəm maa ywəmmə dɩ pa Baɲa-Wɛ. ¹⁰Wɔdiu pɛeri dɩlɔ ta na daari tun wó taa yi Arɔn dɩ o biə bam nyum mu. Dɩ maa tiini dɩ yi lanyirani fasti mu, dɩ na nuɲi Baɲa-Wɛ wɔdiu pɛera yam wɔnɩ tun ɲwaani.

¹¹Abam wɔlɔ na lagi si o kwe wɔdiu pɛeri o kaani o pa Baɲa-Wɛ, si o yi wəli dabilɩ dɩ wɔnɩ. Beɲwaani, dabilɩ didaani tɔvɔvɔ daɩ si abam ma-tɩ á zwe á ki pɛeri á pa Baɲa-Wɛ. ¹²Ku tu nan na lagi si o kwe wɔdiuru tɩlɔ na loori yigə tɩ ki tun o pa Baɲa-Wɛ, o jɩgɩ cwəɲə si o wəli dabilɩ dɩ tɔvɔvɔ tɩ wɔnɩ. Ku nan daɩ si á kwe wəənu tum kɔntɔ á zwe kaanum bimbim dɩm baɲa ni si tɩ lwəm taa ywəmmə. ¹³Á nan maɲɩ si á wəli ye á wɔdiu pɛera yam maama wɔnɩ. Beɲwaani, ye dɩm zigɩ dɩ paɩ ni-gonim dɩlɔ We na ki dɩ abam tun mu. Kuntɔ ɲwaani, yəni á zɩzagɩ ye á wɔdiu pɛera yam wɔnɩ.

¹⁴Abam wɔlɔ nan na buɲɩ si o kwe o kara wɔdiu kɔlɔ na de yigə ku ki tun o pa Baɲa-Wɛ, si ku tu kwe ku biə o nɔ ku wɔdi-dɔɲɔ maɲa ni yi o daari o wɔ dɩ mim. ¹⁵O ta wó gwaani nugə ku wɔnɩ o daari o kwe wəənu tɩlɔ lwəm na ywəmmə tun o wəli da, si ku taa yi wɔdiu pɛeri mu. ¹⁶Kaanum tu laan maa wó pɔɔri gulim pɛeri pupwara ku wɔnɩ si o kwe o zwe o pa We. Mun-biə bam cicoro dɩ nugə kam cicoro didaani wəənu tɩlɔ lwəm na ywəmmə tun maama mu o maɲɩ si o kwe o zwe kɔntɔ, ku na yi wɔdiu pɛeri mu ku pa Baɲa-Wɛ tun ɲwaani.

Yazurə pɛeri kaanum

3 Abam wɔlɔ na buɲɩ si o ki yazurə pɛeri o kaani o pa Baɲa-Wɛ, yi ku tu na kuri na-bia, naa nacɔa o vara bam wɔnɩ, kuó taa yi kalɔ na ba jɩgɩ geeri ka yira ni tun mu. ²Ku tu laan maa wó kwe o juɲa o daɲɩ varum wum yuu ni yi o daari o go varum wum ban jero-vwe

dɩm ni dɩm ni. Arɔn dwi dɩm kaanum tiinə bam maa wó kwe varum wum jana bam ba miisi miisi kaanum bimbim dɩm sen sina sum yira ni. ³Nɔɔnɔ wum wó li o yazurə pɛeri dɩm wɔnɩ kɔlɔ na wó taa yi pɛeri ku pa Baɲa-Wɛ tun. Ku maa wó taa yi lara kalɔ na məəli varum wum wɔ-zɩla yam yira ni tun maama, ⁴dɩdaani o tapwal-biə bale bam dɩ lara kalɔ na məəli da tun mu. O ta wó li cwe dɩm kuri seeni mu o wəli da. ⁵Kaanum tiinə bam laan maa wó kwe wəənu tum kɔntɔ maama ba ja vu ba tiɲi kaanum bimbim dɩm baɲa ni ba zwe-tɩ ba wəli dɩ zweem pɛeri dɩlɔ na maɲɩ dɩ wura mim ni tun. Pɛeri dɩm kɔntɔ lwəm maa ywəmmə ku pa Baɲa-Wɛ.

⁶Nɔɔnɔ nan ta wó wanti o ma piə, naa buɲɩ si o ma o ki yazurə pɛeri o pa Baɲa-Wɛ. Ku wat ku yi wo-bala naa wo-kana kalɔ na ba jɩgɩ geeri ka yira ni tun. ⁷Ku na yi piə mu nɔɔnɔ wum jaani o ba, si o ja-ka o jeeri Baɲa-Wɛ yigə ni. ⁸O laan maa wó kwe o juɲa o daɲɩ ka yuu ni yi o daari o go varum wum ban jero-vwe dɩm yigə ni. Arɔn biə bam laan maa wó kwe varum wum jana bam ba miisi miisi kaanum bimbim dɩm sen sina sum yira ni. ⁹Nɔɔnɔ wum wó li o yazurə pɛeri dɩm wɔnɩ kɔlɔ na wó taa yi pɛeri ku pa Baɲa-Wɛ tun. Ku maa wó taa yi varum wum lara kam maama, dɩ lara kalɔ na məəli o wɔ-zɩla yam yira ni tun dɩ. Ba maɲɩ si ba goni o nabili dɩm titari kuə kam seeni, si ba li nabili-bogo kum dɩ ku lara kam. ¹⁰Ba ta wó li varum wum tapwal-biə bale bam dɩ lara kalɔ na məəli da tun, dɩ cwe dɩm kuri seeni ba wəli da. ¹¹Kaanum tu wum laan wó kwe-tɩ o ja o vu o zwe kaanum bimbim dɩm baɲa ni, si ku taa yi nwana mu na yi pɛera ya pa Baɲa-Wɛ.

¹²Ku nan na yi buɲɩ mu nɔɔnɔ jaani o ba si o ma o ki pɛeri dɩm kɔntɔ o pa Baɲa-Wɛ, ¹³ku tu wó kwe o juɲa mu o daɲɩ ku yuu ni, yi o daari o go ku ba jero-vwe dɩm yigə ni. Arɔn biə bam maa wó kwe buɲɩ kum jana bam ba miisi miisi kaanum bimbim dɩm sen sina sum maama yira ni. ¹⁴Nɔɔnɔ wum wó li o pɛeri dɩm wɔnɩ kɔlɔ na wó taa yi pɛeri ku pa Baɲa-Wɛ tun. Ku nan yi lara kalɔ na məəli buɲɩ kum wɔ-zɩla yam yira ni tun mu, ¹⁵dɩdaani ku tapwal-biə bale bam dɩ lara kalɔ na məəli da tun. O ta wó li cwe dɩm kuri seeni mu o wəli da. ¹⁶Kaanum tu wum laan maa wó kwe-tɩ o ja o vu o zwe kaanum bimbim dɩm baɲa ni, si ku taa yi wɔdiu na yi pɛeri ku pa Baɲa-Wɛ tun. Pɛeri dɩm kɔntɔ lwəm maa ywəmmə ku pa Baɲa-Wɛ.

Varum wum lara kam maama yi Baɲa-Wɛ nyum mu. ¹⁷Abam na ve á wu je silɔ maama ni, á ba maɲɩ si á fɔgɩ á dɩ lara naa jana. Abam dɩ á kwaga kam maama maɲɩ si á taá tɔgɩ We ni dɩm kɔntɔ si ku taa ve maɲa maama.»

Lwarum saarum kaanum

4 Baŋa-We laan ma ta di Moyisi Dl wɔ:
² «Ta di Yisrayeli tiinɛ bam ni: Abam wɔlu na ki woŋo kulɔ Baŋa-We niɛ yam na bri ni ku culi tun, yi ku tu na wu paali o ki o tusi mu, pa-na si o ki tintu:
³ We kaanum tiinɛ yigɛ tu wum mu na ki o tusi kuntu doŋ, pa o lwarum jini ba nɔɔna bam maama yuu ni, oɔ ja na-bia kalɔ na ba jigi geeri tun mu o ba si o ma o ki lwarum saarum kaanum o pa Baŋa-We. ⁴ O maŋi si o ja na-bia kam mu o ja o ba jero-vwe dum ni ni si o jeeri Baŋa-We yigɛ ni. O laan wɔ kwe o juŋa o daŋi ka yuu ni, si o daari o go ka ban daani. ⁵ Kaanum tiinɛ yigɛ tu wum maa wɔ lo na-bia kam jana badonnɛ o ki zɔŋa ni o ja o zu jero-vwe dum wɔni. ⁶ O laan maa wɔ kwe o nua o laŋi jana bam, yi o miisi jana bam si ku jeeri gar-jali dulɔ na lɛgi di ci We-di-laa ciŋa ciŋa kam tun. O maŋi si o ki kuntu Baŋa-We yigɛ ni kuni burpe mu. ⁷ O ta wɔ ma jana bam o taagi wo-talooru zweem bimbim na wu jero-vwe dum ni yi di zigi Baŋa-We yigɛ ni tun, di nya yana yam seeni. Jana balɔ laan na daari tun mu, oɔ ja-ba o vu o zigi jero-vwe ni dum ni yi o daari o lo-ba zweem kaanum bimbim dum tɛŋɛ ni. ⁸ Kaanum tiinɛ yigɛ tu wum laan maŋi si o li lwarum saarum na-bia kam lara kam maama, di lara kalɔ na mɛali ka wu-zila yam yura ni tun di mu. ⁹ O ta wɔ li ka tapwal-biɛ bale bam di lara kalɔ na mɛali da tun, di cwe dum kuri seeni o wɛli da. ¹⁰ O na wɔ li wɛɛnu tum kuntu tun yi bidwi di o na yɛni o ki tite di na-bia kalɔ nɔɔnu na jaani o ba si o ma ki yazurɛ peeri o pa We tun. O laan maa wɔ zwe ti maama zweem kaanum bimbim dum baŋa ni. ¹¹ Ku na daari na-bia kam tankɔlɔ kum, di ka nwana yam, di ka yuu kum, di ka ne sum, di ka wu-zila yam, di ka lɔru tum, ¹² kaanum tiinɛ yigɛ tu wum maŋi si o kwe ti maama na daari tun o ja nuŋi ba tigusim jɛgɛ kam o yi daa daa. Je sum kuntu wɔ taa yi pwɛlɛ kalɔ ba na kwe We cullu tum ŋwaani yi ba duli zweem kaanum tuntwarum da tun. Oɔ kwe tuntu maama o ja o vu daani o zwe de silɔ na jigi mim tun baŋa ni, ba na tiŋi tuntwarum me tun.
¹³ Ku nan na yi Yisrayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum maama na ki ba tusi We yigɛ ni, yi ba wu paali ba ki, ba ta wɔ ga ba bura mu, ba na ki kulɔ Baŋa-We niɛ yam na bri ni ku culi tun ŋwaani, di ba na maŋi ba wu lwaru ni ba tusi mu di. ¹⁴ Ba na tu ba maani ba tusim dum ni ni, ku maŋi si ba ja na-bia mu ba ba si ba ma ki lwarum saarum kaanum ba pa We. Baá kwe-ka ba ja ba vu jero-vwe dum yigɛ ni. ¹⁵ Yisrayeli nakwa bam maa wɔ vu Baŋa-We yigɛ ni ba kwe ba jian ba daŋi na-bia kam yuu ni, yi ba didua goni ka ban o gv. ¹⁶ Kaanum tiinɛ yigɛ tu wum maa wɔ lo na-bia kam jana badonnɛ o ki zɔŋa ni o ja o zu jero-vwe dum wɔni. ¹⁷ O laan maa wɔ kwe o nua o laŋi jana bam, yi o miisi jana bam si

ku jeeri We di-laa kum gar-jali dum. O maŋi si o ki kuntu Baŋa-We yigɛ ni kuni burpe mu. ¹⁸ O ta wɔ ma jana bam o taagi wo-talooru zweem bimbim dulɔ na wu jero-vwe dum ni yi di zigi Baŋa-We yigɛ ni tun, di nya yana yam seeni. Jana balɔ laan na daari tun mu, oɔ ja-ba o vu o zigi jero-vwe ni dum ni yi o daari o lo-ba zweem kaanum bimbim dum tɛŋɛ ni. ¹⁹ Kaanum tiinɛ yigɛ tu wum ta wɔ loɔni na-bia kam lara maama mu, yi o daari o zwe-ka kaanum bimbim dum baŋa ni. ²⁰ O na yɛni o ki tite di na-bia kalɔ o na zwe o tuti lwarum saarum ŋwaani tun mu, o ta wɔ ki kuntu doŋ di na-bia kam kuntu. Kaanum tu wum wɔ da cwɛŋɛ kam kuntu o ma li nɔɔna bam lwarum si We di kwe ba tusim dum Dl yagi Dl ma ce-ba. ²¹ O ta maŋi si o kwe na-bia kam o ja o nuŋi ba tigusim jɛgɛ kam o vu daa daa, yi o daari o zwe-ka, nuneeni o na ki te di na-bia kakam kam tun. Ku maa yi lwarum saarum kaanum mu ku pai Yisrayeli nɔn-kɔgɔ kum maama.

²² Yigɛ tiinɛ bam wɔni didua na ki o tusi We yigɛ ni, yi o wu paali o ki, o ta wɔ ga o bura mu, o na ki kulɔ o Tu Baŋa-We niɛ yam na bri ni ku culi tun ŋwaani. ²³ Ba na pe o maani ni o sagi cwɛŋɛ, si o ja bu-bala kalɔ na ba jigi geeri tun o ba o ki kaanum. ²⁴ O maŋi si o kwe o juŋa mu o daŋi ka yuu ni, si o laan goni ka ban o gv. Oɔ ki kuntu ku maŋi di jɛgɛ kalɔ ba na yɛni ba gv zweem kaanum vara bam Baŋa-We yigɛ ni tun mu. Nɔɔnu wum kaanum dum kuntu yi lwarum saarum kaanum mu. ²⁵ Kaanum tu wum laan maa wɔ di o nua buŋu kum jana ni, si o ma jana bam o taagi zweem kaanum bimbim dum nya yana yam. Jana balɔ na daari tun maŋi si o lo-ba zweem kaanum bimbim dum tɛŋɛ ni mu. ²⁶ Si ku na yi varum wum lara kam maama, o maŋi si o zwe ka maama mu kaanum bimbim dum baŋa ni, nuneeni o na zwe lara o ma ki yazurɛ peeri dum te tun. Kaanum tu wum wɔ da cwɛŋɛ kam kuntu mu o ma li nɔɔnu wum lwarum, si We di kwe o tusim dum Dl ma ce-o.

²⁷ Á kɔgɔ kum wɔni nɔɔnu di nɔɔnu na ki o tusi We yigɛ, yi o wu paali o ki, o ta wɔ ga o bura mu, o na ki kulɔ Baŋa-We niɛ yam na bri ni ku culi tun ŋwaani. ²⁸ Ba na pe o maani o tusim dum ni ni, si o ja pi-bala kalɔ na ba jigi geeri ka yura ni tun o ba o ki kaanum o lwarum dum ŋwaani. ²⁹ O maŋi si o kwe o juŋa mu o daŋi ka yuu ni, si o laan goni ka ban, jɛgɛ kalɔ ba na yɛni ba gv zweem kaanum vara bam da tun. ³⁰ Kaanum tu wum laan maa wɔ di o nua buŋu kum jana ni, si o ma jana bam o taagi zweem kaanum bimbim dum nya yana yam. Jana balɔ na daari tun maŋi si o lo-ba zweem kaanum bimbim dum tɛŋɛ ni mu. ³¹ O ta maŋi si o loɔni ku lara kam mu, nuneeni o na ki te didaani yazurɛ peeri varum lara kam tun. O ta wɔ zwe lara kam kaanum bimbim dum baŋa ni si ka lwɛm taa ywɛmmɛ ku pai Baŋa-We. Kaanum tu wum wɔ da cwɛŋɛ kam

kuntu o ma li nɔɔnu wum lwarum, si We di kwe o tusim dum Dl ma ce-o.

³²Nɔɔnu nan na kuri piɛ o ma o ki lwarum kaanum, ku tu wɔ ja pɛlbu mu na ba jigi geert ka yira ni tun o ja o ba. ³³O laan maa wɔ kwe o juɗa o daɗi piɛ kam yuu ni, yi o daari o go ka ban si ku taa yi lwarum saarum kaanum. Oo ki kuntu jɛgɛ kalu ba na yɛni ba gwi zweem kaanum vara bam da tin. ³⁴Kaanum tu wum laan maa wɔ di o nua buɗu kum jana ni, si o ma jana bam o taagi zweem kaanum bimbim dum nya yana yam. Jana balu na daari tun maɗi si o lo-ba zweem kaanum bimbim dum tɛɗɛ ni mu. ³⁵O ta maɗi si o loɔni piɛ kam lara kam mu, nuneeni o na ki te didaani yazurɛ pɛert piɛ lara kam tin. O ta wɔ kwe lara kam o daɗi Baɗa-We pɛera yadonnɛ yam baɗa ni o daari o zwe-ka kaanum bimbim dum baɗa ni. Kaanum tu wum wɔ da cwɛɗɛ kam kuntu o ma li lwarum dilu nɔɔnu wum na ki tun, si We di kwe o tusim dum Dl ma ce-o.

Lwarum saarum taani

5 Abam wulu na ne kam di o yi, naa o ni di ɗwa, yi ba na bɛɗ-o si o ba o pa maana, ku tu na vin si o zaɗi o ta o bri ciga kam dum kuntu baɗa ni, o tusi mu. O maɗi si o na waarum ku ɗwaani.

²Abam wulu na dwe wo-tiku kulɔ na jigi digiru We cullu tum seeni tun, yi o na wu maani ku ni ni, ku tu lwarum ta wu o yuu ni mu. Wo-tiku kum na yi ga-varum, naa sɔɗɔ varum, naa tiga wo-vɛlu, yi ku tu na dwe-ku, o digimi o titi mu di cullu tum.

³Abam wulu ta na dwe woɗo kulɔ na nuɗi nabiinɛ yira yam ni yi ku digimi nɔɔna tun mu, ku na maɗi ku jigi digiru dwi dilu, ku tu ya na wu maani yi o laan ba o lwaru ku ni ni, o lwarum ta wu o yuu ni mu.

⁴Ku ta wɛli da, abam wulu na wu zuri o yira yi o du durɛ yɔɔ yirani, ku na yi o goni ni si o ki tituɗ-laa naa tituɗ-balɔɔ, ku tu tusi mu. O na dugi durɛ yɔɔ yɔɔ woɗo kulɔ maama ɗwaani, ni o ya na maɗi o yɛri ku ni ni yi o laan ba o lwaru, ku tu lwarum wu o yuu ni mu.

⁵Cwe sintu maama wuni mu, abam wulu na tu o maani ni o sagi cwɛɗɛ, si o ta o lwarum jaja We yigɛ ni. ⁶Ku tu nan wɔ ja pi-kana naa bu-cua mu o ja o ba o ki lwarum saarum kaanum o pa Baɗa-We si o ma o ɗwi o lwarum juni. Kaanum tu wum maa wɔ kwe varum wum o ma o li ku tu lwarum dum We yigɛ ni.

⁷Wulu nan na wari varum o yi, si ku tu ja kunkwɛnɛ bale, naa kunkwɛn-pulɛ bale o ba, si o ma o ɗwi o lwarum juni. Oo kwe zuɗɛ didua o ma o ki lwarum saarum kaanum, si didua kam di tuɗi zweem kaanum.

⁸Ku tu wɔ ja kunkwɛnɛ bam o vu o ki kaanum tu wum juɗa ni. Kaanum tu wum maa wɔ siɗi o kwe didua o ma o ki lwarum saarum kaanum dum. O maɗi si o bwɛri

ka ban mu si o yi gwɛri ka yuu. ⁹O ta wɔ ma kan jana bam badonnɛ o miisi kaanum bimbim dum saɗa didua ni. Jana balu na daari tun, si o lo ba maama o yagi kaanum bimbim dum tɛɗɛ ni. Kuntu yi lwarum saarum kaanum dum mu. ¹⁰O maa wɔ ma kunkwɛɗɛ kadoɗ kam o ki zweem kaanum dum, nuneeni di cwɛɗɛ kam na yi te tun. Kaanum tu wum maɗi si o tɔgi kuntu baɗa mu o ma li nɔɔnu wum lwarum dum, si We kwe ku tu tusim dum Dl ma ce-o.

¹¹Nɔɔnu nan na ba jigi kunkwɛnɛ bale, naa kunkwɛn-pulɛ bale si o ja o ba, ku tu nan wɔ ja mun-bwe bwen sile o ja o ba o ma o ki lwarum saarum kaanum mu. O nan yi wɛli nugɛ naa wɛnu tilu lwɛm na ywɛmmɛ tun di wuni, Bɛɗwaani, ku yi lwarum saarum kaanum mu. ¹²Ku tu wɔ ja muni dum o vu o ki kaanum tu wum juɗa ni. Kaanum tu wum wɔ zwe-ja-guli-yi si di taa yi gulim pɛert di pa We mu. Oo zwe-di kaanum bimbim dum baɗa ni o wɛli di wɔdiu pɛera yadonnɛ na zwe ya pai Baɗa-We tun. Kuntu yi lwarum saarum kaanum dum mu. ¹³Kaanum tu wum wɔ tɔgi cwɛɗɛ kam kuntu mu, si o li nɔɔnu wum lwarum dum We yigɛ ni, si We di yagi o tusim dum Dl ma ce-o. Muni dilu maama na daari, di yi kaanum tu wum nyum mu, nuneeni wɔdiu pɛert na daari, ku di na yi o nyum te tun.»

Lwarum juni kaanum

¹⁴Baɗa-We ta ma ta di Moyisi Dl wi:

¹⁵«Abam wulu maama na sagi cwɛɗɛ yi o na pini Baɗa-We wɛnu tilu na yi lanyirani fasi tun baɗa ni, yi o wu paali o ki o tusi kuntu, ku tu wɔ ja pi-bia kalu na ba jigi geert ka yira ni tun mu o ja o ba o pa Baɗa-We si o ɗwi o lwarum dum juni. Pi-bia kam sɛbu wɔ maɗi di sɛbu-poɗo tilu duuni na tɔgi digɛ kam maɗum lanyirani tun. Kuntu yi lwarum juni kaanum dum mu. ¹⁶Ku tu ta wɔ joori o ɗwi o na pini We kulɔ baɗa ni tun juni dum, si o ta ɗwi juni dum pupwara didua sinu maama wuni o wɛli da. Oo ɗwi tintu maama o pa We kaanum tu wum, si wuntu laan kwe pi-bia kam o ma ki lwarum juni kaanum si o li nɔɔnu wum lwarum dum We yigɛ ni. We maa wɔ yagi ku tu tusim dum Dl ma ce-o.

¹⁷Abam wulu na cɔgi o ki kulɔ na culi Baɗa-We ni dilu maama wuni tun, yi o ya na yɛri ku ni ni di, ku tu tusim dum wu o yuu ni mu yi o maɗi si o na waarum.

¹⁸Ku tu nan maɗi si o ja pɛlbu kalu na ba jigi geert ka yira ni tun mu o ja o ba o ki kaanum tu wum juɗa ni si wuntu ma o ki lwarum juni kaanum. Varum wum sɛbu wɔ maɗi di kulɔ na yi ciga ciga tun. Ku na ki kuntu, kaanum tu wum wɔ li nɔɔnu wum lwarum dum We yigɛ ni, di o na tusi yi o wu paali o ki te tun. We maa wɔ yagi ku tu tusim dum Dl ma ce-o.

¹⁹Kuntu yi lwarum juni kaanum mu, ku tu na cɔgi Baŋa-We yigə ni pa o lwarum wu o yuu ni tun ŋwaani.»¹ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dɔl wɔ:

6 «Abam wulu na tusi yi o nunji Baŋa-We kwaga ni di o na ganɔ o doŋ te tun, ku tu na maŋi si o ki te tun mu tuntu. Kuv taa yi nuneeni o na pini o doŋ woŋo mu o ya na kwe o pa-o si o taa niə, naa o na yɔɔri o vri o doŋ wənu, naa o na ki swan o gan-o, ³naa o na ne woŋo kulɔ na je tun yi o fɔ vwan ni o wu ne-ya, naa o na fɔgi vwan wənu tidonnə ŋwaani pa o tusi ni nabiinə na yəni ba tusi te maama tun. ⁴Nɔɔnu na tusi kuntu doŋ yi o maani ni o lwarum dum wu o yuu ni, ku tu maŋi si o joori o ŋwi kulɔ o na vri tun o pa o doŋ wum mu. Ku na yi wənu tɔlɔ o na pini tun, naa jijiguru tɔlɔ o na vri tun, naa wo-jiu kulɔ o na ne tun, ⁵naa woŋo kulɔ o na fɔgi vwan ku baŋa ni tun, si o joori o ŋwi ti maama ni ni, yi o ta wəli ku sɛbu pupwara didua pɔɔrim sinu maama wuni. O maa wɔ ki kuntu mu o pa ti tu wum de dum o na tu si o ki o lwarum juni kaanum dum tun. ⁶Ku tu ta maŋi si o ja pi-bia kalɔ na ba jigi geeri ka yira ni tun mu o ba o pa Baŋa-We si o ma o ŋwi o lwarum juni. Oo kwe pi-bia kam o ki We kaanum tu jɔja ni si o ma o ki lwarum juni kaanum dum. Ka sɛbu wɔ maŋi di kulɔ na yi ciga ciga tun. ⁷Kaanum tu wum wɔ tɔgi cwəŋə kam kuntu mu si o li nɔɔnu wum lwarum dum Baŋa-We yigə ni. We ta wɔ yagi lwarum yalu maama o na ki kuntu doŋ tun Dɔl ma ce-o.»

We kaanum tiinə bam tutuŋa

Vara zweem kaanum

⁸Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dɔl wɔ:

⁹«Ta n bri Arɔn di o bu-baara bam amu niə yantu wɔ: Zweem kaanum dum maŋi si di ki tuntu mu. Ba na zwe varum wulu ba kaani ba pa We tun maŋi si o maŋi kaanum bimbim dum baŋa ni mu, si o zwe titu dum maama wuni si tɔga laan ba ka puuri. Abam nan wɔ pa kaanum bimbim dum mim dum taa di taan mu. ¹⁰Tɔga na puuri, kaanum tu wum wɔ zu o gwar-bwərə kam di o gar-kuri-kukuə kam, ba na me gar-fɔfali ba sɔ-ti tun mu. O laan maa wɔ pe tuntwarum dilu varum wum na zwe o daari kaanum bimbim dum ni tun, si o ta la-di o tiŋi kaanum bimbim dum təŋə ni. ¹¹Kaanum tu wum laan maa wɔ lɔɔri o zulə gwaaru tum o tiŋi o daari o zu gwaaru tidonnə, yi o kwe tuntwarum dum o ja o nunji ba tigrisim jəgə kam o vu o yi pwələ kalɔ ba na kwe We cullu tum seeni tun o lo o yagi daani.

¹²Kaanum bimbim dum baŋa mim dum dai si di dwe. Zizuŋa maama ni kaanum tu wum maŋi si o wəli de mu mim dum ni si di taa di. O laan maa wɔ tigrisi zweem kaanum varum wum mim dum baŋa ni, si o daari o

zwe varum lara kalɔ na yi yazurə peeri ka pa We tun.

¹³Mim dum maŋi si di taa di mu taan, si di yi dwe maŋa di maŋa!

Wodiu peeri kaanum

¹⁴Wodiu peeri kaanum dum maŋi si di ki tuntu mu. Arɔn bu-baara bam mu wɔ ja peeri dum kuntu ba vu kaanum bimbim dum yigə ni si ba kwe-di ba pa Baŋa-We. ¹⁵Ba wulu na zigi si o tuŋi kaanum tituŋa tun maa wɔ zwe peeri dum muni di nugə o ja-bɔŋɔ ni, o wəli di wənu tɔlɔ lwəm na ywəmmə tun maama. Oo kwe peeri dum pupwara kantɔ mu o zwe kaanum bimbim dum baŋa ni si ka taa yi gulim peeri ka pa We. Peeri dum kuntu lwəm maa ywəmmə di pai Baŋa-We. ¹⁶Wodiu kulɔ maama na daari tun wɔ taa yi Arɔn di o biə bam nyum mu. Baá di-ku We jero-vwe dum kunkɔlɔ ni me na yi lanyirani fasti tun. ¹⁷Ba maŋi si ba kwe muni dum ba ma ba wɔ dɔpe, yi dabili təri di wuni. Beŋwaani, peeri dum di yi lanyirani fasti mu, ni lwarum saarum kaanum dum di lwarum juni kaanum dum di na yi te tun. Baŋa-We pɔɔri wodiu kum kuntu Dɔl wodiu peera yam wuni mu Dɔl pa kaanum tiinə bam. ¹⁸Arɔn digə kam baara maama mu jigi cwəŋə si ba di-ku. Ni dum kuntu wɔ taa wura taan ku pai Arɔn di o kwaga kam, si ba wani ba jɔŋi ba nyum Baŋa-We wodiu peera yam wuni. Wulu maama nan na dwe wodiu kum kuntu, ku tu di pwe mu amu ŋwaani.»

¹⁹Baŋa-We ta ma ta Moyisi Dɔl wɔ:

²⁰«Ba na lagi ba lo nugə Arɔn dwi dum nɔɔnu yuu ni si ba tiŋ-o si o ji kaanum tu, de dum kuntu ni nɔɔnu wum wɔ ja mun-bwe bwen sile si ku maŋi di wodiu peeri dum na yəni di ki te tun mu o ba. O maa wɔ kwe muni dum bwaŋa didua o ma o ki kaanum zizuŋa ni, si o daari o ma bwaŋa didua o ma o ki kaanum didaan-ni ni. ²¹O ta wɔ wəli nugə mu muni dum ni, yi o daari o kwari-di luu baŋa ni. O laan wɔ mumugi wodiu kum o ma ki wodiu peeri o pa Baŋa-We si di lwəm taa ywəmmə di pa-o. ²²Arɔn bu wulu ba na lagi ba tiŋ-o si o ji We kaanum nakwi tu tun titi mu wɔ kwe wodiu peeri duntu doŋ. O maŋi si o zwe peeri dum maama mu o ma ki kaanum, di maama na yi Baŋa-We nyum tun ŋwaani. Kəm dum kuntu wɔ taa wura mu wuu. ²³Muni peeri dilu We kaanum tu na yəni o ki tun, ku dai si o di wodiu kum di funfun di. Ku fin si o zwe ku maama mu kulə.»

Lwarum saarum kaanum

²⁴Baŋa-We ta ma ta Moyisi Dɔl wɔ:

²⁵«Ta di Arɔn di o biə bam ni: Lwarum saarum kaanum dum maŋi si di ki tuntu mu. Baá gu lwarum saarum varum wum ba pa Baŋa-We jəgə kalɔ ni ba

na yɛni ba gv zweem kaanum varum wum da tun mu. Beɲwaani, kaanum dum kuntu tiini di yi lanyirani fasti mu. ²⁶ Kaanum tu wulɔ nan na ki kaanum dum kuntu, oó di varum wum jero-vwe dum kunkɔlɔ kum ni me na yi lanyirani fasti tun mu. ²⁷ Kulɔ maama na dwe varum wum kuntu, ku di pwe mu amv ɲwaani. Varum wum jana na taɲi gɔrɔ kulɔ, si á maɲi je silɔ na yi lanyirani fasti tun wuni á zari-ku. ²⁸ Ba na kwe dɔgɔ kambia ba ma saɲi nwana yam, si ba laan lɔ-ka. Ku nan na yi canna kambia mu ba me ba saɲi, si ba fɔgi ba titigi-ka si ka gɔ lanyirani, yi ba daari ba seeri. ²⁹ Baaru wulɔ maama na nuɲi kaanum tiina dwi dum wuni tun jigi cwɛɲɛ si o di lwarum saarum varum nwana yam mu. Ya nan tiini ya yi lanyirani fasti mu. ³⁰ Ku daari ku na yi lwarum saarum varum wulɔ jana ba na jaani ba zu jero-vwe dum wuni si ba li lwarum We yigɛ ni tun, á ba jigi cwɛɲɛ si á di varum wum kuntu. Ku maɲi si á zwe o maama á pa Baɲa-We mu.»

Lwarum jini kaanum

7 «Lwarum jini kaanum dum maɲi si di ki tuntɔ mu. Kaanum dum kuntu tiini di yi lanyirani fasti mu. ² Baá gv lwarum jini kaanum varum wum jɛgɛ kalɔ ba na yɛni ba gv zweem kaanum varum wum da tun mu. Kaanum tu wum laan wó kwe varum wum jana mu o miisi miisi kaanum bimbim dum sen sina sum ni. ³ Nɔɔnɔ wum maɲi si o lɔɔni varum wum lara maama si ba ma ki kaanum ba pa We. Ku maa wó taa yi o nabili-bogo kum, di lara kalɔ na mɛali o wu-zila yam yura ni tun, ⁴ didaani o tapwal-biɛ bale bam di lara kalɔ na mɛali da tun mu, ku ta wɛli di o cwe dum candia kam seeni. ⁵ Kaanum tu wum maa wó zwe wɛanu tum kuntu maama kaanum bimbim dum baɲa ni, si ti taa yi peeri ti pat Baɲa-We. Kuntu yi lwarum jini kaanum mu. ⁶ Baaru wulɔ maama na nuɲi kaanum tiina dwi dum wuni tun jigi cwɛɲɛ si o di varum wum nwana yam. Ba nan maɲi si ba di-ya jɛgɛ kalɔ na yi lanyirani fasti tun ni mu, ya na tiini ya yi lanyirani fasti tun ɲwaani.

⁷ Lwarum jini kaanum dum didaani lwarum saarum kaanum dum maama jigi culu didva mu. Kaanum tu wulɔ na ki-ya o ma li nɔɔnɔ lwarum We yigɛ ni tun mu jigi cwɛɲɛ si o di ya nwana yam. ⁸ Ku nan na yi zweem peeri kaanum dum, Kaanum tu wulɔ na kaani-di o pa We tun mu te varum wum tɔnɔ kum. ⁹ Ku ta na yi muni peeri dilɔ maama ba na wɔga kurɛ wuni, naa ba na saɲi, naa ba na wó kwari luu baɲa ni tun, ku yi kaanum tu wulɔ na ki kaanum dum tun nyum mu. ¹⁰ Ku daari muni peera yadonnɛ yam yalu na yi wudi-gwe

tun, Arɔn bu-baara bam maama wó ce-ti mu ba pa daani si ku taa mai daani, ninɛeni nugɛ na wɛli muni dum wuni, naa ka na wu wɛli da di.

Yazurɛ peeri kaanum

¹¹ Yazurɛ peeri kaanum dilɔ nɔɔnɔ na wó ki o pa Baɲa-We tun maɲi si di ki tuntɔ mu. ¹² Nɔɔnɔ na ki peeri kuntu doɲ si o ma ki We le, ku tu maɲi si o kwe dipe o ja o ba o wɛli di kaanum dum varum wum. Oó gwaani muni di nugɛ mu o ma ki dipe dilɔ dabili na tɛri ku wuni tun. O ta wó kwe muni dum o ma wɔ dipe dilɔ na ba jigi dabili di wuni tun o daari o ma nugɛ o taagi taagi di maama. O daa ta wó kwe mun-bwe mu o gwaani di nugɛ o ma wɔ dipe dwi didoɲ. ¹³ Ku tu na ki yazurɛ peeri kaanum le-kɛm ɲwaani, o ta maɲi si o kwe dipe dilɔ dabili na wɛli ku wuni tun o ja o ba o wɛli da. ¹⁴ Ku tu laan wó li dipe dwia yam kuntu maama wuni didva didva o ba o ma ki kaanum o pa Baɲa-We. Dipwa tum kuntu wó taa yi kaanum tu wulɔ na kwe yazurɛ kaanum varum wum jana bam o miisi miisi kaanum bimbim dum yura ni tun nyum mu. ¹⁵ Ku na yi varum wum titi nwana yam, ba maɲi si ba di ya maama de dilɔ wuni ba na ki kaanum dum tun mu. Ba yi pa tɛga puuri yi ya ta wura.

¹⁶ Nɔɔnɔ nan na ki yazurɛ peeri kaanum ni-gonim ɲwaani, naa ku yi o wu-yoɲo peeri mu, baá di varum wum nwana yam de dum ba na ki kaanum dum tun wuni, ba jigi cwɛɲɛ si ba tiɲi nwana yalu ba na di ba daari tun si tɛga na puuri, si ba di-ya. ¹⁷ Kaanum dum nwana yam kuntu ta na wura ya yi da yatɔ de dum ni, si á zwe-ya. ¹⁸ Da yatɔ de dum ni, yazurɛ kaanum dum nwana yam na daari yi nɔɔnɔ na di-ya, Baɲa-We bá se o joɲi ku tu peeri dum. Kaanum dum bá taa jigi nyɔɔri di pa wulɔ na ki-di tun. Di jigi wo-zɔɔni mu We tee ni, yi ku tu maɲi si o na waarum.

¹⁹ Nwana yam na dwe woɲo kulɔ maama na jigi digiru We cullu tum seeni tun, ku dai si á di-ya. Á maɲi si á zwe nwana yam kuntu mu. Ku daari ku na yi nwana yadonnɛ yam, wulɔ maama na kwe o titi We ɲwaani tun jigi cwɛɲɛ si o di-ya. ²⁰ Wulɔ nan na wu kwe o titi di o digiru tun na tɔgi o di yazurɛ kaanum dum nwana yalu na yi Baɲa-We nyum tun, baá li ku tu si o daa yi tɔgi o wɛli Yistrayeli dwi dum wuni mu. ²¹ Ku ta wɛli da, nɔɔnɔ wulɔ na dwe woɲo kulɔ na jigi digiru We cullu tum seeni tun, ku na maɲi ku yi nabiinu wo-digiru, naa varum wo-digiru, naa wo-zɔɔni dilɔ We na culi tun, yi o na tɔgi o di kaanum dum nwana yam, ba maɲi si ba li ku tu di si o daa yi tɔgi o wɛli Yistrayeli dwi dum wuni mu.»

We culi sɪ Yisrayelɪ tiinə bam di jana dɪdaantɪ lara

²² Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dɪ wɪ:

²³ «Ta n brɪ Yisrayelɪ tiinə bam nɪ: Yɪ di-na lara kalɔ na wɔ naantɪ yɪra nɪ tun, naa peeni yɪra nɪ tun, naa bunɪ yɪra nɪ tun. ²⁴ Á vara bam dɪdɔva na tɪgɪ o tɪtɪ tɔvɔnɪ, naa ga-vara na tur-o, á jɪgɪ cwɛŋɛ sɪ á kwe o lara kam á kɪ kulɔ maama á na lagɪ tun, sɪ á nan yɪ di-ka. ²⁵ Wɔlɔ na di vara balɔ dwi na maŋɪ sɪ ba ma ba kɪ wɔdiu pɛɛrɪ ba pa Baŋa-We tun lara, ba maŋɪ sɪ ba lɪ kv tu sɪ o daa yɪ tɔgɪ o wɛli Yisrayelɪ dwi dum wɔnɪ mu. ²⁶ Abam na ve á zɔvɪrɪ je silɔ maama nɪ, yɪ fɔgɪ á di-na varum jana, naa zunə jana. ²⁷ Abam wɔnɪ wɔlɔ na di jana, ba maŋɪ sɪ ba lɪ kv tu sɪ o daa yɪ tɔgɪ o wɛli Yisrayelɪ dwi dum wɔnɪ mu.»

Kaanum tiinə na wó jɔŋi kulɔ kaanum dum nɪ tun

²⁸ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dɪ wɪ:

²⁹ «Ta di Yisrayelɪ tiinə bam nɪ: Wɔlɔ maama na bunɪ sɪ o ja yazurə pɛɛrɪ o ba o kɪ kaanum o pa Baŋa-We, sɪ o pɔɔrɪ di wɔnɪ kulɔ na wó taa yɪ Baŋa-We tɪtɪ nyum tun. ³⁰ Kv tu nan wó ja-di di o tɪtɪ jian mu o ba o kɪ wɔdiu pɛɛrɪ o pa Baŋa-We. Oó kwe varum wɔm lara kam di o nyɔɔnɪ seeni nwana yam, o zɛŋɪ-tɪ wɛɛnɪ sɪ tɪ taa yɪ pɛɛrɪ tɪ pa Baŋa-We. ³¹ Kaanum tu wɔm maa wó zwe varum wɔm lara kam kaanum bimbim dum baŋa nɪ o pa We, sɪ kv na yɪ varum wɔm nyɔɔnɪ dum, di yɪ Arɔn di o biə bam nyum mu. ³² Abam na kɪ yazurə pɛɛrɪ kaanum maama, sɪ á kwe varum wɔm jazum cwe dum á pa kaanum tu wɔm sɪ di taa yɪ o nyum. ³³ Kv yɪ kaanum tu wɔlɔ na kwe varum wɔm lara di o jana bam o ma o kɪ yazurə kaanum dum tun mu wó jɔŋi-di. ³⁴ Kv na yɪ yazurə pɛɛrɪ kaanum dilɔ Yisrayelɪ tiinə bam na yɔni ba kɪ tun, amɔ Baŋa-We mu jɔŋi varum wɔm nyɔɔnɪ dum, di o jazum cwe dum mu ba tee nɪ a daari a kwe-ya a pa Arɔn dwi dum kaanum tiinə bam. Amɔ nɪ dum kɔntɔ wó taa wɔra mu maŋa maama.»

³⁵ Baŋa-We wɔdiu pɛɛra yam wɔnɪ pɔpɔwara kam kɔntɔ mu pɔɔrɪ ka pa Arɔn di o biə bam, kv zɪgɪ de dum ba na tiŋɪ-ba sɪ ba ji Baŋa-We kaanum tiinə tun. ³⁶ Kv maa yɪ de dilɔ nɪ ba na logɪ nugə ba yum nɪ sɪ ba ji We kaanum tiinə tun, mu Baŋa-We pɛ Yisrayelɪ tiinə bam nɪ sɪ ba taa jaantɪ pɛɛra yam kɔntɔ ba tui ba pa ba di ba dwi dum. Dɪ nan kɪ sɪ nɪ dum kɔntɔ taa wɔra wuu mu.

³⁷ Cullu tum kɔntɔ mu wɔra kaanum dwi dwi ŋwaani. Kv maa yɪ zweem pɛɛrɪ kaanum dum, di wɔdiu pɛɛrɪ kaanum dum, di lwarum saarum kaanum dum, di lwarum junɪ kaanum dum, di kaanum tiinə tiŋim kaanum dum, didaantɪ yazurə pɛɛrɪ kaanum dum. ³⁸ Baŋa-We deen na kwe niə yantɔ Dɪ pa Moyisi sɪ Yisrayelɪ tiinə bam

taa tɔgɪ-ya ba ma kwe ba pɛɛra yam ba kɪ kaanum ba pa-Dɪ tun, di ba deen wɔ Sinayi Piu kum tɛŋɛ nɪ mu kagva kam yuu nɪ.

We kaanum tiinə kweem taanɪ

Nuŋim 29:1-37

8 Baŋa-We daa ta ma ta Moyisi Dɪ wɪ: ²⁻³ «Pa Arɔn di o bu-baara bam ba ba jeeri jero-vwe dum manco-pɔna nɪ dum nɪ. Nan ta ja ba kaanum gwar-laaru tum, di We swɛlim nugə kam, di tɪtɔgɔ kulɔ na jɪgɪ dɪpwa yalɔ na ba jɪgɪ dabɪli ya wɔnɪ tun n wɛli da n ja n ba. Kwe lwarum saarum kaanum na-bia kam, di pi-be sule sum n ja n ba. Nan ta di Yisrayelɪ kɔ-fɔrɔ kum maama sɪ ba di da ba jeeri dáantɪ.»

⁴ Moyisi ma sɔnɪ o kɪ kulɔ Baŋa-We na tagɪ tun, pa Yisrayelɪ tiinə bam jeeri jero-vwe dum nɪ nɪ. ⁵ O ma ta di nɔn-kɔgɔ kum o wɪ: «Baŋa-We na pɛ ni dilɔ sɪ di kɪ tun mu tintɔ.»

⁶ Moyisi ma pa Arɔn di o biə bam nuŋɪ ba zɪgɪ, yɪ o daari o pa ba swe ba yɪra ba kwe ba tɪtɪ We ŋwaani. ⁷ O laan ma kwe kaanum gwar-dɪdɔrɔ kum o zɔ Arɔn. O ma kwe garyi kam o vɔ Arɔn tɛŋɛ nɪ, yɪ o daari o pa o zɔ gwar-bwɛrə kam. O ma kwe gwar-wugɔ kum o zɔ-o yɪ o ta kwe kv tɛŋɛ garyi kam o vɔ o kɪ da. ⁸ O ta ma kwe nyɔɔnɪ gwar-pali dum o zɔ-o yɪ o daari o kɪ Yurim di Tumim kandwa yam di gwar-feela wɔnɪ. ⁹ O deen ta kwe yuu garyi dum mu o ba o yuu nɪ. O ma daari o kwe sɛbu-sɪŋa wo-pɪlɔgɔ kulɔ na brɪ nɪ kaanum tu wɔm yɪ We nyum tun o le garyi kam o tri dum seeni, sɪ kv tɔgɪ nɪ dilɔ Baŋa-We ya na pɛ Moyisi sɪ o kɪ tun.

¹⁰ Moyisi deen ma kwe We swɛlim nugə kam o lo o yagɪ We jero-vwe dum maama di wɛɛnu tulɔ maama na wɔ di wɔnɪ tun yɪra nɪ, sɪ tɪ taa yɪ tɪ yɪra Baŋa-We ŋwaani. ¹¹ O ta ma kwe nugə kam o miisi kaanum bimbim dum yɪra nɪ kuni birpɛ, yɪ o daari o miisi ka yɪra zila yam, di canna war-zɔŋa kam dɪdaantɪ ka na zɪgɪ wɔŋo kulɔ baŋa nɪ tun, sɪ tɪ maama taa yɪ tɪ yɪra Baŋa-We ŋwaani. ¹² Kv ta na yɪ Arɔn, Moyisi deen logɪ We swɛlim nugə kam wɔntɔ yuu nɪ mu o tiŋ-o We kaanum tɪtɔŋa ŋwaani, sɪ o di taa yɪ We nyum. ¹³ Moyisi laan ma pa Arɔn biə bam di nuŋɪ ba zɪgɪ o yigɛ nɪ. O ma kwe kaanum gwar-dɪdɔwaaɔ o zɔ ba maama. O ma vɔ vɔvɔwɪ ba tee nɪ yɪ o daari o kwe ba yipwi o pu ba yum nɪ. O deen kɪ Baŋa-We ya na brɪ-o sɪ o kɪ te tun mu.

¹⁴ Moyisi ma ja na-bia kam ba na wó kwe ba kɪ lwarum saarum kaanum dum tun o ja o nuŋɪ. Arɔn di o biə bam di ma daŋɪ ba jian ka yuu nɪ. ¹⁵ Moyisi ma goni ka ban. O ma lwəri ka jana bam badonnə o daari o ma o nva o laŋɪ-ba o ma o taagɪ kaanum bimbim dum ka nyɪa yana yam seeni sɪ o kwe-ka We ŋwaani.

O laan ma lo jana balu na daari tun kaanum bimbim dum tɔnɔ ni. O na ki te maama tun pe kaanum bimbim dum yi lanyirani fasi mu, pa ka maɗi di lwarum saarum tutuɗa. ¹⁶Moyisi ta ma lɔɔni na-bia kam lara kalu na mæli ka wu-zila yam yira ni tun, o wæli di ka cwe dum kuri seeni dum, di ka tapwal-biə bam di lara kalu na mæli da tun maama. O deen ma zwe ti maama kaanum bimbim dum baɗa ni. ¹⁷Ku na yi na-bia kam tɔnɔ kum, di ka nwana yam, di ka wu-zila yalu na daari tun, o jaani-ba o nuɗi dāa ni mu, yi o zwe-ti si ku tɔgi ni dilu Baɗa-We ya na pe-o si o ki tun.

¹⁸Moyisi ta ma ja pi-bia kalu ba na wó ma ba ki zweem peeri kaanum dum tun o nuɗi o zigɗi. Arɔn di o bu-baara bam di ma kwe ba jian ba daɗi ka yuu ni. ¹⁹O laan ma goni ka ban. Moyisi ma lwəri ka jana bam o miisi miisi kaanum bimbim dum sen suna sum maama ni. ²⁰O ta ma goni piə kam nwana yam yira mugə-mugə. O laan ma kwe ka nwana yam, di ka yuu kum, di ka lara kam o zwe. ²¹O ma zari ka wu-zila yam di ka ne sum yigə si o laan zwe ti maama kulə kaanum bimbim dum baɗa ni si ku tɔgi ni dilu Baɗa-We ya na pe-o si o ki te tun. Zweem kaanum dum kuntu maa yi wudiu peeri di pa Baɗa-We. Di lwəm maa ywəmmə di pa-DL.

²²Moyisi daa ma ja pi-bia kadoɗ kam na wura kaanum tiinə kweem ɗwaani tun o ja o nuɗi. Arɔn di o biə bam di ma kwe ba jian ba daɗi ka yuu ni. ²³O ma goni ka ban. Moyisi ma daari o lwəri ka jana bam badonnə o taɗi Arɔn jazum zwe dum ni, di o jazum nu-kwu kum, didaani o jazum namimbu-kwu kum. ²⁴Moyisi ta ma pa Arɔn biə bam nuɗi yi o kwe piə kam jana o taɗi ba didva didva jazum zwa yam, di ba jazum nu-kwuru tum, ku wæli di ba jazum namimbi-kwuru tum. O laan ma daari o kwe jana balu na daari tun o miisi miisi o yagi kaanum bimbim dum sen suna sum ni. ²⁵Moyisi ma lɔɔni piə kam lara kam maama, di ka nabili-bogo kum, di lara kalu na mæli o wu-zila yam yira ni tun, o ta wæli cwe dum kuri seeni didaani tapwal-biə bale bam di lara kalu na mæli da tun. O deen ta kwe ka jazum cwe dum mu o wæli da. ²⁶O laan ma kwe tutuɗo kum di ku dipwa yalu na ba jigi dabilɗi ya wuni tun na yi Baɗa-We nyum tun o li dipwa dwiə yatɔ yam wuni didva didva, yi dabilɗi təri ya wuni. O laan ma kwe ya maama o daɗi lara kam di piə kam jazum cwe dum baɗa ni. ²⁷O ma kwe wəənu tum kuntu maama o ki Arɔn di o biə bam jian yam ni si ba zəɗi-ti weeni si ti taa yi peeri ti pa Baɗa-We. ²⁸Kuntu kwaga ni mu Moyisi joni-ti ba juna ni o daari o daɗi-ti zweem kaanum varum wulu na wu kaanum bimbim dum baɗa ni tun o zwe, si ku taa yi kaanum tiinə kweem kaanum. Kaanum dum kuntu yi wudiu peeri mu ku pa Baɗa-We. Di lwəm maa ywəmmə di pa-DL. ²⁹Moyisi laan ma kwe pi-bia kam nyɔɔni dum o zəɗi weeni si di taa yi peeri di pa Baɗa-We. Wuntu titi pupwara mu kuntu

o na jigi cwəɗə si o li-ka kaanum tiinə kweem pi-bia kam wuni, ni Baɗa-We ya na pe-o ni si o ki te tun.

³⁰Kuntu na ti tun, mu Moyisi kwe We swəlim nugə kam didaani jana balu na wu kaanum bimbim dum baɗa ni tun badonnə o miisi Arɔn di o gwaaru tum yira ni. O ta ma miisi-ti Arɔn biə bam di ba di gwaaru tum yira ni. Kəm dum kuntu deen pe Arɔn di o biə bam didaani ba gwaaru tum maama yi ti yira mu Baɗa-We ɗwaani.

³¹Moyisi laan ma ta Arɔn di o bu-baara bam o wu: «Kwe-na kaanum dum nwana yalu na daari tun á vu á saɗi jero-vwe dum ni ni, si á maɗi dāani á di-ya di dipwa yalu amu na li tutuɗo kum wuni tun, nuneeni We na pe ni ni: Arɔn di o biə bam jigi cwəɗə si ba di-ya te tun. ³²Ku na yi nwana yalu di dipwa yalu á na wó di á daari tun, si á zwe-ti. ³³Nan maɗi-na jero-vwe dum ni ni da yarpe, si culu kulɗu na yi abam kweem ɗwaani tun na ti, si á nuɗi pooni. ³⁴Baɗa-We deen pe ni ni dí ki tuntu mu si dí wani dí li abam lwarum dum DL yigə ni. ³⁵Abam maɗi si á maɗi jero-vwe dum ni ni da yarpe, wia di titi maama, ku na yi We ni dum tun ɗwaani. Wulu nan na vun yi o nuɗi pooni, ku tu maɗi si o ti mu. Mu ni dilu Baɗa-We na pe amu tun.»

³⁶Arɔn di o bu-baara bam di deen ma ki kulɗu maama Baɗa-We na pe Moyisi ni si ba ki tun.

We kaanum tiinə puli ba tutuɗa

9 Da nana de dum ni yi ba ki kaanum tiinə kweem culu kum ba ti tun, mu Moyisi bəɗi Arɔn, di o bu-baara bam, di Yisrayeli nakwa bam si ba jeeri. ²O ma ta Arɔn o wu: «Beeri na-bala na ba jigi geeri ka yira ni tun si n ma n ki lwarum saarum kaanum n pa Baɗa-We, si n daari n beeri pi-bala na ba jigi geeri tun di si n ma n ki zweem peeri kaanum n pa-DL. ³Nan ta di Yisrayeli tiinə bam si ba beeri bu-bala lwarum saarum kaanum ɗwaani. Ba ta maa wó beeri na-bala na yi buni, di pi-bala na yi buni tun mu si ba ma ba ki zweem peeri kaanum. Ti nan ba maɗi si geeri taa wu ti yira ni. ⁴Ba ta wó beeri na-bia, di pi-bia mu si ba ma ba ki yazurə peeri kaanum ba pa Baɗa-We. Ba ta wó ja muni peeri dilu nugə na viiri di wuni tun si ba ma ba ki kaanum. Beɗwaani, Baɗa-We zum wó ba DL vuri DL titi ba titari ni.»

⁵Ba ma suni ba ja kulɗu maama Moyisi na pe-ba ni si ba ja ba ba tun ba jeeri We jero-vwe dum manco-puna yam ni. Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ kum maama di ma fufɔ ba yi je sum si ba zuli Baɗa-We. ⁶Moyisi deen ma ta di ba o wu: «Tuntu maama tɔgi ni dilu Baɗa-We na pe abam si á ki tun, si DL laan ba DL vuri DL titi di DL paari-zulə yam abam yigə ni.»

⁷O ma daari o ta Arɔn o wu: «Fufɔ n yi kaanum bimbim dum si n ki lwarum saarum kaanum dum, di zweem peeri kaanum dum, si n tɔgi tuntu baɗa n ma

n li nmu tuti lwarum dɔdaanti nɔɔna bam lwarum We yigə ni. Ta kwe Yisrayeli tiinə vara bam n ma n ki kaanum ba ɲwaanɩ, si n li ba lwarum We yigə ni, nuneenti Baɲa-We na pe ni si n ki te tun.»

⁸ Arɔn ma sunɩ o yi kaanum bimbim dum yi o kwe na-bia kalɩ na wura o tuti lwarum saarum ɲwaanɩ tun o goni ka ban. ⁹ O biə bam ma ja ka jana ba yi o te ba pa-o, yi o kwe o nɔa o laɲi jana bam. O laan ma kwe-ba o taagi kaanum bimbim dum nya yam, yi o daari o lo balɩ na daari tun kaanum bimbim dum tɔɲɔ ni. ¹⁰ O ma li na-bia kam lara kam, di ka tapwal-biə bam, di cwe dum kuri seeni dum maama o kwe-ti o zwe kaanum bimbim dum baɲa ni, nuneenti Baɲa-We na pe Moyisi ni si ba ki te tun. ¹¹ Ku nan na yi varum wum nwana yam, di o tɔnɔ kum, o jaanti-ba mu o nuɲi ba tigusim jɔgə kam o vu dāa o zwe.

¹² Ku kwaga ni, Arɔn ma kwe varum wɔɔɩ na wura zweem peeri kaanum ɲwaanɩ tun o goni o ban. O biə bam ma ja ka jana bam ba vu ba pa-o. O di ma kwe-ba o miisi miisi o yagi kaanum bimbim dum sen suna sum ni. ¹³ Ba ma kwe varum wum nwana yam yira yira ba ja vu ba pa-o, di o yuu kum di. O ma zwe ti maama kaanum bimbim dum baɲa ni. ¹⁴ O ta ma zari varum wum wɔ-zila yam, di o ne sum, yi o laan kwe ti maama o daɲi zweem peeri dum baɲa ni o zwe o pa We.

¹⁵ Arɔn deen ta ki kaanum nɔɔna bam maama ɲwaanɩ. O ma kwe bu-bala kalɩ na wura ba lwarum saarum ɲwaanɩ tun o goni ka ban, yi o ki kaanum o pa We si o saari ba lwarum, nuneenti o na ki te dɔdaanti o tuti nyum dum tun.

¹⁶ O laan ma kwe zweem peeri dum o ki kaanum si ku maɲi di di cwəɲə kam na yi te tun. ¹⁷ O deen ta ma kwe wɔdiu peeri dum di o wəli da. O ma zwe muni ja-guli-yi di wɔni o kwe o wəli de maama ba na ki zweem peeri dilɩ tituti tun wɔni, yi o zwe-ti kaanum bimbim dum baɲa ni.

¹⁸ O ta ma kwe na-bia kam di pi-bala kam na wura si si ki yazurə peeri kaanum nɔɔna bam ɲwaanɩ tun o goni si ban. O biə bam ma ja vara bam jana ba vu ba pa-o. O di ma kwe-ba o miisi miisi o yagi kaanum bimbim dum sen suna sum ni. ¹⁹ Ba laan ma tigi lara kalɩ maama na wɩ na-bala kam di pi-bala kam yira ni tun. Ku maa yi vara bam nabili-boru tum, di lara kalɩ na mæli ba wɩ-zila yam yira ni tun, di ba tapwal-biə bam, di ba cwə yam kuri seeni mu. ²⁰ Tuntu maama mu ba deen kwe ba daɲi vara bam nyɔɔna baɲa ni, yi Arɔn kwe lara kam o zwe kaanum bimbim dum baɲa ni. ²¹ Ku daari vara bam nyɔɔna yam, di ba jazum cwə yam, Arɔn deen zəɲi-ti weenti mu, si ti ta yi peeri ti pai Baɲa-We. Ku nan ki nuneenti Moyisi na pe-ba ni si ba ki te tun mu.

²² Arɔn deen na ki kaanum dum dwi maama o ti tun, o ma zəɲi o juan o jeeri Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum yi o ki

ba yu-yoɲo. O laan ma zigi kaanum bimbim dum tɔɲɔ ni o joori o tu tuga.

²³ Moyisi dɔdaanti Arɔn ma zu jero-vwe dum wɔni. Ba daa na nuɲi tun, mu ba buri ba sɔɔli We ba pa nɔɔna bam. Baɲa-We ma vuri DL paari-zulə yam nɔɔna bam maama yigə ni. ²⁴ Min-vugv ma da ku nuɲi Baɲa-We tee ni ku cu ku di zweem peeri dum, dɔdaanti lara kam maama na wɩ kaanum bimbim dum baɲa ni tun kulə! Nɔɔna bam maama na ne kuntu tun, mu ba kaasi di kwər-dia yi ba daari ba vin ba yibiyə tuga ni ba zuli We.

Nadabi dɔdaanti Abiyu na tigi te tun

10 Arɔn biə bale Nadabi dɔdaanti Abiyu deen ma kwe ba mim zuɲ-tanle sum, yi ba didua didua ki mim o zuɲa kam wɔni o daari o wəli wəɔnu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun da. Ba laan ma zu Baɲa-We yigə ni, si ba zwe-ti ba zuli-DL, yi ba kaanum dum kuntu nan ya wɩ de cwəɲə, beɲwaanɩ Baɲa-We wɩ pe ni si ba zwe min-yɔɔ kuntu doɲ. ² Min-vugv ma da ku nuɲi Baɲa-We tee ni ku cu nɔɔna bale bam baɲa ni ku di-ba pa ba ti Baɲa-We yigə ni. ³ Moyisi ma ta Arɔn o wɩ: «Ku yi tuntu ɲwaanɩ mu Baɲa-We ɲɔɔni DL bri dɩbam yi DL wɩ:

«Balɩ na twe amu te si ba tuɲi ba pa-ni tun
maɲi si ba lwarɩ ni amu yi lanyiranti fasti mu.
Amu nɔɔna bam maama di maa maɲi
si ba pa-ni zulə.»»

Arɔn na ni kuntu tun, mu o maɲi da cumm.

⁴ Moyisi deen ma tuɲi o bəɲi Mikayeli di Elizafan si ba ba. Bantu deen yi Arɔn ko nyaanti Uziyeli biə mu. Moyisi ma ta di ba o wɩ: «Ba-na á zuɲi á curru tum á ja á nuɲi jero-vwe dum ni ni. Ja-ba á nuɲi á vu dāa dāa tigusim jɔgə kam ni.» ⁵ Ba ma sunɩ ba ki te Moyisi na tagi tun. Ba ma ja twa bam ba gwaaru tum seeni ba nuɲi dāa dāa.

⁶ Moyisi ta ma ta Arɔn dɔdaanti o biə bale balɩ na daari tun, Eleyazaari di Itamari, o wɩ: «Yi vugimi á yuuywe, nan yi kaari-na á gwaaru di á wɩru na cɔɲi te maama tun di. Abam na ki kuntu, á di wó ti mu. Baɲa-We banɩ ta maa wó zaɲi Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum maama baɲa ni. Ku daari, á curru Yisrayeli dwi tiinə bam wó wanti ba keeri Nadabi di Abiyu lwi sum, di Baɲa-We na pe mim di-ba di cɔɲi tun. ⁷ Abam nan yi yagi-na jero-vwe dum ni ni si á nuɲi. Á na ki kuntu lele, á wó ti mu. Beɲwaanɩ, Baɲa-We swəlim nugə kam wɩ abam yuu ni mu, yi ka pɔɔri abam si á taá yi á yira We tituɲa ɲwaanɩ.» Ba deen ma se Moyisi ni dum.

⁸ Baɲa-We laan ma ta di Arɔn DL wɩ: ⁹ «Nmu dɔdaanti n biə bam na yəni á zu jero-vwe dum wɔni, ku dai si á nyɔ sana. Abam na ki kuntu, á wó ti mu. Amu ni duntu wó taa wura mu wuu ku pai abam di á dwi

dum. ¹⁰Dɪ maa maŋɪ sɪ á want á pɔɔrt wəənu tɪlv na yɪ tɪ yɪra amv ɲwaani tun, dɪ tɪlv na wura dɛ dɛ titɔŋa ɲwaani tun daani. Á ta maa wó pɔɔrt tɪlv na maŋɪ dɪ Wɛ cullu tum tun, dɪ tɪlv na jɪgɪ digɪru cullu tum seeni tun daani. ¹¹Kv yɪ abam titɔŋɪ mv sɪ á kwe a niə yalv a na tɔgɪ Moyisi baŋa a pa Yisɪrayɛlɪ tiinə bam tun, á brɪ ba maama.»

¹²Moyisi dɛɛn ma ta Arɔn dɪ o biə balv na daartɪ tun, Eleyazaartɪ dɪ Itamarɪ, o wɪ: «Kv na yɪ muni dilv ta na daartɪ Baŋa-Wɛ pɛera yam wɔnɪ tun, sɪ á kwe-dɪ á wɔ dɪpwa yalv dabulɪ na tɛri ya wɔnɪ tun. Á laan wó maŋɪ kaanum bimbim dum tɔŋə nɪ mv á di dɪpwa yam dáani, kv na yɔɔrt kv yɪ kv yɪra kv pa Wɛ tun ɲwaani. ¹³Maŋɪ-na je silv na yɪ lanyɪranɪ fastɪ tun nɪ á di-ku. Bɛŋwaani, Baŋa-Wɛ pɔɔrt-kv sɪ kv taa yɪ abam dɪ á biə bam pupwara mv o wɔdiu pɛera yam wɔnɪ. Mv ni dilv Dɪ na pɛ amv tun. ¹⁴Kv nan na yɪ varum wum nyɔɔntɪ dɪ o cwe dum ba na zəŋɪ wɛɛntɪ ba zuli Wɛ tun, abam dɪ á digə tiinə, baara dɪ kaana, mv jɪgɪ cwəŋə sɪ á di-tɪ jəgə kalv na kwe ka maŋɪ dɪ cullu tum tun nɪ. Wɛ pɔɔrt-tɪ Yisɪrayɛlɪ tiinə yazurə pɛera yam wɔnɪ sɪ tɪ taa yɪ abam dɪ á biə bam nyum mv. ¹⁵Yisɪrayɛlɪ tiinə bam maŋɪ sɪ ba kwe varum cwe dum dɪ o nyɔɔntɪ dum ba wəli dɪ o lara kam ba zəŋɪ-tɪ wɛɛntɪ sɪ tɪ taa yɪ wɔdiu pɛertɪ tɪ pat Baŋa-Wɛ. Varum wum nyɔɔntɪ dum dɪ o cwe dum yɪ abam dɪ á biə bam nyum mv. Baŋa-Wɛ ni dum kuntu wó taa wura maŋa maama mv.»

¹⁶Moyisi dɛɛn ma bwe lwarum saarum pɛertɪ buŋv kum bwia. O ma maantɪ nɪ ba maŋɪ ba zwe kv maama. O bantɪ ma zaŋɪ dɪ Eleyazaartɪ didaantɪ Itamarɪ yɪ o bwe-ba o wɪ: ¹⁷«Bɛɛ mv kɪ yɪ abam wv maŋɪ jero-vwe dum nɪ á di varum wum nwana yam? Pɛertɪ dum kuntu tiinɪ dɪ yɪ lanyɪranɪ fastɪ mv. Baŋa-Wɛ kwe-dɪ Dɪ pa abam Yisɪrayɛlɪ tiinə bam lwarum saarum ɲwaani, sɪ á ma á kɪ kaanum á lɪ ba lwarum Dɪ yigə nɪ mv. ¹⁸Nii-na! Ba wv jaantɪ buŋv kum kuntu jana ba zv jero-vwe dum wɔnɪ. Kuntu ɲwaani, kv ya maŋɪ sɪ á di kv nwana yam jero-vwe dum nɪ mv, nunɛɛntɪ amv na pɛ ni sɪ á kɪ te tun.»

¹⁹Arɔn ma ləri Moyisi o wɪ: «Nan nii! Nɔɔna bam zum kwe ba lwarum saarum pɛertɪ dum dɪ ba zweem pɛertɪ dum mv ba kɪ kaanum ba pa Baŋa-Wɛ. Dɪ kuntu dɪ, amv dɪ nan nɛ lɛerv dɪntv doŋ. Kuntu tun, a ya na suntɪ a di lwarum saarum varum wum nwana yam zum, Baŋa-Wɛ yaá jɔŋɪ a kəm dum na?» ²⁰Moyisi na ni kuntu tun, o wv ma tv.

Wɔdiiru tɪlv na maŋɪ dɪ dim dɪ tɪlv na wv maŋɪ tun

Gulə Tɔnɔ 14:3-21

11 Baŋa-Wɛ dɛɛn ma ta Moyisi dɪ Arɔn Dɪ wɪ: ²«Ta-na dɪ Yisɪrayɛlɪ tiinə bam nɪ: Vara balv na kaagɪ ba ve tɪga baŋa nɪ tun wɔnɪ, abam jɪgɪ cwəŋə sɪ á di vara bantu dwi mv:

³Á wai á di varum wulv maama napɔɔna na loŋɪ bile yɪ ba yəni ba dɔntɪ gaa ba guli ba joori ba dɔntɪ tun.

⁴⁻⁶Vara badonnə nan dɔntɪ gaa ba guli ba joori ba dɔna, yɪ ba napɔɔna laan wv loŋɪ bile. Kv dai sɪ abam di-ba. Yogondə, dɪ pa-nyaani, dɪ zoonə yɪ kuntu doŋ mv. Vara bam kuntu wv maŋɪ dɪ cullu tum. ⁷Tɛrə dɪ nan wv maŋɪ sɪ á di-ba. Ba napɔɔna loŋɪ bile cɪga cɪga, yɪ ya laan ba dɔntɪ gaa ya gulə ya joori ya dɔna. ⁸Vara bam kuntu maama dwi dai sɪ á dɔntɪ ba nwana. Ba na tɪga, brɪ á yɪ dwe-ya. Ba wv maŋɪ dɪ cullu tum abam tee nɪ.

⁹Kv na yɪ wəənu tɪlv na wv nanurv tum wɔnɪ, naa bwi sim wɔnɪ tun, kale yalv maama na jɪgɪ nabili-pulwarv, yɪ pɔrv ta kwəli tɪ yɪra tun, á jɪgɪ cwəŋə sɪ á di-ya. ¹⁰Kv daartɪ kv na yɪ wəənu tɪlv maama na zɔvrtɪ na wɔnɪ yɪ tɪ ba jɪgɪ nabili-pulwarv didaantɪ pɔrv tɪ yɪra nɪ tun, tɪ na maŋɪ tɪ yɪ kale naa wo-kurrv mv, wəənu tuntv dwi yɪ wo-zɔɔna mv tɪ pat abam. ¹¹Kuntu ɲwaani, abam dai sɪ á di-tɪ, nan yɪ dwe-na tɪ wo-tɪgɪru dɪ. ¹²Woŋo kulv maama na zɔvrtɪ na wɔnɪ tun na ba jɪgɪ nabili-pulwarv didaantɪ pɔrv, kv yɪ wo-zɔɔntɪ mv abam tee nɪ.

¹³Kv ta na yɪ zunə, á wó culi ba dwia yantv mv. Ba dai sɪ á di-ba, ba na yɪ wo-zɔɔna tun ɲwaani.

Maarv, dɪ duurə dwi maama, ¹⁴dɪ ciləciiru, dɪ kalwəənu dwi maama, ¹⁵dɪ bacangaarv dwi maama, ¹⁶⁻¹⁸dɪ kukwəəru dwi maama, dɪ lɪnlani, dɪ nunv zunə, dɪ kawuli dwi maama, dɪ bugə-ceeni, dɪ nakulakwarv, ¹⁹dɪ bugə ni zunə, dɪ tintəli dwi maama, dɪ pɛbiə, didaantɪ jɪnjwaanv.

²⁰Wo-kurrv tɪlv na jɪgɪ vwana yɪ tɪ kaagɪ tɪ ve tɪga nɪ tun wó taa yɪ wo-zɔɔna abam tee nɪ. ²¹Á nan jɪgɪ cwəŋə sɪ á di wo-kurrv tum kuntu dwia yalv nɛ sim na pat tɪ faŋɪ dɪ cwi tɪga nɪ tun. ²²Tɪ maa yɪ kayɪrɪ, dɪ manjwəəlu, dɪ carɪ-bumbɔrɪ, dɪ wo-kurrv tuntv dwi. Tuntu maama maŋɪ sɪ á di-tɪ. ²³Sɪ kv na daartɪ wo-kurrv tɪlv na jɪgɪ vwana yɪ tɪ ta kaagɪ tɪ tuuri tɪga nɪ tun, tɪ yɪ wo-zɔɔna mv tɪ pat abam.

11:1-23 Dɪ bá want dɪ lwarɪ vara, dɪ zunə, dɪ wo-kurrv yɪra yam maama cɪga cɪga, ba na yɪ faŋa faŋa nyuna tun ɲwaani.

10:14 Cullu 7:33-34

Wo-zɔɔna cullu tum

²⁴ Wænu tum kuntv maama na tɔga, ti yira yam wó lonji wulv maama na dwe-ya, pa kv tu taa jɔgi digiru We cullu tum seeni si kv yi didaan-ni maɲa. ²⁵ Wulv na kwe ti wo-tɔkv, kv tu maɲi si o zari o gwaaru mv, si didaan-ni maɲa na yiə, si o laan kwe o titi di cullu tum.

²⁶ Vari-dwi dilv maama na wv lɔgi di napɔɔna yam titari ni bile cɔga cɔga tun, naa dwi dilv na ba guli gaa o joori o dɔni o liri tun wv maɲi di cullu tum. Wulv maa na dwe wo-tɔkv kuntv dwi, kv tu di jɔgi digiru We cullu tum seeni mv. ²⁷ Vara balv maama na ve ne suna baɲa ni yi ba mai jataala mv ba veə tun wv maɲi di We cullu tum. Wulv maa na dwe ba wo-tɔguru, kv tu di wó taa jɔgi digiru cullu tum seeni mv si kv yi didaan-ni maɲa. ²⁸ Wulv maama na zɔɲi vara bam kuntv wo-tɔkv, kv tu maɲi si o zari o gwaaru mv si didaan-ni maɲa na yiə, si o laan kwe o titi di cullu tum, vara bam kuntv na yi wo-digiru ti pai abam tun ɲwaani.

²⁹ Kv nan na yi tɔga wo-vælu, ti dwiə yantv mv yi wo-digiru ti pai abam:

Twaaru, di baywə, di titwə, di balwəru dwi maama, ³⁰ di kacilacuru, di kweeru, di bale, di bwɪ: di puswælu, di manlɛ.

³¹ Tɔga wo-vælu maama wɔni, wænu tum kuntv yi wo-digiru ti pai abam. Ti dwi na tɔga yi nɔɔnv wulv na dwe-kv, kv tu di wó taa jɔgi digiru We cullu tum seeni si kv yi didaan-ni maɲa. ³² Wænu tum kuntv nan na tɔga yi ti tv woɲo kulv maama baɲa ni, kv di wó taa jɔgi digiru mv. Kv na yi daa mv ba mɛ ba ki-kv, naa gɔrɔ, naa tankɔlɔ, naa gwar-zɔnzwara di, ba nan na jɔgi-kv ba tɔɲi titɔɲi dilv tun maama di, ba maɲi si ba miisi-kv na wɔni mv, si didaan-ni maɲa na yiə, si kv laan kwe di cullu tum. ³³ Wo-digiru tum kuntv didva na tɔga yi kv tv kɔɔrv wɔni, woɲo kulv maama na wv kɔɔrv wum wɔni tun di wó taa jɔgi digiru. Ba maɲi si ba lɔ kɔɔrv wum mv. ³⁴ Na na zɔgi kɔɔrv wum kuntv ni yi ba lo ba dwe wɔdiu kulv ya na maɲi si ba di-kv tun, kv di daa bá maɲi si ba di-kv. Wo-nyɔɔrv tilv maama na wv kɔɔrv wum kuntv wɔni tun di nan jɔgi digiru We cullu tum seeni mv. ³⁵ Wo-digiru tum na tɔga yi ti tv ti dwe woɲo kulv maama, kv di taa jɔgi digiru mv. Kv na yi kurə, naa kambia mv ti dwe, abam maɲi si á cɔgi kurə yam, naa kambia kam mv. ³⁶ Kv nan na yi buli-yi, naa goɲo kulv ba na kvgi si nɔɔna taa ve ba mɔɔni na kv wɔni tun, yi wo-tɔkv kum na tv je sum kuntv wɔni, si bá taa jɔgi digiru. Si wulv nan na liiri wo-tɔkv kum, kv tu mv wó taa jɔgi digiru We cullu tum seeni. ³⁷ Wo-digiru tum kuntv na tɔga yi ti tv wo-dwə balv abam na lagi á du tun wɔni, wo-dwə bam ta bá taa jɔgi digiru. ³⁸ Si wo-dwə bam na wv na wɔni ba

bugi mv, yi wo-tɔkv kum na tv ba wɔni, wo-dwə bam wó taa jɔgi digiru ti pai abam.

³⁹ Varum wulv na maɲi di dim tun na tɔga yi wulv dwe-o, kv tu wó taa jɔgi digiru We cullu tum seeni mv si kv yi didaan-ni maɲa. ⁴⁰ Wulv na di varum wum kuntv nwana yadonnə, kv tu wó zari o gwaaru mv, si didaan-ni maɲa na yiə, si o laan kwe o titi di cullu tum. Wulv di na kwe varum wum, o di wó zari o gwaaru mv, si didaan-ni maɲa na yiə, si o di laan kwe o titi di cullu tum.

⁴¹ Kv nan na yi tɔga wo-vælu, ti maama yi wo-zɔɔna mv. Kv culə si á di-ti. ⁴² Tintv na tuurə, naa ti na ve ne suna baɲa ni, naa ti na jɔgi ne zanzan mv ti veə di, kv culə si á di-ti. Ti yi wo-zɔɔna mv. ⁴³ Nan yi cɔgi-na á titi di-ti, si á tɔgi ti ɲwaani á ji wo-digiru. ⁴⁴ Amv mv yi abam Tu Baɲa-We dum. Pɔɔri-na á titi di wo-digiru maama, si á taá yi wv-poɲo tiinə. Beɲwaani, amv titi yi wv-poɲo tu mv. Nan yi cɔgi-na á titi di tɔga wo-vælu, naa wo-kurru tilv na kaagi ti ve tɔga kam baɲa ni tun. ⁴⁵ Amv mv yi Baɲa-We dum. A deen jaani abam a nuɲi Ezipi ni si a taa yi abam Tu We dum mv. Nan taá yi-na wv-poɲo tiinə, amv titi na yi wv-poɲo tu tun ɲwaani.»

⁴⁶ We niə yantv wura si abam taá ye vara, di zunə, di wænu tilv na zɔvri na wɔni tun, di tɔga wo-vælu ni ni mv. ⁴⁷ Abam maa wó da ya baɲa si á wani á pɔɔri kulv na jɔgi digiru We cullu tum seeni yi kv wv maɲi di dim tun, didaani kulv na maɲi di cullu tum yi á jɔgi cwəɲə si á di-kv tun.

Ka-sɔɲɔ na wó kwe o titi te tun

12 Baɲa-We daa ma ta di Moyisi Di wɪ: ² «Ta di Yisrayelɪ tiinə bam ni: Kaani na jaani pugə yi o lv bəkərə, o jɔgi digiru We cullu tum seeni si kv yi da yarpe mv. Kv ta nyi di o na yəni o yi te o cana zarum maɲa ni tun mv. ³ Da nana de dum ni, si o pa ba goni o bu wum pəni. ⁴ Kaani wum ta wó pɔni si da fiintə-yatə mv ke, si o laan kwe o jana pwərim digiru tum o ti. Da yam kuntv ni o digiru kweem maɲa kam ta na wv ti, kv dai si o dwe woɲo kulv na yi lanyirant fasi tun, naa si o zv We jero-vwe dum ni.

⁵ Kaani wum nan na lvgi bisankana, oó taa jɔgi digiru si kv yi da fugə-yana mv, ni o na yəni o yi te o cana zarum maɲa ni tun. O ta wó pɔni si da fusrdu-yardu mv ke, si o laan kwe di o jana-pwərim digiru tum.

⁶ Kv na yi bəkərə mv, naa bisankana mv o lɔga, yi o digiru kweem maɲa kam na ti, si o ja pəlvu wulv na yi bini tun o vu jero-vwe dum manco-puna ni ni o kwe-o o pa kaanum tu wum, si o ma o ki zweem peeri kaanum o pa We. Kaani wum ta wó ja kunkwəɲə naa kunkwən-pulə o vu o pa-o si o ma o ki lwarum saarum kaanum. ⁷ Kaanum tu wum laan wó kwe-ti o ki kaanum

o pa Baŋa-We si Dl li kaanti wum digiru tum We yigə ni. Kuntu na kia, kaanti wum laan wó ba o kwe di o jana-pwərim digiru tum.

Kaanti lura kwaga ni, si ba turji ba təgti We ni dum kuntu, ni ku na yi bəkərə naa bərankana mu o luga. ⁸Kaanti nan na warti piə si o yi, si o ja kunkwənə bale naa kunkwən-puli sle o vu o pa kaanum tu wum, si o kwe ba didba o ma o ki zweem pəeri kaanum dum, si kadoŋ kam o ma o ki lwarum saarum kaanum dum. Kaanum tu wum wó ki kuntu si o li kaanti wum digiru tum We yigə ni. Kaanti wum laan wó ba o kwe mu di o digiru tum.»

Yura yawuru taanti

13 Baŋa-We deen ta ma ta Moyisi didaanti Arən Dl wi: ²«Wulu na maanti ni wo-zwannu zanti o yura ni, naa o yura yam na ki kurisə kurisə, naa ya-tura mu jig-o, yi ku na jigi yawi-ćeə kulə na loŋi nəəna tun, si ba ja ku tu ba vu Arən naa o dwi tu na yi kaanum tu tun te. ³Kaanum tu wum maa wó nii ku tu ŋwanti dum zii. Kuru tlu na wu di je sum ni ni tun na puri, yi je sum na nyi si pəni goŋo si dwəni o yura yam me na gilimi da tun, ku yi yawu kulə na loŋi nəəna tun mu. Kaanum tu wum na nii o na kuntu, oó pa ku nuŋi pooni ni ni ku tu wu maŋi di cullu tum kikiə. ⁴Ŋwanti dum nan na yi ŋwan-pwənə, yi je sum ba nyi si pəni goŋo si ku dwəni o yura yam me na gilimi-di tun, yi di ni kuru tum di na wu puri, kaanum tu wum wó pa ba pi ku tu mu dáa dáa o yuranti si ku yi da yarpe. ⁵Da yarpe de dum na yiə, kaanum tu wum wó joori o fəgti o nii nəənu wum yura maama mu zii. O na nii o na ni ŋəni dum wu ləni, yi di ta wu jagi o yura je sidonnə ni, o ta wó pa ba pi ku tu mu da yarpe ba wəli da. ⁶Da yarpe yam kuntu na ti, yi o na joori o nii ku tu pa o na ni ŋwanti dum wura di jeə mu si di wu jagi o yura yam ni, kaanum tu wum wó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu maŋi didaanti cullu tum kikiə, ŋwanti dum na dai yawi-ćeə tun ŋwaanti. Nəənu wum kuntu wó zari o gwaaru mu si o laan maŋi di cullu tum kikiə.

⁷Kaanum tu wum nan na pə ku nuŋi pooni ni o wi nəənu maŋi di cullu tum, yi ku kwaga seeni ku tu ŋwanti dum jagi o yura yam maama ni, o maŋi si o joori o vu kaanum tu wum te mu si o nii-o. ⁸Kaanum tu wum wó joori o fəgti o nii nəənu wum yura yam zii. O na maanti ni o ŋwanti dum suni di wura di jagi mu, oó pa ku nuŋi pooni ni o wi nəənu wum wu maŋi didaanti cullu tum. Ku yi yawi-ćeə kulə na loŋi nəəna tun mu jig-o.

⁹Wulu na jigi yawi-ćeə kulə na loŋi nəəna tun o yura yam ni, si ba ja ku tu ba vu kaanum tu te. ¹⁰Kaanum tu wum na maanti ni ku yi wo-zəŋə mu yi ku puri pa ku ni kuru tum di puri, yi mwana na wu ku wuni, ¹¹yawu

ku mu yi yawi-ćeə kulə dwi na ba jeə tun mu. Kaanum tu wum wó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu wu maŋi di cullu tum kikiə. Ku dai si ba pi-o ba ki dáa ni, ku na maŋi ku bri jaja ni o wu maŋi di cullu tum tun ŋwaanti.

¹²Nəənu wulu na jigi yawu o yura yam ni, yi ku na jagi ku yi o yura yam maama pa kaanum tu maanti ku na yi te, ku zigi o yuu ni ku tu o napra ni, ¹³kaanum tu wum mu wó fəgti o nii ku tu yura yam maama zii, yi yawu ku mu na suni ku kwəli ya maama, oó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu maŋi di cullu tum mu. Berjwaanti, o yura yam maama na puri, ku bri ni o maŋi di cullu tum mu. ¹⁴Ku tu yura yam nan na joori ya magi pooru pa mwana zu, ku bri ni o wu maŋi di cullu tum. ¹⁵Kaanum tu wum na fəgti o nii-o zii, yi o na nəənu pooru o yura ni di mwana, oó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu wu maŋi di cullu tum mu. Ku bri ni ku suni ku yi yawi-ćeə kulə na loŋi nəəna tun mu pa nəənu wum wu maŋi di cullu tum. ¹⁶O ŋwanti dum nan na je yi je sum puri, ku tu wó joori o vu kaanum tu wum te mu. ¹⁷Kaanum tu wum di wó joori o fəgti o nii-o zii. O na maanti ni je sum suni si puri, o laan wó pa ku nuŋi pooni ni o wi nəənu wum laan maŋi di cullu tum kikiə. Ciga tun, ku tu suni o kwe o maŋi di cullu tum mu.

¹⁸Nəənu na jigi ŋwan-pwənə o yura ni yi ka laan ba ka je, ¹⁹o ta na maanti ni je sum kuntu ni woŋo daa ŋuni mu yi ku puri, naa ku na suni, o maŋi si o ja o titi mu o vu kaanum tu te o bri-o. ²⁰Kaanum tu wum maa wó nii ku tu yura yam zii. Ŋwanti dum je sum na nyi si tiŋi goŋo si dwəni o yura yam me na gilimi da tun, yi kuru tlu na wu di je sum ni ni tun na puri, oó pa ku nuŋi pooni mu o wi nəənu wum wu maŋi di cullu tum kikiə. Ku bri ni ku yi yawi-ćeə mu na puli ŋwan-pwənə kam je sum ni. ²¹Kaanum tu wum nan na nii o na ni kuru tum wu puri, yi je sum di ba nyi si tiŋi goŋo, yi o ta na maanti ni ŋwanti dum wura di jeə, oó pi ku tu o yagi dáa dáa o yuranti mu da yarpe. ²²Wo-zəŋə ku mu na jagi ku tu yura yam ni, kaanum tu wum wó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu wu maŋi di cullu tum mu. Ku yi yawu kulə na loŋi nəəna tun mu. ²³Si wo-zəŋə ku mu nan na ba lənə yi ku wu jagi o yura yam ni, ku yi kaləŋə mu ŋwan-pwənə kam na ki ka daari tun. Kaanum tu wum wó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu maŋi di cullu tum kikiə.

²⁴Mim na di wulu yura yam yi je sum ya-nwana yam na puri naa ya na yi nasuŋ-pupwui, ²⁵si kaanum tu nii ku tu zii. Kuru tlu na wu ŋwanti dum ni ni tun na puri, yi je sum di na nyi si tiŋi goŋo, ku bri ni ku yi yawi-ćeə kulə na loŋi nəəna tun mu puli ŋwanti dum wuni kuntu. Kaanum tu wum wó pa ku nuŋi pooni ni o wi ku tu wu maŋi di cullu tum kikiə. ²⁶Ku daari, kaanum tu wum na nəəni kuru tlu na wura tun wu puri, yi je sum di ba nyi si tiŋi goŋo, yi o ta na maanti ni ŋwanti dum wura di jeə, oó pi ku tu mu dáa ni da yarpe. ²⁷Da yarpe de

dum na yiə, si kaanum tu wum joori o nii-o zii. O na maani ni yawu kum jagi ku tu yura yam ni, oó pa ku nuɗi pooni ni o wi o wu maɗi di cullu tum. Beɗwaani, ku suntu ku yi yawi-ceɗ kulɔ na loɗi nɔɔna tun mu jig-o. ²⁸ Yawu kum nan na wu jagi yi ɗwanɗi dum na lagi di je, ku bri ni ku yi kulu mu zaɗi zweem dum kwaga ni. Kaanum tu wum wó pa ku nuɗi pooni ni o wi ku tu maɗi di cullu tum. Beɗwaani, ku yi ɗwan-lɔɗɔ mu mim na zwe Ku daari tun.

²⁹ Baaru naa kaani wulu na jigɗi ɗwanɗi o yuu ni naa o titogo ni, ³⁰ kaanum tu mu wó fɔɗi o nii-di zii. O maa na maani ni ɗwanɗi dum nyi di tiɗi goɗo di dwani o yura yam me na gilimi da tun, yi kuru tulɔ na wura tun na yi ko-mimɗi yi ti ki nuneeni su-muni doɗi te, oó pa ku nuɗi pooni ni o wi ku tu wu maɗi di cullu tum kikiə. Yawu kum kuntu nyi di sankwen mu na jaani nɔɔnu yuu naa o titogo. Ku maa yi yawi-ceɗ na wai ku loɗi nɔɔna tun. ³¹ Kaanum tu wum nan na ne ni ɗwanɗi dum ba nyi di tiɗi goɗo, yi kuru-zwɔnnu di tɔri je sum ni, oó pi ku tu mu o ki dáa dáa o yirani da yarpe. ³² Da yarpe de dum na yiə, si kaanum tu wum daa nii ku tu ɗwana yam zii. O na ne ni ya wu jagi o yura yam ni, yi kuru tum ba jigɗi su-muni nyinyugu, yi je sum di maa ba nyi si tiɗi goɗo, ³³ oó pa ba ceeri ku tu yuu mu, si ba daari ba gigili ɗwanɗi dum je ba yagi. Kaanum tu wum ta wó pi ku tu dáa dáa mu o yirani da yarpe o wɔli da. ³⁴ Da yarpe yam kuntu na ke, kaanum tu wum daa wó fɔɗi o nii ɗwanɗi dum mu. Di ta na wu jagi o yura yam ni, yi je sum di ba muura, o laan wó pa ku nuɗi pooni ni o wi ku tu maɗi di cullu tum mu. Nɔɔnu wum maa wó zari o gwaaru si o laan maɗi di cullu tum. ³⁵ Ba na pe ku nuɗi pooni ni ba wi wulu maɗi di cullu tum, yi ba laan ba ba maani ni o ɗwanɗi dum jagi mu di ve yigə, ³⁶ kaanum tu wum daa wó fɔɗi o nii ku tu yura yam mu zii. O ɗwanɗi dum nan na suntu di jagi o yura yam ni mu, ku daa dai si o lwardi kuru tum na yi te tun, si ku bri jaja ni ku tu wu maɗi di cullu tum mu kuntu. ³⁷ Si kaanum tu wum na buɗi ni ɗwanɗi dum maɗi di jəgə kam ni, yi kuru-zwɔnnu joori ti wu je sum ni, ku bri ni sankwen sum je mu. O maa wó pa ku nuɗi pooni ni o wi ku tu maɗi di cullu tum.

³⁸ Baaru naa kaani wulu na ne ni o yura je silɔ tani tani ponə, ³⁹ kaanum tu wó nii je sum kuntu zii. Ku na yɔɔri ku puri fiun mu, ku bri ni ku yi ya-tura yirani mu. Ku tu maɗi di cullu tum kikiə.

⁴⁰⁻⁴¹ Nɔɔnu yuu na tu ku ba ku yɔɔli, yi ywe daa tərə, o yi yu-kalu tu mu, o maɗi di cullu tum. Ku nan daa na ba yi, o tri ni ywe sum mu yɔɔli, o yi tri baɗa yu-kalu tu mu, ku tu maɗi di cullu tum. ⁴² ɗwanɗi nan na wu ku tu yuu ni me yuuywe na tərə tun, yi di yi nasuɗ-pupwiu di wɔli da, ku bri ni ku yi yawi-ceɗ kulɔ na loɗi nɔɔna tun mu kuntu. ⁴³ Kaanum tu wum wó fɔɗi o nii ku tu zii mu. O maa na ne ni ɗwanɗi dum suntu di yi

nasuɗu, nuneeni yawu kulɔ na loɗi nɔɔna tun, ⁴⁴ ku bri ni yawi-ceɗ mu jigɗi nɔɔnu wum kuntu, pa o wu maɗi di cullu tum. Kaanum tu wum wó pa ku nuɗi pooni ni o wi ku tu wu maɗi di cullu tum mu, ɗwanɗi dilɔ na wu o yuu ni tun ɗwanɗi.

⁴⁵ Yawu-ceɗ na wu wulu maama yura ni, ku tu wó taa zɔuri gwar-zunzwara mu, yi o yagi o yuu si ku vugimi. O laan maa wó yəni o kwe o jian o kwəli o yibiyə yi o tɔɔli di kwər-dia ni: <Amu wu maɗi di cullu tum yoo!>

⁴⁶ Yawu kum na loori ku wu o yura ni, o ta wu maɗi di cullu tum. Ku tu wó taa zɔuri o yirani mu dáa dáa, si o yi twe di abam na zɔuri me tun.

Gulangɔru taani na wó taa yi te tun

⁴⁷⁻⁴⁹ Nɔɔnu wulu na maani ni gulangɔru wu o gɔɔ yura ni, ku tu maɗi si o ja-ku mu o vu o bri kaanum tu. Gɔɔ kum na yi peeni kuru mu ba me ba sɔ-ku, naa ku yi gar-fifali naa tankɔɔ mu, yi ku na maɗi ku yi garyi di, ku maama yi bidwi mu. Gulangɔru na wura yi ku na suntu, naa ku jigɗi saa-nyua nyinyugu, ku bri ni ku yi kulɔ dwi na wai ku jagi ku ki wənu tidonnə yura ni tun mu. ⁵⁰ Kaanum tu wum wó nii gɔɔ kum kuntu zii, yi o daari o pi-ku o tiɗi dáa ni da yarpe. ⁵¹ Da yarpe de dum na yiə, si o joori o fɔɗi o nii gɔɔ kum, naa woɗo kulɔ gulangɔru na wu ku yura ni tun. O na ne ni gulangɔru je sum jagi mu, ku bri ni ku yi yawi-ceɗ kulɔ na dana tun. Woɗo kum suntu ku wu maɗi di cullu tum. ⁵² Ku maɗi si kaanum tu wum zwe gɔɔ kum mu kulə, yawu kum na wai ku loɗi wənu tidonnə ku cɔɗi tun ɗwanɗi.

⁵³ Kaanum tu wum nan na nii gɔɔ kum naa tankɔɔ kum, yi o maani ni gulangɔru tum wu jagi ku yura ni, ⁵⁴ oó pa ni mu si ba zari-ku, si ba daari ba tiɗi-ku dáa ni da yarpe ba wɔli da. ⁵⁵ Ba na ki kuntu, o daa ta wó nii-ku mu. O maa na ne ni gulangɔru kum wu jagi, yi ku nyinyugu kum ta wu ləni, woɗo kulɔ yura ni yawu kum kuntu na wura tun wu maɗi di cullu tum. Ku maɗi si ba zwe-ku mu. Ku na maɗi ku digimi ku yigə ni, naa ku kwaga ni di, ku maama yi bidwi mu.

⁵⁶ Ba nan na zari gɔɔ kum ba daari, yi kaanum tu wum na nii o na ni yawu kum wura ku jeə, oó kaari ku je sum mu o yagi o daari gɔɔ kum naa tankɔɔ kum. ⁵⁷ O nan na ki kuntu, yi gulangɔru tum ta na joori ku nai gɔɔ kum yura ni, naa tankɔɔ kum yura ni mu, ku bri ni yawu kum lagi ku jagi mu. Ba maɗi si ba zwe woɗo kulɔ gulangɔru na wu ku yura ni tun mu. ⁵⁸ Ba nan na zari gɔɔ kum, yi yawu kum na suntu ku nuɗi ku yura ni, ba ta wó joori ba zari-ku si ku laan maɗi di cullu tum kikiə.»

⁵⁹ We niə yantu wura si á taá ye gulangɔru tituɗa ni ni, nuneeni ku na jigɗi gɔɔ naa tankɔɔ kulɔ maama

yira ni, si á lwart á na wó ki te á pɔɔri kulɔ na maŋɔ di cullu tum tun di kulɔ na wu maŋɔ di-ti tun daani.

Yira yawuru kweem cullu

14 Baŋa-We ma ta di Moyisi Di wi: ²«Nɔɔnu yira yawu na ti yi ku tu lagi si o kwe o titi di cullu tum, ba maŋɔ si ba ki tuntu mu. De dum kuntu ni baá ja-o ba yi kaanum tu wum te mu. ³Kaanum tu wum wó nuŋi kɔ-fɔɔ kum na zuvri me tun o vu o yi-o dáa dáa si o fɔɔti o nii nɔɔnu wum zii. Ku tu yawu kum na suni ku je, ⁴kaanum tu wum maa wó pa ni si ba ja zunə bale na maŋɔ di cullu tum yi ba ta ŋwi tun, di Sedri daa didva, di gar-ŋun-siŋa, di Yisopi vɔɔru ba ba pa-o, si o ma-ti o kwe nɔɔnu wum. ⁵O ta wó pa ba ba mɔ buli yi na-ŋona ba daari ba lo-ba kɔɔru wuni. Ba laan maa wó go zunə kam didva ban kɔɔru kam baŋa ni. ⁶Kaanum tu wum laan wó kwe zunə kalu ta na ŋwi tun, di Sedri daa kam, di gar-ŋun-siŋa kam, di Yisopi vɔɔru tum maama o di-ti zunə kalu ba na gv tun jana bam wuni. ⁷O maa wó miisi jana bam mu nɔɔnu wulu na lagi kweem tun yira ni kuni burpe, si o daari o ta si ku nuŋi pooni o wi nɔɔnu wum maŋɔ di cullu tum. O laan wó yagi zunə kalu na ŋwi tun mu pwələ ni si ka jaani ka viiri.

⁸Nɔɔnu wulu na lagi kweem si o maŋɔ di cullu tum tun nan maŋɔ si o zari o gwaaru mu, yi o ceeri o yuu maama, o daari o swe yira. Kuntu bri ni o laan suni o kwe di cullu tum mu. O jigi cwəŋə si o joori o zu kɔ-fɔɔ kum wuni, si o nan ba maŋɔ si o zu o vwe dum wuni si ku ki da yarpe. ⁹Da yarpe de dum na yiə, si o fanti o yira kuru di o ywe maama didi! Ku maa yi o yuuywe, di o twana, di o yi-kunnu tum mu. O laan maa wó zari o gwaaru yi o daari o swe o yira. Kuntu bri ni o laan kwe mu o maŋɔ di cullu tum.

¹⁰Da nana de dum na yiə, si nɔɔnu wum laan ja pi-bali sile di pi-cva didva na jigi bini, yi ti ba jigi geeri ti yira ni tun o ba wara-je sum ni. O ta wó wəli mun-bwe bwe sɔɔru na viiri di Olivi nugə tun si ku taa yi wodi pɛeri. O nan ta wó ja nugə kasam-bu didva o wəli da o ba. ¹¹Kaanum tu wulu na lagi o kwe-o tun maa wó ja nɔɔnu wum di o pɛera yam o vu jero-vwe dum ni ni si ba jeeri Baŋa-We yigə ni. ¹²Kaanum tu wum laan wó kwe pəlbə sum didva o wəli di nugə kasam-bu kum yi o daari o zəŋi-ti wɛeni, si o ma o ki lwarum jini kaanum o pa Baŋa-We nɔɔnu wum ŋwaani. ¹³O maa maŋɔ si o goni pəlbə kam kuntu ba jero-vwe dum ni, me ba na yəni ba gv lwarum saarum vara di zweem kaanum vara da tun. Pɛeri dum na yi lwarum jini kaanum tun, piə kam yi We kaanum tu wum nyum mu, ni lwarum saarum vara di na yi te tun. Pɛeri dum kuntu tiini di yi lanyiranti fasti mu. ¹⁴Kaanum tu wum laan wó kwe lwarum jini kaanum piə kam jana bam

badonnə, yi o taŋi-ba wulu na lagi kweem tun jazum zwe dum ni, di o jazum nu-kwu kum, didaani o jazum namimbu-kwu kum ni. ¹⁵O ta wó pwəri kasam-bu kum wu nugə kam o ki o titi jagwiə ja-bɔŋɔ wuni. ¹⁶O laan wó ma o jazum nua o laŋi nugə kam, yi o miisi-ka kuni burpe Baŋa-We yigə ni. ¹⁷O ta wó kwe nugə kam na daari o ja-bɔŋɔ ni tun o ma o taŋi wulu na lagi kweem tun jazum zwe dum, di o jazum nu-kwu kum, didaani o jazum namimbu-kwu kum, si ku wəli di piə kam jana bam na maŋɔ ba taagi da tun. ¹⁸O laan maŋɔ si o kwe nugə kalu na daari o ja-bɔŋɔ ni tun mu o lo nɔɔnu wum yuu ni. Kaanum tu wum wó tɔŋi kuntu mu si o li nɔɔnu wum digiru Baŋa-We yigə ni.

¹⁹Ku kwaga ni si kaanum tu wum kwe pəlbə kam o ma o ki lwarum saarum kaanum wulu na lagi kweem di o digiru tum tun ŋwaani. O daa ta wó daari o gv pəlbə kalu na daari tun o ma o ki zweem pɛeri kaanum dum. ²⁰O laan wó kwe-ka o wəli di wodi pɛeri dum o zwe-ti kaanum bimbim dum baŋa ni. Kaanum tu wum maŋɔ si o tɔŋi cwəŋə kam kuntu mu o li nɔɔnu wum digiru We yigə ni pa o maŋɔ di cullu tum.

²¹Yinigə nan na jigi nɔɔnu wum yi o wari pɛera yam maama o yi, si ku tu ja pi-bala didva o ba si ba zəŋi-ka wɛeni ba ma ba ki lwarum jini kaanum o ŋwaani. O ta wó wəli mun-bwe bwen sile na viiri di nugə tun si ku taa yi wodi pɛeri. O ta wó ja nugə kasam-bu didva o wəli da o ba. ²²Ku tu nan ta wó kwe kunkwənə bale naa kunkwən-puli sile si ku maŋɔ di o dam na wat te tun. Baá kwe ba didva ba ki lwarum saarum kaanum, si kadoŋ kam taa yi zweem kaanum ŋwaani. ²³Da nana de dum ni nɔɔnu wum wó ja wənu tum kuntu o vu jero-vwe dum ni ni o pa kaanum tu wum, si o wanti o kwe o titi Baŋa-We yigə ni. ²⁴Kaanum tu wum wó kwe pi-bala kam na wura lwarum jini kaanum ŋwaani tun o wəli di nugə kasam-bu kum yi o daari o zəŋi-ti wɛeni, si ti taa yi pɛeri ti pai Baŋa-We. ²⁵O ta wó go lwarum jini kaanum pi-bala kam ban, yi o daari o kwe ka jana bam badonnə o taŋi-ba wulu na lagi kweem tun jazum zwe dum ni, di o jazum nu-kwu kum, didaani o jazum namimbu-kwu kum mu. ²⁶O ta wó pwəri kasam-bu kum wu nugə kam mu o ki o titi jagwiə ja-bɔŋɔ wuni. ²⁷O maa wó ma o jazum nua o laŋi nugə kam, yi o miisi-ka kuni burpe Baŋa-We yigə ni. ²⁸O ta wó kwe nugə kam na daari o ja-bɔŋɔ kum ni tun o ma o taŋi wulu na lagi kweem tun jazum zwe dum ni, di o jazum nu-kwu kum, didaani o jazum namimbu-kwu kum, ni o na maŋɔ o ki te di piə kam jana bam tun. ²⁹O laan maŋɔ si o kwe nugə kalu na daari o ja-bɔŋɔ ni tun mu o lo nɔɔnu wum yuu ni, si o li ku tu digiru Baŋa-We yigə ni. ³⁰Kaanum tu wum laan maa wó kwe kunkwənə bam, ni nɔɔnu wum na wanti kulɔ o ja o ba tun. ³¹O maa wó kwe ba didva o ma ki lwarum saarum kaanum, yi o daari o ma kadoŋ kam o ma ki zweem

peert kaanum. O laan wó kwe wudiu peert dum o wəli da o ki kaanum o pa Baŋa-We. Kaanum tu wum maŋi si o tɔgi cwəŋə kam kuntu o li nɔɔnu wum digiru We yigə ni pa o maŋi di cullu tum mu.»

³² We niə yantu wura si á taá ye nɔɔnu wulɔ yawi-cɛɔ na jig-o o yira ni yi ku ba ku je tun ni ni mu. Ku tu na lagi kweem si o maŋi di cullu tum yi o wari si o yi peera yam cigə cigə, o na maŋi si o ki te tun mu kuntu.

Nɔɔna sam nanywannu

³³ Baŋa-We daa ma ta Moyisi di Arɔn Dɩ wi:
³⁴ «Abam na zu Kaanan tɔga kam wɔni, mɛ a na lagi a pa abam si a taá te tun, yi amɔ na pe yawu jagi á sɔŋɔ kulɔ kabri ni pa ku jigɩ nanywannu yawu, ³⁵ si sɔŋɔ kum kuntu tu vu kaanum tu te o ta o bri-o ni: «A maani ni a sɔŋɔ kabri sum jigɩ yawu, ku nyi di nanywannu mu te.» ³⁶ Kaanum tu wum maa wó pa ni si ba lu sɔŋɔ kum zila maama ba ja ba nuŋi pooni si o wani o vu o nii-ku zii. Ba na wu ki kuntu, zila yalɔ maama na wu sɔŋɔ kum wɔni tun di wó taa jigɩ digiru We cullu tum seeni. Kaanum tu wum laan wó vu o zu sɔŋɔ kum wu, ³⁷ si o nii ku kabri sum na yi te tun. O na ne wi yawu mu wura yi ku nyinyugu yi nasin-sina, naa ku nyi di saa-nyɔa, yi ku je sum na muuri si dwəni ba na fɔgi kabri sum mɛ seeni tun, ³⁸ o laan wó nuŋi sɔŋɔ kum ni mu yi o pa ba pi-ku ba zigɩ da yarpe. ³⁹ Da yarpe de dum na yiə, kaanum tu wum wó joori sɔŋɔ kum ni mu si o daa nii-ku. O na ne ni yawu kum laan jagi mu kabri sum yira ni, ⁴⁰ si o pa ni si ba li sɔŋɔ kum kandwa yalɔ yawu kum na jigɩ tun, naa ya sunt tun, si ba ja-ya ba nuŋi tuw kum wɔni ba vu ba duli ba yagi jəgə kalɔ ba na pɔɔri wo-zɔɔna ŋwaani tun. ⁴¹ Ba laan wó li sɔŋɔ kum wu kabri turɔ fɔgum mu si ba ja-di ba vu ba duli ba yagi jəgə kalɔ ba na pɔɔri wo-zɔɔna ŋwaani tun. ⁴² Ba ta wó beeri kandwa yadonnə si ya ləri dayigə nyuna yam yuu ni, yi ba joori ba kwe turɔ ba ma fɔgi kabri sum ba zigɩ.

⁴³ Ba na li sɔŋɔ kum kuntu kandwa, yi ba li ku turɔ fɔgum, ba daari ba joori ba fɔgi-ku, yi ku kabri sum ta na jigɩ nanywannu, ⁴⁴ kaanum tu wum daa wó vu o nii sɔŋɔ kum mu. O na maani ni yawu kum ta jagi sɔŋɔ kum kabri sum ni maama, ku bri ni ku yi yawi-cɛɔ mu, pa sɔŋɔ kum kuntu wu maŋi di cullu tum. ⁴⁵ O laan wó pa ba di-ku tɔga ni. Ba maa wó coori ku kandwa maama, di ku de maama, di ku turɔ maama ba vu ba duli ba yagi jəgə kalɔ ba na pɔɔri wo-zɔɔna ŋwaani tun. ⁴⁶ Ba nan na pi sɔŋɔ kum kuntu yi nɔɔnu ta na zu ku wɔni, kuntu tu wó taa jigɩ digiru We cullu tum seeni si ku yi didaan-ni maŋa. ⁴⁷ Wulɔ di nan na pəni

ku wɔni, naa o na di wudiu ku wɔni, ku tu maŋi si o zari o gwaaru mu.

⁴⁸ Ba nan na joori ba fɔgi sɔŋɔ kum kabri sum, yi kaanum tu wum na yi da o nii o na ni yawu kum wu joori ku jagi je je, o laan wó ta si ku nuŋi pooni mu o wi sɔŋɔ kum maŋi di cullu tum. Beŋwaani, yawu kum ti maama. ⁴⁹ Kaanum tu wum maŋi si o kwe zunə bale, di Sedri daa, di gar-ŋun-siŋa, di Yisopi vɔɔru mu si o ma o kwe sɔŋɔ kum si ku maŋi di cullu tum. ⁵⁰ O ta wó pa ba ba mɔ na-ŋuna buli-yi ni ba daari ba lo-ba kikərə wɔni, si o daari o go zuŋə kam didua ba kikərə kam baŋa ni. ⁵¹ O laan wó kwe Sedri daa kam, di Yisopi vɔɔru tum, di gar-ŋun-siŋa kam, di zuŋə kalɔ ta na ŋwi tun mu, o di ti maama zuŋə kalɔ ba na gu tun jana bam na viiri di na-ŋuna bam tun wɔni. O maŋi si o kwe tuntɔ maama o ma o miisi jana bam sɔŋɔ kum kabri sum ni kuni birpe. ⁵² Kaanum tu wum wó tɔgi cwəŋə kam kuntu o ma zuŋə kam jana bam, di na-ŋuna bam, di zuŋə kakam kam, di Sedri daa kam, di Yisopi vɔɔru tum, di gar-ŋun-siŋa kam maama o kwe sɔŋɔ kum. ⁵³ O laan maa wó ja zuŋə kalɔ na ŋwi tun o nuŋi tuw kum daa ni, yi o yagi-ka pwələ ni si ka jaani ka viiri. Kuó tɔgi cwəŋə kam kuntu mu si kaanum tu wum ki kaanum sɔŋɔ kum ŋwaani, si ku wani ku maŋi di cullu tum.»

⁵⁴⁻⁵⁶ We niə yantu wura si abam taá ye yira yawi-cɛɛru tɩɩ na loŋi nɔɔna tun, di ya-tura, di wo-zwannu, di sankwen, di ŋwan-pwe ni ni mu. Ya ta wura gwaaru tɩɩ na ki gɩlangɔɔru tun ŋwaani, di sam dilɔ kabri na jigɩ nanywannu tun ŋwaani. Ya ta wura wo-ŋunnu, di yira fɩɩsum ŋwaani mu. ⁵⁷ Á wó tɔgi niə yantu mu á pɔɔri wəənu tɩɩ na maŋi di cullu tum tun didaani tɩɩ na jigɩ digiru yi ti wu maŋi tun daani.

Niə yantu mu bri yawuru tɩɩ na wai ti loŋi nɔɔna tun cullu tum.

Nɔɔna yira na nuŋim cullu

15 Baŋa-We ma ta di Moyisi didaani Arɔn Dɩ wi:
² «Ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Baaru na ba jigɩ yazurə o pəni ni pa na nuŋə di ni ni, na bam kuntu pai o wu maŋi di cullu tum. ³ Ku tu pəni dum na bam na yɔɔri ba nuŋi mu naa ba na kɔgi di, o ta jigɩ digiru We cullu tum seeni mu.

⁴ Baaru wum kuntu na wó taa tigi woŋo kulɔ baŋa ni tun, di o na wó jəni kulɔ maama baŋa ni tun di de ti digimi mu. ⁵ Wulɔ maama na dwe woŋo kulɔ baŋa ni nɔɔnu wum na tigi tun, si ku tu zari o gwaaru. O ta wó swe o yira mu, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum. ⁶ Wulɔ maama di na jəni ku tu na

jəni woŋo kulɔ baŋa ni tun, si o zari o gwaaru. O ta wó swɛ o yira mu, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum.

⁷ Ku ta yi bidwi mu di nɔɔnu na dwe baaru wulɔ pəni ni na nuŋi na tun. Ku tu di maŋi si o zari o gwaaru yi o daari o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum. ⁸ Baaru wum na twi lileeru pa ti dwe wulɔ, ku tu di maŋi si o zari o gwaaru mu yi o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum.

⁹ Baaru wum na dɔgi gɔrɔ kulɔ naa pɔlɔ kulɔ baŋa ni tun di digimi mu. ¹⁰ Wulɔ na dwe woŋo kulɔ maama baaru wum na dɔgi ku baŋa ni tun, ku tu di digimi We seeni mu si ku yi didaan-ni maŋa. Wulɔ di na ziŋi woŋo kuntɔ doŋ, o maŋi si o zari o gwaaru mu yi o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum.

¹¹ Baaru wulɔ pəni ni na nuŋi na tun na wu sani o jian yi o dwe wulɔ maama, si o zari o gwaaru o daari o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum.

¹² Baaru wum na dwe kamɔgɔ woŋo kulɔ maama, ba maŋi si ba lɔ-ku mu ba dɔli ba yagi. Ku nan na yi daa zɔŋa si ba zari-ka.

¹³ Baaru wum pəni ni daa na ba nuŋi na, si o cəgi da yarpe si o kwe o titi di cullu tum. O maŋi si o zari o gwaaru mu, yi o daari o mɔ na-ŋɔna buli-yi ni o swɛ o yira. O na ki kuntɔ, o laan wó maŋi di cullu tum. ¹⁴ Da nana de dum na yiə, si o kwe kunkwənə bale naa kunkwən-puli sile o ja o vu jero-vwe dum ni ni o pa kaanum tu wum, si o wanti o kwe o titi Baŋa-We yigə ni. ¹⁵ Kaanum tu wum maa wó kwe kunkwənə didɔba o ma o ki lwarum saarum kaanum. O ta wó ma kadoŋ kam o ki zweem pɛeri kaanum mu. O maŋi si o ki kuntɔ mu si o li nɔɔnu wum digiru Baŋa-We yigə ni pa o kwe di cullu tum o yira na nuŋim ŋwaani.

¹⁶ Baaru nywannu na nuŋi yɔɔ, si o swɛ o yira yam maama, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum. ¹⁷ Gɔrɔ kulɔ, naa tankɔlɔ kulɔ na dwe ku tu nywannu tum, si o zari-ku. Ku di digimi We seeni si ku yi didaan-ni maŋa mu. ¹⁸ Baaru di o kaani na pəni daani ba ti, si ba maama swɛ ba yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si ba laan kwe di cullu tum.

¹⁹ Kaani na jigi o cana wuni zarum o ki, o bá maŋi di cullu tum si ku yi da yarpe. Wulɔ nan na dwe-o yantɔ da yam ni, ku tu di wu maŋi di cullu tum mu. ²⁰ Da yam kuntɔ wuni kaani wum na tigi woŋo kulɔ baŋa ni tun, di o na wó jəni kulɔ maama baŋa ni tun di wu maŋi di cullu tum. ²¹ Wulɔ maama na dwe kaani wum pwəgə je, si ku tu zari o gwaaru o daari o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum. ²² Wulɔ maama di na dwe ku tu na je woŋo kulɔ baŋa ni tun, si o zari o gwaaru o daari o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum.

²³ Ku na maŋi ku yi woŋo kulɔ maama kaani wum na jəni naa o tigi ku baŋa ni tun mu di, yi wulɔ na dwe-ku, ku tu wu maŋi di cullu tum si ku yi didaan-ni maŋa.

²⁴ Baaru nan na pəni did-o ya da yam wuni, yi kaani wum kalugu jana bam na dwe-o, ku tu di de o wu maŋi di cullu tum mu si ku vu ku yi da yarpe. Da yam kuntɔ wuni o na wó pəni woŋo kulɔ maama baŋa ni tun di digimi di cullu tum mu.

²⁵ Kaani wulɔ jana bam nan na nuŋi kuntɔ doŋ, yi ku dai o cana wuni zarum da yam wuni, naa jana bam nuŋim na gaali di da yam na yəni ya yi te tun, ku tu di bá maŋi di cullu tum da yam kuntɔ maama wuni. Ku ta yi bidwi di o zarum dum na tɔgi cwəŋə yi o wu maŋi di cullu tum te tun mu. ²⁶ Da yam kuntɔ wuni, woŋo kulɔ maama baŋa ni kaani wum na wó pəni, naa o na wó jəni tun di de ti digimi mu, ni ku na yi te o cana wuni zarum da yam ni tun. ²⁷ Wulɔ na dwe wəənu tum kuntɔ, si ku tu zari o gwaaru yi o daari o swɛ o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum.

²⁸ Kaani cana zarum na ti, si o cəgi da yarpe si o laan kwe o titi di cullu tum. ²⁹ Da nana de dum na yiə, si o kwe kunkwənə bale naa kunkwən-puli sile o ja o vu jero-vwe dum ni ni o pa kaanum tu wum. ³⁰ Kaanum tu wum maa wó kwe kunkwənə didɔba o ma o ki lwarum saarum kaanum. O ta wó ma kadoŋ kam o ki zweem pɛeri kaanum mu. O maŋi si o ki kuntɔ mu si o li kaani wum digiru Baŋa-We yigə ni pa o kwe di cullu tum o cana zarum ŋwaani.

³¹ Á wó pa Yisrayeli tiinə bam taa tɔgi cwe sum kuntɔ si ba pɔɔri ba titi di wəənu tulɔ na wai ti pa ba digimi ba titi di cullu tum tun. Ba na wu ki kuntɔ, baá digimi amɔ jero-vwe dum na wu ba titari ni tun, pa ba tɔgi kəm dintɔ baŋa ni ba ti.»

³² We niə yantɔ wura si abam taá ye baaru wulɔ na digimi di cullu tum o pəni ni na nuŋim ŋwaani tun, di wulɔ na digimi o nywannu nuŋim ŋwaani tun ni ni mu. ³³ Ya ta wura si á taá ye kaani wulɔ na wu o cana zarum maŋa ni tun, di balɔ maama na jigi digiru ba yira na nuŋim ŋwaani tun ni ni, ba na maŋi ba yi baara naa kaana mu di. Ya ta wura si á taá ye baaru wulɔ na wó pəni di kaani o cana zarum da yam ni tun ni ni mu.

Lwarum saarum de dum tituŋa

16 Arɔn biə bale na tigi tun kwaga ni Baŋa-We deen ŋɔɔni didaani Moyisi. Ba deen tɔga di ba na wu tɔgi cwəŋə si ba twe Baŋa-We yigə tun ŋwaani mu. ² Baŋa-We ma ta di Moyisi Di wi:

«Kaani n zimbaaru Arɔn ni: ku dai si o na lagi maŋa di maŋa kalɔ, si o zu amɔ di-laa cɔga cɔga kam gar-jali dum na cɔgi-ka tun. O na fun o zu si o twe amɔ ni-gonim daka kam, oó ti mu, ku na yi jəgə kalɔ amɔ na yəni a

vuri a titi kunkorjo wuni tun nwaani. Lwarum saarum nipugu kulɔ na pui ni-gonim daka kam tun baɗa ni mu kuntu.

³ Arɔn nan na yɛni o zu amu jero-vwe dum wuni, si o ki tuntu: oɔ kwe na-bala si o ma o ki lwarum saarum kaanum, di pi-bala si o ma o ki zweem kaanum o ja o zu. ⁴ O maa wɔ swe o yira yi o daari o zu We zula gwar-laaru tilu ba na me gar-fifali ba sɔ tun mu. Yigɛ tun, oɔ zu gwar-didɔrɔ kum didaani gar-kuri-kukuɛ kam si o daari o vɔ vuvua kam o tɛnɛ ni, yi o daari o kwe yuu garyi dum o ma ba o yuu kum. ⁵ Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum di wɔ li bu-bali sile mu ba pa Arɔn si o ma o ki lwarum saarum kaanum ba nwaani. Ba ta wɔ pa-o pi-bala si o ma o ki zweem kaanum.

⁶ Arɔn maa wɔ kwe na-bala kam o ki lwarum saarum kaanum si o li o titi lwarum di o digɛ tiinɛ lwarum We yigɛ ni. ⁷ O ta wɔ ja buni dile dum mu o vu jero-vwe dum ni ni o zigɛ Baɗa-We yigɛ ni. ⁸ O maɗi si o ta jɔrɔ mu daani si o lwarɔ buɗu kulɔ na wɔ taa yi Baɗa-We nyum tun, di kulɔ na wɔ tɔɗi Azazeli culu tun. ⁹ Arɔn laan maa wɔ kwe buɗu kulɔ na yi Baɗa-We nyum tun o gu o ma o ki lwarum saarum kaanum. ¹⁰ Ba nan wɔ kwe buɗu kulɔ na zigɛ Azazeli culu nwaani tun ba pa Baɗa-We yi ku nwi. Ba ta wɔ pa ku li nɔɔna bam lwarum We yigɛ ni yi ba kwe-ku ba yagi kagua cwɛnɛ ni si ku viiri Azazeli culu kum nwaani.

¹¹ Ku na maɗi si ku ki te tun, Arɔn wɔ ja na-bala kam o ba, si o kwe-ka o ma o ki lwarum saarum kaanum si o li o titi lwarum di o digɛ tiinɛ lwarum We yigɛ ni. Oɔ go ka ban o gu, ¹² yi o daari o kwe min-cala zuɗa, si o tɔɗi mini Baɗa-We kaanum bimbim dum baɗa ni o ki ka wuni. O ta wɔ mɔ wɛɛnu tilu lwɛm na ywɛmmɛ tun ja-guli-yiɛ yale, si o laan ja zuɗa kam di wɛɛnu tilu lwɛm na ywɛmmɛ tun o yeeri gar-jali dum o zu di yigɛ ni. ¹³ O maa wɔ zigɛ Baɗa-We yigɛ ni, si o kwe wɛɛnu tilu lwɛm na ywɛmmɛ tun o daɗi min-cala yam baɗa ni. Nyua laan wɔ guguli ka zaɗi ni-gonim daka kam baɗa ni ka pi lwarum saarum nipugu kum si o yi na-ku. O na ki kuntu, o ba ti. ¹⁴ Kuntu kwaga ni, o laan wɔ di o nua mu na-bala kam jana wuni, yi o miisi-ba lwarum saarum je sum yigɛ ni. O ta wɔ miisi-ba kuni burpe mu ni-gonim daka kam yigɛ ni.

¹⁵ Arɔn ta wɔ gu buɗu kulɔ na wura nɔɔna bam lwarum saarum nwaani tun mu, si o ja ku jana bam o zu gar-jali dum yigɛ ni. Oɔ kwe buɗu kum jana bam mu o miisi lwarum saarum je sum yigɛ ni, di daka kam yigɛ ni, nuneɛni o ya na ki na-bala kam jana bam te tun. ¹⁶ O maɗi si o tɔɗi cwɛnɛ kam kuntu mu o kwe We-di-laa ciga ciga kam si ku maɗi di cullu tum, Yisrayeli tiinɛ bam na tusi yi ba cɔɗi cullu tum di ba lwarum dum tun nwaani. O ta maa wɔ ki kuntu doɗi o kwe jero-vwe dum maama si di maɗi di cullu tum, di na wɔ Yisrayeli

tiinɛ zuurum je sum titari ni yi ba yɛni ba cɔɗi di cullu tum tun nwaani. ¹⁷ Arɔn nan na zu We-di-laa ciga ciga kam wuni si o li lwarum dum We yigɛ ni, nɔɔn-nɔɔnu dai si o tɔɗi o zu jero-vwe dum wuni. Oɔ maɗi da o yirani mu, o li o titi lwarum, di o digɛ tiinɛ lwarum, di Yisrayeli tiinɛ kɔɗo kum maama lwarum We yigɛ ni. ¹⁸ O na ki kuntu maama o ti, o nan ta wɔ nuɗi o yi kaanum bimbim dum na zigɛ Baɗa-We yigɛ ni tun si o kwe-ka si ka maɗi di cullu tum. Oɔ kwe na-bala kam di buɗu kum jana mu o ma o taagi kaanum bimbim dum nya yana yam. ¹⁹ O laan maa wɔ di o nua jana bam wuni o kwe-ba o miisi kuni burpe kaanum bimbim dum baɗa ni, si o ma o kwe-ka o joori o ki We juɗa ni, Yisrayeli tiinɛ bam na tusi yi ba cɔɗi cullu tum tun nwaani.

²⁰ Arɔn nan na kwe We di-laa kum, di jero-vwe dum maama, di kaanum bimbim dum o ti, si o laan ja buɗu kulɔ na wura Azazeli culu kum nwaani yi ku ta nwi tun o nuɗi o zigɛ. ²¹ O laan wɔ kwe o juan yale o daɗi buɗu kum yuu ni mu, si o daari o buri Yisrayeli tiinɛ bam zwabaniɛ kikiɛ di ba lwarum maama, o yagi ku yuu ni. Baá li nɔɔnu mu culu tituɗi dum kuntu nwaani, si o vaɗi-ku o vu o yagi kagua ni. ²² Buɗu kum wɔ zuɗi Yisrayeli tiinɛ lwarum dum maama ku ja ku vu kagua yuu ni, si nɔɔnu wum laan bwɛli-ku si ku viiri.

²³ Arɔn laan wɔ joori o zu jero-vwe dum wuni, si o loori gwar-laaru tilu o ya na le-ti yi o zu We di-laa kum wuni tun. O maa wɔ yagi-ti vwe dum wuni. ²⁴ Ku kwaga ni, oɔ zigɛ je silu na yi lanyirani fasti tun ni mu o swe o yira, yi o daari o zu o titi gwaaru tum. O laan maa wɔ nuɗi si o ki zweem kaanum o ma o li o titi lwarum We yigɛ ni, o daari o ki zweem kaanum didoɗi o ma o li nɔɔna bam di lwarum. ²⁵ O ta wɔ kwe lwarum saarum varum lara kam mu o zwe kaanum bimbim dum baɗa ni.

²⁶ Wulɔ nan na wɔ ja buɗu kum o vu o yagi kagua yuu ni Azazeli culu kum nwaani tun di maɗi si o zari o gwaaru mu si o daari o swe o yira. Ku kwaga ni o laan jigi cwɛnɛ si o joori o taa zuuri Yisrayeli tiinɛ kɔɗo kum wuni. ²⁷ Ku na yi lwarum saarum na-bala kam, di lwarum saarum buɗu kum, Arɔn na jaani ti jana o zu We-di-laa ciga ciga kam si o li lwarum dum tun mu, ba maɗi si ba ja vara bam kuntu ba nuɗi ba vu daa si ba zwe-ba. Ku nan yi ba tankwallu, di ba nwana, di ba wɔ-zula maama mu baá zwe. ²⁸ Wulɔ na wɔ zwe-ti tun maɗi si o zari o gwaaru mu si o daari o swe o yira. Ku kwaga ni o laan jigi cwɛnɛ si o joori o taa zuuri Yisrayeli tiinɛ kɔɗo kum wuni.

²⁹ Abam maɗi si á tɔɗi amu Baɗa-We ni duntu mu si ku taa ve maɗa maama: Buni maama wuni, ku na yi cani sirpe cana kam da fugɛ de ni, si á vɔ ni, yi á ba tɔɗi di de dum wuni. Abam balu na yi tumbiɛ tun

16:8 Azazeli wum kuri wɔ bri fasti We tɔnɔ kum wuni. Ku wat ku nɔɔni ciciri woɗo mu kagua kam wuni.

didaani vərə balu na zovri á wəni tun maama maŋi si á pəni á titi kontu doŋ mu. ³⁰Ku yi duntu de dim wəni mu kaanum tu wum wó li abam lwarum maama Baŋa-We yigə ni, si Dl fəgi Dl kwe abam si á maŋi di cullu tum. ³¹Di de dim wó taa yi di yira mu di pai abam, si á sin di wəni yi á və ni. Á wó təgi amu ni dim kontu mu si ku taa ve maŋa maama. ³²Maŋa maama wəni wəlv ba na yəni ba tiŋi si o ləri o ko yuu ni o joŋi We kaanum titəŋi dum tun mu wó zu We zulə gwar-laaru tum o ki lwarum saarum titəŋi dum. ³³O maŋi si o kwe We-di-laa ciga ciga kam, di jero-vwe dum maama, di kaanum bimbim dum, si ti maŋi di cullu tum. O ta wó li kaanum tiinə lwarum didaani Yisrayeli tiinə kə-fəwə kum maama lwarum We yigə ni.

³⁴Amu ni dum kontu wó taa wəra mu maŋa maama ku pai abam. Buni maama wəni á maŋi si á ki kontu mu á ma á li Yisrayeli tiinə bam lwarum maama We yigə ni.»

Moyisi ma suni o pa ku ki ni Baŋa-We na pə-o ni si o ki te tun.

Vara gum cullu

17 Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dl wı: ²«Ta amu ni duntu n bri Arən di o biə bam, ku wəli di Yisrayeli tiinə bam maama: ³⁻⁴Yisrayeli dwi tu wəlv na zıgi je silu maama ni o gu naa, naa piə, naa buŋu si o ma ki kaanum, yi o wə jaani varum wum o vu wara-je sum si ba gu-o jero-vwe dum ni ni ba kaani ba pa Baŋa-We, ku tu sagı di cullu tum mu di o na pwəri jana te tun. Ku daa dai si o təgi o wəli Yisrayeli dwi dum wəni. ⁵Ni duntu wó ci Yisrayeli tiinə bam si ba yi taa kaagi gaa wəni ba ki kaanum yəwə yəwə. Ba laan maa wó yəni ba ja ba kaanum vara maama ba jeeri jero-vwe dum ni ni ba pa Baŋa-We. Kaanum tu wum wó kwe ba pəera yam kontu o ki kaanum o pa Baŋa-We si ya taa yi yazurə pəera kaanum. ⁶Kaanum tu wum maa wó kwe varum jana bam o miisi miisi o yagi kaanum bimbim dum na wə We jero-vwe ni dum ni tun sen sum ni. O ta wó zwe varum lara kam, si ka lwəm dum taa ywəmmə di pai Baŋa-We. ⁷Yisrayeli tiinə bam dai si ba ywəri We kwaga ni si ba taa gu ba vara gaa wəni ba kaani ba pai ciciri na jiri buni tun.

Yisrayeli tiinə bam di ba kwaga kam maŋi si ba təgi ni dum kontu mu si ku taa ve maŋa maama.

⁸Daa n ta ta di ba ni: Ku na yi Yisrayeli dwi tiinə naa vərə balu na zovri ba wəni tun, ba wəlvwəlv na gu varum si o ma o ki zweem kaanum naa kaanum dilu maama, ⁹yi o na wə jaani kaanum dum o jeeri We jero-vwe dum ni ni si o ki kaanum o pa Baŋa-We, si á li kontu tu si o daa yi təgi o wəli Yisrayeli dwi dum wəni.»

Jana dim cullu

¹⁰«Yisrayeli tiinə bam di vərə balu na zovri ba wəni tun wəni wəlv na di jana, amu wó nuŋi ku tu kwaga ni. A ta wó li-o Yisrayeli dwi dum wəni. ¹¹Ku na yi te tun, woŋo maama jıgi ku ŋwıa ku jana bam ŋwaani mu. Amu ma kwe jana bam a pa abam si á taá ma-ba á ki kaanum si á li á lwarum amu yigə ni. Ku yi jana bam kontu mu pai á lwarum saari, ba na ləri ŋwıa kam yuu ni tun ŋwaani. ¹²Kontu ŋwaani mu pe a ta di Yisrayeli tiinə bam ni: ba wəlvwəlv di vərə balu maama na zovri ba wəni tun dai si ba di jana.

¹³Yisrayeli tiinə bam di vərə balu na zovri di ba tun wəlv na ve si o təwri, yi o na gu varum wəlv, naa zuŋə kalu na maŋi di dim cullu tum baŋa ni tun, ku tu maŋi si o pa jana kam nuŋi, yi o daari o kalt kasulu o ma o suli-ka. ¹⁴Beŋwaani, woŋo maama yəni ku jıgi ku ŋwıa ku jana bam ŋwaani mu. Amu ma da ku ŋwaani a wı: Yisrayeli tiinə bam dai si ba di woŋo yi jana bam ta wəlv ku yira ni, si wəlv na di jana, ku tu daa bá təgi o wəli amu nəwəna bam wəni.

¹⁵Nəwənu wəlv nan na nə varum wəlv na tıgi o titi təwri, naa ga-vara na tur-o ba gu tun, yi ku tu na di varum wum nwana, si o zari o gwaaru o daari o swe o yira, si didaan-ni maŋa na yiə, si o laan kwe di cullu tum. Ni dum kontu wəra di pai Yisrayeli tumbiə di vərə balu na zovri ba wəni tun mu. ¹⁶Ku tu nan na vın si o zari o gwaaru yi o swe o yira, o tusim dum wəlv o yuu ni mu yi o maŋi si o na waarum.»

Sar-pwəgə taani

18 Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dl wı: ²«Ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum. ³Abam deen zovri Ezipi ni mu, nan yi lwəni-na ba kikiə yam. Amu nan na lagı a pa abam zu Kaanan tıga kam ni kontu tun, yi lwəni-na ba di kikiə. ⁴Yəwri á taá təgi amu niə yam yirani. Taá ye-na si á se amu kwıə yam. Amu mu yi abam Tu

Baŋa-We dum. ⁵ Abam wulɔ kikiə nan na suni ya tɔgi amu kwiə yam di a niə yam, ku tu wó na ŋwia ya baŋa ni. Amu mu yi Baŋa-We dum.

⁶ Abam wulɔwulɔ yi ki sar-pwəgə di o curu. Amu mu yi Baŋa-We dum.

⁷ Yi yáali n ko yuu si n pəni di n nu. Nmu nan dai si n yáali n nu di kuntu.

⁸ Nan yi zu n ko kaana wuni si n ki sar-pwəgə di ba wulɔwulɔ. Kəm dum kuntu yáali n ko mu.

⁹ Yi ki sar-pwəgə di n nakɔ, o ya zi yi n nakɔ viki, naa á na yi nu daani, naa ko daani mu di. Ku yi bidwi mu di wulɔ á na bigi daani sɔŋɔ didua ni, naa wulɔ na bigi je sidonnə ni, yi á lwarɔ daani tun.

¹⁰ Yi ki sar-pwəgə di n naa. Ku na yi n bu-baarv buko mu, naa n buko bu di, wulɔ na pəni did-o, ku tu yáali o titi mu.

¹¹ Yi ki sar-pwəgə di n ko kaana bam wulɔ buko. O na yi buko wulɔ n ko na lugi tun, o yi n nakɔ mu kuntu.

¹² Yi ki sar-pwəgə di n ko nakɔ, wuntu na yi n ko curu tun ŋwaani.

¹³ Yi ki sar-pwəgə di n nu nyaani, naa o zumbaaru, bantv na yi n nu curru tun ŋwaani.

¹⁴ Yi yáali n ko curu, si n pəni di o kaani. O yi n nu mu kuntu.

¹⁵ Yi ki sar-pwəgə di n bu-kaani.

¹⁶ Yi yáali n zumbaaru, naa n nyaani si n pəni di o kaani.

¹⁷ Nmu di kaani wulɔ na ki sar-pwəgə daani tun, nan daa n yi soe o buko, naa o naa. Bantv maama yi curru mu. Kəm dum kuntu tiini di jigi cavura mu.

¹⁸ N kaani ta na ŋwi: yi zaŋi n soe o nyaani naa o zumbaaru n ma n ki n kaani. Kú pa ba zwi kazwi daani mu.

¹⁹ Kaani na jigi o cana zarum o ki, yi pəni did-o, si o wu maŋi di cullu tum.

²⁰ Yi pəni di n doŋ kaani. Kuntu wó pa n digimi We cullu tum seeni mu.

²¹ Ku na yi biə balv nmu na lugi tun, si n yi kwe ba wulɔwulɔ n pa ba kaan-o ba pa Molɔki jwəm dum. Kuntu wó pa á yáali á Tu We dum yiri. Amu mu yi Baŋa-We dum.

²² Baaru ba maŋi si o pəni di o doŋ baaru, ni baaru na pəni di kaani te tun. Kəm dum kuntu yɔɔri di yi wo-zɔɔni mu.

²³ Baaru dai si o ki sar-pwəgə di varum. Kaani di nan ba maŋi si o kwe o titi o pa varum pəni did-o. Kikiə yam kuntu yɔɔri ya jigi cavura mu.

²⁴ Abam yi zaŋi-na á tɔgi kikiə yantv baŋa á digimi á titi di cullu tum. Dwi-ge tiinə balv nan na zɔvri yo seeni tun kaagi ba ki kikiə yam kuntu mu, yi ba digimi ba titi. Amu laan maa lagi a zəli-ba si ba nuŋi ba daari tɔga kam ba pa abam. ²⁵ Ba wo-zɔɔna yam cɔgi tɔga

kam mu. Kuntu ŋwaani a lagi a pa cam ba ka baŋa ni, pa ka vin ka nɔn-biə bam ka duli ka yagi. ²⁶ Abam nan maŋi si á yɔɔri á se amu niə yam di a kwiə yam mu. Á ba maŋi si á ki wo-zɔɔna kikiə yantv doŋ, ni á na yi tumbiə naa á yi vərə mu di. ²⁷ Dwi-ge tiinə balv ya na zɔvri tɔga kam ni tun yəni ba ki kəm-balwaarv tuntu maama mu pa ba cɔgi tɔga kam. A laan maa jigi abam a ve dáani. ²⁸ Abam di nan na ki kuntu doŋ á cɔgi tɔga kam, ka lagi ka vin abam ka duli ka yagi, ni ka na maŋi ka ki te di dwi-ge tiinə bam tun mu. ²⁹ Ciga tun, abam wulɔ maama nan na kaagi o ki wo-zɔɔna yam kuntu, kuntu tu daa bá tɔgi o wəli Yisrayeli dwi dum wuni.

³⁰ Ta á se-na a niə yam. Nan yi tɔgi á ki wo-zɔɔna yantv na culi kəm yi dwi-ge tiinə balv ya na zɔvri tɔga kam ni tun yəni ba ki-ya tun. Abam na ki-ya, á wó cɔgi á titi di cullu tum mu. Amu nan mu yi abam Tu Baŋa-We dum.»

Wu-poŋo di ciga taani

19 Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Di wɔ: ² «Ta di Yisrayeli kɔ-fɔɔ kum maama ni: Pɔɔri-na á titi si á taá yi wu-poŋo tiinə, si amu wulɔ na yi á Tu Baŋa-We dum tun titi mu yi wu-poŋo tu. ³ Abam wuni nɔɔnv maama maŋi si o taa nigɔ o nu di o ko mu. Abam ta maŋi si á taá ye amu siun da yam ni ni mu. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum. ⁴ Yi lɔ-na amu kwaga ni á zuli jwənə. Ta yi kwe-na luuru á ma á mɔ wa-yɔɔrv á pa á titi. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.

⁵ Abam na gv varum si á ma á ki yazurə pɛeri á kaani á pa Baŋa-We, tɔgi-na ku tituŋi dum cwəŋə si amu se a joŋi-di. ⁶ Á maŋi si á di varum wum kuntu nwana yam mu á ti de dilv wuni á na kwe-o á ki kaanum tun, naa tɔga na pɔvri si á di-ya. Nwana yam kuntu na yi da yatɔ de dum, si á zwe-ya. ⁷ Beŋwaani, nwana yam na yi da yatɔ, yi nɔɔnv wulɔ na di-ya, a bá joŋi ku tu pɛeri dum, ya na wu maŋi di cullu tum tun ŋwaani. ⁸ Wulɔ nan na di da yatɔ nwana bri ni o kwe kulv na pɔɔri amu ŋwaani tun mu o pa ku yi wo-yɔɔ. Kuntu tu daa bá tɔgi o wəli Yisrayeli dwi dum wuni.

⁹ Abam na ve á kari sum ni si á zagi á wudiiru á joori sam, yi gwe-na wudiiru tilv maama na wu á kari sum ni ni tun, nan yi lari-na mina yalv wodi-zagina bam na daari tun. ¹⁰ Ku yi bidwi mu di á na gwəri vinyə tiu biə á kadwi sum wuni, si á yi joori á gwəri-ba á ki bule, naa á twe tiu biə balv na tu tɔga ni tun. Yagi-na tuntu maama á pa yinigə tiinə, di vərə balv na zɔvri di abam tun, si ba di wani ba lari ba di. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.

¹¹ Yi ŋɔ n doŋ wənu, nan yi gan-o, naa n fɔ vwan n pa-o.

¹²Yi ma amv yiri n du durə vwan taani baɲa ni. Kuntu bri ni n yáali amv yiri dum mu. Amv mu yi Baɲa-We dum.

¹³Yi pini n doɲ, nan yi vri o wəənu. Nmu di nɔɔnu na maɲi daani si o toɲi o pa-m, si n pa-o ɲwuru tɔlu o na maɲi si o joɲi tun lila. Yi yagi si tɔga na puuri, si n laan pa-o.

¹⁴Yi zaɲi n twi zwa-kɔɔ. Nan yi tiɲi cikv lilwe cwəɲə ni si o gari o tu tɔga ni. Kwari-na amv wulu na yi abam Tu Baɲa-We dum tun.

¹⁵Yi kweeli-na cɔga á taani dim baɲa ni. Ku dai si á tɔgi nɔɔnu kwaga o yinigə ɲwaani, naa o duuni ɲwaani. Nan tɔgi-na cɔga kam yirani.

¹⁶Yi taá kaagi á jagi sawia si á ma á cɔgi á donnə. Abam wuluwulu yi kwuli cɔga si o pa o doɲ ga o ɲwia. Amv mu yi Baɲa-We dum.

¹⁷Yi ta n jigi n doɲ juv n bicari ni. N doɲ wum nan na tusi, si n yɔɔri n kaan-o, si wuntu lwarim yi taa wv n yuu ni.

¹⁸Yi pa n bani zaɲi n doɲ baɲa ni si n mɔ jum o kəm-balɔɔ ɲwaani. Yi ta n culi n doɲ. Nan tan soe-o si kv maɲi di n na soe n titi te tun. Amv mu yi Baɲa-We dum.

¹⁹Taá sɛ-na amv kwiə yam maama. Yi pa-na si vara dwi na yi təri təri tun di daani ba lv. Yi kwe-na wo-dwə na yi dwi dwi tun á du kara didva wvni. Nan yi zu-na gɔɔ kulu ba na me garyiə na yi təri təri ba ma sɔ-ku tun.

²⁰Nɔɔnu na pəni di gaba-kana kalv ba na buɲi si ba kwe ba pa nɔɔnu wudoɲ tun, yi kv tu ta na wv ɲwi gaba-kana kam jini si o taa te o titi, baá waari-ba mu. Ku dai si ba ti. Beɲwaani, gaba-kana kam ta wv yi si o taa te o titi. ²¹Baaru wum maɲi si o ja pi-bala mu o vu jero-vwe dum ni ni, si o ma o kv lwarim jini kaanum o pa Baɲa-We. ²²Kaanum tu wum di maa wó kwe pi-bala kam kuntu o kv kaanum o ma o li nɔɔnu wum tusim dum Baɲa-We yigə ni. We laan maa wó kwe kuntu tu lwarim Dl ma Dl cɛ-o.

²³Abam na zv Kaanan tɔga kam wvni, yi á jəri tweeru tɔlu na ləri biə pa nɔɔna di tun, si á culi di wo-biə bam buna yatɔ. Yi di-na tiu biə bam kuntu, ba na wv maɲi di cullu tum tun ɲwaani. ²⁴Buna yana bini dum na yiə, si á pɔɔri tiu biə bam maama si ba taa yi Baɲa-We nyum, si á di ywəəni amv ɲwaani. ²⁵Kv daari, buna yanu bini dum wvni, á laan jigi cwəɲə si á di ti biə bam mu, á daari á gwəri-ba á titi ɲwaani. Abam na kv tuntu maama, á tweeru tum wó puli yi di taa ləri biə zanzan di pa abam. Amv mu yi abam Tu Baɲa-We dum.

²⁶Yi di-na nwana di ya wv jana. Á nan yi zaɲi á kv liri-mwannv kikiə, di yi-neeri tituɲa. ²⁷Á na fant á

yum, si á daari á tri seeni yuuywe sum. Nan yi fant-na á twana niə yam.

²⁸Yi kv-na daali á yira yam ni, naa si á goni á yira, luə cullu ɲwaani. Amv mu yi Baɲa-We dum.

²⁹Yi yigi n bukɔ n di kabwərim wvni. Kəm dum kuntu yi n jig-o mu n yáala. Kv ta wó pa á tuv kum maama su di kabwərim di wo-balwaarv kənə mu.

³⁰Taá ye-na amv siun da yam ni ni, si á daari á taá niɲi amv jero-vwe dum. Amv mu yi Baɲa-We dum.

³¹Yi zaɲi-na á vu sampwəri naa ciciri vura te si ba vuri wəənu ba bri abam. Á na kv kuntu, á wó digimi á titi di cullu tum mu. Amv mu yi abam Tu Baɲa-We dum.

³²Nankwin na yəni ba yi á te, si á zaɲi wəəni á zuli-ba. Kuntu mu bri ni á kwari amv. Amv mu yi Baɲa-We dum.

³³Kv na yi vərə balv na zvuri abam titari ni tun, si á yi beesi-ba. ³⁴Á wó taá kv-ba ni á na wó kv á donnə Yisrayeli tiinə bam te tun mu. Nan taá soe-ba ni á na soe á titi te tun. Guli-na ni á di dɛen yi vərə mu Ezipi tuv kum wvni. Amv mu yi abam Tu Baɲa-We dum.

³⁵Abam na lagv á maɲi wəənu á yəgi á pa á donnə, si á yi pini-ba ti duuni naa ti kamunni baɲa ni. ³⁶Abam bwen sum, di wəənu tɔlu á na mai á maɲi wəənu duuni na mai te tun maɲi si ti taa yi cɔga cɔga mu. Amv mu yi abam Tu Baɲa-We dum. A dɛen mu jaani abam a nuɲi Ezipi ni a ba yo.

³⁷Nan yɔɔri á taá tɔgi amv kwiə yam di a niə yam, si á taá kv ya maama. Amv mu yi Baɲa-We dum.»

Tusim na jigi waarim te tun

20 Baɲa-We daa ma ta Moyisi Dl wi:
²«Ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Abam balv na yi Yisrayeli dwi tiinə di vərə balv na zvuri á wvni tun wulu maama na kwe o bu o kv kaanum o pa Molɔki jwəm dum, kv tu maɲi si o ti mu. Á tuv nɔn-kɔɔ kum maama wó dul-o di kandwa mu ba gv. ³Amv wó nuɲi kv tu kwaga ni si o daa yi tɔgi o wəli Yisrayeli dwi dum wvni. Beɲwaani, o kv o cɔgi amv jero-vwe dum mu yi o daari o yáali amv yiri dum na yi lanyirani fasi tun, di o na kwe o bu o kv Molɔki jwəm dum juɲa ni tun ɲwaani. ⁴Á tuv kum nɔɔna bam yigə nan na tərə di kuntu tu na kv kəm-lɔɲɔ kulu tun, yi ba vin si ba gv-o kv ɲwaani, ⁵amv titi mu wó nuɲi kv tu didaani o sɔɲɔ tiinə bam maama kwaga ni si ba daa yi tɔgi ba wəli ba dwi tiinə bam wvni. Amv ta wó kv kuntu di balv maama na dɛ ba zuli Molɔki ba daari amv tun mu.

⁶Abam wulu na ywəri amv kwaga ni o daari o vu sampwəri naa ciciri vura te si ba vuri wəənu ba bri-o, amv wó nuɲi kuntu tu kwaga ni. A nan wó li-o si o

daa yi tɔgi o wɛli Yisrayeli dwi dum wunu. ⁷Pɔɔri-na á titi di wo-digiru maama, si á taá yi wu-pɔŋo tiinɛ. Bɛŋwaani, amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum. ⁸Taá se-na amu kwia yam, si á taá tɔgi-ya. Bɛŋwaani, amu mu yi Baŋa-We dilu na luŋi abam tun mu.

⁹Wulu maama na soɔli lwarum o pa o ko naa o nu, kuntu tu maŋi si o ti mu. Ku nan wó taa yi o titi yigɛ mu di o na wó ti tun.

¹⁰Nɔɔnu na ki kabwɛŋɛ di o doŋ kaani, si ba gu baaru wum di kaani wum maama. ¹¹Nɔɔnu nan na pɛni di o ko kaani, o yáali o ko wum mu kuntu. Baaru wum di kaani wum maama mu maŋi si ba ti. Kuv taa yi ba titi yigɛ di ba na wó ti tun. ¹²Nɔɔnu nan na pɛni di o bu-kaani, ba maama bale maŋi si ba ti mu. Ba yɔɔri ba tuŋi kulɔ na jigi cavura tun mu. Kuv taa yi ba titi yigɛ di ba na wó ti tun. ¹³Baaru di o doŋ baaru na pɛni daani, ni baaru na yɛni o pɛni di kaani te tun, ba yɔɔri ba tuŋi wo-zɔɔni mu. Ba maama bale maŋi si ba ti mu. Kuv taa yi ba titi yigɛ di ba na wó ti tun. ¹⁴Nɔɔnu na di kaani yi o ta soe o kaani wum nu o wɛli da, ku yi kɛm-balwaarɔ mu kuntu o kia. Ba maŋi si ba zwe bantɔ batɔ maama mu ba gu. Yi se-na si kɛm-lɔŋɔ kum kuntu ki á titari ni.

¹⁵Baaru wulu na ki sar-pwɛgɛ di varum, ku tu maŋi si o ti mu, si á daari á gu varum wum di. ¹⁶Kaani nan na kwe o titi o pa varum pɛni did-o, á wó gu kaani wum di varum wum maama mu. Ba maŋi si ba ti mu. Kuv taa yi ba titi yigɛ di ba na wó ti tun.

¹⁷Nɔɔnu na di o nakɔ, ba na yi nu daani, naa ko daani mu di, yi ba pɛni daani, ba yɔɔri ba ki cavura kɛm mu. Baá ja-ba ba vu ba dwi tiinɛ yigɛ ni mu, yi ba zɛli-ba si ba daa yi tɔgi ba wɛli ba dwi tiinɛ bam wunu. Baaru wum na pɛni di o nakɔ wum tun ŋwaani, kuv ni wuntu mu. ¹⁸Nɔɔnu na pɛni di kaani wulu ta na jigi o cana zarum o ki tun, ba maama tusi cullu tun seeni pa ba digimi. Ba maŋi si ba zɛli ba maama mu, si ba daa yi tɔgi ba wɛli ba dwi tiinɛ bam wunu.

¹⁹Ku dai si baaru pɛni di o nu zumbaaru, naa o nu nyaani, naa o ko nakɔ. Wulu na ki kɛm dum kuntu, ku tu yáali o curɔ mu. Ba maama maŋi si ba na waarum mu. ²⁰Nɔɔnu nan na pɛni di o ko zumbaaru kaani, naa o ko nyaani kaani, o yáali o ko curɔ kum mu. Baaru wum di kaani wum yɔɔri ba maŋi si ba na waarum mu. Ba nan bá na dwi. ²¹Nɔɔnu na di o zumbaaru kaani, naa o nyaani kaani, yi o pɛni did-o, ku tu jigi digiru We cullu tum seeni mu, yi o ta yáali o curɔ kum. Ba nan bá na dwi.

²²Nan yɔɔri á taá tɔgi amu kwia yam di a niɛ yam, si á taá ki ya maama. Abam na wu ki kuntu, amu na lagi a ja abam a zu tɛga kalɔ wunu tun wó vin abam mu. ²³Ku nan na yi dwi-ge tiinɛ balɔ amu na lagi a zɛli-ba si ba daari tɛga kam ba pa abam tun, si á yi taá tɔgi-na ba cwe sum. Amu nan culi-ba mu, ba na

ki wo-zɔɔna yantu doŋ tun ŋwaani. ²⁴Amu nan goni ni mu di abam si a kwe ba tɛga kantɔ a pa abam si á taá te-ka yi á zuuri ka wunu. Tɛga kam kuntu tiini ka ywɛmmɛ di varum di kɔnɔ. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum. A ma pɔɔri abam si á taá yi á yira di dwi-ge tiinɛ maama. ²⁵Kuntu ŋwaani abam maŋi si á taá pɔɔri vara di zunɛ balɔ na maŋi di cullu tum tun, di balɔ na jigi digiru cullu tum seeni tun daani mu. Nan yi digimi-na á titi di wɛnu tulu amu na pe ti taa yi wo-zɔɔna ti pai abam tun, ni ti na yi vara di zunɛ di tɛga wo-vɛlu di. ²⁶Pɔɔri-na á titi amu ŋwaani si á taá yi wu-pɔŋo tiinɛ. Bɛŋwaani, amu Baŋa-We dum yi wu-pɔŋo tu mu. A ma pɔɔri abam si á yɔɔri á taá yi á yira di dwi-ge tiinɛ maama, si á daari á taá yi amu titi nɔɔna bam.

²⁷Abam wunu baaru wulu, naa kaani wulu na yi sampwɛrɛ naa ciciri vuru, ku tu maŋi si o ti mu. Á wó duli-ba di kandwa mu á gu. Kuv taa yi ba titi yigɛ di ba na wó ti tun.»

We kaanum tiinɛ bam taani

21 Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dl wu:

«Ta di Arɔn dwi kaanum tiinɛ bam nu: Kaanum dwi tu na tɛga, o nan yi da ku ŋwaani o digimi o titi di cullu tum. ²Ku nan na yi o curɔ, o jigi cwɛŋɛ si o zu ku tu luɛ ni. Ku na yi o nu, naa o ko, naa o bu-baaru, naa o bukɔ, naa o zumbaaru, naa o nyaani, ³naa o nakɔ wulu ta na wu zu barɔ yi o wu ba sɔŋɔ ni tun, o jigi cwɛŋɛ si o digimi o titi ba lwi baŋa ni. ⁴Si ku na yi balɔ na bwɛlɛ did-o kadri ŋwaani tun mu, ku dai si o digimi o titi bantɔ lwi baŋa ni.

⁵Kaanum tiinɛ dai si ba ceeri ba yum, naa ba fanɔ ba twana niɛ yam, naa ba goni ba yira luɛ cullu ŋwaani. ⁶Ba maŋi si ba pɔɔri ba titi mu ba pa ba Tu We dum, si ba yi yáali Dl yiri dum. Ku na yi te tun, bantɔ yɛni ba kwe wɔdiu pɛera mu ba pai Baŋa-We. Pɛera yantu na yi wɔdiu ya pai ba Tu We dum tun ŋwaani, kaanum tiinɛ bam maŋi si ba taa jigi wu-pɔŋo mu.

⁷Kaanum tu dai si o kwe ka-boro o ma ji o kaani. O nan ba maŋi si o di kaani wulu na zu barɔ yi o yag-o tun. Bɛŋwaani, kaanum tiinɛ pɔɔri ba titi mu ba pa ba Tu We dum. ⁸Nɔɔna maama nan maŋi si ba taa niŋi kaanum tiinɛ bam, ba na pɔɔri ba titi We ŋwaani tun mu. Bantɔ mu kwe wɔdiu pɛera yam ba pai abam Tu We dum. Amu mu kuntu. Amu yi Baŋa-We dum na yi lanyirani fasti tun mu. A ma pɔɔri abam si á di taá yi lanyirani fasti amu ŋwaani. ⁹Kaanum tu bukɔ na digimi o titi ka-boro tituŋa baŋa ni, ku tu yáali o ko yiri mu. Ba maŋi si ba zwe-o mu si o ti.

¹⁰Ku na yi We kaanum yigɛ tu wum, ba logi We swɛlim nugɛ wuntu yuu ni mu ba pɔɔri-o ba zigɛ o tituŋi dum ŋwaani, yi o jigi cwɛŋɛ si o taa zuuri

kaanum gwar-laaru tum. Ku nan dai si ku tu vugimi o yuuywe, naa o kaarti o titi gwaaru luə cullu ŋwaani. ¹¹ O ba maŋi si o twe tɔv, ku na maŋi ku yi o ko, naa o nu di. O na vin yi o ki kuntu, oó digimi o titi di cullu tum mu. ¹² Kaanum yigə tu wum dai si o yagi jero-vwe dum o nuŋi si o keeri luə. O kəm dum kuntu wó cɔgi wara-je sim di cullu tum mu. Ku yi o Tu We dum swəlim nugə mu ba mɛ ba pɔɔr-o kaanum tituŋi dum ŋwaani. Amu mu yi Baŋa-We dum.

¹³ Kaanum yigə tu wum nan maŋi si o beeri buko wulu na yəri baara tun mu, si o di-o o ki o kaani. ¹⁴ O dai si o kwe kadəm, naa kaani wulu na zu baru yi o yag-o tun, naa ka-boro o maa ki o kaani. Kaanum yigə tu wum wó di buko wulu na yəri baara, yi o ta yi o titi dwi dum buko tun mu. ¹⁵ Ku na dai kuntu, biə balu o na wó lu tun bá maŋi di cullu tum si ba ji amu kaanum tiinə. Amu mu yi Baŋa-We dum. A ma pɔɔri kaanum yigə tu wum si o taa yi amu nyum.»

¹⁶ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dl wu:

¹⁷ «Ta di Arɔn ni: Ku zigɪ lele si ku taa ve wuu, n dwi dum wɔni wulu yira na jigɪ geeri, kuntu tu dai si o kwe wɔdiu peera o kaani o pa o Tu We dum. ¹⁸ Wulu na yi lilwe, naa gwana, naa o yibiyə na cɔgi, naa o yira yam na ba mai daani me seeni, ¹⁹ naa o naga na bwəri, naa o juja na bwəri mu, ²⁰ o nan na jigɪ pɔnɔ, naa o na yi naali, naa o yiə ta na cɔgi, naa o na jigɪ ŋwana naa pooru o yira ni, naa ba na lwi ku tu mancala mu, o dai si o ki kaanum jero-vwe dum wɔni. ²¹ Amu kaanum tu Arɔn dwi tu wulu maama yira na jigɪ geeri, ku tu ba jigɪ cwəŋə si o kwe wɔdiu peera o kaani o pa o Tu We dum. Ku dai si o ki kuntu, o yira yam na jigɪ geeri tun ŋwaani. ²² Nɔnɔ wum kuntu nan jigɪ cwəŋə si o da o di wɔdiu kulɔ ba na mɛ ba ki kaanum ba pa We tun, ku na maŋi ku yi kulɔ ba na pɔɔri We ŋwaani yi ku tiini ku yi lanyirani fasti tun mu di. ²³ Si o nan dai si o zu jero-vwe dum ni o twe gar-jali dum mu. O ta dai si o yi kaanum bimbim dum yigə. Beŋwaani, o jigɪ geeri o yira yam ni. Ku na dai kuntu, oó cɔgi amu jero-vwe dum di si zula yalu na pɔɔri amu zulə ŋwaani tun. Amu mu yi Baŋa-We dum. Amu ma pɔɔri wənu tum kuntu si ti taa yi lanyirani fasti amu ŋwaani.»

²⁴ Moyisi deen tagi wənu tum kuntu maama o bri Arɔn, di o biə bam, di Yisrayeli tiinə bam maama.

Wɔdiu peera yam taani

22 Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dl wu: ² «Ta Arɔn di o biə bam ni: ba ta taa nii peera yalu Yisrayeli tiinə bam na jaani ba tui ba pa-ni tun baŋa ni, si ba nigɪ-ya, ya na yi lanyirani fasti tun ŋwaani. Ku na dai kuntu, baá yáali amu yiri dum na yi lanyirani fasti tun. Amu mu yi Baŋa-We dum. ³ Ta

n bri-ba ni: Abam dwi dum wɔni wulu na jigɪ digiru cullu tum seeni, yi o ta fufɔ o yi o dwe peera yalu Yisrayeli tiinə bam na jaani ba tui ba pa Baŋa-We tun, ku tu daa bá zigɪ amu yigə ni o tɔŋi o pa-ni. Amu mu yi Baŋa-We dum.

⁴ Arɔn dwi kaanum tiinə bam wɔni, wulu maama na jigɪ yira yawɪ-cɛɔ kulɔ na loŋi nɔnɔ tun, naa o pəni ni na mu na nuŋə pa o daa wu maŋi di cullu tum, kuntu tu ba jigɪ cwəŋə si o da o di kaanum wɔdiu peera yam. O maŋi si o kwe o titi di cullu tum mu si o daari o di. Kaanum tu na dwe kulɔ na digimi twa ŋwaani tun, naa o nywannu na nuŋə, o di wó taa jigɪ digiru We cullu tum seeni mu. ⁵ Ku ta yi bidwi mu di o na dwe tiga wo-vəlu, naa o na dwe nɔnɔ wulu na jigɪ digiru cullu tum seeni tun. ⁶ Kaanum tu na tu tuntu wɔni, o ta wó digimi mu si ku yi didaan-ni maŋa. O ta bá wani o di kaanum wɔdiu peera yam, ku na dai ni o swe o yira o ma kwe o titi. ⁷ We na zua, kuntu tu laan wó maŋi di cullu tum. O maa jigɪ cwəŋə si o di wɔdiu peera yam, wɔdiu kum kuntu na yi kaanum tiinə bam nyum tun ŋwaani. ⁸ Kaanum tu ba maŋi si o di varim wulu na tigi o titi tɔni tun, naa ga-vara na tur-o ba gu tun. O na di nwana yam kuntu, ku pa o digimi di cullu tum mu. Amu mu yi Baŋa-We dum.

⁹ Kaanum tiinə bam maama maŋi si ba taa tɔgi cullu cwe sum a na pɛ-ba tun mu. Ku na dai kuntu, ba tusim wó taa wu ba yuu ni mu, yi ba ti, ba na yáali amu kwia yam tun ŋwaani. Amu mu yi Baŋa-We dum. Amu mu pɔɔri-ba si ba taa yi lanyirani fasti amu ŋwaani.

¹⁰ Ku na yi kaanum wɔdiu peera yam, wulu na dai kaanum tiinə dwi dum nɔnɔ tun ba jigɪ cwəŋə si o di-ya. Vəru wulu na zuvri kaanum tu wum tee ni, naa tuntuŋu wulu kaanum tu wum na jun-o si o tɔŋi o pa-o mu, bantɔ dai si ba di. ¹¹ Kaanum tu nan na jigɪ gambaa kalu, ku tu wó da o di kaanum tu wum wɔdiu kum, ni o na yi gambaa kalu kaanum tu wum na yəgi di səbu tun, naa o yi wulu ba na lug-o kaanum tu wum sɔŋɔ wɔni tun. ¹² Kaanum tu buko nan na zu wulu na dai kaanum tu tun, wuntu dai si o da o di kaanum wɔdiuru tum. ¹³ Buko wum nan na jigɪ kadəm, naa o na yagi o baru, yi o ba jigɪ biə si ba taa nii o baŋa ni pa o joori o vu o ko sɔŋɔ ni o je da, ku tu jigɪ cwəŋə si o di o ko wɔdiu peera yam wɔni. Kaanum tiinə dwi dum nɔnɔ yirani mu jigɪ cwəŋə si ba di wɔdiu kum kuntu.

¹⁴ Nɔn-yɔɔ nan na di kaanum peera wɔdiu, yi o wu paali o ki, si o joori o ŋwi o na di te tun o pa kaanum tu wum, si o ta wəli wɔdiu kum kwərə kuni binu maama wɔni, pupwara didba o pa-o. ¹⁵ Kaanum tiinə bam dai si ba gooni peera yalu Yisrayeli tiinə bam na jaani ba tui ba pa Baŋa-We tun, ¹⁶ di ba na wó pa nɔn-yɔɔru da ba di ya wɔni tun. Kuntu na kia, ku pa nɔnɔ bam

Iwarum mu taa wu ba yuu ni, si waarum ba ba baɗa. Amu mu yi Baɗa-We dum. Amu ma pɔɔri pɛera yam kuntu si ya taa yi lanyirani fasti amu ɗwaani.»

Kaanum tutaɗa yam taani

¹⁷ Baɗa-We daa ma ta di Moyisi Di wi:

¹⁸ «Ta Arɔn, di o biɛ bam, di Yistrayeli tiinɛ bam maama ni: Yistrayeli dwi tu, naa vɛru wulu na zuuri di ba tun na lagɪ si o ki zweem pɛeri kaanum o pa Baɗa-We, ku na yi ni-gonim ɗwaani, naa ku yi o wu-yoɗo pɛeri mu di, varum wum dai si o taa jigi gɛeri o yira ni. ¹⁹ Ku na yi na-bala, naa pi-bala, naa bu-bala mu ku tu jaani o ba, We wó se o joɗi-ka, ni ku na dai ni ka jigi gɛeri ka yira ni. ²⁰ Abam wulu nan na kwe varum wulu na jigi gɛeri o yira ni tun si o ma ki kaanum o pa Baɗa-We, We bá joɗi ku tu kaanum dum.

²¹ Wulu nan na buɗi si o ki yazurɛ pɛeri kaanum o pa Baɗa-We, ku na yi ni-gonim ɗwaani, naa ku yi o wu-yoɗo pɛeri mu di, varum wum dai si o taa jigi gɛeri o yira ni. Kuntu baɗa ni mu We wó joɗi o pɛeri dum. ²² Yi zaɗi-na á kwe varɪ-lilwɛ, naa vara balu naga na bwari naa ba yira fuuli tun, naa balu na jigi ɗwana naa yira yawuru dwi dwi tun, si á ja á ba jero-vwe dum ni á ma á ki kaanum á pa Baɗa-We. ²³ Naa kulɔ naa piɛ kalɔ yira nan na ba mai daani tun mu, á wó wanti á kwe á ma á ki yazurɛ pɛeri kaanum dilu na yi n wu-yoɗo pɛeri tun. Ku daari, yi kwe-na vara bam kuntu doɗi á ma á ki kaanum dilu na yi ni-gonim ɗwaani tun. ²⁴ Yi kwe-na varum wulu mancala ba na magi naa ya cɔgi te maama tun, naa ba na lwi wulu tun, á ki kaanum á pa Baɗa-We. Ku dai si á ki kuntu doɗi maɗa kalɔ maama á na wó taá zuuri á tɪga kam wuni tun. ²⁵ Á na joɗi vara bam kuntu doɗi dwi-gɛ tiinɛ tee ni, si á yi kwe-ya á ki wɔdiu pɛeri á pa á Tu We dum. Bantu vara bam yira suni ya cɔgi mu. We bá se o joɗi kaanum dum.»

²⁶ Baɗa-We daa ma ta Moyisi Di wi:

²⁷ «Soɗo vara na luga, bu maama wó maɗi o nu tee ni mu da yarpe, ni ku na yi nua, naa pɛlbu, naa bubuna mu. Da nana de dum ni si ku taa veɛ, ka laan wó maɗi si ba kwe-ka ba ma ki wɔdiu pɛeri ba pa Baɗa-We. ²⁸ Yi kwe-na varum di o bu á gu á ma á ki kaanum de didba wuni.

²⁹ Abam wulu na buɗi si o ki le-kɛm kaanum o pa Baɗa-We, si o tɔgi kaanum dum cwɛɗɛ cɪga cɪga. Kuntu baɗa ni mu We wó joɗi ku tu pɛeri dum. ³⁰ Ba nan maɗi si ba di varum wum nwana yam maama de dilu wuni ba na ki kaanum dum tun mu. Ba yi pa tɪga puuri yi ya ta wura. Amu mu yi Baɗa-We dum.

³¹ Yɔɔri á taá tɔgi amu niɛ yam yi á ki á tɔgi ya na bri te tun. Amu mu yi Baɗa-We dum. ³² Yi yaali-na amu yiri dum, di na yi lanyirani fasti tun ɗwaani. Yistrayeli tiinɛ bam maama maɗi si ba se amu mu ni

a yi lanyirani fasti. Amu mu yi Baɗa-We dum. Amu ma pɔɔri abam mu si á di taa yi lanyirani fasti. ³³ Amu nan jaani abam a nuɗi Ezipi ni a ba yo, si a taa yi abam Tu We dum mu. Amu mu yi Baɗa-We dum.»

Candi dim taani

23 Baɗa-We daa ma ta Moyisi Di wi: ² «Ta di Yistrayeli tiinɛ bam ni: Da yalu á kɔgo kum na wó jeeri amu Baɗa-We yigɛ ni si á di candiɔ tun mu tintu:

We siun de

Nuɗim 20:8-11; 31:12-17; Gulɔ Tɔnɔ 5:12-15

³ Kwe-na da yardu á tɔɗi á tutaɗa maama. Da yarpe de dum nan yi siun de mu di pai abam. Abam na maɗi á wu je silu maama ni, de dum kuntu yi di yira mu Baɗa-We ɗwaani. Á wó jeeri daani si á zuli We yi á ba tɔɗa di funfun di.

Paki di dɪpe dilu na ba jigi dabilɪ di wuni tun candiɔ kam

Nuɗim 12:1-20; Garum 28:16-25; Gulɔ Tɔnɔ 16:1-8

⁴ Baɗa-We nan pe ni si á taá di candi suntu si maɗa ni mu. Si da yam na yɛni ya yi, si á jeeri daani á zuli We si wuni.

⁵ Pulim cana kam da fugɛ-yana de dum dɪdaan-ni maɗa ni mu á wó puli si á di Paki candiɔ kam á ma á zuli Baɗa-We. ⁶ Tɪga na puuri yi da fugɛ-yanu de dum na yiɛ, si á puli á di Dɪpe dilu na ba jigi dabilɪ di wuni tun candiɔ kam á ma á zuli Baɗa-We. Kwe-na da yarpe á di dɪpe dilu dabilɪ na tɛrɛ ku wuni tun. ⁷ Da yam kuntu pulim de dum ni, si á jeeri daani á zuli We. Yi tɔɗi-na á de de tutaɗa yam. ⁸ Da yarpe yam maama wuni si á yɛni á ja wɔdiu pɛera kaanum á ba á ki á pa Baɗa-We. Ku daari da yarpe de dum na yiɛ, á wó jeeri daani mu si á zuli We, yi á bá tɔɗi á de de tutaɗa yam.»

Dayigɛ wɔdiiru pɛera

⁹ Baɗa-We ta ma ta di Moyisi Di wi:

¹⁰ «Ta di Yistrayeli tiinɛ bam ni: Abam na tu á zu tɪga kalɔ amu na lagɪ a kwe a pa abam tun wuni, yi á puli á zaɗi á wɔdiuru, ja-na mun-zɔgo kulɔ á na puli á vɔ tun á vu kaanum tu wum te á pa-o. ¹¹ Kaanum tu wum di maa wó zɛɗi á wɔdiuru tum Baɗa-We yigɛ ni si We joɗi-ti abam tee ni. Ku nan yi de dilu na saɗi We siun de dum tun wuni mu oó ki kuntu. ¹² De dilu ni á na wó pa ba zɛɗi á wɔdiuru tum We yigɛ ni tun, si á ta kwe pi-bala na yi bini yi ka ba jigi gɛeri ka yira ni tun, á ki zweem kaanum á pa Baɗa-We. ¹³ Abam nan ta wó

wəli mun-bwe bwen sɪna na viiri dɪ nugə tun mʊ, sɪ kv taa yɪ á wɔdiu pɛəri kv pa Baŋa-We. Pɛəri dum kuntu lwəm dum maa ywəmmə dɪ paɪ Baŋa-We. Abam ta wó kwe sana bwaŋa dɪdva á ma á kv wo-nyɔɔrv pɛəri á wəli da. ¹⁴Abam na puli á zagɪ á wɔdiiru tum, sɪ á yɪ di-na dɪpɛ, naa mun-wɔa, naa wo-val-dvnnu tum biə bam, yɪ á ta wʊ jaanɪ pɛera yam kuntu á ba á pa á Tu We dum. Abam dɪ á kwaga kam wó taá kv á tɔgɪ ni dɪntu na brɪ te tun mʊ sɪ kv taa ve wuu.

Faa wo-vallv candiə kam
Nujim 23:16; 34:22; Garum
28:26-31; Gulə Tɔnɔ 16:9-12

¹⁵Kv na zɪgɪ de dɪlv na saŋɪ We siun de dum yɪ á zəŋɪ á dayigə mɪna yam We yigə ni tun, sɪ á jeeli da yarpe kuni birpe. ¹⁶Da fiinnu mʊ á wó jeeli sɪ ya yɪ de dɪlv na saŋɪ We siun de dum na kv birpe tun, sɪ á laan ja wɔdi-dvŋv pɛera á ba á pa Baŋa-We. ¹⁷Abam na zʊvri je silv maama ni, sɪ á ja dɪpwa tile tile á ba jero-vwe dum ni sɪ á zəŋɪ-tɪ Baŋa-We yigə ni. Nɔɔnv maama wó kwe mun-bwe bwen sɪna mʊ o wəli dɪ dabɪlɪ o ma wɔ dɪpɛ dum kuntu. Kvú taa yɪ á dayigə wɔdiiru pɛera mʊ á kwe á pa Baŋa-We. ¹⁸Á kɔgɔ kum nan wó beeri pəlbɪə sirpe na yɪ bɪnɪ dɪdva yɪ sɪ ba jɪgɪ gɛəri sɪ yɪra ni tun, dɪ na-bala dɪdva, dɪ pi-be sɪle. Á maa wó kwe vara bam kuntu á wəli dɪ dɪpwa pɛera yam á kv zweem kaanum á pa Baŋa-We. Á ta wó kwe wɔdiu pɛera dɪ wo-nyɔɔrv pɛera á kaanɪ á pa-Dl. Pɛera yam kuntu lwəm dum maa ywəmmə dɪ paɪ Baŋa-We. ¹⁹Abam ta maa wó kwe bu-bala á ma á kv lwarum saarum kaanum, sɪ á daari á kwe pi-balɪ sɪle na yɪ bɪnɪ bɪnɪ tun sɪ á ma á kv yazurə pɛəri kaanum. ²⁰Kaanum tu wʊm nan mʊ wó zəŋɪ peeni sɪle sum wɛenɪ, sɪ sɪ taa yɪ pɛəri sɪ pa Baŋa-We, tɪntu dɪ dɪpwa pɛera yam maama. Pɛera yam kuntu mʊ Baŋa-We pɔɔri Dl pa Dl tɪtɪ, sɪ ya taa yɪ kaanum tu wʊm nyum. ²¹Dɪntu de dum ni, á wó pa á maama jeeri daanɪ sɪ á zuli Baŋa-We yɪ á bá tvŋɪ á de de tɪtvŋa yam. Abam na zʊvri je silv maama ni, sɪ abam dɪ á kwaga kam maama taa tɔgɪ ni dɪntu sɪ kv taa ve maŋa maama.

²²Abam na ve á karɪ sum ni sɪ á zagɪ á wɔdiiru á joori sam, yɪ gwe-na wɔdiiru tɪlv maama na wʊ á karɪ sum ni ni tun, nan yɪ larɪ-na mɪna yalv wɔdi-zagɪna bam na daari tun. Yagɪ-na tɪntu maama á pa yinigə tiinə, dɪ vərə balv na zʊvri dɪ abam tun, sɪ bantv dɪ larɪ ba di. Amv mʊ yɪ abam Tu Baŋa-We dum.»

Nabwaanv wʊm candiə kam
Garum 29:1-6

²³Baŋa-We ma ta Moyisi Dl wɪ:

²⁴«Ta dɪ Yisrayelɪ tiinə bam ni: Bɪnɪ maama wʊnɪ canɪ sirpe cana kam dayigə de dum ni, sɪ á pa dɪ ji siun de na yɪ dɪ yɪra We ŋwaanɪ. Á maŋɪ sɪ á wʊ nabwaanv yɪ á daari á jeeri daanɪ á zuli We. ²⁵Yɪ tvŋɪ-na á de de tɪtvŋa yam dɪntu de dum ni. Yɔɔri á kv-na wɔdiu pɛəri kaanum á pa Baŋa-We.»

Lwarum saarum de dum
Garum 29:7-11

²⁶Baŋa-We ta ma ta dɪ Moyisi Dl wɪ:
²⁷«Canɪ sirpe cana kam da fugə de dum nan mʊ yɪ Lwarum saarum de dum. De dum kuntu wʊnɪ á wó jeeri daanɪ á zuli We. Á maŋɪ sɪ á tu á tɪtɪ mʊ, sɪ á daari á kv wɔdiu pɛəri kaanum á pa Baŋa-We. ²⁸Nan yɪ tvŋɪ-na de dum kuntu wʊnɪ. Bɛŋwaanɪ, dɪ yɪ Lwarum saarum de dum ba na wó lɪ á lwarum Baŋa-We yigə ni dɪ wʊnɪ tun mʊ. ²⁹De dum kuntu maama ni wʊlv maama na wʊ sɛ o tu o tɪtɪ amv yigə ni, ba maŋɪ sɪ ba lɪ kv tu sɪ o daa yɪ tɔgɪ o wəli Yisrayelɪ dvi dum wʊnɪ mʊ. ³⁰Wʊlv maama dɪ na tvŋɪ dɪntu de dum ni, amv Baŋa-We tɪtɪ mʊ wó pa o ga o ŋwɪa amv nɔɔna bam tɪtarɪ ni. ³¹De dum kuntu dai sɪ abam tvŋɪ dɪ wʊnɪ dɪ finfun dɪ. Abam na wó taá zʊvri je silv maama ni tun, abam dɪ á kwaga kam maama maŋɪ sɪ á taá tɔgɪ ni dum kuntu sɪ kv taa ve maŋa maama mʊ. ³²Cana kam da nvgv de dum dɪdaan-ni maŋa ni, sɪ kv vu kv yɪ ka da fugə de dum dɪdaan-ni maŋa ni, dɪ wó taa yɪ siun de mʊ dɪ pa abam, sɪ á tu á tɪtɪ dɪ wʊnɪ.»

Vwə cwiim candiə kam
Nujim 23:16; Garum 29:12-34; Gulə Tɔnɔ 16:13-15

³³Baŋa-We ma ta dɪ Moyisi Dl wɪ:
³⁴«Ta dɪ Yisrayelɪ tiinə bam ni: Bɪnɪ maama wʊnɪ canɪ sirpe cana kam da fugə-yanu de dum ni sɪ á puli á dɪ Vwə cwiim candiə kam. Ba nan wó di-ka da yarpe mʊ. ³⁵Candiə kam pulim de dum wʊnɪ, sɪ á jeeri daanɪ á zuli We yɪ á bá tvŋɪ á de de tɪtvŋa yam. ³⁶Kv wəli da, da yarpe yam kuntu de maama wʊnɪ, á wó taá jaanɪ wɔdiu pɛera mʊ á tui á kaanɪ á paɪ Baŋa-We. Da nana de dum ni, sɪ á daa jeeri daanɪ á zuli We. Á laan maa wó kwe wɔdiu pɛəri á kaanɪ á pa Baŋa-We á kweeli. De dum kuntu yɪ dɪ yɪra We ŋwaanɪ mʊ. Á ba maŋɪ sɪ á tvŋɪ á de de tɪtvŋa yam dɪ wʊnɪ.

³⁷Candi silv Baŋa-We na zɪgɪ sɪ Yisrayelɪ tiinə bam taa di bɪnɪ maama wʊnɪ tun mʊ kuntu. Á wó pa ya taa yɪ da yalv á na wó jeeri daanɪ ya wʊnɪ á zuli We, yɪ á jaanɪ wɔdiu pɛera á tui á pa Baŋa-We tun mʊ. Pɛera yam kuntu wó taa yɪ zweem kaanum pɛera, dɪ wɔdiu pɛera, dɪ wo-nyɔɔrv pɛera, dɪ kaanum dɪlv maama á

na wó kɪ á pa We tun mu. Á wó taá jaani pɛera yam á tui da yalɔ na maŋɪ dɪ-ya tun mu. ³⁸ Abam nan wó taa di candi suntu á wɛli dɪ We siun da yam maama. Pɛera yam kuntu mu á ta wó wɛli dɪ pɛera yalɔ á na yɛni á jaani á tui á paɪ Baŋa-We tun, dɪdaani pɛera yalɔ á na kɪ wu-yoŋo ŋwaani naa ni-gonim ŋwaani tun.

³⁹ Kuntu tun, canɪ surpɛ cana kam da fugə-yanu de dum na yiə yi á zagɪ á karɪ wɔdiiru maama á ti, sɪ á puli á di candiə kam kuntu. Á wó kwe da yarpe mu á di-ka. Ka dayigə de dum nɪ wó taa yi siun de mu. Ka da nana de dum na ti candiə kam tun dɪ maa yi kuntu. ⁴⁰ Da yam kuntu pulim de dum nɪ, sɪ á beeri tiu bu-laaru, dɪ kuru tiu ne, dɪ tweeru dwi dwi wɔru, dɪ bugə ni tweeru, yi á kwe-ya á ma kɪ wɔpolo á zuli á Tu Baŋa-We dum da yarpe yam wɔni. ⁴¹ Bɪni maama canɪ surpɛ cana kam wɔni á wó kwe da yarpe mu sɪ á di candiə kantɔ á zuli Baŋa-We. Abam dɪ á dwi dum maŋɪ sɪ á taá tɔgɪ ni duntu mu sɪ kɔ taa ve maŋa maama. ⁴² Abam balu na yi Yisrayelɪ tumbiə tun maŋɪ sɪ á cwi vwə mu, sɪ á jəni ya kuri nɪ da yarpe. ⁴³ Kuntu mu wó pa á biə lwarɪ nɪ amu deen na jaani ba nabaara bam a nuŋi Ezipi wɔni tun, a pe ba zuri vwə wɔni mu. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.»

⁴⁴ Moyisi deen tagɪ tuntu maama o brɪ Yisrayelɪ tiinə bam ba na wó taa di candi yalɔ Baŋa-We na tiŋi Dɪ pa-ba sɪ ba taa zuli-Dɪ ya wɔni tun mu.

Jero-vwe dum min-zwəənu tum

24 Baŋa-We ta ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: ² «Ta dɪ Yisrayelɪ tiinə bam sɪ ba ja Olivi nugə kalɔ na yi lanyranɪ tun ba ba pa-m min-zwəənu tum ŋwaani. Kuntu mu wó pa ti mim taa di taan, yi dɪ ba dweə. ³ De maama wa-zuri maŋa nɪ, Arɔn wó nii mu sɪ min-zwəənu tum taa di Baŋa-We yigə nɪ taan, sɪ tiŋa vu ka puuri. Ti nan wó taa wu We jero-vwe di-laa kum nɪ mu mɛ gar-jalɪ dum na kwəli ni-gonim daka kam tun. Abam dɪ á dwi dum wó taa tɔgɪ ni duntu mu maŋa maama. ⁴ Arɔn maa wó pa min-zwəənu tum taa zɪgɪ sɛbu-sɪŋa min-zwən-zɪgɔ kum yuu nɪ kuntu, sɪ ti mim taa di taan Baŋa-We yigə nɪ.

Jero-vwe dum dɪpe dum

⁵ Nan viiri-na mun-bwe sɪ á ma-dɪ á wɔ dɪpwa fugə-yale. Abam wó kwe muni bwen sina mu á ma á fɔgɪ dɪpwa maama. ⁶ Laan kwe-na dɪpwa yam á tiŋi gɪni sule. Yardu wó taa wu gɪna maama wɔni. Ya nan wó taa tigi taabusɔ kulu sɛbu-sɪŋa na kwəli kɔ maama yi kɔ zɪgɪ Baŋa-We yigə nɪ tun baŋa nɪ mu. ⁷ Ta kwe-na wəənu tulɔ lwəm na ywəmmə tun á kɪ gɪna maama

wɔni, sɪ tuntu ləri dɪpwa yam yuu nɪ ti ji wɔdiu pɛeri ti pa Baŋa-We. ⁸ We siun de maama wɔni, Arɔn wó tiŋi dɪpwa yam kuntu mu Baŋa-We yigə nɪ. Yisrayelɪ tiinə bam maŋɪ sɪ ba taa kɪ kuntu mu maŋa maama sɪ kɔ ta ve wuu. ⁹ Dɪpwa yam kuntu yi Arɔn dɪ o biə bam nyum mu. Ba nan maŋɪ sɪ ba di-ya jəgə kalɔ na yi lanyranɪ fastɪ tun nɪ mu, ya na tiini ya yi lanyranɪ fastɪ tun ŋwaani. Baŋa-We pɔru-ya Dɪ pɛera yam maama wɔni sɪ ya taa yi kaanum tiinə bam nyum mu.»

Nɔɔnu na lwe Baŋa-We ku tu na wó na waarum dulɔ tun

^{10–11} Nɔɔnu wudoŋ deen wura o ko na yi Ezipi tu. O nu maa yi Yisrayelɪ tu, o yurɪ mu Selomiti. Wuntu ko yurɪ mu Dibiri, yi o nuŋi Dan dwi dum wɔni. Nɔɔnu wum deen nuŋi o kɪ jara dɪ Yisrayelɪ tu ba zuri je sum nɪ. Ba jara yam nɪ, mu nɔɔnu wum sɔɔɪ lwarum o ma lwe Baŋa-We yurɪ dum. Ba ma ja-o ba vu Moyisi te. ¹² Ba ma ja nɔɔnu wum ba pi, yi ba daari ba cəgi sɪ Baŋa-We vuri Dɪ wɔbɔŋa Dɪ brɪ-ba nɔɔnu wum taani dum baŋa nɪ.

¹³ Baŋa-We laan ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ:

¹⁴ «Ja-na nɔɔnu wum á nuŋi abam na zuri mɛ tun á vu dáa. Balu maama na ni nɔɔnu wum ta-balɔɔ tun maa wó danɪ ba jian o yuu nɪ. Yisrayelɪ tiinə kɔ-fɔɔ kum laan maa wó dul-o dɪ kandwa ba gu. ¹⁵ Nan ta dɪ Yisrayelɪ tiinə bam maama nɪ: wulɔ na lwe o Tu We dum, kuntu tu tusim dum wó taa wu o yuu nɪ mu yi o maŋɪ sɪ o na waarum. ¹⁶ Wulɔ maama na yáali Baŋa-We yurɪ, kuntu tu maŋɪ sɪ o ti mu. Á kɔgɔ kum maama maŋɪ sɪ á dul-o á gu mu. O na yi Yisrayelɪ tu, naa o yi vɛru mu dɪ, kɔ tu maŋɪ sɪ o ti mu.

¹⁷ Nɔɔnu na gu o doŋ, kɔ maŋɪ sɪ ba gu o dɪ mu.

¹⁸ Nɔɔnu nan na gu o doŋ varum, sɪ o joori o yiri varum o pa varum wum tu. Woŋo kulu na ŋwi tun mu wó ləri woŋo kulu na ge kɔ ŋwɪa tun yuu nɪ. ŋwɪa mu baá yiri ba ma ba ləri ŋwɪa. ¹⁹ Nɔɔnu na kɪ zunni o doŋ yura nɪ, sɪ ba kɪ o dɪ zunni sɪ dɪ maŋɪ dɪ zunni dulɔ o na kɪ o doŋ wum yura nɪ tun. ²⁰ Wulɔ na bwəri o doŋ yura kuə, sɪ ba bwəri kɔ tu dɪ yura kuə. Yi mu baá lɪ ba ma ləri yi. Yəli dɪ mu baá guri ba ma ləri yəli. Zunni dulɔ maama o na kɪ o doŋ yura nɪ tun, mu baá kɪ o dɪ yura nɪ. ²¹ Nɔɔnu na gu varum, sɪ o joori o yiri varum wum o pa o na gu wulɔ varum tun. Wulɔ nan na gu o doŋ nabiinu, sɪ ba gu o dɪ. ²² Ni duntu zɪgɪ dɪ paɪ Yisrayelɪ tiinə maama mu, dɪ vərə balu na zuri dɪ abam tun. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.»

²³ Moyisi ma yɔru o kwe We niə yam kuntu maama o pa Yisrayelɪ tiinə bam. Ba laan ma ja nɔɔnu wum ba nuŋi ba kɔgɔ kum zuri jəgə kam ba vu dáa. Ba

ma dul-o di kandwa ba gv. Kuntu tun, Yisurayeli tiinē bam deen ki ni Baŋa-We na pe Moyisi ni si ba ki te tun mu.

Buna yarpe buni dum

Nunim 23:10-11; Gulə Tɔnɔ 15:1-11

25 Moyisi deen na wu Sinayi piu kom yuu ni tun, Baŋa-We ma ta did-o Di wɔ:

²«Ta di Yisurayeli tiinē bam ni: Abam na zu tɔga kalu amu Baŋa-We na lagɔ a pa abam si á taá te tun wuni, si á pa tɔga kam sin buni dulv maama na ki yarpe tun wuni. ³Kwe-na buna yardv si á du á kadwi, di á karti sum wuni. Nan ta fɔgi-na á kwe á vinyə tweeru, si á daari á la á wɔdiiru á zu digə buna yardv wuni. ⁴Si ku na yi buna yarpe buni dum, yagi-na tɔga kam si ka di sin. Di wó taa yi siun buni mu di pai Baŋa-We. Yi du-na á kadwi di á karti wuni, nan yi kwe-na á vinyə tweeru tum. ⁵Ku na yi wɔdi-twarv tulv na ki ti tuti yirani tun, yi la-ti á ja á zu digə. Ta yi gwəri-na Vinyə tiu biə balv tweeru tum na ləri di tuti yirani tun. Buni dum maama wuni, tɔga kam wó yɔɔri ka sin mu. ⁶Di ku di, ka ta wó ki wɔdiiru ka pa abam, pa abam tuti, di á gambe, baara di kaana maama, di balv á na juni si ba tɔŋi ba pa abam tun, di vərə balv na zɔvri abam tee ni tun, ⁷di á sɔŋɔ vara, di ga-vara maama di ti wuni mu. Á jigi cwəŋə si á di wɔdiiru tulv maama tɔga kam na ki tun.

Wəenu yirim buni dum

⁸Yəni á jeeli buna yarpe yarpe kuni birpe, si buna fiinna-nvgv ke. ⁹Buna fiinnu buni dum ni, ku na yi canɔ sirpe cana kam da fugə de ni, á wó pa ba taa kaagi tɔga kam je maama ni ba wui nabwaanv. Lwarum saarum de dum ni mu á wó ki kuntu. ¹⁰Abam wó pɔɔri buni dum kuntu si di taa yi di yira We ŋwaan. Á wó taa kaagi tɔga kam maama ni á tɔɔli á bri nɔɔna maama ni wəenu yirim buni dum mu yiə. Di yi ywəni dim buni mu di pai abam. Abam wulv maama ya na kwe o nabaara tɔga o yəgi, si ku tu joori o taa te-ka. Ba na yəgi wulv si o ji gambaa, si ku tu di joori o curru te zaani. ¹¹Buna fiinnu buni dum na yi ywəni dim buni di pai abam tun ŋwaan, yi du-na á kadwi di á karti wuni, nan yi la-na wɔdi-twarv á ja á zu digə. Ta yi gwəri-na vinyə tiu biə balv tweeru tum na ləri di tuti yirani tun. ¹²Buni dum kuntu maama yi di yira mu We ŋwaan. Nan di-na á kadwi di á karti wɔdiiru tulv na ki ti tuti yirani tun.

¹³Wəenu yirim buni dum kuntu wuni, abam wulv maama ya na kwe o nabaara tɔga o yəgi, si ku tu joori o taa te-ka. ¹⁴Kuntu ŋwaan abam na lagɔ á yəgi tɔga á pa daani, nan lwarɔ-na si á yi pini daani. ¹⁵Nmu na bɔŋi si n yəgi tɔga n doŋ tee ni, si n jeeli ka səbu si

ku maŋi di buna yalv na maŋi ya ke ya gaali wəenu yirim buni dum tun. N doŋ wum maa wó jɔŋi səbu si ku maŋi di buna yalv ta na daari si á taá zagi wɔdiiru yi wəenu yirim buni dum daa yi tun. ¹⁶Buna yalv na daari tun na daga, si tɔga kam səbu ki ku ki yigə ni. Wəenu yirim buni dum nan daa na buni tun na twe si di yi, si á pa səbu kom tu tɔga. Berɔwaani, tɔga kam tu lagɔ o yəgi wɔdiiru zagim buna mu o pa o doŋ wum. ¹⁷Taa kwarɔ-na á Tu We dum, si á yi pini daani. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.

¹⁸Nan tɔgi-na amu niə yam, di a kwia yam maama si á taá ki-ya. Kuntu wó pa á taá zɔvri tɔga kam wuni di wu-zuru. ¹⁹Tɔga kam di nan wó ki wɔdiu lanyirani ka pa abam, si á taá di á sui yi á jigi yazurə.

²⁰Nɔɔnu nan wai o bwe ni: «Bee mu di nan wó di buna yarpe buni dum wuni, yi di ba jigi cwəŋə si di du tɔga ni, di maa dai si di zagi wɔdiu di zu digə?» ²¹Ku na yi te tun, amu Baŋa-We wó ki tɔga kam yu-yoŋo pa si buna yardv buni dum wuni, abam karti sum, di á kadwi sim ki wɔdiu kulv na wó yi buna yatv tun. ²²Buna nana buni dum na yiə yi á lagɔ á du tɔga kam ni, á ta wó taá jigi wɔdiu kulv á na zagi buna yardv buni dum wuni tun á di. Á ta wó di wɔdiu kom kuntu si ku yi buna nvgv buni dum wɔdiiru zagim maŋa kam.

²³Abam dai si á kwe tɔga á yəgi á pa nɔɔnu si ku tu taa te-ka taan wuu. Tɔga kam yi amu Baŋa-We nyim mu. Abam yi vərə mu amu na se si á taá jigi-ka á tɔŋa. ²⁴Á na jigi tɔga je silv maama ni yi á yəgi-ka á pa daani, cwəŋə wó taa tigi mu si tɔga kam tu joori o yəgi-ka.

²⁵Yinigə na tiini ka ja abam wulv, pa kuntu tu kwe o tɔga o yəgi, o yira nɔɔnu wulv na maŋi si o nii-o tun wó joori o yəgi tɔga kam si ba taa te-ka. ²⁶Yinigə tu nan na kwe o tɔga o yəgi, yi o na ba jigi yira nɔɔnu si ku tu joori o yəgi-ka, ku tu jɔŋa na tu ka gara pa o bɔŋi si o joori o yəgi o tɔga kam o ya na kwe-ka o yəgi o pa wulv tun tee ni, ²⁷o jigi cwəŋə si o ki kuntu. O nan wó jeeli buna yam si ku zigi maŋa kalv o ya na yəgi-ka o pa nɔɔnu wum tun, yi o laan ŋwi tɔga kam səbu o pa-o si ku maŋi di buna yalv ta na daari tun. O daa maa wó joori o taa te tɔga kam. ²⁸Ku tu nan na ba jigi səbu si o ŋwi ni ku na maŋi te tun, wulv na yəgi tɔga kam o tee ni tun nan mu wó taa te-ka si ku yi wəenu yirim buni dum. Maŋa kam kuntu ni mu ba laan wó kwe tɔga kam ba joori ba pa ka tu.

²⁹Wulv na jigi o sɔŋɔ tiv kulv na lagɔ ku pi tun wuni, yi o kwe-ku o yəgi o pa nɔɔnu wudon, o jigi cwəŋə si o kwe buni didwi o joori o yəgi-ku nɔɔnu wum tee ni. ³⁰Buni didwa nan na ke, yi ku tu na wari si o joori o yəgi o sɔŋɔ kom, cwəŋə daa tərə si o joori o yəgi-ku. Ku læri ku yi wulv na yəgi-ku tun di o dwi dum nyim mu si ku taa ve wuu. Wəenu yirim buni dum na yiə, sɔŋɔ kom daa bá joori ku ji wulv na yəgi-ku o pa tun

nyum. ³¹ Ku daari sam na wu ti-balwa balu na wu logi ba pi tun wuni, duntu kikiɛ nyi di tɔga yɛgɛ na yi te tun mu. Wulu na kwe o sɔŋɔ kum kuntu o yɛgi, ku tu jigi cwɛŋɛ si o joori o yɛgi-ku maɲa di maɲa. Ku maa na yi wɛɛnu yirim bini dum, baá joori ba kwe-ku ba pa ku tu mu.

³² Ku nan na yi Levi dwi tiinɛ na zɔvri tuni dilu wuni tun, Levi dwi tu wulu na yɛgi o sɔŋɔ o pa nɔɔnu wudoŋ, ku tu jigi cwɛŋɛ si o joori o yɛgi-ku nɔɔnu wum tee ni maɲa di maɲa. ³³ Ba na yɛgi sɔŋɔ kulɔ maama na wu Levi tiinɛ tuni dum wuni tun, cwɛŋɛ wura si ba joori ba yɛgi-ku maɲa di maɲa. Wɛɛnu yirim bini dum na yiɛ, sɔŋɔ kum wó joori ku ji Levi dwi tu wum nyum mu. Bɛŋwaani, sam dilu na wu Levi dwi tiinɛ tuni dum wuni tun yirani mu yi bantu jijiguru Yisrayeli dwi tiinɛ tɔga kam maama wuni. ³⁴ Ku daari ku na yi vara pwɛli sub na kaagi Levi tiinɛ tuni dum tun, cwɛŋɛ tɛrɛ si ba kwe-si ba yɛgi. Tɔga kam kuntu yi ba nyum mu si ku taa ve maɲa maama.

Yinigɛ tiinɛ zɛnɛ taani

³⁵ Abam curru Yisrayeli tiinɛ bam wulu na wart si o nii o titi baɲa ni o yinigɛ ŋwaani, si á wɛli ku tu ni á na wó ki te di vɛrɛ balu na zɔvri abam tee ni tun. Kuntu wó pa o di wanti o zu di abam. ³⁶ Nmu na jini sɛbu n pa yinigɛ tu, si n yi pa o ŋwi sɛbu-danɔ o pa-m. Nan kwari-na á Tu We dum! Wɛli-na á donnɛ bam si ba taa zɔvri á tee ni. ³⁷ Ku dai si á dwani nyɔɔri á curru tum baɲa ni di á na jini kulɔ maama á pa-ba tin, ni ku na yi sɛbu, naa wɔdiu di.

³⁸ Amu mu yi abam Tu Baɲa-We dum. A dɛɛn jaani abam a nuɲi Ezipi ni si a daari a pa abam Kaanan tɔga kam, si a taa yi abam Tu We dum mu.

³⁹ Abam curru Yisrayeli tiinɛ bam wulu yinigɛ na jaan-o pa o kwe o titi o yɛgi o pa-m si n tan te-o, ku dai si nmu pa o taa tɔŋa o pa-m ni gambaa te. ⁴⁰ Yagi si o taa zɔvri nmu tee ni, ni o yi vɛru naa wulu n na jini si o tɔŋi o pa-m tun. O nan wó taa tɔŋa o pa-m si ku taa nii wɛɛnu yirim bini dum maɲa mu. ⁴¹ Bini dum kuntu na yiɛ, si n yagi o di o biɛ si ba viiri. Oó joori o sɔ-yuu tiinɛ bam te mu si o taa zɔvri o nabaara tɔga kam baɲa ni. ⁴² Cɔga tun, Yisrayeli tiinɛ bam yi amu Baɲa-We tuntɔŋna mu. Amu mu jaani-ba a nuɲi Ezipi wuni a ba yo seeni. Kuntu ŋwaani ku dai si nɔɔnu yɛgi-ba ni gambe te tun. ⁴³ Yi beesi-ba-na! Nan kwari-na á Tu We dum si á taá se Di ni.

⁴⁴ Abam nan jigi cwɛŋɛ si á vu tuni dilu na gilimi abam tun wuni á yɛgi gambe, á pa á titi. ⁴⁵ Ku ta na yi dwi-ge tiinɛ balu na tu ba zɔvri abam je sum ni tun, di ba biɛ, á ta jigi cwɛŋɛ si á yɛgi-ba si ba ji á gambe si á taá te-ba. ⁴⁶ Á na tɔga á daari-ba, á wó wanti á pa ba ji á biɛ gambe, si ba tɔŋi ba pa bantu di si ku taa ve ba tɔvni. Ku daari ku na yi á curru Yisrayeli tiinɛ bam, yi beesi-ba-na.

⁴⁷ Dwi-ge tu wulu na zɔvri abam je sum ni tun na duni, yi yinigɛ na jaani Yisrayeli tu wudoŋ pa o kwe o titi o yɛgi o pa dwi-ge tu wum naa o sɔŋɔ tiinɛ, ⁴⁸ cwɛŋɛ wura si ba joori ba yɛgi Yisrayeli tu wum vɛru wum tee ni. Yisrayeli tu wum curru mu wó joori o yɛg-o. Ku na yi o nyaani, naa o zumbaaru, ⁴⁹ naa o ko curru, naa wuntu bu, naa o yura nɔɔnu wudoŋ mu, bantu jigi cwɛŋɛ si ba joori ba yɛg-o si o taa te o titi. Ku nan dáa na dai kuntu, ku tu jɔŋa na tu ka gara, oó wanti o joori o yɛgi o titi. ⁵⁰ Ku tu wó jeni di wulu na yɛg-o tun, yi ba jeeli bina yam si ku zigɛ maɲa kalu o na yɛgi o titi tun, si ku yi wɛɛnu yirim bini dilu na wó ba tin. Sɛbu kulɔ ku tu na wó ŋwi tun maɲi si ku maɲi di ba na yɛni ba jini nɔɔna ba tɔŋi yi ba ŋwi-ba te tun mu. ⁵¹ Bina zanzan nan ta na dwara si wɛɛnu yirim bini dum yi, nɔɔnu wum wó joori o ŋwi si ku maɲi di kuntu mu o pa vɛru wum. ⁵² Bina yalu na daari tun nan na ba daga, si o joori o ŋwi sɛbu finfin ni ba na jeeli-ku te tun.

⁵³ Ku tu ta na wu vɛru wum tee ni o tɔŋa, vɛru wum maɲi si o ki-o ni ba na jini nɔɔnu bini di bini wuni pa o tɔŋi te tun mu. Yi se-na si vɛru wum taa jigi Yisrayeli tu wum o beesa. ⁵⁴ Nɔɔn-nɔɔnu na wu wanti si o tɔŋi cwe suntu maama wuni si o joori o yɛgi o doŋ Yisrayeli tu, wɛɛnu yirim bini dum na yiɛ, ba nan maɲi si ba yagi Yisrayeli tu wum si o di o biɛ viiri zaani mu.

⁵⁵ Yisrayeli tiinɛ bam yi amu Baɲa-We tuntɔŋna mu. Amu mu jaani-ba a nuɲi Ezipi wuni. Amu mu yi abam Tu Baɲa-We dum.»

Ba na se We kwia yam, baá na yu-yoŋo

26 «Yi zaŋi-na á ki jwɛnɛ si á zuli-ya. Nan yi mɔ-na kamwaru, naa si á cɛli kandwa, naa a sari-ya á pa ya ji wa-yɔɔru si á zuli-ya. Amu mu yi abam Tu Baɲa-We dum.

² Taá ye-na amu siun da yam ni ni, si á daari á taá nigɛ amu jero-vwe dum. Amu mu yi Baɲa-We dum.

³ Abam na se amu kwia yam, yi á tɔŋi á tɔŋi amu niɔ yam, ⁴ amu di wó tɔŋi dua si ka ni ka maɲa ni, si á wɔdiiru ki lanyirani. Abam tweeru tum di maa wó lɛ biɛ zanzan. ⁵ Abam wɔdiiru na wó puli zanzan kuntu tun, abam ta wó taá zagɛ wɔdiiru mu yi á vinyɛ tiu biɛ maɲi ba yi si á gwɛri-ba. Abam nan bá gwɛri á tweeru biɛ á ti, di duum maɲa na yi si á du á wo-dwɛ. Abam wó taá jigi á di á sui á wubuɲa, yi á zɔvri á tɔga kam ni di wu-zuru.

⁶ Amu wó pa á taá zɔvri tɔga kam ni di yazurɛ. Á maa wó pɛni á dɔ yi fɔvni ba jigi abam. Amu wó li ga-vara si ba yi taa wu abam tɔga kam wuni, yi a daari a ci á duna. ⁷ Cɔga tun, abam wó zɛli á duna á di dam ba baɲa ni, yi á gu-ba. ⁸ Abam nɔɔna banu wó na dam si á zɛli á duna bam nɔɔna bi. Abam nɔɔna bi di wó zɛli ba nɔɔna murru fugɛ yi á wanti-ba á gu.

⁹ Amu yigə wó taa wura di abam, pa á na biə zanzan yi á puli di dam. A maa wó su ni-gonim dilu a na tiŋi di abam tun. ¹⁰ Abam wodiiru na wó tiini ti gaali tun ŋwaani, ku na yi si á zagɔ wodiiru, bun-doori dum wodiuru ta wó taa wu á tuli ni, pa á duli-ku á yagɔ si á na je á ki á wodi-duŋɔ da.

¹¹ Amu maa wó ba a taa zɔvri abam titari ni. Amu bri a bá yáali abam. ¹² Amu wó taa wu á tee ni. A maa wó taa yi abam Tu We dum, yi abam di wó taa yi amu nɔɔna. ¹³ Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum. A ma ja abam a nuŋi Ezipi ni, si á daa yi taá yi Ezipi tiinə gambɛ. A ma cɔɔɔ dam dilu ya na nyi abam di sun tɔga ni tun, yi a joŋi abam pa á ve yi á yum wu weeni.»

Zwabaniə taani

¹⁴ «Abam nan na ba se amu kwərə, yi á ba tɔɔɔ a niə yam maama, ¹⁵ á na nuŋi amu kwia yam kwaga ni, á daari á cɔɔɔ ni-gonim dilu a na ki di abam tun, ¹⁶ amu laan wó waari abam tintu mu: leeru wó yi abam lila, nuneeni yawi-cɛeru, di sɛsa-dwənu, di paa. Tintu mu lagɔ ti dwe á yiə, si á daari á bugi á je. Abam na dugi wodiiru, ku bá joŋi abam. Beŋwaani, á duna mu lagɔ ba vri-ti á tee ni ba di ba daari abam. ¹⁷ Amu titi mu lagɔ a nuŋi abam kwaga ni, pa á duna di abam najara wuni. Nɔɔna balu na culi abam tun wó di dam á baŋa ni. Á ta wó kwaani si á duri á lu yi nɔɔn-nɔɔnu ba zəli abam.

¹⁸ Tintu maama nan na yi abam yi á ta vin si á se amu kwərə, a laan wó pa á waarum dum puli di ki da kuni birpe mu á lwarum dum ŋwaani. ¹⁹ Amu maa wó pa á kamunni dum ba di tu tɔga. Amu wó ci si dɔa yi ni ka pa abam, si á tɔga kam ku yi ka taa dana nuneeni luu na yi te tun. ²⁰ Abam tituŋ-deera yam maama bá ja kuri ya pa abam. Beŋwaani, tɔga kam bá ki wodiiru ka pa abam, á tweeru tum di nan bá lə biə.

²¹ Kuntu maama nan na kia, yi abam ta na vi-ni, yi á ba se a kwərə kam, amu laan wó pa á cam dum puli mu di ki kuni birpe di wəli da. ²² Amu wó saasi ga-vara a yagɔ abam yura ni, yi ba wó ja á biə, ba ja á vara, yi ku pa á ti, á ba á daari funfun yura ni, yi ku pa á cwe sum ba si ji kagua.

²³ Di kuntu maama di, abam ta na vin amu kurisum dum kuntu, ²⁴ amu di wó vin abam. A ta wó waari abam kuni birpe mu a daa wəli da á lwarum dum ŋwaani. ²⁵ A lagɔ a pa najara mu zaŋi abam di á duna titari ni, abam na cɔɔɔ ni-gonim dilu amu na ki di abam tun ŋwaani. Abam na duri si á zɔ á ti-kamunnu tum wuni á səgi da si á lu, amu wó pa yawi-cɛeru ja abam dáani. Abam duna laan maa wó na cwəŋə si ba wanti abam. ²⁶ Amu wó pa á ga wodiuru si á di. Dipe

wɔɔm jəgə diduwa wuni mu kaana fugə wó lari muni ba wɔ dipe si ba di sum tiinə di. Ba nan na cɛ dipe dum si ba pa daani, digə maama wó na funfun yirani mu. Á na ne wodiuru, si nɔɔnu maama kwe o nyim tun, ku bá zuri á kana.

²⁷ Di kuntu maama di, abam ta na ba se amu kwərə kam yi á vi-ni, ²⁸ amu laan wó yɔɔri a li a bani mu si di zaŋi abam baŋa ni. Amu ta wó waari abam á lwarum dum ŋwaani kuni birpe mu. ²⁹ Kana wó tiini ka ni abam mu pa á ja á titi biə á di. ³⁰ Amu nan wó cɔɔɔ wara-je bimbina yam mɛ á na ve da á kaani á wa yam tun. A ta wó yigi á bimbina yalu á na zwe wənu tlu lwəm na ywəmmə tun ya baŋa ni tun a di tɔga ni. A laan wó tiŋi á twa a daŋi á jwənə yam baŋa ni, ya na yi wo-yɔɔru tun ŋwaani. Amu wó culi abam.

³¹ A maa wó pa á tunti dum ji di-dwənu yirani, yi a daari a cɔɔɔ wara-je silu á na ve da á zuli á wa yam tun. Á na zwe wənu á pa-ni, ti lwəm bá poli a wuu.

³² Amu titi nan mu lagɔ a cɔɔɔ á tɔga kam. Abam duna na tu si ba zɔ ka wuni, kuó su-ba zanzan. ³³ Amu wó zəli abam a jagɔ a yagɔ tunti didonnə wuni, jara-kəm ŋwaani. Abam maama wó nuŋi á daari á tɔga kam mu si ka ji di-dwənu yirani. ³⁴⁻³⁵ Ku maa wó pa tɔga kam na siun, ni ku ya na maŋi si ka na bina yarpe maama wuni tun. Abam na zɔvri ka wuni yi á wu pɔɔri siun buni dum á pa-ka, ka laan wó sin bina yalu maama abam na wó jagɔ á taá wu á duna bam tunti dum wuni tun.

³⁶ Abam balu na wó wəri tun, amu wó pa á vwana pari yi fɔvri ja abam á duna tunti dum wuni. Vɔɔ titi na siiri tɔga ni á wó duri mu ku dwanum ŋwaani. Á wó buŋi ni nɔɔna mu zəli abam si ba ja yi á duri si á lu. Á wó tu tɔga ni, yi nɔɔn-nɔɔnu tərə. ³⁷ Abam nan wó duri á tri á tu á daŋi da-baŋa ni, yi nɔɔn-nɔɔnu ba zəli abam. Abam bá taá jigi dam si á wanti á dwəni di á duna. ³⁸ Á wó ti á duna tunti dum wuni, pa á dwi dum je dáani. ³⁹ Abam wuni balu funfun na wó daari á duna tunti dum wuni tun di maa wó bugi ba je. Ku nan wó taa yi lwarum yalu ba di ba nabaara na ki tun ŋwaani mu ba lagɔ ba bugi ba je kuntu.

⁴⁰ Ku kwaga seeni, ba nan wó wanti ba se ni ba di ba nabaara bam suni ba tusi, yi ba daari ba culi ba lwarum, di ba na ywəri amu kwaga ni yi ba vin amu, ⁴¹ pa amu di vin bantv yi a daari a zəli-ba a ja vu ba duna tunti dum ni te tun. Ba na suni ba tu ba titi ba daari ba ləni ba wubuŋ-balwaarv tum, yi ba se waarum dilu amu na pe-ba tun, ⁴² amu di wó guli a ni-gonim dum a na ki di ba nabaara Zakəbi, di Yizaki, di Abraham tun. Amu ta wó guli ba tɔga kam gulə si a fɔɔɔ-ka. ⁴³ Amu nan wó zəli-ba ba tɔga kam ni si ka wanti ka na siun, ni ku ya na maŋi si ka sin bina yarpe maama wuni te tun. Ba na viiri ba daari tɔga kam, ka

laan wó na siun kuntu doŋ. Ba maŋi si ba na waarum dilu na wó maŋi di ba lwarum dum tun mu, ba na yɔɔri ba vin amu niə yam di a kwiə yam tun ŋwaani.

⁴⁴Di ku di, ba na maŋi ba wu ba dɔna tunti dum wɔni, amu bá yɔɔri a vi-ba. Amu bá yiri ni-gonim dilu a na ki di ba tun yi a daari a cɔgi-ba a ti. Amu mu yi ba Tu Baŋa-We dum. ⁴⁵A nan daa wó joori a guli ni-gonim dilu a na ki di ba nabaara bam tun, yi a wəli-ba. Amu deen jaani ba nabaara bam kuntu a ja nuŋi Ezipi ni si a taa yi ba Tu We dum, yi dwi-ge tiinə bam zigi ba niə. Amu sunt a yi Baŋa-We dum mu.»

⁴⁶Baŋa-We deen zigi Sinayi piu kum yuu ni Dl tɔgi Moyisi baŋa Dl pa Yisrayeli tiinə bam Dl niə yam, di Dl kwiə yam, di Dl cullu tum kuntu mu, si ba taa tɔga.

Nɔɔnu na wó kwe ni Baŋa-We tee ni tun

27 Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dl wu: ²«Ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Wɔlu na kwe o yira nɔɔnu si o ma goni ni o pa Baŋa-We, ku tu wó wanti o ŋwi səbu si ku ləri o nɔɔnu wum yuu ni. Nɔɔnu di nɔɔnu kwərə na maŋi di səbu-poŋo sekeli na yi ciga ciga tun mu tuntu:

³Baarv na maŋi di bina fiinle si ku yi bina fusrdu, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala fiinnu o ŋwaani.

⁴Kaani nan na maŋi di bina yam kuntu, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala fiinto o ŋwaani.

⁵Bəkərə na maŋi di bina yanu si ku yi bina fiinle, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala fiinle o ŋwaani.

Bisankana nan na maŋi di bina yam kuntu, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala fugə o ŋwaani.

⁶Bəkərə na maŋi di cana didva si ku yi bina yanu, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala yanu o ŋwaani.

Bisankana bina nan na maŋi di bina yam kuntu, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala yatɔ o ŋwaani.

⁷Baarv na kwɔn o yi bina fusrdu o danɔ, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala fugə-yanu o ŋwaani.

Kaani nan na maŋi di bina yam kuntu, si á ŋwi səbu-poŋo səbu-dala fugə o ŋwaani.

⁸Nɔɔnu wɔlu na ki ni-gonim dum kuntu, yi o ba jigi səbu kulv na maŋi di ni dum tun, si ku tu ja o nɔɔnu wum o yi kaanum tu te. Kaanum tu wum na nii nɔɔnu wum, o laan wó jeeli ni-gonim tu wum na wó ŋwi bagra si ku maŋi di o dam na wat te tun.

⁹Wɔlu nan na kwe vara balv na maŋi di kaanum tun si o ki ni-gonim o pa Baŋa-We, vara bam kuntu doŋ maama wó ji lanyirani fasti mu Baŋa-We ŋwaani.

¹⁰Cwəŋə tərə si ku tu kwe vari-gaa o ləri wudoŋ wum yuu ni. Ku na maŋi ku yi o kwe var-ŋum mu o ləri vari-nabwəm yuu ni, o dai si o ki kuntu. Wɔlu nan na ki kuntu, vara bale bam maama wó ji Baŋa-We nyum mu. ¹¹Ku nan na yi varum wɔlu na wu maŋi di kaanum

o pa Baŋa-We tun mu ku tu lagɔ si o ma o goni o ni dum, o nan wó ja varum wum o vu kaanum tu wum tee ni mu. ¹²Kaanum tu wum na nii varum wum na jigi lam te tun, oó ta o bri nɔɔnu wum o na wó ŋwi bagra tun. O nan na tagi te, ku zigi kuntu mu. ¹³Varum wum tu nan na lagɔ si o joori o yəgi o varum wum, si o ŋwi varum wum səbu kum, yi o ta wəli səbu kum pupwara didva sinu maama wɔni.

¹⁴Nɔɔnu nan na kwe o sɔŋɔ si o ki-ku Baŋa-We juŋa ni, kaanum tu mu wó yi da si o nii ku duuni na mai te tun. Kaanum tu nan na bri ku səbu si ku taa yi te, ku zigi kuntu mu. ¹⁵Sɔŋɔ kum tu nan na lagɔ si o joori o yəgi-ku, si o ŋwi ku səbu kum, yi o ta wəli səbu kum pupwara didva sinu maama wɔni. O na ki kuntu, sɔŋɔ kum wó joori ku taa yi o nyum.

¹⁶Nɔɔnu wɔlu na fɔgi o nabaara tɔga wɔni si o ki-ka Baŋa-We juŋa ni, baá jeeli ka kwərə si ku maŋi di wo-dwə na wó maŋi te si ba du ka wɔni tun mu. Baá maŋi səbu-poŋo səbu-dala fiinnu mu muna ywəllu tɔtɔ maama ŋwaani. ¹⁷Ku na yi wəənu yirim bini dum wɔni mu ku tu kwe tɔga kam o pa Baŋa-We, oó ŋwi ka səbu jeelim maama na yi te tun mu. ¹⁸Si ku na yi wəənu yirim bini dum kwaga ni mu o kwe-ka si o pa Baŋa-We, baá jeeli ka səbu ni si ku maŋi di bina yagra ta na daari si wəənu yirim bini dilu na bini tun laan yi mu. Ku tu bá ŋwi si ku yi ka səbu kum maama. ¹⁹Nɔɔnu wum na buŋi si o joori o yəgi o tɔga kam, si o ŋwi ka səbu kum, yi o ta wəli səbu kum pupwara didva sinu maama wɔni. O na ki kuntu, tɔga kam wó joori ka taa yi o nyum. ²⁰Ku tu nan na wu joori o yəgi-ka Baŋa-We tee ni, yi o na kwe-ka o yəgi o pa nɔɔnu wudoŋ, o daa ba jigi cwəŋə si o joori o yəgi-ka. ²¹Wəənu yirim bini dum na kaagi di yi, yi ba lagɔ ba kwe tɔga kam kuntu ba pa, ka wó yɔɔri ka ji lanyirani fasti mu Baŋa-We ŋwaani. Ba maŋi si ba pɔɔri-ka ba pa We kaanum tiinə si ba taa te-ka maŋa maama.

²²Nɔɔnu wɔlu nan na kwe tɔga kalv na dai o nabaara tɔga yi o tɔtɔ yəgi-ka nɔɔnu wudoŋ tee ni tun mu si o ki-ka Baŋa-We juŋa ni, ²³kaanum tu wum mu wó jeeli ka səbu ni si ku maŋi di bina yagra ta na daari si wəənu yirim bini dum yi tun. Nɔɔnu wum laan maa wó ŋwi ka səbu kum de dum kuntu wɔni nɔɔ. Səbu kum kuntu yi Baŋa-We nyum mu. ²⁴Wəənu yirim bini dum na yiə, si nɔɔnu wum kwe tɔga kam kuntu o joori o pa o na yəgi-ka wɔlu tee ni tun, si wuntu dwi dum taa te-ka.

²⁵Səbu kum kuntu maama duuni maŋi si ku tɔgi jero-vwe dum maŋum ciga ciga mu. Sekeli didva maa yi gera-dala kuni fiinle.

²⁶Nɔɔn-nɔɔnu ba maŋi si o kwe wo-kwɔn kalv o varum na lɔgi tun o ki Baŋa-We juŋa ni, ka na maŋi ka yi Baŋa-We nyum tun ŋwaani. Ku na yi á naani dum

wɔni, naa á peeni sum wɔni, naa á bɔni dum wɔni, tintu wo-kwin silɔ maama na yi wo-be tin yi Baŋa-We nyim mu. ²⁷ Ku nan na yi vara balu na wu maŋi di kaanum tin wɔni wo-kwia, ka tu wum jigi cwɛŋɛ si o joori o yɛgi-ka. Oó ŋwi ka sɛbu kum yi o ta wɛli sɛbu kum pupwara didua sinu maama wɔni. Ku tu nan na wu joori o yɛgi varum wum kuntu, ba jigi cwɛŋɛ si ba kwe-o ba yɛgi ba pa nɔn-gaa si ku maŋi di varum wum sɛbu na yi te tin.

²⁸ Wulɔ nan na yɔɔri o kwe o woŋo kɔlɔ maama o ki Baŋa-We juŋa ni, ku na yi o curu, naa o varum, naa o nabaara tɔga mu, woŋo kum kuntu yɔɔri ku yi lanyirani fasti mu Baŋa-We ŋwaani. Nɔɔnu wum daa ba jigi cwɛŋɛ si o joori o yɛgi-ku, naa o kwe-ku o yɛgi o pa nɔn-gaa, ku na yi We nyim maŋa maama tin ŋwaani.

²⁹ Ba nan na pɔɔri nabiinu wulɔ ba yɔɔri ba ki We juŋa ni cɔgum ŋwaani, cwɛŋɛ daa tɛrɛ si ba joori ba yɛgi kuntu tu Baŋa-We tee ni. Ba maŋi si ba gv-o mu.

³⁰ Tɔga kam wɔdiu pɔɔrim fugɛ maama wɔni pupwara didua yi Baŋa-We nyim mu, ni ku na yi wɔdiiru, naa tiu biɛ di. Abam nan wó pɔɔri-ku si ku taa yi lanyirani fasti Baŋa-We ŋwaani. ³¹ Nɔɔnu nan na bɔŋi si o joori o yɛgi wɔdiiru tintu tɔlɔ, si o ŋwi ti sɛbu kum ni ni yi o ta wɛli sɛbu kum pupwara didua sinu maama wɔni. ³² Sɔŋɔ vara fugɛ maama wɔni didua yi lanyirani fasti mu Baŋa-We ŋwaani. Nan jeeli-na á vara bam maama si á li wulɔ na yi fugɛ tu maama tin á pa Baŋa-We. ³³ Abam ba maŋi si á paali á kuri á vari-ŋuna di á vari-balwaarɔ wɔni, naa si á lɛri balu á na maŋi á li tin yuu ni. Abam na kwe varum si á lɛri wudɔŋ yuu ni á pa Baŋa-We, vara bale bam maama nan wó taa yi Baŋa-We nyim mu. Á ba jigi cwɛŋɛ si á joori á yɛgi-ba di sɛbu.»

³⁴ Baŋa-We deen zɔgi Sinayi piu kum yuu ni mu Dɔ ta Dɔ niɛ yam kuntu Dɔ bri Moyisi Yisrayeli tiinɛ bam ŋwaani.

Garum Tɔnɔ

Garum Tɔnɔ kum brɪ kulɔ maama na kɪa maŋa kalɔ Moyisi na tu Yisurayeli tiinɔ bam yigɔ ni pa ba kaagi kagua kam yuu ni ba ve bina fiinna tun mu. Nɔɔna bam deen soe si ba taa pat ba wuu cɔga, yi ba puɔni Moyisi di We yigɔ ni kuni zanzan mu. Ba bɔŋi ni ba ya na wu Ezipi ni maŋa kalɔ tun garɪ ba na nuŋi da ba daari ba zu kagua kam wu ba wurɔ tun, Beŋwaani ba swe yaara yalu ya na jɪgi-ba ba gabeem dum ŋwaani tun swiɔ mu. Di ku di, We ta nii ba baŋa ni mu, yi Dl yɔni Dl te kulɔ maama na maŋi si Moyisi ta di ba tun Dl brɪ-o, di o na wɔ kɪ te si o taa tɔgi ba yigɔ tun. We kɪ kuntu mu Dl ja nɔɔna bam Dl vu Dl yi tɔga kalɔ Dl deen na goni ni di ba nabaara bam si Dl pa-ba tun sisɛm dum ni. Kuni bule mu We deen tagɪ di Moyisi si o jeeli nɔɔna bam maama ni maŋa kalɔ ba ya ta na kaagi kagua kam ni ba ve tun. (Nii Pɔpwara 1 di Pɔpwara 26.) Kuntu ŋwaani mu ba jɪgi tɔnɔ kum ba bɛi ni «Garum Tɔnɔ».

Ba jeeli Yisurayeli tiinɔ bam ni

1 Bina yale bɪni dum canɪ sule cana kam pulim de dɔlɔ Yisurayeli tiinɔ bam na nuŋi Ezipi tu kum ni tun mu Baŋa-We ŋɔɔni di Moyisi Sinayi kagua kam ni. Jero-vwe dum wɔni mu Dl deen ŋɔɔni did-o yi Dl wɔ: ²«Nmu di Arɔn maŋi si á jeeli Yisurayeli tiinɔ bam ni mu. Jeeli-ba-na sɔ-yuu di sɔ-yuu, digɔ di digɔ wɔni si á lwarɪ baaru maama di o yɪri. ³Á maa wɔ jeeli balɔ bam na yi bina fiinle ba daŋi yi ba yi jara kɛm tun ni, si á pɔɔri-ba kɔgɔ di kɔgɔ. ⁴Ku na yi te tun, dwi maama wɔ li ba sɔ-yuu yigɔ tu didɔa mu si ku tu wɛli abam.

⁵⁻¹⁵ Baara balɔ na zɪgi dwi maama ŋwaani si ba wɛli abam di á titɔŋi dum tun yɪra mu tuntu:

<i>Dwi dum</i>	<i>Yigɔ tu wɔm</i>
Ruban	Seduri bu Elizuri
Simeyon	Zurisdayi bu Selumeli
Zuda	Amunadabi bu Naason
Yisakaari	Zuwara bu Netaneli
Zabulun	Helon bu Eliabi
Zuzɛfu bu Efrayim	Amiwudi bu Elisama
Zuzɛfu bu Manasi	Pedazura bu Gamaleli
Benzamen	Gidtoni bu Abidan
Dan	Amisadayi bu Ahiyezera
Aseeri	Ocaran bu Paguli
Gadi	Deweli bu Eliasati
Nefitali	Enan bu Ahira»

¹⁶ Nɔɔna bam kuntu mu ba deen li Yisurayeli dwiɔ yam maama wɔni, si ba lɛri ba kɔgɔ kum maama yuu ni ba tɔŋi titɔŋi dum kuntu. Bantu mu yi yigɔ tiinɔ ba sɔ-yuni tum ni.

¹⁷ Moyisi di Arɔn na lwarɪ nɔɔna bam kuntu yɪra yam tun, ba deen ma sunɪ ba ja-ba si ba wɛli titɔŋi dum. ¹⁸ Canɪ sule cana kam pulim de ni mu ba bɔŋi Yisurayeli tiinɔ kɔ-fɔɔ kum maama ba kɪ daani. Ba ma puɔni ba sɔ-yuni tum di ba di sum yɪra ba tiŋi.

Ku na yi baara balɔ maama na yi bina fiinle ba daŋi tun, ba deen puɔni nɔɔnu maama di o yɪri. ¹⁹ Ba kɪ si ku maŋi di Baŋa-We na pe Moyisi ni si o kɪ te tun mu. Sinayi kagua kam ni mu ba jeeli baara bam tuntu doŋ:

²⁰⁻⁴³ Yisurayeli dwiɔ yam maama wɔni ba deen jeeli baara balɔ na yi bina fiinle ba daŋi yi ba yi najara kɛm tun ni. Ba ma puɔni ba yɪra ba tiŋi, nɔɔnu maama di o sɔ-yuu kum di o digɔ kam mu.

<i>Dwi dum</i>	<i>Baara bam ni</i>
Yisurayeli bu-kwian Ruban	46,500
Simeyon	59,300
Gadi	45,650
Zuda	74,600
Yisakaari	54,400
Zabulun	57,400
Zuzɛfu bu Efrayim	40,500
Zuzɛfu bu Manasi	32,200
Benzamen	35,400
Dan	62,700
Aseeri	41,500
Nefitali	53,400

⁴⁴ Moyisi di Arɔn didaani Yisurayeli yigɔ tiinɔ fugɔ-bale bam deen na jeeli nɔɔna bam ni te tun mu kuntu. Nɔɔnu maama nan zɪgi o pat o digɔ kam mu.

⁴⁵ Ku nan yi Yisurayeli tiinɔ baara balɔ na yi bina fiinle ba daŋi yi ba yi najara kɛm tun mu ba jeeli ba ni.

⁴⁶ Baara bam maama maa yi nɔɔna murrɔ biɔ-yardu di titɔ, didaani biɔ-yanu di fiinnu (603,550).

⁴⁷ Ba deen nan wu jeeli Levi dwi tiinɔ bam ba wɛli di dwiɔ yadonnɔ yam. ⁴⁸ Beŋwaani, Baŋa-We deen ya maŋi Dl ta di Moyisi mu Dl wɔ:

⁴⁹ «Abam na lagɪ á jeeli Yisurayeli tiinɔ bam ni, si á yi jeeli Levi dwi tiinɔ bam á wɛli da. ⁵⁰ Ku nan na yi te tun, abam wɔ pa Levi tiinɔ bam mu taa nii amu jero-vwe dum, didaani je sum kuntu wu zila yam baŋa ni. Bantu mu wɔ yɔni ba zɪŋi jero-vwe dum di di zila yam ba ja ke. Ba ta wɔ taa tɔŋi di wu titɔŋa ba pa-ni,

sí ba daari ba cwi ba vwə ba ci jero-vwe dím. ⁵¹ Abam na lagi á gó á vwə yam sí á vu jəgə kadoŋ, ku yi bantu mu wó gó jero-vwe dím, sí ba ja-dí ba ké. Á na yi jəgə kam, bantu mu wó cwi vwe dím jə-dɔŋa kam ní. Wulu maama na dai Levi dwi tu yi o na tiini o yi jero-vwe dím yira, sí ba gu kuntu tu.

⁵² Ku nan na yi Yisrayeli tiinə bam maama, ba maŋi sí ba cwi ba vwə mu sɔ-yuu dí sɔ-yuu, sí kɔgɔ maama taa jigɪ drapoo na pɔpɔni ku yiri jaja tɪn. ⁵³ Ku daari, Levi tiinə bam wó cwi ba vwə ba kaagɪ We jero-vwe dím mu. Kuntu wó pa ba ci sí nɔɔn-nɔɔnu yi yi dáani sí ku pa a bani zaŋi Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum baŋa ní ku ŋwaani. Ku yi Levi dwi tiinə bam mu wó taa ní jero-vwe dím wəenu maama baŋa ní.»

⁵⁴ Yisrayeli tiinə bam deen ma yɔɔri ba kɪ ba tɔgɪ ní dílu Baŋa-We na pe Moyisi sí ba kɪ tɪn.

Ba na cwi ba vwə yira yira te tɪn

2 Baŋa-We deen ta ma ta dí Moyisi dí Arɔn Dí wɪ: ² «Yisrayeli tiinə bam maama maŋi sí ba cwi ba vwə yam mu dwi dí dwi na yi dáa dáa ba kaagɪ jero-vwe dím. Nɔɔnu maama maa wó taa jigɪ o kɔgɔ gwɛem yiri dí o sɔ-yuu kum yiri na gwuri ya bri jaja tɪn.

^{3–9} Ku na yi jero-vwe dím wa-puli seeni daa kam, dwiə yantu mu wó jəni sí Zuda dwi dím taa wu ba yigə ní. Dwi maama wó jəni dí ba yigə tu tuntu doŋ mu:

<i>Dwi dím</i>	<i>Yigə tu wum</i>	<i>Baara bam ní</i>
Zuda	Amunadabi bu Naason	74,600
Yisakaari	Zuwara bu Netaneli	54,400
Zabulon	Helon bu Eliabi	57,400
	Ba maama:	186,400

Zuda kɔgɔ kum mu wó tu Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum yigə ní sí ba taa veə.

^{10–16} Ku na yi jero-vwe dím jagwiə seeni daa kam, dwiə yantu mu wó jəni sí Ruban dwi dím taa wu ba yigə ní. Dwi maama wó jəni dí ba yigə tu tuntu doŋ mu:

<i>Dwi dím</i>	<i>Yigə tu wum</i>	<i>Baara bam ní</i>
Ruban	Seduri bu Elizuri	46,500
Simeyon	Zurisadayi bu Selumeli	59,300
Gadı	Deweli bu Eliasati	45,650
	Ba maama:	151,450

Ruban kɔgɔ kum kuntu mu wó saŋi Zuda kɔgɔ kum sí Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum taa veə.

¹⁷ Levi tiinə bam nan mu wó zɪŋi jero-vwe dím ba taa veə kɔ-fɔrɔ kum tɪtari laŋa ní. Kɔgɔ maama wó taa veə nuneeni ba na yəni ba cwi ba vwə yam je silu ní

tɪn mu, sí nɔɔnu maama taa ve dí o kɔgɔ kum gwɛem yiri na gwuri dí bri jaja tɪn.

^{18–24} Ku na yi jero-vwe dím wa-zubri seeni daa kam, dwiə yantu mu wó jəni sí Efrayim dwi dím taa wu ba yigə ní. Dwi maama wó jəni dí ba yigə tu tuntu doŋ mu:

<i>Dwi dím</i>	<i>Yigə tu wum</i>	<i>Baara bam ní</i>
Efrayim	Amiwudi bu Elisama	40,500
Manasi	Pedazura bu gamaleli	32,200
Benzamen	Gidioni bu Abidan	35,400
	Ba maama:	108,100

Efrayim kɔgɔ kum kuntu mu wó saŋi ba kɪ batɔ tu sí Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum taa veə.

^{25–31} Ku na yi digə kam jazum baŋa seeni daa kam, dwiə yantu mu wó jəni sí Dan dwi dím taa wu ba yigə ní. Dwi maama wó jəni dí ba yigə tu tuntu doŋ mu:

<i>Dwi dím</i>	<i>Yigə tu wum</i>	<i>Baara bam ní</i>
Dan	Amisadayi bu Ahiyezera	62,700
Asɛeri	Ocaran bu Pagılı	41,500
Nɛfitali	Enan bu Ahira	53,400
	Ba maama:	157,600

Dan kɔgɔ kum kuntu mu wó kweeli Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum maama wunɪ ba taa veə. Ba maama wó taa ve dí ba kɔgɔ kum gwɛem yiri na gwuri dí bri jaja tɪn mu.»

³² Ba deen na jeeli Yisrayeli tiinə kɔ-fɔrɔ kum sɔ-yuu dí sɔ-yuu tɪn, ba kɔgɔ kum maama na kɪ daani tɪn yi baara murrɔ biə-yardu dí tɪtɔ, dí biə-yanu dí fiinnu (603,550). ³³ Ku daari, ba deen wu jeeli Levi dwi dím ní ba wəli Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum ní. Ku maa maŋi sí ku tɔgɪ dí Baŋa-We na pe Moyisi ní sí o kɪ te tɪn mu.

³⁴ Yisrayeli tiinə bam deen ma yɔɔri ba kɪ ba tɔgɪ ní dílu Baŋa-We na pe Moyisi sí ba kɪ tɪn. Ba deen yəni ba cwi ba vwə kuntu doŋ mu, sɔ-yuu dí sɔ-yuu, kɔgɔ dí kɔgɔ. Ba deen ta na gwe ba maa ké tɪn, nɔɔnu maama tɔgɪ dí o sɔ-yuu tiinə mu o veə.

Levi dwi dím taani

3 Maŋa kam Baŋa-We deen na ŋɔɔni dí Moyisi Sinayi piu kum yuu ní tɪn, Arɔn dí Moyisi digə kam tiinə mu tuntu: ² Arɔn deen jigɪ bu-baara bana mu. Nadabi mu yi o bəkər-kwɪa. Abiyu ma saŋi o kwaga, dí Eleyazaari, dɪdaani Itamari. ³ Ba deen nan logi nugə Arɔn bu-baara bam kuntu yuu ní mu ba li-ba sí ba taa yi We kaanum tiinə yi ba tɔŋi ba pa-DL. ⁴ Baŋa-We nan pe Nadabi dí Abiyu tɪ mu. Berɔwaani, Sinayi kagua kam seeni mu bantu deen kwe min-yɔɔ ba zwe sí ba

ma zuli Baŋa-We, yi Dl wu pe cwəŋə si ba zwe mim dum kuntu doŋ. Ba maa ba jigi biə. Kuntu ŋwaani, Eleyazaari di Itamaru yirani deen mu tɔŋi We kaanum tiinə tutuŋi yi ba ko Arɔn ta ŋwi.

⁵ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dl wu:

⁶ «Pa Levi dwi dum nuŋi ba zigi kaanum tu Arɔn yigə ni, si ba taa tɔŋi ba zən-o. ⁷ Bantu wó taa tɔŋi jero-vwe dum tutuŋa mu ba paɪ Arɔn di Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ kum maama. ⁸ Baá taa nii jero-vwe dum wu zila yam baŋa ni, yi ba daari ba taa tɔŋi tutuŋa yalv maama na maŋi di jero-vwe dum tun ba paɪ Yisrayeli tiinə bam. ⁹ Pɔɔri Levi tiinə bam si ba taa tɔŋi ba wəli Arɔn di o biə bam. Li-ba Yisrayeli dwi tiinə bam maama wuni si ba yɔɔri ba taa tɔŋi tutuŋa yam kuntu yirani. ¹⁰ Ku nan maŋi si n tiŋi Arɔn di o bu-baara bam mu si ba taa yi amv kaanum tiinə. Nɔn-gaa na tiini o yi jero-vwe dum yira, si ba gu kv tu.»

¹¹ Baŋa-We daa ta ma ta di Moyisi Dl wu:

¹² «Amv kuri Levi dwi tiinə bam mu si ba taa yi amv nyum. A li-ba Yisrayeli tiinə bam wuni si ba ləri bəkər-kwɪn silv maama abam na wó lv tun yuu ni mu. ¹³ Bɛŋwaani, amv deen na gu Ezipi tiinə bəkər-kwɪn sum maama tun, a daari Yisrayeli tiinə bəkər-kwɪn sum di ba varu-kwɪn sum mu si ba taa yi amv nyum. Levi tiinə bam mu maŋi si ba ləri bəkər-kwɪn sum yuu ni ba ji amv nyum. Amv mu yi Baŋa-We dum.»

Ba jeeli Levi tiinə bam ni

¹⁴ Sinayi kagva kam ni mu Baŋa-We deen tagi di Moyisi Dl wu: ¹⁵ «Jeeli Levi dwi tiinə bam ni si kv tɔgi di ba sɔ-yuni tum, di ba di sum. Nan jeeli ba baara balv na yi cana si kv taa ve tun n pɔpɔni ba yira n tiŋi.» ¹⁶ Moyisi ma suni o kv te Baŋa-We na pe ni si o kv tun.

¹⁷ Levi biə bam yira mu tuntu:

Gersɔni, di Keyati, di Merari.

¹⁸ Gersɔni sɔ-yuni tum yi Libini di Simeyi mu. ¹⁹ Keyati sɔ-yuni tum maa yi Amiram, di Yiseyari, di Ebrɔn, di Uziyeli. ²⁰ Merari sɔ-yuni tum di maa yi Masili di Musi. Levi dwi tiinə sɔ-yuni tum mu kuntu.

Gersɔni sɔ-yuu kum di ba tutuŋi dum

²¹ Libini di Simeyi di sum deen nuŋi Gersɔni sɔ-yuu kum wuni mu. ²² Ba baara balv na yi cana si kv taa ve yi ba jeeli ba ni tun deen yi murrv turpe di biə-yanu (7,500). ²³ Bantu sɔ-yuni tum deen mu maŋi si ba yəni ba cwi ba vwə jero-vwe dum kwaga ni, di wa-zɔvri seeni. ²⁴ Gersɔni sɔ-yuu kum yigə tu wum deen yi Layeli bu Eliasati mu.

²⁵ Kv deen yi Gersɔni sɔ-yuu tiinə tutuŋi mu si ba taa nii jero-vwe dum baŋa ni, di gwaaru tulv na kwəli-di

tun, di gar-jali dilv na ləgi di ni dum ni tun. ²⁶ Ba ta wó taa nii gar-jala yalv na kwəli jero-vwe dum kunkɔlv kum me vwe dum tuti di kaanum bimbim dum na wɔra tun, di gar-jali dilv na ləgi kunkɔlv kum ni dum ni tun, di ŋuni silv ba na mai ba cwi jero-vwe dum tun. Ba ta maŋi si ba taa nii wəenu tum kuntu tutuŋa yam maama baŋa ni si ya kv lanyirani.

Keyati sɔ-yuu kum di ba tutuŋi dum

²⁷ Amiram, di Yiseyari, di Ebrɔn, di Uziyeli di sum deen nuŋi Keyati sɔ-yuu kum wuni mu. ²⁸ Ba baara balv na yi cana si kv taa ve tun deen yi murrv nana di biə-yardu (8,600) mu. Bantu tutuŋi dum mu yi si ba taa nii jero-vwe dum wuv zila yam baŋa ni. ²⁹ Ba sɔ-yuni tum deen mu maŋi si ba yəni ba cwi ba vwə yam jero-vwe dum jagwiə seeni. ³⁰ Keyati sɔ-yuu kum yigə tu wum deen yi Uziyeli bu Elizafan mu.

³¹ Kv deen yi Keyati sɔ-yuu tiinə tutuŋi mu si ba taa nii We ni-gonim daka kam baŋa ni, di taabulv kum, di min-zwən-zigu kum, di kaanum bimbina yam, didaani zila yalv kaanum tiinə bam na yəni ba kwe ba ma tɔŋi ba tutuŋa tun, di gar-jali dilv na ləgi di ci We-di-laa ciga ciga kam tun, didaani wəenu tum kuntu maama tutuŋa yam baŋa ni.

³² We kaanum tu Arɔn bu Eleyazaari deen mu yi Levi dwi dum yigə tiinə bam yuutu. Ba ma tiŋi wuntu si o taa nii balv maama na tɔŋi jero-vwe dum tutuŋa yam tun baŋa ni.

Merari sɔ-yuu kum di ba tutuŋi dum

³³ Masili di Musi di sum deen nuŋi Merari sɔ-yuu kum wuni mu. ³⁴ Ba baara balv na yi cana si kv taa ve yi ba jeeli ba ni tun deen yi murrv bardv di biə-yale (6,200) mu. ³⁵ Merari sɔ-yuu kum yigə tu wum deen yi Abihali bu Zureli mu. Bantu sɔ-yuni tum deen mu maŋi si ba yəni ba cwi ba vwə yam jero-vwe dum jazum baŋa seeni.

³⁶ Kv deen nan yi Merari sɔ-yuu tiinə tutuŋi mu si ba taa nii ywə yalv na jaani jero-vwe dum pa di zigi tun, didaani da-gari sum, di ywə yam, di de sum na zigi luuru tulv baŋa ni tun, di si zila yam maama baŋa ni. Ba ta maŋi si ba taa nii wəenu tum kuntu tutuŋa yam maama baŋa ni mu. ³⁷ Kv ta yi Merari sɔ-yuu tiinə tutuŋi mu si ba taa nii jero-vwe dum kunkɔlv ywə yam, di da-deera yam na zigi luuru tulv baŋa ni tun, di paara yam, didaani ŋuni sum baŋa ni.

³⁸ Kv nan na yi Moyisi, di Arɔn, di Arɔn bu-baara bam, ba yəni ba cwi ba vwə yam jero-vwe dum yigə ni mu, si kv jeeri wa-puli seeni. Bantu mu lagi ba taa nii jero-vwe dum di di tutuŋa yam baŋa ni ba paɪ

Yisrayeli tiinə bam. Nón-gaa na tiini o yi jero-vwe dum yura, si ba gv ku tu. ³⁹Levi dwi dum baara balv na yi cana yi Moyisi di Arón jeeli ba ni sɔ-yuu di sɔ-yuu, ni Baŋa-We na pɛ-ba ni si ba ki te tun dɛen yi murru fiinle-tle (22,000) mu.

Levi tiinə di bəkər-kwɪn sum jəlo kum

⁴⁰Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dɪ wɪ: «Jeeli Yisrayeli tiinə bəkər-kwɪn silv maama na yi cana si ku taa ve tun si n pupɔni ba yura n tiŋi. ⁴¹Abam nan wó pa Levi dwi tiinə bam ləri á bəkər-kwɪn sum yuu ni ba ji amv nyum. Amv mu yi Baŋa-We dum! Levi tiinə vara bam di wó ləri Yisrayeli tiinə maama varɪ-kwɪn sum yuu ni ba taa yi amv nyum.»

⁴²Moyisi ma sunɪ o jeeli Yisrayeli tiinə bəkər-kwɪn sum ni, nɛnɛni Baŋa-We na pɛ-o ni si o ki te tun. ⁴³Bəkər-kwɪn silv na yi cana si ku taa ve yi ba pupɔni ba yura tun dɛen maa yi murru fiinle-tle di biə-yale di fusɪpɛ-batɔ (22,273).

⁴⁴Baŋa-We laan ma ta di Moyisi Dɪ wɪ:

⁴⁵«Laan pɔɔri Levi tiinə bam si bantv ləri Yisrayeli tiinə bəkər-kwɪn sum yuu ni ba ji amv nyum. Ta pɔɔri Levi tiinə vara bam si bantv di ləri Yisrayeli tiinə bam maama varɪ-kwɪn sum yuu ni. Levi dwi tiinə bam wó taa yi amv nyum mu. Amv mu yi Baŋa-We dum. ⁴⁶Kv na yi te tun, Yisrayeli tiinə bəkər-kwɪn sum ni daga ba dwe Levi tiinə bam ni na mat te tun, di nɔɔna 273. Abam maŋɪ si á joori á yəgi nɔɔna bam kuntu mu. ⁴⁷Á wó ŋwɪ sekeli sɛbu-dala yanu mu bu-kwɪan maama ŋwaani. Sɛbu kum kuntu duuni maŋɪ si ku tɔgi jero-vwe dum maŋum na yi te tun mu. Sekeli didva maa yi gera-dala kuni fiinle. ⁴⁸Á wó kwe sɛbu kum kuntu á pa Arón di o bu-baara bam, si á ma á joori á yəgi bəkər-kwɪn silv na dwe Levi tiinə bam ni na mat te tun.»

⁴⁹Moyisi ma se yi o joŋi bəkər-kwɪn sum kuntu yura sɛbu si o joori o yəgi-ba. ⁵⁰Sɛbu kum maama dɛen yi sekeli sɛbu-dala murv didva di biə-yatɔ di fusɪrdv-yanu (1,365) mu. Kv duuni maa tɔgi jero-vwe dum maŋum na yi te tun. ⁵¹Moyisi laan ma kwe-ku o pa Arón di o bu-baara bam, nɛnɛni Baŋa-We na pɛ ni si o ki te tun.

Keyati tiinə bam taani

4 Baŋa-We dɛen tagi di Moyisi Dɪ wɪ: ²«Pɔɔri Keyati tiinə bam Levi dwi tiinə badaara bam wɔni si n jeeli ba ni, sɔ-yuu di sɔ-yuu, digə di digə. ³Kv na yi baara balv na jɔgi bina fiintɔ si ku taa ve bina fiinnu yi ba yi si ba tɔŋi Baŋa-We jero-vwe dum tutɔŋa tun, si n pupɔni bantv yura n tiŋi. ⁴Keyati

tiinə bam tutɔŋa yam kuntu yi si ba taa nii wəenu tɪlv na tiini ti yi lanyiranɪ fast tun baŋa ni mu.

⁵Kv na yəni kv yi si á gv á vwə yam si á vu jəgə kadoŋ, Arón di o biə bam mu wó zu jero-vwe dum wɔni ba part gar-jalɪ dɪlv na cigi We-di-laa ciga ciga kam tun, si ba ma-di ba kwəli We ni-gonim daka kam. ⁶Ba laan wó kwe dofɛn twaanv ba kwəli-ka, si ba daari ba kwe garyi dɪlv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun ba ma ba pu-ka. Kv kwaga ni, si ba laan tɔri bimbim dum zɪjum dɛ sum ka yura ni.

⁷Kv maa na yi taabulv kulv baŋa ni ba na yəni ba ki dɪpwa yalv na tigi da We ŋwaani tun, ba ta wó kwe garyi dɪlv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun mu ba kwəli-ku. Ba laan maa wó kwe zɔŋ-tanle sum, di wəenu tɪlv lwəm na ywəmmə tun zwi sum, di kabəli sum, di sana pɛera kikərə sum, ba zɪgi kv baŋa ni. Dɪpwa yam maŋɪ si ya yəni ya taa wv taabulv kum baŋa ni mu maŋa maama. ⁸Ba na tigisi wəenu tuntu maama taabulv kum baŋa ni ba ti, si ba kwe garyi nasɔŋv cwe-cwe ba lwarɪ ba pu-ti, si ba daari ba ma dofɛn twaanv ba kwəli ti maama. Kv kwaga ni si ba laan tɔri taabulv kum zɪjum dɛ sum kv yura ni.

⁹Ba ta wó kwe garyi dɪlv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun ba ma kwəli min-zwən-zɪgv kum, di kv min-zwəenu tum, di wəenu tɪlv na fɔgi ti kwe mim dum tun, di tuntwarum zɔŋ-tanle sum, didaani nugə kabɔɔrv tum maama. ¹⁰Ba maŋɪ si ba kukuli-ku mu, di kv yura zila yam maama, dofɛn twaanv wɔni, si ba laan kwe-ku ba daŋɪ kv zɪjum dɛ sum baŋa ni.

¹¹Ba daa ta wó kwe garyi dɪlv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun mu ba ma kwəli sɛbu-sɪŋa kaanum bimbim dum, si ba daari ba kwe dofɛn twaanv ba ma pu-ka. Kv kwaga ni si ba laan tɔri bimbim dum zɪjum dɛ sum ka yura ni.

¹²Arón di o biə bam ta wó kwalumɪ zila yalv maama ba na jɔgi ba tɔŋi jero-vwe dum wɔni tun yi ba daari ba kukuli-ti garyi dɪlv nyinyugv na yi nazon-pupwiə tun wɔni. Ba laan maa wó kwe dofɛn twaanv ba ma ba pu ti ni, yi ba daari ba kwe-ti ba daŋɪ zɪjum dɛ sum baŋa ni. ¹³Ba ta wó koori tuntwarum dɪlv maama na wv zwɛem kaanum bimbim dum wɔni tun mu ba yagi, si ba daari ba kwe garyi na yi nasɔŋ-pupwiu tun ba ma kwəli-di. ¹⁴Ba nan ta wó kwe zila yalv ba na jɔgi ba tɔŋi kaanum bimbim dum tutɔŋa tun mu ba tiŋi garyi dum kuntu baŋa ni. Kv maa yi mim zɔŋ-tanle sum, di dɛ silv ba na jɔgi ba cu ba li nwana tun, di sebulɪv tum, didaani na-zwi sum mu. Ba ta wó kwe dofɛn twaanv mu ba ma ba pu ti maama, yi ba laan tɔri bimbim dum zɪjum dɛ sum ka yura ni.

¹⁵Abam na ti yigə si á gv á vwə yam si á vu jəgə kadoŋ, si Keyati tiinə bam ba ba zɪŋi jero-vwe dum yura zila di wəenu tɪlv maama na wəli ka tutɔŋa tun

si á ke. Ku nan maŋɪ si Arɔn dɪ o biə mu da yigə ba kwəli wəənu tum kuntv. Tɪ na tiini tɪ yɪ lanyɪranɪ fasti tɪ paɪ We tun ŋwaanɪ, Keyatɪ tiinə yɪ dwe-tɪ. Ba na dwe tɪ kulv, ba maŋɪ si ba tɪ mu. Mu wəənu tɪlv Keyatɪ sɔ-yuu tiinə bam na maŋɪ si ba zɪŋɪ ba ja ke tun.

¹⁶ Kaanum tu Arɔn bu Eleyazaari nan mu wó taa nii min-zwəənu tum wuv nugə kam, dɪ wəənu tɪlv lwəm na ywəmmə tun tɪlv na wó zwe tun, dɪ de de wudiu peera yam, dɪ We swəlim nugə kam baŋa nɪ. Wuntu ta wó taa nii jero-vwe dum didaanɪ dɪ yura zɪla yalv maama na pɔɔri Baŋa-We zulə ŋwaanɪ tun baŋa nɪ.»

¹⁷ Baŋa-We ta ma ta dɪ Moyisi dɪ Arɔn Dɪ wɪ:

¹⁸ «Yɪ pa-na si Keyatɪ sɔ-yuni dwi dum ti Levi tiinə bam wunɪ. ¹⁹ Ba nan na lagɪ ba zɪŋɪ zɪla yalv na yɪ lanyɪranɪ fasti tun, ba na wó kɪ te si ba yɪ tɪ tun mu tuntu: Arɔn dɪ o biə bam mu wó zv jero-vwe dum wunɪ si ba bri nɔɔnv maama o titɔŋɪ dɪ woŋo kulv o na wó zɪŋɪ tun. ²⁰ Keyatɪ tiinə bam titɪ nan ba jɪgɪ cwəŋə si ba zv jero-vwe dum wunɪ ba taa kaagɪ ba nii dɪ yura zɪla yam, si ku yɪ pa ba tɪ.»

Gersɔnɪ tiinə bam taanɪ

²¹ Baŋa-We deen tagɪ dɪ Moyisi Dɪ wɪ:

²² «Nan ta jeeli Gersɔnɪ tiinə bam ni, sɔ-yuu dɪ sɔ-yuu, digə dɪ digə. ²³ Ku na yɪ baara balv na jɪgɪ buna fiintɔ si ku taa ve buna fiinnu yɪ ba yɪ si ba tɔŋɪ Baŋa-We jero-vwe dum titɔŋa tun, si n pɔpɔnɪ bantv yura n tiŋɪ. ²⁴ Gersɔnɪ tiinə bam titɔŋa yam dɪ zɪla yalv ba na wó zɪŋɪ tun mu tuntu: ²⁵ Baá taa zɪŋɪ jero-vwe dum titɪ, didaanɪ gar-jala yalv na kwəli-dɪ tun, dɪ dofen twaanv tɪlv na daŋɪ da tun, dɪ gar-jalɪ dɪlv na lægi vwe dum ni nɪ tun, ²⁶ dɪ gar-jala yalv na kwəli digə kam kɔnkɔlv kum mɛ vwe dum titɪ dɪ kaanum bimbim dum na wura tun maama, dɪ kɔnkɔlv kum ni gar-jalɪ dum, didaanɪ gwaarv tum kuntv ŋunɪ dɪ tɪ yura zɪla maama. Gersɔnɪ tiinə bam mu wó taa tɔŋɪ wəənu tum kuntv maama titɔŋa yam. ²⁷ Arɔn dɪ o biə bam mu wó taa nii Gersɔnɪ tiinə titɔŋa yam baŋa nɪ. Á wó pa-ba ni si ba lwarɪ woŋo dɪ woŋo kulv maama ba na wó zɪŋɪ tun. ²⁸ Mu titɔŋa yalv Gersɔnɪ dwi tiinə bam na maŋɪ si ba taa tɔŋa jero-vwe dum ŋwaanɪ tun. Kaanum tu Arɔn bu Itamarɪ nan mu wó taa nii-ba si ba taa tɔŋɪ ba titɔŋa yam.»

Merari tiinə bam taanɪ

²⁹ «Ta jeeli Merari tiinə bam ni, sɔ-yuu dɪ sɔ-yuu, digə dɪ digə. ³⁰ Ku na yɪ baara balv na jɪgɪ buna fiintɔ si ku taa ve buna fiinnu yɪ ba yɪ si ba tɔŋɪ Baŋa-We jero-vwe dum titɔŋa tun, si n pɔpɔnɪ bantv yura n tiŋɪ. ³¹ Merari tiinə bam na wó taa tɔŋɪ titɔŋa yalv maama jero-vwe dum seeni tun mu yɪ si ba zɪŋɪ wəənu tuntu

tun: ywə yalv jero-vwe dum na lægi ya yura nɪ tun, didaanɪ dɪ da-garɪ sum, dɪ dɪ da-deera yam, dɪ luuru tɪlv baŋa nɪ de sum na zɪgɪ tun, ³² dɪ da-deera yalv na kaagɪ jero-vwe kɔnkɔlv kum tun, dɪ ya zɪgɪm wəənu tum, dɪ paara yam maama, dɪ ŋunɪ sum, dɪ zɪla yalv maama na wura titɔŋa yam kuntv ŋwaanɪ tun. Á wó pa nɔɔnv maama ni si o lwarɪ woŋo dɪ woŋo kulv o na wó zɪŋɪ tun. ³³ Mu titɔŋa yalv maama Merari dwi tiinə bam na maŋɪ si ba taa tɔŋa jero-vwe dum ŋwaanɪ tun. Kaanum tu Arɔn bu Itamarɪ nan mu wó taa nii-ba si ba taa tɔŋɪ ba titɔŋa yam.»

Ba na jeeli Levi dwi tiinə bam ni te tun

³⁴ Moyisi dɪ Arɔn, didaanɪ Yisrayelɪ kɔgɔ kum nakwa bam ma sunɪ ba jeeli Keyatɪ tiinə bam ni, sɔ-yuu dɪ sɔ-yuu, digə dɪ digə. ³⁵ Ku na yɪ baara balv na yɪ buna fiintɔ si ku taa ve buna fiinnu, yɪ ba yɪ si ba taa tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa tun, ³⁶ ba na gagɪ-ba si ku tɔgɪ dɪ ba sɔ-yuni tum tun, ba yɪ baara murrv tɪle dɪ biə yarpe dɪ fiinnu (2,750) mu. ³⁷ Keyatɪ sɔ-yuni tum baara balv maama na tɔŋɪ digə kam titɔŋa, yɪ Moyisi dɪ Arɔn jeeli ba ni tun mu kuntv. Ba deen jeeli-ba si ku maŋɪ dɪ Baŋa-We na pe Moyisi ni si o kɪ te tun mu.

³⁸ Ba deen ma jeeli Gersɔnɪ tiinə bam ni, sɔ-yuu dɪ sɔ-yuu, digə dɪ digə. ³⁹ Ku na yɪ baara balv na yɪ buna fiintɔ si ku taa ve buna fiinnu, yɪ ba yɪ si ba taa tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa tun, ⁴⁰ ba na gagɪ-ba si ku tɔgɪ dɪ ba sɔ-yuni tum tun, ba yɪ baara murrv tɪle dɪ biə-yarpe dɪ fiintɔ (2,630) mu. ⁴¹ Gersɔnɪ sɔ-yuni tum baara balv maama na tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa, yɪ Moyisi dɪ Arɔn jeeli ba ni tun mu kuntv. Ba deen jeeli-ba si ku maŋɪ dɪ Baŋa-We na pe Moyisi ni si o kɪ te tun mu.

⁴² Ba deen ma jeeli Merari tiinə bam ni, sɔ-yuu dɪ sɔ-yuu, digə dɪ digə. ⁴³ Ku na yɪ baara balv na yɪ buna fiintɔ si ku taa ve buna fiinnu, yɪ ba yɪ si ba taa tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa tun, ⁴⁴ ba na gagɪ-ba si ku tɔgɪ dɪ ba sɔ-yuni tum tun, ba yɪ baara murrv titɔ dɪ biə-yale (3,200) mu. ⁴⁵ Merari sɔ-yuni tum baara balv maama na tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa, yɪ Moyisi dɪ Arɔn jeeli ba ni tun mu kuntv. Ba deen jeeli-ba si ku maŋɪ dɪ Baŋa-We na pe Moyisi ni si o kɪ te tun mu.

⁴⁶ Ku deen ma pa Moyisi dɪ Arɔn, didaanɪ Yisrayelɪ nakwa bam jeeli Levi tiinə bam maama ni, sɔ-yuu dɪ sɔ-yuu, digə dɪ digə. ⁴⁷ Ku na yɪ baara balv na yɪ buna fiintɔ si ku taa ve buna fiinnu, yɪ ba yɪ si ba taa tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa yɪ ba zɪŋɪ dɪ zɪla tun, ⁴⁸ ba maama deen yɪ baara murrv nana dɪ biə-yanu dɪ funɔnɔ (8,580) mu. ⁴⁹ Ba deen jeeli-ba si ku tɔgɪ dɪ Baŋa-We ni dum mu. Moyisi ma pa nɔɔnv maama lwarɪ o titɔŋɪ dum dɪ woŋo kulv o na wó zɪŋɪ tun.

Kuntv tun, ba deen jeeli Levi tiinə bam maama ni nɪnɛnɪ Baŋa-We na pe Moyisi ni si o kɪ te tun mu.

We cullu tum digiru taani

5 Baŋa-We deen tagi di Moyisi Dl wɔ: ²«Wɔlɔ maama na jigi yawi-cɛɔ na wai ku lonji nɔɔna tun o yira ni, naa wɔlɔ yira na mu na nuŋi, naa wɔlɔ na dwe tuv pa o wɔ maŋi di cullu tum, si n pa Yisrayeli tiinɛ bam ni si ba li kuntu tu á na zɔvri je silɔ ni tun. ³Ku na yi kaani naa baaru mu di, si á pa wɔlɔ maama na jigi digiru We cullu tum seeni tun nuŋi o vu dɛa, si ku tu yi cɔgi je silɔ á na zɔvri yi amu wɔ á titari ni tun.» ⁴Yisrayeli tiinɛ bam ma se Baŋa-We ni dum kuntu yi ba pa ba maama nuŋi ba vu dɛa.

Nɔɔnu na cɔgi o doŋ yigɛ, ba na wɔ ki te tun

⁵Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dl wɔ:
⁶«Ta n bri Yisrayeli tiinɛ bam ni: Baaru naa kaani wɔlɔ maama na ywɛri Baŋa-We kwaga ni yi o ki o cɔgi o doŋ yigɛ, kuntu tu tusim dum wɔ o yuu ni mu. ⁷Wɔlɔ na cɔgi tun mu maŋi si o culi o tusim dum jaja, si o daari o ŋwi o na jaani kulɔ o cɔgi tun maama ni o joori o pa nɔɔnu wɔm. O ta wɔ jeeli sɛbu kum pupwara didua sinu maama wɔni o wɛli da o pa-o. ⁸Nɔɔnu wɔm nan na tɔga yi o wɔ daari o yira nɔɔnu si ku tu lonji tusim jɔni dum sɛbu kum kuntu, si á pa ku taa yi Baŋa-We nyum. Wɔlɔ na tɔsi tun wɔ ŋwi-ku o pa kaanum tu wɔm mu. O ta wɔ ja pi-bia o wɛli da o vu, si kaanum tu wɔm kwe-ka o ki kaanum si o li kuntu tu tusim dum We yigɛ ni o yagi. ⁹Pɛera yalɔ maama Yisrayeli tiinɛ bam na yɛni ba jaani ba tui jero-vwe dum ni si ba ma zuli Baŋa-We tun wɔ taa yi kaanum tu wɔlɔ na lonji-ya tun nyum mu. ¹⁰Nɔɔnu maama wai o kuri pɛera yalɔ o na wɔ pa We tun. Kaanum tu maama nan wɔ taa te pɛera yalɔ ba na kwe ba pa-o tun mu.»

Baara di kaana titari laŋa taani

¹¹Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dl wɔ:
¹²⁻¹³«Nan ta di Yisrayeli tiinɛ bam ni: Nɔɔnu na jigi kaani, o kaani wɔm kuntu wai o cɔgi o titi di baaru wudonɔ. Kɛm dum kuntu na sɛgi kan-baru wɔm yigɛ ni, yi nɔɔn-nɔɔnu na tɛrɛ o na nɛ-di, ¹⁴yi o baru wɔm wɔw na gu di nyum dum, yi o jigi bubwea di o kaani wɔm, ni o gaa zigɛ o digimi o titi, na o wɔ digimi, ¹⁵Ku na ki kuntu donɔ, baaru wɔm wɔ ja o kaani wɔm mu o vu o yi kaanum tu wɔm te. O ta wɔ kwe caara muni bwen sile o wɔ-guru tum ŋwaani, si pɛeri dum kuntu pa cɔga kam nuŋi pooni ni. O nan yi lo nugɛ muni dum wɔni o viiri, naa o daŋi wɛɛnu tɔlɔ lwɛm na ywɛmmɛ tun di baŋa ni. Bɛŋwaani, muni dum yi pɛeri dilɔ baaru wɔm na jaani o ba o wubɔŋa daanum ŋwaani tun mu, si ku pa o kaani wɔm tusim ba di lwarɔ jaja.

¹⁶Kaanum tu wɔm maa wɔ pa kaani wɔm ba o zigɛ Baŋa-We yigɛ ni. ¹⁷O ta maa wɔ mɔ na balɔ na yi lanyirani fasti tun o lo o ki dɔgɔ kambɛ wɔni. O ta wɔ pɛ jero-vwe dum tɔga kasɔlɔ yi o daari o yuŋi o viiri na bam wɔni. ¹⁸Kaanum tu wɔm wɔ pa kaani wɔm zigɛ da, yi o daari o bwɛli kaani wɔm yukwala. O maa wɔ ki muni pɛeri dum kuntu kaani wɔm juŋa ni. Kaanum tu wɔm titi maa wɔ taa ze na-cɛera bam na lagɛ ba ja waarum ba ba tu o juŋa ni. ¹⁹O laan maa wɔ pa kaani wɔm pooli o ni yi o ta wɔ: «Nmu na wɔ cɔgi n titi di baaru wudonɔ, We wɔ pa kampwɛl-balwara kalɔ na tɔgi di na bantɔ tun yi ki-m kulɔkulɔ. ²⁰Ku daari, nmu na zɔvri di n baru tun, n na suni n nuŋi o kwaga ni mu n vu n cɔgi n titi di baaru wudonɔ, ²¹⁻²²Baŋa-We wɔ pa kampwɛl-balwari taa tɔgi-m n dwi tiinɛ bam wɔni, si n dwi tiinɛ di sɔɔli lwarum ba yagi n yira ni. We wɔ pa, na bantɔ na zɔ n wɔw, si n yigɛ kam vɔ daani, si n pugɛ kam di fulɔ.»

Kaanum tu wɔm na pɛ kaani wɔm du durɛ kampwɛlɛ kam ŋwaani, kaani wɔm di maa wɔ lɛri ni: «Amina. Amu se si ku ki kuntu.»

²³Kaanum tu wɔm laan wɔ pupɔni kampwɛl-balwari sim sintu o ki tɔnɔ wɔni. O maa wɔ seeri pupɔnum dum o yagi na-cɛera bam wɔni, ²⁴si o laan kwe ti maama o pa kaani wɔm si o nyɔ. Ku ma bri ni kampwɛl-balwara kalɔ na tɔgi di na bantɔ tun zɔ o wɔni, si ku wanti ku ki-o zɔnni. ²⁵Kaanum tu wɔm ta wɔ lonji muni pɛeri dilɔ na wurɔ wɔ-guru ŋwaani tun kaani wɔm juŋa ni, si o zɔŋi-di wɛɛni o pa Baŋa-We. O laan maa wɔ kwe-di o ja vu o twe kaanum bimbim dum. ²⁶Oɔ zwe muni pɛeri dum wɔni o ki o ja-bɔŋɔ ni. O laan maa wɔ zwe pɛeri dum pupwara kantɔ kaanum bimbim dum baŋa ni si ku taa yi gulim pɛeri ku pa We. Ku kwaga ni, oɔ pa kaani wɔm nyɔ na-cɛera bam. ²⁷Kaani wɔm na suni o cɔgi o di o baru wɔm laŋa ni, yi na bam na zɔ o wɔ, baá tiini ba ki-o zɔnni mu, pa ku taa jig-o ku ni. O yigɛ kam wɔ vɔ daani, si o pugɛ kam di fulɔ. Kampwɛl-balwara wɔ suni ka jɛni kaani wɔm kuntu yuu ni mu, o dwi tiinɛ titari ni. ²⁸O nan na wɔ ki o cɔgi yi o ba jigi digiru We cullu tum seeni, kulɔkulɔ bá ki-o. Cwɛŋɛ ta wɔ taa wurɔ si o lu biɛ.

²⁹Á maŋi si á tɔgi cwɛŋɛ kam kuntu, nɛɛni baaru na jigi o kaani yi o wubɔŋa na daani-o o kaani wɔm ŋwaani. Kaani wɔm na suni o tɔsi mu, ³⁰naa o baru wɔm wubɔŋa na jig-o ya daana kuntu donɔ, yi o yɛri cɔga kam o tiɛ, á wɔ ki kuntu mu. Kaanum tu wɔm wɔ pa kaani wɔm ba o zigɛ Baŋa-We yigɛ ni si o daari o ki cullu tum kuntu maama o yira ni. ³¹Ku na tu ni kan-baru wɔm mu ba jigi cɔga, si o kaani wɔm wɔ tɔli, ba ba maŋi si ba waari baaru wɔm ku ŋwaani. Kaani wɔm nan na suni o tɔli mu, ba maŋi si ba waar-o mu o tusim dum ŋwaani.»

Naziri tu na wó taa kɪ te tun

6 Baŋa-We daa ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ:
² «Ta dɪ Yisrayelɪ tiinə bam wɪ: Abam baaru wulu maama naa kaani na goni ni sɪ o taa yɪ Naziri tu yɪ o pɔɔri o tutɪ o kɪ Baŋa-We juŋa ni, ³ ku tu nan taa ye ku ni ni sɪ o daa yɪ nyɔ sana dwi dwi. Ku na yɪ sa-deera, naa sa-nywana, naa vinyə tiu nywa, sɪ o yɪ zaŋɪ o nyɔ! O ta yɪ di vinyə tiu biə, ba na maŋɪ ba ku di. ⁴ Ku tu ta na pɔɔri o tutɪ sɪ o taa yɪ Naziri tu, o yɪ di kulukulɔ na nuŋɪ vinyə tweeru yira ni. O nan yɪ di dɪ wo-dwə bam, naa o lɔɔri dɪ wo-biə pɔru o dɔni.

⁵ Maŋa kalɔ maama o ta na pɔɔri o tutɪ o ni-gonim dɪm ŋwaani tun, o ba maŋɪ sɪ o fantɪ o yuuywe sum o yagi. O nan yagi-sɪ sɪ sɪ taa dwara, sɪ ku bri ni o pɔɔri o tutɪ o pa Baŋa-We sɪ o taa yɪ lanyirani fastɪ mu. ⁶ Da yam kuntɔ ni o ta ba maŋɪ sɪ o yɪ tuv yira, o na kwe o tutɪ o kɪ Baŋa-We juŋa ni tun ŋwaani. ⁷ Ku na maŋɪ ku yɪ o ko, naa o nu, naa o nyaani, naa o zumbaaru, naa o nakɔ mu na tɪga, sɪ o yɪ yɪ tuv wum yira. Ku dai sɪ o cɔgi o ni-gonim dɪm, o yuuywe sum na bri ni o pɔɔri o tutɪ o pa We tun ŋwaani. ⁸ Maŋa kam maama wɔni o na pɔɔri o tutɪ kuntɔ tun, o pɔɔri o yɪ o yira mu Baŋa-We ŋwaani.

⁹ Nɔɔnu nan na da o ti Naziri tu juŋa ni mu, ku bri ni o ni-gonim dɪm mu cɔgi, pa o yuuywe sum daa ba jigi kuri. Ku tu maŋɪ sɪ o cɔgi da yarpe weeni mu, sɪ o kwe o tutɪ dɪ cullu tum, yɪ o fantɪ o yuuywe sum. ¹⁰ Tɪga na wó pɔuri sɪ ku taa yɪ da nana de tun, sɪ o ja kunkwənə bale, naa kunkwən-puli sile o vu jero-vwe dɪm ni o pa kaanum tu wum. ¹¹ Kaanum tu wum wó kwe kunkwənə bam didɔa o ma o kɪ lwarum saarum kaanum nɔɔnu wum ŋwaani, yɪ o daari o kwe kadoŋ kam o ma o kɪ zweem peeri kaanum. Naziri tu wum na tusi dɪ o na yɪ tuv yira tun ŋwaani, kaanum dɪm wó li o tusim dɪm We yigə ni. De dɪm kuntɔ ni mu baá joori ba kwe o yuu kum We ŋwaani. ¹² Naziri tu wum nan maŋɪ sɪ o daa joori o pɔɔri o tutɪ mu o kɪ Baŋa-We juŋa ni. O na maŋɪ o pɔɔri o tutɪ da yalɔ wɔni tun daa ba jigi kuri, tuv wum na pe o cɔgi o tutɪ dɪ cullu tum tun ŋwaani. O maa wó kwe pi-bala na yɪ buni tun, sɪ ba ma ba kɪ lwarum jini kaanum ba pa-o.

¹³ Nɔɔnu na goni ni o ma o pɔɔri o tutɪ sɪ o taa yɪ Naziri tu, yɪ o ni-gonim maŋa kam na ti, sɪ o kɪ tuntu doŋ: Baá ja kuntɔ tu ba vu ba zigɪ jero-vwe dɪm ni ni. ¹⁴ O laan wó ja vara batɔ na ba jigi geeri ba yira ni tun mu o ba o kɪ kaanum o pa Baŋa-We. Oó taa jigi pi-bala na yɪ buni tun, sɪ o ma o kɪ zweem peeri kaanum. O ta wó taa jigi pi-cwen na yɪ buni tun, sɪ o ma o kɪ lwarum saarum kaanum, yɪ o daari o taa jigi pi-bia sɪ o ma-ka o kɪ yazurə peeri kaanum. ¹⁵ O nan ta wó taa jigi titɔgɔ dɪ dipwa dwi dwi tilɔ dabilɪ na wu wəli tu wɔni tun. Baá kwe mun-bwe ba viiri dɪ nugə ba ma kɪ

dipwa tidonnə, yɪ ba daari ba kɪ dipwa-mumina yalɔ na taagi dɪ nugə tun. Ku tu ta wó kwe wɔdiu peera dɪ wo-nyɔɔru peera o wəli da.

¹⁶ Kaanum tu wum laan maa wó joni wənu tum kuntɔ maama o ba o kɪ kaanum o pa Baŋa-We. Oó kɪ lwarum saarum kaanum sɪ o daari o kɪ zweem kaanum dɪm. ¹⁷ O maa wó kwe pi-bia kam, o wəli dɪ titɔgɔ kum wu dipwa yam o kɪ We juŋa ni, sɪ o ma o kɪ yazurə peeri kaanum dɪm. O ta wó kwe wɔdiu peera yam didaani wo-nyɔɔru peera yam o wəli da o kɪ kaanum o pa Baŋa-We.

¹⁸ Ku kwaga ni Naziri tu wum wó zigɪ jero-vwe dɪm ni ni mu o fantɪ o yuu. O maa wó kwe o yuuywe sum na bri ni o pɔɔri o tutɪ We ŋwaani tun o dɔli o dɪ mim dilɔ na wura dɪ zwe yazurə peeri dɪm ŋwaani tun wɔni.

¹⁹ O na fantɪ o yuu o ti tun, kaanum tu wum wó kwe pi-bia kam vɔŋɔ kulɔ na saŋɪ ku bi tun, didaani dipwa dwiə yale na wu titɔgɔ kum wɔni tun didɔa didɔa o kɪ ku tu juŋa ni. ²⁰ Kaanum tu wum maa wó joori o joni-ti, yɪ o zəŋi-ti weeni o pa Baŋa-We. Wənu tum kuntɔ yɪ We kaanum tu wum nyum mu sɪ ti wəli dɪ varum wum nyɔɔni dilɔ o na zəŋi weeni tun dɪ cwe dilɔ o na kɪ We juŋa ni tun. Kuntɔ na kɪ ku ti, nɔɔnu wum laan jigi cwəŋə sɪ o nyɔ sana.

²¹ Naziri tu na goni ni sɪ o pɔɔri o tutɪ Baŋa-We ŋwaani, ku tu maŋɪ sɪ o tɔgi niə yam kuntɔ mu. O juŋa nan na gara, oó wani o kɪ o dwəni kuntɔ. Sɪ o nan maŋɪ sɪ o kɪ sɪ ku maŋɪ dɪ o na goni ni sɪ o kɪ kulɔ maama tun.»

We kaanum tu na wó kɪ nɔɔna bam yu-yoŋo te tun

²² Baŋa-We daa ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: ²³ «Ta n bri Arɔn dɪ o biə bam ba na wó ma bitari silɔ ba na loori We sɪ Dɪ kɪ Yisrayelɪ tiinə bam yu-yoŋo tun. Baá taa te ni:

²⁴ «Baŋa-We wó kɪ abam yu-yoŋo,
 sɪ Dɪ daari Dɪ taa nii abam baŋa ni.

²⁵ Baŋa-We yibiyə wó jeeri abam seeni,
 sɪ Dɪ daari Dɪ kɪ zaani abam yuu ni.

²⁶ Baŋa-We wó pa Dɪ yigə taa wu á wɔni,
 sɪ á taá jigi yazurə.»

²⁷ Kuntɔ tun, baá ma amv yiri ba ma sɔɔli lanyirani ba kɪ Yisrayelɪ tiinə bam yuu ni. Amv maa wó sunɪ a kɪ ba yu-yoŋo.»

Jero-vwe dɪm fɔgum peera

7 Moyisi deen na yɔɔri o cwi jero-vwe dɪm o ti tun, mu o kwe nugə o ma taagi jero-vwe dɪm dɪ sɪ wu zila yam maama sɪ o pɔɔri-ya o pa We. O ta ma daari o taagi kaanum bimbim dɪm, didaani ka yira zila yam,

yi o pöör-ti o pa We. ²Sö-yuni tum yigə tiinə balu na nuñi Yisurayeli dwiə yam maama wunu tun laan ma ja pëera ba vu jero-vwe dum. Nöona bam kuntu yi balu deen ya na jeeli nöona bam ni tun mu. ³Ba deen maa jigi ba pëera si ba ki-ya Baña-We juña ni. Ba ma ja tərikooru bardu, didaani nabe fugə-sile ba vu. Yigə tu maama deen jigi o na-bia mu, yi ba bale ki daani ba lagi təriko duduva. Ba ma ja-ti ba vu ba yi jero-vwe dum ni.

⁴Baña-We ma ta di Moyisi Dl wu: ⁵«Jonji pëera yam nöona bam tee ni, si Levi tiinə taa ma-ti ba tuñi jero-vwe dum tituñja. Kwe-ti n pa Levi tiinə bam si ku mañi di nöonu maama tituñi na yi te tun.»

⁶Moyisi ma suni o jonji tərikooru tum di nabe sum yi o kwe-ti o pa Levi tiinə bam. ⁷O deen kwe tərikooru tum tile mu di nabe suna o pa Gersoni tiinə bam, si ku mañi di ba tituñja yam. ⁸O ma daari o kwe tərikooru tuna di nabe nana o pa Merari tiinə bam, si ti mañi di bantv di tituñja yam. We kaanum tu Aron bu Itamar mu nii ba maama tituñja yam baña ni. ⁹Si ku na yi Keyati tiinə bam, Moyisi deen wu pə-ba tərikooru naa nabe. Beñwaani, bantv tituñi dum mañi si ba taa zuñi jero-vwe dum yura zila yalu na tiini ti yi lanyirani fasi tun mu ba bakali baña ni.

¹⁰Ba deen na kwe nugə ba ma taagi kaanum bimbim dum si ba pöör-ka ba pa Baña-We ba ti tun, mu yigə tiinə bam ta jaani pëera yadonnə ba wəli da ba vu bimbim dum seeni si ba ki-ya We juña ni. ¹¹Baña-We deen tagi di Moyisi Dl wu: «De maama wuni yigə tiinə bam duduva mu wó ja o pëera o ba si o ma fəgi o kwe bimbim dum o pa We.»

^{12–83}Ba deen na tu ba pa ba pëera yam te tun togi cwəñə kantv mu:

<i>De dum</i>	<i>Dwi dum</i>	<i>Yigə tu wum</i>
1	Zuda	Amunadabi bu Naason
2	Yisakaari	Zuwara bu Netaneli
3	Zabulon	Helon bu Eliabi
4	Ruban	Seduri bu Elizuri
5	Simeyon	Zurisadayi bu Selumeli
6	Gadi	Deweli bu Eliasati
7	Efrayim	Amiwudi bu Elisama
8	Manasi	Pedazura bu Gamaleli
9	Benzamen	Gidtoni bu Abidan
10	Dan	Amisadayi bu Ahiyezera
11	Aserti	Ocaran bu Pagli
12	Nefitali	Enan bu Ahira

Yigə tiinə bam kuntu maama duduva duduva deen na jaani pëera yalu ba vu tun nan yi bidwi mu. Ba duduva duduva pëera yam deen yi:

Səbu-ponjo zuñ-tanlaja duduva, ka duuni na yi sekeli bi di fiinto (130) tun.

Səbu-ponjo war-zuñja duduva, ka di duuni na yi sekeli fusrpe (70) tun.

(Səbu-ponjo wənu tum kuntu duuni deen togi digə kam mañum ciga ciga na yi te tun mu.)

Zwi sum kuntu maama su didaani mun-bwe dilv na viiri di nugə si ba ma ba ki wödiu pëeri kaanum dum tun mu.

Səbu-suja zuñja kadoñ, ka duuni na yi sekeli fugə yi ka su di wənu tlv lwəm na ywəmmə tun.

Na-bala duduva, di pi-bia duduva, di pi-bala na yi buni tun, si ba kwe-ti ba ma ba ki zwəem pëeri kaanum.

Bu-bala duduva si ba ma ba ki lwarum saarum kaanum.

Nabe sile, di pi-be sunu, di bu-bwallv tunu, di pi-bali sunu na yi buni tun si ba ma ba ki yazurə kaanum.

^{84–88}Yigə tiinə bam na jaani pëera yalu si ba ma kwe kaanum bimbim dum ba pa We tun na ki daani, ya maama yi tintv mu:

Səbu-ponjo zuñ-tanle fugə-sile, didaani səbu-ponjo war-zwi fugə-sile, si maama duuni na yi sekeli murrv tile di biə-yana (2,400) tun, si ku togi jero-vwe dum mañum ciga ciga na yi te tun.

Səbu-suja zwi fugə-sile, si maama duuni na yi sekeli bi di fiinle (120) tun, si ku togi jero-vwe dum mañum ciga ciga na yi te tun. Zwi sum maama deen su didaani wənu tlv lwəm na ywəmmə tun mu.

Na-bali fugə-sile, di pi-be fugə-sile, di pi-bali fugə-sile si duduva duduva na yi buni buni tun, didaani wödiu pëera si ya togi ya wəli da si ba kwe ti maama ba ma ba ki zwəem pëera kaanum.

Bu-bali fugə-sile si ba kwe-si ba ma ki lwarum saarum kaanum.

Na-be fiinle-suna, di pi-be fusrdu, di bu-bwallv fusrdu, di pi-bali fusrdu si na yi buni duduva duduva tun, si ba ma ba ki yazurə kaanum.

⁸⁹Moyisi deen na yəni o zu jero-vwe dum wuni si o ŋöoni di Baña-We, o yəni o ni We kwərə kam mu na ŋöoni ka nuñi We ni-gonim daka kam jazum baña seeni. Ku deen yi Seruben sile sum na zigi daka kam nipugu kum baña ni tun titari ni mu Baña-We yəni Dl ŋöoni di Moyisi.

Jero-vwe dum min-zwəenu tum

8 Baña-We deen ma ta di Moyisi Dl wu: ²«Ta di Aron si o zigi min-zwəenu tirpe tum min-zwən-zigv kum baña ni, si ti taa nyuni ti pooni ti jeeri ku yigə kam seeni.»

7:13 *sekeli* 130 = 1.5 kilo 7:13 *sekeli* 70 = 800 grama 7:14 *sekeli* 10 = 110 grama 7:85 *sekeli* 2,400 = 28 kilo 7:86 *sekeli* 120 = 1.4 kilo

7:89 Nuñim 25:18-22

³ Arɔn ma se yi o zigɔ min-zwænu tum pa ti pooni nyunt ti jeeri ku yigə kam seeni, ni Baŋa-We na pe Moyisi ni si o ki te tun. ⁴ Ba deen ya kwe səbu-sɔŋa mu ba magɔ ba gɔgɔri min-zwən-zigɔ kum maama, si ku zigɔ ku kuri dum ni ku yi pun-kugula yam na wu ku baŋa seeni tun. Ku maa yi Baŋa-We deen na pe Moyisi ni si ba ki-ku te tun mu ciga ciga.

Ba na pɔɔri Levi tiinə bam ba tutɔŋa ŋwaani te tun

⁵ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dl wɔ:

⁶ «Nmu maŋɔ si n pɔɔri Levi tiinə bam mu si ba taa yi ba yura di Yisrayeli tiinə bam maama, si n daari n kwe-ba di cullu tum. ⁷ Nmu nan na wó kwe-ba te tun yi si n miisi na mu ba yura ni lwarum saarum ŋwaani. Ta pa ba fant ba yura yam je maama kurɔ ba yaŋɔ, si ba daari ba zari ba gwaaru. Kəm dum kuntu wó kwe-ba. ⁸ Ba laan maa wó ja na-bala, didaani wodi pɛeri dilɔ na maŋɔ tun ba ba. Wodi pɛeri dum maa yi mun-bwe na viiri di nugə tun mu. Nmu di maa wó ja na-bala kadoŋ n ba si n ma n ki lwarum saarum kaanum. ⁹ Pa Levi tiinə bam ba ba zigɔ jero-vwe dum ni ni, si Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama di ba ba jeeri da. ¹⁰ Nmu ta wó pa Levi tiinə bam ba amu Baŋa-We yigə ni, si Yisrayeli tiinə bam di kwe ba jian ba daŋɔ ba baŋa ni. ¹¹ Arɔn maa wó kwe Levi tiinə bam o ki amu juŋa ni, ni o zəŋi-ba amu yigə ni mu te tun. Ba yi Yisrayeli tiinə bam maama pɛeri mu ba na kwe si ba taa tuŋɔ ba pa-ni. ¹² Levi tiinə bam laan wó daŋɔ ba jian na-be sile sum yum ni. Na-bia didva yi si ba kwe-ka ba ki lwarum saarum kaanum, si ba kwe kadoŋ kam ba ki zwɛem pɛeri kaanum dilɔ na wó li Levi tiinə bam lwarum amu yigə ni tun. ¹³ Ta daari n pa Levi tiinə bam zigɔ Arɔn di o biə bam yigə ni, yi n ki si ku taa nyi di n zəŋi-ba mu amu Baŋa-We yigə ni.

¹⁴ Nan ki kuntu si n ma n pɔɔri Levi tiinə bam, si ba taa yi ba yura Yisrayeli tiinə bam maama wɔni. Levi tiinə bam wó taa yi amu nyum. ¹⁵ Nmu na pe ba kwe ba titi di cullu tum kuntu, yi n daari n kwe-ba n ki amu juŋa ni, ba laan jigɔ cwəŋə si ba taa tuŋɔ jero-vwe dum titɔŋa. ¹⁶ Bantu mu wó ləri Yisrayeli tiinə bəkər-kwɔn silɔ maama abam na wó lu tun yuu ni. Amu mu kuri-ba si ba yɔɔri ba taa yi amu nyum. ¹⁷ Beŋwaani, Yisrayeli tiinə bam wɔni, di ba vara wɔni wo-kwɔn silɔ na yi baara tun maama yi amu nyum mu. Amu deen na gu Ezipti tiinə bəkər-kwɔn sum tun, mu a kuri si Yisrayeli tiinə bəkər-kwɔn sum taa yi a nyum. ¹⁸ A laan nan kwe Levi tiinə bam mu si ba ləri Yisrayeli tiinə bəkər-kwɔn sum yuu ni. ¹⁹ A ma yɔɔri a kuri-ba Yisrayeli tiinə bam maama wɔni a pa Arɔn di o biə bam, si ba taa tuŋɔ jero-vwe dum titɔŋa. Ba maŋɔ si ba fɔgɔ ba kwe

Yisrayeli tiinə bam tusim mu amu yigə ni, si ba yi na cɔgim di ba na tiini ba fufɔ ba yi amu jero-vwe dum seeni tun ŋwaani.»

²⁰ Moyisi, di Arɔn, di Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ kum maama ma nii ku baŋa ni pa Levi tiinə bam ki kulɔ maama Baŋa-We na pe ni si ba ki tun. ²¹ Levi tiinə bam ma kwe ba titi di cullu tum, yi ba daari ba zari ba gwaaru. Arɔn di ma ki si ku bri ni o zəŋi-ba o ki Baŋa-We juŋa ni. O ta ma ki cullu tulu na li ba lwarum We yigə ni tun, pa ba fɔgɔ ba kwe ba titi We ŋwaani. ²² Ku kwaga ni, Levi tiinə bam deen ma puli ba titɔŋa jero-vwe dum ni, yi Arɔn di o biə bam nii ba baŋa ni. Kuntu tun, Yisrayeli tiinə bam deen pe Levi tiinə bam ki kulɔ maama Baŋa-We na pe Moyisi ni si ba ki tun.

²³ Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dl wɔ: ²⁴ «Ku na yi Levi tiinə bam, ba baara balɔ na yi bina fiinle-yanu ba daŋɔ tun mu maŋɔ si ba ba ba tuŋɔ jero-vwe dum titɔŋa. ²⁵ Ba nan na tu ba yi bina fiinnu, si ba yaŋɔ jero-vwe titɔŋa yam, ba daari ba jəni ba sin. ²⁶ Ba nan jigɔ cwəŋə si ba wəli ba donnə Levi tiinə si ba tuŋɔ ba titɔŋa jero-vwe dum ni, si bantu daa bá taa jigɔ ba titi titɔŋa. Nmu wó tɔgɔ cwəŋə kam kuntu mu n pa Levi tiinə bam taa tuŋɔ ba titɔŋa.»

Paki candiə kam

Nuŋim 12:1-14; Cullu 23:5-8; Gulə Tɔno 16:1-8

9 Yisrayeli tiinə bam deen na nuŋi Ezipti tuw kum ni yi bini didva ke si ku vu ku yi bina yale bini dum pulim cana kam tun, mu Baŋa-We ŋɔɔni di Moyisi Sinayi kagva kam ni yi Dl wɔ: ² «Pa Yisrayeli tiinə bam di Paki candiə kam ka maŋa kam ni. ³ Cana kantɔ da fugə-yana de dum na yiə, si ba di candiə kam wa-zuuri maŋa ni si ku taa veə. Ba nan maŋɔ si ba di-ka si ku maŋɔ di ka dim cwəŋə kam mu.»

⁴⁻⁵ Moyisi ma ta di nɔɔna bam yi ba di suni ba di Paki candiə kam Sinayi kagva kam ni kuntu. Ku deen yi pulim cana kam da fugə-yana de dum wa-zuuri maŋa ni mu ba di-ka. Yisrayeli tiinə bam deen ki nɔɔni Baŋa-We na pe Moyisi ni si ba ki te tun mu.

⁶ Nɔɔna badonnə deen wu maŋɔ di cullu tum, pa cwəŋə wu pəni ka pa-ba si ba tɔgɔ ba di candiə kam di de dum ni. Ku maa yi ba deen na dwe tuw ŋwaani tun mu. De dum kuntu ni ba ma vu Moyisi di Arɔn te, ⁷ yi ba ta ba wɔ: «Dibam suni dí dwe tuw pa dí wu maŋɔ di cullu tum. Kuntu nan wó ci si dí yi tɔgɔ di Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ kum dí kwe dí pɛera dí pa Baŋa-We ka maŋa kam ni na?» ⁸ Moyisi ma ləri-ba o wɔ: «Zuri-na á yura si a bwe Baŋa-We si dí lwarɔ dí na wó ki te abam ŋwaani tun.»

⁹ Baŋa-We di ma ta di Moyisi Dl wɔ:

¹⁰ «Ta n brɛ Yisrayeli tiinɛ bam nɔ: Abam di á kwaga kam balɔ maama na dwe tɔv pa ba wu maŋi di cullu tum, naa ba na ve cwɛŋɛ mu yigɛ yigɛ, ba di wó taa jigi cwɛŋɛ si ba di Paki candiɛ kam. ¹¹ Ba nan maŋi si ba cɛgi si canɔ sile cana kam da fugɛ-yana de dum na yiɛ si ba di-ku wa-zɔvri maŋa ni si ku taa veɛ. Baá di pɛlbu kam nwana mu, yi ba di dɔpwa yalɔ dabɔlɔ na tɛri ya wɔnɔ tun, didaani dwɛ vɔɔ-cɛɛru ba wɛli da. ¹² Ba yi pa wɔdiu kum kuntu zigi ku pɔvri tɔga, naa si ba bwɛri varim wum kwi di didva di. Ba na lagi ba di Paki candiɛ kam, ba maŋi si ba kɪ ba tɔgi ka dim cwɛŋɛ kam maama mu. ¹³ Wɔlv nan na maŋi di cullu tum, yi o na wu ve cwɛ-dɔrɔ, ku tu na vin si o di Paki candiɛ kam, o nan daa bá tɔgi o wɛli Yisrayeli dwi dum wɔnɔ, o na wu jaani o pɛera o ba amu yigɛ ni ka maŋa kam ni tun ŋwaani. O tusim dum kuntu wó taa wu o yuu ni yi o maŋi si o na waarim mu.

¹⁴ Ku ta na yi vɛru wɔlv na zɔvri abam tee ni yi o lagi si o di Paki candiɛ kam, ku tu di maŋi si o di-ka si ku maŋi di ka dim cwɛŋɛ kam mu. Cwɛŋɛ didva mu wura ku paɔ tumbiɛ di vɛrɛ.»

Kunkoŋo na kwɛli jero-vwe dum te tun

Nuŋim 40:34-38

¹⁵ De dilɔ wɔnɔ ba deen na cwi jero-vwe dum tun, mu kunkoŋo cugi ku kwɛli jero-vwe dum me We ni-gonim kandwa yam na tigi tun maama. Ku na zigi wa-zɔvri maŋa ni si ku yi ti-pura tun, kunkoŋo kum deen nyi di mim mu. ¹⁶ Ku nan yɛni ku kɪ kuntu mu de maama wɔnɔ. Kunkoŋo mu yɛni ku kwɛli We jero-vwe dum, yi titu ni ku nyi di mim. ¹⁷ Kunkoŋo kum na yɛni ku zaŋi We jero-vwe dum baŋa ni yi ku veɛ, Yisrayeli tiinɛ bam di wó zaŋi ba ve ba tɔgi-ku mu. Ku na yi me yi ku zigi, Yisrayeli tiinɛ bam di wó cwi ba vwɛ ba jɛni dáani mu. ¹⁸ Baŋa-We deen yɛni Dl tɔgi kuntu baŋa ni mu Dl brɛ Yisrayeli tiinɛ bam maŋa kalɔ ba na wó gɔ ba vwɛ yam ba ke tun, di ba na wó cwi ba vwɛ yam ba jɛni je silɔ ni tun. Kunkoŋo kum na yɛni ku maŋi We jero-vwe dum baŋa ni, Yisrayeli tiinɛ bam di wó maŋi je sum kuntu ni mu. ¹⁹ Ku na maŋi da taan, yi ku ba zaŋa, Yisrayeli tiinɛ bam di wó maŋi je sum kuntu ni mu, ni Baŋa-We na brɛ-ba si ba kɪ te tun. ²⁰ Kunkoŋo kum deen wai ku maŋi vwe dum baŋa ni da finfin. Yisrayeli tiinɛ bam nan se ba tɔgi Baŋa-We ni dum mu. Ba ma yɛni ba cwi ba vwɛ ba maŋi jɛgɛ kam ni, naa ba gɔ ba vwɛ yam si ba nuŋi ba ke, nɛnɛni Baŋa-We na brɛ-ba si ba kɪ te maama tun. ²¹ Kunkoŋo kum brɛ ku wai ku maŋi vwe dum baŋa ni si ku zigi wa-zɔvri maŋa ni ku yi ti-pura, si ku laan zaŋi ku ke. Tɔga na pɔvri yi kunkoŋo kum na gɔga, nɔɔna bam di wó gɔ mu. Maŋa kalɔ maama kunkoŋo kum na zaŋi, ku na yi wɛli ni

naa titu ni mu di, ba di wó zaŋi mu ba ke. ²² Kunkoŋo kum deen na kɪ da yale, naa cana, naa bɔni, yi ku na yɔvri ku maŋi jero-vwe dum baŋa ni, Yisrayeli tiinɛ bam di wó maŋi je sum kuntu ni mu. Ku na zaŋi ku ve maŋa kalɔ ni, ba di wó zaŋi ba tɔgi ku kwaga mu ba veɛ. ²³ Ba deen yɛni ba cwi ba vwɛ ba jɛni, naa ba gɔ ba vwɛ yam si ba nuŋi ba ke, nɛnɛni Baŋa-We na pɛ-ba ni si ba kɪ te maama tun mu. Nɔɔna bam deen se ba tɔgi Baŋa-We na tɔgi Moyisi baŋa Dl pa-ba ni si ba kɪ kulɔ maama tun mu.

Lu-nyinnu nabwaanu di ti wum

10 Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wɔ: ² «Nan pa ba kwe lu-nyinnu ba magi-ti si ba ma ba kɪ nabwaanu tile. Nmu laan ma n wó yɛni n pa ba kwe-ti ba ma ba bɛŋi nɔɔna bam ba kɪ daani, naa si ba gɔ ba vwɛ ba vu jɛgɛ kadoŋ. ³ Ba na yɛni ba wu nabwaanu tile tum maŋa didva wɔnɔ, si nɔɔna bam maama da ba jeeri-m jero-vwe dum ni ni. ⁴ Si ba na wugi nabɔnɔ didva yɛrɛni, ku yi sɔ-yuni yigɛ tiinɛ bam mu wó ba ba jeeri-m.

⁵ Ba na yɛni ba wu nabwaanu tum ba kɔi, ku brɛ ni Yisrayeli dwiɛ yalɔ na je jero-vwe dum wa-puli seeni tun mu maŋi si ba gɔ ba vwɛ ba nuŋi ba ke. ⁶ Ba daa na wugi-ti ba kɪ bile tu, si dwiɛ yalɔ na je vwe dum jagwiɛ seeni tun di gɔ ba vwɛ. Ba na wugi nabwaanu tum ba kɔ, kɔv brɛ nɔɔna bam ni maŋa kam yiɛ si ba nuŋi ba ke. ⁷ Ku nan na yɛni ku yi si nɔɔna bam maama jeeri daani, si ba wu nabwaanu tum ba lɛri ti kwɛri.

⁸ Arɔn biɛ bam na yi kaanum tiinɛ tun mu maŋi si ba taa wui nabwaanu tum. Amu ni dum kuntu wó taa wura taan wuu mu ku pa abam di á kwaga kam maama. ⁹ Á na nuŋi si á zaŋi najara di á dɔna balɔ na tu si ba cɔgi á tɔga kam tun, si á pa ba wu nabwaanu tum ba kɔ tigurɛ ŋwaani. Ku na kɪ kuntu, abam Tu Baŋa-We dum wó ni ku ŋwa, si Dl joŋi abam Dl yagi á dɔna bam juŋa ni. ¹⁰ Abam nan ta na yɛni á di ywɛni da yalɔ wɔnɔ tun, si á wu nabwaanu tum. Ku na yi á lagi á di can-dɔŋa candiɛ naa candiɛ kadoŋ, si á wu-ti, si ku brɛ ni á jigi á zweem pɛera di á yazurɛ pɛera mu á bɔni si á kɪ kaanum á pa We. Nabwaanu tum wó pa abam Tu We dum nii á baŋa ni. Amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.»

Yisrayeli tiinɛ bam yagi Sinayi je sum

¹¹ Duntu bɔni dum canɔ sile cana kam da fiinle de dum ni mu kunkoŋo kum ya na dɔgi jero-vwe dum baŋa ni tun zaŋi. ¹² Ku ma pa Yisrayeli tiinɛ bam di gɔ ba vwɛ ba yagi Sinayi kagua kam yi ba tulɔ ba veɛ. Kunkoŋo kum deen ma vu ku yi Paran kagua kam ku maŋi dáani ku zigi. ¹³ Ba na puli ba zaŋi si ba vu jɛgɛ kadoŋ kuntu

tun, ku yi Baŋa-We na tɔgi Moyisi baŋa Dl pa-ba ni si ba ki te tun mu.

¹⁴ Zuda dwi dum di ba kwaga kam deen ma puli si ba nuŋi ba ke, yi ba ze ba gweem yiri dum. Aminadabi bu Naason deen nan mu wu ba kɔgo kum maama yigə ni. ¹⁵ Zuwara bu Netaneli maa wu Yisakaari dwi dum yigə ni. ¹⁶ Helon bu Eliabi maa wu Zabulon dwi dum yigə ni.

¹⁷ Ba laan ma kɔri jero-vwe dum, si Gersoni tiinə di Merari tiinə bam zuŋi di zila yam ba taa ve ba tɔgi Zuda kɔgo kum kwaga.

¹⁸ Ruban dwi dum di ba kwaga kam deen ma saŋi si ba nuŋi ba ke, yi ba ze ba gweem yiri dum. Seduri bu Elizuri deen nan mu wu ba kɔgo kum maama yigə ni. ¹⁹ Zurisadayi bu Selumeli maa wu Simeyon dwi dum yigə ni. ²⁰ Deweli bu Eliasati maa wu Yisakaari dwi dum yigə ni.

²¹ Keyati tiinə di ma zuŋi jero-vwe wu-zila yalu na tiini ya yi lanyurani fasi tun ba ve ba tɔgi-ba. Ba na yəni ba yi me ba daa na wɔ jəni tun, didaani nɔɔna badonnə maŋi ba cwi jero-vwe dum ku je ni.

²² Efrayim dwi dum di ba kwaga kam deen ma saŋi si ba nuŋi ba ke, yi ba ze ba gweem yiri dum. Amiwudi bu Elisama deen nan mu wu ba kɔgo kum maama yigə ni. ²³ Pedazura bu Gamaleli maa wu Manasi dwi dum yigə ni. ²⁴ Gidioni bu Abidan maa wu Benzamen dwi dum yigə ni.

²⁵ Dan dwi dum di ba kwaga kam deen ma kweeli si ba nuŋi ba ke, yi ba ze ba gweem yiri dum. Amisadayi bu Ahiyezera deen nan mu wu ba kɔgo kum maama yigə ni. ²⁶ Ocaran bu Pagili maa wu Aseeri dwi dum yigə ni. ²⁷ Enan bu Ahira maa wu Nefitali dwi dum yigə ni.

²⁸ Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ kum maama na yəni ba zaŋi si ba nuŋi ba vu jəgə kalu, ku yi cwəŋə kam kuntu seeni mu ba tɔga yi ba ve ba maa kea.

²⁹ Madian tu Rewueli bu Hobabi di deen tɔgi o wu ba tee ni. Rewueli maa yi Moyisi tumbaaru. Moyisi ma ta di Hobabi o wu: «Ku laan yi si dɔbam zaŋi di vu je silu Baŋa-We na goni ni si Dl kwe Dl pa dɔbam tun. Dl nan pe di lwardi ni di na yi da, ku taa lana ku pa dɔbam. Nmu di nan ba si di maama ke, si di wɔ nii nmu baŋa ni yi n tɔgi n na wo-laaru.» ³⁰ Hobabi ma lə-r-o o wu: «Awo! Amu di lagɔ si a joori a tutu tu mu, si a taa zuuri a nɔɔna tee ni.»

³¹ Moyisi daa ma ta o wu: «A loori-m! Pa di maama ke, si nmu wɔ tan bri dɔbam cwəŋə kam, nmu na ye kagva kam je sum lanyurani tun ŋwaani. ³² Ku kwaga ni, n na de di kwaga si di yi da, di wɔ ce wo-laaru tilu maama Baŋa-We na wɔ pa dɔbam tun, si nmu di da n na ti wɔni.»

³³ Nɔɔna bam maama deen ma yagi Sinayi piu kum je sum yi ba ve taan, da yatɔ. Ba na maa ve tun, Baŋa-We

ni-gonim daka kam maa wu ba yigə ni, si ka bri-ba je si ba jəni da. ³⁴ Ba na zaŋi si ba nuŋi de dilu maama wɔni, Baŋa-We kunkoŋo kum maa yəni ku wu ba tee ni yi ba veə.

³⁵ Ba deen na yəni ba zuŋi Baŋa-We ni-gonim daka kam si ba nuŋi, Moyisi mu yəni o loori We yi o wu:

«Di Tu Baŋa-We, zaŋi si n zəli n duna bam, si n pa ba duri ba jagi nmu yigə ni!»

³⁶ Ba nan na yəni ba zigi yi ba zuuri daka kam, o daa wɔ loori We mu o wu:

«Di Tu Baŋa-We, ba n jəni n twe di Yisrayeli kɔ-fɔɔ kum, si n tan nii dɔbam maama baŋa ni, si di yi kɔgo di kɔgo, kuni muru mu.»

Yisrayeli tiinə pɔmpuna kam

11 Nɔɔna bam deen na ne cam dwi dwi tun, mu ba yɔɔri ba pɔvni yi Baŋa-We ni ba pɔmpuna kam. Dl na ni tun, Dl banɔ ma zaŋi di ba yi Dl pa mim di ba na cwi ba vwə yam me daa diduwa tun niə yam. ² Nɔɔna bam ma loori Moyisi si o wəli-ba. O di ma loori We, yi mim dum dwe. ³ Ba ma bəŋi je sum yiri ba wɔ «Tabera». Ku maa yi Baŋa-We na pe mim zwe ba vwə yam tun ŋwaani mu.

⁴ Nɔn-wo-kurru deen tɔgi ba wu Yisrayeli tiinə bam wɔni pa ba veə. Bantu fra ma tiini ya zu wodiuru tidonnə. Yisrayeli tiinə bam di ma puli si ba pɔvni ba wu: «Di ya na ne nwana si di dɔni, ku ba gari tuntu na? ⁵ Di deen na wu Ezipi wɔni tun, di nai kale di di zaani. Di ta di nyambɔla, di gaana, di gaburu dwi dwi, di ayi, ni di wɔbɔŋa na lagɔ te tun mu. ⁶ Nan nii! Di yira ce mu. Wodiuru kulɔ yurani di na yɔɔri di nai tun yi Maani kantu mu!»

⁷ Maani deen nyi didaani nyasaŋa biə mu. Ku maa yi naponɔ ni sabari-kərə maaru te. ⁸⁻⁹ Maani yam deen yəni ya tɔgi di nyɔɔɔ mu ya tui titu ni. Nɔɔna bam maa yəni ba nuŋi ba pe-ya ba cu, naa ba zɔ-ya, yi ba laan saŋi muni dum ba ki nɔnɔni peela doŋ te. Ba deen na di-ya, ya nyi di dɔpe mu ba na wɔgi di nugə.

¹⁰ Digə maama di ka nɔɔna deen wu ba vwə yam ni ni mu ba pɔvna, yi Moyisi ni ba pɔmpuna kam. Baŋa-We banɔ ma tiini di zaŋi pa Moyisi wu cɔgi ku ŋwaani.

¹¹ O ma loori Baŋa-We yi o wu: «Amu Tu We, be mu ki yi n kwe cam duntu n pa-ni? Be mu a ki a cɔgi n yigə, yi n pa nɔɔna bantu jigi-ni ba daana? ¹² Ku dai amu mu naani-ba, a nan wu lugi-ba. Nmu ta wɔ pa a ki-ba a ja-kukoro ni, a daari a ja-ba si di vu di yi tuga kalu nmu na goni ni di di nabaara si n kwe n pa-ba tun na? ¹³ Ba nan na tiini ba pɔvni nwana ŋwaani kuntu tun, amu lagɔ a na-ya yən ni mu a pa-ba? ¹⁴ Tituŋi dum n na kwe n pa-ni tun tiini di dwe a jam. Amu yurani wari nɔɔna bam a ja. ¹⁵ Ku na yi tuntu mu n kuri si ku

taa yi amu yura ni, si n duri amu yibwǎnǎ n daari n li a ɲwɪa lula si a sin di yaara yantu!»

Nakwa fusrpe

¹⁶ Baɲa-We deen ma ta di Moyisi Dl wɪ:

«Nan kuri Yistrayeli nakwa fusrpe balu nmu na ye ni ba yi yigǎ tiinǎ yi nɔɔna nɔɔɔ-ba lanyurani tun. Pa ba tɔɔɔ di nmu ba ba jero-vwe dum si á maama zigɔ amu yigǎ ni. ¹⁷ Amu wú tu a ba a ɲɔɔni di nmu dáani yi ba zigɔ ba niǎ. Amu laan maa wú pwǎri joro kulɔ n na jigɔ n tɔɲɔ n titɔɲa yam tun wɔni a kɪ bantu di yura ni. Kuntu mu wú pa ba di wani ba da ba wǎli-m si n ta n nii nɔɔna bam baɲa ni, yi ku daa bá taa yi nmu yurani mu wú taa jigɔ-ba n niǎ.

¹⁸ Si ku na yi nɔɔna bam, si n ta di ba ni: «Kwe-na á tuti si á jwa wú na nwana si á dɔni. Baɲa-We suni Dl ni á pɔmpɔna kam di á na tagɔ á wɪ: á fra zu nwana dɔnim, yi á Ezipi ɲwɪa kam ya gari á lele ɲwɪa kam tun. Tɔ. Baɲa-We wú pa abam nwana yi á maɲɔ si á dɔni-ya mu. ¹⁹ Á nan na wú dɔni nwana yam te tun, ku dai de didva: naa da yale, naa da yanu, naa da fugǎ, naa da fiinle wɔni. ²⁰ Si cana wɔni, á wú dɔni nwana mu de maama taan si ya ba ya taa lwe á mumwa ni. Á lagɔ á luri-ya mu. Beɲwaani, á vin Baɲa-We dilu na wú á titari ni tun mu, yi á pɔvɔni Dl yigǎ ni á wɪ ku yaa wu maɲɔ si á nuɲi Ezipi tu wɔni.»

²¹ Moyisi ma ləri Baɲa-We o wɪ: «Baara bam na wu amu tee ni yi ba ve tɔga ni tun yi murrɔ biǎ-yardɔ (600,000) mu. Nmu laan nan tagɔ ni ní pa ba maama nwana si ba taa dɔni de de si ku yi cana mu na? ²² Dí na lagɔ dí gu dí naani dum maama, di dí vari-balwa bam maama, ku ta bá yi ba dim. Dí na gɔɔni nɔɔni wu kale sum maama dí pa-ba, ku bri ku bá yi-ba!» ²³ Baɲa-We ma bwe-o ni: «Amu dam dum muri mu na? Cǎgi fun si n ma n lwarɔ ni kulɔ a na tagɔ tun lagɔ ku kɪ mu.»

²⁴ Moyisi ma nuɲi o vu o ta di nɔɔna bam kulɔ Baɲa-We na tagɔ tun. O ma kuri Yistrayeli nakwa fusrpe, yi o daari o pa ba zigɔ ba kaagi jero-vwe dum. ²⁵ Baɲa-We ma tu jero-vwe dum ni yi kunkoɲo kum kwǎli-Dl. Dl ma ɲɔɔni di Moyisi, yi Dl daari Dl pwǎri joro kulɔ Moyisi na jigɔ o ma o tɔɲɔ tun wɔni o pa nakwa fusrpe bam didva didva. Joro kum na tu ba baɲa ni kuntu tun, mu ba tu We yiyiu ɲwe ni, ni We ni-joɲnǎ tite. Kuntu woɲo kum kɪ ba titari ni, kuni bidwi ma mu.

²⁶ Eledadi di Medadi di deen wu nakwa fusrpe bam wɔni mu. Ba ma maɲɔ ba vwǎ yam seeni, yi ba wu tɔɔɔ ba zu jero-vwe dum ni. Ba na wura kuntu tun, mu joro kum tu ba baɲa. Ba di ma puli si ba taa ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe. ²⁷ Nɔɔn-dɔɲɔ kudoɲ ma duri o vu o yi

Moyisi te, yi o ta o bri-o o ni: Eledadi di Medadi wura ba ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe ba vwǎ yam seeni. ²⁸ Nun bu Zozwe nan deen maɲɔ o zigɔ o nɔɔn-dɔɲɔ maɲa ni mu o tɔɲɔ o wǎli Moyisi. O ma ta di Moyisi o wɪ: «Dí ko, ci-ba di ba kǎm dum kuntu!»

²⁹ Moyisi ma lǎr-o o wɪ: «Ku yi amu ɲwaani mu n jigɔ wubɔɲa kuntu doɲ na? Nan yagi! Amu tee ni, Baɲa-We ya na pǎ Dl nɔɔna bam maama su di Dl Joro pa ba ɲɔɔni nuneeni We nijoɲnǎ bam na yǎni ba kɪ te tun, ku ya gara.» ³⁰ Moyisi didaani nakwa fusrpe bam maama laan ma joori nɔɔna bam na cwi ba vwǎ je sulu ni tun.

Baɲa-We tɔɲɔ lwi pa nɔɔna pǎ-sɪ

³¹ Baɲa-We deen ma pa vu-du tiini ku duli. Viu kum ma kalɔ lwi pa si nuɲi nɔɔni kum seeni, yi si laan ba si kaagi nɔɔna bam na cwi ba vwǎ mǎ tun seeni. Si deen na jaani weeni te tun zaɲɔ ku yi jatogo maɲum kuni bile mu di tɔga kam. Si ma faari tɔga kam maama si ku vu ku yi de didva vǎɲǎ mu je maama ni. ³² Da yale punǎ mu nɔɔna bam deen kwe, wɪa di titu maama, ba ma ba jaani lwi sum. Ba na lagɔ-sɪ ba tiɲi tun nɔɔni maama lwi sum duuni deen wu muri kɔɔwaa biǎ bi. Ba deen ma jari-sɪ ba tiɲi je sum maama ni. ³³ Lwi sum nwana yam ta na wu nɔɔna bam niǎ ni yi ba ta wu di ba ti tun, mu Baɲa-We bani zaɲɔ di ba. Dl ma pa yawi-cǎeru tu ba titari ni. ³⁴ Ba deen ma kwe nɔɔna bam zanzan ba kɪ, yawuru tum na gu-ba tun ɲwaani. Ba ma bǎɲi je sum kuntu ba wɪ «Kibrɔti-Atava», Beɲwaani ba kɪ balu fra na zu nwana wɔni tun je sum kuntu ni mu.

³⁵ Yistrayeli tiinǎ bam laan ma zaɲɔ Kibrɔti-Atava ni ba vu ba yi Hazerɔti. Ba deen ma cwi ba vwǎ dáani.

Miriyam di Arɔn nuɲi Moyisi kwaga ni

12 Miriyam di Arɔn deen maa jigɔ Moyisi ba lwea, o na di Kusi tiinǎ bukɔ o ma kɪ o kaani tun ɲwaani. ² Ba maa wɪ: «Moyisi yurani mu Baɲa-We yǎni Dl tɔɔɔ Dl baɲa Dl ɲɔɔni di Dl nɔɔna bam na? Dl ba tɔɔɔ dibam di baɲa Dl ɲɔɔni di ba na?» Baɲa-We ma ni ba pɔmpɔna kam. ³ Ku nan na yi Moyisi, o deen tiini o tu o titi tɔga ni mu si ku dwǎni lɔɲɔ baɲa nɔɔna maama.

⁴ Baɲa-We ma da Dl ta di Moyisi, di Arɔn, di Miriyam Dl wɪ: «Zaɲɔ-na á ba jero-vwe dum ni si á maama zigɔ amu yigǎ ni.» Ba ma suni ba vu ba zigɔ da. ⁵ Baɲa-We laan ma cu Dl ba Dl zigɔ jero-vwe ni dum ni, yi kunkoɲo na zigɔ dǎki tun kwǎli-Dl. Dl ma bǎɲi Arɔn di Miriyam si ba fufɔ ba yi Dl te. Bantu bale bam ma kɪ kuntu. ⁶ Baɲa-We ma ta di ba Dl wɪ: «Nan fɔɲɔ á cǎgi-na amu taani duntu!»

Amu Baŋa-We na yəni a pa a nijonɔnu
wɔ abam titari ni,
aá vuri wəenu a bri-o,
yi da daari a ŋɔɔni did-o dindwɔa wɔnti mu.

⁷ Ku nan na yi a tuntɔɔnu Moyisi,
amu ba ki kuntu doŋ did-o.

Amu yɔɔri a kwe a nɔɔna bam
a ki wɔntu juŋa ni mu si o taa nii-ba.

⁸ A maa yəni a pa dí jeeri daani yibiyə di yibiyə,
si a ŋɔɔni did-o jaja,
yi ku dai di dundi mu a maa bri-o wəenu.

Wɔntu mu yɔɔri o nii o nai amu nyinyugɔ.

Kuntu tun, bæe mu yi á ba funa si á taá jigi amu
tuntɔɔnu Moyisi á ŋɔɔni á co?»

⁹ Baŋa-We bani ma tiini di zaŋi di Arɔn di Miriyam
yi Dɔ zaŋi Dɔ ke Dɔ daari-ba.

¹⁰ Kunkoŋo kum ma gɔ ku tuti jero-vwe dum baŋa
ni. Suntu ne sum ni ni mu Miriyam yira tiini ya puri
didaani nanyaanu yawu kum. Arɔn ma pipiri o nii
o na kulɔ na ki Miriyam yira ni tun. ¹¹ O ma tiini o
loori Moyisi o wɔ: «Dí ko, popo! Dí loori-m si n yi
waari dɔbam dí tusim duntu ŋwaani. Dɔbam tiini dí
tɔɔi jwərim mu. ¹² Nii ku baŋa ni si Miriyam yi taa
nyi di bu-tɔw wulɔ yira na muuri tun!»

¹³ Moyisi di ma kaasi o loori Baŋa-We yi o wɔ: «Amu
tu We, a loori-m! Pa o na yazurə.»

¹⁴ Baŋa-We ma ləri Moyisi Dɔ wɔ: «Miriyam ko ya na
twi lileeru o ki o yibiyə ni, ku yaá pa o di cavura si
ku yi da yarpe mu. Kuntu ŋwaani, pa-na si o nuŋi dáa
Yisrayeli tiinə bam wɔnti, si á daari á pi-o da yarpe.
Ku kwaga ni si á pa-o cwəŋə si o joori o taa zɔvri
ba wɔnti.» ¹⁵ Ba ma suntu ba ki kuntu. Yisrayeli tiinə
bam deen ma maŋi je sum kuntu ni si ku yi da yarpe.
Miriyam ma joori o zɔ ba wɔnti, yi ba zaŋi ba ke.

¹⁶ Kuntu kwaga ni mu ba zaŋi Hazerɔti ni yi ba laan
vu ba yi Paran kagua kam. Ba ma cwi ba vwə dáani.

Nɔɔna ve si ba ŋɔ ba nii Kaanan tɔga kam

13 Baŋa-We ma ta di Moyisi Dɔ wɔ: ² «Li nɔɔna si
ba vu ba ŋɔ ba nii Kaanan tɔga kam, ku na yi
tɔga kalɔ a na lagɔ a pa Yisrayeli tiinə bam tun ŋwaani.
Kuri yigə tu didva didva Yisrayeli dwi maama wɔnti.»

³ Ba deen ta na wɔ Paran kagua kam ni tun mu Moyisi
tɔɔi yigə tiinə fugə-bale si ba nuŋi nunɛni Baŋa-We
na pɛ-o ni si o ki te tun. ^{4–15} Nɔɔna bam yira mu tuntu:

<i>Dwi dum</i>	<i>Yigə tu wɔm</i>
Ruban	Zakuri bu Samva
Simeyon	Hori bu Safati
Zuda	Yefune bu Kalebi
Yisakaari	Zozefu bu Igalɔ
Efrayim	Nun bu Oze

Benzamen	Rafu bu Peleti
Zabulɔn	Sodi bu Gadeli
Manasi	Susi bu Gadɔ
Dan	Gemali bu Amiyeli
Aseeri	Misɛeli bu Seturi
Nefitali	Vofisi bu Nasibi
Gadɔ	Maki bu Geweli

¹⁶ Nɔɔna balɔ Moyisi na tɔɔi si ba vu ba ŋɔ ba nii
Kanaan tɔga kam tun yira yam mu kuntu. Moyisi deen
ləri Nun bu Oze yiri si di taa yi Zozwe.

¹⁷ Moyisi deen na lagɔ o tɔɔi-ba si ba vu ba zɔ Kaanan
tɔga kam wɔnti tun, mu o tagɔ di ba o wɔ: «Tɔɔi-na
jagwiə seeni kagua kam, si á laan taá tɔli á diini jazum
baŋa seeni si á vu á yi pweeru laŋa kam. ¹⁸ Kwaani-na
si á lwarti tɔga kam kuntu na yi te tun. Fɔɔi-na á nii
nɔɔna balɔ na zɔvri da tun kɔɔɔ na mai te, didaani ba
dam na mai te tun. ¹⁹ Ta maani-na á nii ba tɔga kam
lana na? Tuntu dilɔ ba na zɔvri di wɔnti tun zigi da
kuntu mu naa, di cigɔ di kaagi di kabri mu? ²⁰ Ba tɔga
kam ki wɔdiiru lanyirani na? Tweeru wura na? Vɔ-na
á wɔ yi á kwaani-na si á gwəri tweeru biə badonnə á
ja á ba si dí nii.» Ku deen nan yi maŋa kalɔ vinyə tiu
biə na puli ba bra si nɔɔna gwəri-ba tun mu.

²¹ Nɔɔna bam ma suntu ba din jazum baŋa seeni ba
tɔli yi ba nii tɔga kam na yi te tun. Ba zigi Zin kagua
kam ni mu ba vu ba yi Rehəbi. Je sum kuntu bwələ
di Lebo-Hamati mu. ²² Ba daa ma tɔɔi jagwiə seeni
kagua kam ba ke ba yi Ebrɔn. Ba deen cwi tuw kum
kuntu buna yarpe mu yi ba daari ba cwi Swan tuw na
wɔ Ezipi wɔnti tun. Ba deen na yi Ebrɔn tuw kum tun,
mu ba ne nɔn-sawaara balɔ na zɔvri da tun. Bantu maa
yi Anaki biə batɔ sɔ-yuu tiinə, ba yira na yi Ahiman,
di Sesayi, di Taliməyi tun. ²³ Nɔɔna bam deen ma vu
ba yi Eskəli bugə kam. Ba na yi da tun, ba ma goni
Vinyə tiu naga di ka tiu biə na yi wo-zɔɔɔ didva tun.
Ba ma goni daa ba daŋi tiu biə bam ka baŋa ni yi
nɔɔna bale kwe-ka ba daŋi ba bakali baŋa ni ba veə,
ka na dwe nɔn-dva zeerim tun ŋwaani. Ba deen ta jigi
grinadɔni biə didaani mɔɔla mu ba wəli da. ²⁴ Ba bəŋi
je sum kuntu ni Eskəli bugə kam, beŋwaani dáani mu
Yisrayeli tiinə bam deen goni vinyə tiu bu-zɔɔɔ kum.
²⁵ Ba deen kwe da fiinna mu ba beeri ba nii tɔga kam
ni maama yi ba daari ba joori Moyisi te.

Nɔɔna bam joori ba lwəni ba bərə kam

²⁶ Nɔɔna fugə-bale bam deen joori ba vu Kadesti na
wɔ Paran kagua kam wɔnti tun. Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ
kum maama deen wɔ dáani mu. Nɔɔna bam ma vu
ba ta ba bri Moyisi, di Arɔn, di nɔn-kɔɔɔ kum maama
kulɔ ba yi na ne tun. Ba ta ma bri-ba tiu biə balɔ ba na
gwəri Kaanan ni ba ja ba nuŋi da ba ba tun. ²⁷ Ba ma

ta di Moyisi ba wɔ: «Dɔbam sunɔ dɔ vu dɔ beeri tɔga kalɔ wɔnɔ nmɔ na tɔŋɔ dɔbam sɔ dɔ vu dɔ nii tun. Dɔ ma maanɔ nɔ ka yɔ tɔ-ywɔŋɔ mɔ. Ka tiini ka lana di varum di kɔnɔ. Nii ka tweerɔ biɛ badonnɛ dɔ na jaanɔ dɔ ba tun! ²⁸Nɔɔna balɔ na zɔvri da tun nan mɔ tiini ba dana. Ba tunɔ dum di maa yalma, yɔ di lɔ di pɔ. Dɔ ta nɛ nɔ Anakɔ dwi tiinɛ di zɔvri dɔanɔ mɔ. ²⁹Amaleki tiinɛ bam di zɔvri jagwiɛ seeni kagva kam nɔ mɔ. Hɛtu tiinɛ bam, di Yebusi tiinɛ, di Amɔvri tiinɛ bam di maa wɔ pweeru laŋa kam nɔ. Ku daari Kaanan tiinɛ bam di zɔvri Mediterane nɔnw kum ni nɔ, di Zɔrden bugɛ kam ni nɔ.»

³⁰Kalebi ma zaŋɔ Moyisi yigɛ nɔ yɔ o ta sɔ nɔn-kɔgɔ kum maama zuri ba bicara. O maa wɔ: «Pa-na sɔ dɔ yɔvri dɔ vu dɔ joŋi tɔga kam dɔ taa te! Dɔ wɔ want ka nɔɔna bam dɔ di!»

³¹Nɔɔna balɔ dɛɛn na tɔg-o ba vu ba nii tun ma lɛri ba wɔ: «Dɔ bɔ want nɔɔna bam kuntu dɔ jeeri di najara. Ba tiini ba dana ba dwe dɔbam.» ³²Ba laan ma ŋɔɔnɔ ta-balɔɔ tɔga kam seeni ba bri Yisrayeli tiinɛ bam. Ba maa wɔ: «Tɔga kalɔ dɔ na ve dɔ nii tun wɔ cɔgi balɔ na zɔvri ka wɔnɔ tun. Ka nɔn-biɛ bam maama yɔ nɔn-wagɔla mɔ. ³³Cɔga ŋwaanɔ tun, dɔbam nɛ Nefili dwi tiinɛ dɔanɔ. Anakɔ tiinɛ mɔ nuŋi bantɔ dwi dum wɔnɔ. Ba na tiini ba yɔ nɔn-sawaarɔ te tun, dɔbam nii dɔ tutɔ sɔ dɔ taa yɔ manjwɛlu mɔ di paɔ-ba. Ba di maa nii dɔbam pa dɔ nyɔ di manjwɛlu ba yigɛ nɔ.»

Nɔɔna bam ywɛri Moyisi kwaga nɔ

14 Yisrayeli tiinɛ kɔgɔ kum maama dɛɛn yɔvri ba kaasɔ titɔ dum kuntu nɔ yɔ ba keeri bɔgi-bɔgi. ²Ba maa jɔgi Moyisi di Arɔn ba pɔvna yɔ ba wɔ: «Dɔ ya na tɔgi Ezipi wɔnɔ, naa kagva kantɔ wɔnɔ, ku yaá taa gara. ³Baŋa-Wɛ jɔgi dɔbam Dɔ zɔvri Kaanan tɔga kam wɔnɔ sɔ bɛɛ mɔ? Ku yɔ sɔ ba gu dɔbam mɔ, sɔ ba daari ba vri dɔ kaana di dɔ biɛ ba taa te. Dɔ na joori Ezipi tɔw, ku gara!» ⁴Ba ma ŋɔɔnɔ ba bri daanɔ ba wɔ: «Pa-na sɔ dɔ kuri yigɛ tu sɔ kuntu tu ja dɔbam o joori Ezipi.»

⁵Moyisi di Arɔn maa vin ba yibi sum tɔga nɔ yɔ nɔn-kɔgɔ kum maama dɛɛn jeeri ba yigɛ nɔ. ⁶Nun bu Zozwe di Yefune bu Kalebi ma kaari ba gwaarɔ wɔ-cɔgɔ ŋwaanɔ. Bantɔ bale dɛɛn tɔgi ba wɔ balɔ na ve ba nii tɔga kam tun wɔnɔ mɔ. ⁷Ba ma ta di nɔn-kɔgɔ kum maama ba wɔ: «Tɔga kalɔ dɔ na ve dɔ kaagi dɔ nii tun lana lanyiranɔ. ⁸Baŋa-Wɛ yɔ nan na su dɔ kikiɛ, Dɔ wɔ ja dɔbam Dɔ zɔ tɔ-ywɔŋɔ kam kuntu wɔnɔ, yɔ Dɔ daari Dɔ kwe-ka Dɔ pa dɔbam. Ka ywɛmmɛ mɔ di varum di kɔnɔ. ⁹Nan yɔ pa-na sɔ dɔ lɔ Baŋa-Wɛ kwaga nɔ. Yɔ kwarɔ-na fɔvni di nɔɔna balɔ na zɔvri tɔga kam wɔnɔ tun, dɔ na wɔ want-ba dɔ di tun ŋwaanɔ. Woro

daa tɛrɛ sɔ ba duri ba sɛgi ku wɔnɔ. Baŋa-Wɛ nan wɔ dɔ tee nɔ. Yɔ pa-na sɔ dɔ taa kwarɔ fɔvni!»

¹⁰Yisrayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum wɔbɔŋa ma ja sɔ ba dɔlɔ Moyisi di Arɔn di kandwa ba gu. Baŋa-Wɛ ma da Dɔ cu Dɔ zɔgi jero-vwe dum baŋa nɔ Dɔ vri Dɔ titɔ di Dɔ paari-zulɛ yam Dɔ bri Yisrayeli tiinɛ bam maama.

Moyisi loori Wɛ o pa nɔɔna bam

¹¹Baŋa-Wɛ ma ta di Moyisi Dɔ wɔ: «Tɔta mɔ amɔ wɔ pɔnɔ a titɔ di nɔɔna bantɔ? Baá taa jɔgi-nɔ ba goonɛ taan sɔ ba vu ba maŋi yɛn mɔ? A ki wo-kamunɛ zanzan ba titari nɔ, yɔ ba ta vi-nɔ. ¹²Amɔ laan nan lagi a cɔgi-ba di yawɔ-cɛɛrɔ mɔ. Aá pa ba dwi dum ti sɔ a daari a pa nmɔ ji dwi-dɔvri ko. Dwi dilɔ na wɔ zɔgi nmɔ yɔra nɔ tun wɔ taa daga, yɔ di ta dana di dwe bantɔ na yɔ te tun.»

¹³Moyisi ma lɛri Baŋa-Wɛ o wɔ: «Nmɔ nan na ki kuntu, Ezipi tiinɛ bam wɔ ni ku ŋwa. Nmɔ dɛɛn kwe n dam-fɔrɔ kum n vri n nɔɔna bam Ezipi tiinɛ bam juŋa nɔ mɔ. ¹⁴Bantɔ wɔ pa balɔ na zɔvri Kaanan tɔga kam nɔ tun lwarɔ ku ni nɔ. Ba nan maŋi ba ye nɔ nmɔ, dɔbam Tu Baŋa-Wɛ dum wɔ n nɔɔna bam tee nɔ. Ba lwarɔ nɔ n vri n titɔ jaja n bri dɔbam, yɔ n yɛni n pa n kunkoŋo kum wɔ dɔ baŋa nɔ. Ba ta lwarɔ nɔ n tɔgi dɔbam yigɛ mɔ nɔ kunkoŋo na zɔgi dɛki tun wɔa maama nɔ, yɔ n daari n ji nɔ mim te titɔ nɔ. ¹⁵Nmɔ nan na zaŋɔ n gu n nɔɔna bam bidwɔ baŋa nɔ, dwi-ge tiinɛ balɔ na ye nmɔ ni nɔ tun wɔ ta ba wɔ: ¹⁶Ku yɔ ba Baŋa-Wɛ dum na warɔ sɔ Dɔ ja-ba Dɔ zɔ tɔga kalɔ wɔnɔ Dɔ na goni ni sɔ Dɔ pa-ba tun ŋwaanɔ mɔ Dɔ gu-ba kagva kam wɔnɔ.» ¹⁷Kuntu ŋwaanɔ, di Yuutu Baŋa-Wɛ, pa n dam-kamunu kum bri jaja. Nmɔ maŋi n ta n titɔ taanɔ nɔ:

¹⁸Baŋa-Wɛ yɛni Dɔ pɔnɔ Dɔ banɔ.

Dɔ sono kum nan ba tiɛ.

Dɔ maa kwe nɔɔna lwarum di ba tusim

Dɔ yagi Dɔ maa cɛ-ba.

Sɔ ku na yɔ balɔ na ge bura tun,

Dɔ yɛni o waari-ba di ba biɛ maama mɔ

sɔ ku yɔ ba naaru,

di ba na-jooru dwiɛ yatɔ naa yana laŋa nɔ.

¹⁹Nmɔ sono kum na sunɔ ku gaali tun ŋwaanɔ, a loori-m sɔ n kwe nɔɔna bantɔ lwarum n ma n cɛ-ba. Ta ki n pa-ba nɔnɛnɔ n na maŋi n yɛni n ki te di ba ku zɔgi ba na nuŋi Ezipi tɔw nɔ tun.»

²⁰Baŋa-Wɛ ma lɛri Moyisi Dɔ wɔ:

«A sɛ nmɔ wɛ-loro kum yɔ a kwe ba lwarum a yagi a cɛ-ba. ²¹Nɔ amɔ na jɔgi ŋwɔa maŋa maama te yɔ a dam dum wɔ ba di lwarɔ jaja lugu baŋa je maama wɔnɔ te tun, a nan dugi di a titɔ mɔ nɔ: ²²ku na yɔ nɔɔna balɔ na nɛ a paari-zulɛ yam di wo-kunkagɔla yalɔ a na ki

Ezipi wɔnti dɔdaanti kagva kam wɔnti tun, bantu vɔn si ba se amv ni, yi ba ta kwaanti si ba maki-ni ba nii kuni zanzan. ²³ Kuntu ŋwaanti ba wɔlɔwɔlɔ bá zu tɔga kalv a na goni ni dɔ ba nabaara bam si a pa-ba tun wɔnti. Balv maama na gooni amv tun bá na tɔga kam kuntu. ²⁴ Amv tuntɔŋɔv Kalebi wɔbɔŋa nan yi ya yira mu dɔ o donnə bam wɔbɔŋ-balwaarv tum. O kwe o bicari maama mu o ma o tɔgi-ni. Kuntu ŋwaanti amv wó pa o zu tɔga kalv o na ve o nii tun si o dɔ o kwaga kam taa te-ka. ²⁵ Tɔ. Amaleki tiinə dɔ Kaanan tiinə bam na zɔvri bwəlu laŋa kam ni yi ba ci á cwəŋə tun ŋwaanti, jwa tituti si á maama joori á pipiri á magi á yum kagva kam seeni si á kwe Nani-sɔŋv cwəŋə kam á taá veə.»

²⁶ Baŋa-We daa ma ta dɔ Moyisi dɔ Arɔn Dɔ wɔ:

²⁷ «Tita mu amv wó pɔnti a titi dɔ vuna bantu? Baá taa jigɔ-ni ba pɔvna taan si ba vu ba maŋi yən mu? Amv ni Yisrayeli tiinə bam pɔmpɔna kam ba na tiini ba ki tun. ²⁸ Kuntu tun, ta-na á bɔi-ba ni:

«Ni amv Baŋa-We na jigɔ ŋwɔa te tun, kv yi cɔga mu ni a suni a lagi a ki abam ni á na tagi te yi a ni tun mu. ²⁹ Abam wó ti kagva kantv wɔnti mu si á yira yam faari tɔga kam je maama ni. Á baara balv maama na yi bina fiinle ba daŋi yi ba tɔgi ba wv garum dum wɔnti tun wó ti mu, ba na pɔvnti amv tun ŋwaanti. ³⁰ Abam wɔlɔwɔlɔ bá zu tɔga kalv amv deen na dugi durə si a pa abam si á jəni da tun. Yefune bu Kalebi dɔ Nun bu Zozwe yiranti mu wó zu da. ³¹ Kv nan na yi á biə balv á na jigɔ ba liə ni tɔga kam tiinə wó vɔi-ba ba taa te tun, a lagi a pa ba zu tɔga kalv abam na vɔn si á jɔŋi tun mu ba taa te. ³² Si Kv daari abam titi, á wó ti kagva kantv wɔnti mu ³³ á daari á biə bam. Bantu maa wó da á zwabaniə kikiə yam ŋwaanti ba beeri kagva kantv wɔnti yi ba yaari taan, bina fiinna, si kv yi maŋa kalv abam nɔn-kwɔrv tum maama na wó ti ba ti tun. ³⁴ Á na kwe da fiinna á kaagi tɔga kam maama á nii tun, mu amv dɔ kwe de maama si dɔ taa yi bɔni á na wó yaari dɔ wɔnti tun. Amv wó pa á yaari bina fiinna á lwarim dum ŋwaanti, si á ma á lwarɔ ni amv nuŋi á kwaga ni.»

³⁵ Amv Baŋa-We mu tagi kuntu! Aá yɔvri a pa kulv maama a na tagi tun ba nɔn-balwaarv bantu baŋa ni, ba na ki ni daanti si ba yáali amv tun ŋwaanti. Ba lagi ba ti kagva kantv wɔnti mu.»

³⁶ Kv na yi Moyisi deen na tɔŋi nɔɔna balv si ba vu ba ŋɔ ba nii tɔga kam yi ba joori ba ŋɔvnti bitar-balɔv ka ŋwaanti pa nɔn-kɔgɔ kum maama pɔvnti o tun, ³⁷ Baŋa-We kwe yawi-cɛerv mu Dɔ dɔ bantu wɔnti pa

ba ti. ³⁸ Balv na ve ba nii tɔga kam tun, kv yi Nun bu Zozwe, dɔ Yefune bu Kalebi yiranti mu wəri ba wɔnti.

Nɔɔna bam ge cwəŋə si ba zu ba jɔŋi tɔga kam

³⁹ Moyisi deen na jaanti Baŋa-We kwərə kam o ba o lwəni o bɔi nɔɔna bam tun, mu ba wɔrv cɔgi yi ba keeri lanyiranti. ⁴⁰ Tɔga na pɔvri tituti tun, mu ba zaŋi si ba vu Kaanan pweeru laŋa kam. Ba maa wɔ: «Dí tiini dí tusi dɔdaanti dí na vɔn Baŋa-We ni dum tun. Dí laan ti yigə si dí vu dí kwe tɔga kam Baŋa-We na goni ni si o pa dɔbam tun.»

^{41–42} Moyisi ma ləri-ba o wɔ: «Abam nan vɔn Baŋa-We ni si bɛ? Yi ve-na, si kv bá maŋi kv pa abam. Baŋa-We na təri á tee ni tun ŋwaanti, á dɔna wó wani abam ba di mu. ⁴³ Amaleki tiinə dɔ Kaanan tiinə bam na nuŋi ba zaŋi najara dɔ abam, baá gv abam, á na ywəri Baŋa-We kwaga ni yi Dɔ daa təri á tee ni tun ŋwaanti.»

⁴⁴ Dɔ kuntu dɔ, nɔɔna bam ta ma fin ba titi yi ba yɔvri ba vu ba di pweeru laŋa kam seeni. Moyisi wv de dɔ ba o vu. Baŋa-We ni-gonim daka kam dɔ nan wv nuŋi ba zɔvrum jəgə kam ni. ⁴⁵ Amaleki tiinə dɔ Kaanan tiinə bam deen ma nuŋi ba pweeru je sum ni ba ba ba jeeri-ba dɔ najara. Ba ma di Yisrayeli tiinə bam yi ba zəli-ba ba vu ba yi Horama tu.

Kaanum cwəŋə na wó taa yi te tun

15 Baŋa-We deen ma ta dɔ Moyisi Dɔ wɔ: ² «Ta n bɔi Yisrayeli tiinə bam ni: Abam na tu á zu tɔga kalv a na lagi a pa abam si á taá zɔvri da tun wɔnti, ³ yi á na lagi á ki kaanum si á ma á poli Baŋa-We wɔv, á wó li varim á naanti dum, naa á peeni sum, naa á bɔnti dum wɔnti si á kwe á zwe, si kv nyua kam taa ywəmmə ka paɔ Baŋa-We. Kv na yi zwɛem peeri kaanum, naa ni-gonim peeri kaanum, naa á titi wv-yoŋo peeri kaanum, naa kaanum dilv á na ki candiə kadoŋ ŋwaanti tun, á maŋi si á ki kuntu mu. ⁴ Abam wɔlv maama na jaanti varim kuntu doŋ o ba si o ki kaanum o pa Baŋa-We, kv tu wó ja wɔdiu peeri o ba o wəli da. Peeri dum kuntu wó taa yi mun-bwe bwen sile na viiri dɔdaanti nugə bwaŋa didva tun. ⁵ O ta wó ja diven bwaŋa didva si ka taa yi wo-nyɔvri peeri ka wəli dɔ pi-bala kalv maama o na lagi o ma o ki zwɛem peeri kaanum naa kaanum didoŋ tun wɔnti.

⁶ Kv nan na yi pi-bia mu kv tu kwe si o ma o ki kaanum, si o ja mun-bwe bwen sina na viiri dɔ nugə

bwaŋa didua di cicoro tun o ba o wəli da. ⁷O ta wó ja diven bwaŋa didua di cicoro o wəli da si ka taa yi wo-nyóórv pɛɛri. Kaanum dum kuntu lwəm wó taa ywəmmə di pai Baŋa-We.

⁸Nmu nan na kwe na-bala si n ma n ki zweem pɛɛri kaanum naa kaanum didoŋ mu, ku na yi ni-gonim pɛɛri, naa yazurə pɛɛri kaanum mu n lagi n ki na pa Baŋa-We, ⁹si n kwe mun-bwe bwen sɛrdu na viiri di nugə bwen sile tun n wəli da. ¹⁰Nmu ta wó wəli diven bwen sile si ku taa yi wo-nyóórv pɛɛri. Kaanum dum kuntu wó taa yi zweem pɛɛri mu. Di nyua kam wó taa ywəmmə ka pai Baŋa-We.

¹¹⁻¹²Á wó tógi cwəŋə kam kuntu mu di varum wulv maama á na wó ja á ba á pa We tun, ku na maŋi ku yi na-bia, naa pi-bia, naa pi-bala, naa buŋu. ¹³Abam balu na yi tumbiə tun maŋi si á ki kuntu doŋ di zweem pɛɛra yalv á na wó ja á ba si ya lwəm dum taa ywəmmə di pai Baŋa-We tun mu. ¹⁴Ku ta na yi vərə balu na zúvri abam wunt maŋa kalv maama tun, bantv di maŋi si ba tógi cwəŋə kalv á na tógi tun di zweem pɛɛri kaanum dilv lwəm na wó taa ywəmmə di pai Baŋa-We tun. ¹⁵Á kógo kum maama wó taa tógi cwəŋə didua mu, ku na maŋi ku yi tumbiə naa vərə balu na zúvri abam wunt tun di. We ni dum kuntu wó taa wura maŋa maama mu. Benwaani, Baŋa-We yigə ni, Yisrayeli tiinə didaani vərə maama yi bidwi mu. ¹⁶Abam balu na yi tumbiə tun didaani vərə balu na zúvri abam wunt tun maŋi si á taá tógi We niə yam bidwi mu yi pupwara tərə.»

¹⁷Baŋa-We daa ta ma ta di Moyisi Dl wi:

¹⁸«Ta n bri Yisrayeli tiinə bam ni: Abam na tu á zu tɔga kalv a na lagi a pa abam si á taá zúvri da tun, ¹⁹yi á na lagi á di wodiu kulv tɔga kam na ki ka pa abam tun, si á li ku wunt á ma á ki pɛɛri si á zəŋi-di weeni á pa Baŋa-We. ²⁰Abam na puli á zagi muna yi á kwe-ya á cv muni, si á ma-di á fɔgi dipe si ku taa yi pɛɛri ku pai Baŋa-We. Póori-na kuntu á pa We ni á na yəni á ki te di muna yalv á na fri tun. ²¹Abam di á dvi dilv maama na saŋi si ku taa ve wuu tun wó li mun-bwe dilv á na puli á cv tun wunt mu á ma á ki pɛɛri á pa Baŋa-We.

²²Abam nan na wu want niə yantv Baŋa-We na pe Moyisi tun si á tógi, yi á na wu paali á cəgi-ya, cwəŋə wura si á saari á tusim dum kuntu. ²³Á na maŋi á cəgi ni dilv maama Baŋa-We na puli Dl tógi Moyisi baŋa Dl pa abam tun, naa ni dilv maama na zigi di pa á kwaga kam tun, ²⁴yi á wu paali á cəgi-di, yi abam maama ya na yəri ku ni ni, si á kógo kum ja na-bala á ma á ki zweem kaanum si di lwəm dum taa ywəmmə di pai Baŋa-We. Á ta wó ja wodiu pɛɛri di wo-nyóórv pɛɛri na maŋi tun á wəli da, yi á daari á ja bu-bala á ba á ma á ki lwarum saarum kaanum. ²⁵Kaanum tu wum

laan maa wó tógi ku cwəŋə ni si o li Yisrayeli tiinə bam maama tusim dum We yigə ni. Baŋa-We wó yagi ba lwarum Dl ma cə-ba, ba na wu paali ba cəgi yi ba daari ba ja zweem pɛɛri dum didaani lwarum saarum pɛɛri dum ba ba ki kaanum ba pa-Dl tun ŋwaani. ²⁶Kuntu na kia, We wó suni Dl kwe á maama lwarum Dl ma cə abam, ku na maŋi ku yi Yisrayeli tiinə di vərə di, á kógo kum maama na tógi daani á tusi tun ŋwaani.

²⁷Ku nan na yi abam wunt nɔɔnu didua na cəgi yi o wu paali o ki, ku tu wó ja bu-cva kalv na yi bini didua tun o ba o ma o ki lwarum saarum kaanum. ²⁸Kaanum tu wum maa wó tógi ku cwəŋə si o li kuntu tu tusim dum Baŋa-We yigə ni. Kuntu na kia, We wó yagi o lwarum Dl ma cə-o. ²⁹Ni dintv zigi di pai wulv maama na tusi yi o wu paali o ki tun mu, ku tu na yi Yisrayeli tu naa vərə di.

³⁰Wulv maama nan na zəŋi o titi yi o paali o ki lwarum, kuntu tu na yi Yisrayeli tu naa vərə mu di, ba maŋi si ba li-o si o daa yi tógi o wəli Yisrayeli dvi dum wunt, o na yáali Baŋa-We tun ŋwaani. ³¹O na ki te tun bri ni o gooni Baŋa-We kwərə kam yi o ta daari o cəgi Dl niə yam. O lwarum dum wó taa wu o yuu ni. Á maŋi si á yóori á li-o si o daa yi tógi o wəli a nɔɔna bam wunt.»

Siun de cullu tum cəgim taani

³²Yisrayeli tiinə bam deen ta na wu kagva kam wunt ba kaagi ba ve tun, mu de didua ba jaani nɔɔnu na wura o pe de We siun de dum ni. ³³Ba ma ja-o ba vu ba yi Moyisi di Arɔn di nɔn-kógo kum maama te. ³⁴Ba ma pi-o si ba cəgi ba nii, ba na yəri ku na wó maŋi si ba ki-o te tun ŋwaani. ³⁵Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wi: «O maŋi si o ti mu. Ja-na nɔɔnu wum á nuŋi á vu dáa si Yisrayeli kə-fɔrɔ kum dul-o di kandwa ba gv.» ³⁶Ba ma suni ba ja-o ba vu ba dul-o di kandwa ba gv, nuneeni Baŋa-We na pe Moyisi ni si ba ki te tun.

Ba gwaaru niə yam kunə taani

³⁷Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dl wi:

³⁸«Ta n bri Yisrayeli tiinə bam ni: Á wó nyaani á gwar-dannv tum si zala taa wu ti niə yana yam maama ni, si á daari á nyaani ŋuni silv nyunyugv na yi nazon-pupwiə tun á ki zalv maama yira ni. Á maŋi si á taá ki á gwaaru tum kuntu doŋ mu taan wuu. ³⁹Á wó taá nii á kunə yam kuntu, yi á guli Baŋa-We niə yam maama si á taá tógi-ya. Ku ta wó pa abam bá ywəri We kwaga ni á daari á tógi wo-yóórv tlv á fra na zu tun. ⁴⁰Kuntu tun, á wó tuni á tógi amv niə yam maama. Á ta wó póori á titi á pa á Tu We dum. ⁴¹Amv mu yi

abam Tu Baŋa-We dum. A nan jaani abam a nuŋi Ezipi wɔni, si a taa yi abam Tu We dum mu. Cɔga tun, amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.»

Kura di Datan di Abiram vɔn Moyisi di Arɔn ni

16 Yiseyarti bu Kura deen yi Levi dwi tu mu yi o nuŋi Keyati sɔ-yuu kum wɔni. O ma ki ni di Ruban dwi tiinɛ badonnɛ si ba dwɛni di Moyisi. Nɔɔna bam kuntu maa yi Eliabi biɛ bale Datan di Abiram, didaani Peleti bu ɔni mu. ²Ba deen dwɛni di Moyisi, yi Yisurayeli kɔgɔ kum yigɛ tiinɛ biɛ-yale di fiinnu balu nɔɔna na nɔgɔ tun maa zɔgɔ ba kwaga ni. ³Ba laan ma vu ba jeeri Moyisi di Arɔn, yi ba ta di ba ba ba wɔ: «Abam zɛŋi á titi á gaali ku na maŋi si á ki te tun. Á buŋi ni á gari Yisurayeli tiinɛ bam maama mu na? Dí kɔgɔ kum wɔni nɔɔnu maama yi We nyum mu. Baŋa-We maa wu nɔɔnu maama tee ni. Be nan mu yi á zɛŋi á titi Baŋa-We kɔgɔ kum maama yigɛ ni?»

⁴Moyisi na ni ba taani dum tun, mu o vin o yibiyɛ tɔga ni. ⁵O laan ma ta o bri Kura di o kwaga kɔgɔ kum o wɔ: «Jwa tituti Baŋa-We titi wú bri dibam wulɔ Dl na suni Dl pɔɔri si o taa yi Dl nyum tun. Dl ta wú pa ku tu cwɛŋɛ si o fufɔ o twe Dl te. Nɔɔnu wulɔ Dl na suni Dl kuri tun mu wú zɔgɔ Dl yigɛ ni. ⁶Kura, nmu di n kɔgɔ kum maama maŋi si á ki tuntu mu: kwe-na min-cala zwi ⁷si á jwa ki min-cala si wɔni. Á ta wú kwe wɛɛnu tɔlɔ lwɛm na ywɛmmɛ tun á ki á wɛli da si á daari á vu Baŋa-We yigɛ ni. Baŋa-We wú kuri wulɔ Dl na pɔɔri si o taa yi Dl nyum tun. Abam Levi dwi tiinɛ mu zɛŋi á titi á gaali!»

⁸Moyisi ta ma ta di Kura o wɔ: «Nan cɛgi-na lanyirani, abam Levi dwi tiinɛ bam! ⁹Baŋa-We pɔɔri abam Yisurayeli dwi tiinɛ bam maama wɔni si á taá tɔŋi á pa-Dl Dl jero-vwe dum ni, si á daari á taá zɔgɔ Yisurayeli tiinɛ kɔgɔ kum yigɛ ni á wɛli-ba We zulɛ seeni. Dl na kwe titɔŋi dum kuntu Dl pa abam tun dai kulɔkulɔ abam tee ni na? ¹⁰Dl pɛ cwɛŋɛ si nmu, Kura, di n donnɛ Levi tiinɛ badaara bam taa tui Dl yigɛ ni. Nmu nan buŋi si n ji We kaanum tu mu n wɛli da na? ¹¹Cɔga ŋwaani tun, nmu di n kwaga kɔgɔ kum na zɛŋi á titi te tun, ku yi á ciŋi jara di Baŋa-We mu. Á jɔgɔ Arɔn á pɔvna si beɛ mu?»

¹²Moyisi ma tɔŋi o bɛŋi Eliabi biɛ, Datan di Abiram. Ba ma tɔŋi kwɛrɛ o tee ni ba wɔ: «Dí bá ba nmu te! ¹³Nmu jaani dibam n nuŋi Ezipi ti-ywɛŋɛ kalu na lana di varum di kɔnɔ tun wɔni n ba yo seeni si dí ti kagva kantɔ wɔni. Ku nan dai kulɔkulɔ nmu tee ni yi n ta buŋi si n di dam dí baŋa ni! ¹⁴Nmu ta wu pɛ dí zu tɔga kalu na ywɛmmɛ di varum di kɔnɔ tun. N wu pɛ dí taa te tɔga si dí du wɛɛnu ka wɔni, naa dí jɛri Vinyɛ tweeru dí gwɛri di biɛ. Daa n yi buŋi si n gani nɔɔna bantu. Dí bri dí ba bɔna n te!»

¹⁵Moyisi banti ma tiini di zaŋi yi o ta di Baŋa-We o wɔ: «Yi pa n yigɛ taa wu nɔɔna bantu pɛɛra yam wɔni. A wu cɔgɔ ba yigɛ, a nan wu joŋi ba binaga didua titi di.»

¹⁶Moyisi laan ma ta di Kura o wɔ: «Jwaani si nmu di n kwaga kɔgɔ kum ba á zɔgɔ Baŋa-We yigɛ ni. Abam maama di Arɔn wú ba á jeeri da. ¹⁷Abam nɔɔnu maama wú ja o min-cala zɔŋa kam di ka wu wɛɛnu tɔlɔ lwɛm na ywɛmmɛ tun mu o ja o jeeri si o zwe o pa Baŋa-We. Arɔn di wú ki kuntu. Á min-cala zwi sum maama wú taa yi biɛ-yale di fiinnu mu.»

¹⁸Tɔga na pɔvri tun, nɔɔna bam maama ma suni ba kwe ba zwi di si wu min-cala, yi ba laan daŋi wɛɛnu tɔlɔ lwɛm na ywɛmmɛ tun si wɔni. Ba ma vu ba jeeri Moyisi di Arɔn yi ba maama zɔgɔ jero-vwe dum ni ni. ¹⁹Kura deen ya pɛ Yisurayeli tiinɛ kɔgɔ kum maama ba ba jeeri jero-vwe dum ni ni ba zɔgɔ Moyisi di Arɔn yigɛ ni. Ba maama na tu ba zɔgɔ da kuntu tun, Baŋa-We ma vuri Dl titi di Dl paari-zulɛ yam Dl bri ba maama, ²⁰yi Dl ta di Moyisi di Arɔn Dl wɔ: ²¹«Abam bale ke-na dáa á daari Yisurayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum, si a yɔɔri a lagɔ a ti-ba mu lele kuntu.» ²²Moyisi di Arɔn ma vin ba yibiyɛ tɔga ni ba loori We ba wɔ: «Dí Tu We, nmu ŋwaani mu nabiinɛ maama ŋwi. Nɔɔnu didua nan na ki o tusi, nmu wú da ku ŋwaani n ki banti di nɔn-kɔgɔ kum maama mu na?»

²³Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wɔ: ²⁴«Nan ta di kɔ-fɔrɔ kum maama si ba ja ba titi ba vu dáa ba daari Kura, di Datan, di Abiram vwɛ yam.» ²⁵Moyisi ma zaŋi o vu Datan di Abiram te yi Yisurayeli nakwa bam di tɔgɔ o kwaga. ²⁶Moyisi maa jɔgɔ nɔn-kɔgɔ kum o kaani yi o wɔ: «Fufɔ-na á daari nɔn-balwaaru tuntu vwe yam. Nan yi zaŋi-na á dwe ba kulɔkulɔ, si á di tɔgɔ di ba á ti ba lwarum dum ŋwaani.» ²⁷Nɔɔna bam maama ma suni ba vu dáa ba daari Kura, di Datan, di Abiram vwɛ yam. Datan di Abiram deen nuŋi mu ba zɔgɔ ba vwɛ yam ni ni, yi ba kaana di ba biɛ di zɔgɔ ba tee ni.

²⁸Moyisi laan ma ta o wɔ: «Kɛm duntu baŋa ni mu abam wú ma á sɛ ni Baŋa-We mu tɔŋi-ni, si ku dai a titi wɔbɔŋa ŋwaani mu a ki titɔŋa yalu a na jɔgɔ a ki tun. ²⁹Nɔɔna bantu na tɔgɔ ba titi tɔvni, ku bri ni Baŋa-We wu tɔŋi-ni, si a titi mu ki a wɔbɔŋa. ³⁰Baŋa-We nan na ki wo-kunkagɔli dilɔ ta na wu maŋi di ki tun, pa tɔga kam bɔki bule ka joŋi-ba ka li, yi bantu di ba wɛɛnu maama na zu tɔga kuri ni yi ba ŋwi: kuɔ pa á lwarɔ ni ba na gooni Baŋa-We tun ŋwaani mu Dl ki kuntu.»

³¹Moyisi na yɔɔri o ta kuntu o ti tun, mu tɔga kam mɛ seeni nɔɔna bam na zɔgɔ tun bɔki bule. ³²Ka ma joŋi ba di ba di sum tiinɛ ka li. Tɔga kam deen ta ligi Kura di o kwaga tɔgɔna bam maama mu, di ba jɔgɔgɔ maama. ³³Ba di ba wɛɛnu maama na sirimi ba zu goŋo kum wɔni kuntu tun, mu tɔga kam joori ka kwɛni ka titi.

Nóona bam kuntu laan je, yi ba daa tərə Yisrayelɩ tiinə kɔgɔ kum wɔni. ³⁴Yisrayelɩ tiinə bam deen ni nóona bam na kaasti bɔgi-bɔgi te tun. Ba dɩ ma duri si ba lu yi ba kaasti ba wɩ: «Duri-na si tuga kam wó zigi ka ba, ka li dɩbam dɩ ka wəli da!»

³⁵Ku ta na yi nóona biə-yale dɩ fiinnu balu na me ba mim zwi sum ba zwe wəenu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun ba pa Baŋa-We tun, min-vugv mu da ku nuŋi Baŋa-We tee ni ku cu ba baŋa ni ku gu-ba.

³⁶Baŋa-We ma ta dɩ Moyisi Dɩ wɩ: ³⁷«Ta dɩ Arɔn bu Eleyazaari si o beeri tintwarum dum wɔni o twe min-cala zwi sum. O na ki kuntu, si o laan li min-cala yalv na wu si wɔni tun o duli o yagi yigə yigə. Beŋwaani, zwi sum laan yi lanyirani fasti mu, ³⁸ba na kwe-si ba ma ki pɛera ba pa Baŋa-We tun ŋwaani. Nóona balu na ki kuntu tun laan tigi mu ba lwarum ŋwaani. Kuntu ŋwaani, á maŋi si á kwe zwi sum á magi á ki daani si si caani si ji canna-pɩlaga, si á daari á kwe á ma á kwəli kaanum bimbim dum. Kuntu na kia, min-cala zwi sum wó ji maana mu si pa Yisrayelɩ tiinə bam.»

³⁹Kaanum tu Eleyazaari ma suni o twe zwi silv nóona bam na jaani ba vu We yigə ni yi We gu-ba tun. O ma pa ba magi-si ba ki canna-pɩlaga na caani tun, yi ba kwe-ka ba kwəli kaanum bimbim dum. ⁴⁰Ku maa yi maana ku pa Yisrayelɩ tiinə bam si ba taa ye wɩ nóon-nóonu dai si o zwe wəenu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun o pa Baŋa-We yi o wu nuŋi Arɔn dwi dum wɔni. Nɔn-gaa na kwaani si o ki kuntu, ku tu wó na cɔgum nɩɛɛni Kura dɩ o kwaga tɔgina bam na ne te tun mu. Eleyazaari deen ki nɩɛɛni Baŋa-We na tɔgi Moyisi baŋa Dɩ pa-o ni si o ki te tun mu.

⁴¹Tiga na puuri tun mu Yisrayelɩ tiinə kɔ-fɔrɔ kum maama ve Moyisi dɩ Arɔn te yi ba puuri ba wɩ: «Abam bale mu gu We nóona bam badaara.»

⁴²Nóona bam na yɔrɩ ba jeeri ba gilimi-ba tun, mu Moyisi dɩ Arɔn pipiri si ba nii jero-vwe dum seeni, didaani kunkoŋo kum tu ku kwəli jero-vwe dum yi Baŋa-We da Dɩ vuri Dɩ titi dɩ Dɩ paari-zulə yam Dɩ bri ba maama. ⁴³Moyisi dɩ Arɔn ma vu ba zigi jero-vwe dum yigə ni. ⁴⁴Baŋa-We ma ta dɩ Moyisi Dɩ wɩ: ⁴⁵«Fufɔ á zigi-na dáa ni dɩ nɔn-kɔgɔ kum si a laan yɔrɩ a ti ba maama bidwi baŋa ni.» Ba dɩ ma vin ba yibiyə tuga ni.

⁴⁶Moyisi ma ta dɩ Arɔn o wɩ: «Zaŋi n kwe n min-cala zɔŋa kam n daari n li min-cala kaanum bimbim dum mim wɔni n ki zɔŋa kam wɔni. Ta kwe wəenu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun n wəli da n vu n zu nɔn-kɔgɔ kum wɔni si n ma n saari ba lwarum We yigə ni. Ki lila! Baŋa-We bani zaŋi nóona bam baŋa ni mu pa yawi-ceɔ maŋi ku tu ba wɔni ku jigi-ba ku gu.»

⁴⁷Arɔn ma suni o ki kulv Moyisi na tagi tun. O kwe o mim zɔŋa kam mu o ja o duri o zu nɔn-kɔgɔ kum wɔni,

yi yawi-ceɔ kum ta jigi nóona bam ku gu. O ma zwe wəenu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun o pa Baŋa-We si o li ba lwarum We yigə ni. ⁴⁸O ma zigi twa bam dɩ nóona balu ta na ŋwi tun titari ni. Arɔn kəm dum kuntu ma ci yawu kum dam, yi nóona bam daa ba tua. ⁴⁹Dɩ ku dɩ, Yisrayelɩ tiinə balu na tigi yawu kum ŋwaani tun deen yi nóona murru fugə-tina dɩ biə yarpe (14,700). Twa bam kuntu deen mu wəli dɩ balu na maŋi ba tu Kura kəm-balɔrɔ kum ŋwaani tun.

⁵⁰Yawu kum na tu ku yagi tun, mu Arɔn joori jero-vwe dum ni ni o vu o zigi Moyisi tee ni.

Arɔn nacəgə na kwɩn vɔrɩ te tun

17 Baŋa-We ma ta dɩ Moyisi Dɩ wɩ: ²«Ta dɩ Yisrayelɩ tiinə bam si n jonji nace fugə-sile ba tee ni. Ba nabaara sɔ-yuni tum maama yigə tu wum wó kwe o nacəgə kam o pa-m si n puuri ku tu yuri n ki ka yura ni. ³Ku na yi Levi dwi dum nacəgə kam, si n puuri Arɔn yuri n ki ka yura ni. Kuntu tun, ba sɔ-yuni tum maama yigə tu nacəgə kam wó taa wura. ⁴Nan kwe nace sum kuntu n ja n zu jero-vwe dum wɔni n tiŋi We ni-gonim daka kam yigə ni, me seeni a na yəni a jeeri-m tun. ⁵Ku na yi nóonu wulv amv na kuri si o taa yi a kaanum yigə tu wum tun, ku tu nacəgə kam wó kwɩn dɩ vɔrɩ. A maa wó tɔgi ku baŋa ni si Yisrayelɩ tiinə bam na yɔrɩ ba jigi-m ba puuna te tun yagi.»

⁶Moyisi ma ta We ni dum o bri Yisrayelɩ tiinə bam. Ba yigə tiinə bam ma suni ba pa-o ba nace fugə-sile, sɔ-yuu maama dɩ ku nacəgə. Arɔn nacəgə kam dɩ ma wəli da Levi dwi dum ŋwaani. ⁷Moyisi ma ja si maama o zu jero-vwe dum wɔni o tiŋi We ni-gonim daka kam yigə ni.

⁸Tiga na puuri tun mu Moyisi joori o zu jero-vwe dum wɔni. O na zu tun, mu o ne ni Arɔn nacəgə kam, ka na zigi ka pat Levi dwi dum tun kwɩn vɔrɩ. Ka ta ki punnu dɩ, yi Amandiə tiu biə na biŋi tun ləgi ka yura ni. ⁹Moyisi ma ja nace sum maama ya na tigi Baŋa-We daka kam yigə ni tun o nuŋi pooni, si Yisrayelɩ tiinə bam maama na. Yigə tiinə bam maama ma lwarɩ ba nace yi ba kwe-si.

¹⁰Baŋa-We laan ma ta dɩ Moyisi Dɩ wɩ: «Ja Arɔn nacəgə kam n joori n zu n tiŋi ni-gonim daka kam yigə ni. Ka yi maana mu ka pa zwabani-nyuna bam ni: ba na wu yagi ba puuri kam amv ŋwaani, aá cɔgi-ba.» ¹¹Moyisi ma ki te Baŋa-We na pe-o ni si o ki tun.

¹²Yisrayelɩ tiinə bam laan ma ta dɩ Moyisi ba wɩ: «Dɩbam maama lagi dí ti mu! Cwəŋə tərə si dí jonji dí titi dí yagi! ¹³Dí na fufɔ dí twe Baŋa-We jero-vwe dum yura, leerv wó yi dɩbam mu si dí tu! Dɩbam maama nan wó se si dí ti na?»

We kaanum tiinɛ dɪ Levi dwi tiinɛ titɔŋa yam taanu

18 Baŋa-We deen ma ta dɪ Arɔn Dɪ wɪ: «Nmu dɪ n biɛ, ku wɛli dɪ á cɔrru Levi dwi tiinɛ bam mu maŋɪ sɪ á taá nii sɪ nɔɔn-nɔɔnu yɪ cɔgi jero-vwe cullu tum. Ku nan na yɪ We kaanum tiinɛ bam, nmu dɪ n biɛ bam mu maŋɪ sɪ á taá nii ba baŋa nɪ, sɪ ba yɪ kɪ ba cɔgi. ²Nmu dɪ n biɛ na yɛni á tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa, sɪ á pa á cɔrru Levi dwi tiinɛ bam taa tui ba wɛli abam wɔntɪ ba taa tɔŋa. ³Taá nii ba baŋa nɪ sɪ ba taa tɔŋɪ jero-vwe dum maama titɔŋa yam. Nan yɪ pa-na sɪ ba yɪ ba dwe jero-vwe dum wu-zila yam, naa kaanum bimbim dum. Á na pɛ-ba cwɛŋɛ pa ba kɪ kɔntu, abam dɪ bantu maama wó tɪ mu. ⁴Bantu mu wó wɛli abam wɔntɪ sɪ á taá tɔŋɪ jero-vwe dum titɔŋa yam maama. Ku na dai bantu yɪranɪ, nɔn-gaa ba jɪgi cwɛŋɛ sɪ o twe abam titɔŋa je sum.

⁵Nmu dɪ n biɛ bam wó nii jero-vwe dum tutɪ, dɪ kaanum bimbim dum titɔŋa baŋa nɪ, sɪ amu bani daa yɪ zaŋɪ dɪ Yisɪrayelɪ tiinɛ bam. ⁶Amu tutɪ mu kuri Levi dwi dum Yisɪrayelɪ dwiɛ yam maama wɔntɪ sɪ ba taa yɪ a nyum. A laan ma kwe-ba a pa abam kaanum tiinɛ bam sɪ ba taa zɛni abam. ⁷Nmu dɪ n biɛ bam yɪranɪ mu wó taa tɔŋɪ kaanum tiinɛ titɔŋa yam. Abam mu jɪgi cwɛŋɛ sɪ á taá kɪ kaanum á pa-nɪ bimbim dum baŋa nɪ, yɪ á ta daari á gaali á zu We jero-vwe gar-jali dum yigɛ nɪ. Kaanum titɔŋɪ dum á na wó tɔŋɪ tun yɪ pɛeri mu amu na kwe a pa abam. Nɔn-gaa na kwaani sɪ o twe á titɔŋa je sum, ku tu maŋɪ sɪ o tɪ mu.»

We kaanum tiinɛ bam pɛera taanu

⁸Baŋa-We ma ta dɪ Arɔn Dɪ wɪ:

«Amu kwe pɛera yalɔ maama Yisɪrayelɪ tiinɛ bam na yɛni ba jaani ba tui ba pa-nɪ tun mu a kɪ abam jɪŋa nɪ sɪ á taá nii ya kaanum baŋa nɪ. Amu nan pɔɔri abam nyum mu ya wɔntɪ sɪ á taá jɪga taan wuu. ⁹Ku na yɪ pɛera yalɔ na tiini ya yɪ lanyɪranɪ fasi yɪ nɔɔna jaani ba tui ba pa-nɪ tun, á wó pɔɔri á nyum pɛera yalɔ ba na wu zwe kaanum bimbim dum baŋa nɪ tun wɔntɪ mu. Ku na yɪ ba wɔdiu pɛera yam, dɪ ba lwarum saarum pɛera yam, dɪ ba lwarum jɪni pɛera yam, nmu dɪ n biɛ wó jɔŋɪ á nyum ya maama wɔntɪ. ¹⁰Á nan maŋɪ sɪ á maŋɪ jero-vwe dum wɔntɪ mu á di wɛɛnu tum kɔntu, tɪ na tiini tɪ yɪ lanyɪranɪ fasi tun ŋwaani. Á baara bam maama mu jɪgi cwɛŋɛ sɪ ba di-tɪ. Nan pa-na sɪ tɪ taa yɪ lanyɪranɪ fasi abam tee nɪ.

¹¹Ku ta na yɪ pɛera yalɔ á na wó pɔɔri Yisɪrayelɪ tiinɛ pɛera yalɔ á na zɛŋɪ wɛɛni á yaari-ya amu yigɛ nɪ tun wɔntɪ, amu kwe tintu sɪ tɪ taa yɪ nmu dɪ n biɛ bam nyum mu. Nmu bu-baara dɪ n bukwa jɪgi cwɛŋɛ sɪ ba

di-tɪ taan wuu. N digɛ tiinɛ bam wɔlɔ maama na maŋɪ dɪ cullu tum, ku tu jɪgi cwɛŋɛ sɪ o jɔŋɪ tɪ wɔntɪ o di.

¹²Ku ta na yɪ pɛera yalɔ nɔɔna na yɛni ba pɔɔri ba nugɛ wɔntɪ, dɪ ba vinyɛ dɪven wɔntɪ, dɪ ba wɔdiiru tɪlɔ maama na yɛni tɪ loori yigɛ tɪ kɪ tun wɔntɪ ba ja ba ba pa-nɪ tun, amu kwe tintu a pa abam mu. ¹³Wɔdiiru tɪlɔ maama tɪga kam na yɛni tɪ kɪ yɪ nɔɔna ja-tɪ ba ba pa-nɪ tun wó taa yɪ abam nyum. N digɛ tiinɛ bam wɔlɔ maama na maŋɪ dɪ cullu tum, ku tu jɪgi cwɛŋɛ sɪ o jɔŋɪ tɪ wɔntɪ o di.

¹⁴Wɔŋo kɔlɔ maama Yisɪrayelɪ tiinɛ bam na yɔɔri ba kwe ba kɪ amu jɪŋa nɪ tun dɪ wó taa yɪ abam nyum. ¹⁵Yisɪrayelɪ tiinɛ bam bɛkɛr-kwɪn sum, dɪ ba vari-kwɪn sum ba na yɛni ba ja ba ba sɪ ba pa-nɪ tun maama yɪ abam nyum mu. Á nan wó pa ba ŋwi sɛbu mu sɪ ku lɛri ba bɛkɛr-kwɪn sum yuu nɪ. Ku ta na yɪ vari-kwɪn silɔ na wu maŋɪ dɪ cullu tum tun, baá ŋwi sɛbu sɪ ŋwaani. ¹⁶Ba na lagɪ ba ŋwi sɛbu ba bɛkɛr-kwɪn sum ŋwaani, abam wó jɔŋɪ sekɛlɪ sɛbu-dala yanu mu bu wɔlɔ na yɪ cana tun ŋwaani. Sɛbu kɔm kɔntu duuni maŋɪ sɪ ku tɔgi dɪ jero-vwe dum maŋum cɪga cɪga na yɪ te tun mu. Sekɛlɪ didua maa yɪ gera-dala kuni fiinle. ¹⁷Ku nan na yɪ vari-kwɪn kalɔ na yɪ naa, naa piɛ, naa buŋu, ku dai sɪ á jɔŋɪ sɛbu ku ŋwaani. Vara bam kɔntu doŋ yɔɔri ba yɪ amu nyum mu. Á maŋɪ sɪ á kwe ba jana á miisi kaanum bimbim dum yira nɪ mu, yɪ á daari á zwe ba lara kam á ma á kɪ zweem kaanum á pa-nɪ, sɪ ka lwɛm dum taa ywɛmmɛ dɪ pa-nɪ. ¹⁸Vara bam kɔntu nwana nan yɪ abam nyum mu sɪ á di, nɛɛni á na jɪgi cwɛŋɛ sɪ á di vara nyɔɔna yalɔ á na zɛŋɪ wɛɛni amu ŋwaani tun, dɪ ba jazum cwɛ yam te tun. ¹⁹Pɛera yalɔ maama Yisɪrayelɪ tiinɛ bam na pɔɔri sɪ ba kwe ba pa-nɪ tun mu amu kwe-ya sɪ ya taa yɪ nmu dɪ n biɛ bam nyum, bɛkɛri dɪ bɪsankam maama. Yaá taa yɪ abam nyum taan wuu. Amu ni dum kɔntu wó yɔɔri dɪ taa wura ku pai nmu dɪ n kwaga kam sɪ ku taa ve maŋa maama.»

²⁰Baŋa-We laan ma ta dɪ Arɔn Dɪ wɪ:

«Ba na lagɪ ba pɔɔri tɪga kam ba pa Yisɪrayelɪ tiinɛ bam, nmu bá tɔgi n jɔŋɪ n pupwara ka wɔntɪ. Nmu bá na tɪga sɪ ku taa yɪ nmu nyum, ku yɪ amu mu yɪ n tɛri.

²¹Ku ta na yɪ Levi dwi tiinɛ bam, amu wó pa ba jɔŋɪ ba ŋwuru titɔŋa yalɔ ba na jɪgi ba tɔŋɪ jero-vwe dum wɔntɪ tun baŋa nɪ. Yisɪrayelɪ tiinɛ bam na yɛni ba lɪ pupwara didua ba wɛɛnu tum pɔɔrum fugɛ maama wɔntɪ sɪ ba pa-nɪ, amu wó kwe amu pupwara kam kɔntu a pa Levi dwi tiinɛ bam. ²²⁻²³Bantu yɪranɪ mu maŋɪ sɪ ba taa nii jero-vwe dum baŋa nɪ, sɪ nɔɔn-nɔɔnu yɪ cɔgi dɪ cullu tum. Nɔn-gaa daa ba jɪgi cwɛŋɛ sɪ o fɔfɔ o yɪ jero-vwe dum. Wɔlɔ na kɪ kɔntu, ku tu tusim dum wó taa wu o yuu nɪ yɪ o maŋɪ sɪ o tɪ mu. Levi tiinɛ

bam di maŋi si ba na waarum ku ŋwaani. Ni duntu a na pe abam tun wó taa wura mu taan wuu ku pa abam di á kwaga kam.

Levi tiinə bam nan bá tɔgi ba jorji ba pupwara tuga kam pɔɔrum baŋa ni, ni ba curru Yisrayeli tiinə bam na wó na te tun. ²⁴Ku na yi te tun, amu kwe We-təri peera yalv Yisrayeli tiinə na jaani ba tui ba pa-ni tun a pa-ba si ya taa yi ba pupwara. Kuntu ŋwaani mu a nan tagi Levi tiinə bam taani a wi: ba bá tɔgi ba na ba pupwara Yisrayeli tiinə tuga kam pɔɔrum baŋa ni.»

²⁵Baŋa-We laan ma ta di Moyisi Dl wi:

²⁶«Ta n bri Levi tiinə bam ni: Abam na jorji We-təri peera yalv na yi abam nyum tun Yisrayeli tiinə bam tee ni, si á di li pupwara didva fugə maama wuni á pa Baŋa-We. Yaá taa yi abam titi We-təri peera á na li bantu We-təri peera yam wuni tun mu. ²⁷Baŋa-We wó jeeli á We-təri peera yam kuntu, nuneeni á ya na kwe á titi muna naa diven á pa-o tun mu. ²⁸Á wó tɔgi cwəŋə kam kuntu á li Yisrayeli tiinə bam We-təri peera yam maama wuni, si á di ki peera á pa-o. Á ma á wó kwe abam titi We-təri peera yam kuntu á pa We kaanum tu Arɔn. ²⁹Á maŋi si á li wəənu tlv na tiini ti lana tun á peera yam wuni mu si ti taa yi Baŋa-We nyum. Pɔɔri-na-ti á pa-Dl.

³⁰Ta ta di Levi tiinə bam ni: Abam na pɔɔri wəənu tlv na tiini ti lana tun á pa We, Dl wó jeeli á peera yam kuntu, nuneeni á ya na kwe á titi muna naa diven á pa-Dl tun mu. ³¹Abam di á digə tiinə jigi cwəŋə si á kwe kulv na daari á peera yam wuni tun á di me seeni á na lagi tun. Beŋwaani, peera yam kuntu yi á ŋwurv tlv á na ne jero-vwe dum titvŋa baŋa ni tun mu. ³²Á na yɔɔri á li wəənu tlv na tiini ti lana tun si ti taa yi á We-təri peera á pa-Dl, á bá na cɔgim cullu tum seeni. Peera yalv Yisrayeli tiinə bam na jaani ba tui ba pa-ni tun yi lanyurani fasti mu. Ku dai si á kwe-ya á di yɔɔ yɔɔ. Á na tɔgi cwe sum kuntu, á bá ti cullu tum cɔgim ŋwaani.»

Lwarum saarum cullu tum

19 Baŋa-We deen ma ta di Moyisi di Arɔn Dl wi: ²«Amu Baŋa-We tiŋi a ni duntu mu si á taá tɔgi-di. Ta-na á bri Yisrayeli tiinə bam ni: Ba maŋi si ba ja na-chwe-svŋv kulv na ba jigi geeri ku yira ni yi ba ta wv kwe-ku ba ma tvŋi tun mu ba ba pa abam. ³Á wó kwe-ku á pa kaanum tu Eleyazaari. O di maa wó ja-ku o nuŋi o vu dáa, pa ba gv-ku yi o zigi o niə. ⁴Eleyazaari ta wó di o nva na-cwen dum jana wuni, yi o laan pipiri o jeeri jero-vwe dum yigə seeni o miisi jana bam kuni burpe. ⁵Ku daari naa kum titi, di ku tɔnɔ kum, di ku nwana yam, di ku jana bam, di ku wv-zila yam maama maŋi si ba zwe mu kulə yi kaanum tu wum zigi o niə. ⁶Na-cwen dum na jigi di zwe kuntu tun, kaanum tu wum laan wó kwe Sedri daa didva, di Yisopi tiu vɔɔrv, di gar-ŋvŋ-svŋa, o dvl-ti o

di mim dum wuni. ⁷Kuntu kwaga ni si kaanum tu wum swe o yira o daari o zari o gwaaru. O laan jigi cwəŋə si o joori o taa zvuri Yisrayeli tiinə kɔgə kum wuni. O laan maa wó digimi cullu tum seeni si ku yi didaan-ni maŋa. ⁸Nɔɔnv wulv di na zwe na-cwen dum tun di wó zari o gwaaru mu yi o daari o swe o yira. Wuntu di wó digimi cullu tum seeni mu si ku yi didaan-ni maŋa.

⁹Wulv na maŋi di cullu tum tun maa wó pe na-cwen dum tuntwarum dum, yi o ki-di pwələ kalv ba na kwe We ŋwaani tun ni. Jəgə kam kuntu nan wó taa yi dáa dáa mu di á na zvuri me tun. Ba ta wó yəni ba viiri tuntwarum dum na wuni si Yisrayeli tiinə bam ma ba kwe ba titi di cullu tum lwarum saarum ŋwaani. ¹⁰Wulv na pe tuntwarum dum tun di wó zari o gwaaru mu. O di wó digimi cullu tum seeni si ku yi didaan-ni maŋa mu. Abam Yisrayeli tiinə bam di vərə balv na zvuri á wuni tun maŋi si á tɔgi ni duntu mu si ku taa ve wuu.

¹¹Wulv na dwe tvv, kuntu tu digimi cullu tum seeni mu si ku taa ve da yarpe. ¹²O maŋi si o kwe cullu kweem na bam mu o ma o kwe o titi di cullu tum. Oó ki kuntu da yatv de dum ni, didaan da yarpe de dum ni mu, si o laan maŋi di cullu tum. O na wv kwe o titi da yam kuntu ni, o yɔɔri o ta wv maŋi di cullu tum mu. ¹³Nɔɔnv nan na dwe tvv, yi o vin si o kwe o titi cullu tum ŋwaani, ku tu cɔgi Baŋa-We jero-vwe dum mu. Ba li-o si o daa yi wəli Yisrayeli tiinə bam wuni. O ta digimi cullu tum seeni mu, ba na wv kwe cullu kweem na bam ba miisi o yira ni tun ŋwaani.

¹⁴Nɔɔnv na wv vwe ni yi o ti, cullu tum bri ni wulv maama na wura yi ku tu ti, di wulv na zv da o maŋi di o tvvni dum tun maama digimi mu cullu tum seeni si ku taa ve da yarpe. ¹⁵Kambiə naa kɔɔrv naa zvŋa kalv na wv vwe dum wuni yi ka ni wv pugi, ka di wv maŋi di cullu tum.

¹⁶Nɔɔnv wulv na wv pooni yigə ni pa o dwe tvv, ku tu wó digimi cullu tum seeni si ku taa ve da yarpe. Ku na yi wulv na tuga jara-kəm baŋa ni tun, naa wulv na tigi o titi tvvni tun mu ku tu dwe, ku ta yi bidwi mu. O ta na dwe tvv kuə, naa o dwe yibeeli, ku tu digimi mu si ku taa ve da yarpe maŋa ni.

¹⁷Á na lagi á kwe wulv na digimi cullu tum seeni tun, á wó kwe na-cwen dilv ba na zwe lwarum saarum ŋwaani tun tuntwarum mu á ki kɔɔrv wuni á daari á lo na-ŋvna á wəli da. ¹⁸Nɔɔnv na maŋi di cullu tum tun laan wó kwe Yisopi tiu vɔɔrv o di na bam wuni o daari o miisi vwe dum, di di wv-zila yam, di nɔɔna balv na wv di wuni yi nɔɔnv wum ti tun. Ku ta yi bidwi mu di wulv na dwe tvv, naa tvv kuə, naa yibeeli. Ba maŋi si ba miisi ku tu di cullu kweem na bam mu.

¹⁹Á wó miisi wulv na digimi tun da yatv de dum ni, didaan da yarpe de dum ni, si o laan maŋi di cullu tum. Nɔɔnv wum wó zari o gwaaru mu o daari o swe o yira. Didaan-ni maŋa na yia, oó maŋi di cullu tum. ²⁰Nɔɔnv na digimi cullu tum seeni, yi o vin si o kwe o

titi di cullu tum, ba maŋɪ si ba li ku tu si o daa yi wɛli Yisrayeli tiinɛ kɔgɔ kum wɔni mu, o na cɔgi Baŋa-We jero-vwe dum tun ŋwaani. O ta digimi mu cullu tum seeni, ba na wɔ kwe cullu kweem na bam ba miisi o yira ni tun ŋwaani. ²¹Niɛ yantu nan wɔ taa wura maŋa maama ya pa abam.

Wɔlu na kwe cullu kweem na bam o miisi nɔɔna tun di maŋɪ si o zari o gwaaru mu. Wɔlu maama di na dwe na bam kuntu, ku tu wɔ digimi cullu tum seeni, si ku taa nii didaan-ni maŋa. ²²Wɔlu na digimi cullu tum seeni tun na dwe woŋo kulɔ maama, woŋo kum kuntu di digimi mu. Wɔlu di nan na dwe woŋo kum, o di wɔ digimi o titi si ku taa nii didaan-ni maŋa mu.»

Na nuŋi piu wɔni si nɔɔna bam nyɔ

20 Yisrayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum deen ma beeri ba vu ba yi Zin kagua kam pulim cana kam ni. Ba ma vu ba cwi ba vwɛ Kadeɪ ni ba zuvri da. Ba na wura tun, Miriyam deen ma ti yi ba ki-o da.

²Na deen tɛrɛ si Yisrayeli tiinɛ bam nyɔ. Ba maama ma la daani ba vu ba yi Moyisi di Arɔn te si ba dwɛni di ba. ³Ba ma bwe Moyisi yi ba wɔ: «Dɔbam di deen ya na tɔgi didaani di curru tum di ti Baŋa-We jero-vwe dum yigɛ ni, ku ya gari tuntu. ⁴Nmu nan yɔɔri n ja dɔbam na yi Baŋa-We kɔgɔ kum tun mu n ba n duli n yagi kagua kantɔ ni, si dɔbam didaani di vara maama ti. ⁵Bɛɛ mu yi n ja dɔbam n nuŋi Ezipi tuw wɔni si di ba di zigi yini-sambala jɛgɛ kuntu ni? Wɔdiiru wari si ti ki yo seeni, kapurru nan tɛrɛ, vinyɛ tweeru di tɛrɛ, kampwi tweeru di maa tɛrɛ. Na di nan tɛrɛ si di nyɔ!»

⁶Moyisi di Arɔn ma titwɛni ba ke ba daari nɔn-kɔgɔ kum ba vu ba zigi jero-vwe dum ni ni. Ba ma vin ba yibiyɛ tɔga ni, yi Baŋa-We da Dɔ cu Dɔ vuuri Dɔ titi ku tɔgi di Dɔ paari-zulɛ yam Dɔ bri-ba. ⁷Baŋa-We ma ta di Moyisi Dɔ wɔ: ⁸«Zaŋɪ n kwe n nacɛgɛ kam si nmu di n zumbaaru Arɔn vu á la kɔ-fɔrɔ kum maama á ki daani. Laan zigi ba yigɛ ni n nɔɔni di piu kulɔ na zigi tuntu tun. Na wɔ ta ba nuŋi ku yira ni. Cɔga tun, nmu wɔ pa na taa nuŋi piu kum wɔni ba paɪ nɔn-kɔgɔ kum di ba vara bam si ba taa nyɔ.»

⁹Moyisi ma suni o vu o zu Baŋa-We jero-vwe dum wɔni o kwe o nacɛgɛ kam ni Baŋa-We na pe ni si o ki te tun. ¹⁰O di Arɔn ma ja nɔn-kɔgɔ kum maama ba vu ba zigi piu kum yigɛ ni. Moyisi laan ma ta di nɔɔna bam o wɔ: «Abam zwabani-nyuna bantu, cɛgi-na! Dɔbam mu maŋɪ si di pa na ta ba nuŋi piu kuntu ni si á nyɔ na?» ¹¹O laan ma zɛŋi o juŋa weeni yi o kwe o nacɛgɛ kam o ma magi piu kum kuni bile. Na-fara ma da ba wuurɛ yi ba cuurɛ, pa nɔɔna bam di ba vara nyɔ.

¹²Ku daari Baŋa-We ma ta di Moyisi di Arɔn Dɔ wɔ: «Abam nan wɔ ki á wɔ-dɔɔba di amu si ku pa Yisrayeli tiinɛ bam lwarɪ ni: amu mu yi We dɔlu na yi wɔ-poŋo tu tun. Á wɔ-dɔɔba kam na muri tun ŋwaani, a daa bá pa abam cwɛŋɛ si á ja amu nɔn-kɔgɔ kum á vu á zu tɔga kalɔ a na lagi a pa-ba tun wɔni.»

¹³Ba deen jigi je sum kuntu ba bæi ni «Meriba» mu. Dáani mu Yisrayeli tiinɛ bam magi kantɔgɔ didaani Baŋa-We. Dɔ di ma bri-ba Dɔ wɔ-poŋo kum na yi te tun.

Edɔm tuw pe vin si o pa Yisrayeli tiinɛ bam cwɛŋɛ si ba ke

¹⁴Moyisi deen ma zigi Kadeɪ ni o tuŋi kwɛrɛ o pa Edɔm tuw pe o wɔ:

«Dɔbam yi nmu titi curru Yisrayeli dwi tiinɛ bam mu. Nmu maŋɪ n ye yaara yalu maama na yi dɔbam tun ni ni. ¹⁵Dí nabaara deen ve ba zu Ezipi tuw wɔni ba maŋɪ da bina zanzan. Ku kwaga ni mu Ezipi tiinɛ bam bæɛɪ di kwɛ bam di dɔbam di. ¹⁶Dí na keeri di loori Baŋa-We tun, mu Dɔ ni di wɛ-loro kum. Dɔ ma tɔgi Dɔ maleka baŋa ni Dɔ ja dɔbam Dɔ nuŋi tuw kum kuntu ni. Dí laan nan tu di je Kadeɪ ni mu, ku na wɔ abam tuw kum sisɛm ni ni tun. ¹⁷Dí maa loori nmu mu si n pa dɔbam cwɛŋɛ si di tɔgi n tɔga kam baŋa di ke. Dí bá tɔgi á kari di á kadwi seeni. Dí maŋɪ di bá mɔ na á vɔla yam ni di nyɔ. Dí nan wɔ yɔɔri di tɔli cwɛ-fara kam yirani mu taan si di vu di be abam laŋa kam. Dí bri di bá ywɛri cwɛŋɛ kam ni.»

¹⁸Edɔm pe wum ma læri o wɔ: «Awo! Dɔbam bá pa abam cwɛŋɛ si á tɔgi di laŋa kam á ke. Abam nan na fun si á tɔgi da á ke, di wɔ nuŋi di jeeri abam di najara.»

¹⁹Yisrayeli tiinɛ bam ma joori ba læri ba wɔ: «Dí nan wɔ maŋɪ cwɛ-fara kam ni ni mu di taa veɛ. Dɔbam di di vara na nyɔgi á na, di wɔ ŋwi di pa abam. Dí na loori kulɔ yirani tun mu yi si di tɔgi á laŋa kam ni di ke.»

²⁰Edɔm pe wum ma yɔɔri o vin yi o wɔ: «Dí bá se si á tɔgi yo seeni á ke.»

O ma pa o jar-kɛrɛ kɔ-fɔrɔ kum nuŋi di dam si ba jeeri Yisrayeli tiinɛ bam di najara. ²¹Kuntu tun, Edɔm tiinɛ bam wɔ pe Yisrayeli tiinɛ bam cwɛŋɛ si ba tɔgi ba laŋa kam ba ke. Ku deen pe Yisrayeli tiinɛ bam pipiri mu ba joori kwaga si ba kwe cwɛ-gaa.

Arɔn tuwɪ

²²Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum maama deen ma zigi Kadeɪ ni ba vu ba yi Hɔri piu kum ²³na wɔ Edɔm laŋa

kam sisəm ni tun. Ba na wura tun mu Baŋa-We tagi di Moyisi di Arɔn Dɔl wɔ: ²⁴«Arɔn lagi o maŋi yo seeni mu o ti. O bá zu tɔga kalu a na lagi a pa Yisrayelɔ tiinɔ bam tun wɔni, abam bale na nuŋi amu ni dum kwaga ni Meriba je sum ni tun ŋwaani. ²⁵Moyisi, nan ja Arɔn di o bu Eleyazaari si á maama din Hɔri piu kum yuu. ²⁶N laan li Arɔn We kaanum gwar-laaru tum, si n kwe-ti n zu o bu Eleyazaari. Beŋwaani, Arɔn lagi o ti piu kum yuu ni mu.»

²⁷Moyisi maa suni o ki te Baŋa-We na pe ni si o ki tun. Yisrayelɔ kɔ-fɔɔ kum maama deen zigɔ ba niɔ mu yi wuntu, di Arɔn, didaani Eleyazaari din Hɔri piu kum yuu. ²⁸Moyisi ma loɔri Arɔn kaanum gwaaru tum, yi o daari o kwe-ti o zu Eleyazaari. Arɔn ma maŋi piu kum yuu ni o ti.

Moyisi di Eleyazaari ma zigɔ piu kum yuu ni ba maa tu tɔga. ²⁹Nɔɔna bam na yɔɔri ba lwarɔ ni Arɔn tigi tun, mu ba maama keeri o luɔ kam da fiintɔ.

Yisrayelɔ tiinɔ bam wani Kaanan tiinɔ bam

21 Arada tu pe deen mu wura. O maa yi Kaanan dwi tu yi o zɔɔri jagwiɔ seeni kagua kam ni. O ma ni ni Yisrayelɔ tiinɔ bam wu Atarim cwɛŋɔ kam ni mu ba ve ba buni o je sum. O ma nuŋi o jeeri-ba di najara yi o ja ba badaara o pi. ²Yisrayelɔ tiinɔ bam ma du durɔ di Baŋa-We ba wɔ: «Nmu na wɔli pa di wani nɔɔna bantɔ dí di, dɔbam di goni ni si dí yɔɔri dí cɔgi ba tɔni dum maama dí pa nmu.» ³Baŋa-We ma cɛgi ba we-loro kum yi Dɔl se Dɔl wɔli-ba pa ba di Kaanan tiinɔ bam. Ba ma yɔɔri ba cɔgi ba tɔni dum di di nɔn-biɔ bam. Kuntu ŋwaani mu ba bɛŋi je sum yiri ni Horama.

Canna bɔsankwɔa kam

⁴Yisrayelɔ tiinɔ bam deen na zaŋi Hɔri piu kum ni tun, ku maŋi si ba kaagi ba yagi Edɔm laŋa kam dɔa ni mu. Ba ma kwe Nani-sɔŋɔ cwɛŋɔ kam ba ke. Ba nan na wu cwɛŋɔ ni ba ve tun, mu nɔɔna bam daa wu wani ba ja ba titi. ⁵Ba maa puli We daani Moyisi coom, ba te ba wɔ: «Moyisi, bɛɛ mu yi nmu yɔɔri n ja dɔbam n nuŋi Ezipi wɔni, si dí ba dí ti kagua kantɔ wɔni? Wudi-ŋɔŋɔ tɔrɔ yo seeni. Na di maa tɔrɔ si dí nyɔ. Dí yira di laan ce di wudi-yɔɔ kuntu.»

⁶Baŋa-We ma pa bɔsankwɔ silu ni na cana tun tu Yisrayelɔ tiinɔ bam wɔni, yi si dɔni ba zanzan si gu. ⁷Nɔɔna bam badonnɔ ma vu Moyisi te ba ta ba wɔ: «Dí na ŋɔɔni dí cɔgi Baŋa-We di nmu tun, ku yi lwarim

mu dí kia. Nan loori Baŋa-We n pa dɔbam, si Dɔl pa bɔsankwɔ suntu viiri si daari dɔbam.» Moyisi di ma loori We o pa nɔɔna bam.

⁸Baŋa-We ma ta di Moyisi Dɔl wɔ: «Nan yɔɔri n mɔ bɔsankwɔa, si n daari n kwe-ka n lɔ daa yira ni. Bɔsankwɔ sum na dɔni wulu maama, ku tu wɔ kwɔni o nii-ka si o ma joŋi o ŋwɔa.» ⁹Moyisi ma kwe canna o ma o mɔ bɔsankwɔa o daari o lɔ-ka daa yira ni o zigɔ-ka dɔki. Wulu maama bɔsankwɔ sum na dɔni yi o kwɔni o nii canna bɔsankwɔa kam tun mu joŋi o ŋwɔa o yagi.

Ba kwe cwɛŋɔ ba maa ve Moabi

¹⁰Yisrayelɔ tiinɔ bam daa ma zaŋi ba vu ba yi Oboti tu ba jɔni da. ¹¹Ba ma zigɔ Oboti ni, ba zaŋi ba vu ba yi Ye-Abarim ba jɔni da. Je sum kuntu maa yi Moabi wa-puli seeni kagua kam ni mu. ¹²Ba daa ma zaŋi dɔani ba vu ba jɔni Zerɛdi nabara kam ni ni. ¹³Ba laan ma zaŋi ba vu ba be Aranon bugɔ kam, yi ba vu ba jɔni kagua kalu na wu Amɔɔri tiinɔ laŋa kam sisəm ni ni tun. Aranon bugɔ kam deen mu yi sisəm na tigi Moabi tiinɔ bam di Amɔɔri tiinɔ bam titari ni tun. ¹⁴Kuntu ŋwaani nan mu te Baŋa-We Jara-kɔm Tɔnɔ kum tagi je sum kuntu taani nu:

«Wahebi tu na wu Sufa laŋa ni, di ku nabari sum, di Aranon bugɔ kam, ¹⁵di nabari sum siswɔru tum kuntu na tigi Moabi sisəm ni ni, yi ti ke ti yi Ara tu tun.»

¹⁶Ba ma zigɔ je sum kuntu ni ba vu ba yi Beerɔ tu. Vuli maa wu tu kum kuntu ni, yi dɔani mu Baŋa-We deen tagi di Moyisi Dɔl wɔ: «La nɔɔna bam n ki daani si a lagi a pa-ba na mu si ba nyɔ.» ¹⁷Kantu maŋa ni mu Yisrayelɔ tiinɔ bam leeni laŋɔ kantɔ ba wɔ:

«Vuli dum na buri na
di pa dɔbam tun,
dɔbam di wɔ ki wupolo
yi dí leeni le!

¹⁸Pwa mu kugi vuli dum!

Nadunɔ di ma fɔgi-di!
Ba kwe ba paari nace sum mu
ba ku-di!»

Yisrayelɔ tiinɔ bam deen ma zaŋi kagua kam ni ba vu ba jɔni Matana ni. ¹⁹Ba maa zaŋi Matana ni ba vu Nahaliyeli. Ba daa zigɔ da ba vu ba yi Bamoti. ²⁰Ba ma zigɔ Bamoti ni ba vu ba yi bolo kudɔŋ na wu Moabi laŋa kam ni tun. Ba ma jɔni me na twe di Pisiga piu kum tun. Piu kum yuu maa yɔɔri ku jeeri kagua kam seeni.

Ba na di Pe Sihon di Pe Dgi te tun

²¹ Yisrayeli tiinə bam deen ma tujɪ kwərə ba pa Amɔɔri tiinə Pe Sihon, yɪ ba wɪ:

²² «Dí loori nmu mu si n pa dɪbam cwəŋə si dí tɔgi n tɪga kam baŋa dí kɛ. Dí bá ywəri cwəŋə kam nɪ dí tɔgi á kartɪ dɪ á kadwi seeni. Dí maŋɪ dí bá mɔ na á vɔla yam nɪ dí nyɔ. Dí nan wó yɔɔri dí tɔli cwə-fara kam yɪranɪ mu taan si dí vu dí be abam laŋa kam.»

²³ Pe Sihon ma vɪn si Yisrayeli tiinə bam tɔgi o laŋa kam nɪ ba kɛ. O ma bəŋi o jar-kərə bam maama o kɪ daani, yɪ ba nuŋi ba vu kagva kam wunɪ si ba jeeri Yisrayeli tiinə bam. Ba na yi Yahaza seeni tun, mu ba deen zaŋɪ najara dɪ ba. ²⁴ Yisrayeli tiinə bam deen ma di-ba. Ba ma vɪrɪ ba tɪga kam ba te, kv zɪgi Aranon bugə kam ni nɪ, si kv yi Yabəkɪ bugə kam. Ba nan wɔ be Yabəkɪ bugə kam ba kɛ, kv na yɪ Amɔn tiinə bam sisəm dɪm yɪ dɪ fɔgi dɪ cɪ dɪ dam tun ŋwaani.

²⁵ Yisrayeli tiinə bam deen vɪrɪ Amɔɔri tiinə tunɪ dɪm maama, dɪ ba tu-fɔrɔ Hesebon dɪ kv nawuurə yam mu. Ba maa leeri ba zɔvɪrɪ dɪ wunɪ. ²⁶ Hesebon yɪ tuw kɔlv Amɔɔri tiinə Pe Sihon na je o di o paart kv wunɪ tun mu. O deen nan ya kɪ najara dɪ Moabi tiinə bam pe mu, pa o vɪrɪ ba tɪga kam maama si kv vu kv yi Aranon bugə kam seeni.

²⁷ Kuntv ŋwaani nan mu te lən-leenə bam yəni ba zuli Hesebon tuw kum ba wɪ:

«Ba-na á zɔ Hesebon tuw kum wunɪ,
si á joori á fɔgi á lɔ-kv.

Pa-na si Pe Sihon tu-fɔrɔ kum
zɪgi dɪ dam!

²⁸ Mɪn-fɔrɔ deen nuŋi Pe Sihon tuw Hesebon wunɪ
kv jagɪ kv di Moabi tuw Ara,
dɪ nadunə balv na zɔvɪrɪ

Aranon pweeru tum wunɪ tun.

²⁹ Moabi tiinə bam, leeri yɪ abam!

Abam balv na zuli á jwəm Kemɔsi tun,
cɔgum tu abam baŋa nɪ!

Á jwəm dɪm vɪn abam mu

pa Amɔɔri tiinə Pe Sihon coori abam.

Á baara ma duri ba jagɪ je maama sat!

O ma zi á bukwa o ja o viiri.

³⁰ Dɪbam laan nan yɔɔri

dí want-ba dí di mu,

kv zɪgi Hesebon nɪ

si kv yi Dibon seeni.

Dí cɔgi-ba mu si kv vu kv yi Nofa,

si kv ta yi Mediba seeni.»

³¹ Yisrayeli tiinə bam deen na jəni Amɔɔri tiinə tɪga kam nɪ tun, ³² mu Moyisi tujɪ nɔɔna si ba vu ba ŋɔ ba nii Yazeri tuw kum. Ba na nii-kv tun, Yisrayeli tiinə bam ma vu ba di tuw kum kuntv dɪ kv nawuurə yam. Ba ma zəli Amɔɔri tiinə bam na zɔvɪrɪ je sum kuntv nɪ tun.

³³ Kv kwaga nɪ mu Yisrayeli tiinə bam pipiri ba kwe Basan cwəŋə kam ba veə. Basan tuw Pe Dgi ma nuŋi dɪ o jar-kərə bam maama o vu o jeeri-ba Ederi nɪ si ba zaŋɪ najara.

³⁴ Baŋa-We deen ma ta dɪ Moyisi Dɪ wɪ: «Yɪ tan funa dɪ Pe Dgi. Amv lagɪ a kwe pe wum dɪ o nɔɔna bam maama a kɪ nmu jɪŋa nɪ, si á jɔŋi ba tɪga kam á taá te mu. Abam nan maŋɪ si á cɔgi pe wum kuntv dɪdaani o nɔɔna bam mu nɪneeni á na kɪ Amɔɔri tiinə Pe Sihon na di paart Hesebon nɪ te tun.»

³⁵ Yisrayeli tiinə bam ma yɔɔri ba ti Pe Dgi, dɪ o biə, dɪ o jar-kərə bam maama pa nɔɔn-nɔɔnv daa wɔ daari. Ba maa leeri ba zɔvɪrɪ o tɪga kam nɪ.

Pe Balakɪ bəŋi Balam si o ba o zən-o

22 Yisrayeli tiinə bam deen ma gɔ ba vwə yam ba vu ba yi Moabi laŋa kam tu-kampari ba jəni da. Je sum kuntv wɔ Zurdən bugə kam ni nɪ mu yɪ Zeriko dɪ wɔ bubɛ didoŋ dɪm seeni.

² Zipure bu Balakɪ deen mu yɪ Moabi tuw pe. O ma lwarɪ kɔlv maama Yisrayeli tiinə bam na kɪ dɪ Amɔɔri tiinə bam tun. ³ Fɔvɪn ma tiini dɪ zɔ o dɪ o nɔɔna bam, Yisrayeli tiinə bam kɔgɔ kum na daga tun ŋwaani. Moabi tiinə bam nagwələ ma ti Yisrayeli tiinə bam ŋwaani. ⁴ Ba ma ta dɪ Madian tiinə nakwa bam ba wɪ: «Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum lagɪ kv ba kv cɔgi dɪbam dɪ dí wəenu tum maama, nɪ na-bɪa na yɔɔri ka gaani gaa pwələ nɪ te tun mu.»

⁵ Moabi Pe Balakɪ deen tujɪ kwərə o pa Bewəri bu Balam si o ba o te. Balam deen zɔvɪrɪ Amawa tuw kudonɪ nɪ, kv yɪrɪ mu Petəri. Kv deen wɔ Efrati bugə kam ni nɪ mu. Pe Balakɪ maa wɪ:

«Nɔn-dwi didoŋ mu zɪgi Ezipi nɪ ba ba yo seeni. Ba yɔɔri ba jagɪ je maama mu, yɪ ba laan ba ba jəni amv tɪga kam ni nɪ. ⁶ Nɔɔna bam kuntv dana ba dwe dɪbam. Nan ba n sɔɔli lwarɪm n yagɪ ba yɪra nɪ, si kv pa dí want-ba dí zəli si ba viiri ba daari dɪbam. Amv ye nɪ nmu na yəni n loori We si Dɪ kɪ wɔlv lanyɪranɪ, kuntv tu wó sunɪ o na yu-yoŋo We tee nɪ. Kv daari nmu na sɔɔli lwarɪm n daŋɪ wɔlv yuu nɪ, kv tu wó sunɪ o na leeri mu.»

⁷ Moabi dɪ Madian tiinə nakwa bam ma zaŋɪ si ba vu Balam te. Ba ma kwe kwərə si ba ŋwi-o o yi-neeri titujɪ dɪm ŋwaani. Ba na yi da tun mu ba pe-o Balakɪ ni dɪm.

⁸ Balam ma ləri-ba o wɪ: «Maŋɪ-na yo seeni á pəni, si tɪga na pɔvɪrɪ, si a laan ləri á taani dɪm, nɪ Baŋa-We na vuri Dɪ wubɔŋa Dɪ brɪ-nɪ te tun.» Moabi didɛera bam ma maŋɪ o sɔŋɔ nɪ ba pəni.

⁹ Titu nɪ, Baŋa-We ma ba Balam te yɪ Dɪ wɪ: «Nɔɔna bantv yɪ bran mu yɪ ba ba nmu sɔŋɔ?» ¹⁰ Balam ma ləri o wɪ: «Moabi tuw Pe Balakɪ mu tujɪ-ba si ba ba ba ta dɪ amv nɪ: ¹¹ nɔn-dwi didoŋ mu nuŋi Ezipi nɪ ba ba ba jagɪ tɪga kam baŋa maama. O laan maa lagɪ si a vu

o te, si a sɔɔli lwarum a danɔ ba baɲa ni, si o wani-ba o zɛli si ba viiri ba daari-o.»

¹² We ma ta did-o Dl wi: «Yi se n tɔgi Balaki tuntɔɲna bam kwaga si á vu o te. Nan yi sɔɔli lwarum n danɔ nɔn-kɔgɔ kum kuntu baɲa ni, si amu maɲi a ki ba yu-yoɲo mu.»

¹³ Tɔga na puuri tun, Balam ma yi Balaki tuntɔɲna bam te yi o ta di ba o wi: «Joori-na á tuti tu, si Baɲa-We vin si a da di abam a vu.» ¹⁴ Moabi tiinɛ dideera bam ma zaɲi ba joori ba vu ba ta di Balaki ba wi: «Balam wu se si o tɔgi dibam si dí ba nmu te.»

¹⁵ Balaki daa ma tuɲi o dideera badonnɛ si ba vu Balam te. Bantu tiini ba yi nadunɛ, yi ba daga ba dwe dayigɛ nɔɔna bam. ¹⁶ Ba na yi Balam te tun, mu ba wi: «Zipure bu Balaki tuɲi ni o wi: n yi pa kulukulɔ ci-m si n ba wum te. ¹⁷ N nan na tuɛ, Balaki wú pa-m kwɛrɛ yalu maama n na lagɛ tun. O ta wú ki kulɔ maama n na lagɛ si o ki o pa-m tun. Nan yɔɔri n ba n sɔɔli lwarum n danɔ nɔɔna bam yuu ni n pa-o.»

¹⁸ Balam maa wu se yi o lɛri-ba o wi: «Pɛ Balaki na maɲi o lɔ sɔ-fɔrɔ mu, yi o laan su ku ni di sɛbu-sɔɲa didaani sɛbu-poɲo si o kwe o pa-ni di, amu ta bá wani a vin ni dilɔ amu Tu Baɲa-We dum na kwe Dl pa-ni tun. A ba jigi cwɛɲɛ si a ki wo-kamunu naa wo-balaɲa di, yi ku dai kulɔ Baɲa-We na pɛ amu ni si a ki tun. ¹⁹ Nan maɲi-na yo seeni á pɛni, nɛɛɛni á donnɛ bam daama na ki te tun. Amu ta wú nii Baɲa-We jigi bubuɲi didoɲ si Dl daa vuri Dl bri-ni na?»

²⁰ Titu dum kuntu ni, Baɲa-We ma ta di Balam Dl wi: «Nɔɔna bam na tu si ba bɛɲi-m si n vu Moabi tun, tɔgi di ba n vu. Nmu nan wú ki kulɔ yirani amu na wú bri-m si n ki tun mu.» ²¹ Tɔga na puuri tun, Balam ma zaɲi o vɔ o bunaga di zila. O na diini-ka tun, o ma tɔgi di Moabi dideera bam pa ba ke.

Balam di o bunaga kam

²² Baɲa-We banɔ nan ya zaɲi di Balam mu o na tɔgi di ba o maa ve tun ɲwaani. Balam deen diini o bunaga mu yi ba veɛ. O tuntɔɲna bale di maa tɔgi ba veɛ. Ba na maa ve tun, Baɲa-We maleka ma zigi ka ci Balam cwɛɲɛ si o yi ke. ²³ Bunaga kam na nɛ ni Baɲa-We maleka kam cigɛ ba cwɛɲɛ yi sɔ-lɔɲɔ wu ka juɲa ni tun, mu ka yagi cwɛɲɛ kam yi ka lɔ ka zu gaaru wuni. Balam maa magi-ka yi o ja-ka o joori o di cwɛɲɛ kam ni.

²⁴ Baɲa-We maleka kam ma vu ka yi cwɛɲɛ kam me na yi mumuna yi ka tigi kabri sile laɲa ni tun. Kadwi silɔ vinyɛ tweeru na wu si wuni tun maa tigi cwɛɲɛ kam jazum di jagwiɛ ni. Maleka kam maa zigi da ka ci cwɛɲɛ kam. ²⁵ Bunaga kam daa ma na Baɲa-We maleka kam. Ka ma puuri ka tuti di kɛbrɛ kam pa kabri

kam kwuri Balam napri. O daa ma magi o bunaga kam.

²⁶ Baɲa-We maleka kam ta ma fufɔ ka yi ka zigi cwɛɲɛ kam me na tiini ka puuri tun ni. Laɲa daa tɛrɛ si bunaga kam tɔgi jazum naa jagwiɛ seeni ka ke. ²⁷ Ka di na nɛ kuntu tun, mu ka tu tɔga ni ka tigɛ. Balam daa maa wari o banti o ja. O ma kwe o nacɛgɛ o jigi bunaga kam o maga. ²⁸ Baɲa-We laan maa pɛ bunaga kam cwɛɲɛ si ka ɲɔɔni. Ka ma bwe Balam ka wi: «Bɛɛ mu a ki a cɔgi pa n yɔɔri n magi-ni kuni bitɔ tuntu doɲ?» ²⁹ Balam ma lɛri-ka o wi: «Ku yi nmu na pɛ a nyi di joro tun ɲwaani mu. A ya na maɲi a jigi sɔ-lɔɲɔ yo seeni, a yaá gu-m lila.»

³⁰ Bunaga kam laan maa wi: «Amu dai nmu tuti bunaga mu yi n jigi-ni n diini maɲa maama na? A nan yɛni a ki tuntu doɲ nmu yira ni na?» Balam ma lɛri wi: «Awo! N ta wu ki tuntu doɲ.»

³¹ Kuntu baɲa ni mu Baɲa-We puuri Balam yiɛ, pa o na Baɲa-We maleka kam na cigɛ cwɛɲɛ kam ka ziga yi sɔ-lɔɲɔ wu ka juɲa ni tun. Balam na nɛ tun, o ma tiiri o vin o yibiyɛ tɔga ni.

³² Maleka kam ma bwe-o ka wi: «Bɛɲwaani mu nmu magi n bunaga kam kuni bitɔ kuntu? Amu nuɲi si a ba a dwɛni di nmu, Bɛɲwaani, a nɛ ni cwɛɲɛ kalɔ n na kwe tun ba jigi kuri. ³³ Ku na dai n bunaga kam ɲwaani, tuntu a ya gu-m. Ka nɛ-ni mu pa ka ywɛri cwɛɲɛ kam ni kuni bitɔ. Ku ya na dai kuntu, a yaá gu-m yi a daari a yagi n bunaga kam pa ka viiri.»

³⁴ Balam ma lɛri maleka kam o wi: «Amu ki a tusi. A ya yɛri ni nmu cigɛ cwɛɲɛ mu si n dwɛni di amu. Di ku di, nmu yi na wu su a vɛɲɛ kam, amu wú joori sɔɲɔ.»

³⁵ Baɲa-We maleka kam ma ta did-o ka wi: «Ta tɔgi di nɔɔna bam n ke. Nan lwarɔ si n ta kulɔ yirani amu na wú bri-m si n ta tun.» Balam laan ma da di Balaki dideera bam o ke.

³⁶ Balaki na ni ni Balam wu cwɛɲɛ ni o buni o te tun, mu o nuɲi o vu si o jeer-o Moabi tu kudonɛ ni. Ku deen wu Aranon bugɛ kam ni ni mu, si ku maɲi di o laɲa kam sisɛm. ³⁷ O na yi da tun, o ma bwe Balam o wi: «Bɛɛ mu ki yi n wu se a kwɛrɛ kam a na tuɲi tun? Bɛɛ mu yi n wu tu lila? Nmu buɲi si a juɲa muri si a ɲwi-m mu na?» ³⁸ Balam ma lɛr-o o wi: «Ku na yi te maama, a laan tuɛ. A nan ba jigi cwɛɲɛ si a ta taani si di dwɛni te yirani We na bri-ni si a ta tun.»

³⁹ Ba ma tɔgi daani ba vu Kiriyat-Husɔti. ⁴⁰ Ba na yi da tun, Balaki ma kwe naani di peeni o ki kaanum. O ma fɔ nwana yam wuni o kwe o pa Balam di o tu dideera balɔ na tɔgi did-o tun. ⁴¹ Tɔga na puuri tun, Balaki ma zaɲi o ja Balam o vu Bamoti-Baal. Balam na zigi dáani tun, o wai o nii o nai Yistrayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum wuni nɔɔna bam badaara.

Balam pulim taani dum

23 Balam ma ta di Balaki o wi: «Pa ba ki kaanum bimbina yarpe je sum kuntu ni, si n daari n ja na-bali sirpe didaani pi-be sirpe n ba n pa-ni.»² Balaki maa suni o ki kulɔ maama Balaam na wi o ki tun, ku daari yi ba maama weli daani, ba ja na-bia didua di pi-bia didua, ba ma ba ki kaanum, kaanum bimbim maama baɲa ni.

³ Balam laan ma ta di Balaki o wi: «Ta n zigɔ n zweem peera yam tɛɲɛ ni kuntu. Amu wu fufɔ a vu daa si a nii Baɲa-We wu jeeri-ni na? Dɩ na vuru kulɔ maama di amu, amu di wu ba a ta a bri-m.» O laan ma vu o din piu yuu me tweeru na tɛrɛ tun.

⁴ We ma ba o te. Balam ma ta o wi: «Amu ki bimbina yarpe mu, yi a kaani na-bala di pi-bia bimbim maama baɲa ni.»⁵ Baɲa-We ma kwe Dɩ kwɛrɛ Dɩ pa Balam yi Dɩ ta did-o ni: «Nan joori Balaki te, si n ta amu kwɛrɛ kam n bri-o.»

⁶ Balam ma joori Balaki te, didaani o ta zigɔ o zweem peera yam tɛɲɛ ni mu. Moabi didɛera bam di maa wu o tee ni. ⁷ Balam ma sɔɲi si o tɔli taani dum yi o wi:

«Moabi tuw pe Balaki mu jaani amu
o pa a nuɲi Aram pweeru tum na wu
wa-puli seeni tun ni
a ba yo seeni.

O maa buɲi si a sɔɔli lwarum
a daɲi Yisrayeli tiina bam yuu ni
si ku cɔɲi-ba.

⁸ We nan na wu sɔɔli lwarum Dɩ pa Yisrayeli
tiina bam tun ɲwaani,
amu wu ki te mu a sɔɔli lwarum a daɲi ba yuu ni?

Amu wu na cwɛɲɛ yɛn ni mu si a bwe-ba,
yi Baɲa-We wu bwe-ba?

⁹ Amu na zigɔ pweeru tum yuu ni tun,
a yɔɔri a na-ba mu.

Yisrayeli dwi tiina yi balu na pɔɔri ba titi
si ba yi tɔɲi ba taa wu dwi-ge tiina
bam wɔni tun mu.

¹⁰ Yisrayeli tiina bam kɔɲɔ daga zanzan
ni kasulu na yi te tun mu.

Nɔɔn-nɔɔnu warɔ-ba si o ga o ti.

Amu na lagi a ti,

We wu pa a tɔvɔni taa nyi di nɔn-ɲuna
tɔvɔni na yi te tun mu,
pa a ɲwia kweeli di bicar-zuru.»

¹¹ Balam na tɔli taani dum o ti tun, mu Balaki tagi did-o o wi: «Bee mu kuntu n jigɔ n ki a yira ni? A bɛɲi-m si n ba n sɔɔli lwarum mu n yagi a duna baɲa ni. Nmu daa n ma n zigɔ n loori We si Dɩ ki-ba lanyirani n pa-ba.»¹² Balam ma lɛr-o o wi: «Baɲa-We

nan na wi a ta kulɔ, ku dai si a ta kuntu yirani mu na?»

Balam taani bule tu

¹³ Balaki daa ma ta did-o wi: «Ba si di vu jɛgɛ kadoɲ. Nmu wu na Yisrayeli tiina bam badonna da, yi ku dai ba maama. Nmu laan ma n wu zigɔ daani n sɔɔli lwarum n yagi ba baɲa ni.»¹⁴ O ma ja Balam o vu o din Pisiga piu kum yuu o zigɔ Zofim ti-kampart je sum ni. Balam daa ma lo kaanum bimbina yarpe. O ta ma kwe na-bala di pi-bia o daɲi kaanum bimbim maama baɲa ni. ¹⁵ Balam ma ta di Balaki o wi: «Ta n zigɔ n zweem peera yam tɛɲɛ ni kuntu. Amu wu fɔɔri a vu daa si a jeeri di Baɲa-We.»

¹⁶ Baɲa-We daa maa jeer-o, yi Dɩ daari Dɩ kwe Dɩ kwɛrɛ Dɩ pa Balam yi Dɩ wi: «Joori Balaki te si n ta amu kwɛrɛ kam n bri-o.»

¹⁷ Balam ta na joori Balaki te tun, didaani o ta zigɔ o zweem peera yam tɛɲɛ ni mu. Moabi didɛera bam ta maa wu o tee ni. Balaki ma bwe Balam o wi: «Baɲa-We dum tagi Dɩ wi bee mu?»

¹⁸ Balam ma puli si o tɔli taani dum yi o wi:

«Zipɔre bu Balaki, ba n cɛgi a taani dum!
Fɔɲi n cɛgi si n ni ku kuri lanyirani.

¹⁹ We dai nabiinu,

si Dɩ taa kaagi Dɩ fɔi wwan,
naa si Dɩ taa jigɔ niɛ yale yale.

Dɩ na yɛni Dɩ goni Dɩ ni,

Dɩ suni Dɩ ki Dɩ tɔɲi Dɩ na tagi te tun mu.

²⁰ We pe-ni ni si a sɔɔli lanyirani mu

a daɲi nɔɔna bantu yuu ni.

Dintu nan na ki wulu yu-yoɲo,

ku daa warɔ ku kwani.

²¹ Amu nii a na Yisrayeli tiina bam

na yi te tun.

Cam di wu-cɔɲɔ ba yi-ba.

Ba Tu Baɲa-We dum mu wu ba tee ni.

Ba maa zɛɲi Dɩ yiri ni:

Dɩ yi ba Pe.

²² Baɲa-We mu jaani-ba Dɩ nuɲi Ezipi wuni.

Dɩ na jaɲi te Dɩ pa-ba tun

nyi di na-bia kalu na warɔ ka ja tun mu.

²³ Liri tɛrɛ si na wu wanti Yisrayeli dwi

tiina bam si cɔɲi.

Yi-neeri di ba tɔɲa ba yira ni pa ku bwe-ba.

Nɔɔna wu taa te Zakɔbi biɛ bam taani ba wi:

«Nii-na We na ki kulɔ Dɩ pa-ba tun.»

²⁴ Nii-na! Ba kɔɲɔ kum nyi di nyoɲo!

Ku lagi ku zaɲi ku zi varum mu ku di.

Ku daa ba pɛni ku sin,

yi ku wu dunt nwana yam maama ku su,
Ku daari ku nyɔ vara bam jana ku ti.»

²⁵ Balam na tult taanti dum o ti tun, mu Balaki bag-o
yi o wi: «Yagi! Nmu na wart n sooli lwarum n ki ba
yira ni, nan yi sooli lam n ki ba yuu ni!» ²⁶ Balam ma
lǝr-o o wi: «Amu maŋi a pa n maani ni kulɔ Baŋa-We
na tagi di amu tun yirani mu a maŋi si a ta.»

Balam taani bitɔ tu

²⁷ Balaki daa ma ta di Balam o wi: «Pa dí daa lǝri
jǝgǝ, si dedoŋ We wó pa-m cwǝŋǝ dáani si n sooli
lwarum n daŋi Yisrayeli tiinǝ bam baŋa ni n pa-ni.»

²⁸ O ma ja Balam o vu o din Peora piu kum yuu ni.
Jǝgǝ kam kuntu tult ka nii kagva kam mu.

²⁹ Balam ma ta di Balaki o wi: «Nan lɔ kaanum
bimbinǝ yarpe yo seeni, si n daari n ja na-bali sirpe
di pi-be sirpe n ba n pa-ni.» ³⁰ Balaki ma ki kuntu, pa
Balam kwe na-bala di pi-bia o kaani bimbim maama
baŋa ni. ¹ Balam deen yɔɔri o lwart ni Baŋa-We lagɔ si
Dl ki Yisrayeli tiinǝ bam yu-yoŋo mu. Kuntu ŋwaani,
o daa wu nii o tankwa yam wunti si o lwart kulɔ na
wura, nuneeni o ya na maŋi o ki te tun. O ma pipiri o
yibiyǝ o nii kagva kam seeni. ² O ma kwǝni o nii o na
Yisrayeli tiinǝ bam na cwi ba vwǝ yam dwi di dwi.
Si ne sum ni ni mu We Joro tu o baŋa ni. ³ O ma puli
si o tult taanti dum o wi:

24 «Amu, Bewɔri bu Balam taani mu tuntu.
Amu, nɔɔnu wulu na nii o nai ja tun.

⁴ A maa yǝni a ni We kwǝrǝ,
pa a lwǝni Dl taanti dum a bri nɔɔna.
A vi a yigǝ tɔga ni yi a ta nai mu,
pa Dam-fɔrɔ Tu We dum vuuri wǝǝnu Dl bri-ni.

⁵ Yisrayeli tiinǝ bam,
nii á vwǝ yam na cwi di ninwaŋa te!
Je silɔ á na zuuri tun tiini si lana.

⁶ Á vwǝ yam nyi di nabari
silɔ na jagi je maama tun.
Ya ta nyi di gaara
yalɔ na ki bugǝ ni ni tun mu.

Abam zuurum je ta maa yi nuneeni
tu-ŋunnu tulu Baŋa-We na jǝri tun,
di Sedri tweeru na zigɔ bugǝ ni ni tun mu.

⁷ Dba wó taa nia zanzan ka pa-ba,
pa ba wo-dwǝ ki lanyirani.
Ba pe wó taa dana o dwe Pe Agagi,
si o yiri zaŋi di jagi je maama ni.

⁸ Baŋa-We mu jaani-ba Dl nuŋi Ezipi wuni.
Dl na yǝni Dl jaŋi te Dl pa-ba tun
nyi di na-bia kalɔ na wart ka ja tun mu.
Baá wani dwiǝ yalɔ na dwǝni di ba tun ba li,
si ba daari ba ciɔvgɔ ba kwi,

yi ba zɔ-ba di ba cina yam.

⁹ Yisrayeli tiinǝ kǝgɔ kum nyi di nyoŋo
na tigi ku dɔ tun mu.

Nɔɔn-nɔɔnu bá se si o vu o zaŋi-ku.
Wulu na loori We si Dl ki ba yu-yoŋo,
We di wó ki kuntu tu yu-yoŋo.

Si wulu na sooli lwarum o pa abam,
We di wó sooli lwarum mu Dl ki kuntu
tu di yira ni.»

¹⁰ Balam na tult o taanti dum o ti tun, mu Balaki bani
zaŋi o baŋa ni. O ma pu o ja-gulǝ o magi daani yi o
wi: «Amu bǝŋi-m si n ba n sooli lwarum mu n cɔgi a
duna. Nmu nan sooli lam n pa-ba tuntu n ki bitɔ mu.

¹¹ Laan ta n viirǝ! Amu ya suni a ta ni a lagɔ a ŋwi-m
zanzan mu n tutuŋa ŋwaani. Baŋa-We nan wu pe-m
cwǝŋǝ si n ki kulɔ na wó pa n na n ŋwurɔ tum tun.»

¹² Balam ma lǝr-o o wi: «Amu maŋi a ta di nɔɔna
balɔ nmu na tuŋi a tee ni tun a wi: ¹³ «Pe Balaki na
maŋi o lɔ sɔ-fɔrɔ mu, yi o laan su ku ni di sǝbu-sɔŋa
didaani sǝbu-poŋo si o kwe o pa-ni di, amu ta bá wani
a vun ni dilu Baŋa-We na kwe Dl pa-ni tun. A ba jigi
cwǝŋǝ si a tɔgi a titi wubuŋa baŋa ni a ki wo-laa naa
wo-balɔrɔ. Baŋa-We na yǝni Dl pa-ni ni si a ta kulɔ
tun yirani mu a maŋi si a ta.» ¹⁴ Tɔ. A nan suni a lagɔ
a joori a titi nɔɔna bam tee ni mu. Nan cǝgi, si a ta
a bri-m Yisrayeli tiinǝ bam jwa na wó ki te di nmu
nɔn-biǝ bam tun.»

Balam taani bina tu

¹⁵ Balam ma puli si o tult taanti dum yi o wi:
«Amu, Bewɔri bu Balam taani mu tuntu.
Amu, baaru wulu na nii o nai ja tun.

¹⁶ A maa yǝni a ni We kwǝrǝ,
pa a lwǝni Dl taanti dum a bri nɔɔna.
A yǝni a joŋi yǝno mu Yuutu We dum tee ni.
A vi a yigǝ tɔga ni yi a ta nai mu,
pa Dam-fɔrɔ Tu We dum li wǝǝnu Dl bri-ni.

¹⁷ A na ne te vuura wunti tun dai lele woŋo.
Ku ta ba bwǝlǝ si ku ki.
A ma na ni didǝeru wó nuŋi Zakɔbi dwi dum wuni,
ni calicva na puli te tun.

Pe wum kuntu wó jǝni Yisrayeli tuw kum wuni.
O maa wó magi Moabi tiinǝ yum tum o ciɔvgɔ.
O ta wó cɔgi Seti dwi tiinǝ bam maama.

¹⁸ Wuntu ta wó wani Edɔm tiinǝ bam o di,
yi o pa ba tɔga kam ji o nyum,
ba na yi o duna tun ŋwaani.

Ku daari, Yisrayeli tiinǝ bam wó di yigǝ di dam.

¹⁹ Didǝeru wó nuŋi Zakɔbi dwi dum wuni.
Wuntu wó cɔgi balɔ maama ta na daari
tuw kum wuni tun.»

²⁰ Balam ma pipiri o nii Amalekti tiinə bam seeni. O ta ma tulɪ o taani dum o wɪ:

«Amalekti dwi tiinə bam ya jɪgti dam
ba dwe lugu baŋa dwi tiinə bam maama.
Ba kweelim je nan wó taa yi cɔgum yirani mu.»

²¹ Balam ta ma nii Keni tiinə bam seeni. O ma tulɪ o taani dum o wɪ:

«Abam Keni tiinə bam na zɔvri mɛ tun
dana lanyirani.

Á pwəgə je maa wu pweeru gugwəuru wuntu.

²² Nan lwarɪ-na ni Asuuri tiinə bam
jɪŋa na zɔ abam,

á maŋa yi mu kuntu si ba cɔgti abam ba ti.»

²³ Balam ta ma tulɪ o taani dum o wɪ:

«Lɛɛru wu á yum ni!

Baŋa-Wɛ na buŋti si Dɪ ki kuntu,

wɔɔ mu wó wəri?

²⁴ Nabwəuru mu lagi ti nuŋi Kitimi tu
kum ni ti ba,

si ti nɔɔna zaŋti Asuuri tiinə di Heberɪ
tiinə baŋa ni

ba beesti-ba.

Kitimi tiinə bam di nan wó ba ba na ba cɔgum.»

²⁵ Balam na tulɪ o taani dum maama o ti tun, o laan ma zaŋti o joori o titi sɔŋɔ. Balakti di ma zaŋti o viiri.

Moabi tiinə sugi Yisrayeli tiinə wubɔŋa

25 Yisrayeli tiinə bam deen ma vu ba zɔvri Sitim ni. Ba baara bam badaara ma vu ba lagi Moabi tiinə bukwa si ba ki kabwəŋə di ba. ² Moabi tiinə bukwa bam kuntu laan ma sugi Yisrayeli tiinə bam ba di ba jwənə yam kaanum wuntu. Ku ma pa Yisrayeli tiinə bam lɛɛri ba zuli Moabi tiinə jwənə yam, yi ba daari ba di ya wodiiru. ³ Kuntu baŋa ni mu Yisrayeli tiinə bam deen tɔgti ba zuli Moabi tiinə jwəm Baal-Pewɔri. Baŋa-Wɛ banɪ ma zaŋti di ba, ⁴ yi Dɪ ta di Moyisi Dɪ wɪ: «Nan zaŋti n ja nɔɔna bantu yigə tiinə bam n yɔvri n gu amu yiri zulə ŋwaani. Ki kuntu pooni yigə ni jaja si nɔɔna maama taa ziga ba niə. Kuntu wó pa amu Baŋa-Wɛ banɪ tu di Yisrayeli tiinə bam.» ⁵ Moyisi ma ta di Yisrayeli tiinə didɛera bam o wɪ: «Go-na baara balu maama na wu abam wuntu yi ba tɔgti ba zuli Baal-Pewɔri jwəm dum tun.»

⁶ Ku na ki fun tun, mu Yisrayeli tu wodon jaani Madian tiinə bukɔ o zɔ o cɔvri tum vwe wuntu. Kuntu maama di Moyisi didaani Yisrayeli nɔn-kɔgɔ kum maama wu Baŋa-Wɛ jero-vwe dum ni ni mu ba keerə. Ba maama ma na nɔɔnu wum na ki te tun. ⁷ Kaanum tu Fineasti di ma na-ba. O deen yi Eleyazaari bu mu, yi o ko-nakwi yi Arɔn. O ma nuŋi kɔ-fɔrɔ kum na wu mɛ tun ni, yi o daari o kwe cicwe ⁸ o ja o vu o tɔgti nɔɔnu wum

kwaga o zɔ o vwe dum wuntu. Fineasti na yi da tun, mu o yɔvri o mɔvri cicwe dum ba maama yira ni o vu o ja bukɔ wum pugə. Baŋa-Wɛ ma da o kəm dum ŋwaani Dɪ pa yawɪ-cɛɔ kulɔ na wɔra ku gu Yisrayeli tiinə bam laan ti. ⁹ Di ku di, balu na maŋti ba ti di yawu kum tun yi nɔɔna mɔvri fiinle-tuna (24,000) mu.

¹⁰ Baŋa-Wɛ ma ta di Moyisi Dɪ wɪ: ¹¹ «Ku na dai kaanum tu Fineasti ŋwaani, amu yaá gu Yisrayeli tiinə bam maama a ti a ban-zɔŋɔ kum ŋwaani. Wuntu nan jɪgti ciga lanyirani o pa-nɪ, yi o sunɪ o yiə amu ŋwaani si nɔɔna taa zuli amu yirani. ¹² Kuntu ŋwaani nan ta did-o ni: amu goni ni a pa-o si yazurə taa wu o tee ni. ¹³ Wuntu di o kwaga kam wó taa yi amu kaanum tiinə mu si ku taa ve wuu. O na sunɪ o yiə amu zulə ŋwaani pa o lɪ Yisrayeli tiinə tusim dum amu yigə ni tun ŋwaani mu te a goni ni a pa-o kuntu don.»

¹⁴ Yisrayeli tu wulɔ ba deen na jaan-o di bukɔ wum yi ba gu-ba tun yi Salu bu Zimiri mu. O deen yi Simeyon dwi dum sɔ-yuu kudon yigə tu mu. ¹⁵ Madian tiinə bukɔ wum yiri maa yi Kozibi. O ko Zurə deen yi Madian tiinə sɔ-yuu-kamunu yigə tu mu.

¹⁶ Baŋa-Wɛ ma ta di Moyisi Dɪ wɪ: ¹⁷ «Zaŋti-na Madian tiinə bam baŋa ni si á wani-ba á di. ¹⁸ Ba deen jɪgti didaani abam mu di ba na sugi abam si á zuli ba jwəm Baal-Pewɔri tun. Ba ta pɛ á ki á cɔgti ba bukɔ Kozibi ŋwaani. Wuntu maa yi Madian tiinə didɛeru bukɔ yi o ba o ti yawu kulɔ na puri Baal-Pewɔri zulim ŋwaani tun baŋa ni.»

Ba daa joori ba jeeli nɔɔna bam ni

26 Yawɪ-cɛɔ kum na kwəri tun, mu Baŋa-Wɛ tagi Dɪ bri Moyisi di kaanum tu Arɔn bu Eleyazaari Dɪ wɪ: ² «Jeeli-na Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama ni. Jeeli-ba sɔ-yuu di sɔ-yuu maama wuntu si á lwarɪ ba baara balu na yi bina fiinle ba danɪ yi ba maŋti si ba ki jara tun ni.»

³ Yisrayeli tiinə bam deen ya cwi ba vwə yam Moabi laŋa kam ti-kampari ni mu. Je sum kuntu wu Zɔrden bugə kam ni ni mu yi Zeriko di wu bube didon dum seeni. Moyisi di Eleyazaari ma sunɪ ba sɛ Wɛ ni dum. Ba ma ta di nɔɔna bam ba wɪ: ⁴ «Jeeli-na baara bam si á lwarɪ balu na yi bina fiinle ba danɪ tun ni.»

Yisrayeli tiinə balu deen na nuŋi Ezipi tu kum ni tun mu tintu:

⁵ Ruban na yi Zakɔbi bəkər-kwɪa tun dwi dum sɔ-yuni deen yi:

Yenoki sɔ-yuu kum, di Palu sɔ-yuu, ⁶ di Esrɔm sɔ-yuu, di Karmi sɔ-yuu mu. ⁷ Ruban sɔ-yuni tum deen jɪgti baara mɔvri fiinna-titɔ di biə yarpe di fiintɔ (43,730) mu. ⁸ Palu bu deen yi Eliabi

- mu. ⁹Eliabı biə maa yı Nemuwelt, dı Datan, dı Abiram.
- Datan dı Abiram deen yı nōona balu na yı dıdeera ba kōgō kum wōntı yı ba dwəni dı Moyisi dı Arōn dı Baŋa-We tutı tun mu. Ba deen tōgi dı Kura mu ba lo Baŋa-We kwaga nı. ¹⁰Ba na kı kōntu tun, mu tıga kam deen bōkı bile, yı ka li-ba pa ba tōgi dı Kura ba ti. Wōntu kwaga tōgina bam maama dı ma ti maŋa kalu nı min-vōgv na da kv nuŋi kv zwe nōona biə-yale dı fiinnu (250) kv gv tın. ¹¹Kura sō-yuu kum maama deen nan wu ti.
- ¹²Simeyon dwi dum sō-yuni deen yı:
Nemuwelt sō-yuu kum, dı Yamini sō-yuu, dı Yakinni sō-yuu, ¹³dı Zara sō-yuu, dı Sawuli sō-yuu mu. ¹⁴Simeyon sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiinle-tile dı biə-yale (22,200) mu.
- ¹⁵Gadı dwi dum sō-yuni deen yı:
Zefon sō-yuu kum, dı Hagi sō-yuu, dı Suni sō-yuu, ¹⁶dı Ozini sō-yuu, dı Eri sō-yuu, ¹⁷dı Arōdı sō-yuu, dı Areli sō-yuu mu. ¹⁸Gadı sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiinna dı biə-yanu (40,500) mu.
- ¹⁹Zuda biə Eri dı Onanı deen ya tıgi Kaanan tıga kam nı mu. ²⁰Zuda dwi dum sō-yuni deen yı:
Siloe sō-yuu kum, dı Farest sō-yuu, dı Zara sō-yuu kum mu. ²¹Farest biə dı ba sō-yuni tum maa yı: Esrōm sō-yuu kum, dı Hamuli sō-yuu mu. ²²Zuda sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fusrpe-tırdv dı biə-yanu (76,500) mu.
- ²³Yisakaarı dwi dum sō-yuni deen yı:
Tola sō-yuu kum, dı Pua sō-yuu, ²⁴dı Yōbı sō-yuu, dı Simirōntı sō-yuu mu. ²⁵Yisakaarı sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fusrırdv-tına dı biə-yatō (64,300) mu.
- ²⁶Zabulōn dwi dum sō-yuni deen yı:
Seredi sō-yuu kum, dı Elōntı sō-yuu, dı Yaleheli sō-yuu mu. ²⁷Zabulōn sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fusrırdv dı biə-yanu (60,500) mu.
- ²⁸Zuzefv deen jıgi biə bale mu: Manası, dı Efrayim.
- ²⁹Manası dwi dum sō-yuni deen yı:
Makira sō-yuu kum, dı Galadı sō-yuu mu. Makira maa yı Galadı ko. Galadı biə dı ba sō-yuni tum maa yı: ³⁰Yezerı sō-yuu kum, dı Heleke sō-yuu, ³¹dı Asireli sō-yuu, dı Sishem sō-yuu, ³²dı Semida sō-yuu, Hefertı sō-yuu kum mu. ³³Hefertı bu Zelofadı deen nan ba jıgi bōkērō. O bısankam sum yıra maa yı Maala, dı Nowe, dı Hogula, dı Milka, dıdaantı Tirisa. ³⁴Manası sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiinnu-tile dı biə yarpe (52,700) mu.
- ³⁵Efrayim dwi dum sō-yuni deen yı:
Sutela sō-yuu kum, dı Bekertı sō-yuu, dı Tahan sō-yuu mu. ³⁶Sutela bu maa yı Eran dı o digē

- kam. ³⁷Efrayim sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiintō-tile dı biə-yanu (32,500) mu.
- Manası dı Efrayim dwiə yam kōntv dı ba sō-yuni tum mu nuŋi Zuzefv yıra nı.
- ³⁸Benzamen dwi dum sō-yuni deen yı:
Bela sō-yuu kum, dı Asabeli sō-yuu, dı Ayiram sō-yuu, ³⁹dı Sufam sō-yuu, dı Hufam sō-yuu mu.
- ⁴⁰Bela biə dı ba sō-yuni maa yı: Aradı sō-yuu, dı Naaman sō-yuu mu. ⁴¹Benzamen sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiinna-tunu dı biə-yardv (45,600) mu.
- ⁴²Dan dwi dum sō-yuu deen yı:
Suham sō-yuu kum mu. ⁴³Dan kwaga kam maama nuŋi Suham sō-yuu kum wōntı mu. Kv deen nan jıgi baara mōrru fusrpe-tına dı biə-yana (64,400) mu.
- ⁴⁴Aseertı dwi dum sō-yuni deen yı:
Imina sō-yuu kum, dı Isivi sō-yuu, dı Beria sō-yuu mu. ⁴⁵Beria biə dı ba sō-yuni maa yı: Hebertı sō-yuu, dı Malkielı sō-yuu mu. ⁴⁶Aseertı deen jıgi bukō mu, o yırtı na yı Sera. ⁴⁷Aseertı sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiinnu-tıttō dı biə-yana (53,400) mu.
- ⁴⁸Nefitali dwi dum sō-yuni deen yı:
Yahazeli sō-yuu, dı Guni sō-yuu, ⁴⁹dı Jezera sō-yuu, dı Silem sō-yuu mu. ⁵⁰Nefitali sō-yuni tum deen jıgi baara mōrru fiinna-tunu dı biə-yana (45,400) mu.
- ⁵¹Yisrayelı tiinē balu maama ba deen na jeeli tun yı baara mōrru biə-yardv dıdva dıdaantı biə-yarpe dı fiintō (601,730) mu.
- ⁵²Baŋa-We laan ma ta dı Moyisi Dı wi: ⁵³«Abam na tu sı á pōortı tıga kam á pa Yisrayelı tiinē bam, sı á taa ye ba yıra yam na daga te tun ni nı. ⁵⁴Yisrayelı tiinē bam sō-yuu maama wó jōŋi tıga kam pōpwara sı kv maŋı dı ba sō-yuu kum nōona na maı te tun mu. Á maŋı sı á jeeli ba yıra yalv á na pōpōntı á tıŋi tun ni mu. ⁵⁵Kv nan maŋı sı á ta jōrō mu á ma á pōortı tıga kam á pa-ba. Ba maama wó jōŋi ba tıga sı kv maŋı dı ba yıra yam ni na maı te tun mu. ⁵⁶Á wó ta jōrō mu sı sō-yuu maama jōŋi ba nyım, nı ba na maŋı ba yı kō-kamunu naa kō-balaŋa mu dı.»
- ⁵⁷Kv ta na yı Levi dwi tiinē bam, bantv sō-yuni tum deen yı:
Gersōntı sō-yuu kum, dı Keyatı sō-yuu, dı Merari sō-yuu mu. ⁵⁸Bantv biə dı ba sō-yuni maa yı: Libini sō-yuu kum, dı Ebrōn sō-yuu, dı Masili sō-yuu, dı Musi sō-yuu, dı Kura sō-yuu mu. Keyatı bu deen maa yı Amiram. ⁵⁹Wōntu deen dı Levi bukō, Yokebedı o ma kı o kaantı. Ba deen ya lvg-o Ezipi wōntı mu. Yokebedı dı Amiram

dɛɛn nan lɔgti bɛkɛri sile mu, Arɔn dɪ Moyisi. Bantu dɪ ba nakɔ Miriyam.

⁶⁰ Arɔn dɛɛn jɪgti biɛ bana mu: Nadabi, dɪ Abiyu, dɪ Eleyazaari, dɪ Itamarɪ. ⁶¹ Nadabi dɪ Abiyu dɛɛn tɪgti mu, ba na kwe min-yɔɔ ba zwe sɪ ba ma zuli Baɲa-We, yɪ Dl wu pɛ cwɔnɔ sɪ ba zwe mim dum kuntu doɲ tun ɲwaani.

⁶² Ba na jeeli Levi dwi dum tun, ba baara balu na yi cana tun maa yɪ murrɔ fiinle-tɪtɔ (23,000). Ba nan wu jeeli-ba ba wɛli Yisurayeli dwi tiinɔ badonnɔ bam wuni. Bɛɲwaani, ba dɛɛn ba maɲɪ sɪ ba tɔgti ba joɲi ba pupwara tɪga cɛɛm baɲa ni.

⁶³ Yisurayeli tiinɔ bam na zɔvri Moabi laɲa kam tɪ-kampari ni yɪ Moyisi dɪ Eleyazaari jeeli ba ni tun mu ba dɛɛn pupunɪ baara bam yɪra kuntu doɲ. Ba maa wu Zɔrden bugɛ kam ni ni yɪ Zeriko dɪ wu bubɛ didoɲ dum seeni. ⁶⁴ Ku na yɪ balu Moyisi dɪ Arɔn ya na jeeli Sinayi kagua kam ni tun, ba wuluwulu dɛɛn daa tɛrɛ sɪ ba daa jeel-o. ⁶⁵ Bɛɲwaani, Baɲa-We maɲɪ Dl ta bantu taani Dl wɪ: «Ba maɲɪ sɪ ba tɪ kagua kam wuni mu.» Balu yɪranti na daari ba wuni tun mu yɪ Yefune bu Kalebi, dɪ Nun bu Zozwe.

Zelofadi bukwa bam taani

27 Maala, dɪ Nowe, dɪ Hogila, dɪ Milka, didaani Tirisa dɛɛn yɪ Hefert bu Zelofadi bukwa mu. Hefert maa yɪ Galadi bu. Galadi dɪ maa yɪ Makira bu. Makira maa yɪ Manasi bu. Manasi maa yɪ Zɔzefu bu. ² Bukwa bantu dɛɛn ma zaɲɪ ba vu jero-vwe dum ni ni ba yi Moyisi, dɪ kaanum tu Eleyazaari, dɪ Yisurayeli yigɛ tiinɔ, dɪ ba kɔ-fɔrɔ kum maama te. Ba ma zɪgti ba yigɛ ni yɪ ba ta ba wɪ: ³ «Dɪbam ko dɛɛn tɪgti kagua kam ni, yɪ o ba jɪgti bɛkɛri. O nan ya tɔgti o tɛri Kura kwaga tɔgɪna bam wuni. Bantu dɛɛn kɪ ni daani sɪ ba lɔ Baɲa-We kwaga ni. Dɪ ko nan tɪgti o tɪtɪ lwarum baɲa ni mu. ⁴ Abam nan wɔ sɛ sɪ dɪbam ko yɪrɪ je o sɔ-yuu kum wuni, dɪ o na ba jɪgti bɛkɛrɛ tun ɲwaani na? Pa-na sɪ dɪbam balu na yɪ o bukwa tun joɲi tɪga kalu na wɔ taa yɪ dɪ nyum tun, ni dɪ ko currɔ tum na wɔ joɲi ba nyum te tun.»

⁵ Moyisi ma ja ba taani dum o vu Baɲa-We yigɛ. ⁶ Baɲa-We ma ta did-o Dl wɪ: ⁷ «Zelofadi bukwa bam wu ba cɪga wuni. Pɔɔri-na tɪga ba ko currɔ tɪga kam wuni á pa-ba. Bantu mu maɲɪ sɪ ba joɲi tɪga kalu na yɪ ba ko nyum tun. ⁸ Nan ta n bɪrɪ Yisurayeli tiinɔ bam ni: «Nɔɔnu na tɪga yɪ o ba jɪgti bɛkɛrɛ, sɪ o bukɔ lɛɛrɪ

o joɲi o tɪga o ta te. ⁹ O nan na tɪga yɪ o ba jɪgti bukɔ dɪ, sɪ o currɔ joɲi o tɪga kam. ¹⁰ O nan na maɲɪ o ba jɪgti currɔ dɪ, sɪ o ko currɔ tum joɲi o tɪga kam. ¹¹ O na yɔɔri o ba jɪgti currɔ naa o ko currɔ, sɪ wulu dɪ daa na yɪ o yɪra nɔɔnu yɪ kuntu tu bwɛlɛ did-o tun joɲi-ka o taa te. Amu ni mu kuntu a na kwe a pa Yisurayeli tiinɔ bam sɪ ku taa ve maɲa maama. Ku maa yɪ ni dilu amu Baɲa-We na pɛ nmu, Moyisi tun mu.»

Zozwe lɛri Moyisi yuu ni

¹² Baɲa-We ma ta dɪ Moyisi Dl wɪ: «Amu wɔ pa n vu Abarim pweeru tum wuni, yɪ n din piu kulɔ na wura tun yuu. Nmu na diinɔ, sɪ n nii n na tɪga kalu a na lagi a kwe a pa Yisurayeli tiinɔ bam tun. ¹³ Nmu nan na nii-ka n ti, n dɪ lagi n tɪ mu nɛɛni n zumbaaru Arɔn na tɪgti te tun. ¹⁴ Bɛɲwaani, á dɛɛn na wu Zin kagua kam wuni yɪ Yisurayeli tiinɔ kɔgɔ kum jɪgti-nɪ ba pɔvna tun, abam bale nuɲi a ni dum kwaga ni yɪ á wu pɛ Yisurayeli tiinɔ bam maani ba lwarɪ ni: amu mu yɪ We dilu na yɪ wu-poɲo tu tun.» (Kuntu dɛɛn kɪ Meriba-Kadesɪ na wu Zin kagua kam wuni tun mu, me na na nuɲi piu kum yɪra ni tun.)

¹⁵ Moyisi ma lɛri Baɲa-We o wɪ: ¹⁶ «Nabiinɔ maama ɲwɪa Tu Baɲa-We, nan beeri nɔɔnu n lɛri amu yuu ni, sɪ o taa nii nɔn-kɔgɔ kuntu baɲa ni. ¹⁷ Wuntu wɔ taa tɔgti nɔɔna bam yigɛ yɪ ba taa nuɲi ba kɪ najara, yɪ ba daari ba joori ba sam wuni. Ku na dai kuntu, nmu Baɲa-We nɔn-kɔgɔ kum wɔ taa nyɪ dɪ pɛ-kɔgɔ na wura yɪ sɪ ba jɪgti nayɪru te tun mu.»

¹⁸ Baɲa-We ma ta dɪ Moyisi Dl wɪ: «Nun bu Zozwe nan yɪ wulu amu Joro na wu o tee ni sɪ o wanti o tɔɲɪ n tɪtɔɲɪ dum tun mu. Kwe n jɪɲa n daɲɪ o yuu ni sɪ o lɛri n yuu ni o taa tɔɲa. ¹⁹ Pa o vu o zɪgti kaanum tu Eleyazaari, dɪ Yisurayeli kɔ-fɔrɔ kum maama yigɛ ni, sɪ n tiɲ-o o tɪtɔɲɪ dum ɲwaani yɪ nɔɔna bam maama zɪgti ba niɛ. ²⁰ Kwe ni dilu nmu na jɪgti ba baɲa ni tun n pa-o, sɪ Yisurayeli tiinɔ kɔgɔ kum taa sɛ-o. ²¹ O dɪ nan maɲɪ sɪ o taa ve Eleyazaari te mu, sɪ wuntu wanti o tɔgti Yurim mimɲa kandwe dum baɲa ni o lwarɪ amu Baɲa-We wubuɲa na yɪ te tun. Kuntu tun, Eleyazaari wɔ bɪrɪ-o amu ni dum sɪ o yɛni ja nɔɔna bam o nuɲi sɪ ba zaɲɪ najara, naa sɪ ba joori ba sam wuni.»

²² Moyisi dɛɛn sunɪ o kɪ Baɲa-We ni dum na bɪrɪ te tun mu. O ma ja Zozwe o vu Eleyazaari dɪ nɔn-kɔgɔ kum maama te sɪ o zɪgti ba yigɛ ni. ²³ O ma kwe o jɪan o daɲɪ Zozwe yuu ni, yɪ o tiɲ-o yigɛ tu tɪtɔɲɪ dum ɲwaani, ni Baɲa-We dɛɛn na pɛ ni sɪ o kɪ te tun.

Yisurayelti tiinə bam kaanum cullu tum

De de wɔni peera

Nujim 29:38-43; Cullu 6:8-13

28 Baŋa-We deen ma ta di Moyisi Dl wɔ: ²«Kwe amv ni dum n pa Yisurayelti tiinə bam ni: Ku na yəni ku yi ka maŋa si á zuli-ni, si á ja wɔdiu peera yalv lwəm dum na ywəmmə amv tee ni tun á ja á ba á pa-ni.

³Ta ta di ba ni: De maama, á na lagi á kwe á wɔdiu peera á pa Baŋa-We, si á ja pi-bali sile na yi bini bini yi si ba jigt geerti si yira ni tun á ba á ma á ki de de zweem kaanum. ⁴Á nan wó kwe peeni sum didva mu á kaani zizija ni, si didaan-ni maŋa ni, si á daa kaani kadoŋ kam. ⁵Á ta wó lagi mun-bwe bwen sile mu na viiri didaani Olivi nugə kalv na yi lanyirani tun bwaŋa didva si ku taa yi wɔdiu peerti yi á wəli-di kaanum dum wɔni. ⁶Peerti dintv doŋ mu yi de de wɔni zweem kaanum dum yi di lwəm dum ywəmmə di pa Baŋa-We. Sinayi piu kum ni mu Baŋa-We deen pe ni si ba puli ba ki zweem kaanum dum kontv. ⁷Á maŋi si á ki wo-nyɔɔrv peerti mu á wəli piə maama kaanum wɔni. Kwe-na sana bwaŋa didva á ja á vu á lo-ka jero-vwe dum wɔni á pa Baŋa-We. ⁸Didaan-ni maŋa ni, si á kaani pi-bala kadoŋ kam. Á ta wó ki ka wɔdiu peerti dum di ka wo-nyɔɔrv peerti dum á wəli da si ku maŋi di á na ki te zizija ni tun mu. Á na yəni á ki zweem kaanum kontv doŋ, di lwəm dum ywəmmə di pa Baŋa-We mu.

We siun de peera

⁹Ku na yəni ku yi We siun de, á peera yam wó taa yi pi-bali sile na yi bini bini yi si ba jigt geerti si yira ni tun, didaani wo-nyɔɔrv peerti, di wɔdiu peerti dilv na yi mun-bwe bwen sile na viiri di nugə tun. ¹⁰Siun de maama ni mu á maŋi si á ki zweem kaanum kontv doŋ á wəli á de de zweem kaanum dum di di wo-nyɔɔrv peerti dum wɔni.

Cana maama peera yam

¹¹Cana maama pulim de ni si á yəni á ja na-bali sile, di pi-bia, di pi-bali sirpe na yi bini bini tun á ja á ba á ma á ki zweem kaanum á pa Baŋa-We. Vara bam maama nan ba maŋi si ba taa jigt geerti ba yira ni. ¹²Na-bala maama kaanum ŋwaani si á kwe wɔdiu peerti na yi mun-bwe bwen sirv na viiri didaani nugə tun á wəli da. Ta kwe-na mun-bwe bwen suna na viiri di nugə tun á ma á ki wɔdiu peerti á wəli pi-bia kam kaanum wɔni. ¹³Ku nan na yi pi-bala maama kaanum mu, si á kwe wɔdiu peerti na yi mun-bwe bwen sile na

viiri di nugə tun á wəli da. Peera yantv maa yi zweem kaanum á na ki á pa Baŋa-We yi di lwəm dum ywəmmə di pa-Dl tun. ¹⁴Á ta wó kwe sana bwen sile mu á ma á ki wo-nyɔɔrv peerti á wəli na-bala maama kaanum wɔni. Ku ta na yi pi-bia kam kaanum, wo-nyɔɔrv peerti dum wó taa yi sana bwaŋa didva di cicoro. Wo-nyɔɔrv peerti dilv á na wó wəli pi-bala maama kaanum wɔni tun wó taa yi sana bwaŋa didva. ¹⁵Cana maama pulim de ni á ta maŋi si á beeri bu-bala mu á ma á ki lwarum saarum kaanum á pa Baŋa-We á wəli de de zweem kaanum dum didaani di wo-nyɔɔrv peerti dum wɔni.

Paki candiə kam peera

Cullu 23:4-8

¹⁶Bini maama wɔni pulim cana kam da fugə-yana de dum ni mu á wó ki kaanum á pa Baŋa-We Paki candiə kam ŋwaani. ¹⁷De dum na saŋi tun wɔni á wó puli si á di candiə da yarpe. Ya da yam wɔni á wó taá di dipwa yalv dabilv na təri ya wɔni tun mu. ¹⁸Candiə kam dim pulim de dum ni, si á yagi á de de tutvja yalv á na yəni á tvja tun, si á daari á jeeri daani á zuli We. ¹⁹Á maŋi si á ki zweem kaanum mu si di taa yi wɔdiu peerti di pa Baŋa-We. Á wó ja na-bali sile, di pi-bia didva, di pi-bali sirpe na yi bini bini tun á ma á ki zweem kaanum dum. Vara bam maama nan ba maŋi si ba taa jigt geerti ba yira ni. ²⁰Na-bala kalv maama á na wó ma á ki kaanum tun, si á kwe wɔdiu peerti na yi mun-bwe bwen sirv yi á viiri didaani nugə tun á wəli da. Ku na yi pi-bia kam kaanum, wɔdiu peerti dum wó taa yi mun-bwe bwen suna mu. ²¹Wɔdiu peerti dum wó taa yi mun-bwe bwen sile pi-bala maama kaanum ŋwaani. ²²Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum si á li nɔɔna bam lwarum We yigə ni. ²³Á maŋi si á kwe peera yam kontv maama mu á ki kaanum á wəli zizija maama zweem kaanum dum wɔni. ²⁴Candiə kam dim da yarpe yam maama wɔni mu á maŋi si á ki wɔdiu peera yam kontv doŋ á zwe á pa Baŋa-We si ya lwəm dum taa ywəmmə di pa-Dl. Á wó wəli-ya de de zweem kaanum dum didaani di wo-nyɔɔrv peerti dum wɔni mu. ²⁵Candiə kam tiim de dum ni, si á daa yagi á de de tutvja yalv á na yəni á tvja tun, si á daari á jeeri daani á zuli We.

Faa wo-vallv candiə kam peera

Nujim 23:16; Cullu 23:15-21; Gulə Tɔnɔ 16:9-12

²⁶Faa wo-vallv candiə kam na yəni di yi, yi á na lagi á ja á dayigə wɔdiiru peera á ba á pa Baŋa-We, dintv de dum ni á maŋi si á yagi á de de tutvja yalv á na yəni á tvja tun mu, si á jeeri daani á zuli We. ²⁷Á nan wó kwe na-bali sile mu, di pi-bia didva, di pi-bali sirpe na yi bini bini tun á ma á ki zweem kaanum si di lwəm

dum taa ywəmmə di pat Baŋa-We. Vara bam maama nan ba maŋi si ba taa jigi geeri ba yira ni. ²⁸Na-bala maama kaanum ŋwaani si á kwe wɔdiu peeri na yi mun-bwe bwen sɔrɔv na viiri didaani nugə tun á wəli da. Ku na yi pi-bia kam kaanum, wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sina mu. ²⁹Wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sile pi-bala maama kaanum ŋwaani. ³⁰Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á li á lwarum We yigə ni. ³¹Peera yam kuntu maama didaani ya wo-nyɔɔrv peera yam á maŋi si á ma á ki kaanum á wəli de de zweem kaanum dum didaani di wɔdiu peeri dum wɔnt mu. Taá ye-na si vara bam yi taa jigi geeri ba yira ni.

Nabwaanv wum candiə kam peera

Cullu 23:23-25

29 Bini maama wɔnti cant sirpe cana kam pulim de dum ni, si á yagi á de de titɔŋa yalv á na yəni á tɔŋa tun si á daari á jeeri daani á zuli We. De dum kuntu ni á wó wu nabwaanv mu. ²Á maŋi si á kwe na-bala didva mu, di pi-bia didva, di pi-bali sirpe na yi bini bini tun á ma á ki zweem kaanum si di lwəm dum taa ywəmmə di pat Baŋa-We. Vara bam maama nan ba maŋi si ba taa jigi geeri ba yira ni. ³Na-bala kam kaanum ŋwaani si á kwe wɔdiu peeri na yi mun-bwe bwen sɔrɔv yi di viiri didaani nugə tun á wəli da. Ku na yi pi-bia kam kaanum, wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sina mu. ⁴Wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sile pi-bali sirpe sum didva didva kaanum ŋwaani. ⁵Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum si á li nɔɔna bam lwarum We yigə ni. ⁶Nan kwe-na peera yam kuntu maama á ki kaanum á wəli can-dɔŋa zweem kaanum, di de maama zweem kaanum, didaani ya wɔdiu peera yam di ya wo-nyɔɔrv peera yam wɔnti, ni We na pe abam ni si á taá ki te tun. Ya yi wɔdiu peera mu á na ki á pa Baŋa-We. Ya lwəm dum maa ywəmmə di pa-DL.

Lwarum saarum de dum peera

Cullu 23:26-32

⁷Cant sirpe cana kam da fugə de dum ni, si á jeeri daani á zuli We. De dum kuntu wɔnti á wó ki ni-vɔrti mu si á yagi titɔŋa dwi maama. ⁸Nan kwe-na na-bala didva, di pi-bia didva, di pi-bali sirpe na yi bini bini tun á ma á ki zweem kaanum si di lwəm dum taa ywəmmə di pat Baŋa-We. Vara bam maama ba maŋi si ba taa jigi geeri ba yira ni. ⁹Na-bala kam kaanum ŋwaani si á kwe wɔdiu peeri na yi mun-bwe bwen sɔrɔv na viiri didaani nugə tun á wəli da. Ku na yi pi-bia kam kaanum, wɔdiu peeri dum wó taa yi

mun-bwe bwen sina mu. ¹⁰Wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sile pi-bali sirpe sum didva didva kaanum ŋwaani. ¹¹Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu maama á wəli di lwarum saarum kaanum dilv na li nɔɔna bam lwarum We yigə ni tun, didaani de de zweem kaanum dum, di di wɔdiu peeri dum, di wo-nyɔɔrv peera yam maama.

Vwə cwiim candiə kam peera

Cullu 23:33-43; Gulə Tɔnɔ 16:13-15

¹²Cant sirpe cana kam da fugə-yanu de dum ni si á yagi titɔŋa yalv á na yəni á tɔŋa de de tun si á daari á jeeri daani á zuli We. Á wó ki da yarpe mu á di candiə á ma á zuli Baŋa-We. ¹³Pulim de dum ni, kwe-na na-bali fugə-sitɔ, di pi-be sile, didaani pi-bali fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki zweem kaanum á pa Baŋa-We si di lwəm dum taa ywəmmə di pa-DL. ¹⁴Na-bali fugə-sitɔ sum didva didva kaanum ŋwaani si á kwe wɔdiu peeri na yi mun-bwe bwen sɔrɔv na viiri didaani nugə tun á wəli da. Ku na yi pi-be sile sum didva didva kaanum, wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sina mu. ¹⁵Wɔdiu peeri dum wó taa yi mun-bwe bwen sile pi-bali fugə-sina sum didva didva kaanum ŋwaani. ¹⁶Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wɔdiu peeri dum, di wo-nyɔɔrv peeri dum wɔnti.

¹⁷Da yale de dum wɔnti, si á kwe na-bali fugə-sile, di pi-be sile, didaani pi-bali fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki kaanum. Vara bam maama nan dai si ba taa jigi geeri ba yira ni. ¹⁸Á wó ki wɔdiu peera didaani wo-nyɔɔrv peera á wəli da, si ya maŋi di vara bam ni na mai te tun. ¹⁹Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wɔdiu peeri dum, di wo-nyɔɔrv peera yam wɔnti.

²⁰Da yatɔ de dum ni, si á kwe na-bali fugə-didva, di pi-be sile, didaani pi-bali fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki kaanum. Vara bam maama nan dai si ba taa jigi geeri ba yira ni. ²¹Á wó ki wɔdiu peera didaani wo-nyɔɔrv peera á wəli da, si ya maŋi di vara bam ni na mai te tun. ²²Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wɔdiu peeri dum, di wo-nyɔɔrv peeri dum wɔnti.

²³Da yana de dum ni, si á kwe na-bali fugə, di pi-be sile, didaani pi-bali fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki kaanum. Vara bam maama nan dai si ba taa jigi geeri ba yira ni. ²⁴Á wó ki wɔdiu peera didaani wo-nyɔɔrv peera á wəli da, si ya maŋi di vara bam ni na mai te tun. ²⁵Á ta wó kwe bu-bala didva mu á

wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wudiu peeri dum, di wo-nyöörv peeri dum wunt.

²⁶ Da yanu de dum ni, si á kwe na-balt nvgv, di pi-be sile, didaani pi-balt fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki kaanum. Vara bam maama nan dai si ba taa jigti geerti ba yura ni. ²⁷ Á wó ki wudiu peera didaani wo-nyöörv peera á wəli da, si ya mañi di vara bam ni na mai te tun. ²⁸ Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wudiu peeri dum, di wo-nyöörv peeri dum wunt.

²⁹ Da yardv de dum ni, si á kwe na-balt nana, di pi-be sile, didaani pi-balt fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki kaanum. Vara bam maama nan dai si ba taa jigti geerti ba yura ni. ³⁰ Á wó ki wudiu peera didaani wo-nyöörv peera á wəli da, si ya mañi di vara bam ni na mai te tun. ³¹ Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wudiu peeri dum, di wo-nyöörv peeri dum wunt.

³² Da yarpe de dum ni, si á kwe na-balt sirpe, di pi-be sile, didaani pi-balt fugə-sina na yi bini bini tun á ma á ki kaanum. Vara bam maama nan dai si ba taa jigti geerti ba yura ni. ³³ Á wó ki wudiu peera didaani wo-nyöörv peera á wəli da, si ya mañi di vara bam ni na mai te tun. ³⁴ Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wudiu peeri dum, di wo-nyöörv peeri dum wunt. ³⁵ Da nana de dum na yiə, á ta wó yagi titvja yalv á na yəni á tvja de de tun si á jeeri daani á zuli We. De dum kuntu yi di yura We nwaani mu. ³⁶ Nan kwe-na na-bala didva, di pi-bia didva, di pi-balt sirpe na yi bini bini tun á ma á ki zweem kaanum si di lwəm dum taa ywəmmə di pai Baña-We. Vara bam maama ba mañi si ba taa jigti geerti ba yura ni. ³⁷ Á wó ki wudiu peera didaani wo-nyöörv peera á wəli da, si ya mañi di vara bam ni na mai te tun. ³⁸ Á ta wó kwe bu-bala didva mu á wəli da si á ma á ki lwarum saarum kaanum. Nan ki-na peera yam kuntu á wəli de de zweem kaanum dum, di di wudiu peeri dum, di wo-nyöörv peeri dum wunt.

³⁹ Á mañi si á ki peera yam kuntu mu á pa Baña-We á candi dim maña ni. Ku na yi zweem kaanum peera yam, di wudiu peera yam, di wo-nyöörv peera yam, di yazurə peera yam, á wó ki-ya á wəli di á wu-yoñə

peera yam, di peera yalv á na ki ni-gonim nwaani tun mu.»

⁴⁰ Moyisi deen ma yöörv o ta di Yisrayel tiinə bam kulv maama Baña-We na pe-o ni si o ta tun.

Ni-gonim taani

30 Moyisi deen ma ta di Yisrayel nakwa bam o wu: ² «Baña-We ni dum mu tuntu:

Baarv na goni ni o pa Baña-We, naa o na dugi durə si o kwe woño o pa-Dl, si kuntu tu yi joori o ni dum kwaga ni. O mañi si o ki kulv maama o na tagi tun mu.

³ Ku nan na yi bukə na züvri o ko səñə ni tun na goni ni naa o du durə si o ki woño o pa Baña-We, ⁴ yi o ko na lwarv ku ni ni, pa o cum, ku mañi si bukə wum sunt o ki o ni dum na bri te maama tun mu. ⁵ Si o ko nan na ni o bukə wum ni-gonim dum nwa, pa o yiri-di o yagi, bukə wum daa dai si o ki o təgti kulv o na goni ni naa o du durə si o ki tun. Baña-We wó kwe o kikiə Dl ce-o, o ko na wu se tun nwaani.

⁶ Bukə ni nan na vri pa o du durə naa o goni ni si o ki woño, si ku loori o ban-züvri, ⁷ o mañi si o ki nüneeni o ni dum na bri te maama tun mu, ku na dai ni o barv wum mu ni di nwa yi o yiri-di o yagi. ⁸ O barv wum nan na ni yi o yiri-di, kaani wum daa dai si o ki o təgti kulv o na dugi durə naa o goni ni si o ki tun. Baña-We wó kwe o kikiə Dl ce-o.

⁹ Kadənə di balv ban-züvri na cəgti tun na dugi durə naa ba goni ni ba pa We, ba mañi si ba ki ba niə yam na bri te maama tun mu.

¹⁰ Kaani nan na züvri o barv səñə ni yi o goni ni naa o du durə, ¹¹ o barv wum na ni ku nwa pa o wu tagi did-o ni o yiri o ni dum o yagi, kaani wum mañi si o ki o təgti o ni dum na bri te maama tun mu. ¹² O barv wum nan na ni yi o yiri-di, kaani wum daa dai si o ki o təgti kulv o na goni ni naa o du durə si o ki tun. Baña-We wó kwe o kikiə Dl ce-o, o barv wum na wu se tun nwaani.

¹³ Nöönv kaani na dugi durə naa o goni ni si o wó ja o titi di woño doñ, o barv wum jigti cwəñə si o se o ni dum kuntu, naa si o yiri-di o yagi. ¹⁴ O barv wum nan na ni o ni dum nwa pa da yale ke yi o ta mañi da cumm, ku bri ni o se si o kaani wum ki o təgti o ni dum na bri te maama tun mu. Kaani wum maa mañi si o ki si ku təgti di o ni dum mu, o barv wum na lwarv di ni ni yi o cum tun nwaani. ¹⁵ Da yale nan na ke yi o barv

wum laan yiri ku tu ni dum o yagi, kaant wum tusim dum wó taa wu o baru wum yuu ni mu.»

¹⁶Niə yantu mu Baŋa-We deen pe Moyisi baara di ba kaana seeni, didaanti bukwa balu ta na zuuri ba kwə tee ni tun seeni.

Yisrayeli di Madian najara yam

31 Baŋa-We deen ma ta di Moyisi Di wi: ²«Zaŋi n pa Yisrayeli tiinə bam joori ba cəgi Madian tiinə bam di ba na ki-ba te tun. Dintu kəm dum kwaga ni, n maŋi si n ti mu.»

³Moyisi ma ta di nɔɔna bam o wi: «Ti-na á yigə si á jar-kərə badonnə nuŋi ba vu ba zaŋi najara di Madian tiinə bam. Baŋa-We lagi Di tɔgi abam baŋa mu Di waari-ba. ⁴Li-na nɔɔna muru muru Yisrayeli dwi maama wuni si ba vu ba ki najara yam.» ⁵Ba ma suni ba li nɔɔna murru fugə-tile (12,000) si ba nuŋi ba vu ba zaŋi najara yam, dwi maama di di nɔɔna muru. ⁶Moyisi ma pa ba nuŋi yi We kaanum tu Eleyazaari bu Fineasi di wu ba tee ni. Fineasi ma kwe We jero-vwe zula yadaara o wəli da, didaanti nabwaanu si ba wu-ti jara-kəm ŋwaan.

⁷Yisrayeli tiinə jar-kərə bam ma nuŋi ba jeeri Madian tiinə di najara, nɔɔni Baŋa-We na pe Moyisi ni si ba ki te tun. Ba ma want-ba yi ba gu ba baara bam maama. ⁸Ba deen gu Madian pwa banu bam di mu: Evi, di Rekem, di Zurə, di Huuri, didaanti Reba. Ba ta ma gu Beyɔri bu Balam ba wəli da. ⁹Ba laan ma læri ba pe Madian tiinə kaana di ba biə, ba daari ba vri ba vara, di ba jujiguru maama ba ja ba viiri. ¹⁰Ba ma zwe tuni dlu Madian tiinə bam na zuuri di wuni tun, di ba vwə yam. ¹¹Ba laan ma pe kulv maama ba na vri ba duna tee ni tun, ku wəli di nɔn-biə di vara maama ba ja ba viiri. ¹²Ba ma ja nɔɔna bam, di vara bam, di jujiguru tum maama si ba vu ba bri Moyisi, di Eleyazaari, didaanti Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum maama. Kuntu tun, di ba ya cwi ba vwə yam Moabi laŋa kam ti-kampari ni mu, je silv na wu Zurden bugə kam ni ni yi Zeriko di wu bube didoŋ dum seeni tun.

¹³Moyisi di We kaanum tu Eleyazaari, didaanti Yisrayeli kɔ-fɔrɔ kum maama ma nuŋi ba na zuuri me tun ba vu ba jeeri ba jar-kərə bam. ¹⁴Moyisi banti deen ma zaŋi di jar-kərə didera balu na joori najara yam wuni tun. Bantu yi balu na nii nɔɔna muru baŋa ni di balu na nii nɔɔna bi baŋa ni tun mu. ¹⁵O ma bwe-ba o wi:

«Bee mu yi abam yagi Madian tiinə kaana bam maama pa ba ta ŋwi? ¹⁶Nii-na! Kaana bantu deen mu se Balam ni pa ba sugi di baara bam si ba ywəri Baŋa-We kwaga ni ba daari ba zuli Baal-Pewɔri tun. Ba na ki te kuntu tun pe yawi-cəɔ ja Baŋa-We nɔn-kəgɔ kum mu

ku cəgi-ba. ¹⁷Kuntu ŋwaan, zaŋi-na á gu ba biə balu maama na yi bəkəri tun, di ba kaana balu na pəni di baara tun maama. ¹⁸Ku nan na yi ba bukwa balu ta na yəri baara tun, yagi-ba-na si á di-ba á ma á ki á kaana.

¹⁹Abam wulv maama na gu nɔɔnu naa o na dwe tuv jara-kəm baŋa ni, si ku tu taa zuuri dáa dáa di kəgɔ kum maama si ku yi da yarpe. Da yam kuntu da yatɔ de dum ni, didaanti ya da yarpe de dum ni, ku tu wó kwe o titi, di balu o na jaani jara-kəm baŋa ni tun si ba maama maŋi di cullu tum. ²⁰Á ta maŋi si á zari á gwaaru, didaanti kulv maama á na jigi yi ba kwe varum tɔnɔ, naa buŋv kuru, naa de ba ma ki-ti tun mu pa ti laan kwe.»

²¹We kaanum tu Eleyazaari di ma ta di jar-kərə bam o wi: «Baŋa-We na kwe niə yalu Di pa Moyisi si o pa abam tun mu tuntu:

^{22–23}Ku na yi wənu tulv maama na ba zwe mim wuni tun, ni səbu-siŋa, di səbu-poŋo, di canna, di luuru dwi didonnə na yi te tun, á maŋi si á kwe-ti á di mim wuni pa ti kwe cullu tum seeni mu. Á na li-ti mim dum wuni, si á ma cullu kwəem na bam á miisi ti yira ni si ti laan kwe ti ti. Ku nan na yi wənu tulv mim na wó zwe tun, si á miisi-ti di cullu kwəem na bam si ti kwe. ²⁴Da yarpe de dum ni, á wó zari á gwaaru, si á maŋi di cullu tum. Abam laan jigi cwəŋə si á joori á ba á taá zuuri kəgɔ kum wuni.»

Ba ce jujiguru ba pa daani

²⁵Baŋa-We ma ta di Moyisi Di wi: ²⁶«Nmu di kaanum tu Eleyazaari, di Yisrayeli sɔ-yuni yigə tiinə bam mu maŋi si á jeeli kulv maama jar-kərə bam na di Madian tiinə bam yi ba ja ba ba yo seeni tun, ku na yi ba nabiinə di vara di. ²⁷Laan pɔɔri-ti kuni bile, si a kwe pupwara didva á pa jar-kərə bam, yi á daari á kwe pupwara kadoŋ kam á pa Yisrayeli tiinə kəgɔ kulv na daari tun. ^{28–29}Ku na yi jar-kərə pupwara kam, zu ka wuni n li nɔɔnu didva naa varum didva ba biə-yanu maama wuni, si n kwe n pa Eleyazaari. Nɔɔna bam kuntu, di vara bam kuntu yi Baŋa-We nyum mu. ³⁰Ku nan na yi Yisrayeli tiinə badaara bam pupwara, n maŋi si n li nɔɔnu didva naa varum didva mu ba fiinnu maama wuni, si n kwe n pa Levi tiinə bam, ba na tuŋi jero-vwe dum tituŋa tun ŋwaan.»

³¹Moyisi di Eleyazaari ma ki te Baŋa-We na bri Moyisi tun.

³²Jar-kərə bam deen na vri wənu tulv ba ja ba joori yi ti daari tun mu tuntu:

Peeni di bum dum maama ni deen yi murru biə-yardu di fusurpe-tenu (675,000), ³³di naani murru fusurpe-tile (72,000), ³⁴di bune murru

31:22-23 luuru dwi didonnə = le fer, étain, le plomb

fusrɔv-dɔvɔ (61,000), ³⁵ dɔdaani bukwa balu na yəri baara tun murrɔ fiintɔ-tɔle (32,000).

³⁶ Jar-kərə balu na ve jara-kəm wɔni yɪ ba joori tun pupwara kam deen yɪ tuntu mu:

Peeni murrɔ biə-yatɔ dɪ fiintɔ-tɔrpe dɔdaani biə-yanu (337,500). ³⁷ Ba ma li peeni biə-yarɔv dɪ fusrɔpe-sunu (675) sɪ wɔni ba pa Baŋa-We.

³⁸ Naani murrɔ fiintɔ-tɔrɔv (36,000). Ba ma li naani fusrɔpe-dɔle (72) dɪ wɔni ba pa Baŋa-We.

³⁹ Bɪne murrɔ fiintɔ dɪ biə-yanu (30,500). Ba ma li bɪne fusrɔv-dɔvɔ (61) sɪ wɔni ba pa Baŋa-We. ⁴⁰ Nɔɔna murrɔ fugə-yarɔv (16,000).

Ba ma li nɔɔna fiintɔ-bale (32) ba wɔni ba pa Baŋa-We.

⁴¹ Moyisi ma kwe Baŋa-We nyum o pa Eleyazaari, nɪɛɛni Baŋa-We na pe-o ni sɪ o kɪ te tun.

^{42–43} Yisrayeli tiinə badaara bam pupwara kalu Moyisi deen na pɔɔri jar-kərə bam jɪjɪgɪv tum wɔni o pa Yisrayeli nɔn-kɔgɔ kum tun maa yɪ:

Peeni murrɔ biə-yatɔ dɪ fiintɔ-tɔrpe dɔdaani biə-yanu (337,500), ⁴⁴ dɪ naani murrɔ fiintɔ-tɔrɔv (36,000), ⁴⁵ dɪ bɪne murrɔ fiintɔ dɪ biə-yanu (30,500), ⁴⁶ dɪ nɔɔna murrɔ fugə-tɔrɔv (16,000).

⁴⁷ Moyisi ma zu Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum pupwara kam wɔ o li nɔɔnɔv dɔvɔ naa varum dɔvɔ ba fiinnu maama wɔni, nɪ Baŋa-We na pe-o ni sɪ o kɪ te tun. O maa kwe nɔɔna bam dɪ vara bam kuntu o pa Levi dwi tiinə balu na tɔŋi jero-vwe dum tɪtɔŋa tun.

⁴⁸ Jar-kərə bam dɔdeera balu na nii nɔɔna mɔrv baŋa nɪ dɪ balu na nii nɔɔna bi baŋa nɪ tun deen ma vu Moyisi te, ⁴⁹ yɪ ba ta dɪd-o ba wɪ: «Dɪ ko, dɪbam na jeeli dɪ nɔɔna bam ni, kɔgɔ dɪ kɔgɔ tun, dɪ maani nɪ nɔɔn-nɔɔnɔv wɔ je. ⁵⁰ Kuntu ŋwaani dɪ laan kwe səbu-sɪŋa jɪjɪgɪv tɔl dɪ na jaani dɪ kɔɔni Madian tiinə bam yira nɪ tun mu dɪ ba sɪ dɪ pa Baŋa-We. Səbu-sɪŋa wəɛnu tum maa yɪ ben, dɪ jafɔla, dɪ zwa-kwana, dɪ wəɛnu tɔdonnə. Dɪ kɪ kuntu sɪ dɪ ma dɪ kɪ Baŋa-We le yɪ dɪ daari dɪ li dɪ tusim Dɪ yigə nɪ mu.»

⁵¹ Moyisi dɪ We kaanum tu Eleyazaari ma jɔŋi səbu-sɪŋa jɪjɪgɪv tum jar-kərə dɔdeera bam tee nɪ. ⁵² Ba deen na jeeli tɪ duuni tun, tɪ deen yɪ kilo bi dɪ funɔgɔ (190) mu. Ba ma kwe tɪ maama ba pa Baŋa-We.

⁵³ Ku daari jar-kərə bam maama dɪ deen jɔŋi ba nyum wəɛnu tɔl ba na vrɪ Madian tiinə bam tee nɪ tun wɔni mu. ⁵⁴ Moyisi dɪ Eleyazaari deen ma jɔŋi səbu-sɪŋa wəɛnu tum dɔdeera bam tee nɪ ba ja ba vu ba tiŋi jero-vwe dum wɔni, sɪ kv taa yɪ gulə kv paɪ Yisrayeli tiinə bam Baŋa-We ŋwaani.

Dwiə yalu na jəni Zɔrden bugə kam wa-puli seeni tun

Gulə Tɔnɔ 3:12-22

32 Ku na yɪ Ruban dɪ Gadɪ dwiə yam, ba vara kɔgɔ deen daga zanzan. Ba ma na nɪ Yazeri tɪga kam dɪ Galadɪ tɪga kam lana sɪ vara bam taa dɪ ba sui. ² Ba ma vu Moyisi, dɪ We kaanum tu Eleyazaari, dɔdaani Yisrayeli kɔgɔ kum yigə tiinə badonnə bam te, yɪ ba wɪ: ^{3–4} «Baŋa-We sunɪ Dɪ wəli dɪbam pa dɪ dɪ Atarɔtɪ, dɪ Dibɔn, dɪ Yazeri, dɪ Nimira, dɪ Hesebon, dɪ Eleale, dɪ Sebam, dɪ Nebo, dɪ Biyɔn. Dɪ nan maani nɪ tɪga kalu na gilimi tunɪ duntu tun tiini ka lana dɪ vara kɔnɔ. Cɪga tun, dɪ vara kɔgɔ kum daga zanzan. ⁵ Dɪ ko, nmɔ yɪ na su dɪ kikiə yam, se sɪ dɪ yɪ be Zɔrden bugə kam. Kwe yo seeni tɪga kam n pa dɪbam sɪ dɪ taa te.»

⁶ Moyisi ma ləri Ruban dwi tiinə dɪ Gadɪ dwi tiinə bam o wɪ:

«Abam nan buŋi sɪ á maŋi yo seeni, sɪ á curru Yisrayeli tiinə bam taa ve ba kɪ najara mu na? ⁷ Abam na kɪ kuntu, á curru tum vwana wó partɪ mu pa ba ga cwəŋə sɪ ba be Zɔrden bugə kam ba vu ba zu tɪga kalu Baŋa-We na kwe Dɪ pa-ba tun wɔni. ⁸ Amv deen na zɪgɪ Kadese-Barania nɪ, yɪ a tɔŋi á kwə bam sɪ ba vu ba nii tɪga kam tun, ba deen kɪ abam kikiə yam doŋ mu. ⁹ Ba deen ve ba yɪ Eskɔltɪ bugə kam ba nii ba na tɪga kam na yɪ te tun. Ba laan ma joori dɪ te, yɪ ba pa Yisrayeli tiinə bam vwana partɪ yɪ ba wɪ: dɪ yɪ zu tɪga kalu Baŋa-We na kwe Dɪ pa dɪbam tun wɔni. ¹⁰ Duntu de dum nɪ mu Baŋa-We banɪ zaŋi, yɪ Dɪ du durə Dɪ wɪ:

¹¹ «Nɔɔna balu maama na maŋi ba yɪ bɪna fiinle ba daŋi yɪ ba nuŋi Ezipi tu wɔni tun bá na cwəŋə sɪ ba zu tɪga kalu wɔni amv na goni ni dɪ ba nabaara Abraham, dɪ Yizaki, dɪ Zakɔbɪ sɪ a pa-ba tun wɔni. Beŋwaani, ba wɔ yɔɔri ba kɪ ba wɔ-dɔvɔ dɪ amv. ¹² Yefune bu Kalebɪ, dɪ Nun bu Zozwe yiranɪ mu wó zu da, bantɔ na kɪ ba wɔ-dɔvɔ dɪ amv Baŋa-We tun ŋwaani.»

¹³ Baŋa-We bantɔ deen na zaŋi dɪ Yisrayeli tiinə bam kuntu tun, mu Dɪ pe ba kaagi kagva kam wɔni ba beeri taan, bɪna fiinna. Dɪ kɪ-ba kuntu sɪ kv vu kv yɪ balu na kɪ lwarum ba pa-Dɪ tun maama laan mu tɪgɪ ba ti.

¹⁴ Nii-na! Abam nan daa zɪgɪ sɪ á tɔgɪ á kwə tɪtɔŋ-naga kam mu, sɪ Baŋa-We banɪ daa tiini dɪ zaŋi Yisrayeli tiinə bam baŋa nɪ dɪ wəli da. Á yɪ nɔn-balwaaru mu! ¹⁵ Abam zum na ywəri Baŋa-We kwaga nɪ, á wó pa Dɪ dɪ vin nɔɔna bam maama mu Dɪ yagi kagva kantɔ wɔni. Abam wó pa ba na ba cɔgum.»

¹⁶ Ruban dwi tiinə, dɪ Gadɪ dwi tiinə bam ma ləri Moyisi ba wɪ:

«Dí ya bɔŋi sɪ dí lɔ je silv dí na wó pɪ dí peeni sum, dɪ dí bɔni dum sɪ wɔni tun, sɪ dí daari dí lɔ tuni dilv dí kaana dɪ dí biə na wó taa zɔvri da tun mu. ¹⁷ Kuntu na kia, dí wó kwe dí jara zula dí tv dí donnə Yisrayeli tiinə bam yigə nɪ sɪ dí vu dí pa ba zv ba tɪga kam wɔni. Dí biə bam nan wó taa zɔvri tuni dilv na fɔgi dɪ pɪ tun wɔni mu, sɪ tɪga kam tumbiə yɪ want ba kɪ-ba kulukulu. ¹⁸ Dí nan bá joori yo seeni, kv na dai nɪ Yisrayeli dwi tiinə maama nɛ ba jəŋə je sɪ ba jəni. ¹⁹ Dɪbam tutɪ bá tɔgi dí jɔŋi tɪga kalv na tigi Zurdən bugə kam bubə didoŋ dum seeni tun, dí na nɛ dí tɪga kam yo seeni tun ŋwaani.»

²⁰ Moyisi ma ləri-ba o wɪ:

«Abam na sunɪ yɪə mu sɪ á kɪ kuntu, ti-na yigə sɪ á nuŋi á vu á kɪ najara yam Baŋa-We ŋwaani. ²¹ Nan pa-na sɪ á baara bam maama kwe ba jara zula yam ba tɔgi ba be Zurdən bugə kam ba vu ba jeeri dí dɔna bam dɪ najara, sɪ kv vu kv yɪ sɪ Baŋa-We zəli-ba dí yigə nɪ ²² pa dí want ba maama dí di dí daari dí jɔŋi ba tɪga kam. Kuntu maama na kia, sɪ abam dɪ joori yo seeni á jəni tɪga kalv wɔni Baŋa-We na kwe Dɪ pa abam sɪ á taá te tun. Baŋa-We dɪ Yisrayeli tiinə bam daa bá taa jɪgi abam juni.»

²³ Abam nan na wɔ kɪ sɪ kv tɔgi dɪ á ni dum, kv yɪ á cɔgi Baŋa-We cwəŋə nɪ mu kuntu. Taá ye-na nɪ: á lwarum dum kuntu wó ba dɪ lwarɪ jaja mu. ²⁴ Tɔ. Lɔ-na tuni sɪ á kaana dɪ á biə taa zɔvri dɪ wɔni. Ta fɔgi-na je sɪ á pɪ á peeni sum, dɪ á bɔni dum sɪ wɔni. Nan ta kɪ-na á na goni ni sɪ á kɪ te tun.»

²⁵ Gadɪ dwi tiinə dɪ Ruban dwi tiinə bam ma ləri Moyisi ba wɪ:

«Dí ko. Dí wó kɪ te nmv na pɛ dɪbam ni sɪ dí kɪ tun. ²⁶ Dí kaana, dɪ dí biə, dɪ dí vara mu wó maŋi Galadɪ tuni dum laŋa nɪ. ²⁷ Kv daari, dí baara bam maama wó ti yigə sɪ dí vu dí kɪ najara yam Baŋa-We ŋwaani. Dí maa wó be Zurdən bugə kam dí vu dí dɪ jara nunɛni nmv na tagɪ te tun.»

²⁸ Moyisi dɪ laan ma pa We kaanum tu Eleyazaari, dɪ Nun bu Zozwe, didaani Yisrayeli sɔ-yuni yigə tiinə bam ni yɪ o wɪ: ²⁹ «Ruban dwi tiinə dɪ Gadɪ dwi tiinə baara bam maama maŋi sɪ ba kwe ba jara zula ba tɔgi dɪ abam ba be Zurdən bugə kam, sɪ ba vu ba kɪ najara Baŋa-We ŋwaani ba wəli abam sɪ á dɪ jɔŋi á tɪga. Kuntu na kɪ pa á na á jəŋə je, sɪ á laan kwe Galadɪ laŋa kam á pa-ba sɪ ba taa te. ³⁰ Ba nan na wɔ sɛ sɪ ba be ba vu ba kɪ najara yam, sɪ á pa ba dɪ tɔgi ba jɔŋi ba tɪga Kaanan laŋa kam nɪ, mɛ á maama na wó jɔŋi á nyum tun.»

³¹ Gadɪ dwi tiinə bam, dɪ Ruban dwi tiinə bam ma ləri ba wɪ: «Dí ko, dí wó kɪ sɪ kv tɔgi dɪ Baŋa-We ni dum. ³² Dí wó kwe dí jara zula dí tɔgi dí be Zurdən bugə kam dí zv Kaanan laŋa kam wɔni sɪ dí kɪ najara Baŋa-We ŋwaani. Kv kwaga nɪ dí laan wó joori dí jəni

yo seeni sɪ dí taa te tɪga kantv na wɔ Zurdən bugə kam wa-puli seeni tun.»

³³ Moyisi deen ma kwe tɪga o pa Gadɪ dwi tiinə bam, dɪ Ruban dwi tiinə bam, dɪ Zuzefv bu Manasɪ dwi cicoro kum sɪ ba taa te. O na pɛ-ba tɪga kalv tun maa yɪ: Amɔvri tiinə Pɛ Sɪhɔn paari dim laŋa kam, didaani Basan tv Pɛ Dgi paari dim laŋa kam mu, kv na yɪ ba tɪga kam maama, dɪ ba tuni dum dɪ dɪ nawuurə yam.

³⁴ Gadɪ tiinə bam deen ma fɔgi ba lɔ Dibɔn, dɪ Atarɔti, dɪ Aroyeri, ³⁵ dɪ Aterɔti-Sofan, dɪ Yazeri, dɪ Yogebeha, ³⁶ dɪ Beti-Nimira, didaani Beti-Haran. Ba ma lɔ tuni dum kuntu ba pɪ, yɪ ba daari ba fɔgi je sɪ ba pɪ ba peeni sɪ wɔni.

³⁷ Ruban tiinə bam dɪ ma joori ba lɔ Hesebon, dɪ Eleale, dɪ Kiryatayim, ³⁸ dɪ Nebo, dɪ Baal-Meyɔn, kv wəli dɪ Sibima. Ba deen pɛ tuni dum kuntu dɪ yɪra mu. Dɪ yɪra badonnə dɪ deen ləri mu.

³⁹ Manasɪ bu Makira sɔ-yuu tiinə bam deen ve Galadɪ tv kum ba kɪ najara ba di-kv, yɪ ba zəli Amɔvri tiinə bam ya na zɔvri da tun. ⁴⁰ Kuntu ŋwaani Moyisi ma kwe Galadɪ laŋa kam o pa Makira sɔ-yuu tiinə bam sɪ ba taa zɔvri da. ⁴¹ Yayiri na nuŋi Manasɪ dwi dum wɔni tun, dɪ ma vu o kɪ najara o di Galadɪ nawuurə yam. O ma pa ba lɛeri ba bəi-ya nɪ «Yayiri tɪ-balwa bam». ⁴² Noba dɪ ma vu o kɪ najara o di Kenatɪ tv dɪ kv nawuurə yam. O deen ma pa ba lɛeri ba bəi tv kum yɪri nɪ «Noba».

Yisrayeli tiinə bam cwə-vəli

33 Yisrayeli tiinə bam na nuŋi Ezipi tv kum nɪ ba kɛ tun, Moyisi dɪ Arɔn deen mu tv ba yigə nɪ pa ba veə. ² Baŋa-We ma pa Moyisi ni sɪ o taa pupɔni me dɪ mɛ maama ba na yəni ba yɪ sɪ ba cwi ba vwə yam tun. Yisrayeli tiinə bam na tɔgi je silv yɪ Moyisi pupɔni sɪ yɪra o tiŋi tun mu tuntu:

³ Bɔni dilv wɔni ba na nuŋi Ezipi nɪ tun, kv yɪ bɔni dum kuntu pulim cana kam da fugə-yanu de nɪ mu ba zɪgi Ramsɛsɪ nɪ ba nuŋi sɪ ba kɛ. Kv yɪ de dilv na saŋi Pakɪ de dum tun mu kuntu. Ba deen nuŋi dɪ baari ba maa kea yɪ Ezipi tiinə bam yɔvri ba zɪgi ba nii mu. ⁴ Bantv maa wura ba kɪ ba twa, Baŋa-We na magɪ ba bəkər-kwin sum maama o gv tun ŋwaani. Baŋa-We de kəm dum kuntu baŋa nɪ mu Dɪ cɔgi Ezipi tiinə jwənə yam dam.

⁵ Yisrayeli tiinə bam deen nuŋi Ramsɛsɪ tv nɪ, ba vu ba yɪ Sukɔti mu ba cwi ba vwə ba jəni. ⁶ Ba ma zɪgi dáani ba vu Etam. Kv maa wɔ kagua kam ni nɪ. ⁷ Ba daa ma pipiri ba vu Pi-Hayirɔti. Je sum kuntu wɔ Baal-Zefɔni wa-puli seeni mu. Ba ma cwi ba vwə Migidɔla seeni. ⁸ Ba na yagɪ Pi-Hayirɔti tun, ba ma tɔgi Nani-sɔŋv kum wɔni ba be ba zv kagua kam wɔni. Ba ma kwe da yatɔ ba beeri Etam kagua kam wɔni ba

vu ba yi Mara. Ba ma cwi ba vwə dáani. ⁹Ba na yagi Mara tun, ba ma vu Elim. Buli-yiə fugə-yale, didaani kurrv fusrpe mu wu je sum kuntv ni. Ba ma cwi ba vwə ba jəni da. ¹⁰Ba daa na yagi Elim tun, ba ma joori Nani-sɔŋv kum ni ni ba jəni da. ¹¹Ba na yagi Nani-sɔŋv kum seeni tun, ba ma vu ba cwi ba vwə Sin kagva kam wɔni. ¹²Ba ma zaŋt Sin kagva kam ni ba vu ba cwi ba vwə Dofeka ni. ¹³Ba ma zaŋt Dofeka ni ba vu ba cwi ba vwə Alusi ni. ¹⁴Ba ma zaŋt Alusi ni ba vu ba cwi ba vwə Refidim ni. Je sum kuntv ni na deen tərə si nɔɔna bam taa nyɔa. ¹⁵Ba na yagi Refidim tun, ba laan ma zv Sinayi kagva kam ni.

^{16–36}Yisrayeli tiinə bam deen na yagi Sinayi kagva kam tun, ba ma beeri taan. Ba na ve ba zɔgi je silv ni yi ba cwi ba vwə yam tun mu tɔntv:

Kibrɔti-Atava, di Hazerɔti, di Ritama, di Rimɔn-Perɔzi, di Libina, di Risa, di Kehelata, di Seferi piu kum, di Harada, di Makelɔti, di Tahati, di Tera, di Mitika, di Hasemona, di Moserɔti, di Ben-Yakan, di Hɔr-Gidigadi, di Yotibata, di Aberona, di Ezion-Geberi, di Kadesi na wu Zin kagva kam ni tun.

³⁷Ba deen na yagi Kadesi tun, ba ma vu Hɔri piu kum na wu Edom laŋa kam sisəm ni ni tun. Ba ma cwi ba vwə ba jəni da. ³⁸Ba na wura tun, mu Baŋa-We pe Arɔn ni si o din piu kum yuu. Arɔn ma din yi o daari o ti. Yisrayeli tiinə bam na nuŋi Ezipi tuw ni tun bina fiinna bɔni dum, canɔ sinu cana kam pulim de ni mu o tɔga. ³⁹O maa jɔgi bina bi di fiinle-yatɔ (123).

⁴⁰Arada tuw pe na zɔvri Kaanan kagva kam na wu jagwiə seeni tun ma ni ni Yisrayeli tiinə bam bɔni o je sum seeni. ^{41–47}Yisrayeli tiinə bam deen na yagi Hɔri piu kum ba daari ba beeri ba zɔgi je silv ni yi ba cwi ba vwə tun mu tɔntv:
Zalmona, di Punon, di Oboti, di Ye-Abarim na wu Moabi laŋa kam sisəm ni ni tun, di Dibon-Gadi, di Alumon-Dibilatayim, di Abarim pweeru je silv na bwələ di Nebo piu kum tun.

⁴⁸Ba deen na yagi Abarim pweeru tum tun, ba ma vu Moabi laŋa kam ti-kampart ba jəni. Je sum kuntv wu Zɔrden bugə kam ni ni mu yi Zeriko di wu bube didoŋ dum seeni. ⁴⁹Yisrayeli tiinə bam ma cwi ba vwə Zɔrden bugə kam ni ni, ku zɔgi Bet-yesimɔti ni si ku taa ve Abul-Sitim.

⁵⁰Ba na wu Moabi laŋa kam ti-kampart ni kuntv tun, mu Baŋa-We tagi di Moyisi Dɔ wɔ:

⁵¹«Nan ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Abam na be Zɔrden bugə kam si á zv Kaanan tɔga kam wɔni, ⁵²si á kwaani á fun balu na zɔvri tɔga kam ni tun á zəli-ba.

Yɔvri á cɔgi-na ba jwənə yalv ba na kwe kandwa di luuru ba ma ki tun, didaani ba wara-je bimbina yam. ⁵³Á laan daari á jɔŋi tuw kum á ta te, si á ta zɔvri ku wɔni. Beŋwaani, amv pe abam tuw kum, si ku ta yi abam nyum mu. ⁵⁴Nan pɔvri-na tɔga kam si á dwiə yam maama jɔŋi ba nyum, sɔ-yuu di sɔ-yuu. Abam wó ta jɔv mu, si á ma á pɔvri-ka á pa-ba. Sɔ-yuu maama wó jɔŋi tɔga si ku maŋi di ba ni na mai te tun mu, ni ba na maŋi ba yi kɔ-kamunu naa kɔ-balaŋa di.

⁵⁵Abam nan na vɔn si á zəli balu na zɔvri tɔga kam ni tun, ba balu na daari tun wó pa á yira ce, nuneeni da-cɔv mu cugi á yiə, naa sabari mu zɔ á yira yam. Á na tu á jəni tɔga kam ni, ba lagɔ ba taa daani abam mu taan. ⁵⁶Amv Baŋa-We laan maa wó cɔgi abam di, nuneeni a na bɔŋi si a ki-ba te tun.»

Kaanan tɔga kam sisənə

34 Baŋa-We deen ma ta di Moyisi Dɔ wɔ:
²«Ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Kaanan tɔga kam yi tɔga kalv ba na wó pɔvri ba pa abam si á taá te tun mu. Á na tu á zv tɔga kam kuntv, si á taá ye ni ka sisəm mu tɔntv:

³Jagwiə seeni sisəm dum wó tɔgi Zin kagva kam, Edom laŋa kam sisəm na wu me tun. Wa-puli daa kam seeni, sisəm dum wó puli Ye nunw kum ni mu. ⁴Ka ta ma vu ka leeni Nɔŋv pweeru cwəŋə kam jagwiə seeni ka ke ka yi Zin si ka daari ka tɔgi Kadese-Barania kuri seeni ka vu ka yi Hazari-Adari di Azumon. ⁵Ka laan wó pipiri ka taa tɔgi Ezipi bu-tula kam si ka vu ka kweeli Mediterane nunw kum ni ni.

⁶Ku na yi á tɔga kam wa-zɔvri seeni sisəm dum, di yi Mediterane nunw kum mu.

⁷Á jazum baŋa seeni sisəm dum wó zɔgi Mediterane nunw kum ni ni mu di tolt di yi Hɔri piu kum. ⁸Ka wó zɔgi dáani ka vu ka yi Lebo-Hamati, di Zedadi, ⁹di Ziforon, si ka laan kweeli Hazara-enan ni.

¹⁰Ku nan na yi á wa-puli seeni sisəm dum, ka wó zɔgi Hazara-Enan ni mu ka tolt ka yi Sefam. ¹¹Ka ta wó tu kuri ka vu Ribila na wu Ayin wa-puli seeni tun. Ka na zɔgi dáani ka wó vu ka yi zwəənu tɔv na wu Galile nunw kum bube dilv na jeeri wa-puli seeni tun mu, ¹²si ka laan tu ka tɔgi Zɔrden bugə kam ka vu ka kweeli Ye nunw kum ni.

Abam tɔga kam sisənə yana yam mu kuntv.»

¹³Moyisi deen ma ta di Yisrayeli tiinə bam o wɔ:
«Tɔga kantv mu abam maŋi si á ta jɔv si á pɔvri-ka á taá te. Baŋa-We pe ni si á kwe-ka á pɔvri á pa á dwiə nɔgv di cicoro kum mu. ¹⁴Beŋwaani, Ruban dwi dum, di Gadɔ dwi dum, didaani Manasi dwi cicoro kum

manɔ ba na ba tɔga kam. ¹⁵Tɔga kalu ba na lagɔ ba jɔŋi ba taa te tun wu Zɔrden bugə kam wa-puli seeni, me na jeeri Zeriko bube didoŋ dum seeni tun mu.»

¹⁶Baŋa-We daa ma ta di Moyisi Dɔ wi: ¹⁷«Nɔɔna balu na wó pɔɔri tɔga kam ba pa abam tun yira mu tuntu: We kaanum tu Eleyazaari, di Nun bu Zozwe. ¹⁸Nan li nɔɔnu didva didva Yisrayeli dwi maama wuni n wəli da. Nɔɔna bam kuntu mu wó wəli-ba si ba pɔɔri tɔga kam.» ^{19–28}Baara bam yira mu tuntu:

<i>Dwi dum</i>	<i>Yigə tu wum</i>
Zuda	Yefune bu Kalebi
Simeyon	Amiwudi bu Sanweli

²⁹Nɔɔna bam kuntu deen yi balu Baŋa-We na pe-ba ni si ba tɔgi ba pɔɔri Kaanan tɔga kam ba pa Yisrayeli tiinə bam si ba taa te tun mu.

Levi dwi tiinə bam tunti dum

35 Yisrayeli tiinə bam deen ta wu Moabi laŋa kam tu-kampari ni mu. Je sum kuntu wu Zɔrden bugə kam ni ni mu yi Zeriko di wu bube didoŋ dum seeni. Ba na wura tun, Baŋa-We ma ta di Moyisi Dɔ wi: ²«Ta di Yisrayeli tiinə bam ni ba na jɔŋi ba tɔga kam, si ba li tunti ka wuni ba pa Levi tiinə bam si ba taa zɔvri di wuni. Ta pa-ba pwəli silu na gilimi tunti dum kuntu maama tun si ba taa kɔni ba vara. ³Kuntu mu wó pa ba di taa jigɔ tunti ba zɔvri da, yi ba jigɔ pwəli si ba taa kɔni ba vara dwi maama.

⁴Ba na lɔgi ba tunti dum ba pi, si ba zigɔ tu maama kabri sum tɔŋə ni ba jeeli kantɔ muru (1,000) de sina sum maama ni si ku taa yi ba vara pwələ. ⁵Daa ta jeeli-na kantɔ mur-tile (2,000) tu kum daa maama seeni, si pwəli sum sisənə taa tigi kuntu yi tu kum zigɔ si titari ni. Levi tiinə bam tu maama wó taa jigɔ vara pwəli silu na gilimi-ku tun si ba taa kɔni ba vara.

Ka-duri-ka-zu-ka-səgi tunti dum

Zozwe 20:1-9

⁶Nan li-na tunti dirdu Levi tiinə tunti dum wuni si di taa wura ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani. Nɔɔnu na gu o doŋ yi o wu paali o ki, si kuntu tu duri o zu tunti dum kuntu didva wuni o səgi. Abam ta manɔ si á kwe tunti fiinna-dule á pa Levi dwi tiinə bam á wəli da, ⁷si ba tunti dum maama laan taa yi fiinna-nana, didaani di vara pwəli silu na kaagi-di tun. ⁸Á wó kuri tunti dum kuntu á li Yisrayeli dwi maama tɔga kam wuni si Levi dwi tiinə taa zɔvri di wuni. Kuntu ŋwaani á manɔ si á

li tunti si ku manɔ di dwi maama tɔga kam na ma te tun, ni ba na yi kɔ-kamunu naa kɔ-balaja mu di.»

⁹Baŋa-We ta ma ta di Moyisi Dɔ wi:

¹⁰«Nan ta di Yisrayeli tiinə bam ni: Abam na be Zɔrden bugə kam yi á zu Kaanan tɔga kam wuni, ¹¹si á kuri tunti didonnə á zigɔ ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani. Nɔɔnu na gu o doŋ yi o wu paali o ki, si kuntu tu duri o zu tunti dum kuntu didva wuni o səgi. ¹²Kuntu mu wó pa o wani o duri o vu o lu wulu na beeri o gum tun jɔŋa ni. Ba bá na cwəŋə si ba gu ku tu yi tu kum nakwa bam wu ni o ni-taani si ba lware kulɔ na ki tun. ¹³Li-na tunti dirdu ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani. ¹⁴Tunti ditə wó taa wu Zɔrden bugə kam wa-puli seeni. Ditə di wó taa wu Kaanan tɔga kam wuni. ¹⁵Tunti dirdu dum kuntu wó taa wura Yisrayeli tiinə, di wəŋə, di balu maama na zɔvri di ba tun ŋwaani mu, si wulu maama na gu o doŋ yi o wu paali o ki, si kuntu tu duri o zu di didva wuni o jɔŋi o titi.

¹⁶Nɔɔnu nan na kwe luu o magɔ o doŋ pa ku tu ti, ku yi nɔɔnu wum paali o ki mu. O yi nɔn-guru mu yi ba manɔ si ba gu o di mu. ^{17–18}Nɔɔnu ta na ze kandwe-kamunu, naa da-lɔŋə o jɔŋa ni, yi o na kwe-ku o magɔ o doŋ pa ku tu ti, ku bri ni o paali o ki mu. O yi nɔn-guru mu yi ba manɔ si ba gu o di mu. ¹⁹Ba na gu wulu tun yira nɔɔnu mu manɔ si o beeri nɔn-guru wum. O maa na ne-o, si o yɔɔri o gu-o.

²⁰Ku ta wəli da, nɔɔnu na culi o doŋ, yi o yigi ku tu o di tɔga ni, naa o na paali o dul-o di woŋo, ²¹naa o na mag-o di o ja-gulə, pa o doŋ wum ti, o yi nɔn-guru mu yi o manɔ si ba gu o di mu. Ba na gu wulu tun yira nɔɔnu manɔ si o beeri nɔn-guru wum je mu si o gu-o.

²²Ku nan na dai ni o ya culi o doŋ mu, yi o na yig-o o di tɔga ni, naa o dul-o di woŋo, ku bri ni o wu paali o ki. ²³O ta na ze kandwe-kamunu yi o dulɔ yɔɔ pa ku vu ku magɔ o doŋ, ku bri ni o wu paali o ki kuntu, o na ba culi o doŋ wum tun ŋwaani. O doŋ wum na tɔga o kəm dum kuntu baŋa ni, ²⁴si tu kum nakwa di nɔɔnu wum di wulu o na gu tun yira nɔɔnu taani dum si ba tɔgi kwia yam kuntu ba buri cɔga kam. ²⁵Nakwa bam nan na di taani dum yi ba pa wulu bura, si ba jɔŋ-o tu wum yira nɔɔnu jɔŋa ni. Ba laan maa wó pa o joori ka-duri-ka-zu-ka-səgi tu kulɔ wuni o ya na duri o vu o səgi da tun. Oó taa zɔvri tu kum kuntu wuni mu si ku taa nii kaanum yigə tu wum na tɔga.

²⁶Nɔɔnu wum nan na nuŋi ka-duri-ka-zu-ka-səgi tu kum wuni, ²⁷yi tu wum yira nɔɔnu na ne-o o ja o gu, o tɔvni dum bá taa wu ku tu yuu ni. Ku tu jigɔ cwəŋə si o gu-o. ²⁸Wulu na wu paali o gu o doŋ wum tun manɔ si o yəni o taa wu ka-duri-ka-zu-ka-səgi tu kum wuni

35:11 tunti duntu mu ta yi je-səkə tunti

35:1-3 Zozwe 14:3-4; Zozwe 21:3 35:11 Nuŋim 21:13

mu, si kaanum yigə tu wum na tıga, si o laan joori o viiri o titi tu.

²⁹ Á na zúvri me maama, abam di á kwaga kam maama manı si á taá tıgi niə yantu mu si ku taa ve manı maama.

³⁰ Nónnu na zanı o gu o don, á ba jıgi cwəŋə si á gu ku tu, ku na dai ni nónna mu pe maana ni o suni o yi nón-guru. Nón-dua yurani ni-taani nan bá wani di pa nónnu ti.

³¹ Nón-guru manı si ba gu-o mu. Kuntu tu bá wani o ŋwi səbu si o ma jonı o ŋwia.

³² Ku ta wəli da, wulu na zu ka-duri-ka-zu-ka-səgi tu kudon wuni o na wu paalı o gu nónnu tun ŋwaani, kuntu tu bá wani o ŋwi səbu si o ma o joori o titi sɔŋɔ lıla, yi kaanum yigə tu wum ta wu tıgi.

³³ Nón-gura cəgi tıga kam mu. Nan yi pa-na si tıga kalv á na zúvri ka wuni tun taa cəga kəm dum kuntu ŋwaani. Nónnu na yɔɔri o gu o don, yi á wu gu nón-guru wum, tuw wum jana bam cəgi tıga kam mu.

³⁴ Amu Baŋa-We mu zúvri Yisrayeli tiinə bam titari ni. Kuntu ŋwaani, yi pa-na si tıga kalv amu di abam na je ka wuni tun cəgi.»

Zelofadı bukwa bam taani

36 Galadı sɔ-yuu kum yigə tiinə deen ma zanı de didua ba fufɔ ba yi Moyisi didaani Yisrayeli sɔ-yuni tudaara yigə tiinə bam te. Galadı ko maa yi Makira. Wuntu ko di maa yi Zuzefu bu Manasi. ² Ba ma ta di Moyisi ba wi: «Dı ko, Baŋa-We deen pe nmu mu ni si n ta jɔɔri n ma n pɔɔri tıga kam n pa Yisrayeli dwiə yam maama. O ta ma pa ni si n kwe tıga kalv ya na wú taa yi dıbam curv Zelofadı nyum tun n pa o bukwa bam. ³ Bantu nan na zu banna na nuŋi Yisrayeli sɔ-yuu kudon wuni tun, ba tıga kam laan wú ji sɔ-yuu kum kuntu nyum mu si ba wəli-ka ba titi tıga

kam wuni. Ku maa wú pa dıbam tıga kam muri. ⁴ Ku nan na yi ywəni dim buni dum pa Yisrayeli tiinə kwe ba wənu ba joori ba pai ti tiinə, Zelofadı bukɔ wulu maama na zu baru sɔ-yuu-gaa wuni, ku tu tıga laan wú leeri ka ji sɔ-yuu kum kuntu nyum, pa dı nabaara bam sɔ-yuu kum ga-ka.»

⁵ Moyisi deen na lwart Baŋa-We ni na yi te di taani dum tun, o ma pa Yisrayeli tiinə bam ni ni: «Zuzefu dwi dum nónna na tagi kulv tun yi cıga mu. ⁶ Baŋa-We na pe ni dilv Zelofadı bukwa bam ŋwaani tun mu tuntu:

Ba jıgi cwəŋə si ba kuri banna balv ba na wú zu tun. Ku nan manı si ba banna nuŋi ba ko sɔ-yuu kum wuni mu. ⁷ Tıga kalv Yisrayeli sɔ-yuu maama na wú jonı tun manı si ka manı ba titi sɔ-yuu kum di ba kwaga kam tee ni mu. Ka bá leeri ka ji sɔ-yuu kudon nyum. ⁸ Bukɔ wulu maama na jonı tıga Yisrayeli sɔ-yuu kulv maama ŋwaani o te, si ku tu beeri baru o zu o ko sɔ-yuu kum wuni. Kuntu wú pa Yisrayeli tu maama taa te tıga kalv o na jonı o nabaara sɔ-yuu kum ŋwaani tun. ⁹ Sɔ-yuu maama tıga bá leeri ka ji sɔ-yuu kudon nyum. Yisrayeli sɔ-yuni tum maama tıga kam jıgi si ka manı sɔ-yuu kum kuntu tee ni, si ba taa te-ka.»

¹⁰ Zelofadı bukwa bam deen ma suni ba se Baŋa-We ni dum Dı na pe Moyisi tun. ¹¹ Maala, di Tirisa, di Hogula, di Milka, didaani Nowe mu kuntu. Ba ma zu ba ko curru tidonnə. ¹² Ba banna deen nuŋi Zuzefu bu Manasi sɔ-yuni tum wuni mu. Kuntu ŋwaani ba tıga kam manı ba ko sɔ-yuu kum tee ni yi ba te-ka.

¹³ Baŋa-We na tıgi Moyisi baŋa ni Dı pa Yisrayeli tiinə bam niə di cullu tulv tun mu kuntu. Ka manı ni, di ba ta wu Moabi laŋa kam ti-kamparı ni mu. Je sun kuntu wu Zorden bugə kam ni ni yi Zeriko wu bube didon dum seeni.

We Niə Gulə Təno

We Niə Gulə Təno kum te kulv na kia maŋa kalv Yisrayelɩ tiinə bam na kukarɩ kagva kam yuu ni buna fiinna, yɩ ba laan yi me na bwələ sɩ ba zv Kaanan tɩga kam wɔni tun mu. Moyisi ma joori o guli nɔɔna bam kulv maama We na kɩ Dɩ pa-ba sɩ Dɩ wantɩ o ja-ba Dɩ yi je sum kuntu tun. O ta guli-ba We niə yam na yɩ te, dɩ ya na brɩ-ba ba na wó taa jɩgɩ ba ŋwɩa te tɩ-duŋa kalv We na kwe Dɩ pa-ba tun wɔni. We nan wu pɛ Moyisi cwəŋə sɩ o tɔgɩ dɩ nɔɔna bam o bɛ Zurdɛn bugə kam o da o zv tɩga kalv Dɩ na goni ni sɩ Dɩ pa nɔɔna bam tun. Dɩ ku dɩ, We pɛ o zɩgɩ yigə yigə o tɔli o na ka maama. Moyisi ma tɩ yɩ ba kɩ-o Moabi tuw ni. Bitarbiə balv na kweeli tɔno kum kuntu ni tun te tuntu mu nu: «Nɔɔn-nɔɔnu daa tərə o na jɩgɩ dam kuntu doŋ sɩ o wantɩ o kɩ wo-kamunnu na jɩgɩ fɔvni sɩ tɩ maŋɩ dɩ Moyisi na tɔŋɩ te Yisrayelɩ tiinə bam maama yibiyə ni tun.»

We pɛ Yisrayelɩ tiinə bam ni sɩ ba yaɣɩ Sinayi je sum

1 Moyisi deen na ŋɔɔni tite maama dɩ Yisrayelɩ tiinə bam yɩ ba ya ta wu kagva kam wɔni tun mu pɔpɔni tɩ tigi tɔno kuntu wɔni. O na ŋɔɔni dɩ ba tun, dɩ ba ya ta wu Zurdɛn bugə kam wa-puli seeni ba bwələ dɩ Sufa tuw kum. Ba maa wu bol-fɔrɔ kum ni. Paran wu daa didva ni mu. Tofeli, dɩ Laban, dɩ Hazerɔtɩ didaani Di-Zahabi maa wu kakam daa ni. ²Nɔɔnu na zɩgɩ Sinayi piu kum ni o tɔgɩ Edɔm pweeru cwəŋə kam sɩ o vu Kadese-Barania, ku yəni ku yɩ da fugə-didva mu oó ma o yi da. ³Ku nan na kɩ te tun, ku yɩ buna fiinna bɩni dɩm cantɩ fugə-didva pulim de dɩm ni mu Moyisi deen tagɩ dɩ Yisrayelɩ tiinə bam kulv maama Baŋa-We na pɛ-o ni sɩ o ta o brɩ-ba tun. ⁴Kuntu maama dɩ Moyisi ya maŋɩ o di Amɔɔri tiinə Pɛ Sihon na di o paari Hesebon ni tun mu najara wɔni. O ma di Basan tuw Pɛ ɔgɩ dɩ najara wɔni. ɔgɩ paari dɩm maa di Asetaro didaani Ederi tuntɩ dɩm ni mu.

⁵Moyisi na puli sɩ o taa maŋɩ We ni-taani dɩm sɩ nɔɔna bam lwartɩ tun, dɩ ba ya ta wu Zurdɛn bugə kam wa-puli seeni mu. Moabi laŋa kam ni mu kuntu. O ma ta o wɩ:

⁶«Dɩbam ya ta na wu Sinayi Piu kum təŋə ni tun, mu dɩbam Tu Baŋa-We tagɩ dɩbam Dɩ wɩ: «Abam tiini á jəni yo seeni á dáani. ⁷Zaŋɩ-na á gɔ á vwə yam sɩ á taá ve Amɔɔri tiinə pweeru laŋa kam ni, didaani tuntɩ dɩv maama na gilimi je sum kuntu tun. Ta ve-na á yi wa-zuvri seeni bwəlu tum, didaani jagwiə seeni kagva kam, ku ta wəli dɩ tuntɩ dɩv na wu Mediterane nunu kum ni ni tun. Ve-na je silv maama Kaanan tiinə na zuvri tun didaani Liban laŋa kam, sɩ á ke á yi Efratu bugə kam seeni. ⁸Nii-na yo! Amu Baŋa-We kwe tɩga kantv mu a pa abam. Laan zv-na ka wɔni á kwe-ka á taá te, sɩ amu deen maŋɩ a goni ni mu dɩ abam nabaara

Abraham, dɩ Yizaki, dɩ Zakɔbi sɩ a kwe tɩga kam kuntu a pa-ba sɩ ba dɩ ba kwaga kam taa te.»

Ba kuri yigə tiinə

⁹«Dɩ ya ta na wu Sinayi Piu kum ni tun, mu amu tagɩ dɩ abam a wɩ: «Ku tiini ku camma ku gaali sɩ amu yurani taa nii abam baŋa ni. ¹⁰Abam Tu Baŋa-We mu pɛ abam laan tiini á puli zanzan nuneeni calcwɩ sum na daga tite tun. ¹¹Baŋa-We nan goni ni didaani dɩ nabaara bam ni Dɩ wó pa dɩ puli zanzan. We wó kɩ abam yu-yoŋo sɩ Dɩ pa á dwi dɩm puli kuni murv mu. ¹²Abam na jɩgɩ á taana dɩ á ni-kantɔgɔ á daani-nɩ te tun, amu yurani laan nan wó kɩ tita mu sɩ a taa nii á baŋa ni? ¹³Nan kuri-na nɔɔna balv na jɩgɩ swan dɩ yi-purv tun sɩ ba nuŋɩ á dwi maama wɔni. Baá taa yɩ balv á na ye ba wuv lanyirani tun. Amu laan wó pa-ba dam sɩ ba taa yɩ á yuutiinə.»

¹⁴Tɔ. Abam deen ma se ni bubuŋɩ dɩm kuntu lana mu sɩ dɩ kɩ. ¹⁵Amu ma lɩ nɔɔna bam kuntu na yɩ yuutiinə tun á dwiə yam wɔni. Bantu jɩgɩ swan mu yɩ á ye ba wuvv, yɩ a daari a pa-ba dam sɩ ba taa nii á baŋa ni. Ba badonnə ma ji jar-kərə yigə tiinə balv na nii nɔɔna murv, naa nɔɔna bi, naa nɔɔna fiinnu naa nɔɔna fugə baŋa ni tun. Badaara dɩ ma ji didɛera á dwiə yam wɔni. ¹⁶Ku na yɩ balv na wó taa kwe á taana tun, amu deen pɛ-ba ni a wɩ: «Zuri-na á yura sɩ á cəgi nɔɔna bam taani dwi maama sɩ á daari á ma á burɩ bura á pa-ba. Ku na yɩ Yisrayelɩ dwi tu dɩ o doŋ mu jɩgɩ taani, naa ku na yɩ Yisrayelɩ dwi tu dɩ vərə wudoŋ, sɩ á yɩ kuri-ba daani. ¹⁷Ku na maŋɩ ku yɩ nadunə naa nabwənə dɩ, sɩ á yɩ kuri-ba daani dɩ á na burɩ ba bura te tun. Ku dai sɩ abam taa kwari nɔɔna yiə dɩ taani dɩm. Ku yɩ We mu wó pa á na wubuŋa sɩ á burɩ cɩga bura. Taani dɩv nan na dana dɩ dwe abam jam, sɩ á ja-dɩ á ba á pa amu sɩ a nii dɩ baŋa ni.»

1:2 Sinayi: Ebru = Horeb (Sinayi yurɩ didoŋ)

1:4 Garum 21:21-35 1:10 Pulim 15:5 1:16-17 2 Kɩbartɩ tɔno 19:8-10

¹⁸ Kū maama wunt a maŋi a ta a bri abam kulv maama á na maŋi si á ki tun mu.»

Nəona ve ba nii Kaanan tɔga kam

Garim 13:1-33

¹⁹ «Dí deen ki kulv Baŋa-We na pe dɔbam ni si dí ki tun. Dí ma zigi Sinayi piu kum seeni dí vu dí tɔgi kagva kam wunt ka na yalma yi ka jigi fɔvni zanzan ka pa dɔbam tun. Dí ma tult kuntu taan dí vu dí twe Amɔɔri tiinə pweeru laŋa kam, yi dí yi Kadese-Barania ni. ²⁰ Amv deen ma ta di abam a wi: «Abam laan tu á twe Amɔɔri tiinə bam pweeru laŋa kam mu. Dɔbam Tu Baŋa-We dum laan nan lagi Dɔ kwe-ka mu Dɔ pa dɔbam. ²¹ Cɔga tun, Baŋa-We maŋi Dɔ kwe tɔga kam Dɔ ki á jɔŋa ni. Nan zaŋi-na á vu á zv ka wunt á jɔŋi-ka á taá te. Baŋa-We dum á nabaara bam na tɔgi tun maŋi Dɔ ta abam si á ki kuntu mu. Á yi zaŋi á kwari fɔvni. Á yi zaŋi á pa kv sv abam!»

²² Abam maama deen ma ba amv te yi á wi: «Nan pa dí tɔŋi nəona badonnə si bantv da yigə ba vu ba ŋə ba nii lvgv kum. Ba laan maa wó want ba joori dɔbam te ba pa dí lwarɔ cwəŋə kalv cɔga cɔga dí na wó tɔgi tun, didaani tunti dilv dvi na wv je sum ni tun.»

²³ Abam bubuŋi dum deen maa lamma amv tee ni. A ma suni a kuri nəona fugə-bale si ba nuŋi abam dwiə yam maama wunt, dvi maama nəonv didva. ²⁴ Nəona bam kuntu di deen ma zaŋi ba vu ba tult pweeru laŋa kam ba vu ba yi Eskəli bugə kam. Ba ma fɔgi ba nii je sum maama. ²⁵ Ba ma ja tɔga kam wɔdiiru tidonnə ba ba dɔbam te yi ba wi: «Tɔga kalv dɔbam Tu Baŋa-We na lagi Dɔ pa dɔbam tun tiini ka lamma zanzan.»»

Nəona bam ya lɔgi Baŋa-We kwaga ni

²⁶ «Kv nan na ki te tun, abam deen ma lə á Tu Baŋa-We ni dum kwaga ni yi á vin si á zv lvgv kum wunt. ²⁷ Abam maa wv á vwə yam ni yi á pɔvni da-tee ni á wi: «Kv yi Baŋa-We na culi dɔbam tun ŋwaani mu Dɔ jaani dɔbam Dɔ ja Dɔ ba Dɔ ki Amɔɔri tiinə bam jɔŋa ni si ba gv dɔbam. ²⁸ Dí daa bá want dí vu je sum kuntu ni. Dí na tɔŋi dí currv tilv tun joori mu yi ba ki fɔvni dɔbam kuri ni. Ba maa wi: tɔga kam kuntu tiinə bam damma mu yi ba daa ta dwara ba dwe dɔbam. Ba maa zɔvri tunti dilv na lɔgi di dam yi di kabri sum diini vili vili si yi weyuu tun mu. Nəon-sawaara di maa wv ba wunt.»

²⁹ Amv deen ma ta di abam a wi: «Yi taá kwari-na fɔvni di nəona bam kuntu. ³⁰ Si abam Tu Baŋa-We dum wó tɔgi abam yigə si á vu. Dintv mu lagi Dɔ jaŋi Dɔ pa abam, nuneeni á deen na ne Dɔ na tɔŋi tite maama Dɔ pa abam Ezipi ni tun. ³¹ Kagva kam yuu ni di, abam daa ta ne Baŋa-We na nii á baŋa ni tite maama tun.

Dɔ maa jigi abam kuntu mu ga taan, Dɔ ba Dɔ yi yo seeni, nuneeni ko na jigi o bu yi ba veə cwəŋə yuu ni te tun.»

³² Amv deen tagi kuntu maama di abam yi á ta wv se si á ki á wv-didva di á Tu Baŋa-We. ³³ Baŋa-We ya yəni Dɔ da abam yigə mu Dɔ kwe á cwəŋə kam, yi Dɔ beeri je silv á na wó pu á vwə tun. Titu maama ni Dɔ wv mim wunt Dɔ tɔgi á yigə, si Kv daari wia ni Dɔ yəni Dɔ wv kunkoŋo wunt mu Dɔ ma Dɔ bri abam cwəŋə si á taá tɔgi ka wunt á veə.

³⁴ Baŋa-We deen na ni á pɔmpuna kam tun, Dɔ bani ma zaŋi. Dɔ ma du durə Dɔ wi: ³⁵ «Amv bá se si nəona bantv didva zv ti-ŋvŋa kalv a na pooli di ba nabaara bam si a pa-ba tun, ba na yi nəon-balwaarv tun ŋwaani, ³⁶ kv na dai Yefune bu Kalebi yirani. Nəona balv zum na wura tun wunt wuntu yirani mu wó di o naga tɔga kam kuntu ni. Amv nan wó kwe-ka a pa o di o dvi dvi, Beŋwaani wuntu mu kwe o bicari maama o ma o tɔgi-ni.»

³⁷ Kv deen yi abam ŋwaani mu Baŋa-We bani zaŋi didaani amv. Dɔ ma ta di amv Dɔ wi: «Nmvi titi di bá zv tɔga kam wunt. ³⁸ Kv daari nmv zənnu Zozwe na yi Nun bu tun nan mu wó zv ka wunt. Pa wuntu taa jigi baari, si kv yi wuntu mu wó tɔgi Yisrayeli tiinə bam yigə si ba zv ba jəni tɔga kam ni ba taa te-ka.»

³⁹ Baŋa-We deen ma daari Dɔ ta di nəona bam maama Dɔ wi: «Si kv na yi abam biə balv ta na muri yi á ya kwari ni á dvna wó gv-ba tun, di balv ta na wv yi si ba taa ye lam di lwarum daani tun, bantv mu wó want ba zv tɔga kam wunt. Amv wó pa-ba cwəŋə si ba taa te tɔga kam. ⁴⁰ Kv daari kv na yi abam, joori-na á pipiri á kwe cwəŋə kalv na maa ve Nani-svŋv kum seeni tun si á zv kagva kam wunt á taá veə.»

⁴¹ Á na ni kuntu tun, á ma ləri-ni á wi: «Dɔbam suni dí vin dí Tu Baŋa-We ni dvi. Di laan nan wó vu si dí ki najara yam, nuneeni Dɔ na pe dɔbam ni si dí ki tite tun.»

Abam deen tagi kuntu doŋ yi á daari á kwe á jara zila yam si á vu jara-kəm ni, Beŋwaani á ya buŋi ni kv bá taa cana si á vu á jɔŋi pweeru laŋa kam. ⁴² Baŋa-We ma ta di amv Dɔ wi: «Nan kaani nəona bam si ba yi zaŋi ba vu ba ki najara yam, beŋwaani amv bá taa wv ba tee ni. Ba dvna maa wó da kv ŋwaani ba di-ba.»

⁴³ Amv ma ta kuntu a bri abam, yi á wv se a taani dvi. Abam na zəŋi á titi tun ŋwaani mu á nuŋi Baŋa-We ni dum kwaga ni yi á vu pweeru laŋa kam ni si á zaŋi najara yam. ⁴⁴ Amɔɔri tiinə bam na zɔvri je sum kuntu ni tun deen ma nuŋi ba jeeri abam. Ba ma zəli abam nuneeni twi mu ba ciji ba yagi te tun. Ba ma zəli abam kuntu taan ba vu ba yi Edəm laŋa kam. Ba na yi Horama twi kum tun didaani ba di abam maama. ⁴⁵ Abam deen ma joori yi á daari á vu Baŋa-We yigə ni á keeri á loori zənə Dɔ tee ni. Dɔ nan wv se si Dɔ

cəgi á wə-loro kum. ⁴⁶ Abam deen ma jəni Kadesti ni á dáani.»

Ba kaagi kagva kam ni ba beerə

2 «Dí deen ma kɪ te Baŋa-We na tagɪ dɪ amv tun. Dí ma zaŋɪ dí pipiri dɪ kwe cwəŋə kalv na maa ve Nanu-suŋv kum seeni tun, sɪ dí vu dí zv kagva kam wunɪ. Dí ma tiini dí beeri taan dí jijirə yɪ dí kɪkarɪ dí kaagi Edəm pweeru tum laŋa kam ni.

² Baŋa-We deen ma ta dɪ amv Dɪ wɪ:

³ «Abam tiini á kɪkarɪ pweeru tintv laŋa kam ni á dáani zanzan. Kɪ laan maŋɪ mv sɪ á pipiri á taá ve jazum baŋa seeni. ⁴ Nan pa nɔɔna bam amv niə yantv: Abam laan lagɪ á tɔɔɪ Esawu dwi tiinə bam tɪga kam ni mv á ke. Bantv yɪ á cɪrrv yɪ ba zɪvri Edəm laŋa kam ni. Baá taa kwari fɪvni dɪ abam. Nan zuri-na á yira dɪ ba. ⁵ Yɪ zaŋɪ á gwɪn ba najara. Beŋwaani, amv ba lagɪ a kwe ba tɪga kam a pa abam, dɪ ka na-baari yɪ dɪdva dɪ. Amv maŋɪ a kwe Edəm pweeru laŋa kam mv a pa Esawu dwi dum sɪ ba taa te. ⁶ Á na maa tɔɔɪ ba tɪga kam wunɪ á kea, á wó want á ma səbu-suŋa á yəgi wɪdiiru dɪdaani na ba tee ni.»

⁷ Abam Tu Baŋa-We dum maŋɪ Dɪ kɪ zaani abam yuu ni pa kɪlv maama á na jɪɔ á tɪŋɪ tun kɪ lanyranɪ. Á deen na beeri kagva kantv je sum maama wunɪ tun, Dɪ jɪɔ abam mv Dɪ niə. Bina fiinna yantv maama wunɪ Dɪ wv abam tee ni, yɪ á nai woŋo kɪlv maama á na ge tun.

⁸ Kuntv ŋwaani mv, dí tɔɔɪ Edəm laŋa kam wunɪ me dí cɪrrv Esawu dwi tiinə bam na zɪvri tun dí ke. Dí ma lɔŋɪ cwəŋə kalv na tɔɔɪ Araba tɪ-kampari ka ke tun. Cwəŋə kam kuntv zɪɔ jagwiə seeni mv Elati dɪ Ezion-Geberɪ ni. Dí laan ma pipiri dí kwe kagva cwəŋə kalv na maa ve Moabi tun.

⁹ Baŋa-We daa ma ta dɪ amv Dɪ wɪ: «Yɪ daani-na Moabi tiinə bam, sɪ ba yɪ Lɔti dwi dum mv. Yɪ kwaari-na najara dɪ ba, sɪ amv mv maŋɪ a kwe Ara je sum a pa-ba. A ba lagɪ a pa abam ba tɪga kam.»

¹⁰ Emimi tiinə deen ya mv zɪvri laŋa kam kuntv ni. Bantv deen jɪɔ dam yɪ ba kɔɔv kum gaali. Ba maa yɪ nɔn-sawaara sɪ kv maŋɪ dɪ Anaki tiinə bam na yɪ te tun. ¹¹ Nɔɔna deen yəni ba pa Emimi dwi dum dɪ Anaki dwi dum yɪ Refayim tiinə mv. Moabi tiinə bam dɪ maa bæi-ba wɪ Emimi tiinə. ¹² Kɪ nan na yɪ Edəm laŋa kam, Hori tiinə mv ya zɪvri je sum kuntv ni. Esawu dwi tiinə bam laan ma zaŋɪ ba baŋa ni yɪ ba daari ba zəli-ba. Ba na cɔɔɪ ba tw kum kuntv tun, ba ma jɔŋɪ ba tɪga kam ba te, sɪ kv maŋɪ dɪ Yisrayelɪ tiinə bam dɪ na lagɪ ba kɪ te ba zəli ba dvna ba daari ba jɔŋɪ tɪga kalv Baŋa-We na kwe Dɪ pa-ba tun.

¹³ Baŋa-We laan ma pa dɪbam ni sɪ dí zaŋɪ dí be Zeredi bugə kam. Dɪbam deen ma sunɪ dí kɪ kuntv. ¹⁴ Bina fiintv-nana titari ni mv dí kwe dí ma dí zɪɔ Kadese-Barania ni dí vu dí yɪ Zeredi bugə kam dí be.

Kɪ deen kɪ kuntv yɪ balv maama ya na maŋɪ ba yɪ jara-kəm pulim ni tun laan tu ba tɪ, nɪneeni Baŋa-We deen na dugi durə ni ba lagɪ ba tɪ kagva kam ni te tun mv. ¹⁵ Kɪ deen yɪ Baŋa-We titv juŋa mv Dɪ me Dɪ cɔɔɪ-ba, sɪ kv pa ba maama tɪ dɪdva dɪdva ba vu ba ti.

¹⁶ Jar-kərə bam kuntv dwi dum na tɪga maama yɪ ba wɪlvwɪlv daa tərə Yisrayelɪ tiinə kɔɔv kum wunɪ tun, ¹⁷ mv Baŋa-We tagɪ Dɪ bri amv Dɪ wɪ: ¹⁸ «Zɪm de dum ni mv abam wó tɔɔɪ Moabi tiinə tw Ara seeni á ke. ¹⁹ Á laan maa wó zv Amɔn tiinə laŋa kam. Taá ye-na sɪ á yɪ daani-ba. Yɪ kwaari-na najara dɪ ba, sɪ amv ba lagɪ a pa abam Amɔn tiinə tɪga kam. Amv maŋɪ a kwe tɪga kam kuntv mv a pa Lɔti dwi tiinə bam sɪ ba taa te-ka.»

²⁰ Je sum kuntv maama dɪ deen yɪ Refayim tiinə tɪga mv. Bantv badonnə maa zɪvri ka wunɪ. Amɔn tiinə bam deen jɪɔ-ba ba bæi ni Zamzumi tiinə mv. ²¹ Bantv deen jɪɔ dam yɪ ba kɔɔv kum gaali. Ba maa yɪ nɔn-sawaara sɪ kv maŋɪ dɪ Anaki tiinə bam na yɪ te tun. Dɪ kuntv maama, Baŋa-We mv cɔɔɪ-ba pa Amɔn tiinə bam want ba zəli-ba yɪ ba daari ba jɔŋɪ ba tɪga kam ba te. ²² Baŋa-We deen ya maŋɪ Dɪ kɪ kuntv doŋ mv Dɪ wəli Esawu dwi tiinə bam na zɪvri Edəm ni tun. Dɪ deen ya cɔɔɪ Hori tiinə bam mv pa Edəm tiinə bam want ba zəli-ba yɪ ba daari ba jɔŋɪ ba tɪga kam. Ba ta zɪvri da dɪ zum maama. ²³ Kɪ daa ta na yɪ Awa tiinə bam, bantv deen zɪvri tɪ-balwa balv na wv Mediterane nɪwv kum ni ni tun, sɪ kv taa ve Gaza tw kum seeni. Filisi tiinə bam na nuŋɪ Kaftari ni tun ma gu-ba, yɪ ba daari ba jɔŋɪ Awa tiinə tɪga kam ba zɪvri da.

²⁴ Baŋa-We ta ma ta dɪbam Dɪ wɪ: «Zaŋɪ-na á kwalumɪ á zɪla yam sɪ á vu á be Aranon bugə kam. Nii-na yo! Amv mv lagɪ a kwe Hesebon tw Pɛ Sɪhɔn a kɪ abam juŋa ni sɪ á wan-o á di. A maa wó kwe o tɪga kam dɪ a pa abam. Ve-na á zaŋɪ najara dɪd-o, sɪ á daari á jɔŋɪ o je sum á taá te. ²⁵ Kɪ zɪɔ zum de dum ni sɪ kv taa veə, amv lagɪ a pa lɔɔv baŋa tunɪ dum maama taa kwari abam fɪvni mv. Ba na maŋɪ ba ni abam ŋwa, kv maŋɪ sɪ ba yira mv taa sai vagɪ vagɪ yɪ ba bicara di abam ŋwaani.»

Ba di Pɛ Sɪhɔn najara baŋa ni

Garim 21:21-30

²⁶ «Dɪbam deen ta na wv Kedemɔti kagva kam ni tun, mv amv tɪŋɪ kwərə a pa Hesebon tw Pɛ Sɪhɔn. A deen tagɪ dɪd-o mv sɪ o pa dí kɪ ni-məɔ daani sɪ najara yɪ taa wura dí titari ni. ²⁷ A ma ta a wɪ: «Dɪbam na maa tɔɔɪ nmv tw kum ni dí kea, dí wó kwe cwəŋə mv yɔɔɔ-tɔɔ dí taa veə. Dí ba lagɪ dí ywəri jazum naa jagwiə seeni. ²⁸ Wɪdiu kɪlv maama dí na wó di, dɪdaani na balv dí na wó nɔv tun, dɪ wó yəgi abam tee ni. Nan pa dɪbam pwələ sɪ dí tɔɔɪ á je sum ni dí ke. ²⁹ Dɪbam nan maŋɪ sɪ dí vu dí yɪ Zurden bugə kam mv

sı dí bə-ka dí kə. Nan taá ye-na ni: Esawu dwi tiinə balu na zovri Edəm ni tun dıdaani Moabi tiinə bam na zovri Ara ni tun maŋi ba pa dıbam pwələ pa dí tɔgi ba laŋa kam ni dí kə.»

³⁰ Pe Sihon deen ma vin amu kwərə kam kuntu. O wu se sı o pa dıbam pwələ sı dí tɔgi o tıga kam baŋa ni dí kə. Benwaani, dıbam Tu Baŋa-We deen mu pe Sihon wuv kum kɪ dam, sı Dl na pwələ Dl kɪ-o á dam kuri ni, nuneeni kv laan na yı te lele tintu tun.

³¹ Baŋa-We laan ma ta di amu Dl wı: «Nii-na! Amu lagı a kwe Pe Sihon di o tıw kum mu a kɪ abam juŋa ni. Nan ve-na yigə sı á magı najara di ba á joŋi ba tıga kam á taá te.»

³² Yahazi ni mu Pe Sihon di o nɔɔna bam deen nuŋi sı ba zaŋı najara dıdaani dıbam. ³³ Dıbam Tu Baŋa-We ma kwe-o Dl kɪ dıbam juŋa ni. Dí ma mag-o dí gv, yı dí daari dí gv o biə dıdaani o nɔɔna bam maama dí wəli da. ³⁴ Dí ma yovri dí cɔgi Pe Sihon tıni dum maama dí kɪ-di We dam kuri ni. Dí ta ma cɔgi di nɔn-biə bam maama: baara, di kaana dıdaani biə. Nɔɔn-nɔɔnu deen wu daari. ³⁵ Sı kv na yı ba vara bam dıdaani ba jıjıgırv tum, dí vrı-tı pa tı jı dí nyum mu. ³⁶ Dıbam Tu Baŋa-We dum mu wəli dıbam yı dí di tıni dum maama. Kv na zıgi Aroyeri tw na wu Aranon bolo kum ni ni tun, dıdaani tw kvlb na wu bolo kum titari ni tun, sı kv taa ve Galadı laŋa kam tun mu dí wani maama. Tw deen tərə, dıbam na wu joŋi. ³⁷ Kuntu maama baŋa ni, dí ta se mu sı dí kɪ tite dí Tu Baŋa-We dum na brı dıbam tun. Dí deen wu zv Amon tiinə bam je sum. Kv na yı tıga kalv na wu Yabəki bugə kam ni seeni tun, di tıni dilv na wu zwənu tum laŋa kam ni tun, dí wu zaŋı najara je sum kuntu ni.»

Ba wani Pe ɔgi ba di

Garım 21:33-35

3 «Kuntu maama na kɪ kv ti tun, dí laan ma magı dí yuu Basan seeni. Pe ɔgi deen mu yı je sum kuntu pe. O ma nuŋi dıdaani o jar-kərə bam maama sı ba zaŋı najara dıdaani dıbam Ederi ni. ² Baŋa-We ma ta di amu Dl wı: «Nan yı ta n kwar-o, sı amu mu lagı a kwe Pe ɔgi di o jar-kərə bam a kɪ abam juŋa ni, sı á joŋi ba tıga kam á taá te. Abam nan maŋı sı á cɔgi pe wum kuntu dıdaani o nɔɔna bam mu nuneeni á na kɪ Amovri tiinə Pe Sihon na di paari Hesebon ni te tun.»

³ Dıbam Tu Baŋa-We dum ma sunı Dl wəli dıbam. Dl deen kwe Pe ɔgi di o nɔɔna bam maama mu Dl kɪ dıbam jıa ni pa dí magı ba maama dí gv. Ba wulwulv wu daari. ⁴ Dí ma wani tıni dum maama Arıgəbi laŋa kam ni Pe ɔgi deen na di o paari Basan ni me tun. Di yı tıni fusrđv mu. Tw deen wu daari yı dí wu di-kv. ⁵ Tıni dintv maama deen lɔgi mu di pı di dam. Di kabri sum maa tiini sı dwara. Luuru mu ba deen ta

me ba ci tıni dum manchoŋo niə yam. Tı-balwa di deen wura, yı dintv wu fɔgi di ci kuntu doŋ. ⁶ Dí ma yovri dí cɔgi Pe ɔgi tıni dum maama dí kɪ-di We dam kuri ni, nuneeni dí na maŋı dí cɔgi Pe Sihon laŋa kam te tun. Dí ma cɔgi di nɔn-biə bam maama: baara, di kaana, dıdaani biə. ⁷ Sı kv na yı ba vara bam dıdaani ba jıjıgırv tum, dí ma vrı-tı pa tı jı dí nyum.

⁸ Sihon dıdaani ɔgi deen yı Amon tiinə bam pwa mu. Bantu paari laŋa kam wu Zvrden bugə kam bube dilv na yovri wa-puli seeni tun mu. Ba laŋa kam deen tulı ka zıgi Aranon bugə kam ni mu sı ka yı Hermon piu kum na wu baŋa seeni tun. Dıbam deen ma joŋi je sum kuntu maama dí te. ⁹ (Sidon tiinə bam jıgi Hermon piu kum ba bəi wı Siriyon mu. Kv daari yı Amovri tiinə bam bəi-kv wı Seniri.) ¹⁰ Dí deen magı najara mu dí vrı tıni dilv maama na wu pweeru tum laŋa ni tun. Dí ta ma wani Galadı laŋa kam di Basan maama sı kv yı Saleka dıdaani Ederi. Tıni dile dum kuntu di deen tɔgi di wu Basan laŋa kam ni mu, me ɔgi na di o paari dum tun. ¹¹ Pe ɔgi deen mu kweeli Refayim tiinə bam juŋa ni. Ba deen na me kvlb ba kɪ-o kv wunı tun yı luuru mu ba me ba kɪ-kv. Kv saŋ-dıdərɔ maŋı maa yı kantıa maŋı kuni nvgv. Yı kv daari kv saŋ-kukugə seeni maŋı maa yı kantıa maŋı kuni bına. Kv daa ta wu Amon tiinə tw Raba ni mu.»

Zvrden bugə kam wa-puli seeni tıga kam

Garım 32:1-42

¹² «Dı na joŋi tıga kam dí te kuntu tun, mu amu deen kwe laŋa kadoŋ a povri a pa Ruban dwi dum dıdaani Gadı dwi dum. Bantu laŋa kam deen zıgi Aroyeri tu kum na wu Aranon bugə kam ni ni tun sı kv taa ve jazım baŋa seeni, kv wəli di Galadı pweeru laŋa kam cicoro di tıni dilv na wu je sum kuntu ni tun mu. ¹³ Galadı tıga kam cicoro kvlb na daari tun mu amu deen kwe a pa Manası dwi cicoro kum. A ta ma kwe Basan maama a wəli da a pa-ba. Pe ɔgi laŋa kam mu kuntu. (Arıgəbi laŋa kam na wu Basan ni tun mu ba deen jıgi ba bəi ni Refayim tiinə tıga kam.) ¹⁴ Nɔɔnu wudoŋ deen maa wu Manası dwi dum wunı, o yıri mu Yayiri. Wuntu ma magı o vrı Arıgəbi laŋa kam maama o vu o yı Gesuri dıdaani Maaka sisəm dum. O ma pa ba læeri ba bəi Basan tıni dum kuntu wı «Yayiri tıni». Kv ta yı kuntu mu di zum maama. ¹⁵ Sı kv na yı Galadı tıga kam cicoro kvlb na wu baŋa seeni tun, amu deen kwe-ka a pa Makira na yı Manası dwi tu tun mu. ¹⁶ A ma daari a kwe laŋa kalv na zıgi Galadı ni sı ka yı Aranon bugə kam titari ni tun a pa Ruban dwi dum dıdaani Gadı dwi dum. Ba laŋa kam baŋa seeni sisəm dum maa yı Yabəki bugə kam. Amon tiinə laŋa kam sisəm mu kuntu. ¹⁷ Wa-zovri seeni mu ba tıga kam sisəm dum deen tɔgi Zvrden bugə kam, kv na zıgi

Galile nunw kum seeni si ku taa ve jagwiə seeni ku vu ku yi Araba nunw kum. (Ye nunw kum mu kuntu.) Pisiga piu kum təgə maa wu tıga kam wa-puli seeni.

¹⁸ Amu deen ma pa abam ni duntu a wı: «Dıbam Tu Baŋa-We dum mu kwe tıga kantı Dı pa abam si á taá te. Abam balı nan na yı jar-kərə tun maŋı si á kwe á jara zıla yı á daarı á təgı Yısurayelı dwi tiinə badonnə bam yigə á be Zırden bugə kam, ba na yı á cırrı tun ɲwaanı. ¹⁹ Sı Ku daarı á kaana, dı á biə, dıdaanı á vara bam maama mu, á wó pa bantı maŋı á tıntı dılv amu na maŋı a kwe a pa abam tun wuntı. Beɲwaanı a ye nı abam vara bam tiini ba daga zanzan. ²⁰ Abam maŋı si á wəli á cırrı tum mu si ba jaŋı ba di tıga kalı na wu Zırden bugə kam wa-zırrı seeni tun. Baŋa-We nan na tu Dı pa ba sin dı najara yam yı ba daarı ba jəni ba tıga kam nı, nıneenti abam na ne te tun, abam dı laan wó joori me amu na kwe a pa abam tun mu á taá wura.»

²¹ Maŋa kam kuntu nı amu deen kwe ni duntu a pa Zozwe nı: «Nmı tıti yı ne n Tu Baŋa-We na tıŋı te dıdaanı pwa bale bantı, Sıhən dı Ɔgı tun. Tıw kulı maama abam nan na wó vu tun, Baŋa-We ta lagı Dı tıŋı kuntu mu ba yıra nı. ²² Kuntu ɲwaanı, yı taá kwarı-na fıvntı dı ba. Abam Tu Baŋa-We mu lagı Dı jaŋı Dı pa abam.»»

We wu se si Moyisi be o vu o zu Kaanan tıga kam

²³ «Kantı maŋa kam nı, a deen ma tiini a loori We a wı: ²⁴ «Yuutu Baŋa-We, amu yı n tıntıɲıv mu. Nmı laan nan sıŋı si n brı-nı nmı jıŋa na jıgı dam si n ma n kı wo-kınkagıla yalı tun. Beɲwaanı, We dıdoŋ tərə weyuu nı naa tıga baŋa nı si dı wantı dı kı nmı wo-kamunə yam doŋ. ²⁵ A loori-m, pa amu cwəŋə si a dı təgı a be Zırden bugə kam a zu tı-ɲıŋa kalı na wu bube dıdoŋ dum nı tun, si a wantı a na zwəənu tım laŋa kam na tiini ka lana tun, dıdaanı Liban je sum.»

²⁶ Baŋa-We nan wu se si Dı cəgi a wə-loro kum. Abam kəgə kum ɲwaanı mu Dı banı deen tiini dı zaŋı dı amı, yı Dı ta Dı brı-nı Dı wı: «Pa ku kweeli! Daa n yı ɲəɲnı taanı dum kuntu dı amı! ²⁷ Za n diini Pıgısa piu kum yuu nı. Dáanı mu nı wantı n nıi n kaagi tıga kam je maama. Nıi n yigə nı, dı n kwaga nı, ku wəli dı n jazum dı n jagwiə maama. Fəgı n nıi n na, beɲwaanı n bá təgı n be Zırden bugə kam. ²⁸ Ve n ta dı Zozwe si o bıcarı kı dam. Kı baarı n kı o kırı nı, si wuntı mu lagı o da amı nəɲna bam yigə si ba be ba zu tıga kam nmı na wó na tun. O ta wó pa ba jəni-ka ba taa te.»

²⁹ Baŋa-We na tagı kuntu Dı ti tun, dı deen ma maŋı bolo kum kuntu seeni, ku na twe dıdaanı Bet-Pewrı tun.»

We niə yam taanı

4 «Yısurayelı dwi tiinə bam, taá cəgi-na We niə yalı amı na lagı a brı abam zım tuntu tun, dıdaanı Dı cullı tum maama. Á na se á təgı-ya, kú pa á wəri yı á daarı á zu á jəni tıga kalı á nabaara Baŋa-We dum na lagı Dı pa abam si á taá te tun. ² Taá ye-na si á yı wəli kulukulu niə yalı a na lagı a pa abam tun wuntı, nan yı lı-na kulukulu ya wuntı á yaŋı. Za á kı-na á təgı Baŋa-We niə yalı maama a na wó pa abam tuntu tun.

³ Abam tıti deen ne Baŋa-We na kı te Baal-Pewrı je sum nı tun. Á ne nı Dı gu abam wuntı balı maama na se ba zılı Baal-Pewrı jwəm dum tun mu. ⁴ Ku daarı yı abam balı maama na salı Baŋa-We tun daa ta ɲwı dı zım maama.

⁵ Nıi-na! Amı kwe a Tu Baŋa-We cullı tum dı Dı niə yam a brı abam nıneenti Dı na pe-nı ni si a kı te tun. Abam maŋı si á se á taá təgı-ya mu, nıneenti á na zırrı tıga kalı á na wó jəni á taá te tun wuntı. ⁶ Sıntı-na á yıə á taá se-ya, sı dwi-ge tiinə wó lıwarı nı á jıgı swan dı yı-pırv lanyıranı. Bantı wó ba ba ni We cullı tum yı ba ta ba wı: «Dwi kamunu kuntu tiinə sıntı ba jıgı yı-pırv dı swan zanzan.» ⁷ Dwi-ge tiinə wa yam ba bwələ dı ba, ba tıw kum na maŋı ku yı tı-fərv te. Dıbam Tu Baŋa-We nan tiini Dı bwələ dı dıbam yı Dı yəni Dı cəgi dı wə-loro kum maŋa kalı maama dı na wó bəŋı-Dı tun. ⁸ Dwi-ge tiinə tərə ba na jıgı cullı dıdaanı kwıə yalı na təgı cıga nıneenti We niə yantı doŋ amı na wura a paı abam zım tun.

⁹ Nan taá yırtı-na á tıti. Taá ye-na si á yı zaŋı á swe wo-kamunnu tılv We na kı yı á yı na-tı tun. Abam ta na wu á ɲwıa wuntı, lwəni-na-tı á brı á biə dıdaanı á naarv tum maama. ¹⁰ Guli-na de dum abam deen na wu Sıyayı piu kum təgə nı yı á zıgı Baŋa-We yigə nı tun. Dıntı de dum nı mu Baŋa-We tagı amı Dı wı: «Moyisi, pa nəɲna bam la ba jeeri-nı si ba wantı ba cəgi a kwərə. Kuntu wó pa ba taa kwarı amı maŋa kalı maama ba na jıgı ɲwıa tıga baŋa nı tun, sı ba daarı ba brı ba biə sı ba dı taa zılı-nı.»

¹¹ Abam deen tu á zıgı piu kum təgə nı. Mın-vıgı ma zaŋı piu kum baŋa nı ku dı weyuu. Kunkwən-luluru ma kwəli je sum maama pa ku kı lim. ¹² Baŋa-We deen ma zıgı mim dum tıtarı nı Dı ɲəɲnı dı abam. Abam ma ni Dı bıtarbiə bam yı á wu ne Dı nyınyıgı dı fınfıun

di. Dl kwərə kam yirantı mu á niə. ¹³Dl deen pe á lwartı ni-gonim dılv Dl na lagı Dl kı dı abam tun. Dl ma pa abam ni sı á se á təgi Dl Niə Fugə kam, yı Dl daarı o pupıni-ya Dl tiŋi kandwa-pıle sıle baŋa nı. ¹⁴Ka maŋa nı, mu Baŋa-We deen pe-nı ni sı a brı abam o cullu tum dı Dl niə yam sı á se á taá təgi-ya, nıneeni á na tu á be Zırden bugə kam yı á zıvırtı tıga kalv á na wó joŋi á taá te tun wıni.

Kv culə sı ba taa kaanı jwəne

¹⁵De dum Baŋa-We na zıgi mim dum wıni o ɲɔɔni dı abam Sinayi piu kım yuu nı tun, á deen wı ne Dl nyinyugu. Kuntu ɲwaanı, taá ye-na ¹⁶sı á yı digimi á titı sı á mə nyinyugu sı kv ji jwəm kv pa abam. Kv na maŋı kv yı baaru nyinyugu, naa kaanı nyinyugu, ¹⁷naa tıga baŋa varım, naa zıŋə kalv dwi maama na kaagi weeni ka jaanı tun, ¹⁸naa tıga wo-vəlu, naa kaləŋə kalv na wı na wıni dı, sı á yı mə-na ti nyinyugu. ¹⁹Kv ta wəli da, abam na kwəni á yum á na wapuli dum, naa cana kam, naa calıcwı sm, naa wənu tulv maama na wı weyuu nı tun, nan yı kı-na fra sı á tiiri á zuli-ti. Baŋa-We yagi-tı weyuu nı lıgv baŋa dwi maama ɲwaanı mu. ²⁰Kv daarı kv na yı abam, á yı balv Baŋa-We na lı Dl ja nuŋi min-vıgv yaara doŋ nı tun mu. O deen vrı abam Ezipi tiinə juŋa nı sı Dl ma abam Dl ma Dl kı Dl nɔɔna, nɔɔna balv na wó ta yı Dl nyım tun. Á cıga nan sıni á yı kuntu mu dı zım maama.

²¹Abam ɲwaanı mu Baŋa-We banı deen zaŋı dı amv. Dl ma ta Dl du Dl wı: amv bá da a be Zırden bugə kam sı a zv tı-ɲuŋa kalv o na lagı o pa abam sı á taá te tun wıni. ²²Kuntu ɲwaanı, amv maŋı sı a maŋı yo seeni mu a tı. A bá da a be Zırden bugə kam. Abam nan wó be á zv á joŋi tı-ɲuŋa kam kuntu á taá te. ²³Nan tiini á taá ye sı á yı swe ni-gonim dılv á Tu Baŋa-We dum na kı dı abam tun. Yı kı-na jwəm dwi dılv maama nyinyugu á zıgi sı á zuli-kv, Baŋa-We na culi-kv tun ɲwaanı. ²⁴Beɲwaanı, abam Tu Baŋa-We yı pagı abam baŋa nı mu. Dl maa nyı dı min-fırɔ kulv na di wo-yɔɔrv maama tun mu.

²⁵Abam na tu á zv tıga kam yı á jəni da á daanı, pa á lv biə dıdaanı naarv zanzan, sı á yı digimi á titı dı á na kı jwəm nyinyugu á zıgi sı á taá zuli te tun. Kuntu wó taa yı lwarım mu Baŋa-We yigə nı yı kv pa Dl banı zaŋı dı abam. ²⁶Zım de dıntv nı a kwe weyuu kım dı tıga kam baŋa maama mu, sı tı taa yı maana abam dı Baŋa-We titarı nı. Abam na vın We ni dıntv, sı á dwi yɔɔrv dı je tıga kalv á na lagı á be Zırden bugə kam á zv tun baŋa nı. Abam na zaŋı á zuli jwəne, sı á yı daanı tı-ɲuŋa kam baŋa nı. Á wó na cɔgım mu. ²⁷Baŋa-We wó ja abam Dl jagı Dl yagi tıni dum maama titarı nı. Dl na zəli abam Dl yagi tıni dılv wıni, á lagı á tı mu

sı á nɔɔna bam funfun yirantı daarı dı wıni. ²⁸Abam na zıvırtı je sm kuntu maama nı, á wó taá zuli nabiinə na kwe de dıdaanı kandwa ba ma ba kı jwəne yalv tun mu. Yantu wartı sı ya nii ya na wənu naa sı ya ni kwəri. Ya nan wartı wıdiu sı ya di, ya maa ba ni lwəm. ²⁹Abam na wó taá zıvırtı tıni dılv maama nı tun, nıneeni á na buŋı sı á joori á beeri á Tu Baŋa-We je, abam wó na-Dl. Kv nan wó təgi dıdaanı á na sıni á yiə á beeri-Dl dıdaanı á wıbuŋa maama dı á wı maama mu. ³⁰Abam na tu á zv cam wıni, pa wənu tıntv maama yı abam, kv kwaga nı á laan wó pipiri á joori á Tu Baŋa-We dum te, sı á se Dl ni. ³¹Beɲwaanı, Baŋa-We tiini Dl jıgi abam yıbwəne. Dl bá fəgi Dl dı abam Dl yagi. Dl nan bá cəgi abam. Dl bá swe ni dılv Dl deen na goni dıdaanı abam nabaara bam yı Dl du durə dı baŋa nı tun.

Yısırayelı dwi tiinə bam yı ba yıra

³²Buŋı-na á nii kv na yı te faŋa faŋa tun, sı á lwartı kulv na wıra tun. Kv na zıgi de dum We na puli Dl naanı nabiinə sı kv ba kv yı zım tun, beeri-na tıga baŋa ni maama nı, sı á nii wo-kamunu kuntu doŋ fəgi kv kı je sılv nı na? Bwe-na á nii nɔɔnv ni kəm dum kuntu dwi ɲwa je nı na? ³³Dwi dıdoŋ tiinə wıra yı ba ni ba We dum kwərə na zıgi mim wıni ka ɲɔɔni dı ba yı ba ta ɲwı na? Abam yirantı mu ne kəm dum kuntu doŋ. ³⁴Dwi dıdoŋ tiinə we tiini dı kwaanı dı vrı dı nɔɔna bam tıv kudoŋ juŋa nı pa ba ji We dum kuntu titı tiinə na? Sı abam titı yı mu ne abam Tu Baŋa-We dum na tıŋı dı Dl dam-fırɔ Dl kı wo-kamunnu dıdaanı wo-kınkagıla sı Dl ma maŋı Ezipi tiinə bam Dl nii yı Dl daarı Dl təgi jara baŋa nı Dl vrı abam ba juŋa nı te tun.

³⁵Baŋa-We deen pe á na Dl kənə yantu maama sı á wantı á lwartı nı Dıntv yirantı mu yı We cıga cıga, yı We dıdoŋ tərə sı dı dwəni dı Dl. ³⁶Dl ma pa Dl kwərə mu zıgi weeni ka ba á te sı Dl ma Dl kaanı abam sı á taá se Dl ni. Dl ta ma pa á zıgi tıga baŋa nı á na Dl min-fırɔ kım Dl na təgi kv wıni Dl ɲɔɔni dı abam tun. ³⁷Dl na jıgi á nabaara bam sono tun ɲwaanı mu Dl kırı abam na yı ba naarv tun, sı á taá yı Dl nɔɔna. Baŋa-We titı deen me Dl dam-fırɔ mu Dl lı abam Ezipi wıni. ³⁸Dl laan ma da á yigə Dl zəli dwi-ge tiinə balv na daga ba dwe abam, yı ba ta dana ba dwe abam tun, sı Dl pa á kwe ba tıga kam á taá te, nıneeni kv na yı te zım tıntv tun.

³⁹Laan nan kwe cıga kam kuntu á kı á bıcarı nı zım, sı á se nı Baŋa-We mu yı dılv na te weyuu dıdaanı tıga baŋa maama. We dıdoŋ daa tərə. ⁴⁰Taá tıŋı-na á təgi Baŋa-We niə yalv a na pe abam zım tıntv tun. Abam na se Dl kwıə yam kuntu, á ɲwıa wó kı lanyıranı ka pa abam dı á kwaga kam. Á laan maa wó taá zıvırtı tıga

kalv Baŋa-We na kuri si á taá te taan wuu tun wəni á daani.»

Ka-duri-ka-zv-ka-səgi tūni dum

Garim 35:9-15

⁴¹ Moyisi deen na tagi kuntu maama o ti tun, o ma li tūni duto na wu Zorden bugə kam wa-puli seeni tun o zigi dáani. ⁴² Tūni dum kuntu wura si nɔɔnu na wu paali o doŋ, yi o na gv-o, si ku tu duri o zv di wuni mu si o joŋi o tuti ŋwia. ⁴³ Ruban dwi dum wuni o deen li Bezerti mu. Tuw kum kuntu maa wu zwənu yuu ni yi ka ta yi kagva laŋa. O ta ma li Ramɔti o pa Gad dwi dum. Tuw kum kuntu maa wu Galadi laŋa kam ni. O ma daari o li Golan o pa Manasi dwi dum. Tuw kum kuntu maa wu Basan laŋa kam wuni.

We niə yam pulim taani

⁴⁴ We niə yantu mu Moyisi deen tult o bri Yisrayelti tiinə bam. ⁴⁵⁻⁴⁶ Yantu mu yi kwia di cullu didaani cwe silv Yisrayelti tiinə na maŋi si ba taa tɔgi tun. Maŋa kalv ba na nuŋi Ezipti wuni yi ba vu ba yi bolo kulv na bwələ didaani Bet-Pewɔrti tun mu Moyisi kwe We niə yam kuntu o bri-ba. Zorden bugə kam wa-puli seeni mu kuntu, je silv Amɔrti tiinə Pe Sihon na di o paarti Hesebon ni tun. Moyisi didaani Yisrayelti tiinə bam deen na zigi Ezipti ni ba maa ke tun mu ba wanti Pe Sihon ba di. ⁴⁷ Ba deen ta ma vri o tɔga kam didaani Basan tuw Pe Dgi tɔga kam maama. Pwa bantv bale maa yi Amɔrti tiinə pwa balv na di ba paarti Zorden bugə kam wa-puli seeni tun. ⁴⁸ Ba laŋa kam kuntu deen zigi Aroyerti tuw kum seeni mu, ku na wu Aranon bugə kam ni ni tun, ka yi Siriyon piu kum seeni. (Piu kum yuri didoŋ mu yi Hermɔn.) ⁴⁹ Tɔga kam maa tɔgi Zorden bugə kam wa-puli seeni dum maama mu ka yi Araba nuw kum. Pisiga piu kum tɔŋə maa wu ka wa-puli seeni.

We niə fugə kam

Nuŋim 20:1-17

5 Moyisi deen ma bəŋi Yisrayelti tiinə bam si ba jeeri daani, yi o ta di ba o wu:
«Yisrayelti tiinə bam, cəgi-na si We kwia yam didaani We niə yam mu tintv a wura a te di abam zum. Suni-na á yiə si á taá zaasi-ya, si á daari á taá ki á tɔgi ya na bri te tun. ² Dɔbam Tu Baŋa-We mu deen goni ni didaani dɔbam Sinayi piu kum yuu ni. ³ Ku dai didaani di kwə bam yirani mu Dl ki ni-gonim dum di ba. Dl deen ki-di didaani dɔbam balv ta na ŋwi zum tintv tun mu. ⁴ Baŋa-We titi deen ma zigi mim dum wuni Dl

ŋɔɔnti di abam jaja piu kum yuu ni. ⁵ Maŋa kam kuntu ni, abam deen kwari fuvuni mu si á din piu kum yuu, mim dum na wura tun ŋwaani. Amv maa zigi abam di Baŋa-We titari laŋa ni, si a lwəni We taani dum a bri abam. Baŋa-We deen tagi Dl wi:

⁶ Amv mu yi abam Tu Baŋa-We dum. Amv maa yi wulv na jaani abam a ja nuŋi Ezipti tuw kum ni yi a vri abam á gabɛem dum ni a yagi tun.

⁷ Daa á yi zuli-na jwəna á wəli amv wuni.

⁸ Yi zaŋi-na á mɔ kamɔgɔ si ku taa yi jwəm ku pa abam. Á yi mɔ woŋo si ku lwəni weyuu wənu, naa tɔga baŋa wənu, naa tɔga kuri na wuv wənu. ⁹ Abam ba maŋi si á tiiri ti yigə ni naa á zuli-ti. Bəŋwaani, amv mu yi abam Tu Baŋa-We dum. Amv yi pagi abam baŋa ni mu. Ku na yi balv na vin amv tun, a yəni a waari-ba di ba biə maama si ku vu ku yi ba dwi dum kuni bito naa bina laŋa ni. ¹⁰ Ku nan na yi balv na soe-ni yi ba se a niə yam tun, a maa yəni a jigi ba sono taan, si ku yi ba dwi dum kuni murv laŋa ni.

¹¹ Á yi zaŋi á bəŋi á Tu Baŋa-We yiri kafə ŋwaani, si Baŋa-We wó waari wulv maama na ki kuntu tun.

¹² Taá ye-na si á pɔɔrti We siun de dum da yam maama wuni á pa We. Baŋa-We maŋi Dl pa abam Dl ni dum kuntu. ¹³ Da yarpe maama wuni, abam jigi da yardv mu si á ma á tɔŋi titvɔŋa dwi maama. ¹⁴ Ku nan na yi da yarpe de dum, abam Tu Baŋa-We pɔɔrti-di mu Dl pa Dl titi, si di ta yi siun de. Dintv de dum ni, nɔɔn-nɔɔnu ba maŋi si o tɔŋi titvɔŋi. Ku maa yi abam, di á biə, di á bukwa, di á gambe, di á tuntvɔŋ-kaana maama mu bá taa tɔŋa. Ku wəli da, abam na-be, di á bine, didaani á vara bam maama, di vərə balv na zuvri á tuw wuni tun di bá taa tɔŋi titvɔŋa de dum kuntu ni. Abam gambe sim di maŋi si ba tɔgi ba sin mu dintv de dum ni, nuneeni abam na wó sin te tun. ¹⁵ Guli-na ni abam di deen yi gambe mu Ezipti ni. Abam Tu Baŋa-We ma tɔgi Dl dam baŋa ni Dl tɔŋi wo-kamunnu Dl ma vri abam á gabɛem dum ni Dl ja Dl nuŋi. Kuntu ŋwaani mu Dl wi á maŋi si á pɔɔrti siun de dum si di taa yi di yira.

¹⁶ Taá nigɔ-na á kwə di á niinə. Abam Tu Baŋa-We pe abam ni dum kuntu mu si ku pa á taá jigi mumwe-deeri. Á ŋwia maa wó ki lanyirani maŋa kalv á na wó taá zuvri tɔga kalv Dl na lagi Dl pa abam tun wuni.

¹⁷ Yi zaŋi-na á gv nɔɔnu.

¹⁸ Yi ki-na kabwəŋə di nɔɔnu wudonŋ kaani.

¹⁹ Yi ŋɔ-na kulvkuɔv.

²⁰ Yi zaŋi-na á burɔ vwan bura á ma á vani á donnə.

²¹ Yi pa-na si á fra zv á donnə kaana. Nan yi kwe-na á wubvɔŋa á daŋi ba sam baŋa ni, naa ba tɔga baŋa ni, naa ba gambe, naa ba tuntvɔŋ-kaana baŋa ni. Ta yi pa-na si á yi su á donnə na-be, naa ba bine, naa woŋo kulv maama na yi ba nyim tun.

²² Yisrayelɩ kəgə kum maama deen na jeeri piu kum təŋə ni tun, mu Baŋa-We ŋɔɔni dɩ kwər-dia Dɩ pa dɩbam Dɩ niə fugə kam kuntu. Dɩ ma zigɩ mim dum dɩ kunkwən-luluru tum wɔni mu Dɩ ŋɔɔni Dɩ niə yam, yi kulukulu deen wu wəli ya wɔni. Dɩ laan ma pɔpɔni-ya Dɩ daŋɩ kandwa-pule sile baŋa ni Dɩ kwe Dɩ pa-ni.

²³ Abam deen na ni ni kwərə mu nuŋi lim wɔni ka yi abam, yi piu kum dɩ tarigi mim kuntu tun, mu balu na yi yuutiinə dɩ nakwa abam dwi maama wɔni tun tu amu te, ²⁴ yi ba wɩ: «Dɩbam Tu Baŋa-We dum suni Dɩ bɩ dɩbam Dɩ paari-zulə yam dɩdaani Dɩ kamunni dum na tiini dɩ daga te tun. Zum de duntu, dɩ ni Dɩ kwərə kam na nuŋi mim wɔni ka yi dɩbam te tun, yi dɩ lwarɩ ni nabiinu wɔ wani o ni Baŋa-We na ŋɔɔni did-o yi ku tu wɔ ta wu o ŋwɩa wɔni. ²⁵ Dɩbam nan ba lagɩ si dɩ ti! Dɩbam Tu Baŋa-We daa ta na ŋɔɔni dɩdaani dɩbam yi dɩ ni Dɩ kwərə kam, min-fɔɔ kum wɔ wani ku gu dɩbam. ²⁶ Wɔɔ mu wura nabiinə maama wɔni o na wɔ wani o ni ŋwɩa Tu Baŋa-We kwərə na nuŋi mim wɔni ka ŋɔɔni did-o nuneeni dɩ zum na ni-ka tun, yi ku tu ta ŋwɩ? ²⁷ Kuntu tun, nmu nan titwəni n twe dɩbam Tu Baŋa-We, si n cəgi kulv maama Dɩ na jigi si Dɩ ta Dɩ bɩ dɩbam tun, si n laan ba n lwəni n bɩ dɩbam, si dɩ wɔ se Dɩ ni dum.»

²⁸ Baŋa-We deen ma ni abam na tagɩ kulv tun, yi Dɩ ta dɩ amu Dɩ wɩ: «Amu ni nɔɔna bam na tagɩ kulv maama ba bɩ-m tun. Ba na tagɩ kulv tun nan lamma! ²⁹ Amu ya lagɩ si ba wubuŋa ja si ba taa kwari amu yi ba se a niə yam maŋa maama. Kuntu yaá pa bantv ŋwɩa kɩ lanyirani ka pa-ba dɩ ba kwaga kam si ku taa ve maŋa maama. ³⁰ Ve n ta dɩ ba si ba joori ba vwə yam ni. ³¹ Si ku na yi nmu, nmu wɔ maŋi yo seeni mu si a bɩ-m a ni dum maama. Ku na yi a cullu tum dɩ a kwia yam maama, nmu wɔ lwəni n bɩ nɔɔna bam si ba taa tɔgi-ya mu tɩga kalv a na lagɩ a pa-ba si ba taa te tun wɔni.»

³² Kuntu tun, Yisrayelɩ tiinə bam, taá ye-na si á kɩ á tɔgi Baŋa-We na pe abam ni si á kɩ tun. Yi ywəri-na Dɩ cwəŋə kam wɔni á vu jazum naa jagwiə seeni. ³³ Taá tɔgi-na abam Tu Baŋa-We dum na bɩ abam cwəŋə kalv si á da tun. Kuntu wɔ pa, á na zv tɩga kalv Dɩ na lagɩ Dɩ pa abam si á taá te tun, á wɔ zv ka wɔni á daani yi á ŋwɩa kɩ lanyirani.»

Baŋa-We ni dulv na dwe maama tun

6 «Baŋa-We ni dum mu tuntu. Dɩ deen pe amu ni si a pa abam mu lwarɩ Dɩ cullu tum dɩ o kwia yam maama na yi te tun si á taá tɔgi-ya nuneeni á na tu á be Zɔrden bugə kam, yi á zv si á jɔŋi á tɩga kam á taá te. ² Abam dɩ á biə dɩdaani á kwaga kam maama maŋi si á taá kwari á Tu Baŋa-We dum mu maŋa maama, yi

á kɩ á tɔgi Dɩ niə yantu, dɩ Dɩ cullu tum a na wura a pa abam tuntu tun, si á wani á daani tɩga kam ni dɩ mɔmwe-deeri. ³ Cəgi-na Yisrayelɩ tiinə bam, si á taá ye si á se We niə yam maama. Kuntu wɔ pa á ŋwɩa kɩ lanyirani ka pa abam, si á ta puli dɩ kəgə á ji tu-fɔɔ. Á tɩga kam wɔ taa lana dɩ varum dɩ kɔɔ, nuneeni á nabaara Baŋa-We dum deen na goni ni si Dɩ kɩ Dɩ pa abam te tun.

⁴ Cəgi-na Yisrayelɩ tiinə bam, dɩbam Tu Baŋa-We dum yi Dɩ yirani didva mu. ⁵ Taá soe-na á Tu Baŋa-We dɩdaani á bicari maama, dɩ á wubuŋa maama, ku wəli dɩ á dam maama.

⁶ Ku maŋi si We niə yantu a na wura a bɩ abam zum tun taa tigi á bicari ni mu. ⁷ Pa-na si á biə dɩ lwarɩ-ya. Taá te-na ya taani maŋa maama, nuneeni á na je sɔŋə ni yi á lara, naa á na tɔgi daani á ve cwəŋə yuu ni, ku ta wəli dɩ á na pəni tutu ni, naa á na zaŋi zizɩŋa maama ni. ⁸ Lwəni-na-ya á tiŋi tɔno ni si á daari á vɔ-ya á jan ni, dɩdaani á trə ni, si á taá guli ya gulə. ⁹ Pɔpɔni-na-ya á tiŋi á dɩ sum ni-bwəeru tum ni, si á daari á ta pɔpɔni-ya á yagi á manco-niə de sum ni.

¹⁰ Baŋa-We deen nan ya maŋi Dɩ goni ni mu dɩ á nabaara Abraham, dɩ Yizaki, dɩdaani Zakɔbi, si Dɩ kwe tɩga kam kuntu Dɩ pa abam. Lele kuntu Dɩ lagɩ Dɩ pa á zv ka wɔni. Ti-kamunə maa wura, yi abam wu logɩ-dɩ. ¹¹ Sɔ-fwaarv dɩ maa wura yi ti jigi zula zanzan abam na wu tiŋi-ya da. Abam ta maa wɔ nyɔ vola yalv á na wu kugi tun na bam, yi á daari á dɩ tweeru tulv á na wu jəri tun biə bam, vinyə tiu biə dɩ Olivi tiu biə dɩ wəli da. Abam nan na tu á nai á dɩ á sui, ¹² si á yi swe-na Baŋa-We ni ni, beŋwaani Duntu mu jaani abam Dɩ ja Dɩ nuŋi Ezipi ni, á deen na yi gambe me tun.

¹³ Taá kwari-na abam Tu Baŋa-We dum, yi á tɔŋi á kɩ Dɩ wubuŋa. Á na goni ni dɩ nɔɔnv, si á ma Baŋa-We yiri dum yirani á du durə. ¹⁴ Nan yi zaŋi-na á zuli wa yadonnə á wəli da, nuneeni dwi-ge tiinə na gilimi abam yi ba zuli wa yalv tun. ¹⁵ Lwarɩ-na si abam Tu Baŋa-We dum wu á tutari ni, yi Dɩ yi pagɩ abam baŋa ni. Á na tɔgi wa yadonnə, Dɩ bani wɔ zaŋi dɩ abam, yi Dɩ daari Dɩ cəgi abam tɩga kam baŋa ni.

¹⁶ Taá ye-na si á yi maŋi abam Tu Baŋa-We á nii, nuneeni á deen na kɩ te Masa ni tun. ¹⁷ Nan taá cv-na á titi si á se Baŋa-We niə yam, dɩ Dɩ cullu tum, ku wəli dɩdaani Dɩ kwia yam maama. ¹⁸ Taá kɩ-na kulv maama na lana yi ku su We yi tun. Kuntu mu, á ŋwɩa wɔ kɩ lanyirani ka pa abam, yi á daari á zv á jɔŋi ti-ŋuŋa kantv kam á taá te, nuneeni Baŋa-We na goni ni dɩ á nabaara bam si Dɩ kɩ te tun. ¹⁹ Abam laan wɔ wani á duna maama á dɩ, yi á daari á zəli-ba, nuneeni Baŋa-We na tagɩ te tun.

²⁰ Jwa seeni maŋa dɩ maŋa, abam biə wɔ ba ba bwe abam ni: «Beŋwaani mu dɩbam Tu Baŋa-We deen pe

abam Dl niə yantu, di Dl kwia yam, didaani Dl cullu tum maama, si di taa tɔga?»²¹ Abam laan maa wó ta á brɔ-ba ni:

«Dibam deen yi Ezipi Pa-faru wum gambe mu. Baŋa-We deen ma tɔgi Dl dam-fɔrɔ kum baŋa ni Dl joŋi dibam Dl yagi.²² Dibam yi deen mu ne Dl na ki wo-kunkagula didaani tutuŋ-kamunə yalu na jigi fuvu tun, yi Dl yagi-ya Ezipi tiinə bam di ba Pa-faru wum baŋa ni didaani o nakwa maama yuu ni tun.²³ Dl deen ma ja dibam Dl nuŋi tu kum kuntu ni, yi Dl daari Dl ja dibam Dl ba yo seeni, si di wani di zu tɔga kantu nuneeni o deen na pooli didaani di nabaara bam si Dl ki te tun.²⁴ Dibam Tu Baŋa-We laan ma pa dibam ni si di taa se Dl niə yantu maama yi di kwari-Dl. Di na suni di ki kuntu, Duntu di wó taa nii dibam baŋa ni, yi Dl daari Dl pa di woŋo maama da cwəŋə ku pa dibam, nuneeni ku na yi te zum tun.²⁵ Di na suni di yiə di tɔgi Dl kwia yam kuntu maama, nuneeni Dl na pe dibam ni te tun, kuv pa di na cɔga Dl yigə ni.»

Baŋa-We na te Dl nɔɔna bam te tun

7 «Abam Tu Baŋa-We dum wó pa á taá te tɔga kalu á na lagi á zu lele tun. O maa wó pa á na dam si á di dwi-ge tiinə zanzan yi á zəli-ba tɔga kam ni: Heti tiinə bam, di Girgasi tiinə bam, di Amɔɔri tiinə bam, di Kaanan tiinə bam, di Perezi tiinə bam, di Hevi tiinə ku wəli di Yebusi tiinə bam. Dwiə kuntu maama yarpe daga zanzan yi ya ta damma ya dwe abam.² Baŋa-We nan wó ki-ba á juŋa ni si á wani-ba á di. Dl na suni Dl ki kuntu, si á yɔɔri á cɔgi-ba. Abam nan yi ki-na ni-mɔrɔ di ba, naa á duri ba ŋwaŋa di fun di.³ Daa ta lwarɔ-na si á yi kwe ba bukwa á ma á ji á kaana, naa á kwe-ba á pa á biə. Nan yi zaŋi-na á kwe á titi bukwa á pa-ba si ba di ba ma ba ki ba kaana.⁴ Abam na se si kuntu ki, baá sɔgi á biə mu pa si ba tusi ba taa zuli wa-yɔɔru yi ba daari ba lo Baŋa-We kwaga ni. Kuntu nan wó pa Baŋa-We banti mu zaŋi abam baŋa ni si Dl cɔgi abam lila.

⁵ Kuntu ŋwaani, abam na wani dwi-ge tiinə bam kuntu, si á magi ba kaanum bimbina yam á di tɔga ni. Á ta maŋi si á lo kandwa yalu ba na cwi ba jwənə ŋwaani tun. Goni-na ba Asera nyunyugu de sum á di tɔga ni, si á daari á ki mim á zwe ba jwənə yam maama.⁶ Beŋwaani, abam yi nɔɔna balu na yi á Tu Baŋa-We dum nyum mu. Dl deen kuri abam mu lugu baŋa dwi maama wuni si á taá yi Duntu titi lɔnni jigituru.

⁷ Nan lwarɔ-na ni Baŋa-We na kuri abam kuntu tun, ku dai ni á kɔgɔ mu daga ku dwe dwi-ge tiinə maama. Cɔga ŋwaani tun, abam deen mu tiini á muri nɔɔna maama wuni.⁸ Ku nan yi Dl na jigi abam sono tun ŋwaani mu Baŋa-We kuri abam si á taá yi Dl nyum.

Ku ta maa yi Dl na goni ni didaani á nabaara bam si Dl ki te tun ŋwaani mu. Kuntu ŋwaani Dl deen tuŋi di dam Dl joŋi abam Ezipi Pa-faru wum juŋa ni Dl yagi pa á nuŋi tu kulv á ya na yi gambe da tun wuni.⁹ Taá ye-na wi abam Tu Baŋa-We dum yirani mu yi We cɔga cɔga. Á wai á salɔ-Dl, yi o bá kwani Dl ni di ni-gonim dilv Dl na ki Dl sono kum ŋwaani tun. Dl ta wó taa soe balu na soe-Dl yi ba tɔgi Dl niə yam tun, yi Dl bá yagi-ba, si ku yi ba dwi dum kuni mɔru laŋa ni.¹⁰ Ku nan na yi balu na vanti-Dl tun, Dl wó yɔɔri Dl waari-ba. Dl bá daani yi Dl cɔgi-ba lila.¹¹ Kuntu ŋwaani, taá ye-na si á taá tuŋi á tɔgi We niə yam, di Dl kwia yam, di Dl cullu tum, ni amu na pe abam zum tun.

We yu-yoŋo na wó ba ba baŋa te tun

¹² Abam na cɔgi We niə yantu yi á daari á tuŋi á tɔgi-ya di cɔga, Baŋa-We sono kulv na ba ti tun di wó taa wura di abam, ni Dl na goni ni te di á nabaara bam tun.¹³ Dl wó taa soe abam, yi Dl ki abam yu-yoŋo pa á kɔgɔ kum puli zanzan. Á na zu tɔga kalu Baŋa-We na goni ni di á nabaara bam si Dl pa abam tun, Dl zaani wó taa wu á biə baŋa ni, di á wodiiru baŋa ni, ni ku na yi muna, di sana, di nugə maama. Dl zaani ta wó taa wu á vara baŋa ni, á naani, di á peeni, didaani di biə maama.¹⁴ Abam wó na We yu-yoŋo á dwəni tɔga baŋa dwiə yam kuntu maama. Wulu na ba luri tun, naa varum wulu na ba luri tun daa bá taa wu abam wuni.¹⁵ Baŋa-We titi mu wó ci abam di yawuru dwi maama. Dl bá pa cwəŋə si yawi-cəeru tilv dwi na tun Ezipi tiinə bam yira ni tun ba abam baŋa. Dl nan wó kwe-ti Dl ki á duna yira ni mu.¹⁶ Nan cɔgi-na dwi-ge tiinə balu maama Baŋa-We na wó kwe Dl ki á juŋa ni si á cɔgi tun. Yi duri-na ba yibwənə, nan yi zuli-na nɔɔna bam kuntu jwənə. Abam na ki kuntu, baá sɔgi abam si á tusi amu yigə ni.

¹⁷ Abam wai á buŋi á titi ni á wi: «Dibam bá wani tunti duntu nɔɔna di zəli, ba na tiini ba dana ba dwe dibam tun ŋwaani.»¹⁸ Nan yi taá funa di ba. Guli-na abam Tu Baŋa-We na tuŋi te Dl cɔgi Ezipi Pe wum di o nɔn-biə bam tun.¹⁹ Abam titi yi mu ne Baŋa-We na tɔgi Dl dam baŋa ni Dl tuŋi wo-kamunnu didaani wo-kunkagula pa yawi-cəeru ja Ezipi tiinə bam yi Dl daari Dl vri abam ba juŋa ni te tun. Guli-na á Tu Baŋa-We dum deen na ki te, si Dl ta wó ma dam dum kuntu mu Dl cɔgi nɔɔna bantu abam laan na kwari tuntu tun.²⁰ Dl maa wó pa vuvugə tu á duna titari ni, si balu na duri ba lu ba səgi tun titi di na cɔgim.²¹ Kuntu ŋwaani, á ba maŋi si á taá kwari nɔɔna bam kuntu. Baŋa-We wura di abam. Wuntu nan mu jigi dam-fɔrɔ yi Dl maŋi si nɔɔna taa kwari-Dl.²² Abam

7:5 Asera = jwəm didoŋ Kaanan tiinə na jigi ba zuli tun 7:20 vuvugə naa kalmuni

7:3-4 Esdrasi 9:12 7:6 1 Piyəeri 2:9 7:8 Zeremi 31:3

Tu Baŋa-We dum tuti mu lagi Dl taa zəli dwi-ge tiinə bam kuntu Dl yagi fun fun si abam zu ba tıga kam wunu. Abam bá yóorı á zəli-ba bıdwi baŋa ni. Ku na kı kuntu, ga-vara mu wó puli da ba daanı abam. ²³Baŋa-We nan wó kwe á duna bam Dl kı á juŋa ni. Dl wó di vuvugə ba titarı ni, si ba na cəgım ba ti. ²⁴Dl maa wó kwe ba pwa Dl kı á juŋa ni, si á gu-ba pa ba dwi saarı ləgv baŋa ni. Nəon-nəonv bá want abam o ci di á na lagi á kı kulv tun. Abam maa wó cəgi ba maama. ²⁵Zwe-na ba jwənə yam. Yı pa-na si á fra zu səbu-sıja, naa səbu-poŋo tilv na wv jwənə yam yıra ni tun. Nan yı ləonı-na-tı. Abam na kı kuntu, ti wó ja abam ni cikv te. Jwənə kaanım yı kəm-balwaarv mu á Tu Baŋa-We yigə ni. ²⁶Yı ja-na wo-zəona yam kuntu dwi á zu á sam wunu, si kuntu na kta abam di wó na cəgım mu ni wənu tum kuntu na maŋı di cəgım te tun. Yóorı á taá culi-tı-na, si ti maŋı di cəgım mu.»

Ba yı swe Baŋa-We swiə

8 «Nan tıŋı-na á təgi We ni dilv maama a na pe abam zum tuntu tun di cıga, si kv pa á taá ŋwi yı á kəgə kım puli zanzan. Abam maa wó zu tıga kalv Baŋa-We na goni ni di á nabaara bam si Dl pa abam tun wuv á taá te. ²Guli-na ni abam Tu Baŋa-We dum deen təgi abam yigə kagva cwə-dərv kım ni bına fiinna mu. Dl ma pa cam zanzan yı abam si Dl ma pa á yagi kamunni, si Dl daarı o lwarı kulv na wv á bıarı ni tun mu, si Dl nii á wó se Dl ni naa á bá se. ³Dl na pe á tu á titi te tun, Dl pe kana mu ni abam, yı Dl laan pa abam Maanı si á di. Kuntu nan yı wıdıu kulv abam di á nabaara ya na yəri tun mu. Dl nan kı kuntu si kv pa abam lwarı ni kv dai wıdıu yıranı mu paı nabiinə ŋwi: si kv yı Baŋa-We ni-taanı dum maama mu paı nəona ŋwia. ⁴Bına fiinna yam kuntu maama wunu abam gwaarv tum wv zarımi, yı á napra di wv fıli cwəŋə kam cam ŋwaanı. ⁵Nan maanı-na á bıarı ni si á Tu Baŋa-We dum di yóorı Dl kırısi abam mu, ni ko na kırısi o bu te tun.

⁶Kuntu tun, yóorı á se á Tu Baŋa-We niə yam. Taá təgi-na Dl cwe sum, si á daarı á taá kwarı-Dl. ⁷Beŋwaanı, abam Baŋa-We dum jıgi abam Dl zóorı ti-ŋuŋa wunu mu. Bu-tuli, di na-weerə mu wv ka wunu, yı buli-yiə tai ya nuŋı ka bwəəlu di ka pweeru je sum ni. ⁸Tıga kam kuntu kı mına dwi dwi, di vinyə tweeru, di kapórv, kv ta wəli di grınadıni tweeru, di olivi tweeru, dıdaanı tvırv. ⁹Je sum kuntu ni wıdıuru gaalı, yı kulvkvlv zırv bá ja abam. Tıga kam pweeru jıgi luuru ti wunu, yı canna-sıja di wv ka zwəənu tum wunu.

¹⁰Abam nan na di ka wıdıuru á su, si á zuli á Tu Baŋa-We dum di ti-ŋuŋa kalv Dl na pe abam tun. ¹¹Taá

yırv-na á tuti si á yı swe abam Tu Baŋa-We dum. Yı swe-na Dl ni ni, si á vın Dl niə yam, di Dl kwıə yam, di Dl cullu tum a na pe abam zum tun. ¹²Kv na dai kuntu, abam na di tıga kam wıdıuru á su, yı á ta lv sə-laaru á zóorı ti wunu, ¹³yı á vara di na puli zanzan, yı á səbu-poŋo di á səbu-sıja daga pa á jıjıgırv tum puli ti pa abam, ¹⁴á wó bırv á tuti, yı á swe á Tu Baŋa-We dum ni ni. Dıntv nan mu yı dilv na jaanı abam Dl ja nuŋı Ezıpi tvv kım ni pa si Dl vırv abam á gabeem dum ni Dl yagi tun. ¹⁵Dl ma ja abam Dl təgi kagva kam wunu, ka na yalma yı ka tiini ka jıgi fıvıni ka pa abam tun. Bırankwı silv ni na camma tun wıra, yı nwaanv di gaalı. Jəgə kam kuntu na kvgi yı na tərə je je tun, Dl pe na ta ba nuŋı kandwe-pulərv wunu. ¹⁶Kagva kam wunu mu Baŋa-We yóorı Dl kwe Maanı Dl kəni abam. Kv nan yı wıdıu kulv á nabaara na yəri tun mu. Dl ma pa cam zanzan yı abam si Dl ma pa á tu á titi, si Dl daarı Dl maŋı abam Dl nii, si kv kwaga seeni á ŋwia kı lanyıranı ka pa abam. ¹⁷Kuntu ŋwaanı, abam wvlv wvlv yı fıgi o bırvı o titi ni o wı: «Amv dam di a jıja titvŋa mu pe-nı a jıjıgırv tum.» ¹⁸Nan guli-na ni: kv yı á Tu Baŋa-We dum mu paı abam dam si á ma á ji nadunə. Dl nan kı kuntu si ni-gonım dilv Dl na kı di á nabaara bam tun mu su lanyıranı, ni kv na yı te di zum maama tuntu tun.

¹⁹Yı swe-na á Tu Baŋa-We dum ni ni si á pipiri á beeri wa yadonnə si á zuli-ya. Amv zum lagi a ta abam ja ja mu, ni á lagi á jé mu. ²⁰Baŋa-We wó kı abam ni Dl na lagi Dl kı te di tıni dilv na wıra yı abam laan lagi á zu ba tıga kam wunu tun mu. Dl wó yóorı Dl cəgi abam mu, á na wv se á Tu Baŋa-We dum kwərv tun ŋwaanı.»

Baŋa-We zənə yam taanı

9 «Yısrayelı tiinə bam, cəgi-na! Abam zum lagi á be Zırden bugə kam mu, si á zəli dwiə yalı na daga yı ba ta dana ba dwe abam tun ba tıga kam ni. Nəona bam kuntu zóorı tv-kamunə wunu, ti kabrı sum na diini wəeni vili-vili si yı weyuu tun mu. ²Ba maa dwara yı ba ta dana. Ba yı nən-sawaara balv na nuŋı Anaıdı dwi dum ni tun mu. Abam nan ni ba na te ba taanı ba wı: «Wəw mu wó want o dwəni di Anaıdı tiinə bam?» ³Nan lwarı-na ni á Tu Baŋa-We dum lagi Dl da á yigə Dl be bugə kam, si Dl cəgi-ba mu. Kuv taa nyı di mın-fərv na di wo-yóorv maama kulə te tun mu. Maŋa kalv abam na wó vu á zu da tun mu Dl lagi Dl di-ba, si á want-ba á zəli á daarı á cəgi-ba lıla ni Baŋa-We na goni ni di abam te tun.

⁴Baŋa-We nan na zəli-ba kuntu Dl pa abam, yı ta-na á titi ni á wı: «Dıbam titvŋ-ŋuna ŋwaanı mu Baŋa-We kwe tıga kantv Dl pa dıbam si dí taa te!» Awo! Kv

8:8 mına dwi dwi = blé, orge

8:3 Mat 4:4

yi tıga kam tiinə tutuŋ-lwaannu ŋwaanu mu o lagı o zəli-ba. ⁵Ku dai á na yi nən-ŋuna, yi á kikiə tɔgi cıga tun ŋwaanu mu abam lagı á joŋi ba tıga kam á taá te. Ku yi bantv wo-zɔɔna kikiə ŋwaanu mu Baŋa-We wó zəli-ba, sı ku kı nı Dı na goni ni dı á nabaara Abraham, dı Yizakı, dı Zakəbı te tun. ⁶Lwarı-na nı abam Tu Baŋa-We dum ba lagı Dı pa abam tı-ŋuŋa kantv á na yi nən-ŋuna tun ŋwaanu, sı abam dai kɔtaa! Abam nan yɔɔrı á yi zwabani-nyına mu.

Səbu-sıŋa nva jwəm dum gulə

⁷Guli-na abam deen na wv kagva kam nı yi á tiini á pa á Tu Baŋa-We banı zaŋı te tun. Ku na zıgı de dılv nı abam na nuŋi Ezipi nı, sı ku yi á na zıgı yo lele tun, abam yɔɔrı á lɔ Dı kwaga nı mu maŋa maama. ⁸Sinayi piu kum nı mu á tiini á kı á zaŋı Dı banı pa Dı lagı sı Dı cɔgi abam. ⁹Amv deen diini piu kum yuu nı mu, sı a joŋi kandwa-pıle sıle sılv baŋa nı Baŋa-We ni-mɔɔɔ dum Dı na kı dı abam tun na pɔpɔni dı kı da tun. A ma maŋı dáanı da fiinna, wıa dı titv maama, yi a ba dı wudıu, a nan ba nyo na. ¹⁰Baŋa-We ma kwe kandwa yale yam Dı na me Dı titv jıŋa Dı pɔpɔni Dı niə yam maama ya baŋa nı tun Dı pa-nı. De dum Yıstrayel kɔgɔ kum maama na jeeri piu kum tɔŋə nı tun, mu Baŋa-We zıgı piu kum yuu nı Dı ŋɔɔni min-vɔgv wɔni dı abam.

¹¹Amv na kı da fiinna piu kum yuu nı wıa dı titv maama tun, mu Baŋa-We kwe kandwa yale yam, Dı na pɔpɔni ni-mɔɔɔ dum ya baŋa nı tun Dı pa-nı. ¹²Baŋa-We deen ma ta amv Dı wı: «Kı lıla n tu tıga sı n yi nɔɔna balv n na jaanı n nuŋi Ezipi nı tun te. Ba cɔgi ba titv mu, yi ba ta kı lwarım. Ba garı ba yagı ni dılv a na pe-ba sı ba taa tɔgi tun mu, yi ba ma səbu-sıŋa ba kı jwəm ba pa ba titv.»

¹³Baŋa-We ta ma ta dı amv Dı wı: «Amv ye nɔɔna bantv na yi balv tun. Ba yɔɔrı ba yi zwabani-nyına mu. ¹⁴Nan ta n zıgı dáa nı n nii-nı. A lagı a cɔgi-ba mu sı ba yırt saart lvgv baŋa maama nı. Amv laan maa wó zıgı nmv baŋa nı, a pa tv-fɔɔɔ pulı dı nmv kwaga kam. Bantv tv kum maa wó taa daga yi kv dana kv dwe nɔɔna bantv na yi te lele tun.»

¹⁵Amv ma sunı a pipiri a zıgı piu kum yuu nı a tu tıga, yi a ze kandwa-pıle sıle sılv baŋa nı ni-mɔɔɔ dum na pɔpɔni dı kı da tun. Pıu kum nan ya ta yɔɔrı kv dı dı min-vɔgv mu. ¹⁶Amv na sunı a nii tun, a ne səbu-sıŋa nva kalv abam na mɔɔni sı ka taa yi á jwəm tun. A ta ne nı á kı lıla á ywəri Baŋa-We cwəŋə wɔni yi á kı lwarım Dı yıgə nı. ¹⁷A na ne kuntu tun, mu a dı yɔɔrı a zəŋi ni-mɔɔɔ kandwa yalv a ya na ze tun weeni, yi a fəri-ya tıga nı a lɔ. Abam yıbiyə nı mu a kı kəm dum kuntu.

¹⁸Amv daa ma vi a yıgə tıga nı Baŋa-We yıgə nı pa da fiinna maama wɔni a ba dı kvlkvlv, a nan ba nyo

na, wıa dı titv maama. A kı kuntu beŋwaanu abam kı lwarım dılv Baŋa-We na yɔɔrı Dı culı tun yi á pa Dı banı tiini dı zaŋı. ¹⁹Fvunı ya tiini dı jıgı-nı mu dı Baŋa-We na wó kı abam te tun ŋwaanu. Dı banı deen tiini dı zaŋı mu yi Dı buŋı sı Dı yɔɔrı Dı cɔgi abam. Dı kv dı, a na loori We tun, Dı cəgi-nı. ²⁰Baŋa-We banı ya ta zaŋı dı Arɔn dı mu yi Dı buŋı sı Dı cɔgi wuntu dı. A maa na loori We a pa Arɔn tun, Baŋa-We deen se a we-loro kum kuntu dı. ²¹A deen ma kwe woŋo kulv na pe á kı lwarım dum tun, səbu-sıŋa nva kam mu kuntu. A ma nyunı-ka, yi a daarı a nɔni-ka murə-murə. A laan ma kwe-ka a dılv a yagı bu-tula nı pa na bam zıgı-ka ba ja ba viiri.

²²Abam deen ta na ve á yi Tabera nı, dı Masa nı, dı Kıbrətı-Atava nı tun, á pe Baŋa-We banı zaŋı mu. ²³Abam nan na yi Kadese-Baranıa nı tun mu Baŋa-We pe abam ni Dı wı: «Zv-na tıga kalv a na pe abam tun á kwe-ka á taá te.» Abam ma vın Baŋa-We ni dum kuntu, yi á wv pe-Dı cıga. ²⁴Cıga tun, kv zıgı a na lwarı abam maŋa kalv nı tun, á yɔɔrı á yi balv na vın Baŋa-We ni tun mu.

²⁵Kuntu ŋwaanu nan mu pe amv dı tv Baŋa-We yıgə nı, yi a ja Dı tɔŋə da fiinna, wıa dı titv maama. Ku maa yi Dı na ti yıgə sı Dı cɔgi abam dı á na pe Dı banı zaŋı tun ŋwaanu mu a kı kuntu. ²⁶Amv ma loori Baŋa-We yi a wı: «Yuutu Baŋa-We, a loori-m! Yi cɔgi nmv titv nɔɔna bam. Ba yi nmv nyım nɔɔna balv n na kwe n dam-fɔɔɔ kum n ma n vrı-ba n ja n nuŋi Ezipi tv nı tun mu. ²⁷Guli n tuntuŋna Abraham, dı Yizakı, dı Zakəbı ni nı, sı n yi jeeli nɔɔna bantv wv-deɔ dı ba kəm-balwaarv, dı ba lwarım dum. ²⁸Nmv nan na cɔgi nɔɔna bantv, Ezipi tiinə bam wó ta wı nmv wv wanı n nɔɔna bam sı n ja n zv tıga kalv n na goni ni sı n pa-ba tun. Ba ta wó ta nı: «Baŋa-We na culı Dı nɔɔna bam tun ŋwaanu mu Dı jaanı-ba Dı vu kagva kam wɔni sı Dı gv-ba!» ²⁹Nan nii! Nɔɔna bantv yi nmv titv nɔɔna balv n na kırı sı ba taa yi nmv nyım tun. N tɔgi n dam baŋa nı n tvŋı wo-kamunnu n ma n ja-ba n nuŋi Ezipi nı n ba yo.»»

We joori Dı tiŋi Dı niə yam Dı pa Moyisi

10 «Ka maŋa kam nı, Baŋa-We ma ta dı amv Dı wı: «Sarı kandwa-pıle sıle nı dayıgə nyına yam, n daarı n kwe daa n ma n kı daka, sı n laan dın piu kum yuu n ba a te. ²Sı a lagı a joori a pɔpɔni bıtarı sılv a na kı dayıgə kandwa yam nı yi n lɔ tun mu a kı kandwa yantv baŋa nı. Ku kwaga nı, n maŋı sı n kwe-ya mu n tiŋi daka kam wɔni.»

³A ma kwe akasıa de a ma a kı daka a daarı a sarı kandwa-pıle sıle nı dayıgə nyına yam. A ma zeeri kandwa yam a ja a dın piu kum yuu. ⁴Baŋa-We ma joori Dı pɔpɔni Dı niə fugə kam Dı tiŋi kandwa yam

baŋa ni, nuneeni dayigə pupunum dım doŋ. Dl ya zıgı min-vogv wɔni Dl tɔɔli Dl niə yam kuntu sı abam ni de dum á deen na gilimi Dl yigə ni tun. Dl na joori Dl pupuni-ya tun, Dl laan ma kwe kandwa yam Dl pa amv. ⁵A ma zıgı piu kum yuu ni a tu tıga, yı a daarı a kwe kandwa yam a tiŋi daka kalv a na kɪ tun wɔni. A kɪ Baŋa-We na wɪ a kɪ te maama tun yı ya ta wura dı zum maama.

⁶Yisrayeli tiinə bam deen ya zıgı Yaakan dwi tiinə buli sum seeni mv ba vu ba yi Mosera. Ba na yi da tun mv Arɔn tıga yı ba kɪ-o je sum kuntu ni. O bu Eleyazaarı ma ləri o yuu ni o ji We kaanum nakwı tu. ⁷Ba ma zıgı dáanı ba vu Gudigoda. Ba daa ma zıgı Gudigoda ni ba vu ba yi Yotibata, me bu-tulı na daga da tun.

⁸Ka maŋa kam ni, Baŋa-We ma pɔɔrı Levi dwi dum Dl pa Dl titı, sı ba taa zeeri daka kam, sı ba kwəri ba taa zıgı Dl yigə ni ba tɔŋı ba pa-Dl yı ba kwe We yıri ba ma kɪ Yisrayeli dwi tiinə bam maama yu-yoŋo. Ba ta wura ba kɪ kuntu doŋ dı zum maama. ⁹Kuntu ŋwaanı mv te Levi tiinə bam ba maŋı sı ba joŋi tıga nuneeni ba cɔrru tum na ne ba nyum tıga kam pɔɔrum baŋa ni te tun. Baŋa-We titı mv yı ba nyum, nuneeni Dl na pooli dı ba te tun.

¹⁰Amv nan ta kɪ da fiinna mv piu kum yuu ni, wɪa dı titı maama, ni a ya na kɪ dayigə kam ni te tun. Baŋa-We ma se a we-loro kum pa Dl wɔ cɔgı abam. ¹¹Dl ma ta dı amv Dl wı: a zaŋı a da abam yigə sı á want á zv á taá te tıga kam nuneeni Dl na goni ni dı á nabaara bam sı Dl kɪ te tun.

Taá kwarı-na Baŋa-We

¹²Kuntu tun, Yisrayeli tiinə bam, kikiə dwi dɔɔ mv abam Tu Baŋa-We dum beeri á tee ni? Kv yı sı á taá kwarı á Tu Baŋa-We dum, sı á taá tɔgı Dl cwe sum, sı á taá soe-Dl lanyıranı, sı á daarı á taá tɔŋı á pa-Dl dı á bıarı dı á wubuŋa maama mv, ¹³yı á tɔŋı á tɔgı Dl niə dı Dl kwıə yalv maama amv na pe abam zum tun. Á na sunı á kɪ kuntu doŋ, á ŋwıa wó kɪ lanyıranı kv pa abam. ¹⁴Cıga ŋwaanı tun, abam Tu Baŋa-We dum mv te weyuu baŋa kam maama, dıdaanı lıgv baŋa dı kulv maama na wɔ kv wɔni tun. ¹⁵Baŋa-We wubuŋa nan de á nabaara bam sı Dl taa jıgı ba sono. Dl ma daarı Dl kuri abam balv na yı ba bıə tun lıgv baŋa dwi maama wɔni, sı á taá yı Dıntu titı nyum, nuneeni á ta na yı te dı zum maama tun. ¹⁶Kuntu tun, kwe-na á bıara ni We na pe abam ni sı á kɪ te tun, sı á daa yı kɪ zwabaniə. ¹⁷Beŋwaanı, abam Tu Baŋa-We dum mv

te wa maama. Dl maa yı yuutiinə maama Yuutu. Dl yı We kamunu yı Dl tiini Dl jıgı fıvıni. Dıntu nan ba kuri nɔɔna daanı dı Dl na bıarı ba bıara te tun yı Dl ba joŋi dim. ¹⁸Kv na yı bıara dı kadənə, Dl yəni Dl tɔŋı dı cıga mv Dl pa-ba. Dl ta kwəri Dl soe vərə balv na zıvıri á wɔni tun, yı Dl wəli-ba dı wıdiiru dı gwaarv. ¹⁹Abam dı maŋı sı á taá soe vərə mv, á dı deen na yı vərə Ezıpi tw kum ni tun ŋwaanı. ²⁰Taá kwarı-na á Tu Baŋa-We dum yı á tɔŋı á pa-Dl. Taá salt-na Dıntu. Á na goni ni dı nɔɔnu, sı á ma Baŋa-We yıri dum yıranı á du durə. ²¹Dıntu mv yı wɔlv á na maŋı sı á taá tee-Dl tun. Dl tɔŋı wo-kınkagıla na jıgı fıvıni tun á yıbiyə ni sı Dl ma joŋi abam. ²²Á nabaara bam deen zaŋı ba vu Ezıpi tw kum yı ba yı nɔɔna fısurpe yıranı mv. Lele kuntu abam Tu Baŋa-We dum pe á kɔgɔ kum puli kv daga ni weyuu calıcwı sum na yı te tun.»

Baŋa-We jıgı dam

11 «Kuntu tun á maŋı sı á taá soe abam Tu Baŋa-We dum mv. Taá tɔŋı á tɔgı Dl niə yam, dı Dl cullu tum, dı Dl kwıə yam maama. ²Lwarı-na ni a zum ŋɔɔni dı abam mv yı kv dai á bıə balv na wɔ ne Baŋa-We kırısum tin. Bantu titı yı wɔ ne Baŋa-We kamunni dum dıdaanı Dl dam dılv Dl na me Dl vrı abam tun. ³Dl deen tɔŋı wo-kınkagıla Ezıpi tw kum ni sı Dl ma waarı kv Pa-farv wum dı o nɔɔna bam maama. ⁴Dl ma cɔgı ba jar-kərə bam dı ba sise dı sı tərıkooru tum. Bantu na kwaanı sı ba zəli abam ba ja tun, Baŋa-We ma pa ba miisi Nanı-sıŋv kum ni ba ti. Kv de kuntu mv yı ba na ba cɔgım sı kv ba kv yı zum. ⁵Á bıə bam wɔ ne Baŋa-We na tɔŋı te Dl zəni abam maŋa kalv á na beeri taa kagva kam wɔni á ba á yı yo seeni tun. ⁶Ba wɔ ne Baŋa-We na kɪ Ruban dwi tu Eliabı bıə Datan dı Abiram te tun. We deen pe tıga kam purı Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum titarı ni ka li-ba, dı ba sɔŋɔ tiinə, dı ba vwə yam, dıdaanı ba jıjıgırv maama. ⁷Abam titı yıə mv ne titıŋ-kamunnu tılv maama Baŋa-We na tɔŋı tun.

⁸Kuntu ŋwaanı, se-na We niə yalv amv na pe abam zum tun maama, sı á joŋi dam á want á be á zv tıga kam á taá te-ka. ⁹Á laan maa wó taá zıvıri tıga kalv Baŋa-We na pooli dı á nabaara bam sı Dl pa bantu dı ba bıə bam tun wɔni á daanı. Tıga kam tiini ka ywəmmə dı varım dı kɔɔ. ¹⁰Tıga kam á na lagı á zv tun dai ni Ezıpi lıgv kum, á deen na zıvıri me tun. Je sum kuntu ni á yəni á du wəənu mv yı á kwəri á yagı na da sı kv ce á yıra ni, nuneeni nɔɔnu na kɪ gaarı te tun. ¹¹Tıga kalv á nan na lagı á zv tun jıgı

10:9 Baŋa-We titı mv yı ba təri

10:5 2 Kıbarı tɔno 5:10 10:9 Garım 18:20 10:10 Nuŋım 34:28 10:12 Mika 6:8 10:15 Nuŋım 19:5 10:17 Tutuŋa tɔno 10:34
10:18 Ləŋ-ŋwı 68:5 10:22 Pulım 46:27 11:4 Nuŋım 14:26-28 11:6 Garım 16:31-32

pweeru di bwəlu mu, yi dva ni da lanyirani. ¹² Abam Tu Baŋa-We dum yi pagɪ tɪga kam kuntu baŋa ni mu. Dl maa nii-ka bɪni dum maama wɔni.

¹³ Kuntu tun, á maŋɪ sɪ á sɛ We niə yalu amu na brɪ abam zum tun, sɪ á daari á taá soe á Tu Baŋa-We dum yi á tɔŋɪ á pa-Dl di á bicari dɪdaani á wɔ maama. ¹⁴ Á na kɪ kuntu, Baŋa-We wɪ: Dl laan wó tɔŋɪ dva pa ka ni ka maŋa ni. Dl wó pa abam pulim dva di kweelim dva. Tɪga kam wó kɪ wɔdiiru zanzan sɪ á na mina, di sana, di nugə maama. ¹⁵ Á vara di wó na gaa lanyirani sɪ ba di. Wɔdiiru tulv maama á na lagɪ tun wó yi abam sɪ á taá di á sui.

¹⁶ Nan taá ye-na sɪ ba yi svɪ abam sɪ á ywəri Baŋa-We kwaga ni á daari á taá zuli wa-yɔɔru yi á tɔŋɪ á pa-ya. ¹⁷ Á na kɪ kuntu, Baŋa-We bani wó zaŋɪ di abam. Dl ta wó cɪ dva kam sɪ ka daa yi taa ni. Tɪ-ŋɔŋa kalv Dl na lagɪ Dl pa abam tun daa bá kɪ wɔdiiru ka pa abam, pa á dwi ti lɪla lɔgv baŋa ni.

¹⁸ Taá guli-na We niə yalu a na brɪ abam tun sɪ á kɪ-ya á bicari ni. Lwəni-na-ya á tiŋɪ tɔno ni sɪ á daari á vɔ-ya á jian ni, dɪdaani á trə ni, sɪ á taá guli ya gulə. ¹⁹ Pa-na sɪ á biə di lwarɪ-ya. Taá tɛ-na ya taani maŋa maama, nɪɛɛni á na je sɔŋɔ ni yi á lara, naa á na tɔŋɪ daani á ve cwəŋə yuu ni, kv ta wəli di á na pəni titu ni, naa á na zaŋɪ zɪzɪŋa maama ni. ²⁰ Pɔpɔni-na-ya á tiŋɪ á di sum ni-bwəru tum ni, sɪ á daari á ta pɔpɔni-ya á yagɪ á manco-niə de sum ni. ²¹ Kɪ-na kuntu sɪ abam di á kwaga kam wani á zv tɪga kam ni á daani. Ka maa yi tɪga kalv Baŋa-We na goni ni di á nabaara bam sɪ Dl pa-ba tun, yi á wó taá te-ka taan wuu, sɪ kv maŋɪ di weyuu di lɔgv baŋa ta na wura maŋa kalv tun wɔni.

²² Taá ye-na sɪ á kɪ á tɔŋɪ We ni dum maama, ni amu zum na brɪ abam sɪ á kɪ te tun: Taá soe-na á Tu Baŋa-We dum yi á tɔŋɪ Dl cwe sum maama. Nan salt-na Dl yira ni. ²³ Á na suni á kɪ kuntu doŋ, Baŋa-We wó zəli dwi tiinə balv na maŋɪ ba wɔ lɔgv kum wɔni tun mu. Dl ta wó pa abam dam sɪ á wani á jɔŋɪ tuni dilv na dana ba dwe abam tun sɪ á taá te. ²⁴ Tɪga kalv maama á ne na wó nɔ ka baŋa ni tun wó taa yi abam nyum mu. Abam laŋa kam wó zɪgɪ kagva kalv na wɔ kuri seeni tun sɪ ka vu ka yi Liban pweeru tum na wɔ jazum baŋa seeni tun. Ka daa ta wó zɪgɪ Efrati bu-fara kam na wɔ wa-puli seeni tun sɪ kv yi Mediterane nunw kum na wɔ wa-zvuri seeni tun. ²⁵ Á na ve mɛ maama lɔgv kum ni, á Tu Baŋa-We dum wó pa sɪ abam fɔvni mu ja je sum nɔɔna bam, ni Dl na pooli sɪ Dl kɪ te tun. Nɔɔn-nɔɔnu daa bá wani abam o cəŋɪ.

²⁶ Nan cəŋɪ-na, amu zum tiŋɪ lanyirani di balɔɔ mu, abam yigə ni sɪ á wani á twəri kulv abam na lagɪ tun. ²⁷ Abam na sɛ á tɔŋɪ We niə yalu amu zum na pɛ abam tun, We wó kɪ abam yu-yoŋo. ²⁸ Á nan na vun Dl niə yantu yi á zuli dwi-ge tiinə wa-yɔɔru tum, We wó sɔɔli lwarum mu Dl yagɪ á baŋa ni.

²⁹ Ni abam Tu Baŋa-We dum na jaani abam Dl zv tɪga kam sɪ á taá te, á maŋɪ sɪ á zɪgɪ Gerizim piu kum yuu ni á tɔɔli We yu-yoŋo kum, yi á daari á zɪgɪ Ebalɪ piu kum yuu ni á tɔɔli Dl Kampwəl-balwara yam. ³⁰ Á ye ni: pweeru tum kuntu wɔ Zurdən bugə kam bube dɪdoŋ ni sɪ kv taa ve wa-zvuri seeni mɛ Kaanan tiinə bam na zvuri bolo kum ni tun. Tɪ maa bwələ di Giligali tu kum. More tiu kum seeni mu kuntu.

³¹ Abam laan lagɪ á bɛ Zurdən bugə kam sɪ á zv tɪga kalv á Tu Baŋa-We dum na pɛ abam sɪ á taá te tun mu. Á na tu á ba á jəni da á ti, ³² sɪ á tiini á taá ye sɪ á taá tɔŋa á tɔŋɪ We niə yam di Dl cullu tum maama ni amu zum na pɛ abam te tun.»

Baŋa-We zulə jəgə kam

12 «We niə yam di Dl cullu tum mu tintu. Taá ye-na sɪ á taá tɔŋɪ-ya maŋa kalv maama á na zvuri lɔgv kulv Baŋa-We na pɛ abam sɪ á taá te tun wɔni. Duntu maa yi á nabaara Baŋa-We dum mu.

² Abam na tu á ba á zəli lɔgv kum dwi tiinə bam, sɪ á cɔŋɪ je silv maama ba na yəni ba kaani ba jwənə da tun. Kv na yi pweeru yuu ni, naa pweeru baŋa ni, naa tangwana baŋa ni, á maŋɪ sɪ á yɔɔri á cɔŋɪ ba jwənə kaanum je sum maama mu. ³ Magɪ-na ba kaanum bimbina yam á di tɪga ni, sɪ á daari á lɔ kandwa yalu ba na cwi ba jwənə ŋwaanɪ tun. Goni-na ba Asera nyunyɔgv de sum á di tɪga ni, sɪ á daari á kɪ mim á zwe-sɪ, yi á cɔŋɪ ba jwənə yam maama pa ya yira saari je sum kuntu ni.

⁴ Abam nan na zuli á Tu Baŋa-We dum, sɪ á yi kɪ nɪɛɛni nɔɔna bantv na zuli ba jwənə yam te tun. ⁵ Baŋa-We wó kuri jəgə kadoŋ Yisrayelɪ dwi tiinə bam maama tɪga kam wɔni, sɪ ka taa yi Dl zvurum je nɔɔna na wó vu ba zuli Dl yiri da tun. ⁶ Dáani mu á wó ja á zweem kaanum vara bam á ja vu á kaani á pa-Dl. Kv ta na yi á kaanum dwi maama, di á We-təri pɛera, di á juŋa pɛera, di á ni-gonim pɛera, di á wɔ-yoŋo pɛera maama, kv ta wəli di á vara bam na de yigə ba lɔ biə balv tun, á maŋɪ sɪ á kwe-ya á vu je sum kuntu á pa Baŋa-We. ⁷ Abam dɪdaani á sɔŋɔ tiinə bam wó vu á jəni á Tu Baŋa-We yigə ni á di wɔdiiru tulv á na tɔŋɪ tɪ ŋwaanɪ tun, yi á kwəri á jɪgɪ wɔpɔlo Baŋa-We na kɪ abam yu-yoŋo tun ŋwaanɪ.

⁸ Maŋa kam na yiə, á daa ba maŋɪ sɪ á taá kɪ nɪɛɛni dɪbam zum na yəni dí kɪ yi dí zuli We te tun. Lele kuntu nɔɔnu maama yəni o zuli We ni o na lagɪ te tun mu. ⁹ Bɛŋwaanɪ abam ta wɔ yi tɪga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam sɪ á taá te tun sɪ á daari á na wɔ-zuru ka wɔni. ¹⁰ Á nan na bɛ Zurdən bugə kam, yi á vu á jəni tɪga kam kuntu ni, Baŋa-We wó pa á duna daa yi daani abam pa á sin di wɔ-zuru. ¹¹ Maŋa kam kuntu ni Baŋa-We wó kuri jəgə dɪdva sɪ ka taa yi Dl

zovrum je nōona na wó vu ba zuli Dl yırı da tun. Dáani mu á maŋi si á ja kulv maama amv na bri abam tun á ja á vu á ma kɪ kaanum á pa-Dl: vara zweem kaanum, didaani á kaanum dwi dilv maama, di á We-təri peera, di á juŋa peera, di á ni-gonim pe-laaru tum. ¹²Dáani mu á wv di ywəəni á Tu Baŋa-We dum yigə ni, abam di á biə di á tuntvŋna bam, baara di kaana maama. Levi dwi tiinə balv na zovri abam tee ni tun di wó tɔgi di abam ba vu da, bantv na ba jigi ba titi tiga si ba taa te tun ŋwaani. ¹³Taá ye-na si kv dai ni á na yi me maama, si á zwe varum á ma á kɪ kaanum da. ¹⁴Kv nan maŋi si á vu jəgə kalv yirani Baŋa-We na kuri Yisrayeli dwi tiinə bam maama tiga kam wvni tun, si á kɪ kaanum da á pa-Dl, yi á daari á kɪ kulv maama amv na bri abam si á kɪ tun.

¹⁵Cwəŋə nan wura si á gv á sɔŋɔ vara bam á di me maama á na zovri tun. Á wai á di á sui, ni á Tu Baŋa-We dum na wəli abam di vara balv tun. Kv maa nyi di á na lagɪ á di wəŋə naa fəre yi nōona maama jigi cwəŋə si ba di, ba na maŋi ba kwe ba titi We ŋwaani naa ba wv kwe ba titi mu di. ¹⁶Kv nan culə si á di vara bam jana mu. Á pa-na si jana bam lo tiga ni, ni á na wó lo na á yagi te tun. ¹⁷Kv daari kv na yi wodiiru tiv á na maŋi si á ma á kɪ kaanum tun, kv culə si á di tuntv tum á sam dum ni. Kv na yi á We-təri peera yalv na yi muna naa sana naa nugə tun, di á vara bam na de yigə ba lv biə balv tun, di á ni-gonim peera, di á wv-yoŋo peera didaani á juŋa peera yam maama, ¹⁸á maŋi si á kwe-ya á ja vu jəgə kalv á Tu Baŋa-We dum na wó kuri tun yi á daari á di-ya Dl yigə ni. Abam di á biə di á tuntvŋna, baara di kaana maama, didaani Levi tiinə balv na zovri abam tee ni tun mu wó vu á di ywəəni Baŋa-We yigə ni di kulv maama á na tvŋi kv ŋwaani tun. ¹⁹Taá ye-na si á yi swe Levi dwi tiinə bam ni ni maŋa kalv maama á na wó taá zovri á tiga kam ni tun.

²⁰Abam Tu Baŋa-We dum na tu Dl ba Dl pa á laŋa kam yali nūeəni Dl na pooli Dl pa abam te tun, pa á fra zv nwana dim, á wai á dvi á sui. ²¹Jəgə kalv Baŋa-We na wó kuri si nōona taa zuli Dl yırı da tun na tiini ka yi yigə yigə di abam, á wai á li varum vara balv Baŋa-We na pe abam tun wvni á gv yi á daari á di á sam ni á sui, ni amv na bri abam te tun. ²²Kv maa nyi di á na lagɪ á di wəŋə naa fəre yi nōona maama jigi cwəŋə si ba di, ba na maŋi ba kwe ba titi We ŋwaani naa ba wv kwe ba titi di. ²³Kv nan culə si á di vara bam jana mu, beŋwaani ŋwia kam mu jigi kuri jana bam ŋwaani. Kv nan dai si abam di ŋwia kam didaani nwana yam. ²⁴Yi kwe-na jana bam á ma á ji wodi. Nan kwe-na-ba á lo tiga ni, ni á na wó lo na á yagi te tun. ²⁵Á na suni á vni jana bam dim, kv pa Baŋa-We wv poli lanyirani. Á ŋwia maa wó kɪ lanyirani ka pa abam di á kwaga kam maama.

²⁶Kwe-na á We kaanum peera yam di á ni-gonim peera yam á ja á vu jəgə kalv Baŋa-We na wó kuri tun. ²⁷Kv na yi zweem kaanum, si á zwe varum wvm Baŋa-We kaanum bimbim dum baŋa ni, nwana yam di jana bam maama. Kv nan na yi kaanum dilv á na wó di di nwana yam tun, á maŋi si á lo jana bam bimbim dum baŋa ni á yagi mu.

²⁸Taá ye-na si á taá se We niə yalv maama amv na bri abam tun, si kv pa á ŋwia kɪ lanyirani ka pa abam di á kwaga kam maama maŋa maama, á kikiə na wó taa tɔgi cwəŋə yi ya poli á Tu Baŋa-We dum wv tun ŋwaani.

Ba yi taa zuli jwəne

²⁹Abam na lagɪ á zv dwi-ge tiinə lvgv kv, á Tu Baŋa-We dum wó zəli-ba á yigə ni pa ba daari ba tiga kam si á joŋi-ka á taá te. ³⁰Baŋa-We na tu Dl ba Dl cɔgi dwi-ge tiinə bam kvntv, yi pa-na si ba svgi abam si á tɔgi ba jwəne yam. Yi bwe-na nūeəni: «Nōona bantv yəni ba tɔgi cwəŋə kɔv mu ba zuli ba jwəne yam? Dibam di lagɪ dí kɪ kvntv doŋ mu.» ³¹Abam ba maŋi si á zuli á Tu Baŋa-We dum ni bantv na zuli ba jwəne yam te tun. Beŋwaani, dwi-ge tiinə bam kvntv yəni ba kɪ titvŋ-zōona yalv maama Baŋa-We na culi tun ba ma zuli ba jwəne yam. Ba bri ba zwe ba biə mu mim wvni ba ma kɪ kaanum ba pa ba jwəne yam.

³²Taá ye-na si á taá tɔgi We niə yalv maama amv na bri abam tun. Yi zaŋi-na á wəli kulvkvlv ya wvni, nan yi li-na kulvkvlv ya wvni á yagi. ¹Sampwərə naa yi-naru na zaŋi abam wvni yi o wuuri o ta o bri abam wo-kinkagila na lagɪ ya kɪ te tun, ²yi wo-kinkagila yam na suni ya kɪ ni o na tagɪ te tun, oó wani o svgi abam si á zuli dwi-ge tiinə wa-yōrv, yi o ta nūeəni: «Pa-na dí zaŋi dí tɔgi wa yadonnə si dí zuli-ya.» ³Sampwərə naa yi-naru na tagɪ kvntv doŋ, yi cəgi-na o taani. Kv nan yi á Tu Baŋa-We dum mu maani abam si Dl nii, á suni á soe-Dl di á bicari maama di á wvbuŋa maama naa á ba soe. ⁴Taá tɔgi-na abam Tu Baŋa-We dum si á taá kwari-Dl. Se-na Dl niə yam yi á cəgi Dl kwərə kam, si á taá tvŋi á pa-Dl yi á salı-Dl.

13 Kv nan na yi sampwərə naa yi-naru kvntv doŋ, kv maŋi si á gv-o mu, o na svgi abam si á lo á Tu Baŋa-We dum kwaga ni tun ŋwaani. Baŋa-We nan yi wlv na jaani abam Dl ja nuŋi Ezipi tiv kv ni pa Dl vri abam á gabeem dum ni Dl yagi tun mu. O yi nōn-balvrv mu yi o lagɪ si o pa á ywəri Baŋa-We na pe abam cwəŋə kalv si á taá tɔgi tun wvni. Kvntv ŋwaani, á maŋi si á saari lwarum dum kvntv mu á titari ni.

⁶Kv ta na yi n nu-pugə bu, naa n titi biə, naa n ka-sono, naa n cilov-sono, kv tu wó wani o waasi o ta di nmv o wv: «Pa dí vu dí zuli wa yayam.» Wa yam

kuntu mu abam di á nabaara bam ya yəri. ⁷Ya nan yi wa yalv dwi-ge tiinə na zuli tun, ba na maŋi ba yi dwiə yalv na bwələ di abam tun, naa ba na yi yigə yigə di. ⁸Yi zaŋi n se kv tu gana yam. Bri n yi cəg-o di. Daa n yi duri o ŋwaŋa naa n kwaani n kwəli o kikiə yam. ⁹Ja-o n gv! Nmu tuti wó da yigə n dul-o di kandwa si nɔɔna babam di laan tɔgi ba duli. ¹⁰Dul-o-na di kandwa á gv, o na kwaani si o ja abam o ywəri abam Tu Baŋa-We dum kwaga ni tun ŋwaani. Baŋa-We nan yi dilv na jaani abam Dl nuŋi Ezipi tu kum ni pa Dl vri abam á gabeem dum ni Dl yagi tun mu. ¹¹Yisrayeli tiinə bam maama na ni kulv na ki tun, fuvni wó ja-ba, pa abam wuni nɔɔn-nɔɔnv daa bá tuŋi kəm-lɔŋɔ kuntu doŋ.

¹²Kv daa ta na yi tunti dilv abam Tu Baŋa-We dum na lagi Dl pa abam si á taá zuvri di wuni tun, á wai á ni wi: ¹³nɔn-wo-kurru tudonnə zaŋi tu kudonŋ ni yi ba svgi ba tu kum nɔɔna pa ba ywəri Baŋa-We cwəŋə wuni si ba daari ba zuli wa yayam. Abam nan ya yəri wa yam kuntu zulə. ¹⁴Á na ni kantv sawia kam doŋ, kwaani-na á tɔgi ka ne si á lwarti ciga kam. Kv na yi ciga mu ni titvŋ-lɔŋɔ kum suni kv ki abam titari ni, ¹⁵kv maŋi si á zaŋi á kwe á sv-lwaanv mu á vu á gv tu kum kuntu nɔɔna bam maama wuu ka, di ba vara bam di, si á yɔɔri á cɔgi tu kum kuntu fast. ¹⁶Ta daari-na á la ba jujiguru tum maama á ki daani tu kum kaporo ni, si á laan zve tu kum di kv woŋo maama á ma á ki kaanum á pa Baŋa-We. Kv maŋi si kv taa yi di-dwəənu yirant mu si kv taa ve wuu, si nɔɔn-nɔɔnv daa yi joori o lɔ tu kum kuntu. ¹⁷Kv na yi tu kum wəənu tilv maama na maŋi di cɔgum We ŋwaani tun, yi pa á fra zv kulokulv si á kwe. Á na se Baŋa-We ni dum kuntu, Dl bani wó zuri yi Dl daari Dl duri abam ŋwaŋa, pa á kɔgɔ kum puli zanzan, ni Dl na goni ni di á nabaara bam si Dl ki te tun.

¹⁸Kuntu ŋwaani abam maŋi si á cəgi abam Tu Baŋa-We kwərə kam yi á se Dl niə yam maama, ni amv zun na bri abam te tun. Taá ki-na kulv na jigi ciga Dl yigə ni tun.»

Wəənu tilv na culə tun

14 «Abam yi á Tu Baŋa-We nɔɔna mu. Kuntu tun á na lagi a keeri twa, yi gwi-na á yira yam, nan yi ceeri-na á yum ti trə seeni. ²Abam suni á yi á Tu Baŋa-We nyim mu. Lvgv baŋa nɔɔna maama wuni mu Dl kuri abam si á taá yi Dl tuti nɔɔna Dl yi na su tun.

Wəənu tilv na maŋi di dim tun

Cullu 11:1-47

³Yi zaŋi-na á di wo-yɔɔrv tilv Baŋa-We na culi ti dim tun. ⁴Á wai á di vara bantv dwi:

Naa, naa piə, naa buŋv, ⁵naa wəŋə, naa fərə, naa sigə, naa tɔgɔ, naa namboro, naa tababura.

⁶Á ta wai á di varum wulv maama napɔɔna na lɔgi bile yi ba yəni ba duni gaa ba guli ba joori ba duni tun. ⁷Kv nan dai si á di yogondi, naa zooni, naa pa-nyaani, si vara bam kuntu duni gaa ba guli yi ba napɔɔna laan wv lɔgi bile. Kuntu ŋwaani bantv wv maŋi si á di-ba.

⁸Tərə di nan wv maŋi si á di-ba. Ya napɔɔna lɔgi bile yi ba laan ba duni gaa ba gulə ba joori ba duna. Kuntu ŋwaani kv culə si á di ba nwana. Ba na tiga, bri á yi dwe-ba.

⁹Kv nan na yi wəənu tilv na zuvri na wuni tun, á wai á di kale silv na jigi nabili-pulwarv yi si ta jigi purv pa si kwəli si yira tun. ¹⁰Kv daari kv na yi woŋo maama na wv na wuni yi kv ba jigi nabili-pulwarv didaani purv na kwəli-kv tun, kv culə si á di-kv. Kv wv maŋi di dim.

¹¹Á wai á di zunə balv maama na maŋi di dim tun.

¹²Kv daari á ba maŋi si á di zunə bantv dwi:

Maarv, di duurə dwi maama, ¹³di ciləciiru, di kalwəənu dwi maama, ¹⁴di bacangaarv dwi maama, ¹⁵⁻¹⁷di kukwəəru dwi maama, di lunlani, di ninwv zunə, di kawuli dwi maama, di nakulakwarv, di bugə-ceeni, ¹⁸di bugə ni zunə, di tintəli, di pebiə, di junjwaanv.

¹⁹Wo-kurru tilv na jigi vwana yi ti kaagi ti ve tiga ni tun di culə. Á ba maŋi si á di-ti. ²⁰Á za wai á di wo-kurru tilv na maŋi di dim tun.

²¹Yi zaŋi-na á di varum wulv na tiga o tuti ni tun. Á wai á kwe á pa vərə balv na zuvri abam tu kum ni tun si ba di, naa á kwe á yəgi á pa zura. Abam Tu Baŋa-We dum kuri abam si á taá yi Dl tuti nɔɔna mu.

Nɔɔn-nɔɔnv yi kwe bubala di ka nu nayula o saŋi mim wuni.

We-təri peera

²²Buni maama wuni taá ye-na si á li á kari sum wudiiru pupwara didva fugə maama wuni á pa We.

²³Laan ja-na We-təri wudiiru tum kuntu á ja vu jəgə kalv Baŋa-We na wó kuri si nɔɔna taa zuli Dl yiri da tun. Kv na yi á muna yam, di á diven bam, di á nugə kam, di á vara bam na de yigə ba lv biə balv tun, si

14:3-21 Dí bá wani dí lwarti vara, di zunə, di wo-kurru yira yam maama ciga ciga, ba na yi faŋa faŋa nyuna tun ŋwaani.

14:2 Nuŋim 19:5-6 14:20 Cullu 11:21-22 14:22 Cullu 27:30

á vu á di We-təri dum á Tu Baŋa-We yigə ni, si á taá kwarı-Dl maŋa maama. ²⁴ Baŋa-We nan na yɔɔri Dl ki zaani abam yuu ni pa á na wudiiru zanzan, yi Dl wara je sum na yi yigə yigə ka pa abam si á ja á wudiiru tum á yi da, si á ki tintu: ²⁵ Kwe-na á We-təri wudiiru tum á yəgi á jonji səbu, si á daari á ja səbu kum á vu Baŋa-We zulə jəgə kam. ²⁶ Á na yi da, si á laan ma á yəgi kulv maama á na lagi tun si á di. Ku na yi naani, naa peeni, naa sana, abam di á sɔŋɔ tiinə bam wó di-ti á Tu Baŋa-We dum yigə ni di wupolo.

²⁷ Za taá ye-na si á yi swe-na Levi dwi tiinə balv na zɔvri abam tee ni tun ni ni, bantu na ba jigi ba titi tiga si ba taa te tun ŋwaani. ²⁸ Bina yatɔ bini dum maama na yəni di yi, si á kwe-na We-təri wudiiru tum maama á la-ti jəgə didva á tw maama wuni. ²⁹ Wudiiru tum kuntu wó taa yi Levi dwi tiinə bam nyum mu, bantu na ba jigi ba titi tiga tun ŋwaani. Abam ta maŋi si á kwe-ti á pa vərə, di bitara, di kadənə balv na zɔvri abam wuni tun mu. Ba maama wó wanti ba ba ba jonji wudiu ba di ba su. Ki-na kuntu si ku pa á Tu Baŋa-We zaani taa wu á baŋa ni di kulv maama á na lagi á tɔŋi tun.»

Jina cɛem taani

Nuŋim 23:10-11; Cullu 25:1-7

15 «Bina yarpe bini dum maama na yəni di yi, si á kwe-na balv na jigi á jina tun á yagi á cɛ-ba. ² Á na wó ki te tun mu tintu: Wulv maama na kwe səbu o jini o pa o doŋ Yisrayeli tu tun maŋi si o yagi jini dum o ma cɛ-o mu. Ku tu daa yi buŋi si o jonji o səbu kum o curv kum tee ni, Baŋa-We na bri ni ku yi jina saarum bini tun ŋwaani. ³ Ku na yi vərə, n wat n jonji n jini dum o tee ni. Ku daari ku na yi n titi nɔɔna bam jina yam mu, si n yagi n cɛ-ba.

⁴ Abam Tu Baŋa-We dum wó ki abam yu-yoŋo pa á na ywəni tiga kalv Dl na lagi Dl pa abam si á taá te tun wuni. Kuntu ŋwaani, yinigə bá ja abam didva titi di, ⁵ ni á na se Dl ni yi á tɔŋi á tɔŋi zaasum dilv maama amv na bri abam zum tintu tun. ⁶ Ciga tun, Baŋa-We wó ki abam yu-yoŋo ni Dl na goni ni si Dl ki te tun. Kuntu tun, á wu taá jina á pai dwi-ge tiinə zanzan yi á ba maŋi si á di jina ba tee ni. Á wó taá jigi dam dwi-ge tiinə baŋa ni. Tw kudon nan bá di dam abam baŋa ni.

⁷ Á na zv tiga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagi Dl pa abam tun, yi yinigə na jaani á doŋ Yisrayeli tu wulv na zɔvri á tw wuni tun, yi vi-na si á zən-o, á na jigi wo-cɛɔ tun ŋwaani. ⁸ Á nan maŋi si á ki wu-yoŋo mu did-o si á jini te maama o na wó taa laga si o ma ji nɔɔnu tun. ⁹ Ta n ye si n yi pa wububɔŋ-lɔŋɔ ba n kana ni yi n ta nɔɔni: «Bina yarpe bini dum na yi jina saarum bini tun bwələ.» Nmu na buŋi kuntu doŋ

yi n vin si n jini n pa n doŋ Yisrayeli tu wulv yinigə na jaan-o tun, ku yi pu-siŋa kəm mu n kia. Nɔɔnu wum wó wanti o keeri o loori Baŋa-We nmu ŋwaani, yi We wó pa n tu di n bura. ¹⁰ N maŋi si n pa yinigə tu zaani mu si n yi ki wo-cɛɔ did-o. N Tu Baŋa-We dum laan wó ki nmu yu-yoŋo pa kulv maama n na jigi n tɔŋi tun ki lanyirani ku pa-m. ¹¹ Maŋa maama yinigə na jaani balv tun wó taa wu abam wuni. Kuntu tun amv pe abam ni si á ki wu-yoŋo á pa Yisrayeli tiinə balv cam na jigi-ba tun.

Bina yarpe yarpe bini dum taani

Nuŋim 21:1-11

¹² Ebru tu na kwe o titi o yəgi o pa nmu si o taa yi n gambaa, o na yi baaru naa kaani, ku tu wó tɔŋi o pa-m bina yardv mu. Bina yarpe bini dum na yiə, si n yag-o si o taa te o titi. ¹³ N nan na yag-o, yi pa o viiri di ji-kuri. ¹⁴ Poli n wuv si n li kulv maama n na jigi tun wuni n pa-o, ku na maŋi ku yi n vara bam wuni, di n wudiiru tum wuni, di n sana bam wuni. Nmu Tu Baŋa-We na ki zaani n yuu ni Dl pa-m wəənu tilv tun, si nmu di ki n gambaa kam lanyirani kuntu doŋ. ¹⁵ Guli-na ni abam di deen yi gambe mu Ezipi ni, yi á Tu Baŋa-We dum laan ba Dl jonji abam Dl yagi. Kuntu ŋwaani a zum tagi We ni dum kuntu a bri abam.

¹⁶ N gambaa kam nan wó wanti o ta di nmu ni o ba lagi si o viiri, o na soe nmu di n sɔŋɔ tiinə bam yi n ki-o lanyirani tun ŋwaani. ¹⁷ O na tagi kuntu doŋ, ku maŋi si n ja-o mu n vu n pa o salt manco-puna boro kum, si n daari n kwe lwe n puri o zwe didva. Kuntu bri ni oó taa yi nmu gambaa si ku taa nii o tɔvni. N gambaa kam na yi kaani, si n ki-o di kuntu doŋ.

¹⁸ Nmu na yagi n gambaa si o viiri, si n yi pa ku taa yi wo-cɛɔ ku pa-m. Berwaani o tɔŋi o pa-m bina yardv mu yi o titiŋa yam daga ya dwe wulv na tɔŋi o pa-m ŋwuru ŋwaani tun titiŋa kuni bile. N Tu Baŋa-We dum laan wó ki nmu yu-yoŋo pa kulv maama n na jigi n tɔŋi tun ki lanyirani ku pa-m.

Sɔŋɔ vara bu-kwin sum

¹⁹ Li-na wo-bali silv á vara bam na de yigə ba lv tun si á kwe á pa á Tu Baŋa-We dum. Yi ma-na naani dum kuntu á tɔŋi titiŋi, nan yi fani á peeni sum kuntu kurv. ²⁰ Bini maama wuni abam di á sɔŋɔ tiinə bam maŋi si á vu jəgə kalv Baŋa-We na wó kuri tun yi á di wəənu tum kuntu Dl yigə ni. ²¹ Varum wulv nan na jigi gɛeri o yira ni, ni o na yi vari-gwana, naa vari-lilwe, naa o jigi tusim dwi dilv, ku wu maŋi si á kwe wuntu dwi á ma á ki kaanum á pa Baŋa-We. ²² Á nan maŋi si á kwe vara bam kuntu doŋ á di á sam ni mu. Ku nyi di á na lagi á di wəŋə naa fərə yi nɔɔna maama jigi cwəŋə si

ba di, ba na maŋi ba kwe ba titi We ŋwaani naa ba wu kwe ba titi mu di. ²³Ku nan culə si á di vara bam jana. Pa-na si jana bam lo tɔga ni, ni á na wó lo na á yagi te tun.»

Pakti candiə kam

Nuŋim 12:1-20

16 «Buni maama Abibi cana kam ni, á maŋi si á di Pakti candiə kam á ma á zuli á Tu Baŋa-We dum, beŋwaani kantv cana kam de didva ni mu DL jaani abam titi ni DL ja nuŋi Ezipi tiv ni. ²Á na lagi á di Pakti candiə kam, ve-na jəgə kalv á Tu Baŋa-We dum na wó kuri si nɔɔna taa zuli DL yiri da tun á ja varum wɔlv á na li á naani dum wɔni naa á peeni sum naa buni dum wɔni tun á gv á ma ki kaanum á pa-DL. ³Á na jəni á di varum wɔm nwana yam, si á yi di dɔpe dilv na jigi dabilɔ tun. Da yarpe wɔni á maŋi si á di dɔpe dilv dabilɔ na wu wəli kv wɔni tun nɔnɛni á deen na ki te yi á lagi lila si á nuŋi Ezipi ni á ya na yaari da tun. Á na yəni á di yaara dɔpe dum kuntu doŋ, á wó guli de dilv á na zaŋi á nuŋi Ezipi ni tun gulə. ⁴Da yarpe yam maama wɔni, nɔɔn-nɔɔnv ba maŋi si dabilɔ ta wu o sɔŋɔ ni. Varum wɔlv á na wó gv candiə kam pulim de dum didaan-ni ni tun, á maŋi si á di o nwana yam maama mu si tɔga laan puuri. ⁵Abam na wu tu kulv maama ni á Tu Baŋa-We na lagi DL pa abam tun, si á yi gv Pakti vara bam je di je, ⁶ku na dai jəgə kalv DL na wó kuri si nɔɔna taa zuli DL yiri da tun yirani. Wa-zuuri maŋa ni mu á wó gv vara bam si kv maŋi di maŋa kalv á na yagi Ezipi tun. ⁷Saŋi-na nwana yam á di We jəgə kam ni, si tɔga na puuri, á laan zaŋi á joori á vwə ni. ⁸Da yardv yalv na saŋi tun wɔni, á wó di dɔpe dilv na ba jigi dabilɔ di wɔni tun mu, si da yarpe de dum na yiə, á la daani si á kəgə kum maama zuli á Tu Baŋa-We dum. Á ba maŋi si á tɔŋi de dum kuntu ni.

Faa wo-vallv candiə kam

Nuŋim 34:22; Cullu 23:15-21

⁹Á na puli si á zagi á wudiiru tum, jeeli-na da yarpe yarpe kuni burpe, ¹⁰si á laan di Faa wo-vallv candiə kam á ma á zuli á Tu Baŋa-We dum. Kwe-na á wu-yoŋo peera si kv maŋi di Baŋa-We na ki yu-yoŋo á baŋa ni te tun á ja vu á zuli-DL. ¹¹Á maŋi si á vu jəgə kalv á Tu Baŋa-We dum na wó kuri si nɔɔna taa zuli DL yiri da tun á di candiə kam di wɔpolo DL yigə ni. Kuv taa yi abam, di á biə, di á gambe, kv wəli di Levi tiinə, di vərə, di bitara, di kadənə balv maama na zuuri á titari

ni tun mu. ¹²Guli-na ni á deen yi gambe mu Ezipi ni, si á ki á yuu ni si á se We niə yantu maama.

Vwə cwiim candiə kam

Nuŋim 23:16; Cullu 23:33-43; Garum 29:12-34

¹³Á na fri á wudiiru tum maama á ti, yi á ta kwəri á kan á vinyə tiu biə bam maama á ti, á laan maŋi si á ki da yarpe á di Vwə cwiim candiə kam mu. ¹⁴Təgi-na di á biə, di á gambe, kv wəli di Levi tiinə, di vərə, di bitara, di kadənə balv maama na zuuri á tunti dum ni tun, á di candiə kam di wɔpolo. ¹⁵Á wó vu jəgə kalv á Tu Baŋa-We dum na wó kuri tun á ki da yarpe á di candiə kam á ma á zuli-DL. Á wó taá jigi wɔpolo lanyirani, Baŋa-We na ki yu-yoŋo á baŋa ni di á wudiiru di kulv maama á na tɔŋi tun ŋwaani.

¹⁶Buni maama wɔni kuni bitv mu á baara bam maŋi si ba vu jəgə kalv á Tu Baŋa-We dum na wó kuri tun ba jeeri DL yigə ni ba zuli-DL. Kuv taa yi Dɔpe dilv na ba jigi dabilɔ di wɔni tun candiə kam, di Faa wo-vallv candiə kam, di Vwə cwiim candiə kam mu. Nɔɔnv maama nan maŋi si o taa ze peeri mu o ja vu o ma zuli Baŋa-We. ¹⁷Nɔɔnv maama wó kwe peeri si kv maŋi di Baŋa-We na ki yu-yoŋo o baŋa ni DL zən-o te tun mu o ja jeeri.

Ba tiŋi sariya-dirə

¹⁸Tu kulv maama á Tu Baŋa-We na lagi DL pa abam tun wɔni, kuri-na nakwa di yigə tiinə si ba want ba tɔgi cɔga ba di nɔɔna taani. ¹⁹Nmu nan na di nɔɔnv taani, n dai si n zigi vwan wɔni, naa n pu nɔɔn-nɔɔnv kwaga n bura burum ni. Kv dai si n joŋi dim, beŋwaani peera wai ya dwe nɔn-ŋuna titi yiə yi ya kwuli cɔga taani ya pa di ji vwan. ²⁰Yɔuri-na á tɔgi cɔga sariya lanyirani si kv pa á want á zv tɔga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagi DL pa abam tun wɔni á daani.

²¹Á na lagi á lɔ bimbim á pa á Tu Baŋa-We dum, taá ye-na si á yi kwe daa á ma á sari Asera nyinyugv á zigi da si á zuli-kv. ²²Nan ta yi cwi-na kandwe si di taa yi jwəm di pa abam. Baŋa-We culi wəənu tum kuntu maama. ¹Yi kwe-na varum wɔlv na jigi geeri naa tusim o yira ni tun á ma á kaani á pa á Tu Baŋa-We dum, si DL culi kuntu.

17 Abam na tu á ba á zuuri je silv Baŋa-We na lagi DL pa abam tun ni, dedoŋ á wó na ni baaru naa kaani zaŋi o ki lwarum á Tu Baŋa-We dum yigə ni yi o lɔ We ni-gonim dum kwaga ni. ³Wuntu na cɔgi We niə yam te tun yi nɔnɛni o na kuni donnə

o zuli jwənə naa o zuli wta kam, naa cana kam, naa calicwi sim. ⁴Sawia kantv doŋ na tu á zwa ni, á maŋi si á tɔgi ka ne si á lwarɪ cɪga kam. Nɔɔnu wum nan na suni o tɔŋi wo-lɔŋɔ kum kuntu Yisrayeli tu kum ni, ⁵si á ja kuntu tu á nuŋi á vu tuw kum dáa ni á dul-o di kandwa á gv. ⁶Ku nan maŋi si nɔɔna bale naa batɔ mu pa maana yi ya lo o kwaga ni si ba laan gv-o. O ba maŋi si o ti nɔɔnu didva yiranɪ maana baŋa ni. ⁷Maana-para bam mu maŋi si ba da yigə ba dulɪ kandwa si nɔɔna bam maama pu ba kwaga ba dulɪ ku tu. Kantv cwəŋə kam mu á wú tɔgi á ma á saari lwarum dum kuntu abam titari ni.

Taana yalv na dana ya dwe tun taani

⁸Nɔɔna na jɪgi taana yi ya camma ya dwe á yigə tiinə bam si ba buri bura, si á kwe taana yam kuntu doŋ á ja á vu jəgə kalv á Tu Baŋa-We dum na wú kuri si nɔɔna zuli-Dl da tun. Ni ku na yi nɔn-gvra taani, naa zɔnni kəm taani, naa jɪgɪrv maŋum taani, yi á wari si á pɔɔri cɪga kam, ⁹ku maŋi si á vu á guli taani dum á bri Levi dwi tiinə balv na yi We kaanum tiinə tun, di wulv na nii taana yam baŋa ni da yam kuntu ni tun, si bantv wú buri cɪga bura ba pa abam. ¹⁰Ba na guri taani dum Baŋa-We zulə jəgə kam ni yi ba ta si á ki kulv maama, si á fəgti á ki-ku. ¹¹Se-na ba bura burum dum á daari á tɔgi ba na wú bri abam ni dilv si á ki tun maama, si á yi tusi di funfun di. ¹²Wulv maama nan na zəŋi o titi yi o vin wulv na di taani dum tun ni, naa o vin We kaanum tu wulv na tɔŋi o pa Baŋa-We tun ni, ku tu maŋi si o ti mu. Kantv cwəŋə kam mu á wú tɔgi á ma á saari lwarum dum kuntu Yisrayeli tuw kum ni. ¹³Ku kwaga ni Yisrayeli tiinə bam maama na ni kulv na ki tun, fuvni wú ja-ba, pa ba daa yi zəŋi ba titi ba vin bura burum.

Yisrayeli tiinə bam Pe

¹⁴Abam na tu á zv tɪga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam tun, á laan wú buŋi si á tiŋi pɛ o taa te abam, nuneeni tunt dilv na gilimi abam tun na jɪgi pwa te tun. ¹⁵Nan tiŋi-na wulv yiranɪ á Tu Baŋa-We wum na wú kuri tun si o ji á pɛ. O maŋi si o taa yi abam titi dwi tu mu. Yi zaŋi á tiŋi-na vɛru si o ji á pɛ. ¹⁶Pe wum ba maŋi si o siseŋ-nɔɔna tiini si puli si gaali. O nan ba maŋi si o tɔŋi nɔɔna si ba vu Ezipti ba yəgi siseŋ-nɔɔna ba pa-o, beŋwaani Baŋa-We pɛ abam ni ni: á daa yi joori á vu dáani. ¹⁷Pe wum ba maŋi si o taa jɪgi kaana zanzan, bantv na wai ba pai o lo We kwaga ni tun ŋwaani. O nan ba maŋi si o tiini o beeri duuni o pa o titi.

¹⁸O na puli si o di paari, ku maŋi si o vu We kaanum tiinə bam te mu o beeri We niə yam si ba lwəni ya donnə ba tiŋi tɔno wuni ba pa-o. ¹⁹O ta na ŋwi: tɔno kum wú taa wu o tee ni si o taa wai o karumi We niə yam kuntu de maama. Kuntu wú pa o taa kwari Baŋa-We yi o daari o tɔŋi o tɔgi We niə yam di Dl cullu tum maama. ²⁰Ku ta wú ci pɛ wum si o yi zəŋi o titi ni o gari o curru tum, si o yi ywəri We niə cwəŋə kam wuni o vu jazum naa jagwiə seeni. Ku na ki kuntu, o paari dum wú daani, yi o dwi dum di wú taa jɪgi paari Yisrayeli tuw kum wuni ba di.»

Levi dwi tiinə

18 «We kaanum tiinə bam di Levi dwi tiinə bam maama ba maŋi si ba jɔŋi ba nyum tɪga kam pɔɔrum baŋa ni, ni ba donnə Yisrayeli tiinə bam na wú na te tun. Ba nan wú na cwəŋə si ba jɔŋi ba təri pɛera yalv nɔɔna na kaani ba pa Baŋa-We tun wuni, nuneeni ku na maŋi si ba jɔŋi tun. ²Ba ba maŋi si ba taa te ba titi tɪga, ni ba curru tum na ne te tun. Baŋa-We titi mu yi ba nyum, nuneeni Dl na goni ni di ba te tun.

³Nɔɔnu na tu o kaani naa naa piə o pa We, kaanum tiinə bam jɪgi cwəŋə si ba li vɔŋɔ, di piyaa, di pugə ba pa ba titi. ⁴Ku ta na yi We pɛera yalv na yi muna, di diven, di nugə, di peeni kurv, yi ti loori yigə ti ki tun, wəənu tintv di wú taa yi We kaanum tiinə nyum mu. ⁵Beŋwaani, abam Tu Baŋa-We dum pɔɔri Levi dwi dum Yisrayeli dwiə yam maama wuni si bantv di ba biə taa tɔŋi ba pa-Dl Dl jero-vwe dum ni, si ku taa ve wuu.

⁶Levi tu na buŋi si o nuŋi á tuw kulv maama o na zɔvri tun ni si o vu jəgə kalv Baŋa-We na wú kuri tun, o jɪgi cwəŋə si o ki kuntu, ⁷si o vu o tɔŋi o pa o Tu Baŋa-We dum ni o donnə Levi tiinə bam di na tɔŋi ba pa-Dl te tun. ⁸Wuntu di jɪgi cwəŋə si o taa jɔŋi o wodi u si ku taa mai di babam bam na jɔŋi te tun mu, di o na maŋi o jɔŋi kulv o ko jɪgɪrv tum baŋa ni di.

Wo-zɔɔna kikiə

⁹Á na tu á zv á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam tɪga kalv tun wuni, si á yi lwəni titvŋ-zɔɔna yalv dwi-ge tiinə balv na zɔvri da yi ba tɔŋi tun. ¹⁰⁻¹¹Ku culə si abam wulv zve o bu mim wuni o ma ki kaanum. Ku ta culə si yi-nara, di vura, di cira, di liri mwaanu tiinə taa wu abam titari ni ba tɔŋi ba titvŋa. Baŋa-We culi balv na dulɪ səbu-pwəŋə ba ma beeri ba nii ba yigə tun di, didaani ciciri vura maama. ¹²Dl culi balv maama na tɔŋi kəm-balwaarv yam kuntu doŋ tun. Ku maa yi kuntu ŋwaani mu Dl lagɪ Dl da á yigə Dl zəli

18:2 Baŋa-We titi mu yi ba təri

17:8 Nuŋim 18:22 17:14 1 Sam 8:5 17:16-17 1 Pwa 11:1-6; 2 Kɪbart tɔno 9:25-28 17:18 2 Pwa 23:2 18:2 Garum 18:20 18:10-11 Nuŋim 22:18

dwi-ge tiinə bam si abam want á zu da. ¹³Abam nan manji si á yəori á təgi á Tu Baŋa-We dum cwe sum, si á yi tusi di funfun di.

Baŋa-We nijonnu

¹⁴Dwi-ge tiinə balu á na wó zəli tun yəni ba cəgi vura di yi-nara vura yam mu. Abam Tu Baŋa-We dum nan wu pe abam pwələ si á ki kuntu. ¹⁵Dl za wó tɔŋi Dl nijonnu á tee ni, ni amu na yi te tun. Wuntu wó nuŋi abam titi dwi dum wuntu mu. Nan cəgi-na o taani dum.

¹⁶Abam deen na gilimi daani Sinayi piu kum təŋə ni de dilu tun, á loori á w: á daa ba lagɪ si á ni Baŋa-We kwərə kam vikki, á nan ba lagɪ si á na We min-vugv kum, á na funa ni á wó ti tun ŋwaani. ¹⁷Baŋa-We ma ta di amu Dl w:

«Nəona bam na loori kulv tun maama jigi ciga. ¹⁸Amu wó pa amu nijonnu nuŋi ba dwi wuntu, ni nmu di na yi te tun, yi a tɔŋ-o ba tee ni. Amu wó bri-o a taani dum, si o lwəni o bri nəona bam. ¹⁹O na wó taa ŋəoni amu yiri ŋwaani tun, wulv maama na vin si o se o ni, amu titi wó suni yie mu a bwe ku tu. ²⁰Nijonnu kalv maama nan na me amu yiri o ŋəoni taani yi ku dai amu mu pe-o taani dum, kuntu tu manji si o ti mu. Ku ta yi bidwi mu di nijonnu kalv na wó ma wa yadonna yiri o pwərisi tun, wuntu di manji si o ti mu.»

²¹Á nan wai á bwe nineeni, á wó ki te mu á lwarɪ ni nijonnu kantv na ŋəoni kulv tun suni ku yi Baŋa-We taani naa ku dai. ²²Ni nijonnu na me Baŋa-We yiri o ŋəoni taani yi kulv o na tagɪ tun wu ki, ku bri ni ku dai Baŋa-We kwərə mu o ŋəoni. Nijonnu wum kuntu zəŋi o titi mu o ŋəona. Á ba manji si á taá kwar-o.»

Ka-duri-ka-zu-ka-səgi tunti

Garum 35:9-34; Zozwe 20:1-9

19 «Abam Tu Baŋa-We dum laan wó cəgi dwiə yalv á na lagɪ á kwe ya tiga á taá te tun. Á wó vu á zəli-ba yi á daari á taá zuri ba tunti di ba sam wuntu. ²Á na tu á zuri tiga kam ni, si á kuri tunti ditɔ si nəonu maama want o ki lila o duri o vu o yi di didva wuntu. ³Pəori-na tiga kam laŋa kam kuni bitɔ si á daari á fəgi cwe si nəonu na gv o doŋ, si o want o duri o lu o zu tunti dum kuntu didva wuntu o səgi da.

⁴Mu ku na wó ki te ku pa nəonu wulv na gv o doŋ yi o wu paali o ki tun. Ku na dai ni ba ya manji ba duni daani, nəonu wum kuntu wó want o duri o zu tuv kum o joŋi o titi o yagi. ⁵Ku manji di nəona bale na de daani ba zu kagva si ba goni de. Ba didva na wura o zagɪ tiu pa o dooru yuu li ku magɪ wudon wum ku gv, oó want o duri o vu o zu tunti dum kuntu didva o səgi si o joŋi o titi. ⁶Ku na dai kuntu, yi cwəŋə kam na tiini ka dwara, wulv na tigi tun yira nəonu wó want o

zəli nən-guru wum o yi yi o təgi o ban-zəŋə kum baŋa o ja-o o gv. Ku tu nan wu manji si o ti, o na wu paali o gv o doŋ wum tun ŋwaani. ⁷Kuntu ŋwaani a pe abam ni ni á kuri tunti ditɔ ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani.

⁸Abam Tu Baŋa-We dum na pe á laŋa kam tiini ka yali, ni Dl na goni ni di á nabaara bam si Dl ki te tun, yi á ba á te tiga kam maama, ⁹ku manji si á ta kuri tunti ditɔ mu á wəli da. Á nan wó taá təgi We niə yalv maama amu na pe abam zum tintv tun, si á taá soe á Tu Baŋa-We dum yi á təgi Dl cwe sum, si Dl laan wəli tiga kam maama Dl pa abam si á taá te. ¹⁰Á manji si á kuri tunti ditɔ á wəli da, si nəona balv na wu manji si ba ti tun yi ti. Abam na wu ki kuntu, yi nəonu na tiga kuntu doŋ tiga kalv Baŋa-We na lagɪ Dl pa abam tun wuntu, o jana wó ta wu á yuu ni.

¹¹Nəonu nan na manji o culi o doŋ yi o beeri pwələ si o gv-o, ku yi o paali mu. Kuntu tu laan na duri o vu o zu tunti duntv didva wuntu si o səgi, ¹²o titi tuv kum nakwa mu manji si ba tɔŋi ba ja-o ba joori ba tuv kum, si ba daari ba ki-o wulv o na gv tun yira nəonu juŋa ni. O manji si o ti mu. ¹³Yi duri-na nən-guru ŋwaŋa. Saari-na kəm-ləŋə kuntu doŋ Yisrayeli laŋa kam ni si á ŋwɪa want ka ki lanyirani ka pa abam.

Faŋa faŋa sisəno yam

¹⁴Abam na tu á zu tiga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam si á taá te tun wuntu, nəon-nəonu yi zaŋi o di o zu o doŋ sisəm dilv na manji di lo di tigə faŋa faŋa tun.

Maana zəli taani

¹⁵Taani na wura yi nəonu didva yirani mu na pe maana kəm-ləŋə ŋwaani, ku bá want ku pa nəonu tu di o bura. Ku manji si maana-para taa yi bale naa batɔ mu si ba bri ni ku tu ge bura. ¹⁶Nəonu na kwaani si o pa ku zu o doŋ yira yi o bwe-o We niə cəgim baŋa ni, ¹⁷ba maama bale mu manji si ba vu ba zigi Baŋa-We yigə ni ba tulv taani dum ba bri We kaanum tiinə bam di balv na nii taana yam baŋa ni da yam kuntu ni tun. ¹⁸Bantu mu wó nii ba taani dum wuntu zii ba kwaani ba lwarɪ ku yi ciga naa vwan. Ba na ne ni nəonu wum bwe o doŋ Yisrayeli tu vwan wuntu, ¹⁹ba manji si ba waari ku tu di waarum dilv o ya na buŋi si o pa o doŋ na tun mu. Kantv cwəŋə kam mu á wó təgi á ma á saari lwarum dum kuntu abam titari ni. ²⁰Ku kwaga ni Yisrayeli tiinə bam maama na ni kulv na ki tun, fuvni wó ja-ba, pa nəon-nəonu daa bá ki kəm-ləŋə kuntu doŋ. ²¹Yi duri-na vwa-nyum ŋwaŋa. Nəonu na ti o doŋ mumwe, baá ti o di mumwe mu. O na pi o doŋ yi, baá pi o di yi mu. O na guri o doŋ yəli, baá guri o di yəli mu. O na goni o doŋ juŋa, baá go o di

juŋa mu. O na bwəri o doŋ naga, baá bwəri o di naga mu.»

Tigurə seeni taani

20 «Á na nuŋi si á zaŋi najara di á duna, yi á na ne ni ba jar-kərə, di ba tərikooru, di ba siseŋ-nəona daga ti dwe abam, yi kwari-na fuvni. Á Tu Baŋa-We dum na vri abam Ezipi tiinə juŋa ni tun wó taa wu á tee ni. ²Á na nuŋi si á kɪ najara yam, We kaanum tu mu wó nuŋi o zigi á yigə ni o ta di jar-kərə bam o wɪ:

³Cəgi-na, Yistrayeli tiinə bam, á zum na lagɪ á zaŋi najara di á duna tun, yi kwari-na fuvni. Nan yi pa-na si á yira ta sai, naa si á vwana pari. ⁴Abam Tu Baŋa-We dum mu lagɪ Dl da á yigə Dl ja najara yam Dl pa abam, si á want á duna á di.»

⁵Ku kwaga ni jar-kərə didɛera bam wó zaŋi ba ta di nəona bam maama ba wɪ:

«Abam wulɔ maama na lɔgi digə yi o ta wu loori We yu-yoŋo o yagi ka baŋa ni, si ku tu joori sɔŋo! Ku tu na zu najara wuni yi o ti, nən-gaa mu wó joŋi-ka o taa te.

⁶Abam wulɔ nan na puli o vinyə tweeru gaari yi o ta wu ne cwəŋə si o di tiu biə bam ywəəni, si ku tu di joori sɔŋo! Ku tu na zu najara wuni yi o ti, nən-gaa mu wó vu o di tiu biə bam.

⁷Abam wulɔ di na jigɪ bɔɔlɔ, yi o ta wu di-o o ma o kɪ kaani, si ku tu joori sɔŋo! Ku tu di na zu najara wuni yi o ti, nən-gaa mu wó di kaani wum.»

Didɛera bam ta wó ta ba wəli da ba wɪ:

⁸«Abam wulɔ baari na je yi fuvni jig-o, ku tu joori sɔŋo, si o yi pa nəona badonnə bam wuɔ luru.»

⁹Didɛera bam na ŋɔɔni tuntɔ ba ti, ba laan wó kuri yigə tiinə si ba taa nii jar-kərə bam pupwara maama baŋa ni.

¹⁰Abam na yəni á lagɪ á zaŋi najara di tuw kulɔ, pa-na ku nən-biə bam pwələ si ba loori yibwənə abam tee ni. ¹¹Ba na sɛ ba pa abam yi ba purɪ ba tuw kum ni si á want á zu, á wó fin tuw kum nəona bam maama si ba taa tɔŋi tutɔŋ-cɛera ba pa abam. ¹²Ku daari tuw kum nəona na vin, yi ba daari ba zaŋi najara di abam, ku maŋi si á kaagi-ku mu á pu. ¹³Á Tu Baŋa-We dum na kɪ tuw kum kuntu á juŋa ni si á want-ku, si á gu baaru wulɔ maama na wu ku wuni tun. ¹⁴Ku nan na yi kaana bam, di biə bam, di vara bam, á wai á kuri ba wuni si á kwe á pa á tutɪ, ku wəli di jɪtɪgɪrɔ tulɔ maama na wu tuw kum ni tun. Á jigɪ cwəŋə si á kwe kulɔ maama na yi á duna nyum tun á taá jiga. Ku yi Baŋa-We mu kwe-tɪ Dl pa abam. ¹⁵Mu abam na wó tɔŋi te di tuni

dilu na yi yigə yigə, yi di dai tɪga kantɔ tunɪ mɛ ni abam na wó zu tun.

¹⁶Ku daari ku na yi tuni dilu á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam si á taá te tun, á maŋi si á gu nəona balɔ maama di vara balɔ maama na wu di wuni tun mu. ¹⁷Yɔɔri á cəgi ba maama fasti We ŋwaani. Ku na yi Hetti tiinə, di Amɔɔri tiinə, di Kaanan tiinə, di Perezi tiinə, di Hevi tiinə, di Yebusi tiinə bam maama, si á cəgi-ba ni Baŋa-We na pɛ abam ni si á kɪ te tun. ¹⁸Ku na dai kuntu, baá pa á kɪ lwarum á cəgi á Tu Baŋa-We yigə yi á lwəni tutɔŋ-zəona yalɔ ba na tɔŋi ba ma zuli ba jwənə yam tun mu.

¹⁹Abam na ve á zaŋi najara di tuw kudɔŋ, yi á na kaagi-ku á pu á daani, yi zagi-na tweeru tulɔ na wu tuw kum ni ni tun á di tɪga ni. Á jigɪ cwəŋə si á di ti tiu biə bam, si á yi cəgi tweeru tum. Tweeru tum dai á duna si á zaŋi najara di dintɔ. ²⁰Ku nan na yi tweeru tulɔ á na ye ni di ba ləri biə tun, á jigɪ cwəŋə si á zagi-tɪ yi á daari á kwe de sum á ma á kɪ jara zila yalɔ na wó wəli abam si á kaagi tuw kum á pu si á laan want ku nən-biə bam tun.»

Nən-gura taani

21 «Abam na tu á zɔvri tɪga kalɔ wuni á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam si á taá te tun, á na ne ba na gu nəonɔ gaa wuni yi á yəri wulɔ na gu-o tun, ²á nakwa di balɔ na nii taana baŋa ni tun mu wu nuŋi ba vu ba maŋi tuw wum na tigi mɛ tun si ku vu yi tuni dilu na bwələ di ka jəgə kam tun. ³Tu kulɔ na yi bwələ bwələ di jəgə kam tun nakwa bam laan maa wó lagɪ na-cwən dilu ba ta na wu mɛ ba tɔŋi tun. ⁴Ba maŋi si ba ja naa kum ba vu bolo kulɔ nəona ta na wu vagɪ naa ba du wudiiru da yi bugə kalɔ na na buri tun wurə. Daa ni mu baá jujugi ku ban ba bwəri. ⁵Levi dwi kaanum tiinə di maŋi si ba taa wurə mu si ba nii tutɔŋi dum. Bɛŋwaani á Tu Baŋa-We dum kuri bantɔ mu si ba taa tɔŋi ba pa-Dl ba daari ba taa loori We si Dl kɪ Dl nəona bam lanyranɪ. Baŋa-We pɛ-ba dam si ba kwe taani dilu maama na jigɪ ni-kantəgɔ naa zɔnni kəm tun. ⁶Tu kulɔ na bwələ di jəgə kam tun nakwa bam laan maa wó sanɪ ba jian na-tuku kum baŋa ni, ⁷yi ba ta jaja ba wɪ: «Ku dai dibam mu gu nəonɔ wum. Dí yiə nan wu ne wulɔ na tɔŋi dintɔ tutɔŋi dum tun. ⁸Baŋa-We, dí loori-m si n yagi Yistrayeli tiinə tusim n ma n cɛ-ba, si dí yi nmu nəona mu nmu na vri n yagi tun. Nəonɔ wuntu na wu kɪ kulɔkulɔ yi ba gu-o tun, yi pa ku taa wu dibam yuu ni.» Ba na tagɪ kuntu, Baŋa-We wó yagi kəm-balɔrɔ kum Dl ma cɛ abam. ⁹Á na tɔŋi ni dilu Baŋa-We na pɛ abam tun, á wó saari

lwarum dum á titari ni, yi o tuvni dum bá taa wu á yuu ni.

Kaana balu ba na vri najara baŋa ni tun taani

¹⁰ Abam na zaŋi najara di á duna yi á Tu Baŋa-We dum kwe-ba Dl ki á juŋa ni pa á wanti-ba yi á ja ba badonnə á ja viiri, ¹¹ abam wulu na ne kaani na lamma ba wuni yi n lagɪ si n di n ma n ki kaani, ¹² n jigi cwəŋə si n ja ku tu n vu sɔŋɔ. O laan wú ceeri o yuu, yi o daari o dɔɔri o jafwa. ¹³ O maŋi si o li gwaaru tilu o ya na zu o titi tw ni tun yi o ləri o zu tidonnə. O maa wú maŋi nmu sɔŋɔ ni cana didua o keeri o ko di o nu. Cana didua kam kwaga ni n laan jigi cwəŋə si n pəni did-o, n na pɛ o ji n kaani tun ŋwaani.

¹⁴ Ku na wura ku wura yi n daa n ba lag-o, si n yag-o si o viiri zaani. O jigi cwəŋə si o vu mɛ o na lagɪ tun. N na fi-o pa o pəni di nmu tun ŋwaani, n bá wanti n yəg-o n joni səbu naa n bees-o ni n gambaa te.

Bu-kwian taani

¹⁵ Nɔɔnu wulu na jigi kaana bale pa ba maama lu bəkəri ba pa-o, yi bu-kwian kam na maŋi o dai o ka-sono kum bu, ¹⁶ o na wú pɔɔri o jijiguru tum o pa o biə bam te tun, o ba jigi cwəŋə si o kwe-ti o wəli o ka-sono kum bu wum di pɛeri dilu na yi bu-kwian kam nyum tun. ¹⁷ O nan maŋi si o zigi wulu na yi o bu-kwian kam ciga ciga tun kwaga ni, yi o pa-o o jijiguru tum maama wuni pupwara kuni bile, ni ku na maŋi si bu-kwian joni te tun, ku na maŋi ku dai o ka-sono kum bu di.

Zwabani-nyum taani

¹⁸ Nɔɔnu wulu na jigi bu na yi yi-deeri di zwabani-nyum yi o ba se o ko di o nu, ni ba na maŋi ba waar-o te maama di, ¹⁹ o tiinə bam maŋi si ba ja-o mu ba vu o tuv kum manco-puna yam ni ni ba jeeri tuv kum nakwa bam si ba di o taani. ²⁰ Baá ta di nakwa bam ba wɪ: «Dí bu yi yi-deeri di zwabani-nyum mu. O yəni o ba se dibam ni-taani. O ta kwəri o yi nɔn-kolo di sa-nyɔru.» ²¹ Tw kum baara bam maama laan maŋi si ba la mu ba dul-o di kandwa ba gu. Á na ki kuntu, á wú saari lwarum dum á titari ni. Yistrayeli tiinə bam maama na ni kulɔ na ki tun, fuvni wú ja-ba.

Cullu tidonnə

²² Nɔɔnu na ki kəm-lɔŋɔ kulɔ na maŋi di tuvni tun, yi ba na gu-o ba daari ba lə o yira daa baŋa ni, ²³ ku dai si á pa tuv wum taa pagɪ daa kam baŋa ni si tiga

ba ka puuri. Á maŋi si á ki tuv wum de dum kuntu ni mu. Wulu ba na lægi daa yuu ni ba gu, We mu cɔgi kuntu tu. Á nan maŋi si á ki-o mu tiga ni si ku yi cɔgi tiga kalu á Tu Baŋa-We dum na lagɪ Dl pa abam si á taá te tin.»

Cullu tidonnə

22 «N na ne n doŋ naa naa o piə na maa jeə, yi pu n yiə n yagɪ si varum wum je. Nan ja-ku n joori n vu n pa ku tu. ² Ku tu nan na wu yigə yigə naa n na yəri wulu na te varum wum, ja-ku n vu n sɔŋɔ si n tan nii-ku. Ku tu laan na tu o beeri o varum wum, si n kwe n pa-o. ³ Ku ta na yi n doŋ binaga, naa o gɔɔ, naa o woŋo kulɔ maama mu na je, si n ki kuntu doŋ. Yi pu n yiə n yagɪ si ku je. ⁴ N na wu cwəŋə ni, yi n na ne n doŋ binaga naa o naa na tua, yi gaali n ke. Zən-o si o ja-ku o zigi.

⁵ Kaana dai si ba zu baara gwaaru. Baara di nan ba maŋi si ba zu kaana gwaaru. Abam Tu Baŋa-We dum culi balu na tuŋi yantu tituŋa tun.

⁶ N na ne zuŋə na je ka pogo ni tiu yuu ni naa tiga ni, yi ka na vɔgi cɪcara baŋa ni mu naa ka wura di ka biə mu, ku dai si n kwe zuŋ-nu wum. ⁷ N jigi cwəŋə si n ja ka biə bam, naa cɪcara yam n viiri si n daari nu wum si o ke. Ki kuntu si n ŋwia ki lanyirani yi n wanti n daani tiga kam baŋa ni.

⁸ Abam wulu na lagɪ o lɔ digə, ku tu maŋi si o lɔ nawari mu o kaagi ka nayuu kum o ci. N na ki kuntu, yi nɔɔnu na zigi ku yuu ni o tu tiga ni, ku tu jana bá taa wu n yuu ni.

⁹ Abam wulu na dugi vinyə tweeru o gaari ni, ku tu yi du wo-gaa o wəli o gaari dum kuntu ni. N na ki kuntu, wɔdiiru dwi dwi dum kuntu bá taa yi nmu nyum. N maŋi si n pɔɔri-ti mu n pa We.

¹⁰ Yi pa na-bia di binaga salɪ daani si vaŋi vɔɔ.

¹¹ Nan yi zu gɔɔ kulɔ ba na mɛ gar-ŋuni yira yira ba ma sɔ-ku tun, ni ku na yi lɔŋɔ didaani peeni kuru gar-ŋuni.

¹² Ku na yi gwar-dəŋɔ kulɔ n na wú zu tun, si n nyaani zala ku niə yana yam ni.

Baru di o kaani taani

¹³ Nɔɔnu na di kaani o pəni did-o yi ku kwaga ni o daa ba lag-o, ¹⁴ oó wanti o fɔ vwan o daŋi o baŋa ni o wɪ: o na tu o pəni di kaani wum tun, o lwarɪ ni o maŋi o lwarɪ baara yi o laan soe-o. O na pɛ kaani wum tiini o na cavura kuntu doŋ, ¹⁵ bukɔ wum ko di o nu mu maŋi si ba kwe gɔɔ kulɔ na bri ni bukɔ wum lwarɪ baara o baru wum tee ni tun mu ba ja vu tuv kum manco-puna yam ni ba bri tuv kum nakwa. ¹⁶ Bukɔ wum ko wú ta

21:23 naa: We kampwəl-balwara mu wu ku tu yuu ni. 22:12 Garum 15:38; Mat 23:5

21:23 Galati tɔno 3:13

wi: «A kwe a bukə a pa nəcənu wuntu si o di o ma ki o kaani, yi lele o daa ba lag-o. ¹⁷O nan fəgi vwan o pa-o ni: o lwarı baara yi o laan zu-o. Nii-na ba pulim sar-pwəgə gəwə na taŋi di jana tun mu tuntu. Kuntu nan bri ni a bukə wum lwarı baara wuntu tee ni mu.»

¹⁸Tu kum nakwa bam laan wú ja nəcənu wum mu ba waar-o lanyıranı. ¹⁹Ba ta maŋi si ba joŋi səbu-poŋo səbu-dala bi mu baaru wum tee ni si ba kwe ba pa bukə wum ko, baaru wum na cəgi Yisrayelı tiinə bukə tun ŋwaanı. Bukə wum daa ta wú taa yi o kaani si ku taa nii o tuntu mu. O ba jıgi cwəŋə si o yag-o.

²⁰Baaru wum nan na taŋi te tun na yi cıga mu yi kulukulu tərə si ku bri ni bukə wum maŋi o wu lwarı baara, ²¹ba maŋi si ba ja bukə wum mu ba nuŋi o ko səŋə ni, yi ba zig-o pooni yigə ni si tuw kum baara bam dul-o di kandwa ba gu. O ta na zuuri o ko səŋə ni tun o ki ka-boro tituŋ-zəona pa cavıra di Yisrayelı tiinə bam. Kuntu ŋwaanı, á maŋi si á saarı lwarım dum kuntu mu á titarı ni.

²²Baaru na pəni di nəcənu wudoŋ kaani yi á purı-ba, á maŋi si á gu ba maama bale mu, si á wantı á saarı lwarım dum kuntu Yisrayelı laŋa kam ni.

²³Ba na kwe bukə ba pa o zu baru yi ku tu ta wu pəni did-o, nəcənu wudoŋ na ne-o tuw wuntı o ja o pəni, ²⁴á wú ja-ba á nuŋi tuw kum dáa mu á dulı-ba di kandwa á gu. Bukə wum maŋi si o ti, o na wu tuw wuntı yi o wu kaası si ba joŋ-o ba yaŋi tun ŋwaanı. Ku daarı baaru wum maŋi si o ti di o na cəgi bukə wulu na yi nəcənu wudoŋ kaani tun mu. Kuntu ŋwaanı, á maŋi si á saarı lwarım dum kuntu mu á titarı ni.

²⁵Nəcənu nan na wu pwələ ni mu yi o zi bukə wulu na laŋi o zu baru tun, baaru wum yıranı mu maŋi si o ti. ²⁶Á ba maŋi si á ki busankana kam kulukulu. O wu ki o tusi si ku maŋi di o tuntu. Kəm kuntu doŋ nyı di nəcənu na li o doŋ o gu tun mu, ²⁷si baaru wum zi bukə wum pwələ ni mu yoo. Nəcənu-nəcənu tərə si o joŋi bukə wum o yaŋi, di o na maŋi o kaası te tun di.

²⁸Nəcənu na jeeri bukə wulu ta na yəri baara tun o zi-o, yi ba na purı-ba, ²⁹oó ŋwi bukə wum kwaga kwərə mu o pa bukə wum ko si ku maŋi di səbu-poŋo səbu-dala fiınu. O ta maŋi si o di-o o ma ki o kaani mu, o na zi-o o pəni did-o tun ŋwaanı. O ŋwıa maama wuntı pwələ tərə si o yag-o maŋa di maŋa.

³⁰Nəcənu-nəcənu yi fəgi o ki o ko cavıra si o pəni di o ko kaani wudoŋ.»

Baŋa-We kəgə kum cullu

23 «Nəcənu wulu ba na lwi tun di wulu ba na goni o fwəl-yi ba yaŋi tun ba jıgi cwəŋə si o təgi o taa wu Baŋa-We nən-kəgə kum wuntı.

²Biə balu di ba na wu luŋi kadri wuntı tun di ba naaru si ku taa ve kuni fugə laŋa ni tun di bá təgi ba taa wu Baŋa-We nən-kəgə kum wuntı.

³Ku ta na yi Amən di Moabi tiinə bam, bantu di ba jıgi cwəŋə si ba təgi ba taa wu Baŋa-We nən-kəgə kum wuntı, ku wəli di ba naaru si ku taa ve kuni fugə laŋa ni. ⁴Beŋwaanı á deen na nuŋi Ezipi ni á maa kea tun, ba vin si ba wəli abam di na di wodiı, yi ba kwəri ba yəgi Bewəri bu Balam di səbu si o soalı lwarım o yaŋi á baŋa ni. Bewəri deen zuuri Mezopotami tuw Petəri ni mu. ⁵Abam Tu Baŋa-We dum deen maa wu se Balam soala yam, Dl na tiini Dl soe abam tun ŋwaanı. Dl ma pipiri soala yam Dl pa ya ji yu-yoŋo ya pa abam. ⁶Maŋa kalu maama abam dwi dum na wú taa wura tun, si á yi zaŋi á tuŋi tituŋa á ma á zəni Amən di Moabi tiinə bam si á pa ba taa zuuri di yazurə.

⁷Nan yi gooni-na Edəm tiinə, si ba yi á curru mu. Á ta yi gooni Ezipi tiinə bam, si á deen yi vərə mu ba tuw kum ni. ⁸Bantu naaru tum ku zigı dwi kuni bitə laŋa ni si ku taa tuə jıgi cwəŋə si ba təgi ba taa wu Baŋa-We nən-kəgə kum wuntı.

Jar-kərə bam tıgisim jəgə kwəem

⁹Á na kikili daanı si á zaŋi najara di á duna, si á taá cu-na á titı di kulı maama na jıgi digıru We cullu tum seeni tun.

¹⁰Nəcənu wulu nywannu tum na logi titu ni, ku tu maŋi si o nuŋi dáa mu si o daa yi joori nən-kəgə kum wuntı de dum kuntu ni, o na cəgi o titı di We cullu tum tun ŋwaanı. ¹¹Dıdaan-ni ni mu oó swe o yıra, yi we na zua, o laan jıgi cwəŋə si o joori o pəni jar-kərə bam tıgisim jəgə kam ni.

¹²Laŋi-na je na yi dáa dáa di á tıgisim jəgə kam tun si á taá ve á zigı ne da. ¹³Á na laŋi á vu á zigı ne sum, li-na vərə á zula yam ni á ja vu si á ku goŋo. Á na zigı á ti, si á daarı á sulı bəənu tum. ¹⁴Pa-na si á tıgisim jəgə kam taa yi lanyıranı fasi, á Tu Baŋa-We dum na kaagi Dl cua abam si Dl pa á wantı á duna á di tun ŋwaanı. Ku dai si Dl na wo-zəoni á titarı ni si Dl viiri Dl daarı abam.

We niə dwi dwi

¹⁵Dwi-ge tu gambaa na duri ka yi á tuw kum si ka dalı á tee ni, yi zəl-o á pa o joori o tu te. ¹⁶Pa-o cwəŋə si o kuri á tuntı dum wuntı me o na wú taa zuuri tun. Á ba maŋi si á bees-o.

¹⁷Yisrayelı tu, baaru naa kaani, ba maŋi si o boori jwənə zulim ŋwaanı. ¹⁸Á nan ba maŋi si á kwe boorım kikiə səbu á ja á vu Baŋa-We jero-vwe dum si á ŋwi

kampwələ jini. Abam Tu Baŋa-We dum culi boorim kikiə dwi maama.

¹⁹N na me wudiu mu naa səbu naa woŋo kulv maama mu n jini n pa n doŋ Yisrayeli tu, yi ta n lagi nyɔɔri ku baŋa ni. ²⁰Ku nan na yi vərə, n jigi cwəŋə si n na nyɔɔri ba jina baŋa ni, si n yi tan lagi nyɔɔri n doŋ Yisrayeli tu tee ni. Á na tu á zu tɔga kam á te, tɔgi-na ni dum kuntu si á Tu Baŋa-We dum wó ki abam yu-yoŋo si kulv maama á na jigi á tɔŋi tun ki lanyirani ku pa abam.

²¹N na goni ni n pa Baŋa-We, yi daani si n kwe n ni dum. Á Tu Baŋa-We dum wó bwe-m n lwarum dum kuntu ŋwaani. ²²N nan na wu goni ni n pa We, lwarum di bá taa wura. ²³N na goni ni, ku yi n titi wubɔŋa ŋwaani mu pe n pooli. Kuntu tun, nii ku baŋa ni si n kwe n ni dum lila.

²⁴N na tɔgi n doŋ gaari o na dugi vinyə tweeru di wunti tun n veə, n jigi cwəŋə si n di di tiu biə bam ni n na wat te tun. Za n yi gwəri n ki n tampɔgɔ ni n ja n viiri. ²⁵Ku ta na yi n doŋ kara mu n tɔgi da n veə, n jigi cwəŋə si n bwəri mina n yu n dɔni. Za n yi ma sukɔɔ n ma n gaani-ya.»

Baaru di o kaani taani

24 «Abam wulv na di o kaani yi o laan ba o ba lagi kaani wum, o na ki kulv na jigi cavura tun ŋwaani, ku tu wó wanti o pupuni kaani yagum tɔno o pa-o yi o zəl-o si o viiri. ²O na ki kuntu yi kaani wum vu o zu baaru wudoŋ, ³pa wuntu di laan ba o bɔŋi ni o daa ba lagi kaani wum yi o di pupuni kaani yagum tɔno o ma zəl-o o sɔŋo ni, naa o baru bale tu wum na tɔga, ⁴o dayigə baru wum ba jigi cwəŋə si o joori o soe-o maŋa di maŋa, kaani wum na cɔgi o titi di baaru wudoŋ wum tun ŋwaani. O na joori o soe-o, o cugi Baŋa-We yi mu. Yi ja-na lwarum dum kuntu doŋ á vu á cɔgi tɔga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagi Dl pa abam si á taá te tun.

⁵Nɔɔnu na di ka-dɔɔru yi ba ta wu ki bini didva daani, o dai si ba wəl-o jar-kərə wunti, naa si ba pa o tɔŋi kɔgɔ wu titɔŋa. Pa-na si o kwe titɔŋa bini didwi si o wanti o maŋi sɔŋo ni o pa o kaani wum wu poli.

We niə yadonna

⁶N na kwe woŋo n jini n pa nɔɔnu yi o lagi si o tiŋi daari, nan yi kwe o digə kam namim n ja n viiri, ku na yi kulv o di o digə tiinə na mai ba ki ba ni-wudiu tun ŋwaani.

⁷Nɔɔnu wulv maama na zi o ja o doŋ Yisrayeli tu si o fi-o si o ji o gambaa naa o yəg-o mu o pa gabeem ni,

ku tu maŋi si o ti mu. Ki-na kuntu si á saari lwarum dum kuntu á titari ni.

⁸Nanyaanu yawu kum na jigi-m, fɔgi n ta n ye si n ki ni We kaanum tiinə bam na wó bri-m te maama tun. Tɔgi-na kwiə yalv amu na maŋi a pa-ba tun lanyirani. ⁹Guli-na á Tu Baŋa-We dum na tɔŋi te di Miriyam maŋa kalv á na nuŋi Ezipi ni á maa ke tun.

¹⁰N na kwe woŋo n jini n pa nɔɔnu, yi tɔgi n zu o digə si n joŋi gɔɔ kulv o na lagi o ma tiŋi daari tun. ¹¹N wó maŋi cicwəŋə ni mu n ta n zɔga, ku daari yi wulv n na pe-o jim dum tun kwe woŋo kum, o ja o nuŋi o pa-m. ¹²O na yi yinigə tu, yi pa o gɔɔ kum pəni n sɔŋo ni. ¹³We na lagi di zu, si n joori n kwe o gɔɔ kum n pa-o si o ma o kwəli o titi. Kəm dum kuntu wó pa o ki nmu le ku ŋwaani. N Tu Baŋa-We dum di wó pa ku taa yi titɔŋi-laa mu n kia.

¹⁴Nabwəm na tɔŋi o pa-m səbu ŋwaani, si n yi zaŋi n pun-o, o ya zi yi n cɔru Yisrayeli tu, naa vəru mu na zuuri n tu kum wunti tun. ¹⁵De maama ŋwi o səbu n pa-o si we laan zu. O na yi yinigə tu tun, o tuna wu səbu kum baŋa ni mu. N na wu ŋwi-o, oó kaasi o loori Baŋa-We mu n ŋwaani, pa ku ji lwarum n yuu ni.

¹⁶Kwə ba maŋi si ba ti ba biə kikiə ŋwaani. Biə di nan ba maŋi si ba ti ba kwə kikiə ŋwaani. Nɔɔnu na maŋi si o ti, kuó taa yi o titi yuu lwarum ŋwaani mu.

¹⁷Ku na yi bitara di vərə balv na zuuri á wunti tun, yi vanti-na ba cɔga si ba yi na bura. Nan yi kwe kadəm gar-jali n ma n tiŋi daari. ¹⁸Guli-na ni abam deen yi gambe mu Ezipi ni, yi á Tu Baŋa-We dum laan ba Dl joŋi abam Dl yagi. Kuntu ŋwaani a tagi We ni dum kuntu a pa abam si á taá tɔga.

¹⁹Abam na wura á gwe á wudiiru tum yi á na pe á daari min-poə yadonna á yagi kara ni, daa yi joori-na á vu á pe-ya. Yagi-na-ya á pa vərə, di bitara, di kadənə si á Tu Baŋa-We zaani taa wu á baŋa ni di kulv maama á na lagi á tɔŋi tun. ²⁰Á na sugi á olivi tweeru tum si di tiu biə bam tu yi á pe-ba, su-na bidwi yirani. Balv laan na daari tun wó taa yi vərə, di bitara, di kadənə nyum mu si ba vu ba lari.

²¹Á na gwəri á vinyə tiu biə bam, si á ta vu á gwəri-ba bidwi yirani. Balv na daari tun yi vərə, di bitara, di kadənə nyum mu si ba laan vu ba lari. ²²Yi fɔgi á swe ni abam di deen yi gambe mu Ezipi ni. Kuntu ŋwaani a tagi We ni dum kuntu a pa abam si á taá tɔga.»

We niə yadonna

25 «Abam nɔɔna bale na saŋi daani si ba di taani, baá buri bura ba pa didva yi wuwum wum tu. ²Wulv na tu tun na maŋi si ba mag-o, didėeru wum wó

pa o pəni o pugə baŋa ni mu si ba laan fri-o. Firum dum na wó taa mai te tun nan maŋi si di maŋi di lwarim dilu o na ki tun mu. ³Ba jigi cwəŋə si ba fri-o si ku yi kuni fiinna mu. Ku ba maŋi si ku dwəni kuntu. Ku na dwəni kuntu, á wó tiini á gooni ku tu mu.

⁴N na jigi na-bia n ma n tɔŋi n faa, yi wə ka ni si ka yi wanti min-biə bam ka di.

⁵Curu tile na zɔvri daani sɔŋo didva ni yi didva na tɔga yi o ba jigi bəkərə, o kadəm wum ba maŋi si o zu pooni yigə nɔɔnu. Tuw wum curu kum mu maŋi si o di kadəm wum, ni ku na maŋi si o ki te tun. ⁶Ba na wó lu dayigə bəkərə kalu tun wó taa yi tuw wum bu mu, si o dwi dum yi saari Yisrayeli dwi tiinə bam wuni.

⁷Tuw wum curu kum nan na ba lagɔ si o soe-o, kadəm wum wó vu tuw kum manco-puna yam ni ni o jeeri nakwa bam mu yi o ta di ba ni: «Amu baru curu kum ba lagɔ si o tɔŋi kulb na wó pa o curu kum na dwi Yisrayeli dwiə yam wuni tun.» ⁸Tu kum nakwa bam laan maa wó bəŋ-o si o ba yi ba ŋɔɔni did-o. O ta na vin si o di kadəm wum, ⁹kaani wum laan wó fufɔ o yi o te mu nakwa bam yigə ni, yi o li nɔɔnu wum natri didwi o daari o twi lileeru o ki o yibiyə ni, yi o ta o wi: «Tuntu mu ba maŋi si ba ki di wulu na vin si o pa o curu kum lu dwi tun.» ¹⁰Yisrayeli dwi tiinə bam laan wó taa bəi nɔɔnu dwi dum kuntu ni: «Ba na li nɔɔnu wulu natri didwi tun sɔŋo tiinə».

¹¹Baara bale na jigi daani yi ba didva kaani yi si o zəni o baru wum, o na jaani baaru wuwum wum mancala seeni mu o vaŋi, ¹²yi duri-na kaani wum ŋwaŋa. Nan goni-na o jiŋa.

¹³⁻¹⁴Yi zaŋi n pini nɔɔna di n na maŋi wəənu te n yəgi tun. Ku dai si n tan jigi luuru tile n tampɔŋo wuni n ma n maŋi wəənu duuni, naa n jigi bwen sule na dai bidwi tun. ¹⁵Nan ma luuru di bwen silu na yi cɔga cɔga tun yurani n tan ma n maŋi wəənu n yəgə. Ki kuntu si n wanti n daani tɔga kalu á Tu Baŋa-We dum na lagɔ Dl pa abam tun wuni di mumwe-dɛeri. ¹⁶Bəŋwaani, abam Tu Baŋa-We dum culi balu na tɔŋi yantu tutɔŋa yi ba pini ba donnə tun.

Amaleki tiinə bam cəgum

¹⁷Guli-na Amaleki tiinə bam dɛen na ki abam te maŋa kalu á na nuŋi Ezipi ni á maa ke tun. ¹⁸Á dɛen na bugi yi á bwənə maŋa kalu tun, ba jeeri abam cwəŋə ni yi ba gv abam balu na wu kwaga ni ba walimi ba ve tun maama. Kuntu mu ba me ba bri ni ba ba kwari We. ¹⁹Kuntu ŋwaani, á Tu Baŋa-We dum na tu Dl pa á duna maama daa yi daani abam yi á sin di wu-zuru tɔga kalu Dl na lagɔ Dl pa abam si á taá te tun wuni, si á laan saari Amaleki tiinə bam lɔgv baŋa maama ni si nɔɔn-nɔɔnu daa yi guli ba gulə. Yi swe-na si á ki kuntu!»

Wodiiru zagum pɛera

26 «Abam na tu á zu tɔga kalu á Tu Baŋa-We dum na lagɔ Dl pa abam si á taá te tun yi á na jəni da, ²nɔɔnu maama maŋi si o li wodiiru tulu na loori yigə ti ki o tɔga kam ni tun o ki titɔŋo wuni, si o ja o vu jəgə kalu Baŋa-We na wó kuri si nɔɔna zuli Dl yuri da tun mu. ³Nmu wó vu n ta di We kaanum tu wulu na wura o nii je sum da yam kuntu ni tun n wi:

«A te cɔga Baŋa-We dilu nmu na tɔŋi n pa-Dl tun yigə ni ni amu suni a zu tɔga kalu Baŋa-We na goni ni di dí nabaara bam ni Dl wó pa dibam tun wuni.» ⁴Kaanum tu wum wó joŋi n titɔŋo kum o zigi Baŋa-We kaanum bimbim dum yigə ni. ⁵Nmu laan wó ta taani duntu nmu Tu Baŋa-We dum yigə ni n wi:

«Amu nabaaru dɛen yi Aram tu na yəni o beeri tun mu. O dɛen ma ja o digə tiinə o vu Ezipi o zɔvri dáani. Ba dɛen na ve da tun, ba yi funfun yurani mu, yi ba laan ba ba puli ba ji dwi dilu na dana lanyurani. ⁶Ezipi tiinə bam ma bɛɛsi dibam di ji-dia yi ba fin dibam pa dí tɔŋi titɔŋ-dɛera dí pa-ba. ⁷Dí laan ma kaasi dí loori dí nabaara Baŋa-We dum si Dl zəni dibam dí cam dum wuni. Dl dɛen ma maani dí yaara yam didaani dí wu-cɔŋo kum, yi Dl daari Dl se dí we-loro kum. ⁸Baŋa-We ma tɔŋi Dl dam baŋa ni Dl tɔŋi wo-kamunnu didaani wo-kunkagila si Dl ma fugi Ezipi tiinə bam yi Dl daari Dl vri dibam ba jiŋa ni. ⁹Dl ma ja dibam Dl ja ba yo seeni yi Dl pa dibam ti-ŋuŋa kantu na ywəmmə di varum di kɔɔo tun. ¹⁰Kuntu ŋwaani amu laan kwe wodiiru tulu na loori yigə ti ki tɔga kam ni tun si a pa-Dl. Baŋa-We, ku yi nmu mu pɛ-ni wodiiru tum kuntu.»

Laan kwe titɔŋo kum n zigi Baŋa-We bimbim dum yigə ni si n daari n tiiri n zuli-Dl da. ¹¹Nmu didaani n sɔŋo tiinə wó di ywəəni lanyurani, wo-laaru tulu Baŋa-We na ki Dl pa abam tun ŋwaani. Levi tiinə di vərə balu na zɔvri á titari ni tun dí wó tɔŋi di abam ba di ywəəni.

Wodiiru We-təri

¹²Buna yatɔ buni dum maama wuni, á na li pupwara didva á wodiiru tum pɔɔrum fugə wuni si á pa We, kwe-na We-təri dum kuntu á pa Levi tiinə, di vərə, di bitara, di kadənə. Á na ki kuntu, balu na zɔvri á tunti dum ni tun wó na wodiuru ba di ba su. ¹³Á laan maa wó daari á wart á Tu Baŋa-We dum á ta wi:

«Amu suni a tɔŋi n ni dum yi a li We-təri dilu na yi nmu nyum tun a sɔŋo ni a kwe a pa Levi tiinə, di vərə, di bitara, di kadənə mu. A bri a wu lɔŋi n kwie yam kwaga ni naa a swe ya swiə di funfun di. ¹⁴Ku na yi We-təri dum, maŋa kalu a na wu luə wuni tun di, a wu di wodiiru tum kuntu kulokulu. A na digimi We cullu

tum seeni tun, a wu li kolokulo ti woni a ja nuji. A nan wu kwe-ti a ma zuli twa. Amu Tu Baŋa-We, a tɔgi nmu ni dum lanyirani yi a ki nmu na bri-ni te tun maama. ¹⁵Kuntu tun, zigi n weyuu sɔŋo kum ni n tiiri n nii n nɔɔna Yisrayeli tiinə bam si n ki dibam yu-yoŋo, si n daari n nii tɔga kalu n na pe dibam ni n na goni ni di di nabaara bam si n ki te tun. Ka maa yi ti-ŋuŋa na ywəmmə di varum di kɔno tun.»

Baŋa-We nɔɔna na maŋi si ba tɔŋi te tun

¹⁶Abam Tu Baŋa-We dum zum bri abam si á tɔŋi á tɔgi Dɪ niə yantu di Dɪ cullu tuntu lanyirani. Taá sɛ-na-ya di á wubɔŋa maama di á bicari maama. ¹⁷Á zum tagi jaja ni Baŋa-We mu yi abam Tu We, si á taá tɔgi Dɪ cwe sum lanyirani. Á nan ta wó tɔŋi á tɔgi Dɪ niə yam, di Dɪ kwiə yam, di Dɪ cullu tum maama, yi á sɛ Dɪ kwərə kam. ¹⁸Baŋa-We di zum tagi jaja ni Dɪ kuri abam si á taá yi Dɪ titi nɔɔna balu Dɪ na jiga lunni ŋwaani tun, ni Dɪ na maŋi Dɪ pooli te tun. Abam nan maŋi si á taá sɛ Dɪ niə yam mu. ¹⁹Dɪ ta wó pa á yiri zaŋi di dwəni dwiə yalu maama Dɪ na ki tun, pa á na zula di tiə ba tee ni. Abam wó taá yi nɔɔna balu á Tu Baŋa-We dum na pwe Dɪ pa Dɪ titi, ni Dɪ na maŋi Dɪ pooli si Dɪ ki te tun.»

Ba pupuni We niə yam kandwa baŋa ni

27 Moyisi di Yisrayeli nakwa bam laan ma ta di nɔɔna bam ba wɪ: «Taá tɔgi-na We ni dum maama a na bri abam zum tun. ²Á na tu á be Zɪrden bugə kam á zu tɔga kalu á Tu Baŋa-We dum na lagi Dɪ pa abam tun, á maŋi si á cwi kandwa-kamunə, á laan daari á ma kandwa-poŋo á turi-ya. ³Á laan wó daari á pupuni We niə yantu maama á ki da. Á na be á zu tɔga kalu Baŋa-We na lagi Dɪ pa abam tun, á maŋi si á ki kuntu mu. Ka maa yi ti-ŋuŋa na ywəmmə di varum di kɔno, nuneeni á nabaara Baŋa-We dum na pooli si Dɪ pa abam te tun. ⁴Á na be Zɪrden bugə kam á ke á vu á yi Ebalu piu kum, si á cwi kandwa yam kuntu á daari á ma kandwa-poŋo á turi-ya, ni a zum na bri abam si á ki te tun. ⁵Á ta wó kwe kandwa yadonnə á ma lo bimbim á pa á Tu Baŋa-We dum. Á nan yi ma-na luuru á sari kandwa yam á ma á lo-di. ⁶Beeri-na kandwa yalu na wu sari tun si á ma á lo bimbim dum, si á daari á ki zweem kaanum di baŋa ni á pa Baŋa-We. ⁷Á ta wó ki yazurə kaanum da, yi á tɔgi daani á di yi á ki wupolo á Tu Baŋa-We dum yigə ni. ⁸Á maŋi si á pupuni We

niə yantu maama á ki kandwa yalu á na cwi tun baŋa ni mu, si bitari sum taa nai jaja.»

Zwabanie wó ja Kampwəl-balwara ka ba

⁹Moyisi di Levi dwi tiinə balu na yi We kaanum tiinə tun deen ma ta di Yisrayeli tiinə bam maama ba wɪ: «Yisrayeli tiinə bam, cəgi-na sɔɔ si á ni a taani dum. Abam zum jigi á Tu Baŋa-We titi nɔɔna mu. ¹⁰Kuntu tun, sɛ-na Dɪ kwərə kam si á taá tɔŋi á tɔgi Dɪ niə yam di Dɪ kwiə yam ni a zum na pe abam te tun.»

¹¹De dum kuntu ni mu Moyisi deen tagi di Yisrayeli tiinə bam o wɪ:

¹²«Á na be Zɪrden bugə kam á ti, Yisrayeli dwiə yantu mu maŋi si ya zigi Gerizim piu yuu ni si ba tɔɔli We yu-yoŋo kum ba pa nɔɔna bam: Simeyon, di Levi, di Zuda, di Yisakaari, di Zuzefu, di Benzamen. ¹³Si dwiə yantu di zigi Ebalu piu yuu ni si ba tɔɔli kampwəl-balwaaru tum ba ki da: Ruban, di Gad, di Aseeri, di Zabulon, di Dan, di Nefitali.

Kampwəl-balwaaru fugə tile tum

¹⁴Levi tiinə bam mu maa maŋi si ba tɔɔli bitarbiə bantu di kwər-dia ba ta wɪ:

¹⁵«Nɔɔnu wulu na kwe daa o ma sari jwəm, naa o mo kaməŋ, si o səgi o taa zuli-di, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni, Baŋa-We na culi woŋo kulɔ gɔgɔ na ki o zuli tun ŋwaani.»

Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

¹⁶«Nɔɔnu wulu na ba nigi o ko di o nu, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni.» Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

¹⁷«Nɔɔnu wulu na fufɔ o doŋ sisəm, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni.» Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

¹⁸«Nɔɔnu wulu na gani lilwe si o tusi o cwəŋə, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni.» Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

¹⁹«Nɔɔnu wulu na kwuli vəru, naa bitaru, naa kadəm ciga kam, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni.» Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

²⁰«Nɔɔnu wulu na yáali o ko yuu yi o pəni di o ko kaani wudoŋ, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni.» Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

²¹«Nɔɔnu wulu na lagi varum yi o pəni did-o, We wó sɔɔli lwarum Dɪ yagi ku tu baŋa ni.» Nɔɔna bam maama maa wó ləri ni: «Amina».

²²«Nəcnu wulu na lagi o nakə yi o pəni did-o, o na maŋi o yi o ko bu naa o nu bu di, We wó sɔɔli lwarum Dl yagi ku tu baŋa ni.» Nəcna bam maama maa wó ləri nu: «Amina».

²³«Nəcnu wulu na pəni di o tunkaani, We wó sɔɔli lwarum Dl yagi ku tu baŋa ni.» Nəcna bam maama maa wó ləri nu: «Amina».

²⁴«Nəcnu wulu na səgi o gu nəcnu, We wó sɔɔli lwarum Dl yagi ku tu baŋa ni.» Nəcna bam maama maa wó ləri nu: «Amina».

²⁵«Nəcnu wulu na jonji səbu si o gu nəcnu wulu na wu maŋi si o ti tun, We wó sɔɔli lwarum Dl yagi ku tu baŋa ni.» Nəcna bam maama maa wó ləri nu: «Amina».

²⁶«Nəcnu wulu na vin We niə yantu si o taa tɔŋi o tɔŋi-ya, We wó sɔɔli lwarum Dl yagi ku tu baŋa ni.» Nəcna bam maama maa wó ləri nu: «Amina.»»

Ni-seem wó ja We yu-yoŋo di ba

Cullu 26:3-13; Gulə Tənc 7:12-24

28 «Á na se á Tu Baŋa-We dum kwərə yi á tɔŋi á tɔŋi Dl niə yam amu na pe abam zum tuntu tun, Baŋa-We wó pa á yiri zaŋi di dwəni tunti dilu maama na wu lugu kum baŋa ni tun. ²Se-na Dl ni dum lanyirani si yu-yoŋo kuntu maama taa yi á nyum yi ku wəli abam maŋa maama:

³We yu-yoŋo wó taa wu á tunti dum baŋa ni di á kari sum baŋa ni. ⁴We yu-yoŋo wó taa wu á biə baŋa ni, di á wɔdiiru baŋa ni, di á vara baŋa ni, ni ku na yi á naani, di á peeni, di di biə maama.

⁵We yu-yoŋo wó taa wu á muna titwaru baŋa ni, di á kambi sum baŋa ni. ⁶We yu-yoŋo wó taa wu á kikiə maama baŋa ni, ni ku na yi titɔŋa yalu á na ki digə ni, di yalu á na ki pooni ni tun maama.

⁷Á dɔna na nuŋi si ba zaŋi najara di abam, Baŋa-We wó wani-ba Dl pa abam. Ba kəŋə kum wó da cwəŋə didva ba ba abam baŋa, yi ba laan jagi ba da cwe sirpe ba duri si ba lu abam juŋa ni.

⁸Baŋa-We wó ki yu-yoŋo á tuli baŋa ni, di á juŋa titɔŋa maama baŋa ni, pa á na yu-yoŋo lanyirani tiga kalu Dl na lagi Dl pa abam tun wuni.

⁹Abam na se Baŋa-We ni maama yi á tɔŋi Dl cwe sum, Dl wó fɔŋi abam pa á taá yi Dl titi nəcna, ni Dl na pooli si Dl ki te tun. ¹⁰Ku maa wó pa lugu baŋa nəcna maama lwaru ni á yi Baŋa-We dum nyum, si ba ta kwari abam. ¹¹Baŋa-We wó pa á ŋwɔa maama ki lanyirani, si á taá jigi biə zanzan, di vara zanzan, di wɔdiiru zanzan, ni á na tu á zu tiga kalu ni Dl na pooli di á nabaara si Dl pa abam tun. ¹²Baŋa-We wó zigi Dl weyuu sɔŋə kum ni Dl tɔŋi dva si ka ni á kari sum ni, pa wɔdiiru tulu á na dugi tun ki lanyirani. Dl na wó ki yu-yoŋo á titɔŋa maama baŋa ni tun wó pa á taá jini á pa di-wi-ge tiinə zanzan. Abam nan bá jonji juna nəcn-nəcnu tee ni. ¹³Baŋa-We wó pa á taá wu nəcna maama yigə ni mu, yi á bá taá wu ba kuri ni. Ciga tun,

á na se á Tu Baŋa-We dum kwərə yi á tɔŋi á tɔŋi Dl niə yam amu na pe abam zum tuntu tun, á wó taá ve yigə mu maŋa maama yi á daa bá joori kwaga. ¹⁴Ku na yi We niə yalu a na pe abam zum tun, yi ywəri-na ya wuni si á vu jazum naa jagwiə seeni. Á nan yi zaŋi á zuli wa-yɔɔru.

Zwabaniə wó ja Kampwəl-balwara ka ba

Cullu 26:14-46

¹⁵Abam na vin á Tu Baŋa-We kwərə kam yi á wu se si á tɔŋi Dl niə yam amu na pe abam zum tun lanyirani, lwarum duntu maama wó ba á baŋa:

¹⁶Baŋa-We wó sɔɔli lwarum Dl yagi á tunti dum di á kari baŋa ni. ¹⁷Baŋa-We wó sɔɔli lwarum Dl yagi á muna titwaru baŋa ni, di á kambi baŋa ni. ¹⁸Baŋa-We wó sɔɔli lwarum Dl yagi á biə baŋa ni, di á wɔdiiru baŋa ni, di á vara baŋa ni, ni ku na yi á naani, di á peeni, di di biə maama. ¹⁹Baŋa-We wó sɔɔli lwarum Dl yagi á kikiə maama baŋa ni, ni ku na yi titɔŋa yalu á na ki digə ni, di yalu á na ki pooni ni tun maama.

²⁰Baŋa-We wó ja leeru di cam Dl ba abam baŋa ni, pa á wubɔŋa vugimi di kulɔ maama á na lagi á tɔŋi tun. Cɔŋum wó ba di ti abam lila, á na tɔŋi lwarum titɔŋa yi á lo Baŋa-We kwaga ni tun ŋwaani. ²¹Baŋa-We wó ja yawi-cɛeru dwi dwi Dl ba abam baŋa ni, pa nəcn-nəcnu daa yi daari tiga kalu á na lagi á zu si á taá te tun wuni. ²²Dl wó pa sɔsa-dwəenu, di paa, di yira fɔsum ba ti ja abam. O ta wó tɔŋi fɔnyugɔ di da-kuri di yawi-cɛeru dwi dwi si ti cɔŋi wɔdiiru tulu á na dugi tun. Leeru tuntu maama wó taa jaani abam si ku ta nii á tɔŋi. ²³Kunkwəenu bá taa wu weyuu ni. Tiga kam wó ku mu kəŋkəŋ ni luuru te á ne kuri ni. ²⁴Á na tunti dva, ka bá ba, yi fogo di kasol-kuru yirani mu á wó na. Ti wó ba ti cɔŋi abam ti ti.

²⁵Baŋa-We wó kwe abam Dl ki á dɔna juŋa ni. Á kəŋə kum wó da cwəŋə didva á vu á zaŋi najara di ba, yi á laan jagi á da cwe sirpe á duri si á lu ba juŋa ni. Lugu baŋa dwi tiinə maama na ne kulɔ na wó ba abam baŋa tun, ku tiini ku su-ba yi fɔŋi ja-ba. ²⁶Á na tiga, zunə di ga-vara mu wó ba ba di abam yira yi nəcn-nəcnu daa bá daari si o zəli-ba o yagi.

²⁷Baŋa-We wó pa ŋwan-pwəm lə abam yira ni, ni Dl deen na ki te di Ezipi tiinə bam tun. Dl ta wó pa sankwen, di tambwala, di namunnu tun abam yira ni, yi soonim tərə. ²⁸Baŋa-We wó pa á zaŋi cicooru, á yiə di wó dwe yi á wubɔŋa vugimi. ²⁹Wia titari ni di á wó taá kaagi á taani mu ni lilwə te. Á bá na nyɔŋi á titɔŋa baŋa ni. Maŋa maama di, nəcna wó taa beesi abam, yi ba vri á wəenu tum. Nəcn-nəcnu nan bá taa wura si o jonji abam o yagi.

³⁰Nəcnu wulu na ve o ca kaani si o di, nəcn-gaa wó zi kaani wum. Wulu na lugu digə, ku tu bá zu ka wuni. Wulu na dugi kara, ku tu bá na ka wɔdiiru o di. ³¹Baá

zagi á naani ba gu á yibiyə ni, yi á bá na nwana yam á duni. Abam na zigi á niə, baá vri á bunə ba vani ba ja ke, yi ba daa bá joori ba pa abam. Baá vri á peeni sum ba kwe ba ki á duna juja ni yi nɔɔn-nɔɔnu tərə si o wəli abam. ³²Ba ta wó ja á biə bam, bəkəri di bɔsankam, ba vu ba ki dwi-ge tiinə juja ni. Á wó taá zigi cwəŋə ni ni taan á niə si á biə bam joori yi á ga. Á bá wan kulukulu á ki. ³³Dwi dilu nmv na yəri tun mu wó di nmv tɔga kam wo-vallu biə, di n juja tutuŋa maama biə. Á wó yəni á taá nai yaara di beesum yiranu mu. ³⁴Kəm-cɛəri dilu á yiə na wó na tun wó pa á yu-punnu vugimi. ³⁵Baŋa-We wó waari abam pa ŋwan-pwəm jori á nɛ sum maama. Si wó kwəli á yira yam maama yi si ba jeə.

³⁶Baŋa-We wó zəli abam di pɛ wulv á na wó kuri si o taa te abam tun si á jagi á vu sa-tu yigə yigə, tu kulv abam di á nabaara bam ya na yəri ku ni ni tun. Je sum kuntu ni á wó taá zuli jwəŋə yalv ba na mɛ de didaanu kandwa ba ma ki-ya tun. ³⁷Tuni dilu wunu Baŋa-We na wó jagi abam tun tiinə na nɛ kulv na wó ki abam tun, ku v su-ba zanzan. Á wó ji mumaŋa di wo-mɔnɔ á pa-ba.

³⁸Á wó du zanzan á kari ni, yi á ba á zagi funfun, kayira na wó di á wodi kum tun ŋwaani. ³⁹Á wó jəri vinyə tweeru á daari á nii di baŋa ni, yi á bá gwəri di biə bam naa á kan nyua bam si á nyɔ, kanzwa na wó cɔgi á tweeru tum tun ŋwaani. ⁴⁰Olivi tweeru wó nuŋi á tɔga kam je maama ni, yi á za bá na di nugə mu, di biə bam maama na wó siiri tun ŋwaani. ⁴¹Á wó lu biə, bəkəri di bɔsankam, yi á bá taá nii-ba, á duna na wó ja-ba ba ja viiri tun ŋwaani. ⁴²Á tweeru didaanu á wodiiru maama yi kayira mu wó dəlimi ka ti.

⁴³Dwi-ge tiinə balv na zuri abam tu kum ni tun wó fɔgi ba taa puli di dam, yi abam tuti wó taá joori kwaga. ⁴⁴Bantu wó taa jigi səbu ba jini ba pa abam. Abam nan bá taá jiga si á jini á pa-ba. Baá taa yi abam yuutiinə mu, si á taá wu ba dam kuri ni.

⁴⁵Ciga ŋwaani tun, abam na vin á Tu Baŋa-We kwərə kam yi á wu se si á tɔgi Dl niə yam di Dl kwia yam maama, lwarum dintu doŋ wó ba á baŋa di bá yagi si ku yi á laan na tu á cɔgi á ti tun. ⁴⁶Tuntu maama mu wó taa yi maana si nɔɔna lwaru ni We ban-zɔŋɔ wu abam di á kwaga kam baŋa ni taan wuu.

⁴⁷Abam wu se si á taá zuli á Tu Baŋa-We dum di wupolo yi á tuŋi á pa-Dl, di Dl na maŋi Dl pa á juja jigi wo-laaru zanzan tun. ⁴⁸Kuntu ŋwaani á laan wó taá tuŋi á pa á duna balv Baŋa-We na wó tuŋi si ba wanu abam tun. Kana wó ja abam, na-nyɔm di wó ja abam. Zuri di wó ja abam woŋo maama wunu yi á taá ve kalambolo. Á wó ji gambe yi á na beesum si ku taa nii á na tu á cɔgi á ti.

⁴⁹Baŋa-We wó lu dwi dilu na wu yigə yigə yi á ba ni ba taanu tun si ba ba abam baŋa ni, ni kalonj-zɔŋɔ

na yəni ku caali ku wodi te tun. ⁵⁰Ba maa yi balv na jigi wo-dɛɔ yi ba ba duri nɔɔn-nɔɔnu ŋwaŋa, nɔn-kwin di biə di tun mu. ⁵¹Baá ba ba vri á vara di á wodiiru maama yi ba daari abam si á pu di kana. Ba bri ba bá daari kulukulu, muna, di sana, di nugə, di naani, di peeni, di buni. Baá vri ti maama ba daari abam si á laan ba á cɔgi á ti.

⁵²Á duna wó nuŋi ba ba tɔga kalv á Tu Baŋa-We dum na lagi Dl pa abam tun ba kaagi á tuni dum maama ba pu. Ku na yi kabri-dɛɛru tulv na dwara yi á buŋi ni ti wó ci á duna yigə tun, tintu wó tu tɔga ni buri buri. ⁵³Á duna na wó puni abam kuntu tun, ku v pa á cɔru yi á laan di biə balv á Tu Baŋa-We dum na pɛ á lu tun. ⁵⁴⁻⁵⁵Á duna na kaagi á tuni dum maama ba pu, nɔn-yiru wulv maama na bri o jigi yibwəŋə tun di lagi o di o tuti biə mu, o na yaari di kana tun ŋwaani. O nan bá se si o cɛ nwana yam o pa o cɔru, naa o ka-sono, naa o biə balv ta na daari tun. ⁵⁶Ka-yuru wulv di na jigi yibwəŋə yi o yəri yaara tun di wó ma o kwaga o ya o barv wulv o na soe tun di o biə maama. ⁵⁷Oó səgi o di bu-sisɔŋa kalv o na lugi tun di ka nyuni, yi o ba ki o cɛ o pa o digə tiinə, kana na jig-o yi wodi tərə tun ŋwaani.

⁵⁸Abam na wu se si á tuŋi á tɔgi kwia yalv maama na pupuni ya tiŋi tɔnɔ kuntu ni tun, yi á na vin si á zuli á Tu Baŋa-We yiri kamunu kum, ⁵⁹Dl wó waari abam di á biə pa yawi-cɛɛru loŋi abam maama yi ti bá je. ⁶⁰Yawuru tulv doŋ Ezipi tiinə deen na ne yi á jigi ti liə tun wó ba á baŋa yi á bá na ti soonim je. ⁶¹Baŋa-We ta wó pa yawuru di yaara yalv na maŋi ya wu pupuni ya tiŋi We niə tɔnɔ kuntu ni tun ba abam baŋa si ti cɔgi abam fasi. ⁶²Á kɔgɔ kum suni ku puli ni weyuu calɛwi sum na daga te tun mu. Di ku di, abam funfun yiranu mu wó daari, á na vin á Tu Baŋa-We ni tun ŋwaani. ⁶³Ku ya poli Baŋa-We wuu mu si Dl ki abam lanyiranu pa á puli zanzan. Ku laan nan wó poli Dl wuu si Dl cɔgi abam pa á ti. Dl wó pa ba vuuri abam ba gɔ tɔga kalv á na lagi á zu tun ni.

⁶⁴Baŋa-We wó zəli abam pa á jagi á vu á yi lugu baŋa tuni dum maama. Dáani mu á wó taá zuli jwəŋə yalv ba na mɛ de didaanu kandwa ba ma ba ki tun. Abam di á nabaara ya yəri wa-yɔɔru tum kuntu ni ni. ⁶⁵Je sum kuntu ni, á bá na kugu je di bicar-zuru. Baŋa-We wó pa liə taa jigi abam. Á yiə wó ba ya dwe yi á wana pari. ⁶⁶Á bicara wó taa jaana yi fuvni jigi abam wia di titu maama. Á wó taá kwari fuvni di tɔvni maŋa maama. ⁶⁷Á na zaŋi zizɔŋa ni, á wó ta nuneeni, «Ku ya na yi didaan-ni mu tintu, ku yaá taa gara.» Didaan-ni ni á maa wó ta ni: «Ku ya na yi zizɔŋa mu kuntu, ku v taa gara.» Á wó taá te kuntu doŋ di wo-lwaanu tulv á yiə na wó na pa fuvni ja abam tun. ⁶⁸Baŋa-We wó pa á zu nabwəru á joori á vu Ezipi, di Dl na maŋi Dl pa abam ni si á daa yi da cwəŋə kam kuntu tun. Á na yi

da, á wú kwaani si á yəgi á tuti á pa á duna si á ji ba gambe, yi nɔɔn-nɔɔnu bá se si o yəgi abam.»

Ba joori ba ki ni-gonim di We

29 Baŋa-We deen na lagɪ Dɪ goni ni di Yisrayeli tiinə bam Moabi laŋa ni tun, taani dilɔ Dɪ na tagɪ di Moyisi si o lwani o bri-ba tun mu tuntu. Tuntu di nan ta lagɪ ti tɔgi ti weli di ni-gonim dilɔ Baŋa-We na maŋɪ Dɪ ki o pa-ba Sinayi piu yuu ni tun mu. ² Moyisi ma bəŋi Yisrayeli tiinə bam maama yi o ta di ba o wi:

«Abam tuti maŋɪ á na Baŋa-We deen na tɔŋɪ kulɔ di Ezipi Pa-faru wum di o nakwa di o tuw kum maama tun. ³ Á yiə mu ne cana yalɔ, di wo-kinkagila yalɔ, di wo-kamunnu tilɔ Baŋa-We na ki Dɪ ma maŋɪ Ezipi tiinə bam Dɪ nii tun. ⁴ Di zum maama di, Dɪ ta wu pe abam yiə pɔvri si á want á ni kulɔ maama á na ne tun kuri.

⁵ Baŋa-We tagɪ Dɪ wi: «Buna fiinna mu a tɔgi abam yigə kagva kam wuni yi dí veə. Á gwaaru nan wu zarumi, yi á natra di wu cɔgi. ⁶ Á na beeri kuntu tun, á wu di dɪpe yi á wu nyɔgi sana. Di ku di, a weli abam si á want á lwarɪ ni amu mu yi abam Tu Baŋa-We dum.»

⁷ Dí na yi yo seeni tun, Hesebon tuw Pe Sihon di Basan tuw Pe ɔgi ma nuŋi si ba zaŋɪ najara di dibam. Dí deen ma want-ba. ⁸ Dí ma kwe ba tɪga kam dí pɔvri dí pa Ruban dwi dum, di Gadɪ dwi dum, di Manasi dwi cicoro kum si ba taa te.

⁹ Taá ye-na si á tɔgi kulɔ maama na pɔpɔni ku tiŋi ni-gonim dum kuntu ŋwaani tun, si ku pa kulɔ maama á na lagɪ á tɔŋɪ tun taa ki lanyirani ku pa abam. ¹⁰ Zum de dum ni, abam maama zigi á Tu Baŋa-We dum yigə ni mu, di á yuutiinə, di á nakwa, di á dideera, di Yisrayeli baara bam maama, ¹¹ ku ta weli di á kaana, di á biə, di vərə balɔ na zɔvri di abam yi ba goni de ba daari ba mɔɔni na ba zɔŋɪ ba pai abam tun maama. ¹² Á tu si á se ni-gonim dilɔ á Tu Baŋa-We dum na dugi durə Dɪ ma ki di abam zum tun mu. ¹³ Ni-gonim dum kuntu bri ni á suni á yi Dɪ nɔɔna bam si Dɪ di taa yi abam Tu We dum, ni Dɪ na maŋɪ Dɪ pooli te di abam, di á nabaara Abraham, di Yizaki, di Zakəbi tun. ^{14–15} Ku dai abam balɔ zum na zigi dibam Tu Baŋa-We dum yigə ni tun yirani mu Dɪ lagɪ Dɪ du durə Dɪ ma ki ni-gonim dum kuntu di ba, si ku ta yi á kwaga kam di mu Dɪ lagɪ Dɪ ki Dɪ pa-ba.

¹⁶ Á wú want á guli dí deen na zɔvri Ezipi ni yi dí daari dí tɔgi tuni didonnə wuni dí ke dí ba yo yi ku ki dibam te tun. ¹⁷ Á ne dwiə yantu tiinə na zuli wo-zɔɔna di jwənə yalɔ ba na me de, di kandwa, di səbu-pɔŋo, di səbu-sɪŋa ba ma ki tun. ¹⁸ Taá ye-na si abam wulɔwulɔ yi lo dí Tu Baŋa-We dum kwaga ni si o daari o vu o zuli dwi-ge tiinə jwənə. Ku na yi abam

balɔ zum na wura tun wuni baaru, naa kaani, naa sɔŋɔ kulɔ, naa dwi dilɔ maama, si á yi zaŋɪ á ki kuntu.

Wulɔ maama na tɔgi jwə-yɔvri, ku tu wú taa nyi di tiu kugu kulɔ na bigi si ku laan ba ku lə tiu bi-balwaaru tun mu. ¹⁹ O wai o ni ni-gonim duntu na bri wənu tilɔ tun yi o buŋi o yuu ni o wi: o ta wú na lanyirani di o na maŋɪ o jigi yi-deeri yi o ba tɔgi We cwəŋə tun di. Ku tu nan wú ja cɔgum o ba abam maama baŋa ni, nɔn-ŋuna di nɔn-balwaaru maama. ²⁰ Baŋa-We bá yagi nɔɔnu wum kuntu lwarum Dɪ ma ce-o. Dɪ ban-zɔŋɔ za mu wú tarigi ku tu baŋa ni, pa cana yalɔ maama na pɔpɔni ya tiŋi tɔno kuntu wuni tun ba ku tu baŋa ni si ku taa nii o yiri na saari lugu baŋa maama ni. ²¹ Baŋa-We wú li-o Yisrayeli dwiə yam maama wuni si o tiini o na cɔgum. Kampwəl-balwaaru tilɔ maama na pɔpɔni We niə tɔno kum wuni Dɪ ni-gonim dum ŋwaani tun maa wú tu ku tu baŋa ni. ²² Abam kwaga kam di vərə balɔ na nuŋi yigə yigə tun jwa wú na cɔgum dilɔ Baŋa-We na wú pa di tu tɪga kam baŋa ni si yaara zanzan ta wura tun. ²³ Á tɪga kam maama wú cɔgi, ye di ciribi na wú li-ka tun ŋwaani. Ba bá want kulɔkulɔ ba du ka wuni. Wudiiru di bá ki da, yi gaaru tuti bá want ti nuŋi. Laŋa kam maama wú taa nyi di Sodəm, di Gomɔri, di Adema, di Seboyim tuni dum deen na cɔgi te, Baŋa-We ban-zɔŋɔ kum ŋwaani tun. ²⁴ Dwi-ge tiinə maama na nea, baá taa bwe nuneeni, «Be laan mu ki yi Baŋa-We cɔgi ba tɪga kam kuntu doŋ? Beŋwaani mu Dɪ banɪ tiini di zaŋɪ di ba kuntu?»

²⁵ Nɔɔna wú ləri-ba ba wi:

«Kú taa yi nu: Baŋa-We nɔɔna bam cɔgi ni-gonim dilɔ Dɪ na ki di ba maŋa kalɔ Dɪ na jaani-ba Dɪ nuŋi Ezipi ni tun, di Dɪ na yi ba nabaara We dum tun. ²⁶ Di kuntu di, ba deen yagi-Dɪ ba daari ba zuli wa-yɔvri mu, ti na yi wa yalɔ ba ya na yəri, yi We wu se si ba zuli-ya tun. ²⁷ Kuntu laan mu pe Baŋa-We banɪ zaŋɪ ba baŋa ni, yi Dɪ pa kampwəl-balwaaru tilɔ maama na pɔpɔni tɔno kuntu ni tun ba ba tɪga kam baŋa ni. ²⁸ Baŋa-We ma vuuri-ba Dɪ li ba tɪga kam ni, yi Dɪ laan duli-ba Dɪ yagi sa-tu ni, Dɪ ban-lum dum ŋwaani. Dáani mu ba ta wura di zum maama.»

²⁹ Wənu tilɔ na səgi tun wura, ti na maŋɪ ti wu dí Tu Baŋa-We dum wubɔŋa ni, si ku daari zaasum dilɔ Dɪ na vuri Dɪ pa dibam tun, duntu mu yi dibam di dí kwaga kam nyum si ku taa ve maŋa maama, si dí want dí taa tɔgi Dɪ niə yam maama.»

Ba na wú ki te si Baŋa-We joori Dɪ ki-ba lanyirani

30 «Amu laan nan bri abam We yu-yoŋo kum di Dɪ kampwəl-balwara kam na wú taa yi te tun. Wənu tuntu maama na suni ti ki abam baŋa ni, yi á

Tu Baŋa-We dum na zəli abam Dl jagi si á taá zovri dwi-ge tiinə titari ni, á wó guli ti gulə. ²Abam di á kwaga kam laan na pipiri á joori á Tu Baŋa-We dum te yi á se Dl ni di á wubɔŋa maama di á wuv maama, ni amv zum na bri abam te maama tun, ³Baŋa-We wó duri á ŋwaŋa yi Dl joori Dl ki abam lanyirani. Dl wó pa á zigɪ tunti dilu wvni Dl na jagi abam tun si á joori yo. ⁴Á na maŋi á jagi mv a zv lvgv kum gugwəru yigə yigə di, Baŋa-We wó la abam dáani Dl ja joori yo. ⁵Dl wó pa á joori á zv tɪga kalv á nabaara deen na te tun, si abam tuti di taa te-ka. Dl ta wó pa á fɔgi á puli á dwəni á nabaara bam deen na yi te tun. ⁶Baŋa-We wó kwe abam di á biə bicara, si á taá wai á soe-Dl di á wubɔŋa maama, di á wuv maama, si á daani tɪga kam ni. ⁷Dl ta wó pa lwarum dilu Dl ya na soɔli Dl ki abam baŋa ni tun yagi abam si di pipiri di ba á dɔna baŋa ni, di balv maama na culi abam tun. ⁸Á wó joori á se Baŋa-We kwərə yi á tɔŋi á tɔgi Dl niə yam maama amv na pe abam zum tun. ⁹Á Tu Baŋa-We dum wó pa á ŋwia ki lanyirani yi á titɔŋa maama taa jigɪ nyɔɔri. Dl ta wó pa á taá jigɪ biə zanzan, di vara zanzan, di wodiiru zanzan. Kuv poli Dl wuv si Dl ki abam lanyirani, ni Dl yi deen na pagɪ á nabaara bam baŋa ni te tun mv. ¹⁰Abam nan maŋi si á se á Tu Baŋa-We dum kwərə yi á tɔŋi á tɔgi Dl niə di Dl kwia yalv na pupvni ya tiŋi We niə tɔnc kuntu ni tun mv. Á maŋi si á pipiri á joori Dl te mv di á wubɔŋa maama di á wuv maama.

Ŋwia di tvvni taani

¹¹We niə yalv amv na pe abam zum tun ba tiini ya dwe á jam. ¹²Kv dat ni ya tigi weyuu ni mv, si á taá bwe da-tee ni á wi: «Wɔɔ mv wó wanti o din o ja-ya o joori o ba o pa dɔbam, si di wanti di ni si di daari di se?» ¹³Kv dat ni ya wv nɪwv kum kakam daa ni, si á taá bwe nɪɛɛni, «Wɔɔ mv wó ye na o be nɪwv kum o ja-ya o joori o ba o pa dɔbam, si di wanti di ni yi di daari di se?» ¹⁴Awo, ya zigɪ yo mv ya bwələ di abam. Ya maŋi ya wv á ni ni di á bicara ni. Kuntu tun, se-na-ya lanyirani.

Twəri-na ŋwia

¹⁵Amv zum pe abam cwəŋə mv si á kuri lanyirani di balɔɔ titari ni kulv á na lagɪ tun, si á ta kuri ŋwia di tvvni di titari ni. ¹⁶Amv zum pe abam ni si á taá soe á Tu Baŋa-We dum si á daari á taá tɔgi Dl cwe sum, yi á se Dl niə yam di Dl zaasum dum di o cullu tum maama. Á na suni á ki kuntu, Baŋa-We wó ki abam yu-yoŋo pa á fɔgi á puli tɪga kalv á na lagɪ á zv á jəni ka wvni tun. ¹⁷Kv daari, á na lɔgi Dl kwaga ni yi a vɪn Dl niə yam, yi á fra na zv wa-yɔɔrv si á zuli-ti, ¹⁸taá ye-na ni á wó na cɔgum si á ti lula. Á na ve á be Zvɔɔɔn bugə

kam si á zv tɪga kam á taá te, á bá daani ka wvni yi á ti.

¹⁹Zum de dintv ni a kwe weyuu kum di tɪga kam baŋa maama mv, si ti taa yi maana abam di Baŋa-We titari ni. A pe abam cwəŋə si á kuri ŋwia di tvvni titari ni, si á ta kuri We yu-yoŋo di Dl kampwəl-balwara kam titari ni. Kuntu tun, twəri-na ŋwia, si abam di á kwaga kam wanti á taá ŋwi: ²⁰si á daari á taá soe á Tu Baŋa-We dum á kwəri á se Dl kwərə yi á salt-Dl. Baŋa-We yi dilv na wó pa abam mvmwe-deeri, ni á na zv tɪga kalv Dl na goni ni di á nabaara Abraham di Yizaki di Zakɔbi si Dl pa-ba tun wvni.»

Zozwe ləri Moyisi yuu ni si o vaŋi nɔɔna bam

31 Moyisi daa ta ma vu o ta di Yisrayeli tiinə bam o wi:

²«Amv laan jigɪ bɪna bi di fiinle mv. A daa bá wanti a da á yigə. Kv ta wəli da, Baŋa-We tagɪ jaja di amv Dl wi: a bá tɔgi a be Zvɔɔɔn bugə kam. ³Abam Tu Baŋa-We dum titi mv lagɪ Dl da á yigə si á be á vu á cɔgi tunti dilu na wvra tun, yi á daari á zəli-ba pa ba daari ba tɪga kam si á joŋi-ka á taá te. Zozwe mv wó taa wv á yigə ni yi á be. Kv maama wó ki ni Baŋa-We na bri te tun mv. ⁴Baŋa-We wó cɔgi nɔɔna bam kuntu ni Dl deen na ki Amɔɔri tiinə pwa Sihon di ɔgi te yi ba di ba tunti dum maama cɔgi tun. ⁵Cɪga tun, Baŋa-We wó ki-ba á jɪŋa ni si á wanti-ba. Kv nan maŋi si á tɔgi niə yalv amv na pe abam tun si á cɔgi-ba á ti. ⁶Ki-na dam á ki á titi kuri ni si á taá jigɪ baari. Yi taá kwari-na fvvni di ba. Á Tu Baŋa-We dum wv á tee ni. Dl bá fɔgi Dl yagi abam. Dl nan bá pa á tv.»

⁷Moyisi laan ma bəŋi Zozwe o ta tuntv did-o Yisrayeli tiinə bam maama yigə ni o wi: «Yɔɔri n ki dam n ki n titi kuri ni, si n daari n ta n jigɪ baari. Nmv mv maŋi si n da amv nɔɔna bam yigə si ba vu ba zv tɪga kalv ni Baŋa-We na pooli di ba nabaara si Dl pa-ba tun. Nmv ta wó pɔɔri tɪga kam n pa-ba si ba taa te. ⁸Baŋa-We titi mv wó taa wv n tee ni si á taá veə. Dl bá fɔgi Dl yagi-m. Dl nan bá pa n tv. Kuntu tun, yi tan liə. Nan yi pa n vwana part.»

We niə yam kara

⁹Moyisi laan ma pupvni We niə yam o tiŋi, yi o daari o kwe-ya o pa We kaanum tiinə bam di Yisrayeli nakwa bam. Kaanum tiinə bam deen nuŋi Levi dwi dum wvni mv yi ba yəni ba zeeri We ni-gonim daka kam. ¹⁰⁻¹¹O ma ta di ba o wi: «Bɪna yarpe bɪni dum maama na yiə, bɪni dilv á na wó ma á cə balv na jigɪ á juna tun, si á karımı We niə yam kuntu si Yisrayeli tiinə bam maama cəgi. Kv yi maŋa kalv ba na wó vu jəgə kalv Baŋa-We na wó kuri yi ba

jeeri Dł yigə nı sı ba di Vwə cwiim candiə kam tun mu á maŋı sı á karımı á di ba zwa nı. ¹²Á wó bəŋı nɔɔna bam maama, baara, di kaana, di biə, di vərə balu na zıvıri á tee nı tun, sı ba maama la daanı ba cəgi We niə yam. Kuntv wó pa ba lwarı ba na wó kı te ba taa kwarı Baŋa-We yı ba tıŋı ba tɔgi Dł zaasım dum maama lanyıranı. ¹³Ba kwaga kam di jwa wó ba ba cəgi We niə yam yı ba ya yəri-ya. Bantv di maŋı sı ba lwarı ba na wó kı te ba taa kwarı á Tu Baŋa-We dum, maŋa kalu maama á na wó taá zıvıri tıga kalu nı á na lagı á be Zırden bugə kam á jonı sı á taá te tun.»

We na brı Moyisi te Dł kweeli tun

¹⁴Baŋa-We laan ma ta di Moyisi Dł wı:

«Kv ge fun sı n ti. Bəŋı Zozwe sı á laan ba á zıv jero-vwe dum nı sı á tıŋ-o sı o ji á yigə tu.»

Moyisi di Zozwe ma vu ba zıv vwe dum nı. ¹⁵Kunkoŋo na zıgi dəki tun ma ba kv dɔgi vwe dum ni dum nı, yı Baŋa-We zıgi kunkoŋo kım wunı. ¹⁶Dł ma ta di Moyisi Dł wı:

«Kv bá daanı sı n ti. Nmu tıvıri dum kwaga nı nan, nɔɔna bantv bam wó zaŋı ba yaŋı amv ba vu sı ba taa zuli tıga kalu ba na lagı ba zıv tun wa-yɔɔrv. Baá lɔ amv kwaga nı yı ba daarı ba cɔgi ni-gonim dılv a na kı di ba tun. ¹⁷Kv na kı kuntu, a banı wó zaŋı ba baŋa nı lıla, pa a ma a kwaga a ya-ba. Amv yigə bá taa wv ba wunı pa ba na cɔgım. Yaara di cana zanzan na wó ba ba baŋa nı tun, baá ta nıneeni, «Bəŋwaanı mu yaara yantv wv dıbam baŋa nı? Kv dai dıbam Tu We dum na yaŋı dıbam tun ŋwaanı mu na?». ¹⁸De dum kuntu nı, amv yigə brı ka bá ta wv ba wunı, ba na tıŋı lwarım dılv yı ba pipiri ba vu ba zuli wa-yɔɔrv tun ŋwaanı.

¹⁹Kuntv ŋwaanı, pıpvıri-na ləŋə kantv, sı nmu, Moyisi, laan kwe-ka n ma n zaası Yısrayelı tiinə bam sı ba wanı ba taa leeni-ka. Ləŋə kam wó taa yı maana mu amv di bantv laŋa nı nı ba tısi. ²⁰Amv lagı a kalı-ba a ja zıv tı-ŋıŋa kantv na ywəmmə di varım di kɔɔ, nı amv na pooli di ba nabaara sı a kı te tun mu. Ba nan na zıv ba jəni da, baá taa nai wıduı ba di ba sui pa ba nu lanyıranı, yı ba daarı ba pipiri ba taa zuli wa-yɔɔrv. Baá vın amv ba daarı ba cɔgi ni-gonim dılv a na kı di ba tun. ²¹Yaara di cana zanzan na tv ba baŋa nı, ba laan wó guli ləŋə kantv gulə sı ka taa yı maana mu nı ba tısi. A maŋı a lwarı kulv ba na bıŋı ba kana nı tun yı a ta wv jaanı-ba a zıv tıga kalu a na pooli sı a pa-ba tun wunı.»

²²De dum kuntu nı, Moyisi ma pıpvıri ləŋə kam yı o kwe-ka o zaası Yısrayelı tiinə bam. ²³Baŋa-We ma pa Nun bu Zozwe ni yı Dł wı: «Pa n bıarı kı dam sı n tan jıgi baarı. Nmu mu lagı n tɔgi Yısrayelı tiinə bam

yigə sı á vu á zıv tıga kalu nı a na pooli sı a pa-ba tun. Amv nan wó taa wv nmu tee nı.»

²⁴Moyisi ma pıpvıri We niə yam maama nıv o kı tɔɔ nı. ²⁵O na ti tun, o ma ta di Levi tiinə balu na zeeri Baŋa-We ni-gonim daka kam tun o wı: ²⁶«Jonı-na We niə tɔɔ kuntu á ja vu á tıŋı á Tu Baŋa-We dum ni-gonim daka kam təŋə nı. Kv taa tıgi da mu sı kv taa yı maana nı abam Yısrayelı tiinə bam tısi. ²⁷A ye abam maama na jıgi wv-dəv yı á zwa di ba ni te tun. Nii a ta na ŋwı a wv abam tee nı, yı á maŋı á vın Baŋa-We ni dum, sı a na tıga, kv bá dwəni kuntu na? ²⁸Nan bəŋı-na á dwıə yam maama nakwa di á dıdeera sı ba la daanı sı a ŋɔɔnı wəənu tıtv di ba sı ba ni. A lagı a kwe wəyuu kım di tıga kam baŋa maama mu, sı ti taa yı maana bantv di Baŋa-We tıarı nı. ²⁹A ye nı amv tıvıri dum kwaga nı, á wó digimi á tıv di wo-zɔɔna, yı á daarı á vın We niə yalv a na brı abam tun. Jwa seenı á wó tıŋı lwarım kikiə á cɔgi Baŋa-We yigə yı á zuli wəənu tılv á na me á jıan á kı tun. Baŋa-We banı wó zaŋı pa cam tv abam baŋa nı.»

Moyisi ləŋə kam

³⁰Moyisi laan ma leeni ləŋə kantv maama o vu o kweeli yı Yısrayelı tiinə kɔgɔ kım maama cəgi:¹ «Tıga baŋa, ba n cəgi a taanı dum!

32 Sı wəyuu di, ba n ni kulv a na jıgi sı a ta tun!

²We wó pa a zaasım dum tv á zwa nı

nı kunkoŋo na siiri te tun mu,

nı nıvɔɔ di na tv tıga nı te tun.

A bıarı sum wó taa nıv di dva na siiri

mın-cına di ga-leərv baŋa nı te tun mu.

³A lagı a zəŋı Baŋa-We yıri!

Ba-na dí zuli dí Tu We dum di Dł kamunni dum.

⁴Baŋa-We maa yı piu mu Dł paı dıbam.

Dł tıtvıŋa maama lana zanzan,

yı Dł cwe sum di yɔɔrı sı jıgi cıga.

Nɔɔna wat ba salı Dł yıra nı,

yı Dł ba kwanı Dł ni.

Kulv maama Dł na tıŋı tun yı cıga mu.

⁵Abam We nɔɔna bam nan lɔgi Dł kwaga nı.

Á yı cavıra yıranı mu,

yı cwəŋə daa tərə sı á taá yı Dł nɔɔna,

á na tiini á tısi tun ŋwaanı.

⁶Agebıŋa tiinə, mu á na wó kı Baŋa-We te na?

Á ba jıgi swan!

Dıtv mu yı á Ko di á Kəru.

Dł maa yı dılv na pə abam kugu je

ıvgv baŋa nı tun.

⁷Guli-na faŋa faŋa da yam di á nabaara bam gulə.

Bwe-na á kwə di nankwın sum,

sɪ ba ta ba brɪ abam kulɔ deen na kɪ tun.
⁸ Yuutu We dɪm mu pɔɔrɪ lɔgɔ baŋa dwiə maama,
 Dɪ daari Dɪ pa nabiinə dwi maama ba tɪga kam.
 Dɪ ma pa tu maama taa jɪgɪ ku sisəm,
 sɪ ku tɔgɪ weyuu kɔgɔ kum na mai te tun.
⁹ Ku daari Zakɔbi dɪ o kwaga kam mu Dɪ
 kuri Dɪ pa Dɪ tutɪ,
 sɪ ba taa yɪ Dɪ tutɪ nyim.

¹⁰ Dɪ deen ne Dɪ nɔɔna bam
 ba na kaagɪ ba beeri kagva yuu ni,
 me sam na tɔrɔ yɪ viuu yɪranti mu zware
 ku yaga tun.
 Dɪ ma cu-ba yɪ Dɪ nii ba baŋa ni,
 Dɪ yɪ na pagɪ ba baŋa ni tun ŋwaani.

¹¹ Baŋa-We ma kurɪsɪ-ba lanyiranti,
 ni kalonɔ-zɔŋɔ na kɔni ku biə
 yɪ ku yarigi ku vwana ku kɔgɪsɪ-ba
 lanyiranti te tun.

¹² Baŋa-We yiranti mu yəni Dɪ kalɪ Dɪ nɔɔna bam,
 yɪ wa-yɔɔru wu de ti zəni-Dɪ.

¹³ Dɪ ma pa-ba cwəŋɔ sɪ ba taa te lɔgɔ
 kum zwəənu tum yuu.
 Dɪ deen pa-ba kari wuw wodiiru mu yɪ ba di.
 Ba deen lɔɔni tuuru mu pweeru je ni,
 ba daari ba na nugə kandwa je ni,
 me Olivi tweeru na ləri biə lanyiranti tun.

¹⁴ Ba naani dɪ ba bunɪ pɛ-ba nayɪla zanzan
 dɪ nayɪl-pɪpala.
 Ba vara dɪ deen nugi lanyiranti,
 peeni, dɪ bunɪ, dɪ naani maama.
 Ba ta ma na muna sɪ ba di,
 dɪ vinyə sa-nyoŋo sɪ ba nyɔ.

¹⁵ We nɔn-sonnu tum deen jaani duum,
 yɪ ba laan ji zwabani-nyuna.
 Ba ma di wodiuru ba su pa ba nu lanyiranti.
 Ba lɔgɪ ba Kəru We kwaga ni.
 Cɪga tun, Dɪ yɪ ba vɪruvɪ,
 Dɪ ta kwəri Dɪ yɪ piu Dɪ pa-ba,
 yɪ ba ta vanɪ-Dɪ.

¹⁶ Baŋa-We bani ma zaŋɪ ba baŋa ni,
 ba na yagɪ-Dɪ yɪ ba daari ba zuli wa-yɔɔru
 dɪ wo-zɔɔna tun ŋwaani.
 Ba pa wu-guru jɪgɪ-Dɪ.

¹⁷ Ba deen kaani ba pa tangwana,
 ba ma ləri We yuu ni.
 Ba ya yəri wa-yɔɔru tum kuntu.
 Ti maa yɪ jwə-duura yalɔ ba nabaara ya
 na wu zuli tun.

¹⁸ Ba swe Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We dɪm swiə,
 dɪ Dɪ na maŋɪ Dɪ yɪ wulɔ na pɛ-ba ŋwia tun dɪ.

Ba me ba kwaga ba ya wulɔ na lɔgɪ-ba tun.

¹⁹ Baŋa-We ma na ba na kɪ te tun,
 yɪ Dɪ daari Dɪ vɪ-ba,
 ba na yɪ Dɪ biə yɪ ba kɪ pu-sɪŋa dɪ Dɪ tun ŋwaani.

²⁰ Dɪ deen tagɪ Dɪ wɪ:
 A yigə daa bá taa wu ba wunɪ.
 Nan yagɪ sɪ dí nii ku na lagɪ ku kɪ-ba te tun.
 Ba yɪ a biə yɪ ba ta ba kwari amu,
 pa ba tiini ba tusi.

²¹ Ba tɔgɪ jwə-yɔɔru mu
 pa a bani zaŋɪ,
 yɪ ba ma ba pai wu-guru jɪgɪ amu.
 Kuntu ŋwaani a lagɪ a tɔgɪ dwi-ge tiinə balu
 na yɪ nɔn-yɔɔru tun baŋa ni
 a ma pa a tutɪ nɔɔna bam bani zaŋɪ
 a ma a pa ba dɪ wuru ta gu.

²² Amu bani dɪm wó zaŋɪ dɪ tarigi mu ni mim te,
 sɪ dɪ di lɔgɔ baŋa dɪ ku wodiiru maama,
 dɪ vu dɪ yɪ tɪga kam kuri kuri,
 dɪ lagɪ dɪ di dɪ vu dɪ kwari pweeru bunnu mu.

²³ A ta wó ja cam zanzan
 a ba a yagɪ ba baŋa ni,
 pa ba tiini ba na zunni,
 ni a na tagɪ a cuna maama ba baŋa ni a ti te tun.

²⁴ Kana, dɪ paa, dɪ yawɪ-cɛɛru dwi
 maama wó ja-ba,
 sɪ ba yaari ba ti.
 A ta wó tuŋɪ ga-vara dɪ tɪga wo-vəəlu
 a yagɪ ba yira ni sɪ ti dɔni-ba ti gu.

²⁵ Ba na nuŋɪ pooni yigə, ba dɔna wó gu-ba.
 Ba nan na maŋɪ digə ni, fɔvunɪ wó ja-ba.
 Nɔn-dunnu, dɪ bisankam, dɪ bu-sɪsɪn, dɪ
 nankwin dɪ bá daari.
 Ba maama wó ti.

²⁶ A yaá ta wɪ: «A lagɪ a cɔgɪ-ba fastɪ mu,
 sɪ ba yira saari lɔgɔ baŋa ni
 sɪ nɔɔn-nɔɔnu yɪ guli ba gulə.»

²⁷ A nan ba lagɪ sɪ ba dɔna taa jɪgɪ fiə
 yɪ ba magɪ ba nyɔɔna ba wɪ:
 «Dɪbam mu wani Yisrayeli tiinə bam
 sɪ ku dai Baŋa-We mu kia.»

²⁸ Yisrayeli tiinə nan ba jɪgɪ swan
 yɪ ba wubɔŋa tɔrɔ.

²⁹ Ba ya na jɪgɪ swan,
 ba yaá wuuri ba lware kulɔ na lagɪ ku kɪ-ba tun.
 Ba nan wari sɪ ba ni ku kuri.

³⁰ Bɛɛ mu wó pa nɔɔnu didba wani
 nɔɔna muru o zəli,
 yɪ nɔɔna bale wani nɔɔna murru kuni fugə?

Ku yi Baŋa-We na yagɪ-ba tun ŋwaani mu.

Wɔlv na yi piu o pa-ba tun
mu kwe-ba o ki ba duna jɪŋa ni.

³¹ Baŋa-We na yi dɪbam piu tun,
dɪ duna bam ye ni
ba ba jɪɪ We dɪlv dam na yi dɪbam
Baŋa-We dum dam tun.

³² Ba nyi dɪ vinyə tweeru na ləri tiu
bi-balwaarv tun mu.

Ba kugu je maa wv Sodəm dɪ Gomɔri ni.

³³ Ba vinyə tiu biə pa nyua na tiini ka cana
ni sana balv ba na mɛ bɪsankwi vian
ba ma ki tun.

³⁴ Baŋa-We maa wi:

«Amv maŋi a ye a na wó ki Yisrayelɪ
tiinə duna bam te tun.

Kv wv a wɔlvɪŋa ni sɪ ka maŋa na yiə, sɪ a li-dɪ.

³⁵ Amv mu wó joori a ŋwi ba kəm-balwaarv jini,
sɪ ba na kulv na maŋi dɪ ba tun.

De wó ba yi ba tv tɪga ni,
sɪ leerv laan ba ti cɔɪ-ba
pa ba daa bá zaŋi wɛɛni.»

³⁶ Baŋa-We wó zaŋi Dɪ buri Dɪ nɔɔna bam bura.

Dɪ na nɛ ni ba dam ti
yi ba wɔlvwɔlv daa wv daari
tumbiə dɪdaani gambe dɪ,
Dɪ laan wó duri ba yibwənə.

³⁷ Dɪ maa wó bwe Dɪ nɔɔna ni:

«Á wa-yɔɔrv tum nan bɛ,
yi á ya bɪŋi sɪ á salɪ ya yura ni?

³⁸ Á kwe á vara bam lara á ma á kaani-ya,
sɪ á kwe á sana bam á ma á ki pɛera á pa-ya.

Yaá zaŋi ya ba ya zəni abam na?
Ya wó wani ya kwəli abam ya ci na?

³⁹ Lwari-na ni: amv yirani mu yi We cɪga cɪga.

We didoŋ daa tərə.
Amv mu pai nabiinə mvmwɛ tiə,
yi a daari a pai badonnə jɪɪ ŋwia.
A maa ki zunni nɔɔna yira ni,
yi a daari a pa ba na yazurə.
Nɔɔn-nɔɔnv tərə o na wó wani o dwəni dɪ amv.

⁴⁰ A lagɪ a zəŋi a jɪŋa wɛɛni sɪ a du durə ni:

Nɪ amv na jɪɪ ŋwia maŋa maama tun,

⁴¹ a laan wó dwəri a sv-lɔŋɔ,
sɪ kv taa jɪɪ ni yi kv nyuna.

A ta wó kwe-kv a taa ziə sɪ a zagɪ a duna,
yi a waari balv na culi-ni tun.

⁴² A cɪna yam niə wó taagi dɪ jana.

A sv-lɔŋɔ kum dɪ wó zɔ ba ya-nwana yam.
Ba jar-kərə bam wɔlvwɔlv bá lu.

Kv na yi balv na nɛ zunni dɪ balv ba

na jaani ba vɔ tun,
aá gv ba maama,
yi a go ba yigə tiinə bam yum.»

⁴³ Lugu baŋa dwi tiinə maama,
tɔɪ-na dɪ We nɔɔna bam

sɪ á taá zuli Baŋa-We dɪ wɔpolo.

Dɪ lagɪ Dɪ ŋwi balv na gv Dɪ nɔɔna bam tun jini,
sɪ Dɪ waari Dɪ duna bam maama.

Kv nan na yi Dɪ nɔɔna bam,
Dɪ wó yagɪ ba lwarim Dɪ ma cɛ-ba,
sɪ Dɪ pa ba tɪga kam fɔɪ ka kwe lanyirani.»

⁴⁴ Moyisi ma tɔɪ dɪ Nun bu Zozwe o vu o leeni ləŋə
kantv sɪ Yisrayelɪ tiinə bam wani ba ni. ⁴⁵ O na tulɪ
ka bitari sum maama o ti tun, ⁴⁶ o laan ma ta dɪ ba o
wi: «Taá ye-na sɪ á guli taani dɪlv a na pɛ abam zɪm
tuntv tun. Lwəni-na á bɪ á biə, sɪ ba dɪ wani ba sɛ ba
tɔɪ We zaasɪm dum maama na pɔpɔni ya tiŋi tuntv
tun. ⁴⁷ Kwɪə yantv dai taana. Ya jɪɪ ŋwia ya pai abam
mu kuntv. Á na tɔɪ-ya lanyirani, á wó wani á daani
tɪga kalv wuni á na lagɪ á bɛ Zɪrden bugə kam á zv á
taá te tun.»

Moyisi nii o na Kaanan tɪga kam

⁴⁸ De dum kuntv ni mu Baŋa-We tagɪ dɪ Moyisi Dɪ
wi:

⁴⁹ «Zaŋi n vu Abarim pweeru laŋa kam na wv Moabi
ni tun. N na yi da, diini Nebo piu kum yuu na jeeri
Zeriko tv kum tun sɪ n nii n na Kaanan tɪga kam. A
lagɪ a kwe tɪga kam kuntv a pa Yisrayelɪ tiinə bam sɪ
ba taa te. ⁵⁰ Kv kwaga ni nɪ ti piu kum yuu ni mu, ni
n zumbaaru Arɔn na maŋi o ti Hɔri piu yuu ni te tun.

⁵¹ Abam bale dɛɛn vɪn amv ni mu Yisrayelɪ tiinə bam
yigə ni, maŋa kalv á na beeri Zin kagva wuni á vu á
yi Meriba-Kadesɪ buli-yi seeni tun. Á dɛɛn wv pɛ amv
zulə nɔɔna bam yigə ni. ⁵² Kuntv ŋwaani, nmv wó zɪɪ
yigə yigə mu n nii n na tɪga kam. N za-n bá na pwələ
sɪ n zv tɪga kalv a na lagɪ a pa Yisrayelɪ tiinə bam tun
wuni.»

Moyisi loori We sɪ Dɪ ki Yisrayelɪ dwiə yam maama yu-yoŋo

33 We yu-yoŋo dɪlv Dɪ tuntɔŋnv Moyisi dɛɛn na
sɔɔli o ki Yisrayelɪ tiinə bam yuu ni yi o laan
ti tun mu tuntv:

² «Baŋa-We dɛɛn zɪɪ Sinayi piu kum ni
Dɪ ba Dɪ vuri Dɪ titɪ Dɪ pa Dɪ nɔɔna bam.

Dɪ ma zaŋi Edəm pweeru tum yuu ni
nɪnɛni wia na puli te tun,

yɪ Dɪ zɪgɪ Paran piu yuu nɪ
 Dɪ nyuɪni pooni ba baŋa nɪ.
 Malesɪ kɔgɔ kɔgɔ mu wu Dɪ tee nɪ,
 yɪ mim dɪ wu Dɪ jazɪm seeni dɪ pɪpɪla.
³ Cɪga tɪn, Baŋa-We jɪgɪ Dɪ nɔɔna bam sono.
 Dɪ maa cu balu Dɪ na pɔɔrɪ Dɪ pa Dɪ titɪ tɪn.
 Kuntu ŋwaani mu ba cɔɔlɪ ba titɪ Dɪ yigə nɪ
 sɪ ba se Dɪ zaasum dɪm.
⁴ Dɪ se We niə yalɔ Moyisi na pe dɪbam tɪn,
 ya na yɪ dɪbam dwi dum lunni na dwe maama tɪn.
⁵ Yisrayelɪ dwi tiinə dɪ ba yigə tiinə bam
 maama na lagɪ daani tɪn,
 Baŋa-We deen mu jigi pe Dɪ nɔn-sonnu
 tum baŋa nɪ.»

Ruban dwi dum yira taanu:

⁶ «We bá pa Ruban dwi dum saari,
 dɪ ba na maŋɪ ba ba daga tɪn dɪ.»
⁷ Zuda dwi dum yira taanu:
 «Baŋa-We, cəgi Zuda dwi tiinə bam,
 dɪ ba na loori zənə nmu tee nɪ tɪn.
 Pa ba joori ba fəgɪ dɪ ba dwiə yadonnə yam.
 Kwe dam n kɪ ba juŋa nɪ,
 sɪ ba dɔna yɪ wani-ba.»
⁸ Levi dwi dum yira taanu:
 «Baŋa-We, kwe n Yurim dɪ Tumim kandwa yam
 n kɪ n tuntɔŋna Levi dwi tiinə bam juŋa nɪ
 sɪ ba ma lwarɪ n wɔbɔŋa.
 Ba na wu Masa nɪ tɪn,
 nmu deen maŋɪ-ba mu n nii.
 Ba ta na wu Meriba buli-yi dum seeni tɪn,
 n ta jaani dɪ ba mu.
⁹ Ba nan bri ba cɪga dɪ nmu,
 yɪ ba tɔŋɪ ba tɔgɪ n kwɪə yam dɪ n ni-gonim dum,
 sɪ ku dwəni ba kwə, dɪ ba niinə, dɪ ba
 curru, dɪ ba biə.
¹⁰ Ba yəni ba bri n nɔɔna Yisrayelɪ tiinə bam
 sɪ ba taa se n kwɪə yam.
 Ba ta zwe wəənu tɪlɔ lwəm na ywəmmə
 tɪn nmu yigə nɪ,
 yɪ ba daari ba zwe vara n bimbim dum baŋa nɪ
 ba ma kɪ kaanum ba pa-m.
¹¹ Baŋa-We, kɪ Levi dwi dum yu-yoŋo,
 sɪ ba taa jɪgɪ duuni,
 sɪ ba kikiə dɪ taa poli nmu wuu.
 Cɔgɪ ba dɔna maama,
 sɪ ba daa yɪ joori ba zaŋɪ.»
¹² Benzamen dwi dum yira taanu:
 «Dwi dɪntu mu Baŋa-We tiini Dɪ soe.
 Dɪ maa cu-ba sɪ kulukulɔ yɪ yi-ba.
 Dɪ maa wu ba tee nɪ maŋa maama,
 pa ba sin Dɪ woro wɔni.»

¹³ Zuzefu dwi dum yira taanu:
 «Baŋa-We wó kɪ ba tɪga kam yu-yoŋo,
 pa nyɔnɔ nuŋi wəyuu,
 sɪ na dɪ taa burə ba nuŋi tɪga kuri nɪ ba pa-ba.
¹⁴ Wɪa wó taa paɪ ba wudiiru taa bra lanyirani,
 yɪ ba na zanzan canɪ sum maama wɔni.
¹⁵ Faŋa faŋa zwəənu tum wó faari dɪ tweeru biə,
 yɪ wudiiru dɪ wó kɪ lanyirani pweeru tum yuu nɪ.
¹⁶ Zuzefu dwi tiinə wó na wo-laaru tɪlɔ maama
 na puli tɪga baŋa nɪ tɪn.
 Baŋa-We dɪlɔ deen na zɪgɪ sabara kam
 wɔni Dɪ ŋɔɔni tɪn
 wó kɪ ba yu-yoŋo.
 We wó zəni-ba kuntu,
 Zuzefu deen na jigi o curru tum yigə
 tu tɪn ŋwaani.
¹⁷ Zuzefu jɪgɪ dam nɪ na-bɪa mu te.
 O biə bale, Efrayim dɪ Manasi nyɪ dɪ
 ga-vara nyɪa yam
 na wai ba dɔna ya cuə tɪn mu.
 Efrayim jɪgɪ jar-kərə murru kuni fugə,
 yɪ Manasi dɪ jɪgɪ jar-kərə murru murru.
 Ba wai dwi-ge tiinə bam ba zələ
 ba ja vu ba yɪ lugu baŋa kweelim je.»
¹⁸ Zabulɔn dɪ Yisakaari dwiə yam yira taanu:
 «Zabulɔn dwi tiinə bam, taá jɪgɪ-na wupolo,
 dɪ á na nuŋi á beeri yigə yigə te tɪn.
 Yisakaari dwi tiinə bam, taá jɪgɪ-na wupolo,
 dɪ á na maŋɪ sɔŋɔ nɪ te tɪn.
¹⁹ Baá bəŋi dwiə yadonnə tiinə
 sɪ ba ba ba din piu kum yuu
 yɪ ba kɪ kaanum dɪlɔ na yɪ cɪga cɪga tɪn ba pa We.
 Ba nai ba duuni dum pipiu baŋa nɪ mu,
 yɪ ba na tɔgɪ nunu kum wuu ba beeri tɪn
 ba ta guri wəənu tɪlɔ na səgi kasɔlɔ
 kum wɔni tɪn dɪ.»
²⁰ Gadɪ dwi dum yira taanu:
 «Baŋa-We yɪ dɪlɔ na wó pa Gadɪ laŋa
 kam taa daga tɪn.
 Tee-na Dɪ yɪrɪ!
 Gadɪ tigi o sin nuneeni nyoŋo te.
 O lagɪ o zi varum
 sɪ o ja ku juŋa naa ku yuu o kaari.
²¹ O ma kuri tɪga kalɔ na tiini ka lamma
 tɪn o pa o titɪ.
 Yisrayelɪ dwiə yam yigə tiinə bam na gilimi daani
 sɪ ba pɔɔrɪ tɪga kam tɪn,
 mu ba lɪ nakwɪ pupwara ba pa-o.
 O ma tɔŋɪ o tɔgɪ Baŋa-We cwəŋə kam lanyirani,
 yɪ o se We niə yalɔ Dɪ na pe Yisrayelɪ
 tiinə bam tɪn.»
²² Dan dwi dum yira taanu:

«Dan nyi di nyon-pwala mu.

O zigi Basan ni mu o fanj o nuji.»

²³ Nefitali dwi dum yura taani:

«Nefitali dwi tiinə tutuŋa yam mu su Baŋa-We yi,
yi We tiini Dl ki-o yu-yoŋo.

Ba laŋa kam wó tɔgi ninu kum
di jagwiə seeni maama.»

²⁴ Aseeri dwi dum yura taani:

«We wó ki Aseeri dwi tiinə bam yu-yoŋo,
si ku dwəni dwiə yadonnə yam maama.

Ba curru tum wó taa soe-ba.

Ba ta wó na Olivi nugə zanzan ba tɔga kam ni.

²⁵ Baá ma luuru di canna mu

ba fɔgi ba pi ba tunti dum manco-niə yam.

Ba ta wó na dam si ku yi ba ŋwɔa da yam maama.»

²⁶ «Baŋa-We nɔn-sonnu tum,

We didonj daa tərə di na nyi di Baŋa-We dum.

Dl jigi ninwaŋa mu yi Dl dɔgi kunkwənu baŋa ni

Dl kaagi weyuu maama Dl duri Dl ba
si Dl zəni abam.

²⁷ Baŋa-We dilu na ba ke tun mu yi abam dalum je.

Dl maa tɔli abam Dl jian ni yi Dl ba yaga.

Dl daa ta zəli á duna á yigə ni

yi Dl wɔ: «Pa-na ba dwi je!»

²⁸ Kuntu tun, Yisrayeli dwi tiinə bam ne pwələ

si ba taa zuri di wu-zuru.

Zakɔbi kwaga kam ne ba kugu je.

Weyuu nyɔnɔ maa bugi tɔga kam

yi ka su di muna di sa-nyoŋo.

²⁹ Yisrayeli dwi tiinə bam, á jigi yu-yoŋo!

Dwi tərə di na nyi di abam.

Ku yi abam mu Baŋa-We jonji Dl yagi.

Dl maa kwəli abam

ni jara ci-kwaŋa na kwəli nɔnɔ jara wunt te tun.

O daa ta nyi di su-lɔŋɔ á juŋa ni

si Dl zəni abam najara wunt.

Dl wó pa á wanɔ á duna á di,

pa ba loori yibwənə á tee ni.

Á nan wó nɔnɔ-ba á sin tɔga ni.»

Moyisi tuntu dum

34 Moyisi deen ma zigi Moabi pwaru tum ni o vu
o yi Nebo piu kum. O ma di Pisiga piu kum
yuu na jeeri Zeriko tu kum tun. Dáani mu Baŋa-We
bri-o tɔga kam maama, ku zigi Galadi laŋa kam ni si
ku vu ku yi Dan laŋa kam. ²We daa ta bri-o Nefitali
laŋa kam maama, di Efrayim di Manasi je sim, di
Zuda laŋa kam si ku taa ve wa-zuri seeni ku vu ku
yi Mediterane ninu kum, ³ku ta wəli di jagwiə kagua
kam, di bolo tɔga kalu na tuli ka zigi Zeriko ni si ku
vu ku yi Soari tun. Ba deen jigi Zeriko ba bəi wɔ «Kurru
tu kum».

⁴Baŋa-We ma ta di Moyisi Dl wɔ: «Tɔga kantu mu
amu dugi durə ka ŋwaanɔ a pooli di Abraham, di
Yizaki, di Zakɔbi si a kwe-ka a pa ba kwaga kam. A
laan nan pɛ n na-ka di n yiə mu, Ku daari n bá na
cwəŋə si n bɛ n vu n zu ka wunt.»

⁵Baŋa-We tuntuyunu Moyisi ma ti dáani, Moabi laŋa
kam ni. Ku deen ki nuneɔni Baŋa-We na wuuri Dl ta
te tun. ⁶Ba ma ki-o Moabi bolo kudoŋ ni, ku na jeeri
Bet-Pewori tun. Nɔnɔn-nɔnɔn nan yəri me cɔga cɔga ba
na ki-o tun di zum maama. ⁷Moyisi na tigi tun, o deen
jaani bina bi di fiinle mu. O deen ya ta jigi dam, yi o
yiə di dana lanyurani.

⁸Yisrayeli tiinə bam deen ma maŋi Moabi laŋa kam
ni ba kwe da fiintɔ ba ma keeri Moyisi luə kam si ba
laan ki ba ti.

⁹Ku nan na yi Nun bu Zozwe, We deen pɛ-o swan
lanyurani, Moyisi na kuri wuntu si o ləri o yuu ni tun
ŋwaanɔ. Kuntu ŋwaanɔ Yisrayeli tiinə bam deen se
Zozwe ni yi ba tɔŋi ba tɔgi niə yalu Baŋa-We ya na
pɛ Moyisi tun.

¹⁰Baŋa-We deen ŋɔnɔ di Moyisi jaja mu. We nijonnu
wudoŋ daa ta wu zaŋi Yisrayeli tiinə bam wunt
o na nyi di Moyisi ¹¹yi o tɔŋi wo-kamunnu di
wo-kunkagila si ya ta nyi di yalu Baŋa-We na tɔŋi
Moyisi si o tɔŋi Ezipi Pa-faru wom, di o nakwa, di o tu
kum maama yigə ni tun doŋ. ¹²Nɔnɔn-nɔnɔn daa tərə o
na jigi dam kuntu doŋ si o wanɔ o ki wo-kamunnu
na jigi funtu si ti maŋi di Moyisi na tɔŋi te Yisrayeli
tiinə bam maama yibiyə ni tun.

33:23 *nunu kum* = Galile ninu kum

33:27 Ləŋ-ŋwɔ 18:2 34:4 Pulim 12:7; Gulə Təno 3:27 34:9 Garum 27:18 34:10 Nuŋim 33:11; Garum 12:8

Zozwe Tɔnɔ

Zozwe Tɔnɔ kum te Zozwe na ləri Moyisi yuu ni o tɔgi Yisrayeli tiinə bam yigə pa ba be Zurdən bugə kam yi ba zu Kaanan tɔga kam wuni te tun mu. Tɔga kam kuntu deen yi ti-ywəŋə mu We na kwe Dl pa Dl nɔɔna bam. Di ku di, ku yi bantu tutuŋi mu si ba fun balu ya na maŋi ba wu ka wuni tun ba zəli, si ba laan wani-ka ba jɔŋi ba taa te. Ba na suŋi najara kəm tun, ba di Zeriko tiinə lanyranɩ. Ba nan wu wani tɔga kam kuntu nɔɔna bam maama ba zəli, pa dwiə yalu ta na daari da tun jigi Yisrayeli tiinə bam ba daana. Ku maama wuni di nan, Zozwe ta pɔɔri tɔga kam mu o pa Yisrayeli dwiə fugə-yale nɔɔna bam maama. Ya maama nan ya nuŋi ba nabaaru Zakɔbi yira ni mu, yi wuntu yiri didoŋ deen mu yi Yisrayeli. Ku na yi Levi dwi dum tiinə, ba deen pe bantu tɔga tɔgi ka wu dwiə fugə-didwa yadonnə yam tutari ni mu. Ba ki kuntu beŋwaani, bantu mu We kuri si ba taa tuŋi ba pa-Dl Dl nɔɔna badaara bam ŋwaani. Si ku loori Zozwe na wu ti tun, o deen bəŋi nɔɔna bam maama mu si ba ki daani yi o pa-ba ni si ba taa zuli We di ba bicara maama.

Zozwe jigi Yisrayeli tiinə bam yigə tu

1 We tintuŋnu Moyisi tuntu dum kwaga ni, Baŋa-We ma ŋɔɔni didaani Nun bu Zozwe. Wuntu deen mu yəni o wəli Moyisi. Baŋa-We maa wu:

²«Amu tintuŋnu Moyisi tɔga. Nmu laan nan zaŋi n tu amu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam yigə ni si á be Zurdən bugə kam á zu tɔga kalu amu na wu pa abam tun. ³Amu lagɩ a ki kulɩ a deen na tagɩ didaani Moyisi tun mu. Abam na nuŋi á yi je silu maama, amu wu kwe tɔga kam a pa abam. ⁴Abam laŋa kam sisəm wu zigi kagwa kalu na wu jagwiə seeni tun, ka tulu kuntu ka yi Liban pweeru tun na wu jazum baŋa seeni tun. Ka wa-puli seeni sisəm dum maa wu zigi Efrati bu-fara kam ni ka tɔgi Heti tiinə tɔga kam maama seeni, si ka laan taa ve Mediterane ninu kum na wu wa-zuuri seeni tun. ⁵Amu wu taa wu nmu tee ni maŋa maama, nuneeni a deen na wu Moyisi tee ni te tun. Amu bá fɔgi a yagi-m. Nɔɔn-nɔɔnu di nan bá wani o dwəni di nmu.

⁶Ki dam n ki n tuti kuri ni, si n daari n ta n jigi baari. Beŋwaani, nmu mu lagɩ n tɔgi nɔɔna bam yigə si á zu á jɔŋi tɔga kalu a na goni ni si a pa á nabaara bam tun. ⁷Yɔɔri n ki dam n tuti kuri ni, si n daari n tiini n ta n jigi baari. Nan ta se We niə yalu amu tintuŋnu Moyisi na bri-m tun. Yi vri n kwaga n ya-ya, si yantu mu wu pa-m yigə-vəŋə. ⁸Maŋa maama, si n ta n zaasi We niə tɔnɔ kum, si n daari n zu ya wu n buŋi ya wubuŋa. Nmu ma n na se o niə yam na bri te maama tun, nmu wu suni n na yigə-vəŋə ciga ciga. ⁹Amu nan maŋi a ta di nmu ni n ki dam n ki n tuti kuri ni si n ta ta n jigi baari. Yi ta n funa, nan yi pa n wuu ga baari. Beŋwaani, amu mu yi nmu Tu Baŋa-We dum. Je silu maama nmu na wu vu tun, amu wu taa wura di nmu.»

¹⁰Zozwe laan ma pa Yisrayeli tiinə dideera bam ni o wu: ¹¹«Ve-na nɔɔna bam tigə je sum ni, si á ta di ba ni: «Ti-na á wudiiru yigə si da yatɔ maŋa ni mu á

lagɩ á be Zurdən bugə kam si á zu tɔga kalu abam Tu Baŋa-We dum na goni ni si Dl pa abam tun.»»

¹²Zozwe ta ma ta di Ruban dwi dum, di Gadɩ dwi dum didaani Manasi dwi cicoro kum o wu: ¹³«Guli-na We tintuŋnu Moyisi deen na tagɩ te didaani abam tun. O deen wu: «Abam Tu Baŋa-We lagɩ Dl pa abam tɔga kantɩ mu si á jɔni da.» ¹⁴⁻¹⁵Nan pa-na si á kaana, di á biə, didaani á vara bam maŋi yo seeni. Abam nɔɔna balu maama na ye najara kəm tun maa wu vu ba najara zila diŋ-diŋ, yi ba tɔgi di á donnə Yisrayeli tiinə bam si á be Zurdən bugə kam á vu á wəli bantu si ba wani ba jɔŋi tɔga kalu na wu bugə kam bube dilu na jeeri wa-zuuri seeni yi abam Tu Baŋa-We dum kwe Dl pa-ba tun. We maa na pe Yisrayeli tiinə bam maama ba jəŋə je, si abam di laan joori á tɔga kam na wu Zurdən bube dilu na jeeri wa-puli seeni yi We tintuŋnu Moyisi kwe o pa abam tun wuni.»

¹⁶Ba di ma lər-o ba wu: «Dí wu se nmu ni dum maama n na pe dibam tun, yi n na tuŋi dibam je silu maama, dí wu vu. ¹⁷Dibam wu taa se nmu ni maŋa maama mu nuneeni dí deen na se Moyisi ni te tun. Dí nan tuntu ni nmu Tu Baŋa-We dum wu taa wu n tee ni nuneeni Dl deen na wura di Moyisi te tun. ¹⁸Wulu maama nan na gooni-m yi o vɩn si o se nmu taani, si ba gu-o. Kuntu ŋwaani, yɔɔri n ki dam n tuti kuri ni, si n daari n ta n jigi baari di n tutuŋa yam.»

Rahabi wəli Yisrayeli tiinə badonnə

2 Yisrayeli tiinə bam deen maŋi Sitim ni mu ba te ba vwə. Ba na wura tun mu Zozwe li nɔɔna bale o tuŋi-ba yi o wu: «Ve-na á ŋɔ á nii Kaanan tɔga kam maama, ku fɔgi ku dai Zeriko tuw kum.» Nɔɔna bam ma suni ba vu ba yi tuw kum. Ba ma zu ka-boro didwa sɔŋɔ ba pəni. Kaani wum yiri mu Rahabi.

²Zeriko tuw Pe wum ma ni siswɩa ni: «Yisrayeli tiinə badonnə mu tu dibam tuw titu duntu, si ba ŋɔ-ku ba

nii.» ³Pe wum ma pa kwərə si ba ta di Rahabi ba wu: «Pa dí jɔɔa zu nɔɔna balu na tuə ba zu nmu sɔɔɔ kum ni tun, beɣwaanti ba buɣi si ba ɔɔ dí tuw kum mu ba nii si ba di dam dɔbam baɣa ni.»

⁴Rahabi deen nan ya səgi nɔɔna bam mu. O ma joori o ləri Pe wum kwərə kam o wu: «Nɔɔna sunti ba ba yo seeni, amu nan yəri ba na nuɣi me tun. ⁵We ya na jigi di zɔvri yi ku maɣi si ba pi tuw kum bwæru tum maɣa kalu tun, mu ba nuɣi amu sɔɔɔ ni ba maa viirə. Amu nan daa wu lwarɔ ba na kwe cwəɣə kalu tun. De dɔlu á na ki lila yi á pe ba kwaga á pu, á wó ja-ba cwəɣə ni.» ⁶O deen nan ya jaanti-ba mu o di o sɔɔɔ kum nayuu, yi o kwe-ba o səgi kasuru kuri ni. ⁷Pe wum nɔɔna bam ma tɔgi cwəɣə kalu na ve je silu ba na yəni ba tɔgi da ba be Zɔrden bugə kam tun. Ba na yɔvri ba nuɣi tuw kum wuni si ba zəli-ba tun, mu ba pi ku ni dum.

⁸Tutu dum kuntu ni Rahabi deen daa ma joori o din nɔɔna bam te, yi ba ta ba dɔa. ⁹O ma ta di ba o wu: «Amu ye ni Baɣa-We kwe tɔga kantu mu Dɔ pa abam. Dɔbam maama yira sai mu abam ɣwaanti, yi nɔɔna maama yo seeni tiini ba funa di abam. ¹⁰Dɔbam maɣi dí ni ni á deen na maa nuɣi Ezipi ni tun, Baɣa-We pe Nanti-sɔɣu kum pwe mu yi abam nɔni ti-kura baɣa ni á ke. Dí ta ye abam na ki te yi á yɔvri á gv Sihon di ɔgi tun. Bantu mu yi Amɔvri tiinə pwa bale bam na zɔvri Zɔrden bugə kam wa-puli seeni tun. ¹¹Nii-na mu! Dɔbam na ni wəenu tintu maama tun, mu dí baari maama je, yi nɔɔn-nɔɔnu daa ba jigi dam si o jeeri abam di najara. Cɔga tun, abam Tu Baɣa-We dum yi We-kamunu mu, yi Dɔ te weyuu didaanti tɔga baɣa maama. ¹²Kuntu ɣwaanti, kwe-na Baɣa-We yiri dum á ma á pooli di amu ni: abam wó ki amu digə tiinə bam lanyirani, nuneeni amu di na ki abam lanyirani te tun. Ta bri-ni-na mumaɣi si a ma a lwarɔ ni: ¹³abam bá se si á nɔɔna bam cɔgi amu, di a ko, di a nu, di a nabwa, di a curru maama, di ba di kwaga kam, si ba yi ga ba ɣwɔa.»

¹⁴Nɔɔna bam di ma lər-o ba wu: «Nmu na loori n wu pe dɔbam kəm duntu nuɣi pooni, dɔbam di pooli wu: Baɣa-We na kwe je suntu Dɔ pa dɔbam, dí wó ki-m lanyirani. We wó li dí ɣwɔa nuneeni dí na vin si dí ki dí na tagi te di nmu tun.»

¹⁵Rahabi sɔɔɔ kum deen ya lɔgi tuw kum kəbrə yira ni mu. O ma le ɣɔna pa ka tɔgi takoro ni ni si nɔɔna bam tɔgi-ka ba tu tɔga. ¹⁶O ya maɣi o ta di ba o wu: «Maɣi-na á yum pweeru laɣa kam seeni, si balu na zəli abam tun yi na abam. Maɣi-na da á səgi da yatə, si ba na joori yo seeni, si á laan viiri.»

¹⁷Nɔɔna bam ma ta ba wu: «Dí wó nii si kampwələ kalu n na pe dɔbam pooli tun sunti ka tɔɣi. ¹⁸Dí nan na tu si dí jeeri tuw kum di najara, si nmu yagi ɣun-sɔɣa

kantu si ka taa ləgi n takoro kum ni ni. Nmu ma n wó ja n ko, di n nu, di n nabwa, di n curru tum maama n ba yo seeni si ba taa wu nmu sɔɔɔ kum wuni. ¹⁹Nmu yira nɔɔna bam wulu na nuɣi nmu sɔɔɔ kum wuni o kaagi tuw kum ni o beerə yi o ti, ku bá taa yi dɔbam yigə. Ku daari dí goni ni ni wulu maama na wu nmu sɔɔɔ wuni, yi o na tɔga, si ləeru taa tɔgi dɔbam. ²⁰Nan ta lwarɔ ni: n na pe dí bubuɣi duntu nuɣi pooni, kampwələ kantu dí na pooli di nmu tun daa bá ja dɔbam.»

²¹Kaanti wum ma se yi o ləri-ba o wu: «Dí nan jəni abam ni dum kwaga ni.» O ma banti-ba o yagi cwəɣə ni, yi o daari o lə ɣun-sɔɣa kam takoro kum ni ni o yagi da.

²²Baara bam ma duri ba vu ba səgi pweeru laɣa kam seeni. Pe wum nɔɔna bam ma zəli-ba ba ga. Ba maa na nii cwe sum maama yi ba ga ba ɣwa tun, mu ba joori Zeriko tuw kum wuni. ²³Nɔɔna bale bam ma zigi pweeru tum seeni ba tu tɔga. Ba laan ma be Zɔrden bugə kam, yi ba joori ba vu Zozwe te. Ba ma ta kulɔ maama na ki tun ba bri-o. ²⁴Ba ma ta ba wu: «Cɔga tun, Baɣa-We maɣi Dɔ kwe tɔga kam mu Dɔ pa dɔbam. Je sum kuntu nɔɔna bam maama tiini ba funa mu dɔbam ɣwaanti, yi ba yira sai vagi vagi.»

Ba na be Zɔrden bugə kam te tun

3 Ba deen ma maɣi daanti ba pəni yi tɔga pɔvri. Zozwe didaanti Yisrayeli tiinə bam maama ma goni tɔga ba zaɣi Sitim ni ba vu ba yi Zɔrden bugə kam. Ba ma te ba vwə yi ba laan cəgi maɣa kalu ba na wó be bugə kam tun. ²Ba deen na ki da yatə je sum kuntu ni tun, mu Yisrayeli didəera bam tulɔ nɔɔna bam pwəgə je ni, ³yi ba te ba wu: «Abam na yɔvri á na ni: Levi dwi dum na yi kaanum tiinə tun zuɣi We ni-gonim daka kam, si á nuɣi á pwəgə je sum á pe ba kwaga á pu. ⁴Abam ta na wu tɔgi cwəɣə kantu tun, We ni-gonim daka kam mu wó bri abam cwəɣə. Nan taá ye á titi si á yi tiini á yi ka yira. Taá yi dáa dáa si ku maɣi di metra muru laɣa.»

⁵Zozwe laan ma ta di nɔɔna bam o wu: «Kwe-na á titi, si ku maɣi di We na lagɔ te tun, beɣwaanti Baɣa-We jwa lagɔ Dɔ ki wo-kinkagula mu á titari ni.»

⁶Zozwe ta ma ta di kaanum tiinə bam o wu: «Kwe-na ni-gonim daka kam á zuɣi, si á tɔgi dí maama yigə si dí be Zɔrden bugə kam.» Ba di ma kwe-ka ba tu nɔɔna bam yigə ni.

⁷Duntu de dum ni mu Baɣa-We tagi di Zozwe Dɔ wu: «Ku zigi zum si ku taa veə, a lagɔ a pa nmu ji nɔn-yuu mu Yisrayeli tiinə maama wuni. Lele kuntu mu ba lagɔ ba lwarɔ ni: amu wu nmu di tee ni, nuneeni a deen na wura di Moyisi te tun. ⁸Nan ta di kaanum tiinə balu

na zuɲi amv ni-gonim daka kam tun si ba na yi bugə kam ni dɔm si ba zv na bam wɔni. Ba laan maa wó vu fiin ba maɲi da ba zigi.»

⁹Zozwe di ma ta didaani nɔɔna bam maama o wi: «Ba-na yo seeni si á cəgi abam Tu Baɲa-We dɔm na jigi kɔlv si Dɩ ta di abam tun. ¹⁰Abam zum wó lwarɩ ni: We dɩlv na jigi ɲwia tun wura di abam. Duntu mu lagɩ o zəli Kaanan tiinə bam, di Həti tiinə bam, di Hevi tiinə bam, di Perezi tiinə bam, di Girgasi tiinə bam, di Amɔɔri tiinə bam, didaani Yebusi tiinə bam maama si ba nuɲi ba daari tɔga kam ba pa abam. ¹¹Nii-na mu! Baɲa-We mu te lɔgv baɲa maama, yi Duntu ni-gonim daka kam lagɩ ka da abam yigə ka be Zɔrden bugə kam. ¹²Abam nan maɲi si á nii Yisrayeli dwiə fugə-yale yam wɔni mu á li nɔɔnv didva didva dwi maama wɔni. ¹³Daka kantv yi Baɲa-We dɩlv na te lɔgv baɲa maama tun nyum mu. Kaanum tiinə balv na zuɲi-ka tun maa na nɔni ba ne Zɔrden bugə kam wɔni, na balv na duri ba tui tun wó kɔ, yi ba tigisi daani nɛɛni kəbrə doɲ.»

¹⁴Yisrayeli tiinə bam ma zaɲi ba gɔ ba vwə yam, yi ba laan ve ba maa kea si ba be bugə kam. Kaanum tiinə bam di ma zuɲi ni-gonim daka kam ba tɔgi ba yigə. ¹⁵Buni maama wɔni, kv na yəni kv yi wodiiru zagum maɲa, Zɔrden bugə kam yəni ka su mu ka pɛɛli ka niə yam maama ni. Di kuntu maama di, kaanum tiinə balv na zuɲi ni-gonim daka kam tun na yɔɔri ba nɔni ba ne bugə kam wɔni tun, ¹⁶mu bu-tɔla kam na tɔli ba maa tu tun kuga. Kv na yɔɔri kv maɲi di tuv kɔlv yiri na yi Adam tun, mu na bam puli si ba tigisi daani nɛɛni kəbrə doɲ tun. Tu kum kuntu deen yi yigə yigə mu yi kv bwələ didaani Zaretan. Na deen daa ba duri si ba zv Araba nunw kum wɔni. (Ye nunw kum mu kuntu.) Bugə na bam ma wi pa nɔɔna bam na pwələ ba be Zɔrden bugə kam. Je sun deen nan bwələ didaani Zeriko mu. ¹⁷Kaanum tiinə bam na zuɲi daka kam tun di yɔɔri ba zigi bugə kam titari ni mu. Ba maa zigi ti-kura baɲa ni taa, si kv taa nii maɲa kalv Yisrayeli kɔgv kum maama na be ba ti tun.

Nɔɔna bam tigisi gulə kandwa

4 Yisrayeli nɔn-kɔgv kum maama na be Zɔrden bugə kam ba ti tun mu Baɲa-We tagɩ di Zozwe Dɩ wi: ²«Ta di Yisrayeli dwiə fugə-yale yam si dwi maama li nɔɔnv didva. ³Bantu wó vu mɛ kaanum tiinə bam na zigi bugə kam titari ni tun, ba kwe kandwa-kamunə fugə-yale. Ba laan maa wó ja-ya ba nuɲi ba vu ba tigisi je silv abam na wó cwi á vwə zum titu ni tun.»

⁴Zozwe ma suni o kuri nɔɔna fugə-bale pa ba didva maama nuɲi Yisrayeli dwi maama wɔni, yi o bəɲi-ba

o ki daani. ⁵O ma daari o ta di ba o wi: «Zv-na bugə kam titari si á gaali je silv ba na zuɲi Baɲa-We ni-gonim daka kam ba zigi tun. Abam didva didva maa wó kwe kandwe-kamunu o dwi dɩm ɲwaanɩ, o daɲi o bakali baɲa ni o ja o ba mɛ di na wó pəni zum tun. ⁶Kandwa yam kuntu lagɩ ya taa yi gulə mu ya pai abam. Abam biə jwa na bwe abam ba wi: «Kandwa yantu na kikili yo seeni tun kuri mu be?», ⁷si á ta di ba wi: «Ya guli dibam maɲa kalv We ni-gonim daka kam na wura ka be Zɔrden bugə kam, yi bugə kam na kɔ tun mu. Ya yi gulə mu ya pai Yisrayeli kɔgv kum si kv taa ve maɲa maama.»

⁸Nɔɔna bam ma sɛ ba ki Baɲa-We na bri Zozwe si ba ki te maama tun. Ba fugə-bale bam didva maama ma kwe kandwe didwi si kv maɲi di ba dwiə yam ni na mai te tun. Ba ma ja kandwa yam ba vu je silv nɔɔna bam na lagɩ ba pəni titu dɩm kuntu ni tun, yi ba tigisi-ya da. ⁹Zozwe ma pa nɔɔna badonnə maɲi Zɔrden bugə kam titari ni ba kikili kandwa fugə-yale. Ba tigisi-ya mɛ seeni kaanum tiinə bam na zuɲi ni-gonim daka kam ba zigi tun mu. Kandwa yam kuntu ta wura di zum maama.

¹⁰Kaanum tiinə bam deen maɲi bugə kam titari ni mu ba zuɲi We ni-gonim daka kam taan, yi Yisrayeli kɔgv kum di ki kɔlv maama Baɲa-We na bri Zozwe si ba ki tun. Moyisi di ya maɲi o pa Zozwe ni dɩm kuntu mu.

Nɔɔna bam ma ki lula ba be kakam daa kam ni. ¹¹Ba maama na be ba ti tun, kaanum tiinə bam ma zuɲi We ni-gonim daka kam ba be bube didoɲ dɩm ni, yi nɔɔna bam maama zigi ba niə. ¹²⁻¹³Jar-kərə balv deen na be tun yi murrv fiinna (40,000). Ba yi nɔɔna balv na ti yigə si ba ki najara tun mu. Kv nan yi Ruban dwi dɩm, di Gadɩ dwi dɩm didaani Manasi dwi cicoro kum jar-kərə bam deen mu tv Yisrayeli kɔgv kum maama yigə ni, nɛɛni Moyisi ya na bri-ba si ba ki te tun. Ba maama deen ma be ba vu ba yi ti-kampari je silv na bwələ di Zeriko tun, yi Baɲa-We wv ba tee ni.

¹⁴Kikiə yam kuntu Baɲa-We na ki duntu de dɩm ni tun pɛ Zozwe na yiri kamunu Yisrayeli kɔgv kum wɔni. Ba ma yɔɔri ba nig-o taan si kv yi o ɲwia tiim maɲa, nɛɛni ba deen na nigv Moyisi te tun.

¹⁵Baɲa-We daa ma ta didaani Zozwe Dɩ wi: ¹⁶«Pa kaanum tiinə bam na zuɲi We ni-gonim daka kam tun ni si ba be bugə kam.» ¹⁷Zozwe ma suni o ki kuntu. ¹⁸Kaanum tiinə bam na yɔɔri ba zuɲi We ni-gonim daka kam ba be Zɔrden bugə kam tun, mu ka na bam daa duri ba su ba pɛɛli bugə kam ni maama.

¹⁹Bun-dɔvri cana kam da fugə de dɩm ni mu Yisrayeli tiinə bam deen be Zɔrden bugə kam. Ba ma yi Giligali yi ba cwi ba vwə da. Tu kum kuntu wv Zeriko tuv wa-puli seeni mu. ²⁰Kv nan ya yi Giligali

ni mu Zozwe pe ba tigisi gulə kandwa fugə-yale yam ba na jaani ba nuɗi Zurden bugə kam ni tun. ²¹ Zozwe ma ta di nɔɔna bam o wi: «Maɗa buna si á biə bwe abam wi: «Kandwa yantu tigisi yo seeni beɗwaani mu?» ²² Abam maa wó ta á bri-ba ni: «Dí na yi yo seeni tun mu Baɗa-We pe Yisrayeli tiinə bam nɔni ti-kura baɗa ni ba be Zurden bugə kam.» ²³ Abam ta maa wó pa ba lwarɪ ni: dí Tu Baɗa-We pe bugə kam wi á yibiyə ni nuneeni o deen na ki te Nani-suɗu kum ni ni yi dí nɔɔna bam maama be tun. ²⁴ Dɪ nan ki kuntu mu si lugu baɗa tɔni dum maama lwarɪ ni: Baɗa-We yi We-kamunu yi Dɪ jigi dam. Kuntu maa wó pa abam taá zuli-Dɪ si ku taa ve maɗa maama.»

Yisrayeli tiinə pən-gwəɗə kam

5 Amɔɔri tiinə pwa bam deen wu Zurden bugə kam wa-zuuri seeni mu, yi Kaanan tiinə pwa bam di zuuri Mediterane nɔnu kum niə yam ni. Bantu maama ma ni ni Baɗa-We pe Zurden bugə kam wi mu pa Yisrayeli tiinə bam be. Ba na ni kuntu tun, ba vwana maama ma pari, yi ba wuu cɔgi. Ba daa ba lagi si ba jeeri Yisrayeli tiinə bam di najara.

² Kantu maɗa ni mu Baɗa-We tagi di Zozwe o wi: «Kɪ fanɪ si n ma n goni Yisrayeli tiinə balu na daari tun pənə.» ³ Zozwe ma sunɪ o ki fanɪ yi o goni nɔɔna bam pənə pu-kunə kadoɗ yuu ni, ku yiri mu Aralɔti.

⁴ Ku deen yi fifuɔn mu si Zozwe goni nɔɔna bam pənə, beɗwaani baara balu na biɗi ba yi najara kəm yi ba di da ba nuɗi Ezipi tu kum ni tun maama tigi kagua kam yuu ni mu. ⁵ Balu maama nan na tɔgi ba nuɗi Ezipi ni tun mu goni ba pənə, si ku na yi balu maama ba na lugi kagua yuu ni, maɗa kalu ba na beeri ka wuni tun, bantu pənə wu goni. ⁶ Yisrayeli tiinə bam nan ya kaagi kagua kam yuu ni mu ba beerə bina fiinna. Ba deen ki kuntu mu si ku taa nii maɗa kalu nɔn-kwuru tɪlu na de ba zigi Ezipi ni ba nuɗi yi ba yi najara kəm tun maama na tigi ba ti tun. Bantu deen vun Baɗa-We ni mu pa o du durə wi: ba bá da ba zu tɪga kalu o na goni ni si o pa dibam, yi ka tiini ka ywəmmə di varim di kɔnɔ tun.

⁷ Zozwe goni nɔɔna bam kuntu biə pənə mu. Bantu mu ləri ba kwə yuu ni. Ba pənə nan ya ta wu goni, ba na lugi-ba kagua kam yuu cwə-vəli dum baɗa ni tun ɗwaani. ⁸ Nɔɔna bam na goni ba pənə yam kuntu tun, Yisrayeli kɔgɔ kum ma maɗi dáani pa ba ɗwana yam je.

⁹ Baɗa-We laan ma ta di Zozwe o wi: «Amu zım li Ezipi tu cavura yalu maama ya na wu abam baɗa ni

tun a yagi dáa ni.» Yisrayeli tiinə bam ma beɗi je sım kuntu yiri wi Giligali. Didaani zum maama, ba ta bæi yiri dum kuntu mu.

¹⁰ Yisrayeli tiinə bam deen ma cwi ba vwə yam Giligali na wu Zeriko ti-kampari laɗa kam ni tun. Ba na wura tun, ba maama ma di Paki candiə kam. Ba di-ka pulim cana kam da fugə-yana de dum ni mu si ku maɗi di cana kalu ba na nuɗi Ezipi ni tun. ¹¹ Ba na di Paki candiə kam ba ti yi tɪga puuri tun, mu ba suɗi si ba di tɪga kam wodiiru. Ba deen di dipe dilu na ba jigi dabuli ku wuni tun, di mina yalu ba na wɔgi tun mu. ¹² Dintu de dum ni, ba na di tɪga kam baɗa wodiuru tun, mu Baɗa-We cigi si Maani yam daa yi zigi weeni ya tu si Yisrayeli tiinə bam pe. Ku na zigi kantu maɗa ni tun, Yisrayeli tiinə bam laan leeri ba di Kaanan tɪga kam wodiiru mu.

Yisrayeli tiinə bam di Zeriko

¹³ De didwi Zozwe na twe Zeriko tun, mu o tɔli o na nɔɔnu na zigi o yigə ni. Ku tu ze su-lɔɗɔ mu o juɗa ni. Zozwe ma fufu o yi nɔɔnu wum te yi o bwe-o o wi: «Nmu tɔgi n wəli dibam kɔgɔ kum wuni mu naa n wəli dí duna bam wuni mu?»

¹⁴ Nɔɔnu wum ma lər-o o wi: «Amu ba tɔgi á wuluwulu! Ciga ɗwaani tun, amu mu yi Baɗa-We jar-kərə bam yigə tu. Kuntu ɗwaani mu a nan tu yo seeni.»

Zozwe na ni kuntu tun, mu o tu o vin o yibiyə tɪga ni yi o jɔɔn-o. Zozwe ta ma ta did-o o wi: «Amu tu, a yi nmu tuntɔɗnu mu. Ta n bri-ni kulɔ a na maɗi si a ki tun.»

¹⁵ Baɗa-We jar-kərə yigə tu wum laan ma ta did-o o wi: «Li n natra yam, si nmu na zigi me tun yi lanyirani fast mu.» O ma sunɪ o ki kuntu.

6 Zeriko tu kum maama deen pi mu ku ziga Yisrayeli tiinə bam ɗwaani. Nɔɔna daa ba jigi cwəɗə si ba zu tu kum wuni naa ba nuɗi pooni. ² Di kuntu maama, Baɗa-We ta tagi di Zozwe mu Dɪ wi: «Amu kwe Zeriko tu kum, di ku pe, di o jar-kərə bam maama a ki nmu juɗa ni. ³ Abam maama di á jar-kərə bam maɗi si á vu mu á kaagi tu kum bidwi de maama, si ku yi da yardu. ⁴ Kaanum tiinə barpe mu wó taa jigi nabwaanu ba tɔgi We ni-gonim daka kam yigə ni ba kea. Da yarpe de dum ni, á wó vu á kaagi tu kum kuni birpe mu, yi kaanum tiinə balu na ze nabwaanu tum tun di maa wó taa wui-ti. ⁵ Kaanum tiinə bam wó ba ba tiini ba wu nabwaanu tum ba daani. Ku na ki kuntu, si n pa nɔn-kɔgɔ kum kaasi di tiguri-kaasa, si tu kum

5:9 Giligali kuri mu yi Ba li ba yagi.

5:2 Pulim 17:10-11 5:12 Nuɗim 16:35 5:14 Nuɗim 23:23; Ləɗ-ɗwi 24:8

kabri-dɛɛrv tum wɔ tv tɪga nɪ buri buri. Nɔɔna bam maama laan wɔ duri ba yɔɔri ba zu tv kum ba jagi je maama.»

⁶ Nun bu Zozwe ma bɛɲi kaanum tiinɛ bam yi o ta di ba o wɪ: «Kwe-na Wɛ ni-gonim daka kam á zuɲi. Ta kuri-na kaanum tiinɛ barpe si ba taa wu ni-gonim daka kam yigɛ nɪ ba taa ze nabwaanu.»

⁷ O ma daari o pa nɔɔna bam maama ni nɪ: «Taá ve á kaagi tv kum na. Jar-kɛrɛ bam nan mu wɔ taa wu Wɛ ni-gonim daka kam yigɛ nɪ.»

⁸ Zozwe na yɔɔri o ɲɔɔnɪ di nɔɔna bam o ti tun, mu kaanum tiinɛ barpe bam kwe ba nabwaanu turpe tum ba wui yi ba veə. Kaanum tiinɛ badonnɛ ma zuɲi Baɲa-Wɛ ni-gonim daka kam ba tɔgi ba kwaga. ⁹ Jar-kɛrɛ bam maa wu Wɛ ni-gonim daka kam kwaga nɪ yi ba badonnɛ di wu kaanum tiinɛ bam yigɛ nɪ. Kaanum tiinɛ barpe bam ma yɔɔri ba jigɪ ba nabwaanu tum ba wui.

¹⁰ Zozwe nan ya pe nɔn-kɔgɔ kum ni mu o wɪ: «Nɔɔn-nɔɔnu ba maɲi si o baɲi tiguri-kaasa, nan yi ɲɔɔnɪ-na taanɪ á bri daanɪ, si ku taa nii maɲa kalu amu na wɔ bri abam nɪ á kɪ te maama tun!» ¹¹ Ba ma se Zozwe ni dum maama, yi ba zuɲi Wɛ ni-gonim daka kam ba kaagi tv kum ni bidwi. Ba na kaagi bidwi kuntu tun, ba laan ma joori ba na cwi ba vwə yam me tun ba pɛni si tɪga pɔvri.

¹² Zozwe ma zaɲi ti-pura ni nɪ, yi kaanum tiinɛ bam di daa kwe Wɛ ni-gonim daka kam ba zuɲi. ¹³ Kaanum tiinɛ balu di na jigɪ nabwaanu tum tun tɔgi daka kam yigɛ mu yi ba wui-ti. Jar-kɛrɛ bam di ma tɔgi daka kam kwaga, yi badonnɛ wu kaanum tiinɛ bam yigɛ nɪ. Maɲa kam kuntu maama nɪ, kaanum tiinɛ bam leeri ba wui ba nabwaanu tum mu. ¹⁴ Da yale de dum nɪ nɔn-kɔgɔ kum maama di ma saɲi ba kwaga ba vu ba kaagi tv kum ni bidwi: yi ba laan joori ba vwə yam nɪ. Ba kɪ kuntu mu taan, si ku yi da yardv.

¹⁵ Da yarpe de dum nɪ, Yisrayeli tiinɛ bam goni tɪga mu ba zaɲi. Ba ma tɔgi naga kalu ba na yɛni ba tɔga ba kaagi tv kum tun. Dintv de dum nɪ ba za kaagi kuni birpe mu. ¹⁶ Kaagim birpe tu wum baɲa nɪ, mu kaanum tiinɛ bam wugi nabwaanu tum ba daanɪ. Zozwe di ma pa ni o wɪ: «Laari-na di tiguri-kaasa, bɛɲwaanɪ Baɲa-Wɛ mu kwe tv kum o kɪ á juɲa nɪ!» ¹⁷ Tv kum di kulɔ maama na wu ku wunɪ tun yi Baɲa-Wɛ nyim mu. Zwe-na ti maama á pa-Dl. Ka-boro Rahabi, di balu na wu o sɔɲɔ kum nɪ tun yiranɪ mu wɔ lu. Bɛɲwaanɪ wuntu mu yi wulɔ na sɛgi dí na tvɲi balu si ba ɲɔ ba nii tɪga kam tun. ¹⁸ Wəənu maama tv kum nɪ tun zigɪ si á yɔɔri á cɔgi-ti mu. Kuntu tun, yi kwe-na tv kum kulɔkulɔ, si á na kɪ kuntu, á di wɔ da á na cɔgum mu.

Ku kwaga nɪ, á wɔ ja cam á ba á pa Yisrayeli tiinɛ bam maama. ¹⁹ Tv kum sɛbu-sɲa didaanɪ sɛbu-pɔɲo di ku canna di ku luuru tum maama yi Baɲa-Wɛ nyim mu. Tuntu maama maɲi si á la-ti mu á pa Baɲa-Wɛ.»

²⁰ Nɔɔna bam na yɔɔri ba ni nabwaanu tum kwəri tun, mu ba tiini ba kaasi tiguri-kaasa. Zeriko kabri-lilirru tum ma tv tɪga nɪ maama vim! Nɔɔna bam maama ma duri ba zu tv kum wunɪ ba joɲi-ku ba te. ²¹ Ba ma kwe tv kum maama ba pa Baɲa-Wɛ yi ba ma su-lwaanu ba gu nɔɔna balu maama na wu ku wunɪ tun. Baara, di kaana, di nankwɪn: didaanɪ nɔn-dɔnnu, wulɔwulɔ wu daari. Ba ta ma cɔgi varum dwi maama, naanɪ di peeni di bunɛ maama.

²² Zozwe ma ta nɔɔna bale balu ba deen na tvɲi si ba ɲɔ ba nii tv kum tun o wɪ: «Ve-na ka-boro kum sɔɲɔ, si á kwe ni dilu á na goni o yigɛ nɪ tun. Ve á ja-na wuntu, di o sɔɲɔ tiinɛ maama á ba yo seeni.»

²³ Nɔn-dɔnnu tile tum ma vu ba ja Rahabi di o nu di o ko, ku wɛli di o dwi dilu maama na zuvri did-o tun ba ja ba nuɲi. Ba ma pa ba jɛni ba twe di Yisrayeli nɔɔna bam maama na wu me tun.

²⁴ Yisrayeli tiinɛ bam ma zwe tv kum didaanɪ kulɔ maama na wu ku wunɪ tun. Tv kum sɛbu-sɲa didaanɪ sɛbu-pɔɲo di ku canna di ku luuru tum maama, ba ma la tuntu ba pa Baɲa-Wɛ. ²⁵ Si ku na yi ka-boro Rahabi, ku de cwɛɲɛ kantv mu yi Zozwe wɛli pa o di o digɛ kam daa wu tɪgi nɛnɛnɪ Zeriko nɔɔna bam. Wuntu deen mu sɛgi nɔɔna balu Zozwe na tvɲi si ba vu ba ɲɔ ba nii tv kum tun. O ma leeri o zuvri didaanɪ Yisrayeli tiinɛ bam si ku yi zim maama.

²⁶ Kantv maɲa kam nɪ Zozwe ma zigɪ o du durɛ dintv o wɪ: «Baɲa-Wɛ wɔ pa wulɔ maama na buɲi si o joori o lɔ Zeriko tv kum tun na o leeri.

Ku tu bu-kwɪan mu wɔ ti

si tv kum biri-bɛrɛ laan zigɪ.

Si wulɔ maama na wɔ kɪ ku bwəəru-kamunə

yam da tun

di ga o juɲa bu.»

²⁷ Baɲa-Wɛ deen maa wu Zozwe tee nɪ maɲa maama. O yiri ma zaɲi je sim maama nɪ.

Akanɪ na kɪ lwarum dilu tun

7 Yisrayeli tiinɛ bam deen tvɲi vwan mu wəənu tulɔ Baɲa-Wɛ na wɪ ti maɲi di cɔgum tun baɲa nɪ. Akanɪ deen mu ɲɔgi wəənu tum tidonnɛ. O deen yi Karmɪ bu mu, ba maa yi Zabidi digɛ tiinɛ. Ba ta yi Zuda dwi dum nɔɔna mu na yi Zara dwi tiinɛ. Akanɪ kikiə yam ɲwaanɪ mu Baɲa-Wɛ banɪ zaɲi di Yisrayeli tiinɛ maama.

² Zozwe ma zigi Zeriko ni o tɔŋi nɔɔna badonnɛ si ba vu ba ŋɔ ba nii Ayi tuw kum na yi te tun. Ku dɛɛn wu Betɛli wa-puli seeni mu si ku maŋi dɛdaani Bet-Aven.

³ Ba ma vu yi ba joori ba ta dɛdaani Zozwe ba wɛ: «Tuw kum kuntu yi tu-balaŋa mu. Dɛ na jaani nɔɔna murrɔ tile naa murrɔ tɛtɔ dɛ vu si dɛ jeeri-ba, dɛ wɔ di-ba. Yi tɔŋi kɔgɔ kum maama.» ⁴ Kuntu ŋwaani, ba dɛɛn li nɔɔna murrɔ tɛtɔ mu pa ba vu si ba jeeri Ayi tiinɛ bam. Ayi tiinɛ bam ma wanti Yisrayeli tiinɛ bam ba di pa ba pipiri ba duri. ⁵ Ba zigi ba tuw kum manco-puna ni ni ba dɛ Yisrayeli tiinɛ bam, si ku yi pweeru tum laŋa. Ba ma gv Yisrayeli tiinɛ bam nunɛɛni nɔɔna fiintɔ-bardɔ zɔŋo kum tɛŋɛ ni. Kɛm dum kuntu su Yisrayeli tiinɛ bam mu. Ba vwana ma pari, yi fɔvni zu-ba.

⁶ Zozwe wuw ma cɔgi. O dɛɛn ma kaarti o gwaaru, yi o daarti o tu o vin o yibiyɛ tɛga ni. O dɛɛn ta bibili We ni-gonim daka kam yigɛ ni taan, si ku yi dɛdaani-maŋa. Yisrayeli nakwa bam dɛ dɛɛn ki kuntu mu yi ba pɛ kasulu ba taagi ba yum maama. ⁷ Zozwe laan maa wɛ: «Tuntu maama yi bɛ? Yuutu Baŋa-We, bɛŋwaani mu nmu jaani dɛbam n bɛ bugɛ kam n ba yo seeni? N lagɛ n kwe dɛbam mu n ki Amɔɔri tiinɛ bam juŋa ni na? Nmu wɛ ba cɔgi dɛbam mu na? Dɛbam ya na maŋi Zurden bugɛ daa kakam kam ni, ku ba gari tuntu na? ⁸ Amu Yuutu, kɔɔ mu amu daa maŋi si a ta, yi dɛ dɔna pa dɛ pipiri dɛ duri tuntu? ⁹ Kaanan tiinɛ bam dɛdaani dwiɛ yalu maama na zuvri yo seeni tun laan na ni tuntu, baá na baarti si ba ba ba gilimi dɛbam ba ki titari ni. Ba laan maa wɔ pa dɛ yɛri je tɛga baŋa ni. Kuntu na kia, nmu yɛri kamunu paarti-zulɛ yam nan daa bɛ?»

¹⁰ Baŋa-We ma ta Zozwe Dɛ wɛ: «Zaŋi wɛɛni! Ku ki tita mu yi n vin n yibiyɛ tɛga ni kuntu? ¹¹ Yisrayeli tiinɛ bam mu cɔgi, yi ba vin ni-mɔɔɔ dɛlu na wu amu dɛ bantɔ titari ni tun. Ba ma ŋɔ wɛɛnu tɛlu a na wɛ ti yi amu nyum tun. Ba ŋwuni dum kwaga ni, ba ta fɔgi vwan. Ba ta daarti ba kwe wɛɛnu tum kuntu ba wɛli ba titi wɛɛnu wuni. ¹² Kuntu ŋwaani nan pa á duri á dɔna bam yigɛ ni. Lɛɛru nan wu Yisrayeli yuu ni yi ba maŋi dɛ cɔgum. Abam nan na wu cɔgi wɛɛnu tɛlu ya na maŋi si ti cɔgi yi á kwe-ti tun, amu daa bá taa wu á titari ni.

¹³ Zaŋi n vu n ta si nɔɔna bam kwe ba titi si ba jwa jeeri-ni! Bɛŋwaani Yisrayeli tiinɛ Baŋa-We dum tagi tuntu mu: «Abam kwe wɛɛnu tɛlu na maŋi si ti taa yi Baŋa-We nyum tun mu á wɛli á wɛɛnu wuni. Abam nan na wu li-ti á wɛɛnu tum wuni, á bá wanti á dɔna bam á di.»

¹⁴ Abam kɔgɔ kum maama jwa wɔ jeeri Baŋa-We yigɛ ni. Baŋa-We maa wɔ li Yisrayeli dwi dɛlu na cɔgi tun. Dwi dum laan maa wɔ nuŋi dwi dɛ dwi si Baŋa-We li dwi kulɔ na cɔgi tun. Dwi kum dɛ wɔ nuŋi mu digɛ

maama wuni, si Baŋa-We li digɛ kalɔ na cɔgi tun, yi digɛ kam kuntu dɛ laan ma nuŋi nɔɔnu dɛdɛba dɛdɛba, si Baŋa-We li wɔlu na cɔgi tun. ¹⁵ Ba na nɛ nɔɔnu wɔlu na ŋɔgi wɛɛnu tɛlu á na maŋi si á cɔgi tun, ba laan wɔ zwe ku tu mu. Ba ta maŋi si ba ja o yira woŋo maama mu ba wɛli da ba nuŋi ba zwe. Bɛŋwaani, o tiini o ki wo-balɔɔ mu na dai si ku ki Yisrayeli ni. O cɔgi ni-mɔɔɔ dɛlu We dɛ Dɛ nɔɔna bam na ki daani tun mu.»

¹⁶ Tɛga na puuri tun, Zozwe ma pa Yisrayeli tiinɛ bam nuŋi si We li dwi dɛlu na cɔgi tun. Zuda dwi dum mu ba dɛɛn li. ¹⁷ Zuda dwi dum ma nuŋi dwi dɛ dwi. Ba ma li Zara dwi kum. Zara di sum na puli si ti nuŋi tun, Zabidi digɛ kam mu ba li. ¹⁸ Zabidi digɛ kam nɔɔna bam ma nuŋi nɔɔnu dɛdɛba dɛdɛba yi ba li Karmi bu Akani.

¹⁹ Zozwe laan ma ta dɛ Akani ni: «Amu bu, nmu zigi Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun yigɛ ni mu. Kuntu tun, pa-o zulɛ si n daarti n ta cɛga. Ta n kɛm dum maama jaja n bri-ni, si n yi sɛgi kulɔkulɔ amu yigɛ ni.»

²⁰ Akani ma lɛr-o o wɛ: «Amu suni a tusi a cɔgi Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun yigɛ. Amu nan ki tuntu mu: ²¹ Dɛ na zu si dɛ wanti Zeriko tun mu a nɛ gwar-laa na nuŋi Babilɔni tun, dɛdaani sɛbu-poŋo sɛbu-dala biɛ-yale, ku ta wɛli dɛ sɛbu-sɛŋa kukolo na tiini dɛ dummɛ dɛ dwe kilo cicoro tun. Amu fra ma tiini ya zu-ti, pa a kwe. Amu kugi tɛga a vwe dum wuni mu a sɛgi tuntu maama. Á wɔ na-ti dáani yi sɛbu-poŋo tum sɛgi ti maama kuri ni.»

²² Zozwe ma tɔŋi nɔɔna si ba vu o vwe dum ni ba buŋi ba nii ku yi cɛga mu na. Ba ma duri ba vu yi ba suni ba na wɛɛnu tum maama na sɛgi da. Lu-nyunnu tum suni ti wu vwe dum tɛga ni, kuri kuri. ²³ Nɔɔna bam ma kwe wɛɛnu tum vwe dum ni ba ja nuŋi ba ba Zozwe dɛdaani Yisrayeli tiinɛ bam tee ni. Ba ma jalɛ ti maama Baŋa-We yigɛ ni.

²⁴ Zozwe dɛdaani Yisrayeli kɔgɔ kum maama dɛɛn ma ja Akani, ba wɛli dɛ sɛbu-poŋo tum, dɛ gwar-laa kum, dɛ sɛbu-sɛŋa kukolo kum, ku wɛli dɛ o biɛ maama, bɛkɛri dɛ bɛsankam, ba ja ba tu Akɔɔri bolo kum ni. Ba dɛɛn ta ma ja o bunɛ, dɛ o naani, dɛ o peeni, ku wɛli dɛ o vwe dum titi. O woŋo maama mu ba jaani ba wɛli da ba vu bolo kum. ²⁵ Zozwe laan ma ta did-o o wɛ: «Bɛŋwaani mu yi n ja cam duntu n ba n pa dɛbam? Baŋa-We dɛ nan wɔ pa cam yi-m zum.»

Yisrayeli tiinɛ bam maama laan ma dul-o dɛ kandwa ba gv. Ba dɛɛn ta dulɛ o woŋo maama mu ba gv. Ku kwaga ni, ba dɛɛn ma zwe wuntu dɛ o digɛ tiinɛ bam dɛ o wɛɛnu maama. ²⁶ Ba laan ma tigisi kandwa o baŋa ni. Kandwa-dɔgila yam ta wura dɛdaani zum maama. Ku nan na zigi kantɔ maŋa ni si ku yi zum tun, ba jigi je sum kuntu ba bɛi ni: Cam bolo mu. Ku ma pa Baŋa-We ban-lum dum tu.

Yisrayelti tiinə bam di Ayi tuw kum

8 Baŋa-We laan ma ta Zozwe Dɩ wɩ: «Yɩ ta n funa, nan yɩ pa n vwana parti. Ja á kɔgɔ kum maama na yɩ jar-kərə tun n vu n jeeri Ayi tuw kum, si amu suni a kwe tuw kum Pe, di o nɔɔna bam, ku wəli di tuw kum tuti didaanti ba laŋa kam maama mu a pa abam. ²Kɩ-na Ayi tuw kum di ku Pe nuneɛni á na kɩ Zeriko di ku Pe wum te tun. Tuntu mu za wó ləri: Wəənu tɩb maama á na wó di Ayi tuw kum wɔni tun yɩ á nyum mu si á taá jɩga. Ku maa yɩ ba naani dɩm di ba jɩjɩguru mu kuntu. Nan ve-na á səgi si ku taa bwələ di tuw kum.»

³Zozwe ma kuri jar-kərə balu na ye najara kəm lanyirani tun, si ba yɩ nɔɔna murrɩ fiintɔ. Titu dɩm kuntu ni, ba ma vu si ba zaŋi najara didaanti Ayi tiinə bam. ⁴O deen ma pa nɔɔna bam ni duntu:

«Á ve-na á vu á liisi á səgi tuw kum kwaga seeni. Á nan za á ta ba twari di tuw kum, si á daari á ta yɩ siri si á li-ku. ⁵Ku daari jar-kərə balu maama na tɔgi di amu tun wó vu si dí jeeri-ba didaanti najara. Ayi tiinə bam maa wó nuŋi nuneɛni dayigə kam ni tun, si ba zaŋi najara didaanti dɩbam. Dí maa wó titwəni si dí duri dí daari-ba. ⁶Dí lagɩ dí pa ba zəli dɩbam mu, yɩ dí wura dí gani-ba mu kuntu si ba maama nuŋi ba daari ba tuw kum. Beŋwaani, baá buŋi ba tuti ni nu: «Dí daa pe Yisrayelti tiinə bam duri dɩbam yigə ni nuneɛni dayigə kam tun.» ⁷Maŋa kalu ni ba maama na nuŋi ba ti yɩ ba daa baŋwe di ba tuw kum tun, mu abam wó zaŋi á na səgi mɛ tun si á zu á vri ba tuw kum. Baŋa-We mu wó kwe-ku Dɩ pa abam. ⁸Á maa na ne ni á vri tuw kum maama, si á zwe-ku. Baŋa-We wɩ á kɩ kuntu mu, amu di nan pe abam ni si á kɩ kuntu.»

⁹Nɔɔna bam ma zaŋi titu dɩm kuntu ni, ba vu ba səgi je na twe didaanti tuw kum tun. Ayi wa-zuuri daa kam seeni mu ba səgi, Beteli di Ayi titari laŋa ni. Si ku na yɩ Zozwe, wuntu maŋi daani mu tutu dɩm kuntu. O ma pəni o nɔɔna bam tee ni.

¹⁰Tiga na jɩgi ka puuri tun, Zozwe ma la Yisrayelti jar-kərə bam o kɩ daani. O di Yisrayelti nakwa bam ma tu ba yigə ni yɩ ba laan kwe Ayi cwəŋə ba maa kea. ¹¹Ba ma vu ba maŋi Ayi tuw kum jazum baŋa seeni daa kam ni ba cwi ba vwə. Bolo mu deen tigi ba didaanti Ayi tuw kum titari ni. ¹²Titu dɩm kuntu ni, Zozwe ma pa nɔɔna murrɩ tunu vu ba səgi Beteli didaanti Ayi titari ni, si ku maŋi di tuw kum wa-zuuri seeni. ¹³Ba na kɩ te tun mu tuntu: Ba nɔn-kɔgɔ kum ma zigɩ ba maŋi didaanti tuw kum jazum baŋa seeni daa kam, yɩ balu na səgi ba vwe tun zigɩ ba maŋi di tuw kum wa-zuuri seeni. Zozwe tuti laan ma vu bolo kum ni tutu dɩm kuntu.

¹⁴Tiga kam na puuri yɩ Ayi tuw Pe na-ba tun, o ma kɩ lɩla o la o nɔɔna bam pa ba zaŋi najara didaanti

Yisrayelti tiinə bam. Ya deen kɩ ya maŋi di bolo kum sisərə kam ni mu. Ayi tuw Pe maa wu lwarti ni nɔɔna badonnə mu vwe si ba zu o tuw kum wɔni. ¹⁵Zozwe didaanti Yisrayelti kɔgɔ kum maama ma kɩ nuneɛni ba lagɩ ba duri mu si ba lu, yɩ ba deen kwe kagua cwəŋə kam ba maa kea. ¹⁶Ayi tuw Pe wum ma bəŋi o tuw kum nɔɔna bam maama si ba nuŋi ba zəli Yisrayelti tiinə bam. Ku de cwəŋə kam kuntu ni mu, yɩ ba maama nuŋi ba daari ba tuw kum. ¹⁷Nɔɔn-nɔɔnu deen daa wu daari Ayi ni naa Beteli tuw ni. Ba maama deen nuŋi mu si ba zəli ba ja Yisrayelti tiinə bam. Ba tuw kum manco-puna yam ma daari ya tigə woo.

¹⁸Baŋa-We ma ta di Zozwe Dɩ wɩ: «Twi n cicwe dɩm n jeeri Ayi tuw kum, si a lagɩ a kwe tuw kum mu a kɩ n jɩga ni.» Zozwe ma kɩ Baŋa-We na bri si o kɩ te tun. ¹⁹Zozwe na yɔɔri o te o cicwe dɩm o jeeri Ayi tuw kum tun mu nɔɔna balu na səgi ba cəgə tuw kum ni ni tun da ba nuŋi ba vweem je sum ni. Ba ma zu ba di tuw kum yɩ ba daari ba zwe-ku.

²⁰Ayi tuw nɔɔna bam na pipiri si ba nii tun, ba ne ni nyɔa mu zaŋa ba tuw kum ni kulululu. Ba daa maa yəri ba na wó kɩ te te ba lu, beŋwaani Yisrayelti tiinə balu ya na duri ba yɔɔri kagua kam seeni tun joori ba pipiri mu ba zaŋi najara di ba. ²¹Zozwe di nɔɔna balu na wu o tee ni tun maani nu: balu na səgi tuw kum ni ni tun want-ku. Ba ma pipiri ba jeeri Ayi tiinə bam ba di-ba najara wɔni. ²²Yisrayelti tiinə balu di ya na səgi tuw kum təŋə ni yɩ ba laan wu ku wɔni tun ma nuŋi ba puli si ba zigɩ kwaga ni ba taa gu Ayi tiinə bam. Bantu deen laan wu Yisrayelti tiinə bam titari ni mu. Ba wɔlɔwɔlɔ wu daari. Nɔɔn-nɔɔnu nan wu lugi. ²³Ku daari Ayi tuw Pe wum yurani mu ba jaani yɩ o ta ŋwi. Ba ma ja-o ba vu Zozwe te.

²⁴Yisrayelti tiinə bam deen ma zəli Ayi tuw kum nɔɔna balu maama na nuŋi ku wɔni tun yɩ ba gu ba maama nyɔ pwələ kam ni! Kuntu kwaga ni mu ba duri ba zu tuw kum wɔni ba gu balu maama na wu ku wɔni tun. ²⁵Ayi nɔn-biə bam maama, baara di kaana deen yɩ murrɩ fugə-tile (12,000) mu. Yisrayelti tiinə bam ma ti ba ni dɩm maama nyɔ! Nɔɔn-nɔɔnu deen daa wu daari. ²⁶Beŋwaani, Zozwe cicwe dɩlɔ o na ze tun ta twi kuntu mu taan, si ku yɩ maŋa kalu Yisrayelti tiinə bam na yɔɔri ba cəgi Ayi nɔɔna bam maama tun. ²⁷Yisrayelti tiinə bam deen ya wu cəgi tuw kum vara di ku jɩjɩguru tum. Baŋa-We deen pe Zozwe ni si o pa-ba cwəŋə si ba kwe tuntu ba taa jɩga. Ba ma suni ba kɩ kuntu.

²⁸Zozwe ma zwe Ayi tuw kum pa ku ji weeru-puuri ku ba yɩ zum. ²⁹Si ku na yɩ Ayi tuw Pe wum, Zozwe kuur-o mu o yagi tiu yura ni pa o ləgə da kuntu taan, si ku yɩ didaan-ni maŋa. Wa-zuuri maŋa ni, Yisrayelti tiinə bam ma par-o ba ja ba vu ba dɩlɔ ba yagi tuw

kum manchoŋo ni ni. Ba deen ma la kandwa ba pant o maama. Kandwa yam deen diini mu vili vili yi ya ta wura si ku ba yi zum.

Ba guli Baŋa-We ni-gonim dum gulɛ

³⁰Ba deen ma vu ba yi Ebalɔ Piu kum je sum. Zozwe ma tigisi kandwa daani o lo bimbim o ma zuli Yisrayelɔ Baŋa-We dum. ³¹We tuntuŋnu Moyisi deen na pupuni kulɔ maama si ba taa ki tun mu o deen kia. Ku pupuni We niɛ yam tɔnɔ kum ni ku wi: «Sunɔ-na kandwa yalɔ á na wu me luuru naa kulukulu á ma á goni tun, si ku taa yi kaanum bimbim ku pa-ni.» Ba na loŋi-di tun, ba ma ki zweem peera didaani yazurɛ peera ba kaani ba pa Baŋa-We. ³²Zozwe ma zigɔ Yisrayelɔ kɔŋɔ kum yigɛ ni o pupuni We niɛ yam o ki kandwa baŋa ni si ku lwani We niɛ yalɔ Moyisi na pupuni tun. ³³Yisrayelɔ kɔŋɔ kum maama, tumbiɛ didaani vɛrɛ, ku wɛli di ba nakwa di ba yigɛ tiinɛ di ba dɛɛra balɔ na nii ba baŋa ni tun maama deen pɔɔri mu kuni bile ba zigɛ. Pupwara didwa deen zigɛ yi ba kwaga jeeri Gerizim Piu kum mu. Pupwara kadoŋ kam di maa zigɛ yi ba kwaga jeeri Ebalɔ Piu kum. Levi dwi kaanum tiinɛ bam laan maa wu ba titari ni yi ba zigɛ We ni-gonim daka kam. Ba ki kuntu maama si ku tɔŋi didaani We tuntuŋnu Moyisi deen na bri si ba taa ki te tun yi ba laan kwe We zaani ba ma ki Yisrayelɔ tiinɛ bam yu-yoŋo.

³⁴Kuntu kwaga ni Zozwe daa ma joori o karumi We niɛ yam maama, We ywɛni bitari didaani Di Kampwɛl-balwaarɔ tulɔ maama Moyisi deen na pupuni o tiji We niɛ tɔnɔ kum wuni tun. ³⁵Taani tɛrɛ Moyisi na pupuni o tiji We niɛ tɔnɔ kum wuni yi Zozwe wu karumi si Yisrayelɔ tiinɛ kɔŋɔ kum maama ni. O deen karumi ku maama mu nyɔ pa ba cɛgi. Kaana bam di biɛ bam maama deen wɛli da mu ba cɛgi yi vɛrɛ bam di deen wu maŋi kwaga ni.

Gabawɔn tiinɛ ganɔ Yisrayelɔ tiinɛ bam

9 Tuni dum na wu Zɔrden bugɛ kam wa-zuuri seeni tun pwa maama ma ni kulɔ na ki tun. Pwa bam kuntu deen zuuri pweeru laŋa kam ni mu, didaani wa-zuuri seeni bwɛlu tum ni. Ba badonnɛ maa zuuri ba twe didaani Mediterane ninu kum ni dum, yi ku tulu ku maa ve baŋa ni si ku maŋi di Liban. Ku maa yi Heti tiinɛ, di Amɔɔri tiinɛ, di Kaanan tiinɛ, di Perezi tiinɛ, di Hevi tiinɛ, didaani Yebusi tiinɛ pwa bam mu kuntu. ²Pwa bam kuntu maama ma ki ni-mɔɔɔ si ba jar-kɛrɛ bam maama gwaani daani si ba laan ki najara di Zozwe didaani Yisrayelɔ kɔŋɔ kum maama.

³Ku daari Gabawɔn tiinɛ bam na ni Zozwe di o kwaga kam na ki te Zeriko didaani Ayi tuni dum baŋa ni tun, ⁴mu ba ki swan si ba wanti ba joni ba tuti ba yagi. Ba ma ki wudiu, yi ba kwe-ku ba ki yol-zunzwaanɔ wuni ba daŋi ba buni baŋa ni. Ba loɔru tum di deen maa doori lanyirani yi ti kaari kaari. ⁵Gwaarɔ tulɔ nɔɔna bam na le tun deen maa yi gwar-zunzwarɛ, yi ba kwe natri-doorɛ ba zu. Ba wodiiru di deen ma kuuni, yi kudoŋ di ku.

⁶Zozwe di o nɔɔna bam deen maŋi Giligali ni mu ba cwi ba vwɛ. Gabawɔn tiinɛ bam ma vu ba yi da, yi ba ta di Zozwe didaani Yisrayelɔ tiinɛ bam ba wi: «Dibam tu baŋwe. Di nan tu abam te si di ni-mɔɔɔ mu di abam.»

⁷Yisrayelɔ tiinɛ bam ma lɛri-ba wi: «Dɛdoŋ abam zuuri yo bwɛlɛ bwɛlɛ mu. Ku maa na yi kuntu, dibam ba wanti di ki ni-mɔɔɔ di abam.»

⁸Nɔɔna bam ma lɛri Zozwe wi: «Dibam tu si di se di pa abam.»

Zozwe ta ma joori o bwe-ba o wi: «Abam yi bran mu, yi á nuŋi yɔn mu?»

⁹Ba ma lɛr-o ba wi:

«Dibam nuŋi tu yigɛ yigɛ mu di ba yo. Ku nan yi abam Tu Baŋa-We dum yiri kamunu kum ŋwaanɔ mu di tuɛ. Di ni Di na ki te maama Ezipi ni tun. ¹⁰Di ta ni Baŋa-We na tuŋi te didaani Amɔɔri tiinɛ pwa bale bam na zuuri Zɔrden bugɛ kam wa-puli seeni tun. Ku maa yi Hesebon tu Pe Sihon mu didaani Basan tu Pe Ōŋi paari dum na di Asetaro ni tun. ¹¹Dibam tu nakwa didaani di nɔn-biɛ bam maama ma ta dibam ba wi: «Kwe-na wodiiru cwɛ-dɔɔ kum ŋwaanɔ si á vu á jeeri Yisrayelɔ tiinɛ bam. Nan ta-na di ba ni: Dibam lagi si di se di pa abam. Abam di nan se si di ki-na ni-mɔɔɔ daani.» ¹²Nii-na dibam dɛpe kuntu! Di yɔɔri di wɔ-di di ti mu yi di kwe cwɛŋɛ si di ba yo. Lele kuntu ku nan kuuni mu yi ku ku. ¹³Loɔru tuntu di na ki na ti wuni tun ya yi lo-dunnu mu. Ti laan nan doori mu, yi ti bagɔ bagɔ. Di natra didaani di gwaarɔ maama ma cɔŋi cwɛ-dɔɔ kum baŋa ni mu.»

¹⁴Yisrayelɔ nakwa bam ma joni Gabawɔn tiinɛ wudiu kum ba laŋi ba nii, yi ba wu bwe si ba lwarɔ Baŋa-We wubuŋa. ¹⁵Zozwe ma ki ni-mɔɔɔ di nɔɔna bam si Yisrayelɔ tiinɛ bam yi gu-ba. Yisrayelɔ nakwa bam di deen ma du durɛ si ku suntu ku taa yi kuntu.

¹⁶Ba na ki ni-mɔɔɔ didaani Gabawɔn tiinɛ bam ba ti tun, mu da yatɔ wɛeni ba ni ni nɔɔna bam zuuri ba twe-ba. ¹⁷Yisrayelɔ tiinɛ bam deen ma kaagi laŋa kam si ba nii Gabawɔn tiinɛ tuni dum na wu me tun. Ba ma kwe da yatɔ ba yi ba tuni dum. Tuni dum yira deen mu yi Gabawɔn, di Kefira, di Beeroti, didaani Kiriaf-Jeerim. ¹⁸Yisrayelɔ tiinɛ bam maa wu jeeri

Gabawɔn nɔɔna bam dɪ najara, ba yigə tiinə bam na loori yigə ba kɪ ni-mɔrɔ dɪ ba yɪ ba ma Yisrayelɪ tiinə Baɲa-We dum yurɪ mu ba du durə ba pa-ba tun ɲwaani.

Yisrayelɪ kɔgɔ kum maama ma sɪɲɪ sɪ ba pɔvɔni ba yigə tiinə bam, ni-mɔrɔ dum ɲwaani. ¹⁹ Ba yigə tiinə bam ma ləri-ba ba wɪ: «Dɪbam na loori yigə dɪ ma Yisrayelɪ tiinə Baɲa-We dum yurɪ dɪ ma dɪ du durə dum tun, dɪ daa bá want-ba kɔlɔkɔlɔ sɪ dɪ kɪ. ²⁰ Ku maɲɪ sɪ dɪ yɪ gu-ba mu. Dɪ na cɔgɪ ni-mɔrɔ dɪntu, Baɲa-We banɪ wɔ zaɲɪ dɪbam baɲa nɪ mu.» ²¹ Ba daa maa wɪ: «Ba na ɲwɪ: dɪ wɔ pa ba taa goni de yɪ ba daari ba mɔɔni na ba pat Yisrayelɪ kɔgɔ kum maama.» Yisrayelɪ nakwa bam deen na bwe sɪ ba kɪ kɔlɔ tun mu kɔntu.

²² Zozwe ma bəɲɪ Gabawɔn tiinə bam yɪ o bwe-ba o wɪ: «Bəɲwaani mu á ganɪ dɪbam kɔntu? Abam tagɪ nɪ á tuw baɲwe, yɪ á laan zɔvɪ yo seeni bwələ bwələ. ²³ Leeru laan nan mu wɔ á yuu nɪ. Ku zɪgɪ zum de dum sɪ ku taa ve maɲa maama, á wɔ taá yɪ balɔ na goni de mu, yɪ á daari á mɔɔni na dɪbam We digə kam titɔɲa ɲwaani.»

²⁴ Ba ma ləri Zozwe ba wɪ: «Dɪ yɪ n tuntɔɲna mu. Dɪ maɲɪ dɪ ni abam Baɲa-We dum na pe Dl tuntɔɲnu Moyisi kwərə nɪ: o di wɔnɔ tɪga kantɔ maama baɲa nɪ o pa abam, sɪ á daari á cɔgɪ ka nabiinə bam maama te tun. Ku ma tiini ku pa fɔvɔni zɔ dɪbam yɪ dɪ kɪ dɪ na kɪ te maama tun. ²⁵ Lele kɔntu, dɪbam laan nan mu nmu jɪan wɔni mu, kɪ dɪbam nɪ nmu bubɔɲa na lagɪ te tun.»

²⁶ Zozwe ma se. O maa wɔ pe pwələ sɪ Yisrayelɪ tiinə bam gu-ba. ²⁷ Ku na zɪgɪ dɪntu de dum nɪ sɪ ku yɪ zum tun, Zozwe pe Gabawɔn nɔɔna bam taa goni de mu yɪ ba daari ba mɔɔni na ba pat Yisrayelɪ kɔgɔ kum maama. Ba deen ta kɪ kɔntu mu Baɲa-We kaanum bimbim dum titɔɲa ɲwaani. Ku nan yɪ je silɔ Baɲa-We na kuri tun nɪ mu ba kɪ kɔntu.

De dum wɪa kam na zɪgɪ ceɲɪ tun

10 Adoni-Zedeke na yɪ Zeruzalem tuw Pe tun deen ni nɪ Zozwe di Ayi tuw kum. O ta ni nɪ Zozwe yɔɔrɪ o cɔgɪ tuw kum maama dɪ ku Pe, nuneeni o na maɲɪ o loori yigə o kɪ te dɪ Zeriko tuw dɪ ku Pe te tun. O ta ni Gabawɔn tiinə bam na kɪ ni-mɔrɔ didaani Yisrayelɪ tiinə bam pa ba zɔvɪ dɪ ba te tun. ² Ku ma pa fɔvɔni tiini dɪ zɔ wɔntu dɪ o tuw nɔɔna bam, bəɲwaani Gabawɔn deen yɪ tu-fɔrɔ mu ku dwe Ayi tuw kum. Ku nɔn-biə bam dɪ deen nan ya yɪ jar-kərə mu cɪga cɪga.

³ Kɔntu ɲwaani Pe Adoni-Zedeke tuɲɪ sɪ pwa bantɔ jeeri ba zən-o: Ebrɔn tuw pe Hoham, dɪ Yarmuti tuw pe

Piram, ku wəli dɪ Lakisi tuw pe Yafta, didaani Egilon tuw pe Debiri. ⁴ O ma pa-ba kwərə kantɔ o wɪ: «Ba-na á wəli-nɪ sɪ dɪ kɪ najara didaani Gabawɔn tiinə bam. Bəɲwaani, ba kɪ ni-mɔrɔ mu didaani Zozwe dɪ o nɔɔna Yisrayelɪ tiinə bam.»

⁵ Amɔɔrɪ tiinə pwa banu bantɔ ma la ba jar-kərə bam ba kɪ daani: Zeruzalem pe, dɪ Ebrɔn pe, dɪ Yarmuti pe, dɪ Lakisi pe, ku wəli dɪ Egilon pe. Ba maama laan ma ba ba gilimi Gabawɔn tiinə bam ba kɪ titari nɪ sɪ ba cɔgɪ-ba.

⁶ Gabawɔn tiinə bam ma tuɲɪ kwərə lɪla sɪ ka yɪ Zozwe, yɪ Yisrayelɪ tiinə bam ta wɔ Giligalɪ nɪ. Ba maa wɪ: «Dɪbam yɪ nmu tuntɔɲna mu. Nan yɪ swe-na dɪbam swiə. Kɪ-na lɪla á ba á jɔɲɪ dɪbam á yagɪ. Bəɲwaani Amɔɔrɪ tiinə bam maama na zɔvɪ pweeru tum laɲa nɪ tun mu gilimi daani sɪ ba cɔgɪ dɪbam.»

⁷ Zozwe ma zaɲɪ Giligalɪ nɪ didaani o jar-kərə bam maama sɪ o vu ba te, yɪ balɔ na damma dɪ najara kəm lanyrantɪ tun dɪ wɔ ba wɔni. ⁸ Baɲa-We ma ta didaani Zozwe Dl wɪ: «Yɪ ta n kwari fɔvɔni. A lagɪ a pa nmu mu di-ba. Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wɔ want o dwəni dɪ nmu.»

⁹ Zozwe dɪ o jar-kərə bam deen kwe titɔ dum maama mu ba zɪgɪ Giligalɪ nɪ ba vu ba yɪ Gabawɔn tiinə bam. Ku ma pa ba da ba zaɲɪ Amɔɔrɪ tiinə bam baɲa nɪ. ¹⁰ Baɲa-We ma pa Amɔɔrɪ tiinə bam wɔbɔɲa je, yɪ Yisrayelɪ tiinə bam deen gu ba zanzan Gabawɔn nɪ. Amɔɔrɪ tiinə bam badonnə ma kwe pweeru laɲa cwəɲə kam na wɔ Bete-Horon seeni tun. Ba na duri sɪ ba lu tun, mu Yisrayelɪ tiinə bam zəli-ba ba gu ba vu ba kwaari Azeka didaani Makeda na wɔ jagwiə seeni tun. ¹¹ Amɔɔrɪ tiinə bam maa na zɪgɪ Bete-Horon nɪ ba duri ba ve Azeka seeni kɔntu tun, mu Baɲa-We tɔgɪ ba kwaga Dl dɔlɪ-ba didaani du-kambana taan, sɪ ba vu ba yɪ Azeka. Du-kambana yam deen ma gu ba zanzan sɪ ku dwəni balɔ Yisrayelɪ tiinə bam na gu tun.

¹² De dɪlɔ wɔni Baɲa-We deen na pe Yisrayelɪ tiinə bam di Amɔɔrɪ tiinə bam tun, mu Zozwe zɪgɪ Yisrayelɪ kɔgɔ kum yigə nɪ o loori Baɲa-We o wɪ:

«Wapuli, ta n zɪgɪ kɔntu ceɲɪ

Gabawɔn tuw baɲa nɪ!

Cana, nmu dɪ maɲɪ Ayalɔn

bolo kum nɪ kɔntu n zɪgɪ!»

¹³ Wapuli dum ma maɲɪ da, dɪ zɪgɪ ceɲɪ. Cana kam dɪ daa maa wɔ fɔfɔ ka vu yigə, sɪ ku taa nii Yisrayelɪ tiinə bam na di ba dɔna bam ba ti tun. Kəm dɪntu maama nan pɔpɔni mu dɪ tigi Cɪga tu tɔnɔ kum wɔni. Wapuli dum deen ma maɲɪ weyuu kum titari nɪ dɪ zɪgɪ ceɲɪ. Dɪ maa wɔ ve dɪ tu, sɪ ku maɲɪ dɪ de-puni. ¹⁴ Dɪ

ta wu ƒɔgɔ dí na de nɛnɛnɛ de dum kuntu, pa Baŋa-We cɛgi nabiinu kwɛrɛ kuntu doŋ. Baŋa-We ma wɛli dɛ Yisrayeli tiinɛ bam yɛ ba kɛ najara yam.

¹⁵ Zozwe dɛdaani Yisrayeli tiinɛ bam maama daa ma joori Giligali nɛ, mɛ ba ya na maŋɛ ba zɔvri tun.

Ba gu Amɔɔri tiinɛ pwa banu

¹⁶ Najara yam ta na wura ya kɛ kuntu tun, Amɔɔri pwa banu bam ma duri ba vu ba sɛgi piu kudoŋ bɔɔnɛ wuni. Je sum wu Makeda laŋa nɛ mu. ¹⁷ Nɔɔnɔ ma na-ba yɛ o cɔ o bɛri Zozwe ba na wu mɛ tun. ¹⁸ Zozwe dɛ ma pa ni o wɛ: «Lagi-na kandwa kamunɛ á ma á pi piu bɔɔnɛ dɛlu ba na sɛgi da tun ni, sɛ á ta daari á beeri nɔɔna sɛ ba yiri bɔɔnɛ dum. ¹⁹ Ku daari abam wulɔwulɔ yɛ maŋɛ kwaga nɛ! Zɛli-na á duna bam, sɛ á ci ba yigɛ sɛ ba yɛ zɔ ba tunɛ dum wuni. Bɛŋwaani, abam Baŋa-We dum pɛ abam dam sɛ á di-ba mu.»

²⁰ Zozwe dɛdaani o jar-kɛrɛ bam ma wanti Amɔɔri tiinɛ jar-kɛrɛ bam maama ba ti. Ba finfun yirani mu duri ba lu ba vu ba zɔ ba tunɛ dɛlu na loŋɛ dɛ pi tun wuni. ²¹ Kuntu kwaga nɛ, Yisrayeli jar-kɛrɛ bam maama ma joori Makeda dɛdaani yazurɛ. Dáani mu Zozwe ya wura o cɛgi-ba. Nɔɔn-nɔɔnɔ daa maa wari sɛ o ta Yisrayeli tiinɛ bam yira wo-loŋɔ.

²² Zozwe ma ta o wɛ: «Magi-na kandwa yam piu bɔɔnɛ dum ni nɛ, sɛ á ja pwa banu bam á ba amu te.» ²³ Nɔɔna bam ma ja Zeruzalem pɛ, dɛ Ebrɔn pɛ, dɛ Yarmuti pɛ, dɛ Lakisi pɛ, ku wɛli dɛdaani Egilon pɛ ba ba o te. ²⁴ Zozwe laan ma bɛŋi Yisrayeli jar-kɛrɛ bam maama yɛ o ta dɛdaani pamaŋ-bɛbe sɛlu na toŋɛ did-o ba vu ba kɛ najara yam tun o wɛ: «Titwani-na á yi yo, sɛ á kwe á nɛ á daŋi pwa bantɔ didɔba didɔba ban nɛ.» Ba dɛ ma sunɛ ba kɛ kuntu.

²⁵ O daa ta ma ta dɛ ba o wɛ: «Yi kwari-na fɔvni. Nan yɛ pa-na sɛ á kwari fɔvni. Kɛ-na dam á titi kuri nɛ sɛ á daari á ja baari. Abam duna balɔ maama á na wó kɛ najara dɛ ba tun, Baŋa-We lagi Dɛ kɛ-ba kuntu doŋ mu.» ²⁶ Zozwe laan ma gu pwa banu bam, yɛ o kwe ba yira yam o lɛ tweeru dɛnu yira nɛ. Pwa bam ma maŋɛ tweeru tum yira nɛ sɛ ku yi dɛdaani-ni maŋa.

²⁷ Wa-zɔvri maŋa nɛ, Zozwe ma pa ni sɛ ba bwɛli twa bam tweeru tum yira nɛ, yɛ ba laan dɛli-ba ba dɛ piu bɔɔnɛ dɛlu wuni ba ya na sɛgi tun. Ba ma joori ba kwe kandwa kamunɛ ba ma ba pi dɛ ni. Dáani mu ya ta wura sɛ ku yi zum maama.

Zozwe dɛ tunɛ didonnɛ jagwiɛ seeni

²⁸ Zozwe dɛn ma wanti Makeda tu dɛ ku pɛ wum maama. O dɛn yɔvri o cɔgi ba maama mu yɛ

nɔɔn-nɔɔnɔ wu daari tu kum wuni. Zozwe dɛn toŋi dɛdaani Makeda pɛ wum nɛnɛnɛ o na maŋɛ o da yigɛ o toŋi te dɛ Zeriko pɛ wum mu.

²⁹ Zozwe dɛdaani Yisrayeli jar-kɛrɛ bam maama zɛgi dáani mu ba vu Libina. Ba dɛn ma kɛ najara dɛdaani tu kum kuntu tiinɛ. ³⁰ Baŋa-We dɛn ta ma pa ba di Libina tiinɛ bam. Nɔɔn-nɔɔnɔ wu lugi da. Zozwe ma toŋi dɛdaani Libina tu pɛ wum dɛ o nɔɔna bam nɛnɛnɛ o na kɛ te Zeriko nɛ tun.

³¹ Zozwe dɛdaani o kɔgɔ kum ma zɛgi Libina nɛ ba kɛ ba yi Lakisi. Ba ma gilimi tu kum ba pu, yɛ ba kɛ najara dɛ ku. ³² Najara yam kɛm da yale dɛ dum nɛ mu Baŋa-We pɛ ba di tu kum kuntu. Yisrayeli tiinɛ bam ma gu tu kum nɔɔna maama, nɛ ba dɛn na kɛ te Libina nɛ tun. ³³ Kantɔ maŋa kam nɛ, Gezeri tu pɛ Horam dɛ ma ba sɛ o da o wɛli Lakisi tiinɛ bam. Zozwe ma ti wuntu dɛ o jar-kɛrɛ bam maama, nɔɔn-nɔɔnɔ wu daari.

³⁴ Zozwe laan ma ja o nɔɔna bam maama o vu Egilon. Ba ma gilimi tu kum ba pu, yɛ ba kɛ najara dɛ ba. ³⁵ Ba dɛn kwe dɛ didɔwɛ yirani mu ba ma wanti tu kum. Ba ma yɔvri ba cɔgi ku nɔɔna bam maama, nɛ ba dɛn na kɛ Lakisi te tun.

³⁶ Zozwe dɛ o nɔɔna bam ma zɛgi Egilon nɛ ba vu sɛ ba kɛ najara dɛdaani Ebrɔn tiinɛ. ³⁷ Ba dɛn ma wanti tu kum kuntu dɛdaani ku nawuure yam maama. Ba dɛn gu ku pɛ wum dɛ ku nɔn-biɛ bam maama. Ba maa wu daari nɔɔn-nɔɔnɔ tu kum wuni. Ba dɛn toŋi dɛ ba nɛnɛnɛ ba na kɛ te maama Egilon baŋa nɛ tun mu.

³⁸ Yisrayeli tiinɛ bam daa ma pipiri ba vu ba kɛ najara dɛdaani Debiri tu. ³⁹ Ba dɛn ma wanti tu kum dɛ ku pɛ maama. Ba di tu kum nɔɔna maama, dɛdaani ku nawuure yam mu, yɛ ba gu ku nɔɔna maama. Zozwe dɛn na toŋi te Ebrɔn dɛdaani Libina yira nɛ tun, mu o ta kɛ kuntu Debiri tu pɛ dɛ o nɔɔna bam yira nɛ.

⁴⁰ Zozwe dɛn ma di laŋa kam kuntu maama. O dɛn wanti pwa bam dɛ ba nɔɔna bam maama: balɔ na zɔvri pweeru laŋa kam nɛ, dɛdaani wa-zɔvri seeni bwɛlu tum nɛ, dɛ jagwiɛ seeni kagɔa kam wuni, ku wɛli dɛ wa-puli seeni pweeru laŋa kam nɛ. Zozwe nɔɔna bam ma yɔvri ba cɔgi ba maama, yɛ nɔɔn-nɔɔnɔ wu daari. Yisrayeli Baŋa-We dum nan ya maŋɛ Dɛ pa-ba ni sɛ ba kɛ kuntu mu. ⁴¹ Zozwe wanti nɔɔna bam mu sɛ ku zɛgi Kadese-Barania na wu jagwiɛ seeni tun ku taa ve Gaza. O ta ma di-ba sɛ ku zɛgi Gozenti laŋa kam nɛ, sɛ ku yi Gabawɔn na wu jazum baŋa seeni tun. ⁴² Zozwe dɛn na di pwa bantɔ dɛ ba tunɛ dum maama bidɔwɛ baŋa nɛ tun, ku yɛ Yisrayeli tiinɛ Baŋa-We dum na jaŋi o pa-ba tun ŋwaani mu.

⁴³Kuntu maama kwaga ni tun, Zozwe didaani Yisrayeli jar-kərə bam maama joori ba vu ba zɔvri Giligali ni mu.

Zozwe ki najara didaani jazum baɲa seeni pwa bam

11 Hazora tuw pe Yabin deen ma ni Yisrayeli tiinə bam na di wɔnɔ laɲa kam maama baɲa ni te tun. O ma tuɲi kwərə o pa Pe Yobabi. Wuntu deen yi Madon tuw pe mu. O kwərə kam ta ma yi Simirɔni tuw pe, didaani Akesafti tuw pe wum di. ²O deen ta ma guli didaani pwa balu maama na wu jazum baɲa seeni pweeru tum laɲa ni tun, di pwa balu na wu Galile jagwiə seeni si ku maɲi didaani Zɔrden bugə kam tun, ku wəli di balu na wu wa-zɔvri seeni bwəlu tum ni si ku taa ve Dora na wu nuntu kum ni ni tun. ³Pe Yabin ta ma pa kwərə yi Kaanan tiinə bam. Bantu zɔvri Zɔrden bugə kam wa-puli seeni di ka wa-zɔvri seeni maama ni mu. O ta ma tuɲi kwərə Amɔvri tiinə bam, di Heti tiinə bam, di Perezi tiinə bam, didaani Yebusi tiinə bam tee ni. Bantu nan zɔvri pweeru laɲa ni mu. O kwərə kam ta ma yi Hevi tiinə bam di. Bantu deen zɔvri Mitspa laɲa ni mu, Hermɔn Piu kum təɲə ni. ⁴Pwa bam kuntu maama ma zaɲi ba la ba jar-kərə bam ba ki daani vulululu, nuneeni nuntu ni kasulu na daga te tun. Ba siseɲ-nɔɔna di sise-tərikooru maa gaali. ⁵Pwa bam di ba jar-kərə bam laan ma la daani Merɔm na bam ni ni, si ba ki najara didaani Yisrayeli tiinə bam.

⁶Baɲa-We ma ta di Zozwe Dl wɔ: «Yi kwari fɔvni di ba. Jwa kantv maɲa ni, ba maama wɔ ji twa mu á yibiye ni. Abam maa wɔ pa ba siseɲ-nɔɔna bam gwarigi, si á daari á zwe ba sise-tərikooru tum maama.»

⁷Zozwe didaani Yisrayeli kɔgɔ kum maama ma da ba zaɲi pwa bam di ba nɔɔna bam baɲa ni. Ba ma ki najara di ba Merɔm na bam je sum ni. ⁸Baɲa-We ma pa Yisrayeli tiinə bam di-ba. Ba ma zəli-ba ba pa ba duri ba yɔvri ba yi Miserefɔti-Mayim, didaani Sidɔn tu-fɔvri kum. Badonnə ma kwe wa-puli seeni cwəɲə kam ba vu Mitspa bolo kum ni. Ba ki najara yam mu taan. Ba ma gv ba dɔna bam maama yi wɔlɔwɔlɔ wu daari. ⁹Zozwe deen ma ki kulv maama Baɲa-We na pe-o ni si o ki tun. O deen pe ba siseɲ-nɔɔna bam maama ji wo-gwant mu, yi o daari o zwe ba sise-tərikooru tum maama.

¹⁰Zozwe laan ma joori o pipiri o vu o ki najara di Hazora tuw kum. O ma want tuw kum nɔɔna di ba pe wum maama, yi o gv-ba. Kantv maɲa ni, Hazora deen mu yi tunti dum kuntu maama tu-fɔvri. ¹¹Yisrayeli

tiinə bam ma yɔvri ba cɔgi tuw kum kuntu nɔɔna bam maama. Ba wu pe pwələ si nɔɔn-nɔɔnv taa ɲwi. Ba deen ta ma zwe tuw kum.

¹²Zozwe ta ma di pwa badonnə bam didaani ba tunti dum maama. O ma yɔvri o gv-ba, nuneeni Baɲa-We tuntvɲnv Moyisi deen na pe ni si ba ki te tun. ¹³Ku nan na yi tunti dilu na je pu-kuni sum yuu ni tun, Zozwe di o nɔɔna bam deen wu zwe-di. Hazora yiranu mu ba zwe. ¹⁴Yisrayeli tiinə bam na di tunti dilu maama tun, ba deen kwe di jijaanu tum maama, ku wəli di ba vara mu ba juga. Ba ma daari ba gv nɔn-biə bam maama, yi nɔɔn-nɔɔnv wu daari. ¹⁵Baɲa-We deen na pe Dl tuntvɲnv Moyisi ni dilu tun, mu o taga o bɔvri Zozwe. O di maa tuɲi te maama Baɲa-We na bɔvri Moyisi ni ba ki tun.

Wɔnɔ dim taani

¹⁶Zozwe deen ma di wɔnɔ laɲa kam maama wuu baɲa ni, ku zigi pweeru laɲa kam ni, si ku taa tu jagwiə kagua kam seeni. Ku daa ta ve Gozenti seeni, di wa-zɔvri seeni bwəlu tum, di Zɔrden bolo kum, ku wəli didaani pweeru laɲa kam maama. ¹⁷Yisrayeli tiinə tɔga kam laan ma zigi Pi-kuru kum ni, me na bwələ di Seyiri tun, si ka vu jazum baɲa seeni ka yi Baal-Gad na wu Liban bolo kum ni yi ku wu Hermɔn Piu kum təɲə ni tun mu. Zozwe deen ma want pwa balu na te laɲa kam kuntu maama tun mu, yi o daari o gv-ba. ¹⁸O didaani pwa bam kuntu deen ma ki najara yam ba daani, yi o laan di-ba. ¹⁹Hevi tiinə balu na zɔvri Gabawɔn tuw kum ni tun yiranu deen mu ki ni-mɔvri di Yisrayeli tiinə bam. Tunti dilu maama na daari tun, Yisrayeli tiinə bam di-ba najara kəm baɲa ni mu. ²⁰Ku deen nan yi Baɲa-We mu pe ba bicara ki dam, si ba ki najara di Yisrayeli tiinə bam. Dl de ku baɲa ni si Dl pa ba yɔvri ba na cɔgum, yi yibwənə tərə ku wɔvni. Kuntu maama nan ki ku maɲi di Baɲa-We na pe Moyisi ni te tun mu.

²¹Kantv maɲa kam ni mu Zozwe deen cɔgi nɔn-dɔdwaaru balu na yi Anaki tiinə tun. Ba deen zɔvri Yisrayeli di Zuda pweeru laɲa kam ni mu. Ba tunti dum maa yi Ebrɔn di Debiri di Anabi. Zozwe deen yɔvri o cɔgi ba maama mu didaani ba tunti dum.

²²Anaki tiinə bam deen daa maa wu daari Yisrayeli tɔga kam baɲa ni, si ba badonnə deen za ta daari ba zɔvri Gaza ni, di Gati ni, didaani Asedodi wɔvni.

²³Ku de cwəɲə kam kuntu mu yi Zozwe jɔɲi tɔga kam maama, nuneeni Baɲa-We deen na maɲi o pa Moyisi ni te tun. Zozwe di ma pɔvri pɔvri tɔga kam o pa Yisrayeli tiinə bam, si ku tɔgi dwi didaani dwi si ba taa te.

Nɔɔna bam laan ma sin di jara-kəm.

Pwa balu Yisrayelɩ tiinɛ bam na wantu tun

12 Moyisi ya ta na wu tigi tun, Yisrayelɩ tiinɛ bam maŋɩ ba di pwa bale balu na zuvri Zuvden bugɛ kam wa-puli seeni tun. Ba deen gu-ba mu yi ba daari ba joŋi ba tɩga kam ba te. Ba tɩga kam zigɩ Aranon bolo kum ni mu, ka laan toŋi Zuvden bugɛ kam wa-puli seeni ka di jazum baŋa seeni ka yi Hermɔn Piu kum.

²Dayigɛ pɛ wum yi Amɔɔri tiinɛ pɛ Sihɔn, o deen na zuvri Hesebon wɔni tun mu. O paari laŋa kam zigɩ Aroyeri na wu Aranon bolo kum ni ni tun mu ka yi Yabɔki bugɛ kam. Bugɛ kam kuntu deen mu yi Amɔn tiinɛ bam sisɛm. Tu kulɔ na wu Aranon bolo kum titari ni tun, ku wɛli di Galadi tɩga kam cicoro toŋi ti wu laŋa kam wɔni. ³Pɛ Sihɔn laŋa kam ya ta ma zigɩ Galile nunu kum jagwiɛ seeni ka toŋi Zuvden bugɛ kam wa-puli seeni, ka vu ka yi Araba nunu kum. Ye nunu kum mu kuntu. O tɩga kam ta ma yi Bet-Yesimɔti, si ka laan ta tu jagwiɛ seeni ka yi Pisiga piu kum tɛŋɛ.

⁴Moyisi di o nɔɔna bam deen ta ma di Basan tu Pe Dgi. Wuntu deen mu kweeli Refayim tiinɛ bam juŋa ni. O deen jigi o paari dum o di Asetaro didaani Ederi tuni dum ni mu. ⁵Je suntu maama deen mu yi o paari dim laŋa kam: Hermɔn Piu kum, di Saleka, didaani Basan laŋa kam maama na ve ka yi Gesuri tiinɛ di Maaka tiinɛ laŋa sisɛm dum na wu wa-zuvri seeni tun. O deen ta ma te Galadi cicoro kulɔ na wu jazum baŋa seeni tun. O paari laŋa kam deen ke ka yi Hesebon Pɛ Sihɔn laŋa sisɛm dum.

⁶Baŋa-We tuntuŋɔv Moyisi didaani Yisrayelɩ tiinɛ bam deen mu wantu pwa bale bam kuntu. O ma kwe ba tɩga kam o pɔɔri pɔɔri o pa Ruban dwi dum, di Gadɩ dwi dum, ku wɛli didaani Manasi dwi dum cicoro, si ba taa te.

⁷Ku maa na yi pwa balu na zuvri Zuvden bugɛ kam wa-zuvri seeni tun, Zozwe di Yisrayelɩ tiinɛ bam deen mu wantu bantu. Ba laŋa kam maa zigɩ Baal-Gad na wu Liban bolo kum ni tun, si ku yi Pi-kuru kum na wu Seyiri seeni tun. Zozwe deen ma kwe tɩga kam kuntu maama o pɔɔri pɔɔri o pa Yisrayelɩ tiinɛ bam si ba taa te. ⁸Mɛ o na pɔɔri o pa-ba tun wɛli di zwɛnu tum laŋa kam, didaani wa-zuvri seeni bwɛlu tum. Ka daa maa kwe Zuvden bolo kum didaani laŋa kam kuntu maama, si ku taa ve kagua kam na wu jagwiɛ seeni tun. Nɔɔna balu deen na zuvri tuni dum kuntu maama wɔni tun yi Heti tiinɛ, di Amɔɔri tiinɛ, di Kaanan tiinɛ, di Perezi tiinɛ, di Hevi tiinɛ, didaani Yebusi tiinɛ bam mu.

⁹Pwa balu na zuvri Zuvden bugɛ kam wa-zuvri seeni yi Yisrayelɩ tiinɛ bam wantu-ba tun maa yi:

Zeriko tu Pe, Ayi tu Pe (Ayi bwɛlɛ di Betelɩ), ¹⁰Zeruzalem tu Pe, Ebrɔn tu Pe, ¹¹Yarmuti tu Pe, Lakisi tu Pe, ¹²Egilon tu Pe, Gezert tu Pe, ¹³Debiri tu Pe, Gedura tu Pe, ¹⁴Horama tu Pe, Arada tu Pe, ¹⁵Libina tu Pe, Adulami tu Pe, ¹⁶Makeda tu Pe, Betelɩ tu Pe, ¹⁷Tapua tu Pe, Hefertɩ tu Pe, ¹⁸Afektɩ tu Pe, Lasaron tu Pe, ¹⁹Madon tu Pe, Hazora tu Pe, ²⁰Simiron-Meron tu Pe, Akesaftɩ tu Pe, ²¹Taanaki tu Pe, Megido tu Pe, ²²Kedestɩ tu Pe, Yokentam na wu Karmelɩ ni tun tu Pe, ²³Dora na wu Nafɔti-Dora ni tun tu Pe, Goyimi na wu Giligaltɩ ni tun tu Pe, ²⁴Tirisa tu Pe.

Pwa bam maama na wɛli daani, ba yi pwa fiintɔ-didua (31) mu.

Tɩga kalu ta na daari si ba di tun

13 Zozwe deen na tiini o kwun maŋa kalu tun, mu Baŋa-We tagɩ did-o Di wɩ:

«Nmu laan kwun zanzan, yi tɩga kam je zanzan ta wura si á vu á joŋi á taá te. ²Je suntu nan mu daari si nɔɔna vu ba joŋi: Filisi tiinɛ laŋa kam, ku wɛli di Gesuri tiinɛ laŋa kam maama. ³Ka zigɩ Sihora bu-tɔla kam ni mu, Ezipi sisɛm dum na wu mɛ tun, si ku yi Ekoron sisɛm dum na wu jazum baŋa seeni tun. Je sum kuntu maama yi Kaanan tiinɛ laŋa mu. Filisi didɛera banu tuni dum maa yi: Gaza, di Asedodi, di Asekelon, di Gati, didaani Ekoron. Ku wɛli di Awa tiinɛ laŋa kalu na wu jagwiɛ seeni tun, ⁴didaani Kaanan tiinɛ tɩga kalu na zigɩ Sidɔn tiinɛ tu Ara ni si ka ta vu ka yi Afektɩ laŋa kam, Amɔɔri tiinɛ sisɛm dum na wu mɛ tun. ⁵Abam ta maa wó joŋi Gebalɩ tiinɛ laŋa kam á wɛli da, didaani Liban tɩga kam maama na wu wa-puli seeni yi ka zigɩ Baal-Gad na wu Hermɔn Piu kum jagwiɛ seeni tun, ka vu ka yi Lebo-Hamati.

⁶Sidɔn tiinɛ laŋa kam maama toŋi ka wɛli da mu. Bantu zuvri pweeru je sum na wu Liban pweeru tum didaani Miserefɔti-Mayim titari ni tun mu. Amu tuti nan mu lagɩ a zɛli nɔɔna bam kuntu maama, si abam wantu á zu da. Nmu nan yɔɔri n pɔɔri tɩga kam n pa Yisrayelɩ tiinɛ bam nuneeni a na pɛ nmu ni si n ki te tun. ⁷Kwe tɩga kam kuntu maama n pɔɔri n pa Yisrayelɩ dwiɛ nugu kulɔ na daari tun, didaani Manasi dwi dum cicoro, si ba taa te.»

Zuvden bugɛ kam wa-puli seeni tɩga kam pɔɔrim sum

⁸Ku na yi Manasi dwi dum cicoro kudonɩ kum, ku wɛli didaani Ruban dwi dum, di Gadɩ dwi dum, Baŋa-We tuntuŋɔv Moyisi deen maŋɩ o pa bantu ba

tɔga kam pupwara Zurden bugə kam wa-puli seeni mu. ⁹Ba laɲa kam yali kontu mu ka yi Aroyeri na wu Aranon bolo kum ni ni tun, di tuw kulv na wu bolo kum titari ni tun, ku wəli di ti-kampari je silv maama na zigɪ Medɪba ni si ku yi Dibɔn tun. ¹⁰Ka ta yi tunti dilv maama na yi Amɔɔri tiinə Pe Sɪhɔn nyum tun. Wuntu deen nan di paari Hesebon wunti mu. Ka ta ma vu ka yi Amɔn tuw sisəm dum. ¹¹Ba tɔga kam deen tɔgi Galadi je sum di Gesuri tiinə di Maaka tiinə laɲa kam maama, didaani Hermɔn Piu kum je sum maama, ku wəli di Basan maama, si ka vu ka yi Saleka mu. ¹²Basan tuw Pe ɔgi laɲa kam maama di yi ba nyum mu. Wuntu deen di o paari Asetaro didaani Ederi ni mu. Wuntu deen mu kweeli Refayim tiinə bam juɲa ni. Moyisi deen maa di-ba, yi o zəli-ba o daari tɔga kam kontu. ¹³Yisrayeli tiinə bam deen maa wu zəli Gesuri tiinə bam di Maaka tiinə bam. Nɔɔna bam kontu di deen maa tɔgi ba zɔvri di Yisrayeli tiinə bam si ku yi zum maama.

¹⁴Moyisi deen na pɔɔri tɔga kam o pa Yisrayeli tiinə bam tun, Levi dwi dum yirani mu wu tɔgi ba jɔɲi tɔga kam pupwara. Baɲa-We maɲi Dl pa Moyisi ni nu: bantu pupwara wɔ nuɲi peera yalu Yisrayeli tiinə bam na jaani ba tui ba zwe We bimbim dum baɲa ni ba pa ba Tu Baɲa-We dum tun mu.

Ruban dwi dum tɔga kam

¹⁵Moyisi deen kwe tɔga kantv mu o pa Ruban dwi dum. O ma pa dwi maama di ku nyum si ba taa te.

¹⁶Bantu laɲa kam yali kontu mu ka yi Aroyeri na wu Aranon bolo kum ni ni tun, di tuw kulv na na wu bolo kum titari ni tun, ku wəli di ti-kampari je silv maama na bwələ di Medɪba tun. ¹⁷Hesebon di yi ba nyum mu, didaani tunti dilv maama na wu ti-kampari dum kontu maama ni tun: Dibɔn, di Bamoti-Baal, di Beti-Baal-Meon, ¹⁸di Yahaza, di Kedemɔti, di Mefaati, ¹⁹di Kiryatayim, di Sibima, didaani Zeret-Sahari. Tuw kontu maa wu zɔɲo kulv na wu bolo kum ni ni tun baɲa ni mu. ²⁰Ku ta wəli di Bet-Pewɔri, di tɔga kalv na wu Pisiga piu kum tɔɲə ni tun, di Bet-Yesimɔti, ²¹didaani tunti dilv maama na wu ti-kampari je sum ni tun. Amɔɔri tiinə Pe Sɪhɔn deen na di paari Hesebon wunti yi o te laɲa kalv maama tun di maa yi Ruban dwi dum nyum. Moyisi deen ma di pe wɔm kontu di Madian pwa bam maama mu: Evi, di Rekem, di Zurə, di Huuri, didaani Reba. Bantu deen mu te tɔga kam ba pa Pe Sɪhɔn. ²²Yisrayeli tiinə bam deen ma gu Bewɔri bu Balam wulv na yi vurv tun ba wəli di nɔɔna babam bam. ²³Ruban dwi dum tɔga kam deen ve ka kweeli Zurden bugə kam bube baɲa ni mu. Ba deen kwe tunti dum kontu di di nawuurə yam maama ba te, digə maama di ka nyum.

Gadi dwi dum tɔga kam

²⁴Moyisi deen ta ma kwe tɔga kadoɲ o pa Gadi dwi dum. O ma pa dwi maama di ku nyum si ba taa te.

²⁵Bantu laɲa kam ma kwe Yazeri di tunti dilv maama na wu Galadi laɲa kam ni, ku ta wəli di Amɔn tiinə tɔga kam cicoro, si ku taa ve Aroyeri na wu Raba wa-puli seeni tun. ²⁶Ba laɲa kam zigɪ Hesebon ni, si ka vu ka yi Rama-Mizipti didaani Betonim. Ka ta zigɪ Mahanayimi ni, si ka yi Debiri laɲa kam. ²⁷Zurden bolo kum seeni tun, ba tɔga kam ma kwe Beti-Haram, di Beti-Nimira, di Sukoti, didaani Zafon. Hesebon tuw Pe Sɪhɔn laɲa kalv ya ta na daari tun di maa yi ba nyum. Gadi dwi dum tɔga kam deen ve ka kweeli Zurden bugə kam bube baɲa ni mu, ka ta tɔgi bugə kam wa-puli seeni ka yi Galile nunu kum ni. ²⁸Ba deen kwe tunti dum kontu di di nawuurə yam maama ba te, dwi maama di ku nyum.

Manasi dwi dum cicoro tɔga kam

²⁹Moyisi deen ta ma kwe tɔga kadoɲ o pa Manasi dwi kum cicoro. O ma pa digə maama di ka nyum si ba taa te. ³⁰Bantu laɲa kam ma kwe Mahanayimi, si ku taa ve Basan laɲa kam maama ni, Pe ɔgi deen na di o paari dum me tun. Tunti fusrdu dilv Yayiri ya na di yi di wu Basan ni tun di ta wəli da mu. ³¹Galadi laɲa kam cicoro di maa wəli da, didaani Pe ɔgi deen na di o paari dum tunti dilv ni tun, Asetaro didaani Ederi mu kontu. Je sum kontu maama deen laan jigi Manasi bu Makira dwi kum cicoro nyum mu.

³²Mu ku na ki te yi Moyisi deen wu Moabi bwəlu tum laɲa kam ni o pɔɔri tɔga kalv na wu Zeriko tuw di Zurden bugə kam wa-puli seeni tun. ³³Si ku na daari Levi dwi tiinə bam tun, Moyisi deen wu pɔɔri tɔga o pa bantu si ka taa yi ba nyum. Beɲwaani, Yisrayeli Baɲa-We dum mu yi ba təri ni Dl na tagi di ba te tun.

Zurden bugə kam wa-zɔvri seeni tɔga kam pɔɔrum sum

14 Kanaan tɔga kam na wu Zurden bugə kam wa-zɔvri seeni tun deen ta daari si ba pɔɔri-ka ba pa Yisrayeli tiinə bam. We kaanum tu Eleyazaari, ku wəli di Nun bu Zozwe, didaani Yisrayeli dwi tiinə nakwa bam deen laan ma pɔɔri tɔga kam kontu ba pa Yisrayeli tiinə bam maama. ²Ba deen tagi jɔɲo mu tɔga kam ɲwaani ba pɔɔri-ka ba pa Yisrayeli dwiə nugu di cicoro kulv na daari tun, nuneeni Baɲa-We na maɲi Dl pa Moyisi ni si o ki te tun. ³⁻⁴Ku na yi dwiə yale di cicoro kadoɲ kum, Moyisi ya maɲi o pa bantu na ba jɔɲə je. Bantu tɔga kam wu Zurden bugə kam

wa-puli seeni mu. Moyisi nan wu pe Levi dwi tiinɛ tɔga kam doŋ. O deen za kuri tuni di vara pwali mu o pa-ba, si ba di wani ba taa zɔvri di wuni yi ba ki kɔnɔ. Ku daari Zuzefu dwi dum deen pɔɔri kuni bule mu: o biɛ bale Manasi didaani Efrayim dwiɛ yam mu kuntu. ⁵Yisrayeli tiinɛ bam deen na pɔɔri tɔga kam te tun ki ku maŋi didaani Baŋa-We ya na bri Moyisi si ba ki te tun mu.

Kalebi joŋi Ebrɔn

⁶Yisrayeli tiinɛ bam deen ta maa wu Giligali ni. Ba na wura tun mu Zuda dwi tiinɛ tuŋi nɔɔna Zozwe tee ni. Ba didua deen yi Yefune bu Kalebi, o na nuŋi Kenizi dwi kum ni tun. Kalebi ma ta di Zozwe o wi: «Yi swe Baŋa-We deen na tagi dibam bale taani tite maama o bri o tuntɔŋnu Moyisi, yi di deen ta wu Kadese-Barania ni tun. ⁷Maŋa kam kuntu ni amu deen jigi buna fiinna mu. Moyisi deen zigɛ Kadese-Barania ni o tuŋi ni, si a vu a ŋɔ a nii tɔga kantɔ na yi te tun. Amu deen ma ja ta-ŋum a ba a pa-o, di a wuu maama. ⁸Si ku na yi amu cɔrru tilu deen na tɔgi di amu ba vu si di ŋɔ di nii tɔga kam tun, ba deen ki fɔvni mu nɔɔna bam maama kuri ni. Amu deen nan yɔɔri a tɔgi a Tu Baŋa-We dum mu di a wuu maama. ⁹Duntu de dum ni mu Moyisi deen tagi o goni ni di amu o wi: «Nmu na nɔni n naga Kaanan tɔga kalɔ ni kuntu tun wu taa yi nmu nyum. Nmu di n biɛ mu wu taa te-ka si ku taa ve maŋa maama, n na tɔgi Baŋa-We di n wuu maama tun ŋwaani.»

¹⁰Tɔ. Moyisi na tagi Baŋa-We taani dum kuntu o bri-ni, si ku yi zum tun, ku yi buna fiinna-yanu mu. Maŋa kam kuntu ni dibam Yisrayeli tiinɛ ta wu kagva yuu ni mu di veɛ. Nii amu! Amu ta ŋwi nuneɛni Baŋa-We na tagi te tun, pa a zum jigi buna funɔnɔ yanu mu. ¹¹Di zum maama amu nan ta dana, yi a damma mu, nuneɛni a deen na yi te de dum Moyisi na tuŋi-ni tun. Dam dum ta wura si a ma a ki najara di titɔŋa yalɔ maama a na lagi tun. ¹²Kuntu tun, kwe pweeru laŋa kalɔ Baŋa-We deen na goni ni si ka taa yi amu nyum tun n pa-ni. Nmu wu guli ni Anaki tiinɛ bam mu wu daani. Ba tunti dum ma lo di di villi villi. Di ku di, Baŋa-We na wu amu tee ni tun ŋwaani, a wu wani-ba a zali, nuneɛni Baŋa-We na tagi si a ki te tun.»

¹³Yefune bu Kalebi na tagi kuntu maama o ti tun, Zozwe ma loori We si Di ki-o lanyirani. O ma daari o kwe Ebrɔn o pa-o, si ku taa yi o titi jjiŋirɔ. ¹⁴Ku na zigɛ de dum kuntu ni si ku yi zum tun, Ebrɔn laan leeri ku ji Yefune bu Kalebi didaani o biɛ nyum mu. Beŋwaani, wuntu deen tɔgi Yisrayeli Baŋa-We dum mu didaani o wuu maama. ¹⁵Kantu maŋa ya ta na wu

yi tun, ba deen jigi tu kum mu ba bai ni Kiriyat-Arba, Araba deen na yi Anaki tiinɛ bam nɔn-sawɔɔ tun ŋwaani.

Tɔga kam laan ma sin yi najara daa tɔrɛ.

Zuda dwi dum tɔga kam

15 Ba deen na kuri tɔga kalɔ ba pa Zuda dwi dum tun tɔli ka tu jagwiɛ seeni mu ka tɔgi Edom sisɛm dum ka vu ka yi Zin kagva kam mu.

²Ba tɔga kam jagwiɛ seeni puli Ye nuni kum jagwiɛ nabili seeni mu. ³Ka ma vu ka leeni Nɔŋɔ zwɛɛnu cwɛŋɔ kam jagwiɛ seeni ka ke ka yi Zin kagva kam ni. Ka ta maa ve Kadese-Barania jagwiɛ seeni kuntu, ka daari ka yi Esrom ni. Ka laan ma din Adara ni ka pipiri ka yɔɔri Karaka seeni. ⁴Ka ma zigɛ daani ka tɔgi Azimon ni, ka tɔli taa ka yi Ezipi bu-tula kam, yi ka laan vu ka kweeli Mediterane nuni kum ni ni mu. Zuda dwi dum tɔga kam jagwiɛ seeni sisɛm mu kuntu.

⁵Ku daari ba tɔga kam wa-puli seeni sisɛm dum wu taa tɔli Ye nuni kum ni dum mu kuntu, si ka vu ka yi Zurden bugɛ kam ni dum ni. Jazum baŋa seeni sisɛm dum di maa wu puli je sum kuntu ni, Zurden bugɛ kam na zu Ye nuni kum me tun, ⁶yi ka laan vu ka yi Beti-Hogula. Ka ta ma tɔgi Beti-Araba jazum baŋa seeni ka ke ka yi Bohan Kandwe dum. Bohan deen yi Ruban bu mu. ⁷Ka na zigɛ daani tun, ka laan ma kwe Akɔɔri bolo kum, ka yi Debiri ni, ka daari ka pipiri jazum baŋa seeni ka di Giligali ni. Giligali deen yɔɔri Adumim zɔŋɔ kum na wu bolo kum jagwiɛ seeni tun. Ku na zigɛ daani tun, sisɛm dum laan ma ke di yi En-Simesa buli-yiɛ yam ni mu, si ka yi En-Rogeli. ⁸Sisɛm dum ta tɔli di tɔgi Ben-Hinom bolo kum ni mu, si ku taa ve Yebusi tiinɛ tu kum zɔŋɔ kum jagwiɛ seeni. Zeruzalem mu kuntu. Di daa ta ma ke di din jazum baŋa seeni si ku maŋi di Hinom bolo kum wa-zɔvri dum seeni, Refayim bolo kum jazum baŋa seeni na kweeli me tun mu. ⁹Ka zigɛ zɔŋɔ kum baŋa ni ka vu ka yi Nefatua buli-yiɛ yam ni mu, si ka yi tuni dilɔ na wu Efrɔn Piu kum tɔŋɔ ni tun. Ka daa ma gugwɛli ka yɔɔri Baala seeni. (Kiriak-Jeerim mu kuntu.) ¹⁰Ba tɔga kam na kwe Baala wa-zɔvri seeni tun, ka vu ka tɔgi Seyiri Piu kum mu, ka vu ka yi Jeerim piu zɔŋɔ kum. (Kesalon mu kuntu.) Ka laan ma tu ka vu Beti-Simesa tu kum, ka daari ka tɔgi Timna seeni ka ke. ¹¹Sisɛm dum ta ke di vu zɔŋɔ kulɔ na wu Ekoron jazum baŋa seeni tun mu, di pipiri di yɔɔri Sikeron di daari di ke di gaali Baala piu kum. Di ma yi Yabeneli tu kum ni, yi di vu di kweeli Mediterane nuni kum ni.

¹²Zuda dwi dum tɔga kam wa-zvuri seeni sisəm dum mu deen yi Mediterane nunu kum ni dum. Zuda so-yuni tum maama deen zvuri sisənə yantu wuni mu.

¹³Baŋa-We deen ya pe Zozwe ni mu si o fo Zuda laŋa kam wuni o pa Yefune bu Kalebi. Zozwe di ma suni o ki kuntu. Ba deen kwe Ebrɔn mu ba pa-o. Tu kum kuntu ya yi Araba nyum mu. Wuntu maa yi Anaki tiinə nabaaru. ¹⁴Kalebi deen ma zeli Anaki dwiə yatɔ yam na wu Ebrɔn ni tun, o daari je sum kuntu. Bantu deen mu yi: Sesayi, Ahiman, didaani Taliməyi. ¹⁵Kuntu kwaga ni tun, o ve o ki najara mu didaani Debiri tu kum tiinə. (Pulim ni tun, tu kum kuntu yiri deen mu yi Kiriati-Siferi.) ¹⁶Kalebi deen ma ta o wɔ: «Amu wɔ kwe a buko Akisa a pa nɔɔnu wulu maama na wɔ wanti o vu o ki najara didaani Kiriati-Siferi tiinə bam yi o wanti-ba tun.» ¹⁷Kenazi bu Otiniyeli deen ma vu o ki najara yam, yi o wanti tu kum nɔɔna bam. Kenazi di deen yi Kalebi cɔru mu. O ma kwe o buko Akisa o pa Otiniyeli, si o di o ma o ji o kaani.

¹⁸Kadri dum maŋa kam ni mu, o tagi di o baru wum si ba beeri tɔga ba joŋi o ko wum tee ni. O deen ma di bunaga o vu o tu o ko yigə ni, yi o ko bwe-o o wɔ: «Bee mu nmu lagi si a ki a pa-m?» ¹⁹Akisa ma ləro o wɔ: «A loori si n ki-ni zaani mu. Nmu na pe-ni tɔga kalu tun yi kagua yirani mu. Kuntu tun, a lagi me na na buri tun mu si n kwe n pa-ni.» Kalebi ma beeri buli-yiə je o pa-o, jazum baŋa seeni di jagwiə seeni maama.

²⁰Tɔga kantu mu ba deen pe Zuda dwi dum, dwi maama di ku nyum.

²¹Tuni duntu deen wu jagwiə seeni mu, di na batwari di Edəm sisəm dum tun:

Kabezuli, di Ederi, di Yaguri, ²²di Kina, di Dimona, di Adada, ²³di Kedesi, di Hazora, di Itanan, ²⁴di Zifi, di Telem, di Bealoti, ²⁵di Hazora-Hadata, di Kerioti-Hezeron (Hazora mu kuntu), ²⁶di Amam, di Sema, di Molada, ²⁷di Hazara-Gada, di Hesemon, di Beti-Peleta, ²⁸di Hazara-Suali, di Beer-Seba, di Biziotia, ²⁹di Baala, di Iyim, di Ezem, ³⁰di Eletolada, di Kesili, di Horama, ³¹di Zikalagi, di Madamana, di Sansana, ³²di Lebaoti, di Silimi, di Ayin, didaani Rimɔn.

Di deen yi tuni fiinle-nugu mu di di ti-balwa yam maama.

³³Tuni duntu di maa wu wa-zvuri bwəlu tum seeni mu:

Esatola, di Zura, di Asena, ³⁴di Zanoa, di En-Ganim, di Tapua, di Enam, ³⁵di Yarmuti, di Adulam, di Soko, di Azeka, ³⁶di Saarayim, di Aditayim, di Gedra, didaani Gederotayim.

Di yi tuni fugə-duna mu, didaani di ti-balwa yam.

³⁷Tuni duntu di ta wəli da mu:

Zenan, di Adasa, di Migadal-Gad, ³⁸di Dilean, di Mitspa, di Yokteli, ³⁹di Lakisi, di Bozekati, di Egilon, ⁴⁰di Kabon, di Laamasa, di Kitilisi, ⁴¹di Gederoti, di Beti-Dagon, di Naama, di Makeda. Tuni fugə-durdu mu kuntu, di di nawuurə yam.

⁴²Tuni duntu di ta wura:

Libina, di Eteeri, di Asan, ⁴³di Ifata, di Asena, di Neziba, ⁴⁴di Keyila, di Akisiba, didaani Maresa. Duntu yi tuni nugu mu, di di nawuurə yam.

⁴⁵Ekoron didaani ku ti-balwa bam di ku nawuurə yam maama.

⁴⁶Ku na zigi Ekoron ni si ku tɔgi wa-zvuri seeni: tuni dilu maama na bwələ di Asedodi tun, ⁴⁷Asedodi, di Gaza, di di ti-balwa, di di nawuurə yam maama, si ku ta tu Ezipi bu-tula kam, ku vu ku tuli Mediterane nunu kum ni.

⁴⁸Ku na maŋi didaani pweeru laŋa kam tun, tuni duntu mu wura:

Samiri, di Yatira, di Soko, ⁴⁹di Dana, di Kiriati-Sana (Debiri mu kuntu), ⁵⁰di Anabi, di Estemo, di Anim, ⁵¹di Gozeni, di Holon, di Giloo.

Tuni fugə-dudua mu kuntu, di di nawuurə yam maama.

⁵²Arabi, di Duma, di Esan, ⁵³di Yanim, di Beti-Tapua, di Afeki, ⁵⁴di Humata, di Ebrɔn, di Kiriati-Arba tu kum, ku yiri didon ta mu yi Ebrɔn, di Siɔri tu kum. Di maama yi tuni nugu mu, ku wəli di di nawuurə yam.

⁵⁵Maon, di Karmeli, di Zifi, di Yuta, ⁵⁶di Zizreyeli, di Yokadeam, di Zanoa, ⁵⁷di Kayin, di Gibeia, di Timna.

Duntu di yi tuni fugə mu, di di nawuurə yam.

⁵⁸Halula, di Bet-Zura, di Gedora, ⁵⁹di Marata, di Beti-Anoti, di Eltekon.

Tuni durdu mu kuntu, di di nawuurə yam.

⁶⁰Kiriati-Baal (Kiriati-Jeerim mu kuntu), didaani Raba.

Di yi tuni dile mu, didaani di nawuurə yam.

⁶¹Ba laŋa kalu na wu kagua kam seeni tun, tuni duntu di maa wura:

Beti-Araba, di Midin, di Sekaka, ⁶²di Nibisan (kuntu maa yi <Ye Tu> mu), ku wəli di En-Gedi.

Duntu di maa yi tuni durdu, di di nawuurə yam.

⁶³Yebusi tiinə bam deen zvuri Zeruzalem ni mu. Zuda tiinə bam nan wu wanti-ba ba zeli. Yebusi tiinə bam didaani Zuda tiinə bam maa zvuri daani di zum maama.

Efrayim dwi di Manasi dwi taani

16 Ba deen na kuri tɔga kalu ba pa Zuzefu dwi dum tun puli Zorden bugə kam ni, ka na bwələ

di Zeriko me tun mu. Ka zigi Zeriko buli-yiə yam wa-puli seeni mu, ka tɔgi kagva kam ni ka ke ka yi Beteli tuw kum na wu pweeru laŋa kam ni tun. ²Ka na zigi Beteli ni tun, ka tɔgi Luuzi yi ka tɔli ka zu Atarɔti, Ariki tiinə bam na zɔvri me tun mu. ³Ka laan ma tu wa-zɔvri seeni ka yi Yafeleti tiinə je sum, si ku taa ve Bete-Horon jagwiə seeni. Ka daa ta ma ke ka vu Gezəri, si ka vu ka kweeli Mediterane nunu kum ni ni.

⁴Ku de kuntu mu yi Manasi di Efrayim jɔŋi ba tɔga kam pɔɔrum dum. Zuzefu biə bale bam mu kuntu.

Efrayim dwi dum tɔga kam

⁵Laŋa kantv mu ba deen pɔɔri ba pa Efrayim dwi dum, dwi maama di ku nyum:

Ba tɔga kam na jeeri wa-puli seeni tun zigi Ataroti-Adara ni mu. Ka laan ma tɔli kuntu, ka di Bete-Horon jazum baŋa seeni, ⁶yi ku ke ku yi Mediterane nunu kum. Si ku na yi jazum baŋa seeni sisəm dum, tɔga kam yi Mikimeta mu. Ka laan ma gugwəli wa-puli seeni ka ke ka yagi Tanata-Silo, ka gaali daani ka yi Yanoa na wu wa-puli seeni tun. ⁷Tɔga kam daa zigi Yanoa ni kuntu ka vu Atarɔti di Naara seeni mu. Ka ma daari ka yi Zeriko, yi ka laan vu ka kweeli Zurdən bugə kam ni. ⁸Ku na zigi Tapua ni tun, tɔga kam sisəm yali mu di vu wa-zɔvri seeni. Di ma tɔgi Kana bu-tula kam di vu di kweeli Mediterane nunu kum ni ni. Mu tɔga kalv Efrayim dwi dum deen na jɔŋi si ba taa te tun mu kuntu, dwi maama di ku nyum. ⁹Efrayim tiinə bam deen ta jɔŋi tuntu didonnə na wu Manasi dwi dum laŋa kam wuni mu.

¹⁰Kaanan tiinə deen ya zɔvri Gezəri tuw wuni yi Efrayim tiinə bam wu zəli-ba. Bantu di Efrayim tiinə bam maa zɔvri daani di zum maama. Efrayim tiinə bam deen za fun-ba mu, si ba taa tɔŋi titɔŋ-cɛera.

Manasi dwi dum tɔga kam

17 Ba deen ma ki tɔga kam je sidonj ba pa Manasi dwi dum. Manasi deen yi Zuzefu bu-kwian mu, o di bu-kwian ya maa yi Makira. Wuntu deen yi non-babia mu. O maa yi Galadi tiinə ko. O ya maŋi o jɔŋi Galadi di Basan laŋa kam na wu Zurdən bugə kam wa-puli seeni tun mu. ²Ku nan na yi dwiə yadonnə na nuŋi Manasi yira ni tun, ba deen pɔɔri tɔga Zurdən bugə kam wa-zɔvri seeni mu ba pa-ba, dwi maama di ku nyum. Bantu maa yi: Abizeri, di Heleke, di Asireli, di Sishem, di Hefəri, didaani Semida. Baara balv na yi Zuzefu bu Manasi biə tun mu kuntu.

³Hefəri bu Zelofadi deen lɔgi bukwa banu mu yi o ba jigi bəkərə. O nabaara maa yi Galadi di Makira. Ba yi Manasi dwi dum tiinə mu. Zelofadi bukwa bam

yira mu yi: Maala, di Nua, di Hogula, di Milka, didaani Tirisa.

⁴Kaana bam kuntu ma zaŋi ba vu Yisrayeli nakwa bam te, di Eleyazaari na yi We kaanum tu tun di Zozwe di te. Ba ma ta di ba ba wu: «Baŋa-We deen pe Moyisi ni si Dl na lagi Dl ki tɔga Dl pa di dwi dum baara bam, si Dl pɔɔri ka wuni Dl pa dibam di.» Zozwe ma ki o tɔgi Baŋa-We ni dum. O ma pa-ba tɔga si ba taa te, nuneeni o deen na ki te di ba baara bam tun. ⁵⁻⁶Manasi dwi dum deen ne je kuni fugə mu tɔga kam pɔɔrum baŋa ni, si ku wəli di ba ya na maŋi ba jigi tɔga kalv Zurdən bube didonj dum seeni tun. Galadi di Basan laŋa kam mu kuntu. Ku nan yi Manasi dwi dilv na yi kaana tun di deen na jɔŋi tɔga nuneeni ba baara bam na jɔŋi te tun ŋwaani mu ku yi kuntu.

⁷Manasi dwi dum laŋa kam ma zigi Aseeri dwi dum sisəm ni, si ku taa ve Mikimeta na wu Sishem wa-puli seeni tun mu. Sisəm dum ta zigi Mikimeta ni mu di tu jagwiə seeni, di yi Tapua tiinə na zɔvri me tun. ⁸Tɔga kalv na gilimi Tapua tuw tun nan yi Manasi dwi dum nyum mu, yi Tapua tuw kum titi yi Efrayim nyum. Ku deen je Manasi sisəm baŋa ni mu. ⁹Ba laŋa sisəm dum ta tɔli jagwiə seeni mu di yi Kana bu-tula kam ni. Di ma tɔgi bu-tula kam jazum baŋa seeni kuntu ku vu ku zu Mediterane nunu kum wuni. Tuntu didonnə maa na tɔgi bu-tula kam jagwiə seeni tun deen yi Efrayim tuntu mu, yi di wu Manasi sisəm wuni. ¹⁰Efrayim tɔga kam wu bu-tula kam jagwiə seeni mu. Manasi tɔga kam maa wu ku jazum baŋa seeni, yi Mediterane nunu kum je ku wa-zɔvri seeni. Aseeri dwi dum tɔga wu jazum baŋa seeni mu, yi Yisakaari dwi dum tɔga wu wa-puli seeni.

¹¹Tuntu didonnə deen yi Manasi dwi dum nyum mu, yi di wu Yisakaari didaani Aseeri dwiə yam tɔga baŋa ni. Di maa yi: Beti-San, di Ibuleyam, di Dora tiinə (Nafoti-Dora mu kuntu), di Eyin-Dɔɔri, di Taanaki didaani Megido, ku ta wəli di duntu nawuurə yam di.

¹²Manasi dwi tiinə nan wu wanti ba zəli balv na zɔvri tuntu dum kuntu ni tun. Ku ma pa Kaanan tiinə bam di yɔɔri ba zɔvri di wuni. ¹³Yisrayeli tiinə bam maa na tu ba dana maŋa kalv tun, ba ta wu zəli Kaanan tiinə bam. Ba deen jigi-ba ba pa ba tɔŋi titɔŋ-cɛera mu ba pa-ba.

Zuzefu dwi tiinə loori Zozwe ba tɔga kam ŋwaani

¹⁴Ku na wurə ku wurə tun, Zuzefu dwi tiinə ma vu ba loori Zozwe ba wu: «Bee mu ki yi n pa dibam tɔga kam pɔɔrum didva yurani si di taa te? Nii Baŋa-We na tiini Dl ki dibam yu-yoŋo pa di kɔgɔ kum daga te!»

¹⁵Zozwe di ma ləri-ba o wu: «Abam na daga kuntu yi á maani ni Efrayim pweeru laŋa kam muri si á pɔɔri-ka á pa daani tun, nan zu-na Perezi tiinə didaani

Refayim tiinə kagua kam wɔni. Dáani mu abam wó wanti á di tweeru yi á daari á ce gulə si tɔga taa wura ka pa abam.» ¹⁶ Ba daa ma lər-o ba wɔ: «Pweeru laɔa kam sunti ka muri dɔbam zanzan. Dí ta maa bá wanti dí jeeri Kaanan tiinə balu na zɔvri bwəlu tum ni tun dí zəli. Bantu mat luuru mu ba ma ki tərikooru ba jigi ba ki ba najara, ku na yi balu na zɔvri Beti-San seeni di balu na wu Zizreyeli bwəlu tum ni tun maama di.»

¹⁷ Zozwe ma ta di Efrayim dwi dum di Manasi dwi dum o wɔ: «Abam sunti á yi nɔn-kəgɔ mu yi á jigi dam. Abam nan wó wanti á na tɔga a wəli a tɔga kam ni. ¹⁸ Pweeru seeni laɔa kam na yi kagua tun maɔi si á kwe á pɔɔri á pa daani mu. Ve-na daani á zagɔ gulə á na lagɔ te maama tun. Ku nan na yi Kaanan tiinə balu na zɔvri je sum kuntu ni yi ba jigi dam, pa ba taa jigi jara-kəm tərikooru tun maama di, á wó wanti-ba á zəli á daari ba tɔga kam á taá te.»

Ba pɔɔri tɔga kadoɔ kam

18 Ku na wəli fun yi Yisrayeli tiinə bam laan joɔi Kaanan tɔga kam maama ba te tun, mu ba kəgɔ kum maama jeeri Siloo ni. Ba ma cwɔ Baɔa-We jeerim vwe dum daani. ² Ba ya ta wu pɔɔri tɔga ba pa Yisrayeli kə-fɔrɔ kum wu dwiə yarpe si ba taa te.

³ Zozwe ma bwe Yisrayeli tiinə bam o wɔ: «De dɔɔ mu abam buɔi si á vu á joɔi tɔga kam á nabaara Baɔa-We dum na maɔi o kwe Dɔ pa abam tun á taá te? ⁴ Kuri-na nɔɔna batɔ batɔ si ba nuɔi Yisrayeli dwi maama wɔni. Amu wó tɔɔi-ba si ba vu ba beeri tɔga kam me di me ba wubɔa na de tun ni. Ba na pupuni kulɔ maama ba yi na su tun ba tiɔi, si ba joori ba ja-ti ba ba ba bri-ni. ⁵ Zuda dwi dum wó maɔi ba tɔga kam na wu jagwiə seeni tun ni. Zuzefu dwi tiinə di maa wó taa wu jazum baɔa seeni di ba tɔga kam. Dí wó pɔɔri tɔga kalu na daari tun kuni birpe mu. ⁶ Abam nan na pupuni tɔga kam pupwara birpe kam na nyi te maama tun, si á ja ka mumaja á ba á pa-ni. Amu laan wó ta jɔɔ a pa abam si Baɔa-We bri tɔga kam nyinyugu. ⁷ Nan yi swe-na ni Levi dwi tiinə bam bá tɔɔi ba joɔi tɔga. Bantu kaanum titɔɔa yam ba na tɔɔi ba pa Baɔa-We tun mu yi kulɔ We na pɔɔri Dɔ pa-ba tun. Ku nan na yi Gadɔ dwi dum, di Ruban dwi dum didaani Manasi dwi cicoro kum, Baɔa-We tuntɔɔnu Moyisi mu maɔi o pɔɔri tɔga o pa-ba. Ka nan wu Zurdən bube dilu na jeeri wa-puli seeni tun mu.»

⁸ Nɔɔna bam na kwe cwəɔə si ba vu ba maɔi tɔga kam tun, Zozwe ma ta di ba o wɔ: «Ve-na á maani tɔga kam lanyirani si á pupuni ka mumaja na yi te tun. Abam laan maa wó joori Siloo yo seeni. Amu di wó ta jɔɔ Baɔa-We yigə ni a pa abam.»

⁹ Nɔɔna bam ma sunti ba ki kuntu. Ba nɔni tɔga kam ni maama mu ba ja, yi ba ta pɔɔri-ka laɔa di laɔa kuni

birpe. Ba ma pupuni ba bri laɔa maama na yi te tun di ka tuni. Ba na ti tun, mu ba joori Zozwe di nɔn-kəgɔ kum maama te Siloo ni. ¹⁰ Zozwe ma ta jɔɔ si o lwarɔ Baɔa-We na lagɔ si tɔga kam pɔɔri ka pa-ba te tun. O laan ma pɔɔri pɔɔri tɔga kam o pa Yisrayeli dwiə yalu na daari tun maama.

Benzamen dwi dum tɔga kam

¹¹ Ba na tagɔ jɔɔ tun, Benzamen dwi dum mu puli si ba na ba tɔga kam pupwara, sɔ-yuu maama di ku nyum. Ba tɔga kam deen wu Zuda dwi dum di Zuzefu dwi dum tɔga titari ni mu.

¹² Ka jazum baɔa seeni sisəm dum zigi Zurdən bugə kam ni mu di din Zeriko baɔa. Ba tɔga kam daa ma tɔɔi wa-zɔvri seeni ka kwe pweeru laɔa kam ka vu ka yi Bet-Aven kagua kam. ¹³ Sisəm dum zigi dáani di vu di ke Luuzi jagwiə seeni mu. Beteli mu kuntu. Ka ta ke ka yi Ataroti-Adara mu. Tuw kum kuntu wu piu baɔa ni mu, ku na wu Bete-Horon jagwiə seeni tun. ¹⁴ Ka ma pipiri ka kwe piu kum wa-zɔvri seeni daa kam ka duri ka vu jagwiə seeni, ka maa ve Kiriati-Baal. Kiriaf-Jeerim mu kuntu. Ku maa yi Zuda dwi tiinə nyum. Benzamen wa-zɔvri seeni sisəm dum mu kuntu.

¹⁵ Ku nan na yi ba jagwiə seeni sisəm dum, di deen puli Kiriaf-Jeerim ni ni mu di vu di yi Nefatua buli-yiə yam seeni. ¹⁶ Ka ta vu ka yi piu kulɔ na wu Refayim bolo kum jazum baɔa seeni yi ku tulɔ ku nii Hinom bolo kum təɔə tun. Sisəm dum ta tu di tɔɔi bolo kum di tu jagwiə di ke Yebusi tiinə tuw kum jagwiə seeni, di yi En-Rogeli. ¹⁷ Ba tɔga kam zigi dáani ka diini jazum baɔa seeni mu yi sisəm dum gugwəli di yi En-Simesa, di Geliloti. Je sum kuntu leeni Adumim zɔɔɔ kum mu. Sisəm dum daa ta ma ke di yi Bohan Kandwe dum. Bohan deen yi Ruban bu mu. ¹⁸ Sisəm dum ma ke Beti-Araba zɔɔɔ kum jazum baɔa seeni di tu di zu Zurdən bolo kum wɔni. ¹⁹ Tɔga kam laan ma tulɔ ka gaali Beti-Hogula jazum baɔa seeni zɔɔɔ kum, ka vu ka kweeli Ye nunu kum jazum baɔa seeni bube dum ni, Zurdən bugə kam na ve ka guri me tun mu. Duntu nan mu yi Benzamen kuri seeni sisəm dum.

²⁰ Zurdən bugə kam titi mu yi Benzamen tɔga kam wa-puli seeni sisəm dum. Sisənə yalu ba deen na pɔɔri si Benzamen dwi dum taa jigi tun mu kuntu.

²¹ Benzamen dwi dum deen joɔi tuni duntu mu, sɔ-yuu maama di ku nyum:

Zeriko, Beti-Hogula, Emeki-Kesizi,
²² Beti-Araba, Zemarayim, Beteli, ²³ Awim,
 Zəli, Ofera, ²⁴ Kefari-Amoni, Ofini, Geba. Di
 deen yi tuni fugə-dile mu didaani di nawuurə
 yam.

²⁵ Ku ta wəli di Gabawɔn, Rama, Beeroti,

²⁶ Mitspa, Kefira, Moza, ²⁷ Rekem, Irapeela,

Tarala, ²⁸Zula, Hayelefa, Yebusi tiinə tu Zeruzalem, Gibe, Kiriak-Jeerim.

Dintu nan ya yi tuni fugə-dina mu didaani di nawuurə yam maama. Tuga kam kuntu mu ba deen pe Benzamen dwi dum, pa so-yuu maama na ku nyum.

Simeyon dwi dum tuga kam

19 Simeyon dwi dum deen mu saji si ba joni ba pupwara kam. Ba tuga kam deen tuli ka vu ka gaali Zuda tuga sisəm dum mu. ²Tuni dintu nan ya wu Simeyon tuga kam ni mu:

Bəer-Seba (Seba mu kuntu), di Molada, ³di Hazara-Suwala, di Bala, di Ezem, ⁴di Eletolada, di Betula, di Horama, ⁵di Zikalagi, di Betti-Marakabita, di Hazara-Susa, ⁶di Betti-Lebayoti, di Saruyen.

Dintu yi tuni fugə-dito mu, didaani di nawuurə yam.

⁷Ku ta wəli di Ayin, di Rimən, di Eteeri, di Asan. Ba tuni dum kuntu yi dina mu di di nawuurə yam maama. ⁸Ti-balwa na gilimi tuni dum kuntu tun deen tuli jagwiə seeni mu di yi Baalati-Beya mu. Rama mu kuntu.

Tuga kam kuntu mu ba deen pe Simeyon dwi dum, so-yuu maama di ku nyum.

⁹Zuda pupwara kam deen daga ka dwe ba non-biə bam. Kuntu nwaani mu Simeyon dwi tiinə deen joni Zuda tuga kam kadoŋ ba jga.

Zabulon dwi dum tuga kam

¹⁰Tuga kam pupwara batɔ tu mu ba deen pe Zabulon dwi dum, so-yuu maama di ku nyum:

Ba tuga kam deen tuli ka vu ka yi Saridi mu. ¹¹Ka sisəm dum tɔgi wa-zuuri seeni ka yi Marala. Ka deen ta ma vu ka dwe Dabeseti, si ku laan yi bu-tula kulɔ na wu Yokeniam wa-puli seeni tun.

¹²Ku nan na yi ba tuga kam daa kakam kam, ka zigi Saridi ni mu ka yɔri wa-puli seeni ka yi Kisiloti-Tabora sisəm, ka daari ka ta yi Daberata didaani Yafia. ¹³Ka ta tuli wa-puli seeni mu ka yi Gata-Hefera didaani Efakazina, yi ka laan pipiri ka da Nea seeni ka vu ka yi Rimən. ¹⁴Ka sisəm dum jazum baŋa seeni pipiri mu di jeeri Hanatona, si di vu di kweeli Ifitah-Eli bolo kum ni.

¹⁵Zabulon tuni deen yi fugə-dile mu didaani di nawuurə yam maama. Ba tuni dum didonnə mu tintu:

Katati, di Nahalali, di Simirəni, di Idala, di Betelhem.

¹⁶Tuni dum kuntu di di nawuurə yam mu ba deen pe Zabulon dwi dum, dwi maama di ku nyum.

Yisakaari dwi dum tuga kam

¹⁷Ku na yi tuga kam pupwara bana tu wum, ba deen kwe-ka ba pa Yisakaari dwi dum mu, so-yuu maama di ku nyum. ¹⁸Bantu laŋa kam ba deen na joni tun mu tintu:

Zizreyeli, di Kesuloti, di Sunem, ¹⁹di Hafarayim, di Sion, di Anaharata, ²⁰di Rabita, di Kision, di Ebeza, ²¹di Remeta, di En-Ganim, di En-Hada, di Betti-Pazeza. ²²Ba sisəm dum ta ve di dwe Tabɔri piu kum, di Sahazuma, didaani Betti-Simesa. Ka laan ma vu ka kweeli Zorden bugə kam ni.

Yisakaari dwi dum tuni dum nan yi fugə-dirdu mu, di di nawuurə yam. ²³Tuni dum kuntu di di nawuurə yam mu ba deen pe Yisakaari dwi dum, dwi maama di ku nyum.

Aseeri dwi dum tuga kam

²⁴Aseeri dwi dum deen ma joni tuga kam pupwara banu tu, so-yuu maama di ku nyum. ²⁵Ba tuni dum nan ya yi:

Helikata, di Hali, di Beten, di Akesafti, ²⁶di Alam-Meleka, di Amada, di Misala.

Tuga kam wa-zuuri seeni sisəm dum deen yi Karmeli piu kum didaani Sihora-Libinata. ²⁷Ka ta ma gugwəli ka vu wa-puli seeni ka yi Betti-Dagon si ka laan vu ka dwe Zabulon dwi dum laŋa kam ka daari ka yi Ifitah-Eli bolo kum. Ba tuga kam ta ve jazum baŋa seeni ka yi Betti-Emeke, di Neyeli. Ka ma ke ka vu Kabuli, ²⁸di Eboron, di Rehəbi, di Hamon, didaani Kana, si ka ke ka vu ka yi Sidon tuw kamunu. ²⁹Ba sisəm ta ma pipiri di yɔri Rama seeni, di tuli di yi Tiiri, di na yi tuw kulɔ na lɔgi ku pi di dam tun. Sisəm dum laan ma gugwəli di vu Hosa seeni, di vu di kweeli Mediterane nuntu kum ni. Ba laŋa kam deen ta yi Mahalaba, di Akisiba, ³⁰di Wuma, di Afeki, di Rehəbi.

Tuni dum deen yi fiinle-dile mu, di di nawuurə yam maama. ³¹Tuni dum kuntu di di nawuurə yam mu ba deen pe Aseeri dwi dum, so-yuu maama di ku nyum.

Nefitali dwi dum tuga kam

³²Nefitali dwi dum mu deen joni tuga kam pupwara bardu tu wum, so-yuu maama di ku nyum.

³³Ba sisəm dum ma zigi Helefa ni di yi tiu kulɔ na zigi Zaananim ni tun. Di ta tuli di vu Adami-Nikebi di Yabeneli mu si di yi Lakum, yi di laan kweeli Zorden bugə kam ni. ³⁴Di daa ma

gugwɛli wa-zuurt seeni dɪ vu Azanoti-tabora, dɪ Hukoka. Ba tɪga kam jagwiə seeni dɛen dwe Zabulon dwi dum laɲa kam mu. Aseeri laɲa kam ma jeeri ka wa-zuurt seeni. Zurdɛn bugə kam dɪ jeeri wa-puli seeni.

³⁵Ba tɔni dɪntu mu lɔgi dɪ pi dɪ dam: Zidim, dɪ Zara, dɪ Hammati, dɪ Rakati, dɪ Kinureti, ³⁶dɪ Adam, dɪ Rama, dɪ Hazora, ³⁷dɪ Kedesi, dɪ Ederi, dɪ En-Hazora, ³⁸dɪ Yiron, dɪ Migadal-Eli, dɪ Horem, dɪ Beti-Anata, dɪ Beti-Simesa.

Dɪ dɛen yɪ tɔni fugə-nɔgu mu, dɪdaani dɪ nawuurə yam maama. ³⁹Tɔni dum kɔntu dɪ dɪ nawuurə yam mu ba dɛen pe Nefitali dwi dum, sɔ-yuu maama dɪ ku nyum.

Dan dwi dum tɪga kam

⁴⁰Dan dwi dum nan mu jonɪ tɪga kam pɔpwara barpe tu wum, sɔ-yuu maama dɪ ku nyum. ⁴¹Tɔni dɪntu wu bantu laɲa ni mu:

Zura, dɪ Esatola, dɪ Irasemesa, ⁴²dɪ Saalabin, dɪ Ayalon, dɪ Itala, ⁴³dɪ Eloni, dɪ Timna, dɪ Ekoron, ⁴⁴dɪ Elteki, dɪ Gibeton, dɪ Baalati, ⁴⁵dɪ Yehudi, dɪ Bene-Beraki, dɪ Gati-Rimon, ⁴⁶dɪ Yarkon, dɪ Rakon, dɪ je silu maama na jeeri Zope tun.

⁴⁷Dan dwi dum nan ya ge ba tɪga kam mu. Ku ma pa ba fin ba vu ba jeeri Lesem tiinə bam dɪ najara. Ba ma di-ba yɪ ba jonɪ ba tɪga kam ba zuurt ka wɔni. Dan dwi tiinə laan maa bɛi tɪga kam yɪri ni Dan, sɪ ku maɲɪ dɪ ba nabaaru wum yɪri dum.

⁴⁸Tɔni dum kɔntu dɪ dɪ nawuurə yam mu ba dɛen pe Dan dwi dum, sɔ-yuu maama dɪ ku nyum.

Zozwe tɪga kam

⁴⁹Yisrayeli tiinə bam nan ya na pɔɔri tɪga kam ba pa daani tun, ba dɛen daari laɲa kadoɲ mu ba pa Nun bu Zozwe sɪ o taa te. ⁵⁰Baɲa-We nan maɲɪ Dɪ pa-ba ni mu sɪ ba kwe mɛ maama Zozwe na wɔ kuri tun ba pa-o. O ma kuri Timinati-Sira na wu Efrayim pweeru laɲa kam ni tun, yɪ ba kwe-ku ba pa-o. O ma fɔgi o lo tu kum kɔntu o zuurt ku wɔni.

⁵¹Ku dɛen na kɪ te We jeerim vwe dum na wu Siloo ni kɔntu tun, ku nan yɪ We kaanum tu Eleyazaari, dɪ Zozwe, dɪ Yisrayeli sɔ-yuni yigə tiinə bam mu zigɪ Baɲa-We yigə ni ba pɔɔri pɔɔri tɪga kam ba pa daani. Ba ma pɔɔri-ka ba ti, pa Yisrayeli dwi maama jonɪ ba tɪga.

Ka-duri-ka-zu-ka-səgi tɔni dum

Garim 35:6-34

20 Maɲa kadoɲ ni mu Baɲa-We tagɪ dɪ Zozwe Dɪ wɪ: ²«Laan ta dɪ Yisrayeli tiinə bam sɪ ba li tɔni didonna, ka-duri-ka-zu-ka-səgi ɲwaani, nunɛni a na maɲɪ a ta dɪ Moyisi sɪ o bri-m te tun. ³Wulu na wu paali o gu nɔɔnu, oó wani o duri o vu o səgi tu kum kɔntu wɔni sɪ o lu balu na beeri o gum tun ɲa ni. ⁴O maa na duri o vu o yɪ tɔni dum kɔntu didwa, oó vu ku manchɔɲo ni ni o lwani o taani dum dɪ tu kum nakwa bam mu. Bantu maa wɔ beeri je ba pa-o sɪ o zu ba tu kum o taa zuurt dɪ ba. ⁵Wulu na beeri o gum tun nan na zəg-o o yɪ da, ku dai sɪ tu kum tiinə li-o ba pa kɔntu tu, beɲwaani o wu paali o gu nɔɔnu wum. O nan ya ba cul-o. ⁶Tu kum nakwa bam wɔ di o taani sɪ ba lwarɪ ku kɪ ku maɲɪ mu naa o paali o gu o doɲ wum mu. O na wu paali o kɪ, ba maa wɔ yagɪ sɪ o taa zuurt dɪ ba sɪ ku yɪ kaanum yigə tu wum na tɪga. Kɔntu mu o laan wɔ wani o joori o titɪ tu kum.»

⁷Ku ma pa ba li Galile tu Kedesi na wu Nefitali pweeru laɲa kam ni tun ba zigɪ ku ɲwaani. Ba ta li Sishem na wu Efrayim pweeru laɲa kam ni tun mu, dɪ Kiriya-Arba na wu Zuda pweeru laɲa kam ni tun. Tu kum kɔntu laan mu yɪ Ebron. ⁸Ku daari tɔni dilu na wu Zurdɛn bugə kam wa-puli seeni tun mu ba kuri Bezeti na wu Ruban dwi dum laɲa kam ni tun. Je sɔm kɔntu yɪ ti-kampari mu ka yɪ kagwa kam na wu Zeriko wa-puli seeni tun. Ba ta ma li Gadɪ dwi dum tu Ramoti na wu Galadi ni tun, dɪdaani Manasi dwi dum tu Golan na wu Basan ni tun.

⁹Yisrayeli tiinə bam ma kuri tɔni dum kɔntu ba tiɲi ka-duri-ka-zu-ka-səgi ɲwaani. Ku maa yɪ sɪ nɔɔnu na wu paali o gu nɔɔnu, o na yɪ Yisrayeli tu naa vɔru, sɪ kɔntu tu duri o zu dɪ wɔni o səgi sɪ wulu o na gu tun yɪra nɔɔna yɪ yɪ-o ba gu. Ku ta yɪ sɪ tu kum nakwa bam wani o taani dum mu ba di dɪ cɪga.

Levi dwi tiinə tɔni dum

21 Kɔntu kwaga ni mu balu na wu Levi dwi tiinə yigə ni tun ve kaanum tu Eleyazaari, dɪ Nun bu Zozwe dɪdaani Yisrayeli dwiə yam maama yigə tiinə bam te. ²Maɲa kam kɔntu ni dɪ ba ta zuurt Kaanan tu Siloo wɔni mu. Levi yigə tiinə bam ma yɪ ba te ba ta ba wɪ: «Baɲa-We nan ya maɲɪ Dɪ pa Moyisi ni mu ni: dibam maɲɪ sɪ dɪ jonɪ tɔni mu dɪ taa zuurt da sɪ dɪ daari dɪ taa kɔna.» ³Yisrayeli tiinə bam titɪ dɛen ma

da Baŋa-We ni dum ŋwaani ba li ba dwiə yam didva didva tunti didonnə ba pa-ba si ba taa zuura. Ba ta ma pa-ba vara pwəli si ba taa maa kɔni vara.

Keyati sɔ-yuu tiinə tuni dum

⁴ Ba ma ta jɔɔ si ba lwarti Baŋa-We na lagɔ si tunti dum pɔɔri di pa Levi dwi tiinə bam te tun. Keyati tiinə bam nan mu de yigə ba na ba tunti dum pupwara, digə maama di ka nyum. Bantu balu na yi We kaanum tu Arɔn digə kam tun ma jɔɔni tunti fugə-ditɔ, yi di maama wu Zuda di Simeyon didaani Benzamen dwiə yam laŋa wɔni. ⁵ Ku maa na daari Keyati tiinə balu tun, ba di deen ne tunti fugə mu na wu Efrayim dwi dum, di Dan dwi dum, didaani Manasi dwi cicoro kum laŋa wɔni. ⁶ Ku nan na yi Gersoni tiinə bam, bantu deen ne tunti fugə-ditɔ mu na wu Yisakaari dwi dum, di Aseeri dwi dum, di Nefitali dwi dum, di Manasi dwi cicoro kukum kum laŋa wɔni. ⁷ Merari tiinə bam di ma na tunti fugə-dile na wu Ruban dwi dum, di Gadɔ dwi dum, didaani Zabulon dwi dum laŋa wɔni, digə maama di ka nyum.

⁸ Baŋa-We deen na pe Moyisi ni si ba pɔɔri tunti dum ba pa Levi tiinə bam te tun mu Yisrayeli tiinə bam di kta, ku wəli didaani vara pwəli si ba taa kɔni ba vara.

⁹ Ku na yi Zuda dwi dum didaani Simeyon dwi dum laŋa kam, tunti duntu mu ba deen li si ba pa ¹⁰ balu na yi Keyati dwi tiinə yi ba yi Arɔn biə tun. Ba pe-ba tunti dum kuntu beŋwaani jɔɔ kum kuri bantu mu yigə.

¹¹ Zuda pweeru laŋa kam ni mu ba li Kiriyat-Arba ba pa-ba, ku wəli didaani ku vara pwəli sum. Ba laan bə-ku ni Ebrɔn mu. Araba deen yi Anaki ko mu. ¹² Si ku na yi tuw kum kari sum didaani ku nawuure yam, ba ya maŋi ba kwe tuntu ba pa Yefune bu Kalebi mu si o taa te. ¹³ Ebrɔn ya yi tuw kulɔ ba na tiŋi ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani tun mu. We kaanum tu Arɔn biə bam ma jɔɔni-ku. Ba ta ma wəli tunti duntu:

Libina, ¹⁴ di Yatira, di Esutemoa, ¹⁵ di Holon, di Debiri, ¹⁶ di Ayin, di Yuta, di Betti-Simesa. Tunti duntu didaani di vara pwəli sum yi tunti nuɔv mu ya na yi Simeyon didaani Zuda laŋa kam nyum.

¹⁷ Ku daari Benzamen laŋa kam ni mu ba pe-ba tunti dina mu: Gabawɔn, di Geba, ¹⁸ di Anatɔti, di Alimon mu ku wəli didaani di vara pwəli sum.

¹⁹ Kuntu tun, tunti fugə-ditɔ didaani di vara pwəli sum mu ba deen kwe ba pa Arɔn digə tiinə bam na yi kaanum tiinə tun. ²⁰ Ku maa na yi Levi dwi dum na yi Keyati dwi kum yi ba dai Arɔn biə tun, ba li tunti dina mu Efrayim dwi dum laŋa kam ni ba pa-ba.

²¹ Sishem deen yi laŋa kam kuntu tuw mu. Ku maa yi tuw kulɔ ba na tiŋi ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani tun mu. Ku maa wu Efrayim pweeru laŋa kam ni. Ba deen kwe-ku ba pa-ba, ba wəli di Gezeri, ²² di Kibizayim,

di Bete-Horon. Tunti dina dum kuntu didaani di vara pwəli mu ba pe-ba.

²³ Dan laŋa kam ni mu ba li tunti duntu ba pa-ba: Elteki, di Gibeton, ²⁴ di Ayalɔn, di Gati-Rimɔn. Tunti dina didaani di vara pwəli sum mu kuntu.

²⁵ Manasi dwi cicoro kum na wu wa-zuvri seeni tun laŋa ni mu ba ma kwe tunti duntu ba pa-ba: Taanaki, di Gati-Rimɔn. Tunti dile didaani di vara pwəli sum mu kuntu.

²⁶ Ku maa bri ni Keyati sɔ-yuu tiinə balu na dai Arɔn biə tun deen jɔɔni tunti fugə mu didaani di vara pwəli sum.

Gersoni sɔ-yuu tiinə tuni dum

²⁷ Ku daari ku na yi Levi dwi tiinə balu na yi Gersoni sɔ-yuu tiinə tun, ba deen li tunti duntu mu ba pa-ba:

Manasi dwi cicoro kudɔŋ kum laŋa ni mu ba li: Basan tuw Golan didaani Be-Esitara. Golan ya yi tuw kulɔ ba na tiŋi ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani tun mu. Ba nan kwe tunti dile dum kuntu mu didaani di vara pwəli sum ba pa-ba.

²⁸ Ba ma jɔɔni tunti duntu Yisakaari dwi dum laŋa ni: Kision, di Daberata, ²⁹ di Yarmuti, di En-Ganim. Tunti dina di di vara pwəli mu ba li ba pa-ba.

³⁰ Ba deen ta jɔɔni tunti duntu Aseeri dwi dum laŋa ni: Misali, di Abedon, ³¹ di Helikati, di Rehəbi. Tunti dina di di vara pwəli sum mu ba pe-ba.

³² Ku na daari Nefitali dwi dum laŋa kam tun, ba jɔɔni tunti duntu mu: Kedesi na wu Galile ni tun, di Hamɔti-Dora, di Karatan. Kedesi ya yi tuw kulɔ ba na tiŋi ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani tun mu. Ba nan kwe tunti ditɔ dum kuntu di di vara pwəli sum ba pa-ba.

³³ Ku maa bri ni Gersoni sɔ-yuu tiinə bam deen jɔɔni tunti fugə-ditɔ mu didaani di vara pwəli sum.

Merari sɔ-yuu tiinə tuni dum

³⁴ Merari tiinə bam laan mu daari yi ba ta yi Levi dwi dum wɔni. Ba ma jɔɔni tunti duntu mu ba pa-ba: Zabulon dwi dum laŋa kam ni mu ba li tunti duntu: Yokeniam, di Karata, ³⁵ di Dimina, di Nahalali. Tunti dina didaani di vara pwəli sum mu kuntu.

³⁶ Ku na yi Ruban dwi dum laŋa kam tun, ba jɔɔni tunti duntu mu ba pa-ba: Bezeri, di Yahaza, ³⁷ di Kedemɔti, di Mefaati. Di ta maa yi tunti dina di di vara pwəli sum.

³⁸ Gadɔ dwi dum laŋa ni mu ba ta ma jɔɔni tunti duntu: Ramɔti na wu Galadi ni tun, di Mahanayimi, ³⁹ di Hesebon, di Yazeri. Ramɔti

ya yi tuw kulv ba na tiŋi ka-duri-ka-zu-ka-sɛgi ŋwaani tun mu. Ba nan kwe tuni duna dum kuntu di di vara pwɛli sum ba pa-ba.

⁴⁰ Ku maa bri ni Merari sɔ-yuu tiinɛ bam deen jɔŋi tuni fugɛ-dile mu didaani di vara pwɛli sum.

⁴¹ Kuntu tun, Yisrayeli dwi tiinɛ tɔga kam maama wɔni mu Levi tiinɛ bam deen jɔŋi tuni fiinna-nana didaani di vara pwɛli sum. ⁴² Tuw maama maa jigi vara pwɛli silv na kaagu-kv tun.

⁴³ Baŋa-We deen ma pa Yisrayeli tiinɛ bam tɔga kalv maama Dl ya na goni ni di ba nabaara si Dl pa-ba tun. Ba di ma janɔ ba di-ka yi ba jɔni ka wɔni. ⁴⁴ Baŋa-We deen ma pa ba sin di najara kɛm, ni Dl na goni ni di ba nabaara bam si Dl ki te tun. Yisrayeli tiinɛ dɔna bam wulɔwulɔ wu want-ba ba cɔgi, Baŋa-We na pe-ba dam si ba di-ba tun ŋwaani. ⁴⁵ Baŋa-We deen na goni ni si Dl ki wo-laaru tɔlv maama Dl pa Yisrayeli tiinɛ bam tun mu Dl suni Dl ki Dl pa-ba. Didva tuti wu maŋi kwaga ni.

Yisrayeli dwiɛ yadonnɛ joori wa-puli seeni

22 Zozwe laan ma tɔŋi ni si Ruban dwi tiinɛ bam di Gadɔ dwi tiinɛ bam didaani Manasi dwi cicoro kum na wu wa-puli seeni tun ba si o na-ba. ² O ma ta di ba o wɔ: «Abam ki cɔga di á na ki kulv maama Baŋa-We tuntɔŋɔ Moyisi deen na pe ni si á ki tun. Kulv maama amv di maa na bri si á ki tun, á suni á ki-kv. ³ Abam pɔni mu yi á se á Tu Baŋa-We niɛ yam, á daari á wɛli á curru tum taa si kv yi lele. Á maa wu nuŋi ba kwaga ni. ⁴ Ku nan yi si á joori á sam dum na wu Zurden bugɛ kam wa-puli seeni, yi Baŋa-We tuntɔŋɔ Moyisi kwe o pa abam tun. Beŋwaani, Baŋa-We na goni ni si Dl pa á curru tum sin di najara kɛm tun, Dl suni Dl ki kuntu mu. ⁵ Nan kwaani-na si á taá ki kulv maama Moyisi na bri si á ki tun. O maŋi o bri abam si á taá soe á Tu Baŋa-We dum, yi á daari á taá jigi cɔga á pa-Dl. Abam ta maŋi si á zuli-Dl mu yi á se Dl ni didaani á bicara di á dam maama.»

⁶⁻⁸ Zozwe laan ma loori We si Dl ki-ba lanyirani yi o daari o bani-ba o yaŋi cwɛŋɛ ni si ba viiri. O na bani-ba o yaŋi cwɛŋɛ ni kuntu tun, o ma ta o wɔ: «Abam ma á joori á sam di jijiguru zanzan mu á na vri á duna tee ni. Abam vara daga lanyirani, yi á ta jigi sɛbu-poŋo, di sɛbu-sɔŋa, di canna, di luuru, di gwaaru zanzan. Ve-na á ce ti maama di á curru. We wɔ pa á yi lanyirani.»

Kv na yi Manasi dwi dum, Moyisi deen pɔɔri ba cicoro mu o pa-ba tɔga Basan laŋa kam ni. Zozwe di ma kwe tɔga o pa ba cicoro kudonɔ kum Zurden bugɛ kam wa-zɔvri seeni, si ba jɔni di Yisrayeli dwiɛ yadonnɛ yam.

⁹ Ruban dwi tiinɛ bam di Gadɔ dwi tiinɛ bam didaani Manasi dwi cicoro kum maama ma kwe cwɛŋɛ ba maa joori ba sam ni. Ba yaŋi Yisrayeli tiinɛ badonnɛ bam mu Kaanan tuw Siloo ni. Ba ma joori ba tuti tɔga kam na wu Galadi ni yi Moyisi kwe o pa-ba si kv tɔgi di Baŋa-We ni dum tun.

Baŋa-We gulɛ bimbim dum

¹⁰ Ruban tiinɛ bam, di Gadɔ tiinɛ bam, di Manasi dwi cicoro kum ma vu ba yi Gelilɔti. Je sum kuntu di wu Kaanan laŋa kam ni mu, yi kv wu Zurden bugɛ kam ni ni. Ba ta na wu be bugɛ kam tun, ba ma zɔgi dáani ba lo bimbim-kamunu ba yaŋi da. ¹¹ Ku na wura kv wura tun mu Yisrayeli dwiɛ yadonnɛ ni ni Ruban tiinɛ bam, di Gadɔ tiinɛ bam di Manasi dwi cicoro kudonɔ kum mu loŋi kaanum bimbim ba zɔgi Gelilɔti ni, kv na maŋi di bantu bube dum na wu Zurden bugɛ kam ni tun. ¹² Yisrayeli kɔgɔ kum maama ma jeeri Siloo ni, si ba vu ba zaŋi najara di ba curru tum na wu Zurden bugɛ kam wa-puli seeni tun.

¹³ Ba ma tɔŋi We kaanum tu Eleyazaari bu Fineasi si o vu o ŋɔɔni di ba si kv laan daari si ba jeeri-ba di najara. ¹⁴ Ba ta ma li yigɛ tiinɛ fugɛ si ba nuŋi ba dwiɛ fugɛ kam maama wɔni ba tɔgi di Fineasi ba vu ba te. Bantu maama jigi sam mu ba nii di baŋa ni. ¹⁵ Fineasi di nɔɔna fugɛ bam ma vu Galadi ba jeeri di Ruban tiinɛ bam, di Gadɔ tiinɛ di Manasi dwi cicoro kudonɔ kum, yi ba ta di ba ba wɔ: ¹⁶ «Baŋa-We kɔ-fɔrɔ kum mu tɔŋi dibam á tee ni si dí bwe abam dí nii beŋwaani á daa na ba jigi cɔga didaani Baŋa-We tun. Beɛ mu kia yi abam lo Baŋa-We kwaga ni, yi á daari á lo bimbim si á taá ki kaanum di baŋa ni? Abam daa ba zuli Baŋa-We dum. ¹⁷ Abam swe lwarum dilv dí deen na ki Peora ni yi Baŋa-We waari dibam tun mu na? Dl pe yawi-ceɔ tu dí wɔni yi kv gv dí kɔgɔ kum zanzan. Lwarum dum kuntu nan ta wu nuŋi dí titari ni. ¹⁸ Abam daa buŋi si á nuŋi Baŋa-We kwaga ni mu na? Abam zum na vani-Dl, Dl bani jwa wɔ zaŋi mu didaani Yisrayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum maama. ¹⁹ Abam tɔga kam nan na cɔgi mu pa á wari Baŋa-We si á zuli-Dl ka wɔni, si á be Zurden bugɛ kam á ba á taá zɔvri dibam tee ni Baŋa-We vwe dum na wu me tun. Yi ywɛri-na Baŋa-We kwaga ni, didaani dibam maama kwaga ni, si á ki bimbim á wɛli dibam Tu Baŋa-We kaanum bimbim dum wɔni. ²⁰ Nan ta guli-na maŋa kam Zara bu Akani na cɔgi We yigɛ yi o kwe wɛɛnu tɔlv Baŋa-We na wɔ ti yi Dl nyum tun. Kv deen dai Yisrayeli tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum maama mu ne waarum kv ŋwaani na? Nɔɔna zanzan mu de ba ti Akani lwarum dum ŋwaani si kv deen dai o yirani mu tɔga.»

²¹ Ruban tiinɛ bam, di Gadɔ tiinɛ bam, di Manasi dwi cicoro kum ma lɛri-ba ba wɔ:

²²«Yuutu Baŋa-We dɔm mu dwe maama! Dintu mu wó ta DL pa dɔbam! DL ye beŋwaani dí na kɪ bimbim dɔm tun. Taá ye-na nɪ dí brɪ dí wu baari Baŋa-We kwaga nɪ. Ku nan na dai kɔntu, si dí yɪ lu zɪm de dintu. ²³Dí taani dɔm na yɪ vwan si Baŋa-We waari dɔbam. Dí wu kɪ bimbim dɔm si dí ma nuŋi Baŋa-We kwaga nɪ. Dí nan wu buŋi si dí kwe-di dí ma dí kɪ vara zweem kaanum, naa wodi-kaanum, naa yazurɛ kaanum si dí joŋi yu-yoŋo Baŋa-We tee nɪ. ²⁴Dɔbam de fɔvni ŋwaani mu dí kɪ kɔntu. Dí tutɪ mu buŋi dí ja nɪ: abam biɛ jwa wó bwe dɔbam biɛ ba wɪ: «Abam didaani Yisrayeli Baŋa-We dɔm jɪgɪ beɛ mu si á kɪ daani? ²⁵Baŋa-We kwe Zɔrden bugɛ kam DL ma DL ji sisɛm mu si ka pɔɔri dɔbam Yisrayeli tiinɛ bam didaani abam Ruban tiinɛ di Gadɪ tiinɛ bam daani. Abam dai Baŋa-We nyɪm!» Tɔ. Ku na kɪ kɔntu, abam biɛ wó ci dɔbam biɛ si ba yɪ tɔgɪ ba zuli Baŋa-We. ²⁶Kɔntu nan mu pe dí kɪ bimbim dɔm. Ku dai si dí ma dí kɪ vara zweem kaanum di kaanum dwi maama. ²⁷Dí kɪ-di si di taa yɪ maana mu dɔbam di abam titari nɪ. Di ta wó ji maana di pa dɔbam biɛ didaani abam biɛ. Ku na yɪ vara zweem kaanum naa kaanum dwi maama, dí wó taa jaani dí pɛera dí tui Baŋa-We vwe dɔm nɪ si dí ma zuli-DL. Ku ta wó pa á biɛ jwa yɪ ta wɪ: dɔbam biɛ ba jɪgɪ kɔlɔkɔlɔ si ba kɪ didaani Baŋa-We dɔm. ²⁸Dí ta buŋi nɪ ku na yɪ kɔntu, dɔbam biɛ wó ta di abam biɛ ba wɪ: «Nii-na! Dɔbam kwɛ kɪ bimbim mu na lwɛni Baŋa-We kaanum bimbim dɔm. Ba nan wu kɪ-di si ba taa kɪ kaanum da ba zuli Baŋa-We, si di yɪ maana mu di pa dɔbam didaani abam.» ²⁹We wó ci si dí yɪ baari DL kwaga nɪ dí daari dí kɪ bimbim dí kwe-di dí kɪ vara zweem kaanum, naa wodi-kaanum, naa yazurɛ kaanum dí pa-DL. Dɔbam bá se si dí kɪ bimbim dí ma zuli Baŋa-We, ku na dai kaanum bimbim dilɔ na wu Baŋa-We We-di-kamunu kɔm nɪ tun.»

³⁰We kaanum tu Fineasi di Yisrayeli kɔgɔ kɔm yigɛ tiinɛ fugɛ bam ma cɛgi Ruban tiinɛ, di Gadɪ tiinɛ, di Manasi dwi cicoro kɔm ni dɔm maama. Ba wu ma tu di taani dɔm. ³¹Eleyazaari bu Fineasi ma ta di ba o wɪ: «Dɔbam laan lwarɪ nɪ Baŋa-We sunɪ DL wu dí tee nɪ. Beŋwaani, abam wu cɔgi Baŋa-We yigɛ. Ku ta brɪ nɪ abam wu pe cwɛŋɔ si Baŋa-We waari dɔbam Yisrayeli tiinɛ bam.»

³²Fineasi di Yisrayeli kɔ-fɔrɔ yigɛ tiinɛ bam ma zaŋi Galadi nɪ ba joori ba vu Kaanan. Ba ma lwɛni ba brɪ Yisrayeli tiinɛ bam maama ba didaani Ruban di Gadɪ tiinɛ bam jɛŋɛ kam na tu te tun. ³³Yisrayeli tiinɛ bam wuw ma tu yɪ ba siŋi si ba taa te We. Ba ya buŋi si ba kɪ najara di Ruban di Gadɪ tiinɛ bam mu si ba ti ba dwi dɔm. Ba laan ma dilɔ bubuŋi dɔm kɔntu ba yagi. ³⁴Ruban di Gadɪ tiinɛ bam ma ta ba wɪ: «Bimbim dintu yɪ maana mu di pai dɔbam maama nɪ: Baŋa-We mu sunɪ DL yɪ dɔbam Tu We.» Ba maa jɪgɪ-di ba bæi nɪ «Maana Bimbim».

Zozwe na tagɪ taani dilɔ o kweeli tun

23 Ku na wura ku wura tun, Baŋa-We deen laan ma pa Yisrayeli tiinɛ bam duna maama daa ba yaari-ba. Zozwe di nan ya tiini o kwɪn mu ka maŋa nɪ. ²De didwɪ mu o bæŋi Yisrayeli tiinɛ nakwa bam, di ba yigɛ tiinɛ bam, didaani dɛɛera balu na nii ba baŋa nɪ tun. O ma ta di ba o wɪ: «Amu tiini a kwɪn zanzan. ³Abam nan ne á Tu Baŋa-We dɔm na de abam ŋwaani DL kɪ te maama di tunɪ dilɔ ya na wu yo tun. Dintu mu jaŋi DL di-di DL pa abam. ⁴Tunɪ dilɔ ta na daari si á di-di najara baŋa nɪ tun, abam ye nɪ amu maŋi a pɔɔri-di a pa á dwiɛ yam maama si ba di ba daari ba taa te. Amu ta pɔɔri tunɪ dilɔ maama dí na maŋi dí di ku zɪgɪ Zɔrden bugɛ kam nɪ si ku yɪ Mediterane nunu kɔm seeni tun a pa abam. ⁵Abam na ve si á jeeri-ba di najara, Baŋa-We wó pa ba duri abam yigɛ nɪ. DL ni-gonim dɔm ŋwaani mu DL lagɪ DL zɛli-ba si abam wani ba tɪga kam á joŋi.

⁶Kɔntu ŋwaani, kɪ-na dam á tutɪ kuri nɪ si á daari á kɪ á tɔgɪ We niɔ tɔnɔ kɔm Moyisi na pɔpɔni tun di cɪga. Yɪ kuri-na yadonnɛ á yagi. ⁷Á yɪ zaŋi á ta wɪ á wó da á guuni dwiɛ yalu na tɔgɪ ba zɔvri abam te nɪ tun wɔni. Á nan yɪ bæŋi ba wa yam yɪra. Á nan yɪ zaŋi á ta á wɪ á wó ta á du di ba wa yam yɪra. Á yɪ zaŋi á tɔŋi á pa-ya, na á vu á tiiri ya yigɛ nɪ, á zuli-ya. ⁸Abam nan maŋi si á taá jɪgɪ cɪga mu di á Tu Baŋa-We dɔm nɛɛɛni á na kɪ te si ku yɪ zɪm tintu tun.

⁹Beŋwaani, abam na jeeri tunɪ dilɔ na daga yɪ di ta tiini di dana tun, Baŋa-We zɛli-ba mu, yɪ nɔɔn-nɔɔnu wari si o jɪgɪ didaani abam. ¹⁰Baŋa-We na jaŋi DL pa abam tun ŋwaani mu pa á wɔni didwa tutɪ wó zɛli á duna muru, nɛɛɛni DL na goni ni di abam nɪ DL wó kɪ te tun. ¹¹Nan kwaani-na á taá soe á Tu Baŋa-We dɔm.

¹²Abam nan na nuŋi á cɪga kam kwaga nɪ, pa á yɪ di tunɪ dilɔ na gilimi abam tun, yɪ á se si á taa di da-bukwa, ¹³nan lwarɪ-na si Baŋa-We dɔm daa bá zɛli-ba si abam zɔ. Tunɪ dɔm kɔntu maa wó joori di ji cikɔ á yigɛ nɪ. Di wó taa nyɪ di fina kalu na magɪ ka zɔvri á yɪra tun mu, yɪ di ta ji sabari si zɔa á yɪɔ. Baá yaari abam taan si ku yɪ maŋa kalu Baŋa-We na wó saari abam yɪri ti-ywɛŋɔ kalu DL na kwe DL pa abam tun baŋa nɪ.

¹⁴Ku daa bá daani si amu ti. Abam tutɪ nan ye nɪ Baŋa-We sunɪ DL kɪ DL ya na goni ni si DL kɪ te maama tun, kɔlɔkɔlɔ wu maŋi kwaga nɪ. ¹⁵Nan lwarɪ-na si Baŋa-We na pe wo-laarɔ tum maama sunɪ ti kɪ nɛɛɛni DL na goni ni te tun, DL nan ta wó wani DL cɔgi abam nɛɛɛni DL na tagɪ te tun, si á yɪri saari ti-ywɛŋɔ kantɔ DL na pe abam tun baŋa nɪ. ¹⁶Abam na vin si á tɔgɪ Baŋa-We ni-mɔrɔ dɔm, yɪ á puli si á taá zuli wa yadonnɛ, lwarɪ-na nɪ DL bani wó zaŋi di abam mu si DL cɔgi abam lɪla. Abam wɔlɔwɔlɔ daa ma bá daari ti-ywɛŋɔ kantɔ DL na kwe DL pa abam tun baŋa nɪ.»

Yisrayelɩ tiinɛ fɔgi ba ki ni-mɔrɔ dɩ Baŋa-We

24 Zozwe laan ma bɛŋi Yisrayelɩ tiinɛ bam maama si ba jeeri Sishem ni, bantv dɩ ba nakwa bam, dɩ ba yigɛ tiinɛ dɩdaani dɩdeera balu na nii ba baŋa ni tun. Ba maama ma ja ba tutɩ ba yi We yigɛ.

²Zozwe ma ta dɩ nɔɔna bam maama o wi: «Yisrayelɩ Tu Baŋa-We dum kwɛrɛ mu tuntu:

Pulim kam ni abam kwɛ nabaara bam ya ta wɔ Efrati bugɛ kam bube didoŋ dum ni mu. Ba dwi dum maama deen maa zuli jwɛnɛ. Abraham dɩ Nahɔri ko Tɛrɛ dɩ deen tɔgi ba zuli-ya mu. ³Amv deen ma kuri abam nabaaru Abraham. Amv ma pa o nuŋi da tɩga kalu na ke ka be Efrati bugɛ kam tun, yi a tiini a pa-o dwi na daga. Dayigɛ tun a deen kwe Yizaki mu a pa-o. ⁴Ku na yi si Yizaki lu biɛ tun, a ma kwe Zakɔbi dɩ Esayu a pa-o. Amv ma pa Esayu te Seyiri pweeru laŋa kam, yi a kuri si Zakɔbi dɩ o biɛ bam tu ba vu Ezipi tu ba zɔvri da.

⁵Daa ni mu amv tuŋi Moyisi dɩdaani Arɔn si ba tɔgi á yigɛ. A ma pa ku zu Ezipi tiinɛ bam yira yi a ja abam a nuŋi ba tu kum ni. ⁶Amv na jaani á nabaara bam a nuŋi Ezipi ni tun, ba ma yi Nani-sɔŋv kum ni. Ezipi tiinɛ bam deen ya kwe siseŋ-nɔɔna dɩ si tɛrikooru mu ba ma zɛli á nabaara bam ba vu ba yi Nani-sɔŋv kum ni ni. ⁷Ba deen ma keeri ba loori-ni si a wɛli-ba. Amv Baŋa-We ma tiŋi lim bantv dɩ Ezipi tiinɛ bam tutari ni yi a ta pa nunu kum dɩ Ezipi tiinɛ bam. Ba yibiyɛ ni mu a ki kontv Ezipi tiinɛ bam baŋa ni.

Kv kwaga ni, á nabaara bam laan ma zu kagua ni ba daani ka wɔni. ⁸Amv ma ja abam tu nɔɔna bam a yi Amɔvri tiinɛ bam tɩga kam. Bantv deen zɔvri Zɔrden bugɛ kam wa-puli seeni mu. Nɔɔna bam kontv na nuŋi si ba ki najara dɩ abam tun, a ma pa á di-ba. Abam ma yɔvri á cɔgi-ba, yi á joŋi ba tɩga á laan te. ⁹Moabi tu pɛ Balaki na yi Zipvɛ bu tun deen ma buŋi si o ki najara dɩ abam. O deen ma beeri Bewɔri bu Balam je, si o ba o sɔvli lwarim o yagi abam yuu ni. ¹⁰Amv ma joŋi abam a yagi Balaki juŋa ni dɩ a na vin si a cɛgi Balam taani dum tun. A ma pa o joori o sɔvli yu-yoŋo zanzan o pa abam.

¹¹Abam deen na be Zɔrden bugɛ kam á vu á yi Zeriko tun, ba tu kum tiinɛ nuŋi mu si ba ki najara dɩ abam. Amɔvri tiinɛ bam, dɩ Perezi tiinɛ, dɩ Kanaan tiinɛ, dɩ Heti tiinɛ, dɩ Girgasi tiinɛ, dɩ Hevi tiinɛ, dɩdaani Yebusi tiinɛ dɩ ta jeeri abam mu dɩ najara yi amv pa abam dɩ ba maama. ¹²Abam deen na nuŋi tɩga kam ni á ma á ve tun, amv ma vugimi á dɩna wɔbuŋa yi ba duri ba daari abam. Kv dai á sv-lwaanv dɩ á te mu á kwe á ma á zɛli-ba. Kv nyi dɩ amv ya na ki Amɔvri tiinɛ pwa bale bam te tun mu. ¹³Abam wɔ yaari tɩga kantv ŋwaani, amv mu kwe-ka a pa abam. Abam laan

zɔvri tuntu dilv á na wɔ lɔgi tun wɔni mu, á nan wɔ dɩ kari yi á jigi-si á di. Abam ta jigi tweeru biɛ á dɩ yi á wɔ jɛri-dɩ.»

¹⁴Zozwe laan ma ta dɩ ba o wi: «Kv nan maŋi si abam taá zuli Baŋa-We dɩ á cɩga maama mu. Dɩli-na jwɛnɛ yalv á kwɛ bam deen na jigi ba zuli Efrati bugɛ bube didoŋ dum ni tun, dɩ yalv ba deen na jigi ba zuli Ezipi ni tun á yagi, si á zuli Baŋa-We yirani. ¹⁵Abam wɔv nan na wɔ de si á taá zuli Baŋa-We, si á kuri we dilv á na wɔ zuli tun. Abam wɔ zuli wa yalv á kwɛ bam deen na jigi ba zuli Efrati bugɛ bube didoŋ dum ni tun mu, naa á laan na zɔvri Amɔvri tiinɛ tɩga ni tun, á wɔ zuli ba jwɛnɛ yam mu? Kv nan ta wɔ á tee ni. Si kv na yi amv dɩ a digɛ tiinɛ maama, dɩbam wɔ taa zuli Baŋa-We mu.»

¹⁶Nɔɔna bam maama ma lɛr-o ba wi: «Dɩbam bá yagi Baŋa-We dum si dí daari dí zuli wa yadonnɛ. ¹⁷Baŋa-We mu yi dɩbam We. Dɩbam dɩdaani dí kwɛ ya yi gambe mu Ezipi wɔni, yi dí yi na Dɩ na tuŋi wo-kinkagila si Dɩ ma Dɩ vri dɩbam Dɩ ja Dɩ nuŋi Ezipi ni te tun. Dwi-ge tiinɛ deen suni ba gilimi dɩbam je maama ni. Dɩ kv dɩ, dí na ve me maama, Baŋa-We yɛni Dɩ kwɛli dɩbam mu. ¹⁸Dɩbam deen na nuŋi tɩga kam ni dí maa bunt tun, mu Baŋa-We zɛli Amɔvri tiinɛ bam dɩdaani tuntu zanzan, si dɩbam na pwɛlɛ dí zu tɩga kantv wɔni. Baŋa-We yirani mu yi dɩbam We, yi dɩbam dɩ wɔ taa zuli Dintv mu.»

¹⁹Zozwe daa ma ta dɩ nɔɔna bam o wi: «Baŋa-We yi wɔ-poŋo tu mu. Abam bá wani-Dɩ á zuli. Dɩ yi nan pagɩ abam baŋa ni mu. Abam maa na lɔgi Dɩ kwaga ni naa á na ki lwarim, Dɩ bá kwe Dɩ cɛ abam. ²⁰Abam na yagi-Dɩ si á daari á zuli wa-yɔvri, Dintv dɩ wɔ pipiri Dɩ yagi abam mu. Dɩ maa na buŋi si Dɩ ki abam lanyirani tun, Dɩ laan wɔ waari abam mu, yi Dɩ daari Dɩ cɔgi abam.»

²¹Dɩ kontv maama dɩ, nɔɔna bam ta lɛri Zozwe ba wi: «Dɩbam wɔbuŋa tiini ya ja si dí taa zuli Baŋa-We mu.»

²²Zozwe laan ma ta dɩ ba o wi: «Abam tutɩ mu pɛ maana ni á kuri si á taá zuli Baŋa-We mu.» Ba maama ma lɛri ni: «Een! Dɩbam tutɩ mu pɛ maana.»

²³Zozwe ma ta o wi: «Kv nan na yi kontv, cɔgi-na wa-ge sum ta na wɔ á titari ni tun, si á daari á kwe á bicari maama á pa Yisrayelɩ Tu Baŋa-We dum.»

²⁴Nɔɔna bam dɩ ma ta ba wi: «Dɩbam wɔ zuli dí Baŋa-We dum mu, si dí daari dí se Dintv yirani ni.»

²⁵De dum kontv ni mu Zozwe zigɩ Sishem ni o wɛli Yisrayelɩ tiinɛ bam si ba ki ni-mɔrɔ dɩ Baŋa-We. O ta ma pa-ba niɛ si ba taa tɔga. ²⁶O deen ta pupvni wɛnu tum kontv maama o ki We niɛ tɔnɔ kum wɔni mu. O ma daari o kwe kandwe-kamunu o cwi tiu kum kuri ni si kv maŋi dɩdaani Baŋa-We digɛ kam. ²⁷Zozwe ma ta nɔɔna bam o wi: «Kandwe dintv ni Baŋa-We na tagi

te maama dɪ dɪbam tɪn. Kɔ brɪ nɪ dɪ yɪ maana mu dɪ maama tee nɪ, sɪ abam yɪ lɔ Baŋa-We ni dɪm kwaga nɪ.»

Ba kɪ Zozwe tɪ-ywɔŋɔ kam nɪ

²⁸ Zozwe deen ma pa nɔɔna bam maama jagɪ sɪ ba vu ba jɔni mɛ ba na pɔɔrɪ tɪga kam ba pa-ba tun nɪ. ²⁹ Wɔɔnu tuntɔ maama kɪ kɔ ti mu, yɪ Nun bu Zozwe na yɪ Baŋa-We tuntɔŋnɔ tun laan tɪ. O tɪgɪ yɪ o jɪgɪ bɪna bi dɪ fugɔ mu. ³⁰ Zozwe nan ya jɪgɪ o tutɪ tɪga Timinati-Sɪra nɪ. Ka wɔ Gaasa Piu kum jazɪm baŋa seeni mu, Efrayim pweeru laŋa kam nɪ. Ba ma ja-o ba kɪ ka wɔnɪ.

³¹ Zozwe ŋwɪa maŋa kam maama nɪ, Yisɪrayelɪ tiinɔ bam yɔɔrɪ ba sɛ Baŋa-We ni mu cɪga cɪga. Ba nakwa badaara dɪ deen nɛ kulɔ maama Baŋa-We na kɪ Dɪ pa Yisɪrayelɪ tiinɔ bam tun. Bantɔ ta na ŋwɪ tun, ba kɔ-fɔrɔ kum ta zuli Baŋa-We mu, yɪ ba wɔ ywɔrɪ Dɪ ni dɪm kwaga nɪ. ³² Yisɪrayelɪ tiinɔ bam deen ya zɪŋɪ Zuzɛfɔ kwi sum mu ba ja ba nuŋɪ Ezipi nɪ ba yɪ dɔ́anɪ. Ba ma kɪ-sɪ Sishem nɪ, tɪga kalɔ Zakɔbɪ deen na yɔgɪ Hamɔɔrɪ biɔ bam tee nɪ tun. Hamɔɔrɪ nan ya yɪ Sishem ko mu. Zakɔbɪ deen ma ŋwɪ sɛbu-dala bi ba tɪga kam ŋwaanɪ. Zuzɛfɔ dwi dɪm laan ma jɔŋɪ tɪga kam kuntu ba te.

³³ Arɔn bu Eleyazaari dɪ deen ma tɪ. Ba ma kɪ-o Gibeaa nɪ, tu kulɔ ba na pɔɔrɪ ba pa o bu Fineast Efrayim pweeru laŋa kam nɪ tun.

Sarıya-dirə Təno

Wə deen wu ki Dİ wubəna ni si Dİ nəna Yisrayel tiinə bam taa jıgı pə, ni tunt dıdonnə dum na gilimi-ba na yi te tun, bənwəanı Dıntu tutı mu yi ba Pə di ba Vrınv. Yisrayel tiinə bam nan yəni ba ba jıgı cıga di Başa-We maşa zanzan wunt. Ba deen maa na nuşi Wə kwaga ni, Dİ di yəni Dİ yagı cwəŋə si tunt dıdonnə dum jeeri-ba di najara mu. Cam na yi-ba kuntu tun, Wə nəna bam yəni ba kaası ba loori-Dİ si Dİ zəni-ba. Wə di ma yəni Dİ tıŋı yigə tu mu si ku tu joŋi-ba o yagı ba dına jıŋa ni, yi o daarı o pa ba joori ba tu cwə-laa wunt ba taa veə. Yigə tu wum kuntu nan na yəarı o ti, ba ba daana di ba daa na swe Başa-We di Dİ kikiə yam swiə. Di kuntu maama di, Wə ta yəni Dİ jıgı cıga di ba mu, yi ba na pipiri ba ba Dİ te ba lagı zənə, Dİ se si Dİ daa joori Dİ joŋi-ba Dİ yagı.

Yisrayel tiinə bam jaŋı si ba joŋi Kaanan tıga kam maama

1 Zozwe tıvntı dum kwaga ni, Yisrayel tiinə bam ma bwe si ba lwarı Başa-We wubəna yi ba wı: «Yisrayel dwiə yam wuntı dwi dıw mu wó loori yigə si ba zaŋı najara di Kaanan tiinə bam?»

² Başa-We ma ləri Dİ wı: «Zuda dwi tiinə bam mu wó da yigə ba vu ba jeeri-ba di najara. Amu nan wó pa ba di-ba yi ba daarı ba taa te tıga kam.»

³ Zuda tiinə bam ma vu Simeyon tiinə bam te, ba na yi cırrı tun ŋwaanı, yi ba ta wı: «Kaanan tiinə mu zıvrtı tıga kalı Başa-We na kwe Dİ pa dıbam tun başa ni. Nan ba-na á zəni dıbam si dí di-ba, si á di na lagı á ki najara á tıga kam ŋwaanı si dıbam di wəli abam.» ⁴⁻⁵ Simeyon tiinə bam ma se ba wəli Zuda tiinə bam yi ba vu ba jeeri Kaanan tiinə bam dıdaanı Perezi tiinə bam di najara. Najara yam nan ki Bezeki ni mu. Kaanan di Perezi tiinə kəgə kum nan ya yi mırrı fugə mu, yi Başa-We wəli-ba pa ba di Kaanan tiinə bam dıdaanı Perezi tiinə bam maama. Zuda tiinə bam ma na Pə Adoni-Bezeki na wu me seeni tun. Ba ma yi-o di najara, ⁶ yi Adoni-Bezeki kwaanı si o duri o lu ba jıŋa ni, yi o wu wantı. Ba na jaan-o tun, mu ba goni o nu-kwırv tum dıdaanı o namimbi-kwırv tum ba yagı. ⁷ Ba na jıgı kəm dum kuntu ba ki tun, mu Adoni-Bezeki tagı o wı: «Amu di ya jaanı pwa fustrpe mu a goni ba nu-kwırv dıdaanı ba namimbi-kwırv tum, pa ba twe wıdi-mumugə kalı amu na di yi ka siiri tıga ni tun ba di. Wə zum laan wıra Dİ ŋwı Dİ jıni mu a başa ni.» Ba ma ja-o ba vu Zeruzalem yi o ti.

⁸ Zuda tiinə bam ma jeeri Zeruzalem tu kum di najara. Ba ma di-ku, yi ba gv ku nən-biə bam ba daarı ba zwe-ku.

⁹ Kaanan tiinə badonnə nan ya zıvrtı pweeru laşa kam ni mu, di jagwiə kagua kam seeni, dıdaanı wa-zıvrtı seeni bwəlu tum ni. Zuda tiinə bam deen ta ma zıgı Zeruzalem ni ba vu ba zaŋı najara di ba maama. ¹⁰ Ba ma pa najara yam yi Kaanan tiinə balı na wu Ebrən tu wuntı tun. Pulim kam ni, je sum kuntu

yırtı deen yi Kiriya-Arba mu. Dáanı mu ba di Sesayi, di Ahiman dıdaanı Taliməyi di ba dwi dum maama.

¹¹ Zuda tiinə bam daa ma zıgı dáanı ba vu si ba jeeri Debiri tiinə di najara. Pulim ni tun, tu kum kuntu yırtı deen mu yi Kiriati-Sıferı. ¹² Zuda dwi tu dıdva yırtı mu Kalebi. O deen ma ta o wı: «Amu wó kwe a bukə Akisa a pa nənv wılv maama na wó wantı o vu o ki najara dıdaanı Kiriati-Sıferı tiinə bam yi o wantı-ba tun.» ¹³ Kenazı bu Ətiniyelı deen ma vu o ki najara yam, yi o wantı tu kum nəna bam. Kenazı di yi Kalebi nyaanı mu. O ma kwe o bukə Akisa o pa Ətiniyelı, si o di o ma o ji o kaanı.

¹⁴ Kadri dum maşa kam ni mu, Akisa tagı di o baru wum si ba beeri tıga ba joŋi o ko wum tee ni. O deen ma di bınaga o vu o tu o ko yigə ni, yi o ko bwe-o o wı: «Bee mu nmıv lagı si a ki a pa-m?» ¹⁵ Akisa ma lər-o o wı: «A loori si n ki-nı zaanı mu. Nmıv na pə-nı tıga kalı tun yi kagua yıranı mu. Kuntu tun, a lagı si n beeri buli-yiə je mu n pa-nı.» Kalebi ma beeri buli-yiə je o pa-o, jazım başa seeni di jagwiə seeni maama.

¹⁶ Moyisi tumbaaru dwi dum mu yi Kenı tiinə bam. Ba ma zıgı Zeriko ni ba wəli dıdaanı Zuda tiinə bam yi ba vu Zuda kagua kam jagwiə seeni. Ba maa zıvrtı Arada ni dıdaanı je sum kuntu nəna bam.

¹⁷ Zuda dwi dum ma nuşi ba wəli Simeyon dwi dum yi ba vu ba zaŋı najara di Kaanan tiinə balı na zıvrtı Zefatı ni tun. Ba ma di tu kum kuntu yi ba yəarı ba cəgı-ku pa ku ji Wə nyım. Kuntu ŋwaanı mu ba laan bəŋi tu kum kuntu yırtı ni «Horama». ¹⁸ Zuda tiinə bam ta ma di Gaza, di Asekelon, di Ekoron, tuntı dum kuntu maama dıdaanı di nawuurə yam.

¹⁹ Başa-We deen mu wəli Zuda tiinə bam yi ba di tuntı dılv maama na wu pweeru laşa kam ni tun. Si ku na yi Kaanan tiinə balı na zıvrtı bwəlu tum seeni tun, ba deen wu wantı bantı ba di, nəna bam kuntu na maı luuru mu ba ki jara-kəm tərıkooru tun ŋwaanı. ²⁰ Moyisi na pə ni si ba ki te tun mu ba di kıa. Ba kwe Ebrən mu ba pa Kalebi. Wuntı di deen ya zəli Anakı biə batı bam mu o daarı je sum kuntu o joŋi o te. ²¹ Benzamen dwi tiinə bam deen wu wantı si ba zəli

Yebusi tiinə bam. Nəona bam kuntu zovri Zeruzalem ni mu, yi di zum maama, Yebusi tiinə bam gwaani di Benzamen tiinə bam mu ba zovri tuv kum kuntu ni.

^{22–23} Zuzəfu dwi tiinə bam di ma vu ba jeeri Beteli di najara. Pulim ni tun tuv kum yiri yi Luuzi mu. Baḡa-We deen ma wəli-ba. Ba ma tujri nəona si ba vu ba ḡə ba nii tuv kum na yi te tun. ²⁴ Balu na ve si ba ḡə ba nii tun ma na nəonu na zigri tuv kum wuni o maa nuḡə. Ba deen ma ta ba wi: «Nmu na bri dibam cwəḡə si di wani di zu abam tuv kum wuni, di bá ki-m kulukulul di cəḡi.» ²⁵ Nəonu wum ma suni o bri-ba cwəḡə kam, yi ba di vu ba zu tuv kum wuni ba gu ku nən-biə maama yi ba yagi nəonu wum di o digə tiinə si ba taa ḡwi. ²⁶ Nəonu wum laan ma vu o zovri Heti tiinə bam laḡa ni. O deen loḡi tuv mu yi o bəḡi ku yiri ni Luuzi. Tuw kum ta jigri yiri dum kuntu di zum maama.

²⁷ Manasi dwi dum deen wu wani si ba zəli Beti-San tiinə bam, naa Taanaki tiinə bam, naa Dora tiinə bam, naa Ibileyam tiinə bam, na Megido tiinə bam didaani balu maama na zovri tunti dum nawuurə yam ni tun. Beḡwaani, Kaanan tiinə bam maa paari ba maḡi tuv kum kuntu ni ba zovra. ²⁸ Yisrayeli tiinə bam maa na tu ba dana maḡa kalu tun, ba fun Kaanan tiinə bam si ba taa tujri tituj-cəera mu ba pa-ba. Ba nan ya wu zəli ba maama ba ti.

²⁹ Kaanan tiinə badonnə di deen zovri Gezert ni, yi Efrayim dwi dum wu zəli-ba. Kaanan tiinə bam deen ma leeri ba zovri di ba. ³⁰ Zabalən tiinə bam di maa wu zəli Kaanan tiinə balu na zovri Kitiron ni didaani Nahalali ni tun. Ba yagi-ba mu pa ba təḡi ba zovri di ba yi ba laan fun-ba si ba taa tujri tituj-cəera ba pa-ba. ³¹ Aseert dwi dum maa wu zəli Kaanan nəona balu na zovri Akoo, di Sidən, di Ahalabi, di Akisiba, di Heliba, di Afeki, di Rehəbi tunti dum wuni tun mu, ³² pa ba təḡi ba zovri di ba. ³³ Nefitali dwi tiinə di maa wu zəli balu na zovri Beti-Simesa di Beti-Anata ni tun. Ku ma pa Nefitali tiinə bam didaani tija kam kuntu nəona bam leeri ba zovri daani. Nefitali tiinə bam deen za fun tunti dum kuntu tiinə bam mu si ba taa tujri tituj-cəera ba pa-ba. ³⁴ Aməəri tiinə bam dam deen dwe Dan dwi dum dam. Ba ma ci-ba ba yagi pweeru laḡa kam ni pa ba daa wu wani si ba tu ba ba bwəlu tum seeni. ³⁵ Aməəri tiinə bam deen ma yəəri ba maḡi Ayalən ni, di Saalibim ni, didaani Heresi Piu kum seeni ba zovra. Ku daari maḡa kalu Zuzəfu dwi dum na tu ba na dam tun, mu ba fun Aməəri tiinə si ba taa tujri tituj-cəera ba pa-ba. ³⁶ Aməəri tiinə bam tija kam sisəm deen zigri pweeru cwəḡə kalu ba na bəi ni «Nəḡə cwəḡə» tun mu, ka vu ka təḡi Siloe seeni ka ke yigə.

Baḡa-We Maleka kam

2 Maḡa didua mu Baḡa-We maleka kam zigri Giligali ni ka jeeri Bokim ni. Ka deen ma kwe We kwəḡə kantu ka pa Yisrayeli tiinə bam:

«Amu mu jaani abam a nuḡi Ezipi ni a ba yo seeni, pa á zu tija kalu a na goni ni didaani á nabaara bam si a pa-ba tun, yi a wi: «A bri a bá nuḡi ni-məḡə dilu a na ki di abam tun kwaga ni. ² Ku nan dai si abam didaani tija kam kuntu nəona ki ni-məḡə daani. Abam maḡi si á ja ba jwəḡə kaanum bimbina yam á cəḡi á yagi mu.»

Abam nan vin ni dum kuntu a na pe abam tun. Beḡwaani mu yi á ki kuntu? ³ Kuntu ḡwaani, amu daa bá zəli tunti dum tiinə a yagi si a daari ba tija kam a pa abam si á taá te. Baá taa yi á duna mu yi ba daani abam zanzan. Ba jwəḡə yam di maa wó ja abam ni ciku te.»

⁴ Yisrayeli tiinə bam na ni maleka kam taani dum tun, ba maama wuru maa cəḡi, yi ba tu kaasa ni. ⁵ Ba ma bəḡi je sum kuntu yiri ni Bokim. Ba deen ma ki kaanum daani ba pa Baḡa-We.

Zozwe tuntu

⁶ Zozwe deen ta na ḡwi tun, o ma pa Yisrayeli tiinə bam cwəḡə si ba viiri. Nəonu maama ma vu si ku tu joḡi o tija pupwara o taa te. ⁷ Zozwe ḡwia maḡa kam maama ni, Yisrayeli tiinə bam deen tujri ba təḡi Baḡa-We wubəḡa mu. Ba nakwa badonnə di deen de ba na Baḡa-We na ki wo-kunkagila yalu Dl pa Yisrayeli dwi tiinə nan tun. Zozwe na tija yi bantv ta ḡwi maḡa kalu tun ni, Yisrayeli tiinə bam ta təḡi Baḡa-We di ciga mu.

⁸ Baḡa-We tuntujruv Zozwe na yi Nun bu tun deen ne bina bi didaani fugə mu yi o laan ti. ⁹ Ba deen ma ja-o ba ki o tuti tija kam ba na pəəri ba pa-o tun ni. Ka wu Timinati-Heresi ni mu, Efrayim pweeru laḡa kam ni. Ka deen maḡi didaani Gaasa Piu kum jazum baḡa seeni mu.

¹⁰ Bantv dwi dum maama ma ti ba ti. Dwi didoḡ deen daa ma zaḡi Yisrayeli wuni. Bantv yəri Baḡa-We dum yi ba wu lwarti kulv di kulv maama Dl na ki Dl pa Yisrayeli dwi tiinə bam tun. ¹¹ Yisrayeli tiinə bam deen ma tujri lwartum ba cəḡi Baḡa-We yigə, yi ba puli si ba taa kaani Baali jwəḡə yam. ¹² Ba deen nuḡi Baḡa-We dum na yi ba nabaara We yi Dl ja-ba Dl ja Dl nuḡi Ezipi ni tun kwaga ni mu, yi ba daari ba se nəona balu na gilimi-ba tun jwəḡə si ba taa kaana. Ba kikiə yam kuntu deen ma pa Baḡa-We bani zaḡi, ¹³ ba na vin

1:22 Zuzəfu dwi tiinə: Efrayim di Manasi dwiə yam 2:5 Bokim kuri mu yi Balu na keeri tun.

2:2 Nuḡim 34:12-13

Dıntu yı ba daartı ba təgtı Baaltı dıdaantı Asetarı jwənə yam tın ɣwaantı. ¹⁴Başa-We deen təgtı Dı ban-zənc kum ɣwaantı mu Dı kwe Yısrayelı tiinə bam Dı yağı vınvırna jıya nı, sı ba beestı-ba, yı Dı daartı o kı-ba ba dına balu na gilimi-ba tın jıya nı, pa ba warı ba dına bam sı ba jeeri dı najara. ¹⁵Yısrayelı tiinə bam deen na yəni ba nuji sı ba kı najara, Başa-We wú cı-ba mu, nıneentı Dı na mañı Dı loori yigə Dı kaantı-ba nı: Dı wú kı te tın. Yısrayelı tiinə bam maa tiini ba wu cam wuntı.

¹⁶Ku kwaga nı Başa-We deen ta yəni Dı lı joñnə mu Dı pa-ba. Joñnə bam laan mu daa yəni ba joñı-ba ba yağı vınvırna bam jıya nı. ¹⁷Kuntı maama wú kı, yı Yısrayelı tiinə bam ta lagı jwənə mu sı ba taa kaana. Ba ba nıgtı ba joñnə balu na te-ba tın. Ba maa yağı cwe sılv ba kwə deen na təgtı tın. Ba maa yəni ba yağı We cwəñə lıla yı ba daa ba se Başa-We niə yam. ¹⁸Yısrayelı tiinə bam dına na yəni ba pa ku zı ba yıra, Başa-We deen yəni Dı ɣwantı Dı pa-ba mu yı Dı tıñı vrınu ba ɣwaantı. We ma yəni Dı wəli ku tu pa Dı joñı-ba ba dına jıya nı o yağı. Joñnu wum na wu tıgtı, ku yəni ku zurə mu ku pa Yısrayelı tiinə bam. ¹⁹Ku daartı, joñnu wum na yəcırı o tı, ba daa yəni ba ywəri mu ba tu ba cwə-dwe sum wuntı. Ba daa yəni ba kı lwarım mu ba dwəni ba kwə bam kikiə yam. Ba maa yəni ba joorı ba zı jwə-kaanım wuntı, yı ba pa ba wıvı dana dı lwarım kəm.

²⁰Başa-We bantı laan ma tiini dı zañı dı Yısrayelı tiinə bam yı Dı wı:

«Nəcna bantı yəcırı ba cəgtı ni-mərcə dılv amı dıdaantı ba nabaara na kı daantı tın mu. Ba ta ma vın sı ba se amı ni dım. ²¹Kuntı ɣwaantı amı daa bá zəli tıntı dılv Zozwe na tıgtı o daartı yı ba wu di-dı tın. ²²Amı wú yağı sı tıntı dım kuntı taa wıra mu sı a taa ma a mañı Yısrayelı tiinə bam a niə, baá se ba təgtı Başa-We nıneentı ba kwə bam na təgtı te tın, naa ba bá təgtı.»

²³Kuntı ɣwaantı mu Zozwe deen wu di tıntı dım kuntı maama. Zozwe tıvıntı dım kwaga nı dı, Yısrayelı tiinə bam ta wu wantı-dı ba di lıla, pa tıntı dım tiinə bam ta daartı tıga kam başa nı.

Tıntı dılv ta na daartı sı ba di tın

3 Yısrayelı tiinə badaara deen wu mı dı najara yalı na yəni ya kı Kaanan tıga kam nı tın. Kuntı ɣwaantı Başa-We pe tıga kam tıntı dıdonnə daartı, sı o yəni Dı kwe-dı Dı mañı Yısrayelı tiinə bam Dı niə. ²Başa-We deen lagı sı Yısrayelı tiinə bam maama mu mı dıdaantı jara-kəm, sı ba kwaga kam na yəri jara-kəm tın dı taa ye ya laña. ³Balı na daartı tıga kam nı tın maa yı: Filisi tiinə dı ba pwa banu bam, dı Kaanan tiinə bam maama, ku ta wəli dı Sidon tiinə bam dıdaantı Hevi tiinə balu na zıvırtı Liban pweeru

tın seeni, ku na zıgtı Baal-Herımən Pıu kum nı sı ku yı Lebo-Hamatı seeni tın. ⁴Tıntı dım kuntı ta daartı sı Başa-We təgtı dı başa nı Dı mañı Yısrayelı tiinə bam Dı nii, baá təgtı Dı niə yam nıneentı Moyisi na mañı o brı ba nabaara bam sı ba taa kı te tın, naa ba bá təgtı.

⁵Kuntı tın, Yısrayelı tiinə bam deen leertı ba zıvırtı dıdaantı Kaanan tiinə bam, dı Hetı tiinə bam, dı Aməcırı tiinə bam, dı Perezi tiinə bam, dı Hevi tiinə bam dıdaantı Yebusi tiinə bam mu. ⁶Ba na ɣwaantı daantı kuntı tın, Yısrayelı tiinə bam deen ma se sı ba dı tıntı dım kuntı tiinə di da-bukwa. Ku deen de cwəñə kam kuntı mu yı ba pulı sı ba taa kaantı tıntı dım jwənə yam.

Ətiniyelı yıra taantı

⁷Yısrayelı tiinə bam deen tiini ba tıñı lwarım ba cəgtı Başa-We yigə. Ba swe ba Başa-We dım swıə, yı ba daartı ba zıli Baaltı dıdaantı Asera jwənə yam.

⁸Başa-We bantı deen ma tiini dı zañı dedaantı-ba. Dı ma pa pwələ pa Mezopotami tıw Pe Kusan Rısatayım di-ba. Yısrayelı tiinə bam deen ma tıñı ba pa-o buna nana. ⁹Ba ma kaası ba loori Başa-We, pa Dı lı joñnu o pa-ba. Ku nan yı Kenazı bu Ətiniyelı mu. Kenazı dı deen maa yı Kalebtı nyaantı. O ma sunı o joñı Yısrayelı tiinə bam o yağı. ¹⁰Başa-We Joro ma cu Ətiniyelı başa nı dı dam, pa o ji Yısrayelı tiinə bam yigə tu. O deen ma jeeri Pe Kusan Rısatayım dı najara, yı Başa-We kwe pe wum Dı kı o jıya nı, pa o di-o. ¹¹Yısrayelı tiinə bam deen ma sin dı najara sı ku yı buna fiinna, yı Ətiniyelı laan tı.

Ewudi yıra taantı

¹²Yısrayelı tiinə bam deen daa ma tiini ba tıñı lwarım ba cəgtı Başa-We yigə. Dı ma pa pwələ pa Moabtı tıw Pe Egonon di-ba. ¹³Egonon ma kı ni-mərcə dıdaantı Amən tiinə bam dı Amalektı tiinə bam, yı ba vu ba zañı najara dı Yısrayelı tiinə bam. O deen ma vrı Zeriko tıw kum o te. ¹⁴Yısrayelı tiinə bam ma tıñı ba pa Pe Egonon buna fugə-nana.

¹⁵Kuntı kwaga nı, Yısrayelı tiinə bam deen ma kaası ba loori Başa-We, pa Dı lı joñnu o pa-ba. Ku deen nan yı Gera bu Ewudi mu. Gera yı Benzamen dwı tu mu. Ewudi maa yı nən-gwiə. Yısrayelı tiinə bam deen ma tıñ-o sı o ja peera o vu o pa Moabtı tıw Pe Egonon. ¹⁶Ewudi deen ma pa ba kı sv-ləncə na jıgtı niə yale ba pa-o. Ku dıdwarım mañı dıdaantı kantıa mañım mu. O ma kuni-ku o yağı o jazım cwe seeni, yı o daartı o ma o ɣwaaru tım o kwəli-ku. ¹⁷Pe Egonon nan ya tiini o yı ba-kamunu mu. Ewudi ma yı o te yı o kwe peera yam o pa-o. ¹⁸O na pe pe wum o peera yam o ti tın, mu o tıñı nəcna balu na de dıd-o ba zıñı-ya tın

sı ba joori sənjə. ¹⁹Ewudi na yi me ba na sart kandwa Giligalı ni tun, mu o tuti zıgı dáanı o joori Egonon tee ni yi o wı: «Pə, amu jıgı taanı mu sı a səgi a ta a bri-m.»

Pə wum deen ma pa o tuntuyna bam maama ni ni: ba yagı-ba ba yıranı. Nəonu maama ma nuji pooni.

²⁰Pə wum deen nan ya je o yıranı mu di-balaña na wu o sənjə kum nayuu ni tun, ku na zurə tun ıwaanı. Ewudi ma yi o yıra yi o ta o wı: «We mu pə-nı kwərə sı a ta a bri-m.» Pə wum ma zañı o zıgı weeni. ²¹Ewudi ma kwe o jagwiə kam o li sv-lənjə kum na wu o jazum cwe ni tun. O laan ma muvri ku maama Egonon pugə ni. ²²Sv-lənjə kum maama deen mañı o pugə kam ni mu dı ku jıña kam maama yi ku bri ku ta ku nuji o kwaga ni. Pə wum yıra lara ma kwəli-ku. Ewudi ma yagı-ku da. ²³O ma pi nayuu digə kam ni o yag-o da, yi o daarı o nuji o maa kea.

²⁴O deen na ke o daarı tun, Pə wum tuntuyna ma di nayuu kum yi ba na ni digə kam niə pi mu. Ba deen ma buñı ni o ga wura o zıgı ne mu ka wunı. ²⁵Ba na cəgi taan ku ba ku ke maña yi o ta wu purı digə kam tun, mu ba beeri borbu ba ma purı. Ba ma na ni ba tu wum tıgı mu o tigi tıga ni.

²⁶Ba deen na cəgi taa sı Pə wum purı tun, dıdaanı Ewudi mañı o duri o lu o gaalı ba na sart kandwa yam me tun, o ke o yi Seyiri tu kum. ²⁷O na yi Efrayim pweeru laña kam ni tun mu o wugi nabəno sı Yisrayelı tiinə bam maama nuji sı ba vu ba kı najara. O ma təgi ba yigə o ja-ba o tu zwəənu tum ni. ²⁸O ma pa-ba ni o wı: «Taá təgi-na amu. Beñwaanı, Baña-We mu kwe á duna Moabı tiinə bam Dl kı á jıña ni, sı á di-ba.» Nəona bam maama ma təgi Ewudi kwaga. Ba ma vu ba yi je svl Moabı tiinə na yəni ba təgi-da ba be Zurden bugə kam tun. Ba ma cəñi cwəñə kam sı nəon-nəonu yi təgi-da o ke. ²⁹De dum kuntu ni, ba gv Moabı tiinə balu na tiini ba ye najara laña lanyıranı tun, ku mañı dı nəona murrı fugə mu, yi ba wulwul wu lugi. ³⁰Yisrayelı tiinə bam ma di Moabı tiinə bam pa ba tuñı ba pa-ba. Ba deen ma sin dı najara sı ku yi bına funəno.

Samgarı yıra taanı

³¹Joñnu wulw deen na sañı o joñı Yisrayelı tiinə bam o yagı tun mu yi Samgarı. O deen yi Anadı bu mu. O ma kwe gwəli dilu ni na muntı ni luku tə, o ma gv Filisi tiinə biə-yardıv.

Debora yıra taanı

4 Ewudi tuvni kwaga ni, mu Yisrayelı tiinə bam daa tiini ba tuñı lwarum ba cəgi Baña-We yigə.

²Ba lwarum dum kuntu ıwaanı mu Baña-We pə cwəñə sı Kaanan tu Pə Yabin di-ba. Wuntu deen wu Hazarı tu ni mu yi o di o paarı dum. Sizera mu wu o jar-kərə bam yigə ni, yi o deen zıvri Harosetı-Goyimi ni.

³Yabin deen jıgı sise-tərikooru biə-nugv mu sı o ma kı najara. Tərikooru tum maa yi tılv ba na me luuru ba kı-tı. O maa tiini o jıgı pu-sıña o kı Yisrayelı tiinə bam yıra ni bına fiinle. Ba ma keeri ba loori Baña-We sı Dl joñı-ba Dl yagı.

⁴We niyoñnu wudoñ deen wura o yırı mu Debora. O maa yi Lapidotı kaanı. Wuntu mu nii Yisrayelı tiinə bam baña ni da yam kuntu ni. ⁵O deen yəni o je kuru tiu kudonı kuri ni mu. Yisrayelı tiinə bam maama maa yəni ba tui o te sı o nii ba taanı baña ni o pa-ba. Je sum deen wu Efrayim pweeru tum laña ni mu, ku mañı dı Rama dı Betelı titarı ni. ⁶De didwı mu o deen tuñı o bəñı Abinowam bu Barakı. Wuntu nuji Kedesı ni mu, Nefitali dwi dum wunı. O ma ta did-o o wı: «Yisrayelı tiinə Baña-We dum pə nmu ni duntu mu:

«Ve n kuri nəona murrı fugə sı ba nuji Nefitali dıdaanı Zabaləni dwiə yam wunı. Nmu laan ma n wó da ba yigə sı á vu á jeeri Tabəarı Piu kum ni. ⁷Amu wó svgi Yabin jar-kərə bam yigə tu Sizera sı o nuji o vu o yi Kisən bugə kam o jeeri abam dı najara. Oó taa jıgı o jara-kəm tərikooru tum dıdaanı o jar-kərə bam maama. Amu nan wó kı-ba n jıña ni pa n di-ba.»

⁸Barakı ma ləri Debora o wı: «Nmu na se sı n da dıbam kwaga sı dı vu, amu wó vu. Ku nan na dat kuntu, amu dı bá vu.»

⁹O ma ləri Barakı o wı: «Amu wó təgi-m sı dı vu. Nmu nan na jaanı bubuñı dilu tun, n bá na yırı dı ıwaanı, beñwaanı Baña-We lagı Dl kwe Sizera Dl kı kaanı jıña ni mu sı o gv-o.»

Debora deen ma zañı o təgi Barakı yi ba vu Kedesı. ¹⁰Barakı ma bəñı jar-kərə sı ba nuji Nefitali dıdaanı Zabaləni dwiə yam wunı ba ba ba zən-o. Pamañ-bibe murrı fugə ma nuji ba da o kwaga. Debora dı ma da o vu.

¹¹Kenı tu didva deen wura o yırı mu Heberı. Wuntu deen pwe o tutı mu Kenı tiinə badonnə bam wunı. Bantu yi Hobabı dwi dum mu. Hobabı maa yi Moyisi dı. Heberı ya ve o cwi o vwe sı ku mañı dıdaanı tiu

kum na wu Zaananim ni tun. Ku deen bwələ di Kedesi mu.

¹²Sizera deen ma ni nu Abinowam bu Baraki ve Tabcoṛi Piu kum ni. ¹³O ma pa o tərigooru biə-nugu dıdaanı o jar-kərə bam maama zigı Haroseti-Goyimi ni ba vu ba jeeri Kison bugə kam ni ni. Tərigooru tum maa yi tılv ba na me luuru ba ki-ti tun.

¹⁴Debora deen laan ma ta Baraki o wi: «Zaṛı sı dı ke! Baṛa-We zım kwe Sizera mu Dl ki n juṛa ni. Nan ve n jeer-o di najara, sı Baṛa-We mu lagı Dl da n yigə.»

Baraki deen ma sunı o ja o nōna murrı fugə pa ba zigı Tabcoṛi Piu kum yuu ni ba tu tıga. ¹⁵Baraki na nuṛı sı o jeeri-ba tun, mu Baṛa-We pe vuvugə tu Sizera di o jar-kərə bam tutarı ni, dıdaanı ba tərigooru tum maama. Sizera deen ma zigı o tərigo kum wuntı o faṛı o cu tıga ni, yi o laan duri sı o lu. ¹⁶Baraki ma zəli ba jar-kərə bam dıdaanı ba tərigooru tum taan sı ku vu ku yi Haroseti-Goyimi. O di o nōna bam ma gu Sizera jar-kərə bam maama. Dıdva tıttı deen wu daarı.

¹⁷Sizera deen ma duri di o napra o vu sı o zı Kenı tu Heberı kaanı Yayelı vwe wuntı. O ve da beṛwaanı, Yabin di Heberı digə kam ni ywənə daanı mu.

¹⁸Yayelı deen ma nuṛı sı o jeeri Sizera, yi o ta did-o ni: «Amu tu, duri n ba n zı amu vwe dum ni. Yi ta n kwartı funı.» O deen ma duri o zı da, yi kaanı wum di səgi-o, o daarı o kwe gwaaru o ma o kwəl-o. ¹⁹Sizera ma ta di Yayelı o wi: «A loori-m! Pa-nı na fun sı a nyɔ, beṛwaanı, na-nyɔm mu lagı di gu-nı.» O deen ma kwe lva di ka wu nayıla o pa-o sı o nyɔ, yi o joori o kwəl-o. ²⁰Sizera ta ma ta did-o o wi: «Ta n zigı vwe dum ni ni n niə, sı nōnu wulv na tu o bwe ni: nōnu wu yo seeni na, sı n ta wi: «Awo.»»

²¹Sizera deen na tiini o bugı tun ṛwaanı, o yɔṛı o dɔ mu o bəri. Yayelı deen ma kwe o vwe dum paarı didwtı dıdaanı bagwəri, o laan vwe o yi o yıra o gu-o o tiṛı da. O deen paṛı paarı dum mu o da nōnu wum puṛuṛı ni o ja tıga ni.

²²Baraki deen ma zəli Sizera o yi vwe dum. Yayelı na nē-o tun, o ma jeer-o, yi o ta o wi: «Ba n nii nōnu wulv n na kaagı n beeri tun.» Baraki ma zı di Sizera tigi da, yi paarı dum tɔṛı o puṛuṛı ni di ja tıga.

²³De dum kontı ni, Baṛa-We ma pa Kaanan tu Pe Yabin daa ba jigı dam Yisrayelı tiinə bam baṛa ni. ²⁴Yisrayelı tiinə bam deen ma tiini ba na dam, yi ba jigı Yabin ba fun taan, sı ku yi maṛa kalv ba na cɔṛ-o ba ti tun.

Debora dıdaanı Baraki ləṛə

5 De dum kontı ni mu Debora dıdaanı Abinowam bu-baaru Baraki deen leeni ləṛə kantı ba wi:

²Yisrayelı tiinə cı-tara mu jıṛı yigə,
yi nōna bam maama di se ba nuṛı sı
ba ki najara yam.

Baṛa-We maṛı di tiə mu!

³Abam pwa di dıdeera maama, cəgi-na,
sı a leeni ləṛə a tee Yisrayelı tiinə Baṛa-We dum.
Amu wó leeni a zuli Baṛa-We mu!

⁴Baṛa-We, nmu deen zigı Seyiri laṛa ni
n nuṛı n bunı!

Nmu yɔṛı n nuṛı Edəm ni mu n bunı!
N na ma n bunı tun mu tıga kam sisinı,
yi weyuu kum di maa cuurə di na.

⁵Pweeru tum di dwanı mu Sinayi Tu
Baṛa-We yigə ni.

Tı ma sisinı Yisrayelı Baṛa-We dum yigə ni.

⁶Maṛa kalv Anadı bu Samṛarı na nii tıga
kam baṛa ni tun
ku wəli dıdaanı Yayelı maṛa ni,
cwə-vələ deen daa ba tɔṛı pımpala ba veə,
sı ba tɔṛı cwə-bale yıranı mu.

⁷Nōna deen daa ba zıvı Yisrayelı tıntı
nawuurə yam ni ya,
sı ku taa nii maṛa kalv Debora na nuṛı
sı o nii Yisrayelı tiinə bam baṛa ni,
yi o yi ba maama nu tun.

⁸Yisrayelı tiinə bam deen na kuri sı ba
taa zuli wa-ge tun,
najara mu tu ba tıntı dum ni.
Ba jar-kərə murrı fiinna bam wuntı,
wɔɔ deen mu ze najara cı-kwaṛa naa cicwe?

⁹A wu mu de Yisrayelı yigə tiinə bam
di nōna balv na se ba tɔṛı ba ki najara
tun kikiə yam.
Baṛa-We maṛı di tiə mu!

¹⁰Cəgi-na á nii,
abam balv na dɔṛı bunə-pwəənu baṛa ni
yi á je pwal-laaru baṛa ni tun,
ku wəli di abam balv na ve tıga ni tun.

¹¹Cəgi-na sı á wó ni na-mɔra kwəri mu
zaṛı bwi cwe ni.

Ba kaagı ba te Baṛa-We na ki wo-kamunnu tılv tun.
Ba ta maa te Yisrayelı tiinə bam na
di ba dına te tun.

Baṛa-We nōna bam ma zaṛı ba tıntı dum wuntı
sı ba jeeri manco-puna yam ni.

¹²Debora, zaṛı weentı!
Zaṛı weentı sı n mɔ ləṛə
sı nōna se.

Abinowam bu Baraki,
nmu di zaṛı weentı,
sı n ja balv n na di tun n ja n viiri.

¹³Balv na daarı yi ba jigı cıga tun ma vu
ba dıdeera bam te.
Baṛa-We nōna bam ma da Dl ṛwaanı
ba wəli-nı sı dı ki najara.

- ¹⁴ Ba badonnə nuŋi Efrayim dwi dım wunt,
ba na yɪ balu na zəli Amaleki tiinə ba
tɪga kam ni tun.
Ba maa tɔgi Benzamen dwi tiinə di ba
cɔrru tum kwaga.
Najara yigə tiinə di deen ma nuŋi Makira ni ba ba.
Dudeera badonnə di nuŋi Zabulon ni ba jeeri.
- ¹⁵ Yisakaari yigə tiinə bam ma tɔgi Debora kwaga.
Cɪga tun, Yisakaari nɔɔna bam di ma
tɔgi Baraki kwaga
ba yɔɔri ba tu bolo kum ni mu si ba
zaŋi najara yam.
Ku nan na yɪ Ruban dwi dum tiinə,
bantv ya ta je wubɔŋa wunt mu.
- ¹⁶ Beŋwaani mu á maŋi kwaga ni yɪ á
yuri peeni sum?
Á buŋi si á cəgi nayira na jɪgi wi ba
wui te tun mu na?
Cɪga ŋwaani tun, Ruban dwi dum ya ta je
wubɔŋa wunt mu.
- ¹⁷ Galadi tiinə bam di ma maŋi
Zurden bugə kam wa-puli seeni.
Dan dwi tiinə di ma maŋi kwaga ni di
ba nabwəeru tum.
Aseeri dwi dum deen ma maŋi nuni kum ni ni.
Bantv wu nuŋi ba tɔni dum ni.
- ¹⁸ Ku daari Zabulon tiinə bam didaani
Nefitali tiinə bam
deen se si ba ga ba ŋwia najara wunt mu.
- ¹⁹ Kaanan tɔni pwa bam nuŋi si ba ki najara.
Ba ma zaŋi najara Taanaki ni,
si ku maŋi didaani Megido bwi sum.
Ba nan ge səbu-poŋo wəənu si ba ja ba viiri.
- ²⁰ Calwi zigi weyuu ni mu si jɔŋi jara yam si ja
si cwəŋə yuu ni, si jɔŋi jara yam mu si
ja, si jaŋi di Sizera.
- ²¹ Kisɔn na-woro kum ma coori-ba si ja viiri;
Kisɔn bu-tola kam na wura taan wuu
tɔni mu kuntu.
- Amv wó da kuntu ŋwaani a vu yigə mu di dam.
- ²² Siseŋ-nɔɔna bam wurigi mu si maa kea.
Si napɔɔna yam maa guri tɪga.
- ²³ Baŋa-We maleka kam maa wɪ:
«Sɔɔli-na lwarum á yagi Merozi tuv kum baŋa ni!
Kampwəl-balɔɔ tiini ku taa wu ku nɔn-biə
bam di yuu ni,
beŋwaani, ba wu se ba nuŋi si ba wəli Baŋa-We,
si Dɪ nɔɔna bam want ba jeeri ba dɔna
pamaŋna bam najara wunt.»
- ²⁴ Yayelt mu tiini o jɪgi yu-yoŋo kaana
maama wunt!
O maa yɪ Kentu tu Heber kaani

- yɪ o jɪgi yu-yoŋo o dwe kaana balu maama
na zɔvri vwə wunt tun.
- ²⁵ Sizera deen loori na mu si o nyɔ.
Yayelt ma kwe nayula o pa-o.
O deen ma beeri vərə zɔŋa,
o ki nayil-kapwəŋə da o pa-o.
- ²⁶ O deen ze vwe paari mu o jagwiə ni,
yɪ o jazum dum jɪgi bagwəri.
O ma pa paari dum o lo Sizera yuu kum o cɪcugi.
Paari dum ma tɔgi o pupɔŋo ni di nuŋi di ja tɪga.
- ²⁷ Sizera sisari mu o tu tɪga ni o tigə.
O maŋi Yayelt ne seeni mu o ti o tigə yiri-titi.
- ²⁸ Sizera nu maa zigi o digə takoro ni
ni o yuri je maama.
O ta ma niə o nii cwəŋə ni yɪ o wɪ:
«Bee mu ki pa o daani kuntu, yɪ o ta wu tu?
A ta wu ni o təriko kum na maa buni tun.
Beŋwaani mu o siseŋ-nɔɔna bam napɔɔna
ta ba dwana?»
- ²⁹ Kaana balu na zigi o tee ni tun ma
ləri taani ba bri-o,
yɪ o jɪgi-di o ma zuri o bicari taan ni:
- ³⁰ «Ba na daani tun, ba wura ba pɔɔri wəənu tɪv
ba na vri najara wunt tun mu ba pai daani.
Jar-kəru maama bá ga kaani didva naa
bale si o ja o joori sɔŋo.
gwar-nyunnu maa wó taa yɪ Sizera nyum,
yɪ zambili-nyunnu tum taa yɪ amv tɪti nyum.
Ku yɪ wəənu tuntu ŋwaani mu pe ba daani.»
- ³¹ Baŋa-We, se si nmu dɔna maama ti
tɔvni dum kuntu doŋ.
Ku daari balu na soe nmu tun,
pa ba taa nyuna di dam
ni wia na nyɪ di dam ka pulim maŋa ni te tun.

Yisrayelt tiinə bam deen ma sin di najara si ku yɪ
buna fiinna.

Zidɔn yura Taani

6 Yisrayelt tiinə bam deen daa ma tɔŋi lwarum ba
cɔgi Baŋa-We yigə. Dɪ ma kwe-ba Dɪ ki Madian
tiinə jɔŋa ni, yɪ ba pa ku zu Yisrayelt tiinə bam yura
buna yarpe. ² Madian tiinə bam maa dana ba dwe
Yisrayelt tiinə bam yɪ ba tiini ba beesi-ba. Kuntu ma
pa Yisrayelt tiinə bam yəni ba beeri je ba səgə pweeru
yum ni, di ti bɔɔna wunt, di ti gugwəəru tɪv maama
wunt. ³ Yisrayelt tiinə bam deen na yəni ba du ba
wo-dwə, Madian tiinə bam wó tɔgi di Amaleki tiinə
didaani dwiə yalv maama na zɔvri wa-puli seeni tun
mu ba ba ba jeeri-ba di najara. ⁴ Ba deen tui ba je
Yisrayelt tɪga baŋa ni mu, yɪ ba jaani wodiiru tɪv
maama Yisrayelt tiinə bam na dugi tun ba cɔga. Ba

ma jaant-ba ba cəgi kuntu ba tıga kam maama ni taan, sı ku yi Gaza seeni. Ba ta ma yəni ba vrı ba peeni, di ba naanı, didaanı ba bınə, pa Yisrayeli tiinə bam daa ba jıgı ba ni-wədiu. ⁵Madıan tiinə bam yəni ba ja ba vara mu ba ba yi ba daarı ba cwi ba vwə daanı. Bantu di ba yogondə yam ni deen warı ku ga ku ti. Ba maa wó yəni ba məəli tıga kam maama nıneenti kayıra te tun, yi ba zarımu-ka nyo! ⁶Ba ma pa yinigə tiini ka ja Yisrayeli tiinə bam pa ba kaası ba loori Başa-We sı Dl joñi-ba Dl yagı.

⁷Yisrayeli tiinə bam deen na de Madıan tiinə bam kikiə ıwaanı ba keeri ba loori Başa-We kuntu tun, ⁸Dl ma tıñı nijonnu wudoñ sı o ja kwərə kantı o vu o pa-ba:

«Amu, Yisrayeli tiinə Başa-We dum mu wı: amu mu jaanı abam a ja a nuñi Ezipi tu kum ni yi a vrı abam a yagı á gabəem dum ni. ⁹A ma joñi abam Ezipi tiinə bam juşa ni a yagı. A ta ma joñi abam a yagı nəona balı maama na beesi abam tun juşa ni. Amu ma zəli á dına bam pa ba nuñi ba daarı ba tıga kam yi abam laan te. ¹⁰A ma ta di abam ni: «Amu mu yi abam Tu Başa-We dum. Kuntu tun, á ba mañı sı á zuli jwəne yalı Amərti tiinə bam na zulə yi á laan wu ba tıga kam ni tun.» Abam nan wu se amu kwərə kam.»

¹¹Başa-We maleka kam ma vu ka je tiu kum na wu Ofera ni tun kuri ni. Ku yi Abizeri tu Zoası nyım mu. O bu Zidıon maa zıgı da o magı bəniñə piu goño wunu. Ba deen yəni ba nənı vinyə tiu biə mu goño kum kuntu wunu. Zidıon deen nan ki kuntu sı o səgi muna yam Madıan tiinə bam yigə ni mu. ¹²Başa-We maleka kam deen ma yi Zidıon tee ni ka wı: «Nmı tiini n yi nən-babıa mu, yi Başa-We di wu n tee ni.»

¹³Zidıon ma ləri o wı: «Amu tu, Başa-We na sunı Dl wu dí tee ni, bəe mu yi kikiə yantu maama jıgı ya ki dí yıra ni? Wo-kınkagıla yalı dwi dí kwə bam na mañı ba brı dıbam ni Dl tıñı ba tıtarı ni tun daa wu yən ni mu? Ba deen ta brı dıbam ba wı: Başa-We mu jaanı-ba Dl ja Dl nuñi Ezipi ni. Lele nan, Başa-We dılı dıbam mu Dl yagı, Dl daarı Dl ki dıbam Madıan tiinə bam juşa ni.»

¹⁴Başa-We tutı deen laan ma pa Zidıon ni Dl wı: «Ve n ma n dam dıntı n na jıgı tun n tıñı, sı n joñi Yisrayeli tiinə bam n yagı Madıan tiinə juşa ni, sı amu tutı mu tıñı-m.»

¹⁵Zidıon ma ləri o wı: «Amu Yuutu, amu lagı a ki tıta mu a joñi Yisrayeli tiinə bam a yagı? Dıbam digə kam mu tiini ka bwənə Manası dwi dum wunu. Amu ta ma tiini a yi balıa dí digə kam nəona maama wunu.»

¹⁶Başa-We ma lər-o Dl wı: «Amu wó taa wu n tee ni, yi nmı wó cıvıgı Madıan tiinə bam maama nıneenti ba yi nənı dıdva mu te.»

¹⁷Zidıon ma ta o wı: «N yi na sunı di su amu kikiə, sı n ki nyınyıgı woño n brı-nı. Kuntu wó pa a lwarı ni nmı Başa-We mu ıñonı di amı. ¹⁸A loori-m! Ta yi ve. Cəgi-nı sı a vu a ja a peertı a ba a pa-m, sı n laan ke.» Başa-We di ma ləri Dl wı: «Tə. A wó cəgi-m, ve sı n ba.»

¹⁹Zidıon ma vu səñı o sañı pi-bala, yi o ta kwe muni kurıwaa bu dıdva o ma ki dıpe dılı na ba jıgı dıbulı tun. O ta ma ki nwana yam tıtəgı wunu yi o daarı o lo ya nyıba bam o ki kambıə wunu, o laan ja o vu o pa-o tiu kum kuri ni.

²⁰We maleka kam ma ta dıd-o ka wı: «Kwe nwana yam didaanı dıpe kum n dañı piu kuntu yuu ni, sı n daarı n lo nyıba bam ti başa ni.» Zidıon ma sunı o ki kuntu. ²¹Başa-We maleka kam nan ya ze nacəgə mu o juşa ni. O ma kwe nacəgə kam yi o ma ka ni dum seeni o dwe nwana yam didaanı dıpe kum. Piu kum deen ma ja mim, yi di zwe ti maama. Başa-We maleka kam deen ma je.

²²Zidıon deen ma maanı ni: ku yi Başa We maleka mu o nea. Fıvıni ma tiini di zı-o ye o kaası o wı: «Yuu-tu Başa We, amı ne nmı tutı maleka kam jaja.» ²³Başa-We ma ta dıd-o ni: «Pa n bıcarı zuri! Yi ta n fına, sı n bá ti.»

²⁴Zidıon deen ma lı bimbim sı o ma zuli We je sun kuntu ni, yi o bəñi-di o wı: «Başa-We yi Bıcar-zuru Tu mu.» Bimbim dum kuntu ta wu Ofera ni, me na yi Abizeri sə-yuu tiinə nyım tun mu.

²⁵Tıtu dum kuntu ni mu Başa-We deen tagı Zidıon Dl wı: «Ve n ja n ko na-bıa kam, didaanı kadoñ na yi bına yarpe tun, sı n laan ma n cəgi bimbim dılı n ko na kaanı Baalı di başa ni tun n di tıga ni. N ta wó goni Asera nyınyıgı daa kam na salı di yıra ni tun mu n di tıga ni. ²⁶Nmı ta mañı sı n zıgı zoño kuntu yuu ni mu n lı bimbim dılı na yərtı tun n pa n Tu Başa-We. Ta kwe Asera nyınyıgı daa kam n na goni tun n ma n tarıgı mim sı n zwe na-bıa bıle tu wım n kaanı n pa Başa-We.»

²⁷Zidıon deen ma lı nəona fugə o tıntıñna bam wunu yi ba vu ba ki kulı Başa-We na brı-o sı o ki tun. O nan ya kwarı o cırrı didaanı tu kum nəona bam mu. Kuntu ıwaanı, o wu wanı sı o ki kuntu wıa ni, yi o ki tutı ni.

²⁸Tıga na pıvı tutıtu tun, mu tu kum tiinə zañı ba na ni: Baalı bimbim dum bwəri mu di tu tıga ni. Ba ta ne ni Asera nyınyıgı daa kam di goni mu ya ka daa tərə. Ba ta ne ni nəona kwe na-bıa bıle tu wım ba ma ki kaanı ba yagı bimbim dılı ba na lıgı ba zıgı tun başa ni. ²⁹Ba ma bwe daanı ba wı: «Wə mu ki tıntı?» Ba na ye ku wunu tun mu ba maanı ni: ku yi Zoası bu Zidıon mu ki kəm dum.

³⁰ Tu kum nəcəna bam ma vu Zoası te ba ta ba wı: «Pa n bu wum nuñi o ba yo seeni sı dı gv-o, beñwaanı, o vaarı Baalı bimbim dum mu o dı tıga nı, yı o daarı o go Asera nyınyıgvı daa kam na yəri dı yıra nı tun o wəli da.»

³¹ Zoası deen ma ta dı balu maama na tu ba ta taanı ba brı-o tun o wı: «Abam wó wantı Baalı jaña á jorı á jañı á pa-o na? Wulv maama na wó jañı o pa Baalı tun wó tı mu sı tıga laan puuri. Baalı na sunı o yı wə, yağı-o-na sı o tıttı jañı o jaña, beñwaanı, wuntu bimbim mu ba vaarı ba dı tıga nı.» ³² Ku na zıgı de dum kuntu nı tun, mu ba leeri ba jıgı Zidıcn ba bæi nı «Yerubaalı». Beñwaanı o ko Zoası ya tagı o wı: «Yağı-na sı Baalı tıttı jañı o jaña, ku na yı wuntu bimbim dum mu ba vaarı ba dı tıga nı tun rıwaanı.»

³³ Madıan tiinə bam, dı Amalekı tiinə bam dıdaanı dwıə yalı maama na zuuri wa-pulı seeni tun deen ma wəli daanı, yı ba be Zırden bugə kam ba vu ba cwı ba vwə Zıreyelı bolo kum wunı. ³⁴ Baña-We Joro ma cu Zidıcn baña nı dıdaanı dam. O ma wu nabəcnə o bəñi Abizeri dwı kum o kı daanı sı ba tıgı o kwaga. ³⁵ O ta ma tıñı kwərə o bəñi Manası tiinə bam maama sı ba nuñi najara rıwaanı. O kwərə kam deen ta yı Aseeri tiinə bam, dı Zabalcn dıdaanı Nefitalı tiinə bam. Ba maama ma nuñi ba pə o kwaga ba pu.

³⁶ Zidıcn deen ma loori We o wı: «A lagı sı a lwarı n na goni nı dı amv nı nmv wó tıgı amv baña nı n jorı Yısrayelı dwı tiinə n yağı tun wó sunı ku kı mu na. ³⁷ Tankəlc mu tıttı a lagı a tıñı mə dı na magı mına tun. Tıga na puuri, yı nyəcnə na bugı tankəlc kum yıranı, yı tıga kam na kuga, mu a wó lwarı nı nmv wó sunı n da amv baña nı n jorı Yısrayelı tiinə n yağı nıneenı n na tagı te tun.» ³⁸ Ku deen sunı ku kı kuntu mu. Tıga na puuri tun, Zidıcn rıokı na mu tankəlc kum yıra nı o su zuña.

³⁹ Zidıcn daa ma loori We o wı: «Yı pa n banı zañı dı amv. Sə sı a ta mañı-m a nıi dı woño dıdva. Pa tankəlc kum yıra nı ku, sı nyəcnə bugı tıga kam maama.»

⁴⁰ Tıttı dum kuntu nı We ta kı kuntu mu. Tıga na puuri tun, tankəlc kum yıranı mu kuga, yı tıga kam maama bugı dı nyəcnə.

Zidıcn zañı najara dı Madıan tiinə

7 Tıga na puuri tun, Zidıcn dıdaanı o jar-kərə bam ma zañı zızıña nı ba vu ba cwı ba vwə Harodı bulı-yı dum seeni. Madıan tiinə bam deen wu jazım baña seeni mu. Ba dı ma cwı ba vwə bolo kulv na wu More zoño kum təñə nı tun wunı. ² Baña-We deen ma ta Zidıcn Dı wı: «Nəcəna balu na tıgı nmv kwaga tun tiini ba daga. A na di Madıan tiinə bam a pa-m, nəcəna bam wó taa jıgı kamunni ba paı ba tıttı nı bantv mu di-ba. Ba bá pa a na a zulə. ³ Kuntu tun, ta n brı nəcəna

bam maama nı: wulv na funa, sı ku tu joorı o viiri o daarı dıbam.» Nəcəna muuru fiinle-tule (22,000) ma joorı səñə, yı muuru fugə (10,000) mañı Zidıcn tee nı.

⁴ Baña-We ta ma ta Zidıcn Dı wı: «N nəcəna bam ta tiini ba daga zanzan. Ja-ba n vu bugə kam seeni sı a puuri balu na wó tıgı nmv tun a pa-m. Amv na wó ta wulv a wı: o da dı nmv sı á vu á zañı najara yam tun mu wó vu, sı a na wı wulv bá vu, ku tu daı sı o tıgı.»

⁵ Zidıcn ma ja nəcəna bam maama o vu bugə kam. Baña-We laan ma ta dıd-o Dı wı: «Maanı balu na wó lagı na bam nıneenı kakurə na kı te tun, dıdaanı balu dı na wó kuni ba nadoonə tıga nı yı ba nyəcnə na bam tun, sı n puuri-ba daanı.» ⁶ Kuntu na kı tun, nəcəna biə-yatə (300) deen mu mə ba jun ba kastı na bam ba nyəcnə. Balu maama na daarı tun kuni doonə mu tıga nı yı ba nyəcnə na bam.

⁷ Baña-We laan ma ta Zidıcn Dı wı: «Amv lagı a tıgı nəcəna biə-yatə yantv baña nı mu a jorı n nəcəna bam maama a yağı, sı a daarı a kwe Madıan tiinə bam a kı n juña nı sı n di-ba. Ta balu maama na daarı tun sı ba joorı səñə.» ⁸ Zidıcn deen ma puuri nəcəna biə-yatə yam sı ba taa wu o tee nı. O ma pa Yısrayelı tiinə balu na daarı tun joorı ba viiri. O deen ma jorı ba zıla dıdaanı ba nabwaanv tun o pa balu na daarı ba mañı o tee nı tun. Madıan tiinə bam nan ya tıgı bolo kum nı yı ba wu Zidıcn dı o nəcəna bam kuri seeni mu.

⁹ Tıttı dum kuntu nı, Baña-We ma ta Zidıcn Dı wı: «Zañı n vu Madıan tiinə bam na tıgı mə tun n zañı najara dı ba, sı a lagı a kwe-ba a kı n juña nı mu.

¹⁰ Nmv nan na funa sı n jeeri-ba dı najara mu, sı n zañı n tıgı dıdaanı n tıttınyıv Pura sı á vu da á nıi.

¹¹ Nmv na yı ba te yı n ni ba lara yam, nmv wó na baarı sı n jeeri-ba.» Zidıcn dıdaanı o tıttınyıv Pura ma da daanı ba vu ba dına bam vwə yam ni seeni. ¹² Madıan tiinə bam, dıdaanı Amalekı tiinə bam, dı wa-pulı seeni nəcəna bam maama ya jarı ba tıttı mu bolo kum tıga nı, nıneenı kayıra na tiini sı yv te tun. Ba yogondə yam kəgə dı maa tiini ya gaalı nıneenı nıw ni kasılv na daga te tun.

¹³ Zidıcn deen yı da o mañı, dıdaanı nəcənv mu wıra o te o dıdwe o brı o doñ. Ku tu maa wı: «Amv dwe nı dıpe mu bibili ku zv dıbam na tıgı mə tıttı tun, yı ku laan magı vwe dıdaanı dam pa dı pipiri dı pu tıga nı.» ¹⁴ O doñ wum ma lər-o o wı: «Kuntu maama te

Zoası bu Zidıcn sv-ləñə kum taanı mu. O yı Yısrayelı tu mu, yı We pa-o dam sı o di Madıan tiinə dıdaanı dıbam jar-kərə bam maama!»

¹⁵ Zidıcn na ni dıdwe dum dıdaanı dı kuri o ti tun, mu o kuni nadoonə o zuli Baña-We. O laan ma joorı Yısrayelı jar-kərə bam na wu mə tun, yı o ta dı ba o wı: «Zañı-na wəenı, sı Baña-We lagı Dı pa á di Madıan tiinə bam mu.» ¹⁶ O deen ma puuri o jar-kərə biə-yatə bam kuni bıtv. O ma pa nəcənv maama nabəcnə. O ta

ma pa ku tu ze mim yi kaməgə laan kwəli-dı. ¹⁷ O ma pa ba maama ni o wi: «Təgi-na amu kwaga sı á maanı á nii amu na wó ki te tun. Amu na yi dí duna bam tigə je sum ni, yi a ki kulv maama, sı abam dı taá nii-nı yi á daarı á dı ki kuntu. ¹⁸ Amu didaanı balv na wu a tee ni tun wó wu dí nabwaanv tum. Abam na ne kuntu, sı á dı wu á nabwaanv tum á kaagi dí duna bam tigə je sum maama ni. Á laan maa wó kaası weeni á wi: «Başa-We şwaanı, didaanı Zidıcn şwaanı!»

¹⁹ Ku deen na yi titu kunkuru maşa kalv Madıan tiinə yırına bam na ləri daanı tun, mv Zidıcn didaanı nəcnə bi dilv na wu o tee ni tun ve ba yi ba duna bam vwə yam ni. Ba ma wu ba nabwaanv tum, yi ba daarı ba lə ba kamwarv tum ba na ze tun. ²⁰ Zidıcn nəcnə bam pwpwara kuni bitv kum maama deen mv wugi ba nabwaanv, yi ba daarı ba lə ba kamwarv tum. Ba deen ma ze mim ba jagwiə seeni, yi ba nabwaanv tum wu ba jazum seeni. Ba laan ma kaası weeni ba wi: «Sv-ləşv kum yi Başa-We şwaanı didaanı Zidıcn şwaanı mv!» ²¹ Nəcnə bam maama maşı me ba na zıgi kuntu tun mv ba kaagi ba duna bam ba ki titarı ni. Ba duna bam maa kaagi ba coosi yi ba duri sı ba lu.

²² Maşa kalv Zidıcn nəcnə bam na jıgi ba nabwaanv tum ba wui kuntu tun, didaanı Başa-We pe ba duna bam mv kwe ba sv-lwaanv ba beeri da-je sı ba gv. Madıan tiinə jar-kərə bam deen kwe Zerera cwəşə kam mv ba duri ba vu ba yi Betı-Sita. Ba ta ma yi Abıl-Mehola na bwələ didaanı Tabatı tun. ²³ Yıstrayelı tiinə balv na nuşi Nefitalı dwi wunı, dı Aşeri dwi wunı, dı Manası dwi dum maama wunı tun ma nuşi ba zəli Madıan tiinə bam, ni ba na jışi ni sı ba ki te tun. ²⁴ Zidıcn deen ta tışi nəcnə mv Efrayim pweeru laşa kam maama ni sı ba ta dı ba ni: «Nuşi-na á ki najara didaanı Madıan tiinə bam. Cı-na Zırden bugə kam didaanı bu-tulı sum sı ku yi Betı-Bara seeni. Yi pa-na sı Madıan tiinə bam na pwələ ba be bwi sum.»

Efrayim tiinə bam deen ma sunı ba nuşi ba cı Zırden bugə kam dı bu-tulı sum niə maama, sı ku yi Betı-Bara. ²⁵ Ba deen na zəli Madıan tiinə bam tun, mv ba jaanı ba yigə tiinə bale. Orebi didaanı Zebi mv kuntu. Orebi piu kum ni mv ba deen gv Orebi, yi ba daarı ba gv Zebi me ba na nənı vinyə tiu biə tun yi ba bə-ku ni «Zebi nənım jəgə».

Ba deen ma goni Orebi didaanı Zebi yum tum ba lı yi ba ja-tı ba vu ba pa Zidıcn. Maşa kam kuntu ni, didaanı Zidıcn zıvı Zırden bugə kam wa-pulı seeni mv.

Zidıcn di Madıan tiinə bam o ti

8 Efrayim tiinə bam deen ma yi Zidıcn te yi ba şcənı ba wi: «Beşwaanı mv n ya wu bəşi dibam sı dí dı nuşi dí təgi dí ki najara dı Madıan tiinə bam? Bəe mv dí ki-m yi n ki dibam kuntu?» Ba deen ma tiini ba bwe-o.

² O ma ləri-ba o wi: «Amu na ki te tun wu yi kulv abam na ki tun. Abam Efrayim tiinə na tışi funfun kulv tun daga ku dwe amu digə kam maama na ki te tun. ³ Beşwaanı, We wəli abam pa á gv Madıan dıdeera bale bam, Orebi didaanı Zebi. Amu na ki te maama tun yi kuntu na?» O taanı dum kuntu ma pa ba banı dum zuri.

Zeba didaanı Salimuna taanı

⁴ Kuntu maama didaanı Zidıcn didaanı nəcnə biə-yatv bam laan yi Zırden bugə kam mv yi ba be-ka. Ba ma tiini ba bugı yi kana dı ce-ba. ⁵ O ma ta Sukotı tiinə bam o wi: «A loori abam popo! Pa-na a kwaga təgina bam dıpe sı ba dı, beşwaanı ba tiini ba bugı mv. Dí wura dí zəli Madıan pwa Zeba didaanı Salimuna mv sı dí ja.»

⁶ Sukotı tu nakwa bam ma ləri ba wi: «Abam ta wu jaanı Zeba didaanı Salimuna á ki á jışa ni, yi n lagı sı dí pa n jar-kərə bam dıpe. Dí bá se.»

⁷ Zidıcn daa ma ta dı ba o wi: «Á na tagı kuntu doş tun, Başa-We nan na pe dí ja Zeba didaanı Salimuna, amu wó kwe kagua yuu sabarı mv a ma a magı abam!»

⁸ O na zıgi daanı tun, o ve Penielı mv. O ta ma loori-ba nıneenı o ya na ki te Sukotı ni tun. Penielı tiinə bam dı deen ta lər-o Sukotı tiinə bam lərə yam doş mv. ⁹ O ma ta ba dı o wi: «Amu na dı pwa bam yi a joorı dı yazurə, a lagı a vaarı á di-dıdərə kuntu mv a dı tıga ni!»

¹⁰ Zeba dı Salimuna didaanı ba jar-kərə bam deen ma vu ba wu Karekorı ni. Nəcnə balv maama na nuşi wa-pulı je sum sı ba ki najara tun laan daarı nəcnə mırrıv fugə-tınu (15,000) yıranı mv, beşwaanı ba nəcnə mırrıv bi didaanı fiinle (120,000) mv tıga najara yam wunı. ¹¹ Zidıcn deen ma kwe pipiu tiinə cwəşə kalv na tıgi Noba didaanı Yogebeha wa-pulı seeni tun, o vu o darı o duna bam dı najara. ¹² Madıan pwa bale bam, Zeba didaanı Salimuna ma zaşı ba duri sı ba lu. Zidıcn dı o nəcnə bam ma zəli-ba ba ja. Kuntu ma pa vıvugə tv ba duna bam maama titarı ni.

¹³ Zidıcn ma zıgi najara je sum ni o maa joorı cəşv. O nan ya təgi Heresı cəşv kum cwəşə kam mv. ¹⁴ Ba na maa ke tun mv ba ne Sukotı tiinə nən-dışv dıdva. Zidıcn ma ja-o sı o bwe-o tv kum yigə tiinə bam bwıə. Nən-dışv kum ma pıpvıni ba nakwa fusırpe barpe bam yıra o pa-o. ¹⁵ Zidıcn ma vu Sukotı tiinə bam te o ta dı ba o wi: «Nan nii-na Zeba dı Salimuna mv tuntu! Abam ya vın sı á wəli-nı yi á ta wi: «Nmı ta wu jaanı Zeba dı Salimuna, yi n lagı sı dí wəli n nəcnə bam na bugı tun dı dıpe.» ¹⁶ O ma pa tu kum nakwa bam nuşi pooni, yi o kwe kagua yuu sabarı o ma magı-ba. ¹⁷ O ta ma vu o vaarı Penielı di-dıdərə kum o dı tıga ni, yi o daarı o gv tu kum kuntu nəcnə bam.

¹⁸ Zidıcn laan ma bwe Zeba dı Salimuna o wi: «Nəcnə bra dwi mv abam deen gva Tabcorı ni?» Ba

ma lər-o ba wı: «Ba yı nınənı nmu na yı te tun mu. Ba maama nyı dı pabiə mu.»

¹⁹O daa ma ta dı ba o wı: «Nəəna balu á na gu kuntu tun yı amu curru mu, amu tutı nu-biə. Ŋwıa Tu Baŋa-We wú zıgı amu cıga kam kwaga nı sı: abam ya na wu gu-ba, amu dı yaá yagı abam.» ²⁰Zidıon ma ta o bu-kwıan Yetərı o wı: «Ve n gu-ba!» Bu wum maa wu se sı o lı o sɔ-ləŋə kum, o ta na yı bu yı fuvıı jıg-o tun ŋwaanı.

²¹Zeba dıdaanı Salımuna deen ma ta Zidıon ba wı: «Nmu tutı yı n gu dıbam, beŋwaanı, nabiınu na yı te tun, o dam dı maı kuntu mu.» Zidıon ma sunı o vu o gu-ba. O ma daarı o lı səbu-poŋo tılv na wu ba yogondə yam ban nı tun o ja o viiri.

Zidıon na kı jwəm dılv tun

²²Ku na kı fun tun, mu Yısrayelı tiınə bam ve ba ta dı Zidıon ba wı: «Dıbam lagı sı nmu mu dı paarı dı baŋa nı, sı n bu dıdaanı n naa dı jwa dı paarı dı baŋa nı. Beŋwaanı, nmu mu jıŋı dıbam n yagı Madıan tiınə bam jıŋa nı.»

²³Zidıon deen ma ləri-ba o wı: «Amu bá se sı a dı paarı á baŋa nı. A bu dı nan bá dı abam paarı. Baŋa-We mu wú taa yı abam Pe.» ²⁴O laan ma ta dı ba o wı: «Woŋo dıdva a na wú loori abam sı á kı á pa-nı tun mu tuntu: nəənu maama pa-nı səbu-sıŋa zwa-kwanı dıdva sı ku nuŋı wəənu tılv o na jıŋı dı dına bam tee nı tun wunı.» Beŋwaanı, Madıan tiınə bam deen yəni ba lə zwa-kwana mu ba zwa nı, ba na yı İsmayelı dwi tiınə tun ŋwaanı.

²⁵Nəəna bam deen ma ləri ba wı: «Dı se dı wɔpolo.» Ba ma lwarı gar-jalı tıga nı pa nəənu maama kwe zwa-kwanı dıdva o na jıŋı ba dına bam jıŋa nı tun o dı da. ²⁶Zidıon na tıgı ku baŋa nı o na səbu-sıŋa kalu tun daga zanzan, sı ku maŋı dı kilo fiınle tun. O ta ma na səbu-poŋo wəənu dı zambili-laaru, ku wəli dıdaanı nunwaŋa gwaaru tılv Madıan pwa na zıvıı tun, dı wo-laaru tılv ba na dı ba yogondə yam ban nı tun. ²⁷Zidıon ma kwe səbu-sıŋa kam kuntu o ma o məəni kaanum gwar-wıgı nyınyıgı o zıgı o tutı tuw Ofera wunı. Yısrayelı tiınə maama ma dılv ba cıga dı We ba yagı, yı ba daarı ba zuli nyınyıgı kum. Ku ma ləeri ku jı cıku kulu na jaanı Zidıon dı o sɔŋə tiınə tun, pa ba da ku ŋwaanı ba cıgı zanzan.

Zidıon tıvıı

²⁸Yısrayelı tiınə bam deen yıvıı ba dı Madıan tiınə bam mu lanyıranı, pa Madıan tiınə bam daa warı-ba sı ba daanı. Zidıon ta na ŋwı tun, Yısrayelı tiınə bam deen ma sin dı najara sı ku yı bına funəə.

²⁹Zoast bu Zidıon ma joorı o tutı sɔŋə o zıvıı da. ³⁰O bu-baara maa yı fısrıpe, beŋwaanı, o kaana daga zanzan. ³¹O ta jıgı ka-biə wudoŋ Sıshem nı. Kaanı wum ma lu bəkərə o pa-o, yı o dı pa bu wum yıvı wı Abimelekı.

³²Zidıon kwıı lanyıranı mu yı o laan tı. Ba ma kı-o o ko Zoast yıbeeli dıw wunı. Dı deen wu Abizerı dwi tiınə tuw Ofera nı mu.

³³Zidıon na yıvıı o tı tun, mu Yısrayelı tiınə bam daa dılv ba cıga dı We ba yagı, yı ba joorı ba kaanı Baalı jwənə yam. Ba ve ba kwe Baal-Berıti mu sı jwəm dıw kuntu taa yı ba we. ³⁴Yısrayelı tiınə bam ma yıvıı ba swe Baŋa-We swıə. Dıntu nan ya mu jıŋı-ba o yagı ba dına balu maama na gilimi-ba tun jıŋa nı. ³⁵Ba maa wu kı lanyıranı dı Zidıon sɔŋə tiınə bam, dı wo-laaru tılv maama o na kı o pa-ba tun dı.

Abimelekı yıra taanı

9 Zidıon bu Abimelekı deen ma vu Sıshem. O nabanna maama deen wu daanı mu. O ma ta dı o nu wum curru tum maama o wı: ²«Ve-na á ta Sıshem tiınə nakwa bam maama nı: «Kəə mu gara? Zidıon biə fısrıpe bam maama na nii á baŋa nı mu gara, naa nəənu dıdva na nii abam baŋa nı mu gara?» Yı swe-na nı: amu dı abam yı jana dıdaanı yıra dıdva mu.»

³O nabanna bam deen ma vu ba jeeri Sıshem nakwa bam dıdaanı taanı dıw kuntu. Ba maama ma buŋı ba ja sı ba tıgı o kwaga, beŋwaanı Abimelekı yı ba curu mu. ⁴Ba ma lı səbu-poŋo səbu-dala fısrıpe Baal-Berıti dıgə kam nı ba pa-o. Abimelekı ma kwe səbu kum o ma ŋwı nəənyıvıı tıdonnə sı ba taa tıgı o kwaga. ⁵O deen ma vu Ofera tuw kum o zıvıı o ko sɔŋə. O ma ja o curru tum fısrıpe na yı Zidıon biə tun o daŋı puləə baŋa nı, yı o gu ba maama. Zidıon jıŋa-bu Zıvatam ma dıvıı o səgı pa wuntu yıranı lu o jıŋa nı. ⁶Sıshem tiınə bam maama dıdaanı Betı-Mıllı tiınə bam laan ma jeeri daanı tıw kum na wu Sıshem nı tun kırı nı ba tıŋı Abimelekı paarı.

⁷Zıvatam deen ma nı kulu maama na kı tun. O ma vu o zıgı Gerızım pıw kum yuu nı, yı o tiını o kaası o wı: «Sıshem tiınə bam, cəgı-na a taanı dıntu, sı We dı wanı Dı cəgı abam taanı. ⁸A sınsıwala kampo! Tıweeru deen mu beeri wulu na wú dı paarı dı baŋa nı tun. Dı ma ta Olıvı tıw kum dı wı: «Ta n dı paarı dı baŋa nı.» ⁹Olıvı tıw kum ma ləri-dı ku wı: «Amu nugə kam yəni ka pa wa dıdaanı nabiınə maama mu na zulə lanyıranı. A bá yagı a nugə kam tıvıı sı a ja a nə a ba a taa zuulə tıweeru dıdonnə dıw baŋa nı.»

¹⁰Tıweeru tum daa ma vu kapuru tee nı dı wı: «Ba n ta n nii dı baŋa nı.» ¹¹Kapuru kum dı ma ləri-dı ku wı: «Amu biə bam na jıgı sunı dıdaanı ywəəni te tun, a

bá yagí-ba sí a ja a ne a ba a taa zuulə tweeru didonna dim baɲa ni.»

¹²Tweeru tum daa ma vu vinyə tiu kum te di ta wi: «Ba n ta n di paari dí baɲa ni.» ¹³vinyə tiu kum ma ta ku wi: «Amu biə bam na kɪ sana balu tun yəni ba jaanu wupolo mu ba tui wa didaani nabiinə titari ni. A bá yagí kontu tutuɲa sí a daari a ja a ne a ba a taa zuulə tweeru didonna dim baɲa ni.»

¹⁴Tweeru tum maama laan ma ga ga di ta sabar-mangwələ di wi: «Ba n ta n di paari dí baɲa ni.»

¹⁵Sabar-mangwələ kam deen ma ta tweeru tum ka wi: «Á wubuɲa na suni ya ja sí á kuri-ni sí a ji á pe, nan ba-na á dali amu woro kum ni. Ku nan na dai kontu, amu wó pa mim nuɲi sabar-mangwələ kam ni ka zwe Liban Sedri tweeru tum maama!»

¹⁶Tɔ. Abam na kuri Abimeleki sí o ji á pe tun, á tɔgi wubuɲ-laaru di ciga cwəɲə mu na? Abam ta kɪ tintu sí á ma á zuli Zidɔn didaani o sɔɲɔ tiinə mu na? Abam na kɪ te tintu tun maɲi di o tutuɲa yam na yi te tun na?

¹⁷Ku na yi amu ko Zidɔn, wuntu tiini o fri o tuti á ŋwaani zanzan. O deen tuɲi o duli o ŋwia mu o yagí, sí o joɲi abam o yagí Madian tiinə bam juɲa ni. ¹⁸Abam nan kɪ beɛ mu á pa amu ko sɔɲɔ kum zum de duntu ni? Á zaɲi á gu o biə fusirpe mu pulɔɔ baɲa ni, yi á laan kuri o gamba-kana kam bu Abimeleki sí o taa yi Sishem maama Pe, o na yi á curu tun ŋwaani. ¹⁹Ku nan na yi wubuɲ-laaru di ciga baɲa ni mu á tɔgi á kɪ tintu á pa Zidɔn didaani o sɔɲɔ tiinə bam zum de dim duntu ni, We wó pa á ni ywəni Abimeleki ŋwaani. O di nan wó na wupolo abam ŋwaani. ²⁰Ku nan daa na dai kontu, sí mim nuɲi Abimeleki yura ni di zwe Sishem tiinə nakwa bam didaani Beti-Millo tiinə bam kulə! Mim ta maa wó nuɲi Sishem didaani Beti-Millo tiinə bam di yura ni di zwe Abimeleki kulə!»

²¹Zvatam deen na tagi kontu o ti tun, o ma duri o ke. O ma vu o yi Beeri tu yi o zɔvri dáani, o na kwari fɔvni di o curu Abimeleki tun ŋwaani.

Abimeleki paari dim

²²Abimeleki deen ma di paari Yisrayeli ni bina yatɔ. ²³We ma pa ni-ba-ywəɲə zu Abimeleki didaani Sishem tiinə nakwa bam titari ni. Ba deen ma lo o kwaga ni. ²⁴Kuntu maama kɪ sí ba maama mu na ba waarum, di ba na kɪ kəm-lɔɲɔ ba gu Zidɔn biə fusirpe bam tun. Sishem tiinə bam ya wəli Abimeleki sí o gu-ba mu. ²⁵Sishem tiinə bam na lagi sí ba cɔgi Abimeleki tun, ba yəni ba pa nɔɔna mu vu ba səgi pweeru tum seeni. Wulu maama laan maa na yəni o tɔgi daani sí o ke, vinvurna ma nuɲi ba vri-ba. Abimeleki deen ma ni kulɔ maama na jigi ku kɪ tun.

²⁶Ebedi bu Gaali deen ma tɔgi didaani o curu tum o vu o wu Sishem ni. Sishem tiinə nakwa bam maa jigi o ciga. ²⁷De didwi ba maama ma vu ba kari sí ba gwəri vinyə tiu biə. Ba laan ma kwe-ba ba ma kɪ sana ba jigi ba nyɔa, yi ba daari ba di ywəni. Ba deen ta zu ba jwəm dim digə mu ba kɪ candiə sí ba zuli-di. Ba na wura ba di tun, mu ba jigi Abimeleki ba kɪ ba mwana. ²⁸Ebedi bu Gaali deen ma ta kɔgɔ kum o wi: «Wɔɔ mu yi Abimeleki, sí dibam Sishem tiinə taa tuɲi dí pa-o? Wuntu dai Zidɔn bu mu na? O kwaga saɲunu dai Zabulon mu na? Beɛ mu yi dibam Sishem biə wó taa kwari Abimeleki? Dí nan maɲi sí di tuɲi dí pa dí ko Hamɔɔri mu. ²⁹Nɔn-kɔgɔ kontu maama ya na zigi amu kwaga ni, a yaá zəli Abimeleki. Amu yaá ta ni: «N na yi baaru, kɪ n jar-kərə bam n kɪ daani sí di jeeri!»»

³⁰Tu kum yuutu Zabulon deen na ni Gaali taani dim kontu tun, mu o bani tiini di zaɲi. ³¹O ma səgi o tuɲi nɔɔna Abimeleki tee ni sí ba ta ni: «Ebedi bu Gaali didaani o curu mu tu ba zɔvri yo seeni. Ba nan svgi tu kum maama mu pa ba lo nmu kwaga ni. ³²Kuntu tun, nmu didaani n nɔɔna bam maama kwaan-na á ba titu ni á səgi tu kum pwələ kam ni. ³³Tiga maa na jigi ka puura, sí á zaɲi á da á zu tu kum wuni. Gaali didaani o kɔgɔ kum laan maa na nuɲi sí ba jeeri abam, á wó wani á kɪ-ba á na lagi te tun.»

³⁴Abimeleki didaani o jar-kərə bam maama deen ma nuɲi ba vu ba səgi Sishem pwələ kam ni. Ba nan ya pɔɔri ba titi kuni bina mu. ³⁵Tiga na puuri yi ba zaɲi me ba ya na səgi tun, didaani Gaali nuɲi o zigi tu kum manco-puna ni ni mu. ³⁶Gaali deen ma na-ba yi o ta Zabulon o wi: «Nii nɔɔna na zigi pweeru tum seeni ba maa tu yo seeni!» Zabulon di ma lər-o o wi: «Pweeru tum luluɲu mu nyi di nabiinə nmu yibiyə ni.»

³⁷Gaali daa ma ta o wi: «Ba suni ba yi nɔɔna mu, yi ba zigi tuga kam titari seeni ba bina! Ba kɔgɔ didwa di ma nuɲi vura bam tiu kum seeni ba bina.» ³⁸Zabulon ma ləri o wi: «Nmu kamun-ŋwe dim ve yən mu? Nmu ya taga n su n ni mu ni: Abimeleki yi wɔɔ mu sí dibam taa tuɲi dí pa-o? Nɔɔna bantv mu n ya n gooni tun, laan nan nuɲi n jeeri-ba di najara sí di nii!»

³⁹Gaali ma da Sishem tiinə bam yigə pa ba nuɲi ba kwaarɪ Abimeleki didaani najara. ⁴⁰Abimeleki maa zəli-o o pa o duri o yigə ni. Gaali nɔɔna zanzan maa pogili ba tu ba ti ti cwəɲə kam ni ni da taan ba vu ba kwaarɪ tuyu kum ni. ⁴¹Abimeleki deen ma maɲi Aruma ni o zɔvra. Zabulon di ma zəli Gaali didaani o curu tum pa ba nuɲi ba daari Sishem tu kum.

⁴²Tiga na puuri tun, Sishem tiinə bam nuɲi ba vu pwələ kam ni mu. Abimeleki ma lwarɪ ku ni ni. ⁴³O di deen ma kɪ o jar-kərə bam daani, yi o pɔɔri-ba kuni bitɔ. O ta ma vu o pa ba səgi pwələ kam ni yi o cəgi Sishem tiinə bam. Ba na nuɲi tu kum ni

ni yi o na-ba tun, mu o zaŋi o jeeri-ba di najara. ⁴⁴Abimeleki dıdaani o kəgə kum pupwara dıdva mu ve ba ci tuw kum manco-puni dum ba zıga. Pəorim sile na daari o jar-kərə bam wuntı tun di laan ma duri ba vu pwələ kam ni ba jeeri Sishem tiinə bam, yi ba gu-ba. ⁴⁵Najara yam ki de dum kuntu maama ni mu. Abimeleki ma kwaani o di tuw kum. O ma vaari-ku o di tıga ni, yi o daari o gu ku nən-biə bam maama. O laan ma kwe ye o zızagı tuw kum tıga kam baŋa je maama ni.

⁴⁶Tıw kum nakwa balu na wu Sishem di-dıdərə kum wuntı tun deen ma ni ku na ki te tun. Ba ma duri ba zu El-Beriti di-yuu kum wuntı sı ba səgi. ⁴⁷Abimeleki ma lwarı ba na səgi me tun. ⁴⁸O ma tıgi dıdaani o nɔɔna bam maama o vu Salmon piu kum yuu ni. O ma kwe dooru o goni de o daŋi o bakalı baŋa ni, yi o ta o nɔɔna bam maama o wi: «Kulu maama á na ne amu na ki tun, sı á di ki kuntu.» ⁴⁹Ba maama ma goni tiu ne ba zuŋi ba tıgi Abimeleki kwaga. Ba ma ja-tı ba vu di-yuu kum tıgə ni ba kikili ti maama ba yəri ku yura ni. Ba laan ma zwe digə kam, pa nɔɔna balu maama na wu Sishem di-dıdərə kum wuntı tun ti nyɔ! Ba yi nɔɔna muru, baara dıdaani kaana maama.

⁵⁰Abimeleki deen ma vu o kaagi Tebezi maama o pu, sı o wantı tuw kum kuntu o di. ⁵¹Tıw kum nan ya jıgi di-dıdərə kulu na dana tun. Nɔɔna bam maama, baara dıdaani kaana, ku wəli di tuw kum nakwa bam maama ma duri ba vu ba zu digə kam. Ba ma fıgi ba pi ka ni dum yi ba daari ba di nayuu kum baŋa. ⁵²Abimeleki ma vu o yi di-dıdərə kum sı o cəgi-ku. O na yi ku ni dum seeni sı o zwe-ku tun, ⁵³kaani wudoŋ ma zıgi nayuu kum ni o duli namin-kamunu o di o yuu ni o lo o yukol-pva kam.

⁵⁴Abimeleki ma beŋi nən-duŋu wulu na ze o jara-kəm zula yam tun o ta dıd-o ni: «Li n sv-lɔŋɔ kum n ma n gu-ni, sı a ba lagı sı ba taa te amu taani ni: Kaani mu gu-ni.» Nɔɔnu wum di ma sunı o zo-o o gu. ⁵⁵Yisrayel tiinə bam na ne ni ba Pe Abimeleki tıgi tun, ba maama ma joori ba vu ba sam.

⁵⁶We deen nan tıgi cwəŋə kantı mu Dl ɣwi jıni Abimeleki yura ni dıdaani lwarum dılu o na ki o ko wum tun. Beŋwaani, o gu o curru fusırpe mu. ⁵⁷We ta ma pa Sishem tiinə bam na ba tıtıŋ-lwaannu tun ɣwuru. Ku deen ki ku tıgi sɔɔla yalu maama Zidıɔn bu Zvatam na tagı o pa-ba tun mu.

Tola yura taani

10 Abimeleki tıvntı kwaga ni mu Pua bu Tola deen tu o joŋi Yisrayel tiinə bam o yaŋi. O nuŋi Yisakaari dıwı dum ni mu, yi o ko-nakwı yırı yi Dodo. O maa zıvri Efrayim pweeru laŋa kam tuw kudonŋ ni, ku yırı na yi Samiri tun. ²O nii Yisrayel

tiinə bam baŋa ni bına fiinle-yatı mu, yi o laan ti. Ba deen ma ki-o Samiri ni.

Yayiri yura taani

³Wuntu di tıvntı kwaga ni mu Yayiri tuə o wura. O yi Galadı tu mu, yi o nii Yisrayel tiinə bam baŋa ni bına fiinle-yale. ⁴O maa jıgi bu-baara fiintı. Bantu maa jıgi bıne fiintı ba yəni ba diinə. Ba daa ta maa jıgi tıntı fiintı Galadı laŋa kam ni ba niə. Di zum maama, nɔɔna ta bæi tıntı dum ni Havıtu-Yayiri mu. ⁵Yayiri ma ti, yi ba ki-o Kamıni ni.

Amɔn tiinə bam na pe ku zu Yisrayel tiinə bam yura te tun

⁶Yisrayel tiinə bam deen daa ma tıŋi lwarum ba cəgi Baŋa-We yigə. Ba deen zuli Baalı di Asetarı jwəne yam mu. Ba daa ta maa zuli jwəne yalu na yi Siiri tiinə wa, di Sidon tiinə wa, di Moabi tiinə wa, ku kwe Amɔn tiinə wa, dıdaani Filisi tiinə bam wa mu. Ba kikie yam kuntu ma pa ba yaŋi Baŋa-We, yi ba daa ba zuli-DL. ⁷Baŋa-We banı ma tiini di zaŋi dıdaani Yisrayel tiinə bam, yi DL pa cwəŋə sı Filisi tiinə bam dıdaani Amɔn tiinə bam di-ba. ⁸Bıni dum kuntu wuntı, ba pe ku zu Yisrayel tiinə bam yura mu, pa ba tıgə bugi. Ba ma beesi Yisrayel tiinə balu na zıvri Galadı ni tun bına fıgə-nana mu. Je sum kuntu maa wu Zırden bugə kam bube dılu na jeeri wa-puli seeni tun. Amɔrı tiinə bam na zıvri me seeni tun mu kuntu. ⁹Amɔn tiinə bam ma be Zırden bugə kam, yi ba ba ki najara dıdaani Zuda tiinə bam, di Benzamen tiinə bam, dıdaani Efrayim tiinə bam maama. Yisrayel tiinə wuu ma tiini ku cəgi. ¹⁰Yisrayel tiinə bam ma kaasi ba loori Baŋa-We yi ba wi: «Cıga ɣwaani tun, dıbam tısi mu n yigə ni, beŋwaani dı yaŋi nımu na yi dıbam We dum tun mu yi dı laan vu dı zuli Baalı jwəne yam.»

¹¹Baŋa-We deen ma ləri-ba DL wi: «Amu maŋi a wu joŋi abam mu a yaŋi Ezipi tiinə bam di Amɔrı tiinə bam di Amɔn tiinə bam dıdaani Filisi tiinə bam juŋa ni na? ¹²Ku ta ki kuntu mu yi Sidon tiinə bam di Amaleki tiinə bam di Madıan tiinə bam yaari abam. Á ma á keeri á loori-ni, yi a joŋi abam a yaŋi ba maama juŋa ni. ¹³Tıntı maama ki mu, yi á ta vın amu á daari á jıgi wa yadonnə á zulə. Kuntu tun, amu daa bá joŋi abam a yaŋi. ¹⁴Ve-na á keeri á loori wa yalu á laan na kuri á pa á tıti tun, sı ya joŋi abam ya yaŋi á cam dum wuntı.»

¹⁵Yisrayel tiinə bam deen ma ta Baŋa-We ba wi: «Dıbam ki lwarım zanzan. Ki n na lagı te tun dıbam yura ni, sı n joŋi dıbam n yaŋi zum de dıntı.» ¹⁶Ba laan ma dılu ba wa-yıvru tılu na wu ba tıtarı ni tun ba

yagi, yi ba daari ba zuli Baḡa-We. Baḡa-We daa maa wari si Dl taa cum yi Dl nii Yisrayeli tiinə bam di ba cam dum.

Zefete yura taani

¹⁷ Amən tiinə bam deen ma bəḡi daani si ba zaḡi najara di Yisrayeli tiinə bam. Ba ma vu ba cwi ba vwə Galadi ni. Yisrayeli tiinə bam di ma ki ba tuti daani ba jeeri Mitspa ni ba cwi ba vwə da. ¹⁸ Galadi nən-yum tum ma bwe daani wi: «Wulu maama na se si o da yigə o ja najara yam o jeeri Amən tiinə bam tun mu wó taa yi Galadi tiinə bam maama yuutu.»

11 Galadi tu Zefete deen yi babia mu jara-kəm laḡa ni. O nu maa yi ka-tula yi o ko yiri yi Galadi. ² Galadi kaani wum di deen lugi biə did-o. Biə bam maa na ki nōna tun, mu ba zəli Zefete ba yagi gaa ni yi ba ta ba wi: «Dí ko jjiḡiru tum dai si nmu tōḡi n joḡi ti wuni, nmu na yi ka-gaa bu tun ḡwaani.» ³ Zefete ma duri o yagi o curru tum, yi o vu o zovri Tōbi tu ni. Nən-wo-kurru ma vu da ba salt o yura ni, pa ba kaagi je sum maama ba vri nōna.

⁴ Ku na ki fun tun, Amən tiinə bam ma zaḡi najara didaani Yisrayeli tiinə bam. ⁵ Najara yam na zaḡi kuntu tun, mu Galadi nakwa bam ve Tōbi si ba ja Zefete ba joori. ⁶ Ba ma ta ba wi: «Ba n tu dí yigə ni, si dí vu dí ki najara didaani Amən tiinə bam.»

⁷ Zefete ma ta di ba o wi: «Abam deen culi-ni mu, yi á fun-ni á zəli si a nuḡi a daari a ko sōḡo kum. Beḡwaani mu á cam maḡa ni á daa beeri amu je?»

⁸ Galadi nakwa bam ma lər-o ba wi: «Di kuntu maama di, dí pipiri dí bunu nmu te mu, si n tōḡi dí yigə si dí ki najara didaani Amən tiinə bam. Kuntu kwaga ni, nmu laan wó ta n yi Galadi tiinə bam maama yuutu mu.»

⁹ Zefete ta ma bwe-ba o wi: «Cıga tun, abam na jaani-ni á joori si dí ki najara didaani Amən tiinə bam, yi Baḡa-We na kwe-ba Dl ki dí juḡa ni pa dí di-ba, á wó se si a taa yi á yuutu na?»

¹⁰ Galadi nakwa bam ma lər-o ba wi: «Baḡa-We yi maana tu dí tutari ni si: dıbam se si dí ki nmu na tagi te tun.» ¹¹ Zefete ma tōḡi-ba o joori o vu Mitspa. Nakwa bam ma se si o taa te-ba, yi o daari o yi ba najara yigə tu. Zefete na wu Mitspa ni tun, o ma joori o ta o taani dum maama Baḡa-We yigə ni.

¹² Zefete deen ma tḡi kwərə Amən tiinə Pe wum tee ni o bwe o wi: «Bəe mu tigi dıbam laḡa ni pa n ba si n ki najara didaani dıbam?»

¹³ Amən tiinə Pe wum ma ləri Zefete nōna bam o wi: «Maḡa kalu Yisrayeli tiinə bam deen na zıḡi Eziḡi ni ba bunu tun, ba vri a tıga kalu na zıḡi Aranon bugə kam ni ka tulu Yabəki bugə kam, si ku taa ve Zurden

bugə kam maama tun mu. Abam nan maḡi si á joori á pa-ni a tıga mu di bicar-zuru.»

¹⁴ Zefete daa ma tḡi nōna Amən tiinə Pe wum tee ni didaani kwərə kantv:

¹⁵ «Zefete wi: ku dai ni Yisrayeli tiinə bam deen joḡi Moabi tiinə didaani Amən tiinə tıga mu.

¹⁶ Kulv na wura tun mu yi ni: Yisrayeli tiinə bam na nuḡi Eziḡi ni tun, ba kwe kagua cwəḡə kam mu ba vu ba yi Nani-sḡu kum, ba zıḡi daani ba vu ba yi Kadesi. ¹⁷ Ba ma tḡi nōna Edəm Pe tee ni wi: «Pa dıbam pwələ si dí tōḡi n tıga kam baḡa ni dí ke.» Edəm Pe ma vun. Ba ta ma loori cwəḡə Moabi tiinə Pe tee ni, yi o di wu se si ba ke. Kuntu ma pa Yisrayeli tiinə bam maḡi Kadesi ni.

¹⁸ Ba deen ma kaagi kagua kam ni ba veə, yi ba bıbari Edəm tıga kam didaani Moabi tıga kam. Ba ve kuntu mu taa ba tōḡi Moabi tıga kam wa-puli seeni. Ba ma vu ba cwi ba vwə Aranon bugə kam bube didoḡ dum ni. Ba wu zu Moabi laḡa kam, beḡwaani Aranon bugə kam mu yi Moabi laḡa kam sisəm.

¹⁹ Yisrayeli tiinə bam deen ma tḡi kwərə Aməri tiinə Pe Sıhən tee ni. Wuntu ya jıḡi o paari o di Hesebon ni mu. Ba maa wi: «Pa dıbam cwəḡə si dí tōḡi n tıga kam baḡa di vu di tu.»

²⁰ Sıhən maa wu pe Yisrayeli tiinə bam cıga si ba tōḡi o tıga kam baḡa ni ba ke. O ma ki o jar-kərə bam o ki daani pa ba jeeri Yahaza ni, yi ba laan ki najara didaani Yisrayeli tiinə bam.

²¹ Yisrayeli tiinə Baḡa-We dum ma pa Sıhən didaani o nōna bam maama zu Yisrayeli juḡa pa ba di-ba. Ku laan ma pa Yisrayeli dwi tiinə joḡi Aməri tiinə na zovri tıga kam kuntu ni tun ba te. ²² Ba ma joḡi Aməri tiinə tıga kam maama, ku na zıḡi Aranon bugə kam ni si ku tulu ku yi Yabəki bugə kam tun. Ku daa ta zıḡi kagua kam ni si ku yi Zurden bugə kam tun.

²³ Cıga ḡwaani tun, Yisrayeli tiinə Baḡa-We dum mu zəli Aməri tiinə bam yi Dl kwe ba tıga Dl pa dıbam Yisrayeli tiinə bam. Cwəḡə kəw mu á jıḡa si á ma á joḡi-ka? ²⁴ Abam we dum yiri na yi Keməsi tun na pe abam kulv si á taá te tun, pa-na si á yi su-ku, si dıbam di wó taa jıḡi kulv maama dıbam Tu Baḡa-We na kwe Dl pa dıbam tun mu.

²⁵ Nmu buḡi ni n garı Zipure bu Balaki na yi Moabi tiinə Pe tun mu na? O wu se si o dwəni didaani Yisrayeli tiinə bam, naa si o jeeri-ba di najara. Ku dai cıga na? ²⁶ Yisrayeli tiinə bam na zovri Hesebon di Aroyeri di di nawuurə yam ni, ku wəli di tunu dilu na wu Aranon bugə kam bube ni tun zum jıḡi buna biə-yatə mu. Bəe mu

yi abam wu kwaanı sı á joori á jonji tunt dum kuntu? ²⁷ Amu wu ki kulukulu a cəgi n yigə. Nmu nan na kwaanı n beeri najara dıdaanı amu tun, n wu ki lanyıranı. Başa-We nan yi dilu na burı cıga bura tun mu. Duntu zım mu wú di bura Yisrayelı tiinə bam dıdaanı Amən tiinə bam titarı nı.»

²⁸ Amən tiinə Pe wum dəen maa wu cəgi kwərə kalu Zefete na tıjı o pa-o tun.

²⁹ Başa-We Joro dəen ma tu Zefete başa nı di dam. O ma zaıjı o təgi Galadı di Manası laja kam maama o ke o yi Galadı tu Mitspa. O ma zıgi daanı o vu Amən tiinə bam na gilimi me tun. ³⁰ Zefete ma goni ni dıdaanı Başa-We o wı: «Nmu na kwe Amən tiinə bam n ki amu jıja nı pa a di-ba, ³¹ a na maa joori səjə di yazurə yi wəjə kulı maama na wú da yigə kv nuıjı amu səjə nı sı kv jeeri-nı tun wú taa yi nmu Başa-We nyum mu sı a ma a ki zweem kaanum a pa-m.»

³² Zefete ma be bugə kam o vu sı o jeeri Amən tiinə bam di najara. Başa-We ma kwe-ba Dl ki Zefete jıja nı pa o di-ba. ³³ O dəen tiini o wanı-ba mu sı kv zıgi Aroyerı nı sı kv tult kv yi Miniti laja kam maama. Tunt fiinle mu o diə o ta vu o yi Abel-Keramim nı. Kv de cwəjə kam kuntu mu yi Yisrayelı tiinə bam di Amən tiinə bam.

³⁴ Zefete dəen ma joori Mitspa. Maşa kalu o na yəjı o maa yi səjə tun, mu o bukə nuıjı sı o jeer-o. O jıgi sunye mu o wəe yi o sat o jeeri o ko wum. Bukə wum kuntu yıranı mu Zefete luga, bəkərə naa bısankana daa wu wəli da. ³⁵ O maa na ne-o tun, mu o wuu cəgi zanzan. O ma kaarı o gwaaru yi o kaası o wı: «A bukə, n gu-nı! N tiini n ja cam n ba n pa-nı! Amu wuuri a goni ni dıdaanı Başa-We yi a daa bá joori a ni dum kwaga nı.»

³⁶ Bukə wum di ma ləri o wı: «A ko, nmu na goni ni dıdaanı Başa-We te tun, nan ma-nı n ki kulı n na tagı di We nı nı ki tun. Beşwaanı Başa-We pe n şwı jıni n dına Amən tiinə bam başa nı.» ³⁷ O laan ma loori o ko o wı: «Amu nan loori-m sı n ki wəjə dıdva n pa-nı. Pa-nı pwələ sı a kwe canı sile a vu pweeru tum seeni, sı a təgi dıdaanı a yuudonnə a taa beerə, sı a keeri a na yəri baaru yi a lagı a ti tun şwaanı.»

³⁸ Zefete ma se yi o wı: «Tə. Nan ve!» O ma pa o lagı je o vu o ki canı sile, wuntu dıdaanı o yuudonnə maama. Ba ma maıjı pweeru tum laja nı ba keeri o na yəri baaru yi o lagı o ti tun şwaanı. ³⁹ Canı sile sum dəen na ti tun, o ma joori o ko wum te. Zefete ma ja-o o ki o na goni ni dıdaanı Başa-We sı o ki te tun yi bukə wum ta wu lwarı baaru.

Kv ma zıgi kuntu başa nı pa Yisrayelı tiinə na culu wı: ⁴⁰ bını maama wuntı ba bukwa wú ma da yana mu ba nuıjı ba keeri sı ba guli Galadı tu Zefete bukə wum gulə.

Zefete di Efrayim tiinə bam taanı

12 Efrayim dwi tiinə bam dəen ma ki ba tutı daanı jara-kəm şwaanı. Ba ma be Zurdən bugə kam ba vu Zafon. Ba ma yi Zefete te, yi ba ta ba wı: «Nmu na ve sı n ki najara dıdaanı Amən tiinə bam tun, beə mu yi n wu bəıjı dıbam sı dı təgi dı ki najara yam? Dı lagı dı zwe n səjə kum di n tutı maama mu.»

² Zefete ma ləri-ba o wı: «Amu di a digə kam ya mu jıgi ta-kamunu dıdaanı Amən tiinə bam. Amu ma tıjı a ta abam, yi á wu se sı á ba á jonji-nı á yagi ba jıja nı. ³ A na maanı nı abam wu ti á yigə sı á wəli-nı tun, mu a dılı a şwıa a yagi yi a læni sisəm dum a vu a jeeri Amən tiinə bam. Başa-We ma pa a di-ba. Cwəjə kəə mu abam zım jıga sı á ba á jeeri amu di najara?»

⁴ Zefete dəen ma ja Galadı jar-kərə bam maama o ki daanı sı ba kwarı Efrayim tiinə bam di najara. Efrayim tiinə bam ma ta Galadı tiinə bam taanı ba wı: «Abam Galadı tiinə bam yi nən-yəjı mu yi á nuıjı Efrayim dıdaanı Manası dwıə yam wuntı á ba yo seeni.» Kuntu şwaanı, Galadı tiinə bam ma kwaanı ba di Efrayim tiinə bam.

⁵ Galadı tiinə bam ma vu ba cəıjı je sılv Efrayim tiinə bam na yəni ba təgi da ba be Zurdən bugə kam tun. Efrayim tu laan na buıjı sı o be bugə kam o joori səjə, yi o na loori cwəjə ba tee nı sı o ke, Galadı tiinə bam wú bwe-o mu wı: «Nmu yi Efrayim tu mu na?» O na wı: «Awo!», ⁶ baá bwe kv tu mu wı: «Ta wı: Ciboletı!» Kv tu ma yəni o wı: «Siboletı», beşwaanı o warı yırtı dum kuntu o bəıjı lanyıranı. Galadı tiinə bam ma yəni ba ja-o ba gu Zurdən bube dum kuntu nı. Da yam kuntu nı, Efrayim tiinə bam murrı fiinna-tle (42,000) mu tıga.

⁷ Galadı tu Zefete dəen nii Yisrayelı tiinə bam başa nı bına yardı mu yi o laan ti. Ba ma ja-o ba ki o tutı tu Galadı wuntı.

Yibazan di Eləni di Abedon taanı

⁸ Zefete na tıgi tun, Betelhem tu dıdva o yırtı na yi Yibazan tun, mu nii Yisrayelı tiinə bam başa nı. ⁹ O maa jıgi bəkəri fiintə di bukwa fiintə. O dəen kwe o bukwa fiintə bam o pa baara balu na datı o tutı sə-yuu kum nəəna tun mu. O daa ta ma jonji bukwa fiintə sə-yuni tidonnə tee nı o pa o bu-baara bam sı ba ma ba ki kaana. Wuntu nii Yisrayelı tiinə bam başa nı bına yarpe mu, ¹⁰ yi o laan ti. Ba ma kwe-o ba ki Betelhem nı.

¹¹ Yibazan di tıvntı kwaga nı, Eləni na yi Zabalən tu tun mu nii Yisrayelı tiinə bam başa nı bına fugə, ¹² yi o laan ti. Ba ma kwe-o ba ki Zabalən tiinə tu Ayalən nı.

¹³ Eləni tıvntı kwaga ni, Hileli bu Abedon di daa mu nii Yisrayel tiinə bam bağa ni. Hileli nuñi Piratəni tu mu. ¹⁴ Abedon biə maa yi fiinna, yi o naarv yi fiintə. Ba deen jıgı bue fustrpe mu ba diinə. Hileli bu Abedon deen nii Yisrayel tiinə bam bağa ni bına nana mu, ¹⁵ yi o laan ti. Ba ma kwe-o ba ki Piratəni ni. Jəgə kam kuntu wu Efrayim lağa kam ni, Amaleki tiinə bam na zıvri pweeru tum ni me tun mu.

Samson lura taanı

13 Yisrayel tiinə bam deen daa ma tıñi lwarım ba cəgı Bağa-We yigə. Bağa-We ma pa cwəñə sı Filisi tiinə bam di-ba, yi ba pa kv zu ba yura bına fiinna.

² Nəcnv wudoñ deen mu wura, o yırı mu Manoa. O maa yi Dan dwi tu yi o zıvri Zura tu ni. O ya jıgı kaanı o na yi ka-dıgv tun mu. ³ Bağa-We maleka kam ma vu kaanı wum te ka ta ka wi: «Kv sunı kv yi cıga ni n wu lıgı bu. Kv nan bá daanı n lagı n kwe pugə mu n lı bəkərə. ⁴ Nan lwartı ni n ba mañi sı n nyə sa-deera, naa sı n di wıdi-yəcvı tıv na culi tun. ⁵ Nmu wó ja pugə n lı n bu wum kuntu. O lura kam kwaga ni kv ba mañi sı fana goni o yuuywe sun. Beñwaanı o biini maña ni sı kv taa veə, bu wum mañi sı n pəcv-o mu n ki We juğa ni sı o taa yi Naziri tu. Wuntu mu lagı o sıñi sı o joñi Yisrayel tiinə bam o yağı Filisi tiinə bam juğa ni.»

⁶ Kaanı wum ma vu o ta o barv o wi: «We nəcnv dıdva mu tu amv te. O nyınyıgv kum ya tiini kv jıgı fıvntı, nıneenı Bağa-We maleka nyınyıgv na yi te tun. Amv wu bwe-o sı a lwartı o na nuñi me tun, o di nan wu tagı o yırı o brı-nı. ⁷ Nəcnv wum ma ta o brı-nı ni: a lagı a ja pugə a lı bəkərə mu. Kuntu ģwaanı a ba mañi sı a nyə sa-deera naa a di wıdi-yəcvı tıv na culi tun. Beñwaanı bu wum wó taa yi Naziri tu na yi o yıra mu We ģwaanı, kv zıgı o biini ni sı kv taa nii o tıvntı maña.»

⁸ Manoa deen ma loori Bağa-We o wi: «Amv Yuutu, popo! Pa We tıntıñnv wıv n na tıñi dıbam tee ni tun joori o ba, sı o brı dıbam dí na wó ki te dí nii bu wuntu bağa ni lanyıranı tun.»

⁹ We ma se Manoa we-loro kum. O kaanı wum je pwələ ni mu yi We maleka kam joori ka ba o te yi Manoa ya tərə. ¹⁰ Kaanı wum ma duri lıla o vu o ta o barv wum o wi: «Nəcnv wıv ya na tu a tee ni tun daa joori o ba!»

¹¹ Manoa ma zañı o da o kaanı wum kwaga. Ba na yi nəcnv wum te tun, mu Manoa bwe-o o wi: «Nmu mu yi nəcnv wıv ya na ģcnı dıdaanı amv kaanı tun na?» O di ma ləri o wi: «Een!»

¹² Manoa laan ma bwe-o o wi: «Nmu taanı dum nan na sunı kv ki, bu wum kuntu ģwıa dıdaanı o tıvıña

wó taa yi te mu?» ¹³ Maleka kam ma ləri ka wi: «Kv mañi sı n kaanı wum kwe kulv maama a na tagı a brı-o tun mu o ki o bıcarı ni. ¹⁴ Wuntu tıvı ba mañi sı o di woño kulv maama na nuñi vınyə tiu yıra ni tun. O ta ba mañi sı o nyə sa-deera, naa o di wo-yəcvı tıv na culi tun. O yəcvı o mañi sı o ki o təgı kulv maama a na brı-o tun mu.»

^{15–16} Manoa deen wu lwartı ni nəcnv wum yi Bağa-We maleka kam mu. O ma ta maleka kam o wi: «Zuri n yıra kuntu sı dí beeri bıñv dí ma dí ki na dí pa-m.» Bağa-We maleka kam ma lər-o ka wi: «Abam na mañi á wu pə-nı cwəñə sı a viiri, a ta bá di á wıdiu kum. Á nan na jıgı bıñv, sı á ja-kv á zwe á ki kaanı a pa Bağa-We.»

¹⁷ Manoa daa ma ta Bağa-We maleka kam o wi: «Nmu yırı nan mu yi be? Sı n taanı dum na sunı kv ki sı dıbam di wantı dí ki-m zulə.» ¹⁸ Bağa-We maleka kam ma lər-o ka wi: «Beñwaanı mu yi n bwe a yırı dum bıwıə? Dı tiini di yi yırı-kıkgılı mu.»

¹⁹ Manoa ma ja bıñv o wəli di wıdiu pəeri. O laan ma kwe-tı o tıñi piu bağa ni o kaanı o pa Bağa-We. Bağa-We ma ki wo-kıkgılı yi Manoa dıdaanı o kaanı wum zıgı ba niə. ²⁰ Min-vıgv kum na zıgı piu bımbım dum ni di jaanı di diini We tun, mu Bağa-We maleka kam təgı di mim dum ka din. Manoa di o kaanı wum na ne kuntu tun, mu ba vin ba yıbiyə tıga ni. ²¹ Bağa-We maleka kam daa maa wu joori Manoa dıdaanı o kaanı wum tee ni. Kv ma pa Manoa lwartı ni nəcnv wıv na tu ba te tun yi Bağa-We maleka mu.

²² Manoa ma ta o kaanı wum o wi: «Kv zıgı kv nii mu ni dıbam lagı dí ti mu, beñwaanı dí ne We yıbiyə!» ²³ O kaanı wum ma lər-o o wi: «Bağa-We wubıña ya na yi sı Dı gv dıbam, Dı ya bá joñi zweem pəeri dıdaanı wıdiu pəeri dí tee ni. Dı nan ya ta bá brı dıbam wo-kıkgıla yantv, naa Dı ģcnı wəenu tıvntı dıdaanı dıbam.»

²⁴ Kaanı wum deen ma lı bəkərə. Ba ma pa o yırı wi: «Samson». Bu wum ma ki nəcnv yi Bağa-We ki-o yu-yoño lanyıranı. ²⁵ Samson deen zıvri tu kudoñ ni, kv na wu Zura dıdaanı Esatola tıtarı ni yi kv yırı yi Mahane-Dan tun. O na wura tun mu Bağa-We Joro yəni kv tu o bağa ni kv zən-o di dam.

Samson kadri taanı

14 De dıdwı mu Samson ve Timna. O ma na Filisi tiinə bukə dıdva. ² O deen ma joori o ta di o ko dıdaanı o nu o wi: «Amv ne bukə mu Timna ni, o na yi Filisi tiinə bam bukə. Ve-na á da kv ne á lag-o á pa-nı sı a ma a ki a kaanı.»

³ O ko dıdaanı o nu ma lər-o ba wi: «Bukwa mu ti nmu tıvı dwi tiinə wıv na? Dıbam dwi dum wıvı nəcnv-nəcnv mu tərə o na su nmu yi pa n ma n ve Filisi

tiinə bantu na yi dwi-ge tun titari ni si n beeri n kaanti na?» Samson ta ma fin o ko yi o wi: «Kaanti wum kuntu mu amu wubunja tɔga. Ve n so-o n pa-ni.»

⁴ O ko didaanti o nu maa yəri ni Baŋa-We tɔgi cwəŋə kantu mu si o na pwələ o ma o ciŋi najara di Filisi tiinə bam. Ka maŋa ni, Filisi tiinə bam deen di dam Yisrayeli tiinə baŋa ni mu.

⁵ Samson didaanti o ko di o nu ma vu Timna. Ba maa wu cwəŋə ni ba twe vinyə tweeru karti sum na wu tu kum pwələ ni tun. Nyon-pwala ma da ka nuŋi ka jeeri Samson yi ka suuri. ⁶ Baŋa-We Joro ma tu o baŋa ni didaanti dam, yi o kwe o ji-bwəri yiranti o ma o tɔri nyonjo kum nuneeni ku yi bubuna mu tun. O nan wu tagi kulɔ o na ki tun o bri o ko didaanti o nu. ⁷ O ma vu tu wu pa o di kaanti wum lart daanti. Samson wu ma da kaanti wum zanzan.

⁸ Ku na ki da finfun tun, Samson ma joori o vu si o laan di o kaanti wum. O na yi me o ya na gu nyonjo kum tun, o ma ywəri si o nii ku yi tita mu. O ma maanti ni twi mu zu nyon-tiku kum wuni, yi si ki tɔru. ⁹ O ma lɔɔni tɔru tum, yi o di-ti o maa kea. O na yi o ko di o nu te tun, mu o pe-ba tɔru tum yi ba di di. O maa wu tagi o bri-ba ni ti nuŋi nyon-tiku yira ni mu.

¹⁰ Samson ko ma vu Timna si ba ki kadri dum. Samson ma ki candiə, ni nɔn-dɔnnu deen na yəni ba ki kadri ŋwaanti te tun. ¹¹ Filisi tiinə bam na ne-o tun, mu ba pe-o ba nɔn-dɔnnu fiintɔ si ba taa wu o tee ni.

¹² Samson ma ta nɔn-dɔnnu tum o wi: «Cəgi-na bitar-dundia kantu a na lagɔ a ta tun. Amu wɔ pa abam da yarpe si á ma á lwarti-ka, si candiə kam laan ti. Á na lwarti ka kuri, amu wɔ pa abam gar-fifali fiintɔ, didaanti gwar-laaru fiintɔ. ¹³ Abam nan na wu lwarti dundia kam kuri, abam mu wɔ pa-ni gar-fifali fiintɔ didaanti gwar-laaru fiintɔ tum.» Ba ma ləri o taanti dum ba wi: «Dí se. Ta n dundia kam si dí cəgi.»

¹⁴ O ma ta di ba o wi:

«Wɔdiu mu nuŋi diru yira ni pa a di,

Wo-sunnu di ma nuŋi dideeru wum yira ni.»

Da yatɔ maama mu nɔɔna bam janɔ didaanti bitar-dundia kam, yi ba wu lwarti ka kuri.

¹⁵ Da yana de dum ni mu ba tagi Samson kaanti wum ba wi: «Sugɔ n baru wum si o ta dundia kam kuri o bri dibam. Ku na dai kuntu, dí lagɔ dí zwe nmu didaanti n ko sɔŋɔ tiinə maama mu dí gu. Abam na bəŋi dibam si dí ba yo seeni tun, ku yi si á vri dibam mu na?»

¹⁶ Samson kaanti wum ma kan yi-na o yigə ni yi o wi: «A maanti ni n ba lagɔ amu lanyiranti. N di dundia mu n pa a ko sɔŋɔ tiinə bam yi n laan wu tagi ka kuri n bri-ni.» O di ma ləri kaanti wum o wi: «Ta n ye ni amu maŋi a wu tagi taanti duntu a bri a ko didaanti a nu. Bəe mu wɔ taa te si a ta di kuri a bri-m?»

¹⁷ Da yarpe maama wuni mu kaanti wum yɔɔri o keeri Samson yigə ni. Candiə kam da yarpe yam maama wuni kaanti wum kan yi-na kuntu mu yi o keeri

Samson yigə ni. O na bilis-o kuntu yi da yarpe de dum yi tun, Samson ma ta dundia kam kuri o bri-o. O di ma vu o maŋi-di o bri nɔn-dɔnnu tum.

¹⁸ Wia na lagɔ ka zu da yarpe de dum ni tun, mu tu kum nɔɔna bam tagi Samson ba wi:

«Bə daa mu suna ku dwe tɔru?»

Be nan daa mu dana ku dwe nyonjo?»

Samson ma ləri-ba o wi:

«Abam ya na wu jaanti amu nacwen dum á ma á va, Abam ya bá lwarti a dundia kam kuri.»

¹⁹ Baŋa-We Joro ma tu Samson baŋa ni didaanti dam. O ma zaŋi o vu Asekelon o gu tu kum kuntu nɔɔna fiintɔ. O daa ta vri ba jɔjɔru mu yi o daari o kwe ba gwar-ŋunnu tum o pa balu na lwarti o bitar-dundia kam kuri tun. O ma joori o vu o ko sɔŋɔ yi o banti ta wu zuri.

²⁰ Ba deen ma kwe Samson kaanti wum ba pa nɔn-dɔŋu kum na jigi o cilon kadri maŋa kam ni tun.

Samson mɔ o juni Filisi tiinə bam yuu ni

15 Ku deen na ki fun si ku maŋi di bəniŋə zagum maŋa tun, mu Samson ve si o kaagi o kaanti wum o nii. O ma ja buŋu o vu si o pa-o. O ma ta o kaanti wum ko o wi: «A lagɔ si a zu a kaanti wum digə mu.» Kaanti wum ko maa wu se, yi o wi: ² «Amu ya buŋi ni n daa n ba lagɔ-o mu, pa a kwe-o a pa n yuudon wum. Kaanti wum nyaanti mu tuntu, yi o maŋi o lamma o dwe zumbaaru wum. N na lagɔ-o, si a kwe a pa-m.»

³ Samson ma ta ba maama o wi: «Amu laan ne cwəŋə si a tɔŋi kulɔ a na lagɔ tun Filisi tiinə bam yira ni, yi ku bá taa yi a yigə!»

⁴ Samson ma vu o ja nywənkuri biə-yatɔ (300). O vɔgi-si mu sile sile si nabilə yam seeni, yi o daari o beeri gaa o vɔ-ku o məəli si nabilə yam ni. ⁵ O ma tarigi mim gaaru tum wuni, yi o yagi nywənkuri sum si si duri si zu Filisi tiinə bam karti sum wuni pa mim dum zwe ba wodiiru tum maama. Mina yalu na bigi ya ti yi ba ta wu zagi-ya tun, di mun-poə yam, di vinyə tweeru, di Olivi tweeru tum maama mu cəgi.

⁶ Filisi tiinə bam ma bwe daanti ba wi: «Wɔɔ mu ki tuntu?» Ba ma ləri ba wi: «Samson mu tɔŋi kuntu. Ku nan yi Timna tu wum na kwe Samson kaanti wum o pa o yuudon wum tun ŋwaanti mu o ki kuntu.» Filisi tiinə bam ma vu ba zwe kaanti wum di o ko ba gu. ⁷ Samson ma du durə o wi: «Abam na tɔŋi tutɔŋ-lɔŋɔ kuntu tun, amu na wu mɔɔni a juni á yira ni, a bá yagi.» ⁸ O ma tiini o suni yiə o jeeri-ba di najara, yi o gu ba zanzan. Ku kwaga ni mu o ve Etam, o vu o zuuri piu bɔɔni wuni.

⁹ Filisi tiinə bam deen ma vu ba cwi ba vwə Zuda laŋa ni, yi ba zaŋi najara didaanti Lehi tiinə bam.

¹⁰ Zuda dwi tiinə bam ma bwe-ba ba wi: «Bəŋwaanti

mu abam tu si á zañı najara dıdaanı dıbam?» Ba di ma ləri ba wı: «Dıbam tu si dı ja Samson mu si dı vu dı ki-o nıneeni o na ki dıbam te tun.»

¹¹ Zuda tiinə bam nəcəna murrıv tutə ma vu piu bəcəni dum na wı Etam ni tun, yi ba laan ta Samson ba wı: «Nmu ye ni Filisi tiinə bam mu te dıbam. Bəe mu yi n ki dıbam kuntu?» O ma ləri o wı: «Ba na ki-ni te tun gwaanı mu amv di ki-ba kuntu.»

¹² Nəcəna bam ma ta ba wı: «Dı nan tu si dı ja nmu dı ki Filisi tiinə bam juja ni mu.» Samson ma ləri-ba o wı: «Du-na durə á pa-ni ni abam titi bá gv-nı.» ¹³ Ba ma se yi ba wı: «Dıbam za laga si dı və-m mu, dı laan kwe-m dı ki ba juja ni, si di bá gv-m.»

Ba deen ma kwe gıun-dwı sile ba ma və-o, yi ba ja-o ba nuji piu bəcəni dum ni ba joori ba tw kum. ¹⁴ Ba na jaan-o ba yi Lehi tun, mu Filisi tiinə bam coosi ba yaga yi ba duri ba jeeri si ba joñ-o. Baña-We Joro kum ma tu o baña ni di dam. Gıunı sum ma kə lıla nıneeni mim na tv bubəcərv wıni yi kv yi te tun. ¹⁵ Samson ma dıli o yi o na bınaga pıyaa-ku-dıña na tigi daanı. O ma twı o juja o kwe-ka o ma o gv nəcəna murv. ¹⁶ Samson maa seeri sinsərə o wı naa:

«A me bınaga pıyaa má mu,
bınaga titi ni bıne sidonnə sum te,
A ma a gv nəcəna murv a tiñi bwərə bwərə.
Bınaga pıyaa má mu a me a gv nəcəna murv.»

¹⁷ O na gıonı kuntu o ti tun, mu o dıli pıyaa kuə kam o yagi. Ba deen ma pa je sum yırı wı: «Ramati-Lehi.»

¹⁸ Samson kəm duntu maama kwaga ni mu na-nyəm tiini di ce-o. O ma keeri o loori Baña-We o wı: «Nmu mu tıgı n tuntuñıv baña ni n di najara yantu. N laan nan lagı si a ti lele mu dıdaanı na-nyəm, si dwi-ge tiinə bantu ja-nı mwalı yıranı na?» ¹⁹ Baña-We ma pa bəcəni puri tıga ni, yi na ta ba nuji pa o nyə. O ma joori o na dam. Lehi ni mu kuntu kıa. Ba maa bəi je sum yırı wı: «En-Hakorı.» Buli-yi dum ta wı Lehi ni dıdaanı zum maama.

²⁰ Maña kalv ni Filisi tiinə bam na te tıga kam tun, Samson mu nii Yisrayelı tiinə bam baña ni bına fiinle.

Samson dıdaanı Delila taanı

16 De dıdwı mu Samson deen zañı o vu Gaza tv o na ka-tıla. O ma zv o pəni did-o. ² Ba ma ta Gaza tiinə bam ba wı: «Samson wı yo seeni mu!» Ba di ma vu o na wı me tun, yi ba kaagi-kv ba pu. Titu dum kuntu ni ba ma cəgi tv kum manco-pına yam ni. Ba maa tigi ba sıə yi ba wı: «Dı wı goni tıga zızınzıña mu dı vu dı li-o dı gv.»

³ Samson ma tigi o cəgi titu kunkuru maña. Tıga na kwırtı tun, mu o ve o vañı tv kum manco-pıv kum o guri. De sılv na murrıv tıga ni tun, di boro kılıv ba na maı ba pı tv kum ni tun, di kv bəñə kam maama mu o vañı o li. O ma kwe-tı o dañı o bakalı baña ni o ja o din o tiñi piu kılıv na tvlı kv naı Ebrən tun yuu ni.

⁴ Kuntu na ki kv ke tun, mu Samson daa ne kaanı wıdoñ, o na zıvıvı Sorekı bolo ni. Kaanı wım yırı mu yi Delila. Samson wıbuña ma zv o wıni. ⁵ Filisi tıni yuutiinə bam ma vu kaanı wım te ba ta ba wı: «Kwaanı n sug-o si n lwarı o dam-fırə kum na nuji me tun, si dı lwarı dı na wı ki te dı ja-o dı vı mwalı mwalı tun. Si dıbam dıdva dıdva wı gıwi-m səbu-porjo səbu-dala bıə fugə-dıdva (1100) kv gwaanı.»

⁶ Delila ma da kv gwaanı o bwe Samson o wı: «A loori-m! Ta n brı-nı nmu dam-fırə kum na nuji me tun. Bə titı mu ba nan wı ma ba vı nmu si ba wanı-m?»

⁷ Samson ma lər-o o wı: «Ba na kwe taña gıun-dınnıv turpe tılv ta na wı kvgtı tun ba ma vı-nı, amv wı taa bwənə mu ywalı-ywalı nıneeni nəcəna maama na yi te tun.»

⁸ Filisi yuutiinə bam ma beeri taña gıun-dınnıv turpe ta na wı kvgtı tun, ba ja ba vu ba pa kaanı wım, yi o ma-sı o vı Samson. ⁹ Delila nan ya pe nəcəna badonnə mu dalı digə kadoñ ni yi ba cəgə. O ma kaası o bəñi Samson o wı: «Samson! Filisi tiinə bam bıni sı ba ja-m yoo!» Samson ma pe o zañı o vañı taña gıunı sum o kə lıla nıneeni gar-gıuna na dwe mim yi ka di te tun. Ba maa wı wantı ba lwarı o dam-fırə kum na zıgtı me tun.

¹⁰ Delila daa ma ta did-o o wı: «Nmu na ganı-nı kuntu tun, a maanı ni n jıgtı-nı mu n mwana. Popo! Ta n brı-nı nəcəna na wı ki te ba ja-m tun.» ¹¹ Samson ma ta did-o o wı: «Ba na me gıun-dwı sılv ba ta na wı me ba ki kılıv kılıv tun ba ma ba vı-nı, a laan wı taa bwənə mu nıneeni nəcəna maama na yi te tun.»

¹² Delila ma beeri gıun-dwı o ma o vı-o. O daa ta ma pa nəcəna bam dalı digə kam ni ba cəgə. O laan ma kaası o wı: «Samson! Filisi tiinə bam bıni sı ba ja-m yoo!» Samson deen ma zañı o vañı tuntu o kə nıneeni gar-gıuna doñ tun.

¹³ Delila daa ma ta did-o ni: «Nmu ta jıgtı-nı mu n gana, yi n daarı n mwani-nı. N bá ta ba na wı ki te ba ja-m tun n brı-nı na?» O ma lər-o o wı: «Nii a yuuywe sum na pant kuni bırpə te tun, si n laan ja-sı n ki daanı n vı n ki paarı yıra ni, nıneeni ba na dıli garyi te tun. N na ki kuntu, amv wı taa bwənə mu nıneeni nəcəna maama na yi te tun.»

¹⁴ Delila ma gan-o pa o dı. O ma ja o yuuywe sum na pant kuni bırpə tun o vı o məli garyi ba na wıra ba

15:17 Ramati-Lehi kuri mu yi Pıyaa-kuə piu.

15:19 Ezayi 40:29

dult tun yira ni, yi o daart o pa-si di paari. O laan ma kaasi o wu: «Samson! Filisi tiinə bam buni si ba ja-m yoo!» O ma pe o zaŋi dɔɔm wɔni, yi o vaŋi paari dum o guri. garyi-dulu kum didaani garyi dum maama maa wu o yira ni.

¹⁵ Kaani wum ma ta did-o nu: «Nmu na te ni n soe-ni tun, bee mu yi n wu ki n wuu didaani amv? N gani-ni tuntv n ki kuni butɔ, yi n ta wu se si n ta n dam-fɔɔ kum na zigi me tun.»

¹⁶ De maama o ma tiini o jigi Samson yiə o gigilə di taani dum kuntu. Samson yira ma ba ya ce, yi o kaagi o beeri tɔvni je. ¹⁷ O ma ga ku ŋwa yi o ta o ciga kam o bri kaani wum o wu: «Fana ta wu goni amv yuuywe suntv. Ku zigi maŋa kalv a na wu a nu pugə ni tun mu We pɔɔri-ni si a taa yi Naziri tu a pa-o. Ba na fani a yuuywe sum, amv wó ga a dam dum mu, pa a taa bwənə ywəli-ywəli nuneeni nɔɔna maama na yi te tun.»

¹⁸ Delila ma lwarɔ ni o tagi o ciga maama mu o bri-o. O ma tɔŋi o bəŋi Filisi yuutiinə bam yi o ta di ba o wu: «Joori á ba-na, si o laan tagi ciga kam je o bri-ni.» Nɔɔna bam ma ja o səbu kum ba wəli da ba ba pa-o. ¹⁹ O ma gani Samson pa o pəni o ne baŋa ni o dɔ. O laan ma bəŋi nɔɔnv pa ku tu ba o fani Samson yuuywe sum na panti kuni burpe tun. Delila ma gani Samson pa o ba o ga o dam dum. ²⁰ O ma kaasi o wu: «Samson! Filisi tiinə bam buni si ba ja-m yoo!»

O ma pe o zaŋi dɔɔm wɔni yi o sigi o titi ni o wu: «Amv wó vri a titi mu a yagi nuneeni a na yəni a maŋi a ki te tun.» O daa wu lwarɔ ni Baŋa-We yag-o. ²¹ Filisi tiinə bam ma ja-o, yi ba daart ba pi o yicilbiə ba li. Ba ma ja-o ba vu Gaza tu wuni, yi ba kwe canna cigru ba ma li-o ba zigi. O deen na wu puna digə ni kuntu tun, ba maa jig-o ba cvi ba muni. ²² Samson yuuywe sum daa ma puli si si taa nuŋə.

Samson tɔvni

²³ Filisi yuutiinə bam ma jeeri daani si ba kaani ba jwəm Dagon, si ba daart ba di candiə didaani wɔpolo. Ba maa wu: «Dí we dum pe dí juŋa zu dí dɔnv Samson.» ²⁴ Nɔn-kəgɔ kum maa na ne-o tun, mu ba suŋi si ba taa zuli ba we dum yi ba wu:

«Dí we dum pe dí juŋa zu
dí dɔnv wum.

Wuntu ya mu cəgi dí tuw kum,
yi o gv dibam zanzan.»

²⁵ Ba na wura ba di ywəni kuntu tun, mu ba bwe daani ba wu: «Ja-na Samson á ba yo seeni si o taa ki mola si dí taa mwana.» Ba ma ja Samson ba nuŋi puna digə kam ni ba ba ba tee ni. O ma suni o ki pa ba mwana. Ba ma pa o zigi sɔŋɔ kum ywə yale titari ni. ²⁶ Samson ma ta bu wulu na jig-o o vaŋi tun o wu: «Pa a dwe ywə

yəlv na jigɔ sɔŋɔ kuntu ya zigi tun, si a lagi si a salt ya yira ni mu.»

²⁷ Sɔŋɔ kum deen nan su di nɔɔna mu, baara di kaana. Filisi yuutiinə bam maama di maa wura. Sɔŋɔ kum nayuu nɔɔna bam yi murrv titɔ mu na zigi ba nii Samson na ki te tun, yi ba ki-o ba mwana. ²⁸ Samson ma loori Baŋa-We o wu: «Yuutu Baŋa-We, guli amv gulə, si n joori n pa-ni dam bidwɔ yiranɔ. Amv Tu We, pa a daa ki kəm didwɔ a ma mɔ juni Filisi tiinə bam baŋa ni, di ba na li a yicilbiə bam tun.»

²⁹ Samson ma tu o gurigi ywə yale yəlv na jigɔ sɔŋɔ kum ya zigi kv titari ni tun. O jazum maa jigɔ ywe didwɔ: yi jagwiə kam di jigɔ didum dum. O laan ma yigi-ya. ³⁰ O ta ma kaasi o wu: «Yagi si amv didaani Filisi tiinə bam tɔgi daani dí ti.» O ma tiini o yigi sɔŋɔ kum ywə yam didaani o dam maama, pa kv tu kv li Filisi yuutiinə bam didaani nɔɔna balv maama na wu kv wuni tun. Ku ma pa Samson tɔvni de ni, o na gv nɔɔna balv tun daga ba dwe balv o na ŋwɔ yi o gv tun.

³¹ O cɔrvv tum didaani ba sɔŋɔ tiinə maama ma ba ba kwe o yira yam ba joori sɔŋɔ. Ba ma ki-o o ko Manoa yibeeli dum ni. Zura didaani Esatola titari laŋa ni mu kuntu. O deen nii Yisrayelɔ tiinə bam baŋa ni bina fiinle mu.

Mika na jigɔ jwənə yəlv tun

17 Nɔɔnv wudonj deen zɔvri Efrayim pweeru laŋa kam ni, o yiri maa yi Mika. ² O ma ta di o nu o wu: «Nmu səbu-pɔŋo səbu-dala biə fugə-didva na je tun, a ni n na sɔɔli n yagi wulu na ŋɔgi-ku tun yuu ni. Amv ya mu ŋɔgi-ku a kwe. Nan nii n səbu kum a joori a jigɔ a buni si a pa-m.» O nu wum ma ləri o wu: «Amv bu, Baŋa-We wó ki nmu yu-yonɔ.»

³ Mika ma kwe səbu kum o pa o nu. O di ma ləri o wu: «A jonji səbu kum a bu wum juŋa ni yi a joori a kwe-ku a pa Baŋa-We mu a bu wum ŋwaani. A lagi si ba ma-ku ba ma ki jwəm nyunyugu, yi ba daart ba ma səbu-pɔŋo ba kwəli kv maama.» ⁴ Mika na kwe-ku o pa o nu tun, o nu wum ma li səbu-dala biə-yale o pa gɔgɔ, pa o ma o ki jwəm, yi o daart o ma səbu-pɔŋo o taagi-di o pa-o. Ba ma pa di zigi Mika sɔŋɔ ni.

⁵ Mika deen ya kwe digə mu o sɔŋɔ kum ni si ka taa yi wara-je. O ma ki o jwənə di kaanum gwar-wugu o zigi da, yi o daart o kuri o biə bam didva si o taa yi kaanum tu o pa-o. ⁶ Kantv maŋa ni, Pe ta təri Yisrayelɔ lugu kum wuni, nɔɔnv maama maa ki o wubunja na lagi te tun.

⁷ Nɔn-dunju didva di deen wura. O maa yi Levi dwi tu yi o zɔvri Betelhem na wu Zuda laŋa kam wuni tun. ⁸ Nɔɔnv wum ma nuŋi da Betelhem ni si o beeri je-gaa o zu o taa tɔŋi o titunja. O ma beeri o yi Mika sɔŋɔ na wu Efrayim pweeru laŋa kam ni tun. ⁹ Mika

ma bwe nōnō wōm o wī: «Nm̄ nuñi yān nī mu?» O dī ma lēri o wī: «Am̄ yī Levi tu mu, yī a laan zūrti Betelhem na wū Zuda nī tun. A nan kaagi a beeri me a na wó taa zūrti yī a na tūŋa tun mu.»

¹⁰Mika laan ma ta o wī: «Nan ta n zūrti yo seeni. Nm̄ laan wó ta n bri-nī cwe yī n daari n kaani n pa-nī. Būni maama wūni, am̄ wó pa-m sēbu-pōŋo sēbu-dala fugə, dūdaani gwaaru, yī a ta pa-m n ni-wodiu.» ¹¹Levi dwi tu wōm ma se yī o lēri o zūrti Mika sōŋo nī. Mika dī ma jōŋ-o nūnēni o bu te. ¹²O ma li-o o zūgti pa o yī kaanum tu o pa-o. Nōnō wōm dī ma lēri o maŋi Mika sōŋo nī. ¹³Mika ma ta o wī: «Am̄ ye nī Baŋa-We laan wó kī-nī lanyirani, a na jūgti Levi dwi tu a sōŋo nī pa o yī a kaanum tu tun ŋwaani.»

Dan tiinē ve ba wū Layisi nī

18 Wāenu tūntu maama dēen na jūgti tī kī tun, Yīstrayeli tiinē bam ya ta ba jūgti pē. Ka maŋa nī, Dan dwi tiinē bam ma kaagi ba beeri tīga sī ba taa zūrti ka wūni. Bēŋwaani, tīga kalu Yīstrayeli tiinē bam na pōrti ba pa daani tun, Dan tiinē bam ya ta wū nē ba tūti laŋa ka wūni. ²Dan tiinē bam ma li ba dwi dūm wū nōn-babē sinu ba na nuñi sō-yuu maama wūni tun. Ba ma zūgti Zura dūdaani Esatola nī ba tūŋi-ba ba wī: «Ve-na á kaagi tīga kam, sī á daari á ŋo á nīi ka maama na yī te tun.» Ba dēen ma kaagi taan ba vu ba yī Efrayim pweeru laŋa kam. Ba ma vu Mika sōŋo ba zu ba pāni daani.

³Ba na wū Mika sōŋo nī tun, mu ba maani Levi dwi tu wūlu na zūrti da tun kwēr-taŋa ba lwarī. Ba ma yī o te ba bwe-o ba wī: «Wō mu jaani-m o ba yo seeni? Nm̄ wū yo n kī bēe mu?» ⁴O dī ma lēri-ba o wī: «Am̄ dūdaani Mika mu maŋi daani, o nan kī-nī lanyirani, yī o ta ŋwī-nī pa a lēri a yī o kaanum tu.»

⁵Ba ma ta ba wī: «Nan loori Wē n pa dūbam sī dī lwarī dī cwəŋə kam wó ja ywāni ka ba ka pa dūbam, naa ka bá ja ka ba.» ⁶Kaanum tu wōm ma lēri-ba o wī: «Yī pa-na sī á bicara taa maga, sī Baŋa-We yīgə wura á cwəŋə kam wūni.»

⁷Nōn-babē sinu sūm ma nuñi dáani ba tu cwəŋə nī ba maa kea. Ba ma vu ba yī Layisi. Tuw kum nōna bam zūrti yalūm mu daani, yī fūvni ba jūgti-ba nūnēni Sidōn tiinē bam te tun. Wōŋo maama tiini ku yī-ba, yī ba jūjūguru gaali. Ba ya zūrti da dī ywāni mu dī wū-zuru. Ba tuw kum maa yī yīgə yīgə dūdaani Sidōn tiinē bam. Ba maa ba tūŋa dūdaani nōna badonnē.

⁸Nōn-babē sinu sūm ma joori Zura dūdaani Esatola nī. Ba dwi tiinē bam ma bwe ba kwaga. ⁹Ba dī ma lēri-ba ba wī: «Pa-na sī dī vu dī jeeri Layisi tiinē bam dī najara. Bēŋwaani, dūbam na ve dī na tīga kam tun, ka lamma lanyirani. Yī taá je-na yo seeni á cōga. Zu-na á jōŋi ba tīga kam á taá te. ¹⁰Abam na yī ba tuw kum,

á wó na nī je sūm daga zanzan. Nōna bam maa zūrti da yalūm, yī wōŋo maama tiini ku yī-ba. Baŋa-We dī ma kwe tīga kam Dī kī á jūŋa nī sī á taá te.»

¹¹Dan dwi tiinē bam nōna biə-yardu ma zūgti Zura dūdaani Esatola nī ba nuñi dī ba jara-kəm zila sī ba vu ba jeeri-ba. ¹²Ba ma vu ba twe Kiriaf-Jeerim na wū Zuda laŋa kam nī tun ba cwi ba vwə da. Je sūm wū Kiriaf-Jeerim wa-puli seeni mu. Dī zūm maama ba ta bēi je sūm yīri wī: «Mahane-Dan». ¹³Ba ma zūgti daani ba vu Efrayim pweeru laŋa kam nī ba vu ba yī Mika sōŋo kum.

¹⁴Nōn-babē sinu sūm ya na ve ba ŋo ba nīi Layisi tun ma ta dī ba donnē bam ba wī: «Abam ye nī sam dūntu dūdva wūni jwəm wura ba na gōgiri dī sēbu-pōŋo na? Kaanum gwar-wugū, dī jwənə yadonnē dī maa wura. Jeeli-na á nīi á na wó kī te dūdaani tūntu maama tun.»

¹⁵Ba ma ywəri ba zu Mika sōŋo, ba vu Levi dwi tu nōn-dūŋu kum te, yī ba bwe o kwaga. ¹⁶Dan tiinē jar-kərə biə-yardu yam dēen ma cī manco-pūna yam nī ba zūga. ¹⁷Nōn-babē sinu sūm ma zu sōŋo kum wūni ba kwe jwəm dūlu na gōgiri tun, dūdaani kaanum gwar-wugū kum, ku wəli dūdaani jwənə yadonnē yam maama. Kaanum tu wōm ma maŋi manco-pūna yam nī dūdaani jar-kərə biə-yardu yam.

¹⁸Nōna banu bam na zu Mika sōŋo kum wūni ba kwe jwəm dūlu na gōgiri tun, dūdaani kaanum tu gōrō kum dūdaani o jwənə yadonnē yam tun, kaanum tu wōm ma bwe-ba o wī: «Bēe mu kuntu abam wura á kī?» ¹⁹Ba ma lər-o ba wī: «Daa n yī joori n puri n nī. Ta n tōgti dūbam, sī n jī dī ko dūdaani dūbam kaanum tu. Nm̄ na tu n jī kaanum tu n pa Yīstrayeli dwi dūm sō-yuu kudōŋ ba gari n na yī nōnō dūdva dūdaani o sōŋo tiinē yirani kaanum tu na?» ²⁰Kaanum tu wōm ma se ba taani dūm. O ma kwe kaanum tu gōrō kum dūdaani jwənə yam maama, yī o laan pē ba kwaga o pu sī ba kē. ²¹Ba maama ma tu cwəŋə nī ba maa kea, yī ba biə bam, dī ba vara, dūdaani ba zila wū yīgə nī.

²²Dan nōna bam na ke ba yī yīgə fun tun, mu Mika bēŋi o dūdaani balu na zūrti daani tun o kī daani. Ba ma zəli Dan tiinē bam ba ja. ²³Ba ma coosi ba bēŋi Dan tiinē bam, yī ba dī lēri ba bwe Mika ba wī: «Bēe mu kī yī nm̄ pē nōn-kōgō kuntu n kī n kwaga nī?»

²⁴Mika maa wī: «Abam kwe am̄ jwənə yalū a na kī tun, dūdaani a kaanum tu wōm mu á ja á viiri. Bēe mu yī á daa ta jūgti nī sī á bwe-nī á wī: «Bēe mu kīa?» Bēe mu abam daa daari á pa-nī?»

²⁵Dan tiinē bam ma lēri Mika taani dūm ba wī: «Yī ta n ŋūsa! Nm̄ na lagī n tūti, daa n yī joori n puri n nī. Ku na dai kuntu, ban-lūm tiinē na wū dī tutari nī tun wó yī-m, sī n dūdaani n sōŋo tiinē bam maama ga á ŋwīa.» ²⁶Dan tiinē bam ma kwe cwəŋə ba maa kea. Mika ma na nī ba tiini ba damma ba dwe-o. O dī ma joori sōŋo.

²⁷ Dan tiinə bam deen ma kwe Mika na ki wəənu tlv tun, didaanti o kaanum tu wum yi ba laan vu ba yi Layisi. Tu kum nɔɔna ya zɔvri daanti yalum mu, yi kulukulu ba daanti-ba. Dan tiinə bam ma gu ba maama yi ba daarti ba zwe ba tu kum maama. ²⁸ Joŋnu maa tərə si o wəli-ba, beŋwaanti je sum kuntu dwara mu didaanti Sidon tu kum. Ba maa ba turɔ didaanti nɔɔna badonnə. Tu kum kuntu wu bolo ni mu, yi ku bwələ di Beti-Rehobi.

Dan tiinə bam deen ma joori ba lo tu kum kuntu ba zigɔ, yi ba ləeri ba zɔvri ku wɔni. ²⁹ Ba ma ləni tu kum yiri ba bəi ni «Dan». Ba kwe ba nabaaru Yisrayeli bu Dan yiri dum mu ba ma bəŋi tu kum. Pulim ni tun, tu kum yiri nan ya yi Layisi mu. ³⁰ Dan tiinə bam ma kwe Mika jwəm dum ba zigɔ da, yi ba jigɔ-di ba kaana. Geresom bu Zonatan mu jigi ba kaanum tu. O yi Moyisi naa mu. Zonatan dwi tiinə maa yi ba kaanum tiinə si ku yi maŋa kalu Yisrayeli tiinə duna bam na zəli-ba yi ba daarti ba te tɔga kam tun. ³¹ Dan tiinə bam deen yəni ba kaanti Mika jwəm dum, maŋa kalu maama We digə kam na wu Siloo tu ni tun mu.

Levi dwi tu di o kaanti taanti

19 Kantu maŋa kam ni, pɛ deen ta tərə Yisrayeli lvgu kum wɔni. Levi dwi tu wudonj maa wura. O maa zɔvri Efrayim pweeru laŋa kam ni, mɛ na yi yigə yigə di sam tun. Levi tu wum ma vu Zuda tu Betelhem o di kaanti o ja vu sɔŋɔ si o taa yi o ka-biə. ² O ka-biə kam maa ba jigɔ tɔga did-o, yi o joori o ko sɔŋɔ na wu Betelhem ni tun o zɔvri da cani sina. ³ Kan-baru wum ma ja wuburja si o vu o ŋɔɔni di o kaanti wum si o ja-o o joori o te. O ma ja o tunturɔ didaanti o bɛne sile o wəli da o vu. Kaanti wum ma pa o zɔ o ko te yi o ko di jeer-o di wupolo. ⁴ kan-ko wum ma fi-o pa o maŋi da o pəni da yatɔ. Ba maama ma di yi ba nyɔa daanti.

⁵ Da yana de dum ni, Levi tu wum ma zaŋi zizurja ni si o viiri. Kan-ko wum ma ta did-o o wɔ: «Saarti n ni, si n na dam n viiri.» ⁶ Baara bam kuntu bale ma maŋi da ba di yi ba nyɔ daanti. Kaanti wum ko ma ta Levi tu wum o wɔ: «Ta maŋi yo seeni n pəni, si n di ywəəni.» ⁷ Levi tu wum ta ma kwaanti si o viiri. Kan-ko wum daa ta ma fi-o pa o maŋi da o pəni.

⁸ Da yanu de dum ni, baaru wum ma zaŋi zizurja ni o bwəli cwəŋə si o kɛ. Kan-ko wum daa ma ta o wɔ: «Cəgi si n saarti n ni, si wia maŋa ni nmu laan wɔ want n viiri.» Bantu bale daa ma di daanti. ⁹ Nɔɔnu wum didaanti o ka-biə kam di o tunturɔ wum daa ma zaŋi si ba viiri. O tumbaaru wum daa ma joori o ta o wɔ: «Ku ge fun mu si tɔga yi. Daa n ta pəni yo si n di ywəəni, si we dum tu mu kuntu. Ti-pura maŋa ni abam wɔ want á goni tɔga á zaŋi á kɛ.» ¹⁰ Baaru wum daa maa wu sɛ si o pəni titu dum kuntu ni. O ma ja

o ka-biə kam didaanti bɛne sile sum, yi o kwe cwəŋə o laan vu o yi Yebusi tiinə tu kum na yi Zeruzalem tun.

¹¹ Ba na twe Yebusi tun, didaanti tɔga kam wura ka yi mu. Levi tu wum tunturɔnu ma ta o wɔ: «Pa dí ywəri Yebusi tiinə bam tee ni dí pəni si tɔga na puuri, si dí laan viiri.» ¹² Levi tu wum ma lər-o o wɔ: «Dɔbam bá vu dí zu vərə tu me na dai Yisrayeli dwi tiinə na zɔvri tun. Dí wɔ fɔfɔ dí kɛ dí yi tu kudonj mu.» ¹³ O ta ma ta o tunturɔnu wum o wɔ: «Kwaanti si dí vu dí yi Gibeaa naa Rama tu si dí pəni da.»

¹⁴ Ba ma gaali Yebusi ba kɛ. Ba ma vu ba yi Gibeaa, di we zɔ mu. Je sum kuntu wu Benzamen laŋa kam ni mu. ¹⁵ Ba ma ywəri daanti si ba pəni. Ba ma vu ba je tu kum lara je sum ni. Nɔɔn-nɔɔnu maa wu tu ba te si o ja-ba o ja o vu o sɔŋɔ si ba pəni.

¹⁶ Ba na wura tun mu nankwian wudonj deen nuŋi o kara o tɔgi da o maa joori sɔŋɔ. Wuntu deen zɔvri Gibeaa ni yi o ya nuŋi Efrayim pweeru laŋa kam ni mu. O dai Benzamen dwi tu nuneenti tu kum tiinə na yi te tun. ¹⁷ Nankwian kam ma maanti ni: cwə-vəlu mu je tu kum lara je sum ni. O ma bwe-o o wɔ: «Nmu nuŋi yən mu n ba n je yo seeni, yi n nan ma n ve yən mu?»

¹⁸ Levi tu wum ma lər-o o wɔ: «Dɔbam zigɔ Zuda tu Betelhem ni mu dí maa joori sɔŋɔ. A sɔŋɔ kum wu Efrayim pweeru laŋa kam na yi yigə yigə di sam tun mu. Nɔɔn-nɔɔnu nan wu tu o ja dɔbam o vu o sɔŋɔ si dí pəni dí puuri tɔga. ¹⁹ Dɔbam nan jigɔ dí vara bam wudiu. Wudiu di sana maa wura si amu di a kaanti wum didaanti a tunturɔnu wum di. Dí jigɔ kulu maama dí na lagɔ tun.»

²⁰ Nankwian kam ma ləri o wɔ: «We wɔ pa abam yazurə. Á ba amu te, si a nii á baŋa ni. Yi maŋi-na pwələ kantu ni á pəni.» ²¹ O ma ja-ba o vu sɔŋɔ, yi o pa ba bɛne sum wudiu. O vərə bam ma zart ba nɛ, yi ba jəni si ba di wudiu.

²² Ba na wura ba di ywəəni kuntu tun, mu tu kum nɔn-wo-kurru tidonnə tuə ba kaagi sɔŋɔ kum ba pu yi ba dwanti ku boro kum. Ba ma ta nankwian kam ba wɔ: «Pa vəru wum na tu o wu n tee ni tun nuŋi o ba yo seeni, si dɔbam lagɔ si dí lagɔ-o mu!»

²³ Nankwian kam ma nuŋi o vu ba te, yi o ta di ba o wɔ: «A badonnə bam, yi ki-na lwarum dum kuntu, si ku wu maŋi! Yi swe-na ni nɔɔnu wum yi amu vəru mu. ²⁴ Nii-na amu bukɔ mu tuntu! O ta yəri baara. Vəru wum di maa ve di o ka-biə mu. A wɔ ja bantu a ba a pa abam si á ki-ba á na lagɔ te tun. Si ku na yi nɔɔnu wuntu, yi ki-na titurɔ-lɔŋɔ kum kuntu o yuu ni, si ku tiini ku jigɔ cavura mu.» ²⁵ Tu kum nɔɔna bam maa wu sɛ. Levi tu wum ma fin o yigi o ka-biə kam o pa o nuŋi o vu ba te. Ba ma zi-o ba lagɔ titu dum kuntu maama taa si ku taa nii ti-pura. Tɔga na puuri tun mu ba yag-o.

²⁶ Tɔga na jigɔ ka puuri tun, mu kaanti wum kwaanti o vu o tu o tigi nankwian kam digə ni ni, mɛ o baru

wom deen na tigi da tun. We puli mu yi o ta maɲi da o tige. ²⁷Tiga kam na puuri pa Levi tu wom puuri dige kam ni si o nuɲi tun, mu o ne ni o ka-biə kam tigi dige kam ni ni, yi o kwaan si o ja ka ni dum. ²⁸Nɔɔnu wom ma ta o ka-biə kam o wi: «Zaɲi si di viiri.» Kaani wom maa wu leri. O ma ja-o o daɲi o bunaga baɲa ni, yi o kwe cwəɲə o maa viirə.

²⁹O na yi sɔɲɔ tun, mu o zu dige o lagɪ sugu o ma o goni o ka-biə yira yam kuni fugə-bule. O ma puuri puuri kaani wom yira yam o tuɲi o pa Yisrayeli dwiə fugə-yale yam maama. ³⁰Wulu maama deen na ne kəm dum kuntu tun maa wi: «Kəm duntu doɲ ta wu fɔɲi di ki si di na. Ku na zigi maɲa kalu Yisrayeli tiinə bam na nuɲi Ezipi ni tun, si ku yi zum maama, di ta wu ni tuntu! Bwe-na si di nii di wó ki tita mu!»

Yisrayeli tiinə zaɲi najara di Benzamen tiinə

20 Yisrayeli dwi tiinə bam maama deen nuɲi ba ki daani mu si ba zaɲi najara. Ba ma vu Mitspa ba jeeri Baɲa-We yigə ni. Ku na zigi Dan laɲa kam seeni si ku yi Bɛɛr-Seba, ku wəli di Galadi laɲa kam tun mu ba maama nuɲi. ²Yisrayeli nakwa bam ma zigi ba dwiə yam maama ni ba da ba jeeri di We nɔɔna bam. Ba kəgɔ kum maa yi jar-kərə murrɔ biə-yana (400,000) yi ba ze su-lwaanu. ³Benzamen dwi dum ma ni ni Yisrayeli dwiə yadonnə yam maama mu jeeri Mitspa wuni. Yisrayeli tiinə bam maama ma bwe ba wi: «Ku de cwəɲə kɔɔ mu yi kəm-lɔɲɔ kuntu tuɲi?» ⁴Levi dwi tu wulu kaani ba na gu tun ma tuli o wi:

«Amu didaani a ka-biə kam mu beeri di vu di yi Benzamen tu Gibea, yi di buɲi si di maɲi da di pəni si tige puuri. ⁵Titu ni mu tu kum nɔɔna bam de amu ŋwaan ba ba kaagi sɔɲɔ kulɔ wuni di na tigi da tun ba pu. Ba bubuɲi dum mu ya yi si ba gu amu. Ba laan ma zi a ka-biə kam ba lagɪ pa o ti. ⁶A na maani ni nɔɔna bantɔ tiini ba tuɲi chavɪ-tuɲi Yisrayeli tu kum ni tun ŋwaan mu a goni a ka-biə kam yira yam, yi a laan puuri-ya yira yira a tuɲi a pa Yisrayeli dwi maama. ⁷Kuntu tun, abam maama na yi Yisrayeli dwi tiinə tun, laan ja-na taani dum si di lwarɪ kulɔ di na wó ki tun.»

⁸Yisrayeli tiinə bam maama ma ta didaani kwərə didva ba wi: «Dɪbam bá joori di sam. Dɪbam wuni didva tuti bá joori sɔɲɔ. ⁹Di na wó ki te tun mu tuntu: Di wó ta jɔɔ mu si di lwarɪ balu na wó da yigə ba vu si ba jeeri Gibea tiinə bam di najara tun. ¹⁰Yisrayeli dwi dum maama wuni mu, di wó kuri nɔɔna fugə si ba nuɲi nɔɔna bi maama wuni, si nɔɔna bi di nuɲi

nɔɔna murrɔ maama wuni, yi nɔɔna murrɔ nuɲi nɔɔna murrɔ fugə maama wuni. Bantu tuɲi wó taa maɲi si ba beeri wɔdiu mu ba pa jar-kərə bam. Kuntu wó pa jar-kərə bam na yi Gibea, baá wani ba mɔ ba juɲi di nɔɔn-balwaarɔ tum lwarum kikiə yam ba na ki Yisrayeli tu kum ni tun.»

¹¹Nɔɔna bam maama deen ma ki ni didva si ba jeeri Gibea tiinə bam si ba waari-ba. ¹²Yisrayeli dwi tiinə bam maama ma tuɲi kwərə ba pa Benzamen dwi tiinə na wu me maama tun wi: «Bɛɲwaan mu yi leeru tuntu ki abam titari ni? ¹³Ku dai si di se lwarum tuɲi duntu doɲ Yisrayeli ni. Kuntu tun, pa-na si Gibea tu nɔɔn-wo-kurrɔ tum na ki tuɲi dum kuntu tun nuɲi pooni si di gu-ba.»

Benzamen tiinə bam maa wu se ba cəgi ba donnə Yisrayeli tiinə bam kwərə kam. ¹⁴Ba ma zigi ba tuntu dum maama wuni ba nuɲi. Ba ta ma vu ba jeeri Gibea ni si ba zaɲi najara didaani Yisrayeli tiinə badaara bam maama. ¹⁵De dum kuntu ni Benzamen tiinə bam ma la jar-kərə murrɔ fiinle-turɔ ba ki daani. Nɔɔnu maama ma ze o su-lɔɲɔ. Bantu ma vu ba wəli di nɔɔna biə yarpe balu na maɲi ba wu Gibea ni yi ba ye jara-kəm laɲa tun. ¹⁶Bantu maama wuni nɔɔna biə yarpe deen yi nɔɔn-gwe mu. Ba maama na duli napana ba jeeri yuuyua di, ba bá ga-ka. ¹⁷Si ku na yi Yisrayeli dwi tiinə balu maama na daari tun, ba deen lagɪ jar-kərə murrɔ biə-yana mu ba ki daani. Ba maama maa ye najara kəm lanyiran.

¹⁸Yisrayeli tiinə bam ma vu Beteli ba jeeri wara-je sum ni. Ba ma bwe We ba wi: «Dɪbam dwi dɔɔ mu wó tɔɲi yigə ba jeeri Benzamen tiinə bam?» Baɲa-We ma leri Di wi: «Pa-na si Zuda dwi tiinə bam da yigə ba vu ba jeeri-ba.»

¹⁹Tiga na puuri tun, Yisrayeli tiinə bam ma go ba vwə yam ba vu Gibea ba cwi pa ya bwələ didaani tu kum. ²⁰Ba ta ma nuɲi ba vwə yam ni ba vu ba zigi tu kum yigə ni si ba jeeri Benzamen tiinə bam didaani najara. ²¹De dum kuntu ni Benzamen tiinə bam di ma nuɲi tu kum ni ba jeeri Yisrayeli tiinə jar-kərə bam. Ba ma gu Yisrayeli tiinə bam nɔɔna murrɔ fiinle-tule (22,000). ^{22–23}Yisrayeli dwiə yadonnə yam ma ki baari da kuri ni. Ba ta ma vu wara-je sum ni yi ba keeri taa ba loori Baɲa-We, si ku yi didaan-ni maɲa. Ba maa wi: «Di daa ta ve di jeeri di curru Benzamen tiinə bam didaani najara na?» Baɲa-We ma leri Di wi: «Ve-na á jeeri-ba di najara.» Ba ma joori ba vu ba fɔɲi ba zigi nunɛni pulim de dum ni ba na maɲi ba ki te tun.

²⁴Da yale de dum ni, ba daa ma vu si ba jeeri Benzamen tiinə bam didaani najara. ²⁵De dum kuntu

20:1 Nii map nyunyuru tulu na wu tɔnɔ kum kwaga kam seeni tun.

20:1 1 Sam 7:5

ni, Benzamen tiinə bam na nuñi Gibea tu kum ba zañi najara di ba. Ba daa ma gu nōna murrū fugə-nana na ye najara kəm lanyurani tun.

²⁶ Yisrayeli tiinə bam maama ma joori ba vu Beteli ba keeri ba loori Baña-We. Ba ya vōgi ni mu si ku yi dıdaan-ni maña, yi ba daari ba kwe zweem pēera dıdaani yazurə pēera ba kaani ba pa Baña-We. ^{27–28} Kantu maña ni, dıdaani We ni-gonim daka kam wu Beteli ni mu. Fineasi na yi Eleyazaari bu, yi o ko-nakwi yi Aron tun mu tuñi daka kam tutuñja o ma zuli We. Yisrayeli tiinə bam ma bwe Baña-We ba wi: «Dí ve si dí jeeri dí curru Benzamen tiinə bam di najara, naa dí yagi ba yura?» Baña-We ma ləri-ba Di wi: «Ve-na, si amu jwa wó pa á di-ba.»

²⁹ Yisrayeli tiinə bam ma joori Gibea tu, yi ba pa nōna badonnə səgi ba kaagi tu kum maama. ³⁰ Da yatə de dum ni, ba daa ta ma vu ba jeeri Benzamen tiinə bam di najara. Ba ve ba zigi me ba na mañi ba zigi kuni ble maama wuni tun mu. ³¹ Benzamen tiinə bam maama ma nuñi ba daari ba tu kum si ba jeeri-ba. Ba ta ma pa ku zu Yisrayeli tiinə bam yira nūēni pulim kam ni ba na ki te tun. Tu kum pwələ kam ni mu ba gu Yisrayeli tiinə bam nōna fiintə balu na duri ba tōgi cwe silu na ve Beteli dıdaani Gibea tun. ³² Benzamen tiinə bam maa te daani wi: «Dibam daa di tiga ba yura ni mu nūēni pulim kam ku na ki te tun.» Si ku na yi Yisrayeli tiinə bam, bantv maa wi: «Pa-na si dí titwəni nūēni dí wura dí duri mu si dí lu, si dí wani dí vañi-ba dí ja dí nuñi tu kum ni dí yi cwə-fari sum seeni.»

³³ Yisrayeli tiinə bam ma titwəni ba vu ba joori ba kikili Baal-Tamari ni ba ziga. Yisrayeli tiinə balu ya na səgi ba kaagi Gibea tu kum si ku mañi dıdaani ku wa-zuuri seeni tun ma ba ba nuñi. ³⁴ Yisrayeli jar-kərə bam wuni, ba ya kuri nōna murrū fugə balu na tiini ba ye jara-kəm lanyurani tun mu. Bantv ma vu ba yi Gibea ba jeeri Benzamen tiinə bam di baari. Najara yam ma ba ya ce zanzan. Benzamen tiinə bam maa wu lwar ni ba mumwe tiim maña bwələ. ³⁵ De dum kuntu ni, Baña-We pē Yisrayeli dwiə yadonnə yam mu di Benzamen dwi tiinə bam. Ba deen gu Benzamen jar-kərə murrū fiinle-tunu di bi (25,100) mu. ³⁶ Benzamen tiinə bam ma maani ni Yisrayeli tiinə bam di-ba.

Yisrayeli tiinə bam di Benzamen tiinə bam

Yisrayeli tiinə bam nan ya titwəni mu Benzamen tiinə bam yigə ni ba joori kwaga, beñwaani, ba tuna yam danj balu ba na pē ba səgi ba kaagi Gibea tu kum tun baña ni mu. ³⁷ Nōna balu ya na səgi tun yōri ba yōri ba zañi mu ba duri ba zu Gibea tu kum ni, yi ba laan jagi tu kum je maama ni ba gu wulu maama na zuuri ku wuni tun. ³⁸ Yisrayeli jar-kərə balu na daari tun nan ya ki ni-mōrə di balu na səgi tun mu di mumañi

dintu, ni ba na zu da si ba zwe-ku si nyva zañi weeni tagi-tagu. ³⁹ Kuntu maa na kia, Yisrayeli tiinə bam wó pipiri si ba jeeri Benzamen tiinə bam di najara yam. Kantu maña kam ni, dıdaani Benzamen tiinə bam ya gu Yisrayeli tiinə bam nōna fiintə mu. Ba maa te daani ba wi: «Ehe! Dí daa wura dí di Yisrayeli tiinə bam nūēni pulim kam ni ku na ki te tun.»

⁴⁰ Nyva deen ma puli si ka nuñi tu kum ni ka zaña tagi-tagu ka maa diini we. Benzamen tiinə bam ma pipiri ba na ni nyva mu zañi ba tu kum maama wuni. ⁴¹ Yisrayeli tiinə bam ma pipiri ba di jeeri-ba di najara yam. Benzamen tiinə bam wubuñja ma je, beñwaani ba lwar ni cōgum mu yi-ba. ⁴² Ba ma kwaan si ba duri ba lu Yisrayeli tiinə bam, yi ba kwe kagua cwəñə kam ba durə. Yisrayeli tiinə bam maa wu pē-ba cwəñə si ba lu. Ba badonnə ma nuñi ba tunti dum ni ba ki Benzamen tiinə bam ba titari ni, yi ba laan gu-ba. ⁴³ Ba na ki-ba titari ni kuntu tun, Yisrayeli jar-kərə bam ta zəli Benzamen tiinə bam kuntu mu ba ke ba vu Gibea wa-puli seeni, yi ba yōri ba gu-ba cwəñə kam yuu ni. ⁴⁴ Benzamen tiinə jar-kərə balu na ye najara laña lanyurani tun murrū fugə-nana (18 000) mu tiga. ⁴⁵ Benzamen jar-kərə badonnə ma duri ba yōri kagua kam seeni si ba kwaan ba vu ba yi Rimon piu kum. Yisrayeli tiinə bam na zəli-ba tun, ba ma gu nōna murrū tunu (5 000) cwəñə kam yuu ni. Ba ta ma zəli-ba taa ba vu ba yi Gidom tu, yi ba gu Benzamen jar-kərə murrū tle (2 000) ba wəli da.

⁴⁶ Ku kweelim ni tun Benzamen jar-kərə bam murrū fiinle-tunu (25 000) na yi najara pamañ-bibe tun maama mu tiga de dum kuntu ni. ⁴⁷ Ba nōna biə-yardu (600) ma wani ba duri ba yi Rimon piu kum yi ba lu. Bantv mañi je sum kuntu ni mu canu suna. ⁴⁸ Yisrayeli tiinə bam laan maa na joori najara yam wuni tun, ba ma vu ba zu Benzamen tiinə tunti dum maama wuni, yi ba gu nōna balu maama na zuuri di wuni tun. Ba ta gu tunti dum vara di kulv maama ba na ne tun mu, yi ba daari ba zwe-di.

Ba beeri kaana ba pa Benzamen tiinə

21 Yisrayeli tiinə bam deen ya jeeri Mitspa ni ba du durə wi: «Dibam wuluwulu bá pa Benzamen dwi tu di dibam buko maña di maña!»

² Ba najara yam na ti tun, Yisrayeli tiinə bam ma la daani ba gilimi Beteli ni. Ba ma tiini ba kaasi yi ba keerə si ku taa ve dıdaan-ni ni, ba wuu na cōgi tun ŋwaani. ³ Ba ma loori We ba wi: «Dibam Tu Yisrayeli tiinə Baña-We dum, beñwaani mu wənu tuntu tu dibam baña, pa dwi didva lagi ku je Yisrayeli dwi tiinə bam titari ni?»

⁴ Tiga na puuri tituti tun, nōna bam ma zañi ba lo kaanum bimbim yi ba kwe zweem pēera di yazurə pēera ba kaani ba pa Baña-We. ⁵ Yisrayeli tiinə bam maama ma bwe daani ba wi: «Dibam na tu dí jeeri

Başa-We yigə ni kuntu tun, Yisrayelü sə-yuu kəc mu wu de ba jeeri?» Ba bwe kuntu bejwaanı ba ya dugi durə mu ni: wulu maama na wu təgi o jeeri Mitspa ni, si ba gu ku tu.

⁶ Yisrayelü tiinə bam maama wuu ma cəgi, ba cırru Benzamen dwi tiinə bam ɣwaanı. Ba ta maa wu: «Zim de dıntu, Benzamen dwi kum wura ku je mu Yisrayelü ni. ⁷ Dıbam nan ya na de yigə dı du durə ni dı bá pa ba di dı wuluwulu bukə tun, dı laan wó na kaana yən mu, si dı pa Benzamen tiinə baara balu funfun na daarı tun?»

⁸ Ba daa ta ma bwe daanı ba wu: «Yisrayelü dwi kəc mu wu de ku ba Mitspa si dı maama jeeri Başa-We yigə ni?» Ba ma maanı ni nən-nən wu nuɣi Yabesü Galadı ni o ba o wəli ba kəc kum wunu. ⁹ Bejwaanı, ba ya jeeli nənna bam ni mu, yı ba wu ne Yabesü Galadı nənna bam wuluwulu da.

¹⁰ Yisrayelü tiinə kəc kum ma kuri ba jar-kərə murru fugə-bale (12,000) balu na tiini ba yı nən-babe tun si ba vu Yabesü Galadı. Ba ma pa-ba ni dıntu ba wu: «Abam na yi da, si á kwe á su-lwaanu tum á gu nən wulu maama na wu dáanı tun, kaana yoo, biə yoo, yı daarı-na nən-nən.» ¹¹ Ba ta maa wu: «Go-na baaru dwi maama dı kaanı dwi maama si á daarı kaana balu ta na yəri baara tun yıranı.» ¹² Nən-babe sum na yi Yabesü Galadı tun, mu ba maanı ni kabwənə biə-yana (400) wura ba ya ta na wu lwartı baara. Ba ma ja-ba ba vu Siloo tuw, me We kəc kum na jeeri tun. Je sum kuntu wu Kaanan tıga başa ni mu.

¹³ Yisrayelü kəc kum maama ma kı ni dıdwı yı ba tuɣı kwərə ba pa Benzamen tiinə balu na səgi Rimən piu kum ni tun ni najara yam ti, kuntu tun pwələ laan wura si ba se si ba kı daanı. ¹⁴ Benzamen tiinə bam ma jeeri Yisrayelü tiinə bam, yı ba dı pa-ba kabwənə yalı ba na wu gu yı ba ja ba nuɣi Yabesü Galadı ni ba ba tun. Bukwa bam deen maa wu yi Benzamen tiinə baara bam.

¹⁵ Yisrayelü tiinə bam wuu ma tiini ku cəgi Benzamen tiinə bam ɣwaanı, bejwaanı Başa-We se

si goɣo mu pəni Yisrayelü dwiə yam tutarı ni. ¹⁶ Ba kəc kum nakwa bam ma ta ba wu: «Benzamen kaana bam maama tıgı ba ti. Dı laan nan wó na kaana yən mu si dı pa balu na daarı Benzamen dwi dım wunu tun? ¹⁷ Benzamen dwi tiinə balu na daarı tun maɣı si ba puli mu. Yisrayelü dwi dıdva tutı ba maɣı si ku je. ¹⁸ Dıbam nan de yigə dı du durə dıntu mu wu: «Kampwəl-balərə wó taa wu wulu maama na wó pa Benzamen tiinə bam o bukə tun yuu ni.» Kuntu ɣwaanı, dı bá wanı dı pa-ba dı bukwa si ba ji ba kaana.»

¹⁹ Ba ma buɣı ba ja ni: «Başa-We candiə kam dı na yəni dı di bını maama Siloo ni tun bá daanı dı yi.» Siloo wu Betelü tuw kum jazım başa seeni mu. Ku ta maa wu cwəɣə kalu na nuɣi Betelü ni ka ve Sishem tun wa-puli seeni. Lebona jagwiə seeni mu kuntu.

²⁰ Ba ma pa Benzamen tiinə bam ni dıntu ba wu: «Ve-na á səgi vinyə tweeru kartı sum wunu, ²¹ si á taá yıra cwəɣə kam. Siloo tiinə bukwa bam na nuɣi tuw kum si ba təgi ba sa kweera yam, si á zaɣı á na səgi me tun á nuɣi á yi á ja-ba, baaru maama dı o kaanı, si á ja-ba á vu Benzamen laja kam á taá jıga. ²² Bukwa bam kwə naa ba nabwa na wu se si á taá di-ba, dıbam laan wó loori-ba ni: «Popo, yaɣı-na cwəɣə si nənna bam taa jıgı á bukwa bam ba di. Bejwaanı najara yam na kı tun, dıbam wu wanı dı lagı kaana dı pa-ba. Abam dı nan wu yiri á ni dım, bejwaanı abam tutı wu kwe á bukwa á pa-ba.»

²³ Benzamen tiinə bam deen ma sunı ba kı kuntu. Ba ve Siloo seeni mu, yı ba kuri kabwənə silu na satı tun wunu ba ja ba viiri, baaru maama dı o kaanı. Ba ma joori ba zıvrum je. Ba ma lə ba tunı dım ba zıvru dı wunu.

²⁴ Kuntu kwaga ni mu Yisrayelü tiinə bam maama laan joori ba sam. Dwi maama dı digə maama joori ba jəɣə je mu.

²⁵ Maɣa kam kuntu, pe deen ta tərə Yisrayelü ni. Nən wu maama maa kı o wubuɣa na lagı te tun.

Ruuti Tɔnɔ

Ruuti deen yi Moabi tiinɛ bukɔ mu yi o zu Ebru tu. Ku wu dɔani di o baru na tigi o daart-o o jɔni kadɛm. O baru nu Noemi di ya yi kadɛm mu yi o buɔi si o joori Betelhem na yi o nabaara tw tun. Ruuti ma se si o tɔgi did-o o vu si o taa wɛli Noemi di kulɔ maama o na lagi tun. We ki Ruuti yu-yoɔo da yi Dl pa o jeeri Buazi na yi Noemi yura nɔɔnu tun. Buazi ma di Ruuti o ma ki o kaani. Tɔnɔ kum na lagi ku kweeli tun, ku pɛ di lwaru ni: Pe Davidi nuɔi Buazi di Ruuti yura ni mu, yi di ta ye ni Zezi kuri di nuɔi dwi dum kuntu ni mu. (Nii Mat 1:1-17).

Noemi di Ruuti taani

1 Faɔa faɔa dɔɔɛra nii Yisurayɛl tiinɛ bam baɔa ni yi ba ta wu tiɔi pɛ tun, mu kana deen tu ba tw kum. Nɔɔnu wudoɔ deen maa wura, o na nuɔi Zuda tw kudoɔ, ku yiri mu Betelhem. Nɔɔnu wum di o kaani di o bɛkɛri sile ma zaɔi ba vu Moabi tw si ba taa zɔuri da maɔa finfun wuni. ²Nɔɔnu wum yiri mu Elimeleki. O kaani yiri maa yi Noemi. O bɛkɛri sum yira maa yi Makloni di Kiliyɔni. Ba deen yi Efrata dwi dum tiinɛ mu ba na nuɔi Zuda tw, Betelhem. Ba ma suni ba vu ba zɔuri Moabi tw kum ni. ³Ba na wura tun, Elimeleki ma ti yi o daart Noemi di o bɛkɛri sile sum. ⁴Bantu ma di Moabi bukwa ba ma ki ba kaana. Didva yiri mu Orepa, wudoɔ wum yiri maa yi Ruuti. Ba deen ma zu Moabi ni ba yi bina fugɛ. ⁵Makloni di Kiliyɔni di deen ma ti. Ku laan ma daart Noemi, yi o daa ba jigi baru naa bu-baara.

⁶Noemi ta na wu Moabi laɔa ni kuntu tun mu o ni wi Baɔa-We wɛli Dl nɔɔna bam pa ba na wɔdiu ba di. O na ni kuntu tun, o ma zaɔi didaani o bu-kaana Orepa di Ruuti, si o joori o vu o titi tw kum. ⁷Ba maama ma zaɔi ba yaɔi ba deen na zɔuri mɛ tun yi ba tɔgi cwɛɔɔ ba maa ve Zuda tw kum. ⁸Noemi ma ta di o bu-kaana bale bam o wi: «Abam maama joori-na á niina te. Baɔa-We wó ki abam lanyirani, nunɛni abam ya na ki amu di á banna bam lanyirani te tun. ⁹We wó pa abam cwɛɔɔ si á zu banna badonnɛ yi á na yazurɛ ba sam ni.» O ma kukwɛri-ba yi ba keeri bɔgi-bɔgi. ¹⁰Ba ma lɛr-o ba wi: «Dí bá yaɔi-m! Dí wó tɔgi nmu mu di vu n nɔɔna bam te.»

¹¹Noemi maa wi: «A bukwa bam, joori-na á daart-ni. Bɛɔwaani mu á buɔi si á tɔgi-ni á vu? Amu daa lagi a lu bɛkɛri si ba ji abam banna mu na? ¹²Joori-na á sam, si a tiini a kwini a ke ban-zɔuri. A ya na maɔi a buɔi wi a wó wani a lu biɛ, yi a na ne baru zum si a daart a lu bɛkɛri mu di, ¹³abam ta wó jani á cɛgi si á zu-ba na? Abam bá zu banna badonnɛ na? A bukwa bam, ku bá ki kuntu. Ku tiini ku camma amu yirani ku dwe abam, bɛɔwaani Baɔa-We mu cɔgi a yigɛ.»

¹⁴Noemi na tagi kuntu tun, ba daa ma keeri bɔgi-bɔgi. Oripa laan ma kukwɛri o baru nu Noemi yi o ban-o. Ku daart Ruuti ma fɔgi o pɛ Noemi o ja. ¹⁵Noemi na ne kuntu tun, o ma ta di Ruuti o wi: «N wu ne na? Nmu yuu-doɔ wum maa joori o nɔɔna bam te si o daart o taa zuli ba dwi jwɛnɛ yam mu. Nmu di kwaan si n ki kuntu.»

¹⁶Ruuti ma lɛr-o o wi: «Yi fin-ni si a ki kulɔ a na vat tun, si a bá ywɛri n kwaga ni. Nmu na lagi n vu je silɔ maama tun, amu di wó tɔgi a vu. Nmu na wó ta n zɔuri mɛ tun, amu di wó zu dɔani. Nmu nɔɔna bam wó taa yi amu di nɔɔna. We dilɔ nmu na zuli tun mu, amu di wó zuli. ¹⁷Nmu na wó ba n ti mɛ tun, dɔani mu amu di wó ti si ba ki-ni da. We wó yaari-ni lanyirani nunɛni a na se si woɔo pɔɔri dibam daani yi ku dai tɔuni yirani.» ¹⁸Noemi na maani ni Ruuti suni o yiɛ si o tɔg-o tun, o daa wu tagi kulɔkulɔ.

¹⁹Ba ma vu taa ba vu ba yi Betelhem. Ba na yi da tun, ku ma ki tw kum nɔɔna bam yɛu. Kaana bam ma bwe daani ba wi: «Noemi mu tuntu na?» ²⁰Noemi ma ta o wi: «Dam-fɔrɔ Tu We dum pɛ a ɔwia ki cam mu. Kuntu ɔwaani, daa á yi bɛɔi-na a yiri ni Noemi. Nan taá bɛi a yiri ni Mara. ²¹A na nuɔi yo seeni tun, a jɔa wɛnu deen daga zanzan. Baɔa-We laan ma pa a joori di ji-kuri. Dam-fɔrɔ Tu We dum mu lɔgi a kwaga ni yi Dl daart Dl ja cam zanzan Dl ba a baɔa ni. Kuntu tun, bɛɔwaani mu á daa wó taá bɛi a yiri wi Noemi? Ku ba jigi kuri.»

²²Ku deen ki kuntu mu yi Noemi nuɔi Moabi o joori o vu Betelhem, wuntu didaani Moabi tiinɛ bukɔ Ruuti na yi o bu-kaani tun. Maɔa kalɔ ba na puli si ba zaɔi caara tun mu ba yi da.

Ruuti di Buazi jeeri daani

2 Noemi curɔ kudoɔ deen mu wura o na nuɔi o baru Elimeleki dwi kum tun, o yiri mu Buazi. O maa yi nadum yi o jigi yiri lanyirani. ²De didwi Moabi tiinɛ bukɔ Ruuti ma ta di Noemi o wi: «Pa a vu kari sum wuntu a lart muna. Amu wó beeri nɔɔnu wulu na wó

1:20 Noemi kuri mu yiwu-ywɛnɛ 1:20 Mara kuri mu yiwu-cɔɔo 1:22 caara = orge

2:2 Cullu 19:9-10

pa-ni cwəŋə sɪ a kɪ kuntu tɪn.» Noemi ma sɛ yɪ o wɪ: «A bukɔ, nan ve.»

³ Ruuti ma nuŋi o vu o beeri karti sum wɔnti. O ma tɔgi tuntuŋna bam kwaga o lartɪ mɪna yam. Ku na lagɪ ku wəɛnu tɪn, o ma vu o yi kara kalɔ na yi Bvazi nyim tɪn. Wɔntu nuŋi Elimeleki dwi kum mu.

⁴ Ku na kɪ fun tɪn, Bvazi ma nuŋi Betelhem tu wu o yi kara kam. O ma wartɪ o tuntuŋna bam o wɪ: «Baŋa-Wɛ taa wu á tee ni!» Ba ma sɛ yɪ ba wɪ: «Baŋa-Wɛ wó kɪ nmu yu-yoŋo!» ⁵ Bvazi ma bwe o tuntuŋna yigə tu wɔm o wɪ: «Bukɔ wum yɪ wɔɔ bu mu?» ⁶ Yigə tu wɔm ma ləri o wɪ: «O yɪ Moabi tiinə bukɔ mu yɪ o tɔgi dɪ Noemi o ba yo. ⁷ O nan loori-ni mu sɪ a pa-o cwəŋə sɪ o taa tɔgi tuntuŋna bam kwaga o lartɪ mɪna yam. O tu zizɪŋa ni mu o tuŋi yo yɪ o laan zaŋi o vu sɪ o jəni vwe dum ni.»

⁸ Bvazi ma vu o ta dɪ Ruuti o wɪ: «A bukɔ, cəgi-ni. Daa n yɪ ve nɔn-gaa kara n lartɪ mɪna, ku na datɪ kara kantɔ ni. Maŋi yo seeni n tɔgi dɪ kaana bam sɪ á taá tuŋa. ⁹ Maani sɪ n nii ba na wó gwe mɪna yam mɛ dɪ mɛ tɪn, sɪ n ta n wu kaana bam tee ni. Amu kaani baara bam sɪ ba yɪ daani-m. Na-nyɔm na jigi-m, sɪ n læri na kɔɔra balɔ nɔɔn-dɔnnu tum na mɔɔni na ba kɪ da tɪn wɔntɪ n nyɔ.»

¹⁰ Ruuti na ni kuntu tɪn, o ma vi o yibiyə tɪga ni yɪ o ta dɪ Bvazi o wɪ: «Amu tu, beŋwaani mu n yigə tiini ka wɔra dɪ amu tuntu? Amu na yɪ vɛru abam tu kum ni tɪn, beŋwaani mu n kɪ-nɪ lanyirani kuntu?»

¹¹ Bvazi ma lər-o o wɪ: «Amu lwartɪ woŋo kulɔ maama n na kɪ n pa Noemi, ku zigi n barɔ wum na tɪga sɪ ku ba ku yi zum tɪn. A ni ni n yagi n ko, dɪ n nu, dɪ n tuw kum kwaga ni mu, yɪ n daari n ba n zɔvɪ yo, dɪ nɔɔna balɔ n na maŋi n yəri tɪn. ¹² Baŋa-Wɛ wó joori Dɪ ŋwi nmu kəm-laaru tum jɪni, pa n na wo-laaru zanzan Dɪ tee ni. N tu Yisurayeli tiinə Baŋa-Wɛ dum te mu sɪ Dɪ yarigi Dɪ vɔna Dɪ kwəli-m, yɪ duntu wó suni Dɪ wəli-m.» ¹³ Ruuti ma ləri o wɪ: «Amu tu, a kɪ n le. N tiini n kɪ-nɪ lanyirani pa a bicari zuri dɪ n taani dum, yɪ a maŋi a wu yɪ n tuntuŋna bam didva dɪ.»

¹⁴ Ba na jəni sɪ ba dɪ wɔdiu tɪn, Bvazi ma ta dɪ Ruuti o wɪ: «Ba n wəli dɪbam wɔntɪ sɪ dí dɪ wɔdiu.» O ma jəni tuntuŋna bam tee ni sɪ o di. Boozi maa kɪ mɪna yalɔ ba na kwari tɪn o pa-o. O ma dɪ o su yɪ o daari kudɔŋ. ¹⁵ Ruuti laan ma zaŋi o maa ve sɪ o lartɪ mɪna yam. Bvazi ma pa o nɔɔn-dɔnnu tum ni o wɪ: «Pa-na-o cwəŋə sɪ o taa lartɪ mɪna yam, dɪ ku na maŋi ku yɪ mɪn-zwaru tum na wu mɛ tɪn dɪ. Á yɪ ci-na o yigə. ¹⁶ Á na wɔra á pɛ mɪna yam, li-na mɪn-ŋɔna yadonnə á paali á dɪ tɪga ni sɪ o wani o lartɪ-ya. Yɪ bagi-na-o.»

¹⁷ Ruuti ma vu kara kam o wɔra o lartɪ mɪna yam sɪ ku taa ve didaan-ni ni. O ma firɪ-ya yɪ o na sɪ ku maŋi dɪ kunkwannu tile. ¹⁸ O ma kwe mɪna yam o zuŋi o

joori tuw kum wɔntɪ yɪ o vu o bri o barɔ-nu Noemi o na nɛ ku ma te tɪn. O ma daari o pa-o wɔdiu kulɔ o ya na dɪ o daari tɪn. ¹⁹ Noemi ma bwe-o o wɪ: «N ve n tuŋi wɔɔ kara ni mu yɪ n na tuntu maama? Ku na yɪ wɔlɔ na nii n baŋa ni tɪn, We wó kɪ o yu-yoŋo.» Ruuti ma ta o bri-o o na ve o tuŋi nɔɔnu wɔlɔ kara ni tɪn, yɪ o wɪ: «Nɔɔnu wum yɪri mu Bvazi.» ²⁰ Noemi ma fɔgi o ta o wɪ: «Baŋa-Wɛ wó kɪ Bvazi yu-yoŋo! We ta yəni Dɪ kɪ lanyirani Dɪ pai naŋɔna dɪ balɔ na tigi tɪn.» O ta ma ta o wɪ: «Bvazi yɪ dɪbam yɪra nɔɔnu wɔlɔ na maŋi sɪ o nii dɪbam baŋa ni tɪn.» ²¹ Ruuti daa ta ma ta o wɪ: «Kulɔ na wəli da tɪn mu yɪ o pɛ cwəŋə sɪ a tɔgi dɪ o tuntuŋna bam a lartɪ mɪna yam sɪ ku taa nii ba kara kam tituŋa maama na ti.» ²² Noemi ma ləri o wɪ: «A bukɔ, n na tɔgi dɪ Bvazi tuntuŋ-kana bam n tuŋa, ku gara. N na ve nɔn-gaa kara, ba watɪ ba daani-m.»

²³ Ruuti ma suni o kɪ kuntu. O ma salɔ Bvazi tuntuŋna bam yɪra ni o lartɪ mɪna yam sɪ ba ba ba ti mɪna yam zagum maama. O dɛen maa zɔvɪ o barɔ-nu Noemi tee ni.

Ruuti nɛ barɔ

3 Dɛ didwa: Noemi ma ta dɪ Ruuti o wɪ: «A bukɔ, ku maŋi sɪ a kwaani a lagɪ jəŋə je a pa-m, sɪ n ta n zɔvɪ da didaani yazurə. ² Cɪga tɪn, Bvazi wɔlɔ n na tuŋi o tuntuŋ-kana bam tee ni tɪn yɪ dɪbam yɪra nɔɔnu mu. Zum didaan-ni ni oó taa wu mɪna firum jəŋə kam ni sɪ ba caari o mɪna yam. ³ Ve n swɛ n yɪra n daari n kwe n titɪ lanyirani dɪ trali nugə didaani gwaaru tɪlu na lana tɪn. Laan zaŋi n vu mɪna firum jəŋə kam sɪ n jeer-o. O ta na wu dɪ o ti, yɪ pa o lwartɪ ni ku yɪ nmu mu. ⁴ O na ve sɪ o pəni, maani o na tigi o dɔa mɛ tɪn, sɪ n laan vu n zəŋi o gar-jali dum o nɛ sum seeni yɪ n daari n pəni dáani. Oó ta dɪ nmu n na wó kɪ woŋo kulɔ tɪn.» ⁵ Ruuti ma ləri o wɪ: «N na tagɪ kulɔ maama tɪn, amu wó kɪ.»

⁶ Ruuti dɛen ma vu mɪna firum jəŋə kam o kɪ kulɔ o barɔ-nu wum na tagɪ o bri-o tɪn. ⁷ Bvazi na dɪ wɔdiu o ti tɪn, o wu ma poli lanyirani. O ma vu mɪn-poə yam təŋə ni o tigi da o dɔa. Ruuti ma li o vu memɛ o yɪ o te. O ma puri o gar-jali dum o nɛ sum seeni yɪ o pəni dáani. ⁸ Titɪ-kunkuru ni Bvazi yɪra maa sai yɪ o pipiri. O ma da o na kaani na tigi o nɛ sum seeni. ⁹ O ma bwe o wɪ: «Nmu yɪ wɔɔ mu?» O ma ləri o wɪ: «N bukɔ Ruuti mu. Amu tu, nmu yɪ dɪbam yɪra nɔɔnu wɔlɔ na maŋi sɪ n nii amu baŋa ni tɪn mu. Nan kwe n gar-jali n ma n pu amu sɪ a zɔvɪ n woro kum wɔntɪ.»

¹⁰ Bvazi ma ləri o wɪ: «A bukɔ, Baŋa-Wɛ wó kɪ nmu yu-yoŋo. Nmu lanyirani kəm duntu dwəni faŋa kəm dum. N wu sɛ n tɔgi tuw kum nɔɔn-dɔnnu tum kwaga, ba ya zi jigi wəɛnu naa ba na yɪ zura dɪ. ¹¹ A bukɔ,

2:14 Ebru = Ba n jɔŋi dɪpɛ n ma n lu dwə.

2:12 Ləŋ-ŋwi 91:4 3:9 Ezekiyeli 16:8

nan yi ta n funa. N na lagi woŋo kulv tun, a wó kɪ a pa-m. Tɔ kum nɔɔna bam maama maani ni n yi ka-yuru mu. ¹²Ku yi cɪga mu wɪ amu yi n yira nɔɔnu, sɪ nɔɔnu wudoŋ wura o na wu yigə ni o dwe amu sɪ o nii n baŋa ni. ¹³Ta n tigi yo seeni tuti duntu maama, sɪ tɪga na puuri, dí wó bwe dí nii o wubuŋa tɔgi kəm duntu naa ya ba tɔga. O na se sɪ o kɪ kuntu, ku lamma. A dugi dɪ Baŋa-We dilu na ŋwi tun yiri wɪ: o daa na wu se, amu wó taa nii n baŋa ni. Pəni yo seeni sɪ ku taa ve ti-pura.»

¹⁴Ruuti ma pəni Buazi ne sum seeni. O ma daari o goni tɪga o zaŋi lila sɪ nɔɔn-nɔɔnu yi na-o. Beŋwaani, Buazi ba lagi sɪ nɔɔn-nɔɔnu lwarɪ wɪ Ruuti tu o te. ¹⁵Buazi ma ta o wɪ: «Dwani n gar-vɔɔ kum n lwarɪ tɪga ni.» O ma lwarɪ-ku. Buazi ma lo caara bwen sirdu o kɪ da o daari o ja o zuŋ-o. O laan ma joori o vu tuw kum wu.

¹⁶Ruuti na yi sɔŋɔ tun, o barv-nu Noemi ma bwe-o o wɪ: «A bukɔ, n na ve da tun, ku kɪ ta mu?» Ruuti ma ta o bri-o woŋo kulv maama Buazi na kɪ o pa-o tun, ¹⁷yi o wɪ: «O wɪ a yi joori dɪ ji-kuri. O ma pa-ni muna yantu maama.» ¹⁸Noemi laan ma ta dɪ Ruuti o wɪ: «Nan zuri n yira sɪ dí nii tuntu maama na lagi ku kɪ te tun. Buazi na wu ne taani dum kuri, o bá sin.»

Buazi di Ruuti o ma o kɪ o kaani

4 Buazi ma vu tuw kum manco-puna yam ni o jəni mɛ nakwa bam deen na je ba di taani tun. Ku na kɪ fun tun, o yira nɔɔnu wulu dɪ daa na tiini o bwələ yi o ta o taani tun ma tɔgi da o maa kea. Buazi ma bəŋ-o o wɪ: «A curu, ba n jəni yo.» O ma vu o jəni da. ²Buazi ma bəŋi tuw kum nakwa fugə o pa ba dɪ jəni ba tee ni. Ba na jəni tun, ³o ma ta dɪ o curu kum o wɪ: «Noemi laan nuŋi Moabi o joori o ba. O maa lagi sɪ o kwe dɪbam curu Elimeleki tɪga kam o yəgi. ⁴Amu na buŋi te tun, ku maŋi sɪ n ta n ye ku ni ni. Nmu na laga sɪ n yəgi tɪga kam, sɪ n yəgi-ka nakwa bam dɪ nɔɔna balu maama na je yo tun yigə ni. N na lagi n joŋi-ka, nan joŋi! N daa n na ba laga, sɪ n ta sɪ a lwarɪ. Nmu mu wó da yigə sɪ n yəgi-ka. Nmu nan na wu yəgi-ka, amu wó wani a yəgi.» Nɔɔnu wum ma ləri o wɪ: oó yəgi-ka.

⁵Buazi maa wɪ: «Tɔ. N nan na yəgi tɪga kam Noemi tee ni, ta n ye ni: nmu wó maŋi sɪ n dɪ Ruuti na yi kadəm yi o nuŋi Moabi tun n wəli da. Kuntu mu wó pa tɪga kam maŋi o bar-dooru wum dwi juŋa ni.» ⁶Nɔɔnu wum na ni kuntu tun, o ma ta o wɪ: «Ku nan na yi kuntu, amu daa bá yəgi tɪga kam. A na yəgi-ka, a

biə jwa bá taa te-ka. Nmu nan na wó ləri a yuu ni n yəgi-ka, sɪ n kɪ kuntu.»

⁷Ku deen na yəni ku kɪ te Yisrayeli tiinə bam tee ni tun, nɔɔna na yəgi wənu ba pa daani, ba didua mu wó li o natri o kwe o pa wudoŋ wum, sɪ ku bri ni ba se pipiu kum. Kuntu deen bri ni kəm dum tɔgi cwəŋə cɪga cɪga. ⁸Kuntu ŋwaani, Buazi curu kum na tagi o wɪ: Buazi mu wó yəgi tɪga kam tun, o ma li o natri o pa-o. ⁹Buazi laan ma ta dɪ nakwa bam, dɪ balu maama na wura tun o wɪ: «Abam maama zum ne ni amu yəgi woŋo kulv maama ya na yi Elimeleki nyim tun, ku wəli dɪ o biə Kiliyoni, dɪ Makloni dɪ wənu maama Noemi tee ni. ¹⁰Ku na yi Moabi tiinə bukɔ Ruuti wulu na yi Makloni kadəm tun, amu joŋ-o a wəli da pa o yi a kaani. Kuntu wó pa tu wum yiri taa wu o jujiguru baŋa ni, yi o dwi taa toŋi taa dí tuw kum ni. Abam zum maani ni ku yi cɪga.»

¹¹Nakwa bam dɪ balu maama na wu tuw kum manco-puna yam ni ni tun ma se yi ba wɪ: «Dɪbam suni dí na kulv na kɪ tun. Baŋa-We wó pa kaani wulu n zum na dɪ tun lu biə, nuneeni Raseeli dɪ Lea deen na lugi biə pa Yisrayeli dwi dum daga tun. We wó pa nmu tiini n ji nadum Efrata tuw ni yi n ta n jigi yiri Betelhem tuw ni. ¹²Baŋa-We wó pa kaani wuntu lu biə zanzan o pa-m, pa n dwi dum yiri zaŋi nuneeni Zuda dɪ Tamaari deen na lugi Faresi yi o pa Zuda sɔŋɔ kum yali te tun.»

Buazi dwi dum sɪ ku yi Davidi

¹³Buazi ma kwe Ruuti o ma kɪ o kaani. Ba ma pəni daani. Baŋa-We ma pa Ruuti ja pugə, yi o lu bəkərə. ¹⁴Tɔ kum kaana bam laan ma ta dɪ Noemi ba wɪ: «Baŋa-We maŋi dɪ tiə! Beŋwaani, Dɪ zum pɛ-m naa sɪ o taa nii n baŋa ni. We wó pa bu wum yiri zaŋi Yisrayeli tiinə maama tee ni! ¹⁵Wuntu wó pa n ŋwia daa taa jigi ywəni yi o fɔgi o nii nmu baŋa ni n kukwuru maŋa ni. N bu-kaani Ruuti mu luga. Wuntu nan tiini o so-m lanyranɪ yi o dwe bu-baara barpe n tee ni.»

¹⁶Noemi ma joŋi bu wum o kukwəri. Wum mu kɔn-o, yi o ba o bi. ¹⁷Kaana balu na zuuri ba bwələ dɪ ba tun maa wɪ: «Noemi bu mu tuntu.» Ba ma pa bu wum yiri wɪ Obedi. Wuntu deen mu lugi Zese. Zese dɪ ma ba o lu Pɛ Davidi.

¹⁸Peretsi dwi dum taani mu tuntu:

Peretsi deen mu lugi Esrom. ¹⁹Esrom ma lu Ram. Ram dɪ ma lu Aminadabi. ²⁰Aminadabi ma lu Naason. Naason ma lu Salumɔn. ²¹Salumɔn ma lu Buazi. Buazi dɪ ma lu Obedi. ²²Obedi deen ma lu Zese. Zese dɪ ma lu Pɛ Davidi.

Samoweli Dayigə Təno

Samoweli Dayigə Təno kum tē We tuntuḡnu Samoweli, didaanti Sooli dī Davidi na yī Yisrayeli tiinə pulim pwa tun taanti mu. Maḡa kam kuntu nī, dī Filisi tiinə bam mu yəni ba soe sī ba taa gwarti Yisrayeli tiinə bam sī ba kī najara. Təno kum bṛi Davidi na gu Filisi tiinə nən-sawəwə Goliati te, yī o daarti o ji Sooli tuntuḡnu tun. Sooli nan na maanti nī We kuri Davidi sī o ləri wuntu yuu nī o ji pē tun mu o kwaana sī o gu Davidi. We nan wu yaḡi cwəḡə Dī pa-o yī Dī kwəli Davidi sī Sooli yī gu, sī ku taa nī maḡa kam na yī sī Davidi suni o ji pē tun. Davidi dī Sooli bu Zonatan ma di ciloḡo yī ba twi ba wu ba pa daanti.

Samoweli lura dī o biini taanti

1 Nəwunu wudoḡ deen mu wura, o yiri mu Elikana. O deen nuḡi Efrata dwi dūm wuni mu, dī Zufa sə-yuu kum nī. O ko yiri maa yī Zeroham, yī o nabaara yī Elihu, dī Tohu, dī Zufa. O deen zūvri Efrayim pweeru laḡa kam twi kudoḡ nī, ku yiri mu Rama. ²Elikana kaana deen yī bale mu. Ba didva yiri mu Anni, wudoḡ wum yiri maa yī Penina. Penina deen maa jigi biə yī Anni ba jigi bu.

³Bini maama nī, Elikana yəni o zigi Rama nī o ja o digə kam maama mu o vu We-digə kam na wu Siloo nī tun sī o zuli Paḡwa Tu Baḡa-We, yī o daarti o kī kaanum o pa-DL. Eli biə bale bam, Hofini didaanti Fineast deen mu yī Baḡa-We kaanum tiinə bam Siloo nī. ⁴Elikana na yəni o kī kaanum kuntu, o yəni o maḡi nwana yam mu o pa Penina, yī o daarti o kwe yadonnə o pa o biə bam dī. ⁵Sī ku na yī Anni, Elikana yəni o maḡi nwana yam kuni ble o pa-o, o na tiini o soe-o tun ḡwaanti mu. Baḡa-We nan wu pē pwələ sī wuntu lu biə. ⁶Kuntu ḡwaanti, Anni ka-doḡ Penina maa yəni o kī-o o mwana, yī o daarti o pati ku zūvri o yira lanyirani. ⁷Ku maa yī kuntu mu bini dī bini. Ba na ve Baḡa-We digə kam nī, Penina wó tiini o pa ku cē Anni yira mu. O dī deen maa yəni o vīn sī o di wudiu, yī o leerti o da kərə yirani taan. ⁸O baru Elikana laan ma yəni o bwe o wī: «Anni, beḡwaanti mu yī n vīn wudiu. Bēe mu yī n wu tiini ku cəḡi kuntu? Yī ta n keerə. Amu ba dwe biə fugə n tee nī na?»

⁹Maḡa didva nī, ba na ve Siloo yī ba di ba ti tun, mu Anni zaḡi o zū We-digə kam nī, sī o warti Baḡa-We. Kuntu dī We kaanum tu Eli deen ya je digə kam nī nī, o na yəni o je mē tun. ¹⁰Anni yigə ma tiini ka nywani, yī o keerə. O ma loori Baḡa-We, ¹¹yī o goni nī o wī: «Paḡwa Tu Baḡa-We, amu yī nmu tuntuḡnu mu. Nii leeri tuntu a na wu ti wuni tun, sī n guli amu gulə. Nmu na wu swe amu swiə, yī n na pē-ni bəkərə, amu nan laḡi a joori a kwe-o mu a pa nmu, sī o ḡwia maama wuni o taa yī nmu nyim. Fancvan dī nan bá fəḡi ka təḡi o yuu ka kē.»

¹²Anni ma tiini o loori Baḡa-We digə kam nī o daanti, yī Eli dī maa je o nii-o. ¹³Anni wē-loro kum maama

deen kī o bicari nī mu. O ni-vəwru tum deen maḡi daanti mu, yī o kwərə ba zaḡa. Eli na nē kuntu tun, o deen buḡi nī kaanti wum nyəḡi sana mu o su. ¹⁴O ma ta dī Anni o wī: «Nmu zū yo sī n bṛi n sa-nyəri tituḡa mu na? Yaḡi n sa-nyəri kikiə yam kuntu!»

¹⁵Anni ma lər-o o wī: «Awo! Amu wu nyəḡi sana kətaa! Amu yī kaanti wulu na tiini a na daanum tun mu. Kuntu ḡwaanti nan mu amu yəwri a lo a wu-cəḡo kum maama a tiḡi Baḡa-We yigə nī. ¹⁶Yī ta n buḡi nī amu ga yī ka-yəw mu, sī ku yī a wu mu cəḡi zanzan ku ja kē juḡa. Kuntu mu te a tiini a loori We.»

¹⁷Eli laan ma ta did-o o wī: «Ku nan na yī kuntu, zaḡi n vu dī yazurə, sī Yisrayeli tiinə We dūm wó pa-m nī na beeri kulv tun.» ¹⁸Anni ma ləri o wī: «Amu tu. A kī n le. We wó pa a kikiə su n yī.» O ma zaḡi o viiri, o vu o di wudiu. O yigə daa maa wu nywani.

¹⁹Tiḡa na puuri tituti tun, Elikana digə tiinə bam maama daa ma zū We-digə kam nī ba zuli Baḡa-We, yī ba daarti ba joori səḡo Rama nī. Elikana deen ma pəni dī o kaanti Anni. Baḡa-We ma sē Anni na loori kulv Dī tee nī tun. ²⁰Anni ma ba o ja pugə yī o lu bəkərə. O ma pa bu wum yiri nī «Samoweli». Beḡwaanti, o deen tagi mu o wī: «Amu loori Baḡa-We mu yī a joḡ-o.»

Anni kī Samoweli We juḡa nī

²¹Bini didoḡ deen daa ma yī sī Elikana dī o digə tiinə bam joori ba vu Siloo ba kī kaanum ba pa Baḡa-We, sī Elikana dī kwe ni dūv o ya na tiḡi o pa We tun. ²²Anni maa wu təḡi dī ba o vu. O deen tagi dī o baru wum mu o wī: «Yaḡi sī a na tu a kwəri bu wum yili, a titi wó ja-o a vu We-digə kam sī a kī-o Baḡa-We juḡa nī. O maa wó maḡi da sī ku vu ku yī o tūvni.» ²³Elikana ma ləri o wī: «Nan kī kulv maama na maḡi ku pa-m tun. Maḡi yo sī bu wum waari. Baḡa-We nan wó pa DL nī dūm suni dī kī ku pa-m.»

Anni ma maḡi səḡo nī yī o kəni o bu wum. ²⁴Bu wum na tu o kwəri yili tun, mu Anni jaan-o o vu Siloo. O ta maa jigi bina yatə na-bia, didaanti muni kəriwaa bu didva, ku wəli dī laa wu sana. O deen ma ja Samoweli o vu We-digə kam, dī o ta na maḡi o yī bu-pwələ tun mu. ²⁵Ba ma gu na-bia kam, yī ba daarti ba ja bu wum

ba vu Eli te. ²⁶ Anni ma ta di Eli o wi: «Amu tu. Ku na yi ciga tun, amu mu yi kaani wulu deen na zigi n tee ni yi a loori Baɗa-We tun. ²⁷ Ku yi bu wuntu ɗwaani mu a ya loori Baɗa-We, yi Dl pa-ni a na lagi kulu tun. ²⁸ Kuntu tun, a lagi o joori a kwe-o mu a pa Baɗa-We. Bu wum ɗwɔa kam maama wuni, o yi Baɗa-We nyum mu.» O na tagi kuntu tun, ba ma kuni nadoonə ba zuli Baɗa-We dáani.

Anni zuli Baɗa-We

2 Anni laan ma loori We o wi:
«Amu Tu Baɗa-We,
nmu pe a wuu poli zanzan!
Amu joori a na dam Baɗa-We ɗwaani mu.
Amu laan wú mwani a dona baɗa ni,
Berɗwaani, a wuu mu tiini ku poli nmu
zənə ɗwaani.
² Baɗa-We, nmu yi Wu-poro Tu yi n donɗ tərə!
Nɔɔn-nɔɔnu maa tərə
o na mai di nmu.
Piu kudonɗ daa tərə,
ku na jigi dam ni dɔbam We dum!

³ Baɗa-We yi We dilu na ye tutuɗi maama
ni ni tun mu.
Dl maa buri nɔɔna bura
ba tutuɗa ɗwaani.
Kuntu ɗwaani, yagi-na kamun-ɗwe taani!
Kweeli-na á kamunni ɗwe silu
á na jigi tun á yagi tiga ni.
⁴ Dideera ten sum bwəri
yi ba dam maama ti.
Nabwənə dam laan za fɔgi
di puli mu taan.
⁵ Balu ya na yəni ba di ba sui tun
laan wura ba beeri tutuɗa
si ba ma na ba ni-wɔdiu.
Balu kana ya na wɛ tun di laan maa
di lanyirani ba sui.
Ka-dugɗ kam lugi biə barpe mu.
Kaani wulu yaa na ba luri tun, laan lugi
kuni burpe mu,
ku daari yi wulu yaa na marɗi o luri
tun laan kwaari.
⁶ Baɗa-We mu jaani tuntu di ɗwɔa Dl tui.
Dl maa pai nɔɔna tu curu,
yi Dl ta pai badonnə zaɗa.
⁷ Duntu mu pai nɔɔna yi nabwənə,
yi Dl ta pai badaara yi jujiguru tiinə.
Dl wai Dl pa diduwa wu tiga ni,
yi Dl daari o zəɗi wudonɗ.
⁸ Dl yəni o liiri yinigə tu mu

bwəru wuni.
Dl maa li nabwəm o leeru wuni.
Dl laan maa pa ba taa tɔgi
ba je pabiə tutari ni,
si nɔɔna taa pa-ba zula lanyirani.

Berɗwaani, tiga kam baɗa maama
yi Baɗa-We nyum mu,
yi Duntu mu cwi woɗo maama ku jəgə ni.
⁹ Dl nii balu na zigi di ciga ba pa-Dl
tun baɗa ni mu.
Nɔn-balwaarɗ nan wú tɔgi lim wuni mu ba je.

Dam yirani wari di jonɗi nɔɔnu di yagi.
¹⁰ Baɗa-We mu wú cɔgi Dl duna bam maama.
Dl lagi Dl zigi weyuu ni mu Dl bagɗi Dl
yagi ba baɗa ni!
Baɗa-We maa wú di nabiinə maama taani.
Ku nan na yi pe wulu Dl na tiɗi tun,
Dl wú pa-o dam
si nɔɔna maama taa pa-o zula.»

¹¹ Elikana di Anni ma joori ba sɔɗɔ Rama ni.
Samoweli ma marɗi Siloo ni. O deen tɔɗi o pa Baɗa-We
mu, yi kaanum tu Eli nii o baɗa ni.

Eli biə bam taani

¹² Eli biə bale bam deen yi nɔn-wo-kurru mu. Ba yigə
maa tərə di Baɗa-We. ¹³ Ba ta maa yəni ba cɔgi We
kaanum tutuɗa cullu tun. Berɗwaani, nɔɔna na tu si ba
ki kaanum ba pa We, yi nwana yam ta na wura ya saɗa
maja kalu tun, mu We kaanum tu tintuɗnu wum wú da
o ba yi o ze da-cɔɔ na jigi nya yatɔ tun. ¹⁴ Tintuɗnu
wum laan wú cu o li nwana yalu na wura ya saɗi tun
wuni. Ku na marɗi ku yi kambia ni, naa nakənə ni,
naa woɗo kulu maama ni, nwana yalu maama da-cɔɔ
kum na wú turti ku zɔ tun mu wú taa yi We kaanum tu
wum nyum. Ba deen jigi kikiə yam kuntu mu ba ki di
Yisrayeli tiinə balu maama na tu Siloo si ba ki kaanum
tun.

¹⁵ Si ku wəli da tun, ba deen na yəni ba gu varum yi
ba ta wu looni varum wum lara ba zwe bimbim dum
baɗa ni si ba daari, We kaanum tu tintuɗnu wum wai
o tui o tɛ wi: «Pa-ni nwan-gwe dilu kaanum tu wum
na wú wɔ tun, si o ba lagi o jonɗi nwan-saɗa n tee ni
si o di.» ¹⁶ Nɔɔnu wum na zigi si o ta wi: «Yagi si dí
na zwe lara kam dí daari, si n laan li nwana yalu n na
lagi tun,» tintuɗnu wum wú ləri mu o wi: «Awo! Pa-ni
lila! Ku na dai kuntu, a laan wú vri-ya di dam mu.»

¹⁷ Eli biə bam lwarum dum deen tiini di gaali mu yi
di cɔgi Baɗa-We yigə. Berɗwaani, ba deen pe Baɗa-We
kaanum peera yam ba jigi kuri.

¹⁸Si ku na yi Samoweli, wuntu deen zigɔ o biini ni mu o tɔŋi o pa Baŋa-We. O nan ya zu gwar-wɔgu kulɔ ba na me gar-fifali ba sɔ si ku taa nyi di We kaanum tiinɛ gwaaru tum tun mu. ¹⁹Bini maama, o nu wum yɛni o sɔ gwar-bwɛrɛ balɛna mu si o pa-o. O na tɔgi di o baru o ba We-digɛ kam si ba ki bini dum kaanum, o yɛni o ja gwar-bwɛrɛ kam mu o ja o ba o pa-o. ²⁰Eli di maa yɛni o loori We si Di ki lanyirani Elikana di o kaani Anni yuu ni o wi: «Baŋa-We wɔ pa kaani wuntu lu biɛ o pa-m, si ba lɛri bu wuntu yuu ni, o na kwe bu wum o pa Baŋa-We tun ŋwaani.» Ba di laan maa yɛni ba joori ba sɔŋɔ.

²¹Baŋa-We ma suni Di ki Anni yu-yoŋo. O ma lu bɛkɛri sitɔ didaani bisankam sile. Si ku na yi Samoweli, wuntu deen ki nɔnɔ mu, yi o tɔŋi o pa Baŋa-We.

²²Eli deen laan tiini o kwɛn mu. O ma yɛni o ni o biɛ bam na tɔŋi te maama Yisrayeli tiinɛ bam yira ni tun. O ta ma ni ni o biɛ bam jaani kaana balu na yɛni ba la We digɛ kam ni ni ba tɔŋi tun ba gwalɔ ba tigɛ.

²³Eli ma ta di ba o wi: «Nɔnɔ maama te wo-lwaanu tɔlu maama abam na jigɔ á ki tun taani ba bri-ni. Bɛ mu yi á jigɔ titɔŋ-dwɛ yam kuntu á ki? ²⁴Amu biɛ bam, Baŋa-We nɔnɔ bam na jigɔ á taani ba te te tun ba lamma. Nan yagi-na kikiɛ yam kuntu. ²⁵Nɔnɔ wɔlu na ki o cɔgi o doŋ nabiinu yigɛ, Baŋa-We ta wɔ wanti Di zigɔ ku tu kwaga ni. Nɔnɔ nan na ki o cɔgi Baŋa-We titi yigɛ mu, Di lagɔ Di ki te mu?» Di kuntu maama di, Eli biɛ bam ta wu sɛ o taani dum. Bɛŋwaani, Baŋa-We wɔbɔŋa maŋi ya ja mu si Di gu-ba.

²⁶Ku daari, Samoweli deen fɔgi o ki nɔnɔ mu. Baŋa-We didaani nabiinɛ maama maa lagɔ o taani.

Waarum dɔlu na wɔ ba Eli sɔŋɔ baŋa ni tun

²⁷We tuntɔŋnu wudoŋ deen ma ba Eli te yi o wi: «Baŋa-We ni dum mu tuntu: Yisrayeli tiinɛ bam deen ta na yi gambe Ezipi pa-faru wum juŋa ni tun, amu deen vuri a titi didaani nmu nabaaru Arɔn. ²⁸Amu ma kuri n nabaaru wum kuntu Yisrayeli dwiɛ yam maama wuni, si o taa yi amu kaanum tu. A maa pai wuntu di o dwi dum tɔŋi a kaanum bimbim dum titɔŋa, yi ba zwe wɛnu tɔlu lwɛm na ywɛmmɛ tun ba pa-ni. Ba maa jigɔ pwɛlɛ si ba lɛ kaanum gwar-wɔgu ba zu amu te. A ta ma pa ba dwi dum cwɛŋɛ si ba taa di a digɛ peera yam Yisrayeli tiinɛ bam na zwe ba kaani ba pa-ni tun wuni. ²⁹Be nan mu te yi abam gooni peera yalu amu na pɛ ni si á joŋi-ya á ma á ki kaanum á pa-ni a digɛ kam wuni tun? Nmu nan na ki te tun bri ni ni tiini n kwari n biɛ bam si ku dwani n na kwari amu

te tun. Bɛŋwaani, abam jigɔ amu nɔnɔ Yisrayeli tiinɛ bam wodi-laaru tum mu á di á nuɛ.

³⁰Amu wɔlu na yi Yisrayeli tiinɛ Baŋa-We dum tun ni dum mu tuntu: Amu deen ya goni ni mu ni: á sɔ-yuu kum didaani á dwi dum wɔ taa yi a kaanum tiinɛ si ku taa ve maŋa maama. Amu laan nan te a wi: ku daa bá taa yi kuntu. Bɛŋwaani, amu wɔ zuli balu dwi maama na zuli-ni tun mu, si a daari a nii balu yigɛ na tɛri a wuni tun a gooni. ³¹Ta n ye ni maŋa lagɔ ka yi si a pa n dwi dum ti. Nɔn-kwɛn daa bá taa wura n ko dwi dum wuni. Nmu digɛ tiinɛ bam maama wɔ ti ba nɔn-dɔnni maŋa ni mu. ³²Nmu wɔ na lɛru na tu amu We-digɛ kam baŋa ni te tun. Nmu ta wɔ na amu na wɔ ki Yisrayeli tiinɛ bam lanyirani te tun, si Ku daari abam dwi dum ni, nɔn-nɔnɔ daa bá kwɛn si o laan ti. ³³Amu nan za wɔ pa n biɛ bam wu didaani daari si o taa tɔŋi a kaanum bimbim dum titɔŋa. Wuntu yiɛ nan wɔ dwe pa wu-cɔgi yirani taa wura. Abam dwi dum na daari tun maa wɔ ti ba nɔn-dɔnni maŋa ni.

³⁴Nmu biɛ bam bale Hofini didaani Fineasi wɔ da daani mu ba ti de didaani wuni. Ku na wɔ ki-ba te tun maŋi si n wanti n lware ni kulɔ maama a na tagɔ tun wɔ ki. ³⁵Amu laan wɔ kuri kaanum tu wudoŋ na jigɔ ciga lanyirani tun. Ku tu wɔ taa tɔŋi yi o ki a wɔbɔŋa na lagɔ kulɔ maama tun o pa-ni. A maa wɔ pa o dwi tiinɛ fɔgi ba puli lanyirani, si ba taa tɔŋi ba pai pɛ wɔlu a na wɔ kuri tun. ³⁶Abam dwi dum wuni balu na wɔ daari tun laan wɔ vu kaanum tu wum kuntu te ba loori sɛbu didaani wudiu. Baá ta ba wi: «Popo, pa dɔbam di da dí tɔŋi kaanum tiinɛ titɔŋa yam, si dɔbam di da dí laŋi wudiu.»

Baŋa-We vuri Di titi di Samoweli

3 Samoweli deen ta na yi bu kuntu tun, mu o tɔŋi o pa Baŋa-We yi Eli nii o baŋa ni. Kantu maŋa ni, nɔnɔ ba ni Baŋa-We kwɛrɛ. We maa ba vuri wɛnu zanzan Di bri nɔnɔ.

²Eli yiɛ yam deen lagɔ ya dwe mu yi o ba nai lanyirani. Titu didaani, o maa tigi o tigɛ je ni o dɔa. ³Samoweli di maa tigi We-digɛ kam ni si ku maŋi didaani We ni-gonim daka kam o dɔa. Ku deen yi titu kunkuru mu, yi We min-zoŋo kum ya ta wu dwe.

⁴Baŋa-We laan ma bɛŋi Samoweli. O di ma lɛri o wi: «Nii-ni da.» ⁵O ma zaŋi o duri o zu Eli te yi o wi: «A ko, nmu na bɛŋi-ni tun, nii-ni da.» Eli ma ta did-o o wi: «Amu wu bɛŋi-m. Joori n vu n pɛni.» Bu wum ma joori o vu o pwɛgɛ je o pɛni.

⁶Baŋa-We daa ta ma bɛŋi o yiri Di wi: «Samoweli!» Samoweli ma pɛ o zaŋi wɛni. O ma duri o vu Eli te

yi o ta did-o o wɔ: «A ko, nii-ni da, n na bɛɛni-ni tun.» Eli ta ma lɛri o wɔ: «A bu, amu wu bɛɛni-m. Joori n vu n pɛni.»

⁷ Samoweli deen ya ta wu mi di Baɛa-We. Bɛɛwaani, Baɛa-We ya ta wu vuri Di kwɛrɛ Di bri-o. ⁸ Baɛa-We ta ma bɛɛni Samoweli Di ki kuni bitɔ. Bu wum daa ma duri o vu Eli te o wɔ: «Amu ko, n na bɛɛni-ni tun, nii-ni da.»

Ku laan ma ba Eli yuu ni si: ku yi Baɛa-We mu bɛi bu wum. ⁹ O laan ma ta Samoweli o wɔ: «Joori n vu n ta n tigɛ, si Di daa na bɛɛni-m, si n ta wɔ: «Amu Tu Baɛa-We, ta n ɛɛɛna, si a yi n tintuɛnu yi a cɛgi n taani dum mu.»» Samoweli ma suni o vu o pɛni o pwɛgɛ je ni.

¹⁰ Baɛa-We ma joori Di ba Di zigɛ da. Di ma bɛɛni-ni Di ya na maɛi Di bɛɛni te tun Di wɔ: «Samoweli! Samoweli!» Samoweli ma lɛri o wɔ: «Amu Tu, ta n ɛɛɛna, si a yi n tintuɛnu yi a cɛgi n taani dum mu.»

¹¹ Baɛa-We laan ma ta Di wɔ: «Amu ti a yigɛ mu si a ki wo-kinkagɛli Yisrayeli tiinɛ bam wuni. Balu maama na wɔ ni ku ɛwa tun yira maa wɔ sɔɔri. ¹² Maɛa kam na yiɛ, amu wɔ tuni kulɔ maama a na tagɛ Eli sɔɛɛ kum ɛwaani tun. A na puli tutuɛa, a nan wɔ ja-ya mu a yi ya gurim. ¹³ Bɛɛwaani, a maɛi a wuuri a kaan-o ni: a lagɛ a waari o digɛ kam taan wuu, o biɛ bam kam-balwaarɔ tum ɛwaani. Bɛɛwaani, Eli ya ye o biɛ bam na tiini ba lwe amu zanzan te tun ni ni, yi o wu di-ba cwɛɛɛ ni. ¹⁴ Kuntu ɛwaani mu, amu tagɛ a du di Eli digɛ tiinɛ bam a wɔ: «Kaanum dwi di pɛera dwi daa bɛ taa wura, si ya wanti ya saari ba tusim dum maɛa di maɛa.»»

¹⁵ Samoweli na ni kuntu tun, o ma lɛri o tigi da si tiga vu ka puuri. O laan ma puuri We digɛ kam manco-puna yam. Fuuni deen maa tiini di jug-o. O ma wari si o ta kulɔ We na vuri Di bri-o tun di Eli. ¹⁶ Eli ma bɛɛni-ni o wɔ: «Amu bu Samoweli!» Samoweli ma lɛri o wɔ: «Nii-ni da.» ¹⁷ Eli laan ma bwe-o o wɔ: «Di tagɛ bɛɛ mu di nmu? Yi zaɛi n sɛgi kulɔkulɔ amu yigɛ ni, si We wɔ pa n tiini n na lɛru, nuneɛni n na wu tagɛ kulɔ maama Di na ɛɛɛni di nmu tun n bri ni.»

¹⁸ Samoweli ma tuli We kwɛrɛ kam maama nyɔ o bri-o, o wu kwuli kulɔkulɔ tiga ni. Eli ma ta o wɔ: «Baɛa-We kwɛrɛ kam mu kuntu. Yagi si Di ki kulɔ na wu Di wubuɛa ni tun.»

¹⁹ Samoweli deen maa wura o ki nɔɔɔ, yi Baɛa-We wu o tee ni. Ku ma pa kulɔ maama Samoweli na te tun yɛni ku suni ku ki. ²⁰ Yisrayeli tiinɛ bam maama, ku na zigɛ Dan ni si ku yi Bɛɛ-Seba tun, ba maama deen pe cɛga mu ni Samoweli suni o yi Baɛa-We nijonɔ

mu cɛga cɛga. ²¹ Baɛa-We deen ta yɛni Di vuri Di tutu mu Siloo ni. Di maa wɔ yɛni Di ba Samoweli te Di ɛɛɛni did-o.

4 Samoweli di deen ma lwani Baɛa-We kwɛrɛ pa ka yi Yisrayeli tiinɛ bam maama.

Filisi tiinɛ vuri We ni-gonim daka kam

Yisrayeli tiinɛ bam deen ma nuni si ba vu ba zaɛi najara di Filisi tiinɛ bam. Ba ma vu ba te ba vwɛ Eben-Ezerɛ seeni, yi Filisi tiinɛ bam vu ba te ba vwɛ Afɛki seeni. ² Filisi tiinɛ bam ma ki ba tutu daani si ba ja najara yam. Ba ma vu ba yi Yisrayeli tiinɛ bam di najara. Ba ma wanti Yisrayeli tiinɛ bam yi ba gu ba jar-kɛrɛ muuru tuna (4,000). ³ Yisrayeli tiinɛ jar-kɛrɛ balu na daari tun ma zigɛ najara kaporo ni ba joori ba ya na kikili daani mɛ seeni tun. Ba nakwa bam ma bwe daani ba wɔ: «Bɛɛ mu ki yi Baɛa-We pa Filisi tiinɛ bam wanti dibam zim kuntu?» Ba ta maa wɔ: «Pa-na si di tuni nɔɔna si ba vu Siloo ba ja We ni-gonim daka kam ba ba yo seeni. Kuntu wɔ pa Baɛa-We taa wu di tee ni, yi Di jonɔ dibam Di yagi di duna bam juɛa ni.»

⁴ Ba ma tuni nɔɔna Siloo ni, si ba vu ba ja We ni-gonim daka kam ba ja ba ba ba tee ni. Ka maa yi jɛgɛ kalu Paɛwa Tu Baɛa-We na di paari Seruben sun tutari laɛa ni tun mu. Eli biɛ bale, Hofini didaani Fineasi mu deen de ba zɛɛi daka kam ba ja ba ba.

⁵ Ba na jaani We ni-gonim daka kam ba yi ba tigusim dum je yi Yisrayeli tiinɛ bam na-ka tun, mu ba deen tiini ba kaasi we we di wupolo pa tiga kam maama sisiɛi. ⁶ Filisi tiinɛ bam ma ni sɔɔ kum. Ba ma bwe daani ba wɔ: «Sɔɔ kuntu na zaɛi Ebru tiinɛ bam vwɛ yam ni tun kuri mu bɛ?» Ba ma maani ni ku yi We ni-gonim daka kam mu tu ka yi Yisrayeli tiinɛ bam na kikili daani mɛ tun. ⁷ Ku ma pa fuuni tiini di zu Filisi tiinɛ bam. Ba maa te ba wɔ: «Cam nan yi dibam na! Ba wa yam mu tu ya zu ba tutari ni kuntu! Di ta wu nɛ kuntu wono donɔ! ⁸ Lɛru yi dibam! Wɔɔ mu wɔ wanti o jonɔ dibam o yagi wa-deera yantu juɛa ni? Ku yi wa yam kuntu mu deen pe cam dwi dwi ja Ezipi tiinɛ bam kagwa kam ni ya gu. ⁹ Filisi tiinɛ bam, a pa-na di di baari! Ki-na najara yam ni nɔn-babɛ te! Ku na dai kuntu, di lagɛ di ji Ebru tiinɛ bam gambe mu, nuneɛni bantu di deen na yi dibam gambe te tun. Kuntu tun, jaɛi-na di baari!»

¹⁰ Filisi tiinɛ bam deen ma ki najara yam di ba dam maama. Ba ma wanti Yisrayeli tiinɛ bam. Yisrayeli tiinɛ bam ma duri ba joori ba sam ni. Yisrayeli tiinɛ balu na tiga di de dum ni tun kɔgɔ deen tiini ku

gaalt zanzan, nuneɛnti jar-kərə murrɔ fiintɔ (30,000).
¹¹ Filisi tiinə bam ma vɛrɛ We ni-gonim daka kam, yɛ ba daartɛ ba gu Eli biə bale bam, Hofini dɔdaantɛ Fineastɛ.

Eli tɔvntɛ

¹² Dɔntɔ de dum nɛ mɛ Benzamen dwi tu dɔdɔva zigɛ najara kaporo kum nɛ o duri o vu o yi Siloo. Nɔɔnɔ wum ya kaagɛ o gwaaru, yɛ kasulɔ taagɛ o yuu maama, o wu na cɔgɛ tun ŋwaantɛ. ¹³ Eli wubɔŋa maama deen nan ya duri ya da We ni-gonim daka kam kwaga mɛ, sɛ o lwartɛ kulɔ na kia ka baŋa nɛ tun. O ma vu o je cwɛŋɛ ni nɛ, sɛ o cɛgɛ o ni jara-kəm dum taantɛ. Nɔɔnɔ wum ma ba o zu tuw kum wu o ta najara yam laŋa ya na ve te tun. Ba na ni tun, tuw kum tiinə bam maama maa coosə ba yaga bɔgɛ-bɔgɛ.

¹⁴ Eli na ni sɔɔ kum ŋwa tun, mɛ o bwe o wɛ: «Bee mɛ ki yɛ ba coosə kuntu?» Nɔɔnɔ wum ma ki lila o vu o yi Eli te o ta o brɔ-o kulɔ na ki tun. ¹⁵ Eli bɛna deen laan ya yɛ funɔgɛ-nana (98) mɛ, yɛ o yiə yam dwe. ¹⁶ Nɔɔnɔ wum ma ta o wɛ: «Amu nuŋi najara kaporo kum nɛ mɛ a ma a yi tuntu. Zum mɛ a zigɛ dɔaantɛ a duri a ba.» Eli ma bwe-o o wɛ: «Amu bu, bee mɛ ki da?» ¹⁷ Nɔɔnɔ wum ma leri o wɛ: «Ku yɛ leeru mɛ dɛ nea. Yisrayelɛ jar-kərə bam duri Filisi tiinə bam yigə nɛ sɛ ba lu. Ba kɔgɔ zanzan mɛ tɛga. Nmu dɛ biə bam Hofini dɔdaantɛ Fineastɛ dɛ tɔgɛ ba tɛ mɛ. Filisi tiinə bam ta ma vɛrɛ We ni-gonim daka kam ba ja ba viiri!»

¹⁸ Nɔɔnɔ wum na yɔɔrɛ o ta kulɔ na ki We ni-gonim daka kam yɛra nɛ tun, mɛ Eli yaltɛ o tu o kwaga nɛ. O deen je tuw kum manco-puna ni nɛ mɛ, yɛ o tu tɛga nɛ kuntu. O na yaltɛ o tu o kulɔgɔ baŋa nɛ tun, mɛ o ban bwəri pa o ti. Benjwaantɛ, o deen kwɛn mɛ zanzan, yɛ o ta tiini o nu o gaaltɛ. Eli deen ya nii Yisrayelɛ tiinə bam baŋa nɛ bɛna fiinna mɛ.

¹⁹ Eli bu Fineastɛ kaantɛ wum deen jigɛ pugə mɛ, yɛ ka bɛ ka ti sɛ o lu. O dɛ ma ni nɛ ba vɛrɛ We ni-gonim daka kam ba ja ba viiri, yɛ o barɔ wum dɔdaantɛ o barɔ ko wum maama tɛga. O na ni tun, mɛ o pugə de ka vri ka lagɛ lura. O maa wu wantɛ o wəri. ²⁰ O na lagɛ o ti o lura kam baŋa nɛ tun, kaana balɔ na lwər-o sɛ o lu tun ma ta did-o ba wɛ: «Nan vɔ wuu, sɛ n luɔgɛ bəkərə mɛ.» O maa wu leri kulɔkulɔ.

²¹ Kaantɛ wum deen ma pa o bu wum yɛrɛ mɛ nɛ: «Ikabɔdɛ, yɛ o ta yɛrɛ dum kuri o wɛ: «Baŋa-We paartɛ-zulə yam je Yisrayelɛ tiinə bam tee nɛ!» Ku deen yɛ Filisi tiinə bam na vɛrɛ We ni-gonim daka kam tun ŋwaantɛ, dɛ o barɔ dɔdaantɛ o barɔ ko wum maama dɛ na tɛgɛ tun ŋwaantɛ mɛ o tagɛ kuntu. ²² O ma ta o wɛ: «Baŋa-We paartɛ-zulə yam nuŋi ku daartɛ Yisrayelɛ tu

kum, ba na vɛrɛ We ni-gonim daka kam ba ja ba viiri tun ŋwaantɛ.»

We ni-gonim daka kam

5 Filisi tiinə bam deen na jaantɛ We ni-gonim daka kam ba vɛrɛ Yisrayelɛ tiinə bam juŋa nɛ kuntu tun, ba deen zigɛ Eben-Ezerɛ nɛ ba ja-ka ba vu ba tuw kulɔ yɛrɛ na yɛ Asedodi tun mɛ. ² Ba ma ja-ka ba zu ba jwə-deertɛ digə kam yɛ ba daartɛ ba zigɛ-ka jwəm dum nyunyugɛ kum tɛŋə nɛ. Jwəm dum yɛrɛ mɛ yɛ Dagɔn. ³ Tɛga na puurɛ tun, Asedodi tiinə bam ma zaŋɛ ba vu ba zu digə kam. Ba ma na nɛ Dagɔn tu o yibiyə baŋa nɛ Baŋa-We ni-gonim daka kam yigə nɛ. Ba deen ma joori ba gɔ-dɛ ba cwi dɛ zigə je sum nɛ. ⁴ Tɛga daa na puurɛ tun, mɛ ba ne nɛ jwəm dum daa ta tu Baŋa-We ni-gonim daka kam yigə nɛ. Jwəm dum yuu dɔdaantɛ dɛ jataala maama bwəri mɛ tɛ tigi digə kam ni nɛ dɔa dɔa. Dɛ yɛra yam yɛrɛntɛ mɛ daartɛ. ⁵ Kuntu mɛ pe, dɔdaantɛ zum maama, balɔ maama na yəni ba zu Dagɔn digə kam nɛ tun ba se sɛ ba nɔntɛ digə kam ni dum je sum ba ke, ku na maŋɛ ku yɛ balɔ na tu sɛ ba kaantɛ Dagɔn tun dɛ.

⁶ Baŋa-We ma pa ku tiini ku zu Asedodi tiinə bam yɛra. Ku ma ni balɔ na zuurɛ je sum kuntu maama nɛ tun yɛ fɔvntɛ zu-ba. O ma pa kurə nuŋi namunnu ba yɛra nɛ. ⁷ Asedodi tiinə bam na maantɛ kulɔ na jigɛ ku ki tun, ba ma kaastɛ ba wɛ: «Ku yɛ Yisrayelɛ tiinə We dum mɛ wura Dɛ waartɛ dɔbam, dɔdaantɛ dɛ We Dagɔn. Dɛ yɛ pa Dɔntɛ ni-gonim daka kam maŋɛ dɔbam tee nɛ yo.» ⁸ Ba ma la Filisi tiinə dɔdeera bam ba ki daantɛ sɛ ba jəni ba banɛ. Ba ma bwe-ba ba wɛ: «Dɛ laan nan wɔ ki tɛ mɛ dɔdaantɛ Yisrayelɛ tiinə We dum daka kam?» Ba ma bwe ba ja yɛ ba wɛ: «Pa-na sɛ nɔɔna kwe-ka ba ja vu Gatɛ.» Ba ma sumɛ ba ja-ka ba vu ba yi da.

⁹ We ni-gonim daka kam na yɔɔrɛ ka yi Gatɛ ka zigɛ da tun, mɛ Baŋa-We pe ku tiini ku zu tuw kum kuntu tiinə bam dɛ yɛra. Vuvugə ma tu tuw kum je maama nɛ. Dɛ ma pa ba kurə nuŋi namunnu mɛ, nɔn-kwurɔ dɔdaantɛ bu-balwa maama. ¹⁰ Ba daa ma pa We ni-gonim daka kam vu Ekoron.

Ba na jaantɛ-ka ba yi tuw kum wu tun, mɛ Ekoron tiinə bam coosi ba yagɛ ba wɛ: «Ba jigɛ Yisrayelɛ tiinə We dum daka kam mɛ ba buntɛ yo! Nii ba na lagɛ ba gu dɔbam dɛ dɛ dwi dum maama te!» ¹¹ Ba ma tɔŋɛ ba la Filisi dɔdeera bam ba ki daantɛ, yɛ ba ta ba wɛ: «Tɔŋɛ-na Yisrayelɛ tiinə We dum daka kam sɛ ka joori ka na nuŋi mɛ tun. Sɛ ku na datɛ kuntu, ka wɔ wantɛ ka gu dɔbam dɔdaantɛ dɛ dwi dum maama ka ti.» Vuvugə ma tu tuw kum maama nɛ, ba na kwartɛ tɔvntɛ tun ŋwaantɛ.

Baŋa-We ma pa ku tiini ku zu ba yira. ¹²Nɔɔna balu na wu tigi tun, bantu kurə nuŋi namunnu mu. Nɔɔna bam deen maa kaasi bɔgi-bɔgi.

We ni-gonim daka kam joori Yisrayeli tu

6 Filisi tiinə bam na vɔ We ni-gonim daka kam Yisrayeli tiinə bam juŋa ni tun, ka deen maŋi ba tee ni canɔ sirpe mu. ²Ba ma bəŋi ba kaanum tiinə di ba sampwəri, yi ba bwe-ba ba wɔ: «Dí wó kɪ Baŋa-We ni-gonim daka kam tuta mu? Dí wó tɔgi cwəŋə kɔɔ mu dí tɔŋi-ka si ka joori ka vu ka jəgə?» ³Ba ma ləri ba wɔ: «Abam na lagɪ á tɔŋi Yisrayeli tiinə We dum daka kam si ka joori ka na nuŋi mɛ tun, ku nan maŋi si á tɔŋi-ka didaani peeri mu. Ku dai si daka kam joori ka vu bwəri. Peeri dum kuntu mu á lagɪ á ma á yoori ba We dum, si di yagɪ á lwarum dum jini di ma ce abam. Kuntu mu wó pa á joori á na yazurə yi á daari á lwarɪ bɛŋwaani Dɪ na tiini Dɪ pa ku zu á yira tun.»

⁴Filisi tiinə bam daa ma bwe ba wɔ: «Peeri dwi dɔɔ mu di nan wó tɔŋi si dí ma dí yoori ba We dum?»

Ba daa ta ma ləri ba wɔ:

«Yawɔ-ɛɛ kum na tu á pwa banu bam di ba tunti dɪnu dum maama baŋa ni tun, ku maŋi si á kwe səbu-sɪŋa mu, á ma á mɔ kurə yalu na nuŋi namunnu tun yanu didaani titwə yanu kamwaru, ⁵si ti taa nyi nuneɛni tilv na jigi á tunti dum ti cɔgi tun. Kuntu mu á wó pa Yisrayeli tiinə We dum jonɪ zulə. De dilv, abam na ki kuntu, Dɪ wó joori Dɪ dwani Dɪ ju-dia abam baŋa ni, di á jwənə yam, didaani á tɪga kam maama baŋa ni, si á daa yi na cam. ⁶Bee mu yi á buŋi si á bicara ki dam yurani, nuneɛni Ezipi tiinə bam di ba Pa-faru wum di deen na ki te tun? Yi swe-na ni Baŋa-We ki kulv Dɪ wɔbuŋa na lagɪ tun Dɪ yagɪ ba baŋa ni, pa ba ga ga ba yagɪ Yisrayeli tiinə bam cwəŋə si ba joori ba titi tu. ⁷Kuntu tun, kwe-na de á ki tərɪko-dɔŋu. Laan beeri-na naani dɪle na luga, yi ba ta wu kwe-di si ba ma tɔŋi tun. Ja-na naani dum á lə di tərɪko kum si di taa vanɪ-ku, si á daari á pwe nwa balv naani dum na lugi tun á pi. ⁸Laan kwe-na Baŋa-We ni-gonim daka kam á danɪ tərɪko kum baŋa ni. Ta beeri-na daka kadoŋ, á ki səbu-sɪŋa wəənu tilv á na mɔɔni si á ma á yoori-Dɪ tun ka wɔni, si á daari á zɪgi-ka We ni-gonim daka kam tikəri ni. Abam na ki kuntu á ti, si á laan kalt naani dum á yagɪ cwəŋə ni si di taa vanɪ tərɪko kum di veə, ⁹yi á fɔgi á nii. Naani dum na leeni dibam sisəm dum yi di kwe Beti-Simesa cwəŋə kam di maa kea, dí wó lwarɪ ni ku yi Yisrayeli tiinə We dum mu sunɪ Dɪ tɔŋi cam dɪntu Dɪ yagɪ dibam yira ni. Si naani dum na tɔgi cwə-gaa, dí wó lwarɪ ni ku ki ku maŋi daani mu, si ku dai wo-lɔŋɔ.»

¹⁰Filisi tiinə bam ma sunɪ ba ki kuntu. Ba deen beeri naani dɪle dilv na lugi tun mu ba lə tərɪko yira ni.

Ku daari yi ba pi di nwa bam sɔŋɔ ni. ¹¹Ba ma kwe Baŋa-We ni-gonim daka kam ba danɪ tərɪko kum baŋa ni, yi ba daari ba zɪgi daka kalv səbu-sɪŋa titwə di namunnu yawu kum nyinyuru kamwaru tum na wu ka wɔni tun ba ki da. ¹²Naani dum ma yɔɔri di kwe Beti-Simesa cwəŋə kam di maa kea. Di yɔɔri di magɪ di yuu cwəŋə kam kuntu ni mu, yi di keeri di veə. Di daa wu ywəri si di vu jazum seeni naa jagwiə seeni. Filisi tiinə didɛera banu bam ma tɔgi di kwaga ba vu ba yi Beti-Simesa ni ni.

¹³Beti-Simesa tiinə bam deen ya wu ba bwəlu tum ni mu ba gwe bəniŋə. Ba ma kwəni ba yum ba nii, yi ba na We ni-gonim daka kam. Ku ma pa ba wu tiini ku poli zanzan. ¹⁴Tərɪko kum de kuntu mu taan ku vu ku yi nɔɔnu didva kara ku zɪgi da, piu kamunu kudoŋ təŋə ni. Nɔɔnu wum yiri mu Zozwe. O maa yi Beti-Simesa tu. Nɔɔna bam ma yɔɔri ba lə tərɪko kum de sun ba ma dwe mim. Ba ma daari ba gu naani dum ba zwe ba ma ba ki kaanum ba pa Baŋa-We. ¹⁵Levi dwi tiinə bam deen ya zuuri Baŋa-We daka kam tərɪko kum baŋa ni ba ja tu tɪga. Ba ta ma kwe daka kalv səbu-sɪŋa kamwaru tum na wu ka wɔni tun ba wəli da. Ba ma zɪgi tuntu maama piu kamunu kum baŋa ni. De dum kuntu ni Beti-Simesa tiinə bam ma ki zweem peera di peera yadonnə ba kaani ba pa Baŋa-We. ¹⁶Filisi tiinə didɛera banu bam deen zɪgi mu ba nii tituŋa yam kuntu maama. Ba laan ma joori ba vu Ekoron de dum kuntu ni.

¹⁷Səbu-sɪŋa namunnu kamwaru tɪnu tum deen zɪgi ti pai tunti dɪntu mu: Asedodi, di Gaza, di Asekelon, di Gati, didaani Ekoron. Filisi tiinə bam deen kwe tuntu mu si ba ma ba yoori Baŋa-We ba lwarum dum ŋwaani. ¹⁸Ba səbu-sɪŋa titwə yanu yam di maa zɪgi ya pai tunti dɪnu dilv didɛera bam na nii di baŋa ni tun. Di maa yi tu-kamunə dilv na lɔgi di pi di dam tun, ku wəli di ti-balwa bam na wu cigɪ tun. Piu kamunu kulv baŋa ni ba na zɪgi Baŋa-We ni-gonim daka kam tun daa ta wu Beti-Simesa tu Zozwe kara kam ni di zum maama mu, si ku taa yi maana di kulv na ki da tun.

¹⁹Ku daari, Baŋa-We deen ma gu Beti-Simesa nɔɔna fusurpe, ba na leesi ba nii We ni-gonim daka kam wɔni tun ŋwaani. Tu kum nɔɔna bam ma keeri zanzan, di Baŋa-We na tɔŋi te ba yira ni tun. ²⁰Beti-Simesa ma bwe daani ba wɔ: «Dɪbam wɔni wɔɔ mu wó want Baŋa-We dum yigə ni o zɪgi? Dɪ tiini Dɪ yi lanyurani fasti mu. Dí wó pa Dɪ daka kam zɪgi yo ka vu nɔɔnu wɔɔ tee ni mu?»

²¹Ba ma tɔŋi kwərə Kiriaf-Jeerim tiinə tee ni ba wɔ: «Filisi jaani Baŋa-We ni-gonim daka kam ba joori ba ba ba yagɪ yo seeni mu. Kuntu tun, ba-na á kwe-ka á ja á vu á te.»

7 Kiriaf-Jeerim ma sunɪ ba ba ba kwe Baŋa-We ni-gonim daka kam. Ba ma ja-ka ba vu ba zɪgi

nɔɔnɔ wudonɔ sɔɔɔ ni, o yiri na yi Abinadabi. O deen zɔvri pu-kunə yuu ni mu. Ba ma kuri wɔntu bu Eleyazaari yi ba tiɲ-o si o taa nii daka kam baɲa ni.

Samowel nii Yisrayelɔ baɲa ni

²We ni-gonim daka kam deen maɲɔ Kiriaf-Jeerim ni ka daani taan, nɔnɛni bina fiinle. Yisrayelɔ maa keeri lanyirani, yi ba loori Baɲa-We si Dl joɲi-ba Dl yagi. ³Samowel deen ma zaɲɔ o ta di Yisrayelɔ tiinə kɔgɔ kum maama o wi: «Abam na suni á suni yiə mu si á joori Baɲa-We tee ni, ku nan maɲɔ si á li Asetari jwənə yam di jwə-yɔɔvri tum maama á titari ni á dɔli á yagi, si á daari á lwe á wuu maama á pa Baɲa-We. Abam na zuli Dintu yirani, Dl wó joɲi abam Filisi juɲa ni Dl yagi.» ⁴Yisrayelɔ ma suni ba dɔli Baali didaani Asetari jwənə yalɔ na wu ba titari ni tun ba yagi. Ba laan ma se si ba taa zuli Baɲa-We yirani.

⁵Samowel ma tɔɲɔ ni o pa Yisrayelɔ tiinə bam si ba maama la ba jeeri Mitspa ni, si o di loori Baɲa-We o pa-ba. ⁶Nɔɔna bam ma suni ba vu ba jeeri Mitspa ni. Ba na gilimi ba ti tun, ba ma mɔ na ba lo tɔga ni ba pa Baɲa-We. De dum kuntu maama ni, ba ya wɔgi ba niə mu yi ba wi: «Dí suni dí ki lwarim dí cɔgi Baɲa-We yigə.» Yisrayelɔ tiinə bam deen na wu Mitspa ni kuntu tun, Samowel mu tu o ji ba yigə tu.

⁷Filisi tiinə bam deen ma ni ni Yisrayelɔ tiinə bam jeeri daani Mitspa ni. Ba didɛera banu bam ma la ba jar-kərə bam ba ki daani si ba vu ba zaɲɔ najara di Yisrayelɔ tiinə bam. Yisrayelɔ tiinə bam na ni ku ɲwa tun, mu fɔvri tiini di zɔ-ba. ⁸Ba ma ta di Samowel ba wi: «Fɔgi n ta n loori dí Tu Baɲa-We! Ta ja Dl tɔɲə dɔbam ɲwaani, si Dl joɲi dɔbam Filisi tiinə bam juɲa ni Dl yagi.» ⁹Samowel ma kwe pɔlbu o gv o zwe ka maama punə o ma o kaani o pa Baɲa-We. O laan ma kaasi o loori Baɲa-We Yisrayelɔ tiinə bam ɲwaani. Baɲa-We di ma se o we-loro kum.

¹⁰Samowel ta na wura o ki kaanum dum o pa Baɲa-We tun, mu Filisi tiinə bam fɔfɔ ba twe si ba ja najara yam ba yi Yisrayelɔ tiinə bam. Ba ma yi da di Baɲa-We zigɔ weyuu ni Dl pa dɔba tiini ka baɲi-ba pɔna-pɔna! Fɔvri ma tiini di ja Filisi tiinə bam, pa ba duri Yisrayelɔ tiinə bam yigə ni ba jagɔ je maama ni! ¹¹Yisrayelɔ tiinə bam ma da ku ɲwaani ba zigɔ Mitspa ni, ba zɔli Filisi tiinə bam taan, ba vu ba yi Beti-Kari kuri seeni. Ba maa jigɔ-ba ba gvɔ kuntu yi ba veə.

¹²Samowel ma kwe kandwe-kamunu o cwi-di Mitspa didaani Sen titari laɲa ni. O ma pa kandwe dum yiri wi: «Eben-Ezeri», yi o ta o wi: «Si ku ba ku yi tuntɔ maama tun, Baɲa-We mu zəni dɔbam.» ¹³Ku de kuntu baɲa ni mu, yi Yisrayelɔ tiinə bam wani Filisi

tiinə bam. Baɲa-We deen ma ci-ba, pa ba daa wu leeni Yisrayelɔ laɲa kam ni.

Samowel ta na ɲwi tun, Baɲa-We deen logɔ Filisi tiinə bam kwaga ni mu. ¹⁴Yisrayelɔ tiinə bam ma joori ba joɲi tuni dɔlɔ maama na wu Ekoron didaani Gati laɲa ni yi Filisi tiinə bam ya vri-di ba tee ni tun. Yisrayelɔ tiinə bam deen joori ba na ba tɔga kam ni maama mu. Yazurə deen maa wura Yisrayelɔ tiinə bam didaani Amɔvri tiinə bam laɲa ni.

¹⁵Samowel deen nii Yisrayelɔ tiinə bam baɲa ni taan, ku vu ku yi o tɔvri mu. ¹⁶Buni maama ni, o deen yəni o ve o kaagi tuni dintu mu: Beteli, di Giligali, didaani Mitspa. Je suntu maama ni mu o yəni o kwe nɔɔna bam taana o pa-ba. ¹⁷O nan na yəni o ti, o daa yəni o joori Rama mu o vu o jəni o titi sɔɔɔ ni. O na wura tun, o ta ma nii Yisrayelɔ tiinə bam baɲa ni. O deen ma lo kaanum bimbim Rama ni o pa Baɲa-We.

Yisrayelɔ tiinə wu ba lagɔ pe

8 Samowel deen ma ba o kwɔn zanzan. O ma pa o biə bam ni si bantɔ taa nii Yisrayelɔ tiinə bam baɲa ni. ²O bu-kwɔn kam yiri mu yi Zowel. Wulu na saɲɔ wɔntu kwaga tun yiri maa yi Abia. Ba deen yəni ba jeeri Beer-Seba ni mu, yi ba nii Yisrayelɔ tiinə bam baɲa ni. ³Samowel biə bam nan wu tɔgi ba ko wum na-bwərə kam. Ba deen tɔgi səbu-laga mu. Ba maa se si nɔɔna yəgi-ba di səbu, yi ba daari ba kwuli cɔga kam ba yagi tɔga ni di ba na buri nɔɔna taana te tun.

⁴Yisrayelɔ nakwa bam laan ma la ba jeeri daani, yi ba vu Samowel te Rama ni. ⁵Ba ma ta did-o ba wi: «Lele kuntɔ, nmu tiini n kwɔn mu. N biə bam nan ba tɔgi nmu na-bwərə. Kuntɔ tun, tiɲi pe n pa dɔbam, si ku tu taa nii dí baɲa ni, nɔnɛni tuni didonnə dum na jigɔ pwa te tun.»

⁶Nakwa bam na tagɔ ni ba lagɔ pe tun deen tiini ku daani Samowel zanzan. O ma loori We ku ɲwaani. ⁷Baɲa-We ma ləri Dl wi: «Cəgi nɔɔna bam taani dum, si n se n ki kulɔ maama ba na tagɔ di nmu tun. Beɲwaani, ku dai nmu mu ba vɔn, si ku yi amu mu ba wi ba daa vat si a taa yi ba pe. ⁸Ba maɲɔ ba zigɔ ku de ni mu ba vɔn amu yi ba daari ba tɔgi jwənə kwaga, ku zigɔ a na jaani-ba a nuɲi Ezipi ni tun, si ku ba ku yi zɔm de dum. Ba laan maa wura ba ki nmu ni ba na maɲɔ ba ki amu di te tun. ⁹Kuntɔ tun, za n se ba kwərə kam, si n daari n kaani-ba zanzan si ba lwarɔ ba pe wum na wó tɔɲɔ te ba yira ni tun.»

¹⁰Samowel laan ma tɔli Baɲa-We na tagɔ kulɔ tun maama o bri nɔɔna balɔ na tu o te si ba beeri pe tun, ¹¹yi o wi: «Wulu abam na beeri si o di paari á baɲa ni tun na wó tɔɲɔ kulɔ á yira ni tun mu tuntɔ: o lagɔ o fun á

bəkəri mu si ba ji o jar-kərə. Oó pa ba badonnə taa co o jara-kəm tərikooru, si badaara taa diini siseŋ-nɔɔna, yi badaara duri tərikooru tum yigə ni ba kwe cwəŋə kam ba pa-o. ¹²O ta lagɪ o kuri á biə bam wuntɪ mu si ba taa yi o jar-kərə yigə tiinə, si badonnə taa nii nɔɔna muru baŋa ni, yi badonnə di taa nii nɔɔna fiinnu baŋa ni. O ta wó fin á biə bam mu si ba taa tɔŋɪ o karti sum ni ba vara yi ba daari ba zagɪ muna. Oó pa ba ki najara zila di tərikooru zila dwi maama si o ma zaŋɪ najara. ¹³Ku na yi á bukwa bam, o maa wó pa ba taa ki wənu tulwəm na ywəmmə tin dwi dwi ba pa-o. Ba badaara di maa wó saŋɪ ba pa-o, si badonnə di taa fɔŋɪ dɪpɛ. ¹⁴Pe wum lagɪ o vɪ á karti silu na tiini si lamma tin mu, di je silu á na dugi vinyə di Olivi tweeru si wuntɪ tin, si o daari o kwe-si o pa o tuntɔŋna. ¹⁵O ta maa wó joŋɪ á muna di á tiu biə fugə maama wuntɪ pupwara didva, si o kwe o pa o kwaga nɔɔna di o tuntɔŋna. ¹⁶Ku ta na yi abam titi tuntɔŋna, baara di kaana, di á naani, di á bɪnɛ, o lagɪ o joŋɪ balu maama na lana tin mu o taa te si ba taa tɔŋɪ ba pa-o. ¹⁷O ta lagɪ o joŋɪ á var-mumugu fugə maama wuntɪ pupwara didva mu. Abam titi di nan wó ji o gamble. ¹⁸De dum na tuə yi á jɪŋɪ pɛ, á wó tiini á coosi á loori Baŋa-We si Dɪ wəli abam, pɛ wum na beesi abam te tin ŋwaani. De dum kuntu ni Baŋa-We nan ba lagɪ Dɪ cəgi á taani dum.»

¹⁹Nɔɔna bam maa wu se Samowelt kwərə kam. Ba ma ta ba wɪ: «Di kuntu maama di, dibam ta lagɪ pɛ mu si o taa di paari dí baŋa ni. ²⁰Dí lagɪ si dí taa nyɪ ninɛni tunti didonnə dum na yi te tin mu. Dí pɛ wum wó taa nii dí baŋa ni, yi o ta wó tɔŋɪ dí yigə si dí yəni dí zaŋɪ najara dwi maama!»

²¹Samowelt ma cəgi nɔɔna bam ni-taani dum maama, yi o di vu o lwəni woŋo maama o bri Baŋa-We. ²²Baŋa-We ma ləri Dɪ wɪ: «Nan se ba taani dum n daari n tiŋɪ pɛ n pa-ba.» Samowelt ma se, yi o yagɪ ni o pa Yisrayeli tiinə bam si ba maama joori ba sam.

Samowelt kuri Sooli si o ji pɛ

9 Benzamen dwi tu wudoŋ deen mu wura, o yiri mu Kisi. O maa yi nadum. O deen yi Abiyeli bu mu. O ko-nakwi yiri maa yi Serɔri yi wuntu di ko yiri yi Bekora. Bantu deen nuŋɪ Benzamen dwi tu Afta dwi kum ni mu. ²Kisi bu didva deen wura, o yiri mu yi Sooli. O maa yi ninwam yi o doŋ tərɛ Yisrayeli tiinə bam maama wuntɪ. O deen yi nɔn-wagɪli mu cɪga cɪga. O maa yi nɔn-duŋɔ yi o tiini o dwara o dwe o yuudonnə bam maama.

³De didwi mu Kisi bɪnɛ sidonnə ywəri si je. O ma ta o bu Sooli o wɪ: «Ja dí tuntɔŋna bam wuntɪ didva si á vu á beeri bɪnɛ sum.» ⁴Sooli ma sunɪ o ki kuntu. Wuntu di o tuntɔŋnu wum ma tulɪ Efrayim pweeru laŋa kam

maama, di Salisa je sum maama, ba beeri bɪnɛ sum ba ga. Ba ma ke ba vu ba yi Saalim, yi ba wu nɛ-si daani di. Ba ma daari ba tɔŋɪ Benzamen laŋa kam maama. Ba ta maa wu nɛ bɪnɛ sum je sum kuntu mɛ mɛ.

⁵Ba laan ma beeri ba vu ba yi Zufa. Sooli ma ta di o tuntɔŋnu wum o wɪ: «Pa dí joori sɔŋɔ. Tuntu wɛeni, amu ko daa ba nii bɪnɛ sum, o laan je o bɔŋɪ dibam wubɔŋa mu, dí na daani tin ŋwaani.» ⁶Tuntɔŋnu wum ma lər-o o wɪ: «Nii, We tuntɔŋnu didva wu tuw kuntu ni. Nɔɔna tiini ba nɪŋ-o, beŋwaani, kulu maama o na te tin yəni ku ki kuntu mu. Pa dí beeri o je dí vu, si dedoŋ wuntu wó bri dibam cwəŋə kalu di na wó tɔŋɪ tun.»

⁷Sooli laan ma bwe-o o wɪ: «Dí nan na lagɪ dí vu nɔɔnu wum te, beɛ mu dí wó ja dí vu dí pa-o yi dí wɔdiu maama ti tuntɔ tun? Kulokulu daa tərɛ dí tampwaru tum wuntɪ, naa woŋo wura?» ⁸Tuntɔŋnu wum ma lər-o o wɪ: «Nii mu! Amu jɪŋɪ səbu-dali balaja. Amu wó kwe duntu mu a pa-o, si o bri dibam cwəŋə kalu dí na wó da tun.» ⁹Faŋa tin, Yisrayeli tiinə bam deen na lagɪ si ba vu We nijoŋnu te ba bwe woŋo We tee ni, ba yəni ba ta wɪ: «Pa-na si dí vu dí na Sampwərə kam.» Beŋwaani, ba deen bəi We nijoŋnə bam ni: ba yi sampwəri mu. ¹⁰Sooli laan ma ta o tuntɔŋnu wum o wɪ: «Ku nan lamma, dí ke.» Ba ma kwe cwəŋə ba maa ve tuw kulu We tuntɔŋnu wum na zɔvri da tun.

¹¹Ba na wura ba diini zoŋo si ba vu ba yi tuw kum tin, mu ba jeeri bukwa na nuŋɪ tuw kum wuntɪ ba maa ve bugə si ba mɔ na. Ba ma bwe-ba ba wɪ: «Sampwərə kam zum wu yo na?» ¹²Bukwa bam ma ləri ba wɪ: «Een! Nan ki-na lila, si o yɔvri o wu abam yigə ni mu. Zum mu o daa ta tu dibam tuw. Beŋwaani, o lagɪ o wəli dí nɔɔna bam wuntɪ si ba ki kaanum zoŋo yuu wara-je bimbim dum baŋa ni. ¹³Á na zu tuw kum wu, á wó wani á yi-o yi o ta wu diini o yi mɛ kaanum dum na wó ki tun. Nɔɔna bam wó taa je ba cəgi wuntu mu si o ba o loori We yu-yoŋo o ki kaanum dum baŋa ni, si wuntu di nɔɔna bam maama laan wani ba di wɔdiu. Nan ve-na, si á wó na-o.»

¹⁴Ba ma vu ba zu tuw kum wuntɪ. Ba na maa zɔvri tin, mu Samowelt di maa buni si o jeeri-ba. O deen wu cwəŋə ni mu, o diini o maa ve kaanum je sum. ¹⁵De dilu tɪga na wó pɔvri si Sooli ba o yi tuw kum tin, mu Baŋa-We deen nan ya loori yigə Dɪ ta di Samowelt Dɪ wɪ: ¹⁶«Jwa kantɔ maŋa ni, amu wó tɔŋɪ Benzamen dwi tu didva si o ba n te. Ku maŋɪ si n lo yu-yoŋo nugə mu o yuu ni, si n ma n tiŋ-o si o taa yi amu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam yigə tu. Si wuntu mu wó joŋɪ a nɔɔna bam o yagɪ Filisi tiinə jɪŋa ni. Beŋwaani, a nii a na a nɔɔna bam cam dum, yi ba kərə kam di yi-ni.»

¹⁷Samowelt yi na tu di purɪ Sooli tin, mu Baŋa-We tagɪ did-o Dɪ wɪ: «Nɔɔnu wuntu mu a tagɪ o taani a

bri-m tun. Wəntu mu wó taa nii amu nəona bam baŋa ni.»¹⁸ Samowel na wu tuw kum manco-puna ni ni tun mu Sooli fufu o vu o yi o te. O ma bwe-o o wu: «A loori-m! Bri dibam Sampwərə kam na zuuri me tun.»¹⁹ Samowel ma lər-o o wu: «Amu mu yi Sampwərə kam. Nan da-na amu yigə si dí di zoŋo kum baŋa dí vu kaanum je sum. Zim mu dí wó tɔgi daani dí di kaanum dum wədiu. Jwa zizija ni, a ta wó ta kulv maama na wura tun a bri-m, si a daari a yagi-m cwəŋə ni si n viiri.»²⁰ Pa n wəbɔŋa taa tigə, si ku na yi bue silu na je da yatɔ zim tuntu tun, ba joori ba na-si. Nan lwaru ni: Yisrayel tiinə bam maama yi pagu nmu di n ko sɔŋo kum baŋa ni mu.»

²¹ Sooli ma ləri o wu: «Amu nan nuŋi Benzamen dwi dum wəntu mu. Yisrayel dwiə yam maama wəntu, Benzamen dwi dum mu tiini di muri. Amu ta na nuŋi digə kalv ni tun mu yi kalv nɔn-nɔn na yəri ka ni ni tun. Tita mu yi nmu ŋɔntu taani duntu n pa-ni?»

²² Samowel deen ma ja Sooli di o tuntuŋnu wum o vu o zu We-digə kam wəntu. O ma pa ba jəni me yuutiinə na je tun. Balv ba na bəŋi si ba jeeri da tun maa yi nuneeni nɔna fiintɔ.²³ Samowel ma ta di wəlv na saŋi ba wədiu kum tun o wu: «Kwe nwanu dub a ya na pe-m yi a ta di nmu si n tiŋi di yira tun n ja n ba n pa-ni.»²⁴ Wədi-saŋnu wum ma kwe cwe dum di di nwana yam maama o ja o vu o zigi Sooli yigə ni. Samowel laan ma ta di Sooli o wu: «Ku yi nmu nyum mu. Di n na lagu te tun, si a maŋi a tiŋi nwanu duntu n ŋwaanu mu, yi a laan bəŋi nɔna bantv maama si dí di daani.»

Duntu de dum ni, Sooli didaani Samowel ma di wədiu daani.²⁵ Ba na di ba ti tun, ba ma zigi da ba tu ba joori tuw kum wəntu. Samowel ma ja Sooli o din sɔŋo kum nayuu baŋa yi ba lara.²⁶ Tɔga na jigi ka puuri tun, mu ba goni tɔga ba zaŋi. Samowel ma ta di Sooli ya na wu nayuu kum ni tun o wu: «Nan zaŋi n ti n yigə, si a bantv-m a yagi cwəŋə ni si n viiri.» Sooli na zaŋi o tu nayuu kum ni tun, o di Samowel ma nuŋi pooni ba kwe cwəŋə ba maa kea.

²⁷ Ba na ve ba yi tuw kum ni dum tun, Samowel ma ta di Sooli o wu: «Ta di n tuntuŋnu wum si o tɔgi yigə o taa veə.» Sooli tuntuŋnu wum na ke o ti tun, mu Samowel daa tagi o wu: «Zigi kuntu, si a ta We kwərə kam a bri-m.»

10 Ba na zigi da kuntu tun, Samowel laan ma kwe Olivi nugə kabɔɔ. O ma lo nugə kam Sooli yuu ni yi o daari o kukwər-o. O ma ta did-o wu:

«Baŋa-We mu kwe nmu tuntu, yi Dl tiŋi-m si n ta n yi o nɔna Yisrayel tiinə bam yigə tu. [Nmu wó ta n nii ba baŋa ni yi n daari n jɔŋi-ba ba dɔna maama juŋa

ni n yagi. Tuntu nan mu wó bri-m ni Baŋa-We suni Dl tiŋi-m si n ta n te Dl nɔna bam:]² Zim, nmu na nuŋi amu tee ni, yi n na ke n yi Benzamen laŋa sisəm dum, Raseeli yibeeli dum na wu Zeliza ni tun, ní jeeri baara bale. Bantu maa wó ta ba bri-m ni: ba joori ba na bine silu n ya na kaagi n beeri tun. Ba ta wó pa n maanu ni n ko wum daa ba jigi si liə, si o laan liə mu nmu tutu ŋwaanu yi o bwe o wu: «Amu wó ki te mu si a joori a na a bu wum?»

³ Nmu na zigi dáani yi n vu n yi Tabɔɔri tiu kum, n ta wó jeeri baara batɔ na maa ve Beteli si ba ki kaanum ba pa We. Ba didva wó taa jigi bu-balɔ sitɔ, didva maa ze dɔpwa yatɔ, yi batɔ tu wum di jigi lɔɔ di ku wuu dɔven bam.⁴ Ba na jeeri-m kuntu, baá wari-m, yi ba daari ba pa-m dɔpwa yale. Ku na ki kuntu, si n jɔŋi dɔpwa yam ba juŋa ni.

⁵ N laan na zigi dáani, ní vu n yi We zoŋo kum na wu Gibe seeni tun. Dáani mu Filisi tiinə jar-kərə bam jigi tigusim je. Nmu na yi tuw kum ni, ní jeeri We niŋoŋə badonnə kɔgɔ na zigi zoŋo kum wara-je sum ni ba maa tuə. Ba maa wó taa tai kwaanu dwi dwi, yi ba magi sunye, ba daari ba taa wu wui. Ba maa wó taa veə yi ba pwərisə.⁶ Baŋa-We Joro laan wó ba nmu baŋa didaani dam pa n di wəli ba wəntu n tɔgi n ta n pwərisə. Kuntu baŋa ni n lagu n ləri mu n ji nɔn-gaa.⁷ Wo-kunkagula yam kuntu maama na suni ya ki nmu yira ni, ku laan maŋi si n ki kulv maama na wó su n yi tun, si We wura di nmu.

⁸ Nmu laan ma n wó da yigə n vu Giligali, si a laan ba. Amu nan na tu a jeeri-m, a laan wó ki zweem peera didaani yazurə peera a ma kaanu a pa We. Nmu maŋi si n cəgi-ni da yarpe mu, si a laan ba a yi-m Giligali ni. A na tuə, a laan wó bri-m kulv daa na wura si n ki tun.»

Sooli jigi Yisrayel tiinə pe

⁹ Sooli deen na pipiri si o ke o daari Samowel tun, mu Baŋa-We pe o bicari ləni di ji bicari-duuri. De dum kuntu ni woŋo maama suni ku ki ku maŋi didaani Samowel na tagi te tun mu.¹⁰ Sooli didaani o tuntuŋnu wum na de ba yi Gibe tun, mu ba ne We niŋoŋə kɔgɔ na buni si ba jeeri-ba. We Joro ma ba Sooli baŋa didaani dam. O ma tu ba wəntu o tɔgi o pwərisə.¹¹ Nɔna balv deen na ye Sooli faŋa tun ma na o na ki te yi o ŋɔntu tun, yi ba bwe daani ba wu: «Nii-na! Bee mu yi Kisi bu wum tuntu? Sooli di ga tɔgi o wu niŋoŋə bam wəntu mu na?»

¹² Je sum kuntu nɔnɔ didva ma ta o wu: «Si niŋoŋə bantv bam, á ye ba kwə na?» Ku maama na ki te tun deen ma ləri ku ji sinsərə ni: «Sooli di laan tɔgi o wu

9:22 Samowel deen na ki-ba te tun bri ni: bantv mu jigi yuu ba dwe nɔna fiintɔ bam maama. 9:25 ba lara naa ba kwe Sooli pwəga je 10:1 [...] tərə Ebru tən-doŋo kum ni.

We nijoŋnə bam wɔnti mu na?»¹³ Sooli na pwərisi o ti tun, o laan ma be o dín zoŋo baŋa wara-je sum.

¹⁴Sooli ko curv wudoŋ deen ma na Sooli di o tuntuŋnu wum yi o bwe-ba o wi «Abam ya ve yən mu?» Sooli ma ləri o wi: «Dí ya kaagi dí beeri bunə sum mu. Dí nan na wu ne-si tun, mu dí ve Samowelt te.»¹⁵ O ko curv kum ma ta o wi: «Nan ta n bri-ni Samowelt na tagi kulv di nmu tun.»¹⁶ Sooli ta ma ləri o wi: «O pe dí lwarti ni ba joori ba na bunə sum mu.» Ku daari, Sooli wu se si o ta kulv Samowelt na ŋɔɔnti did-o paarti dim ŋwaani tun.

¹⁷Samowelt deen ma bəŋi Yisrayelti tiinə bam maama si ba ba Mitspa ba jeeri Baŋa-We yigə ni.¹⁸ Ba na lagi daani tun, o ma ta di ba o wi: «Yisrayelti tiinə Baŋa-We dum kwərə mu tuntu: Yisrayelti tiinə bam, amu mu jaani abam a nuŋi Ezipi ni a ba yo seeni. Amu ta ma vri abam Ezipi tiinə juŋa ni, yi a joŋi abam a yagi tunti dilv maama deen na beesi abam tun juŋa ni.¹⁹ Abam Tu We yi dilv na yəni o vri abam á cam di á yaara maama wunti tun mu. Di kuntu di, abam ta logi We kwaga ni mu yi á wi: á lagi pe o taa wu á yigə ni. Kuntu ŋwaani nan ba-na á kikili á tuti Baŋa-We yigə ni, dwi di dwi, sə-yuu di sə-yuu.»

²⁰Samowelt laan ma bəŋi Yisrayelti dwiə yam maama si ba nuŋi dwi di dwi ba zigi o yigə ni. We ma kuri Benzamen dwi dum ba maama wunti.²¹ Samowelt daa ma pa Benzamen dwi dum titwəni di yi, sə-yuu di sə-yuu. We ma kuri Matiri sə-yuu kum ba wunti. Si ku kweeli tun, Kisi bu Sooli mu We kuri Matiri sə-yuu kum wunti. Nɔɔna deen ma vu ba beer-o ba ga.²² Ba na wu ne-o tun, ba ta ma bwe Baŋa-We ba wi: «Wuntu na sunti o yi nɔɔntu wum, o tu yo seeni na?» Baŋa-We ma ləri Di wi: «Ve-na á nii. O səgi o tuti mu zila yam wunti.»

²³Nɔɔna deen ma duri ba vu ba vaŋ-o ba ja ba nuŋi pwələ. Sooli na tu o zigi nɔɔna bam titari ni tun, wuntu didwarum deen mu dwe nɔɔna bam maama.²⁴ Samowelt laan ma ta di nɔɔna bam maama o wi: «Nii-na, nɔɔntu wuntu mu Baŋa-We kuri Di pa abam. Nɔɔn-nɔɔntu tərə dibam maama wunti si ku tu dwəni di wuntu.» Nɔɔna bam maama ma kaasi di kwər-dia ba wi: «We wó pa dí pe wum mumwə-deeri.»

²⁵Samowelt laan ma lwəni o bri nɔɔna bam si ba lwarti paarti dim tutuŋ-naga na wó taa yi te maama tun. O ta ma pupuni tuntu o ki tɔnɔ wunti, yi o kwe-ku o tiŋi Baŋa-We yigə ni. Kuntu kwaga ni mu o bani nɔɔna bam o pa ba joori ba sam.²⁶ Sooli di ma joori o vu o sɔŋɔ Gibe a ni. Nɔɔna badonnə na yi nɔn-babe tun deen ma kogil-o yi ba tɔg-o ba vu. We deen ya pe

bantu wubuŋa tɔgi Sooli mu.²⁷ Nɔn-wo-kurru tidonnə di deen nan mu ta tɔgi ba wura, yi ba te ba wi: «Un un! Mu wuntu mu lagi o vri dibam!» Ba maa goon-o yi ba wu jaani peeri di didva di, ba ja ba ba pa-o. Sooli ma cum.

Sooli wani Amɔn tiinə bam

11 Amɔn tiinə pe Nahasi deen lagi o jar-kərə o vu Yabesi Galadi, si o li tuv kum kuntu o joŋi o taa te. Tu kum baara bam ma ta di Nahasi ba wi: «Nan pa dí goni ni daani, si dí wó se si n ta n te dibam.»² O ma ləri-ba o wi: «Amu beeri cavura mu si a ki Yisrayelti tiinə bam yira ni. Kuntu tun, á na lagi si dí goni ni daani, ku nan maŋi si a pi a li nɔɔntu maama jazum yi mu yo seeni, si a daari a goni ni di abam.»³ Tu kum nakwa bam ma ta ba wi: «Nan pa dibam pwələ si dí kwe da yarpe dí tuŋi kwərə Yisrayelti tuga kam maama ni dí beeri zənə. Dí na beeri dí pwəli yi vrinu na wu tu si o vri dibam n juŋa ni o yagi, dí laan wó ba dí se-m.»

⁴Nɔɔna badonnə ma ja kwərə kam kuntu ba vu ba yi Gibe a. Sooli tuv kum mu kuntu. Ba ma ta taani dum ba di Gibe a tiinə bam zwa ni. Ba di na ni tun, ba ma kaasi bɔgi-bɔgi.⁵ Kuntu di Sooli ya zigi o kara ni mu o kalu o nabe o maa joori sɔŋɔ. O na ni sɔɔ kum tun, mu o bwe o wi: «Bee mu ki nɔɔna bam yira ni yi ba kaasi kuntu ŋɔɔ?» Ba ma lwəni kwərə kalu na nuŋi Yabesi ka ba tun ba bri-o.

⁶Sooli na ni tun, Baŋa-We Joro ma tu o baŋa di dam. O bani tiini di zaŋi zanzan⁷ O ma ja o nabe sum sile o gu. O ta ma turti turti si nwana yam murə-murə, yi o pa nɔɔna ja-ya ba lagi si ya yi Yisrayelti tiinə maama. Nɔɔna bam na yi je silv maama, baá ta tuntu mu ba wi: «Sooli di Samowelt mu wura ba lai jar-kərə ba ki daani. Wulv na wu se si o nuŋi o tɔgi ba kwaga, ba lagi ba ki ku tu ni ba na ki te di nabe suntu tun mu.» Fuuni ma tiini di zu Yisrayelti tiinə bam Baŋa-We ŋwaani. Ba maama jilli ma nuŋi si ba vu ba zaŋi najara.⁸ Sooli ma pa nɔɔna bam maama jeeri Bezeki ni. Ba na jeeli ba ni tun, Yisrayelti jar-kərə bam deen yi nɔɔna murru biə-yatɔ (300,000) mu. Zuda jar-kərə bam maa yi nɔɔna murru fiintɔ (30,000).

⁹Sooli di o kwaga nɔɔna bam ma tuŋi Yabesi tuv kum si ba joori ba tuv kum di kwərə kantu: «Jwa wu-bri maŋa ni, dí wó ba dí joŋi abam dí yagi.» Nɔɔna bam na jaani kwərə kam ba yi Yabesi Galadi yi ba ta tun, tuv kum tiinə wuu ma poli zanzan.¹⁰ Di ku di, ba ta tuŋi kwərə Amɔn tiinə bam tee ni mu wi: «Ku ta wu

10:25 Baŋa-We yigə ni: We ni-gonim daka kam təŋə ni mu kuntu. **11:1** Tɔn-dwonnu tidonnə wunti ku pupuni wi: Amɔn tiinə pe wum Nahasi deen yəni o beesi. Gadi dwi tiinə bam di Ruban dwi tiinə bam pa ku tiini ku zu ba yira. O maa yəni o guri baara balv maama o na wani tun jazum yi. O wu pe cwəŋə si Yisrayelti tiinə didərvu ba o joŋi-ba o yagi. Yisrayelti dwi tiinə balv maama na zuvri Zuvden bugə kam wa-puli seeni tun wuni baaru ta wu daari yi Nahasi wu guri o jazum yi. Yi ku daari Yisrayelti tiinə murru turpe (7,000) deen ya lugi Amɔn tiinə bam juŋa ni ba duri ba vu Yabesi Galadi.

á tee ni. Dí jwa wu á juja ni, si á kɪ dɪbam á na buɲi te tun.»

¹¹ Tɪga na lagi ka puuri tun, mu Sooli pɔɔri o jar-kərə bam kuni bitɔ. O laan ma pa ba nuɲi yi ba da ba zaɲi Amɔn tiinə kɔgɔ kum baɲa ni. Ba ma wanɪ-ba, yi ba gu ba zanzan si ku vu ku yi wia brum maɲa. Balu fun na lugi tun ma duri ba jagi je maama ni. Nɔɔn-nɔɔnu daa wu tɔgi di o doɲ.

¹² Yisrayeli tiinə bam ma yi Samowelt te ba wu: «Nɔɔna balu na gooni Sooli yi ba wu: ku ya wu maɲi si o di paari dɪbam baɲa ni tun, ba wu yən mu? Nan pa dɪbam cwəɲə si dí gu-ba!» ¹³ Sooli maa wu se yi o wu: «Zim de duntu, yi gu-na nɔɔn-nɔɔnu! Beɲwaani tun, ku yi zum de dum mu Baɲa-We joɲi Yisrayeli tiinə bam Dl yagi.»

¹⁴ Samowelt laan ma ta di nɔɔna bam o wu: «Pa dí joori-na Giligali si dí kwe Sooli paari dum si di da cwəɲə nɔɔna maama yiə ni.» ¹⁵ Ba maama ma sunt ba vu Giligali. Ba ma fɔgi ba tiɲi Sooli paari dum wara-je sum ni, yi ba daari ba kɪ yazurə peera ba ma kɪ kaanum ba pa Baɲa-We. Je sum kuntu ni mu Sooli di Yisrayeli tiinə bam maama deen caki di wupolo.

Samowelt banɪ Yisrayeli tiinə bam

12 Samowelt ma ɲɔɔni di Yisrayeli tiinə bam o wu: «Amu sunt a cəgi abam kwərə woɲo kulv maama á na tagi di amu tun baɲa ni. A ma tiɲi pe si o taa nii á baɲa ni. ² Ku zigi a nɔn-dɔnni maɲa ni mu a wu abam yigə ni si ku ba ku yi zum. Lele kuntu a tiini a kwun yi a yuu puuri. Amu biə laan yi baara mu, yi ba wu á wuni. Pe wum laan ləri amu yuu ni mu, si o taa nii á baɲa ni. ³ Nii-na ni da, a jali a titi mu Baɲa-We didaani o pe wum yigə ni. Ta-na cɪga: abam wɔɔ mu amu vri o na-bia naa o binaga? Wɔɔ mu a nan kɪ-o swan a pini? A beesti wɔɔ mu abam wuni? Wɔɔ mu sugi amu yiə di peeri si ku kwəli o kəm-balɔɔ? Amu na tusi te kulv maama wuni, si á ta á bri-ni, si a joori a yiri-ti a pa abam.» ⁴ Nɔɔna bam ma lər-o ba wu: «Kɔtaa! Nmu wu pini dɪbam, n ma n wu beesti dɪbam. Nmu ta wu fɔgi n joɲi vwan peeri nɔɔnu tee ni.»

⁵ Samowelt daa ma ləri o wu: «Zim de duntu ni, Baɲa-We di Dl pe wum zigi amu cɪga kam kwaga ni si abam wu ne amu tusim kulvkuɔɔ baɲa ni.» Nɔɔna bam ma ləri ba wu: «Een! Baɲa-We zigi yi Dl niə.»

⁶ Samowelt daa ma ta di nɔɔna bam o wu: «Baɲa-We deen mu kuri Moyisi didaani Arɔn yi Dl tɔgi bantv baɲa ni Dl ja abam kwə bam Dl nuɲi Ezipi ni. ⁷ Taá zigi kuntu, si a lagi a bwe abam mu Baɲa-We yigə ni, si ku tɔgi didaani Baɲa-We na kɪ wo-kamunnu tulv maama Dl ma joɲi abam di á kwə bam Dl yagi tun. ⁸ Zakɔbi di o dwi tiinə deen na jəni Ezipi ni tun,

mu abam nabaara bam deen keeri ba loori Baɲa-We. We ma pa Moyisi di Arɔn vri-ba ba ja nuɲi Ezipi ni ba ba ba zuvri tuga kantv á laan na te tun ni.

⁹ Di kuntu di, á nabaara bam ma ba ba swe ba Tu Baɲa-We dum swiə. Kuntu ɲwaani mu Dl kɪ-ba ba dɔna juja ni. Ku ma pa Sizera wulv na yi Hazəri tu jar-kərə bam yigə tu tun, di Filisi tiinə bam, didaani Moabi pe wum di o nɔɔna bam wanɪ á nabaara bam ba di najara wuni. ¹⁰ Á kwə bam deen daa ma keeri ba loori Baɲa-We yi ba wu: «Dɪbam tusi mu. Dí pipiri dí yagi Baɲa-We zulə yi dí daari dí zuli Baali didaani Asetari jwənə yam. Nan joɲi dɪbam n yagi dí dɔna juja ni, si dí laan wú joori dí taa zuli-m.» ¹¹ Baɲa-We ma kuri Zidɔn, di Baraki, di Zefete, didaani amu, Samowelt o pa abam. We ma tɔgi nɔɔna bam kuntu baɲa ni Dl joɲi abam o yagi á dɔna bam maama juja ni, si á taá wat á zuvri di yazurə.

¹² Abam nan na yɔɔri á na Amɔn tiinə pe Nahasi na lagi o zaɲi najara di abam tun, mu á tagi di amu á wu: «Lagi pe n pa dɪbam, si o taa nii dí baɲa ni.» Á tagi kuntu yi abam Tu Baɲa-We dum ya mu maɲi Dl yi abam pe. ¹³ Á nan nii-na á pe wum mu tuntu. O maa yi pe wulv á na loori We o ɲwaani yi Baɲa-We kur-o Dl pa abam tun. ¹⁴ Nan sunt-na yiə á taá kwari Baɲa-We si á daari á taá zuli-Dl yi á tɔgi Dl cwe sum. Yi sun-na á zwa á vun Dl niə yam. Abam maama di á pe wum na tɔgi á Tu Baɲa-We kuntu doɲ, kuɔ taa lana ku pa abam. ¹⁵ Ku daari á na pe á zwa sun, yi á vun si á se Dl niə yam, Baɲa-We di wú lɔ abam di á pe wum kwaga ni mu.

¹⁶ Nan taá zigi á na zigi me kuntu tun, si Baɲa-We wú kɪ wo-kamunu á yibiyə ni lele kuntu. ¹⁷ Maɲa kantv dai ti-pwəɲə mu na? Amu nan wú loori Baɲa-We si o pa dva ba ka taa бага ka wuurə yi ka ni. Abam na ne dv-fara kum, á wú maani ni á tiini á sa cwəɲə yi á cɔgi Baɲa-We yigə mu, di á na tagi ni á lagi pe tun.»

¹⁸ Samowelt na sunt o loori Baɲa-We tun, We ma pa dv-fara ba ka бага yi ka ni de dum kuntu ni. Ku ma pa nɔɔna bam maama tiini ba kwari Baɲa-We didaani Samowelt. ¹⁹ Ba ma ta di Samowelt ba wu: «Popo, loori n Tu Baɲa-We dum təɲə n pa dɪbam si dí yi ti. Dɪbam laan sunt dí lwarɪ ni dí lwarum dum daga, yi dí ta wəli ya wuni mu didaani dí na wu dí lagi pe tun.»

²⁰ Samowelt laan ma ləri-ba o wu: «Cɪga tun, abam sunt á kɪ wo-balɔɔ. Nan yi taá kwari-na fuuni. Ku laan nan maɲi si á taá tɔgi Baɲa-We di á wuv maama mu, si á daa yi lɔ Dl kwaga ni. ²¹ Yi zuli-na jwənə. Yantv ba jigɪ dam, ya nan bá wanɪ abam ya joɲi ya yagi cam wuni. Ya yi wo-yɔɔru yirani mu. ²² Baɲa-We bá se Dl vun abam balu na yi Dl nɔɔna bam tun, Dl titi yiri kamunu kum ɲwaani. Beɲwaani, Duntu mu kuri abam si Dl pa á taá yi Dl titi nɔɔna. ²³ Si ku na yi amu, a ta wú taa loori Baɲa-We a pa abam. Ku ya

na dai kuntu, a yaá ki lwarim mu. Amu za wó taa bri abam cwə-laaru tulu na manɔ si á tɔgi tun. ²⁴Taá kwari-na Baɗa-We si á daari á taá zuli-Dl di á bicari maama. Guli-na wo-kamunnu tulu maama Dl na ki Dl pa abam tun. ²⁵Nan taá ye-na ni: abam di á pe wum na misi á yum kəm-balwaar wuni, We wó pa á yira maama saari tɔga baɗa ni mu.»

Sooli vun Baɗa-We ni dum

13 Sooli deen jigi buna fiintɔ mu yi o puli si o di paari. O deen nan di paari Yisrayelt tiinɔ baɗa ni buna fiinna-yale mu.

²Sooli deen ma kuri Yisrayelt tiinɔ bam wuni nɔɔna murru tɔtɔ si ba taa wu o tee ni. Nɔɔna murru tile ma manɔ Mikimasi ni, ku wəli di Betelt pweeru laɗa kam ni. Nɔɔna muru di maa wu o bu Zonatan tee ni. Bantu ma vu Gibe na wu Benzamen laɗa kam ni tun. Sooli ma pa Yisrayelt tiinɔ jar-kərə balu maama na daari tun joori ba sam.

³Zonatan deen ma vu Gibe me Filisi tiinɔ jar-kərə kɔɔ kudoŋ na gilimi tun. O na yi da tun, o ma jeeri-ba di najara yi Filisi tiinɔ bam maama ni ku ŋwa. Sooli di ma pa ba wu nabwaanu Yisrayelt tu kum maama wuni si Ebru tiinɔ bam nuɗi najara kəm ŋwaan. ⁴Yisrayelt tiinɔ bam ma ni ni Sooli mu wani Filisi tiinɔ jar-kərə kɔɔ kulɔ na wu Gibe ni tun o zeli. Kuntu nan mu pe Yisrayelt tiinɔ bam kikiə maama lo Filisi tiinɔ bam mumwa ni. Yisrayelt tiinɔ jar-kərə bam maama ma se Sooli kwərə kam yi ba vu ba jeer-o Giligalt ni.

⁵Filisi tiinɔ bam di deen ma bəŋi ba jar-kərə bam si ba nuɗi ba zaɗi najara didaani Yisrayelt tiinɔ bam. Ba najara tərikooru deen yi murru tɔtɔ (3,000) mu. Balu na diini siseŋ-nɔɔna tun maa yi murru bardu (6,000). Ba jar-kərə maama ni deen wari di ga di ti. Ba daga zanzan nuneeni nuni ni kasulu mu te. Ba ma tɔgi daani ba vu Mikimasi ba cwi ba vwə da. Je sum kuntu jeeri Bet-Aven wa-puli seeni mu. ⁶Yisrayelt tiinɔ bam ma na ni ku tiini ku zu ba yira, Filisi tiinɔ bam na jigi-ba ba puni tun ŋwaan. Ba ma duri ba vu ba səgi pweeru bɔɔna wuni, di punnu wuni, di gugwəeru wuni, di gwəenu wuni, di vula wuni si ba wani ba lu. ⁷Ba badonnə bri ba be Zurden bugə kam yi ba zu Gad didaani Galadi laɗa kam ni mu.

Sooli ma manɔ Giligalt ni. Fvuni ma ja nɔɔna balu na wu o tee ni tun pa ba yira sai pɔm-pɔm. ⁸O deen puni mu si o cəgi Samowelt na wó ba maɗa kalu tun. O ma cəgi da yarpe ni Samowelt na tagi te tun. Samowelt yuu na ba nai tun, Sooli nɔɔna bam laan ma puli si ba jagi ba daari-o. ⁹Sooli ma ga ga o wi: «Ja-na zweem

peera yam didaani yazurə peera yam á ba á pa-ni.» O na joŋi-ti nɔɔna bam tee ni tun, mu o kwe varim wum o wura o zwe o ma o ki kaanum. ¹⁰O na yɔɔri o ti kaanum dum tun didaani Samowelt de o yi da. Sooli ma vu si o jeer-o o daari o zaan-o.

¹¹Samowelt ma bwe Sooli o wi: «Bee mu kuntu n kia?» Sooli ma lər-o o wi: «Maɗa kalu nmu na pe n ba tun na yiə yi n ta wu tu tun, amu nɔɔna bam ya wura ba jagi ba daari-ni. Filisi tiinɔ jar-kərə bam di ma jeeri daani Mikimasi ni si ba zaɗi najara didaani dibam. ¹²Amu ya ta maa liə ni baá ba Giligalt yo seeni ba zaɗi a baɗa ni, yi a ta wu loori Baɗa-We zənə najara yam ŋwaan. Kuntu tun amu buɗi ni ku fun mu si a ki lila a ki kaanum dum.»

¹³Samowelt ma ta o wi: «Nmu tiini n tuɗi jwərim zanzan. Nmu wu tɔgi ni dulo nmu Tu Baɗa-We na pe-m si n da tun. N ya na de-di di ciga, Baɗa-We yaá pa nmu di n dwi dum di paari Yisrayelt tiinɔ baɗa ni, si ku taa ve wuu. ¹⁴Nan nii! N paari dum daa bá taa wura taan. Baɗa-We manɔ Dl beeri Dl na nɔɔnu wulu kikiə na de Dl wuu tun, yi Dl laan wó pa wuntu mu taa nii Dl nɔɔna bam baɗa ni, nmu na wu de Baɗa-We ni dum tun ŋwaan.»

¹⁵Samowelt ma zigi Giligalt ni o kwe o cwəŋə o maa kea. Nɔɔna balu ta na wu Sooli tee ni tun ma tɔgi did-o ba vu Gibe na wu Benzamen laɗa kam ni tun. Sooli ma jeeli ba ni daani, o na ni ba ta yi nɔɔna biə-yardu (600).

¹⁶Sooli di o bu Zonatan didaani ba kɔɔ kum maama maa manɔ Benzamen tu Gibe ni ba tigə. Filisi tiinɔ bam di maa manɔ Mikimasi ni ba tigə. ¹⁷Filisi tiinɔ jar-kərə badonnə ma zigi ba na gilimi me tun ni ba pɔɔri ba titi kuni bitɔ. Ba maa yəni ba nuɗi si ba taa magi ba duna yi ba vri ba wəenu. Pupwara didua deen kwe Ofera cwəŋə kam na wu Suwali laɗa kam seeni tun mu. ¹⁸Ba pupwara wudoŋ di ma kwe Bete-Horon cwəŋə kam, ku daari yi pupwara kalu na daari tun di kwe cwəŋə kalu na ve sisəm dum laɗa ni, me na manɔ di Zeboyim bolo kum di kagua kam tun.

¹⁹Kantu maɗa kam ni, yarv tərə Yisrayelt tiinɔ tuni dum maama wuni. Beɗwaan, Filisi tiinɔ bam mu deen ya tagi ba wi: «Dí yi pa Ebru tiinɔ bam pwələ si ba ki su-lwaanu didaani cicwə ba ma daani dibam.» ²⁰Kuntu ŋwaan ku fun mu si Yisrayelt nɔɔna maama vu Filisi tiinɔ bam te si ba dwəri ba vaani, di ba doorə, di ba sukwaarv, di ba suni maama. ²¹Ku na yi vaani, Filisi tiinɔ bam maa yəni ba pa ba ŋwi səbu-dali didua si ba dwəri-di ba pa-ba. Ku daari ku na yi doorə, di pingaasa, di cicwə, baá ŋwi səbu-dala yale mu.

²²Kuntu ŋwaan, de dum na yi si Yisrayelt tiinɔ bam ki najara yam tun, nɔɔnu wulu maama na wu Sooli di

13:1 *fiintɔ* wu pupuni Ebru twannu tum wuni. 13:1 *fiinna* wu pupuni Ebru twannu tum wuni.

o bu Zonatan kwaga ni tun ba jigi sv-ləno naa cicwe o juja ni. Sooli di Zonatan yiranı mu jigi najara zila yam kuntu.

Zonatan zaŋı najara di Filisi tiinə

²³ Filisi tiinə bam deen ma pa ba jar-kərə kəgo kudoŋ vu ba ci Mikimasi zwəənu cwəno kam.

14 De didwi mu Sooli bu Zonatan tagı di nən-duŋu wulu na yəni o ze o najara zila yam tun o wi: «Pa dı be dı vu me Filisi tiinə jar-kərə bam na ve ba tigi tun.» O nan wu pe o ko Sooli lwartı ku ni ni.

² Sooli deen maŋı Gibea tu kum laja kam seeni mu. O maa je grinadıni tiu kudoŋ na wu Migoron ni tun kuri ni. Jar-kərə balu na daarı ba maŋı o tee ni tun maa yi nuneeni biə-yardu. ³ Nəna bam kuntu wunu didva deen yi Asituba bu Ahiya. O maa yi We kaanum tu yi o jigi kaanum gwar-wugv kum. Asituba deen yi Ikabədi curv di Fineasi bu mu, yi o ta yi Eli naa. Eli deen ya yi Baŋa-We kaanum tu Siloo ni mu. Nəna bam maama nan wu lwartı ni Zonatan nuŋı ba tee ni.

⁴ Cwəno kam na wu Mikimasi zwəənu tum ni yi Zonatan jeeli si o tigi da o ke o vu o yi Filisi tiinə jar-kərə bam te tun, deen tigi pu-kamunnu tile titarı ni mu. Ti didva yırı deen mu yi Bozezi, yi kudoŋ kum yırı yi Senə. ⁵ Piu didva deen jeeri jazum baŋa seeni daa kam mu, yi ku yəri Mikimasi. Kudoŋ kum di maa wu jagwiə seeni daa kam ni, yi ku yəri Geba.

⁶ Zonatan ma ta di nən-duŋu wulu na ze o najara zila yam tun o wi: «Nan pa dı be dı yi nən-kafe tuntu na wu me tun! Dedoŋ Baŋa-We wó wəli dıbam si dı wantı-ba. Baŋa-We na lagı Dı joŋı Dı nəna bam Dı yagi, kulukulu bá cəŋı-Dı. Dı na daga naa dı na muri di, ku maama yi bidwi mu We tee ni.» ⁷ Nən-duŋu wum ma lər-o o wi: «Kı kulu maama n na buŋı n ja si n ki tun, si a zıgı n kwaga ni di a wuv maama.» ⁸ Zonatan maa wi: «Nan pa dı fufu dı vu dı brı dı tutı Filisi tiinə bam. ⁹ Ba na tagı ba brı dıbam ni: «Taá zıgı-na á cəgi dıbam si dı buni á te», di wó maŋı da mu, di bá di dı yi ba te. ¹⁰ Ku daarı ba na tagı ni: «Titwəni-na á din piu kum á ba-na yo seeni», dı wó din dı yi-ba mu. Kuntu wó brı ni Baŋa-We mu sunı Dı kwe-ba Dı ki dıbam juja ni.»

¹¹ Bantu bale bam ma vu ba zıgı me Filisi tiinə bam na wó na-ba tun. Filisi tiinə bam ma ta ba brı daanı ba wi: «Nii-na! Ebru tiinə bam laan wura ba pi ba nuŋı nəna yalu ba ya na səgi da tun wunu mu.» ¹² Ba laan ma tóli ba ta Zonatan didaanı nən-duŋu wum ba wi: «Titwəni á yi-na yo seeni, si dı wantı dı brı abam woŋo.» Zonatan ma ta o tuntuŋu wum o wi: «Ta n tigi a kwaga n diini, si Baŋa-We mu ki nəna bam kuntu Yisrayeli tiinə bam juja ni.»

¹³ Zonatan laan ma gwanı o din piu kum, yi o tuntuŋu wum tigi o kwaga. O ma jeeri Filisi tiinə

bam di najara o magı o di tıga ni. O na magı wulu o di tıga ni, nən-duŋu wum wó tigi o kwaga o gu ku tu. ¹⁴ Ba na de yigə ba jeeri Filisi tiinə bam di najara kuntu tun, Zonatan di o tuntuŋu wum deen gu nəna fiinle mu jəgə didva ni, ka wu gaalı naba-laara fiintu.

¹⁵ Fuvni ma tiini di ja Filisi tiinə jar-kərə balu maama deen na wu pwələ ni tun, di tuv kum wunu daa kam maama, di balu na yırı ba tıgisim je tun, di ba tuv kum nən-biə bam maama. Tıga kam ma sisiŋı, beŋwaanı Baŋa-We mu ki si fuvni dum kuntu taa wura.

¹⁶ Sooli nəna balu na zıgı Gibea ni ba tulu ba nii kulu na wura ku ki tun ma na ni: Filisi tiinə bam jagı mu yi ba duri je maama ni. ¹⁷ Sooli laan ma ta o nəna bam maama o wi: «Jeeli-na dı nəna bam maama ni, si dı lwartı balu na təri yo seeni tun.» Ba na jeeli ba ti tun, mu ba maanı ni Zonatan di nən-duŋu wulu na ze o jara-kəm zila yam tun mu tərə. ¹⁸ We kaanum tu Ahiya deen na jigi kaanum zila yam o tee ni tun, Sooli ma ta did-o o wi: «Ja We ni-gonim daka kam n fufu n yi yo seeni si dı bwe Baŋa-We dı nii dı wó ki te mu.» ¹⁹ O ta na wura o ŋəni di kaanum tu wum kuntu tun, ba ma ni vuvugə sə na tiini ku zaŋı Filisi tiinə bam tıgisim je sum ni. Sooli ma ta o wi: «Lı n juja We ni-gonim daka kam ni. Maŋa daa tərə si dı bwe Baŋa-We dı nii.»

²⁰ Sooli didaanı o jar-kərə bam maama ma ki daanı ba yəri Filisi tiinə bam je sum si ba zaŋı najara di ba. Ba ma vu ba na ni vuvugə tiini ka tu Filisi tiinə bam wunu yi ba zaŋı najara da-baŋa ni. ²¹ Ebru tiinə balu ya na tigi di Filisi tiinə bam ba ki najara yam ba wəli-ba tun laan ma joori ba leeni ba pu Yisrayeli tiinə balu na wu Sooli di Zonatan tee ni tun. ²² Ku daarı Yisrayeli tiinə balu ya na səgi Efrayim pweeru laja kam ni tun di ma ba ba ni ni: Filisi tiinə bam kwaanı ba duri si ba lu Yisrayeli tiinə juja ni mu. Ba di ma nuŋı ba tigi ba zəli-ba di fura. ²³ Ba deen pe Filisi tiinə bam kuntu ba pu mu taa ba vu ba gaalı Bet-Aven. Mu cwəno kalu wunu Baŋa-We deen na de Dı ma Dı joŋı Yisrayeli tiinə bam Dı yagi de dum kuntu ni tun.

Najara yam kwaga kikiə

²⁴ De dum kuntu ni mu Yisrayeli tiinə bam yira tiini ya bwənə, kana na jigi-ba tun ŋwaanı. Beŋwaanı, Sooli deen ya dugi durə mu yi o daarı o pa ni duntu o nəna bam o wi: «Wulu maama na di wədiu zim ku loori wa-zuvrı maŋa yi a ta wu mo a junı a duna bam baŋa ni, si Kampwəl-balwara taa wu ku tu yuu ni.» Ku ma pa de dum kuntu, o nəna bam wuluwulu wu laŋı wədiu o ni ni.

²⁵ Sooli jar-kərə bam maama ma tigi gaa wunu, me tweeru na gaalı tun ba ke. Ba ma na ni tuuru mu wura je sum maama. ²⁶ Ba na de da ba ke yi ba na tuuru tum kuntu tun, ba wuluwulu wu laŋı-tı. Kampwələ kam mu ba deen kwarı. ²⁷ Ku daarı Zonatan deen wu ni ni o ko dugi mu o pa nəna bam. O maa kwe nacəgə kam, o

na zeə o juɔa nɪ tun, o ma o zɔ tu-kampari, o daari o ma o juɔa o li-di o di. O yiə maa da ya puri. ²⁸ Nɔɔna bam didva ma ta di Zonatan o wi: «Nmu ko nan dugi mu o yagi dí jar-kərə bam baɔa nɪ o wi: «Lɛɛru taa wu wulu maama na wó di wɔdiu zum tun baɔa nɪ.» Ku yi kuntu ɲwaani mu dí maama bwənə tintu yi kana jigi dɪbam.» ²⁹ Zonatan ma ta o wi: «Cɪga tun, a ko pe ku zɔ á maama yɪra lanyurani. Nii a na di tɔvɔ tum funfun yi a joori a na dam te! ³⁰ Dí nɔɔna bam ya na ne cwəŋə si ba di wɔdiu kulu maama ba na vɪ Filisi tiinə bam tee nɪ tun, ku ya bá taa gari na? Tuntu ba yaá na dam si ba gu Filisi tiinə bam zanzan ba dwəni ba zum na gu te tun.»

³¹ Duntu de dum nɪ, Yisrayeli tiinə bam zigi Mikimasi nɪ ba zəli Filisi tiinə bam taa ba vu ba yi Ayalɔn. Ba na want-ba ba ti kuntu tun, didaani ba yɪra yam bugi zanzan kana ɲwaani. ³² Ba ma ki lula ba pɛ wənu tilu ba na vɪ Filisi tiinə bam tee nɪ tun si ba na wɔdiu ba di. Ba ma gu peeni, di naani, di na-pwalɪ, ba daari ba jigi nwana yam ba buri ba di gweeni, yi vara bam jana wu loori ba lu tɪga nɪ.

³³ Nɔɔna ma ta Sooli ba wi: «Nii dɪbam nɔɔna bam na ki lwarum dilu Baɔa-We yigə nɪ. Ba jigi nwana mu ba dunt di ya yira jana.» Sooli ma ta o wi: «Abam cɔgi á cɪga di Baɔa-We. Bibili-na kandwe-kamunu á ja á ba yo seeni á pa-nɪ.» ³⁴ O daa ma ta o wi: «Ve-na á da nɔɔna bam wunɪ á ta si ba maama ja ba naani didaani ba peeni sum ba ba yo seeni. Ba maɲɪ si ba gu vara bam maama kandwe dum baɔa nɪ ba daari ba di yo mu. Ku dai si ba dunt nwana yam di ya yira jana ba ma ki lwarum Baɔa-We yigə nɪ.» Titu dum kuntu nɪ, nɔɔna bam maama ma ja ba vara ba ba ba gu dáani. ³⁵ Sooli di ma lo kaanum bimbim si o ma o zuli Baɔa-We. Mu bimbim dilu o na de yigə o lo o pa Baɔa-We tun.

³⁶ Sooli ma ta di o nɔɔna bam o wi: «Nan pa-na si dí vu dí zəli Filisi tiinə bam tutu duntu wunɪ si ku taa nii ti-pura maɲa nɪ. Dí wó gu-ba yi dí daari dí vɪ ba zula. Dí yi daari nɔɔnu didva di.» Ba ma lər-o ba wi: «Ki kulu maama n na buɲɪ n ja si n ki tun.» Kaanum yigə tu wum ma ta o wi: «Yagi-na si dí bwe Baɔa-We si dí lwarɪ Dl wɔbuɲa.» ³⁷ Sooli ma bwe We o wi: «A ja najara a jeeri Filisi tiinə bam si n pa dí di-ba na?» Baɔa-We maa wu lər-o duntu de dum nɪ.

³⁸ Ku ma pa Sooli ta di Yisrayeli jar-kərə yigə tiinə bam o wi: «Á ba-na yo si dí lwarɪ lwarum dwi dɔɔ mu dí ki zum. ³⁹ A dugi didaani Iɲwɪa Tu Baɔa-We na paɪ Yisrayeli tiinə di ba najara tun a wi: wulu maama na ki lwarum dum tun wó ti mu. Ku na maɲɪ ku yi amu bu Zonatan di, o bá lu.» O na tagi kuntu tun, ba maama wunɪ nɔɔn-nɔɔnu wu ləri taani.

⁴⁰ Sooli laan ma ta di Yisrayeli jar-kərə bam o wi: «Abam maama ve-na dáa á zigi kɔgɔ didva, si amu di a bu Zonatan di zigi yo seeni.» Nɔɔna bam ma se yi ba wi: «Ki kulu nmu na buɲɪ n ja si n ki tun.» ⁴¹ Sooli ma loori Yisrayeli tiinə Baɔa-We dum o wi: «Popo, bri-nɪ woɲo beɲwaani n na wu ləri dɪbam loro kum zum tun. Ku na yi amu, naa a bu Zonatan yigə mu, pa Yurim kandwe dum bri. Ku nan na yi Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum yigə mu, si n pa Tumim kandwe dum bri.» Jɔɔ kum ma ja Zonatan di Sooli, yi ku yagi Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum. ⁴² Sooli daa ma ta o wi: «Laan pa We kuri amu di a bu Zonatan titari nɪ.» Jɔɔ kum ma li Zonatan.

⁴³ Sooli laan ma bwe o bu wum o wi: «Nmu ki bɛɛ mu n sa cwəŋə?» Zonatan ma ta o wi: «Amu mɛ a nacəgə ni mu a laɲɪ tɔvɔ funfun a di. Kuntu tun, a nan maɲɪ si a ti mu na?» ⁴⁴ Sooli ma ta o wi: «Zonatan, lɛɛru taa wu amu yuu nɪ nuneent a na wu pe n ti!»

⁴⁵ Yisrayeli jar-kərə bam ma ta di Sooli ba wi: «Kuntu bá ki! Ku dai Zonatan mu jaani wɔnɔ-kamunu kuntu o ba o pa dɪbam Yisrayeli tiinə bam na? Dɪbam dugi di ɲwɪa Tu Baɔa-We yurɪ dum nɪ Zonatan yuuyue didva titi bá gɔ o yuu nɪ. Ku yi We mu zən-o pa o ki kulu maama o na ki zum tun!» Ku deen ki kuntu mu yi Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum jɔɲi Zonatan mumwe ba yagi, yi o daa wu tigi.

⁴⁶ Sooli laan ma yagi Filisi tiinə bam zəlim. Filisi tiinə bam ma joori ba tuti tu.

Sooli na di paari yi o ki kulu tun

⁴⁷ Sooli na tu o di paari Yisrayeli tiinə baɔa nɪ o ti tun, o deen ki najara mu didaani ba duna bam maama. Bantu maa yi Moabi tiinə, di Amɔn tiinə, ku wəli di Edɔm dwi tiinə bam, di pwa balu na te Zoba laɲa kam, didaani Filisi tiinə bam. O deen na jeeri balu maama tun, o yəni o di-ba mu. ⁴⁸ Ku ta na yi Amaleki tiinə bam, o tiini o ki baari o want-ba. Ku ma pa o jɔɲi Yisrayeli tiinə bam o yagi balu maama deen na jigi-ba ba vɪ tun juɔa nɪ.

⁴⁹ Sooli deen jigi bəkəri sitɔ mu: Zonatan, di Isivi, didaani Malikisua. O bukɔ-nakwun yurɪ mu yi Merabi, bukɔ-balaɲa kam yurɪ maa yi Mikali. ⁵⁰ O kaani wum deen yi Ahimaazi bukɔ mu, o yurɪ yi Ahinoam. Nera bu Abenura deen mu yi Sooli jar-kərə bam yigə tu wum. Nera nan ta yi Sooli ko cɔvɔ mu. ⁵¹ Sooli ko Kisi didaani Abenura ko Nera maama ko mu yi Abiyeli.

⁵² Maɲa kalu maama Sooli na ɲwɪ tun, tigurə zanzan ma ki Yisrayeli tiinə bam didaani Filisi tiinə bam laɲa nɪ. Sooli deen na maani nɪ nɔɔnu wulu dana yi o ta jigi

baart, oó pa ku tu da o zu o jar-kərə kɔgɔ kum wunu mu.

Baŋa-We pe Sooli paari dum ti

15 Samowel deen tagi di Sooli o wi: «Ku yi amu mu Baŋa-We pe ni si a tiŋi nmu si n di paari Dl nɔɔna Yisrayel tiinə bam baŋa ni. Kuntu tun, cəgi kwərə kalu Baŋa-We na jigi o pa-m tun. ²Paŋwa Tu Baŋa-We wi:

«A lagɔ a waari Amaleki tiinə mu ba deen na tunjɔ te di Yisrayel tiinə bam tun ŋwaani. Maŋa kalu Yisrayel tiinə bam na nuŋi Ezipti ni ba maa buni tun, Amaleki tiinə bam cigi ba cwəŋə yi ba jeeri-ba di najara mu. ³Kuntu tun, ve n zaŋi najara didaani Amaleki tiinə bam. Yɔɔri n cəgi-ba di ba woŋo maama. Yi ja ba ŋwaŋa. Go-na ba baara, di ba kaana, di ba biə, di ba bu-sisun, ku wəli di ba naani, di ba peeni, di ba yogondə, di ba bɛ.»

⁴Sooli ma bəŋi o jar-kərə bam o ki daani pa ba jeeri Telayim ni. Jar-kərə murrɔ fugə (10,000) mu nuŋi Zuda dwi dum ni. Nɔɔna murrɔ biə-yale (200,000) di maa nuŋi Yisrayel dwiə yadaara yam ni. ⁵Sooli laan ma da o kɔgɔ kum yigə yi ba vu Amaleki tiinə tw kum. Ba ma səgi bugə kadoŋ ni, yi ba cəgi si ba nuŋi da ba zaŋi Amaleki tiinə bam baŋa ni. ⁶Kent dwi tiinə di deen zɔvri je sum kuntu ni. Sooli ma pa-ba kwərə o wi: «Maŋa kalu Yisrayel tiinə bam na nuŋi Ezipti ni ba maa ke tun, abam kwə deen ki-ba lanyranɔ. Kuntu tun, zaŋi-na á vu yigə á daari Amaleki tiinə bam, si a lagɔ a cəgi ba maama mu. Ku nan dai si abam di da á t.» Kent tiinə bam ma sunt ba vu dáa ba daari Amaleki tiinə bam.

⁷Sooli laan ma jeeri Amaleki tiinə bam di najara yi o di-ba. Najara yam puli Avila ni mu ya ve taa ya yi Suuri na wu Ezipti tw wa-puli seeni tun. ⁸O ma ja Amaleki tiinə pe Agagi yi o ta ŋwi. Si ku na yi Amaleki tw nɔɔna bam maama, o gu-ba mu nyɔ! ⁹Ku daari, Sooli di o nɔɔna bam deen wu gu pe Agagi. Ba ma yagi tw kum varɔ-ŋɔna bam, naani di peeni maama. Ba wu se si ba gu-ti. Ku daari ku na yi wo-kukwari sum di tɔlɔ na ba jigi kuri tun, ba yɔɔri ba cəgi tuntu maama mu nyɔ!

¹⁰Baŋa-We ma ta di Samowel Dl wi: ¹¹«A wuu cəgi mu, di a na pe Sooli ji pe tun. O lɔgi amu kwaga ni mu, yi o ba se si o ki a ni dum ni.» Samowel wu ma pe, yi o tiini o loori Baŋa-We ttu dum maama ni o pɔvri tga.

¹²Samowel ma goni tga o zaŋi si o vu o beeri Sooli je. Ba ma ta ba bri-o ni: Sooli ve Karmel mu, o nan cwi kandwe-kamunu mu o zigi da si ku pa o na yri. Ba ta wi: o na zigi dáani tun, o laan ve Giligali mu. ¹³Samowel ma vu o yi Sooli te. Sooli ma war-o o wi:

«Baŋa-We wú ki nmu yu-yoŋo. Amu ki a tɔgi Baŋa-We ni dum lanyranɔ.» ¹⁴Samowel ma bwe-o o wi: «Ciga? Ben nan daa mu ki yi a ni naani dum didaani peeni sum kərə kuntu?» ¹⁵Sooli ma lər-o o wi: «Jar-kərə bam mu vri varɔ-ŋɔna bantɔ Amaleki tiinə juŋa ni ba ja ba si ba ma ki kaanum ba pa nmu Tu Baŋa-We dum. Ku daari kulɔ maama laan na daari tun, dí yɔɔri dí cəgi-ti mu fasɔ!» ¹⁶Samowel ma bag-o o wi: «Pu n ni kuntu, si a ta kwərə kalu Baŋa-We na pe-ni diin titu ni tun a bri-m.» Sooli ma ləri o wi: «A nan cəgə.»

¹⁷Samowel laan maa wi: «Nmu ya maŋi n nii n tutu ni: n dai kulɔkulɔ yigə da. Di ku di, Baŋa-We nan mu pe n ji Yisrayel dwi tiinə bam maama yigə tu. Dl ma tiŋi-m si n ta n yi ba pe. ¹⁸Dintu mu pe-m titunɔ si n tunjɔ, yi Dl wi n ve n yɔɔri n cəgi Amaleki tiinə bam, ba na yi nɔn-balwaarɔ tun ŋwaani. Dl bri-m si n ki najara yam taan si ku taa nii n na ti ba maama tun. ¹⁹Be nan mu yi n wu se Dl ni dum? Bɛɛ mu ki yi n ki lila n vu n pe ba jɔjɔgɔ tum si n ta n jiga? Nmu tunjɔ lwarum mu n cəgi Baŋa-We yigə!»

²⁰Sooli ma ləri o wi: «Ku na yi ciga, amu ki Baŋa-We ni dum mu ciga ciga. A de cwəŋə kalu Dl na tunjɔ-ni si a da tun. A ma yɔɔri a cəgi Amaleki tiinə bam, yi a daari a ja ba pe Agagi a ba yo seeni. ²¹Dí nan na di-ba tun, mu a nɔɔna bam kuri peeni silu na lamma tun, didaani naani dilu na lamma tun, ba li wənu tɔlɔ na maŋi di cəgum tun wunu. Ba nan jaani-ba ba ba Giligali yo seeni mu, si ba ma ba ki kaanum mu ba pa nmu Tu Baŋa-We dum.»

²²Samowel maa wi: «Kɔɔ mu poli Baŋa-We wuu? N na se kwərə kalu Dl na pe-m si n ki tun mu naa n na zwe vara yi n pai peera n ma n ki kaanum n pa-Dl mu, kɔɔ mu gara? Nii yo! N na se We ni, kuntu garɔ n na ki kaanum dilu dwi maama n pa-Dl. ²³N na lɔgi We kwaga ni, kuntu di yi-neeri yi bidwi mu. Yi-deeri-nyum didaani jwə-kaanu di maa ba garɔ daani. Nmu na vin Baŋa-We kwərə kam tun, Dl di vi-m si n daa n bá taa yi pe.»

²⁴Sooli ma ləri Samowel o wi: «Ciga tun, amu ki lwarum. A vin Baŋa-We kwərə kam. A wu se nmu na bri-ni si a ki te tun. A nan ya kwari a nɔɔna bam mu, pa a ki bantɔ na lagɔ te tun. ²⁵A nan loori-m si n yagi a lwarum n ma n cɛ-ni, si n daari n da didaani amu si dí joori sɔŋɔ, si a daa want a zuli Baŋa-We.» ²⁶Samowel ma lər-o o wi: «Amu bá tɔgi-m a joori. Bɛŋwaani, nmu vin Baŋa-We kwərə kam pa Dl di vi-m Dl wi: n daa n bá taa yi Yisrayel tiinə pe.»

²⁷Samowel laan ma pipiri si o viiri. Sooli ma ja o gɔɔ kum ni dum seeni yi ku kaari. ²⁸Samowel ma ta did-o o wi: «Nii! Baŋa-We zum joori Dl jɔŋi Yisrayel tiinə paari dum na wu n juŋa ni tun mu Dl daari-m. Dl ma kwe-di Dl pa n doŋ wulu na garɔ-m tun. ²⁹Yisrayel tiinə Paari-zulə Tu Baŋa-We dum ba

fɔi vwan, Dl taant dɪ maa ba gɔi dɪ yaga. Bɛɲwaani, Dl dai nabinzwənə, sɪ Dl taa zaɪ Dl ni.» ³⁰Sooli ma ləri o wɪ: «Amu sunɪ a kɪ lwarɪm. Dɪ kuntu maama dɪ, yɪ pa a na a cavura Yisrayelt nakwa bam dɪdaant ba kɔgɔ kum maama yigə nɪ. Nan joori n da dɪ amu sɪ a vu a zuli n Tu Baɲa-Wɛ dɪm.» ³¹Samowelt ma se. O ma da dɪ Sooli o joori pa Sooli vu o zuli Baɲa-Wɛ.

³²Samowelt laan ma ta o wɪ: «Ja-na Amalekt tiinə pɛ Agagɪ á ja á ba yo seeni.» Agagɪ ma zaɲɪ o vu o yɪ o te dɪ baart yɪ o buɲɪ o wuntɪ wɪ: «Cam dɪ tɔvntɪ daa bá yɪ-nɪ.» ³³Samowelt maa wɪ: «Nmu mɛ n sv-lɔɲɔ mu n pa kaana zanzan ga ba biə. Kuntu cwəɲə kam nɪ mu nmu dɪ nu wó ga o biə.» O ma zɪgɪ Baɲa-Wɛ yigə nɪ o kwe o sv-lɔɲɔ kum o turt Agagɪ murə-murə Giligalt nɪ.

³⁴Samowelt ma joori o vu Rama. Sooli dɪ ma joori sɔɲɔ o titɪ tu Gibe a nɪ. ³⁵Samowelt daa wu joori o vu o na Sooli sɪ kv yɪ o tɔvntɪ. Sooli titɔɲ-naga deen za pɛ Samowelt yigə nywanɪ zanzan. Baɲa-Wɛ dɪ wuv deen cɔgɪ mu dɪ o na pɛ Sooli di paart Yisrayelt tiinə baɲa nɪ tun.

Samowelt lɪ Davidi sɪ o jwa ba o ji pɛ

16 De didwɪ mu Baɲa-Wɛ tagɪ dɪ Samowelt Dl wɪ: «Amu maɲɪ a vun Sooli nɪ: o daa bá taa yɪ Yisrayelt tiinə pɛ. N nan wó keeri o ɲwaant taan sɪ n vu n maɲɪ yən mu? Zaɲɪ n kwe n kwara kam n su-ka dɪ nugə, sɪ n daart n vu Zese sɔɲɔ Betelhem nɪ. Bɛɲwaani, amu kuri o biə bam didva mu sɪ o ji pɛ.»

²Samowelt maa wɪ: «Amu wó kɪ tita mu a vu a kɪ kuntu? Sooli na niə, oó gv-nɪ mu.» Baɲa-Wɛ ma lər-o Dl wɪ: «Ja nacwen n wəli da, sɪ n laan ta wɪ n tu sɪ n kɪ kaanum mu n pa Baɲa-Wɛ. ³Ta daart n bəɲɪ Zese sɪ o ba o taa wu kaanum dɪm wuntɪ. Amu wó brɪ-m n na wó kɪ kɔlv yɪ a pa n lwarɪ wulv a na kuri sɪ o ji pɛ tun. N ma n na nɛ kv tu mu n maɲɪ sɪ n lo nugə o yuu nɪ, sɪ n tiɲ-o paart.»

⁴Samowelt ma kɪ kɔlv Baɲa-Wɛ na brɪ tun, yɪ o vu Betelhem. O na yɪ da tun, tu kum nakwa ma nuɲɪ ba jeer-o yɪ ba yɪra sat. Ba ma bwe-o ba wɪ: «Kv yɪ ywəəni mu yɪ n ve n buɪn na?» ⁵Samowelt ma ləri-ba o wɪ: «Een, a tu dɪ ywəəni mu. Amu tu yo sɪ a kɪ kaanum mu a pa Baɲa-Wɛ. Kwɛ-na á tutɪ, sɪ á ba á gwaant dɪ amu sɪ dɪ kɪ kaanum dɪm.» O ma vu o lɪ Zese dɪ o biə bam pa ba kwɛ ba tutɪ yɪ o daart o bəɲɪ-ba sɪ ba vu kaanum dɪm jəgə.

⁶Zese dɪdaant o biə bam na yɪ da tun, Samowelt ma na o bu-kwɪan Eliabɪ. O ma ta o wuntɪ o wɪ: «N nɛ naa n wu nɛ, baaru wuntɪ na zɪgɪ Baɲa-Wɛ yigə nɪ tun mu yɪ wulv Dl na kuri sɪ Dl tiɲɪ pɛ tun.» ⁷Baɲa-Wɛ ma ta dɪ Samowelt Dl wɪ: «Yɪ jeeli n daɲɪ baaru wum yibiyə pooni na yɪ te tun baɲa nɪ, naa o na yɪ nɔn-wagult tun

nɪ. Amu vun wuntɪ mu. Amu Baɲa-Wɛ ba nii wəənu Dl nai-tɪ nunɛnt nabiinə na nai te tun. Nabiinə nii ba nai pooni yigə kam mu, Baɲa-Wɛ nan nii Dl nai bucarɪ-yɪ dɪm nɪ mu.»

⁸Zese laan ma bəɲɪ o bu Abinadabɪ o pa o vu Samowelt te sɪ o na-o. Samowelt ma ta o wɪ: «Baɲa-Wɛ wu kuri wuntɪ dɪ.» ⁹Zese daa ma tɔɲɪ Shama o tee nɪ. Samowelt ta maa wɪ: «Baɲa-Wɛ wu kuri wuntɪ dɪ.»

¹⁰Zese maa pa o biə barpɛ maama mu vu Samowelt te ba da o yigə nɪ ba kɛ, yɪ Samowelt wɪ: «Baɲa-Wɛ wu kuri bantu wulwulv.» ¹¹O laan ma ga ga o bwe Zese o wɪ: «Nmu biə bam maama mu kuntu na?» Zese ma ta o wɪ: «Jɪɲa-bu wum mu daart. Wuntɪ nan wu peeni sum kwaga nɪ mu o yɪrɪ-sɪ.» Samowelt maa wɪ: «Tɔɲɪ n bəɲ-o sɪ o ba. Wuntɪ na wu tu yo seeni, dɪ bá want dɪ kɪ kaanum dɪm sɪ dɪ di.»

¹²Zese ma pa ba bəɲɪ o jɪɲa-bu Davidi yɪ o ba. O maa yɪ lannv yɪ yazurə yɪ-o lanyɪranɪ, o yɪ-nigə jɪgɪ fra. Baɲa-Wɛ ma ta dɪ Samowelt Dl wɪ: «Zaɲɪ n lo nugə o yuu nɪ, sɪ wuntɪ mu a kuri.» ¹³Samowelt ma kwe kwara kam dɪ ka wu nugə o lo Davidi yuu nɪ, o curru tum yibiyə nɪ. Sintv nɛ sum ni nɪ mu Baɲa-Wɛ Joro tu Davidi baɲa nɪ dɪ dam. Kv maa wu o tee nɪ taan, kv zɪgɪ de dɪm kuntu nɪ sɪ kv taa veə. Samowelt laan ma joori o vu Rama.

Davidi tuɲa o pat Pɛ Sooli

¹⁴Baɲa-Wɛ Joro ma nuɲɪ Kv daart Sooli. Baɲa-Wɛ ma ləri Dl kwe jor-lɔɲɔ Dl pa kv yəni kv daant-o. ¹⁵Sooli tuntɔɲna bam ma ta ba wɪ: «Dɪ maant nɪ We mu pɛ jor-lɔɲɔ ba kv jɪgɪ-m kv daana. ¹⁶Pɛ, dɪ yɪ nmu tuntɔɲna mu. Kuntu, yagɪ sɪ dɪ beeri je sum maama nɪ dɪ nii wulv na wat o tai kɔnɔ lanyɪranɪ tun. Baɲa-Wɛ na pɛ jor-lɔɲɔ kum ba n baɲa nɪ yɪ kv tu na tagɪ o kɔnɔ kum, nmu wuv wó tv.» ¹⁷Sooli ma pa-ba ni o wɪ: «Kwaant-na á beeri nɔnɔ wulv na tai kɔnɔ lanyɪranɪ tun á ja á ba á pa-nɪ.» ¹⁸Sooli tuntɔɲna bam didva ma ləri o wɪ: «Amu nɛ nɔnɔ wudɔɲ, o yɪ Betelhem tu Zese bu mu. O ye kɔnɔ tam lanyɪranɪ. Nɔnɔ wum yɪ babɪa yɪ o ye najara kəm. O ni-taant dɪ ywəmmə, o nan jɪgɪ yɪ-nuɪnɪ dɪ. Baɲa-Wɛ maa wu o tee nɪ.»

¹⁹Sooli ma tɔɲɪ kwərə Zese tee nɪ yɪ o wɪ: «Nmu bu Davidi wulv na yɪrɪ n peeni sum tun mu a laga. Pa o ba a te.» ²⁰Zese ma ja bunaga o daart o kwe dɪpɛ, dɪdaant lɔɔ dɪ kv wu sana, dɪ bucwɛn o daɲɪ ka baɲa nɪ. O ma tɔɲɪ o bu Davidi sɪ o ja-o vu o pa Sooli.

²¹Kv kɪ kuntu mu yɪ Davidi da o zv Sooli tuntɔɲna bam wuntɪ. Sooli deen maa tiini o soe Davidi. O ma lɪ-o sɪ o taa yɪ wulv na wó taa ze o najara zɪla yam tun. ²²Sooli ma tɔɲɪ kwərə o pa Zese o wɪ: «Amu wuv tiini kv poli dɪ n bu Davidi. Kuntu tun, yagɪ sɪ o maɲɪ a tee nɪ o taa tɔɲa o pa-nɪ.»

²³Maɲa kalu maama We na yəni o pa jor-lɔŋɔ kum zu Sooli, Davidi wó ta o kɔnɔ kum mu. Kuntu na yəni ku kɪ, Sooli wuu wó tu mu, yi ku gara ku pa-o. Jor-lɔŋɔ kum maa yəni ku viiri ku daart-o.

Goliati dwəni dɪ Yisrayelɪ jar-kərə bam

17 Filisi tiinə bam deen ma la ba jar-kərə bam ba kɪ daani. Ba ma vu Zuda tuw kulu yiri na yi Soko tun si ba zaɲi najara da. Ba deen cwi ba vwə Efesi-Damimi ni mu. Je sum kuntu wu Soko didaani Azeka titari laɲa ni mu. ²Sooli didaani Yisrayelɪ jar-kərə kɔgɔ kum dɪ deen ma vu ba cwi ba vwə Ela bolo kum ni ba tigi da. Ba maa wura ba ti ba yigə si ba jeeri Filisi tiinə bam dɪ najara. ³Filisi tiinə bam deen kikili daani mu, ba zɪgɪ zoŋo didua yuu ni. Yisrayelɪ tiinə bam dɪ maa zɪgɪ zoŋo kudonɲ yuu ni, yi bolo laan tigi ba maama titari ni ku pɔɔri-ba daani.

⁴Filisi tiinə bam deen nan ya jɪgɪ ba babta kadoŋ na nuɲi Gati tun. O yiri mu yi Goliati. O ma nuɲi ba tigiŋim jəgə kam si o dwəni dɪ Yisrayelɪ tiinə bam. O didwarum deen yi metra yatɔ dɪ cicoro mu. ⁵Canna yicəgə mu o deen yəni o ma o pu o yuu. Canna dɪ mu ba deen me ba sɔ o jara-kəm gɔrɔ, yi ku duuni dɪ deen tiini dɪ gaali nuneeni kilo fusurɔv (60) te. ⁶Canna kam mu o me o kwəli o naciri sum seeni. O ta jɪgɪ canna su-lɔŋɔ mu o na pəli o kwaga ni. ⁷Cicwe dilu o deen na ze o juɲa ni tun tiini dɪ dunə dɪ dwe garyi sɔɔna da-kolo na mai te tun. Dɪ yuu didaani dɪ ni-ciwaga kam titi duuni dum yi nuneeni kilo turpe (7). Nɔn-dɔŋu maa tɔgɪ o yigə o ze o jara-kəm ci-kwaɲa kam o veə.

⁸Goliati ma zaɲi o zɪgɪ o baɲi Yisrayelɪ tiinə jar-kərə bam o wɪ: «Beɲwaani mu á maama wura á kikili si á kɪ najara? Amu yi Filisi tiinə bam babta mu. Abam dɪ yi Sooli jar-kərə mu naa á dai? Li-na á wɔni nɔɔnu didua, si ku tu jeeri amu dɪ najara. ⁹Nɔɔnu wum kuntu na want amu o gu, dɪbam Filisi tiinə maama wó ji abam gambe. Amu dɪ daa na want ku tu a gu, abam dɪ mu wó taa yi dɪbam gambe yi á tɔŋi á pai dɪbam. ¹⁰Amu nii Yisrayelɪ jar-kərə bam mu a gooni. Li-na nɔɔnu á pa-ni si dí jeeri daani dɪ najara.» ¹¹Sooli didaani o nɔɔna bam na ni Filisi tu wum taani dum tun, ba bicari ma dɪ yi fɔvɔni tiini dɪ zu-ba.

Davidi ve najara je sum

¹²Davidi ko deen maa yi Efrata tu Zese. Zese deen nuɲi Zuda tuw Betelhem ni mu. O maa jɪgɪ bəkəri nana. Sooli paari dum maɲa kam ni tun dɪ Zese kwɪn zanzan mu. ¹³Zese bu-kwɪn sitɔ sum deen ya tɔgɪ ba vu si ba wəli Sooli mu jara-kəm baɲa ni. Eliabi mu yi ba maama nakwɪ: Abinadabi ma saɲi, yi Shama yi batɔ tu wum. ¹⁴Davidi deen nan mu yi ba maama nyaani. O zumbaara batɔ na ve ba wura ba wəli Sooli tun, ¹⁵mu

Davidi yəni o ve sɔŋɔ Betelhem ni yi o joorə, si o taa nii o ko peeni sum baɲa ni.

¹⁶Goliati leeri o duli kandwənə kuntu mu taan Yisrayelɪ tiinə bam yigə ni da fiinna, zizɪɲa ni dɪ didaan-ni ni maama.

¹⁷Yantu da yam ni, mu Zese tagɪ dɪ o bu Davidi o wɪ: «Kwe mun-wɔa yolo kuntu na maɲi dɪ kurɪwaa bu didua tun, dɪ dipwa fugə kantɔ, si n kɪ lila n ja n vu n pa n curru tum na wu najara kaporo ni tun. ¹⁸Nan ta kwe nayɪ-nugə kukollu tuntu fugə n wəli da n vu n pa ba jar-kərə yigə tu wum. Nmu laan ma n wó lwarɪ ku na yi te n curru tum yira ni, si n daari n ja taani n nuɲi ba tee ni n ba si ku pa a kɔ joro. ¹⁹Nmu curru tum didaani Yisrayelɪ jar-kərə bam maama nan wu Ela bolo kum ni mu. Ba wura ba wəli Sooli mu si ba kɪ najara didaani Filisi tiinə bam.»

²⁰Davidi ma goni tuga o zaɲi tu-pura ni ni. O ma lagi nɔɔnu wudoŋ o kwe peeni sum o kɪ o juɲa ni. O ta ma vɔ o zila yam o kɪ daani. O ma kwe cwəŋə o maa kea, nuneeni o ko Zese na maɲi te o bri-o tun. O na de de o yi najara je sum tun, didaani jar-kərə bam dɪ nuɲi mu ba maa ve si ba toɲi ba zɪgɪ najara ŋwaani. Ba deen maa magɪ tiguri-kaasa. ²¹Yisrayelɪ jar-kərə bam didaani Filisi jar-kərə bam ma tigiŋi tigiŋi, yi ba yibiyə laan jeeri daani. ²²Davidi ma yaɲi o wodiiru tum o pa wulu na nii jar-kərə bam zila yam baɲa ni tun. O laan ma duri o vu o yi najara yam yigə kam ni, yi o bwe o curru tum kwaga. ²³Davidi deen ta zɪgɪ o ŋɔɔni dɪ o curru tum mu, yi Goliati na yi Filisi tiinə bam babta tun ba o nuɲi. Wuntu deen nuɲi Gati ni mu. O ma fufɔ o nuɲi dáa ni, yi o toɲi o fɔgɪ o zɪgɪ. O daa ma sɪɲi o turu tum. Davidi ma ni o na twɪ Yisrayelɪ tiinə bam te tun. ²⁴Yisrayelɪ tiinə bam na ne Goliati kuntu tun, ba duri mu o yigə ni, fɔvɔni na tiini dɪ ja-ba tun ŋwaani.

²⁵Yisrayelɪ tiinə bam deen maa ŋɔɔni da-tee ni ba wɪ: «Nii-na nɔɔnu wuntu na yɔɔri o nuɲi de de o gooni dɪbam te! Pe Sooli goni ni mu wɪ: wulu maama na gu nɔɔnu wuntu, oó pa ku tu ŋwurɔ zanzan. O ta wó pa ku tu mu o bukɔ si o ma o kɪ o kaani. Ku tu sɔŋɔ tiinə dɪ daa bá taa ŋwɪ lampoo.»

²⁶Davidi ma bwe balu na zɪgɪ o tee ni kuntu tun o wɪ: «Nɔɔnu na zaɲi o gu Filisi tu wuntu, si cavura yalu o na jɪgɪ o kɪ dɪ Yisrayelɪ tiinə bam tun ti, be nyɔɔri mu ku tu wó na? Filisi tu wuntu yi nɔn-kafe mu. O za yi wɔɔ mu si o taa zɪgɪ o dwəni dɪ ŋwɪa Tu Baɲa-We jar-kərə bam?» ²⁷Jar-kərə bam ma tuli taani dum yi ba ta kulu maama pe wum na wó kɪ o pa wulu na wó gu Goliati tun ba bri Davidi.

²⁸Davidi zumba-kwɪa Eliabi ma ni o na zɪgɪ dɪ nɔɔna bam o lari te maama tun. O bani ma tiini dɪ zaɲi dɪ Davidi yi o bwe-o o wɪ: «Nmu tu yo seeni si n kɪ beɛ mu? Peeni sum funfun n na yaɲi kagva ni tun, n pe wɔɔ mu nii-si? A lwarɪ n kamunni dum ni ni. Nmu paali

n ba si n nii najara yam kəm dum mu!»²⁹ Davidi ma bwe-o o wu: «Bεε mu amu ki a ja a cōgi? Kuntu a yi bwe bwiə di na?»³⁰ O ma titwəni o vu o joori o bwe nōn-ge taant dum kuntu. Ba di ta ma pa-o dayigə nōona bam lərə yam.

³¹ Nōona badonnə ma ni Davidi na ḡōōnt te tun, yi ba vu ba lwəni ba brī Sooli. Sooli ma pa ba bəḡi Davidi.³² Davidi na yi o tee ni tun, o ma ta Sooli o wu: «Pε, ku ba maḡi si nōon-nōōnv taa kwari fūvnt di Filisi tu wuntu. Amu yi n tuntōḡnv mu. A wó vu a jeer-o di najara.»³³ Sooli ma lər-o o wu: «Nmu bá want n jeeri nōōnv wóm si á ki najara. Ta n ye ni n yi bu mu. Filisi tu wuntu nan maḡi o sḡi o nōn-dōvnt maḡa ni mu, o lwarī najara kəm.»

³⁴ Ku ma pa Davidi ləri o wu: «A ko, amu yəni a jḡi o ko peeni mu a niə. Nyōḡ naa ga-vara dwi maama na yəni ku ba ku ja a vara bam dīdva,³⁵ a yəni a duri a vu a yi-ku, a daari a maḡi-ku mu si a vri a varim wóm ku ni ni. Nyōḡ kum kuntu laan na yəni ku pipiri si ku ja amu, a yəni a tv a gurḡi ku ban ni mu, yi a laan daari a gv-ku.³⁶ Amu gv nywənu dīdaant ga-vara badonnə kuntu doḡ a na. Filisi tu wóm di dai kulukulu. A wó gv-o di. Ku ya wu maḡi si o gooni ḡwīa Tu Baḡa-We jar-kərə bam.³⁷ Baḡa-We yi dilv na jonḡi amu Dl yaḡi nywənu dīdaant ga-vara babam juḡa ni tun mu. Dl ta wura si Dl jonḡi-ni Dl yaḡi Filisi tu wóm juḡa ni.» Sooli laan ma ta di Davidi o wu: «Tó! Nan ve si Baḡa-We wó taa wu n tee ni.»

³⁸ Sooli deen kwe wuntu tti najara gwaaru tum o zu Davidi mu. O ma kwe canna yicəḡə o ma pu o yuu kum, yi o ta kwe luu jara-kəm ḡōō o ma kwəli o nyōōni dum.³⁹ Davidi ma kwe Sooli sv-lōḡo kum o vō jara-kəm gwaaru tum yira ni, yi o laan kwaant si o vu o nii. O na wu zu gwaaru tuntu doḡ o mi tun, vəḡə maa camma ka pa-o. O ma ta di Sooli o wu: «Najara zila yantu bá jonḡi-ni, bəḡwaant amu wu tōḡi di-ti a na.» O ma li ti maama o tiḡi.⁴⁰ O ma kwe o nayira da-lōḡo kum, o daari o vu bugə ni ni o kuri kandwa-siswələ yanu. O ma di kandwa yam kuntu o nayira tampōḡo ni, yi o daari o kwe o napana, o laan maa ve si o jeeri Filisi tu wóm.

⁴¹ Filisi tu wóm maa fufō o ve mēmε o twe Davidi. Nōn-dōḡv wulv na ze o jara-kəm ci-kwaḡa kam maa wu o yigə ni o veə.⁴² Goliati na yōōri o nii o na Davidi tun, o maant wī o yi bu mu. O ma goon-o di o na yi bu-pwələ na yi lannv tun ḡwaant.⁴³ O ma bwe Davidi o wu: «N buḡi ni a yi kakurə mu na, yi n jḡi da-lōḡo n bunt amu baḡa ni kuntu?» O ma kwe o tv kum jwə-deera yam yira o ma o sōōli lwarum o yaḡi Davidi yuu ni.⁴⁴ O ta ma ta o wu: «Fufō n yi yo seeni, si a na

wu kwe n ya-nwana yam a pa zunə dīdaant ga-vara si ba di.»

⁴⁵ Davidi ma lər-o o wu: «Nmu jḡi sv-lōḡo di cicwe di kalaḡa mu n bunt si n ma n jeeri amu di najara. Amu nan jḡi Paḡwa Tu Baḡa-We dum yiri mu a bunt n baḡa ni. Dl maa yi dilv na te Yisrayelt jar-kərə bam maama tun. Ku nan yi Duntu yiri mu n jḡi n goonə.⁴⁶ Zim de duntu, Baḡa-We wó ki-m a juḡa ni. A wó maḡi-m a di tḡa ni, yi a goni n yuu. Zim, a ta laḡi a kwe Filisi jar-kərə ya-nwana yam mu a pa weyuu zunə di ga-vara si ba di. Tḡa baḡa nōona maama laan wó sε di cḡa ni: We wura Dl na te Yisrayelt tiinə bam.⁴⁷ Nōn-kōḡo kulv maama na jeeri yo seeni tun wó lwarī ni: Baḡa-We na laḡi Dl jonḡi nōona Dl yaḡi, ku dai sv-lōḡo naa cicwe mu Dl mai Dl jonḡi-ba Dl yaga. Najara yam yi Baḡa-We mu te-ya. Duntu nan wó want abam maama Dl ki dībam juḡa ni.»

⁴⁸ Filisi tu Goliati daa ta maa fufō o bunt Davidi tee ni. Davidi ma duri o yōōri najara je sum ni si o vu o jeer-o.⁴⁹ O laan ma turt o li kandwe o tampōḡo kum wunt. O ma kwe kandwe dum o ki o napana kam ni, yi o vuvugi-ka o dult o yaḡi. Kandwe dum ma yōōri di vu di lō Goliati tri, di muurt di zu da. Goliati ma tu tḡa ni, yi o yibiyə vin tḡa ni.

⁵⁰ Mu ku na tu te, Davidi deen mε napana dīdaant kandwe mu o ma o di Goliati. O ma mag-o o gv yi ku dai sv-lōḡo mu o mε o gv-o.⁵¹ Davidi ma duri o yi o zḡi Goliati baḡa ni. O ta ma li Goliati tti sv-lōḡo ku polo ni, o ma gv-o o daari o go o yuu.

Filisi tiinə bam na maant ni ba babia kam tḡi tun, mu ba maama pipiri ba duri si ba lu.⁵² Yisrayelt jar-kərə bam dīdaant Zuda jar-kərə bam ma kaasi di tiguri-kaasa, yi ba daari ba pε Filisi tiinə bam kwaga ba pu. Ba ma zəli-ba kuntu taa ba vu ba kwaari Gatī ni ni dīdaant Ekoron manco-puna ni. Filisi tiinə zanzan twa maa maḡi Saarayim cwəḡə kam yuu ni ba tigi tigi kuntu, si ku vu ku yi Gatī dīdaant Ekoron ni.⁵³ Yisrayelt jar-kərə bam na zəli Filisi tiinə bam ba ti yi ba joori tun, ba ma lu kulv maama na wu ba tigə je sum ni tun ba ja ba viiri.⁵⁴ Davidi ma ja Goliati yuu kum o ja o vu Zeruzalem, si Ku daari Goliati jara-kəm zila yam mu o jaant yantu o zu o tiḡi o tti vwe wunt.

⁵⁵ Maḡa kalv Davidi ya na maa ve si o jeeri Goliati tun, mu Sooli ḡōōnt o taant di o jar-kərə yigə tu wóm, Abenura mu kuntu. O ma bwe-o o wu: «Nōn-dōḡv kum yi wōō bu mu?» Abenura ma lər-o o wu: «Pε, ku na yi cḡa tun, amu yəri o ko na yi wulv tun.»⁵⁶ Sooli ma ta o wu: «Nan ve n bwe si dí lwarī o na yi wulv bu tun.»

⁵⁷ Davidi na gv Goliati yi o zḡi najara pwələ ni o joori o ba tun, mu Abenura jaan-o o ja o zu Sooli tee

ni. Davidi ta jigt Goliati yuu kum mu o juɗa ni. ⁵⁸Sooli ma bwe-o o wɛ: «A bu, n ko yi wɔɔ mu?» Davidi ma lɛr-o o wɛ: «Pɛ, amu yi Betelhem tu Zese bu mu.»

Davidi dɛ Zonatan cilɔŋo kum

18 Sooli dɛdaant Davidi ma ti ba lara yam. Sooli bu Zonatan bicari dɛdaant Davidi bicari deen ma ba ya mɛali daant. Zonatan maa jigt Davidi sono ni o na soe o tuti te tun. ²Ku deen zigɛ de dum kuntu ni, Sooli lɛeri o cɛɗi Davidi mu pa o tɔɗi o pa-o. Davidi daa wu joori o ko wum sɔɗɔ. ³Zonatan na soe Davidi ni o na soe o tuti te tun ɗwaant, o pɛ ba goni ni mu daant. ⁴Zonatan ma li o gwar-bwɛrɛ kam, yi o kwe-ka o pa Davidi. O ta ma li o najara gwaaru tum o kwe o pa-o, ku wɛli dɛ o su-lɔɗɔ kum, dɛ o taɗa kam, dɛdaant o kilɛ kam dɛ.

⁵Sooli deen na tɔɗi Davidi je sulɔ maama ni, ku yɛni ku ve yigɛ lanyurani mu. Kuntu ɗwaant Sooli ma pa-o dam o jar-kɛrɛ bam titari ni. Sooli kɛm dum kuntu ma poli nɔɔna bam maama wuu, yi ku ta poli o nakwa bam dɛ wuu.

⁶Davidi deen na gu Filisi tu wum yi jar-kɛrɛ bam maa joori sɔɗɔ tun, mu kaana nuɗi Yisrayeli tunti dum maama wunt ba ba si ba jeeri Pɛ Sooli. Ba maa leeni dɛ wupolo, ya ba sai. Ba maa jigt sunyɛ ba maga yi ba tai kwaanu. ⁷Ba ma di ywɛɛni yi ba leeni ba pa daant ba wɛ:

«Sooli gu o duna bam
muru dɛ muru mu.

Si ku na yi Davidi,
wuntu ma gu o duna bam
muru fugɛ dɛ fugɛ.»

⁸Sooli na ni ba lɔɗɛ kam tun, o wuu deen wu dɛ ka taant dum. O bant ma zaɗi. O ma jeeli o wunt o wɛ: «Ta n nii te! Ba pɛ Davidi gu nɔɔna murru fugɛ fugɛ mu, yi Ku daari amu, a gu muru muru yurani mu. Ku laan nan daari paari dum mu si ba jɔɗi ba pa wuntu.»

⁹Ku na zigɛ dɛ dum kuntu ni ku maa ve tun, Sooli deen daa ba jigt Davidi ciga. O wuu ta ma zaɗi dɛ Davidi kɛm maama.

¹⁰Tiga deen na puuri tun, Wɛ ma pa jor-lɔɗɔ ba ku jɔɗi Sooli dɛ dam. O maa wu o tuti digɛ kam ni o kaagi o yirisɛ. Davidi maa jigt o kɔnɔ kum o tai ni o na yɛni o ki te tun. Sooli dɛ maa ze cicwe o juɗa ni. ¹¹O ma buɗi o ja ni: «A lagi a dul-o mu a tani dɛ kɛbrɛ kam.» O ma dul-o kuni bule, yi Davidi dɛ luuri kuni bule wum maama.

¹²Sooli deen ma kwarɛ Davidi, beɗwaant Baɗa-Wɛ wu Davidi tee ni mu yi Dl lo wuntu kwaga ni. ¹³Sooli ma li jar-kɛrɛ muru o ki Davidi kwaga ni yi o pa o nuɗi da o tee ni. Davidi dɛ maa yɛni o tu o nɔɔna bam yigɛ ni yi ba vu jara-kɛm ni. ¹⁴O na ki woɗo kulɔ

maama, ku ve yigɛ mu lanyurani, Baɗa-Wɛ na wu o tee ni tun ɗwaant. ¹⁵Sooli ma maant ni Davidi yɔɔri o di wɔnɔ o duna maama baɗa ni. Ku ma pa o tiini o kwarɛ Davidi zanzan. ¹⁶Si ku na yi Yisrayeli tiinɛ bam dɛdaant Zuda tiinɛ bam, bantɔ maama soe Davidi mu, o na tɔɗi ba yigɛ pa ba di ba duna tun ɗwaant.

Davidi dɛ Sooli bukɔ o ma ki o kaant

¹⁷Dɛ didwi mu Sooli tagi dɛ Davidi o wɛ: «Nii a bukɔ-nakwin kam Merabi. Nmu na jaɗi Baɗa-Wɛ najara yam dɛdaant baari, yi n jigt ciga n pa-ni, amu dɛ wɔ pa-m Merabi, si n ma n ki n kaant.» Sooli deen tagi kuntu yi o buɗi o tuti ni o wɛ: «Amu bá ma a tuti juɗa a ma a gu Davidi. A nan wɔ pa Filisi tiinɛ bam cwɛɗɛ si ba gu-o.»

¹⁸Davidi ma lɛri Sooli o wɛ: «Amu yi wɔɔ mu yi a ko dwi dum dɛ yi beɛ mu Yisrayeli dwiɛ yam wunt si a want a ji pɛ bukɔ baru?» ¹⁹Maɗa kam ma ba ka yi si ba kwe Sooli bukɔ Merabi ba pa Davidi. Ba ma joori ba kwe-o ba pa Mehola tu wudoɗ, o yiri na yi Adriyel.

²⁰Sooli deen ta jigt bukɔ wudoɗ, o yiri na yi Mikali. O maa lagi Davidi ni-taant. Sooli na lwart ku ni ni tun, o wuu ma poli. ²¹Sooli daa ma buɗi o tuti yira ni o wɛ: «A na kwe Mikali a pa Davidi si o ma o ki o kaant, a wɔ want a tɔɗi o ɗwaant a ganɛ Davidi, si Filisi tiinɛ bam na cwɛɗɛ si ba gu-o.» O ma ta dɛ Davidi o wɛ: «Pwɛlɛ ta wura si n di amu bukɔ wudoɗ.»

²²Sooli ma pa o nakwa bam ni si ba sugi Davidi wubuɗa yi ba wɛ: «N kikiɛ yam su Pɛ wum yi mu. O nakwa bam wubuɗa dɛ-m. Kuntu tun, sɛ si n di o bukɔ Mikali n ma n ki n kaant.» ²³Ba ma sunt ba ta bitari sum kuntu ba bri Davidi, yi o lɛri o wɛ: «Abam na wu lwart! Á buɗi ni ku yi mwali mu si nɔɔnu want o ji pɛ bukɔ baru na? Amu dai kulukulu yigɛ da, yi a ta yi yinigɛ tu.»

²⁴Sooli nakwa bam ma lwɛni kulɔ maama Davidi na tagi tun ba bri-o. ²⁵Sooli ma joori o ta dɛ ba o wɛ: «Ta-na á bri Davidi ni: «Filisi tiinɛ bam na yaari pɛ zanzan tun, o ma lagi si o ɗwi junɛ ba baɗa ni. Kuntu, pɛeri dilɔ yurani pɛ na lagi si n pa-o o bukɔ wum ɗwaant tun mu yi Filisi tiinɛ bi fwɛli-twaanu.» Sooli deen tagi kuntu yi o buɗi si o ja Filisi tiinɛ bam jun mu o ma o gu Davidi.

²⁶Pɛ nakwa bam ma joori ba ja pɛ kwɛrɛ kam ba vu Davidi te. Davidi na ni tun, o wuu ma poli dɛ taant dum, o na wɔ ji pɛ wum bukɔ baru tun ɗwaant. Kadri dɛ dum na lagi dɛ yi tun, ²⁷dɛdaant Davidi loori o zaɗi dɛ o nɔɔna bam yi ba vu ba gu Filisi tiinɛ biɛ-yale. O ma ja Filisi tiinɛ fwɛli-twaanu tum o ba o jeeli tu ni ni o bri Sooli, si o want o ji Pɛ tumbaaru. Sooli ma ga ga o kwe o bukɔ Mikali o pa Davidi si o ma o ki o kaant.

²⁸ Sooli ma lwart jaja ni Baɗa-We mu wu Davidi tee ni. O ta ma maani ni o bukɔ Mikali suni o soe Davidi. ²⁹ Ku laan ma fɔgi ku pa o tiini o kwar-o. Sooli ma læeri o dunt Davidi taan, si ku yi o tɔvni.

³⁰ Filisi jar-kərə bam deen yəni ba tui ba ki najara mu di Yisrayelti tiinə bam ba ba yaga. Sooli jar-kərə yigə tiinə bam maama wunt Davidi mu di Filisi tiinə bam si ku dwəni ba maama. Ku ma pa Davidi yiri jagi je maama ni.

Sooli na culi Davidi te tun

19 Sooli deen zaɗi de didwɔ mu o ta Zonatan duduani o nakwa bam maama ni: ba kwaani ba gu Davidi. Zonatan yigə deen nan maa tiini ka wu Davidi wunt. ² O ma vu o ta di Davidi o wɔ: «Amu ko buɗi si o gu-m mu. Kuntu tun, ta n jigi n titi. Jwa zizɔja ni, si n vu n səgi pwələ ni n ta n wura. ³ Amu wu da di a ko si di ba nmu na səgi me tun di taa ziga. A laan wu taa te nmu taani did-o, si a nii o na wu ləri kulɔ tun si a laan ba a ta a bri-m.»

⁴ Tɔga na puuri tun, Zonatan ma tee Davidi o ko Sooli yigə ni. O ma ta di Sooli o wɔ: «A loori-m! Yi zaɗi n ki Davidi n ja n cɔgi, si o wu ki-m lwarum. Cɔga tun, kulɔ maama o na ki tun yi si ku zəni nmu mu. ⁵ Yi swe ni o deen na ve si o gu Goliati tun, ku yi o titi ŋwɔ mu o duli o yagi. Baɗa-We ma da wuntu baɗa ni Di di wɔnɔ Di pa Yisrayelti tiinə bam maama. Nmu na ne kuntu tun, n wuu poli mu. Be nan daa mu kɔa yi nmu lagi si n ja nɔnɔ wulɔ na wu ki kulukulu tun n cɔgi? Nmu na gu Davidi, ku bá taa jigi kuri.»

⁶ Zonatan taani dum tiini di dwe Sooli bicari. O ma du durə o wɔ: «Amu te cɔga di ŋwɔ Tu Baɗa-We yiri ni: Davidi daa bá ti.» ⁷ Zonatan laan ma bəɗi Davidi yi o ta kulɔ maama na ki o di o ko laɗa ni tun, o bri-o. O deen ta jaan-o mu o vu Sooli te, pa o tɔɗi o pa Sooli nuneeni pulim kam ni o ya na maɗi o tɔɗi o pa-o te tun.

⁸ Ku kwaga ni, najara daa joori ya cu Yisrayelti tiinə di Filisi tiinə titari ni. Davidi deen ma di-ba yi o fin-ba pa ba duri o yigə ni.

⁹ De didwɔ mu Sooli wu o sɔɗɔ ni, yi o ze cicwe o jɔja ni. Davidi maa wu o tee ni o jigi kɔnɔ o tai. Baɗa-We ma pa jor-lɔɗɔ ba ku jɔɗi Sooli. ¹⁰ O ma kwaani si o duli Davidi di o cicwe dum o tani kəbrə yira ni. Davidi ma luuri pa cicwe dum muuri di maɗi kəbrə kam yira ni. Titu dum kuntu ni Davidi ma duri o lu.

¹¹ Sooli ma tɔɗi nɔɔna si ba vu ba gilimi Davidi sɔɗɔ ba yiri-ku titu dum kuntu, si tɔga na puuri, si ba gu-o. Davidi kaani Mikali ma kaan-o o wɔ: «Nmu na wu ki lila n lagi je n vu, jwa ni n lagi n ti mu.» ¹² O ma ja Davidi o pa o tɔɗi takoro ni o cu, yi o duri o lu. ¹³ Mikali ma daari o kwe jwəm o tiɗi Davidi sara ni. O ma kwe buɗu kuru o kwe kwe o ki yuu kum seeni, yi o laan kwe gar-jali o ma kwəli ku maama.

¹⁴ Sooli tuntuɗna bam na zu sɔɗɔ kum si ba ja Davidi tun, Mikali ma ta di ba o wɔ: Davidi ba jigi yazurə mu.

¹⁵ Di kuntu maama di, Sooli tɔɗi-ba mu si ba joori ba vu ba na Davidi yira. O maa wɔ: «Ja-o-na á ba yo seeni di o sara kam maama, si a gu-o.»

¹⁶ Nɔɔna bam na joori ba vu ba na tun, ba maani ni jwəm yirani mu tigi sara kam ni, yi buɗu kuru mu wu jwəm dum yuu seeni. ¹⁷ Sooli na lwart kulɔ na ki tun mu o bwe Mikali o wɔ: «Bee mu ki yi n gani-ni, yi n pa a dɔnu wum cwəɗə si o duri o lu?» Mikali ma lər-o o wɔ: «Davidi tagi o wɔ: a na wu yagi cwəɗə a pa-o si o lu, oó gu-ni mu.»

¹⁸ Davidi deen na duri o lu kuntu tun, o ma vu Samowelt te Rama ni. O ma tuli kulɔ maama Sooli na ki-o tun o bri Samowelt. Ba laan ma da daani ba vu Nayɔti ba zuuri da. ¹⁹ Nɔɔna ma vu ba ta di Sooli ba wɔ: «Davidi wu Rama tu kudoɗ ni mu, ku yiri yi Nayɔti.» ²⁰ Sooli na ni kuntu tun, o ma tɔɗi nɔɔna si ba vu ba ja Davidi. Ba na yi da tun, ba ma na We nijɔɗnə sidonnə na zigɔ ba pwərisə, yi Samowelt wu ba yigə ni. Baɗa-We Joro ma cu Sooli nɔɔna bam maama baɗa ni. Ba di ma da ba tu pwərisim ni. ²¹ Ba ma ta ba bri Sooli kulɔ na ki tun. O daa ma tɔɗi nɔɔna badonnə. Ba na yi da tun, ba di puli si ba taa pwərisə mu. O daa ta ma tɔɗi nɔɔna o ki kuni bitɔ, yi ba di tu pwərisim ni.

²² Sooli titi laan ma zaɗi o kwe Rama cwəɗə, si o da ba kwaga. O na ve o yi vult-kamunu kum na wu Seku ni tun, mu o bwe nɔɔna o wɔ: «Samowelt duduani Davidi wu yən ni mu?» Ba ma lər-o ba wɔ: «Ba wu Rama tu Nayɔti ni mu.»

²³ Sooli ta na wu cwəɗə ni o maa ve Nayɔti tun, We Joro ma cu o di baɗa ni. O maa pwərisi o veə kuntu taa o vu o yi Nayɔti. ²⁴ O na yi Samowelt te tun, mu o li o gwaaru, yi o ta wura o pwərisə de dum maama wunt. O ma tigi da titu dum kuntu maama ni, si tɔga ba ka puuri. Ku deen ki kuntu mu yi ba seeri sinsərə kam ba wɔ: «Sooli di tɔɗi o wu sampwəri sum wunt mu na?»

Zonatan na wəli Davidi te tun

20 Davidi deen ma zigɔ Rama tu Nayɔti ni o duri si o lu Sooli, yi o daari o vu Zonatan te. O ma bwe Zonatan o wɔ: «Amu bri a ki bee mu a cɔgi yi n ko kwaani si o gu-ni? Be lwarum mu a ki-o?» ² Zonatan ma lər-o o wɔ: «We bá se si ku ki kuntu. Nmu bá ti. Amu ko bá ki woɗo yi o wu tagi o pa a maani ku ni ni. Ku na maɗi ku yi wo-balaɗa naa wo-kamunu, o yəni o ba səgi-ni. Ku bá wani ku ki kuntu!»

³ Davidi ma ta o du yi o wɔ: «Zonatan, ku suni ku yi cɔga mu ni n ko beeri si o gu-ni mu. O nan ye ni nmu yigə tiini ka wu amu wunt. Kuntu ŋwaani o wu pe n lwart o wubuɗa, o na ba lagi si o cɔgi nmu wuu tun ŋwaani. Ŋwɔ Tu Baɗa-We na suni Di wura tun, amu dugi Duntu yiri ŋwaani, di nmu titi yiri ŋwaani ni:

amu tiini a bwələ di tuuni.» ⁴ Zonatan maa wɔ: «Nmu na lagɔ si a ki kulɔ maama tun, a wó ki a pa-m.»

⁵ Davidi ma ləri o wɔ: «Nmu ye ni jwa ni mu can-duɔa candiə kam di. Ku maa maɔ si a taa tɔɔi a wu balu na jəni didaani pɛ ba di wɔdiu tun mu. Nan sɛ si a vu pwələ a sɛgi da si ku vu ku yi jwa yigə didaan-ni ni. ⁶ Nmu ko na maani ni a tərɛ yi o bwe a bwia, si n ta ni: «Davidi ya loori cwəɔɔ mu a tee ni si o ki lila o vu Betelhem o wəli di o digə tiinə si ba tɔɔi daani ba ki kaanum, nɔnɛni ba na yəni ba ki bɔni maama wɔni o dwi kum maama ɔwaani tun.» ⁷ Tɔ. Nmu na tagɔ kuntu, yi n ko na wɔ: «Ku lamma», ta n ye ni kulokulɔ bá yi-ni. Si n taani dum baɔa ni, o banɔ na zaɔi, lwarɔ si o wubɔɔa jaani si o gu-ni mu. ⁸ A loori-m! Nan ki woɔo kuntu n pa-ni, dɔbam na ki ni-mɔrɔ daani Baɔa-We yigə ni tun ɔwaani. Nmu nan daa n na maani ni a suni a ki lwarum mu, si nmu titi gu-ni. Yi ja-ni n vu n pa n ko.»

⁹ Zonatan ma ləri o wɔ: «We bá sɛ si ku ki kuntu. Amu ya na maani ni a ko wubɔɔa jaani si o gu-m mu, a ya bá ta a bri-m na?» ¹⁰ Davidi ma bwe-o o wɔ: «Kuntu tun, n ko na ləri nmu di ban-zɔɔɔ, wɔɔ mu wó pa a lwarɔ ku ni ni?» ¹¹ Zonatan maa wɔ: «Pa dí nuɔi dí vu pwələ kam wɔni.» Ba ma tɔɔi daani ba kɛ.

¹² Ba na zɔɔi da kuntu tun, Zonatan ma ta di Davidi o wɔ: «Yisrayeli tiinə Baɔa-We dum taa yi maana tu dɔbam bale laɔa ni si: ku na ki da yale, amu wó bwe a ko a lwarɔ o wubɔɔa na yi te di nmu tun. O wubɔɔa yam na lamma, a wó pa n maani. ¹³ O wubɔɔa nan na jaani si o cɔɔi-m, a ta wó pa-m kwərɛ, yi a daari a yaɔi cwəɔɔ a pa-m si n duri n lu. Baɔa-We nan wó pa ku tiini ku ni amu, nɔnɛni a na wu ki kulɔ a na wɔ a wó ki tun. Amu ta loori Baɔa-We mu a pa-m, si Dl taa wura di nmu nɔnɛni Dl deen na wu amu ko tee ni te tun. ¹⁴ Amu di loori-m si n yi swe a swiə. Amu ta na ɔwi: ta ta n jɔɔi amu sono kum, ni Baɔa-We na jɔɔi dɔbam sono te tun. Amu nan na tɔɔi di, ¹⁵ si n ta ta n jɔɔi amu biə bam sono si ku taa ve wuu. Baɔa-We na tu Dl ba Dl cɔɔi nmu duna bam maama pa ba yira saari lɔɔv baɔa ni, si n yi yaɔi sono kum kuntu di a dwi dum.»

¹⁶ Zonatan deen tɔɔi kuntu mu o ma o fɔɔi o ki ni-mɔrɔ didaani Davidi di o dwi dum. O ma ta o wɔ: «Baɔa-We nan wó mɔ Davidi jum o duna bam maama baɔa ni!» ¹⁷ Zonatan ta ma pa Davidi tɔɔi o sono kum baɔa ni o du durə ba ni-mɔrɔ dum ɔwaani. Beɔwaani, o deen tiini o soe Davidi mu nɔnɛni o na soe o titi te tun.

¹⁸ Ku kwaga ni, Zonatan ma ta di Davidi o wɔ: «Jwa de dum mu yi can-duɔa candiə kam. Nɔɔna bam wó lwarɔ ni nmu tərɛ, nmu jəɔɔ je sum na wó taa zɔɔi kafe tun ɔwaani. ¹⁹ Tɔɔi daa na wó pɔɔri tun, si n zaɔi n ke yigə yigə n vu mɛ n na sɛgi pulim kam ni tun, si

ku maɔi didaani Ezeli kandwe dum təɔɔ ni. Laan ta n cəgi-ni daani. ²⁰ Amu na tuə, a wó kwe a taɔa a ki nɔnɛni a lagɔ a ta cina mu a jeeri kandwe dum kuntu. Cina yatɔ mu a wó ma a ta. ²¹ A maa wó pa bu wulu na wu a tee ni tun vu o beeri cina yam. Amu na tagɔ di bu wum a wɔ: «Nii mu! Cina yam wu n saɔa kantu ni mu ya twe yo seeni. Kwe-ya na ja n ba.» Si n ta n ye ni ku yi yazurə mu. Kuntu, nɔnɛni n nuɔi n na sɛgi me tun n ba. Beɔwaani, ɔwi Tu Baɔa-We yiri ɔwaani kulokulɔ bá ki-m. ²² A nan daa na tagɔ di bu wum a wɔ: «Cina yam wu nmu yigə ni mu ya kɛ ya gaali-m,» si n lagɔ je n duri n viiri. Kuntu yi si n lwarɔ ni Baɔa-We mu pɛ-m cwəɔɔ si n viiri. ²³ Nan yi swe dɔbam bale ni-mɔrɔ dum swiə! Baɔa-We mu yi maana tu dɔbam laɔa ni maɔa maama, si dí wani dí ki dí su ni-mɔrɔ dum.»

²⁴ Davidi deen ma vu o sɛgi pwələ kam ni. Can-duɔa candiə de dum na yi tun, pɛ Sooli ma jəni di o didɛera bam si o di candiə kam wɔdiu. ²⁵ O ma jəni o na maɔi o yəni o je mɛ tun yi o salɔ kəbrɛ. Zonatan ma jəni o jeer-o. Abenura di ma jəni Sooli tikəri ni. Yi ku daari Davidi jəɔɔ je sum mu tigi kafe. ²⁶ Sooli ma na, yi o wu tagɔ kulokulɔ de dum kuntu ni. Beɔwaani o ya bɔni ni: «Deɔɔ woɔo mu cɔɔi Davidi yigə pa o wu tu. Tuntu o lagɔ o kwe o titi si ku maɔi di cullu tum mu, si o laan ba o di candiə kam.» ²⁷ Tɔɔi daa na pɔɔri can-duɔa da yale de dum ni tun, Sooli ma maani ni Davidi daa ta tərɛ. O ma ga ga o bwe o bu Zonatan o wɔ: «Bɛɛ mu ki yi Zese bu wum wu tu si o di candiə kam wɔdiu diin didaani zim maama?»

²⁸ Zonatan ma lər-o o wɔ: «Davidi suni o loori cwəɔɔ mu amu tee ni si o liisi fun o vu Betelhem. ²⁹ O tagɔ di amu ni: «A loori-m! Dɔbam digə kam mu jɔɔi kaanum si dí ki dí ma di candiə dí tw kum ni. Amu zumbaaru ma tɔɔi o bəɔi-ni. Nan sɛ dí cilɔɔo kum ɔwaani, si n pa a vu si a joori.» Kuntu ɔwaani nan mu pɛ Davidi zim təri yo seeni si o di wɔdiu nmu tee ni.»

³⁰ Sooli na ni Zonatan na tagɔ kulɔ tun, o banɔ ma zaɔi o baɔa ni yi o wɔ: «Nmu dai amu bu cɔɔi cɔɔi! N jɔɔi yi-deeri ni n nu mu te! A maani ni n lɔɔi amu kwaga ni, yi n daari n tɔɔi Zese bu Davidi kwaga mu. Nmu na ki te tun yi n titi di n nu wum cavura mu.

³¹ Ta n ye ni Zese bu wum ta na ɔwi: nmu bá wani n di ywəni. N bá na cwəɔɔ si n di paari dum. Ki lila n tɔɔi nɔɔna si ba ja-o ba ba yo seeni, si o maɔi si o ti mu!»

³² Zonatan ma ləri o ko o bwe o wɔ: «Beɔwaani mu o maɔi si o ti? O ki kɔɔ mu o ja o cɔɔi?» ³³ Kuntu baɔa ni mu Sooli kwe o cicwe o dɔɔi Zonatan si o kwaani o gu. Zonatan laan ma maani ni Sooli suni yiə mu si o gu Davidi. ³⁴ Zonatan ma pɛ o zaɔi wɔdiu kum baɔa ni di ban-zɔɔɔ, yi o daa wu di kulokulɔ can-duɔa da yale de dum ni. O wu deen ma tiini ku cɔɔi di o ko na jɔɔi kulɔ o tɔɔi Davidi yira ni tun.

³⁵ Tıga na puvrt tun, Zonatan ma zaŋt o da didaant bu o vu pwələ kalv Davidi na səgi tun, ni ba na maŋt ba banı ba tiŋi te tun. ³⁶ O ma ta dı bu wum o wı: «Duri n vu n twe cına yalı a na wó ta tuntu tun n ja n ba n pa-nı.» Bu wum na puli sı o duri tun, mu Zonatan vaŋt taŋa o ta cını o pa dı gaal-o dı ke yigə ni. ³⁷ Bu wum na yi cını dım na tv je silv ni tun, Zonatan ma tólti o ta did-o wı: «Ta n veə! Cını dım ke dı wu n yigə ni mu.» ³⁸ O ta ma tólti o wı: «Kı lıla! Yı ta n zıga! Ta n veə!» Bu wum ma twe cını dım yi o joori o pa o tu wum. ³⁹ Bu wum nan wu lwarı kəm dım kuntu kuri. Zonatan didaant Davidi yıranı mu ye kulv na wura tun. ⁴⁰ Zonatan laan ma kwe taŋa kam dı ka cına yam o pa bu wum. O ma ta sı o ja-ya o joori tw kum wunı.

⁴¹ Bu wum na ke o daarı tun, Davidi ma zaŋt kandwa yalı kwaga ni o ya na səgi tun, o nuŋi o vu o yi Zonatan te yi o daarı o vin o yibiyə tıga ni kuni bitı. O dı Zonatan ma kukwəri daant yi ba keerə. Davidi nan mu tiini o keeri o dwəni Zonatan. ⁴² Zonatan laan ma ta dı Davidi o wı: «We taa wu n tee ni! Za n yi swe ni dí kı ni-məwə mu daant Baŋa-We yırı ŋwaant ni: Baŋa-We yi maana tu dıbam bale laŋa ni, didaant dí dwiə yam laŋa ni sı ku taa ve wuu.» Ba na ŋwəni ba ti tun, Davidi ma zaŋt o ke. Zonatan dı ma joori o vu tw kum wu.

Sooli na tıgtı Davidi ne te tun

21 Davidi deen ma vu Nobi. We kaanum tu maa wura, o yırı mu Ayimeleki. Davidi na tu o te tun, Ayimeleki ma nuŋi sı o jeer-o yi o yıra saı. O ma bwe Davidi o wı: «Bee mu yi n ve n yıranı yi nɔnɔ-nɔnɔ ba tıgtı dı nmu?» ² Davidi ma lər-o o wı: «Pe mu tıŋi-nı. O nan wı a yi pa nɔnɔ-nɔnɔ lwarı ni dilv o na pe-nı tun. Ku na yi a nɔnɔna bam, a tagı dı ba sı ba taa cəgi-nı je sıdoŋ ni mu. ³ N jıgtı wodıu n tee ni na? Lagı dıpwə tunu naa woŋo kulv maama dwi n na jıgtı tun n pa-nı.»

⁴ Kaanum tu wum ma lər-o o wı: «Dıpe dilv yıranı na wu amu tee ni tun yi kulv na yəni ku tıgi da Baŋa-We ŋwaantı tun mu. Nmu dı n nɔnɔna bam nan na wu pəni dı kaana da yantv ni, á wó wantı á kwe-ku á dı.» ⁵ Davidi maa wı: «Cıga tun, dıbam dı kaana wu yi daantı. Amu nɔnɔna bam na maŋt ba yəni ba beeri yɔw yıranı mu dı, baá taa cv ba tıttı dı kaana We ŋwaantı. Kuntu laan na yi wo-cev tun, ku tiini ku kı dono mu!»

⁶ Kaanum tu Ayimeleki ma kwe dıpe dilv ya na tıgi da We ŋwaantı tun o pa Davidi. Dıpe dım dıntv nan yəni dı wu Baŋa-We yigə ni mu. Ba maa yəni ba joori ba kwe-dı yi ba daarı ba ləri ba tiŋi dıpwə-lum da. Kuntu tun, dıpe dilv ba na joori ba kwe Baŋa-We yigə ni tun yıranı mu wu kaanum tu wum tee ni. ⁷ Sooli tıntvınu didva deen maa wura, o yırı na yi Doegı. O maa yi

Edəm tu yi o kwəri o yi Sooli naytra bam yigə tu. De dım kuntu ni wuntu deen wu Ayimeleki tee ni, o na maŋt sı o kwe o tıttı Baŋa-We yigə ni tun ŋwaantı.

⁸ Davidi ta ma bwe Ayimeleki o wı: «Nmu wó ta n jıgtı cicwe naa sv-lɔŋɔ n tee ni na? Pe wum tıntvıŋa kam tiini ka lumma mu pa a wu ne pwələ sı a kwe a sv-lɔŋɔ kum. A maa ba jıgtı najara zılı dı zılı.» ⁹ Ayimeleki ma ləri o wı: «Sv-lɔŋɔ kudoŋ wura. Ku yi Filisi tu Goliatı wulv nmu deen na gv Ela bolo kum ni tun nyum mu. Ku nan kukuli dı gəwə ku tıgi a kaanum gwar-wugv kum kwaga ni. N na lagı-ku sı n kwe. Sv-lɔŋɔ kudoŋ daa tərə.» Davidi ma ləri o wı: «Sv-lɔŋɔ tərə ku na dwe-ku. Amu wó jıŋi-ku.»

¹⁰ De dım kuntu ni Davidi deen ma zaŋt o duri sı o lu Sooli yigə ni. O ma vu o yi Gatı tw pe Akisi te. ¹¹ Pe Akisi dıdeera bam na ne Davidi tun, ba ma ta dı Abimeleki ba wı: «Nɔwə wuntu yi Davidi mu, ba tw pe wum. Ku dat kuntu na? O tw kum nɔwəna bam yəni ba saı yi ba leeni ba tee-o mu ba wı:

«Sooli gv o dına bam
muru dı muru.
Sı ku na yi Davidi,
wuntu ma gv o dına bam
muru fugə dı fugə.»»

¹² Davidi na ni kuntu tun, o ma jeeli nɔwəna bam taantı dım maama, yi ku pa fıvntı tiini dı ja-o dı Gatı tw pe Abimeleki. ¹³ Kuntu ŋwaantı, Davidi na yəni o wu ba tee ni tun, o maa kı nuneentı o yırısı mu. O deen kaagtı o kı yuu-vuvugə kikiə mu, yi o jıgtı ba tw kum manchoŋo ni bwəeru o kweera yɔw yɔw yi o bəri ti yıra ni. O ta maa yagı o twana yam pa o lileeru nuŋi ti bɔwrtı ya maama. ¹⁴ Pe Akisi ma ta dı o nɔwəna bam o wı: «Abam wu ne ni nɔwəna wuntu yi cıcoo mu na? Beŋwaantı mu á nan jaan-o á ba amu te? ¹⁵ Amu ge cıcooru mu yi á ja-o á ba amu te na? A ba lagı sı wuntu taa wu a sɔŋɔ ni o jıgtı-nı o daana!»

Davidi səgi o tıttı Sooli tee ni

22 Davidi deen ma zıgtı Gatı tw kum ni, o duri o vu o səgi piu kudoŋ bɔwrtı wunı. Je sum kuntu bwələ didaantı Adulamı tw mu. O curru dı o sɔŋɔ tiinə bam maama na ni ni o wu dáantı tun, ba ma vu o te. ² Ku ta wəli da, nɔwəna balv maama na wu cam wunı tun, dı balv na jıgtı nɔwəna jına tun, ku wəli didaantı balv maama ŋwıa na ba ywəmmə tun maama ma la ba vu Davidi tee ni. Ba maama kɔwə deen yi biə-yana mu. Davidi ma ji bantv maama yigə tu.

³ Davidi deen ma zıgtı dáantı o vu Moabı tw Mitspa. O ma ta dı Moabı pe wum o wı: «A loori-m mu sı n pa a ko didaantı a nu taa wu nmu tee ni, sı ku taa nii a na tu a lwarı We na jıgtı kulv sı Dı kı Dı pa-nı tun.»

⁴ Davidi ma ja-ba o vu o yagı Moabı pe wum sɔŋɔ ni.

Ba maa wu pe wum tee ni maɲa kalu maama Davidi deen na kaagi o sɛgi o titi je sum kuntu ni tun.

⁵De didwi We nijonnu Gaadi ma ba o ta di Davidi o wi: «Daa n yi maɲi gugoro kum ni yo seeni! Zaɲi n nuɲi n vu Zuda.» Davidi ma pe o zaɲi o vu o zɔvri Ereti kagva kam wɔni.

Sooli pe ba gu Nobɪ tu kaanum tiinɛ

⁶Sooli deen maa wu Gibea tu zɔɲo kvdonɲ yuu ni. O maa je sana kuri ni, yi o ze cicwe o juɲa ni. O didɛera bam maama maa kaag-o ba ziga. Sooli laan ma ba o lwart ni ba ni Davidi ŋwa mu. ⁷O ma ta di o nɔɔna bam o wi: «Abam, Benzamen tiinɛ bam, á buɲi ni Zese bu Davidi na di paari, o ta wó taa ye á ni ni, si o pa abam kart di kadwi yi o daari o pa á taa wu o jar-kɛrɛ bam yigɛ ni na? ⁸Ku yi kuntu ŋwaani mu á ki ni daani si á lo amu kwaga ni na? Amu titi bu Zonatan mu ki ni didaani Zese bu wum si ba cɔge-ni, yi abam wulɔwulɔ wu pe a lwart ku ni ni. Abam bri ni á yigɛ tɛri amu wɔni. Amu bu wum maɲi o sugi a tintuɲu pa o kwaani o na pwɛlɛ o gu-ni, yi á wu tagi á bri-ni!»

⁹Edɔm tu Doɛgi di deen tɔgi o wu Sooli nɔɔna bam tee ni. O na ni Sooli na tagi kulɔ tun, o maa wu: «Maɲa kam a na wu Nobɪ ni tun, mu a ne Zese bu wum na tu Asituba bu Ayimeleki te. ¹⁰Ayimeleki ma bwe Baɲa-We si o lwart Davidi yigɛ na yi te tun. O ta pe Davidi wɔdiiru, yi o daari o kwe Filisi tu Goliati su-lɔɲɔ kum o wɛli da o pa-o.»

¹¹Sooli na ni kuntu tun, o ma tɔɲi o bɛɲi Ayimeleki didaani o sɔɲɔ tiinɛ maama si ba ba o te. Bantu deen yi We kaanum tiinɛ mu Nobɪ tuw ni. Ba maama na yi Sooli te tun, ¹²o ma ta o wi: «Asituba bu, cɛgi yo!» O di ma lɛri o wi: «Pe, a cɛgɛ.» ¹³Sooli ma bwe-o o wi: «Bɛɛ mu ki yi nmu ki ni didua didaani Zese bu wum, si á ki á cɔge-ni? Nmu pe-o wɔdiu, di su-lɔɲɔ, yi n ta ma n sɔɔli We n kwe o cwɛɲɛ. Kuntu ma pa o lo amu kwaga ni, yi o zum tɔgi amu ne tintu si o gu-ni!»

¹⁴Ayimeleki ma lɛri pe wum o wi: «Pe, nɔɔn-nɔɔnu tɛri nmu tintuɲna bam wɔni yi o jigi ciga o pa-m nuneeni Davidi na jigi nmu ciga te tun. O ta maa yi n buko baru. Nɔn-babe silu na yiri nmu tun maama wɔni, o wu ba yigɛ ni mu. O ta maa jigi yiri nmu sɔɲɔ kum maama wɔni. ¹⁵Ciga tun, ku dai duntu de ni mu a puli si a sɔɔli We a pa-o. A nan ki a cɔgi mu na? Yi ja taani duntu n jeeri amu di a sɔɲɔ tiinɛ bam, si amu yɛri taani dum kulukulɔ ni ni.»

¹⁶Sooli ta maa wu: «Ayimeleki, nmu didaani n dwi dum maama maɲi si á ti mu.» ¹⁷O ma ta di balu na zigɛ ba yir-o tun o wi: «Zaɲi-na á gu Baɲa-We kaanum tiinɛ bam! Bɛɲwaani, ba sɔgi ni didaani Davidi si ba cɔge-ni. Ba maani ni Davidi maa duri si o lu amu mu,

yi ba wu tagi ba bri-ni.» Pe didɛera bam maa wu se si ba ma ba jun ba dwe Baɲa-We kaanum tiinɛ bam.

¹⁸Sooli ma pipiri o ta di Edɔm tu Doɛgi o wi: «Nmu nan zaɲi n gu Baɲa-We kaanum tiinɛ bam!» Doɛgi ma suni o magi-ba o gu. We kaanum tiinɛ funɔnɔ banu mu tigi di de dum kuntu ni, yi ba maama zɔvri kaanum gwar-wugu kum mu. ¹⁹Sooli ma vu Nobɪ tuw kum, me kaanum tiinɛ bam na zɔvri da tun. O ma gu tuw kum nɔɔna bam maama. O pe ba gu baara, di kaana, di ba biɛ, ku bri ku wɛli bu-susun di mu. Ba ta ma gu ba naani, di ba bunɛ, ku wɛli di ba peeni maama.

²⁰Wulɔ yirani deen na lugi tun mu yi Abiatari. O maa yi Ayimeleki bu mu, yi o ko-nakwi yi Asituba. O ma duri o vu o wɛli Davidi kɔgɔ kum wɔni. ²¹O ma lwani o bri-o Sooli na gu Baɲa-We kaanum tiinɛ bam te tun. ²²Davidi ma lɛr-o o wi: «Duntu de dum a na maɲi a na Doɛgi na wura tun, a maani ni oó vu o ta o bri Sooli o na ne kulɔ tun. Abam sɔɲɔ kum maama na tigi tun, ku yi amu yigɛ mu. ²³Kuntu ŋwaani, ta n wu amu tee ni. Yi ta n kwari fuuni. A ye ni Sooli beeri dɔbam bale mu si o gu. Nmu nan na wu amu tee ni, cam bá yi-m.»

Davidi jonɪ Keyila tuw kum o yagi

23 De didwi mu ba tagi ba bri Davidi ba wu: «Filisi tiinɛ bam mu ve si ba ki najara di Keyila tiinɛ. Ba nan vri ba muna yi ba ta wura ba firɪ-ya mu.» ²Davidi ma bwe Baɲa-We o wi: «A ve a jeeri Filisi tiinɛ bam di najara na?» Baɲa-We ma lɛri Di wi: «Zaɲi n vu n jeeri-ba si n jonɪ Keyila tuw ba juɲa ni n yagi.»

³Davidi nɔɔna bam ma ta ba wu: «Nii dí na maɲi dí wu Zuda laɲa kam ni mu yo seeni, yi dí fɔna di Filisi tiinɛ bam. Si dí laan nan na lagɛ dí jeeri-ba Keyila ni, ku bá taa yi lɛɛru ku pa dɔbam na?» ⁴Davidi daa ma vu Baɲa-We yigɛ ni si o bwe o lwart o na wó ki te tun. Baɲa-We ma lɛr-o Di wi: «Nan ve Keyila lele kuntu, si amu wó ki Filisi tiinɛ bam nmu juɲa ni si n di-ba.»

⁵Davidi di o nɔɔna bam ma zaɲi ba vu Keyila ba jeeri Filisi tiinɛ bam di najara. Ba ma wanti-ba yi ba vri ba vara ba ja ba viiri. Ba ma gu Filisi tiinɛ bam zanzan, yi ba daari ba jonɪ Keyila tiinɛ bam ba yagi. ⁶Ayimeleki bu Abiatari deen ya na duri o vu Davidi te Keyila ni tun, o ya kwe We kaanum gwar-wugu mu o wɛli da.

⁷Sooli deen ma ni ni Davidi ve Keyila mu o wura. O ma ta o wi: «We laan mu kwe Davidi Di ki amu juɲa ni, bɛɲwaani o ve o pi o titi mu tuw kulɔ ba na yɛni ba ma bwɛɛru kamunɛ ba pi ku niɛ yam tun wɔni.»

⁸Sooli ma bɛɲi o jar-kɛrɛ bam si ba la daani, ba vu ba gilimi tuw kum ba ki titari ni, si ba daari ba ja Davidi di o nɔɔna bam.

⁹Davidi na ni n̄ Sooli wubɔɔja jaant mu si o ba o ja-o tun, o ma ta d̄i We kaanum tu Abiatari o wi: «Kwe kaanum gwar-wɔɔv n ja n ba, si d̄i ma d̄i lwarti We wubɔɔja na yi te tun.» ¹⁰Davidi laan ma loori We o wi: «Yisrayelt tiinə Baɔa-We d̄im, amv ni n̄ Sooli lagi o ba yo seeni mu o cɔgti tw kum amv ɔwaani. ¹¹A lagi a bwe a nii, Sooli wó suni o ba yo, n̄ amv na ni te tun na? Keyila tiinə bam wó ja amv ba kwe ba k̄i o juɔa ni na? Popo a loori-m si n pa a lwarti kv na wó k̄i te tun.» Baɔa-We ma ləri D̄l wi: «Sooli wó ba.» ¹²Davidi daa ma bwe o wi: «Si Keyila tiinə bam, baá kwe amv d̄i a n̄ɔɔna bam ba k̄i Sooli juɔa ni na?» Baɔa-We ma lər-o D̄l wi: «Een, baá kwe abam ba pa-o.»

¹³Davidi na ni kuntu tun, o d̄idaani o n̄ɔɔna bam ma k̄i lula ba d̄uri ba nuɔi Keyila ni. Ba maa kaagi ba ve je silv maama ba na wó wanti ba vu tun. Sooli na ni n̄ Davidi daa t̄əri Keyila ni tun, o ma lani o wubɔɔja yi o wv ve da.

Davidi lugi Sooli juɔa ni

¹⁴Davidi deen maa wv Zifi kagua kam ni o s̄egi pweeru laɔa kam gugwæru tum wun̄i. Sooli d̄i ma yɔɔrti o beer-o mu si o wan-o o ja. We maa wv pe Sooli na o j̄egə.

¹⁵Davidi deen wv Zifi kagua kam je sidon̄ ni, Horesi ni mu. O na wura tun, o ma maani ni Sooli nuɔi o ba si o gv-o. ¹⁶Sooli bu Zonatan d̄i nan ya ve Horesi. O ma vu Davidi te, o daart̄ o pa o na baari Baɔa-We dam ɔwaani. ¹⁷Zonatan ma ta d̄id-o o wi: «Yi ta n funa, si a ko Sooli bá yi-m o ja. O maɔi o ye ni: nmv mu lagi n ta n yi Yisrayelt tiinə P̄e, si amv laan saɔi n kwaga a taa wv n tikəri ni.» ¹⁸Bantu bale daa ma k̄i ni-m̄ɔɔ Baɔa-We yigə ni si ba taa j̄ugi c̄iga ba pa daani. Kuntu kwaga ni mu Zonatan joori o vu s̄ɔɔɔ. Davidi maa maɔi Horesi ni.

¹⁹Zifi tiinə badonnə ma zaɔi ba vu Sooli te Gibea ni. Ba ma ta d̄id-o ba wi: «P̄e, Davidi tu o s̄egi d̄ibam laɔa kam Horesi zwænu tum ni. O wv Hakila piu kum na wv Yesim̄on jagwiə seeni tun yuu ni mu. ²⁰Nmv na kwaani n beer-o si n ja tun, nan lagi de si n ba d̄i tw kum, si d̄i ja-o d̄i k̄i nmv juɔa ni.»

²¹Sooli ma ləri o wi: «Á k̄i c̄iga. Baɔa-We yu-yoɔo taa wv á yuu ni, d̄i á na lagi a lanyran̄i tun! ²²Nan ta kwaani-na á w̄eli-ni fun. Joori-na á vu á lwarti o na wv m̄e c̄iga c̄iga tun, d̄idaani n̄ɔɔna balv na ne-o dáani tun. Amv ni n̄ o tiini o j̄ugi sisuna zanzan kv ja kv gaali. ²³Ve-na á f̄ɔgti á beeri á lwarti o s̄egim je sum maama, si á laan ba á ta á br̄i-ni jaja. Kv kwaga ni, a laan wó da d̄i abam a vu. O ta na wv laɔa kam kuntu ni, a wó beeri a na o j̄egə. Kv na maɔi kv yi si a beeri Zuda s̄o-yuni tum maama wun̄i mu d̄i, a ta wó ja-o.»

²⁴N̄ɔɔna bam ma k̄i lula ba loori Sooli ba vu Zifi, yi Sooli laan saɔi kwaga o yi da. Davidi d̄i o n̄ɔɔna bam deen ya s̄egi Maon kagua kam ni mu. Ba maa wv Araba bolo kum na wv Yesim̄on jagwiə seeni tun ni mu. ²⁵Sooli d̄i o n̄ɔɔna bam ma nuɔi si ba beeri Davidi je. Davidi d̄i ma ni Sooli ɔwa. O d̄i o n̄ɔɔna bam ma vu pu-kamunu kvdon̄ na wv Maon kagua kam ni tun ba s̄egi da. Sooli ma lwarti Davidi na wv m̄e tun. O ma vu Maon kagua kam ni o pu o kwaga virə-virə. ²⁶Sooli d̄i o n̄ɔɔna bam maa wv piu kum daa d̄idva ni mu ba veə. Davidi d̄i o n̄ɔɔna bam d̄i maa wv kv daa kadoɔ ni ba kwaani si ba lu Sooli juɔa ni. Sooli d̄i o n̄ɔɔna bam ma daart̄ fun si ba yi Davidi d̄i o n̄ɔɔna bam te si ba li-ba. ²⁷Kv ne ni ni mu n̄ɔɔnv d̄uri o vu o yi Sooli te yi o wi: «K̄i-na lula á ba! Filisi tiinə bam mu cugi ba puri d̄ibam tw kum baɔa ni!»

²⁸Sooli ma ga ga o yaɔi Davidi z̄elim. O ma joori o pipiri si o vu o jeeri Filisi tiinə bam d̄i najara. Kuntu ɔwaani mu ba j̄ugi je sum kuntu yur̄i ba bæi wi: «Pupwara Piu.» ²⁹Davidi deen ma ziḡi dáani o vu En-Gedi o s̄egi je sum kuntu ni.

Davidi yaɔi Sooli o pa o lu

24 Najara yalv deen na wv Sooli d̄idaani Filisi tiinə bam titari ni tun ma ti. Sooli na joori s̄ɔɔɔ tun mu o ni n̄ Davidi wv En-Gedi kagua kam seeni. ²O ma kuri jar-k̄erə murr̄v t̄it̄o Yisrayelt tiinə bam wun̄i, balv na ye najara laɔa lanyran̄i tun. O ma k̄i-ba o kwaga ni yi ba nuɔi ba vu si ba beeri Davidi d̄i o n̄ɔɔna bam je. Ba ma vu ba yi pweeru tidonnə seeni ba na bæi-ti ni «Kagua wv bun̄i pweeru» tun.

³Ba na wv cwəɔɔ ni tun, mu ba yi je silv nayura na yəni ba pi ba peeni da tun. Piu b̄ɔɔni maa wura d̄i na bw̄ələ d̄i cwəɔɔ kam ni. Sooli ma ywəri o zv b̄ɔɔni d̄im wun̄i si o fv fian. Piu b̄ɔɔni d̄im kuntu ni mu Davidi d̄i o n̄ɔɔna bam d̄i deen s̄egi. Bantu nan joori ba wv yigə ni mu dáa dáa. ⁴Davidi n̄ɔɔna bam na ne Sooli tun ba ma ta d̄i Davidi ba wi: «Nii pw̄ələ na tigi jaja ka pa-m te! Zim de d̄intv mu yi de d̄ilv Baɔa-We na tagi d̄i taani, d̄i D̄l na taga D̄l wi: D̄l wó kwe n d̄onv wum D̄l k̄i n juɔa ni si nmv k̄i-o n na lagi te tun.» Davidi ma vwe kuntu mem̄e o vu o ja Sooli gv̄ɔ kum kuri seeni o goni, yi Sooli yəri kv ni ni.

⁵Kv kwaga ni mu Davidi wubɔɔja daani-o zanzan d̄i kulv o na k̄i tun. ⁶O ma ta d̄i o n̄ɔɔna bam o wi: «Baɔa-We wó ci si amv kwe a juɔa a ma a k̄i wulv na te amv tun zun̄ni. Kv yi Baɔa-We mu kur-o. We wó ci si a c̄ɔgti a tu wum, wulv We na pw̄əri paari nugə o yuu ni tun.» ⁷Kv yi bitari suntv mu Davidi m̄e o ja o n̄ɔɔna bam, o ci-ba si ba yi zaɔi ba k̄i Sooli kulukulv. Sooli ma zaɔi piu b̄ɔɔni d̄im wun̄i o nuɔi si o ke.

⁸ Davidi di laan ma ba o nuñi piu bənci dım wunt yi o zıgı dāa ni o bəñi Sooli o wı: «Pə! Amv tu, dınle!» Sooli ma pipiri sı o nii. Davidi ma vin o yibiyə tıga ni o pa-o zulə, ⁹ yi o ta o wı:

«Amv ko, bəñwaanı mv n kaagi n cəgi balv na te ba wı amv kwaanı sı a cəgi-m tun taanı? ¹⁰ Nmv zum ne ni: n na zv piu bənci dım wunt tun, Baña-We kwe nmv Dl kı amv juña ni mv. A nəcna bam badonnə ya wı dı gv-m mv, yi amv wv pə-ba cwəñə. Amv ma ta di ba a wı: «A bā se a kı a tu wum zınnı, o na yi wvlu Baña-We na kuri tun ıñwaanı.» ¹¹ A ko, fəgi n nii gwar-zinzwarı dıntv a ze a juña ni tun! Dı nuñi nmv gərc kum kuri seeni mv. Amv na yi n yıra tun, a yaá wanı-m a gv. A na goni n gərc kum, yi a daarı n titı a yagi tun, laan nan lwarı ni a ba jıgi nmv lwarım pugə a je. A brı a wv ləgi nmv kwaga ni. Nmv laan ma n pu amv kwaga sı n lı a mvmwə, yi a wv kı-m kuləkulv a cəgi. ¹² Baña-We nan mv wó brı dibam bale wunt wvlu na jıgi bura tun. Baña-We mv wó ıñwı amv jıntı nmv yuu ni, dıdaanı n na jıgi amv n kı te maama tun. Sı kv na yi amv, a bā kwe a juña a ma a dwe-m di fun di. ¹³ Faña tiinə maa wı: «Kəm təgi di tu mv.» Kuntv tun, amv bā kı nmv lwarım.

¹⁴ Amv nan yi wəc mv yi Yısrayelı tiinə pə zəli-nı sı o gv? Amv yi kakur-tıka, naa kasıla mv nmv jıgi n zələ? Kv ba jıgi kuri. ¹⁵ Baña-We mv wó zv taanı dıntv wunt sı Dl di-di dibam bale laña ni. Dıntv mv wó zıgı amv kwaga ni Dl wəli-nı. Dl ta wó pa a na bura yi a lu nmv juña ni.»

¹⁶ Davidi na tagı kuntv maama o ti tun, mv Sooli bwe-o o wı: «Amv bu Davidi, nmv kwərə mv kuntv na?» Sooli laan ma keeri baña baña. ¹⁷ O ta ma ta o wı: «Yagi, sı n jıgi cıga, amv mv tıñı vwan. Nmv nan kı amv lanyıranı, yi amv lagı nmv cəgım. ¹⁸ Nmv zum pə a lwarı ni n lagı a ni-taanı. Bəñwaanı, Baña-We ya pə-m pwələ sı n gv-nı, yi n wv se sı n gv-nı. ¹⁹ Nəcnu na jeeri o dınuv yi o ja-o, o daa wó yag-o sı o ke mwalt mwalt mv na? Nmv zum na kı-nı lanyıranı tun, Baña-We mv wó kı nmv yu-yoño. ²⁰ Amv laan lwarı ni nmv mv wó sunı n ji Yısrayelı tiinə Pə, yi n paarı dım wó zıgı lanyıranı. ²¹ A nan loori-m mv sı n ta n du di Baña-We yırı ni: n na tu n di paarı, n bā cəgi a dwi dım sı di ti maama. Yi pa a yırı dım je a ko səñc kum wunt.»

²² Davidi ma sunı o ta o du kuntv Sooli yigə ni. Sooli ma zañı o joori səñc. Davidi di o nəcna bam di ma joori ba vu ba səgım je sum ni.

Davidi di Abigayelı taanı dım

25 Samowelı deen ma ba o ti. Yısrayelı tiinə bam maama ma jeeri o tw kum ni, sı ba di o luə. Ba ma kwe-o ba kı o titı tw Rama ni.

Kv kwaga ni, mv Davidi ve o wv Paran kagua kam wunt. ²⁻³ Kalebi dwi tu wudoñ deen zıvırı Maon tw kum ni, o yırı mv Na-balı. O deen yi nadum cıga cıga. O maa jıgi peeni mırrv titı, yi o buntı di yi mırv. O maa jıgi tıga Karmelı seeni o nii o vara baña ni. O kaanı yırı deen mv yi Abigayelı. O maa yi wubuña tu yi o yibiyə tiini ya lamma. Kv daarı Na-balı titı, wuntv wv luña zanzan yi o yi nən-balərc. Kv ma mañı dıdaanı Na-balı di o nəcna bam wv Karmelı ni ba wura ba fanı o vara bam kurv.

⁴ Davidi deen na wv kagua kam ni kuntv tun, mv o ni ni Na-balı tu sı o fanı o vara bam kurv. ⁵ O ma lı o nən-dınnv tum fugə, o tıñı-ba Na-balı tee ni yi o wı: «Ve-na Na-balı te Karmelı ni á da amv ıñwaanı á war-o. ⁶ Ta-na dıd-o ni: «We wó pa nmv di n səñc tiinə maama yazurə di mvmwə-deerı! We wó pa n juña wənu maama kı lanyıranı! ⁷ Amv nan ni ni nmv wura n pa ba fanı n vara bam kurv mv. A maa lagı sı n maanı ni: nmv nayıra bam ya na wv dibam tee ni tun, dı wv yaarı-ba. Maña kalv maama ba na wv Karmelı seeni tun, ba kuləkulv wv je. ⁸ Nan bwe n tıntuğna bam n nii, sı baá ta kuntv mv. Zum na yi candıə dim de tun mv a loori-m sı n kı a nən-dınnv tum lanyıranı, dı cıloño kum ıñwaanı. Pa dibam zənə yalv maama n na jıgi n juña ni tun.»»

⁹ Davidi nəcna bam ma ja o kwərə kam ba vu ba pa Na-balı. Ba laan ma zıgı sı ba jıñı lərc. ¹⁰ Na-balı ma ləri-ba o wı: «Davidi mv yi wəc? Amv yər-o. Zese bu wuntv ne o titı na? Lele kuntv, tıntuğnv wvlu maama na jəni o bıñı ga, oó zañı mv o lə o tu kwaga ni sı o taa te o titı. ¹¹ Amv bā se sı a kwe a wıdıu dıdaanı a na a pa nən-yərcv tılv a na yəri me ba na nuñı tun. A bā kwe vara balv a na gv sı a tıntuğna di tun a pa abam.»

¹² Davidi nəcna bam ma joori ba vu Davidi te, yi ba ta kulv maama Na-balı na tagı tun ba brı-o. ¹³ Davidi ma ta di o nəcna bam o wı: «Nəcnuv maama kwe o sv-ləñc o və o təñə ni dıñ-dıñ!» Ba ma kwe ba sv-lwaanv tum ba və. Davidi titı di ma və o sv-ləñc kum o təñə ni. O maa təgi nəcna biə-yana yigə o maa ve Na-balı baña. Nəcna biə-yale ma daarı, sı bantv taa yırı ba zıla yam.

¹⁴ Na-balı tıntuğnv wudoñ ma ta di Na-balı kaanı Abigayelı o wı: «Davidi mv zıgı kagua kam ni o tıñı nəcna dibam tu Na-balı tee ni sı ba war-o, yi o twı-ba lanyıranı. ¹⁵ Cıga ıñwaanı nan, nəcna bantv ya yərcı ba kı dibam lanyıranı mv. Ba wv daanı dibam. Maña kalv maama dı na wv ba tee ni dı beeri gaa kum wunt tun, dı kuləkulv wv je. ¹⁶ Dı na jıgi dı peeni sum dı yırı gaa kum wunt tun, Davidi nəcna bam mv kwəli dibam, wıa dıdaanı titı maama wunt. ¹⁷ Kuntv tun, fəgi n jeeli sı n nii n na wó kı kulv n wəli dı maama tun. Bəñwaanı leerv mv lagı ti yi dı tu wum di o səñc kum maama,

di o na tiini o yi nɔn-balɔrɔ, yi o ba se o jɔŋi kwia tun ŋwaani.»

¹⁸ Abigayeli ma ki lila o ki woŋo maama daani. O maa jigi dɔpwa biə-yale (200), di sana lɔrvu tule, di peeni sinu ba ya na wɔgi-si tun, di mun-wɔa yolo-kamunu, di maasa bwe bi (100), di kapiri-kura maasa biə-yale (200). O ma kwe wəenu tum kuntu maama o vɔ bine baŋa ni. ¹⁹ O ma ta di o tuntɔŋna bam o wi: «Ja-na wəenu tuntv á taá wu yigə ni si amu di wó sanj á kwaga a ba.» Kuntu maama tun, o wu pe o baru wum maani ku ni ni.

²⁰ Abigayeli ma di o binaga baŋa ni o kwe cwəŋə o maa veə. O wu cwəŋə kam ni mu, si ku maŋi didaani me na gugwəli ku kaagi piu kum tun. Davidi di o nɔɔna bam maa tu piu kum yuu ni ba buna. Ba ma jeeri daani. ²¹ Davidi ya buŋi o ja wi: «A yɔɔri a yaari a tuti mu kafe yi a deen wura a yiri Na-bali jia wəenu kagva kam wɔni. Amu ki-o lanyirani pa o kulɔkɔlv wu je. Laan nan nii o na me balɔrɔ mu o joori o ləni lanyirani dilv a na ki-o tun. ²² Amu nan dugi di We si o pa leervu yi amu, nuneeni tɔga daa na pɔvri yi a wu gv baara balv maama na yi o dwi tiinə tun pa ba wɔlvwɔlv wu daari di didva di.»

²³ Abigayeli na yɔɔri o na Davidi tun, mu o zigi o binaga kam yuu ni o faŋi o cu. O laan ma cɔɔli o yibiyə tɔga ni o wart Davidi. ²⁴ O ma ja Davidi nadooni yi o wi:

«Amu tu, pa-ni pwələ si a ŋɔɔni fun di nmu. A loori-m! Se si ku maama taa yi amu yigə, si n daari n cəgi a taani. ²⁵ Amu tu, yi pa Na-bali na ki te tun daani-m, si o yi nɔn-balɔrɔ mu. O yiri na yi Na-bali tun, di kuri mu yi «nɔn-joro». Cɔga tun, o ma sunti o tɔŋi jwərim. Si ku na yi amu, a wu ne nɔɔna balv nmu na tɔŋi a baru tee ni tun.

²⁶ Amu tu, a ne ni ku yi Baŋa-We mu cigi nmu, si n yi ma lwarim n ma n ŋwi n dɔna. Dl ma ci-m si n yi ma n juŋa n gv-ba. Ŋwia Tu Baŋa-We na sunti Dl wura tun, amu dugi Dintv yiri ŋwaani, di nmu tuti yiri ŋwaani ni: nmu dɔna maama di balv dwi maama na buŋi balɔrɔ ba pa-m tun wó guri nuneeni Na-bali na lagi o guri te tun mu. ²⁷ Amu nan loori-m mu si n jɔŋi peera yantv n tuntɔŋ-kana juŋa ni, a na jaani a ba tun, n pɔɔri-ya n pa n nɔɔna bam. ²⁸ Amu tu, a nan loori-m mu si n ma n ce-ni di a na ki kulv a ja a cəgi. Amu ye ni Baŋa-We wó pa n paari dum fəgi di zigi taan, nmu na yi wɔlv na janj Baŋa-We najara n pa-Dl tun ŋwaani. We bá se si n ki lwarim n ŋwia maama wɔni. ²⁹ Nɔɔnv na zəli nmu si o gv-m, n Tu Baŋa-We mu wó taa kwəli-m si cam yi yi n ŋwia. Ku nan na yi n dɔna bam, o ta maa wó pa ba ŋwia yɔɔri ka je, nuneeni nɔɔnv na kwe kandwe o ki napana wɔni, yi o laan duli-ka pa kandwe dum je te tun. ³⁰ A ye ni Baŋa-We

wó sunti Dl ki wo-laaru tulv maama Dl na goni ni si Dl ki o pa-m tun. Dl ta wó pa n ji Yisrayeli tiinə pe. ³¹ Ku maama na kia, nmu wubuŋa daa bá cəgi, nuneeni n ya na gv nɔɔna kafe yirani. Nmu wubuŋa bá daani-m di n na me n tuti juŋa n ŋwi n juni nɔn-gwiə baŋa ni tun. Amu tu, Baŋa-We na tu Dl ki-m lanyirani kuntu, si n guli amu di gulə.»

³² Davidi ma ta Abigayeli o wi:

«Amu wó zuli Yisrayeli tiinə Baŋa-We dum mu, beŋwaani, Dintv mu tɔŋi-m si n ba n jeeri-ni zim de dintv. ³³ A nan ta ki We le nmu di ŋwaani. N yi wubuŋa tu. Swan taani dilv n na tagi tun ŋwaani, amu ta wu me a juŋa a gv nɔɔna si a ŋwi a juni ba baŋa ni. ³⁴ Cɔga tun, Baŋa-We mu cigi amu cwəŋə si a yi cəgi abam. Nmu ya na wu ki lila n ba n jeeri dibam, tuntv n baru wum di o nɔɔna maama na yi baara naa bəkəri tun ya tɔga. Dí yaá gv baaru dwi maama na wu o sɔŋɔ kum ni tun, si tɔga daa ba ka pɔvri. Amu dugi di Yisrayeli tiinə Ŋwia Tu Baŋa-We dum mu ni a te cigi mu kuntu.»

³⁵ Davidi ma jɔŋi Abigayeli peera yam yi o daari o ta did-o o wi: «Joori n vu sɔŋɔ, si n daari n pa n wuu taa tigə. Amu wó ki n na tagi te n bri-ni tun.»

³⁶ Abigayeli ma joori o vu sɔŋɔ. O na ne o baru Na-bali tun, o ma maani ni o ki wudi-fɔrɔ nuneeni pe na wó ki te tun mu. O ki candiə mu o pa nɔɔna si ba tɔgi ba di. O ma di ywəəni o ba o bugi di sana. Kuntu ŋwaani Abigayeli wu tagi kulɔkɔlv di o baru wum dintv titu dum ni. ³⁷ Tɔga laan na pɔvri yi sana bam nuŋi Na-bali yiə ni tun, mu o kaani wum tulv kulv maama na ki tun o bri-o. Na-bali na ni tun, o bicari ma tiini di baani, yi o yira yam maama puli si ya taa tva. ³⁸ Da fugə na ki ya wəli da tun mu Baŋa-We magi Na-bali pa o ti.

³⁹ Davidi na ni ni Na-bali tigi tun, o ma zuli We yi o wi: «Amu wó ki Baŋa-We le, beŋwaani, Dl bri ni a jigi cigi Na-bali yigə ni didaani o na twi-ni tun. Dl ta ma ci a juŋa pa a wu tɔŋi lwarim, yi Dl daari Dl pa Na-bali kəm-balɔrɔ kum joori ku tu o tuti yuu ni.» Davidi laan ma tɔŋi kwəə o pa Abigayeli ni: o lag-o mu si o ma o ki o kaani.

⁴⁰ Davidi nɔɔna bam ma vu Karmeli ba ta di Abigayeli ba wi: «Davidi mu tɔŋi dibam n tee ni si dí ja-m dí ba si n ta n yi o kaani.» ⁴¹ O ma cɔɔli o yibiyə tɔga ni yi o ləri-ba o wi: «Amu yi Davidi tuntɔŋ-kana mu. A maa wó se si a zari o tuntɔŋna bam ne.» ⁴² Abigayeli ma ki lila o zanj o din binaga, yi o pa o tuntɔŋ-kaana banu tɔg-o ba vu. Ba ma pe Davidi nɔɔna bam kwaga ba pu ba vu ba yi Davidi te, pa o ji o kaani.

⁴³ Davidi nan ya maŋi o di Zizreyeli tw bukɔ Ahinoam mu o ma o ki o kaani. Abigayeli laan ma wəli da o yi o kaani. ⁴⁴ Si ku na yi o ka-kwia kam na

yi Sooli bukɔ Mikalɩ tɩn, Sooli deen ya kwe-o mu o pa o zɔ Layisi bu Paliti. Nɔɔnu wɔm kuntu deen nuɣi Galim mu.

Davidi daa ta yaɣi Sooli o pa o lu

26 Zifi tiinɛ badonnɛ deen ma zaɣi ba vu Gibea yi ba ta dɩ Sooli ba wɩ: «Davidi tu o sɛgi Hakila piu kum yuu ni, je silu na jeeri Yesimɔn kagua kam ni tun mu.»

²Sooli na ni kuntu tun, o ma la Yisrayelɩ tiinɛ jar-kɛrɛ murrɩ tɩɔ balɩ na ye najara laɣa lanyiranɩ tun, yi ba vu Zifi kagua kam si ba beeri Davidi je. ³Ba na yi cwɛɣɛ kalɩ na wu Hakila piu kum tɛɣɛ ni tun ba ma zigɩ ba cwi ba vwɛ je silu na jeeri Yesimɔn tun ni. Davidi ma maɣi kagua kam wɔni. O ma ba o ni ni Sooli tu si o beeri o je. ⁴O ma tɔɣi nɔɔna si ba ɣɔ ba nii Sooli na wu me tun, yi ba lwart ni o sunɩ o yi kagua kam seeni.

⁵Davidi na lwart tun, o laan ma zaɣi o vu o yi me Sooli dɩ o nɔɔna bam na tigi tun. O ma maani Sooli dɩ o jar-kɛrɛ yigɛ tu Abenura na tigi me lanyiranɩ tun. Abenura maa yi Nera bu. Sooli maa tigi o dɔa yi jar-kɛrɛ bam maama laan maa gilim-o ba kɩ titari ni. ⁶Heti tu Ayimeleki didaani Zoabi nyaani Abisayi mu zigɩ Davidi tee ni. Abisayi nu maa yi Zeruya. Davidi ma bwe-ba o wɩ: «Abam wɔɔ mu wɔ tɔɣi dɩ amu, si dɩ vu dɩ yi Sooli dɩ o nɔɔna bam na tigi me tun?» Abisayi ma lɛri o wɩ: «Amu wɔ tɔɣi-m si dɩ vu.»

⁷De dum kuntu titu ni Davidi didaani Abisayi ma lɔɔri ba vu Sooli dɩ o jar-kɛrɛ bam tigɛ je sum. Ba na yi da tun, didaani Sooli tigi o jar-kɛrɛ bam titari ni mu o dɔa. O cicwe ma muvri tɩga ni dɩ maɣi dɩ o yuu kum seeni. Abenura didaani jar-kɛrɛ bam maama maa gilim-o ba kɩ titari ni, yi ba dɩ dɔa. ⁸Abisayi ma ta dɩ Davidi o wɩ: «Nii Baɣa-We zɩm na kwe n dunu wɔm Dɩ kɩ n juɣa ni te! Nmu na sɛ, amu wɔ vaɣi o cicwe dum mu a li a joori a zɔ-o a muvri a yaɣi tɩga ni. A maa wɔ zɔ-o bidwi mu yi o ti, a bɔ zɔ bile.»

⁹Davidi ma lɛr-o o wɩ: «Yɩ kɩ zɔnnɩ o yura ni! Nɔɔnu na magi pɛ wulu Baɣa-We na kuri tun, ku tu kɛm-balɔɔ wɔ taa wu o yuu ni. ¹⁰ɩwɩa Tu Baɣa-We yiri ɣwaani, Duntu mu wɔ magi Sooli Dɩ gu. We wai Dɩ pai o tva o titi tɔvni, naa o ti jara-kɛm baɣa ni. ¹¹Baɣa-We nan wɔ ci amu si a ma a juɣa a gu wulu Baɣa-We yu-yoɣo nugɛ na wu o yuu ni tun. Nan pa dɩ kwe o cicwe dum, dɩ na muvri o yuu seeni tun, didaani o na-kunkolo kum dɩ ja dɩ viiri.» ¹²Davidi ma gɔ Sooli cicwe dum yi o daari o kwe o na-kunkolo kum ti na zigɩ ti maɣi o yuu seeni tun, yi ba kɛ. Nɔɔn-nɔɔnu nan wu nɛ-ba. Nɔɔn-nɔɔnu dɩ wu lwart kulɩ na kɩ tun. Ba

maama maa tigi ba dɔa yi ba wu zaɣi, Baɣa-We na pɛ ba tiini ba dɔ ba lusi tun ɣwaani.

¹³Davidi didaani Abisayi ma joori ba tɔɣi bolo kum ba be daa kadoɣ kam ni. Ba ma vu ba din piu kudoɣ yuu ba zigɩ da, yi pwɛlɛ daga bantɩ dɩ Sooli nɔɔna bam titari laɣa ni. ¹⁴Davidi laan ma nii Sooli jar-kɛrɛ bam seeni yi o tɔɔli o bɛɣi Abenura o wɩ: «Abenura, nmu wura na? Zaɣi n lɛri-ni!» Abenura dɩ ma tɔɔli o lɛri o wɩ: «Nmu yi wɔɔ mu yi n kɩ sɔɔ kuntu n bɛɣi pɛ wɔm?» ¹⁵Davidi ma joori o lɛr-o o wɩ: «Abenura, nmu dai babɩa n dwe Yisrayelɩ jar-kɛrɛ bam maama mu na? Bɛɛ mu kɩ yi n wari n pɛ wɔm si n ta n yura? Ba ya tu mu si ba gu n tu wɔm. ¹⁶Nmu na kɩ te tuntu tun ba lana. ɩwɩa Tu Baɣa-We yiri ɣwaani, nmu didaani n kwaga nɔɔna bam maama maɣi si á ti mu, bɛɣwaani á wu fɔɣi á yiri a tu wɔm Baɣa-We na kuri tun. Laan nan fɔɣi-na á nii! Pɛ wɔm cicwe dum ya na wu o yuu seeni tun wu yɛn mu? Si o na-kunkolo kum dɩ bɛ?»

¹⁷Sooli ma lwart Davidi kwɛrɛ kam yi o bwe-o o wɩ: «Amu bu Davidi, nmu mu kuntu na?» Davidi ma lɛr-o o wɩ: «Pɛ, amu mu kuntu.» ¹⁸O ta ma ta o wɩ: «Amu na yi n tuntuɣu tun, bɛ laan nan mu kɩ pa nmu yɔɔri n parti amu kuntu si n zɛli n ja? A kɩ bɛɛ mu a cɔɣi? ¹⁹Amu tu, a loori-m mu si n cɛgi a taani duntu. Ku ya na yi Baɣa-We mu na pɛ n zɛli amu tuntu, a tunti ni Dɩ wɔ jɔɣi pɛɛri a juɣa ni yi Dɩ lɛni Dɩ wubuɣa yam. Si ku na yi nabiinɛ mu kwe amu yuu ba magi dɩ nmu nyum, Baɣa-We wɔ pa ba na lɛɛru. Bɛɣwaani, ba fun-ni ba li a nabaara tɩga kam ni, Baɣa-We na pɛ ka taa yi amu nyum tun, yi ba daari ba pa a kaagi a zɔvri jwɛ-kaana tunti ni. Ba laan maa wɩ: a taa kaani jwɛnɛ. ²⁰Nan yi pa a jana lu ka kɩ vɛrɛ tɩga ni, yigɛ yigɛ didaani tɩga kalɩ na yi Baɣa-We nyum tun. Amu bri a yi wɔɔ mu? Kasɩla kantɩ, mu Yisrayelɩ tiinɛ pɛ tɔɣi-ni o zɛli? Naa a yi lugɛ mu yi n jɩɣi-ni n zɛgi pweeru tum ni?»

²¹Sooli ma ta Davidi o wɩ: «Amu bu Davidi, joori n ba amu te! Amu mu kɩ lwartu. Amu nan daa ba buɣi si a kɩ-m zɔnni. Bɛɣwaani, n zɩm bri ni a jɩɣi lunni nmu yibiyɛ ni, yi n wu gu-ni. Cɩga tun, amu tɔɣi jwɛrim. A tiini a tusi mu.» ²²Davidi daa ta maa wɩ: «Pɛ, nii n cicwe dum mu tuntu. Tɔɣi n nɔn-dunnu tum didɩba si o ba o jɔɣi o ja o ba o pa-m. ²³Baɣa-We mu yɛni Dɩ buri Dɩ pa nɔɔnu maama dɩ o na jɩɣi cɩga dɩ wu-didɩba te tun. Baɣa-We ya pɛ-ni pwɛlɛ si a gu-m zɩm, yi a wu kɩ kuntu, nmu na yi pɛ wulu Dɩ na kuri tun ɣwaani. ²⁴Amu zɩm na pɛ n ɣwɩa kam jɩɣi kuri amu yibiyɛ ni tun, a loori We mu si amu dɩ ɣwɩa kam taa jɩɣi kuri o yibiyɛ ni si Dɩ taa cu-ni cam dwi maama wɔni.»

²⁵Sooli laan ma ta Davidi o wɩ: «Amu bu, Baɣa-We yu-yoɣo taa wu n tee ni. Nmu na kɩ kulɩ maama, kuɔ kɩ lam ku pa-m.»

Davidi ma kwe o cwəŋə o maa kɛa. Sooli dɪ ma joori o vu sɔŋɔ.

Davidi ve o səgi Filisi tiinə tuw ni

27 De didwɪ mu Davidi deen jəni o buŋi o tuti ni o wɪ: «Kv laan bwələ si Sooli ja-ni o gv. A na duri a vu a səgi Filisi tiinə bam titari ni, kuɔ taa gara. A daa na tərə Yisrayelt tiinə tuw kum maama ni, Sooli wó beeri-ni o ga. Kuntu maa wó pa a lu o juja ni.»

²Kv ma pa Davidi didaani o nɔɔna biə-yardu yam duri ba vu Mawəki bu Akisi tee ni. Wuntu deen yi Gati tuw pe mu. ³Davidi dɪ o nɔɔna bam ma vu ba maŋi Akisi tee ni ba zɔvri Gati tuw kum ni, nɔɔnu maama dɪ o digə tiinə. Davidi kaana bale bam deen maa tɔgi ba wu o tee ni: Ahinoam na nuŋi Zizreyelt tun, didaani Na-balɪ kadəm Abigayelt na nuŋi Karmelt tun. ⁴Sooli ma ni ni Davidi duri o vu o wu Gati ni. O ma yagɪ Davidi bərə kam.

⁵De didwɪ Davidi ma ta dɪ Akisi o wɪ: «Pɛ, nmu yi na suni dɪ su dɪ amv titɔŋa yam, si n li n tunti dum wuntɪ tu-balaŋa didva si amv dɪ a nɔɔna bam taa zɔvri da. Kv dai si amv dɪ taa tɔgi a zɔvri n tee ni pa-tu kuntu wuntɪ.» ⁶Akisi ma se yi o kwe Zikalagɪ duntu de dum ni o pa Davidi. Kv na zɪgɪ kantv maŋa ni si kv yi zum maama tun, Zikalagɪ leert kv yi Zuda pwa bam mu te-kv. ⁷Davidi deen ma zɔ Filisi tiinə bam titari ni bɪni didaani canɪ suna.

⁸Maŋa kam kuntu ni, Davidi dɪ o nɔɔna bam ma yəni ba zaŋi najara dɪ Gesuri tiinə, dɪ Girizi tiinə, kv wəli dɪ Amaleki tiinə bam. Kv zɪgɪ faŋa faŋa tun, tunti dum kuntu tiinə deen zɔvri je sum kuntu ni si kv vu kv yi Suuri seeni dɪ Ezipi seeni maama mu. ⁹Davidi dɪ o nɔɔna bam na jeeri tuw kulv maama, ba yəni ba cɔgi kv maama mu. Ba ma gv kv nɔɔna bam, baara dɪ kaana maama, yi ba daari ba vri ba peeni sum, dɪ ba naani dum, dɪ ba bɪnɛ, didaani ba yogondə yam, kv wəli dɪ ba gwaaru maama. O laan ma yəni o joori o vu Akisi te. ¹⁰Akisi dɪ ma yəni o bwe-o o wɪ: «Nmu zum ve tuw kɔɔ mu n cɔgi-kv yi n daari n vri ba wəənu?» Davidi dɪ ma yəni o ləri o wɪ: «Dí ve Zuda tuw kudonɔ kagva kam wuntɪ mu dí vri nɔɔna bam,» naa o wai o te ni: «Dí ve kagva kam seeni me Yerameliti tiinə na wura tun mu dí vri-ba,» naa o wɪ: «Dí ve kagva kam seeni me Keni tiinə na wura tun mu dí vri-ba.» ¹¹Kuntu ŋwaani mu Davidi na jeeri tuw kulv dɪ najara, oó kwaani o gv kv nɔɔna bam maama, baara dɪ kaana. O ma yəni o wɪ: «A na wu gv-ba, baá wani ba vu Gati ba ta ba bri Akisi amv na yəni a kv kulv maama tun mu.»

Maŋa kalv maama Davidi na tu o wu Filisi tiinə titari ni tun, o deen yəni o kv kuntu mu. ¹²Si kv na yi Akisi, wuntu deen ma kwe o cɪga maama o pa Davidi. O ma jeeli o wɪ: «Davidi na tiini o kv o cɔgi o tuti nɔɔna

Yisrayelt tiinə bam te tun, o kikiə maama laan lwe ba mɔmwa ni mu. Lele kuntu si kv taa ve wuu, o laan wó taa tuŋi o pa amv mu.»

28 Kv na wura kv wura tun, mu Filisi tiinə bam deen lagɪ ba jar-kərə ba kv daani si ba zaŋi najara didaani Yisrayelt tiinə bam. Akisi ma ta dɪ Davidi o wɪ: «Kv maŋi si n ta n ye ni: nmu dɪ n nɔɔna bam wó wəli amv kɔgɔ kum wuntɪ mu, si dí vu dí kv najara yam.» ²Davidi ma lər-o o wɪ: «Dáani mu nmu wó wani n lwarti a na wó tuŋi te a pa-m tun.» Akisi ma lər-o o wɪ: «Nmu na se amv kuntu tun, amv wó pa n ta n yiri-ni maŋa maama.»

Sooli ve o vu ciciri vuru

³Samowelt deen nan ya maŋi o ti, yi Yisrayelt tiinə bam maama dɪ o luə. Ba ma daari ba kwe-o ba kv o tuti tuw Rama ni. Sooli nan loori yigə mu o zəli ciciri vura dɪ sampwəri maama Yisrayelt tɪga kam ni.

⁴Filisi jar-kərə bam ma vu Sunem ba gilimi daani. Sooli ma bəŋi Yisrayelt tiinə bam o kv daani pa ba jeeri Giliboa ni. ⁵Sooli na yɔɔri o dult o yi o na Filisi jar-kərə bam tun, mu fɔvni zɔ-o, yi o yira sai vagɪ vagɪ. ⁶O ma kwaani o bwe Baŋa-Wɛ si o nii o na wó kv kulv tun. Baŋa-Wɛ nan wu se Dɪ lər-o. Kv na yi dundwɪa, naa Yurim dɪ Tumim kandwa yam, naa nijonɔnə, Baŋa-Wɛ wu tɔgi si baŋa ni Dɪ pa-o lərə dɪ funfun dɪ. ⁷Sooli laan ma ta dɪ o nakwa bam o wɪ: «Ve-na á beeri kaani wulv na wai o bwe cirə si o lwarti kulv na wura tun á pa-ni. Kv maŋi si a vu kv tu tee ni mu a nii a yigə.» O nakwa bam ma ta ba wɪ: «Kaani wudonɔ mu wu Eyin-Dɔɔri ni, o bəi cirə.»

⁸Sooli laan ma zaŋi tutu ni o kwe gwaaru tɪlv na dai o nyum tun o zɔ. O na ləni o tuti kuntu tun, o ma tɔgi didaani o nɔɔna bale yi ba nuŋi si ba vu kaani wum te. Ba na yi da tun, Sooli ma ta dɪ kaani wum o wɪ: «Kwe n vuru zɪla yam si n bəŋi ciru wudonɔ n pa-ni. Pa ciru wulv a na wó bəŋi o yiri tun nuŋi o ba amv te.»

⁹Kaani wum ma ləri o wɪ: «Nmu nan ye Sooli na kv kulv yi o zəli ciciri vura dɪ sampwəri maama pa ba nuŋi Yisrayelt tɪga ni tun. Bɛɛ mu yi n lagɪ n kwe cikv n ma n ja amv? Nmu laan ma n lagɪ si ba gv amv dɪ!» ¹⁰Sooli ma ta o du o wɪ: «Amv dugi dɪ ŋwɪa Tu Baŋa-Wɛ yiri ni: n na tuŋi a titɔŋi dum n pa-ni, n bá na waarum kv ŋwaani.» ¹¹Kaani wum ma bwe-o o wɪ: «Wɔɔ mu n lagɪ si a bəŋi si o nuŋi o ba?» Sooli ma ləri o wɪ: «Bəŋi Samowelt ciru n pa-ni.»

¹²Kaani wum na yɔɔri o na Samowelt tun, mu o kaasi cepti! O ma pipiri o ta dɪ Sooli o wɪ: «Bɛɛ mu kv yi n gani-ni kuntu? Nmu mu yi Pɛ Sooli!» ¹³Sooli ma lər-o o wɪ: «Yi ta n funa, za n ta kulv n na ne tun n bri-ni.» Kaani wum ma ta o wɪ: «A ne ciru mu na nuŋi tɪga

ni, yi o zaŋi o bunt.» ¹⁴Pe wóm ma bwe o wi: «O nyinyugu yi tita mu?» Kaani wóm ma ləri o wi: «O yi nankwian mu na bunt yi o zu gwar-dídó.»

Sooli ma maani ni ku sunt ku yi Samowelt mu. O ma vin o yibiyə tɔga ni si o pa-o zulə. ¹⁵Samowelt ma bwe Sooli o wi: «Bee mu ki yi n daani-ni kuntu? N jaani-ni n joori n ba yo seeni si a ki bee mu?» Sooli ma ta o wi: «A wóv mu diə, yi a yəri a na wó ki kulv tun. Beŋwaani, Filisi tiinə bam jeeri-ni mu di najara. Baŋa-We nan ləgi amu kwaga ni mu. Dl daa ba tɔgi nijonə baŋa ni, naa dundwɔa baŋa ni si Dl ləri-ni. Kuntu ŋwaani nan mu te a bəŋi-m si a lwarɔ a na wó ki te tun.»

¹⁶Samowelt ma ta o wi: «Baŋa-We nan na ləgi nmu kwaga ni pa Dl ji n dɔv tun, bee mu yi n daa n bəŋi-ni si n bwe n nii n na wó ki te? ¹⁷Baŋa-We na ki kulv di nmu tun yi kulv a na wuuri a ta a bri-m tun mu. Dl jonji paari dum nmu juŋa ni mu, yi Dl kwe-di Dl pa n doŋ. Davidi mu kuntu! ¹⁸Beŋwaani, Baŋa-We deen pe-m ni si n cɔgi Amaleki tiinə bam di ba wəənu tum maama, Dl bant na zaŋi di ba tun ŋwaani. Nmu nan wu se n ki Dl ni dum kuntu di cɔga. Kuntu nan mu pe Baŋa-We zum ki-m tuntu. ¹⁹Ku na wó ki te tun, Baŋa-We lagɔ Dl kwe nmu di Yisrayelt tiinə bam Dl ki Filisi tiinə bam juŋa ni mu. Jwa de dum ni, nmu di n biə bam di wó ti yi á ba curu yo seeni á wəli amu wunt. Ku na yi Yisrayelt jar-kərə bam maama, Baŋa-We wó ki-ba Filisi tiinə bam juŋa ni mu.»

²⁰Sooli na ni taani dum kuntu maama tun, mu o tu tɔga ni o tigi da kuntu yirr. Samowelt taani dum ma tiini di pa fɔvnt zu-o. O yira maa bwəmmə, o na wu di wɔdiu de dum kuntu ni wɔa di titu maama tun ŋwaani. ²¹Kaani wóm ma fɔfɔ o yi Sooli yira, yi o maani ni o bicari tiini di fwe. O ma ta did-o o wi: «A loori-m, amu tu! Amu na se nmu ni tun, a yɔɔri a vin a ŋwɔa mu, yi a ki nmu na lagɔ te tun a pa-m. ²²Kuntu tun, a loori-m mu si n se amu na wó ta kulv tun. Yagi si a ki wɔdiu fun si n di. Kuntu wó pa n na dam si n want n joori n viiri.»

²³Sooli ma vin yi o wi: «Amu bá di wɔdiu.» O nɔɔna bam ma tɔgi di kaani wóm ba loori-o. O laan ma se. O ma kwaani o zaŋi wəeni, yi o daari o jəni gadogo baŋa ni. ²⁴Kaani wóm ya jigɔ na-paali o sɔŋɔ ni o na jigɔ-di o kɔni tun. Suntu ne sum ni ni o ma ja-di o gu. O ta ma kwe muni o ma fɔgi dɔpe dɔv na ba jigɔ dabɔli ku wunt tun. ²⁵O na ti wɔdiu kum yigə tun, o ma kwe-ku o pa Sooli dɔdaani o nɔɔna bam. Ba ma di yi ba daari ba goni tɔga ba zaŋi ba viiri.

Filisi tiinə bam wu se si ba wəli Davidi

29 Filisi tiinə bam deen ma la ba jar-kərə bam ba ki daani, yi ba jeeri Afeki ni. Ku daari

Yisrayelt tiinə bam di ma vu ba jeeri Zizreyelt buli-yi dum seeni. ²Filisi tiinə jar-kərə bam deen maa pɔɔri bi bi dɔdaani murv murv. Ba pwa banu bam ma nuŋi ba yigə ni ba veə. Davidi di o nɔɔna bam maa maŋi kwaga ni ba tɔgi di Akisi ba di nuŋi ba veə.

³Filisi najara dɔdeera bam ma bwe ba wi: «Ebru tiinə bantv tɔgi di dɔbam si ba ki bee mu?» Abimeleki ma ləri-ba o wi: «Davidi di o nɔɔna bam mu kuntu. O deen yi Yisrayelt tiinə pe Sooli babɔa mu. O nan nuŋi Sooli kwaga ni mu yi o daari o ba o mi di amu. Dí na tɔŋi daani tun, ku dwe bunt. De dum o na tu amu tee ni tun si ku yi zum, a ta wu ne o wo-lɔŋɔ di funfun di.»

⁴Filisi dɔdeera bam bantv ma zaŋi dɔdaani Abimeleki yi ba wi: «Pa nɔɔnv wóm joori o viiri! Pa o joori o vu tu kulv nmu na pe-o si o taa zɔvri da tun. Yi pa o tɔgi dɔbam si dí zaŋi najara yam. Ta n ye ni oó want o lɔ dɔbam kwaga ni, yi o pipiri o gu dí jar-kərə badonnə. Kuntu wó pa o di Sooli joori ba ki daani. ⁵Yi swe ni ku yi Davidi wóm kuntu taani mu Yisrayelt tiinə bam sai yi ba leeni ba tee-o ba wi:

«Sooli gu o dɔna bam murv di murv.

Si ku na yi Davidi, wuntu gu o dɔna bam murv fugə di fugə mu.»

⁶Akisi ma bəŋi Davidi yi o ta did-o o wi: «Amu dugi di ŋwɔa Tu Baŋa-We ni a sunt a jigɔ n cɔga mu. Ku zigɔ nmu na tu n mi dɔdaani amu tun si ku yi zum maama, amu wu ne n wo-lɔŋɔ. Ku ya na yi amu tee ni, a ya lagɔ si n da dɔdaani amu mu si dí vu dí ki najara yam. Pwa babam bam nan wu pe-m cɔga. ⁷Kuntu tun, joori n vu sɔŋɔ cumm. Yi zaŋi n ki kulv na wó daani pwa bam tun.»

⁸Davidi ma ləri Akisi o wi: «A ki bee mu a cɔgi? Nuneeni ku na yi cɔga mu ni n wu ne amu wo-lɔŋɔ di funfun di, be nan mu wó ci si a yi tɔgi a vu a ki najara a wəli nmu wɔlv na yi a pe tun, si dí di n dɔna bam?»

⁹Akisi ma joori o ləri o wi: «Cɔga tun, n titɔŋa yam su amu yi. Amu maa nii nmu nuneeni a na nii We maleka te tun mu. Di kuntu di, Filisi pwa badonnə bam nan mu vin, yi ba te ba wi: nmu bá tɔgi n vu n ki najara yantv. ¹⁰Kuntu tun, jwa zɔzɔŋa ni si á goni tɔga á zaŋi, nmu di nɔɔna balv maama na de di nmu ba ba amu te tun. Tɔga na pɔvri, pa á kɔgɔ kum zaŋi á joori á viiri.»

¹¹Tɔga na sunt ka pɔvri tun, Davidi di o nɔɔna bam ma goni tɔga ba zaŋi ba kwe Filisi tu cwəŋə ba maa joorə. Filisi tiinə bam di ma ke ba vu Zizreyelt.

Davidi cɔgi Amaleki tiinə bam

30 Davidi di o nɔɔna bam na zigɔ najara kaporo ni tun, da yatɔ de ni mu ba ve ba yi Zikalagi. Ba ma maani wɔ Amaleki tiinə bam mu tu ba di Zuda

jagwiə seeni kagva kam maama. Ba ya tu ba ja najara dɔdaani Zikalagi tuw kum, yi ba daari ba zwe-ku. ² Ku na yi tuw kum kaana bam di biə bam maama, Amaleki tiinə bam wu gu-ba. Ba pe-ba mu ba ja viiri, ku wəli dɔdaani balu maama na zɔvri tuw kum wɔni tun.

³ Davidi di o nɔɔna bam na joori tun, ba ma na ni ba tuw kum maama zwe Ku daari di-dwəənu mu ku zigɔ. Ba ta ma na ni dɔna mu tu ba pe ba kaana bam di ba biə, bəkəri sum di bɔsankam sum, ba ja ba ke. ⁴ Davidi di o kwaga kɔgɔ kum ma tiini ba kaasi ŋɔɔ! Ba ma keeri taan yi dam daa təri ba tee ni si ba keeri. ⁵ Ba dɔna bam nan ya jaani Davidi kaana bale bam di mu ba wəli da ba ja ba ke. Bantu yi Zizreyeli tiinə bukɔ Ahinoam, dɔdaani Na-bali kadəm Abigayeli mu. ⁶ Davidi wubɔŋa maama ma je. Bɛŋwaani, nɔɔna bam maama wuv deen cɔgi mu di ba na ge ba biə bam tun. Ba ma ki bana si ba dɔli Davidi di kandwa ba gu. Davidi ma sali Baŋa-We yira ni pa o na baari.

⁷ Davidi laan ma ta dɔdaani We kaanum tu Abiatari o wu: «Kwe kaanum gwar-wugv kum n ja n ba, si di ma di bwe We di nii di wɔ ki tita mu.» Abiatari ma ja gwar-wugv kum o ba o pa-o. ⁸ Davidi ma bwe Baŋa-We o wu: «A zaŋi a zəli di dɔna bantu na? A na pe ba kwaga a pu, a wɔ yi-ba a ja na?» We ma ləri Di wu: «Een, ve-na á zəli-ba, si á wɔ yi-ba. Abam nan ta wɔ jɔŋi á nɔɔna bam á yagi.»

⁹ Davidi ma ja o nɔɔna biə-yarɔv yam si ba vu ba ja ba dɔna bam. Ba ma vu ba yi Besori bugə kam, yi o nɔɔna bam badonnə maŋi dáani. ¹⁰ Nɔɔna biə-yale mu wari si ba be ba daa vu yigə, ba na tiini ba bwəni tun ŋwaani. Ku daari Davidi dɔdaani nɔɔna biə-yana yam na daari tun ma be bugə kam ba maa kea.

¹¹ Ba na maa ve tun, Davidi nɔɔna bam badonnə ma vu ba na Ezipi tu wudonɔ na beeri gaa kum wɔni. Ba ma ja-o ba vu Davidi te, yi ba daari ba pa-o wudiu si o di dɔdaani na si o nyɔ. ¹² Ba maa kwe kapira maasi cicoro, di kacɔn-kurru zwaru tile ba pa-o, yi o di. O na di o ti tun mu o dam joori, bɛŋwaani, da yatɔ maama mu o wu di wudiu yi o wu nyɔgi na, wia dɔdaani tutu maama.

¹³ Davidi ma bwe-o o wu: «Nmu yi wɔɔ nɔɔnu mu? N nan nuŋi yən mu?» Nɔn-dɔŋv kum ma lər-o o wu: «Amu nuŋi Ezipi mu, yi a laan yi Amaleki tu gambaa. Da yatɔ na ke tun, mu a tu wum duli-ni o yagi, a na ba jigɔ yazurə tun ŋwaani. ¹⁴ Di ya ve di ja najara di tuni dilv na wu kagva kam seeni yi Kereti tiinə bam zɔvri da tun mu, di Zuda laŋa kam jagwiə seeni, yi di ta yi kagva kalu Kalebi dwi tiinə na wura tun. Di ma zwe Zikalagi tuw kum di wəli da.» ¹⁵ Davidi ma ta did-o o wu: «Nmu wɔ wani n ja-ni n yi me vɔnvurna bantu na wura tun na?» O ma ləri o wu: «Een, a wɔ se a ja-m si di vu ba na wu me tun. Nan du di We yiri ni: n bá gu-ni, n nan bá joori n kwe-ni n ki a tu wum juŋa ni.»

¹⁶ Ezipi tu wum ma ja-ba o ja o vu o yi Amaleki tiinə bam na wu me tun. Ba deen laan jagɔ je sum maama ni mu. Ba maa di ba wubɔŋa ba daari ba nyɔ sana yi ba kweert yɔɔ. Bɛŋwaani, wəənu tilv ba na vri Filisi tiinə bam di Zuda tiinə bam tee ni tun tiini ti gaali. ¹⁷ Tɔga na lagɔ ka yi tun, Davidi ma zaŋi ba baŋa ni. O ma leert o jeeri-ba di najara taa si ku vu ku yi tɔga na pɔvri tun wa-zɔvri maŋa ni. Nɔɔn-nɔɔnu wu lugi, ku na dai nɔn-dɔnnv biə-yana yirani. Bantu deen kwe yogondə mu ba din yi ba duri ba viiri. ¹⁸ Davidi ma joori o jɔŋi nɔɔna balu maama Amaleki tiinə bam na jaani ba vri tun, di ba jɔjiguru tum maama. O ma jɔŋi o kaana bale bam di o wəli da. ¹⁹ Kulokulu deen wu je. Nɔn-dɔnnv tum, di nankwin sum, di bəkəri di bɔsankam sum maama, ku ta wəli di ba jɔjiguru tum maama, kulokulu wu daari ku maŋi ba dɔna bam tee ni. Davidi deen joori o jɔŋi ti maama. ²⁰ Davidi ma ja vara bam maama pa o nɔɔna bam kalu-ba ba ki ba kɔgɔ kum yigə ni. Ba maa veə yi ba wu: «Wəənu tuntu maama yi Davidi nyum mu najara yam ŋwaani.»

²¹ Davidi ma joori o vu o yi nɔɔna biə bale balu ya na bwəne yi ba maŋi Besori bugə kam ni ni tun te. Bantu ya ba jigɔ dam si ba tɔgi ba vu ba ja najara yam. Ba ma nuŋi si ba jeeri Davidi di o kwaga kam. Davidi di ma titwəni o yi-ba yi o daari o wari-ba dɔdaani wupolo. ²² Nɔn-balwaarv di nɔn-wo-kurru deen maa wu Davidi kwaga nɔɔna bam wɔni. Ba ma ta ba wu: «Nɔɔna bantu wu wani ba tɔgi di dibam ba vu ba ki najara yam. Kuntu ŋwaani, di bá se si di pɔɔri wəənu tilv di na vri di dɔna bam tee ni tun di pa-ba. Di wɔ pa nɔɔnu maama kwe o kaani di o biə bam yirani mu o ja o viiri!»

²³ Davidi ma ta o wu: «Amu nɔɔna bam, yi ki-na wo-lɔŋv dɔdaani woŋo kulv maama Baŋa-We na pe dibam tun. Duntu mu kwəli dibam, yi Di daari Di pa di di di dɔna balu ya na tu ba vri dibam tun. ²⁴ Abam taani dum tərə. Nɔɔna bam maama wɔ ce kulv We na pe dibam tun, si ku taa mai daani. Balu na ve najara je tun, di balu na maŋi kwaga ni ba nii zila yam baŋa ni tun maama wɔ jɔŋi ku mai daani mu.» ²⁵ Ku na zigɔ de dum kuntu ni tun si ku ba ku yi zɔm, Davidi leert o pa Yisrayeli tiinə bam tɔgi ni dum kuntu mu.

²⁶ Davidi ma ja kulv maama o na vri Amaleki tiinə bam tee ni tun, o ja o joori Zikalagi. O ma pa ba li wəənu tum tudonnə ba ja ba vu ba pa Zuda nakwa bam na yi o yuudonnə tun, yi ba ta di ba ba wu: «Nii-na, di vri wəənu tuntu Baŋa-We dɔna bam juŋa ni mu. Abam di jɔŋi-na peert á taá jɔga.» ²⁷ O deen li peera yam kuntu donɔ mu o tɔŋi o pa Beteli tiinə bam, di jagwiə kagva kam tu Ramoti tiinə bam, di Yatira tiinə bam, ²⁸ ku ta wəli di Aroyeri tiinə bam, di Sifimoti tiinə bam, dɔdaani Estemoa tiinə bam, ²⁹ di Rakali tiinə bam. O ta ma tɔŋi peera o pa balu na

zəvri Yerameliti tunti dum di Kenti tunti dum wənti tun, ³⁰dudaanı Horama tiinə bam, di Borasan tiinə bam, di Ataki tiinə bam, ³¹ku ta wəli di Ebrən tiinə bam. Davidi deen tərj peera yam si ya yi tunti dilu maama o di o nəcna bam na kaagi da ba kea ba bərə kam wənti tun mu.

Sooli na ge o ɲwɪa te tun

1 Wəənu Kibarı tənc 10:1-14

31 Kuntu maama na jıgı ku ki tun, dıdaanı Filisi tiinə bam zaŋı najara mu dıdaanı Yisrayel tiinə bam. Yisrayel jar-kərə bam ma jagı sai yi Filisi tiinə bam zəli-ba. Ba ma gu Yisrayel tiinə bam zanzan Giliboa piu kum yuu ni. ²Sooli di o biə bam ma duri, yi Filisi tiinə bam pe ba kwaga ba pu. Ba ma gu Sooli biə Zonatan, di Abinadabi, di Malikisua. ³Najara yam ma tiini ya pınti Sooli zanzan. O dına bam ma na-o yi ba ta ba cına ba tı-o pa ku tiini ku ki-o zınnı.

⁴Sooli ma ta di nən-dıŋı wulu na ze o najara zıla yam tun o wı: «Li n su-lıŋı kum n ma n zı-nı n gu. Amu ba lagı si Filisi nən-yıŋı tuntu yi amu yıra ba di zı-nı si ba mwani-nı ba ki cavıra» Nən-dıŋı kum maa wu se si o gu-o, fıvıni na tiini di jıg-o tun ɲwaanı. Kuntu baŋa ni tun, Sooli ma vaŋı o tıti su-lıŋı o li. O ma kwe-ku o muvri o pugə ni, yi o daarı o tu ku baŋa ni o ti. ⁵Nən-dıŋı kum na maanı ni Sooli tıgı tun, o di ma li o su-lıŋı kum o tu ku baŋa ni yi o di ti o tıgı o tu wum tikəri ni. ⁶Ku deen ki kuntu mu yi Sooli di o biə batı bam maama tıgı daanı ba ti, ku wəli di

nən-dıŋı wulu na ze o najara zıla yam tun, di o kwaga nəcna bam maama. Ba maama deen tıga de dum kuntu ni mu.

⁷Yisrayel tiinə balu deen na zəvri Zizreyelı bolo kum seeni tun, di balu na wu Zırden bugə kam wa-puli seeni tun ma lwarı ni Sooli di o biə bam tıgı mu, yi Yisrayel jar-kərə bam maama duri ba jagı. Ba na ni kuntu tun mu ba duri ba lagı je ba daarı ba tunti dum. Filisi tiinə bam ma vu ba zəvri di wıntı.

⁸Tıga na puvri tun, Filisi tiinə bam ma joori najara kaporo kum ni si ba za ba li jıjıgıru twa bam yıra ni. Ba ma na ni Sooli di o biə batı bam tıgı mu ba tıgı Giliboa piu kum yuu ni. ⁹Ba na ne tun, ba ma goni Sooli yuu ba li. Ba ma daarı ba li o najara zıla yam na wu o yıra ni tun. Ba laan ma tərjı kwərə si ka yi Filisi tiinə tunti dum maama ni ba di Sooli. Ba ma tıolı taanı dum ba jwənə di sum wıntı, di ba dwi tiinə bam na wu me tun. ¹⁰Ku na yi Sooli najara zıla yam, ba kwe-ya ba ja zı ba tıŋı ba jwəm Asetarı digə kam ni mu. Ba ma daarı ba kwe o yıra yam ba vu ba palı Betı-San tu kəbrə kam yıra ni.

¹¹Nəcna balu deen na zəvri Yabesı Galadı ni tun ma ni Filisi tiinə bam na ki Sooli te maama tun. ¹²Balu na tiini ba yi pamaŋ-bıbe ba wıntı tun ma zaŋı tıtu ni ba vu ba yi Betı-San si tıga laan puvri. Ba ma parı Sooli di o biə bam yıra yam tu kum kəbrə yıra ni. Ba laan ma ja-ya ba joori Yabesı, yi ba daarı ba zwe-ya. ¹³Ku kwaga ni mu ba lagı ba kwi sum ba ki daanı, yi ba kwe-sı ba ki sana wudoŋı kuri ni, Yabesı tu wıntı. Ba ta ma di ba lwi yi ba vı ba niə da yarpe.

Samoweli Twannu Tile Tu

Samoweli Twannu Tile Tu te Sooli na tuga yi Davidi lani o yuu ni o di Yistrayeli tu paarti dum te tun mu. Davidi deen soe We lanyirani yi o fɔgi o nii Yistrayeli tu kum ku cwɔnɔ ni. Di ku di, o di ku wo-balwaarv o pa We wuv tiini ku cɔgi. Tɔnɔ kum bri jaja ni maɲa yɔni ka ba yi Davidi ku lwarim, yi We ta yɔni Di nii Di di Di nɔɔna bam baɲa ni mu.

Davidi ni Sooli na tigi te tun.

1 Davidi deen di Amaleki tiinɔ bam mu yi o daari o joori Zikalagi. O maa maɲi da o ki da yale didaani Sooli maɲi o tu. ²Davidi na joori yi ku ki da yatɔ tun nɔɔnv ma nuɲi Sooli jar-kɛrɛ bam wunt o ba o te. Nɔɔnv wum deen ya kaagi o gwaarv mu, yi o daari o kwe kasulv o ma o taagi o yuu o wv-cɔgɔ kum ɲwaani. O ma yi Davidi te, yi o vin o yibiyɛ tuga ni o zul-o.

³Davidi ma bwe-o o wv: «Nmu nuɲi yɔn mu?» O di ma lɛri o wv: «Amv ya tɔgi a wv Yistrayeli jar-kɛrɛ bam wunt mu, yi a duri a lu najara yam wunt a ba yo seeni.»

⁴Davidi daa ma ta did-o ni: «Ta kulv maama na ki tun n bri-ni.» Nɔɔnv wum ma lɛri o wv: «Yistrayeli jar-kɛrɛ bam duri mu ba jagi si ba lu. Ba zanzan nɛ zɔnni mu, ba badonnɛ di ma ti. Sooli di o bu Zonatan di ma tɔgi ba ti.»

⁵Davidi daa ma bwe nɔɔnv wum o wv: «N ki te mu n lwart ni Sooli di Zonatan sunt ba ti?»

⁶Nɔn-dɔɲv kum ma lɛri o wv: «Amv yɔɔri a zigi Giliboa piu kum yuu ni mu yi a na Sooli na salt o cicwe dum yura ni o ziga. Ku ma maɲi didaani di dɔna bam diini ba siseɲ-nɔɔna di ba tɛrikooru tum ba duri ba ma yi o te. ⁷O ma pipiri o na amv yi o bɛɲi-ni si a vu a zɛn-o. A ma se yi a wv: «Pɛ, nii-ni da!» ⁸O ma bwe amv o wv: «N yi wɔɔ mu?». Amv ma lɛr-o a wv: «A yi Amaleki tu mu.» ⁹O laan ma loori amv o wv: «Fɔgi n zigi kuntu si n gv-ni, si a dam maama ti, yi a tɔvni dum bwɛlɛ mu.» ¹⁰O na tagi kuntu tun, a ma lɛeri a gv-o, bɛɲwaani a lwart ni ku tiini ku ni-o yi o daa bɔ wɛri. A laan ma dwani paarti yipugɛ kam na wv o yuu ni tun, yi a daari a li o juɲa baɲa kam, si a ja a ba a pa-m. Amv tu, nii-ti da.»

¹¹Davidi na ni kuntu tun, o wuv deen ma cɔgi. O ma ja o na zu gwaarv tulv tun o vanɲi o kaari. O nɔɔna bam maama di ma ki kuntu. ¹²Ba ma lɛeri ba keeri taan yi ba vɔ ni si ku vu ku yi didaan-ni maɲa. Ba wv deen cɔgi zanzan Sooli di o bu Zonatan tɔvni dum ɲwaani, didaani Baɲa-We titi nɔɔna bam maama ɲwaani, di Yistrayeli tiinɔ bam zanzan na tigi najara yam wunt tun ɲwaani.

¹³Davidi daa ma bwe nɔn-dɔɲv kulv na jaani kwɛrɛ kam o ba o pa-o tun o wv: «Nmu nuɲi yɔn mu?» O di

ma lɛri o wv: «A yi Amaleki tu mu, yi a laan zɔvri Yistrayeli tuga kam ni.»

¹⁴Davidi laan ma bwe-o o wv: «Bɛɛ mu tu n yuu ni pa n ma n juɲa n gv Baɲa-We na kuri wulv si o taa yi Pɛ tun? Fɔvni ba jigɲ-m na?» ¹⁵O ma bɛɲi o nɔɔna bam didva o pa-o ni o wv: «Zɔ-o n gv!» O di ma sunt o vu o zɔ Amaleki tu wum o gv. ¹⁶Davidi nan ya tagi di Amaleki tu wum mu o wv: «Nmu tɔvni dum yi n titi yigɛ mu. N mɛ n ni mu n ɲɔɔni n vin n titi bura, di n na wv: nmu mu gv Pɛ wulv Baɲa-We na kuri tun.»

Davidi keeri Sooli di Zonatan tɔvni

¹⁷Davidi deen laan ma leeni luɛ lɛɲɛ si o ma o guli Sooli di Zonatan gulɛ. ¹⁸O ta ma pa ni si ba kwe-ka ba bri Zuda tiinɔ maama. O ma bɛɲi lɛɲɛ kam ni «Taɲa Baɲa Lɛɲɛ.» Lɛɲɛ kam kuntu pɔpɔni ka tiɲi Cɪga tu tɔnɔ kum wunt mu. O maa wv:

¹⁹«Yistrayeli tiinɔ bam,
di pamaɲ-babɛ sum tu di pweeru tum yuu ni ba ti.
Nii-na di jar-kɛrɛ didɛera bam na tiini ba tu te!

²⁰Yi ta-na taani duntv si Gati tiinɔ ni.
Yi tɔɔli-na-di Asekelon tu kum pooni ni.
Filisi tiinɔ kaana na ni-di,
baá taa cakɲ mu di wupolo.
Balv na yɛri We tun wó taa mwana.

²¹Giliboa pweeru tum,
We bá se si nyɔnɔ daa tv á yuu ni.
Dva di nan daa bá ni.
Abam kari sum daa bá ki woddiiru.
Bɛɲwaani, dáani mu pamaɲna bam najara
zula yam maɲi turv wunt.
Ba daa ba lagɲ ba lo paarti nugɛ
ba ma taagi Sooli jara-kɛm ci-kwaɲa kam.

²²Zonatan deen na tagi o taɲa,
o dɔna wó siiri mu bari-bari,
ba zi na maɲi ba yi nɔn-babɛ te di.
Sooli di na li o sv-lɛɲɛ,
wuntv wó magɲ o dɔna mu o di,
yi ku bá joori kafɛ.

²³Sooli di Zonatan,
nɔɔna deen jigɲ ba sono zanzan!

Ba ḡwía wunt, ba yí daant mu,
ba ta ma tógi daant ba ti.
Ba tiini ba waruma ba dwe maaru,
yí ba ta dana ba dwe nywænu.

²⁴Yisrayel tiinæ kaana bam,
taá keeri-na Sooli tóvnt dum ḡwaaní!
Sí o deen pe á zú gwar-laaru tulv na kí
sæbu zanzan tun mu.
O ta ma kwe á gwaaru tum dídaant
sæbu-sija wænu.

²⁵Nii-na jar-kæræ pamaḡ-babe sum na
tu najara titari te!
Zonatan ma tí o tigi pweeru tum yuu ní.

²⁶Amu curv Zonatan,
a wuv tiini kv cõgi nmu ḡwaaní.
Nmu tiini n jigi lóvnt n pa-ní!
Sono kvlv nmu na jigi n pa amu tun
dwe nõvnt dı o kaant sono na yí te tun.

²⁷Nii-na jar-kæræ pamaḡ-babe sum na
tu najara wunt te!
Ba najara zila yam daa ba jigi kuri!»

Davidi jigi Zuda tiinæ pe

2 Kuntu kwaga ní, Davidi ma bwe Baḡa-We o wı:
«A joori Zuda laḡa kam sí a vu a taa zóvnt ba tunt
dum dıdva ní na?» Baḡa-We ma lær-o Dı wı «Een, ve.»

Davidi daa ma bwe-o o wı: «Tıv kõv mu a nan wó
vu?» Baḡa-We maa wı: «Ve Ebrõn.»

²Davidi ma zaḡı o vu Ebrõn sí o taa zóvnt da, o
dı o kaana bale bam, Ahinoam dıdaant Abigayelı.
Ahinoam nan ya nuḡi Zizreyelı ní mu, Abigayelı maa
yı Karmelı tu Na-balı kadem wum. ³Davidi nõvna bam
dı ba sõḡo tiinæ maama dı deen ma tõgi dıd-o ba vu ba
zóvnt Ebrõn tıv kum dı kv nawuuræ yam wunt. ⁴Zuda
tiinæ nakwa bam ma vu Ebrõn ní, yı ba lo paartı nugæ
Davidi yuu ní ba tiḡ-o sí o taa yı Zuda tiinæ pe.

Davidi ma ní ní Yabest Galadı tiinæ mu kwe Sooli ba
kı. ⁵Davidi ma tıḡı nõvna ba tee ní dı kwæræ kantı yı
o wı:

«Baḡa-We wó kı abam yu-yoḡo, dı á na brı á pe wum
cıga á kwe-o á kı tın. ⁶Amu nan sõvnt Baḡa-We mu a
pa abam sí Dı dı brı abam cıga, Dı daartı o kı abam
lanyıranı. Á kãm-laa kuntu ḡwaanı amu dı wó kı abam
lanyıranı. ⁷Sooli na tıḡı tun, nan ta jıḡı-na baartı, sí á
daartı á taá dana! Lwartı-na ní Zuda tiinæ bam tiḡı-nı
mu sí a taa yı ba pe.»

Davidi sõḡo kum dıdaant Sooli sõḡo kum titari najara yam taantı

⁸Nera bu Abenıra deen mu yı Sooli jar-kæræ bam yıḡo
tu. Sooli na tıḡı tun, Abenıra ma ja Sooli bu Isi-Bosetı o
be Zırden bugæ kam o lu o vu Mahanayımı. ⁹Abenıra
ma pa Isi-Bosetı dı paartı Galadı tuntı dum baḡa ní,
dı Asuuri tiinæ baḡa ní, dı Zizreyelı je sum baḡa ní,
kv ta wæli dı Efrayım dıwı tiinæ bam, dı Benzamen
dıwı tiinæ bam, dıdaantı Yisrayelı tiinæ badaara bam
maama baḡa ní. ¹⁰Isi-Bosetı deen jıḡı bına fiinna mu
yı o pulı sí o dı paartı. O ma jõni paartı dum wunt bına
yale.

Kv daartı Zuda dıwı tiinæ bam ma pa Davidi cıga sí
o taa yı ba pe. ¹¹Davidi ma maḡı Ebrõn ní o dı paartı
Zuda tiinæ bam baḡa ní bına yarpe dı cicoro.

¹²De dıdwtı Abenıra dı Isi-Bosetı dıdeera bam ma
zıḡı Mahanayımı ní ba vu Gabawõn. ¹³Zeruya bu
Zoabı dı deen ma ja Davidi dıdeera bam o vu o jeeri
Abenıra dı o nõvna bam Gabawõn bulæ kam ní. Nõvntı
maama dı o jar-kæræ maa wv bulæ kam bube ní, kõḡo
dıdva wv bulæ kam daa kadoḡı ní yı kõḡo kvdoḡı wv ka
daa kakam kam ní pa ba jõni ba jeeri daantı. ¹⁴Abenıra
ma ta dı Zoabı o wı: «Lı n jar-kæræ bam wunt nõvntı
dıdva dıdva sí amu dı lı dıdva dıdva. Bantı maa wó
jeeri daantı ba jaḡı bale bale sí dı ní.» Zoabı ma se.

¹⁵Ba ma lı Benzamen dıwı dum nõvna fugæ-bale na yı
Isi-Bosetı kwaga nõvna tun sí ba nuḡı ba jeeri Davidi
nõvna fugæ-bale dıdaantı najara. ¹⁶Ba bale bale na wv
najara yam wunt tun, ba maama ma ja da yuuywe.
Ba laan ma kwe sv-lwaanı ba muurtı da se ní, yı ba
gv daantı. Kv de kuntu mu yı nõvna fiınle-bana bam
maama tí. Ba ma pa je sum kuntu yırtı ní: «Sv-lwaanı
Kaporõ». ¹⁷Kv na tu kv ce tun, nõvna bam maama ma
leertı ba zıv najara wunt. Davidi jar-kæræ bam ma dı
Abenıra dı Yisrayelı jar-kæræ bam.

¹⁸Zeruya bıæ batõ bam, Zoabı, dı Abısayı, dı Azayelı
deen tõḡı ba wv najara yam wunt. Kv na yı Azayelı,
wuntı deen waruma o dwe færæ. ¹⁹O ma zaḡı o yõvntı
o zæli Abenıra sí o ja. O maa wv se sí o tõḡı wo-gaa.
²⁰Abenıra ma pipırı o na-o yı o wı: «Azayelı, nmu mu
zæli-nı kuntu na?» O dı ma lærı o wı: «Een, kv yı amu
mu.»

²¹Abenıra daa ma ta dıd-o o wı: «Nan yaḡı amu sí n
vu n beeri nõn-dıvıv kvdoḡı n zæli. N na jaantı kv tu, sí
n jõḡı o najara zıla yam n ta n te.» Azayelı ma vın sí
o yaḡı Abenıra zælim.

²²Abenıra daa ta ma kaan-o yı o wı: «Yı ta n zæli-nı
sí n ja! Amu ba laḡı sí a fırtı-m a dı tıga ní a gv. Nmu

na fun-ni si a gu-m, a daa bá want n zumbaaru Zoabi yibiyə a nii.»²³ Azayelt nan wu se si o joori kwaga. Abenura ma kwe o cicwe dum nabili seeni o tɔ Azayelt pugə ni di dam pa di muvri da yi di ke di nuŋi o kwaga ni. Azayelt ma tu tɔga ni o ti. Wulu maama na tu o yi me Azayelt na tigi o tigi tun, ku tu wó maŋi dáani mu o zigi.

²⁴ Zoabi di Abisayi laan ma zəli Abenura si ba ja. Wa-zuvri maŋa ni mu ba yi Amma zoŋo kum seeni. Je sum kuntu wu Gabawon kagua kam cwəŋə ni mu, me na bwələ di Gia tun. ²⁵ Abenura ma la Benzamen jar-kərə bam o ki daani zoŋo kudon yuu ni. Ba ti ba yigə mu si ba ki najara. ²⁶ Abenura ma tɔli o bəŋi Zoabi o wu: «Dí lagi dí ja najara taan dí gu daani dí vu dí yi yən mu? N bá pa dí yagi kuntu na? N wu maani ni ku kweelim je wó taa yi wu-cəŋə yurani mu na? Dɔbam maama na yi curru daani tun, nmu bá ki lila n ta di n nɔɔna bam si ba daa yi zəli dɔbam na?»

²⁷ Zoabi ma se yi o wu: «Amu dugi ŋwɔa Tu We dum yiri ŋwaani, nmu ya na wu tagi tintu, a nɔɔna bam yaá kwe titu dum maama ba ma zəli abam ba ja mu.»
²⁸ Zoabi ma li o nabonɔ kum o wu pa o nɔɔna bam maama zigi. Ba ma yagi Yisrayelt tiinə bam zəlim. Ba daa wu magi najara dedaani-ba.

²⁹ Titu dum kuntu maama Abenura di o jar-kərə bam ma vu ba tɔgi Zurdən bolo kum ni ba ke. Ba ma vu ba be Zurdən bugə kam. Tɔga na puuri tun, ba ta maa ve taan, ba vu ba yi Mahanayimi.

³⁰ Zoabi na yagi Abenura zəlim tun, o ma zaŋi si o joori sɔŋɔ. O ma jeeli o nɔɔna bam ni yi o maani ni ba fugə-nugv mu wəli Azayelt wunt yi ba tərə. ³¹ Davidi jar-kərə bam nan ya gu Abenura nɔɔna bam biə-yatɔ didaani fusrdu mu na yi Benzamen dwi dum tiinə. ³² Zoabi di o nɔɔna bam ma ja Azayelt yira yam ba vu Betelhem. Ba ma ki-o o ko yibeeli dum wunt. Kuntu kwaga ni, mu ba ve kuntu taan titu dum maama wunt. Ti-pura ni ni ba ma yi Ebrɔn.¹ Tigurə deen ma leeri ka pəni Sooli digə kam di Davidi digə kam titari ni ka daani. Davidi digə kam ma yɔɔri ka nai dam de maama ka wəli da, yi ku daari Sooli digə tiinə bam bwəm de maama.

3 Davidi ta na wu Ebrɔn ni tun, mu o lugi o biə bardv bantv:

O bu-kwian kam mu yi Aminɔni. Wuntu nu maa yi Zizreyelt tiinə bukɔ Ahinoam.

³ Kiltabi ma saŋi. O nu yi Abigayelt mu, o na yi Karmelt tu Na-balɔ kadəm wəm tun.

Absalɔn maa yi o biə batɔ tu. O nu deen yi Gesuri tuw pe Taliməyi bukɔ Maaka mu.

⁴ Adoniya maa yi o biə bana tu. O nu yi Hagiti.

Sefatia maa yi biə banu tu. O nu yi Abitali.

⁵ Davidi biə bardv tu maa yi Yitriyam. O di nu deen yi Egila mu.

Mu biə balv Davidi na lugi Ebrɔn ni tun.

Abenura gəgi o zu Davidi kəŋə kum wunt

⁶ Maŋa kalv tigurə kam na tigi Sooli digə kam di Davidi digə kam titari ni tun, Abenura ma ba o jigi dam zanzan Sooli kwaga nɔɔna bam maama wunt. ⁷ Sooli nan ya jigi o ka-biə wudon, o yiri na yi Risipa. Wuntu maa yi Aya bukɔ. De didwɔ Sooli bu Isi-Boseti ma ta di Abenura o wu: «Bee mu ki yi n vu n pəni di a ko ka-biə kam?»

⁸ Isi-Boseti taani dum ma fuli Abenura wuv zanzan. O ma lər-o o wu: «Nmu pe ciga ni amu yi bibari nyum mu na? Amu wó yəgi Sooli kwaga nɔɔna bam a ki Zuda tiinə juŋa ni na? Di zum maama, a tiini a kwe a ciga maama mu a pa n ko Sooli, di o digə tiinə didaani o badonnə maama. Amu nan mu cigi Davidi pa o ta wu di nmu, yi n laan kwe kaani wuntu taani n ja n jeeri-ni. ^{9–10} Baŋa-We deen goni ni Dl tiŋi di Davidi Dl wu: oó joni paari dum Sooli dwi dum tee ni o pa Davidi. We nan wó pa a na a leeru, nuneenti a na wu pe ni-gonim dum kuntu sunt di ki. Amu laan wó wəli Davidi si o di paari Zuda tiinə di Yisrayelt tiinə bam maama baŋa ni, ku na zigi Dan laŋa kam seeni si ku yi Beer-Seba tun.» ¹¹ Isi-Boseti ma ga ni si o puri di Abenura, o na tiini o kwar-o tun ŋwaani.

¹² Abenura ma tuŋi nɔɔna Davidi tee ni o wu: «Tuw kum maama yi wɔɔ nyum mu, yi ku dai nmu? Nan se si nmu di amu ki ni-mərə daani, si a ja Yisrayelt tiinə bam maama a ba a ki n kwaga ni.» ¹³ Davidi ma joori o lər-o o wu: «Nmu taani dum lamma. N nan na lagi si dí fəgi dí ki ni-mərə daani, si n na bunt, si n ja Sooli bukɔ Mikalɔ n joori n ja n ba n pa-ni.»

¹⁴ Davidi ma daari o tuŋi nɔɔna Isi-Boseti tee ni o wu: «Joori n pa-ni a kaani Mikalɔ. A deen gu Filisi tiinə bi mu si a wan-o a di a ma ki a kaani.»

¹⁵ Mikalɔ deen nan ya zu Layisi bu Paliti mu. Isi-Boseti ma pa ba vu ba joni Mikalɔ o tee ni. ¹⁶ Ba na maa ke tun, Paliti ma tɔgi Mikalɔ kwaga yi o keeri taan o vu o yi Bawurim tuw kum. Abenura ma bag-o o nu: o joori sɔŋɔ! O ma pipiri o joori.

¹⁷ Abenura ma vu Yisrayelt nakwa bam te o ta di ba o wu: «Maŋa kalv abam na buŋi si Davidi taa yi á pe tun, ku dai zum. ¹⁸ Cwəŋə laan tigə si á ki á wubuŋa na lagi te tun. Nan yi swe-na ni Baŋa-We ya maŋi Dl goni ni si Dl tɔgi Dl tuntuhnu Davidi baŋa ni Dl joni Dl nɔɔna Yisrayelt tiinə bam Dl yagi Filisi tiinə bam di dí duna maama juŋa ni mu.»

¹⁹ Abenura titi ma vu o ŋɔɔni di Benzamen dwi tiinə bam. O laan ma daari o vu Ebrɔn si o lwəni kulv na ki tun o bri Davidi, si o taa ye Yisrayelt tiinə di Benzamen tiinə bam maama na buŋi si ba ki te tun.

²⁰ Abenura ma ja nɔɔna fiinle o ki o kwaga ni yi ba

vu Ebrɔn. Ba na yi da tun, mu Davidi pe ba ki candia kamunu ba pa-ba. ²¹ Ku kwaga ni mu Abenra deen tagi di Davidi o wɔ: «Pɛ, pa-ni cwɛnɛ sɪ a vu a la Yisrayeli tiinɛ bam a ki daanti sɪ ba jeeri-m. Ba laan maa wɔ ki ni-mɔrɔ di nmu sɪ n ta n yi ba pɛ, n di paari tɪga kam maama ni, ni n wɔbɔŋa na lagɪ te tun.» Davidi ma banti Abenra o yagi cwɛnɛ ni, pa o joori o viiri di o yazurɛ.

²² Zoabi di Davidi jar-kɛrɛ bam deen ya ve najara kɛm ni mu. Ba ma vri jɪjɪguru zanzan ba dona tee ni ba ja joori sɔŋɔ. Ba na yi Ebrɔn tun dɪdaanti Abenra daa tɛrɛ. O di Davidi ŋɔɔni ba ti mu, yi pe wɔm pa o viiri di o yazurɛ. ²³ Zoabi dɪdaanti o kwaga kam na yɔɔri ba yi tun, mu nɔɔni tag-o o ni: «Nera bu Abenra ya tu yo seeni o na Pɛ, yi o pa o joori o viiri di o yazurɛ.»

²⁴ Zoabi ma vu o zu Davidi te yi o wɔ: «Abenra na tu nmu te tun, bɛɛ mu yi n yag-o pa o joori o viiri mwali mwali? ²⁵ Nmu maŋi n ye Abenra na yi wɔlɔ. O tu sɪ o ŋɔ n swan mu o nii, sɪ o lwarɪ n na-vɛli dɪdaanti kulɔ maama n na jɪgɪ n ki tun.»

²⁶ Zoabi ma nuŋi da Davidi tee ni, yi o vu o tɔŋi nɔɔna Abenra kwaga ni sɪ ba ja-o ba joori. Ba ma beer-o ba na Sira vulɪ dum seeni. Ba ma ja-o ba joori, yi Davidi yɛri ku ni ni. ²⁷ Abenra na joori o vu o yi Ebrɔn tun, mu Zoabi jaan-o o fufɔ o vu gugoro kudɔŋ ni, tuw kum manco-pw ni ni. O ma ki nuneɛni o lagɪ sɪ ba bwe wɔŋɔ mu daanti. Dɔanti mu o zɔg-o o pugɛ ni o gu, sɪ ku ŋwi Abenra na gu wɔntɔ curɔ Azayeli tun jini.

²⁸ Davidi deen na tu o lwarɪ ni Zoabi gu Abenra tun, o maa wɔ: «Baŋa-We wɔ zɪgɪ amɔ kwaga ni sɪ amɔ di a nɔn-biɛ bam maama yigɛ tɛrɛ Abenra tɔntɔ dum wɔntɔ. ²⁹ Abenra tɔntɔ dum jini wɔ Zoabi di o sɔŋɔ tiinɛ baŋa ni. We wɔ pa Zoabi dwi dum maama wɔntɔ, yawuru dwi dwi yi fɔgɪ ti ti sɪ ku taa ve wuu. Ŋwan-pwɛm wɔ li ba badonnɛ yira ni. Ba badonnɛ wɔ tɪ najara kɛm wɔntɔ. Ba badaara wɔ ga wɔdiu sɪ ba di.»

³⁰ Ku deen de kɔntɔ mu yi Zoabi di o nyaanti Abisayi paali ba gu Abenra. Ku nan yi o di deen na gu ba curɔ Azayeli Gabawɔn najara yam ni tun ŋwaanti mu ba ki kɔntɔ.

³¹ Davidi ma ta di Zoabi di o nɔɔna bam maama o wɔ: «Á maama kaari-na á gwaaru, sɪ á daari á zu gwar-zinzwara wɔ-cɔgɔ ŋwaanti. Dí maŋi sɪ dí di Abenra luɛ mu.» Davidi titi ma pe Abenra na wɔ gandwa yalu baŋa ni tun kwaga o pu. ³² Ba ma kwe Abenra ba ki Ebrɔn wɔntɔ. Davidi ma maŋi o yibeeli dum ni o keeri zanzan. Nɔɔna bam maama di ma tiini ba keeri. ³³ Davidi deen de ku ŋwaanti o leeni luɛ lɛŋɛ kantɔ Abenra baŋa ni o wɔ:

«Abenra yi nɔn-joro mu,

pa o ti tɔntɔ dintɔ dwi na?

³⁴ Abenra, ba wɔ wɔgɪ n jin sim.

Ba nan wɔ me capɔntɔ ba vɔ n nɛ di.

Nmu yɔɔri n ti nɔn-gura juŋa ni mu!»

Davidi na leeni lɛŋɛ kam kɔntɔ tun, nɔɔna bam maama daa ma tu kɛrɛ ni. ³⁵ Ba ma kwaanti sɪ ba koori Davidi sɪ o joori o di wɔdiu de dum kɔntɔ ni. O ma vin yi o du durɛ o wɔ: «Amɔ na di wɔdiu yi We wɔ zu, sɪ We pa lɛɛɔ yi-ni!»

³⁶ Nɔɔna bam na maanti Davidi na ki te kɔntɔ tun, ba ma sɛ di wɔpolo. Ba wɔ yɛni ku da kulɔ maama pe wɔm na ki tun mu. ³⁷ Dintɔ de dum ni, Zuda tiinɛ bam di Yisrayeli tiinɛ bam maama ma lwarɪ ni: Abenra na tɪgɪ tun, ku dai Davidi yigɛ.

³⁸ Davidi deen ma ta di o nɔɔna bam o wɔ: «Abam wɔ maanti ni Yisrayeli tiinɛ nɔn-kamunu zum mu tɪgɪ na? ³⁹ Amɔ zum yi Pɛ wɔlɔ We na kuri tun mu. Di kɔntɔ di, a nan tiini a bwɛnɛ mu lagɪ-lagɪ. Zeruya biɛ bale bam kɔntɔ tiini ba dana sɪ a wantɔ-ba a ci. Baŋa-We nan mu wɔ waari-ba sɪ ku maŋi di ba titɔŋ-lwaannu tum!»

Ba na gu Isi-Boseti te tun

4 Sooli bu Isi-Boseti deen ma ni ni ba gu Abenra Ebrɔn wɔntɔ. O vwana ma parti, yi fuɔntɔ di zu Yisrayeli tiinɛ bam maama ku ŋwaanti. ² Isi-Boseti deen jɪgɪ jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ bale na yi Beeroti tu Rimɔn biɛ. Ba yira maa yi Baana di Rekabi. Ba yi Benzamen dwi tiinɛ mu. Ba deen jeeli Beeroti tuw kum ba ki Benzamen laŋa kam wɔntɔ mu. ³ Bɛŋwaanti, balɔ deen ya na zɔvri Beeroti ni tun duri mu ba vu ba zɔvri Gitayim tuw ni. Ba nan yi vɛrɛ mu tuw kum kɔntɔ ni di zum maama.

⁴ Sooli bu Zonatan deen jɪgɪ bu o yiri na yi Mefiboseti. O nɛ deen ba sea. Maŋa kalɔ o na jɪgɪ buna yanu tun, mu ba jaanti Sooli di Zonatan luɛ taanti ba nuŋi Zizreyeli tuw wɔntɔ ba ba. Ba na ni tun mu kaanti wɔlɔ na jɪgɪ Mefiboseti o nii tun kwe-o sɪ o ja o duri o lu. O na tiini o lagɪ lula tun, bu wɔm ma vri o juŋa ni o kwɛri o tu tɪga ni pa o ji gɔrɔ.

⁵ De didwi wapuli dum na tiini ka dana tun, mu Isi-Boseti tigi o digɛ ni o siɛ. Rimɔn biɛ Rekabi di Baana ma vu ba yi o sɔŋɔ kum. ⁶⁻⁷ Ba ma zu sɔŋɔ kum wɔntɔ ba ki nuneɛni ba lagɪ ba beeri muni mu. Ba ma zu o digɛ kam wɔ di o tigi o dɔ mu o gadogo baŋa ni. Ba ma kwe sugɔ ba zɔ o pugɛ ni ba gu. Ba ma goni o yuu, yi ba ja-ku ba joori ba liisi ba viiri. Titu dum kɔntɔ ni, ba ma yɔɔri ba kwe Zɔrden bolo cwɛnɛ kam ba vu taa ba pɔvri tɪga. ⁸ Ba ma ja Isi-Boseti yuu kum

ba vu Ebrɔn. Ba ma zu Pe Davidi te yi ba ta did-o ba wɔ: «Nii, nmɔ dɔnɔ Sooli bu Isi-Boseti yuu mu tintu. Sooli deen kwaani si o gu nmɔ mu, yi zum de duntu Baŋa-We ŋwi n junɔ Sooli di o dwi dum maama baŋa ni Dl pa-m.»

⁹ Davidi ma leri Rekabi di o nyaani Baana o wɔ: «Ŋwɔ Tu Baŋa-We yi dub na joŋi amɔ Dl yaŋi cam maama wɔnɔ tun mu. Amɔ nan dugi Duntu yiri ŋwaani ni: á maŋi si á ti mu! ¹⁰ Nɔɔnɔ wɔdɔŋ deen tu o ta di amɔ ni Sooli tɔga. Ku tu ya buŋi si kwɛr-ywɛŋɛ mu o tagi o bri-ni si o joŋi ŋwuru di ŋwaani. A ma pa ba ja-o ba gu Zikalagi ni si ku taa yi o ŋwuru! ¹¹ Abam nan zu nɔn-ŋum digɛ á gu-o o pwɛgɛ je ni yi o dɔa. Á na tɔŋi pu-sɔŋa kikiɛ yalɔ tun, kuɔ taa yi te mu á yira ni? Amɔ dugi ni amɔ di wɔ gu abam mu si ku leri nɔɔnɔ wɔm tɔnɔ dum yuu ni, pa á yira je lugu baŋa ni.»

¹² Davidi ma pa o nɔɔna bam ni si ba gu-ba. Ba ma gu-ba yi ba daari ba goni ba jun di ba ne. Ba ma kwe ba yira yam ba vu ba palɔ ba yaŋi Ebrɔn bugɛ kam ni ni. Ba ma daari ba kwe Isi-Boseti yuu kum ba ja ba vu ba ki Abentra yibeeli dum na wɔ Ebrɔn ni tun wɔnɔ.

Davidi jigi Yisrayelt tiinɛ bam maama pe

5 Yisrayelt dwi tiinɛ bam maama deen ve Ebrɔn mu. Ba ma ta di Davidi ba wɔ: «Nii mu. Dibam maama didaani nmɔ yi yira didwa di jana didwa mu. ² Faŋa yi Sooli ta yi dibam maama pe tun, nmɔ mu yi wulɔ na tɔŋi dí yigɛ pa dí ve dí ki najara di dí dɔna tun. Baŋa-We nan ya maŋi Dl ta di nmɔ Dl wɔ: «Nmɔ mu wɔ ji a nɔɔna Yisrayelt tiinɛ bam yuutu yi n nii ba baŋa ni ni nayuru te.»»

³ Kuntu tun, Yisrayelt nakwa bam maama deen jeeri Pe Davidi tee ni Ebrɔn ni mu. Baŋa-We yigɛ ni mu Davidi ki ni-mɔɔ di ba. Ba laan ma lo paari nugɛ o yuu ni si o taa yi Yisrayelt tiinɛ bam maama pe.

⁴ Davidi deen jigi bina fiintɔ mu yi ba tiŋ-o si o ji pe. O ma di paari dum bina fiinna. ⁵ O ya jɛni Ebrɔn ni o di paari Zuda dwi tiinɛ baŋa ni bina yarpe di cicoro mu, yi o daari o vu o jɛni Zeruzalem ni o di Yisrayelt tiinɛ didaani Zuda tiinɛ maama paari bina fiintɔ-yatɔ.

Davidi na di Zeruzalem te tun

1 Wɛanu Kibari tɔnɔ 11:4-9

⁶ Yebusi tiinɛ deen mu zuuru Zeruzalem tu kum ni. Davidi didaani o jar-kɛrɛ bam ma zaŋi ba vu Zeruzalem si ba ki najara di Yebusi tiinɛ bam. Nɔɔna bam kuntu maa wɔ jeeli ni Davidi wɔ want o di ba tu

kum. Kuntu ŋwaani ba deen mwan-o yi ba ta ba wɔ: «Lilwɛ di gwanɔ tuti wɔ want ba ci abam si á yi zu yo seeni.» ⁷ Di kuntu di, Davidi want Siyɔn o di. Ku deen yi tu kum dam jɛgɛ mu. Nɔɔna laan maa jigi je sum kuntu ba bæi ni: «Davidi tu.»

⁸ De dum kuntu ni Davidi deen tagi di o nɔɔna bam o wɔ: «Nɔɔnɔ na buŋi si o want Yebusi tiinɛ bam, kuntu tu wɔ tɔŋi piu bɔɔni na-cwɛŋɛ kam mu o zu tu kum o yi-ba. Amɔ tiini a culi-ba, di ba na maŋi ba yi gwanɔ di lilwɛ tun!» Kuntu ŋwaani nan mu ba te ba taani ba wɔ: «Lilwɛ didaani gwanɔ bá na cwɛŋɛ si ba zu pe sɔŋɔ kum wɔ.»

⁹ Davidi na di tu kum dam jɛgɛ kam tun, mu o leeri o maŋi da o zuuru ku wɔnɔ. O ma bæni ku yiri wɔ: «Davidi tu.» O ma zigi me tɔga kam na suuri ka maŋi daani tun o joori o lo tu kum o zigi o kaagi jɛgɛ kam maama. ¹⁰ Davidi dam dum deen ma fɔŋi di puli di ki da, Paŋwa Tu Baŋa-We dum na wɔ o tee ni tun ŋwaani.

¹¹ Tiiri tu Pe Hiram deen ma tɔŋi nɔɔna Davidi tee ni si ba ki pipiu daani. O ma pa ba ja Sedri de ba vu ba pa-o. O ta ma pa da-lwara, di kandwa-cirna tɔŋi ba vu, pa ba lo pe sɔŋɔ ba pa Davidi. ¹² Davidi ma lware ni Baŋa-We mu sunt Dl pa o di Yisrayelt tu paari, yi Dl ta daari Dl pa o paari dum fɔŋi di puli lanyuranɔ We tuti nɔɔna Yisrayelt tiinɛ bam ŋwaani.

¹³ Davidi na zigi Ebrɔn ni o vu o zuuru Zeruzalem ni tun, mu o daa ta di ka-bi zanzan o wɛli o kaana bam wɔnɔ. Ba ma lu biɛ zanzan, bɛkɛri di bɛsankam, ba pa-o. ¹⁴ Biɛ balɔ Davidi na lugi Zeruzalem ni tun yira mu tintu:

Samva, di Sobabi, di Natan, di Salomɔn, ¹⁵ di Yibari, di Elisva, di Nefegi, di Yafta, ¹⁶ di Elisama, di Elyada, didaani Elifeleti.

Davidi di Filisi tiinɛ bam

¹⁷ Filisi tiinɛ bam deen ma ni ni ba tiŋi Davidi si o taa yi Yisrayelt tiinɛ pe. Ba ma la ba jar-kɛrɛ bam maama ba ki daani ba vu ba beeri o jɛgɛ si ba ja. Davidi ma lware ku ni ni yi o nuŋi tu kum ni o vu o sɛgi dalum je sum ni. ¹⁸ Filisi tiinɛ bam ma ba ba yi Refayim bolo kum. Ba ma maŋi da ba faari je sum maama. ¹⁹ Davidi ma bwe Baŋa-We o wɔ: «A ve a jeeri Filisi tiinɛ bam di najara, si nmɔ wɔ ki-ba a juŋa ni na?» Baŋa-We ma lɛr-o Dl wɔ: «Een, zaŋi n vu n jeeri-ba, si amɔ wɔ sunt a ki-ba n juŋa ni.»

²⁰ Davidi ma vu o yi Baalɔ Perazim o jeeri Filisi tiinɛ bam. O ma want-ba o di. O laan ma ta o wɔ: «Baŋa-We magi Dl puri a dɔna bam baŋa ni mu Dl zɛli-ba, nɛnɛni na na magi ba puri te tun.» Ba ma leeri ba jigi

je sum kuntu ba bɛi ni «Baali Perazim». ²¹ Dáani mu Filisi tiinɛ bam duri ba daari ba jwɛnɛ yam ba yagi. Davidi di o nɔɔna bam ma pɛ-ya ba ja ba viiri.

²² Ku na ki da funfun tun, Filisi jar-kɛrɛ bam daa ta ma joori ba ba faari Refayim bolo kum maama. ²³ Davidi daa ma bwe Baŋa-We si o lwardi o na wu ki te tun. We maa wi o yi zaŋi o bɛ o jeeri-ba. O kaagi-ba o vu o kɛ ba kwaga seeni, si oó vu o tu ba baŋa ni, tweeru tulv ba na ma ba bɛi si murie tun ni seeni. ²⁴ Ta n nii tweeru tum yuu ni. Nmu na tu n ni ku dwana di baŋa ni, si n laan zaŋi n jeeri-ba. Ku bri ni amu Baŋa-We tuti mu de á yigɛ si a jeeri Filisi tiinɛ bam di najara si a di-ba.»

²⁵ Davidi ma suni o ki kulv Baŋa-We na bri-o si o ki tun. Ku ma pa o wanti Filisi tiinɛ bam o di. O ma zigɛ Gabawɔn ni o zɛli-ba o vu o yi Gezeri.

Ba jaani We ni-gonim daka kam ba vu Zeruzalem

6 Davidi deen kuri Yisrayeli jar-kɛrɛ balv na ye najara laŋa lanyirani tun murru fiintɔ mu si ba la daani. ² O ma da ba yigɛ si ba vu Zuda tu Baala, si ba daari ba ja We ni-gonim daka kam ba joori Zeruzalem. Daka kam kuntu nan wɔra Paŋwa Tu Baŋa-We yiri ŋwaani mu. Duntu di paari Seruben sum titari laŋa ni, si na zigɛ daka kam baŋa ni tun. ³ Daka kam nan ya wu Abinadabi sɔŋɔ ni mu. O sɔŋɔ kum di deen maa wu zoŋo yuu ni. Ba ma vu ba kwe-ka ba daŋi nabe tɛriko-dɔŋv baŋa ni. Ba laan ma tu zoŋo kum kuri ni. Abinadabi biɛ bale Yuza di Ayo maa tɔgi tɛriko kum yi ba yiri-ku. ⁴ Ayo maa wu ku yigɛ ni o veɛ. ⁵ Davidi di Yisrayeli dwi tiinɛ bam maama ma leeni le ba zuli Baŋa-We di ba dam maama. Ba ta maa jigɛ kwaanv, di sunye, di gungwe, didaani kweera zila dwi dwi ba kweeri yi ba daari ba sat ba tɔgi kwaga.

⁶ Ba ma vu ba yi Nakɔn na yɛni o fri o muna me tun. Na-be sum ma gari si tuti si lagi si tu. Yuza ma zi We ni-gonim daka kam si o pa ka fɔgi ka zigɛ. ⁷ Baŋa-We bani ma tiini di zaŋi Yuza baŋa ni, o na wu se si o tɔgi daka kam cullu tum tun ŋwaani. Ne sum kuntu ni ni, Dl ma magɛ Yuza daka kam tɛŋɛ ni Dl gu. ⁸ Davidi wu ma fuli zanzan di Baŋa-We na tɔgi Dl ban-zɔŋɔ kum baŋa Dl gu Yuza tun ŋwaani. Kuntu ma pa o bɛŋi je sum kuntu yiri ni: «Perizi Yuza.» Mu je sum yiri di zum maama.

⁹ Kɛm dum kuntu ma pa Davidi kwari Baŋa-We. O ma bwe o wi: «Amu wó ki te mu a na cwɛŋɛ si a wanti a ja Baŋa-We ni-gonim daka kam a ba a te?»

¹⁰ O daa maa wu se si o ja-ka o ja o vu o zu Zeruzalem tu wuni. O ma leeri o pa ba ywɛri ba ja-ka ba vu

Gati tu Obɛd-Edɔmi sɔŋɔ. ¹¹ Baŋa-We ni-gonim daka kam ma maŋi Obɛd-Edɔmi sɔŋɔ ni cani sitɔ. Ka na wu dáani tun, Baŋa-We ma ki wuntu di o sɔŋɔ tiinɛ maama yu-yoŋo.

¹² Nɔɔna ma ta ba bri Pe Davidi ba wi: «We ni-gonim daka kam na wu Obɛd-Edɔmi sɔŋɔ ni tun, Baŋa-We ki o yu-yoŋo lanyirani. O wɛɛnu maama di ma vu yigɛ.» Davidi laan ma vu Obɛd-Edɔmi sɔŋɔ o vu o ja daka kam o ja o ba Zeruzalem tu wuni di wupolo zanzan. ¹³ Nɔɔna balv na zɛŋi daka kam tun na gɔgi naga ni burɔv tun, Davidi ma pa ba zigɛ. O ma gu na-bia didaani na-paali o ki kaanum o zuli Baŋa-We. ¹⁴ Davidi nan ya zu gɔrɔ kulv ba na me gar-fufali ba sɔ tun mu. O maa tiini o sat di o dam maama si o zuli Baŋa-We. ¹⁵ Wuntu di Yisrayeli tiinɛ bam maama ma ja Baŋa-We ni-gonim daka kam ba jigɛ ba zuvri Zeruzalem wuni. Ba na tiini ba jigɛ wupolo tun, ba maama ma ki sɔɔ yi ba wui nabwaanv.

¹⁶ Ba na yɔvri ba jigɛ Baŋa-We ni-gonim daka kam ba zuvri Zeruzalem tu wuni te tun mu, Sooli bukɔ Mikali tɔgi o takoro seeni o nii o na kɔgɔ kum. O maa na ne Pe Davidi na faŋi yi o sat o zuli Baŋa-We te tun, o ma goon-o o bicari ni.

¹⁷ Davidi deen ya maŋi o cwi vwe didoŋ Baŋa-We daka kam ŋwaani. Ba laan ma kwe daka kam ba zigɛ vwe dum wuni. Davidi ma gu vara o ki kaanum o zwe o pa Baŋa-We, yi o daari o ja yazurɛ pɛera o ba si o ma o zuli-Dl. ¹⁸ O na ki kaanum dum o ti tun, o laan ma kwe Paŋwa Tu Baŋa-We yiri dum o ma o loori We si Dl ki nɔɔna bam lanyirani. ¹⁹ O ta ma pa ba ce wodiiru tum ba pa Yisrayeli tiinɛ kɔgɔ kum maama, baara di kaana. Nɔɔnv maama ma joŋi dɛpe didva, di nwam-wɔvri, di kacinnv maasa bwaŋa didva. Ba laan ma jagɛ ba vu ba sam.

²⁰ Kuntu maama na ti tun, Davidi ma joori o tuti sɔŋɔ si o loori We si Dl ki o sɔŋɔ tiinɛ bam lanyirani. Sooli bukɔ Mikali ma jeer-o cwɛŋɛ ni yi o wi: «Israyeli pɛ wum zum ciga suni o na o zulɛ yam. O kwani o gwaaru mu o daari o jari o tuti o bri o tuti, o tuntɔŋna di o tuntɔŋ-kaana yigɛ ni, ni nɔn-kafe tite!»

²¹ Davidi ma lɛr-o o wi: «Amu zum sagi si a zuli Baŋa-We mu. Duntu mu yagi nmu ko di n ko sɔŋɔ tiinɛ Dl daari Dl kuri amu si a taa nii Dl nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni. A nan ta wó fɔgi a bri a wupolo di Dl. ²² Amu nan ta lagi a yáali a tuti a dwani a na ki te tun mu. Amu nii a tuti si a ta dai kulvukulv mu, si ku na yi tuntɔŋ-kaana balv n na te ba taani tun, bantu wó yɔvri ba tiini ba zuli-ni mu.»

²³ Sooli bukɔ Mikali deen nan wu fɔgi o lv bu si o vu o tu.

5:20 Baali Perazim kuri mu yi Dam tu wolv na magi o pɔri tun. 6:2 Baala yiri didoŋ yi Kiriaf-Jeerim. 6:8 Perizi Yuza kuri mu yi Yuza Cɔgum.

6:2 Nunɔm 25:18-22; 1 Kibari tɔnɔ 13:5-6 6:12-15 1 Kibari tɔnɔ 15:11-28

Baŋa-We goni ni dɔdaanti Davidi

7 Pɛ Davidi dɛɛn laan zɔvri o sɔ-fɔrɔ kum ni mu dɪ yazurɛ. Baŋa-We ma pa o duna maama daa ba daanti-o. ²De didwi Davidi ma ta dɪ We nijonnu Natan o wi: «Nii amu mu tuntu! A zɔvri sɔ-fɔrɔ kulɔ ba na kwe Sedri da-ɣɔnnu ba ma lɔ-ku tun, yi ku daari We ni-gonim daka kam laan wu vwe kuri ni.» ³Natan ma lɛri o wi: «Kɪ n wobuŋa na jaanti te maama tun, si Baŋa-We wu n tee ni.»

⁴De dim kuntu titu ni, Baŋa-We ma ɣɔnnu dɔdaanti Natan Dɪ wi:

⁵«Ve n ta dɪ amu tuntɔɣnu Davidi ni: «Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: N buŋi ni nmu mu wɔ lɔ sɔɣɔ n pa-ni si a taa zɔvri da na? ⁶Ku nan na yi te tun, ku na zigɪ maŋa kalɔ a na jaanti Yisrayeli tiinɛ bam a nuŋi Ezipi ni tun, si ku ba ku yi zum, amu ta wu fɔɣi a zɔ sɔɣɔ wɔnti. Me maama a na jaanti-ba a ja a vu, a yɛni a zɔvri vwe wɔnti mu. ⁷Je silɔ maama amu dɔdaanti Yisrayeli tiinɛ bam na beeri dɪ vu tun, amu ta wu fɔɣi a ta dɪ yigɛ tiinɛ balɔ a na kuri si ba taa nii a nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam tun ni: «Bɛɛ mu kɪ yi á wu kwe Sedri da-ɣɔnnu á ma á lɔ sɔɣɔ á pa-ni?»»

⁸Kuntu tun, ta dɪ a tuntɔɣnu Davidi ni: «Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: Amu na li nmu tun, dɔdaanti n dɛɛn yi nayruv mu gaa ni n nii peeni baŋa ni. A ma daari a pa n di paari amu nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni. ⁹Me maama nmu na yɛni n ve tun, a dɛɛn tɔɣi n kwaga kuntu mu, yi a pa n duna dwi maama saari tɔga baŋa ni. Lele kuntu, amu wɔ pa n yiri tiini dɪ zaŋi, si n ta n tɔɣi n yi lɔɣu baŋa nɔn-kamunɛ bam wɔnti dɔdɔa. ¹⁰Amu laan nan kwe tɔga kalɔ a nɔɔna bam na wɔ taa zɔvri ka wɔnti tun mu a pa-ba. Ku lagɪ ku taa yi ba titi kugu je nɔɔn-nɔɔnu na bá wanti o yaari-ba ka wɔnti tun mu. Nɔn-balwaaru daa bá bɛɛsi-ba nunɛɛni ku dɛɛn na kɪ te, ¹¹ku zigɪ maŋa kalɔ a na pɛ sariya-dirɛ nii a nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni tun. Amu ta lagɪ a pa á sin mu á duna maama daanum baŋa ni.

Amu Baŋa-We nan te ni: amu titi wɔ pa n dwi dum puli mu pa n sɔɣɔ kum jɛni dɪ dam. ¹²Nmu ɣwɪa kam na ba ka ti yi ba kwe-m ba kɪ mɛ ba dɛɛn na kɪ nmu kwɛ bam tun, a ta wɔ pa n dwi dum wɔnti nɔɔnu dɔdɔa zaŋi si wɔntu lɛri nmu yuu ni o ji pɛ. A maa wɔ pa o paari dum jɛni dɪ dam. ¹³Ku yi wɔntu mu wɔ lɔ sɔɣɔ amu yiri dum zulim ɣwaani. Amu ta wɔ pa wɔntu dwi dum taa di paari dum maŋa maama. ¹⁴Amu wɔ taa yi o ko, si o dɪ taa yi amu bu. O na kɪ o sa cwɛɣɛ, a lagɪ a ma da-lɔɣɔ mu a ma a dɪ-o cwɛɣɛ ni, yi a kuris-o nunɛɛni nabiinɛ na kɪ ba biɛ te tun. ¹⁵Amu nan bá fɔɣi a dwani a sono kum o baŋa ni, nunɛɛni a dɛɛn na kɪ te dɔdaanti Sooli yi a li-o paari dum wɔnti si nmu laan ji pɛ tun. ¹⁶Amu wɔ pa n paari dum taa wura taan. Ku

daa bá je amu yigɛ ni. Maŋa maama si ku taa ve maŋa maama, nmu sɔɣɔ kum wɔ na dwi si n paari dum fɔɣi dɪ ja dam.»»

¹⁷Natan ma ta kulɔ maama Baŋa-We na li Dɪ bri-o tun dɪ Davidi.

Davidi na wari We te tun

¹⁸Davidi ma vu o zɔ Baŋa-We jero-tanti-vwe dum o jɛni da, yi o wari We o wi:

«Yuutu Baŋa-We, amu yi wɔɔ mu, amu dwi dum dɪ yi bɛɛ mu, yi n zɛni amu tuntu si ku yi zum? ¹⁹Dɪ kuntu maama dɪ, n ta buŋi si n kɪ-ni lanyirani n wɛli da! Yuutu Baŋa-We, nmu laan nan tiŋi ni mu a jwa dwi dum ɣwaani. Ku maa yi wo-kunkagɪ ku pa-ni! ²⁰Amu nan daa jigɪ bɛɛ mu si a ta? Yuutu Baŋa-We, amu yi n tuntɔɣnu mu yi n ye a maama n tiɛ. ²¹Ku yi nmu titi ni-gonim dum ɣwaani dɪ n wobuŋa yam ɣwaani mu n kɪ wo-kamunnu tuntu maama, yi n daari n li-ti n bri-ni.

²²Yuutu Baŋa-We, kuntu ɣwaani mu nmu tiini n yi kamunu! Nmu donɣ tɛrɛ! Nmu yirani mu yi We. Dɪ yɔɔri dɪ ye kuntu mu cɪga cɪga. ²³Dɔbam Yisrayeli tiinɛ bam mu yi dwi didwi lɔɣu baŋa ni. Dwi dɔdonɣ tɛrɛ dɪ na ma dɪ Yisrayeli tiinɛ bam. Nmu dɛɛn jonɪ-ba gabɛɛm wɔnti mu pa ba ji nmu titi nɔɔna, si n daari n pa n yiri zaŋi wɛɛni. Nmu na vri-ba Ezipi tiinɛ juŋa ni tun, n dɛɛn kɪ wo-kunkagɪ na jigɪ fɔvni tun mu ba titari ni. Ku ta na yi dwi tiinɛ balɔ na kwaani si ba cɪ-ba tun, n zɛli bantɔ mu dɪ ba wa maama. ²⁴Nmu ma n kuri Yisrayeli dwi tiinɛ bam si ba taa yi nmu titi nɔɔna si ku taa ve maŋa maama. Ku daari nmu Baŋa-We dɪ ma ji bantɔ We dum.

²⁵Amu Tu Baŋa-We, laan pa n ni-gonim dum, n na kɪ amu dɪ a dwi dum ɣwaani tun taa jigɪ kuri si ku taa ve maŋa maama. Suni n kɪ kulɔ nmu na tagi tun, ²⁶si n yiri dum taa yi kamunu maŋa maama. Nɔɔna laan wɔ taa te ba wi: «Paŋwa Tu Baŋa-We mu nii Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni.» Ku ta wɔ pa amu wɔlɔ na yi n tuntɔɣnu Davidi tun sɔɣɔ kum na dwi si ku taa ve maŋa maama.

²⁷Paŋwa Tu Baŋa-We, nmu mu yi Yisrayeli dwi tiinɛ We dum. Nmu nan li wɛɛnu tuntu maama n bri-ni ni a dwi dum wɔ puli pa a sɔɣɔ kum jɛni dɪ dam. Kuntu ɣwaani mu pɛ a na baari a loori-m kuntu donɣ.

²⁸Yuutu Baŋa-We, nmu suni n yi Baŋa-We cɪga cɪga mu! Nmu ni-taani dum yi cɪga mu. Nmu nan pooli wo-laaru tuntu n pa amu wɔlɔ na yi n tuntɔɣnu tun mu. ²⁹Amu loori-m si n kɪ a kwaga kam yu-yonɔ mu, si n ta n kɪ-ba yu-yonɔ maŋa maama. Yuutu Baŋa-We, nmu na goni n ni kuntu tun, n yu-yonɔ wɔ yɔɔri dɪ taa tɔɣi a dwi dum mu si ku taa ve maŋa maama!»

Davidi na di najara yalv maama tun

8 Kuntu kwaga ni, Davidi deen ma vu o jeeri Filisi tiinè bam di najara. O ma di-ba pa ba na ba cavura. O ma cɔgi ba dam ba tuv kum maama wɔni.

²Davidi deen ma zaŋi najara o di Moabi tiinè bam di. O ma pa ba pɛni tɛga ni ba toŋi daani, yi o laan kwe ŋuna o maŋi-ba kuni bitɔ bitɔ o vu o ti. ŋuna kam didwarum kuni bule na yi mɛ, baá gv nɔɔna bam kuntu mv. Ka didwarum yi didva na daari ka yi mɛ, baá yagi si bantv taa ŋwi mv. Moabi tiinè bam deen ma leeri ba zu Davidi dam kuri ni, yi ba tui ba ŋwi lampoo ba pa-o.

³Rehɔbi bu Hadadezeri deen yi Zoba tuv pɛ mv. O nan ya maa ve si o joori o joŋi Efrati bugə laŋa kam tunt dum mv o taa te. Davidi ma jeeri Hadadezeri di najara o di. ⁴Davidi di o nɔɔna bam ma ja Hadadezeri jar-kərə balv na dɔgi siseŋ-nɔɔna yuu ni tun mɔrv di biə yarpe (1,700), kv wəli di o jar-kərə balv na ve tɛga ni tun murrv fiinle (20,000). Davidi ma li ba siseŋ-nɔɔna bi (100) si o taa jigi o vaŋa o jara-kəm tərikooru, yi o daari o bwəri silv na daari tun nɛ pa gwarigi.

⁵Siiri tiinè balv deen na zɔvri Damasi laŋa kam ni tun ma nuŋi ba vu si ba wəli Hadadezeri. Davidi ma jeeri-ba di najara yi o gv ba nɔɔna murrv fiinle-tile (22,000). ⁶Davidi ma daari o ja o jar-kərə badonnə o vu ci Siiri tiinè bam laŋa kam maama. Damasi ni mv kuntu. Siiri tiinè bam deen ma zu Davidi dam kuri ni, yi ba ŋwi lampoo ba pa-o. Mɛ maama Davidi na veə, Baŋa-We yəni Dl pa o di o dɔna mv najara wɔni. ⁷Davidi ma vri səbu-siŋa najara zula yalv Hadadezeri didɛera bam ya na jigi tun o ja o joori o vu Zeruzalem. ⁸Kv ta na yi Teba didaani Berotayi tunt dum Hadadezeri na te tun, Pɛ Davidi ma zu di wɔni o vri canna wəənu zanzan o ja o viiri.

⁹Hamati tuv Pɛ Toyi deen ma ni ni Davidi di Hadadezeri jar-kərə bam maama. ¹⁰Toyi tuti deen ya ki najara kuni zanzan mv di Hadadezeri. O ma tuŋi o bu Zoram si o vu o jɔɔni Davidi o ki-o yu-yoŋo le di o na wani Hadadezeri o di tun ŋwaani. Zoram ma ja səbu-poŋo pɛera, di səbu-siŋa pɛera, di canna pɛera o vu o pa Davidi. ¹¹Davidi ma kwe pɛera yam kuntu o pa ba taa mai ba zuli Baŋa-We. O deen ya maŋi o ki kuntu doŋ di səbu-poŋo di səbu-siŋa wəənu tiv o na vri o dɔna bam tee ni tun mv. ¹²O dɔna balv o na di tun tunt dum maa yi: Edəm, di Moabi, di Amɔn, di Filisi, di Amalɛki. O ta ma kwe jujiguru tiv o na vri Zoba tuv Pɛ Hadadezeri tee ni tun o pa Baŋa-We.

¹³Davidi deen ma vu Ye bolo kum o zaŋi najara di Edəm tiinè bam o gv ba nɔɔna murrv fugə-nana (18,000). O na joori najara yam wɔni tun, o yiri deen

ma tiini di zaŋi. ¹⁴O ma ja o jar-kərə bam o vu o ci Edəm laŋa kam maama. Edəm tiinè bam maama laan ma zu Davidi dam kuri ni. Mɛ maama Davidi na veə, Baŋa-We yəni Dl pa o di o dɔna mv najara maama wɔni.

¹⁵Davidi deen ma di paari Yisrayeli tiinè bam maama baŋa ni. O ma tɔgi cwəŋə di o na ki o nɔɔna bam te tun, si kv taa lana kv pa-ba. ¹⁶Zeruya bu Zoabi mv yi Davidi jar-kərə bam yigə tu. Ayiludi bu Zuzafati di ma nii woŋo maama si o pupuni-ti o tiŋi. ¹⁷Asituba bu Sadoki didaani Abiatari bu Ayimeleki deen yi We kaanum tiinè mv. Seraya maa yi Davidi tɔn-pupunnu. ¹⁸Yehoyada bu Benaya mv nii Kereti tiinè bam didaani Peleti tiinè bam. Davidi biə bam ma tuŋi kaanum tiinè tɔtɔŋa ba pa-o.

Pɛ Davidi didaani Mefiboseti taani

9 De didwi mv Davidi bwe o wɔ: «Sooli dwi dum nɔɔnv wɔ daari si amv da Zonatan ŋwaani a ki kv tu lanyurani na?»

²Sooli digə kam deen nan jigi ba tuntɔŋnv didva o yiri na yi Ziba. Ba ma bəŋ-o ba pa Davidi. O na yi pɛ wɔm te tun, mv Davidi bwe-o o wɔ: «Nmɔ mv yi Ziba tun na?» O di ma ləri o wɔ: «Een, amv yi n tuntɔŋnv Ziba mv.»

³Pɛ Davidi ma bwe-o o wɔ: «Sooli dwi dum nɔɔnv daa wɔ daari si a ki kv tu lanyurani We yu-yoŋo dum ŋwaani na?» Ziba ma ləri o wɔ: «Zonatan ta daari bu didva. O nɛ maama sile nan mv tɛga.»

⁴Pɛ Davidi daa ma bwe o wɔ: «O nan wɔ yən mv?» Ziba ma ləri o wɔ: «O wɔ Lodebarti ni mv, Amiyeli bu Makira sɔŋo ni.»

⁵Pɛ Davidi ma tuŋi pa ba vu Lodebarti ba ja-o ba ba o te. ⁶Zonatan bu wɔm kuntu yiri mv yi Mefiboseti. O ko-nakwi maa yi Sooli. O na tu o yi Davidi te tun, o ma vin o yibiyə tɛga ni o jɔɔn-o. Davidi ma bəŋ-o o wɔ: «Mefiboseti!» O di ma ləri o wɔ: «Amv wɔlv na yi n tuntɔŋnv tun mv tuntv.»

⁷Davidi ma ta did-o o wɔ: «Yi ta n fɔna. Amv wɔbɔŋa maŋi ya ja si a ki-m lanyurani mv n ko Zonatan ŋwaani. A wɔ kwe tɛga kalv maama ya na yi n ko-nakwi Sooli nyum tun a joori a pa-m. A ta pɛ-m cwəŋə si n ta n zɔvri amv sɔŋo kum ni n di wɔdiu kulv amv na wɔ di tun.» ⁸Mefiboseti daa ma vin o yibiyə tɛga ni yi o wɔ: «Amv yi n tuntɔŋnv mv, a di kakur-tika ba gari daani. Bɛŋwaani mv yi n buŋi si n ki-ni lanyurani kuntu?»

⁹Pɛ Davidi ma bəŋi Sooli tuntɔŋnv Ziba o ta did-o o wɔ: «Amv kwe woŋo kulv maama ya na yi nmɔ tu Sooli di o digə kam nyum tun mv a joori a pa o naa Mefiboseti. ¹⁰Nmɔ didaani n biə, di n tuntɔŋna bam

maama maŋt sɪ á taá varɪ kart sum mu á pa Mefibosetɪ. Sɪ na kɪ wɔdiu, á wó ja á ba á pa o digə kam sɪ ba yɪ ga. Kɪ nan na yɪ Mefibosetɪ, wuntu lagɪ o taa di wɔdiu kulu amu na wó di a sɔŋɔ kum nɪ tun mu.»

Ziba dɛɛn nan jɪgɪ bəkəri fugə-banu dɪ tuntuŋna fiinle mu. ¹¹ O ma ləri Pɛ Davidi o wɪ: «A yɪ n tuntuŋnu mu. A nan wó kɪ te maama n na brɪ sɪ a kɪ tun.»

Mefibosetɪ laan ma læri o tɔgɪ o di kulu maama Davidi na yəni o di tun, nuneɛni pɛ biə bam na di te tun. ¹² O maa jɪgɪ bəkər-pwələ mu o yurɪ na yɪ Mika. Ziba sɔŋɔ tiinə bam maama dɛɛn ma ji Mefibosetɪ tuntuŋna. ¹³ Mefibosetɪ na gwarɪgɪ o nɛ sum maama nɪ tun laan ma ba o zɔvɪrɪ Zeruzalem nɪ. Maŋa maama o maa tɔgɪ o di kulu maama Pɛ wum na yəni o di tun.

Davidi di Amɔn tiinə bam

10 Kuntu kwaga nɪ, Amɔn tiinə pɛ Nahasɪ ma tɪ. O bu Hanun ma ləri o yuu nɪ o ji pɛ. ² Davidi ma ta o wɪ: «Amu lagɪ a kɪ Nahasɪ bu Hanun lanyranɪ mu nuneɛni o ko di dɛɛn na kɪ amu lanyranɪ te tun.» O ma tɔŋɪ nɔɔna sɪ ba vu ba kɪ Hanun le dɪ o ko luə kam.

Davidi nɔɔna bam na yɪ Amɔn tiinə laŋa kam tun, ³ Amɔn tiinə dɪdɛera bam ma ta dɪ ba pɛ Hanun ba wɪ: «Nmu pɛ cɪga nɪ Davidi bɔŋɪ lanyranɪ mu yɪ o tɔŋɪ nɔɔna sɪ ba ba ba kɪ n ko luə kam le na? Lwarɪ nɪ o tɔŋɪ-ba sɪ ba ŋɔ ba nii dɪ tw kum mu, sɪ o wantɪ o ba o di dɪbam.» ⁴ Hanun ma pa ba ja Davidi tuntuŋna bam ba ceeri ba twana yam ba daartɪ cɪwə-cwəəru. Ba ta ma ja ba gwaaru tum tutarɪ nɪ ba goni ba yagɪ sɪ kɪ yɪ ba təkərə seeni. Ba laan ma yagɪ-ba sɪ ba viiri dɪ cavura. ⁵ Davidi tuntuŋna bam ma kwari sɪ ba joori sɔŋɔ, cavura na jɪgɪ-ba tun ŋwaani. Davidi na ni kɪ na kɪ-ba te tun, o ma tɔŋɪ nɔɔna sɪ ba jeeri-ba cwəŋə nɪ. O ma pa-ba kwərə o wɪ: «Maŋɪ-na Zeriko nɪ sɪ á twana yam na nuŋɪ maama sɪ á laan joori sɔŋɔ.»

⁶ Amɔn tiinə bam ma maantɪ nɪ ba kikiə maama laan lwe Davidi mɔmwa nɪ. Ba ma vu ba kɪ ni-mərə dɪ Siiri tiinə balu na wɪ Bɛtɪ-Rehobɪ nɪ, dɪ Zoba nɪ tun, ba jɔŋɪ ba jar-kərə murrɪ fiinle (20,000). Ba ta ma jɔŋɪ jar-kərə murrɪ (1,000) Maaka tw pɛ tee nɪ, yɪ ba daartɪ ba jɔŋɪ jar-kərə murrɪ fugə-bale (12,000) Tɔbɪ tiinə tee nɪ.

⁷ Davidi na lwarɪ kɪ ni nɪ tun, o ma tɔŋɪ Zoabɪ sɪ o ja o pamaŋna bam kɔgɔ kum maama o vu o jeeri-ba dɪ najara. ⁸ Amɔn tiinə bam ma gwe ba nuŋɪ ba tɔŋɪ ba zɪgɪ ba tw-fɔrɔ kum manchɔŋo ni nɪ sɪ ba kɪ najara yam. Kɪ daartɪ Siiri tiinə balu na nuŋɪ Zoba dɪ Rehobɪ tun, dɪ Tɔbɪ tiinə bam, dɪdaantɪ Maaka tiinə bam dɪ laan ma tɔŋɪ ba zɪgɪ tw kum pwələ nɪ yɪ ba cəgə.

⁹ Zoabɪ ma lwarɪ nɪ ba dɔna bam lagɪ ba jeeri-ba yigə dɪ kwaga maama mu. O ma kuri Yisrayelɪ jar-kərə bam wunɪ balu na tiini ba ye najara laŋa lanyranɪ tun, sɪ bantɪ yɔɔrɪ ba jeeri Siiri tiinə bam. ¹⁰ Jar-kərə

balu na daartɪ tun, o ma kɪ-ba o nyaantɪ Abisayi jɔŋa nɪ sɪ bantɪ maama vu ba jeeri Amɔn tiinə bam. ¹¹ Zoabɪ laan ma ta Abisayi o wɪ: «Nmu na nɛ nɪ Siiri tiinə bam tiini ba dana ba dwe amu, sɪ n ba n wəli-nɪ. Amɔn tiinə bam dɪ nan na dana ba dwe nmu, amu dɪ wó ba a wəli-m. ¹² Kɪ dam n tutɪ kuri nɪ sɪ n ta ta n jɪgɪ baartɪ! Pa-na dɪ jarɪ dɪ pa dɪ nɔɔna bam dɪdaantɪ dɪ Tu Wɛ dɪm tunɪ dɪm ŋwaani. Baŋa-Wɛ wó kɪ kulu na su Dɪ yɪ tun!»

¹³ Zoabɪ dɪ o jar-kərə bam ma ja najara yam ba jeeri Siiri tiinə bam, yɪ ba duri ba jagɪ. ¹⁴ Amɔn tiinə bam na nɛ nɪ Siiri tiinə bam duri ba jagɪ tun, mu ba dɪ duri ba joori ba zɪ ba tw kum wunɪ, yɪ ba daartɪ Abisayi dɪ o jar-kərə kɔgɔ kum. Najara yam ma ti pa Zoabɪ joori o vu Zeruzalem.

¹⁵ Siiri tiinə bam na maantɪ nɪ Yisrayelɪ tiinə bam wantɪ-ba ba di tun, mu ba joori ba la ba jar-kərə bam ba kɪ daantɪ. ¹⁶ Zoba tw Pɛ Hadadezerɪ ma bəŋɪ Siiri tiinə balu na wɪ Efratɪ bugə kam wa-puli seeni tun sɪ ba vu ba jeeri Elam nɪ. Hadadezerɪ jar-kərə yigə tu Sobakɪ dɛɛn wɪ ba yigə nɪ mu. ¹⁷ Davidi ma maantɪ ba na kɪ te tun. O dɪ ma la Yisrayelɪ jar-kərə bam maama o kɪ daantɪ. Ba ma vu ba bɛ Zurdɛn bugə kam ba læntɪ ba vu ba yɪ Elam. Siiri tiinə bam ma tɔŋɪ ba fɔgɪ ba zɪgɪ yɪ ba jeeri Davidi dɪ najara. ¹⁸ Yisrayelɪ tiinə bam ma fun Siiri tiinə bam ba zəli pa ba duri ba jagɪ. Davidi dɪ o nɔɔna bam ma gu ba dɔna balu na dɔgɪ sise-tərikooru yuu tun biə yarpe (700). Ba ta ma gu balu na dɔgɪ siseŋ-nɔɔna tun murrɪ fiinna (40,000). Kɪ na yɪ ba jar-kərə bam yigə tu Sobakɪ, ba ma tiini ba kɪ zɔnnɪ o yura nɪ, pa o tɪ najara kaporo kum nɪ. ¹⁹ Hadadezerɪ kwaga pwa bam maama ma maantɪ nɪ Yisrayelɪ tiinə bam yɔɔrɪ ba di-ba mu najara wunɪ. Ba ma loori yibwənə Yisrayelɪ tiinə bam tee nɪ yɪ ba daartɪ ba sɛ ba pa-ba.

Siiri tiinə bam laan ma kwari sɪ ba daa wəli Amɔrɪ tiinə bam najara kəm baŋa nɪ.

Davidi dɪdaantɪ Bat-Seba taantɪ

11 Kɪ dɛɛn ma yɪ tweeru punnu kəm maŋa. Kɪ maa yɪ maŋa kalu pwa na yəni ba nuŋɪ sɪ ba kɪ najara tun mu. Davidi ma tɔŋɪ Zoabɪ dɪ o dɪdɛera badonnə, dɪdaantɪ Yisrayelɪ jar-kərə bam maama, sɪ ba vu ba zaŋɪ najara dɪ Amɔn tiinə bam. Ba ma cɔgɪ-ba yɪ ba daartɪ ba li Raba tw kum sɪ ba ja. Kɪ daartɪ Davidi tutɪ ma maŋɪ Zeruzalem nɪ.

² De dɪdwi: Davidi ma pəni wɪa tutarɪ nɪ o dɔ. O na pɛ o zaŋɪ dɪdaan-ni maŋa nɪ tun, mu o kaagɪ o sɔŋɔ kum nayuu nɪ o kɪkara. O ma dɔlɪ o yɪə o na kaantɪ na wɪ o sɔŋɔ nɪ o swɛ yura. Kaantɪ wum dɛɛn tiini o lamma zanzan. ³ Davidi ma tɔŋɪ nɔɔnu sɪ o vu o bwe o lwarɪ kaantɪ wum laŋa maama. Nɔɔnu wum ma ta o wɪ: «Kuvú taa yɪ Bat-Seba mu. O yɪ Eliam bukɔ mu. O baru maa yɪ Hetɪ tu Yuri.»

⁴ Davidi ma tənə nəcna pa ba vu ba ja kaant wum ba ba. Kaant wum na tu tun, o ma pəni did-o. Yantv da yam ni kaant wum ya ki o wuv zarum mu, yi o daari o kwe o titi si ku marj di cullu tum. O ma zarj o joori o sənc. ⁵ Bat-Seba ma ja pugə, yi o tənə o ta di Davidi o wi: «Amv jigt pugə mu.»

⁶ Davidi na lwart kuntu tun, o ma tənə kwərə o pa Zoabi o wi: «Ta di Heti tu Yuri si o ba amv te yo seeni.» Zoabi ma tənə Yuri Davidi tee ni. ⁷ Yuri na yi Davidi te tun, mu Davidi bwe o kwaga si o lwart Zoabi, di jar-kərə bam laja na yi te tun. O ta ma bwe si o lwart najara yam na ve te tun. ⁸ O laan ma ta di Yuri o wi: «Nan ve sənc n sin fun.»

Yuri na nuji Pe sənc ni tun, mu Davidi tənə nəcna si ba ja pəeri ba sarj o kwaga ba vu ba pa-o sənc ni. ⁹ Yuri nan wv ve o titi sənc. O ma marj di pe tuntuəna bam, o pəni pe sənc manchoəo kum ni ni. ¹⁰ Davidi ma maant ni Yuri wv ve sənc, yi o bwe-o o wi: «Nmυ nuji cwə-dərc n ba n yi yo seeni. Bəe mu te yi n wv ve sənc?» ¹¹ Yuri ma lər-o o wi: «Yisrayel tiinə di Zuda tiinə bam maama nuji mu si ba ki najara. We ni-gonim daka kam di wv ba tee ni. Amv yigə tu Zoabi di o didəera bam maama di tigi pwələ ni. Ku laan nan wó ki te mu si a vu sənc a taa di yi a nyca, si a daari a pəni di a kaant? Pe, a dugi n ηwta kam ηwaan di n titi yri dum ηwaan ni: a bá fəgi a ki kuntu!» ¹² Davidi ma ta did-o o wi: «Nan pəni yo zum, si jwa ni a laan wó yagi-m si n joori najara je sum ni.»

De dum kuntu ni, Yuri ma marj Zeruzalem ni o pəni o puuri tiga. ¹³ Davidi ma bəj-o pa ba di daant. O ma pa ba nyi Yuri didaant sana, yi o tiini o bugi. Di kuntu maama di, Yuri wv ve sənc si o pəni. O marj pe sənc ni ni di pe tuntuəna bam mu o pəni o sara kam ni.

¹⁴ Tiga na puuri tituti tun, Davidi ma puuri tənc o tənə Yuri si o ja o vu o pa Zoabi. ¹⁵ Tənc kum puuri ku wi: «Kwe Yuri n zigj jar-kərə bam yigə ni, me najara yam na tiini ya cana tun, si á daari á titwəni á joori kwaga á daari-o o yran si dí duna bam gv-o.»

¹⁶ Zoabi deen li Raba tu kum mu yi o nii ku maama. O ma kwe Yuri o zigj je silv ba duna bam pamaəna bam na daga tun. ¹⁷ Tu kum nəcna ma nuji ba jeeri Zoabi jar-kərə bam di najara. Ba ma gv Davidi nəcna bam badonnə ku wəli di Yuri titi.

¹⁸ Zoabi ma tənə kwərə Davidi tee ni si o bri-o najara yam na ki te tun. ¹⁹ O ma ta tuntuənu wum o wi: «Nmυ na tult najara yam na ki te maama tun n pa pe wum n ti, ²⁰ o ban wó wan di zarj yi o ta wi: «Bəe mu yi á tiini á yi tu kum si á ki najara di ba? Abam ya yəri ni nəcna bam wó dal ba tu kabri sum ni ba ta cuna na? ²¹ Á swe Zidəon bu Abimelekt swiə na? Ku deen yi kaant mu zigj Tebezi tu kum kəbrə yuu ni o dult nənc namim o di o yuu ni o gv. Abam tiini á yi ba kəbrə

kam tənə wv bəe mu?» Tə. Pe wum na bwe-m kuntu, si n ta did-o wi: «Nmυ tuntuənu Yuri di təgi o ti mu.»»

²² Tuntuənu wum ma suni o vu o yi Davidi te, yi o tult kulv maama Zoabi na bri-o si o ta tun. ²³ O ma wəli da o wi: «Dí duna bam ya tiini ba dana ba dwe dibam mu. Ba ma nuji ba tu kum ba jeeri dibam di najara pwələ kam ni. Dí ma kwaan di zəli-ba di joori ba tu kum ni ni. ²⁴ Dáant mu ba ci-tara bam zigj ba tu kabri sum yuu ni ba ta dibam. Nmυ nəcna bam badonnə tiga, yi n tuntuənu Yuri na yi Heti tu tun di təgi o ti mu.»

²⁵ Davidi ma ta di tuntuənu wum o wi: «Nmυ na joori, si n ta di Zoabi ni: «Yi pa n wv cəgi di kulv na ki tun. Wulv maama na loori o vu najara wunt tun wat o tua. Fəgi n ja baari. Tiini á kwaan-na najara yam di ba si á di tu kum.»»

²⁶ Bat-Seba na ni ni o barv wum tiga najara yam ni tun, o ma keeri zanzan o ηwaan. ²⁷ Luə kam ni na ke tun, mu Davidi tənə o pa ba vu ba ja-o ba ba pe sənc pa o ji o kaant. O deen ma lv bəkərə o pa Davidi.

Kulv Davidi nan na ki tun deen cəgi Baəa-We wuv mu.

Natan na bwe Davidi te tun

12 Baəa-We deen ma tənə Natan Davidi tee ni. Natan ma ta o wi:

«Nəcna bale mu zuri tu didva wunt. Ba didva yi nadum, wudon wum maa yi yinigə tu. ² Nadum wum vara bam gaal zanzan, naant di peeni di bun. ³ Yinigə tu wum nan ba jigt kulokulv, ku na dat pi-cwen didva yran mu o na yəgi. O ma koni-ka, yi ka bi di o biə. O maa yəni o pat-ka o titi wədiu pa ka di, yi ka nyə o titi na. Piə kam marj ka tigi o ne baəa ni mu. Ciga tun, o piə kam yəri ka nyi di o titi bukə mu. ⁴ De didwi mu vəru tu nadum wum sənc. Nadum wum maa wv se si o li o vara bam wunt si ba ma ba ki na ba pa o vəru wum. O ma vu o vri yinigə tu wum piə kam si ba ma ba ki o vəru wum na bam.»

⁵ Davidi na ni sunswala kam tun, o ban ma tiini di zarj didaant nadum wum yi o ta di Natan o wi: «Amv dugi di ηwta Tu Baəa-We ni nəcnu wum kuntu marj si o ti mu! ⁶ O ta wó ηw kulv o na vri yinigə tu wum tee ni tun kuni buna mu o pa-o, o na ba jigt o ηwanə tun ηwaan.»

⁷ Natan laan ma ta di Davidi o wi: «Nmυ mu yi nəcnu wum kuntu! Yisrayel tiinə Baəa-We dum kwərə mu tuntu:

Amv mu kuri-m si n ta n yi Yisrayel tiinə pe, yi a jonj-m a yagi Sooli juəa ni. ⁸ A ma kwe Sooli paari dum a pa-m, yi a ta pa o kaana bam ji nmυ nyum. A ma pa n di paari Yisrayel di Zuda tiinə bam maama

baɲa ni. Kuntu ya na ba daga mu di, a ya ta wó want a wəli ku wunt kuni bule a pa-m. ⁹ Beɲwaani mu nmu nan tiini n gooni amu Baɲa-We taani dum, yi n daari n ki wo-balɔrɔ kuntu? Nmu pe Amɔn tiinɛ gu Heti tu Yuri najara ni. Nmu na gu-o tun, n laan ma n daari n di o kaani! ¹⁰ Nan lwarɔ ni n digɛ tiinɛ laan wó taa tɔgi najara baɲa ni mu ba tua. Beɲwaani, n vin amu mu yi n vri Yuri kaani si o ji nmu nyum.

¹¹ Cɪga ɲwaani tun, a lagɪ a pa n titi yira nɔɔnu mu ki-m si ku yi. Nmu wó ta n niɛ si a kwe n kaana a pa nɔn-gaa si ku tu pəni di ba pooni yigɛ ni. ¹² Nmu na ki lwarum tun, n səgi mu n ki. Amu nan wó pa kəm duntu ki pooni yigɛ ni si Yisrayeli tiinɛ bam maama na.»

¹³ Davidi ma ləri Natan o wi: «Amu tiini a ki lwarum a cɔgi Baɲa-We yigɛ.» Natan ma lər-o o wi: «Baɲa-We kwe n lwarum dum Dl ma Dl cɛ-m. N daa n bá ti. ¹⁴ Ku nan na yi te tun, n na tiini n nii Baɲa-We n gooni di n kəm dum tun ɲwaani, n bu wum mu wó ti.»

¹⁵ Kuntu kwaga ni, Natan laan ma viiri.

Davidi bu wum tɔvni

Baɲa-We deen ma pa bu wulɔ Yuri kaani Bat-Seba di Davidi na lugi daani tun ba jigi yazurɛ yi ku tiini ku cɛ. ¹⁶ Davidi ma loori We o pa bu wum si o na yazurɛ, yi o vɔ ni. Titi maama ni, o na yəni o zu digɛ si o pəni, o ta tigi tɪga ni mu. ¹⁷ O sɔɲɔ kum nakwa bam ma vu o te ba kwaanɔ ba loori-o si o zaɲɪ tɪga kam ni yi ba ga. O ma vin si o da di ba o di wɔdiu.

¹⁸ Bu wum ba jigi yazurɛ da yarpe mu yi o ti. Davidi diɔɔera bam ma kwari si ba pa o lwarɔ ku ni ni. Ba deen bwe ba titi ni mu ba wi: «Bu wum ya ta na ɲwi yi dí ɲɔɔni taani di Davidi tun, o vin si o ləri dí taani dum. Bu wum laan nan na tigi tuntu tun, di wó ki te mu dí ta dí bri-o? Dí na wu lwarɔ, oó want o ki zunni o titi yira ni!»

¹⁹ Davidi na tɔlti o na ni o tintɔɲna bam jigi woɲo mu ba waasi ba bri daani tun, o ma maani ni bu wum mu tɪga. O ma bwe-ba o wi: «Bu wum tigi mu na?» Ba ma lər-o ba wi: «Een, We joɲ-o mu Dl daari dɪbam.»

²⁰ Davidi na ni kuntu tun, o ma pe o zaɲɪ tɪga kam ni. O ma vu o swe o yira, o daari o turi nugɛ. O ma ləni o gwaaru o zu, yi o laan vu o zu We digɛ kam ni o zuli Baɲa-We. O na zuli We o ti tun, mu o joori o titi sɔɲɔ yi o wi: ba ki wɔdiu ba pa-o. O ma joɲɪ wɔdiu kum o di. ²¹ O diɔɔera bam ma bwe-o ba wi: «Nmu kəm dum ki dɪbam yəəu zanzan. Bu wum ta na ɲwi tun, nmu keeri mu o ɲwaani, yi n vɔ ni. O laan nan na tigi tun, n zaɲɪ mu n wura n di wɔdiu. Bɛɛ mu kuntu?»

²² Davidi ma ləri-ba o wi: «Bu wum ya ta na ɲwi tun, amu ya vɔ ni mu yi a keerɛ. A ya buɲɪ ni Baɲa-We

wó want Dl duri amu yibwənɛ mu yi Dl pa bu wum wəri. ²³ Amu nan ge-o. Beɲwaani mu a daa wó taa vɔ ni? Amu wó want a pa bu wum joori o taa ɲwi na? De wura amu na wó vu bu wum te, si wuntu daa ba lagɪ o joori o ba amu te.»

²⁴ Davidi deen ma gani o kaani Bat-Seba si o pa o bicari pəni tɪga ni. Ba daa ma pəni daani yi o ja pugɛ o lu bəkərɛ. Ba ma pa bu wum kuntu yiri wi: «Solɔmɔn». Baɲa-We ma soe bu wum. ²⁵ Ku ma pa o tɔɲɪ o niɲoɲnu Natan si o vu o pa bu wum yiri ni «Yedidia», Baɲa-We na soe-o tun ɲwaani.

Davidi di Raba tuw kum

²⁶ Ku daari Zoabi deen daa ta jeeri Amɔn tiinɛ balu na zuuri Raba tuw wunt tun di najara. O ma di tuw kum paari je sum. ²⁷ O laan ma tɔɲɪ kwərɛ o pa Davidi yi o wi: «Amu ki najara di Raba tuw kum yi a want me ba tuw kum na bam na zigɪ da ba tui tun a ja. ²⁸ Nan kwaanɔ n la dí jar-kərɛ balu na daari tun n ki daani, si n ba n jeeri tuw kum di najara n daari n di-ba. Nmu na wu ki kuntu, yi amu titi na di tuw kum, amu laan wó joɲɪ yiri nmu yigɛ ni.»

²⁹ Davidi ma suni o la o jar-kərɛ bam o ki daani o vu o jeeri Raba tiinɛ bam di najara. O ma want tuw kum o joɲɪ o te. ³⁰ Davidi ma dwani səbu-sɔɲa paari yipugɛ kam ba pe wum yuu ni. Ka duuni daga zanzan, nuneeni kilo fiintɔ-tunu (35), yi kandwe-nyuni mu məli ka yira ni. Ba ma kwe kandwe dum ba ki Davidi yipugɛ kam ni. O di o nɔɔna bam deen ta ma pe tuw kum jɪɲɪguru zanzan ba ja ba viiri. ³¹ Ku nan na yi tuw kum nɔn-biɛ bam, o jaani-ba o vu o pa babam tɔɲɪ gabe-tɔvɲa mu, o pa babam goni de di sum, badaara maa cɪri kandwa, badonnɛ maa goni tweeru di doorɛ, babam maa magɪ wara. Davidi deen ki Amɔn tiinɛ tuntu dum maama kuntu doɲ mu.

Kuntu kwaga ni, Davidi diɔdaani o jar-kərɛ bam maama ma joori ba vu Zeruzalem.

Aminɔni diɔdaani Tamaari taani

13 Davidi bu Absalɔn deen jigi nakɔ, o yiri mu Tamaari. O maa yi ka-laa. Davidi bu wudoɲ di maa wura, o yiri na yi Aminɔni. Wuntu fra maa tiini ya wu o nakɔ Tamaari wuni. ² Tamaari ya ta yəri baaru. Kuntu tun, Aminɔni ma lwarɔ ni kuú taa camma si o yi o nakɔ wum yuu. O ma da ku ɲwaani o ba jigi yazurɛ, bubuɲɪ dum na tiini di daani-o tun ɲwaani.

³ Aminɔni deen jigi yuudoɲ, o yiri mu Yonadabi. O maa yi Davidi zumbaaru Simeya bu. Yonadabi deen jigi sisuna mu ku ja gaalt. ⁴ De didwi o ma bwe

12:25 Yedidia kuri mu yi Baɲa-We na soe wulɔ tun. 12:30 ba pe wum naa ba jwəm Molɔki 13:1 Absalɔn di Tamaari deen yi ko didwa di nu didwa. Ba nu wum yi Maaka. Aminɔni nu wum maa yi Ahinoam.

Aminɔnti o wi: «Bee mu daanti-m? Nmu yi pabu mu yi ku dai si de maama n ta n je di wu-cɔgɔ. Nan ta n bri-ni kulɔ na jigi-m tun.»

Aminɔnti ma ta o wi: «A fra mu tiini ya zu a nyaanti Absalɔn nakɔ Tamaarti.»⁵ Yonadabi ma lɛr-o o wi: «Zu n ta n tigi n sara baɗa ni, n paali n ki nuneeni n ba jigi yazurɛ mu te. Nmu ko na tu si o daanti n yawu kum, si n ta did-o ni: «A ko, pa a nakɔ Tamaarti ba amu te yo seeni o ki wɔdiu o pa-ni. Amu lagi si o saɗi wɔdiu kum a yigɛ ni si a taa nai, si a taa di-ku o juɗa ni.»»

⁶ Aminɔnti ma suni o zu o tigi sara wuni o ki nuneeni o ba jigi yazurɛ mu te. Pe Davidi na tu si o daanti o yawu kum tun, mu o tag-o o wi: «Popo, amu lagi si a nakɔ Tamaarti mu ba yo seeni o fɔgi maasa funfun o pa-ni, si a di o juɗa ni.»⁷ Davidi ma se. O ma tunɗi kwɛrɛ o sɔɗɔ kum ni o ta di Tamaarti o wi: «Zaɗi n vu n nabɔ Aminɔnti sɔɗɔ n ki wɔdiu n pa-o si o di.»⁸ Tamaarti na yi da tun, didaanti Aminɔnti tigi sara baɗa ni mu. O ma zwe muni o viiri Aminɔnti yibiyɛ ni. O ta ma fɔgi maasa yi o tigi o niɛ.⁹ Bukɔ wum laan ma li wɔdiu kum o ki zɔɗa ni o pa-o si o di. Aminɔnti ma vin yi o wi: «Nɔɔnu maama nunɗi pooni ni si á daarti-ni na!» Nɔɔna bam maama ma suni ba nunɗi.

¹⁰ Aminɔnti laan ma ta di Tamaarti o wi: «Nan kwe wɔdiu kum n ja n zu digɛ kam wuni amu na tigi me tun, si a jɔɗi wɔdiu kum n juɗa ni a di.» Tamaarti ma suni o ja wɔdiu kum o zu o na tigi digɛ kalɔ wuni tun.¹¹ O na jigi wɔdiu kum o ma yi o yira tun mu Aminɔnti zi-o yi o wi: «Amu nakɔ, se si dí pɛni daanti!»¹² O di ma lɛr-o o wi: «A nabɔ, yi fun-ni si dí tunɗi titɔɗ-zɔɔni duntu! Kɛm-balɔrɔ kuntu dai si ku ki Yisrayeli tɔga baɗa ni.¹³ Nmu na zi amu, a cavura yam bá na kwɛlim je. Ku ta wú pa a kwe titɔ-guru mu a kwɛli a yuu! Ku nan na yi nmu, nɔɔna maama Yisrayeli ni wú ta ni: n yi joro mu. Nan ja n tuti, si n nɔɔnti didaanti pe wum, si o bá vin si o kwe-ni o pa-m si n ma-ni n ki n kaanti.»¹⁴ Aminɔnti maa wu se si o cɛgi o taanti dum. O na dana o dwe bukɔ wum tun o ma wanti o zi-o o lagi.

¹⁵ Aminɔnti na ki kuntu o ti tun, o daa maa ba lagi si o yi na Tamaarti. O maa tiini o cul-o si ku dwani o fra ya na zu o wuni te tun. O ma ta did-o o wi: «Zaɗi n nunɗi daa a yigɛ ni!»¹⁶ Tamaarti ma lɛri o wi: «Cwɛɗɛ tɛrɛ si n zɛli-ni! Nmu na ki kuntu, ku maɗi kú taa yi lɛru ku dwe n na cɔge-ni tuntu tun.»

Aminɔnti maa wu se o taanti dum.¹⁷ O ma bɛɗi o tuntɔɗnu yi o ta did-o o wi: «Vanɗi kaanti wuntu n ja n nunɗi n yaɗi pooni ni, si n daarti n pi a boro kum.»¹⁸ O tuntɔɗnu wum ma suni o vanɗi Tamaarti o ja o nunɗi yi o daarti o fɔgi o pi boro kum.

Tamaarti nan ya zu gwar-didɔrɔ na tiini ku jigi ninwaɗa tun mu. Tuntu mu yi gwaaru tulɔ dwi pe bukɔ-pwɛli na yɛni ba zɔura tun.¹⁹ Tamaarti laan ma pe tuntwarum o caarti o yaɗi o yuu maama, yi o daarti

o ja o gwar-didɔrɔ kum o kaarti kaarti. O ta ma kwe o jin o daɗi o yuu ni, yi o coosɛ o maa ve sɔɗɔ.

²⁰ O nabɔ Absalɔn ma na-o yi o bwe-o o wi: «N nabɔ Aminɔnti mu ki lɛru tuntu nmu yira ni na? O nan na yi n nabɔ tun, yi ki sɔɔ si nɔɔna maanti ku ni ni. A nakɔ, nan ta yi pa ku taa wa-m.» Tamaarti ma vu Absalɔn sɔɗɔ ni o zɔuri da. O maa yɔɔri o je di wu-cɔgɔ yuranti.

²¹ Davidi deen ma ni kulɔ maama Aminɔnti na ki tun. O banti ma tiini di zaɗi.²² Si ku na yi Absalɔn, o wu se si o nɔɔnti di Aminɔnti, ku na maɗi ku yi ta-laa naa ta-balɔrɔ di. O deen nan tiini o cul-o mu, o na cɔgi o nakɔ tun nɗwaanti.

Absalɔn gu Aminɔnti

²³ Kuntu kwaga ni bina yale maa ke. Absalɔn tuntɔɗna maa wu Baal-Hazori ni si ba fani o peeni sum kuru. Je sum kuntu wu Efrayim tuw kum seeni mu. Absalɔn ma bɛɗi pe biɛ bam maama si ba da ba jeeri da.²⁴ O ma vu o ta di Pe Davidi o wi: «Pe, amu tuntɔɗna bam mu wura ba fani a peeni sum kuru. Nmu didaanti n nakwa ya na se si á ba da, kú taa lamma.»²⁵ Davidi ma lɛr-o o wi: «A bu, ku bá wanti ku ki kuntu. Dí maama na lagi dí ba, nmu wú cɔgi n juɗa mu.»

Absalɔn ta ma kwaanti si o nii Davidi wú se o vu na, yi o wu se. Davidi ma loori We mu si Di ki Absalɔn lanyiranti.²⁶ Absalɔn laan ma ta o wi: «Nmu nan na bá wanti n vu, yaɗi si a zumbaaru Aminɔnti tɔgi di dibam o vu.»

Pe Davidi ma bwe-o o wi: «Bee mu yi n lagi si wuntu tɔgi o vu?»²⁷ Absalɔn ma tiini o gigili Davidi yiɛ pa o ga ga o yaɗi o pa Aminɔnti tɔgi didaanti pabiɛ badonnɛ bam si ba vu Absalɔn peeni sum kuru fanum ni.

²⁸ Ba na ti candiɛ kam yigɛ tun, Absalɔn ma pa o tuntɔɗna bam ni o wi: «Fɔgi á taá yiri-na Aminɔnti. O na nyɔgi sana o bugi, amu wú ki woɗo si ku bri ni cwɛɗɛ tigɛ si á gu-o. Kuntu na kia, si á zaɗi o baɗa ni á gu-o. Yi taá funa, si ku yi amu mu pe abam ni dum kuntu. Ki-na dam á tuti kuri ni, si á daarti á taá jigi baarti.»²⁹ Absalɔn tuntɔɗna bam ma suni ba ki kulɔ o na bri-ba si ba ki tun. Ba gu Aminɔnti mu. Pe wum biɛ badaara bam maama na ne kuntu tun, ba ma din ba buna-sise ba duri ba viiri.

³⁰ Ba ta na wu cwɛɗɛ ni ba maa ke tun, kwɛrɛ ya maɗi ka yi Davidi ka wi: «Absalɔn zaɗi o gu n biɛ bam maama. Diduɔ daa wu daarti.»³¹ Pe Davidi na ni kuntu tun, o ma kaarti o gwaaru o wu-cɔgɔ kum nɗwaanti, yi o daarti o duli o tuti tɔga ni o tigɛ. O tuntɔɗna bam maama di maa zigɛ o tee ni yi ba kaarti ba gwaaru.

³² Davidi zumbaaru Simeya bu Yonadabi ma yi o te o ta o wi: «Pe, ku dai ni ba gu n biɛ bam maama. Aminɔnti yuranti mu tɔga. Absalɔn nan maɗi o ja wubuɗa si o gu-o ku zigɛ maɗa kam Aminɔnti na cɔgi o

nako Tamaartı tun mu. ³³Nan yi se ni n biə bam maama tıga, si Aminəntı yıranı mu ba gva.»

³⁴Ku daarı Absalən, wuntu deen duri mu o je.

Nən-dəŋu wulu ba na li si o taa zıgı o yırı tu kum tun laan ma tulı o na nən-kəgə na wu Horon cwəŋə ni ba təgı piu kum tikəri ni ba buna. O ma vu o ta pe wum o wi: «Amu ne nəna na zıgı Horon seeni ba buna.»

³⁵Yonadabı ma ta di Davidi o wi: «Nmu biə bam mu kuntu ba maa buni, nuneeni a na maŋı a ta te tun.»

³⁶O ni dum maŋı di wu tu tıga ni, didaanti Davidi biə bam na yi da. Ba maama ma tu kərə ni yi ba coosə baŋa baŋa. Davidi didaanti o nakwa bam di ma tiini ba keeri zanzan.

^{37–38}Absalən deen nan ya duri o vu o səgi o nu nakwi Taliməyi tee ni mu o wura. Wuntu maa yi Amiwudi bu yi o ta yi Gesuri tu pe. Absalən deen maŋı Gesuri ni o ki buna yatə mu.

Ku daarı Davidi ma keeri o bu Aminəntı luə kam o daanti. ³⁹O wuu laan ma ba ku tu di Aminəntı tuntu dum. O wubuŋa ma joori ya vu Absalən wuntı si ba ki daanti.

Absalən ne cwəŋə si o joori Zeruzalem

14 Zeruya bu Zoabi deen ma maanti ni Davidi wubuŋa tıgi Absalən wuntı mu de maama. ²O ma tənı nənə Tekoa tu ni si o bəŋi kaanti wudoŋ o na tiini o jıgı swan tun. O na tu tun, Zoabi ma ta did-o o wi: «Ki nuneeni n keeri nənə luə mu te. Kwe luə gwaaru n zu, si n daarı n yaŋı n yuu yə yıranı, n yi kwe n titi di tralı nugə. Pa ku taa nyi nuneeni n keeri luə mu n daanti. ³Nmu laan ma n wú vu pe wum te n ta kulv amu na wú bri-m tun.» Zoabi laan ma bri kaanti wum kulv maama o na wú ta di pe tun.

⁴Tekoa tiinə kaanti wum ma vu o yi pe wum yigə o vin o yibiyə tıga ni o zul-o, yi o ta o wi: «Pe, a loori-m! Wəli-nı!»

⁵Pe wum ma bwe-o o wi: «Bee mu n laga?» O di ma ləri o wi: «Dı ko, amu baru tıga o daarı-nı kadəm mu. ⁶A nan ya jıgı bəkəri sile mu. De didwi mu ba ve kara yi najara tu ba titarı ni dáanı. Nənə-nənə na tərə si o lwe-ba tun, mu ba didva maŋı wudoŋ wum o gu. ⁷Dı sə-yuu kum maama laan nan zıgı amu baŋa ni si a ja a bu wum a ja a ba a pa-ba si ba gu, o na gu o curv kum tun ŋwaanti. Ba maa laŋı si ba pa a dwi dum ti mu. Wuntu yıranı laan mu yi a yi na daarı. Ba na gu-o, amu ge mu kuntu, a baru di daa maa ba taa jıgı bu si ku jwa bəŋi o yırı.»

⁸Pe wum ma ta di kaanti wum o wi: «Joori n vu səŋə, si a wú nii n taanti dum baŋa ni si di kwe.» ⁹Tekoa tiinə kaanti wum ta maa wi: «Pe, kəm dum kuntu wu amu di a dwi dum yuu ni mu. Si ku na yi nmu didaanti paarı dum n na jıgı n di tun, daanım dat si di yi-m.»

¹⁰Pe wum laan ma ta o wi: «Wulu maama na nənə taanti didaanti-m, si n ja ku tu n ba amu yigə ni, si o

daa bá na cwəŋə o daanti-m.» ¹¹Kaanti wum ta ma ta o wi: «Kuntu tun, nan kwe n Tu Baŋa-We yırı dum n du ni: wulu na laŋı si o joori o jıŋı a bu wulu na tıgı tun jıni dum tun daa yi na cwəŋə si o gu a bu wuntu di o wəli da.» Pe Davidi maa wi: «Amu dugi didaanti ŋwia Tu Baŋa-We yırı ni: n bu wum yuuyue didva titi bá gə ka tu tıga ni.»

¹²Kaanti wum laan maa wi: «A loori-m! Pe, pa-ni cwəŋə si a ta taanti didva yıranı a wəli da.» Pe Davidi ma ləri o wi: «Ta n tea.» ¹³O laan ma ta Pe wum o wi: «Dı ko, lwarı ni n wu tıgı cwəŋə di n na jıgı We nənə bam n ki kəm dulv tun. Nmu titi bu wu sa-tu ni mu yi n wu pe-o cwəŋə si o joori səŋə. Nmu nan na nənə te di amu tun, n di n titi mu kuntu. ¹⁴Nənə maama maŋı si o ti mu. Tuntu nyi di na balv na logi tıga ni tun mu, ba daa wari-ba si ba joori ba pe ba ki jəgə didva ni. We nan ba beeri nənə tuntu, si ku na yi balv na baŋwe tun, Dı yəni Dı purı cwəŋə si ba wani ba joori Dı te.

¹⁵Pe, amu na jaanti taanti dum a ba nmu te tun, ku yi nənə bam na pe fuvni di amu tun ŋwaanti mu. A yi nmu tuntəŋ-kana mu. A ma buŋı a titi ni a wi: a na tu a ta di nmu, nı wani-nı n wəli. ¹⁶Pe, a nan jıgı cıga ni nmu wú sunı n jıŋı amu di a bu wum si wulu na kwaanti si o cəgı dibam tun yi yi dı yuu. Wuntu laŋı si dı ga dı tıga kam pupwara We na pe dibam tun mu.

¹⁷Amu laan nan te a titi ni mu a wi: «Amu wu laan tigə mu di kulv pe na goni ni si o ki tun. Bəŋwaanti, dı ko, nmu nyi nuneeni We maleka mu, n wat n kuri lanyıranı didaanti baləw n pəarı daanti. N Tu Baŋa-We wú taa wura di nmu.»

¹⁸Pe wum ma ta di kaanti wum o wi: «Amu di laŋı a bwe-m woŋo mu, nan yi səgi kulvku lu di amu.» Kaanti wum ma ləri o wi: «A ko, bwe n bwıə yam.»

¹⁹Pe Davidi ma bwe-o o wi: «Zoabi yigə tıgı ka wu kəm dıntu wuntı na?» Kaanti wum ma lər-o o wi: «Pe, amu dugi nmu ŋwia kam ŋwaanti ni nənə-nənə bá wani si o fu cıga kam nmu yigə ni. Nmu didəeru Zoabi mu sunı o bri-nı kulv maama a na wú ki tun, didaanti kulv maama a na maŋı si a ta tun. ²⁰O nan ki kuntu maama si ku pa kəm dum mu pipiri di kwe. Dı ko, nmu nan maŋı n jıgı swan mu, ni We maleka te, n ma n ye kulv maama na ki dı tıga kam baŋa ni tun.»

²¹Davidi laan ma bəŋi Zoabi yi o ta did-o o wi: «Tə. A laŋı a ki n wubuŋa yam mu. Zaŋı n vu n ja a bu Absalən n joori n ba yo seeni.» ²²Zoabi ma vin o yibiyə tıga ni Davidi yigə ni o zul-o. O ma daarı o ta did-o ni: «Pe, a ki nmu le. Amu laan nan lwarı ni n yigə wu amu wuntı, didaanti n na se n ki a na laŋı te tun.»

²³Zoabi deen ma zaŋı o vu Gesuri o ja Absalən o joori o ba Zeruzalem. ²⁴Davidi nan ya maŋı o pa ni mu o wi: «Absalən maŋı si o vu o titi səŋə kum mu o taa wura. A bá se si o ba amu te.» Absalən ma sunı o vu o zuvri o titi səŋə kum ni yi o wu ne pe wum yibiyə.

²⁵ Nɔɔn-nɔɔnu deen tɛri Yisrayeli tɛga kam maama ni yi ba tɛ o lam taani si ku maɲi didaani Absalɔn. Ku na zɔgi o yuu ni si ku tu ku kwaari o napra seeni tun, o me me ba jɔgi geerti. ²⁶ O deen yɛni o pa ba fa o yuu bidwi mu bɔni maama wɔni, o yuuywe sum na tiini si dwara yi si dunɛ tun ɲwaani. Ba na yɛni ba goni-si, si duuni wɔ taa maɲi di kilo tule mu. ²⁷ O deen jɔgi bɛkɛri sitɔ di bisankana didua mu. Busankana kam yiri maa yi Tamaari. O na tu o ki nɔɔnu tun, o tiini o lana zanzan.

²⁸ Absalɔn deen zu Zeruzalem ni bina yale mu, yi o wu wanti pe wum yibiyɛ o na. ²⁹ O ma tɔɲi o ta si Zoabi ba o te si o daari o ja taani dum o vu Pɛ Davidi te o pa-o. Zoabi ma vin si o vu Absalɔn te. Absalɔn ta ma tɔɲi Zoabi kwaga ni kuni bale maama yi o daa ta wu se si o ba. ³⁰ Absalɔn laan ma ta di o tuntɔɲna bam o wi: «Nii-na, Zoabi kara mu wu an kara kam tikɛri ni tun. Ka wu muna nan wura ya ki lanyirani. Ve-na á di mim ka wɔni á zwe-ka.» Ba ma suni ba vu ba di mim Zoabi kara kam ni.

³¹ Zoabi laan ma zaɲi o vu Absalɔn sɔɲo o bwe-o o wi: «Bee mu ki yi n pa n tuntɔɲna vu ba zwe a kara kam?» ³² Absalɔn ma lɛri o wi: «Amu tɔɲi n kwaga ni si n ba amu te yi n wu se. A ya lagɔ si n vu pe wum te n bwe-o mu n wi: «Benwaani mu amu bri a zɔgi Gesuri ni a ba yo seeni? Ku nyi di a ya na maɲi daani mu a zɔvra, ku yaá taa gara ku pa-ni.» Tɔ. Amu nan ta lagɔ si a na pe wum mu. O nan na ye ni a kɛm wu maɲi, si o gv-ni.»

³³ Zoabi ma vu Pɛ Davidi te o tɔli kulɔ maama Absalɔn na tagɔ tun o bri-o. Davidi ma pa ba bɛɲi Absalɔn si o ba. O na yi da tun, mu o vin o yibiyɛ tɛga ni o war-o. Pe wum ma se o pwɛgɛ yi o ja-o o kukwɛri.

Absalɔn lagɔ o ko kwaga ni

15 Kɛm dum kuntu kwaga ni, mu Absalɔn deen beeri tɛriko di sise si si taa vaɲi-ku. O ta ma kuri nɔɔna fiinnu si ba taa duri ku yigɛ ni ba kwe cwɛɲɛ ba pa-o. ² O ma yɛni o goni tɛga o vu tuw kum manchoɲo ni cwɛɲɛ kam o zɔga. O na yɛni o na nɔɔnu na jɔgi taani o maa ve pe te si o di-di o pa ku tu, Absalɔn wɔ fufɔ o yi ku tu te mu o bwe-o o wi: «Nmu nuɲi yɛn mu?» Nɔɔnu wum laan maa wɔ ta o na nuɲi Yisrayeli tuw kulɔ ni tun. ³ Absalɔn wɔ yɛni o ta mu o wi: «Eheɛ. Nmu taani dum wura, n nan jɔgi bura di. Nɔɔn-nɔɔnu nan mu tɛri pe nakwa bam wɔni si o nii di baɲa ni o pa-m. ⁴ Amu di ya na jɔgi cwɛɲɛ si a tɔgi a nii taana baɲa ni mu tuntu, nɔɔna yaá wanti ba ba amu te, si a buri cigɛ bura a pa-ba.»

⁵ Ku ta wɛli da tun, nɔɔna na yɛni ba yi Absalɔn te si ba tiiri ba jɔɔn-o, oó te o jɔɲa mu o vaɲi-ba o yi o yira, o kukwɛri-ba. ⁶ Absalɔn deen yɛni o jeeri balɔ maama na jɔgi taani ba tui pe te tun o ki kuntu mu. O ma tɔgi cwɛɲɛ kam kuntu o sɔgi Yisrayeli tiinɛ bam zanzan o ki o kwaga ni.

⁷ Kuntu kwaga ni, bina yana ma ke. Absalɔn ma zaɲi de didwi o vu o ta di pe wum o wi: «A loori-m! Pa-ni cwɛɲɛ si a vu Ebrɔn a kwe ni-gonim dilɔ a deen na tiɲi didaani Baɲa-Wɛ tun. ⁸ Amu deen na wu Gesuri ni yi a zɔvri di Siiri tiinɛ bam tun, mu a goni ni a wi: «Baɲa-Wɛ na joori Di ja-ni Di ba Zeruzalem, amu wɔ vu Ebrɔn a ki kaanum a zuli-Di.»

⁹ Pe wum ma pa-o cwɛɲɛ. Absalɔn ma suni o zaɲi o vu Ebrɔn. ¹⁰ O deen nan sɛgi o tɔɲi nɔɔna Yisrayeli dwi tiinɛ bam maama wɔni si ba vu ba ta wi: «Abam na tu á ba á ni nabwaanɔ kwɛri, si á kaasi á ta ni: Absalɔn mu laan jɔgi pe Ebrɔn ni.» ¹¹ Nɔɔna biɔ-yale ya tɔgi di Absalɔn ba nuɲi Zeruzalem ba kogil-o si ba vu Ebrɔn. Ku yi o na bɛɲi-ba tun ɲwaani mu ba deen de-o ba vu, yi ba yɛri bubuɲi dilɔ na wu o yuu ni tun. ¹² Absalɔn na tu o wura o ki kaanum dum kuntu tun, mu o tɔɲi o bɛɲi Ayitofeli. Wuntu deen yi Davidi nakwa bam wɔni didua mu yi o nuɲi Giloo. Balɔ na nuɲi Davidi kwaga ni tun deen daga mu. Absalɔn kwaga kɔgɔ kum ma fɔgi ku puli de maama ku ki dam.

Davidi duri si o lu

¹³ Nɔɔnu deen ma duri o vu Davidi te o tɔli kulɔ na ki tun o wi: «Yisrayeli tiinɛ bam maama gɔgi ba zu Absalɔn kwaga kɔgɔ wɔni mu!»

¹⁴ Davidi ma ta di o nakwa balɔ na wu o tee ni Zeruzalem wɔni tun o wi: «Pa-na si dí zaɲi dí duri dí nuɲi da tuw kum wɔni. Dí na wu ki lila dí lu Absalɔn jɔɲa ni, o bá daani o ba o yi dɔbam, yi o gv dɔbam di dí tuw kum nɔɔna maama.» ¹⁵ O nakwa bam ma lɛr-o ba wi: «Pe, dí yi nmu tuntɔɲna. Dí wɔ ki kulɔ maama nmu wɔbɔɲa na jaani si n ki tun mu.»

¹⁶ Davidi ma ja o sɔɲo tiinɛ di o nakwa bam maama o nuɲi si o duri. O ma daari o ka-bi sum fugɛ tuw kum wɔni si bantɔ taa nii pe sɔɲo kum baɲa ni. ¹⁷ Pe Davidi na nuɲi kuntu tun, mu nɔɔna bam maama tɔgi o kwaga ba veɛ. Ba ma vu ba yi tuw kum ni. Ba ma maɲi da ba zɔgi fun. ¹⁸ Davidi jar-kɛrɛ bam maama ma tɔgi da ba ke yigɛ ba maa veɛ. Bantɔ maa yi Kereti tiinɛ bam, di Peleti tiinɛ bam, ku wɛli di Gati tiinɛ biɔ-yardɔ (600) balɔ na nuɲi Gati ba ba ba tɔgi Davidi kwaga tun.

¹⁹ Davidi ma ta di Gati tu Itayi o wi: «Nmu tɔgi dɔbam kwaga si bee mu? N nuɲi sa-tu mu n ba n ji vɛru dí titari ni. Nan joori Zeruzalem si n ta n wu

pa-duuru wum tee ni. ²⁰Nmu na tu n mi di amu tun jigi da yale yirani mu. Kɔɔ nan mu wɔ pa n ta n tɔgi dibam? Amu ta kaagi a beeri mu, a yɛri a na maa ve me. Kuntu tun, ja n jar-kɛrɛ bam si á joori tu kum wu. Baɲa-We wɔ taa ki-m lanyirani di ciga.»

²¹Itayi ma lɛr-o o wɔ: «Pɛ, nmu na ŋwi tun, amu dugi di Ŋwia Tu Baɲa-We yiri nu: a lagi a taa tɔgi n kwaga mu si a vu me maama n na wɔ vu tun, ku na maɲi ku yi tɔvɔni di ŋwia wɔni mu di.» ²²Davidi ma ta o wɔ: «Ku nan lana, ke yigɛ si dɛ taa veɛ.» Itayi di o digɛ tiinɛ dɛdaani o jar-kɛrɛ bam maama ma tɔgi di Davidi kɔɔ kum ba veɛ.

²³Davidi dɛdaani o kwaga kam na maa nuɲi Zeruzalem tu wɔni tun, balu na zuuri je sum maama ni tun maa keeri yi ba coosɛ. O ma tɔgi di ba o vu o yi Sɔdrɔn bugɛ kam. Ba maama ma bɛ, ba vu ba kwe kagua cwɛɲɛ kam ba ma kea. ²⁴We kaanum tiinɛ Sadoki di Abiatari dɛen tɔgi ba wura. Levi dwi tiinɛ badonnɛ ma zuɲi We ni-gonim daka kam ba tɔgi-ba. Ba laan ma zuuri-ka ba zigi tiga ni yi ba daa wu kwe-ka si ku taa nii maɲa kam nɔɔna bam maama na nuɲi tu kum wɔni ba ke ba ti tun.

²⁵Davidi ma ta di Sadoki o wɔ: «Nan ja We ni-gonim daka kam n joori Zeruzalem wɔni. Baɲa-We yi na su amu titɔɲa, Dl wɔ joori Dl ja-ni Dl ba si a ma a yi a na daka kam, di ka tigɛ kam jɛgɛ. ²⁶Dl wɔvɔ nan daa na wu poli di amu, si Dl ki-ni Dl wɔbɔɲa yam na lagi te tun.»

²⁷O ta ma ta di Sadoki o wɔli da o wɔ: «N wu nɛ na? Ja n bu Ahimaazi si á joori tu kum wɔni di yazurɛ. Abiatari dɛdaani o bu Zonatan di wɔ tɔgi-m ba vu. ²⁸Amu wɔ vu kagua kam wu a vu a yi je silu cwɛɲɛ kam na tɔgi bu-tɔla ka bɛ tun a maɲi da, si a cɛgi kwɛrɛ na wɔ nuɲi abam tee ni ka ba ka pa-ni tun.» ²⁹Sadoki dɛdaani Abiatari ma ja We ni-gonim daka kam ba joori Zeruzalem wɔni. Ba ma maɲi da ba zuura.

³⁰Davidi dɛen ma diini Olivi piu kum yuu yi o coosɛ o veɛ. O dɛen wu zu natra, yi o kwe gɔrɔ o ma kwɛli o yibiyɛ o wu-cɔgɔ kum ŋwaani. O nɔɔna bam di ma kwɛli ba yibiyɛ, yi ba coosɛ ba veɛ. ³¹Ba ma ta di Davidi ba wɔ: «Ayitofeli di nuɲi nmu kwaga ni, yi o vu o wɔli kɔɔ kulɔ na tɔgi Absalɔn kwaga tun wɔni mu.» Davidi na ni kuntu tun, o ma loori We o wɔ: «Baɲa-We! Nan pipiri Ayitofeli kwia maama si ya ji jwɛrim ya pa Absalɔn.»

³²Davidi ma yɔɔri o din piu kum yuu o vu o yi me nɔɔna na yɛni ba zuli We tun. Dáani mu o maɲi di Usayi. Wuntu dɛen yi Ariki tu mu. O gwaaru tum ma kaari kaari, yi kasulu di taagi o yuu kum. ³³Davidi dɛen ma ta did-o o wɔ: «Nmu na lagi n ta n tɔgi di dibam, n lagi n ta n yi zili mu n pa amu. ³⁴Nan se si n joori tu kum wɔni. N na yi da, si n ta di Absalɔn ni: «A buni si a ji n tuntɔɲnu mu. A nan wɔ taa tɔɲi a wɛli-m,

nɛnɛni a ya n na wɛli nmu ko Davidi te tun.» Kuntu na kia, nmu wɔ na cwɛɲɛ si n vugimi Ayitofeli kwia yam si ya yi zigi. ³⁵We kaanum tiinɛ Sadoki dɛdaani Abiatari di wɔ taa wura. Siswɛa kalu maama nmu na wɔ ni pɛ sɔɲɔ ni tun, si n lwani n bri-ba. ³⁶Ba biɛ Ahimaazi dɛdaani Zonatan di tɔgi ba wura. Á na tu á lwarɔ woɲo kulɔ maama, si á pa bantu ba ba ta ba bri-ni kulɔ na wura tun.»

³⁷Davidi cilɔɲ Usayi ma joori o vu Zeruzalem tu kum wu. O na yi da tun, dɛdaani Absalɔn di o kɔɔ kum di yɔɔri ba maa zuuri tu kum ni mu.

Davidi dɛdaani Ziba taani

16 Pɛ Davidi na yɔɔri o gaali piu kum yuu si o ke tun, mu Mefiboseti tuntɔɲnu Ziba ba o nuɲi o zigi da si o jeer-o. Wuntu ya kwe bɛnɛ mu o vɔ wɔdiiru zanzan o zuɲi o ja o ba. Wɔdiiru tum maa yi dɔpwa biɛ-yale, dɛdaani maasa bwen bi, di tweeru biɛ badonnɛ bwen bi, dɛdaani sana lɔɔ kamunu.

²Davidi ma bwe Ziba o wɔ: «Nmu jigi tuntu maama si n ma n ki bɛɛ mu?» Ziba ma lɛr-o o wɔ: «Nmu digɛ tiinɛ wɔ wani ba di bɛnɛ sum ba taa veɛ. Ku na yi wɔdiiru tum dɛdaani tweeru biɛ bam, ti yi n nɔɔna bam nyum mu si ba di. Sana bam maa yi si balu na wɔ ba ba bugi kagua cwɛɲɛ kam ni tun nyɔ si ba yira joori ya na dam.»

³Davidi daa ma bwe-o o wɔ: «Si Mefiboseti na yi n tu Sooli naa tun, o wu yɛn mu?» Ziba ma lɛr-o o wɔ: «O maɲi Zeruzalem ni mu yi o buɲi o wɔ: «Yisrayeli tiinɛ bam laan wɔ kwe a ko-nakwi paari dum ba joori ba pa-ni.»»

⁴Davidi ma ta did-o o wɔ: «Ku na yi kuntu tun, wɛɛnu tɔlu maama Mefiboseti ya na te tun mu, amu laan kwe-ti a pa nmu si ti ji nmu nyum.» Ziba ma lɛr-o o wɔ: «Amu tu, a ki nmu le. Amu yi nmu tuntɔɲnu mu. We wɔ pa a kikiɛ taa sui nmu yi maɲa maama.»

Simeyi sɔɔli lwarum o yagi Davidi yuu ni

⁵Pɛ Davidi dɛen ma o vu o twe Bawurim tu kum. Nɔɔnu wɔdɔɲ ma nuɲi o jeer-o yi o sɔɔli lwarum o daɲi o yuu ni. O yiri mu Simeyi. O ko yiri maa yi Gera, yi o nuɲi Sooli dwi dum wɔni. ⁶Simeyi maa jigi kandwa o dulɔ Davidi dɛdaani o didɛera bam, di Davidi pamaɲa bam maama yaa cigi Davidi mu ba ki titari ni, jazum di jagwɛa maama. ⁷Simeyi maa jigi Davidi o twɛa yi o wɔ: «Ve daa, ve daa! Nmu yi nɔn-guru! Nmu tiini n yi nɔn-wo-kuru mu di! ⁸Nmu vri Sooli paari dum n joɲi, yi n daari n gu o digɛ tiinɛ bam zanzan. Kuntu nan mu pɛ Baɲa-We wura Dl ŋwi juni dum kuntu n yuu ni. Dl joɲi paari dum mu Dl pa n bu Absalɔn. Kuɔ ni-m, nɔn-guru!»

⁹Zeruya bu Abisayi ma ta di Davidi o wɔ: «Pɛ, kakur-tika kantɔ wɔ maŋɔ si o taa jigi-m o yáala. Pa-ni cwɛŋɛ si a yi a goni o yuu kum a di tɔga ni.» ¹⁰Davidi ma lɛri o wɔ: «Abam Zeruya biɛ bam, ku kɔ mu yi abam yigɛ? Baŋa-Wɛ mu na tagi di Simeyi si o sɔɔli lwarum o yagi amu yuu ni, nɔɔn-nɔɔnu ba jigi cwɛŋɛ si o ci-o.»

¹¹Davidi laan ma ta di Abisayi di o dɛdɛera bam maama o wɔ: «Amu titi bu-lɔra mu beeri-ni si o gu. Benzamen tu wuntu laan mu wɔ yagi-ni na? Yag-o-na si o ta twia si Baŋa-Wɛ mu ga wɔ o twi. ¹²Baŋa-Wɛ nan daa na ne a cam dɔm, yi Dɔ pa o na twi amu te zum tun pipiri ku ji lanyranɔ ku pa-ni.»

¹³Davidi di o kwaga kam maa lɛri ba ve cwɛŋɛ kam yuu ni. Ba na maa ve tun, Simeyi maa dali zoŋo kum tɛŋɛ o tɔgi-ba, yi o sɔɔli o yagi ba yuu ni, o daari o dɔli-ba di kandwa. O ta maa tai fogo o ki ba yira ni.

¹⁴Pɛ Davidi didaani o nɔɔna bam deen ma vu ba yi Zɔrden bugɛ kam. Ba maama ma tiini ba bugi. Ba ma maŋɔ da yi ba yira zuri.

Usayi didaani Ayitofeli kwiɛ yam

¹⁵Absalɔn didaani Yisrayeli tiinɛ bam maama ma vu ba zu Zeruzalem tuw kum wɔ, yi Ayitofeli tɔgi o wɔ ba woni. ¹⁶Ariki tu Usayi na yi Davidi cilɔŋ tun di ma vu o zu tuw kum. O ma vu o yi Absalɔn te o ta did-o o wɔ: «Pɛ, Wɛ wɔ pa n paari dum taa wɔra taan wuu!»

¹⁷Absalɔn ma bwe-o o wɔ: «Nmu di Davidi cilɔŋo kum cɔgi lɔla mu na? Bɛɛ mu ki yi n wɔ de did-o n viiri?» ¹⁸Usayi ma lɛr-o o wɔ: «Amu maŋɔ si a tɔgi pɛ wɔlu Baŋa-Wɛ na kuri tun mu, wɔlu kɔgɔ kuntu didaani Yisrayeli tiinɛ bam maama na kuri si o taa yi pɛ tun. A nan wɔ kwe a cɔga maama mu a pa-m. ¹⁹Ku na wɔli da tun, a laan lagi a taa tɔŋɔ a pa a tu wɔm bu mu. Amu nan wɔ tɔŋɔ a wɔli nmu di, nuneɛni a deen na tɔŋɔ a wɔli n ko te tun.»

²⁰Absalɔn laan ma bwe Ayitofeli o wɔ: «Dí na tu dí wɔra tun, bɛɛ mu dí laan wɔ ki? Nmu wɔbɔŋa yam yi te mu?» ²¹Ayitofeli ma lɛr-o o wɔ: «Zaŋɔ n vu n pɔni di n ko ka-bi silu o na duri o daari si ba leeni ba taa nii o sɔŋɔ kum tun. Nmu na ki kuntu, Yisrayeli tiinɛ bam maama wɔ lwarɔ ni n kikiɛ maama lwe n ko mɔmwa ni mu, di n na cɔgi o yigɛ te tun ŋwaani. Ku maa wɔ pa balu maama na tɔgi-m tun fɔgi ba na baari.» ²²Ba ma di pɛ sɔŋɔ kum nayuu ba cwi vwe ba pa Absalɔn. Absalɔn ma zu di woni o lagi o ko ka-bi sum maama yi Yisrayeli tiinɛ bam maama zɔgi ba niɛ.

²³Da yam kuntu ni Absalɔn deen se o tɔgi kwiɛ yalu maama Ayitofeli na pɛ-o tun, nuneɛni o ko Davidi di ya na se o tɔgi-ya te tun. Ayitofeli taani maama deen nyi di o bwe o jɔŋi-di We titi tee ni mu yi o ta.

Usayi bri Absalɔn si o sa cwɛŋɛ

17 Kuntu kwaga ni Ayitofeli ma ta di Absalɔn o wɔ: «Pa-ni cwɛŋɛ si a kuri nɔɔna mɔrru fugɛ-tile (12,000), si dí nuŋi titi duntu dí vu dí beeri Davidi je dí ja. ²Ku na yi te tun, amu wɔ vu a zaŋɔ o baŋa ni di o tiini o bugi yi o vwana di pari. Amu wɔ pa o bicari di, pa o nɔɔna bam maama duri ba daari-o. A laan wɔ gu pɛ Davidi yiranɔ, ³si a daari a ja o nɔɔna bam maama a joori a ba a ki nmu kwaga ni. Nɔɔnu wɔlu nmu na beeri tun yiranɔ na tɔga, ba maama wɔ joori n tee ni di ba yazurɛ.» ⁴Ayitofeli kwiɛ yam kuntu deen maa lana ya pa Absalɔn didaani Yisrayeli nakwa bam maama.

⁵Absalɔn ma ta o wɔ: «Dí nan daa wɔ cɔgi Ariki tu Usayi di kwɛrɛ mu si dí lwarɔ wuntu wɔbɔŋa na yi te tun.» ⁶Usayi ma zu o te yi Absalɔn ta o wɔ: «Ayitofeli bri ni dí ki tuntu mu. Dí wɔ se o ni dum naa, nmu di wɔ bri dɔbam dí na wɔ ki te? Nan ta si dí nii.»

⁷Usayi ma lɛri Absalɔn o wɔ:

«Amu tee ni, Ayitofeli na pɛ kwiɛ yalu tuntu tun ba lana. ⁸Nmu maŋɔ n ye ni n ko di o nɔɔna bam yi nɔn-babe mu cɔga cɔga. Lele kuntu ba laan je di ban-zɔŋɔ mu nuneɛni ba na vri nywɛnkurɛ biɛ ba daari-ka te tun. Ku wɔli da, nmu ko na yi jara-kɛm nɔn-babia tun ŋwaani, titi duntu o bá pɔni o nɔɔna bam na tigi mɛ tun. ⁹Tuntu weɛni o beeri piu bɔɔni, naa gugoro kudoŋ mu o sɛgi da. Wuntu wat o loori yigɛ o nuŋi o jeeri dɔbam di najara. Nɔɔna laan na niɛ, baá ta ba wɔ: «Hei! Ba wani Absalɔn kɔgɔ kum, yi ba zanzan ti.» ¹⁰Kuntu wɔ pa nmu jar-kɛrɛ nɔn-babe sum titi wɔru ga baari, yi fɔvni zu-ba. Yisrayeli tiinɛ maama nan maŋɔ ba ye n ko na tiini o ye najara laŋa te, didaani o jar-kɛrɛ bam na yi pamaŋ-bibe cɔga cɔga te tun.

¹¹Kwiɛ yalu amu na jigi tun mu tuntu: la Yisrayeli tiinɛ bam maama n ki daani, ku na zɔgi Dan laŋa kam seeni si ku yi Bɛer-Seba tun. Nmu jar-kɛrɛ bam kɔgɔ laan maa wɔ taa daga ni nunu ni kasɔlu te. Nmu titi laan wɔ da ba yigɛ si á vu á ki najara yam. ¹²Davidi zi na wɔ mɛ di mɛ maama, dí wɔ beeri o je dí yi-o. Di wɔ tu o baŋa ni dí li-o mu nuneɛni nyɔnɔ na tui tɔga ni te tun. Kuntu mu Davidi di o jar-kɛrɛ bam wɔluwɔlu daa bá daari, di didua di. ¹³O ta na maŋɔ o duri si o zu tuw kamunu kulɔ woni di, dí kɔgɔ kum maama wɔ beeri ŋvni mu ba kwe ba vɔ tuw kum kuntu kandwa yam ba tuuri ba ja ba tu bolo tɔga. Tuw kum kuntu kandwe didwi titi daa bá daari di taa zɔgi da.»

¹⁴Absalɔn didaani Yisrayeli nakwa bam maama ma ta ba wɔ: «Usayi kwiɛ yam jigi kuri ya dwe Ayitofeli nyuna yam.» Bɛŋwaani, Baŋa-Wɛ na lagi si lɛru ba Absalɔn baŋa ni tun ŋwaani, Dɔ deen tɔgi cwɛŋɛ kam

kuntu mu si Dl pa Ayitofelɛ kwiə yam yi zigi, di ya na maɲɪ ya lana tun di.

¹⁵Usayi ma zaɲɪ o vu We kaanum tiinə Sadoki di Abiatari te o tuli kulɔ na ki tun o bri-ba yi o wɛ: «Ayitofelɛ ya bri Absalɔn dɪdaani Yisrayelɛ nakwa bam si ba ki tuntu di tuntu mu, amu di ma bri-ba si ba ki tuntu di tuntu. ¹⁶Kuntu nan ki-na lila á tɔɲɪ kwərə Davidi tee ni nu: zim titi ni o yi maɲɪ kagua kam ni o pəni bugə kam ni nu. O nan maɲɪ si o be Zɔrden bugə kam lila o ke o vu yigə, si ba yi ba ba di o dɪdaani o nɔɔna bam maama.»

¹⁷Zonatan di Ahimaazi deen kwari si ba zu Zeruzalem tuw kum wu, si nɔɔna wó na-ba mu. Kuntu ɲwaani ba ma yəni ba səgi En-Rogelɛ ni si bukɔ bu ja kwərə kalu maama na wura o ba o pa-ba si ba di laan vu ba ta di Davidi. ¹⁸De didwɛ nɔn-dɔɲɔ kudoɲ ma na-ba yi o vu o ta o bri Absalɔn. Zonatan di Ahimaazi ma ki lila ba duri ba vu Bawurim ba səgi nɔɔnɔ wudoɲ sɔɲɔ ni. Vult deen wu o kunkɔlɔ wunt. Nɔɔna bale bam ma tu di wunt. ¹⁹Nɔɔnɔ wum kaani ma kwe woɲo o ma o pu vult dum ni, yi o daari o jari muna di baɲa ni. Ku ma pa nɔɔn-nɔɔnɔ yəri kulɔ na wura tun.

²⁰Absalɔn dɪdeera bam ma vu ba yi kaani wum te yi ba bwe-o ba wɛ: «Ahimaazi dɪdaani Zonatan wu yən mu?» Kaani wum ma ləri-ba o wɛ: «Ba be bugə kam mu ba ke.» Nɔɔna bam ma beeri-ba ba ga, yi ba joori Zeruzalem wunt.

²¹Absalɔn dɪdeera bam na ke ba daari tun, mu Ahimaazi dɪdaani Zonatan nuɲi vult dum wunt ba duri ba vu ba yi Davidi te. Ba ma tuli kulɔ maama Ayitofelɛ na ɲɔɔni ku vu Davidi seeni tun, yi ba daari ba ta did-o ba wɛ: «Ki lila n zaɲɪ n be bugə kam!» ²²Suntu ne sun ni ni mu Davidi dɪdaani o kwaga kam maama zaɲɪ si ba taa be Zɔrden bugə kam. Tɪga na jigi ka puuri tun, dɪdaani ba maama deen be bugə kam mu, ba didwa daa wu daari.

²³Ayitofelɛ na maani ni Absalɔn di Yisrayelɛ nakwa bam vin si ba se o kwiə yam tun, mu o diini o bunaga o joori o titi sɔɲɔ Giloo ni. O na yi da tun, mu o bri o sɔɲɔ tiinə ba na wó ki te ni o na tərə. O laan ma kwe ɲuna o vu o kuuri o titi o ti. Ba ma kwe-o ba ki o kwə di-dɔɲo ni.

²⁴Absalɔn dɪdaani Yisrayelɛ kɔɔ kum maama deen ma vu ba be Zɔrden bugə kam, dɪdaani Davidi duri o vu o yi Mahanayimi tuw kum. ²⁵Absalɔn nan ya pə Amasa mu ləri Zoabi yuu ni o ji o jar-kərə bam yigə tu. Amasa ko yuri mu yi Yeteri. O maa yi Ismayelɛ tu. Amasa nu deen yi Nahasi bukɔ Abigayelɛ, Abigayelɛ maa yi Zoabi nu Zeruya cɔru.

²⁶Absalɔn dɪdaani Yisrayelɛ tiinə bam ma vu ba cwi ba vwə Galadi laɲa kam ni.

²⁷Davidi na yi Mahanayimi tun, mu nɔɔna batɔ deen jeer-o. Bantu wu didwa yi Nahasi bu Sobi na nuɲi

Amɔn tiinə tuw Raba tun mu. Wudoɲ maa yi Amiyelɛ bu Makira na nuɲi Lodebarɛ tun. Batɔ tu wum maa yi Galadi tu Bazilayi na nuɲi Rogelim tun. ²⁸Bantu maama ma ja sari, di zwi di kambɛ, ku ta wəli di wodiiru dwi dwi ba ba pa-ba. Wodiiru tum maa yi muna, di muni, di min-wəa, dɪdaani soonə, di siə, ²⁹di tɔuru, di nayila, ku wəli di peeni, dɪdaani nayil-dɔa. Ba ma kwe tuntu maama ba pa Davidi dɪdaani o nɔɔna bam si ba di. Beɲwaani, ba deen tagɛ mu ba wɛ: «Kana dɪdaani na-nyɔm mu tiini ku ce nɔɔna bam, ba na wu kagua kam ni ba ve taan yi ba tiini ba bugi tun ɲwaani.»

Absalɔn tɔvni

18 Davidi deen ma jeeli o nɔɔna bam o ki daani, yi o laan pɔɔri-ba muru muru laɲa ni dɪdaani bi bi wunt. O ta ma li yigə tiinə o pa ba nii pupwara maama. ²O ma pɔɔri o jar-kərə bam kuni bitɔ. O ma kwe kɔɔ didwa o ki Zoabi juɲa ni. O nyaani Abisayi na yi Zeruya bu tun di maa wu ba kɔɔ didwa yigə ni. Balu maama na daari tun, o ma ki-ba Gatɛ tu Itayi juɲa ni. Davidi laan ma ta o jar-kərə bam maama o wɛ: «Amu titi wó tɔɲɪ abam si dí vu dí zaɲɪ najara yam.»

³Nɔɔna bam ma lər-o ba wɛ: «Dí bá se si n tɔɲɪ n vu. Dí duna bam na zəli dɪbam yi dí duri si dí lu, kuntu dai kulɔkulɔ ba tee ni. Dɪbam nɔɔna bam cicoro na maɲɪ ba ti najara wunt, ku ta bá taa jigi kuri ku pa-ba. Si ku na yi nmu yirani, nmu garɛ dɪbam nɔɔna murru fugə. Nan maɲɪ tuw kum wunt yo, si dí na lagɛ zənə, si n pa di yi dɪbam. Kuntu wó taa gara.»

⁴Pə Davidi ma ləri-ba o wɛ: «Amu wó ki kulɔ maama na su abam yi tun mu.» O ma læri o maɲɪ tuw kum manchoɲo kum ni ni o nii, yi jar-kərə bam nuɲi ba nuɲi ba maa kea, nɔɔna bi bi dɪdaani nɔɔna muru muru. ⁵Davidi ma pa ni Zoabi, di Abisayi, di Itayi yi o wɛ: «Tɔɲɪ-na amu ɲwaani á zuri á yira di a bu Absalɔn, si á yi ki-o zunnɛ.» Davidi na tagɛ bitara kantɔ tun di o jar-kərə yigə tiinə bam tun mu nɔɔna bam maama ni o ni dum kuntu.

⁶Davidi jar-kərə bam ma nuɲi ba vu ba jeeri Yisrayelɛ tiinə bam di najara Efrayim kagua kam seeni. ⁷Najara yam na ce tun, Davidi nɔɔna bam ma kwaanɛ ba di Yisrayelɛ tiinə bam. Duntu de dum ni ba ma gu nɔɔna murru fiinle (20,000). ⁸Najara yam ma jagɛ ya zu je sum kagua kam maama wunt. Kagua kam titi deen pə nɔɔna zanzan ti, si ku dwəni jar-kərə bam su-lwaanɛ na gu balu tun.

⁹Najara yam wunt mu, Absalɔn duri o vu o tu Davidi nɔɔna bam badonnə wunt. O deen dɔɲɛ bina-sisəɲə baɲa ni mu. O sisəɲə kam ma duri ka zu tweeru tum na tiini di li me tun. O yuu ma girumi di tiu kudoɲ ne, pa o lægi weeni, o wari si o joni o titi o yagi. O sisəɲə

kam ma duri ka ke ka daart-o pa o sigliti tiu kum ne sum ni.

¹⁰ Davidi nɔɔnu wɔdoŋ ma na-o yi o duri o vu o ta o bri Zoabi o wi: «Amu ne Absalɔn na sigliti tiu ne ni!» ¹¹ Zoabi ma ta di nɔɔnu wɔm o wi: «Bɛ? Nmu ne Absalɔn mu yi n wu gu-o ka jɛgɛ da? Nmu ya na mag-o n gu, a yaá pa-m sɛbu-pɔŋo sɛbu-dala fugɛ, yi a daart a pa-m nɔn-babia kilɛ a wɛli da.»

¹² Nɔɔnu wɔm ma lɛri Zoabi o wi: «Nmu na maŋi n jigi sɛbu-pɔŋo sɛbu-dala muru si n ki a juŋa ni lele, a ta bá se si a dwe pɛ bu wɔm. Bɛŋwaani, dí maama zigi mu yi pɛ Davidi ta di nmu, di Abisayi didaani Itayi o wi: «Tɔgti-na amu ŋwaani á ci a bu Absalɔn si nɔɔn-nɔɔnu yi ki-o zɔnnu.» ¹³ Amu ya na vin pɛ wɔm ni yi a paali a gu Absalɔn, pɛ daa ta wú ni ku ŋwa. Bɛŋwaani, kulukulɔ ba sɛgi pɛ yigɛ ni. Nmu nan ya bá zigi a kwaga ni.»

¹⁴ Zoabi ma ta o wi: «Amu bá wanti a zuri a yira si a taa cɛgi lara yantu!» O ma zaŋi o kwe cicwɛ yatɔ o vu o yi tiu kum didaani Absalɔn ta ŋwi mu o sigliti tiu kum ne sum ni. Zoabi ma li cicwɛ yatɔ yam o zɔ Absalɔn bicari ni. ¹⁵ Zoabi nɔn-dɔnnu fugɛ na ze o najara zila yam tun laan ma yi ba gilimi Absalɔn ba mag-o ba gu.

¹⁶ Zoabi laan ma pa ba wu nabɔnɔ si ku bri ni najara yam ti. O jar-kɛrɛ bam ma yaŋi Yisrayeli tiinɛ bam zɛlim yi ba joori o te. ¹⁷ Ba ma kwe Absalɔn yira yam ba duli ba yaŋi goŋ-canluŋu wɔni, kagwa kam ni. Ba ma pɛ kandwa-kamunɛ ba ma li-ku pa ya tini baŋa baŋa. Kuntu maama tun, didaani Yisrayeli nɔɔna bam maama duri ba joori ba sam mu.

¹⁸ Absalɔn deen ta na ŋwi tun, o ya cwi kandwɛ-kamunu mu o zigi Pɛ bolo kum ni si ku taa bæi o yiri. O deen ya buŋi o tuti ni mu o wi: «Amu ba jigi bɛkɛrɛ si o jwa bæŋi a yiri.» O ma kwe o tuti yiri o pa kandwɛ dum. Di zum maama, ba ta bæ-ku wi: «Absalɔn Kandwɛ» mu.

Davidi keeri Absalɔn ŋwaani

¹⁹ Sadoki bu Ahimaazi ma ta di Zoabi o wi: «Pa-ni cwɛŋɛ si a duri a vu ta Pɛ Davidi wi Baŋa-Wɛ joŋ-o Dɛl yaŋi o duna juŋa ni.» ²⁰ Zoabi ma lɛr-o o wi: «Nmu zum ba jigi kwɛr-ywɛŋɛ si n ja n vu n pa pɛ. Kú taa yi de didoŋ ni mu si ku dai zum. Bɛŋwaani, pɛ wɔm bu mu tɪga.»

²¹ Zoabi ma daart o ta di Kusi tu na zigi o tee ni tun o wi: «Ve n ta nmu yi na ne kulɔ maama tun n bri pɛ wɔm.» Kusi tu wɔm ma tiiri tɪga ni o jɔɔn-o yi o zaŋi o duri o maa kea.

²² Sadoki bu Ahimaazi daa ta ma ta di Zoabi o wi: «Ku na yi te maama di, nan se si amu di duri a saŋi

Kusi tu wɔm kwaga a vu Pɛ Davidi te.» Zoabi ma bwe-o o wi: «A bu, bɛŋwaani mu n yɔɔri n lagɛ si n kwe kwɛrɛ kam n ja n vu? Ka ba lagɛ ka ja nyɔɔri ka pa nmu.»

²³ O ta ma fin yi o wi: «Di ku maama di, a ta lagɛ si a vu mu!» Zoabi ma ga laŋa kam yi o ta did-o o wi: «Nmu di nan ve!» Ahimaazi ma zaŋi o kwe Zurdɛn bolo cwɛŋɛ kam o duri o vu o gaali Kusi tu wɔm o ke.

²⁴ Davidi deen nan ya je tuw kum manchoŋo ni bwɛru tile tum titari laŋa ni mu. Tuw kum yirunu ma vu o din o dɔgi tuw kum manchoŋo kɛbrɛ kam yuu ni. O ma nii o tult o na nɔɔnu na duri o yirani o buni.

²⁵ Yirunu wɔm ma tɔɔli o ta di Pɛ Davidi. Davidi ma lɛri o wi: «Ku tu na duri o yirani, ku bri ni ku yi kwɛr-ywɛŋɛ mu o jigi o buni.»

Wɔlu na duri tun ma tiini o vaŋi o twe-ba. ²⁶ Yirunu wɔm daa ma tult o na nɔɔnu wɔdoŋ di na duri o buni. O ma tɔɔli o ta di manchoŋo yirunu wɔm o wi: «Nii nɔɔnu wɔdoŋ di na duri o yirani o maa buna.» Pɛ wɔm maa wi: «O di wú taa jigi kwɛr-ywɛŋɛ mu o buni.»

²⁷ Yirunu wɔm ma zigi kɛbrɛ kam yuu ni o tɔɔli o wi: «Amu na ne tun, pulim nɔɔnu wɔm duri nuneɛni Sadoki bu Ahimaazi na yɛni o duri te tun mu.» Davidi ma lɛri o wi: «Wɔntu yi nɔn-ŋum mu. Tuntu weɛni o jigi ta-ŋum mu o buni.»

²⁸ Ahimaazi na yi tun, mu o tɔɔli o ta di pɛ wɔm o wi: «Wɔŋo maama ki lam!» O ma vin o yibiyɛ tɪga ni o jɔɔni pɛ wɔm yi o wi: «Pɛ, n Tu Baŋa-Wɛ maŋi di tiɛ, Dɛl na pɛ n di n duna balɔ na lɔgi n kwaga ni tun ŋwaani.»

²⁹ Pɛ wɔm ma bwe-o o wi: «A bu Absalɔn jigi yazurɛ na?» Ahimaazi ma lɛri o wi: «Maŋa kalɔ Zoabi na lagɛ o tuŋi amu didaani n nɔn-dɔŋu wɔm si dí ba tun, mu a ne kɔgɔ na gilimi yi ku maama yi vugimɛ yirani. Amu nan yɛri bɛŋwaani ba na ki sɔɔ kum tun.»

³⁰ Pɛ wɔm maa wi: «Kɛ n zigi dáa ni!» Ahimaazi ma fufɔ o zigi dáa ni.

³¹ Sinto ne sum ni mu Kusi tu wɔm de o yi. O ma ta o wi: «Pɛ, a jigi ta-ŋum mu si a ta a bri-m! Baŋa-Wɛ zum joŋi nmu mu Dɛl yaŋi balɔ maama na zaŋi ba zigi si ba cɔgti-m tun juŋa ni.»

³² Pɛ Davidi ma bwe Kusi tu wɔm o wi: «A bu Absalɔn jigi yazurɛ na?» Kusi tu wɔm ma lɛr-o o wi: «Amu tu, Wɛ wú pa n duna bam di balɔ maama na lagɛ ba lɔ n kwaga ni tun ŋwɛa guri nuneɛni nɔn-dɔŋu wɔntu zum na guri te tun.»

³³ Pɛ wɔm na ni kuntu tun, o wɔw ma tiini ku cɔgti zanzan. O ma vu o din o zu wɛyuu digɛ kalɔ na yeeri di tuw kum manchoŋo kum tun o tu kɛrɛ ni. O na maa ve tun, o tiini o kaasi mu yi o wi: «Amu bu Absalɔn! Aaa! Absalɔn, a bu yoo! Amu ya mu na tɪga yi nmu ŋwi: ku ya ba gara na? Aaa! Absalɔn, a bu yoo!»

18:24 Ni bwɛru tile tum yi pooni yigɛ nyum didaani kwaga nyum mu.

18:33 Rom 9:1-3

Davidi wu-cɔgɔ kum

19 Ba ma vu ba ta ba brɛ Zoabi ba wɛ: «Pɛ Davidi tiini o keeri o bu Absalɔn tɔvɔnɛ dɛm ɲwaaɛn mu.» ²Davidi jar-kɛrɛ bam ma ni nɛ o yɔɔrɛ o keeri o bu luɛ kam mu. Ku ma pa ba warɛ ba di ywɛɛni duntɔ de dum ni, yɛ de dum kɔntɔ lɛɛrɛ dɛ ji wu-cɔgɔ de. ³Duntɔ de dum ni, nɔɔna bam lɔɔrɛ mu ba joori ba zɔ tuw kum wɔnɛ, nɛnɛɛnɛ nɔɔna na di-ba najara baɲa ni yɛ cavura jɔgɛ-ba te tun. ⁴Davidi ma kwe o jun o kwɛli o yibiyɛ yɛ o kaasɛ baɲa baɲa o wɛ: «Aaa! A bu Absalɔn! A bu yoo!»

⁵Zoabi ma zaɲɛ o vu o zɔ pɛ te yɛ o ta did-o o wɛ: «Nmu zɛm tiini n kɛ n jar-kɛrɛ bam cavura. Yɛ swe ni bantɔ mu jɔɲi nmu tutɛ ɲwɛa, dɛ n kaana ɲwɛa, dɛ n bɛkɛrɛ dɛ n bukwa ɲwɛa, dɛdaanɛ n ka-bi sum maama ɲwɛa ba yagɛ! ⁶Nmu na kɛ te tun, ku nyɛ dɛ nmu soe balɔ na culi-m tun mu, yɛ n daari n culi balɔ na soe-m tun. Nmu zɛm brɛ jaja ni n yigɛ tɛrɛ dɛ n jar-kɛrɛ bam dɛ n didɛera bam maama. Amu maanɛ ni Absalɔn ya na ɲwɛ: yɛ dɛbam maama tɛ, kɔntɔ yaá poli nmu wɔv. ⁷Nmu nan na lagɛ cɛga, sɛ n zaɲɛ n nuɲi n vu n nɔɔna bam te n pa ba joori ba na baari. A dugɛ dɛ Baɲa-We yiri nɛ: nmu nan na vin sɛ n kɛ kɔntɔ, sɛ tɛga daa ta na jɔgɛ ka pɔvra, nɔɔn-nɔɔnɔv daa bá daari sɛ ku tu taa zigɛ n kwaga ni. Kuntɔ, ku laan wó tiini ku ji lɛɛrɛ mu ku pa-m, sɛ ku dwɛni cam dilɔ maama na tu n baɲa ni, ku zigɛ n biini ni ku ba ku yɛ zɛm tun!»

⁸Pɛ Davidi na ni kɔntɔ tun, o ma zaɲɛ o vu o jɛni tuw kum manchɔɲo kum ni nɛ. O nɔɔna bam ma ni nɛ pɛ wum nuɲi pooni o je da. Ba ma vu o te ba gilimi daanɛ o yigɛ ni.

Davidi joori o zɔ Zeruzalem tuw wɔnɛ

Yisrayelɛ tiinɛ balɔ na tɔgɛ Absalɔn kwaga tun dɛɛn nan ya joori ba sam mu. ⁹Ba maama ma puli sɛ ba taa bwe daanɛ ba wɛ: «Pɛ Davidi mu jɔɲi dɛbam o yagɛ dɛ dɔna jɲa ni. Wuntɔ ta mu vrɛ dɛbam o ja o nuɲi Filisi tiinɛ bam jɲa ni. Absalɔn laan ma zɛl-o pa o duri o daari dɛ tuw kum. ¹⁰Dɛ nan ya kuri Absalɔn mu sɛ o taa yɛ dɛ pɛ. O dɛ ma tɛ najara yam wɔnɛ. Dɛ daa zigɛ dɛ daanɛ sɛ bɛɛ mu? Pa-na sɛ dɛ vu dɛ ja Pɛ Davidi dɛ joori dɛ ba yo seeni.»

¹¹Davidi ma tɔɲɛ kwɛrɛ We kaanum tiinɛ Sadoki dɛ Abiatari tee ni o wɛ: «Ve-na Zuda nakwa bam te á ta dɛ ba ni: «Yisrayelɛ dwi tiinɛ bam maama taanɛ dɛm maɲɛ dɛ tuw amu zwe ni. Bɛɛ mu pɛ á yɛ balɔ na kweeli sɛ á bɛɲi á pɛ wum sɛ o joori sɔɲɔ? ¹²Abam yɛ amu cɔrrɔ mu, á yɛ amu tutɛ yira dɛdaanɛ a jana. Bɛɲwaaɛnɛ mu abam nan maɲɛ

kwaga ni, yɛ nɔɔna badonnɛ loori yigɛ ba bɛɲi-nɛ sɛ a joori?»

¹³Nan ta ve-na Amasa te á ta did-o ni: «Nmu dai amu cɔrrɔ mu na? We wó pa lɛɛrɔ yɛ-nɛ nɛnɛnɛ a na wu pɛ nmu laan lɛrɛ Zoabi yuu ni n ji a jar-kɛrɛ bam yigɛ tu.»

¹⁴Davidi taanɛ dum ma dwe Zuda dwi tiinɛ bam maama bicara. Ba ma kɛ ba ni daanɛ ni nɔɔnɔv didɔva te, pa ba tɔɲɛ kwɛrɛ ba pa Davidi ba wɛ: «Ja n nɔɔna bam maama sɛ á joori sɔɲɔ.»

¹⁵Davidi dɛɛn ma zaɲɛ o kwe cwɛɲɔ o maa joori Zeruzalem. O na yɛ Zɔrdɛn bugɛ kam tun, dɛdaanɛ Zuda tiinɛ bam nuɲi Giligaltɛ ni ba vu ba jeer-o sɛ ba zɛn-o sɛ o bɛ bugɛ kam. ¹⁶Gera bu Simeyi na yɛ Benzamen tu yɛ o nuɲi Bawurim tun dɛ ma kɛ lula o tɔgɛ o wɛli Zuda tiinɛ kɔgɔ kum wɔnɛ sɛ o da o jeeri Pɛ Davidi. ¹⁷Benzamen dwi dɛm nɔɔna murɔ mu dɛɛn tɔgɛ o kwaga, ku wɛli dɛ Ziba na yɛ Sooli gaba-kwɛa tun, dɛ wuntɔ biɛ fugɛ-banu bam, dɛ o tuntɔɲna fiinle. Ba maama ma nuɲi ba kɛ lula ba vu ba yɛ Zɔrdɛn bugɛ kam ni ba loori pɛ wum yɛ ba cɛg-o. ¹⁸Davidi na yɛ tun, ba ma bɛ bugɛ kam ba ja o digɛ tiinɛ bam dɛ ba zɛla yam ba joori ba bɛ. Ba dɛɛn ta ma kɛ kulɔ maama na tɔgɛ pɛ wum wɔbɔɲa tun.

Simeyi yira taanɛ

Simeyi dɛ ma bɛ o vu o yɛ Pɛ Davidi te. O ma tu o vin o yibiyɛ Davidi yigɛ ni. ¹⁹O ma ta o wɛ: «Pɛ, a loori-m sɛ n yagɛ a kɛm-balɔrɔ kum n ma n cɛ-nɛ. Ku na yɛ kulɔ amu ya na kɛ nmu yira ni, maɲa kam nmu na duri n daari Zeruzalem tun, yɛ kwe-ku n kɛ n yuu ni. ²⁰Amu tu, amu lwarɛ lanyuranɛ ni a kɛ lwarum mu. Kuntɔ ɲwaaɛnɛ mu amu de yigɛ Zɔzɛfɔ dwi tiinɛ maama wɔnɛ sɛ a ba a jeeri-m.»

²¹Zeruya bu Abisayi ma ta o wɛ: «Simeyi maɲɛ sɛ o tɛ mu, bɛɲwaaɛnɛ o sɔɔlɛ lwarum mu o yagɛ wɔlɔ Baɲa-We na kuri sɛ o taa yɛ pɛ tun yuu ni.» ²²Davidi ma lɛrɛ Abisayi o wɛ: «Abam Zeruya biɛ bam! Á yigɛ mu ka kɔ? Abam zɛm mu jigi amu sɛbara na? Zɛm de duntɔ mu Yisrayelɛ tiinɛ bam joori ba pa-nɛ cwɛɲɔ sɛ a taa yɛ ba pɛ. Kuntɔ ɲwaaɛnɛ, ba bá gu nɔɔn-nɔɔnɔv zɛm.» ²³Pɛ wum laan ma pipiri o ta dɛ Simeyi o wɛ: «Amu goni ni a pa-m ni: n bá tɛ.»

Mefiboseti yira taanɛ

²⁴Sooli naa Mefiboseti dɛ ma da o vu sɛ o jeeri Pɛ Davidi. Ku dɛɛn zigɛ maɲa kalɔ Davidi na nuɲi Zeruzalem ni tun, sɛ ku yɛ o daa na maa joori dɛ yazurɛ tun maama, Mefiboseti wu dɔɔrɛ o namim-bwɛrɛ, o ta

19:20 Zɔzɛfɔ dwi tiinɛ = Yisrayelɛ dwiɛ yalɔ na nuɲi jazum baɲa seeni yɛ ya dai Zuda dwi dum tun.

19:13 2 Sam 20:9-10 19:18-23 2 Sam 16:5-8 19:24-30 2 Sam 16:3

maa wu fant o twant, naa o zart o gwaaru. ²⁵ O na nuñi Zeruzalem o ba o yi Davidi te kuntu tun, o ma daani pe wum pwəgə. Davidi ma bwe-o o wu: «Mefiboseti, bəe mu ki yi n wu de amu kwaga si dí kə?»

²⁶ O ma ləri o wu: «Pə, nmu ye a na mañi a yi gərcə te tun. Kuntu mu te a pe ni ni ba ti a bunaga kam yigə ba pa-ni si a din a ma təgti di nmu. Amu tuntəhnu Ziba mu nuñi a kwaga ni. ²⁷ O ma co amu n yigə ni. Nmu nan ye woño maama kuri, nuneeni n yi We maleka mu te. Ki kulv maama na wu n wubəña ni si n ki tun. ²⁸ Bəñwaani, amu ko-nakwi dwi tiinə bam yərci ba mañi si n ya gv dıbam maama mu, yi n ta se si amu taa təgti a di nmu səñcə ni. Amu daa wú taa jıgti cwəñcə si a loori woño kudonj nmu tee ni a wəli da na?»

²⁹ Pə wum ma lər-o o wu: «Daa n yi cəgti n ni. Amu pe ni si nmu didaani Ziba pərci tıga kalv maama na yi Sooli nyum tun á pa daani.» ³⁰ Mefiboseti ma ləri o wu: «Amu tu, o na lagı tu maama, si o kwe o taa jıga. Nmu na joori səñcə di n yazurə tun mañi ku pa amu.»

Bazilayi yira taani

³¹ Galadı tu Bazilayi di ma zıgti Rogelim ni o ba si o jeeri Pə Davidi si ba be Zurdən bugə kam, si o daari o yag-o cwəñcə ni si o kə. ³² Bazilayi deen nan tiini o kwın mu o yi buna funəncə. Maña kam Davidi di o nəcna bam na wu Mahanayimi ni tun, mu o deen jaani wudiu o vu o pa-ba, o na tiini o yi nadum tun ɣwaani. ³³ Davidi ma ta dıd-o o wu: «Da n be Zurdən bugə kam n təgti dıbam si dí vu Zeruzalem, si a taa nii n baña ni.»

³⁴ Bazilayi ma ləri pe wum o wu: «A lagı a da di nmu a vu Zeruzalem a ki bəe mu? Amu ɣwia daa bá daga. ³⁵ Amu jıgti bina funəncə mu tuntu, yi a daa warti wupolo di cam a pərci daani. A daa warti a ni-wudiu ywəəni. Nəcna na leeni le, a ba ni. Kuntu ɣwaani amu na de di nmu a vu səñcə, kvú taa yi daanum yıranı ku pa-m. ³⁶ Pə, nan yagı si a da di nmu a be Zurdən bugə kam, yi a kogili-m si dí yi yigə fun. Amu na yi n tuntəhnu tun, kuntu wú taa yi zulə yalv na mañi di amu tun. ³⁷ Pa-ni cwəñcə si a laan joori səñcə, si a vu a ti a tiv ni yi ba kwe-ni ba ki a ko di a nu yibeelə tee ni. Nan nii a bu Kimam mu tuntu. Wuntu wú təgti-m si á vu Zeruzalem. Oó taa tıñi o pa-m, yi n di na lagı si n ki te maama n pa-o, n wat n ki.» ³⁸ Pə Davidi maa wu: «Tə. Kimam wú da amu o vu Zeruzalem, si a ki kulv maama na wú poli n wu tun a pa-o. Ku daari, woño kulv maama nmu na wú ta n lagı amu tee ni tun, amu wú ki-ku a pa-m.»

³⁹ Davidi jar-kərə bam maama laan ma be Zurdən bugə kam. Pə wum tutı di ma be. O ma kukwəri Bazilayi o ban-o o yagı cwəñcə ni pa o joori o vu səñcə. ⁴⁰ Zuda nəcna bam maama, didaani Yisrayelı nəcna bam cicoro mu deen kogili Davidi ba be bugə kam ba

maa kəa. Kimam di ma təgti Pə Davidi, yi ba kə ba vu ba yi Giligalı.

⁴¹ Ku deen na ki fun tun, Yisrayelı tiinə bam maama maa yəni ba ve pe wum te yi ba puuna ba wu: «Bəe mu te si dí curru Zuda tiinə bam buñi ni bantv yıranı mu jıgti cwəñcə si ba jeeri nmu di n digə tiinə bam di n jar-kərə bam yi ba kogili abam si á be Zurdən bugə kam?»

⁴² Zuda tiinə bam di deen ma ləri ba wu: «Pə wum nuñi dıbam Zuda dwi tiinə bam wuntu mu. Bəe mu yi kəm dıntv daani abam pa á banı zañi? Dí wu di pe wudiu, dí nan wu jonji o kulvku lu dí tıtuñi dum ɣwaani.»

⁴³ Yisrayelı tiinə bam daa ma ləri-ba ba ba wu: «Abam na tagı á wı á dwi dum nəcnu yi Pə tun, nan lwarı-na ni dıbam yi Yisrayelı dwiə fugə nəcna mu, pa dıbam te-o kuni fugə. Bəe mu yi á tiini á gooni dıbam kuntu? Yi swe-na ni dıbam mu loori abam yigə dí ja bubuñi si dí vu dí ja pe wum dí joori dí ba səñcə.»

Di ku di, Zuda tiinə bam deen ta ɣəcni taani dum di baari mu si ku dwəni Yisrayelı tiinə bam taani dum na yi te tun.

Seba nuñi Davidi kwaga ni

20 Bikiri bu Seba deen maa wu Giligalı ni. O yi Benzamen dwi tu mu, yi o ta yi nən-wo-kuru. O ma wu nabəncə yi o təlti o ta o wu: «Yisrayelı tiinə bam, dıbam didaani Zese bu Davidi dai daani. Dí yigə tərə o paari dum wuntu! Pa-na dí joori-na sam.» ² Yisrayelı tiinə bam maama ma da ku ɣwaani ba nuñi Davidi kwaga ni yi ba daari ba pe Seba kwaga ba pu.

Ku daari Zuda tiinə bam deen tiini ba məəli Pə Davidi yira ni mu. Ba ma zıgti Zurdən bugə bam seeni ba kogil-o ba vu ba yi Zeruzalem.

³ Davidi na joori Zeruzalem o vu o zv o səñcə kum wuntu tun, mu o jaani o ka-bi fugə silv o ya na yagı si ba taa nii o səñcə kum baña ni tun o ja o vu o səgi səñcə kudonj ni. O ma pa nəcna yırı-ba, yi ba daari ba pa-ba ba ni-wudiu. Pə wum daa maa wu pəni di ba, yi ba leeri ba mañi dáani ba di kadən taan si ba vu ba ti.

⁴ Pə Davidi ma ta di Amasa o wu: «Tıñi n bəñi Zuda tiinə bam, si n pa ba la daani. Pa á maama da daani á ba yo seeni da yatə de ni.» ⁵ Amasa ma zañi o vu si o bəñi Zuda tiinə bam o ki daani. O ma daani o kə de dum pe wum na pe-o tun.

⁶ Davidi ma ta di Abisayi o wu: «Dí na wu ki lıla, Bikiri bu Seba wú daani dıbam o dwəni Absalən na ki te tun. Kuntu tun, ja amu jar-kərə bam n ki n kwaga ni si á vu á jeer-o di najara. Ku na dai kuntu, oó wani o vu o zv tuntu dilv na ləgti di pi tun wuntu, yi dí daa bá yi-o.»

⁷ Abisayi ma zaŋi o nuŋi Zeruzalem ni, yi Zoabi di o nɔɔna bam, di Kereti tiinɛ bam, di Peleti tiinɛ bam, ku wɛli di jar-kɛrɛ nɔn-babe sum maama wu o kwaga ni. Ba ma nuŋi ba vu si ba zɛli Seba ba ja. ⁸ Ba ma vu ba maŋi di kandwe-kamunu kum na wu Gabawɔn ni tun, didaani Amasa tu o ba o jeeri-ba. Zoabi deen ya zu o jara-kɛm gwaaru tum mu yi su-lɔŋɔ laan vɔ o tɛŋɛ seeni. O ma fufɔ si o vu o yi Amasa te yi sugu kum wu ku polo wuni.

⁹ Zoabi ma jɔɔni Amasa yi o wi: «Amu cɔru, n jigi yazurɛ na?» O ma daari o ma o jazum o ja Amasa o twani seeni o yi o yira nɛɛni o lagɔ si ba kukwɛri daani mu te. ¹⁰ Amasa nan wu jeeli ni Zoabi ze sugu mu o jagwiɛ ni si o ga ki-o woŋo. Zoabi ma kwe sugu kum o zɔ Amasa pugɛ ni pa o lɔru ta ti nuŋi ti tu tɛga ni. Zoabi daa wu zɔg-o o ki bile, Amasa na maŋi o ti lula tun ŋwaani. Zoabi di o nyaani Abisayi daa ta ma tu cwɛŋɛ ni si ba zɛli Seba ba ja.

¹¹ Zoabi nɔn-dɔŋɔ wudɔŋ ma vu o zigi Amasa yira yam baŋa ni o tɔɔli o wi: «Abam wulu maama yigɛ na wu Zoabi di Davidi wuni, si ku tu zaŋi o taa tɔgi Zoabi kwaga.» ¹² Amasa deen ma ti o tigi pumpali dum titari ni. O ma bibili o jana bam wuni. Zoabi nɔɔnu wum ma maani ni wulu maama na yɛni o yi tuw wum na wu mɛ tun, ku tu yɛni o zigi da o nii mu. O ma tuuri Amasa o ja o kɛ pumpali dum dɛa ni. O ma tiŋ-o gaa ni, yi o daari o kwe gɔrɔ o ma o kwɛl-o. ¹³ O na pɛ Amasa yira yam daa ba tigi pumpali dum titari ni tun, jar-kɛrɛ bam maama ma tɔgi Zoabi kwaga si ba beeri Seba ba ja.

¹⁴ Seba deen nan ya kaagi Yisrayeli dwi maama laŋa ni mu yi o laan vu o yi Abeli Betti-Maaka. Bikiri dwi tiinɛ bam maama ma tɔgi did-o ba zu tuw kum wuni. ¹⁵ Zoabi di o nɔɔna bam ma vu ba pu tuw kum maama si ba ja Seba. Ba ma pɛ kasulu ba lɔ taala ba salt tuw kum kabri sum tɛŋɛ ni. Ba maa kwɛri ba jigi de kamunɛ ba kuusi tuw kum kabri sum si si bwɛri si tu tɛga ni. ¹⁶ Kaani wudɔŋ deen nan ya wu tuw kum ni yi o swan gaali. O ma zigi ku kɛbrɛ yira ni o tɔɔli o ta nɔɔna bam o wi: «Cɛgi-na! Cɛgi-na! Bɛŋi-na Zoabi si o fufɔ o twe yo seeni, si a lagɔ a ŋɔɔni did-o mu.»

¹⁷ Zoabi ma vu o twe-o. Kaani wum ma bwe-o o wi: «Nmu mu yi Zoabi tun na?» O ma lɛri o wi: «ɛɛn.»

Kaani wum ma ta o wi: «A ko, nan fɔgi n cɛgi kulɔ amu na jigi si a ta tun.» Zoabi ma lɛr-o o wi: «Ta n tea, si a di cɛgɛ.»

¹⁸ O laan ma ta o wi: «Faŋa tu mu wi: «Wulu na lagɔ si o taani kwe, ku tu wɔ vu Abeli tuw mu, si di kwe.» ¹⁹ Tɔ. Dɔbam tuw kum tiini ku jigi kuri ka pa Yisrayeli dwi tiinɛ maama mu. Dɛ yi balu na lagɔ cɛga di yazurɛ tɔgum mu dɛ gaali. Bɛɛ mu ki yi á kwaani si á cɛgi tuw kulɔ na yi Baŋa-We nyum tun?»

²⁰ Zoabi ma lɛr-o o wi: «Ku fɔgi ku dai kuntu! A bri a maŋi a wu ki a wubɔŋa ni si a cɛgi abam. ²¹ Ku dai ni dɛ bɔŋi si dɛ cɛgi á tuw kum. Ku yi nɔɔnu didua yirani ŋwaani mu dɛ tuɛ. Nan ja Bikiri bu Seba na nuŋi Efrayim pweeru laŋa kam ni tun n pa dɔbam, si dɛ wɔ kɛ di daari á tuw kum. Bɛŋwaani, wuntu mu vanɔ kɔgɔ o ki o kwaga ni si ba vin Pe Davidi.» Kaani wum maa wi: «Ta n cɛgɛ, si dɛ wɔ da kɛbrɛ kam baŋa dɛ duli o yuu dɛ di tɛga ni dɛ pa-m.»

²² Kaani wum ma ja o wububɔŋ-laa kum o vu tuw kum tiinɛ te. Ba ma goni Seba yuu, ba daari ba duli-ku ba di Zoabi yigɛ ni. O di ma wu nabɔnɔ si o ma o guri najara yam. O di o nɔɔna bam ma viiri ba daari tuw kum, yi ba maama joori ba sam. Zoabi di ma joori pɛ wum te Zeruzalem ni.

Pe Davidi dɛɛra bam

²³ Zoabi deen mu wu Yisrayeli jar-kɛrɛ bam maama yigɛ ni.

Yehoyada bu Benaya di maa wu Kereti tiinɛ bam didaani Peleti tiinɛ bam yigɛ ni.

²⁴ Adoram deen mu yi fifun titɔŋa yam yigɛ tu. Ayiludi bu Zuzafati maa nii woŋo maama si o pupɔni-ti o tiŋi.

²⁵ Seva deen mu yi pɛ wum tɔn-pupɔnnu.

Sadoki di Abiatarɔ maa yi We kaanum tiinɛ. ²⁶ Yayiri tu Yirɛ di deen wu Davidi kaanum tiinɛ bam wuni mu.

Gabawɔn tiinɛ bam bicara zuri

21 Maŋa kalɔ Davidi deen na di paari tun, mu kana tu ka zu tɛga kam bina yatɔ ya saŋi daani. Davidi ma ja Baŋa-We tɛŋɛ ka ŋwaani. Baŋa-We ma ta Dɔ bri-o Dɔ wi: «Ku yi Sooli di o digɛ tiinɛ bam na yi nɔn-gura yi ba gu Gabawɔn tiinɛ bam tun ŋwaani mu te kuntu.»

² Bantu deen dai Yisrayeli dwi tiinɛ. Ba maa yi Amɔɔri tiinɛ balu na daari ba dwi dum wuni tun. Yisrayeli tiinɛ bam deen ya dugi ni ba bá cɛgi-ba. Dɛ ku di, Sooli deen tiini o kwaani si o ti ba dwi dum mu, o na jigi wububɔŋ-deera si o wɛli Yisrayeli tiinɛ di Zuda tiinɛ tun ŋwaani.

Davidi ma bɛŋi Gabawɔn tiinɛ bam, ³ yi o bwe-ba o wi: «Abam lagɔ si a ki tɛ mu si ku pa á wuw tu? Dɛ lagɔ si dɛ fɔgi dɛ kwe tusim dum, si Baŋa-We da abam ŋwaani Dɔ ki Dɔ nɔɔna bam yu-yoŋo.» ⁴ Gabawɔn tiinɛ bam ma lɛri ba wi: «Sɛbu-sɛŋa di sɛbu-poŋo bá wani ti kwe tigurɛ kalɔ na tigi dɔbam di Sooli dwi dum laŋa ni tun. Dɛ nan ba jigi cwɛŋɛ si dɛ pa nɔɔn-nɔɔnu ti Yisrayeli tiinɛ bam wuni si ku ma fɔgi kɛm dum.»

Pe wum laan ma ta o wu: «Nan ta-na kulv abam na lagı tın, sı amv wú kı-ku a pa abam.»⁵ Ba ma lər-o ba wu: «Sooli deen yəwri o bəri sı o ti dí dwi dum mu, sı dí yi daari Yisrayelı tıga kam baŋa ni. Kuntu mu pe o kwaanı o gv dıbam zanzan.⁶ Nan lı baara barpe o dwi dum wuntı n ja n ba n pa dıbam. Dıbam dı maa wú ja-ba dí vu Sooli tutı tw Gibeaa, o na yi pe wulv Baŋa-We deen na kuri tın. Tw kum kuntu ni mu dí wú gv-ba dí yagı Baŋa-We yigə ni.» Pe wum ma ta dı ba o wu: «Amv wú ja-ba a ba a pa abam.»

⁷ Ku daari, Pe Davidi guli ni-gonim dulv o dı Sooli bu Zonatan deen na kı ba pa daani Baŋa-We yigə ni tın. O ma yagı Zonatan bu Mefiboseti sı ba yi gv-o.⁸ O ma daari o ja Aramoni dı Mefiboseti wudoŋ. Bantu deen yi bəkəri sile silv Aya bukə Risipa na lvgı dı Sooli tın mu. O daa ta ma ja bəkəri sinu silv Sooli bukə Merabı na lvgı dı o baru Adriyelı tın. Adriyelı maa yi Mehola tu Bazilayi bu.⁹ Davidi ma kwe baara barpe bam kuntu o kı Gabawən tiinə bam juŋa ni. Ba dı ma joŋi-ba ba ja ba vu piu yuu ni yi ba gv-ba ba yagı Baŋa-We yigə ni. Ba maama barpe bam təgi daani ba ti mu. Ku deen kı ku maŋı dı caara zagum maŋa mu.

¹⁰ Aya bukə Rizipa deen ma kwe gwar-zunzwara o ja o din piu kulv yuu twa bam na tigi tın. O ma lwarı gərə kum o je pulwə kum baŋa ni. O ma maŋı da o jəni, ku na zıgi faa ni ni sı ku joori ku vu ku yi dıa ninum maŋa tın. Wıa maama, o maa yəni o zəli zunə, sı ba yi jəni twa bam baŋa ni. Tutu ni dı, o ta zəli ga-vara mu sı ba yi di-ba.¹¹ Davidi na ni kulv Sooli ka-biə Rizipa na kı tın,¹² o ma zaŋı o vu Yabesı Galadı sı o joŋi Sooli dıdaani o bu Zonatan kwi sum nəwəna bam kuntu tee ni. Maŋa kalv Filisi tiinə bam ya na gv Sooli dı Zonatan Giliboa piu kum yuu ni yi ba daari ba palı ba yura yam Betı-San tw kum pooni ni tın, ku yi Yabesı Galadı tiinə bam mu deen ve ba ŋə kwi sum ba ja joori ba tw kum.¹³ Davidi ma joŋi Sooli dıdaani Zonatan kwi sum ba tee ni yi o daari o vu o pe nəwəna barpe bam Gabawən tiinə bam na gv ba yagı tın dı kwi sum o wəli da.¹⁴ Ba ma kwe Sooli dı Zonatan kwi sum maama ba ja ba vu ba kı Sooli ko Kisi yibeeli dum wuntı. Benzamen laŋa kam tw Zula ni mu kuntu. Ba ta ma kı kulv maama Pe Davidi na pe ni sı ba kı tın. Ba na kı kuntu maama ba ti tın, Baŋa-We laan ma se ba tw kum we-loro.

Davidi zaŋı najara dı Filisi tiinə

¹⁵ Filisi tiinə bam deen daa jaani najara mu ba jeeri Yisrayelı tiinə bam. Davidi ma zaŋı o təgi dı o jar-kərə bam sı ba vu ba ja najara dı ba. Najara yam wuntı mu Davidi tiini o bwəni zanzan.¹⁶ Nəwənu wudoŋ deen təgi o wura, o yurı mu Yisibi-Bınođı. O

nuŋi nən-sawaaru dwi dum wuntı mu. O cicwe dım duuni deen tiini dı gaalı dı dwe canna kilo tutı (3), yi o və sv-ləŋə naduŋv o yura ni. O wubəŋa ma ja sı o gv Davidi.¹⁷ Zeruya bu Abisayi ma vu Davidi te o joŋ-o o yagı. O ma magı Filisi tu wum o gv. Pe Davidi nəwəna bam ma da ku ŋwaani ba goni ni dıd-o ba wu: «Dı daa bá se sı n da dıbam n vu najara wuntı. Bəŋwaani, Yisrayelı tiinə bam maama tuna daŋı nmu baŋa ni mu. Dí tuna yam kuntu ba maŋı sı ya je.»

¹⁸ Ku kwaga ni, Filisi tiinə bam daa ma kı najara dı Yisrayelı tiinə bam Goba tw ni. Usati tw nəwənu Sibekayi ma gv nən-sawaaru dwi tu wudoŋ, o yurı mu Saftı.

¹⁹ Yisrayelı tiinə bam daa ta ma zaŋı najara dı Filisi tiinə bam Goba ni. Betelhem tu Yayiri bu Elanan deen gv Gattı tu Goliattı curv wudoŋ. Wuntı cicwe dım daga dı dwe garyi səwəna daa na maı te tın.

²⁰ Najara yadonnə daa ma kı Gattı tw ni. Filisi tiinə bam babıa wudoŋ maa wura o dı na yi nən-sawəwə. O juŋa maama deen jıgı nwa bardv bardv mu. O namimbıə dı maa yi bardv bardv. O nwa dı o namim-biə maama deen kı daani ba yi 24 mu. O dı deen nan nuŋi Rafa dwi dum wuntı mu.²¹ O maa jıgı Yisrayelı tiinə bam o twa. Davidi zumbaaru Shama bu Zonatan ma zaŋı o gv-o.

²² Filisi tiinə bana bam kuntu deen mu yi nən-sawaaru dwi dum tiinə na nuŋi Gattı ni tın. Davidi dı o nəwəna bam nan mu gv-ba.

Davidi na leeni o zuli We te tın

Ləŋ-ŋwı 18:1-50

22 Baŋa-We deen na yəwri Dı joŋı Davidi Dı yagı Dı dına maama juŋa ni dıdaani Sooli juŋa ni tın, mu Davidi de ku ŋwaani o panı ləŋə kantv sı o ma o zuli Baŋa-We.² O ma leeni o wı:

Baŋa-We mu yi amv dam jəgə,
dı amv joŋnu.

Dı nyı dı piu mu Dı pa-nı.

³ Amv Tu We nyı dı piu gugoro,
a na dalı da tın mu.

Dı maa yəni Dı kwəli-nı
ni najara cı-kwaŋa na kwəli nəwəna
najara wuntı te tın.

Dı maa jıgı dam sı Dı ma
Dı vrı-nı cam wuntı.

Dı maa kwəri Dı yi amv dalım je,
dı amv vırv.

Dı joŋı-nı vuvugə maama wuntı mu Dı yaga.

⁴ Amv yəni a bəŋı Baŋa-We yurı mu.

Dı dı maa joŋı-nı Dı yagı
a dına juŋa ni.

21:9 caara = orge 21:19 curv wudoŋ tərə Ebru tən-doŋo kum ni.

21:12: 1 Sam 31:8-13 21:19 1 Kıbartı tənc 20:5

Duntu maŋi si nabiinə taa tee-Dl mu.

⁵Tuuni deen kikaŋi-ni di vɔ,
nuneeni na-fara na lagi
ku pu nɔɔnu ku ja te tun.

Ku nan ya ge fun mu
si cɔgum yi-ni.

⁶Ku nyi di curu cwəŋə ŋugi ŋuni mu
ka vɔ amu ka tiŋi.

Tuuni di ma ci cikw
a cwəŋə ni di cəgi-ni.

⁷Lɛɛru na tiini ti jigɪ-ni tun,
mu a bəŋi Baŋa-We yiri.

A ma keeri a loori a Tu We
si Dl zəni-ni.

Dl maa zigɪ Dl sɔŋɔ kum ni
Dl ni amu kwərə.

Amu kərə kam ma tu Dl zwa ni,
yi Dl wəli-ni.

⁸Tiga baŋa maama maa sisiŋi
yi ka yira sai.

Pweeru tum di maa sisiŋi,
We ban-zɔŋɔ kum ŋwaani.

⁹Nyɔa maa tɔgi o mumwa
ka nuŋə.

O ta ma daari o twi min-vugv
di min-cala,

yi ya tɔgi o ni ni ya nuŋi
ya di wənu bugi-bugi.

¹⁰O ma kɔɔri weyuu kum
nuneeni digə ni gɔrɔ tun,
yi o laan daari o tu tiga kam baŋa ni.

O na maa tu tun,
mu kunkwən-luluru wv
o nɛ kuri ni.

¹¹O diini Seruben mu
o jaani o maa kea.

Viu kum vwana baŋa ni mu
o tɔgi da o veə.

¹²Lim mu o kwe o ma pu o titi.

Kunkwən-luluru tiv na pat dv-fara tun ma kwəl-o.

¹³Pooni maa wv o yigə ni di nyuna,
yi min-cala yam jaani ya di min-vugv.

¹⁴Yuutu Baŋa-We ma zigɪ weyuu ni
Dl bagi di dam.

Dl kwərə kam ma dwani ka tu nɔɔna zwa ni.

¹⁵Dl ma ta Dl cina yam,
pa Dl dvna bam jagɪ.

Dl ma pa dva pipili ka zəli-ba
yi ba duri ba je.

¹⁶Baŋa-We bani na zaŋi
yi Dl bagi Dl dvna tun,
mu nunw kum na bam pɔguli
pa ku kuri nai jaja.

We na fin Dl mumwa tun,
tiga kam gugwəru maama ma sisiŋi
pa ti tigi ja.

¹⁷Baŋa-We ma zigɪ weyuu ni Dl twi Dl
jɔŋa Dl ja amv.

Dl ma liiri-ni Dl ja Dl nuŋi na-luŋə wuni.

¹⁸Dl yɔɔri Dl jɔŋi-ni mu Dl yagi a dvna jɔŋa ni,
Bɛŋwaani, balv na culi-ni tun tiini ba
dana ba dwe-ni.

¹⁹Amv ya wv lɛɛru wuni mu
yi a dvna bam sugɪ-ni.

Baŋa-We nan tu Dl təli-ni
pa a zigɪ cepti.

²⁰Dl wəli-ni mu Dl pa a nuŋi cam wuni.

Dl ma yɔɔri Dl jɔŋi-ni Dl yagi,
si a taa wv pooni yigə ni,
Dl wv na de amv tun ŋwaani.

²¹Baŋa-We ki-ni lanyirani
a na tɔgi cigə cwəŋə tun ŋwaani.

Amv na tuŋi cigə tun,
mu Dl joori Dl ŋwi-ni kontv doŋ.

²²Amv yɔɔri a tɔgi Baŋa-We cwe sim mu.

A wv ywəri a Tu We kwaga ni
si a daari a tuŋi lwarum.

²³Dl niə yam maama mu amv tɔga.
A maa wv vin cullu tiv Dl na pɛ tun.

²⁴A jigɪ cigə mu Dl yigə ni,
a na cv a titi didaani lwarum tun ŋwaani.

²⁵Kv ma pa Dl joori Dl ki-ni lanyirani,
di a na tɔgi cigə cwəŋə
yi a kwəri a tuŋi di cigə tun ŋwaani.

²⁶Amv Tu Baŋa-We!

Nmu yəni n jigɪ cigə mu
di balv na jigɪ cigə ba pa-m tun.

Balv na jigɪ bura n yigə ni tun mu,
nmv yɔɔri n tuŋi lanyirani n pa-ba.

²⁷Kv na yi balv na jigɪ wv-poŋo tun,
nmv di yi wv-poŋo tu mu n pa-ba.
Kv daari nɔɔnu wv na jigɪ bubuŋ-balɔrɔ tun,
nmv mwani ku tu mu.

²⁸Nmu yəni n jɔŋi nabwənə mu n yaga.

Yi kv daari n pa kamun-nyuna joori ba tu tiga.

²⁹Baŋa-We, nmv mu yi amv pooni.

Cigə tun, n pat lim dvl na li amv tun
joori di ji pooni mu.

³⁰Amv Tu We, nmv mu yəni n pa amv dam,
si a wani a zəli a dvna bam kɔgɔ maama.

N dam dum kontv ta ma wəli-ni,
si a wani a faŋi a gaali a dvna bam tu kəbrə,
yi a daari a di-ba.

³¹Amv Tu We cwəŋə kam lamma faŋi mu!

Dl ni-taanɩ dum yɔɔri dɩ yi cɪga mu.
 Dl wai Dl cu balu na səgi Dl woro kum wunɩ tun,
 nɩ najara cɩ-kwaŋa na kwəli nɔɔna
 najara wunɩ te tun.

³²We didoŋ daa tərə ku na dai Baŋa-We.
 Dintu yiranɩ mu yi piu kulɩ na yi dɩ dalum je tun.

³³Dl maa jɪgi dam yi Dl kwəli-nɩ.
 Dl ma pa a cwəŋə tigi jasi sɩ a taa ve ka wunɩ.

³⁴Dl ma pa a nɛ kwaari tɪga,
 nɩnɛnɩ wəŋə nɛ na yi te tun.
 Dl maa cu-nɩ sɩ a yi tu pweeru tum yuu nɩ.

³⁵Dintu ta bri-nɩ najara kəm laŋa mu,
 sɩ a taa wai a saŋɩ taŋa kalɩ na vaŋɩ
 dɩ dam tun a tai.

³⁶Baŋa-We,
 nmɩ pɛ-nɩ jara-kəm cɩ-kwaŋa sɩ ka taa kwəli-nɩ,
 yi n joŋi-nɩ n yagi cam wunɩ.
 Nmɩ na sɛ sɩ n wəli-nɩ te tun pɛ a ji baba.

³⁷Nmɩ kwe cwəŋə kalɩ na yalma tun mu
 n tiŋi amɩ yigə nɩ,
 sɩ a yi seeri a tu tɪga nɩ.

³⁸Amɩ zəli a dɔna bam mu a ja.
 A ma yɔɔri a magɩ ba maama a gv,
 sɩ ba wulɩwulɩ yi daari.

³⁹A cɩcɩgi-ba mu a dɩ tɪga nɩ
 pa ba daa wari ba zaŋɩ wɛnɩ,
 a na nɔnɩ-ba dɩ a naga tun ŋwaanɩ.

⁴⁰Baŋa-We, nmɩ mu pa-nɩ dam sɩ a taa
 ma a kɩ najara.
 N paɩ a dɔna bam ba ba kuni doonə amɩ yigə nɩ.

⁴¹N ta paɩ fɔunɩ ja a dɔna bam maama
 yi ba pipiri mu ba duri ba daari-nɩ.
 Amɩ ma yɔɔri a cɔgi balu na culi-nɩ tun.

⁴²Ba maa beeri zənə.
 Nɔɔn-nɔɔnɩ nan tərə sɩ o joŋi-ba o yagi.
 Ba ma keeri ba loori Baŋa-We,
 Dl nan wu ləri-ba!

⁴³Amɩ maa cu-ba a mumugi
 sɩ ba ji nɩ tɪga fogo te.
 A ta maa nɔnɩ-ba yi a cɩcɩgi-ba
 nɩnɛnɩ ba yi cwəŋə ni bwəru mu te.

⁴⁴Ku na yi vɩnvɩna na wu a dwi tiinə
 bam wunɩ tun,
 nmɩ vri-nɩ n yagi ba jɪŋa nɩ mu.
 Nmɩ ta ma n pa a di paari tunɩ zanzan baŋa nɩ,
 sɩ a taa te dwi tiinə balu a ya na yəri tun.

⁴⁵Dwi-ge tiinə mu tui ba gwanɩ amɩ
 yigə nɩ dɩ fɔunɩ.
 Ba na yɔɔri ba ni a taanɩ,
 ba yəni ba sɛ a ni mu.

⁴⁶Vərə bam kuntu vwana yəni ya da ya partɩ mu.
 Ba ma zaŋɩ ba nuŋi ba dalum je sum wunɩ,

yi ba yra sai dɩ fɔunɩ.

⁴⁷Baŋa-We sunɩ Dl ŋwi!

Dl maa yi piu kulɩ na yi amɩ dalum je tun.

Ku maŋɩ mu sɩ dɩ taa tee-Dl.

Pa-na dɩ tee Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We!

Dintu nan mu joŋi amɩ Dl yagi!

⁴⁸Dintu mu joori Dl ŋwi jini a dɔna baŋa nɩ.

Dl maa kɩ dwi-ge tiinə amɩ dam kuri nɩ.

⁴⁹Dl ta vri-nɩ mu a dɔna jɪŋa nɩ Dl yagi.

Amɩ Tu Baŋa-We!

Nmɩ mu pa-nɩ dam sɩ a di balu na culi-nɩ tun.

N ta ma n joŋi-nɩ wu-lɔn-nyɩna jɪŋa nɩ.

⁵⁰Kuntu ŋwaanɩ nan mu, amɩ wó tee nmɩ yiri,
 sɩ dwi-ge tiinə taa ye n ni nɩ.

Cɪga ŋwaanɩ tun, Baŋa-We,

amɩ wó leeni a tee nmɩ yiri.

⁵¹Baŋa-We yəni Dl pa Dl pɛ wum di

wɔnɔ mu maŋa maama.

Dl maa tɔgi Dl sono kum baŋa

Dl kɩ wulɩ Dl na kuri tun lanyiranɩ sɩ ku

taa ve maŋa maama.

Ku maa yi amɩ Davidi dɩ a dwi dum mu kuntu.

Davidi kweelim bitari

23 Davidi bitari silu o na pupunɩ o kweeli tun mu
 tuntɩ:

«Cəgi-na Zese bu Davidi kwərə.

Zakɔbi Tu Baŋa-We pɛ o joŋi yiri,

Dl daari Dl kur-o sɩ o di paari.

O maa yi lən-leenu wulɩ Yisrayeli tiinə na soe tun.

²Baŋa-We Joro mu bri-nɩ kulɩ a na wó ta tun.

Cɪga ŋwaanɩ tun, o tɔgi amɩ ni baŋa

nɩ mu o ŋɔɔnɩ.

³Yisrayeli tiinə We dum tɩtɩ mu ŋɔɔnɩ,

We dɩlu na yi Yisrayeli tiinə dalum je tun

ma ta dɩ amɩ Dl wɩ:

«Pɛ wulɩ na tɔgi cɪga o te o nɔɔna

yi o kwari We,

⁴ku tu nyɩ dɩ we mu puli tɩ-pura nɩ

yi kunkwənu təri wɛnɩ te.

O ta maa nyɩ dɩ wɩa na pa gaaru nyunɩ

dɩa nunum kwaga nɩ te tun.»

⁵We nan wó sunɩ Dl kɩ yu-yoŋo amɩ dwi

dum baŋa nɩ kuntu doŋ mu.

Dintu goni ni dɩ amɩ sɩ Dl zəni-nɩ.

Ni-gonim dum kuntu wó taa wura maŋa maama.

Maŋa maama dɩ bá fɔgi dɩ ləni,

dɩ nan daa bá gv.

Baŋa-We lagi Dl yɔɔri Dl joŋi-nɩ mu Dl yagi.

Kulɩ maama amɩ wubɔŋa na lagi tun mu,

We wó suni Dl kɪ Dl pa-nɪ.

⁶ Ku nan na yi nɔn-wo-kɔrru maama,
bantu nyi di sabari silu nɔɔna na duli
ba yagi tun mu.

N bá wanti n ma n juja n ja sabari sintu doŋ.

⁷ Wɔlv na lagi o dwe sabari sum kuntu,
ku tu maŋi si o kwe luu,
naa cicwe mu o ma o tɔŋi,
yi o laan daari o zwe-si kulə!»

Pamaŋ-bibe silu na wəli Davidi tun

1 Wənu Kibari tɔnɔ 11:10-41

⁸ Pamaŋ-bibe silu deen na wu Davidi tee ni ba zən-o di jara-kəm tun yura mu tintu:

Yoseb-Basebeti deen mu yi «Pamaŋ-bibe sitɔ sum» yigə tu wum. Wuntu nuŋi Takemoni mu. O deen jeeri nɔɔna biə-nana (800) mu di najara. O ma kwe o cicwe o ma gu ba maama jara-kəm didva baŋa ni.

⁹ Wɔlv na saŋi wuntu kwaga pamaŋ-bibe sitɔ sum wuntɔ tun deen yi Dodo bu Eleyazaari mu. Ba maa yi Awoyi sɔ-yuu tiinə. De didwi Filisi tiinə bam na gilimi najara ŋwaani tun, wuntu di Davidi ma yiŋi-ba di najara. Yisrayeli jar-kərə bam maama ma titwəni ba joori kwaga, ¹⁰ si Ku daari Eleyazaari, wuntu pe o zaŋi mu o jeeri Filisi tiinə bam. O ma kwe o sɔ-lɔŋɔ o jigi-ba o zɔ o gu taan yi o daa wari si o di-ku tɔga ni o yura na ce tun ŋwaani. Duntu de dum ni Baŋa-We deen ma pa Yisrayeli tiinə bam di wɔnɔ zanzan. Ku kwaga ni Yisrayeli tiinə bam ma joori ba ba ba pu Eleyazaari kwaga. Kulv yurani na daari si ba kɪ tun maa maŋi si ba buŋi twa bam yura ba nii si ba daari ba vri ba zila yam.

¹¹ Wɔlv na saŋi o kɪ batɔ tu tun yi Age bu Shama mu. Ba maa yi Arari sɔ-yuu tiinə. Filisi tiinə bam deen tu ba gilimi Lehi ni mu me soonə kara na wura tun. Yisrayeli tiinə bam ma duri si ba lu Filisi tiinə bam juja ni. ¹² Shama ma zigi soonə kara kam tutari ni o kwaanɔ o kɪ najara yam ka ŋwaani. O ma gu Filisi tiinə bam zanzan. Baŋa-We deen ma pa Yisrayeli tiinə bam di wɔnɔ zanzan.

¹³ Bini didwi: ku na maŋi di mina zagim tun, mu pamaŋ-bibe fiintɔ sum wuntɔ sitɔ deen ve Davidi te, o na səgi Adulami piu bɔɔni wuntɔ tun. Filisi tiinə jar-kərə kɔgɔ kudonɔ ya tu ba kikili Refayim bolo kum ni. ¹⁴ Ba kɔgɔ kudonɔ di ya jonɔ Betelhem tu kum mu ba wura. Kuntu maama dɔdaani Davidi ya wu o piu kum dalum je sum ni mu. ¹⁵ Davidi wɔbɔŋa ma tiini ya ja o tuti tu kum yi o ta o wɪ: «Wɔɔ mu wó zaŋi o vu Betelhem si o mɔ na vuli dilv na tigi tu kum manchonɔ ni ni tun wuntɔ o ja o ba o pa-nɪ si a nyɔ?» ¹⁶ Pamaŋ-bibe

sitɔ sum kuntu ma lɔɔri ba tɔgi Filisi tiinə kɔgɔ kum wuntɔ ba vu ba yi vuli dum ba mɔ na bam, yi ba joori ba ja-ba ba ba pa Davidi. Ba na joori tun, o ma vin si o nyɔ na bam kuntu. O ma lo-ba o yagi tɔga ni si ba taa yi pɛeri ba pa Baŋa-We. ¹⁷ O ma ta o wɪ: «Amu Tu Baŋa-We, amu bá wanti a nyɔ na bantu! A na nyɔgi-ba, ku nyi di a nyɔgi nɔɔna bantu jana mu, ba na sɛ si ba ga ba ŋwia si ba ma ba mɔ na bantu tun ŋwaani.» O ma vin si o nyɔ-ba.

Pamaŋ-bibe sitɔ sintu deen na tɔŋi te tun mu kuntu.

¹⁸ Abisayi di deen mu yi «Pamaŋ-bibe kɔgɔ kum» wuntɔ jar-kəru didva. O maa yi Zoabi nyaani yi ba nu yi Zeruya. O ma kwe o cicwe o jeeri nɔɔna biə-yatɔ (300) najara wuntɔ o gu. Kuntu ŋwaani o ma na yuri pamaŋ-bibe sitɔ sum yigə ni. ¹⁹ Wuntu deen mu ne yuri o dwəni pamaŋ-bibe fiintɔ sum maama, yi o ji ba yigə tu. O nan wu wəli pamaŋ-bibe sitɔ sum wuntɔ.

²⁰ Yehoyada bu Benaya di deen yi jar-kəru mu na yi nɔn-babia. O nuŋi Kabezili mu, yi o tɔŋi baari zanzan. Benaya deen gu Moabi pamaŋ-bibe sile. O ta ma tu gonɔ wuntɔ o gu nyonɔ de didwi du-kambana na tui yi waaru tiini ti wura tun. ²¹ Benaya ta gu Ezipi nɔn-waguli didonɔ mu. Nɔɔnu wum deen ze cicwe mu. Yi ku daari Benaya jigi da-lɔŋɔ. O ma vu o vri cicwe dum Ezipi tu wum juja ni, o joori o ma-di o zɔ-o o gu. ²² Yehoyada bu Benaya deen na tɔŋi te tun mu kuntu. O di ma na yuri ninɛni pamaŋ-bibe sitɔ sum te. ²³ O ma tiini o na yuri pamaŋ-bibe fiintɔ sum wuntɔ, si o wu tɔgi o wəli pamaŋ-bibe sitɔ sum wuntɔ mu. Davidi ma pa Benaya ji balu na yir-o tun yigə tu.

²⁴ Balu di na tɔgi ba wu «Pamaŋ-bibe fiintɔ sum» wuntɔ tun mu tintu:

Zoabi nyaani Azayeli.

Dodo bu Elanan, na nuŋi Betelhem tun.

²⁵ Shama di Elika, na yi Harodi tiinə tun.

²⁶ Peleti tu Helezi.

Ikesi bu Yirə, na nuŋi Tekoa tun.

²⁷ Anatɔti tu Abizeri.

Usati tu Mebunayi.

²⁸ Awoyi tu Salumon.

Netofa tu Maharayi.

²⁹ Baana bu Elebi, di na yi Netofa tu tun.

Ribayi bu Itayi, na nuŋi Gibea tu Benzamen laŋa kam ni tun.

³⁰ Piratɔni tu Benaya.

Hidayi, na nuŋi Gaasa bu-tuli sum seeni tun.

³¹ Araba tu Abi-Albɔn.

Barum tu Azimaveti.

³² Saalebɔn tu Eliaba.

Yasen biə bam.

23:8 naa «Pamaŋ-bibe kɔgɔ kum» wuntɔ jar-kəru didva. 23:18 naa «Pamaŋ-bibe fiintɔ sum» naa «Pamaŋ-bibe sitɔ sum» 23:20 du-kambana = neige

Zonatan ³³ na yi Ararı tu Shama bu tun.

Sararı bu Ahiyam, dɪ na yi Ararı tu tun.

³⁴ Ahasabayi bu Elifeleti, na yi Maaka tu tun.

Ayitofeli bu Eliam, na yi Giloo tu tun.

³⁵ Karmeli tu Esirayi.

Aribi tu Parayi.

³⁶ Natan bu Igalɪ, na nurɪ Zoba tun.

Gadı tu Bani.

³⁷ Amɔn tu Selekti.

Beeroti tu Narayi. Wuntu deen ze Zeruya bu Zoabi najara zila yam mu.

³⁸ Yeteri tu Yirɔ.

Yeteri tu Garebi.

³⁹ Heti tu Yuri.

Pamaɲ-babe sum maama deen ki daani si yi fiinto-surpe (37) mu.

Davidi jeeli o jar-kərə bam ni

24 Baɲa-We bani deen daa ma joori dɪ zaɲɪ dɪ Yisurayeli tiinɛ bam. Dɪ ma tɔɲɪ Davidi baɲa Dɪ pa ba na cɔɲum. Dɪ ma ta Davidi si o vu o jeeli Yisurayeli didaani Zuda baara bam ni si o lwarɪ ba na mai te tun. ²Pe Davidi laan ma pa o jar-kərə yigɛ tu Zoabi ni o wɪ: «Ve n kaagi Yisurayeli dwiɛ yam maama wuntɪ, ku na zigɪ Dan laɲa kam seeni si ku yi Beer-Seba tun. Pa ba jeeli baara balu na yi si ba wɛli a jar-kərə bam wuntɪ tun ni.»

³Zoabi ma ləri Davidi o wɪ: «Pe, amu loori nmu Tu Baɲa-We dum si Dɪ pa Yisurayeli kɔɲɔ kum puli kuni bi si ku dwani ba zum na yi te tuntu tun, si nmu daari n ma n yiɛ n na kuntu maama. Si be nɲaani mu nmu laan nan buɲɪ si n jeeli ba ni kuntu doɲ?»

⁴Dɪ ku dɪ Pe Davidi wu tu o pa Zoabi didaani o jar-kərə yigɛ tiinɛ bam. Ba ma zaɲɪ ba nurɪ si ba vu ba jeeli Yisurayeli baara bam ni. ⁵Ba ma vu ba be Zorden bugɛ kam. Ba ma zigɪ Aroyeri ni, didaani tuw kulɔ na wu bolo kum titari ni tun, ba puli si ba taa jeeli nɔɲna bam. Ba ma zigɪ daani ba tɔli Gadɪ laɲa kam maama ba vu ba yi Yazeri. ⁶Ba ma daari ba vu Galadi, ba ke ba vu ba yi Kadesɪ na wu Heti tiinɛ laɲa kam ni tun. Ba daa ma zaɲɪ ba vu Dan, ba daari ba zigɪ Dan ni ba gugwɛli ba vu Sidɔn. ⁷Ba na zigɪ daani tun, ba ma ke ba yɔɔri Tiiri tuw kum na lɔɲɪ ku pi dɪ dam tun seeni. Ba ma daari ba tɔli Hevi tiinɛ tuntu dum, dɪ Kaanan tiinɛ tuntu dum maama, ba vu ba kweeli Beer-Seba ni. Tuw kum kuntu maa wu Zuda jagwiɛ seeni kagva kam ni.

⁸Ba deen kwe canɪ nuɲu dɪ da fiinle mu ba ma kaagi tuw kum ni maama ba pu. Ba laan ma joori ba vu Zeruzalem. ⁹Zoabi ma lwani o bri pe wum Yisurayeli

baara balu na yi najara kəm yi ba jeeli-ba tun ni na mai te tun. Yisurayeli dwiɛ yam wuntɪ, ba deen yi baara murrɔ biɛ-nana (800,000) mu. Yi ku daari Zuda dwi dum wuntɪ ba yi baara murrɔ biɛ-yanu (500,000).

¹⁰Davidi na jeeli nɔɲna bam ni o ti tun, mu o wubuɲa daani-o. O ma ta dɪ Baɲa-We o wɪ: «Amu tiini a ki lwarum dɪ a kəm duntu. Baɲa-We, popo a loori-m si n yagi n ma n ce-ni. Beɲwaani, a tiini a tuɲɪ jwərim zanzan.»

¹¹Tiga na jigɪ ka puuri yi Davidi zaɲɪ tun didaani Baɲa-We kwərə ya tu o niɲoɲnu Gaadi te. Wuntu maa yi We niɲoɲnu wulu na tuɲɪ o pa Davidi tun. ^{12–13}Baɲa-We ma pa-o ni si o vu o ta dɪ Davidi o o wɪ: «Baɲa-We na tagɪ kulɔ tun mu tuntu: N maɲɪ si n kuri wənu tuntu titɔ wuntɪ didɔa si a ki-ku n yira ni. Kɔɲ mu nmu nan wɔ kuri? N lagɪ si kana mu zu n tuw kum bina yatɔ, naa si á duna mu taa jigɪ abam ba zɛlɛ yi á duri ba yigɛ ni canɪ sitɔ, naa si yawɪ-loɲo tu n tuw kum wuntɪ da yatɔ? Nan buɲɪ lanyranɪ, si n laan kuri ti wuntɪ n ta n bri-ni, si amu dɪ joori a vu a ta dɪ wulu na tuɲɪ-ni n tee ni tun.»

Gaadi na tagɪ Baɲa-We kwərə kam dɪ Davidi o ti tun, ¹⁴Davidi ma lər-o o wɪ: «Amu bicari tiini dɪ di mu. A wɔ kuri kɔɲ si a daari kɔɲ? Amu ba lagɪ si nabiinɛ taa jigɪ dɪbam ba dam kuri ni. Baɲa-We titɪ nan na waari dɪbam, ku gara, Duntu na tiini o duri nɔɲna yibwənɛ tun nɲaani.»

¹⁵Baɲa-We laan ma pa yawɪ-loɲo ba ku tu Yisurayeli tuw kum ni. Yawu kum ma puli zizɪɲa kam kuntu ku guɪ nɔɲna taan si ku yi maɲa kam na yi si ku kweeli tun. Ku nan na zigɪ Dan laɲa kam seeni si ku yi Beer-Seba tun, nɔɲna murrɔ fusurpe (70,000) deen mu tuga. ¹⁶We maleka kam na yi Zeruzalem tuw kum si ka gu ku nɔn-biɛ tun, mu Baɲa-We lani o wubuɲa dɪ leeru tɔli Dɪ na tuɲɪ ba baɲa ni tun. Dɪ ma ta dɪ maleka kam Dɪ wɪ: «Ku maɲɪ! Dwanɪ n juɲa tuw kum baɲa ni si n yi cɔɲɪ-ku!» Kuntu dɪ Baɲa-We maleka kam ya zigɪ ka maɲɪ dɪ Yebusi tu Aravina muna tua kam ni mu.

¹⁷Davidi na ne maleka kam na jigɪ nɔɲna bam ka guɪ tun, o ma ta dɪ Baɲa-We o wɪ: «Nɔɲna bantɪ yi amu kwaga nɔɲna mu. Ba titɪ nan ki beɛ mu yi ba na leeru tuntu? Ku yi amu mu tiini a ki lwarum. Amu tusi zanzan. Nan ma n juɲa n waari amu dɪ a sɔɲɔ tiinɛ bam n daari bantɪ.»

Davidi lɔɲɪ bimbim si o ma o zuli We

¹⁸De dum kuntu ni nɔɲ mu Gaadi dɪ ve Davidi te o ta did-o o wɪ: «Zaɲɪ n vu n lɔ kaanum bimbim Aravina muna tua kam ni si n ma n zuli Baɲa-We.» ¹⁹Davidi ma se Baɲa-We ni dum o na pe Gaadi si o ta did-o tun,

yi o zaɗi o maa ve je sum. ²⁰Aravina na kwani o nii o na ni pe di o duduera mu ve ba buni o te tun, mu o nuɗi o vu pe wum te o vin o yibiyɔ tuga ni o zul-o.

²¹O ma bwe-o o wi: «Pe, bæe mu jigi nmu ku buni amu te yo seeni?» Davidi ma lar-o o wi: «Amu tu si a loori-m mu si n yaɗi n muna tua kam n pa-ni. A lagi si a lo kaanum bimbim daani mu a zuli Baɗa-We si ku pa yawi-loɗo kum ti di tu kum ni.» ²²Aravina ma ta o wi: «Pe, nan kwe-ka zaani n ma n ki kaanum dilu maama n na lagi tun. Nii amu nabe mu tuntu si n wani n ja n zwe n ma n ki kaanum dum. Muna firum de sum di nabe zila yam di maa wura si n kwe-ya n ma n tarigi mim n zwe vara bam. ²³Pe, amu kwe tuntu maama a pa nmu zaani.»

Aravina ma daari o ta did-o o wi: «Nmu Tu Baɗa-We dum wu se Di joni n peera yam.» ²⁴Davidi ma vin si o joni-ti zaani yi o ta di Aravina o wi: «Amu wu hwi ti maama jini mu a pa-m. Beɗwaani, a ba lagi si a kwe peera yalu a na joni zaani tun a zwe a ki kaanum a pa a Tu Baɗa-We.»

Davidi ma jeeli sabu-pono sabu-dala fiinnu o pa Aravina o ma yaɗi o muna tua kam di o nabe sum. ²⁵O ma leeri o lo bimbim da si o ma ki kaanum o zuli Baɗa-We. O ma daari o ki zweem peera, di yazura peera o ma kaani Baɗa-We. Baɗa-We ma se o we-loro kum, yi o daari o pa yawi-loɗo kum yagi Yisrayeli tu kum maama.

Pwa Dayigə Təno

Pwa Dayigə Təno kum tē Yisrayel tuw pwa badonnə taanti mu ku bri dɪbam. Pē Davidi tʉnti kwaga ni, o bu Solomɔn mu jigi pē. Solomɔn deen yi yi-puri-nyim yi o ta yi nadum lanyurani. Wē ma ta did-o Dɪ wɪ: o lɔ digə Zeruzalem ni si kantu ləri jero-tanti-vwe dɪm yuu ni si nɔɔna taa zuli-Dɪ da. Pē Solomɔn tʉnti kwaga ni, Yisrayel dwiə fugə-yale yam pwe mu ya ji pupwari sile. Ba deen maa jigi dwiə yalu na wu jazum baŋa seeni tun ba bəi ni Yisrayel tuw, naa Samari tuw, naa Efrayim dwi dɪm. Ku daari, dwiə yale mu wu kuri dɪm seeni. Yantu mu yi Zuda dɪ Benzamen dwiə yam. Ba deen maa jigi dwiə yantu ba bəi ni Zuda tuw kum. Paari cwe sile sum kuntu deen nē pwa zanzan, yi ba ta zu cam zanzan wɔnti. Wē deen ma yəni Dɪ tɔŋt Dɪ nijonŋə si bantu taa ve pwa bam dɪ ba nɔɔna bam tee ni ba ŋɔɔnti dɪ ba si ba tɔŋt cɪga. Eli deen mu yi nijonŋə bam kuntu didwa.

Davidi kukwuru maŋa kam taanti

1 Pē Davidi deen tiini o kwɔn yi o bina gaalt. O na maŋt o zu gwaaru te maama, o wari waaru tum. ²O tintuŋna bam ma ta ba wɪ: «Dɪ tu, pa dɪ beeri busankan-pwələ si o taa wu n tee ni o nii nmu baŋa ni. Wuntu wɔ taa kukwəri-m si waaru daa yi taa zuuri-m.»

³Ba ma beeri Yisrayel tuw kum maama wunt ba na bukɔ-laa, o yiri na yi Abisagi yi o zuuri Sunem tuw ni. Ba ma ja-o ba vu ba pa pē wum. ⁴Bukɔ wum yibiyə deen tiini ya lana yi o se si o taa wu pē wum tee ni o zən-o. Pē wum dɪ nan wu ki sar-pwəgə did-o.

⁵Adoniya wulu nu na yi Hagiti tun deen ma zaŋt o bri o titi kamunni yi o wɪ: «A lagɪ a ji pē mu.» O ma kwe tərikooru dɪ siseŋ-nɔɔna dɪ si diinə bam, yi o daari o kwe baara fiinnu si ba duri ba da o yigə. ⁶Wuntu deen mu yi Absalɔn nyaanti. O maa yi ninwam kajɔŋ mu. Ku na zɪgt o biini ni tun, o ko Davidi wu kurɪs-o naa o fɔgt o bwe-o taanti o wɪ: «Bəŋwaanti mu n ki kəm dɪm kuntu?»

⁷Adoniya ma bant dɪ Zoabi wulu ko na yi Zeruya tun, didaanti Wē kaanum tu Abiatari. Ba ma se si ba da ba zən-o. ⁸Ku nan na yi Wē kaanum tu Sadoki, dɪ Benaya wulu ko na yi Yehoyada tun, dɪ Natan wulu na yi Wē nijonŋu tun, dɪ Simeyi, dɪ Reyi, didaanti Davidi pamaŋna bumbe silu deen na yiri pē Davidi tun, bantu maama wu tɔŋt Adoniya kwaga.

⁹Adoniya ma kwe peeni, dɪ nabe, dɪ na-paala o ja o vu si o ma ki kaanum Zoyeleti pulɔrɔ kum baŋa ni. Je sum kuntu bwələ dɪ En-Rogeli. O deen ma bəŋi pē wum biə bam maama na yi o curru tun, dɪ pē sɔŋɔ didɛera balu na nuŋi Zuda dwi dɪm wɔnti tun. ¹⁰Si ku na yi Wē nijonŋu Natan, dɪ Benaya, dɪ pē wum pamaŋna bumbe, dɪ o nyaanti Solomɔn, o wu bəŋi-ba.

¹¹Natan ma zaŋt o vu o ta dɪ Solomɔn nu Bat-Seba o wɪ: «Nmu wu ni ni Hagiti bu Adoniya laan jigi pē mu, yi dɪbam tu Davidi yəri ku ni ni na? ¹²Kuntu ŋwaanti

amu lagɪ a bri-m n na wɔ ki te si n jonŋi n titi ŋwɪa dɪ n bu Solomɔn ŋwɪa tun mu. ¹³Kɪ lɪla n zu Pē Davidi te n ta ni: «Pē, nmu ya wu dugi durə dɪ amu nu: amu bu Solomɔn mu wɔ saŋt n kwaga o ji pē na? Bəŋwaanti nan mu Adoniya jigi pē?» ¹⁴Tɔ. N ta na wura n ŋɔɔna dɪ pē wum, amu laan wɔ ba a zu, yi a zɪgt n taanti dɪm kwaga ni si ku yi cɪga mu.»

¹⁵Bat-Seba ma se yi o vu o zu Pē Davidi te. O deen tiini o kwɔn mu yi Sunem tu Abisagi dɪ wura o nii o baŋa ni. ¹⁶Bat-Seba ma tiiri tɪga ni o zuli pē wum. Pē wum ma bwe-o o wɪ: «Bē mu n laga?»

¹⁷O ma ləri o wɪ: «Pē, nmu titi mu dugi durə n Tu Baŋa-Wē yiri ŋwaanti n pa amu n wɪ: amu bu Solomɔn mu wɔ saŋt n kwaga o ji pē. ¹⁸Adoniya nan maŋt o ji pē mu, yi n yəri ku ni ni. ¹⁹O kwe nabe zanzan, dɪ na-paala, dɪ peeni mu o ma o ki kaanum. O ma bəŋi pē wum biə bam dɪ Wē kaanum tu Abiatari, ku ta wəli dɪ Zoabi wulu na yi nmu jar-kərə yigə tu tun. O nan wu bəŋi n bu Solomɔn wulu na kwe o cɪga o pa nmu tun o wəli da. ²⁰Pē, Yisrayel tiinə bam maama kwəni ba nii nmu mu, si ba ni nmu ni ni si ba lwarɪ nmu na lagɪ si wulu ləni nmu yuu ni o di paari dɪm tun. ²¹Nmu nan na wu ki kuntu, yi n mumwe na ti Ku daari amu dɪ Solomɔn yirani, baá ma dɪbam ba ji lwara mu.»

²²Bat-Seba ta na wura o ŋɔɔna dɪ pē wum kuntu tun, mu Natan yi o zu. ²³Ba ma ta ba bri pē wum nu: «Nii Wē nijonŋu Natan da.» O ma vu o tiiri pē wum yigə ni o zul-o.

²⁴Natan ma ta o wɪ: «Pē, nmu mu pē cwəŋə si Adoniya saŋt nmu kwaga o ji pē na? ²⁵Zim de duntu o jaanti nabe zanzan, dɪ na-paala, dɪ peeni mu o ma o ki kaanum. O bəŋi pē wum biə bam maama, dɪ n jar-kərə yigə tiinə bam, dɪ Wē kaanum tu Abiatari si ba ba. Lele kuntu ba je ba nyɔ yi ba di did-o mu. Ba laan maa zul-o yi ba tē ba wɪ: «Wē wɔ pa Pē Adoniya taa jigi mumwe-deerti!» ²⁶Ku daari amu wulu na yi n tintuŋnu tun, dɪ Wē kaanum tu Sadoki, dɪ Benaya wulu ko na yi Yehoyada tun, dɪ nmu bu Solomɔn, o wu bəŋi

1:5 O ko deen yi Pē Davidi.

1:5 2 Sam 3:4; 15:1 1:7-8 2 Sam 20:23-26 1:11 2 Sam 12:24

dibam. ²⁷ Pɛ, nmu mu pɛ cwɛŋɔ si tuntu maama ki yi n wu pɛ dibam balu na yi n tuntuɔna tun lwarti wulu na lagi o lɛri nmu yuu ni o di paarti tun na?»

Davidi pɛ ni si Solɔmɔn wó ji pɛ

²⁸ Pɛ Davidi maa wɛ: «Bɛŋi-na Bat-Seba á pa-nɛ». Ba ma suni ba bɛŋ-o pa o ba o zigi Pɛ Davidi yigɛ ni. ²⁹ Pɛ wum ma du durɛ Baŋa-Wɛ yiri ŋwaani yi o wɛ: «Ŋwɛ Tu Baŋa-Wɛ na suni Dl wura yi Dl vri-nɛ cam zanzan wɔni tun, ³⁰ amu na maŋi a goni ni Yisrayeli tiinɛ Baŋa-Wɛ dum yiri ŋwaani si a ki a pa-m tun, amu wó suni a ki. Nmu bu Solɔmɔn wó saŋi amu kwaga o ji pɛ.»

³¹ Bat-Seba ma kuni doonɛ Pɛ Davidi yigɛ ni yi o wɛ: «Wɛ wó pa-m mumwɛ-deɛri.»

³² Pɛ Davidi maa wɛ: «Bɛŋi-na Wɛ kaanum tu Sadoki, di Wɛ nijonnu Natan, di Yehoyada bu Benaya á pa-nɛ.» Ba na tu ba zigi pɛ wum yigɛ ni kuntu tun, ³³ o ma ta di ba o wɛ: «Ja-na Solɔmɔn á jɛni amu tuti bina-sisɛŋɛ kam baŋa ni si á ja a dɛɛra bam á wɛli da á vu Giyɔn buli-yi dum seeni. ³⁴ Á na yi da, si á pa Wɛ kaanum tu Sadoki, di Wɛ nijonnu Natan lo paarti nugɛ o yuu ni si o ji Yisrayeli tiinɛ pɛ. Wu-na nabɔnɔ á daari á ta di kwɛr-dɛa ni: «Wɛ wó pa Pɛ Solɔmɔn mumwɛ-deɛri.» ³⁵ Laan tɔgi did-o á joori á ba yo, si o laan ba o lɛri amu yuu ni o ji pɛ. Amu mu kur-o si o di paarti Yisrayeli di Zuda tiinɛ maama baŋa ni.» ³⁶ Benaya ma lɛri o wɛ: «Amina! Pɛ, nmu Tu Baŋa-Wɛ wó pa ku ki. ³⁷ Ni Baŋa-Wɛ na maŋi Dl wura di nmu tun, Dl ta wó taa wura di Solɔmɔn, pa o paarti dum fɔgi di ki dam si ku dwani nmu Davidi paarti dum.»

³⁸ Sadoki, di Natan, di Benaya, di Kereti tiinɛ bam, di Peleti tiinɛ bam maama ma ja Solɔmɔn ba jɛni Pɛ Davidi bina-sisɛŋɛ baŋa ni ba ja-o ba vu ba yi Giyɔn. ³⁹ Wɛ kaanum tu Sadoki ma kwe kwara di ka wu nugɛ Baŋa-Wɛ jero-tanti-vwe dum wɔni o nuŋi o vu o lo-ka Solɔmɔn yuu ni. Ba ma wu nabɔnɔ kum ba daari ba bagi di kwɛr-dɛa yi ba wɛ: «Wɛ wó pa Pɛ Solɔmɔn mumwɛ-deɛri.» ⁴⁰ Nɔɔna bam maama ma tɔgi o kwaga ba ja-o ba joori Zeruzalem tu wu. Ba na maa ve tun, ba ma wui wi yi ba jigɛ wupolo zanzan pa tɛga sisini.

⁴¹ Adoniya di o vɛrɛ bam maa na twe si ba di ba ti tun mu ba ni sɔɔ kum. Zoabi na ni nabɔnɔ kum kwari tun, o ma bwe o wɛ: «Sɔɔ kuntu na ki tu wɔni tun kuri mu bɛ?»

⁴² O na wura o ŋɔɔni kuntu tun mu Wɛ kaanum tu Abiatarɛ bu Zonatan tu o yi. Adoniya maa wɛ: «Ba n zu. Nmu na yi nɔn-ŋum tun, kuv taa yi kwɛr-ywɛŋɛ mu n jaani n ba.»

⁴³ Zonatan ma lɛri wɛ: «Awo, ku dai kuntu. Dibam Pɛ Davidi mu tiŋi Solɔmɔn si o ji pɛ. ⁴⁴ O ta ma pa

Sadoki, di Natan, di Benaya, di Kereti tiinɛ bam, di Peleti tiinɛ bam ja-o ba vu Giyɔn. O ta pɛ si ba ja-o ba jɛni pɛ wum bina-sisɛŋɛ baŋa ni mu. ⁴⁵ Wɛ kaanum tu Sadoki, di Wɛ nijonnu Natan ma lo paarti nugɛ o yuu ni Giyɔn ni si o taa yi pɛ. Ba nan zigi daani mu ba buni tu kum wu di wupolo. Kuntu ŋwaani mu sɔɔ kum ki kuntu. ⁴⁶ Ku wɛli da, Solɔmɔn laan mu je paarti jangɔŋɔ kum baŋa ni. ⁴⁷ Pɛ wum tuntuɔna di ma ba ba ki dibam Pɛ Davidi yu-yoŋo le yi ba wɛ: «Nmu Tu Wɛ dum wó pa Solɔmɔn yiri zaŋi di gaali, yi o paarti taa daga di dwe nmu paarti dum.» Pɛ wum ma maŋi o gadogo yuu ni o ki o yuu tɛga ni o zuli Baŋa-Wɛ, ⁴⁸ yi o wɛ: «Baŋa-Wɛ dum na yi Yisrayeli tiinɛ Wɛ tun maŋi di tiɛ. Duntu mu kuri nɔɔnu si o lɛri a yuu ni o di paarti, yi a na kɛm duntu.»

⁴⁹ Adoniya vɛrɛ bam na ni kuntu tun, fuvni ma zu-ba. Ba ma zaŋi wɔdiu kum baŋa ni yi ba duri ba jagi. ⁵⁰ Adoniya na kwari fuvni di Solɔmɔn tun ŋwaani, o ma duri o vu o zu jero-tanti-vwe dum o zi bimbim dum nya yam. ⁵¹ Ba ma ta ba bri Solɔmɔn ba wɛ: «Nii mu! Adoniya kwari fuvni di nmu. O ma vu o zi bimbim dum nya yam yi o loori ni: «Pa Pɛ Solɔmɔn du durɛ ni o bá kwe su-lɔŋɔ o gu-ni. Ku na dai kuntu, a bá nuŋi pooni.» ⁵² Solɔmɔn ma lɛri o wɛ: «O na bri ni o lagi o ki o cɛga di amu, o bá na zɔnni di funfun di. O nan na jigɛ pu-sɔŋa, oó ti mu.» ⁵³ O ma tuŋi nɔɔna yi ba vu ba bɛŋi Adoniya ba ja ba pa-o. Adoniya ma tiiri Pɛ Solɔmɔn yigɛ ni o zul-o. Solɔmɔn maa wɛ: «Adoniya, zaŋi n vu sɔŋo!»

Davidi na pɛ Solɔmɔn kwia yalu tun

2 Ku na yi si Davidi ti tun, mu o bɛŋi o bu Solɔmɔn yi o ta o bri-o o wɛ:

² «Ku bá daani si amu ti, ni nabiinɛ maama na maŋi si ba ti te tun. Nan ki dam n ki n tuti kuri ni si n bri ni n yi babɛa mu. ³ Ta n ye n Tu Baŋa-Wɛ na lagi si n tuŋi tutuŋi dilɔ tun. Ta n tɔgi cwe silɔ Dl na wó bri-m tun, si n tuŋi n tɔgi Dl niɛ yam, di Dl cullu tum, di Dl zaasum dum maama, nɛnɛni ku na pupɔni ku tiŋi Moyisi twannu tum wɔni tun. Nmu na ki kuntu, kuv pa-m yigɛ-vɛŋɛ woŋo maama wɔni di jɛgɛ kalu maama nmu na wó vu tun. ⁴ Ku ta wó pa Baŋa-Wɛ deen na goni ni tite di amu tun suni ku ki ni «Nmu dwi dum maŋi si ba taa yiri ba tuti di ba na jigɛ ba ŋwɛ ba ŋwi te tun. Ba na suni ba kwe ba cɛga ba pa-ni yi ba tɔgi amu cwe sum di ba wɔw maama, nmu dwi dum bá ga nɔɔnu si o di paarti Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni.»

⁵ Nan yi swe Zeruya bu Zoabi deen na ki amu te tun. O gu Nera bu Abenura, di Yeterti bu Amasa. Bantu maa yi Yisrayeli jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ bale bam mu. Maŋa kalu tigurɛ na tɛrɛ dí lugɛ kum wɔni tun mu o gu-ba

ni ba wu najara wunt mu te. Jana bam kuntu wu o yuu ni, ni ba na kwe-ba ba taagi o tɛŋ-kilɛ di o natra maama te tun mu. ⁶Nan ki-o ni n wubuŋa na lagi te tun. Yi yag-o si o ti o titi tɔvni. ⁷Ku nan na yi Bazilayi wulu na nuŋi Galadi tun biɛ bam, ki bantu lanyirani si n pa-ba ba ni-wodiu. Beŋwaani bantu deen nii amu baŋa ni maŋa kalu a na duri si a lu nmu zumbaaru Absalɔn juŋa ni tun mu.

⁸Nan guli Simeyi wulu ko na yi Gera yi o nuŋi Bawurim na wu Benzamen proveni dum ni tun. De dum a na maa ve Mahanayimi tun mu o tiini o soɔli lwarim o yagi a yuu ni. O maa na jeeri-ni Zɔrden bugɛ kam ni ni tun mu a goni ni Baŋa-We yiri ŋwaani ni amu ba zɔ-o a gu. ⁹Nmu nan yi ki-o nuneeni o jigɛ bura. Nmu na jigɛ swan lanyirani tun, ta n ye n na wu ki-o te si o ti jana wunt, di o yuu na maŋi ku puri te maama tun di.»

¹⁰Kuntu kwaga ni, Davidi ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma ki-o Davidi tuw kum wunt. ¹¹O ne bina fiinna mu Yisrayeli tuw paari dum wunt. Bina fiinna yam wunt, o ki bina yarpe mu Ebrɔn ni, o daari o ki bina fiintɔ-yatɔ Zeruzalem ni. ¹²Davidi bu Solɔmɔn ma leri o di o ko paari dum. O paari dum deen tiini di jani lanyirani.

Solɔmɔn paari dum yɔɔri di jani

¹³De didwi: Adoniya wulu nu na yi Hagiti tun ma zaŋi o vu Bat-Seba wulu na yi Solɔmɔn nu tun te. Bat-Seba ma bwe Adoniya o wi: «N tu di wu-zuru mu na?» O ma leri o wi: «Een, a tu di wu-zuru mu.» ¹⁴O ta maa wi: «A jigɛ taani mu si a ta a bri-m.» Bat-Seba ma leri o wi: «Nan ta.»

¹⁵Adoniya ma tuli o taani dum o wi: «Nmu maŋi n ye ni: tuw kum ya yi amu nyum mu. Yisrayeli tiinɛ maama maa tuna si amu mu taa yi pe wulu na wu leri Davidi yuu ni tun. Baŋa-We nan mu laga yi Dl kwe paari dum o pa a curu kum. ¹⁶Tɔ, amu lagi a loori woŋo didwa mu n tee ni. Popo, nan yi vi-ni.» Bat-Seba ma leri o wi: «Nan ta.» ¹⁷Adoniya ma leri o wi: «A lagi si n loori Pe Solɔmɔn si o kwe Abisagi wulu na yi Sunem tu tun o pa-ni si a ma a ji a kaani. Pe wum wu se nmu na wu loori-o kulɔ tun.» ¹⁸Bat-Seba ma leri o wi: «Ku lana. Amu wu suntu a vu a ŋɔɔni di Pe Solɔmɔn a pa-m.»

¹⁹Bat-Seba na ve o yi da tun, mu Pe Solɔmɔn zaŋi o jeer-o yi o daari o tiiri o yigɛ ni. O ma joori o vu o jani tɔga ni yi o pa ba ja yitunɔ ba ba pa o nu Bat-Seba si o jani o jazum seeni. ²⁰Bat-Seba ma ta o wi: «A lagi a loori wo-balaŋa mu n tee ni. Nan yi vi-ni.» Solɔmɔn ma leri o wi: «A nu, loori nmu na lagi kulɔ tun, si amu wu ki a pa-m.»

²¹Bat-Seba maa wi: «Se si n zumbaaru Adoniya kwe bukɔ wulu na nuŋi Sunem yi o yiri yi Abisagi tun o ma o ji o kaani.» ²²Pe Solɔmɔn ma leri o wi: «Bee mu yi n lagi si a pa Abisagi zu Adoniya? Nan leeri n yagi si a pa-o paari dum a weli da, o na yi amu zumbaaru tun ŋwaani. Nan ta ŋɔɔni n pa We kaani tu Abiatari, di Zeruya bu Zoabi di!»

²³Pe Solɔmɔn ma du durɛ Baŋa-We yiri ŋwaani o wi: «A na wu pe Adoniya ma o ŋwɛ o lani woŋo kulɔ o na loori amu tee ni tun yuu ni, si We gu-ni. ²⁴Ku yi Baŋa-We mu tiŋi-ni si a leri a ko Davidi yuu ni a di paari dum. O ma goni ni ni Yisrayeli tiinɛ pwa wu nuŋi a dwi dum ni. ŋwɛ Tu Baŋa-We na suntu Dl wura tun, Adoniya maŋi si o ti mu zim de dum wunt.» ²⁵Pe Solɔmɔn ma tuŋi Yehoyada bu Benaya si o vu o magi Adoniya o gu. Adoniya ma suntu o ti.

²⁶Pe wum ma ta o bri We kaani tu Abiatari o wi: «Joori n vu n titi tuw Anatɔti. Nmu maŋi si n ti mu. A nan ba gu-m lele, beŋwaani nmu ya mu zuŋi Yuutu Baŋa-We ni-gonim daka kam n pa a ko Davidi. N ma n tiini n tɔgi did-o n na yaara zanzan.» ²⁷Solɔmɔn laan ma li Abiatari Baŋa-We kaani tutuŋi dum wunt. O kam dum kuntu ma pa Baŋa-We na tagi taani dlu Siloo ni yi di vu Eli dwi dum seeni tun suntu ku ki.

²⁸Zoabi deen yi wulu na ki ni di Adoniya si o ji pe tun mu. O nan ya wu weli Absalɔn. O na ni ni ba gu Adoniya tun, o ma duri o vu o zu Baŋa-We jero-tanti-vwe dum wunt o ja kaani bimbim dum nya yam. ²⁹Ba ma ta ba bri Pe Solɔmɔn ni Zoabi duri o zu Baŋa-We jero-tanti-vwe dum o salɔ bimbim dum yira ni. Solɔmɔn ma ta di Yehoyada bu Benaya o wi: «Ve n mag-o n gu.»

³⁰Benaya ma vu o zu We jero-tanti-vwe dum wunt o ta o bri Zoabi o wi: «Pe wum wi: n nuŋi n ba pooni yigɛ.» Zoabi ma leri o wi: «Awo, a ba nuŋi. Yo mu a lagi a ti.» Benaya ma joori o vu o ta o bri Solɔmɔn Zoabi na tagi te tun. ³¹Solɔmɔn ma leri Benaya o wi: «Nan ki o na taga te tun. Mag-o n gu n daari n kwe-o n ki. Kuntu mu wu bri ni o deen na gu nɔɔna balu tun jana jini daa tɛri amu di a ko dwi tiinɛ bam yuu ni. ³²O deen me o su-lɔŋɔ o gu Nera bu Abenra wulu na yi Yisrayeli jar-kɛrɛ bam yigɛ tu tun, di Yetɛri bu Amasa wulu di na yi Zuda jar-kɛrɛ bam yigɛ tu tun, yi a ko ya yɛri ku ni ni. Bantu bale nan ya yi nɔn-ŋuna ba garɛ Zoabi. Baŋa-We nan mu wu pa o na o nɔn-gura kam ŋwu. ³³Ba jana bam jini laan wu joori Zoabi yuu ni, di o dwi tiinɛ bam yuu ni maŋa maama. Baŋa-We nan wu fɔgi Dl pa Davidi di o dwi tiinɛ bam taa nai yazurɛ, si wu-zuru taa wu o paari dum baŋa ni.»

³⁴Pe Solɔmɔn na tagi kuntu tun, Benaya ma joori o vu We jero-tanti-vwe dum o magi Zoabi o gu. Ba ma

kwe o yira yam ba vu o tɩtɩ tu ba ki-o kagva kam wɔnɩ. ³⁵Solɔmɔn ma pa Benaya ləri Zoabi yuu ni o ji jar-kərə bam yigə tu. O ma daari o pa Sadoki di ləri Abiatari yuu ni o ji We kaanum tu.

³⁶Solɔmɔn ma tɔŋi o bəŋi Simeyi yi o ta wi: «Maŋi Zeruzalem tu wɔnɩ yo si n lɔ sɔŋɔ n ta n zɔvri da. Amu ba lagi si n ba n ta n wi n nuŋi n vu jəgə di jəgə. ³⁷De dum n na wó nuŋi Zeruzalem n be Sidrɔn bugə kam tun, baá gv-m mu. Kuntu nan na kia, ku yi nmu tɩtɩ yigə mu.»

³⁸Simeyi ma ləri Solɔmɔn o wi: «Kulɔ nmu na taga tun yi lanyirani mu. Amu wó ki kulɔ maama a Pe wɔm na taga tun.» Simeyi ma zu Zeruzalem ni o daani.

³⁹Bina yatɔ na ke tun mu Simeyi gambe sule duri ba nuŋi ba vu Gati tu Pe Akisi wulɔ ko na yi Maaka tun te. Simeyi na lwarti ni ba wu Gati ni tun, ⁴⁰o ma zaŋi o din o binaga kam o vu Pe Akisi te si o beeri o gambe sum. O ma na-ba yi o daari o ja-ba o joori sɔŋɔ.

⁴¹Solɔmɔn na maani ni Simeyi zɩgi Zeruzalem ni o vu Gati o joori tun, ⁴²o ma bəŋ-o yi o ta did-o o wi: «Amu deen pe nmu goni ni Baŋa-We ŋwaani ni n yi nuŋi Zeruzalem tu wɔnɩ. A ma daari a kaani-m ni: «De dum n na wó loŋi tu tun, nmu wó ti mu.» Nmu nan ləri amu ni: kulɔ a na taga tun lana, si nmu wó se. Ku dai kuntu na? ⁴³Beŋwaani mu n yiri ni dilɔ n na goni ni di Baŋa-We tun, yi n daari n vun amu di ni dum?» ⁴⁴Solɔmɔn daa ma ta di Simeyi o wi: «N tɩtɩ yɔvri n ye kəm-balwaarɔ yalɔ n na ki a ko Davidi baŋa ni tun. Nan ta ye ni Baŋa-We mu wó waari-m ku maŋi di zɔvri dilɔ maama n na ki tun. ⁴⁵Si ku na yi amu Pe Solɔmɔn, Baŋa-We wó ki amu yu-yoŋo, yi o ta pa Davidi dwi paari dum fɔgi di jəni lanyirani maŋa maama.» ⁴⁶Solɔmɔn laan ma pa Yehoyada bu Benaya ni pa o vu o magi Simeyi o gv.

Kuntu baŋa ni mu Solɔmɔn deen ne dam si o paari dum wanti di jəni lanyirani.

Solɔmɔn loori swan Baŋa-We tee ni

3 Solɔmɔn deen ki ni mu di Ezipi tu Pa-faru wɔm. O ma di Ezipi pe wɔm bukɔ o ma o ki kaani. O ma ja bukɔ wɔm o joori Davidi tu kum si ku taa nii maŋa kalɔ o na wó lɔ o sɔŋɔ kum, di Baŋa-We digə kam, di kəbrə kalɔ na kaagi Zeruzalem o ti tun. ²Kantu maŋa kam ni, nɔɔna daa ta ki kaanum ba pa We mu wara-je bimbina dwi dwi baŋa ni, beŋwaani ba ya ta wu lɔgi digə Baŋa-We yiri dum zulə ŋwaani.

³Solɔmɔn deen soe Baŋa-We yi o se si o tɔgi o ko Davidi kwia yam. Di ku di Solɔmɔn ta yəni o ki kaanum di zweem peera o pa We wara-je bimbina yam baŋa ni mu. ⁴Wara-je sulɔ na jigi kuri lanyirani si dwe maama tun deen wu Gabawɔn tu ni mu. Pe Solɔmɔn ma vu da o ki zweem kaanum kuni mɔru bimbim dum

baŋa ni. ⁵O na wura tun mu Baŋa-We viiri Di tɩtɩ did-o dundwia wɔnɩ titu ni, yi Di wi: «Solɔmɔn, loori kulɔ maama n na lagi tun amu tee ni, si amu wó ki-ku a pa-m.»

⁶Solɔmɔn ma ləri o wi: «Nmu deen jigi a ko Davidi sono lanyirani, o na yi nɔn-ŋum na jigi nmu ciga yi o yɔvri o tɔgi cwəŋə tun ŋwaani. N ta ma n ki ciga n pa-o di n na pe o lu bəkərə si wɔntu ləri o yuu ni o di paari dum si ku ba ku yi zum tun. ⁷Amu Tu Baŋa-We, nmu laan pe amu wulɔ na yi nmu tuntuŋu tun ləri a ko Davidi yuu ni a ji pe mu. Amu nan ta yi bu mu yi a yəri a yigə di a kwaga, si a taa wu a nɔɔna bam yigə ni. ⁸Nmu nan li amu mu si a taa nii nɔɔna balɔ n na kuri tun baŋa ni. Ba nan tiini ba yi kɔ-fɔrɔ kulɔ ni na wari di jeeli tun. ⁹Nan pa-ni wubɔŋ-laaru si a wanti a nii n nɔɔna bam baŋa ni lanyirani, si a daari a ta wai a pɔvri lam di lwarum daani. Beŋwaani, wɔɔ mu wó wanti nmu kɔ-fɔrɔ kuntu o nii o tɩtɩ ni?»

¹⁰Baŋa-We wu ma poli di Solɔmɔn na loori kulɔ tun. ¹¹Di ma lər-o Di wi: «Ku lana di nmu na kwaani n loori si a pa-m wubɔŋ-laaru si n wanti n ja a nɔɔna bam di ciga tun. N wu loori si a pa-m mumwe-deeri, di jujiguru, naa si a pa n duna bam na cɔgum. Nmu nan na loori swan si n wanti n lwarti ciga kam tun ŋwaani, ¹²amu wó suni a pa-m kulɔ nmu na loori amu tee ni tun, pa n na swan di wubɔŋ-laaru. Nmu swan yam wó dwəni nɔɔna balɔ maama na loori-m ba ŋwi tun, di balɔ maama na wó saŋi nmu kwaga si ba taa ŋwi tun di. ¹³Kulɔ nmu ta na wu loori amu tee ni tun mu a lagi a kwe a pa-m a wəli da. Amu wó pa n na jujiguru, di zulə n ŋwia maama wɔnɩ, yi pe wudon tərə o na wó taa nyi di nmu. ¹⁴Nmu na se n tɔgi a cwe sum yi n se a niə yam nuneeni n ko Davidi na ki te tun, amu wó suni a pa-m mumwe-deeri.»

¹⁵Solɔmɔn ma puri o yiə dɔvri wɔnɩ yi o maani ni ku yi dundwia wɔnɩ mu We ŋvri did-o. O ma joori o vu Zeruzalem o zɩgi Baŋa-We ni-gonim daka kam yigə ni o ki zweem peera di yazurə peera o kaani o pa We. O laan ma bəŋi o tuntuŋa bam maama pa ba jeeri ba di wudi-fɔrɔ.

Ka-bwəeru tule taani

¹⁶De didwi mu ka-bwəeru tule tu Pe Solɔmɔn te si ba kwe ba taani. ¹⁷Ba didwa maa wi: «Pe, amu di kaani wɔntu mu zɔvri sɔŋɔ didwa wɔnɩ. O wura mu yi amu lu a bu. ¹⁸Ku na ki da yale tun, mu o di luga. Dibam bale yirani nan ya mu zɔvra yi nɔn-gaa tərə. ¹⁹Titu didwi mu kaani wɔntu maa dɔ o bibili o panti o bu wɔm o gv dɔvri wɔnɩ. ²⁰O ma zaŋi titu kunkuru ni o kwe a bu wɔm a tikəri ni o tiŋ-o o nyɔvri baŋa ni, yi a tigi a dɔa. O daari o kwe o bu wulɔ na tigi tun o tiŋi a tikəri ni. ²¹Tiga na puuri titutu tun, amu maa zaŋi si

a pa a bu ɲɔgi yɪtɪ. A maa pi nɪ o tigi mv. A maa zuri a yɪra a fɔgi a daan-o a nii pooni yigə nɪ. A maa lwarɪ sɪ kv dagɪ bu wʊlv an na lvgɪ tɪn.»

²² Kaant wɔdɔŋ wʊm dɪ ma ta o wɪ: «Awo! Bu wʊlv na ɲwi tɪn yɪ amv bu mv. Wʊlv na tigi tɪn maa yɪ nmv nyum.» Dayigə kaant wʊm dɪ maa wɪ: «Awo! Bu wʊlv na tigi tɪn mv yɪ nmv bu, sɪ wʊlv na ɲwi tɪn yɪ amv bu mv.» Ba ma magɪ ni-kantɔgɔ kuntu dɔŋ Solɔmɔn yigə nɪ.

²³ Pɛ Solɔmɔn laan maa wɪ: «Abam maama tɛ wɪ bu wʊlv na ɲwi tɪn mv yɪ á bu, sɪ bu-tʊv wʊm yɪ á dɔŋ nyum mv.» ²⁴ O ma tʊŋɪ nɔɔnɔv sɪ o vu o ja sv-lɔŋɔ o ba o pa-o. Ba na kwe ba pa-o tɪn, ²⁵ o ma pa ni o wɪ: «Zagɪ-na bu wuntu na ɲwi tɪn bile, sɪ á pɔɔrɪ cɪcwəəru tum tɪle á pa kaana bale bantv.»

²⁶ Kv na yɪ bu wʊlv na ɲwi tɪn nu wʊm, o maa tiini o jigi o bu wʊm ɲwaja. O ma loori Solɔmɔn o wɪ: «Pɛ! Kwe bu wʊm n pa kaant wʊm. Yɪ gv-o.» Kaant wɔdɔŋ wʊm maa wɪ: «Zag-o bile! Amv na gɛa, sɪ o dɪ ga»

²⁷ Solɔmɔn laan ma ta o wɪ: «Yɪ gv bu wʊm. Kwe-o n pa dayigə kaant wʊm, sɪ kv yɪ bu wʊm nu mv kuntu cɪga cɪga.»

²⁸ Yisrayelɪ tiinə bam maama na ni Solɔmɔn na buri kaana bam taantɪ dum tɛ tɪn, kv ma kɪ-ba yəəu, ba na maantɪ nɪ Wɛ mv pɛ-o swan sɪ o taa ma o buri nɔɔna bura dɪ cɪga tɪn ɲwaani.

Solɔmɔn tuntʊŋna bam taantɪ

4 Solɔmɔn deen tu o ji Yisrayelɪ tiinə bam maama pɛ. ² O dɪdeera bam mv tuntu:

Sadoki bu Azaria mv yɪ Wɛ kaantum tu.

³ Eliworeftɪ dɪ Ahiya na yɪ Sisa biə tɪn maa yɪ pɛ twan-pɔpɔnna bam. Ayiludi bu Zuzafatɪ maa yɪ wʊlv na tiŋi tʊv kum ctbara gulə tʊwaanv tum tɪn.

⁴ Yehoyada bu Benaya yɪ jar-kərə bam yigə tu mv. Sadoki dɪ Abiatari dɪ maa yɪ kaantum tiinə.

⁵ Natan bu Azaria yɪ wʊlv na nii tɪ-niə yigə tiinə bam baŋa nɪ tɪn mv. Natan bu Zabudi maa yɪ kaantum tu yɪ o ta wəli pɛ wʊm wʊbʊŋa kurim baŋa nɪ. ⁶ Ayisari yɪ wʊlv na nii pɛ sɔŋɔ kum titʊŋa baŋa nɪ tɪn mv. Abida bu Adoram maa nii balv na tʊŋɪ titʊŋ-deera tɪn baŋa nɪ.

⁷ Solɔmɔn deen tiŋi nɔɔna fugə-bale mv sɪ ba taa nii Yisrayelɪ tuntu yam baŋa nɪ. Bantv titʊŋa maa yɪ sɪ ba ja wɔdiu ba ba pa pɛ dɪ o digə tiinə cana dɪdʊva buntɪ maama wʊnɪ. ⁸ Yigə tiinə bam dɪ ba tɪ-niə yam mv tuntu:

Ben-Huri deen mv nii Efrayim pweeru laŋa kam.

⁹ Ben-Dikert maa nii Makatɪ, dɪ Saalibim, dɪ Bɛtɪ-Simesa, dɪ Elon-Bete-Anan tuntu dum baŋa nɪ. ¹⁰ Ben-Esedɪ maa nii Arubɔtɪ, dɪ Soko, dɪ Hefertɪ laŋa kam ni maama. ¹¹ Ben-Abinadabɪ

maa nii Dora provenstɪ dum maama baŋa nɪ. Wuntu deen dɪ Solɔmɔn bukə wʊlv yɪrɪ na yɪ Tafatɪ tɪn

¹² Ayiludi bu Baana maa nii Taanakɪ, dɪ Megido, dɪ Bɛtɪ-San je silv maama na bwələ dɪ Zaretan na wʊ Zizreyelɪ tʊv jagwiə seeni tɪn. Je sum kuntu zigɪ Bɛtɪ-San nɪ sɪ tʊtɪ kuntu sɪ yɪ Abil-Mehola dɪ Yokimeyam tuntu dum maama.

¹³ Ben-Geberɪ maa nii Ramɔtɪ-Gileadɪ provenstɪ dum baŋa nɪ, kv ta wəli dɪ Galadɪ tuntu dilv na yɪ Manastɪ tu Yayiri dwi dum nyum tɪn, dɪdaantɪ Arigɔbɪ provenstɪ dum na wʊ Basan nɪ tɪn, dɪ dɪ tuntu fusrɔdv dum dɪ na cigɪ dɪ kaagɪ dɪ kabrə, yɪ cana bwəəru maa pɪ dɪ niə tɪn.

¹⁴ Yido bu Ayinadabɪ maa nii Mahanayimi provenstɪ dum. ¹⁵ Ahimaazi maa nii Nɛfitalɪ laŋa kam baŋa nɪ. Wuntu dɪ deen dɪ Solɔmɔn bukə wɔdɔŋ yɪrɪ na yɪ Basmatɪ tɪn mv. ¹⁶ Usayi bu Baana maa nii Aseertɪ laŋa kam, kv wəli dɪ Bealɔtɪ tʊv. ¹⁷ Paruwa bu Zuzafatɪ maa nii Yisakaartɪ laŋa kam. ¹⁸ Ela bu Simeyi maa nii Benzamen laŋa kam.

¹⁹ Yuri bu Geberɪ maa nii Galadɪ provenstɪ dum. Kv maa yɪ je silv Amɔɔrɪ tiinə Pɛ Sihon dɪ Basan tʊv Pɛ ɔgi ya na dɪ paartɪ sɪ baŋa nɪ tɪn mv.

Kv ta wəli da tɪn, yigə tʊv dɪdʊva deen mv jigi lvgv kum maama o niə.

Solɔmɔn paartɪ dim na ve yigə tɛ tɪn

²⁰ Zuda dɪ Yisrayelɪ tiinə bam kɔgɔ deen daga zanzan nuneentɪ bugə ni kasulv na matɪ tɛ tɪn mv. Ba dɪ ba ni yɪ ba nyɔ ba sui. Ba maa jigi wɔpolo. ²¹ Solɔmɔn dɪ o paartɪ dum tuntu dum maama baŋa nɪ sɪ kv zigɪ Efratɪ bugə kam ni nɪ, kv tʊtɪ kuntu kv yɪ Filisi tiinə tɪga kam ni, sɪ Kv daartɪ kv vu kv yɪ Ezipi tʊv kum sisəm dum. Solɔmɔn ta na ɲwi tɪn, tuntu duntu maama ɲwi ba lampoo yɪ ba tʊŋɪ ba pa-o mv.

²² Wɔdiu kulv ba na lagɪ de maama wʊnɪ sɪ Solɔmɔn dɪ o nɔɔna bam taa dɪ tɪn mv tuntu: mun-bwe ywəllu fusrɔdv (60), dɪdaantɪ muni ywəllu bi dɪ fiinle (120), ²³ dɪ naantɪ fugə dilv na nugi lanyɪrantɪ tɪn, dɪ naantɪ fiinle dilv na beeri gaa wʊnɪ dɪ dɪ tɪn, dɪ peeni bi, kv ta wəli dɪ kagu-vara dwi təri təri nɪ we, dɪ fəri, dɪ si, dɪ ceeni dilv na nugi tɪn.

²⁴ Solɔmɔn deen tɛ tuntu dilv maama na wʊ Efratɪ bugə kam wa-zuvrɪ seeni tɪn dɪ ba pwa bam mv. Laŋa kam kuntu zigɪ Tifisa nɪ ka tʊtɪ taan ka yɪ Gaza tʊv kum. Wʊ-zuru maa wʊ je sum maama nɪ. ²⁵ Solɔmɔn deen ta na ɲwi maŋa kalv maama nɪ tɪn liə ba jigi nɔɔna balv maama na zuvrɪ Zuda dɪ Yisrayelɪ tʊv nɪ tɪn, kv na zigɪ Dan laŋa kam seeni sɪ kv yɪ Bɛer-Seba tɪn. Sɔŋɔ maama kv ni too jigi ba kartɪ mv ba vara.

²⁶ Solɔmɔn deen cigi najiri murru fiinna (40,000) mu o zigi si o sise silu na vanji jara-kɛm tɛrikooru tun taa zigi da. O ta maa jigi siseŋ-nɔɔna murru fugə-sile (12,000).

²⁷ Cana maama wɔni proveni yigə tiinə fugə-bale bam didva didva maŋi si o ja wɔdiu mu o ba o pa Solɔmɔn di balu maama na di wɔdiu o tee ni tun. Ba kwaani mu ba nii si o yi ga kulukulu. ²⁸ Ba ta jaani mina di ga-kurru ba tui ba tiŋi ba pa siseŋ-nɔɔna silu na wat si duri lila tun di sise sɔsum sum maama. Ba maama deen ki ni ku na maŋi si ba taa ki te tun.

Pe Solɔmɔn swan na gaali te tun

²⁹ We na pe Solɔmɔn wɔbɔŋa di swan yalu tun tiini ya daga zanzan. O yi-puru kum di gaali nɛnɛni bugə ni kasulu na mai te tun mu. ³⁰ O swan yam deen dana ya dwe yi-puru-nyina balu maama na nuŋi wa-puli seeni je sum di Ezipi tuw tun. ³¹ O deen jigi swan o dwe nabiinə maama, ku na maŋi ku yi Esdrasi dwi tu Etan, di Mawɔli biə batɔ Heman, di Kalikule, di Dareda mu di. O yiri ma zaŋi tunti dilu maama na bwələ da tun ni. ³² Solɔmɔn deen di bitar-dundi murru tɔɔ (3,000) mu o ki daani. O daari o panɩ le muru didva di sinu (1,005) o tiŋi. ³³ O maa ŋɔɔni tweeru di punnu dwi dwi taani, ku na yi Liban Sedri tweeru kamunnu tun taani di Yisopi punnu tilu na puli kabri yira ni tun. O ta maa ŋɔɔni vara, di zunə, di tɔga wo-vəəlu, di kale dwi dwi taani. ³⁴ Lugu baŋa tuntu pwa maama na ni Solɔmɔn swan yam ŋwa tun, mu ba tɔŋi ba nɔɔna si ba vu ba cəgi o ni-taani.

Solɔmɔn ti o yigə si o lo Zeruzalem We-digə kam

5 Tiiri tuw pe Hiram deen ni ni ba tiŋi Solɔmɔn mu si o ləri o ko Davidi yuu ni o ji Yisrayeli tuw pe. O ma tɔŋi o tuntuŋna si ba vu Solɔmɔn te ba ki o yu-yoŋo le, Hiram ni deen na ywəmmə di Davidi tun ŋwaani. ² Solɔmɔn di ma tɔŋi kwərə kantu o pa Hiram yi o wɩ:

³ «Nmu maŋi n ye ni a ko Davidi ya lagɩ si o lo We-digə mu si nɔɔna taa zuli o Tu Baŋa-We dum da. O dɔna bam nan na yəni ba zaŋi najara did-o tun, o wu nɛ cwəŋə si o ki kuntu, si Baŋa-We na pe o wanɩ-ba o di o ti, si o ki. ⁴ Ku nan na yi lele kuntu, a Tu Baŋa-We dum pe di je di wu-zuru mu je maama ni. Di dɔna daa tərə ba na wɔ pa leeru yi dibam. ⁵ Kuntu ŋwaani a bɔŋi a ja si a lo We-digə kam si ku pa a Tu Baŋa-We yiri dum na zulə. Bɛŋwaani, Baŋa-We deen goni ni di a ko Davidi Di wɩ: «Ta n ye si n bu wulu na wɔ

ləri n yuu ni o ji pe tun mu lagɩ o lo a digə kam si ku pa a na zulə.»

⁶ Kuntu tun, tɔŋi n nɔɔna bam si ba vu Liban ba goni Sedri de sum ba pa-ni. Amu nɔɔna bam wɔ gwaani di ba ba tɔŋi. Nmu na lagɩ si a ŋwi n tuntuŋna bam te maama tun, amu wɔ ŋwi-ba. Nmu ye ni nɔɔn-nɔɔnu tərə dibam tee ni o na ye de gonim si ku yi abam balu na nuŋi Sidon seeni tun.»

⁷ Pe Hiram ni Solɔmɔn kwərə kam tun o wuu ma tiini ku poli, yi o ta o wɩ: «Zim de dum ni a ki Baŋa-We le di o na pe Davidi jigi bu wulu na yi swan tuw tun, si wuntu ləri o yuu ni o taa te Yisrayeli na yi tu-fɔrɔ tun.» ⁸ Hiram ma tɔŋi kwərə kantu o pa Solɔmɔn yi o wɩ:

«A jɔŋi nmu kwərə kam. A nan wɔ ki te maama n na taga tun. Amu wɔ pa ba goni Sedri tweeru di tu-ŋunnu tudonnə de ba pa-m. ⁹ Amu nɔɔna bam wɔ ja de sum ba zigɩ Liban zwəənu tum yuu ni ba tu ba vu Mediterane ninu kum ni. Ba maa wɔ vɔ-si ba ki daani si si puki na bam baŋa ni, yi ba daari ba dɔŋi si baŋa ni ba ja ba yi me maama nmu na laga tun. A nɔɔna maa wɔ bwəli-si, si nmu nɔɔna bam laan ja-si ba ke. Nmu nan wɔ wəli-ni di wɔdiiru si a sɔŋo kum taa di.»

¹⁰ Hiram deen ma sunɩ o pa Solɔmɔn Sedri tweeru di tu-ŋunnu tudonnə de tilu maama o na laga tun.

¹¹ Buni maama wɔni Solɔmɔn di ma pa Hiram caara ywəllu murru fusurdu (60,000) di Olivi nugə kurɩwaa biə murru fiinle (20,000) si o sɔŋo tiinə bam taa di.

¹² Baŋa-We deen sunɩ Di pa Solɔmɔn jigi swan ni Di na goni ni ni Di wɔ ki te tun mu. Hiram di Solɔmɔn ma di cilɔŋo da-tee ni. Ba ma fɔŋi ba goni ni si ba yi lo da-kwaga ni.

¹³ Pe Solɔmɔn deen kuri baara murru fiintɔ (30,000) mu na nuŋi Yisrayeli je maama ni. O ma fun-ba si ba taa goni de ba pa-o. ¹⁴ O ma pa Adoram nii tuntuŋna bam kuntu baŋa ni. O nan ya pɔɔri kɔŋo kum kuni bitɔ mu yi pupwara maama jigi baara murru fugə (10,000). Pupwara didva maama ki cana didva mu Liban ni yi ba joori sɔŋo ba sin canɩ sile. ¹⁵ Solɔmɔn deen ta kuri baara murru funɔɔ (80,000) mu si ba vu Yisrayeli pweeru laŋa kam si ba lo kandwa-zana pweeru je sum ni. O ma daari o li baara murru fusurpe (70,000) si ba taa zaŋi kandwa yam. ¹⁶ O ta ma kuri baara murru tɔɔ di biə-yatɔ (3,300) si bantɩ taa nii tuntuŋna bam di ba titɔŋ-deera yam baŋa ni. ¹⁷ O deen pe ba yari kandwa yalu na dana yi ya yi kamunə tun piu yira ni mu si ba ma ba tiŋi We-digə kam kuri.

¹⁸Solɔmɔn dɔdaani Hiramɩ tuntuɔna bam, ku wɛli dɩ Gebali tiinɛ badonnɛ mu kɩ daani ba goni dɛ sum ba daari ba lɔ kandwa yam, yɩ ba daari ba fɔgi ba kwɛ-ya sɩ ba ma ba lɔ Wɛ-digɛ kam.

Solɔmɔn na lɔgi Wɛ-digɛ kam te tun

2 Wɛnnu Kɩbarɩ tɔnɔ 3:1-14

6 Solɔmɔn dɛen zaɔɩ o puli Baɔa-Wɛ digɛ kam lɔɔm. Ku dɛen ya kɩ bɩna biɛ-yana dɩ funɔnɔ (480) mu yɩ Yisurayɛli tiinɛ bam yaɔgi Ezipti tɩv. Ku maa yɩ Solɔmɔn paari dim bɩna yana bɩni dɩm canɩ sile cana kam yɩri na yɩ Zivi tun wɩni mu.

²Digɛ kalɩ Solɔmɔn na lɔgi o pa Baɔa-Wɛ tun maɔum na yɩ te tun mu tuntu: Ka saɔ-dɩdɔrɔ seeni yɩ kanti fɩsɩrdɩ mu. Ka saɔ-kukugɛ baɔa maɔum maa yɩ kanti fiinle. Ka wɛ-baɔa maɔum maa yɩ kanti fiintɔ. ³Digɛ kam napɔrɔ saɔ-kukugɛ maɔum dɛen yɩ kanti fiinle mu sɩ ku maɔi dɩ digɛ kam tɩti. Ku saɔ-dɩdɔrɔ maa yɩ kanti fugɛ. ⁴O ma kwe dɛ o ma o kɩ takwɛr-balwa Wɛ-digɛ kɛbrɛ kam yɩra nɩ. ⁵Digɛ kam sɛ sitɔ seeni o ta ma lɔ di-balwa o kaagi kɛbrɛ kam pooni yigɛ seeni. ⁶Di sum lɔgi sɩ daɔi da-baɔa mu kuni bitɔ. Kuri seeni digɛ kam saɔ-kukugɛ maɔum yɩ kanti sunu mu. Tɩtari digɛ kam dɩ saɔ-kukugɛ maɔum maa yɩ kanti sɩrdɩ, yɩ baɔa seeni digɛ kam saɔ-kukugɛ maɔum yɩ kanti sirpe. Ba dɛen na lɔgi di-kamunu kum kɛbrɛ kam tun, ba pɔɔri mɛ di-balwa be sum na wɩ pɛni da tun. Ba kɩ kuntu sɩ ba daa yɩ lu bɔɔna kɛbrɛ kam yɩra nɩ ba lɔ mu.

⁷Ba dɛen ve pweeru je mu ba sari kandwa yalɩ ba na wɩ ma ba lɔ Wɛ-digɛ kam tun pa ya maɔi daani. Ba laan ma zɛni-ya ba ja ba digɛ kam lɔɔm je, sɩ sɔɔ yɩ taa kɩ ka lɔɔm maɔa nɩ, ku na maɔi ku yɩ dooru naa luuru tɩv maama sɔɔ dɩ.

⁸Ni dilɩ na zɩvri di-balwa bam tɩga di sum tun jeeri Wɛ-digɛ kam jagwiɛ seeni saɔa kam mu. Natɛn-yiɛ maa zɩgi daani ya tɔgi ya diini tɩtari di sum, dɩ weyuu di sum.

⁹Solɔmɔn dɛen ma pa ba lɔ Wɛ-digɛ kam ba ti. O ma daɔi be kɛbrɛ kam baɔa nɩ yɩ o daari o ma Sedri da-pɩlwarɩ o lwarɩ sɩ baɔa nɩ o ma pu digɛ kam. ¹⁰Di-balwa balɩ o na lɔgi o kaagi Wɛ-digɛ kam tun didva maama wɛ-baɔa maɔum dɛen yɩ kanti sunu sunu mu. Ba dɛen mɛ Sedri be mu ba tonji di sum kuntu dɩ Wɛ-digɛ kam daani.

¹¹Baɔa-Wɛ dɛen pɛ Solɔmɔn ni Dɩ wɩ: ¹²«Ku na yɩ Wɛ-digɛ kantu kam nmu na lagɩ n lɔ n pa-nɩ tun, nmu na sunɩ n sɛ a niɛ yam, dɩ a cullu tum, yɩ n tɔgi a

zaasum dum, amv wɩ tɔgi nmu baɔa a kɩ a su ni dilɩ a na goni ni dɩ n ko Davidi tun. ¹³Amv wɩ taa zɩvri a nɔɔna Yisurayɛli tiinɛ bam tɩtari nɩ taan. Amv daa bɩ viiri a daari-ba.»

¹⁴Solɔmɔn dɛen ma pa ba lɔ Wɛ-digɛ kam ba ti. ¹⁵O ma kwe Sedri da-pɩlwarɩ mu o kwɛli ka wɩv kɛbrɛ kam, ku zɩgi ka tɩga kam seeni sɩ ku yɩ mɛ ba na nɩ tun. O laan ma lwarɩ ka tɩga kam dɩdaani da-ɔunnu. ¹⁶O ma zɩgi digɛ kam wɩv kwaga kam seeni o maɔi kanti fiinle sɩ o lɔ kɛbrɛ o ma cɩ Wɛ-di-laa cɩga cɩga kam sɩ ka tiini ka taa yɩ lanyɩranɩ fasti Wɛ ɔgwaani. O laan ma kwe Sedri da-pɩlwarɩ o ma kwɛli kɛbrɛ kam kuntu ku zɩgi ka tɩga kam seeni sɩ ku yɩ mɛ ba na nɩ tun. ¹⁷Wɛ di-laa kum tɩti ma daari kanti fiinna yɩ ka wɩv di-laa cɩga cɩga kam yigɛ nɩ. ¹⁸Ba ma gɔgɩri kunkwɛlu dɩ ga-punnu nyɩnyɩru ba kɩ Sedri dɛ sum yɩra nɩ. Digɛ kam wɩ kandwa daa ba nai, ba na mɛ Sedri dɛ ba kwɛli ku maama tun ɔgwaani. ¹⁹O ma kwe di-laa cɩga cɩga kam sɩ ba laan kwe Wɛ ni-gonim daka kam ba ba ba zɩgi da. ²⁰Digɛ kam kuntu saɔ-dɩdɔrɔ baɔa maɔum dɛen yɩ kanti fiinle. Ka saɔ-kukugɛ baɔa maɔum dɩ maa yɩ kanti fiinle, yɩ ka wɛ-baɔa maɔum yɩ kanti fiinle. O ma taagi ka wɩv kum maama dɩ sɛbu-sɩja. O ta ma kwe Sedri dɛ o ma kɩ kaanum bimbim yɩ o daari o ma sɛbu-sɩja o kwɛli-dɩ. ²¹Solɔmɔn ma yɔɔri o kwe sɛbu-sɩja o ma kwɛli Wɛ-digɛ kam maama o daari o kwe sɛbu-sɩja cɩgɩru o ma cɩ Wɛ-di-laa cɩga cɩga kam ni dum. ²²Kuntu doɔ mu Solɔmɔn dɛen pɛ ba kwe sɛbu-sɩja ba ma ba kwɛli Wɛ-digɛ kam maama ba vu ba ti. Ku ta na yɩ kaanum bimbim dilɩ na yɩ Wɛ di-laa kum nyum tun, o ma taagi-dɩ dɩ sɛbu-sɩja.

²³Solɔmɔn dɛen ma pa ba kwe Olivi dɛ ba gɔgɩri Seruben nyɩnyɩru tile sɩ ba kwe-tɩ ba zɩgi Wɛ-di-laa cɩga cɩga kam wɩni. Sɩ didva maama wɛ-baɔa maɔum maa yɩ kanti fugɛ fugɛ mu. ²⁴⁻²⁶Ya maama jɩgi vwana yale yale mu. Vɔɔɔ didva maama didwarum maa yɩ kanti sunu sunu. Ku na zɩgi Seruben didva vɔɔɔ kweelim je nɩ sɩ ku yɩ ku doɔ kum vɔɔɔ na kweeli mɛ tun yɩ kanti fugɛ mu. Seruben nyɩnyɩru tile tum maama mai daani mu.

²⁷Solɔmɔn ma kwe Seruben sile sum o zɩgi Wɛ wara-je di-laa cɩga cɩga kam wɩni. Sɩ vwana yam yarigi pa Seruben didva vɔɔɔ dwe kɛbrɛ kam daa didva, yɩ wɩdoɔ kam vɔɔɔ dɩ dwe daa kadoɔ kam. Ku daari yɩ sɩ vwana yale yalɩ na daari tun laan ve ya dwe daani, digɛ kam tɩtari nɩ. ²⁸O ma daari o kwe sɛbu-sɩja o ma taagi Seruben sile sum. ²⁹O ma pa ba gɔgɩri Seruben, dɩ kurru, dɩ ga-punnu nyɩnyɩru ba kɩ

di-laa cɪga cɪga kam dɪ di-laa kum maama wɔw kabri sum yɪra nɪ. ³⁰O ta ma kwe sɛbu-sɪja o ma kwɛli di sile sum maama tɪga.

³¹⁻³²We-di-laa cɪga cɪga kam ni dum jɪgti bwɛɛru tile mu ba na mɛ Olivi dɛ ba ki. Solɔmɔn ma pa ba gɔgɪri Seruben, dɪ kɔrru, dɪ ga-punnu nyinyuru ba ki ti yɪra nɪ. Ba laan ma kwe sɛbu-sɪja ba ma taagtɪ bwɛɛru tum maama. Ba kwe dɛ mu ba ki ni dum nɪ pa dɪ jɪgtɪ sɛn sɪnu.

³³Ni dilu na zɔvri We-digɛ kam tuti wɔni tun, ba ma kwe Olivi dɛ ba ma ki ni dum sɛn sɪna. ³⁴Ba dɛɛn mɛ da-ɲɔnnu mu o ma o ki bwɛɛru tile tum kuntu. Ba dɛɛn ki jafɔla yale yale nyinyuru mu bwɛɛru tum yɪra nɪ. ³⁵Solɔmɔn ma pa ba gɔgɪri Seruben, dɪ kɔrru, dɪ ga-punnu nyinyuru ba ki ti yɪra nɪ. Ba ma kwe sɛbu-sɪja ba taagtɪ ti maama pa ku mara ku mara. ³⁶Ba ma lɔ kɛbrɛ We-digɛ kam yɪra nɪ ba ci ka titari kunkɔlɔ kum. Ba ma lwarɪ kandwa kuni bitɔ ba daɲɪ da-baɲa nɪ, yɪ ba daari ba daɲɪ Sɛdri dɛ kandwa yam baɲa nɪ, yɪ ba lɔ kuntu ba din.

³⁷Solɔmɔn paari dim bɪna yana bɪni dum wɔni mu, ba dɛɛn cwi Baɲa-We digɛ kam kuri. Ku yɪ Zivi cana kam wɔni mu kuntu. ³⁸Ka ma guri o paari dim bɪna fugɛ-dɪdɔa bɪni dum wɔni. Ku maa yɪ canɪ nana cana kam yɪri na yɪ Buli tun mu kuntu. We-digɛ kam dɪ ka yɪra wɛɛnu maama ma lɔ fastɪ, nɪ Solɔmɔn na jaani o wubɔɲa sɪ o ki te tun. Ba dɛɛn kwe bɪna yarpe mu ba lɔ ka maama ba guri.

Solɔmɔn na lɔgi o sɔ-fɔrɔ kum te tun

7 Solɔmɔn dɛɛn kwe bɪna fugɛ-yatɔ (13) mu o ma o lɔ o tuti sɔ-fɔrɔ kum o ti. ²O ma lɔ di-kamunu kɔlɔ yɪri na yɪ «Liban Kagɔa Digɛ Kam» tun. Digɛ kam kuntu dɛɛn yɪ kanti bi (100) mu saɲ-dɪdɔrɔ baɲa nɪ. Ka saɲ-kukugɛ baɲa maɲum maa yɪ kanti fiinnu (50). Ka maa yɪ kanti fiintɔ (30) wɛ-baɲa seeni. Ba dɛɛn kwe Sɛdri be mu ba daɲɪ Sɛdri ywɛ baɲa nɪ. Ywɛ yam jɪgtɪ gɪni sɪna mu. ³Daanu tɪlɔ ba na mɛ ba kwɛli digɛ kam yuu tun dɪ dɛɛn yɪ Sɛdri dɛ mu. Be sɪm dɛɛn yɪ fiinna-sɪnu (45) mu. Be fugɛ-sɪnu (15) maa zɪgtɪ gɪna maama ɲwaani. ⁴Takwɛɛru gɪni sitɔ mu ba ki pa ti jeeri daani kuni bitɔ. ⁵Digɛ kam niɛ yam mu jeeri daani yatɔ yatɔ ya maɲɪ digɛ kam yigɛ seeni. Ni dum maama sɛn sɪna sɪm maa ma daani.

⁶Solɔmɔn ta ma lɔ digɛ kalɔ ba na bɛi nɪ «Ywɛ Digɛ Kam» tun. Ka saɲ-dɪdɔrɔ baɲa maɲum yɪ kanti fiinnu (50) mu. Ka saɲ-kukugɛ baɲa maɲum maa yɪ kanti fiintɔ (30). O ta ma cwi ywɛ o zɪgtɪ o ma ki pwɛlɔ o tiɲi digɛ kam yigɛ nɪ. O laan ma kwɛli ywɛ yam o ma o ji pwɛɲɛ.

⁷O dɛɛn ta ma lɔ digɛ kadoɲ sɪ o paari jangɔɲɔ kum taa zɪgtɪ da. Ba dɛɛn bɛɲi ka yɪri nɪ: «Taani dim Digɛ Kam». Dɛani mu Solɔmɔn dɛɛn je o di nɔɔna taani. O pe ba kwe Sɛdri da-pɪlwaru mu ba ma kwɛli-ka, ku zɪgtɪ ka tɪga kam nɪ sɪ ku yɪ ka yuu kum seeni.

⁸O ma lɔ di silɔ o tuti na zɔvri tun pa sɪ nyɪ dɪ di sɪsɪm sɪm. Jɛgɛ kam kuntu dɛɛn zɪgtɪ kunkɔlɔ kudoɲ nɪ yɪ ka wɔ «Taani dim Digɛ Kam» kwaga nɪ. O ta ma lɔ sɔɲɔ kudoɲ dɪ o pa Ezipi Pa-faru bukɔ wɔlɔ o na di o ma o ki o kaani tun. Ku di sɪm dɪ maa nyɪ dɪ di sɪsɪm sɪm o na lɔgtɪ tun.

⁹Ba dɛɛn kwe kandwa-ɲɔna yalɔ ba na sari pa ya sɛn sɪm maama maɲɪ daani tun mu ba lɔ sɔ-fwaaru tuntu maama. Ba ma kwe-ya ba lɔ di sɪm ku zɪgtɪ sɪ bri-bɛri sɪm nɪ sɪ ku yɪ sɪ nayuni tum maama. Ba dɛɛn mɛ kandwa-ɲɔna yam ba lɔ di sɪm maama, ku zɪgtɪ bri-kwaga kam sɪ ku vu ku yɪ kunkɔlɔ-kamunu kum maama mu. ¹⁰Ba mɛ kandwa-zana mu ba bɛri di sɪm maama. Kandwa yadonnɛ dɪdwarum yɪ kanti nana mu. Yadonnɛ dɪdwarum dɪ maa yɪ kanti fugɛ. ¹¹Ba ta ma kwe kandwa-ɲɔna yalɔ na sari ya maɲɪ daani tun, ku wɛli dɪ Sɛdri dɛ ba lɔ ba daɲɪ biri-bɛrɛ kam baɲa nɪ. ¹²Ku na yɪ pe sɔɲɔ kunkɔlɔ-kamunu kum, ba kwe kandwa-ɲɔna yalɔ ba na sari tun mu ba lɔ kɛbrɛ ba ci-ku. Ba ma lwarɪ kandwa kuni bitɔ ba daɲɪ da-baɲa nɪ, yɪ ba daari ba daɲɪ Sɛdri dɛ kandwa yam baɲa nɪ, yɪ ba lɔ kuntu ba di. Ku yɪ bidwɪ mu dɪ ba na lɔgtɪ Baɲa-We digɛ titari kunkɔlɔ kum dɪ ku napɔrɔ kum te tun.

We-digɛ kam yɪra zɪla

¹³Pe Solɔmɔn ma tɔɲɪ nɔɔna sɪ ba vu Tiiri ba bɛɲi Hiram sɪ o ba. ¹⁴Hiram nu dɛɛn yɪ kadɛm mu yɪ o nuɲi Nefitali dwi dum wɔni. O ko maa yɪ Tiiri tu na yɛni o kwe canna o gɔgɪri wɛɛnu tun mu. Hiram tuti jɪgtɪ swan lanyɪrani. O maa yɪ gɔgɔ kɔlɔ na watɔ o kwe canna o ma o ki wɛɛnu dwi dwi tun mu. O ma ba Pe Solɔmɔn te yɪ o ki titɔɲɪ dilu maama o na kwe o pa-o tun.

¹⁵Hiram dɛɛn ma mɔ canna ywɛ yale o cwi. Ya dɪdɔa wɛ-baɲa seeni dɪdwarum dɛɛn yɪ kanti ni maɲum kuni fugɛ-nana mu. Ku daari, ɲɔna kalɔ ba na mɛ ba maɲɪ ywɛ yam kukulim tun yɪ kanti fugɛ sile mu. ¹⁶O maa ta ma canna o mɔ nipuru tile o pu ywɛ yam yum nɪ. Nipuru tum maama tile dɪdwarum yɪ kanti sɪnu sɪnu mu. ¹⁷O ma gɔgɪri canna kam o lɛɛni daani nɪ cɪgɪru te yɪ o kwe-ka o le ywɛ yale nipuru yam yɪra nɪ. O ki kuntu mu kuni birpe nipuru yale yam maama yɪra nɪ. ¹⁸O ta ma kwe canna kam o gɔgɪri Kampwɪ nyinyuru o ki gɪni sile nipuru yale yam yɪra nɪ. ¹⁹O ki

nipuru yam pa ya nyi di liisi ga-punnu na yi te tun mu. Ya wɛ-baɲa maɲum maa yi kanti sina mu. ²⁰ Kampwi tweeru biə 200 dɛɛn mu kaagi ywə yale yam, canna nipuru tum na pugi ya yum ni, baɲa seeni, jəgə kalu ba dɛɛn na mɔɔni nunwaɲa zila yam ba ki da tun ni.

²¹ Hiram ma kwe ywə yam o cwi Wɛ-digə kam napɔɔ kum ni ni. O dɛɛn ma pa ba bəi ywe dilu na zigɪ ni dum jazum seeni tun wi: «Yakini». Dilu maa na wu jagwiə seeni tun maa yi «Bvazi». ²² Wo-sugilə yam maa wu ywə yam yum ni, yi ya nyi di liisi ga-punnu na yi te tun. Kuntu ma guri ywə yam tutuɲa.

²³ Hiram laan ma kwe canna o mɔ war-zun-zɔɲɔ yi o bəɲi ku yiri ni: «Ninu kum». Ku na zigɪ ni didva si ku vu ni didonɲ tun yi kanti fugə mu. Ka wɛ-baɲa maɲum maa yi kanti sinu. N na kwe ŋɔna n maɲi-ka gigilu baɲa ni, ku yi kanti fiintɔ mu ku kaagi. ²⁴ Ba maa kwe canna ba gɔgɔri wəənu na nyi de kunkwəlu tun ba ki zu-zɔɲɔ kum niə yam seeni ba kaagi-ka gɪni sili. Kanti ni maɲum maama jigɪ kunkwəlu fugə mu. Ba dɛɛn mɔɔni zun-zɔɲɔ kum di ku kunkwəlu nyunyuru tum daani mu. ²⁵ O ta ma kwe canna o mɔ nabe fugə-sile pa war-zun-zɔɲɔ kum daɲi si baɲa ni. Na-bɛ sum maama ma kwe si kwe si pa daani mu. Na-bɛ sitɔ dɛɛn jeeri jazum baɲa seeni mu. Si sitɔ di jeeri wa-zuuri seeni. Sitɔ maa jeeri jagwiə seeni yi sitɔ jeeri wa-puli seeni. ²⁶ Zuɲa kam dɛɛn lirə si ku maɲi di dayigə nva maɲum mu. Ka ni dum maa nyi di na-zuɲa ni na yi te tun, yi ka laan ta ka nɲɲi ni liisi ga-punnu na yi te tun. Ka wɔ want ka jɔɲi kurɔwaa biə murrɔ tile na mu.

²⁷ Hiram ma kwe canna o ma o ki war-zwi zigum tərikooru fugə. Təriko maama didwarum maɲum yi kanti sina mu. Ku saɲ-kukugə baɲa maa yi kanti sina. Ku wɛ-baɲa di maa yi kanti sitɔ. ²⁸ O dɛɛn nan mɛ canna lu-pulwaru mimum mu, o ma o ki bwəuru tum kuntu. O maa daari o ma tidonnə ti di na lagɪ ti ta nyi di tuntu, o ma o pu baɲa kam ²⁹ O ma mɔ nywəənu, di nabe, ku wəli di Seruben nyunyuru o yagi ka sen sum yura ni, yi o daari o gɔgɔri tiu vɔɔ nyunyuru o yagi nywəənu di nabe nyunyuru tum baɲa di ti kuri seeni. ³⁰ Təriko maama dɛɛn jigɪ canna nɛ sina sina mu. Ba dɛɛn mɛ canna luguru mu ba ma ba kwaari-si. Tərikooru tum maa jigɪ nya yana si ya təli na-zuɲa kam. Ba ma gɔgɔri tiu vɔɔ nyunyuru ba ki nya yam sen sum ni. ³¹ Ba ma ki wo-zigɪ na yi gigilu tun daka kam baɲa seeni. Wo-gugulu kum luunə si ku maɲi di kantia didva mu. Ku saɲ-kukugə baɲa maa yi kanti didva di cicoro. Ba gɔgɔri wəənu mu ba kaagi daka kam ni dum seeni. Ku na yi təriko kum titi, ku sen sum maama mai daani mu, si si dai gigilu. ³² Ku nɛ sum maa zigɪ ku sen sina sum kuri ni. Si be sum di ma məəli ku yura ni. Nɛ sum saɲ-kukugə maa yi kanti didva di cicoro. ³³ Ba dɛɛn ki nɛ sum ni sise təriko di nɛ na yi te tum mu. Ba mɛ canna mu, ba ma ba lo ti maama, ku na yi luguru be silu na wu təriko kum kuri ni tun, di zanta yam, ku wəli di gadɪ biə bam, di mɔyo tum maama.

³⁴ Wəənu tina tilu na nyi di nɛ, ti wu boro kum sen sina sum ni tun maama di naagi di boro kum yura yam mu. ³⁵ Ba ma ki baɲa ba daɲi daka kam baɲa ni. Ka na luunə te tun maɲi di kantia cicoro mu. Baɲa kam di wəənu tilu na vɔɲi-ka tun maama məəli daka kam yura ni mu. ³⁶ Hiram ma gɔgɔri Seruben, di nywəənu, di kurɔ tiu nɛ o ki daka kam yura maama ni ku maɲi di pwələ kalu maama na wura tun. O ta ma gɔgɔri tiu vɔɔ nyunyuru o kaagi ka maama. ³⁷ O dɛɛn tɔɲi kuntu donɲ mu o ki tərikooru fugə kam maama. Ti maama maa mai daani yi ti nyi daani.

³⁸ Hiram ma kwe canna o ma mɔ war-zwi fugə si didva maama zigɪ ku pa təriko didva. War-zuɲa maama dɛɛn wai ka jɔɲi garɔwɛ fiinna. Ku zigɪ ka ni didva ni si ku yi didonɲ dum yi kanti sina mu. ³⁹ O ma kwe tərikooru tum tunu o zigɪ Wɛ-digə kam jagwiə saɲa kam seeni. O ta ma kwe titum tunu o zigɪ baɲa saɲa kam seeni. O ma kwe war-zun-zɔɲɔ kum o zigɪ Wɛ-digə kam kuri saɲa kam seeni si ku maɲi di ka gugoro kulɔ na jeeri wa-puli seeni tun.

⁴⁰ Hiram ta ma mɔ zwi silu ba na wɔ taa mai ba pe tuntwarum tun, di sebulu, di na-zwi. O dɛɛn ma tuɲi Baɲa-Wɛ digə kam tutuɲa yalu maama Pe Solɔmɔn na pɛ-o tun o ti. ⁴¹ Ku maa yi canna ywə yale yam, di nipuru tile tum na wu ywə yale yam yuu ni tun, di canna kam na lɛɛni daani ka kwəli nipuru tum tun, ⁴² didaani Kampwi tweeru biə biə-yana (400) nyunyuru tilu o na gɔgɔri o yagi canna kalu na lɛɛni daani tun ni. Kampwi tweeru biə nyunyuru tum maa yi gɪni sile na kwəli nipuru didva maama. ⁴³ O dɛɛn ta mɔɔni tərikooru fugə, di ti war-zwi fugə, ⁴⁴ didaani war-zun-zɔɲɔ didva, di ka kuri canna nabe nyunyuru fugə-sile mu.

⁴⁵ Ku na yi zwi silu ba na wɔ taa mai ba pe tuntwarum tun, di sebulu tum, di na-zwi sum, Hiram kwe canna kalu na kwe tun mu o ki ti maama o pa Pe Solɔmɔn si ba taa mai ba tuɲa Baɲa-Wɛ digə kam tutuɲa. ⁴⁶ Pe wum dɛɛn pɛ ba mɔ tuntu maama kamɔ-mɔra jəgə kalu na wu Zurdɛn bolo kum ni si ku maɲi di Sukɔti di Zaretan titari laɲa ni tun mu. ⁴⁷ Solɔmɔn maɲi o wu pɛ ba maɲi canna wəənu tum kuntu duuni ba nii, ti na tiini ti daga tun ŋwaani. Kuntu ŋwaani ba ta wu lwarɪ ti duuni na mai te tun.

⁴⁸ Solɔmɔn dɛɛn ta pɛ ba ki Baɲa-Wɛ digə kam wuu zila yam maama. Ku maa yi səbu-sɲa kaanum bimbim dum, di səbu-sɲa taabulu kulɔ baɲa ni ba na tiɲi dipe na zigɪ Wɛ yigə ni tun. ⁴⁹ O ta pɛ ba kwe səbu-sɲa kalu na yi lanyiranɪ tun mu ba ki min-zwən-ziguru. Ti maa zigɪ Wɛ di-laa kum wɔni mɛ na yi di-laa ciga ciga kam yigə ni tun, pai tunu wu jazum seeni, yi tunu wu jagwiə seeni. O ma pa ba gɔgɔri səbu-sɲa punnu nyunyuru, yi ba kwe səbu-sɲa ba ki min-zwəənu, di wəənu tilu na dwe mim dum tun. ⁵⁰ O ma pa ba kwe səbu-sɲa na yi lanyiranɪ tun ba ki na-zwi di wəənu tilu na fɔɲi ti kwe mim dum tun, di war-zwi di zun-tanle silu

ba na ma ba zwe wænu tulwəm na ywəmmə tun, didaani min-cala zwi. O ta ma pa ba kwe səbu-sɔja ba taagi We-di-laa cɔga cɔga kam ni-bwæru tum, didaani bwæru tulwə na zɔvri We-digə kam tuti tun.

⁵¹ Ku deen de kuntu mu yi Pe Solomɔn pe ba tɔɔ Baŋa-We digə kam titɔja maama ba ti. O laan ma ja wænu tulwə maama o ko Davidi deen na pɔɔri o zigi We ŋwaani tun o ja zu ka wɔv. Ku maa yi səbu-pɔŋo di səbu-sɔja wænu tum di digə kam wɔv zula yam maama mu o kwe o zigi Baŋa-We digə kam lunni wænu tiŋim je sum ni.

Ba jaani We ni-gonim daka kam ba zu We-digə kam

8 Pe Solomɔn deen pe ni mu yi Yisrayel dwi tiinə nakwa bam maama si ba ba o te Zeruzalem ni. Ku yi ba pwa bam di ba sə-yuni tum yigə tiinə bam maama mu kuntu. O deen ma bəŋi-ba si ba ki daani ba ja We ni-gonim daka kam na wɔ Davidi tw Siyɔn ni tun ba ja ba zu We-digə kam. ² Ba maama ma ki daani ba yi pe Solomɔn te candiə kalv na ki canɔ surpe cana kam ba na bæi wɔ Etanim tun maŋa ni.

³ Yisrayel tiinə nakwa bam maama na jeeri kuntu tun, We kaanum tiinə bam ma zəŋi We ni-gonim daka kam wɛɛnt ⁴ si ba ja ba vu We-digə kam. Levi tiinə bam di kaanum tiinə bam di ma zɔɔi We jero-tanti-vwe dum di di yira zula yam maama ba ja ba ke. ⁵ Pe Solomɔn di Yisrayel tiinə kɔgɔ kum maama ma vu ba gilimi We ni-gonim daka kam yigə ni. Ba ma kwe peeni di naant zanzan ba ma ba ki kaanum ba pa We. Vara bam tiini ba daga zanzan pa nɔɔn-nɔɔnv wari ba ni o ga.

⁶ We kaanum tiinə bam ma zɔɔi Baŋa-We ni-gonim daka kam ba ja ba zu We-digə kam wɔni ba zigi-ka di-laa cɔga cɔga kam na tiini ka yi lanyiranɔ fasi We ŋwaani tun wɔni. Ba deen zigi daka kam Seruben vwana yam kuri ni mu. ⁷ Seruben sile sum vwana yam twi mu wɛɛnt ya kwəli daka kam di ka de silv ba na mat ba zɔɔi-ka tun. ⁸ De sum kuntu tiini si dwara zanzan. Ku ma pa nɔɔnv na zu We-digə kam o zigi ka ni ni, o wat o tɔli o nat de sum. Ku nan na yi pooni dum ni mu o ziga, o ba nat-si. Si ta zigi da di zum maama. ⁹ Woŋo kulv yiranɔ deen na wɔ We ni-gonim daka kam wɔni tun mu yi kandwa-pule sile silv Moyisi deen na kwe o ki da Sinayi piu kum baŋa ni tun. Daa ni mu Baŋa-We deen goni ni di Yisrayel tiinə bam maŋa kalv ba na nuŋi Ezipi tw ni ba ke tun.

¹⁰ We kaanum tiinə bam na nuŋi We di-laa kum ni tun mu kunkoŋo da ku zu ku kwəli Baŋa-We digə kam maama. ¹¹ We kaanum tiinə bam wari ba joori ba zu da ba tɔɔi ba titɔja, kunkoŋo kum na wura yi Baŋa-We paari-zulə yam pooni yɔɔri di su je sum maama tun ŋwaani.

¹² Pe Solomɔn ma wari We o wɔ: «Baŋa-We, nmu maŋi n ta n wɔ: nmu wɔ ta n zɔvri kunkwən-luluru wɔni mu. ¹³ Amv nan loŋi sə-fɔrɔ mu a pa-m, si n ta n zɔvri ka wɔni taan wuu.»

Solomɔn ŋɔɔni di nɔɔna bam

¹⁴ Yisrayel nɔn-kɔgɔ kum maama na zigi da kuntu tun mu Solomɔn pipiri o jeeri-ba. O ma loori We si Dl ki-ba lanyiranɔ. ¹⁵ O maa wɔ:

«Baŋa-We dum na yi Yisrayel tiinə We tun maŋi di tiə! Dl yɔɔri Dl ki Dl su ni dilv Dl na goni ni di a ko Davidi tun mu. We deen tagi Dl wɔ: ¹⁶ «Ku na zigi maŋa kalv a na jaani a nɔɔna Yisrayel tiinə bam a nuŋi Ezipi tw wɔni tun, a ya ta wɔ kuri tw Yisrayel dwiə yam tɔga maama wɔni si ba lo wara-je ba ma ba zuli a yiri da. A laan nan mu kuri Davidi si o taa nii a nɔɔna Yisrayel tiinə bam baŋa ni.»

¹⁷ Solomɔn ta ma ta o wɔ:

«Amv ko Davidi ya maŋi o buŋi o ja mu si o lo We-digə si ba taa zuli Baŋa-We dum na yi Yisrayel tiinə We tun yiri da. ¹⁸ Baŋa-We nan tagi did-o Dl wɔ: «Nmu ki cɔga di n na jaani wɔbɔja si n lo We-digə si ba taa zuli a yiri da tun. ¹⁹ Ku nan dai nmu mu maŋi si n lo digə kam n pa-ni. Si ku yi nmu tuti bu mu wɔ lo digə amv yiri zulə ŋwaani.» ²⁰ Lele kuntu Baŋa-We ki o su te maama o na goni ni ni Dl wɔ ki tun mu. Amv laan mu ləri a ko Davidi yuu ni a ji Yisrayel tw pe. A ta ma se a lo We-digə kam si Baŋa-We dum na yi Yisrayel tiinə We tun yiri na zulə da. ²¹ A ta ma ki jəgə We-di-kamunu kum wɔni si ba taa zigi We ni-gonim daka kam da. Daka kam kuntu wɔni mu kandwa-pule silv Baŋa-We ni-gonim dum na pupɔni si baŋa ni tun maa wura. Dl deen goni ni dum kuntu di di nabaara bam maŋa kalv Dl na jaani-ba Dl nuŋi Ezipi tw wɔni tun mu.»

Solomɔn na loori We te tun

2 Wənu Kibarɔ tɔnɔ 6:12-42

²² Solomɔn ma vu o zigi o jeeri Baŋa-We kaanum bimbim dum yi Yisrayel kɔgɔ kum maama zigi ba niə. O ma zəŋi o jun sum weyuu ni ²³ yi o loori We o wɔ:

«Baŋa-We dum na yi Yisrayel tiinə We tun, We didoŋ tərə weyuu ni naa tɔga baŋa ni di na nyi di nmu. Nmu yɔɔri n soe balv na tɔgi n cwe sum di ba wɔv maama tun di n na yəni n ki n sui ni dilv n na goni di ba si n ki tun. ²⁴ Ku na yi amv ko Davidi na yi nmu tintɔŋu tun, nmu na tiŋi ni did-o si n ki te tun mu n suni n ki ti maama si ku ba ku yi zum. ²⁵ Yisrayel tiinə Baŋa-We dum, a laan loori-m si n ki te n na goni ni di a ko Davidi yi n wɔ o dwi dum bá ga nɔɔnv si o di paari

8:9 Sinayi: Ebru = Horeb (Sinayi yiri didoŋ)

8:9 Nuŋim 40:20 8:11 Ezekiyel 43:5; Brum tɔnɔ 15:8

Yisrayeli tiinə baŋa ni, ni ba na kwaanti ba tɔgi nmu cwe sum ni Davidi titi na ki te tun. ²⁶ Yisrayeli tiinə We dum, nan se si kulɔ nmu na goni ni di a ko Davidi na yi n tuntɔŋnu tun suni ku ki.

²⁷ Amu Tu We, nmu wó suni n ta n zɔvri tɔga baŋa ni na? Weyuu di we-baŋa je sum maama ni, pwələ tərə ka na maŋi di nmu. Tita mu digə kantu a na lɔgi tun wó wanti ku yi n zɔvrim? ²⁸ Amu Tu Baŋa-We, a yi nmu tuntɔŋnu mu. Nan pa n yigə taa wu a we-loro kum wuni. Cəgi a kərə kam si n daari n se a zim na loori-m wɔŋo kulɔ tun. ²⁹ Popo, pa n yiə taa nii digə kantu baŋa ni maŋa maama, titi di wia ni. Nmu maŋi n ta wi ka zɔgi n yiri dum zulə ŋwaani mu. Maŋa kalɔ maama ni a na zɔgi a jeeri digə kantu a loori-m, si n cəgi a we-loro kum. ³⁰ Ku na yi amu di n nɔɔna Yisrayeli tiinə bam, di na zɔgi di jeeri nmu digə kam si di loori-m, si n jəni n weyuu sɔŋo kum ni n cəgi di we-loro n daari n yagi n ce dɔbam.

³¹ Nɔɔnu na ki o cəgi o doŋ yigə yi ba ja-o ba zɔ nmu digə kam wuni si o zɔgi nmu kaanum bimbim dum yigə ni si o du durə ni o wu ki o cəgi, ³² jəni weyuu ni n cəgi o taani dum si n daari n ki kulɔ na maŋi tun. Pɔɔri cɔga n tuntɔŋna bam titari ni. Pa nɔn-balɔɔ wum na waarim dilɔ na maŋi di o kikiə tun, si n daari n pa wulɔ na jɔgi cɔga tun na o bura.

³³ Nmu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam lwarim na pe ba dɔna di-ba najara wuni, yi ba laan na pipiri ba joori nmu te ba zɔ nmu digə kantu wuni ba ma n yiri dum ba loori-m si n duri ba yibwənə si n daari n yagi n ce-ba, ³⁴ jəni weyuu ni n cəgi ba kərə kam kuntu. Suni n yagi ba lwarim dum n ma n ce-ba, n daari n ja-ba n joori tɔga kalɔ nmu na kwe n pa ba nabaara bam tun.

³⁵ Nmu nɔɔna bam lwarim na pe n ja kunkoŋo kum pa dɔa ba ni, yi ba laan na ləri ba wuu yi ba zɔgi ba jeeri n digə kam ba ma n yiri dum ba loori zənə nmu tee ni di n na waari-ba te tun, ³⁶ jəni weyuu ni n cəgi ba kərə kam. Yagi n nɔɔna Yisrayeli tiinə bam lwarim n ce-ba, si n daari n bri-ba cwə-laa si ba taa tɔga. Pa dɔa joori ka ni tɔga kantu n na kwe n pa n nɔɔna si ba taa te tun baŋa ni.

³⁷ Kana di yawi-ceerv na tu ti yi ba tɔga kam, yi yawuru naa kayira dwi dwi na cəgi ba kara wodiiru tum, yi ba dɔna na zaŋi ba tu kulɔ maama baŋa ni, naa ku na yi ləerv tɔlv maama mu yi n nɔɔna Yisrayeli tiinə bam, ³⁸ cəgi ba kərə kam. Ba wulɔ maama na zəŋi o ja o jeeri n digə kantu yi o loori-m naa o keeri o loori-m, o wuu na tiini ku cəgi tun ŋwaani, ³⁹ si n jəni n weyuu sɔŋo kum ni n cəgi o kərə kam kuntu. Yagi ba maama lwarim n ce-ba si n daari n wəli-ba. Ki di ba didva didva si ku maŋi di ba kikiə na yi te tun, nmu yirani mu na ye nabiinu wubɔŋa na yi te tun ŋwaani. ⁴⁰ Kuntu wó pa n nɔɔna bam taa kwari-m da

yalu maama ba na wó taa ŋwi yi ba zɔvri tɔga kalɔ nmu na kwe n pa di nabaara bam tun wuni.

⁴¹ Ku ta na yi vərə balɔ na dai n nɔɔna Yisrayeli tiinə bam dwi tun, bantu wai ba zɔgi sa-tu ni ba tui yo seeni, ba na ni n yiri dum ŋwa tun ŋwaani. ⁴² Ku yi n yiri na zaŋi di n na me n dam n tɔŋi titɔŋ-kamunə tun ŋwaani mu bantu yəni ba tui yo. Ba wulɔ na tu o zɔgi o jeeri n digə kantu o loori-m, ⁴³ si n jəni n weyuu sɔŋo kum ni n cəgi o we-loro kum kuntu. Ki n su kulɔ maama o na loori n tee ni tun, si lɔgv baŋa nɔɔna maama da ku ŋwaani ba ni nmu yiri dum ŋwa, yi ba taa kwari-m nuneeni nmu titi nɔɔna Yisrayeli tiinə bam na ki te tun. Ba maa wó lwarim ni digə kantu a na lɔgi tun suni ka yi nmu yiri dum zulə ŋwaani mu.

⁴⁴ Nmu nɔɔna bam na nuŋi si ba vu me maama n na tɔŋi-ba si ba zaŋi najara di ba dɔna, yi ba na zɔgi ba jeeri tu kuntu n na kuri tun, di We-digə kantu a na lɔga nmu yiri dum zulə ŋwaani tun ba loori zənə nmu Baŋa-We tee ni, ⁴⁵ si n jəni We-sɔŋo ni n cəgi ba we-loro kum, di ba na ŋonu te n yigə ni tun, si n daari n ki cɔga n pa-ba.

⁴⁶ Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na ba ki lwarim. Nmu nɔɔna bam nan na ki lwarim pa nmu bani zaŋi di ba, n wai n yagi si ba dɔna di-ba pa ba ji puna sa-tu ni yigə yigə naa bwələ bwələ di. ⁴⁷ Je sum kuntu ni ba wubɔŋa na joori yi ba ləni ba wuu We ŋwaani, si n cəgi ba we-loro. Ba na zɔgi ba dɔna bam tu ni ba loori-m yi ba wi: «Di suni di cəgi mu yi di ki lwarim di kəm-balwaar», ⁴⁸ yi ba na pipiri ba joori n te di ba wuu maama, nan se si n cəgi ba we-loro kum. Ba na maŋi sa-tu ni ba zɔgi ba jeeri tɔga kantu n na pe ba nabaara bam tun, di tu kulɔ nmu na kuri n pa n titi tun, di a na lɔgi digə kalɔ nmu yiri dum zulə ŋwaani tun, ⁴⁹ si n jəni n weyuu sɔŋo kum ni n cəgi ba we-loro kum di ba kərə kam n daari n ki cɔga n pa-ba. ⁵⁰ Nan kwe n nɔɔna bam na ki kulɔ maama ba cəgi n yigə tun n yagi n ce-ba, di ba na nuŋi n kwaga ni te tun. Nan pa ba dɔna balɔ na di-ba tun taa duri ba yibwənə.

⁵¹ Beŋwaani, ba yi balɔ n na kuri n pa n titi si ba taa yi n nɔɔna tun mu. N ma n ja-ba n nuŋi Ezipi tu ni me ba na ne yaara zanzan ni min-vɔgv tun.

⁵² Yuutu Baŋa-We, ta n nii amu wulɔ na yi n tuntɔŋnu tun baŋa ni, di n nɔɔna Yisrayeli tiinə bam baŋa ni, si n cəgi di we-loro maŋa kalɔ maama di na loori zənə n tee ni tun. ⁵³ Beŋwaani, ku yi nmu titi mu pɔɔri dɔbam lɔgv baŋa dwi maama wuni si di taa yi nmu titi nɔɔna bam, ku maŋi di nmu deen na tagi te n bri n tuntɔŋnu Moyisi maŋa kalɔ nmu na li di nabaara bam n ja n nuŋi Ezipi tu ni tun.»

⁵⁴ Solɔmɔn na wari Baŋa-We yi o loori zənə o tee ni o ti kuntu tun, o ma zaŋi weeni o zɔgi Baŋa-We kaanum

bimbim dum yigə ni, me o ya na kuni doonə di tənə ni o zəŋi o jia wɛɛnti o loori tun. ⁵⁵O ma zigi o yɔɔri Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum yi o kwe We zaani o ma ki ba maama yu-yoŋo. O ma ta di kwər-dia o wɔ: ⁵⁶«Baŋa-We maŋi di tiə mu, Dl na pɛ Dl nɔɔna Yisrayeli tiinə bam laan na siun ni Dl na maŋi Dl goni ni ni Dl wɔ ki te tun. Dl na tiŋi ni di Dl tuntɔŋɔv Moyisi ni Dl wɔ ki wo-laaru tɔlv maama tun, di didva di wɔ tv tɔga ni. ⁵⁷Dɔbam Tu Baŋa-We wɔ taa wurə dɔbam tee ni, nɛɛnti Dl dɛɛn na wurə di dɔ nabaara bam te tun. Dl bə yagɔ dɔbam naa Dl vɔn dɔbam. ⁵⁸Dl nan wɔ vri dɔ bicara si dɔ taa tɔgɔ Dl cwe sum, yi dɔ daari dɔ sɛ Dl niə yam, di Dl zaasum dum, di Dl cullu tum maama, ni Dl na pɛ dɔ nabaara bam si ba taa tɔgɔ tun. ⁵⁹Baŋa-We wɔ pa Dl yigə taa wɔ a taani dɔntu a na loori Dl yigə ni tun wɔnti maŋa maama, wɔa di tutu. Dɔbam Tu Baŋa-We ta wɔ wəli amu wɔlv na yi Dl tuntɔŋɔv tun di Dl nɔɔna Yisrayeli tiinə bam si kɔ maŋi di ba na lagɔ te de wɔnti tun. ⁶⁰Kuntv wɔ pa lɔgv baŋa dwi maama lwarɔ ni Baŋa-We yurani mu yi We cɔga cɔga yi We didoŋ daa tərə. ⁶¹Abam balv na yi dɔbam Tu Baŋa-We nɔɔna tun, taá ye-na si á taá tɔgɔ Dl kwɔə yam á daari á sɛ Dl niə yam maama, ni á na maŋi á ki te zum tun.»

Ba di candiə We-di-kamunu kum ŋwaani

⁶²Pɛ Solɔmɔn didaani Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama dɛɛn ma kwe pɛera ba ki kaanum ba pa Baŋa-We. ⁶³Solɔmɔn dɛɛn kwe naani murrv fiinle-tile (22,000) mu, di peeni di bɔnti murrv bi di fiinle (120,000) mu o pa ba ma ba ki yazurə pɛera ba pa Baŋa-We. O di Yisrayeli tiinə bam maama ki kuntv mu ba ma pɔrti Baŋa-We digə kam Dl yurɔ zulə ŋwaani. ⁶⁴De dum kuntv ni pɛ wɔm kwe kɔnkɔlv kum na wɔ Baŋa-We digə kam yigə ni tun mu si kɔ taa yi kɔ yura We ŋwaani. O ma zigi kɔnkɔlv kum titari dum seeni o kwe zwɛem pɛera, di wɔdiu pɛera, di vara lara kalv na wurə yazurə pɛera ŋwaani tun o ki kaanum dum. Bɛŋwaani, canna kaanum bimbim dum na zigi Baŋa-We yigə ni tun muri si kaanum dum maama wani di ki di baŋa ni.

⁶⁵Solɔmɔn di Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum na wɔ o tee ni tun kwe da yarpe mu si ba di candiə kam. Ba kɔgɔ kum dɛɛn daga mu yi ba nuŋi Yisrayeli je maama ni, kɔ zigi Lebo-Hamati tw ni si kɔ yi Ezipi bu-tula kam seeni, ba ba ba tɔgɔ ba di candiə kam ba ma zuli Baŋa-We. ⁶⁶Tɔga na pɔvri tun, Solɔmɔn ma banɔ nɔɔna bam si ba joori ba sam. Nɔɔna bam ma ki pɛ wɔm le. Ba na maa joori sɔŋɔ tun, ba dɛɛn jɔgɔ wɔpolo zanzan di Baŋa-We na ki wo-laaru tɔlv maama Dl pa

Dl tuntɔŋɔv Davidi di Dl nɔɔna Yisrayeli tiinə bam tun.

Baŋa-We daa vuri Dl tuti di Solɔmɔn

9 Pɛ Solɔmɔn dɛɛn na lɔgɔ Baŋa-We digə kam, di o tuti sɔŋɔ kum, di wɔŋo kulv maama o ya na lagɔ si o lɔ o ti tun, ²Baŋa-We daa ma ba Dl vuri Dl tuti did-o Dl ki bile, ni Dl ya na maŋi Dl ki te Gabawɔn ni tun. ³Baŋa-We ma ta did-o Dl wɔ: «Amu ni nmu na loori a tee ni si a ki wɔŋo kulv a pa-m tun. Digə kam n na lɔga amu ŋwaani tun, a suni a pɔvri-ka si ka taa yi lanyirani fasi mu, si a yurɔ dum taa wurə maŋa maama. Amu yi pagɔ ka baŋa ni yi a wɔbɔŋa di wɔ taa wɔ ka wɔnti maŋa maama. ⁴Kɔ nan na yi nmu, n na jɔgɔ cɔga n ŋwɔa ni, ni n ko Davidi dɛɛn na ki te yi o yɔɔri o tɔgɔ cwəŋə di wɔbɔŋ-laaru tun, yi n na se n tɔgɔ a niə yam, di a kwɔə yam, di a cullu tum, ⁵amu laan wɔ pa n dwi dum taa di Yisrayeli tw paari maŋa maama. A na goni ni te di nmu ko Davidi ni: o dwi dum bá ga nɔɔnv si o di paari Yisrayeli tiinə bam baŋa ni tun wɔ suni kɔ ki.

⁶Nmu didaani dwi dilv na wɔ saŋi nmu kwaga tun nan na ywəri amu cwəŋə kam ni yi á vɔn a niə yam di a kwɔə yam, á daari á pipiri á zuli wa yadonnə, ⁷amu laan wɔ zəli abam Yisrayeli tiinə bam si á daa yi taá zɔvri tɔga kantv a na kwe a pa abam tun baŋa ni. A maa wɔ vɔn digə kantv a ya na se si ka taa yi lanyirani fasi a yurɔ zulə ŋwaani tun di. Kuntv na kia, dwi-ge tiinə laan wɔ taa jɔgɔ Yisrayeli tiinə bam mu ba mwana yi ba gooni-ba. ⁸Digə kantv maa wɔ yɔɔri ka tv ka saari ka taa yi di-dɔŋo. Nɔɔna maama maa na de da si ba ke, kɔv ki-ba yəu mu, pa ba taa gooni yi ba te ni: «Bɛɛ mu yi Baŋa-We pa lɛerv tuntv yi ba tɔga kam di ba We-digə kam?» ⁹Nɔɔna maa wɔ ləri ni: «Ba tuti mu me ba kwaga ba ya ba Tu Baŋa-We dum. Duntv nan ya mu jaani ba nabaara bam Dl nuŋi Ezipi tw ni. Ba nan na pipiri ba tɔgɔ wa yadonnə yi ba zuli-ya tun ŋwaani mu Baŋa-We pɛ lɛerv tuntv yi-ba.»

Pɛ Solɔmɔn tutuŋa yadonnə

¹⁰Pɛ Solɔmɔn dɛɛn kwe buna fiinle mu o ma o lɔ Baŋa-We digə kam di o tuti sɔŋɔ kum maama. ¹¹Solɔmɔn ma kwe tunti fiinle na wɔ Galile laŋa kam ni tun o pa Tiiri tw pɛ Hiramɔ, bɛŋwaani wuntv dɛɛn zən-o di Sɛdri de, di da-ŋvnnv tidonnə, di səbu-sɔŋa, ni o na laga te maama si o ma o lɔ We-digə kam tun. ¹²Pɛ Hiramɔ na zigi Tiiri ni o vu o na tunti dilv Solɔmɔn na pɛ-o tun, o yi maa wɔ su-di. ¹³O ma ta di Solɔmɔn o wɔ: «A cilɔŋ, tunti duntv dwi mu nmu kwe

n pa-ni?» O ma pa di laɲa kam yuri ni «Kabuli». Yuri dum kuntu mu wura di zum maama. ¹⁴Hiramɩ ya pɛ Solɔmɔn sɛbu-sɩja kalɔ duuni na yi kilo murrɩ tuna (4,000) tun mu.

¹⁵Tuntuɲna balɔ Solɔmɔn deen na pɛ ba tuɲɩ tutuɲ-deera ba pa-o tun taani mu tuntu. O deen pɛ ba lɔ Baɲa-We digɛ kam, di o tuti sɔɲɔ kum, di Milo jɛgɛ kam, yi ba daari ba lɔ Zeruzalem tuw kɛbrɛ kam, di Hazɔri tuw kum, di Megido tuw kum, di Gezert tuw kum.

¹⁶Ku yi Ezipi Pa-faru wum deen mu maɲɩ o ki najara o di Gezert tuw kum. O di mim mu ku wuni yi o daari o gu Kaanan tiinɛ bam na zuuri da tun. O ma daari o kwe-ka o pa o bukɔ si o ma o zu Solɔmɔn. ¹⁷Solɔmɔn ma pa ba joori ba lɔ Gezert tuw kum.

Solɔmɔn deen ma pa o tuntuɲna bam lɔ Bete-Horon tuw kum na wu kuri seeni tun, ¹⁸di Baalati, di Tamaari na wu Zuda kagua kam ni tun. ¹⁹O ta pɛ ba lɔ tuni dɩlɔ o na wu taa zigɩ wuɗiiru, di jara-kɛm tɛrikooru, di siseɲ-nɔɔna da tun. O ta pɛ ba lɔ o wubuɲa na jaani kulɔ maama si o lɔ tun mu Zeruzalem ni, di Liban ni, di je silɔ maama o na di paari da tun.

^{20–21}Solɔmɔn na fun nɔɔna balɔ si ba taa tuɲɩ tutuɲ-deera ba pa-o tun deen yi Amɔɔri tiinɛ, di Hɛti tiinɛ, di Perezi tiinɛ, di Hevi tiinɛ, di Yebusi tiinɛ mu. Bantu dai Yisurayɛli dwi tiinɛ yi ba ya ta daari Yisurayɛli tɩga kam ni. Bantu nan yi dwiɛ yalɔ Yisurayɛli tiinɛ bam deen na wu yɔɔri ba cɔgi tun biɛ mu. Ba ta yi gambe mu di zum maama. ²²Ku nan na yi Yisurayɛli tiinɛ bam tuti, Solɔmɔn deen wu pɛ bantu ji o gambe. O nan pɛ ba ji o jar-kɛrɛ, di o dɩdeera, di o jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ, di o jara-kɛm tɛrikooru diinɛ, dɩdaani o sise diinɛ yigɛ tiinɛ mu.

²³Dɩdeera balɔ na nii tuntuɲna bam baɲa ni ba pa Solɔmɔn tun deen yi nɔɔna biɛ-yanu di fiinnu (550) mu. Ba deen maa nii o tutuɲa yam maama baɲa ni.

²⁴Pɛ Solɔmɔn kaani wulɔ na yi Ezipi Pa-faru wum bukɔ tun deen zigɩ Davidi tuw kum ni o vu sɔɲɔ kulɔ Solɔmɔn na lɔgi o pa-o tun. Solɔmɔn ma lɔ Milo jɛgɛ kam o wɛli da.

²⁵Kuni bitɔ buni maama wuni mu Solɔmɔn yɛni o ki zweem pɛera di yazurɛ pɛera bimbim dɩlɔ o na lɔga o pa Baɲa-We tun baɲa ni. O ta ma zwe wɛɛnu tɩlɔ lwɛm na ywɛmmɛ tun o pa Baɲa-We. Kuntu baɲa ni mu o deen pɛ We-digɛ kam zigɩ ka ti.

²⁶Pɛ Solɔmɔn deen pɛ ba ki nabor-kamunnu zanzan Ezion-Eberɩ ni ba pa-o. Tuw kum kuntu bwɛlɛ di Eyilati na wu Nani-suɲɔ kum ni ni Edɔm tɩga baɲa ni tun mu.

²⁷Pɛ Hiramɩ ma tuɲɩ o nɔɔna balɔ na ye nabwɛru yunɩm tun badaara si ba vu ba gwaani di Solɔmɔn nɔɔna bam ba tuɲɩ. ²⁸Ba ma co nabwɛru tum ba vu ba yi Ofiiri yi ba na sɛbu-sɩja zanzan dɩani. Ba ma

ja sɛbu-sɩja kilo murrɩ fugɛ-tuna (14,000) ba joori ba vu ba pa Pɛ Solɔmɔn.

Seba pa-kana wum yura taani

10 Seba tuw pa-kana wum deen ni Pɛ Solɔmɔn yuri na zaɲɩ je maama ni di o na zuli Baɲa-We te tun. O ma zaɲɩ o vu Zeruzalem si o maɲ-o di bwɛɛ yalɔ na dana tun o nii. ²O deen pɛ o tuntuɲna zanzan tɔgi dɩd-o ba vu, dɩdaani yogondɛ yalɔ na zuɲɩ wo-talooru dwi dwi, di sɛbu-sɩja, di kandwa-ɲuna zanzan tun. O na yi Solɔmɔn te tun mu o bwe-o bwɛɛ yalɔ maama o wubuɲa na jaani si o bwe tun. ³Pɛ Solɔmɔn di ma lɛri o bwɛɛ yam maama. Ya na maɲɩ ya cana te di, o wanti o lɛri ya maama. ⁴Seba tuw pa-kana wum ma maani Solɔmɔn swan yam maama na yi te tun. O ta ma na pɛ sɔɲɔ kulɔ o na lɔgi tun, ⁵di wuɗiiru tɩlɔ o na yɛni o di tun, di o na kwe o tuntuɲna bam jɛɲɛ je te, di balɔ na zuɲɩ o wuɗiu di wo-nyɔɔru ba pa-o tun na zu gwar-ɲunnu tɩlɔ tun, dɩdaani pɛera yalɔ o na yɛni o zwe o ma o ki kaanum Baɲa-We digɛ kam ni tun. O na maani tuntu maama tun, ku ma pa o ni ye.

⁶O ma ta di pɛ wum o wi: «A ta na wu a tuti tuw ni yi a ni n yura cibari yalɔ maama tun suni ku yi cɩga mu. ⁷Ku na dai amu tuti mu na tu a na tuntu maama tun, a yaá ta wi ku yi vwan mu. A nan na ni wɛɛnu tɩlɔ tun wu yi te maama a yi duntu zum na nɛ tun cicoro. Nmu swan yam di n jɩjɩguru tum daga ti dwe ba na taga te ba bri-ni tun. ⁸Nmu nɔɔna bam di n tuntuɲna bam tiini ba jɩgi yu-yoɲɔ, ba na wu n tee ni de maama ba cɔgi nmu swan taana yam tun ɲwaani. ⁹N Tu Baɲa-We dum maɲɩ di tiɛ, di Dɩ wuɔ na de nmu yi Dɩ kuri-m si n di paari Yisurayɛli tiinɛ baɲa ni tun. Baɲa-We na soe Yisurayɛli dwi tiinɛ maɲa maama tun ɲwaani mu Dɩ kuri-m si n ji ba pɛ, si n daari n tɔgi cwɛɲɛ n ta n bura cɩga bura n pa-ba.»

¹⁰Pa-kana wum deen ma kwe sɛbu-sɩja na dwe kilo murrɩ tuna (4,000) tun o pa Solɔmɔn, ku wɛli di wo-talooru, di kandwa-ɲuna zanzan. Nɔɔn-nɔɔnu nan ta wu fɔgi o ja wo-talooru silɔ na daga si yi silɔ Seba pa-kana wum na kwe o ja o ba o pa Pɛ Solɔmɔn tun.

¹¹Pɛ Hiramɩ nabwɛru tɩlɔ deen na zigɩ Ofiiri ni ti ja sɛbu-sɩja ti ba ti pa Pɛ Solɔmɔn tun ta ma ja da-ɲunnu di kandwa-ɲuna zanzan na nuɲɩ da tun ti ba ti pa-o.

¹²Pɛ wum ma kwe de sum o ma ki natɛn-yiɛ si ya wɛli We-digɛ kam ni, di pɛ sɔɲɔ kum ni. O ma daari o ma de sum o ki kwaanu dwi dwi o pa balɔ na leeni tun. Da-ɲunnu tum kuntu tiini ti lana ti dwe tɩlɔ maama na tu ti yi Yisurayɛli tuw di zum maama tun.

¹³Pɛ Solɔmɔn deen kwe kulɔ maama Seba pa-kana wum na laga tun o pa-o mu. Ku dai wɛɛnu tɩlɔ o

wubuŋa na jaani si o pa-o tun yirani, si ku yi pa-kana wum na loori kulu maama o tee ni tun mu o pe-o o weli da. Pa-kana wum di o kwaga kam laan ma joori ba tuu.

Solomɔn jujuguru na daga te tun

¹⁴ Bini maama wuni Solomɔn deen yani o joni sɛbu-sɛja kilo murru fiinle-tiɔ (23,000) mu, ¹⁵ ku weli di lampoo kulu o na joni vɛlɛ, di pipimpiinɛ, di Arabi pwa bam maama, di Yisrayeli tw tunti yigɛ tiinɛ bam tee ni tun.

¹⁶ Pe Solomɔn deen kwe sɛbu-sɛja o ma mo nantan-kamunɛ biɛ-yale (200) mu. O deen kwe sɛbu-sɛja na yi kilo turpe tun mu o ma turi si didva didva. ¹⁷ O ta ma ki nantan-balwa biɛ-yatɔ (300), yi o kwe sɛbu-sɛja na yi kilo tule tun o ma turi si didva didva. O ma kwe-si o ki digɛ kalu ba na bɛi ni «Liban Kagva» tun wuni.

¹⁸ Pe wum ta ma pa ba kwe tuu yɛlɛ ba ma ki paari yitun-kamunu ba pa-o. Ba ma daari ba ma sɛbu-sɛja kalu na yi lanyirani tun ba turi ku yira. ¹⁹ Natɛm dilu na jigɛ natɛn-yiɛ yardu tun mu diini di yi paari jangɔɔ kum. Ku kwaga kam maa yi kukulu ku baŋa seeni. Ku jun sile sum maama maa jigɛ nyonɔ nyinyugu si tikari ni. ²⁰ Natɛm dum natɛn-yi maama di maa jigɛ nyonɔ nyinyuru tule di baŋa ni, jazim di jagwiɛ seeni, si ku ki nyonɔ nyinyuru fugɛ-tule. Lugu baŋa tunti maama ni paari jangɔɔ tɛrɛ ku na nyi di Pe Solomɔn nyum kum.

²¹ Ku na yi Pe Solomɔn na-zwi sum maama, ku weli di o zila yalu maama na wu «Liban Kagva» digɛ kam ni tun, ba me sɛbu-sɛja mu ba ki ti maama. Ba wu me sɛbu-pɔɔ ba ki ti kulukululu, ti na ba jigɛ yuu Solomɔn paari maŋa kam ni tun ŋwaan. ²² Pe wum deen jigɛ nabor-kamunnu zanzan ti na weli di Pe Hiram nabwɛru tum ti beeri pipiu ŋwaan tun. Bina yatɔ maama wuni o nabwɛru tum wu zɔɔ sɛbu-sɛja, di sɛbu-pɔɔ, di tuu yɛlɛ, di kalwɛ, di kuŋwaarɛ mu ti ba ti pa-o.

²³ Pe Solomɔn deen mu yi nadum di swan tu o dwe pwa maama lugu baŋa ni. ²⁴ Lugu baŋa nɔɔna dwi maama maa soe si ba taa tui o te ba cɛgi yi-puru taani dilu Baŋa-We na pe-o tun. ²⁵ Ba nan na yani ba tui, ba didva didva maa wu ja o peeri o ba o pa Solomɔn. Bini maama wuni ba deen jaani sɛbu-pɔɔ wɛnu, di sɛbu-sɛja wɛnu, di gwaarɛ, di trali nugɛ, di wɛnu tɛlɛ lwɛm na ywɛmmɛ tun dwi dwi, di siseŋ-nɔɔna, di bina-sise ba tui ba pa-o.

²⁶ Solomɔn deen ma la jara-kɛm tɛrikooru muru di biɛ-yana (1,400), didaani siseŋ-nɔɔna murru fugɛ-tile (12,000). O deen pɔɔ si sidonna o yagi tunti dilu o na kuri si ŋwaan tun ni. Sidaara maa wu Zeruzalem ni me

o na zɔɔru tun. ²⁷ O paari dim maŋa ni, sɛbu-pɔɔ tiini ti daga Zeruzalem ni ni kandwa te. Sɛdri da-ŋunnu di maa ba jigɛ zɔɔru nɛnɛni kapuru na daga te wa-zɔɔru seeni bwɛlu tum ni tun. ²⁸ Nɔɔna deen ve Ezipi di Silisi tunti dum mu ba kwe sɛbu ba yɛgi sise ba pa Solomɔn. Ku maa yi o pipimpiinɛ mu yani ba yɛgi-si Silisi tw ni, yi ba ŋwi kulu na maŋi tun. ²⁹ Ku na yi jara-kɛm tɛriko, ba yani ba yɛgi-ku Ezipi ni di sɛbu-pɔɔ sɛbu-dala biɛ-yardu (600) mu. Siseŋɛ maa yɛgi di sɛbu-pɔɔ sɛbu-dala bi di fiinnu (150). Pe wum pipimpiinɛ bam deen yani ba kwe tɛrikooru di siseŋ-nɔɔna zanzan ba yɛgi ba pa Heti tiinɛ pwa bam di Siiri tiinɛ pwa mu.

Solomɔn kaana bam taani

11 Pe Solomɔn deen soe si o taa lagi kaana zanzan na yi vɛrɛ tun mu o weli o kaani wulu na yi Ezipi Pa-faru buku wum tun ni. O kaana bam kuntu nuŋi Moabi tiinɛ, di Amɔn tiinɛ, di Edɔm tiinɛ, di Sidɔn tiinɛ, di Heti tiinɛ bam wuni mu. ² Si ku loori o na di kaana bam kuntu tun, Baŋa-We ya maŋi Dl kaani Yisrayeli dwi tiinɛ bam wu: ba yi zɔɔ ba di bukwa balu na nuŋi tunti dum kuntu ni tun, naa ba se si ba bukwa zu bantɛ di baara. Baŋa-We tagi Dl wu: «Á na ki kuntu, bantɛ wu sugi á biɛ bam wubuŋa si ba taa zuli ba jwɛnɛ yam mu.» Di kuntu maama, Solomɔn deen ta lagi tunti dum kuntu bukwa mu. ³ Solomɔn deen di kaana na yi pwa bukwa tun biɛ yarpe (700) mu. O maa jigɛ ka-bi biɛ-yatɔ (300) o weli da. Kaana bam kuntu ma pa Solomɔn ywɛri We cwɛŋɛ wuni. ⁴ Solomɔn na yi o kukwuru maŋa tun, mu o kaana bam pe o zuli ba wa-yɔɔru tun. Kuntu ma pa o daa ba jigɛ ciga di o Tu Baŋa-We si ku yi o ko Davidi ya na yɔɔru o ki o ciga di We te tun. ⁵ O deen zuli Asetari jwɛm dum Sidɔn tiinɛ na zuli tun, di Molɔki jwɛm dum na yi wo-zɔɔni dilu Amɔn tiinɛ na zuli tun mu. ⁶ Solomɔn deen tɔɔi lwarum o cɛgi Baŋa-We yigɛ. O maa wu kwe o bicari maama o ma o tɔɔi Baŋa-We nɛnɛni o ko Davidi na ki te tun.

⁷ Solomɔn deen logi wara-je bimbim mu piu kulu na wu Zeruzalem wa-puli seeni tun yuu ni, si o taa zuli Kemɔsi na yi Moabi tiinɛ jwɛm tun, di Molɔki na yi Amɔn tiinɛ jwɛm tun da. ⁸ O daa ta ki kuntu doŋ mu o pa o kaana bam maama, si ba di taa zwe wɛnu ba daari ba taa ki kaanum ba pa ba titi wa-yɔɔru tun.

⁹ Baŋa-We banti deen zɔɔi Solomɔn baŋa ni, di o na ywɛri Dl cwɛŋɛ kam wuni tun. Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun deen ya vuri Dl titi Dl bri Solomɔn kuni bile mu. ¹⁰ Dl ma yɔɔru Dl kaan-o si o yi zuli wa-yɔɔru. Solomɔn ma vin We ni dum. ¹¹ Kuntu ŋwaan Baŋa-We tagi di Solomɔn Dl wu: «Nmu na paali n ki n wubuŋa na laga te, yi n vin a ni dum, di a kwie yam tun ŋwaan, a laan lagi a joni paari dum

nmv juɗa ni mv a kwe a pa nmv tuntɔɗna bam didva si o taa te. ¹²Davidi nan na yi nmv ko tun ɗwaani, amv bá kɪ kɔntv nmv ɗwɪa maɗa ni. Nm v bu nan na ləri n yuu ni, a laan wó jɔɗi paart dum wɔntv juɗa ni mv. ¹³Dɪ kɔntv maama, a bá jɔɗi paart dum maama o juɗa ni. A nan wó pa dwi didva daart si o di paart bantv baɗa ni, a tuntɔɗnv Pɛ Davidi ɗwaani, didaani a titv tw Zeruzalem ɗwaani.»

Solmɔn dɔnv Adadı taani

¹⁴Baɗa-We deen pɛ dɔnv wɔdoɗ mv zaɗi o kɪ jara dɪ Solmɔn. Wɔntv yi Edɔm tu Adadı na yi Edɔm pɛ sɔɗɔ bu tun mv. ¹⁵Faɗa faɗa mv Davidi deen ya ve o zaɗi najara dɪ Edɔm tw tiinɛ yi o wanti-ba. Zoabi wɔlv na yi o jar-kərə bam yigə tu tun ma tɔɗi o vu tw kum kɔntv si o kwe twa bam o kɪ. O na wura tun mv o gv Edɔm tiinɛ baara bam maama. ¹⁶O dɪ Yisrayelɪ jar-kərə bam maama deen ma maɗi Edɔm tw kum ni ba kɪ canɪ sɪrɔv, yi ba gv baara bam maama ba ti. ¹⁷Adadı ta na yi bu tun, o ma tɔɗi dɪ o ko wum tuntɔɗna balv ya na yi Edɔm tiinɛ tun si ba duri ba lu ba vu Ezipi tw. ¹⁸Ba deen zɪɗi Madian ni mv ba vu Paran. Ba ta ma zɪɗi Paran ni ba kwe nɔɗna ba wəli da ba vu Ezipi. Ba na yi da tun, Ezipi Pa-farv wum ma kwe sɔɗɔ, dɪ tɪga, dɪ ba de wɔnt ni-wudi u o pa Adadı. ¹⁹Pɛ wum yi na su Adadı kikiə tun, o ma kwe o titv kaani nyaani o pa Adadı si o di o ma o kɪ kaani. Pɛ kaani Tapenesɪ nyaani wum mv kɔntv. ²⁰Wɔntv ma lu bəkərə o pa Adadı, yi ba pa o yiri wɪ Genubati. Tapenesɪ maa jɪg-o o kɔna pɛ sɔɗɔ kum ni. Bu wum dɪ Pa-farv wum biə bam maama maa mi daani.

²¹Adadı deen ni ni Davidi dɪ o jar-kərə bam yigə tu Zoabi mv tɪga. O ma ta dɪ Ezipi Pa-farv wum o wɪ: «Pɛ, a loori-m! Pa-nɪ cwəɗə si a joori a ko sɔɗɔ.» ²²Pɛ wum ma ləri o wɪ: «Bɛɗwaani mv? Nm v laga woɗo mv yi n ga amv tee ni na?» Adadı ma ləri o wɪ: «Kv dai kɔntv. Nan yaɗi si a joori sɔɗɔ.» O ma sunɪ o joori o titv tw.

Solmɔn dɔnv Rezon taani

²³We ta ma pa dɔnv wɔdoɗ kɪ jara dɪ Solmɔn. Wɔntv maa yi Elyada bu Rezon. Rezon deen duri mv o yaɗi o tu Hadadezerɪ na yi Zoba tw pɛ tun. ²⁴Davidi na wanti Hadadezerɪ jar-kərə bam tun, kɔntv kwaga ni mv Rezon kuri baara balv na yi vuvuuna tun o kɪ daani yi o ji ba yigə tu. Ba ma vu Damasi ba zɔvri da. Ba na wura tun mv ba pɛ Rezon di paart Damasi ni. ²⁵Rezon deen yi Yisrayelɪ tiinɛ dɔnv mv maɗa kalv maama Solmɔn ta na wɔ o ɗwɪa wɔntv tun. O pɛ lɛrv yi Yisrayelɪ tiinɛ bam, ni Adadı dɪ na kɪ te tun mv.

O deen di paart Siiri tiinɛ maama baɗa ni yi o culi Yisrayelɪ tiinɛ bam.

Solmɔn dɔnv Zeroboam taani

²⁶Nɔɗnv wɔlv dɪ daa na zaɗi o kɪ jara dɪ Pɛ Solmɔn tun yi o tuntɔɗna bam didva, o yiri na yi Zeroboam tun mv. Wɔntv deen yi Efrayim tu Nebati bu mv, yi o nuɗi Zeredi. O nu mv yi Seruya. O maa yi kadəm. ²⁷Kv na kɪ te yi o culi Solmɔn tun mv tintv: Solmɔn ya pɛ ba fɔɗi ba lo Milo jəgə kam Zeruzalem tw ni. O ta ma pa ba kwe tw kum kəbrə kam. ²⁸Zeroboam deen jɪɗi baart yi Solmɔn maani ni o sunɪ o yiə titɔɗa yam baɗa ni mv. Kɔntv ɗwaani o pɛ Zeroboam nii Zuzefv dwi tiinɛ balv na tɔɗi titɔɗa yam tun baɗa ni.

²⁹Dɛ didwɪ mv Zeroboam nuɗi Zeruzalem ni o maa ve cwəɗə. We nijɔɗnu Ahiya na yi Siloo tu tun ma jeer-o cwəɗə yuu ni. Ba bale bam maa wv pooni ni ba yirani, yi Ahiya zv gwar-darɔ kulv na yi nadɔɗv tun.

³⁰O ma li o gwar-darɔ kum, o ja o tɔri tɔri si kv ji garyiə fugə-tile. ³¹O ma ta dɪ Zeroboam o wɪ: «Kwe garyiə fugə n ta n jɪga, bɛɗwaani Baɗa-We dilv na yi Yisrayelɪ tiinɛ We tun mv wɪ: «A lagɪ a ja paart dum mv a jɔɗi Solmɔn juɗa ni, a daart a kwe dwiə fugə a pa-m si n ta n te. ³²A nan wó pa Solmɔn ta taa te dwi didva mv, a tuntɔɗnv Davidi ɗwaani, didaani Zeruzalem tw kulv a na kuri Yisrayelɪ dwiə yam maama wɔntv si kv taa yi amv titv nyum tun ɗwaani. ³³Solmɔn dɪ o dwi dum vin amv yi ba zuli Asetari jwəm dum Sidon tiinɛ na zuli tun, dɪ Kemasi jwəm na yi Moabi tiinɛ We tun, dɪ Moloki na yi Amon tiinɛ We tun. Ba maa wv tɔɗi amv cwe sum si ba taa kɪ kulv na poli a wɔv tun. Ba nan vin a cullu tum dɪ a kwia yam mv. Ba maa wv tɔɗi cwəɗə kalv Solmɔn ko Davidi na tɔɗi tun. ³⁴Dɪ kv dɪ, a bá li paart dum maama Solmɔn juɗa ni. O ta na ɗwɪ: o daa ta wó di paart dum, a tuntɔɗnv Davidi ɗwaani, dɪ wɔntv na tɔɗi o tɔɗi a kwia yam dɪ a niə yam tun ɗwaani. ³⁵Solmɔn bu nan na ləri o yuu ni, a laan wó jɔɗi paart dum o tee ni, yi a daart a kwe Yisrayelɪ dwiə fugə a pa-m si n ta n te. ³⁶A nan wó pa Solmɔn bu wum taa te dwi didva mv. Kɔntv mv wó pa Pɛ Davidi dwi dum nɔɗnv ta taa di paart Zeruzalem tw kulv wɔntv amv na kuri si nɔɗna taa zuli-nɪ da tun. ³⁷Kv daart, kv na yi nmv Zeroboam, amv wó tinɪ-m si n ta n te Yisrayelɪ tɪga kam mɛ maama n wubɔɗa na lagɪ tun. N laan wó di paart Yisrayelɪ tiinɛ baɗa ni. ³⁸N nan maɗi si n kɪ kulv maama a na wó pa-m ni si n kɪ tun, yi n tɔɗi a cwe sum n kɪ kulv na wó poli a wɔv tun. Nm v na tɔɗi n tɔɗi a kwia yam dɪ a ni-kaana yam, nuneeni a tuntɔɗnv Davidi deen na kɪ te tun, amv wó taa wura n tee ni. A ta wó pa n dwi dum taa wura taan, nuneeni a na pɛ Davidi dwi dum kɪ te tun. Ní ta n nii

11:28 Zuzefv dwi tiinɛ yi Efrayim tiinɛ dɪ Manasi tiinɛ.

11:9-13 2 Kɪbart tɔnɔ 11:4

Yisrayelɔ dwi tiinə bam baŋa nɩ. ³⁹Solɔmɔn lwarun dum ŋwaani, a lagɩ a waari Davidi kwaga kam mu. Ku nan bá taa yi maŋa maama wuu mu.»

⁴⁰Kuntu ŋwaani Solɔmɔn deen beeri cwəŋə sɩ o gu Zeroboam. Zeroboam ma duri o lu o vu Ezipi. O ma maŋi Ezipi tuv Pe Sisaki tee nɩ sɩ ku taa nii maŋa kalu Solɔmɔn na tigi tun.

Solɔmɔn tɔvni

⁴¹Solɔmɔn deen na di paari yi o ki wəənu tulɩ maama tun, di o tutuŋa yam, di o yi-puru kum maama ba purɩni-tɩ ba tiŋi *Solɔmɔn Kikiə Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ⁴²Solɔmɔn jəni Zeruzalem nɩ o di paari Yisrayelɔ tuv maama nɩ o ki bina fiinna mu. ⁴³O laan ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki o ko Davidi tuv kum nɩ. O bu Robvam ma ləri o yuu nɩ o di paari.

Yisrayelɔ tiinə vun Robvam

12 Robvam deen ma vu Sishem, Yisrayelɔ tiinə bam maama na jeeri da sɩ ba tiŋ-o pɛ tun ŋwaani. ²Nebati bu Zeroboam deen ya duri o vu Ezipi mu sɩ o lu Pe Solɔmɔn juŋa nɩ. O ta na wu dáani tun mu o ni Solɔmɔn tɔvni ŋwa. O ma joori sɔŋɔ. ³Ba ma tuŋi ba bəŋi Zeroboam sɩ o di Yisrayelɔ kəŋɔ kum maama tɔŋi daani ba vu Robvam te. Ba ma ta did-o ba wɩ: ⁴«Nmu ko Solɔmɔn deen tiini o yaari dɩbam di tutuŋ-cɛera. Kuntu tun, nan kwaani sɩ n pa ku taa bwənə ku pa dɩbam, sɩ dí want dí sin dí yaara yam wɔni. N na ki kuntu, dí wó se dí pa-m.» ⁵Robvam ma ləri-ba o wɩ: «Nan ve-na sɩ da yatɔ kwaga nɩ á laan joori á ba sɩ dí nii.» Nɔɔna bam ma viiri.

⁶Pe Robvam ma bwe taani dum di nankwɩn silɩ deen ya na yi o ko Solɔmɔn nakwa tun. O ma bwe-ba o wɩ: «Be wubɔŋa mu abam juga sɩ á ma á wəli-nɩ sɩ a ləri a pa nɔɔna bantɩ?» ⁷Nakwa bam ma ləri ba wɩ: «Nmu na tu n tutɩ sɩ n sɛ nɔɔna bam zum na loori kulɩ tun, yi n tu n pa-ba, ba di wó yɔɔri ba sɛ ba pa-m wuu.»

⁸Robvam ma vun nankwɩn sum bubuŋi dum yi o daari o vu o banti di nɔn-dɔnnu tulɩ na yi o yuudonnə pa ba wu o tee nɩ tun. ⁹O ma bwe-ba o wɩ: «Nɔɔna bantɩ na wɩ: a ko wum na yaari-ba zanzan tun, a laan pa ba sin di ba yaara yam tun, be wubɔŋa mu abam juga sɩ á ma á wəli-nɩ sɩ a ma a ləri a pa-ba?» ¹⁰Nɔn-dɔnnu tun na yi o yuudonnə tun ma ləri ba wɩ: «Ku na yi balɩ na loori-m kuntu tun, ta n bri-ba nɩ: «Amu nva kam tutɩ kulimə ka dwe a ko wum təŋə! ¹¹A ko kəm deen sunɩ ku cana á baŋa nɩ. Ku nan na yi amu, kuɔ dwəni dáani. A ko wum deen me fina mu o magɩ abam. Amu nan laga a ma funɩ silɩ niə na cana nɩ nɔŋɔ dɔnnu tun mu a ma a magɩ abam.»

¹²Da yatɔ yam de nɩ mu Zeroboam di nɔɔna bam maama daa joori ba vu Pe Robvam te, nɩ o na maŋi o ta sɩ ba ki te tun. ¹³Ba na tu tun, Pe Robvam ma zagɩ-ba ni-cɛeri, o na duli nankwɩn sum taani dum o yagɩ tun ŋwaani. ¹⁴O nan yɔɔri o ki o tɔŋi nɔn-dɔnnu tun wubɔŋa yam mu. O ma ta o wɩ: «A ko kəm deen sunɩ ku cana á baŋa nɩ. Ku nan na yi amu, kuɔ dwəni daani. A ko wum deen me fina mu o magɩ abam. Amu nan lagɩ a ma funɩ silɩ niə na cana nɩ nɔŋɔ dɔnnu tun mu a ma a magɩ abam.»

¹⁵Pe Robvam na wu sɛ nɔɔna bam taani dum tun deen tɔŋi Baŋa-We wubɔŋa na jaani te tun mu. Ku pɛ Baŋa-We na de o nijoŋnu Ahiya baŋa o ta te di Nebati bu Zeroboam tun mu sunɩ ku ki.

¹⁶Yisrayelɔ tiinə bam maama na maani nɩ pɛ wum vun sɩ o ki o tɔŋi ba wubɔŋa yam tun, ba ma cɛ sɔɔ yi ba lər-o ba wɩ: «Yisrayelɔ tiinə bam, dɩbam didaani Zese bu Davidi dai daani. Dí yigə tərə o dwi dum paari wɔni! Pa-na dí joori-na sam. Davidi dwi tu, ta n nii n tutɩ dwi kum baŋa nɩ!» Ba maama ma sunɩ ba joori ba sam. ¹⁷Ku nan na yi Yisrayelɔ dwi tiinə balɩ na zɔvri Zuda tunti dum nɩ tun yirani, Pe Robvam deen ta mu di paari ba baŋa nɩ.

¹⁸Pe Robvam ma tuŋi Adoram wulɩ na nii tutuŋ-cɛera yam baŋa nɩ tun sɩ o vu Yisrayelɔ dwiə yalu na wu jazum baŋa seeni tun te o kwe taani dum. O na yi da tun, nɔɔna bam maama ma dul-o di kandwa ba gu. Kuntu baŋa nɩ Pe Robvam ma faŋi o lə o təriko o duri o lu o vu Zeruzalem. ¹⁹Dɩ zum maama Yisrayelɔ tiinə na wu jazum baŋa seeni tun vun mu sɩ Davidi dwi dum taa di paari ba baŋa nɩ.

²⁰Yisrayelɔ tiinə bam na maani nɩ Zeroboam tu o wura tun, ba ma tuŋi ba bəŋ-o sɩ o ba ba kəŋɔ kum na gilimi me tun. Ba ma pa o ji Yisrayelɔ tiinə pɛ. Zuda dwi dum yirani mu se ba pa Davidi digə kam.

Semaya na ŋɔɔni te tun

²¹Robvam na yi Zeruzalem tun mu o bəŋi Zuda di Benzamen dwiə yam nɔɔna balɩ na ye najara kəm lanyranti tun. Ba deen yi jar-kərə murru bi di funɔnɔ (180,000) mu. O ma buŋi sɩ o zaŋi najara di Yisrayelɔ dwi tiinə badaara bam, sɩ o want o pa ba maama joori ba ki daani sɩ o taa te-ba, o na yi Solɔmɔn bu tun ŋwaani. ²²We ma pa o tuntuŋnu Semaya ni yi o wɩ: ²³«Nan pa amu taani duntu yi Zuda tuv Pe Solɔmɔn bu Robvam, di Zuda dwi tiinə bam maama, di Benzamen dwi tiinə bam, di nɔɔna badaara bam maama nɩ: ²⁴«Baŋa-We kwərə mu tuntu: Yi zaŋi-na á ki najara di á curru Yisrayelɔ tiinə bam. Á maama ve-na sɔŋɔ, sɩ amu mu pɛ kuntu maama ki.» Ba maama ma se Baŋa-We ni dum yi ba joori ba sam.

Zeroboam nuŋi Baŋa-We kwaga ni

²⁵ Zeroboam ma fɔgi o lo Sishem tuw na wu Efrayim pweeru laŋa kam ni tun o zuvri da. O ma zaŋi daani o vu o lo Peniel tuw. ²⁶ De didwi o ma buŋi o titu ni o wi: «Kam dum na yi te tun, paari dum wu wani di joori Davidi dige kam. ²⁷ Amu nɔɔna bam ta na lagi ba taa ve Zeruzalem We-di-kamunu kum ba ki kaanum ba pa Baŋa-We, ba laan wu joori ba se ba pa ba tu Robuam wulu na yi Zuda tuw pe tun mu. Ku maa na ki kuntu, baá gu-ni mu si ba laan taa zuli wuntu.»

²⁸ O na buŋi di wunti o ti tun, o ma kwe sɛbu-sɛŋa o mo na-pwali sile o daari o ta di o nɔɔna bam o wi: «Yisrayeli tiine bam, á daa yi daani á tuti di á na ve Zeruzalem yige yige á zuli We te tun. Nii-na! Wa yalv deen na jaani abam ya ja nuŋi Ezipi tuw ni tun mu tuntu.» ²⁹ O ma kwe nyinyugu kom didva o zigi Beteli ni, o daari didva o zigi Dan ni. ³⁰ Kam dum kuntu ma pa Yisrayeli tiine bam ki lwarum, ba na yeni ba ve Beteli di Dan ba zuli kamwaru tum tun nwaani. ³¹ Zeroboam deen ta logi wara-je bimbina zwænu tum yuu ni, yi o daari o kuri kaanum tiine balu na wu nuŋi Levi dwi dum wunti tun si ba taa ki kaanum je sum kuntu ni.

³² Zeroboam ta ma zigi culu si nɔɔna bam taa ve ba kaani kamwaru tum canti nana cana kam da fugə-yanu de ni, ni ba deen na yeni ba ki candia te Zuda tuw ni tun. Zeroboam maa yeni o ve Beteli o ki kaanum o pa na-pwali kamwaru tlu o na mɔɔni tun. O deen pe kaanum tiine bam zuvri Beteli ni, si ba taa nii wara-je silu o na logi tun baŋa ni mu.

We nijonnu na tu Beteli yi o ta taani dulo tun

³³ Canti nana cana kam da fugə-yanu de dum na yi tun, Zeroboam ma vu Beteli o ki kaanum bimbim dilu o na mɔɔni tun baŋa ni, si o di candia kalu o na de o tuti wubuŋa nwaani o tiŋi o pa Yisrayeli tiine bam tun.¹ Zeroboam ta na zigi bimbim dum tɛŋe ni si o ki kaanum tun mu We tuntuŋnu wudoŋ tu o yi da. Baŋa-We ya tuŋi ku tu si o zigi Zuda tuw ni mu o vu Beteli. ² O ma ta kaanum bimbim dum taani, ni Baŋa-We na pe-o ni si o ki te tun. O ma bagi di kwər-dia yi o wi: «Bimbim, bimbim, nan cegi! Baŋa-We na tagi kulv tun mu tuntu: Baá lu bəkərə kalu na nuŋi Davidi dwi dum wunti o yiri na yi Zuziasti tun. Nmu baŋa ni mu o lagi o gu kaanum tiine balu na ki kaanum yo seeni tun. O maa wu zwe nabiine kwi nmu baŋa ni.»

13 De dum kuntu ni, We tuntuŋnu wum ta ma maŋi taani dum yi o wi: «Bimbim dum wu baki bile yi tuntuwarum na wu di baŋa ni tun wu jagi. Kuntu

baŋa ni mu á wu lwaru ni Baŋa-We mu suni Dl tɔgi amu baŋa ni Dl nɔɔni.»

⁴ Pe Zeroboam na ni We tuntuŋnu wum na tagi te o cɔgi Beteli bimbim dum tun, o ma twi o juŋa o jeer-o, yi o bagi di kwər-dia o wi: «Ja-o-na». Pe wum na tagi kuntu tun mu bidwi baŋa ni o juŋa kam kuŋi ka maŋi wæni. O ma wari o di-ka tuga ni. ⁵ Bimbim dum di ma baki bile pa tuntuwarum dum jagi je maama, ku maŋi di We tuntuŋnu wum na tagi Baŋa-We kwərə te tun.

⁶ Pe Zeroboam ma ta di nɔɔnu wum o wi: «Loori n Tu Baŋa-We tee ni si Dl duri a yibwənə Dl daari o yɔɔri a juŋa kam.» We tuntuŋnu wum ma suni o loori Baŋa-We pa pe wum juŋa kam joori ka lana, ni ka ya na yi te tun. ⁷ Pe wum ma ta di We tuntuŋnu wum o wi: «Nan pa di vu a sɔŋɔ si n di wudiu. A nan ta jigi peeri si a weli da a pa-m.» ⁸ Nɔɔnu wum ma leri pe wum o wi: «Nmu na maŋi n kwe n jigiŋu tum cicoro mu si n pa-ni, a bá se a vu n sɔŋɔ. A ta na wu yo seeni, a bá di wudiu naa a nyɔ na. ⁹ Beŋwaani, Baŋa-We pe-ni Dl ni duntu mu Dl wi: «Yi di kulukulv naa n nyɔ na. Nan yi tɔgi cwəŋə kalu nmu ya na tɔgi tun n joori Zuda tuw.» ¹⁰ We tuntuŋnu wum ma zigi Beteli ni o tɔgi cwə-gaa o viiri.

We nijonnu wudoŋ na tusi te tun

¹¹ Maŋa kam kuntu ni, We nijonnu wudoŋ ya zuvri Beteli ni yi o tiini o kwun. O biə bam ma pa o maani We tuntuŋnu wulu na nuŋi Zuda tuw tun na ki te maama Beteli ni tun. Ba ta ma ta o na tagi taani dilu o bri pe wum tun. ¹² Biə bam ko ma bwe-ba o wi: «O de yən mu o viiri?» Ba ma bri-o We tuntuŋnu wum na de cwəŋə kalu o viiri tun. ¹³ Nankwian kam ma ta di o biə bam o wi: «Ki-na lula á ti bunaga kam yige á pa-ni.» Ba na ti ka yige tun, o ma faŋi o jeni ka baŋa ni. ¹⁴ Yi o duri si o yi We tuntuŋnu wum. O ma vu o na o na je tiu kuri ni yi o bwe-o o wi: «Nmu mu yi We tuntuŋnu wum na nuŋi Zuda tuw n ba tun na?» O ma leri o wi: «Een, ku yi amu mu.»

¹⁵ Nijonnu kalu na nuŋi Beteli tun ma ta did-o o wi: «Pa di vu sɔŋɔ si n di wudiu.»

¹⁶ We tuntuŋnu wum ma leri o wi: «A bá wani a da di nmu a joori. A maa bá wani a zu n dige, naa a di wudiu, naa a nyɔ na di nmu. ¹⁷ Baŋa-We pe-ni ni Dl wi: a yi di wudiu naa a nyɔ na yo seeni. A nan yi tɔgi cwəŋə kalu a na de tun a joori Zuda tuw.»

¹⁸ Nankwian kam ma leri o wi: «Amu di yi nmu doŋ nijonnu mu. We maleka nan mu tagi Baŋa-We kwərə di amu o wi: a ja-m a joori a sɔŋɔ si n di wudiu n daari n nyɔ na.» Tuntu maama nan yi vwan yirani mu o fɔga. ¹⁹ We tuntuŋnu wum ma suni o da di We nijonnu wum o vu o di wudiu yi o nyɔ na o sɔŋɔ ni.

²⁰Maɲa kalu ba na je ba di tun mu Baɲa-We kwərə tu Dɪ niɲoɲnu kalu na kwɪn yi o ja wɔdoɲ wɔm o joori o sɔɲɔ tun te. ²¹O ma baɲi We tuntɔɲnu wɔm na nuɲi Zuda tun di kwər-dia o wɪ: «Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu tuntɔ: N vɪn ni dilu n Tu Baɲa-We na pɛ-m si n tɔɲi tun. ²²N nan sɛ si n joori n ba n di wɔdiu mɛ Dɪ na taga Dɪ wɪ n yi di tun. Kuntu ɲwaani, ba bá kɪ-m n kwə yibeeli dum ni.»

²³We tuntɔɲnu wɔm na di o ti tun, nankwɪan kalu na jaan-o o joori tun ma ti o bɪnaga yigə o pa-o si o viiri. ²⁴We tuntɔɲnu wɔm na maa viiri tun mu nyonɔ jeer-o cwəɲə ni ku gu. O yɪra yam na tigi cwəɲə ni ni tun, nyonɔ kum di bɪnaga kam ma daari ti maɲi ya baɲa ni ti zɪga. ²⁵Nɔɔna balu na de cwəɲə kam kuntu ba maa kea tun ma na o na tigə yi nyonɔ kum maɲi o baɲa ni ku zɪga. Ba ma duri ba vu Betɛlt tuw mɛ nankwɪan kam na zɔvri tun ba ta kulɔ na kɪ tun ba bri nɔɔna.

²⁶We niɲoɲnu kalu na cig-o o ja o joori tun na ni tun, o ma ta o wɪ: «We tuntɔɲnu wɔm titi mu tuntɔ! O vɪn Baɲa-We ni dum o na pɛ-o si o tɔɲi tun. Baɲa-We ma kwe-o Dɪ pa nyonɔ kum si ku kaag-o ku gu, si ku pa o na tagi te tun suni ku kɪ.» ²⁷O ma ta di o biə bam o wɪ: «Ti-na bɪnaga kam yigə á pa-nɪ.» Ba ma suni ba kɪ kuntu. ²⁸O ma nuɲi o vu o na We niɲoɲnu wɔm na tigi cwəɲə kam ni ni yi bɪnaga kam di nyonɔ kum maɲi o baɲa ni ti zɪga. Nyonɔ kum ya wɔ di-o. Ku maa wɔ daani bɪnaga kam di. ²⁹Nankwɪan kam ma kwe We tuntɔɲnu wɔm yɪra yam o daɲi o bɪnaga kam baɲa ni o ja o joori o titi tuw. O ma keeri o luə o daari o kɪ-o. ³⁰O deen kɪ-o o titi yibeeli wɔni mu. O di o biə bam ma keeri ba wɪ: «Woo, a curu yoo.»

³¹O na kwe-o o kɪ o ti tun, o ma ta di o biə bam o wɪ: «Amu titi na tɪga, kwe-na amu á kɪ We tuntɔɲnu wuntu yibeeli dum wɔni. Pɛ-na a kwi sum á tiɲi o kwi sum tɔɲə ni. ³²Beɲwaani, wuntu na tagi We kwərə kalu o ma o cɔɲi bimbim dum na wɔ Betɛlt ni tun, didaani wara-je silu na wɔ Samari tuni dum wɔni tun wó suni ku kɪ.»

³³Tuntu maama kwaga ni, Zeroboam deen ta wɔ sɛ si o yagi o kəm-balwaarv tum. O ta yəni o li wɔlu di wɔlu maama o na yi tun mu si ba taa kɪ kaanum digə kam ni. Wɔlu maama na lagɪ si o ji kaanum tu, o yəni o sɛ ku tu mu si o kɪ kuntu. ³⁴Zeroboam di o dwi dum na kɪ lwarum yantu doɲ tun mu pɛ o dwi dum maama saari lɔɲu baɲa ni.

Ahiya ɲɔɔni o cɔɲi Zeroboam

14 Maɲa kam kuntu ni Zeroboam bu Abia ba jigi yazurə ku cana. ²Pɛ Zeroboam ma ta di o kaani o wɪ: «Zaɲi n kwe gwaarv n lɛ n ma n kwəli n titi, si ba yi zaɲi ba lwarɪ ni n yi a kaani, si n zaɲi n vu Siloo. We niɲoɲnu Ahiya wɔ dáani. Wuntu ya mu taga a taani ni amu wó ji pɛ tun. ³Nan kwe dɪpwa fugə, di maasa, di tɔvru kunkolo didba n ja n vu n pa-o n

daari n bwe-o n nii kulɔ na lagɪ ku kɪ bəkərə kam tun. O laan wó ta o bri-m.»

⁴Zeroboam kaani wɔm ma sɛ. O ma zaɲi o vu Siloo yi o ke o yi Ahiya sɔɲɔ. Kantu maɲa ni tun, Ahiya yiə mu dwe, o na tiini o kwɪn tun ɲwaani. ⁵Baɲa-We nan tagi di Ahiya o wɪ: «Zeroboam kaani wó ba n te yi o bwe o bəkərə kam yawu kum bwɪə, o na tiini o wɛ tun ɲwaani. A lagɪ a bri-m n na maɲi si n lər-o te di te tun. O nan wó kɪ nɪnɛni o dai pɛ kaani mu te.»

⁶Ahiya na ni kaani wɔm napra dwanum o digə ni ni tun, o ma ta o wɪ: «Zu n ba, si a ye ni nmu mu yi Zeroboam kaani wɔm. Beɲwaani mu n paali n kɪ si ba yi lwarɪ-m? A nan jɪɲ cam kwərə mu si a ta a bri-m. ⁷Joori sɔɲɔ n ta taani duntu n bri n baru Zeroboam ni: «Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu tuntɔ: Amu mu li nmu a nɔɔna Yisrayel tiinə bam wɔni si n ji ba yigə tu. ⁸A deen mu jaani paari dum a jɔɲi Davidi dwi dum jɲa ni a kwe a pa-m. Di ku di, n wɔ kɪ ni a tuntɔɲnu Davidi na tɔɲi te tun. Wuntu deen sɛ a niə yam yi o tɔɲi a cwe sum di o wɔw maama pa o kikiə poli a wɔw. Nmu nan wɔ kɪ kuntu. ⁹N tiini n tɔɲi lwarum n dwəni balu maama ya na de yigə ba ba tun. Nmu tiini n zaɲi a bani mu di n na mɔɔni wa-yɔɔru n pa n titi tun. Ya maa yi jwəɲə yalu ba na mɛ sɔbu-sɲa ba mɔ tun. Kuntu tun n mɛ n kwaga n ya amu. ¹⁰Kəm dum kuntu ɲwaani a lagɪ a pa lɛrv yi Zeroboam dwi kum mu. A nan wó gu n dwi bəkəri sum maama Yisrayel tuw ni, ku na yi balu ta na wɔ ba ko sɔɲɔ ni tun, di balu na te ba titi tun di. Amu wó yɔɔri a cɔɲi Zeroboam dwi dum, ni mim na di na-bənu kulə te tun. ¹¹Nmu dwi dum nɔɔnu wɔlu maama na wó ti tuw kulɔ wɔni tun wó ji kakuri ni-wɔdiu mu. Wɔlu na wó ti pwələ ni tun maa wó taa yi duurə ni-wɔdiu. Amu Baɲa-We na tagi te tun mu kuntu.»

¹²Ahiya ta ma ta di Pɛ Zeroboam kaani wɔm o wɪ: «Nan joori sɔɲɔ. N na yɔɔri n nɔni n naga tuw kum wɔni, n bu wɔm wó ti. ¹³Yisrayel tiinə maama maa wó keeri o luə yi ba kwe-o ba kɪ. Zeroboam dwi dum maama wɔni, ku yi bu wɔm kuntu yɪrani mu baá kwe ba kɪ. Beɲwaani, Zeroboam dwi dum maama wɔni wuntu yɪrani kikiə mu su Baɲa-We wɔm na yi Yisrayel tiinə We tun yi. ¹⁴Baɲa-We titi mu lagɪ o tiɲi pɛ wɔlu na wó di paari Yisrayel tiinə bam baɲa ni, si wuntu saari Zeroboam kwaga kam maama. Ku bá daani yi ku kɪ. ¹⁵Baɲa-We wó waari Yisrayel tiinə bam nɪnɛni vu-dw na fuli nancan-gullu yi ti vuvugi te tun. Dɪ ta wó gɔ Yisrayel tiinə bam ti-ywəɲə kantu Dɪ na kwe Dɪ pa ba nabaara bam tun ni, Dɪ daari Dɪ pa ba jagɪ ba ke yigə yigə ba gaali Efrati bugə kam. Beɲwaani, ba pɛ Baɲa-We bani zaɲi di ba, ba na zuli Asera nyinyugu de sum tun ɲwaani. ¹⁶We wó vɪn Yisrayel tiinə bam, Zeroboam na kɪ lwarum o daari o pa bantv di lwəni ba kɪ-ya tun ɲwaani.»

¹⁷Zeroboam kaani wɔm ma zaɲi o joori Tirisa tuw. O na yɔɔri o nɔni o naga o digə ni ni tun mu bu wɔm tɪga.

¹⁸Yisrayelɩ tiinɛ maama ma keeri o luɛ yɩ ba kwe-o ba kɩ, nɩ We nijonɩ Ahiya na maɲɩ o ta We kwɛrɛ nɩ kuv kɩ te tun.

Pɛ Zeroboam tɔvɩ

¹⁹Zeroboam deen na di paari yɩ o tɔɲɩ wɛɛnu tɩɩ maama tun ba pɔpɔni-tɩ ba tiɲɩ *Yisrayelɩ Tɩw Pwa Cibari* tɔnɔ kɔm wɔni, nɩ kv na yɩ o tigurɛ kɛm dɩ o na te o nɔɔna te tun. ²⁰Zeroboam di paari Yisrayelɩ tɩw nɩ bina fiinle-yale (22) mu yɩ o daari o tɩ. O tɔvɩ dɩm kwaga nɩ o bu Nadabi ma lɛri o ji pɛ.

Zuda tɩw Pɛ Robvam taani

²¹Solɔmɔn bu Robvam deen jɔɲɩ bina fiinna-dɩdwi (41) mu yɩ o ji Zuda tɩw pɛ. O ma di paari bina fugɛ-yarpe (17) Zeruzalem nɩ, mɛ Baɲa-We tɩtɩ na kuri Yisrayelɩ tɩntɩ maama wɔni sɩ ba taa zuli Dɩ yɩri da tun. O nu yɩri mu yɩ Naama. O maa yɩ Amɔn tu.

²²Zuda tiinɛ bam deen tiini ba tɔɲɩ lwarɩm ba cɔɲɩ Baɲa-We yigɛ. Ba na tiini ba kɩ lwarɩm te tun zaɲɩ We bantɩ kv dwɛni ba nabaara bam na kɩ te tun. ²³Ba deen lɔɲɩ bimbɩnɛ mu sɩ ba taa kaantɩ ba jwɛnɛ pweeru maama baɲa nɩ, dɩ tweerɩ maama kuri nɩ. Ba ta ma cwi kandwa dɩ Asera nyinyɔɲɩ de ba zigɩ sɩ ba taa zuli-ya. ²⁴Baara deen ta boori mu je sum kuntɩ nɩ. Kuntɩ tun Zuda tiinɛ bam kɩ ba lwɛni wo-zɔɔna yalɩ dwi-ge tiinɛ na yɛni ba kɩ yɩ We zɛli-ba tɩga kam nɩ Dɩ daari Dɩ pa Yisrayelɩ tiinɛ bam jɛni tun mu.

²⁵Pɛ Robvam paari dim bina yanɩ maɲa nɩ mu Ezipi Pɛ Sisaki deen tu o zaɲɩ najara dɩ Zeruzalem tɩw kɔm. ²⁶O ma wantɩ o vɩri jɩjɩgɩv tɩɩ maama na wɩ Baɲa-We digɛ kam wɔni tun, dɩ tɩɩ maama na wɩ pɛ sɔɲɩ kɔm wɔni tun, kv wɛli dɩ jara-kɛm cɩ-kwen silɩ Solɔmɔn deen na mɛ sɛbu-sɩɲa o kɩ tun. ²⁷Pɛ Robvam ma kwe canna o ma o joori o kɩ cɩ-kwen sɩdonnɛ o zigɩ da. O ma kwe-sɩ o kɩ nɔn-babɛ silɩ na yɩri pɛ sɔɲɩ manchɔɲɩ ni dɩm tun jɩɲa nɩ. ²⁸Maɲa kalɩ maama pɛ wɔm na wɩ zɩ Baɲa-We digɛ kam wɔni tun, pamajɲa bam mu maɲɩ sɩ ba zɩɲɩ cɩ-kwen sum ba tɔɲɩ o kwaga. Ba daa na ti, bantɩ ta mu wɩ zɩɲɩ-sɩ ba joori ba tiɲɩ pɛ sɔɲɩ yɩriɩna digɛ kam nɩ.

²⁹Robvam deen na di paari yɩ o kɩ wɛɛnu tɩɩ maama tun, dɩ o titɔɲa yam maama ba pɔpɔni-tɩ ba tiɲɩ *Zuda Tɩw Pwa Cibari* tɔnɔ kɔm wɔni. ³⁰Maɲa kam kuntɩ maama nɩ tigurɛ deen mu tigi Pɛ Robvam dɩ Pɛ Zeroboam titari nɩ. ³¹Robvam ma ti yɩ o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba kɩ o kwɛ bam yibeeli nɩ Davidi tɩw Zeruzalem nɩ. O tɔvɩ dɩm kwaga nɩ o bu Abia ma lɛri o yuu nɩ o ji pɛ.

Zuda tɩw Pɛ Abia taani

15 Yisrayelɩ tɩw pɛ Zeroboam paari dim bina fugɛ-nana bɩntɩ dɩm wɔni mu Abia deen di Zuda tɩw paari. ²O deen jɛni Zeruzalem nɩ o di paari dɩm bina yatɩ mu. O nu yɩri mu yɩ Maaka wɩɩ na yɩ Absalɔn bukɩ tun.

³Abia deen kɩ lwarɩm yalɩ maama o ko Robvam na kɩ tun mu. O maa wɩ sɛ o Tu Baɲa-We dɩ o bicari maama nɩɛɛni o nabaaru Davidi deen na sɛ te tun. ⁴Dɩ kv dɩ, Davidi ɲwaani mu Baɲa-We duri o yibwɛnɛ. Dɩ ma pa Abia lɩ bɛkɛrɛ sɩ wɔntɩ lɛri o yuu nɩ o tɔɲɩ paari dɩm Zeruzalem nɩ. ⁵Baɲa-We kɩ kuntɩ bɛɲwaani Davidi kikiɛ deen su o yɩ lanyɩranti, dɩ o na sɛ Dɩ niɛ yam o ɲwɩa maama wɔni te tun, kv na datɩ o na kɩ o cɔɲɩ Hetɩ tu Yuri seeni tun yɩranti.

⁶Abia ɲwɩa maama maɲa nɩ tun, tigurɛ kalɩ ya na maɲɩ ka tigi Robvam dɩ Zeroboam titari nɩ tun wɩ fɔɲɩ ka kwɛri. ⁷Abia deen na di paari yɩ o kɩ wɛɛnu tɩɩ maama tun, dɩ o titɔɲa yam maama ba pɔpɔni-tɩ ba tiɲɩ *Zuda Tɩw Pwa Cibari* tɔnɔ kɔm wɔni. ⁸Abia ma ti yɩ o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba kɩ Davidi tɩw Zeruzalem nɩ. O tɔvɩ dɩm kwaga nɩ o bu Asa ma lɛri o di paari.

Zuda tɩw Pɛ Asa taani

⁹Yisrayelɩ tɩw pɛ Zeroboam paari dim bina fiinle bɩntɩ dɩm wɔni mu Asa deen di Zuda tɩw paari. ¹⁰O ma jɛni Zeruzalem nɩ o di paari dɩm bina fiinna-dɩdwi (41). O nu nakwɩ yɩri deen mu yɩ Maaka wɩɩ na yɩ Absalɔn bukɩ tun.

¹¹Asa titɔɲa deen su Baɲa-We yɩ lanyɩranti nɩ o nabaaru Davidi na kɩ te tun. ¹²O zɛli baara balɩ na boori We-digɛ kam nɩ tun. O ta ma daari o cɔɲɩ jwɛnɛ yalɩ o nabaara bam na mɔɔni ba jɩɲɩ ba zuli tun. ¹³O nu nakwɩ Maaka ya cwi Asera nyinyɔɲɩ daa pa ba jɩɲɩ ba kaana. Asa ma goni-dɩ o dɩ tɩga nɩ o daari o kwe-dɩ o zwe Sɩdrɔn bugɛ kam nɩ. O ta ma lɩ Maaka sɩ o daa yɩ taa jɩɲɩ dam pɛ sɔɲɩ nɩ. ¹⁴Asa deen wɩ wantɩ o cɔɲɩ wara-je bimbɩnɛ yalɩ ba na kɩ kaanɩm da tun. Dɩ kv dɩ, o ɲwɩa maama wɔni o yɔɔri o kwe o cɩga o pa Baɲa-We mu. ¹⁵O deen ta ma kwe pɛera yalɩ o dɩ o ko wɩm na kwe ba pa Baɲa-We tun o ja o vu o tiɲɩ We-digɛ kam wɔni. Pɛera yam deen yɩ sɛbu-pɔɲɩ wɛɛnu, dɩ sɛbu-sɩɲa wɛɛnu, dɩ zɩla dwi dwi mu.

¹⁶Tigurɛ deen mu wɩ Zuda tɩw pɛ Asa dɩ Yisrayelɩ tɩw pɛ Baasa titari nɩ maɲa kalɩ maama ba na jɩɲɩ ba paara yam ba di tun. ¹⁷De dɩdwi Pɛ Baasa ma nuɲɩ o vu o zaɲɩ najara dɩ Zuda tiinɛ bam. O ma wantɩ o jonɩ Rama tɩw o daari o fɔɲɩ o lɩ-kv o cɩ. O ma yɩri je sum

sɪ nɔɔna yɪ wani ba leeni ba vu Asa laɲa kam naa ba nuɲi da ba ke.

¹⁸Asa deen ma kwe səbu-poŋo wəenu di səbu-sɪɲa wəenu tɪv ta na wu Baɲa-We digə kam wɔni tun, didaani jɲuguru tɪv na wu o tɪti sɔɲo ni tun o ki o tuntɔɲna juɲa ni. O ma tɔɲi-ba sɪ ba ja kwərə ba vu Siiri pe Ben-Hadadi te Damasi ni. Ben-Hadadi mu yɪ Tabrimoni bu. O ta maa yɪ Eziyɔn naa. ¹⁹O kwərə kam mu tuntv: «Pa dí goni ni daani, nuneeni kv deen na yɪ te nmu ko di amu ko laɲa ni tun. Nii mu, a jɲɪ peera na yɪ səbu-poŋo di səbu-sɪɲa tun mu sɪ a pa-m. Nan se sɪ n yiri ni dɪv n deen na ki di Yisrayeli tw pe Baasa tun, sɪ kv pa o viiri o daari a laɲa kam.»

²⁰Ben-Hadadi ma se Pe Asa na tagɪ te tun. O ma tɔɲi o jar-kərə di ba yigə tiinə sɪ ba vu ba zaɲɪ najara di Yisrayeli tiinə. Najara yam wɔni, ba ma wani ba jɔɲi Iyɔn, di Dan, di Abeli Beti-Maaka, di Galile je sun, didaani Nefitali laɲa kam maama. ²¹Yisrayeli tw pe Baasa na yɔɔri o ni kuntu tun, o ma yaɲɪ Rama tw loom o daari o titwani o joori Tirisa sɪ o taa zɔvri da. ²²O na viiri tun, Pe Asa ma pa ni yɪ Zuda tiinə maama sɪ ba zɲɪ kandwa yam, di de tum Baasa nɔɔna bam ya na jɲɪ ba lo tw kum tun ba ja ba ke. Pe Asa deen kwe wəenu tuntv mu o ma o lo Geba na wu Benzamen laɲa kam ni tun, di Mitspa.

²³Asa deen na di paari yɪ o ki wəenu tɪv maama tun, di o deen na yɪ bara te tun, di o titɔɲa yam maama, di o na fɔɲɪ o lo tɔni dɪv tun maama ba pɔpɔni-ti ba tiɲi *Zuda Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. O kokwuru maɲa ni mu yawu tw o ne ni pa o gwarɲɪ. ²⁴Pe Asa ma ti yɪ o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki o nabaara yibeeli ni o ko nakwi Davidi tw wɔni. O tɔvni dum kwaga ni o bu Zuzafati ma ləri o ji pe.

Yisrayeli tw Pe Nadabi taani

²⁵Zuda tw pe Asa paari dim bina yale bɔni dum ni mu Zeroboam bu Nadabi di Yisrayeli tw paari. O ma di paari dum Yisrayeli tiinə bam baɲa ni bina yale. ²⁶Nadabi deen ki lwarum o cɔɲɪ Baɲa-We yigə nuneeni o ko Zeroboam deen na ki te pa Yisrayeli tiinə bam di tɔsi tun.

²⁷Baasa wɔlv ko na yɪ Ahiya yɪ o nuɲi Yisakaari dwi dum wɔni tun deen ma ki jara di Nadabi. Maɲa kalv Nadabi di Yisrayeli tiinə bam na gilimi Gibeton tw ba pu sɪ ba wani tw kum ba jɔɲi Filisi tiinə juɲa ni tun, mu Baasa zaɲɪ o baɲa ni o gv-o. ²⁸Zuda tw pe Asa paari dim bina yatɔ maɲa ni mu Baasa deen gv Nadabi o daari o ləri o yuu ni o di Yisrayeli tw paari dum. ²⁹O na yɔɔri o jəni paari dum baɲa ni tun mu o gv Zeroboam dwi tiinə bam maama o vu o ti, yɪ nɔɔn-nɔɔnv wu daari. Kuntu nan pe Baɲa-We kwərə kalv Dl na pe Dl niɲɔɲnu Ahiya na nuɲi Siloo tun mu suni kv ki. ³⁰Kv deen ki kuntu, beɲwaani Zeroboam ki

lwarum o daari o pa Yisrayeli tiinə di lwani ba ki-ya. O ta ma zaɲɪ ba Tu Baɲa-We dum bani lanyurani.

³¹Nadabi deen na di paari yɪ o ki wəenu tɪv maama tun, di o titɔɲa yam maama ba pɔpɔni-ti ba tiɲi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ³²Tigurə deen mu wu Zuda tw pe Asa di Yisrayeli tw pe Baasa titari ni maɲa kalv maama ba na di ba paara yam tun.

Yisrayeli tw Pe Baasa taani

³³Zuda tw pe Asa paari dim bina yatɔ maɲa ni mu Ahiya bu Baasa di Yisrayeli tw paari Tirisa ni. O ma di paari dum bina fiinle-yana (24). ³⁴O deen ki lwarum o cɔɲɪ Baɲa-We yigə, ni Pe Zeroboam ya na ki te yɪ o pa Yisrayeli tiinə di tɔsi tun.

Baɲa-We na tagɪ kulv o cɔɲɪ Pe Baasa tun

16 Baɲa-We kwərə deen yɪ Dl niɲɔɲnu Zehu wɔlv ko na yɪ Hanani tun wɪ o ta taani dintv o bɪ Pe Baasa o wɪ: ²«N deen na yɪ nabwəm tun, mu a liiri-m bwəru wɔni sɪ n ji amu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam yuutu. Nmu nan joori n kwe Zeroboam titɔɲ-naga kam mu n jɲɪ kəm-balwaarv n tɔɲa, yɪ n daari n pa Yisrayeli tiinə di ki lwarum pa a bani zaɲɪ. ³Nii mu! A lagɪ a cɔɲɪ nmu di n dwi dum maama mu, ni a na ki Nebati bu Zeroboam di o dwi dum te tun. ⁴Nmu dwi dum nɔɔnv wɔlv maama na wó ti tw kulv wɔni tun wó ji kakuri ni-wodiu mu. Wɔlv maa na wó ti pwələ ni tun wó taa yɪ duurə ni-wodiu.»

⁵Baasa deen na di paari yɪ o ki wəenu tɪv maama tun, di o titɔɲa yam, di o deen na yɪ bara te tun maama ba pɔpɔni-ti ba tiɲi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ⁶Baasa ma ti yɪ o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki Tirisa tw ni. O tɔvni dum kwaga ni o bu Ela ma ləri o ji pe.

⁷Baɲa-We deen mu tɔɲɪ Dl niɲɔɲnu Zehu baɲa ni Dl pa Dl kwərə kam kuntu yɪ Baasa di o dwi tiinə bam, Baasa na tiini o tɔɲɪ lwarum o cɔɲɪ Baɲa-We yigə pa o titɔɲa yam zaɲɪ We bani zanzan tun ɲwaani. O daa wu daari Zeroboam titɔɲ-naga kam. O ta ma kwəri o cɔɲɪ Zeroboam dwi dum maama nyɔ.

Yisrayeli tw Pe Ela taani

⁸Zuda tw pe Asa paari dim bina fiinle-yardv (26) bɔni dum wɔni mu Baasa bu Ela di Yisrayeli tw paari Tirisa ni. O ma di paari dum bina yale. ⁹Pe Ela deen jɲɪ o tuntɔɲnv wɔlv yɪ na yɪ Zimiri yɪ o nii pe sɔɲɔ tərɪkooru tum cicoro baɲa ni tun. O ma ki jara di pe wɔm. De didwi mu Ela wu Areza sɔɲɔ ni. Wuntu deen nii pe sɔɲɔ kum Tirisa ni mu. Ela ma nyɔ sana o wura o bugə. ¹⁰Zimiri ma zv sɔɲɔ kum o magɪ Ela o di tɪga ni o gv. Kəm dintv kɪa Zuda tw pe Asa paari dim bina

fiinle-yarpe (27) bunt dum wunt mu. Zimiri ma daari o leri o ji Yisrayelɛ tu pe.

¹¹O na yɔɔri o jɔni paari dum baɗa ni tun mu o gu Baasa dwi tiinɛ bam maama nyɔ, yi o curru di o yuudonnɛ maama bɛkɛrɛ di didva di wu daari. ¹²Zimiri deen na cɔgi Baasa dwi dum maama tun pe Baɗa-We kwɛrɛ kalu DL na tɔgi DL nijonnu Zehu baɗa ni DL pa Baasa tun suni ku ki. ¹³Kɛm dintu maama zigɛ Baasa di o bu Ela na ki lwarum yi ba pa Yisrayelɛ tiinɛ bam di ki lwarum yalu tun baɗa ni mu. Ba deen zaɗi Baɗa-We dum na yi Yisrayelɛ tiinɛ We tun bant di ba na zuli jwɛnɛ te tun mu.

¹⁴Ela deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɛlɛ maama tun, di o tutuɗa yam maama ba pupuni-ti ba tiɗi *Yisrayelɛ Tu Pwa Cibari* tɔnɔ kum wunt.

Yisrayelɛ tu Pe Zimiri taani

¹⁵Zuda tu pe Asa paari dim bina fiinle-yarpe (27) bunt dum wunt mu Zimiri di Yisrayelɛ tu paari Tirisa ni da yarpe yirani. Kantu maɗa kam ni Yisrayelɛ jar-kɛrɛ bam ya kikili daani mu ba gilimi Filisi tu Gibeton. ¹⁶Omiri deen mu yi jar-kɛrɛ bam yigɛ tu. Ba ma ni ni Zimiri zaɗi ba pe wum baɗa ni o gu-o. Ba ma leeri ba zigɛ ba najara kɛm je sum ni ba kuri Omiri si o leri o ji Yisrayelɛ tu pe de dum kuntu ni. ¹⁷Omiri ma zigɛ Gibeton tu ni o ja Yisrayelɛ jar-kɛrɛ bam maama o vu Tirisa pa ba gilimi tu kum ba pu. ¹⁸Zimiri na ne ni ba tu ba cɛɗi tu kum tun, o ma zu pe sɔɗɔ dam je sum wunt, yi o daari o di mim digɛ kam wunt. Mim dum ma zwe-o di gu. ¹⁹Leeru tuntu yi Zimiri o na ki lwarum o cɔgi Baɗa-We yigɛ yi o wu yagi Pe Zeroboam tutuɗ-naga kam tun ɗwaani mu. O deen yɔɔri o ki lwarum o daari o pa Yisrayelɛ tiinɛ di lwani ba ki-ya mu.

²⁰Zimiri deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɛlɛ maama tun, di o na zaɗi Ela baɗa ni te tun maama ba pupuni-ti ba tiɗi *Yisrayelɛ Tu Pwa Cibari* tɔnɔ kum wunt.

Yisrayelɛ tu Pe Omiri taani

²¹Kantu maɗa kam ni kampwara deen mu zu Yisrayelɛ tiinɛ bam wunt. Ba cicoro mu zigɛ Ginati bu Tibini kwaga ni si ba tiɗ-o pe. Badaara bam maa zigɛ Omiri kwaga ni. ²²Omiri kwaga nɔɔna bam deen dana ba dwe Tibini kwaga nɔɔna bam. Kuntu ɗwaani Tibini ma ti yi Omiri jɔni Yisrayelɛ paari dum baɗa ni.

²³Zuda tu pe Asa paari dim bina fiintɔ-didva (31) bunt dum wunt mu Omiri di Yisrayelɛ tu paari. O ma kwe bina fugɛ-yale (12) o di paari dum. O de yigɛ o ki bina yardu mu Tirisa ni. ²⁴Pe Omiri deen kwe

sɛbu-porɔ duuni na yi kilo fusurpe (70) tun mu o ma o yagi tɛga kalu ba na bai ni Samari piu tun. O ma yagi-ka nɔɔnu wudon tee ni, o yiri mu Semeri. O ma daari o lo sɔ-fwaaru piu kum yuu ni, yi o bɛɗi tu kum yiri ni Samari, Semeri yiri zula ɗwaani.

²⁵Pe Omiri deen tiini o tɔɗi lwarum o cɔgi Baɗa-We yigɛ si ku dwani balu na de yigɛ ba jɔni paari dum wunt tun. ²⁶O yɔɔri o kwe Nebati bu Zeroboam tutuɗ-naga kam maama mu. O ma yɔɔri o ki lwarum yi o pa Yisrayelɛ tiinɛ bam di lwani ba ki-ya. Ba deen zaɗi Baɗa-We dum na yi Yisrayelɛ tiinɛ We tun bant di ba na zuli jwɛnɛ te tun. ²⁷Omiri deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɛlɛ maama tun, di o bara tutuɗa yam maama ba pupuni-ti ba tiɗi *Yisrayelɛ Tu Pwa Cibari* tɔnɔ kum wunt. ²⁸Pe Omiri ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki Samari tu ni. O bu Akabi ma leri o yuu ni o ji pe.

Yisrayelɛ tu Pe Akabi taani

²⁹Zuda tu pe Asa paari dim bina fiintɔ-nana (38) bunt dum wunt mu Omiri bu Akabi di Yisrayelɛ tu paari. O ma jɔni Samari ni o di paari bina fiinle-yale (22). ³⁰Omiri bu Akabi deen tiini o tɔɗi lwarum o cɔgi Baɗa-We yigɛ si ku dwani balu maama na de yigɛ ba jɔni paari dum wunt tun. ³¹O deen paali o kwe Nebati bu Zeroboam tutuɗ-naga kam mu. Kulɔ maa na dwe tun mu yi o kwe Sidon pe Etubaalt bukɔ Zezabelɛ mu o ma o ji o kaani. O deen tɔgi o zuli Baalt jwɛm dum mu. ³²O loɗi digɛ mu Samari ni Baalt zula ɗwaani o daari o zigɛ kaanum bimbim ka wunt. ³³Akabi ta ma cwi Asera nyunyugu daa. O ma tiini o zaɗi Baɗa-We dum na yi Yisrayelɛ tiinɛ We tun bant si ku dwani pwa balu na de yigɛ ba ba tun.

³⁴Pe Akabi paari dim maɗa ni tun mu Hiyelɛ na nuɗi Betelɛ tun fɔgi o lo Zeriko tu. O na puli o cwi tu kum biri-bɛrɛ tun mu o bu-kwian Abiram tɛga. O maa na kwaarɛ ku manchonɔ ni bwɛru tum tun mu o bu Segubi di tɛga. Ku na ki te kuntu tun pe We kwɛrɛ kalu Nun bu Zozwe na tagi faɗa faɗa tun ji cɛga.

Baɗa-We na ki te o pa Eli o ni-wudiu tun

17 We nijonnu wudon deen mu wura, o yiri mu Eli. O deen nuɗi Galadi tu Tisibi mu. De didwi o ma vu o ta di Pe Akabi o wi: «Amu tɔɗi a pa Baɗa-We dum na yi Yisrayelɛ tiinɛ We tun mu. Duntu na yi ɗwɛ Tu cɛga cɛga tun, a na wu joori a ta taani, nyɔɔ daa ba tu, dva di nan daa ba ni tɛga kantu baɗa ni, si ku taa nii bina yale naa yatɔ weeni.»

²Baɗa-We kwɛrɛ ma yi Eli ni: ³«Zaɗi n yɔɔri wa-puli seeni n vu n sɛgi n tuti Keriti nabara kam na wu Zorden

bugə kam wa-puli seeni tun ni ni. ⁴Nabara kam kuntu na mu n maŋi si n ta n nyɔa. A nan pe bacangaaru ni si ti taa tui ti pa-m wɔdiu dɔani.»

⁵Eli ma ki kulu Baŋa-We na pe-o ni si o ki tun. O ma suni o vu Keriti nabara kam na wu Zɔrden bugə kam wa-puli seeni tun o maŋi da o zɔvra. ⁶Bacangaaru tum ma jaani dɔpe di nwana ti tui ti pa-o tituti di didaan-ni maama. O ma nyɔ bugə kam na bam.

Eli di kadəm wɔdoŋ taani

⁷Ku na wɔra ku wɔra tun, nabara kam na bam ma wi: dɔa daa na ba ni tɔga kam maama ni tun ŋwaani.

⁸Baŋa-We ma ta di Eli Di wi: ⁹«Zaŋi lula n vu Sarepta na wu Sidon tuw kum seeni tun n ta n zɔvri da. A nan maŋi a ta di kadəm wɔdoŋ si o pa-m n ni-wɔdiu.»

¹⁰Eli ma zaŋi o vu Sarepta. O na yi tuw kum manchoŋo ni dum tun mu o ne kadəm na wɔra o twe o de. O ma bɛŋi kadəm wum o loori-o o wi: «A loori-m! Mɔ na n pa-ni si a nyɔ.» ¹¹Kadəm wum na maa ve si o ja na bam o ba o pa-o tun mu Eli daa wi: «A loori-m! Kwe dɔpe fun n wɔli da n ja n ba.» ¹²Kadəm wum ma ləri o wi: «Nmu Tu Baŋa-We na yi ŋwɔa Tu cɔga cɔga tun, a dugi Di yiri ŋwaani ni: a ba jigi dɔpe. Muni fun yirani mu a jiga mun-duru wuni, a daari a jigi nugə di fun kasambu wuni. A zigi a puuri da-kurt bale si a joori sɔŋo a ma a saŋi wɔdiu mu, si a di a bu wum di di kweeli si di laan ti.»

¹³Eli ma ta di kadəm wum o wi: «Yi ta n kwari fɔvni. Ve sɔŋo n ki n na taga te tun. Da yigə n kwe muni dilɔ n na jigi tun fun n ma n fɔgi maasi n pa-ni. Si n kwe kulu na daari tun n ma n ki wɔdiu si n di n bu wum di. ¹⁴Baŋa-We dum na yi Yistrayeli tiinə We tun na tagi kulu tun mu tintu: «Muni dum bá fɔgi di ti da, mum-duru kuntu wuni. Nugə kam di nan bá fɔgi ka ti da, kasambu wuntu wuni, si ku ta maa ve ku yi de dum Baŋa-We na wó pa dɔa joori ka ni tɔga kam baŋa ni tun.»»

¹⁵Kadəm wum ma suni o joori sɔŋo o ki kulu maama Eli na taga tun. Ba deen maa wu fɔgi ba ga ba ni-wɔdiu. Kadəm wum di o bu wum, ku wɔli di Eli. ¹⁶Ba deen na maŋi ba koori nugə kam di muni dum te maama, ku ba tiə, ni Baŋa-We na tɔgi Eli baŋa Di ta ni kú ki te tun.

¹⁷Kuntu kwaga ni mu kadəm wum bu-baaru wum ba jigi yazurə. Yaww kum ma tiini ku zɔ-o yi o mumwe ti. ¹⁸Kadəm wum ma ta di Eli o wi: «We tintuŋnu, bɛ mu yi n ki amu tintu? N tu amu te si n pa a lwarim lwarim ja, si n daari n pa a bu wum ti mu na?» ¹⁹Eli ma lər-o o wi: «Ja n bu wum n ba n pa-ni.» O ma jɔŋi bu wum kaani wum juŋa ni o ja-o o din nayuu digə kalu o na zɔvri da tun. O ma tiŋi bu wum o gadogo baŋa ni. ²⁰O ma keeri o loori Baŋa-We di kwər-dia o wi:

«A Tu Baŋa-We, bɛ mu yi n pa lærv tintu yi kadəm wum pa o bu wum ti, yi wuntu mu jɔŋi-ni o sɔŋo ni?»

²¹O ma twi o titi bu wum baŋa ni kuni bito o keeri o loori Baŋa-We o wi: «A Tu Baŋa-We, nan pa bəkərə kam joori ka na ŋwɔa.» ²²Baŋa-We ma sɛ Eli loro kum yi bu wum joori o na ŋwɔa. ²³O na wəri tun, Eli ma kwe-o o tu kunkɔlɔ kum ni o pa o nu. O maa wi: «Nii, n bu wum joori o ŋwɔa.» ²⁴Kadəm wum ma ta di Eli o wi: «Lele kuntu a laan tu a lwarim cɔga cɔga ni n yi We tintuŋnu. N ma n na tagi kulu tun suni ku yi Baŋa-We kwərə cɔga cɔga mu.»

Eli di Akabi taani

18 Da-kurti sum deen zigi ku yi buna yatɔ mu. Baŋa-We laan ma ta di Eli Di wi: «Zaŋi n vu Pe Akabi te si o na-m, si a lagɔ a pa dɔa joori ka ni tɔga kam ni mu.» ²Eli ma suni o vu si o jeeri Akabi.

Kana deen tiini ka cana Samari tuw ni. ³Pe Akabi ma bɛŋi o tintuŋnu Abdiasi. Wuntu deen mu nii pe sɔŋo kum baŋa ni. O maa yɔvri o kwari Baŋa-We lanyirani. ⁴Zezebeli deen na wɔra o gu Baŋa-We nijɔŋnə bam tun mu Abdiasi kwe nijɔŋnə bam bi o sɛgi piu bɔɔna yale wuni. O sɛgi-ba bɔɔna yale wuni, nɔɔna fiinnu bɔɔni maama wuni. O maa jaani wɔdiu di na o ve o pa-ba. ⁵Pe Akabi tagi di Abdiasi o wi: «Ve n beeri buli-yiə yam di bu-tuli sum ni maama di tɔga kam baŋa ni si di nii, di wó na ga-zuru di pa sise sum di buna-sise sum si si di na. Kuntu wó wɔli si di yi gu-si.»

⁶Ba ma pɔvri tɔga kam ba pa daani si ba beeri ga-zuru je. Akabi ma kwe tɔga kam daa didɔa, yi Abdiasi di kwe daa kadoŋ kam, yi ba tu bərə ni.

⁷Abdiasɔ na wu vɛŋə ni kuntu tun mu o jeeri Eli cwɛŋə ni. O na lwarim ni ku yi Eli tun, o ma tiiri o zul-o yi o wi: «Amu tu Eli, ku yi nmu mu kuntu na?» ⁸Eli ma ləri o wi: «Een! Ku yi amu mu. Nan ve n ta n bri n yuutu wum ni Eli mu wu yo seeni.»

⁹Abdiasɔ ma bwe-o o wi: «A tu, a ki be titi mu a cɔgi n yigə pa n bɔŋi si a ki kəm dilɔ na wó pa Akabi ti a ŋwɔa tun? ¹⁰N Tu Baŋa-We na yi ŋwɔa Tu cɔga cɔga tun, ku yɔvri ku yi cɔga mu ni: tuw di ku tuw tərə yi pe wum wu tuŋi nɔɔna da si ba beeri nmu jəgə. Tuw kulu nɔɔna na wi: n təri ba tee ni, Akabi yəni o pa ba du durə mu ni ba wu ne-m. ¹¹Di kuntu maama, n laan nan bɔŋi si a vu a ta a bri a tu Akabi mu ni: Eli wu yo seeni na? ¹²A na yagi-m yi a viiri lele kuntu, a yəri Baŋa-We Joro daa na wó kwe-m o ja o vu me. A nan na ve a ta a bri Akabi yi o wu ne-m, o laan wó gu-ni mu. Ku nan na maŋi ku zigi amu biini ni tun mu a kwari Baŋa-We. ¹³A tu, nmu wu ni a deen na ki te maŋa kalu Zezebeli na wɔra o gu Baŋa-We nijɔŋnə bam tun na? Amu deen mu kwe We nijɔŋnə bam nɔɔna bi a pɔvri-ba fiinnu fiinnu a sɛgi piu bɔɔna yale wuni.

A ma daart a jaanti wudiu a ve a pa-ba. ¹⁴ Bɛɲwaanti mu n laga si a vu a ta di a tu wum ni: Eli wu yo seeni? Nmu yɔɔri n lagi a mumwe-tiu mu!»

¹⁵ Eli ma ləri o wu: «Paɲwa Tu Baɲa-We yi ŋwia Tu mu ciga ciga, yi a tɔɲi a pa-Dl. A nan dugi Dintu yiri ŋwaanti nu: a zum wó ja a titi a vu a bri Akabi.»

¹⁶ Abdiası ma suni o joori Pɛ Akabi te o ta o bri-o ni Eli wura. Pɛ wum ma vu o jeeri Eli. ¹⁷ O na nɛ Eli tun mu o wu: «Nmu wulu na paı Yisrayeli tu kum na ku leeru tun mu kuntu na?» ¹⁸ Eli ma ləri o wu: «Ku dai amu mu pɛ leeru yi Yisrayeli tiinɛ bam. Ku nan yi nmu di n ko dwi dum mu ki kuntu, abam na vin Baɲa-We niɛ yam yi á daart á zuli Baali jwɛnɛ yam tun ŋwaanti. ¹⁹ Nan ta n bri Yisrayeli tiinɛ bam maama si ba ba ba jeeri-ni Karmeli piu kum yuu ni. Ku ta na yi Baali nijonɛ biɛ-yana di fiinnu (450) bam, di Asera nijonɛ biɛ-yana (400) bam, balu Zezabeli na yɛni o pa-ba ba ni-wudiu tun, bɛɲi-ba si ba di da ba jeeri.»

Eli na ki te Karmeli piu kum yuu ni tun

²⁰ Pɛ Akabi ma pa ni yi Yisrayeli tiinɛ bam maama pa ba di nijonɛ bam maama jeeri Karmeli piu kum yuu ni. ²¹ Eli ma fufɔ o zigi ba kɔɔ kum yigɛ ni o ta o wu: «Á ta wó taá jigi wubɔɲa yale taan si á vu á maɲi yɛn mu? Nan kuri-na á na wó ki te. Baɲa-We mu na suni o yi We, taá zuli-na Dintu. Á nan daa na wı Baali mu yi we ciga ciga, si á taá zuli wuntu.» Nɔn-kɔɔ kum maa wu ləri kulukulɔ.

²² Eli ta ma ta o wu: «Amu yirani mu daart a na yi Baɲa-We nijonnu. Ku nan na yi Baali, wuntu jigi nijonɛ biɛ-yana di fiinnu (450) mu. ²³ Ja-na nabe sile á ba á pa dibam. Baali nijonɛ bam wó kuri nabe sum didua si ba ma ba ki kaanum. Ba laan wó gu-ka ba ca ka nwana yam yira yira ba kwe ba daɲi de sum baɲa ni. Ba nan ba maɲi si ba di mim da. Amu di maa wó ca na-bia kadoɲ kam a daɲi de sum baɲa ni, yi a bá di mim da. ²⁴ Abam laan wó bɛɲi á we dum yiri, si amu di bɛɲi Baɲa-We dum yiri. We dilɔ na wó ləri yi Dl di mim kaanum dum ni tun mu wó suni Dl taa yi We ciga ciga.»

Nɔn-kɔɔ kum maama ma sɛ yi ba wu: «N na tagi kulɔ tun jigi kuri.» ²⁵ Eli daa ta ma ta di Baali nijonɛ bam o wu: «Abam kɔɔ kum na daga tun, da-na yigɛ á kuri na-bia didua á gu si á ti ka nwana yigɛ. Á na ti, si á laan loori á we dum si di di mim da, yi ku dai abam mu wó di mim da.» ²⁶ Ba ma ja na-bia kalu ba na pɛ-ba tun ba gu ba ti ka nwana yigɛ. Ba ma bɛɲi Baali yiri dum taa, ku zigi tituti si ku yi wı-bri maɲa. Ba

ma sa ba kaagi bimbim dilɔ ba na lɔgi tun yi ba baɲi di kwɛr-dia ba wu: «Baali, zaɲi n cɛgi dí loro kum!» Nɔn-nɔn maa wu ləri-ba di finfin di. Ku maa yi yiri-titi.

²⁷ Wı-bri maɲa ni Eli ma zaɲi o jigi Baali nijonɛ bam o mwana yi o wu: «Tiini á baɲi di kwɛr-dia, si Baali yi we mu! O ga wu wubɔɲa wuntu mu, naa o nuɲi mu, naa o ve cwɛɲɛ mu. Dedoɲ o tigi o dɔa mu, yi ku maɲi si á pa o zaɲi.» ²⁸ Baali nijonɛ bam ma tiini ba keeri we we, yi ba daart ba ma ba fanı di su-lwaanu ba goni ba yira pa ba jana lo ba ki ba yira ni, ni ba cullu tum na bri si ba ki te tun. ²⁹ Ba zigi wıa ni ba buri Baali yigɛ ni kuntu mu taa si ku taa nii didaan-ni kaanum dum maɲa. Nɔn-nɔn maa wu ləri kulukulɔ yi ku yi yiri-titi.

³⁰ Eli deen ma ta di nɔn-kɔɔ kum maama o wu: «Titwani-na á ba amu te yo seeni.» Ba ma zaɲi ba yi o te. O ma fɔgi o kwe Baɲa-We kaanum bimbim dum ya na cɔgi tun. ³¹ O ma daart o kwe kandwa-pile fugɛ-yale si ya taa zigi ya paı Zakabi dwiɛ fugɛ-yale yam. Ku yi wuntu mu Baɲa-We deen pɛ o yiri lani di ji Yisrayeli tun. ³² O ma kwe kandwa yam kuntu o ma o lo bimbim Baɲa-We yiri zulɛ ŋwaanti. O ta ma daart o ku goɲo o kaagi bimbim dum. Kuruwa-zwannu tile wo-dwɛ mu wó wantı ba zu goɲo kum. ³³ O na ki kuntu o ti tun, o ma tigisi de sum bimbim dum baɲa ni o daart o ca na-bia kam nwana yam mugɛ-mugɛ o daɲi de sum baɲa. O ma ta o wu: «Ve-na á mɔ na á su kɔɔra bana á ja á ba á lo zweem kaanum dum di de sum baɲa ni.»

³⁴ Ba na ki kuntu ba ti tun, Eli ta ma ta o wu: «Joori-na á mɔ á lo-da.» Ba ma suni ba ki kuntu. O ta ma ta di ba o wu: «Joori á mɔ á lo-da á ki bitɔ.» Ba ma suni ba lo ba ki kuni bitɔ. ³⁵ Na bam su ba pɛeli bimbim dum maama mu ba tu ba su goɲo kum di.

³⁶ Ku na yi didaan-ni kaanum maɲa tun, We nijonnu Eli ma fufɔ o yi bimbim dum o loori Baɲa-We o wu: «Baɲa-We, nmu mu yi dí nabaaru Abraham We, di Yizaki We, didaanti Yisrayeli We. Nan tɔɲi zum si ku bri jaja ni nmu mu yi Yisrayeli tu kum maama We dum, si n daart n pa nɔna bam lwarı ni a yi n tuntɔɲnu mu yi n pa-ni ni si a ki tuntɔ maama. ³⁷ Baɲa-We, ləri a we-loro kum! Yɔɔri n ləri-ni si nɔna bantı lwarı ni nmu Baɲa-We yirani mu yi We ciga ciga, yi n daart n pa ba wubɔɲa joori si ba tɔgi nmu.»

³⁸ Eli na ŋɔni o ti tun mu Baɲa-We tɔɲi mim pa di zigi weyuu ni di ba di zwe kaanum dum nwana yam, di de sum, di kandwa yam, di turu tum maama. yi di daart di nyɔ na bam yaa na wu goɲo kum wuntu tun di pa ba wı. ³⁹ Nɔn-kɔɔ kum na nɛ kulɔ na ki tun, ba

maama ma vin ba yibiyə tɔga nɪ yɪ ba kaastɪ ba wɪ: «Baŋa-We sunɪ Dl yɪ We mu! Baŋa-We yɪranɪ mu yɪ We!»

⁴⁰Eli ma pa ni o wɪ: «Ja-na Baaltɪ nijɔŋnə bam maama! Yɪ pa-na sɪ ba dɪdva lu.» Ba ma sunɪ ba ja ba maama. Eli ma pa ba ja-ba ba tu Kisɔn bugə kam ni nɪ ba goni ba maama ba gv.

Dva joori ka nɪ

⁴¹Eli deen ma ta dɪ Pe Akabɪ o wɪ: «Nan ve sɔŋɔ n lagɪ wɔdiu n di, sɪ a ni dɔ-fara na mumunə sɪ ka nɪ.»

⁴²Akabɪ ma sunɪ o kwe cwəŋə sɪ o joori sɔŋɔ o lagɪ wɔdiu o di. Eli ma vu o di Karmelɪ piu kum yuu o tiiri tɔga nɪ pa o yuu maŋɪ dɪ o nadoonə. ⁴³O ma ta dɪ o tuntɔŋnɔ wum o wɪ: «Ve n zɪgɪ n leesi n nii nunu kum seeni.» Tuntɔŋnɔ wum ma sunɪ o vu o joori o ba o wɪ: «A wɔ ne kulɔkulɔ.» Kuni birpe maama mu Eli tɔŋɪ tuntɔŋnɔ wum pa o ve o niə yɪ o joorə.

⁴⁴Tuntɔŋnɔ wum na ve o kɪ kuni birpe kum tun, o ma ta o wɪ: «Amu ne kunkoŋ-baləŋa na mai dɪ nɔɔnɔ jataaltɪ tun mu zɪgɪ nunu kum baŋa nɪ kv bunɪ.» Eli ma ta did-o o wɪ: «Ve Pe Akabɪ te n ta n brɪ-o nɪ: o kɪ lɪla o din o tərɪko kum o duri o vu sɔŋɔ, sɪ dva kam lagɪ ka li-o mu.»

⁴⁵Kv wɔ daantɪ mu kunkoŋo kum tunɪ liirə liirə pa dɔ-viu dɪ zaŋɪ. Dva ma puli sɪ ka tiini ka nɪ taan. Akabɪ ma kɪ lɪla din o jara ləgɪrɪ yuu o kwe cwəŋə o maa ke Zizreyelɪ. ⁴⁶Baŋa-We dam dum ma ba Eli baŋa. O ma fɔgɪ o vɔ o gwaaru kiri-kiri, yɪ o duri o loori Akabɪ yigə taan o vu o yɪ Zizreyelɪ.

Eli duri o vu Sinayi piu

19 Pe Akabɪ deen ma ta Eli kikiə yam dɪ o na me o sv-lɔŋɔ o gv Baaltɪ nijɔŋnə bam te tun maama o brɪ o kaantɪ Zezabelɪ. ²Zezabelɪ ma tɔŋɪ kwərə sɪ ka yɪ Eli o wɪ: «A dugɪ nɪ: jwa kantɔ maŋa na yiə yɪ a wɔ gv nmu nɪ n na gv Baaltɪ nijɔŋnə bam te tun, sɪ wa yam gv amu dɪ.»

³Eli na ni kuntɔ tun, fvuntɪ ma zv-o. O ma duri sɪ o jɔŋɪ o tutɪ Zezabelɪ jɔŋa nɪ. O ma vu o yɪ Bɛer-Seba tu na wɔ Zuda nɪ tun o yagɪ o tuntɔŋnɔ wum dāantɪ. ⁴Eli tutɪ ma zaŋɪ o kwe de dum maama o ke o zv kagua kam wuntɪ. O ma yɪ o jəni tiu kuri nɪ yɪ o loori Baŋa-We sɪ Dl yagɪ sɪ o ti. O maa wɪ: «Baŋa-We, a na ne cam dilɔ tun, kv daga. Nan ti a ŋwɪa sɪ a ba gartɪ balɔ na tɪgɪ tun.» ⁵Eli ma lɛərɪ o maŋɪ tiu kum kuri nɪ o pəni o dɔ. O na tigi o dɔ kuntɔ tun mu We maleka da ka ba ka

dwe-o yɪ ka wɪ: «Zaŋɪ wɛɛntɪ sɪ n di wɔdiu.» ⁶O ma nii o na dɪpe dilɔ ba na wɔgɪ tun na zɪgɪ o yuu seeni. Kunkolo dɪ kv wɔ na dɪ maa zɪgɪ da. O ma dɪ yɪ o daartɪ o nɔɔ na bam. O laan ma joori o guni o pəni.

⁷Baŋa-We maleka kam ma joori o tee nɪ ka dwe-o, yɪ ka wɪ: «Zaŋɪ wɛɛntɪ n di wɔdiu n wəli da, sɪ n cwəŋə ta dwara ka pa-m.» ⁸Eli ma sunɪ o zaŋɪ o di wɔdiu o daartɪ o nɔɔ na. O na dɪ o na dam-dvurtɪ kuntɔ tun, mu o kwe da fiinna, titɔ dɪ wɪa maama, o vu o yɪ Sinayi piu kum na yɪ Baŋa-We titɔ jəgə tun.

Baŋa-We na vurtɪ Dl titɔ dɪ Eli te tun

⁹Eli ma vu o zv piu bɔɔntɪ wuntɪ o pəni o pvurtɪ tɔga. Baŋa-We kwərə ma da ka ba o te ka wɪ: «Eli, beŋwaantɪ mu n tu yo seeni?» ¹⁰Eli ma ləri o wɪ: «Amu tiini a sunɪ a yiə sɪ a taa tɔŋa a patɪ nmu Baŋa-We na yɪ Paŋwa tun mu. Yisɪrayelɪ tiinə bam nan vin n na goni ni dilɔ dɪ ba tun, ba daartɪ ba cɪcvɔgɪ n kaantum bimbɪnə yam. Ba ta me ba sv-lwaanɔ ba gv n nijɔŋnə bam, yɪ amu yɪranɪ mu daartɪ. Ba nan buŋɪ sɪ ba gv amu dɪ ba wəli da mu.» ¹¹Baŋa-We ma ta did-o Dl wɪ: «Nuŋɪ n vu n di piu kum yuu sɪ n zɪgɪ a yigə nɪ, sɪ amu Baŋa-We lagɪ a ba a tɔgɪ dāantɪ mu a ke.»

Vu-dɔv ma da kv zaŋɪ Baŋa-We yigə nɪ kv lɔ piu kum bule kv daartɪ kv mumugi kandwa yam. Kv na kɪ kuntɔ tun, Baŋa-We tərə vii kum wuntɪ. Kuntɔ kwaga nɪ tɔga kam dɪ ma tiini ka sisiŋɪ, yɪ Baŋa-We tɔgɪ o tərə. ¹²Tɔga kam sisiŋim dum kwaga nɪ min-vɔgv dɪ ma ba kv ke, yɪ Baŋa-We tərə mim dum wuntɪ. Kuntɔ kwaga nɪ mu kwər-mumuna zaŋa nɪ waasa te tun. ¹³Eli na ni tun, o ma ja o gɔrɔ o kwəli o yibiyə yɪ o daartɪ o vu o maŋɪ bɔɔntɪ dum ni nɪ o zɪga. O ma ni kwərə na ŋɔɔntɪ did-o ka wɪ: «Eli, beŋwaantɪ mu n tu yo seeni?» ¹⁴Eli ma ləri o wɪ: «Amu tiini a sunɪ a yiə sɪ a taa tɔŋa a patɪ nmu Baŋa-We na yɪ Paŋwa tun mu. Yisɪrayelɪ tiinə bam nan vin n na goni ni dilɔ dɪ ba tun, ba daartɪ ba cɪcvɔgɪ n kaantum bimbɪnə yam. Ba ta me ba sv-lwaanɔ ba gv n nijɔŋnə bam, yɪ amu yɪranɪ mu daartɪ. Ba nan buŋɪ sɪ ba gv amu dɪ ba wəli da mu.»

¹⁵Baŋa-We ma ta did-o Dl wɪ: «N na tɔgɪ cwəŋə kalɔ n ba yo seeni tun, joori n da kuntɔ n vu Damastɪ kagua kam. N na ve n yi da, sɪ n lo paartɪ nugə Azayelɪ yuu nɪ n ma n tiŋ-o Siiri tuv pe. ¹⁶Nan ta kɪ kuntɔ doŋ n tiŋɪ Nimisi bu Zehu sɪ o taa yɪ Yisɪrayelɪ tuv pe, sɪ n daartɪ n tiŋɪ Elisa wulɔ na yɪ Abɪl-Mehola tu Safatɪ bu tun sɪ o ləri n yuu nɪ o ji a nijɔŋnu. ¹⁷Zehu wɔ gv balɔ maama na duri ba lu Azayelɪ jɔŋa nɪ tun. Elisa dɪ maa wɔ gv balɔ maama na duri ba lu Zehu jɔŋa nɪ tun. ¹⁸A nan

tiŋi nɔɔna murrɔ turpe (7,000) mu Yisrayeli laɲa kam ni. Bantu wu fɔgi ba kuni doonə ba zuli Baali jwəmdum. Ba nan wu me ba ni-vɔɔrv ba duuri-dɩ.»

Elisa na saŋi Eli kwaga te tun

¹⁹ Eli ma yaɲi je sum kuntu o vu o beeri Safati bu Elisa je. O ma na-o yi o jigi nabe sile sile kuni fugə-bile o vara. Elisa titi mu kalt nabe sile sum na wu kwaga ni tun o jigi o vara. Eli ma fufɔ o yi o te yi o li o gwar-danɔ kum o danɔ Elisa bakalt ni. ²⁰ Elisa ma yaɲi nabe sum yi o daari o duri o tɔgi Eli kwaga. O maa wi: «Yaɲi si a vu a bant a ko di a nu, si a laan ba a taa tɔgi-m.» Eli ma ləri o wi: «Tɔ. Joori sɔŋɔ. Nan yi swe a na ki te n yira ni tun.»

²¹ Elisa ma pipiri o viiri o daari Eli. O ma vu o ja o nabe sile sum o gu o ma ki kaanum. O ma kwe si yira zula yam o ma o dwe mim o saŋi nwana yam. O laan ma pɔɔrt-ya o pa o nɔɔna bam yi ba di. O na bant-ba tun mu o læri o vu o tɔgi Eli kwaga o zən-o tutuɲa baɲa ni.

Ben-Hadadi ki najara di Samari tiinə

20 Siiri tuw pe Ben-Hadadi deen bəŋi o jar-kərə bam mu o ki daani. Pwa fiintə-bale di ba siseŋ-nɔɔna di ba tərikooru ma tɔgi did-o ba vu Samari tuw si ba zaŋi najara di ku nɔn-biə bam. ² Ben-Hadadi ma tuŋi o tuntuɲa si ba vu ba zu tuw kum ba ta ba bri Yisrayeli tiinə pe Akabi wi: «Ben-Hadadi kwərə mu tuntu: ³ «Akabi, amu mu laan te n səbu-poŋo tum di n səbu-suɲa kam, ku wəli di n ka-yorrɔ tum di n bu-sonnu tum maama.» ⁴ Pe Akabi ma ləri o wi: «A tu, n tagi ciga. Amu titi di kulɔ maama a na suni a jigi tun yi nmu nyim mu.»

⁵ Ben-Hadadi daa ma tuŋi o tuntuɲa bam yi ba joori ba ba ba ta di Akabi ba wi: «Ben-Hadadi wi: «A ya pe kwərə yi-m ni: n maŋi si n kwe n səbu-poŋo tum, di n səbu-suɲa kam, di n kaana bam, di n biə bam mu n ja n ba n pa-ni. ⁶ Nan ta n ye ni: jwa kantv maɲa ni a wɔ tuŋi a didɛera si ba ba ba vɛɛsi nmu sɔŋɔ kum di n didɛera bam di di sum maama. Ba laan wɔ kwe woŋo kulɔ maama na jigi lɔnni ku pa-m tun ba ja ba ba pa-ni.»

⁷ Akabi ma bəŋi Yisrayeli nakwa bam maama o ki daani yi o ta di ba o wi: «Á wu ne na? Ben-Hadadi laan lagɩ cam mu o pat dibam! O ya na taga o wi o lagɩ o joŋi a kaana bam, di a biə bam, di a səbu-poŋo tum, di a səbu-suɲa kam tun, a yɔɔri a se mu.» ⁸ Nakwa bam di nɔn-kɔgɔ kum maama ma lər-o ba wi: «Yi cəgi Ben-Hadadi taani. Nan yi se n ki kulɔ o na taga tun.»

⁹ Akabi laan ma ləri Ben-Hadadi tuntuɲa bam o wi: «Ve-na á kwe a kwərə kantv á pa á pe wum ni: «Amu tu, ku na yi n na de yigə n ta wi n lagɩ n joŋi wəənu tulɔ a tee ni tun, a se. Si ku na yi wəənu tulɔ n ta na lagɩ

si n vri n wəli da tun, a bá se kuntu maɲa di maɲa.» Ba ma suni ba ja kwərə kam ba vu ba pa Ben-Hadadi.

¹⁰ Ben-Hadadi daa ma tuŋi kwərə o pa Akabi yi o wi: «A dugi ni: a na wu pe a jar-kərə bam cəgi Samari tuw fast, si wa yam laan yɔɔri ya cəge-ni ya wəli da. Á tuw kum fogo daa bá daari si a kwaga nɔɔna bam didva didva wani ba pe ja-guli-yi.» ¹¹ Yisrayeli tuw pe Akabi ma tuŋi kwərə o ləri o wi: «Ta-na á bri Ben-Hadadi ni: «Nɔɔnu ba garɩ o zəŋi o vwana o te ni o wani, yi najara ta wu puli. Cəgi si n nii, nɩ lu najara yam wuni na.» ¹² Kwərə kam na yi Ben-Hadadi maɲa kalɔ tun, o di pwa badonnə bam deen je ba nyɔ sana ba vwə yam wuni mu. O ma ta di o jar-kərə bam o wi: «Nuŋi-na á ti á yigə si á vu á ki najara di Samari tiinə bam.» Ba ma suni ba ki kuntu.

Baɲa-We joŋi Yisrayeli tiinə bam

¹³ Suntu ne sum ni ni mu We nijonnu wudoŋ ve o ta di Yisrayeli tuw pe Akabi o wi: «Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: N ne Ben-Hadadi jar-kərə bam kɔgɔ na daga te tun na? Amu zum lagɩ a pa n di-ba mu. Kuntu wɔ pa n lwart ni amu mu yi Baɲa-We dum.» ¹⁴ Akabi ma bwe o wi: «We wɔ tɔgi wɔɔ baɲa ni mu o ki kuntu?» Nijonnu wum ma ləri ka wi: «Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: Nɔn-dɔnnu tulɔ na tuŋi ba pat provensa yam didɛera bam tun mu wɔ ki najara yam.» Akabi ta ma bwe o wi: «Wɔɔ mu wɔ da ba yigə o ki najara yam?» Nijonnu wum di ma ləri ka wi: «Ku yi nmu mu wɔ ki kuntu.»

¹⁵ Akabi ma bəŋi nɔn-dɔnnu tulɔ na tuŋi ba pat provensa yam didɛera bam tun o ki daani. Ba maa yi jar-kərə biə-yale di fiintə-bale (232). O ma daari o bəŋi Yisrayeli jar-kərə balɔ na daari tun maama o ki daani. Bantu maa yi nɔɔna murrɔ turpe (7,000).

¹⁶ Ba maama ma zaŋi wia titari ni ba nuŋi si ba ki najara yam, di Ben-Hadadi na je o nyɔ sana di pwa fiintə-bale bam ba vwə wuni pa ba bugi tun.

¹⁷ Yisrayeli nɔn-dɔnnu tum ma da yigə ba vu si ba zaŋi najara yam. Ben-Hadadi ya tuŋi nɔɔna si ba vu ba yuri je sum. Ba ma joori ba ta di Ben-Hadadi ba wi: «Jar-kərə badonnə mu zigɩ Samari tuw ni ba buna».

¹⁸ Ben-Hadadi ma ləri-ba o wi: «Ba na tu si ba loori yibwənə amu tee ni, naa ba na tu si ba ki najara mu, ku maama yi bidwi mu. Ja-na-ba si á nan yi gu-ba.»

¹⁹ Yisrayeli nɔn-dɔnnu tum deen ma gwe ba nuŋi tuw kum wuni yi jar-kərə nɔn-kɔgɔ kum maama wu ba kwaga ni. ²⁰ Jar-kəru maama ma magɩ Siiri tu didva o gu. Siiri tiinə balɔ na daari tun duri si ba lu najara yam wuni, yi Yisrayeli tiinə bam zəli-ba mu. Siiri tuw pe Ben-Hadadi ma din siseŋ-nɔɔnu o duri o ke. O nɔɔna badonnə di wani ba din siseŋ-nɔɔna ba duri ba lu.

²¹ Yisrayeli tuw pe Akabi di o jar-kərə bam ta ma duri ba yi Siiri jar-kərə bam, di ba sise sum, di ba tərikooru tum. Ba ma zaŋi ba baɲa ni ba gu ba zanzan.

²² Kuntu kwaga ni mu We nijonju wum fufo o yi Yisrayeli tuw pe Akabi te yi o wi: «Fɔgi n ki baari n ki n nɔɔna bam kuri ni, si n buɔi n nii n na wó ki te. Benjwaani, bun-duuri na yiə, Siiri tuw pe wum daa ta wó nuɔi si o ki najara di abam.»

²³ Ku nan na yi Siiri tuw pe dideera bam, bantv mu tagi did-o ba wi: «Yisrayeli tiinə wa yam jigi dam pweeru je sum ni mu. Kuntu njwaani mu Yisrayeli tiinə bam wanti dibam ba di. Di nan na joori di zaɔi najara di ba ti-kampari sum ni, di wó suni di wanti-ba. ²⁴ N nan na wó ki te tun, li pwa fiintɔ-bale bam n yagi, n daari n pa jar-kərə yigə tiinə ləri ba yuu ni ba taa nii najara yam baɔa ni. ²⁵ Nan ta joori n la jar-kərə badonnə si ba taa mai di balu n ya na ge najara yam wunti tun. Ta kwalumi siseɔ-nɔɔna di tərikooru si ti ni taa mai di tulu n ya na jigi tun. Di laan wó wanti di vu di zaɔi najara di Yisrayeli tiinə bam ti-kampari sum ni. Di na ki kuntu, di wó yɔɔri di wanti-ba.» Siiri tuw pe ma se o ki o dideera bam na tagi kulv tun.

²⁶ Bin-duuri na joori di yi tun, Siiri tuw pe Ben-Hadadi ma la o jar-kərə bam o ki daani, yi ba vu Afeki si ba ki najara di Yisrayeli tiinə bam. ²⁷ Yisrayeli jar-kərə bam di ma ti ba yigə di ba najara zila. Ba ma nuɔi ba vu si ba zaɔi najara di ba. Ba na jeeri daani kuntu tun, Yisrayeli tiinə bam deen nyi di bubum-biə kɔgɔ di kɔgɔ kuni bile mu. Siiri tiinə kɔgɔ kum nan faari tɔga kam maama mu.

²⁸ We tuntɔɔnɔ wum ma vu o ta di Yisrayeli tuw pe Akabi o wi: «Baɔa-We na tagi kulv tun mu tintv: Siiri tiinə bam na buɔi ni amv Baɔa-We jigi dam pweeru je sum ni mu si ku dai ti-kampari ni tun, a lagi a pa n wanti ba jar-kərə kɔgɔ kuntu maama n di mu. Kuntu wó pa abam maama lwaru ni amv mu suni a yi Baɔa-We dum.»

²⁹ Jar-kərə kɔgɔ kuni bile bam kwe da yarpe mu ba kikili kɔgɔ di kɔgɔ ba toɔi ba zigi yi ba yigə jeeri daani. Da yarpe de dum ni najara yam ma puli. Yisrayeli tiinə bam ma gu Siiri tiinə jar-kərə balu na ve tɔga ni tun murrv bi (100,000) de dum kuntu wuni. ³⁰ Ba badaara bam ma duri ba zv Afeki tuw wuni si ba lu. Tuw kum kəbrə kam ma bwəri ka tu tɔga ni buri buri ka panu ba murrv fiinle-turpe (27,000) ka gu. Pe Ben-Hadadi di ma duri o zv tuw kum wuv o səgi o tuti di-yuu wuni.

³¹ Ben-Hadadi dideera bam ma ta did-o ba wi: «Nii mu. Di ni ni Yisrayeli dwi dum pwa yəni ba jigi nɔɔna yibwənə. Nan pa di tu di tuti di zv gwar-zinzwara, si di daari di vɔ ɔvni di yum ni di vu di loori Yisrayeli tiinə pe wum. Dedoɔ o laan wó yagi-m si n ta n njwi.» ³² Ba ma suni ba zv ba gwar-zinzwara tum yi ba daari ba vɔ ɔvni ba yum ni. Ba ma vu Yisrayeli tiinə pe te ba ta did-o ba wi: «Pe, n tuntɔɔnɔ Ben-Hadadi loori-m o wi: «A loori-m! Yagi si a taa njwi.» Pe Akabi ma ləri o wi: «Ben-Hadadi ta njwi mu na? Di nan yi da-yuudwənnə mu.»

³³ Ben-Hadadi dideera bam maa wv pe Akabi ni tu tɔga ni yi ba se o taani dum ba wi: «Ben-Hadadi suni o yi n yuudoɔ cɔga cɔga mu.» Akabi ma ta di ba o wi: «Ve-na á ja-o á ba.» Ben-Hadadi na tu tun, Akabi ma pa o din o jəni o təriko kum baɔa ni. ³⁴ Ben-Hadadi deen ma ta o wi: «Amv wó joori a kwe tunti dilv a ko deen na tɔgi najara baɔa ni o vri n ko juɔa ni tun a pa-m. Ku daari pwələ di nan wura, si n ta n jaani n tuw kum zila n tui n yəgi Damasi ni, ni amv di ko deen na jaani o tui o yəgi Samari ni te tun.» Pe Akabi ma ləri o wi: «Ni dilv n na tagi kuntu tun njwaani a wó yagi-m si n viiri.» O deen ma goni ni did-o yi o daari o yag-o pa o viiri.

We nijonju na tagi kulv o cɔgi Pe Akabi tun

³⁵ Baɔa-We deen ma pa Di nijonjə bam kɔgɔ wuni nɔɔnɔ didva ni yi o vu o ta di o doɔi nijonju o wi: «Popo, magi-ni n ki zunnɔ.» O doɔi wum ma vni si o ki kuntu. ³⁶ Nijonju wum ma ta did-o o wi: «N na vni Baɔa-We ni dum kuntu tun, ta n ye ni: n na yɔɔri n yagi-ni n ma n viirə, nyonjo mu lagi ku gu-m cwəɔe yuu ni.» O na maa viiri tun mu bidwi baɔa ni nyonjo suni ku jeer-o ku gv.

³⁷ Nijonju wum daa ma vu o na nɔɔnɔ wudoɔi yi o ta wi: «Magi-ni n ki zunnɔ!» Nɔɔnɔ wum ma tiini o mag-o o pogili o yura. ³⁸ Nijonju wum ma kwe garyi o vɔ o yibiyə ni si nɔɔn-nɔɔnɔ yi lwar-o. O ma vu o zigi cwəɔe ni ni o cəgi Pe Akabi si o tɔgi da o ke. ³⁹ Pe wum na maa ke tun mu nijonju wum bəɔ-o o wi: «Pe, amv ya wv najara wuni mu ku cana. Nɔɔnɔ ma ja punv o ba o ki a juɔa yi o daari o kaani-ni o wi: «Fɔgi n yiri nɔɔnɔ wuntu lanyirani. O nan na vri n juɔa ni o lu, n maɔi si n ti mu. Ku na dai kuntu, nɔ njwi səbu-dala 3 000 mu.» ⁴⁰ A nan ya kwe a yigə mu a ki dāa ni a wura a nii titɔɔa yadonnə baɔa ni pa punv wum duri o lu.» Pe wum ma ləri o wi: «Nmuv tuti mu nan maɔi n di n sarɔya, n va n tuti bura.»

⁴¹ Nijonju wum ma ki lila o li gɔɔv kum o yibiyə ni. Pe wum ma lwaru lila ni: o yi nijonjə bam wuni didva mu. ⁴² O ma ta di pe wum o wi: «Baɔa-We na tagi kulv tun mu tintv: Ku nan na yi nɔɔnɔ wulv a ya na wi: n maɔi si n yɔɔri n cɔg-o tun, nmuv yagi ku tu pa o viiri. Kuntu njwaani nmuv nan mu maɔi si n ləri ku tu yuu ni n ti. N nɔɔna bam di maa wó ləri ku tu nɔɔna bam yum ni ba na leerv.» ⁴³ Yisrayeli tuw pe Akabi na ni kuntu tun, o ma joori o vu Samari tuw di wv-cɔgɔ, yi o yigə nywam.

Nabɔti kadugə kam

21 Nɔɔnɔ wudoɔi deen mu wura, o yiri mu Nabɔti yi o nuɔi Zizreyeli. O maa jigi vinyə tweeru kadugə Zizreyeli ni, yi ka bwələ di Samari tuw pe Akabi sɔɔv kum. ² De didwi mu Akabi taga di Nabɔti o wi:

«Se si n kwe n kadugə kam n yəgi n pa-ni si a taa ma a du a dwə da, ka na wu a sɔŋɔ tikəri ni tun ɲwaani. A jigi kadugə kadoŋ na dwe kantv kam si a ma a ləni ka yuu ni a pa-m. N ya zi na laga, a wú ɲwi ka səbu ni na ma te tun a pa-m.»³ Nabɔti ma ləri o wi: «Baŋa-We taa cva si a kwe a nabaara na daari tɔga kalv ba pa-ni tun a pa-m.»

⁴ Pɛ Akabi ma joori sɔŋɔ yi o wɔw cɔgi di Zizreyeli tu Nabɔti na taga kulv tun. O ma yɔɔri o pəni o gadogo baŋa ni o pa o yibiyə jeeri kəbrə kam yi o daari o vɛn si o di wɔdiu, Nabɔti na vɛn si o kwe o kadugə kam o pa-o tun ɲwaani.

⁵ Pɛ Akabi kaani Zezabeli ma zu o bwe-o o wi: «Bɛɲwaani mu n wu cɔgi pa n ba lagi wɔdiu?»⁶ Akabi ma ləri o wi: «A ve a ta di Nabɔti mu a wi: o kwe o vinyə tweeru kadugə kam o yəgi o pa-ni. O nan daa na laga, si a ləri ka yuu ni a pa-o kadugə kadoŋ. O ma vɛn si o kwe kadugə kam o pa-ni.»⁷ Zezabeli ma ləri o wi: «N dai Yisrayeli tw pɛ mu na? Nan zaŋi weeni si n di wɔdiu. Ta n sin n wəənu, si amu mu lagi a pa n jɔŋa zu Zizreyeli tu Nabɔti tɔga kam.»

⁸ Zezabeli ma pɔpɔni twannu Akabi yiri ɲwaani, o daari o kwe Akabi dam nyinyugu kum o nyi twannu tum baŋa ni. O ma tɔŋi-ti o pa nakwa di dideera balv na jəni di Nabɔti ba nii Zizreyeli tw kum tun.⁹ O na pɔpɔni kulv o ki twannu tum wɔni tun mu tintu: «La-na á tw kum nɔɔna bam á ki daani si á maama tu á titi We yigə ni yi á vɔ ni. Ta daari-na á pa Nabɔti jəni dideera bam jəŋə je ni.¹⁰ Ta pa-na si nɔn-kaye sile jəni ba jeeri Nabɔti yigə ni. Bantu laan wú ta ni o cɔgi di o na sɔɔli lwarum o ki We yira ni, di pe wum yira ni tun. Kuntu na kia si á laan ja-o á nuŋi pooni á dul-o di kandwa á gu.»

¹¹ Zizreyeli tw nakwa bam di dideera bam ma suni ba ki kulv Zezabeli na pɛ-ba ni twannu tum wɔni si ba ki tun.¹² Ba ma suni ba la nɔɔna bam ba ki daani pa ba maama vɔ ni. Ba ma daari ba pa Nabɔti jəni dideera jəŋə je ni.¹³ Nɔn-kaye sile sum di ma ba ba jəni Nabɔti yigə ni. Ba laan ma ta ba bri nɔn-kəgɔ kum maama ba wi Nabɔti ki o cɔgi di o na sɔɔli lwarum o ki We di pe wum yira ni tun. Ba ma vaŋ-o ba ja ba nuŋi tw kum pooni ba dul-o di kandwa ba gu.¹⁴ Ba ma tɔŋi kwərə ba pa Zezabeli ba wi: «Ba dul Nabɔti di kandwa ba gu.»

¹⁵ Zezabeli na yɔɔri o ni ni Nabɔti suni o ti tun, o ma ta di Akabi o wi: «Zizreyeli tu Nabɔti tɔga. O daa ba ɲwi. Kuntu tun, ve n kwe tɔga kam o na vɛn si o yəgi o pa-m tun n ta n te.»¹⁶ Akabi na ni Nabɔti tɔvni dum ɲwa kuntu tun mu o pɛ o zaŋi bidwi baŋa ni o vu Nabɔti vinyə tweeru kadugə kam si o kwe-ka o taa jiga.

¹⁷ Baŋa-We kwərə deen ma yi Tisibi tu Eli Dɔ wi:
¹⁸ «Zaŋi n vu n jeeri Yisrayeli tw pɛ Akabi na di o

paari Samari ni tun. O ve Zizreyeli o jɔŋi vinyə kadugə kalv ya na yi Nabɔti nyum tun mu o te.¹⁹ Ta n bri-o ni: «Baŋa-We na tagi kulv tun mu tintu: Nmu gu nɔɔnu, yi n daari n vri o tɔga mu n wəli da! Ku dai cɔga na?» Ta daari n ta di Akabi ni: «Baŋa-We na tagi kulv tun mu tintu: Ta n ye ni kakuri jwa wú dəlimi nmu titi jana jəgə kalv ni si zum na dəlimi Nabɔti jana tun.»

²⁰ Eli na ve o jeeri Akabi tun, Akabi ma ta did-o o wi: «Kuntu tun, a dɔnu, nmu ne amu jəgə na?» Eli ma ləri o wi: «A tu a na-m si a ta a bri-m ni: n yɔɔri n yagi n titi si n ki lwarum n cɔgi Baŋa-We yigə mu.²¹ Baŋa-We nan tagi Dɔ wi: «Nii mu! Amu wú pa leeru yi-m. A ta wú yɔɔri a cɔgi dwi dɔlv na wú saŋi n kwaga tun maama fasi. Nmu titi di n dwi dum bəkəri sum maama wú saari Yisrayeli tw ni, ku na yi balv ta na wu ba ko sɔŋɔ ni tun, di balv na te ba titi tun di.²² Amu wú pa n dwi kum ji nuneeni Nebati bu Zeroboam dwi kum, di Ahiya bu Baasa dwi kum na yi te tun, n na zaŋi a bani yi n ta pa Yisrayeli tiinə ki lwarum yalv tun ɲwaani.»

²³ Ku nan na yi Zezabeli, Baŋa-We tagi o taani Dɔ wi: «Kakuri mu lagi si di-o Zizreyeli tw kəbrə təŋə ni.»²⁴ N dwi dum nɔɔnu wɔlv maama na wú ti tw kulv wɔni tun wú ji kakuri ni-wɔdiu mu. Wɔlv na wú ti pwələ ni tun maa wú taa yi duurə ni-wɔdiu.»

²⁵ Nɔɔn-nɔɔnu deen tərə o na yɔɔri o yagi o titi si o ki lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə ku ma di Akabi. Ku deen yi o kaani Zezabeli mu sug-o si o ki kuntu.
²⁶ Akabi deen tiini o ki lwarum jwənə kaanum baŋa ni mu, nuneeni Amɔɔri tiinə bam ya na ki te tun. Baŋa-We deen zəli bantu mu tɔga kam baŋa ni yi Yisrayeli tiinə bam laan ba ba jəni da.

²⁷ Akabi deen nan na ni taani dum kuntu Eli tee ni tun, o ma kaari o gwaaru o yagi, o daari o zu gwar-zunzwara yi o vɔ ni wu-cɔgɔ ɲwaani. O leeri o tigi di gwar-zunzwara tum mu yi o nywani o yigə o veə.

²⁸ Baŋa-We kwərə daa ta ma yi Tisibi tu Eli ka wi:
²⁹ «N ne Akabi na tu o titi a yigə ni te tun na? O na tu o titi kuntu tun, a daa bá pa leeru tum yi-o yi o ta ɲwi. A nan wú pa ti ba o kwaga kam baŋa ni mu maŋa kalv o bu wum na wú ba o di paari tun.»

We nijɔŋnu Mikaya na kaani Pɛ Akabi te tun

22 Najara deen daa wu cugi Siiri di Yisrayeli laŋa ni ku ve bina yatɔ mu.² Bini dum na wú ki bina yatɔ tun wɔni mu Zuda tw pɛ Zuzafati zaŋi o vu Yisrayeli tw pɛ Akabi te.³ Akabi deen ma ta di o dideera bam o wi: «Abam swe ni Ramɔti-Gileadi jəgə kam yi dɔbam nyum mu na? Bɛɛ mu yi dí cum? Dí nan maŋi si dí zaŋi mu si dí wani dí jɔŋi dí tw kum Siiri tw pɛ wum jɔŋa ni.»

⁴ Akabi ma bwe Zuzafati o wi: «Nmu wó se si n da di amu si dí vu Ramɔti-Gileadi dí ki najara di ba na?» Zuzafati ma ləri o wi: «Dí yi curru mu daani. Ta n ye ni dibam jar-kərə di dí siseŋ-nɔɔna maama yi nmu tuti nyum mu.» ⁵ Zuzafati ta ma ta Yisrayeli tuw pe Akabi o wi: «Nan pa dí da yigə dí bwe dí nii Baŋa-We na tagi kulɔ tun si dí laan daari dí vu.»

⁶ Akabi ma bəŋi We nijonɔnə bam o ki daani. Ba maa yi nuneeni nɔɔna biə-yana (400). O ma bwe-ba o wi: «Cwəŋə wura si a vu Ramɔti-Gileadi a ki najara di ba, naa a yi ve?» Nijonɔnə bam ma ləri ba wi: «Pe, nan ve n gwarɔ-ba, si dí Yuutu We wó kwe-ba o ki n juŋa ni.» ⁷ Di ku di, Zuzafati ta bwe mu o wi: «Baŋa-We nijonɔnu wudoŋ daa wura yo seeni si dí bwe o di dí nii na?» ⁸ Pe Akabi ma lər-o o wi: «Nɔɔnu wudoŋ ta daari, o yiri mu Mikaya yi o yi Yimila bu. Dí wó wanti dí da wuntu ŋwaani dí lwarɔ Baŋa-We wubɔŋa. Ku nan na yi te tun, o ba soe si o taa ŋɔɔni wo-laaru o pa-ni, si ku yi leeru yirani mu. Kuntu ŋwaani mu a ba laga o ni-taani maŋa di maŋa.» Zuzafati ma lər-o o wi: «Ku nan dai si n ta kuntu doŋ.» ⁹ Akabi ma bəŋi o dideera bam didva yi o ta did-o o wi: «Ki lila n vu n ja Yimila bu Mikaya n ba yo seeni.»

¹⁰ Yisrayeli tuw pe Akabi didaani Zuda tuw pe Zuzafati deen zu ba paari gwaaru mu ba jəni ba paari yitunnu baŋa ni ku maŋi di Samari tuw manchoŋo ni dum. Jəgə kam deen yi muna firum jəgə. Nijonɔnə bam maama maa zigi ba yigə ni ba pwərisə. ¹¹ Ba didva yiri na yi Zedikia yi o yi Kenaana bu tun ma magi luu o ma o ji nya. O ma ta di Akabi o wi: «Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tintu: Nya yantu bri ni n jigi dam mu si n ma n cu Siiri tiinə bam n gu fasi.» ¹² Nijonɔnə bam maama di deen ŋɔɔni kuntu mu yi ba wi: «Pe, zaŋi n vu Ramɔti-Gileadi n ki najara n wanti-ba. Baŋa-We lagi Di kwe tuw kum Di ki n juŋa ni mu.»

¹³ Dideeru wulu na ve si o bəŋi Mikaya tun ma ba o ta di Mikaya o wi: «Nii mu! Nijonɔnə sɔdonnə sum jigi ni didwi ba ŋɔɔni wo-laaru mu ba pa pe wum. Nmu di nan maŋi si n ŋɔɔni yu-yoŋo taani mu ni bantu na ki te tun.» ¹⁴ Mikaya ma lər-o o wi: «Ni Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, ku yi ciga mu ni: Baŋa-We na wó pa-ni ni si a ta kulɔ tun yirani mu a wó ta a bri pe wum.»

¹⁵ Mikaya na ve o yi Akabi te tun, Akabi ma bwe-o o wi: «Mikaya, cwəŋə wura si dí vu Ramɔti-Gileadi dí ki najara di ba, naa di yi ve?» Mikaya ma lər-o o wi: «Pe, zaŋi n vu n ki najara yam n wanti-ba, si Baŋa-We mu lagi Di kwe tuw kum Di ki n juŋa ni.»

¹⁶ Akabi ma yɔɔri o ta Mikaya o wi: «A maŋi a ta di nmu kuni zanzan a wi: n maŋi si n du ni nɔ ta ciga taani yirani mu n bri-ni maŋa kalɔ maama n na yəni n ŋɔɔni Baŋa-We yiri ŋwaani tun.» ¹⁷ Mikaya laan ma ta o wi: «A ne Yisrayeli jar-kərə bam maama na jagi pweeru tum baŋa ni yi ba beeri yɔɔ yɔɔ nuneeni peeni

silu na ba jigi nayiru tun. Baŋa-We ma ta Di wi: «Nɔɔna bantu ba jigi yuutu. Yagi-na si ba joori sɔŋɔ cumm di yazurə.»»

¹⁸ Yisrayeli tuw pe Akabi ma ta di Zuzafati o wi: «A ya maŋi a ta di nmu ni: o bá se o ŋɔɔni wo-laaru o pa-ni, si leeru yirani mu.»

¹⁹ Mikaya daa ma ta o bri Akabi o wi: «Nan cəgi Baŋa-We na pe-ni kwərə kalɔ tun. A ne Baŋa-We na je Di paari jangɔŋɔ baŋa ni yi weyuu dideera bam maama zigi ba gilimi-Di, Di jazum di jagwiə seeni. ²⁰ Baŋa-We maa wi: «Wɔɔ mu wó se o vu o gani Akabi si o vu Ramɔti-Gileadi o ki najara di ba si o laan ga o ŋwia?» Kɔgɔ kum maama didva didva ma ta o wubɔŋa. ²¹ Ku kwaga ni tun, cicirə kadoŋ ma nuŋi ka zigi Baŋa-We yigə ni yi ka ta ka wi: «Amu wó wanti a vu a gani Akabi.» ²² Baŋa-We ma bwe-ka Di wi: «N lagi n ki te mu n wanti n ki kuntu?» Cicirə kam ma ləri ka wi: «A lagi a vu a pa Akabi nijonɔnə bam ŋɔɔni vwan pwərisim mu.» Baŋa-We maa wi: «Nmu wó na cwəŋə si n sug-o. Nan ve n ki kuntu.» ²³ Tɔ. Nan lwarɔ ni Baŋa-We suni Di pa n nijonɔnə bam maama fɔ vwan ba pa-m mu. Ciga ŋwaani tun, Baŋa-We yɔɔri Di tiji leeru mu si ti ba n baŋa.»

²⁴ Kuntu na ki tun mu Kenaana bu Zedikia zaŋi o vu o magi Mikaya yibiyə ni yi o bwe-o o wi: «Baŋa-We Joro ki te mu ku yagi amu yi ku ba nmu te ku ŋɔɔni di nmu?» ²⁵ Mikaya ma ləri o wi: «Nii mu. Nmu wó lwarɔ dibam wuni wɔɔ mu tagi ciga de dum n na wó zu di-yuu wuni n səgi n tuti tun mu.»

²⁶ Yisrayeli tuw pe Akabi ma pa ni si ba ja Mikaya yi o wi: «Ja-o-na á ja á vu tuw kum dideeru Amɔn te, didaani amu bu Zoasi te. ²⁷ Ta-na di ba ni: «Pe wum na tagi kulɔ tun mu tintu: Ja-na nɔɔnu wum á ki puna digə ni. Taá pa-o dipe finfun di na yirani si ku taa nii maŋa kam a na wó zigi najara yam wuni a joori di yazurə tun.»»

²⁸ Mikaya ma ləri pe wum o wi: «N na suni n zigi najara yam wuni n joori di yazurə, ku nan dai Baŋa-We mu pe-ni kwərə kam.» Mikaya ta ma ta di nɔn-kɔgɔ kum o wi: «Á maama yi swe-na a na taga taani dilu tun.»

Pe Akabi tuuni

²⁹ Yisrayeli tuw pe Akabi di Zuda tuw pe Zuzafati deen ma zaŋi ba vu Ramɔti-Gileadi si ba ki najara di ba. ³⁰ Akabi ma ta Zuzafati o wi: «Di na zu najara yam wuni, a laan wó ləri a yibiyə si ba yi lwarɔ-ni. Ku daari nmu wó zu n paari gwaaru tum.» Akabi ma suni o ki ni o na taga te tun, yi ba maama vu si ba ki najara yam.

³¹ Siiri tiinə pe wum deen ya maŋi o bəŋi o jara-kəm təriko-dirə dideera fiintɔ-bale bam mu yi o pa-ba ni

ni: «Kwaari-na najara yam di Yisrayeli tuw pe wum yirani, si ku dai jar-kərə badaara bam, ba na maŋi ba yi dideera te di.» ³² Siiri jara-kəm dideera bam na ne Zuzafati yi o zu o paari gwaaru tum tun, ba ma buŋi yi ba wi: «Nii-na Yisrayeli tuw pe wum da!» Ba ma fufɔ ba yi si ba ki najara did-o. Zuzafati na ne-ba tun, o ma kaasi di kwər-dia. ³³ Siiri jar-kərə dideera bam ma maani ni ku dai Yisrayeli tuw pe wum. Ba ma yag-o yi ba ke.

³⁴ Siiri jar-kəru wudoŋ deen saŋi o taŋa mu o ta cuni yɔɔ yirani. Cuni dum ma vu di zo Yisrayeli tuw pe Akabi o nyɔɔni seeni me o najara zila yam na wu kwəl-o tun. Akabi ma ta di o təriko-diru wum o wi: «Pa dí ki lila dí pipiri dí vu dáa yigə yigə najara yam wuni, si a ne zunnɔ mu.» ³⁵ Najara yam deen kia de dum maama wuni mu. Pe Akabi ma maŋi o təriko kum wuni o salt o jeeri Siiri tiinə bam. O fufwələ yam jana ma lo ka duri ka frumi təriko kum wu. De dum kuntu didaan-ni ni mu o tuga. ³⁶ Wta na maa zuuri maŋa kalu tun mu Yisrayeli jar-kərə bam keeri bɔgi-bɔgi ba wi: «Ku ti yoo! Pa-na si nɔɔnu maama joori o titi tw!»

³⁷ Yisrayeli tuw pe Akabi na tigi kuntu tun, ba ma kwe o yira yam ba ja ba vu Samari ba ki-o da. ³⁸ Ba ma zari o təriko kum Samari bugə kam ni ni me ka-tuli na yəni si swe si yira da tun. Daa ni mu kakuri tu si dəlimi Akabi jana bam. Kuntu deen ma pa Baŋa-We na tagi kulɔ faŋa tun suni ku ki.

³⁹ Akabi deen na di paari yi o tɔŋi wənu tɔɔ maama tun ba pupuni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuni, ni ku na yi o na lɔgi pe sɔŋɔ o fɔgi-ku di tuu yəli tun, di o ta na lɔgi tunti dilu maama tun. ⁴⁰ O tuntu dum kwaga ni o bu Ahazia ma ləri o yuu ni o ji pe.

Zuda tuw pe Zuzafati taani

⁴¹ Yisrayeli tuw pe Akabi paari dim bina yana buni dum ni mu Asa bu Zuzafati puli si o di Zuda tuw paari. ⁴² Zuzafati deen jigi bina fiintɔ-yanu mu yi o di paari dum. O ma jəni Zeruzalem ni o di paari dum o ki

bina fiinle-yanu. O nu deen mu yi Sili bukɔ Azuba. ⁴³ Zuzafati deen yɔɔri o kwe o ko Asa tutuŋ-naga kam maama mu, o wu ywəri ka wuni maŋa di maŋa, pa o tutuŋa su Baŋa-We yi lanyirani. O deen nan wu wanti o cɔgi wara-je sulu ba na ki kaanum da tun. Nɔɔna daa ta ki kaanum di zweem peera je sun kuntu ni mu. ⁴⁴ Ku daari, ywənni deen wu Zuzafati di Israyeli pe wum laŋa ni.

⁴⁵ Zuzafati deen na di paari yi o ki wənu tɔɔ maama tun, di o baari kikiə yam, di o tigurə kəm maama ba pupuni-ti ba tiŋi *Zuda Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuni. ⁴⁶ O deen zəli baara balu ta na daari yi ba boori wara-je sun ni tun. Bantu maa yi balu o ko Asa ya na zəli o ga yi ba ta tɔŋi Zuda laŋa kam ni tun.

⁴⁷ Zuzafati paari maŋa kam ni Edom tuw deen ba jigi pe. Zuzafati mu li nɔɔnu si o taa nii tw kum o pa-o.

⁴⁸ Zuzafati deen ki nabwəru si ti yəni ti tɔgi nunu ti beeri pipiu ŋwaani. O ma buŋi si o tɔŋi-ti Ofiri seeni si ti zuŋi səbu-sɔŋa ti ja ba. Nabwəru tum kuntu nan cɔgi mu Ezion-Eberi ni ti maŋi da. Ti daa waru ti vu je je. ⁴⁹ Akabi bu Ahazia deen tagi di Zuzafati o wi: «Se si nmu nɔɔna bam di amu di nɔɔna bam ki daani ba taa diini n nabwəru tum.» Zuzafati ma vun.

⁵⁰ Zuzafati ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki o kwə bam yibeeli ni o nabaaru Davidi tuw Zeruzalem ni. O tuntu dum kwaga ni o bu Yoram ma ləri o yuu ni o ji pe.

Yisrayeli tuw pe Ahazia taani

⁵¹ Zuda tuw pe Zuzafati paari dim bina fugə-yarpe buni dum ni mu Akabi bu Ahazia jəni Samari ni o di Yisrayeli tuw paari. O ma di paari dum bina yale. ⁵² O deen ki lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə nuneeni o ko, di o nu, di Nebati bu Zeroboam deen na ki te yi ba pa Yisrayeli tiinə bam di cɔgi tun. ⁵³ Ahazia deen zuli Baali jwəm dum mu. Ku ma pa o zaŋi Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun banu ku maŋi di o ko di deen na ki te tun maama.

Pwa Twannu Tile Tu

Pwa Twannu Tile Tu wòm toŋi paari cwe sile sum na yi Zuda dɪ Yisrayelɪ tunti dum tun taani dum ni mu. We daa ma toŋi Dɪ nijonɔnə sɪ ba vu ba kaani nɔɔna bam nu: ba joori ba taa zuli We. Nijonɔnə bam kuntu badonnə maa yi Elisa dɪ Ezayi. Pwa bam badonnə deen sunɪ ba toŋi cɪga cwəŋə. Ku nan na yi te tun, We deen toŋi Dɪ nɔɔna bam dɪna baŋa ni mu Dɪ waari Zuda dɪ Yisrayelɪ tunti dum maama. Asiiri tuw pe dɪ o jar-kərə deen mu dɪ Yisrayelɪ paari laŋa kam. Ku daa na kwe bina fun ku wəli da tun mu Babilɔni tuw pe dɪ o jar-kərə dɪ ve ba dɪ Zuda paari laŋa kam dɪ najara. Ba deen ma kalɪ tunti dum nɔn-biə zanzan ba ja ba vu sa-tuw yigə yigə.

Eli ve o jeeri Pe Ahazia

1 Pe Akabi deen na tigi tun, mu Moabi tiinə vun sɪ ba taa wu Yisrayelɪ tiinə dam kuri ni.

²De didwi mu Samari tuw pe Ahazia zigi o nayuu ni o toŋi təkoro kum ni o cɔɔli o tu tɪga ni pa o tiini o pogili. O ma toŋi o tuntɔŋna sɪ ba vu ba bwe Ekoron tiinə jwəm Baal-Zebubi ba nii, oó joori o zaŋt naa o daa bá zaŋt.

³Baŋa-We maleka ma vu o ta dɪ We nijonɔnu Eli na yi Tisibi tu tun ka wɪ: «Zaŋt n vu n jeeri Pe Ahazia tuntɔŋna bam n bwe-ba nu: «Awo, beŋwaani mu abam maa ve sɪ á bwe Ekoron tiinə jwəm Baal-Zebubi sɪ á nii? We nan tərə Yisrayelɪ tuw wɔni mu na? ⁴Nan ve-na á ta dɪ pe wum ni o bri o bá zaŋt sara kalɪ o na tigi ka wɔni tun. O maŋt sɪ o ti mu. Baŋa-We na tagɪ te tun mu kuntu.» Eli ma sunɪ o vu o kɪ kuntu.

⁵Tuntɔŋna bam ma joori ba vu pe Ahazia te. O ma bwe-ba o wɪ: «Beŋwaani mu abam joori á ba yo?»

⁶Ba ma ləri ba wɪ: «Nɔɔnu mu jeeri dɪbam o ta o wɪ: dɪ joori dɪ ba dɪ ta dɪ bri-m ni Baŋa-We mu tagɪ dɪ nmu o wɪ: «Beŋwaani mu n toŋi nɔɔna sɪ ba vu ba bwe Ekoron tiinə jwəm Baal-Zebubi ba nii? We tərə Yisrayelɪ tuw wɔni mu pa n kɪ kuntu na? Nmu kəm dum kuntu ŋwaani n bá yagɪ sara kalɪ n na tigi ka wɔni tun. Nmu maŋt sɪ n ti mu.»

⁷Ahazia ma bwe-ba o wɪ: «Nɔɔnu wum na jeeri abam yi o ta kuntu doŋ tun nyɪ tita mu?»

⁸Tuntɔŋna bam ma lər-o ba wɪ: «Nɔɔnu wum zu gɔrɔ kulɪ na jigi varum kuru tun mu. O ma vɔ varum tɔnɔ kilə o tərə ni.» Ahazia maa wɪ: «Tisibi tu Eli mu kuntu.»

⁹Pe wum ma lɪ jar-kərə fiinnu dɪ ba yigə tu o toŋi-ba Eli tee ni. Jar-kərə yigə tu wum ma vu o na Eli na je piu kudoŋ yuu ni. O ma ta did-o o wɪ: «We tuntɔŋnu, pe wum wɪ n tu n ba o te.» ¹⁰Eli ma ləri jar-kərə yigə tu wum o wɪ: «Amu na sunɪ a yi We tuntɔŋnu, sɪ o pa min-vɔgv zigi weyuu ni dɪ ba dɪ di nmu dɪ n nɔɔna fiinnu bam maama kulə.» O na tagɪ kuntu o ti tun, mu mim dum sunɪ dɪ nuŋi weyuu ni dɪ ba dɪ zwe ba maama.

¹¹Kuntu na kɪ tun, pe wum ma joori o toŋi jar-kərə fiinnu dɪ ba yigə tu yi ba vu Eli te. Yigə tu wum ma ta dɪ Eli o wɪ: «We tuntɔŋnu, pe wum wɪ n kɪ lula n tu n ba o te.» ¹²Eli ma ləri o wɪ: «Amu na sunɪ a yi We tuntɔŋnu, sɪ o pa min-vɔgv zigi weyuu ni dɪ ba dɪ di nmu dɪ n nɔɔna fiinnu bam maama kulə.» We min-vɔgv kum ma sunɪ ku nuŋi weyuu ni ku ba ku zwe ba maama kulə.

¹³Kuntu na kɪ tun, pe wum daa ma joori o toŋi jar-kərə fiinnu dɪ ba yigə tu sɪ ba vu Eli te o kɪ yigə tiinə batɔ tu. Jar-kərə yigə tu wum ma vu o kuni doonə Eli yigə ni yi o loori-o o wɪ: «We tuntɔŋnu, duri amu dɪ a kwaga nɔɔna bam ŋwaŋa, sɪ n yagɪ sɪ dɪ taa ŋwi. ¹⁴Ku na yi jar-kərə yigə tiinə bale bam dɪ ba kwaga nɔɔna bam, dɪ maani min-vɔgv kum na zigi weyuu ni ku ba ku dɪ ba maama te tun. Ku nan na yi amu, duri a ŋwaŋa sɪ n yagɪ sɪ a yi ti.»

¹⁵Baŋa-We maleka kam ma ta dɪ Eli ka wɪ: «Zaŋt n toŋi did-o sɪ á tu á vu pe wum te. Nan yi ta n kwari fɔvni.» Eli ma sunɪ o tu pa ba toŋi daani ba vu ba yi pe wum te. ¹⁶Eli ma ta dɪ pe wum o wɪ: «Baŋa-We na tagɪ kulɪ tun mu tuntu: Nmu na toŋi nɔɔna sɪ ba vu ba bwe Ekoron tiinə jwəm Baal-Zebubi ba nii tun, ku yi We na tərə Yisrayelɪ tuw wɔni sɪ n bwe-o n nii tun ŋwaani mu na? Kəm dum kuntu ŋwaani, nmu daa bá yagɪ sara kalɪ n na tigi ka wɔni tun sɪ n zaŋt weeni. N maŋt sɪ n ti mu.»

¹⁷Pe Ahazia ma sunɪ o ti, sɪ ku maŋt dɪ We nijonɔnu Eli na wuuri o ta o taani te tun. Ahazia deen ba jigi bəkərə. Kuntu ŋwaani o nyaani Zoram ma ləri o yuu ni o ji Yisrayelɪ tuw pe. Ku deen kɪ maŋa kalɪ Zuzafati bu Yoram na di paari Zuda tuw ni o kɪ bina yale tun mu. ¹⁸Ahazia deen na di paari yi o toŋi wəənu tilv maama tun, ba pupuni-ti ba tini *Yisrayelɪ Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni.

Baŋa-We kwe Eli Dɪ ja Dɪ din weyuu

2 Maŋa kam deen yi sɪ Baŋa-We toŋi vii baŋa Dɪ kwe Eli Dɪ ja Dɪ vu weyuu. Eli dɪ Elisa deen ma zigi Giligalɪ ni ba maa kea. ²Eli ma ta dɪ Elisa o wɪ:

«Nan maŋɪ yo seeni, sɪ Baŋa-We tɔŋɪ-nɪ mu sɪ a vu Betelɪ.» Elisa ma vun yɪ o wɪ: «Ŋwɪa Tu Baŋa-We na sunɪ Dɪ wɔra tun, amv dugi Dɪntu yɪrɪ ŋwaani, dɪ nmv tɪtɪ ŋwɪa ŋwaani nɪ: amv bá yagɪ n yɪra.» O na tagɪ kɔntv tun, ba maama ma tɔgɪ daani ba vu Betelɪ.

³ Ba na yɪ da tun, We nɪjɔŋnə kɔgɔ kɔlv na zɔvɪ Betelɪ nɪ tun ma vu Elisa te ba bwe-o ba wɪ: «Nmɪ ye nɪ Baŋa-We zɪm lagɪ Dɪ kwe nmɪ yuutu wɔm mv Dɪ ja Dɪ viiri na?» Elisa ma ləri o wɪ: «Ɛen, amv sunɪ a ye kv nɪ nɪ. Nan yɪ pa-na sɪ dɪ lart kv lara.»

⁴ Eli laan ma ta dɪ Elisa o wɪ: «Nan maŋɪ yo seeni, sɪ Baŋa-We mv tɔŋɪ-nɪ sɪ a vu Zeriko.» Elisa daa ta ma ləri o wɪ: «Ŋwɪa Tu Baŋa-We na sunɪ Dɪ wɔra tun, amv dugi Dɪntu yɪrɪ ŋwaani, dɪ nmv tɪtɪ ŋwɪa ŋwaani nɪ: amv bá yagɪ n yɪra.» Ba maama ma tɔgɪ daani ba vu ba yɪ Zeriko.

⁵ We nɪjɔŋnə kɔgɔ kɔlv na zɔvɪ Zeriko nɪ tun ma vu Elisa te ba bwe-o ba wɪ: «Nmɪ ye nɪ Baŋa-We zɪm lagɪ Dɪ kwe nmɪ yuutu wɔm mv Dɪ ja Dɪ viiri na?» Elisa ma ləri o wɪ: «Ɛen, amv sunɪ a ye kv nɪ nɪ. Nan yɪ pa-na sɪ dɪ lart kv lara.»

⁶ Eli daa ta ma ta dɪ Elisa o wɪ: «Maŋɪ yo seeni, sɪ Baŋa-We mv tɔŋɪ-nɪ sɪ a vu Zɔrden bugə kam nɪ seeni.» Elisa dɪ daa ma ləri o wɪ: «Ŋwɪa Tu Baŋa-We na sunɪ Dɪ wɔra tun, amv dugi Dɪntu yɪrɪ ŋwaani, dɪ nmv tɪtɪ ŋwɪa ŋwaani nɪ: amv bá yagɪ n yɪra.» Ba maama ma tɔgɪ daani ba maa kea.

⁷ Bantv bale na ve ba zɪgɪ Zɔrden bugə kam nɪ nɪ tun, mv We nɪjɔŋnə kɔgɔ kɔm wɔ nɔɔna fiinnu ma tɔgɪ ba vu ba zɪgɪ dáa nɪ yɪ ba niə. ⁸ Eli ma lɪ o gɔrɔ o kukuli-kv o ma o magɪ Zɔrden bugə na bam. Na bam ma pɔɔrɪ ba pɔni jazɪm dɪ jagwiə pa ba bale bam tɔgɪ ti-kura baŋa nɪ ba be.

⁹ Ba na be bugə kam kɔntv tun, mv Eli tagɪ dɪ Elisa o wɪ: «Ta n brɪ-nɪ nmɪ na laga sɪ a kv wɔŋo kɔlv a pa-m tun, sɪ Baŋa-We laan ba o ja-nɪ o viiri.» Elisa ma ləri o wɪ: «Amv tu, a lagɪ sɪ a jɔŋɪ n dam dɪlv n na jɪgɪ n tɔŋɪ tun kuni bile mv.»

¹⁰ Eli ma lər-o o wɪ: «Nmɪ na loori wɔŋo kɔlv tun tiini kv dana kv gaalɪ. Nmɪ nan na ne-nɪ maŋa kalv Baŋa-We na wó kwe-nɪ Dɪ ja Dɪ viiri tun, n jɪŋa wó zv n na beeri kɔlv tun. Kv nan na daɪ kɔntv, n bá na-kv.»

¹¹ Eli dɪ Elisa na tɔgɪ daani ba veə yɪ ba lara kɔntv tun, mv tərɪko na jɪgɪ min-vugv tun dɪ kv siseŋ-nɔɔna dɪ na jɪgɪ mim tun da kv zaŋɪ ba baŋa nɪ kulululu ti pwe-ba daani. Eli ma da dɪ vii o ke Weyuu. ¹² Elisa na ne kɔntv tun, mv o kaasi o wɪ: «Amv ko! Amv ko! Yisrayelɪ jar-kərə tərɪkooru tum dɪ ti sise diinə bam laan wó kv te mv?» O daa maa wɔ ne Eli yɪra.

Eli na ke kɔntv tun, Elisa wɔ ma cɔgɪ yɪ o ja o tutɪ gɔrɔ o kaagɪ bile. ¹³ O ma kwe Eli gɔrɔ kɔlv ya na tv tɪga nɪ tun o joori o vu o zɪgɪ Zɔrden bugə kam nɪ nɪ. ¹⁴ O ma kwe Eli gɔrɔ kɔm o magɪ na bam baŋa yɪ o

wɪ: «Baŋa-We dum na yɪ Eli We tun nan be?» O na magɪ na bam kɔntv tun, ba ma pɔɔrɪ bile ba daari ti-kura. O laan ma tɔgɪ da o be Zɔrden bugə kam.

¹⁵ We nɪjɔŋnə kɔgɔ kɔlv deen na nuŋɪ Zeriko tun ma tvlɪ ba na Elisa na kv kɔlv tun, yɪ ba wɪ: «Elisa mv ləri Eli yuu nɪ o jɪgɪ o dam dum.» Ba ma fufɔ ba yɪ o te yɪ ba tiiri o yigə nɪ ba zul-o. ¹⁶ Ba maa wɪ: «Nii mv. Dɪ jɪgɪ nɔn-babe fiinnu mv dɪ tee nɪ. Dɪbam tu, nan pa dɪ tɔŋɪ-ba sɪ ba vu ba beeri nmɪ yuutu wɔm je. Deɔŋ Baŋa-We Joro ga jaan-o kv vu kv yagɪ piu kvɔŋ yuu nɪ mv, naa gugoro kvɔŋ wɔnɪ.» Elisa ma ləri-ba o wɪ: «Ayei! Yɪ zaŋɪ-na á tɔŋɪ-ba.»

¹⁷ Ba ma tiini ba koor-o pa Elisa ga ba ŋwa. O ma ta dɪ ba o wɪ: «Nan tɔŋɪ-na-ba sɪ ba vu.» Ba ma sunɪ ba tɔŋɪ nɔɔna fiinnu yɪ ba vu ba kwe da yatɔ ba beeri je maama yɪ ba wɔ ne Eli. ¹⁸ Elisa deen maŋɪ Zeriko tv wɔnɪ mv. Ba na joori ba ba o te tun, o ma ta dɪ ba o wɪ: «A ya maŋɪ a wɔ tagɪ a brɪ abam nɪ: á yɪ ve na?»

Elisa na kv wo-kunkagula yalv tun

¹⁹ Zeriko tv nɔn-biə badonnə deen ma vu Elisa te ba ta dɪd-o ba wɪ: «Dɪbam tu, nii dɪ tv kɔm zɪga na tiini kv lana te. Kv nan na yɪ te tun, na bam mv ba lana. Tɪga kam dɪ maa ba kv wodiiru lanyɪranɪ.»

²⁰ Elisa ma ta o wɪ: «Kwe-na ye á kv zɔn-dɔŋa wɔnɪ á ja á ba á pa-nɪ.» Ba na kv kɔntv tun, ²¹ o ma kwe ye dum o vu o lo tv kɔm buli-yi dum nɪ yɪ o wɪ: «Baŋa-We na tagɪ kɔlv tun mv tuntv: Amv kwe na bantv pa ba ji na-ŋuna. Wɔlv na nyɔgɪ-ba, kv tu bá ti. Tɪga kam dɪ nan bá ji kafe.» ²² Kɔntv na kv tun, na bam ma leeri ba ji na-ŋuna sɪ kv ba kv yɪ zɪm, nunɛent Elisa na tagɪ te tun.

²³ Elisa deen ma zɪgɪ Zeriko nɪ o maa ve Betelɪ. O na wɔ cwəŋə nɪ kɔntv tun, mv bu-dɔnnv tidonnə nuŋɪ tv kɔm wɔnɪ ba ba ba jɪg-o ba mwana yɪ ba bag-o ba wɪ: «Yu-kaporo tu, ta n kea! Lagɪ je!» ²⁴ Elisa ma pipiri o nii ba seeni yɪ o daari o sɔɔlɪ lwarɪm o yagɪ ba yuu nɪ Baŋa-We yɪrɪ ŋwaani. O na yɔɔrɪ o ta kɔntv tun, mv ga-vara bale nuŋɪ gaa kɔm wɔnɪ ba ja bu-dɔnnv tum fiinna-bale ba turt yɪra-yɪra. ²⁵ Elisa ma zɪgɪ jəgə kam kɔntv nɪ o vu Karmelɪ piu kɔm seeni. Kv kwaga nɪ o ma joori Samari.

Tigurə cugi Yisrayelɪ dɪ Moabi laŋa nɪ

3 Zuda tv pe Zuzafatɪ paari dim buna fugə-nana binɪ dum wɔnɪ mv Akabɪ bu Zɔram deen dɪ Yisrayelɪ tv paari Samari nɪ. O ma jəni Samari nɪ o dɪ paari dum buna fugə-yale. ² Zɔram deen tɔŋɪ lwarɪm mv o cɔgɪ Baŋa-We yigə. O lwarɪm kikiə yam nan wɔ yɪ o ko dɪ nu ya na kv yalv tun. O wantɪ o cɔgɪ kandwe dɪlv o ko deen na cwi Baalɪ zulə ŋwaani tun. ³ Dɪ kɔntv

di, o paali o ki lwarum dwi dub Nebati bu Zeroboam deen na ki pa Yisrayeli tiina di da ba ki tun mu. O wu se si o yagi.

⁴ Moabi tuw pe Mesa deen koni peeni mu. O ma yani o manji si o ja pɛlbiɛ murru bi (100,000) o wɛli di pi-be murru bi (100,000) kurru mu o vu o pa Yisrayeli tuw pe bini maama wɔni. ⁵ Yisrayeli tuw pe Akabi nan na tigi tun mu Moabi tuw pe wum maa varigi bam o vin Yisrayeli tuw pe wum ni. ⁶ Pe Zuram ma zaɗi Samari ni o la Yisrayeli jar-kɛrɛ bam maama o ki daani si ba nuɗi ba ki najara. ⁷ O ma tuɗi ni o pa Zuda tuw pe Zuzafati yi o wi: «Moabi pe varigi bam mu o vin amu ni. Kuntu nan tun, nmu nan wɔ se si n da di amu si di vu di ki najara di Moabi tiina bam na?» Zuzafati ma lɛri o wi: «A wɔ se si a wɛli-m. Di yi curru mu daani. Ta n nii dɔbam jar-kɛrɛ di di siseɗ-nɔɔna bam ni ba yi nmu titi nyum mu.» ⁸ Zuzafati ta ma bwe o wi: «Di nan wɔ tɔgi cwɛɗɔ kɔɔ mu di vu di puli najara yam?» Zuram ma lɛri o wi: «Di wɔ tɔgi Edom kagua cwɛɗɔ kam mu di vu di yi-ba.»

⁹ Yisrayeli pe Zuram, di Zuda pe wum, ku wɛli di Edom pe wum ma zaɗi ba ke di ba nɔɔna bam. Ba maama ma kwe da yarpe ba kaagi kagua kam wɔni pa na daa tɛrɛ si ba di ba vara bam nyɔ.

¹⁰ Pe Zuram ma kaasi o wi: «Leɛru yi dɔbam! Baɗa-We lagi Di kwe dɔbam pwa batɔ bantɔ mu o ki Moabi tiina bam juɗa ni si ba di dɔbam!» ¹¹ Pe Zuzafati ma bwe o wi: «Baɗa-We nijonnu wura yo seeni si di bwe-o di lwarɔ Baɗa-We wubɔɗa na?» Pe Zuram tuntɔɗɔ wudonɗ ma lɛri o wi: «Safati bu Elisa mu wura. Wuntu deen mu yani o bwɛlɛ di Eli yi o zɛn-o.» ¹² Pe Zuzafati ma ta o wi: «Ku na yi kuntu, Baɗa-We kwɛrɛ yani ka yi wuntu mu ciga ciga». Pwa batɔ bam maama ma zaɗi ba vu Elisa te.

¹³ Elisa ma ta di Yisrayeli pe Zuram o wi: «Dɔbam jigi bɛɛ mu si di ki daani? Ve n bwe n ko di n nu nijonɗɔ bam si ba wɛli-m.» Zuram ma lɛri o wi: «Awo! Ku yi Baɗa-We mu kwe dɔbam pwa batɔ bantɔ Di ki daani si Di daari Di kwe dɔbam Di ki Moabi tiina bam juɗa ni.» ¹⁴ Elisa ma lɛri o wi: «Paɗwa Tu Baɗa-We na suni Di ɗwi yi a yi Di tuntɔɗɔ tun, amu dugi Di yiri ɗwaani nu: ku na dai a na nigi Zuda Pe Zuzafati, amu yaa bri a manji a ba lagi a cegi-m di. A yaa bri a ba lagi a nii n baɗa ni di. ¹⁵ Nan bɛɗi-na wulu na ye kɔnɔ tam tun á pa-ni.» Bɛɗwaani, nɔɔnu deen na yani o ta kɔnɔ mu Baɗa-We dam dum wɔ ba Elisa baɗa ni. ¹⁶ Elisa ma ta o wi: «Baɗa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: «Ku-na gwɛɛnu á tiɗi nabari-kura kantɔ ni. ¹⁷ Bɛɗwaani, amu na wɔ ki te tun, abam bá na dɔa, yi vii di bá duli. Ku daari na wɔ ba ba su bolo kuntu si abam di á nɔɔna bam maama di á vara bam taa nyɔ.» ¹⁸ Kɛm duntu yi

mwali mu Baɗa-We tee ni. Di daa ta wɔ kwe Moabi tiina bam o ki abam juɗa ni. ¹⁹ Abam wɔ vu á wani ba dam je sum maama di ba tu-kamunɔ tum. Á ta wɔ goni ba tu-ɗunnu tum á di tiga ni yi á daari á sun ba buli-yiɛ yam di. Á daari á duli duli kandwa á di di ba kari ɗwi sum wɔni maama á cɔgi-si.»

²⁰ Tiga na puuri si ku manji di zizija kaanum dum tun mu na suni ba zigi Edom laɗa kam seeni ba ba ba su tiga kam maama.

²¹ Moabi tiina bam na ni ni pwa batɔ bam mu ki ba jar-kɛrɛ daani ba ba si ba zaɗi najara di ba tun, ba ma bɛɗi balu maama na ye najara kɛm tun, nɔn-dunnu di nɔn-kwurɔ di, pa ba vu ba laɗa kam sisɛm ba zigi da.

²² Tiga na puuri tituti yi Moabi tiina bam zaɗi tun, ba ma tɔli ba na na bam na tigi bolo kum ni te tun. Wia maa nyuni na bam baɗa ni pa ku nyi di jana mu tun. ²³ Ba ma kaasi ba wi: «Jana mu tuntu! Kuú taa yi pwa bam di ba jar-kɛrɛ bam mu jaɗi ba gu daani. Nan pa-na si di laan vu di vri ba wɛɛnu maama di taa te.»

²⁴ Moabi tiina bam na yɔɔri ba yi Yisrayeli jar-kɛrɛ bam na kikili daani me tun, mu Yisrayeli jar-kɛrɛ bam nuɗi ba zaɗi najara di ba. Ba ma zɛli-ba pa ba duri ba joori ba tu. Ba ma zɛli-ba taa yi ba gu Moabi tiina zanzan. ²⁵ Ba deen cɔgi ba tunti dum mu. Yisrayeli nɔɔna bam didwa didwa ma duli kandwa ba faari Moabi ti-ywɛɗɔ kam maama ba cɔgi. Ba ma sun ba buli-yiɛ yam maama ba daari ba goni ba tu-ɗunnu tum maama ba di tiga ni. Kir-Areseti tuw kum yiranɔ ya mu daari ku zigi punɛ. Yisrayeli jar-kɛrɛ laan ma vu ba gilimi-ku yi ba daari ba ma napani ba duli kandwa ba ma ba cɔgi-ku.

²⁶ Moabi tuw pe na maani ni o lagi o tu najara yam wɔni tun, o ma ja balu na ye su-lɔɗɔ najara kɛm tun nɔɔna biɛ yarpe (700) o vu si ba wani ba magi ba duna bam ba ke ba yi Edom pe wum na wu me tun yi ba ga. ²⁷ O laan ma ja o bu-kwian kalu ya na wɔ lɛri o yuu ni o ji pe tun o ma o ki zwɛem kaanum tuw kum kɛbrɛ kam baɗa ni. Kɛm duntu deen ma tiini di daani Yisrayeli tiina bam pa ba pipiri ba joori ba titi tuw ba daari Moabi tuw pe di o nɔɔna bam.

Elisa na wɛli kadɛm wudonɗ te tun

4 Kaani wudonɗ deen mu wura, o na yi We nijonɗɔ bam didwa kaani. De didwi o ma zaɗi o vu Elisa te o magi a japoori a loori o wi: «Amu tu, a baru wum tiga yi o ya tɔgi nmu kwaga. Nmu manji n ye o na yani o kwarɔ Baɗa-We te tun. O ya na di jini nɔɔnu wulu tee ni tun nan mu tu si o joni a bɛkɛri sum sule o vu o ma o ji o gambe si o ma o yiri jini dum.» ² Elisa ma bwe-o o wi: «Wɔɗo wura amu na wɔ wani a ki a wɛli-m na?

Nan ta n bri-ni, bɛɛ mu n daari n yagi sɔŋɔ ni?» Kadɛm wum ma lɛri o wi: «Amu tu, kulukulɔ tɛrɛ ku na dai kunkwɛlɛ di ka wu nugɛ finfun yiranɛ.»

³ Elisa ma ta di kadɛm wum o wi: «Tɔlti sam dilu na bwɛlɛ di nmu tun si n jini kambi ba tee ni. Pa si taa daga zanzan. ⁴ Kwe kambi silu n na nɛ tun n zu digɛ n pi ka ni, si nmu di n biɛ bale bam taa wura. Nmu ma n wu pwɛri nugɛ kam n ki kambi sum wuni. Kambiɛ kalu na sua, si n zigɛ-ka dɛani.»

⁵ Kadɛm wum ma joori sɔŋɔ o pi o ni digɛ wuni, o di o biɛ bam. Ba maa jaani kambi sum ba ve ba pa-o yi o pwɛri nugɛ kam si wuni. ⁶ Kambi sum maama na su tun, o ma ta biɛ bam si ba ja sɔdonnɛ ba ba pa-o. Ba didwa ma lɛri o wi: «Mu si maama.» O na tagi kuntu tun mu kunkwɛlɛ kam wuu nugɛ kam ti. ⁷ Kadɛm wum ma vu o ta ku na ki te tun o bri We tintuŋɔni Elisa. Elisa ma ta did-o o wi: «Ve n kwe nugɛ kam n yɛgi n ma n ŋwi jini dim. Sɛbu ta na daari, kuwɛ wɛli nmu di n biɛ bam si á na á ni-wɔdiu.»

Sunem tiinɛ kaani wɔdonɔ taani

⁸ Dɛ didwi mu Elisa dɛɛn ve Sunem. Kaani wɔdonɔ maa zuvri da yi o yi nadum. O ma bɛŋi Elisa o sɔŋɔ ni si o di wɔdiu. Ku na zigɛ dɛ dim kuntu ni tun, maŋa kalu maama Elisa na ve Sunem, o yɛni o di kaani wum kuntu sɔŋɔ ni mu. ⁹ Kaani wum ma ta di o baru o wi: «Nii mu. Amu maani ni nɔɔnu wuntu na yɛni o tui dibam te tun yi Baŋa-We tintuŋɔni mu cigɛ cigɛ. ¹⁰ Nan pa dí lɔ di-balaŋa nayuu kum ni si dí daari dí zigɛ gadogo, di taabulu, di yitunɔ, di min-zoŋo da. Kuntu wu wɛli We tintuŋɔni wum si, o na yɛni o ba, si o na pwɛgɛ je.»

¹¹ Dɛ didwi mu Elisa joori Sunem. O ma din o zu nayuu digɛ kam si o pɛni. ¹² O ma ta di o tintuŋɔni Gehazi o wi: «Ve n bɛŋi kaani wum n pa-ni.» Gehazi ma suni o bɛŋi kaani wum pa o ba o zigɛ Elisa yigɛ ni. ¹³ Elisa ma ta di Gehazi si o lwani o ta kaani wum ni: «Nii nmu na pɛ n yira cɛ si n ma n wɛli dibam te! Dibam nan wu ki bɛɛ mu dí ma dí zɛni nmu? Dedonɔ amu wu wani a ta n lanyiranɛ a bri pɛ wum naa jar-kɛrɛ yigɛ tu wum.» Kaani wum ma lɛri o wi: «Yi daani n tuti, amu na zuvri di a sɔŋɔ tiinɛ tun, kunkulu wu muri amu.»

¹⁴ Elisa laan ma bwe Gehazi o wi: «Bɛ nan mu maŋi si a ki a pa kaani wum?» Gehazi ma lɛri o wi: «Kaani wum ta wu lɔgi bu. O baru di ma tiini o kwɛn lanyiranɛ.»

¹⁵ Elisa ma ta di Gehazi o wi: «Bɛŋi kaani wum si o joori o ba.» Kaani wum ma ba o zigɛ digɛ kam ni ni.

¹⁶ Elisa ma ta di kaani wum o wi: «Bini tintu wɛɛni nmu wu lu bɛkɛrɛ.» Kaani wum maa wu sɛ yi o wi: «Amu tu, yi gani-ni, si n yi We tintuŋɔni mu.»

¹⁷ Bini na joori di yi tun, kaani wum ma suni o ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ. Ku dɛɛn ki ni Elisa na wuuri o ta te did-o tun mu.

¹⁸ Bu wum na ki nɔɔnu fun tun mu dɛ didwi o zaŋi o vu o ko te kara ni maŋa kalu o ko wum di tintuŋɔni badonnɛ na wura ba zagɛ mina tun. ¹⁹ Bu wum ma da o kaasi bidwi baŋa ni di o ko o wi: «A yuu wɛɛ yoo! A yuu wɛɛ yoo!» O ko ma ta di o tintuŋɔni wɔdonɔ o wi: «Ja bu wum n vu o nu te.» ²⁰ Tintuŋɔni wum ma tɛli bu wum o ja o vu o ki o nu wum jɛŋa ni. Bu wum ma maŋi o nu nɛ baŋa ni o jɛni. Wɛta na yi yupari baŋa maŋa kalu tun mu bu wum tɛga. ²¹ Kaani wum ma ja o bu wum o din nayuu kum o zu Elisa digɛ o tiŋ-o gadogo kum baŋa ni. O ma nuŋi o ja digɛ kam ni o pi o yagi bu wum da. ²² Kaani wum ma bɛŋi o baru o ta did-o o wi: «A loori-m, pa n tintuŋɔni bam didwa ja binaga o ba, si dí da daani dí vu We tintuŋɔni wum te, si dí joori lila.»

²³ O baru wum ma ta did-o o wi: «Bɛɛ mu ki yi n lagi si n vu zum? Can-dɔŋa ta wu nuŋi. Ku maa dai siun dɛ.» Kaani wum ma lɛr-o o wi: «Ku yi yazurɛ mu.»

²⁴ O ma ti binaga kam yigɛ yi o daari o ta di tintuŋɔni wum o wi: «Pa dí kɛ. Tu ka yigɛ ni n ta n va-ka. Yi zaŋi n ta n wi n zigɛ cwɛŋɛ ni, ku na dai amu mu ga wi n zigɛ.» ²⁵ Kaani wum ma vu o yi Karmeli piu kum me We tintuŋɔni Elisa na wura tun. Elisa ma tɔlti o na-o yigɛ yigɛ yi o ta di o tintuŋɔni Gehazi o wi: «Nii Sunem tiinɛ kaani wum na maa bini. ²⁶ Ki lila n duri n jeer-o n bwe-o n nii, yazurɛ mu o ve na? Bwe-o n nii o baru di o bu yazurɛ na yi te tun.» Kaani wum ma lɛri Gehazi o wi: ku yi yazurɛ mu.

²⁷ Kaani wum na yi Elisa te Karmeli piu kum yuu ni tun mu o tu o yigɛ ni o ja o naga. Gehazi ma fufɔ o yi si o vaŋ-o o yagi dɛani. Elisa ma ta o wi: «Yagi o yira! O wuu tiini ku cɔgi mu yi o ba. Baŋa-We nan wu tagi kulɔ na daani-o tun Di bri-ni.»

²⁸ Kaani wum ma magɛ a japoori a loori Elisa yigɛ ni o wi: «Amu tu, a wu tagɛ ni n pa-ni bu. Kuntu mu a ya taga a wi n yi gani-ni tun.»

²⁹ Elisa ma ta di Gehazi o wi: «Fɔgi n vɔ n gwaaru kiri-kiri n daari n kwe a nacɛgɛ kam n duri lila n kɛ. Nan yi warti nɔɔn-nɔɔnu cwɛŋɛ yuu ni. Nɔɔnu na warti-m, si n yi lɛr-o. N na yi da si n kwe a nacɛgɛ

kam n daɲɪ bu wum yibiyɛ ni.» ³⁰ Kaani wum ma ta di Elisa o wi: «Ɔwɪa Tu Baɲa-We na suni Dɪ wura tun, amu dugi Duntu yiri ɲwaani, di nmu titi ɲwɪa ɲwaani ni: amu bri a bá yaɣɪ-m.» Elisa ma zaɲɪ si ba tɔɣɪ daani ba kɛ.

³¹ Gehazi ma loori yigɛ o vu o yi da yi o daari o kwe nacɛgɛ kam o daɲɪ bu wum yibiyɛ ni yi bu wum wu gigiri o titi. O ma joori o vu Elisa te o ta did-o o wi: «Bu wum ta wu zaɲɪ.»

³² Elisa na yi sɔɲɔ kum o zu o digɛ kam tun mu o ne bu wum na tigi o tigi o gadogo baɲa ni. ³³ O ma pi digɛ kam ni yi o loori Baɲa-We o yirani. ³⁴ Elisa ta ma zaɲɪ o yi gadogo kum baɲa, o pɛni bu wum baɲa ni pa o ni dum yɔɔri bu wum ni, yi o yiɛ yɔɔri o yiɛ. O ma daari o lwarɪ o ja pa ya yɔɔri o ja. O na lwarɪ o titi o pɛni bu wum baɲa ni kuntu tun mu bu wum yira yam joori ya lunu. ³⁵ Elisa ma zaɲɪ o kɪkari digɛ kam wunt yi o daa joori o vu o lwarɪ o titi o pɛni bu wum baɲa ni. Bu wum ma tun kuni birpɛ yi o daari o puri o yiɛ. ³⁶ Elisa ma bɛɲi Gehazi yi o ta did-o si o bɛɲi Sunem tiinɛ kaani wum o pa-o. O na bɛɲi nu wum pa o yi tun, Elisa ma ta did-o o wi: «Jorɪ n bu.» ³⁷ Kaani wum ma zu o tu Elisa nɛ baɲa ni yi o vin o yibiyɛ tɪga ni. O ma suni o jorɪ o bu o viiri.

Wo-kɪnkagula yale taani

³⁸ Elisa ma joori o vu Giligali. Kana deen maa zɪɣɪ je sum kuntu ni. De didwi o di We nijorɲɛ kɔɣɔ kum ma jeeri daani si ba zaasi. O ma ta di o tuntɔɲɲu wum o wi: «Kwe kambɪ-zaɲa n tɛni mim ni n saɲɪ dwɛ n pa nɔɔna bam.»

³⁹ Ba kɔɣɔ kum wu nɔɔnu didwa ma zu gaa si o goni dwɛ-vɔɔru. O ma na wɛɛnu ti nyɪ di jambwali, gaa dɔven tiu yuu ni, o gwɛri o su o gɔɔ o joori. O na yi sɔɲɔ tun, o ma goni ti maama o wɛli dwɛ balu na wu kambɪɛ kam wunt tun, yi o wu lwarɪ ti na yi wɛɛnu tɪlu. ⁴⁰ Ba laan ma kwe dwɛ bam ba maɲɪ ba pa daani. Nɔɔna bam na yɔɔri ba laɲɪ wodi kum tun, ba ma kaasi ba wi: «Nii-na! Dɪ tu, Baɲa-We tuntɔɲɲu, cɔɲɔ mu ba kɪ wodi kum wunt!» Ba maa daa wu wanti-ku ba di.

⁴¹ Elisa ma ta o wi: ba ja muni ba ba pa-o. O ma kwe-di o kɪ kambɪɛ kam wunt yi o wi: «Joori n kɪ wodi kum n pa nɔɔna bam si ba di.» Ba na di tun, wodi kum daa ba jɪɣɪ vian di funfun di.

⁴² De didwi mu nɔɔnu wodoɲ zɪɣɪ Baal-Salisa ni o ja o wodiiru tɪlu na loori yigɛ ti kɪ tun o ba o pa We tuntɔɲɲu Elisa. Dɪpwa fiinle, di min-zwaru tɪlu o na kɪ yolo wunt tun mu kuntu. Elisa ma ta di o tuntɔɲɲu wum o wi: «Kwe n pa nɔɔna bam si ba di.» ⁴³ Tuntɔɲɲu wum ma lɛri o wi: «Ba yi nɔɔna bi mu. Wodi kuntu

wɔ wanti ku yi-ba na?» Elisa ma joori o ta o wi: «Kwe n pa-ba si ba di. Bɛɲwaani Baɲa-We mu taga Dɪ wi: baá di ba su ba daari.» ⁴⁴ Tuntɔɲɲu wum deen ma suni o kwe wodi kum o pa-ba pa ba di ba daari, ni Baɲa-We na maɲɪ Dɪ ta te tun.

Naaman yawu kum na je te tun

5 Nɔɔnu wodoɲ deen mu wura, o yiri mu Naaman. O maa yi Siiri tiinɛ pe wum jar-kɛrɛ yigɛ tu. O yi didɛɛru mu yi o kikiɛ su pe wum yi lanyirani, Baɲa-We na de o baɲa Dɪ wɛli Siiri tiinɛ pa ba di ba duna najara wunt tun ɲwaani. Kuntu tun, o yi babɪa na ye najara kɛm lanyirani tun mu. Di ku di, o deen yi nanyɔɲɔ mu.

² Siiri tu kum jar-kɛrɛ deen yɛni ba zu Yisrayeli laɲa kam ba kɪ najara ba vri wɛɛnu yi ba joori sɔɲɔ. Ba deen ma vu ba ja Yisrayeli tiinɛ bɪsankana wodoɲ. Ba ma ja-o ba vu ba pa Naaman kaani si o taa yi o tuntɔɲ-kana. ³ De didwi: bɪsankana kam ma ta di Naaman kaani o wi: «A nu, nmu baru wum ya na wai o ve We nijorɲu wulu na zuvri Samari ni tun te, wuntu yaá pa o na yazurɛ di nanywannu yawu kum.»

⁴ Naaman na ni kuntu tun, o ma vu o ta kulɪ Yisrayeli tiinɛ bɪsankana kam na tagɪ tun o bri o tu wum. ⁵ Siiri tiinɛ pe wum ma lɛri o wi: «Tɔ. Ve si n na nɔɔnu wum kuntu. Amu wɔ pupuni tɔnɔ nmu ɲwaani si n ja n vu n pa Yisrayeli tu pe wum.»

Naaman ma la sɛbu-poɲo kilo biɛ-yatɔ di fiinna (340), di sɛbu-sɪɲa kilo fustɪpɛ (70), ku wɛli di garyiɛ fugɛ. O laan ma zaɲɪ o ja-ti o kɛ. ⁶ O ma kwe tɔnɔ kum o vu o pa Yisrayeli tu pe wum. Kulɪ na pupuni ku wunt tun mu tintu: «Tɔnɔ kuntu yi si ku bri ni amu mu tɔɲɪ a tuntɔɲɲu Naaman si o ba nmu te, si n yɔɔri o nanywannu yawu kum n pa-o.»

⁷ Yisrayeli tu pe wum na karumi tɔnɔ kum o ti tun, mu o jaani o gɔɔ o kaari yi o wi: «Amu yi We mu si a wanti a pa nɔɔnu mumwe ti, yi a daari a pa wodoɲ na ɲwɪa na? Bɛɛ mu yi Siiri tu pe tɔɲɪ nɔɔnu wuntu si o ba amu te si a soon-o? Nii-na o na beeri woɲo si o da ku baɲa o ja najara di amu te!»

⁸ We tuntɔɲɲu Elisa na ni kulɪ na kɪ yi Yisrayeli tiinɛ pe wum kaari o gɔɔ tun, o ma tɔɲɪ ni duntu o pa-o yi o wi: «Bɛɛ mu pe n ja n gwaaru n kaari? Tɔɲɪ nɔɔnu wum si o ba amu te si a pa o lwarɪ ni: We nijorɲu suni o wu Yisrayeli tu ni.» ⁹ Naaman laan ma ja o sise sum di si tɛrikooru tum o vu o zɪɣɪ Elisa digɛ ni ni. ¹⁰ Elisa ma tɔɲɪ o tuntɔɲɲu si o vu ta di Naaman o wi: «Nan ve n swɛ n yira kuni birpɛ Zurden bugɛ kam wunt, si n ya-nwana yam laan wɔ kwe yi n yawu kum je.»

¹¹ Naaman na ni kuntu tun, o banɪ ma zaɲɪ zanzan. O ma varɪɣɪ yi o wi: «Nii mu! A ya bɔɲɪ ni Elisa titi mu wɔ nuɲɪ o ba o zɪɣɪ amu yigɛ ni o bɛɲɪ o Tu Baɲa-We

dum yiri, si o daari o yigisi o jia a ŋwana yam baŋa ni o sooni amu. ¹²Abana di Paripari bwi sum na wu Damasi ni tun ba garɩ Yisrayeli bwi sum maama na? A ya wai a swe a yira bwi sintu wuni yi a ya-nwana kwe.» ¹³Naaman tuntɔɔna ma fufɔ ba yi o te. Ba didua ma ta did-o o wɩ: «A ko, nijonɔ wum ya na wɩ n tunɩ titɔɔ-ɔɔɔɔ, nmɩ bá kɩ na? O nan na tagɩ kulɩ tun dai mwalɩ ku pa-m na? O wɩ n swe n yira si ya kwe. Ku dai kuntu mu na?» ¹⁴Naaman laan ma sunɩ o tu o misi o titɩ Zɔɔɔɔn bugə kam wuni kuni burpe, ni We tuntɔɔnɩ wum na taga te tun. O ya-nwana yam ma joori ya kwe lanyɩɩɩ nɩɩɩɩ bəkər-pwələ yira na yi te tun, yi o yaww kum je.

¹⁵Naaman di o nɔɔna bam maama ma joori ba vu We tuntɔɔnɩ Elisa te ba zɩɩ o yigə ni. Naaman ma ta di Elisa o wɩ: «Amu zɩm laan tu a lwarɩ ni Yisrayeli tiinə We dɩm yɩɩɩɩ mu yi We ɔɩɩ ɔɩɩ lɩɩ baŋa maama wuni. A loori-m, amu tu! Se si n jonɩ a pɛɛra yam.» ¹⁶Elisa ma ləri o wɩ: «Ŋwɩa Tu Baŋa-We na sunɩ Dl wura yi a tunɩ a pa-Dl tun, amu dugi Dɩntu yiri ŋwaani ni: amu bá jonɩ kulɩkulɩ nmɩ tee ni.» Naaman ta ma loori Elisa o ga si o jonɩ pɛɛra yam o tee ni. ¹⁷Naaman ma ta o wɩ: «Amu tu, nmɩ na tagɩ ni n bá se si n jonɩ kulɩkulɩ a jɩɩa ni tun, nan pa-nɩ cwəŋə si a pe turɩ yo seeni si ti yi bina-sise sile na wó want si zɩɩ te tun, si a ja a viiri. Bɛŋwaani, ku zɩɩ zɩm si ku taa veə, amu daa bá kɩ kaanum naa zweem pɛɛra a pa We didonɩ, ku na dai Baŋa-We yɩɩɩ. ¹⁸Amu nan loori Baŋa-We si Dl duri a yibwəɔnə kəm dɩntu ŋwaani: amu na de di a tu Siiri tu pe a zɩ Rimɔn jwəm digə kam si o zuli-di, yi pe wum na salt a yira ni, yi amu di da a tiiri tɩga ni did-o, si Baŋa-We yagɩ Dl ɔɔ-nɩ.» ¹⁹Elisa ma ləri o wɩ: «Nan ve, si We wó pa-m yazurə.» Naaman ma viiri.

Naaman na ve o yi yigə fiun tun, ²⁰mu Elisa tuntɔɔnɩ Gehazi taga o titu ni o wɩ: «Ta n nii te. Amu tu Elisa yagɩ Siiri tu wum mu si o viiri kuntu mwalɩ mwalɩ, yi o wɩ jonɩ pɛɛra yam o jɩɩa ni di finfiun di. Ŋwɩa Tu Baŋa-We na sunɩ Dl wura tun, a dugi Dɩntu yiri ŋwaani ni amu titɩ lagɩ a duri a da o kwaga mu, a nan wó na woŋo a jonɩ.» ²¹Gehazi ma kɩ lɩla si o vu o yi-o. Naaman na tɩli o na nɔɔnɩ na duri o buni o te tun, o ma zɩɩ o tərɩko kum baŋa o fanɩ o cu tɩga ni o vu o jeer-o. O ma bwe-o o wɩ: «Yazurə mu n ve na?» ²²Gehazi ma ləri Naaman o wɩ: «Ku dai wo-lɔŋɔ. Ku yi amu tu Elisa mu tunɩ-nɩ si a ta di nmɩ ni: We nijonɔnə kɔɔɔ kum nɔn-dunnu tile mu zɩɩ Efrayim pweeru laŋa kam ni ba yɔɔɔ ba yi o ɔŋɔ lele kuntu. O nan lagɩ si n kwe səbu-poŋo kilo fiintɔ (30), ku wəli di garyiə bale mu n pa-ba.»

²³Naaman ma ləri o wɩ: «Amu tee ni, a lagɩ a pa-m səbu-poŋo kilo fusɩɩɩ (60) mu.» O ma koori Gehazi pa o jonɩ. O ma kwe səbu-poŋo kum o kɩ ywəllu tile wuni o vɔ. O ta ma kwe garyiə bale bam o wəli da.

O laan ma tunɩ o tuntɔɔna bale si ba zɩɩ zɩla yam ba tɔɩ Gehazi yigə ba taa veə. ²⁴Ba na yi piu kum yuu me seeni Elisa na zɩvri tun, Gehazi ma jonɩ zɩla yam ba jɩɩa ni o səgi o titɩ digə ni, o daari o banɩ Naaman tuntɔɔna bale bam pa ba joori ba viiri.

²⁵Gehazi ma zɩ o zɩɩ Elisa tee ni. Elisa ma bwe-o o wɩ: «Gehazi, nmɩ ya ve yən mu?» Gehazi ma ləri o wɩ: «Amu tu, a wɩ ve je je.» ²⁶Elisa ma ta did-o o wɩ: «Nmɩ wɩ lwarɩ ni maŋa kalɩ Naaman na zɩɩ o tərɩko kum baŋa ni o cu o jeeri-m tun, amu joro ya wura mu na? Kantu dai maŋa si n jonɩ səbu, di gwaaru, di Olivi tweeru kari, di vinyə tweeru kadwi, di peeni, di nabe, di tuntɔɔna, di tuntɔɔ-kaana. ²⁷Nmɩ nan na kɩ kuntu tun, ta n ye ni Naaman nanywannu yaww kum wó ba nmɩ titɩ, di n biə, di dwi dilɩ na wó saŋɩ n kwaga tun baŋa si ku taa ve wuu.» Gehazi na nunɩ pooni yigə tun mu o jigi nanyɔŋɔ. O yira ma purɩ ca ni lɔŋɔ don tun.

Dooru na puki na baŋa ni te tun

6 De didwɩ mu We nijonɔnə kɔɔɔ kum taga di Elisa ba wɩ: «Dí tu, jəgə kalɩ dɩbam na zɩvri yi n nii dí baŋa ni tun daa ba daga ka paɩ dɩbam. ²Kuntu tun, pa dɩbam cwəŋə si dí vu Zɔɔɔɔn bugə kam ni dí beeri jəgə kadoŋ si dí taa zɩvri da. Dáani dɩbam maama wó want dí goni de dí ma dí ɔɩ je si ku taa daga.» Elisa ma ləri-ba o wɩ: «Ve-na á kɩ kuntu.»

³Nijonɔnə bam wuni didua ma ta di Elisa o wɩ: «A loori-m, tɔɩ dí kwaga si dí vu.» Elisa ma ləri o wɩ: «Tɔ. Amu wó tɔɩ a vu.»

⁴Ba ma vu ba yi Zɔɔɔɔn bugə kam ni, yi Elisa di tɔɩ o wura. Ba ma pulɩ si ba goni tweeru tun. ⁵Ba didua na wura o goni tiu naga tun mu o dooru wum li o tu bugə kam wuni. O ma kaasi di kwər-dɩa o wɩ: «Woo! Amu tu Elisa, dooru wum yi a jun-o mu.» ⁶We tuntɔɔnɩ Elisa ma bwe-o o wɩ: «Ku li ku tu yən mu?» O ma bri-o ku na tu me tun. Elisa ma goni tiu naga o di bugə kam wuni. O kəm dum kuntu ma pa dooru wum puki na bam baŋa ni. ⁷Elisa ma ta di nɔɔnɩ wum o wɩ: «Laari n kwe-ku.» Nɔɔnɩ wum ma te o jɩɩa o li-ku.

Elisa ɔɩɩ Siiri jar-kərə bam

⁸Maŋa di maŋa Siiri tu pe deen yəni o zanɩ najara di Yisrayeli tiinə bam mu. O ma yəni o banɩ di o nakwa yi o wɩ: «A laga si dí jeeri-ba yo naa yo mu.»

⁹We tuntɔɔnɩ Elisa di deen ma yəni o tunɩ ni o pa Yisrayeli pe wum o wɩ: «Yɩ zanɩ n twe jəgə kam kuntu, si Siiri jar-kərə bam mu ve ba gilimi da.» ¹⁰Kuntu baŋa ni Yisrayeli tu pe ma yəni o tunɩ ni me seeni We tuntɔɔnɩ wum na tagɩ tun si ku jəgə kam nɔɔna bam taa fɔɩ ba ɔɩ ba titɩ. Ku deen kɩ kuntu mu kuni zanzan.

¹¹ Siiri tiinə pɛ wum wubɔŋa deen vugimi dɪ kəm dum kuntu. O ma bəŋi o dɪdeera bam yɪ o bwe-ba o wɪ: «Abam wunt wɔɔ tuti mu nuŋi a kwaga nɪ sɪ o wəli Yisrayeli tiinə pɛ wum?» ¹² Dɪdeera bam wunt dɪdva ma ləri o wɪ: «Dí tu, kɔ dɪ dɪbam wɔlɔwɔlɔ mu kɪ kuntu. Kɔ yɪ Yisrayeli tu Elisa wɔlɔ na yɪ Wɛ nijɔŋnu tun mu tɛ woŋo maama o brɪ Yisrayeli tiinə pɛ wum. O brɪ o ye nmu na tɛ kulɔ maama n digə nɪ tun dɪ.» ¹³ Pɛ wum ma ta o wɪ: «Ve-na á beeri Elisa je sɪ a pa nɔɔna vu ba ja-o.» Ba ma nii ba na-o yɪ ba daari ba ta dɪ pɛ wum nɪ: «Elisa wɔ Dotan nɪ mu.» ¹⁴ Pɛ wum ma tɔŋi o jar-kərə zanzan, dɪ ba sise, dɪ ba tərɪkooru sɪ ba vu jəgə kam kuntu. Titu nɪ ba ma vu ba yɪ Dotan, yɪ ba kaagi tu kum ba pu.

¹⁵ Tɪga na pɔvri tituti tun mu Elisa tuntɔŋnu wum zaŋi o nuŋi pooni o na nɪ jar-kərə, dɪ ba sise, dɪ ba tərɪkooru mu kaagi tu kum maama ba pu. O ma vu o ta dɪ Elisa o wɪ: «Woo, amɔ tu, lɛɛɛ yɪ dɪbam! Dí nan wó kɪ tɛ mu?» ¹⁶ Elisa ma lər-o o wɪ: «Yɪ ta n kwari fɔvni, sɪ balɔ na wɔ dɪbam tee nɪ tun daga ba dwe balɔ na wɔ bantɔ tee nɪ tun.» ¹⁷ Elisa ma loori Wɛ o wɪ: «Baŋa-Wɛ, puri a tuntɔŋnu wum yɪə sɪ o want o na amɔ na tɛ kulɔ tun.» Baŋa-Wɛ ma sunɪ Dɪ puri nɔn-dɔŋu wum yɪə pa o nii o na nɪ: sise kɔgɔ kɔgɔ dɪ tərɪkooru zanzan na jɪgɪ min-vugɔ tun mu faari piu kum maama tɪ gilimi Elisa.

¹⁸ Siiri jar-kərə bam ma fɔfɔ ba yɪ sɪ ba ja Elisa. Elisa ma loori Baŋa-Wɛ o wɪ: «A loori-m sɪ n pa nɔɔna bantɔ maama yɪə dwe.» Baŋa-Wɛ ma sunɪ Dɪ pa ba yɪə dwe, nɪ Elisa na loori-Dɪ tɛ tun. ¹⁹ Elisa ma vu ba tɛ yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «Abam tɔsi cwəŋə mu á ba tu kuntu wunt. Tɔgɪ-na amɔ kwaga sɪ a ja abam a vu a brɪ wɔlɔ á na beeri tun.» O ma ja-ba o vu Samari.

²⁰ Ba na yɔvri ba yɪ Samari ba zɔ tu kum wɔ tun mu Elisa loori Wɛ o wɪ: «Baŋa-Wɛ, puri nɔɔna bantɔ yɪə sɪ ba joori ba taa naɪ.» Baŋa-Wɛ ma sunɪ Dɪ kɪ kuntu pa ba naɪ. Ba ma na nɪ ba tu ba wɔ Samari tu wunt mu.

²¹ Yisrayeli tiinə pɛ wum na nɛ-ba tun, o ma bwe Elisa o wɪ: «Amɔ tu, cwəŋə wura sɪ a gv-ba na?» ²² Elisa ma ləri o wɪ: «Awo! Yɪ gv-ba. Kɔ na maŋi kɔ yɪ nɔɔna balɔ nmu na want najara wunt n ja tun, n dɪ sɪ n gv-ba. Nan pa-ba wɔdiu sɪ ba dɪ sɪ ba daari ba nɔɔ na. Ba na ti, sɪ n pa-ba cwəŋə sɪ ba joori ba tu wum tɛ.» ²³ Pɛ wum ma kɪ wɔdi-fɔrɔ candiə o pa-ba. Siiri jar-kərə bam na dɪ ba ti tun, o ma pa ba viiri. Ba ma joori ba vu ba tuti pɛ wum tɛ. Kəm dum kuntu kwaga nɪ, Siiri tiinə bam daa maa wɔ joori ba zɔ Yisrayeli tiinə laŋa kam sɪ ba vri ba wəənu ba ja ba viiri.

Siiri tiinə zaŋi najara dɪ Samari tu

²⁴ Kuntu kwaga nɪ mu Siiri tu pɛ Ben-Hadadi kɪ o jar-kərə kɔgɔ kum maama o kɪ daani pa ba vu Samari ba zaŋi najara dɪ Yisrayeli tiinə bam. ²⁵ Ba ma vu ba kaagi Samari tu kum taa ba pu. Kɔ ma pa kana tiini ka zɔ tu kum. Binaga yuu kwərə deen yɪ səbu-poŋo səbu-dala funɔnɔ mu. Kunkwən-pulə ci-bəənu bwaŋa balaja maa yɪ səbu-poŋo səbu-dala yanu.

²⁶ Yisrayeli tiinə pɛ wum deen na tɔgɪ tu kum kəbrə baŋa o maa kɛ tun, mu kaani wɔdɔŋ kaasi dɪ kwər-dia o wɪ: «A loori-m, amɔ tu, zəni-nɪ!» ²⁷ Pɛ wum ma lər-o o wɪ: «Baŋa-Wɛ na wɔ vri nmu Dɪ yagi, amɔ lagi a ma bɛ mu a ma a vri-m a yagi? Woŋ-woŋo daa wɔ daari. Mɪna tərə, sana dɪ nan tərə. ²⁸ O ta ma bwe kaani wum o wɪ: «Bɛɛ mu daani-m?» Kaani wum ma ləri o wɪ: «Kaani wɔdɔŋ ya mu taga dɪ amɔ sɪ a ja a bu a gv sɪ dí maama dɪ, sɪ dedɔŋ nɪ o dɪ daa ja o bu o gv sɪ dí maama dɪ. ²⁹ A ma sunɪ a gv a bu wum a daari a saŋ-o pa dí maama dɪ. Tɪga na pɔvri tun, a ma ta did-o sɪ o dɪ ja o bu wum o gv sɪ dí dɪ. Kaani wum ma vɪn yɪ kwe o bu wum o səgi.»

³⁰ Pɛ wum na ni kaani wum taani dum tun, o ma vaŋi o gwaaru o kaari wɔ-cɔgɔ ŋwaani. O ta na dɔgɪ kəbrə kam yuu nɪ o ve tun, nɔɔna ma kwəni ba nii ba na o gwaaru tun na kaari mɛ seeni yɪ o zɔ gwar-zinzwara tɪ kuri nɪ tun. ³¹ Pɛ wum ma du durə o wɪ: «Amɔ na wɔ goni Safati bu Elisa yuu zɔm de dum nɪ, sɪ Wɛ ti a mumwɛ.»

³² Elisa deen maa je o sɔŋo nɪ dɪ Yisrayeli tu nakwa yɪ ba lara. Pɛ wum ma tɔŋi o tuntɔŋnu sɪ o vu o bəŋ-o. Tuntɔŋnu wum ta na wɔ yɪ tun, Elisa ya maŋi o ta dɪ nakwa bam o wɪ: «Á wɔ nɛ na? Nɔn-guru wuntu mu tɔŋi nɔɔnɔ sɪ o ba o goni a yuu. Nii-na, o tuntɔŋnu wum na yɪə, sɪ á ja bwəeru tum á pɪ-o á yagi pooni yigə nɪ. Kɔ nan bá daani yɪ pɛ wum tuti saŋi o kwaga o ba.»

³³ Elisa ni wɔ tu tɪga nɪ dɪ tuntɔŋnu wum na yɪ o tɛ. Pɛ wum dɪ ma yɪ yɪ o wɪ: «Lɛɛɛ tuntɔ maama na tu dɪ baŋa tun yɪ Baŋa-Wɛ yigə mu. Amɔ nan wó cəgi tuntɔ a vu a maŋi yən nɪ mu sɪ Baŋa-Wɛ laan ba Dɪ zəni dɪbam?» ¹ Elisa ma ləri o wɪ: «Nan cəgi Baŋa-Wɛ kwərə. Baŋa-Wɛ na tagɪ kulɔ tun mu tuntɔ: Jwa kantɔ maŋa nɪ baá taa jɪgɪ mun-bwe bwaŋa ba yəgi mwalɪ mwalɪ səbu-dalɪ dɪdva mu Samari yaga nɪ. Caara bwen sɪle dɪ wó yəgi səbu-dalɪ dɪdva.» ² Dɪdeeru wɔlɔ na tiini o bwələ dɪ pɛ wum tun ma ta dɪ Wɛ tuntɔŋnu Elisa o wɪ: «Baŋa-Wɛ tuti na maŋi Dɪ purɪ weyuu kum sɪ dva tiini ka nɪ mu dɪ, kuntu bá want kɔ

ki.» Elisa ma lər-o o wi: «Nmu tuti yi wó na ku na wó suni ku ki te tun. Nmu nan bá da n laɲi wodiu kum.»

Siiri jar-kərə bam na viiri yi Ku daari ku ki te tun

7 Baara bana deen mu je Samari tuw manchoɲo kum ni ni ba na yi nanywaanu. Ba ma ta ba bri daani ba wi: «Beɲwaanu mu, dibam wó maɲi jəgə kantu ni dí ta jei, si ku vu ku yi dí tɔvni tum? ⁴Dí na wi: «Pa-na si dí zu tuw kum wuu,» kana wó gu dibam dáani. Dí nan na maɲi yo, di ta wó ti mu. Nan pa-na si dí zaɲi dí vu Siiri tiinə jar-kərə bam te dí se dí pa-ba. Ba wai ba yaɲi dibam si dí taa ɲwi. Ku nan na dai kuntu, baá gu dibam yi ku ti.»

⁵Tiga deen na lagɪ ka yi tun, ba ma zaɲi ba vu Siiri tiinə bam ya na kikili daani me tun. Ba na ve ba yi jəgə kam tun, ba ma nii ba na ni nɔɔn-nɔɔnu tərə. ⁶Beɲwaanu Baɲa-We ya pe Siiri tiinə bam ni sɔɔ nuneeni tərikooru di sise na wuurə yi jar-kərə kəgɔ kəgɔ nuɲi te tun mu. Ba ma ta ba bri daani ba wi: «Kú taa yi Yisrayeli tuw pe mu warɪ Heti tiinə di Ezipi tiinə pwa si ba ba ba ki jara di dibam.» ⁷Ku deen ma pa fɔvni zu-ba pa ba duri titu dum kuntu ni ba jagɪ dayigə ni ba yaɲi ba vwə, di ba sise, ku wəli di ba bɪnɛ, di ba wəənu maama. Ba deen yaɲi ti maama punə mu si ba want ba duri ba lu yi ba ta ɲwi.

⁸Nanywaanu tina tum na fufɔ ba yi je sum tun, ba ma zu vwə yam didva wɔni ba na wodiu ba di ba daari ba nyɔ na. Ba deen ta kwe Siiri tiinə bam səbu-pɔɲo, di ba səbu-sɲa, ku wəli di ba gwaaru ba ja ba vu ba səgi. Ba ta ma joori ba zu vwe didɔɲ ba kwe wəənu tidonnə ba ja ba vu ba səgi. ⁹Ba ma ta ba bri daani ba wi: «Kulɔ dí na jigi dí ki tun ba lana. Zum de dum mu dí jigi kwər-ywəɲə si dí tɔɔli dí pa nɔɔna maama, yi dí jigi dí je kafe yirani. Dí nan na cum si tɪga pɔvri, di wó na waarum ku ɲwaanu. Pa-na si dí ki lila dí vu pe sɔɲɔ dí ta kulɔ na ki tun.»

¹⁰Ba ma joori ba vu ba yi tuw kum manchoɲo ni. Ba ma tɔɔli ba bri tuw kum ni-yurina bam ba wi: «Dibam ve Siiri jar-kərə bam je sum dí nii, yi nɔɔn-nɔɔnu tərə. Kulukulɔ sɔɔ di nan ba dwana. Bɪnɛ di sise yira ni mu lægi si zigi da, ku daari yi ba vwə yam di zigi da kuntu nɔɔn-nɔɔnu təri ya wɔni.» ¹¹Tuw kum ni-yurina bam ma ja kwərə kam ba vu ba ta ba bri pe sɔɲɔ ni. ¹²Pe wum ma zaɲi titu dum kuntu o ta di o tuntɔɲna bam o wi: «Amu wó ta a bri abam Siiri tiinə bam na buɲi si ba ki kulɔ tun. Ba na ye ni kana lagɪ ka gu dibam tun mu ba yaɲi ba vwə yam ba daari ba vu ba səgi gaa wɔni. Ba maa buɲi ba ni: dibam wó nuɲi dí beeri wodiu dí di. Dibam maa na ki kuntu, ba laan wó na cwəɲə ba ja dibam ɲunni ba daari ba taa te dí tuw kum.» ¹³O didɛera bam didva ma ləri o wi: «Pa nɔɔna kwe sise sum ta na daari tun sunu ba vu ba nii kəm dintu baɲa ni. Bantu na maɲi ba ti ku ɲwaanu, ku

ta yi bidwi mu di balu maama na maɲi tuw kum wɔni yi ba lagɪ ba ti tun.»

¹⁴Ba ma li nɔɔna di tərikooru tule di ti sise. Pe wum ma tɔɲi-ba si ba vu ba nii kulɔ na ki Siiri tiinə jar-kərə bam tun. ¹⁵Nɔɔna bam ma tɔɲi Siiri tiinə bam ne taa ba vu ba yi Zurden bugə kam. Ba ma na Siiri tiinə bam na duri si ba lu yi ba kwe ba gwaaru di ba zila zanzan ba di ba yaɲi cwəɲə kam yuu ni te tun. Ba laan ma joori ba vu pe wum te ba ta ba bri-o ku na ki te tun.

¹⁶Tuw kum nɔɔna bam ma ki lila ba nuɲi ba vu Siiri tiinə vwə yam je ba pe ba zila di ba wodiu maama. Ba deen ma suni ba jigi mun-bwe bwaɲa ba yəgi səbu-dali didva didva. Caara bwɛn sile di yəgi səbu-dali didva mu. Ku deen yɔɔri ku ki ni Baɲa-We na maɲi Di ta te tun mu.

¹⁷Ku nan na yi didɛeru wɔlu na tiini o bwələ di pe wum tun, pe wum ya tiɲ-o si o taa nii tuw kum ni-yurina bam baɲa ni mu. Tuw kum nɔɔna bam na duri ba maa nuɲə tun, ba ma nɔni didɛeru wum kuntu pa o ti manchoɲo kum ni ni. Kuntu ma pa Elisa na wuuri o ta kulɔ tun suni ku ki. ¹⁸Beɲwaanu, We tuntɔɲnu Elisa ya maɲi o ta o bri pe wum o wi: «Jwa kantu maɲa ni baá taa jigi caara bwɛn sile ba yəgi səbu-dali didva mu Samari yaga ni. Mun-bwe bwaɲa di wó yəgi səbu-dali didva.» ¹⁹Pe didɛeru wum ya wu se yi o wi: «Baɲa-We tuti na maɲi Di purɪ weyuu kum si dɔa tiini ka ni mu di, kuntu bá want ku ki.» Elisa di ya kaan-o mu o wi: «Nmu tuti yi wó na ku na wó suni ku ki te tun. Nmu nan bá da n laɲi wodiu kum.» ²⁰Kuntu nan mu yɔɔri ku ki-o. Nɔɔna mu nɔn-o manchoɲo kum ni ni pa o ti.

Da-kuri zigi Yisrayeli tuw ni

8 Elisa deen ya maɲi o ta di kaani wɔlu bu o na bi tun o wi: «Zaɲi n viiri, nmu di n digə tiinə, si á want á na jəgə kadoɲ á taá zɔvri da. Beɲwaanu, Baɲa-We wubɔɲa jaani si Di pa da-kuri mu zigi tɪga kantu baɲa ni bina yarpe.» ²Kaani wum ma suni o ki kulɔ maama We tuntɔɲnu wum na taga tun. O di o digə tiinə maama ma vu ba zɔvri Filisi tiinə tuw ni bina yarpe.

³Bina yarpe yam ni na ti tun o ma zigi Filisi tuw kum ni o joori o tuti tuw. O ma vu o loori pe wum si o joori o jɔɲi o sɔɲɔ di o tɪga si o taa zɔvra. ⁴O na yi pe wum te tun, di pe wum ya jigi lara di Gehazi wɔlu na yi Elisa tuntɔɲnu tun. Pe wum ma ta di Gehazi o wi: «Ta n bri-ni wo-kunkagula yalu maama Elisa na ki tun.»

⁵Gehazi ma lwəni Elisa deen na pe bu wudɔɲ joori o bi te tun. O ta na wura o ɲɔɔni kuntu tun mu kaani wum tuti di o bu wɔlu Elisa na joori o bi tun yiə. Kaani wum ya tu si o loori pe wum o sɔɲɔ kum di o tɪga kam ɲwaanu mu. Gehazi ma na yi o wi: «Amu tu, kaani wɔlu a na te o taani tun mu tuntɔ. Bu wum Elisa na pe o bi tun di tuti mu tuntɔ o yiə.» ⁶Pe wum ma bwe

kaant wum si o lwarti kɔlv na ki tun. Kaant wum ma tulɩ ku na ki te maama tun o di o jia ni. Pɛ wum na ni ku maama tun, o ma bɛŋi o didɛɛrɩ si o nii kaant wum taant dum baŋa ni. O ma ta did-o o wɩ: «Kɔlv maama ya na yi kaant wum nyum tun si n kwe n joori n pa-o, ku ta wɛli di o na gɛ nyɔɔri dilɩ o tɩga kam ŋwaant, ku zɩgti maŋa kalɩ o na viiri tun si ku ba ku yi zum tun di maama.»

Azayelti gu Ben-Hadadi

⁷We tintuŋɩv Elisa deen ma vu Damasi. Siiri tiinɛ pɛ Ben-Hadadi maa ba jɩgti yazurɛ. Pɛ wum na maant ni Elisa tu tun, ⁸o ma ta di Azayelti o wɩ: «Ja pɛera n vu n warti We tintuŋɩv wum si n daarti n pa o bwe Baŋa-We o nii, amv wɔ wɛri na?» ⁹Azayelti ma la zila yalɩ na wv Damasi ni yi ti lana tun zanzan o daŋi yogondɛ fiinna baŋa ni o ja o vu si o pa Elisa. O ma zu o zɩgti Elisa yigɛ ni yi o wɩ: «Nmɩ bu Ben-Hadadi na yi Siiri tu pɛ tun mv tuŋi-ni si a bwe a nii, oɔ wɛri na?» ¹⁰Elisa ma lɛr-o o wɩ: «Ve n ta did-o ni: «Eɛn, o wɔ wɛri.» Niyirantɩ nan za tun, Baŋa-We nan pɛ amv na ni, o sunt o lagɩ o ti mv.» ¹¹Elisa ma yɔɔri o nii Azayelti yibiyɛ ni zii pa cavura ja-o. Elisa laan ma tu kɛrɛ ni. ¹²Azayelti ma bwe-o o wɩ: «Amv tu, bɛŋwaant mv nmɩ keerɛ?» Elisa ma lɛri o wɩ: «Amv ye lɛɛrɩ tulɩ na wɔ yi Yisrayelti tiinɛ bam nmɩ ŋwaant tun. Nmɩ wɔ pa mim di ba dam je sum, n daarti n gu ba nɔn-dunnu najara wɩntɩ. Nmɩ ta wɔ yigi ba bu-sɩsɩn n di tɩga ni n gu, yi n daarti n lɔ ba kapwi sum ba pwi seeni n gu. Kuntu ŋwaant mv a keerɛ.» ¹³Azayelti ma lɛri o wɩ: «A yi nabwɛm mv. Amv nyuntɩ duntu wɔ ki te mv a tuŋi tituŋ-kamunnu tuntu doŋ?» Elisa ma lɛri o wɩ: «Baŋa-We nan vuuri Dl bri-ni ni: n lagɩ n di Siiri tu paarti mv.»

¹⁴Azayelti ma zɩgti Elisa tee ni o joori o vu pɛ wum te. Ben-Hadadi ma bwe-o o wɩ: «Elisa tagɩ bɛɛ mv di nmɩ?» Azayelti ma lɛri o wɩ: «O tagɩ di amv o wɩ: Eɛn, n lagɩ n wɛri mv.» ¹⁵Tɩga na yɔɔri ka puuri tun mv Azayelti kwe gar-jalɩ o di na wɩntɩ o ma o pɩnti pɛ Ben-Hadadi mɔmwe o gu. O na ki kuntu tun, o ma lɛɛri o ji pɛ.

Zuda tu pɛ Yoram taantɩ

¹⁶Yisrayelti tu pɛ Akabi bu Zoram bina yanu paarti dim buntɩ dum wɩntɩ yi Zɔzafati ta yi Zuda tu pɛ tun mv Zɔzafati bu Yoram sɩŋi si o di paarti Zuda ni. ¹⁷O deen jɩgti bina fiintɔ-yale mv yi o laan ji pɛ. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paarti dum o ki bina nana. ¹⁸Yoram deen kwe Yisrayelti pwa bam tituŋ-naga mv, nuneɛntɩ

pɛ Akabi di o dwi dum na ki te tun, bɛŋwaant o di Akabi bukɔ mv. Kuntu tun, o deen tuŋi lwarum o cɔgti Baŋa-We yigɛ. ¹⁹Baŋa-We nan wv sɛ si o cɔgti Zuda dwi dum, bɛŋwaant Dl maŋi Dl goni ni di Dl tintuŋɩv Davidi ni: o digɛ kam wɔ taa te paarti dum taan wuu.

²⁰Yoram paarti dim maŋa ni mv Edɔm dwi dum vɩn si ba taa wv Zuda pɛ wum dam kuri ni. Ba ma lɛɛri ba tiŋi ba tuti pɛ. ²¹Yoram ma ja o jar-kɛrɛ di ba tɛrikooru tum maama o vu si o li Zayiri tu. Edɔm tiinɛ bam ma ba ba gilimi o di o nɔɔna bam ba ki tutari ni. Titu ni mv Yoram di o didɛera bam wantɩ ba lu ba juŋa ni. O jar-kɛrɛ bam di ma pipiri ba duri ba joori sɔŋɔ. ²²Di zum maama Edɔm tiinɛ ta vɩn mv si ba taa wv Zuda tiinɛ dam kuri ni. Libina tu tiinɛ di deen ki kuntu doŋ mv.

²³Yoram deen na di paarti yi o ki wɛɛnu tulɩ maama tun, di o tituŋa yam maama, ba puuri-ti ba tiŋi Zuda Tu Pwa Cibari tɔnɔ kum wɩntɩ. ²⁴O ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki o kwɛ bam yibeeli ni Davidi tu Zeruzalem ni. O tuuntɩ dum kwaga ni o bu Ahazia ma lɛri o yuu ni o ji pɛ.

Zuda tu pɛ Ahazia taantɩ

²⁵Yisrayelti tu pɛ Akabi bu Zoram bina fugɛ-yale paarti dim buntɩ dum ni mv Yoram bu Ahazia puli si o di Zuda tu paarti. ²⁶O deen jɩgti bina fiintɩ-yale mv yi o laan ji pɛ. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paarti dum o ki buntɩ didwɩ. O nu deen mv yi Atalia wɔlv na yi Yisrayelti tu pɛ Omiri naa tun. ²⁷Ahazia deen kwe pɛ Akabi di o dwi dum tituŋ-naga kam mv. O tiini o tuŋi lwarum mv o ma o cɔgti Baŋa-We yigɛ, nuneɛntɩ Akabi di o dwi dum na ki te tun, Akabi na yi o tumbaaru tun ŋwaantɩ.

²⁸Ahazia deen de di pɛ Akabi bu Zoram mv pa ba vu Ramɔti-Gileadi ba zaŋi najara di Siiri tu pɛ Azayelti. Siiri tiinɛ bam ma ki Zoram zɩnnɩ najara yam wɩntɩ. ²⁹Kuntu ŋwaant o joori o vu Zizreyelti tu si o sooni o fufwɛlɛ yam. O na wv Zizreyelti ni tun, Zuda tu pɛ Ahazia ma vu o te si o war-o di o zɩnnɩ dum.

Ba tiŋi Zehu paarti dum

9De didwɩ mv We nijɔŋnɛ Elisa deen li nɔɔnu wudɔŋ We nijɔŋnɛ kɔgti kum wɩntɩ o ta did-o o wɩ: «Fɔgti n vɔ n gwaaru kiri-kiri n daarti n jɔŋi kasambu kuntu di ku wv nugɛ kam n ja n vu Ramɔti-Gileadi. ²Nmv na yi da, si n beeri Zehu wɔlv na yi Zɔzafati bu di Nimisi naa tun jɛgɛ. Nmɩ na nɛ-o, si n li-o o yuudonnɛ wɩntɩ n ja n zu digɛ wɩntɩ. ³Laan kwe nugɛ kam n lo Zehu yuu ni n daarti ta did-o wɩ: «Baŋa-We

na tagi kulɔ tun mu tuntv: amv laan mu tiŋi-m si n ji Yisurayeli tw pɛ.» Nmu na ki kuntu n ti, si n pɔri digɛ kam n nuŋi n yagi jɛgɛ kam lila n viiri.»

⁴ Nɔn-dɔŋv kum na yi Elisa tuntɔŋv tun ma suni o vu Ramɔti-Gileadi. ⁵ O na yi da tun, o ma nii o na jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ bam na je daani yi ba lara. O ma ta o wi: «Amv tu, a jigi kwɛrɛ mu si a pa-m.» Zehu ma bwe o wi: «Kwɛrɛ kam yi dɔbam maama wɔni wɔɔ titi nyum mu?» O ma lɛri o wi: «Amv tu, kv yi nmu nyum mu.» ⁶ Bantu bale ma zv digɛ kam wɔni. Nɔn-dɔŋv kum ma kwe nugɛ kam o lo Zehu yuu ni, yi o daari o ta wi: «Baŋa-We dum na yi Yisurayeli tiinɛ We tun na tagi kulɔ tun mu tuntv: amv laan mu tiŋi-m si n ji amv nɔɔna Yisurayeli tiinɛ bam pɛ. ⁷ Nmu nan maŋi si n cɔgi n tu Akabi dwi dum mu. Amv wɔ da kuntu baŋa ni a waari Zezabeli di o na gv a nijɔŋnɛ bam di a tuntɔŋna bam tun. ⁸ Akabi dwi dum maama maŋi si ba ti mu. O dwi dum bɛkɛri sum maama wɔ saari Yisurayeli tw ni, kv na yi balv ta na wv ba ko sɔŋɔ ni tun, di balv na te ba titi tun di. ⁹ Amv lagi a pa o dwi dum yɔɔri di cɔgi nuneɛni a na ki Nebati bu Zeroboam dwi dum, di Ahiya bu Baasa dwi dum te tun mu. ¹⁰ Kv nan na yi Zezabeli, kakuri mu lagi si di-o Zizreyeli tɔga kam baŋa ni, yi nɔɔna bɔ kwe-o ba ki.» Nɔn-dɔŋv kum na yɔɔri o ta kuntu o ti tun, mu o pɔri digɛ kam o duri o viiri.

¹¹ Zehu na nuŋi o joori o donnɛ yigɛ tiinɛ bam te tun mu ba didva bwe-o o wi: «Yazurɛ mu na? Bɛɛ mu ki yi cicoo kuntu ba nmu te?» Zehu ma lɛri o wi: «Kv dai kulukulv. Abam maŋi ɔ ye nijɔŋnu kantv dɔŋ na yirisi te tun.» ¹² Ba ma lɛri ba wi: «N fɔi vwan mu! Ta n bri dɔbam o na taga kulv tun cɔga cɔga.» Zehu ma ta o bri-ba nɔn-dɔŋv kum na tagi kulv di kulv tun yi o wi: «Baŋa-We na tagi kulv tun mu tuntv: Amv tiŋi nmu mu si n ji Yisurayeli tiinɛ bam pɛ.»

¹³ Zehu yuudonnɛ bam maama ma ki lila ba li ba gwar-dannv ba lwarɔ Zehu nɛ sum seeni. Ba ma daari ba wv nabwaanv yi ba tɔɔli wi: «Zehu mu yi pɛ.»

¹⁴ Kuntu baŋa ni mu Zvzafati bu Zehu dɛɛn ki jara di Zvram. Kantv maŋa ni Zvram didaani Yisurayeli tiinɛ bam maama ya yiri Ramɔti-Gileadi mu si ba ci Siiri pɛ Azayeli di o jar-kɛrɛ bam. ¹⁵ Pɛ Zvram nan ya joori Zizreyeli mu si o sooni o fufwɛlɛ yam Siiri tiinɛ bam na ki o yira ni tun. Zehu ma ta di balv na wv o tee ni tun o wi: «Abam wubɔŋa na suni ya ja si a ji pɛ, nan yi pa-na si nɔɔn-nɔɔnv na cwɛŋɔ o nuŋi tw kuntu ni o vu Zizreyeli o ta kulv na ki tun.» ¹⁶ Zehu ma jɛni o tɛriko baŋa ni o duri o kɛ Zizreyeli si o beeri pɛ Zvram, o na tigi dɔani di o fufwɛlɛ yam tun ŋwaani. Kv maa yi dɔani mu Zuda tw pɛ Ahazia ya ve si o war-o.

¹⁷ Zehu di o nɔɔna bam na twe Zizreyeli tw kum tun mu yiruv wudoŋ zigɛ tw kum vɔŋv yuu ni o tulɔ o na ba na maa buni. O ma tɔɔli o ta di Zvram o wi: «Amv

nɛ nɔɔna mu na wurigi sise ba buni.» Pɛ Zvram di ma ta o wi: «Pa nɔɔnv kwe sisɛŋɔ o vu o yi o bwe o nii ba vɔŋɔ kam yi yazurɛ vɔŋɔ mu na?»

¹⁸ Nɔɔnv ma suni o din sisɛŋɔ baŋa o vu o jeeri Zehu. O ma ta did-o o wi: «Pɛ Zvram bwe si o lwarɔ, ɔ buni di yazurɛ mu na?» Zehu ma lɛri o wi: «Kv kɔ nan mu yi nmu yigɛ? Nan pipiri n zv a kwaga kɔgɔ kum wɔni.» Tw kum yiruv wɔm na tulɔ o na tun, o ma bɛŋi pɛ wɔm o ta did-o wi: «Wɔlv n na tɔŋi tun yi da, yi o nan ba joorɛ.»

¹⁹ Pɛ Zvram daa ma tɔŋi nɔɔnv wudoŋ o ki bile. Wɔntv di ma din sisɛŋɔ baŋa o vu o yi Zehu di o nɔɔna bam te. O ma ta di Zehu o wi: «Pɛ wɔm bwe si o lwarɔ, ɔ buni di yazurɛ mu na?» Zehu ma lɛr-o o wi: «Kv kɔ nan mu yi nmu yigɛ? Nan pipiri n zv a kwaga kɔgɔ kum wɔni.» ²⁰ Tw kum yiruv wɔm daa ta ma ta o wi: «Nmu na tɔŋi wɔlv tun yi da, yi o di nan ba joorɛ. Ba yigɛ tu wɔm na wurigi te o buni tun nyi di Nimisi bu Zehu mu. O na duri te tun nyi di o yirisi mu.»

²¹ Zvram ma pa ni o wi: «Ti-na sisɛŋɔ di a tɛriko kum yigɛ ɔ pa-ni.» Ba na ti tun, Yisurayeli tw pɛ Zvram, didaani Zuda tw pɛ Ahazia ma din ba tɛrikooru ba vu ba jeeri Zehu. Ba ma yi-o tɔga kalv dɛɛn na yi Zizreyeli tu Nabɔti nyum tun jɛgɛ ni. ²² Zvram na jeeri Zehu tun, o ma bwe-o o wi: «Yazurɛ vɔŋɔ mu n ve na?» Zehu ma lɛri o wi: «Yazurɛ laan wv yɛn mu yi n nu Zezabeli yɔɔri o tɔgi jwɔ-yɔɔrv di liri mwaanv kikiɔ?»

²³ Zvram na ni kuntu tun, o ma pipiri o duri yi o kaasi baŋa baŋa o bɛŋi Ahazia o ta o wi: «Swan mu o kia! Pa di ki lila di duri di lu!» ²⁴ Zehu ma yɔɔri o saŋi o taŋa o ta Zvram. Cɔni dum ma zv o bakalɔ titari laŋa seeni di vu di muvri o bicar-kli wɔni pa o tv o tɛriko kum wɔni o ti. ²⁵ Zehu ma ta di o tuntɔŋnv Bidikari o wi: «Kwe Zvram yira yam n dɔlv n yagi tɔga kalv dɛɛn na yi Nabɔti nyum tun ni. Nmu wɔ guli ni: dɔbam bale dɛɛn na wv daani di tɔgi o ko Akabi kwaga tun mu Baŋa-We maŋi Dl sɔɔli cam Dl yagi Akabi yuu ni Dl wi: ²⁶ Amv diin na nɛ Nabɔti di o biɛ bam jana bam na taagi tɔga kam te tun, amv ta wɔ yɔɔri a pa n joori n ŋwi jana bam kuntu jini tɔga kam kuntu baŋa ni. Amv Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.» Kuntu ŋwaani, n maŋi si n kwe-o n di n yagi Nabɔti tɔga kam ni, ni Baŋa-We kwɛrɛ kam na bri ni kulv ki te tun.»

²⁷ Zuda tw Pɛ Ahazia na nɛ kulv na jigi kv ki tun, o ma duri o yɔɔri Bɛt-Agan seeni. Zehu ma pɛ o kwaga o pu yi o ta di o nɔɔna bam o wi: «Go-na o di.» Ba ma suni ba ta-o di cɔna cwɛŋɔ kalv na diini Guri seeni tun yuu ni. Je sum kuntu bwɛlɛ di Ibuleyam. Ba na tag-o tun, Ahazia ma want o duri o yi Megido. O ma ti tw kum wɔni. ²⁸ O tuntɔŋna bam ma kwe-o di tɛriko ba ja ba joori Zeruzalem. Ba ma ki-o o kwɛ bam yibeeli ni Davidi tw Zeruzalem ni.

²⁹ Kɔ deen ya yi Akabi bu Zoram bina fugə-dɔdva paari dim bini dum ni mu Ahazia puli si o di Zuda tu paari.

Zezebeli tɔvni

³⁰ Zehu deen ma zaŋi o vu Zizreyeli. Zezebeli na ni tun, o ma kwe yi-cɔr-pɔŋo o ma o bə o yi-kunnu baŋa, o daari o fɔgi o vɔ o yuuywe sum. O laan ma vu o jɔni o digə kam takoro ni ni o niə. ³¹ Zehu na yɔɔri o tɔgi manchoŋo kum o zu tun mu Zezebeli bag-o o wi: «Ha! Nmu bri ni n vɔŋə kam yi yazurə vɔŋə mu na? Nmu di yi nɔn-guru mu ni Zimri tɛ, n gu n yuutu.»

³² Zehu ma kwəni o yuu o nii takoro kum seeni yi o ta di kwər-dia o wi: «Abam wɔɔ mu zigɔ amu kwaga ni? Wɔɔ mu wura?» Pɛ sɔŋɔ kum tintuŋna badonnə maa tɔgi takoro kum ba niə ba nii. ³³ Zehu ma baŋi-ba o wi: «Yigi-na Zezebeli á di tɔga ni!» Ba ma suni ba yig-o ba di tɔga ni. O na yi tɔga tun, mu o jana bam taagi kəbrə kam ba ke ba taagi sise sum di, di Zehu na pɛ si nɔni o baŋa ni si ke tun.

³⁴ Zehu ma zu pɛ sɔŋɔ kum wu o di wudiu. O laan ma ta di nɔɔna badonnə o wi: «Nii-na ka-wo-kuru kuntu baŋa ni, si á kwe-o á ki. We kampwəl-balwara na maŋi ka wu o yuu ni di, o yi pɛ bukɔ mu.» ³⁵ Ba na nuŋi si ba kwe o yura yam ba ki kuntu tun, ba wu nɛ-ya, ku na dai o yukol-pua, di o nɛ, di o jataala yiranu mu ba nea. ³⁶ Ba ma vu ba ta ba bri Zehu kulv na ki tun. O ma ta o wi: «Kv yi Baŋa-We kwərə mu suni ka ki. Dl deen tɔgi Tisibi tu Eli baŋa mu Dl ta Dl wi: «Kakuri wú ja Zezebeli ya-nwana si di Zizreyeli tɔga kam baŋa ni. ³⁷ O yura yam wú turti yura yura ya taa tigi Zizreyeli tɔga kam maama baŋa ni nɛnɛni pupɔnɔ mu te, pa nɔɔn-nɔɔnv bá lwarti o na yi wulv tun.»»

Zehu gv Akabi dwi dum

10 Akabi biə fusrpɛ deen mu zuvri Samari ni. Zehu ma pupɔni twannv o tuŋi o pa tu kum didɛera di nakwa balv maama na wu Samari ni tun, ku wəli di balv na nii Akabi biə bam baŋa ni tun. O ma pupɔni o wi: ² «A warti abam. Abam tu kum tiini ku dana. Á maa jigi jara-kəm tərikooru didaani sise zanzan. Abam tu Akabi biə bam zuvri abam tee ni mu. Kuntu ŋwaani, tɔnɔ kuntu na yi abam, ³ si á kuri Akabi biə bam wunɔ nɔɔnv wulv na yɔɔri o yi lanyiranu tun si á tiŋ-o pɛ. Á na ki kuntu, si á daari á ti á yigə si á ki jara Akabi dwi dum ŋwaani.»

⁴ Samari tu didɛera bam na karimi tɔnɔ kum tun, fuvni ma tiini di zu-ba yi ba wi: «Nii-na! Pwa bale

bam tuti maŋi ba ga Zehu ŋwa. Dibam nan yi bran mu si dí ci o yigə?»

⁵ Didɛeru wulv na nii pɛ sɔŋɔ kum baŋa ni tun, di wulv na nii tu kum maama tun, di tu kum nakwa bam, ku wəli di balv na nii Akabi biə bam baŋa ni tun ma tuŋi kwərə ba pa Zehu yi ba wi: «Dibam maama yi nmu tintuŋna mu. Kulv maama nmu na wú ta tun, dí wú ki. Dí ba jigi cwəŋə si dí tiŋi pɛ. Ki kulv maama nmu na tuŋi ni ku lana tun.»

⁶ Zehu daa ma pupɔni tɔnɔ o ta ni: «Abam nan na suni á se á pa amv, nan se-na amv ni si á goni Akabi biə bam yum á ja á ba Zizreyeli á pa-ni jwa kantu maŋa ni.» Kv deen yi Samari tu didɛera badonnə mu nii Akabi biə fusrpɛ bam baŋa ni. ⁷ Samari tu didɛera bam na karimi tɔnɔ kum tun, ba ma suni ba goni pɛ wum biə fusrpɛ bam maama yum ba kwe ba ki titwarv wunɔ ba tuŋi ba pa Zehu Zizreyeli ni. ⁸ Ba na jaani ba yi tun, tintuŋnv wudoŋ ma vu o ta di Zehu o wi: «Ba jaani pɛ wum biə bam yum tum ba yi.» Zehu ma pa ni o wi: «Kv na yi kuntu, nan cɛ-na-ti, á tiŋi bwərə yale manchoŋo kum ni ni si tɔga puuri.»

⁹ Tɔga na puuri tituti tun, Zehu ma nuŋi o vu o zigɔ da o ta di nɔɔna bam maama o wi: «Abam wu ki kulvku á cɔgi, si ku yi amv mu ki jara di a yuutu Zoram yi a daari a gv-o. Wɔɔ nan mu gv nɔɔna bantu maama? ¹⁰ Lwarti-na ni: kwərə kalv Baŋa-We na taga Akabi dwi dum ŋwaani tun bá ji kafe di funfun di. Dl na tɔgi Eli baŋa Dl ta kulv tun maama suni ku ki.» ¹¹ Zehu laan ma vu o gv Akabi dwi tiinə bam maama na daari Zizreyeli ni tun. O ta ma gv Akabi didɛera bam, di o yuudonnə bam, di o kaanum tiinə bam maama. Akabi nɔɔnv didva tuti bri o wu daari.

¹² Zehu ma zaŋi si o vu Samari. O na maa kea tun mu o ve o yi Bet-Ekedɔ mɛ nayra na gilimi tun. ¹³ O na yi da tun mu o jeeri Zuda tu pɛ Ahazia currv tidonnə. O ma bwe-ba o wi: «Abam yi bran mu?» Ba ma ləri ba wi: «Dibam yi Ahazia currv mu. Di nan maa ve si dí jɔɔni pɛ wum digə tiinə di o nu wum biə mu.»

¹⁴ Zehu na ni kuntu tun, o ma pa o tintuŋna bam ni o wi: «Ja-na-ba ŋunni.» Ba ma suni ba ja nɔɔna bam maama ba daari ba gv-ba Bet-Ekedɔ vulɔ dum tikəri ni. Ba deen yi nɔɔna finna-bale (42) mu yi ba wulv wulv wu daari.

¹⁵ Zehu ma zaŋi jəgə kam kuntu ni o maa kea. O na maa ve tun mu Rekabi bu Yonadabi jeer-o cwəŋə ni. Zehu ma jɔɔn-o yi o daari o bwe-o o wi: «Dí jigi wubɔŋ-dɔdwi na? Nmu yigə nan wu amv wunɔ na?» Yonadabi ma ləri o wi: «Een, ku yi kuntu mu.» Zehu ma ta o wi: «Kv na suni ku yi kuntu, ja n juŋa n ba.» O ma vaŋi Yonadabi o din o jɔni o təriko kum wunɔ.

¹⁶ O maa wɔ: «Tɔgi dɔ amu sɔ n lwarɩ nɩ amu yiə tiini ya sɩntɩ Baɲa-Wɛ ŋwaanɩ.» Ba maama bale ma tɔgi daanɩ ba kɛ Samari.

¹⁷ Ba na yi Samari tɩn, Zehu ma gu Akabi dwi tiinɛ balu ta na daari yi ba zɔvri da tɩn maama. Kuntu tɩn o deen cɔgi Akabi dwi dum o ti, nɩ Baɲa-Wɛ ya na pɛ Eli kwərə nɩ: kub kɩ te tɩn.

Zehu gu Baali kaanum tiinɛ

¹⁸ Zehu deen ma bəŋi Samari tiinɛ bam o kɩ daanɩ yi o ta dɩ ba o wɩ: «Pɛ Akabi deen zuli Baali jwəm dum o kwɛeri mu. Amu nan wó sɩntɩ a yiə a zuli-dɩ a dwəni wuntu.» ¹⁹ Bəŋi-na Baali sampwəri sum, dɩ kaanum tiinɛ bam, ku wəli dɩ balu na zuli-dɩ tɩn maama, sɩ ba jeeri amu yigə nɩ. A lagɩ a kɩ kaanum kamunu mu a pa Baali. Wulɔ na vɩn sɩ o tɔgi o jeeri, ku tu wó ga o ŋwɩa mu.» Zehu deen tagɩ kuntu doŋ sɩ o ma o kɩ swan mu o ja balu maama na sɛ Baali tɩn o gu.

²⁰ Zehu ma ta o wɩ: «Pɔɔri-na dɛ sɩ nɔɔna sɩntɩ ba yiə ba zuli Baali jwəm dum dɩ wuntu.» Ba ma tɔɔli ba bri tɩw kum nɔɔna bam maama. ²¹ Zehu ma pa kwərə yi Yisrayeli tɩw kum ni maama, pa balu maama na sɛ Baali tɩn ba ba jeeri daanɩ. Dɩɔva tɩtɩ wɔ daari. Ba maama ma vu ba zu Baali jwəm digə kam pa ka ni maama su dɩ kɔgɔ. ²² Zehu ma ta dɩ wulɔ na nii gwar-ŋunnu tum baɲa nɩ tɩn o wɩ: «Pa wulɔ maama na tu sɩ o zuli Baali jwəm dum tɩn na gɔɔɔ o zu.» O ma sɩntɩ o kwe gwaaru tum o pa-ba yi ba zu.

²³ Zehu laan ma tɔgi dɩ Rekabi bu Yonadabi yi ba zu Baali jwəm digə kam. Zehu ma ta dɩ balu na zuli Baali tɩn o wɩ: «Kwaanɩ-na á nii sɩ nɔɔn-nɔɔnu yi maŋi yo seeni ku na dai abam yirani. Yi pa Baɲa-Wɛ tɔgɩna bam wulɔwulɔ na cwəŋə sɩ o taa tɔgi o wurɩ.» ²⁴ Ba laan ma puli sɩ ba kɩ kaanum dum ba pa Baali. Ba na wɔ digə kam nɩ tɩn dɩ Zehu ya maŋi o yagi nɔɔna funɔɔnɔ pooni dum nɩ yi o kaanɩ-ba o wɩ: «Abam wulɔ na pɛ nɔɔna bantɩ dɩɔva duri o lu, ku tu wó ga o ŋwɩa mu.»

²⁵ Zehu na yɔɔri o kɩ zweem kaanum dum o ti tɩn, o ma ta dɩ pamaŋna bam dɩ dɩɔɛera bam o wɩ: «Zu-na digə kam á gu ba maama. Yi pa-na sɩ ba dɩɔva tɩtɩ duri o lu.» Ba ma sɩntɩ ba kwe ba sɩ-lwaanɩ ba ma ba gu Baali nɔɔna bam maama. Ba ma tuuri ba yɩra yam ba yagi pooni yigə nɩ. Ba ma daari ba zu di-laa kum ²⁶ ba vu ba kwe Baali jwəm kandwe dum tɩtɩ ba ja ba nuŋi ba zwe dɩ mim. ²⁷ Kuntu tɩn, ba deen cɔgi Baali jwəm dum dɩ dɩ digə kam maama mu. Dɩ zum maama nɔɔna laan kwe jəgə kam ba ma ba ji nɛ zɩgum jəgə mu.

²⁸ Mu ku na kɩ te pa Zehu cɔgi Baali jwəm dum kaanum Yisrayeli je maama nɩ tɩn. ²⁹ Dɩ ku dɩ, Zehu ta paali o kɩ lwarum dwi dulɔ Nebati bu Zeroboam deen na kɩ pa Yisrayeli tiinɛ dɩ da ba kɩ tɩn mu. O deen pɛ ba jɩgɩ sɛbu-sɩŋa na-pwalɩ sum na zɩgɩ Beteli dɩ Dan nɩ tɩn mu ba kaana.

³⁰ Baɲa-Wɛ deen tagɩ dɩ Zehu mu Dɩ wɩ: «Nmu kwaanɩ dɩ n na kɩ kulɔ na jɩgɩ cɩga amu yigə nɩ tɩn. N yɔɔri n cɔgi Akabi dwi dum maama, nɩneenɩ a wubɔŋa na jaanɩ sɩ a pa ku kɩ te tɩn. Kuntu ŋwaanɩ, amu wó pa nmu dwi dulɔ na wó saŋɩ n kwaga tɩn dɩ Yisrayeli tɩw paari dum sɩ ku taa ve dwiə yana weenɩ.» ³¹ Zehu deen nan wɔ nii o tɩtɩ sɩ o taa tɔgi Baɲa-Wɛ dum na yi Yisrayeli tiinɛ Wɛ tɩn niə yam dɩ o wɩw maama. O wɔ yagi lwarum dwi dulɔ Zeroboam deen na kɩ pa Yisrayeli tiinɛ dɩ da ba kɩ tɩn.

Zehu tɔvni

³² Kantɩ maŋa nɩ mu Baɲa-Wɛ sɩŋɩ Dɩ wurɩ dɩ fɔi Yisrayeli tɩw kum Dɩ yaga. Dɩ maa pa Siiri pɛ Azayeli wantɩ Israyeli tɩw kum, te na tulɩ ba sisəm dum ni dum nɩ tɩn maama, ³³ ka zɩgɩ Zurdɛn bugə kam ni nɩ sɩ ka vu ka yi wa-puli seeni. Ku maa yi Galadi dɩ Basan tɩga kalu maama na zɩgɩ Aroyeri na wɔ Aranon bugə kam ni nɩ tɩn ku taa veə. Gadɩ dwi tiinɛ laŋa kam, dɩ Ruban dwi tiinɛ laŋa kam, ku wəli dɩ Manasi dwi tiinɛ laŋa kam mu kuntu.

³⁴ Zehu deen na dɩ paari yi o kɩ wəenu tɩw maama tɩn, dɩ o tɩtɔŋa yam, ku wəli dɩ barɔ kulɔ maama o deen na jɩgɩ tɩn, ba pupɔni-tɩ ba tiŋi *Yisrayeli Tɩw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuntu. ³⁵ Zehu ma tɩ yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba kɩ Samari tɩw nɩ. O tɔvni dum kwaga nɩ o bu Yoahazi ma ləri o ji pɛ. ³⁶ Zehu deen jəni Samari nɩ o dɩ Yisrayeli tɩw paari bɩna fiinle-nana (28) mu.

Atalia di paari Zuda nɩ

11 Pɛ Ahazia nu Atalia na maanɩ nɩ o bu wum tɩga tɩn, o ma zaŋɩ sɩ o pa ba gu paari digə kam nɔn-biə maama. ² Ba na tu sɩ ba gu pɛ wum biə bam tɩn, Pɛ Yoram bukɔ Yehoseba na yi Ahazia nakɔ tɩn ma ŋɔ Ahazia bu-sɩsɩŋa kam yɩri na yi Zoasi tɩn o səgi. O ma kwe bu wum dɩ kaanɩ wulɔ na jɩg-o o kɔna tɩn o vu o səgi pwəgə jəgə nɩ sɩ Atalia yi na-o. Kuntu ma pa o wɔ tɔgi dɩ pabiə badaara bam o tɩ. ³ Zoasi deen maŋi Yehoseba tee nɩ bɩna yardu mu, yi ba səg-o Baɲa-Wɛ digə kam kadoŋ wuntu. Maŋa kam kuntu nɩ Atalia ma jəni Zuda tɩw paari dum baɲa nɩ.

⁴ Atalia paari dim bɩna yarpe bɩni dum nɩ mu Wɛ kaanum tu Yehoyada bəŋi dɩɔɛera balu na nii pamaŋna bam, dɩ Kariti jar-kərə bam, dɩ pɛ sɔŋɔ yɩrina bam baɲa nɩ tɩn sɩ ba ba ba jeeri Baɲa-Wɛ digə kam nɩ. Dáanɩ mu o goni ni dɩ ba o daari o pa ba du durə ba pa-o. O laan ma kwe Ahazia bu Zoasi o bri-ba. ⁵ O ma pa-ba ni o wɩ: «Abam na maŋi sɩ á kɩ te tɩn mu tuntu: Á nɔɔna bam na pɔɔri kuni bitɔ tɩn, ba kɔgɔ kulɔ na tui tɩtɔŋa siun de nɩ tɩn cicoro yəni ba yɩri pɛ sɔŋɔ kum. ⁶ Cicoro kudonɩ dɩ maa nii Suri ni dum. Cicoro kulɔ na daari tɩn maa zɩgɩ ni dum seeni pamaŋna bam kwaga

ni. Bantu maama nan wó taa yiri pe sɔŋɔ kum mu. ⁷ Ku daari kwaru tule tum na yagi tutuŋa siun de ni tun di laan maa wó taa yiri Baŋa-We digə kam si kulukulul yi ki pe wum. ⁸ Fɔgi-na á zigi á gilimi pe wum mu á ki titari ni, yi á ze á najara zila. Nɔɔnu wulu na leeni abam, si á yɔɔri á gu ku tu. Pe wum nan na wó vu me maama tun, si abam di taá wu o tee ni.»

⁹ Dideera bam ma suni ba tɔgti ni dilu maama We kaanum tu Yehoyada na taga tun. Ba didva didva ma ja ba nɔɔna ba ba Yehoyada te, ni ku na yi balu na tui tutuŋa siun de ni tun, di balu na yagi tutuŋa siun de ni tun maama. ¹⁰ Yehoyada ma kwe cicwə di jara-kəm ci-kwen silu deen na yi Davidi nyum yi ti tigi Baŋa-We digə kam ni tun o pa dideera bam. ¹¹ Pamaŋna bam maama ma vu ba zigi ba gilimi pe wum ba ki titari ni, yi ba ze ba najara zila. Ba deen tigisi ba tuti We-digə kam je maama ni, jagwiə seeni di jazum seeni, ku zigi kaanum bimbim dum tikəri ni di digə kam tuti yigə ni.

¹² Yehoyada deen ma ja pe wum bu Zoasi o ja o nuŋi. O ma kwe paari yipugə kam o pu o yuu ni, yi o daari o kwe paari tiŋim cibari tɔnɔ kum o ki o juŋa ni. Ba ma lo paari nugə o yuu ni ba ma ba tiŋ-o paari. Nɔɔna bam ma magi ba jia yi ba tɔɔli ba wi: «We wó pa pe wum mumwe-deeri!»

¹³ Atalia na ni pamaŋna bam di nɔɔna bam maama na ki sɔɔ kum tun, o ma ki lila o nuŋi o vu Baŋa-We digə kam o daari o na nɔn-kɔgɔ kum. ¹⁴ O ma na pe wum na zigi We-digə kam ywe dum tɔŋə ni, ni ba na yəni ba ki te ba tiŋi pe tun. Dideera bam di balu na wui nabwaanu tun maa zigi pe wum tikəri ni. Tu kum nɔn-biə bam maama maa caka di wupolo yi ba badonnə wui nabwaanu. Atalia na ne tun, o ma ja o gwaaru tum o vani o kaari yi o wi: «Ba joori amu kwaga ni mu! Ba joori amu kwaga ni mu!»

¹⁵ Yehoyada ma pa jar-kərə dideera bam ni o wi: «Ja-na Atalia á nuŋi We-digə kam wuni á ki-o pamaŋna bam gina titari ni. Nɔɔnu na kwaani si o zən-o, si á kwe su-lɔŋɔ á gu ku tu.» Berwaani, Yehoyada ya maŋi o ta ni: ba yi gu Atalia Baŋa-We digə kam wuni. ¹⁶ Ba ma zi Atalia ba ja ba nuŋi ba vu pe sɔŋɔ kum. Ba ma pa o tɔgti manchoŋo ni me sise na tɔgti da si zɔvri naboo kum tun, yi ba daari ba gu-o je sum kuntu ni.

¹⁷ We kaanum tu Yehoyada ma pa pe wum di nɔɔna bam maama goni ni di Baŋa-We ni: baá taa yi Baŋa-We tuti nɔɔna. O ta ma pa pe wum di nɔɔna bam goni ni ba pa daani. ¹⁸ Zuda nɔn-biə bam deen ma vu ba zu Baali jwəm digə kam ba yigi ka maama ba di tɔga ni, ba daari ba cicugi kaanum bimbim yam di jwəm kamwaru tum maama. Ku ta na yi Baali kaanum tu Matan, ba jaan-o bimbim yam tikəri ni mu ba gu.

Yehoyada deen ma pa nɔɔna zigi ba yiri Baŋa-We digə kam. ¹⁹ O laan ma tɔgti di pamaŋna bam yigə

tiinə, di Kariti jar-kərə bam, di pe sɔŋɔ yiruna bam, ku ta wəli di tu kum nɔn-biə bam maama, si ba vu ba ja pe Zoasi ba ja ba nuŋi Baŋa-We digə kam wuni. Ba ma ja-o ba vu ba tɔgti nɔn-babə ni dum ba zu pe sɔŋɔ kum. Zoasi ma vu o jəni paari jangɔŋɔ kum baŋa ni. ²⁰ Nɔn-biə bam maama maa caka di wupolo. Ku kwaga ni tu kum maama ma jigi yazurə, ba na gu Atalia pe sɔŋɔ kum wuni tun ŋwaani.

²¹ Zoasi deen jigi bina yarpe mu yi o di Zuda tu paari dum.

Zuda tu pe Zoasi taani

2 Wənu Kibari tɔnɔ 24:1-16

12 Yisrayeli tu pe Zehu paari dim bina yarpe bunt dum wuni mu Zoasi di paari Zuda ni. O deen jəni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiinna mu. O nu deen nuŋi Bəer-Seba, o yiri mu Sibiya. ² Pe Zoasi ŋwta maama wuni o tutuŋa deen su Baŋa-We yi lanyirani, We kaanum tu Yehoyada na zaas-o tun ŋwaani. ³ Di ku di, o wu wani o cɔgti wara-je bimbim yalu ba na ki kaanum da tun. Nɔɔna deen ta ma yəni ba ki kaanum di zwɛem pɛera je sum kuntu ni.

⁴ Zoasi ma ta di We kaanum tiinə bam o wi: «La-na səbu-poŋo tɔɔ maama nɔɔna na jaani ba ba ba tiŋi Baŋa-We digə kam wuni si ba ma ba zuli-Di tun. Ku na yi We-digə lampoo səbu kum, di ba ni-gonim səbu kum, di ba na pe səbu kulɔ di ba tuti wubɔŋa tun di, si á la ti maama. ⁵ We kaanum tu maama laan wó joni səbiə bam mu səbu-tiŋnu maama tee ni si ba ma ba fɔgti ba kwe We-digə kam ni ku na maŋi te tun.»

⁶ Zoasi deen na di paari yi o ki bina fiinle-yatɔ tun, We kaanum tiinə bam ta wu wani ba kwe We-digə kam di finfun di. ⁷ Kuntu ŋwaani mu, Zoasi bəŋi We kaanum nakwi tu Yehoyada di kaanum tiinə badonnə bam o bwe-ba o wi: «Bɛɛ mu ki yi abam ta wu kwe We-digə kam? Daa á yi taá joni-na səbu á səbu-tiŋnə bam tee ni á di, ni ku na dai We-digə kam kwɛem yirani ŋwaani.» ⁸ Kaanum tiinə bam ma se ni ba daa bá joni səbu nɔɔna bam tee ni. Ba ma kwe We-digə kam kwɛem tutuŋa yam ba pa nɔɔna badonnə.

⁹ Yehoyada ma kwe daka o puri bɔɔni ka nipugu kum yira ni, o daari o ja-ka o zu Baŋa-We digə kam wu. O ma kwe-ka o zigi kaanum bimbim dum jazum seeni. We kaanum tiinə balu na yiri We-digə kam ni tun wó joni səbiə balu nɔɔna na jaani ba ba si ba pa We tun ba ki daka kam wuni. ¹⁰ Maŋa kalu maama ba na maani ni səbu kum su daka kam, pe sɔŋɔ tɔn-pɔpɔnnu wum di We kaanum nakwi tu wum mu wó ki daani ba kwe səbu kum ba jeeli ku ni ba kwe ba ki ywəllu wuni. ¹¹ Ba na yəni ba lwarɔ səbu kum ni, baá kwe-ku ba pa nɔɔna balu ba na kuri si ba taa nii We-digə kam tutuŋi baŋa ni tun mu. Bantu di maa wó kwe səbu kum

ba ma ŋwi balu maama na tɔŋi We-digə kam kweem tutɔŋa tun. Bantu deen yi gwaru, di lwara, ¹²ku wəli di kandwa-cirna. Ba maa ta wó ma səbu kum ba yəgi de di kandwa yalu ba na yari piu yira ni tun si ba ma ba kwe Baŋa-We digə kam ba daari ba ŋwi kwərə yalu maama ta na wura tutɔŋi dum ŋwaani tun.

¹³Səbu kulɔ nɔɔna deen na jaani ba ba ba tiŋi We-digə kam ni tun, ba wu se si ba kwe-ku ba ma ba mɔ səbu-poŋo zun-tanle, di min-zwəənu kweem fanu, di zwi di nabwaanu, naa səbu-siŋa di səbu-poŋo wəənu tɔɔ maama na maŋi si ti taa zigi We-digə kam ni tun. ¹⁴Ba nan kwe ku maama ba pa tuntɔŋna bam mu si ba ma ba fɔgi ba kwe We-digə kam. ¹⁵Ku na yi balu ba na pe-ba səbu kum si ba ma ŋwi tuntɔŋna bam tun, ba wu fin-ba si ba jeeli səbu kum ba bri jaja, bantu na yɔɔri ba tɔŋi di ciga tun ŋwaani. ¹⁶Ku daari ku na yi lwarum jini pɛera yam, di lwarum saarum pɛera yam, ba wu jaani yantu ba zu Baŋa-We digə kam. Yantu maama yi We kaanum tiinə bam nyum mu.

¹⁷Kantu maŋa ni mu Siiri tuw pe Azayeli deen ve o zaŋi najara di Gati tiinə. O ma wanti tuw kum o di. O ma zigi daani o daa vu si o zaŋi najara di Zeruzalem tiinə. ¹⁸Zuda tuw pe Zoasi ma kwalimɔ lonni wəənu tɔɔ maama o kwə Zuzafati, di Yoram, di Ahazia na kwe ba pa Baŋa-We tun, di tɔɔ o titi na kwe o pa We tun, ku ta wəli di səbu-siŋa jijiŋuru tɔɔ na tigi We-digə kam di pe sɔŋo kum wuni tun. O ma kwe ti maama o tɔŋi o pa Azayeli si o ma o war-o. Azayeli laan ma yagi najara yam o ke o daari Zeruzalem.

¹⁹Zoasi deen na di paari yi o ki wəənu tɔɔ maama tun, di o tutɔŋa yam maama, ba pupuni-ti ba tiŋi *Zuda Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuni. ²⁰Pe Zoasi didɛera deen ki ni daani mu si ba zaŋi o baŋa ni. Ba ma gu-o Beti-Millo ni. Jəgə kam kuntu wu Sila cwəŋə ni ni mu. ²¹Didɛera balu na ki kuntu tun maa yi Simeyati bu Yozabadi, di Someri bu Yehozabadi. Ba ma kwe Zoasi ba ki o kwə bam yibeeli ni Davidi tuw Zeruzalem ni. O tɔɔni dum kwaga ni o bu Amasia ma ləri o yuu ni o ji pe.

Yisrayeli tuw pe Yoahazi taani

13 Zuda tuw pe Ahazia bu Zoasi paari dim bina fiinle-yatɔ bini dum wuni mu Zehu bu Yoahazi deen di Yisrayeli tuw paari. O ma jəni Samari ni o di paari dum o ki bina fugə-yarpe. ²O tɔŋi lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə mu di o na ki lwarum dwi dilu Nebati bu Zeroboam deen na ki pa Yisrayeli tiinə di da ba ki tun mu. O wu se si o yagi. ³Kuntu ŋwaani Baŋa-We banti tiini di zaŋi Yisrayeli tiinə baŋa ni. Di deen pe Siiri tuw pe Azayeli di o bu Ben-Hadadi di dam ba baŋa ni taan.

⁴Yoahazi ma loori yibwənə Baŋa-We tee ni. Baŋa-We ma se o we-loro kum, Di na maani ni Siiri tuw pe mu jigi Yisrayeli tiinə bam o beesa zanzan tun ŋwaani. ⁵Baŋa-We ma li vrɔnu o pa Yisrayeli tiinə bam, pa ba vri ba titi Siiri tiinə bam dam kuri ni. Kuntu kwaga ni mu Yisrayeli tiinə bam joori ba zɔvri ba sam dum ni di yazurə, ni faŋa kam ni ku ya na yi te tun. ⁶Di ku di, ba deen ta ki lwarum dwi dilu Zeroboam dwi tiinə deen na ki pa Yisrayeli tiinə di da ba ki tun mu. Ba wu se si ba cɔgi Asera nyinyugv de sum na wu Samari ni yi nɔɔna zuli-si tun.

⁷Yoahazi jar-kərə deen ta daari fun, nɔnɛni sise diinə fiinnu, di jara-kəm tərigooru fugə, ku wəli di jar-kərə muru fugə yiranu mu. Beŋwaani, Siiri tuw pe wum ya yɔɔri o cɔgi jar-kərə badaara bam maama pa ba ji ni fogo mu te.

⁸Yoahazi deen na di paari yi o ki wəənu tɔɔ maama tun, di o tutɔŋa yam, di o deen na yi bara te tun maama, ba pupuni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuni. ⁹Yoahazi ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki Samari tuw ni. O tɔɔni dum kwaga ni o bu Zoasi ma ləri o ji pe.

Yisrayeli tuw pe Zoasi taani

¹⁰Zuda tuw pe Zoasi paari dim bina fiintɔ-yarpe bini dum wuni mu Yoahazi bu Zoasi deen di Yisrayeli tuw paari. O ma jəni Samari ni o di paari dum o ki bina fugə-yarpe. ¹¹O tɔŋi lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə mu di o na ki lwarum dwi dilu maama Nebati bu Zeroboam deen na ki pa Yisrayeli tiinə di da ba ki tun mu. O deen paali o ki lwarum yantu doŋ mu.

¹²Zoasi deen na di paari yi o ki wəənu tɔɔ maama tun, di o tutɔŋa yam, di o na ki baari o zaŋi najara di Zuda tuw pe Amasia te tun maama, ba pupuni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuni. ¹³Zoasi ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki me ba na ki Yisrayeli tiinə pwa badonnə bam Samari ni tun. O tɔɔni dum kwaga ni o bu Zeroboam ma ləri o di paari dum.

¹⁴Yisrayeli tuw pe Zoasi deen ta na ŋwi tun, yawu ya mu jaani We nijonnu Elisa yi ku ga fun si o ti. O yawu kum maŋa ni Zoasi ma vu o te si o war-o. O ma zigi Elisa yigə ni o kan yi-na yi o wi: «Amu ko! Amu ko! Yisrayeli jar-kərə tərigooru tum di ti sise diinə bam laan wó ki te mu?»

¹⁵Elisa ma ta di pe wum o wi: «Kwe taŋa di ka cina.» O ma suni o kwe-ti o ziə. ¹⁶Elisa ma ta did-o si o saŋi taŋa kam. O na lagi o ta kuntu tun mu Elisa jaani pe wum ja. ¹⁷Elisa ma ta di pe wum o wi: «Puri takoro ni dilu na yɔɔri wa-puli seeni tun.» O ma suni o ki kuntu.

13:13 Zeroboam = Pe Zeroboam bile tu wum

12:19 2 Kibari tɔnɔ 24:17-26 13:14 2 Pwa 2:12

Elisa ma ta did-o si o ta cɔni, yi o sunti o ki kuntu. Elisa ma ta o wi: «Baŋa-We wɔnɔ cɔni dum mu kuntu! Ku bri ni Siiri tiinɛ bam wɔ tu najara wɔnti. Beŋwaani, nmu wɔ yɔɔri n cɔgi Siiri jar-kɛrɛ bam maama Afeki ni.»

¹⁸ Elisa daa ta ma ta di pɛ wum o wi: «Kwe cuna yalɔ na daari tun.» Pɛ wum ma kwe-ya. Elisa ma ta did-o o wi: «Firi-ya tɔga ni.» Pɛ wum ma magi cuna yam tɔga ni kuni bitɔ yi o yagi. ¹⁹ We tuntɔŋnu Elisa bani ma zaŋi did-o yi o wi: «Nmu yaá firi-ya tɔga ni kuni binu naa burɔv mu. Kuntu mu yaá pa n wanti n cɔgi Siiri tiinɛ bam maama nyɔ. Ku nan na yi te tun, nmu lagi n di-ba kuni bitɔ yirani mu.»

²⁰ Elisa deen ma ti yi ba kwe-o ba ki.

Bɔn-duuri maama wɔnti Moabi tu virra jilɛjuru mu yɛni ba zu Yisrayeli tɔga kam ba vuvugi nɔɔna bam. ²¹ De didwi Yisrayeli tiinɛ badonnɛ deen mu jaanti ba tuɔ ba vu si ba ki. Ba ma na Moabi tiinɛ virra jilɛjuru na bɔnti di kɔgɔ te tun. Ba ma ki lila ba kwe tuɔ wum ba dulɔ ba yagi Elisa yibeeli dum ni yi ba daari ba duri. Tuɔ wum yira na yɔɔri ya dwe Elisa kwi sum tun, mu o joori o bi o zaŋi o zɔga.

²² Maŋa kalɔ maama Yoahazi deen na yi pɛ tun mu Siiri tu pɛ Azayeli tiini o beesi Yisrayeli tiinɛ bam. ²³ Baŋa-We yigɛ nan wu Yisrayeli tiinɛ bam wɔnti pa Dl duri ba yibwɛnɛ, Dl na goni ni dilɔ di ba nabaara Abraham, di Yizaki, di Zakɔbi tun ŋwaani. Di zum maama Baŋa-We wu se si Dl cɔgi-ba Dl ti, naa si Dl zɛli-ba Dl tee ni.

²⁴ Siiri tu pɛ Azayeli ma ba o ti. O bu Ben-Hadadi ma lɛri o yuu ni o di paari. ²⁵ Yoahazi bu Zoasi ma wanti Ben-Hadadi o di, pa o joori o ja tunti dilɔ Azayeli deen na vri Yoahazi tee ni tun o te. Kuni bitɔ mu Zoasi wanti o di Ben-Hadadi, yi o daari o joori o jɔŋi Yisrayeli tunti dum kuntu.

Zuda tu pɛ Amasia taani

14 Yisrayeli tu pɛ Yoahazi bu Zoasi paari dim bɔna yale bɔnti dum wɔnti mu Zoasi bu Amasia deen di Zuda tu paari. ² Amasia deen jɔgi bɔna fiinle-yanu mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bɔna fiinle-nugu. O nu yiri mu Yewoyadan yi o nuŋi Zeruzalem. ³ O tutɔŋa deen su Baŋa-We yi lanyirani, yi o tutɔŋ-ŋona nan wu yi o nabaaru Davidi deen na ki te tun. O deen yɔɔri o kwe o ko Zoasi tutɔŋ-naga mu. ⁴ Di ku di, Amasia wu wanti o cɔgi wara-je bimbini yalɔ ba na ki kaanum da tun. Nɔɔna deen yɛni ba ki kaanum di zwɛem pɛera je sum kuntu ni yi ba wu yagi.

⁵ O na yɔɔri o jɛni paari dum baŋa ni tun, o ma gu nɔɔna balɔ deen na jaanti o ko ba gu tun. ⁶ O nan wu

pɛ ba gu nɔn-gura bam kuntu biɛ bam. O deen se ni dilɔ Baŋa-We na pɛ Moyisi tun. Ni dum kuntu bri ni: «Kwɛ ba maŋi si ba ti ba biɛ kikiɛ ŋwaani. Biɛ di nan ba maŋi si ba ti ba kwɛ kikiɛ ŋwaani. Nɔɔnu na maŋi si o ti, kuɔ taa yi o titi yuu lwarum ŋwaani mu.»

⁷ Amasia deen mu gu Edom jar-kɛrɛ muɔru fugɛ jɛgɛ kalɔ ba na bɛi ni «Ye bolo» tun ni. O ta ma di Siloe tu o jɔŋi Edom tiinɛ bam tee ni. O ma lɛri o pa ku yiri ni Yoktelɔ. Yiri dum kuntu mu ba ta bɛi di zum maama.

⁸ De didwi mu Pɛ Amasia tɔŋi o tuntɔŋna si ba vu ba gwarɔ Yisrayeli tu pɛ Zoasi na yi Yoahazi bu yi o ta yi Zehu naa tun si ba ta did-o ba wi: «Ba n jeeri-ni si di ki kayiŋu.» ⁹ Pɛ Zoasi ma joori o tɔŋi kwɛrɛ o pa Zuda tu pɛ Amasia o wi: «Sabara kadoŋ mu zɔgi Liban ni ka tɔŋi kwɛrɛ ka pa Sedri tiu Liban ni ka wi: «Kwe n bukɔ wum n pa a bu si o di o ma o ki kaani.» Kuntu ne sum ni ni mu ga-varum zɔgi Liban ni ka nɔnti sabara kam ka cɔgi. ¹⁰ Nmu na sunti n wanti n di Edom tiinɛ bam tun mu pɛ n cu n vwana kuntu. Nan ya maŋi n sɔŋɔ ni si n ta n caka. Bɛe mu yi n buŋi si n vaari lɛeru n yagi nmu titi yuu ni di Zuda tiinɛ di yuu ni?»

¹¹ Amasia ma sun o zwa di taani dum kuntu. Ku kwaga ni Yisrayeli tu pɛ Zoasi ma la o jar-kɛrɛ o ki daani yi ba vu ba zaŋi najara di Amasia Zuda tu Bɛti-Simesa ni. ¹² Yisrayeli jar-kɛrɛ bam ma wanti ba di Amasia di o nɔɔna bam pa ba maama duri ba joori ba sam. ¹³ Yisrayeli tu pɛ Zoasi ma ja Amasia Bɛti-Simesa ni. Zoasi ta ma daari o vu Zeruzalem o bwɛri tu kum kɛbrɛ kalɔ na zɔgi Efrayim Ni dum ni si ka vu ka yi Gugoro Ni dum tun. Ka laŋa kam deen yi kanti biɛ-yana mu. ¹⁴ O ma vu o zu Baŋa-We digɛ kam o vri ka sɛbu-sɔŋa di sɛbu-poŋo wɛɛnu, di ka lonni zila yam maama. O ta ma pɛ jɔŋiguru tuɔ na tigi pɛ sɔŋɔ kum ni tun. O ma ja ti maama o joori Samari. O ta ma ja tu kum nɔɔna o ja viiri si ku fin Zuda tu pɛ o se o ni.

¹⁵ Zoasi deen na di paari yi o ki wɛɛnu tuɔ maama tun, di o tutɔŋa yam, di o na zaŋi najara di Zuda tu pɛ Amasia te tun maama, ba pupuni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tu Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnti. ¹⁶ Zoasi ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki me ba na ki Yisrayeli tiinɛ pwa badonnɛ bam Samari ni tun. O bu Zeroboam ma lɛri o yuu ni o di paari.

¹⁷ Yisrayeli tu pɛ Zoasi tɔnti dum kwaga seeni, Zuda tu pɛ Amasia deen ta ne bɔna fugɛ-yanu mu yi o laan ti. ¹⁸ Amasia deen na di paari yi o tɔŋi wɛɛnu tuɔ maama tun, ba pupuni-ti ba tiŋi *Zuda Tu Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnti.

¹⁹ Zeruzalem diɛera badonnɛ deen ki ni daani mu si ba gu Pɛ Amasia. O ma duri o vu Lakisi. O duna bam ma tɔŋi nɔɔna si ba zɛg-o. Ba ma yi-o ba gu Lakisi ni.

²⁰Ba ma kwe Amasia yura yam ba danɔ sisɛŋ-nɔɔnu baɔa nɔ ba ja joori Zeruzalem. Ba ma kwe-o ba kɛ o kwɛ bam yibeeli nɔ Davidi tuw nɔ.

²¹Zuda tiinɛ bam maama ma kuri Azaria sɛ o lɛri o ko Amasia yuu nɔ o ji pɛ. Ba na tiŋ-o paari kuntu tun, Azaria deen jɔɔɔ bɔna fugɛ-yardu mu. ²²O ko Amasia tuwɔnɔ dum kwaga seeni mu Azaria fɔɔɔ o lɔ Elati tuw pa Zuda tiinɛ bam te-ku.

Yisrayeli tuw pɛ Zeroboam li taani

²³Zuda tuw pɛ Zoasi bu Amasia paari dim bɔna fugɛ-yanu bɔnɔ dum wɔnɔ mu Zoasi bu Zeroboam deen di Yisrayeli tuw paari. O ma jɛni Samari nɔ o di paari dum o kɛ bɔna fiinna-dɔɔɔ. ²⁴O deen tɔŋɔ lwarum o cɔɔɔ Baɔa-We yigɛ mu. O wu se sɛ o yagɔ lwarum dwi dilɔ Nebati bu Zeroboam deen na kɛ pa Yisrayeli tiinɛ dɛ da ba kɛ tun. ²⁵Zeroboam deen mu joori o jɔɔɔ tɔga kalɔ na zɔɔɔ Lebo-Hamati nɔ ka tɔɔɔ ka yi Ye nuw kum tun o pa Yisrayeli tiinɛ bam. Kɛm dum kuntu tɔɔɔ kwɛrɛ kalɔ Yisrayeli tiinɛ Tu Baɔa-We dum na wuuri Dɔ pa Amitayi bu Zonasi tun. Wɔnɔ deen yi We niɔŋnu wɔɔ na nuɔɔ Gata-Hefera tun.

²⁶Baɔa-We deen ya maani Yisrayeli tiinɛ bam maama na nɛ cam te tun. Ba maama tiini ba yaari zanzan, ku na yi balɔ na yi gambe, dɛ balɔ na te ba tɔɔ tun maama dɛ. Nɔɔn-nɔɔnu deen tɛrɛ sɛ o wɛli-ba. ²⁷Baɔa-We nan tɔɔɔ Zoasi bu Zeroboam baɔa nɔ mu sɛ Dɔ jɔɔɔ-ba Dɔ yagɔ. Bɛɔɔwaaɔ Baɔa-We wu tagɔ nɔ: Dɔ wɔ saari Yisrayeli tiinɛ bam yurɔ lɔɔɔ baɔa maama nɔ.

²⁸Zeroboam deen na di paari yi o kɛ wɛnu tɔɔ maama tun, dɛ o tɔɔɔ yam, dɛ o deen na jigi bara te o cɛ-tɔɔ tum wɔnɔ tun, ku wɛli dɛ o na joori o jɔɔɔ Damasi dɛ Hamati tɔnɔ dum o kɛ Yisrayeli tiinɛ bam jɔɔɔ nɔ te tun maama, ba pɔpɔnɔ-tɛ ba tiɔɔ *Yisrayeli Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnɔ. ²⁹Zeroboam ma tɛ yi ba kwe-o ba kɛ mɛ ba na kɛ Yisrayeli tiinɛ pwa badonnɛ bam tun. O bu Zakari ma lɛri o ji pɛ.

Zuda tuw pɛ Azaria taani

2 Wɛnu Kibari tɔnɔ 26:1-23

15 Yisrayeli tuw pɛ Zeroboam paari dim bɔna fiinle-yarpe bɔnɔ dum wɔnɔ mu Amasia bu Azaria deen di Zuda tuw paari. ²Azaria deen jɔɔɔ bɔna fugɛ-yardu mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jɛni Zeruzalem nɔ o di paari dum o kɛ bɔna fiinnu-yale. O nu wɔm yurɔ mu Yekolia yi o nuɔɔ Zeruzalem. ³O tɔɔɔ deen su

Baɔa-We yi lanyranɔ, nɔnɛnɔ o ko Amasia na kɛ te tun. ⁴Dɛ ku dɛ, o wu wantɔ o cɔɔɔ wara-je silɔ ba na kɛ kaanum da tun. Nɔɔna deen yɛni ba kɛ kaanum dɛ zwɛem pɛera je sum kuntu nɔ yi ba wu yagɔ.

⁵Baɔa-We deen ma pa nanyaanu yawu kum lɔɔɔ Pe Azaria. O dɛ dɛ yawu kum kuntu mu o vu o tɛ. O deen zɔɔɔ sɔɔɔ kulɔ na yi dɛa dɛa tun wɔnɔ mu. O bu Zuatam ma lɛri o nii pɛ sɔɔɔ kum dɛ tuw kum nɔn-biɛ baɔa nɔ o pa-o.

⁶Azaria deen na di paari yi o kɛ wɛnu tɔɔ tun, dɛ o tɔɔɔ yam maama, ba pɔpɔnɔ-tɛ ba tiɔɔ *Zuda Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnɔ. ⁷Azaria ma tɛ yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba kɛ o kwɛ bam yibeeli seeni Davidi tuw Zeruzalem nɔ. O bu Zuatam ma lɛri o yuu nɔ o ji pɛ.

Yisrayeli tuw pɛ Zakari taani

⁸Zuda tuw pɛ Azaria paari dim bɔna fiintɔ-nana bɔnɔ dum wɔnɔ mu Zeroboam bu Zakari deen di Yisrayeli tuw paari. O jɛni Samari nɔ mu o di paari dum canɔ sɔɔɔ. ⁹O deen tɔŋɔ lwarum o cɔɔɔ Baɔa-We yigɛ mu nɔnɛnɔ o kwɛ bam dɛ na kɛ te tun. O ma yɔɔɔ o kɛ lwarum dwi dilɔ Nebati bu Zeroboam deen na kɛ pa Yisrayeli tiinɛ dɛ da ba kɛ tun.

¹⁰Yabesi bu Salum deen kɛ jara dɛ Zakari. O ma vu o li-o Ibuleyam nɔ dɛ najara o gu. O ma daari o lɛri o di paari dum. ¹¹Zakari deen na di paari yi o tɔŋɔ wɛnu tɔɔ maama, tun ba pɔpɔnɔ-tɛ ba tiɔɔ *Yisrayeli Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnɔ. ¹²O tɔnɔ dum kuntu ma pa Baɔa-We kwɛrɛ kalɔ Dɔ na pɛ Zehu tun sunɔ ka kɛ, dɛ o na tagɔ o wɔ: «Nmɔ dwi dilɔ na wɔ saɔɔ n kwaga tun wɔ dɛ Yisrayeli tuw paari dum sɛ ku taa ve dwiɛ yana wɛnɔ.»

Yisrayeli tuw pɛ Salum taani

¹³Zuda tuw pɛ Oziasɔ paari dim bɔna fiintɔ-nɔɔ bɔnɔ dum wɔnɔ mu Yabesi bu Salum deen di Yisrayeli tuw paari. O jɛni Samari nɔ mu o di paari dum cana dɔɔɔ yuranɔ. ¹⁴Gadɔ bu Menayem deen zaɔɔ Tirisa tuw nɔ o vu Samari. O na yi da tun, o ma li Salum dɛ najara o gu o daari o lɛri o ji pɛ.

¹⁵Salum deen na di paari yi o tɔŋɔ wɛnu tɔɔ maama tun, dɛ juum kulɔ o na kɛ dɛ Zakari tun, ba pɔpɔnɔ-tɛ ba tiɔɔ *Yisrayeli Tuw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnɔ.

¹⁶Menayem deen zɔɔɔ Tirisa nɔ o vu Tifisa o cɔɔɔ tuw kum dɛ ku nawuure yam maama, ku nɔn-biɛ bam na vin sɛ ba se ba pa-o tun ŋwaaɔ. O ta ma lɔ ba kapwi sum ba pwi seeni o gu.

Yisrayeli tw pe Menayem taani

¹⁷ Zuda tw pe Azaria paari dim bina fiinto-nugv bini dum wɔnti mu Gadɔ bu Menayem deen di Yisrayeli tw paari. O jɔni Samari ni mu o di paari dum o ki bina fugə. ¹⁸ O deen tɔŋi Iwarum o cɔgi Baŋa-We yigə. O paari dim maŋa kam maama wɔnti o yɔɔri o ki Iwarum dwi dilu Nebati bu Zeroboam deen na ki pa Yisrayeli tiinə di da ba ki tun mu.

¹⁹ Asiiri tw pe Puuli deen cɔŋi Yisrayeli tɔga kam mu. Pe Menayem ma kwe sɛbu-poŋo na yi ywɛllu murv didva (1,000) tun o pa Pe Puuli si o ma o koor-o si Puuli zɛn-o si o wanti o fɔgi o di dam Yisrayeli tw kum ni. ²⁰ Menayem deen goni juni mu o pa Yisrayeli nadunə bam maama. O ma fun ba didva didva si ba ŋwi sɛbu-poŋo sɛbu-dala fiinnu. O ma kwe sɛbu kum o pa Pe Puuli pa o pipiri o viiri o daari Yisrayeli tiinə tɔga kam.

²¹ Menayem deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlv tun, di o titɔŋa yam maama ba pupɔni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnti. ²² Menayem ma ti yi ba kwe-o ba ki. O bu Pekaya ma ləri o di paari dum.

Yisrayeli tw pe Pekaya taani

²³ Zuda tw pe Azaria paari dim bina fiinnu bini dum wɔnti mu Menayem bu Pekaya deen di Yisrayeli tw paari. O jɔni Samari ni mu o di paari dum bina yale. ²⁴ Pekaya deen tɔŋi Iwarum o cɔgi Baŋa-We yigə. O ma yɔɔri o ki Iwarum dwi dilu Nebati bu Zeroboam deen na ki pa Yisrayeli tiinə di da ba ki tun. ²⁵ Remalia bu Peka deen mu yi Pekaya jar-kərə yigə tu wum. O ma kwe Galadi tiinə baara fiinnu o ja o vu Samari tw o li Pekaya pe sɔŋɔ dam je sum wɔnti di najara o gv. O ta ma gv Arigɔbi di Ariye o wɛli da. O ma daari o ləri o di paari dum.

²⁶ Pekaya deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlv tun, di o titɔŋa yam maama, ba pupɔni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnti.

Yisrayeli tw pe Peka taani

²⁷ Zuda tw pe Azaria paari dim bina fiinnu-yale bini dum wɔnti mu Remalia bu Peka deen di Yisrayeli tw paari. O jɔni Samari ni mu o di paari dum bina fiinle. ²⁸ O deen tɔŋi Iwarum o cɔgi Baŋa-We yigə. O ma yɔɔri o ki Iwarum dwi dilu Nebati bu Zeroboam deen na ki pa Yisrayeli tiinə di da ba ki tun.

²⁹ Maŋa kalv Peka deen na yi Yisrayeli tw pe tun, mu Asiiri tw pe Tigila-Pilezari tu o zv tɔga kam o wanti Yisrayeli tuni didonnə o jɔŋi o te. Tunu dum kuntu deen yi: Iyɔn, di Abeli Beti-Maaka, di Yanoa, di

Kedesi, di Hazari. O deen ta wanti Galadi, di Galile, di Nefitali laŋa kam maama. O ma daari o ja je sum kuntu nɔn-biə bam o vu o yagi Asiiri tw ni. ³⁰ Kuntu na ki tun, Ela bu Oze ma vu o ki jara di Remalia bu Peka. O ma li-o di najara o gv o daari o ləri o di paari dum. Oziasɔ bu Zvatam paari dim bina fiinle bini dum wɔnti mu kuntu.

³¹ Peka deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlv tun, di o titɔŋa yam maama, ba pupɔni-ti ba tiŋi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnti.

Zuda tw pe Zvatam taani

³² Yisrayeli tw pe Peka wɔlv na yi Remalia bu tun paari dim bina yale bini dum wɔnti mu Oziasɔ bu Zvatam deen di Zuda tw paari. ³³ Zvatam deen jɔgi bina fiinle-yanu mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum bina fugə-yardv. O nu wum deen mu yi Sadoki bukɔ Yerusa. ³⁴ O titɔŋa ma su Baŋa-We yi lanyirani, ninɛɛni o ko Oziasɔ deen na ki te tun. ³⁵ Di kv di, o wu wanti o cɔgi wara-je silv ba na ki kaanum da tun. Nɔɔna bam deen yɔni ba ki kaanum di zweem peera je sum kuntu ni. Kv yi Zvatam mu fɔgi o lɔ Baŋa-We digə kam ni dilu na wu baŋa seeni tun.

³⁶ Zvatam deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlv tun, di o titɔŋa yam maama, ba pupɔni-ti ba tiŋi *Zuda Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔnti. ³⁷ Kv yi o paari dim maŋa kam ni mu Baŋa-We sɔŋi si Dl tɔŋi Siiri tw pe Resin, di Remalia bu Peka si ba li Zuda tw di najara. ³⁸ Zvatam ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki o kwə yibeeli ni o nabaaru Davidi tw Zeruzalem ni. O bu Ahazi ma ləri o di paari.

Zuda tw pe Ahazi taani

16 Remalia bu Peka paari dim bina fugə-yarpe bini dum wɔnti mu Zvatam bu Ahazi deen di Zuda tw paari. ² Ahazi deen jɔgi bina fiinle mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugə-yardv. O nan wu tɔŋi o poli o Tu Baŋa-We wuv ninɛɛni o nabaaru Davidi na ki te tun. ³ O deen cɔgi di o na kwe Yisrayeli tw pwa bam titɔŋ-naga te tun. O ma ja o tuti bu o zwe o ma o ki kaanum. O kəm dum kuntu bri ni o lwani titɔŋ-zɔɔna yalv dwi-ge tiinə na ki yi We zəli-ba tɔga kam ni o daari o pa Yisrayeli tiinə bam jɔni tun mu. ⁴ Kv na yi wara-je bimbine yam baŋa ni, di zwɛɛnu tum baŋa ni, di tweeru maama kuri ni, o deen yɔni o ki kaanum di zweem peera mu je sum kuntu maama ni.

⁵ Siiri tw pe Resin di Yisrayeli tw pe Peka deen ma zaŋi ba vu Zeruzalem si ba zaŋi najara di Zuda tiinə

bam. Ba ma gilimi tuw kum ba pu, yi ba wu want Ahazi ba di. ⁶ Kantu maɲa kam ni mu Siiri tuw pe Resin deen zali Zuda tiinɛ balu na zuvri Elati ni tun o joori o ki tuw kum o tuti nɔɔna juɲa ni. Edɔm tiinɛ laan ma vu ba zuvri Elati ni yi ba ta wura di zum maama.

⁷ Pe Ahazi ma tuɲi o tuntɔɲna si ba vu ba ta di Asiiri tuw pe Tigila-Pilezari ba wi: «Amu yi nmu tuntɔɲnu mu yi a yɔɔri a se a pa-m. A nan loori-m si n ba n joɲi-ni n yagi Siiri tiinɛ di Yisrayeli tiinɛ bam juɲa ni, ba na tu ba li amu di najara tun ɲwaani.» ⁸ Ahazi ta ma kwe sɛbu-poɲo di sɛbu-siɲa wɛnu tulu na wu Baɲa-We digɛ kam ni tun didaani tulu na wu pe sɔɲo kum wuni tun o tuɲi o pa Asiiri pe wum. ⁹ Asiiri tuw pe ma se. O ma vu o zaɲi najara di Damasi o want-kw. O ma ja ku nɔn-biɛ bam o vu o yagi Kiiri tuw ni o daari o gu Pe Resin.

¹⁰ Pe Ahazi deen ma vu Damasi si o wari Asiiri tuw pe Tigila-Pilezari. O na wu tuw kum wuni kuntu tun mu o ne kaanum bimbim ba na lɔgi ba zigɛ da. O ma kwe bimbim dum nyunyugu o tuɲi o pa We kaanum nakwi tu Yuri si o want o lwaru ku na yi te tun lanyirani. ¹¹ Yuri di ma lo bimbim dum doɲ si di yɔɔri di maɲi di nyunyugu kum. O ma lo-di o ti yi Ahazi laan zigɛ Damasi ni o joori. ¹² Ahazi na joori o ba yi o na bimbim dum tun, o maa fufɔ o yi-di, o din di baɲa. ¹³ O deen ki zweem peera, di wodiw peera kaanum mu. O ma lo wo-nyɔɔru peera o ki da yi o daari o kwe yazurɛ kaanum jana bam o miisi bimbim dum yira ni. ¹⁴ Ahazi ma li canna kaanum bimbim dum na zigɛ Baɲa-We yigɛ ni tun o ja o nuɲi We-digɛ kam ni dum ni. Di deen ya zigɛ digɛ kam ni dum di bimbim-duvri dum titari ni mu. O ma kwe-di o zigɛ bimbim-duvri dum baɲa kam seeni. ¹⁵ O ma ta di We kaanum tu Yuri o wi: «Ku na yi bimbim-kamunu kulɔ di laan na lɔgi tun, ta n ki zizɔɲa maama zweem kaanum, di didaan-ni maɲa maama wodiw peera yam di baɲa ni. Ta ki pe wum tuti zweem kaanum dum, di o wodiw peera yam, ku wɛli di nɔɔna bam maama zweem kaanum, di ba wodiw peera, di ba wo-nyɔɔru peera yam maama bimbim-duvri dum baɲa ni. Ta daari n kwe kaanum dum maama jana bam n miisi bimbim dum yira ni. Ku nan na yi canna bimbim dum, amu wu ta a nii di woɲo.» ¹⁶ Yuri ma suni o ki ni Pe Ahazi na tagi te tun.

¹⁷ Pe Ahazi deen ma li canna wɛnu tulu na mɛli war-zwi zigum tɛrikooru tum sen sum ni tun. O ta ma li war-zwi sum tuti. Ku na yi canna war-zun-zɔɲo kulɔ ba na bɛi ni «Ninu kum» tun, o ta ma zuvri-ka ka na zigɛ canna nabe silu baɲa ni tun. O ma daari o kwe-ka o zigɛ kandwe-pulɔɔ baɲa ni. ¹⁸ Ahazi ta ma go vwe dilu ba ya na pugi We-digɛ kam ni siun de ɲwaani tun. O ta ma daari o sun manchoɲo ni dilu ba ya na puri si pe wum taa tɔgi da o zuvri We-digɛ kam wuni

tun. Ahazi deen ki kuntu maama si ku poli Asiiri tuw pe wum wu mu.

¹⁹ Ahazi deen na di paari yi o ki wɛnu tulu tun, di o tutɔɲa yam maama, ba pupuni-ti ba tiɲi Zuda Tuw Pwa Cibari tɔnɔ kum wuni. ²⁰ Ahazi ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki o kwɛ bam yibeeli ni Davidi tuw Zeruzalem ni. O bu Ezekiasi ma lɛri o yuu ni o ji pe.

Yisrayeli tuw pe Oze taani

17 Zuda tuw pe Ahazi paari dim bina fugɛ-yale bini dum wuni mu Ela bu Oze deen di Yisrayeli tuw paari. O jɛni Samari ni mu o di paari dim bina nugu. ² Oze deen tuɲi lwarum o cɔgi Baɲa-We yigɛ. O tutɔɲ-lwaannu tum nan daa wu yi Yisrayeli pwa balu na de yigɛ ba di paari dum tun.

³ Asiiri tuw pe Salmanasari deen ma vu o di jara di Yisrayeli tuw pe Oze. Kuntu ɲwaani mu Oze deen wu o dam kuri ni yi Yisrayeli tiinɛ bam yɛni ba ɲwi lampoo ba pa-o bini maama wuni. ⁴ Asiiri pe wum deen nan maani ni Oze lɔgi o kwaga ni mu di o na tuɲi nɔɔna Ezipi tuw pe Soo tee ni si ba ki ni-mɔɔ daani tun. Oze ma daari o vun si o daa taa ɲwi lampoo o pa Asiiri pe wum, ni o ya na ki te bini maama wuni tun. Kuntu ɲwaani Pe Salmanasari ma ja-o o vu o pi puna digɛ ni. ⁵ O laan ma vu o li Yisrayeli laɲa kam maama di najara. O ma vu o kaagi Samari tuw kum o pu si ku yi bina yatɔ.

⁶ Oze paari dim bina nugu bini dum wuni mu Salmanasari want o di Samari tuw kum. O ma ja Yisrayeli tiinɛ bam o vu o yagi Asiiri ni. O jaani ba badonnɛ o vu o yagi Hala ni, di Gozan je silu na wu Habori bugɛ kam ni ni tun. O ta ma ja ba badaara o vu o yagi tunti dilu Medti tiinɛ na zuvri da tun.

Ku na ki te yi Yisrayeli tiinɛ bam na cɔgum tun

⁷ Tuntu maama deen kua Yisrayeli tiinɛ bam na ki lwarum ba cɔgi ba Tu Baɲa-We dum yigɛ tun ɲwaani mu. Ku nan yi Baɲa-We mu jaani-ba Di nuɲi Ezipi tuw ni me ba ya na wu ku Pa-faru dam kuri ni tun. Ba ma yɛni ba zuli wa-yɔɔru mu, ⁸ ba daari ba lwani cullu tulu dwi-ge tiinɛ na yɛni ba ki yi We zali-ba tɔga kam ni Di daari Di pa Yisrayeli tiinɛ bam jɛni tun. Ba daa ta ma tɔgi kɛm-balwaarɔ tulu Yisrayeli pwa bam deen na jigɛ ba ki tun. ⁹ Yisrayeli tiinɛ bam deen sɛgi mu ba tuɲi lwarum ba cɔgi ba Tu Baɲa-We yigɛ. Ba lɔgi wara-je mu si ba taa maa ki kaanum ba tunti maama wuni, ku na maɲi ku yi tuw balaja di tuw kamunu maama wuni di. ¹⁰ Ba deen ta cwi kandwa di Asera nyunyugu de ba zigɛ pweeru maama yuu ni di tweeru maama kuri ni si ba taa zuli-ti. ¹¹ Ba ta ma ki zweem

16:9 Damasi deen yi Siiri tiinɛ tu-fɔɔ kum.

16:17 1 Pwa 7:23-27; 2 Kibari tɔnɔ 28:24 17:4 Oze 7:11 17:6 2 Pwa 15:29

peera ba zuli jwənə yam, nūnɛnɛn dwi-ge tiinə ya na ki te yi We zəli-ba tɔga kam ni Dl daari Dl pa Yisrayelɛ tiinə bam jəni tun. Kuntv tun, ba deen ki wo-zɔɔna yalu na zaŋt Baŋa-We banɛ tun mu. ¹² Baŋa-We nan ya pe-ba ni Dl wɛ: ba yi taa zuli jwənə. Dɛ kv dɛ, ba ta ki kuntv mu. ¹³ Kuni zanzan mu Baŋa-We deen tɔgi Dl nijɔŋnə dɛ o yiyən-yeenə baŋa ni o kaanɛ Yisrayelɛ tiinə bam dɛ Zuda tiinə bam o wɛ: «Nan yagɛ-na á kəm-balwaarv tum, sɛ á daari á se amv ni-kaana yam dɛ a kwɛə yam. Yantv maama yi niə yalu amv deen na pe á nabaara bam sɛ ba taa tɔgi tun mu. A ma daari a tɔgi a tintvɔna bam baŋa ni a bɛi abam dɛ.»

¹⁴ Dɛ kv dɛ, Yisrayelɛ tiinə bam wv se Baŋa-We ni dɛm. Ba bicara digili mu, ni ba nabaara bam deen na ki te yi ba vɛn ba Tu Baŋa-We tun. ¹⁵ Ba deen vɛn sɛ ba taa tɔgi Dl niə yam, dɛ ni-gonim dɛlv Dl na ki dɛ ba nabaara bam tun. Ba ma daari ba vɛn Dl ni-kaana yam dɛ. Ba ma zuli jwə-yɔɔrv pa ba dɛ ji nɔn-kayɛ. Ba ma lwəni dwi-ge tiinə balv na gilimi-ba tun kikiə. Baŋa-We ya maŋt Dl kaanɛ-ba sɛ ba yi lwəni bantv kikiə.

¹⁶ Ba yigə deen tərə dɛ ba Tu Baŋa-We niə yam. Ba ma kwe luu ba ma ba mɔ na-pwalɛ sɛle kamwarv, ba daari ba ki Asera nyɛnyɔgv daa sɛ ba zuli-tɛ. Ba ta ma kuni doonə ba zuli calɛwɛ sum dɛ Baalt jwəm dɛm. ¹⁷ Ba deen kwe ba tɛtɛ biə, bəkəri dɛ bukwa, ba zwe ba ma ki kaanɛm. Ba ta maa yəni ba ve vura dɛ yi-nara te sɛ ba nii ba yigə ba pa-ba. Ba ma yɔɔrv ba yagɛ ba tɛtɛ sɛ ba taa ki lwarum ba cɔgi Baŋa-We yigə pa ba zaŋt Dl banɛ.

¹⁸ Baŋa-We banɛ na tiini dɛ zaŋt Yisrayelɛ tiinə bam baŋa ni kuntv tun, Dl ma zəli-ba Dl yigə ni. Zuda dwi tiinə bam yɛranɛ mu daari. ¹⁹ Zuda tiinə bam dɛ deen wv se ba Tu Baŋa-We niə yam. Ba ma kwe Yisrayelɛ tiinə bam tɛtɛv-naga yi ba ki lwarum. ²⁰ Kuntv ŋwaanɛ mu Baŋa-We deen mɛ Dl kwaga Dl ya Yisrayelɛ dwi dɛm maama, yi Dl daari Dl pa cam ba ba baŋa ni dɛ ba dvna na jɔgi-ba ba beesɛ te tun. Kv ki kuntv mu taan yi Baŋa-We laan zəli-ba Dl yigə ni.

²¹ Baŋa-We deen na pɔɔrv Yisrayelɛ dwi dɛm Dl ja nuŋi Pe Davidi dwi dɛm juŋa ni tun mu Yisrayelɛ tiinə bam kwe Nebatɛ bu Zeroboam ba tiŋ-o paari. Zeroboam ma sɔgi Yisrayelɛ tiinə bam pa ba ywəri Baŋa-We cwəŋə kam ni, yi ba fɔgi ba zv lwarum zanzan wunɛ. ²² Kv kwaga ni Yisrayelɛ tiinə yɔɔrv ba tɔgi lwarum dwi dɛlv maama Zeroboam na ki tun mu. Ba bɛi ba wv se sɛ ba yagɛ-ya. ²³ Ba ki kuntv mu taan yi Baŋa-We laan zəli-ba Dl yigə ni. Dl deen maŋt Dl tɔgi Dl nijɔŋnə bam baŋa ni Dl kaanɛ-ba wɛ: Dl wɔ ki kuntv mu. Kuntv ŋwaanɛ Yisrayelɛ tiinə dvna bam jaanɛ-ba ba nuŋi ba tɛtɛ tɔga kam ni ba vu Asiiri. Dáanɛ mu ba ta wura dɛ zum maama.

Asiiri tiinə na nɛ jəŋə je Samari ni

²⁴ Asiiri tw pe deen ma ja nɔɔna badonnə ya na zɔvri Babilɔni ni, dɛ Kuta ni, dɛ Awa ni, dɛ Hamatɛ ni, dɛdaanɛ Sefavayim ni tun o ba o yagɛ Samari ni sɛ bantv ləri Yisrayelɛ tiinə bam yuu ni ba taa zɔvri da. Nɔɔna bam kuntv ma leeri ba te Samari laŋa kam yi ba zɔvri ka tunɛ dɛm wunɛ. ²⁵ Ba na puli sɛ ba taa zɔvri da tun, ba wv kwari Baŋa-We. Baŋa-We ma pa nywənu zv ba wunɛ pa tɛ gv ba badonnə. ²⁶ Nɔɔna ma ta ba bɛi Asiiri tw pe ba wɛ: «Nɔɔna bam nmu na jaanɛ n ba n jəni Samari tɛnɛ dɛm wunɛ tun yəri tɔga kam kuntv We dɛm cullu tum. Kuntv ŋwaanɛ mu we dɛm kuntv pe nywənu zv ba wunɛ yi tɛ gv ba badonnə.»

²⁷ Asiiri pe wum ma pa ni dɛntv o wɛ: «Lɛ-na nɔɔnv dɛdvə Samari kaanɛm tiinə balv dɛ na jaanɛ dɛ ba yo tun wunɛ á daari á pa o joori o vu o taa zɔvri o tɛtɛ tɔga kam ni. Kv tu laan wɔ wantɛ o bɛi nɔɔna bam sɛ ba lwarɛ tɔga kam we dɛm cullu tum na yi te tun.» ²⁸ Ba ma sunɛ ba pa Samari kaanɛm tiinə dɛdvə joori o vu o zɔvri Betelɛ ni. O ma bɛi nɔɔna bam ba na wɔ taa zuli Baŋa-We te tun.

²⁹ Dɛ kv dɛ, nɔɔna balv na nuŋi ba tɛnɛ dwi dwi ba ba Samari tun daa ta mɔɔni ba tɛtɛ wa kamwarv mu. Ba deen ma kwe-tɛ ba zɔgi wara-je sɛlv Samari tiinə bam ya na lɔgi ba tɛtɛ jwənə yam ŋwaanɛ tun. Nɔɔna bam dwi dwi ki kuntv tw kulv maama ba na zɔvri da tun mu. ³⁰ Babilɔni tiinə bam na mɔɔni jwəm dɛlv tun yɛrv mu Sukot-Benotɛ. Kuta tiinə bam jwəm dɛm yɛrv maa yi Negalɛ. Hamatɛ tiinə bam dɛ maa kaanɛ Asima. ³¹ Awa tiinə bam maa kaanɛ Nibazɛ dɛ Tatakɛ jwənə yam. Sefavayim tiinə bam maa yəni ba gv ba biə ba zwe dɛ mim, ba ma ba kaanɛ ba jwənə Adɛrameleki dɛ Anameleki. ³² Nɔɔna bam kuntv deen kwari Baŋa-We mu ba wəli da. Dɛ kv dɛ, ba yəni ba lɛ ba tɛtɛ dwi wunɛ nɔɔnv dɛ nɔɔnv mu sɛ ba taa yəni ba ki kaanɛm wara-je sum maama ni. ³³ Kuntv tun, ba deen zuli Baŋa-We yi ba ta ve ba zuli ba tɛtɛ tɛnɛ dɛm jwənə, ni ba tɛtɛ dwi tiinə na yəni ba tɔgi cullu tɛlv tun mu.

³⁴ Dɛ zum maama, nɔɔna bam ta wv yagɛ ba faŋa cullu tum. Ba ba yɔɔrv ba kwari Baŋa-We. Ba maa ba se Baŋa-We kwɛə yam, dɛ Dl cullu tum, dɛ Dl niə yam, ni Dl deen na kwe Dl pa Zakɔbɛ dwi tiinə bam sɛ ba taa tɔgi tun. Zakɔbɛ yɛrv dɛm kuntv mu Baŋa-We deen ləni pa dɛ ji Yisrayelɛ. ³⁵ Baŋa-We deen goni ni dɛ Yisrayelɛ dwi tiinə bam, yi Dl kaanɛ-ba Dl wɛ: «Abam daa á yi zuli-na wa yadonnə á wəli amv wunɛ. Á ba maŋt sɛ á tiiri jwənə yigə ni, naa á zuli-ya, naa á kaanɛ-ya. ³⁶ Abam nan maŋt sɛ á taá kwari Baŋa-We mu, Dl na tɔgi Dl dam-fɔɔv baŋa ni Dl tɔŋt wo-kamunnu Dl ma Dl ja abam Dl nuŋi Eziptɛ wunɛ

tun ɲwaanti. Dintu yiranti mu abam wó tiiri Dl yigə nɛ á zuli-Dl, á daari á kɛ kaanum á pa-Dl. ³⁷ Á taá ye si á se Dl kwia yam, di Dl cullu tum, di Dl ni-kaana yam, ni Dl na pupunti niə yalv Dl tiŋi Dl pa abam tun. Á yi zaŋi-na á zuli wa-yɔɔrv. ³⁸ Á nan yi swe a na goni ni dilv di abam tun. Yi kwari-na wa yadonnə á wəli amu wunu. ³⁹ Á nan maŋi si á kwari á Tu Baŋa-We dum yiranti mu. Ku yi Dintu mu wó vri abam á duna maama ja ni Dl yagi.»

⁴⁰ Nɔɔna bam nan wu se We ni dum kuntu, yi ba ta ki ni ba na maŋi ba ki te faŋa tun. ⁴¹ Dwi-ge tiinə bam kuntu deen yəni ba kwari Baŋa-We yi ba ta zuli ba jwənə kamwaru tum di mu. Di zum maama ba dwi dum ta ki kuntu mu, ni ba nabaara bam di ya na ki te tun.

Zuda tuw pe Ezekiasi taani

18 Yisrayeli tuw pe Ela bu Oze paari dim bina yatɔ bini dum wunti mu Ahazi bu Ezekiasi deen di Zuda tuw paari. ² Ezekiasi deen jigi bina fiinle-yanu mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jəni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiinle-nvgv. O nu wum deen yi Zakari bukɔ Abia mu. ³ O tutuŋa ma su Baŋa-We yi lanyiranti, nuneeni o nabaaru Davidi deen na ki te tun. ⁴ O deen yɔɔri o cɔgi wara-je bimbina yam mu o duli o yagi. O ta ma guri kandwa yalv ba ya na cugi ba jigi ba kaanti tun o cɔcugi, o daari o go Asera nyinyugu de sum o di tiŋa ni. Ku ta na yi canna bisankwɛ kalv Moyisi deen na mɔɔni o zigi tun, o ma cɔcugi-ka beŋwaanti Yisrayeli tiinə bam yəni ba ki zweem peera mu ba ma kaanti-ka. Ba deen pe ku yiri ni «Newusitan» mu.

⁵ Ezekiasi deen pe Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun ciga. Zuda tuw pwa balv maama ya na de yigə ba ba tun, di balv na saŋi o kwaga ba ba tun maama wuni, pe tərə o na nyi di wuntu. ⁶ O ma yɔɔri o salt Baŋa-We yira ni, yi o wu ywəri o cwe sum ni. O deen tɔgi Baŋa-We niə yalv Dl na pe Moyisi tun lanyiranti. ⁷ Baŋa-We di maa wu Ezekiasi tee ni, pa o na yigə-vəŋə o tutuŋa maama wuni. O ma lɔ Asiiri tuw pe kwaga ni, yi o wu se o pa-o. ⁸ O deen want Filisi tiinə bam o di. O want ba tunti dum, ku na maŋi ku yi tuw balaŋa di tuw kamunu maama di, o kə o vu yigə yigə o yi Gaza di ku tunti yam.

⁹ Ezekiasi paari dim bina yana bini dum wunti mu Asiiri tuw pe Salmanasari di o jar-kərə ve ba li Samari tuw kum ba ba pu di najara. Yisrayeli tuw pe Ela bu Oze paari dim bina yarpe bini dum wunti mu kuntu. ¹⁰ Bina yatɔ na kə tun, Asiiri jar-kərə bam ma læri ba joŋi tuw kum ba te. Ezekiasi paari dim bina yardv bini dum wunti mu kuntu, yi ku ta yi Yisrayeli tuw pe Oze paari dim bina nvgv bini dum wuni. ¹¹ Asiiri tuw pe

ma li Yisrayeli tiinə bam o ja o vu o yagi Hala ni, di Gozan je silv na wu Habori bugə kam ni ni tun, didaanti tunti dilv Medt tiinə na zuvri da tun. ¹² Tuntu maama deen ki Yisrayeli tiinə bam, ba na wu se ba Tu Baŋa-We kwərə kam tun ɲwaanti mu. Ba ma cɔgi ni dilv Dl na goni di ba tun. Ba maa wu se niə yalv Baŋa-We tuntuŋu Moyisi deen na kwe o pa-ba tun. Ba bri ba wu cəgi-ya. Ba maa wu se si ba tɔgi-ya di.

Asiiri tuw pe ki jara di Zuda tiinə

¹³ Pe Ezekiasi paari dim bina fugə-yana bini dum wunti mu Asiiri tuw pe Senakeribi tu o li Zuda ti-kamunnu tilv na fɔgi ti pi tun maama di najara. O ma want-ba o di. ¹⁴ Zuda tuw pe Ezekiasi ma tɔŋi kwərə o pa Asiiri pe wum Lakisi tuw ni yi o wu: «Amu tɔŋi a tusi nmu yigə ni. Kuntu ɲwaanti amu wó ɲwi lampoo kulv maama nmu na buŋi ni ku maŋi tun a pa-m. Nan yagi najara yam n daari n viiri.» Asiiri pe wum ma ta si Ezekiasi ɲwi səbu-poŋo duuni na yi kilo murrv fugə (10,000) tun, di səbu-siŋa kilo murrv didva (1,000) o pa-o. ¹⁵ Ezekiasi ma la səbu-poŋo wənu tilv maama na wu Baŋa-We digə kam ni tun, ku wəli di tilv ba ya na tiŋi pe sɔŋo kum wunti tun o kwe o pa Asiiri pe wum.

¹⁶ Kantu maŋa kam ni, Ezekiasi ta ma li səbu-siŋa kalv o ya na me o taagi Baŋa-We digə kam bwəuru tum di ka ywə yam tun o kwe ka maama o pa Asiiri pe wum. ¹⁷ Asiiri pe wum ma tɔŋi o jar-kərə yuutu di o didɛera bale si ba zigi Lakisi ni ba nuŋi di jar-kərə kɔgɔ zanzan ba vu Zeruzalem ba gwarɛ Ezekiasi. Ba na yi da tun, ba ma vu ba zigi na-fira kalv na zuvri baŋa seeni bugə kum tun ni ni. Jəgə kam kuntu bwələ di cwəŋə kalv ba na zari gwaaru ka ni ni tun mu. ¹⁸ Didɛera bam ma tɔŋi ba bəŋi Pe Ezekiasi. Pe wum di ma tɔŋi Hilkiya bu Eliyakum na nii pe sɔŋo kum tutuŋa baŋa ni tun, didaanti Sebina na yi tən-pupunnu tun, ku wəli di Azafi bu Yoa na nii pe sɔŋo kum yira cibari twannu baŋa ni tun, si ba nuŋi tuw kum wunti ba vu ba jeeri-ba.

¹⁹ Ba na jeeri tun mu Asiiri tuw pe didɛera yigə tu wum taga di ba si ba ja Asiiri pe wum kwərə ba vu ba ta di Pe Ezekiasi. O maa wu:

«Asiiri Pa-faru wum wu: Bɛɛ mu bri ku pa n jigi n tuti ciga kuntu? ²⁰ Nmu buŋi ni kamun-ɲwe wai najara di ki mu na? Wɔɔ baŋa ni mu n tugi yi n lɔ amu kwaga ni? ²¹ Nmu tuna wu Ezipi tuw ni mu na? Kuntu nan nyi di nɔɔnu na kwe kasugu o ji o nacəgə tun mu. Kasugu kum wó suri mu ka zɔ wulv maama na ze-ka tun juŋa. Kuntu mu wó ki wulv maama na salt Ezipi Pa-faru wum yira ni tun. ²² Nmu nan ta na wu: «Dí wó salt dibam Tu Baŋa-We yira ni mu,» ku dai We dum kuntu wara-je di kaanum bimbina mu Ezekiasi guri o yagi

o daart o pa ni si Zeruzalem di Zuda nɔɔna maama taa tui bimbim dum na wu Zeruzalem ni yo seeni tun yirani ba zuli-Dl na?

²³ Amu lagi a ma a tu wum yiri mu a ki ni didaani nmu Ezekiasi. Amu wɔ pa-m siseŋ-nɔɔna murrɔ tule, ni nmu na wɔ wanti n na si diinɛ bam n ki da. ²⁴ Nii amu wulɔ na yi a pe wum nabwɛm tun na jigi dam dilɔ tun. Nmu wɔ wanti-ni n vin n daari n ki n tuna di Ezipi tiinɛ mu ni baá wɛli-m di ba jara-kɛm tɛrikooru di ba sise diinɛ na? ²⁵ Ku dai Baŋa-We mu tɔŋi-ni si a ba yo a wanti n tuw kum na? Ku suni ku yi Baŋa-We titi mu pe-ni ni si a li tuw kum di najara a daari cɔgi-ku.»

²⁶ Eliyakum, di Sebuna, didaani Yoa maama ma ta di Asiiiri tuw didɛera yigɛ tu wum ba wi: «Popo ŋɔɔni Arame taani di dibam, si dí wɔ ni. Nmu na ŋɔɔni di Zuda tiinɛ taani dum, balɔ na dɔgi kɛbrɛ kam yuu ni ba cɛgi tun wɔ da ba ni n na tɛ kulɔ tun mu.» ²⁷ Asiiiri tuw yigɛ tu wum ma lɛri-ba o wi: «Á buŋi ni amu tu kwɛrɛ kam wurɛ ka pa abam di á pe wum yirani mu na? Ku yi balɔ maama na dɔgi kɛbrɛ kam baŋa ni tun di nyum mu. Bantu di wɔ da ba di ba bɛɛnu ba daari ba nyɔ ba fian ni abam na maŋi si á ki te tun mu.»

²⁸ Asiiiri yigɛ tu wum ma tɔɔli o yagi di Zuda tiinɛ taani dum o wi:

«Abam maama cɛgi-na Asiiiri tuw pa-faru wum kwɛrɛ kam. ²⁹ Pe wum wi: Yi sɛ-na si Ezekiasi taa jigi abam o gana, si o bá wanti abam o joŋi o yagi amu juŋa ni. ³⁰ Nan yi pa-na si á pe wum gani abam si á ki á wu-didua di Baŋa-We. O na tagi di abam wi: Baŋa-We wɔ joŋi abam Dl yagi yi Dl ci si Asiiiri tuw pe yi di á tuw kum, nan yi sɛ-na. ³¹ Yi cɛgi-na Ezekiasi taani maŋa di maŋa. Asiiiri pe wum nan na tagi te tun mu tuntu: «Abam maama maŋi si á nuŋi á tuw kum wɔni si á daari á tuw kanteesa á se amu si dí ki yazurɛ ni-mɔrɔ daani. Á na ki kuntu, á wɔ na cwɛŋɛ si á taá je yɔɔlɔ-lɔ-lɔ yi á di á titi vinyɛ tweeru di á kapurrɔ tum nyɔɔri. Á ta maa wɔ nyɔ á vula na bam á ni ywɛɛni. ³² Kuntu kwaga ni, amu ta wɔ ja abam a vu a yagi tɔga kalɔ na nyi di abam titi tɔga kam tun baŋa ni. Dáani vinyɛ tweeru wurɛ si á na sana á nyɔ, di muna si á ma á ki dɔpe. Olivi tweeru nugɛ, didaani tuuru zanzan di maa wu dáani. Kuri-na ŋwɛ á lɛri tɔvni yuu ni! Yi cɛgi-na pe Ezekiasi taani dum, di o na gani abam yi o wi: Baŋa-We wɔ joŋi abam Dl yagi tun. ³³ Tuw kɔɔ titi jwɛnɛ mu dana pa ya wanti ya joŋi ya tunti ya yagi Asiiiri pa-faru wum juŋa ni? ³⁴ Hamati, di Arapadi jwɛnɛ yam be? Sefavayim, di Hena, didaani Ivaa jwɛnɛ yam di nan wu yɛn mu? Ya wanti ya vri Samari tiinɛ ya yagi a dam kuri ni na? ³⁵ Tunti dum maama jwɛnɛ yam wɔni, jwɛm dɔɔ mu wanti di joŋi di tuw di yagi amu juŋa ni? Baŋa-We di nan bá wanti Dl vri Zeruzalem Dl yagi amu juŋa ni.»»

³⁶ Zeruzalem tuw nɔɔna bam ma maŋi da cumm, ba wu lɛri o taani dum, bɛŋwaani, Pe Ezekiasi ya pe-ba

ni mu o wi: «Yi lɛr-o-na.» ³⁷ Hilkiya bu Eliyakum na nii pe sɔŋɔ kum tituŋa baŋa ni tun, di Sebuna na yi tɔn-pupunnu tun, didaani Azaft bu Yoa na tiŋi pe sɔŋɔ kum yira cibari twannu tum tun maama ma ja ba gwaaru ba kaari wu-cɔgɔ ŋwaani, yi ba ja kwɛrɛ kalɔ Asiiiri tuw didɛera yigɛ tu wum na taga tun ba vu ba ta di Pe Ezekiasi.

Ezekiasi loori zɛnɛ Baŋa-We tee ni

Ezayi 37:1-7

19 Pe Ezekiasi dɛen na ni kwɛrɛ kam tun, o wu ma tiini ku cɔgi yi o kaari o gwaaru. O ma daari o kwe gwar-zinzwara o zu yi o vu o zu Baŋa-We digɛ kam. ² O ma tɔŋi Eliyakum na nii pe sɔŋɔ kum tituŋa baŋa ni tun, di Sebuna na yi tɔn-pupunnu tun, didaani We kaanum yigɛ tiinɛ bam si ba zu gwar-zinzwara ba vu Amɔti bu Ezayi na yi We nijonnu tun te. ³ Ba ma vu ba ta did-o ba wi: «Ezekiasi na tagi te tun mu tuntu: Dí zum jigi lɛeru di cavura mu dí di. Ku tiini ku yi cavura mu di yira ni. Dí nyi di kaani na vri pugɛ si o lu yi dam tɛri o yira ni si o lu bu wum tun mu. ⁴ Asiiiri tuw pe wum mu tɔŋi o didɛera yigɛ tu si o ba o twi ŋwɛ Tu Baŋa-We. Dedoŋ tuntu nmu Tu Baŋa-We ni turu tum kuntu maama, yi Dl nan wɔ bwe didɛeru wum di o ta-balɔrɔ kum. Nan loori We n pa dibam balɔ fun na daari di maŋi tuw kum ni tun.»

⁵ Ezekiasi tuntuŋa bam na pe Ezayi kwɛrɛ kam ba ti tun, ⁶ mu Ezayi di kwe kwɛrɛ o pa-ba o wi: «Joori-na á vu á ta di Pe Ezekiasi ni: «Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Yi ta n kwari fɔvni di taani dilɔ Asiiiri pe na tɔgi o tuntuŋa bam baŋa ni o ma o twi-ni tun. ⁷ Nii mu. Amu Baŋa-We wɔ pa Asiiiri pe wum wubɔŋa vugimi pa o ni sawɛ yi o da ka ŋwaani o joori o titi tu. Dáani mu baá zɔ-o di su-lɔŋɔ ba gu.»»

Asiiiri pe Senakeribi jara bule tu

⁸ Asiiiri tuw didɛera yigɛ tu wum dɛen ni ni ba pe wum yagi Lakisi tuw yi o vu si o zaŋi najara di Libina tuw tiinɛ. O di ma ke o vu dáani. ⁹ Maŋa kam kuntu ni di, Asiiiri tuw Pe Senakeribi ta ni kwɛrɛ ni Tiraka na yi Kusi tuw pe tun mu buni si o jeer-o di najara. O ma tɔŋi nɔɔna Ezekiasi tee ni di kwɛrɛ kantɔ o wi:

¹⁰ «Ta-na di Zuda tuw pe Ezekiasi ni: «Yi pa We dilɔ n na pe-di cɔga tun taa jigi-m di gani ni: Zeruzalem tuw bá fɔgi ku zu Asiiiri tuw pe juŋa ni. ¹¹ Nmu maŋi n ni Asiiiri tuw pwa bam na tɔŋi te di lɔgɔ baŋa tunti maama tun. Ba yɔɔri ba cɔgi di maama mu. Nmu nan buŋi tita mu yi n tunti si n lu? ¹² Tunti didonnɛ dum jwɛnɛ wanti-di ya joŋi ya yagi amu nabaara bam juŋa ni na? A nabaara bam nan cɔgi Gozan, di Haran, di

Rezefi, di Eden tiinə balu deen na zɔvri Telasari ni tun ba ti. ¹³ Ku ta na yi Hamati, di Arapadi, di Sefavayim, di Hena, di Ivaa, tuni duntu pwa bam di wuru na?»

Ezekiasti wɛ-loro kum

¹⁴ Ezekiasi ma jɔŋi tɔnɔ kum Asiiri tuw pɛ tuntɔŋna bam tee ni, yi o karimi-ku. O ma ja-ku o zu Baŋa-Wɛ digə kam wɔni o kwe o jari Baŋa-Wɛ yigə ni. ¹⁵ Ezekiasi ma loori Baŋa-Wɛ yi o wɛ: «Baŋa-Wɛ dum na yi Yisrayeli tiinə Wɛ tun, nmu paari di Seruben sim titari laŋa ni mu. Nmu yirani mu yi Wɛ, yi n te tɔga baŋa paari dim je maama. Nmu nan mu naani weyuu di tɔga baŋa. ¹⁶ Baŋa-Wɛ, nan puri n zwa si n cəgi! Ta puri n yiə si n nii n na kulɔ na ki dɔbam tun. Cəgi bitari sɔlɔ Senakeribi na tɔŋi o ma o twi nmu Ijwɔa Tu Baŋa-Wɛ tun. ¹⁷ Baŋa-Wɛ, ku yi cɔga mu ni Asiiri tuw pwa deen suni ba cəgi tuni di di nɔn-biə zanzan, pa di ji di-dwənu yirani. ¹⁸ Ba ma dɔli tuni dum kuntu jwənə ba di mim wɔni ba zwe-ya. Bɛŋwaani, ba wa yam dai wa cɔga cɔga. Nabiinə mu buŋi ba ja yi ba kwe de di kandwa ba ki-ya. Kuntu ŋwaani mu ya nɛ cəgum. ¹⁹ Kuntu tun, di Tu Baŋa-Wɛ, yɔvri n jɔŋi dɔbam n yagi Asiiri tuw pɛ jɔŋa ni si lɔgɔ baŋa tuni dum maama lwaru ni nmu Baŋa-Wɛ yirani mu yi Wɛ.»

Ezayi na ləri pɛ wum te tun

Ezayi 37:21-28

²⁰ Amɔti bu Ezayi ma tɔŋi kwərə Pɛ Ezekiasi tee ni yi o wɛ: «Baŋa-Wɛ dum na yi Yisrayeli tiinə Wɛ tun na tagi kulɔ tun mu tuntu: Nmu na loori amu te si ku vu Asiiri tuw pɛ Senakeribi seeni tun, a sɛ n wɛ-loro kum. ²¹ Kwərə kantɔ mu Baŋa-Wɛ jɔŋi si Dɔ pa-o: Siyɔn tiinə bam yɔvri ba nusi nmu mu. Zeruzalem tuw tiinə bam jɔŋi-m mu ba mwana. ²² Wɔɔ mu nmu twi yi n daari n lwe kuntu? Wɔɔ yigə ni mu n zɔgi n nyi baari yi n daari n bri n titi kuntu doŋ? Ku yi Yisrayeli dwi dum Wu-pɔŋo Tu wum mu. ²³ Nmu tɔgi n tuntɔŋna baŋa ni mu n twi amu. Nmu ta ma n bri n titi n wɛ: «Amu pɛ a sise-tərikooru zanzan mu di pweeru tum yuu ti yi Liban pweeru tum yuu. A ta ma goni ba tu-dɔdwaaru tum a di tɔga ni, di ba tu-ŋɔnnu tum maama. A ma vu a yi yigə yigə a zu ba kagva mɛ na lini tun wɔni. ²⁴ Amu ta ma vu a ku vɔla sa-tuni ni yigə yigə, yi a nyɔ na ya wɔni.»

A jar-kərə bam ma nɔni
Ezipi bwi sum di ba napra pa si wɛ.»

²⁵ Nmu wu ni ni amu marɔ
a buŋi buɔŋi dim faŋa faŋa mu na?,
A na buŋi te faŋa faŋa kuntu tun
mu amu laan pɛ ku suni ku ki.
A wɔbuŋa deen jaani
si nmu zaŋi n cəgi tuni
dɔlɔ ya na lɔgi di pi tun
si di ji kandwa na tiŋi da-baŋa ni ya tigi tun mu.
²⁶ A ta pɛ tuni dum kuntu
nɔn-biə bam dam ti,
yi ba di ba cavura nmu ŋwaani.
Bantu jigi ni ga-punnu
di ga-lɛɛru nmu yigə ni.
Ba maa nyi di gaa na wuru
ku tai ku nuŋi tun mu,
yi wɛ laan magi-ku
pa ku ti lɔla.

²⁷ Amu nan ye nmu kuri maama.
A ta ye n na-vəli maama ni ni,
di kamun-ŋwe dɔlɔ n na jɔgi n ki di amu tun ni ni.
²⁸ Amu laan lagɔ a waari-m mu
n na jɔgi kamun-ŋwe dɔlɔ
n ki di amu tun ŋwaani.
N yi-dɛɛri kikiə yam tuw amu zwa ni.
Kuntu ŋwaani amu wɔ lə gwələ
n mumwe ni,
yi a daari a ki gara n ni ni.
A laan maa wɔ vaŋi-m si n tɔgi
cwəŋə kalɔ n na tɔgi da n ba tun
n joori n titi tuw.»

²⁹ Ezayi laan ma ta di Ezekiasi o wɛ:
«Kəm duntu mu wɔ ki di pa-m: Dɔɔm bɔni dum ni, á wɔ di wɔdiiru tɔlɔ na ki ti titi ni tun. Bɔni dɔlɔ na saŋi-di tun ni, á wɔ di kulɔ na tagi ku nuŋi pulim nyum kum yira ni tun. Ku daari bɔna yatɔ bɔni dum ni, abam wɔ du wɔdiiru yi á zagi-ti. Á ta wɔ jəri vinyə tweeru yi á daari á di di wo-biə bam. ³⁰ Zuda dwi tiinə balu ta na daari tun laan wɔ taa yi ni tiu bɔnnu na jaani tɔga yi ku nɛ sim ləri biə tun mu. ³¹ Bɛŋwaani, Zeruzalem tuw tiinə ta wɔ daari. Cɔga tun, balu na zɔvri Siyɔn piu kum baŋa ni tun badaara wɔ lu tɔvri wɔni. Baŋa-Wɛ titi nan wɔ pa wənu tuntu maama ki, Dɔ na suni yiə Dɔ nii Dɔ nɔɔna baŋa ni tun ŋwaani.»

³² Ezayi ta ma ta o wɛ: «Baŋa-Wɛ nan na tagi Asiiri tuw pɛ yira taani te tun mu tuntu:
O bá na cwəŋə si o zu tuw kuntu wɔni. O jar-kərə bam bá ta cim yo seeni, di dɔdwa di! Ba bá kwe ba najara ci-kwəŋa ba nuŋi si ba ki jara di tuw kum, naa ba lɔ

taala ba yəri tuw kum kabri sum tɔŋə ni. ³³ Asiiri pɛ na tɔŋi cwɛŋə kalu o ba tun mu oó tɔŋi da o joori, si o bá zu tuw kuntu wɔni. ³⁴ Amu titi yuri dum zulə ŋwaani, di a tuntɔŋu Davidi ŋwaani, a wó taa kwəli tuw kuntu si kulokulu yi wani-ku ku cɔŋi. Amu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.»

Pe Senakeribi tɔvni

³⁵ Titi dum kuntu ni Baŋa-We maleka deen ma zaŋi ka vu Asiiri jar-kərə bam na kikili mɛ tun. Ka ma gu Asiiri tiinə murrɔ bi di funɔnɔ-banu (185,000). Tɔga na puuri tun, ba ma na ni ba je sum su di twa yurani mu. ³⁶ Kuntu baŋa ni mu Senakeribi pɛ o jar-kərə bam yagi najara yam kəm, yi o joori o ke o vu o titi tuw. O laan ma vu o zɔvri Ninivi tuw ni.

³⁷ De didwu: o deen ma zu o jwəm Nisirɔki digə kam si o zuli-di. O biə bale Adramələki, di Sareseri ma zu ba zag-o ba gu di su-lwaanu. Ba ma duri ba vu Arara laŋa kam ba zɔvri da. Senakeribi bu Esar-Adɔn deen ma ləri o yuu ni o ji pɛ.

Ezekiasi ba jigi yazurə yi o joori o zaŋi

Ezayi 38:1-8, 21-22; 2 Wəənu Kibarɔ tɔnɔ 32:24-26

20 Da yam kuntu ni, Ezekiasi deen yɔvri o tu yawu mu yi o bwələ di tɔvni. We nijonnu Ezayi na yi Amɔti bu tun ma vu o te yi o ta did-o o wɔ: «Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tuntɔ: Bri n sɔŋɔ tiinə bam ba na wó ki te ni n na tərə. Bɛŋwaani, n lagɔ n ti mu, n bá wəri di n yawu kum.»

² Ezekiasi na ni kuntu tun, mu o pipiri o yibiyə o jeeri kəbrə kam yi o loori We o wɔ: ³ «Baŋa-We, guli ni amu yəni a tɔŋi-m di a cɔga maama didaani a wɔw maama mu. A ma yɔvri a ki kulɔ nmu na laga si a ki tun.» Ezekiasi ma tiini o keeri zanzan.

⁴ Si Ezayi laan yagi pɛ sɔŋɔ kunkɔlɔ kum tun mu Baŋa-We kwərə yi-o wɔ:

⁵ «Joori n vu n ta di a nɔɔna bam yuutu Ezekiasi n wɔ: «Baŋa-We dum na yi n ko Davidi We tun mu tagi DL wɔ: A ni n we-loro kum, yi a ta na n na kanɔ yi-na te tun. Amu wó pa-m yazurə. Da yatɔ de ni nmu wó vu Baŋa-We sɔŋɔ kum n zuli-ni. ⁶ A nan lagɔ a wəli bina fugə-yanu mu n bina yam wɔni. A ta wó jonɔ nmu di Zeruzalem tuw kuntu a yagi Asiiri tuw pɛ wɔm jɔŋa ni, si a daari a taa kwəli tuw kuntu amu titi yuri di Davidi yuri zulə ŋwaani.»»

⁷ Ezayi ma ta di Ezekiasi o wɔ: «Zɔ mɔɔla si n kwe-ti n taagi n ŋwan-zwəm dum, si n wó na yazurə.»

⁸ Ezekiasi ma ta di Ezayi o wɔ: «Kəm dɔɔ mu wó ki si ku bri ni Baŋa-We wó suni DL pa-ni yazurə si a wani a vu Baŋa-We digə kam a zuli-DL da yatɔ de ni?» ⁹ Ezayi ma ləri o wɔ: «Kəm duntu nan mu wó pa n lwarɔ ni

Baŋa-We wó suni DL ki DL na goni ni si DL ki te tun. Nmu laga si luluŋu kum fɔfɔ ku vu yigə napri-yi fugə mu naa n laga si ku fɔfɔ ku joori kwaga kuni fugə mu?»

¹⁰ Ezekiasi ma ləri o wɔ: «Ku yi mwali si woro kum fɔfɔ ku vu yigə napri-yi fugə. Laan nan pa ku joori kwaga napri-yi fugə.» ¹¹ Ezayi ma loori Baŋa-We si DL ki kuntu. We ma suni DL pa natəm dum woro kum joori kwaga napri-yi fugə.

Ba zigi Babilɔni ni ba tɔŋi nɔɔna

Ezayi 39:1-8

¹² Ku maŋi di maŋa kam kuntu ni, Merodaki-Baladan laan mu jigi Babilɔni tuw pɛ. O na ni ni Ezekiasi ya ba jigi yazurə tun, mu o tɔŋi nɔɔna o tee ni, di twannu, di pɛera. ¹³ Ezekiasi deen ma jeeri nɔɔna bam di wupolo. O ma ja-ba o zu o jɔŋiŋu tum na tigi mɛ tun. O laan ma bri-ba o sɛbu-pɔŋo tum maama, di o sɛbu-sɔŋa, di o wo-talooru tum, di o nu-ŋuŋa kam, di o najara zila yam, di kulɔ maama ba na tiŋi jɔŋiŋu di sum wɔni tun. Pɛ Ezekiasi deen wɔ daari kulokulu pɛ sɔŋɔ kum ni, naa o paari dim je sum maama ni yi o wɔ kwe o bri-ba.

¹⁴ We nijonnu Ezayi deen ma vu Ezekiasi te yi o bwe-o o wɔ: «Nɔɔna bantɔ nuŋi yən ni mu ba ba nmu te? Ba nan tagi bɛɛ mu di nmu?» Ezekiasi ma ləri o wɔ: «Ba nuŋi Babilɔni tuw yigə yigə mu ba ba.» ¹⁵ Ezayi daa ma bwe o wɔ: «Bɛɛ mu ba nii ba na n sɔŋɔ kum wɔni?» Ezekiasi ma ləri o wɔ: «Amu bri-ba wəənu tilu maama na tigi a jɔŋiŋu di sum wɔni tun mu. Kulokulu wɔ daari yi a wɔ bri-ba.»

¹⁶ Ezayi di ma ta di Pɛ Ezekiasi o wɔ: «Nan cəgi Baŋa-We na jigi kwərə kalu si DL pa-m tun: ¹⁷ Ta n ye ni maŋa lagɔ ka yi si Babilɔni tuw tiinə ba ba pɛ jɔŋiŋu tilu maama na tigi n sɔŋɔ kum wɔni tun, di tilu n nabaara bam na yaari ba la ba tiŋi tun ba ja ba vu ba titi tuw kum. Kulokulu daa bá daari ku pa abam. Baŋa-We ni dum mu kuntu. ¹⁸ Nmu titi dwi dum di wó tɔŋi ba wəli da. Ba nan na jaani-ba ba yi da, baá lwi n biə bam mu si ba taa tɔŋi Babilɔni tuw pɛ sɔŋɔ ni.»

¹⁹ Ezekiasi na ni kuntu tun mu o tagi di Ezayi o wɔ: «Baŋa-We na pɛ-m kwərə kalu si n pa-ni tun lana.» Bɛŋwaani o buŋi o titi ni o wɔ: «Ku na ki kuntu, cam bá yi dibam amu paari dim maŋa kam ni, yi a nɔɔna wó taa zɔvri di bicar-zuru.»

Ezekiasi tɔvni

²⁰ Ezekiasi deen na di paari yi o ki wəənu tilu tun, di o titɔŋ-kamunə yam maama, ku wəli di o na kugi bugə yi o ki na-fira pa tuw kum nɔɔna wat ba mɔɔni

na tun, ba pupuni-ti ba tiŋi *Zuda Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ²¹ Ezekiasi ma ti yi o bu Manasi lɛri o yuu ni o ji pɛ.

Zuda tw Pɛ Manasi taani

21 Manasi deen jigi bina fugə-yale mu yi o di paari dum. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari o ki bina fiinnu-yanu. O nu yiri mu Hefiziba. ² Manasi deen tɔŋi lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə di o na lwani tutuŋ-zɔɔna yalɔ dwi-ge tiinə na yɛni ba ki yi We zali-ba tɔga kam ni Dl daari Dl pa Yisrayeli tiinə bam jɛni tun. ³ O joori o lɔ jwənə kaanum je silɔ o ko Ezekiasi deen na ciɔvɔgi o yagi tun mu o zigɔ. O ma lɔ bimbina o zigɔ Baalt jwəm zulə ŋwaani o daari o cwi Asera nyinyɔvɔvɔ daa nɛnɛni Yisrayeli tw pɛ Akabi deen na ki te tun. O ma tiiri o zuli calɔwɔ sum di. ⁴ O deen ta lɔgi jwənə kaanum bimbina mu o zigɔ Baŋa-We digə kam ni. Baŋa-We ya tagi jəgə kam kuntu taani mu wɔ: «Zeruzalem yi tw kulɔ wɔni nɔɔna na wɔ taa zuli a yiri da tun mu.» ⁵ O ta lɔgi bimbina mu Baŋa-We digə kam kunkwallɔ tule tum wɔni si nɔɔna taa mat ba zuli calɔwɔ sum. ⁶ O ma ja o tuti bu o zwe mim wɔni o ma o ki kaanum. O ma ki vura, di yi-nara tutuŋa, o tiŋi nɔɔna yi ba bɛi nɔɔna jwəru, o ta tɔgi liri mwaanu tiinə kwaga. O deen tiini o tɔŋi lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə pa Baŋa-We bani zaŋi did-o.

⁷ Manasi deen pɛ ba sari Asera nyinyɔvɔvɔ daa mu yi o kwe-ka o zigɔ Baŋa-We digə kam ni o jigi o kaana. Baŋa-We deen taga je sum kuntu taani di Davidi, di o bu Solɔmɔn o wɔ: «Digə kantɔ na zigɔ Zeruzalem ni tun mu yi jəgə kalɔ amu na kuri Yisrayeli dwiə yam maama wɔni si nɔɔna taa zuli amu yiri da si ku ta ve maŋa maama. ⁸ Yisrayeli tiinə bam na yɔɔri ba tɔgi kwia yalɔ a na pɛ-ba tun, yi ba se niə yalɔ a na tɔgi Moyisi baŋa a pa-ba tun maama, amu bá pa cwəŋə si nɔɔna zali-ba si ba nuŋi da tɔga kalɔ amu na pɛ ba nabaara bam tun.» ⁹ Zuda dwi tiinə bam nan wɔ se Baŋa-We ni dum. Manasi ma ja-ba o vu o di tusim wɔni. Ba ma tiini ba tɔŋi lwarum si ku dwəni lwarum dilɔ dwi-ge tiinə na yɛni ba ki yi We cɔgi-ba Dl daari Dl kwe ba tɔga kam Dl pa Yisrayeli tiinə bam tun.

¹⁰ Baŋa-We ma tɔgi Dl nijɔŋnə bam baŋa o ta Dl wɔ: ¹¹ «Zuda pɛ Manasi tiini o tɔŋi tutuŋ-zɔɔna ku ja gaali. O ma tɔŋi lwarum si ku dwəni Amɔɔri tiinə balɔ deen na maŋi ba wura yi Yisrayeli tiinə bam laan ba tun na ki te tun. O ma pa Zuda tiinə bam di cɔgi di ba na tɔgi ba kaani o jwənə yam tun. ¹² Kuntu ŋwaani Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun taga tuntu mu ni: «Amu wɔ pa lɛru yi Zeruzalem tw nɔn-biə bam di Zuda tiinə bam maama si ku ki balɔ na wɔ ni ku ŋwa tun yəu. ¹³ Amu wɔ waari Zeruzalem tiinə bam

si ku maŋi di a deen na ki te di Samari tiinə bam di ba pɛ Akabi dwi dum tun. Amu wɔ saari Zeruzalem tiinə bam a yagi, ni ba na zari zɔŋa ba guguni ka wɔvɔ yi ba pipiri ka ni ba pu tɔga ni te tun mu. ¹⁴ Amu nan ta wɔ vɔn a nɔɔna balɔ ta na daari tun yi a kwe-ba a ki ba dɔna juŋa ni si ba di-ba ba daari ba vɔri ba jɔjɔruvɔ. ¹⁵ Amu wɔ ki kuntu bɛŋwaani ba tiini ba tɔŋi lwarum ba cɔgi a yigə yi ba zaŋi a bani. Ku zigɔ maŋa kalɔ ba nabaara bam na nuŋi Ezipi tw ni tun ba maŋi ba ki kuntu mu si ku ba ku yi zum.»

¹⁶ Manasi deen ta pɛ nɔn-ŋuna zanzan ga ba ŋwia pa ba jana taagi Zeruzalem tw kum ni maama. O ki lwarum dum kuntu mu o wəli di o ya na maŋi o ki te o pa Zuda tiinə bam tusi ba cɔgi Baŋa-We yigə tun.

¹⁷ Manasi deen na di paari yi o ki wənu tɔvɔ tun, di o tutuŋa yam maama, ku wəli di o na ki lwarum yalɔ tun, ba pupuni-ti ba tiŋi *Zuda Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ¹⁸ Manasi ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki o sɔŋɔ kadugə kam ni. Ku deen yi Yuza kadugə mu. O bu Amɔn ma lɛri o yuu ni o ji pɛ.

Zuda tw Pɛ Amɔn taani

¹⁹ Amɔn deen jigi bina fiinle-yale mu yi o di paari. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina yale. O nu yiri mu Mesulemetɔ wɔvɔ na yi Haruzi bukɔ yi o nuŋi Yotiba tun. ²⁰ Amɔn deen tɔŋi lwarum o cɔgi Baŋa-We yigə mu ni o ko Manasi na ki te tun. ²¹ O ko tutuŋ-naga kam mu o yɔɔri o kwe. O deen kaani jwənə yalɔ o ko deen na kaani tun yi o tiiri o zuli-ya mu. ²² Amɔn me o kwaga mu o ya Baŋa-We dum o nabaara na zuli tun. O ma vɔn si o tɔgi Baŋa-We cwəŋə kam.

²³ Amɔn tuti tuntuŋna bam ma lɔ o kwaga ni ba ki ni daani yi ba gv-o pɛ sɔŋɔ kum ni. ²⁴ Zuda tw nɔn-biə bam di ma zaŋi ba gv balɔ maama na lɔgi Amɔn kwaga ni tun. Ba ma tiŋi Amɔn bu Zuziasi pa o lɛri Amɔn yuu ni o di paari.

²⁵ Amɔn deen na di paari yi o ki wənu tɔvɔ tun, ba pupuni-ti ba tiŋi *Zuda Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ²⁶ Ba ma kwe Amɔn yira yam ba ki o yibeeli ni Yuza kadugə kam ni. O bu Zuziasi ma lɛri o yuu ni o di paari dum.

Zuda tw Pɛ Zuziasi taani

22 Zuziasi deen jigi bina nana mu yi o di paari dum. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiintɔ-didɔva. O nu yiri mu Yedida wɔvɔ na yi Adaya bukɔ yi o nuŋi Bozekati tun. ² Zuziasi tutuŋa deen su Baŋa-We yi lanyirani. O yɔɔri o kwe cwe silɔ o nabaaru Davidi deen na tɔgi tun mu, yi o wɔ ywəri si wɔni.

³Pe Zuziasi paari dim bina fugə-nana bini dum ni mu o tɔŋi Azalia bu Safan na yi Mesulam naa tun si o vu Baŋa-We digə kam ni. Safan deen yi pe sɔŋɔ tɔn-pɔpɔnnu mu. Zuziasi ma ta di Safan o wi: ⁴«Zaŋi n vu kaanum nakwi tu Hilkiya te n ta did-o si o jeeli sɔbu kulu We-digə ni-yiruna bam na jɔŋi nɔɔna bam tee ni ba tiŋi tun ni. ⁵O laan wó kwe-ku o pa balu na nii Baŋa-We digə kam kweem titɔŋa baŋa ni tun si bantɔ jɔŋi ba ma ŋwi tintɔŋna balu na wura ba fɔŋi ba kwe digə kam tun. ⁶Tintɔŋna bam kuntu maa yi gwaru, di lwara, di kandwa-curna mu. Ba maŋi si ba ma sɔbu kum ba yəŋi de, di kandwa yalu ba na yari piu yura ni tun si ba ma ba fɔŋi ba kwe We-digə kam. ⁷Ku na yi balu ba na wó pa-ba sɔbu kum tun, ku dai si ba jeeli sɔbu kum ba bri jaja, bantɔ na yɔɔri ba tɔŋi di ciga tun ŋwaani.»

Hilkiya ne We niə tɔnɔ kum

⁸Safan na pe Hilkiya pe kwərə kam tun, mu Hilkiya tagi did-o o wi: «We niə tɔnɔ kum mu tintɔ a na nea Baŋa-We digə kam wɔni.» O ma kwe-ku o pa-o. Safan ma jɔŋi o karumi. ⁹O ma joori o vu ta di pe Zuziasi o wi: «Pe, nmu didɛera bam kwe sɔbu kulu ya na tigi We-digə kam ni tun ba pa balu na nii Baŋa-We digə kam kweem titɔŋa baŋa ni tun.» ¹⁰Safan ta ma ta di pe wum o wi: «Kaanum tu Hilkiya mu kwe tɔnɔ kuntu o pa-ni.» O ma karumi tɔnɔ kum o bri pe wum.

¹¹Pe Zuziasi na ni We niə tɔnɔ kum cibari tun mu o wuu cɔŋi zanzan. O ma ja o gwaaru o kaari. ¹²O ma daari o ta di kaanum tu Hilkiya, di Safan bu Ahikam, di Mikaya bu Akbɔri, di o tɔn-pɔpɔnnu Safan, ku wəli di Asaya na yi pe wum yira tintɔŋnu tun o wi: ¹³«Ve-na We-digə kam á loori Baŋa-We kulu na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni tun ŋwaani, si dí wani dí lwardi Dl wubɔŋa. Ki-na kuntu á pa amu, di Zuda tiinə bam maama. Baŋa-We banti mu yɔɔri di wiirə dibam baŋa ni, beŋwaani dí nabaara bam wu tɔŋi ba tɔŋi niə yalu na pɔpɔni dibam ŋwaani tɔnɔ kuntu wɔni tun.»

¹⁴Hilkiya, di Ahikam, di Akbɔri, di Safan, ku wəli di Asaya maama ma zaŋi ba vu Zeruzalem jə-dɔŋa laŋa kam ni si ba na di We ni-jɔŋ-kana kalu yiri na yi Hulida tun. O maa yi Tikiva bu Salum kaani mu. Tikiva di deen yi Harasi wulu na nii pe wum gwaaru baŋa ni tun bu mu. Nɔɔna bam ma ŋɔɔni di Hulida. ¹⁵O di ma ləri-ba o wi: «Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun kwərə mu tintɔ: Ve-na a ta di nɔɔnu wulu na tɔŋi abam amu tee ni tun ni: ¹⁶«Baŋa-We kwərə mu tintɔ: Amu wó pa leeru yi n tu kum di ku nɔn-biə bam maama, si ku maŋi di kulu maama na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni yi Zuda tu pe wum karumi tun. ¹⁷Beŋwaani, Zuda tiinə bam vin amu mu yi ba daari ba kaani wa-yɔɔru. Ba ma zaŋi a banti di ba jia

na ki jwənə yalu tun. Kuntu ŋwaani a ban-lum dum wó tu tu kuntu baŋa ni. Di nan bá fɔŋi di zuri maŋa di maŋa ¹⁸Ku nan na yi Zuda pe wum titi na tɔŋi abam amu tee ni si á lwardi Baŋa-We wubɔŋa tun, Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun na tagi kulu did-o tun mu tintɔ: Ku na yi taani dilu na wu tɔnɔ kum wɔni yi n ni-di tun, ¹⁹amu ne nmu wuu na cɔŋi yi n tu n titi amu yigə ni di n na ni ni a banti zaŋi tu kuntu di ku nɔɔna bam baŋa ni tun. N ta ma maani ni: kampwəl-balwara mu wu tu kum baŋa ni yi kuó tu ku saari. Nmu nan na kaari n gwaaru yi n keeri amu yigə ni tun ŋwaani, amu ni nmu loro kum. ²⁰Kuntu ŋwaani amu wó pa-m cwəŋə si n ti n titi tɔvni, si n yi na leeru tilu a na wó pa ti yi tu kuntu tun.»

Tintɔŋna bam ma ja We ni-jɔŋ-kana kam kwərə ba joori ba vu ba pa Pe Zuziasi.

Pe Zuziasi tu o kwe ni-mɔrɔ dum

23 Pe Zuziasi deen ma pa ni si Zeruzalem di Zuda tunti maama nakwa bam la daani o yigə ni. ²O ma ja Zuda tiinə bam maama di Zeruzalem nɔn-biə bam maama, ku wəli di We ni-jɔŋə bam di We kaanum tiinə bam o vu o zu We-di-kamunu kum wɔni. Ku maa yi nɔɔna bam maama, nabwənə di nadunə di mu. Pe wum ma zigi ba yigə ni o karumi We niə tɔnɔ kulu ba deen na ne Baŋa-We digə kam ni tun o bri-ba. ³Pe wum ma zigi We-digə kam ywe dum tɔŋə ni o fɔŋi o goni ni di Baŋa-We ni: oó kwe o wuu maama o joori o tɔŋi Baŋa-We, yi o se Dl niə yam, di Dl zaasum dum, di o cullu tum maama, ni ku na pɔpɔni We niə tɔnɔ kum wɔni te tun. Nɔn-kɔŋɔ kum maama di ma tɔŋi ba se Zuziasi ni-gonim dum.

⁴Pe Zuziasi ma ta di We kaanum nakwi tu Hilkiya, di balu na saŋi o kwaga tun, di We-digə kam ni-yiruna bam si ba zu Baŋa-We digə kam wɔni ba kwe zila yalu ba na mai ba zuli Baali di Asera jwənə yam tun, di yalu ba na mai ba zuli calicwi sum tun ba ja ba nuŋi. Zuziasi ma ja wənu tintɔ maama o nuŋi Zeruzalem tu kum wɔni o vu o zwe-ti Sidrɔn bolo kum je sum ni. Ba ma daari ba ja ti tintwarum ba ja ba vu Beteli.

⁵Zuziasi ma li kaanum tiinə balu Zuda pwa bam deen na kuri si ba taa kaani jwənə Zuda tunti dum di Zeruzalem nawuurə yam digə kam ni tun o yagi. Kaanum tiinə bam kuntu deen mu yəni ba ki zweem kaanum ba pa Baali jwəm dum, di wapuli dum, di cana kam, di calicwi sum maama. ⁶Zuziasi ta ma kwe Asera nyunyugu daa kam We-digə kam wɔni o ja o vu Sidrɔn bolo kum o zwe ka maama. O ma pe ka tintwarum dum o cu ywali-ywali o daari o duli-di o yagi tu kum nɔn-biə yibeelə je sum ni. ⁷O ta ma cɔŋi di silu na wu Baŋa-We digə kam ni yi baara balu na tɔŋi kabwəŋə titɔŋa zɔvri da tun. Ku maa yi dáani

mu kaana badonnə sɔ gwaaru tɔlv ba na mat ba zuli Asera jwəm dum tun. ⁸O deen ma ja kaanum tiinə balu maama na zɔvri Zuda tuni dum ni yi ba kaani jwənə yam tun o joori Zeruzalem. Ba wara-je bimbina yalv maama na zigɔ Geba ni, si ku vu ku yi Bɛer-Seba tun, o pɛ ya ji kafɛ mu. Ku ta na yi bimbina yalv na wu tuv kum manco-puna ni ni yi ba ki kaanum ba pa ciciri da tun, Zuziasɩ cɔgi ya maama mu o yagi. Bimbina yam kuntu deen wu tuv kum ni dum jagwiə seeni mu. Ba mɛ tuv didɛɛrv Zozwe yiri mu ba bəi ni dum kuntu. ⁹Di ku maama di, ba deen wu pɛ kaanum tiinə bam kuntu cwəŋə si ba da ba tɔŋi Baŋa-We bimbim dum tutuŋa Zeruzalem ni. Ba nan pɛ-ba cwəŋə si ba da di ba donnə kaanum tiinə bam mu ba di dɩpɛ dɩlv ba na wu ki dabilɩ ku wuntɩ tun. ¹⁰Zuziasɩ ta ma cɔgi Tofeti bimbim dum na wu Ben-Hinom bolo kum ni tun, si nɔɔn-nɔɔnv daa yi wantɩ o ja o bəkərə naa o bukɔ o ma o ki zwɛem kaanum o pa Molɔki jwəm dum. ¹¹O ma ja sise nyinyɔrv tɔlv Zuda pwa badonnə ya na tɔgi ti baŋa ba zuli wapuli dum tun o cɔgi o yagi. O ta ma zwe sise tərɩkooru tum di. Tuntu maama deen zigɔ Baŋa-We digə kam ni seeni, kunkɔlv kudɔŋ ni mɛ tuv kum didɛɛrv Netan-Meleki na zɔvri tun mu.

¹²Ku ta na yi jwənə kaanum bimbina yalv Zuda pwa badonnə na lɔgi ba zigɔ Ahazɩ nayuu kum ni tun, ku wəli di yalv Pɛ Manasɩ na lɔgi Baŋa-We digə kam kunkwallv tile tum ni tun, Zuziasɩ ma cɔgi-ya o yagi. O deen vaari ya maama o di tɔga ni mu, o daari o ciɔvgi-ya o pɛ o lo o yagi Sidrɔn bugə kam ni. ¹³Zuziasɩ ta ma cɔgi jwənə kaanum bimbina yalv na wu Zeruzalem wa-puli seeni yi ya maŋi di «Cɔgim Piu» jagwiə seeni tun o yagi. Yisrayeli tuv pɛ Solɔmɔn deen mu lɔgi bimbina yantv o zigɔ. O deen lɔgi-ya o pa Asetari wo-zɔɔni dɩlv Sidɔn tiinə na zuli tun, di Kemɔst wo-zɔɔni dɩlv Moabi tiinə na zuli tun, ku wəli di Molɔki wo-zɔɔni dɩlv Amɔn tiinə na zuli tun mu. ¹⁴Zuziasɩ deen bwəri kandwa yalv ba na cwi ba jwənə yam ŋwaani tun mu mugə-mugə, o daari o go Asera nyinyɔgv dɛ sum o di tɔga ni. O laan ma kwe nabiinə kwi o lo o faari jəgə kam.

¹⁵Zuziasɩ deen ta ma bwəri jwəm bimbim dɩlv na wu Beteli ni tun o yagi. Ku yi Nebati bu Zeroboam deen mu lɔgi-di o zigɔ pa Yisrayeli tiinə di tɔgi did-o ba tɔŋi lwarum. Zuziasɩ yɔvri o cɔgi bimbim dum di wara-je sum kuntu maama mu. O ma zwe-ti o daari o cv ti tuntwarum ywalt-ywalt. O ta ma zwe Asera nyinyɔgv daa kam di o wəli da. ¹⁶Zuziasɩ ma kaagi o nii o na yibeelə yadonnə na wu zɔŋo kum baŋa ni tun. O ma pa ba li twa bam kwi ba zwe-sɩ bimbim dum baŋa ni ba ma ba cɔgi-di. O kəm dum kuntu mu pɛ We tuntvɔŋv wum ya na wuuri o ta Baŋa-We kwərə te tun suni ku

ki. Ba deen na di candiə yi Pɛ Zeroboam zigɔ bimbim dum təŋə ni tun mu We tuntvɔŋv wum tagi kuntu.

Zuziasɩ laan ma pipiri o tɔlti o na faŋa faŋa We tuntvɔŋv wum yibeeli. ¹⁷O ma bwe o wɩ: «Wɔɔ yibeeli mu tuntv?» Beteli nɔɔna bam ma ləri ba wɩ: «Ku yi mɛ ba na ki We tuntvɔŋv wulv deen na nuŋi Zuda yi o ta faŋa faŋa o wɩ kulv wɔ ki bimbim duntu Beteli ni, ni nmv zum na yɔvri n ki-di te tun mu.» ¹⁸Zuziasɩ ma ləri o wɩ: «Nan yagi-na yibeeli duntu si di taa wura. Nɔɔn-nɔɔnv yi guri o kwi sum.» Ba ma suni ba yagi wuntv di We nijɔŋnu kalv ya na nuŋi Samari tun kwi sum.

¹⁹Ku daari, ku na yi wara-je silv Yisrayeli tiinə pwa badonnə ya na lɔgi Samari tuni dum ni pa ba zaŋi Baŋa-We banti tun, Zuziasɩ deen cɔgi si bimbina yam maama o yagi mu, ni o na maŋi o ki te Beteli ni tun. ²⁰Zuziasɩ ta ma gv kaanum tiinə balu maama ya na kaani jwənə je sum kuntu ni tun bimbina yam baŋa ni. O ma daari o zwe nabiinə kwi ya baŋa ni. Kuntu na ti tun, o ma joori Zeruzalem.

Pakt candiə kam

2 Wənu Kibarɩ tɔnɔ 35:1-19

²¹Pɛ Zuziasɩ deen ma pa Zuda tiinə bam maama ni si ba di Pakt candiə kam ba ma zuli ba Tu Baŋa-We, ni ku na pɔpɔni We niə tɔnɔ kum wuntɩ te tun. ²²Ba wu fɔgi ba di candiə kantv dɔŋ ku zigɔ maŋa kalv ni sarɩya-dirə na te Yisrayeli di Zuda tiinə bam yi ba ta wu tiŋi pɛ tun. ²³Zuziasɩ paari dim buna fugə-nana buni dum ni mu ba laan joori ba di Pakt candiə kam Zeruzalem ni si ba ma ba zuli Baŋa-We.

Pɛ Zuziasɩ tutuŋa yadonnə

²⁴Zuziasɩ deen kwaani o kwe tuv kum si ku tɔgi niə yalv maama na pɔpɔni tɔnɔ kulv wuntɩ We kaanum tu Hilkiya na nɛ Baŋa-We digə kam ni tun mu. O ma li ciciri vura, di sampwəri, di wa-yɔvri, di jwənə, di wo-zɔɔna maama pa ya daa təri Zeruzalem di Zuda tuni dum maama ni. ²⁵Pwa balv maama deen na loori Zuziasɩ yigə ba di paari tun, di balv maama na saŋi o kwaga tun wuntɩ, pɛ tərə o na kwaani ni wuntv te. Zuziasɩ deen zuli Baŋa-We di o bicari maama, di o wubɔŋa maama, ku wəli di o dam maama, yi o yɔvri o tɔgi Moyisi niə yam na bri te tun.

²⁶Di kuntu maama di, Baŋa-We banti deen ta zaŋi mu di Zuda tiinə bam, Pɛ Manasɩ na tiini o tɔŋi lwarum yi o zaŋi We banti tun ŋwaani. ²⁷Baŋa-We ma ta o wɩ: «Amv lagɩ a zəli Zuda tiinə bam a yigə ni mu, ni a na maŋi a ki Yisrayeli tiinə bam te tun. Ku ta na yi

Zeruzalem tuw kɔlv a na kuri a pa a tuti tun, amw wɔ vi-kv, yi a daari a vin amw digɛ kalv a na tagi ka taani ni: ka zigɛ a yiri dum zula ŋwaani tun.»

Zvziast na tigi najara woni te tun

2 Wɛanu Kibari tɔnɔ 35:20-27

²⁸ Zvziast deen na di paari yi o ki wɛanu tlv tun, di o titvɔja yam maama, ba pupuni-ti ba tiɔi Zuda Tiv Pwa Cibari tɔnɔ kum woni.

²⁹ Maɔa kalv Zvziast deen na yi pe tun, mv Ezipi tuw Pa-faru Neko zaɔi di o jar-kɛrɛ bam o vu Efrati bugɛ kam seeni si o wɛli Asiiri pe wum. Zvziast di ma nuɔi si o jeeri Pa-faru Neko di najara si o ci o yigɛ. Pe Neko ma jeer-o Megido ni o gv-o. ³⁰ Zvziast tintvɔna bam ma kwe o yira yam ba ki tɛriko ni ba ja ba joori Zeruzalem. Ba ma ki-o o tuti yibeeli dum ni. Zuda tiinɛ bam ma kuri Zvziast bu Yoahazi ba tiɔ-o paari si o lɛri o ko wum yuu ni.

Zuda tuw Pe Yoahazi taani

³¹ Yoahazi deen jigi buna fiinle-yatɔ mv yi o di paari dum. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum o ki canɔ sitɔ. O nu yiri mv Hamutali. Wuntu maa yi Zeremi wɔlv na nuɔi Libina tun bukɔ. ³² Yoahazi deen tɔɔi lwarim o cɔgi Baɔa-We yigɛ, ni o nabaara di na ki te tun mv. ³³ Pa-faru Neko deen ma ja Yoahazi o vu Ribila o ki o puna digɛ ni, si o daa yi na cwɛɔɔ o di paari Zeruzalem ni. Tuw kum kuntu wɔ Hamati provensi dum ni mv. O ma daari o fun Zuda tiinɛ si ba ŋwi lampoo na yi sɛbu-pɔɔo kilo murrv titɔ di biɛ-yana (3,400), kv wɛli di sɛbu-sɔɔa kilo fiintɔ-tna (34) tun. ³⁴ Pe Neko ma kwe Zvziast bu Eliyakum o tiɔ-o paari si o lɛri o ko yuu ni. O ma lɛri Eliyakum yiri dum pa di yi Yeoyakim. O ma daari o ja Yoahazi o vu o yagi Ezipi ni. Kv yi dɛani mv Yoahazi tuga. ³⁵ Yeoyakim deen ma pa Zuda tiinɛ bam ŋwi lampoo ba pa-o si kv maɔi di ba didva didva tuga kam na mat te tun. O ma jɔni lampoo kum kuntu o ŋwi Pe Neko na bwe-o sɛbu kɔlv tun.

Zuda tuw Pe Yeoyakim taani

³⁶ Yeoyakim deen jigi buna fiinle-yanu mv yi o di paari. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugɛ-didva. O nu yiri mv Zebuda na yi Pedaya wɔlv na nuɔi Ruma tun bukɔ. ³⁷ O di deen tɔɔi lwarim o cɔgi Baɔa-We yigɛ, ni o nabaara bam ya na ki te tun mv. ¹ Maɔa kalv Yeoyakim deen na di paari tun mv Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari cɛɔi Zuda tuw maama o te. Kuntu ma pa Yeoyakim maɔi Nebukadnetsari dam kuri ni o ki bina yatɔ. Yeoyakim deen ma lɛri

o wɔbɔɔa yi o vin Nebukadnetsari ni. ² Baɔa-We ma pa jar-kɛrɛ nuɔi Babilɔni, di Siiri, di Moabi, di Amɔn tuni dum ba vu ba ki jara di Zuda tiinɛ bam. Baɔa-We deen maɔi o tɔgi o nijɔɔnɛ bam baɔa ni o kaani Zuda tiinɛ bam wɔ: baá na cɔgum kuntu doɔ. ³ Lɛɛrv tlv na suuni ti yi-ba tun mv Baɔa-We pe ni si ti ki. Di wɔbɔɔa ma ja si Di zɛli Zuda tiinɛ bam Di yigɛ ni, Pe Manasi na tɔɔi lwarim yalv tun ŋwaani. ⁴ Manasi deen na ki te tun, o gv balv na yi nɔn-ŋvna tun mv pa ba jana taagi Zeruzalem tuw kum ni maama. Kuntu ŋwaani Baɔa-We vin si Di yagi o lwarim Di ma cɛ-o.

24 Yeoyakim deen na di paari yi o ki wɛanu tlv tun, di o titvɔja yam maama, ba pupuni-ti ba tiɔi Zuda Tiv Pwa Cibari tɔnɔ kum woni. ⁶ Yeoyakim ma ti yi o bu Zekonia lɛri o yuu ni o di paari.

⁷ Ezipi pe wum daa wɔ se si o nuɔi o ki najara, bɛɔwaani Babilɔni tuw pe mv maɔi o cɛɔi Ezipi tuw maama o te, kv zigɛ Ezipi bu-tula kam seeni si kv vu kv yi Efrati bugɛ kam je sum maama.

Zuda tuw Pe Yehoyakini taani

⁸ Yehoyakini deen jigi buna fugɛ-nana mv yi o di paari. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum o ki canɔ sitɔ. O nu yiri mv Newusita. O maa yi Elinatan bukɔ yi o nuɔi Zeruzalem tun mv. ⁹ Yehoyakini deen tɔɔi lwarim o cɔgi Baɔa-We yigɛ, ni o ko wum di na ki te tun mv.

¹⁰ Yehoyakini paari dim maɔa ni mv Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari tɔɔi o jar-kɛrɛ si ba vu ba li Zeruzalem tuw di najara. Ba ma vu ba kaagi tuw kum ba pu. ¹¹ Pe Nebukadnetsari titi di ma tɔgi o yi da yi o nɔɔna bam ta wura ba ki jara di tuw kum. ¹² Zuda tuw pe Yehoyakini, di o nu, di o tintvɔna, di o didɛera, di o nakwa bam maama ma se ba pa Babilɔni pe wum. Babilɔni pe wum ma pa ba ja Yehoyakini ba pi.

Kuntu deen ki Pe Nebukadnetsari paari dim bina nana bini dum ni mv. ¹³ O ma vri lɔnni wɛanu tlv maama na wɔ Baɔa-We digɛ kam ni, di pe sɔɔo kum ni tun o ja o viiri, ni Baɔa-We na wuuri Di ta ni: kvɔ ki te tun. O ma daari o kurti sɛbu-sɔɔa wɛanu tlv Yisrayeli tuw pe Solɔmɔn deen na ki o zigɛ Baɔa-We digɛ kam ni tun maama o ja o viiri. ¹⁴ O ma yɔɔri o kwe Zeruzalem nɔn-biɛ na yi murrv fugɛ tun o ja o vu o tuti tuw. Kv deen yi ba jar-kɛrɛ bam, di ba didɛera bam, kv wɛli di balv na yi gwarv di lurɛ tun maama mv. Balv na tiini ba yi yinigɛ tiinɛ tun yirani mv o yagi tuw kum woni.

¹⁵ Pe Nebukadnetsari ma ja Yehoyakini, di o nu, di o kaana, di o didɛera, kv wɛli di Zeruzalem tuw kum nadunɛ bam maama o vu Babilɔni. ¹⁶ O ta ma ja jar-kɛrɛ murrv turpe, di gwarv di lurɛ murrv didva. Bantu maama ye najara kɛm lanyirani. ¹⁷ O ma pa

Yehoyakini ko curu Matanta ləri o yuu ni o ji pe. O ma ləri o yiri dum pa di yi Sedestiast.

Zuda tuw Pe Sedestiast taani

Zeremi 52:1-3

¹⁸Sedestiast deen jigi bina fiinle-didva mu yi o di paari. O ma jani Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugə-didva. O nu yiri mu Hamutali. Wuntu maa yi Zeremi wulu na nuji Libina tun buko. ¹⁹Zedikia deen tuji lwarim mu o cogi Baŋa-We yigə, ni Pe Yeoyakim di ya na ki te tun.

²⁰Lɛɛru tulu maama na ki Zeruzalem di Zuda tiinə bam yira ni tun togi Baŋa-We ban-zɔŋɔ kum ŋwaani mu. Ku na kweeli te tun, Di li Di yigə mu ba baŋa ni.

Zeruzalem tuw na tu te tun

Zeremi 52:3-11

Pe Zedikia deen ma zaŋi o nuji Babiloni tuw pe Nebukadnetsari kwaga ni.¹ Sedestiast paari dim bina nuɔɔ bini dum cani fugə cana kam wuni, ka da fugə de dum ni mu Babiloni tuw Pe Nebukadnetsari deen tu o li Zeruzalem di o jar-kərə bam maama. Ba ma kaagi tuw kum ba pu yi ba daari ba lo taali-kamunə ba yəri ku kabri sum yira ni. ²Ku na yi Sedestiast paari dim bina fugə-didva bini dum tun mu Babiloni tiinə bam deen wani Zeruzalem tuw kum ba di.

25 Ku na yi bini dum kuntu cani suna cana kam da nuɔɔ de dum tun, kana deen tiini ka ce mu pa Zeruzalem non-biə bam daa ba jigi wodi u si ba di. ⁴Babiloni tiinə bam ma yigi tuw kum kabri sum ba di tigi ni, yi ba togi pwəli sum ni ba zu ku wu. Zedikia di o jar-kərə bam maama deen duri si ba lu titu ni mu. Ba ma kwe pe gaari cwəŋə kam, ba vu ba togi ni dum na wu tuw kabri sile sum titari ni tun, yi ba laan duri ba tu Zurdən bolo kum seeni. ⁵Di ku di, Babiloni tiinə jar-kərə bam deen zəli-ba mu. Ba ma vu ba yi Sedestiast si ku maŋi di Zeriko tu-kampari sum seeni. O jar-kərə bam ma pwe da yigə ni, yi ba jagi ba daari-o.

⁶Ba ma zi Sedestiast ba ja ba vu Babiloni tuw pe Nebukadnetsari te. O deen wu Hamati proveni dum tuw Ribila ni mu. Nebukadnetsari ma di taani o wani Sedestiast daani. ⁷O ma pa ba gu Sedestiast biə bam, yi o zigi da o niə. Ku kwaga ni o pe ba pi Zedikia yiə yam mu ba li, yi ba daari ba kwe canna capunnu ba ma ba vɔ-o ba vani ba ja ba vu Babiloni.

⁸Nebukadnetsari deen na di Babiloni tuw paari o ki bina fugə-nuɔɔ bini dilu ni tun, cani sinu cana kam da yarpe de dum ni mu o kwaga-saŋunu Nebuzaradan

zu Zeruzalem tuw kum wuni. Wuntu maa yi Babiloni tuw pamaŋna bam yigə tu. ⁹O deen ma pa ba zwe Baŋa-We digə kam, di pe sɔŋɔ kum, di Zeruzalem sam dum maama. Ba deen zwe sa-ŋunnu dwi maama mu Zeruzalem tuw wuni. ¹⁰Nebuzaradan ma pa ni pa o jar-kərə bam yɔɔri ba yigi Zeruzalem tuw kabri sum ba di tigi ni. ¹¹O ma kalu nɔɔna balu ta na daari tuw kum wuni tun, ku ta wəli di gwaru ta na daari tun, di balu ya na duri ba zu Babiloni tiinə kɔgɔ kum wuni tun o ja o vu Babiloni. ¹²Ku nan na yi tuw kum yinigə tiinə badaara, Nebuzaradan yagi-ba Zuda laŋa kam ni mu. O ma pa-ba tigi si ba va, di vinyə tweeru kari, si ba taa nii si baŋa ni.

¹³Babiloni tiinə bam ma zu Baŋa-We digə kam ba bwəri canna zula yam maama. Yantu maa yi ywə yale yam, di war-zun-zɔŋɔ kulu ba na bəi ni «Nunu kum» tun, di war-zwi zigim tərigooru tum. Ba ma daari ba kwe ti canna kam ba ziji ba ja ba vu Babiloni. ¹⁴Ba ta ma kwe zwi silu ba na wó taa mai ba pe tuntwarim tun, di sebulu, di wənu tulu na wó fɔgi ti kwe mim dum tun, di zwi silu ba na zwe wənu tulu lwəm na ywəmmə tun si wuni tun, di canna wənu tulu maama na jigi ti fɔgi We-digə cullu tum tun. ¹⁵Nebuzaradan ta ma pa ba kwe We-digə zula yalu maama ba na me səbu-suja, naa səbu-poŋo ba ki-ya tun. Tuntu maa yi min-cala zwi di zwi silu ba na wó taa mai ba zizagi na bimbim dum baŋa ni tun mu. Ba ma kwe wənu tum kuntu səbu-suja kam di ti səbu-poŋo tum ba ja ba viiri.

¹⁶Ku na yi ywə yale yam, di war-zun-zɔŋɔ kum, didaani war-zwi zigim tərigooru tum, Pe Solomɔn deen ya pe ba mɔ wənu tum kuntu maama Baŋa-We digə cullu tum ŋwaani mu. Ti yira canna kam deen tiini ka dunə ka dwe si ba maŋi. ¹⁷Ywə yale yam didva we-baŋa seeni didwarim deen yi kanti fugə-nana mu. Ywe maama yuu ni ba məəli canna nipuru mu da si di wani di təli digə kam yuu kum seeni. Nipuru yam didva maama didwarim maa yi kanti bitɔ. Ba me canna mu ba sɔ ba leenti daani ba ki da, yi ba gɔgiri kampwi tweeru biə ba kaagi nipuru yam. Ywə yale yam nipuru maama yi bidwi mu.

¹⁸Nebuzaradan deen ta jaani We kaanum nakwi tu Seraya, di o kwaga-saŋunu Sofoni, di We-digə kam ni-yuruna batɔ bam mu o ja o viiri. ¹⁹Ku na yi balu ya ta na daari Zeruzalem tuw kum wuni tun, o ma kalu ba jar-kərə yigə tu wum, di nɔɔna banu balu ya na bwələ di pe wum tun, di didɛɛru wulu na li nɔɔna si o wəli-ba jar-kərə kɔgɔ kum wuni tun, di nɔɔna fusrdu balu ta na wura tun o wəli da o ja o viiri. ²⁰Nebuzaradan deen jaani bantu maama mu o vu Babiloni tuw pe wum te. O deen wu Hamati proveni dum tuw Ribila ni mu.

²¹ Dáani mu Babilɔni tuw pe deen pe ba gu nɔɔna bam kuntu maama. Ku deen ki kuntu mu yi ba kalɔ Zuda dwi tiinɔ bam ba ja ba vu sa-tuw yigɔ yigɔ.

Gedalia te Zuda o pa Babilɔni tiinɔ

²² Pe Nebukadnetsari ma li Ahikam bu Gedalia si o taa nii balu ta na daari Zuda laɔa kam ni tun. Wuntu deen maa yi Safan naa. ²³ Zuda tuw jar-kɛrɛ bam di ba yigɔ tiinɔ na ni ni pe wɔm li Gedalia mu si o taa yi ba tuw kum yuutu tun, ba deen ma vu Gedalia te Mitspa ni. Yigɔ tiinɔ bam yira mu tuntu: Netania bu Ismayeli, di Kareya biɛ Yohanan, di Zonatan, di Netofa tu Tanwumeti bu Seraya, di Maaka tu Yazania. ²⁴ Gedalia ma ki baari ba kuri ni yi o du durɔ o ta di ba o wɛ: «Yi taá kwari-na fɔvni di Babilɔni dideera bam. Mani-na yo di tuw kum ni, si á se á pa Babilɔni tuw pe, si á ŋwɛ ki lanyirani ka pa abam.»

²⁵ Bini dum kuntu canɔ sirpe cana kam wɔni, mu Netania bu Ismayeli na yi Elisama naa tun deen tɔgi di nɔɔna fugɔ pa ba vu Mitspa. Wuntu deen yi pa-digɔ kam wu nɔɔnu mu. O di o nɔɔna bam ma vu ba gu Gedalia, di nɔɔna balu na wu o tee ni tun, ku na manɔ

ku yi Zuda tiinɔ di Babilɔni tiinɔ di. ²⁶ Kɛm dum kuntu baɔa ni nɔɔna maama ma duri ba vu Ezipi tuw, ku na yi nabwɛnɔ bam, di dideera bam, ku wɛli di jar-kɛrɛ yigɔ tiinɔ bam maama di, ba na kwari Babilɔni tiinɔ bam tun ŋwaani.

Ba na yagi Yehoyakini te tun

²⁷ Ba deen na kalɔ Zuda tuw Pe Yehoyakini ba ja ba vu Babilɔni yi o ki bina fiintɔ-yarpe Babilɔni ni tun, bini dum kuntu canɔ fugɔ-sule cana kam da fiinle-yarpe de dum ni mu Babilɔni tuw Pe Evil-Merodaki ki Pe Yehoyakini zaani, yi o pur-o puna digɔ ni o yagi. Ku maa yi bini dulɔ Evil-Merodaki na puli o di Babilɔni tuw paari tun mu kuntu. ²⁸ O ma ki Pe Yehoyakini lanyirani, yi o pa-o jɛŋɛ je na tiini ka jigi zulɔ ka dwe je silu pwa badonnɔ bam na wu Babilɔni ni na ne tun. ²⁹ Yehoyakini ma li o puna digɔ gwaaru tum o tiɔi. De maama wɔni o ma leeri o di wɔdiu Babilɔni tuw pe tee ni. ³⁰ Babilɔni tuw pe ta ma kwe kulɔ maama Yehoyakini na wɔ ki o yira ni tun o pa-o de maama, si ku vu ku yi o tɔvni manɔ.

Dayigə Kibarı Təno

Kibarı Dayigə Təno kum te Yisrayelı tiinə bam taanı sı ku wəli dı kulu na mañı ku pıpıni ku tiñi We Təno kum wu twannu tidonnə tum wıni tun mu. Təno kum wu jıgı Yisrayelı tiinə dwiə yam nabaara natəga yura na pıpıni ya tiñi tun. Nii Pəçurı 1-9. We-digə kam tuntıgna bam dı yura pıpıni ya tiñi ku wıni, dı jar-kərə bam dı yura, ku wəli dı yigə tiinə bam dı yura. Nii Pəçurı 23-27. Ku ta te Pe Davidi yura taanı, dı o na kı te sı o ma ti wəənu maama yigə, sı ku jwa yı cə o bu Soləməni yura dı We-digə kam ləəm dum.

Yisrayelı tiinə nabaara natəga kam

Ku zıgı Adam ni sı ku vu ku yi Abraham

Pulim 5:1-32; 10:1-32

1 Adam mu lıgı Setı, Setı maa lu Enəsi, ²Enəsi maa lu Kenan, Kenan maa lu Mahalaleyelı, Mahalaleyelı maa lu Yerədi, ³Yerədi maa lu Henəki, Henəki maa lu Metushela, Metushela maa lu Leməki.

⁴Leməki maa lu Nowe. Nowe maa lu Semi, dı Samı, dı Zafeti.

⁵Zafeti biə bam mu tuntı:

Gomerı, dı Magəgı, dı Madayi, dı Zwavan, dı Tubalı, dı Mesəki, dıdaanı Tirasi.

⁶Gomerı biə bam mu tuntı:

Asekenazi, dı Rifati, dıdaanı Togaruma.

⁷Zwavan biə bam mu tuntı:

Elisa, dı Tarsisi tiinə bam, dıdaanı Kitimi tiinə bam, dı Dodanimi tiinə bam.

⁸Samı biə bam mu tuntı:

Kusi, dı Mizraim, dı Puti, dıdaanı Kaanan.

⁹Kusi biə bam mu tuntı:

Sabaa, dı Avila, dı Sabita, dı Raama, dıdaanı Sabetka.

Raama biə bam mu tuntı:

Seba dı Dedan.

¹⁰Kusi bu wudıj deen yı Numrədi. Numrədi ma da yigə o ji dayigə babıa lıgı kum ni.

¹¹Mizraim biə bam mu tuntı:

Luudi tiinə bam, dı Anamı tiinə bam, dı Leabi tiinə bam, dı Naftuyi tiinə bam, ¹²dı Patrəsi tiinə bam, dı Kasluyi tiinə bam, dıdaanı Kaftarı tiinə bam. (Filisi tiinə bam deen nuñi Kasluyi dwi dum ni mu.)

¹³Kaanan biə bam mu tuntı:

Sidon mu deen yı o bu-kwıan. Hetı tiinə bam dı ma wəli da, ¹⁴dı Yebusi tiinə bam, dı Aməçrı tiinə bam, dı Girgası tiinə bam, ¹⁵dı Hevi tiinə bam, dı Arika tiinə bam, dı Sini tiinə bam, ¹⁶dı

Arvadi tiinə bam, dı Semiari tiinə bam, dıdaanı Yematı tiinə bam.

¹⁷Semi biə bam mu tuntı:

Elam, dı Asuuri, dı Arapazadı, dı Luudi, dıdaanı Aram.

Aram biə bam mu tuntı:

Utsi, dı Uli, dı Getəri, dıdaanı Mesəki.

¹⁸Arapazadı deen lıgı Siloe mu. Siloe dı ma lu Heberı.

¹⁹Heberı dı deen lıgı biə bale mu: Ba dıdva yırtı mu yı Peleği, Beñwaanı, ba na lıg-o maña kalı ni tun mu dwiə yam deen pəçrı pəçrı tıga baña ni pa dwi maama wıra dı laña ni. O nyaanı wum yırtı deen maa yı Zokitan.

²⁰Zokitan deen lıgı biə bantu mu:

Almodadı, dı Selefı, dı Yatsarmaveti, dı Zeraki, ²¹dı Yadoranı, dı Uzalı, dı Dikila, ²²dı Obalı, dı Abimayelı, dı Seba, ²³dı Ofiri, dı Avila, dıdaanı Yobabı.

Nəçna bantu maama deen mu yı Zokitan biə bam.

²⁴Semi, Arapazadı, Siloe ²⁵Heberı, Peleği, Rehu,

²⁶Serugi, Naharı, Tərə, ²⁷Abram (Abraham mu kuntu).

Abraham dwi dum

Pulim 25:12-16

²⁸Abraham biə mu tuntı:

Yizaki, dı Ismayelı.

²⁹Ismayelı dwi dum mu tuntı:

Nebayətı mu deen yı Ismayelı bu-kwıan, ku wəli dı Kedarı, dı Adıbeyelı, dı Mıbsan, ³⁰dı Mımsa, dı Duma, dı Masa, dı Adadı, dı Tema, ³¹dı Yeturi, dı Nafisi, dıdaanı Kəduma.

Bantu maama mu deen yı Ismayelı biə bam.

³²Abraham ka-balaña Ketura dı deen na lıgı biə balı o pa-o mu tuntı:

Zimran, dı Yoksan, dı Medan, dı Madian, dı Yısbakı, dıdaanı Sua.

1:7 Tarsisi = Espanya, Kitimi = Sipri 1:8 Mizraim: = Ezipti 1:12 Kaftarı: Ebru = Kafetarı

1:24-27 Pulim 11:10-26 1:32 Pulim 25:1

Yoksan biə bam mu tuntu:

Seba, dɪ Dedan.

³³ Madian biə bam mu tuntu:

Efa, dɪ Efertɪ, dɪ Yenokɪ, dɪ Abida, dɪ Eldaa.

Bantu maama dɛɛn yɪ Ketura dwi mu.

³⁴ Abraham bu Yizaki biə bam mu tuntu:

Esawu, dɪdaantɪ Yistrayɛli.

Esawu dwi dɪm

³⁵ Esawu biə bam mu tuntu:

Elifaazi, dɪ Rewuelɪ, dɪ Yewuki, dɪ Yahelam, dɪ Kura.

³⁶ Elifaazi biə bam mu tuntu:

Teman, dɪ Omartɪ, dɪ Zefo, dɪ Gatam, dɪ Kenazɪ.
Elifaazi ka-balaŋa Timna dɪ dɛɛn lɔgɪ Amalekɪ
o pa-o.

³⁷ Rewuelɪ biə bam mu tuntu:

Nahatɪ, dɪ Zara, dɪ Shama, dɪ Miza.

Dwiə yalɔ na zɔvɪ Edɔm nɪ tun

³⁸ Seyiri biə bam mu tuntu:

Lotan, dɪ Sobalɪ, dɪ Zibeɔn, dɪ Ana, dɪ Disɔn, dɪ
Etiserɪ, dɪdaantɪ Disan.

³⁹ Lotan biə bam mu tuntu:

Hori dɪdaantɪ Hemam. Timna dɪ dɛɛn maa yɪ
Lotan nakɔ.

⁴⁰ Sobalɪ biə bam mu tuntu:

Alivan, dɪ Manahatɪ, dɪ Ebalɪ, dɪ Sefo, dɪdaantɪ
Onam.

Zibeɔn biə bam mu tuntu:

Aya, dɪdaantɪ Ana.

⁴¹ Ana bu wum mu tuntu:

Disɔn.

Disɔn biə bam mu tuntu:

Hemdan, dɪ Esban, dɪ Yitrان, dɪdaantɪ Keran.

⁴² Etiserɪ biə bam mu tuntu:

Bilihan, dɪ Zavan, dɪdaantɪ Akan.

Disan dɪ biə bam mu tuntu:

Utsi, dɪdaantɪ Aran.

Edɔm tiinə pwa bam

⁴³ Pwa bantu dɛɛn mu maŋɪ ba di Edɔm tu paartɪ yɪ

Yisrayɛli tiinə ya ta ba jɪgɪ pɛ sɪ o taa nii ba baŋa nɪ:

Bewɔrɪ bu Bela. O tu kum yɪrɪ dɛɛn mu yɪ
Dinaba.

⁴⁴ Bela na tɪgɪ tun, mu Zara bu Yobabɪ na nuŋi Botisera
tun ləri o yuu nɪ o ji pɛ. ⁴⁵ Yobabɪ dɪ na tɪgɪ tun mu,
Wusam na nuŋi Teman tiinə bam tu kum tun ləri o
yuu nɪ o ji pɛ. ⁴⁶ Wusam dɪ maa na tɪgɪ tun, Bedadɪ bu
Adadɪ dɪ ma ləri o yuu nɪ o ji pɛ. Wuntu dɛɛn mu kɪ
tigurə dɪ Madian tiinə bam, yɪ o wanɪ-ba Moabɪ tu
kum nɪ. O tu kum yɪrɪ dɛɛn mu yɪ Aviti.

⁴⁷ Adadɪ maa na tɪgɪ tun, Samɪla dɪ ma ləri o yuu nɪ o ji
pɛ. Wuntu dɛɛn nuŋi Masreka nɪ mu. ⁴⁸ Samɪla na tɪgɪ
tun, mu Sawuli ləri o yuu nɪ o ji pɛ. Wuntu dɛɛn nuŋi
Rehobɔtɪ tu kɔlɔ na wɔ Efratɪ bugə kam ni nɪ tun mu.

⁴⁹ Sawuli dɪ na tɪgɪ tun, mu Akbɔrɪ bu Baalɪ-Hanan ləri
o yuu nɪ o ji pɛ.

⁵⁰ Baalɪ-Hanan dɛɛn na tɪgɪ tun, mu Adadɪ ləri o yuu nɪ
o ji pɛ. Wuntu tu kum yɪrɪ dɛɛn mu yɪ Pawu. O kaantɪ
dɪ yɪrɪ dɛɛn mu yɪ Mehetabehelɪ. Mehetabehelɪ ko mu
dɛɛn yɪ Matredɪ yɪ o ko-nakwɪ yɪrɪ dɛɛn yɪ Mezahabɪ.

⁵¹ Adadɪ dɪ dɛɛn ma ba o ti.

Edɔm tiinə sɔ-yuni tum dɛɛn yɪ:

Timna, dɪ Alva, dɪ Yeteti, ⁵² dɪ Oholibama,
dɪ Ela, dɪ Pinɔn, ⁵³ dɪ Kenazɪ, dɪ Teman, dɪ
Mibsitarɪ, ⁵⁴ dɪ Magdielɪ, dɪdaantɪ Yiram.

Pɛ Davidi nabaara taantɪ

2 Yisrayɛli dɛɛn na lɔgɪ bu-baara balɔ tun mu tuntu:

Ruban, dɪ Simeyon, dɪ Levi, dɪ Zuda, dɪ
Yisakaartɪ, dɪ Zabulɔn, ² dɪ Dan, dɪ Zuzɛfɔ, dɪ
Benzamen, dɪ Nɛfitali, dɪ Gadɪ, dɪdaantɪ Aseerɪ.

³ Zuda na lɔgɪ bu-baara balɔ tun mu tuntu:

ɛrɪ, dɪ Onan, dɪ Siloe. O lɔgɔ bakəri suntu sitɔ
dɪdaantɪ Kanan tu Sɔa bukɔ wum mu. ɛrɪ maa
yɪ Zuda bu-kwɪan kam. O nan tiini o kɪ lwarum
o cɔgɪ Baŋa-Wɛ yigə mu pa Wɛ gu-o. ⁴ Zuda
bu-kaantɪ Tamaartɪ dɪ ma lu Faresɪ dɪ Zara o pa-o.
Kuntu tun, Zuda dɛɛn jɪgɪ bu-baara banu mu.

⁵ Faresɪ bu-baara bam mu tuntu:

Esrɔm dɪ Hamuli.

⁶ Zara bu-baara bam mu tuntu:

Zimiri, dɪ Etan, dɪ Hemantɪ, dɪ Kalkule, dɪdaantɪ
Dara. Ba maama yɪ bəkəri sɪnu. ⁷ Karmɪ dɛɛn
lɔgɪ Akanɪ. Wuntu pɛ leɛrɔ zanzan yɪ Yisrayɛli
tiinə bam, dɪ o na vrɪ wəɛnu tulɔ na yɪ Wɛ nyum
tun o ma cɔgɪ cullu tum. ⁸ Etan dɛɛn ma lu Azaria.

⁹ Esrɔm na lɔgɪ bu-baara balɔ tun mu tuntu:

Yerameliti, dɪ Ram, dɪ Kelubayi. ¹⁰ Ram ma
lu Aminadabɪ. Aminadabɪ dɪ ma lu Naasɔn.
Wuntu dɛɛn yɪ Zuda dwi tiinə bam dɪdɛɛrɔ mu.

¹¹ Naason ma lu Salumon. Salumon ma lu Buazi.
¹² Buazi di deen ma lu Obedi, yi Obedi lu Zese.
¹³ Bu-baara barpe balu Zese deen na lugi tun mu tuntu: Eliabi mu yi o bu-kwian kam. Balu na saɲi tun maa yi Abinadabi, di Simeya, ¹⁴ di Netaneli, di Radayi, ¹⁵ di Ozem, di Davidi. ¹⁶ Zese deen lugi bukwa bale, ba yira na yi Zeruya, di Abigayeli. Zeruya ma lu bakari sita: Abisayi, di Zoabi, di Azayeli. ¹⁷ Abigayeli di ma lu Amasa. Amasa ko deen yi Ismayeli dwi tu Yeteri.
¹⁸ Esrom bu Kalebi ma di Azuba o ma ki o kaani. Wuntu yiri didoɲ maa yi Yeriyoɲi. Ba deen ma lu biɛ bantɔ:
 Yeseri, di Sobabi, di Ardon. ¹⁹ Azuba na tigi tun, mu Kalebi di Efrata. Ba ma lu Huuri. ²⁰ Huuri di deen ma lu Yuri, yi Yuri lu Bezalɔ.
²¹ Ku maama kwaga ni yi Esrom jigi bina fusrdu tun, o ma di Galadi ko Makira buko. Ba ma lu Segubi. ²² Segubi di ma lu Yayiri. Wuntu deen te tuntu fiinle-dito Galadi laɲa kam ni mu. ²³ Gesuri di Aram dwi tiina nan vri Yayiri tuntu dum o juɲa ni, ku weli di Kenati, di tu-balwa fusrdu na bwela da tun mu. Nɔɔna bam kuntu maama deen yi Galadi ko Makira biɛ mu.
²⁴ Esrom deen na tigi tun, o bu Kalebi ma di o kaani Efrata. Wuntu ma lu Asuuri o pa-o. Asuuri deen mu puli Tekoa tuw kuri.
²⁵ Esrom bu-kwian Yerameliti bu-baara bam mu tuntu: Ram yi o bu-kwian kam mu. Balu na saɲi tun maa yi Buna, di Oreni, di Ozem, di Ahiya.
²⁶ Yerameliti di deen di kaani wudoɲ, o yiri mu Atara. Wuntu ma lu Onam o pa-o.
²⁷ Yerameliti bu-kwian Ram bu-baara bam mu tuntu: Maazi, di Yamini, di Ekeri. ²⁸ Onam bu-baara di deen maa yi Samayi, di Yada. Samayi ma lu Nadabi, di Abisuri. ²⁹ Abisuri kaani yiri mu Abihali. Wuntu ma lu Aaban di Molidi o pa-o. ³⁰ Nadabi biɛ deen yi Seledi di Apayim. Seledi maa wu lugi biɛ. ³¹ Apayim deen lugi Yiseyi. Yiseyi di ma lu Sesan, yi Sesan lu Alayi.
³² Samayi nyaani Yada biɛ mu tuntu: Yeteri, di Zonatan. Yeteri maa wu lugi biɛ. ³³ Zonatan deen lugi Peleti di Zaza.
 Nɔɔna bam kuntu maama deen yi Yerameliti biɛ mu.
³⁴ Sesan deen wu lugi bu-baara, si bukwa yirani mu o luga. Sesan nan jigi gambaa wulu yiri na yi Yara yi o yi Ezipi tu. ³⁵ Sesan ma kwe o buko o pa Yara si o di o ma ki o kaani.
 Wuntu ma lu Atayi o pa-o. ³⁶ Atayi ma lu Natan, yi Natan lu Zabadi. ³⁷ Zabadi di deen ma lu Efalali, yi Efalali lu Obedi. ³⁸ Obedi di ma lu Zehu, yi Zehu lu Azaria. ³⁹ Azaria ma lu Helezi, yi Helezi lu Eleyasa.

⁴⁰ Eleyasa ma lu Sisimayi, yi Sisimayi lu Salum.
⁴¹ Salum deen ma lu Yekamia, yi Yekamia lu Elisama.
⁴² Yerameliti nyaani Kalebi bu-baara bam mu tuntu: Mesa yi o bu-kwian mu, yi wuntu lu Zifi. Kalebi ta ma lu Maresa, yi wuntu lu Ebron.
⁴³ Ebron bu-baara bam mu tuntu: Kura, di Tapua, di Rekem, di Sema. ⁴⁴ Sema deen ma lu Raham, yi wuntu lu Yorakeyam. Rekem di ma lu Samayi. ⁴⁵ Samayi bu deen maa yi Maon. Maon ma lu Bet-Zura.
⁴⁶ Kalebi ka-balaɲa Efa deen lugi Haran, di Moza, di Gazezi o pa-o.
 Haran di ma lu bakera o yiri na yi Gazezi tun.
⁴⁷ Yadayi biɛ mu tuntu: Regemi, di Zvatam, di Gesan, di Peleti, di Efa, di Saafi.
⁴⁸ Kalebi ka-balaɲa Maaka deen ma lu Seberti di Tirana o pa-o.
⁴⁹ Maaka daa ta ma lu Saafi wulu di na lugi Madamana tun, didaani Seva wulu na lugi Makubina di Gibeati tun. Kalebi deen jigi buko, o yiri mu Akisa.
⁵⁰ Nɔɔna bam kuntu maama deen yi Kalebi biɛ mu. Efrata bu-kwian Huuri bu-baara bam mu tuntu: Sobali wulu na puli Kiriaf-Jeerim kuri tun, ⁵¹ di Saluma wulu na puli Betlehem kuri tun, di Harefti wulu na puli Bet-Gaderi kuri tun.
⁵² Sobali ma lu Harowe. O deen jigi Manahati tiina bam cicoro nabaaru mu, ⁵³ ku ta weli di so-yuni tulu na zuuri Kiriaf-Jeerim seeni tun nabaaru. Bantu maa yi Yeteri tiina, di Puti tiina, di Sumati tiina, di Misarayi tiina bam. Zorati tiina bam di Esatola tiina bam di nuɲi bantɔ dwi dum wuntu.
⁵⁴ Saluma dwi dum deen yi Betlehem tiina, di Netofa tiina, di Ateroti-Bet-Yoabi tiina, di Manahati tiina bam cicoro, didaani Zori tiina bam. ⁵⁵ Saluma ta ma ji so-yuni tulu na zuuri Yabesti ni yi ba yi twan-pupunna tun nabaaru. Bantu maa yi Tirati tiina, di Simeyati tiina, di Sukati tiina bam. So-yuni tum kuntu deen yi Keni tu Hammati dwi tiina mu. Hammati maa yi Rekabi so-yuu kum di nabaaru.

Pe Davidi dwi dum

3 Davidi bu-baara balu o na lugi Ebron ni tun mu tuntu:
 Zizreyeli tu Ahinoam deen mu lugi o bu-kwian Aminoni. Karmeli tu Abigayeli ma lu bu wulu na saɲi tun. Wuntu yiri maa yi Daniyeli. ² Batɔ tu wum yiri mu Absalon. O nu deen yi Gesuri tuw pe Talimayi buko Maaka mu. Bana tu wum maa yi Adoniya, o nu na yi Hagiti. ³ Banu tu

2:24 naa Asuuri deen ma lu Tekoa.

2:11 Ruuti 4:21 2:12 Ruuti 4:17. Zese yi Izayi yiri didoɲ.
 3:2 1 Pwa 1:5-53

2:16 2 Sam 2:18 2:17 2 Sam 17:25 3:1 2 Sam 13:1-29

wom maa yɪ Sefatɪ, o nu na yɪ Abitali. Bardv tu wom dɪ dɛɛn yɪ Yitriyam, yɪ Davidi kaanɪ Egula mu lvg-o.

⁴Kuntu tun ba lvgɪ bu-baara bardv mu ba pa Davidi Ebrɔn nɪ. Davidi dɛɛn kɪ bɪna yarpe dɪ canɪ surdv mu o di paari Ebrɔn nɪ. O laan ma di paari bɪna fiintɔ-yatɔ Zeruzalem nɪ o wɛli da.

⁵Biə balv Davidi na lvgɪ Zeruzalem nɪ tun yɪra mu tuntu:

Simeya, dɪ Sobabɪ, dɪ Natan, dɪ Solɔmɔn. O kaanɪ Bat-Seba na yɪ Amiyelɪ bukɔ tun mu lvgɪ biə bana bam kuntu o pa-o.

⁶Davidi ta ma lu biə-nvgv o wɛli da. Ba yɪra mu tuntu: Yıbarɪ, dɪ Elisama, dɪ Elifeletɪ, ⁷dɪ Noga, dɪ Nefegɪ, dɪ Yafɪa, ⁸dɪ Elisama, dɪ Elyada, dɪ Elifeletɪ.

⁹Bantu maama dɛɛn yɪ Davidi biə, kv ta wɛli dɪ biə balv o ka-bi sum na lvgɪ ba pa-o tun. Ba dɛɛn maa jɪgɪ ba nakɔ, o yɪrɪ na yɪ Tamaari.

¹⁰Solɔmɔn dwi dum na yɪ te tun mu tuntu:

Robvam, dɪ o bu Abɪa, dɪ wuntu dɪ bu Asa, dɪ wuntu bu Zuzafatɪ, ¹¹dɪ wuntu bu Yoram, dɪ wuntu bu Ahazɪa, dɪ wuntu bu Zoastɪ, ¹²dɪ wuntu bu Amasia, dɪ wuntu bu Azariɪa, dɪ wuntu bu Zvatam, ¹³dɪ wuntu bu Ahazɪ, dɪ wuntu bu Ezekiasɪ, dɪ wuntu bu Manasɪ, ¹⁴dɪ wuntu bu Amɔn, dɪ wuntu bu Zuziasɪ.

¹⁵Zuziasɪ na lvgɪ biə balv tun mu tuntu:

Yohanan dɛɛn yɪ o bu-kwtan kam. Bale tu wom maa yɪ Yeoyakim. Batɔ tu wom maa yɪ Sedestiasɪ. Bana tu wom dɪ maa yɪ Salum. ¹⁶Yeoyakim biə dɛɛn yɪ Yehoyakini dɪ Sedestiasɪ.

¹⁷Ba dɛɛn jaanɪ Yehoyakini ba vu Babilɔnɪ. Wuntu biə bam mu tuntu:

Salatıyelɪ, ¹⁸dɪ Malikiram, dɪ Pedaya, dɪ Senasari, dɪ Yekamia, dɪ Hosama, dɪ Nedabɪa.

¹⁹Pedaya dɪ biə mu tuntu:

Zorobabelɪ, dɪ Simeyi. Zorobabelɪ biə maa yɪ Mesulam, dɪ Hanania. Bantu nakɔ yɪrɪ mu Selomiti. ²⁰Zorobabelɪ daa ta lvgɪ biə banu o wɛli da. Bantu maa yɪ Hasuba, dɪ Oheli, dɪ Berekiya, dɪ Hasadɪa, dɪ Yusabi-Hesedi.

²¹Hanania dwi dum mu tuntu:

Pelatɪa, dɪ Ezayi, dɪ Ezayi bu Refaya, dɪ wuntu dɪ bu Aranan, dɪ wuntu bu Abdiasɪ, dɪ wuntu bu Sekanɪa. ²²Sekanɪa bu maa yɪ Semaya. Semaya dɪ dɛɛn lvgɪ biə bardv. Bantu yɪ Atusi, dɪ Igalɪ, dɪ Bari, dɪ Neari, dɪ Safatɪ. ²³Neari dɛɛn jɪgɪ biə batɔ. Bantu yɪ Eliu-Enayi, dɪ Ezekiasɪ, dɪ Azerikam. ²⁴Eliu-Enayi dɪ dɛɛn lvgɪ biə barpe.

Bantu maa yɪ Hodavia, dɪ Eliyasibi, dɪ Pelaya, dɪ Akuba, dɪ Yohanan, dɪ Delaya, dɪ Anani.

Zuda dwi dum nɔɔna badaara

4 Zuda dwi dum biə badonnə mu tuntu:

Faresɪ, dɪ Esrɔm, dɪ Karmɪ, dɪ Huuri, dɪ Sobalɪ.

²Sobalɪ bu Reaya dɛɛn lvgɪ Yahatɪ. Yahatɪ ma lu Ahumayi dɪ Lahadɪ. Bantu dɛɛn yɪ Zoratɪ sɔ-yuni tum nabaara mu.

³Etam biə bam mu tuntu:

Zizreyelɪ, dɪ Yisama, dɪ Yidibasɪ.

Bantu nakɔ yɪrɪ dɛɛn yɪ Hazuleponi. ⁴Penuwelɪ dɛɛn ma lu Gedora. Etiserɪ dɪ dɛɛn ma lu Husa. Bantu mu yɪ Huuri dwi dum. Huuri dɛɛn yɪ Efrata bu-kwtan mu yɪ o ta yɪ Betelhem tiinə bam nabaaru.

⁵Tekoa ko Asuuri dɛɛn jɪgɪ kaana bale mu. Ba yɪra maa yɪ Hela dɪ Naara. ⁶Naara ma lu bəkəri suna o pa-o. Bantu mu yɪ Ahuzam, dɪ Heferɪ, dɪ Temeni, dɪ Ahastari. ⁷O kaanɪ Hela dɪ ma lu Zeretɪ, dɪ Tısoharɪ, dɪ Etanan, ⁸dɪ Kozɪ. Kozɪ dɛɛn ma lu Anubi dɪ Zobeba, yɪ o ta yɪ Harum bu Ahareli sɔ-yuni tum nabaaru.

⁹Nɔɔnv wɔdoŋ dɛɛn mu wɔra o yɪrɪ na yɪ Yabesɪ. Wuntu mu jɪgɪ yɪrɪ sɪ kv dwəni o curru tum maama. O nu dɛɛn nan ya bəŋi o yɪrɪ wɪ Yabesɪ, yɪ o wɪ: «A na lvg-o tun, kv tiini kv cɛ a yɪra nɪ mu.» ¹⁰Yabesɪ dɪ dɛɛn ma zaŋɪ o keeri o loori Yıstrayelɪ tiinə We dum o wɪ: «A loori-m! Kɪ amv yu-yoŋo, sɪ n pa laŋa kalv amv na wú taa te tun yalɪ ka gaalɪ. Ta n wu a tee nɪ sɪ n zəni-nɪ, sɪ n daarɪ n cɪ sɪ lwarum yɪ yi-nɪ sɪ kv cɛ a yɪra.» We ma sunɪ Dɪ kɪ Yabesɪ na loori kulv tun Dɪ pa-o.

¹¹Suwa curv Kalubi dɛɛn lvgɪ Meyiri. Meyiri dɪ ma lu Esitɔn. ¹²Esitɔn dɪ dɛɛn ma lu Betı-Rafa, dɪ Pasɪa, dɪ Teyina wulv na yɪ Nahasɪ tiinə nabaaru tun. Reka dwi dum mu kuntu.

¹³Kenazɪ biə bam mu tuntu:

Ɔtiniyelɪ dɪ Seraya.

Ɔtiniyelɪ dɪ biə bam maa yɪ Hatatɪ dɪ Meonotayi.

¹⁴Meonotayi dɛɛn ma lu Oferɪ. Seraya dɪ ma lu Zoabɪ, yɪ wuntu dɛɛn mu jɪgɪ tu kulv ba na bəi nɪ «Gwarv jəgə» tun ko, kv nɔn-biə bam na tiini ba ye gɔgırum tutuŋa tun ŋwaanɪ.

¹⁵Yefune bu Kaləbɪ biə bam mu tuntu:

Yıru, dɪ Ela, dɪ Naam. Ela ma lu Kenazɪ.

¹⁶Yehaleli biə bam mu tuntu:

Zifi, dɪ Zifa, dɪ Tiriya, dɪ Azarelɪ.

^{17–18}Esdrasɪ biə bam mu tuntu:

Yetert, dɪ Merɛdɪ, dɪ Efert, dɪ Yalon.

Merɛdɪ dɛɛn dɪ Ezipi pa-faru bukɔ Bitia mu o ma o ki o kaant. Ba ma lu bɪsankana o yɪrɪ na yɪ Miriyam tun, ku wɛli dɪ Samayi, dɪ Esitemoa ko Yisiba. Merɛdɪ kaant wudoŋ wum na nuŋi Zude tun ma lu Gedora ko Zeredi, dɪ Soko ko Heberɪ, ku wɛli dɪ Zanoa ko Yekuteli.

¹⁹Odiya kaant na yɪ Naham nakɔ tun biɛ mu tuntu:

Keyila ko wɔlv na yɪ Garimi tu tun, ku wɛli dɪ Esitemoa wɔlv na yɪ Maaka tu tun.

²⁰Simɔn biɛ mu tuntu:

Aminɔnɪ, dɪ Rina, dɪ Ben-Hanan, dɪ Tilon.

Yiseyi dɪ biɛ bam maa yɪ Zoheti dɪ Ben-Zoheti.

²¹Zuda bu Siloe biɛ bam mu tuntu:

Ɛrɪ wɔlv bu na yɪ Lɛka tun, dɪ Laada wɔlv bu na yɪ Maresa tun.

Siloe dɛɛn yɪ sɔ-yuni tulɔ na zɔvri Betɪ-Asebea nɪ yɪ ba sɔ gar-fɪfali tun nabaaru mu. ²²Siloe ma lu Yokim, dɪ balɔ na zɔvri Kozeba nɪ tun, ku ta wɛli dɪ Zoasi, dɪ Sarafi. Bantu bale dɛɛn mu di Moabɪ bukwa yɪ ba daari ba joori ba zɔvri Lehem nɪ. (Taant duntu nuŋi faŋa faŋa mu.) ²³Bantu dɛɛn daa ta yɪ kamɔ-mɔra balɔ na zɔvri Netayim dɪ Gedura nɪ tun mu. Ba na wura tun, ba tuŋɪ ba pa pɛ wum mu.

Simeyon dwi dum

²⁴Simeyon dwi dum mu tuntu:

Nemuwɛli, dɪ Yamini, dɪ Yaribi, dɪ Zara, dɪ Sawuli. ²⁵Sawuli bu dɛɛn mu yɪ Salum. Salum bu maa yɪ Mibsɔn, yɪ Mibsɔn bu dɪ yɪ Misma.

²⁶Misma dɪ dwi dum maa yɪ o bu Hamuwɛli, dɪ wuntu bu Zakuri, ku wɛli dɪ Zakuri bu Simeyi.

²⁷Simeyi dɛɛn lugi bɛkɛri fugɛ-sɪrdɔ dɪ bɪsankam sɪrdɔ mu. O cɔrvu tum nan wɔ lugi biɛ zanzan. Kuntu ma pa Simeyon dwi dum wɔ puli sɪ ba taa maɪ dɪ Zuda dwi dum.

²⁸Simeyon dwi dum maa zɔvri tunti duntu wuntu:

Bɛɛr-Seba, dɪ Molada, dɪ Hazara-Suwala, ²⁹dɪ Bila, dɪ Ezem, dɪ Toladi, ³⁰dɪ Betuɛli, dɪ Horama, dɪ Zikalagi, ³¹dɪ Betɪ-Markabɔti, dɪ Hazara-Susim, dɪ Betɪ-Biri, dɪ Saarayim. Tunti duntu maama dɛɛn wɔ ba dam kuri nɪ mu sɪ ku taa nii maŋa kalɔ Davidi laan na tu o di paari tun.

³²Ba dɛɛn ta maa zɔvri ti-balwa bantu wuntu:

Etam, dɪ Ayin, dɪ Rimɔn, dɪ Token, dɪ Asan, ³³ku ta wɛli dɪ tunti dum kuntu nawuuruɛ yam sɪ ku ke ku yɪ Baalati. Mu tunti dilɔ ba dɛɛn na zɔvri dɪ wuntu tun. Ba dɛɛn nan pɔpɔnti ba nabaara bam natɔga kam ba tiŋi tɔnɔ wuntu mu.

³⁴Ba nakwa bam mu tuntu:

Mesobabi, dɪ Yamalɛki, dɪ Amasia bu Yosa, ³⁵dɪ Zowɛli, dɪ Yosibia bu Zehu. Yosibia maa yɪ Seraya bu yɪ o kwɛri o yɪ Aziyɛli naa mu. ³⁶Ba nakwa badonnɛ maa yɪ Eliu-Enayi, dɪ Yakoba, dɪ Yesohaya, dɪ Asaya, dɪ Adiyɛli, dɪ Yesimiyɛli, dɪ Benaya, ³⁷ku ta wɛli dɪ Sifi bu Ziza. Sifi ko yɪ Alon mu. Alon ko maa yɪ Yedaya yɪ Yedaya ko yɪ Simiri. Simiri dɪ ko maa yɪ Semaya.

³⁸Baara bam kuntu maama dɛɛn yɪ Simeyon sɔ-yuni tum yigɛ tiinɛ mu. Ba dwi dum dɛɛn puli lanyiranɪ.

³⁹Ba dɛɛn jagɪ mu ba vu ba yɪ Gedora sɪ ba beeri ga-lɛɛru sɪ ba vara taa di. Laŋa kam kuntu dɛɛn bwɛlɛ dɪ bolo kulɔ na wɔ tuw kum wa-puli seeni tun mu. ⁴⁰Ba ma na ti-ywɛŋɛ na yalma yɪ ka maŋɪ dɪ vara kɔnɔ tun ba jɛni da. Kulɔkulɔ wɔ yaari-ba je sɪm kuntu nɪ. Samɪ dwi tiinɛ dɛɛn ya mu zɔvri tɪga kam kuntu baŋa nɪ.

⁴¹Ezekiastɪ dɛɛn na di Zuda tu paari tun, mu yigɛ tiinɛ bam kuntu ki jara dɪ Samɪ tiinɛ bam dɪ Meyunim tiinɛ balɔ dɪ na zɔvri da tun ba cɔgi ba sam maama. Ba ma yɔvri ba cɔgi ba maama pa ba yira saari dɪ zum maama. Ba ma daari ba jonɪ ba tɪga kam ba jɪga, ka na lana dɪ vara kɔnɔ tun ŋwaani. ⁴²Kuntu kwaga nɪ mu Simeyon dwi tiinɛ bam wuntu nɔnɔna biɛ-yanu (500) dɛɛn ve Seyiri pweeru laŋa kam ba ki najara dɪ balɔ na zɔvri da tun. Ku nan yɪ Yiseyi biɛ mu dɛ ba yigɛ yɪ ba vu. Pelatɪa, dɪ Neari, dɪ Refaya, dɪ Uziyɛli mu kuntu. ⁴³Ba dɛɛn ma vu ba gu Amalɛki dwi tiinɛ balɔ ya na lugi najara wuntu yɪ ba ta wura tun. Ba ma jonɪ ba tɪga kam yɪ ba zɔvri da dɪ zum maama.

Ruban dwi dum

5 Ruban ya mu yɪ Yisrayɛli bu-kwɪan. O nan ge o nakwuɪtɪ dum mu, o na pɛni dɪ o ko kaant tun ŋwaani. O nyaani Zuzɛfu biɛ bale bam mu lɛri o yuu nɪ ba di nakwuɪtɪ dum. Kuntu ŋwaani Ruban yɪrɪ wɔ dɛ dɪ zɔ nɪ o yɪ bu-kwɪan kam. ²Zuda dɛɛn mu sunɪ o dana o dwe o cɔrvu tum maama, yɪ o dwi dum nɔnɔnu ba o ji tuw kum yuutu. Dɪ ku dɪ, Zuzɛfu dwi dum dɛɛn mu jɪgi nakwuɪtɪ dum.

³Yisrayɛli bu-kwɪan Ruban biɛ mu tuntu:

Yenoki, dɪ Palu, dɪ Esrɔm, dɪ Karmi.

⁴Zowɛli dwi dum na yɪ te tun mu tuntu:

Semaya dɪ o bu Gɔgi, dɪ wuntu bu Simeyi, ⁵dɪ wuntu dɪ bu Mika, dɪ wuntu bu Reaya, dɪ wuntu bu Baali, ⁶dɪ wuntu bu Beerɛ. Beerɛ dɛɛn na yɪ Ruban dwi dum nakwi maŋa kalɔ nɪ tun, mu Asiiri tuw pɛ Tigila-Pilezari jaan-o o vu o titi tuw.

⁷Ruban dwi dum sɔ-yuni nakwa yira yam na pɔpɔnti te cibara gulɛ twaanɔ tum wuntu tun mu tuntu:

Ba yigə tu Yeyiyeli, dɪ Zakari, ⁸ dɪ Azaze bu Bela. Azaze dɛɛn yɪ Sema bu mu, yɪ Sema dɪ yɪ Zoweli bu.

Dwi duntu dɛɛn jɛni laɲa kalu na zɪgɪ Aroyeri nɪ sɪ ka vu ka yɪ Nebo dɪ Baal-Meyɔn seeni tun mu. ⁹ Ku na yɪ wa-puli seeni, ba laɲa kam ta ke ka yɪ kagva kam ni mu, mɛ na wu Efrati bugə kam bubɛ baɲa seeni tun. Ba laɲa kam dɛɛn yalma kuntu doɲ, ba vara bam kɔgɔ na puli zanzan Galadɪ nɪ tun ɲwaani.

¹⁰ Maɲa kalu Sooli na di paari tun, mu Ruban dwi tiinɛ dɛɛn kɪ najara dɪ Hagari tiinɛ bam ba di-ba. Ba laan ma vu ba joɲi Hagari tiinɛ bam je sum maama na wu Galadɪ wa-puli seeni tun ba te.

Gadɪ dwi dɪm

¹¹ Gadɪ dɪm dɛɛn zɔvri Basan nɪ mu sɪ ku vu ku yɪ Saleka. Je sum kuntu bwələ dɪ Ruban dwi tiinɛ bam na zɔvri mɛ tun. ¹² Zoweli dɛɛn mu yɪ ba yigə tu Basan nɪ. Safam maa yɪ bule tu. Yanayi dɪ Safati dɪ ma saɲi. ¹³ Ba curru tɪlu na daari tun dɪ dwiə yam nakwa mu tuntu:

Miseeli, dɪ Mesulam, dɪ Seba, dɪ Yorayi, dɪ Yakan, dɪ Ziə, dɪ Heberɪ. Ba maama yɪ barpe mu. ¹⁴ Bantu maama dɛɛn yɪ Abihali dwi mu. Abihali dɛɛn yɪ Huri bu mu. Huri maa yɪ Yarva bu. Yarva dɪ maa yɪ Galadɪ bu, yɪ Galadɪ yɪ Miseeli bu. Miseeli maa yɪ Yesisayi bu. Yesisayi dɛɛn yɪ Yado bu, yɪ Yado yɪ Buzi bu. ¹⁵ Abideli bu Ahi dɛɛn mu yɪ ba sɔ-yuu kum nakwi. Abideli dɪ dɛɛn maa yɪ Guni bu.

¹⁶ Gadɪ dwi tiinɛ bam dɛɛn zɔvri Basan dɪ Galadɪ je sum nɪ dɪ sɪ nawuurə yam nɪ mu. Ba maa te pwəli silu na wu Sarɔn nɪ sɪ ku vu ku yɪ sɪ sisənə yam maama tun.

¹⁷ Ba dɛɛn pɔpɔni ba natɔga kam kuntu ba tiɲi maɲa kalu Zvatam na di Zuda tu paari yɪ Zeroboam dɪ di Yisrayeli tu paari tun mu.

¹⁸ Ruban dwi dɪm, dɪ Gadɪ dwi dɪm, ku wəli dɪ Manasi dwi cicoro kum dɛɛn jɪgɪ pamag-bibe murrɔ fiinna-tuna dɪ biə-yarpe dɪ fusrɔv (44, 760) balu na ye najara kəm tun mu. Bantu wat ba mai najara cɪ-kwen dɪ su-lwaanu ba kɪ najara, yɪ ba ye cuna tam lanyiranɪ.

¹⁹ Ba dɛɛn ma kɪ najara dɪ Hagari tiinɛ, dɪ Yeturi tiinɛ, dɪ Nafisi tiinɛ, ku wəli dɪ Nodabi tiinɛ maama. ²⁰ We dɛɛn zəni pamaɲna bam kuntu mu pa ba want Hagari tiinɛ bam dɪ balu na wəli-ba najara wunt tun ba di, ba na keeri ba loori-Dɪ najara yam wunt tun ɲwaani. We ma se ba wɛ-loro kum, ba na kɪ ba wu-dɪdɪba dɪ Dɪ tun ɲwaani. ²¹ Pamaɲna bam ma vri Hagari tiinɛ bam vara bam maama ba ja ba viiri. Yogondə murrɔ fiinnu

(50,000), dɪ peeni murrɔ biə-yale dɪ fiinnu (250,000), ku wəli dɪ bine murrɔ tule (2,000) mu kuntu. Ba dɛɛn ta ma ja nɔɔna murrɔ bi (100,000) ba wəli da ba ja ba viiri. ²² We na wəli-ba najara yam wunt tun, pamaɲna bam dɛɛn gu ba duna bam zanzan mu. Ba laan maa zɔvri je sum kuntu nɪ mu sɪ ku yɪ maɲa kalu Asiiri tiinɛ bam na jaani-ba ba vu ba titi tu tun.

Manasi dwi cicoro kum

²³ Manasi dwi cicoro kum dɛɛn daga mu zanzan. Ba maa zɔvri je silu na zɪgɪ Basan nɪ sɪ ku vu ku yɪ Baal-Herimɔn, dɪ Seniri, dɪ Herimɔn piu kum seeni tun.

²⁴ Ba sɔ-yuni tum nakwa bam mu tuntu:

Eferɪ, dɪ Yiseyi, dɪ Elieli, dɪ Azireli, dɪ Zeremi, dɪ Hodavia, dɪ Yadeli.

Nakwa bantu maama dɛɛn yɪ nɔn-babɛ mu najara wunt yɪ ba tiini ba jɪgɪ yiri. ²⁵ Ba nan nuɲi ba nabaara We dɪm kwaga nɪ, yɪ ba daari ba kaani wa-yɔɔru tɪlu Kaanan tiinɛ bam dɛɛn na tɔgɪ tun mu. We nan ya cɔgɪ nɔɔna bam kuntu Dɪ yagɪ pa Dɪ nɔɔna laan joɲi ba tɪga kam mu ba te. ²⁶ Kuntu ɲwaani We ma pa Asiiri tu pe Puuli kɪ jara dɪ ba. Pe wum kuntu yiri dɪdoɲ maa yɪ Tigila-Pilezari. O ma want o dɪ Ruban dwi tiinɛ bam, dɪ Gadɪ dwi tiinɛ bam, dɪ Manasi dwi cicoro tiinɛ bam, yɪ o daari o ja-ba o ja viiri. O ma kalt-ba o vu Hala, dɪ Haborɪ, dɪ Hara, ku wəli dɪ Gozan bugə kam seeni. Dáani mu ba zɔvra sɪ ku ba ku yɪ zum maama.

Levi dwi dɪm

6 Levi biə bam mu tuntu:

Gersɔni, dɪ Keyati, dɪ Merari.

² Keyati biə bam mu tuntu:

Amiram, dɪ Yiseyari, dɪ Ebrɔn, dɪ Uziyeli.

³ Amiram biə bam dɛɛn mu yɪ:

Arɔn, dɪ Moyisi, dɪ Miriyam.

Arɔn dɪ biə bam mu tuntu:

Nadabi, dɪ Abiyu, dɪ Eleyazaari, dɪ Itamari.

⁴ Eleyazaari dɛɛn mu lɔgɪ Fineasi. Fineasi ma lu Abisua. ⁵ Abisua dɪ ma lu Buki, yɪ Buki lu Utsi.

⁶ Utsi dɛɛn ma lu Zerasia. Zerasia dɪ ma lu Merayɔti.

⁷ Merayɔti ma lu Amari, yɪ Amari lu Asituba. ⁸ Asituba dɛɛn ma lu Sadoki, yɪ Sadoki dɪ lu Ahimaazi.

⁹ Ahimaazi ma lu Azaria. Azaria dɪ ma lu Yohanan.

¹⁰ Yohanan dɛɛn ma lu Azaria wulu na yɪ We kaanum tu yɪ o tɔɲi We-digə kalu Solɔmɔn na lɔgɪ Zeruzalem nɪ tun tutɔɲa. ¹¹ Azaria ma lu Amari. Amari ma lu

Asituba. ¹² Asituba dɪ dɛɛn ma lu Sadoki, yɪ Sadoki lu Salum. ¹³ Salum ma lu Hilkiya. Hilkiya dɪ ma lu

Azaria. ¹⁴ Azaria ma lu Seraya. Seraya ma lu Yosadaki.

¹⁵Maɲa kalɔ Baɲa-We deen na pe Pe Nebukadnetsari ja Zuda tiinə bam di Zeruzalem tiinə bam o ja o viiri tun mu o jaani Yosadakti o wəli da.

¹⁶Levi biə bam mu tuntu:

Gersɔni, di Keyati, di Merari.

¹⁷Gersɔni biə bam yura mu tuntu:

Libini dɔdaani Simeyi.

¹⁸Keyati biə bam mu tuntu:

Amiram, di Yiseyari, di Ebrɔn, di Uziyeli.

¹⁹Merari biə bam mu tuntu:

Masili di Musi.

Levi sɔ-yuni tum nabaara bam mu tuntu.

²⁰Gersɔni dwi dum na yi te tun mu tuntu:

Libini, di o bu Yahati, di wuntu bu Zima, ²¹di wuntu bu Yoa, di wuntu bu Ido, di wuntu bu Zara, di wuntu bu Yuterayi.

²²Keyati dwi dum mu tuntu:

Aminadabi, di o bu Kura, di wuntu bu Asiri, ²³di wuntu bu Elikana, di wuntu bu Ebiazafi, di wuntu bu Asiri ²⁴di wuntu bu Tahati, di wuntu bu Yureli, di wuntu bu Yoziasti, di wuntu bu Sawuli.

²⁵Elikana dwi dum mu tuntu:

Amasayi, di Ayimoti, ²⁶di wuntu bu Elikana, di wuntu bu Zofayi, di wuntu bu Nahati, ²⁷di wuntu bu Eliabi, di wuntu bu Zeroham, di wuntu bu Elikana, [di wuntu di bu Samoweli].

²⁸Samoweli biə bam mu tuntu:

O bu-kwian Zoweli, di wuntu nyaani Abia.

²⁹Merari dwi dum mu tuntu:

Masili, di wuntu bu Libini, di wuntu di bu Simeyi, di wuntu bu Yuza, ³⁰di wuntu bu Simeya, di wuntu bu Hagiya, dɔdaani wuntu bu Asaya.

We-digə lən-leenə bam

³¹Ba deen na jaani Baɲa-We ni-gonim daka kam ba ja ba zu ba zigi Di wara je sum ni tun, nɔɔna balu Davidi na kuri si ba taa nii lən-leenə tutuɲa yam baɲa ni tun mu tuntu. ³²Bantu deen mu leeni le ba zuli We Di We jero-vwe dum ni yi Solomɔn laan ba o lo Baɲa-We digə kam Zeruzalem ni tun. Ba deen tuɲi ba tɔgi cullu tɔɔ maama ba na tiɲi ba pa-ba tun mu. ³³Lən-leenə bam di ba biə bam yura mu tuntu:

Balu na nuɲi Keyati dwi dum wuntɔ tun mu tuntu:

Lən-leenu Hemanu.

Wuntu deen yi Zoweli bu. Zoweli maa yi Samoweli bu. ³⁴Samoweli maa yi Elikana bu. Elikana maa yi Zeroham bu. Zeroham maa yi Elieli bu. Elieli maa yi Tva bu. ³⁵Tva maa yi Zufa bu. Zufa maa yi Elikana bu.

Elikana maa yi Mahati bu. Mahati maa yi Amasayi bu.

³⁶Amasayi maa yi Elikana bu. Elikana maa yi Zoweli bu. Zoweli maa yi Azaria bu. Azaria maa yi Sofoni bu. ³⁷Sofoni maa yi Tahati bu. Tahati maa yi Asiri bu. Asiri maa yi Ebiazafi bu. Ebiazafi maa yi Kura bu. ³⁸Kura maa yi Yiseyari bu. Yiseyari maa yi Keyati bu. Keyati maa yi Levi bu. Levi maa yi Yisrayeli bu.

³⁹Gersɔni dwi tu Azafi deen yi Hemanu kwaga saɲu wum mu.

Azafi yi Berekiya bu mu. Berekiya di maa yi Simeya bu. ⁴⁰Simeya maa yi Miseli bu. Miseli maa yi Baaseya bu. Baaseya maa yi Malkiya bu. ⁴¹Malkiya maa yi Etini bu. Etini maa yi Zara bu. Zara maa yi Adaya bu. ⁴²Adaya maa yi Etan bu. Etan maa yi Zima bu. Zima maa yi Simeyi bu. ⁴³Simeyi maa yi Yahati bu. Yahati maa yi Gersɔni bu. Gersɔni maa yi Levi bu.

⁴⁴Merari dwi tu Etan di deen saɲi Azafi kwaga ni o wəli Hemanu.

Etan yi Kisi bu mu. Kisi maa yi Abidi bu. Abidi maa yi Maluki bu. ⁴⁵Maluki maa yi Hasabia bu. Hasabia maa yi Amasia bu. Amasia maa yi Hilkiya bu. ⁴⁶Hilkiya maa yi Amezi bu. Amezi maa yi Bani bu. Bani maa yi Semeri bu. ⁴⁷Semeri maa yi Masili bu. Masili maa yi Musi bu. Musi maa yi Merari bu. Merari maa yi Levi bu.

⁴⁸Levi dwi tiinə badonnə bam deen maa te tutuɲa yalu na daari We jero-vwe dum ni tun. ⁴⁹Ku nan yi Arɔn di o dwi dum deen mu tuɲi We kaanum tutuɲa yam. Bantu yəni ba kwe peera ba ma ba kaani We zweem kaanum bimbim dum baɲa ni, yi ba daari ba zwe wənu tɔɔ lwəm na ywəmmə tun bimbim dum baɲa ni. Ba ta ki cullu tɔɔ maama na maɲi si ba ki We-di-laa ciga ciga kam wuntɔ tun si ba saari Yisrayeli tiinə bam lwarum tun. Kuntu tun, ba deen tuɲi ba tɔgi We tintuɲu Moyisi na pe ni si ba taa ki te maama tun mu.

⁵⁰Arɔn dwi dum na yi te tun mu tuntu:

Eleyazaari, di wuntu bu Fineasi, di wuntu bu Abisua, ⁵¹di wuntu bu Buki, di wuntu bu Utsi, di wuntu bu Zerasia, ⁵²di wuntu bu Merayoti, di wuntu bu Amari, di wuntu bu Asituba, ⁵³di wuntu bu Sadoki, di wuntu bu Ahimaazi.

⁵⁴Arɔn dwi dum deen nuɲi Levi bu Keyati sɔ-yuu kum ni mu. Ba na tagi jɔɔ si ba pɔɔri tɔga kam ba pa Levi dwi tiinə tun, bantu mu di yigə. Tɔga kalu ba na jɔni si ba taa zuuri da tun mu tuntu:

⁵⁵Ba deen pe-ba Zuda tuw Ebrɔn di pwəli silu na na gilimi da tun mu. ⁵⁶Ku nan na yi tuw kum karti si di ku nawuurə yam, ba kwe tuntu ba pa Yefune bu Kalebi mu. ⁵⁷Ebrɔn deen yi tuw kulɔ ba na tiɲi

ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani tun mu. Ba deen kwe tunti duntu di pwəli sulu na gilimi-di tun ba pa Aron dwi dum mu si ba taa te:

Ebron, di Libina, di Yatira, di Esutemoa, ⁵⁸ di Hilan, di Debiri, ⁵⁹ di Asan, [di Yuta], ku wəli di Beti-Simesa. ⁶⁰ Ba ta ma kwe tunti duntu na wu Benzamen dwi dum laja ni tun didaani poli sulu na gilimi-di tun ba pa-ba: [Gabawon], di Geba, di Alemeti, di Anatoti. Tunti dum maama deen yi tunti fugə-dito mu ba kwe ba pa Aron dwi dum.

⁶¹ Ku na yi Keyati dwi tiinə balu maa na daari tun, ba deen kwe tunti fugə na wu Manasi dwi cicoro kum laja ni tun mu ba pa-ba.

⁶² Ku ta na yi Gersoni dwi dum so-yuu maama, ba deen kwe tunti fugə-dito mu na wu Yisakaari dwi dum laja ni, di Aseeri dwi dum laja ni, di Nefitali dwi dum laja ni, ku wəli di Basan je sum na wu Manasi dwi dum laja ni tun mu ba pa-ba.

⁶³ Merari dwi dum so-yuu maama di ma joni tunti fugə-dile na wu Ruban dwi dum laja ni, di Gadu dwi dum laja ni, di Zabulon dwi dum laja ni tun.

⁶⁴ Yisrayeli tiinə bam deen ki kuntu mu ba kwe tunti dum kuntu ku wəli di pwəli sulu na gilimi-di tun ba pa Levi dwi tiinə bam si ba taa zuri di wuni. ⁶⁵ Ku ta na yi tunti dilu na wu Zuda dwi dum laja ni, di Simeyon dwi dum laja ni, di Benzamen dwi dum laja ni, yi di yira maŋi ya pupuni tun, ba deen tagi joro mu ba kuri duntu ba wəli da.

⁶⁶ Keyati dwi dum so-yuni tidonnə di deen ma joni tunti dilu na wu Efrayim dwi dum laja kam ni tun. ⁶⁷ Efrayim pweeru laja kam ni ba kwe Sishem di poli sulu na gilimi-ku tun mu ba pa-ba. Tuw kum kuntu ba deen tiŋi ka-duri-ka-zu-ka-səgi ŋwaani mu. Ba ta ma kwe Gezeri, ⁶⁸ di Yokimeyam, di Bete-Horon, ⁶⁹ di Ayalon, di Gati-Rimon ba wəli da. ⁷⁰ Keyati dwi so-yuni tulu na daari tun, ba ma kwe tunti duntu na wu Manasi dwi cicoro kum laja ni tun ba pa-ba: Aneri, di Bilyam didaani di pwəli sum maama.

⁷¹ Gersoni dwi tiinə bam deen joni tunti duntu mu si ba taa zuri di wuni. Manasi dwi dum laja ni mu ba kwe tunti duntu ba pa-ba:

Golan na wu Basan ni tun, ku wəli di Asetaro, di si pwəli sum maama.

⁷² Ku na yi Yisakaari dwi dum laja ni, ba joni tunti duntu mu:

Kedesu, di Daberata, ⁷³ di Ramoti, ku wəli di Anum, didaani di pwəli sum maama.

⁷⁴ Ku maa na yi Aseeri dwi dum laja ni, ba joni tunti duntu mu:

Masali, di Abedon, ⁷⁵ di Hukoka, di Rehobi, di di pwəli sum maama.

⁷⁶ Nefitali dwi dum laja ni mu ba joni tunti duntu: Kedesu na wu Galile ni tun, di Hamon, di Kiryatayim di di pwəli sum.

⁷⁷ Ku na yi Levi dwi tiinə balu na daari tun, Merari dwi dum deen joni tunti duntu mu si ba taa zuri di wuni.

Zabulon dwi dum laja ni mu ba joni tunti duntu: [Yokeniam, di Karata,] di Rimon, di Taboori, di di pwəli sum maama.

⁷⁸ Ku maa na yi Ruban dwi dum laja kam na zigu Zurden bugə kam wa-puli seeni yi ka jeeri Zeriko tuw tun, ba deen joni tunti duntu mu laja kam kuntu nu:

Bezerti na wu kagua kam ni tun, di Yahaza, ⁷⁹ di Kedemoti, di Mefaati, didaani di pwəli sum maama.

⁸⁰ Ku maa na yi Gadu dwi dum di laja kam ni, ba joni tunti duntu mu:

Ramoti na wu Galadi ni tun, di Mahanayimi, ⁸¹ di Hesebon, di Yazeri, didaani di pwəli sum maama.

Yisakaari dwi dum

7 Yisakaari biə bana bam mu tuntu: Tola, di Pua, di Yobi, di Simironi.

² Tola biə bam maa yi:

Utsi, di Refaya, di Yerieli, di Yamayi, di Yibisam, di Sanwel.

Nonna bam kuntu maama deen yi ba so-yuni tum nakwa mu. Maŋa kalu Davidi na tu o di paari tun, Tola dwi tiini balu na yi jara-kəm yi ba yira pupuni ya tiŋi tun deen yi baara murre fiinle-tile di biə-yardu (22,600) mu.

³ Utsi bu deen yi Izraya mu. Izraya biə bam mu tuntu: Miseseli, di Abdiast, di Zoweli, di Yisiya.

Banu bam kuntu maama deen yi nakwa mu. ⁴ Ba dwi dum nonna balu na yi jara-kəm yi ba yira pupuni ya tiŋi tun maa yi baara murre fiinto-turdu (36,000) mu, ba kaana di ba biə bam na puli zanzan tun ŋwaani.

⁵ Yisakaari so-yuni tum maama nonna balu na yi jara-kəm yi ba yira pupuni ya tiŋi tun maama na ki daani, ba deen yi baara murre funono-turpe (87,000) mu.

Benzamen dwi dum

⁶ Benzamen biə batə bam mu tuntu:

Bela, di Bekeri, di Yediayeli.

⁷ Bela biə banu bam maa yi:

Ezibon, di Utsi, di Uziyeli, di Yerimoti, di Yiri.

Ba maama deen yi ba so-yuni tum nakwa mu. Ba dwi dum nonna balu na yi najara kəm tun maa yi baara murre fiinle-tile di fiinto-bana (22,034) mu.

⁸ Bekeri biə bam maa yɪ:

Zemira, dɪ Zoasi, dɪ Eliezɛri, dɪ Eliu-Enayi,
dɪ Omiri, dɪ Zeremɔti, dɪ Abia, dɪ Anatɔti, dɪ
Alemeti.

⁹ Bekeri dwi dum wɔni, ba sɔ-yuni tum nakwa didaani
baara murrɔ fiinle dɪ biə-yale (20,200) na yɪ najara
kəm tun yura dɛen mu pɔpɔni ya tinji tɔnɔ ni.

¹⁰ Yediyaelu bu mu yɪ Bilihan. Bilihan biə bam maa yɪ:

Yewuki, dɪ Benzamen, dɪ Ewudi, dɪ Kenaana, dɪ
Zetan, dɪ Tarsisi, dɪ Ayisahari.

¹¹ Yediyaelu biə bantu maama dɛen yɪ ba sɔ-yuni tum
nakwa mu. Ba dwi dum nɔɔna balu na yɪ najara kəm
tun maa yɪ baara murrɔ fugə-turpɛ dɪ biə-yale (17,
200).

¹² Supim tiinə bam dɪ Hupim tiinə bam dɛen nuɟi Iri
dwi dum wɔni mu.

Husim tiinə bam dɪ dɛen nuɟi Ayiram dwi dum wɔni.

Nefitali dwi dum

¹³ Nefitali biə bam mu tuntu:

Yahazeli, dɪ Guni, dɪ Jezera, dɪ Salum. Bantu
maama dɛen yɪ Bila mu lugɪ-ba.

Manasi dwi dum

¹⁴ Manasi dwi dum mu tuntu:

O ka-biə kalu na nuɟi Aram tun mu lugɪ Asireli o
pa-o. O daa ta ma lu Makira wulu bu na yɪ Galadi
tun. ¹⁵ Makira dɛen ma di kaani na yɪ Hupim dɪ Supim
tiinə bam bukɔ. O ta maa jɪɟi nakɔ, o yɪri mu Maaka.
Makira bu wulu na sanɟi tun yɪri maa yɪ Zelofadi yɪ
wuntu dɛen lugɪ bukwa yɪrani mu.

¹⁶ Makira kaani Maaka dɛen ma lu bəkərə o pa o yɪri
ni Peresti. Wuntu nyaani yɪri maa yɪ Seresi. Peresti ma
lu bəkəri sile, ba yura mu Yulam dɪ Rekem. ¹⁷ Yulam
dɪ ma lu Bedan.

Bantu dɛen yɪ Makira bu Galadi biə mu. Makira dɪ
dɛen maa yɪ Manasi bu.

¹⁸ Galadi nakɔ Hamoleketi ma lu Yisodi, dɪ Abizeri, dɪ
Maala.

¹⁹ Semida dɪ ma lu Ayian, dɪ Sishem, dɪ Liki, dɪ Aniam.

Efrayim dwi dum

²⁰ Efrayim dwi dum na yɪ te tun mu tuntu:

Sutela, dɪ o bu Beredi, dɪ wuntu bu Tahati,
dɪ wuntu bu Eleada, dɪ wuntu bu Tahati, ²¹ dɪ
wuntu bu Zabadi, dɪ wuntu bu Sutela.

Efrayim biə Etiseri dɪ Eleadi dɛen ve si ba ɲɔ Gati tiinə
bam vara mu yɪ nɔɔna balu na zɔvri je sum kuntu ni
tun gu-ba. ²² Ba ko Efrayim ma kwe da kɔɔ o keeri ba

luə. O curru ma zanɟi ba vu si ba ki o le. ²³ Efrayim daa
ma pəni dɪ o kaani yɪ o ja pugə o lu bəkərə. O ma pa
o yɪri ni Beria, beɲwaani ba lug-o maɲa kalu cam na
yɪ o sɔɲɔ kum tun mu. ²⁴ Efrayim dɛen jɪɟi bukɔ, o yɪri
mu Seerə. Bukɔ wum kuntu dɛen mu lɔɟi Bete-Horon
baɲa seeni dɪ kuri seeni je sum maama. Wuntu ta mu
lɔɟi Yuzen-Sera je sum dɪ.

²⁵ Efrayim dwi dum ta maa yɪ Refa, dɪ o bu
Resefi, dɪ wuntu bu Tela, dɪ wuntu bu Tahan,
²⁶ dɪ wuntu bu Ladan, dɪ wuntu bu Amiwudi, dɪ
wuntu bu Elisama, ²⁷ dɪ wuntu bu Nun, dɪ wuntu
bu Zozwe.

²⁸ Ba dɛen na zɔvri tɪga kalu baɲa ni tun zɪɟi Beteli
dɪ ku nawuurə yam ni, si ku yɪ Naaran je sum na wu
wa-puli seeni tun. Ku ta na yɪ wa-zɔvri seeni, ba tɪga
kam tɔli kuntu mu ku yɪ Gezeri dɪ ku nawuurə yam
maama. Ku ta ma zɪɟi Sishem dɪ ku nawuurə yam ni
ku tɔli ku yɪ Aya dɪ ku nawuurə yam. ²⁹ Tunɪ dilu na
wu Manasi laɲa kam sisəm dum ni tun maa yɪ Beti-San,
dɪ Taanaki, dɪ Megido, dɪ Dora, ku wəli dɪ dɪ nawuurə
yam maama. Tunɪ dum kuntu wɔni mu Yisrayeli bu
Zuzefu dwi dum dɛen zɔvra.

Asɛeri dwi dum

³⁰ Asɛeri biə bam mu tuntu:

Imina, dɪ Isiva, dɪ Isivi, dɪ Beria. Bantu nako yɪri
mu Sera.

³¹ Beria biə bam maa yɪ:

Heberi, dɪ Malkieli. Malkieli bu maa yɪ Berezati.

³² Heberi dɛen lugɪ Yafelite, dɪ Someri, dɪ Hotam mu.
O ta ma lu bɪsankana, o yɪri mu Sua.

³³ Yafelite biə maa yɪ Pasaki, dɪ Bimali, dɪ Asevati.

³⁴ Someri biə maa yɪ Ahi, dɪ Roga, dɪ Huba, dɪ Aram.

³⁵ Yafelite nyaani Hotam dɪ biə maa yɪ Zofa, dɪ Imina,
dɪ Selesi, dɪ Amali.

³⁶ Zofa biə bam mu yɪ Sua, dɪ Haneferi, dɪ Suwali,
dɪ Beri, dɪ Yimira, ³⁷ dɪ Bezeti, dɪ Hodi, dɪ Shama, dɪ
Silisa, dɪ Yitran, dɪ Beerə.

³⁸ Yeteri biə bam maa yɪ Yefune, dɪ Pisipa, dɪ Ara.

³⁹ Yulla biə bam dɪ maa yɪ Ara, dɪ Haniyelɪ, dɪ Rizia.

⁴⁰ Nɔɔna bantu maama dɛen yɪ Asɛeri dwi dum mu.
Ba maa yɪ ba sɔ-yuni tum nakwa. Ba dɛen yɪ nɔn-babe
na ye najara kəm lanyirani tun, yɪ ba tiini ba jɪɟi yɪri.
Asɛeri dwi dum nɔɔna balu na yɪ najara kəm tun dɛen
yɪ baara murrɔ fiinle-turdu (26,000) mu.

Benzamen dwi dum

8 Benzamen biə banu bam mu tuntu:

O bu-kwian Bela, dɪ Asabeli, dɪ Ara, ² dɪ
Noha, dɪ Rafa.

³Bela biə bam maa yɪ:

Adara, dɪ Gera, dɪ Abihudi, ⁴dɪ Abisua, dɪ Naaman, dɪ Ahoa, ⁵dɪ Gera, dɪ Sefufana, dɪ Hiram.

^{6–7}Ewudi biə bam mɔ tuntu:

Naaman, dɪ Ahiya, dɪ Gera.

Bantu dɛn yɪ ba sɔ-yuni tum nakwa mɔ Geba nɪ. Ba duna dɛn ma zɛli-ba pa ba vu ba zɔvri Manahati nɪ. Gera mɔ dɛ ba yigə pa ba nuŋi. Wuntu ma lu Yuza dɪ Ayiwudi.

⁸Sarayim na vɪn o kaana bale Husim dɪ Baara tun, o dɛn ta jəni Moabi tw nɪ o lu bəkəri. ⁹O ka-dvuru wulu yɪ na yɪ Hodesti tun ma lu Yobabi, dɪ Sibiyi, dɪ Mesa, dɪ Malikam, ¹⁰dɪ Yewuzi, dɪ Sakia, dɪ Mirama. Sarayim biə bam kuntu maama dɛn yɪ ba sɔ-yuni tum nakwa mɔ. ¹¹O kaanɪ Husim dɛn ya maŋi o lu bəkəri sile o pa-o, yɪ bantu yira mɔ yɪ Abitubi dɪ Elipaali.

¹²Elipaali biə bam mɔ tuntu:

Heberɪ, dɪ Misam, dɪ Semerɪ.

Semerɪ dɛn mɔ lɔgi Ono dɪ Lɔdɪ tunɪ dum, ku wəli dɪ dɪ nawuurə yam maama. ¹³Elipaali ta ma lu Beria dɪ Sema. Bantu maama dɛn yɪ ba sɔ-yuni tum nakwa mɔ Ayalɔn nɪ. Ba ma zɛli balu maama ya na zɔvri Gati nɪ tun.

¹⁴Beria biə bam maa yɪ:

Ayo, dɪ Sasaki, dɪ Zeremɔti, ¹⁵dɪ Zebadia, dɪ Arada, dɪ Ederɪ, ¹⁶dɪ Miseseli, dɪ Isipa, dɪ Yoa.

¹⁷Elipaali biə bam maa yɪ:

Zebadia, dɪ Mesulam, dɪ Hiziki, ¹⁸dɪ Yisimerayi, dɪ Yizila, dɪ Yobabi.

¹⁹Simeyi biə bam maa yɪ:

Yakini, dɪ Zikiri, dɪ Zabidi, ²⁰dɪ Elenayi, dɪ Ziletayi, dɪ Elieli, ²¹dɪ Adaya, dɪ Beraya, dɪ Simarati.

²²Sasaki biə bam maa yɪ:

Yisipani, dɪ Heberɪ, dɪ Elieli, ²³dɪ Abedon, dɪ Zikiri, dɪ Hanan, ²⁴dɪ Hanania, dɪ Elam, dɪ Antotiya, ²⁵dɪ Yifidiya, dɪ Penuweli.

²⁶Zeroham biə bam maa yɪ:

Sameserayi, dɪ Sehariya, dɪ Atalia, ²⁷dɪ Yarisiya, dɪ Eli, dɪ Zikiri.

²⁸Nɔɔna bam kuntu maama dɛn yɪ ba sɔ-yuni tum nakwa mɔ yɪ ba yira yam pɔpɔni ya tiŋi cibara gulə twaanu tum wɔni. Ba dɛn maa zɔvri Zeruzalem nɪ.

²⁹Gabawɔn ko Yeyiyeli dɛn zɔvri Gabawɔn tw nɪ mɔ. O kaanɪ yɪ maa yɪ Maaka. ³⁰O biə bam maa yɪ:

O bu-kwian Abedon, dɪ Zurə, dɪ Kisi, dɪ Baali, [dɪ Nera], dɪ Nadabi, ³¹dɪ Gedora, dɪ Ayo, dɪ Zekerɪ, ³²dɪ Mikilɔti.

Mikilɔti dɪ ma lu Simeya. Bantu maama dɛn zɔvri ba twe dɪ ba curre tudonnə mɔ Zeruzalem nɪ.

³³Nera dɛn mɔ lɔgi Kisi. Kisi ma lu Sooli. Sooli dɪ dɛn ma lu Zonatan, dɪ Malikisua, dɪ Abinadabi, dɪ Esi-Baali. ³⁴Zonatan bu mɔ yɪ Meri-Baali. Meri-Baali dɪ ma lu Mika.

³⁵Mika biə bam maa yɪ:

Piton, dɪ Meleki, dɪ Tarea, dɪ Ahazi.

³⁶Ahazi dɛn mɔ lɔgi Yehoda. Yehoda dɪ ma lu Alemeti, dɪ Azumaveti, dɪ Zimiri. Zimiri ma lu Moza.

³⁷Moza ma lu Binea. Binea bu maa yɪ Rafa. Rafa bu maa yɪ Eleyasa. Eleyasa bu maa yɪ Atisali.

³⁸Atisali dɛn jɔgi biə bardv mɔ. Ba yira mɔ yɪ:

Azerikam, dɪ Bokeru, dɪ Ismayeli, dɪ Seariya, dɪ Abdiast, dɪ Hanan.

³⁹Atisali nyaanɪ Esəki dɪ dɛn maa jɔgi biə batv yɪ bantu mɔ yɪ o bu-kwian Yulam, dɪ Yewuki, dɪ Elifeleti.

⁴⁰Yulam biə bam dɛn yɪ nɔn-babə mɔ jara wɔni. Ba maa ye cuna tam lanyiranɪ. Yulam biə bam dɪ o naaru tum maama daga zanzan. Ba dɛn yɪ nɔɔna bi dɪ fiinnu (150) mɔ.

Bantu maama nan yɪ Benzamen dwi dum mɔ kuntu.

Nɔɔna balu na tu ba zɔvri Zeruzalem nɪ tun

9 Ba dɛn pɔpɔni Yisrayeli nɔn-biə bam maama yira ba tiŋi *Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni.

Ku na yɪ Zuda tiinə bam, ba duna dɛn jaanɪ-ba ba vu Babilɔni, ba na nuŋi Baŋa-We kwaga nɪ tun ŋwaanɪ. ²Nɔɔna balu na dɛ yigə ba joori ba titi tw tun dɛn yɪ We kaanum tiinə, dɪ Levi dwi dum badaara, ku wəli dɪ We-digə kam tuntuŋna, didaanɪ Yisrayeli tiinə badaara mɔ. ³Nɔɔna balu dɛn na tu ba zɔvri Zeruzalem nɪ yɪ ba nuŋi Zuda dwi dum wɔni, dɪ Benzamen dwi dum wɔni, dɪ Efrayim dwi dum wɔni, ku wəli dɪ Manasi dwi dum wɔni tun mɔ tuntu:

⁴Amiwudi bu Yutayi. Amiwudi ko dɛn yɪ Omiri. Omiri ko maa yɪ Imiri. Imiri ko maa yɪ Bani. Bani dɛn yɪ Zuda bu Faresti dwi tu.

⁵Ku na yɪ Siloe dwi dum wɔni, ku yɪ o bu-kwian Asaya dɪ wuntu biə bam mɔ.

⁶Ku maa na yɪ Zara dwi dum wɔni, ku yɪ Yeweli.

Balu na nuŋi Zuda dwi dum wɔni yɪ ba joori tun maama dɛn yɪ nɔɔna biə-bardv dɪ funugu (690) mɔ.

⁷Benzamen dwi dum wɔni nɔɔna balu na joori tun mɔ tuntu:

Mesulam bu Saalu. Mesulam ko dɛn yɪ Hodavia. Hodavia ko maa yɪ Hasunua.

⁸Zeroham bu Yibineya.

Utsi bu Ela. Utsi ko deen yi Mikiri.

Sefatia bu Mesulam. Mesulam ko maa yi

Rewueli. Rewueli ko di deen maa yi Yibiniya.

⁹Nɔɔna bantɔ maama deen yi ba sɔ-yuni tum nakwa mu. Benzamen dwi tiinɔ balɔ yira na pupɔni ya tiɔi tɔnɔ ni tun deen yi nɔɔna biɔ-nugɔ di fiinnu-bardu (956) mu.

¹⁰We kaanum tiinɔ balɔ na tu ba zuuri Zeruzalem ni tun mu tuntu:

Yedaya, di Yehoyaribi, di Yakinni.

¹¹Azaria wulɔ deen na nii We-digɔ kam tuntuɔa yam baɔa ni tun.

O ko deen yi Hilkiya. Hilkiya ko maa yi Mesulam. Mesulam ko maa yi Sadoki. Sadoki ko maa yi Merayɔti. Merayɔti ko di deen yi Asituba.

¹²Zeroham bu Adaya.

Zeroham ko maa yi Pasuuri. Pasuuri ko maa yi Malkiya. Malkiya ko maa yi Maasayi. Maasayi ko maa yi Adiyeli. Adiyeli ko maa yi Yaazera. Yaazera ko maa yi Mesulam. Mesulam ko maa yi Mesilemiti. Mesilemiti ko maa yi Yimera.

¹³Kaanum tiinɔ bam kuntu di ba curru tɔlɔ na yi ba sɔ-yuni tum nakwa tun deen yi nɔɔna murɔ di biɔ-yarpe di fusrɔvɔ (1, 760) mu. Ba maa tɔɔi tituɔa dwi dwi We-digɔ kam ni yi ba ye ba na wɔ ki te tun.

¹⁴Levi dwi dum nɔɔna balɔ di na joori tun mu tuntu: Merari dwi tu Semaya. Semaya ko deen mu yi Hasubi. Hasubi ko maa yi Azerikam. Azerikam ko maa yi Hasabia.

¹⁵Bakebakari, di Heresi, di Galali, ku wɔli di Mika bu Matania. Mika ko deen yi Zikiri. Zikiri ko maa yi Azafi.

¹⁶Semaya bu Abdiasi. Semaya ko maa yi Galali. Galali ko di maa yi Yedutun.

Asa bu Berekiya. Asa ko deen yi Elikana mu. Wuntu deen zuuri Netofa tiinɔ bam je sum ni.

¹⁷We-digɔ kam ni-yiruna balɔ na joori tun mu tuntu: Salum, di Akuba, di Talumon, di Ahiman, di ba curru tum.

Salum deen mu yi ba tituɔa yigɔ tu. ¹⁸Di zum maama ba maa nii ni dilɔ na yɔɔri wa-puli seeni yi ba bɔɔi-di ni «Pe Ni dum» tun. Bantɔ deen yi We-digɔ kam ni-yiruna balɔ na nuɔi Levi dwi dum wuntu tun mu.

¹⁹Kuri bu Salum, di o donnɔ Kura dwi tiinɔ deen mu yiri We jero-vwe dum manco-puna yam.

Ba nabaara bam tituɔa di deen maɔi ya yi si ba taa yiri Baɔa-We jero-vwe dum ni mu. Kuri ko deen yi Ebiazafi, yi Ebiazafi yi Kura dwi tu mu. ²⁰Faɔa tun, Eleyazaari bu Fineasi ya mu yi ni-yiruna bam yuutu. Baɔa-We

deen maa wu o tee ni. ²¹Meselemia bu Zakari di deen yiri We jero-vwe ni dum mu.

²²Nɔɔna biɔ-yale di fugɔ-bale (212) deen mu yiri We jero-vwe dum manco-puna yam. Ba deen pupɔni ba yira ba tiɔi ku tɔɔi ba dwi dum mu tɔ di tw maama ni.

Ku nan yi Pe Davidi di We nijɔɔnu Samoweli ya mu kuri ni-yiruna bam si ba taa tɔɔi ba tituɔa yam di ciga.

²³Bantɔ di ba dwi tiinɔ bam mu te Baɔa-We digɔ kam ni dum yirum, ni ku na yi We vwe dum mu naa digɔ kam titi.

²⁴Ni-yiruna bam deen zigɔ We-digɔ kam sen sina sum maama ni ba yiri niɔ yam mu.

²⁵Maɔa di maɔa ba curru tum na zuuri ba tuntu yam ni tun maa yɔni ba ba ba ki da yarpe ba wɔli-ba.

²⁶Ni-yiruna bana balɔ na yi ba yigɔ tiinɔ tun yi Levi dwi tiinɔ mu. Ba nan pe-ba ciga mu si ba taa yiri We wara-je zula di sum,

ku wɔli di di silɔ lɔnni wɔɔnu tum na tigi si wuntu tun.

²⁷Bantɔ deen yiri We wara-je sum wia di titu maama mu, ku na yi ba tituɔa si ba taa nii ku maama baɔa ni tun ɔwaani. Tiga na yɔni ka pupɔri, baá kwe borbu mu

ba ma ba puri ku niɔ yam ba yagi de wuntu maama.

²⁸Ba deen ta kuri ni-yiruna badonnɔ si ba taa nii wɔɔnu tɔlɔ ba na mai ba kaani We tun baɔa ni. Maɔa

maama ba na kwe-ti ba ja ba nuɔi ti je sum ni, baá jeeli ti ni mu, yi ba na tɔɔi ba ti, ba daa ta wɔ ki kuntu mu si ti didwa yi muri.

²⁹Nɔɔna badaara maa nii We wara-je sum zula yam maama baɔa ni, ku ta wɔli di mun-bwe dum, di sana bam, di nugɔ kam, di wɔɔnu tɔlɔ lwɔm na ywɔmmɔ tun, di trali dum maama

baɔa ni. ³⁰Ku nan yi We kaanum tiinɔ badonnɔ mu jigɔ cwɔɔɔ si ba gwaani trali dwi dwi ba ki daani.

³¹Levi dwi tu didwa deen wura o yiri mu Matitiya. O maa yi Kura dwi tu Salum bu-kwian mu. Ba kuri wuntu mu

si o taa nii maasa yalɔ ba na ma ba ki We peera tun fɔgum baɔa ni.

³²Ku deen yi Keyati dwi tiinɔ badaara tituɔi mu si ba fɔɔi ba kwe dipe dilɔ ba na tiɔi We yigɔ ni We siun de maama tun.

³³Balɔ na yi lɔn-leenɔ yi ba yi Levi dwi dum nakwa tun deen zuuri We wara-je di sum wuntu mu, si ba taa tɔɔi ba tituɔa yam wia di titu, ni ku na maɔi te tun.

Kuntu ɔwaani ba daa ba jigɔ tituɔa yadonnɔ si ba taa tɔɔi ba wɔli da.

³⁴Nɔɔna bam kuntu maama deen yi Levi dwi dum sɔ-yuni tum nakwa mu yi ba yira yam pupɔni ya tiɔi cibara gulɔ twaanɔ tum wuntu. Ba deen

maa zuuri Zeruzalem ni.

Sooli kwɔ natɔga kam

³⁵Gabawɔn ko Yeyiyeli deen zuuri Gabawɔn tw ni mu. O kaani yiri maa yi Maaka. ³⁶O biɔ bam maa yi:

O bu-kwian Abedon, di Zurə, di Kisi, di Baalt, di Nera, di Nadabi, ³⁷ di Gedora, di Ayo, di Zakari, di Mikilɔti.

³⁸ Mikilɔti di ma lu Simeam. Bantu maama deen zɔvri ba twe di ba curru tidonnə mu Zeruzalem ni.

³⁹ Nera deen mu lugi Kisi. Kisi ma lu Sooli. Sooli di deen ma lu Zonatan, di Malikisua, di Abinadabi, di Esi-Baali.

⁴⁰ Zonatan bu mu yi Meri-Baali. Meri-Baali di ma lu Mika.

⁴¹ Mika biə bam maa yi:

Pitɔn, di Melekti, di Tarea, di Ahazi.

⁴² Ahazi deen mu lugi Najara. Najara di ma lu Alemeti, di Azimaveti, di Zimiri. Zimiri ma lu Moza. ⁴³ Moza ma lu Binea. Binea bu maa yi Refaya. Refaya bu maa yi Eleyasa. Eleyasa bu maa yi Atsali.

⁴⁴ Atsali deen jigi biə-bardu mu. Ba yura mu yi:

Azerikam, di Bokeru, di Ismayeli, di Seariya, di Abdasi, di Hanan.

Sooli na ge o ŋwia te tun

1 Samoweli 31:1-13

10 Filisi tiinə bam deen zaŋi najara didaani Yisrayeli tiinə bam. Yisrayeli jar-kərə bam ma jagi sat yi Filisi tiinə bam zəli-ba. Ba ma gu Yisrayeli tiinə bam zanzan Giliboa piu kum yuu ni. ² Sooli di o biə bam ma duri, yi Filisi tiinə bam pe ba kwaga ba pu. Ba ma gu Sooli biə Zonatan, di Abinadabi, di Malikisua. ³ Jara yam ma tiini ya puni Sooli zanzan. O dɔna bam ma na-o yi ba ta ba cina ba tɔ-o pa ku kɔ-o zɔnni. ⁴ Sooli ma ta di nɔn-dɔŋɔ wulu na ze o jara zila yam tun o wi: «Li n su-lɔŋɔ kum n ma n zɔ-ni n gu. Amu ba lagi si Filisi nɔn-yɔɔru tuntu yi amu yura ba zɔ-ni si ba mwani-ni ba ki-ni cavura.»

Nɔn-dɔŋɔ kum maa wu se si o gu-o, fɔvri na tiini di jig-o tun ŋwaani. Kuntu baŋa ni, Sooli ma vaŋi o tuti su-lɔŋɔ kum o li. O ma kwe-ku o mɔvri o pugə ni, yi o daari o tu ku baŋa ni o ti. ⁵ Nɔn-dɔŋɔ kum na maani ni Sooli tigi tun, o di ma li o su-lɔŋɔ kum yi o tu ku baŋa ni o ti. ⁶ Ku deen ki kuntu mu yi Sooli di o biə batɔ bam, di o dwi tiinə bam maama tɔgi daani ba ti.

⁷ Yisrayeli tiinə balu deen na zɔvri Zizreyeli bolo kum ni tun ma lwarti ni Sooli di o biə bam tigi mu, yi Yisrayeli jar-kərə bam maama duri ba jagi. Ba na ni kuntu tun mu ba duri ba lagi je ba daari ba tunti dum. Filisi tiinə bam ma vu ba zɔvri di wuni. ⁸ Tɔga na pɔvri tun, Filisi tiinə bam ma joori najara kaporo kum ni si ba za ba li jijigirɔ twa bam yura ni. Ba ma na ni Sooli di o biə bam tigi mu ba tigi Giliboa piu kum yuu ni. ⁹ Ba na ne tun, ba ma goni Sooli yuu ba li, yi ba lɔvri o jara zila yam na wu o yura ni tun. Ba laan

ma tɔŋi kwərə si ka yi Filisi tiinə tunti dum maama ni: ba di Sooli. Ba ma tɔli si ba dwi tiinə maama ni-taani dum kuntu, yi ba daari ba jigɔ-di ba buri ba jwənə yigə ni. ¹⁰ Ku na yi Sooli jara zila yam, ba kwe-ya ba ja zu ba tiŋi ba jwənə digə kam ni mu. Ba ma daari ba kwe o yuu kum ba vu ba palɔ ba jwəm Dagɔn digə kam ni.

¹¹ Nɔɔna balu maama deen na zɔvri Yabesi Galadi ni tun ma ni Filisi tiinə bam na ki Sooli te maama tun.

¹² Balu na tiini ba yi pamaŋ-bibe ba wuni tun ma zaŋi ba vu ba part Sooli di o biə bam yura yam. Ba ma ja-ya ba joori Yabesi, yi ba daari ba kwe ba kwi sum ba ki tiu kamunu kudoŋ kuri ni, Yabesi tu wuni. Ba ta ma di ba lwi yi ba vɔ ba niə da yarpe.

¹³ Sooli deen tɔga o na nuŋi Baŋa-We kwaga ni tun ŋwaani mu. O wu se si o tɔŋi o tɔgi Baŋa-We niə yam. O deen ve kaani wulu na wat o bwe cirə tun si o want o nii o yigə. ¹⁴ O nan wu se si o bwe Baŋa-We si Dɔ bri-o cwəŋə. Kuntu ŋwaani Baŋa-We pe Sooli ti. Dɔ ma daari Dɔ jɔŋi Yisrayeli tu paari dum o juŋa ni Dɔ kwe Dɔ pa Zese bu Davidi.

11 Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama deen ve Ebrɔn mu. Ba ma ta di Davidi ba wi: «Nii mu. Dibam maama didaani nmu yi yura didua di jana didua mu. ² Faŋa yi Sooli ta yi dibam maama pe tun, nmu mu yi wulu na tɔgi di yigə pa di ve di ki najara di di dɔna tun. Nmu Tu Baŋa-We nan ya maŋi Dɔ ta di nmu Dɔ wi: «Nmu mu wɔ ji a nɔɔna Yisrayeli tiinə bam yuutu yi n nii ba baŋa ni ni nayirɔ te.»»

³ Kuntu tun, Yisrayeli nakwa bam maama deen jeeri Pe Davidi tee ni Ebrɔn ni mu. Baŋa-We yigə ni mu Davidi ki ni-mɔɔ di ba. Ba laan ma lo nugə o yuu ni si o taa yi Yisrayeli tiinə bam maama pe, ni Baŋa-We ya na tagi di Samoweli ni kuɔ ki te tun.

Davidi wanti o jɔŋi Zeruzalem

2 Samoweli 5:6-10

⁴ Yebusi tiinə deen mu zɔvri Zeruzalem tu kum ni. Tu kum yiri didoŋ deen yi Yebusi mu. Davidi didaani Yisrayeli tiinə jar-kərə bam maama ma zaŋi ba vu Zeruzalem si ba li tu kum. ⁵ Yebusi tiinə bam ma ta di Davidi ba wi: «Abam bá na cwəŋə á zu yo seeni.» Di kuntu di, Davidi wanti Siyɔn o di. Siyɔn deen yi tu kum dam jəgə mu. Nɔɔna laan maa jigɔ je sum kuntu ba bæ ni: «Davidi tu.»

⁶ Davidi ya tagi o wi: «Wulu na tɔgi jar-kərə bam yigə o zaŋi najara di Yebusi tiinə bam, ku tu wɔ ji ba yigə tu.» Zeruya bu Zoabi mu yi wulu na puli o ja najara yam tun. Kuntu ŋwaani wuntu suntu o ji jar-kərə bam yigə tu.

⁷ Davidi na di tu kum dam jəgə kam tun, mu o læri o maŋi da o zɔvri ku wuni. Kuntu ŋwaani mu ba bæŋi

10:12 *tiu kamunu*: = térébinthe arbre

10:13 1 Sam 28:7 11:4 Zozwe 15:63

ku yiri ba wi: «Davidi tu». ⁸O ma zigi me tɔga kam na suuri ka maɲi daani tun o joori o lo tuw kum o zigi o kaagi jɔgɔ kam. Tuw kum je silu ta na daari tun mu Zoabi fɔgi o lo. ⁹Davidi dam dum deen ma fɔgi di puli di ki da, Paɲwa Tu Baɲa-We dum na wu o tee ni tun ɲwaani.

Pamaɲ-bibe silu na wɔli Pe Davidi tun

2 Samoweli 23:8-39

¹⁰Nɔɔna bantu deen mu yi Pe Davidi pamaɲ-babe sum yigɔ tiinɛ. Ba ma tɔgi di Yisrayeli tiinɛ bam maama ba zigi Davidi kwaga ni, pa o laan ba o di paari tɔga kam maama baɲa ni, ni Baɲa-We na maɲi o goni ni nu: kuɔ ki te tun.

¹¹Pamaɲ-babe sum yira mu tintu:

Hakimoni tu Yasobemi deen mu yi «Pamaɲ-bibe sitɔ sum» yigɔ tu wum. O deen jeeri nɔɔna biɛ-yatɔ (300) mu di jara. O ma kwe o cicwe o ma gu ba maama jara-kɛm bidwi baɲa ni.

¹²Wulu na saɲi wuntu kwaga pamaɲ-bibe sitɔ sum wuni tun deen yi Awoyi tu Dodo bu Eleyazaari mu.

¹³De didwa Filisi tiinɛ bam na gilimi Pas-Damim ni najara ɲwaani tun, Eleyazaari wu Davidi tee ni mu. Je sum kuntu ni nɔɔna dugi caara mu ba kara ni. Dɔani mu Yisrayeli jar-kɛrɛ bam titwani ba duri si ba lu Filisi tiinɛ bam jɲa ni. ¹⁴Davidi di Eleyazaari ma zigi kara kam titari ni ba kwaani ba ki jara yam ka ɲwaani. Ba ma gu Filisi tiinɛ bam zanzan. Baɲa-We deen ma pa Yisrayeli tiinɛ bam di wɔnɔ zanzan.

¹⁵De didwa mu pamaɲ-bibe fiintɔ sum wuni sitɔ deen ve Davidi te, o na sɛgi Adulami piu bɔɔni wuni tun. Filisi tiinɛ jar-kɛrɛ kɔgɔ kudonɔ ya tu ba kikili Refayim bolo kum ni. ¹⁶Ba kɔgɔ kudonɔ di ya joɲi Betelhem tuw kum mu ba wura. Kuntu maama didaani Davidi ya wu o piu kum dalum je sum ni mu. ¹⁷Davidi wobɔɲa ma tiini ya ja o titi tuw kum yi o ta o wi: «Wɔɔ mu wɔ zaɲi o vu Betelhem si o mɔ na wuli dilu na tigi tuw kum manchoɲo ni ni tun wuni o ja o ba o pa-ni si a nyɔ?» ¹⁸Pamaɲ-bibe sitɔ sum kuntu ma lu ba tɔgi Filisi tiinɛ kɔgɔ kum wuni ba vu ba yi wuli dum ba mɔ na bam, yi ba joori ba ja-ba ba ba pa Davidi. Ba na joori tun, o ma vin si o nyɔ na bam kuntu. O ma lo-ba o yagi tɔga ni si ba taa yi pɛeri ba pa Baɲa-We. ¹⁹O ma ta o wi: «Amu Tu We, amu ba wani a nyɔ na bantu! A na nyɔgi-ba, ku nyi di a nyɔgi nɔɔna bantu jana mu, ba na se si ba ga ba ɲwia si ba ma mɔ na bantu tun ɲwaani.» O ma vin si o nyɔ-ba.

Pamaɲ-bibe sitɔ sintu deen na tuɲi te tun mu kuntu.

²⁰Zoabi nyaani Abisayi di deen mu yi «Pamaɲ-bibe fiintɔ kum» yigɔ tu. O ma kwe o cicwe o jeeri nɔɔna

biɛ-yatɔ (300) jara wuni o gu. Kuntu ɲwaani o ma na yiri pamaɲ-bibe sitɔ sum yigɔ ni. ²¹Wuntu deen mu tiini o na yiri o dwani pamaɲ-bibe fiintɔ kum maama, yi o ji ba yigɔ tu. O nan wu wɔli pamaɲ-bibe sitɔ sum wuni.

²²Yehoyada bu Benaya di deen yi jar-kɛru mu na yi nɔn-babta. O nuɲi Kabezili mu, yi o tuɲi baari zanzan.

Benaya deen gu Moabi pamaɲ-bibe sile. O ta ma tu goɲo wuni o gu nyoɲo de didwa waaru na tiini ti wura maɲa kalu tun. ²³Benaya ta gu Ezipi nɔn-waguli didonɔ mu. Nɔɔnu wum didwarum deen yi kanti ni maɲum kuni binu, yi o ze cicwe na maɲi di bɔɲɔ tun mu. Yi ku daari Benaya jigi da-lɔɲɔ. O ma vu o vri cicwe dum Ezipi tuw jɲa ni, o joori o ma-di o zɔ-o o gu.

²⁴Yehoyada bu Benaya deen na tuɲi te tun mu kuntu. O di ma na yiri pamaɲ-bibe sitɔ sum yigɔ ni. ²⁵O ma tiini o na yiri pamaɲ-bibe fiintɔ kum wuni, yi o wu tɔgi o wɔli pamaɲ-bibe sitɔ sum wuni. Davidi ma pa Benaya ji balu na yir-o tun yigɔ tu.

²⁶Pamaɲ-babe sum sidaara yira mu tintu:

Zoabi nyaani Azayeli.

Betelhem tu Dodo bu Elanan.

²⁷Harari tu Samoti.

Peloni tu Helezi.

²⁸Tekoa tu Ikesi bu Yirɔ.

Anatoti tu Abizeri.

²⁹Usati tu Sibekayi.

Awoyi tu Yilayi.

³⁰Netofa tu Maharayi.

Netofa tu Baana bu Heledi.

³¹Ribayi bu Itayi, na nuɲi Gibeaa tuw Benzamen laɲa kam ni tun.

Piratoni tu Benaya.

³²Hurayi na nuɲi Gaasa bu-tuli sum seeni tun.

Araba tu Abiyeli.

³³Barum tu Azimaveti.

Saalebun tu Eliaba.

³⁴Gizon tu Hasem biɛ.

Arari tu Sagia bu Zonatan.

³⁵Arari tu Sakari bu Ahiyam.

Uri bu Elifali.

³⁶Mekera tu Heferi.

Peloni tu Ahiya.

³⁷Karmeli tu Esirayi.

Ezibayi bu Naarayi.

³⁸Natan nyaani Zoweli.

Hagari bu Mibaari.

³⁹Amɔn tu Seleki.

Beeroti tu Narayi.

Wuntu deen ze Zeruya bu Zoabi jara zila yam mu.

⁴⁰Yeteri tu Yirɔ.

Yeteri tu Garebi.

⁴¹Heti tu Yuri.

Alayi bu Zabadi.

⁴²Ruban dwi tu Siza bu Adina.

Wuntu deen yi Ruban dwi tiinə yigə tu, yi o jigi kwaga nɔɔna fiinto.

⁴³Maaka bu Hanan.

Mitini tu Zosafati.

⁴⁴Astarɔti tu Yoziasi.

Aroyeri tu Hotam biə bale, Sama dɔdaani Yeyiyeli.

⁴⁵Tizi tu Yediayeli bu Simiri, di o nyaani Yoa.

⁴⁶Mahavi tu Elieli.

Elinaam biə bale, Yeribayi dɔdaani Yosavia.

Moabi tu Yitama.

⁴⁷Elieli, di Obedi, di Mezoba tu Yaaseli.

Davidi kwaga nɔɔna na wu Zikalagi ni tun

12 Davidi deen ve o zɔvri Zikalagi ni, Kisi bu Sooli na zəl-o o tee ni tun ɲwaani. O na zɔvri da kuntu tun, mu nɔn-babe sidonnə na ye najara kəm lanyirani tun tu ba zən-o si o ki jara yam. ²Pamaɲna bam deen jigi ten mu. Ba maa ye cuna tam di napana dulum lanyirani jazum di jagwiə maama. Ba maa yi Benzamen dwi tu Sooli curru mu. ³Ba yigə tu wum mu yi Ahiyezera. O nyaani Zoasi di maa wu o kwaga ni. Bantu bale ko maa yi Gibeia tu Semaa. Ba nɔɔna bam mu yi:

Azumaveti biə Yezeli, di Peleti, ku wəli di Beraka, di Anatoti tu Zehu, ⁴di Gabawɔn tu Yisamaya.

Wuntu deen yi nɔn-babia mu jar-kərə fiinto bam wuni yi o ta yi ba yigə tu. Ba nɔɔna badonnə maa yi:

Zeremi, di Yahazeli, di Yohanan, di Gedira tu Yozabadi, ⁵di Eluzayi, di Yerimoti, di Bealia, di Semari di Harufi tu Sefatia, ⁶dɔdaani Kura tiinə Elikana, di Yisiya, di Azareli, di Yozeri, di Yasobemi, ⁷ku wəli di Gedora tu Zeroham biə bale, Yowela di Zebadia.

⁸Nɔn-babe sidonnə di deen nuɲi Gadɔ dwi dum wuni ba da ba wəli Davidi kɔgɔ kum wuni. Ba ma vu o te kagva yuu ni. Ba di deen yi pamaɲ-bibe silu na ye najara kəm lanyirani tun mu. Ba maa jigi najara ci-kwen di cicwə. Ba maa jigi fɔvni ni nyonjo te, yi ba tiini ba wara ni fərə na duri te pweeru yuu ni tun. ⁹Ba yigə tu wum mu yi Etiseri. O kwaga nɔɔna maa yi:

Abdiasɔ, di Eliabi, ¹⁰di Misimana, di Zeremi,

¹¹di Atayi, di Elieli, ¹²di Yohanan, di Elizabadi,

¹³di Zeremi, di Makabanayi.

¹⁴Nɔn-babe suntu na yi Gadɔ tiinə tun deen yi jar-kərə yigə tiinə mu. Ba didva wu wanti nɔɔna bi o zəli najara wuni. Ba wuni wulu dam na daga tun wai nɔɔna muru o zəlɔ. ¹⁵Pamaɲna bam kuntu deen mu be Zurden bugə kam maɲa kalu ka ni na pɛɛli buni dum pulim cana kam

ni tun. Ba ma vu ba zəli nɔɔna balu maama na zɔvri bube dum bwəlu tum wa-puli di wa-zɔvri seeni tun pa ba duri ba viiri.

¹⁶Baara badonnə na yi Benzamen dwi tiinə di Zuda dwi tiinə tun deen ve Davidi te o dam je sum ni.

¹⁷Davidi ma zaɲi o jeeri-ba yi o ta di ba o wu: «Abam na maa buni amu te di yazurə mu, si á tɔgi á zəni-ni, amu di nan se si di maama wəli daani. Á nan na tu si á yəgi-ni mu á pa a duna bam, si dibam nabaara We dum taa ye ku ni ni si Di daari Di waari abam. Beɲwaani a wu ki kulokulu a cɔgi.»

¹⁸We Joro ma ba Amasayi wulu na yi ba jar-kərə fiinto kum yigə tu tun baɲa ni, yi o ta o wu:

«Davidi! Dibam yi nmu nɔɔna mu,

Zese bu! Di wu n kwaga ni.

Yazurə taa wu n tee ni,

si ku ke ku yi balu di

na wəli-m tun.

Nmu Tu We dum wu zəni-m.»

Davidi ma se o jonji-ba yi o daari o pa ba ji o jar-kərə bam yigə tiinə.

¹⁹Baara badonnə di deen nuɲi Manasi dwi dum wuni ba da ba wəli Davidi kɔgɔ kum wuni maɲa kalu o na tɔgi di Filisi tiinə bam si ba zaɲi najara di Sooli tun. Ku nan na ki te tun, Davidi di o nɔɔna bam wu wəli Filisi tiinə bam, fɔvni na jaani ba yigə tiinə bam tun ɲwaani. Ba deen buɲi ni Davidi wu wanti o lo ba kwaga ni o joori Pe Sooli te o daari-ba pa ba ga ba ɲwɔa mu. Kuntu ɲwaani ba jəni tɔga ni ba bwe daani yi ba pa Davidi pwe o tuti di ba. ²⁰Maɲa kalu Davidi na maa joori Zikalagi tun, Manasi nɔɔna balu na de ba tɔgi did-o tun mu yi:

Adina, di Yozabadi, di Yediayeli, di Misɛɛli, di

Yozabadi, di Elihu, di Ziletayi.

Nɔɔna bam kuntu didva didva te Manasi dwi jar-kərə muru mu. ²¹Ba deen yəni ba wəli Davidi pa o wanti vuvurna balu na ki jara di ba tun, beɲwaani ba deen yi nɔn-babe mu cɔga cɔga yi ba kwəri ba yi o jar-kərə bam yigə tiinə. ²²De maama wuni nɔɔna deen yəni ba tui ba wəli Davidi kɔgɔ kum wuni. Kuntu deen ma pa o na jar-kərə kɔgɔ zanzan, nuneeni We tuti jar-kərə tun.

Davidi kwaga nɔɔna na wu Ebrɔn ni tun

²³Davidi deen na wu Ebrɔn ni tun, baara balu na ye najara kəm tun mu tu ba wəli o jar-kərə kɔgɔ kum wuni, si ba pa o ləri Sooli yuu ni o di paari dum, ni Baɲa-We na maɲi Di pooli te tun. Nɔɔna bam ni mu tintu:

²⁴Zuda dwi dum wuni:

Baara murru tiredu di biə-nana (6,800). Bantu deen ze ci-kwen di cicwə mu di jara zula zanzan.

²⁵Simeyon dwi dum wuni:

Jar-kərə murrɔ turpe dɪ bi (7,100). Bantu yɪ pamag-bibe cɪga cɪga.

²⁶Levi dwi dɪm wɔnɪ:

Baara murrɔ tuna dɪ biə-yardu (4, 600). ²⁷Arɔn dwi tu Yehoyada dɪ wɔli da, dɪ o nɔɔna murrɔ tɪtɔ dɪ biə-yarpe (3, 700). ²⁸Sadoki dɪ maa wɔra. O deen yɪ nɔn-dɔŋɔ kulɔ na yɪ nɔn-babia tun mu, yɪ dɪdeera fiinle-bale (22) wɔ o tee nɪ, ba na yɪ o curru tun.

²⁹Benzamen dwi dɪm wɔnɪ:

Baara murrɔ tɪtɔ (3,000). Sooli tɪtɔ dwi dɪm mu kuntu. Ba zanzan deen se ba zɪgtɪ Sooli dɪ o digə kam kwaga nɪ yɪ ba wɔ yagɪ.

³⁰Efrayim dwi dɪm wɔnɪ:

Baara murrɔ fiinle dɪ biə-nana (20, 800). Bantu deen tiini ba jɪgtɪ yɪrɪ mu ba sɔ-yuni tum wɔnɪ.

³¹Manasi dwi cicoro kum wɔnɪ:

Baara murrɔ fugə-nana (18,000). Ba curru tum deen kuri-ba dɪdɔba dɪdɔba sɪ ba yɔɔrɪ ba ba wɔli Davidi sɪ o ji pɛ.

³²Yisakaari dwi dɪm wɔnɪ:

Dɪdeera biə-yale (200), dɪ ba curru tɪlɔ maama na wɔ ba kwaga nɔɔna tun. Dɪdeera bam kuntu ye kulɔ na jɪgtɪ ku kɪ kantɔ maɲa kam nɪ tun pa ba lwarɪ cwəŋə kalɔ Yisrayeli tiinə na maɲɪ sɪ ba tɔgtɪ tun.

³³Zabulɔn dwi dɪm wɔnɪ:

Jar-kərə murrɔ fiinnu (50,000). Ba deen ye jara kəm lanyiranɪ mu. Ba maa jɪgtɪ jara zɪla dwi dwi sɪ ba ma wɔli Davidi najara wɔnɪ. Ba deen yɔɔrɪ ba kɪ ba cɪga dɪd-o.

³⁴Nefitali dwi dɪm wɔnɪ:

Jar-kərə yigə tiinə murrɔ (1,000), ku wɔli dɪ ba jar-kərə murrɔ fiintɔ-turpe (37,000) na zeeri najara cɪ-kwen dɪ cɪcwə tun.

³⁵Dan dwi dɪm wɔnɪ:

Jar-kərə murrɔ fiinle-nana dɪ biə-yardu (28, 600).

³⁶Aseeri dwi dɪm wɔnɪ:

Jar-kərə murrɔ fiinna (40,000). Bantu ye najara kəm lanyiranɪ.

³⁷Yisrayeli dwiə yalɔ deen na zɔvri Zɔrden bugə kam wa-puli seeni tun. Ruban dwi dɪm, dɪ Gadɪ dwi dɪm, ku wɔli dɪ Manasi dwi cicoro kum mu kuntu:

Jar-kərə murrɔ bi dɪ fiinle (120,000). Ba dɪ deen jɪgtɪ jara zɪla dwi dwi.

³⁸Nɔɔna bam kuntu maama deen yɪ jar-kərə balɔ na ti ba yigə sɪ ba zaɲɪ najara yam tun mu. Ba na tu Davidi te Ebrɔn nɪ tun, ba wɔbuɲa ya jaanɪ sɪ ba pa o di paari Yisrayeli tɔv kum maama baɲa nɪ mu. Ku nan dai bantu yuranɪ. Yisrayeli tiinə badonnə bam dɪ maama bubuɲɪ yɪ dɪdɔba mu, sɪ ba pa Davidi paari dɪm.

³⁹Nɔɔna bantu maama deen maɲɪ Davidi tee nɪ mu da yatɔ ba di wodi-fɔrɔ candiə. Beɲwaanɪ, ba curru tum deen pɛ-ba ba na lagtɪ kulɔ tun maama mu. ⁴⁰Ba nu-biə

badonnə na wɔ Yisakaari, dɪ Zabulɔn, dɪ Nefitali dwiə yam maama laɲa nɪ tun dɪ ma la wodiiru zanzan ba tɔɲɪ ba pa-ba sɪ ba taa di. Ba deen mɛ bunɛ, dɪ yogondə, dɪ buna-sise, dɪ na-be ba zɪgtɪ wodiiru tum ba ba pa-ba. Wodiiru tum maa yɪ muni, dɪ kapiri-kura, dɪ maasa, dɪ sana, dɪ nugə, ku ta wɔli dɪ na-bali, dɪ peeni. Beɲwaanɪ Yisrayeli tɔv kum maama nɪ mu ba deen di ywəni lanyiranɪ.

We ni-gonim daka kam

2 Samoweli 6:1-11

13 Davidi deen mu ne dɪ o jar-kərə dɪdeera balɔ na te nɔɔna murrɔ murrɔ tun, dɪ balɔ na te nɔɔna bi bi tun, dɪ o jar-kərə bam yigə tiinə maama. ²O ma daari o ta dɪ Yisrayeli tiinə nɔn-kɔgɔ kum maama o wɪ: «Abam na wú se, yɪ ku na tɔgtɪ dɪbam Tu Baɲa-We wɔbuɲa dɪ, pa-na sɪ dɪ tɔɲɪ kwərə dɪ pa dɪ curru tɪlɔ na wɔ Yisrayeli laɲa kam je maama nɪ tun sɪ ba maama ba yo sɪ dɪ jeeri daanɪ. Dɪ ta wú tɔɲɪ kwərə kam kuntu dɪ pa We kaanum tiinə dɪ Levi dwi tiinə maama na wɔ tunɪ dɪlɔ pwəli na gilimi-dɪ tun wɔnɪ. ³Pa-na dɪ kwaanɪ dɪ kwe dɪ Tu We ni-gonim daka kam dɪ ja dɪ joori dɪ tee nɪ. Beɲwaanɪ, maɲa kalɔ Sooli na jɪgtɪ paari dɪm o di tun, dɪ wɔ bwe sɪ dɪ lwarɪ We wɔbuɲa.»

⁴Davidi na tagɪ kuntu tun, nɔn-kɔgɔ kum maama ma se o taanɪ dɪm, ku na tɔgtɪ cwəŋə ba maama yigə nɪ tun ŋwaanɪ.

⁵Davidi ma la Yisrayeli tiinə bam maama ku zɪgtɪ Ezipi sisəm dɪm nɪ sɪ ku vu ku yɪ Lebo-Hamati o kɪ daanɪ, sɪ ba da ba vu Kiriaf-Jeerim ba kwe We ni-gonim daka kam ba ja ba ba. ⁶O ma da ba yigə sɪ ba maama vu Zuda tɔv Baala kulɔ yɪrɪ didoɲ na yɪ Kiriaf-Jeerim tun. Ba deen ve sɪ ba ja We ni-gonim daka kam mu ba joori Zeruzalem. Daka kam kuntu wɔra Baɲa-We yɪrɪ ŋwaanɪ mu. Wuntɔ di paari Seruben sɪm tɪtarɪ laɲa nɪ, sɪ na zɪgtɪ daka kam baɲa nɪ tun.

⁷Daka kam nan ya wɔ Abinadabi sɔŋɔ nɪ mu. Ba ma vu ba kwe-ka ba daɲɪ na-be tərɪko-dɔŋɔ baɲa nɪ. Abinadabi biə bale Yuza dɪ Ayo maa tɔgtɪ tərɪko kum yɪ ba yɪrɪ-ku. ⁸Davidi dɪ Yisrayeli tiinə bam maama ma leeni le ba zuli We dɪ ba dam maama. Ba ta maa jɪgtɪ kwaanɔ, dɪ gungwe, dɪ nabwaanɔ, dɪdaanɪ kweera zɪla dwi dwi ba kweeri, yɪ ba daari ba sai ba tɔgtɪ kwaga.

⁹Ba ma vu ba yɪ Kidon na yəni o frɪ o muna mɛ tun. Na-be sɪm ma garɪ sɪ tɪtɪ sɪ lagtɪ sɪ tɔv. Yuza ma zi We ni-gonim daka kam sɪ o pa ka fɔgtɪ ka zɪgtɪ. ¹⁰Baɲa-We banɪ ma tiini dɪ zaɲɪ Yuza baɲa nɪ, o na twɪ o juɲa o dwe daka kam tun ŋwaanɪ. Ne sɪm kuntu ni nɪ, We ma magɪ Yuza Dɪ gv. ¹¹Davidi wɔv ma fuli zanzan dɪ

13:5 Ezipi sisəm dɪm = Sihora bugə kam

13:5 1 Sam 7:2 13:5-6 2 Sam 6:2

Baŋa-We na tɔgi Dɩ ban-zɔŋɔ kum baŋa Dɩ gu Yuza tun. Kuntu ma pa o bɛŋi je sum kuntu yiri o wɩ: «Pɛrizi Yuza.» Mu je sum yiri dɩ zum maama. ¹²Kɛm dum kuntu ma pa Davidi kwart We. O ma bwe o wɩ: «Amu wó kɩ tɛ mu a ja We ni-gonim daka kam a ba a tɛ?» ¹³O daa maa wu jaanu-ka o ja o vu o zu o tuti tuw Zeruzalem wuntu. O ma leerti o pa ba ywəri ba ja-ka ba vu Gatu Obed-Edomi sɔŋɔ. ¹⁴We ni-gonim daka kam ma maŋi Obed-Edomi sɔŋɔ nɩ canɩ sitɔ mu. Ka na wura tun, Baŋa-We ma kɩ wuntu dɩ o sɔŋɔ tiinɛ, dɩ o wɛənu maama yu-yoŋo.

Davidi dwi dum taanu

14 Tiiri tuw Pɛ Hiramɩ deen ma tuŋi nɔɔna Davidi tee nɩ sɩ ba kɩ pipiu daanu. O ma pa ba ja Sedri de ba vu ba pa-o. O ta ma pa nɔɔna balu na ye kandwa sarum tun, dɩ gwaru tɔgi ba vu, sɩ ba want ba lɔ pɛ sɔŋɔ ba pa Davidi. ²Davidi ma lwarɩ nɩ Baŋa-We mu sunɩ Dɩ pa o di Yisurayeli tuw paari, yɩ Dɩ ta daari Dɩ pa o paari dum fɔgi dɩ puli lanyirani, We tɩti nɔɔna Yisurayeli tiinɛ bam ŋwaanu.

³Davidi na zuvri Zeruzalem nɩ tun, mu o daa ta di kaana badonnɛ o wɛli da. Ba ma lu biɛ, bɛkɛri dɩ bɩsankam, ba pa-o. ⁴Biɛ balu Davidi na lugi Zeruzalem nɩ tun yira mu tuntu:

Samua, dɩ Sobabu, dɩ Natan, dɩ Solɔmɔn, ⁵dɩ Yɩbart, dɩ Elisua, dɩ Elipelete, ⁶dɩ Noga, dɩ Nefegi, dɩ Yafɩa, ⁷dɩ Elisama, dɩ Beliada, dɩdaanu Elifeletɩ.

Davidi want Filisi tiinɛ bam.

⁸Filisi tiinɛ bam deen ma ni nɩ ba tiŋi Davidi sɩ o taa yɩ Yisurayeli tiinɛ maama pɛ. Ba ma la ba jar-kɛrɛ bam maama ba kɩ daanu ba vu ba beeri o jɛgɛ sɩ ba ja. Davidi ma lwarɩ ku ni nɩ yɩ o nuŋi tuw kum nɩ o vu sɩ o jeeri-ba. ⁹Filisi tiinɛ bam ma ba ba yɩ Refayim bolo kum. Ba ma kɩ jara dɩ nɔɔna balu na zuvri da tun. ¹⁰Davidi ma bwe We o wɩ: «A ve a jeeri Filisi tiinɛ bam dɩ najara, sɩ nmu wó kɩ-ba a juŋa nɩ na?» Baŋa-We ma lɛr-o Dɩ wɩ: «Eɛn, zaŋi n vu n jeeri-ba, sɩ amu wó kɩ-ba n juŋa nɩ.»

¹¹Davidi ma vu o yɩ Baalu Perazim. O ma want Filisi tiinɛ bam o di. O laan ma ta o wɩ: «We tɔgi amu dam baŋa nɩ mu Dɩ magɩ Dɩ purɩ a duna bam baŋa nɩ o zɛli-ba, nunɛɛnɩ na na magɩ ba purɩ te tun.» Ba ma leerti ba jɩgi je sum kuntu ba bɛi nɩ «Baalɩ Perazim». ¹²Dáanu mu Filisi tiinɛ bam duri ba daari ba jwɛnɛ yam ba yagi. Davidi ma pa o nɔɔna bam ni sɩ ba kwe mim ba zwe jwɛnɛ yam.

¹³Ku na kɩ da funfun tun, Filisi jar-kɛrɛ bam daa ta ma joori Refayim bolo kum ba kɩ jara dɩ nɔɔna bam.

¹⁴Davidi daa ma bwe We sɩ o lwarɩ o na wó kɩ te tun. We ma ta Dɩ wɩ: «Nmu na jeeri-ba, sɩ n yɩ yɔvri ba yigɛ vɩkɩ. Nan kaagi n tɔgi Murie tweeru tum n kɩkari daa kadoŋ kam nɩ n yɩ-ba. ¹⁵Ta n nii tweeru tum yuu nɩ. Nmu na tu n ni ku dwana dɩ baŋa nɩ, sɩ n laan nuŋi n jeeri-ba. Ku bri nɩ amu tuti mu de á yigɛ sɩ a jeeri Filisi tiinɛ jar-kɛrɛ bam dɩ najara a daari a di-ba.» ¹⁶Davidi ma sunɩ o kɩ kulu We na bri-o sɩ o kɩ tun. Ku ma pa ba want Filisi jar-kɛrɛ bam ba di. Ba ma zɩgi Gabawɔn nɩ ba zɛli-ba ba vu ba yɩ Gezerɩ.

¹⁷Kuntu maama baŋa nɩ mu Davidi yiri deen zaŋi dɩ jagi tuga baŋa je maama nɩ. Baŋa-We ma pa dwi-ge tiinɛ maama tiini ba kwart fuvri dɩd-o.

We ni-gonim daka kam

15 Davidi deen logɩ sam mu o tuti tuw Zeruzalem nɩ sɩ o taa zuvri dɩ wuntu. O ma daari o cwi vwe sɩ o want o kwe We ni-gonim daka kam o zɩgi da. ²O deen ma ta o wɩ: «Levi dwi tiinɛ yiranɩ mu jɩgi cwɛŋɔ sɩ ba zuŋi We ni-gonim daka kam. Bɛŋwaanu bantɩ mu Baŋa-We maŋi Dɩ kuri sɩ ba taa zuŋi-ka, sɩ ba daari ba taa tuŋi ba pa-Dɩ sɩ ku ta ve wuu.»

³Davidi ma la Yisurayeli tiinɛ bam maama o kɩ daanu Zeruzalem nɩ, sɩ ba laan want ba kwe We ni-gonim daka kam ba ba ba zɩgi o na kɩ je silu o pa-ka tun. ⁴O ma bɛŋi Arɔn dwi dum dɩ Levi dwi tiinɛ bam o kɩ daanu.

Bantu deen mu yɩ:

⁵Levi bu Keyati sɔ-yuu kum wuntu:

Ba sɔ-yuu kum nakwɩ Yureli dɩ o curru bi dɩ fiinle (120).

⁶Levi bu Merari sɔ-yuu kum wuntu:

Ba sɔ-yuu kum nakwɩ Asaya dɩ o curru biɛ-yale dɩ fiinle (220).

⁷Levi bu Gersɔnɩ sɔ-yuu kum wuntu:

Ba sɔ-yuu kum nakwɩ Zowelɩ dɩ o curru bi dɩ fiintɔ (130).

⁸Elizafan sɔ-yuu kum wuntu:

Ba sɔ-yuu kum nakwɩ Semaya dɩ o curru biɛ-yale (200).

⁹Ebrɔn sɔ-yuu kum wuntu:

Ba sɔ-yuu kum nakwɩ Elielɩ dɩ o curru funɔnɔ (80).

¹⁰Uziyelɩ sɔ-yuu kum wuntu:

Ba sɔ-yuu kum nakwɩ Amnadabu dɩ o curru bi dɩ fugɛ-bale (112).

¹¹Davidi deen bɛŋi We kaanum tiinɛ Sadoki, dɩ Abiatarɩ. O ta ma bɛŋi Levi dwi tiinɛ bardu bam,

13:11 Ku na lagu ku ta nɩ «Yuza can-neerti jɛgɛ» 14:11 Baalu Perazim kuri mu yɩ *Dam Tu wɔlv na magɩ o purɩ tun.*

14:1 2 Kibart tɔnɔ 2:3 15:2 Gulɛ Tɔnɔ 10:8

Yureli, di Asaya, di Zoweli, di Semaya, di Elielt, di Aminadabi. ¹²O ma ta di ba o wu: «Abam yi Levi dwi dum so-yuni tum nakwa mu. Abam didaani á donno Levi tiinə bam manɔ si á kwe á tuti We nwaani mu si á wani á zɔɔ Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun ni-gonim daka kam á ja á ba me amu na kwe si ka taa wura tun. ¹³Dí na kwaani si dí ki kuntu pulim ni tun, abam Levi dwi tiinə ya tərə si á zɔɔ-ka, ni We callu tum na bɔ te tun. Kuntu nwaani dí Tu Baŋa-We bani fuli dí baŋa ni, dí na wu bwe-DL si dí lwarɔ dí na wó ki te tun nwaani.»

¹⁴We kaanum tiinə bam di Levi tiinə bam ma kwe ba tuti We nwaani si ba wani ba zɔɔ Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun ni-gonim daka kam. ¹⁵Levi tiinə bam kwe da-didwaaru mu ba ma ba zɔɔ We daka kam ba bakali baŋa ni, ni Baŋa-We deen na tɔɔ Moyisi baŋa ni DL pa-ba ni si ba ki te tun.

¹⁶Davidi ma ta di Levi tiinə nakwa bam si ba kuri ba tuti curru tum wuni balu na wai ba leeni tun si ba taa leeni wupolo le. Badaara maa wó taa tai kwaanu dwi dwi, yi badaara di taa jigi zwi ba maga. ¹⁷Levi tiinə bam ma kuri Zoweli bu Hemani, di o curu Azaft wulu ko na yi Berekiya tun. Ku maa na yi Merari dwi dum wuni, ba ma kuri Kusaya bu Etan. ¹⁸Ba deen ta kuri ba curru tulu na wó weli-ba tun. Bantu mu yi:

Zakari, di Yaazeli, di Semiramoti, di Yehiyeli, di Yunni, di Eliabi, di Benaya, di Maaseya, di Matitiya, di Elifelewu, di Mikiniya, ku weli di We-digə kam ni-yiruna bale balu yira na yi Obed-Edomi, di Yeyiyeli tun.

¹⁹Hemani, di Azaft, di Etan mu ba kuri si ba taa magi canna zwi. ²⁰Ba deen ta kuri Zakari, di Atsali, di Semiramoti, di Yehiyeli, di Yunni, di Eliabi, di Maaseya, di Benaya si ba taa tai kwan-balwa si ti kwəri taa ywəmmə. ²¹Matitiya, di Elifelewu, di Mikiniya, di Obed-Edomi, di Yeyiyeli, di Azazia maa wó taa tai kwan-kamunnu si ti kwəri dí taa ywəmmə. ²²Ba deen kuri Kenania mu si o taa yi lən-leenə bam yigə tu, o na yɔɔri o yi gɔgɔ le wuni tun nwaani.

²³Ba ma kuri Berekiya, di Elikana si bantu taa yiri We ni-gonim daka kam. ²⁴We kaanum tiinə Sebania, di Zosafati, di Netaneli, di Amasayi, di Zakari, di Benaya, di Eliezeri maa manɔ si ba tu We ni-gonim daka kam yigə ni ba taa wui nabwaanu. Obed-Edomi, di Yehia di deen maa manɔ si ba taa yiri daka kam ba weli da.

²⁵Davidi deen tɔɔ di Yisrayeli tiinə nakwa bam, ku weli di jar-kərə didɛera balu na te nɔɔna muru muru tun si ba vu Obed-Edomi sɔɔ kum ba kwe Baŋa-We ni-gonim daka kam mu ba ja ba ba Zeruzalem. Ba na maa ve tun, ba jigi wupolo zanzan mu. ²⁶We deen yɔɔri DL zəni Levi tiinə balu na zɔɔ Baŋa-We ni-gonim

daka kam tun. Kuntu nwaani ba ma gu na-be sirpe di pi-bali sirpe ba ma kaani ba zuli-DL.

²⁷Davidi, di Levi tiinə balu maama na zɔɔ daka kam tun, ku weli di lən-leenə bam, di Kenania wulu na nii ba tutɔɔ yam baŋa ni tun deen vɔɔi gar-fifali ba yira ni mu. Davidi tuti ma zu gwar-wugu kulu ba na me gar-fifali ba so tun o danɔ da. ²⁸Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama ma tɔɔ ba la ba pu o kwaga, pa ba ja Baŋa-We ni-gonim daka kam ba vu Zeruzalem. Ba na maa ve tun, ba tiini ba kaasi wupolo sɔɔ mu yi ba wui nabwaanu, di namunnu. Ba maa magi zwi yi ba daari ba tai kwaanu dwi dwi di. ²⁹Ba na yɔɔri ba jigi Baŋa-We ni-gonim daka kam ba zɔɔri Zeruzalem tu wuni te tun, mu Sooli bukɔ Mikali tɔɔi o takoro seeni o nii o na kɔgɔ kum. O maa na ne Pe Davidi na tiini o sai di wupolo te tun, o ma goon-o o bicari ni. ¹Davidi deen ya manɔ o cwi vwe We daka kam nwaani. Ba ma kwe daka kam ba zɔɔ vwe dum wuni. Ba ma gu vara ba ki kaanum ba zwe ba pa We, yi ba daari ba ja yazurə pɛera ba ba si ba ma ba zuli-DL. ²Davidi na tu o ba o ki kaanum dum o ti tun, o laan sɔɔli mu o buri buri o pa nɔɔna bam di Baŋa-We yiri. ³O ta ma pa ba ce woddiuru tum ba pa Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama, baara di kaana. Nɔɔnu maama ma jɔɔi dipe didua, di nwam-wɔɔri, di kacunnu maasa.

16 Davidi deen ma kuri Levi tiinə badonnə si ba taa zuli Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun DL daka kam yigə ni. Ba tutɔɔ maa yi si ba taa zuli-DL, yi ba ki DL le, yi ba daari ba tee-DL. ⁵Bantu wuni Azaft deen mu yi ba yigə tu. Zakari ma saɔi, ku weli di Yeyiyeli, di Semiramoti, di Yehiyeli, di Matitiya, di Eliabi, di Benaya, di Obed-Edomi, di Yeyiyeli wɔɔɔ. Bantu maa yi balu na tai kwaanu dwi dwi tun. Azaft mu te zwi sum magum. ⁶We kaanum tiinə Benaya di Yahazeli maa zɔɔ We ni-gonim daka kam yigə ni ba wui nabwaanu tum maɔa di maɔa.

Davidi le-kəm ləŋə

Ləŋ-ŋwi 105:1-15; 96:1-9; 106:47-48

⁷De dum kuntu ni mu Davidi puli o pa Azaft di o donno bam leeni We ləŋ-ŋwi ləŋə kantu si ba ma ba ki Baŋa-We le:

⁸Ki-na Baŋa-We le,

si á daari á tee DL yiri!

Pa-na si lugu baŋa dwi tiinə lwarɔ

DL na tɔɔi kulu maama tun.

⁹Leeni-na tiə le á pa-DL.

Ta-na kwaanu á tee-DL!

Bɔri-na nɔɔna DL tutɔɔ-kamunə na yi te tun.

¹⁰Taá jigi-na wupolo,

DL yiri dum na yi lanyirani fasti tun nwaani.

Abam balu na kwaani
 si á lwarti Baŋa-We tun,
 di-na ywæni.
¹¹ Ve-na Baŋa-We yigə ni
 si Dl pa á joŋi dam.
 Taá fɔɔri-na á twe-Dl
 maŋa maama wɔni.
¹² Joori á guli-na Dl titɔŋ-kamunnu tum,
 didaani Dl wo-kinkagula yam gulə,
 si á yi swe Dl bura bɔrum dɔm
 Dl na pɛ abam tun swiə.
¹³ Cɔga tun, á yi balu We na kuri
 Dl pa Dl titi mu.
 Á maa yi We tintɔŋnu Yisrayeli biə bam.
 Zakɔbi dwi dɔm mu kuntu.
¹⁴ Wɔntu nan mu yi dɔbam Tu
 Baŋa-We dɔm.
 Dl maa te lɔgu baŋa maama
 di cɔga.
¹⁵ Guli-na Dl na goni Dl ni
 di Dl nɔɔna bam te tun,
 si á daa yi swe di swiə.
 Dl bá kwani Dl ni si ku taa ve maŋa maama,
 dwiə mɔru na wó saŋi tun.
¹⁶ We deen goni Dl ni dɔm kuntu mu di Abraham,
 yi Dl daari Dl du durə
 Dl ma goni ni di Yizaki.
¹⁷ Zakɔbi na tu o wura tun,
 We ma fɔgi Dl ki ni-gonim dɔm Dl pa-o,
 si o di o kwaga kam
 taa tɔgi-di maŋa maama.
¹⁸ We ma ta did-o Dl wɔ:
 «Amu lagi a pa nmɔ Kaanan tɔga kam mu,
 si nmɔ di n dwi dɔm joŋi-ka á taá te.»
¹⁹ Ba kɔgɔ kum deen ta ba daga.
 Ba maa yi nɔɔna finfun yirani,
 yi ba kaagi Kaanan tɔga kam ni ba beerə,
 ni vərə mu te.
²⁰ Ba maa tuli tunt dɔm maama wɔni
 di dwi tiinə maama wɔni.
²¹ Di kuntu di, We deen wɔ pɛ pwələ
 si nɔɔna beesi-ba.
 Bantu ŋwaani mu
 Dl deen kaani pwa yi Dl wɔ:
²² «Yi dwe-na nɔɔna bantu,
 si amɔ mu kuri-ba a pa a titi.
 Nan yi pa-na ku cɛ
 amɔ nijoŋnə bam yira.»
²³ Leeni-na á ma á zuli Baŋa-We,
 abam balu maama na wɔ tɔga baŋa ni tun!
 Á ta tɔɔli-na Dl vrum dɔm kwər-ywəŋə
 kam de maama woo!
 Á ta tuli-na Dl paari zulə yam na yi tite
 tun dwi-tiinə bam titari ni,

tuli-na Dl titɔŋ-kinkagula yam dwiə
 yam maama wɔni!
²⁴ Ta-na jaja si dwi maama tiinə lwarti nu:
 Dl paari-zulə yam gaali.
 Pa-na si nɔɔna maama ni
 Dl titɔŋ-kamunə yam ŋwa.
²⁵ Beŋwaani, Baŋa-We tiini Dl yi kamunu mu.
 Dl ma suni Dl maŋi didaani tiə.
 Nɔɔna maŋi si ba taa kwari-Dl
 si ku dwəni wa yam maama.
²⁶ Wa yalu dwi-ge tiinə na zuli tun
 yi jwənə mu.
 Ku nan yi Baŋa-We mu naani weyuu maama.
²⁷ Kamunni didaani paari mu
 wɔ Dl tee ni.
 Dam di ywæni di maa wɔ
 Dl titi digə kam ni.
²⁸ Lɔgu baŋa dwi tiinə maama,
 kwe-na zulə á pa Baŋa-We.
 Dl na jigi dam di paari-zulə tun ŋwaani,
 kwe-na zulə á pa-Dl.
²⁹ Dl yuri dɔm na maŋi di tiə tun ŋwaani,
 kwe-na zulə á pa-Dl.
 Ja-na pɛera á vu Dl yigə
 á ma á zuli-Dl.
 Zuli-na Baŋa-We
 si ku tɔgi di Dl na tiini
 Dl jigi lam te tun.
³⁰ Nabiinə maama maŋi si
 ba taa kwari-Dl yi ba yira sai mu.
 Dl naani lɔgu kum pa ku zigi mu ga cɛpi.
 Ku bá fɔgi ku gɔ maŋa di maŋa.
³¹ Pa weyuu kum taa di ywæni!
 Ta pa tɔga kam baŋa
 taa jigi wɔpolo!
 Pa dwi maama tiinə taa te nu:
 «Baŋa-We mu yi Pɛ!»
³² Pa ninu kum taa wuurə,
 kuntu di wənu tilu maama
 na wɔ ku wɔni tun.
 Pa kari sum di si wɔdiiru tum maama taa caka!
³³ Tweeru tilu na wɔ kagua ni tun
 laan wó kaasi wɔpolo kaasa
 ti tee Baŋa-We.
 Beŋwaani, Dl maa buni si Dl di
 lɔgu baŋa maama taani mu.
³⁴ Pa dí ki-na Baŋa-We le,
 si Dl tiini Dl lamma.
 Dl sono kum wura mu maŋa maama.
³⁵ Loori-na We á ta wɔ:
 «Nmɔ yi dɔbam Vɔru.
 Dí loori-m, joŋi dɔbam n yagi!
 Li dɔbam dwi-ge tiinə bam titari ni n ki daani,
 si n pa dí joori
 dí titi tuw kum.

Dí laan wó kɪ nmu le,
n yɪrɪ dum na yɪ lanyɪranɪ fasɪ tun ŋwaanɪ,
yɪ dí daari dí taa tee-m
n paari-zulə yam ŋwaanɪ.»

³⁶ Pa-na dí taa zuli Baŋa-We dum
na yɪ Yisrayelɪ tiinə We tun!
Duntɔ maŋɪ dɪ zulə mu
ku zɪgɪ faŋa faŋa
sɪ ku taa ve maŋa maama.

Nɔɔna bam maama laan ma ta ba wɪ: «Amina!» Ba
ma daari ba tee Baŋa-We.

We zulə yam taani

³⁷ Pɛ Davidi deen na kuri Azafi dɪ o currɔ tum sɪ ba
taa zuli Baŋa-We Dɪ ni-gonim daka kam yigə nɪ tun, o
ma pa ba tɔŋɪ ba pa We de maama wɔnɪ, nɪ cullu tum
na brɪ te tun. ³⁸ O ta ma pa Yedutun bu Obɛd-Edɔmi
dɪ o currɔ fusrɔv-nana (68) dɪ tɔŋɪ ba wəli da.
Obɛd-Edɔmi dɪdaanɪ Hosa deen yɪrɪ We-di-kamunu
niə yam mu.

³⁹ Ku ta na yɪ Sadoki dɪ o donnə kaanum tiinə bam,
Davidi deen pɛ ba tɔŋɪ ba pa Baŋa-We Dɪ jero-vwe dum
nɪ mu. Wara-je sɪlu na wɔ Gabawɔn nɪ tun mu kuntu.
⁴⁰ Ba deen yəni ba maŋɪ sɪ ba gu vara ba zwe ba pa
Baŋa-We zweem kaanum bimbim dum baŋa nɪ titutu
dɪ dɪdaan-ni maama mu, nɪ Baŋa-We niə yam na brɪ
sɪ Yisrayelɪ tiinə taa kɪ te tun. ⁴¹ Yedutun dɪ Hemanɪ
deen mu wəli ba wɔnɪ, dɪdaanɪ balu maama Davidi na
kuri didva didva tun sɪ ba taa kɪ Baŋa-We le, Dɪ sono
kum na wura maŋa maama tun ŋwaanɪ. ⁴² Hemanɪ dɪ
Yedutun deen nii lən-leenə bam baŋa nɪ mu. Ba maa
jɪgɪ nabwaanɔ, dɪ zwi dɪ kwɛera zila dwi dwi sɪ ba taa
mai ba zuli We. Yedutun dwi dum maa maŋɪ sɪ ba taa
yɪrɪ We-digə kam ni dum.

⁴³ Ba na ti kuntu maama tun, nɔɔna maama ma joori
ba sam. Davidi dɪ ma joori sɔŋɔ sɪ o loori We sɪ Dɪ kɪ
o sɔŋɔ tiinə bam lanyɪranɪ.

We na goni ni dɪ Davidi te tun

2 Samowɛɪ 7:1-17

17 Pɛ Davidi deen laan maa zɔvɪ o sɔ-fɔrɔ kum
nɪ. De didva o ma ta dɪ We nijɔŋnu Natan o
wɪ: «Nii amu mu tuntu! A zɔvɪ sɔ-fɔrɔ kulu ba na kwe
Sedri da-ŋɔnnu ba ma lɔ-ku tun, yɪ ku daari Baŋa-We

ni-gonim daka kam laan zɪgɪ vwe kuri nɪ.» ² Natan ma
ləri o wɪ: «Kɪ n wubɔŋa na jaanɪ te maama tun, sɪ We
wɔ n tee nɪ.»

³ De dum kuntu titu nɪ mu We ŋɔɔnɪ dɪdaanɪ Natan
Dɪ wɪ:

⁴ «Ve n ta dɪ amu tuntuŋnu Davidi nɪ: «Baŋa-We na tagɪ
kulu tun mu tuntu: Ku dai nmu mu wó lɔ sɔŋɔ n pa-nɪ
sɪ a taa zɔvɪ da. ⁵ Ku nan na yɪ te tun, ku zɪgɪ maŋa
kalu a na jaanɪ Yisrayelɪ dwi dum a ba yo seeni tun,
sɪ ku ba ku yɪ zum, amu ta wɔ fɔgɪ a zɔ sɔŋɔ wɔnɪ. Me
maama a na jaanɪ-ba a vu, a yəni a zɔvɪ vwe kuri nɪ
mu. ⁶ Je sɪlu maama amu dɪdaanɪ Yisrayelɪ dwi dum
na beeri dí vu tun, amu ta wɔ fɔgɪ a ta dɪ dɪdeera balu
a na kuri sɪ ba taa nii a nɔɔna Yisrayelɪ tiinə bam tun
nɪ: «Bee mu kɪ yɪ á wɔ kwe Sedri da-ŋɔnnu á ma á lɔ
sɔŋɔ á pa-nɪ?»»

⁷ Kuntu tun, ta ta dɪ a tuntuŋnu Davidi nɪ: «Paŋwa Tu
Baŋa-We na tagɪ kulu tun mu tuntu: Amu na lɪ nmu tun,
dɪdaanɪ n deen yɪ nayɪru mu gaa nɪ n nii peeni baŋa
nɪ. A ma daari a pa n di paari amu nɔɔna Yisrayelɪ
tiinə bam baŋa nɪ. ⁸ Me maama nmu na yəni n ve tun,
a deen tɔgɪ n kwaga kuntu mu, yɪ a pa n dɔna dwi
maama saari tɪga baŋa nɪ. Lele kuntu, amu wó pa n
yɪrɪ zaŋɪ, sɪ n tan tɔgɪ n yɪ lugɔ baŋa dɪdeera bam wɔnɪ
didva. ⁹ Amu laan nan kwe tɪga kalu a nɔɔna bam na
wó taa zɔvɪ ka wɔnɪ tun mu a pa-ba. Ku lagɪ ku taa yɪ
ba titɪ kugu je nɔɔn-nɔɔnu na bá wantɪ o yaari-ba ku
wɔnɪ tun mu. Nɔn-balwaarɔ daa bá beesɪ-ba nuneɛnɪ
ku deen na kɪ te, ¹⁰ ku zɪgɪ maŋa kalu a na pɛ yigə
tiinə nii a nɔɔna Yisrayelɪ tiinə bam baŋa nɪ tun. Amu
ta lagɪ a wantɪ abam dɔna bam maama mu a di.

Amu Baŋa-We nan ta wɪ: amu titɪ wó pa n dwi dum
puli mu pa n sɔŋɔ kum jəni dɪ dam. ¹¹ Nmu ŋwɪa kam
na ba ka ti yɪ ba kwe-m ba kɪ me ba deen na kɪ nmu
kwə bam tun, a ta wó pa n dwi dum wɔnɪ nɔɔnu didva
zaŋɪ sɪ o ləri nmu yuu nɪ o ji pɛ. A maa wó pa o paari
dum jəni dɪ dam. ¹² Ku yɪ wuntu mu wó lɔ sɔŋɔ o pa-nɪ.
Amu ta wó pa wuntu dwi dum taa di paari dum maŋa
maama. ¹³ Amu wó taa yɪ o ko, sɪ o dɪ taa yɪ amu
bu. Amu nan bá fɔgɪ a dwanɪ a sono kum o baŋa nɪ,
nuneɛnɪ a deen na kɪ te dɪdaanɪ Sooli yɪ a lɪ-o paari
dum wɔnɪ sɪ nmu laan ji pɛ tun. ¹⁴ Amu wó pa n bu
wum kuntu taa di paari amu nɔɔna baŋa nɪ taan wuu.
Maŋa maama sɪ ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun o
paari dum wó fɔgɪ dɪ ja dam.»

¹⁵ Natan ma ta kulu maama Baŋa-We na lɪ Dɪ brɪ-o
tun dɪdaanɪ Davidi.

Davidi kɪ Baŋa-We le

¹⁶ Davidi ma vu o zu Baŋa-We jero-vwe dum o jɛni da, yi o wart We o wɪ:

«Yuutu Baŋa-We, amu yi wɔɔ mu, amu dwi dum di yi bɛɛ mu, yi n zɛni amu tintu si ku yi zum? ¹⁷ Di kuntu maama di, n ta burɪ si n ki-nɪ lanyirani n wɛli da! Yuutu Baŋa-We, nmu ta ma n tiŋi ni a dwi dum ŋwaani si ku vu ku yi jwa seeni. Nmu maŋi n garɪ n pa a yi nɔn-kamunu mu.

¹⁸ Nmu na pɛ a jɪgɪ yiri te tun, amu nan daa jɪgɪ bɛɛ mu si a ta? Amu yi n tintuŋɔ mu yi n ye a maama n tiɛ. ¹⁹ Baŋa-We, ku yi amu ŋwaani di n wɔbɔŋa yam ŋwaani mu n ki wo-kamunnu tintu maama, yi n daari n pa amu lwarɪ-ti.

²⁰ Yuutu Baŋa-We, nmu doŋ tɛrɛ! Nmu yirani mu yi We. Dɪ yɔɔɪ dɪ ye kuntu mu lanyirani. ²¹ Dɪbam Yisrayeli tiinɛ bam mu yi dwi didwi lugɔ baŋa ni. Dwi didoŋ tɛrɛ di na ma di Yisrayeli tiinɛ bam. Nmu deen joŋi-ba gabɛem wɔni mu pa ba ji nmu tuti nɔɔna, si n daari n pa n yiri zaŋi wɛɛni. Nmu na vri-ba Ezipi tiinɛ juŋa ni tun, n deen ki wo-kunkagila na jɪgɪ fɔvni tun mu. Ku ta na yi dwi tiinɛ balu na kwaanɪ si ba ci-ba tun, n zɛli bantɔ mu ba yigɛ ni. ²² Nmu ma n kuri Yisrayeli dwi tiinɛ bam si ba taa yi nmu tuti nɔɔna si ku taa ve maŋa maama. Ku daari nmu Baŋa-We di ma ji bantɔ We dum.

²³ Baŋa-We, laan nan pa n ni-gonim dum, n na ki amu di a dwi dum ŋwaani tun taa jɪgɪ kuri si ku taa ve maŋa maama. Sunɪ n ki kulɔ nmu na tagɪ tun, ²⁴ si n yiri dum taa yi kamunu maŋa maama yi di daa bá je. Nɔɔna laan wó taa te ba wɪ: «Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ bam We tun mu nii Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni.» Ku ta wó pa amu wɔlɔ na yi n tintuŋɔ tun sɔŋɔ kum na dwi si ku taa ve wuu.

²⁵ Amu Tu We, nmu li wɛɛnu tintu maama n bri-nɪ ni: nɪ pa a dwi dum puli mu yi a sɔŋɔ kum jɛni di dam. Kuntu ŋwaani mu pɛ a na baari a loori-m kuntu doŋ. ²⁶ Baŋa-We, nmu sunɪ n yi We mu cɪga cɪga! Nmu pooli wo-laarɔ tintu na yi cɪga cɪga tun mu n pa amu wɔlɔ na yi n tintuŋɔ tun. ²⁷ Nmu nan lagɪ n ki a kwaga kam yu-yoŋo mu, si n tan ki-ba yu-yoŋo maŋa maama. Baŋa-We, nmu na ki ba yu-yoŋo kuntu tun, n yu-yoŋo wó sunɪ di taa tɔgɪ a dwi dum mu si ku taa maŋa maama wuu.»

Davidi di wɔnɔ najara wɔni

2 Samoweli 8:1-18

18 Kuntu kwaga ni, Davidi deen ma vu o jeeri Filisi tiinɛ bam di najara. O ma di-ba pa ba na cavura. O ma wani o joŋi Gati tuw kum di ku nawuurɛ yam maama ba jian ni. ² Davidi deen ma

zaŋi najara o di Moabi tiinɛ bam di. Moabi tiinɛ bam deen ma leeri ba zu Davidi dam kuri ni, yi ba tui ba ŋwi lampoo ba pa-o. ³ Rehɔbi bu Hadadezerɪ deen yi Zoba tuw pɛ mu. O nan ya maa ve si o joŋi Efrati bugɛ laŋa kam tuntu dum mu o taa te. Davidi ma vu Hamati seeni o jeeri Hadadezerɪ di najara o di. ⁴ Davidi di o nɔɔna bam ma ja Hadadezerɪ jara-kɛm tɛrikooru muru (1,000), di o jar-kɛrɛ balu na doŋi siseŋ-nɔɔna yuu ni tun murru turpɛ (7,000) mu, ku wɛli di o jar-kɛrɛ balu na ve tɪga ni tun murru fiinle (20,000). Davidi ma li ba siseŋ-nɔɔna bi (100) si o taa jɪgɪ o vaŋa o jara-kɛm tɛrikooru, yi o daari o bwɛri silu na daari tun nɛ pa si gwarɪgɪ. ⁵ Siiri tiinɛ balu deen na zɔvri Damasi laŋa kam ni tun ma nuŋi ba vu si ba wɛli Hadadezerɪ. Davidi ma jeeri-ba di najara yi o gu ba nɔɔna murru fiinle-tle (22,000) ⁶ Davidi ma daari o ja o jar-kɛrɛ badonnɛ o vu o ci Siiri tiinɛ laŋa kam maama. Damasi ni mu kuntu. Siiri tiinɛ bam deen ma zu Davidi dam kuri ni, yi ba ŋwi lampoo ba pa-o. Mɛ maama Davidi na veɛ, Baŋa-We yɛni Dɪ pa o di o duna mu jara wɔni. ⁷ Davidi ma vri sɛbu-sɪŋa ja ci-kwen silu Hadadezerɪ didɛera bam ya na jɪgɪ tun o ja o joori o vu Zeruzalem. ⁸ Ku ta na yi Tibati didaani Kuni tuntu dum Hadadezerɪ na te tun, Davidi deen zu di wɔni mu o vri canna wɛɛnu zanzan o ja o viiri. Canna kam kuntu mu Solomɔn deen mɛ o mɔ war-zun-zɔŋɔ kulɔ ba na bɛi ni «Ninuɔ Kum» tun, di We-digɛ kam ywɛ yam, ku wɛli di canna zwi sɔdonnɛ.

⁹ Hamati tuw Pɛ Toyi deen ma ni wɪ Davidi di Zoba tuw Pɛ Hadadezerɪ jar-kɛrɛ bam maama. ¹⁰ Toyi tuti deen ya ki najara kuni zanzan mu di Hadadezerɪ. O ma tuŋi o bu Zoram si o vu o jɔɔni Davidi o ki o yu-yoŋo le di o na wani Hadadezerɪ o di tun. Zoram ma ja sɛbu-sɪŋa pɛera, di sɛbu-poŋo pɛera, di canna pɛera o vu o pa Davidi. ¹¹ Davidi ma kwe pɛera yam kuntu o pa ba taa mai ba zuli Baŋa-We. O deen ya maŋi o ki kuntu doŋ di sɛbu-poŋo di sɛbu-sɪŋa wɛɛnu tilu o na vri o duna bam tee ni tun mu. Bantɔ maa yi: Edɔm dwi, di Moabi dwi, di Amɔn tiinɛ, di Filisi tiinɛ, ku wɛli di Amaleki tiinɛ bam. ¹² Abisayi wɔlɔ nu na yi Zeruya tun ma vu Ye bolo kum o zaŋi najara di Edɔm tiinɛ bam o gu ba nɔɔna murru fugɛ-nana (18, 000). ¹³ O ma ja o jar-kɛrɛ badonnɛ o vu o ci Edɔm laŋa kam. Edɔm tiinɛ bam maama laan ma zu Davidi dam kuri ni. Mɛ maama Davidi na veɛ, Baŋa-We yɛni Dɪ pa o di o duna mu jara wɔni.

Davidi tintuŋna bam taani

¹⁴ Davidi deen ma di paari Yisrayeli tiinɛ bam maama baŋa ni. O ma tɔgɪ cwɛŋɛ di o na ki o nɔɔna bam te tun, o di sarɪya di cɪga, pa ku lana ku pa-ba. ¹⁵ Zeruya bu Zoabi mu yi Davidi jar-kɛrɛ bam yigɛ

tu. Ayiludi bu Zvzafati dɪ ma nii wonjo maama baŋa ni si o pɔpɔni-ti o tiŋi. ¹⁶Asituba bu Sadoki dɪdaani Abiatari bu Ayimeleki deen yi We kaanum tiinɛ mu. Seraya maa yi tɔn-pɔpɔnnu. ¹⁷Yehoyada bu Benaya mu nii Kereti tiinɛ bam dɪdaani Peleti tiinɛ bam baŋa ni. Davidi bu-baara bam maa wu o dɪdeera bam yigɛ ni ba tɔŋi ba pa-o.

Amɔn tiinɛ bam taani

19 Kuntu kwaga ni, Amɔn tiinɛ pɛ Nahasi ma ti. O bu Hanun ma lɛri o yuu ni o ji pɛ. ²Davidi ma ta o wu: «Amu lagi a ki Nahasi bu Hanun lanyirani mu, nunɛni o ko dɪ deen na ki amu lanyirani te tun.» O ma tɔŋi nɔɔna si ba vu ba ki Hanun le dɪ o ko luɛ kam. Davidi nɔɔna bam na yi Amɔn tiinɛ laŋa kam yi ba vu ba ki Hanun le tun, ³Amɔn tiinɛ dɪdeera bam ma ta dɪ Hanun ba wu: «Nmu pɛ cɪga ni Davidi buŋi lanyirani mu yi o tɔŋi nɔɔna si ba ba ki n ko luɛ kam le na? Lwari ni o nɔɔna bam tu si ba ŋɔ ba nii dɪ tɪga kam mu, si o laan wanti o ba o di dɪbam.» ⁴Hanun ma pa ba ja Davidi tuntɔŋna bam ba ceeri ba twana yam. Ba ta ma ja ba gwaaru tun titari ni ba goni ba yagi si ku yi ba tɛkɛrɛ seeni. Ba laan ma yagi-ba si ba viiri dɪ cavura. ⁵Davidi tuntɔŋna bam ma kwari si ba joori sɔŋɔ, cavura na jigi-ba tun ŋwaani. Davidi na ni ku na ki-ba te tun, o ma tɔŋi nɔɔna si ba jeeri-ba cwɛŋɛ ni. O ma pa-ba kwɛrɛ o wu: «Maŋi-na Zeriko ni si á twana yam na nuŋi maama si á laan joori sɔŋɔ.»

⁶Amɔn tiinɛ bam ma maani ni: ba kikiɛ maama laan lwe Davidi mumwa ni mu. Hanun dɪ Amɔn tiinɛ bam ma vu ba ki ni-mɔrɔ dɪ Siiri tiinɛ balu na wu Aram-Naharam, dɪ Aram-Maaka, dɪ Zoba ni tun. Ba deen ŋwi sɛbu-pɔŋo tɪlu duuni na yi kilo murrɔ fiintɔ-tuna (34,000) mu ba ma jɔŋi jara-kɛm tɛrikooru dɪ si diinɛ bam Siiri tiinɛ bam tee ni. ⁷Tɛrikooru murrɔ fiintɔ-tɪle (32,000), dɪ Maaka pɛ wum, dɪ o jar-kɛrɛ bam ma wɛli ba wuni. Ba maama ma vu ba jeeri Medɪba ni. Amɔn tiinɛ bam dɪ ma nuŋi ba tɔŋi dum ni si ba da ba zaŋi najara yam.

⁸Davidi na lwari ku ni ni tun, o ma tɔŋi Zoabi si o ja o pamaŋna bam kɔŋɔ kum maama o vu o jeeri-ba dɪ najara. ⁹Amɔn tiinɛ bam ma gwe ba nuŋi ba tɔŋi ba zigɪ ba tu kum manchɔŋo ni ni si ba ki najara yam. Ku daari pwa balu dɪ na tu si ba da ba wɛli-ba tun laan ma tɔŋi ba zigɪ tu kum pɔwɛlɛ ni yi ba cɛgɛ.

¹⁰Zoabi ma lwari ni ba duna bam lagi ba jeeri-ba yigɛ dɪ kwaga maama mu. O ma kuri Yisrayeli jar-kɛrɛ bam wuni balu na tiini ba ye jara laŋa lanyirani tun, si bantɔ yɔɔri ba jeeri Siiri tiinɛ bam. ¹¹Jar-kɛrɛ balu na daari tun, o ma ki-ba o nyaani Abisayi juŋa ni si bantɔ maama vu ba jeeri Amɔn tiinɛ

bam. ¹²Zoabi laan ma ta Abisayi o wu: «Nmu na ne ni Siiri tiinɛ bam tiini ba dana ba dwe amu, si n ba n wɛli-ni. Amɔn tiinɛ bam dɪ nan na dana ba dwe nmu, amu dɪ wɔ ba a wɛli-m. ¹³Ki dam n ki n tɪti kuri ni si n tan jigi baari! Pa-na dɪ jaŋi dɪ pa dɪ nɔɔna bam, dɪdaani dɪ Tu We dum tɔŋi dum. Baŋa-We wɔ ki kulɔ na su Dɪ yi tun!»

¹⁴Zoabi dɪ o jar-kɛrɛ bam ma ja jara yam ba jeeri Siiri tiinɛ bam, yi ba duri ba jagi. ¹⁵Amɔn tiinɛ bam na ne ni Siiri tiinɛ bam duri ba jagi tun, mu ba dɪ duri ba joori ba zu ba tu kum wuni, yi ba daari Abisayi dɪ o jar-kɛrɛ kɔŋɔ kum. Najara yam ma ti pa Zoabi joori o vu Zeruzalem. ¹⁶Siiri tiinɛ bam na maani ni Yisrayeli tiinɛ bam wanti-ba ba dɪ tun, mu ba joori ba tɔŋi nɔɔna pa ba vu ba la ba jar-kɛrɛ balu na wu Efrati bugɛ kam wa-puli seeni tun ba ki daani. Pɛ Hadadezeri jar-kɛrɛ yigɛ tu Sobaki deen mu wu ba yigɛ ni.

¹⁷Davidi ma lwari ba na ki te tun ni ni. O dɪ ma la Yisrayeli jar-kɛrɛ bam maama o ki daani. Ba ma vu ba be Zɔrden bugɛ kam ba tɔŋi ba fɔgi ba zigɪ ba jeeri Siiri tiinɛ bam. Siiri tiinɛ bam na ne Davidi na ki te tun, ba ma zaŋi najara dɪd-o. ¹⁸Yisrayeli tiinɛ bam ma fin Siiri tiinɛ bam ba zɛli pa ba duri ba jagi. Davidi dɪ o nɔɔna bam ma gu ba duna balu na dɔgi sise-tɛrikooru yuu ni tun murrɔ turpe (7,000). Ba ta ma gu jar-kɛrɛ balu na ve tɪga ni tun murrɔ fiinna (40,000). Ku na yi ba jar-kɛrɛ bam yigɛ tu Sobaki, ba ma gu o dɪ. ¹⁹Hadadezeri kwaga nɔɔna bam maama ma maani ni Yisrayeli tiinɛ bam mu di-ba ba ti. Ba ma loori yibwɛnɛ Davidi tee ni yi ba daari ba se ba pa-o. Siiri tiinɛ bam maa ba sea si ba daa wɛli Amɔri tiinɛ bam najara kɛm baŋa ni.

Ba wanti ba di Raba tu

20 Ku deen ma yi tweeru punnu kɛm maŋa. Ku maa yi maŋa kalu pwa na yɛni ba nuŋi si ba ki jara tun. Zoabi ma tɔgi Yisrayeli jar-kɛrɛ bam yigɛ pa ba vu Amɔn tiinɛ laŋa kam ba zaŋi najara dɪ ba. Ba ma li Raba tu kum. Zoabi dɪ o nɔɔna bam ma wanti-ku ba di. Ku daari Davidi tɪti ma maŋi Zeruzalem ni. ²Davidi ma dwani sɛbu-sɪŋa paari yipugɛ kam ba pɛ wum yuu ni. O ma maani ni ka duuni daga zanzan, nunɛni kilo fiintɔ-tuna, yi kandwe-nyuni mu mɛali ka yira ni. Ba ma kwe yipugɛ kam ba ki Davidi yuu ni. O dɪ o nɔɔna bam deen ta ma pɛ tu kum jɪjɪguru zanzan ba ja ba viiri. ³Ku nan na yi tu kum nɔn-biɛ bam, o deen kwe-ba mu o dɪ tɪtɔŋ-deera wuni. O ma pa ba ma pingaasa, dɪ doorɛ, dɪ suni ba tɔŋa. Davidi deen ki Amɔn tiinɛ tɔŋi dum maama kuntu doŋ mu. Kuntu kwaga ni, Davidi dɪdaani o jar-kɛrɛ bam maama ma joori ba vu Zeruzalem.

Ba ki najara di Filisi tiinɛ bam

⁴Ku kwaga ni, Filisi tiinɛ bam daa ma ki najara di Yisrayeli tiinɛ bam Gezert tu ni. Usati tu nɔɔnu Sibekayi ma gu nɔn-sawaara dwi tu wudoŋ, o yuri mu Sipayi. Ba ma wani Filisi tiinɛ bam ba di.

⁵Maŋa kadoŋ ni Yisrayeli tiinɛ bam daa ta ma kwaarɔ jara di Filisi tiinɛ bam. Yayiri bu Elanan deen gu Gati tu Goliati curu wudoŋ, o yuri mu Lami. Wuntu cicwe dum daga di dwe garyi sɔɔna daa na mai te tun.

⁶Najara yadonnɛ daa ma ki Gati tu ni. Filisi tiinɛ bam babɩa kadoŋ maa wura o di na yi nɔn-sawɔrɔ yi o nuŋi Rafa dwi dum wuni. O juŋa maama deen jigi nwa bardu mu. O namimbɩɛ di maa yi bardu bardu. ⁷O maa jigi Yisrayeli tiinɛ bam o twia. Davidi zumbaaru Shama bu Zonatan ma zaŋi o gu-o.

⁸Filisi tiinɛ bam kuntu deen mu yi nɔn-sawaara dwi dum tiinɛ na nuŋi Gati ni tun. Davidi di o nɔɔna bam nan mu gu-ba.

Davidi jeeli Yisrayeli jar-kɛrɛ bam ni

2 Samoweli 24:1-25

21 Sutaani pe deen buŋi si o pa cam yi Yisrayeli tiinɛ bam mu. O ma sugi Pe Davidi si o jeeli o lwart Yisrayeli tiinɛ bam ni na mai te tun. ²Davidi ma ta di Zoabi di jar-kɛrɛ dɩdeera badonnɛ bam o wi: «Ve-na á kaagi Yisrayeli tu kum maama, ku na zigi Beer-Seba ni si ku yi Dan laŋa kam seeni tun si á jeeli nɔn-biɛ bam ni. Á na ki kuntu á ti, si á pa a lwart nɔɔna bam maama ni na mai te tun.»

³Zoabi ma leri o wi: «Pe, amu loori Baŋa-We si Dl pa Yisrayeli kɔgɔ kum puli kuni bi si ku dwani ba zum na yi te tuntu tun. Amu tu, ba maama yi nmu kwaga nɔɔna mu. Beŋwaani mu nmu lagi si n lwart ba ni na mai te? Nmu wu lwart ni kɛm dum kuntu wɔ pa lwarum taa wu Yisrayeli tiinɛ bam yuu ni mu na?»

⁴Di kuntu maama di, Pe Davidi nan wu se si o za ni dilu o na pe Zoabi tun. Zoabi ma zaŋi o vu o kaagi Yisrayeli je maama o ga nɔɔna bam ni. O na ki kuntu o ti tun, o ma joori Zeruzalem. ⁵Zoabi ma lwani o bri pe Davidi Yisrayeli baara balu na yi najara kɛm tun ni na mai te tun. Yisrayeli dwiɛ yam maama wuni, ba deen yi baara murru kuni muru dɩdaani murru-bi-dɩɩɩ (1,100,000) mu. Zuda dwi dum wuni ba maa yi baara murru biɛ-yana di fusuɩpe (470,000).

⁶Zoabi na wu yɔɔri o se Pe Davidi ni dum tun, ku ma pa o daa wu jeeli Levi dwi dum, di Benzamen dwi dum o wɛli garum dum wuni. ⁷We titi di bani ma zaŋi di Davidi na ki kulɩ tun. Dl ma pa cam ba Yisrayeli tiinɛ bam baŋa ni. ⁸Davidi ma ta di We o wi: «Amu tiini a

ki lwarum di a kɛm duntu. Popo a loori-m si n yagi n ma n ce-ni. Beŋwaani, a tiini a tuŋi jwɛrim zanzan.»

⁹Gaadi deen yi We nijonnu wulu na tuŋi o pa Davidi tun mu. Baŋa-We ma ta did-o Dl wi: ¹⁰«Ve n ta di Davidi ni: «Baŋa-We na tagi kulɩ tun mu tuntu: N maŋi si n kuri wɛɛnu tuntu titi wuni didɩɩɩ mu si a ki-ku si ku taa yi waarum ku pa-m.»»

¹¹Gaadi ma suni o vu ta di Davidi o wi: «Baŋa-We na tagi kulɩ tun mu tuntu: N maŋi si n kuri wɛɛnu tuntu titi wuni didɩɩɩ. ¹²Kɔɔ mu nmu nan wɔ kuri? N lagi si kana mu zu n tu kum bina yatɔ, naa si á duna mu taa jigi abam ba zɛlɛ yi ba guɩ canɩ sitɔ, naa si Baŋa-We maleka ba á baŋa ni ka pa yawi-ceeru tu n tu kum ni ti gu abam da yatɔ mu? Nan buŋi lanyirani si n kuri ti wuni n ta n bri-ni, si amu di joori a vu a ta di wulu na tuŋi-ni n tee ni tun.»

¹³Davidi ma lɛr-o o wi: «Amu bicari tiini di di mu. Aá kuri kɔɔ si a daari kɔɔ? Amu ba lagi si nabiinɛ taa jigi dɩbam ba dam kuri ni. Baŋa-We titi nan na waari dɩbam, ku gara, Duntu na tiini Dl duri nɔɔna yibwɛnɛ tun ŋwaani.»

¹⁴Baŋa-We laan ma pa yawi-ceeru ba ku tun Yisrayeli tu kum ni. Ku nɔn-biɛ murru fusuɩpe (70,000) deen ma ti. ¹⁵We ma daari Dl tuŋi Dl maleka si ka vu ka cɔgi Zeruzalem tu kum. Maleka kam na yi da si ka gu ku nɔn-biɛ tun mu Baŋa-We maani cam dilu Dl na tuŋi ba baŋa ni tun, pa Dl leri Dl wubuŋa yi Dl daari Dl duri ba ŋwaŋa. Dl ma ta di maleka kam Dl wi: «Ku maŋi! Dwani n juŋa n daari tu kum si n daa yi cɔgi-ku!» Kuntu di Baŋa-We maleka kam ya zigi Yebusi tu Aravina muna tua kaporo kum ni mu. ¹⁶Davidi ma kwani o yuu o nii o na Baŋa-We maleka kam na wu weyuu ni yi ka ze su-lɔŋɔ ka jeeri Zeruzalem tu kum. Davidi dɩdaani tu kum nakwa bam ya na zu gwar-zinzwannu tun ma vin ba yigɛ tɩga ni.

¹⁷Davidi ma wart We o wi: «Ku yi amu mu tiini a ki lwarum. Ku yi amu mu pe ni si ba jeeli nɔɔna bam na mai te tun. Nɔɔna bantɩ yi amu kwaga nɔɔna mu. Bantɩ nan ki bee mu yi ba na leeru tuntu? Amu Tu Baŋa-We, nan ma n juŋa n waari amu di a sɔŋɔ tiinɛ bam, si n daari n yagi nɔɔna bantɩ si yawi-ceeru yi cɔgi-ba.»

¹⁸Baŋa-We maleka kam ma ta di We nijonnu Gaadi si o pa Davidi ni si o vu o lo kaanum bimbim Aravina muna tua kam ni si o ma o zuli Baŋa-We. ¹⁹Davidi ma se Baŋa-We ni dum o na pe Gaadi si o ta did-o tun, yi o zaŋi o vu je sum. ²⁰Aravina maa wu je sum ni o magi o muna. O ma pipiri o na We maleka kam. O biɛ bana na wu o tee ni tun ma duri ba sɛgi. ²¹Aravina ma yɔɔri o tɩli o na Pe Davidi na maa buna. O ma yagi o muna

yam kaporo o daari o vu o vin o yibiyə tɔga ni o zul-o. ²²Davidi ma ta did-o o wɔ: «Se si n yəgi n muna tua kam n pa-ni. A lagɔ si a lɔ kaanum bimbim mu dāani a zuli Baŋa-We si ku pa yawɔ-ɔɔru tum ti dɔ tu kum ni. Amu wó ŋwi ku səbu kum ni maama a pa-m.»

²³Aravina ma lər-o o wɔ: «Amu tu, nan kwe-ka zaani n ma n ki kulɔ maama n na lagɔ tun. Nii amu na-be mu tuntu si n wanti n ja n zwe n ma n ki kaanum dum. Muna furum de sum di maa wura si n kwe-si n ma n tarɔgi mim n zwe vara bam. Muna di maa wura si n ma n ki wɔdiu pɛera. Pɛ, amu lagɔ a kwe tuntu maama a pa nmu zaani.»

²⁴Davidi ma ləri Aravina o wɔ: «Awo! Amu wó ŋwi ti maama jini mu a pa-m. Bɛŋwaani, a ba lagɔ si a kwe nmu tuti jɔŋa wəenu a pa Baŋa-We, naa si a kwe pɛera yalɔ a na jɔŋi zaani tun a zwe a ki kaanum a pa-DL.»

²⁵Davidi ma jeeli səbu-sɔŋa səbu-dala biə-yardu o pa Aravina o ma yəgi o muna tua kam. ²⁶O ma leeri o lɔ bimbim da si o ma ki kaanum o zuli Baŋa-We. O ma daari o ki zweem pɛera, di yazurə pɛera o ma kaani Baŋa-We. O ma warti Baŋa-We je sum kuntu ni. Baŋa-We ma se o we-loro kum, yi DL pa mim zigɔ weyuu ni di ba di tu kaanum bimbim dum baŋa ni.

²⁷Baŋa-We ma ta di maleka kam si ka kwe su-lɔŋɔ kum ka joori ka ki ku polo kum ni. ²⁸Davidi ma maani ni Baŋa-We ləri o loro. O ma ki kaanum o pa Baŋa-We Aravina tua kaporo kum ni.

²⁹Maŋa kam kuntu ni Baŋa-We jero-vwe dilɔ Moyisi ya na cugi kagva kam ni tun, di zweem kaanum bimbim dum maama deen ta wu Gabawɔn tu wara-je sum ni mu. ³⁰Davidi tuti deen wu wanti o vu dāani o bwe Baŋa-We si o lwarti DL wubɔŋa, Baŋa-We maleka kam su-lɔŋɔ kum fɔvnti deen na jig-o tun ŋwaani. ¹Davidi laan ma ta o wɔ: «Baŋa-We digə kam wó lɔ ka zigɔ yo seeni mu, si bimbim dilɔ Yisrayeli tiinə bam na wó taa jaani ba pɛera ba ma ba ki zweem kaanum da tun di zigɔ yo!»

Ba ti ba yigə si ba lɔ We-digə kam

22 Davidi deen ma pa ni si ba la vərə balu maama na zɔvri Yisrayeli tu wɔni tun ba ki daani. O deen kuri ba wu nɔɔna mu si ba lɔ kandwa-zana ba li pweeru yira ni yi ba daari ba sari-ya ba ma ba lɔ We-digə kam. ³O ma beeri luuru zanzan o tiŋi si ba ma-ti ba ki cuna yalɔ na wó kwe ka niə yam bwəuru tum tun, di zila yadonnə. O ta ma la canna zanzan, ka duuni na dwe maŋum tun. ⁴Sidɔn tu tiinə di Tiiri tu tiinə deen ya jaani Sedri de zanzan ba ba pa Davidi, yi o tiŋi-ti We-digə kam lɔɔm ŋwaani. Ti na tiini ti daga te tun gaali garim.

⁵Bɛŋwaani, Davidi deen tagi mu o wɔ: «Amu bu Solɔmɔn tiini o muri, yi o wubɔŋa ta wu kwuri. Ku

nan maŋi si digə kalɔ dɔ na wó lɔ si dɔ zuli Baŋa-We da tun taa lana lanyirani mu, si ka yiri yi tɔga baŋa ni maama, yi ka ninwaŋ-fɔrɔ di nuŋi ku yi je maama. Kuntu ŋwaani a nan wó ti ka zila yigə lele si ka lɔɔm maŋa ba ka yi.» Davidi ma da ku ŋwaani o la We-digə kam lɔɔm zila zanzan o tiŋi yi o laan daari o ti.

⁶O maa tɔŋi o bɛŋi o bu Solɔmɔn yi o pa-o ni si o lɔ digə Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun zulə ŋwaani. ⁷O ma ta did-o o wɔ:

«Amu bu, amu tuti mu ya jaani wubɔŋa si a lɔ digə amu Tu Baŋa-We yiri zulə ŋwaani. ⁸Baŋa-We deen nan tɔŋi DL kwərə mu DL ta di amu ni: «Nmu tiini n gu nɔɔna zanzan jara-kəm baŋa ni. Nmu nan bá lɔ digə amu yiri zulə ŋwaani, amu na maani ni n pwəri jana zanzan tɔga ni tun ŋwaani. ⁹Ku na yi te tun, nmu wó lɔ bu na lagɔ bicar-zuru di ywəni yirani tun mu. O duna maama daa bá taa daani-o. O yiri wó taa yi Solɔmɔn mu. O na wó di paari maŋa kalɔ tun Yisrayeli tiinə bam wó jəni di yazurə di bicar-zuru. ¹⁰Wɔntu mu wó lɔ digə o zigɔ a yiri dum zulə ŋwaani. Oó taa yi amu bu mu, si amu di taa yi o ko. O paari dum wó nu Yisrayeli tu kum ni mu si ku taa ve wuu.»

¹¹Kuntu ŋwaani, a bu, n Tu Baŋa-We dum wó taa wu n tee ni, si n di kwaani n lɔ DL digə kam n ti, ni DL na pɛ ni si n ki te tun. ¹²N Tu Baŋa-We dum nan wó pa n jigɔ wubɔŋa di yəno lanyirani si n wanti n tɔgi DL niə yam na bri te tun baŋa ni n tan te Yisrayeli tiinə bam. ¹³Nmu na se n tɔgi We niə yalɔ di DL cullu tulɔ DL na tɔgi Moyisi baŋa ni DL kwe DL pa Yisrayeli tiinə bam tun lanyirani, nmu cwe maama wó kwe si pa-m. Yɔɔri n ki dam n ki n tuti kuri ni, si n daari n tiini n tan jigɔ baari. Yi zaŋi n ta n wɔ n kwari kulɔkulo, yi pa fɔvnti di-m.

¹⁴Amu maŋi a la Baŋa-We digə kam lɔɔm zila zanzan mu a tiŋi. A lagɔ səbu-sɔŋa a tiŋi si ka duuni maŋi di kilo muru kuni murru titɔ di biə-yanu (3,500,000). A ta ma la səbu-poŋo tulɔ duuni di na yi ni kilo muru kuni murru fiintɔ-tunu (35,000,000) tun. A ta ma la canna di luuru zanzan pa ti duuni dwe maŋum, ku wəli di de di kandwa zanzan a tiŋi. Di ku di, nmu ta wó wanti n beeri tidonnə n wəli da. ¹⁵Nmu nan jigɔ tuntuŋa zanzan n tee ni, ba na yi kandwa-cirna, di lwara, di kapinta tiinə, di gwaru tidonnə na wat tutuŋa dwi dwi ba tɔŋi tun. Bantu maama tiini ba ye ba tutuŋa lanyirani. ¹⁶Ba maa wó wanti ba kwe səbu-sɔŋa, di səbu-poŋo, di canna, di luuru ba gɔguri wənu dwi dwi. Cɔga tun, gwaru tum daga zanzan. Nan yɔɔri n puli tutuŋa, si Baŋa-We wó taa wu n tee ni.»

¹⁷Davidi deen ma pa Yisrayeli tu yigə tiinə bam ni si ba wəli Solɔmɔn. ¹⁸O ma ta di ba o wɔ: «Abam Tu Baŋa-We wu á tee ni mu, yi DL pa á je á tu ni di yazurə. Ku na yi balɔ deen na zɔvri tɔga kam ni tun, DL ki-ba amu dam kuri ni mu. Baŋa-We di DL nɔɔna

bam laan maa te tɔga kam. ¹⁹Kuntu nɔwaani, yɔɔri á taá zuli á Tu Baɔa-We dɔ á bɔari maama, ku wɔli dɔ á dam maama. Nan puli-na á lo Yuutu Baɔa-We digɔ kam, si á laan want á ja Dl ni-gonim daka kam, dɔ Dl lonni zula yam á zu da. Ka maa wó taa yi digɔ kalɔ á na wó lo Baɔa-We yiri dum zulɔ nɔwaani tun.»

Levi dwi dum taani

23 Pɛ Davidi dɛen na maani ni o kwɔn o gaali tun, o ma pa o bu Solɔmɔn lɛri o yuu ni o di Yisrayeli tw paari dum. ²Davidi ma la Yisrayeli nakwa bam, dɔ kaanum tiinɔ bam, ku wɔli dɔ Levi tiinɔ bam maama o ki daani. ³O ma jeeli Levi tiinɔ balɔ na yi bina fiintɔ ba daɔi tun ni na mai te. Ba maama dɛen yi baara murrɔ fiintɔ-nana (38,000) mu. ⁴Davidi ma ta o wɔ: «Levi tiinɔ baara bam maama wɔni, baara murrɔ fiinle-tuna (24,000) wó taa nii We-digɔ kam tutɔɔa baɔa ni. Baara murrɔ bardɔ (6,000) maa wó taa yi didɛera, dɔ balɔ na di nɔɔna taani tun. ⁵Ba baara murrɔ tuna (4,000) wó taa yi We-digɔ kam yirina. Babam murrɔ tuna (4,000) maa wó taa mai kweera zula yalɔ a na pɛ-ba tun ba maga ba zuli Baɔa-We.»

⁶Davidi dɛen ma pɔɔri Levi tiinɔ bam kuni bitɔ si ku tɔɔi dɔ ba nabaara kuri na yi te tun. Ba nabaara bam mu yi Gersɔni, dɔ Keyati, dɔdaani Merari.

Gersɔni dwi dum taani

⁷Gersɔni biɔ bam mu tintɔ:

Ladan dɔ Simeyi.

⁸Ladan dɔ dɛen jigi bɛkɛri sitɔ mu. Ba maa yi:

O bu-kwɔan Yehiyeli, dɔ Zetam, dɔ Zoweli.

⁹Simeyi biɔ batɔ bam maa yi:

Selomiti, dɔ Hazeli, dɔ Haran.

Bantu maama dɛen yi Ladan sɔ-yuni tum yigɔ tiinɔ mu.

¹⁰Simeyi dɛen daa lugi biɔ bana mu. Bantu mu yi:

Yahati, dɔ Ziza, dɔ Yewuki, dɔ Beria.

¹¹Yahati maa yi ba sɔ-yuu kum yigɔ tu, yi Ziza dɔ dɛen saɔi o kwaga. Ku nan na yi Yewuki dɔ Beria, bantu dɛen wu nɛ dwi zanzan. Ba ma lɛeri ba nii bantu bale bam pa ba yi digɔ didɔva nɔɔna.

Keyati dwi dum taani

¹²Keyati biɔ bana bam mu tintɔ:

Amiram, dɔ Yiseyari, dɔ Ebrɔn, dɔ Uziyeli.

¹³Amiram biɔ bam maa yi:

Arɔn dɔ Moyisi.

Arɔn dɔ o dwi dum mu ba pɔɔri si ba taa yi ba yira taan wuu. Ba tutɔɔa dɛen maɔi si ba taa fɔgi ba nii Baɔa-We lonni wɛnu tum mu ba pa-Dl, si ba daari ba taa tɔɔi Dl kaanum tutɔɔa, yi ba taa tɔɔi Dl yigɔ ni, ba

daari ba taa tɔɔi Dl yiri dum nɔwaani ba sɔɔli lanyirani ba yagi Dl nɔɔna yuu ni si ku taa ve wuu. ¹⁴Ba dɛen nii Baɔa-We tintɔɔnɔ Moyisi dwi dum pa ba wu Levi dwi dum wɔni mu.

¹⁵Moyisi biɔ bam mu tintɔ:

Geresom, dɔ Eliezɛri.

¹⁶Geresom dwi dum wɔni:

Sebueli mu yi ba nakwi.

¹⁷Eliezɛri dwi dum wɔni:

Rehabia mu yi ba nakwi.

Eliezɛri daa wu lugi bɛkɛrɛ. Rehabia nan dɛen lugi biɔ zanzan.

¹⁸Yiseyari biɔ bam wɔni:

Selomiti mu yi ba nakwi.

¹⁹Ebrɔn biɔ bam mu tintɔ:

O bu-kwɔan Yeria. Balɔ na saɔi tun maa yi Amari, dɔ Yahazeli, dɔ Yekameam.

²⁰Uziyeli biɔ bam mu tintɔ:

O bu-kwɔan Mika, dɔ wuntu nyaani Yisiya.

Merari dwi dum taani.

²¹Merari biɔ bam mu tintɔ:

Masili, dɔ Musi.

Masili dɔ biɔ bam maa yi:

Eleyazaari dɔ Kisi.

²²Eleyazaari dɛen tigi yi o wu lugi bɛkɛrɛ, si bukwa yirani mu o luga. Bantu ma zu ba ko wum nyaani Kisi biɔ badonnɔ.

²³Musi biɔ batɔ bam maa yi:

Masili, dɔ Edera, dɔ Zeremɔti.

²⁴Bantu maama dɛen yi Levi dwi dum sɔ-yuni tum nakwa mu, digɔ maama dɔ ka yuutu. Ba ma pɔpɔni ba yira yam ba tiɔi kuntu didɔva didɔva. Bantu maa yi balɔ na yi bina fiinle ba daɔi yi ba laan jigi cwɛɔɔ si ba taa tɔɔa Baɔa-We digɔ kam wɔni tun mu.

²⁵Bɛnɔwaani, Davidi dɛen maɔi o ta o wɔ: «Baɔa-We dum na yi Yisrayeli tiinɔ We tun pɛ Dl nɔɔna bam jɛni dɔ wu-zuru, yi Dl ba Dl zuvri Zeruzalem tw wɔni taan wuu. ²⁶Levi dwi tiinɔ bam daa ba maɔi si ba taa zuɔi jero-vwe dum dɔ dɔ wu zula yam ba taa beerɔ jɛgɔ maama.»

²⁷Davidi na pɛ o ni dilɔ o kweeli tun bri ni: Levi dwi tu wɔlɔ maama na yi bina fiinle o daɔi tun jigi cwɛɔɔ si o taa tɔɔa o pa We. ²⁸Levi dwi tiinɔ tutɔɔa yam maɔi si ba da ba wɔli Arɔn dwi dum dɔ ba na tɔɔi We-digɔ kam wɔni te tun mu. Ba maɔi si ba taa nii We-digɔ kam kunkwallɔ tum baɔa ni, dɔ di-balwa balɔ na wu ka wɔni tun, si ba daari ba kwe We lonni zula yam maama digiru seeni, ku wɔli dɔ We-digɔ kam tutɔɔa yalɔ na maɔi tun dɔ. ²⁹Ba daa ta wó taa nii dɔpwa yalɔ ba na yɛni ba tiɔi We yigɔ ni tun baɔa ni,

didaani mun-bwe dilu ba na wó ma ba ki wodiú pɛera ba pa We tun, di dipwa yalɔ dabilu na wu wɛli ku wɔni tun, di maasa fɔgum baɲa ni. Ba daa ta maɲi si ba taa nii wænu tɔlɔ maama, ba na ma ba maɲi woɲo duuni asawe ku didwarum tun. ³⁰Tiga na yæni ka puuri, Levi tiinæ bam maɲi si ba zigu ba jægə ni ba ki Baɲa-We le mu yi ba leeni ba zuli-DL. Ba ta wó ki kuntu didaan-ni maama ni, ³¹ku wɛli di de dilu maama ba na yæni ba ki zweem kaanum ba pa Baɲa-We tun, ku na yi DL siun de, naa can-duɲa candiæ maɲa ni, naa candiæ didoɲ maɲa ni di.

³²Kuntu doɲ mu Levi dwi tiinæ bam deen nii We jero-vwe dum di di je silu na yi lanyurani fasti tun tutuɲa yam baɲa ni. Ba ma wɛli ba curru tɔlɔ na yi Arɔn dwi dum tun pa ba tuɲa Baɲa-We digə kam wɔni.

Kaanum tiinæ tutuɲa na pɔɔri te tun

24 Arɔn dwi dum na pɔɔri sɔ-yuu di sɔ-yuu te tun mu tuntu:

Arɔn biæ bam ya yi Nadabi, di Abiyu, di Eleyazaari, di Itamaru. ²Ku nan na yi Nadabi di Abiyu, bantu tigi ku loori ba ko tɔni. Ba maa wu lugi bækəri. Kuntu ma pa ba nyaana Eleyazaari di Itamaru ji We kaanum tiinæ. ³Davidi ma pɔɔri Arɔn dwi dum kɔgɔ kɔgɔ, si kɔgɔ maama taa jigi ku tutuɲa ku tuɲa ku pai We. Ku nan yi Eleyazaari dwi tu Sadoki, di Itamaru dwi tu Ayimeleki mu ki daani ba wɛli Davidi si o pɔɔri nɔɔna bam. ⁴Ba ma maani ni Eleyazaari dwi dum deen jigi didæera zanzan ku dwæni Itamaru dwi dum na jigi te tun. Kuntu ɲwaani ba deen pɔɔri Eleyazaari dwi dum kuni fugə-burdu, yi ba daari ba pɔɔri Itamaru dwi dum kuni nana. ⁵Ba ma ta jɔɔ si ba wanti ba pɔɔri tutuɲa yam di ciga, beɲwaani We-digə tuntuɲa di kaanum tiinæ deen wura ba na nuɲi Itamaru di Eleyazaari dwiæ yam wɔni mu.

⁶Ba na pɛ nɔɔna bam pupwara maama ba tutuɲa si ba taa tuɲi kuntu tun, tɔn-pupɔnnu Semaya mu pupuni ba yira yam o tiɲi. Wɔntu maa yi Levi dwi tu Netaneli bu. Davidi di o didæera bam badonnæ deen mu nii kəm dum kuntu baɲa ni. Didæera bam maa yi We kaanum tu Sadoki, di Abiatari bu Ayimeleki, ku wɛli di kaanum tiinæ bam, di Levi dwi dum sɔ-yuni tum nakwa bam maama. Eleyazaari dwi dum di Itamaru dwi dum deen mu jigi jɔɔ kum ba tai ba læri ba pa daani. ⁷⁻¹⁸Nɔɔna bam pɔɔrum fiinle-suna sum na saɲi daani te tun mu tuntu:

- 1.Yehoyaribi
- 2.Yedaya
- 3.Harim
- 4.Seyorim
- 5.Malkiya
- 6.Miyamina
- 7.Hakoza

- 8.Abua
- 9.Zozwe
- 10.Sekania
- 11.Eliyasibi
- 12.Yakini
- 13.Hupa
- 14.Yesebebi
- 15.Biliga
- 16.Yimera
- 17.Hezira
- 18.Hapizezi
- 19.Petasia
- 20.Ezekielu
- 21.Yakinni
- 22.Gamuli
- 23.Delaya
- 24.Maazta

¹⁹Mu ba deen na pɛ nɔɔna maama pupwara di pupwara ba tutuɲi te tun. Ba deen maɲi si ba saɲi daani kuntu doɲ mu ba taa zuuri Baɲa-We digə kam ba tuɲa ka wɔni, si ku maɲi di Yisrayeli tiinæ Baɲa-We dum deen na pɛ ba nabaaru Arɔn ni si ba taa tuɲi te tun.

Levi dwi dilu na daari tun

²⁰Levi dwi dum sɔ-yuni tum nakwa balu na daari tun mu tuntu:

Amiram dwi dum wɔni nakwi tu wum mu yi Sebuelt. Sebuelt dwi dum nakwi tu wum maa yi Yediya.

²¹Rehabia biæ bam wɔni Yisiya mu yi nakwi.

²²Yiseyari dwi dum wɔni Selomiti mu yi nakwi.

Selomiti di biæ bam wɔni Yahati di maa yi nakwi.

²³Ebrɔn biæ bam wɔni Yeria mu yi nakwi.

Amari di ma saɲi bile tu.

Yahazeli ma ki bitu tu.

Yekameam ma ki buna tu.

²⁴Uziyelu bu mu yi Mika.

Mika di biæ bam wɔni Samiri mu yi nakwi.

²⁵Mika nyaani maa yi Yisiya.

Yisiya di biæ bam wɔni Zakari mu yi nakwi.

²⁶Merari biæ bam wɔni Masili di Musi mu yi nakwa.

Yazia bu mu yi Beno.

²⁷Merari bu Yazia biæ bam maama maa yi:

Beno, di Soham, di Zakuri, di Yibiri.

²⁸Masili biæ bam wɔni Eleyazaari mu yi nakwi.

Eleyazaari nan wu lugi bækəri.

²⁹Kisi biæ bam wɔni o bu Yerameliti mu yi nakwi.

³⁰Musi biæ bam wɔni Masili, di Edera, di Yerimoti mu yi ba nakwa.

Levi dwi dum sɔ-yuu di sɔ-yuu mu kuntu. ³¹Bantu deen tagi jɔɔ mu ba tutuɲa dwi maama ɲwaani, nuneeni ba curru tum na yi Arɔn biæ tun di na ki te tun. Ba ki kuntu Pɛ Davidi, di Sadoki, di Ayimeleki, ku wɛli di kaanum tiinæ bam di Levi dwi dum sɔ-yuni

tum nakwa bam maama yigə ni mu. Ba deen na tagi jərə kum te tun, pəpwara tərə di ba na ki te nakwi maama di o nyaana yura ni tun.

Wə-digə kam lən-leenə bam taanı

25 Davidi di o jar-kərə yigə tiinə bam deen ma kuri Azafi, di Hemanı, di Yedutun biə badonnə si ba taa nənı Wə taanı yi ba tai kwaanu dwi dwi ba daarı ba magi zwi. Nəona bam yura di ba tutuğa mu tintu:

² Azafi biə bam wunu:

Zakuri, di Zozəfu, di Netanı, di Asarela maama deen tuji ba ko Azafi dam kuri ni mu. Azafi deen nan yəni o leeni Wə taanı mu, ku mañi di pə na bri si ku ki te tun.

³ Yedutun biə bam wunu:

Gedalia, di Zeri, di Ezayi, di Simeyi, di Hasabia, di Matitiya.

Bantu bardu maama deen wu ba ko Yedutun dam kuri ni mu. Yedutun deen yəni o leeni Wə taanı yi o tai kəno mu o leeni o zuli Bağa-Wə.

⁴ Hemanı di biə bam wunu:

Bukia, di Matanı, di Uziyeli, di Sebueli, di Yerimoti, di Hanania, di Hanani, di Eliata, di Gidaliti, di Romanti-Ezeri, di Yosibekasa, di Maloti, di Hotiri, di daanı Mahazioti.

⁵ Bantu bam kontu maama deen yi Hemanı biə mu. Wuntu deen mu yəni o jəni Bağa-Wə kwəri o tulu o bri pə, o ma o zuli Dı dam dum. Wə ma pa o lu bəkəri fugə-bana, di bukwa batə. ⁶ Hemanı biə bantu maama deen wu o dam kuri ni mu Bağa-Wə digə kam le bağa ni. Ba maa magi zwi yi ba tai kwaanu dwi dwi ba ma tuji Wə-digə kam wunu.

Ku nan na yi Azafi, di Yedutun, di Hemanı tuti, bantu maama deen wu pə wum dam kuri ni mu. ⁷ Nəona bam kontu maama di ba cırru tum deen wat ba leeni le lanyıranı ba ma ba zuli Bağa-Wə. Ba maama ni maa yi nəona biə-yale di funkə-nana (288). ⁸ Ba na tagi jərə te tun, nəonu maama ma na o tutuğu. Ba deen nan wu pəarı nən-dınnu di nankwin daanı, asawə len-leenə balu na yi nadoorə, di balu na yi naduura tun daanı. ^{9–31} Ba deen yi nəona fugə-bale kuni fiinle-bina mu, yi pəpwara maama jıgi ka nakwi. Ba na kuri-ba yi ba saji daanı te tun mu tintu:

1. Azafi dwi tu Zozəfu, di o biə, di o cırru.
2. Gedalia, di o biə, di o cırru.
3. Zakuri, di o biə, di o cırru.
4. Zeri, di o biə, di o cırru.
5. Netanı, di o biə, di o cırru.
6. Bukia, di o biə, di o cırru.
7. Asarela, di o biə, di o cırru.
8. Ezayi, di o biə, di o cırru.
9. Matanı, di o biə, di o cırru.

10. Simeyi, di o biə, di o cırru.
11. Azareli, di o biə, di o cırru.
12. Hasabia, di o biə, di o cırru.
13. Sebueli, di o biə, di o cırru.
14. Matitiya, di o biə, di o cırru.
15. Yerimoti, di o biə, di o cırru.
16. Hanania, di o biə, di o cırru.
17. Yosibekasa, di o biə, di o cırru.
18. Hanani, di o biə, di o cırru.
19. Maloti, di o biə, di o cırru.
20. Eliata, di o biə, di o cırru.
21. Hotiri, di o biə, di o cırru.
22. Gidaliti, di o biə, di o cırru.
23. Mahazioti, di o biə, di o cırru.
24. Romanti-Ezeri, di o biə, di o cırru.

Pəpwara maama yi baara fugə-bale mu.

Wə-digə kam ni-yırına bam taanı

26 Levi dwi tiinə balu deen na tuji Wə-digə kam ni-yırına tutuğa tun na pəarı kəgo di kəgo te tun mu tintu.

Kura dwi dum wunu:

Meselemia na yi Kuri bu yi o nuji Azafi dwi dum wunu tun.

² Meselemia bu-baara barpe bam na saji da-kwaga te tun mu tintu:

O bu-kwian Zakari, di Yediayeli, di Zebadia, di Yateneli, ³ di Elam, di Yohanan, di Eli-Hoyenayi.

⁴ Obəd-Edəmi bu-baara nana maa yi:

O bu-kwian Semaya, di Yehozabadi, di Yoa, di Sakari, di Netaneli, ⁵ di Amiyeli, di Yisakaarı, di Puletayi.

Wə deen tiini Dı ki Obəd-Edəmi yu-yojo lanyıranı mu.

⁶ Obəd-Edəmi bu Semaya di deen jıgi bəkəri na yi nən-babe ba sə-yuni tum ni, nəona na nıgi-ba tun ıgwaanı. ⁷ Semaya biə maa yi:

Ofini, di Refayeli, di Obədi, di Elizabadi. O cırru tum na yi Elihu di Semakia tun di deen jıgi yiri mu.

⁸ Obəd-Edəmi biə bam kontu. Bantu di ba biə bam, ku wəli di ba cırru tum deen yi nən-babe mu lanyıranı. Ba maa dana pa ba wat tutuğu dum ba tuğa. Obəd-Edəmi dwi dum deen yi baara fusiđu-bale (62) mu.

⁹ Meselemia biə bam di o cırru tum wunu ba deen kuri baara fugə-nana (18) balu na jıgi yiri tun mu.

¹⁰ Hosa na nuji Merari sə-yuu kum ni tun biə bam mu tintu:

Ba yigə tu mu yi Simiri.

O nan mañi o dai bu-kwian yi o ko ta kur-o si o taa yi o biə bam yigə tu. ¹¹ O biə balu na saji tun maa yi:

Hilkiya, di Tebalia, di Zakari.

Hosa biə bam di o cırru tum wunu ba deen kuri baara fugə-batə mu.

¹² Ba dɛɛn na pɔɔri ni-yiruna bantv te tun tɔgi di ba yigə tiinə na yi balv tun mu. Ba ma pa pupwara maama di ka titɔja si ka tɔɔi Baŋa-We digə kam wɔni, nɛnɛni ba cɔrru di dɛɛn na ki te tun. ¹³ Ba dɛɛn tagi jɔɔ mu si ba lwarɪ ni di ni dilv digə maama na wɔ taa yiri tun. Ba ya na yi nankwɪn naa nɔn-dɔnnv di, kv yi bidwɪ mu.

¹⁴ Jɔɔ kum dɛɛn kuri Selemia mu si o taa yiri ni dilv na jeeri wa-puli seeni tun. Ba ta ma kuri o bu Zakari si o taa yiri ni dilv na jeeri jazum baŋa seeni tun. Zakari dɛɛn nan jigi swan mu lanyirani. ¹⁵ Jɔɔ kum ta ma kuri Obɛd-Edɔmi si o taa yiri ni dilv na jeeri jagwiə seeni tun. Ba ta ma kuri o biə bam si ba taa yiri zila yam na tigi di silv wɔni tun. ¹⁶ Jɔɔ kum ma kuri Supim di Hosa si ba taa yiri We-digə kam ni dilv na jeeri wa-zɔvri seeni tun, didaani Saleketi ni dum na jeeri jazum baŋa seeni cwəŋə kam tun.

Ni-yiruv maama dɛɛn saŋi o doŋ mu o zigi o tikəri ni. ¹⁷ De maama wɔni Levi dwi tiinə bardv dɛɛn mu yiri We-digə kam ni dilv na jeeri wa-puli seeni tun. Ba bana maa yiri ni dilv na jeeri jazum baŋa seeni tun. Ba bana di maa yiri ni dilv na jeeri jagwiə seeni tun. Ba bale bale ma yiri zila yam na tigi di sile sum wɔni tun. ¹⁸ Kv ta na yi kunkɔlv kulv na wɔ We-digə kam wa-zɔvri seeni tun, nɔɔna bana ma yiri kv ni dilv na wɔ cwəŋə kam ni ni tun. Ba bale ma yiri kunkɔlv kum tɪti.

¹⁹ Nɔɔna balv na nuŋi Kura di Merari sɔ-yuni tum ni yi ba yi We-digə kam ni-yiruna tun dɛɛn na pɔɔri kɔgɔ di kɔgɔ te tun mu kuntu.

We-digə kam didɛera badonnə taani

²⁰ Levi dwi tiinə badonnə dɛɛn mu nii We-digə kam səbu baŋa ni, kv wəli di di silv ba na tiŋi ka lɔnni wəənu da tun.

²¹ Gersɔni dwi tiinə balv na yi Ladan biə yi ba yi ba sɔ-yuni tum nakwa tun dɛɛn yi Yehiyel, ²² di Yehiyel di biə bam mu. O biə bam maa yi Zetam, di o nyaani Zowel. Bantv dɛɛn mu yiri Baŋa-We digə kam səbu na tigi mɛ tun.

²³ Yiruna badonnə di dɛɛn nuŋi Amiram, di Yiseyari, di Ebrɔn, di Uziyel dwiə yam wɔni.

²⁴ Moyisi bu Geresom dwi tu Sebuelt dɛɛn mu yi didɛerv wɔlv na nii We-digə kam səbu tiŋim baŋa ni tun. ²⁵ O cɔrru tlv na yi Eliezerti biə tun maa yi:

Rehabia, di Ezayi, di Zoram, di Zikiri, di Selomiti.

²⁶ Selomiti di o cɔrru tum dɛɛn mu yiri zila yalv maama ba na tiŋi si ba ma ba ki pɛera ba pa Baŋa-We tun. Balv na jaani pɛera yam kuntu ba ba tun dɛɛn yi Pɛ Davidi, di nakwa balv na te nɔɔna murv murv tun, di balv na te nɔɔna bi bi tun, didaani jar-kərə didɛera

bam. ²⁷ Ba dɛɛn yəni ba kwe zila yalv ba na vri ba duna bam tee ni tun yadonnə mu ba ki Baŋa-We juŋa ni, si ba ma ba fɔgi ba kwe Dl digə kam. ²⁸ We nijɔŋnu Samowel, di Kisi bu Sooli, di Nera bu Abenira, di Zeruya bu Zoabi di dɛɛn jaani pɛera yadonnə ba ba ba ki We juŋa ni. Selomiti di o cɔrru tum mu nii tu maama baŋa ni.

²⁹ Yiseyari sɔ-yuu kum wɔni:

Kenania di o biə bam dɛɛn yi didɛera balv na tɔɔi Yisrayeli tu je sudonnə ni tun mu. Ba titɔja maa yi si ba taa nii tu kum taana baŋa ni.

³⁰ Ebrɔn sɔ-yuu kum wɔni:

Hasabia di o cɔrru mu ba dɛɛn kuri si ba taa nii Yisrayeli laŋa kalv na wɔ Zɔrdɛn bugə kam wa-zɔvri seeni tun. Bantv maa yi nɔɔna murv di biə-yarpe (1,700) na jigi yiri tun. Je sum kuntu ni mu ba dɛɛn nii We cwəŋə titɔja, didaani pɛ wɔm titɔja maama baŋa ni. ³¹ Yeria dɛɛn mu yi Ebrɔn sɔ-yuu kum nakwɪ: ni kv na pupɔni te ba dwi dum cibara gulə twaanv tum wɔni tun. Davidi paari dim bina finna bini dum wɔni mu ba vɛst Ebrɔn dwi dum wɔni digə di ka digə ba kuri nɔn-yirv ba ja ba nuŋi Galadi tu Yazerti ni. ³² Yeria cɔrru tlv na yi nakwa yi ba kwəri ba yi nɔn-yirv tun dɛɛn yi baara murv tile di biə-yarpe (2,700) mu. Pɛ Davidi dɛɛn kuri bantv mu si ba taa nii Ruban dwi dum, di Gad di dwi dum, kv wəli di Manasi dwi cicoro kum. Dwiə yam kuntu tee ni mu ba dɛɛn yəni ba nii We cwəŋə titɔja, didaani pɛ wɔm titɔja maama baŋa ni.

Yisrayeli jar-kərə bam taani

27 Yisrayeli dwi tiinə bam na pɔɔri pɔɔri najara kəm ŋwaanv te tun mu tuntu. Ba maa yi ba sɔ-yuni tum nakwa, di balv na te jar-kərə murv murv tun, di balv na te jar-kərə bi bi tun, didaani ba didɛera balv na tɔɔi ba pa pɛ wɔm titɔja maama baŋa ni tun. Bini maama wɔni jar-kərə bam pupwara didva maama tɔɔi ba ləri daani mu cana di cana wɔni. Ba pupwara didva ni maa yi baara murv fiinle-tuna (24,000).

² Dayigə pupwara kalv na tɔɔi pulim cana kam wɔni tun mu tuntu:

Zabideli bu Yasobemi dɛɛn mu nii ba baŋa ni. Ba maama maa yi jar-kərə murv fiinle-tuna (24,000).

³ Wuntu dɛɛn yi Faresi dwi tu mu. O maa nii jar-kərə didɛera bam maama baŋa ni pulim cana kam ni.

⁴ Pupwara bale tu na tɔɔi canv sile cana kam wɔni tun mu tuntu:

Dodayi na yi Awoyi dwi tu tun mu nii ba baŋa ni.

Mikilɔti dɛɛn mu yi yuutu wɔlv na saŋi o kwaga tun. Ba maama maa yi jar-kərə murv fiinle-tuna (24,000).

⁵ Pɔpɔwara batɔ tu na tɔŋɔ canɔ sɔtɔ cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Benaya na yɛ Wɛ kaanum tu Yehoyada bu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama maa yɛ jar-kɛrɛ murrɔ fiinle-tuna (24,000). ⁶ Benaya deen tiini o na yɛri «Pamaŋ-bibe fiintɔ kum» wɔntɔ mu. O maa yɛ ba yuutu. O bu Amizabadi deen mu yɛ yuutu wɔlɔ na saŋɔ o kwaga tun.

⁷ Pɔpɔwara bana tu na tɔŋɔ canɔ sina cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Zoabi nyaani Azayelɔ mu nii ba baŋa ni. O bu Zebadia mu lɛri o yuu ni o ji ba yuutu. Ba maama maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

⁸ Pɔpɔwara banu tu na tɔŋɔ canɔ sinu cana kam wɔntɔ tun:
Samuti na yɛ Yizara dwi tu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

⁹ Pɔpɔwara bɔrdɔ tu na tɔŋɔ canɔ sɔrdɔ cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Yirɛ na yɛ Tekoa dwi tu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

¹⁰ Pɔpɔwara burpe tu na tɔŋɔ canɔ surpe cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Peloni tu Helezɔ na nuŋɔ Efrayim dwi dum wɔntɔ tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

¹¹ Pɔpɔwara nana tu na tɔŋɔ canɔ nana cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Usati tu Sibekayi na yɛ Zara dwi tu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama deen maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

¹² Pɔpɔwara nɔgɔ tu na tɔŋɔ canɔ nɔgɔ cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Anatɔti tu Abizeri na yɛ Benzamen dwi tu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama deen maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

¹³ Pɔpɔwara fugɛ tu na tɔŋɔ canɔ fugɛ cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Netofa tu Maharayi na yɛ Zara dwi tu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama deen maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

¹⁴ Pɔpɔwara fugɛ-dɔdɔa tu na tɔŋɔ canɔ fugɛ-dɔdɔa cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Piratɔni tu Benaya na yɛ Efrayim dwi tu tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama deen maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

¹⁵ Pɔpɔwara fugɛ-bale tu na tɔŋɔ canɔ fugɛ-sile cana kam wɔntɔ tun mu tuntu:
Netofa tu Hɛldayi na nuŋɔ Ɔtiniyelɔ sɔ-yuu kum ni tun mu nii ba baŋa ni. Ba maama deen maa yɛ baara murrɔ fiinle-tuna (24,000).

Yisurayelɔ dwiɛ yam yuutiinɛ bam taani

¹⁶ Dɔdeera balɔ deen na nii Yisurayelɔ dwiɛ yam baŋa ni tun mu tuntu:
Ruban dwi dum yuutu mu yɛ:
Zikiri bu Eliezerɔ.
Simeyon dwi dum yuutu maa yɛ:
Maaka bu Sefatia.

¹⁷ Levi dwi dum yuutu maa yɛ:
Kemuel bu Hasabia.

Wɛ kaanum tu Sadoki maa nii Arɔn dwi dum baŋa ni.

¹⁸ Zuda dwi dum yuutu maa yɛ:
Davidi zumbaaru Elihu.

Yisakaari dwi dum yuutu maa yɛ:
Miseelɔ bu Omiri.

¹⁹ Zabulɔn dwi dum yuutu maa yɛ:
Abdiasɔ bu Yisamaya.

Nefitali dwi dum yuutu maa yɛ:
Azireli bu Yerimoti.

²⁰ Efrayim dwi dum yuutu maa yɛ:
Azazia bu Oze.

Manasɔ dwi cicoro kum yuutu maa yɛ:
Pedaya bu Zowelɔ.

²¹ Manasɔ dwi cicoro kulɔ na wɔ Galadɔ laŋa kam ni tun yuutu maa yɛ:
Zakari bu Yido.

Benzamen dwi dum yuutu maa yɛ:
Abenira bu Yaaseli.

²² Dan dwi dum yuutu maa yɛ:
Zeroham bu Azareli.

Dɔdeera balɔ deen na nii Yisurayelɔ dwiɛ yam baŋa ni tun mu kuntu.

²³ Davidi deen na jeeli Yisurayelɔ dwi tiinɛ bam ni tun, o wɔ pe ba ga baara balɔ na ta wɔ yɛ bɔna fiinle tun. Ku yɛ Baŋa-Wɛ na maŋɔ Dɔ pooli ni Dɔ lagɔ Dɔ pa ba tiini ba puli ni calɔwɔ sum na maɛ te tun ŋwaani mu.

²⁴ Zeruya bu Zoabi ma puli sɔ o ga Yisurayelɔ tiinɛ bam sɔ o lɔwɔ ba ni. O nan wɔ wantɔ o ga-ba o ti, beŋwaani Wɛ bani zaŋɔ dɔ Yisurayelɔ tiinɛ bam ba kɛm dum kuntu

ɲwaani mu. Ba maa wu pupunt ba ni na mai te tun ba ki Pe Davidi cibara gulɛ twaanu tum wuni.

Pe wum dideera bam taani

²⁵ Adiyelɛ bu Azimaveti deen mu nii pe sɔɲɔ kum zila yalu maama na jigi lonni tun baɲa ni.

Oziastɛ bu Zonatan maa nii lonni zila yalu na wu gaa wuni, di tuni dum wuni, di tu-balwa bam wuni, di kabri silu na cigi si kaagi wuni tun baɲa ni.

²⁶ Kalubi bu Eziri deen mu nii balu na vart pe wum karti tun baɲa ni.

²⁷ Rama tu Simeyi deen mu nii vinyɛ tweeru karti sum baɲa ni.

Sefami tu Zabidi maa nii vinyɛ tiu biɛ di ba ɲokum baɲa ni.

²⁸ Gedertɛ tu Baalu-Hanan mu nii Olivi tweeru di kapuruɛ tɛɛ na wu wa-zuurt seeni bwælu tum ni tun.

Zoastɛ maa nii je silu ba na tiɲi Olivi nugɛ kam da tun baɲa ni.

²⁹ Sarɔn tu Sitirayi deen mu nii naani dɛɛ na wu Sarɔn pwɛɛ kam ni tun.

Adali bu Safati di maa nii naani dɛɛ na wu bwælu tum kurɛ ni tun.

³⁰ Ismayelɛ dwi tu Obili mu nii yogondɛ yam baɲa ni.

Meronɔti tu Yedyia maa nii bunɛ sum baɲa ni.

³¹ Hagari dwi tu Yazizi deen mu nii vart-balwa bam baɲa ni.

Dideera bantɛ maama deen mu nii Pe Davidi wænu baɲa ni ba pa-o.

³² Zonatan na yi Pe Davidi nabra tun deen jigi yi-puru cigi cigi yi o ye tɔnɔ pupunum. O maa wɛli Davidi di kwia.

Hakimoni bu Yehiyelɛ mu bri pe wum biɛ bam.

³³ Ayitofelɛ deen mu wɛli pe wum di kwia.

Ariki tu Usayi maa yi pe wum cilɔɲ-sono.

³⁴ Benaya bu Yehoyada, ku wɛli di Abiatari maama deen mu lɛri Ayitofelɛ yuu ni.

Zoabi deen maa yi pe wum jar-kɛrɛ bam yigɛ tu.

Wɛ-digɛ kam

28 Pe Davidi deen ma bɛɲi Yisrayelɛ dideera bam maama si ba jeeri Zeruzalem ni. Bantu maa yi Yisrayelɛ dwia yam nakwa bam, di tu kum dideera balu na tɔɲi ba pa pe wum tun, di balu na te jar-kɛrɛ muru muru tun, di balu na te jar-kɛrɛ bi bi tun, di dideera balu na nii pe wum di o biɛ zila yam di ba vara baɲa ni tun, di pe sɔɲɔ kum tintuɲna bam, ku wɛli di balu maama na yi nɔn-yuru di pamaɲ-bibe tun. ² Ba na jeeri daani kuntu tun, Pe Davidi ma zigɛ wɛɛni o ta o wɛ:

«A ko-biɛ bam, a deen jaani wubuɲa mu si a lo digɛ si ba taa zigɛ Baɲa-Wɛ ni-gonim daka kam da, si di Tu Wɛ dum na jɛgɛ kalu Dl na wɔ cwi Dl nɛ da tun. Amu deen nan ya ti woɲo maama yigɛ mu ka loom dum ɲwaani. ³ Baɲa-Wɛ nan vin mu yi Dl wɛ: «Nmu ba lo digɛ amu yuru zula ɲwaani, nmu na yi nɔn-babta yi n pwɛri nɔɔna zanzan jana tun ɲwaani.»

⁴ Ku nan yi Baɲa-Wɛ dum na yi Yisrayelɛ tiinɛ We tun mu li amu a ko sɔɲɔ kum maama wuni si a taa di Yisrayelɛ tu paarti taan wuu. Dl deen kuri Zuda dwi dum mu si ba di yigɛ Yisrayelɛ dwia yam maama wuni. Dl ta ma kuri a ko digɛ kam Zuda dwi dum wuni, yi Dl daari Dl zu a ko biɛ bam wuni Dl kuri amu si a taa yi Yisrayelɛ tu maama pe, Dl yi na su amu kikiɛ tun ɲwaani. ⁵ Baɲa-Wɛ ma pa a lu bɛkɛri zanzan. Dl ma nii ba maama wuni Dl kuri Solomɔn si o lɛri amu yuu ni o di paarti Baɲa-Wɛ tuti nɔɔna Yisrayelɛ tiinɛ baɲa ni. ⁶ Baɲa-Wɛ ma ta di amu ni: «Nmu bu Solomɔn mu yi wulu na wɔ lo a digɛ kam di ka kunkwallu tum tun. Bɛɲwaani, a kuri wuntu mu si o taa yi a bu, si amu di taa yi o ko. ⁷ Amu wɔ pa o paarti dum fɔgi di jɛni lanyurani taan wuu, ni o na yɔɔri o se si o tɔɲi o tɔgi amu niɛ yam di a kwia yam, ni ku zum na yi te tun.»

⁸ Kuntu ɲwaani, amu na zigɛ abam Yisrayelɛ tiinɛ na yi Baɲa-Wɛ kɔgɔ kum maama yigɛ ni, yi di Tu Wɛ dum wura Dl maani di kɛnɛ yam tun, amu zum kaani abam ni: abam maɲi si a taá tɔɲi a tɔgi a Tu Baɲa-Wɛ niɛ yam maama mu. Kuntu mu wɔ pa a wani a jɔɲi ti-ywɛɲɔ kantɛ a taá te, yi a daari a kwe-ka a taá pa a biɛ si ku taa ve wuu.

⁹ Ku nan na yi nmu Solomɔn na yi amu bu tun, kwaanɛ si n se n pa n ko Wɛ dum, si n tan zuli-Dl di n bicari maama, di n wubuɲa maama. Bɛɲwaani, Baɲa-Wɛ yɛni Dl buɲi nɔɔna bicara wuni yi o lwarɛ ba wubuɲa maama na yi te tun mu. Nmu na beeri Dl je, Dl wɔ pa-m cwɛɲɛ si n na-Dl. Nmu nan daa na vanti-Dl, Dl di wɔ vi-m si ku taa ve wuu. ¹⁰ Kuntu nan tun, jeeli si n lwarɛ ni Baɲa-Wɛ kuri nmu mu si n lo digɛ kalu na wɔ taa yi Dl wara-je sum tun n pa-Dl. Kuntu tun, ki dam n ki n tuti kuri ni, si n kwaanɛ n tɔɲi.»

¹¹ Davidi na ɲɔɔni kuntu o ti tun, o ma kwe twannu tɛɛ na bri Wɛ-digɛ kam zigɛ tun o pa o bu Solomɔn. Ti bri ba na wɔ lo-ka te maama tun mu: ka napɔɔ kum, di ka di-balwa bam, di ka zila di sum, di ka weyuu di sum, di ka wu di sum, ku wɛli di lwarim saarim jɛgɛ kam maama. ¹² Davidi deen ma bri-o o wubuɲa na jaani si o lo Baɲa-Wɛ digɛ kam kunkwallu tum te tun, di ka pooni yigɛ di sum, di ka lonni wænu tiɲim di sum, di di silu ba na wɔ zigɛ We peera da tun. ¹³ O ta ma bri-o kaanum tiinɛ bam di Levi dwi tiinɛ bam

tutuɗa na maɗi si ya pɔɔri te tun, dɪdaani ba na wɔ taa tuɗi te maama We-digɛ kam wɔni tun, di zila yalɔ ba na wɔ taa mai ba zuli Baɗa-We tun. ¹⁴O ta ma bri Solɔmɔn sɛbu-sɗa duuni, di sɛbu-poɗo duuni na maɗi si ti taa mai te tun si ba ma ba ki zwi silɔ ba na wɔ taa ma-si ba tuɗi tutuɗa dwi dwi Baɗa-We digɛ kam wɔni tun. ¹⁵O ta bri-o sɛbu-sɗa di sɛbu-poɗo duuni na maɗi si ti taa mai te si ba ma ba ki min-zwɛn-zɪgru tum di min-zwɛnu tum tuti, si ku tɔgi ti maama tutuɗi na yi te tun. ¹⁶O ta ma bri-o sɛbu-sɗa duuni ba na wɔ ma ba ki taabulɔ kulɔ ba na tigisi dɪpwa da We ɗwaani tun, ku ta wɛli di sɛbu-poɗo duuni ba na wɔ ma ba ki taabullu tɪdonnɛ tun. ¹⁷O ta bri-o sɛbu-sɗa duuni na wɔ taa mai te si o ma o ki wɛnu tulɔ ba na wɔ taa ma-ti ba zɔ nwana ti li tun, di zwi sum, di kambi sum maama. O ma daari o bri-o sɛbu-sɗa di sɛbu-poɗo duuni na maɗi si ti taa mai te si ba ma ba ki zwi sɪdonnɛ tun. ¹⁸O ta ma bri-o ba na wɔ kwe sɛbu-sɗa duuni dilɔ tun ba ma ba ki wɛnu tulɔ lwɛm na ywɛmmɛ tun zwɛm bimbim dɪm. O ta ma daari o bri-o ba na wɔ ma sɛbu-sɗa ba mɔ Seruben nyinyuru tum di ti jɔɗɔ je te tun. Tuntu lwardi ti vwana mu ti kwɛli Baɗa-We ni-gonim daka kam.

¹⁹Pe Davidi ma ta o wi: «Tuntu maama a pupɔni a tiɗi tɔnɔ wɔni, ni Baɗa-We tuti na bri-ni te maama tun. Dɪ ma pa a lwardi digɛ kam lɔm di ka tutuɗa maama na maɗi si ya taa yi te tun.»

²⁰Davidi ta ma ta di o bu Solɔmɔn o wi: «Yɔɔri n ki dam n tuti kuri ni, si n daari n tan jɪgi baari yi n kwaanɪ n tuɗi. Yi tan fɔna, nan yi pa n vwana pari. Beɗwaani, Yuutu Baɗa-We na ya amu Tu We tun wɔ taa wu n tee ni. Dɪ wɔ yɔɔri Dɪ wɛli-m yi Dɪ bɔ yagi-m, si n wani n tuɗi Baɗa-We digɛ kam lɔm tutuɗi dɪm maama n ti. ²¹Nii mu! We kaanum tiinɛ bam di Levi dwi tiinɛ bam maɗi ba lwardi ba na wɔ taa tuɗi We-digɛ kam tutuɗa dwi dwi te tun. Gwaru tum maama di ye ba tutuɗa lanyiranɪ, yi ba ti ba yigɛ si ba wɛli-m tutuɗa yam maama wɔni. Dɪdeera bam di nɔɔna bam maama di maa wɔ se ni dilɔ maama n na wɔ pa-ba tun.»

Peera yalɔ na wɛli We-digɛ kam lɔm tun

29 Pe Davidi deen ma ta di kɔɔ kum maama o wi:
«Baɗa-We kuri amu bu Solɔmɔn mu si o lɔ Dɪ digɛ kam. Solɔmɔn nan yi nɔn-dɔɗɔ mu yi o ta bwɛnɛ. Tutuɗi dɪm nan yi tutuɗ-kamunu mu, beɗwaani ku dai nabiinu digɛ mu o lagɪ o lɔ, si ku yi Baɗa-We digɛ mu. ²Kuntu ɗwaani mu amu tiini a kwaanɪ a beeri zila yalɔ maama na maɗi di amu Tu We-digɛ kam lɔm tun a ki dayigɛ ni. Zila yantu yi sɛbu-sɗa, di sɛbu-poɗo, di canna, di luuru tuti, di de sɪdonnɛ, ku

wɛli di Onisi kandwa, di kandwa-ɗɔna dwi dwi si ba taa mai ba gɔgɪ wɛnu, ku wɛli di kandwa yalɔ na jɪgi nyonyuru dwi tɛri tɛri tun. Amu nan tiini a la tuntu maama zanzan mu a tiɗi. ³Kuntu maama kwaga ni amu jɪgi a tuti sɛbu-sɗa di sɛbu-poɗo wɛnu si a pa ba ma ba lɔ amu Tu We-digɛ kam, a na sai yira ka lɔm dɪm ɗwaani tun. Amu tuti ta na wɔ wɛli kulɔ da tun mu tuntu: ⁴Sɛbu-sɗa kalɔ na yi lanyiranɪ yi ka nuɗi Ofiiri tun duuni yi kilo murrɔ bi (100,000) mu. Sɛbu-poɗo tulɔ ba na wɔ ma ba taagi kabri sum tun duuni maa yi kilo murrɔ biɛ-yale di fiinna (240,000). ⁵Gwaru tum ta wɔ ma sɛbu-sɗa kam di sɛbu-poɗo tum kuntu ba ma ba gɔgɪ We-digɛ kam wɛnu dwi dwi. Tɔ. Abam wɔ tuti mu wɔ se si o di kwe o wɛnu o pa Baɗa-We zum de duntu ni?»

⁶Davidi na tagi kuntu o ti tun, sɔ-yuni nakwa bam, di Yisrayeli dwiɔ yam nakwa bam, di dɪdeera balɔ na te jar-kɛrɛ muru muru tun, di balɔ na te jar-kɛrɛ bi bi tun, ku wɛli di dɪdeera balɔ na nii pe wum tutuɗa baɗa ni tun maama ma se ba pa peera di ba wu maama We-digɛ kam lɔm ɗwaani. ⁷Ba deen pe sɛbu-sɗa duuni na yi kilo murrɔ bi di fusurpe (170,000) tun, di sɛbu-poɗo duuni na yi kilo murrɔ biɛ-yatɔ di fiinna (340,000) tun, di canna duuni na yi kilo murrɔ biɛ-yardu (600,000) tun, di luuru tulɔ duuni na yi kilo muru kuni murrɔ tɪtɔ di biɛ-yana (3,400,000) tun mu. ⁸Balɔ maama di deen na jɪgi kandwa-ɗɔna tun di ma kwe-ya ba ja ba vu ba tiɗi lunni wɛnu digɛ kam wɔni, yi Gersonɪ tu Yehiyeli nii ti baɗa ni. ⁹Nɔɔna bam wuru ma tiini ku poli di ba na pe wɛnu zanzan di ba wu maama ba ma ki peera ba pa Baɗa-We tun. Ba maama di Pe Davidi tuti maa tiini ba caka.

Davidi wɛ-loro

¹⁰Davidi ma zɪgi kɔɔ kum maama yigɛ ni o zuli Baɗa-We yi o wi:

«Pa-na si dɪ te Yuutu Baɗa-We dɪm
dɪbam nabaaru Yisrayeli di deen na zuli tun.
Baɗa-We, nmu maɗi si n jɔɗi zulɛ
si ku taa ve maɗa maama.

¹¹Nmu kamunni, di dam,
di kajaani, di paari daga zanzan,
nmu na te lugɔ baɗa di weyuu wɛnu
maama tun ɗwaani.

¹²Jɪjɪgru di duuni maama
nuɗi nmu tee ni mu,
nmu na di paari nabiinɛ maama baɗa
ni tun ɗwaani.

Nmu yɔni n kwe n dam-fɔrɔ mu
n pa nɔɔna

pa ba jiri nadunə dɪ nɔn-yɪrru.

¹³Dɪbam Tu We, dɪ kɪ nmu le,

yɪ dɪ daari dɪ zuli

n yɪrɪ kamunu kum mu.

¹⁴Amu dɪ a nɔɔna bam nan ya muri sɪ dɪ wantɪ dɪ pa pɛera yantɪ dɪ dɪ wɔw maama, jɪjɪgɪru maama na nuɲi nmu tee nɪ tun ɲwaani. Kulɔ na yɪ nmu nyum tun mu dɪ joori dɪ kwe dɪ pa-m. ¹⁵Dɪbam yɪ vɛrɛ mu dɪ zɔvɪrɪ lugv kuntu wɔni, nɪ dɪ nabaara bam dɪ deen na yɪ te tun. Dɪ ba jɪgɪ kugu je lugv baɲa nɪ. Dɪ nan wɔ je lɪla nɪnɛɛnɪ luluɲu na da ku durɪ ku je te tun mu.

¹⁶Dɪbam Tu Baɲa-We, ku na yɪ pɛera yantɪ maama dɪ na jaani dɪ ba sɪ dɪ ma dɪ lɔ digɛ kalɔ na wɔ taa zɪgɪ nmu yɪrɪ kamunu kum zulɛ ɲwaani tun, ya maama maɲɪ ya yɪ nmu nyum mu. ¹⁷Amu Tu We, a ye nɪ n yɔni n maɲɪ nɔɔnɔ bɪcari mu n nii, yɪ n wɔw poli dɪ balɔ kikiɛ na tɔgɪ cɪga tun. A kwe wɛɛnu tintɪ a pa-m dɪ a wɔw maama, dɪ a wɔbɔɲ-laaru mu. A ta ma maani nɪ nmu nɔɔna balɔ na jeeri yo seeni tun dɪ kwe ba wɛɛnu ba kɪ nmu jɪɲa nɪ dɪ wɔpɔlo, dɪ ba cɪga maama.

¹⁸Yuutu Baɲa-We dɪm na yɪ dɪ nabaara Abraham, dɪ Yizaki, dɪ Yisɪrayɛlɪ We tun, nan pa n nɔɔna bam taa jɪgɪ sinsigɛ yam kuntu taan, sɪ ba taa jɪgɪ nmu cɪga sɪ ku taa ve maɲa maama. ¹⁹Ta pa amu bu Solɔmɔn yɔɔrɪ o taa tɔɲɪ o tɔgɪ n niɛ yam, dɪ n cullu tum, dɪ n kwiɛ yam maama. Zɛn-o sɪ o sunɪ o yiɛ o lɔ nmu digɛ kam a na maɲɪ a la ka yɪra zula yam a tiɲi sɪ ba ma ba lɔ tun.»

²⁰Davidi laan ma ta dɪ nɔn-kɔgɔ kum maama o wɪ: «Tee-na abam Tu Baɲa-We!» Ba maama ma tee Baɲa-We dɪm na yɪ ba nabaara We tun. Ba maa tiiri ba vin ba yibiyɛ tɪga nɪ ba zuli Baɲa-We, ba daari ba zuli Pɛ Davidi tɪtɪ dɪ.

Solɔmɔn lɛri Davidi yuu nɪ o ji pɛ

²¹Tɪga na pɔvɪrɪ tun, Yisɪrayɛlɪ tiinɛ bam deen ma gu vara zanzan ba ma kɪ zweem kaanum ba pa Baɲa-We.

Ba deen gu na-bali murv didva, dɪ pi-be murv didva, dɪ pɛlbiɛ murv didva mu. Ba ta ma kɪ wo-nyɔɔru pɛera didaani pɛera dwi dwi ba wɛli da, Yisɪrayɛlɪ tiinɛ bam maama ɲwaani. ²²De dum kuntu nɪ nɔɔna bam wɔw deen poli sɪ ku gaalɪ. Ba ma di wudi-fɔrɔ candiɛ Baɲa-We yigɛ nɪ. Ba ma joori ba tiɲi Solɔmɔn paari dɪm sɪ ku kɪ ble tu, sɪ o wantɪ o lɛri o ko Davidi yuu nɪ o di paari dɪm. Ba ma kwe We yu-yoɲo nugɛ ba lo o yuu nɪ. Ba ta ma lo nugɛ kam Sadoki yuu nɪ sɪ o ji We kaanum tu. ²³Solɔmɔn ma lɛri o ko Davidi yuu nɪ o di paari Baɲa-We ɲwaani. Wɛɛnu maama deen ma kɪ lanyɪranɪ tɪ pa Solɔmɔn. Yisɪrayɛlɪ tiinɛ bam maama maa se o ni. ²⁴Tu kum didɛera bam maama, dɪ nɔn-yɪrru tum maama, ku wɛli dɪ Davidi biɛ bam maama deen ma se Solɔmɔn ni mu.

²⁵Baɲa-We deen pɛ Solɔmɔn tiini o na zulɛ Yisɪrayɛlɪ tiinɛ bam maama tee nɪ. O ta ma pa o paari dɪm jɪgɪ nunwaɲa zanzan sɪ ku dwɛni Yisɪrayɛlɪ tu pwa balɔ na loori wuntu na nɛ nunwaɲa kalɔ tun.

Davidi paari dɪm cɪbarɪ

²⁶Zese bu Davidi deen mu di paari Yisɪrayɛlɪ tu maama nɪ. ²⁷O nɛ bɪna fiinna mu Yisɪrayɛlɪ tu paari dɪm baɲa nɪ. Bɪna fiinna yam wɔni o kɪ bɪna yarpe mu Ebrɔn nɪ, o daari o kɪ bɪna fiintɔ-yatɔ Zeruzalem nɪ. ²⁸Davidi deen jɪgɪ jɪjɪgɪru zanzan yɪ nɔɔna nɪg-o. O kwɪn o yi o maɲa mu yɪ o tɪ. O bu Solɔmɔn ma lɛri o yuu nɪ o di paari dɪm.

²⁹Davidi deen na di paari yɪ o kɪ wɛɛnu tɪlv maama tun, ku zɪgɪ o paari dɪm pulim nɪ sɪ ku yi dɪ na kweeli maɲa kalɔ tun, ba pɔpɔni tɪ maama ba tiɲi We niɲoɲnɛ Samowɛlɪ, dɪ Natan, dɪ Gaadi yɪra cɪbarɪ twannɔ tum wɔni. ³⁰Ba deen pɔpɔni ku tɔgɪ o dam dɪm dɪ o paari dɪm, dɪ wɛɛnu tɪlv na yi o dɪ Yisɪrayɛlɪ tiinɛ bam tun, ku wɛli dɪ wɛɛnu tɪlv na yi dwi-gɛ tiinɛ dɪ ba tunɪ dɪm tun mu ba tiɲi.

Kibari tɔnɔ Twannu Tile Tu

Wəenu Kibari tɔnɔ Twannu Tile Tu wum tɔŋi taani dilu na wu Wəenu Kibari tɔnɔ Dayigə Tɔnɔ kum wunt tun mu. Ku nan te Pe Solmɔn taani mu, di We-di-kamunu kalu o na lɔgi o zigi Zeruzalem ni tun. Solmɔn na tigi o daari tun, mu o paari laja kam pɔɔri kuni bile, si ku ji Yisrayeli tw di Zuda tw. Tɔnɔ kum kuntu nan ta te kulɔ na ki Zuda tw kum ni tun, didaani pwa balu na di paari ku baŋa ni tun mu. Tu kum pwa zanzan deen ba yəni ba ki kulɔ na poli We wuu tun, Ku daari ba badonnə nan yɔɔri ba tɔŋi mu pa ba ja nɔɔna bam wubɔŋa ba joori We te. Pe Zuziasi tiini o kwaani mu o pa nɔɔna joori ba zuli We di ciga. Nii Pɔɔrim 34-35. Ku kweelim ni tun, Babilɔni tw pe deen tu o cɔgi Zeruzalem tw kum di We-digə kam maama mu.

Pe Solmɔn loori swan We tee ni

1 Pwa 3:1-15

1 Davidi bu Solmɔn deen yɔɔri o jigi o paari o di tw kum maama ni mu, yi o kuri ja tɔga. Beŋwaani, o Tu Baŋa-We mu wu o tee ni, pa o yiri tiini di zaŋi.

²Solmɔn deen ma bəŋi Yisrayeli tiinə bam maama si ba jeeri daani. Bantu maa yi balu na te jar-kərə muru muru tun, di balu na te jar-kərə bi bi tun, di Yisrayeli tw didera bam, di ba nakwa bam, di ba sɔ-yuni yigə tiinə bam maama. ³Ba na gilimi daani tun, Pe Solmɔn di Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama ma vu Gabawɔn. Wara-je deen wu dāani, vwe dilu o tuntɔŋu Moyisi deen na ki o zigi kagva kam wunt tun na wura tun ŋwaani. ⁴Davidi deen ya loori yigə mu o ja We ni-gonim daka kam o zigi Kiriaf-Jeerim ni o vu Zeruzalem, me o na cwi vwe si o zigi-ka di wunt tun. ⁵Ku nan na yi canna kaanum daka kalu Yuri wulu na yi Huuri bu tun bu Bezalul deen na ki tun, ka deen zigi Gabawɔn ni mu yi ka wu Baŋa-We jero-vwe dum yigə ni. Kuntu ŋwaani Solmɔn di nɔn-kɔgɔ kum maama ve dāani si ba wari Baŋa-We. ⁶Ba na zigi jero-vwe dum yigə ni kuntu tun, mu Solmɔn fufɔ o yi canna kaanum bimbim dum, yi o ki zweem kaanum kuni muru bimbim dum baŋa ni o pa Baŋa-We.

⁷Tutu dum kuntu mu We vuri Di titi did-o, yi Di wu: «Solmɔn, loori n na lagi kulɔ maama tun, si amu wu pa-m». ⁸Solmɔn ma ləri o wu: «Nmu deen jigi a ko Davidi sono lanyirani, yi n daari n pa a ləri o yuu ni a di paari dum. ⁹Yuutu Baŋa-We, laan pa ni dilu nmu na goni di amu ko tun sunt ku ki. Beŋwaani, nmu pe amu mu ji pe a taa te kɔ-fɔɔ kulɔ ni na daga zanzan ni tɔga kasulu te tun. ¹⁰Nan pa-ni swan lanyirani di yəno, si a taa mai a nii nɔɔna bantu baŋa ni. Beŋwaani, wɔɔ mu wu wanti nmu kɔ-fɔɔ kuntu o nii o titi ni?»

¹¹We ma ləri Solmɔn Di wu: «Nmu wubɔŋa yam lana zanzan. Beŋwaani, nmu wu loori-ni si n jɔŋi

jɔŋi, naa nadunni, naa zulə amu tee ni. Nmu ta ma n ba beeri tɔvni si n pa n dɔna, naa si n jɔŋi mɔmwə-deeri n pa n titi. Ku nan yi swan di yəno mu n laga si n tan mai n te amu nɔɔna balu a na kwe a pa-m si n tan yi ba pe tun. ¹²Kuntu ŋwaani amu wu sunt a pa-m swan di yəno. A nan ta wu pa-m jɔŋi, di nadunni, di zulə, si pe wudɔŋ yi ke nmu yigə ni, ku na yi balu na loori nmu tun, naa balu na wu saŋi nmu kwaga ba di paari tun di.»

¹³Solmɔn laan ma zigi Gabawɔn jero-vwe dum ni We jero-vwe dum na wu me tun o joori Zeruzalem tw kum wuu. O ma di paari Yisrayeli baŋa ni.

¹⁴Solmɔn deen ma la jara-kəm tərikooru muru di biə-yana (1,400), didaani siseŋ-nɔɔna murru fugə-tile (12,000). O deen pɔɔri si sɔdonnə o yagi tuni dilu o na kuri si ŋwaani tun ni. Sidaara maa wu Zeruzalem ni me o na zɔvri tun. ¹⁵O paari dim maŋa ni, səbu-poŋo di səbu-sɔŋa tiini ti daga Zeruzalem ni, ni kandwa mu te. Sedri da-ŋunnu di maa ba jigi zuri nɔnɔni kapuru na daga te wa-zɔvri seeni bwəlu tum ni tun. ¹⁶Nɔɔna deen ve Ezipi di Silisi tuni dum mu ba kwe səbu ba yəgi sise ba pa Solmɔn. Ku maa yi o pipimpiinə mu yəni ba yəgi-si Silisi tw ni, yi ba ŋwi kulɔ na maŋi tun. ¹⁷Ku na yi jara-kəm təriko, ba yəni ba yəgi-ku Ezipi ni di səbu-poŋo səbu-dala biə-yardu (600) mu. Sisəŋə maa yəgi di səbu-poŋo səbu-dala bi di fiinnu (150). Pe wum pipimpiinə bam deen yəni ba kwe tərikooru di siseŋ-nɔɔna zanzan ba yəgi ba pa Heti tiinə pwa bam di Siiri tiinə pwa mu.

We-digə kam lɔm taani

2 Solmɔn wubɔŋa deen nan ya jaani si o lo digə mu Baŋa-We yiri zulə ŋwaani, si o daari o lo paari sɔ-fɔɔ o pa o titi. ²O ma pa ba beeri nɔɔna murru fusurpe (70,000) balu na wu taa zɔŋi zila tun ba pa-o. O ta pe ba beeri nɔɔna murru funɔnɔ (80,000) mu, si ba

yəni ba din pweeru yuu ba yari kandwa-zana ba pa-o. O ma beeri nɔɔna murrɔ titɔ di biə-yardu (3,600) o wəli da si ba taa nii tuntuɔna bam maama baɲa ni.

³ Solɔmɔn laan ma tɔɲi kwərə kantɔ o pa Tiiri pe Hiramɔ wi:

«Nmu deen kwe Sedri de mu n tɔɲi n pa amu ko Davidi pa o lo sɔ-fɔrɔ o zɔvri ku wɔni. Nan kwaani n wəli amu kuntu doɲ. ⁴ Amu ti a yigə mu si a lo digə a Tu Baɲa-We yiri zulə ɲwaani. Ba laan maa wɔ pɔɔri-ka ba zigi si ba yəni ba taa zwe wənu tɔl lwəm na ywəmmə tun da, si ba ta daari ba taa tigisi dɔpwa yalɔ na tigi We yigə ni tun ka wɔni maɲa di maɲa. Daa ni mu ba ta wɔ yəni ba zwe kaanum pɛera titutu maama, di didaan-ni maama, ku wəli di We siun da yam ni, di can-duɲa candi sum ni, di candi yalɔ maama na wura si dɔ taa mai dɔ zuli dɔ Tu Baɲa-We dum tun. Mu Dl na pe dɔbam Yisrayeli tiinə bam ni dilɔ si dɔ taa ki maɲa maama tun.

⁵ Digə kalɔ amu na lagɔ a lo tun wɔ taa tiini ka yi kamunu mu, dɔbam Tu We dum na dwe wa yadonnə yam maama tun ɲwaani. ⁶ Wɔɔ nan mu yi si o lo digə o pa Baɲa-We? Weyuu baɲa titi ni, pwələ tərə ka na maɲi di Dl! Amu yi wɔɔ mu si a lo digə a pa-Dl? Digə kam nan wɔ taa yi me ba na wɔ taa zwe kaanum da ba pa-Dl tun mu.

⁷ Nan tɔɲi gɔgɔ na wai o kwe səbu-sɔɲa, di səbu-poɲo, di canna, di luuru o tɔɲi titɔna lanyirani tun n pa-ni. Ku tu ta wɔ kwe gar-ɲɔni silɔ nyinyuru na yi nasuɲ-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe, di nazon-pupwiə tun o ma o tɔɲi. O ta maɲi si o taa ye sarum titɔna na yi te tun. Wuntu di gwaru tɔl amu ko Davidi deen na kuri tun wɔ wəli daani ba tɔɲi Zeruzalem ni di Zuda tɔni didonnə wɔni.

⁸ Nan ta tɔɲi Liban tu Sedri de, di tweeru didonnə da-ɲɔnnu n pa-ni. Amu maani ni n nɔɔna bam tiini ba ye de gonim titɔna abam je sum ni. Amu nɔɔna wɔ wəli di nmu nɔɔna bam, ⁹ si ba lagɔ da-ɲɔnnu si ti taa daga. Beɲwaani, digə kalɔ a na buɲi si a lo tun maɲi si ka taa daga mu, yi ka jigi nunwaɲa lanyirani. ¹⁰ Ku na yi nmu tuntuɔna balɔ na wɔ goni de sum tun, amu wɔ kwe bəniɲə ywəllu murrɔ fusiɔ (60,000), di caara ywəllu murrɔ fusiɔ (60,000). A ta wɔ pa-ba sana kurɔwaa biə murrɔ fiinle (20,000), di nugə kurɔwaa biə murrɔ fiinle (20,000) mu.»

¹¹ Pe Hiramɔ na lagɔ o ləri Solɔmɔn tun, o pɔpɔni tɔnɔ mu o pa-o o wi: «Baɲa-We na soe o nɔɔna bam tun ɲwaani mu o pe nmu ji ba pe.»

¹² Hiramɔ ta ma ta o wi:

«Baɲa-We dum na yi Yisrayeli tiinə bam We tun mu maɲi di tiə. Duntu mu naani weyuu di tɔga baɲa maama. Dl nan pe bu wɔlɔ Pe Davidi na

lugɔ tun jigi swan lanyirani, didaani yi-puru, di wɔbuɲ-laaru. O maa wɔ lo digə o pa Baɲa-We, yi o ta lo sɔ-fɔrɔ o pa o titi.

¹³ Amu nan lagɔ a tɔɲi Hiram-Abi mu n tee ni, o na yi gɔgɔ cɔga cɔga yi o jigi yi-puru tun ɲwaani.

¹⁴ O nu maa yi Dan dwi dum bukɔ mu, yi o ko di yi Tiiri tu tu. O ye ba na kwe səbu-sɔɲa, di səbu-poɲo, di canna, di luuru, di kandwa, di de ba gɔgiri wənu te tun. O nan ta wɔ wani o ma gar-ɲɔni silɔ nyinyuru na yi nasuɲ-pupwiə, di nazon-pupwiə, di nasuɲ cwe-cwe tun, didaani gar-fɔfɔlɔ o ma o tɔɲi. O wai o sari nyinyugu dwi maama, ni ba na wɔ bri-o si o ki te tun. Wuntu wɔ tɔɲi o wəli nmu titi gwaru tum, di balɔ nmu ko Pe Davidi deen na kuri tun.

¹⁵ Pe Solɔmɔn, ku na yi amu tee ni, nan tɔɲi bəniɲə kam, di caara yam, di nugə kam, di sana bam, n pa a tuntuɔna bam, ni n na goni ni si n ki te tun. ¹⁶ Dɔbam di wɔ goni Liban tu da-ɲɔnnu si ku maɲi di nmu na lagɔ te maama tun. Ba laan maa wɔ vɔ de sum ba ki daani, yi ba daari ba di-si nunu kum ni ba ye ba vu ba yi Zope. Nmu nɔɔna bam di laan maa wɔ jeeri da si ba kwe-si ba ja ba vu Zeruzalem.»

¹⁷ Solɔmɔn deen ma pa ba jeeli vərə balɔ na wu Yisrayeli tu wɔni tun ni, ni o ko Davidi di deen na ki te tun. O ma na ni ba yi nɔɔna murrɔ bi di fiinnu-batɔ didaani biə-yardu (153,600) mu. ¹⁸ O ma li ba wɔni nɔɔna murrɔ fusiɔ (70,000) si ba taa zɔɲi zila, si ba nɔɔna murrɔ funɔnɔ (80,000) taa yari kandwa-zana pweeru je sum ni, yi ba wu murrɔ titɔ di biə-yardu (3,600) di taa nii tuntuɔna bam kuntu baɲa ni.

Solɔmɔn na lugɔ We-digə kam te tun

1 Pwa 6:1-29

3 Solɔmɔn deen pe ba sɔɲi Baɲa-We digə kam loɔm Zeruzalem tu ni. Ku yi Moriza piu kum yuu ni mu. Baɲa-We ya maɲi Dl vuri Dl titi di Solɔmɔn ko Davidi daani mu, me seeni Yebusi tu Aravina deen na yəni o ve o magɔ o mina tun. Davidi maɲi o kuri je sum kuntu mu si ba lo We-digə kam da. ² Solɔmɔn paari dim bina yana buni dum, canɔ sile cana kam da yale de dum ni mu ba puli si ba lo-ka.

³ Solɔmɔn deen na tiɲi We-digə kam biri-bərə te tun yi kanti fusiɔ mu ka saɲ-didɔɔ maɲum baɲa ni. Ka saɲ-kukugə maɲum di maa yi kanti fiinle. Ku nan yi ba faɲa maɲum dum mu ba kwe ba maɲi-ka. ⁴ We-digə kam jigi napɔɔ mu ka yigə kam seeni, ku saɲ-kukugə maɲum na yi kanti fiinle, yi ku we-baɲa seeni maɲum

2:10 bəniɲə = blé 2:10 caara = orge

2:3 1 Kibari tɔnɔ 14:1 2:4 Garum 28:3-31 2:5 Nuɲim 15:11 2:17 1 Kibari tɔnɔ 22:2 3:1 Pulim 22:2; 2 Sam 24:18; 1 Kibari tɔnɔ 21:18

di yi kanti fiinle. Ku na yi napɔrɔ kum wu kum seeni, ba dɛen kwe sɛbu-sɛja na yi lanyirani tun mu ba taagi ku maama.

⁵Ku na yi We-digɛ kam tuti, o dɛen pɛ ba kwe da-pulwaru mu ba kwɛli ka wu kabri sum. O ta ma pa ba kwe sɛbu-sɛja na yi lanyirani tun ba taagi si maama, yi ba daari ba gɔgiri kuru tiu nɛ nyinyuru, di nyinyuru na lwani capɔnnu tun ba ki da. ⁶O dɛen ta kwe kandwa-ɲuna mu o ma o kwe We-digɛ kam yira maama. Ba maa na mɛ sɛbu-sɛja kalu ba tɔɲi ka tutɔja tun maa nuɲi Paravayim ni. ⁷Ku na yi de tilu ba na kwe ba ni We-digɛ kam tun, di ka manco-pu de sum, di ka kabri sum, di bwæru tum, ku dɛen yi sɛbu-sɛja mu o mɛ o taagi-ti. O laan ma daari o pa ba gɔgiri Seruben nyinyuru o ki kabri sum yira ni.

⁸Solɔmɔn ta ma lɔ We-di-laa cɛga cɛga kam na tiini ka yi lanyirani fasti We ɲwaanu tun. Ka didwarim maɲum di ka yalum maɲum maama yi kanti fiinle fiinle mu, pa ka maɲi di We-digɛ kam tuti. O laan ma kwe sɛbu-sɛja duuni na yi kilo murru fiinle (20,000) tun o taagi ka wu maama. ⁹Sɛbu-sɛja cuna yalu ba na kwe ba ki da tun duuni maa ma di sɛbu-dala fiinnu na yi te tun. Ba ta ma kwe sɛbu-sɛja ba taagi di silu na logi si din tun kabri sum.

¹⁰Ku na yi We-di-laa cɛga cɛga kam, Solɔmɔn pɛ ba kwe de mu ba sari Seruben sile nyinyuru ba zigi ka wuni, yi ba taagi-ti di sɛbu-sɛja. ¹¹Seruben sum na yarigi si vwana pa ku zigi digɛ kam saɲa diduwa ni ku vu ku yi kadoɲ kam ni, ku yi kanti ni maɲum kuni fiinle mu. Seruben diduwa vɔɲɔ didwarim yi kanti ni maɲum kuni binu mu, yi o yarigi-ku o dwe digɛ kam kabrɛ kam. Ku vɔɲɔ kudɔɲ kum di maa yi kanti ni maɲum kuni binu, yi ku yi ku dwe Seruben kadoɲ kam vɔɲɔ. ¹²Seruben kantu kam di yarigi ka vɔɲɔ kudɔɲ kum ka dwe digɛ kam saɲa kadoɲ kam. Ka di vɔɲɔ didwarim yi kanti ni maɲum kuni binu mu. ¹³Seruben sile sum kuntu vwana na yarigi yi ya dwe daani, ya maama yi kanti ni maɲum kuni fiinle mu. Si nan zigi si nɛ baɲa ni mu, yi si jeeri We-digɛ kam ni dum.

¹⁴Ku na yi gar-jali dilu na wɔ le di ci We-di-laa cɛga kam tun, Solɔmɔn ma pa ba kwe gar-ɲoni silu nyinyuru na yi nazon-pupwiɛ, di nasuɲ-pupwiɛ, di nasuɲ cwe-cwe tun ba ma ba sɔ gar-fifali, yi ba daari ba gɔgiri Seruben nyinyuru ba ki si yira ni.

¹⁵O laan ma daari o pa ba mɔ ywɛ yale pa ya zigi We-digɛ kam yigɛ ni. Ywɛ yale yam na tɔɲi daani, ya maama didwarim yi kanti fiintɔ-sunu mu. Ba ma ki nipuru yalu didwarim na yi kanti sunu tun ba mæli ywɛ yam yuu kum seeni. ¹⁶O ta ki capɔnnu mu yi o milimi-ti daani. O laan ma kwe-ti o ki ywɛ yam yuu ni. O ta ma mɔ Grinadɔni biɛ bi nyinyuru yi o kwe-ti

o mæli capɔnnu tum yira ni. ¹⁷O ma kwe ywɛ yam o cwi We-digɛ kam yigɛ ni, ka jazum seeni di ka jagwiɛ seeni. O ma pa ba bæi ywe dilu na zigi ka jazum seeni tun wɔ: «Yakini». Dilu maa na zigi jagwiɛ seeni tun maa yi «Buzɔ».

We-digɛ kam zila

4 Solɔmɔn dɛen ma pa ba kwe canna ba ma ba mɔ kaanum bimbim, Di sen sum maama dɛen ma-da si ma-da mu, kanti fiinle fiinle. Di maa yi kanti fugɛ wɛ-baɲa seeni. ²O laan ma kwe canna o mɔ war-zun-zɔɲɔ yi o bæɲi ku yiri ni: «Nunu Kum». Ku na zigi ni diduwa si ku vu ni didɔɲ tun yi kanti ni maɲum kuni fugɛ mu. Ka wɛ-baɲa maɲum maa yi kanti ni kuni binu. N na kwe ɲuna n maɲi-ka gigilu baɲa ni, ku yi kanti ni kuni fiintɔ mu ku kaagi. ³Ba ma kwe canna ba gɔgiri wænu na nyi di kunkwælu tun ba ki zun-zɔɲɔ kum niɛ yam seeni ba kaagi-ka gni sile. Kanti ni maɲum maama jigi kunkwælu nyinyuru fugɛ mu. Ba dɛen mɔɔni zun-zɔɲɔ kum di ku nyinyuru tum daani mu. ⁴O ta ma kwe canna o mɔ na-bɛ fugɛ-sile pa war-zun-zɔɲɔ kum daɲi si baɲa ni. Na-bɛ sum maama ma kwe si kwe si jeeri daani mu. Na-bɛ sitɔ dɛen jeeri jazum baɲa seeni mu. Si sitɔ di jeeri wa-zuru seeni. Si sitɔ maa jeeri jagwiɛ seeni yi sitɔ jeeri wa-puli seeni. ⁵Zuɲa kam dɛen lirɛ si ku maɲi di dayigɛ nua maɲum mu. Ka ni dum maa nyi di na-zuɲa ni na yi te tun, yi ka laan ta ka nuɲi ni liisi ga-punnu na yi te tun. Ka wɔ wani ka jɔɲi garɔwe murru titɔ na mu.

⁶O ta ma ki war-zwi fugɛ, yi o zigi sunu digɛ kam jazum seeni, yi o daari o zigi sunu ka jagwiɛ seeni. Ba dɛen jigi vara balu ba na wɔ kwe ba ki zwɛɛm kaanum tun mu ba zari zwi sum kuntu na bam wuni. Ku daari, kaanum tiinɛ bam di maa yɔni ba sani ba jun war-zun-zɔɲɔ kum wu na bam wuni.

⁷Solɔmɔn daa ma pa ba kwe sɛbu-sɛja ba ma ba mɔ min-zwæn-zigiru fugɛ si ku maɲi di tite na maɲi ku pupuni tun, yi o daari o kwe-ti o zigi We-digɛ kam wuni. Ti tunu mu o dɛen kwe o zigi jazum seeni, yi o daari o kwe tunu o zigi jagwiɛ seeni.

⁸O ta ma ki taabullu fugɛ. O ma kwe tintu di o zigi We-digɛ kam wuni. Tunu dɛen zigi jazum seeni mu, yi tunu di wu jagwiɛ seeni. O ta ma ki sɛbu-sɛja zwi bi si ba taa jigi-si ba zizagi na.

⁹O ma lɔ kunkɔlɔ kulɔ na wura kaanum tiinɛ bam ɲwaanu tun, didaani kunkɔlɔ-kamunu kum, di ku ni-bwæru tum. O laan ma kwe canna o taagi ku bwæru tum maama. ¹⁰O ma kwe war-zun-zɔɲɔ kum o zigi We-digɛ kam jagwiɛ saɲa kam seeni si ku maɲi di ka gugoro kulɔ na jeeri wa-puli seeni tun.

¹¹ Hiram ta ma mɔ zwi silɔ ba na wó taa mai ba pe tintwarim tun, di sebullu, di na-zwi. O deen ma tunɔ We-digə kam tutɔja yalu Pe Solɔmɔn na pe-o tun o ti.
¹² Ku maa yi:

Canna ywə yale yam, di nipuru yale yam na wu ya yuu ni tun, di canna kam na leeni daani ka kwəli nipuru yam tun, ¹³ dɔdaani kampwi tweeru biə biə-yana nyinyuru tɔlu o na gɔgiri o yagi canna kalɔ na leeni daani tun ni. Kampwi tweeru biə nyinyuru tum maa yi gɔni sile na kwəli nipuru dɔdɔva maama tun.

¹⁴ O deen ta mɔɔni tərigooru tum, di ti war-zwi sum, ¹⁵ dɔdaani war-zɔn-zɔɔ kum, di ku kuri canna na-be nyinyuru fugə-sile sum, ¹⁶ ku ta wəli di zwi silɔ ba na wó taa mai ba pe tintwarim tun, di sebullu tum, di wənu tɔlu ba na wó taa mai ba cu nwana ba li tun.

Ku na yi We-digə yira zila yam maama, Hiram-Abi deen kwe canna kalɔ na kwe tun mu o ki ti maama o pa Pe Solɔmɔn si ba taa mai ba tunɔ Baŋa-We digə kam tutɔja. ¹⁷ Pe wum deen pe ba mɔ tintu maama kamɔ-mɔra jəgə kalɔ na wu Zurdən bolo kum ni si ku maŋi di Sukɔti di Zeredit titari laja ni tun mu. ¹⁸ Solɔmɔn deen pe ba ki wənu tintu zanzan mu. Kuntu ŋwaani ba wu lwarɔ ti canna kam duuni na mai te tun.

¹⁹ Solɔmɔn deen pe ba ki We-digə kam wu zila yam maama. Ku maa yi:

Səbu-sɔja bimbim dum, di taabullu tɔlu baŋa ni ba na tiŋi dɔpwa yam na zigi We yigə ni tun mu.

²⁰ O ta pe ba kwe səbu-sɔja kalɔ na yi lanyirani tun mu ba ki min-zwən-ziguru kum, di ti min-zwənu tum. Ti maa zigi We di-laa kum wuni ti pat pooni, ni ku na maŋi te tun.

²¹ O ma pa ba gɔgiri səbu-sɔja punnu nyinyuru, yi ba kwe səbu-sɔja ba ki min-zwənu, di wənu tɔlu na dwe mim dum tun. ²² O ma pa ba kwe səbu-sɔja na yi lanyirani tun ba ki wənu tɔlu na fɔgi ti kwe mim dum tun, di war-zwi di zɔŋ-tanle silɔ ba na mai ba zwe wənu tɔlu lwəm na ywəmmə tun, dɔdaani min-cala zwi. O ta ma pa ba kwe səbu-sɔja ba taagi We-di-laa cɔga cɔga kam ni-bwəru tum, dɔdaani bwəru tɔlu na zɔvri We-digə kam tuti tun. ¹ Ku deen de kuntu mu yi Solɔmɔn pa ba tunɔ Baŋa-We digə kam tutɔja maama ba ti. O laan ma ja wənu tɔlu maama o ko Davidi deen na pɔɔri o zigi We ŋwaani tun o ja o zu ka wu. Ku maa yi səbu-pɔŋo di səbu-sɔja wənu tum di digə kam wu zila yam maama mu o kwe o zigi We-digə kam lunni tiŋim je sum ni.

We ni-gonim daka kam

5 Solɔmɔn deen pe ni mu yi Yisrayeli dwi tiinə nakwa bam maama si ba ba Zeruzalem. Ku yi ba

pwa bam di ba sɔ-yuni tum yigə tiinə bam maama mu kuntu. O deen bəŋi-ba si ba ki daani ba ja We ni-gonim daka kam na wu Davidi twi Siyɔn ni tun ba ja ba zu We-digə kam. ³ Ba maama ma ki daani ba yi Pe Solɔmɔn te candiə kalɔ na ki canɔ sirpe cana kam ni tun maŋa ni. ⁴ Yisrayeli tiinə nakwa bam maama na jeeri kuntu tun, Levi dwi tiinə badonnə ma zəŋi We ni-gonim daka kam wənu ⁵ si ba ja ba zu We-digə kam. Levi tiinə bam di kaanum tiinə bam di ma zɔŋi We jero-vwe dum dɔdaani di yira zila yam maama ba ja ba ke. ⁶ Pe Solɔmɔn di Yisrayeli tiinə kɔgɔ kum maama ma vu ba gilimi We ni-gonim daka kam yigə ni. Ba ma kwe peeni di naani zanzan ba ma ba ki kaanum ba pa We. Vara bam tiini ba daga zanzan pa nɔɔn-nɔɔnu wari ba ni o ga.

⁷ We kaanum tiinə bam ma zɔŋi Baŋa-We ni-gonim daka kam ba ja ba zu We-digə kam wuni ba zigi-ka di-laa cɔga cɔga kam na tiini ka yi lanyirani fasi We ŋwaani tun wuni. Ba deen zigi daka kam Seruben vwana yam kuri ni mu. ⁸ Seruben sile sum vwana yam twi mu wənu ya kwəli daka kam di ka de silɔ ba na mai ba zɔŋi-ka tun. ⁹ De sum kuntu tiini si dwara zanzan. Ku ma pa nɔɔnu na zu We-digə kam o zigi ka ni ni, o wat o tɔli o nai de sum. Ku nan na yi pooni dum ni mu o ziga, o ba nai-si. Si ta zigi da di zum maama. ¹⁰ Woŋo kulɔ yirani deen na wu We ni-gonim daka kam wuni tun mu yi kandwa-pile sile silɔ Moyisi deen na kwe o ki da Sinayi piu kum baŋa ni tun. Daa ni mu Baŋa-We deen goni ni di Yisrayeli tiinə bam maŋa kalɔ ba na nuŋi Ezipi ni ba ke tun.

¹¹ Kaanum tiinə bam na nuŋi sɔ-yuu kulɔ yi ba wu daani tun maama nan ya kwe ba tuti We ŋwaani mu. Ba ma nuŋi We di-laa kum wuni ba vu daa. ¹² Levi tiinə balɔ na yi lən-leenə tun ma vu ba zigi kaanum bimbim dum wa-puli saŋa kam seeni. Bantu maa yi Azafi, di Hemanɔ, di Yedutun, ku wəli di ba biə, di ba cɔrru tum maama. Ba deen zu gar-fifali mu, yi ba laan ze zwi di kwaanu dwi dwi, ba jigi-ti ba ki kwəera. Kaanum tiinə bi di fiinle (120) di ma ba ba wəli lən-leenə bam kuntu wuni, yi ba wui nabwaanu. ¹³ Nabwan-wura bam, di lən-leenə bam kwəera zila sɔɔ kum maŋi daani lanyirani pa kwərə dɔdɔva zaŋi wənu ka zuli Baŋa-We. Ba ma leeni ba tee Baŋa-We yi ba wu:

«Dl tiini o lamma,

yi Dl sono kum wura maŋa maama.»

Kunkoŋo ma da ku zu ku su Baŋa-We digə kam maama. ¹⁴ We kaanum tiinə bam wari ba joori ba zu da ba tunɔ ba tutɔja, kunkoŋo kum na wura yi Baŋa-We paari-zulə yam pooni yɔɔri di pi je sum maama tun ŋwaani. ¹ Pe Solɔmɔn ma wari We o wu: «Baŋa-We, nmu maŋi n ta n wu: nmu wó tan zɔvri kunkwən-luluru wuni mu. ² Amu nan lɔgi sɔ-fɔɔ

mu a pa-m, si n tan zɔvri ku wɔnti maɲa maama.»
³Yisrayeli nɔn-kɔgɔ kum maama na zɔgi da kontu tun mu Solɔmɔn pipiri o jeeri-ba. O ma loori We si Dl ki-ba lanyirani o pa-ba. ⁴O maa wɔ:

6 «Baɲa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun maɲi di tiɛ! Dl yɔvri Dl ki Dl su ni dilu Dl na pooli di a ko Davidi tun mu. We deen tagi Dl wɔ: ⁵«Ku na zɔgi maɲa kalu a na jaani a nɔɔna bam a nuɲi Ezipi tun, a ya ta wu kuri tuw Yisrayeli dwiɛ yam wɔnti si ba lo digɛ ba ma zuli a yiri da. A nan wu kuri nɔɔn-nɔɔnu si ku tu taa nii a nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam baɲa ni. ⁶Ku laan nan na yi te tun, amu mu kuri Zeruzalem si ku taa yi tuw kulɔ wɔnti ba na wɔ taa zuli-ni tun, yi a daari a kuri Davidi si o taa di paari a nɔɔna bam baɲa ni.»»

⁷Solɔmɔn ta ma ta o wɔ:

«Amu ko Davidi ya maɲi o buɲi o ja si o lo We-digɛ si ba taa zuli Baɲa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun yiri da mu. ⁸Baɲa-We ma ta did-o Dl wɔ: «Nmu ki ciga di n na jaani wubuɲa si n lo digɛ amu yiri zula ɲwaani tun. ⁹Ku nan dai nmu mu maɲi si n lo digɛ kam n pa-ni. Si ku yi nmu titi bu mu wɔ lo digɛ kam amu yiri zula ɲwaani.»

¹⁰Lele kontu Baɲa-We ki Dl su te maama Dl na pooli ni: Dl wɔ ki tun mu. Amu laan mu leri a ko Davidi yuu ni a ji Yisrayeli tuw pɛ. A ma sɛ a lo We-digɛ kam si Baɲa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun yiri na zula da. ¹¹A ta ma kwe We ni-gonim daka kam a zɔgi ka wɔnti. Baɲa-We ni dilu Dl na goni di Yisrayeli tiinɛ bam tun na pupɔni kandwa-pile silu baɲa ni tun maa wu ka wɔnti.»

Solɔmɔn we-loro kum

¹²Solɔmɔn ma vu o zɔgi o jeeri Baɲa-We kaanum bimbim dum yi Yisrayeli kɔgɔ kum maama zɔgi ba niɛ. O ma zɔɲi o jian yam weenti si o wari We. ¹³O nan ya pɛ ba ki canna bimbim mu ba kwe ba zɔgi We-digɛ kam pooni yigɛ kɔnkɔlɔ kum titari dum ni. Di saɲ-didɔrɔ maɲum didaani di saɲ-kukugɛ maɲum deen yi kantɔ ni maɲum kuni bunu mu. Di we-baɲa maɲum maa yi kantɔ ni maɲum kuni bitɔ. Solɔmɔn ma vu o zɔgi bimbim dum kontu baɲa ni o kuni nadoonɛ, yi o daari o zɔɲi o jian yam weyuu ni. ¹⁴O ma loori We o wɔ:

«Baɲa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun, We didon tɛrɛ weyuu ni naa tɔga baɲa ni di na nyi di nmu. Nmu yɔvri n soe balu na tɔgi n cwe sum di ba wɔw maama tun, di n na yɛni n ki n sui ni dilu n na goni di ba si n ki tun. ¹⁵Ku na yi amu ko Davidi na yi nmu tuntɔɲnu tun, nmu na tiɲi ni did-o si n ki te tun, mu n suni n ki ti maama si ku ba ku yi zum.

¹⁶Yisrayeli tiinɛ Baɲa-We dum, a laan loori-m si n ki te n na goni ni di a ko Davidi yi n wɔ o dwi dum ba ga nɔɔnu si o di paari Yisrayeli tiinɛ baɲa ni, ni ba na kwaani ba sɛ nmu niɛ yam ni Davidi titi na ki te tun. ¹⁷Baɲa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun, nan sɛ si kulɔ nmu na pooli di n tuntɔɲnu Davidi tun suni ku ki. ¹⁸Amu Tu We, nmu wɔ suni n tan zɔvri di nabiinɛ tɔga baɲa ni na? Weyuu di we-baɲa je sum maama ni, pwɛlɛ tɛrɛ ka na maɲi di nmu. Tita mu digɛ kantɔ a na lɔgi tun wɔ wanti ka yi n zɔvrum? ¹⁹Amu Tu Baɲa-We, a yi nmu tuntɔɲnu mu. Nan pa n yigɛ taa wu a we-loro kum wɔnti. Cɛgi a kɛrɛ kam si n daari n sɛ a na loori-m woɲo kulɔ tun. ²⁰Popo, pa si n yiɛ taa pagɔ digɛ kantɔ baɲa ni maɲa maama, titi di wia. Nmu maɲi n ta wɔ ka zɔgi n yiri dum zula ɲwaani mu. Maɲa kalu maama ni a na zɔgi a jeeri digɛ kantɔ a loori-m, si n cɛgi a we-loro kum. ²¹Ku na yi amu di n nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam, di na zɔgi di jeeri nmu digɛ kam si di loori-m, si n jɛni n weyuu sɔɲɔ kum wɔnti n cɛgi di we-loro n daari n yagi n cɛ dibam.

²²Nɔɔnu na ki o cɔgi o doɲ yigɛ yi ba ja-o ba zu nmu digɛ kam wɔnti si o zɔgi nmu kaanum bimbim dum yigɛ ni o du durɛ ni: o wu ki o cɔgi, ²³jɛni weyuu ni n cɛgi o taani dum si n daari n ki kulɔ na maɲi tun. Pɔvri ciga n tuntɔɲna bam titari ni. Pa lwarum tu wum na waarum dilu na maɲi di o kikiɛ tun, si n daari n pa wɔlu na jigi ciga tun na o bura.

²⁴Nmu nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam lwarum na pɛ ba duna di-ba najara wɔnti, yi ba laan na pipiri ba joori nmu te ba zu nmu digɛ kam wɔnti ba ma n yiri dum ba loori-m si n duri ba yibwɛnɛ n daari n yagi n cɛ-ba, ²⁵jɛni weyuu ni n cɛgi ba kɛrɛ kam kontu. Suni n yagi ba lwarum dum n ma n cɛ-ba, n daari n ja-ba n joori tɔga kalu nmu na kwe n pa ba di ba nabaara bam tun.

²⁶Nmu nɔɔna bam lwarum na pɛ n ja kunkoɲo kum pa dua ba ni, yi ba laan na lɛni ba wɔru ba zɔgi ba jeeri n digɛ kam ba ma n yiri dum ba loori zɛnɛ nmu tee ni di n na waari-ba te tun, ²⁷nan jɛni weyuu ni n cɛgi ba kɛrɛ kam. Yagi n nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam lwarum n cɛ-ba, si n daari n bri-ba cwɛ-laa si ba taa tɔga. Pa dua joori ka ni tɔga kantɔ n na kwe n pa n nɔɔna si ba taa te tun baɲa ni.

²⁸Da-kvri di yawi-cɛɛru na tu ti yi ba tɔga kam, yi yawuru naa kayira dwi dwi na cɔgi ba kara wudiiru tum, yi ba duna na zaɲi ba tuw kulɔ maama baɲa ni, naa ku na yi leɛru tulɔ maama mu yi n nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam, ²⁹cɛgi ba kɛrɛ kam. Ba wulu maama na zɔɲi o jia o jeeri n digɛ kantɔ yi o loori-m naa o keeri o loori-m, o wɔw na tiini ku cɔgi tun ɲwaani, ³⁰si n jɛni n weyuu sɔɲɔ kum ni n cɛgi o kɛrɛ kam kontu. Yagi ba maama lwarum n cɛ-ba si n daari n wɛli-ba. Ki di ba didua didua si ku maɲi di ba kikiɛ na yi te

tun, nmu yirani mu na ye nabiinu wobuɗa na yi te tun ɗwaani. ³¹ Kuntu wó pa n nɔɔna bam taa kwari-m, yi ba taa tɔgi n cwe sum da yalu maama ba na wó taa ɗwi yi ba zuuri tɔga kalu nmu na kwe n pa dí nabaara bam tun wuni.

³² Ku nan na yi vərə balu na dai n nɔɔna Yisrayeli tiinə tun, bantu wai ba zigɔ sa-tuw ni ba tui yo seeni, ba na ni n ɗwa tun ɗwaani. Ku yi n yiri na zaɗi di n na me n dam n tɔɗi titɔɗ-kamunə tun ɗwaani mu bantu yəni ba tui yo. Bantu na tu ba zigɔ ba jeeri n digə kantu ba loori-m, ³³ si n jəni n weyuu sɔɗɔ kum ni n cəgi ba we-loro kum kuntu. Ki n su kulɔ maama ba na loori n tee ni tun, si lugu baɗa nɔɔna maama da ku ɗwaani ba ni nmu yiri dum ɗwa, yi ba taa kwari-m, nuneeni nmu titi nɔɔna Yisrayeli tiinə bam na ki te tun. Ba maa wó lwarti ni digə kantu a na lɔgi tun suni ka yi nmu yiri dum zula ɗwaani mu.

³⁴ Nmu nɔɔna bam na nuɗi si ba vu me maama n na tɔɗi-ba si ba zaɗi najara di ba duna, yi ba na zigɔ ba jeeri tuw kuntu n na kuri tun, di We-digə kantu a na lɔga nmu yiri dum zula ɗwaani tun ba loori zənə nmu tee ni, ³⁵ si n jəni weyuu ni n cəgi ba we-loro kum di ba na magi ba japoori ba loori te n yigə ni tun, si n daari n ki ciga n pa-ba.

³⁶ Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na ba ki lwarum. Nmu nɔɔna bam nan na ki lwarum pa nmu banti zaɗi di ba, n wai n yagi si ba duna di-ba pa ba ji puna sa-tuw ni yigə yigə naa bwələ bwələ di. ³⁷ Je sum kuntu ni ba wobuɗa na joori yi ba ləni ba wuu We ɗwaani, si n cəgi ba we-loro. Ba na zigɔ ba duna bam tuw ni ba loori-m yi ba wi: «Dí suni dí cəgi mu yi dí ki lwarum di kəm-balwaar», ³⁸ ba maa na pipiri ba joori n te di ba wuu maama, nan se si n cəgi ba we-loro kum. Ba na maɗi sa-tuw ni ba zigɔ ba jeeri tɔga kantu n na pe ba nabaara bam tun, di tuw kulɔ nmu na kuri n pa n titi tun, di a na lɔgi digə kalu nmu yiri dum zula ɗwaani tun, ³⁹ si n jəni n weyuu sɔɗɔ kum ni, n cəgi ba we-loro kum di ba kərə kam, si n daari n ki ciga n pa-ba. Nan kwe n nɔɔna na ki kulɔ maama ba cəgi n yigə tun n yagi n cə-ba.

⁴⁰ Amu Tu We, nan yɔɔri n pa n yi taa pagu digə kantu baɗa ni, yi n puri n zwa si n tan cəgi wara yalu maama ba na yəni ba loori-m ka wuni tun.

⁴¹ Yuutu Baɗa-We, nan zaɗi
n ba n zu n jəɗə je sum ni!

Tɔgi di n ni-gonim daka kam n ba n tan zuuri da,
si n dam dum bri jaja!

Pa n zaani taa wu kaanum tiinə bam baɗa ni,
ni ba zu gwar-laaru mu tun.

Pa n titi nɔɔna bam taa jɔgi wupolo,
n na yəni n ki-ba lanyurani tun ɗwaani.

⁴² Yi fɔgi n vin wulu n laan na tiɗi
si o di paari n nɔɔna baɗa ni tun.

Nan guli Pe Davidi gulə,
di nmu na goni ni dud-o
n sono kum ɗwaani tun.»

We-digə kam kwɛem

1 Pwa 8:62-66

7 Solomɔn na yɔɔri o wari We o ti tun, mu mim zigɔ weyuu ni di cu di di zweem peeri dum, di kaanum yadonnə yam kulə. Baɗa-We paari-zulə yam pooni ma yɔɔri ku li We-digə kam maama. ² Kaanum tiinə bam maa wu wani Baɗa-We digə kam wuu si ba zu, Baɗa-We paari-zulə yam pooni na li-ka tun ɗwaani. ³ Yisrayeli tiinə kɔ-fɔɔ kum maama na ne ni mim nuɗi weyuu ni di ba tɔga, yi Baɗa-We paari-zulə yam di jɔɗi We-digə kam tun mu ba vin ba yibiyə tɔga ni ba zuli Baɗa-We. Ba ma ki Di le ba wi:

«Di tiini o lamma,
yi Di sono kum wura maɗa maama.»

⁴ Pe Solomɔn didaani nɔɔna bam maama ma kwe peera ba ki kaanum ba pa Baɗa-We. ⁵ Pe wum deen kwe naani murru fiinle-tile (22,000), ku wəli di peeni di buni murru bi di fiinle (120,000) mu o pa ba ma ba ki kaanum ba pa Baɗa-We. O di nɔɔna bam maama ma ki kuntu ba puri We-digə kam Di yiri zula ɗwaani. ⁶ Kaanum tiinə bam deen ma vu ba zigɔ ba zigɔ je ni yi ba jigi ba nabwaanu ba wui. Levi tiinə bam di ma zigɔ ba jeeri-ba yi ba ze kwɛera zila ba kwɛeri ba zuli Baɗa-We. Pe Davidi nan ya ki-ya mu o pa-ba, si ba taa mai ba tee Baɗa-We Di sono kum na wura maɗa maama tun ɗwaani. Kuntu maama na jigi ku ki tun, di Yisrayeli kɔ-fɔɔ kum maama zigɔ weeni mu.

⁷ Solomɔn ma puri kunkələ kum na wu Baɗa-We digə kam yigə ni tun si ku taa yi lanyurani fasti We ɗwaani. O ma zigɔ kunkələ kum titari dum seeni o kwe zweem peera, di wɔdiu peera, di vara lara kalu na wura yazurə peera ɗwaani tun o ki kaanum dum. Beɗwaani, canna kaanum bimbim dilu o deen na pe ba lo tun muri si kaanum dum kuntu maama wani di ki di baɗa ni.

⁸ Solomɔn di Yisrayeli tiinə kɔɔ kum na wu o tee ni tun kwe da yarpe mu si ba di candiə kam. Ba kɔɔ kum deen daga zanzan yi ba nuɗi Yisrayeli je maama ni, ku zigɔ Lebo-Hamati tuw ni si ku yi Ezipi bu-tula kam seeni. ⁹ Tɔga na puuri yi ku ki da nana tun, nɔɔna bam daa ma jeeri daani si ba zuli Baɗa-We. Beɗwaani ba maɗi ba kwe da yarpe mu kaanum bimbim dum kwɛem tituɗa ɗwaani, yi ba daari ba jeeri da yarpe ba wəli da ba ma ba di candiə kam. ¹⁰ Cansi surpe cana kam da fiinle-yatə de dum ni, Solomɔn ma banti nɔɔna bam si ba joori ba sam. Ba na maa joori sɔɗɔ tun, ba deen jigi wupolo zanzan di Baɗa-We na ki wo-laaru tilu Di pa

Davidi, dɪ Solɔmɔn, dɪ Dl nɔɔna Yisurayeli tiinɛ bam tun.

Baɲa-We daa vuuri Dl tuti dɪ Solɔmɔn

¹¹ Pɛ Solɔmɔn deen na lɔgi Baɲa-We digɛ kam, dɪ o tuti sɔŋɔ kum o ti, yɪ o daari o ki o wubuɲa na jaani sɪ o ki te maama tintu baɲa ni tun, ¹² mu Baɲa-We vuuri Dl tuti did-o titu ni Dl wi:

«Nmu na loori kulɔ maama amu tee ni tun, a niɛ. A ta ma pɔɔri jɛgɛ kantɔ a pa a titi, sɪ nɔɔna taa ki kaanum da ba pa-ni.

¹³ Ni amu na jaani kunkoŋo kum mu pa dɔa ba ni, naa a na yagi ni sɪ kayira yu sɪ dɛlimi á wodiiru maama, naa yawi-ceeru mu a na dɪ amu nɔɔna titari ni, ¹⁴ pa nɔɔna balɔ na yɪ amu nyum tun na tu ba tuti, yɪ ba loori-ni ba daari ba bwe sɪ ba lwarɪ amu wubuɲa, yɪ ba ta na pipiri ba yagi ba kɛm-balwaaru yam, amu dɪ nan wó zɪgi weyuu ni a cɛgi ba wara yam. A maa wó kwe ba lwarum dum a cɛ-ba, yɪ a daari a yɔɔri a kwe ba tɪga kam a pa-ba. ¹⁵ Amu yɪ nan wó taa pagɪ digɛ kantɔ baɲa ni, yɪ a puuri a zwa sɪ a taa cɛgi wara yalu maama á na yɛni á loori-ni ka wuni tun. ¹⁶ Beɲwaani, amu pɔɔri digɛ kantɔ mu sɪ ka taa yɪ lanyirani fasti, sɪ a yuri taa wuru maɲa maama. Amu yɪ pagɪ ka baɲa ni mu, yɪ a wubuɲa dɪ wó taa wu ka wuni maɲa maama.

¹⁷ Ku nan na yɪ nmu, n na yɔɔri n tɔgi a cwe sum, ni n ko Davidi deen na ki te tun, yɪ n na sɛ n tɔgi a niɛ yam, dɪ a kwiɛ yam, dɪ a cullu tum, ¹⁸ amu laan wó pa n dwi dum taa dɪ paari taan wuu. A na goni ni te dɪ nmu ko Davidi wɪ o dwi dum bá ga nɔɔnu sɪ o dɪ Yisurayeli tuw kum paari tun wó suntu ku ki.

¹⁹ Abam nan na ywɛri amu cwɛɲɛ kam ni yɪ á vun a niɛ yam dɪ a kwiɛ yam, á daari á pipiri á zuli wa yadonna, ²⁰ amu laan wó zɛli abam sɪ á daa yɪ taá zuuri tɪga kantɔ a na kwe a pa abam tun baɲa ni. A maa wó vun digɛ kantɔ a ya na sɛ sɪ ka taa yɪ lanyirani fasti a yuri zulɛ ɲwaani tun dɪ. Kontu na kia, dwi-ge tiinɛ maama laan wó taa jɪgi digɛ kam mu ba mwana yɪ ba goonɛ. ²¹ Digɛ kantɔ zum na jɪgi yuri tun, nɔɔna maama laan na dɛ da sɪ ba kɛ, kuó ki-ba yɛɛu mu yɪ ba wi: «Bɛɛ mu yɪ Baɲa-We pa lɛeru tintu yɪ ba tɪga kam dɪ ba We-digɛ kam?» ²² Nɔɔna maa wó lɛri ni: «Ba tuti mu mɛ ba kwaga ba ya Baɲa-We dum na yɪ ba nabaara bam We tun. Dintu nan ya mu jaani-ba Dl nuɲi Ezipi tuw ni. Ba nan na pipiri ba tɔgi wa yadonna yɪ ba zuli-ya tun ɲwaani mu Baɲa-We pɛ lɛeru tintu yɪ-ba.»»

Solɔmɔn tutuɲa yadonna

8 Pɛ Solɔmɔn deen kwe buna fiinle mu o ma o lo Baɲa-We digɛ kam dɪ o tuti sɔŋɔ kum maama. ² Solɔmɔn ma pa ba joori ba fɔgi ba lo tuni dɪlu Hiramu na kwe o pa-o tun, yɪ o daari o pa Yisurayeli tiinɛ bam vu ba zuuri dɪ wuni. ³ Solɔmɔn ma vu o jeeri Hamati-Zoba tuw dɪ najara, yɪ o wani-ku o di. ⁴ O ta ma pa ba fɔgi ba lo Tademori ba zɪgi kagva kam ni, dɪ tuni didonna na wu Hamati tuw dum wuni, yɪ o lo-dɪ sɪ ba taa tiɲi zila dɪ wuni tun. ⁵ O daa ta pɛ ba fɔgi ba lo Bete-Horon tuw kum na wu jazum baɲa seeni tun, dɪ Bete-Horon tuw kum na wu kuri seeni tun mu o pi o zɪgi dɪ dam. Dɪ maa jɪgi kabri-lilirru, yɪ dɪ ni-bwɛru tum maa jɪgi luuru. ⁶ O ta ma fɔgi o lo Baalati, dɪ tuni dɪlu o na wó taa tiɲi zila dwi dwi, dɪ jara-kɛm tɛrikooru, dɪ siseɲ-nɔɔna da tun. O ta pɛ ba lo o wubuɲa na jaani kulɔ maama sɪ o lo tun mu Zeruzalem ni, dɪ Liban ni, dɪ je silu maama o na dɪ paari da tun.

⁷⁻⁸ Solɔmɔn na fun nɔɔna balɔ sɪ ba taa tuɲi tutuɲ-deera tun deen yɪ Heti tiinɛ, dɪ Amɔɔri tiinɛ, dɪ Perezi tiinɛ, dɪ Hevi tiinɛ, dɪ Yebusi tiinɛ mu. Bantu dai Yisurayeli dwi tiinɛ yɪ ba badaara ta zuuri Yisurayeli tɪga kam ni. Ba maa yɪ dwiɛ yalu Yisurayeli tiinɛ bam ya na wu yɔɔri ba cɔgi tun biɛ mu. Ba ta yɪ gambe mu dɪ zum maama. ⁹ Ku nan na yɪ Yisurayeli tiinɛ bam tuti, Solɔmɔn deen wu pɛ bantu ji o gambe sɪ ba taa tuɲi tutuɲ-deera ba pa-o. O nan pɛ ba ji o jar-kɛrɛ, dɪ ba didɛera, dɪ o jara-kɛm tɛrikooru diinɛ, didaani o sise diinɛ yigɛ tiinɛ mu. ¹⁰ Didɛera balɔ na nii tintuɲna bam baɲa ni ba pa Solɔmɔn tun deen yɪ nɔɔna biɛ-yale dɪ finnu (250) mu.

¹¹ Pɛ Solɔmɔn deen ma pa o kaani wulu na yɪ Ezipi Pa-faru wum bukɔ tun zɪgi Davidi tuw kum ni o vu sɔŋɔ kulɔ o na lɔgi o pa-o tun. O nan tagɪ o wi: «Ku na yɪ Yisurayeli tuw pɛ Davidi sɔŋɔ kum, ku wu maɲi sɪ a kaani taa zuuri ku wuni, ku na yɪ lanyirani fasti tun ɲwaani. Beɲwaani, jɛgɛ kalu maama Baɲa-We ni-gonim daka kam ya na zɪgi ka wuni tun yɪ lanyirani fasti mu.»

¹² Solɔmɔn laan ma zwe vara kaanum bimbim dɪlu o na lɔga o zɪgi We-digɛ napɔɔ kum yigɛ ni tun baɲa ni o ki kaanum o pa Baɲa-We. ¹³ O deen ki dɛ wuni kaanum dɪlu na maɲi dɪ Moyisi niɛ yam na bri te tun mu, ni ku na yɪ We siun da yam, dɪ can-duɲa candi sum, ku ta wɛli dɪ buni buni candi yatɔ yam. Candi sintu maa yɪ Dɪpɛ dɪlu na ba jɪgi dabɪli dɪ wuni tun candiɛ kam, dɪ Faa wo-vallu candiɛ kam, dɪ Vwɛ cwiim candiɛ kam.

8:13 Dɪpɛ mumuni candiɛ kam yɪ bidwi dɪ Paki candiɛ kam.

7:12 Gulɛ Tɔnɔ 12:11 8:13 Garum 28:1-31; Gulɛ Tɔnɔ 16:1-17

¹⁴Solɔmɔn deen yɔɔri o ki o tɔgi o ko Davidi kwia yam mu, yi o kuri We kaanum tiinɛ bam pɔpwara di pɔpwara si ba taa tɔji ba tutɔja. O ta ma pɔɔri Levi tiinɛ bam di si ba taa leeni ba zuli Baɗa-We, yi ba tɔji ba wɛli We kaanum tiini bam, ni ku na maɗi di de maama wɔni tutɔja te tun. O ma kuri We wara-je sum ni-yiruna bam pɔpwara di pɔpwara, si ba taa yiri manco-puna yam maama. We tuntɔjna Davidi deen nan maɗi o pa ni si ba ki kuntu mu. ¹⁵Davidi deen na pe ni dilu maama kaanum tiinɛ bam, di Levi dwi tiinɛ bam tutɔja yam ɗwaani tun mu, ba yɔɔri ba ki ba tɔgi-di, ni ku na yi lunni zula tinjim di sum tutɔja yam di.

¹⁶Solɔmɔn na pe ni si ba tɔji tutɔja yalɔ tun maama deen ki ya ti mu, ku na zigɔ de dilu ba na cwi Baɗa-We digɛ kam candi tun, si ku vu ku yi de dilu ba na lɔgi-ka ba ti tun. Baɗa-We digɛ kam maama lɔgi ka zigɔ ka ti mu kuntu.

¹⁷Pe Solɔmɔn deen ma vu Ezion-Eberi di Eyilati. Tunɔ dɔm kuntu maa wu Edɔm laɗa kam ni, yi di wu nunu kum ni ni. ¹⁸Pe Hiramɔ ma tɔji nabor-kamunnu o pa Solɔmɔn. Hiramɔ nɔɔna balu na ye nabwɛru yunjim tun deen mu nii ti baɗa ni. Bantu ma gwaani di Solɔmɔn nɔɔna bam ba yunji nabwɛru tum ba vu ba yi Ofiiri pa ba na sɛbu-sɔja zanzan daani. Ba ma ja sɛbu-sɔja kilo murrɔ fugɛ-tunu (15,000) ba joori ba vu ba pa Pe Solɔmɔn.

Seba pa-kana wum taani

9 Seba tuw pa-kana wum deen ni Pe Solɔmɔn yiri na zaɗi je maama ni te tun. O ma zaɗi o vu Zeruzalem si o maɗi o di bwiɛ yalɔ na dana tun o nii. O deen pe o tuntɔjna zanzan tɔgi did-o ba vu, didaani yogondɛ yalɔ na zɔji wo-talooru dwi dwi, di sɛbu-sɔja, di kandwa-ɗuna zanzan tun. O na yi Solɔmɔn te tun mu o bwe-o bwiɛ yalɔ maama o wubuɗa na jaani si o bwe tun. ²Solɔmɔn di ma lɛri o bwiɛ yam maama. Ya na maɗi ya cana te di, o wani o lɛri ya maama. ³Seba tuw pa-kana wum ma maani Solɔmɔn swan yam na yi te tun. O ta ma na pe sɔɗɔ kulɔ o na lɔgi tun, ⁴di wɔdiiru tɔlu o na yɛni o di tun, di o na kwe o tuntɔjna bam jɛɗɛ je te, di balu na zɔji o wɔdiu di wo-nyɔɔru ba pa-o tun na zu gwar-ɗunnu tɔlu tun, didaani peera yalɔ o na yɛni o zwe o ma o ki kaanum Baɗa-We digɛ kam ni tun. O na maani tuntu maama tun, ku ma pa o ni ye.

⁵O ma ta di pe wum o wɔ: «A ta na wu a titi tuw ni yi a ni n ni-taani di n swan yam taani tun maama suni ku yi ciga mu. ⁶Ku na dai amu titi mu na tu a na tuntu maama, a yaá ta wɔ: ku yi vwan mu. A nan na ni wɛanu tɔlu tun wu yi te maama a yi duntu zum na ne tun cicoro. Nmu swan yam daga ya dwe ba na taga

te ba bri-ni tun. ⁷Nmu nɔɔna bam di n tuntɔjna bam tiini ba jigi yu-yoɗo, ba na wu n tee ni de maama ba cɛgi nmu swan taana yam tun ɗwaani. ⁸N Tu Baɗa-We dɔm maɗi di tiɛ, di Dl wɔw na de nmu yi Dl kuri-m si n di paari Dl yiri dɔm ɗwaani tun. Baɗa-We na soe Yisrayeli dwi tiinɛ bam yi Dl pa ba jani taan wuu tun ɗwaani mu Dl kuri-m si n ji ba pe, si n daari n tɔgi cwɛɗɛ n tan bura ciga bura n pa-ba.»

⁹Pa-kana wum deen ma kwe sɛbu-sɔja na dwe kilo murrɔ tuna (4,000) tun o pa Solɔmɔn, ku wɛli di wo-talooru, di kandwa-ɗuna zanzan. Wo-talooru nan tɛrɛ si na jigi kuri si yi silu Seba pa-kana wum na kwe o pa Pe Solɔmɔn tun.

¹⁰Pe Hiramɔ tuntɔjna di Pe Solɔmɔn tuntɔjna deen na zigɔ Ofiiri ni ba ja sɛbu-sɔja ba ba ba pa Pe Solɔmɔn tun, ba ta jaani da-ɗunnu, di kandwa-ɗuna na nunji da tun mu ba ba ba pa-o. ¹¹Pe wum ma kwe de sum o ma ki natɔn-yiɛ si ya taa wu We-digɛ kam ni di pe sɔɗɔ kum ni. O ma daari o ma de sum o ki kwaanu dwi dwi o pa balu na leeni tun. Ti tiini ti lana ti dwe tɔlu maama nɔɔna na maɗi ba na Zuda tuw ni tun.

¹²Pe Solɔmɔn deen kwe kulɔ maama Seba pa-kana wum na laga tun o pa-o mu. Pa-kana wum na loori kulɔ maama o tee ni tun mu o pe-o, pa ku dwani peera yalɔ pa-kana wum na jaani o ba o pa-o tun. Pa-kana wum di o kwaga kam laan ma joori ba tuw.

Solɔmɔn yiri na zaɗi te tun

¹³Bini maama wɔni Solɔmɔn deen yɛni o joni sɛbu-sɔja kilo murrɔ fiinle-tuto (23,000) mu, ¹⁴ku wɛli di lampoo kulɔ o na joni vɛlɛ, di pipimpiinɛ tee ni tun. Arabi pwa bam maama, di Yisrayeli tuw tuni yigɛ tiinɛ bam di deen yɛni ba ja sɛbu-sɔja di sɛbu-poɗo ba ba ba pa-o.

¹⁵Pe Solɔmɔn deen kwe sɛbu-sɔja o ma ki najara nantan-kamunɛ biɛ-yale (200) mu. O deen kwe sɛbu-sɔja na yi kilo sirpe tun mu o ma turi si didua didua. ¹⁶O ta ma ki nantan-balwa biɛ-yato (300), yi o kwe sɛbu-sɔja na maɗi di kilo suto (3) tun o ma turi si didua didua. O ma kwe-si o ki digɛ kalɔ ba na bɛi ni «Liban Kagwa» tun wɔni.

¹⁷Pe wum ta ma pa ba kwe tuw yɛlɛ ba ma ki paari yitun-kamunu ba pa-o. Ba ma daari ba ma sɛbu-sɔja kalɔ na yi lanyirani tun ba turi ku yira. ¹⁸Natɛm dilu na jigi na-baara yardu tun mu diini di yi paari jangɔɗo kum. Ku maa jigi sɛbu-sɔja yitun-balana si pe wum wani o cwi o ne da. Ku jun sule sum maama maa jigi nyoɗo nyinyugu si tikari ni. ¹⁹Natɛm dɔm na-baari maama di maa jigi nyoɗo nyinyuru tile di baɗa ni, jazim di jagwiɛ seeni, si ku ki nyoɗo nyinyuru fugɛ-tile. Lugu baɗa tuni maama ni paari jangɔɗo

tərə ku na nyi di Pe Solɔmɔn nyim kum. ²⁰ Ku na yi Pe Solɔmɔn na-zwi sum maama, ku wɛli di o zila yalɔ maama na wu «Liban Kagva» digə kam ni tun, ba me səbu-siɲa mu ba ki ti maama. Ba wu me səbu-poŋo ba ki ti kulukulu, ti na ba jigi yuu Solɔmɔn paari maɲa kam ni tun ɲwaani. ²¹ Pe wum deen jigi nabor-kamunnu zanzan Pe Hiram tuntuɲna na yuɲi yi ti beeri pipiu ɲwaani tun. Bina yatɔ maama wuni o nabwæru tum wɔ zɲi səbu-siɲa, di səbu-poŋo, di tuu yɛlɛ, di kalwɛ, di zunɛ dwi dwi mu ti ba ti pa-o.

²² Pe Solɔmɔn deen mu yi nadum di swan tu o dwe pwa maama lɔgɔ baɲa ni. ²³ Lɔgɔ baɲa tɔni maama pwa maa soe si ba taa tui o te ba cɛgi yi-puru taani dilɔ Baɲa-We na pɛ-o tun. ²⁴ Ba nan na yɛni ba tui, ba didva didva wɔ ja pɛera mu o ba o pa Solɔmɔn. Bini maama wuni ba deen jaani səbu-poŋo wænu, di səbu-siɲa wænu, di gwaaru, di trali nugɛ, di wænu tɛlɔ lwɛm na ywæmmɛ tun dwi dwi, di siseɲ-nɔɔna, di bina-sise ba tui ba pa-o.

²⁵ Solɔmɔn deen cigi najiri murru tina (4,000) mu o zigi si o sise silɔ na vaɲi jara-kɛm tɛrikooru tun taa zigi da. O ta maa jigi siseɲ-nɔɔna murru fugɛ-tɛlɛ (12,000). O deen pɔɔri si sidonnɛ o yagi tɔni dilɔ o na kuri si ɲwaani tun ni. Si sidaara maa wu Zeruzalem ni me o na zɔvri tun. ²⁶ O deen maa jigi dam o di tɔni dilɔ na wu Efrati bugɛ kam seeni tun, si ku ke ku yi Filisi tiinɛ laɲa kam, didaani Ezipi sisɛm dum maama. ²⁷ O paari dim maɲa ni, səbu-poŋo tiini ti daga Zeruzalem ni, ni kandwa mu te. Sedri da-ɲunnu di maa ba jigi zɔvri nɛnɛni kapuru na daga te wa-zɔvri seeni bwælu tum ni tun. ²⁸ Solɔmɔn deen ma pa o nɔɔna ve Ezipi didaani tɔni maama si ba taa yɛgi siseɲ-nɔɔna ba jaani ba tui ba pa-o.

Solɔmɔn tɔvni

²⁹ Solɔmɔn deen na di paari yi o ki wænu tɛlɔ maama tun, ku zigi o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maɲa kalɔ tun, ba pɔpɔni-ti ba tiɲi *We nijonnu Natan* tɔnɔ kum wuni, di *Siloo tu Ahiya na ɲɔɔni wænu tɛlɔ tun* tɔnɔ kum wuni, didaani *Yi-naru Ido vura yam* tɔnɔ kum wuni. Vura yalɔ o deen na nɛ si ku vu Nebati bu Zeroboam seeni tun mu kuntu. ³⁰ Solɔmɔn jɛni Zeruzalem ni o di paari Yisrayeli tu maama ni o ki bina fiinna mu. ³¹ O laan ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki o ko Davidi tu Zeruzalem ni. O bu Robvam ma lɛri o yuu ni o di paari.

Yisrayeli tiinɛ vɔn Robvam

10 Robvam deen ma vu Sishem, Yisrayeli tiinɛ bam maama na jeeri da si ba tiɲ-o pɛ tun

ɲwaani. ² Nebati bu Zeroboam deen ya duri o vu Ezipi mu si o lu Pe Solɔmɔn jɲa ni. O maa na ni Solɔmɔn tɔvni ɲwa kuntu tun, o ma joori sɔɲɔ. ³ Ba ma tɔɲi ba bɛɲi Zeroboam si o tɔɲi di Yisrayeli kɔɲɔ kum maama si ba vu Robvam te. Ba ma ta did-o ba wu: ⁴ «Nmu ko Solɔmɔn deen tiini o yaari dɛbam di tutuɲ-cɛera. Kuntu tun, nan kwaani si n pa ku taa bwɛnɛ ku pa dɛbam, si dɛ wani dɛ sin dɛ yaara yam wuni. N na ki kuntu, dɛ wɔ se dɛ pa-m.» ⁵ Robvam ma lɛri-ba o wu: «Nan ve-na si da yatɔ kwaga ni si á laan joori á ba si dɛ nii.» Nɔɔna bam ma viiri. ⁶ Pe Robvam ma bwe taani dum di nɔn-kwin silɔ deen ya na yi o ko Solɔmɔn nakwa tun. O ma bwe-ba o wu: «Bɛ wubɔɲa mu abam jɲa si á ma á wɛli-ni si a lɛri a pa nɔɔna bantu?» ⁷ Nakwa bam ma lɛri ba wu: «Nmu na tu n tuti si n se nɔɔna bam zɔm na loori-m kulɔ tun, yi n duri ba yibwɛnɛ, ba laan wɔ se ba pa-m.»

⁸ Robvam ma vɔn nɔn-kwin sum bubuɲi dum yi o daari o vu o banti di nɔn-dunnu tɛlɔ na yi o yuudonnɛ pa ba wu o tee ni tun. ⁹ O ma bwe-ba o wu: «Nɔɔna bantu na wu a ko wum na yaari-ba zanzan tun, a laan pa ba sin di ba yaara yam tun, bɛ wubɔɲa mu abam jɲa si á ma á wɛli-ni si a ma a lɛri a pa-ba?»

¹⁰ Nɔn-dunnu tum na yi o yuudonnɛ tun ma lɛri ba wu: «Ku na yi balɔ na loori-m kuntu tun, ta n brɛ-ba n wu: «Amu nva kam tuti kulimɛ ka dwe a ko wum tɛɲɛ! ¹¹ A ko kɛm deen suni ku cana á baɲa ni. Ku nan na yi amu, kuɔ dwɛni dáani. A ko wum deen me fina mu o fri abam. Amu nan laga a kwe fina silɔ niɛ na cana ni nɔɲɔ dunum tun mu a ma a magi abam.»

¹² Da yatɔ yam de dum ni mu Zeroboam di nɔɔna bam maama daa joori ba vu Pe Robvam te, ni o na maɲi o ta o tiɲi te tun. ¹³ Ba na tu tun, Pe Robvam ma zagi-ba di ni-cɛeri, o na dɔlt nɔn-kwin sum taani dum o yagi tun ɲwaani. ¹⁴ O nan yɔɔri o ki o tɔɲi nɔn-dunnu tum wubɔɲa yam mu. O ma ta o wu: «A ko kɛm deen suni ku cana á baɲa ni. Ku nan na yi amu, kuɔ dwɛni dáani. A ko wum deen me fina mu o fri abam. Amu nan lagi a kwe fina silɔ niɛ na cana ni nɔɲɔ dunum tun mu a ma a magi abam.» ¹⁵ Pe Robvam na wu se nɔɔna bam taani dum tun deen tɔɲi We wubɔɲa na jaani te tun mu. Ku pɛ Baɲa-We na de Dɛl nijonnu Ahiya baɲa Dɛl ta te di Nebati bu Zeroboam tun mu suni ku ki. ¹⁶ Yisrayeli tiinɛ bam maama na maani ni pɛ wum vɔn si o ki o tɔɲi ba wubɔɲa yam tun, ba ma cɛ sɔɔ yi ba lɛr-o ba wu: «Yisrayeli tiinɛ bam, dɛbam didaani Zese bu Davidi dai daani. Dɛ yigɛ tərə o dwi dum paari wuni! Pa-na dɛ maama joori-na sam. Davidi dwi tu, tan nii n tuti sɔ-yuu kum baɲa ni!» Ba maama ma suni ba joori ba sam. ¹⁷ Ku nan na yi Yisrayeli dwi tiinɛ balɔ na zɔvri Zuda tɔni dum ni tun yirani, Pe Robvam deen ta mu di paari ba baɲa ni.

9:24 trali nugɛ naa jara-kɛm zila

9:25-28 Gulɛ Tɔnɔ 17:16-17 10:2 1 Pwa 11:26-40 10:16 2 Sam 20:1

¹⁸Pe Robvam ma tɔŋɔ Adoram wɔlv na nii titɔŋ-cɛɛra yam baŋa ni tun si o vu Yisrayelɔ dwiɛ yalv na wɔ jazum baŋa seeni tun te. O na yi da tun, nɔɔna bam ma dul-o di kandwa ba gv. Kuntu baŋa ni Pe Robvam ma faŋɔ o lɛ o tɛriko o duri o lu o vu Zeruzalem. ¹⁹Di zum maama Yisrayelɔ dwi tiinɛ na wɔ jazum baŋa seeni tun vun mu si Davidi dwi dum taa di paari ba baŋa ni.¹ Robvam na yi Zeruzalem tun mu o bɛŋi Zuda di Benzamen dwiɛ yam nɔɔna balv na ye najara kɛm lanyranɔ tun. Ba deen yi jar-kɛrɛ murru bi di funɔnɔ (180,000) mu. O ma ja wɔbɔŋa si o zaŋɔ najara di Yisrayelɔ dwi tiinɛ badaara bam, si o wanti o pa ba maama joori ba ki daani si o taa te-ba. ²Baŋa-We ma pa Dl tuntɔŋnɔ Semaya ni yi Dl wɔ: ³«Nan pa amv taani duntv yi Zuda tw Pe Solɔmɔn bu Robvam, di Yisrayelɔ tiinɛ balv na nuŋi Zuda di Benzamen dwiɛ yam wɔni tun ni: ⁴«Baŋa-We kwɛrɛ mu tuntu: Yi zaŋɔ-na á ki najara di á curru. Á maama ve-na sɔŋɔ, si amv mu pe kuntu maama ki.» Ba maama ma se Baŋa-We ni dum yi ba joori ba sam. Ba daa wɔ zaŋɔ najara di Zeroboam nɔɔna bam.

Robvam na lɔŋɔ tunti dilv o pi tun

11 Robvam deen ma maŋɔ Zeruzalem ni o zɔvra, yi o daari o pa ba ci Zuda tunti didonnɛ ba kaagi di kabri. ⁶Di nan yi: Betelhem, di Etam, di Tekoa, ⁷di Bet-Zura, di Soko, di Adulamɔ, ⁸di Gati, di Maresa, di Zifi ⁹di Adorayim, di Lakisi, di Azeka, ¹⁰di Zura, di Ayalɔn, di Ebrɔn. Tunti dum kuntu maama mu o deen pe di ji dalam je Zuda di Benzamen tunti yam wɔni. ¹¹O deen maa ta fɔŋɔ o lɔ kabri, o ma o ci o kaagi tunti dum kuntu, yi o tiŋi didɛera di maama wɔni. O ta ma leeri o pa tunti dum kuntu wɔv su di wɔdiiru, di nugɛ, di sana. ¹²O ta ma yagi jara-kɛm ci-kwen di cicwɛ tunti dum kuntu wɔni si kv pa di taa dana.

Kuntu baŋa ni Robvam deen di paari Zuda di Benzamen dwiɛ yam baŋa ni. ¹³We kaanum tiinɛ bam di Levi dwi tiinɛ bam na zɔvri Yisrayelɔ laŋa kam je silv maama ni tun di ma se ba pa-o. ¹⁴Levi tiinɛ bam ma varigi ba yagi ba ti sum, di ba sam ba ya na zɔvri tunti dilv maama ni tun, yi ba vu ba zɔvri Zuda provenɔi dum di Zeruzalem tw kum ni. Ba nan ki kuntu bɛŋwaani Pe Zeroboam di o kwaga kam ya li-ba Baŋa-We kaanum titɔŋɔ dum ni mu. ¹⁵O laan ma kuri o titi kaanum tiinɛ si ba taa ki kaanum wara-je sum bimbina yam baŋa ni ba pa jwɛnɛ yalv o na ki o zigɔ yi ya yi bunɔ di naani nyunyuru tun. ¹⁶Nɔɔna balv na nuŋi Yisrayelɔ dwi dilv maama wɔni yi ba wɔbɔŋa ja si ba yɔɔri ba taa zuli Baŋa-We dum na yi Yisrayelɔ tiinɛ We tun deen ma tɔŋɔ di Levi tiinɛ

bam ba vu Zeruzalem si ba taa ki kaanum daani ba pa Baŋa-We na yi ba nabaara bam We tun. ¹⁷Kuntu ma pa Zuda paari dum kuri ja tɔga. Buna yatɔ wɔni mu ba deen yɔɔri ba se ba pa Solɔmɔn bu Robvam. Buna yatɔ yam kuntu wɔni ba tɔŋɔ Davidi di Solɔmɔn niɛ yam na bri te tun mu.

Robvam digɛ tiinɛ taani

¹⁸Robvam nan ya di Mahalati mu o ma o ki o kaani. Wuntu deen yi Davidi bu Yerimoti bukɔ mu. O nu yiri maa yi Abihali na yi Zese bu Eliabi bukɔ tun. ¹⁹Mahalati ma lv bɛkɛri sitɔ o pa Robvam. Ba yira maa yi Yewuki, di Semari, di Zaham. ²⁰Pe wum daa ma di Absalɔn bukɔ Maaka yi ba lv Abia, di Atayi, di Ziza, di Selomiti. ²¹Robvam deen nan yɔɔri o soe Absalɔn bukɔ Maaka mu o dwe o kaana bam di o ka-bi sum maama. O deen jigi kaana fugɛ-nana mu, di ka-bi fusrɔv. O bu-baara deen yi fiinle-nana mu, yi o bukwa yi fusrɔv.

²²Robvam deen nan kuri Maaka bu Abia mu si o taa wɔ o biɛ bam maama yigɛ ni, Bɛŋwaani, o wɔbɔŋa jaani si wuntu mu ba o lɛri o yuu ni o ji pe. ²³O deen tɔŋɔ swan baŋa ni mu o li o bu-baara bam wɔni o pa ba jagɔ ba vu Zuda di Benzamen tunti yam maama, si ba taa zɔvri tunti dilv na lɔŋɔ di pi tun wɔni. O ma la wɔdiiru zanzan o pa-ba, yi o daari o beeri bukwa zanzan si ba di-ba ba ma ba ki ba kaana.

Sisaki zaŋɔ najara di Zeruzalem tiinɛ

12 Pe Robvam deen jɔŋi dam mu yi o paari dum kuri ja tɔga. Kv kwaga ni o di o tw nɔɔna bam maama ma lɔ Baŋa-We niɛ yam kwaga ni. ²O paari dim buna yanu maŋa ni mu Ezipi Pe Sisaki tu o zaŋɔ najara di Zeruzalem tw kum, ba na vun Baŋa-We tun ŋwaani. ³Sisaki deen zigɔ Ezipi ni o ja o jara-kɛm tɛrikooru murru di biɛ-yale (1,200), di jar-kɛrɛ murru fusrɔv (60,000) balv na dɔŋi siseŋ-nɔɔna baŋa ni tun, di jar-kɛrɛ balv na ve tɔga ni yi ba kɔŋɔ warɔ kv ga kv ti tun o ba o zaŋɔ najara yam. Jar-kɛrɛ bam kuntu badaara deen yi Libi tiinɛ, di Suki tiinɛ, di Kusi tiinɛ mu. ⁴O di o jar-kɛrɛ bam ma wanti Zuda tw tunti dilv maama na lɔŋɔ di pi tun ba di, yi ba laan vu ba yi Zeruzalem.

⁵Robvam di Zuda tw didɛera bam ya ve Zeruzalem si ba duri ba lu Sisaki juŋa ni mu. We niŋɔŋnu Semaya ma vu ba te yi o ta di ba o wɔ: «Baŋa-We na tagi kulv tun mu tuntu: Abam na nuŋi amv kwaga ni tun ŋwaani mu amv di nuŋi abam kwaga ni yi a ki abam Sisaki juŋa ni.»

⁶ Pɛ Robuam dɪ o dɪdɛera bam ma tu ba tɪtɪ Wɛ yigɛ nɪ yɪ ba wɪ: «Baŋa-Wɛ sunɪ Dɪ jɪgɪ cɪgɪ dɪ kɪlɪ Dɪ na kɪ tɪn.»

⁷ Baŋa-Wɛ na nɛ ba na tu ba tɪtɪ te tɪn, Dɪ daa ma pa Dɪ kwɛrɛ yɪ Semaya Dɪ wɪ: «Nɔɔna bam na tu ba tɪtɪ kɪntɪ tɪn, amɪ bɔ cɔgɪ-ba fasi. Kɪ na kɪ fun, a daa ta wɔ jɔŋɪ-ba. A bɔ tɔgɪ Sisakɪ baŋa nɪ a waartɪ Zeruzalem. ⁸ A nan wɔ pa cwɛŋɔ sɪ Sisakɪ ja-ba o kɪ o dam kuri nɪ. Kɪntɪ wɔ pa ba lwarɪ kɔɔ mɪ gara, nɪ ba na tɪŋɪ ba pa amɪ, naa ba na tɪŋɪ ba pa dwi-ge tiinɛ pwa bam mɪ.»

⁹ Ezipɪ tɪw Pɛ Sisakɪ ma sunɪ o zaŋɪ najara dɪ Zeruzalem. O ma vrɪ jɪjɪgɪrv tɪlv maama na wɪ Baŋa-Wɛ digɛ kam wɔnɪ tɪn, dɪ tɪlv maama na wɪ pɛ sɔŋɔ kɪm wɔnɪ tɪn, kɪ wɛli dɪ jara-kɛm cɪ-kwen sɪlv Solɔmɔn dɛen na mɛ sɛbu-sɪŋa o kɪ tɪn o ja o viiri.

¹⁰ Pɛ Robuam ma kwe canna o ma o joorɪ o kɪ cɪ-kwen sɪdonnɛ o zɪgɪ da. O ma kwe-sɪ o kɪ nɔn-babɛ sɪlv na yɪrɪ pɛ sɔŋɔ manchɔŋɔ nɪ dɪm tɪn jɪŋa nɪ. ¹¹ Maŋa kalɪ maama pɛ wɔm na wɔ vu Baŋa-Wɛ digɛ kam tɪn, nɔn-babɛ sum mɪ maŋɪ sɪ ba zɪŋɪ cɪ-kwen sum ba tɔgɪ o kwaga. Ba daa na tɪ, bantɪ ta mɪ wɔ zɪŋɪ-sɪ ba joorɪ ba tɪŋɪ pɛ sɔŋɔ yɪrɪna digɛ kam nɪ.

¹² Robuam na tu o tɪtɪ Baŋa-Wɛ yigɛ nɪ kɪntɪ tɪn, Baŋa-Wɛ ma dɪ Dɪ banɪ na wɔnɪ, yɪ Dɪ daa wɪ yɔɔrɪ Dɪ cɔg-o fasi. Wɛnɪ dɛen nan kɪ lanyɪranɪ tɪ pa Zuda laŋa kam.

¹³ Robuam dɛen ma fɔgɪ o jɔnɪ Zeruzalem wɔnɪ o dɪ paartɪ bɪna fugɛ-yarpe. O dɛen jɪgɪ bɪna fiinna-dɪdɪva mɪ yɪ o dɪ paartɪ dɪm, yɪ o paartɪ dɪm ja dam lanyɪranɪ. Baŋa-Wɛ nan ya kuri Zeruzalem mɪ Yisɪrayɛltɪ dwiɛ yam maama wɔnɪ sɪ Dɪ nɔɔna taa ve da ba zuli Dɪ yɪrɪ dɪm. Robuam nɪ dɛen yɪ Amɔn tiinɛ bukɔ Naama mɪ. ¹⁴ O dɛen nan tɪŋɪ lwarɪm kikiɛ, o na wɪ jaanɪ wɔbɔŋa sɪ o taa tɔgɪ Baŋa-Wɛ tɪn ŋwaanɪ.

¹⁵ Robuam dɛen na dɪ paartɪ yɪ o kɪ wɛnɪ tɪlv maama tɪn, kɪ zɪgɪ o paartɪ dɪm pulim nɪ sɪ kɪ yɪ dɪ na kweeli maŋa kalɪ tɪn, ba pɔpɔnɪ-tɪ ba tɪŋɪ *Wɛ nijɔŋɪ Semaya tɔnɔ kɪm wɔnɪ*, dɪ *Yi-narv Ido vura yam tɔnɔ kɪm wɔnɪ*. O kwɛ nakwa yɪra natɔga dɪ pɔpɔnɪ ya tɪŋɪ da. Maŋa kam kɪntɪ maama nɪ tɪgurɛ dɛen mɪ tɪgɪ Pɛ Robuam dɪ Pɛ Zeroboam tɪtarɪ nɪ. ¹⁶ Robuam ma tɪ yɪ o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba kɪ o kwɛ bam yibeeli nɪ Davidɪ tɪw Zeruzalem nɪ. O tɔvɪnɪ dɪm kwaga nɪ o bu Abɪa ma lɛrɪ o yuu nɪ o jɪ pɛ.

Zuda tɪw Pɛ Abɪa taanɪ

13 Yisɪrayɛltɪ tɪw pɛ Zeroboam paartɪ dɪm bɪna fugɛ-nana bɪnɪ dɪm wɔnɪ mɪ Abɪa dɛen dɪ

Zuda tɪw paartɪ. ² O dɛen jɔnɪ Zeruzalem nɪ o dɪ paartɪ dɪm bɪna yatɔ mɪ. O nɪ yɪrɪ mɪ yɪ Maaka wɔlv na yɪ Gibeɪa tɪw Yureli bukɔ tɪn.

Jara dɛen ma tɪw Abɪa dɪ Zeroboam tɪtarɪ laŋa nɪ. ³ Abɪa ma la nɔɔna balɪ na ye najara kɛm lanyɪranɪ tɪn mɪrrɪ bɪɛ-yana (400,000) o kɪ daanɪ sɪ o jeeri Zeroboam dɪ najara. Zeroboam ma jeer-o dɪ o jar-kɛrɛ mɪrrɪ bɪɛ funɔnɔ (800,000) balɪ dɪ na yɪ nɔn-babɛ tɪn.

⁴ Abɪa dɛen ma vu o zɪgɪ Zemarayim piɪ kɪm yuu nɪ. Piɪ kɪm kɪntɪ wɪ Efrayim pweeru laŋa kam nɪ mɪ. O ma tɔɔlɪ baŋa baŋa o wɪ:

«Zeroboam, dɪ Yisɪrayɛltɪ tiinɛ bam maama, cɔgɪ-na a taanɪ dɪm. ⁵ Abam yɔɔrɪ á ye nɪ Baŋa-Wɛ dɪm na yɪ Yisɪrayɛltɪ tiinɛ Wɛ tɪn maŋɪ Dɪ gɔnɪ nɪ dɪ Davidɪ nɪ: Dɪ wɔ kwe Yisɪrayɛltɪ tɪw paartɪ dɪm Dɪ pa wɔntɪ dɪ o dwi dɪm sɪ kɪ taa ve wuu. ⁶ Kɪ nan na yɪ te tɪn, Nebatɪ bu Zeroboam ya na yɪ Davidɪ bu Solɔmɔn tɪntɔŋɔ tɪn mɪ nuŋɪ o tɪ wɔm kwaga nɪ. ⁷ O ma beeri nɔn-wo-kɪrrɪ o dɪ o kwaga nɪ pa ba vu ba dwɛnɪ dɪ Solɔmɔn bu Robuam. Ka maŋa nɪ dɪ Robuam ta wartɪ sɪ o kuri o tɪtɪ wɔbɔŋa o tɔgɪ-ya. O maa bwɛnɛ sɪ o wantɪ ba yigɛ o cɪ.

⁸ Abam dɪ nan kwaanɪ sɪ á vɪn paartɪ dɪlv Baŋa-Wɛ na tɪŋɪ Dɪ pa Davidɪ dwi dɪm tɪn mɪ. Á kɔgɔ kɪm sunɪ kɪ daga lanyɪranɪ. Abam ta maa jɪgɪ Zeroboam na kwe sɛbu-sɪŋa o mɔ na-pwalɪ kamwarɪ tɪlv sɪ á taá zuli tɪn á tee nɪ. ⁹ Nan yɪ swe-na nɪ á zɛli Arɔn bɪɛ bam na yɪ Baŋa-Wɛ kaanɪm tiinɛ tɪn, dɪ Levi dwi tiinɛ bam mɪ. Abam laan ma lwɛnɪ tɪnɪ dɪdonnɛ kikiɛ dɪ á na kuri á tɪtɪ kaanɪm tiinɛ tɪn. Wɔlv maama maa na wantɪ o ja na-bala, dɪ pi-balɪ sɪrpe o ba o ma o kɪ pɛera, kɪntɪ tɪw wat o kwe o tɪtɪ sɪ o jɪ kaanɪm tɪw o kaanɪ abam wa-yɔɔrɪ tɪm.

¹⁰ Dɪbam nan ta zuli dɪ Tu Baŋa-Wɛ mɪ, yɪ dɪ wɪ yagɪ-Dɪ. Arɔn dwi dɪm nɔɔna mɪ yɪ Baŋa-Wɛ kaanɪm tiinɛ dɪbam tee nɪ, yɪ Levi dwi tiinɛ bam yɔnɪ ba tɪŋɪ ba wɛli-ba. ¹¹ Tɪtɪtɪ maama dɪ dɪdaan-nɪ maama nɪ, ba yɔnɪ ba kɪ zweem pɛera mɪ, yɪ ba zwe wɛnɪ tɪlv lwɛm na ywɛmmɛ tɪn ba pa Baŋa-Wɛ. Ba ta yɔnɪ ba kwe dɪpɛ mɪ ba tɪŋɪ taabɔlv kɪlv ba na kwe Wɛ ŋwaanɪ tɪn baŋa nɪ, yɪ ba daartɪ ba tarɪgɪ min-zwɛnɪ tɪm na zɪgɪ sɛbu-sɪŋa min-zwɛn-zɪgɪv kɪm baŋa nɪ tɪn dɪdaan-nɪ maama nɪ. Kɪntɪ tɪn, dɪbam yɔɔrɪ dɪ kɪ te dɪ Tu Baŋa-Wɛ na brɪ sɪ dɪ taa kɪ tɪn mɪ. Kɪ nan na yɪ abam, á nuŋɪ Dɪ kwaga nɪ mɪ. ¹² Taá ye-na nɪ Wɛ sunɪ Dɪ wɪ dɪbam tee nɪ. Dɪntɪ mɪ yɪ dɪbam yigɛ tɪ. Dɪ kaanɪm tiinɛ bam mɪ tɪ ba yigɛ sɪ ba wɪ nabwaanɪ sɪ dɪ laan zaŋɪ najara dɪ abam. Yisɪrayɛltɪ tiinɛ bam, yɪ dwɛnɪ-na dɪ Baŋa-Wɛ dɪm na yɪ á nabaara bam Wɛ tɪn, bɛŋwaanɪ á bɔ na kɪ kuri.»

¹³ Abia ta na zigi da o ɲɔɔni kuntu tun, mu Zeroboam tɔɲi o jar-kərə badonnə si ba dalɔ ba tɔɲi Zuda jar-kərə bam kwaga seeni ba zaɲi ba baɲa ni di najara. Balu na daarti tun di maa wu Zuda tiinə bam yigə seeni. ¹⁴ Zuda tiinə bam ma maani wɔ ba duna bam li-ba mu yigə seeni, di kwaga kam seeni. Ba ma keeri ba loori Baɲa-We si Di wəli-ba. Kaanum tiinə bam ma wu ba nabwaanu tum, ¹⁵ yi Zuda tiinə bam maama kaasi tiguri-kaasa. Zeroboam di Yisrayelɔ jar-kərə bam na ni sɔɔ kum tun, We ma pa ba duri si ba lu Abia di Zuda tiinə bam juɲa ni. ¹⁶ Yisrayelɔ tiinə bam deen na duri kuntu tun mu We pe Zuda tiinə bam want-ba ba di. ¹⁷ Abia di o nɔɔna bam ma yɔɔri ba gu Yisrayelɔ tiinə bam zanzan. Yisrayelɔ jar-kərə balu na tigi tun yi murrɔ biə-yanu (500,000) mu. ¹⁸ Ku deen nan yi Zuda dwi tiinə bam na ki ba cɔɲa di Baɲa-We dum na yi ba nabaara bam We tun ɲwaanɔ mu ba want Yisrayelɔ tiinə bam ba di de dum kuntu ni.

¹⁹ Abia di o nɔɔna bam ma zəli Zeroboam taan. Ba ma vri tunti didonnə o tee ni ba te. Tunti dum kuntu nan yi Betelɔ, di Yesana, di Efrɔn, ku wəli di di nawuurə yam maama. ²⁰ Abia paarti dim maɲa kam maama wɔni, Zeroboam daa wu joori o na dam. Baɲa-We ma waarti Zeroboam pa o ti.

²¹ Ku daarti, Abia dam dum ki di wəli da mu. O kaana deen yi fugə-bana mu. O bu-baara maa yi fiinle-bale, yi o bukwa yi fugə-bardu.

²² Abia deen na di paarti yi o ki wəɲnu tɔɔ maama na daarti tun, kulu maama o na kia, di taana yalu o na taga tun, ba pupuni ba tiɲi *We Nijonnu Ido mumaja yam* tɔnɔ kum wɔni. ¹ Abia ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki Davidi tɔɔ Zeruzalem ni. O tɔvni dum kwaga ni o bu Asa ma ləri o di paarti. Asa paarti dim maɲa kam ni ba tɔɔ kum sin di najara bina fugə mu.

Zuda tu Pe Asa taani

14 Asa deen ki wo-laaru mu, yi o tutuɲa su o Tu Baɲa-We yi lanyranɔ. ³ O ma ja kaanum bimbini-yɔɔru tum, di pweeru yuu wara-je sum o cɔɲi. O ta ma lo kandwa yalu ba na jigi ba zuli tun, yi o daarti o cɔɲi Asera nyinyugu de sum o yagi. ⁴ O laan ma pa Zuda dwi tiinə bam ni ni ba taa zuli Baɲa-We dum na yi ba nabaara bam We tun, si ba daarti ba taa se Di niə yam di Di kwiə yam. ⁵ Zuda tunti dum maama wɔni mu o deen pe ba cɔɲi wara-je kaanum bimbiniə yam, di yalu ba na zwe wəɲnu tɔɔ lwəm na ywəmmə tun ya baɲa ni tun. Ku maa pa Asa paarti dim maɲa kam ni, yazurə yɔɔri ka wu Zuda laɲa kam ni mu. ⁶ Asa deen fɔɲi o lo Zuda tunti dum o ci-di o kaagi di kabri, ba laɲa kam na wu ne daanum tun ɲwaanɔ. Bina yam kuntu maama ni, nɔɔn-nɔɔnu wu zaɲi najara did-o,

Beɲwaanɔ Baɲa-We deen mu pe o zɔvri tuga kam ni di bicar-zuru.

⁷ O deen ma ta di Zuda tiinə bam o wu: «Pa-na si di fɔɲi di pi tunti dum di zigi di dam, si di taa jigi kabri-lilirru, di ni-bwəuru tɔɔ na jigi luuru tun. Tuga kam ta yi dibam nyum mu, di na ki di tɔɲi di Tu Baɲa-We wubuɲa tun ɲwaanɔ. Dintu mu cɔɲi dibam di duna juɲa ni pa ba ba daani dibam.»

Ba ma sɔni ba lo ba tunti dum ba pi, yi wəɲnu ki lanyranɔ ti pa-ba.

⁸ Asa deen jigi jar-kərə murrɔ biə-yatɔ (300,000) mu na nuɲi Zuda dwi dum ni. Ba maama maa ze jara-kəm ci-kwen-kamunə, di cicwə. O ta maa jigi jar-kərə murrɔ biə-yale di funɔnɔ (280,000) na nuɲi Benzamen dwi dum ni, yi ba di ze jara-kəm ci-kwen-bale, didaani ten, di cɔna. Jar-kərə bam maama deen yi pamaɲ-bibe mu.

⁹ De didwa Kusi tu wulu yiri na yi Zara tun ma nuɲi di jar-kərə murrɔ-yirr, di jara-kəm tərikooru biə-yatɔ o vu o yi Maresa si o jeeri Zuda tiinə bam di najara. ¹⁰ Asa di ma nuɲi di o jar-kərə bam o jeer-o dáani, Zefata bolo je sum ni. Ba maama ma fɔɲi ba kikili ba jar-kərə bam si ba ki jara yam.

¹¹ Asa deen ma loori o Tu Baɲa-We dum o wu: «Baɲa-We, nmu yiranɔ mu wat nabwəne n jɔɲi n yaga didera kɔɲi juɲa ni. Dibam Tu Baɲa-We, di tigi nmu baɲa ni mu si n wəli dibam. Ku nan yi nmu yiri dum ɲwaanɔ mu dibam nuɲi si di jeeri kə-fɔrɔ kuntu di najara. Baɲa-We, nmu mu yi dibam We dum. Nan yi se si nɔɔn-nɔɔnu dwəni di nmu o di.»

¹² Baɲa-We ma cɔɲi Kusi tiinə bam pa ba duri si ba lu Asa di Zuda jar-kərə bam juɲa ni. ¹³ Asa di o nɔɔna bam ma zəli-ba taa ba vu ba yi Gerari seeni. Kusi tiinə bam zanzan ma ti pa ba kɔɲi kum daa wari najara yam si ba ki. Beɲwaanɔ, Baɲa-We di Di jar-kərə bam deen yɔɔri ba want-ba mu. Zuda tiinə bam ma pe ba duna bam jujiguru zanzan ba ja ba viiri. ¹⁴ Ba deen ta ma cɔɲi ti-balwa balu na gilimi Gerari tu kum tun, Baɲa-We fɔvni na tiini di jigi je sum kuntu nɔn-biə bam tun ɲwaanɔ. Zuda tiinə bam ma leeri ba pe tunti dum kuntu maama jujiguru ba ja ba viiri, ti na tiini ti daga tun ɲwaanɔ. ¹⁵ Ba ta ma vu ba li nayira balu na yiri vara bam tun, yi ba kalt peeni, di bɔni, di yogondə zanzan ba ja ba ke. Ba laan ma joori ba vu Zeruzalem.

Pe Asa na tɔɲi wo-laaru tɔɔ tun

15 We Joro deen tu Odedi bu Azaria baɲa. ² O ma nuɲi o vu Asa te o ta did-o o wu: «Pe Asa, di Zuda tiinə bam, di Benzamen tiinə bam maama, cɔɲi-na a taani dintu: Baɲa-We wu taa wu abam tee ni, ni á na yɔɔri á mi di Di. Á na beeri Di

je, Dɩ wɔ pa abam cwɛnɛ sɩ á na-Dɩ. Abam nan na nuɲi Dɩ kwaga ni, Dɩ dɩ wɔ dɔlɩ abam mu Dɩ yagi. ³Bina zanzan wɔni Yisrayelɩ tiinɛ bam wu se sɩ ba tɔgi Wɛ dum cɩga cɩga, yɩ ba ba jɩgi kaanum tu sɩ ku tu taa brɩ-ba. Ba maa wu lwarɩ Wɛ niɛ yam. ⁴Cam nan na yɛni dɩ yi-ba, ba yɛni ba pipiri sɩ ba joori Baɲa-Wɛ dum na yɩ Yisrayelɩ tiinɛ Wɛ tun te mu. Ba ma yɛni ba beeri Dɩ je, yɩ Dɩ pa-ba cwɛnɛ sɩ ba na-Dɩ. ⁵Maɲa kam kuntu ni, nɔɔna deen ba beeri yɔɔ yɔɔ, wuvugɛ na tu tunti dum maama dɩ dɩ nɔn-biɛ baɲa ni tun ɲwaani. ⁶Dwi didwi yɔɔri dɩ zaɲi dɩ cɔgi didoɲ dwi yɔɔ yɔɔ mu, yɩ tw didwa nɔɔna dɩ zaɲi tw kudonɲ nɔɔna baɲa ni. Ku nan yɩ Baɲa-Wɛ mu jaani leeru dwi maama Dɩ tui ba baɲa. ⁷Ku nan na yɩ abam, ki-na dam á ki á tuti kuri ni, sɩ á yɩ pa á vwana bugi. Beɲwaani, abam wɔ na á tutuɲa yam nyɔɔri.»

⁸Asa na ni Wɛ nijonɲu Azaria na ɲɔɔni yiyiu-ɲwe silu maama tun mu o ne baari. O ma li jwɛ-yɔɔru tilu na wu Zuda dɩ Benzamen tunti yam maama wɔni tun o dɔlɩ o yagi. Ku ta na yɩ tunti dilu na wu Efrayim pweeru laɲa kam ni yɩ o vri-dɩ o te tun, o dɔlɩ ba jwɛnɛ yam dɩ o yagi. O laan ma pa ba fɔgi ba kwe Baɲa-Wɛ kaanum bimbim dum na zigɩ Wɛ-digɛ kam napɔɔ kum yigɛ ni tun.

⁹Asa deen ma beɲi Zuda dwi tiinɛ, dɩ Benzamen dwi tiinɛ bam sɩ ba la daani. O ta ma beɲi nɔɔna balu na nuɲi Efrayim, dɩ Manasi, dɩ Simeyon dwiɛ yam wɔni yɩ ba laan ba ba zuuri Zuda laɲa kam ni tun. Beɲwaani, Yisrayelɩ tiinɛ zanzan ya tu ba se ba pa Asa, ba na maani ni o Tu Baɲa-Wɛ mu wu o tee ni tun ɲwaani.

¹⁰Ba maama deen nan jeeri Zeruzalem ni Asa paarti dim bina fugɛ-yanu canɩ sɩtɔ cana kam wɔni mu. ¹¹De dum kuntu ni ba ma kwe na-balɩ biɛ-yarpe (700), dɩ peeni dɩ buntɩ murrɩ turpe (7,000) ba ki kaanum ba pa Baɲa-Wɛ. Vara bam kuntu nan yɩ ba na vri balu ba dɔna bam juɲa ni tun mu. ¹²Ba laan ma ki ni-mɔɔ sɩ ba yɔɔri ba taa tɔgi Baɲa-Wɛ dum na yɩ ba nabaara Wɛ tun dɩ ba bicara maama, ku wɛli dɩ ba dam maama. ¹³Ba ta se ni wɔlu maama na vin sɩ o tɔgi Baɲa-Wɛ dum na yɩ Yisrayelɩ tiinɛ Wɛ tun, baá gu kuntu tu, nabwɛm naa dideru mu yoo, baaru naa kaani mu dɩ. ¹⁴Ba laan ma du durɛ Baɲa-Wɛ yiri dum ɲwaani ba vɔ ba tuti. Ba nan yɔɔri ba kwe sɔɔ kulɩ na zaɲi baɲa baɲa tun, dɩ nabwaanɩ wum, dɩ namunnu wum mu ba du durɛ dum dɩ kwɛr-dɩa. ¹⁵Zuda tiinɛ bam maama wu deen ma poli dɩ ba na ki kampwɛlɛ sɩ ku yɔɔri ku nuɲi ba bicara ni tun. Ba ma beeri Baɲa-Wɛ je dɩ ba wu maama, yɩ Dɩ dɩ pa-ba cwɛnɛ sɩ ba na-Dɩ. Dɩ deen cigɩ-ba ba dɔna juɲa ni pa ba daa ba yaari-ba.

¹⁶Asa nu nakwi Maaka ya cwi Asera nyinyugu daa pa nɔɔna jɩgi-ka ba kaana. O ma vu o go-dɩ o dɩ tɩga ni o daari o kwe-ka o zwe Sɩdrɔn bugɛ kam ni ni. O

ta ma li Maaka sɩ o daa yɩ taa jɩgi dam pe sɔɲɔ ni. ¹⁷Asa deen wu wanti o cɔgi wara-je bimbim silu na wu Yisrayelɩ laɲa kam maama wɔni tun. Dɩ ku dɩ, o ɲwia maama wɔni o yɔɔri o kwe o cɩga o pa Baɲa-Wɛ mu. ¹⁸O deen ta ma kwe peera yalu o dɩ o ko wum na kwe ba pa Baɲa-Wɛ tun o ja o vu o tiɲi Wɛ-digɛ kam wɔni. Peera yam deen yɩ sɛbu-pɔɲo wɛɛnu, dɩ sɛbu-sɩɲa wɛɛnu, dɩ zila dwi dwi mu.

¹⁹Jara deen daa wu ki Zuda tw kum ni sɩ ku taa nii bɩni dilu Asa na di paari o ki bina fiintɔ-yanu tun wɔni.

Asa na ti te tun

16 Zuda tw pe Asa na di paari o ki bina fiintɔ-yardu tun mu Yisrayelɩ tw pe Baasa nuɲi o vu o zaɲi najara dɩ Zuda tiinɛ bam. O ma wanti o jonɲi Rama tw o daari o fɔgi o lo-ku o ci. O maa yiri je sum sɩ nɔɔna yɩ wanti ba leeni ba vu Asa laɲa kam naa ba nuɲi da ba ke.

²Asa deen ma kwe sɛbu-pɔɲo wɛɛnu dɩ sɛbu-sɩɲa wɛɛnu tilu na wu Baɲa-Wɛ digɛ kam dɩ o tuti sɔɲɔ wɔni tun o pa nɔɔna ja-tɩ ba vu Siiri tw pe Ben-Hadadi te Damasi ni. ³O ma tɔɲi kwɛrɛ o wi: «Pa dɩ goni ni daani, nuneeni ku deen na yɩ te nmu ko dɩ amu ko tutari laɲa ni tun. Nii mu, a jɩgi sɛbu-pɔɲo dɩ sɛbu-sɩɲa mu sɩ a pa-m. Nan se sɩ n yiri ni dilu n deen na ki dɩ Yisrayelɩ tw pe Baasa tun, sɩ ku pa o viiri o daari a laɲa kam.»

⁴Ben-Hadadi ma se Pe Asa na tagɩ te tun. O ma tɔɲi o jar-kɛrɛ dɩ ba yigɛ tiinɛ sɩ ba vu ba zaɲi najara dɩ Yisrayelɩ tiinɛ bam. Najara yam wɔni, ba ma wanti ba jonɲi Iyɔn, dɩ Dan, dɩ Abel-Mayim, dɩdaani Nefitali tunti dilu ba na yɛni ba kwe ba zila ba tiɲi dɩ wɔni tun maama. ⁵Yisrayelɩ tw pe Baasa na yɔɔri o ni kuntu tun, o ma yagi Rama tw kum loɔm dɩ o tutuɲi dwi maama. ⁶O na viiri tun, Pe Asa ma pa Zuda tiinɛ maama vu ba zɩɲi kandwa yam, dɩ de sum Baasa nɔɔna bam ya na jɩgi ba lo tw kum tun ba ja ba ke. Pe Asa deen kwe wɛɛnu tum kuntu mu o ma o lo Geba dɩ Mitspa tunti dum.

⁷Kuntu na ki ku ke tun, mu Wɛ nijonɲu Hanani ve Zuda tw pe Asa te yɩ o ta did-o o wi: «Nmu na vin sɩ n kwe n tuna n daɲi n Tu Baɲa-Wɛ dum baɲa ni, yɩ n pa n tuna wu Siiri pe wum wɔni tun ɲwaani, nan tan ye ni Siiri pe wum dɩ o jar-kɛrɛ bam yɔɔri ba lu n juɲa ni mu. ⁸Kusi tiinɛ bam, dɩ Libi tiinɛ bam deen jɩgi jar-kɛrɛ ko-fɔɔ, dɩ najara tɛrikooru zanzan, dɩdaani sise diinɛ zanzan. Dɩ ku maama dɩ, Baɲa-Wɛ deen kwe-ba Dɩ ki n dam kuri ni, n tuna na daɲi Dɩ baɲa ni tun ɲwaani. ⁹Baɲa-Wɛ yiɛ yam nan dɔlɩ ya kaagi tɩga baɲa ni maama sɩ Dɩ nii balu na yɔɔri ba ki ba tuna Dɩ wɔni tun baɲa ni sɩ Dɩ daari Dɩ pa-ba dam. Nmu nan tɔɲi jwɛrim mu dɩ n na ki te tun. Kuntu

ɲwaani, ku zigi zim si ku taa veə, nmu laan wó tan zɔvri jara-kəm wɔni mu taan.»

¹⁰Asa na ni Hanani taani dum tun, o bani ma tiini di zaɲi pa o ja Hanani o pi puna digə ni. O deen ta yɔvri o jigi o nɔɔna bam badaara mu o beesa.

¹¹Asa deen na di paari yi o ki wəənu tilv maama tun, ku zigi o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maɲa kalv tun, ba pupuni-ti ba tiɲi *Zuda Tw Pwa di Yisrayeli Tw Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni. ¹²O na di paari o ki bina fiintɔ-nvgv maɲa kalv ni tun mu yaww tu o ne ni pa o gwarigi. O yaww kum na tu ku ce tun, o wu loori zənə Baɲa-We tee ni, yi o tɔgi liri-kərə si ba nii o baɲa ni. ¹³Asa na di paari o ki bina fiinna-didva tun, mu o tuga. ¹⁴Ba ma kwe-o ba ki yibeeli dilv o ya na bɔvri o tiɲi Davidi tw Zeruzalem wɔni tun. Ba ma daɲ-o gandwa baɲa ni, yi ba kwe wo-talooru di trali nwi dwi dwi ba ki da. Ba ta ma tarigi min-vu-zɔɲɔ si ba zuli o yri.

Zuda tw Pe Zvzafati taani

17 Asa bu Zvzafati ma ləri o ko wum yuu ni o ji pɛ. O deen fɔgi Zuda tw kum di dam si ba wanti Yisrayeli tiinə bam ba jeeri di najara. ²O ma kwe jar-kərə o zigi tunti dilv na lɔgi di pi tun maama wɔni o ci-di. O ta ma pa jar-kərə badonnə zigi ba ci Zuda tunti didonnə, didaani Efrayim tunti dilv o ko Asa ya na wanti o di najara baɲa ni tun.

³Baɲa-We deen nan wu Zvzafati tee ni mu, Beɲwaani, o nɔn-dvnni maɲa ni o yɔvri o ki ni o nabaaru Davidi deen na ki te tun mu. O deen vin si o kaani Baalt jwənə yam mu. ⁴O nan se si o taa zuli Baɲa-We dum o ko di deen na zuli tun, yi o ki o tɔgi We niə yam. O wu lwəni Yisrayeli tiinə kikiə yam. ⁵Baɲa-We di ma wəli Zvzafati si o taa te o tw kum di dam. Zuda tiinə bam maama maa jaani pɛera ba tui ba pa Zvzafati, pa o jɲiguru tiini ti puli, yi o yri di zaɲi. ⁶O deen yɔvri o tɔgi Baɲa-We cwe sim di o wuv maama mu. O ma ja wara-je kaanum bimbina yam o cɔgi o yagi, yi o daari o ciɔgi Asera nyinyvgv de sim si Zuda tiinə daa yi taa zuli-ti.

⁷Zvzafati na di paari o ki bina yatɔ tun, mu o tɔɲi o didɛera banu si ba taa tulv Zuda tunti dum wɔni ba bri nɔɔna We niə yam. Nɔɔna bam deen yi Ben-Ayili, di Abdias, di Zakari, di Netaneli, di Mise mu. ⁸Levi tiinə badonnə di maa tɔgi ba wu ba wɔni. Ba maa yi Semaya, di Netania, di Zebadia, di Azayeli, di Semiramɔti, di Zonatan, di Adoniya, di Tobiya, didaani Tobi-Adoniya. We kaanum tiinə bale di maa wu ba wɔni, ba yira na yi Elisama di Yoram tun. ⁹Ba deen jigi Baɲa-We niə tɔnɔ kum mu ba beeri Zuda tunti

dum maama wɔni. Je silv maama ba maa na veə, ba yəni ba kwe We niə yam mu ba bri nɔɔna bam.

¹⁰Baɲa-We fuvni deen ma ja tunti dilv maama na gilimi di kaagi Zuda tun. Ba daa wu se si ba zaɲi najara di Pe Zvzafati. ¹¹Filisi tiinə badaara ma ja səbu-poɲo di pɛera yadonnə ba ba pa Zvzafati si ba se ba pa-o. Arabi tiinə di ma ja peeni di buni ba ba pa-o. Ti maa yi pi-bali murrv turpe di biə-yarpe (7,700), didaani buni murrv turpe di biə-yarpe (7,700).

¹²Zvzafati deen yɔvri o na dam mu maɲa maama wɔni. O ma lɔ dalum je, di tunti didonnə Zuda tw dum ni, si o taa tiɲi o wəənu di wɔni. ¹³O maa jigi zila zanzan o na tiɲi-ya Zuda tunti dum wɔni tun. O deen ta yagi jar-kərə balv na tiini ba ye najara laɲa tun mu Zeruzalem tw kum wɔni. ¹⁴Ba kɔgɔ deen na yi te ku tɔgi di ba sɔ-yuni tum tun mu tuntu:

Zuda dwi tiinə bam wɔni, Adina deen mu yi jar-kərə bam yigə tu. O kwaga nɔɔna deen yi jar-kərə murrv biə-yatɔ (300,000) mu.

¹⁵Yohanan mu saɲi wuntu kwaga. O di kwaga nɔɔna maa yi jar-kərə murrv biə-yale di funɔnɔ (280,000).

¹⁶Didɛeru wulv na ki batɔ tu tun deen yi Zikiri bu Amasiya mu. Wuntu deen kwe o titi o vve o pa Baɲa-We titɔɲa yam ɲwaani. O kwaga nɔɔna maa yi jar-kərə murrv biə-yale (200,000).

¹⁷Benzamen dwi tiinə bam wɔni, Elyada deen mu yi nɔn-babia kalv na nii ba jar-kərə murrv biə-yale (200,000) tun. Bantu deen ze te didaani jara-kəm ci-kwen mu.

¹⁸Wulv di daa na saɲi wuntu kwaga tun maa yi Yehozabadi. O deen jigi jar-kərə murrv bi di funɔnɔ (180,000) balv na ze ba jara zila tun mu.

¹⁹Jar-kərə balv deen na maɲi Zeruzalem ni ba tɔɲi ba pa pe wum tun mu kuntu. Jar-kərə badaara maa yri tunti dilv na lɔgi di pi yi di jagi di wu Zuda ni maama ni tun.

We niɲonnu Mise taani

18 Zuda tw pɛ Zvzafati deen tiini o jigi jɲiguru mu, yi o yri di zaɲi je maama ni. O deen ma tɔgi kadiri baɲa ni o ki ni-məɔ di Yisrayeli tw pɛ Akabi. ²Ku na ki bina finfun tun mu Zvzafati zaɲi o vu Samari si o na Akabi. Akabi ma pa ba gu peeni di naani zanzan si o ma o zuli Zvzafati di o didɛera. O laan ma bwe did-o si ba vu ba zaɲi najara ba li Ramɔti-Gileadi. ³Akabi ma bwe Zvzafati o wi: «Nmu wó se si n da di amv si dí vu Ramɔti-Gileadi dí ki najara di ba na?»

Zvzafati ma ləri o wi: «Dí yi curre mu daani. Tan ye ni dibam jar-kərə yi nmu titi nyum mu. Dí zigi n

kwaga ni.»⁴ Zuzafati ta ma ta di Akabi o wi: «Nan pa di da yigə di bwe di nii Baŋa-We wubuŋa na yi te tun si di laan daari di vu.»

⁵ Akabi ma bəŋi We nijonŋə bam o ki daani. Ba maa yi nɔɔna biə-yana (400). O ma bwe-ba o wi: «Cwəŋə wura si a vu Ramoti-Gileadi a ki najara di ba, naa a yi ve?» Nijonŋə bam ma ləri ba wi: «Pɛ, nan ve n gwariba, si We wó kwe-ba Dl ki n juŋa ni.»

⁶ Di ku di, Zuzafati ta ma bwe o wi: «Baŋa-We nijonnu wudoŋ ta wura yo seeni si di bwe o di di nii na?»

⁷ Pɛ Akabi ma lər-o o wi: «Nɔɔnu wudoŋ ta daari, o yiri mu Mise yi o yi Yimila bu. Di wó wanti di da wuntu baŋa di lwardi Baŋa-We wubuŋa. Ku nan na yi te tun, o ba soe si o taa pwərisi wo-laaru o pa-ni, ləeru yirani mu o tea. Kuntu ŋwaani mu a ba laga o ni-taani fasti.» Zuzafati ma ləri o wi: «Ku nan dai si n ta kuntu doŋ.»

⁸ Akabi ma bəŋi o didɛera bam didva yi o ta did-o o wi: «Ki lula n vu n ja Yimila bu Mise n ba yo seeni.»

⁹ Yisrayeli tu pe Akabi didaani Zuda tu pe Zuzafati deen zu ba paari gwaaru mu ba jəni ba paari yitunnu baŋa ni ku maŋi di Samari tu manchoŋo ni dum. Jəgə kam deen yi muna firum jəgə mu. Nijonŋə bam maama maa zigi ba yigə ni ba pwərisə. ¹⁰ Ba didva yiri na yi Sedestasi yi o yi Kenaana bu tun ma magi luu o ma o ji nya. O ma ta di Akabi o wi: «Baŋa-We na tagi kulv tun mu tuntu: Nya yantu bri ni n jigi dam mu si n ma n cu Siiri tiinə bam n gu.»

¹¹ Nijonŋə bam maama di deen pwərisi kuntu mu yi ba wi: «Pɛ, zaŋi n vu Ramoti-Gileadi n ki najara n wanti-ba. Baŋa-We lagi Dl kwe tu kum Dl ki n juŋa ni mu.»

¹² Didɛerv wɔlv na ve si o bəŋi Mise tun ma ba o ta di Mise o wi: «Nii mu! Nijonŋə sidonnə sum jigi ni didwi mu ba pwərisi wo-laaru ba pa pe wum. Nmu di nan maŋi si n pwərisi zaani taani mu ni bantu na ki te tun.»

¹³ Mise ma lər-o o wi: «Ni Baŋa-We na yi ŋwia tu tun, ku yi ciga mu ni amu Tu We na wó pa ni si a ta kulv tun yirani mu aá ta a bri pe wum.»

¹⁴ Mise na ve o yi Akabi te tun, Akabi ma bwe-o o wi: «Mise, cwəŋə wura si di vu Ramoti-Gileadi di ki najara di ba, naa di yi ve?» Mise ma lər-o o wi: «Pɛ, zaŋi n vu n ki jara yam n wanti-ba, si We mu lagi Dl kwe tu kum Dl ki n juŋa ni.»

¹⁵ Akabi ma yɔɔri o ta Mise o wi: «A maŋi a ta di nmu kuni zanzan ni n maŋi si n du ni ní ta ciga taani yirani mu n bri-ni maŋa kalv maama n na yəni n pwərisi Baŋa-We yiri ŋwaani tun.»

¹⁶ Mise laan ma ta o wi: «A nɛ Yisrayeli jar-kərə bam maama na jagi pweeru tum baŋa ni yi ba beeri yɔɔ yirani, nunɛni peeni silv na ba jigi nayuru tun.

Baŋa-We ma ta Dl wi: «Nɔɔna bantu ba jigi yuutu. Yagi-na si ba joori sɔŋɔ cimm di yazurə.»

¹⁷ Yisrayeli tu pe Akabi ma ta di Zuzafati o wi: «A ya maŋi a ta di nmu ni o bá se o pwərisi wo-laaru o pa-ni, si ləeru yirani mu o tea.»

¹⁸ Mise daa ma ta o bri Akabi o wi: «Nan cəgi Baŋa-We na pɛ-ni kwərə kalv tun. A nɛ Baŋa-We na je Dl paari jangɔŋɔ baŋa ni yi We-sɔŋɔ kɔgɔ kum maama zigi ba gilimi-Dl, Dl jazum di jagwiə seeni. ¹⁹ Baŋa-We maa wi: «Wɔɔ mu wó se o vu o gani Yisrayeli tu pe Akabi si o vu Ramoti-Gileadi o ki najara di ba si o ga o ŋwia?» Kɔgɔ kum maama didva didva ma ta o wubuŋa. ²⁰ Ku kweelim ni tun, cicirə kadoŋ ma nuni ka zigi Baŋa-We yigə ni yi ka ta ka wi: «Amu wó wanti a vu a gani Akabi. Baŋa-We ma bwe-ka Dl wi: «N lagi n ki te mu n wanti n ki kuntu?» ²¹ Cicirə kam ma ləri ka wi: «A lagi a vu a pa Akabi nijonŋə bam pwərisi vwan pwərisim mu.» Baŋa-We maa wi: «Nmu wó na cwəŋə si n sug-o. Nan ve n ki kuntu.» ²² Nan lwardi ni Baŋa-We suni Dl pa n nijonŋə bam fɔi vwan mu ba pa-m. Ciga ŋwaani tun, Baŋa-We yɔɔri Dl tiŋi ləeru mu si ti ba n baŋa.»

²³ Kuntu na ki tun mu Kenaana bu Sedestasi zaŋi o vu o magi Mise o yibiyə ni, yi o bwe-o o wi: «Baŋa-We Joro ki te mu ku yagi amu yi ku ba nmu te ku ŋɔɔni di nmu?»

²⁴ Mise ma ləri o wi: «Nii mu. Dɛ dum n na wó zu di-yuu wunti n səgi n tuti tun, nmu wó lwardi dibam wunti wɔlv na tagi ciga tun mu.»

²⁵ Yisrayeli tu pe Akabi ma pa ni si ba ja Mise yi o wi: «Ja-o-na á ja á vu tu kum didɛerv Amɔn te, didaani amu bu Zoasi te. ²⁶ Ta-na di ba ni: «Pɛ wum na tagi kulv tun mu tuntu: Ki-na nɔɔnu wuntu puna digə ni. Taá pa-o dipe funfun di na yirani si ku taa nii maŋa kam a na wó zigi najara yam wunti a joori di yazurə tun.»

²⁷ Mise ma ləri pe wum o wi: «N na suni n zigi najara yam wunti n joori di yazurə, ku nan dai Baŋa-We mu pɛ-ni kwərə kam.» Mise ta ma ta di nɔn-kɔgɔ kum o wi: «Á maama yi swe-na a na taga taani dilv tun.»

Pɛ Akabi tuuni

²⁸ Yisrayeli tu pe Akabi di Zuda tu pe Zuzafati deen ma zaŋi ba vu Ramoti-Gileadi si ba ki najara di ba. ²⁹ Akabi ma ta di Zuzafati o wi: «Di na zu najara yam wunti, a laan wó ləri a yibiyə si ba yi lwardi-ni. Ku daari nmu wó zu n paari gwaaru tum.» Akabi ma suni o ki ni o na taga te tun, yi ba maama vu si ba ki najara yam.

³⁰ Siiri tiinə pe wum deen ya maŋi o bəŋi o jara-kəm təriko-dirə didɛera bam mu yi o pa-ba ni wi: «Kwaari-na najara yam di Yisrayeli tu pe wum

yirani, si ku dai di jar-kərə badaara bam, ba na maŋɔ ba yi dɔdɛera te di.»³¹ Siiri jara-kəm dɔdɛera bam na ne Zuzafati yi o zu o paari gwaaru tum tun, ba maa buŋɔ ni ku yi Yisrayeli tuw pe wum mu. Ba ma fufɔ ba yi si ba ki najara did-o. Zuzafati na ne-ba tun, o ma kaasi di kwər-dia pa Baŋa-We zən-o. We ma ci Siiri jar-kərə bam yi ba wu wani ba yi o yira.³² Ba ma maani ni ku dai Yisrayeli tuw pe wum. Ba ma yagi o yira yi ba ke.

³³ Siiri jar-kəru wudoŋ deen saŋɔ o taŋa mu o ta cinɔ yɔɔ yirani. Cinɔ dum ma vu di zɔ Yisrayeli tuw pe Akabi o nyɔɔni seeni me o jara zula yam na wu kwəl-o tun. Akabi ma ta di o təriko-diru wum o wi: «Pa dí ki lila dí pipiri dí vu dáa dáa najara yam wuni, si a ne zunnɔ mu.»³⁴ Najara yam deen kia de dum maama wuni mu. Pe Akabi ma maŋɔ o təriko kum wuni o salt-ku o jeeri Siiri tiinə bam. De dum kuntu We na maa zɔvri maŋa kalɔ tun mu o tɔga.¹ Pe Zuzafati ma zɔgi najara yam ni o joori Zeruzalem di yazurə. ² Hanani bu Zehu na yi We nijonnu tun ma vu si o jeer-o. O ma ta pe wum o wi: «Ku yi ku cwəŋə ni si nmu vu n wəli nɔn-balwaaru, yi n ta mi di balɔ na culi Baŋa-We tun na? Nmu kəm dum kuntu pe Baŋa-We ban-lum zaŋɔ n baŋa ni mu. ³ Di ku di, nmu ki wo-laaru tudonnə n ŋwɔa ni, di nmu na jaani Asera nyinyugv de silɔ nɔɔna na zuli n tɔga kam ni tun n ciwɔgi n yagi, yi n ta ja wubuŋa si n tan tɔgi We tun.»

Zuzafati yigə tiinə taani

19 Zuzafati deen zɔvri Zeruzalem tuw kum wuni mu. O ma yəni o kwe maŋa o tɔli o paari laŋa kam ni maama, ku zɔgi Bɛɛr-Seba ni si ku yi Efrayim pweeru laŋa kam. O ma yəni o kaani-ba si ba pipiri ba joori ba zuli Baŋa-We dum na yi ba nabaara We tun. ⁵ Zuda laŋa kam maama ni mu o kuri yigə tiinə o yagi tunti dilɔ na lɔgi di pi tun wuni. ⁶ O ma ta di ba o wi: «Fɔgi-na á taá ye á tuti. Bɛŋwaani, abam na buri nɔɔna bura, ku maŋɔ si ku tɔgi di Baŋa-We wubuŋa mu, si ku dai di nabiinə na lagɔ te tun. Duntu nan wú taa wu á tee ni si á taá yəni á buri nɔɔna taani á pa-ba. ⁷ Nan yɔɔri á taá kwari Baŋa-We, si á taá di nɔɔna taana ku cwəŋə ni. Bɛŋwaani, Baŋa-We ba lagɔ kampinə di nɔgu-nɔgu kənə. Di nan ba se si á taá kuri nɔɔna da-wuni.»

⁸ Zuzafati deen ta kuri Levi dwi tiinə, di kaanum tiinə badonnə, di Yisrayeli sɔ-yuni yigə tiinə badaara mu si ba taa tɔgi Baŋa-We niə yam ŋwaani ba kwe nɔɔna taana ba pa-ba. Bantu maa zɔvri Zeruzalem tuw wuni. ⁹ O ma pa-ba ni duntu:

«Taá kwari-na Baŋa-We di á na tuŋɔ di wubuŋ-laaru di á wuv maama te tun. ¹⁰ Abam curru na nuŋi Zuda tuw di tuw maama ni ba jaani taani dilɔ ba ba á te, si á nii di baŋa ni á pa-ba. Ku na yi nɔn-gura taani mu, naa ku na yi ba sagi

We niə yam wuni, naa ba ki ba cɔgi Di kwie yam, naa Di cullu tum di, abam wú kaani-ba mu si ba daa yi taa ki lwarum ba cɔgi Baŋa-We yigə. Kuntu di maa wú ci abam di á curru tum si Baŋa-We ban-lum dum yi ba á baŋa. Ki-na kuntu si lwarum daa yi taa wu á yuu ni.

¹¹ Ku na yi Baŋa-We cwəŋə kam taani maama, kaanum nakwi tu Amari nan mu wú taa wu á yigə ni. Ku ta na yi paari dum taana yadaara yam, Zuda dwi tiinə nakwi Zebadia na yi Ismayeli bu tun di maa wú taa wu á yigə ni. Levi dwi tiinə bam di maa wú taa tuŋɔ ba wəli abam. Vɔ-na á wuv si á taá tuŋa, Bɛŋwaani Baŋa-We tuŋɔ Di wəli balɔ na tuŋɔ di ciɔa tun mu.»

Zuzafati wani o duna najara wuni

20 Ku kwaga seeni mu Moabi tiinə bam, di Amɔn tiinə bam, di Meyunim tiinə badaara tu si ba zaŋɔ najara di Zuzafati.

² Nɔɔna badonnə ma vu ba ta di Zuzafati ba wi: «Kɔ-fɔrɔ mu zɔgi Edɔm seeni, ku na maŋɔ di Ye nɔɔv kum bube didoŋ dum ni tun, ba bunɔ-m di jara. Ba nan maŋɔ ba yi Hasason-Tamari.» (En-gedi mu kuntu.) ³ Fvuni ma zu Zuzafati, yi o sunɔ o yiə o loori Baŋa-We si o lwarɔ o na wú ki te tun. O ta ma pa ni si balɔ maama na zɔvri Zuda ni tun vɔ ni. ⁴ Zuda tiinə bam ma jeeri daani Zeruzalem ni si ba loori zənə Baŋa-We tee ni. Nɔɔna di deen maa nuŋi Zuda tunti dum maama wuni ba ba, si ba beeri Baŋa-We.

⁵ Zuzafati laan ma zaŋɔ o zɔgi Zuda tiinə bam, di Zeruzalem tiinə bam kɔ-fɔrɔ kum yigə ni. Ba maa wu Baŋa-We digə kam kunkɔl-duŋv kum yigə ni. ⁶ O maa wi:

«Baŋa-We, nmu mu yi dí nabaara bam We. Nmu wu weyuu ni mu, yi n jigɔ paari n di tɔga baŋa tunti dum maama ni. Nmu tiini n dana mu, yi nɔɔn-nɔɔnv wari nmu yigə o cɔa. ⁷ Dibam Tu We, nmu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam deen na tu yo seeni tun, n zəli balɔ ya na zɔvri tɔga kantv wuni tun mu, yi n daari n kwe-ka n pa n cilon Abraham dwi dum n wi: ba taa te-ka si ku taa ve maŋa maama. ⁸ Ba di nan na zɔvri tɔga kam wuni tun, ba lɔgi wara-digə mu n yiri dum zulə ŋwaani. Ba maa wi: ⁹ «Ni cam dwi dilɔ maama mu na yi dibam tɔga kantv wuni, ku na yi najara mu, naa waarum, naa yawi-cɛɛrv, naa kana mu di, dí wú ba dí zɔgi digə kantv na yi n yiri dum zulə ŋwaani tun yigə ni dí loori zənə nmu tee ni. Nmu di maa wú cəgi dí we-loro kum n daari n jonɔ dibam n yagi.»

¹⁰ Nan fɔgi n nii kulɔ na yi dibam lele. Dí duna nuŋi Amɔn, di Moabi, di Edɔm pweeru laŋa kam ni mu ba ba si ba jeeri dibam di jara. Dí nabaara bam deen na nuŋi Ezipi ni ba ba yo seeni tun, tunti dum kuntu nan yi

dilv n na tagi di ba ni: ba yi cɔgi-di tun mu. Ba ma suni ba pipiri ba yagi tuni dum kuntu, ba wu cɔgi-di. ¹¹ Ba laan na lagi ba joori ba ŋwi dɔbam te tun mu tintu: ba buŋi si ba zɛli dɔbam mu tɔga kalu nmu tuti na kwe n pa dɔbam si dɔ taa te tun wɔni. ¹² Dɔ Tu We, nmu nan bá waari-ba na? Dɔbam ba jigi dam si dɔ jeeri kɔ-fɔrɔ kuntu na buni si ba zaŋi najara di dɔbam tun. Dɔbam yɔɔri dɔ yi borumaa mu kɛm dɔntu wɔni. Dɔ tuna nan za daŋi nmu baŋa ni mu.»

¹³ Zuda dwi tiinɛ maama deen zigɔ Baŋa-We yigɛ ni, ku wɛli di ba kaana, di ba biɛ, di ba bu-sɔsun mu. ¹⁴ Levi dwi tu Yahazeli deen tɔgi o wu kɔgɔ kum wɔni. O maa yi Zakari bu mu. O deen yi Azafi sɔ-yuu kum nɔɔnu mu, yi o nuŋi Matania, di Yeyiyeli, di Benaya dwi dum wɔni. Baŋa-We Joro deen ma ba ku tu o baŋa ni mu, ¹⁵ yi o wɔ:

«Zuzafati, nmu di balu maama na zuuri Zuda, di Zeruzalem wɔni tun, cɔgi-na a taani dɔntu. Baŋa-We na tagi te di abam tun mu tintu: Yi taá fɔna, nan yi pa-na si á vwana parti kɔ-fɔrɔ kuntu ŋwaani. Ku dai abam mu te jara yam, si ku yi Baŋa-We mu te-ya. ¹⁶ Jwaani nan nuŋi-na si á jeeri á dɔna bam di najara. Baá taa diini Ziza zoŋo kum cwɛŋɛ kam pa á jeeri-ba bolo kulu na wu Yerueli kagva kam wa-puli seeni tun ni ni. ¹⁷ Abam maŋi á ba lagi á ki najara yam! Nan ve-na á fɔgi á tonji á zigɔ á zigɔ je sun ni, si á nii á na Baŋa-We na lagi Dl tɔgi cwɛŋɛ kalu Dl joŋi abam Dl yagi tun. Kuntu ŋwaani, Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam, yi pa-na fɔvni ta jigi abam. Nan yi pa-na si á vwana parti. Jwa ve-na á jeeri-ba di najara, si Baŋa-We wu á tee ni.»

¹⁸ Zuzafati na ni kuntu tun, o ma tiiri o vin o yibiyɛ tɔga ni o zuli Baŋa-We. Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam maama di ma ki kuntu. ¹⁹ Levi tiinɛ bam badaara na nuŋi Keyati di Kura sɔ-yuni tum ni tun di ma zaŋi weeni ba leeni le di kwɛr-de ba ma zuli Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun.

²⁰ Tɔga na puuri tituti tun, nɔɔna bam ma zaŋi si ba nuŋi ba vu Tekoa kagva kam seeni. Zuzafati ma zigɔ ba yigɛ ni o ta wɔ: «Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam, cɔgi-na a taani dɔntu. Ki-na á wu-dɔdɔba di á Tu Baŋa-We dum, si Duntu wó pa á na dam. Kwe-na á cigɔ á ki Dl niŋɔŋɔ bam di wɔni, si á wó na wɔnɔ.» ²¹ Pɛ wum laan ma bwe di o nɔɔna bam, yi o daari o kuri balu na wó taa leeni ba zuli Baŋa-We yi ba tee-Dl o paari-zulɛ yam ŋwaani tun. O ma pa ba tu jar-kɛrɛ bam yigɛ ni ba leeni ba wɔ:

«Ki-na Baŋa-We le,

Dl sono kum na wura maŋa maama tun ŋwaani.»

²² Ba na yɔɔri ba puli si ba taa leeni kuntu tun, mu Baŋa-We da Dl zaŋi Zuda tiinɛ dɔna bam baŋa ni. ²³ Amɔn tiinɛ bam di Moabi tiinɛ bam ma li Edɔm

jar-kɛrɛ bam ba yɔɔri ba gu ba maama. Kuntu kwaga ni mu ba tuti daa pipiri ba gu daani.

²⁴ Zuda tiinɛ bam na nuŋi ba vu ba yi jɛgɛ kalu na jeeri kagva kam tun, mu ba zigɔ da ba tult ba na ni ba dɔna kɔ-fɔrɔ kum maama laan yɔɔri ba yi twa mu ba tigi tɔga kam maama ni, yi ba wɔlɔwɔlɔ wu lugi.

²⁵ Zuzafati di o jar-kɛrɛ bam ma yɔɔri ba vu ba pɛ wo-kuri dwi maama si ba ja-ti ba viiri. Ba deen wani ba kwalumi jara zila zanzan, di gwaaru, di wo-kurɛ yadonnɛ mu. Ba deen kwe da yatɔ mu ba kwalumi wɛɛnu tum kuntu, yi ba ga tidaara ŋwa ba yagi-ti da. ²⁶ Da yana de dum ni, ba ma jeeri daani Beraka bolo kum ni si ba tee Baŋa-We. Di zum maama, ba ta jigi bolo kum kuntu yuri ba bæ ni «Tiɛ Bolo» mu.

²⁷ Zuzafati laan ma tu Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam maama yigɛ ni pa ba leeni di wupolo ba maa joori Zeruzalem. Ba ki kuntu beŋwaani Baŋa-We mu pɛ ba di ywɛni ba dɔna bam cɔgum ŋwaani. ²⁸ Ba na yi Zeruzalem tun, mu ba yɔɔri Baŋa-We digɛ kam ba zu ka wuu, yi ba daa ta magi ba kwaanu, di kweera zila dwi dwi, yi ba wu nabwaanu.

²⁹ Tunu dilv na gilimi da tun nɔɔna na ni Baŋa-We na jaŋi te o wani Yisrayeli tiinɛ dɔna Dl pa-ba tun, mu fɔvni tiini di ja-ba We dam dum ŋwaani. ³⁰ Kuntu di ma pa yazurɛ wu Zuzafati paari laŋa kam wɔni. Beŋwaani, o Tu We dum deen cigɔ-ba ba dɔna maama jɔŋa ni pa ba daa ba yaari-ba.

Zuzafati paari na kweeli te tun

³¹ Zuzafati deen jigi bina fiintɔ-yanu mu yi o puli si o di Zuda tu paari. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiinle-yanu. O nu deen yi Sili bukɔ Azuba mu. ³² Zuzafati deen yɔɔri o kwe o ko Asa titɔŋ-naga kam mu, o wu ywɛri ka wɔni maŋa di maŋa, pa o titɔŋa su Baŋa-We yi. ³³ O deen nan wu wani o cɔgi wara-je kaanum bimbine yam. Nɔɔna ya ta wu ki ba wubɔŋa ni si ba taa zuli ba nabaara We dum.

³⁴ Zuzafati deen na di paari yi o ki wɛɛnu tilv maama tun, ku zigɔ o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maŋa kalu tun, ba puɔvni-ti ba tiŋi *Hanani bu Zehu mumana* tɔnɔ kum wɔni, yi ti ta wu *Yisrayeli tw pwa* tɔnɔ kum wɔni.

³⁵ Zuzafati ta na yi Zuda pɛ tun, mu o ki ni-mɔrɔ di Yisrayeli pɛ Ahazia. Ahazia nan tiini o tɔŋi wo-balɔrɔ titɔŋi mu. ³⁶ Zuzafati ma ki ni did-o pa ba ki nabwɛɛru si ba taa ma ba pipiɛ. Ba deen zigɔ Ezion-Eberi ni mu ba ki-ti. ³⁷ Eliezɛri na yi Dodawawu bu yi o nuŋi Maresa tw ni tun ma ŋɔɔni yiyiu-ŋwe o wani Zuzafati o wɔ: «Nmu na ve n ki ni-mɔrɔ di Ahazia tun ŋwaani, Baŋa-We lagi Dl ja nabwɛɛru tilv n na ki tun mu Dl

cɔgi Dɪ yagi.» Nabwæru tum ma suni ti cɪcɔgi yi ti daa wu wanti ti tɔgi nɪw kum baɲa ti ki pipiu.¹ Zuzafati ma ti yi o vu o kwæ te. Ba ma kwe-o ba ki o kwæ bam yibeeli wɔnti Davidi tu Zeruzalem ni. O tuɔnti dum kwaga ni o bu Yoram ma læri o yuu ni o ji pɛ.² Zuzafati deen ta jɔgi biæ badonnæ. Ba yira maa yi Azarta, di Yehiyeli, di Zakari, di Azariawu, di Miseeli, di Sefatia. Bantu maama yi Yoram nyaana mu.³ Ba ko deen kwe sæbu-poŋo di sæbu-sɔɲa zila yalv na jɔgi kuri tun mu o pa ba maama. O ta ma pa-ba tuni dɪlv na wu Zuda ni yi di lɔ di pi tun. Ku nan na yi paarti dum, o kwe-di o pa Yoram mu, o na yi o bu-kwian tun ɲwaani.

Zuda tuw pɛ Yoram taani

21 Yoram na tu o ba o jɔŋi o ko paarti dum o ba o ti, yi o paarti dum na dam tun, mu o gu o nyaana bam maama, ku wæli di Yisrayeli tu didæera badaara.⁵ O deen jɔgi buna fiintɔ-yale mu yi o laan ji pɛ. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paarti dum o ki buna nana.⁶ Yoram deen kwe Yisrayeli pwa bam tutuɲ-naga mu, ni Pɛ Akabi di o dwi dum na ki te tun, Beɲwaani o di Akabi bukɔ mu. Kuntu tun, o deen tuɲi lwarum o cɔgi Baɲa-Wɛ yigæ.⁷ Baɲa-Wɛ nan wu sɛ si o cɔgi Pɛ Davidi dwi dum, beɲwaani Dɪ maɲi Dɪ goni ni did-o ni: o digæ kam wɔ taa te paarti dum taan wuu.

⁸ Yoram paarti dim maɲa ni mu Edɔm dwi dum vin si ba taa wu Zuda pɛ wum dam kuri ni. Ba ma læri ba tiɲi ba tuti pɛ.⁹ Yoram ma ja o jar-kæræ, di ba didæera bam, di ba tærikooru tum maama o vu si o ki najara di Edɔm tiinæ. Edɔm tiinæ bam ma ba ba gilimi o di o nɔɔna bam ba ki tutari ni. Titu ni mu Yoram di o jar-kæræ bam wanti ba lu ba jɲa ni ba joori sɔɲɔ.¹⁰ Di zum maama Edɔm tiinæ ta vin mu si ba taa wu Zuda tiinæ dam kuri ni. Libina tuw tiinæ di deen ki kuntu doɲ mu. Ku yi Yoram na me o kwaga o ya Baɲa-Wɛ dum na yi o nabaara Wɛ tun ɲwaani mu ku deen ki kuntu.¹¹ O deen ta lɔgi wara-je kaanum bimbini Zuda zwænu tum yuu ni mu. Kuntu ma pa Zeruzalem di Zuda tiinæ bam tusi mu di ba na de ba zuli jwænæ ba daari Baɲa-Wɛ tun.

¹² De didwa mu Yoram jɔŋi tɔnɔ Wɛ niɲɔŋnu Eli jɲa ni yi ku pupɔni ku wɪ:

«Baɲa-Wɛ dum na yi n ko Davidi Wɛ tun mu taga Dɪ wɪ: Nmu wu sɛ si n kwe n ko Zuzafati tutuɲ-naga kam, naa n ko-nakwi Asa tutuɲ-naga kam di.¹³ Nmu nan na ki te tun, n kwe Yisrayeli pwa tutuɲ-naga kam mu n tɔga. N ma n da ku ɲwaani n pa Zuda tiinæ di Zeruzalem tiinæ bam yagi Baɲa-Wɛ, ba daa ba zuli-Dɪ, nuneenti Akabi di o kwaga kam di na ki te tun. Ku wæli da, n ta yɔɔri n gu n nyaana balv na yi n titi ko biæ tun. Bantu nan ya gari-m.¹⁴ Baɲa-Wɛ di laan nan

yɔɔri Dɪ ti Dɪ yigæ mu si Dɪ dɪlv n nɔɔna bam ja-guli-zani, ku wæli di n biæ, di n kaana, di n na jɔgi kulv maama tun.¹⁵ Nmu titi nan lagi n na yawi-cɛɔ mu pa ku tiini ku ja n wuɔ lɔrv tum taan, yi ti laan pi ti nuɲi ti tu tɔga ni.»

¹⁶ Ku kwaga seeni mu Baɲa-Wɛ ciɲi Filisi tiinæ bam, di Arabi tiinæ balv deen na zuvri ba twe di Kusi tiinæ bam tun, Dɪ pa ba ja di Yoram.¹⁷ Ba ma vu ba zaɲi najara di Zuda laɲa kam ba di-ka. Ba ma zu pɛ sɔɲɔ kum ba pɛ zila yalv maama na wura tun ba ja ba viiri. Ba ta ma kalɪ Yoram kaana, di o biæ bam ba ja ba wæli da ba kɛ. Ahazia yirani mu ba deen yag-o da. Wuntu mu yi balaja Yoram bækæri sum maama wuni.

¹⁸ Wænu tuntu maama kwaga ni, Baɲa-Wɛ ma pa yawi-cɛɔ ja Yoram o wuɔ lɔrv tum ni, yi ku soonim tæræ.¹⁹ Buna yale na kɛ tun mu o wuɔ lɔrv tum tagi ti nuɲi, pa o na zɔnni zanzan yi o ti. O nɔɔna bam deen maa wu tarigi min-vu-zɔɲɔ si ba ma zuli o yiri, ni ba na yæni ba ki te o nabaara bam tuvni baɲa ni tun.

²⁰ Yoram deen jɔgi buna fiintɔ-yale mu yi o ji pɛ. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paarti o ki buna nana. O tuvni dum wu daani nɔɔn-nɔɔnu. Ba ma kwe-o ba ki Davidi tuw Zeruzalem ni, si ku dai pwa yibeelæ yam wuni mu ba ki-o.

Zuda tuw pɛ Ahazia taani

22 Zeruzalem tuw tiinæ bam ma pa Yoram bu vɪnvirna bam na wuuri ba gu Yoram bækær-kwun sum ba daari Ahazia yirani tun ɲwaani. Kuntu tun, Ahazia na yi Yoram bu-balaja kam tun ma puli si o di Zuda tuw paarti.² O deen jɔgi buna fiinle-yale mu yi o laan ji pɛ. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paarti dum o ki bɪni didwi. O nu deen mu yi Atalia wulv na yi Yisrayeli tuw pɛ Omiri naa tun.

³ Ahazia deen kwe pɛ Akabi di o dwi dum tutuɲ-naga kam mu, o nu na sug-o o di kæm-balwaarv wuni tun ɲwaani.⁴ O tiini o tuɲi lwarum o ma o cɔgi Baɲa-Wɛ yigæ, ni Akabi dwi dum na ki te tun. Beɲwaani, o ko tuvni kwaga ni, bantu mu yæni ba bri-o pa o tusæ.⁵ O ma sɛ ba kwæ yam pa o da di Yisrayeli tuw pɛ Akabi bu Zvram o vu Ramɔti-Gileadi si ba zaɲi najara di Siiri tuw pɛ Azayeli. Siiri tiinæ bam ma ki Zvram zɔnni najara yam wuni.⁶ Kuntu ɲwaani o joori o vu Zizreyeli tuw si ba sooni o fufwælæ yam ba pa-o. O na wu Zizreyeli ni tun, Zuda tuw pɛ Ahazia ma vu o te si o war-o di o zɔnni dum.

⁷ Ahazia na ve si o daani Zvram yawv kum tun, Wɛ deen tɔgi o kæm dum kuntu baɲa ni mu si Dɪ pa o paarti dum ti. O ta na wu Zvram tee ni tun mu ba tɔgi daani ba vu si ba na Nimisi bu Zehu. Baɲa-Wɛ nan ya maɲi Dɪ

kuri Zehu mu si o pa Akabi dwi dum yiri saari. ⁸Zehu na yɔɔri o wɔra o cɔgi Akabi dwi dum kontu tun, mu o ne Zuda tw nakwa badaara, di Ahazia zumbaara bam biɛ badonnɛ. Ahazia na ve si o daani Zvram yawu kum tun, bantu ya tɔgi o kwaga mu. Zehu ma gu ba maama. ⁹Kuntu kwaga ni, mu o tɔɔri o nɔɔna si ba beeri Ahazia je. Ba ma na ni o ve o sɛgi o titi Samari ni mu. Ba ma zi-o ba ja ba vu Zehu te yi o di gu-o.

Ba ma da o ko-nakwi Zvzafati yiri nɔɔna ba kwe Ahazia ba ki. Beɔnwaani, ba deen tagi ba titi ni mu ba wu: «Zvzafati deen zuli Baɔa-We di o bicari maama, yi Ahazia di yi o naa mu.» Nɔɔn-nɔɔnu deen daa maa wu daari Ahazia dwi dum wɔni si ku tu wanti o di Zuda paari dum.

Atalia di Zoasi taani

¹⁰Pe Ahazia nu Atalia na maani ni o bu wum tɔga tun, o ma zaɔi si o pa ba gu Zuda pa-digɛ kam nɔn-biɛ maama. ¹¹Ba na tu si ba gu pe wum biɛ bam tun, Pe Yoram bukɔ Yehoseba ma nɔ Ahazia bu-sisɔja kam yiri na yi Zoasi tun o sɛgi. O ma kwe bu wum di kaani wulu na jig-o o kɔna tun o vu o sɛgi o pwɛgɛ je ni si Atalia yi na-o. Yehoseba deen yi Ahazia nakɔ yi o kwari o yi We kaanum tu Yehoyada kaani. Ku ma pa o sɛgi Zoasi pa Atalia wu ne cwɛnɛ si o gu-o. ¹²Zoasi deen maɔi ba tee ni bina yardu mu, yi ba sɛg-o We wara-je sum digɛ kadoɔ wɔni. Maɔa kam kontu ni Atalia ma nii Zuda tw paari dum baɔa ni. ¹Buna yarpe na ke tun mu We kaanum tu Yehoyada deen jaani baari si o ki kɛm. O ma ki ni-mɔrɔ di dideera balu na te jar-kɛrɛ bi bi tun badonnɛ. Bantu maa yi Zeroham bu Azaria, di Yohanan bu Ismayeli, di Obedi bu Azaria, di Adaya bu Maaseya, di Zikiri bu Elisafati. ²Dideera bam kontu ma tɔli Zuda tunt dum maama wɔni ba la Levi tiinɛ bam, di Yisrayeli sɔ-yuni yigɛ tiinɛ bam ba ki daani. Ba maama laan ma vu Zeruzalem ³ba zu We-digɛ kam wɔni. Ba ma jeeri Zoasi yigɛ ni, yi ba daari ba goni ni did-o. Yehoyada ma ta di ba maama o wu:

23 «Pe wum bu Zoasi mu tintu o zigi á yigɛ ni. O nan maɔi si o jɛni o di o ko Davidi paari dum, ni Baɔa-We na maɔi Di goni ni si ku taa yi te Davidi dwi dum seeni tun mu. ⁴Abam na maɔi si á ki te tun mu tintu: Abam balu na yi We kaanum tiinɛ di Levi dwi tiinɛ yi á pɔɔri kuni bitɔ tun, á kɔgɔ kulɔ na tui titɔja siun de ni tun cicoro wú taa yiri We-digɛ kam niɛ yam. ⁵Abam cicoro di wú taa nii pe sɔɔɔ kum, si cicoro kudɔɔ kum di taa nii Bri-Bɛrɛ ni dum. Abam balu na daari tun laan wú taa zigi á yiri Baɔa-We digɛ kam kunkwallu tum. ⁶Nɔɔn-nɔɔnu dai si o zu We-digɛ kam, ku na dai kaanum tiinɛ di Levi tiinɛ balu na jigɛ titɔja si ba tɔɔri ka wɔni tun yirani. Bantu jigɛ cwɛnɛ si ba zu,

beɔnwaani ba kwe ba titi We nɔɔna mu. Balu maama na daari tun maɔi si ba taa nii titɔɔi dilu Baɔa-We na pe-ba si ba taa ki tun baɔa ni mu. ⁷Levi tiinɛ bam maɔi si ba fɔgi ba zigi ba gilimi pe wum mu ba ki titari ni, yi ba ze ba jara zila. Nɔɔnu wulu na zu digɛ kam, si á yɔɔri á gu ku tu. Pe wum nan na wú vu me maama tun, si abam di taá wu o tee ni.»

⁸Levi tiinɛ bam, di Zuda tiinɛ bam maama ma siun ba tɔɔri ni dilu maama We kaanum tu Yehoyada na taga tun. Ba diduwa diduwa ma ja ba nɔɔna ba ba Yehoyada te, ni ku na yi balu na tui titɔja siun de ni tun, di balu na ti ba titɔja siun de ni tun di. Beɔnwaani, Yehoyada wu pe ba pɔɔrum maama cwɛnɛ si ba yagi ba titɔja. ⁹Yehoyada ma kwe cicwɛ di jara-kɛm ci-kwen silu deen na yi Davidi nyum yi ti tigi We We-digɛ kam ni tun o pa jar-kɛrɛ dideera bam. ¹⁰O ma pa nɔɔna bam maama vu ba zigi ba gilimi pe wum ba ki titari ni, yi ba ze ba jara zila. Ba deen tigisi ba titi We-digɛ kam je maama ni, jagwiɛ seeni di jazum seeni, ku zigi kaanum bimbim dum tikari ni di digɛ kam titi yigɛ ni. ¹¹Yehoyada di o biɛ bam deen ma ja pe wum bu Zoasi ba ja ba nuɔi. Ba ma kwe paari yipugɛ kam ba pu o yuu ni, yi ba daari ba kwe paari tiɔim cibari tɔnɔ kum ba ki o jɔja ni. Ba ma lo nugɛ o yuu ni ba ma ba tiɔ-o paari. Nɔɔna bam ma tɔɔli ba wu: «We wú pa pe wum mumwe-deeri!»

¹²Atalia na ni nɔɔna bam na ki sɔɔ yi ba tee pe wum tun, o ma ki lila o nuɔi o vu Baɔa-We digɛ kam o daari o na nɔn-kɔgɔ kum. ¹³O ma na pe wum na zigi ywe dilu na wu We-digɛ kam ni ni tun tɔɔɔ ni, ni ba na yɛni ba ki te ba tiɔi pe tun. Dideera bam di balu na wui nabwaanu tun maa zigi pe wum tikari ni. Tu kum nɔn-biɛ bam maama maa caka di wupolo yi ba badonnɛ wui nabwaanu. Lɛn-leenɛ bam di maa zigi da di ba kwɛera zila ba mɔɔni le ba zuli pe wum. Atalia na ne kontu tun, o ma ja o gwaaru tum o vaɔi o kaari yi o wu: «Bibari-nyuna mu zaɔi a baɔa ni!»

¹⁴Yehoyada ma ta di jar-kɛrɛ dideera bam o wu: «Ja-na Atalia á nuɔi We-digɛ kam wɔni á ki-o pamaɔna bam gina titari ni. Nɔɔnu na kwaanu si o zɛn-o, si á kwe su-lɔɔɔ á gu ku tu.» Beɔnwaani, Yehoyada ya maɔi o ta ni ba yi gu Atalia Baɔa-We digɛ kam wɔni. ¹⁵Ba ma zi Atalia ba ja ba nuɔi ba vu pe sɔɔɔ kum. Ba ma pa o tɔɔri manchɔɔ ni me sise na tɔɔri da si zuuri naboo kum tun, yi ba daari ba gu-o je sum kontu ni.

¹⁶We kaanum tu Yehoyada ma pa o di pe wum di nɔɔna bam maama goni ni di Baɔa-We ni: baá taa yi Baɔa-We titi nɔɔna. ¹⁷Nɔɔna bam maama deen ma vu ba zu Baali jwɛm digɛ kam ba yigi ka maama ba di tɔga ni, ba daari ba cicugi kaanum bimbini yam di jwɛm kamwaru tum maama. Ku ta na yi Baali kaanum tu Matan, ba jaan-o bimbini yam tikari ni mu ba gu.

¹⁸Yehoyada ta ma kuri balu na yi kaanum tiinɛ dɛ Levi dwi tiinɛ tun si ba taa nii Baŋa-We digɛ kam tutuŋa yam baŋa ni, ni Pe Davidi deen na pɔɔri ba tutuŋa yam te tun. Bantu maŋi si ba taa zwe vara ba ki kaanum ba pa Baŋa-We, ba daari ba taa leeni le dɛ wupolo, ni Moyisi niɛ yam dɛ Davidi kwiɛ yam deen na yi te tun. ¹⁹O ta ma kwe nɔɔna o zigi Baŋa-We digɛ kam manco-puna yam ni, si ba taa cu si nɔɔna balu maama na wu kwe ba titi dɛ cullu tum tun yi zu ka wuni.

²⁰O laan ma tɔgi dɛ jar-kɛrɛ dɛdeera bam, dɛ nakwa bam, dɛ yigɛ tiinɛ bam, ku ta wɛli dɛ tuw kum nɔn-biɛ bam maama, si ba vu ba ja pe Zoasi ba ja ba nuŋi Baŋa-We digɛ kam wuni. Ba ma ja-o ba vu ba tɔgi ka ni dilu na wu baŋa seeni tun ba vu ba zu pe sɔŋɔ kum. Ba ma ja Zoasi ba pa o jɛni paari jangɔŋɔ kum baŋa ni. ²¹Nɔn-biɛ bam maama maa caka dɛ wupolo. Ku kwaga ni tuw kum maama ma maŋi da yirr, ba na gu Atalia tun ŋwaani.

Zoasi na kwe We-digɛ kam te tun

2 Pwa 12:1-16

24 Zoasi deen jigi bina yarpe mu yi o dɛ Zuda tuw paari dum. O ma jɛni Zeruzalem ni o dɛ paari bina fiinna. O nu yiri mu Sibiya, o na nuŋi Beer-Seba tun. ²We kaanum tu Yehoyada ta na wu o ŋwɛa wuni maŋa kalu tun, Zoasi tutuŋa su Baŋa-We yi mu. ³Yehoyada ma kuri kaana bale o pa Zoasi si o dɛ o ma o ki o kaana. Ba dɛ ma lu biɛ did-o, bɛkɛri dɛ bisankam.

⁴Ku na wurɛ ku wurɛ tun, Zoasi wubuŋa ma ja si o fɔgi o kwe Baŋa-We digɛ kam. ⁵O ma la kaanum tiinɛ bam, dɛ Levi tiinɛ bam o ki daani yi o ta dɛ ba o wɛ: «Ve-na á tulɛ Zuda tuni dum maama wuni á jɔŋi buni dum wuni lampoo kum nɔɔna bam maama tee ni, si dɛ ma dɛ fɔgi dɛ kwe We-digɛ kam. Nan yi daani-na dɛ tutuŋi dum.» Levi tiinɛ bam nan wu ki ba yigɛ tutuŋi dum wuni.

⁶Pe wum ma da ku ŋwaani o tuŋi o bɛŋi kaanum nakwi tu Yehoyada yi o bwe-o o wɛ: «Bɛŋwaani mu nmu wu nii ku baŋa ni si Levi tiinɛ bam kaagi ba vu Zeruzalem dɛ Zuda tuni dum maama wuni ba jɔŋi lampoo kulɛ na yi We ni-gonim vwe dum ŋwaani tun? Baŋa-We tintuŋu Moyisi deen tiŋi ni dum kuntu mu o pa Yisurayeli kɔ-fɔrɔ kum yi ba dɛ se.»

⁷Nɔn-balɔrɔ Atalia biɛ bam nan ya ŋɔgi ba zu We-digɛ kam wuni mu ba cɔgi-ka. Ba ta bri ba vɛ wɛɛnu tulɛ na yi lanyirani fasti Baŋa-We ŋwaani tun mu ba ja ba nuŋi ba ma ba zuli Baali jwɛnɛ yam.

⁸Pe wum ma pa ni yi ba kwe dɛ ba magi daka ba daari ba zigi-ka pooni yigɛ ni, si ku maŋi dɛ

Baŋa-We digɛ kam manco-puna yam. ⁹Ba ma tuŋi kwɛrɛ Zeruzalem dɛ Zuda tuni dum maama wuni si nɔɔna bam ja lampoo ba ba pa Baŋa-We, ni We tintuŋu Moyisi deen na pe Yisurayeli tiinɛ bam ki te kagva yuu ni tun. ¹⁰Dɛdeera bam dɛ nɔɔna bam maama ma ja ba sɛbiɛ ba ba Zeruzalem dɛ wupolo. Ba ma kwe ba peera yam ba dɛ daka kam wuni pa ka ba ka su. ¹¹Dɛ maama wuni, Levi tiinɛ bam na kwe daka kam ba ja ba vu pe wum dɛdeera bam te, yi ba na nɛ ni sɛbiɛ bam daga, pe wum tɔn-puɔɔnnu wum, dɛ kaanum nakwi tu zɛnnu wum yɛni ba lo ka wu sɛbu kum mu ba tiŋi, yi ba joori ba ja daka kam ba vu ba zigi ka ya na zigi me tun. Ba yɔɔri ba ki kuntu mu dɛ maama pa ba ba la sɛbu zanzan. ¹²Pe wum dɛ Yehoyada ma kwe sɛbu kum ba ki nɔɔna balu na wɔ taa nii Baŋa-We digɛ kam tutuŋa baŋa ni tun juŋa ni. Bantu dɛ ma beeri lwara, dɛ gwaru, yi ba ŋwi-ba si ba taa tuŋa ba kwe Baŋa-We digɛ kam. Ba deen ta beeri balu na ye luuru dɛ canna tutuŋa tun mu si ba dɛ taa kwe wɛɛnu.

¹³Tintuŋna bam maa yi yawali-nyina, pa tutuŋa yam yɔɔri ya ve yigɛ. Ba ma fɔgi ba kwe We-digɛ kam ba ti pa ka tɔgi cwɛŋɛ yi ka tiini ka dana. ¹⁴Ba na tuŋi ba ti kuntu tun, ba ma ja sɛbu kulɛ ta na daari tun ba vu ba pa Pe Zoasi dɛ Yehoyada. Ba dɛ ma kwe-ku ba pa nɔɔna si ba ma ba ki sɛbu-siŋa dɛ sɛbu-poŋo zwi dɛ zila yadonnɛ Baŋa-We digɛ tutuŋa yam dɛ zweem peera kaanum dum ŋwaani. Maŋa kalu Yehoyada ta na wu o ŋwɛa wuni tun mu nɔɔna deen yɛni ba kwe zweem peera ba ki kaanum ba pa Baŋa-We DL digɛ kam ni.

¹⁵Yehoyada deen nan ya tiini o kwɛn mu si ku maŋi dɛ bina bi dɛ fiintɔ yi o laan ti. ¹⁶Ba ma ja-o ba vu ba ki Davidi tuw Zeruzalem ni me ba na yɛni ba ki pwa tun. Ba ki kuntu o na tuŋi wo-laaru Yisurayeli tuw kum ni o pa We, dɛ We-digɛ kam tun ŋwaani mu.

Ba zuli wa-lɔɔra, yi ku ba dɛ tɔvni

¹⁷Ku daari, Yehoyada tɔvni kwaga ni, mu Zuda nakwan bam zaŋi ba ba, ba kuni doonɛ pe Zoasi yigɛ ni. Pe deen maa cɛgi ba taani dum. ¹⁸Kuntu baŋa ni mu Zuda tiinɛ bam swe We-digɛ kam swiɛ. Ba ma da ba zuli Asera nyinyugu dɛ, dɛ jwɛnɛ yadonnɛ, ba daari ba yaŋi ba nabaara We dum zulɛ. Ba na sagi cwɛŋɛ dɛ ba lwarum kikiɛ yam kuntu tun, Baŋa-We bani ma zaŋi dɛ Zuda tiinɛ bam, dɛ Zeruzalem tiinɛ bam. ¹⁹Dɛ ku dɛ, Baŋa-We ta tuŋi DL nijɔŋnɛ mu si ba kaani nɔɔna bam si ba pipiri ba joori DL te. Nɔɔna bam ma vin si ba cɛgi nijɔŋnɛ bam taani dum.

²⁰Baŋa-We Joro deen ma cu kaanum tu Yehoyada bu Zakari baŋa ni. O ma zigi nɔɔna bam yigɛ ni o ta o wɛ: «We na tagi te tun mu tintu: Bɛŋwaani mu abam yɛni

á vɛn Baŋa-We niə yam? Abam yɔɔri á beeri cam mu á pa á tuti. Abam na nuŋi Baŋa-We kwaga ni tun ŋwaani, Dl di dɔli abam mu Dl yagi.»

²¹ Nɔɔna bam ma ki bana si ba gu Zakari. Pe Zoasi ma pa ni pa ba dul-o di kandwa ba gu Baŋa-We digə kam kunkɔlɔ kum wɔni. ²² Pe wɔm swe Yehoyada ya na ki-o lanyirani te tun mu pa o gu o bu Zakari. Zakari na wura o tu tun, mu o taga o wɔ: «Baŋa-We wó nii Dl na kulv á na jigi á ki tun si Dl mɔ jum Dl pa-ni.»

²³ Bɔni dum kuntu maa na yɔɔri di wura di ti tun, mu Siiri tiinə jar-kərə tu ba kwaarɔ jara di Zoasi. Jara yam ma yi Zeruzalem di Zuda tuni dum maama. Siiri jar-kərə bam ma yɔɔri ba gu Zuda yigə tiinə bam maama, yi ba daari ba pe ba jujiguru tum maama ba ja ba joori Damasi si ba ki-ti ba pe wum juɔa ni. ²⁴ Siiri jar-kərə bam deen suni ba yi funfun yirani mu. Di ku di, Baŋa-We yagi cwəŋə mu pa ba wanti Zoasi jar-kərə kɔ-fɔɔ kum ba di. Zuda tiinə bam deen na lɔgi Baŋa-We dum na yi ba nabaara We kwaga ni tun ŋwaani mu Dl waari Zoasi. ²⁵ Najara yam na ki ya ti yi Siiri jar-kərə bam maa viiri tun, di Zoasi tiini o na zɔnni mu. O tuti dideera ma bwe daani si ba gu-o, o na gu kaanum tu Yehoyada bu Zakari tun ŋwaani. Ba ma li-o ba gu yi o tigi o pwəgə je ni. Zoasi na tigi tun, ba ma ki-o Zeruzalem ni, yi ku dai yibeelə yalv ba na yəni ba ki pwa ya wuni tun ni.

²⁶ Ku deen yi Zabadɔ wulv nu na yi Amən tiinə buko Simeyati tun, di Yehozabadɔ wulv nu na yi Moabi tiinə buko Simiriti tun mu ki bana ba vu ba gu Zoasi. ²⁷ Ku nan na yi Zoasi biə bam yira taani, di We nijonɔnə bam na ŋɔɔni wəənu tɔlv ku vu o tuti seeni tun, di o na fɔgi o kwe We-digə kam te tun mumaŋa, ti maama pupuni ti tigi Pwa Kibari tɔnɔ kum wɔni. Zoasi bu Amasia ma ləri o yuu ni o ji pe.

Zuda tɔv pe Amasia taani

25 Amasia deen jigi bina fiinle-yanu mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jəni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiinle-nɔgv. O nu yiri mu Yewoyadan yi o nuŋi Zeruzalem. ² O tutuŋa deen su Baŋa-We yi lanyirani, si ku nan dai di o wɔv maama mu o tɔŋi. ³ O na yɔɔri o jəni paari dum baŋa ni tun, o ma gu nɔɔna balv deen na jaani o ko ba gu tun. ⁴ O nan wu pe ba gu nɔn-gura bam kuntu biə bam. O deen se ni dilv Baŋa-We na pe Moyisi tun. Ni dum kuntu bri ni: «Kwə ba maŋi si ba ti ba biə kikiə ŋwaani. Biə di nan ba maŋi si ba ti ba kwə kikiə ŋwaani. Nɔɔnu na maŋi si o ti, kuɔ taa yi o tuti yuu lwarim ŋwaani mu.»

⁵ Amasia deen ma la Zuda dwi tiinə di Benzamen dwi tiinə bam. O ma pɔɔri-ba pa ba yi jar-kərə kɔgɔ di kɔgɔ si ku tɔgi ba sɔ-yuni tum na yi te tun. O ma pɔɔri-ba nɔɔna murv murv, di nɔɔna bi bi mu, yi o

daari o kuri dideera si ba taa nii kɔgɔ maama baŋa ni. O ma jeeli balv na yi bina fiinle ba daŋi yi ba ye najara kəm tun ni. Ba deen yi baara murru biə-yatɔ (300,000) mu, ba na maŋi si ba zeeri cicwə, di jara-kəm ci-kwən tun. ⁶ Amasia ta ma kwe səbu-pɔŋo kilo murru tɔtɔ di biə-yana (3,400) o ŋwi jar-kərə murru bi (100,000) na nuŋi Yisrayelɔ laŋa kam tun si ba ba ba wəli o tuti jar-kərə bam wɔni.

⁷ We nijonɔnu kadoŋ nan yɔɔri o ba o te o ta did-o o wɔ: «Pe, yi pa Yisrayelɔ tiinə jar-kərə bam kuntu tɔgi di nmu nɔɔna bam ba vu ba ki najara yam. Beŋwaani, Baŋa-We dɔli Yisrayelɔ tiinə bam Dl yagi mu. Dl yɔɔri Dl vɛn Efrayim dwi tiinə bam maama mu. ⁸ Nmu na maŋi n vɔ pu-dia te maama n vu n ki najara yam, nan lwarɔ ni We wó pa n dɔna bam cwəŋə si ba wanti-m. Dintv mu jigi dam si Dl pa nɔɔna di yigə najara wuni, yi Dl ta wai Dl pa ba tui di.»

⁹ Amasia ma bwe We nijonɔ wɔm o wɔ: «Si ku na yi səbu-pɔŋo tum a na ŋwi Yisrayelɔ jar-kərə bam ŋwaani tun, a nan wó ki te mu?» We tintuŋɔv wɔm ma ləri o wɔ: «Baŋa-We wó wanti Dl pa-m nyɔɔri dilv na tiini di dwe kuntu tun.»

¹⁰ Amasia ma pa jar-kərə balv na nuŋi Efrayim laŋa kam ni ba ba tun ni nu: ba joori ba sam. Kəm dum kuntu ma pa ba banti tiini di wiirə di Zuda tiinə bam, yi ba joori ba viiri di ban-lum.

¹¹ Amasia ma yɔɔri o vɔ pu-dia o ja o jar-kərə bam o vu Ye bolo kum. Dáani mu o ki najara di Edəm tiinə, yi o gu ba jar-kərə murru fugə (10,000). ¹² Zuda tiinə bam ta wanti ba zi Edəm jar-kərə murru fugə (10,000) badonnə yi ba ta ŋwi. Ba ma kalɔ-ba ba ja ba din kandwə-pulɔɔv yuu. Ba laan ma zigɔ piu kum yuu ni ba yigi-ba ba di tɔga ni pa ba maama tɔ ba ti.

¹³ Ku daari ku na yi Yisrayelɔ jar-kərə balv Amasia na pe ba joori ba sam pa ba wu tɔgi ba ki najara yam tun, bantv ve ba li ba cɔgi Zuda tuni didonnə mu. Ba zigɔ Samari seeni mu ba cɔgi tuni zanzan ba vu ba yi Bete-Horon. Ba ma gu nɔɔna murru tɔtɔ (3,000) yi ba daari ba vri wəənu zanzan ba ja ba viiri.

¹⁴ Amasia na wanti Edəm tiinə bam yi o maa joori Zeruzalem tun, o jaani ba jwənə mu o wəli da o ba. O deen ma cwi-ti o zigɔ yi o tiiri ya yigə ni, o daari o ki kaanum o pa-ya. ¹⁵ Baŋa-We banti ma tiini di fuli Amasia baŋa ni. Dl ma tɔŋi o nijonɔnu Amasia tee ni di kwərə o bwe o wɔ: «Beŋwaani mu nmu jigi wa-yɔɔru tintv n zulə, yi ya maŋi ya wu wanti ya titi nɔɔna ya jonji n juɔa ni ya yagi?»

¹⁶ We nijonɔ wɔm na jigi taani dum o ŋɔɔni tun, mu pe wɔm goni o zv taani dum wɔni o wɔ: «Ei! Dɔ kuri nmu mu si n tan tui pe wɔm yigə n bri-o wəənu na? Nmu na wu yagi taani dum, aá pa ba gu-m.» We nijonɔ wɔm ma suni o yagi taani dilv o ya na jigi o ŋɔɔni tun, yi o ta o wɔ: «Amu nan lwarɔ jaja ni We jaani wubuŋa

mu si Dl cɔgi-m n titɔŋ-balɔrɔ kum ŋwaani. N ta ma vin si n cɔgi a taani dum.»

¹⁷De didva mu Zuda tuw pe Amasia bani di o nɔɔna bam yi o daari o tɔŋi o tintɔŋna si ba vu ba gwarti Yisurayeli tuw pe Zoasi na yi Yoahazi bu yi o ta yi Zehu naa tun. Amasia ma ta did-o wi: «Ba si di jeeri daani di ki jara.» ¹⁸Pe Zoasi ma joori o tɔŋi kwɛrɛ o pa Zuda tuw pe Amasia o wi: «Sabara kadoŋ mu zigɔ Liban ni ka tɔŋi kwɛrɛ ka pa Sedri tiu Liban ni ka wi: «Kwe n bukɔ wɔm n pa a bu si o di o ma o ki kaani.» Kuntu ne sim ni ni mu ga-varim zigɔ Liban ni ka nɔɔni sabara kam ka cɔgi. ¹⁹Nmu bri n titi n wi: n wanti n di Edom tiinɛ bam mu pa n cu n vwana kuntu. Nan ya maŋi n sɔŋɔ ni si n jɔŋi zulɛ. Bɛɛ mu yi n buŋi si n vaari lɛɛru n yagi nmu titi yuu ni, di Zuda tiinɛ di yuu ni?»

²⁰Amasia ma sun o zwa di taani dum kuntu. Bɛŋwaani, ku yi We wubuŋa mu si Dl tɔgi dɛani Dl waari Amasia di o na lɛɛni o zuli Edom tiinɛ jwɛnɛ yam tun. ²¹Ku kwaga ni Yisurayeli tuw pe Zoasi ma la o jar-kɛrɛ o ki daani yi ba vu Zuda tuw Bɛti-Simesa ba zaŋi najara di Amasia. ²²Yisurayeli jar-kɛrɛ bam ma wanti ba di Amasia di o nɔɔna bam pa ba maama duri ba joori ba sam. ²³Pe Zoasi ma zi Amasia Bɛti-Simesa ni. O ma ja-o o vu Zeruzalem. Dɛani mu o bwɛri tuw kum kɛbrɛ kalu na zigɔ Efrayim Ni dum ni si ka vu ka yi Gugoro Ni dum tun. Ka laŋa kam dɛɛn yi kanti biɔ-yana mu. ²⁴O ma vu o zu We-digɛ kam o vri ka sɛbu-sɔŋa di sɛbu-poŋo wɛɛnu maama, di ka lunni zila yalu Obɛd-Edomi dwi dum na yiri tun. O ta ma pe jɔŋiɛru tɔlɔ na tigi pe sɔŋɔ kum ni tun. O ma ja ti maama o joori Samari. O ta ma ja tuw kum nɔɔna o ja viiri si ku fin Zuda tuw pe o sɛ o ni.

²⁵Yisurayeli tuw pe Zoasi tɔvni dum kwaga seeni, Zuda tuw pe Amasia dɛɛn ta ne bina fugɛ-yanu mu yi o laan ti. ²⁶Amasia dɛɛn na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlɔ maama tun, ku zigɔ o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maŋa kalu tun, ba pupɔni-ti ba tiŋi *Zuda di Yisurayeli Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuni. ²⁷Ku dɛɛn na zigɔ maŋa kalu Amasia na mɛ o kwaga o ya Baŋa-We tun, Zeruzalem didɛera badonnɛ ki ni daani mu si ba gv-o. O ma duri o vu Lakisi. O dɔna bam ma tɔŋi nɔɔna si ba zɛg-o. Ba ma yi-o ba gv Lakisi ni. ²⁸Ba ma kwe Amasia yira yam ba daŋi sisɛŋ-nɔɔnu baŋa ni ba ja ba joori Zeruzalem. Ba ma kwe-o ba ki o kwɛ bam yibeeli ni.

Zuda tuw pe Yoziast taani

2 Pwa 15:1-7

26 Zuda tiinɛ bam maama ma kuri Oziasɛ si o lɛri o ko Amasia yuu ni o ji pɛ, di o na jɔgi bina fugɛ-yardu tun di. ²Oziasɛ ko tɔvni kwaga ni, o dɛɛn ma joori o jɔŋi Eyilatɔ tuw kum o wɛli Zuda tuw dum wuni, yi o fɔgi o lɔ-ku.

³Oziasɛ dɛɛn jɔgi bina fugɛ-yardu mu yi ba tiŋ-o paari. O ma jɔni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiinnu-yale. O nu wɔm yiri mu Yekolia yi o nuŋi Zeruzalem. ⁴O tintɔŋa dɛɛn su Baŋa-We yi lanyirani, nɛɛɛni o ko Amasia na ki te tun. ⁵Zakari dɛɛn mu yɛni o bri-o We cwɛŋɛ na yi te tun. Zakari ta na ŋwi tun, Oziasɛ yɔɔri o zuli Baŋa-We mu. O maa na zuli We kuntu tun, We di pɛ o wɛɛnu ki lanyirani mu ti pa-o.

⁶Oziasɛ ma vu o zaŋi najara di Filisi tiinɛ bam. O ma vu o li Gati, di Yabene, di Asedodi tɔvni dum o yigi di kabri sum o di tɔga ni. O laan ma lɔ tɔvni pa di bwɛlɛ di Asedodi, didaani Filisi tiinɛ bam na zɔvri je sɔdaara ni tun. ⁷We ma zɛn-o pa o wanti Filisi tiinɛ, di Meyunim tiinɛ, di Arabi tiinɛ balu na zɔvri Guri-Baali seeni tun maama. ⁸Amɔn tiinɛ bam di maa jaani pɛera ba tui ba paɔ Oziasɛ si ba sɛ ba pa-o. O yiri dɛɛn tiini di zaŋi je maama ni si ku vu ku yi Ezipi tuw sisɛm, o na tiini o jɔgi dam tun ŋwaani.

⁹Oziasɛ dɛɛn lɔgi di-dɔdwaaru Zeruzalem tuw kɛbrɛ kam ni mu o zigɔ pa tuw kum dana. O ki kuntu Gugoro Ni dum tɛŋɛ ni, di Bolo Ni dum tɛŋɛ ni, didaani mɛ seeni kɛbrɛ kam na gugwɛli tun ni. ¹⁰O ta ma pa ba lɔ di-dɔdwaaru ba zigɔ kagva kam ni, yi ba daari ba ku vula zanzan, o na jɔgi vara zanzan wa-zɔvri seeni bwɛlu tum ni, di ti-kampari je sum ni tun ŋwaani. Pweeru laŋa kam ni, di ti-ywɛŋɛ je sum ni o tintɔŋna maa vari tɔga kam ba pa-o yi ba jɛri vinyɛ tweeru, o na soe varum di kɔnɔ tintɔŋa tun ŋwaani.

¹¹Oziasɛ dɛɛn ta jɔgi jar-kɛrɛ balu na ye jara kɛm laŋa lanyirani tun. Ba maa yi siri si ba nuŋi kɔgɔ di kɔgɔ ba ki najara. Tɔn-pupɔnnu Yeyiyeli di o kwaga nɔɔnu Maaseya mu yɛni ba tigisi-ba ba ki daani ni ba na jeeli ba ni dum si ku maŋi te tun. Pe sɔŋɔ didɛɛru Hanania dɛɛn nii jar-kɛrɛ kɔgɔ kum maama baŋa ni mu. ¹²Sɔ-yuni yigɛ tiinɛ balu na te jar-kɛrɛ bam kɔgɔ di kɔgɔ tun dɛɛn yi nɔɔna murrɔ tɔle di biɔ-yardu (2,600) mu. ¹³Ba nan na jɔgi nɔɔna balu

ba nii tun maama yi jar-kərə murrɔ biə-yatɔ di yarpe didaanɔ biə-yanu (307,500) mu. Bantu maama yɔɔri ba ye jara-kəm laɲa lanyirani, pa ba wai ba cu pe wum si o dɔna yi wan-o. ¹⁴Oziastɔ ma kwe jara-kəm ci-kwen, di cicwə, di yukwələ, di jara-kəm gwaaru, di ten, di napana kandwa o pa-ba. ¹⁵O ma pa o tintuɲa badonnə ki wəənu tɔlv na wai ti tai cɔna, yi ti dɔlti kandwa-zana ti yaga ba dɔna baɲa ni tun. O ma zigɔ wəənu tum kuntu Zeruzalem kəbrə di-didwaaru tum ni, di kəbrə gugwəəru tum ni. Oziastɔ yiri dum deen tiini di zaɲi je maama ni, We na tiini Dl zən-o pa o na dam zanzan tun ɲwaani.

¹⁶O nan na tu o na dam tun, mu o bri o titi kamunni. Kuntu nan mu yɔɔri ku pa o tu tɔga ni. De didwa: o ma tɔsi o cɔgi o Tu Baɲa-We yigə yi o zu We-digə kam wuntɔ si o zwe wəənu tɔlv lwəm na ywəmmə tun ka bimbim dum baɲa ni. ¹⁷Baɲa-We kaanum tu Azaria ma tɔgi di kaanum tiinə funɔnɔ ba na jigɔ pu-dia tun, pa ba zu o te. ¹⁸Ba ma yɔɔri ba ta did-o ba wi: «Pe Oziastɔ, ku dai ku cwəɲə ni si n zu yo n zwe wo-talooru n pa Baɲa-We. Ku yi Arɔn dwi dum mu Baɲa-We pɔɔri Dl zigɔ si ba taa yi kaanum tiinə ba zwe wo-talooru tum ba pa-Dl. Nuɲi da Dl digə kantɔ ni. Nmu sagi cwəɲə mu, pa Yuutu Baɲa-We daa bá ki-m lanyirani.»

¹⁹Oziastɔ nan ya ze min-cala zɔɲa mu o ti o yigə si o zwe wəənu tɔlv lwəm na ywəmmə tun. O banti ma zaɲi. O ma zigɔ Baɲa-We digə wo-talooru zweem bimbim dum yigə ni o baɲi kaanum tiinə bam. O na jigɔ-ba o baɲi tun, mu nanyaanu yawu kum puli ku zaɲi o tri seeni. ²⁰Kaanum nakwi Azaria di kaanum tiinə badaara bam ma maani ni nanyaanu mu tu pe wum yura ni. Ba na ne kuntu tun, ba ma zəl-o pa o nuɲi lula. O titi di ma ki lula si o nuɲi da, Baɲa-We na pe leeru yi-o tun ɲwaani.

²¹Nanyaanu yawu kum deen wu yaɲi Oziastɔ yira maɲa di maɲa. O de di yawu kum kuntu mu o vu o ti. O deen zɔvri sɔɲɔ kulɔ na yi dāa dāa tun wuntɔ mu, yawt-cɛɔ na wai ku loɲi nɔɔna tun na jig-o tun ɲwaani. O maa ba jigɔ cwəɲə si o zu Baɲa-We digə kam ni. O bu Zvatam ma ləri o nii pe sɔɲɔ kum di tuw kum nɔn-biə baɲa ni o pa-o.

²²Oziastɔ deen na di paari yi o ki wəənu tɔlv maama tun, ku zigɔ o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maɲa kalu tun, mu We nijonɲu Ezayi na yi Amɔti bu tun pupɔni-ti o tiɲi. ²³Oziastɔ ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki pwələ kalu na yi pwa bam nyum tun wuntɔ. Ba nan wu ki-o o kwə yibeeli wuntɔ, Beɲwaani,

ba deen tagi mu ba wi: «Nanyaanu yawu kum mu jig-o.» O bu Zvatam ma ləri o yuu ni o ji pe.

Zuda tuw pe Zvatam taani

27 Zvatam deen jigɔ bina fiinle-yanu mu yi ba tiɲ-o paari. O ma jəni Zeruzalem ni o di paari dum bina fugə-yardu. O nu wum deen mu yi Sadoki bukɔ Yerusa. ²O tutuɲa ma su Baɲa-We yi lanyirani, nuneentɔ o ko Oziastɔ deen na ki te tun. O nan wu zu Baɲa-We digə kam o cɔgi ka cullu tum ni o ko deen na ki te tun. Kulɔ na wəli da tun, nɔɔna bam maa ki tutuɲ-zɔɔna ba cɔgi Baɲa-We yigə. ³Zvatam ma fɔgi o lo We digə kam ni dilu na wu baɲa seeni tun, yi o ta tiini o kwe tuw kum kəbrə kalu na bwələ di Ofɛelt piu kum tun. ⁴O deen ta loɲi tunti mu Zuda pweeru laɲa kam ni o zigɔ, yi o daari o lo dam je zanzan o yaɲi kagwi sum je ni.

⁵Zvatam deen ve o ki jara di Amɔn tiinə pe di o nɔɔna mu yi o di-ba. O deen ma kwe bina yatɔ o fun Amɔn tiinə bam pa buntɔ maama wuntɔ ba maɲi si ba taa jaani sɔbu-pɔɲo kilo murrɔ tɔtɔ di biə-yana (3,400), di bəniɲə ywəllu murrɔ fiintɔ (30,000), di caara ywəllu murrɔ fiintɔ (30,000) ba tui ba pa-o.

⁶Zvatam deen tiini o na dam mu, o na suni o yiə o tɔgi o Tu Baɲa-We wɔbɔɲa yam tun ɲwaani. ⁷Zvatam deen na di paari yi o ki wəənu tɔlv tun, di o na kwaari jara di tunti dilu tun, ku wəli di cwe silu o na tɔgi tun maama, ba pupɔni-ti ba tiɲi *Yisrayeli di Zuda Pwa Cibari* tɔnɔ kum wuntɔ. ⁸Zvatam deen jigɔ bina fiinle-yanu mu yi ba tiɲ-o paari. O ma jəni Zeruzalem ni o di paari dum bina fugə-yardu. ⁹Zvatam ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki Davidi tuw Zeruzalem ni. O bu Ahazi ma ləri o di paari.

Zuda tuw pe Ahazi taani

28 Ahazi deen jigɔ bina fiinle mu yi ba tiɲ-o paari. O ma jəni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugə-yardu. O nan wu tɔɲi o poli Baɲa-We wuw, nuneentɔ o nabaaru Davidi na ki te tun. ²⁻³O deen tɔsi di o na kwe Yisrayeli tuw pwa bam tutuɲ-naga tun mu. O ma mɔ kamwaru o lwəni Baalt jwənə yam o zigɔ, yi o daari o ki kaanum Ben-Hinom bolo kum ni. O ma zwe o titi biə o ma o ki kaanum o pa jwənə yam. O kəm dum kuntu bri ni o lwəni tutuɲ-zɔɔna yalɔ dwi-ge tiinə bam na ki yi We zəli-ba tɔga kam ni Dl daari Dl

27:5 bəniɲə = blé 27:5 caara = orge

26:21 Garum 5:2-3 26:22-23 2 Kibari tɔnɔ 21:20; Ezayi 1:1; 6:1 27:6 2 Kibari tɔnɔ 17:3

pa Yisrayeli tiinɛ bam jɛni tun mu. ⁴Ku na yi wara-je sum ni, di zwænu tum baɲa ni, di tweeru maama kuri ni, o deen yɛni o ki kaanum di zwæem pɛera mu je sum kuntu maama ni.

⁵Baɲa-We ma da ku ɲwaani DL pa o tu Siiri tu pe dam kuri ni. Siiri tiinɛ bam ma wan-o jara wɔni. Ba ma kalt o nɔɔna bam zanzan ba ja ba vu Damasi pa ba ji puna da.

Kuntu kwaga ni, We ta pe Yisrayeli tu pe mu na cwɛɲɛ o wanti Ahazi di o nɔɔna bam, pa ku zu ba yira lanyirani. ⁶Remalia bu Peka ma zaɲi o gu Zuda pamaɲ-bibe murrɔ bi di fiinle (120,000) de didva wɔni. Ku yi Zuda tiinɛ bam na mɛ ba kwaga ba ya Baɲa-We dum na yi ba nabaara We tun ɲwaani mu lɛɛru tuntu maama yi-ba. ⁷Efrayim tu Zikiri na yɔɔri o yi babia tun ma gu Zuda pe wum bu Maaseya, di Azerikam wɔlu na nii pe sɔɲɔ kum baɲa ni tun, di Elikana wɔlu wum dam na saɲi pe wum kwaga tun. ⁸Yisrayeli tiinɛ bam ta fun ba curru Zuda tiinɛ kaana di ba biɛ murrɔ biɛ-yale (200,000) mu ba kalt ba ja ba vu Samari. Ba deen ta ma vri ba jujiguru zanzan ba wɛli da ba zuɲi ba viiri.

⁹We nijonnu deen mu wura, o yuri mu Odɛdi. O maa zuuri Samari tu kum wɔni. Yisrayeli jar-kɛrɛ bam na joori ba maa zuuri Samari tu tun, mu o nuɲi si o jeeri-ba. O ma ta di ba o wɔ:

«Ku yi Baɲa-We dum na yi á nabaara We tun bani na zaɲi di Zuda tiinɛ bam tun ɲwaani mu DL pe abam na cwɛɲɛ á wanti-ba. Abam nan tiini á gu-ba yi ɲwaɲa tɛrɛ, pa ku yɔɔri ku daani-DL. ¹⁰Abam laan na buɲi si á pa ba baara bam di ba kaana bam ji á gambe kuntu tun, á wɔ lwarɔ ni abam di tuti ki lwarum á cɔɲi á Tu Baɲa-We yigɛ mu na? ¹¹Nan cɛgi-na a taani dum, si á pa ba joori ba tu. Ba yi abam tuti curru mu. Á na vin si á ki kuntu, Baɲa-We ban-lum wó tu á baɲa ni mu.»

¹²Efrayim tu didɛera bam bana di deen ma zaɲi ba vu ba bwe jar-kɛrɛ balu na nuɲi najara yam wɔni ba joori ba ba tun. Bantu maa yi Yohanan bu Azaria mu, di Mesilemɔti bu Berekiya, di Salum bu Ezekiasi, di Hadulayi bu Amasa. ¹³Ba ma ta ba wɔ: «Yi ja-na puna bam kuntu á zu Samari tu wɔ. Dí na maɲi dí ki lwarum yalɔ tun pe Baɲa-We bani zaɲi dibam Yisrayeli tiinɛ baɲa ni mu. Yi pa-na si lwarum yadonnɛ taa wɔ dibam yuu ni ya wɛli da.»

¹⁴Jar-kɛrɛ bam ma lɛɛri ba zigɔ didɛera bam di nɔn-kɔɲɔ kum yigɛ ni ba kwe puna bam di jujiguru tilɔ ba na vri tun ba yagi. ¹⁵Didɛera bana bam ma bwɛli puna bam ba daari ba li gwaaru jujiguru tum wɔni ba ma ba kwɛli puna balu na zigɔ da kalambolo tun. Ba ta ma kwe gwaaru, di natra, di wɔdiiru ba pa puna bam maama, yi ba daari ba kwe nugɛ ba ma ba le ba fufwɛlɛ. Puna balu ta na bwæmmɛ tun, ba ma kwe-ba

ba daɲi bunɛ baɲa ni. Ba laan ma ja puna bam ba joori ba dwi tiinɛ te Zeriko ni, tu kulɔ ba na bæi wɔ «Kurru tu kum» tun. Didɛera bam laan ma joori Samari.

¹⁶Pe Ahazi ma tuɲi o tuntuɲna si ba vu Asiiri tu pe te ba loori-o si o tuɲi jar-kɛrɛ si ba ba ba zɛn-o. ¹⁷Bɛɲwaani, Edɔm tiinɛ bam ya daa tu ba zaɲi najara di Zuda tiinɛ bam mu ba di-ba, yi ba daari ba zi nɔɔna ba ja ba viiri. ¹⁸Filisi tiinɛ bam di ma vu Zuda wa-zuuri seeni bwælu tum, di kagua kalu na wɔ jagwiɛ seeni tun ba li tunti didonnɛ da. Tuntu dilɔ ba na vri tun maa yi Bɛti-Simesa, di Ayalɔn, di Gederɔti, di Soko, di Timna, di Gimizo, didaani di nawuuru yam maama. Ba ma lɛɛri ba zuuri di wɔni. ¹⁹Baɲa-We nan yɔɔri DL pa Zuda dwi tiinɛ bam tu tuga mu Pe Ahazi kikiɛ yam ɲwaani. Bɛɲwaani, wuntu mu pe cwɛɲɛ si lwarum puli Zuda tu kum maama ni, yi o wɔ ki o ciga didaani Baɲa-We. ²⁰Asiiri tu pe Tigila-Pilezari ma ba Ahazi te. O nan wɔ tu si o zɛn-o. O ma joori o pa ku tiini ku cɛ Ahazi yira. ²¹Ahazi ta ma kwe lɔnni wænu tilɔ na wɔ Baɲa-We digɛ kam ni tun didaani tilɔ na wɔ pe sɔɲɔ kum wɔni, di tu kum nakwa sam dum ni tun o tuɲi o pa Asiiri pe wum. Kuntu nan ta wɔ wan-o ku zɛni.

²²Cam na tu Pe Ahazi baɲa kuntu tun, o yɔɔri o tuɲi o cɔɲi Baɲa-We yigɛ si ku dwæni o ya na ki te tun mu.

²³O ki kaanum mu o pa Siiri tu Damasi jwɛnɛ yam, o na buɲi ni ya jigɔ dam ya pa Siiri tiinɛ si ba wan-o ba di tun ɲwaani. O ya buɲi o tuti ni mu o wɔ: «Ku yi Siiri tiinɛ jwɛnɛ yam mu wɛli-ba. Amu di nan wó zuli-ya mu si ya zɛni-ni.» O kɛm dum kuntu nan pe lɛɛru ba o baɲa, didaani o tu kum maama baɲa mu.

²⁴Ahazi deen ta zu We-digɛ kam wɔni mu o la ka zila yam o ja o nuɲi. O ma ciɔɲi-ya o yagi. O ma fɔɲi o pi Baɲa-We digɛ kam ni, yi o daari o cwi kaanum bimbina Zeruzalem tu ni maama ni. ²⁵Zuda tuntu dum maama wɔni di, o ta lɔɲi wara-je kaanum bimbina mu, si ba taa ve da ba kaani wa-yɔɔru. Kikiɛ yam kuntu ɲwaani o ma ciɲi Baɲa-We dum na yi o nabaara We tun bani o yagi.

²⁶Ahazi deen na di paari yi o ki wænu tilɔ tun, di o tituɲa yam maama, ku zigɔ o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maɲa kalu tun, ba puɔpuɔ-ti ba tiɲi Zuda di Yisrayeli Pwa Cibari tɔnɔ kum wɔni. ²⁷Ahazi ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki Zeruzalem tu wɔni, si ku za dai pwa yibeelɛ yam wɔni mu ba ki-o. O bu Ezekiasi ma lɛri o yuu ni o ji pe.

Pe Ezekiasi na kwe We-digɛ kam te tun

29 Ezekiasi deen jigɔ bina fiinle-yanu mu yi ba tiɲ-o paari. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fiinle-nugɔ. O nu wum deen yi Zakari

bukɔ Abia mu. ²O tutɔŋa ma su Baŋa-We yi lanyurani, nuneɛni o nabaaru Davidi deen na ki te tun.

³Buni dilu wunu Ezekiasi na jigi pe tun pulim cana kam wunu mu o joori o puri Baŋa-We dige kam niə yam. O ma pa ba fɔgi ba kwe bwæru tum ba zigi. ⁴O ma bæŋi We kaanum tiinə bam, di Levi dwi tiinə bam o ki daani si ba jeeri We-dige kam kunkɔlɔ kulɔ na yɔɔri wa-puli seeni tun. ⁵O laan ma ta di ba o wi:

«Abam Levi tiinə bam, cægi-na a taani duntu! Kwe-na á tɔti si á maŋi di cullu tum, si á ta daari á fɔgi á kwe Baŋa-We dum na yi á nabaara We tun dige kam. Li-na wænu tɔlɔ maama na wura yi ti paɪ ka jigi digiru tun ka wunu. ⁶Dɔbam kwə bam nan wu jaani ciga di dí Tu Baŋa-We dum. Ba ma vani-DL, pa ba tɔŋi lwarum ba ma ba cɔgi DL yigə. Ba deen me ba kwaga ba ya Baŋa-We di DL wara-je sum maama mu. ⁷Ba ma yɔɔri ba pi We-dige napɔɔ kum niə yam, yi ba yagi pa min-zwænu tum dwe. Ba ma vin si ba zwe wo-talooru, naa si ba ki zweem kaanum Yisrayeli tiinə We dum wara-je sum ni. ⁸Ku ma pa Baŋa-We ban-lum dum tu Zeruzalem di Zuda tu kum maama baŋa ni. DL na ki te DL ma DL waari-ba tun ma su nɔɔna maama pa fɔvni jigi-ba, yi ba ta jigi Zuda tiinə bam ba yáala, ni abam na nea ku na yi te tuntu tun. ⁹Kuntu ŋwaani mu dibam duna gu dí kwə bam jara wunu, yi ba daari ba pe dí biə di dí kaana ba ja ba viiri. ¹⁰Amu wubuŋa nan jaani si dí joori dí ki ni-mɔɔ mu di Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun. Kuntu mu wó ci si DL ban-lum daa yi taa wu dibam baŋa ni. ¹¹Kuntu ŋwaani, a biə bam, daa yi ja-na á jəni. Bəŋwaani, abam mu Baŋa-We kuri si á taá zigi DL yigə ni á tɔŋa yi á kaani á pa-DL.»

¹²Levi tiinə bantu ma zaŋi ba nuŋi si ba tɔŋi.

Keyati sɔ-yuu nɔɔna bam wunu:

Amasayi bu Mahati, di Azaria bu Zowel.

Merari sɔ-yuu nɔɔna bam wunu:

Abidi bu Kisi, di Yehaleli bu Azaria.

Gersoni sɔ-yuu nɔɔna bam wunu:

Zima bu Yoa, di Yoa bu Eden.

¹³Elizafan dwi dum wunu:

Simiri, di Yeyiyeli.

Azaft dwi dum wunu:

Zakari, di Matania.

¹⁴Hemani dwi dum wunu:

Yehiyeli, di Simeyi.

Yedutun dwi dum wunu:

Semaya, di Uziyeli.

¹⁵Nɔɔna bam kuntu di ma vu ba la ba currɔ tum ba ki daani. Ba maama ma vu ba kwe ba tɔti di cullu tum, yi ba daari ba fɔgi ba kwe Baŋa-We dige kam, si ba pa ka maŋi di DL cullu tum na bri te tun, nuneɛni Pe Ezekiasi na pe-ba ni si ba ki te tun. ¹⁶Kaanum tiinə bam ma zu Baŋa-We dige kam tɔti wuu si ba kwe-ka.

Ba ma zɔŋi wænu tɔlɔ maama ba deen na ne ka wunu yi ti digimi-ka tun ba ja ba nuŋi pooni ba vu ba zigi We-dige kam kunkɔlɔ kum wunu. Levi tiinə bam di ma zɔŋi-ti ba ja ba nuŋi tu kum daa daa, yi ba dɔlɔ-ti ba yagi Sidrɔn bolo kum ni. ¹⁷Ba deen puli ba kwæem tutɔŋa yam kuntu pulim cana kam dayigə de dum ni mu. Ba na tɔŋi ba ki da nana tun, di ba kwe pooni yigə je sum ba vu ba yi Baŋa-We dige napɔɔ kum. Ba daa ma kwe da nana ba kwe Baŋa-We dige kam tɔti ba wəli da. Ku yi pulim cana kam da fugə-yardu de dum ni mu ba deen kwe We-dige kam maama ba ti.

¹⁸Ba ma vu Pe Ezekiasi te ba ta did-o ba wi: «Dɔbam wani Baŋa-We wara-je sum maama dí kwe dí ti. Ku na yi zweem peeri bimbim dum di di yura zila yam maama, ku wəli di taabulu kulɔ ba na yəni ba tiŋi dɔpwa ku baŋa ni We ŋwaani tun di ku yura wænu tum maama, dí fɔgi dí kwe ti maama mu. ¹⁹Ku ta na yi wænu tɔlɔ Pe Ahazi na yagi o ciga di We yi o li-ti We-dige kam wunu o paari dim maŋa ni tun, dí ta beeri tuntu maama dí na, yi dí daari dí kwe-ti cullu tum seeni. Lele kuntu ti maama laan zigi Baŋa-We bimbim dum yigə ni.»

²⁰Tiga na puuri tituti tun, Ezekiasi ma la tu kum didera bam o ki daani yi ba vu Baŋa-We dige kam.

²¹Ba maa jigi peera si ba ma ba ki lwarum saarum kaanum pe sɔŋɔ kum tiinə ŋwaani, di We-dige kam ŋwaani, di Zuda tiinə bam maama ŋwaani. Ba peera yam deen yi na-bali surpe, di pi-bali surpe, di pəlbə surpe, di bu-bali surpe mu. Pe wum ma pa kaanum tiinə bam na yi Arɔn dwi dum tun ni si ba kwe vara bam ba ma ba ki kaanum Baŋa-We bimbim dum baŋa ni.

²²Kaanum tiinə bam ma gu na-bali sum ba ma ba ki kaanum, yi ba daari ba kwe si jana bam ba miisi ba yagi kaanum bimbim dum yura ni. Ba ta ki kuntu doŋ mu di pi-bali sum, di pəlbə sum di. ²³Ku na yi buni dilu na wura lwarum saarum ŋwaani tun, ba jaani-di ba nuŋi Pe Ezekiasi di kɔ-fɔɔ kum maama yigə ni mu. Ba di ma kwe ba jian ba daŋi buni dum baŋa ni.

²⁴Kaanum tiinə bam laan ma gu-di, yi ba daari ba kwe di jana bam ba lo kaanum bimbim dum baŋa ni si ba ki lwarum saarum kaanum ba ma ba li Yisrayeli tiinə bam maama lwarum We yigə ni. Bəŋwaani, Pe wum ya pe ni mu si ba ki zweem peera, di lwarum saarum peera Yisrayeli tiinə bam maama ŋwaani.

²⁵Ezekiasi laan ma kwe Levi tiinə o zigi ba ziga je ni We-dige kam wunu. O ma pa-ba zwi di kwaanu, di kweera zila dwi dwi, ni Pe Davidi, di We nijonnu Gadɔ, di o nijonnu Natan deen na bri ni ba taa ki te tun. Baŋa-We deen tɔgi DL nijonno bam baŋa mu DL pa-ba DL ni dum kuntu. ²⁶Levi tiinə bam ma yɔɔri ba zigi ba ziga je ni di Davidi kweera zila yam, yi kaanum tiinə bam di zigi di ba nabwaanu si ba wu-ti.

²⁷ Ezekiasi deen ma pa ni si ba ki zweem kaanum We-digə kam bimbim dum baɗa ni. Ba na wura ba ki kaanum dum tun, nɔɔna bam maa leeni le, yi ba jigi Yisrayeli tu Pe Davidi kweera zila yam, didaani nabwaanu tum ba ma ba zuli Baɗa-We. ²⁸ Nɔn-kɔgɔ kum maama ma tiiri ba zuli Baɗa-We, yi lən-leenə bam di leeni ba le sum, yi nɔɔna di wui ba nabwaanu tum. Ba yɔɔri ba ki kuntu mu taan si zweem kaanum dum maama vu di ti.

²⁹ Ba na ki kaanum dum ba ti tun mu Pe Ezekiasi di o kwaga nɔɔna bam maama tiiri tɔga ni ba zuli Baɗa-We. ³⁰ Pe wum di o nakwa bam ma ta di Levi tiinə bam si ba kwe ləŋ-ŋwɪ le silɔ Davidi di We nijonnu Azafi deen na puli tun ba ma ba zuli Baɗa-We. Ba maama ma suni ba leeni le sum di ywəəni zanzan yi ba tiiri tɔga ni ba zuli Baɗa-We.

³¹ Ezekiasi ma ta di nɔɔna bam o wɪ: «Abam laan na suni á kwe á titi Baɗa-We yigə ni tun ŋwaani, nan ja-na kaanum di le-kəm peera á ba á zu Baɗa-We digə kam ni.» Ba ma suni ba ki kuntu. Ba badaara ta ma ja zweem peera ba wəli da, si ku tɔgi di ba wubuɗa na jaani te tun.

³² Nɔɔna bam deen jaani na-be fusrpe (70) mu, di pi-balt bi (100), di pəlbə biə-yale (200) mu ba ma ba ki zweem kaanum dum ba pa Baɗa-We. ³³ Ba ta ma ja naani biə-yardu (600), di peeni murrɔ tɪtɔ (3,000) si ba kwe-ti ba ki We juɗa ni. ³⁴ Kaanum tiinə bam kɔgɔ ni deen nan ya muri si ba wanti vara bam kuntu maama ba pwəni ba daari ba zwe. Kuntu ŋwaani ba curru Levi dwi tiinə bam wəli-ba pa ba tɔŋi titɔŋi dum ba vu ba guri, yi ku maŋi di kaanum tiinə badonnə di laan kwe ba titi pa ba maŋi di cullu tum. Beɗwaani, Levi tiinə bam wubuɗa deen jaani si ba kwe ba titi We ŋwaani, si ku dwəni kaanum tiinə bam na ki te tun. ³⁵ Vara balu nɔɔna bam na jaani ba ba si ba ki zweem kaanum tun deen daga zanzan. Ba ta maa jigi lara kalu na yi yazurə peera yam nyum tun, didaani wo-nyɔɔru peera yalu na wəli zweem peera yam wuni tun.

Kuntu baɗa ni mu ba deen daa joori ba puli ba zuli Baɗa-We Dɪ digə kam wuni. ³⁶ Ezekiasi di nɔɔna bam maama ma di ywəəni di We na ki kulɔ Dɪ pa Dɪ nɔɔna bam tun. Beɗwaani, ba titɔɗa yam maama yɔɔri ya ti lila mu.

Ezekiasi di Paki candiə kam

30 Ezekiasi deen tɔŋi kwərə mu o pa Yisrayeli di Zuda dwiə yam maama. O ta ma pupuni twannu si ti yi Efrayim di Manasi dwi tiinə bam. O deen de kuntu baɗa ni mu o bəŋi ba maama si ba jeeri Baɗa-We digə kam na wu Zeruzalem ni tun ba di Paki candiə kam ba ma zuli Baɗa-We na yi Yisrayeli tiinə We tun. ² Pe wum, di o nakwa bam, di Zeruzalem tu

kɔgɔ kum nan ya jaani wubuɗa mu si ba di candiə kam canɪ sile cana kam ni. ³ Ba wu wanti candiə kam ba di pulim cana kam ni, ni ba na yəni ba di-di buni maama wuni te tun, We kaanum tiinə bam zanzan ta na wu kwe ba titi di cullu tum tun ŋwaani. Nɔɔna bam zanzan di ya ta maa wu tu ba jeeri Zeruzalem ni. ⁴ Pe wum di nɔn-kɔgɔ kum maama bubuɗi dum na jaani di tiŋi kuntu tun ma pa ba wu poli. ⁵ Ba laan ma tɔŋi kwərə pa ka yi Yisrayeli je sum maama, ku na zigɪ Beer-Seba ni, si ku yi Dan laɗa kam seeni tun. Ba ma bəŋi nɔɔna bam si ba jeeri daani Zeruzalem ni ba di Paki candiə kam ba ma zuli Baɗa-We na yi Yisrayeli tiinə We tun. Beɗwaani, nɔɔna bam ba yəni ba tui zanzan zanzan, ni We niə yam na bri si ba taa ki te tun.

⁶ Pe wum ma pa ni si nɔɔna kwe o kwərə kam ba ja ba jagi ba yi Yisrayeli tu kum di Zuda tu kum ni maama. Pe wum di o nakwa bam kwərə na pupuni ka tiŋi yi ka bri kulɔ tun mu tuntu:

«Abam Yisrayeli tiinə bam, joori-na Baɗa-We na yi á nabaara Abraham, di Yizaki, di Yisrayeli We tun te. Abam na ki kuntu, Dɪ di wó pipiri Dɪ jeeri abam balu ta na daari yi á lu Asiiri pwa bam juɗa ni tun. ⁷ Nan yi lwəni-na á nabaara bam kikiə, di á curru tum kikiə, di ba na nuŋi Baɗa-We kwaga ni tun. Abam nan ne ni ba kəm dum kuntu ŋwaani, We pe læeru ba ba baɗa mu. ⁸ Nan yi pa á bicara digili, ni á kwə bam deen na ki te tun. Se-na á pa Baɗa-We, si á daari á taá jeeri Dɪ digə kam wuni. Beɗwaani, Dɪ pɔɔri jəgə kam kuntu si ka taa yi lanyirani fasi mu si ku taa ve maɗa maama. Taá zuli-na á Tu Baɗa-We dum, si Dɪ di dwanti Dɪ ban-lum dum á baɗa ni. ⁹ Abam nan na joori Baɗa-We te, balu na kalɪ á curru di á biə ba ja ba vu sa-tu yigə yigə tun wó duri ba ŋwaɗa yi ba daari ba yagi-ba si ba joori tɔga kantɔ ni. Beɗwaani, Baɗa-We tiini Dɪ jigi yibwənə di ŋwaɗa. Abam maa na joori á ba Dɪ te, Dɪ daa bá ma Dɪ kwaga Dɪ ya abam.»

¹⁰ Pe wum tuntuɗa deen ma ja twannu tum ba jagi ba kaagi Efrayim di Manasi laɗa kam maama ni, ba vu ba yi Zabulon laɗa kam di. Ba nan na toli tu di tu kuntu tun, nɔɔna bam maama jigi-ba mu ba yáala yi ba mwana. ¹¹ Ku nan na yi te tun, Aseeri dwi dum wuni, di Manasi dwi dum wuni, di Zabulon dwi dum wuni nɔɔna badaara deen tu ba titi mu yi ba vu Zeruzalem. ¹² Ku wəli da, We deen pe Zuda tiinə bam jigi wubuɗi-didwi mu ni baá taa ki ba tɔgi kulɔ maama Pe Ezekiasi di o nakwa bam na tɔŋi kwərə si ba ki tun, ni Baɗa-We na pe bantu ni te tun.

¹³ Nɔɔna bam deen ma nuŋi di kɔ-fɔrɔ ba jeeri Zeruzalem ni canɪ sile cana kam wuni, si ba di Dipe dilu na ba jigi dabilɪ di wuni tun candiə kam. ¹⁴ Ba ma ja kaanum bimbim-yɔɔru tulu na wu Zeruzalem wuni

tun, di yalɔ ba na zwe wəənu tɩlɩ lwəm na ywəmmə tun ya baŋa ni tun ba vu ba dɔlɩ ba yaɣɩ Sɩdrɔn bolo kum ni.

¹⁵ Ba deen ma gu Paki pəlbɩə sum canɩ sɩle cana kam da fugə-yana de dum ni. Kaanum tiinə di Levi tiinə badonnə deen wu kwe ba tutɩ di cullu tum. Cavura ma ja-ba pa ba di laan kwe ba tutɩ ba daari ba ja zweem peera ba zu Baŋa-We digə kam wonɩ. ¹⁶ Ba laan ma vu ba zɩɣɩ ba titɔŋa ni ni, ni We tintɔŋɩv Moyisi ya na maŋɩ o bri si ba taa ki te tun. Levi tiinə bam deen ma kwe vara bam jana ba te ba pa kaanum tiinə bam yi ba di miisi-ba kaanum bimbim dum yira ni. ¹⁷ Kɔ-fɔrɔ kum wu nɔɔna zanzan deen wu kwe ba tutɩ si ku maŋɩ di cullu tum, yi ba ba jigɩ cwəŋə si ba kwe Paki pəlbɩə sum ba gu ba pa Baŋa-We. Kuntɩ ŋwaanɩ Levi tiinə bam ma gu-sɩ ba pa-ba.

¹⁸ Nɔn-kɔgɔ kum wu nɔɔna zanzan deen wu wanɩ ba tutɩ si ba kwe cullu tum seeni, yi ba nan tɔɣɩ ba di candiə kam. Bantɩ zanzan ya zɩɣɩ Efrayim ni, di Manasɩ ni, di Yisakaari ni, di Zabulɔn ni ba ba Zeruzalem. Ba maa wu tɔɣɩ ku cwəŋə kam ni ba di Paki candiə kam. Ezekiasɩ na maanɩ ba kikiə yam kuntɩ ni ni tun, o ma loori We o pa-ba o wɩ: «Baŋa-We lana. Dɩ nan wó ma nɔɔnɩ maama kikiə Dɩ ce-o, ¹⁹ ni kuntɩ tu na ki o wɔbɔŋa ni si o yɔɔrɩ o zuli Yuutu Baŋa-We dum na yi o nabaara We tun. We wó duri ku tu ŋwaŋa, di o na maŋɩ o wu tɔɣɩ We wara-je sum cullu tum na bri te tun di.» ²⁰ Baŋa-We ma se Ezekiasɩ na loori-Dɩ kulɩ tun yi Dɩ wu waari nɔɔna bam.

²¹ Yisrayelɩ tiinə balɩ maama deen na jeeri Zeruzalem ni tun kwe da yarpe mu ba di Dɩpe dɩlɩ na ba jigɩ dablɩ di wonɩ tun candiə kam di wɔpolo. We kaanum tiinə bam di Levi tiinə bam ma leeni ba tee Baŋa-We de maama wonɩ, yi ba ta jigɩ gɩgana kweera zɩla ba magɩ di dam.

²² Ezekiasɩ ma yɔɔrɩ o ŋɔɔnɩ bɩcar-zuru taana di Levi tiinə bam maama, ba na tɔŋɩ ba pa Baŋa-We di yəno tun ŋwaanɩ. Nɔɔna bam ma kwe da yarpe yam ba di candiə kam. Ba ma kwe yazurə peera ba ki kaanum ba pa Baŋa-We, yi ba ki Dɩ le Dɩ na yi ba nabaara We tun ŋwaanɩ. ²³ Nɔɔna bam maama daa ma ki ni daanɩ si ba taa di candiə kam da yarpe ba wəli da. Ba ma sunɩ ba ki kuntɩ di ywəəni zanzan. ²⁴ Zuda tu pe Ezekiasɩ ma kwe na-balɩ mɩrv (1,000), di peeni mɩrvu turpe (7,000) o pa nɔɔna bam si ba ma ba di candiə kam. Tu kum didɛera di ma pa-ba na-balɩ mɩrv (1,000), di peeni mɩrvu fugə (10,000). Kaanum tiinə zanzan ma kwe ba tutɩ si ba maŋɩ di cullu tum. ²⁵ Zuda nɔn-kɔgɔ kum maama, di We kaanum tiinə bam, di Levi dwi tiinə bam deen di ywəəni mu. Balɩ na zɩɣɩ Yisrayelɩ je maama ni ba ba ba jeeri da tun, didaanɩ vərə balɩ maama na zɔvri Zuda di Yisrayelɩ tuntɩ dum ni tun di

wuru deen ma poli. ²⁶ Wɔpolo kulɩ nɔɔna bam deen na jigɩ Zeruzalem ni tun tiini ku gaaltɩ. Ku na zɩɣɩ Davidi bu Solɔmɔn na di Yisrayelɩ tu paari maŋa kalɩ ni tun, si ku yi zɩm, Zeruzalem tu daa ta wu ne ku doŋ. ²⁷ We kaanum tiinə bam di Levi tiinə bam ma zaŋɩ si ba loori We si Dɩ ki-nɔɔna bam lanyiranɩ. Ba we-loro kum ma di weyuu ku tu We zwa ni. Dɩ ma zɩɣɩ We-sɔŋɔ ni me na yi lanyiranɩ fastɩ yi Dɩ zɔvri da tun Dɩ cəɣɩ ba loro kum.¹ Ba na di candiə kam ba ti tun, Yisrayelɩ tiinə balɩ maama na tu ba wu Zeruzalem ni tun ma nuŋɩ ba vu ba tɔlɩ Zuda tuntɩ dum maama ba guri kandwa yalɩ ba ya na cugi ba jigɩ ba kaanɩ tun ba ciɩvɣɩ, ba daari ba goni Asera nyinyugv de sum ba di tɩga ni. Ba ta ma yɔɔrɩ ba cɔɣɩ jwəŋə wara-je di si kaanum bimbɩə yalɩ na wu Zuda laŋa kam, di Benzamen laŋa kam, di Efrayim laŋa kam, di Manasɩ laŋa kam je maama ni tun. Ku kwaga ni nɔɔna bam maama laan ma viiri ba joori ba sam.

Baŋa-We zulə taanɩ

31 Pe Ezekiasɩ deen pɔɔrɩ We kaanum tiinə bam, di Levi tiinə bam pa ba maama jigɩ pupwara mu. Ba pɔɔrum dum wonɩ di, kaanum tu maama di Levi dwi tu maama jigɩ o titɔŋɩ mu. Ba badaara wó taa ki zweem kaanum, di yazurə peera kaanum, si babam taa zɩɣɩ Baŋa-We wara-je sum niə yam seeni ba tɔŋa. Babam maa wó taa ki We le yi ba leeni ba zuli-Dɩ. ³ Ezekiasɩ ma kuri o tutɩ vara bam wonɩ o pa-ba si ba taa ki zweem kaanum, ni Baŋa-We niə yam na bri si ba yəni ba taa ki te tun. Ku maa yi titutɩ, di didaan-ni maama ni, ku wəli di We siun da yam ni, di can-dɔŋa candi di candi yadonnə ni, ni ku na tɔɣɩ ku cwəŋə te tun. ⁴ O deen ta ma pa ni si balɩ maama na zɔvri Zeruzalem ni tun yəni ba ja kulɩ di kulɩ na maŋɩ di kaanum tiinə bam, di Levi tiinə bam tun ba ba pa-ba. Kuntɩ na kɩa, ba di wó ce di ba titɔŋa, ni We niə yam na bri te tun. ⁵ Nɔɔna bam na yɔɔrɩ ba ni pe wum kwərə kam tun, mu ba pɩrɩ ba wuru ba ja ba peera yam ba ba. Ba peera yam maa yi mɩna, di dɩvən, di nugə, di tɩvru, didaanɩ wɔdiiru tɩlɩ maama na loori yigə ti ki tun. Ba yɔɔrɩ ba ja ba wəənu pɔɔrum fugə maama wonɩ pupwara didɩva mu ba ba ba ki da, pa ti tiini ti daga. ⁶ Yisrayelɩ di Zuda dwi tiinə balɩ na zɔvri Zuda tuntɩ didonnə dum wonɩ tun di ma ja ba We-təri peera ba ba ba wəli da, ni ku na yi ba vara bam, di wəənu tɩlɩ ba ya na maŋɩ ba pɔɔrɩ-ti si ba pa Baŋa-We tun. Ba na lagɩ ti maama ba tiŋɩ bwərə di bwərə tun, ti tiini ti daga mu si ku gaaltɩ. ⁷ Nɔɔna bam puli si ba taa jaanɩ wəənu tuntɩ maama ba tui canɩ sitɔ cana kam wonɩ mu, yi ba laan la ti maama ba ti canɩ sirpe cana kam wonɩ. ⁸ Ezekiasɩ di o didɛera bam na ne nɔɔna bam na

lagi pɛera yalɔ maama ba tiŋi bwɛrɛ dɪ bwɛrɛ tun, ba ma kɪ Baŋa-We le, dɪ Dɪ nɔɔna Yisrayeli nɔɔna bam dɪ le.

⁹Ezekiasi ma bwe kaanum tiinɛ bam dɪ Levi tiinɛ bam sɪ o lwarɪ bwɛrɛ na tigi ya kɪ kɔlɔ tun. ¹⁰We kaanum nakwɪ tu Azaria na nuŋi Sadoki sɔ-yuu kum nɪ tun ma lɛr-o o wɪ: «Kɔ na zɪgɪ maŋa kalɔ nɔɔna bam na jaanɪ ba pɛera ba tui Baŋa-We digɛ kam nɪ tun, dɪbam yɔɔrɪ dɪ dɪ sui mu, yɪ dɪ daari dɪ tiŋɛ. Bɛŋwaani, kɔ yɪ Baŋa-We mu kɪ Dɪ nɔɔna bam yu-yoŋo pa tuntu maama ta daari tɪ tigɛ zanzan.»

¹¹Pe wɔm deen ma pa ni sɪ ba fɔgɪ ba kwe di-biɛ bam na wɔ Baŋa-We digɛ kam wɔnɪ sɪ ba taa zɪgɪ zɪla da. Ba maa sunɪ ba kwe-ba ba ti. ¹²Ba laan ma sunɪ yiɛ ba ja We-tɛri pɛera yam, dɪ pɛera yadonnɛ yam, dɪ wɛɛnu tɔlɔ ba ya na pɔɔrɪ ba pa We tun ba zɪgɪ dɪ sum kuntu wɔnɪ. Wɔlɔ ba na kuri sɪ o taa nii dɪ sum kuntu baŋa nɪ tun yɪrɪ mu yɪ Konania. O deen yɪ Levi dwi tu mu. O curɔ Simeyi deen saŋɪ o kwaga o zɛn-o tutuŋa yam wɔnɪ. ¹³Balu dɪ maa na wɔ bantu bale dam kuri nɪ ba nii dɪ sum baŋa nɪ tun deen yɪ Yehiyeli, dɪ Azazia, dɪ Nahati, dɪ Azayeli, dɪ Yerimoti, dɪ Yozabadi, dɪ Elieli, dɪ Yisimakia, dɪ Mahati, kɔ wɛli dɪ Benaya mu. Kɔ nan yɪ Pe Ezekiasi, dɪ We kaanum nakwɪ tu Azaria deen mu kuri-ba sɪ ba taa tuŋɪ tutuŋa yam kuntu.

¹⁴Imina bu Kurt deen yɪ Levi dwi tu mu yɪ o yɪrɪ We-digɛ kam wa-puli seeni ni dɔm. Ba ma kwe-o ba zɪgɪ sɪ o taa jonŋi nɔɔna wɔ-yoŋo pɛera yalɔ ba na pɔɔrɪ ba pa We tun. O ma yɛni o kwe pɛera yam kuntu, didaani wɛɛnu tɔlɔ maama nɔɔna bam na kɪ Baŋa-We juŋa nɪ tun o pɔɔrɪ o pa kaanum tiinɛ bam dɪ Levi tiinɛ bam nɪ kɔ na maŋɪ te tun. ¹⁵Balu dɪ na zɛn-o tutuŋa yam wɔnɪ tun maa yɪ: Eden, dɪ Miniamin, dɪ Zozwe, dɪ Semaya, dɪ Amari, didaani Sekania. Bantu ma sunɪ ba yiɛ ba zɛn-o tuntu dɔlɔ maama We kaanum tiinɛ na zɔvri dɪ wɔnɪ tun. Ba deen yɛni ba pɔɔrɪ pɛera yam ba pa ba curɔ kaanum tiinɛ bam, sɪ kɔ tɔgɪ dɪ ba tutuŋa pɔɔrum sum mu, nɔn-kwuru dɪ nɔn-dɔnnu maama.

¹⁶Ba ma pɔɔrɪ pɛera yam ba pa baara balɔ na yɪ bina yatɔ ba daŋɪ yɪ ba yɪra pupɔnɪ ya tigi dwi natɔga twannu tum wɔnɪ tun mu. Kɔ maa yɪ balɔ na wɔ zɔ Baŋa-We digɛ kam wɔnɪ ba taa tuŋɪ ba de wɔnɪ tutuŋa, sɪ kɔ maŋɪ dɪ ba na pɔɔrɪ-ba sɪ ba taa kɪ te pupwara dɪ pupwara tun mu. ¹⁷Kaanum tiinɛ bam na pɔɔrɪ te tutuŋa yam ŋwaani tun deen tɔgɪ ba kwɛ yɪra na pupɔnɪ ya tigi dwi natɔga twannu tum wɔnɪ te tun mu. Levi tiinɛ balɔ na yɪ bina fiinle ba daŋɪ tun dɪ maa jɪgɪ ba tutuŋa ba tuŋa sɪ kɔ maŋɪ dɪ ba pɔɔrum sum na yɪ te tun. ¹⁸Bantu maama yɪra pupɔnɪ ya tigi mu, kɔ wɛli dɪ ba bu-sɪsɪn, dɪ ba kaana, dɪ ba biɛ, dɪ ba kɔgɔ kum maama. Bɛŋwaani, ba tiini ba jɪgɪ cɪga dɪ ba na pɔɔrɪ ba titɪ sɪ ba taa yɪ lanyirani fasti We ŋwaani tun.

¹⁹Kɔ ta na yɪ Arɔn dwi dɔm na yɪ We kaanum tiinɛ yɪ ba zɔvri tuntu dɔlɔ maama wɔnɪ, naa dɪ pwɛli sum nɪ tun, ba deen lɪ nɔɔna mu sɪ ba yɛni ba pɔɔrɪ pɛera yam ba pa ba baara balɔ maama na wɔra tun. Ba deen ta pɔɔrɪ pɛera yam ba pa Levi dwi tiinɛ balɔ yɪra na pupɔnɪ ya tigi dwi natɔga twannu tum wɔnɪ tun mu.

²⁰Tutuŋ-ŋuna tɔlɔ Pe Ezekiasi deen na kɪ Zuda laŋa kam maama nɪ tun mu kuntu. O tuŋɪ kɔlɔ na yɪ cɪga yɪ kɔ su o Tu Baŋa-We yɪ tun mu. ²¹Kɔ na yɪ We-digɛ kam tutuŋa, dɪ o na tɔgɪ We niɛ yam dɪ Dɪ kwɛɛ yam te tun, o deen yɔɔrɪ o kɪ o cɪga didaani We mu, yɪ o tuŋɪ dɪ o wɔw maama. Kuntu tun, wɛɛnu deen kɪ lanyirani tɪ pa-o.

Asiiri tuw pɛ kɪ jara dɪ Zuda tiinɛ

Ezayi 36:1-22; 37:8-38

32 Pe Ezekiasi deen kɪ o cɪga didaani Baŋa-We o tuŋɪ tutuŋ-ŋuna mu. Kuntu kwaga nɪ mu Asiiri tuw pɛ Senakeribi tu o jeeri Zuda laŋa kam dɪ jara. O ma li tuntu dɔlɔ na lɔgɪ dɪ pi tun, o na buŋɪ sɪ o di-di najara wɔnɪ o taa te tun ŋwaani. ²Ezekiasi ma maani nɪ Senakeribi wɔbuŋa jaani sɪ o ba o kwarɪ jara dɪ Zeruzalem tuw kum o wɛli da. ³O ma kɪ bana dɪ o tuw nakwa bam, dɪ o jar-kɛrɛ didɛera bam, sɪ ba nuŋɪ tuw kum wɔnɪ ba vu buli-yiɛ yalɔ na wɔ tuw kum dɛa nɪ tun ba surɪ-ya. Ba ma sɛ sɪ ba pa o bubuŋɪ dɔm jɛni. ⁴Ba deen lagi kɔ-fɔrɔ mu, yɪ ba vu ba surɪ buli-yiɛ yam, ba daari ba cɪ bu-tɔla kɔlɔ na na tɔlɪ je sum kuntu wɔnɪ ba ke tun. Ba ma ta ba wɪ: «Tɪta ŋwaani mu Asiiri tuw pwa bam wɔ ba yo seeni ba na na zanzan ba nyɔ?» ⁵Ezekiasi ma yɔɔrɪ o pa o tintuŋna fɔgɪ ba cɪ tuw kum kɛbrɛ kam ba zɪgɪ. Ba ta lɔgɪ di-dɪdwaaru mu ka yɪra nɪ, yɪ ba cɪ pooni yigɛ kɛbrɛ kadoŋ ba kɪ da. O ma fɔgɪ o lɔ mɛ tɪga kam na suuri ka maŋɪ daani Pe Davidi dalum je sum nɪ tun. O ta ma pa ba kɪ jara zɪla, dɪ najara cɪ-kwɛn zanzan ba pa-o. ⁶O ma kuri o jar-kɛrɛ didɛera badonnɛ sɪ ba taa nii tuw kum nɔɔna bam baŋa nɪ. O laan ma pa ni sɪ ba jeeri tuw kum manco-puna yam kaporo nɪ, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: ⁷«Kɪ-na á titɪ á kɪ daani sɪ á na baari. Yɪ pa-na sɪ fɔvri zɔ abam Asiiri tuw pɛ wɔm dɪ o jar-kɛrɛ kɔ-fɔrɔ kum ŋwaani. Nan yɪ pa-na sɪ á vwana pari. Kɔ na yɪ te tun, wɔlɔ wɔm na wɔ dɪbam tee nɪ tun dana o dwe balɔ na wɔ wuntu tee nɪ tun. ⁸Balu na wɔ o tee nɪ sɪ ba kɪ najara yam tun yɪ nabiinɛ mu. Dɪ Tu Baŋa-We nan wɔ dɪbam tee nɪ sɪ Dɪ zɛni dɪbam. Duntu mu wɔ jaŋɪ Dɪ pa dɪbam.» Nɔɔna bam na ni kɔlɔ Zuda tuw Pe Ezekiasi na tagɪ tun, kɔ ma pa ba na baari.

⁹Kɔ na kɪ fiun tun, Asiiri pɛ wɔm dɪ o jar-kɛrɛ bam ma li Lakisi tuw kum sɪ ba ja. O ma tuŋɪ o didɛera badonnɛ sɪ ba ja o kwɛrɛ ba vu Zeruzalem ba gwarɪ Pe Ezekiasi

di Zuda tiinə balu maama na wu tuw kum wɔni tun. O kwərə kam mu tuntu:

¹⁰ «Asiiri tuw pe Senakeribi na tagi te mu tuntu: Abam ki á tuna be yira ni mu, yi á ta maŋi Zeruzalem ni kuntu? Amu na li tuw kum tun, á buŋi ni á wó lu amu juŋa ni mu na? ¹¹ Ezekiasi na te di abam ni á Tu Baŋa-We wó joŋi abam amu juŋa ni Dl yagi tun, o jigi abam mu o gana. Kuntu baŋa ni mu kana di na-nyɔm wó gu abam. ¹² Ku dai We dum kuntu wara-je, di di kaanum bimbina mu Ezekiasi cɔvɔgi o yagi na? O ta daari o pa ni si Zeruzalem di Zuda tiinə maama taa tui ba ki kaanum bimbim dum na wu Zeruzalem ni tun baŋa ni ba zuli-Dl dáani yirani. Ku dai kuntu na?

¹³ Abam wu ni amu di a kwə bam na ki te tunti didonnə nɔɔna bam maama baŋa ni tun na? Tunti dum kuntu wa yam want ya joŋi ya nɔɔna amu juŋa ni ya yagi na? ¹⁴ Ku na yi tunti dilu a kwə bam na yɔɔri ba cɔgi tun, di jwənə yam maama wɔni jwəm dɔɔ mu want di nɔɔna di joŋi amu juŋa ni di yagi? Be nan mu yi abam buŋi ni á We dum wó want di vri abam di yagi amu juŋa ni? ¹⁵ Yi pa-na si Pe Ezekiasi na cwəŋə o gani abam ni o na buŋi si o ki te tun. Yi se-na o taani dum. Tuw tərə ku We na dana si di want-ku di joŋi di yagi amu di a kwə bam juŋa ni. Abam We dum di bá want kulukulɔ di ki si di vri abam amu juŋa ni di yagi.»

¹⁶ Dideera balu Senakeribi na tuŋi tun ta yɔɔri ba te wənu ba gooni Yuutu Baŋa-We yiri, yi ba twi Dl tuntuŋnu Ezekiasi. ¹⁷ Senakeribi ma tuŋi twannu tlu na yáali Yuutu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun. Ti taani dum wu: «Tunti didonnə wa yam wu want-ba ya joŋi amu juŋa ni ya yagi. We dilu Ezekiasi na zuli tun di nan bá want di nɔɔna bam di joŋi di yagi.» ¹⁸ Asiiri tuw dideera bam ma tiini ba tɔɔli di Ebru taani dum, si balu na dɔgi Zeruzalem tuw kəbrə kam yuu ni tun ni ku kuri. Ba deen buŋi si ba ki fɔvɔni mu nɔɔna bam kuri ni, si ku pa cwəŋə si ba want tuw kum ba di mwali mwali. ¹⁹ Ba maa jigi We dilu Zeruzalem tiinə bam na zuli tun ba yáala, ni ba na yəni ba ki te di tunti didonnə dum wa yam tun. Wa yantu nan yi nabiinə mu me ba jia ba ki-ya.

²⁰ Pe Ezekiasi di Amɔti bu Ezayi na yi We nijonnu tun ma keeri ba loori Baŋa-We si Dl joŋi-ba Dl yagi. ²¹ Baŋa-We ma tuŋi maleka pa ka vu Asiiri tuw pe di o jar-kərə bam na tigisi daani ba tigi me tun. Ka ma yɔɔri ka cɔgi jar-kərə bam, di ba dideera bam maama nyɔ! Asiiri pe wum ma pipiri o joori o tuti tuw di cavura. De

diduwa mu o zu o jwəm dum digə kam si o zuli-di. O tuti biə badaara ma zu ba zag-o ba gu di ba su-lwaanu.

²² Baŋa-We tɔgi cwəŋə kam kuntu ni mu Dl vri Ezekiasi di Zeruzalem tiinə bam Dl yagi Asiiri tuw pe Senakeribi juŋa ni, di ba duna maama juŋa ni. Dl ta ma ci-ba tunti dilu na gilimi-ba tun juŋa ni pa ba daa ba yaari-ba. ²³ Nɔɔna zanzan ma ja peera ba ba Zeruzalem ba pa Baŋa-We. Ba ta jaani peera yalu na tiini ya jigi kuri tun mu ba ba pa Zuda tuw pe Ezekiasi. Ku maa na zigi maŋa kam kuntu ni tun, dwi-ge tiinə bam maama yɔɔri ba tiini ba nigɔ Ezekiasi mu.

Ezekiasi tuntu

²⁴ Da yam kuntu ni, Ezekiasi deen ba jigi yazurə mu yi o bwələ di tuntu. O ma loori Baŋa-We, yi Dl di ləri o we-loro kum. We ma vri Dl bri-o Dl wɔ oɔ na yazurə. ²⁵ Di ku di, Ezekiasi wu se si o ki Baŋa-We le di Dl na ki yu-yoŋo dilu maama Dl pa-o tun, o na zəŋi o tuti tun ŋwaani. Kuntu ma pa Baŋa-We bani zaŋi, pa si cam yi Ezekiasi, di Zuda di Zeruzalem tiinə bam. ²⁶ Nan di Ezekiasi deen na zəŋi o tuti kuntu di tun, o deen wəli di Zeruzalem tiinə bam mu o tu o tuti. Kuntu ŋwaani, Baŋa-We ma punit Dl bani maŋa kalu maama Ezekiasi ta na ŋwi tun.

²⁷ Ezekiasi deen tiini o duni mu pa o yiri zaŋi zanzan. O ma lɔ di si o tiŋi o zila si wɔni. O jujiguru tum maa yi səbu-poŋo, di səbu-siŋa, di kandwa-ŋuna, di wo-talooru, di jara ci-kwen, di lunni wənu dwi dwi. ²⁸ O ta ma lɔ di sidonnə si o taa maa zigɔ mina, di diven, di nugə si wɔni. O ma ci najiri si ba yagi o naani dwi dwi di o peeni da. ²⁹ O deen ma lɔ tunti o pa o tuti, yi o daari o yəgi vara zanzan o yagi di wɔni, We na pe o tiini o duni tun ŋwaani.

³⁰ Ezekiasi deen nan mu yi wulu na pe ba ci Giyɔn buli-yi dum di baŋa seeni tun. O ma daari o pa na bam ywəri ba tɔgi na-fira ba zu Zeruzalem tuw wu, ku wa-zuuri seeni. Tituŋa yalu maama Ezekiasi deen na ki tun, o ne yigə-vəŋə mu ya baŋa ni. ³¹ Ku daari, Babilɔni tuw dideera na tuŋi nɔɔna si ba vu Ezekiasi te ba bwe-o wo-kinkagili dilu na ki o tuw kum ni tun, We ma yagi Ezekiasi o yirani, si Dl maŋ-o Dl nii kulɔ na sunt ku wu o bicari wɔni tun.

³² Ezekiasi deen na di paari yi o ki wənu tlu tun, di o tituŋ-ŋuna tum maama, ba pupvɔni-ti ba tiŋi We nijonnu Ezayi vura yam tɔnɔ wɔni, ya na wu Zuda di Yisrayeli pwa cibari tɔnɔ kum wɔni tun. ³³ Ezekiasi ma ti yi o vu o kwə te. Ba ma kwe-o ba ki zoŋo kulɔ baŋa ni Davidi dwi dum yibeelə na wura tun. O tuntu

maɲa ni mu Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam maama zul-o lanyiranɩ. O bu Manasi ma lɛri o yuu ni o ji pɛ.

Zuda tuw pɛ Manasi taani

33 Manasi deen jigi bina fugɛ-yale mu yi o di paari dum. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari o ki bina fiinnu-yanu. ²Manasi deen tuɲi lwarum o cɔgi Baɲa-We yigɛ mu, di o na lwɛni tutuɲ-zɔɔna yalɔ dwi-ge tiinɛ na yɛni ba ki yi We zɛli-ba tɔga kam ni Dl daari Dl pa Yisurayeli tiinɛ bam jɛni tun. ³O joori o lɔ jwɛnɛ kaanum je silɔ o ko Ezekiasi deen na ciɔvgi o yagi tun mu o zigi. O ma lɔ bimbina o zigi Baali jwɛnɛ zulɛ ɲwaani o daari o cwi Asera nyinyugu de. O ma tiiri o zuli calɔwi sum di. ⁴O deen ta lɔgi jwɛnɛ kaanum bimbina mu o zigi Baɲa-We digɛ kam ni. Baɲa-We ya tagi jɛgɛ kam kuntu taani mu ni: «Zeruzalem yi tuw kulɔ nɔɔna na wɔ taa zuli a yiri da maɲa maama tun mu.» ⁵Manasi ta lɔgi kaanum bimbina mu Baɲa-We digɛ kam kunkwallu tile tum wɔni si nɔɔna taa mai ba zuli calɔwi sum. ⁶O ma ja o tuti biɛ o zwe mim wɔni o ma o ki kaanum Ben-Hinom bolo kum ni. O ma ki vura, di yi-nara, di liri mwaanɔ tutuɲa, o ta tɔgi ciciri vura, di liri mwaanɔ tiinɛ kwaga. O deen tiini o tuɲi lwarum o cɔgi Baɲa-We yigɛ pa Baɲa-We banti zaɲi did-o.

⁷Manasi deen pɛ ba sari jwɛm nyinyugu mu yi o kwe-ku o zigi We digɛ kam ni o jigi o kaana. We deen tagi je sum kuntu taani di Davidi, di o bu Solɔmɔn Dl wi: «Digɛ kantɔ na zigi Zeruzalem ni tun mu yi jɛgɛ kalɔ amɔ na kuri Yisurayeli dwiɛ yam maama wɔni si nɔɔna taa zuli amɔ yiri da si ku ta ve maɲa maama. ⁸Yisurayeli tiinɛ bam na yɔɔri ba tɔgi kulɔ kum maama amɔ na pɛ-ba ni si ba ki tun, yi ba na sɛ niɛ di kwiɛ yalɔ maama a na tɔgi Moyisi baɲa a pa-ba tun, amɔ daa ba zɛli-ba si ba nuɲi da tɔga kalɔ amɔ na pɛ ba nabaara bam tun.» ⁹Manasi nan yɔɔri o ja Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam o vu o di tusim wɔni mu. Ba ma tiini ba tuɲi lwarum si ku dwɛni lwarum dilɔ dwi-ge tiinɛ na yɛni ba ki yi We cɔgi-ba Dl daari Dl kwe ba tɔga kam Dl pa Yisurayeli tiinɛ bam tun.

¹⁰Baɲa-We deen kaani Manasi di o nɔɔna bam ba lwarum kikiɛ yam ɲwaani, yi ba wɔ cɛgi. ¹¹Baɲa-We ma pa Asiiri tuw pɛ jar-kɛrɛ dideera bam cwɛɲɛ si ba ba ba jeeri Zuda tiinɛ bam di jara. Ba ma wani-ba yi ba daari ba ja Manasi ba puri o mumwa ba lɛ gwɛlɛ da. Ba ta ma kwe canna capɔnnu ba vɔ-o yi ba vaɲ-o ba ja ba vu Babilɔni. ¹²O na wɔ yaara wɔni kuntu tun, mu o tu o tuti o Tu Baɲa-We dum na yi o nabaara bam We tun yigɛ ni, o loori-Dl si Dl duri o yibwɛnɛ. ¹³We

ma se Manasi loro kum pa Dl duri o ɲwaɲa yi Dl pa-o cwɛɲɛ si o daa joori Zeruzalem o di paari da. Kɛm dum kuntu ma pa Manasi lwarɩ ni Baɲa-We mu sunɩ Dl yi We cɩga cɩga.

¹⁴Kuntu maama na ki ku ke tun, Manasi ma fɔgi o lɔ pooni yigɛ kɛbrɛ kam na wɔ Davidi tuw kum wa-puli seeni tun, ku na zigi je silɔ na bwɛlɛ di Giyɔn buli-yi dum tun, si ku vu ku yi Kale Ni dum. O ta ma kwe kɛbrɛ kalɔ na kaagi Ofɛelt piu kum seeni tun o daɲi ka baɲa ni. O ma kwe jar-kɛrɛ dideera o zigi Zuda tunɩ dilɔ na lɔgi di pi tun maama wɔni si ba taa yiri-di.

¹⁵O ta yɔɔri o li wa-yɔɔru nyinyuru mu didaani jwɛm dilɔ o ya na zigi We-digɛ kam ni tun. O ta ma li kaanum bimbina yalɔ maama ya na lɔgi ya zigi We digɛ kam ni, di Zeruzalem ni maama ni tun. O ma ja ti maama o nuɲi tuw kum daa ni o dulɩ o yagi. ¹⁶Manasi laan ma fɔgi o kwe Baɲa-We kaanum bimbim dum o zigi, yi o daari o kwe yazurɛ pɛera, di le-kɛm pɛera o kaani di baɲa ni o pa Baɲa-We. O deen ma pa Zuda tiinɛ bam ni si ba zuli Baɲa-We dum na yi Yisurayeli tiinɛ We tun. ¹⁷Nɔɔna bam nan ta ki kaanum mu wara-je sudonna bimbina baɲa ni. Ku yi ba Tu Baɲa-We dum yiranɩ mu ba jigi ba kaani je sum kuntu ni.

¹⁸Manasi deen na di paari yi o ki wɛnu tɩɩ tun, di o na loori We te tun, ku wɛli di sampwɛri sum na tɔgi Yisurayeli tiinɛ Baɲa-We dum yiri ɲwaani ba ta kulɔ did-o tun, ba pupuni ti maama ba tiɲi *Yisurayeli Tuw Pwa Cibari tɔnɔ* kum wɔni. ¹⁹Ku nan na yi Manasi na loori We te di We na se o loro kum te tun, ku ta wɛli di o na nuɲi We kwaga ni o daari o ki lwarum yalɔ tun, didaani jwɛnɛ kaanum bimbina o na lɔgi tun, di Asera nyinyugu de silɔ o na cwi tun, di jwɛnɛ yalɔ maama o na nɔɔna o jigi o kaana tun, o kikiɛ yam kuntu maama wuu pupuni ya tigi We nijɔɲnɛ twannu tum wɔni mu. ²⁰Manasi ma ti yi o vu o kwɛ te. Ba ma kwe-o ba ki o tuti sɔ-fɔrɔ kum wɔni. O bu Amɔn ma lɛri o yuu ni o di paari.

Zuda tuw pɛ Amɔn yira taani

²¹Amɔn deen jigi bina fiinle-yale mu yi o di paari. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina yale. ²²Amɔn deen tuɲi lwarum o cɔgi Baɲa-We yigɛ mu ni o ko Manasi na ki te tun. O ma ki kaanum o pa jwɛnɛ yalɔ maama Manasi deen na ki o zigi tun yi o zuli-ya. ²³Wɔntu ba nyi di o ko. O wɔ sɛ si o tu o tuti Baɲa-We yigɛ ni. Amɔn bri o ke o ko yigɛ mu di lwarum kikiɛ. ²⁴Amɔn tuti tintuɲna bam ma lɔ o kwaga ni ba ki ni daani yi ba gu-o pɛ sɔɲɔ kum ni. ²⁵Zuda tuw nɔn-biɛ

bam dɪ ma zaŋɪ ba gu balu maama na lɔgi Amɔn kwaga nɪ tun. Ba ma tiŋi Amɔn bu Zuziasi pa o lɛri Amɔn yuu nɪ o di paari.

Zuda tɔv pɛ Zuziasi yira taani

34 Zuziasi deen jigi bina nana mu yi o di paari dum. O ma jɔni Zeruzalem nɪ o di paari dum o ki bina fiintɔ-dɪdɔva. ²O tutɔŋa deen su Baŋa-We yi lanyirani. O yɔɔri o kwe cwe silu o nabaaru Davidi deen na tɔgi tun mu, yi o wɔ ywɛri si wɔni.

³O na di paari o ki bina nana tun, dɪ o ta yi bu-dɔŋu mu. O ma kwaani si o lɔwari We, nɪ o nabaaru Davidi deen na ki te tun. Bina yana na ke ya wɛli da tun, o ma suni o yiɔ si o cɔgi jwɛnɛ kaanum bimbina yalu maama na wɔ Zuda dɪ Zeruzalem laŋa kam nɪ tun. Ku na yi Asera nyinyugu de sum, dɪ jwɛnɛ nyinyuru tɩlu nɔɔna na sari ba zigɪ tun, dɪ tɩlu ba na mɔɔni tun, o cɩcɩgi ti maama mu. ⁴O ta ma pa ni si ba yigi Baal jwɛnɛ kaanum bimbina yam ba dɪ tuga nɪ, si ba daari ba cɔgi mɛ maama ba ya na zwe wo-talooru da ba zuli-ya tun. O ta ma pa ba cɩcɩgi Asera nyinyugu de sum, dɪ jwɛnɛ nyinyuru dwi maama. Ba laan ma daari ba duli weeru tun ba yagi balu ya na jigi jwɛnɛ yam kuntu maama ba zuli tun yibeelɛ yam baŋa nɪ. ⁵O ta pɛ ba kwe balu na yɛni ba kaani jwɛnɛ yam kuntu tun kwi mu ba zwe bimbina yalu ba deen na zigɪ da ba kaani tun baŋa nɪ. Zuziasi deen tɔgi cwɛŋɛ kam kuntu nɪ mu o pa jwɛnɛ kaanum ti Zuda dɪ Zeruzalem laŋa kam nɪ. ⁶O deen ta ma ki kuntu doŋ tuni dɩlu wɔni Manasi dwi tiinɛ, dɪ Efrayim dwi tiinɛ, dɪ Simeyon dwi tiinɛ na zɔvri tun, si ku ke ku yi Nefitali dwi dum laŋa kam seeni, didaani di-dwɛnɛ tɩlu na wɔ je sum kuntu nɪ tun. ⁷Zuziasi deen tɩli Yisrayeli tuni dum maama mu o kaagi o cɔgi jwɛnɛ bimbina yam, o daari o cɩcɩgi Asera nyinyugu de sum. O ta ma mumugi ba jwɛnɛ pa ya ji fogo, yi o daari o ja bimbina yalu ba na zwe wɛnɛ tɩlu lwɛm na ywɛmmɛ tun da tun o cɔgi o yagi. O laan ma joori Zeruzalem.

⁸Pɛ Zuziasi paari dim bina fugɛ-nana bini dum nɪ mu o tɔŋi Azalia bu Safan, dɪ tu kum didɛeru Maaseya, dɪ Yoahazi bu Yoa na yi pɛ sɔŋɔ tɔn-pɔpɔnnu wum tun, si ba vu ba kwe o Tu Baŋa-We digɛ kam, o wɔbɔŋa na jaani si o li digiru o tu kum maama wɔni tun ŋwaani.

⁹Ba ma vu kaanum nakwi tu Hilkiya te, yi ba kwe sɛbu kulɔ Levi tiinɛ balu na yi We-digɛ kam ni-yiruna yi ba jɔŋi nɔɔna bam tee nɪ tun ba ja ba vu ba pa-o. Sɛbu kum kuntu ba ya jɔŋi Manasi dwi tiinɛ bam, dɪ Efrayim dwi tiinɛ bam, dɪ Yisrayeli dwi tiinɛ badaara bam tee nɪ, ku wɛli dɪ balu na wɔ Zuda laŋa kam nɪ, dɪ Benzamen laŋa kam nɪ, dɪ Zeruzalem tu wɔni tun tee nɪ mu, yi ba daari ba tiŋi-ku We-digɛ kam nɪ. ¹⁰Ba na

kwe sɛbu kum ba pa Hilkiya tun, o laan ma kwe-ku o pa balu na nii Baŋa-We digɛ kam kwɛem tutɔŋa baŋa nɪ tun, si bantu jɔŋi ba ma ŋwi tutɔŋa balu na wɔra ba fɔgi ba kwe digɛ kam tun. ¹¹Ba dɪ ma kwe sɛbu kum kuntu ba pa gwaru tum, dɪ lwara bam, si ba yɛgi kandwa yalu ba na yari piu yira nɪ tun, didaani de si ba ma-si ba ki be dɪ ywɛ ba fɔgi ba kwe di silu maama Zuda pwa bam ya na yagi pa si cɔgi tun.

¹²Tutɔŋa bam deen ma tɔŋi dɪ yawala. Levi tiinɛ balu na nii ba tutɔŋa yam baŋa nɪ tun deen yi: Yahati, dɪ Abdiasi na yi Merari sɔ-yuu kum tiinɛ tun, ku wɛli dɪ Zakari, dɪ Mesulam na yi Keyati sɔ-yuu kum tiinɛ tun mu. Levi tiinɛ bam kuntu deen tiini ba ye kwɛera zula magum lanyirani mu. ¹³Ba badaara ma nii tutɔŋa bam dɪ ba tutɔŋa dwi dwi baŋa nɪ. Ba badaara dɪ maa yi twan-pɔpɔnna, dɪ tutɔŋa yigɛ tiinɛ, dɪ ni-yiruna.

We niɔ tɔnɔ kum taani

¹⁴Ba na yɔɔri ba kwe sɛbu kulɔ ba ya na tiŋi Baŋa-We digɛ kam nɪ ba maa nuŋi tun, mu We kaanum tu Hilkiya ne Baŋa-We niɔ tɔnɔ kulɔ We ya na ki Moyisi juŋa nɪ tun. ¹⁵Hilkiya ma ta dɪ tɔn-pɔpɔnnu Safan o wɔ: «We niɔ tɔnɔ kum mu tuntu a na nea Baŋa-We digɛ kam wɔni.» O laan ma kwe-ku o pa Safan.

¹⁶Safan ma ja tɔnɔ kum o vu o ta dɪ pɛ Zuziasi o wɔ: «Pɛ, nmu didɛera bam ki nmu na pɛ-ba ni si ba ki te maama tun. ¹⁷Ba kwe sɛbu kulɔ ya na tigi Baŋa-We digɛ kam wɔni tun ba pa tutɔŋa bam dɪ ba yigɛ tiinɛ bam.» ¹⁸Safan ta ma ta dɪ pɛ wum o wɔ: «Kaanum tu Hilkiya kwe tɔnɔ mu o pa-nɪ.» O ma zigɪ pɛ wum yigɛ nɪ o karumi-ku si o taa cɛgɛ.

¹⁹Pɛ wum na ni We niɔ tɔnɔ kum wɔ bitari sum na yi te tun, mu o jaani o gwaaru o kaari, o wɔwɔ na cɔgi tun ŋwaani. ²⁰O ma daari o bɛŋi Hilkiya, dɪ Safan bu Ahikam, dɪ Mika bu Abedon, dɪ o tɔn-pɔpɔnnu Safan, ku wɛli dɪ Asaya na yi pɛ wum yira tutɔŋu tun, yi o pa-ba ni o wɔ: ²¹«Ve-na We-digɛ kam á loori Baŋa-We kulɔ na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni tun ŋwaani, si dí wani dí lɔwari Dɩ wɔbɔŋa. Ki-na kuntu á pa amu dɪ balu maama ta na zɔvri Yisrayeli dɪ Zuda laŋa kam nɪ tun. Baŋa-We bani mu yɔɔri dɪ wiirɛ dɩbam baŋa nɪ, bɛŋwaani dí nabaara bam wɔ tɔŋi ba tɔgi Baŋa-We niɔ yam, nɪ kulɔ maama na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni si dí ki tun.»

²²Hilkiya, dɪ didɛera balu na wɔ o tee nɪ tun ma zaŋi ba vu Zeruzalem jɛ-dɔŋa laŋa kam nɪ si ba na dɪ We ni-jɔŋ-kana kalu yiri na yi Hulida tun. O maa yi Tokati bu Salum kaani mu. Tokati dɪ deen yi Hasara wulu na nii pɛ wum gwaaru baŋa nɪ tun bu mu. Nɔɔna bam ma vu ba ŋɔɔni dɪ Hulida.

²³ O di ma leri-ba o wɪ:

«Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun kwɛrɛ mu tuntu: Ve-na a ta di nɔɔnu wulu na tuŋi abam amu tee ni tun wɪ: ²⁴ Baŋa-We kwɛrɛ mu tuntu: «Amu wó pa leɛru yi n tu kum di ku nɔn-biɛ bam maama, si ku maŋi di wo-lwaanu tlu maama na pupuni tɔnɔ kuntu wuni yi Zuda tu pe wum ni tun. ²⁵ Benwaani, Zuda tiinɛ bam vin amu mu, yi ba daari ba kaani wa-yɔɔru. Ba ma zaŋi a bani di ba jia na ki jwɛnɛ yalɔ tun. Kuntu ŋwaani a ban-lom dum wó tu tu kuntu baŋa ni. Di nan bá fɔgi di zuri maŋa di maŋa.»

²⁶ Ku nan na yi Zuda pe wum tuti na tuŋi abam amu tee ni si á lwarti Baŋa-We wubɔŋa tun, Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun na tagi kulɔ did-o tun mu tuntu: «Ku na yi taani dulɔ na wu tɔnɔ kum wuni yi n ni-di tun, ²⁷ amu ne nmu wuu na cɔgi yi n tu n tuti amu yigɛ ni di n na ni ni a bani zaŋi tu kuntu di ku nɔɔna bam baŋa ni tun. Nmu nan na kaari n gwaaru yi n keeri amu yigɛ ni tun ŋwaani, amu ni nmu loro kum. ²⁸ Kuntu ŋwaani amu wó pa-m cwɛŋɛ si n ti n tuti tuntu, si n yi na leɛru tlu a na wó pa ti yi tu kuntu di ku nɔn-biɛ bam tun.»»

Tuntuŋna bam ma ja We ni-joŋ-kana kam kwɛrɛ ba joori ba vu ba pa Pe Zuziasi.

²⁹ Pe Zuziasi deen ma pa ni si Zeruzalem di Zuda tuntu maama nakwa bam la daani o yigɛ ni. ³⁰ O ma ja Zuda tiinɛ bam maama di Zeruzalem nɔn-biɛ bam maama, ku wɛli di We kaanum tiinɛ bam, di Levi dwi tiinɛ bam o vu o zu We-digɛ kam wuni. Ku maa yi nɔɔna bam maama, nabwɛnɛ di nadunɛ mu. Pe wum ma zigɛ ba yigɛ ni o karumi We niɛ tɔnɔ kulɔ ba deen na ne Baŋa-We digɛ kam ni tun o bri-ba. ³¹ Pe wum ma zigɛ o ziga je ni o fɔgi o goni ni di Baŋa-We ni: oó kwe o wuu maama o joori o tɔgi Baŋa-We, yi o se Dl niɛ yam, di Dl kwiɛ yam, di Dl cullu tum maama, ni ku na pupuni We ni-gonim tɔnɔ kum wuni te tun.

³² Zuziasi deen ma ta di balɔ maama na zɔvri Zeruzalem wuni tun di Benzamen dwi tiinɛ bam si ba tɔgi ba se o ni-gonim dum kuntu. Zeruzalem tiinɛ bam ma suni ba ki ni ba na goni ni te di We dum na yi ba nabaara bam We tun.

³³ Zuziasi ma li jwɛ-yɔɔru maama ya na wu Yisrayeli dwi tiinɛ laŋa kam je maama ni tun o yagi. O ta ma pa ni si balɔ maama na zɔvri Yisrayeli ni tun taa zuli ba Tu Baŋa-We dum. Zuziasi ta na wu o ŋwia wuni maŋa kalɔ maama tun, Yisrayeli tiinɛ bam yɔɔru ba tɔgi Baŋa-We dum na yi ba nabaara bam We tun mu.

Pe Zuziasi di Paki candiɛ kam

2 Pwa 23:21-23

35 Zuziasi deen ma pa Zeruzalem tiinɛ bam di Paki candiɛ kam ba ma ba zuli Baŋa-We. Ba ma suni ba gu pɛlbiɛ pulim cana kam da fugɛ-yana de dum ni si ba ma ba di candiɛ kam. ² O ma kuri kaanum tiinɛ bam didua didua si ba taa tuŋi ba tutuŋa, yi o koori-ba si ba taa jigɛ baari ba ma ba tuŋi Baŋa-We digɛ kam tutuŋa. ³ Ku na yi Levi dwi tiinɛ bam, ba pɔɔru-ba mu ba ki Baŋa-We juŋa ni yi ba yɛni ba kwe Dl niɛ yam ba bri Yisrayeli tiinɛ bam maama. Pe Zuziasi ma ta di ba o wɪ:

«Abam daa bá taá zuŋi We ni-gonim daka kam á taá kaagi je maama ni á veɔ. Nan kwe-na-ka á zigɛ We-digɛ kalɔ Yisrayeli tu pe Davidi bu Solomɔn na lɔgi tun wuni si ka maŋi dáani. Abam nan wó taa tuŋa á pa á Tu Baŋa-We dum di Dl nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam. ⁴ Ti-na á yigɛ si á taá tuŋa si ku tɔgi Pe Davidi di o bu Solomɔn na pɔɔru á tutuŋa yam ba pa abam sɔ-yuu di sɔ-yuu te tun.

⁵ Á wó taá jeeri We digɛ kam ni mu, yi á yɛni á pɔɔru á tuti, si pupwara maama taa wura ka wɛli Yisrayeli tiinɛ bam sɔ-yuu maama nɔɔna si ba zuli We. ⁶ Abam ta wó gu Paki vara bam nɔɔna bam na jaani ba tui tun. Kwe-na á tuti si á maŋi di cullu tum, si á wani á wɛli á curru tum si ba ki kaanum dum ni Baŋa-We na de Moyisi baŋa Dl pa abam ni si á taá ki te tun.»

⁷ Pe Zuziasi ma zu o vara bam wuni o li peeni di buni murrɔ fiintɔ (30,000), di naani murrɔ tutɔ (3,000). O ma kwe-ti o pa nɔɔna balɔ maama na wura tun si ba ma ba ki Paki kaanum dum.

⁸ Pe wum didɛera bam di ma tɔgi ba tuti wubɔŋa ba pa nɔɔna bam, di kaanum tiinɛ bam, di Levi tiinɛ bam vara si ba ma ki kaanum dum. Hilkiya, di Zakari, di Yehiyeli deen mu yi didɛera balɔ na nii We-digɛ kam tutuŋa baŋa ni tun. Ba di ma li peeni di buni murrɔ tile di biɛ-yardɔ (2,600), ku wɛli di naani biɛ-yatɔ (300) ba pa kaanum tiinɛ bam si ba ma ba ki kaanum dum. ⁹ Konania, di o curru Semaya di Netaneli, ku wɛli di Levi yigɛ tiinɛ Hasabia, di Yeyiyeli, di Yozabadi maama ma kwe peeni di buni murrɔ tunu (5,000), di naani biɛ-yanu (500) ba pa ba curru Levi dwi tiinɛ kaanum dum ŋwaani.

¹⁰ Ba ma ti woŋo maama yigɛ si ba ki Paki candiɛ kaanum dum. Kaanum tiinɛ bam, di Levi tiinɛ bam ma

vu ba zigi ba titɔja je ni me di me pe wum na bri ni ba taa ziga tun. ¹¹Levi tiinɛ bam ma gv Paki vara bam yi ba daari ba pwani-ba. Ba laan ma kwe vara bam kuntu jana ba pa kaanum tiinɛ bam, yi ba ki ba miisi miisi We kaanum bimbim dum yuran ni. ¹²Ba laan ma pɔɔri zweem kaanum vara bam, si ba kwe ba pa nɔɔna bam sɔ-yuu di sɔ-yuu, pa digɛ maama wanti ba ki kaanum ba pa Baɔa-We, ni Moyisi tɔnɔ kum na bri te tun. Ba ta ki kuntu mu di naani dum di. ¹³Ba ma wɔ Paki vara bam mim wɔni, ni ku na maɔi di cullu tun te tun. Ba ma saɔi peera yadonnɛ nwana yam kambia ni, di nakɛnɛ ni, di zwi dwi dwi wɔni, ba daari ba li-ya ba pɔɔri ba pa nɔɔna bam maama lula. ¹⁴Levi tiinɛ bam na ki kuntu ba ti tun, ba ma pɔɔri nwana ba tiɔi ba titi ŋwaani, di We kaanum tiinɛ bam na yi Arɔn dwi tiinɛ tun ŋwaani. Beɔwaani, kaanum tiinɛ bam yiɛ deen yɔɔri ya suni mu de dum kuntu maama wɔni, pa ba jigi zweem peera yam, di vara lara kam ba zwe taan ba vu ba yi tɔga. Kuntu ŋwaani Levi tiinɛ bam mu kwe kaanum dum pa ba ba titi didaani kaanum tiinɛ bam.

¹⁵Lɛn-leenɛ bam na yi Azafi dwi nɔɔna tun di deen zigi ba ziga je ni, nuneeni Pe Davidi, di Azafi, di Heman, di pe wum sampwɛrɛ Yedutun deen na bri ni ba taa ki te tun. Levi tiinɛ balu na zigi ba yiri We-digɛ kam niɛ yam tun maɔi ba ziga je sum ni taan, ba curru tun na kwe kaanum dum ba pa-ba tun ŋwaani mu.

¹⁶Ba ma suni ba kwe Paki kaanum dum ba ti de dum kuntu ni, si ba ma ba zuli Baɔa-We. Ba ma zwe peera yam Baɔa-We kaanum bimbim dum baɔa ni, ni Pe Zuziasi na pe-ba ni si ba ki te tun. ¹⁷Yisrayeli tiinɛ balu maama na wurɔ tun ma di Paki candiɛ kam maɔa kam kuntu ni, yi ba daari ba kwe da yarpe ba di dɔpe dilu na ba jigi dabilu di wɔni tun candiɛ kam di. ¹⁸Ba wu fɔgi ba di candiɛ kantɔ doɔi Yisrayeli laɔa kam ni ku zigi maɔa kalu We niɔɔnu Samoweli na wurɔ tun. Yisrayeli tw pwa bam wɔlɔwɔlɔ nan ya ta wu di candiɛ kam, ni Zuziasi na di-di te tun. O deen pe kaanum tiinɛ bam, di Levi dwi tiinɛ bam, di Zuda tiinɛ bam, ku wɛli di Yisrayeli tiinɛ balu na wu Zeruzalem ni tun mu wɛl-o pa ba di candiɛ kam. ¹⁹Ku nan yi Zuziasi paari dim bina fugɛ-nana bini dum ni mu ba daa joori ba di Paki candiɛ kam.

Zuziasi tɔvɔni

2 Pwa 23:28-30

²⁰Kuntu maama kwaga ni yi Pe Zuziasi fɔgi o kwe We-digɛ kam o ti tun, mu Ezipi tw pe Neko zaɔi di o jar-kɛrɛ bam o vu Karekemisi na wu Efrati bugɛ kam seeni tun. Zuziasi di ma nuɔi si o jeeri Neko di jara si o ci o yigɛ. ²¹Neko di deen ma tɔɔi nɔɔna Zuziasi te di kwɛrɛ kantɔ o wu: «Zuda tw pe, taani tɛrɛ ku na wu dibam titari laɔa ni tun. Amu nuɔi si a zaɔi najara di

a dɔna mu, si ku dai di nmu. We nan zigi a kwaga ni mu si a ki najara yam, yi Dl wu: a ki lila a ki-ya. Nan yi ci We yigɛ, si Dl wɔ cɔgi nmu di.»

²²Zuziasi ma sun o zwa di Neko ni-kaana yam, di ku na yi We mu de Neko baɔa Dl ta taani dum tun di. O ma lɛri o yibiyɛ si Neko yi lwar-o yi o vu Megido ti-kampari ni si o di o jar-kɛrɛ bam jeer-o di najara.

²³Najara yam na ce tun, mu Ezipi ci-tara tɔ Zuziasi di cina pa ku zu o yira. O ma ta o dideera bam o wu: «Ja-ni-na á lagɛ je á vu, si ku tiini ku ce a yira ni mu.»

²⁴Zuziasi nɔɔna bam ma li-o o titi tɛriko kum ni, yi ba kwe-o ba ki tɛriko kudɔɔi ni, ku di na yi o nyum tun. Ba ma ja-o ba joori Zeruzalem. Dáani mu o tɔga. Ba ma ki-o o kwɛ yibeelɛ yam ni. Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam maama ma keeri o luɛ. ²⁵We niɔɔnu Zeremi deen ma paari Zuziasi luɛ naguru lɔɔi. Ku maa na zigi maɔa kam kuntu ni si ku taa ve tun, lɛn-leenɛ bam maama, baara di kaana, yɛni ba leeni lɔɔi kam kuntu mu ba ma ba guli Pe Zuziasi gulɛ. Yisrayeli tw wɔni ba yɛni ba leeni lusɛm sum kuntu doɔi, ni ku na pɔpɔni ku tigi *Naguru le sum* tɔnɔ kum wɔni te tun.

²⁶Zuziasi deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlɔ tun, di o na se o tɔgi kulɔ na pɔpɔni Baɔa-We niɛ tɔnɔ kum wɔni tun pa o tɔɔi o poli We wɔlɔ te tun, ²⁷di o titɔɔi-naga maama ku zigi o paari dum pulim ni si ku yi di na kweeli maɔa kalu tun, tintu maama pɔpɔni mu ti tiɔi *Yisrayeli di Zuda Pwa Cibari* tɔnɔ kum wɔni.

Zuda tw pe Yoahazi taani

36 Zuda tiinɛ bam ma kuri Zuziasi bu Yoahazi si o lɛri o ko wum yuu ni o di paari Zeruzalem ni. ²Yoahazi deen jigi bina fiinle-yatɔ mu yi o di paari dum. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki cani sitɔ. ³Ezipi tw pe wum deen ma ja Yoahazi o nuɔi Zeruzalem ni, si o daa yi na cwɛɔɔi o di paari dum. O ma daari o fun Zuda tiinɛ si ba ŋwi lampoo na yi sɛbu-pɔɔi kilo mɔrru titɔ di biɛ-yana (3,400), ku wɛli di sɛbu-sɔɔa kilo fiintɔ-tuna (34) tun ba pa-o. ⁴Ezipi pe wum ma kwe Eliyakum wɔlɔ na yi Yoahazi nyaani tun o tiɔ-o si o lɛri Yoahazi yuu ni o di paari o taa te Zuda di Zeruzalem. O ma lɛri Eliyakum yiri dum pa di yi Yeoyakim. O ma daari o ja Yoahazi o vu o yaɔi Ezipi ni.

Zuda pe Yeoyakim taani

⁵Yeoyakim deen jigi bina fiinle-yanu mu yi o di paari. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugɛ-didɔa. O di deen tɔɔi lwarum o cɔgi o Tu Baɔa-We dum yigɛ. ⁶Babilɔni tw pe Nebukadnetsari deen ma ba o li Zuda tw maama di jara. O ma ja Yeoyakim o daari o pa ba kwe canna capɔnnu ba wɔ-o ba vaɔi ba ja ba vu

Babilɔni. ⁷ Nebukadnetsari deen ta vri Baŋa-We digɛ kam wuu zila mu o ja o vu Babilɔni. O ma kwe-ti o zigi o sɔ-fɔrɔ kum wuni.

⁸ Yeoyakim deen na di paari yi o ki wɛɛnu tɔlɔ tun, di o na tusi o ki titɔŋ-zɔɔna yalɔ tun maama, ba pupɔni-ti ba tiŋi *Yisrayeli di Zuda Pwa Cibari tɔnɔ* kum wuni. Yeoyakim ma ti yi o bu Yehoyakini lɛri o yuu ni o di paari.

Zuda tuw pe Yehoyakini taani

⁹ Yehoyakini deen jigi bina fugɛ-nana mu yi o di paari. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki canɔ sitɔ di da fugɛ. Yehoyakini deen tɔŋi lwarum o cɔgi Baŋa-We yigɛ. ¹⁰ Bin-dɔvri maŋa na yi tun, Pe Nebukadnetsari ma tɔŋi nɔɔna si ba ja Yehoyakini ba vu Babilɔni. O ta ma pe Baŋa-We digɛ kam lunni wɛɛnu o wɛli da o ja o viiri. O laan ma pa Yehoyakini cɔrv Sedestasi lɛri o yuu ni o ji pe o taa te Zuda di Zeruzalem.

Zuda tuw pe Sedestasi taani

¹¹ Sedestasi deen jigi bina fiinle-dɔdɔa mu yi o ji Zuda tuw pe. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugɛ-dɔdɔa. ¹² Sedestasi deen tɔŋi lwarum mu o cɔgi o Tu Baŋa-We dum yigɛ. O deen ta wu tu o titi o pa We nijɔŋnu Zeremi, di wɔntu na jigi Baŋa-We taani o tea te maama tun di. ¹³ Sedestasi deen nan lɔgi durɛ dilɔ Pe Nebukadnetsari ya na pe o du We yiri ŋwaani tun kwaga ni mu. O ma pa o bicari digili yi o vin si o zuli Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun. ¹⁴ Ku wɛli da, We kaanum yigɛ tiinɛ bam, di Zuda tiinɛ bam maama deen ba jigi cɔga di We. Ba ma yɔɔri ba kaagi ba ki wo-zɔɔna kikiɛ yalɔ dwi-ge tiinɛ bam na ki tun mu. Ba ta maa jigi Baŋa-We digɛ kam ba cɔga, yi We ya pɔɔri-ka Dl pa Dl titi Zeruzalem tuw wuni.

Zeruzalem tuw na cɔgi te tun

¹⁵ Baŋa-We deen yɔɔri Dl tɔŋi Dl tuntɔŋna Zuda dwi tiinɛ bam tee ni mu kuni zanzan, Dl na yi ba nabaara bam We tun ŋwaani. Beŋwaani, Dl jigi Dl

nɔɔna bam ŋwaŋa, di Dl titi digɛ kam ŋwaŋa zanzan.

¹⁶ Nɔɔna bam deen nan joori ba jigi We tuntɔŋna bam ba mwanɔ mu. Ba maa wu kwe Dl taana yam ba ki ba bicara ni. Ba na jigi We nijɔŋnɛ bam ba yɛala kuntɔ tun, Baŋa-We ban-lum ma lɛeri di tu ba baŋa ni, yi Dl wu duri ba yibwɛnɛ. ¹⁷ Dl ma pa Babilɔni tuw pe ba o ki jara di ba. O nɔɔna bam ma zu We digɛ kam ba kwe ba sɔ-lwaanɔ ba gu ba nɔn-dunnu maama. Ku na yi nɔn-babe, di bisankam, di nɔn-kwin maama, Nebukadnetsari wu duri ba wulɔwulɔ ŋwaŋa. Beŋwaani, Baŋa-We mu kwe ba maama Dl ki o juŋa ni. ¹⁸ Pe Nebukadnetsari ta ma pe Baŋa-We digɛ kam yira zila maama, ku na yi wo-kamunɛ dɔdaani wo-balwa di, di ka lunni wɛɛnu tum, ku wɛli di Zuda tuw pe di o dɔdeera bam jijiguru o ja o viiri. O vri ti maama mu o ja o vu o titi tuw Babilɔni. ¹⁹ Babilɔni tiinɛ bam ma kwe mim ba zwe We-digɛ kam, di tuw kum sɔ-fwaaru tum maama. Ba ma yigi Zeruzalem tuw kabri sum ba di tɔga ni, yi ba daari ba cɔgi lunni wɛɛnu tum maama tuw kum wuni.

²⁰ Pe Nebukadnetsari ma kalt nɔɔna balɔ na wu tigi najara yam wuni tun o ja o vu Babilɔni tuw kum pa ba ji o di o biɛ tuntɔŋna. Ba deen ma ki kuntɔ taan si ku yi Persi tuw paari dum na jɛni maŋa kalɔ ni tun. ²¹ Kuntɔ ma pa Zuda tɔga kam na siun, ni ku ya na maŋi si ka na bina yarpe maama wuni tun. Maŋa kalɔ maama tɔga kam na yi di-dwɛɛnu yirani tun, ku sin mu si ku vu ku yi bina fusurpe, ni Baŋa-We na de Dl tuntɔŋnu Zeremi baŋa ni Dl ta kulɔ na maŋi si ku ki tun.

²² Persi tuw pe Sirusi paari pulim bini dum ni mu Baŋa-We pe kwɛrɛ kalɔ Dl deen na tɔgi Zeremi baŋa ni Dl ŋɔɔnti tun suni ka ki. Ku na ki te tun, Dl pe Pe Sirusi wɔbɔŋa ja si o tɔŋi kwɛrɛ si ka yi o tuw kum tunti yam maama. Ba ta ma pupɔni o kwɛrɛ kam ba ki tɔnɔ ni ka wɔ:

²³ «Persi tuw pe Sirusi ni dum mu tuntu:

Weyuu Tu Baŋa-We mu kwe tɔga baŋa tunti maama Dl pa-ni si a taa te. Dl nan kuri amu mu si a lɔ We-digɛ Zuda tuw Zeruzalem wuni a pa-Dl. Abam balɔ maama na wu Baŋa-We nɔɔna bam wuni tun jigi cwɛŋɛ si á vu Zeruzalem á tɔŋi titɔŋi dum kuntɔ. Baŋa-We wú taa wu á tee ni.»

36:5-6 Zeremi 22:18 36:7 Daniyelɔ 1:2; 5:2 36:9-10 Zeremi 22:24-30 36:11-12 Zeremi 24:8-10; 37:1-10 36:15-16 Zeremi 7:25; 44:4-5; Mat 23:27 36:19 Zeremi 9:11 36:20 Esdrasi 2:1 36:20-21 Cullu 26:33-35; Zeremi 21:1-10; 25:11-12; 29:10; 34:1-5 36:22-23 Esdrasi 1:1-3; Ezayi 44:28; Daniyelɔ 1:21; 6:28

Esdrasi Tɔnɔ

Esdrasi Tɔnɔ kum te ku bɔi dɔbam We na kwe cwɛnɛ Dɩ pa Zuda tiinɛ bam si ba want ba joori ba tuti tuw yi ba fɔgi ba lo We-di-kamunu kum Zeruzalem ni ba zigɩ tun mu. Ba deen ya zɔvri Babilɔni ni mu bina fiinnu yi Persi tuw pe wum zani-ba si ba nuɗi ba gabɛem dum wɔni ba joori ba vu ba tuw. Ba deen ma kwe bina fiinle ba joori ba lo We-di-kamunu kum ba zigɩ. Nii Pɔɔrum 1-6. Ku kwaga seeni mu Esdrasi dɩ tɔgi dɩ nɔɔna bam badaara si ba joori ba lo ba nabaara sam, yi o daari o wɛli nɔɔna bam si ba taa tɔgi cwe silu na maɗi dɩ We taani dum na bɔi te tun. Nii Pɔɔrum 7-10.

Pe Sirusi kwɛrɛ kam

1 Sirusi deen yi Pa-faru wulɔ na te Persi maama tun mu. O paari pulim bɔni dum ni mu Baɗa-We pe kwɛrɛ kalu Dɩ deen na tɔgi Zeremi baɗa ni Dɩ ɗɔɔni tun suni ku ki. Ku na ki te tun, Dɩ pe Pe Sirusi wɔbɔɗa mu ja si o tɔɗi kwɛrɛ si ka yi o tuni yam maama. Ba ta ma pɔpɔni o kwɛrɛ kam ba ki tɔnɔ ni ka wɩ:

² «Persi tuw pe Sirusi ni dum mu tintu:

Weyuu Tu Baɗa-We mu kwe tɔga baɗa tuni maama Dɩ pa-ni si a taa te. Dɩ nan kuri amu mu si a lo We-di-kamunu Zuda proveni dum tu Zeruzalem wɔni a pa-Dɩ. ³ Abam wulɔ maama na wu Baɗa-We nɔɔna bam wɔni, kontu tu We dum nan wɔ taa wu o tee ni. Amu nan pe ku tu cwɛnɛ si o vu Zeruzalem na wu Zuda wɔni tun o lo We-digɛ kam o pa Yisrayeli tiinɛ We dum, dɩ na yi We dilu na zɔvri Zeruzalem ni tun ɗwaani. ⁴ Balu na daari yi ba zɔvri mɛ maama tun nan maɗi si ba wɛli ku tu dɩ kulɔ maama o na lagi ba tee ni tun mu. Baá zɛn-o dɩ sɛbu-pɔɗo, dɩ sɛbu-sɩɗa, dɩ jɔɗɔɗu dwi dwi, dɩ vara, dɩdaani wu-yoɗo pɛera yalu o na wɔ kwe o ma kwe We-digɛ kam Zeruzalem wɔni tun.»

⁵ Zuda dwi dum yigɛ tiinɛ, dɩ Benzamen dwi dum yigɛ tiinɛ, dɩ We kaanum tiinɛ, dɩ Levi dwi tiinɛ, dɩdaani balu maama We na pe ba wɔbɔɗa ja tun ma zaɗi ba ti yigɛ si ba vu Zeruzalem ba lo We-di-kamunu kum ba pa Baɗa-We. ⁶ Ba doonɛ bam maama ma wɛli-ba dɩ sɛbu-pɔɗo wɛɛnu, dɩ sɛbu-sɩɗa wɛɛnu, dɩ jɔɗɔɗu dwi dwi, dɩ vara, dɩ zil-ɗɔna na jɔgi yuu tun, ku ta wɛli dɩ We pɛera yam.

⁷ Pe Sirusi tuti dɩ ma zu Pe Nebukadnetsari jwɛnɛ digɛ ni o li Baɗa-We digɛ kam wo-laaru tilu Nebukadnetsari deen na zɩɗi o nuɗi Zeruzalem ni o ba o yaɗi da tun o ja o nuɗi. ⁸ O ma kwe-ti o ki sɛbu-tiɗnu Mitredati jɩɗa ni si o jeeli ti ni, si o daari o ki ti maama Sesebazari jɩɗa ni. Wɔntu deen mu yi dɩdeeru wulɔ na

nii Zuda proveni dum tun. ⁹⁻¹⁰ Ba deen na jeeli zila yalu tun mu tintu:

Sɛbu-sɩɗa war-zwi fiintɔ (30).

Sɛbu-pɔɗo war-zwi muru (1,000).

Sɛbu-pɔɗo zwi sidonnɛ fiinle-nuɗu (29).

Sɛbu-sɩɗa kabɛli fiintɔ (30).

Sɛbu-pɔɗo kabɛli biɛ-yana dɩ fugɛ (410).

Zila yadonnɛ maa yi muru (1,000).

¹¹ Sɛbu-sɩɗa dɩ sɛbu-pɔɗo zila yalu ba deen na kwe ba ki Sesebazari jɩɗa ni tun maama deen yi murru tunu dɩ biɛ-yana (5,400) mu. Wɔntu dɩ Zwifɛ tiinɛ balu na ti yigɛ si ba nuɗi Babilɔni ni tun ma kwe-ti ba ja joori Zeruzalem.

Nɔɔna balu na tɔgi dɩ Zorobabeli ba joori tun

Nehemi 7:4-73

2 Nɔɔna balu deen na zigɩ Babilɔni proveni dum ni ba joori Zeruzalem dɩ Zuda tuni didonnɛ dum wɔni tun yira mu tintu. Nɔɔnu maama deen ma joori o vu o tuti tuw. Babilɔni Pa-faru Nebukadnetsari ya jaani-ba mu o vu o pi o tuti tuw kum ni. ² Ba tɔgi dɩ Zorobabeli, dɩ Zozwe, dɩ Nehemi, dɩ Seraya, dɩ Reelaya, dɩ Mardose, dɩ Bilisan, dɩ Mispari, dɩ Bigavayi, dɩ Rehumi, dɩdaani Baana mu ba joori ba sam.

Yisrayeli tiinɛ bam ni na maɗi te tun mu tintu:

³ Parusi biɛ bam yi 2,172.

⁴ Sefatia biɛ bam yi 372.

⁵ Ara biɛ bam yi 775.

⁶ Pahat-Moabi biɛ balu na tɔgi Zozwe dɩ Zoabi dwi dum tun yi 2,812.

⁷ Elam biɛ bam yi 1,254.

⁸ Zaatu biɛ bam yi 945.

⁹ Zakayi biɛ bam yi 760.

¹⁰ Bani biɛ bam yi 642.

¹¹ Bebayi biɛ bam yi 623.

¹² Azagadi biɛ bam yi 1,222.

1:9 zwi naa svm

1:1 2 Kibari tɔnɔ 36:21, 22-23; Esdrasi 6:3; Zeremi 29:10
Zeremi 27:22 1:8 Esdrasi 5:14-16 2:1-70 Nehemi 7:6-73

1:2 Ezayi 44:28; 45:4-6 1:3 Esdrasi 7:13 1:7 2 Pwa 24:13;
2:1 2 Kibari tɔnɔ 36:20; Zeremi 16:15

- ¹³ Adonikam biə bam yɪ 666.
¹⁴ Bigavayi biə bam yɪ 2,056.
¹⁵ Adin biə bam yɪ 454.
¹⁶ Atera biə balu na tɔgi Ezeklasti dwi dum tun yɪ 98.
¹⁷ Bezayi biə bam yɪ 323.
¹⁸ Yora biə bam yɪ 112.
¹⁹ Hasum biə bam yɪ 223.
²⁰ Gibara biə bam yɪ 95.
- ²¹ Betelhem tw tiinə bam yɪ 123.
²² Netofa tw tiinə bam yɪ 56.
²³ Anatoti tw tiinə bam yɪ 128.
²⁴ Azımaveti tw tiinə bam yɪ 42.
²⁵ Kiriati-Yearim, dɪ Kefira, dɪdaani Beeroti tunti tiinə bam yɪ 743.
²⁶ Rama dɪ Geba tunti tiinə bam yɪ 621.
²⁷ Mikimasi tw tiinə bam yɪ 122.
²⁸ Beteli dɪ Ayi tunti tiinə bam yɪ 223.
²⁹ Nebo tw kum tiinə bam yɪ 52.
³⁰ Magibisi tw tiinə bam yɪ 156.
³¹ Elam tw kudonj kum tiinə bam yɪ 1,254.
³² Harim tw tiinə bam yɪ 320.
³³ Lodi, dɪ Hadida, dɪ Ono tunti tiinə bam yɪ 725.
³⁴ Zeriko tw tiinə bam yɪ 345.
³⁵ Senaa tw tiinə bam yɪ 3,630.
- ³⁶ Kaanum tiinə bantv dɪ deen mu tɔgi ba joori: Yedaya dwi dɪlu na tɔgi Zozwe baŋa ni tun biə bam yɪ 973.
³⁷ Yimera biə bam yɪ 1,052.
³⁸ Pasuuri biə bam yɪ 1,247.
³⁹ Harim biə bam yɪ 1,017.
- ⁴⁰ Levi dwi tiinə balu dɪ na de ba joori tun mu tuntu: Zozwe dɪ Kadimeli biə balu na tɔgi Hodavia dwi dum tun yɪ nɔɔna fusurpe-bana (74).
⁴¹ Lən-leenə bam na yɪ Azafi biə tun yɪ nɔɔna bi dɪ fiinle-nana (128).
⁴² We-di-kamunu ni-yuruna bam na yɪ Salumi, dɪ Atera, dɪ Talumon, dɪ Akuba, dɪ Hatita, dɪ Sobayi biə tun yɪ nɔɔna bi dɪ fiintɔ-nɔgv (139).
- ⁴³ Balu na tɔŋi We-di-kamunu kum tutɔŋa yɪ ba joori tun mu tuntu:
 Sia biə, dɪ Hasufa biə, dɪ Tabayoti biə, ⁴⁴ dɪ Kerosa biə, dɪ Siya biə, dɪ Padon biə, ⁴⁵ dɪ Lebana biə, dɪ Hagaba biə, dɪ Akuba biə, ⁴⁶ dɪ Hagabi biə, dɪ Salumayi biə, dɪ Hanan biə, ⁴⁷ dɪ Gidæli biə, dɪ Gahaari biə, dɪ Reaya biə, ⁴⁸ dɪ Resin biə, dɪ Nekoda biə, dɪ Gazam biə, ⁴⁹ dɪ Yuza biə, dɪ Pasia biə, dɪ Besayi biə, ⁵⁰ dɪ

Asena biə, dɪ Meyunim biə, dɪ Nefusim biə, ⁵¹ dɪ Bakəbuki biə, dɪ Hakufa biə, dɪ Aruri biə, ⁵² dɪ Bazeluti biə, dɪ Mehida biə, dɪ Harasa biə, ⁵³ dɪ Barakosi biə, dɪ Sizera biə, dɪ Tema biə, ⁵⁴ dɪ Nesta biə, dɪ Hatifa biə bam.

⁵⁵ Pe Solomɔn tuntuŋna biə balu dɪ deen na de ba joori tun mu tuntu:

Sotayi biə bam, dɪ Sofereti biə, dɪ Peruda biə, ⁵⁶ dɪ Yaala biə, dɪ Darekon biə, dɪ Gidæli biə, ⁵⁷ dɪ Sefatia biə, dɪ Hatila biə, dɪ Pokereti-Hazebayim biə, dɪ Ami biə bam.

⁵⁸ We-di-kamunu tuntuŋna bam, dɪ Solomɔn tuntuŋna biə bam deen na ki daani tun, ba ni maa yɪ biə-yatɔ dɪ funɔgv-bale (392). ⁵⁹ Nɔɔna badonnə deen mu nuŋi Tel-mela, dɪ Tel-harasa, dɪ Kerubi, dɪ Adan, dɪ Yimera tunti dum ba tɔgi ba joori yɪ ba wari si ba bri ba na nuŋi Yisrayeli dwi dɪlu woni tun. ⁶⁰ Bantv maa yɪ Delaya biə, dɪ Tobia biə, dɪ Nekoda biə bam. Ba maama deen yɪ nɔɔna biə-yardu dɪ fiinnu-bale (652) mu.

⁶¹ Twannv deen tərə si ti bri kaanum tiinə bantv nabaara na yɪ balu tun:

Habaya biə, dɪ Hakoza biə, dɪ Bazilayi biə bam. (Bazilayi ya ve Galadi mu o di Bazilayi dwi dum buko wudonj. Ba ma lærti ba kwe o tumbaaru yiri ba mai ba bə-o.)

⁶² Ba nan na beeri ba nabaara natɔga twannv tum ba ga tun, mu ba cigi-ba si ba yɪ taa yɪ We kaanum tiinə. ⁶³ Tw kum dɪdeeru wum ma pa-ba ni ni ba yɪ tɔgi ba dɪ wɔdiu kulɔ na yɪ ku yira We ŋwaanɔ tun, ku na dai kaanum tu na tuə yɪ o wai o kwe Yurim dɪ Tumim mumaŋa kandwa o ma o kuri We wɔbɔŋa o pa nɔɔna bam.

⁶⁴ Nɔɔna balu deen na joori tun maama ni yɪ murrv fiinna-tle dɪdaani biə-yatɔ dɪ fusirdv (42,360) mu.

⁶⁵ Balu na wəli da tun mu tuntu:

Ba gambe, baara dɪ kaana maama maa yɪ murrv turpe dɪdaani biə-yatɔ dɪ fiintɔ-barpe (7,337). Ba lən-leenə, baara dɪ kaana maama maa yɪ biə-yale (200).

⁶⁶ Ba siseŋ-nɔɔna deen yɪ biə yarpe dɪ fiintɔ-bardv (736) mu.

Ba bina-sise maa yɪ biə-yale dɪ fiinna-sunu (245);

⁶⁷ Ba yogondə maa yɪ biə-yana dɪ fiintɔ-yanu (435);

Ba bine sum maa yɪ murrv bardv dɪdaani biə-yale dɪ fiinle (6,720).

⁶⁸ Nɔɔna bam na joori Zeruzalem kuntu tun, ba ma vu Baŋa-We digə kam je sum. Sam yigə tiinə badaara

deen ma la We peera si ya wəli We-digə kam lóom si ka joori ka zıgı ka je sum ni. ⁶⁹Yigə tu maama nan pe peera si ya maŋı dı o dam na maı te tun mu. Ya maama maa yı səbu-sıŋa kilo biə-yanu (500), dı səbu-poŋo kilo murrı tıtı (3,000), ku wəli dı gwaaru bi (100) si kaanum tiinə bam taa zıvra.

⁷⁰Kaanum tiinə bam, dı Levi dwi tiinə bam, dı lən-leenə bam, dı We-digə ni-yırına bam, ku ta wəli dı We-digə tuntıŋna bam, dı Yisrayelı dwi tiinə badaara bam maama laan ma vu ba jəni ba tıttı tunı dum ni.

Ba daa lıgı kaanum bimbim ba zıgı

3 Ku na yi bını dım canı sırpə cana kam tun, dıdaanı Yisrayelı tiinə bam laan zıvrı ba tıttı tunı wuntı mu. Ba maama maa kı ni dıdwı ba jeeri Zeruzalem wuntı. ²Yozadaki bu Zozwe na yı We kaanum tu tun, dı o donnə kaanum tiinə bam, dı Salatyelı bu Zorobabelı dı o cırrı tum ma puli si ba lı Yisrayelı tiinə We dım kaanum bimbim dum. Ku nan maŋı si ba taa kı zweem kaanum mu dı baŋa ni ba pa We, nıneentı We niə tóno kulı Moyisi na pıpıntı na brı te tun. ³Fıvntı maa jıgı-ba dı balı na zıvrı je sum kuntu ni tun. Dı kuntu dı, ba ta cwi kaanum bimbim dum dı deen na maŋı dı zıgı me tun mu. Ba ma yóortı ba sıŋı ba kı zweem kaanum dı baŋa ni ba pa Baŋa-We de maama, tıttıttı dı dıdaan-ni ni. ⁴Ba ta dı Vwə cwiim candıə kam mu nıneentı Moyisi tóno kım na brı te tun. Candıə kam da yam maama wuntı, nıneentı bam maa yəni ba kı zweem kaanum na maŋı si dı kı te de maama tun. ⁵Ba deen ta yəni ba kı zweem kaanum dılv maama na maŋı si dı kı de maama tun mu, dı yalı na maŋı si ya kı can-dıŋa maŋa ni tun, ku ta wəli dı yalı na maŋı dı candı yadonnə ya maŋa ni, nıneentı Baŋa-We na pe-ba ni te tun. Ba ta yəni ba ja ba wı-yoŋo peera ba ba pa Baŋa-We mu. ⁶Bını dım kuntu canı sırpə cana kam pulim de dım wuntı mu nıneentı bam deen puli si ba kı zweem kaanum ba pa Baŋa-We. Ka maŋa ni dı ba ya ta wı puli si ba cwi We-di-kamunu kım kabri-kuri.

⁷Ba laan ma ŋwı lwara dı gwarı tılv na tıŋı de tıttıŋa tun si ba tıŋı ba pa-ba. Ba ta ma kwe wıduı, dı sana, dı nugə ba tıŋı ba pa Tiiri tiinə dı Sidón tiinə si ba ma yəgi de ba tee ni. Bantı ma zagı Sedrı tweeru na wı Liban pweeru tum ni tun yı ba daartı ba ja de sum ba tıgı Medıteranıa nıw kım ba vu ba yi Zope. Pe Sirusi deen mu pe cwəŋə si kuntu maama kı.

Ba puli We-di-kamunu kım lóom

⁸Ku yı bına yale bını dım wuntı nıneentı bam na joori ba yi Zeruzalem tun, mu ba puli si ba lı Baŋa-We digə kam. Ku maa yı bını dım kuntu canı sıle cana kam ni mu Salatyelı bu Zorobabelı, dı Yozadaki bu Zozwe, dı o donnə kaanum tiinə bam, dıdaanı Levi dwi tiinə bam, ku wəli dı balı maama na joori ba ba tun ce dı tıttıŋa yam. Ba deen ma kwe digə kam lóom tıttıŋa maama ba kı Levi dwi tiinə balı na yi bına fiinle ba daŋı tun jıŋa ni, si ba taa nii ya baŋa ni. ⁹Levi dwi tiinə balı na nii We-digə kam tuntıŋna baŋa ni tun mu tuntı: Zozwe dı o biə, dı o cırrı tum, ku wəli dı Kadimelı dı o biə, Enadadı dı Hodavia mu. Levi tiinə balı dı na yı Enadadı dwi nıneentı tun dı ma wəli da.

¹⁰Tuntıŋna bam deen na yóortı ba cwi Baŋa-We digə kabri-kuri kam tun, mu kaanum tiinə bam zıv ba gwaaru yı ba daartı ba vu ba zıgı ba zıga je ni, si ba wı ba nabwaanı tum. Levi tiinə balı na nuŋı Azafı digə kam ni tun dı ma kwe zıvı ba zıgı da, si ba maama zıvı Baŋa-We nıneentı Yisrayelı tiinə Pe Davidı deen na brı si ba taa kı te tun. ¹¹Ba deen ma mıneentı le yı ba se-sı ba ma zıvı Baŋa-We yı ba kı-Dı le. Ba maa te ba wı:

«Dı tiini Dı lamma!

Dı sono kulı Dı na jıgı

Yisrayelı tiinə ŋwaanı tun

wıra mu maŋa maama!»

Nıneentı bam maama ma tiini ba tee Baŋa-We dı kwər-dıa, ba na bəri Baŋa-We digə kam kuri tun ŋwaanı. ¹²Kuntu na jıgı ku kı tun, kaanum tiinə dı Levi tiinə dı sam yigə tiinə balı na yı nankwın tun ma gıvı pulim We-di-kamunu kım deen na yı te tun yı ba tiini ba kaası dı wı-cıgı. Ku nan na yı balı na daartı tun, ba zanzan kaası dı wıpolo mu. ¹³Ba maama sıv kım ma tiini ku dı baŋa pa nıneentı wartı si ba pıortı ywəni dı wı-cıgı daanı. Sıv kım deen ma ni yigə yigə.

Zwıfə tiinə dına cıgı We-digə kam lóom

4 Zuda dwi dım dıdaanı Benzamen dwi dım dına deen ma ni ni balı na zıgı Babilónı ni ba ba tun wıra ba joori ba lı Yisrayelı tiinə Baŋa-We wım digə kam mu. ²Ba na ni tun, ba ma vu Zorobabelı dı sam dım yigə tiinə te ba ta ba wı: «Dıbam dı zıvı á Tu We nıneentı abam na kı te tun mu. Ku zıgı maŋa kalı Asiiri tu pe Esar-Adón na jaanı dıbam o ba o yagı yo

3:9 Enadadı dı Hodavia naa ba na yı Hodavia dwi dım nıneentı tun

2:68 1 Kıbartı tóno 29:6-7 2:70 1 Kıbartı tóno 9:2 3:2 Nehemi 12:1; Aze 1:1; Zakari 3:1-8 3:4 Garım 29:12 3:7 1 Pwa 5:8-9
3:8 Nehemi 3:1-32 3:10 1 Kıbartı tóno 6:31-32, 39 3:11 2 Kıbartı tóno 7:3; Nehemi 12:43 3:12 Aze 2:3-4

seeni tun, dí yɔɔri dí kɪ kaanum dí pa-Dɪ mu. Dí nan tu sɪ dí wɛli abam wɔni mu sɪ dí lɔ Wɛ-digə kam.»

³Zorobabelɪ, dɪ Zozwe, dɪ Yisrayelɪ sam yigə tiinə badonnə bam ma ləri-ba ba wɪ: «Wɛ-digə kam lɔɔm dai dɪbam dɪ abam maama tɪtɔŋɪ. Dɪbam yɪranɪ mu wó lɔ digə kam dí pa Yisrayelɪ tiinə Baŋa-Wɛ wɔm, nɪnɛnɪ pɛ Sirusi na pɛ dɪbam ni sɪ dí kɪ te tun.»

⁴Tɪw kum tiinə bam maa pa Zuda nɔɔna bam wuru cɔŋɪ, ba pa ba daa ba jigɪ baari sɪ ba lɔ digə kam. ⁵Ba ta ma vu ba yuu tuw kum dɪdɛera sɪ ba cɛŋɪ tɪtɔŋɪ yam, pa ya daa wart ya vu yigə. Ba ma lɛerɪ ba kɪ kuntu ku zigɪ Persɪ tuw pɛ Sirusi paari dim maŋa ni sɪ ku yɪ maŋa kam Dariusi dɪ daa na jɔŋɪ Persɪ paari o di tun.

Ba cigɪ Zeruzalem tuw kum lɔɔm

⁶Pɛ Asuerusi dɛen na tu o ji Persɪ pɛ maŋa kalɔ tun, mu Zuda tiinə dɔna bam pupɔni tɔnɔ ba vugimi o wɔbɔŋa Zuda tiinə bam seeni, dɪ Zeruzalem tuw kum nɔɔna seeni.

⁷Kuntu na kɛ yɪ Atazeregestɪ dɪ daa ji Persɪ pɛ maŋa kalɔ ni tun, mu Biselam, dɪ Mitredatɪ, dɪ Tabeeli, dɪ ba yuudonnə bam pupɔni tɔnɔ ba tɔŋɪ ba pa pɛ wɔm. Ba dɛen pupɔni tɔnɔ kum dɪ Arame tiinə taani mu yɪ ba daari ba ləri ku taani dum ba ga sɪ nɔɔna lwarti ku kuri.

⁸Ku ta na wura ku wura tun, Rehumɪ dɪ Simisayɪ dɪ dɛen ma pupɔni tɔnɔ ba pa Pɛ Atazeregestɪ sɪ ku vugimi o wɔbɔŋa Zeruzalem tuw kum nɔɔna seeni. Rehumɪ dɛen mu yɪ tuw kum yigə tu. Simisayɪ dɪ maa yɪ dɪdɛerɔ wɔlɔ na nii tuw kum tɔnɔ pupɔnum baŋa ni tun. Ba na pupɔni kulɔ tun mu tuntu:

⁹«Tɪw kum yigə tu Rehumɪ, dɪ tɔnɔ pupɔnum dɪdɛerɔ Simisayɪ, dɪdaani dí donnə bam maama mu pupɔni tɔnɔ kuntu. Ba maa yɪ dí je sum yigə tiinə, dɪ nakwa, dɪ dɪdɛera balɔ na yɪ Ereki tiinə, dɪ Babilɔni tiinə, dɪ Elam tiinə tun, ¹⁰ku ta wɛli dɪ nɔɔna balɔ maama Pa-farɔ Dɔnapaari, o yɪrɪ na tiini dɪ zaŋɪ tun, dɛen na wani o di yɪ o fun-ba sɪ ba vu ba jəni Samari tunti dum ni, dɪdaani provensi dilɔ na wɔ Efratɪ bugə kam wa-zɔvri seeni tun.»

¹¹Tɔnɔ kulɔ ba dɛen na pupɔni ba pa pɛ wɔm tun mu tuntu:

«Dɪbam balɔ na yɪ Pɛ Atazeregestɪ tuntuŋna, yɪ dí zɔvri Efratɪ bugə kam wa-zɔvri je sum ni tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu sɪ dí pa-m. ¹²Pɛ, dí lagɪ sɪ n lwarti ni Zwifə tiinə balɔ na nuŋɪ nmu te Babilɔni ni ba joori ba ba yo seeni tun laan wɔ Zeruzalem tuw kum wɔni mu. Ba nan lagɪ sɪ ba joori ba lɔ tuw kum mu. Ku nan yɪ tɪ-balɔrɔ kulɔ nɔɔna na culi dí tuw kum tun mu. Ba wura ba lɔ tuw kum kabri sum ba tiə mu, sɪ ba joori ba kwe ku kabri-kuri kam. ¹³Nan ta n ye ni ba na joori ba lɔ ba tuw kum ba zigɪ, yɪ ku kabri sum dɪ kwaari daani sɪ ti, Zwifə tiinə bam daa bá sɛ sɪ ba taa ŋwɪ lampoo dwi maama. Kuntu na kia, sɛbiə yalɔ pɛ wɔm na yəni o jɔŋɪ o nɔɔna tee ni tun wó muri mu. ¹⁴Dɪbam nan na yɪ balɔ n na nii dí baŋa ni tun ŋwaani mu dí vat sɪ wo-balwaarɔ tuntu yɪ-m. Dí pupɔni tuntu dí ma koori nmu ¹⁵sɪ n pa ba beeri n nabaara cibara gulə twaanɔ tum wɔni ba nii. Nmu wó na ni tuw kum kuntu nɔɔna soe jara mu. Ku zigɪ faŋa faŋa tun, ba yəni ba tiini ba daani pwa dɪ dɪdɛera balɔ na te-ba tun mu. Ba na yɪ vɪna tun ŋwaani mu pɛ nɔɔna dɛen cɔŋɪ ba tuw kum. ¹⁶Pɛ, nan lwarti ni nmu na pɛ cwəŋə sɪ ba joori ba lɔ tuw kum kuntu, sɪ ku kabri sum maama zigɪ sɪ ti, nmu wó ga tɪga kalɔ maama na wɔ Efratɪ bugə kam wa-zɔvri seeni provensi dum ni tun mu.»

¹⁷Pɛ Atazeregestɪ dɪ ma tɔŋɪ kwərə o ləri-ba o wɪ: «Amu Pɛ Atazeregestɪ mu ləri tuw yigə tu Rehumɪ, dɪ tɔnɔ pupɔnum dɪdɛerɔ Simisayɪ, ku ta wɛli dɪ ba donnə balɔ na zɔvri Samari ni, dɪ je silɔ maama na wɔ Efratɪ bugə kam wa-zɔvri seeni tun. A jɔɔni abam. ¹⁸Ba pipiri tɔnɔ kulɔ á na pupɔni tun ba kɪ dɪbam taani wɔni, yɪ ba ta karɪmɪ-ku ba bri-ni. ¹⁹Amu pɛ ni sɪ ba buŋɪ dí tuw kum cibara gulə twaanɔ tum wɔni ba nii. A nan sunɪ a maani ni ku na nuŋɪ faŋa tun, Zeruzalem tuw kum su dɪ vɪna na soe jara tun mu. Ba yəni ba daani pwa mu yɪ ba wart ba ja. ²⁰A ta ne ni pa-fara mu di Zeruzalem tuw paari, yɪ ba dɛen te Efratɪ bugə kam wa-zɔvri seeni provensi dum, pa je sum kuntu nɔɔna ŋwɪ lampoo dwi maama ba pa-ba. ²¹Kuntu ŋwaani nan pa-na-ba ni ni ba daa yɪ lɔ tuw kum, ku na

daɔ ni amv mu pɛ-ba cwəŋə sɪ ba lɔ. ²²Nan taá ye-na sɪ á kɪ lɪla á kɪ amv ni dum kuntu, sɪ daanum daa yɪ ba amv paart dim baŋa nɪ.»

²³Ba na yɔɔrti ba karumɪ Pɛ Atazeregesti tɔnɔ kum ba bɪ Rehumi, dɪ Simisayi, dɪ ba donnə bam tun, mu ba kɪ lɪla ba vu Zeruzalem. Ba ma fin Zwifə tiinə bam dɪ dam pa ba yagɪ tuv kum lɔɔm.

²⁴Kuntu tun ba dɛen fin Zwifə tiinə bam mu pa ba yagɪ Zeruzalem tuv Wɛ-digə kam lɔɔm. Tituŋa yam daa maa ba ve yigə sɪ ku yɪ maŋa kam Dariusi na jɔŋi Persi paart o dɪ yɪ ku kɪ bɪna yale tun.

Ba daa puli sɪ ba lɔ Wɛ-di-kamunu kum

5 Maŋa kam kuntu nɪ, Wɛ nijɔŋnə Aze dɪ Ido bu Zakari dɛen zaŋɪ ba ŋɔɔnti Baŋa-Wɛ kwərə kam ba bɪ Zwifə tiinə balu na zɔvɪ Zuda provensɪ dum nɪ, dɪ Zeruzalem tuv kum wunt tun. Ba kwe Yisrayelɪ tiinə Baŋa-Wɛ dum yɪrti mu ba ŋɔɔnti dɪ ba, Duntu na yɪ dilu na nii-ba tun ŋwaanɪ. ²Salatɪyɛlɪ bu Zorobabelɪ dɪ Yozadaki bu Zozwe na ni ba taanɪ dum tun, mu ba sɪŋɪ sɪ ba joori ba lɔ Zeruzalem Wɛ-digə kam. Wɛ nijɔŋnə bam dɛen maa wu ba tee nɪ sɪ ba taa wəli-ba.

³Tatenayi dɛen mu yɪ Efratɪ bugə kam wa-zɔvɪrɪ seeni provensɪ dum yigə tu. O ma tɔŋɪ dɪ Setar-Bozunayi, dɪ ba donnə yigə tiinə bam o vu Zwifə tiinə bam te yɪ o bwe-ba o wɪ: «Wɔɔ mu pɛ abam cwəŋə sɪ á joori á lɔ Wɛ-digə kam, sɪ á daart á kwe-ka á zɪŋɪ?» ⁴Ba ta ma ta ba wɪ: «Pɔpɔnti-na balu na wura ba lɔ-ka tun yɪra á pa dɪbam sɪ dɪ nii.» ⁵Persɪ tuv dɪdɛera bam nan wu cigɪ tituŋa yam, Baŋa-Wɛ yɪ na pagɪ Zwifə tiinə nakwa bam baŋa nɪ tun ŋwaanɪ. Dɪdɛera bam dɛen buŋɪ sɪ ba pɔpɔnti tɔnɔ ba tɔlɪ taanɪ dum ba bɪ Pɛ Dariusi mu, sɪ o na ləri-ku, sɪ ba laan lwart ba na wó kɪ te tun.

⁶Tatenayi, dɪ Setar-Bozunayi, dɪ ba donnə yigə tiinə bam na wu Efratɪ bugə kam wa-zɔvɪrɪ seeni tun na pɔpɔnti tɔnɔ kulu ba pa Pɛ Dariusi tun mu tuntu:

⁷«Pɛ Dariusi, yazurə taa wu n tee nɪ.

⁸Dɪ lagɪ sɪ n lwart nɪ dɪbam ve Zuda provensɪ dum nɪ, yɪ dɪ na digə kalu ba na wura ba lɔ sɪ ba pa Wɛ-kamunu kum tun. Nɔɔna bam jɪŋɪ kandwa-zana mu ba ma lɔ-ka, yɪ ba kwe dɛ ba kɪ ka yɪra nɪ. Tuntuŋa bam nan zuri yɪra mu ba tuŋa dɪ yɪ-suna, yɪ lɔɔm dum ve yigə lanyranɪ.

⁹Dɪ ma bwe ba nakwa dɪ wɪ: «Wɔɔ mu pɛ abam cwəŋə sɪ á joori á lɔ Wɛ-digə kam, sɪ á daart á kwe-ka á zɪŋɪ?» ¹⁰Dɪ nan ta bwe sɪ dɪ lwart tuntuŋa bam yɪra mu sɪ dɪ pɔpɔnti, sɪ n lwart balu na wu ba tituŋa yam yigə nɪ tun.

¹¹Ba dɪ ma ləri ba wɪ: «Dɪbam yɪ Wɛ dilu na te wɛyuu dɪ tɪga baŋa tun tuntuŋa mu. Dɪ nan wura dɪ joori dɪ lɔ Wɛ-digə kalu Yisrayelɪ

pa-kamunu wudɔŋ dɛen na lɔŋɪ yɪ o fɔŋɪ o kwe-ka o zɪŋɪ tun mu. ¹²Dɪbam nabaara dɛen ya pɛ Wɛyuu Tu Wɛ dum banɪ mu zaŋɪ dɪ ba. Dɪ dɪ ma vɪ-ba Dɪ kɪ Babilɔntɪ tuv pɛ Nebukadnetsartɪ na yɪ Kalde dwi tu tun juŋa nɪ pa o ba o cɔŋɪ ba Wɛ-digə kam. O dɛen ta ma kalɪ-ba o ja o vu o tutɪ tuv sɪ ba taa zɔvɪrɪ da. ¹³Ku nan na yɪ te tun, Pɛ Sirusi dɪ dɛen daa na jɔŋi Babilɔntɪ paart o dɪ tun, o paart dim pulim bɪntɪ dum wunt mu o pɛ ni sɪ Zwifə tiinə joori ba lɔ Wɛ-digə kam. ¹⁴Pɛ Sirusi dɛen kwe səbu-sɪŋa dɪ səbu-pɔŋo zɪla yalv Pɛ Nebukadnetsartɪ ya na lɪ Zeruzalem Wɛ-digə kam nɪ o daart o ja-tɪ o vu o zɪŋɪ o tutɪ jwənə digə kam nɪ tun mu o joori o pa dɪbam. O dɛen ma kwe-tɪ o kɪ Sesebazartɪ juŋa nɪ sɪ o ta nii tɪ baŋa nɪ. Pɛ wum ya tiŋɪ wuntu sɪ o taa yɪ Zuda provensɪ dum yigə tu mu, ¹⁵yɪ o daart o pa-o ni sɪ o ja zɪla yam kuntu o joori o vu Zeruzalem o tiŋɪ Wɛ-digə kam nɪ. O ta wó joori o lɔ Wɛ-digə kam o zɪŋɪ ka dɛen na maŋɪ ka wu je silu tun nɪ. ¹⁶Sesebazartɪ nan sunt o kɪ kuntu mu, pa o puli o cwi Wɛ-digə kam kabri-kuri Zeruzalem nɪ. Ku na zɪŋɪ maŋa kam kuntu nɪ sɪ ku yɪ zum tun, dɪ yɔɔrti dɪ wura dɪ lɔ Wɛ-digə kam mu. Tituŋa yam nan ta wu ti.»

¹⁷Pɛ, kuntu ŋwaanɪ nan dɪ loori-m mu sɪ n pa ba buŋɪ Babilɔntɪ tuv cɪbara gulə twaanv tum wunt, sɪ ba nii Pɛ Sirusi sunt o pa ni nɪ ba joori ba lɔ Zeruzalem Wɛ-digə kam naa o wu kɪ kuntu. Nmu laan na nɛ kulu na wura tun, sɪ n bɪ dɪbam n wubɔŋa na jaanɪ te tun.»

Pɛ Dariusi na ləri te tun

6 Pɛ Dariusi ma pa ni sɪ nɔɔna vu ba na yəni ba tiŋɪ Babilɔntɪ tuv cɪbara gulə twaanv tum mɛ tun ba beeri tɪ wunt sɪ ba nii. ²Ku dɛen nan yɪ Mɛdɪ provensɪ dum tu-fɔɔ Ekebatana wunt mu ba nɛ tɔnɔ, yɪ ku wu taanɪ mu tuntu:

³«Pɛ Sirusi paart dim pulim bɪntɪ dum wunt mu o pɛ ni na tɔŋɪ Zeruzalem Wɛ-di-kamunu kum seeni tun. O ni dum yɪ sɪ ba joori ba lɔ-ka sɪ ka taa yɪ jəŋə kalu ba na wó taa kɪ ba kaanum da tun mu. Ba maŋɪ sɪ ba cwi ka kabri-kuri kam, yɪ ba pa digə kam wɛyuu dɪdwarum taa yɪ kantɪ fusrɪdv (60), sɪ ka yalv seeni dɪ taa yɪ kantɪ fusrɪdv (60). ⁴Ba nan wó kwe kandwa-zana mu sɪ ba na tiŋɪ-ya yɪ ba lɔ kəbrə kam kuni bitə, sɪ ba kwe dɛ gɪna dɪdva ba lɔ ba daŋɪ da. Ba maŋɪ sɪ ba lɪ səbu dɪ tuv paart dim səbiə wunt mu ba ma ŋwɪ Wɛ-digə kam lɔɔm jɪntɪ dum. ⁵Ku ta wəli da, səbu-sɪŋa dɪ səbu-pɔŋo zɪla yalv Pɛ Nebukadnetsartɪ dɛen na lɪ Zeruzalem Wɛ-digə

kam wɔnti o ja o vu o tiŋi Babilɔnti ni tun maŋɩ si ba joori ba ja-ti mu ba vu ba zigi ti ya na wu We-digə kam je silu wɔnti tun.»

⁶Pe Dariusi laan ma pa ni o wɩ:

«Tatenayi na yi Efrati bugə kam wa-zuuri seeni provenɩ yigə tu tun, di Setar-Bozunayi, di á donnə yigə tiinə bam na wu Efrati bugə kam wa-zuuri seeni tun, taá ye-na si á yi twe ba lɔm je sum! ⁷Yi daani-na nɔɔna bam na wura ba lo We-digə kam tun. Yagi-na Zwifə tiinə yigə tu wum di ba nakwa bam si ba joori ba lo ba We-digə kam ka jəgə ni.

⁸Amu nan ta pe ni mu si abam lwarɩ á na wó kɩ te á wəli Zwifə tiinə nakwa bam si ba lo ba We-digə kam tun. Lampoo kulɩ á na lat amu yiri ŋwaani Efrati bugə kam wa-zuuri seeni provenɩ dum ni tun mu á wó li ku wɔnti á pa-ba si ku ma ŋwi ba lɔm jina yam maama, si kulokulu yi ci tituŋa yam. ⁹De maama wɔnti nan ta pa-na kaanum tiinə balu na wu Zeruzalem ni tun ba na lagɩ kulɩ maama si ba ma kɩ kaanum ba pa Weyuu Tu We dum tun. Ba na lagɩ na-bali, di pi-bali, di pəlbɩə si ba zwe ba ma kɩ kaanum, naa ba na lagɩ mɩna, di ye, di sana, di nugə, si á yɔɔɩ á pa-ba. ¹⁰Kɩ-na kuntu maama á pa-ba si ba wanti ba kɩ kaanum dilu na wó poli Weyuu Tu We dum wuw tun, si ba daari ba loori We si Dl pa amu di a biə yazurə.

¹¹Nɔɔnu wulu nan na vin amu ni dum, si baá li o digə bəŋə mu, ba vɔ-o ka yiranɩ, ba mag-o ba pa ku ce o yura lanyiranɩ, ba daari ba kuuri ku tu ban bəŋə kam yura ni, ba laan pa o sɔŋə kum ji puuri. ¹²We dilu na kuri Zeruzalem tu kum si nɔɔna zuli Dl yiri ku wɔnti tun nan wó pa ləeru yi pe wulu, di nabiin-dwi dilu maama na wó kwaani si o ləri amu ni dum tun. Ləeru ta wó yi balu maama na buŋi si ba cɔgi We-digə kalu na wu Zeruzalem ni tun.

Amu Dariusi mu pe ni duntu. Nɔɔnu maama nan maŋɩ si o se-di mu lanyiranɩ.»

Ba kwe We-digə kam ba pa Baŋa-We

¹³Tatenayi na yi Efrati bugə kam wa-zuuri seeni provenɩ yigə tu tun, di Setar-Bozunayi, di ba donnə yigə tiinə bam ma yɔɔɩ ba tɔgi pe wum ni dum.

¹⁴Zwifə tiinə nakwa bam daa ta ma lo We-digə kam ba vu yigə lanyiranɩ, yi We niŋoŋnə Aze di Ido bu Zakari di maa tɔɔli We kwərə ba pa-ba baari. Ba ma sunti ba lo-ka ba ti, nɩnɩnɩ Yiŋayeli tiinə We dum na pe-ba ni si ba kɩ te tun, yi Pərsi tuw pwa Sirusi, di Dariusi, di Atazeregesti di pa-ba ni te tun. ¹⁵Ku nan yi Pe Dariusi

paari dim buna yardu buni dum wɔnti, Adari cana kam da yatɔ de ni mu ba loŋi-ka ba ti.

¹⁶Yiŋayeli tiinə bam maama, di ba kaanum tiinə, di Levi tiinə, dudaani nɔɔna balu maama na zigi Babilɔnti ni ba joori tun laan ma kwe We-digə kam ba pa We di wupolo. ¹⁷Ba deen me na-bali bi mu, di pi-bali biə-yale, di pəlbɩə biə-yana ba kɩ kaanum ba ma loori We yu-yoŋo ba pa We-digə kam. Ba ta kwe bu-bali fugə-sile mu ba ma kɩ lwarum saarum kaanum Yiŋayeli dwiə fugə-yale yam ŋwaani. ¹⁸Ba ma pɔɔɩ kaanum tiinə bam di Levi tiinə bam kɔgɔ kɔgɔ si kɔgɔ maama taa jigi ku tituŋa ba tuŋi ba pai We Zeruzalem wɔnti, nɩnɩnɩ ku na pɔpɔnti Moyisi niə tɔnɔ kum ni te tun.

Ba di Pakɩ candiə kam

¹⁹Balu na zigi Babilɔnti ni ba joori tun deen ma di Pakɩ candiə kam bun-duuri cana kam da fugə-yana de ni. ²⁰Kaanum tiinə bam, di Levi tiinə bam maama nan ya kwe ba titi We ŋwaani mu si ba maŋɩ di cullu tum. Levi tiinə bam ma gu Pakɩ kaanum pəlbɩə si ba ma kwe nɔɔna balu na joori tun, di ba donnə kaanum tiinə bam, di ba titi di. ²¹Yiŋayeli tiinə balu maama na nuŋi Babilɔnti ni ba joori ba ba tun ma di Pakɩ candiə kam. Balu maama di na pɔɔɩ ba titi di wo-zɔɔna kikiə yalu dwi-ge tiinə bam na kaagi ba kɩ tun, yi ba laan ba si ba zuli Yiŋayeli tiinə Baŋa-We wum tun ma tɔgi ba di candiə kam. ²²Ba ta ma kwe da yarpe ba di Diŋe dilu na ba jigi dabilɩ di wɔnti tun candiə kam di wupolo. Baŋa-We deen pe ba di ywəni di Dl na pipiri Asiiri tuw pe wubuŋa pa o wəli-ba si ba wanti ba joori ba lo Yiŋayeli tiinə We dum digə kam ba zigi te tun.

Esdrasɩ yura taani

7 Ku na wura ku wura yi Atazeregesti ji Pərsi tuw pe tun, mu nɔɔnu wudon deen wura o yiri na yi Esdrasɩ. Esdrasɩ deen yi Seraya bu mu. Seraya maa yi Azaria bu. Azaria maa yi Hilkiya bu. ²Hilkiya maa yi Salum bu. Salum maa yi Sadoki bu. Sadoki maa yi Asituba bu. ³Asituba maa yi Amari bu. Amari maa yi Azaria bu. Azaria di maa yi Merayɔti bu. ⁴Merayɔti maa yi Zerasia bu. Zerasia maa yi Uzi bu. Uzi maa yi Buki bu. ⁵Buki maa yi Abisua bu. Abisua maa yi Fineasi bu. Fineasi maa yi Eleyazaari bu, yi Eleyazaari yi We kaanum yigə tu Arɔn bu.

⁶Esdrasɩ deen yi tɔnɔ tu mu, yi o zaasi We niə yam Moyisi na ŋoŋi Yiŋayeli tiinə Baŋa-We dum tee ni o pa-ba tun lanyiranɩ. O di ma nuŋi Babilɔnti ni o joori Zeruzalem. Pe wum nan ya pe-o kulɩ maama o na lagɩ tun mu, bəŋwaani, o Tu Baŋa-We dum yu-yoŋo mu wu o yuu ni. ⁷Yiŋayeli tiinə badonnə, di ba kaanum

tiinə, dɪ Levi tiinə, dɪ lən-leenə, dɪ Wɛ-digə ni yurina, dɪ Wɛ-digə kam tuntɔɲa bam maa tɔgi did-o sɪ ba vu Zeruzalem. Pɛ Atazeregesti paari dim buna yarpe bɪnɪ dum nɪ mu ba ve da. ⁸⁻⁹Ku deen yi pulim cana kam pulim de dum nɪ mu Esdrastɪ nuɲi Babilɔni tuw nɪ sɪ o vu Zeruzalem. O ma yi Zeruzalem canɪ sɪnu cana kam pulim de dum nɪ mu, o Tu Wɛ dum na tu o yigə nɪ tun ɲwaani. ¹⁰Ku nan na yi te tun, Esdrastɪ wɔbɔɲa deen jaani sɪ o sunɪ o yiə o zaasi Baɲa-Wɛ niə yam, sɪ o taa ki o tɔgi-ya, yi o daari o bɪrɪ Yisrayeli tiinə bam ya zaasɪm dɪm dɪ ya cullu tum mu.

Pɛ Atazeregesti na pɛ Esdrastɪ tɔnɔ kulɔ tun

¹¹Pɛ Atazeregesti nan ya kwe tɔnɔ mu o pa Esdrastɪ. Esdrastɪ deen yi Wɛ niə karanyina tu mu yi o ta yi Wɛ kaanum tu. O ma zaasi Baɲa-Wɛ niə yalɔ dɪ Dɪ cullu tulɔ Dɪ na pɛ Yisrayeli tiinə bam tun. Tɔnɔ kum wɔ wəənu mu tuntu:

¹²«Amu Pɛ Atazeregesti yi pwa maama pa-faru mu.

Amu pupɔni tɔnɔ kuntu a pa Esdrastɪ na yi kaanum tu, yi o zaasi Weyuu Tu Wɛ dum niə yam tun. Yazurə taa wɔ n tee ni.

¹³Amu pɛ ni sɪ a paari dim je sum maama wɔni, Yisrayeli tiinə, dɪ ba kaanum tiinə, dɪ Levi tiinə balɔ maama na kuri sɪ ba joori Zeruzalem, ba jɔgi cwəɲə sɪ ba tɔgi-m ba viiri. ¹⁴Amu dɪ a nakwa barpe bam nan tɔɲi-m sɪ n vu n nii ku na yi te nɔɔna balɔ na zɔvri Zuda dɪ Zeruzalem je sum nɪ tun yira nɪ mu. Ve n nii nɔɔna bam kikiə maɲi dɪ n Tu Wɛ niə yalɔ Dɪ na ki n jɔɲa nɪ tun naa ya wɔ maɲi. ¹⁵Nan ta kwe səbu-pɔɲo, dɪ səbu-sɔɲa kalɔ amu dɪ a nakwa bam na wó pa-m tun n wəli da n ja n vu, sɪ n ma-ti n ki pɛeri n pa Yisrayeli tiinə Wɛ dum na zɔvri Zeruzalem tuw wɔni tun. Mu dí wɔbɔɲa na lagɪ sɪ n ki te tun. ¹⁶Nmu na wat səbu-pɔɲo dɪ səbu-sɔɲa kalɔ maama Babilɔni provensi nɪ n lai, dɪ wɔ-yoɲo pɛera yalɔ Yisrayeli tiinə bam, dɪ ba kaanum tiinə na wó pa-m sɪ ya wəli Zeruzalem Wɛ-digə kam titɔɲa ɲwaani tun, sɪ n ja-ti n viiri.

¹⁷Nan ta n ye sɪ n kwe səbu kum kuntu n yəgi na-balɪ, dɪ pi-balɪ, dɪ pəlbɪə, dɪ wɔdiu pɛera, dɪ sana pɛera. Nmu ma n wó ja-ti n vu abam Wɛ dum digə kam Zeruzalem ni, n ki kaanum Dɪ bimbim dum baɲa nɪ n pa-o. ¹⁸Səbu-pɔɲo dɪ səbu-sɔɲa kalɔ na daari, sɪ nmu dɪ n donnə bam kwe-ti á ki á na lagɪ te tun sɪ ku maɲi dɪ á Tu Wɛ

wɔbɔɲa yam. ¹⁹Ku nan na yi zila yalɔ amu na kwe a ki n jɔɲa nɪ sɪ ya wəli Wɛ-digə kam titɔɲa tun, sɪ n ja-ya n joori Zeruzalem n pa abam Wɛ dum. ²⁰Abam nan na ge woɲo sɪ á ma á tɔɲi Wɛ-digə kam titɔɲi dilɔ maama, n jɔgi cwəɲə sɪ n jɔɲi səbu dí tuw paari dim səbiə yam wɔni.

²¹Amu, Pɛ Atazeregesti nan ta pɛ ni duntu mu a səbu-tiɲə balɔ maama na nii Efrati bugə kam wa-zɔvri seeni provensi dɪm tun: Ki-na kulɔ maama Wɛ kaanum tu Esdrastɪ na lagɪ tun á pa-o lɪla. Wuntu nan ta yi Weyuu Tu Wɛ dum niə yam karanyina tu mu. ²²Á wó pa-o o na wó bwe kulɔ á tee nɪ sɪ ku yi səbu-pɔɲo kilo murru tɪtɔ dɪ biə-yana (3,400), dɪ mɪna ywəllu biə-yatɔ (300), dɪ sana kuriwaa biə bi (100), dɪ nugə kuriwaa biə bi (100). Ku nan na yi ye, sɪ á yi jeeli dɪ ni. ²³Taa ye-na sɪ á kwe kulɔ maama Weyuu Tu Wɛ dum na laga Dɪ digə kam titɔɲa ɲwaani tun á pa Esdrastɪ. Bɛɲwaani, ku dai sɪ Dɪ bani zaɲi dɪ amu naa balɔ na saɲi amu kwaga ba dɪ paari tun. ²⁴Amu nan ta pɛ ni nɪ: ku na yi Wɛ kaanum tiinə, dɪ Levi tiinə, dɪ lən-leenə, dɪ Wɛ-di-kamunu ni-yurina, dɪ ka tuntɔɲa, dɪ balɔ na tɔɲi titɔɲa yadonnə Wɛ-digə kam ɲwaani tun, ku dai sɪ á jɔɲi lampoo bantu tee ni.

²⁵Ku nan na yi nmu Esdrastɪ, kwe swan yalɔ n Tu Wɛ dum na pɛ-m tun, sɪ n kuri nɔɔna badonnə sɪ ba taa nii balɔ maama na zɔvri Efrati bugə kam wa-zɔvri seeni yi ba tɔgi nmu Tu Wɛ dum niə yam tun. Dɪdeera bam kuntu wó tɔgi cɪga ba dɪ nɔɔna bam taana ba pa-ba. Balɔ nan na yəri Wɛ niə yam tun, sɪ n kwe-ya n bɪrɪ-ba. ²⁶Wɔlɔ na vɪn nmu Wɛ dum niə yam, dɪ amu paari niə yam, ba maɲi sɪ ba yɔvri ba waari ku tu mu. Ba na wɔ gv-o, sɪ ba magɪ gulu ba zəl-o o tuw wɔni. Ku na dai kuntu, sɪ ba vɪrɪ o jɔɲiguru, naa ba vɔ-o ba pi digə nɪ.»

Esdrastɪ ki Wɛ le

²⁷Esdrastɪ ma ta o wɪ: «Baɲa-Wɛ na yi dí nabaara Wɛ tun maɲi dɪ tiə mu! Duntu mu pɛ pɛ wɔm wɔbɔɲa ja sɪ Wɛ-di-kamunu kalɔ na wɔ Zeruzalem wɔni tun na zulə yantu doɲ. ²⁸Baɲa-Wɛ ta tɔgi Dɪ sono kum baɲa Dɪ pa amu kikiə su pɛ wɔm yi, yi o nakwa dɪ o dɪdeera dɪ nɪgi-nɪ. Amu Tu Wɛ yu-yoɲo na wɔ amu yuu nɪ tun ɲwaani mu a nɛ baari. Amu ma la Yisrayeli yigə tiinə badonnə a ki daani, a daari a pa ba tɔgi dɪ amu ba vu Zeruzalem.»

Balu na de di Esdrası ba joori Zeruzalem tun yıra

8 Pɛ Atazeregestı paarı dim maŋa nı mu dí zıgı Babilónı tu nı sı dí joori dí vu Zeruzalem. Ba na jeeli sam yigə tiinə balu na tɔgı di amv ba joori tun yıra mu tuntu:

²Geresom mu nuŋi Fineastı dwi kum nı.

Daniyelı ma nuŋi Itamarı dwi kum nı.

³Sekanta bu Atusi ma nuŋi Davidi dwi kum nı.

Zakari di baara bi di fiinnu (150) badonnə ma nuŋi Parusı dwi kum nı. Baara bam kuntu nabaara natɔga kam deen pupuntı ka tiŋi tɔno nı mu.

⁴Zerasia bu Eli-Hoyenayi di baara biə-yale (200) badonnə ma nuŋi Pahat-Moabi dwi kum nı.

⁵Yahazeli bu Sekanta di baara biə-yatɔ (300) badonnə ma nuŋi Zaatu dwi kum nı.

⁶Zonatan bu Ebedı di baara fiinnu (50) badonnə ma nuŋi Adin dwi kum nı.

⁷Atalia bu Ezayi di baara fusrpe (70) badonnə ma nuŋi Elam dwi kum nı.

⁸Miseeli bu Zebadia di baara funɔno (80) badonnə ma nuŋi Sefatia dwi kum nı.

⁹Yehiyeli bu Abdıası di baara biə-yale di fugə-nana (218) badonnə ma nuŋi Zoabi dwi kum nı.

¹⁰Yosifia bu Selomiti di baara bi di fusrıdv (160) ma nuŋi Bani dwi kum nı.

¹¹Bebayi bu Zakari di baara fiinle-nana (28) badonnə ma nuŋi Bebayi dwi kum nı.

¹²Hakatan bu Yohanan di baara bi di fugə (110) badonnə ma nuŋi Azagadı dwi kum nı.

¹³Elifeletı, di Yeweli, di Semaya, di baara fusrıdv (60) badonnə ma nuŋi Adonikam dwi kum nı.

¹⁴Yutayi, di Zakuri, di baara fusrpe (70) badonnə ma nuŋi Bigavayi dwi kum nı.

Esdrası kwe cwəŋə o maa ve Zeruzalem

¹⁵Amv Esdrası deen ma ta sı dí kɔgɔ kum jeeri bu-tula kalv na duri kv maa ve Ahava seeni tun ni nı. Dí ma cwi dí vwə dí kɪ da yatɔ daanı. Amv na nii tun, mu a maanı nı Levi tiinə tərə dí kɔgɔ kum wuntı, sı kaanum tiinə yıra mu wɔra. ¹⁶A laan ma tɔŋı a bəŋi yigə tiinə bantv: Eliezerı, di Areli, di Semaya, di Elinatan, di Yaribi, di Elinatan, di Natan, di Zakari, di Mesulam. A ta ma tɔŋı Yoyaribi, di Elinatan kwaga nı, ba na yı yi-purtı-nyuna tun ŋwaanı. ¹⁷Amv laan ma tɔŋı-ba Ido tee nı. Wuntu mu yı Levi tiinə balu na zɔvri Kasifia nı tun yigə tu. A ma bri-ba ba na wú ta kvlv di Ido di o curru na tɔŋı We-digə kam tutɔŋa Kasifia nı tun. A deen lagı sı ba lı tuntuŋna sı ba ba ba taa tɔŋı ba pa We Dl digə kam nı. ¹⁸Dí Tu We dum nan na tv dıbam yigə tun ŋwaanı mu ba tɔŋı Serebia

sı o ba dí te. O deen yı Levi dwi tu na nuŋi Masili dwi kum nı tun mu. O maa yı wɔbɔŋa tu lanyıranı. O biə di o curru fugə-nana ma tɔgı dıd-o ba ba. ¹⁹Ba ta pɛ Hasabia, di Ezayi, di ba curru fiinle mu tɔgı ba ba dí tee nı. Bantu yı Merari dwi kum tiinə mu. ²⁰Kv ta wəli da, ba pɛ We-digə kam tuntuŋna biə-yale di fiinle (220) mu ba dí te. Pɛ Davidi di o dıdɛera bam deen mu kuri nɔɔna bam kuntu nabaara sı ba yəni ba tɔŋı ba wəli Levi tiinə bam. Ba ma pupuntı ba maama yıra ba tiŋi tɔno nı.

Ba na ti ba yigə sı ba ke te tun

²¹Dí deen na wv Ahava bu-tula kam ni nı kuntu tun, a ma pa ni sı dí vɔ ni dí ma dí tu dí tutı dí Tu We yigə nı. Dí ma loori We sı Dl kwe dí cwəŋə sı ka kɪ lam, sı Dl daarı Dl kwəli dıbam, di dí biə, dıdaanı dí jıgırv cwəŋə kam yuu nı. ²²Kv na yı te tun, dí loori yigə dí ta di pɛ wum nı: dí Tu We dum yəni Dl tv balu na zuli-Dl tun yigə nı sı cam yı yi-ba mu. Dí ta tagı nı: We bantı yəni di zaŋı di balu na vantı-Dl tun mu. Kv laan ma pa cavura jıgı-nı sı a loori pɛ wum sı o pa dıbam jar-kərə balu na dɔgı siseŋ-nɔɔna baŋa nı tun sı ba taa yırv dıbam cwəŋə kam yuu nı, sı dí dvna yı daanı dıbam. ²³Kuntu ŋwaanı dí ma vɔ ni yı dí ja We tɔŋə sı Dl wəli dıbam. Dl ma sɛ dí wɛ-loro kum.

²⁴Amv ma lı nɔɔna fugə-bale kaanum yigə tiinə bam wuntı. A ta ma kuri Serebia, di Hasabia, di ba curru fugə badonnə a wəli da. ²⁵Amv laan ma maŋı səbu-poŋo tum, di səbu-sıŋa kam, di zıla yalv maama na maŋı sı ba ma-ya ba tɔŋı We-digə kam tutɔŋa tun, yı a daarı a kwe-tı a kɪ kaanum tiinə bam jıŋa nı. Pɛera yam kuntu mu pɛ wum, di o nakwa bam, di o dıdɛera bam, di Yısurayeli tiinə bam maama pɛa. ²⁶A na jeeli wənu tlv a kɪ ba jıŋa nı tun mu tuntu:

Səbu-poŋo tum duuni yı kilo murrv fiinle (20,000) mu.

Səbu-poŋo zıla bi (100) duuni yı kilo fusrpe (70).

Səbu-sıŋa kam duuni yı kilo murrv tutɔ di biə-yana (3,400) mu.

²⁷Səbu-sıŋa zwi fiinle duuni yı kilo nana di cicoro (8.5).

Canna zılı-laarv tile, tı na jıgı yuu tı maŋı di səbu-sıŋa zıla tun.

²⁸Amv ma ta di kaanum tiinə bam a wı: «Abam pɔɔrı mu á yı á yıra Baŋa-We ŋwaanı. Zıla yantv di nan pɔɔrı mu ya yı Baŋa-We nyım. Səbu-sıŋa kam, di səbu-poŋo tum maama yı nɔɔna bam wv-yoŋo pɛera mu ba na kwe ba pa abam nabaara Baŋa-We dum. ²⁹Taá nii-na tı baŋa nı lanyıranı, sı á ja-tı á yı Zeruzalem We-digə kam wuntı. Á na yı da, sı á kwe-tı

8:26 naa Səbu-poŋo zıla duuni yı kilo murrv tutɔ di biə-yana (3,400).

8:22 Esdrası 7:12 8:21-23 2 Kıbartı tɔno 33:12-13; Zeremi 50:4-5

á ja zv We-digə kam wunt á daart á maŋt ti ni kaanum tiinə di sum ni. Á laan wó kwe-ti á ki We kaanum yigə tiinə bam, di Levi tiinə, di Yisurayeli so-yuni yigə tiinə bam juŋa ni.»

³⁰ Amv na tagt kontv a ti tun, kaanum tiinə bam di Levi tiinə bam ma se si ba ja səbu-poŋo tum, di səbu-suŋa kam, di lunnı zıla yam kontv maama ba vu Zeruzalem ba tiŋi dıbam Tu We-digə kam wunt.

Ba na zaŋt ba joori Zeruzalem te tun

³¹ Bin-dvurt cana kam da fugə-yale de dum wunt mu dí zaŋt Ahava bu-tula kam je sum ni si dí vu Zeruzalem. Dıbam na wu cwəŋə yuu ni dí maa ve tun mu dí Tu Baŋa-We deen wu dí tee ni, yi Dl ci dıbam pa dí dıba di vınvırna wu daant dıbam. ³² Dí ma vu dí yi Zeruzalem, yi dí maŋt da dí sin da yatə.

³³ Da yana na ke tun, mu dí zv dí Tu We dum digə kam. Dí ma maŋt səbu-poŋo tum, di səbu-suŋa kam, di lunnı zıla yam maama, yi dí daart dí kwe-ti dí ki kaanum tu Yuri bu Mereməti juŋa ni. Fineastı bu Eleyazaart di maa wu o tee ni, kv wəli di Levi tiinə bale: Zozwe bu Yozabadi, dıdaantı Enadadi bu Noadia. ³⁴ Dí ma maŋt kulv maama dí na jaantı dí ba tun, yi dí jeeli-ti ti ni ni. Maŋa kam kontv ni nɔɔ mu ba pupuntı ti duuni dum maama ba tiŋi.

³⁵ Nɔɔna balv maama na zıgtı Babilɔntı ni ba joori ba ba tun ma kwe vara ba zwe ba ma ki kaanum ba pa Yisurayeli tiinə We dum. Kv nan yi na-balı fugə-sile (12) mu ba gv Yisurayeli tiinə bam maama ŋwaantı, di pi-balı funvgv-sırdv (96), di pəlbıə fusırpe-sırpe (77). Ba kwe vara bam kontv maama ba zwe ba ki kaanum ba pa Baŋa-We. Ba ta ma kwe bu-balı fugə-sile (12) ba ki lwarım saarım kaanum. ³⁶ Nɔɔna bam ta ma kwe pe wım niə yalv o na pupuntı tɔnɔ kım ni tun ba pa yigə tiinə di dıdeera balv na nii Efratı wa-zvurtı seeni provenstı dum tun. Ba di ma se, yi ba wəli nɔɔna bam di ba We-digə kam tutuŋa.

Yisurayeli tiinə bam tısi kaana dim baŋa ni

9 Wəənu tum kontv maama na ki ti ke tun, Zwıfə tiinə yigə tiinə badaara ma ba ba ta di amv ba wı: «Yisurayeli tiinə bam, di ba kaanum tiinə di Levi tiinə badonnə wu se si ba pwe ba tutı di dwi-ge tiinə balv na maŋt ba zvurtı tıga kam wuntı tun. Bantv yɔɔrtı ba ki tutuŋ-zɔɔna yalv Kaanan tiinə, di Hetı tiinə, di Perezi tiinə, di Yebusi tiinə, di Amɔn tiinə, di Moabı tiinə, di Ezipi tiinə, di Amɔrtı tiinə bam maama na yəni ba ki tun doŋ mu. ² Kv nan na ki te tun, Yisurayeli tiinə baara mu ve ba kwe tuntı dum kontv bukwa si ba taa yi ba kaana. Ba ta di tuntı dum bukwa mu ba pa ba

biə. Kontv ma pa dwi dılv ya na yi di yira We ŋwaantı tun laan digimi ba tutı di dwıə yalv na gilimi-ba tun. Kv nan yi ba dıdeera bam di ba yigə tiinə bam mu cəgtı ba dwəni.»

³ Ba taantı dum yɔɔrtı di cəgtı a wuv mu pa a ja a gwaaru a kaagtı. A ta ma vaŋt a yuuywe, di a twana a vuuri. A ma daart a je tıga ni di wu-cəgtı. ⁴ Balv maama na kwartı fɔvntı di Yisurayeli tiinə Baŋa-We niə yam tun ma ba, yi ba di jəni amv tee ni, balv na zıgtı Babilɔntı ni ba joori tun na ki ba cəgtı te tun ŋwaantı. Amv maa yɔɔrtı a je di wu-cəgtı kontv taan, si kv yi dıdaan-ni kaanum maŋa kam.

⁵ Dıdaan-ni kaanum maŋa kam na yi tun, a ma zıgtı a ya na je me di a gwar-kıkaaru tum tun a zaŋtı weentı. A laan ma kuni a nadoonə, yi a daart a zəŋtı a jın sum a jeeri a Tu Baŋa-We dum. ⁶ A ma loori We yi a wı:

«Amv Tu We, cavura tiini ya jıgtı-nı si a kwəni a yıbiyə a nii nmv seeni. Dıbam lwarım dum diini vili vili mu ya dwəni dí yum tum na yi me tun. Dí na cəgtı te tun maŋt kv din kv gaaltı weyuu na wu me tun mu. ⁷ Sı kv nuŋtı faŋa tun, dıbam dıdaantı dí nabaara bam yɔɔrtı dí ki dí cəgtı nmv yigə mu. Dí lwarım dum na wu dí yuu ni tun ŋwaantı nan mu pe tuntı dıdonnə pwa jıgtı dam dıbam, di dí pwa, dıdaantı dí kaanum tiinə bam baŋa ni, pa ba gv dıbam badonnə, yi ba ja dıbam badonnə di ba vu ba yagtı ba tuntı wuntı. Ba ta vrtı dıbam jıjıgırv mu, yi ba ta kwəri ba ki dıbam cavura, nuneentı kv na yi te dí yira ni zum tun.

⁸ Lele kontv dıbam Tu Baŋa-We nan ki yu-yoŋo dıbam yuu ni maŋa kukugə kantv wuntı, yi Dl pa dí kəgtı funfun joori kv nuŋtı dí gabeem dum wuntı si kv bəŋtı Dl yırtı. Dl ta pe dí na kugu je Dl tutı tu kım ni, yi dí ŋwıa joori ka ki lam. Dí laan ne siun funfun dí gabeem tutuŋa yam baŋa ni. ⁹ Bəŋwaantı, dí yi gambe mu. Dí Tu We dum nan wu vın dıbam Dl yagtı dí gabeem dum wuntı. Dl de Dl sono kım baŋa ni mu, Dl pa Pərsı pwa bam ki dıbam lanyıranı. Dl ma pa dıbam cwəŋə si dí taa ŋwı yi dí wantı dí joori dí lɔ dí We dum digə kam, dí daartı dí joori dí kwe-ka pa ka zıgtı. Dl ma daartı Dl kwəli dıbam Zeruzalem tu kım wuntı, di Zuda je sum maama ni.

¹⁰ Dıbam Tu We, wəənu tuntı maama na ki tun, dí nan daa jıgtı bəe mu si dí ta? Dıbam daa mu vın nmv niə yam, ¹¹ nmv na təgtı n niyoŋnə bam baŋa n kwe-ya n pa dıbam tun. Nmv niyoŋnə bam kontv deen kaantı dıbam ba wı: «Nɔɔna balv na zvurtı tıga kalv á na wó zv ka wuntı á joŋi-ka tun yɔɔrtı ba ki tutuŋ-zɔɔna mu. Tıga kam ni maama maa su dıdaantı ba wo-yɔɔrv kikiə, pa ka maama cəgtı. ¹² Kontv ŋwaantı, abam yi se si á bukwa zv ba biə, si á ta yi pa á biə di di ba bukwa ba ma ji ba kaana. Daa á yi wəli-ba maŋa di maŋa, naa á ki kulv na wó pa-ba yazurə tun. Á na pwe á tutı

di ba kuntu, á kɔgɔ kum wó kí dam, yi á di tɔga kam ywəəni. Á ta wó daari tɔga kam á pa á kwaga kam sí ba di taa zúuri da maŋa maama.»

¹³Tɔ. Dí Tu Wɛ, dí nan ye ní dí wo-lwaanu tum na wu dí yuu ní tun ɲwaanu mu dí ne waarim duntu. Di ku di, nmu na waari dɔbam te tun wu yi dí ya na maŋi sí dí joŋi-di te tun. Beɲwaanu, nmu yaɣi dɔbam badaara mu, sí dí kɔgɔ funfun taa wura sí ku bəŋi nmu yiri. ¹⁴Kuntu tun, dí wó wani dí daa vin nmu niə yam sí dí di nɔn-balwaarv bantv bukwa na? Dí na kí kuntu, nmu banu wó tiini di zaŋi di dɔbam mu, pa n cɔɣi dɔbam maama n ti, yi dí wɔlɔwɔlɔ bá daari. ¹⁵Yisrayeli tiinə Baŋa-Wɛ, nmu yi cɔga tu mu. Nmu nan pɛ dɔbam lu dí gabɛem dum wɔni pa dí kɔgɔ funfun zim wu n yigə ní. Dí lwarum dum nan wu dí yuu ní mu, yi dí ba jɣi bura nmu tee ni.»

Nɔɔna bam yaɣi ba kaana balv na yi dwi-ge bukwa tun

10 Esdrasí deen loori Wɛ mu, yi o se ní Yisrayeli tiinə bam kí lwarum yantv ba cɔɣi Wɛ yigə. O ma yɔɔri o kan yi-na, yi o vin o yibiyə tɔga ní Wɛ-di-kamunu kunkɔlɔ kum ní. Yisrayeli tiinə bam kɔ-fɔrɔ ma la daani ba yi o te ba di tɔɣi ba keeri zanzan. Ku maa yi baara, di kaana, di biə mu wura kuntu. ²Yehiyeli na yi Elam dwi tu tun bu Sekania ma ta di Esdrasí o wɔ: «Cɔga ɲwaanu tun, dɔbam ywəri dí Tu Wɛ kwaga ní dɔdaani dí na di dwi-ge tiinə bukwa bantv na nuŋi tuni dɔlv na gilimi dɔbam tun. Di ku di, dí ye ní tuna ta wura ya paí Yisrayeli tiinə. ³Dɔbam nan zɔɣi sí dí goni ní mu di dí Tu Wɛ dum ní: dí wó yaɣi kaana bantv maama di ba biə sí ba viiri. Dɔbam ti yigə sí dí se nmu, di balv maama na kwarí fɔvni di dí Tu Wɛ niə yam yi á ta sí dí kí kɔlv tun. Nan pa ku kí ku tɔɣi Wɛ niə yam na bri te tun. ⁴Nmu mu maŋi sí n kí kəm. Nan ta n jɣi baari, sí dí zɔɣi n kwaga ni.»

⁵Esdrasí ma pɛ o zaŋi yi o pa kaanum yigə tiinə bam, di Levi tiinə bam, dɔdaani Yisrayeli tiinə bam maama du durə ní: baá kí te maama Sekania na tagi tun. Ba maama ma suni ba du durə. ⁶O laan ma yaɣi Wɛ-digə kam je sum yi o vu Eliyasibi bu Yohanan digə ní o pəni da. O na wura kuntu tun, o ma vin sí o di wɔdiu, naa sí o nyɔ na, o wu na cɔɣi di Yisrayeli tiinə balv na zɔɣi Babilɔni ní ba joori tun na ywəri Wɛ kwaga ní te tun ɲwaanu.

⁷Ba deen ma tɔɔli kwərə pa ka jagi Zeruzalem tuv kum di Zuda je sum maama ní, ka wɔ: balv na zɔɣi Babilɔni ní ba joori tun maama ba ba jeeri Zeruzalem tuv ní. ⁸Nakwa di yigə tiinə bam ní dum kuntu bri ní: da yatɔ na yiə, yi wɔlv na wu tɔɣi o jeeri da, kuntu tu

wó ga o jɣiguru maama mu, sí ba daari ba li-o ba kɔgɔ kum wɔni.

⁹Da yatɔ de dum na yi tun, mu baara balv maama na zúuri Zuda di Benzamen je sum ní tun tu Zeruzalem tuv ní. Cani nuɣv cana kam da fiinle de ní mu ba deen jeeri Wɛ-di-kamunu kunkɔlɔ kum ní. Nɔɔna bam na je da kuntu tun, ba yira maa sai, ba jeerim dum na yi wo-cɛɔ, yi dɔva ta na ní zanzan di de dum ní tun ɲwaanu. ¹⁰Wɛ kaanum tu Esdrasí ma zaŋi weeni yi o ta di ba o wɔ: «Abam suni á ywəri Wɛ kwaga ní di á na di ka-ge sí ba taa yi á kaana tun. Abam lwarum dum kuntu maa wu Yisrayeli tiinə bam maama yuu ní. ¹¹Nan vi-na á lwarum dum á nabaara Baŋa-Wɛ dum yigə ní, sí á daari á kí kɔlv na wó tɔɣi Dɔ wɔbɔŋa tun. Pɔɔri-na á titi di dwi-ge tiinə balv na zúuri tɔga kantv ní tun, sí á daari á yaɣi á ka-ge sum sí ba viiri.»

¹²Kɔ-fɔrɔ kum maama ma ləri di kwər-dia ba wɔ: «Nmu taani dum yi cɔga mu. Di nan wó kí nmu na bri sí dí kí te tun! ¹³Dí nan na zɔɣi yo seeni tun, dí tiini dí daga, yi dí daa warí yo sí dí zɔɣi taan, ku na yi yade yi dɔva ní zanzan tun ɲwaanu. Taani duntu dai sí dí kwe de didwɔ naa da yale yirani sí dí kwe-di. Ku yi dɔbam zanzan mu zu lwarum duntu wɔni. ¹⁴Nmu nan na se, pa dí yigə tiinə bam ja taani dum ba pa dɔbam maama. Dí tuni dum maama wɔni wɔlv maama na jɣi dwi-ge tiinə bukɔ o di o kí kaani, ku tu wó tɔɣi di o tuv kum nakwa, di balv na nii ba tuv kum taana baŋa ní tun, ba ba maŋa kalv dɔdeera bam na kuri sí ba kwe o taani dum tun. Kuntu wó pa Wɛ banu zuri di di na zaŋi dɔbam kəm duntu baŋa ní te tun.»

¹⁵Nɔɔna bam maama ma se taani dum kuntu. Azayeli bu Zonatan, di Tikeva bu Yaziya yirani mu vi-di, yi Mesulam, di Levi dwi tu Sabetayi pu ba kwaga.

¹⁶Balv deen na zɔɣi Babilɔni ní ba joori tun ma se sí ba kí kɔlv ba na tagi tun. Wɛ kaanum tu Esdrasí di ma li baara badonnə na yi dwi yigə tiinə tun, yi o pɔpɔni ba yira o tiŋi. Cani fugə kam pulim de dum ní mu ba sɔŋi sí ba nii taani dum baŋa ní. ¹⁷Ba ma kwe cani sɔɔ ba buŋi ba lwarí Yisrayeli tiinə balv na jɣi ka-ge sum tun.

Balv na di dwi-ge tiinə bukwa tun yira

¹⁸Ba deen ne ní: balv na nuŋi Wɛ kaanum tiinə dwi wɔni yi ba di dwi-ge tiinə bukwa tun mu tuntu: Yozadaki bu Zozwe di o curru dwi kum nɔɔna bam wɔni yi:

Maaseya, di Eliezəri, di Yaribi, di Gedalia.

¹⁹Ba deen ma goni ní ní baá yaɣi ba kaana bam. Ba maama didva didva ma kwe pi-bia ba ma kí kaanum ba lwarum dum saarum ɲwaanu.

- ²⁰ Imertɩ dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Hanani, dɩ Zebadia.
- ²¹ Harim dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Maaseya, dɩ Eli, dɩ Semaya, dɩ Yehiyelɩ, dɩ
Oziastɩ.
- ²² Pasuuri dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Eliu-Enayi, dɩ Maaseya, dɩ Ismayelɩ, dɩ Netaneli,
dɩ Yozabadɩ, dɩ Elasa.
- ²³ Levi dwi tiinɛ bam wɔntɩ maa yɩ:
Yozabadɩ, dɩ Simeyi, dɩ Kelaya (ba ta bɛ-o nɩ
Kelita mu), dɩ Petasia, dɩ Zuda, dɩ Eliezertɩ.
- ²⁴ Lɛn-leenɛ bam wɔntɩ maa yɩ:
Eliyasibi.
- Wɛ-digɛ kam ni-yurɩna bam wɔntɩ maa yɩ:
Salum, dɩ Telem, dɩ Yuri.
- ²⁵ Yisɩrayelɩ tiinɛ kɔ-fɔrɔ kum maama wɔntɩ balɔ na di
dwi-ge tiinɛ bukwa tun mu tuntu:
Parusɩ dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Ramɩa, dɩ Yiziya, dɩ Malkiya, dɩ Miyamina, dɩ
Eleyazaartɩ, dɩ Malkiya, dɩ Benaya.
- ²⁶ Elam dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Matania, dɩ Zakari, dɩ Yehiyelɩ, dɩ Abidi, dɩ
Zeremɔtɩ, dɩ Eli.
- ²⁷ Zaatu dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Eliu-Enayi, dɩ Eliyasibi, dɩ Matania, dɩ
Zeremɔtɩ, dɩ Zabadɩ, dɩ Asiza.
- ²⁸ Bebayi dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Yohanan, dɩ Hanania, dɩ Zabayi, dɩ Atelayi.
- ²⁹ Bani dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Mesulam, dɩ Maluki, dɩ Adaya, dɩ Yɔbɩ, Seala,
dɩ Zeremɔtɩ.
- ³⁰ Pahatɩ-Mowaba dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Adana, Kelalɩ, Benaya, Maaseya, Matania,
Bezalɩtɩ, Enadadɩ, dɩ Manasɩ.
- ³¹ Harim dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Eliezertɩ, dɩ Yisiya, dɩ Malkiya, dɩ Semaya, dɩ
Simeyon, ³² dɩ Benzamen, dɩ Maluki, dɩ Semari.
- ³³ Hasum dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Matenayi, dɩ Matata, dɩ Zabadɩ, dɩ Elifelɩtɩ, dɩ
Zeremayi, dɩ Manasɩ, dɩ Simeyi.
- ³⁴ Bani dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Maadayi, dɩ Amiram, dɩ Yuweli, ³⁵ dɩ Benaya, dɩ
Bedɩya, dɩ Keluhi, ³⁶ dɩ Vania, dɩ Meremɔtɩ, dɩ
Eliyasibi, ³⁷ dɩ Matania, dɩ Matenayi, dɩ Yasayi.
- ³⁸ Enadadɩ dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Simeyi, ³⁹ dɩ Selemɩa, dɩ Natan, dɩ Adaya,
⁴⁰ dɩ Makenadɩbayi, dɩ Sasayi, dɩ Sarayi, ⁴¹ dɩ
Azareli, dɩ Selemɩa, dɩ Semari, ⁴² dɩ Salum, dɩ
Amari, dɩ Zozefu.
- ⁴³ Nebo dwi kum nɔɔna bam wɔntɩ yɩ:
Yeyiyelɩ, dɩ Matitɩya, dɩ Zabadɩ, dɩ Zebina, dɩ
Yadayi, dɩ Zowelɩ, dɩ Benaya.
- ⁴⁴ Nɔɔna bantu maama mu nan ya jɩgtɩ dwi-ge tiinɛ
bukwa ba di. Ba ma yagɩ ba kaana bam kuntu dɩ ba
biɛ pa ba viiri.

Nehemi Tɔnɔ

Nehemi Tɔnɔ kum te ku bri dɔbam Persi tuw pe na pe Nehemi cwɛnɛ sɪ o joori Zeruzalem yi o fɔgi o lo tuw kum kabri silɔ ya na tuw tun o zigɪ. Nehemi dɛɛn ma la nɔɔna bam o ki daanti sɪ ba wantɪ tuw kum kabri sum ba lo, ba daari ba ci ba dɔna sɪ ba yi cɔgi ba titɔŋa yam. Wɔntu di ma wɛli Esdrasi titɔŋi dum wɔni, yi ku pa nɔɔna zanzan di joori Zeruzalem tuw kum wɔni sɪ ba taa zɔura. Nɔɔna bam laan ma yɔɔri ba zuli We Di digɛ kam wɔni, ba laan na se sɪ ba taa tɔgi We di cɪga tun ŋwaani.

Nehemi yigɛ na wɔ Zeruzalem wɔni te tun

1 Hakalia bu Nehemi mu bri taani dɔntu. Ku na ki te tun mu tuntɔ: Ku dɛɛn maŋɪ di Persi Pe Atazeregesti paari dim bɔna fiinle bɔni dum Kisilu cana kam ni mu. Amu Nehemi maa wɔ Suzi tu-fɔrɔ kum ni. ² Amu cɔru Hanani ma tɔgi di nɔɔna badonnɛ o zigɪ Zuda tuw ni o ba a te. Amu ma bwe-ba sɪ a lɔwari Zwifɛ tiinɛ balɔ fun na zigɪ Babilɔni ni ba joori sɔŋɔ tun yazurɛ bwiɛ. A daa ma bwe-ba Zeruzalem tuw kum bwiɛ. ³ Ba ma ta ba bri-ni ba wi: «Zwifɛ tiinɛ balɔ na wɔra tun wɔ cam di cavura wɔni. Zeruzalem kabri maama sirimi, yi mim zwe tuw kum ni bwɛru tum.» ⁴ Amu na ni tuntɔ maama tun, mu a jɔni tɪga ni a keeri.

A kwe da zanzan mu a vɔ ni, yi a yɔɔri a keerɛ. A maa loori We yi a wi:

⁵ «Weyuu Tu Baŋa-We dum, nmu yi kamunu mu, yi di tiini di kwari-m. N zigɪ di cɪga mu n sono kum baŋa ni n soe balɔ na soe-m yi ba tɔgi n niɛ yam tun, ni n na goni ni sɪ n ki n pa-ba te tun. ⁶ A loori-m! Nii amu seeni, sɪ n cɛgi a wɛ-loro kulɔ a na loori wia di tuti maama nmu tuti nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam ŋwaani tun. A lagɪ a ta jaja ni dɔbam Yisrayeli tiinɛ yɔɔri di ki lɔwarum zanzan. Cɪga tun, amu, di a nabaara di tɔgi di wɛli da. ⁷ Dɔbam tiini di tɔŋi wo-balɔrɔ titɔŋi mu di nmu. Ku na yi nmu niɛ yalɔ di cullu tɔlɔ maama n na pe n tuntɔŋu Moyisi sɪ o bri dɔbam tun, di vin sɪ di tɔgi-ya mu.

⁸ Nan guli ni n ya maŋɪ n ta di Moyisi n wi: «Abam Yisrayeli tiinɛ bam na wɔ jaani cɪga di amu, a lagɪ a jagɪ abam mu a yagɪ tɔni didonnɛ wɔni. ⁹ Sɪ á nan na joori sɪ á ba amu te yi á se a niɛ yam, amu wɔ ja abam a joori mɛ a na kuri sɪ á taá zuli-ni da tun, nunɛɛni á na maŋɪ á jagɪ á vu á wɔ je silɔ maama ni di.»

¹⁰ Amu Yuutu We, yi swe ni bantɔ yi n tuti nɔɔna di n tuntɔŋa mu. Ku nan yi nmu mu kwe n dam dum n ma n vri-ba n yagɪ. ¹¹ Nan cɛgi amu wɛ-loro kum sɪ n daari n se n tuntɔŋa bam maama na beeri nmu zulɛ tun di ba na loori kulɔ tun. Pa pe wɔm duri a yibwɛnɛ sɪ a na yigɛ-vɛnɛ zɔm.»

Kantɔ maŋa kam ni amu zɔuri di pe wɔm mu a nii o wɔdiu baŋa ni.

Nehemi ve Zeruzalem

2 Ku kwaga ni, canɪ sina mu ke yi Nisan cana kam yi. De didwɪ pe Atazeregesti na je o di wɔdiu tun, mu a jaani sana a zɔ o te sɪ a pa-o. Pe wɔm nan maŋɪ o wɔ nɛ amu yi-nywana a titɔŋa baŋa ni. ² O ma bwe-ni o wi: «Bɛɛ mu ki yi n yibiyɛ nywanɪ kontɔ? A ba bɔŋi ni n jigɪ yazurɛ. Wɔŋɔ mu daani-m na?» O taani dum ma yɔɔri di pa a bicari di, ³ pa a lɔri a wi: «Pe, We wɔ pa-m mɔmwe-dɛɛri. Amu wɔw wɔ ki te mu ku poli yi tuw kulɔ ba na ki a nabaara bam da tun laan jigi di-dwɛɛnu? Ku ni bwɛru tum maama di maa zwe didaani mini.» ⁴ Persi tuw pe wɔm maa bwe-ni o wi: «Nmu nan lagɪ sɪ a ki bɛɛ mu a pa-m?»

A ma wari Weyuu Tu We dum a wɔni sɪ o wɛli-ni, ⁵ yi a laan lɔri pe wɔm a wi: «Pe, nmu yi na su di amu kikiɛ, yi n se sɪ n ki a na lagɪ te tun, sɪ n tɔŋi-ni sɪ a joori Zuda tuw kulɔ wɔni ba dɛɛn na ki a nabaara bam tun. Amu bɔŋi sɪ a na yi da, sɪ a joori a lo tuw kum kabri sum mu a pi.» ⁶ Pa-kana wɔm dɛɛn je pe wɔm saŋa ni mu. Pe wɔm ma bwe-ni a na wɔ daani da te, didaani maŋa kalɔ a na wɔ joori tun. O na se sɪ o tɔŋi-ni kontɔ tun, a ma ta a bri-o a na wɔ ki kulɔ maama tun.

⁷ A ta loori pe wɔm a wi: «Nmu na se sɪ n ki-ni yu-yoŋɔ, pa-ni twannu tɔlɔ a na wɔ pa nmu didɛera balɔ na te Efrati bugɛ kam wa-zɔuri laŋa kam tun. Twannu tum kontɔ wɔ wɛli sɪ a ke a yi Zuda sɪ nɔɔn-nɔɔnu yi daani-ni cwɛnɛ ni. ⁸ A ta loori-m sɪ n pa-ni tɔnɔ sɪ a ja vu a pa Azafi, o na nii pe kagua kam baŋa ni tun. A maa lagɪ sɪ o pa dɔbam da-ŋwi sɪ di ma di fɔgi di lo dalum je sum na wɔ We-digɛ kam yira ni tun niɛ yam, di tuw kum kabri sum, didaani sɔŋɔ kulɔ wɔni a na wɔ taa zɔuri tun.» Pe wɔm ma pa-ni kulɔ maama a na loori o tee ni tun, amu Tu We dum na tu a yigɛ ni tun ŋwaani.

⁹ Pe wɔm dɛɛn ma pa jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ di ba jar-kɛrɛ na dɔgi siseŋ-nɔɔna tun tɔgi-ni sɪ di vu. A laan ma vu

a yi nawuure yalv na be Efrati bugə kam tun, yi a kwe pe wum twannu tum a pa dideera balv na te laŋa kam kuntu tun. ¹⁰Ku daari Sanbalati, wuntu yi Bete-Horon tw tu mu. Tobia di maa yi Amən laŋa kam yigə tu. Ba na ni ni nɔɔnu tuə si o beeri Yistrayeli dwi tiinə lanyurani tun, mu ba wuv tiini ku fuli.

¹¹A na yi Zeruzalem tun, a ki da yatɔ da ¹²yi a wu pe nɔɔn-nɔɔnu lwarɪ Wɛ na bri-ni si a ki kulv a pa Zeruzalem tun. Amv laan ma zaŋɪ titu konkurv ni a nuŋi di a yuudonnə funfun. Bunaga kalv amv deen na diini tun mu ya yi varum wulv yirani di na kwe di wəli da. ¹³Ku ta na yi titu tun, mu a nuŋi a tɔɔi Bolo seeni ni dum a ke. A laan ma tu a gaali Prənyoŋo vɔli dum a vu a yi Weeru-puuri ni dum. A na kaagi a ve kuntu tun, mu a nii a na tw kum kabri sum na sirimi te, didaanti mim dum na cɔɔi tw kum ni bwæru tum te tun. ¹⁴A laan ma vu a yi Buli-yi ni dum, yi a ta vu Pe Bugə kum seeni. Bunaga kam a na diini tun ma ga cwəŋə si ka tɔɔi kalankulə di weeru tum wunt ka ke. ¹⁵Ku ma pa a kwe bolo cwəŋə kam a ve a maa kea, yi a maasi a nii tw kəbrə kam titi dum kuntu ni. A laan ma joori a kwe cwəŋə kalv a ya na de da a vu tun, yi a tɔɔi Bolo seeni ni dum a daa zu tw kum wunt.

¹⁶Tw kum nakwa bam wulwulv yəri amv ya na ve tun, di a na maŋi a ki kulv maama tun. A nan wu tagi kulokulv di a donnə Zwifə tiinə bam, ku na yi ba kaanum tiinə bam, naa ba nakwa bam, naa ba yigə tiinə bam, naa balv maama na wó da ba tɔŋi titɔŋi dum tun di. ¹⁷Amv laan ma ta di ba a wɪ: «Nii-na di na wu leerv tulv wunt tun. Zeruzalem tw kum laan jigi di-dwənu mu, yi ku bwæru tum di zwe zwe. Nan pa-na si di joori di lɔ ku kabri sum di zigi, si di daa yi taa je di cavura.» ¹⁸A ta ma ta a bri-ba a Tu Wɛ dum na tv a yigə ni te, didaanti pe wum na tagi kulv di amv tun. Ba di ma ləri ba wɪ: «Dí wó zaŋɪ wəent mu si di tɔŋi!» Ba ma suni ba na dam si ba puli titɔŋi dum.

¹⁹Horon tu Sanbalati, di Amən tu Tobia, di Gesem na yi Arabi tu tun ma ni di na ti yigə si di ki te tun. Ba ma ki dibam ba mwani yi ba wɪ: «Abam buŋi si á ki te mu? Á kikiə yam nyi di á buŋi si á nuŋi Pa-farv wum kwaga ni mu.» ²⁰A ma ləri-ba a wɪ: «Dibam yi Weyuu Tu Wɛ dum tuntɔŋna mu. Duntv nan mu wó pa di vu yigə didaanti di titɔŋi maama, si di puli lɔɔm dum. Ku nan na yi abam, á ba jigi kulokulv si á jɔŋi Zeruzalem ni yo. Á nan ba tɔɔi á jigi kəm si á ki di dibam callu kikiə.»

Ba joori ba lɔ Zeruzalem kabri sum

3 Ku yi Wɛ kaanum yigə tu Eliyasibi di o donnə kaanum tiinə deen mu zaŋɪ ba lɔ kəbrə kam na wu Peeni Ni dum seeni tun. Ba ma fɔɔi ba ki tw kum ni bwæru tum da. Ba ta ma lɔ kəbrə kam ba vu ba yi

Wəənu Bi di-didɔɔ kum, didaanti Hananeli di-didɔɔ kum. Ba ma kwe ti maama ba pa Wɛ.

²Zeriko tiinə bam ma lɔ kəbrə kalv na tɔŋi da tun.

Imiri bu Zakuri di ma lɔ o tɔŋi da.

³Senaa dwi kum tiinə di ma lɔ Kale ni dum. Ba ma cwi di ywə yam, yi ba daari ba ki di bwæru tum ti je ni. Ba ta ma ki luuru didaanti da-kamunnu si ba taa mat ba pi ka ni dum.

⁴Yuri bu Meremɔti, o ta na yi Hakoza naa tun, di mu lɔɔi kəbrə kam o tɔŋi da.

Berekiya bu Mesulam, o ta na yi Mesezabəeli naa tun, di mu lɔɔi o tɔŋi da.

Baana bu Sadoki di maa lɔ kəbrə kam o tɔŋi da.

⁵Tekoa tw kum tiinə di ma nuŋi ba lɔ ba tɔŋi kəbrə kam. Ku daari, ba tw nakwa bam maa vin si ba ki titɔŋi-deera yalv titɔŋa yigə tiinə bam na pe-ba si ba ki tun.

⁶Ku na yi Yesana ni dum, ku yi Pasia bu Yoyada di Bezodia bu Mesulam deen mu kwe-di. Ba ma cwi di ywə yam, yi ba daari ba ki di bwæru tum ti je ni. Ba ta ma ki luuru didaanti da-kamunnu mu si ba taa mat ba pi ka ni dum.

⁷Gabawən tu Melatia, di Meronɔti tu Zadɔn, di Gabawən tiinə bam, di Mitspa tiinə mu ki daanti ba lɔ kəbrə kam ba tɔŋi da. Mitspa deen yi tw kulv Efrati wa-zuvri seeni laŋa dideerv wum na zuvri tun mu.

⁸Haraya bu Uziyel deen yi səbu-sɔŋa gɔgɔ mu. O di ma lɔ o tɔŋi da.

Hanania na ye trali nugə kəm tun, di ma lɔ kəbrə kam o tɔŋi.

Bantu ma fɔɔi ba kwe Zeruzalem kabri sum si ku vu ku yi Kabri lilirim dum seeni.

⁹Huuri bu Refaya deen te Zeruzalem laŋa kam cicoro mu. O di ma lɔ o tɔŋi da.

¹⁰Harumati bu Yedaya di ma lɔ o tɔŋi me na bwələ di o titi sɔŋɔ tun.

Hasabeniya bu Atusi di daa ma lɔ me na tɔŋi da tun.

¹¹Harim bu Malkiya didaanti Pahat-Moabi bu Hasubi di deen ma lɔ ba tɔŋi kəbrə kam ni, yi ba daari ba kwe Jugu di-didɔɔ kum.

¹²Alohesi bu Salum di deen na nii Zeruzalem laŋa wɔdoŋ kam tun ma vu o lɔ o tɔŋi da. O bukwa ma zən-o di o titɔŋa yam.

¹³Ku na yi Bolo seeni ni dum, Hanun didaanti balv na zuvri Zanoa tw ni tun mu lɔɔi-di. Ba ma ki di bwæru tum ti je ni yi ba ta ki luuru didaanti da-kamunnu si ba taa mat ba pi ka ni dum. Ba ta ma fɔɔi ba lɔ kəbrə kam si ka vu ka yi Tampuuri Ni dum. Ba na lɔɔi me tun didwarum wó yi kanti maŋum murv mu.

¹⁴Rekabi bu Malkiya na nii Bete-Hakerem laŋa kam tun ma fɔɔi o lɔ Tampuuri Ni dum. O ma ki di bwæru tum ti je ni yi o ta ki luuru didaanti da-kamunnu si ba taa mat ba pi ka ni dum.

¹⁵ Kola-Hoze bu Salum deen na nii Mitspa laɲa kam tun ma fɔgi o lo Buli-yi Ni dum. O ma pu-di yi o daari o ki di bwæru tum ti je ni. O ta ma ki luuru didaani da-kamunnu si ba taa mai ba pi ka ni dum. Ku na yi Siloe Bugæ kum, o logi kæbræ mu pa ka saɲi pe wum kadugæ kam. Kæbræ kam ta tɔli ka yi natæn-yiæ yalu na maa diini ya zɔuri Davidi tu kum tun mu.

¹⁶ Azabuki bu Nehemi deen na nii Bæt-Zura laɲa kam cicoro tun ma lo kæbræ kam o toɲi da si ka vu ka yi Davidi yibeeli dum seeni, ka daari ka yi bugæ kum, ku wæli di jar-kæræ tigæ je sum seeni.

Levi tiinæ balu na logi kæbræ kam tun

¹⁷ Levi tiinæ badonnæ di de ba lo kæbræ kam:

Ku maa yi Bani bu Rehumu mu logi o toɲi daa kadoɲ. Hasabia na yi Kælæ laɲa cicoro kum yigæ tu tun zigi o laɲa kam yuu ni o lo o toɲi da.

¹⁸ Ku nan na yi Keyila laɲa cicoro kudonɲ kum, Enadadi bu Enadadi na yi ka yigæ tu tun di o cɔrru tum mu logi ba toɲi da.

¹⁹ Zozwe bu Etiseri deen na yi Mitspa yigæ tu tun ma lo o toɲi kæbræ kam si ku maɲi di najara zila tigusim digæ kam yigæ ni. O ta logi-ka mu o vu o yi me kæbræ kam na gugwæli tun.

²⁰ Zabayi bu Baruki daa ma lo kæbræ kam o toɲi da, o zigi ka gugwælim je sum ni o lo o yi kaanum tu Eliyasibi sɔɲo ni ni mu.

²¹ Yuri bu Meremɔti wɔlu ta na yi Hakoza naa tun di ma lo o toɲi kæbræ kam o vu o yi Eliyasibi sɔɲo daa kadoɲ kam ni.

Kaanum tiinæ balu na logi kæbræ kam tun

²² Balu di deen na logi kæbræ kam ba toɲi da tun yi kaanum tiinæ balu na zɔuri Zeruzalem laɲa kam ni tun mu.

²³ Benzamen di Hasubi ma lo me na bwælæ di ba sam tun ba toɲi da.

Maaseya bu Azaria wɔlu ta na yi Anania naa tun di ma lo kæbræ kam o toɲi me na bwælæ di o sɔɲo tun.

²⁴ Enadadi bu Enadadi di ma lo o toɲi da si ku zigi Azaria sɔɲo ni si ku yi me kæbræ kam na gugwæli yi gugoro wura tun.

^{25–26} Yuzayi bu Palali di daa ma lo kæbræ kam o zigi gugoro kum yigæ ni, jazum baɲa seeni pe sɔɲo di-didɔrɔ kum na wu me yi ku bwælæ di pa-tara bam kunkɔlo tun.

Parusti bu Pedaya di daa ma lo o toɲi da si ku taa ve wa-puli seeni. O logi o vu o yi Na Ni dum seeni didaani

di-didɔrɔ kulɔ na zigi da tun mu. Ofæli je sum ni mu kuntu, We-digæ tuntɔɲna bam deen na zɔuri me tun.

²⁷ Tekoa tu tiinæ bam di daa ma lo ba toɲi da. Bantu toɲi di-didɔrɔ-kamunu kum na zigi me tun seeni, yi ba lo ba vu ba yi kæbræ kam na bwælæ di Ofæli tun.

²⁸ Kaanum tiinæ badonnæ di daa ma lo kæbræ kam ba toɲi da. Ba zigi Sisæɲ-nɔɔnu Ni dum ni mu ba lo ba ve baɲa kam seeni. Nɔɔnu maama deen zigi o tuti sɔɲo ni mu o lo.

²⁹ Yimera bu Sadoki di ma lo o toɲi kæbræ kam je silu na zigi o sɔɲo kum yigæ ni tun.

Sekania bu Semaya wɔlu na yi Wa-puli seeni Ni yurunu wum tun ma lo o toɲi da.

³⁰ Selemia bu Hanania, di Hanun na yi Zalafi biæ bardu tu wum tun, di daa maa lo ba toɲi da.

Berekiya bu Mesulam di ma zigi o di sum yigæ ni o lo kæbræ kam o toɲi da.

³¹ Malkiya na yi sæbu-sɔɲa gɔgɔ tun mu logi kæbræ kam o toɲi da. O ma vu o yi sɔɲo kulɔ We-digæ tuntɔɲna di pipimpiinæ na zɔuri tun. Je sum kuntu deen bwælæ di Yurum Ni dum mu. O ta logi o yi me kæbræ kam na jigi gugoro yi weyuu digæ wu ka yura ni tun mu.

³² Sæbu-sɔɲa gwaru tum di pipimpiinæ bam di laan ma zigi gugoro kum digæ kam na wu me tun ba lo kæbræ kam ba vu ba yi Peeni Ni dum seeni.

Væræ kwaani si ba cɔgi titɔɲa yam

4 Sanbalati na yɔɔri o ni ni dɔbam Zwifæ tiinæ bam wura di fɔgi di lo Zeruzalem kabri sum tun, mu ku tiini ku fuli o wu. O laan ma puli si o taa ki dɔbam o mwana. ² O deen zigi o yuudonnæ yigæ ni, didaani Samari jar-kæræ bam yigæ ni mu yi o ta o wu: «Zwifæ tiinæ nabwænæ bantu buɲi ni ba wura ba ki bæe mu? Ba buɲi si ba joori ba lo ba tu kum ba pi mu na? Ba tuntu ni de didwi kaanum wó wani di gari di ti ba titɔɲa yam mu na? Ba nan wó wani ba na kandwa si ya nuɲi weeru tuntu wuni yi mim cɔgi-ya tun na?»

³ Amɔn tu Tobia deen zigi o tee ni mu. O di ma læri o taani dum o wu: «Nii kæbræ kalu ba na wura ba lo tun! Yiru tuti na diini ka baɲa ni, oó yigi-ka mu o di tiga ni!»

⁴ Amu di ma loori We a wu: «Dɔbam We, nii ba na gooni dɔbam te! Cægi mwaanu tulu dwi ba na mwani dɔbam tun! Nan pipiri ba mwaanu tum si ti joori ba tuti yuu ni. Pa nɔɔna vru ba jijiguru maama, si ba daari ba zɔɲi-ba ba ja ba vu sa-tu yigæ yigæ. ⁵ Yi kwe ba kæm-balwaarv tum n ma n cæ-ba! Yi saari ba lwarum! Bæɲwaani, ba tiini ba twi dɔbam balu na wura di lo tun mu.»

⁶ DÍ ma sun zwa yí dí tɔ́ja. Ku wu daanu yí kəbrə kam di ka yí ka cicoro je, nɔ́na bam maama wubɔ́ja deen na jaani si ba tɔ́ji tun ɔ́waani.

⁷ Ku daari Sanbalati, di Tobia, di Arabi tiinə bam, di Amən tiinə bam, di Asedodi tiinə bam maama na ni nɔ́ dí lɔ́gi kəbrə kam pa ka vu yigə, yí pwəli sum maama sun tun, mu ba banti tiini di zaɔ́. ⁸ Bantu maama ma sɔ́ ni si ba jeeri Zeruzalem tu kum di najara. Ba ta ma bɔ́ji si ba pa vuvugə taa wura je maama wuni. ⁹ Dɔ́bam di ma yɔ́ri dí warti We, yí dí daari dí pa nɔ́na yiri tu kum wia di titi maama dí duna bam ɔ́waani.

¹⁰ Zuda tiinə bam deen yəni ba leeni mu yí ba tɔ́ja. Ba maa wi:

«Dɔ́bam tuntɔ́na bam zuɔ́ji zila dí bugi!

Nii turu di weeru na daga te!

Dí zum wó kɔ́ tita mu dí lɔ́ kəbrə kam?»

¹¹ Dí duna di maa te ba wi: «Dí wó da dí ba ba baɔ́ja ni! Ba bá wuuri ba lwardi ku ni nɔ́. Dí laan maa wó gu-ba si titɔ́ja yam kwəri.» ¹² Ku nan na kɔ́ te tun, Zwifə tiinə balu na zɔ́ri ba twe di dí duna bam tun ma yəni ba ba kuni zanzan wuni, ba ta dí duna bam wubɔ́ja yam ba bɔ́ri dɔ́bam. ¹³ Ku ma pa a li nɔ́na badonnə yí ba zigi kəbrə kam je təri təri wuni. Ba deen zigi da didaani su-lwaanu, di ciwə, di cina mu. A deen kuri-ba digə di digə mu si ba zigi me maama ta na wu lɔ́gi ku di tun.

¹⁴ Amu ma na ni kəm dum maama daani nɔ́na bam mu. A ma ta di nɔ́na bam, di ba yigə tiinə, di ba nakwa bam a wi: «Yi taá kwari-na dí duna bam. Nan guli-na ni dí Yuutu We dum yi kamunu, yi Dɔ́ titɔ́ja ye ni. Kuntu mu wó pa á jaɔ́ á donnə Yisrayeli tiinə bam, di á biə, di á kaana, di á sam dum ɔ́waani.»

¹⁵ Dí duna bam ma maani ni dí lwardi ba na sɔ́gi ni si ba kɔ́ te tun. We di ma pa ba wubɔ́ja yam ji kafe. Ba na kɔ́ yi ba ga dí ɔ́wa tun ɔ́waani, dí maama diduwa diduwa ma joori dí lɔ́m je. ^{16–17} Ku na zigi duntu de ni tun, a tuntɔ́na bam cicoro mu tɔ́ji kəbrə kam titɔ́ja, yí cicoro di vɔ́ najara zila ba ze ciwə, di najara ci-kwen, di cina ba ziga. Ku na yí Zuda dwi tiinə balu maama na tɔ́ji kəbrə kam lɔ́m titɔ́ja tun, ba nakwa bam di deen ma zigi ba kwaga ni. Tuntɔ́na balu na zuɔ́ji lɔ́m zila tun di maa ze najara zila di juɔ́ja diduwa, yí ba daari ba tɔ́ji di kadoɔ́ kam. ¹⁸ Lwara bam titi kwe su-lwaanu mu ba vɔ́ ba tee ni yí ba lɔ́. Ku daari wulu wum na yəni o wui nabɔ́nɔ́ kum tun yirani mu zigi amu tee ni.

¹⁹ Amu laan ma ta di didɛera bam, di nakwa bam, didaani nɔ́na bam maama a wi: «Titɔ́ja yam laɔ́ja yalma, yí ya jagi ya yí kəbrə kam ni maama pa dí ba nai daani. ²⁰ Abam nan na wu me maama yí á ni nabɔ́nɔ́ kum kwəri, si á ba dɔ́bam te yo seeni. Dí We dum mu lagɔ́ Dɔ́ jaɔ́ Dɔ́ pa dɔ́bam.»

²¹ De maama wuni, tɔ́ga na jigi ka puuri tun, mu dí cicoro yəni dí puli kəbrə kam titɔ́ja. Dí cicoro kudoɔ́ kum di maa ze najara zila ba yiri lwara bam. Dí yɔ́ri dí kɔ́ kuntu mu taa, si ku yí titi ni, caliwɔ́ na puli si si nuɔ́ji maɔ́ja kalu tun. ²² Ku na yí kuntu tun mu a deen tagi nɔ́na bam ni: «Nɔ́nɔ́ maama di o wəlinu maɔ́ji si ba maɔ́ji Zeruzalem ni mu ba pəni. Kuntu mu wó pa ba taa yiri dí tu kum titi ni, si wia ni ba wanti ba taa tɔ́ja.» ²³ Ku nan na yí amu titi, di a curru tum, di a tuntɔ́na bam, di balu na yiri-ni tun maama, dɔ́bam wuluwulu yəni dí warti si dí li dí gwaaru dí tiɔ́ji wia ni, naa titi ni. Dí maama yɔ́ri dí yəni dí vɔ́ dí najara zila mu lanyirani dí ziga.

Nehemi na wəli nabwəne te tun

5 Ku deen na wəli fun tun, mu nɔ́na zanzan, kaana di baara maama sɔ́ji si ba taa tiini ba puuna ba donnə Zwifə tiinə bam. ² Nɔ́na zanzan deen mu te ba wi: «Dí biə tiini ba daga mu, dí nan na wu ne wodi si dí di, dɔ́bam didaani dí biə wó ti mu.» ³ Badonnə maa te ba wi: «Dɔ́bam kwe dí ti sum, di dí kari, didaani dí sam mu dí pa juna si dí joɔ́ji wodiiru si dí di sum tiinə wəri.» ⁴ Badaara daa ta maa wi: «Dɔ́bam jini səbiə mu si dí ma dí ɔ́wi Pe wum lampoo kum o na tiɔ́ji dí kari didaani dí kadwi ɔ́waani tun. ⁵ Nan nii! Dɔ́bam di dí donnə Zwifə tiinə bam yí woɔ́jo diduwa mu, dí yí yira di jana daani. Dɔ́bam biə di bantu biə ba garɔ́ daani, yí dí laan kwe dɔ́bam biə bam dí yəgi dí pa-ba si ba taa yí gambe. Ba fin dɔ́bam si dí yəgi dí bukwa dí pa-ba. Ba ta ma vri dɔ́bam kari, di dí kadwi pa dí daa warti kulokulu si dí kɔ́.»

⁶ Amu na ni ba puupuna kam tun mu a banti yɔ́ri di zaɔ́. ⁷ A wubɔ́ja ma ja si a wəli-ba. A ma bwe Yisrayeli yigə tiinə di ba nakwa bam a wi: «Abam ba kwaana di á na bɔ́ji si á zi á titi curru Zwifə tiinə baɔ́ja ni, si á zaɔ́ji tun. Abam yəni á fun á curru si ba ɔ́wi səbu zanzan ba juna ɔ́waani.» A ta ma bəɔ́ji kɔ́-fɔ́rɔ́ kum maama si dí nii taani dum kuntu baɔ́ja ni, ⁸ yí a wi: «Dí ya kwaani si dí joori dí yəgi Zwifə tiinə balu ba na yəgi-ba ba pa vərə tun mu. Abam titi daa ma fin á curru Zwifə tiinə si ba yəgi ba titi ba pa abam si ba taa yí á gambe. Ku lana na?» Ba yigə tiinə bam ma maɔ́ji da cimm, ba na ge taani si ba ləri tun ɔ́waani.

⁹ Amu ma ta di ba a wi: «Abam na jigi kulɔ́ á kɔ́ tun ba lana. Abam maɔ́ji si á kwari We mu, si á daari á taá kɔ́ lanyirani. Á na kɔ́ kuntu, dwi-ge tiinə balu na yí dí duna tun bá na cwəɔ́ si ba mwanɔ́ dɔ́bam. ¹⁰ Amu se si nɔ́na bam ba a te ba jini səbu di wodi, yí balu na tɔ́ji ba pa-ni tun di kɔ́ a na kɔ́ te tun. Nan pa-na si dí daa yí taa pini dí curru tum. ¹¹ Kwe-na ba kadwi, di ba kari, di ba sam á joori á pa-ba lele. Nan ta yagi-na

juna yalɔ ba na jigi tun á cɛ-ba, ku na yi mɪna, naa sana, naa nugɛ, naa sɛbiɔ mu.»¹² Ba di ma lɛri ba wi: «Dí wó suni dí kɪ nmv na tagi te tun. Dí wó pa-ba ba wɛnu maama, yi dí daa bá taa pini-ba.»

Amu laan ma bɛɔji kaanum tiinɛ bam yi a pa nakwa bam du durɛ ba yigɛ ni si ba kɪ ba tɔgi ba na tagi te tun.¹³ Amu ma bwɛli gɔrɔ kɔlv na vɔgi a tɛɔɔ ni tun, yi a pɪpagi-ku pa wɛnu tulv ya na wu ka yira ni tun siiri tɪga ni. A ma ta di ba a wi: «Wulv maama na vin si o tɔɔi o tɔgi o ni dum, We wó pɪpagi ku tu tintv doɔ mu si o ga o sɔɔɔ di o wɛnu maama, yi o laan ta yi bwɛri.» Kɔgɔ kum maama ma se yi ba wi: «Amina!» Ba ma tee Baɔa-We yi ba daari ba kɪ ba tɔgi ba ni dum.

¹⁴Bina fugɛ-yale yam maama wuni a deen na te Zuda laɔa kam tun, amu di a currv maama wu se si dí kwe wodiiru tulv tw kum didɛerv wum na jigi cwɛɔɔ si o jɔɔi o di tun si dí di-ti. Ku maa yi Pe Atazeregesi paari dim bina fiinle buni dum ni mu o tiɔi-ni si a ji didɛerv wum, si ku taa nii o paari dim bina fiintv-yale buni dum ni.¹⁵ Didɛera balv deen na loori yigɛ ba nii Zuda laɔa kam tun yɛni ba fin nɔɔna bam ba jɔɔi ba sɛbu-poɔɔ sɛbu-dala fiinna mu, yi ba wodiiru di sana ta ziga. Ba tintvɔɔna di maa beesi nɔɔna bam. Amu nan wu kɪ kuntu, a na kwari We tun ɔwaani.¹⁶ Amu ma yɔɔri a kwe a dam di a wubɔɔna maama a kɪ kɛbrɛ kam lɔɔm baɔa ni. Amu wu bɔɔi si a beeri tɪga a pa a titi. Amu tintvɔɔna bam maama di suni ba yie si ba taa tɔɔi titvɔɔa yam.

¹⁷Ku ta wɛli da, Zwifɛ tiinɛ di ba yigɛ tiinɛ bi di fiinnu deen mu tui a te, yi a pa-ba ba ni-wodiu maɔa maama. Nɔɔna ta ma zigi tunti didonnɛ ni ba tui yi a wɛli-ba.¹⁸ De maama wuni, a deen yɛni a gv na-bia mu, di pi-kamunɛ yardv didaani ceeni zanzan. Da fugɛ maama wuni, a maa yɛni a pa ba yɛgi sana zanzan si nɔɔna bam taa nyɔa. A nan na ye ni ku tiini ku camma ku pa nɔɔna bam tun ɔwaani mu amu wu tagi ni ba pa-ni kɔlv a na yi ba didɛerv yi a maɔi si a jɔɔi tun.

¹⁹Amu Tu We, a nan loori-m si n guli amu gulɛ si n kɪ-ni lanyirani, a na kɪ kɔlv maama a pa nɔɔna bantv tun ɔwaani.

Vɛrɛ bam ta kwaani si ba cɔgi titvɔɔa yam

6 Sanbalati, di Tobia, di Arabi tu Gesem, didaani dí dɔna bam maama ma ni kwɛrɛ ni dí lɔgi kɛbrɛ kam dí ti, pa pwɛli daa tɛri ka wuni. Kɔlv yirani na muri tun, dí ya ta wu kwe ka bwɛru tum dí kɪ di-nie yam ni.² Sanbalati di Gesem ma tɔɔi kwɛrɛ ba pa-ni, si a jeeri-ba Ono ti-kampari tw kudɔɔ ni si dí na daani. Ba nan ya bɔɔi si ba kɪ-ni lwarim mu.³ Amu ma tɔɔi nɔɔna si ba vu ba ta di ba ni: «Amu jigi titvɔɔ-kuri mu a tɔɔa pa a bá wanti a jeeri da. Amu na lagɪ a ba

abam te, titvɔɔi dum wó zigi mu.»⁴ Ba beeri dum nan ya yi kwɛrɛ didva mu kuni bina. Kuni bina wum maama ni, a di ma lɛri-ba nunɛni a na maɔi a ta te tun.

⁵Sanbalati laan ma tɔɔi o titi tintvɔɔna bam didva di kwɛrɛ, si o pa-ni tɔnɔ kɔlv ni na puri tun.⁶ Ba ma pupuni ku wuni ba wi:

«Gesem mu pe a lwarɪ ni sawia mu kaagi je sum maama ka ɔɔɔni ni nmv di Zwifɛ tiinɛ bam maama bɔɔi si á nunji pa-farv wum kwaga ni mu. Kuntu nan mu pe á yɔɔri á suni á yie di á kɛbrɛ kam lɔɔm. Ba ta wi nmv kwaani si n tiɔi n titi mu si n ta n yi ba pe.⁷ Ba wi n maɔi n beeri n nijɔɔnɛ balv na wó zigi Zeruzalem ni ba ta wi: «Ba tiɔi pe Zuda ni!» tun. Pa-farv Atazeregesi nan na wó ni-taani dintv tun ɔwaani, nmv maɔi si n ba mu si dí kɪ dí yum daani dí nii dí wó kɪ te mu.»

⁸Amu ma lɛri-ba a wi: «Ku dai cɪga! Sawia bri ka tɛri je je ni ka kaagi ka ɔɔɔna. Abam titi mu lvgi wɛnu tum kuntu a pa dibam.»

⁹Ba deen yɔɔri ba kwaani si ba fugi dibam mu yi ba bɔɔi ni: «Ba jun sum na bugi, titvɔɔa yam daa bá tɔɔi.» Amu di ma wari We yi a wi: «Amu Tu We, pa-ni dam.»

¹⁰De didwi mu a ve Delaya bu Semaya sɔɔɔ si a war-o. O deen ta yi Mehetabeheli naa mu. Semaya nan ya pi o titi mu o wu o sɔɔɔ ni. O ma ta di amu o wi: «Nɔɔna mu bɔɔi si ba zaɔi n baɔa ni titu didwi ba gv-m. Nan pa dí duri dí vu dí zu We digɛ kam di-laa kum wuni. Dí laan maa wó pi ka ni dí sɛgi daani si ba yi yi-m ba gv.»

¹¹A ma lɛr-o a wi: «Amu dai balv na duri ba sɛgi si cam yi yi-ba tun. Bɛɔwaani mu amu wó duri a zu We-digɛ wuni si a lu tɔvni? Amu bri a bá kɪ kuntu.»

¹²A na bɔɔi ku wuni tun mu a maani ni ku ya dai We mu ɔɔɔni did-o, si ku yi Tobia di Sanbalati mu ve ba pa-o sɛbu si o ta taani dum kuntu di amu.¹³ Ba nan svg-o si o pa fɔvni zu-ni mu, si a daari a kɪ lwarim. A na cɔgi a yiri kuntu, ba yaá kɪ-ni cavura.

¹⁴«Amu Tu We, guli Tobia di Sanbalati na kɪ-ni te tun. Nan yi swe ni ni-jɔɔ-kana Noadia, di nijɔɔnɛ sisum sum maama ya kwaani mu si ba fugi-ni.»

Ba na ti ba titvɔɔa yam tite tun

¹⁵Ba deen kwe da fiinnu-yale mu ba lɔ kɛbrɛ kam ba ti. Ku maa yi Eluuli cana kam da fiinle-yanu de ni mu kuntu.¹⁶ Dibam dɔna bam didaani tunti dulv na gilimi dibam tun na ni kuntu tun, mu ba baari maama ti, yi fɔvni tiini di ja-ba. Bɛɔwaani, ba maama lwarɪ ni We mu wɛli dibam pa dí kɪ tintv maama.

¹⁷Kuntu maama tun, di Zuda yigɛ tiinɛ bam badaara ni di Tobia mu. Ba ma yɛni ba tɔɔi kwɛri ba pa daani.

¹⁸ Zuda tiinə zanzan dı deen maa sɔ ni did-o, beŋwaani Ara bu Sekania yi Tobia tumbaaru mu. Ku ta wəli da o bu Yohanan dı ya ve o di Berekiya bu Mesulam buku mu. ¹⁹ Nɔɔna maa yəni ba tui ba te dı amv Tobia kəm na lana te tun. Ba ta ma jaani kulu maama amv na wú ta tun ba vu ba lwe ba tiŋi o yigə ni. O dı maa yəni o pɔpɔni twannv o pa-ni si o fugi-ni.

7 Dı na ti kəbrə kam maama, yi dí ta kwe bwəeru tum maama dí kwaari niə yam ni ti na maŋi si ti taa wu me maama tun, a laan ma kuri nɔɔna badonnə si ba taa yi niə yam yiruna. A ta ma li badonnə si ba taa yi lən-leenə, yi Levi tiinə badaara dı maa tɔŋi ba titɔŋa. ² A daa ta kwe Zeruzalem tɔv kum a ki a cɔrv Hanani dı Hanania jun ni mu, si ba taa nii-ku ba pa-ni. Hanania deen nan yi tɔv kum dalum je sum yigə tu mu. O ma kwari We yi o jigi ciga lanyirani. ³ A ma pa-ba ni a wi: «Yi pa-na si ba pɔri Zeruzalem tɔv ni-bwəeru tum ku na dai wia na biga. Nan pi-na bwəeru tum si ni-yiruna bam laan zaŋi wa-zuvri maŋa ni ba joori sɔŋo. Ta kwe-na luuru á ma á fɔgi á ci-ti. Á laan maa wú kuri Zeruzalem nɔɔna badonnə si ba taa yiri tɔv kum, nɔɔnv maama dı o yirum je, si badonnə dı taa kaagi ba sam ni ni.»

Balu joori sɔŋo tun yira yam

⁴ Zeruzalem tɔv kum ni deen daga lanyirani, yi nɔɔna balv na zuvri ku wunv tun ba daga. Ku wəli da, ba deen ta wu lɔgi sam zanzan. ⁵ We ma kwe bubuŋi o pa-ni si a la didɛera bam, dı yigə tiinə bam, dı nɔɔna bam maama, si a tulv nɔɔnv maama dı natɔga kam na yi te tun. Amv ma na tɔno kulu na bri balv na de yigə ba joori tun yira. A deen ne tuntu mu:

⁶ Nɔɔna balv deen na zigi Babilonu provensı dum ni ba joori Zeruzalem dı Zuda tuntu didonnə wunv tun yira mu tuntu. Nɔɔnv maama deen ma joori o vu o tıti tɔv. Babilonu Pa-farv Nebukadnetsari ya jaani-ba mu o vu o pi o tıti tɔv kum ni. ⁷ Ba ma tɔgi dı Zorobabeli, dı Zozwe, dı Nehemi, dı Azaria, dı Raamia, dı Nahamani, dı Mardose, dı Bilisan, dı Mispari, dı Bigavayi, dı Nehum, dı daani Baana mu ba joori ba sam.

Yisrayeli tiinə bam ni na mat te tun mu tuntu:

⁸ Parusı biə bam: 2,172

⁹ Sefatia biə bam: 372

¹⁰ Ara biə bam: 652

¹¹ Pahat-Moabi biə balv na tɔgi Zozwe dı Zoabi dı dum tun: 2,818

¹² Elam biə bam: 1,254

¹³ Zaatu biə bam: 845

¹⁴ Zakayi biə bam: 760

¹⁵ Enadadı biə bam: 648

¹⁶ Bebayi biə bam: 628

¹⁷ Azagadı biə bam: 2,322

¹⁸ Adonikam biə bam: 667

¹⁹ Bigavayi biə bam: 2,067

²⁰ Adin biə bam: 655

²¹ Atera biə balv na tɔgi Ezekiası dı dum tun: 98

²² Hasum biə bam: 328

²³ Bezayi biə bam: 324

²⁴ Harifa biə bam: 112

²⁵ Gabawɔn biə bam: 95

²⁶ Betelhem dı Netofa tuntu tiinə bam: 188

²⁷ Anatotı tɔv tiinə bam: 128

²⁸ Bet-Azınaveti tɔv tiinə bam: 42

²⁹ Kiriaf-Jeerim, dı Kefira, dı daani Beerotı tuntu tiinə bam: 743

³⁰ Rama dı Geba tuntu tiinə bam: 621

³¹ Mikiması tɔv tiinə bam: 122

³² Betel dı Ayi tuntu tiinə bam: 123

³³ Nebo tɔv kudoŋ kum tiinə bam: 52

³⁴ Elam tɔv kudoŋ kum tiinə bam: 1,254

³⁵ Harim tɔv tiinə bam: 320

³⁶ Zeriko tɔv tiinə bam: 345

³⁷ Lɔdı, dı Hadida, dı Ono tuntu tiinə bam: 721

³⁸ Senaa tɔv tiinə bam: 3,930

³⁹ Kaanum tiinə bantv dı deen mu de ba joori:

Yedaya biə balv na tɔgi Zozwe dı dum tun: 973

⁴⁰ Yimera biə bam: 1,052

⁴¹ Pasuuri biə bam: 1,247

⁴² Harim biə bam: 1,017

⁴³ Levi dı tiinə balv dı na de ba joori tun mu tuntu:
Zozwe dı Kadimeli biə balv na tɔgi Hodavia dı dum tun: 74

⁴⁴ Lən-leenə bam na yi Azafi biə tun: 148

⁴⁵ Ni-yiruna bam na yi Salumi, dı Atera, dı Talmon, dı Akuba, dı Hatita, dı Sobayi biə tun: 138

⁴⁶ Balv na tɔŋi We-digə kam titɔŋa yi ba joori tun mu tuntu:

Sia biə, dı Hasufa biə, dı Tabayotı biə,

⁴⁷ dı Kerosa biə, dı Siə biə, dı Padɔn biə,

⁴⁸ dı Lebana biə, dı Hagaba biə, dı Salumayi biə,

⁴⁹ dı Hanan biə, dı Gidɛelı biə, dı Gahaari biə,

⁵⁰ dı Reaya biə, dı Resin biə, dı Nekoda biə,

⁵¹ dı Gazam biə, dı Yuza biə, dı Pasta biə,

⁵² dı Besayi biə, dı Meyunim biə, dı Nefusim biə,

⁵³ dı Bakəbuki biə, dı Hakufa biə, dı Aruri biə,

⁵⁴ dı Bazeluti biə, dı Mehida biə, dı Harasa biə,

⁵⁵ dı Barakosi biə, dı Sizera biə, dı Tema biə,

⁵⁶ dı Nesta biə, dı Hatifa biə bam.

⁵⁷Pe Solɔmɔn tuntɔɔna biɛ balu di deen na de ba joori tun mu tuntu:

Sotayi biɛ bam, di Sofereti biɛ, di Perida biɛ,

⁵⁸di Yaala biɛ, di Darekon biɛ, di Gideelt biɛ,

⁵⁹di Sefatta biɛ, di Hatila biɛ, di Pokereti-Hazebayim biɛ, di Amɔn biɛ.

⁶⁰Bantu maama na yi We-digɛ tuntɔɔna tun, di Solɔmɔn tuntɔɔna bam dwi dum tun deen yi nɔɔna biɛ-yatɔ di funɔɔɔ-bale (392) mu.

⁶¹Nɔɔna badonnɛ deen mu nuɔi Tel-Mela, di Tel-Harasa, di Kerubi, di Adan, di Yimera tuni dum ba tɔɔi ba joori yi ba wari si ba bri ba na nuɔi Yisrayeli dwi dilu wuni tun. ⁶²Bantu maa yi Delaya biɛ, di Tobia biɛ, di Nekoda biɛ bam. Ba maama deen yi nɔɔna biɛ-yarɔv di fiinna-bale (642) mu.

⁶³Twannu deen tɛrɛ si ti bri kaanum tiinɛ bantu nabaara na yi balu tun: Hobaya biɛ, di Hakoza biɛ, di Bazilayi biɛ bam. (Bazilayi ya ve Galadi mu o di Bazilayi dwi dum kaani wudoɔ. Ba ma leeri ba kwe o tumbaaru yiri ba mai ba bɛ-o.) ⁶⁴Ba na beeri ba nabaara natɔga twannu tum ba ga tun, mu ba deen cigi-ba si ba yi tɔɔi ba taa yi We kaanum tiinɛ. ⁶⁵Tu kum didɛeru wum ma pa-ba ni ni ba yi tɔɔi ba di wodiu kulɔ na yi ku yira We ɔgwanu tun, ku na dai kaanum tu na tuɛ yi o wai o kwe Yurim di Tumim bitar-dundi kandwa o ma o kuri We wobɔɔa o pa nɔɔna bam.

⁶⁶Nɔɔna balu deen na joori tun maama ni dum yi 42,360 mu.

⁶⁷Ba gamble, baara di kaana maama maa yi 7,337.

Ba lɛn-leenɛ, baara di kaana maama maa yi 245.

⁶⁸Ba siseɔ-nɔɔna deen yi 736 mu.

Ba bina-sise maa yi 245.

⁶⁹Ba yogondɛ maa yi 435.

Ba bue sum maa yi 6,720.

⁷⁰Sam yigɛ tiinɛ zanzan deen ma tɔɔi ba wɛli si We-digɛ kam joori ka ki lam. Tu kum didɛeru wum di ma pa sɛbu-sɔɔa kilo nana (8), di zwi fiinnu (50), didaani gwaaru biɛ-yanu di fiintɔ (530) si kaanum tiinɛ bam taa zuvra. ⁷¹Sam yigɛ tiinɛ badaara ma la sɛbu-sɔɔa kilo bi di fuserpe (170), di sɛbu-poɔɔo kilo muru di biɛ-yale (1,200) ba pa titɔɔa yam ɔgwanu. ⁷²Nɔɔna balu maama na daari tun di ma pa sɛbu-sɔɔa kilo bi de fuserpe (170), di sɛbu-poɔɔo kilo muru di bi (1,100), ku wɛli di gwaaru fuserpe-turpe (67) si kaanum tiinɛ bam taa zuvra. ⁷³Kaanum tiinɛ bam, di Levi dwi tiinɛ bam, di We-di-kamunu ni-yirina bam, di lɛn-leenɛ bam, ku ta wɛli di We-di-kamunu

tuntɔɔna bam, di Yisrayeli dwi tiinɛ badaara bam maama laan ma vu ba jɛni ba tuti tunti dum ni.

Esdrasi karumi We Tɔnɔ kum o bri nɔɔna bam

Ku deen ki cani sirpe di Yisrayeli tiinɛ bam na joori ba jɛni ba tuti tunti dum ni tun.

8 Yisrayeli tiinɛ bam maama deen ma jeeri kaporo ni, si ku maɔi di Na Ni dum. Esdrasi deen nan yi We niɛ karanyina tu mu yi o kwɛri o yi We kaanum tu. Ba ma tɔɔi ba bɛɔ-o si o ja Moyisi niɛ tɔnɔ kum Baɔa-We na pe Yisrayeli tiinɛ bam tun, o ba o karumi si ba cɛgi. ²Canu sirpe pulim de dum ni, mu Esdrasi jaani We niɛ tɔnɔ kum o ba o zigɛ nɔn-kɔgɔ kum yigɛ ni. Baara, di kaana, di balu maama na bigi ba yi si ba ni-taani kuri tun deen mu wura. ³De dum kontu ni mu Esdrasi maɔi kaporo kum ni o karumi We niɛ yam ku zigɛ tituti si ku yi wia titari maɔa ni. Nɔn-kɔgɔ kum di yɔɔri ba maɔi da mu ba cɛgi taani dum.

⁴Ba ya kwe de mu ba ki bimbim tigusim dum ɔgwanu. Esdrasi ma di o dɔɔi di baɔa ni yi o ɔɔɔni di nɔɔna bam. Matitiya, di Sema, di Anaya, di Yuri, di Hilkiya, di Maaseya deen wu o jazum ni mu. Pedaya, di Mikayeli, di Malkiya, di Hasum, di Hasabadana, di Zakari, didaani Mesulam maa zigɛ o jagwiɛ ni.

⁵Esdrasi deen zigɛ bimbim dum yuu ni mu pa nɔɔna bam maama kwɛni ba nii ba na-o. O na yɔɔri o puri tɔnɔ kum tun, mu ba maama zanɔi ba zigɛ weeni. ⁶Esdrasi ma ta o wi: «Á pa-na si dí tee Baɔa-We, si o yi We kamunu!»

Nɔɔna bam maama ma zɔɔi ba jun weeni, yi ba daari ba ta wi: «Amina! Amina!» Ba ta ma tiiri yi ba yibiye vin tɔga ni si ba zuli Baɔa-We.

⁷Nɔɔna bam na zigɛ ba ni We niɛ yam tun, mu Levi tiinɛ badonnɛ wɛli-ba si ba want ba ni ku kuri. Bantu maa yi Zozwe, di Bani, di Serebia, di Yamini, di Akuba, di Sabetayi, di Odiya, di Maaseya, di Kelita, di Azarta, di Yozabadi, di Hanan, didaani Pelaya.

⁸Ba ma karumi We niɛ tɔnɔ kum yi ba maɔi ku kuri lanyirani, si nɔɔna bam want ba ni ku kuri lanyirani.

⁹Ba deen na ni We niɛ taani kontu tun mu ba yɔɔri ba keeri bɔɔi-bɔɔi. Tu kum didɛeru Nehemi, di Esdrasi na yi We niɛ karanyina tu di We kaanum tu tun, di Levi tiinɛ balu na jigɛ nɔɔna bam ba zaasi tun laan ma ta di nɔɔna bam maama ba wi: «Zim de dum yi di yira mu di pai abam Tu Baɔa-We dum. Kontu ɔgwanu, yi pa-na si á wuu cɔɔi, nan yi taá keerɛ.»

¹⁰Nehemi ma ta di ba o wi: «Joori-na á sam, si á di wodii-ywɛnnu, á daari á nyɔ diven. Ta cɛ-na á wo-laaru tum di balu na ba jigɛ tun si ba di di ba su. Zim de dum na yi di yira di pai Baɔa-We tun ɔgwanu, yi pa-na si á

7:68 bina-sise = mulets 8:2 Nabwaanu wum kuri de dum mu kontu (Cullu 23:23).

7:65 Nuɔim 28:30 8:1 Gulɛ Tɔnɔ 31:11; Esdrasi 7:10 8:2 Esdrasi 3:1 8:9 2 Pwa 22:11

wuu cɔgi. Beɲwaani, Baɲa-We wupolo kum Di na pa abam tun mu wú ji abam dam.»

¹¹Levi tiinə bam di ma zi nɔɔna bam bicwaanu yi ba wɔ: «Zuri-na á bicara. Zum de dum yi di yira di pa Baɲa-We. Yi pa-na si á wuu cɔgi.»

¹²Nɔɔna bam maama ma joori ba sam, ba vu ba di ba su di wupolo. Ba ma ce ba wænu di balu na ge tun. Beɲwaani, ba deen ni We bitara kalu ba na karumi ba bri-ba tun kuri lanyuran.

Vwə cwiim kuri

¹³Ku na ki da yale tun, mu so-yuni tum yigə tiinə, di We kaanum tiinə, didaani Levi tiinə bam joori ba gilimi Esdrasi tee ni si ba ye taani dlu na nuɲi We niə yam wunt tun. ¹⁴Ba ma maani ni ku maɲi ku pupuni ku tiɲi We niə tɔnɔ kum Baɲa-We na pe Moyisi tun wunt, ku wɔ Baɲa-We ya pe Yisrayeli tiinə bam ni si ba cwi vwə. Baá ma-ya ba di candiə buni maama can sirpe cana kam wunt si ba taa zɔvri ya wunt maɲa funfun. ¹⁵Ba ta ma lwarɔ ni ba maɲi si ba tɔɔli kwərə Zeruzalem ni di ba tun didonnə ni ba bri nɔɔna bam maama ba wɔ: «Diini-na pweeru laɲa kam ni á goni Olivi tweeru ne di si vɔvru, di kuru tiu ne di si vɔvru, di tweeru dwi dwi ne silu na jigi vɔvru tun. Laan ja-na tuntv maama á joori á ba á ma-ti á cwi vwə nuneeni We niə yam na bri te tun.»

¹⁶Nɔɔna bam ma suni ba beeri tweeru ne di si vɔvru ba ja ba joori ba sam. Ba laan ma te pwe ba sam nayuni ni di ba kunkwallu ni. Ba ma daari ba te-si We-digə kam kunkɔɔ kum ni, di kaporo kulu na maɲi di Na Ni dum tun seeni, di kulu na maɲi di Efrayim Ni dum tun seeni. ¹⁷Balu maama deen na nuɲi gabeem ni ba joori tun mu te pwe sum yi ba zu si wunt. Ku na zigɔ Nun bu Zozwe maɲa ni si ku yi maɲa kam kuntu tun, Yisrayeli tiinə bam deen daa wu di candiə kam kuntu. Nɔɔna bam maama wuu ma poli zanzan.

¹⁸Ba deen kwe da yarpe mu ba di candiə kam. De maama wunt, Esdrasi maa yəni o karumi We niə tɔnɔ kum wunt o bri-ba. Da nana de dum ni ba kɔgɔ kum maama ma gilimi daani We ɲwaani, nuneeni We ni dum na bri te tun.

Ba te ba bri ba lwarum jaja

9 Cana kam kuntu da fiinle-yana de dum ni, mu Yisrayeli tiinə bam maama jeeri si ba vɔ ni. Ba deen zu gwar-zinzwara mu, yi ba daari ba ki turu ba taagi ba yum si ku bri ni ba wuru cɔgi. ²Yisrayeli dwi tiinə bam nan ya maɲi ba pwe ba tuti di vərə dwi maama mu. Ba maa zigɔ weeni yi ba te jaja lwarum yalu ba di ba nabaara na ki tun. ³Ba ma zigɔ da kuntu,

yi ba karumi Baɲa-We niə yam tɔnɔ kum wunt taan, nuneeni leera yato. Ba ma daari ba ki leera yato ba yɔvri ba te ba lwarum jaja, yi ba zuli ba Tu Baɲa-We dum. ⁴Bimbim di di natəm deen zigɔ da Levi tiinə ɲwaani. Zozwe, di Bani, di Kadimeli, di Sebanta, di Bunni, di Serebia, di Bani wudoɲ wum, didaani Kenani na yi Levi tiinə tun ma zigɔ di baɲa ni ba wari ba Tu Baɲa-We dum di kwər-dia. ⁵Levi tiinə badonnə ma pa nɔɔna bam maama baari si ba zuli We. Ku deen yi Zozwe, di Kadimeli, di Bani, di Hasabenta, di Serebia, di Odiya, di Sebanta, didaani Petasia mu. Ba ma ta ba wɔ:

«Zaɲi-na weeni si dí tee dí Baɲa-We dum! Duntv mu wura maɲa maama!

Baɲa-We, nmu yiri dum tiini di jigi paari-zulə, pa nɔɔna maama tee-di. Nɔɔna wú zəɲi-di mu si ku dwəni woɲo maama.

⁶Dí Tu We, nmu yirani mu yi Baɲa-We. N ma n ki weyuu dwi maama, di we-baɲa caliwɔ sum maama. Nmu mu ta ki tɔga baɲa, di nanuru, di wænu tlu maama na wu ti wunt tun. Nmu ma n pa nabiinə di wænu maama jigi ɲwia. Weyuu maama wú tiiri ba zuli-m mu.

⁷Nmu Baɲa-We deen mu kuri dí nabaaru Abram. N ma n ja-o n nuɲi Babiloni tiinə tu Uri ni, yi n daari n ləni o yiri dum si di taa yi Abraham. ⁸Nmu na ne ni o jigi cɔga di nmu tun mu n goni ni did-o nu: nmu wú pa-o Kaanan tiinə tɔga kam, di Heti tiinə tɔga, di Amɔvri tiinə tɔga, di Perezi tiinə tɔga, di Yebusi tiinə tɔga, di Girgasi tiinə ti sum maama, si o dwi tiinə taa zɔvri da. N ki n su n ni-gonim dum kuntu, n na yi cɔga tu tun ɲwaani.

⁹Nmu nan ne dí nabaara bam deen na yaari te Ezipi wunt, yi n daari n ni ba na keeri ba loori-m te Nani-suɲu kum ni ni tun. ¹⁰N deen yɔvri n ki wo-kunkagila mu yi n tɔgi ya baɲa n pa ku ce Ezipi Pa-faru wum yira, di o didera di o tu kum tiinə maama yira, n na ye ba na beesi n nɔɔna bam te tun ɲwaani. Ku ta ma pa nmu da ku ɲwaani n na yiri kamunu, yi di ta wura di zum maama mu.

¹¹Nmu deen tiɲi cwəɲə mu nuntv kum titari ni n pa n nɔɔna bam, pa ba nɔni ti-kura baɲa ni ba be. Balu na zəli-ba tun maɲi nuntv kum wunt mu, nuneeni kandwa mu tu ya maɲi na-luɲə wunt te.

¹²Nmu deen yəni n tɔgi ba yigə mu yi á veə. Wia ni n nyi di kunkoɲo na zigɔ dəki tun mu, yi titu ni n nyi di mim si ba taa nai cwəɲə ba veə. ¹³N nɔɔna bam deen na yi Sinayi piu kum tun, mu n tu n yi ba te, yi n daari n zigɔ weyuu ni n ɲɔɔni di ba. Nmu ma n bri-ba cwe silu na lana tun, yi n pa-ba niə yalu na jigi cɔga tun si ba taa tɔgi-ya si ba ɲwia ki lam. ¹⁴N ma n bri-ba

sɪ ba pɔɔri n siun dɛ dum ba pa-m, sɪ dɪ taa yɪ dɪ yɪra da yadonnɛ yam wɔnɪ mu.

Nmu ta dɛ n tintuɔnɔ Moyisi baɲa mu, n pa-ba n niɛ yam. ¹⁵Kana dɛɛn na jɪgɪ-ba tun, n pɛ wɔdiiru nuɲi Wɛ-sɔɲɔ nɪ pa ba di. N ta ma n pa na nuɲi piu wɔnɪ, sɪ ba nyɔ ba zuri ba na-nyɔm. Nmu ma n daari n pa-ba ni, sɪ ba zɔ tɪga kalɔ n na goni ni sɪ n pa-ba tun wɔnɪ, sɪ ba taa te-ka.

¹⁶Dɪ nabaara bam zwa dɛɛn nan kwarumɪ mu, yɪ ba ta brɪ ba tutɪ kamunni. Ba ma yɔɔri ba vɪn sɪ ba sɛ nmu niɛ yam. ¹⁷Ba dɛɛn swe wo-kunkagula yalɔ n na kɪ ba titari nɪ tun mu ni nɪ, yɪ ba wɔ cɛgi n taani dum. Ba wɔ-dɛɔ kɔm baɲa nɪ mu, ba dɛɛn kuri ba yigɛ tu sɪ ku tu ja-ba o joori Ezipi wɔnɪ, sɪ ba daa taa yɪ gambɛ da.

Nmu nan yɪ Wɛ dilɔ na kwe nɔɔna lwarum n yagɪ n cɛ-ba tun mu. N ma n yɪ yibwɛn-durɛ tu, yɪ n sono gaali. N ma n yɛni n pɔni n bani. N ɲwaɲa na daga tun ɲwaani, n dɛɛn wɔ mɛ n kwaga n ya-ba.

¹⁸Ba dɛɛn tiini ba twɪ-m. Ba mɔɔnɪ jwɛm mu na nyɪ dɪ nva tun, yɪ ba wɪ duntɔ mu vrɪ-ba dɪ ja nuɲi Ezipi wɔnɪ. ¹⁹Ba dɛɛn nan na wɔ kagva kam wɔnɪ tun, n wɔ yagɪ ba yɪra, n ɲwaɲa kam na daga tun ɲwaani. Wɪa nɪ mu n kunkoɲo kɔm zɪgɪ dɛki ba yigɛ nɪ sɪ ku brɪ-ba cwɛɲɛ. Tutɪ maama nɪ n mim dum maa yɛni dɪ pa-ba pooni.

²⁰Nmu ta pɛ-ba n Joro mu pa ba yɛ pɔuri. N ma n pa-ba Maani kɔm sɪ ba di, yɪ n ta pa-ba na sɪ ba zuri ba na-nyɔm. ²¹Bina fiinna yam ba na kɪ kagva kam wɔnɪ tun, n zɛni-ba pa ba wɔ ge kulɔkulɔ. Ba gwaaru tum wɔ zarumɪ, yɪ ba nɛ dɪ wɔ fɔlɔ cwɛɲɛ kam cam ɲwaani.

²²Nmu dɛɛn pɛ ba di tuntɪ dɪ pwa zanzan. Ba tɪga sisɛm dum ma tulɪ dɪ yɪ yigɛ yigɛ. Ku na yɪ Hesebon tw pɛ Sihon dɪ Basan tw Pɛ ɔgi, ba jɔɲi bantɔ tɪga kam maama ba te.

²³Nmu ta mu pɛ dɪ nabaara bam dwi dum puli zanzan, ninɛɛnɪ weyuu calɛwɪ sɔm na daga te tun. Nmu pɛ ba biɛ bam di tɪga kalɔ n na goni ni dɪ ba kwɛ bam wɪ ba maɲɪ sɪ ba jɔɲi-ka yɪ ba laan zɔuri da tun mu.

²⁴N want Kaanan tiinɛ bam n zɛli ba yigɛ nɪ pa nmu nɔɔna bam zɔ ba tɪga kam ba te. Nmu laan ma n pa n nɔɔna bam dam, sɪ ba kɪ Kaanan tiinɛ bam dɪ ba pwa ba na lagɪ te tun. ²⁵Ba dɛɛn di tuntɪ dilɔ na logɪ dɪ pɪ tun, dɪ ti-ywɛɲɛ na kɪ wɔdiiru lanyirani tun, dɪ sam dilɔ na su dɪ wo-laaru dwi dwi tun mu.

Ba yɪ da ba na vɔla yalɔ na kugɪ ya tigi da tun mu, dɪ vinyɛ tweeru, dɪ Olivi tweeru, dɪ tweeru dwi dwi na lɛri biɛ tun, didaani tweeru kari. Ba ma yɔɔri ba di wɔdi-laaru ba su, pa ba nu lanyirani. Ba wɔw ma poli nmu lanyirani dum ɲwaani.

²⁶Dɪ ku dɪ, n nɔɔna bam sɪn ba zwa mu yɪ ba lɔ n kwaga nɪ. Ba ma vrɪ ba kwaga ba ya n niɛ yam. Ba dɛɛn gv n nijɔɲɛ balɔ na kaani-ba sɪ ba joori ba ba nmu tee nɪ tun mu. Ba maa tiini ba twɪ-m kuni zanzan.

²⁷Kuntɔ ɲwaani n ma n pa ba dɔna cwɛɲɛ sɪ ba di-ba yɪ ba daari ba bɛɛsɪ-ba. Nmu nɔɔna bam nan na keeri ba loori-m ba cam dum ɲwaani tun, n zɪgɪ weyuu nɪ mu n cɛgi ba kɛrɛ kam.

Nmu yibwɛn-durɛ kam ɲwaani mu n tɔɲɪ jɔɲɛ sɪ ba jɔɲi-ba ba dɔna juɲa nɪ ba yagɪ. ²⁸Ba wɔw maa na yɛni ku tu tun, mu ba daa joori ba kɪ lwarum, yɪ n daa n pa ba dɔna bam di-ba. Ba dɪ na culi ba lwarum dum, yɪ ba loori-m ba cam dum ɲwaani tun, nmu ta zɪgɪ weyuu nɪ mu n cɛgi-ba.

N dɛɛn jɔɲi-ba n yagɪ kuni zanzan wɔnɪ, n yibwɛn-durɛ kam na gaali tun ɲwaani. ²⁹Nmu dɛɛn yɛni n kaani-ba mu sɪ ba taa ye n niɛ yam ni nɪ. Ba nan na brɪ ba tutɪ kamunni tun ɲwaani, mu ba vɪn nmu ni-kaana yam. Ba ma sɪn ba zwa yɪ ba vɪ-ya, dɪ ya na maɲɪ ya jɪgɪ ɲwɪa ya pa wɔlɔ na tɔgɪ-ya tun dɪ.

³⁰Bɪnɪ maama wɔnɪ, nmu ta zuri n yɪra mu dɪ ba. N ma n pa n joro tɔgɪ n nijɔɲɛ bam baɲa sɪ ba ɲɔɔnɪ dɪ n nɔɔna bam yɪ ba kaani-ba. Ba nan na sɪn ba zwa yɪ ba vɪn sɪ ba cɛgi tun, nmu pɛ tuntɪ didonnɛ tiinɛ cwɛɲɛ sɪ ba di-ba. ³¹Dɪ ku maama dɪ, nmu wɔ cɔgɪ-ba naa n yagɪ ba yɪra, nmu yibwɛn-durɛ na tiini ya daga tun ɲwaani. Cɪga tun, nmu tiini n jɪgɪ nɔɔna ɲwaɲa zanzan!

³²Dɪ Tu Wɛ, nmu yɪ Dam-fɔrɔ Tu Wɛ kamunu, yɪ n kikiɛ jɪgɪ fɔvɔnɪ! Nmu tiini n jɪgɪ cɪga mu sɪ n yɪ yagɪ n ni-gonim dɪ n sono kɔm. Nan yɪ swe dɪ yaara yam maama swiɛ! Ku na yɪ dɪbam, dɪ dɪ pwa, dɪ dɪ yigɛ tiinɛ, dɪ dɪ kaanum tiinɛ, dɪ dɪ nijɔɲɛ bam, ku ta wɛli dɪ dɪ nabaara bam dɪ n nɔɔna bam maama, dɪbam maama tiini dɪ yaari mu, ku zɪgɪ Asiiri pwa bam na bɛɛsɪ dɪbam maɲa kalɔ nɪ tun, sɪ ku yɪ zum.

³³Nmu nan yɔɔri n kɪ cɪga mu dɪ n na kɪ dɪbam te tun. Nmu wɔ n cɪga wɔnɪ, sɪ ku yɪ dɪbam mu tɔɲɪ lwarum.

³⁴Dɪbam nabaara, dɪ dɪ pwa bam, dɪ dɪ yigɛ tiinɛ bam, dɪ dɪ kaanum tiinɛ bam maama, ba tɔɲɪ ba tɔga n niɛ yam. Ba wɔlɔwɔlɔ wɔ cɛgi n ni-kaana yam, naa ba sɛ nmu zaasum dum.

³⁵Maɲa kalɔ ba dɛɛn na te ba tutɪ ti-ywɛɲɛ kalɔ n na pɛ-ba tun wɔnɪ, yɪ n nii ba baɲa nɪ lanyirani tun, ba ta vɪn sɪ ba yagɪ lwarum kikiɛ, sɪ ba daari ba zuli-m.

³⁶Laan nan nii! Dɪ yɪ gambɛ mu tɪga kantɔ n dɛɛn na kwe n pa dɪ nabaara bam tun wɔnɪ. Ka nan ya yɪ ti-ywɛɲɛ mu ka na patɪ dɪbam wɔdi-laaru. ³⁷Dɪ tɪga kam wo-laaru tum maama laan ve pwa balɔ n na pɛ cwɛɲɛ sɪ ba taa te dɪbam tun tee nɪ mu. Dɪbam na kɪ lwarum tun ɲwaani mu kuntɔ kɪa. Pwa bam kuntɔ maa

jigt dɔbam tuti, di dí vara, ba ki ba na lagɔ te tun. Kuntu ma pa dí cam dum laan kɛ jɔɔa.»

Nɔɔna bam dugi durɔ

³⁸«Tintu maama na ki tun ɣwaanu mu dɔbam Yisrayeli dwi tiinɔ bam maama se si dí du durɔ. Dí nan pupunu-di mu dí tiɔi, si dí yigɔ tiinɔ zi ba jun sun da. Dí Levi tiinɔ bam, di dí kaanum tiinɔ bam di jun wó tɔgt si zi da.»

10 Hakalia bu Nehemi na yi tuw kum didɛru tun ma da yigɔ si o zi o jɔɔa. Kaanum tiinɔ bantu di ma tɔgt ba zi ba jun:

Zedikia,

² di Seraya, di Azaria, di Zeremi,

³ di Pasuuri, di Amari, di Malkiya,

⁴ di Atusi, di Sebania, di Maluki,

⁵ di Harim, di Meremɔti, di Abdiasɔ,

⁶ di Daniyelɔ, di Ginetoni, di Baruki,

⁷ di Mesulam, di Abia, di Miyamina,

⁸ di Maazia, di Biligayi, di Semaya.

Ba maama dɛen yi kaanum tiinɔ mu.

⁹ Levi tiinɔ bantu di ma da ba zi ba jun:

Azania bu Zozwe,

di Enadadi na tɔgt o wu Enadadi biɔ bam wunu tun,

di Kadimeli,

¹⁰ di bantu kwaga kam maama:

Sebania, di Odiya, di Kelita, di Pelaya, di Hanan,

¹¹ di Mise, di Rehɔbi, di Hasabia,

¹² di Zakuri, di Serebia, di Sebania,

¹³ di Odiya, di Bani, di Beninu.

¹⁴ Yisrayeli yigɔ tiinɔ balu di na de ba zi ba jun tun mu tuntu:

Parusi, di Pahat-Moabi, di Elam, di Zaatu, di Bani,

¹⁵ di Bunni, di Azagadi, di Bebayi,

¹⁶ di Adoniya, di Bigavayi, di Adin,

¹⁷ di Atera, di Ezekiasɔ, di Azuuri,

¹⁸ di Odiya, di Hasum, di Bezayi,

¹⁹ di Harifa, di Anatɔti, di Nebayi,

²⁰ di Magɔpasi, di Mesulam, di Hezira,

²¹ di Mesezabeeli, di Sadoki, di Yadva,

²² di Pelatia, di Hanan, di Anaya,

²³ di Oze, di Hanania, di Hasubi,

²⁴ di Alohesɔ, di Pilisa, di Sobeka,

²⁵ di Rehumɔ, di Hasabina, di Maaseya,

²⁶ di Asiya, di Hanan, di Anani,

²⁷ di Maluki, di Harim, di Baana.

Ni-mɔɔo dum

²⁸ Dɔbam Yisrayeli tiinɔ balu maama na daaru tun di tɔgt dí ni-mɔɔo:

We kaanum tiinɔ bam,

di Levi tiinɔ bam,

di We-digɔ ni-yɔruna bam,

di We-digɔ lɛn-leenɔ bam,

di We-digɔ tuntɔɣna bam,

didaani dɔbam balu maama na tɔgt We niɔ yam yi dí pɔɔri dí tuti di vɛrɛ balu na wu tɔga kantu ni tun,

di dí kaana bam,

di dí biɔ balu maama na jigt yi-puru tun.

²⁹ Dɔbam maama mu tɔgt di dí yigɔ tiinɔ si dí goni ni duntu dum:

Dí nan dugi nu: dí wó se We niɔ yalu Dl na de Dl tuntɔɣnu Moyisi baɔa Dl pa dɔbam tun. Dí se si dí tɔgt dɔbam Tu Baɔa-We cwe sun di cullu tɔlu maama Dl na bri dɔbam tun. Lɛru taa wu dí baɔa ni nɛnɛni dí na wu ki kuntu.

³⁰ Dí goni ni nu dɔbam bu-baara bá kwe tɔga kantu bukwa ba ma ji ba kaana, dɔbam di nan bá pa-ba dí bukwa si ba di ba ma ki ba kaana.

³¹ Ku na yi We siun de dum, naa dí candi da yam ni, vɛrɛ na jaani ba zila ba ba si ba yɔgi ba pa dɔbam, dí bá ki pipiu di ba.

Buna yarpe maama wunu, buni didva mu dí wó yɔɔri dí yagɔ dí kaagɔ si si pɛni si sin. Dí ta maa wó kwe dí ce balu na jigt dí juna tun.

³² Dí nan wó fun dí tuti si dí la sɛbu si dí kwe dí kwe We-digɔ kam. Nɔɔnu maama wó ɣwi sɛbu si ku maɔti didaani sekɛti cicoro mu. ³³ Kuntu wó pa zila yalu maama na maɔti di We-digɔ kam titɔɣa tun taa wurɔ maɔa maama: ku maa yi dɔpe dilu ba na tigisi We ɣwaanu tun mu, didaani de maama wunu wodiu pɛera yam, di vara zweem pɛera yam, di We siun de pɛera yam, di can-dɔɣa pɛera yam, di candi sidonnɔ pɛera yam, di Yisrayeli tiinɔ lwarum saarum pɛera yam, di pɛera yalu maama ba na wó ma ba zuli We tun.

³⁴ Buni maama wunu dɔbam Yisrayeli tiinɔ bam, di dí kaanum tiinɔ bam, di Levi tiinɔ bam wó ta jɔɔo si dí lwarɔ maɔa kalu dwi di dwi kulɔ na wó taa jaani de ba tui We-digɔ kam wunu tun. Baá yɛni ba kwe de sun kuntu ba ma zwe wɛnɛnu mu ba ki kaanum di Tu Baɔa-We bimbim dum baɔa ni, nɛnɛni We niɔ yam na bri te tun.

³⁵ Dí ta goni ni nu: buni maama wunu dí wó yɛni dí kuri dí kari wodiiiru di dí tweeru biɔ balu na de yigɔ ba ki tun wunu dí ja dí ba Baɔa-We digɔ kam wunu.

³⁶Dí ta wó kɪ Wɛ niə yam na brɪ te tun yɪ dí ja dí bu-kwɪn sɪlv na yɪ baara tun dí ba Wɛ-digə kam wɔni sɪ kaanum tiinə balu na tɔŋɪ da tun pɔɔri-ba Wɛ ŋwaani, sɪ dí daari dí ja dí vari wo-be kwɪn sɪm di dí ba dí pa Baŋa-Wɛ. ³⁷Dɪbam ta wó ja dí kari wɔdiiru tɪlv maama na puli sɪ ti bi tun dí ba Wɛ-digə kam wɔni. Kɪ na yɪ muni, di muna, di tweeru biə, di vinyə divɛn, di Olivi tiu nugə, dí wó kwe-ti dí pa Wɛ kaanum tiinə bam. Wɔdiiru tɪlv maama dí na nɛ tun, dí nan wó pɔɔri ti fugə wɔni pɔpɔwara kam dí pa Levi tiinə bam na wu dí tuni dum wɔni tun. Bɛŋwaani, pɔpɔwara kam wura bantu ŋwaani mu. ³⁸Levi tiinə na yəni ba lagɪ ba jonɪ wɔdiiru pɔpɔwara kam kuntu, sɪ Arɔn dwi dum kaanum tiinə bam wɔni didua taa zigɪ da o niə. Levi tiinə bam laan wó li ti fugə wɔni pɔpɔwara didua ba ja vu Zeruzalem Wɛ-digə kam ni ba tiŋi-ti da. ³⁹Kuntu tun, Yisrayelɪ tiinə di Levi tiinə bam na yəni ba ja ba wɔdiiru pɛera, di ba vinyə divɛn pɛera, di ba Olivi nugə pɛera yam ba vu Wɛ-digə kam ni, baá zigɪ-ti ka di sum wɔni mu, mɛ Wɛ-digə tutɔŋa zɪla yam na wura tun. Kɪ maa yɪ je sɪlv Wɛ kaanum tiinə balu tutɔŋa maŋa na yɪ tun, di Wɛ-digə ni-yɪrɪna bam, di lən-leenə bam na zɔvri tun mu.

Dí bɔri ni dí yigə wó taa wu Wɛ-digə kam wɔni yɪ dí bá yagɪ-ka.

Nɔɔna balu na tu ba taa zɔvri Zeruzalem wɔni tun

11 Yisrayelɪ yigə tiinə bam dɛen ma ba ba zɔvri Zeruzalem tw wɔni. Nɔɔna balu na daari tun ma ta jɔɔ sɪ ba kuri balu di na wó vu ba taa zɔvri da tun. Sam fugə maama wɔni ba ma li sɔŋɔ didua sɪ kɪ nɔɔna bam vu ba taa zɔvri Zeruzalem wɔni, sɪ balu na daari tun taa wu ba tuti tuni wɔni. ²Nɔɔna badaara bam wɔv ma da balu maama na se sɪ ba vu Zeruzalem ba taa zɔvri da tun.

³Zuda provɛnsɪ dum yigə tiinə balu na tu ba zɔvri Zeruzalem wɔni tun mu tuntu. Yisrayelɪ tiinə badaara dɛen maa zɔvri ba tuti tɪga ni di ba tuni dum wɔni, kɪ na yɪ kaanum tiinə, di Levi tiinə, di Wɛ-digə tuntɔŋa, di Solɔmɔn tuntɔŋa biə bam, ⁴sɪ badaara na nuŋɪ Zuda dwi dum wɔni di Benzamen dwi dum wɔni tun taa zɔvri Zeruzalem wɔni.

Zuda dwi dum yigə tiinə balu na zɔvri Zeruzalem wɔni tun mu tuntu:

Oziast bu Ataya.

O dɛen ta yɪ Zakari naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Amari, di Sefatia, di Mahalaleyelɪ. Nɔɔna bam kuntu maama dɛen yɪ Zuda bu Perest naaru mu.

⁵Baruki bu Maaseya.

O dɛen ta yɪ Kola-Howe naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Hazaya, di Adaya, di Yoyaribi, didaani Zakari. Nɔɔna bam kuntu maama maa yɪ Zuda bu Siloe naaru.

⁶Farest dwi tiinə balu dɛen na zɔvri Zeruzalem wɔni tun yɪ baara biə-yana di fusrdu-nana (468) mu. Ba maa yɪ nɔn-babe.

⁷Benzamen dwi tiinə bam mu tuntu:

Mesulam bu Saalu.

O dɛen ta yɪ Zoyedi naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Pedaya, di Kolaya, di Maaseya, di Iteli, didaani Ezayi.

⁸Saalu curru Gabayi di Salayi.

Benzamen dwi tiinə balu na zɔvri Zeruzalem wɔni tun maama dɛen yɪ baara biə-nugv di fiinle-nana (928) mu. ⁹Zikiri bu Zowelɪ dɛen mu yɪ ba yigə tu, yɪ Hasɪnua bu Zuda saŋɪ o te ba tw je sɪm.

¹⁰Kaanum tiinə bam mu tuntu:

Yoyaribi bu Yedaya, di Yakinni.

¹¹Hilkiya bu Seraya.

O dɛen yɪ Mesulam naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Sadoki, di Merayɔti, didaani kaanum yigə tu Asituba.

¹²Bantu di ba tuntɔŋa donnə balu na tɔŋɪ Wɛ-digə kam tutɔŋa tun dɛen yɪ baara biə-nana di fiinle-bale (822) mu.

Zeroham bu Adaya.

O dɛen ta yɪ Pelalta naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Amezi, di Zakari, di Pasuuri, didaani Malkiya.

¹³Adaya didaani o curru tum dɛen yɪ baara biə-yale di fiinna-bale (242) mu.

Azareli bu Amasesayi.

O dɛen yɪ Ahazayi naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Mesilemɔti, didaani Yimera.

¹⁴Amasesayi di o curru tum maa yɪ baara bi di fiinle-nana (128). Ba maa yɪ nɔn-babe na ye jara-kəm cɪga cɪga tun. Ba yigə tu dɛen mu yɪ Hagedolim bu Zabideli.

¹⁵Levi tiinə bam mu tuntu:

Hasubi bu Semaya.

O dɛen ta yɪ Azerikam naa mu, yɪ o nabaara bam yɪ Hasabia di Bunni.

¹⁶Sabetayi, di Yozabadɪ.

Bantu dɛen yɪ Levi tiinə bam yigə tiinə mu yɪ ba nii Wɛ-digə kam pooni yigə tutɔŋa baŋa ni.

¹⁷Mise bu Matania.

O dɛen ta yɪ Zabidi naa mu. O nabaaru maa yɪ Azafi. Matania dɛen mu tɔŋɪ Wɛ-digə lən-leenə bam yigə pa ba leeni le-kəm le di we-loro le.

Bakabukia.

Wuntu dɛen saŋɪ Matania kwaga mu o donnə bam wɔni.

Samva bu Abida.

O ta yɪ Galalɪ naa mu, yɪ o nabaaru yɪ Yedutun.

¹⁸Levi tiinə balu maama dɛen na ve ba zɔvri Zeruzalem wɔni tun yɪ baara biə-yale di funɔnɔ-bana (284) mu.

¹⁹Wɛ-digə ni-yɪrɪna bam mu tuntu:

Akuba, di Talumon.

Ba di ba tuntuɔna donnɛ bam dɛen yi baara bi di fusurɛ-bale (172) mu.

²⁰ Ku nan na yi Yisrayelɛ tiinɛ, di ba kaanum tiinɛ, di ba Levi tiinɛ balu na daartɛ tun, bantu dɛen zɔvri Zuda tuntu dum maama wuni mu, ba tuti nabaara tɔga kam baɔa ni.

²¹ We-digɛ tuntuɔna bam dɛen maa zɔvri Zeruzalem provenɛ dɔlɔ yiri na yi Ofɛelɛ tun ni mu. Sia didaanɛ Gisepa maa yi ba yigɛ tiinɛ.

²² Levi tiinɛ bam yigɛ tu wulu dɛen na tɔgi o zɔvri Zeruzalem wuni tun mu yi Bani bu Utsi. O dɛen ta yi Hasabia naa mu, yi o nabaara bam yi Matania, di Mise tɔnɔ. Utsi nuɔji Azafɛ dwi kum ni mu. Bantu nan mu maɔi si ba taa leeni We-digɛ kam le maama. ²³ Pe wum nan ya pe lɛn-leenɛ bam ni mu, si di taa bri-ba ba de maama tutuɔna na wɔ taa yi te tun.

²⁴ Mesezabɛelɛ bu Petasia maa wu pe wum tee ni si o pa Yisrayelɛ tiinɛ bam ba wɛenu maama. O yi Zuda bu Zara dwi dum nɔnɔ mu.

Tuntu dɔlɔ na kaagi Zeruzalem tun

²⁵ Nɔnɔna bam badaara dɛen maa zɔvri tuntu didonnɛ wuni, yi ba kari bwɛlɛ da. Zuda dwi tiinɛ badonnɛ dɛen maa zɔvri Kiriyaɛ-Arba ni, di Dibɔn ni, di Yegabazeeli ni, didaanɛ di nawuurɛ yam wuni. ²⁶ Ba ta maa zɔvri Zozwe ni, di Molada ni, di Beti-Peleta ni, ²⁷ di Hazara-Suwala ni, di Bɛer-Seba di ku nawuurɛ yam wuni. ²⁸ Ba badonnɛ ta zɔvri Zikalagi ni, di Mekona di ku nawuurɛ yam wuni, ²⁹ di En-Rimɔn ni, di Zura ni, di Yarmuti ni, ³⁰ di Zanoa ni, di Adulami ni, di tuntu dum kuntu nawuurɛ yam wuni. Ba ta maa zɔvri Lakisi ni, di kari silu na bwɛlɛ da tun wuni. Badonnɛ maa zɔvri Azeka di ku nawuurɛ yam wuni. Ku maa bri ni Zuda tiinɛ bam dɛen zɔvri laɔa kalu na tigi Bɛer-Seba ni, si ku taa ve Hinom bolo kum seeni tun mu.

³¹ Ku na yi Benzamen dwi tiinɛ bam, ba dɛen zɔvri Geba tw ni, di Mikimasi ni, di Aya ni, di Betelɛ di ku nawuurɛ yam wuni, ³² di Anatɔti ni, di Nobi ni, di Anania ni, ³³ di Hazora ni, di Rama ni, di Gitayim ni, ³⁴ di Hadida ni, di Zeboyim ni, di Nebalati ni, ³⁵ di Lɔdi ni, di Ono ni, didaanɛ Gwaru bolo kum ni mu.

³⁶ Ba dɛen ma pa Levi dwi dum sɔ-yuni tudonnɛ ya na zɔvri Zuda provenɛ dum ni tun vu ba zɔvri di Benzamen tiinɛ bam.

Kaanum tiinɛ di Levi tiinɛ bam yira

12 Kaanum tiinɛ di Levi tiinɛ balu na tɔgi di Salatyiɛlɛ bu Zorobabelɛ, didaanɛ kaanum yigɛ tu Zozwe ba joori Zuda provenɛ dum ni tun mu tuntu:

We Kaanum tiinɛ:

Seraya, di Zeremi, di Esdrasi, ² di Amari, di Maluki, di Atusi, ³ di Sekania, di Rehumu, di Meremɔti, ⁴ di Ido, di ginetoni, di Abia, ⁵ di Miyamina, di Mowadia, di Biliga, ⁶ di Semaya, di Yoyaribi, di Yedaya, ⁷ di Saalu, di Amɔki, di Hilkiya, didaanɛ Yedaya.

Zozwe maɔa kam ni, nɔnɔna bam kuntu dɛen mu yi ba donnɛ kaanum tiinɛ bam yigɛ tiinɛ.

Levi tiinɛ:

⁸ Zozwe, di Enadadi, di Kadimeli, di Serebia, di Zuda, didaanɛ Matania. Matania di o donnɛ dɛen mu te si ba taa nii le-kam le sum baɔa ni.

⁹ Ku daartɛ Bakabukia di Yunni di ba donnɛ mu se le sum.

¹⁰ Zozwe dɛen mu yi Yoyakim ko, Yoyakim maa yi Eliyasibi ko, Eliyasibi maa yi Yoyada ko, ¹¹ Yoyada maa yi Zonatan ko, Zonatan maa yi Yadva ko. ¹² Yoyakim maɔa kam ni, nɔnɔna bantu dɛen mu nii kaanum tiinɛ bam sɔ-yuni tum baɔa ni:

Meraya dɛen mu nii Seraya di sum.

Hanania ma nii Zeremi di sum.

¹³ Mesulam ma nii Esdrasi di sum.

Yohanan ma nii Amari di sum.

¹⁴ Zonatan ma nii Maluki di sum.

Zozefu ma nii Sekania di sum.

¹⁵ Adana ma nii Harim di sum.

Helikayi nii Meremɔti di sum.

¹⁶ Zakari ma nii Ido di sum.

Mesulam ma nii Ginetoni di sum.

¹⁷ Zikiri ma nii Abia di sum.

Pilitayi ma nii Minamina di sum di Mowadia di sum.

¹⁸ Samva ma nii Biliga di sum.

Zonatan ma nii Semaya di sum.

¹⁹ Matenayi ma nii Yoyaribi di sum.

Utsi ma nii Yedaya di sum.

²⁰ Kalayi ma nii Salayi di sum.

Hebert ma nii Amɔki di sum.

²¹ Hasabia ma nii Hilkiya di sum.

Netaneli ma nii Yedaya di sum.

²² Maɔa kalu ni Eliyasibi, di Yoyada, di Yohanan, didaanɛ Yadva na jigi kaanum yigɛ tiinɛ ba lɛri daani tun, mu ba pe ba pupuni kaanum tiinɛ di ba di sum yira wɛenu ba tiɔi twannu wuni. Ba dɛen ki kuntu si ku taa ve Dariusi na tu o ji Persi tw pa-faru tun mu.

²³ Ku daartɛ ku na yi Levi tiinɛ bam di ba di sum yira wɛenu, ba pupuni tuntu ba tiɔi ba tw kum cibara gulɛ twaanu wuni si ku taa ve Eliyasibi bu Yohanan maɔa ni mu.

We-digə kam tutuŋa na pɔɔri te tun

²⁴Levi tiinə bam yigə tiinə deen yi Hasabia, di Serebia, di Zozwe, di Enadadi di Kadimeli mu. Bantu ma nii We tiə di le-kəm le sum baŋa ni yi ba donnə bam zigɔ ba jeeri-ba si ba taa leeni ba sɛ-si, nuneeni We tuntɔŋu Davidi deen na bri-ba si ba taa ki te tun.

²⁵We-digə ni-yuruna bam deen yi Matania, di Bakabukia, di Abdiasɔ, di Mesulam, di Talmon, didaani Akuba mu. Bantu tutuŋi mu maŋi si ba taa yiri zula di sum na wu We-digə kam bwæru tum seeni tun.

²⁶Levi tiinə bam kuntu deen tuŋi We-digə kam tutuŋa Yoyakim na yi Zozwe bu di Yozadaki naa tun maŋa ni mu. Ba ta tuŋi maŋa kalu ni Nehemi na yi tuw kum didæru, yi Esdrasi yi We kaanum tu, yi o ta yi We niə karanyuna tu tun mu.

Ba kwe Zeruzalem kəbrə kam ba pa We

²⁷Ba deen na ti yigə si ba kwe Zeruzalem kəbrə kam ba ki We juŋa ni tun, mu ba tuŋi ba bəŋi Levi tiinə bam si ba zigɔ ba na wu mɛ maama ni tun ba ba. Ba ma kwe zwɔ di kwaanu dwi dwi mu ba tɔgi ba di ywəni dum, yi ba leeni We le-kəm le. ²⁸⁻²⁹Levi tiinə lən-leenə bam deen zuuri Zeruzalem nawuure yam wuni, di Netofa tuw kum seeni, di Bete-Gilgal ni, di Geba ni, di Azumaveti ni mu. Ba di ma zigɔ ba ya na zuuri mɛ maama ni tun ba ba Zeruzalem. ³⁰Kaanum tiinə bam, di Levi tiinə bam deen ma tuŋi kulɔ na wɔ kwe ba tuti We ŋwaanɔ, yi ba daari ba kwe nɔɔna bam, di tuw kum bwæru, di ku kabri sum maama.

³¹Amu laan ma pa ni si Zuda provenɔti yigə tiinə bam di ba zigɔ kəbrə kam yuu ni. A ta ma beeri lən-leenə zanzan a pɔɔri-ba kuni bile, si ba taa ve ba kaagi tuw kum mu yi ba leeni ba ki We le. Ba kɔgɔ diduɔa ma tɔgi kəbrə kam jazum seeni ba vu Weeru-puuri Ni dum seeni. ³²Hosaya didaani Zuda yigə tiinə bam cicoro kum ma tɔgi lən-leenə bam kwaga. ³³Azaria, di Esdrasi, di Mesulam, ³⁴di Zuda, di Benzamen, di Semaya, di Zeremi, di maa tɔgi da. ³⁵Kaanum tiinə badonnə di na ze nabwaanu tun ma saŋi bantu di kwaga. Zonatan bu Zakari di daa ma saŋi. Wuntu deen yi Semaya naa mu, yi o nabaara deen yi Matania, di Mikaya, di Zakuri, di Azafi. ³⁶Zakari curru tilu na tɔgi did-o tun mu tintu: Semaya, di Azareli, di Milalayi, di Gilalayi, di Maayi, di Netaneli, di Zuda, didaani Hanani. Bantu maama deen ze kwæra zila yalu maama We tuntɔŋu Davidi deen na pe ni si ba taa ma-ya ba zuli We tun mu. We niə karanyuna tu Esdrasi deen ma tɔgi kɔgɔ kum maama yigə. ³⁷Ba deen ma vu ba yi Buli-yi Ni dum, yi ba yɔɔri ba vu ba din ba din Davidi tuw kum ni. Ba ta ma vu ba gaali Davidi sɔ-fɔɔ

kum na zigɔ mɛ tun, yi ba laan tɔli ba vu ba yi tuw kum wa-puli seeni mɛ kəbrə kam na ve ka tɔ di Na Ni dum tun.

³⁸Lən-leenə kɔgɔ kudonɔ kum ma tɔgi kəbrə kam jagwiə seeni ba veə. Amu di ma tɔgi ba kwaga, didaani nɔɔna bam cicoro. Di ma vu di gaali Jugu di-didɔɔ kum di vu di yi Kabri lilirim kum seeni. ³⁹Di zigɔ dāani di vu di gaali Efrayim Ni dum mu, di Yesana Ni dum, di Kale Ni dum, di Hananeli di-didɔɔ kum, di Wəənu Bi di-didɔɔ kum, di ta vu di yi Peeni Ni dum. Di laan ma vu di yi We-digə Yuruna ni dum di zigɔ da.

⁴⁰Lən-leenə pɔɔrum sile sum laan ma vu ba zigɔ We-digə kam wuni. Amu didaani yigə tiinə bam cicoro di ma vu di zigɔ da. ⁴¹Kaanum tiinə bantu di deen nan mu tɔgi ba zigɔ di amu, yi ba jigɔ nabwaanu ba wui:

Eliyakum, di Maaseya, di Minamina, di Mikaya, di Eliu-Enayi, di Zakari, didaani Hanania.

⁴²Nɔɔna bantu di deen mu tɔgi ba wura:

Maaseya, di Semaya, di Eleyazaari, di Utsi, di Yohanan, di Malkiya, di Elam, didaani Etiseri.

Ku deen yi Yizrayia mu tun lən-leenə bam yigə pa ba leeni di kwər-dia ba ki We le. ⁴³De dum kuntu ni, ba ma ki kaanum zanzan ba pa Baŋa-We. Nɔɔna bam di ma tiini ba di ywəni si ku gaali, We na pe ba wuu poli tun ŋwaanɔ. Kaana bam di ba biə maama di ma nuŋi ba tɔgi ba di ywəni dum, pa di sɔɔ kum zaŋi weeni ku yi yigə yigə.

We tuntɔŋa bam ni-wɔdiu taani

⁴⁴De dum kuntu ni ba deen ma kuri nɔɔna si ba taa nii We-digə zula di sum di si wəənu tum baŋa ni. Ba deen yəni ba kwalumi We təri dum, di dayigə muna yam, di dayigə tiu biə pɛera yam, di pɛera yalu maama nɔɔna na pe We-digə tutuŋa yam ŋwaanɔ tun mu. Ba maa wɔ vu Yisrayeli tiinə kari sum na wu ba tuni dum maama wuni tun ba jonɔ wɔdiiru tilu We niə yam na pe cwəŋə si kaanum tiinə di Levi tiinə bam jonɔ tun. Zuda tiinə bam maama wuu deen tɔgi di kaanum tiinə bam di Levi tiinə bam kikiə mu. ⁴⁵Bɛŋwaanɔ, bantu deen suni yiə mu ba tuŋi cullu di kweem tutuŋa yam Baŋa-We na pɛ-ba si ba ki tun. Lən-leenə bam, di We-digə ni-yuruna bam di ma tuŋi ba tutuŋa si ku tɔgi di niə yalu Pɛ Davidi di o bu Solomɔn na bri-ba si ba taa ki tun. ⁴⁶Ku nan na zigɔ Pɛ Davidi didaani Azafi maŋa kam ni tun, mu ba li nɔɔna si ba yəni ba tɔgi lən-leenə bam yigə si ba taa leeni ba tee We, yi ba daari ba ki Di le. ⁴⁷Ku daa ta na yi Zorobabeli maŋa kam ni didaani Nehemi maŋa kam ni tun, Yisrayeli tiinə bam maa yəni ba kuri ba wɔdiiru tum wuni ba pa lən-leenə bam di We-digə ni-yuruna bam de maama si ku wəli-ba ba tutuŋa baŋa ni. Ba ta maa yəni ba li pupwara kalu na maŋi di Levi tiinə badaara bam tun mu ba pa-ba. Levi tiinə di laan

maa yəni ba li pupwara kalu na yi kaanum tiinə bam nyum tun ba pa-ba.

Ba na se ba tɔgi We niə yam te tun

13 De dum kuntu ni mu ba karumi We niə tɔnɔ kum Moyisi na pupunt tun. Ba na cəgi taanum dum tun mu ba maanum ni ku culə si Amɔn tu, di Moabi tu tɔgi ba zu We nɔɔna kɔgɔ kum wunt. ²Beŋwaani, maŋa kalu Yisurayeli tiinə bam deen na nuŋi Ezipi ni ba beeri jəŋə je tun, Amɔn tiinə di Moabi tiinə bam wu jeeri-ba cwəŋə ni ba pa-ba na si ba nyɔ. Ba ma joori ba pa Balam səbu, si o want o sɔɔli lwarum o yagi Yisurayeli tiinə bam baŋa ni. Dɪ Tu We dum ma pipiri o kampwəl-balwara kam pa ku ki dɪbam lam. ³Yisurayeli tiinə bam na ni We ni dum kuntu tun, mu ba li vərə ba wunt, si ba daa yi taa zɔvri di ba.

Nehemi kwe nɔɔna bam di ba tutuŋa

⁴Kuntu maama di We kaanum tu Eliyasibi deen mu nii We-digə zila di sum baŋa ni. O maa mi di Amɔn tu Tobia. ⁵O ma da ku ŋwaani o kwe We-digə zila di-kamunu o pa Tobia. Ba nan ya yəni ba kwe wodiuru pɛera, di wəenu tɪlv lwəm na ywəmmə tun, di We-digə zila yam, di We təri dulv na yi muna, di sana, di Olivi nugə tun mu ba zigi da. Pɛera yam kuntu maama maŋi si ba taa kwe-ya ba pa Levi tiinə bam, di We-digə lən-leenə didaanu ni-yrina bam mu, ku wəli di pɛera yalu na yi kaanum tiinə bam nyum tun.

⁶Kuntu maama deen na ki tun, didaanu amu daa təri Zeruzalem wunt. A ya joori a vu Babiloni si a lwəni kulu na ki tun mu a bri Pe Atazeregesti. Ku maa yi o paari dim buna fiintə-yale buni dum ni mu a veə. Ku nan na ki fun tun mu a daa loori cwəŋə o tee ni, ⁷si a joori a vu Zeruzalem. A na yi da tun, a ne ni Eliyasibi tɔŋi wo-balɔɔ yi o yagi cwəŋə o pa Tobia si o taa zɔvri We-digə di sum didva wunt. ⁸Kəm dum na tiini di fuli a wuv tun, mu a zu da a kwalim Tobia zila yam a dulv a yagi pooni ni. ⁹A ma daari a pa ni si ba joori ba kwe di sum si ku tɔgi di cullu tum, yi a pa ba joori ba kwe We-digə zila yam ba ba ba zigi si wunt. A ta ma pa ni si ba taa jaanum muna pɛera yam, di wəenu tɪlv lwəm na ywəmmə tun ba tui ba zigi digə kam wunt.

¹⁰A ta ma lwaru ni ba wu pɛ Levi tiinə bam wodiuru tum pupwara kalu na yi ba nyum tun. Ku deen pɛ We-digə lən-leenə bam, di Levi tiinə badaara bam nuŋi da Zeruzalem tu kum ni, yi ba joori ba vu ba wu ba kari tutuŋa ni. ¹¹Amu ma bwe yigə tiinə bam lanyiranu yi a bwe-ba a wu: «Bɛɛ mu yi á dulv We-digə kam tutuŋa yam á yagi?» A ma pa We-digə tuntɔŋna bam joori ba tɔŋi ba tutuŋa yam.

¹²Zuda tiinə bam daa ma joori ba jaanum ba We-təri pɛera maama ba tui ba zigi We-digə wunt, ku na yi ba muna pupwara, di ba sana pupwara, di ba nugə pupwara kam. ¹³Amu laan ma kwe We-digə zila di sum di si tutuŋa yam a ki nɔɔna bantv juŋa ni. Ku maa yi We kaanum tu Selemia, di We niə karanyina tu Sadoki, di Levi tu Pedaya. A ta li Zakuri bu Hanan mu si o taa wəli-ba. Nɔɔna maa pa si nɔɔna bam kuntv jigi ciga. Ba tutuŋa maa yi si ba taa ce wodiuru tum ba pa ba donnə bam.

¹⁴Amu Tu We, nan guli si n ki-ni lanyiranu, a na ki wəenu tuntv maama tun ŋwaani. Yi swe amu na tɔgi ciga a kwe nmu digə kam si ka taa jigi zulə te tun ni ni.

¹⁵Kantu maŋa ni mu a ta maanum ni Zuda tiinə badonnə yəni ba tɔŋi ba tutuŋa We siun de dum wunt. Nɔɔna maa kaagi ba kan vinyə tiu biə nyua. Badonnə maa zigi ba bine di wodiuru zila, di tweeru biə dwi dwi ba jaanum ba zɔvri Zeruzalem tu wu si ba yəgə. Amu ma kaanum-ba si ba yi taa di yaga We siun de dum ni. ¹⁶Tiiri tiinə badonnə na tu ba zɔvri Zeruzalem tu ni tun di ma jaanum kale didaanu zila dwi dwi ba tui ba yəgi ba pa Zuda tiinə bam We siun de dum ni. ¹⁷A ma bwe Zuda yigə tiinə bam lanyiranu yi a wu: «Nii-na á na tiini á tɔŋi lwarum te! Abam yɔɔri á cəgi We siun de dum mu pa di yi kafɛ. ¹⁸Á nabaara bam deen maŋi ba ki kuntv mu, pa We ja cəgum Di ba di tu kuntv baŋa ni. Abam daa ta ma á yɔɔri á ki kulu na wu pa We bantv zaŋi dɪbam Yisurayeli tiinə baŋa ni di wəli da tun mu, di á na jigi o siun de dum á cəgi tun.»

¹⁹A ma pa ni ni wa-zɔvri maŋa ni si ba yəni ba pi tu kum ni bwəuru tum, si ku maŋi di siun de dum pulim maŋa. A ma ta di ba si ba yi puri-ti ba yagi ku na dai siun de dum na ti maŋa kalu tun. A deen ta pɛ a tuntɔŋna mu zigi tu kum bwəuru ni ni ba yiri, si nɔɔn-nɔɔnu yi ja o zila o ba tu kum We siun de dum ni si o yəgi. ²⁰Ku na yəni ku wura ku wura, pipimpiinə badaara yəni ba ve tutu ni ba tigi tu bwəuru tum kwaga ni mu, yi ba cəgə si siun de dum yi. ²¹Amu di maa kaanum-ba a wu: «Bɛɛ mu yi á ki kuntv doŋ? Abam na joori á ba yo seeni á tigi si tɪga ba ka puvri, amu wu ja abam di dam mu.» Ku na zigi de dum a na tagi-ba kuntv tun, nɔɔn-nɔɔnu daa wu tu si o ki pipiu We siun de dum ni. ²²A laan ma pa Levi tiinə bam ni si ba kwe ba tutu, si ba daari ba vu ba taa zigi ba yiri tu bwəuru tum. A ki kuntv si ku pa We siun de dum sunu di taa yi di yira mu.

A Tu We, guli amu gulə kəm duntv di ŋwaani. Tɔgi nmu sono kum baŋa n duri amu yibwənə.

²³Ka maŋa ni mu a ta maanum ni Zuda tiinə baara bam zanzan ve ba di Asedodi tiinə bukwa, di Amɔn tiinə bukwa, di Moabi tiinə bukwa mu ba ki ba kaana. ²⁴Ku

ma pa biə balu ba na lugi tun cicoro jigi Asedodi taani ba ηcɔna, yi badonnə jigi ta-ge ba ηcɔna. Ba maa wari si ba ηcɔni dibam Zuda tiinə taani dɔm. ²⁵ A ma tiini a bwe baara bam kuntu, yi a daari a sɔɔli lwarum a yagi ba yuu ni. A ta magi-ba yi a ja ba yuuywe mu a vani a vuuri. A ma daari a pa ba ma We yiri ba du durə yi a wi: «Abam daa yi kwe-na á bukwa á pa dwi-ge tiinə. Nan yi lagi-na dwi-ge tiinə bukwa á pa á titi naa á biə bam si á di. ²⁶ Dwi-ge tiinə kaana deen mu pe Pe Solɔmɔn ki lwarum. Pe deen nan təri tunti didonnə ni o na mai didaani wuntu. We titi deen yɔɔri Dɔ soe-o mu pa o ji Yisrayeli tiinə bam maama pe. Di kuntu maama di, dwi-ge tiinə kaana bam pe o cɔgi We yigə ni. ²⁷ Abam nan ta lagi si di maama da á kəm-balɔɔ kum bəja ni di vu di di dwi-ge tiinə bukwa si ba taa yi di kaana mu na? Di bá se si di vun We ni dɔm kuntu!»

²⁸ Yoyada deen yi We kaanum yigə tu Eliyasibi bu mu, yi wuntu di bu didu laan vu o di Horon tu Sanbalati bukə o ma ki o kaani. Amu deen ma zəl-o si o daa yi taa zɔvri Zeruzalem tu wuni.

²⁹ Amu Tu We, guli nɔɔna bantu gulə di ba na yɔɔri ba jigi kaanum titɔɔti dɔm yuu ba yála te tun. Ba ma daari ba cɔgi ni-gonim dɔv nmu deen na ki didaani kaanum tiinə di Levi tiinə bam tun.

³⁰ Amu deen kwe nɔɔna bam mu, pa ba pwe ba titi didaani wo-yɔɔru dwi maama. A ta ki niə mu a tiɔi si kaanum tiinə di Levi tiinə bam maama taa ye ba titɔɔna na yi te tun, si nɔɔn-nɔɔnu yi leeni wɔdɔɔ titɔɔna.

³¹ Amu ma pa nɔɔna jaani de ba tui ba tiɔi We-digə kam wuni, nuneeni maɔa kam na yəni ka yi si ba ki kuntu. A ta ma pa ba jaani dayigə wɔdiiru tɔv na biɔi tun ba tui ba ki da.

Amu Tu We, nan guli amu gulə, si n ki-ni lanyirani.

Esiterei Tɔnɔ

Esiterei Tɔnɔ kum ta ku bri dɔbam Zuda tiinɛ badonnɛ na kuri si ba yi joori ba tuti tu Zeruzalem tun taanu mu. Bantu maɲi Persi tuw ni mu. Nɔɔnu didva o yiri na yi Haman tun ma kwaani si o gu Zuda dwi tiinɛ bam maama, o na culi-ba tun ɲwaani. We ma kuri Zuda tiinɛ bukɔ didva si wuntu ji Persi tuw pa-kana. Esiterei mu kuntu. O ko cɔru Mardose ma zɛn-o pa o ki o na wɔ ki kulɔ maama si o jonɔ o tuti dwi tiinɛ bam o yagi tun. Tɔnɔ kum ma bri ni: We mu jigi woɲo maama dam, yi Dl wai Dl nɔɔna Dl cu si lwarim yi yi-ba.

Pa-kana Vasiti ge o paari

1 Wɛanu tintu maama deen ki ti maɲi di Pe Asuerusi na di paari tun mu. Pe wum kuntu laɲa kam pɔɔri kuni bi di fiinle-burpe (127) mu, ka zigɔ lndi ni si ka yi Etiyopi. ²Ka tu-fɔrɔ kum maa yi Suzi, pe wum na di o paari dum ku dam je sum ni tun. ³O paari dim bina yatɔ maɲa ni mu Asuerusi deen ki candi-fara o pa o nakwa, di o tuw kum nadunɛ maama. O ta ma bɛɲi Persi di Medɔ jar-kɛrɛ babe sum, didaani didɛera balu na nii o laɲa kam pɔɔrim sum tun, si ba maama da ba jeeri candiɔ kam ni. ⁴Balu o deen na bɛɲi tun o kwe canɔ surdu mu o ma o bri o paari dum na tiini di jigi nunwaɲa te, di o sɔɲɔ kum jujiguru na daga te tun. ⁵Kuntu kwaga ni mu Pe Asuerusi ta kwe da yarpe o ki candi-fara o pa nɔɔna balu maama na zɔvri Suzi dam je sum wuntɔ tun. O ma bɛɲi nadunɛ di nabwɛnɛ si ba maama jeeri pe sɔɲɔ naboo ni, tweeru na wura tun. ⁶Ba maa kwe garyi-pupurrɔ tɔlv na sɔgi di gar-ɲum-pwe sum si na yi parti parti tum, di yalɔ na sɔgi di lwanɔv gar-ɲum ponnu tum, di garyiɔ yalɔ na nyi ni bula tun, didaani ɲum silɔ ba na gwaani gar-ɲum silɔ na lana lanyurani ba ma ba kalɔ tum, di gar-ɲum sum ba laan kuni kuni sɛbu-dala nafɔla si niɛ ni, ba lɛ lɛ marbri ywɛ yam ba na cwi tum yum ni. Ba maa kwe yitunnu tɔlv ba na mɛ sɛbu di sɛbu-sɲa ba ma ba ki tum, ba tiɲi war-pulwarɔ nasɔnnɔ, di naponnu, di pupurrɔ, di nazonnu baɲa ni. ⁷Ba deen jigi sɛbu-sɲa zwi na yi yira yira tun mu ba nyɔ sana si wuntɔ. Pe wum wu-yoɲo kum ɲwaani o deen pe sana bam daga ba yi nɔɔna bam maama. ⁸O ma pa o tintuɲna bam ni si ba taa paɔ sana si ku tɔgi nɔɔnu maama na lagi te tun.

⁹Pe Asuerusi na ki te di baara bam kuntu tun, o kaani Vasiti di ya jigi candiɔ mu pe sɔɲɔ je sidonnɛ ni o ki o paɔ kaana bam. ¹⁰Candiɔ kam da yarpe dim de ni, mu pe wum wu tiini ku poli di sa-nyɔri. O ma bɛɲi o didɛera barpe balu na tɔɲi ba pa-o tun si ba ba o te. Bantu maa yi: Mehuman, di Bizeta, di Arbona, di Bigeta, di Abagata, di Zetari, ku wɛli di Kakasi. ¹¹O ma pa-ba ni si ba vu ba ta o kaani Vasiti ni: o kwe o pa-kana yu-pugɛ kam o pu, si ba laan ja-o ba ba o

te. Vasiti na yi ka-laa tun ɲwaani, pe wum ya lagi si o nakwa di o nɔɔna bam maama na wɔ o lam tiini di gaali. ¹²Pe wum tintuɲna bam na ve di o ni dum tun, Vasiti ma vun si o vu o te. Pe wum banɔ ma tiini di zaɲi yi o wari o tuti si o ja.

¹³Kɛm dum kuntu doɲ na kia, Pe wum yɛni o bɛɲi swan tiinɛ balu na ye cɔga tun, si o lwarɔ ba tuw cullu tum na bri o na wɔ ki te si lanyurani taa wura tun. ¹⁴O deen ma ja taani dum o yi swan tiinɛ balu na tiini ba mɔ did-o tun. Karesena mu kuntu, di Setari, di Ademata, di Tarsisi, di Meresi, di Masena, didaani Memukan. Nɔɔna barpe bam kuntu deen mu yi nadunɛ Persi didaani Medɔ laɲa kam ni ba dwe nɔɔna maama.

¹⁵O ma bwe-ba o wɔ: «Amu tɔɲi a bɛɲi pa-kana Vasiti mu yi o vun si o ba. Di tuw cullu tum nan bri si a ki-o tita mu?»

¹⁶Memukan ma lɛri Pe wum o wɔ: «Pa-kana Vasiti na ki o cɔgi te tun, o wɔ ki o ma o twi Pe wum yirani. Ku yi dɔbam balu na yi nmu nakwa bam tun mu o gooni, ku wɛli di balu maama na zɔvri nmu paari je sum ni maama ni tun. ¹⁷O kɛm dum na tu kaana bam maama zwa ni, ba di daa ba taa niɲi ba banna yi baá ta di ba ba wɔ: «Pe Asuerusi tuti tɔɲi o bɛɲi o kaani Vasiti mu yi o vun si o vu o te.» ¹⁸Zim tintu, Persi tiinɛ didaani Medɔ tiinɛ nakwa bam kaana ni Vasiti kɛm dum ɲwa. Ba maa wɔ puli si ba taa lɛri ba banna yɔɔ yirani. Banɔguru maa na wɔ gaali tun, ba banna bam banɔ wɔ taa zaɲi di ba mu.

¹⁹Pe, nmu wu na de tintu, si n pa ni ni n daa n ba lagi si Vasiti yi n yira maɲa di maɲa, si ba daari ba pupunɔ-di ba tiɲi Persi di Medɔ cullu twannɔ tum ni, si ku yi taa yi kulɔ na wɔ lɛri maɲa di maɲa tun. N ma n ta wɔ ta si wɔlv na gar-o tun lɛri wuntu yuu ni o ji nmu pa-kana. ²⁰Nmu ni dintu na loori yigɛ di yi nmu paari laɲa kam ni maama, kaani maama laan wɔ lwarɔ si o taa niɲi o barɔ, di ku tu na yi nadum naa nabwɛm di.»

²¹Pe Asuerusi didaani o nakwa bam maama wu deen ma poli didaani Memukan taani dum, yi o ki si ku tɔgi taani dum na bri te tun. ²²O ma pupunɔ twannɔ o tɔɲi o pa tunti dilu maama na wu wuntu dam kuri ni tun si

1:1 Pe Asuerusi yiri di Ebru taani dum yi Asuerusi (Xerxes I). 1.6 Gar-ɲum sum kuntu yi lenɔ gar-ɲum mu. 1.6 War-pulwarɔ tintu yi nasari na ma yalɔ ba bɛi si dalla tum mu. 1:10 didɛera barpe: Ba deen lwi didɛera bam kuntu.

1:1 Esdrasi 4:6; Daniyelɔ 8:2; 9:1 1:19 Daniyelɔ 6:8

ti bri o ni wɪ: baaru maama taa jigi dam o di o dige tiinə baɲa ni. Tuw maama tɔnɔ kum pupuni di ba dwi taani, nuneeni ba na yəni ba pupuni-di te tun.

Estteert jigi pa-kana

2 Ku na wura ku wura tun, Pe Asuerusi banti ma tu. O laan ma yɔɔri o buɲi Vasiti na ki te, didaani ni dilu o na pe o wɪ: o daa yi taa yi pa-kana tun. ²Pe wum nakwa balu na mi did-o tun ma bwe did-o ba wɪ: «Nmu na pe cwəŋə, dɪ wó pa ba beeri kabonə balu na lana yi ba yəri baara tun. ³Kuri dideera n paari dim laɲa kam je maama ni, si n pa-ba ni ni ba ja kabonə bantu ba ba Suzi ni yo seeni. Ba maa wó pa bukwa bam kuntu zu pe sɔŋɔ di silu ba na jigi pe kaana ɲwaani tun, si ba maɲi da. Nmu dideeru Egayi wulu na nii n kaana tun wó taa nii-ba, yi o pa ba kwe trali nugə ba kwe-ba si ba taa lana. ⁴Nmu laan ma n wó nii bukɔ-laaru tum kuntu wuni, n li wulu na tiini o su n yi tun si o ji pa-kana o ləri Vasiti yuu ni.»

Pe wum na maani ni bubuɲi dum lana tun, o ma se-di.

⁵Zwifə tu didwa di deen tɔgi o zuvri Suzi dam je sum ni. O yiri yi Mardose mu. O maa yi Yayiri bu, yi o nuɲi Benzamen dwi dum wuni. Kisi didaani Simeyi di deen yi o nabaara mu. ⁶Maɲa kalu Babiloni tuw pe Nebukadnetsari deen na di Zuda tuw pe Zekonia, yi o coori o di o nɔɔna o li Zeruzalem ni o ja vu o titi tuw tun, Mardose di deen tɔgi o wɪ ba wuni mu. ⁷O nan ya jigi o curu yiri na yi Estteert. Wuntu Ebru yiri deen yi Adasa mu. O nan ya yi bisankana kalu na lana ciga ciga tun mu, yi o yatiga di lana. Estteert ko di o nu deen na tigi tun, mu Mardose leeri o kwe-o o ji o titi bukɔ, o jig-o o kɔna.

⁸Pe wum ni-duvri dum ɲwaani, ba deen ma ja bukwa zanzan ba vu Suzi dam je sum, yi Estteert di deen wɪ ba wuni. Ba deen kwe o di ba ki pe sɔŋɔ di silu wuni Egayi na nii ba maama baɲa ni tun mu. ⁹Estteert kənə ma su Egayi yi, pa o lagɪ o ni-taani. Egayi ma pa ba taa mai nugə ba turi Estteert yira, yi o daari o pa-o wudi-ɲuɲu si o di. Egayi ta ja-o o ki sɔ-fɔrɔ kum me na jigi zulə ciga ciga tun ni mu, yi o daari o kuri pe sɔŋɔ tuntɔŋ-kaana barpe si ba taa nii o baɲa ni.

¹⁰Mardose nan ya maɲi o ta di Estteert si o yi pa nɔɔn-nɔɔnu lwarti ni o yi Zwifə tu, naa ba lwarti o na nuɲi sɔŋɔ kulɔ wuni tun. ¹¹De maama wuni, Mardose deen yəni o kaagi pe kaana di sum kunkulɔ ni ni mu o kikara. O nan ki kuntu si o taa ye ku na yi te Estteert yira ni tun, didaani kulɔ na wó yi-o tun mu.

¹²Bukwa bam lam kwɛem yəni di kwe buni mu. Ba mai Miiri nugə mu ba we ba yira yam canti sɪrdu, si ba

daa kwe trali nugə ba turi-ba canti sɪrdu. Kuntu kwaga ni, ba laan wó ja kabwənə bam mu didwa didwa ba zu Pe Asuerusi te. ¹³Kabwəm wulu na maɲi si o nuɲi kaana bam di sum ni o vu pe titi digə kam, ku tu wó wanti o taa zuvri gwaaru tulɔ maama o na lagɪ tun. ¹⁴Ba nan maɲi si ba ja kabwəm wum kuntu ba vu ba zu pe te mu didaan-ni maɲa ni. Tɪga maa na puvri, baá ja-o ba daa vu di sidonnə sum me pe kaana badonnə bam na zuvri da tun mu. Saasegazi nan mu yi didəeru wulu na nii pe ka-bi sum kuntu tun. Pe wum na wu me kabwəm wulu yiri o joori o bəŋ-o, ku bri ni o yi wu su ku tu. O maa daa bá joori pe te.

¹⁵Ku ma yi si Abihali bukɔ Estteert di zu pe wum te. Wuntu yi Mardose curu mu, yi Mardose ya ja-o o ji o titi bukɔ. Nɔɔna maama maa lagɪ Estteert ni-taani. Estteert na lagɪ o zu pe wum te tun, o zu gwaaru tulɔ yirani pe didəeru Egayi na bri-o si o zu tun mu. O wu kwe kulɔkulɔ o wəli da. ¹⁶Ku yi Asuerusi paari dim bina yarpe buni dum wuni canti fugə kam ni, mu ba deen jaani Estteert ba zu pe-sɔŋɔ kum ni si o zu Pe Asuerusi te. Cana kam kuntu yiri yi ‘Tebeti’ cana mu. ¹⁷Pe wum wubuɲa maa tɔgi Estteert si ku dwəni kabwənə babam bam di o kaana bam maama. Estteert kəm di ma su pe wum yi, yi pe wum ki-o yu-yoŋo. O ma kwe pa-kana yu-pugə kam mu o pu o yuu ni, si o taa yi pa-kana o ləri Vasiti yuu ni. ¹⁸Ku kwaga ni mu pe wum de Estteert ɲwaani o ki candi-fara. O ma bəŋi o tuw nakwa, di o didəera maama si ba jeeri ba di candiə kam. O ta ma pa ni o wɪ di de dum yi candiə siun de mu, yi o daari o kwe pɛera na maɲi di pe tun o pa o nɔɔna bam.

Mardose cigɪ pe wum tuvri

¹⁹Kabwənə bam daa na jeeri daani tun, didaani Mardose yəni o je pe-sɔŋɔ ni ni o tuɲi o pa pe wum mu. ²⁰Ku daari, Estteert wu pe nɔɔn-nɔɔnu lwarti sɔŋɔ kulɔ o na nuɲi tun naa ba lwarti ni o yi Zwifə tu, ni Mardose na maɲi o bri-o si o səgi o dwi dum te tun mu. O na se o ni dum kuntu tun tɔgi o deen na maɲi o ki te yi Mardose kən-o tun mu.

²¹Mardose deen na wu pe sɔŋɔ kum ni ni o tuɲi o tituɲa tun, mu de didwɪ Bigetani, di Teresi bwe si ba gu pe wum, ba na dun-o tun ɲwaani. Ba maa yi pe sɔŋɔ didəera balu na yiri o di sum tun mu. ²²Mardose ma ni ku ɲwa yi o vu o ta di Estteert. Wuntu di ma pa pe wum lwarti Mardose na tagɪ kulɔ o bri-o tun. ²³Ba ma tuɲi nɔɔna si ba ye taani dum wuni yi ba daari ba maani ni ku yi ciga mu. Ba ma kuuri nɔɔna bale bam kuntu di ɲuni ba gu. Pe wum ma pa ba pupuni kənə yam kuntu ba tiɲi ba tuw pwa yira cibari twannu tum wuni.

2:3,14 *dideeru*: Ba deen lwi dideeru wum kuntu. 2:6 *Zekonia*: Ebru = *Yikonua*

1:22 Estteert 3:12 2:6 2 Pwa 24:10-16

Haman buɲi si o ti Zwifə tiinə bam

3 Ku na ki fun tun, mu Pe Asuerusi zəɲi Haman si o ji wɔlv na saɲi pe kwaga o taa nii tuv kum tun. Haman nan yi Amedata bu mu, yi o nuɲi Agagi dwi dum wɔni. ²Pe wum ma pa o didɛera balv na tɔɲi o sɔɲɔ kum ni tun maama ni si ba tiiri tɔga ni ba ma zuli Haman. Ba maama ma se ba ki kuntu, yi Mardose yirani vɔn si o tiiri o zul-o. ³Pe didɛera badonnə bam maa yəni ba bwe-o ba wɔ: «Bɛɲwaanti mu n vɔn pe wum ni dum?» ⁴De maama wɔni, ba maa jig-o ba daanti si o di se o tiiri, yi o ba sea. O laan ma ta o bri-ba o wɔ: o yi Zwifə tu mu, ku nan wu maɲi si o tiiri kuntu doɲ. Ba ma vu ba ta o taanti dum di Haman, si ba lwarɔ wuntu wɔ ja kəm dum tita. ⁵Haman na lwarɔ ni Mardose vɔn si o tiiri o pa-o tun, mu o banti zaɲi. ⁶O ta na lwarɔ ni Mardose yi Zwifə tu tun, o ma jeeli ni o na gv Mardose yirani, ku bá zuri o banti. O ma ki o wubuɲa ni si o cɔɲi Zwifə tiinə balv maama na zɔvri Pe Asuerusi paari dim laɲa kam ni tun.

⁷Pe Asuerusi paari dim bina fugə-yale buni dum wɔni, di pulim cana kam, ka yiri na yi Nisan tun wɔni mu Haman pe ba ta jɔɔ si o lwarɔ cana kalv di de dilv cɔga cɔga o na wɔ wanti o ki o wubuɲa yam tun. Jɔɔ kum yiri mu «Purim». Ku ma li canɔ fugə-sile cana kam ka yiri na yi Adari tun mu. ⁸Haman na lwarɔ kuntu tun, o laan ma yi pe wum te yi o wɔ: «Nɔɔna badonnə mu jagi ba yi nmv paari dim laɲa kam ni maama. Ba dwi dum zɔvri provensa maama ni mu. Ba cullu nan yi ti yira mu di nɔɔna maama cullu. Ku kwaga ni, ba ba tɔɲi cullu yalv dibam na pe di tuv nɔɔna bam si ba taa tɔɲi tun. Kuntu ɲwaanti, yi se si dibam di ba taa zɔvri daanti. ⁹Pe, nmv nan na se a bubuɲi dum, si n pa ni n wɔ ba maɲi si ba ti mu. Kuntu na kia, amv wɔ kwe səbu duuni na wɔ yi kilo murru biə-yatɔ di fiinna (340,000) tun a pa balv na nii tuv kum tutuɲa baɲa ni tun, si ba tiɲi-ti nmv paari dum ɲwaanti.»

¹⁰Pe wum ma se yi o daari o li o juɲa jafɔli dilv na bri o dam tun, o pa Haman. Wuntu maa yi Agagi tu Amedata bu yi o culi Zwifə tiinə bam. ¹¹Pe wum ma ta di Haman o wɔ: «Ta n jigɔ n səbu kum. Nɔɔna bam di nan wu n juɲa ni, si n ki-ba n na lagɔ te tun.»

¹²Ku ma pa Haman bəɲi pe wum twan-pɔpɔnna, yi o pa ba pɔpɔni twannv pe wum yiri ɲwaanti. O ta pe ba pɔpɔni o ni dum di tuv maama dwi taanti, nunɛni ba na yəni ba pɔpɔni-di te tun. O laan ma kwe Pe Asuerusi jafɔli dum o nyi ti baɲa ni, yi o wɔ ba ja-ti ba vu o paari laɲa kam ni maama ni ba pa pe wum yigə tiinə, di tunti yam didɛera, di dwi tiinə maama nakwa. Haman deen ki kuntu pulim cana kam da fugə-yatɔ de dum ni mu. ¹³Balv na maɲi si ba pa taanti dum jagi tun ma ja ni dum kuntu ba vu Pe Asuerusi paari dim laɲa tunti yam

maama ni. Ni dum bri ni cwəɲə tigə si canɔ fugə sile cana kam, ka yiri na yi Adari tun, da fugə-yatɔ de ni, si ba cɔɲi Zwifə tiinə maama ba ti de didwɔ wɔni. Ku na yi ba nɔɔn-dunnu, naa nankwɔn: naa kaana, naa bu-balwa di, si ba gv ba maama, yi ba daari ba vri ba jijiguru ba ja ba viiri. ¹⁴Ba deen ma pa provensi di provensi maama taa jigɔ di tɔnɔ, si nɔɔna maama wanti ba lwarɔ ni dum jaja, yi ba daari ba ti yigə si de dum laan yi.

¹⁵Pe wum ni dum ma pa balv na pa taanti dum jagi tun duri lila ba vu ba yi je maama. Ba ta ma tɔɔli taanti dum Suzi dam je sum wɔni. Pe wum didaanti Haman maa je ba jigɔ sana ba nyɔa. Suzi tuv kum nɔɔna maama wubuɲa nan vugimi.

Mardose beeri zəɲə Esiteeri tee ni

4 Mardose na maanti kulv maama na ki tun, o ma kaari o gwaaru, o wu na cɔɲi tun ɲwaanti. O ma zu gwar-zinzwara, yi o daari o pe tintwarum o caari o yuu ni. O ma nuɲi o kaagi tuv kum maama wɔni o veə yi o kaasi di kwər-dia baɲa baɲa. ²O ki kuntu mu o vu o yi Pe sɔɲɔ manchoɲo ni dum, yi o wu zu pe sɔɲɔ kum wɔni, ku na culə si nɔɔna zu gwar-zinzwara ba zu dāanti tun ɲwaanti. ³Pe wum ni dum na yi me di me o paari laɲa tunti yam maama wɔni tun, Zwifə tiinə bam yɔɔri ba kaasi zanzan mu. Ba maa vɔ ni, yi ba keerə, yi ba ta coosə. Ba zanzan ma zu gwar-zinzwara, yi ba daari ba je tintwarum wɔni.

⁴Tuntuɲ-kaana didaanti tuntuɲna balv na nii Esiteeri tun ma na Mardose na ki kulv tun, yi ba ta ba bri Esiteeri. Ku ma tiini ku daan-o. O ma tuɲi gwaaru o pa Mardose si o ləri o gwar-zinzwara tum si o daari o zu-ti. O maa wu se. ⁵Tuntuɲna balv pe wum na li si ba taa nii Esiteeri tun didwa yiri yi Hataki mu. Esiteeri laan ma tuɲ-o Mardose tee ni si o bwe o lwarɔ kulv na daan-o tun. ⁶Hataki ma nuɲi o vu Mardose te, yi o wu tuv kum naboo kum ni, ku na jeeri di pe sɔɲɔ manchoɲo tun. ⁷Mardose di ma ta o bri-o kulv maama na yi-o tun, didaanti Haman na goni ni si o tiɲi səbu-fɔɔ tuv kum kweem ɲwaanti, ni o na ne cwəɲə si o pa Zwifə tiinə maama na cɔɲim. ⁸O laan ma daari o kwe tɔnɔ kulv na pe nɔɔna ni si ba cɔɲi Zwifə tiinə bam yi ba tɔɔli ku taanti Suzi ni tun o bri Hataki. O ma kwe ku doɲ o pa-o si o ja o vu o pa Esiteeri. O ta tag-o mu si o maɲi tɔnɔ kum wu wəənu tum o bri Esiteeri, si o daari o ta wɔ: o ve pe wum te o loori-o si o duri Zwifə tiinə bam yibwəɲə.

⁹Hataki ma suni o vu Esiteeri te o bri-o kulv Mardose na tagi tun. ¹⁰Esiteeri ma lər-o o wɔ: «Nan ve n ta di Mardose ni: ¹¹ku zigɔ pe nakwa ni, si ku yi nɔɔn-biə bam na wu tunti yam maama wɔni tun,

3:1 Agagi dwi dum deen culi Yisrayeli tiinə bam ku daanti. **3:7** Cana kam da fugə-yatɔ de dum (3:13). **3:10** jafɔli Ba yəni ba ma jafɔli dum kuntu ba nyi twannv si ku bri ni pe ye ti ni ni.

3:10 jafɔli Ba yəni ba ma

nɔɔnu maama ye ni cwəŋə tərə si nɔɔnu zu pe wum te yi o wu bəŋ-o. Ba ta ye ni wulu na zu da yi pe wu bəŋ-o, ba maŋi si ba gu kuntu tu mu. Dibam tuw kum culu mu kuntu. Ku nan yi pe na zəŋi o səbu-siŋa nacəgə kam o jeeri ku tu, mu ba bá gu-o. Cana mu tuntu nan, pe na wu tɔŋi o bəŋi-ni.»

¹²Mardose na ni Estteeri kwərə kam tun, ¹³o ma tɔŋi o ta did-o o wu:

«Yi ta n buŋi ni: n na wu pe sɔŋɔ kum wɔni tun ŋwaani, nmu yirani wó ta n yi Zwifə tu si n lu. ¹⁴Nmu na maŋi da cumm maŋa kantv, nan lwarɪ si zənə wó nuŋi je sidonnə ni di ba Zwifə tiinə bam ŋwaani, si ba na vrum. Nmu nan wó ti, yi n ko sɔŋɔ kum di ti. Dí nan yəri dí tiə. Dədoŋ ni ku zigɪ ku yi maŋa kantv kənə yam ŋwaani mu n tu n ji pa-kana!»

¹⁵Estteeri laan ma ləri Mardose o wu:

¹⁶«Ve n la Zwifə tiinə bam maama na wu Suzi ni tun n ki daani. Vɔ-na ni si á loori Wə á pa-ni. Yi di-na wɔdiu, nan yi nyo-na na da yatɔ, wia didaani titi maama. Amu di a tuntuŋ-kaana bam di wó ki kuntu. Dí na ti, amu laan wó zu pe wum te, di ku na maŋi ku culə tun di. Ku na maŋi si a ti ku ŋwaani, a se si a ti!»

¹⁷Mardose laan ma viiri o vu o ki kulv maama Estteeri na bri si o ki tun.

Estteeri na ve pe wum te yi o ta kulv tun

5 Estteeri ni-vɔri dum da yatɔ de dum ni, mu o zu o paari gwaaru tum o laan vu o zu pe sɔŋɔ kunkɔlv kum ni o zigɪ da. Je sum kuntu jeeri di paari digə kam. Pe Asuerusi deen je o paari yitunju kum baŋa ni mu o nii digə kam ni dum seeni. ²O ma na ni Estteeri zigɪ kunkɔlv kum ni. O wu ma poli did-o yi o te o səbu-siŋa nacəgə kam o jeer-o si o ma zaan-o. O di ma fufɔ o yi o te, yi o dwe ka nabili dum seeni. ³Pe wum ma bwe-o o wu: «Estteeri, bɛɛ mu daani-m? Ta n bri-ni kulv n na lagɪ tun, si ku na maŋi ku yi a paari dim laŋa kam cicoro di, amu wó kwe-ka a pa-m.» ⁴Estteeri ma lər-o o wu: «Pe, laŋa na daari, si nmu didaani Haman ba amu te zum si dí di daani. A lagɪ a vu a ti wɔdi-fɔrɔ yigə abam ŋwaani mu.»

⁵Pe wum ma pa ni si ba ki lila ba bəŋi Haman si ba vu Estteeri te ba di, ni o na tagɪ te tun. Ba ma sunti ba vu. ⁶Ba na di ba ti yi ba nyo sana tun, pe wum ma bwe Estteeri o wu: «Ta n bri-ni n na lagɪ si a ki kulv tun, si amu wó ki a pa-m, ku na maŋi ku yi a laŋa kam cicoro di.»

⁷Estteeri ma lər-o o wu: «Pe, amu na wó loori kulv nmu tee ni tun mu tuntu: ⁸Nmu yi na sui a kənə yam yi n wu na de si n ki kulv a na lagɪ tun, si nmu di Haman jwa daa joori yo seeni. Amu ta wó ki wɔdi-fɔrɔ si abam

ba á di. Kantv maŋa ni, a laan wó ta kulv a na lagɪ tun a bri-m.»

Haman bani zaŋi di Mardose

⁹De dum kuntu ni, Haman na nuŋi pa-kana Estteeri te yi o maa viiri tun, o wu yɔɔri ku tiini ku poli mu. Ku daari, o na nuŋi pe sɔŋɔ manchoŋo kum ni ni o maa ke tun, mu o ne Mardose. Wuntu maa wu zaŋi wɛeni, o nan wu kwari fɔnti di Haman. Kuntu ŋwaani Haman bani tiini di zaŋi o baŋa ni. ¹⁰Di ku di, o deen pɔnti o bani mu yi o viiri. O na yi sɔŋɔ tun, o ma bəŋi o badonnə si ba ba o sɔŋɔ, yi o bəŋi o kaani Zeresti o wəli da. ¹¹O laan ma ŋɔɔni o bri o titi di o jujiguru, di o bu-baara na daga te, di pe na zəŋi wuntu si o saŋi o kwaga pa tuw kum nakwa di nadunə maama maŋi si ba taa kwar-o te tun. ¹²Haman laan ma ta o wəli da o wu: «Kulv na tiini ku dwe maama tun mu yi pa-kana Estteeri na ki wɔdi-fɔrɔ si pe wum ba o di tun, amu yirani mu o bəŋi si a da a vu. O daa ma ta o wu dí ta joori jwa ni si dí daa di daani. ¹³Amu nan na ne tuntu maama, yi a joori a na Zwifə tu Mardose na je pe sɔŋɔ manchoŋo ni ni te tun, tuntu maama yi kafɛ mu.»

¹⁴O kaani Zeresti di o badonnə bam maama maa bwe did-o ba wu: «Ku nan na yi kuntu, pa ba cwi de na dwara si yi kantia ni maŋum kuni fiinnu tun. Laan le ŋuni ti yira ni si jwa tituti, n vu pe te n joŋi cwəŋə si n kuuri Mardose ti baŋa ni n gu. Ku kwaga ni, n laan wó tɔŋi di pe wum n vu n di didaani wɔpolo.»

Haman ma kwe ba bubuŋi dum o ki o yuu ni, yi o pa ba cwi da-didwaaru si ba wanti ba kuuri Mardose ti baŋa ni.

Pe wum pe ba zuli Mardose

6 Titi dum kuntu ni, dɔɔm ba tui pe wum yiə ni. O ma pa ni si ba ja ba tuw pwa yira cibari twannu tum ba na yəni ba pɔpɔnti o paari dim kənə ba tiŋi da tun ba ja ba ba ba karɪmɪ si o cəgi. ²Ba na jigɪ tɔnɔ kum ba karɪmɪ tun, ba ma vu ba yi mɛ ku na pɔpɔnti wɪ Bigetani di Teresti ya buŋi si ba gu pe wum tun baŋa. Bantu deen yi pe sɔŋɔ didɛera balv na yiri o di sum tun, yi Mardose pa pe wum lwarɪ ba bana yam ni ni.

³Pe wum ma bwe o tuntuŋna bam o wu: «Mardose na ki kəm-laa kuntu tun, dí zul-o tita seeni mu ku ŋwaani?» Ba ma ləri ba wu: «Ba wu ki kulvku lv ba pa-o.» ⁴Pe Asuerusi daa ma bwe-ba o wu: «Amu nakwa bam wɔnti wɔɔ mu wu yo seeni?»

Ku yɔɔri ku ki ku maŋi didaani Haman yi pe sɔŋɔ manchoŋo kum. O deen ya tu pe wum te si o loori cwəŋə mu si ba kuuri Mardose di ŋuni silv o na lægi

de sum yura ni tun. ⁵Pe tuntuona bam ma leri ba wi: «Haman wu kunkolo kum ni, yi o beeri cwenge si o na-m.» Pe wum ma ta o wi: «Pa-na cwenge si o zu amu tee ni.»

⁶Haman na zu pe wum te tun, mu Asuerusi bwe-o o wi: «Amu buji si a ki zula mu a pa nkonu wudon, a yi na su o kane tun nwaani. Nmu buji ta mu si a ki a pa kuntu tu?»

Haman ma buji o titi ni wi: «Woo mu pe daa wo taa lagi si o ki-o zula ku na dai amu yurani?» ⁷O ma leri pe wum o wi: «Pe. Nmu yi na su nkonu kane yi n buji si n ki-o zula, ⁸si n pa ba kwe n paari gwaaru tilu n titi na zuri tun, si ba daari ba ja nmu paari siseng-nkonu wum ba ba, yi paari yupuge wu ka yuu ni. ⁹Nmu laan ma n beeri n nakwa bam didwa na yi non-yuu ciga ciga tun, si o kwe gwaaru tum kuntu o zu nkonu wum yi o daari o pa wulu n na lagi n ki-o zula tun dogi n siseng-nkonu wum bana ni. O maa wo taa jigi ku tu o kaagi tu kum pooni ni o tochi o wi: «Nii-na! Pe na buji si o ki nkonu zula, oo ki tuntu mu o pa ku tu.»

¹⁰Pe wum ma ta Haman o wi: «Nmu taani dum lana. Nan ki lila n ti a gwaaru tum yige didaani a siseng-nkonu wum yige, si n titi ki n na bri te maama tun si di ma di zuli Mardose na yi Zwifé tu yi o je pe sengo manchojo ni ni tun. Yi swe si n ki kulv maama n na tagi tun n pa-o!»

¹¹Haman ma vu o joni paari ninwaja gwaaru tum didaani siseng-nkonu wum. O ma pa Mardose zu gwaaru tum. Mardose na diini sisenge kam bana ni tun, Haman laan maa togi o yige o jig-o o beeri o kaagi tu kum pooni maama. O na ve tun, o maa tochi o wi: «Nii-na! Pe na buji si o ki nkonu zula, oo ki tuntu mu o pa ku tu.»

¹²Ba na kaagi tu kum ba ti tun, Mardose ma joori o vu o wu pe sengo manchojo ni ni o tona. Haman ma goori o tri yi o ki lila o joori sengo di cavura. ¹³O ma ta o bri o kaani Zeresti di o badonna maama kulv na yi-o tun. O kaani di o badonna balv na jigi swan tun ma ta ba wi: «Nmu wu maani ni n puli si n ta n tui n pai Mardose mu na? O yi Zwifé tu mu, yi n war-o. O nan wo di-m tiga ni.»

¹⁴Ba ya daa ta wu ba lara yam wuni mu, yi pe sengo dideera bam ba si ba ja Haman ba ki lila ba vu si o di wudi-foro kulv Esiteeri na ki tun.

Haman na tu te tun

7 Pe Asuerusi di Haman ma vu ba zu pa-kana Esiteeri tee ni si ba di daani. ²Ba na di did-o bile tu bana ni ba ti yi ba nyo sana tun, mu pe wum daa bwe Esiteeri o wi: «Laa ta n bri-ni n ya na lagi si a ki kulv tun, si amu wo ki a pa-m, ku na manji ku yi a paari laja kam cicoro di.»

³Esiteeri ma leri o wi: «Pe, a kam na sui n yi, yi ku na poli n wu, si n ki a na wo bwe-m kulv tun n pa-ni. Ku manji si n joni amu nwa si n daari n yagi a dwi tiina bam maama si ba taa nwa. ⁴Ku na yi te tun, ba manji ba yagi amu di a dwi tiina bam mu si di maama na cogum di ti. Ku ya na yi ba lagi si di ji gambe mu, amu yaa taa cum mu, ku na wu yi si a daani-m tun nwaani. Ba bubuji dum nan manji si dibam dwi dum je tiga bana ni lila!»

⁵Pe Asuerusi ma bwe pa-kana wum o wi: «Woo mu buji si o ki wo-baloro kum kuntu? O wu yen mu?»

⁶Esiteeri ma leri o wi: «Dibam dum wum, o na beeri di tuntu tun mu yi non-baloro kuntu, Haman.»

Haman ma leeri o je o nii pe wum di pa-kana wum ziin, yi fuvu tiini di zu-o. ⁷Pe wum ma zaqi weeni di bani o nuni pooni yi o yagi sana bam nyoom. O ma vu o zigi pe sengo naboo ni me tweeru na wura tun. Haman ma maani ni pe wum wubuja jaani si o waar-o o kane yam nwaani. O ma manji dige kam ni si o loori Esiteeri si o ja pe wum naga si o yi tu. ⁸O ma yoori o vu o tu gadogo kulv ni Esiteeri na tigi da tun si o loori-o, di pe wum di zigi pe sengo naboo kum ni o zu dige kam. Pe wum na ne kuntu tun, mu o wi: «Nkonu wuntu laan buji si o zi pa-kana wum mu a titi sengo ni na?»

O taani dum manji di wu tu tiga ni didaani pe sengo tuntuona na tu ba kweli Haman yibiyé. ⁹Pe tuntuona bam didwa o yuri na yi Arbona tun ma ta o wi: «Haman manji o cwi de mu o sengo ni, si na dwara si yi kantia ni manji kuni fiinnu tun, yi o le nuni si yura ni si o ma kuuri Mardose o gv. Wuntu deen nan mu yi wulu na joni nmu o yagi tun.»

Pe wum ma pa ni yi o wi: «Ve-na á kwe Haman á la daani á gv.» ¹⁰Ba deen ma kwe Haman ba joori ba kuuri di nuni silv o ya na lagi de sum yura ni si o ma o kuuri Mardose o gv tun. Pe wum wu laan ma tu.

Ba pe Zwifé tiina cwenge si ba jani ba joni ba nwa

8 De dum kuntu ni mu Pe Asuerusi kwe Zwifé tiina bam dnuv Haman jijiguru maama o pa Esiteeri. Wuntu di ma ta di pe wum wi Mardose yi o curv mu. Mardose laan ma na cwenge si o zu pe wum te. ²Pe wum nan ya manji o li o dam jafuli dum mu Haman jaja ni. O laan ma kwe-di o ki Mardose nua ni. Ku na zigi de dum kuntu ni tun, Esiteeri ma pa Mardose leeri o nii kulv maama Haman ya na jigi tun.

³Esiteeri daa ta ma zu pe wum te si o loori-o o dwi tiina bam nwaani. O deen pari o tu o ne bana ni mu yi o keera. O ma loori-o si o ci bubuji-baloro kulv Agagi dwi tu Haman ya na ki si o ma o cogi Zwifé tiina bam tun. ⁴Pe wum ma te o sabu-suja nacage kam o jeeri Esiteeri, yi o zaqi weeni o fufo o yi pe wum te. ⁵Esiteeri daa maa wi: «Pe, nmu wu na dea, yi ku manji di nmu,

nmu yi maa na sui a kənə yam yi n yigə na wu amu wuni, si n pa kwərə kalu na wú ci Haman ni dum si di daa yi tujɪ. Ku yi ni dilu Agagi dwi tu Hamedeta bu Haman na pe o wɪ ba cɔgi Zwifə tiinə bam nmu paart dim laɲa kam je maama ni tun taani mu a tea. ⁶Amu nan bá want a yagi si leeru tuntu ba a dwi tiinə bam baɲa. A bá want a puni a tuti yi ba jigɪ a tuti curre ba gvi.»

⁷Pe Asuerusi ma ta di pa-kana Estteert di Zwifə tu Mardose o wɪ: «Nii-na amu na ki te Zwifə tiinə bam ɲwaani. A pe ba kuuri Haman mu di o na buɲi lwarim si o ti Zwifə tiinə bam tun, a ta ma kwe o jijiguru tum a pa Estteert. ⁸Amu nan wú pa abam cwəɲə si á kwe amu yiri á pupuni á na lagi kulv maama tun á ki twannu wuni si ku wəli Zwifə tiinə bam ba cam wuni. Á na pupuni taani dum á ti, si á kwe a dam jafult dum á ma nyi twannu tum baɲa ni. Ku nan na yi ni dilu ba na kwe pe yiri ba pupuni-di, yi ba daari ba ma o jafult dum ba nyi tɔnɔ kum tun, duntu bá want di kwant.»

⁹Ba deen ma bəɲi pe wum twan-pupunna bam si ba ba. Mardose ma ta kulv ba na wú pupuni tun, si o kwe o ni dum o pa Zwifə tiinə bam, di pe wum yigə tiinə, di didɛera, di nakwa balu na wu tunu bi di fiinle-barpe (127) yam maama wuni tun, si ku zigɪ lndi ni si ku yi Etiyopi. Ku maa yi canɪ sitɔ cana kam da fiinle-yatɔ de ni mu tuntu maama kia. Canɪ kam yiri mu «Sivan». Ba deen pupuni twannu tum di tuw maama dwi taani, nuneeni ba na yəni ba pupuni-di te tun mu. Zwifə tiinə bam di ma joɲi ba twannu di ba tuti taani, didaani ba pupunim na yi te tun. ¹⁰Mardose deen me Pe Asuerusi yiri mu o pupuni twannu tum, yi o daari o kwe pe dam jafult dum o nyi ti baɲa ni. O ma daari o kwe-ti o pa pe tuntuɲna balu na diini pe wum tuti siseɲ-nɔɔna balu na wat ba duri lila tun.

¹¹Twannu tum deen bri pe wum ni wɪ Zwifə tiinə na zɔvri tuw kulv maama wuni tun jigɪ cwəɲə si ba la daani si ba jaɲi ba joɲi ba tuti ba yagi. Ku ta wɪ: jar-kərə na nuɲi dwi dilu maama wuni, naa tuw kulv maama wuni, yi ba zaɲi najara di Zwifə tiinə bam, bantv wú want ba cɔgi balu maama na dɔni-ba tun ba ti, ku na maɲi ku yi ba kaana di ba biə di. Ba ta wú want ba kwe ba duna bam jijiguru ba taa te. ¹²De dum Zwifə tiinə bam na jigɪ cwəɲə si ba jaɲi ba joɲi ba tuti Pe Asuerusi paart dim laɲa kam maama wuni kuntu tun maa yi canɪ fugə-sule cana kam, ka yiri na yi Adari tun, da fugə-yatɔ de dum ni. ¹³Ba deen pe provenɪ di provenɪ maama taa jigɪ di tɔnɔ kum, si dwi maama tiinə want ba lwarɪ ni dum jaja. Ba ki si di de dum na yiə, si Zwifə tiinə bam ti yigə si ba jaɲi di ba duna mu. ¹⁴Pe wum ni dum ma pa o sise diinə bam duri lila ba ja twannu tum ba vu ba yi je maama. Ba ta ma tɔɔli taani dum Suzi dam je sum wuni.

¹⁵Mardose ma nuɲi pe sɔɲɔ kum ni o maa viirə, di o zɔ paari gwaaru mu tuw nyinyuru na yi napwənu di nazon-pupwiə tun. O ta ma daɲi gar-ɪfala kalu nyinyugu na yi nasuɲ-pupwiə tun o ki da, yi səbu-sɲa yu-pugə wu o yuu ni. Suzi tuw kum dam je sum laan ma su didaani sɔɔ, nɔɔna bam na jigɪ wupolo tun ɲwaani.

¹⁶Zwifə tiinə bam wu deen ma poli di kulv maama na ki tun. Nɔɔna maama ma pa-ba zulə je maama ni.

¹⁷Ba deen na tɔɔli pe wum ni dum tuw maama di tuni maama wuni tun, ku pe Zwifə tiinə bam ki candiə mu ba di wudiiru, yi ba kweeri, ba na tiini ba jigɪ wupolo tun ɲwaani. Dwi-ge tiinə zanzan di bri ba pipiri ba ji Zwifə tiinə, ba na tu ba kwari fɔvni di Zwifə tiinə bam tun ɲwaani.

Zwifə tiinə bam di dam ba duna baɲa ni

9 Adari cana kam da fugə-yatɔ de dum ma suni di yi. De dum kuntu mu pe wum ni dum maɲi si di tujɪ. Zwifə tiinə duna bam deen ya buɲi si ba want-ba mu, yi bantv joori ba want ba duna bam ba di. ²Pe Asuerusi paart dim laɲa kam ni Zwifə tiinə na zɔvri me maama tun, ba ma la daani si ba jeeri balu na buɲi si ba cɔgi-ba tun di najara. Nɔɔn-nɔɔnu maa wari si o dwəni di ba, dwi maama tiinə na kwari fɔvni di ba tun ɲwaani. ³Tu maama nakwa, didaani pe wum didɛera, di o sariya-dirə, di o tuntuɲna maama deen tɔgi ba wəli Zwifə tiinə bam mu, ba na kwari Mardose tun ɲwaani. ⁴Persɪ tuni yam maama wuni nɔɔna laan tu ba maani ni Mardose mu tiini o jigɪ dam pe sɔɲɔ ni. O dam dum deen ki di wəli da mu de maama.

⁵De dum na yi tun, Zwifə tiinə bam deen cɔgi ba duna bam ba na lagi te tun. Ba ma kwe su-lwaanu ba jeeri balu na culi-ba tun yi ba gu-ba. ⁶Suzi dam je sum wuni, ba deen gu nɔɔna biə-yanu. ⁷⁻¹⁰Ba ma gu Amedata bu Haman bu-baara fugə. Wuntu deen yi Zwifə tiinə bam dunu mu. O biə bam mu tuntu: Pisandata, di Dalifon, di Asepata, di Porata, di Adalia, di Aridata, di Paramaseta, di Arisayi, di Aridayi, didaani Vayizata. Ba ma gu nɔɔna bam kuntu maama, yi ba laan wu vri ba jijiguru.

¹¹De dum kuntu ni ba ma ta ba bri pe wum ba na gu nɔɔna balu Suzi dam je sum ni tun ni na mai te. ¹²O di ma guli di pa-kana Estteert o wɪ: «Suzi dam je sum yirani wuni Zwifə tiinə bam gu nɔɔna biə-yanu mu, yi Haman biə fugə kam tɔgi ba wu twa bam wuni. Si ku na yi provensa yadonnə yam wuni, ku laan wú taa yi tita mu? Nan ta n bri-ni kulv nmu daa n na lagi si a ki tun, si amu wú ki a pa-m. Nmu wú loori beɛ mu amu tee ni?»

¹³Estteert ma ləri o wɪ: «Pe, ku na de di n wu, si n jwa daa n pa Zwifə tiinə bam cwəɲə si ba ki ba na ki

8:12 da fugə-yatɔ de dum yi de dum Haman ya na kuri si ba ma cɔgi Zwifə tiinə bam tun (3:13).

8:8 Daniyelɪ 6:15

te zum tuntu tun doŋ. Ta pa ni si ba kwe Haman biə bam yura ba lə da-kwəli-dudwaaru tum yura ni.»

¹⁴Pe wum ma pa ni Suzi tuv wuni si ba ki te pa-kana wum na tagi tun. Ba ma kwe Haman biə bam yura yam ba lə de sum yura ni. ¹⁵Adari cana kam da fugə-yana de dum ni Zwifə tiinə balu na zuvri Suzi wuni tun daa ma ki daani ba gu nɔna biə-yatɔ, yi ba ta wu vri ba jijiguru.

¹⁶Zwifə tiinə balu na wu provensa yayam yam wuni tun di ma ki daani si ba jarɪ ba jɔŋi ba tuti, yi ba wani ba duna ba di. Ba ma gu ba duna murru fusrpe-tenu (75,000). Ba di maa wu vri ba duna bam jijiguru. ¹⁷Ku deen yi Adari cana kam da fugə-yatɔ de dum ni mu ba gu-ba. Si ku na yi da fugə-yana de dum ni, ba sin mu di najara. Ba pe di ji wupolo de mu yi ba di candiə. ¹⁸Ku daari, Zwifə tiinə balu na zuvri Suzi wuni tun, mu pe cana kam da fugə-yanu de dum yi wupolo de yi ba di candiə. Beŋwaani, ba me da fugə-yatɔ de dum di da fugə-yana de dum mu ba gu ba duna yi ba laan sin di najara yam. ¹⁹Kuntu ma pa Zwifə tiinə balu na zuvri tu-balwa wuni tun kwe Adari cana kam da fugə-yana de dum si di ji ba wupolo de. Ku na yəni ku yi de dum kuntu, ba maa yəni ba ki candiə yi ba daari ba tɔŋi wudiiru ba pai daani.

Purim candiə kamm dim

²⁰Mardose deen pe ba pupuni wənu tuntu maama mu ba tiŋi, yi o daari o tɔŋi twannu o pa Zwifə tiinə balu na zuvri Pe Asuerusi paari dim laŋa kam je maama ni, ba na maŋi ba yi bwələ bwələ naa yigə yigə di. ²¹O ma ta di ba si buni maama wuni, ku na yəni ku kaagi ku yi Adari cana kam da fugə-yana de dum di ka da fugə-yanu de dum, si ba taa ki wupolo candiə, ²²ku na yi da yam kuntu wuni mu Zwifə tiinə bam deen vri ba titi ba duna jɪŋa ni tun ŋwaani. Ku ta yi cana kalu wuni ba wu-cɔgɔ deen na pipiri ku ji wupolo yi ba cam di ji ywəni tun mu. Mardose ma bri-ba si ba kwe da yam kuntu ba di candiə yi ba kwɛera, si ba taa ki wudiiru peera ba pa daani, yi ba ta wəli yinigə tiinə di peera. ²³Zwifə tiinə bam ma se Mardose ni dum yi ba pa kəm dum kuntu leeri di ji buni maama kənə, ni ba na puli si ba ki te tun.

²⁴Ku na yi te tun, Agagi dwi tu Amedata bu Haman, o ya na yi Zwifə tiinə maama dunu tun, deen mu buŋi si o cɔgi Zwifə tiinə bam o ti. O ma ta jɔŋo si o lwarɪ de dlu o na wó pa ba dwi dum yagi tɪga baŋa ni tun. Jɔŋo kum yuri mu «Purim». ²⁵Esiteeri ma pa pe wum lwarɪ Haman wubɔŋa yam ni ni. Pe wum na ni tun, o

ma pupuni o ni o ki tɔŋo wuni, pa Haman ya na buŋi si o ki Zwifə tiinə bam lwarim dlu tun pipiri di joori o tuti yuu ni. Pe wum ta ma pa ba kuuri Haman di o biə de yura ni. ²⁶Haman ya na tagi «Purim» jɔŋo kum tun ŋwaani, ba laan ma leeri ba jigi candiə kam kuntu da yam ba bəi ni «Purim». Zwifə tiinə bam deen se kulɔ Mardose tɔŋo kum na bri-ba si ba taa ki tun si ba taa gulə kulɔ maama na yi-ba tun. ²⁷Kuntu ŋwaani ba ma leeri ba se si da yam kuntu yale taa zigi ya pa-ba, si ba di ba biə, dudaani wulu maama na wó ba o wəli ba wuni tun taa di ywəni. Ba ta ma se si ba tɔgi Mardose ni dum si ba yɔŋo ba di candiə kam buni maama ni, nuneeni ku na yəni ku yi ka maŋa kam. ²⁸Zwifə tiinə bam maama maŋi si ba jwa jwa taa ye da yale yam kuntu ni ni, si ba di Purim candiə kam sɔŋo maama ni, di tu di provenst maama wuni, si ba di ba dwi dum yi swe ya ni ni si ku taa ve maŋa maama.

²⁹Pa-kana Esiteeri na yi Abihali bu tun ma zigi Zwifə tu Mardose kwaga ni, yi o daari o pupuni tɔŋo si ku pa ni dlu Mardose na pupuni Purim candiə kam ŋwaani tun taa jigi kuri. ³⁰Ba deen ma pa twannu yi Zwifə tiinə balu maama na zuvri Pe Asuerusi paari dim laŋa kam provensa bi di fiinle-yarpe (127) maama wuni tun. Twannu tum maa te yazurə di cɪga zigum taani mu. ³¹Ti ta ma bri Zwifə tiinə di ba dwi dum si ba tiŋi da yam kuntu ba di Purim candiə kam nuneeni ka maŋa na yəni ka yi buni maama wuni. Baá taa ki nuneeni Zwifə tu Mardose di pa-kana Esiteeri na pe-ba ni si ba ki te tun, si ku tɔgi ba na maŋi ba ki te yi ba yəni ba vɔ ni wu-cɔgɔ ŋwaani te tun.

³²Esiteeri ni dum kuntu deen pe Purim candiə dim cullu tum zigi. Ba pupuni-di mu ba ki tɔŋo wuni.

Pe Asuerusi dudaani Mardose na yi nɔn-yum te tun

10 Pe Asuerusi deen fun nɔna balu maama na zuvri o paari dim laŋa kam wuni tun si ba taa ŋwi lampoo ba pa-o, ku na maŋi ku yi balu na zuvri nunu ni yigə yigə seeni tun di. ²Pe wum deen nan na me o dam o ki wo-kamunə yalu maama tun, ku wəli di o deen na zəŋi Mardose weeni pa o di dam baŋa te tun, mu ba pupuni ti maama ba ki Medɪ di Persɪ pwa yura cibari twannu tum wuni. ³Mardose deen yi Zwifə tu mu. O deen nan jigi dam o saŋi Pe Asuerusi yurani kwaga mu. O maa jigi yuri o dwe Zwifə tiinə bam maama. O donnə Zwifə tiinə bam deen maa tiini ba nig-o, o na tɔŋi o wəli-ba, yi o daari o beeri ba di ba dwi dum yazurə tun ŋwaani.

10:1 ŋwi lampoo ba pa-o naa twɪtɪtɪ-cɛera ba pa-o

9:25 Ləŋ-ŋwi 7:16

Zobi Tɔnɔ

Zobi Tɔnɔ kum nuɲi ku daani. Zobi deen yi non-ɲum mu di nadum ciga ciga. Tɔnɔ kum te ku bri o na ne yaara zanzan te yi o wu dubi o ciga di We o yagi tun mu. We yagi cwəŋə Dl pa Sutaani si o maɲi Zobi o nii. Zobi ma ga o biə maama, di o juɲa jɲigirɔ maama, yi yawuru ta yi-o zanzan. O badonnə ma ba o te yi ba buɲi si ba zən-o. Ba nan kwaani si ba pa o se wɛ: We mu jɲg-o Dl waara o lwarum dum ɲwaani. Bantu nan ya yəri We na jɲi kulɔ Dl tɔɲi Zobi yira ni tun mu pa ba ta kuntu. Kuntu ɲwaani ba bri ba wu wəli Zobi kɔtaa. Zobi wari si o se ni: We jɲi cwəŋə si Dl waar-o kuntu doɲ. Ku kweelim ni tun, We tuti mu ɲɔɔni di Zobi. Zobi laan ma maani ni o sunti o yəri wo-kunkagila yalɔ We na jɲi Dl ki tun. Ku ma pa o se ni o ɲɔɔni wo-jwəuru o ni ni. We ma kwe Zobi di o badonnə bam lwarum o ce-ba.

Sutaani pɛ na maɲi Zobi te tun

1 Nɔɔnu deen mu wura, o yiri mu Zobi. O maa zɔvri Utsi tuw kum wɔni. O kikiə deen tɔgi cwəŋə mu, yi tusim tərə. O maa kwari We, pa o yɔɔri o cu o tuti di lwarum. ²O deen jɲi bəkəri sirpɛ di bukwa batɔ mu. ³O maa jɲi peeni murru turpɛ (7,000), di yogondə murru tutɔ (3,000), di nabe muru (1,000), di bine biə-yanu (500). O ta maa jɲi tuntɔɲna zanzan pa ba tɔɲi ba pa-o. Ciga tun, wuntu deen mu yi nadum o dwe wa-puli je sum nɔɔna maama.

⁴Zobi bəkəri sum deen yəni ba ki candi-fara mu ba lərə ba pa daani. Ba ma yəni ba bəɲi daani si ba maama jeeri ba di wɔdiu ba daari ba nyɔ sana ba didwa sɔɲɔ ni, yi ba ta ba nakwa batɔ bam si ba di da ba jeeri. ⁵Zobi biə bam na yəni ba di kuri ba ti, o laan wó bəɲi-ba mu si o kwə-ba di cullu tum. O ma yəni o zaɲi tituti o kwe vara o ki zweem kaanum bu maama ɲwaani. Maɲa maama o yəni o ki kuntu doɲ, bəɲwaani o yəni o buɲi o tuti ni mu o wɛ: «Dedɔɲ a biə bam cɔgi mu yi ba lwe We ba bicwaanu wɔni.»

⁶De didwi mu weyuu non-kɔgɔ kum tu ba jeeri Baɲa-We yigə ni. Sutaani pɛ di ma da o zu ba wɔni. ⁷Baɲa-We ma bwe-o o wɛ: «Nmu zigi yən mu n ba yo?»

Sutaani pɛ di ma ləri Baɲa-We o wɛ: «A yɔɔri a kaagi tɔga kam baɲa ni mu a kɪkara.»

⁸Baɲa-We daa maa wɛ: «N nan maani n nii a tuntɔɲnu Zobi na yi te tun na? Tɔga baɲa nɔɔna maama wɔni nɔɔn-nɔɔnu tərə o na yi non-ɲum ni wuntu na yi te tun. O yɔɔri o tɔgi cwəŋə mu, yi o ba jɲi kəm-balwaarɔ. O maa kwari We, pa o cu o tuti di lwarum kikiə.»

⁹Sutaani pɛ ma ləri We o wɛ: «Zobi nan na kwari We te tun yi kafɛ ɲwaani mu na? ¹⁰Nmu yəni n kwəl-o mu si kulukulu yi yi-o. N ta kwəli o digə tiinə di o jɲigirɔ maama di mu, yi n daari n pa kulɔ maama o na ki tun yəni ku ki lanyirani ku pa-o. Nii o na jɲi vara zanzan pa ba su tuw kum ni maama te! ¹¹N nan na twi n juɲa

pa kulɔ maama o na jɲi tun ti ku daari-o, o laan wó yɔɔri o lwe nmu jaja.»

¹²Baɲa-We ma ta di Sutaani pɛ o wɛ: «Tɔ! A kwe o juɲa woɲo maama a ki nmu dam kuri ni. Nan yi ki o tuti yira yam kulukulu.»

Sutaani pɛ ma yagi Baɲa-We te yi o viiri.

¹³De didwi mu Zobi biə bam maama deen je o bəkər-kwɪa kam sɔɲɔ ni ba di candi-fara, yi ba daari ba nyɔ sana. ¹⁴Nɔɔnu ma duri o vu o yi Zobi te o wɛ: «Dí ya jɲi n nabe sum dí vari mu, yi n bine sum di zigi si bwələ dáani si di gaa. ¹⁵Seba tiinə badonnə ma da ba zaɲi dí baɲa ni, yi ba kalɔ ti maama ba ja ba viiri. Ba ta ma gu n tuntɔɲna bam maama. Amu yirani mu wani a lu si a ba a ta kulɔ na ki tun a bri-m.»

¹⁶O ta na wura o te taani dum o bri-o tun mu nɔɔnu wudoɲ di yiə. O di ma ta di Zobi o wɛ: «Dwa mu nuɲi weyuu ni ka ba ka baɲi n peeni sum di n tuntɔɲna bam maama ka gu. Amu yirani mu wani a lu si a ba a ta kulɔ na ki tun a bri-m.»

¹⁷O ta na wura o te taani dum tun mu nɔɔnu wudoɲ di yiə. O di ma ta di Zobi o wɛ: «Kalde tiinə bam jar-kərə ce ba tuti kuni bitɔ mu, yi ba da ba zu n yogondə yam wɔni ba kalɔ ya maama ba ja ba viiri. Ba ta ma gu n tuntɔɲna bam maama. Amu yirani mu wani a lu si a ba a ta kulɔ na ki tun a bri-m.»

¹⁸O ta na wura o te taani dum tun mu nɔɔnu wudoɲ di yiə. O di ma ta di Zobi o wɛ: «N biə bam ya wu n bu-kwɪan kam sɔɲɔ ni mu ba di candi-fara, yi ba nyɔ sana. ¹⁹Vu-fɔɔ ma da ku nuɲi kagwa kam seeni ku ba di dam, yi ku magi sɔɲɔ kum sen sum maama pa ku tu ku panɔ ba maama ku gu. Amu yirani mu wani a lu si a ba a ta kulɔ na ki tun a bri-m.»

²⁰Zobi na ni kuntu maama tun, o ma zaɲi o zigi weeni o ja o gɔɔɔ o kaari wu-cɔgɔ ɲwaani. O ma ceeri o yuu yi o daari o vin o yibiyə tɔga ni o zuli We. ²¹O maa wɛ:

«A na nuɲi a nu pugə ni a bunɔ lɔgɔ baɲa tun, a tu bwəri mu. A nan na lagɔ a yagi lɔgɔ kum, a ta wó viiri bwəri mu. Baɲa-We ya mu pɛ-ni a wəenu tum maama,

yi Dɩ daa joori Dɩ jorji-ti. Baŋa-We yiri dum nan ta maŋi di tiə.»

²² Dɩ kulu maama na ki tun di, Zobi wu ki lwarum. O nan wu tagi ni We mu ki ku wu maŋi di.

Sutaani pe daa ta na maŋi Zobi te tun

2 Maŋa daa ma yi si weyuu nɔɔna bam jeeri Baŋa-We yigə ni. Sutaani pe di ma da o zu ba wuni o zigɩ Baŋa-We yigə ni. ² Baŋa-We ma bwe Sutaani pe o wi: «Nmɩ zigɩ yən mu n ba yo?»

Sutaani pe di ma ləri Baŋa-We o wi: «A yɔɔri a kaagi tɩga kam baŋa ni mu a kɩkara.»

³ Baŋa-We daa ma ta Dɩ wi: «N nan maani n nii a tuntɔŋɩv Zobi na yi te tun na? Tɩga baŋa nɔɔna maama wuni nɔɔn-nɔɔnv tərə o na yi nɔn-ŋum ni wuntu na yi te tun. O kikiə tɔgi cwəŋə mu, yi o ba jigɩ tusim. O maa kwari We, pa o yɔɔri o cv o titi di lwarum. Nmɩ nan sugɩ-ni pa a yagi cwəŋə si o na cɔgum kafe ŋwaani. Di ku di, Zobi ta zigɩ di o cɩga mu, ni o na maŋi o yi te tun.»

⁴ Sutaani pe ma ləri o wi: «Nɔɔnv ya-nwana jigɩ kuri ya pa-o! Kuntu tu wó kwe o woŋo maama o dubi o yagi si o wani o jorji o ŋwɩa. ⁵ N nan na twi n juŋa n pa o na zɔnni o yira yam wuni, o laan wó yɔɔri o sɔɔli-m jaja.»

⁶ Baŋa-We ta ma ta di Sutaani pe Dɩ wi: «Tɔ! A kwe o maama a ki n dam kuri ni. Nan yi li o ŋwɩa kam.»

⁷ Sutaani pe ma yagi Baŋa-We te. O ma vu o kwe ŋwan-balwaarv o ki Zobi yira yam maama ni, ku zigɩ o napra yam ni si ku vu ku yi o yuu kum maama. ⁸ Zobi maa je tuntwarum wuni wu-cɔgɔ ŋwaani. O ma kwe kacua o jigɩ o zai o yira yam.

⁹ O kaani ma yi o te yi o bwe-o o wi: «Nmɩ ta zigɩ di n cɩga mu na? Nan yɔɔri n lwe We, si n na wó ti si n ti.»

¹⁰ Zobi ma lər-o o wi: «Ja n jwərim dum n lagɩ je! We na pe dibam wo-laarv, dí bá te jun sile mu dí jorji-ti na? Beŋwaani mu Dɩ na tɔŋi lɛrv Dɩ pa dibam, si dí vin?»

Di Zobi na zu cam dum maama wuni tun di, o wu ki lwarum o ni-taani baŋa ni.

Zobi badonnə batɔ bam yira taani

¹¹ Zobi deen jigɩ badonnə batɔ, ba na yi Teman tu Elifaazi, di Suha tu Bilidadi, di Naama tu Tɩsofaari. Ba ma ni lɛrv tulv na yi Zobi tun ni ni. Ba ma zaŋi ba sam ni ba tɔgi daani di ni didwi si ba vu ba ŋwan ba pa Zobi, si ba daari ba zuri o bicari. ¹² Ba ta na ve ba buni o te yi ba tulɩ ba na-o tun, ba wu lwar-o lula. Ba laan ma siŋi si ba kaasi di kwər-dia. Ba ma kaari ba gwaarv tum, yi ba daari ba mɔɔni kasulu ba caari

ba yagi ba yum ni. ¹³ Ba ma fufɔ ba yi o yura ba jəni tɩga ni, da yarpe wɩa di titu maama. Ba wulwulv wu wani si o ta taani did-o, ba na ne o na tiini o yaari tun ŋwaani.

Zobi te o yaara yam taani

3 Ku na ki fun tun, Zobi ma ga ga o puri o ni yi o puɩni o lura de dum pumpuna. ² O ma ta o wi:

³ «A lura de dum ya na jigɩ kafe, ku gara.

Titu dilv wuni ba na tagi ni ba lvgɩ bəkərə tun, di taa yi kafe!

⁴ Ku maŋi si de dum kuntu wɩa kam pipiri ka ji lim mu.

We na wu weyuu ni tun daa yi guli de dum kuntu gulə maŋa di maŋa. Pooni di nan yi nyɩ di wuni.

⁵ Pa lim yɔɔri di kwəli de dum kuntu liirə liirə, yi kunkoŋo li tɩga kam maama, pa je maama yɔɔri si zwəri tim-tim.

⁶ Ta pa titu dum kuntu maama taa yi lim-nyorisi yirani.

Di dai si di tɔgi di gwaani bini dum da wuni, si ba yi jeeli-di canɩ di canɩ da yam wuni.

⁷ Yi se si kaani daa ja pugə titu dum kuntu ni.

Ku dai si nɔɔna bagɩ wupolo sɔɔ ku wuni.

⁸ Nɔɔna balv na sɔɔli daa balɔrv tun, nan sɔɔli titu dum kuntu.

Bantu wai ba pa ninw wu juru Prənyoŋo zaŋi mu.

⁹ Naŋɔgɔ ya ba maŋi si ku nuŋi a lura de dum ni, si tɩga yi ba ka puuri, di titu dum na maŋi di daani te maama di.

¹⁰ Beŋwaani, de dum kuntu wu pe si a nu pugə kam kwaali-ni ka yagi da.

Kuntu yaá pa a yi taa nii a nai cam duntu.

¹¹ Beŋwaani mu yi a wu tigi a lura maŋa ni,

si a ya yɔɔri a maŋi jana wuni?

¹² Bɛɛ mu kia yi a nu te o jorji-ni o tiŋi o ne baŋa ni, yi o daari o ja yuli o ki a ni ni si a taa ŋɔga?

¹³ A ya na tɩga a lura maŋa ni mu tuntu,

a zum ya ba tigi curu ni a sin na?
¹⁴Amu yaá taa je di tɔga baɗa pwa di
 ba nakwa mu.
 Bantu ya lɔgi sɔ-fwaaru
 yi ti laan ba ti cɔgi.
¹⁵Tuntu a ya tigi a sin di nadunə
 balu sɛbu-sɔɗa deen na daga
 yi ba sam dum di su
 di sɛbu-poɗo wəenu zanzan tun mu.
¹⁶Ku deen na ki ni ba lugi-ni
 ba di bu-tuɓ mu, ku gara.
 Ba yaá ki-ni tɔga ni,
 ni bu-sɔɗa kalu na wu ne
 lugu pooni tun doɗ.
¹⁷Curu ni, nɔn-balwaaru yəni
 ba sin di ba liə yam.
 Balu yira ya na ce tun
 di laan sin mu falalala.
¹⁸Puna tuti di je daani
 di bicar-zuru mu,
 balu ya na fun-ba tun daa na ba baɗi-ba tun ɗwaani.
¹⁹Nɔɔna maama wu daani mu,
 nabwənə di nadunə.
 Gambe di yɔɔri si te si tuti mu
 je sum kuntu ni.
²⁰Ku na yi wulu cam na jig-o tun,
 beɛ mu yi We yəni Di pa ku tu na wia pooni?
 Beɗwaani mu We pai balu tuna na ti
 tun daa taa ɗwi?
²¹Nɔɔna bantu doɗ yɔɔri ba cəgi tuɓni
 mu si di ba di ja-ba,
 yi di vin si di ba.
 Ba ma kwaani ba beeri tuɓni ba ga,
 ni nɔɔnu na wó ku bɔɔni
 o beeri jujiguru na səgi tɔga ni te tun.
²²Ba ɗwɔa nan na tu ka ti
 pa ba ki-ba yibeelə tɔga kuri ni,
 ba laan wó di ywəni lanyirani mu.
²³Ku na yi nɔɔnu wulu We na cigi o cwəɗə
 pa o yəri o na wó vu me tun,
 beɛ mu yi We pa ku tu daa taa jig ɗwɔa?
²⁴Suurə yam mu ləri a ni-wɔdiu yuu ni.
 A ta yɔɔri a suuri mu,
 ni na na cuuri ba nuɗə
 a ni ni te tun.
²⁵Amu ya na kwari ni kulɔ wó yi-ni tun
 mu tu amu baɗa.
 A maa na liə di woɗo kulɔ tun mu yɔɔri ku yi-ni.
²⁶A bri a ba nai a tuti.
 A wuɓ di nan ba tigə.
 A bá want a sin.

Liə yirani mu yɔɔri ya jig-ni taan.»

Elifaazi na sɔɗi o ta kulɔ tun

4 Teman tu Elifaazi ma ləri Zobi o wu:
²«Nɔɔnu na tagi taani di nmu,
 n bá zuri n yira na?
 Amu nan daa wari si a taa yi cimm.
³Jeeli n nii nmu daama na bri nɔɔna zanzan te tun.
 N ta pe balu vwana na part tun mu joori ba na dam.
⁴N ni-taani wəli balu ya na saari ba tui tun mu,
 pa ba joori ba zigɔ daki.
 Balu nagwələ na tigi tun di ma na baari.
⁵Cam laan na yi nmu tuti baɗa tun,
 n de ku baɗa ni mu yi n wuɓ ga baari.
 Ku na zuuri n yira tun, n nagwələ tigi mu.
⁶Nmu nan na kwari We te tun mu
 bá pa-m baari na?
 N ma n na ba jigɔ tusim
 We cwəɗə wuni tun mu
 bá pa n tuna taa wu Di wuni na?
⁷Nan fɔgi n jeeli n nii:
 Wɔɔ mu suni o jigɔ bura
 pa o da o ti lila?
 Yən ni mu nmu wó na ni
 cɔgum yi balu na yɔɔri ba tɔgi cwəɗə tun?
⁸Amu na maani te tun,
 balu na dugi lwarum naa cam tun
 wó zagɔ-ti mu.
⁹We na sin Di yagi ba yira ni,
 baá cɔgi ba ti mu.
¹⁰Nywəenu mu yəni ti suuri
 yi ti ɗuuni di dam.
 Di ku di, We mu pai nyon-kamunə yələ gurə.
¹¹Kuntu tun, nyoɗo na ge varum si ku ja ku di,
 kuɓ ti mu, yi ku biə di jagi.
 Mu ku na wó ki nɔn-balwaaru te tun.
¹²Ba daani ba waasi taani
 ba bri-ni,
 pa a wu ni-di a ti.
¹³Dɔɔni ya tiini di jigɔ-ni titu ni,
 yi a dwe dundwɔa yalu
 na daani-ni tun.
¹⁴Fuuni ma yɔɔri di ja-ni,
 yi a yira sai pa a nagwələ magi daani.
¹⁵Ku ki ni vii mu duli
 a yibiyə seeni,
 pa waaru da ti zu-ni
 fuuni ɗwaani.
¹⁶Ku laan ma zigɔ da cimm.
 A maa wu lwaru ku na yi woɗo kulɔ tun.

Ku nyinyɔgbu wu a yigə ni mu,
yi a ni kwərə na waasti ka wɔ:

¹⁷ «Nabiinu wó wani o yɔɔri o taa jigi
ciga We tee ni na?

O ta wó wani o taa yi lanyirani fasi
o Kəru wum yigə ni na?

¹⁸ Ku na maɲi ku yi We malesti tuti,
Dl ba ki Dl tuna si wɔni,
Dl na ne ni si ki si sa si cwəŋə tun ŋwaani.

¹⁹ Nabiinə nan yi dɔgɔ mu We me
Dl ki ba yira yam,
yi ba kuri nuɲi turu wɔni.
Bantu yɔɔri ba bwənə
ba dwe tɔa na yi te tin mu.

²⁰ Tɔga na yəni ka pɔvri,
nabiinu ŋwi mu,
yi tɔga na biini si ka yi tin,
di ku tu ne cɔgum.

O laan yəni o je mu
yi nɔɔna daa ba guli o gulə.

²¹ Ba maa vaɲi ku tu wəənu maama
ba li ba daari-o.

O laan ma ba o tu
yi o wu ne yi-puru.»

Elifaazi ta ma ta di Zobi o wɔ:

5 «Coosi n bəɲi n nii
nɔɔnu wó ba na?

Malesti sim wɔni wɔɔ mu wó ba
o wəli-m?

² Ban-zɔŋɔ gu jwəru mu lula,
yi kazwi di cɔgi nayəri-nyina.

³ Amu yi ne jwəru kugu
na jaani tɔga lanyirani,
yi leeru laan yi-ba lula,
di ba sɔŋɔ kum maama.

⁴ Ba biə daa ba jigi woro
si ba jəni ku kuri ni.
Ba maa wó vanti bantu bura,
yi nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wó zigɔ ba kwaga ni.

⁵ Kana na jigi balu tin laan wó di
bantu kara wodiiru faa ni ni mu,
ku na maɲi ku yi tlu na cigɔ
sabari wɔni tun di.

Na-nyɔm na jigi balu tin fra
wó zu ba jijiguru tum.

⁶ Bəɲwaani, cam ba ki tɔga ni,
nunɛni wodiiru na ki tɔga ni te tun.

Yaara di nan ba tai
ya nuɲi tɔga kam ni.

⁷ Di ku di, ba luri nabiinə
ba di cam wɔni mu,

ni min-cunnu na zaɲi
ku jaani wɛeni te tun.

⁸ Ku ya na yi amu mu tintu,
a wó ja We təŋə mu,
yi a kwe a taani dum
a tiɲi Dl yigə ni.

⁹ Dl yəni Dl ki wo-kamunə
yi dí ba ni ya kurə dí tiə.
Dí maa bá wani wo-kunkagla
yalu Dl na ki tin dí ga dí ti.

¹⁰ Dintu mu pa dva nia
tɔga baɲa ni,
si na wani ba bugi pwələ ni maama.

¹¹ We mu pai balu na zuvri ba tuti tɔga ni tun
jooi ba diini baɲa.

Balu di na je ba keeri tun mu
Dl pa ba nai dalum je.

¹² Dl maa vugimi balu na ye tɔga tun wubɔɲa yam,
pa ba na jeeli kikiə yalu tin
ba tɔɲa.

¹³ Dl ta maa vugimi swan tiinə swan yam
pa ya jooi ya ja-ba.

Ba wubɔɲa yam maama jigi viu
ya je.

¹⁴ Lim mu kwəli-ba wia titari ni,
yi ba kaagi wia titari maɲa ni
ba taana ni lilwə tun.

¹⁵ We jɔɲi nabwənə mu Dl yaga
di dideera bitar-balɔɔ tum
na cɔgi-ba te tun.

Dl maa vri-ba Dl jaani Dl nuɲə
balu na beesi-ba tun juɲa ni.

¹⁶ Ku maa pai yinigə tiinə jigi tuna,
yi balu na kwuli ciga kam tun
laan pu ba niə.

¹⁷ Dam-fɔɔ Tu We dum na kurisi wulu
tun jigi yu-yoɲo.

Kuntu ŋwaani yi gooni
Dl kwie yam.

¹⁸ Bəɲwaani, Dl yəni Dl ki zunni
nɔɔna yira ni.

Dl nan wó vɔ ba fufwələ yam.

Dl maa na di cam nɔɔnu wulu yira ni,
Dl jin sim ta wó sooni ku tu.

¹⁹ Leeru na yi nmu kuni birbu,
We wó taa kwəli-m.

Cam na maɲi di yi te maama
di daɲi da-baɲa ni,
di bá di-m.

²⁰ Da-kuri maɲa ni
Dl ta wó jɔɲi-m o yagi,
si kana yi gu-m.

Najara dɪ na tu lɔgɔ kum ni dɪ,
 su-lɔŋɔ bá di nmu.
²¹ Nɔɔna na jɪgɪ-m ba twɪa,
 Wɛ wó kwɛli-m
 sɪ ba bitar-balwaarɔ tum yɪ wani-m kulɔkulɔ tɪ kɪ.
 Cɔgum dɪ maa na lagɪ dɪ ba,
 nmu bá ta n kwari fɔvni.
²² Cɪga tɪn, cɔgum dɪ kana na yɪə,
 nmu wó ta n jɪgɪ-tɪ n goonə mu.
 Kɔ ta na yɪ kagɔ-vara dɪ,
 kɔ dɪ sɪ n ta n kwari fɔvni dɪ ba.
²³ Kɔ na yɪ te tɪn, nmu wó kɪ
 ni-mɔrɔ dɪdaani kandwa
 yalɔ na tigi n kara kam wɔni tɪn.
 Kagɔ-vara dɪ nan bá taa daani-m.
²⁴ Nmu wó ta n ye lanyɪrani nɪ
 n kugu je sum tigi falalala mu.
 N ta na jeeli n vara bam n nii,
 ba dɪdɔvɔ tɪtɪ dɪ bá je.
²⁵ Nmu wó lwarɪ nɪ n biə kɔgɔ lagɪ kɔ gaali,
 yɪ n naarɔ dɪ puli mu,
 nɪ tɪga baŋa gaarɔ tum na yɪ te tɪn.
²⁶ Nmu ŋwɪa maa wó daani
 tɪga baŋa nɪ.
 N ta wó ta n dana mu sɪ n vu n tɪ,
 nɪ mɪna na yəni ya bi
 yɪ ba laan zagɪ-ya te tɪn.
²⁷ Dɪ bɔŋɪ wəənu tuntu maama wɔbɔŋa mu
 yɪ dɪ ye nɪ tɪ yɪ cɪga.
 Kuntu ŋwaaɪ,
 cəgi dɪ na tagɪ kulɔ tɪn,
 sɪ n daari n ma-kɔ n tɔŋɪ.»

Zobi daa na ləri te tɪn

6 Zobi ma ləri o wɪ:
² «Kɔ na yɪ amu ban-zɔŋɔ kum,
 dɪ a wɔ-cɔgɔ kum,
 ba ya na wai-tɪ ba kwe
 ba maŋɪ tɪ duuni,
³ tɪ yaá dwəni nɪwɔ ni kasɔlɔ kum maama
 na mai te tɪn.
 Kuntu ŋwaaɪ mu nan pɛ
 a lɔgɪ a ŋɔɔni yɔɔ yɔɔ.
⁴ Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dɪm mu kwe
 cɪna Dɪ zɔ-nɪ,
 pa ya vɪan kam yɔɔrɪ
 ka zɔvɪ a yɪra.
 Wɛ jeeri amu mu dɪ Dɪ can-neera yam
 pa ya fugɪ-nɪ.
⁵ Kɔ na yɪ bine sɪlɔ na wari sɪ ja tɪn,
 sɪ na nɛ ga-lɛɛrɔ sɪ sɪ dɪ,
 sɪ ta wó taa kaagi sɪ keeri mu na?
 Naani dɪ na ne wɔdiu,

dɪ wó taa yɪ cɪmm mu.
⁶ Wɔdiu kulɔ na ba jɪgɪ yɛ tɪn
 zɔvɪ ni na?
 Cɪcari naponɔ je sum ywəəni
 nan wɔ yən nɪ mu?
⁷ Wɔdiu na yɪ kuntu doŋ
 a wari-kɔ sɪ a dɪ.
 Kɔ yɔɔrɪ kɔ lwe a mumwa nɪ mu.
⁸ Kɔ ya na wai sɪ Wɛ kɪ amu na loori-Dɪ
 kulɔ tɪn Dɪ pa-nɪ na!
 Kuntu mu yaá pa a na je
 a tɪnɪ kulɔ tɪn sɪnɪ kɔ kɪ.
⁹ Dɪ ya na sɛ sɪ Dɪ yɔɔrɪ Dɪ muri-nɪ,
 pa a ŋwɪa guri, kɔ gara.
¹⁰ Kuntu mu yaá pa a wɔvɔ taa tigə.
 A yaá dɪ ywəəni,
 dɪ a na maŋɪ a na zɔvɪ zanzan
 a yɪra nɪ te maama dɪ.
 Bɛŋwaaɪ, a cam dɪm maama wɔni,
 a wɔ vɪn Wɔ-ponɔ Tu
 Wɛ dɪm ni maŋa dɪ maŋa!
¹¹ Amu dam daa wɔ yən nɪ mu,
 sɪ a ta taa jɪgɪ tuna?
 Bɛ nyɔɔrɪ daa mu wɔra sɪ amu na,
 pa kɔ maŋɪ sɪ a taa pɪna
 a banɪ tɪn?
¹² Amu bɪrɪ a jɪgɪ piu dam doŋ mu na?
 A yɪra yam nan yɪ canna mu
 ba mɛ ba kɪ-ya na?
¹³ A dam tɪ yɪ a daa wari a tɪtɪ
 sɪ a jɔŋɪ a yagi.
 A ya na tugɪ mɛ maama tɪn
 kɛ kɔ daari-nɪ.
¹⁴ Nɔɔnɔ tuna na tɪ,
 o badonnə ta maŋɪ
 sɪ ba ta taa soe-o mu,
 dɪ o na maŋɪ o yagi
 Dam-fɔrɔ Tu Wɛ fɔvni-kɔrɔ kum dɪ.
¹⁵ Amu yuudonnə bam bɪcwaanɔ
 nan baŋwɛ zanzan.
 Ba nyɪ dɪ nabari sɪlɔ
 na ba daani sɪ wɪ tɪn mu.
 Sɪ wó su sɪ pɛɛlɪ
 yɪ sɪ na bam laan duri ba kɛ.
¹⁶ Yade nɪ sɪ maa yəni sɪ su,
 yɪ kunu dɪ kwɛli-sɪ.
¹⁷ Sɪ na bam nan wɪ mu tɪ-pwəŋə nɪ.
 Fɔnyugɔ maŋa nɪ sɪ bu-tɔlɪ sum dɪ maa ga na.
¹⁸ Pipimpiinə na kaagi kagua yuu nɪ
 ba ve tɪn mu wó ywəri
 ba cwəŋə kam nɪ sɪ ba beeri na.
 Ba maa beeri na bam ba ga
 yɪ ba je kagua kam wɔni.

¹⁹Tema tuw pipiu tiinə bam kaagi
 ba beeri na mu.
 Seba tuw cwə-vələ bam
 di jigi na tuna mu.
²⁰Ba wubuŋa ya jaani ni
 baá na na mu.
 Cwə-vələ bam nan ge tuna mu
 maŋa kalu ba na tu ba ba ba yi tun.
²¹Nan nii-na!
 Abam di maŋi á ba sin zuri.
 Á na yɔɔri á na cam dilu
 na yi amu tun,
 mu fuvni tiini di ja abam.
²²Amu nan wu fɔgi a ta di abam ni:
 «Kwe-na woŋo á pa-ni,
 si á li á jujigru wuni á ma
 á tiŋi daari amu ŋwaani.»
²³A ta wu tagi a wi: á jɔŋi-ni-na
 á yagi a duna juŋa ni,
 naa á ŋwi-na səbu si á vri-ni
 á ja á nuŋi non-balwaarv juŋa ni.

²⁴Nan ta-na á bri-ni
 me seeni a na cɔgi tun,
 si a pu a ni yi a daa bá ta taani.
²⁵Bitari silu na yi ciga tun ba wɛ nɔɔn-nɔɔnu yira,
 ku daari abam coom dum nan maa bri kɔɔ titi mu?
²⁶Á buŋi si á yaali-ni a ni-taani dum
 ŋwaani mu na?
 Amu tuna maama je mu,
 yi á gooni amu ni-taani ni
 ku yi vii yirani.
²⁷Ciga tun, abam wó wanti á ta jɔɔ
 si á ma á yəgi bitaru.
 Á ta wó kwe á badonnə á pa
 si á ma-ba á jɔŋi wo-ge.
²⁸Nan pipiri-na á nii amu seeni!
 Berwaani, amu bá gani abam.
²⁹Yagi-na á bwəa yam!
 Yi kweeli-na a ciga kam
 á sin tiga ni.
 Ku nan maŋi si a na a bura mu.
³⁰Vwan mu a jigi a fɔi na?
 Leeru yi-ni yi a wu wanti-ti a lwarti na?»

Zobi ta ma ta o wi:

7 «Nabiinu yəni o tɔŋi tutuŋ-cɛera mu
 o lugu baŋa ŋwia maama wuni.
 O yira ma cɛ de maama wuni,
 nuneeni ba na jini nɔɔnu wulu
 si o taa tɔŋi tun.
²Gambaa yɔɔri o tuna

si wɛ dum guni yi tiga yi.
 Tintuŋnu di maa je o tuna
 si o jɔŋi o ŋwuru.
³Kuntu mu amu di tɔŋi kafe ŋwaani
 cana maama wuni.
 ŋwuru tulu a na yəni a jɔŋi tun
 yi wu-cɔgo yirani mu
 titi maama ni.
⁴Titi ni a tigi a sara ni
 yi a buŋi mu a wi:
 «Tiga wó puuri lila si a zaŋi na?»
 Tiga di ma vin si ka puuri,
 pa a tigi a sara kam ni
 a pipirə taan.
⁵Amu yira maama nuŋi kanzwa mu,
 yi ya su di ŋwana yalu na kuuri tun.
 Mwana di maa nuŋə.
⁶Amu ŋwia da yam wura ya ti mu lila,
 ni garyi dulinu na duli
 o garyi te lila lila tun.
 Ya maa wó yi ya kweelim je
 yi tuna tərə ya pa-ni.
⁷Amu Tu Wɛ, popo guli
 amu ŋwia kam gulu
 ni ka na lagi ka je lila
 ni vii te tun.
 Amu maa da bá fɔgi a na
 ŋwia ywəəni.
⁸Ciga tun, yiə yalu zum na nai amu tun
 daa bá na-ni.
 Nmu titi di wó beeri amu je n ga mu,
 a na tərə tun ŋwaani.
⁹Ku nyi di kunkoŋo na wura
 pa ku da ku jagi ku je te tun mu.
 Wulu maama na tiga yi o zu tiga kuri,
 ku tu daa bá joori tiga baŋa.
¹⁰O daa bá wanti o sɔŋo si o joori.
 Nɔɔna ma swe o ni ni,
 nuneeni o ya ga maŋi o tərə mu tun.

¹¹Kuntu ŋwaani nan mu pe
 a bá taa cum.
 Amu nan wó tulu a yaara yam taani jaja,
 a bicari na tiini di di tun ŋwaani.
 A maa wó magi a japoori a loori Wɛ yigə ni,
 a bani na wɛ tin ŋwaani.
¹²Bee mu ki yi n yɔɔri n yiri-ni kuntu si a yi lu?
 Nmu pai amu yi ninu titi mu
 naa ku wuu jur-kamunu mu,
 pa n yɔɔri n pi-ni kuntu doŋ?
¹³Amu nan yəni a tuna ni:
 a na zu si a pəni a sara ni,
 kuvi gari ku pa-ni.

14 Nmu nan yəni n kwe dundwe-balwaaru
mu n ma n fugi-ni,
yi n daari n li wəənu tɔlɔ
na jigi fɔvni tun n bri-ni.
15 Kuntu ɲwaani mu a buɲi ni:
nɔɔnu na tu o puuni a mumwa si a ti,
ku garɪ a ta na jigi ɲwia kantɔ doɲ a ɲwi.
16 A ɲwia kam yi wo-yɔɔ mu
amu tee ni.
A ba lagɪ si a taa ɲwi maɲa maama.
Nan dwani n juɲa a baɲa ni,
si a ɲwia kam daa ba jigi kuri
ka pa-ni.

17 Nabiinə bri ba yi bɛɛ mu
pa n yigə wu ba wɔntɔ?
Bɛɛ mu yi n yɔɔri n nii
ba kikiə yam kuntu?
18 Tituti maama ni,
nmu yəni n maani
ba na jigi kulɔ ba ki tun mu.
Ba ɲwia maɲa maama wɔntɔ
n ma n jigi-ba n maɲi n niə.
19 N nan bá dwani n yiə n daari-ni
maɲa finfun wɔntɔ di na?
N bri n bá pa-ni pwələ
si a fin a mumwa di?
20 Nmu wɔlɔ na yiri nabiinə tun,
amu na maɲi a ki lwarim mu di,
kuntu lagɪ ku ki-m bɛɛ mu?
Bɛɲwaani mu n yɔɔri n jeeri amu
si n zɔ-ni kuntu?
Amu nan jigi zuli-zani dilɔ
na daani-m tun mu na?
21 A na suni a cɔgi, bɛɛ mu ki
pa nmu wari a lwarim dum
si n yagi n ma n cɛ-ni?
Ku nan bá daani si a ti
yi a daari a zu tɔga.
Nmu ma n wó yɔɔri n beeri a je
n ga, a na tərə tun ɲwaani.»

Bilidadi na sɔɲi o ta kulɔ tun

8 Suha tu Bilidadi ma ləri o wi:
2 «Nmu bri n lagɪ n ɲɔɔni
taana yantu
n vu n maɲi yən ni mu?
Nmu ni bitari sim nyi di viu
na fufugi te tun mu.
3 Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum wó se
Dl ja cɔga kam Dl ju na?
Wɛ wó wani Dl kwuli cɔga kam
Dl sin tɔga ni na?
4 Nmu biə bam na ki ba cɔgi Dl yigə tun,

kuntu ɲwaani mu Dl pe ba na ba
lwarim dum ɲwuru.
5 Nan ja n tuti n kwəni n nii
Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum,
si n daari n magɪ a japoori a loori Dl yigə ni
si Dl duri n ɲwaɲa.
6 Nmu na ki kuntu,
yi n na yɔɔri n ki n tɔgi cwəɲə,
Wɛ wó zaɲi si Dl jaɲi Dl pa-m,
yi Dl pa n sɔɲɔ kum joori
ku zigi di cɔga.
7 Nmu jwa wó ba n duni zanzan,
si ku dwəni n faɲa kam na yi te tun.
8 Buɲi n nii ku na yi te
faɲa kam ni tun,
si n lwarɪ swan yalu
di nabaara dɛɛn na nɛ tun.
9 Dibam ɲwia yi kukugə mu
yi di yəri kulɔkulɔ.
Di ɲwia da yam ba daani yi ya jeə,
ni lunluɲu na yi te tun.
10 Ku nan na yi faɲa tiinə bam,
bantu wó wani ba bri-m yəno,
yi ba ta taana ku nuɲi
ba yi-puru wɔntɔ.
11 Ku na dai bolo tɔga ni
mɛ na na wura tun,
sange ba zaɲa si ki didwaaru,
nancan-gullu di nan ba fɔgi
ti bra.
12 Na na tərə, ti wó kwaarɪ lila mu
yi ti ta wu bigi,
si ku dwəni ga-lɛɛru na wó kwaarɪ te tun.
13 Wɔlɔ maama na swe Wɛ swiə tun
wó guri kuntu mu,
pa o tuna yam ti,
o na vin Wɛ cwəɲə tɔgum tun ɲwaani.
14 Ku tu na kwe o tuna o daɲi mɛ tun
tiini ku bwənə,
ni o na buɲi si o salt
didɔɲkogo pogo yira ni te tun mu.
15 O na salt o sɔɲɔ kum yira ni,
kúv tu ku daari-o mu.
O maa na ze o jijiguru,
ti wó je lila.
16 Balɔ na vin Wɛ tun nyi di ga-lɛɛru
tɔlɔ na nɛ na zanzan
yi wia nyi ti baɲa ni tun mu.
Ti ma bi lanyirani
yi ti jagɪ ti yi gaari dum ni maama.
17 Ti bunnu ma zu kandwa-pisuni
ti milimi-ya,
pa ti na kugu je ya titari ni.
18 Ba nan na vaɲi-ti ti kuru seeni
ba gɔ ba yagi,

jəgə kam kuntu wó vi-ti mu
 yi ka ta di-ti ni:
 ka ya maŋi ka wu fɔgi ka lwar-ti.
¹⁹Gaarv tum kuntu maa wó kv ti ti,
 si gaarv tidonnə di daa puli tɔga kam kuntu ni.

²⁰We bá fɔgi Dɔl vin cɔga tu wɔlv
 na ba jigi tusim tin.
 Dɔl nan bá ja nɔn-balwɔrɔ jɔŋa
 si Dɔl zən-o.
²¹Dɔl daa wó pa n ni su di mwaanv,
 si n di ywəəni
 yi n bagɔ wɔpolo sɔɔ.
²²Kv nan na yi balv na culi-m tin,
 cavura mu lagɔ ya di-ba.
 Nɔn-balwaarv sam dɔm di wó tv
 di saari.»

Zobi na ləri te tin

9 Zobi ma ləri o wi:
²«Cɔga ŋwaanɔ tin,
 nmv na tagɔ kulv tin
 ba jigi digiru.
 Nabiinu nan wó kv tita mu
 si o na cɔga We yigə ni?
³Nabiinu na bɔŋi si o saŋi We,
 We wó want Dɔl bwe-o
 kuni murv mu,
 si kv tu yi want o ləri-Dɔl
 kuni didva titi di.
⁴Duntu swan yam mu gaalt,
 yi Dɔl dam dɔm ba tiə!
 Wɔɔ mu wó want o dwəni di We
 yi o bá tv?
⁵We yəni Dɔl da Dɔl guri pweeru!
 Dɔl ma daari Dɔl tɔgi Dɔl bani baŋa ni
 Dɔl vuvugi-ti Dɔl dɔli Dɔl yagi.
⁶Dɔl ta wat Dɔl sisiŋi tɔga kam baŋa maama
 pa ka na cwi mɛ tin di bibigi.
⁷Dɔl wó bagɔ wapuli dɔm
 pa ka daa ba nyi,
 yi Dɔl ta pa calɔwɔ sum
 yi taa nyi si pat pooni.
⁸We yirani nan ta mu lwarɔ weyuu kɔm
 pa kv tigi palalala.
 Dɔl ta maa nɔni nɔnv na-ŋvni sum baŋa ni Dɔl veə.
⁹Dɔl ma kv calɔwɔ sum yira yira
 Dɔl tigiŋi weyuu kɔm ni.
 Dɔl ta ma pa tɔga-kuri seeni calɔwɔ sum wura.
¹⁰Dɔl ta tɔŋi wo-kamunnu tiv

dí na ba ni ti kuri tin,
 di wo-kinkagila yalv dí na wari
 ya ni dí ga dí ti tin mu.
¹¹We tɔgi a je seeni mu Dɔl veə
 yi a ta ba na-Dɔl.
 Dɔl na maa ke tin, amv wu lwarɔ ni
 Duntu mu maa kea.
¹²Wɔɔ mu nan yi si o joori o ja
 kulv We na jaani Dɔl gɔ tin o ja o ba?
 Wɔɔ nan mu jigi cwəŋə
 si o bwe-Dɔl wi:
 «Bee mu n wura n kv?»
¹³We bani na zaŋi, di ba gwia.
 Ninw wu juru Rahabi di kv kwaga kɔgɔ
 kɔm maama mu
 Dɔl cɔvɔgi Dɔl ne kuri ni.

¹⁴Kuntu tin, amv nan wó want
 a ləri We taani dɔm na?
 Amv lagɔ a kuri bitari biə tita mu si a ləri-Dɔl?
¹⁵Amv na maŋi a jigi bura
 te maama di,
 a bá joori a ləri Dɔl taani dɔm.
 Amv na jigi kulv yirani si a want a kv tin maa yi
 si a loori yibwəni Dɔl tee ni,
 Dɔl na yi dɔlv na di a taani tin ŋwaanɔ.
¹⁶Amv na wat We a saŋi mu,
 yi Dɔl na sɛ si Dɔl jeeri di,
 a ba bɔŋi ni
 Dɔl wó cəgi taani dɔlv
 a na jigi a saŋi-Dɔl di baŋa ni tin.
¹⁷Dɔl nan wó kwe vu-fɔrɔ Dɔl ma
 Dɔl magi-ni Dɔl cɔvɔgi,
 yi Dɔl pa a fufwələ yam
 di puli kafe ŋwaanɔ.
¹⁸Si a taa tɛ ni a daa wat a sin
 a yi a titi tin,
 di Dɔl daa pɛ a yigə tiini ka nywani.
¹⁹Kv na yi dam taani mu dí tɛa,
 We dam ba tiə.
 Kv nan na yi ka-di-bura taani mu,
 wɔɔ mu wó want o saŋi We?
²⁰Amv na maŋi a jigi cɔga
 te maama di,
 a ni-taani mu lagɔ di pa
 si a tv bura dim baŋa ni.
 A nan na ba jigi tusim di,
 a ni bitarbiə wó di-ni tɔga ni.
²¹Amv suni a wu cɔgi Dɔl yigə ni.
 A yigə nan tərə di kulv
 na wó yi-ni tin.
 A ŋwia kam yi wo-yɔɔ mu

9:9 Calɔwɔ sum tigiŋi maa yi: Ours, di Orion, di Pleades.

9:2 Rom 3:20 9:8 Ezayi 48:13 9:13 Le 89:10 9:15 Pulim 18:25

ku pa-ni.
²² Cwe sim maama ba garɩ daani.
 Mu amu na tɛ te tun.
 Ku na yi balu na yɔɔri cwɛɔɔ tun,
 di nɔn-balwaaru tum,
 We ba pɔɔri-ba daani
 di Dl na cɔgi-ba te tun.
²³ Lɛɛru na yi nɔɔna pa ba da ba ti,
 We je Dl nii balu na jigi ciga tun mu
 yi Dl mwanɩ-ba.
²⁴ Nɔn-balwaaru mu vri tiga baɗa
 ba jigi ba te.
 We laan ma yɛni Dl kwɛli balu
 na jigi taana ba di tun yiɔ
 pa ba kwuli ciga kam.
 Ku na dai We mu ki kuntu,
 wɔɔ mu kia?

²⁵ Amu ɗwɩa da yam wurɩ ya ti mu lila,
 ni nɔɔnu na duri lila lila te tun.
 Ya maa ki lila ya je
 yi wupolo tɛrɛ a tee ni.
²⁶ De maama duri di ke mu,
 ni ba na ye nabwɛru na wɔni
 ba ve te tun.
 Ya maa wuurɛ ya tiɔ,
 ni maaru na fɔvri te ti cɔi
 si ti ja ti ni-wɔdiu tun.
²⁷ Amu nan na buɗi a titu ni a wɩ:
 «Yagi si a swe a cam dim swiɔ,
 si a pa a yi-nywana lɛri ya ji wupolo.»
²⁸ a yaara yam daa ta pa-ni fɔvni mu,
 beɗwaani amu ye ni n bá ta wɩ:
 a jigi bura.
²⁹ Wɔlu na tu o tigi tiga ni tun
 daa ba kwari ba di wɔ.
 Beɗwaani mu a daa wó pa
 ku ce a yira kafe ɗwaani?
³⁰ A na manɩ a kwe canfim di sian
 si a ma a swe a yira yi a sani a jin,
³¹ n ta wó kwe-ni mu
 n di goɗo kulɔ na su di digiru tun wɔni.
 A yira digiru tum wó pa a titi yira gwaaru
 tum cɛɛsi-ni mu.
³² We nan dai nabiinu
 ni amu titi na yi te tun.
 Tuntu amu di Duntu ya diini
 daa baɗa
 si dí ɗɔɔni dí lɛri dí pa daani.
³³ Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na wó wanti o zu
 amu di We taani dim wɔni,
 si o tɔgi o dam ɗwaani
 o di sariya dibam laɗa ni.
³⁴ Ku tu yaá wanti o pa
 We dwani Dl jin Dl daari-ni,

si Dl daa yi yaari-ni,
 naa Dl fugi-ni di Dl cana yam.
³⁵ Amu yaá na cwɛɔɔ
 si a ɗɔɔni jaja yi fɔvni tɛrɛ.
 Ku nan na yi te tun,
 a bá wanti kuntu a ki.»

Zobi ta ma ta o wɩ:

10 «Amu culi ɗwɩa kalɔ
 a na jigi a ɗwɩ tun.
 Kuntu ɗwaani mu a wó taa puuna jaja,
 yi a yɔɔri a tɛ kulɔ na daani-ni tun.
² A nan wó ta di We mu ni:
 Yi di bura n vani-ni lila!
 Nan ta n bri-ni si a lwarɩ
 a na ki kulɔ a cɔgi
 pa taani wurɩ dibam laɗa ni tun.
³ A yi wɔlu n titi jin na mɔɔni tun mu.
 N wɔlu nan tigi
 di n na jigi-ni n beesa
 yi n ta dɔli-ni n yagi te tun mu na?
 Ku nan na yi nɔn-balwaaru tum,
 n yi yɛni di su ba titɔɗa yam mu.
⁴ N yɛni n nii n nai wɛnu
 ni nabiinɛ na nai-ti te tun mu na?
⁵ Nmu ɗwɩa di yi ni nabiinɛ ɗwɩa
 na yi te,
 pa ka ba daana yi ka ti tun mu na?
⁶ Kuntu ma pa n beeri je maama ni
 si n na a na cɔgi me seeni,
 yi n lwarɩ a lwarum dim maama
 na yi te tun.
⁷ Nmu nan ye ni a jigi bura.
 Nɔɔn-nɔɔnu nan tɛrɛ
 o na wó wanti o jɔɗi-ni
 o yagi nmu jɔɗa ni.
⁸ Nmu titi mu me n jin
 n fɔgi n naani-ni.
 N daa wó pipiri si n ja-ni
 n cɔgi mu na?
⁹ Guli ni n naani-ni ni dɔɗɔ mu te.
 Nmu nan lagɩ n pa a joori
 a ji turu mu na?
¹⁰ Nmu mu wɔ pe amu cirimi a nu wɔni
 ni nayila na cirimi tute ti na?
 Nmu mu wɔ pe amu dɔ nɛnɛni nayil-nugɛ tute na?
¹¹ Nmu laan ma n kwe ya-tana
 di ya-nwana n daɗi da,
 yi n pa ɗwannu di kwi
 toɗi daani a yira yam ni.
¹² Kuntu baɗa ni mu n pe a na ɗwɩa,
 yi n ta duri a yibwɛnɛ.
 N ma n yɔɔri n yiri-ni

si a ɲwɪa kɪ dam.
¹³Amu laan tu a lwarti kulɔ nmu ya na
 sɛgi n wubɔɲa ni tun.
 N na jaani wubɔɲa si n ki-ni
 te tun mu tuntɔ:
¹⁴Nmu bɔɲi si n yɔɔri n nii amu,
 si a na cɔgi, si n yaari-ni
 a lwarum dum ɲwaani.
¹⁵A na tɔɲi wo-balɔɔ titɔɲi,
 leeru lagi ti yi-ni!
 A na wu ki a cɔgi mu di,
 wu-cɔɔɔ di cavura
 ta wu ja-ni,
 di cam dilɔ maama
 na daani-ni tun.
¹⁶A nan na kwaani si a joori a zaɲi,
 nmu yɔɔri n zɛli-ni mu si n ja,
 ni nyɔɲo na zɛli varum
 si ku ja ku di te tun.
 Kuntu doɲ mu n ki wo-kunkagila
 n ma n cɔge-ni.
¹⁷N yɛni n pa yaara tui
 ya cɔgi a yigɛ,
 yi n bani fɔgi di zaɲa a baɲa ni.
 Ku nyi ni n tɔɲi jar-kɛrɛ mu
 si ba taa jeeri-ni di najara taan taan.
¹⁸Benwaani mu n pe cwɛɲɛ
 si a nu lu-ni?
 A ya na tigi lila yi nɔɔn-nɔɔnu wu ne-ni,
 kuntu ya bri ku gara.
¹⁹Amu ya na maɲi a wu ne ɲwɪa mu,
 naa ba na jaani-ni a lɔra de ni
 ba yɔɔri yibeelɛ ba ki,
 kuntu gara.
²⁰A ɲwɪa da yam daa ba daga.
 A loori-m, yagi a yira si a wanti
 a sin funfun di wupolo,
²¹yi a laan daari a vu
 me na yi lim yirani tun
 si a daa yi joori.
²²Lim maa kwɛli je sum kuntu liirɛ liirɛ.
 Vuvugɛ di lim-nyɔɲi maa wura buramm.
 Daa ni mu wɪa pooni
 yi lim yirani.»

Tisofaari na puli o ta kulɔ tun

11 Naama tu Tisofaari di ma lɛri o wɪ:
²«Dɪ bɛ lɛri nɔɔnu wum ta-fara
 yam kuntu mu na?
 O kamun-ɲwe dum bri ni
 o jigi bura na?
³Zobi, nmu bɔɲi ni bitar-yɔɔru tilɔ
 n na jigi n ɲɔɔni tun

wu pa di pu di niɛ mu na?
 Nɔɔn-nɔɔnu bɛ zaɲi o bwe-m,
 di n na jigi nɔɔna n mwana te tun na?
⁴N tagi nu: n taani dum lana fasti mu,
 yi n tuti di kikiɛ tɔgi cwɛɲɛ We yigɛ ni.
⁵Amu nan ya lagi si We puri Dl ni mu
 Dl ta taani di nmu.
⁶Dl yaɛ bri-m yi-puru
 kulɔ na sɛgi n tee ni tun.
 Benwaani swan yalu na yi ciga ciga tun
 cwe sum yi yira yira mu.
 Nan lwarti ni We wu waari-m
 si ku maɲi di n lwarum dum ni
 na mai te tun.
⁷Nmu wu wanti n ye si n lwarti
 Dam-fɔɔ Tu We bubɔɲ-kalunnu tum
 na yi te tun na?
 N ta wu wanti n lwarti
 Dl swan yam kweelim je
 na wu me tun na?
⁸Ya diini we-baɲa si ku dwɛni
 weyuu kum na yi te tun.
 Nmu nan wu ki beɛ mu ku wɔni?
 Ya ta luunɛ si ku dwɛni
 curu na luunɛ te tun.
 Nmu wu ki tita mu si n lwarti-ya?
⁹We wubɔɲa yam dwara
 ya dwe tiga baɲa kam ni didwarum.
 Ya ta maa yalma ya dwe
 ninu kum na yi te tun.
¹⁰Dl nan na tu si Dl ja wulɔ Dl pi,
 naa si Dl saɲi wulɔ taani dim baɲa ni,
 wɔɔ mu wu wanti Dl yigɛ o ci?
¹¹Dl wai o lwarti balɔ na yi nɔɔn-yɔɔru tun.
 Dl na ne lwarum kikiɛ,
 Dl bɛ maani ya ni ni na?
¹²Kagua wu binaga wu wanti
 ka lu nabiinu,
 yi nɔɔn-joro ta wu wanti o ja swan.
¹³Nan se si n kwe n bicari maama n pa We,
 si n daari n twi n jun
 n jeeri-Dl we-loro baɲa ni.
¹⁴N jun sum na tɔɲi lwarum,
 si n dubi-di n yagi.
 Ta yi pa kɛm-balwaarɔ cwɛɲɛ
 si ya taa zuuri n sɔɲɔ ni.
¹⁵Nmu na lɛni n wubɔɲa kuntu doɲ,
 cavura daa bɛ ja-m.
 N ma n wu joori n kwɛni
 n yuu weeni.
 N ta wu taa zigɛ di baari
 yi n ba kwari fɔni.
¹⁶Nmu wu swe n yaara yam swiɛ.
 Ya gulɛ maa wu je lila,

ni na na duri ba ke te tun.
¹⁷Kuntu wú pa n ɣwɪa taa nyuni
 ni wɪa titari pooni na yi te tun.
 Lim na tu di kwəli-m,
 di wú pipiri di ji tu-pura.
¹⁸Nmu wú ta n jigi baari,
 n tuna na wú taa daga tun ɣwaani.
 Kulɔkɔlɔ bá daani-m.
 N ma n wú sin yi liə tərə.
¹⁹Nmu wú ta n tigi n sara ni mu,
 yi nɔn-nɔnɔ tərə
 o na wú pa fɔni ja-m.
 Nɔnna zanzan nan wú ja n naga
 si n wəli-ba mu.
²⁰Ku nan na yi nɔn-balwaaru tum,
 ba yiə wú dwe mu
 yi ba bá na cwəŋə si ba lu.
 Ba tuna maa wú taa wu tɔni wɔni si di ja-ba.»

Zobi na ləri o badonnə bam te tun

12 Zobi daa ta ma ləri o wɪ:
²«Abam buɣi ni
 á dwe nɔnna maama mu,
 yi á na tɪga, yəno wú tɔgi
 di abam ku ti mu!
³Nan taá ye-na ni:
 amu di jigi wɔbɔŋa,
 ni abam na jigi te tun mu.
 Abam di amu ba gari daani.
 Abam na tagi wənu tɪv maama tun,
 wɔɔ nan mu yəri ti ni ni?
⁴Amu badonnə di laan jigi-ni mu ba mwana,
 di a na yəni a loori We
 pa Dɪ di ləri a wɛ-loro te maama tun.
 Ba yɔɔri ba mwani-ni mu,
 di a na jigi cɪga yi kəm-balwaaru tərə tun.
⁵Nɔnna balu kulɔkɔlɔ na ba yaari-ba tun
 yəni ba gooni cam na jigi balu tun mu.
 Ba maa yəni ba yigi
 balu na seeri si ba tu tɪga ni tun.
⁶Ku nan na yi vɪnvɪrna,
 ba sam yɔɔri di zɪga di dam mu.
 Kulɔkɔlɔ ba yi balu na dwəni di We tun di.
 Ba nan tuna ni
 ba titi dam mu yi ba wɛ.
⁷Nan bwe-na vara bam,
 di weyuu zunə bam,
 si baá ta cɪga ba bri abam.
⁸Abam ta na laga,
 bwe-na tɪga baŋa wənu,
 naa nɪw wu kale sum,
 si si bri abam yəno taani.
⁹Wənu tum kuntu maama ye ni:

ku yi Baŋa-We dam dum mu ki kuntu.
¹⁰Wənu tɪv maama na wu
 tɪga baŋa ni tun
 wu We dam dum kuri ni mu.
 Nabiinə maama ɣwɪa
 di maa wu Duntu juŋa ni.
¹¹Nabiinə zwa cəgi taana
 si ba lwarɪ mu,
 ni ba dindəlimə na yəni
 ya laŋi wɔdiiru te tun.
¹²Kɔkwuru pai nɔnna jaani swan mu.
 Mumwɛ-dɛeri di jaani yi-puru mu
 di tui.
¹³Swan didaani dam yi We mu te-ti.
 Dɪ maa bri kwɪə,
 di yi-puru maama di.
¹⁴Duntu na yigi wɔŋo kulɔ
 Dɪ di tɪga ni,
 nɔn-nɔnɔ wari-ku
 si o joori o lo o zɪgi.
 Dɪ nan na jaani wɔlɔ Dɪ pi,
 nɔn-nɔnɔ wari ku tu
 si o purɪ o yagi.
¹⁵Dɪ na yəni o ci dɔa si ka yi nɪa,
 da-kuri mu wú zɪgi.
 Dɪ maa na yəni Dɪ pa cwəŋə
 si ka tiini ka ni,
 ka di yɔɔri ka cəgi tɪga baŋa wənu zanzan mu.
¹⁶Dam-fɔrɔ di wɔnɔ yi We mu te-ti.
 Balu na tɪsi tun, di balu na sɔgi ba
 donnə pa ba cəgi tun
 maama wu Dɪ juŋa ni mu.
¹⁷Dɪ maa kalt didɛera di cavura
 Dɪ ja viiri,
 yi Dɪ daari Dɪ pai balu na jigi taana
 ba di tun di yirisi.
¹⁸Dɪ yəni Dɪ puri pwa yipwi o tɪŋə,
 pa ba gat ba paari dum,
 yi Dɪ daari Dɪ pai ba jiri gambɛ.
¹⁹Dɪ ta kalt kaanum tiinə
 di cavura Dɪ ja viiri,
 yi Dɪ daari Dɪ pai nadunə
 jiri nabwənə.
²⁰Dɪ maa pai balu nɔnna na jigi ba cɪga tun niə pui,
 yi Dɪ pai nakwa wɔbɔŋa vugimə.
²¹Dɪ pai nɔn-yum di ba cavura mu,
 yi Dɪ vri nɔn-babɛ dam Dɪ daari-ba
 Dɪ zɪgi bwəri.
²²Dɪ yəni Dɪ li wənu tɪv na səgi
 lim wɔni tun mu Dɪ bri nɔnna.
 Dɪ maa pai pooni nyi yi-bri je ni.
²³Dɪ yəni Dɪ pa tɪni didonnə yiri zaŋi wɛni,
 yi Dɪ daa ta cəgi didonnə di.
 Dɪ maa na pɛ di yali di ki kamunnu,
 Dɪ laan yəni o jagi-di mu

Dl yagɪ je maama nɪ.
²⁴Dl paɪ tɪga baɲa tunɪ dum
 yuutiinə tɔŋɪ jwərim mu,
 Dl daartɪ Dl pa ba kaagɪ kagua yuu nɪ
 ba beeri yɔɔ yɪranɪ.
²⁵Ba kaagɪ ba taanɪ lim wɔnɪ mu
 yɪ pooni tərə ba tee nɪ.
 Dl ta ma pa ba kartɪ ba yuŋɪ
 je maama,
 nɪ sa-nyɔra na yəni ba ve te tun.»

Zobi ta ma ta o wi:

13 «Amu yiə mu yɔɔrɪ
 ya na tuntɔ maama.
 A zwa dɪ ma ni-tɪ, yɪ a ni tɪ kuri.
²Abam dɪ amu ba gari daanɪ.
 Abam maa na ye wəənu tɪlv tun,
 amu dɪ ye-tɪ mu.
³A nan lagɪ sɪ a ŋɔɔnɪ
 dɪ Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum mu.
 A wó yi Dl te mu
 sɪ a tɔlt a taanɪ dum.
⁴Abam nan yəni á fɔ vwa-dɛera mu
 á daŋɪ amu yuu nɪ.
 Á nyɪ dɪ liri-kərə balɔ na wartɪ
 nɔɔn-nɔɔnɔ sɪ ba yɔɔrɪ tun mu.
⁵Abam na pugɪ á niə, kúv taa gara!
 Kuntɔ yaá brɪ nɪ:
 á jɪgɪ swan cɪga cɪga.
⁶Nan cəgi-na taanɪ dɪlv
 a na maŋɪ sɪ a ta tun.
 Cəgi-na amu ni na ŋɔɔnɪ kulɔ tun.
⁷Abam bɔŋɪ sɪ á tɔgɪ tusim baɲa nɪ
 á joŋɪ Wɛ taanɪ á ta á pa-Dl mu na?
 Á wó fɔ vwan á ma á joŋɪ Dl taanɪ
 á ta na?
⁸Abam wó sɛ sɪ á zɪgɪ á pa Wɛ mu,
 sɪ á joŋɪ Dl taanɪ saɲa baɲa nɪ
 á ŋɔɔnɪ na?
⁹Dl nan na joorɪ Dl bwe abam,
 á wó lu taanɪ nɪ na?
 Á wó wantɪ Wɛ á ganɪ,
 nɪ á na jɪgɪ nabiinə á ganɪ
 te tun na?
¹⁰Cɪga na tərɪ abam taanɪ dum wɔnɪ,
 á yəri nɪ Dl wó bwe abam
 ku ŋwaanɪ na?
¹¹Dl paartɪ-zulə yam bá fugɪ abam,
 pa Dl fɔvɔnɪ taa jɪgɪ abam na?
¹²Mumaja yalɔ abam na jɪgɪ
 á maŋɪ tun ba jɪgɪ kuri,
 nɪ tuntwarum na yɪ te tun mu.

Á swan yam wartɪ abam ya cɪ
 kantɔgɔ wɔnɪ,
 nɪ dɔgɔ na yari lɪla te tun mu.
¹³Nan pu-na á niə
 sɪ ku pa-nɪ cwəŋə sɪ a ŋɔɔnɪ.
 Pa-na sɪ dí nii bɛɛ mu lagɪ ku ba
 amu baɲa.
¹⁴Yagɪ-na sɪ kulɔ na wó yi-nɪ,
 sɪ ku yi.
 Amu dɔltɪ a ŋwɪa mu a yagɪ.
¹⁵Wɛ na laga dɪ, Dl wó gv-nɪ,
 sɪ a tuna nan tigi Dintɔ wɔnɪ mu.
 Amu wó zɪgɪ Dl yigə nɪ
 a tɔlt a taanɪ dum,
 sɪ a wantɪ a na a bura.
¹⁶Kuntɔ baɲa nɪ mu Wɛ wó wantɪ
 Dl joŋɪ-nɪ Dl yagɪ.
 Bɛŋwaanɪ, wɔlv na vin Wɛ cwəŋə tɔgum
 tun bá na cwəŋə
 sɪ o zɪgɪ Wɛ yigə nɪ.
¹⁷Fɔgɪ á cəgi-na taanɪ dɪlv
 a na maŋɪ sɪ a ta tun.
 Pa-na sɪ kulɔ a na te tun tɔ á zwa nɪ.
¹⁸Nii-na! A yɔɔrɪ a jeeli taanɪ dɪlv
 a na wó ta tun mu.
 A nan ye lanyiranɪ nɪ
 a wó di bura.
¹⁹Wɔɔ mu wura sɪ o saŋɪ-nɪ wɪ a cəgɪ?
 A nan na suntɪ a cəgɪ,
 amu wó taa cim mu sɪ a laan tɪ.
²⁰Amu Tu Wɛ, wəənu tɪle yiranɪ mu
 a lagɪ a loori n tee nɪ
 sɪ n kɪ n pa-nɪ.
 Kuntɔ na kia, amu daa bá taa kaagɪ a
 səgɪ nmu yigə nɪ.
²¹Dwanɪ n jin n daartɪ-nɪ.
 Daa yɪ ta n jɪgɪ-nɪ n fugə
 dɪ n cana yam.
²²Nan bəŋɪ-nɪ, sɪ a wantɪ
 a ləri n taanɪ dum,
 naa pa-nɪ cwəŋə sɪ a ŋɔɔnɪ,
 sɪ nmu dɪ ləri a taanɪ dum.
²³A tiini a kɪ lwarum a cəgɪ n yigə
 sɪ ku vu ku maŋɪ yən mu?
 Ta a lwarum dum dɪ a tusim dum
 n brɪ-nɪ sɪ a lwartɪ-ya.
²⁴Bɛŋwaanɪ mu n yigə tərɪ amu wɔnɪ?
 Bɛɛ mu yɪ n yɔɔrɪ n dɔnɪ-nɪ?
²⁵Vɔɔ yɪ bɛɛ mu yɪ n lagɪ sɪ n fugɪ-ku?
 Bɛɛ mu yɪ n zəli-nɪ,
 nɪ viu na kalɪ swannɔ
 ku ja je te tun?
²⁶N nan pɔpɔnɪ wo-cɛɛru

n tiŋi tɔnɔ ni
 wɪ ti yi amɔ yigə.
 Kɔ ta na yi lwarum yalɔ a na ki
 a nɔn-dɔnni maŋa ni tun,
 n laan ma n pa ya junɪ
 wɔ a yuu ni.
²⁷Nmɔ kwe capɔnnu mu
 n vɔ a nɛ ni diŋ-diŋ.
 N yəni n yiri a na-vəli maama,
 yi n lɔ sisəm n pa-nɪ
 sɪ a yi gaali-di.
²⁸Kuntu tun, a wɔra a je mu,
 ni wɔŋɔ na yɔɔri kɔ pɔi te tun.
 A ŋwia tiini ka cɔgi,
 ni gɔɔ kɔlɔ tɔa na mugi tun.»

Zobi daa ta ma ta o wi:

14 «Kaani na lɔgi nabiinu wɔlɔ maama,
 kɔ tu ŋwia yi kukugə mu
 yi ka su di cam yiranɪ.
²O maa nyɪ di ga-puŋu kɔlɔ na puli
 yi kɔ laan daari kɔ kwaari
 lila tun mu.
 O ta yi ni lunluŋu na yi te tun mu.
 O ba daana yi o jeə.
³Wɛ, nabiinə na bwənə kuntu tun,
 bɛɛ mu te yi n ki n yigə ba wɔni?
 Bɛŋwaani mu n lagɪ n sanɪ amɔ
 sɪ n daari n di a taani?
⁴Nɔn-diku wɔ wanti o lɔ nɔn-ŋum na?
 Kɔ bá wanti kɔ ki.
⁵Nmɔ wuuri n jeeli nabiinə ŋwia da yam mu,
 pa ya ba ya kweeli ya maŋa ni.
 Nɔɔna warti sɪ ba gaali
 ba maŋa kam cɪga cɪga.
⁶Kuntu ŋwaani nan yagi ba yira,
 sɪ ba wanti ba tɔŋɪ
 yi ba daari ba sin,
 ni ba na juni nɔɔna balɔ
 sɪ ba taa tɔŋɪ tun.
⁷Ba na goni tiu ba di tɪga ni,
 tuna ta wɔra ni
 kɔvɔ joori kɔ kwin,
 sɪ kɔ nɛ-dɔnnu tum daa yi ti.
⁸Kɔ bɔnnu tum wat ti pɔi
 tɪga kuri ni,
 pa kugu kɔlɔ na daari tun di ti.
⁹Sɪ na funfun na yɔɔri ba dwe
 tiu kum yira,
 kɔvɔ joori kɔ kwi nɛ-dɔnnu
 di vɔɔru mu.

¹⁰Kɔ nan na yi nabiinə,
 ba na yɔɔri ba ti,
 ba dam wɔ ti mu.
 Ba mɔmwe nan na tu di ti,
 ba laan wɔ vu yən mu?
¹¹Bugə wɔ na yəni ba wɪ
 ba daari-ka,
 pa ka tigi ti-kura yiranɪ mu,
¹²kuntu doŋ mu, nɔɔnu na tɪga,
 o daa warti sɪ o zaŋɪ.
 Weyuu kum maama wɔ ba kɔ je
 yi kɔ tu ta wɔ zaŋɪ.
 Nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o pus-o
 sɪ o zaŋɪ dɔɔni ni.
¹³A loori-m! Amu Tu Wɛ, kwe-nɪ
 n səgi curu ni,
 sɪ kɔlɔkɔlɔ yi yi-nɪ,
 kɔ taa nii de dɔm
 n banɪ na zuri tun.
 Nan kuri de sɪ n laan joori
 n guli amɔ gulə.
¹⁴Nɔɔnu na tɪga, o daa wɔ joori
 o na ŋwia na?
 Amu lɔgu baŋa tɪtɔŋ-cɛera
 maŋa kantɔ maama wɔni,
 a wɔ taa tɔŋa yi a tuna
 a vrim maŋa kam mu.
¹⁵Nmɔ na bəŋi a yiri,
 a wɔ ləri-m.
 Nmɔ wɔbɔŋa maa wɔ taa tigi
 amɔ wɔlɔ n tɪti jun na mɔɔni tun wɔni.
¹⁶Nmɔ laan wɔ ta n yiri
 a na-vəli maama,
 yi n nan bá jeeli
 a lwarum dɔm na yi te tun.
¹⁷Nmɔ ma n wɔ kwəli a lwarum dɔm,
 ni nɔɔnu na səgi wəənu
 tampɔɔ wɔni te tun.
^{18–19}Kɔ nan na yi te tun,
 nmɔ jaani nabiinə tuna yam mu
 n cɔgi n yaga.
 Kɔ maa nyɪ ni pweeru na wat
 ti sirimi ti tɔi te,
 yi kandwa-zana di guri
 ya na tigi mɛ tun mu.
 Na-fara di wɔ wanti kandwa
 ba cɔcɔgi,
 yi ba cuuri ba coori
 tɪga kasulɔ ba ja ba ke.
 Kuntu mu nmɔ di cɔgi
 nabiinu ŋwia.
²⁰N yəni n ma n dam mu

n dwəni did-o,
 pa o yɔɔri o je wuu.
 O yibiyə wó ləri mu,
 yɪ n laan daari n zəl-o si o viiri.
²¹ Ku tu kwaga kam na nɛ zulə
 tɪga baŋa ni, o yəri ku ni ni.
 Ba nan na jɪgti cavura mu
 ba di di,
 o bá wani o lwarɪ ku na kɪ-ba te tun.
²² Kulɔ yirani o na ye tun mu yɪ
 o tɪti yira na nɛ zɔnni te tun.
 O maa wó taa keeri o tɪti kərə.»

Elifaazi na tagi kulɔ o kɪ bule tun

15 Teman tu Elifaazi daa ma ləri Zobi o wɪ:
² «Viu yirani mu nuŋi n ni ni!

Wɔbɔŋa tu nan ba ŋɔɔni bitar-yɔɔru.
³ Swan tu ba kaagi o ŋɔɔni wo-kɔrru,
 di taani dulɔ na ba jɪgti kuri tun,
 ni nmu na kɪ te tun.
⁴ Nii mu! N bɔŋi si n dɔlti Wɛ fɔun-kərə
 n yagi mu.
 N ta ma n lagi n ci si nɔɔna
 yɪ taa bɔŋi Wɛ wɔbɔŋa cɪga cɪga.
⁵ N lwarum kikiə yam
 di n pipiri titɔŋa yam,
 mu pa n jɪgti ni si n ŋɔɔni
 n cɔgti Wɛ yɪri.
⁶ Ku dai amu mu ŋɔɔni
 a vanti nmu bura.
 Si n tɪti ni-taani mu li-m
 di zɪgti dáa ni.
⁷ Nmu mu puli nabiinə maama kuri na?
 Naa n kuɪ lugu baŋa pweeru tum mu?
⁸ Wɛ kɔgɔ kum na yəni
 ba jeeri daani weyuu ni,
 nmu di wó tɔgti n gwaani
 ba wɔni na?
 Nmu bɔŋi ni nmu yirani yɪ mu pɔvri na?
⁹ N ye wəənu yɪ dibam yəri-ti na?
 Naa n ni wəənu kuri mu
 yɪ dibam wari-ti si dí lwarɪ?
¹⁰ Balɔ yum na puri tun mu
 zɪgti dí kwaga ni.
 Ba maa yɪ nankwin
 silɔ na kuɪ nmu ko tun.
¹¹ Wɛ kwe bicar-zuru taani mu
 Dɪ ta di nmu.
 Dɪ na zuri Dɪ yira di nmu kuntu tun,
 ku ba jɪgti kuri ku pa-m na?
¹² Bɛŋwaani mu nmu wari n bani
 si n ja pa n yibiyə ləni?

¹³ Nmu nan pɛ n bani zaŋi di Wɛ,
 yɪ bitar-yɔɔru yirani tɔgti n ni ni
 ya nuŋə.
¹⁴ Nabiinu wó wani o taa yɪ lanyirani fasi na?
 Kaana na lugi balɔ maama tun wɔni
 wɔɔ mu jɪgti cɪga Wɛ yigə ni?
¹⁵ Ku na maŋi ku yɪ
 Wɛ maleksi tɪti di,
 Dɪ ba kɪ Dɪ tuna si wɔni.
 Dɪ maa wɔ sɛ ni weyuu baŋa
 je sum yɪ lanyirani fasi Dɪ yigə ni.
¹⁶ Nabiinə laan wó taa yɪ tita mu
 Dɪ tee ni?
 Ba wɔbɔŋa tiini ya pɔ mu,
 yɪ ba tɔŋi lwarum
 ni na mu ba jɪgti ba nyɔ tun.
¹⁷ Jəni kuntu cumm si a maŋi wəənu si n ni ti kuri.
 Yagi si a ta a yɪ na nɛ kulɔ tun
 a bri-m.
¹⁸ Ku nan yɪ swan tiinə na nɛ kulɔ faŋa
 yɪ ba ta ku taani jaja tun mu.
 Ba kwə di dɛen ma bri-ba
 swan yam kuntu.
¹⁹ Bantu yirani mu jɔŋi tɪga kam
 Wɛ tee ni.
 Vərə maa ba jɪgti cwəŋə
 si ba ganɪ-ba.
²⁰ Nɔn-balwaarɔ di wɔ-lun-nyina
 wó na yaara mu taan,
 si ba ŋwɪa bina yam maama
 ba ya ti.
²¹ Ba ni kwəri mu ba zwa wɔni
 pa fɔvni zu-ba.
 Yazurə na yi-ba di,
 vɪnvurna mu buni ba baŋa.
²² Ba maa ba jɪgti tuna
 si ba lu lim wɔni,
 su-lwaanɔ na jaani cɔgum
 ti ba ba baŋa tun ŋwaani.
²³ Duurə mu wó taa kaagi ba jaani
 je maama ni
 si ba di nɔɔna bam kuntu ya-nwana.
 Ba maa ye ni ba ba jɪgti jwa,
 si lim yirani mu lagi
 di kwəli-ba.
²⁴ Liə zanzan jɪgti-ba,
 pa ba tiini ba kwari fɔvni.
 Fɔvni maa wó wani-ba di di,
 ni pɛ wɔlɔ na zaŋi najara
 di o dɔna tun.
²⁵ Nɔn-balwaarɔ tum twi o jɪŋa mu si
 ba ja di Baŋa-Wɛ,

yɪ ba dwəni dɪ Dam-fɔrɔ Tu
 Wɛ dɪm mu.
²⁶ Ba maa jɪgɪ dɪ Wɛ
 nɪ jar-kərə balu na duri
 sɪ ba ja najara yam ba yi-Dl te tun.
²⁷ Nɔn-balwaarɔ tum yɔɔrɪ ba nu mu
 bigilə bigilə, yɪ ba yɪra dunə.
²⁸ Ba nan zɔvri tunɪ dilu na jigi di-dwənu
 tɪn wɔnɪ mu,
 mɛ seeni na wu maɲɪ sɪ nɔɔn-nɔɔnu
 taa zɔvri da tun.
 Ba sam dɪm lagɪ dɪ tu tɪga nɪ
 dɪ ji weeru yɪranɪ mu.
²⁹ Ba daa bá taa yɪ nadunə.
 Ba jɪjɪgɪvɔ tum dɪ maa bá daanɪ
 yɪ tɪ je.
 Ba wənu tum bá puli
 sɪ tɪ yi tɪga kam ni maama.
³⁰ Ba bá na cwəɲə sɪ ba lu
 lim dɪm wɔnɪ.
 Ba nan wó taa yɪ nɪ tweeru tilu ne
 na jaanɪ mim tun mu.
 Wɛ na sin Dl yagɪ ba yɪra nɪ,
 baá yɔɔrɪ ba je mu.
³¹ Nɔn-balɔrɔ nan yɪ ganɪ o tutɪ
 sɪ o kwe o tuna o danɪ wo-yɔɔrvɔ banja nɪ.
 Bɛɲwaanɪ o na wó na nyɔɔrɪ dilu tɪn
 yɪ wo-kɔrrɔ yɪranɪ mu.
³² O bá yi o maɲa dɪ o na kwaari,
 nɪ kɔrvɔ tiu nɛ silu daa
 na bá kwin vɔɔrvɔ tun.
³³ Kɔ tu ta wó taa yɪ nɪ vinyə tiu
 na yagɪ kɔ biə yɪ ba wu bigɪ
 kɔ dɪ tɪga nɪ te tun mu,
 dɪ Olivi tiu punnu na kwəri
 tɪ tɔɪ tɪga nɪ te tun.
³⁴ Kɔ na yɪ balu na vɪn Wɛ cwəɲə tɔgum tun,
 ba kɔgɔ kum bá daari dwi
 tɪga kam banja nɪ.
 Mim mu wó zwe ba sam dɪm maama,
 ba na lɔgɪ-dɪ vwa-tɪtɔɲa banja nɪ tun ɲwaanɪ.
³⁵ Ba yəni ba ja cam pugə mu,
 yɪ ba pugə kam vri lwarum.
 Bu wulɔ ba na wó lu tun
 maa yɪ gɪngana.»

Zobi na ləri te tun

16 Zobi ma ləri o wɪ:
² «Amu maɲɪ a ni bitari-ce
 yalɔ abam na te dɪ amu tun zanzan.
 Á taana yam nan ba zuri
 amu bicari kɔtaa!
³ Abam na tiini á ɲɔɔnɪ bitar-yɔɔrvɔ
 tilu tun bá kweeli na?

Bɛɛ mu daanɪ abam
 pa á ba yagɪ tɪ ɲwanja?
⁴ Abam ya na nɛ cam
 nɪ amu na nɛ te tun,
 a yaá wantɪ a ɲɔɔnɪ
 nɪ abam na kɪ dɪ amu te tun.
 A yaá ma ta-fartɪ a bwe abam,
 yɪ a dɔlɪ a yuu abam yigə nɪ.
⁵ Amu ni-taanɪ nan yaá kɪ dam
 dɪ kɪ á kuri nɪ mu,
 sɪ á bicara zuri a ɲwanja kam ɲwaanɪ.

⁶ Kɔ nan na yɪ te tun,
 amu na purɪ a ni a ɲɔɔnɪ,
 a ba sin dɪ zɔnnɪ dilu na jigi-nɪ tun.
 A ya zɪ na cum dɪ,
 amu cam dɪm yɔɔrɪ
 dɪ wɔra mu maɲa maama.
⁷ Cɪga tun, Wɛ yɔɔrɪ Dl pa
 a yɪra cɛ mu,
 yɪ Dl daari Dl cɔgɪ
 amu sɔɲɔ tiinə maama.
⁸ Dl ma ja-nɪ Dl vɔ
 pa kɔ zɔ a yɪra zanzan.
 Amu na tiini a bugi te tun mu pat
 nɔɔna te ba wɪ: a ba jɪgɪ cɪga.
⁹ Wɛ ma yɔɔrɪ Dl culi-nɪ
 yɪ Dl tɔgɪ Dl ban-lum banja nɪ
 Dl ja-nɪ Dl tɔrɪ,
 nɪ ga-varum na kɪ te tun.
 Dl nii-nɪ dɪ yi-sɔɲɔ sɪ Dl cɔge-nɪ mu.
¹⁰ Nɔɔna kaagi ba jɪgɪ-nɪ ba mwana mu,
 yɪ ba daari ba lɔɛ a pupwaanɔ.
 Ba maa kɪ ni daanɪ
 sɪ ba dwəni dɪ amu.
¹¹ Wɛ yɔɔrɪ Dl kwe amu Dl kɪ
 nɔɔn-balwaarɔ jɪja nɪ mu,
 pa a tu pusɪɲ-nyɪna jɪja nɪ.
¹² Amu deen je dɪ bicar-zuru,
 yɪ Dl laan ba Dl cɔge-nɪ.
 Dl ma sɔ a ban nɪ yɪ Dl daari
 Dl dɔlɪ-nɪ Dl dɪ tɪga nɪ.
 Wɛ fufugi amu mu.
¹³ Dl taja cɪna fɔvri
 ya tui amu banja.
 Dl ma ta-nɪ Dl zɔ
 a tapwal-biə bam seeni,
 yɪ yibwənə tərə.
 A wɔvɔ lɔrvɔ titɪ tagɪ tɪ nuɲɪ
 tɪ tu tɪga nɪ mu.
¹⁴ Dl yɔɔrɪ Dl zaɲɪ amu banja nɪ mu
 kuni zanzan,
 nɪ babɪa na zɔ najara wɔnɪ te tun.
 Dl ma ba o nuɲɪ sɪ o jeeri-nɪ dɪ najara.
¹⁵ Amu tiini a wu kərə nɪ mu,

yi a daari a zu gwar-zinzwara
a je.
A kwe a dam maama
a suli tɔga kuri ni.
¹⁶A yɔɔri a keeri mu taan
pa a yiə ba ya suni.
A yibiyə maama fuli mu
a kərə kam ɲwaani.
¹⁷Di ku maama di,
amu wu ki nakɔɔri
a ma a cɔgi nɔɔn-nɔɔnu yigə.
A maa na loori We,
a wu cɔgi Di yigə.

¹⁸Ku wu maɲi si a jana bam ba
ba suli tɔga ni,
yi nɔɔn-nɔɔnu wu lwarti ku ni ni.
A kərə kam ba maɲi si ka səgi.
¹⁹Wulu na zigi amu kwaga ni tun
nan maɲi o wu weyuu ni.
Wuntu mu wu ɲɔɔni o pa-ni.
²⁰Amu badonnə bam gooni-ni mu.
Amu nan keeri zanzan
a kant yi-na a loori We,
²¹si nɔɔnu mu zu nabiinu di We
titari laɲa ni,
si o kwe dibam daani,
ni nabiinu na ɲɔɔni
o pa o doɲ te tun.
²²Berɲwaani bina funfun yirani mu daari,
si amu laan kwe cwəɲə
a vu mɛ nɔɔna na ve
yi ba daa ba joori tun.»

Zobi ta ma ta o wi:

17 «A daa ba jigi ɲwɔa tuna.
Amu da yam bwələ si ya ti.
Ba laan maa wu ki-ni
yibeeli wuni.
²Nɔɔna zanzan mu jigi-ni ba mwana,
pa a yɔɔri a na
ba na pupogi-ni te tun.
³We, nmu yirani mu a niə
si n zigi daari n pa-ni.
Nɔɔn-nɔɔnu daa tərə
si ku tu zigi a kwaga ni.
⁴N pɛ a badonnə bam daa ba jigi wubuɲa di,
kuntu ɲwaani yi pa
si ba wanti amu ba di.
⁵Wulu na nuɲi o badonnə bam kwaga ni
si o ma o na nyɔɔri,
ku tu biə yiə wu dwe mu.

⁶We pɛ amu ji wo-mɔno
nɔɔna tee ni mu.
Ba maa twi lileeru
ba yagi a yira ni.
⁷A yiə yam yɔɔri ya dwe,
a wuu na tiini ku cɔgi tun ɲwaani.
A yira maama ma yɔɔri ya ti.
⁸Nɔn-ɲuna yi yəu mu
di kulɔ na yi amu tun.
Ba banti maa wɛ balu na vun
We cwəɲə tɔgum tun ɲwaani.
⁹Balu na wu ba ciga wuni tun
nan yɔɔri ba tɔgi ba cwəɲə.
Wulu jian na ba jigi digiru tun,
o ta fɔgi o zigi kəɲkəɲ kuntu mu.
¹⁰Abam maama nan joori-na á ba
si á kwaani á kurisi-ni!
A nan ta bá na yi-puri-nyum á wuni.
¹¹Amu ɲwɔa da yam ge funfun
si ya ti mu.
A wubuɲa ya na jaani si a ki
wənu tulɔ tun daa bá ki.
A tuna maama di ma ti.
¹²A badonnə bam pai lim
pipiri di ji ti-pura.
A maa wu lim wuni yi ba te ni:
«Wɔa pooni bwələ mu.»
¹³Amu laan na je a cɔgi
si a zu sɔɲɔ kulɔ wuni tun mu
yi a yibeeli di.
Aá vu curu a taa tigi lim wuni.
¹⁴A maa wu wari goɲo kum ni:
«A ko,»
yi a daari a ta di tɔa ni:
«A nu, di a nakɔ, di á le.»
¹⁵Amu tuna yam nan daɲi
be baɲa ni mu?
Wɔɔ mu wu wanti o lwarti
a na jigi jwa?
¹⁶Tuna yam kuntu wu da ya vu curu
si di tɔgi daani di vu
di taa tigi da na?»

Bilidadi na ləri te tun

18 Suha tu Bilidadi ma ləri o wi:
²«Nmu lagi n ɲɔɔni tuntu
n vu n maɲi yən ni mu?
Ja swan si di laan taa ɲɔɔni daani.
³Nmu buɲi ni dibam yi vara mu
n yigə ni na?
N pai di yi nɔn-jwəeru mu na?
⁴N tɔgi n ban-zɔɲɔ kum ɲwaani mu

n frɪ n tɪtɪ n kɪ zʊnnɪ.
 N nan bʊŋɪ nɪ tɪgə bəŋə kam
 wó da nmʊ ŋwaaɪ sɪ ka pa
 nabiinə viiri ba daart-ka na?
 Kandwa-zana dɪ maa wó guri
 ya na tigi me tun,
 sɪ ya vu ya tʊ je-gaa nɪ na?
⁵ Kʊ na yɪ nɔn-balwaarʊ tɪm,
 ba ŋwɪə pooni dɪm
 wó da dɪ dwe mʊ.
 Ba min-vʊgʊ pooni daa bá zaŋɪ wɛɛnɪ.
⁶ Ba vwə yam wʊ pooni
 yəni dɪ ji lim mʊ,
 yɪ ba min-zoŋo kum dɪ dwe.
⁷ Ba daanɪ ba nɔnɪ ba na-baara yam
 bwəm yɪranɪ mʊ.
 Ba kwɪə yam mʊ dɪ-ba tɪgə nɪ.
⁸ Ba nɛ sɪm yəni sɪ ja-ba sɪ vu
 sɪ dɪ goŋo wʊnɪ,
 pa ba maŋɪ da.
⁹ Cɪkʊ mʊ yɔɔrɪ
 kʊ sɔ ba nagwələ,
 pa ba warɪ ba tɪtɪ sɪ ba vrɪ.
¹⁰ ŋʊna kalʊ ba na lagɪ ba ma ba ja-o tun,
 ba səgi-ka tɪgə nɪ mʊ,
 cɪkʊ kulʊ na lagɪ kʊ ja-o tun
 wʊ o cwəŋə kam yuu nɪ mʊ kʊ cəg-o.
¹¹ Lɛɛrʊ dwi dwi mʊ fugi-ba
 je maama nɪ,
 pa fʊvɪnɪ tiini dɪ jɪgɪ-ba.
¹² Ba dam maa lagɪ dɪ je,
 kana na jɪgɪ-ba tɪn ŋwaaɪ.
 Ba na tri ba tʊ tɪgə nɪ,
 lɛɛrʊ mʊ wó ba ba bəŋə.
¹³ Yawɪ-cɛɔ wó dɪ ba yira yam
 daa kadoŋ,
 pa ba ya-nwana yam mʊvʊrɪ,
 yɪ tʊvɪnɪ dɪ ja-ba.
¹⁴ Ba yɔɔrɪ ba fɪn-ba mʊ
 pa ba nuŋi ba vwə nɪ,
 mɛ ba ya na je dɪ yazurə tɪn,
 sɪ ba vu ba tɪ dam tʊvɪnɪ.
¹⁵ Nɔn-ge maa zʊvʊrɪ
 ba vwə yam wʊnɪ,
 yɪ ciribi mʊ ba kwe ba lo da.
¹⁶ Nɔn-balwaarʊ tɪm nyɪ dɪ
 tweeru tʊlʊ kuru dɪ dɪ nɛ sɪm
 na kwaartɪ tɪn mʊ.
¹⁷ Ba yɪrɪ yɔɔrɪ dɪ saartɪ mʊ
 lʊgʊ bəŋə nɪ,
 yɪ nɔɔn-nɔɔnɔv daa ba guli ba gulə.
¹⁸ Ba zəli-ba mʊ
 pa ba nuŋi pooni wʊnɪ,
 yɪ ba zʊ lim wʊnɪ.
 Ba yɔɔrɪ ba lɪ-ba lʊgʊ kʊm wʊnɪ mʊ.

¹⁹ Ba maa wʊ daartɪ dwi ba tʊ kʊm nɪ,
 sɪ kʊ jwa bəŋi ba yɪrɪ.
²⁰ Nabiinə maama yɪ yəəu mʊ
 dɪ kulʊ na yɪ nɔn-balwaarʊ tɪm tɪn,
 kʊ na yɪ balʊ na zʊvʊrɪ
 wa-zʊvʊrɪ seeni tɪn
 dɪ balʊ na zʊvʊrɪ
 wa-puli seeni tɪn dɪ.
²¹ Cɪgə ŋwaaɪ tɪn,
 lwarum-kərə na wó guri te tɪn
 mʊ kʊntʊ.
 Ba sam dɪm wó cəgɪ mʊ,
 ba na yəri Wɛ tɪn ŋwaaɪ.»

Zobi na ləri te tɪn

19 Zobi ma ləri o wɪ:
² «Abam lagɪ sɪ á tɔgɪ
 á bitarɪ biə bam ŋwaaɪ
 á pa kʊ zʊ a yɪrɪ
 á vu á maŋɪ yən nɪ mʊ?»
³ Cavura ta ba jɪgɪ abam
 dɪ á na bwɛ-nɪ kuni fugə tɪntʊ tɪn na?
⁴ Kʊ nan na sɪnɪ kʊ yɪ cɪgə nɪ
 amʊ tʊsi mʊ,
 kʊb taa yɪ amʊ yu-wɔɔɔ mʊ,
 sɪ kʊ dai abam yigə.
⁵ Abam bʊŋɪ sɪ á brɪ á tɪtɪ mʊ
 amʊ bəŋə nɪ.
 Á ta maa paɪ kʊ yɪ amʊ tʊsim ŋwaaɪ
 mʊ a nɛ a cavura.
⁶ Nan lwart-na nɪ kʊ yɪ Wɛ yigə mʊ
 pa yaara yantʊ maama ba a bəŋə.
 Dɪntʊ mʊ cɪgɪ cɪkʊ
 sɪ Dɪ ma Dɪ ja-nɪ.
⁷ Amʊ na kaasɪ mʊ a wɪ:
 «Vuvugə tʊ a bəŋə!»
 nɔɔn-nɔɔnɔv ba ləri-nɪ.
 A nan na beeri zənə,
 ba ba paɪ a jɪgɪ cɪgə.
⁸ Wɛ cɪgɪ a yigə mʊ sɪ a yɪ na cwəŋə a tɔgɪ da a ke.
 Dɪ ma daartɪ Dɪ pa lim kwəli
 a cwe sɪm maama.
⁹ Dɪ jaanɪ a zulə maama mʊ Dɪ jorɪ
 Dɪ daartɪ-nɪ Dɪ zɪgɪ bwəri,
 sɪ a daa yɪ taa jɪgɪ paartɪ a dɪ.
¹⁰ Dɪ maa yɔɔrɪ Dɪ magɪ-nɪ Dɪ dɪ tɪgə nɪ,
 pa a je.
 Kʊ ta na yɪ tuna yalʊ a ya na jɪgɪ tɪn,
 Dɪ vaŋɪ-ya Dɪ gɔ Dɪ yagɪ mʊ,
 nɪ ba na kɪ te dɪ tiu kulʊ
 ya na jəri kʊ zɪgɪ tɪn.
¹¹ Dɪ ban-lʊm dɪm wʊ amʊ bəŋə nɪ mʊ,
 yɪ Dɪ jeeli amʊ Dɪ kɪ balʊ
 na yɪ Dɪ dʊna tɪn wʊnɪ.

¹²Dl jar-kərə bam nuɲi dɪ dam mu
ba buna.

Ba yɔɔri ba kwe cwəŋə mu
ba tiɲi sɪ ba yi amu,
yɪ ba cwi ba vwə
ba gilimi-nɪ ba kɪ titari nɪ.

¹³We ta kɪ sɪ amu dɪ a cɔrru tum
taa wari daani mu,
sɪ a badonnə dɪ a fara
dɪ nuɲi a kwaga nɪ.

¹⁴A cɔrru maama duri ba daari-nɪ mu.
A badonnə dɪ ma swe a swiə.

¹⁵Amu sɔŋɔ vərə dɪ a tuntɔŋ-kana bam
maama laan nii-nɪ
sɪ a taa yɪ nɔn-vərə mu a pa-ba.

¹⁶Amu na bəŋi a tuntɔŋnu wulɔ,
ku tu bá se sɪ o ləri-nɪ,
dɪ a na tiini a loori-o
sɪ o duri a ŋwəŋa te tun dɪ.

¹⁷A na sin a yira viɪ,
ku lwe a kaani mɔmwa nɪ mu.

A digə tiinə maama dɪ nusi-nɪ
pa ba duri ba daari-nɪ mu.

¹⁸Bu-balwa titi yigə təri a wɔnt mu.

A maa na zaɲi wɛɛnt,
ba jɔɲi-nɪ ba kɪ ba mwana.

¹⁹A cilon-sonnu maama dɪ
daa vat a ni-taani,
yɪ ba duri ba daari-nɪ.

²⁰Amu yɔɔri a dɪ maama mu a ti
a daari kwi yirani.

A mɔmwa ta na sin tun mu
sɪ ku daa dai ŋwɪa mu amu jiga.

²¹Amu badonnə bam, A loori popo!
Kwaani-na sɪ á duri a ŋwəŋa,
sɪ We yɔɔri Dl magi-nɪ
Dl dɪ tɪga nɪ mu.

²²Bɛŋwaaɲi mu abam dɪ zəli-nɪ
sɪ á ja nɛɛnt We na kɪ te tun?
Ku na tiini ku cɛ amu yira nɪ te tun ta
wu su abam yi na?

²³Nɔɔnu ya na wó want a ni-taani
dɪntu o pɔpɔni o tiɲi tɔnɔ wɔni,
ku yaá taa lana zanzan.

²⁴Ba na kwe luu ba sari-dɪ
ba kɪ piɪ yira nɪ,
a bitari biə bam yaá taa wura
taan wuu.

²⁵Amu nan ye nɪ wulɔ na buri
o pa-nɪ tun ŋwɪ.

Wuntu maa wó zaɲi o ŋɔɔni
o pa-nɪ sɪ ku kweeli.

²⁶Yawu nan na dɪ a ya-nwana yam mu ku ti dɪ,
amu ta wó na We
ku tɔɲi a yira yantu wɔni.

²⁷Cɪga tun, amu titi mu lagi a na-o
dɪ a yiə, sɪ ku dai nɪ nɔn-gaa.

A nan yɔɔri a je a tuna
sɪ a na-o mu.

²⁸Abam te á titi nɪ á wɪ:
«Pa-na dí yɔɔri dí zəg-o dí ja.

O titi mu jaani cam dɪntu
o ba o pa o titi.»

²⁹Nan kwari-na fɔvni
dɪ We na lagi Dl waari abam te tun!

We wó tɔɲi Dl ban-lum dum baɲa
Dl kwe Dl su-lɔŋɔ,

pa á lwarɪ nɪ
Dl sunɪ Dl di nabiinə taani.»

Tɪsofaari ni-taani

20 Naama tu Tɪsofaari ma ta o wɪ:
²«Nmu taani dum yɔɔri

dɪ vɪvɪli a wɔv mu,
yɪ ku maɲi sɪ a daa ta taani
a wəli da,

a wɔbɔŋa na daani-nɪ tun ŋwaaɲi.

³Nmu ni-taani dum yɪ turv mu
dɪ pa-nɪ.

Amu dɪ nan wó da yi-pɔrv ŋwaaɲi
a ta a ni a ləri-m mu.

⁴Nmu nan ye ku na maɲi
ku yɪ te faɲa faɲa,
yɪ ba puli ba kɪ nabiinə

ba yaɲi tɪga kam baɲa nɪ tun.

⁵Wɔpɔlo kulv nɔn-balwaaru
na yəni ba nai tun mu ti lɪla.

We-lwɛena dɪ na di ywəəni dɪv tun
maa ba daana.

⁶Ba wai ba zəŋi ba vwana
sɪ ya di wɛ-baɲa,
naa ba kwəni ba yum wɛɛnt
sɪ ti dwe weyuu kum dɪ.

⁷Dɪ ku dɪ, ba lagi ba ba
ba ji turv mu ba je wuu,
sɪ balv ya na ye-ba tun taa bwe ba wɪ:
«Ba wɔ yən nɪ mu?»

⁸Kuv kɪ-ba nɪ nɔɔnu na dwe dɪndwe
yɪ dɪ ke lɪla te tun mu.

Ba lagi ba je mu,
nɛɛnt titi wɔv dɪndwɪa
na yɪ te tun.

⁹Ba fara di ba sɔŋɔ tiinə daa bá na-ba,
ba daa na tərə tun ɲwaani.
¹⁰Nɔn-balwaarɔ tum biə mu jigi
sɪ ba joori ba joori ba ɲwi juna yalu
ba kwə na vri yinigə tiinə tee ni tun.
¹¹Cɪga ɲwaani, ba ta na wu
ba nɔn-dɔnni maɲa ni,
baá ba ba ti mu
di ba dam maama.
¹²Ku na yi sɪ lwarum na
ywəmmə o ni wuni,
o na səgi lwarum kəm o dindəlim kuri ni,
yi o jigi-di o muə.
¹³O maa vai sɪ ya ti o ni ni,
yi o laan liri-di fun fun.
¹⁴O wɔdiu kum kuntu nan na yi o wuu,
kuɔ pipiri ku ji wo-gaa mu.
Ku maa wó ji bisankwɪa vian
o pugə ni.
¹⁵Ku ta na yi jujiguru tɪlɔ
ku tu na ligi pu-sɪɲa baɲa ni tun,
Wɛ nan wó pa o twani-ti o yagi.
¹⁶Oó mu kapaa vian mu.
Bisankwɪa maa wó dɔn-o ka gu.
¹⁷Ku tu bá di ywəni tɪga baɲa
wo-laaru tum baɲa ni,
ni ti na yi tɔuru di nayil-pɪpala
na tigi yɔɔ ni bu-tula tun di.
¹⁸O nan ta wó ga wənu tɪlɔ maama
o na yaari ti ɲwaani
yi o wu di ti ywəni tun mu.
O maa bá na o tɪtɪɲa yam nyɔɔri.
¹⁹Bɛɲwaani, o tiini o bɛɛst yinigə tiinə
yi o daari-ba o zɪgi bwəri.
O ma vri sam dilɔ o na wu lɔgi tun,
sɪ o taa zɔuri di wuni.
²⁰O nan bá tɔɲi o su o fra pa o sin.
O maa yəni o puuri wənu tɪlɔ maama
o yi na su tun.
²¹O na di o ti, kɔlɔkɔlɔ daa ba daara.
Kuntu ɲwaani, o wənu bá daani
yi ti je.
²²O na maɲi o na kɔlɔ maama
o ya na beeri tun,
liə ta wó taa jɪg-o.
Wu-cɔgɔ di maa wó tiini
ku ja-o.
²³Nɔn-balɔrɔ wum na wura o di
o su o fra,
Wɛ ban-lum dum wó ba o baɲa,
pa ku tiini ku cɛ o yira.
²⁴Ku tu na kwaani sɪ o duri
o daari luuru najara zɪla,
canna cicwe mu wó zɔ-o.
²⁵Di na muuri di maɲi

o yira ni tun mu o vanɲi-di
o li o wuu luru ni,
yi di ni dum nyuna.
Fuuni ma tiini di zɔ-o.
²⁶Lim wó yɔɔri di kwəli
o lɔnni wənu tum maama.
Mim dilɔ nabiinə na wu ki tun
nan mu wó di-o,
yi di daari di zwe o jujiguru
tɪlɔ maama na daari tun kulə.
²⁷Weyuu kum wó bri o tusim dum mu jaja.
Tɪga kam baɲa di maa wó pa maana ni: o ki o cɔgi.
²⁸Na-fara mu lagi ba cuuri
ba coori o sɔŋɔ kum ba ja ba je
Wɛ ban-lum de dum ni.
²⁹Nɔn-balɔrɔ kum na wó ba
ku guri te tun mu kuntu.
Wɛ mu maɲi Di sɛ ni
kuntu taa tigə ku tu ɲwaani.»

Zobi ni-taani

21 Zobi ma ləri o wɪ:
²«Fɔgi á cəgi-na taani dilɔ a na
maɲi sɪ a ta tun,
sɪ ku pa amu bicari zuri.
³Zuri-na á yira sɪ á cəgi a taani dum.
Ku kwaga seeni, á laan wat
á daa taá jigi-ni á mwana.
⁴Amu di nabiinə mu jigi
ni-kantɔgɔ daani na?
A na wart a tɪtɪ sɪ a ja tun,
ku dai ku cwəɲə ni na?
⁵Yɔɔri á nii-na amu,
sɪ á daari á ja á niə,
sɪ á daari á kwe á jan á ma á pu á niə.
⁶Amu na buɲi kɔlɔ na yi-ni tun wubɔɲa,
a nagwələ wó ti mu.
A yira maa sai pɔm-pɔm di fuuni.
⁷Bɛɛ mu te pa nɔn-balwaarɔ taa ɲwi
ba daana tɪga baɲa ni,
yi ba fɔgi ba nai dam
pa di puli di pa-ba?
⁸Ba je mu yi ba nai ba biə nɔn-kəri,
pa ba dwi dum puli di pa-ba.
⁹Kɔlɔkɔlɔ ba yaari-ba ba sam wuni.
Wɛ bani di nan ba zaɲi di ba
sɪ Di waari-ba.
¹⁰Ba naani tɪtɪ di puli zanzan mu
di pa-ba,
yi di didva di bá caari
ku pugə ku yagi.
¹¹Ba maa pai ba biə kaagi ba kwɛeri mu
ni pe-kɔgɔ doɲ te tun.

Ba bu-balwa bam sai mu
 yi kulukulu ba yaari-ba.
 12 Ba maa jigi sinye di kwaanu
 ba leeni le.
 Ba ta wui wi mu ba ki soɔ
 ba ma di ywæni.
 13 Pusɔŋ-nyina bam ŋwia maama wɔni,
 ba yɔɔri ba jigi wo-laaru mu ba di,
 yi ba laan ba ba ti ba titi tɔni.
 14 Di ku di, ba ta te di We mu ba wɔ:
 «Yagi di yira!
 Di yigə tərə di n kwia yam.
 15 Dam-fɔrɔ Tu wum yi wɔɔ mu
 pa ku maŋi si di taa zul-o?
 Di na ve o te di war-o,
 be nyɔɔri mu di wó na?»
 16 Ku nan dai ba titi tutɔŋa
 baŋa ni mu
 ba wænu ve yigə ti pa-ba.
 Amu nan bá se si a tɔgi nɔn-balwaaru
 tum kontu kwia yam.
 17 Nɔn-balwaaru tum ŋwia pooni nan yəni di dwe
 di pa-ba mu na?
 Ba yəni ba zu leeru wɔni na?
 We yəni Di tɔgi Di ban-lum dum ŋwaani
 Di pa ku ni-ba mu na?
 18 Ku yəni ku ki-ba ni ga-kurru
 naa swannu tɔv vii na kali
 ku jigi ku maa jeə te tin mu na?
 19 Abam te ni:
 «We wó pa lwarim-kəru biə
 ŋwi ba ko lwarim jini.»
 Ku ya maŋi si We yɔɔri Di waari
 lwarim-kəru titi mu
 si o lwaru ku ni ni.
 20 Ku nan maŋi si ku tu titi yia
 mu na o waarum,
 si o nyɔ Dam-fɔrɔ Tu dum
 ban-zɔŋɔ na-zɔŋa kam wɔni.
 21 Beŋwaani o ŋwia da yam na tu
 ya kweeli yi o ti,
 o yigə daa təri o kwaga kam wɔni.
 22 Wɔɔ mu yi si o want
 o bri We yəno?
 Beŋwaani We mu buri nɔɔna maama,
 di weyuu didɛera bam di.
 23 Nɔɔnu wudonɔ wai
 o jigi o yazurə taan,
 si o laan vu o ti di ya
 yi kulukulu ba fɔgi ku daani-o.
 24 Ku tu yi-daa ta nugi lanyiranɔ,
 yi o yira di dana ciga ciga
 ni nɔn-duŋu te.

25 Nɔɔnu wudonɔ di maa wó want o ti
 yi o ya maŋi o ba jigi tuna.
 Ku tu wu di ywæni o ŋwia wɔni
 di funfun di.
 26 Ku nan na yi te tin,
 ba maama tigi mu,
 yi ba tigi daani tuga kuri ni.
 Tɔa mu wura ka mu
 ba maama yira yam.
 27 Amu nan lwaru wubɔŋa yalu
 á na buŋi á pa-ni tun.
 A ye ni á yɔɔri
 á buŋi amu cɔgim mu.
 28 Abam nan kaagi á te ni:
 «Nɔn-kamunu sɔŋɔ kum laan
 wu yən ni mu?
 Nɔn-balwaaru tum ya na zɔvri me tun daa be?»
 29 Abam ta wu laru di balu na kaagi
 ba beeri je maama ni tun
 si ba ta kulɔ na wura tin
 ba bri abam na?
 30 Ba wu pɛ á maani ni:
 We na pɛ leeru ba nɔɔna baŋa
 Di ban-lum dum ŋwaani,
 nɔn-balwaaru yəni ba lu
 Di waarum dum wɔni mu na?
 31 Wɔɔ mu nan wó zigi nɔn-balɔrɔ yigə ni, o có-o?
 Wɔɔ mu tini o jum o pa-o, o tutɔŋ-balwaaru
 tum ŋwaani?
 32 O nan na tiga, ba yəni ba keeri
 o luə lanyiranɔ,
 yi ba fɔgi ba yiri o yibeeli.
 33 Baá ki ku tu bol-laa wɔni mu,
 yi tuga kasulu kum titi bá daani-o.
 O luə kam di wó nuni mu
 di kɔ-fɔrɔ.
 34 Ku na suni ku yi kontu tin,
 abam nan wó ki tita mu
 á da á bitar-yɔɔru tum ŋwaani
 á zuri amu bicari?
 Á na ləri a taani te maama tun
 yi á gani-ni mu!»

Elifaazi ni-taani

22 Teman tu Elifaazi daa ta ma ta o wu:
 2 «Nabiinu jigi be nyɔɔri mu o pai We,
 o na maŋi o yi swan tu
 te maama di?
 3 Nmu na yɔɔri n yi ciga tu,
 Dam-fɔrɔ Tu wum yigə
 wó taa wu n wɔni mu na?
 Tusim na tərə n ŋwia maama wɔni,
 We wó na nyɔɔri n baŋa ni na?

⁴We na bwe nmu te tun,
 ku yi n na kwari-Dl tun nwaani mu na?
 Kuntu nwaani mu Dl lagi
 Dl di n taani na?
⁵Ku nan dai kuntu!
 Ciga tun, n balɔrɔ kɛm tiini
 di daga,
 yi n lwarim di gaali.
⁶Nmu fun n curru si ba tiɔi daari
 n jini nwaani,
 yi n vri ba gwaaru kafe nwaani
 n daari-ba pa ba zigi bwari.
⁷Ku ta na yi balu na-nyɔm na jigi-ba tun,
 n vin si n pa-ba na si ba nyɔ.
 N ma n vani balu kana na jigi-ba tun wudiu.
⁸Nmu ya suni n yi didɛru
 yi n te tɔga.
 N ma n zɔvri ka banja ni
 yi nɔɔna niɔi-m.
⁹Di ku di, n vin si n wɛli kadɛnɛ,
 yi n pa ba viiri di ju-kuri.
 N ma n beesi bitara n wɛli da.
¹⁰Kuntu nan mu te pai n cam ba fɔgi di tiɛ,
 yi fɔvri da di ja-m.
¹¹Ku ma pa lim kwɛli-m
 pa n ba nai cwɛnɛ.
 Na-fara di maa yɛni ku ba
 ku li n je sum.
¹²We suni Dl wu weyuu ni mu
 banja banja.
 Ta fɔgi n nii calɛwi sum
 na wu wɛni te maama tun.
¹³Nmu nan tɛ n wi:
 «We wɔ wani Dl lwarɔ kulɔ
 na jigi ku tɔɔi tun na?
 Dl wɔ ki tita mu Dl di dɔbam taani,
 lim-nyɔriɔi na kwɛli-Dl tun nwaani?»
¹⁴Kunkwɛn-luluru kwɛli-Dl mu
 pa Dl ba nai dɔbam.
 Dl ta maa kaagi weyuu sisɛnɛ yam ni Dl veɛ.»
¹⁵Nmu nan bɔ yagi faɔa faɔa cwe sum tɔgum,
 ni lwarim-kɛrɛ na maɔi ba ki te tun na?
¹⁶Bantu tigi mu yi ba de wu yi.
 Na-fara mu tu ku coori-ba
 ku ja je,
 pa ba daa ba jigi ziga je.
¹⁷Ba deen vin We mu yi ba wi:
 «Yagi di yira cimm!
 Dam-fɔrɔ Tu wum wɔ wani dɔbam
 o ki beɛ mu?»
¹⁸Ku deen nan yi We mu pɛ-ba wo-laaru,
 yi ti su ba sam dum maama.

Amu nan bɔ sɛ si a tɔgi nɔn-balwaaru
 tum kuntu kwɛ.
¹⁹Nɔn-ɔuna wɔ na nɔn-balwaaru cɔgum,
 si ba taa caka di wɔpolo.
 Balu na jigi ciga tun
 wɔ taa mwani-ba yi ba wi:
²⁰«Di duna bam je,
 yi mim zwe ba jijiguru
 tɔv na daari tun maama.»
²¹Kuntu nwaani, sɛ n pa We
 si ku pa n bicari zuri.
 Kuntu banja ni mu
 n wɛnu maama wɔ yɔvri cwɛnɛ
 ti pa-m.
²²Sɛ si n jɔɔi We zaasum dum,
 si n daari n kwe Dl ni-taani dum
 n ki n bicari ni.
²³Nmu na pipiri n joori
 Dam-fɔrɔ Tu wum tee ni mu,
 nmu wɔ na n titi.
 N nan maɔi si n li kɛm-balwaaru maama n sɔɔi ni,
²⁴si n daari n kwe n sɛbu-sɔɔa
 n dɔli n yagi tɔga ni.
 Ka na maɔi ka lana
 yi ka nuɔi Ofiiri di,
 kwe-ka n yagi bugɛ kandwa
 titari ni.
²⁵Dam-fɔrɔ Tu wum titi laan mu
 wɔ lɛri o ji n sɛbu-sɔɔa,
 di n sɛbu-pɔɔo kulɔ na suni
 ku yi lanyiranɔ tun.
²⁶Nmu na ki kuntu,
 n laan wɔ di ywɛni
 Dam-fɔrɔ Tu We dum nwaani,
 yi n yuu zɔɔi wɛni Dl yigɛ ni.
²⁷Nmu na loori kulɔ maama Dl tee ni,
 Dl wɔ cɛgi n loro kum.
 N ta wɔ ki n su n na goni ni
 si n ki kulɔ maama n pa-Dl tun.
²⁸Nmu ma n na buɔi n ja si kulɔ ki,
 ku je da mu.
 Pooni wɔ taa tigi n yigɛ ni
 si n ta n wai n tɔgi cwɛnɛ.
²⁹Nɔɔna na tu tɔga ni, yi n na tagi ni:
 «Pa ba zaɔi wɛni,
 We wɔ suni Dl zɔɔi balu
 na tu ba titi tun wɛni.
³⁰Ku na maɔi ku yi wɔv
 na ba jigi bura tun,
 We wɔ jɔɔi-o Dl yagi,
 nmu jin sum na tɔɔi di ciga tun nwaani.»

Zobi ni-taanu

23 Zobi ma ləri o wɪ:
²«Zim tuntu tun,
 a yɔɔri a pɔvni zanzan mu,
 a banɪ na wɔɛ tun ŋwaani.
 We tiini o pa ku zu a yira,
 dɪ a na suuri te maama tun.
³Amu ya na ye mɛ a na wó vu
 sɪ a na-DL,
 a yaá vu DL na zɔvri mɛ seeni tun,
⁴sɪ a tɔlti a taani dum a bri-DL,
 sɪ DL lwarɪ ku na sunɪ ku kɪ amu te tun.
⁵A laan maa wó lwarɪ DL na jɪgɪ kɔlv
 sɪ DL ləri DL pa-nɪ tun,
 yɪ a ni DL ni-taanɪ dum kuri.
⁶Amu ya na zɪgɪ We yigə ni,
 DL yaá kwe DL dam-fɔrɔ kɔm
 DL ma DL magɪ ni-kantɔgɔ dɪ amu na?
 Kɔtaa! DL nan wó cəgɪ kɔlv
 a na jɪgɪ sɪ a ta dɪ DL tun mu.
⁷Dáani mu wɔlv na jɪgɪ cɪga tun
 wó na cwəŋə
 sɪ o tɔlti o taani o bri We.
 Kuntu tun, We laan wó buri DL pa-nɪ,
 sɪ a taa te a titi maŋa maama.

⁸Nii-na! Amu na ve wa-puli seeni
 sɪ a beeri-DL, a bá na-DL da.
 A maa na ke wa-zɔvri seeni dɪ,
 DL tərə dáani.
⁹O ta na ve jagwiə seeni naa jazɪm seeni
 sɪ DL taa tɔŋa,
 amu ba na-DL dáani dɪ.
¹⁰Duntu nan ye amu na-vəli maama.
 DL wura DL maki-nɪ mu DL niə,
 yɪ DL na kɪ kuntu DL ti,
 amu wó taa yɪ lanyiranɪ mu
 nɪ səbu-sɪŋa doŋ tun.
¹¹Amu dɪ nan tɔgɪ DL na-bwərə kam lanyiranɪ mu.
 A maa wu ywəri DL cwəŋə kam wɔni.
¹²A yəni a kɪ a tɔgɪ DL niə yam
 na bri te tun mu.
 A maa kɪ DL ni-bitari sɪm
 a wubɔŋa nɪ,
 nɪ sɪ yɪ a ni-wɔdiu mu te.
¹³We nan yɪ DL yira mu,
 yɪ nɔɔn-nɔɔnu wari DL yigə
 sɪ o ci.
 DL kɪ kɔlv maama DL wubɔŋa
 na lagɪ tun mu.
¹⁴DL wó kɪ kɔlv maama DL na buŋɪ DL ja
 sɪ DL kɪ dɪ amu tun mu DL ti.
 Wəənu zanzan daa ta daari
 sɪ DL kɪ amu baŋa nɪ,

nɪ DL wubɔŋa yam na yɪ te tun.

¹⁵Kuntu nan mu pai a tiini

a fɔna DL yigə nɪ.

A na buŋɪ wubɔŋa DL seeni,

fɔvni wó ja-nɪ mu.

¹⁶Dam-fɔrɔ Tu We dum pɛ sɪ

amu baari mu ti,

DL na jɪgɪ-nɪ DL fugə tun ŋwaani.

¹⁷Amu nan na je lim-nyɔrisɪ wɔni

yɪ lim kwəli a yibiyə maama tun,

a ta bá maŋɪ da cumm.»

Zobi ta ma ta o wɪ:

24 «Beŋwaani mu Dam-fɔrɔ Tu We dum
 wu kwe maŋa DL tiŋɪ

sɪ DL ma DL di nɔn-balwaarɔ taani?

Beɛ mu kɪ yɪ balɔ na sɛ-DL tun

beeri DL sariya da yam ba ga?

²Nɔɔna soe sɪ ba taa di ba zɔvri

ba donnə sisənə wu,

yɪ ba daari ba vri ba donnə vara ba jɪgɪ ba kɔna.

³Ba ta vri bitara bɪnɛ mu

ba kalɪ ba ja viiri,

yɪ ba daari ba jɔŋɪ kadənə nabe juna ŋwaani.

⁴Ba yəni ba yigɪ nabwənə mu

sɪ ba ywəri cwəŋə nɪ,

yɪ ba fun yinigə tiinə maama

pa ba duri ba səgə.

⁵Yinigə tiinə wó taa kaagɪ kagua yuu

nɪ ba beeri wɔdiu,

sɪ ba dɪ ba biə taa di,

nɪnɛnɪ kagua wɔv bɪnɛ

dɪ na kɪ te tun.

⁶Ba laan maa wó taa ve pwəli wɔni

sɪ ba zagɪ sɪ wɔdiiru tum.

Ba ta maa ve nɔn-balwaarɔ kari nɪ

ba lari muna.

⁷Titu nɪ ba ta tigi waarɔ yigə nɪ mu bwəri,

ba na ba jɪgɪ wɔŋo sɪ ba ma kwəli ba

titi tun ŋwaani.

⁸Baá taa kaagɪ pweeru tum

gugwəəru nɪ mu ba səgə,

yɪ du-fara magɪ-ba, ba na ba jɪgɪ dalum

je tun ŋwaani.

⁹Nɔɔna na jɪni səbu ba pa yinigə tiinə,

ba laan wó vri ba biə mu

jɪni dum ŋwaani,

ku na maŋɪ ku yɪ kadəm bu dɪ.

¹⁰Yinigə tiinə kaagɪ ba ve bwəri mu,

kɔlvkɔlv təri ba yira nɪ.

Ba maa tɔŋɪ kari wɔni

yɪ kana yagɪ ka jɪgɪ-ba.

¹¹Ba yəni ba kanɪ Olivi tiu biə

sɪ nugə nunji,

yi ba daari ba ŋuki vinyə tiu biə
si dɔvɛn taa nuŋə.

Dɔ ku dɔ, na-nyɔm ta jigi-ba mu.

¹²Nɔɔna zanzan mu tigi tu kum pwəli ni,
yi ba ŋuusa dɔ cam,
ba na nɛ zɔnni yi ba lagi ba ti tun ŋwaani.
Dɔ ku maama dɔ,
Wɛ ba bwe lwarum-kərə bam.

¹³Nɔɔna badonnə yɔɔri ba culi pooni dum mu.
Ba maa vai si ba taa tɔgi
dɔ cwe sum.

¹⁴Wɛ dum na yəni dɔ zwəri dɔ ti,
nɔn-gura jigi yinigə tiinə
dɔ nabwənə mu ba gu.
Badaara maa kaagi ba ŋɔni
nɔɔna wənu titi ni.

¹⁵Baara badonnə maa je
ba cəgə si tiga yi,
si ba beeri nɔɔnu wudon kaani ba pəni did-o.
Bɛŋwaani ba buŋi ni titi ni mu
nɔɔn-nɔɔnu bá na-ba,
ba na səgi ba yibiyə tun ŋwaani.

¹⁶Titi ni mu vɔnvurna zɔvri
nɔɔna sam wɔni ba vri-ba.

Si ku na yi wia ni,
ba pi ba ni mu digə ni,
ba na vai pooni dum tun ŋwaani.

¹⁷Bantu maama soe lim-nyɔrisi maŋa mu
ba dwe pooni dum,
Ba nan mi dɔ lɛrvu tɔv na yəni ti tɔgi dɔ
lim-nyɔrisi ti tui tun mu.

¹⁸Abam nan te wɔ:
Nɔn-balwaaru tum nan ba daana,
dɔ na-fara na kalɔ-ba ba ja ba je.

Ku na yi tiga kalɔ
ba na jigi ba varɔ tun,
Wɛ sɔɔli lwarum mu Dɔ yagi
ka baŋa ni.

Nɔɔn-nɔɔnu ba ve o tɔŋi
ba kari sum ni.

¹⁹Ni tiga kam fɔnyɔgvu na pat nyɔnɔ wɔ te tun,
kuntu mu tɔvni dɔ yəni dɔ li
lwarum-kərə dwi maama.

²⁰Kaana balɔ na lɔgi-ba tun titi
dɔ yəni ba swe ba ni ni mu.

Tɔa mu mu-ba tiga kuri ni,
yi nɔɔn-nɔɔnu daa ba guli ba gulə.
Kuntu tun, nɔn-balwaaru nai ba cɔgum,
ni tweeru tɔv ba na goni
ba dɔ tiga ni tun mu.

²¹Nɔn-balwaaru tum kuntu
ki ba cɔgi kadənə yigə.
Ba ba fɔgi ba duri ba ŋwanja kɔtaa!

²²Wɛ nan mu mat Dɔ dam
Dɔ jaani didɛera.

Dɔ na zaŋi ba baŋa ni,
ba ŋwia daa dai kulukulu.

²³Wɛ wat Dɔ yagi-ba
pa ba je dɔ wu-zuru.

Dɔ yi nan pagɔ ba baŋa ni mu
yi Dɔ yiri ba kikiə maama.

²⁴Baá taa diini baŋa
maŋa fun wɔni mu,
yi ba da ba je bidwi baŋa ni!

Ba laan maa wó tu tiga ni,
ni vɔɔrvu tɔv na siiri tun,
naa ba na zagi wɔdiu kulɔ ba dɔ tiga ni
yi ku kwaari tun mu.

²⁵Amu nan na tagi kulɔ maama tun
na dai ciga,

wɔɔ mu wat o bri ni
a yi vwa-fɔrvu?

Á buŋi ni a ni-taani yi kafe mu na?»

Bilidatɔ ni-taani

25 Suha tu Bilidatɔ ma ləri o wɔ:
²«Paari dim dɔ fɔvɔn-kərə
yi Wɛ mu te-ti.

Dintu mu pat wənu tɔgi cwəŋə
weyuu baŋa je sum ni.

³Nɔɔn-nɔɔnu wari Wɛ jar-kərə bam ni si o ga o ti.
Je wura Wɛ pooni dum
na wu yi da na?

⁴Nabiinu wó ki tita mu
si o na ciga Wɛ yigə ni?

Kaana na lɔgi balɔ tun wɔni
wɔɔ mu jigi wu-poŋo ciga ciga?

⁵Wɛ nan nii cana kam pooni
ni dɔ ba jigi dam.

Dɔ maa pat calcwi sum pooni dɔ yi kafe.

⁶Nabiinə laan wó taa jigi kuri mu
Dɔ tee ni?

Ba nan nyi dɔ kanzwa
dɔ kanzwa-bu mu Dɔ yigə ni.»

Zobi ni-taani

26 Zobi ma ləri Bilidatɔ o wɔ:
²«Nmu buŋi ni n zəni
balu vwana na pari tun mu na?

N ma n pa balu na bwənə tun
dam joori na?

³Nii kwia yalɔ dwi n na kwe
n pa wulɔ swan na muri tun!

N sɔni n bri ni
n yi pɔvri lanyiran!

⁴Wɔɔ zənə mu pɛ n ta

n ni-bitari sintu maama?
Wɔɔ wubɔŋa mu n tɔgi ya ŋwaani
n ŋɔɔni kuntu?

⁵ Cirə tigi curu ni mu
yi ba yira sai.

Ba maa wu na-fara bam kuri ni
yi fɔvni jigi-ba.

⁶ Curu tuti tigi bwəri mu We yigə ni.
Cɔgim je sum kuntu
maa wu səgi Dɔl yiə ni.

⁷ We lwarɪ weyuu kulɔ na jeeri baŋa seeni
tun Dɔl ki ku jəgə ni,
yi ku wu danɪ kulɔkulɔ baŋa ni.
Dɔl ta ma kwe lɔgɔ baŋa Dɔl palɪ da,
yi ku wu cəli kulɔkulɔ yira ni.

⁸ We nan ta lagɪ dɔa na bam maama mu
Dɔl vɔ Dɔl ki kunkwənu tum wuni.

Dɪ ku dɪ, tɪ ba piə
sɪ tɪ na bam taa nuŋə.

⁹ Dɪ ta maa yəni Dɪ pa kunkoŋo
li cana kam na purɪ tun.

¹⁰ Ninu kum baŋa ni mu
Dɔl lɔ sisəm Dɔl kaagi-ku,
sɪ ku pɔɔri pooni dɪ lim daani.

¹¹ We na bagɪ Dɔl kwərə,
ywə yalɔ na təli weyuu kum tun
yəni ya sisiŋi mu,
ku na sɔɔri ya yira tun ŋwaani.

¹² Dɔl mɛ Dɔl dam dum mu Dɔl
wanɪ ninu kum Dɔl ja.
Dɔl ta ma tɔgi Dɔl yi-purɔ kum baŋa ni
Dɔl magɪ ninu wu juru Rahabi
Dɔl cɪcɔgi.

¹³ Dɔl na sin Dɔl mumwa viu tun,
tɪga yibiyə purɪ mu.

Dɔl juŋa ta ma zɔ ninu wu
bisankwe-kunkagelɪ dum
na duri sɪ ka lu tun ka gɔ.

¹⁴ We kikiə yam kuntu nan bri
Dɔl dam cicoro yirani mu.

Ku bri ni Dɔl waasi tɪga-tɪga
sɪ dɪ wani dɪ ni ku kuri.

Sɪ Dɔl laan na bagɪ dɪ kwər-dɪa,
Dɔl dam dum wó kɛ juŋa mu.»

27 Zobi ta ma tulɪ o taani dum o wɪ:
² «Amu dugi Ŋwɪa Tu We dum
yiri ŋwaani wɪ:

a bá se vwan kɔtaa.

Dam-fɔrɔ Tu We dum nan vin
sɪ Dɔl buri cɪga mu Dɔl pa-nɪ.

Dɔl ma pa a yira laan mu gɛa a tutɪ.

³ Amu ta na loori a ŋwɪ:
yi a sin We viu tun,

⁴ amu bá se sɪ butar-yɔɔru
tɔgi a ni ya nuŋi,
naa sɪ a ma a ni a fɔ vwan.

⁵ Amu bá fɔgi a se ni abam mu te cɪga amu baŋa ni.
Ku na maŋi sɪ a tɪ mu dɪ,
amu ta wó taa zɪgi dɪ a cɪga mu.

⁶ Amu ta wó taa bri ni
a jigi bura mu yi a bá yagi.
A ŋwɪa maama wuni,
a wubɔŋa tɛ ya bri-nɪ ni
a jigi cɪga mu.

⁷ We wó pa a duna ji
ni nɔn-balwaarɔ na yi te tun,
sɪ balɔ na dwəni dɪ amu tun
dɪ yaari ni lwarum-kərə mu te.

⁸ Nɔn-balwaarɔ bam kuntu tuna
nan wó tɪ mu

ba ŋwɪa kweelim maŋa ni,
We na lagɪ Dɔl lɪ ba mumwa

sɪ ba tɪ tun ŋwaani.

⁹ Ba lɛerɔ maŋa kam kuntu ni,
We daa wó cəgi ba kərə na?

¹⁰ Bantu yəni ba dɪ ywəni Dam-fɔrɔ Tu
We dum ŋwaani na?

Ba keeri ba loori-Dɔl maŋa dɪ maŋa mu na?

¹¹ Amu wó maŋi Dam-fɔrɔ Tu We dum
na tɔŋi te tun a bri abam.

A nan bá səgi Dɔl wubɔŋa yam
á yigə ni.

¹² Nii-na! Abam tutɪ nan maŋi
á na wənu tuntu.

Bɛɛ mu kia yi á daa jigi butar-yɔɔru á ŋɔɔna?

¹³ A lagɪ a bri abam Dam-fɔrɔ Tu
We dum na jigi wubɔŋa

sɪ Dɔl ki nɔn-balwaarɔ te tun.

Wu-lun-nyina na wó guri te tun
mu tuntu.

¹⁴ Ba biə kɔgɔ na maŋi
ku daga te maama dɪ,

ba maama wó tɪ najara wuni mu.

Ba kwaga kam dɪ nan bá taa nai woddiiru
ba dɪ ba sui.

¹⁵ Ba biə balɔ ta na daari,
yawuru mu wó gɔ-ba,
yi ba kadənə bá keeri ba lwi.

¹⁶ Nɔn-balwaarɔ wai ba lai
səbu-poŋo wənu,
pa tɪ daga ni tɪga kasulɔ te tun.

Ba ta wai ba kwalimɪ
gwaarɔ zanzan ba tinə.

¹⁷ Nɔn-ŋɔna nan mu wó kwe
ba gwaarɔ tum ba zu,

yi ba daari ba pɔɔri ba səbu-poŋo

wænu tum ba pa daani.
¹⁸Ba na yəni ba lɔ sam dilv tun
 nyɪ di kunkwiu na lɔgɪ tite tun mu.
 Dɪ bá daani ni vwə yalv
 yɪrna na cwi tun mu.
¹⁹Lwarim-kəru kuntu doŋ
 wú wanti o pəni si o dɔ.
 O maa yi nadum
 yi o jijigirv tum daga.
 O nan daa bá taa yi kuntu.
 O na wú puri o yiə maŋa kalv ni tun,
 di o jijigirv tum ti ti daari-o.
²⁰Cam wú ba o baŋa,
 ni na-fara na wuuri ba ke te tun mu.
 Vu-fɔrɔ di maa wú ba titu ni
 kv caal-o kv ja je.
²¹Viu mu wú nuŋi wa-puli seeni
 kv ba kv kal-o kv ja kv ke,
 pa o daa təri o ya na wv me tun.
²²Viu kum nan wú taa tiini
 kv mag-o kv ba yaga,
 ni o na maŋi o kwaani
 o duri te maama si o lu di!
²³Ba magɪ japorə mu o tum dum ŋwaani,
 ba zɪgɪ jəgə kalv o ya na zɔvri tun ni mu,
 ba foolə o yaara yam ŋwaani.

Yi-pɔrv cɪga cɪga taani

28 Səbu-poŋo yi ba kv-ti
 ba li tɪga kuri ni mu.
 Je maa wura ba na ve
 ba kwe səbu-sɪŋa da
 si ka taa yi lanyirani.
²Luuru di yi ba kv-ti
 ba li tɪga kam ni mu.
 Ba maa nyuni canna-sɪŋa
 ba li pweeru yira ni.
³Nabiinə nan lui tɪga kam mu
 ba zɔvri kuri kuri,
 yi ba ze min-zwænu si ba taa pat pooni
 nyɪ lim wuni,
 si ba beeri jijigirv tum kuntu lim-nyɔrɪsi je ni.
⁴Ba ve yigə yigə di nabiinə
 na zɔvri me tun mu,
 ba lui bɔɔni ba zɔvri
 tɪga kam kuri ni.
 Ba maa kwe ŋuni ba di da
 ba zuulə yi ba tɔŋa.
 Vələ na tɔgɪ je sum kuntu
 ba maa kea,
 ba yəri titɔŋa yam kuntu ni ni.
⁵Kv na yi tɪga kam baŋa,
 wɔdiiru yəni ti ki da mu.
 Ka kuri dum seeni nan yi

ba kwe mim mu
 ba ma ba yari kandwa yam.
⁶Dáani mu baá li Safiiri
 kandwa-ŋuna pweeru tum ni.
 Səbu-sɪŋa kandwa di maa wv
 ka kasulv kum wuni.
⁷Maaru di kawuli yiə wari ya na
 ya yi je silv nɔɔna bam kuntu
 na ve ba tɔŋi da tun.
⁸Nywænu di ga-vara titi
 ba nɔni ti ne
 cwe sum kuntu baŋa ni.
⁹Nabiinə mai ba ja
 ba yari kandwa-kamunə,
 yi ba daari ba guri pweeru
 ti kugu je ni ba duli ba yaga.
¹⁰Ba ta wai ba lui bɔɔna
 ba tɔgɪ pweeru wuni ba kea.
 Ba maa nii ba nai jijigirv tɪga kam kandwa
 wuni si ba li-ti.
¹¹Ba ta pɛ si na balv na soe tun zɪgɪ mu.
 Ba maa jaani wænu tilv
 ya na səgi tun
 ba pa ti nuŋi pooni.
¹²Kv nan na yi swan cɪga cɪga,
 yən ni mu dí wú vu
 si dí na-ya?
 Yən mu dí wú vu
 si dí beeri yi-pɔrv jəgə?
¹³Nabiinə nan wari
 si ba lwarɪ kv kuri ba ti.
 Ba maa bá na-kv lɔgɪ baŋa ni
 me nɔɔna na ŋwi tun.
¹⁴Dv-fara tilv na wv tɪga kuri ni tun wɪ:
 «Á bá na-kv yo seeni.»
 Ninw kum di maa te kv wɪ:
 «Kv təri amv tee ni.»
¹⁵Nabiinə bá wanti ba ga səbu-sɪŋa
 ba ma ba yəgi-kv,
 naa ba kwe səbu-poŋo
 ba ma ba ləni-kv.
¹⁶Kv na maŋi kv yi səbu-sɪŋa kalv
 na lana yi ka nuŋi Ofiiri tun,
 naa kandwa-ŋuna dwi dwi,
 n bá n wanti n kwe-ti
 n maŋi di yi-pɔrv.
¹⁷Səbu-sɪŋa di vɛeri
 di wv yi-kv.
 N ta bá n wanti n kwe səbu-sɪŋa zɔŋa
 n ma n ləni-kv.
¹⁸Kv maa na yi Korali kandwa-ŋuna,
 naa kandwa-ŋuna dwi maama,
 ti duuni bá maŋi di yi-pɔrv
 na yi te tun.
¹⁹Topazi kandwa-ŋuna tilv

na nuŋi Kusi tun
bá wanti ya maŋi di-ku.
Səbu-suŋa na maŋi ka lana te,
n bá wanti n kwe-ka
n ma n ləni yi-puru.

²⁰ Swan ciga ciga kuri nan puli
yən mu?

Yən mu dí wó vu
sɪ dí beeri yi-puru jəgə?

²¹ Ku səgi nabiinə di vara dwi maama
yibiyə ni mu,
di zunə balu na kaagi ba jaani weyuu
ni tun di yibiyə ni.

²² Curu di tɔvni di yəni ba tɛ ni:
«Yi-puru siswɪa yirani mu
tun dí zwa ni.»

²³ We yirani nan mu ye
cwəŋə kalu na yi-ku tun.

Duntu mu ye ku kuri
na nuŋi mɛ tun.

²⁴ Bɛŋwaani Dɪ nii Dɪ nat tɪga baŋa
niə yam maama mu.

Dɪ maa maani kulu maama
na ki lɔgɔ baŋa ni tun.

²⁵ We deen pe viu kum dam
sɪ ku taa dula,

yi Dɪ fɔgɪ Dɪ maŋi dua na bam
sɪ Dɪ nii ba na wó taa yi te tun.

²⁶ Dɪ ma li ni o pa dua kam
sɪ ka taa sɛ ka ni,
yi Dɪ daari Dɪ lɔ cwəŋə Dɪ tiŋi
sɪ du-baga taa tɔgɪ da
yi ka бага.

²⁷ Maŋa kam kuntu ni mu Dɪ nii Dɪ na
yi-puru na yi te tun,
yi Dɪ maani ni ku tiini
ku jɔgɪ kuri lanyirani.

²⁸ We laan ma ta di nabiinə Dɪ wɪ:
«Nii-na! Nɔɔnu wulu na kwari Baŋa-We,
ku tu suni o yi swan tu mu.
Wulu maa na ci o titi di lwarum tun
mu bri ni o yi puru.»

Zobi na tagi kulu o kweeli tun

29 Zobi daa ma toŋi o taani dum wuni o wɪ:
² «Faŋa kam yi We deen nii
amu baŋa ni tun,
da yam kuntu ya na wat ya joorə,
kuó taa lana.
³ Maŋa kam kuntu ni,
We deen wu a tee ni,

pa a na ve lim wuni di, fuvni tərə,
We pooni na wu a tee ni tun ŋwaani.

⁴ A nɔn-dunni maŋa kam ni mu kuntu,
yi We lɔ Dɪ wuu Dɪ bri-ni
pa a sɔŋɔ kum na yazurə.

⁵ Maŋa kam kuntu ni Dam-fɔrɔ Tu wum
wu amu tee ni,

yi amu biə yɔɔri
ba kaagi a maama ba pu.

⁶ Amu naani deen puli pa nayla
ba jɔgɪ titɔŋi a sɔŋɔ ni.

Olivi nugə di maa nuŋi
amu kari sum ni

ka duri ka tu ka tu
pweeru tum kuri seeni.

⁷ Amu deen maa na yəni a vu
sɪ a jəni tu kum mancwəənu niə ni,

yi a da a jeeri nakwa jeerim
je sum ni,

⁸ nɔn-dunnu tum na nɛ-ni,
baá zɪgɪ dáa ni mu,

yi nankwun sum di zaŋi
sɪ zɪgɪ weeni.

⁹ Pabiə di yəni ba yagi kulu kum ba ya na zɪgɪ ba
ŋɔɔni tun mu, ba daari ba ma ba jtan ba pu ba niə.

¹⁰ Ba didɛera bam titi di ki yirr mu
yi ba cəgə.

Ba niə maa yəni ya məəri
pa ba daa wari ba ŋɔɔni.

¹¹ Wulu maama deen na je
o cəgi a taani tun tɛ o wɪ:
a jɔgɪ yu-yoŋo mu.

Wulu yi na nɛ a kikiə tun di tɛ ni:
a ki ciga.

¹² Bɛŋwaani, nabwənə na loori zənə,
a yəni a joŋi-ba a yaga.

A maa wəli bitara balu
na ba jɔgɪ fara tun di.

¹³ Balu na je ba cəgi ba tɔvni tun
di zuli-ni,

yi kadənə di di ywəəni
amu zənə ŋwaani.

¹⁴ Amu deen zɪgɪ a nɔn-ŋunni ni,
ni a jɔgɪ gwar-laa mu a zɔvra tun.

Ciga sarɪya di maa yi a yipugə mu
a jɔgɪ a pui a yuu.

¹⁵ Amu deen mu jɔgɪ yiə a pa lilwə,
yi a ta yi gwaaru di nɛ a pa-ba.

¹⁶ Amu maa yi nabwənə ko,
yi a daari a joŋi vərə taani

a ŋɔɔni a pa-ba.

¹⁷ Ku na yi lwarum-kərə balu
na tɔŋi ni ga-vara te tun,

amu deen yəni a bwəri
 ba yələ mu,
 yi a daari a vri balu ba na jigi
 ba tɔri ba ni ni tun a yagi.
¹⁸ Amu deen buŋi a titi ni a wi:
 «Amu ŋwɔa da yam wó taa daga
 ni kasulu biə na yi te tun,
 yi a daari a ti a titi tɔvni
 a sɔŋɔ kum ni.
¹⁹ A ŋwɔa kam jigi dam,
 ni tiu kulu bunnu na kwaari
 tɔga ni pa na yi-ku lanyirani,
 yi nyɔnɔ di tɔi titi ni ku pəni
 ku nɛ sum baŋa ni tun mu.
²⁰ Nɔɔna yəni ba pa-ni zulə mu
 ba ba yaga,
 yi a dam dum jiri dam-dvuri
 maŋa maama wɔni.»
²¹ Nɔɔna deen yɔɔri ba je cumm mu ba cəgə,
 si ba ni a na wó pa-ba
 kwɔə yalu tun.
²² Amu maa na ŋɔɔni a ti,
 nɔɔn-nɔɔnu daa ba tɛ taani,
 a bitarbiə na tu ba zwa ni
 di ywəəni tun ŋwaani.
²³ Ba yɔɔri ba je ba tɔni a ni-taani
 ni nɔɔna na tɔni dɔa te tun mu.
 Ba maa jɔŋi a ni-taani
 di wɔpolo,
 ni duum dɔa na jaani wɔpolo
 ku tui te tun.
²⁴ A deen na yəni a mwani a jeeri-ba,
 ku su-ba mu.
 A na bwəli a yibiyə di ba tun,
 ku maa paɪ ba nai baari.
²⁵ Amu deen mu bri-ba cwəŋə
 si ba taa tɔga,
 ni a yi ba pɛ mu te.
 Ba maa se a ni, ni pɛ wulu na tu
 o jar-kərə yigə ni tun.
 A ta maa paɪ ba bicara
 pəni tɔga ni,
 ni a na weeri balu na keeri luə yi-na te tun.»

Zobi ta ma ta o wi:

30 «Laan nan nii! Balu amu na kuɪ tun
 mu jigi-ni ba mwana.
 Ba yi balu a ya na wó gooni
 ba kwə mu,
 ba na wu yi si ba taa tɔgi
 di a kakuri-zəli sum

ba nii a vara baŋa ni tun ŋwaani.
² Ba tituŋa maa ba jigi nyɔɔri
 ya pa-ni,
 ba dam na ti di daari-ba tun ŋwaani.
³ Yinigə di kana deen tiini ka ja-ba,
 pa ba yɔɔri ba kaagi
 kagva kam ni mu
 ba lilagi kasulu kum wɔni titi ni,
 si ba nii baá na ba ni-wɔdiu na.
⁴ Ba vaari tweeru yɔɔru ba dɔna
 ba maa jiri wɔdiu,
 yi ba guri tiu bunnu ba di.
⁵ Ba magi gullu mu ba li-ba
 ba tɔni dum wɔni,
 yi ba yeeri-ba ba zəli,
 ni ba yi ŋwɔna mu te.
⁶ Je silu yirani ba na wai
 ba zɔvri da tun
 yi nabari silu na kuvri tun wɔni,
 didaani pweeru bɔɔna
 di gugwəəru wɔni mu.
⁷ Ba maa nyi di bɔnɛ silu na kaagi punnu
 titari ni si keeri tun.
 Ba yəni ba gilimi daani
 sabari je ni mu.
⁸ Ba maa yi vart-yɔɔru na ba jigi kugu
 je tɔga kam ni,
 nɔɔna na zəli-ba tun ŋwaani.
⁹ Bantu biə laan nan puli le mu
 ba leeni ba mai ba mwani amu,
 yi amu laan jigi ba ni sinsərə mu.
¹⁰ Ba maa jigi-ni ba nɔusa
 yi ba daari ba ci ba titi di amu.
 Ba nan ta yɔɔri ba twi lileeru mu
 ba yagi amu yibiyə ni.
¹¹ Wɛ laan mu pɛ ku ni-ni,
 yi a daa ba jigi kəm kəm.
 Ku maa paɪ bantu di yɔɔri
 ba ki-ni ni ba na lagi te tun.
¹² Nɔn-yɔɔru tum kuntu ki daani
 ba zaŋi amu jazim seeni
 si ba jeeri-ni di najara.
 Ba maa jigi-ni ba zəli
 je maama ni,
 yi ba kwe cwəŋə ba tiŋi
 si ba yi amu.
¹³ Ba cigi a cwəŋə mu
 si a yi wani a lu.
 Ba ma kwaani ba pa a tu tɔga ni,
 yi nɔɔn-nɔɔnu ba jigi
 si o wəli-ba.

¹⁴ Ba yɔɔri ba tui ba yi amu te,
 ni ba na tɔgi kabri na bwəri me tun
 laɲa ni ba ke te tun.
¹⁵ Cam dwi dwi mu tiini
 di jigi-ni di cɔga.
 Amu zulə ti ya daari-ni,
 ni viu na kali-ya ku ja viiri te tun.
 A yazurə di ke ya daari-ni mu.

¹⁶ A ŋwɪa kam laan lagɪ ka je mu
 ka daari-ni.
 Amu yaara yam maa ba fɔgi ya tiə.
¹⁷ Titu dum maama wuni,
 ku yɔɔri ku ni-ni mu.
 Ku tiini ku ce amu yira
 ku ba yaga.
¹⁸ We jaani a gɔrɔ kulɔ a na zɔ tun
 Dɪ sɔ ku ban ni mu.
 Dɪ gɔrɪgi amu gɔrɔ ban ni mu diŋ-diŋi.
¹⁹ Dɪ ta yɔɔri Dɪ duli-ni mu
 Dɪ di bwəru wuni,
 pa a maama laan yi turu
 di tuntwarum yirani.
²⁰ Amu Tu We, a keeri a loori nmu mu
 yi n ba ləri-ni.
 A ta maa zigi n yigə ni
 si a wart-m.
 N nan yɔɔri n saari tɔga mu,
 yi n yigə tərə amu wuni.
²¹ Nmu pipiri n ji ni nɔn-cia mu
 n tɔŋi amu yira ni.
 N ma n kwe n dam maama
 n jigi-ni n beesa.
²² Nmu nan ta jaani-ni n duli n yagi,
 ni viu na kali-ni ku ja je te tun.
 Vu-fɔrɔ kum mu pɛ-ni ku fufugi
 ku maa jeə.
²³ Amu nan ye ni ku bá daani
 di n na wó pa tɔvni ja-ni,
 si a daari a zɔ curu ni
 me na yi nabiinə maama gurim je tun.

²⁴ Cɪga tun, nɔɔnɔ na wu cam wuni,
 ku dai si ba ki-o zunnɪ ba wəli da,
 ku fɔgi ku dai o na keeri
 o lagɪ zənə nɔɔna tee ni.
²⁵ Balu na wu cam wuni tun,
 amu ba keeri a pa-ba mu na?
 Si yinigə tiinə di,
 amu ba ŋwanɪ a pa-ba mu na?
²⁶ Amu nan na je a tuna lam
 si di ba a baɲa tun,
 lwarum mu ləri di yi-ni.

A maa na je a tuna wi pooni mu wó
 nyi di pa-ni tun,
 lim yirani mu tu di kwəli-ni.
²⁷ Amu wuu yɔɔri ku jujugi mu taa.
 De maama wuni cam yəni
 di ci a cwəŋə di cəgi-ni.
²⁸ Amu yɔɔri a kaagi a ve
 di wu-cɔgɔ mu,
 yi lim kwəli a cwəŋə kam.
 A ta maa zigi nɔn-kɔgɔ titari ni
 a keeri a loori zənə.
²⁹ Amu kərə kam nan pai a nyi di
 ga-kakuri di kukwəru mu,
 yi a mi di-ti.
³⁰ Amu ya-tana kam di laan zwəri mu
 yi ka lɔɔri ka titi ni.
 Ya-bra mu jigi amu kwi sum ya di.
³¹ Amu laan nan na yəni a tai kɔnɔ,
 ku yi luə le yirani mu a leenə.
 A ta na wui wuə,
 ka wəli kərə sɔɔ wuni ka ki da.»

Zobi ta ma ta o wi:

31 «Amu wubɔŋa nan yɔɔri
 ya ja mu ni:
 amu bá pa a yiə cwəŋə
 si ya nii bukɔ si a fra zɔ o wuni.
² Dam-fɔrɔ Tu We dum
 na wu weyuu ni tun
 lagɪ Dɪ pa dí guri tita mu?
 Be nyɔɔri mu Dɪ kwe Dɪ tiŋi
 dibam ŋwaani?
³ Ku na yi nɔn-balwaarɔ,
 di balu na tɔŋi lwarum tun,
 Dɪ bá pa lɛru di cɔgum
 ba ba baɲa ni mu na?
⁴ We nan nai a na-vəli na yi te tun,
 yi Dɪ daari Dɪ jeeli
 a naba-laara maama.
⁵ Amu nan kaagi a tɔŋi vwan mu,
 naa a gɔɪ naba-laara a ve
 a gani nɔɔna mu na?
⁶ Yagi si We kwe-ni Dɪ marɪ
 di Dɪ bwaɲa kalu na yi cɪga cɪga tun.
 Dɪ na ki kuntu, Dɪ wó na ni
 a zigi di a cɪga mu.
⁷ Amu ywəri cwəŋə kalu
 Dɪ na tiŋi Dɪ pa-ni tun mu
 naa a se si a yiə ja-ni ya pa a cɔgi,
 naa a me a jin mu a tɔŋi lwarum
 pa a digimi a titi?
⁸ A nan na sunt a ki lwarum kuntu don,

sɪ nɔɔna badonnə di
 kulɔ maama a na yaari a na tun,
 sɪ ba daari ba gɔ wudiiru tɩlɔ
 a na dugi tun ba yagi.
⁹ Amu ya na maɲi a pa ka-gaa
 mu sugi a wɔbɔɲa o wani,
 naa a yi na su a doɲ kaani mu
 pa a səgi o digə ni nɪ,
¹⁰ nan yagi sɪ a kaani joɲi nɔn-gaa muni
 o cu o pa ku tu,
 sɪ nɔɔna badonnə di taa jigi
 a kaani ba laga.
¹¹ Beɲwaani, a kəm dum kuntu
 yaá taa yi kəm-lɔɲɔ mu,
 yi ku maɲi sɪ nakwa bam
 vani nɔɔnu bura ku ɲwaani.
¹² gwalim kikiə nan nyi di mim
 dilɔ na zwe wəənu kulə,
 pa di vu di yi curu titi tun.
 Ya maa wó cɔgi nyɔɔri dilɔ maama a
 na tɔɲi a na tun.
¹³ A tuntuɲna maa na puɔni
 amu puɔpuɔna,
 a wu ki siri sɪ a cəgi-ba mu na?
¹⁴ Ku ya na dai kuntu, yi We na tu
 sɪ Dɩ bwe-nɪ ku ɲwaani,
 Aá wani a na ni sɪ a puri
 wəənu tuntu maama wɔni na?
¹⁵ Ku dai We mu mɔɔni amu
 Dɩ ki a nu pugə nɪ,
 yi Dɩ daari Dɩ mɔ bantɔ di na?
¹⁶ Yinigə tiinə tu amu te di ba cam
 yi a wu wəli-ba na?
 A nan ta pɛ kadənə
 tuna yam ti na?
¹⁷ Amu fɔgi a jigi a wɔdiu
 a di a yiranɪ,
 yi a wu cɛ-ku di bitara na?
¹⁸ Ku zigi a nɔn-dɔnnɪ maɲa nɪ mu
 a yɔɔri a jigi bitara a kɔna.
 A ɲwia maama wɔni
 a nii kadənə di baɲa nɪ.
¹⁹ A na ne wulɔ yinigə na ke juɲa
 pa o ga gwaaru sɪ o zu tun,
 naa wulɔ na ba jigi kulukulɔ
 sɪ o ma o kwəli o yira tun,
²⁰ a wu kwe a piə tankolɔ a pa ku tu
 pa o tee-nɪ,
 o na ne wɔɲo sɪ o ma o kwəli
 o titi tun ɲwaani na?
²¹ A liligi a nua bitaru yigə nɪ
 sɪ a fug-o,
 tu kum didɛera na zigi amu kwaga nɪ
 tun ɲwaani mu na?
²² A nan na sunɪ a ki kuntu doɲ,

sɪ a wɔɲo kum gwəri ku na lægi mɛ tun ku tu tɪga nɪ,
 yi ku zigi a jatogo kum nɪ ku bwəri.
²³ Beɲwaani amu ya funa nɪ
 We wó pa læru yi-nɪ mu.
 A maa wari wo-lwaanɔ tum kuntu
 sɪ a ki,
 a na kwari We di Dɩ paari dum tun ɲwaani.
²⁴ Amu nan kwe a tuna
 a ki a səbu-sɔɲa wɔni,
 naa a tagi a wɩ:
 kulukulɔ daa bá daani-nɪ,
 a na jigi səbu-sɔɲa zanzan tun ɲwaani na?
²⁵ A dɛen na yi nadum tun,
 a nan jigi wɔpolo di a jujiguru tum,
 nɪ a tɔɲi mu a na-ti na?
²⁶ Amu ta nii wapuli dum di ka dam dum,
 naa a nii cana kam
 di ka ninwaja kam,
²⁷ pa tuntu wani-nɪ ti sugi
 sɪ a səgi a zuli-ti mu na?
²⁸ Nɪ amu ya na sunɪ a ki
 lwarim dum kuntu doɲ,
 ku ya maɲi sɪ nakwa bam
 vani a bura mu ya ɲwaani,
 beɲwaani a wu jaani cɪga
 di Baɲa-We dum.
²⁹ Cam mu na yəni di yi a dɔnu tun,
 a zigi a caka di læru tɩlɔ
 na tu o baɲa nɪ tun na?
³⁰ Amu nan wu pɛ a ni cwəɲə
 sɪ di cɔgi di sɔɔli lwarim
 di yagi ku tu baɲa nɪ.
³¹ Amu sɔɲo tuntuɲna bri
 ba wu tagi nɪ:
 <Zobi wu pɛ o vərə wɔdiu
 sɪ ba di ba su.>
³² Beɲwaani, amu wu sɛ sɪ vərə
 maɲi pwələ nɪ ba pəni.
 A nan yəni a jeeri-ba lanyiranɪ mu a sɔɲo nɪ.
³³ A jigi a lwarim mu a səgi a wɔni,
 sɪ nɔɔn-nɔɔnu yi lwarɪ
 a na ki a cɔgi te tun na?
 Nabiinə yəni ba ki
 wəənu tuntu maama mu.
 Amu nan wu ki-ti.
³⁴ Amu wu pi a titi a yagi digə nɪ
 a je da cumm,
 a na kwari fɔni di nɔɔna na wó ta wəənu tɩlɔ
 ba ma ba gooni-nɪ tun ɲwaani.
³⁵ Nɔɔnu na wura sɪ ku tu yigə
 taa wu a taani dum wɔni,
 ku ya lamma!
 Amu tɩli a taani dum a ti.
 Dam-fɔɔ Tu We dum na jigi kulɔ

sɪ Dɪ ta,
Dɪ nan ləri a taani dum!
Kv ya maŋɪ sɪ Dɪ pɔpɔntɪ Dɪ na jɪgɪ
kʊlʊ sɪ Dɪ bwɛ-nɪ kv baŋa nɪ tun
Dɪ tiŋi tɔnɔ nɪ.

³⁶ A yaá kwe Dɪ tɔnɔ kʊm kʊntʊ
a daŋɪ a bakalɪ baŋa nɪ,
yɪ a daari a pu-kv a yuu nɪ,
nɪ kv yɪ paari yipugə mʊ tun.

³⁷ Amv dɪ nan yaá maŋɪ
a na-vəli maama a bri-Dɪ.
A maa wó vu a zɪgɪ Dɪ yigə nɪ
dɪ baari nɪ pabu te.

³⁸ A tɪga kam keeri yɪ ka kan yi-na,
amv na kɪ a cɔgɪ-ka tun ŋwaani na?

³⁹ A nan di a kara wɔdiiru tum
yɪ a wʊ ŋwɪ tuntʊŋna bam mʊ na?
Amv pini balv na tʊŋɪ
a tɪga kam baŋa nɪ tun,
pa ba tɪ dɪ kana na?

⁴⁰ Amv na sunɪ a kɪ wəenu tuntʊ doŋ,
sɪ sabari dɪ ga-balwaarv di a kari sum,
sɪ sɪ wɔdiiru daa yɪ kɪ tɪ pa-nɪ.»

Zobi na tagɪ kʊlʊ maama o kweeli tun mʊ kʊntʊ.

Elihu ni-taani

32 Kv na tu te tun, Zobi badonnə batɔ bam daa
maa ba kwaani sɪ ba ta taani did-o, beŋwaani
o sɛ o titɪ nɪ o wɪ o jɪgɪ cɪga. ² Nɔɔnʊ wudoŋ dɪ deen
maa wura, o yɪrɪ mʊ Elihu. O nuŋi Ram dwi kʊm wunt
mʊ yɪ o ko yɪ Buzi tu Barakeeli. O bani ma zaŋɪ dɪ
Zobi, dɪ o na pɛ o titɪ jɪgɪ cɪga dɪ kʊlʊ na yi-o tun, yɪ o
wʊ pɛ We jɪgɪ cɪga tun. ³ O bani ta zaŋɪ Zobi badonnə
batɔ bam baŋa nɪ mʊ, dɪ ba na wʊ want sɪ ba ləri Zobi
taani dum dɪ cɪga, yɪ ba ta vɪn sɪ ba pa-o bura tun dɪ.

⁴ Elihu ya pɛ Zobi badonnə bam ŋɔɔntɪ ba ti mʊ yɪ
wuntv dɪ laan ŋɔɔntɪ did-o, ba maama na kv-o tun
ŋwaani. ⁵ O maa na je o cɔgi ba taana yam yɪ o maani
nɪ ba daa ba jɪgɪ taani sɪ ba ta dɪ Zobi tun, mʊ o yira
wiirə sɪ o ta taani.

⁶ Elihu laan ma ta o wɪ:

«Amv yɪ bu mʊ
abam maama yigə nɪ,
yɪ abam maama kv-nɪ.
Kʊntʊ nan mʊ pɛ a maŋɪ da cɪmm abam titari nɪ,
a na kwari sɪ a ta yəno taani dilv na wʊ
amv wʊbʊŋa nɪ tun ŋwaani.

⁷ Amv ya buŋɪ a titɪ nɪ a wɪ:
«Abam na daani lʊgʊ baŋa nɪ tun
pai á jɪgɪ cwəŋə
sɪ á taá ŋɔɔntɪ swan taana
á bri dɪbam.»

⁸ Amv laan nan maani nɪ

nabiinu yi-puru tɔgi
o joro kʊm na yɪ te tun,
nɪ Dam-fɔrɔ Tu We dum na sin
Dɪ siun Dɪ yagɪ kv tu yira nɪ
te tun mʊ.

⁹ Kv dai nɪ kʊkwurʊ mʊ bri yi-puru.
Swan dɪ nan dai cəlimə
ya ləri nakwa yirani wɔntɪ.

¹⁰ Kʊntʊ ŋwaani mʊ amv dɪ nan wɪ:
Cəgi-na a taani dum,
sɪ amv dɪ ta a na ye te tun.

¹¹ Abam na wura á ŋɔɔntɪ tun,
amv yɔɔrɪ a yɪ cɪmm mʊ.

A maa je a cəgi
á wʊbʊŋa na yɪ te,
dɪ á na beeri bitarbiə
sɪ á ta te tun.

¹² Amv nan yɔɔrɪ a cəgi kʊv mʊ
sɪ á ni á taani dum.

Abam wʊlʊwʊlʊ nan wʊ want
o bri nɪ Zobi tusi.

Á nan ta wʊ want o taani dum
sɪ á ləri á pa-o.

¹³ Nan taá ye-na sɪ á yɪ ta wɪ:
«Dɪbam jɪgɪ swan mʊ.

We yirani mʊ maŋɪ sɪ Dɪ van-o.

Kv nan dai nabiinə mʊ wó kɪ kʊntʊ.»

¹⁴ Zobi na tʊlɪ o taani tun,
kv dai amv mʊ o lwe.

Amv dɪ nan bá kwe abam taana yam
doŋ sɪ a ma a lər-o.

¹⁵ Nii mʊ! Ba jaani ba niə!

Ba daa ba jɪgɪ kʊlʊkʊlʊ sɪ ba ta.

¹⁶ Ba na zɪgɪ da cɪmm kʊntʊ tun,
amv dɪ wó taa yɪ cɪmm mʊ na?

¹⁷ Amv dɪ nan maŋɪ sɪ a ta taani mʊ.
Amv dɪ wó ta a na ye te tun mʊ.

¹⁸ Beŋwaani, amv ni yɔɔrɪ dɪ su
dɪ taani mʊ sɪ a ta.

A nan bá want a ni dum a pu
sɪ a yɪ ta wəŋo.

¹⁹ Amv wʊv kʊm nyɪ dɪ lɔɔ kʊlʊ wʊv
na su dɪ sa-duŋa tun mʊ.

Kv maa nyɪ dɪ kv lagɪ kv bagɪ mʊ.

²⁰ Amv maŋɪ sɪ a ŋɔɔntɪ
a ni-taani mʊ sɪ a yira zuri.

Cɪga tun, Aá puri a ni
sɪ a ləri taani dum.

²¹ Amv nan na wó ŋɔɔntɪ te tun,
a bá zɪgɪ a pa nɔɔn-nɔɔnʊ.

A nan bá ŋɔɔntɪ ni-suntɪ
dɪ nɔɔn-nɔɔnʊ
sɪ kv pa kv tu yuu zəŋi.

²² Beŋwaani, amv ya na ye ni-suntɪ ŋwaŋa,

tuntu a Kəru wum ya pɛ
a je mu tɔga kam baŋa ni.»

Elihu ta ma ta o wi:

33 «Zobi, nan zuri n yira
si n cəgi kuu,
si n ni kulɔ maama
amu na wó ta di nmu tun.
2 Amu laan ti a yigə mu si a puri a ni
si a ta kulɔ maama
na wu a wunt tun.
3 A ni-taani dum bri
a wubɔŋ-laaru na yi te tun.
A yɔɔri a tɛ yəno kulɔ
na yi cɔga cɔga tun mu.
4 Dam-fɔrɔ Tu We Joro kum
mu naani amu.
O maa sin o siun o yagi a yira ni
pa a jigi ŋwia.
5 Nmu nan na jigi ni si n puri,
si n ləri a taani dum.
Ti n yigə si n zigi amu yigə ni
n tɔlt n taani dum.
6 We yigə ni mu amu di nmu
nan yi bidwi.
Amu di nan yi dɔgɔ mu
ba mɛ ba ki-ni.
7 Kuntu ŋwaani, yi ta n kwari fɔnti di amu.
A nan bá tiini a daani-m.
8 Nmu nan tagi tuntu pa amu ni.
Nmu na tagi kulɔ n di amu zwa ni tun mu tuntu:
9 «Amu wu ki kulɔkulɔ a cəgi.
A ta wu a cɔga ni mu
yi a wu tusi di kulɔkulɔ.
10 Di ku di, We beeri cwəŋə
si Dl vi-ni.
Dl yɔɔri Dl ki-ni ni a yi Dl dɔnu tun.
11 Dl kwe cɔgɔ mu
o vɔ a nɛ diŋ-diŋ,
yi Dl daari Dl yiri a na-vəli maama.»
12 Zobi, nmu nan na tagi kulɔ kuntu tun,
ku dai cɔga mu n jigi n tea.
Nii mu! A maŋi si a ləri-m,
bɛŋwaani We daga Dl dwe nabiinə.
13 Bɛɛ mu yi n jigi ni si n pɔvnti We
ni Dl ba ləri n taani dum
di funfun di?
14 Ta n ye ni We yəni Dl tɔgi
cwe dwi dwi mu
Dl ŋɔɔni di nɔɔna.
Ba nan yəni ba wari

si ba lware Dl kwərə kam.
15 Nɔɔna na tigi titu ni ba dɔ
ba bəri maŋa kalu ni tun,
We wai Dl pa ba dwe dɔndwɔ,
yi Dl vuri wənu Dl bri-ba.
16 Dl maa pai Dl kwərə tu ba zwa ni,
pa Dl ni-kaana yam fugi-ba.
17 We yəni Dl ki kuntu si ku ci nabiinə
di kəm-balwaaru mu,
si Dl ta ci si ba yi taa zəŋi ba tuti.
18 Duntu wai Dl cu si tɔvnti yi ja-ba,
si ba yi tɔgi curu cwəŋə ba je.
19 We nan ta wai Dl pa ku ni nabiinə
si Dl tɔgi da Dl zaasi-ba.
Dl maa yəni Dl yagi
pa ba yira yɔɔri ya cɛ
ya pa-ba,
20 pa wɔdiu ji wo-zɔɔnti ba yigə ni,
ku na maŋi ku ywəmmə
te maama di.
21 Kuntu maa pai ba yəni
ba yɔɔri maama ba ti,
pa ba kwi sum tuti tigi si niə.
22 Ba laan maa yi bɔɔnti ni vərə,
yi tɔvnti di je di cəgi
si di kwe-ba di ja di kɛ.
23 We malest kɔgɔ kum wunt didua
nan na wu nɔɔnu tee ni,
si ka zigi ku tu di We
titari laŋa ni,
ka wó wani ka bri nɔɔnu wum
cwə-laa kalu o na jigi
si o tɔgi tun.
24 Maleka kam laan maa wai
o duri nɔɔnu wum ŋwari
yi ka ta wi:
«Cu si tɔvnti yi ja-o!
Amu nan nɛ wɔŋo
si a ma a ləri ku tu yuu ni.»
25 Nɔɔnu wum yira laan
wó joori ya zuri,
si o taa dana ni nɔn-dɔŋu te.
26 O daa ta wó wari We,
yi o kikiə yam di su We yi.
O laan maa wó zigi We yigə ni
o zuli-Dl di ywəni.
We di maa wó pa ku tu joori
o taa tɔgi cwəŋə cɔga cɔga.
27 Nɔɔnu wum laan maa wó taa bri o donnə ni:
«Amu ya ki lwarum mu
yi a tusi cwəŋə.
Di ku di, We wu ki-ni
ni ku ya na maŋi si Dl ki te tun.

²⁸Dl nan liiri-ni mu
pa a wu zu tɔni goŋo wuni.
Amu laan wó taa wu pooni yigə ni mu
yi a di ywəəni.»

²⁹Cɪga tɪn, Wɛ yəni Dl kɪ kuntu doŋ
Dl pa nabiinə kuni bule, naa kuni bito mu,
³⁰si Dl want Dl ci si tɔni yi ja-ba.
Dl kɪ kuntu si ba taa ve
ŋwɪa pooni dum wuni mu.
³¹Zobi, nan ta n yi kuntu cɪmm
si n cəgi a taani dum kuu.
Kɪ yirr, si a daa ta jigɪ taani mu
si a ta.
³²Nmu nan ta na jigɪ taani si n ta,
ləri-ni si a di cəgi.
Ta n bri-ni, a na beeri cwəŋə
si a pa n na n bura tɪn ŋwaani.
³³Ku nan na dai kuntu,
nan cəgi amu taani dum.
Pu n ni, si a lagɪ a bri-m
yi-puru cwəŋə mu.»

34 Elihu ta ma ta o wi: ²«Abam jigɪ swan mu na?

Nan cəgi-na a taani dum.
Á zaasi á yi na?
Puri-na á zwa si á cəgi.
³Beŋwaani nabiinə zwa cəgi taana
si ba lwarɪ mu,
ni ba dindəlimə na yəni
ya laŋɪ wodiiru te tɪn.
⁴Nan pa-na dí ye dí lwarɪ
kulu di kulu na maŋɪ tɪn,
si dí kɪ daani dí zaasi
cwə-laa tɔgɪm.
⁵Beŋwaani Zobi taga o wi:
«Amu jigɪ bura mu,
Wɛ nan ta vani-ni cɪga.
⁶Di amu na wu a cɪga wuni tɪn di,
nɔɔna ta pat a yi vwa-nyum mu.
Amu wu kɪ a sa cwəŋə,
di ku di, ku ni-ni si ku ke jɪŋa.»
⁷Zobi nɔn-dwi dum wura na?
O tiini o jigɪ nɔɔnu tura,
ni o na jigɪ na mu o nyo tɪn.
⁸O soe si o taa yi di kəm-balwaaru tiinə
di pusɪŋ-nyina mu.
⁹Beŋwaani o ya tagɪ o wi:
«Nɔɔnu na kwaani
si o kɪ o su Wɛ yi,
o bá na nyɔɔru ku baŋa ni.»

¹⁰Abam na buŋɪ ni

á yi wubɔŋa tiinə tɪn,
nan cəgi-na a taani dum.
Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum bri
Dl bá tɔŋɪ lwarum kɔtaa!
Dl bá want Dl kɪ Dl sa cwəŋə di.
¹¹Wɛ yəni Dl pa nɔɔnu jɔŋɪ nyɔɔru
o titɔŋa baŋa ni,
pa ku tu na o nyum si ku maŋɪ
di o kikiə na yi te tɪn mu.
¹²Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum wari Dl kɪ kəm si
Dl tɔŋɪ lwarum di wuni.
Dl nan ba kwuli cɪga kam
Dl sin tɪga ni.
¹³Wɔɔ mu fɔgɪ o kwe tɪga baŋa kam
o kɪ Wɛ jɪŋa ni?
Wɔɔ mu pɛ-Dl ni si Dl taa nii
lugu kum maama baŋa ni?
¹⁴Wɛ nan ya na jaani wubɔŋa
si Dl li Dl Joro di Dl siun
nabiinə yira ni,
¹⁵nɔɔna maama wó tɔgɪ daani
ba ti mu,
pa ba joori ba ji tɪga turu.

¹⁶Nmu na suni n jigɪ yi-puru,
si n cəgi a taani dɪntu.
Cəgi a na jigɪ kulu si a ta tɪn.
¹⁷Nmu na buŋɪ te tɪn,
Wɛ ya na kwuli cɪga kam,
Dl ta wó want Dl taa nii
lugu kum baŋa ni na?
Wɛ nan na yɔɔru
Dl buri cɪga bura tɪn,
nmu buŋɪ si n yáali-Dl mu na?
¹⁸Dɪntu mu yəni Dl bwe pwa ni:
«Abam yi nɔn-wo-kurru,»
yi Dl ta te di nɔn-yum ni:
«Abam yi nɔn-balwaaru mu.»
¹⁹Dɪntu ba kuri nakwa da-wuni
si Dl zɪgɪ ba kwaga ni.
Dl maa ba nii nadunə
si ba taa garɪ yinigə tiinə.
Beŋwaani ba maama yi Dɪntu
mu naani-ba.
²⁰Ba yəni ba da ba ti mu
titu kɔnkɔru ni.
Wɛ na magɪ-ba, baá ti mu.
Wɛ wó li ba mɔmwa mwali-mwali mu,
di ba na maŋɪ ba yi didɛera
te maama di.
²¹Wɛ yiə pagɪ nabiinə kikiə maama baŋa ni mu.
Dl maa nai ba na-vəli maama.
²²Lim naa lim-nyɔɔru je tərə,
kəm-balwaaru tiinə na wó vu
ba səgi da si Dl yi na-ba tɪn.

²³We daa ba maŋɩ sɩ Dɩ saŋɩ nabiinɔ
 sɩ ba ba Dɩ yigɛ nɩ,
 sɩ Dɩ laan di ba taani.
²⁴Dɩ yɛni Dɩ cɩcɔɣi dɩdɛera
 yɩ Dɩ ba bwe-ba.
 Dɩ laan ma daari Dɩ tiŋi babam
 Dɩ lɛri ba yuu nɩ.
²⁵Cɩga ŋwaani tun, Dɩ maani
 ba kikiɛ yam na yɩ te tun,
 pa Dɩ ja-ba titu nɩ Dɩ dɔli Dɩ yagi,
 yɩ Dɩ daari o muri-ba.
²⁶Ba pu-sɩŋa tituŋa ŋwaani mu
 Dɩ yɛni o waari-ba,
 yɩ nɔɔna maama zigɩ ba niɔ.
²⁷Bɛŋwaani ba baari Dɩ kwaga nɩ mu,
 yɩ ba yigɛ tɛrɛ dɩ Dɩ cwe sum tɔgum.
²⁸Ba na jɩgi yinigɛ tiinɛ bam
 ba fin te tun
 pɛ ba keeri ba loori Wɛ,
 yɩ Dɩ dɩ cɛgi ba kɛrɛ kam.
²⁹We nan ya na maŋɩ da cumm mu dɩ,
 wɔɔ mu yɩ sɩ o yáali-Dɩ?
 Dɩ maa na sɛgi Dɩ yibiyɛ,
 wɔɔ mu wó wani o nii o na-Dɩ?
 Dɩntu nan mu yurɩ nabiinu maama dɩ tu maama,
³⁰sɩ Dɩ cɩ nɔn-balwaaru sɩ ba dɩ yɩ
 di paari nɔɔna baŋa nɩ,
 ba daari ba pa cam yi-ba.
³¹Nɔɔnu wai o te dɩ Wɛ nunɛni:
 «Amu kɩ a cɛgi mu
 pa a na waarum.
 A nan daa bá kɩ a sa cwɛŋɛ.
³²Nan bri-nɩ a na tusi te
 yɩ a wɔ lwarɩ ku ni nɩ tun.
 A na sunɩ a tɔŋɩ lwarum,
 a daa bá kɩ a wɛli da.»
³³Nmu buŋɩ nɩ Wɛ wó ŋwi ku tu lwarum yam jɩni
 sɩ ku tɔgi nmu titi wɔbuŋa mu na?
 Nmu nan vin Wɛ na tɔŋɩ te tun mu.
 Ku wɔ nmu tee nɩ.
 Nmu mu wó kuri n pa n titi,
 sɩ ku dai amu.
 Kuntu tun, pa dí lwarɩ
 n wɔbuŋa na yɩ te tun.
³⁴Wɔbuŋa tiinɛ dɩ yi-purɩ-nyina na ni a taani,
 baá ta dɩ amu nɩ:
³⁵«Zobi kaagi o ŋɔɔni a-yɛri-ka taani mu.
 O maa yɛni o ŋɔɔni bitar-yɔɔru yurani.»
³⁶Amu titi wɔbuŋa nɩ,
 ku maŋɩ sɩ Zobi na waarum
 sɩ ku kɛ jɩŋa,
 o na kaagi o ŋɔɔni nɔn-balwaaru
 taana yam doŋ tun ŋwaani.
³⁷O ta kɩ zwabaniɛ mu

o wɛli dɩ o lwarum dum.
 O maa magɩ ni-kantɔgo
 dɩbam yigɛ nɩ,
 yɩ o daari o mai bitarbiɛ zanzan
 o jɩgi Wɛ o mwana.»

35 Elihu daa ta ma ta o wɩ:
²«Zobi, fɔgi n buŋɩ
 n taani dum wɔni n nii,
 ku yɩ ku cwɛŋɛ nɩ na?
 N bri n titi nɩ:
 n jɩgi bura Wɛ yigɛ nɩ.
³N ta bwe Wɛ mu n wɩ:
 «A na kɩ lwarum,
 ku lagi ku kɩ-m bɛɛ mu?
 A nan na culi lwarum,
 a lagi a na bɛ nyɔɔri mu?»
⁴Amu nan wó lɛri nmu
 dɩ n badonnɛ batɔ bam.
⁵Kwɛni n yuu n nii wɛ-baŋa kam,
 sɩ n daari n nii kunkwɛnu tum
 na tiini ti wɔ weyuu nɩ te tun.
⁶Nmu lwarum dum ba sai Wɛ yɩra.
 Nmu na cɔgi pa ku daga
 te maama dɩ,
 ku lagi ku kɩ-Dɩ bɛɛ mu?
⁷Nmu nɔn-ŋɔnnɩ jɩgi zɛnɛ
 ku pai Wɛ mu na?
 Dɩ lagi Dɩ jɔŋi bɛɛ mu n jɩŋa nɩ
 sɩ Dɩ taa te?
⁸N pu-sɩŋa kikiɛ yam cɔgi
 n donnɛ nabiinɛ mu,
 yɩ n nɔn-ŋɔnnɩ dum dɩ wɛli
 bantɩ yɩrani.
⁹Cam maŋa nɩ,
 nɔɔna yɛni ba coosɛ mu.
 Ba maa keeri ba beeri zɛnɛ,
 dɩdɛera na bɛɛsɩ-ba tun ŋwaani.
¹⁰Nɔɔn-nɔɔnu nan ba tɛ o wɩ:
 «Amu Kɛru Wɛ nan bɛ?
 Wuntu mu pai a ni wai dɩ purim
 dɩ leeni le titu nɩ.
¹¹O maa pai dí jɩgi wɔbuŋa
 yɩ dí jɩgi yi-puru dí dwe
 vara dɩ zunɛ dwi maama.»
¹²Cam maŋa nɩ nabiinɛ yɛni
 ba coosɛ,
 yɩ Wɛ vin sɩ Dɩ cɛgi ba loro kum,
 ba na jɩgi yi-dɛeri
 yɩ ba tɔŋɩ lwarum tun ŋwaani.
¹³Cɩga tun, Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum
 ba cɛgi ba wara yam.
 Dɩ nan nii ba kɛrɛ kam sɩ ka taa yɩ
 bitar-yɔɔru mu Dɩ yigɛ nɩ.

¹⁴Kuntu tun, Zobi,
 Wɛ wó cɛgi n taani dum na?
 N nan kaagi n tɛ wɪ: n ba na-Dl,
 yɪ n taani dum tigi Dl yigə nɪ,
 pa n cɛgi-Dl sɪ Dl pa Dl kwərə.
¹⁵Nmu ta tɛ n wɪ: Wɛ ba tɔgi
 Dl ban-zɔŋɔ kum baŋa
 Dl waari lwarum-kərə,
 Dl yigə na tərɛ dɪ ba lwarum kikiə tun ɲwaani.
¹⁶Ku maa bri nɪ
 Zobi na yəni o puri o ni,
 bitar-yɔɔru yirani mu nuŋi dɪ wɔni.
 O tiini o ɲɔɔni bitarbiə zanzan,
 yɪ o yəri kulɔkulɔ ni nɪ.»

36 Elihu daa ta ma ta o wɪ:
²«Zuri n yura sɪ a daa taa ɲɔɔni
 a wəli da fun,

sɪ n wani n lwarɪ kulɔ a ta na
 wó bri-m Wɛ ɲwaani tun.
³A lagi a kwe yəno taana
 dwi dwi mu a ma a bri-m,
 sɪ n lwarɪ nɪ a Kəru wɔm
 sunɪ o wɔ o cɪga wɔni.
⁴Cɪga ɲwaani tun, wəənu tilɔ
 a na maŋɪ sɪ a ta tun dat vwan.
 Wɔlɔ na zɪgɪ n yigə nɪ o ɲɔɔni tun
 nan jɪgɪ wɔbɔŋa o ti mu.
⁵Wɛ tiini Dl jɪgɪ dam.
 Dɪ ku dɪ,
 Dl ba gooni nɔɔn-nɔɔnɔ.
 Dl nan sunɪ Dl jɪgɪ dam,
 yɪ Dl yəni Dl ja Dl wɔbɔŋa Dl ti mu
 sɪ Dl kɪ kəm.
⁶Dl ba paɪ nɔn-balwaaru cwəŋə
 sɪ ba taa ɲwi.
 Nabwənə balɔ ba na jɪgɪ ba bæstɪ tun nan
 wó na cɪga Dl tee nɪ.
⁷Dl yɪ pagɪ nɔn-ɲuna baŋa nɪ mu,
 sɪ Dl pa ba tɔgi dɪ pwa
 ba di paari,
 yɪ ba daari ba na zulə
 sɪ ku taa ve maŋa maama.
⁸Ba nɛ sim nan na vɔgi
 dɪ capɔnnɔ mu diŋ-diŋ dɪ,
 pa ba jɪgɪ yaara ba di,
⁹Wɛ wó lɪ kulɔ ba na kɪ
 ba cɔgi tun mu Dl bri-ba,
 dɪ ba na tusi
 yɪ ba zəŋi ba titɪ te tun.
¹⁰Dl maa paɪ ba pɔri ba zwa
 sɪ ba jɔŋi kɔrisum,
 yɪ Dl daari Dl kaani-ba sɪ ba joori

ba kəm-balwaaru tum kwaga nɪ.
¹¹Ba maa na sɛ Dl ni dum
 yɪ ba daari ba zuli-Dl,
 ba laan wó taa ve yigə mu
 yɪ ba di ywəəni
 ba ɲwia da yam maama wɔni.
¹²Ba nan na vɪn Wɛ kwia yam,
 ba laan wó tɔgi curu cwəŋə
 ba je mu.
 ba wó tɪ mu,
 ba nayərim dum wɔni.
¹³Nɔn-balwaaru nan ba fɔgi
 ba zuri ba bana.
 Wɛ na maŋɪ Dl waari-ba
 te maama dɪ,
 ba ba loori zənə Dl tee nɪ.
¹⁴Bantu yəni ba tɪ
 ba nɔn-dɔnnɪ maŋa nɪ mu,
 yɪ ba guri dɪ cavura,
 nɪ baara balɔ na kɪ tulɔ
 jwənə zulim baŋa nɪ tun.
¹⁵Balɔ na jɪgɪ yaara ba di tun mu
 Wɛ wó tɔgi ba yaara yam baŋa nɪ
 Dl jɔŋi-ba Dl yagi,
 yɪ Dl viiri Dl titɪ dɪ ba
 ba cam dum wɔni.
¹⁶Wɛ nan koori nmu sɪ
 sɪ Dl lɪ-m n cam dum wɔni,
 sɪ n vu n yɪ jəgə na yɪ yaligu tun
 mɛ kulɔkulɔ na bá daani-m tun.
 Dl nan ta kwe wɔdi-laaru
 Dl zɪgɪ n yigə nɪ,
 sɪ n ta n di n wɔbɔŋa.
¹⁷Nɔn-balwaaru waarum wɔbɔŋa
 laan mu su n yuu.
 Cɪga sariya nan wó sunɪ
 ya kɪ ya pa-m.
¹⁸Ta n ye n titɪ sɪ n yɪ pa
 nɔɔn-nɔɔnɔ na cwəŋə
 sɪ o kwe o jɪjɪguru o sugɪ-m
 sɪ n kɪ n cɔgi.
 Nan yɪ sɛ sɪ n jɔŋi dim
 sɪ ku pa n kɪ n tusi.
¹⁹Nmu jɪjɪguru tum na daga te,
 yɪ n na tɔŋi dɪ dam te maama dɪ,
 tɪ wó wani tɪ cɪ
 sɪ cam yɪ yi-m na?
²⁰Yɪ ta n je n tuna sɪ lim ba
 dɪ kwəli-m titɪ nɪ,
 dɪ ku na yɪ maŋa kalɔ
 nɔɔna na da ba je tun dɪ.
²¹Ta n ye n titɪ sɪ n yɪ pipiri
 n tv kəm-balwaaru wɔni.

Cam nan tu n baɲa
 sɪ kʊ cɪ nmʊ dɪ kikiə yam kuntu doŋ.
²²Nii mʊ! Wɛ dam dɪm ba tiə.
 Birɪnu wudoŋ tərə
 o na wó maŋɪ dɪ Wɛ.
²³Nɔɔn-nɔɔnu warɪ sɪ o bri Wɛ
 cwəŋə kalɔ Dɪ na wó tɔɔɪ tun.
 Ba nan ba tɛ dɪ Wɛ ba wɪ:
 ‹Nmʊ kɪ tintʊ mʊ n cəɣɪ.›
²⁴Nan guli sɪ n tee-Dɪ
 Dɪ titʊŋa yam ŋwaani,
 nɪ nɔɔna na yəni ba leeni
 ba tee-Dɪ te tun.
²⁵Nabiinə maama nɛ kʊlʊ Dɪ na kɪ tun.
 Ba nan zɪɣɪ yigə yigə mʊ
 yɪ ba tʊlt ba nii ba na.

²⁶Cɪga tun, Wɛ tiini Dɪ yɪ kamunu,
 pa dí warɪ sɪ dí lwarɪ-Dɪ dí ti.
 Nɔɔn-nɔɔnu warɪ sɪ o jeeli
 Wɛ bɪna yam ni na maɪ te tun.
²⁷Wɛ yəni Dɪ la tɪga baɲa na bam mʊ
 Dɪ zəŋɪ weyuu nɪ,
 yɪ Dɪ laan pa ba ji dʊa
 kunkwəənu tum wɔni.
²⁸Dʊa kam laan ma yəni
 ka nuŋɪ weyuu nɪ ka nɪ
 ka bugi tɪga kam
 sɪ nabiinə na-ka zanzan.
²⁹Wɔɔ mʊ wat o lwarɪ Wɛ na kɪ te
 Dɪ lwarɪ kunkwəənu tum?
 Naa Dɪ na kɪ te Dɪ je Dɪ digə kam nɪ,
 Dɪ baɣɪ pɪna-pɪna tun?
³⁰Nii Dɪ na kɪ te Dɪ pa dʊa kam pɪpɪli weyuu nɪ,
 yɪ Dɪ ta kwəli nɪnu wʊ na-luŋə kam.
³¹Wɛ tɔɔɪ kənə yam kuntu baɲa nɪ mʊ
 Dɪ nii luɣʊ baɲa tunɪ dɪm baɲa nɪ,
 yɪ Dɪ pa nabiinə nat ba wodiiru zanzan.
³²Dɪ yəni Dɪ ze pɪpɪlum o juŋa nɪ
 nɪ cicwe mʊ tun,
 yɪ Dɪ dʊli-dɪ Dɪ yaɣɪ
 sɪ dɪ yɪ mɛ Dɪ na laɣɪ tun.
³³Dʊ-baga bri nɪ dʊ-viu mʊ zaŋɪ.
 Sɔŋɔ vara tutɪ dɪ yəni
 ba bri kuntu mʊ.¹ Amʊ dɪ na ni dʊ-viu
 kʊm sɔɔ tun mʊ a wʊw diə.

37 A bɪcari dɪ maa yɔɔri dɪ zaga.
²Fɔɣɪ á cəɣi-na sɪ á wó ni
 Dɪ kwərə kam na wuuri te tun.
 Kʊ maa yɪ mumunim dʊlʊ
 na nuŋɪ Dɪ ni nɪ tun mʊ.
³Dɪ yəni o liligi Dɪ dʊa pɪpɪlum mʊ

Dɪ yaɣɪ weyuu nɪ
 sɪ dɪ pooni dɪm vu dɪ yɪ
 tɪga kam ni maama.
⁴Kuntu kwaga nɪ mʊ
 Dɪ yəni Dɪ suuri dɪ kwər-dia.
 Dɪ na wura o baɣɪ pɪna-pɪna kuntu tun,
 kʊlʊkʊlʊ ba cʊ pɪpɪlum dɪm.
⁵Wɛ na baɣɪ dɪ kwər-dia kuntu,
 kʊ sɔɔ kʊm yɪ wo-kinkagɪli mʊ.
 Dɪ maa kɪ wo-kamunə yalʊ
 dí na ba ni ya kuri dí ti tun.
⁶Dɪ maa tɛ dɪ nɛɛzi Dɪ wɪ:
 ‹Ta n nɪ tɪga kam baɲa nɪ,›
 yɪ Dɪ ta tɛ dɪ dʊ-fara
 sɪ ka taa tiini ka loi tɪga kam nɪ.
⁷Dɪ yəni Dɪ cʊ nɔɔna maama
 dɪ ba titʊŋa yam,
 sɪ kʊ pa ba lwarɪ Dɪ dɪ na tuŋɪ te tun.
⁸Ga-vara bam tutɪ dɪ duri
 ba səɣi mʊ, yɪ ba laan maŋɪ
 ba dalum je sum nɪ.
⁹Dʊ-viu kʊm wó nuŋɪ
 kʊ jəgə kam nɪ kʊ ba.
 Vu-fɔrɔ kʊm dɪ wó ja waarʊ kʊ ba.
¹⁰Wɛ ma yɔɔri Dɪ sin Dɪ viuu mʊ
 yɪ kʊ waarʊ tum daga,
 pa bwi sum na bam dɔ
 ba kɪ dam.
¹¹Dɪ maa paɪ dʊa tunɪ
 dɪ kunkwən-luluru,
 yɪ dʊa pɪpɪlum dɪ jaɣɪ
 kunkwəənu tum wɔni.
¹²Tɪ yəni tɪ tɔɔɪ Wɛ ni dɪm
 yɪ tɪ pipiri tɪga kam
 ni maama nɪ mʊ,
 sɪ tɪ yɔɔri tɪ kɪ Dɪ na bri-tɪ te tun.
¹³Wɛ na yəni Dɪ pa kʊlʊ kɪ
 tɪga kam baɲa nɪ tun,
 kʊ wat kʊ ye sɪ
 Dɪ waari nabiinə mʊ,
 naa sɪ Dɪ ma Dɪ bri nɪ
 Dɪ juɣɪ ba sono.

¹⁴Zobi, nan kwaani sɪ n cəɣi
 a taani dɪntʊ.
 Zuri n yura sɪ n maani
 Wɛ titʊŋ-kunkagɪla yam n nii.
¹⁵Nmʊ ye Wɛ na kɪ te Dɪ paɪ kunkwəənu
 tum ni pa tɪ veə,
 dɪ Dɪ na kɪ te Dɪ paɪ dʊa pɪpɪli na?
¹⁶Nmʊ ta ye Dɪ na tɔli kunkwəənu tum
 te weyuu nɪ na?

37:4 naa kʊlʊkʊlʊ ba cʊ Dɪ yigə.

36:26 Ləŋ-ŋwɪ 90:2

Ti nan bri Dl na tɔgi Dl yɛno ɲwaani

Dl ki titɔŋ-kinkagila te tun mu.

¹⁷Du-viu nan na nuŋi

tɔga jagwiɛ baŋa seeni,

pa wulim jɔgi tɔga baŋa maama,

nmu luluŋ-bia wɔ ciiri mu

ka bugi n gwaaru tum.

¹⁸Nmu wɔ want n wɛli di We

si á ja weyuu kum á lwarɩ,

si ku taa dana ni niu kulɔ

ba na me canna ba ki tun na?

¹⁹Nan pa dí lwarɩ kulɔ

dí na maŋi si dí ta di We tun.

dɔbam nan dáa ba lagɩ dí ta kulɔkulɔ,

dí nayɛrim dum na nyi di lim tun ɲwaani.

²⁰Aá want a bri We ni:

a lagɩ a ɲɔɔni taani did-o na?

Ku yaá bri ni a lagɩ

si Dl ja-ni Dl cɔgi mu.

²¹Ku nan na yi te lele tun,

wia tiini ka nyi di dam

weyuu kum ni,

yi nɔɔna wari-ka si ba nii.

Ku nan yi viuu na kali

kunkwænu tum ku ke

ku saari-ti weyuu kum ni tun

mu te kuntu.

²²We nuŋi jazum baŋa seeni je sum ni mu di buna,

yi di nyuna di paari-zulɔ.

Dl ninwaŋa kam maa gilimi-Dl

yi ka tiini ka jɔgi fɔvni.

²³Ku na yi Dam-fɔrɔ Tu We dum,

Dl tiini Dl daga Dl dwe

si nabiinɛ yi Dl yira.

Dl dam dum yɔɔri di gaali.

Dl nan na tɔŋi cɔga yirani tun ɲwaani,

Dl ba bæesi nɔɔna.

²⁴Kuntu ɲwaani mu

nɔɔna yɔɔri ba kwari-Dl.

We yigɛ nan tɛri balu na bri ba titi ni ba

jɔgi swan tun wɔni.»

Baŋa-We na lɛri Zobi taani dum te tun

38 Baŋa-We maa zɔgi vu-fɔrɔ kum wɔni Dl lɛri
Zobi taani dum, yi Dl ta Dl wɩ:

²«Nmu yi wɔɔ mu si n bwe

amu wɔbɔŋa na jaani te tun,

yi n ɲɔɔni wænu tilu n na yɛri tun?

³Fɔgi n zɔgi kɛŋkɛŋ

si n jeeri-ni ni baaru tun,

si a lagɩ a bwe-m taani mu.

Nmu di nan maŋi si n lɛri

a bwiɛ yam mu.

⁴Nmu dɛen wɔ yɛn ni mu

yi amu cwi tɔga kam baŋa kuri?

Nmu yi na sunt di puuri,

ta n bri-ni.

⁵Wɔɔ mu jeeli tɔga baŋa yalum ni

na wɔ taa mai te tun?

Wɔɔ mu kwe lwara ɲuna

si o ma o maŋi-ka?

Nmu nan wɔ taa ye tintu maama na?

⁶Be baŋa ni mu tɔga kam kuri cwi pa ka zɔgi da?

Wɔɔ nan mu cwi

ka kabri-kuri kam?

⁷Wɔɔ mu ki kuntu maama

yi calɔcwɩ sum tɔgi daani

si leeni le ti-pura maŋa ni,

yi weyuu nɔn-kɔgɔ kum maama

di caka di wɔpolo?

⁸Nunu kum na bam dɛen

na pi ba nuŋi tun,

wɔɔ mu lɔgi pɔmpala o tiŋi

si di ci ba cwɛŋɛ?

⁹Amu dɛen pɛ kunkwænu mu kwɛli nunu kum,

pa ku wɔ lim wɔni.

¹⁰A ma yɔɔri a tiŋi bibɛlɛ mu a pa-ku,

yi a beeri bwæru di luuru

a ma a ci-ku a yagi da.

¹¹Amu laan maa ta di-ku a wɩ:

«Nmu ba maŋi si n læni

n ke yo seeni.

N na-caŋina na pɔgɩ te maama,

si wɔ maŋi yo seeni mu.»

¹²Nmu ɲwia maama wɔni

n pɛ dɛ dum ni ni:

tɔga kam maŋi si ka puuri na?

¹³Nmu pɛ wia puli ka nyi

lugu baŋa ni maama ni,

yi ka pooni pa nɔn-balwaarɩ duri ba sɛgi na?

¹⁴Ti-pura ni ni tɔga kam baŋa lam

yɛni ka nuŋi mu jaja,

ni gɔrɔ na gɔgɩ

di nyunyuru dwi dwi te tun.

¹⁵Nɔn-balwaarɩ tum daa ba jɔgi pooni

si ba taa tɔŋa,

yi ba wɔ-luŋ-titɔŋa dam dum

laan cɔgi mu.

¹⁶Nmu ta want n vu n yi nunu kum buli-yiɛ

na buri me tun na?

Nmu tu nunu kum na-luŋɛ je ni

n vu n dwe ku tɔga kam na?

¹⁷Ba ta jaani-m ba vu ba bri ni dilu

nɔɔna na wɔ tɔgi da ba zu

curu wɔ me na yi lim je tun na?

¹⁸Nmu nan ta lwarti tiga kam banja
na daga ka mai te tun na?
Nmu na ye kuntu maama,
si n ta n bri-ni ku na yi te tun.
¹⁹Pooni yəni di ve yən ni mu
di tigə?
Si lim, duntu yəni di zɔvri
yən mu?
²⁰Nmu ye cwe silv na ve
ti na zɔvri mɛ di mɛ,
si n wanti n ja-ti n vu da na?
²¹Amu na naani wəenu tum kuntu tun
di ba lugi-m na?
Ku nan na suni ku yi kuntu,
nmu maŋi n ye wəenu tum kuntu maama ni ni.
N buna yam tiini ya gaali!
²²Nmu ta zɔ di silv du-kambana yam
na kikili ya tigi da tun na?
²³Amu tiŋi-ya si cam di najara maŋa na yəni ka yi,
si a kwe-ya a mi a yaŋi
tiga banja ni.
²⁴Nmu ye n na wɔ tɔgi cwəŋə kalv
n vu n yi a na zigi mɛ a pa
dva kam pipili ka jagi tun na?
N ta ye a na zigi mɛ a duli viu kum,
si ku nuŋi wa-puli seeni ku yi tiga banja
je maama tun na?
²⁵Wɔɔ mu lɔgi cwəŋə
si du-fara taa tɔgi da ka ni,
yi du-baga di taa tɔgi da ka baga?
²⁶Wɔɔ mu pai dva kam ni
ka bugi kagva kalv
nɔɔna na ba zɔvri ka wɔni tun?
²⁷Kuntu wɔ pa ti-kura kam na zurim,
si ga-leerv wanti ti puli da.
²⁸Dua kam jigi ko na?
Si nyɔnɔ kum,
nabiinu yi ku ko mu na?
²⁹Wɔɔ di nan mu jaani
du-kambana yam pugə,
naa du-zurə kalv na jaani waarv
ka ba tun pugə?
³⁰Ka maa pai bwi sum na bam
dɔ ba ki dam ni kandwe don,
yi nuw kum banja di zuri lɔgi-lɔgi?
³¹Ku na yi calcwi dwi dwi
na kikili daani te tun,
nmu wɔ wanti n kwe-si n vɔ daani,
naa n bwəli-si n yaŋi na?
³²Nmu nan wat-si n bri
si si taa fuŋi si maŋa ni lanyirani,
yi si bri si nyunyurv ni vara tun na?

³³Nmu ye cwe silv wəyuu wəenu tum na
tɔga pa ti wura tun na?
N nan wɔ wanti n pa cwe sum kuntu taa
tɔŋa tiga banja ni na?
³⁴Nmu wɔ wanti n pa n kwərə zaŋi
ka yi kunkwəenu tum
si n pa-ti ni si ti cuuri di dva
yi na-fara ba ku li
nmu je sum maama ni na?
³⁵Nmu wɔ wanti n duli
dva pipulum n yaŋi,
si ka sɛ ka ki n ni dum
na bri te tun maama na?
³⁶Wɔɔ mu pɛ kunkwəenu tum
jigi swan dva ninim seeni,
si kunu di taa ye ku tutɔŋa ni ni?
³⁷Wɔɔ di nan mu wat o tɔgi yəno ŋwaani
o gari kunkwəenu tum ni o tiə,
yi ku tu ta wat-ti o gunə
si ti dva taa ni,
³⁸si ku pa ti-kura kasulv kum bugi,
yi turv tum di mæli daani.
³⁹Nywəenu kana na wɔɛ,
nɔ wanti n beeri nwana
n ja n ba n pa-ti na?
N ta wɔ pa nyon-pwali faari ti wɔv,
⁴⁰ni ti na tigi ti bɔɔna ni,
naa ti na vwe punnu wɔni mu di na?
⁴¹Wɔɔ mu yəni o beeri wodi
o pai bacangaaru,
ni ti biə na yəni ba keeri
ba loori We,
yi ba kaagi ba beeri wodi?»

Banja-We ta ma ta di Zobi o wi:

39 «Nmu ye maŋa kalv pweeru yuu buni
na luri di biə tun na?
Si we sum, nmu zigi n nii-si
pa si luri na?
²Nɔ wanti n jeeli vara bam kuntu
pu-jari cani sum ni na?
N ye ba lura maŋa kam na?
³Ba yəni ba toori mu si ba kuni,
yi ba daari ba lv bu wulv
ba na yaari o ŋwaani tun.
⁴Ga-vara bantv biə yəni
ba ki nɔɔna mu kagva wɔni.
Ba laan maa yəni ba viiri
ba daari ba tiinə
yi ba daa ba joorə.
⁵Wɔɔ mu pai kagva wɔ bɔnɛ

cwəŋə si si beeri yɔɔ?
 Wɔɔ mu bwəli-si
 pa si ve si na lagi mɛ tun?
 6 Amu mu pɛ-si cwəŋə si si taa zɔvri kagua kam ni,
 mɛ kasulɔ kum na yɔɔri
 ku yi yɛ yiranɔ tun.
 7 Ku na yi vuvugə kalɔ na wu
 tuv kum wɔni tun,
 sintu yəni si gooni-ka mu.
 Si ba jigi nɔɔna balu
 na wɔ fi-si si si tɔŋi tun.
 8 Si yɔɔri si kaagi pweeru tum yuu ni mu
 si beeri ga-lɛɛru,
 di kulɔ maama na zurə tun si si di.
 9 Ga-naa wɔ se si ku tɔŋi
 ku pa-m na?
 Titu ni, kɔv manɔ
 n naboo ni mu na?
 10 Nmu wɔ wani n ma ŋuna
 n vanɔ-ku si ku va ku pa-m na?
 Kɔv se si ku tɔŋi n kwaga ku lɔ
 pumpala bwəlu tum ni na?
 11 Nmu nan ta wɔ ta n tugi
 ku dam-fɔrɔ kum baŋa ni,
 si ku tɔŋi n titɔŋ-deera maama
 ku pa-m na?
 12 Nmu ta wɔ ki n ciga
 di ga-naa ni: kɔv ja n faa
 ku joori ku zu digə ku pa-m,
 si n daari n fri n mina yam na?
 13 Nakulakɔŋə yəni ku wuuri
 ku vwana di dam.
 Ku vwana kuru tum nan ba manɔ
 di bugə ni zunə vwana yam
 na jigi lam te tun.
 14 Ku yəni ku di ku cicara
 ku yagi ti-kampari ni mu,
 si kasulɔ kum fonyugu magi-ya.
 15 Ku nan daa wu maani ni
 ga-varum napɔɔna
 wat ya tui ya nɔni-ya ya lɛ.
 16 Ku maa jigi ku biə ku yaara,
 ni ba dai o titi biə mu tun.
 Ku yigə tərə di ku na yaari
 ku lwe-ba kafɛ te tun.
 17 Ku nan yi amu Wɛ na wu pɔɔri swan
 a sigi a pa-ku,
 yi a wu se si ku jonɔ yi-puru tun ŋwaani mu.
 18 Di ku di, ku na zaŋi weeni
 si ku duri di fura,
 kɔv mwanɔ sisəŋ-nɔɔnu
 di ka diru wum mu.
 19 Nmu yi wulɔ na kwe dam

n pat sisəŋ-nɔɔnu tun mu na?
 Nmu mu pugi ka ban didaani vaa kulɔ na
 dulɔ zum di gwia tun na?
 20 Nmu nan wat n pa ka faŋa
 ni kayira na ki te,
 yi ka sin vii ka yagi
 si ka ma fugi nɔɔna tun na?
 21 Ka napɔɔna yəni ya guri tiga
 di baari mu,
 yi ka bri ni ka yiə sunɔ
 najara ŋwaani.
 Ka ma yɔɔri ka duri
 ka zu najara yam wɔni.
 22 Ka nan jigi fɔvni titi di ka mwanɔ mu,
 ka bicari ba di,
 ka ba twəni ka ki kwaga ni su-lɔŋə yigə ni.
 23 Cɔkɔŋə wu ka saŋa ni mu
 ku dwana,
 yi najara cicwe di su-lwaanu
 nyuna wia yigə ni.
 24 Ka yi nyari-nyari mu
 si ka cɔ tiga ka guri.
 Ba na wugi nabɔnɔ najara ŋwaani,
 ka wari ka zigi cimm.
 25 Ba na yəni ba wu nabɔnɔ kum,
 ka wɔ ləri di wupolo mu.
 Ka maa zigi yigə yigə mu
 ka ni jara-kəm lwəm,
 yi ka ta ni jar-kərə bam
 na ki sɔ kulɔ tun,
 di ba yigə tiinə bam kwəri
 na zaŋi weeni te tun.
 26 Ku yi nmu titi yəno baŋa ni mu
 kawulə yarigi ku vwana
 ku jaani weyuu ni
 ku ve jagwiə seeni na?
 27 Kalon-zɔŋə di nan cəgi
 nmu ni-taani mu,
 si ku taa kaagi weyuu ni ku yaara,
 yi ku sɔ ku pogo pweeru yuu ni na?
 28 Ku yəni ku din piu yuu mu
 baŋa baŋa ku sɔ ku pogo,
 yi dáani mu ku nai dalum je.
 29 Ku na wu piu kum yuu ni kuntu,
 ku tɔli ku nii ku nai ku wɔdiu mu yigə yigə.
 30 Twa na wu mɛ seeni tun,
 dáani mu duuru wum wɔ taa wura.
 O biə di maa wɔ jeeri ba nyɔ jana.»

40 Baŋa-Wɛ daa ta ma ta di Zobi Di wɔ:
 2 «Nmu wulɔ na magi kantɔŋə di amu
 Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum tun,
 n laan wɔ se n pa-ni na?

Nmu ya na gooni-ni tun,
n maɲi si n ləri a taani dum mu.»

³Zobi ma ləri Baɲa-We o wi:

⁴«Nii-ni, amu dai kulɔkulɔ n yigə ni.

A nan wó kɪ te mu a ləri-m?

Amu ni mɔɔri mu

yi di wari si di puri.

⁵A maɲi a ɲɔɔni ku daga.

Bɛɛ mu a daa wó ta?

A bá wanti a ləri.»

⁶Baɲa-We maa zigi vu-fɔrɔ kum wɔni DL ɲɔɔni di Zobi DL wi:

⁷«Nan fɔgi n zigi ni baaru te,
si a lagi a bwe-m taani mu.

Nmu di nan maɲi

si n ləri a bwiə yam mu.

⁸Nmu buɲi si n kwuli a cigi kam n sun
tiga ni mu na?

N ta wó lwe amu

si ku pa n ta n jigi bura na?

⁹Nmu juɲa tuɲi wo-kamunə

ni We juɲa kam na kɪ te tun na?

N wai n kwərə n mumuni

ni We kwərə na bagi te tun na?

¹⁰Tɔ! N na wai n kɪ, kwəli n titi
di ninwaɲa di kamunni,

si n bri n paari di n zule

na mai te tun.

¹¹Kwe n ban-lum dum n lo n yagi

kamun-nyuna baɲa ni

si ku pa ba maama zɔuri

ba titi tiga ni.

¹²Pa balu maama

na bri ba titi kamunni tun

tu ba titi tiga ni,

si n ta daari n nɔni nɔn-balwaaru

n sin tiga ni.

¹³La ba maama n kɪ daani,

si n kwe-ba n kɪ kasulu wɔni.

Vɔ-ba n daari n pi n yagi

ba yibeelə wɔni.

¹⁴N na wanti wəenu tum kuntu n kɪ,

amu laan wó sɛ a pa nmu ni:

n titi dam mu wó wanti-m

di jɔɲi.

¹⁵Nan maani n nii bugə wɔu ɔɲo kum
na yi te tun.

Amu mu naani-ku

ni a na naani nmu di te tun.

Ku di nan di ga-leeru mu
ni na-bia na kɪ te tun.

¹⁶Ku cwə yam tiini ya dana,
yi ku pugə kam di jigi ɲwannu
na jɔɲi ku yira yam maama tun.

¹⁷Ku nan twi ku nabili mu tee,
ni punu doɲ tun,

yi ku nɛ ɲwannu tum di dana lanyirani.

¹⁸Ku kwi sum dana

ni canna luguru na yi te tun mu,

yi ku naciri sum nyi di be

sulu ba na mɛ luuru ba kɪ tun.

¹⁹Kuntu mu yi kulɔ We na kia DL

wo-naanu tum wɔni

yi ku tiini ku yi ku yira tun!

Ku yələ yam nyi di su-lɔɲɔ mu.

²⁰Ga-leeru yɔɔri ti puli pweeru je sum

ni mu si ku taa di,

yi ga-vara dwi maama di kaagi dáani ba kwɛera.

²¹Ku nan yəni ku vu ku tigi

sabari kuri ni mu,

yi ku səgi bugə ni

nancan-gullu wɔni.

²²Sabari sum maa pat ku jigi woro

si ku səgi da.

Bugə ni tweeru tum di kaagi-ku

di kɪ titari ni.

²³Bugə na bam na duri

yi ba pɔguli te maama di,

ku ba kwari fɔuni.

Kulɔkulɔ ba daani-ku,

di Zɔrden bugə na bam na maɲi

ba duri ba zɔuri ku ni wɔni te di.

²⁴Nɔɔn-nɔɔnu nan wari

bugə wɔu varum wum si o ja,

yi ku zigi da ku niə.

N bá wanti n kwe cuku

n ma n ja-ku ku mumwe seeni.»

Baɲa-We ta ma bwe Zobi DL wi:

41 «Ku ta na yi ninu wɔ juru Prənyoɲo,
nmu wó wanti n ma gwələ
n varɲi-ku n li na wɔni na?

N ta wó wanti n kwe ɲuna

n vɔ ku ni na?

²Nmu nan wó wanti

n puri ku mumwa

si n kwe ɲuna n tɔri da,

yi n daari n kwe gwələ

n gurimi ku piyaa ni na?

³Prənyoɲo kum kuntu wó yɔɔri

ku taa loori-m
 si n bwali-ku n yagi mu na?
 Kuú kwe ni-suni mu
 ku ɲɔɔni di nmu na?
⁴Ku ta wú sɛ ku pa-m,
 yi á goni ni daani,
 si ku ɲwɪa maama wɔni
 ku taa yi n gambiaa na?
⁵Nmu wú pa ku ji kwɛera woŋo,
 ni ba na jaani zunə
 ba mai ba kwɛeri te tun na?
 N ta wú pa n sɔŋɔ bisankam sum
 vanɪ-ku di ɲona na?
⁶Nɔɔna wú wani
 ba ki pipiu ku baɲa ni,
 yi ba ca ku yira yam mugə-mugə
 si ba pɔɔri-ya ba pa
 ba donnə pipimpiinə na?
⁷N nan wú wani n kwe cicwə zanzan
 n zɔ ku yira yam,
 naa n kwe cina n zɔ ku yuu kum,
 si ku pa ku na zɔnni na?
⁸Nmu na tiini n kwaani n zu jaɲa di-ku,
 nɪ jaɲi bidwi yirani,
 yi n du ni:
 n daa n bá dwəni di-ku.
⁹Wɔlɔ na buɲi ni
 oó wani-ku o cɔgi,
 ku tu jigi o titi mu o ni.
 Bɛɲwaani, o na yɔɔri o na-ku,
 o baari maama wú ti mu.
¹⁰Ciga tin, nɔɔn-nɔɔnu ba jigi baari
 si o fin o titi o dwe
 varim wum kuntu.
 Nɔɔnu wɔɔ mu nan yi si o jeeri
 o ja didaani amu Wɛ?
¹¹Wɔɔ jini mu amu wú taa jiga
 si a ɲwi a pa ku tu?
 Bɛɲwaani, amu mu te tɪga baɲa woŋo maama.
¹²Amu daa ta wú taa ɲɔɔni
 Prənyoŋo taani.
 Ku nɛ sum di ku yira yam dana lanyirani,
 yi ku yatiga kam di lana zanzan.
¹³Nɔɔn-nɔɔnu wari o pwəni
 ku tɔnɔ kum,
 Wɔɔ mu yi si o vu o zu ku yəli-panɔ kum laɲa ni?
¹⁴Nɔɔn-nɔɔnu ba jigi baari
 si ku tu ja ku ni o kəɲi,
 ku yələ yam na tiini
 ya jigi fɔɔni tun ɲwaani.
¹⁵Ku kwaga puru tim
 nyi di tankwallu mu
 ba guni ba kikili daani.
 Ti maa sɔɔni daani
 pa ti dana ni kandwa tun.

¹⁶Ti tiini ti sɔɔni daani mu,
 pa lulogo tərə si vii tɔgi da
 ku zu ku yi ku yira yam titi.
¹⁷Ti na tiini ti məəli daani kuntu tin,
 nɔɔn-nɔɔnu wari-ti si o kuri.
¹⁸Prənyoŋo na sin ku vii ku yagi,
 pooni mu nuɲi da
 di pipili yiə.
 Ku yiə yam di maa nyuuna,
 ni wia na nyi ti-pura ni te tun.
¹⁹Min-vugu mu yəni ku ba
 ku nuɲi ku ni dim ni.
 Mim-cunnu di maa bagu
 ti jaana je maama ni.
²⁰Nyva di maa tai
 ka nuɲi ku mɔmwa ni,
 ni kambia na cura mim ni
 yi fɔnyugu fufugə te tun.
²¹Ku na sin vii, ku wiiri min-cala
 pa ya jaani mim,
 yi min-vugu di yɔɔri ku tai
 ku nuɲə ku ni dim ni.
²²Ku daari dam mu zɔvri ku ban yam ni.
 Nɔɔnu maama na nɛ-ku, ku pa fɔɔni mu.
²³Ku yira yam je je tərə
 si na bwənə.
 Ya maama yɔɔri ya dana
 ni luu na yi te tun mu.
²⁴Ku bicari nan tiini di dana
 ni piu naa nɔŋɔ-kandwe na yi te tun mu.
²⁵Ku na zaɲi wɛeni,
 fɔɔni yəni di ja didɛera titi mu.
 Ba na ni ku dwanim,
 ba wɔbɔɲa yəni ya vugimi mu.
²⁶Ba na jeeri-ku di su-lwaanu, naa cicwə,
 naa taɲa cina,
 tintu maama wari-ku kulukulu
 si ti ki.
²⁷Ku nii luuru si ti taa nyi
 di ga-korrɔ mu ku tee ni.
 Canna di maa nyi
 di daa kalu na pɔgi tin ku yigə ni.
²⁸Cina na jaani wɛeni te di,
 ya muri si ya pa ku duri.
 Napana kandwa nyi didaani gaa mu tite di-ku.
²⁹Ku nii gwələ si ya taa nyi
 di swannu mu.
 Ba nan na kwe cicwə mu
 di si ba ma jeeri-ku di najara,
 ku yigə bri ka tərə ya wɔni.
³⁰Ku pugə kam seeni ya-tana kam
 nyi di cwələ mu kwəli-ka,
 pa ka tiini ka jigi ni.
 Ku na tuuri ku titi
 ku vəŋə baɲa ni,

ku yəni ku jigi bwəru tum mu
ku gurə.

³¹ Ku nan na wu nɔnw wu
na-luŋə ni ku ye na,
ku paɪ na bam pɔgili
ni na na cɔri te tun mu.
Ku ta nyɪ dɪ trali nugə na wu kambɪə ni
ka saŋi te tun mu.

³² Ku na yəni ku kɛ Ku daari,
cwəŋə tigi nɔnw kum ni mu
napon-poŋo yi ka nyuna,
nɔnɛni nankwian yu-pwe
na yi te tun.

³³ Varum wum kuntu ba kwari kulɔkulo.
Ku ba jigi doŋ
tiga baŋa maama ni.

³⁴ Vara balu maama na bri ba tuti kamunni,
ku jigi-ba ku goonə mu.
Kuntu mu maa yi
vari-kamunə bam maama pɛ.»

Zobi ni-taani

42 Zobi ma ləri Baŋa-Wɛ o wɪ:
² «A ye ni n wai wəənu maama n ki.

Ba ba cu nmu yigə dɪ kulɔkulo
n na jaani wɔbɔŋa si n ki tun.

³ Nmu ya bwe amu n wɪ:

«N yi wɔɔ mu si n bwe
amu wɔbɔŋa na jaani te tun,
yi n ŋɔɔni wəənu tɩv n na yəri tun?»
Cɪga tun, amu ŋɔɔni wəənu tɩv
a na wu lwarɪ ti kuri tun mu.

Ti maa yi wo-kɪnkagula
yalu na dwe a jam tun.

⁴ N ta tagi dɪ amu ni:

«Laan ta n yi kuntu cumm
si a ŋɔɔni dɪ nmu.
Amu wɔ bwe-m taani,
si n dɪ ləri a bwiə yam
n pa-ni.»

⁵ Cɪga tun, amu zwa ya mu ni nmu ŋwa.
A titi laan nan mu nɛ-m dɪ a yiə.

⁶ Cavura maa jigi-ni dɪ bitar-yɔɔru tɩv a
ya na yəni a te tun.

A yɔɔri a culi a lwarum dɪm
dɪ a wɔv maama,

pa a jəni turu
dɪ tintwarum baŋa ni.»

Tɔnɔ kum gurim

⁷ Baŋa-Wɛ deen na ŋɔɔni dɪ Zobi Dɪ ti tun, mu Dɪ tagi
dɪ Teman tu Elifaazi Dɪ wɪ: «A banɪ zaŋi dɪ nmu, dɪ n
badonnə bale bam mu. Bɛŋwaani, á wu tagi amu yira
taani si ku yɔɔri cwəŋə si ku maŋi dɪ a tintuŋu Zobi
na tagi te tun. ⁸ Nan beeri-na nabe sirpe, dɪ pi-bali sirpe
á ja á vu Zobi te si á kwe-ti á ki zweem kaanum á tuti
ŋwaani. Ku kwaga seeni, a tintuŋu Zobi wɔ loori-ni o
pa abam. A maa wɔ jɔŋi o wɛ-loro kum, si a yi waari
abam dɪ jwərim dilu á na ki tun. Abam na tagi amu
yira taani te tun wu yɔɔri cwəŋə si ku yi Zobi na tagi
te tun.»

⁹ Teman tu Elifaazi, dɪ Suha tu Bilidadi, dɪ Naama
tu Tɩsofaari ma sunɪ ba ki ni Baŋa-Wɛ na bri-ba si ba
ki te tun. Baŋa-Wɛ dɪ ma se wɛ-loro kulu Zobi na ki ba
ŋwaani tun.

¹⁰ Zobi deen na loori Wɛ o pa o badonnə bam tun
kwaga ni, mu Baŋa-Wɛ daa pɛ Zobi joori o zigi dɪ dam.
O ma ba o duni, ni ku ya na yi te pulim kam ni tun
kuni bile. ¹¹ O cɔrru maama, dɪ o nakwa, dɪ o badonnə
balu maama deen na ve did-o tun ma ba o te yi ba di
candɪə daani o sɔŋɔ ni. Ba ma ŋwani ba pa-o yi ba
zuri o bicari dɪ leeru tɩv maama Baŋa-Wɛ na tuŋi o
yira ni tun. Ba maama didva didva ma pa-o sɛbu-poŋo
sɛbu-dala, dɪ sɛbu-sɪŋa jafuti.

¹² Baŋa-Wɛ ma tiini Dɪ ki Zobi yu-yoŋo pa o kweelim
kam gari o ya na yi te pulim kam ni tun. O deen laan
jigi peeni murrɔ fugə-tina (14,000), dɪ yogondə murrɔ
bardɔ (6,000), dɪ nabe murrɔ tile (2,000), dɪ bine
murrɔ (1,000). ¹³ Dɪ ma pa Zobi daa lu biə fugə, bəkəri
sirpe, dɪ bukwa batɔ. ¹⁴ O deen ma bɛŋi o bukɔ-nakwin
kam yiri ni Yemima. O bukɔ wɔlv na saŋi tun yiri
maa yi Kezia, yi o bukwa batɔ tu wum dɪ yiri yi
Keren-Hapuki. ¹⁵ Tiga baŋa maama wɔni, kaani deen
tərə o lam na twe Zobi bukwa bam. Zobi ma pa-ba
cwəŋə si ba wəli ba nabwa bam wɔni si o na tiga, si
ba ce o jigituru tum ba pa daani.

¹⁶ Wəənu tum kuntu maama na ki ti ke tun, Zobi ta
ŋwi mu o yi bina bi dɪ fiinna (140) o wəli da. O deen
ma na o biə dɪ ba dɪ biə, ku vu ku kwaari zamaani
kuni bina. ¹⁷ Kuntu kwaga ni Zobi maa ba o ti, o deen
kwɪn mu o yi da, yi o laan ti.

Ləŋ-ŋwi Təno

Balu na panu Ləŋ-ŋwi sum tun yi ba yira ba yira mu, maŋi si maama laan yi We zula ŋwaani. Pe Davidi mu panu Ləŋ-ŋwi sum zanzan. Le sidonnə bri We tiə di Dl zula na yi te mu. Le sidaara maa ta ban-zəŋə di wu-cəŋə taani. Le sum wəli dibam mu si di vaŋi di titi di twe We, di ku na yi te maama di yira ni di. Le sum sidaara na pupuni te tun maŋi si nɔɔna mu taa mɔɔni-si yi ba sea. Ləŋ-ŋwi sum yi bi di fiinnu (150) mu, yi ba pɔɔri-si kuni binu (5). Ləŋə bi di fugə-nugv (119) kam mu dwara ka dwe le sum maama, yi ka bitarbiə bam maama wuni ba ta We kwərə kam taani mu da.

Ləŋ-ŋwi Təno 1

Ləŋ-ŋwi 1-41

Cwe sile taani

- 1** Nɔɔnu wulu vəŋə na ba tɔgi
nɔn-balwaaru tum kwiə tun mu,
We yu-yoŋo wu wuntu yuu ni lanyirani.
Ku tu nan ba lagɪ si o da
lwarim-kərə cwəŋə kam.
O maa ba lagɪ si o taa je
nɔn-lwɛɛna jəŋə je sum ni.
² Ku tu za pa Baŋa-We niə yam mu jigi
ywəəni ya pa-o.
Wia di titi maama o yəni o buŋi ya wuni
zii mu lanyirani.
³ Nɔɔnu wum kontu nyi di tiu kulv
na zigɪ ku bwələ di bugə
yi ku vɔɔru ba siirə maŋa di maŋa tun mu.
Ku nan ləri biə mu ka maŋa ni ciga ciga.
O na ki kulv maama tun ve yigə lanyirani.

⁴ Nɔn-balwaaru tum nan dai kontu!
Bantu nyi di swannu mu
viu na kalɪ ku maa jeə tun.
⁵ We nan na lagɪ Dl di nabiinə sarɪya,
nɔn-balwaaru tum wó tu mu.
Lwarim-kərə di nan bá want ba wəli
balv na na ciga We tee ni tun
kəŋə kum wuni.
⁶ Beŋwaani, Baŋa-We fəgi Dl nii
balv na kwari-Dl tun,
di ba vəŋə maama mu.
Ku nan na yi nɔn-balwaaru tum,
bantu yɔɔri ba je mu
ba cwəŋə kam ni.

We Dam Tu wum taani

- 2** Bɛɛ mu yi lvgv baŋa dwi-ge tiinə bam banɪ zaŋi?
Bɛɛ mu yi ba ki daani ba buŋi
wubɔŋa kafe ŋwaani kontu?
² Ba pwa bam di ba didɛera bam ma la daani,
si ba ja di Baŋa-We
di Dl Dam Tu wulu Dl na kuri tun.
³ Ba laan maa wi:
«Pa-na si di cɪcugɪ
ba dam ciguru tum,
si di daari di duli ba capunnu tum di
yagi yigə yigə.»

⁴ Baŋa-We maa je Dl wəyuu paari jəŋə je
ni yi Dl mwani-ba.
Dl maa nai ba wubɔŋa yam
na muri te tun.
⁵ Dl banti ma zaŋi ba baŋa ni
yi Dl kaani-ba di ba kəm-yɔɔru tum.
Dl ma tiini Dl fugi-ba di Dl ban-zəŋə kum.
⁶ Dl maa wi: «Siyon yi piu kulv
amu na pɔɔri a pa a titi tun mu.
Ku yuu ni mu amu tiŋi Pe wulu
a na kuri tun.»

Pe wum maa wi:

- ⁷ «Amu laan wó pa Baŋa-We na tagi te
tun nuŋi pooni,
di Dl na tagi di amu Dl wi:
«Nmu mu yi amu Bu,
yi zum amu di ji nmu Ko.
⁸ A Bu, nan bwe amu n nii,
si amu wó pa-m lvgv baŋa tuni dum
maama si n ta n te,
si ku vu ku yi lvgv kum sisəm ni maama.

2:6 Siyon yi Zeruzalem tu nawuuri didoŋ.

1:3 Zeremi 17:7-8 2:1-2 Tituŋa tənɔ 4:25-26 2:7 Tituŋa tənɔ 13:33; Ebru 5:5

⁹Nmu wó kwe luu-dídɔrɔ
n ma n wanti-ba,
yi n daari n cɔgi-ba,
ni kambi mu ba cɔcugi tun.»

¹⁰Kuntu tun, abam balu na yi pwa tun,
ja-na swan!
Abam balu na jigi dam
lɔgu baŋa ni tun,
joŋi-na kwia.

¹¹Se-na Baŋa-We si á taá kwari-DL.
Pa-na si á yira taa sai
si á di ywæni DL yigə ni.

¹²Á kuni doonə DL Bu wɔm yigə ni
á ma-á zul-o,
si o bani yi zaŋi abam baŋa ni.
Ku na dai kuntu, wuntu wó wanti o ba
o cɔgi abam bidwi baŋa ni.
Balu nan na səgi ba titi
o woro wuni tun,
We wó ki yu-yoŋo
bantv maama yuu ni mu.

Davidi we-loro

*Davidi deen panu ləŋə kantv maŋa kalv o na
duri si o lu Absalɔn juŋa ni tun.*

3 Amu Tu Baŋa-We,
nii amu duna na daga te!

Balu na zigi amu ziga tun
gaali zanzan!

²Ba maa ta amu taanti ba wɔ:
We daa ba lagi DL joŋi-ni DL yagi.

³Baŋa-We, nmu nan cigi amu mu
n pu si cam yi yi-ni,
ni najara ci-kwaŋa na kwæli nɔnɔ
najara wuni te tun.

Nmu yəni n pat a yuu zəŋi weeni,
yi n pa-ni zulə zanzan.

⁴Amu yəni a loori Baŋa-We
di kwər-dia mu.

DL di maa zigi piu kulv DL na pɔɔri DL
pa DL titi tun yuu ni,

DL ləri amu loro.

⁵Amu wó guni mu a pəni
a taa dɔa yɔlɔ-lɔ-lɔ,

yi a dɔ a zaŋi zizuŋa ni
di yazurə,

Baŋa-We na təli-ni tun ŋwaani.

⁶Jar-kərə murrv fugə mu na jeeri-ni,
yi ba pɔni-ni je maama
ba ki titari ni di,

amu ta bá kwari fɔvni.

⁷Amu Tu Baŋa-We, zaŋi weeni!

Amu Tu We, joŋi-ni n yagi!

Nan magi a dɔna bam maama niə n cɔgi-ba,
si ba daa yi taa jigi dam amu baŋa ni.

⁸Baŋa-We, nmu mu vri nɔnɔ
n yagi ba cam wuni.

Nan pa n yu-yoŋo taa wu
n nɔnɔ bam yuu ni.

Davidi we-loro

4 Amu Tu We,
nmu mu zigi amu cigi kam kwaga ni.
Cam na tu di pɔni amu tun,
nmu joŋi-ni n yagi
si a lu di wuni.

Nan ta duri amu yibwənə,
si n daari n cəgi
amu we-loro kum.

²Nabiinə bam, á lagi
si á taá ki-ni cavura taa
si á vu á maŋi yən mu?

Á wó taá soe wo-yɔɔrɔ,
yi á kwəri á se vwan taanti
maŋa maama mu na?

³Nan lwarɔ-na ni Baŋa-We kuri cigi tɔgɔna mu
si ba taa yi DL nyum.

Amu na yəni a loori-DL,
DL se a taanti dum mu.

⁴Nan taá kwari-na fɔvni
si á yira di taa sai!

Di kuntu di, yi ki-na lwarim.
Á na yəni á tigi á sara ni yi á sin,
si á taá jigi wɔbuŋa yantu doŋ
á bicara wuni.

⁵Tɔgi-na cigi wuni á kaanti
á pa Baŋa-We,

si á daari á se-DL di wu-dɔɔva.

⁶Nɔnɔ zanzan yəni ba bwe ba wɔ:
«Nɔnɔ wura o na wó ki dɔbam lanyirani na?»

Amu Tu Baŋa-We, pa n yibiya jeeri dɔbam seeni
si n lanyirani dum kwæli dɔbam!

⁷Ku nan na yi amu,

nmu ki ywæni amu bicari ni

ku dwe bantv nyum dum,
di ba na maŋi ba jigi wudiiru zanzan
di sana tun di.

⁸Amu na yəni a guni a pəni,
a wó dɔ mu yi a bicari zuri.

Baŋa-We, nmu yirani mu wai

n nii amu baŋa ni,
si a yi na wo-ləŋə.

Davidi wə-loro

5 Amu Tu Baŋa-Wɛ,
cəgi amu ni-taani.

Ku cɛ a yira ni yi a sisigə!

² Amu Tu Wɛ, nmu yi amu Pɛ,
pa-ni cwəŋə si a ba nmu yigə ni.

A loori zənə mu nmu tee ni.

Popo, si n sɛ a wɛ-loro kum.

³ Baŋa-Wɛ, tiŋa na puvri,
nmu yəni n cəgi amu ni-taani.

Zizɪŋa ni amu wó tiŋi a taani dum nmu yigə ni mu,
yi a laan taa je a cəgə si a nii.

⁴ A Tu Wɛ, nmu na yi te tun,
n wu ba poli di lwarum titɪŋa.

Nən-balwaarv bá wanti ba zv nmu te.

⁵ Balv na bri ba titi kamunni tun
di bá wanti ba zigi nmu yigə ni.

Nmu culi balv maama
na ki lwarum tun.

⁶ Ku na yi vwa-fɔra,
nmu wó cəgi-ba mu,

yi n vin nən-gura
di gungan-nyina maama.

⁷ Ku daari ku na yi amu,
nmu jigi amu sono ciga ciga.

Kuntu ŋwaani, amu wó na cwəŋə
si a zv n sɔŋə kum.

Amu wó kuni doonə nmu yigə ni,
yi a zuli nmu yiri

nmu titi digə kam wuni.

⁸ Baŋa-Wɛ, pa a taa tɔgi
nmu ciga cwəŋə kam,
amu duna na daga ba gaali tun ŋwaani.

Tiŋi cwəŋə kalv na yɔɔri tun
a yigə ni,

si a yi ywəri ka wuni.

⁹ Ku na yi a duna bam,
ba niə yam ba nuŋi ciga maŋa di maŋa.

Ba beeri cɔgum yirani mu.

Ba niə maa ŋɔɔri,
ni yibeeli na puri tun mu,

yi ba tɔgi ni-sɔŋi baŋa ni
ba gani nɔɔna.

¹⁰ A Tu Wɛ, pa ba tv ba bura wuni!

Pa ba titi bubwɛa yam di ba.

Ba lwarum yam na daga tun,
zəli-ba n yigə ni,

bɛŋwaani ba lɔgi nmu kwaga ni mu.

¹¹ Ku daari, ku na yi balv maama
na səgi nmu woro kum wuni tun,
pa ba wu poli.

Pa ba taa leeni le di ywəəni
maŋa maama.

Balv na soe nmu tun,
si n ta n cv-ba

si ba taa zuli nmu yiri di wupolo.

¹² Baŋa-Wɛ, nmu suni n ki balv na zigi
ciga wuni tun yu-yoŋo.

Ku ta wəli da, nmu yəni n kwe
n lanyirani dum mu,

n ma n cv-ba si cam yi yi-ba,
ni najara ci-kwaŋa na kwəli nɔɔnu

najara wuni te tun.

Davidi wə-loro

6 Amu Tu Baŋa-Wɛ,
yi tɔgi n ban-zɔŋə kum baŋa ni
n bwɛ-ni.

Ta yi da n ban-lum dum ŋwaani
n yaari-ni.

² Nan pa n yu-yoŋo taa wu
amu yuu ni,

a na bugi tun ŋwaani.

Baŋa-Wɛ, zaŋi n yɔɔri-ni,
di ku na tiini ku cɛ

amu yira ni te tun.

³ Fvuni mu tiini ku zv a bicari ni.

Amu Tu Baŋa-Wɛ,
nmu ta wó daani mu

si n laan ba n zəni amu na?

⁴ Baŋa-Wɛ, ləri n na ki te tun,
si n daari n ba n vri-ni n yagi.

Joŋi-ni, nmu na yɔɔri n jigi
amu sono tun ŋwaani.

⁵ Curu ni, ba ba guli nmu gulə.

Nɔɔnu na tiŋa,

ku tu wó wanti o te nmu yiri na?

⁶ Amu na tiini a sisigi tun mu
pɛ a yira cɛ.

Titi dum maama ni mu a keeri zanzan
pa a sara kam bugi didaani yi-na.

⁷ A yiə maama su di yi-na,
amu wu na tiini ku cəgi tun ŋwaani.

A daa wari si a taa nii lanyirani,
a duna bam na daani-ni tun ŋwaani.

⁸ Abam balv maama

na tɔŋi lwarum tun,

lagi-na je á vu si á daari amu,

bɛŋwaani amu kərə kam tu

Baŋa-We zwa ni.
⁹Ciɣa tɪn, Baŋa-We ni amv na
 loori-o sɪ Dl duri amv yibwənə te tɪn,
 yɪ Dl daari Dl sɛ amv wɛ-loro kum.
¹⁰We wó pa a duna bam maama
 di cavura
 yɪ fɔvni zu-ba zanzan.
 Ba laan wó ma cavura mu
 ba maa kwəli ba yum,
 yɪ ba pipiri ba joori kwaga.

Baŋa-We yɔɔri Dl kɪ ciɣa mu

Davidi deen panu ləŋə kantv Benzamen tu Kusi ŋwaani.

7 Amv Tu Baŋa-We, a kwe a titi mu
 a səgi nmu woro wɔni.
 Nan jɔŋi-nɪ n yagi
 balv na zəli amv sɪ ba ja tɪn jɪŋa ni.
²Kv na dat kɔntv, baá yɔɔri
 ba ja-nɪ mu ba tɔri
 nɪnɛni nywənu na kɪ te,
 yɪ nɔɔn-nɔɔnv tərə
 sɪ kv tu jɔŋi-nɪ o yagi.
³Amv Tu Baŋa-We,
 amv na cɔgi te maama,
 yɪ kəm-balɔɔ na wɔ a yuu ni,
⁴naa a na tɔŋi a cɔgi
 a cilɔŋ yigə,
 naa a zəni o dɔnv wɔlv
 na daan-o tɪn,
⁵sɪ nmu laan pa cwəŋə
 sɪ a duna bam zəli-nɪ ba ja.
 Pa ba nɔni amv baŋa ni
 ba sɪ tɪga ni,
 sɪ a ŋwɪa laan ti
 yɪ a maŋi tɪga kam ni.

⁶Baŋa-We, zaŋi weent di ban-zɔŋɔ!
 Zaŋi n ci a duna bam
 di ba ban-lɔm dɪm!
 Zaŋi ba baŋa ni sɪ n pa
 n ciɣa kam taa zɪga.
⁷Nan la lɔgv baŋa dwi tiinə bam
 sɪ ba gilimi nmu yigə ni.
 Diini baŋa baŋa n ta n te-ba.
⁸Baŋa-We lagi Dl di
 dwi tiinə bam maama taani.
 Amv Tu Baŋa-We, nan da
 amv nɔn-ŋɔnnɪ dum ŋwaani
 n buri amv bura.
 Kɪ kɔntv Yuutu Baŋa-We,
 amv na jɪgi ciɣa tɪn ŋwaani.
⁹Nmu yɪ wɔlv na yɪ ciɣa tu

yɪ n maasi nɔɔna bɪcara
 di ba wɔbɔŋa n nii tɪn.
 Nan cəŋi nɔn-balwaaru bam
 di ba nakɔɔri kənə yam,
 sɪ n daari n pa nɔn-ŋɔna taa zɪga.

¹⁰Yuutu Baŋa-We yəni Dl cu-nɪ
 ni najara ci-kwaŋa na kwəli nɔɔna
 najara wɔni te tɪn mu.
 Dl maa vri balv na yɔɔri cwə-laa wɔni
 tɪn mu Dl yaga.

¹¹We yɪ dilv na buri ciɣa bura tɪn mu.
 De maama wuu Dl yəni Dl bwe
 balv na tɔŋi lwarum tɪn.

¹²Bantu na wɔ ləri ba wɔbɔŋa,
 We wó dwəri Dl sv-ləŋə ni mu,
 yɪ Dl daari Dl saŋi Dl taŋa kam lanyiranɪ.

¹³Dl najara zila yam maŋi ya kwe.
 Dl cuna yam silɪ mu di vian ya pəi.

¹⁴Nii-na! Nɔɔn-balwaaru yəni ba ja
 canɛeri pugə mu.

Ba laan maa vri lwarum pugə,
 yɪ ba daari ba lɔri vwan yiranɪ.

¹⁵Bantu yəni ba kv gwənu mu,
 yɪ ba titi laan daari ba tu ti wɔni.

¹⁶Lwarum dilv ba na tɔŋi tɪn
 joori di tui ba titi yuu ni mu.

Ba nakɔɔri kənə mu joori
 ya ni-ba.

¹⁷Amv wó kɪ Baŋa-We le,
 Dl na yɔɔri Dl kɪ ciɣa tɪn ŋwaani.
 A ta wó leeni a te Dl yiri mu,
 di Dl na yɪ Yuutu Baŋa-We dɪm tɪn.

Baŋa-We yiri jɪgi zulə

Davidi deen panu ləŋə kantv.

8 Baŋa-We, nmu yɪ dɪbam Yuutu.
 Nmu yiri dɪm jɪgi zulə zanzan
 lɔgv baŋa je maama wɔni.
 Nmu pɛ n nɪnwaŋa taa nai jaja mu
 weyuu jəgə maama ni.
²Nmu pɛ biə titi di bu-sɪsɪn mu taa te nmu yiri.
 Nmu jɪgi dam sɪ n cəŋi
 n duna maama
 pa ba zɪgi da cɪmm.
 Balv maama na lɔgi nmu kwaga ni tɪn
 mu jaani ba niə.

³Amv yəni a nii weyuu kum,
 di kv na yɪ kɔlv

nmv tuti jia na naani tun,
 yi a daari a nii cana kam
 di calicwi sim,
 nmv na kwe-si n zigɔ si je ni tun.
 Amv na ne tun, a buŋi a wi:

⁴«Ku na yi nabiinə,
 bæe mu yi n jigi ba wuburja?

Bæe mu ki yi n yigə wu
 nabiin-biə wɔni kuntu?»

⁵Nmv nan pe nabiinə
 tiini ba jigi paari,
 yi n ta pa-ba zulə,
 pa ba dam muri
 nmv nyum dum finfun mu.

⁶N ma n daari n pa ba te
 wəənu tɔlv maama n jia na ki tun,
 si wəənu maama taa wu
 ba dam kuri ni.

⁷Ku na yi peeni, di buɔni, di naani,
 di ga-vara bam maama di,

⁸ku wəli di zunə, di kale,
 didaani wəənu tɔlv maama
 na wu nanuru wɔni tun,
 ti maama wu nabiinə
 dam kuri ni mu.

⁹Baŋa-We, nmv yi dɔbam Yuutu.
 Nmv yiri dum jigi zulə zanzan
 lɔgv baŋa maama wɔni.

Le kəm ləŋə

Davidi deen panu ləŋə kantv.

9 Baŋa-We, amv wó tee nmv
 di a wu maama.

A ta wó ŋɔɔni
 nmv wo-kunkagila yam taani
 a bri nɔɔna.

²Yuutu Baŋa-We,
 amv wó pa a wu poli,
 yi a daari a di ywəəni nmv ŋwaani.
 A ta wó leeni mu
 a zəŋi n yiri weeni.

³Nmv na zaŋi a dɔna baŋa ni,
 baá pipiri mu ba duri ba ke.
 Ba ma tri ba tu tɔga ni,
 yi ba daari ba je.

⁴Beŋwaani, nmv na di nɔɔna taani,
 n yɔɔri n paɔ cɔga bura mu.
 Nmv suni n buri amv bura
 n pa a jigi a cɔga.

⁵Nmv yɔɔri n fugi dwi-ge tiinə bam,

yi n daari n cɔgi
 nɔn-balwaarv bam.

N yagi ba yiri mu
 si nɔɔna daa yi guli ba gule
 maŋa maama.

⁶Cɔgum mu tu dí dɔna baŋa ni,
 Ba tuni dum ma ji di-dwəənu
 si ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun,
 pa nɔɔna yɔɔri ba swe di ni ni.

⁷Baŋa-We nan jigi Dɔ paari mu
 si ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun.
 Dɔ maa je si Dɔ di nɔɔna taani.

⁸We wó tɔgi Dɔ cɔga kam baŋa ni
 Dɔ di nabiinə maama taani.
 Dɔ wó taa te lɔgv baŋa dwi tiinə
 ku cwəŋə ni mu.

⁹Ku na yi balv na ne bæesum tun,
 Baŋa-We yi dalum je mu Dɔ pa-ba.
 Cam na yi-ba, Dɔ maa yi ba dam je,
 si ba səgi Dɔ woro kum wɔni.

¹⁰Balv na kwari nmv yiri tun wó ki
 ba wu-didva didaani nmv.
 Beŋwaani, ku na yi balv na kwaani
 si ba fufɔ ba twe nmv tun,
 nmv Baŋa-We ta wu fɔgi n nuŋi
 ba kwaga ni n daari-ba.

¹¹Leeni-na á tee Baŋa-We,
 si Dɔ di paari mu Siyɔn ni!
 Taá tai o na ki te maama tun
 á bri lɔgv baŋa dwi tiinə bam.

¹²We yi dilv na joori Dɔ ŋwi
 nɔn-gura jini tun mu.
 Ku na yi balv na wu cam wɔni tun,
 Dɔ bá fɔgi Dɔ vin ba kərə
 kalv na loori-Dɔ tun.

¹³Amv Tu Baŋa-We,
 nan duri amv ŋwaŋa!
 Nii amv dɔna bam na daani-ni
 pa a yaari te!
 Nmv yi wulv na wó wanti n ci tɔvni si
 di yi ja-ni tun mu.

¹⁴Kuntu tun, amv wó zigɔ
 Siyɔn tuv pooni ni
 a zuli nmv yiri jaja.

Amv wó taa caka mu di wupolo,
 di nmv na joŋi-ni n yagi tun ŋwaani.

¹⁵Dwi-ge tiinə bam ve ba tu goŋo kulv
 ba na kɔgi tun wɔni.

Ciku kulv ba na tiŋi tun mu joori ku ja-ba.

¹⁶ Baŋa-We vuri Dl titi
 si ku tɔgi di Dl ciga sariya yam mu.
 Nɔɔn-balwaaru bam nan na tuŋi lwarum dilu tun
 joori di jaani-ba ni cikv tun.

¹⁷ Nɔɔn-balwaaru tum wɔ vu
 ba zu curu ni,
 didaani dwi tiinə balu maama
 na vun We tun.

¹⁸ Ku nan na yi nabwənə,
 nɔɔna daa bá swe ba ni ni taa.
 Balu di na wu cam wɔni tun
 tuna bá fɔgi ya ti.

¹⁹ Amu Tu Baŋa-We, zaŋi wɛɛni!
 Yi pa nabiinə cwəŋə si ba vun nmu.
 Ja lugu baŋa dwi tiinə bam
 n zigi n yigə ni
 si n laan di ba taani.

²⁰ Baŋa-We, pa fɔvni yɔɔri di zu-ba,
 si ba lwaru ni ba yi nabiinə mu
 yi ba dam wu yi nmu dam dum.

We-loro

10 Amu Tu Baŋa-We,
 beɛ mu ki yi n wu yigə yigə amu tee ni?

Beŋwaani mu cam yi amu
 yi n laan səgi n titi?

² Nɔɔn-balwaaru bri ba titi kamunni
 yi ba zəli nabwənə si ba ja.

Ba maa tɔgi ba wubɔŋ-lwaanu tum baŋa ni mu
 ba jaani-ba.

³ Nɔɔn-balwaaru yəni ba zəŋi ba titi mu
 di ba fra na zu wəənu tilv tun.

Ba maa zuli kampin-nyina,
 yi ba daari ba lwe Baŋa-We.

⁴ Nɔɔn-balwaaru bam yigə tərə
 didaani We,

ba na jigɪ tura tun ŋwaani.

Ba maa buŋi ni: «We tərə.»

⁵ Di ku di, ba wəənu maama
 ki lanyirani.

Ba maa wari si ba ni
 nmu zaasum dum kuri,
 yi ba jigɪ ba duna bam
 ba goonə.

⁶ Ba maa buŋi ba wɪ:
 «Dí bá fɔgi dí gɔ naga.

Dí bá fɔgi dí zu cam wɔni maŋa di maŋa!»

⁷ Ba yəni ba sɔɔli lwarum yirani mu.

Ba maa fɔ vwan yi ba fugi nɔɔna.
 Ba tiini ba soe nakɔɔri
 di pu-siŋa ŋwaŋa mu.

⁸ Ba yəni ba səgi ti-balwa bam ni
 si ba nuŋi ba zi

balu na tɔgi-da ba ke tun.

Ba yiə suni di balu na ve yalum tun,
 yi ba zaŋi ba baŋa ni ba gu-ba.

⁹ Ba maa səgi gugwəəru wɔni
 ni nywəənu mu te,

si ba dali ba zi
 balu na yəri ku ni ni tun.

Ba tɔgi kuntu doŋ
 ba jaani nabwənə,

yi ba daari ba tuuri-ba ba kea,
 ni ba wu ciguru wɔni mu te.

¹⁰ Ba maa jujugi balu ba na jaani tun
 pa ba bəri,

yi ba dam dum yɔɔri di wani-ba.

¹¹ Ba maa buŋi ba wɪ: «We yigə tərə!
 Dl kwəli o yibiyə mu yi Dl ba nai.»

¹² Baŋa-We, zaŋi wɛɛni!

Kwe n juŋa n ma n yaari

nɔɔn-balwaaru bam,
 si n daari n zəni nabwənə.

¹³ Beɛ mu yi nɔɔn-balwaaru soe
 si ba taa lwe We kuntu?

Beɛ mu yi ba ta ba titi ni wɪ:
 «We nan bá bwe amu?»

¹⁴ Si ku na yi nmu, a Tu We,
 nmu yɔɔri n nai ba na tuŋi cam
 di nakɔɔri kənə yalu tun.

Nmu yəni n jeeli

ba kəm-balwaaru tum,
 yi n daari n vaŋi ba zwa.

Ku na yi balu ba na jigɪ ba beɛsi tun,
 bantv salɪ nmu yira ni,

nmu na yi wɔlv na zəni bitara tun ŋwaani.

¹⁵ Nan cɔgi pusɪŋ-nyina
 di nɔɔn-balwaaru dam.

Bwe-ba ba kəm-balwaaru tum ŋwaani,
 si ba tituŋa maama yagi.

¹⁶ Baŋa-We mu di paari

si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun!

Dwi-ge tiinə bam maŋi si ba je mu
 We titi tɪga kam wɔni.

¹⁷ Amu Tu Baŋa-We,

nmu yəni n cəgi
 nabwənə na loori-m te tun.

Nmu ki dam n ki ba kuri ni,
 di n na cəgi ba kərə te tun.

¹⁸ N zigi bitara di balu na ne beɛsum tun kwaga ni,
 si nabiinu wɔlv maama na wu lugu baŋa

ni tun daa yi fugi-ba.

11 Amu wɔ salɪ Baŋa-We yira ni.

Nan daa n yi ta di amu wɪ:

«Duri n vu n səgi pweeru je ni,
 ni zuŋə na jaani wɛɛni te tun.

²Nii nɔn-balwaarɔ na saŋɪ ba ta,
yɪ ba mʊlɪ cɪna da te tɪn!

Ba maa sɛgi ba tɪtɪ,
sɪ ba ta balɔ na yɔɔɪ
cwə-laa wɔnɪ tɪn.

³Nɔɔn-balwaarɔ bam na cɔgi
dɪ tɪv kɔm lam tɪn,
nɔn-ŋɔna warɪ kulɔkulɔ sɪ ba kɪ.»

⁴Baŋa-We mu wɔ Dɪ weyuu
sɔŋɔ kɔm nɪ.
Dɪ maa je Dɪ di paarɪ mu We-sɔŋɔ nɪ.
Dɪ yɪə laan dʊlɪ je maama

ya yɪrɪ nabiinə,
pa Dɪ maanɪ kulɔ maama
ba na kɪ tɪn.

⁵Baŋa-We yəni Dɪ maanɪ nɔn-ŋɔna
dɪ nɔn-balwaarɔ mu Dɪ niə.
Dɪ nan yɔɔɪ Dɪ culi balɔ na soe nakɔɔɪ
kənə tɪn mu.

⁶Kɔ na yɪ pusɪŋ-nyɪna bam,
Dɪ lagɪ Dɪ lo min-cala
dɪ ciribi mu ba yuu nɪ,
yɪ Dɪ daarɪ Dɪ pa vu-lɔŋɔ magɪ-ba.

⁷Baŋa-We nan yɔɔɪ Dɪ tɔgi cwəŋə cɪga cɪga mu.
Dɪ maa soe kəm-laaru.
Balɔ na yɔɔɪ cwə-laa wɔnɪ tɪn
wó ba ba na Dɪ yibiyə.

Davidi wɛ-loro

12 Baŋa-We,
zaŋɪ n zəni dɪbam!
Bɛŋwaanɪ, balɔ na se We tɪn daa tərə.
Balɔ na jɪgɪ cɪga dɪ We tɪn
laan je mu nabiinə tɪtarɪ nɪ.

²Nɔɔna maama fɔɪ vwan mu
ba cɔgi ba donnə yigə.
Ba maa jɪgɪ ni-sɔnɪ
ba maɪ ba ganɪ daanɪ.

³Baŋa-We, kɔ na yɪ balɔ
na jɪgɪ ni-sɔnɪ tɪn,
sɪ n pu ba niə!
Kɔ ta wəli dɪ balɔ na brɪ ba tɪtɪ kamunni yɪ ba wɪ:

⁴«Dɪbam ni-taanɪ mu paɪ
dɪ wanɪ nɔɔna maama dɪ di.
Dɪ wó taa ŋɔɔnɪ dɪ na lagɪ te tɪn mu,
yɪ nɔɔn-nɔɔnɔ bá wanɪ dɪbam
o cəŋi.»

⁵Baŋa-We ma ta Dɪ wɪ:
«Amu laan wó zaŋɪ wɛɛnɪ
a tɔŋɪ wɔŋɔ,

yinigə tiinə na nɛ beesɪm
yɪ nabwənə suuri cam wɔnɪ tɪn ŋwaanɪ.
Amu wó vrɪ-ba cam wɔnɪ
sɪ ba na siun,
nɪ kɔ na maŋɪ dɪ ba te tɪn.»

⁶Baŋa-We ni-taanɪ dum yɔɔɪ
dɪ yɪ cɪga mu.

Dɪ tiini dɪ lana jasi nɪnɛnɪ
səbu tɪlɔ na tiini tɪ kwe tɪn.

Dɪ nyɪ dɪ ba na kɪ səbu
mim wɔnɪ kuni birpe
pa digru daa tərə tɪn mu.

⁷Baŋa-We, nmu wó yɪrɪ nabwənə
sɪ kulɔkulɔ yɪ yi-ba.

Nmu ta wó ta n cɔ dɪbam maŋa maama
dɪ nɔn-balwaarɔ tum kənə.

⁸Pusɪŋ-nyɪna bam kaagi mu
ba brɪ ba tɪtɪ.

Nɔɔna maama maa zuli balɔ na tɔŋɪ lwarum
nabiinə tɪtarɪ nɪ tɪn.

Davidi wɛ-loro

13 Amu Tu Baŋa-We,
nmu ta wó daanɪ mu
sɪ na laan ba n zəni-nɪ na?
Nmu daa n bá guli amu gulə na?
Nmu wó ta n sɛgi n yibiyə
dɪ amu taa

sɪ n vu n maŋɪ yən mu?

²Amu wɔbɔŋa maŋɪ sɪ ya taa
daanɪ-nɪ maŋa maama mu na?
De maama wɔnɪ amu wó taa je
dɪ wɔ-cɔgɔ mu na?

Amu dɔna bam brɪ baá dɪ wɔnɔ a baŋa nɪ taa
sɪ ba vu ba maŋɪ yən mu?

³Amu Tu Baŋa-We,
yɔɔɪ n nii amu seeni,
sɪ n ləri a wɛ-loro kum.

Pa a ŋwɪa joori ka kɪ dam,
sɪ tɔunɪ yɪ wantɪ-nɪ dɪ ja.

⁴Kɔ na dai kuntɔ,
a dɔna bam wó ta wɪ:

«Dɪbam wan-o dɪ di!»

Baá taa caka dɪ amu na tɔ te tɪn.

⁵Amu nan kwe a tɪtɪ
a salt nmu yɪra nɪ,
dɪ nmu na yɔɔɪ n jɪgɪ a sono te tɪn mu.
A bɪcarɪ mu di ywəɛni zanzan,

n na joŋɪ-nɪ n yagi tɪn ŋwaanɪ.

⁶Amu wó leeni le a pa Baŋa-We,
Dɪ na kɪ-nɪ lanyɪranɪ tɪn ŋwaanɪ.

N bá want n gooni Baŋa-We

Davidi deen panu ləŋə kantv.

14 Nəŋ-jwəeru yəni ba ta
ba bicari ni ba wɪ: «We tərə.»

Ba maama cəŋi mu ga fast,
ba tituŋa di maa tiini ya ba lana.

Nəŋ-nəŋnu tərə ba wɪni
ku tu na təŋi cwə-laa.

²Baŋa-We maa zigi Dɪ wəyuu
səŋə kum ni

Dɪ tiiri Dɪ nii nabiinə,
si Dɪ lwarɪ ba wɪlu jigi swan

yɪ o təŋi We na?

³Ba maama ywəri We cwəŋə wɪni,
yɪ ba wɪbuŋa yəŋri ya cəŋi mu
ga fast.

Nəŋ-nəŋnu nan tərə ba wɪni
o na təŋi cwə-ŋuŋa,
di didva di.

⁴Kəm-balwaarv tiinə maama bá se
si ba zaasi swan na?

Ba jigi a nəŋna bam mu ba cəŋa,
nɪnɛni ku yɪ wɪdiu mu ba di.

Ba nan ba bəŋi Baŋa-We yɪri
ba zuli-Dɪ.

⁵Nii-ba mu! Fɪvɪni tiini di jegɪ-ba,
bɛŋwaanɪ We zəni balu
na zigi ciga wɪni tun mu.

⁶Abam kəm-balwaarv tiinə bam kwaani
si cavura mu ja yinigə tiinə,
si ba wɪbuŋa yɪ jəni.

Baŋa-We nan mu ki Dɪ woro kum
si bantv zu ku wɪni ba səŋi da.

⁷Amv nan wó loori We
si Dɪ zigi Siyən ni

Dɪ ba Dɪ vri Yistrayelɪ tiinə bam.

Baŋa-We na sunɪ Dɪ pa Dɪ nəŋna bam
joori ba zigi di dam,

Yistrayelɪ dwi dum

na yɪ Zakəbi dwi dum tun
wó taa caka di wɪpolo!

Wəŋ mu wó want o zu We te?

Davidi deen panu ləŋə kantv.

15 Amv Tu Baŋa-We,
wəŋ mu jigi cwəŋə

si o taa zɪvri nmu digə kam wɪni?

Wəŋ mu wó want o jəni piu kulv

nmu na pəŋri n pa n titi tun yuu ni?

²Kv yɪ wɪlu vəŋə na təŋi

cwə-laa ciga ciga,

yɪ o jigi ciga

o kənə maama wɪni tun mu.

Kv tu yəni o ŋəŋni ciga

di o wɪ maama,

³yɪ o ba kaagi o cəŋi nəŋna yɪri.

O nan ba ki lwarɪm o yagi

o doonə yuu ni,

yɪ o ba kwaana si cavura

di o donnə.

⁴O yigə maa tərə di nəŋ-balwaarv,

yɪ o za niŋi balu na kwari

Baŋa-We tun mu.

Kvntv tu yəni o təŋi o ni dum maama kwaga mu.

O nan bá yiri-di,

ni ku na manɪ ku camma

tite maama ku pa-o di.

⁵O maa jɪni o səbu mu

o paɪ nəŋna,

yɪ o ba beeri nyəŋri ku baŋa ni.

O nan ba se si o jəŋi dim

si o lə balu na jigi bura tun kwaga ni.

Kv na yɪ balu na təŋi cwəŋə kantv doŋ tun,

baá ta zigi mu cɛpi,

yɪ ba ba gɔɪ.

Amv tuna wv We tee ni

Davidi deen panu ləŋə kantv.

16 A Tu We, ta n cv amv
si cam yɪ yi-ni!

A tu nmu te si a səŋi

n woro kum wɪni mu.

²Amv taga di Baŋa-We a wɪ:

«Nmu yɪ amv Yuutu.

Wo-laarv tivv maama amv na jigi tun

nunɪ nmu tee ni mu.»

³Kv na yɪ ciga tiinə balu

na zɪvri tiga kam ni tun,

ba yɪ nəŋ-yum mu ciga ciga.

Amv maa tiini a jigi wɪpolo

ba ŋwaanɪ.

⁴Kv nan na yɪ balu na duri

ba təŋi jwəŋə kwaga tun,

bantv wɪ-cəŋə kum

wó tiini ku gaali mu.

Amv nan bá təŋi a lo ba na bam.

A bá bəŋi ba jwəŋə yam yura

si a kaani a pa-ya.

⁵Baŋa-We, nmu mu yɪ wɪlu na manɪ di amv tun,

nmu yɪ a ŋwɪa ywəəni.

A ŋwɪa kam wu nmu juja ni.

⁶Ŋwɪa kalɔ n na pɛ-ni tun
jɪgɪ ywəəni lanyɪranɪ.

Cɪga ŋwaani tun, wəənu tɪlɔ
nmu na tiŋi sɪ a ba a jɔŋi tun
tiini ti lana.

⁷Amu wú tee Baŋa-We
Dl na pa-ni kwɪə sɪ a wani
a tɔgɪ cwəŋə tun ŋwaani.

Titi ni nmu ta wəli-ni a wubɔŋa ni mu sɪ a yɪ cɔgɪ.

⁸Amu yɔɔri a ye ni Baŋa-We mu
wu a tee ni maŋa maama.

Dl na wu a jazum seeni tun ŋwaani,
Dl zəni-ni mu sɪ a zɪgɪ ceɪ.

⁹Kuntu ŋwaani a jɪgɪ wɔpɔlɔ lanyɪranɪ.

A ŋwɪa maama maa jɪgɪ ywəəni.
Amu yɪra dɪ daa bá taa sai.

¹⁰Beŋwaani, amu na tɪga,
n bá yaɣɪ-nɪ

sɪ a taa wu curu ni.

Nmu bá se sɪ n tɪti wu-pɔŋɔ tu wum yɪra pɔ.

¹¹Nmu pɛ a lwarɪ cwe silɔ
na paɪ ŋwɪa tun sɪ a taa tɔgɪ-sɪ.

Amu na yɪ nmu te,
nmu wú pa a na ywəəni zanzan.

A na tu a jəni nmu jazum seeni,
amu laan wú su dɪ wɔpɔlɔ daani
sɪ ku taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

Davidi we-loro

17 Baŋa-We,
cəgɪ amu we-loro kum
dɪ a na jɪgɪ bura te tun.

Puri n zwa n cəgɪ a na keeri
a loori-m te tun,

sɪ ku dai vwan mu a fɔɪ.

²Nan zɪgɪ amu kwaga ni
sɪ a na a bura.

Pa n yɪə taa nai
kulɔ na yɪ cɪga tun.

³Nmu maani n nii
amu wubɔŋa na yɪ te.

Nmu ma n fufɔ n yɪ amu te
tɪti ni dɪ.

Nmu nan na maki-ni n nii
te maama tun, kulɔkulɔ tərə.

A wubɔŋa maŋɪ ya ja wɪ:
amu bá cəgɪ dɪ a ŋwaŋa kam.

⁴A ma cɪ a tɪti sɪ a yɪ zv
bɪbarɪ-nyɪna cwe sum ni,

a na tɔgɪ n ni-taani na bri te tun ŋwaani.

⁵A nan yɔɔri a tɔgɪ
nmu cwe sum mu.

A bri a wu ywəri sɪ wɔni.

⁶Amu Tu We, a loori-m mu,
beŋwaani nmu mu wú ləri-ni.

Puri n zwa sɪ n cəgɪ
a we-loro kum.

⁷Pa nmu na yɔɔri n soe nɔɔna te tun taa bri jaja.

Nmu yəni n kwe n jazum n ma
n vri balɔ na salt nmu ytra ni tun
n yaɣɪ ba duna juja ni.

⁸Ta n yɪri amu
nɪnɛni n tɪti yicilbu tun.

Pa a səgɪ n woro kum wɔni,
ni nmu na yarɪgɪ n vɔna
n kwəli-ni te tun.

⁹Jɔŋi-ni pusɪŋ-nyɪna bam juja ni
dɪ ba na jɪgɪ dɪ amu te tun.

Vri-ni a duna balɔ na culi-ni
yɪ ba gilimi-ni sɪ ba ja tun juja ni.

¹⁰Ŋwaŋa tərə ba bicara ni.

Ba ni-taani maa yɪ kamunni ŋwe yɪranɪ.

¹¹Ba pɛ amu kwaga mu ba pu.

Ba laan tu ba gilimi-ni.

Ba duli ba yɪə mu ba beeri pwələ kalɔ
ba na wú da da,

yɪ ba nii sɪ ba duli-ni
ba dɪ tɪga ni.

¹²Ba maa nyɪ dɪ nywəənu tɪlɔ
wudiiru fra na jɪgɪ-tɪ tun mu.

Ba dali mu sɪ ba laan nuŋi

ba ja-ni,

nɪnɛni nyon-pwali na kɪ te tun.

¹³Baŋa-We, zaŋɪ wɛeni

n zaŋɪ najara dɪ ba,

sɪ n daari n dɪ ba tɪga ni.

Kwe n sv-lɔŋɔ n ma n jɔŋi-ni
pusɪŋ-nyɪna bam juja ni n yaɣɪ.

¹⁴Baŋa-We, ma n juja n vri-ni
nɔɔna bam kuntu dwi juja ni

n yaɣɪ.

Ba maa yɪ balɔ yigə na wu
lugɔ kuntu yɪranɪ wɔni

yɪ ba nyɔɔri wu ŋwɪa kantɔ ni tun mu.

Nan pa ba na cam dɪlɔ

n na tiŋi ba ŋwaani tun.

Pa ba dɪ ba su ba daari

ba pa ba biə,

sɪ bantɔ dɪ tiŋi cam

sɪ ba biə jwa taa dɪ.

¹⁵Ku nan na yɪ amu,

16:6 naa Tɪga kalɔ nmu na pɛ-ni sɪ a taa zɔvri da tun lana zanzan.

16:8-11 Titɔŋa tɔŋɔ 2:25-28 16:10 Titɔŋa tɔŋɔ 13:35 17:8 Gulə Tɔŋɔ 32:10-11; Le 57:1 17:12 1 Pɪyɛri 5:8

a wó ba a na nmu yibiyə,
a na jɪgɪ bura tun ŋwaani.
A na dɔ a zaŋɪ,
a wó su mu di ywəəni,
a na nai nmu nyinyɔgbɔ
na yɪ te tun ŋwaani.

Davidi ləŋə

*We tintwɪŋwɪ Davidi deen panɪ ləŋə kantwɪ
maŋa kalɔ Baŋa-We na joŋ-o o yagɪ Pe
Sooli di o dɔna bam maama jɪŋa ni tun.*

2 Samowɛli 22:2-51

18 Amu Tu Baŋa-We,
a soe nmu.

Nmu mu yɪ amu dam.

²Baŋa We nyɪ di piu kɔlv
amu na dali da tun mu.

Dl maa yɪ amu dam je
dɪdaani amu vrɪnv.

Amu Tu We nyɪ di piu gugoro,
a na səgi a tɪtɪ mɛ tun.

O maa yeini o cho-ne
ne jara nantana na kwoli nɔɔna
jara wone tei to.

O maa jege dam se o ma
o vere-ne cham wone.

O maa kwori o ye amo dalem jei.

³Amu yəni a bəŋi Baŋa-We yɪrɪ mu.
Dl di maa joŋi-nɪ Dl yagɪ
a dɔna jɪŋa ni.

Duntv maŋɪ sɪ nabiinə taa tee-Dl mu.

⁴Tuunt deen kɪkari amu di vɔ.

Kv nan ya ge fun mu sɪ cɔgum pu amu kwaga di ja
nɪnɛni na-fara doŋ tun.

⁵Kv nyɪ di curu cwəŋə ŋɔgi ŋɔni mu
ka vɔ amu ka tiŋi.

Tuunt di ma ci cikv
a cwəŋə ni di cəgi-nɪ.

⁶Lɛɛrv na tiini ti yi-nɪ tun,
mu a bəŋi Baŋa-We yɪrɪ.

A ma keeri a loori a Tu We
sɪ Dl zəni-nɪ.

Dl maa zɪgɪ Dl sɔŋɔ kum ni
Dl ni amu kwərə.

Amu kərə kam ma yi Dl te,
ka vu ka tv Dl zwa ni.

⁷Tɪga kam baŋa maa ziziŋi
yɪ ka yɪra sai.

Pweeru tum kurə maama di ziziŋi mu yɪ ya dwana,

We ban-zɔŋɔ kum ŋwaani.

⁸Nyva maa tɔgɪ Dl mumwa ka nuŋə.

Dl ta ma daari Dl twɪ min-vɔgbɔ
di min-cala,

yɪ ya tɔgɪ Dl ni ya nuŋi
ya di wəənu bugi-bugi.

⁹Dl ma kɔɔrɪ wɛyuu kum
nɪnɛni digə ni gɔrɔ tun,

Dl daari Dl tu tɪga kam baŋa.

Dl na maa tu tun,

kunkwən-luluru wɔ o ne kuri ni mu.

¹⁰Dl diini Seruben mu Dl jaani
Dl maa kea.

Viu kum vwana baŋa ni mu

Dl tɔgɪ da Dl veə.

¹¹Lim mu Dl kwe Dl ma pu o tɪtɪ
sɪ kv ji woro kv pa-Dl.

Kunkwən-luluru tɪlv na paɪ
dv-fara tun ma kwəli-Dl.

¹²Pooni maa wɔ Dl yigə ni
di kalt kunkwənu tum.

Dv-kambana maa tɔgɪ da
ya tvɪ tɪga ni,

yɪ dva kam pepɛɪ
ka ta min-cala.

¹³Yuutu Tu Baŋa-We dum mu zɪgɪ
wɛyuu ni Dl bagɪ di dam.

Dl kwərə kam ma dwant
ka tv nɔɔna zwa ni.

¹⁴Dl ma ta Dl cuna yam,
pa Dl dɔna bam jagɪ.

Dl mɛ dva pɪpulum mu Dl zəli-ba
yɪ ba duri ba je.

¹⁵Amu Tu Baŋa-We,
nmu bant na zaŋɪ

yɪ n bagɪ n dɔna bam tun,
mu nɪnv kum na bam pɔgɪɪ
pa kv kuri nai jaja.

Nmu na fin n mumwa tun,
tɪga kam gugwəəru maama
ma ziziŋi pa ti tigi ja.

¹⁶Baŋa-We ma zɪgɪ wɛyuu ni
Dl twɪ Dl jɪŋa Dl ja amu.

Dl ma liiri-nɪ Dl ja Dl nuŋi
na-luŋə wɔni.

¹⁷Dl yɔɔrɪ Dl joŋi-nɪ mu Dl yagɪ
a dɔna bam jɪŋa ni,

Bɛŋwaani, balv na culi amu tun
tiini ba dana ba dwe-nɪ.

¹⁸Amu ya wɔ lɛɛrv wɔni mu
yɪ a dɔna bam ma ja di amu.

Baŋa-We nan tu o təli-nɪ
pa a zɪgɪ cɛpɪ.

¹⁹Dl wəli-ni mu Dl pa
 a nuŋi cam wɔni.
 Dl ma yɔɔri Dl joŋi-ni Dl yagi
 si a taa wu pooni yigə ni,
 Dl wu na de amu tun ŋwaani.
²⁰Baŋa-We ki-ni lanyirani
 a na tɔgi ciga cwəŋə tun ŋwaani.
 Amu jun sum na tɔŋi ciga tun,
 mu Dl joori Dl ŋwi-ni kuntu.
²¹Amu yɔɔri a tɔgi Baŋa-We
 cwe sum mu.
 A wu ywəri a Tu We kwaga ni
 si a daari a tɔŋi lwarim.
²²Dl niə yam maama mu amu tɔga.
 A maa wu vin cullu tɔlu Dl na pe tun.
²³A jigɔ ciga mu Dl yigə ni,
 a na yəni a cu a titi
 didaani lwarim tun ŋwaani.
²⁴Ku ma pa Baŋa-We joori
 Dl ki-ni lanyirani,
 di a na tɔgi ciga cwəŋə
 yi a jun sum tɔŋi ciga tun ŋwaani.
²⁵Amu Tu Baŋa-We,
 Nmu yəni n jigɔ ciga mu
 di balu na jigɔ ciga ba pa-m tun.
 Balu na jigɔ bura n yigə ni tun mu,
 nmu yɔɔri n tɔŋi lanyirani
 n pa-ba.
²⁶Ku na yi balu na jigɔ wu-poŋo tun,
 nmu di yi wu-poŋo tu mu
 n pa-ba.
 Ku daari balu na tɔŋi kəm-balwaarɔ tun,
 n ki swan mu pa ku ce ba yira ni.
²⁷Nmu yəni n joŋi nabwənə mu
 n yaga.
 Ku nan na yi balu na bri ba titi kamunni tun,
 n yəni n varɔ-ba mu n di tɔga ni.
²⁸Baŋa-We, nmu mu jaani pooni
 n ba n pa-ni.
 Ciga tun, amu Tu We, n pai
 lim dilu na kwəli amu tun
 joori di ji pooni.
²⁹Nmu mu yəni n pa amu dam,
 si a wanti a zəli
 a duna bam kɔgɔ maama.
 N dam dum kuntu ta ma wəli-ni,
 si a wanti a faŋi a gaali
 a duna bam tuw kəbrə,
 yi a daari a di-ba.
³⁰Amu Tu We cwəŋə kam
 lamma fasti mu!
 Dl ni-taani dum yɔɔri di yi ciga mu.
 Dl wai Dl cu balu na səgi

Dl woro kum wɔni tun,
 ni najara ci-kwaŋa na kwəli nɔɔna
 najara wɔni te tun.
³¹We didoŋ daa tərə
 ku na dai Baŋa-We.
 Dintu yirani mu nyi di piu kulɔ
 dibam na wɔ dali da tun.
³²Dl maa jigɔ dam Dl kwəli-ni,
 yi Dl pa a cwəŋə tigi jasi
 si a taa ve ka wɔni.
³³Dl ta pai a ne warima,
 nineeni wəŋə ne na yi te tun mu.
 O maa cu-ni si a yi tun
 pweeru tum yuu ni.
³⁴Dintu ta bri-ni najara kəm laŋa mu,
 si a taa wai a saŋi taŋa kalu
 na varɔ di dam tun a tai.
³⁵Amu Tu Baŋa-We,
 nmu pe-ni jara-kəm ci-kwaŋa
 si ka taa kwəli-ni,
 yi n joŋi-ni n yagi cam wɔni.
 Nmu jazim dum təli-ni mu
 si a zigɔ ceɔi.
 Nmu na se si n wəli-ni te tun
 pe a ji babia.
³⁶Nmu kwe cwəŋə kalu na yalma tun mu
 n tiŋi amu yigə ni,
 si a yi seeri a tu tɔga ni.
³⁷Amu zəli a duna bam mu a ja.
 A ma magɔ ba maama a gu
 pa ba wulwulu wu daari.
³⁸A ciɔgɔ-ba mu a di tɔga ni
 pa ba daa wari weeni si ba zaŋi,
 a na nɔni-ba di a naga tun ŋwaani.
³⁹Baŋa-We, nmu mu pa-ni dam
 si a taa ma a ki najara.
 N ta ma n pai a duna bam ba
 ba kuni doonə amu yigə ni.
⁴⁰N ta pa fɔvni ja
 a duna bam maama
 yi ba pipiri mu ba duri
 ba daari-ni.
 Amu ma yɔɔri a cɔgi
 balu na culi-ni tun.
⁴¹Ba maa beeri zənə.
 Nɔɔn-nɔɔnu nan tərə
 si o joŋi-ba o yagi.
 Ba ma keeri ba loori Baŋa-We,
 yi Dl wu se ba loro kum.
⁴²Amu maa cu-ba a mumugi
 pa ba ji nineeni fogo viu
 na kalu te tun.
 A ma lo-ba a yagi
 nineeni ba yi cwəŋə ni bworu tun.
⁴³Ku na yi vuna balu

na culi amu tun,
 nmu vri-ni n yagɪ ba juŋa ni mu.
 Nmu ta ma n pa a di paari
 tunt zanzan baŋa ni,
 si a taa te dwi tiinə balu
 a ya na yəri tun.
⁴⁴Dwi-ge tiinə na yɔɔri
 ba ni amu taani,
 ba yəni ba se a ni mu.
 Ba ta ma gwanɪ amu yigə ni
 di fɔvni.

⁴⁵Vərə bam ge baari,
 ba ma zaŋɪ ba nuŋi
 ba dalum je sum wɔni,
 yi ba yira sai di fɔvni.

⁴⁶Baŋa-We sunɪ Dl ŋwɪ!
 Dl maa yi piu kulɔ
 amu na dali da tun.
 Ku maŋɪ mu si dɪ taa tee-DL.
 Pa-na dɪ tee Baŋa-We!
 Dintu nan mu joŋi-nɪ Dl yagɪ!

⁴⁷Dintu mu joori o ŋwɪ jini
 a dɔna baŋa ni.
 Dl maa jaani dwi-ge tiinə Dl tui
 Dl ki amu dam kuri ni.

⁴⁸Dl ta joŋi-nɪ mu a dɔna juŋa ni Dl yagɪ.
 Amu Tu Baŋa-We,
 nmu mu pa-nɪ dam
 si a di balu na culi-nɪ tun.

N ta ma n joŋi-nɪ
 bɪbari-nyina juŋa ni.
⁴⁹Kuntu ŋwaani nan mu,
 amu wó tee nmu yiri,
 si dwi-ge tiinə taa ye n ni ni.
 Cɪga ŋwaani tun, Baŋa-We,
 amu wó leeni a tee nmu yiri.

⁵⁰Baŋa-We yəni Dl pa Dl pe wɔm
 di wɔnɔ mu maŋa maama.
 Dl maa tɔɔɪ Dl sono kum baŋa ni
 Dl ki pe wɔlɔ Dl na kuri tun lanyrant si ku
 taa ve maŋa kalu na ba ti tun.
 Ku maa yi amu Davidi
 di a dwi dum mu kuntu.

We paari-zulə kum taani

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

19 Weyuu kum bri We ninwaŋa kam
 na yi te tun mu.

Kunkwənu tum di maa paali
 kulɔ maama o jia na naani tun.

²De maama yəni di kwe

kwərə kam kuntu mu
 di pai de dilu na saŋɪ-di tun.
 Titu maama di maa pai
 si kwərə kam jaga.

³Weyuu wənu tuntv ba ŋɔɔni
 bitarbiə si ba taa zaŋa.
 Ti kwəri sum maa yi cumm mu.

⁴Di ku di, ti ni-taani dum
 yi tɪga baŋa je maama mu.
 Ti kwərə ma jagɪ ka yi
 tɪga baŋa ni maama.

We cwi vwe mu weyuu kum ni
 Dl pa wia kam
 si ka taa zɔvri da.

⁵Ka laan maa yəni ka puli,
 nuneeni ka-dɔvru barv na nuŋi digə ni
 di wupolo te tun,
 naa babia na duri di dam
 si o di yigə te tun.

⁶Ka maa yəni ka zaŋɪ weyuu kum
 daa didva ni mu,
 yi ka tulɪ ka cwəŋə kam ka vu
 ka yi daa wudoŋ kam ni.
 Kulukulu bá səgi ka fonyugv dum yigə ni.

⁷Baŋa-We niə yam yɔɔri
 ya yi cɪga cɪga mu.
 Ya maa pai nɔɔna joori
 ba na dam.

Baŋa-We zaasim yam jɪɔɪ kuri.
 Ya maa pai nayəri-nyina swan mu.

⁸Baŋa-We kwərə kam tɔɔɪ cwəŋə.
 Ka maa pai wupolo zanzan.
 Baŋa-We ni-kaana yam
 bri cɪga mu jaja.

Ya maa pai nɔɔna yi-puru.
⁹Nɔɔna na kwari Baŋa-We, ku lana.
 Kuntu jɪɔɪ kuri maŋa maama mu.
 Baŋa-We wɔbɔŋa yam jɪɔɪ cɪga.

Ya ba ki lwarim di finfin di.
¹⁰We niə yam jɪɔɪ kuri
 ya dwe səbu-sɪŋa zanzan,
 ka na maŋɪ ka lana te maama di.
 Ya ywəmmə ya dwe tɔvru,
 di tɔvru nugə maama.

¹¹Baŋa-We, nmu niə yam kaani
 n tɔɔina mu.
 Wɔlɔ maama na se-ya,
 ku tu nai nyɔɔri zanzan mu
 ya ŋwaani.

¹²Nɔɔnu wó wani o lwarɪ
 o na cɔɔɪ te tun na?
 Amu na cɔɔɪ yi a yəri ku ni ni,

sɪ n saarɪ a kəm-balwaarv dɪm kuntu
n yaɣɪ n ma n cɛ-nɪ.

¹³Ta n cv-nɪ sɪ a yɪ paalt
a kɪ wo-lwaanv.

Yɪ pa lwarɪm taa jɪɣɪ dam
amv baŋa nɪ.

Kuntu mv a wó wanɪ a taa jɪɣɪ bura
dɪ a kənə maama,
yɪ a bá ywəri nmv kwaga nɪ.

¹⁴Baŋa-We, pa a ni-taanɪ dum

dɪ a wubɔŋa maama
taa yɪ kulv na wó poli nmv wv tun.
Nmɪv nyɪ dɪ piu kulv amv na salɪ
kv yɪra nɪ tun mv.
N ta ma n yɪ amv vrɪnv.

Dí wó salɪ Baŋa-We yɪra nɪ

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

20 Cam na yɪ nmv,
Baŋa-We wó ba Dɪ zəni-m.

O maa yɪ dí nabaarv Zakɔbɪ
We dɪm mv.

Dɪ wó taa cv-m dɪ n dɔna bam.

²Dɪ wó zɪɣɪ Dɪ digə kam nɪ
Dɪ tɔŋɪ Dɪ zəni nmv.

Siyɔn piu kum nɪ mv kuntu,
Dɪ lagɪ Dɪ zɪɣɪ da Dɪ ba
Dɪ zɪɣɪ n kwaga nɪ.

³Dɪ ta wó guli
n pɛera yam maama gulə.
Kaanum dɪlv maama nmv na zwe
n pa-Dɪ tun wv su Dɪ yɪ.

⁴We wó pa n na n wubɔŋa
na lagɪ kulv tun,
sɪ n na jeeli kulv maama tun
sunt kv kɪ kv pa-m.

⁵Pɛ, nmv laan na wanɪ
dí dɔna bam n dɪ,
dí wó taa caka mv.
Dí wó zəŋɪ dí drapoo weent
dɪ wupolo
dí Tu We dum yɪrɪ ŋwaanɪ.
Baŋa-We wó kɪ Dɪ su n we-loro kum
maama Dɪ pa-m.

⁶Amv laan tu a lwarɪ nɪ
Baŋa-We zəni pɛ wɔlv Dɪ na kuri tun
sɪ o wanɪ o dɔna bam.
Dɪ zɪɣɪ Dɪ titɪ sɔŋɔ mv
Dɪ ləri pɛ wɔm na loori-o
te maama tun.

Dɪ maa tɔɣɪ Dɪ dam-fɔrɔ jazum dɪm baŋa nɪ
Dɪ joŋ-o Dɪ yaɣɪ.

⁷Nɔɔna badonnə jɪɣɪ tura
ba jara-kəm tərɪkooru ŋwaanɪ.

Badonnə dɪ maa jɪɣɪ tura
ba siseŋ-nɔɔna ŋwaanɪ.

Dɪbam nan jɪɣɪ tura dí Tu
Baŋa-We yɪrɪ dɪm ŋwaanɪ mv.

⁸Bantv maa cɔɔlɪ ba tv tɪga nɪ.
Dɪbam nan wó zanɪ weent
dí taa zɪɣɪ mv cɛrɪ.

⁹Baŋa-We, nan pa dí pɛ wɔm
wanɪ o dɔna bam o dɪ.

Dí na loori zənə n tee nɪ,
sɪ n ləri dí we-loro kum!

Baŋa-We na zəni pɛ wɔm te tun

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

21 Dɪbam Tu Baŋa-We,
pɛ wɔm wv mv poli,
nmv dam-fɔrɔ kum ŋwaanɪ.

O tiini o jɪɣɪ ywəəni mv o dɪ,
nmv na pɛ o wanɪ o dɔna bam
o dɪ tun ŋwaanɪ.

²Nmv pɛ-o kulv o wubɔŋa na lagɪ tun.
Nmɪv ta wv van-o kulv maama
o na loori n tee nɪ tun.

³Nmv jeer-o dɪ wo-laarv,
yɪ n yɔɔrɪ n kɪ o yu-yoŋo.
N ma n kwe səbu-sɪŋa paarɪ yupugə n pu o yuu nɪ.

⁴O loori nmv tee nɪ
sɪ n ta n nii o ŋwɪa kam baŋa nɪ.

Nmv ma n sunt n pa
sɪ o na mɔmwɛ-dɛɛrɪ,
sɪ o taa ŋwɪ taan wuu.

⁵O tiini o na zulə zanzan,
nmv na zən-o tun ŋwaanɪ.
Nmɪv ta daarɪ n pa o na ninwanja
dɪ paarɪ lanyɪranɪ.

⁶Cɪga tun, nmv yəni n kɪ
o yu-yoŋo mv maŋa maama.
Nmɪv ta pɛ o wv poli zanzan,
dɪ n na wv o tee nɪ tun ŋwaanɪ.

⁷Beŋwaanɪ, pɛ wɔm salɪ
Baŋa-We yɪra nɪ mv.
O daa bá fɔɣɪ o tv,
Yuutu Baŋa-We wɔm na jɪɣɪ
o sono maŋa maama tun ŋwaanɪ.

⁸Nmv lagɪ n kwe n jɪŋa mv
n ma n ja n dɔna bam maama.

N jazum dum wó zi-ba dɪ cɔɣɪ.
⁹Nmɔ na nuŋi yɪ n zaŋɪ ba baŋa nɪ,
 n lagɪ n di-ba mɔ
 dɪdaantɪ min-vɔɣv.
 Kɔ yɪ Baŋa-We mɔ wó di-ba
 Dɪ ban-lɔm dum ŋwaantɪ.
 Dɪ lagɪ Dɪ pa Dɪ mim mɔ di-ba kulə.
¹⁰Nmɔ wó pa n dɔna bam biə
 je mɔ lugv kɔm baŋa nɪ.
 Ba daa bá na dwi sɪ dɪ daartɪ.
¹¹Ba bá wantɪ ba vu yigə,
 dɪ ba na maŋɪ ba jeeli titɔŋ-lwaannu
 sɪ ba kɪ ba ma cɔɣɪ nmɔ yigə
 te maama dɪ.
¹²Nmɔ nan wó saŋɪ n taŋa
 sɪ n ta-ba,
 pa ba pipiri ba duri ba kɛ.
¹³Dí Tu Baŋa-We, zaŋɪ wɛɛntɪ
 sɪ n yɔɔrtɪ n brɪ n dam-fɔrɔ kɔm!
 Dí wó leeni mɔ dí sɛni-m
 dɪ n na tɔŋɪ titɔŋ-kamunə yalv tun.

Yaara wɔntɪ wɛ-loro

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

22 A We, a We,
 bæ mɔ kɪ yɪ n yagɪ a yɪra?
 Nmɔ yɪ yigə yigə amv tee nɪ.
 Bæ mɔ yɪ n wɔ tu sɪ n zəni-nɪ
 a cam wɔntɪ,
 dɪ a na tiini a loori-m tɪte tun?
²A Tu We, de maama a yəni
 a keeri a lagɪ zənə yɪ n cɔm.
 Titu nɪ dɪ a yəni a loori-m
 yɪ siun tərə.
³Dɪ kɔntv maama dɪ,
 n ta yɪ wɔ-pɔŋɔ tu mɔ.
 N ma n je n paart jəŋə je nɪ,
 yɪ n nɔɔna Yisrayelɪ tiinə
 dɪ maa pa-m tiə.
⁴Dɪbam nabaara bam deen kɪ
 ba wɔ-dɪdva dɪ nmɔ mɔ.
 N ma n jɔŋi-ba n yagɪ.
⁵Cam na jegɪ-ba tun
 mɔ ba keeri ba loori-m.
 Nmɔ ma n pa ba lu dɪ wɔntɪ.
 Ba na kɪ ba wɔ-dɪdva dɪ nmɔ tun,
 nmɔ wɔ yagɪ-ba laŋa titartɪ nɪ.
⁶Nɔɔna maama na yaaltɪ-nɪ
 yɪ ba gooni-nɪ te tun
 nyɪ dɪ a yɪ kanzwe mɔ,
 sɪ a dat nabiinu.

⁷Nɔɔna balv maama yɪ na nɛ amv tun mwanɪ mɔ.
 Ba maa dulɪ ba yum ba twɪ-nɪ.
⁸Ba ta ba wɪ:
 «Pa n tuna taa wɔ Baŋa-We wɔntɪ
 sɪ Dɪ li-m cam wɔntɪ.
 Nmɔ kənə na su Baŋa-We yɪ,
 sɪ Dɪ jɔŋi-m Dɪ yagɪ!»
⁹Nmɔ nan mɔ jaantɪ-nɪ n nuŋi
 a nu pugə nɪ dɪ yazurə.
 Amv ta na yɪ bu-sisɪŋa
 yɪ a ŋɔɣɪ a nu yɪlɪ tun mɔ
 nmɔ nii amv baŋa nɪ.
¹⁰Kɔ zɪɣɪ a lura maŋa nɪ mɔ
 a tuna maŋɪ ya wɔ nmɔ wɔntɪ.
 Nmɔ ta ma n yɪ amv Tu We.
¹¹Canɛɛrtɪ tiini dɪ bwələ sɪ dɪ ja-nɪ.
 Yɪ ve yigə yigə n daartɪ-nɪ,
 sɪ nɔɔn-nɔɔntv tərə
 o na wó wəli-nɪ.
¹²Amv dɔna bam daga
 yɪ ba gilimi-nɪ nɪ nabe mɔ te.
 Ba nyɪ dɪ nabe kamunnu
 na nuŋi Basan laŋa nɪ
 yɪ sɪ beeri najara tun mɔ.
¹³Amv dɔna bam kəŋi ba niə mɔ
 ba bunɪ a baŋa,
 nɛɛntɪ nywəəntv na lagɪ
 tɪ ja tɪ nwana tɪ turtɪ tɪ dɪ,
 yɪ tɪ tiini tɪ kaastɪ tɪte tun.
¹⁴A ŋwɪa kam logɪ ka yagɪ mɔ
 nɪ ba na logɪ na
 ba yagɪ tɪga nɪ te tun.
 Amv kwi sum maama ywəri mɔ.
 A bɪcartɪ dum dɪ maa nyɪ
 dɪ nugə kalv na nyuntɪ tun.
¹⁵A ni dum kugɪ mɔ nɪ kacuə te.
 A dindəlɪmi dɪ maa məli
 dɪ maŋɪ a ni dum wɔntɪ.
 We, nmɔ yagɪ-nɪ sɪ a tv tɪga nɪ mɔ
 sɪ a daartɪ a tɪ.
¹⁶A dɔna bam gilimi amv
 nɪ kakuri kɔɣɔ te tun mɔ.
 Ba ma ja a jɪa dɪdaantɪ a nɛ maama sɪ ba vuuri-sɪ.
¹⁷Amv yɪra yam bugɪ
 pa a kwi sum natɪ jaja,
 yɪ a ga sɪ maama a vu a ti.
 A dɔna bam maa yɔɔrtɪ ba nii-nɪ
 yɪ ba mwana.
¹⁸Ba ma kwe amv gwaaru tum
 sɪ ba pɔɔrtɪ-tɪ ba pa daantɪ,
 yɪ ba daartɪ ba ta jɔrɔ

amu gar-bu wum ŋwaanu.

¹⁹ Amu Tu Baŋa-We,

yɪ ta n yɪ yigə yigə dɪ amu.

Amu zənnu, ba lila n wəli-ni!

²⁰ Cɔ-nɪ sɪ a dɔna bam sɔ-lwaanu

yɪ cɔge-nɪ.

Joŋi a ŋwɪa kakuri suntu niə ni

n yaɣɪ.

²¹ Cɔ-nɪ sɪ nywəənu yɪ ja-nɪ.

Nan cəŋi nabe suntu

sɪ sɪ yɪ cu-nɪ dɪ sɪ nya.

Nmu laan cəŋi a wɛ-loro kum!

²² Amu wó ta n taani

a nu-biə bam yigə ni

pa n yɪri zaŋɪ.

A maa wó zɪɣɪ ba nɔn-kɔgɔ kum titari ni

a tee n yɪri dum.

²³ Abam balu na kwari Baŋa-We tun,

laan tee-Dɪ na!

Sɪ abam, Zakɔbi dwi dum maama,

zuli-na Dɪ yɪri dum!

Yistrayelɪ tiinə maama,

kuni-na doonə o yigə ni!

²⁴ Bɛŋwaani Baŋa-We ba culi nabwənə,

Dɪ nan ba gooni-ba.

Dɪ wu pipiri Dɪ kwaga Dɪ ya amu.

Amu na kaast a loori-Dɪ,

Dɪ yigə wɔra dɪ amu mu.

²⁵ Amu na zɪɣɪ nmu nɔn-kɔgɔ kum

titari ni,

a wó tee-m n kənə maama ŋwaani.

Amu wó suntu a kɪ kulɔ a na goni ni nmu

yigə ni sɪ a kɪ tun,

sɪ balu maama na kwari nmu tun taa nat.

²⁶ Nabwənə wó di ba su.

Balu na tu Baŋa-We te tun

wó tee-Dɪ taa.

Yazurə taa wu ba tee ni

sɪ ku taa ve wuu!

²⁷ Lɔgɔ baŋa je maama ni

nɔɔna wó guli Baŋa-We gulə

yɪ ba pipiri ba ba Dɪ te.

Nabiinə dwi maama wó ba

ba cɔɔɔɔ Dɪ yigə ni yɪ ba zuli-Dɪ.

²⁸ Baŋa-We mu yɪ Pɛ

lɔgɔ kum maama wuni.

Dɪ di paari mu tunti dum maama baŋa ni.

²⁹ Lɔgɔ baŋa nadunə maama

wó ba ba cɔɔɔɔ Dɪ yigə ni

ba zuli-Dɪ.

Balu ŋwɪa na lagɪ ka je tun maama

wó ba ba tiiri Dɪ yigə ni.

³⁰ Dɪbam dwi dɪɔɔ ta na wu kwaga ni

tun wó zuli-Dɪ.

Ba jwa wó ni dí Yuutu We ŋwa.

³¹ Nɔɔna balu ba ta na wu lɔgɪ tun

wó ba ba lwarɪ We cɪga kam

dɪ Dɪ na joŋi Dɪ nɔɔna Dɪ yaɣɪ te tun.

Nayuru-ŋum wum taani

Davidi deen panu ləŋə kantu.

23 Amu Tu Baŋa-We

nii amu baŋa ni mu,

nɔnɛni nayuru na nii o vara te tun.

Kuntu ŋwaani kulukulu geeri

bá fɔgɪ ku ja-nɪ.

² Dɪ yəni Dɪ jaani-nɪ mu

Dɪ ve ga-zuru je sɪ a sin.

Dɪ maa kalɪ-nɪ pa dí ve

mɛ seeni bwi na bwələ da tun.

³ Dɪ paɪ a ŋwɪa joori

ka jɪgɪ dam mu.

Dɪ maa tɔgɪ a yigə

pa a tɔgɪ cwə-laaru,

sɪ ku pa Dɪ yɪri dum zaŋɪ wɛni.

⁴ Nmu wu amu tee ni mu

maŋa maama.

A na maŋɪ a tɔgɪ je silɔ na yɪ lim nɔnɛni

tɔvni mu dɪ,

amu bá taa kwari fɔvni,

nmu na ze n gwəli dum

dɪ n nacəgə kam

n ma n cu-nɪ tun ŋwaani.

⁵ Amu Tu We, n lagɪ wudi-fɔrɔ mu

n pa ba saŋɪ ba zɪɣɪ

amu yigə ni sɪ a di,

yɪ a dɔna bam zɪɣɪ da ba niə.

Nmu ta logi nugə mu amu yuu ni

n kɪ-nɪ yu-yoŋo.

Nmu pɛ a na-zɔŋa kam

tiini ka su ka pɛɛɪ.

⁶ Cɪga ŋwaani tun, de dɪɔɔ maama wuni a

na wó taa ŋwɪ tun,

nmu lanyirani dɪ n sono kum

wó taa wu amu tee ni mu.

Amu wó taa wu nmu Baŋa-We

sɔŋo kum ni mu

maŋa maama.

Wɔɔ mu wɔ wanti o zu We diga kam wɔnti?

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

24 Tɪga kam baŋa
 didaani kulv maama na wu
 ku wɔnti tun yɪ Baŋa-We nyum mu.
 Lugv kum di ku nɔn-biə bam
 maama di maa yɪ Dintv nyum.
²Beŋwaani, Baŋa-We puli
 lugv kum kuri,
 yɪ Dl jarɪ tɪga kam ni maama
 pa ka tigi dv-fara tum baŋa ni mu.

³Wɔɔ nan mu wɔ wanti o di
 Baŋa-We titi piu kum baŋa?
 Wɔɔ mu jɪgi cwəŋə sɪ o vu
 o zɪgi We titi digə kam ni?

⁴Ku yɪ balv yɪranɪ
 kənə na de cwəŋə
 yɪ ba bicara lana fasti tun mu.
 Bantv ba se ba kaani jwənə.

Ba nan ba fɔ vwan ba du durə.
⁵Baŋa-We wɔ ki nɔɔna bam kɔntv yu-yoŋo.
 We na yɪ ba Vɪrvu tun,
 Dintv wɔ pa ba na bura.

⁶Bantv dwi dum yɪ balv na fɔfɔ
 ba twe We tun mu.
 Ba yəni ba ve Zakəbi We dum yigə ni mu,
 yɪ ba loori-Dl.

⁷Puri-na manco-puna ni dum!
 Pa-na sɪ faŋa faŋa bwəəru tum purɪ sɪ
 cwəŋə taa tigi jaja!
 Beŋwaani paari-zulə tu Pɛ wɔm
 lagi o tɔgi da mu o zu.

⁸Pɛ wɔntv yɪ wɔɔ mu
 o na tiini o jɪgi paari-zulə tun?
 O yɪ Yuutu Baŋa-We mu,
 Dl na yɪ dam maama tu wɔm
 yɪ o wat o dvna maama tun.

⁹Puri-na manco-puna ni dum!
 Pa-na sɪ faŋa faŋa bwəəru tum purɪ sɪ
 cwəŋə taa tigi jaja!
 Beŋwaani paari-zulə tu Pɛ wɔm
 lagi o tɔgi da mu o zu.

¹⁰Pɛ wɔntv nan yɪ wɔɔ mu
 o na tiini o jɪgi paari-zulə tun?
 O yɪ Paŋwa Tu Baŋa-We dum mu.
 Dintv mu yɪ paari-zulə tu Pɛ wɔm!

Can-kamunu maŋa we-loro

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

25 Baŋa-We, nmu mu
 a kwe a titi a pa-m.
²Amu Tu We, a ki a wu-didva
 didaani nmu.
 Yɪ pa cavura di-nɪ.
 Nan yɪ se sɪ a dvna bam
 taa jɪgi-nɪ ba mwana.
³Balv tuna na daŋɪ
 nmu baŋa ni tun maama
 bá na ba cavura.
 Balv nan na gani ba donnə
 yɔɔ yɔɔ tun
 wɔ yɔɔri ba di cavura mu.

⁴Amu Tu Baŋa-We,
 pa a lwarɪ nmu cwe sim,
 sɪ a taa tɔgi n zaasim yam a ŋwɪa wɔnti.

⁵Bri-nɪ nmu cɪga kam,
 sɪ a wanti a tɔgi ka cwe sim.
 Beŋwaani nmu mu yɪ
 amu Vɪrvu We dum.

Amu tuna maa wu nmu tee ni mu
 de dum maama wɔnti.

⁶Baŋa-We, yɪ swe n sono kum ni ni,
 di n na tiini n jɪgi nɔɔna ŋwaŋa te tun.
 Nmu sono kum di n yibwənə
 maŋɪ ti wura sɪ ku nuŋi faŋa mu.

⁷Ku na yɪ a na lɔgi nmu kwaga ni
 yɪ a ki lwarim yalv
 a nɔn-dvnnɪ maŋa ni tun,
 sɪ n kwe-ya n ma n ce-nɪ.
 Baŋa-We, nan tɔgi n sono kum ŋwaani
 n pa n yigə taa wu amu wɔnti,
 nmu na jɪgi lam tun ŋwaani.

⁸Baŋa-We lamma mu
 yɪ Dl yɔɔri Dl ki cɪga.
 Ku na yɪ balv na cɔgi tun,
 Dl yəni Dl bri-ba cwəŋə kalv na yɪ cɪga cɪga tun.

⁹Dl maa tɔgi balv na tu ba titi tun yigə,
 sɪ ba taa ki kulv na maŋɪ tun mu,
 yɪ Dl daari Dl bri-ba Dl cwəŋə kam.

¹⁰Cwe silv maama Baŋa-We
 na tɔgi tun
 yɪ Dl sono kum ŋwaani mu.
 O maa ki o cɪga didaani balv

na se ba tɔgi ni dlu
o na goni di ba tun.

¹¹ Amu Tu Baŋa-We,
nan da n yiri dum ŋwaani
n kwe a kəm-balwaaru
n yagi n ma n cɛ-ni,
di ti na maŋi ti daga te maama.

¹² Ku na yi wulu maama
na kwari Baŋa-We tun,
We wó bri ku tu si o taa tɔgi cwəŋə kalu
na maŋi tun mu.

¹³ We ta wó pa o di ywəəni
o ŋwia wuni.
O dwi dum di wó joŋi tɔga kam
ba taa te.

¹⁴ Baŋa-We yəni Dɩ lo Dɩ wu
Dɩ bri balu na kwari-Dɩ tun.
Dɩ maa pa ba lwaru Dɩ ni-gonim dum
na bri te maama.

¹⁵ Amu yəni a kwəni a nii
Baŋa-We seeni mu,
si Dɩ ba Dɩ wəli-ni.
Wuntu yiranu mu wó want
Dɩ li-ni a duna juŋa ni,
si a lu ba cikw kum wuni.

¹⁶ Amu Tu Baŋa-We,
pa n yigə taa wu amu wuni,
si n daari n duri amu ŋwəŋa,
a na yi a yiranu yi ku tiini
ku ni-ni tun ŋwaani.

¹⁷ A can-neeri dum laan tiini
di zɔ-ni.

Popo, joŋi-ni n yagi
ya maama wuni.

¹⁸ Nan nii amu zɔnni dum di a can-neeri
dum na daga te tun,
si n laan kwe a lwaru yam maama n ma n cɛ-ni.

¹⁹ Nii amu duna bam laan
na puli zanzan te tun.

Ba maa tiini ba culi-ni
didaani pu-sɔŋa.

²⁰ Amu nan tu si a dali
nmu woro ni mu.

Ta n cu a ŋwia si a na vrɔm,
pa a yi di a cavura.

²¹ A kwe a tuna a daŋi nmu baŋa ni.

Nan ta n yiri-ni,
di a na yɔɔri a tɔgi cwəŋə
yi a jigi ciga te tun.

²² Amu Tu We,
joŋi Yisrayel tiinə bam n yagi,
si ba nuŋi ba cam maama wuni.

Wulu na jigi bura tun we-loro

Davidi deen panu ləŋə kantu.

26 Amu Tu Baŋa-We,
pa a na a bura!

Beŋwaani, amu yɔɔri a tɔgi cwəŋə mu a
ŋwia maama wuni.

A ta ma ki a wu-didua di nmu
yi bubwəa tərə.

² Baŋa-We, maki-ni n nii,
si n maani a wubuŋa di a bicari maama
na yi te tun.

³ Beŋwaani, amu yəni a guli
nmu na yɔɔri n jigi a sono
te tun gulə.

Amu ta tɔgi nmu na jigi ciga
di amu te tun a ŋwia wuni.

⁴ A ba mi di vwa-fɔra.

A maa ba tɔgi
didaani pipiri-nyina.

⁵ A culi balu na jeeri daani
si ba tɔŋi lwaru tun,
yi a daari a vani pusɔŋ-nyina.

⁶ Baŋa-We, amu sani a jia mu,
si ku bri ni a jigi bura.

A maa wó kaagi nmu kaanum bimbim dum
n yiri zulə ŋwaani

⁷ Yi a leeni a zuli-m
a daari a ta nmu tutɔŋ-kamunə yam taani jaja.

⁸ Baŋa-We, amu tiini a soe
nmu digə kam
mɛ n na zɔvri tun.

Ku maa yi jəgə kalu n paari-zulə kum
na bri jaja tun.

⁹ Yi pa a tɔgi di lwaru-kərə
a ga a ŋwia.

Ta yi pa a ŋwia ti,
nɛnɛni ku na ki nɔn-gura te tun.

¹⁰ Bantu yi kampin-nyina mu
yi ba juŋ sɔm soe pu-sɔŋa kənə.

¹¹ Ku nan na yi amu,
a yɔɔri a tɔgi cwəŋə mu
a ŋwia maama wuni.

Kuntu tun, duri a ŋwəŋa,
si n daari n joŋi-ni n yagi.

¹² Amu laan nan zigi mu cɛpi,
tɔga kalu na mai daani tun baŋa ni.

Baŋa-We nɔn-kɔgɔ kum na jeeri daani,
amv wó tee-Dl ba tutari ni.

Amv tuna wv We tee ni

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

27 Baŋa-We mv pa pooni tigi a yigə
ni si a taa veə.

Dl maa yi amv Vɪrv.

Be nan mv wó pa

si fɔvni taa jigi-ni?

Baŋa-We maa jigi dam

yi Dl cv a ŋwia kam.

Nɔn-nɔnɔv bá wani o pa

si a taa kwari fɔvni.

²Nɔn-balwaarv mv na maŋi ba ba

si ba ja amv,

yi a duna bam na buŋi

si ba cɔge-ni,

bantv wó seeri mv yi ba tv tiga ni.

³Amv duna bam zi na yi kɔgɔ kɔgɔ,

yi ba zaŋi si ba zaŋi najara

amv baŋa ni,

amv bá taa kwari fɔvni di ba.

Amv ta wó taa jigi baari mv.

⁴Woŋo didva mv a loori

Baŋa-We tee ni.

A tiini a lagi si Dl ki kuntu Dl pa-ni.

Kv maa yi si Dl pa-ni cwəŋə

si a taa zɔvri Dl sɔŋɔ kum ni

maŋa maama,

si kv taa nii a ŋwia kam sisəm.

Dáani mv amv wó taa nii

a nat Baŋa-We lam dum,

yi a war-Dl Dl titi di-ŋuŋa kum ni.

⁵Cam na tu amv baŋa,

Baŋa-We wó taa cv-ni

Dl woro kum ni.

Dl maa wó pa a səgi

Dl sɔŋɔ kum ni,

yi Dl pa a zigi di dam

piu baŋa ni.

⁶Amv duna bam na gilimi-ni,

We wó zəŋi a yuu mv

yi a di dam ba baŋa ni.

Baŋa-We digə kam ni mv

amv wó ki kaanum a pa-Dl,

yi a ta wɔpolo taani

di kwər-dia.

A ta wó leeni mv a maa tee-Dl.

⁷Amv Tu Baŋa-We, a na loori-m,

popo duri amv ŋwaŋa

si n sɛ a wara yam.

⁸Amv bicari ta di bri-ni

si a ba nmv te a wart-m.

Amv Tu Baŋa-We,

amv wó suni a fufɔ a twe nmv.

⁹Kuntu tun, yi səgi n yibiyə

amv tee ni.

Amv Tu We,

nmv mv yi amv zənnu.

Nan yi vin n tintuŋv wum

n bani na zaŋi tun ŋwaani.

Nmv na yi amv Vɪrv tun,

yi ma n kwaga n ya amv.

¹⁰A ko di a nu na maŋi

ba vɪ-ni ba yagi di,

Baŋa-We mv wó ki-ni

Dl ja-kukoro ni.

¹¹Amv Tu Baŋa-We,

bri-ni cwəŋə si a taa tɔga.

Da amv yigə si a taa ve

ciga cwəŋə kam ni,

si a duna bam yi wani amv ba ja.

¹²Yi sɛ si a tv a duna bam juŋa ni.

Ba buŋi si ba fɔ vwan mv

ba daŋi a yuu ni,

yi ba kaagi ba lagi

si ba ki-ni zɔvni.

¹³Di kuntu maama di,

amv jigi ciga a wɪ:

a ta na ŋwi tiga baŋa ni tun,

amv wó na Baŋa-We na lana te tun.

¹⁴Puni n titi si n ta n jigi tuna

di Baŋa-We!

Ta n cv n titi di baari!

Ǝen, pa n tuna taa wv

Baŋa-We tee ni!

Davidi wɛ-loro

28 Amv Tu Baŋa-We, amv wó keeri
a loori nmv mv,

n na yi amv dalum je tun ŋwaani.

Nmv nan na maŋi da cumm,

amv di balv na tiga

yi ba wv tiga kuri ni tun

wó taa yi bidwi mv.

²Amv na magi a japoori a loori n yigə ni tun,

nan ləri a kərə kam.

Beŋwaani a zəŋi a jia mv weeni

a jeeri n digə je-ŋuŋa jəgə

kalv na yi lanyɪrani fasti tun.

³Yɪ pa a tɔgi dɪdaani
pusɪŋ-nyuna bam
dɪ balu na tɔŋɪ lwarɪm tun a je.
Nɔɔna bam kuntu ŋɔɔni ni-ywəm mu dɪ ba donnə,
yɪ ba ta yəni ba buŋɪ lwarɪm tɪtɔŋa sɪ
ba kɪ ba baŋa nɪ.

⁴Nan joori n ŋwɪ ba kəm-balwaarv junɪ dum,
pa ba na cam dɪlu
na maŋɪ dɪ ba tun.

⁵Bantu yigə tərə Baŋa-Wɛ na tɔŋɪ kɔlu
maama tun wɔni.

Ba maa vɪn Dɪ tɪtɔŋ-ŋɔna yam.
Kuntu ŋwaani, Dɪ lagɪ Dɪ yigi-ba mu
Dɪ dɪ tɪga nɪ,
sɪ ba daa yɪ joori ba zaŋɪ wɛɛni.

⁶Pa-na dɪ te Baŋa-Wɛ,
a na magɪ a japoori a loori Dɪ yigə nɪ
yɪ Dɪ ləri-nɪ tun ŋwaani.

⁷Baŋa-Wɛ mu yɪ amv zənnu.
Dɪ ta yəni Dɪ cv-nɪ
sɪ cam yɪ yi-nɪ,
nɪ najara ci-kwaŋa na kwəli nɔɔnɔ
najara wɔni te tun.
Amv yɔɔri a kɪ a wu-dɪdva dɪ Dɪ,
pa a na dam.

A tiini a di ywəni mu
a bicari wɔni,
yɪ a ta leeni le a ma kɪ Dɪ le.

⁸Baŋa-Wɛ mu yɪ Dɪ nɔɔna bam zənnu.
Dɪ maa yɪ dalɪm je
Dɪ pa pɛ wɔlv Dɪ na tɪŋɪ tun
sɪ wɔntv wani o duna bam o di.

⁹Baŋa-Wɛ, jɔŋɪ n nɔɔna bam n yagɪ!
Kɪ balu na yɪ nmv nyum tun yu-yoŋo!
Nii ba baŋa nɪ maŋa maama
nɪ nayrv na nii o vara baŋa nɪ
yɪ o pəli-ba o jin nɪ te tun.

Baŋa-Wɛ kwərə na jɪgi dam te tun

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

29 Weyuu malesɪ sum,
pa-na sɪ Baŋa-Wɛ na zulə,
Dɪ paari-zulə yam dɪ Dɪ dam-fɔrɔ kum ŋwaani.

²Pa-na sɪ Baŋa-Wɛ na zulə,
nɪ kv na maŋɪ dɪ Dɪ yɪri kamunu kum te tun.
Zuli-na Baŋa-Wɛ sɪ kv tɔgi dɪ
Dɪ na yɔɔri Dɪ yɪ wu-poŋo tu te tun.

³Baŋa-Wɛ kwərə kam bagɪ mu
nanuru tum baŋa nɪ.

Paari-zulə Tu Wɛ dum bagɪ
nɪnɛɛni dv-baga te tun mu.

Dɪ maa bagɪ na-fara yam baŋa nɪ.

⁴Baŋa-Wɛ kwərə kam tiini ka dana.
Ka maa bri Dɪ paari
na jɪgi dam te tun.

⁵Baŋa-Wɛ kwərə kam bagɪ mu
ka jaani Liban tɪv Sɛdri tweeru tum,
ka magɪ-tɪ ka cɪcvɪ.

⁶Dɪ maa paɪ Liban tɪga kam zizɪŋɪ,
nɪ nabi-pwala na faŋɪ ya cwi te tun.
Hermɔn piu kum dɪ maa sisɪŋɪ,
nɪnɛɛni ga-na-pwala na faŋɪ te tun.

⁷Baŋa-Wɛ na dwani Dɪ kwərə kam,
dva mu pɪpɪla.

⁸Dɪ kwərə kam maa paɪ
sɪ kagva kam sisɪŋɪ.
Kadest kagva kam yɪra sat mu
Baŋa-Wɛ ŋwaani.

⁹Baŋa-Wɛ kwərə kam zizɪŋɪ
tu-kamunnu mu.
Ka maa siiri gaa wu tweeru tum vɔɔrv maama.
Wɛ paari digə kam nɪ
nɔɔnɔ maama wɔ ta wɪ:
«Wɛ jɪgi paari-zulə!»

¹⁰Baŋa-Wɛ mu je na-fara kum
baŋa nɪ Dɪ di paari.
Duntv mu yɪ Pɛ kv taa ve maŋa kalv na ba ti tun.

¹¹Baŋa-Wɛ mu paɪ Dɪ nɔɔna bam dana.
Dɪ maa kɪ yu-yoŋo ba yuu nɪ
pa ba jɪgi yazurə.

Le kəm ləŋə

*Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv sɪ ba ma
kɪ Wɛ le Dɪ sɔŋɔ kum ŋwaani.*

30 Baŋa-Wɛ, a laan wɔ zəŋɪ nmv yɪri wɛɛni,
nmv na vaŋɪ-nɪ n lɪ
cam wɔni tun ŋwaani.

Nmv wu pɛ a duna bam pwələ
sɪ ba taa jɪgi-nɪ ba mwana.

²Amv Tu Baŋa-Wɛ,
a loori zənə nmv tee nɪ,
yɪ nmv sunɪ n pa a na yazurə.

³N ta cɪgi tɔvni
sɪ dɪ yɪ wani-nɪ dɪ ja,
pa a daa yɪ taa ve curu seeni.

⁴Abam balu na kɪ á cɪga dɪdaani Baŋa-Wɛ tun,
taá leeni-na á zuli-Dɪ,
Dɪ yɪri dum na yɪ lanyirani fasti tun ŋwaani.

⁵Dɪ bani na zaŋɪ, dɪ wɔ zuri lɪla mu.

Dl nan na ki nmu yu-yoŋo,
kuntu wó taa wura mu
n ŋwia maama wɔni.
Nmu na keeri titu ni
wu-cɔgɔ ŋwaani,
ku bá daani.
Tiga na tu ka pɔuri,
kuó ləri ku ji wupolo.

⁶Amu deen na zuuri di yazurə yirani tun,
mu amu tagi a wi:

«Amu daa bá fɔgi a gɔ naga.»

⁷Baŋa-We, nmu na ki a yu-yoŋo,
n pɛ a zigi di dam lanyirani.
Nmu laan na tu n səgi n yibiyə
di amu tun,
a yigə ma nywani.

⁸Baŋa-We, amu keeri a loori-m mu.
Nmu na yi a Yuutu We tun,

a magi a japoori a loori nmu yigə ni, yi a wi:

⁹«Amu na tiga yi a yira zu
tiga kuri ni ya pɔ,
nmu wó na be nyɔɔri mu?
Turu tum titi wó wani ti zuli-m na?
Ti wó wani ti tɔɔli ni

n yɔɔri n jigi ciga di nɔɔna na?
¹⁰Baŋa-We, cəgi a we-loro kum,
si n duri a ŋwaŋa,
si n daari n zəni-ni.»

¹¹Nmu pipiri a wu-cɔgɔ kum
n pa ku ləri ku ji wupolo
pa a sai.

N ma n pa a li
a gwar-zunzwara tum,
si a daari a le gwar-ŋunnu
wupolo ŋwaani.

¹²Amu laan wó leeni a zuli nmu
di a bicari maama,
yi a daa bá taa cum.
Amu Tu Baŋa-We,
amu wó taa ki n le
maŋa maam wuu mu.

Davidi we-loro

31 Amu Tu Baŋa-We,
a tu a dali nmu woro ni.

Yi pa cavura di-ni.
Nan tɔgi nmu ciga kam ŋwaani
n joŋi-ni n yagi.

²Puri n zwa si n cəgi
a we-loro kum,

si n daari n ki lila n ba
n vri-ni n yagi.

Nmu wɔlu na yi amu dalum je
ni piu te tun,
ta n cu-ni cam wɔni.

Nmu wɔlu na yi amu salum je tun,
joŋi-ni n yagi.

³Tɔgi n yiri dim ŋwaani
n bri-ni cwəŋə si a taa tɔga,
nmu na yi amu dalum je tun ŋwaani.

⁴Vaŋi-ni n li cikɔ kulɔ wɔni
a duna bam na cigi a ŋwaani tun.
Beŋwaani, nmu yirani woro ni mu
amu wó dali.

⁵Baŋa-We, a kwe a joro
a ki nmu juŋa ni mu.

Joŋi-ni n yagi,
si nmu yi ciga tu mu.

⁶Ku na yi balu yigə na wu
jwəŋə yalu na yi kafe wɔni tun,
amu culi ba ni-taani.

Ku daari amu ki a wu-didwa
didaani nmu Baŋa-We.

⁷Amu wó taa caka di wupolo,
nmu na yɔɔri n jigi
amu sono tun ŋwaani.

Beŋwaani, nmu ne amu na yaari te,
yi n maani ni ku tiini ku ni-ni.

⁸Nmu wu kwe-ni n ki
a duna bam juŋa ni.

Nmu nan li-ni cam wɔni,
pa a na pwələ mu
si a taa zigi cɛpi.

⁹Baŋa-We, duri a yibwəŋə,
cam na tiini di jigi-ni tun ŋwaani.

A yiə maama su di yi-na
wu-cɔgɔ ŋwaani,
yi a mɔmwɛ lagi di ti.

¹⁰A ŋwia daari fun si ka ti
wu-cɔgɔ ŋwaani,
yi a tiini a suuri mu.

Cam mu pɛ a yira maama bugi zanzan,
yi a kwi sum titi di cɔgi.

¹¹Amu duna bam na daani-ni te tun
mu pai a lwe
a doonə titi mɔmwa ni.

A badonnə bam di kwari fɔuni
amu ŋwaani.

Nɔɔna na yəni ba jeeri-ni
cwəŋə yuu ni,

baá duri mu ba daari-ni.

¹²Ba swe amu swiə

ni nɔɔnu wulɔ na tigi o ke tun mu.

Ba ki-ni ni a yi zɔŋ-kwaga kalɔ
daa na ba jigi kuri tun mu.

¹³Amu ni nɔɔna zanzan na jigi
a taani ba waasa.

Ba fugi-ni je maama ni.

Ba maa banti bana yi ba ki ni daani
si ba ja-ni ba gu.

¹⁴Amu nan ki a wu-didɔba di nmu,
Baŋa-We.

A maa wi: «A jigi nmu mu
si n ta n yi a We dɔm.»

¹⁵Amu ŋwia da yalɔ na wɔ ba tun
wu nmu jia ni mu.

Nan vri-ni a dɔna bam juŋa ni
n yagi.

Joŋi-ni balɔ na zɛli-ni
si ba ja tun juŋa ni.

¹⁶Pa n yibiyɔ jeeri amu seeni,
si a yi nmu tuntɔŋnu mu.

Da n sono kum ŋwaani
n vri-ni n yagi.

¹⁷Baŋa-We, yi pa a na a cavura,
a na keeri a loori nmu tun ŋwaani.

Nan pa nɔn-balwaarɔ bam
di cavura,

si ba daari ba ti ba vu curu
me ba na wɔ maŋi da cumm tun.

¹⁸Pu ba niɔ yalɔ na kari ya fɔi vwan tun.
Beŋwaani, bantɔ jigi nɔn-ŋuna mu

ba twia,
di ba na bri ba tuti
di kamun-ŋwe te tun.

¹⁹Nmu tiini n jigi wo-laaru si ku gaali,
yi n tiŋi-ti si n pa
balɔ na kwari nmu tun.

Nmu yɛni n kwe wo-laaru
n pa balɔ na dalɔ
nmu woro ni tun,

yi nabiinɔ yiɔ nai
n na ki te n pa-ba tun.

²⁰Nɔɔna bantɔ mu n kwe
n sɛgi n woro wɔni,
si ba dɔna bam daa yi wani
ba ki-ba lwarum.

Nmu yɛni n kwɛli-ba
n tuti tee ni,

si nɔɔna yi taa jigi-ba ba yɔala.

²¹Tee-na Baŋa-We,
Dl na yɔɔri Dl jigi
amu sono tun ŋwaani.

Dl ki tutɔŋ-kinkagelt Dl pa-ni

Dl sono kum ŋwaani,
maŋa kalɔ a dɔna bam
na gilimi-ni ba pu
a tu kum ni tun.

²²Fɔɔni ya na jigi-ni tun
mu amu tagi a wi:

«We ve yigɔ yigɔ Dl daari-ni!»

Baŋa-We nan cɛgi a na magi a japoori a loori
Dl yigɔ ni te tun,
yi Dl daari Dl duri a yibwɛnɔ.

²³Abam balɔ maama na yi
Baŋa-We nɔɔna tun

taá so-na-DL!

Baŋa-We cu balɔ
na jigi Dl ciga tun mu.

Ku nan na yi balɔ na bri ba tuti kamunni tun,
Dl yɔɔri Dl vanji ba zwa mu.

²⁴Abam balɔ maama na danji
á tuna Baŋa-We baŋa ni tun,
nan ki-na á tuti á ki daani,
joori-na á na baari!

Ta n lwarum n bri We

Davidi deen panɔ lɛŋɔ kantɔ.

32 Ku na yi balɔ We na yagi
ba lwarum Dl ma cɛ-ba tun,

We yu-yoŋo wɔ ba yuu ni,
ba lwarum yam na saari tun ŋwaani.

²Ku na yi balɔ Baŋa-We
na pe ba jigi bura tun,
We yu-yoŋo wɔ ba yuu ni,
ba bicara na jigi ciga tun ŋwaani.

³Amu deen na pugi a ni
di a lwarum yam tun,
a yira bugi yi a bwɛnɔ mu.
De maama wɔni
a yɔɔri a suuri mu.

⁴Nmu ma n yɔɔri n yaari-ni
wia di tuti maama,
pa a dam dɔm nunji
di daari-ni.

Ku nyi di wia na dana
yi ka zu a yira te tun mu.

⁵Amu laan ma ga ku ŋwa
yi a ta a lwarum yam a bri-m.

A daa maa wɔ kwaani
si a sɛgi-ya.

A sɛ si a culi a kɛm-balwaarɔ tum,
yi a ta ti taani jaja

a bri nmu Baŋa-We.
 Nmu dɪ ma n yaɣɪ a lwarum yam
 n cɛ-nɪ,
 pa ya daa tɔrɛ a yuu nɪ.
⁶Kuntu tun, pwələ ta na wura,
 balu na tɔɣɪ nmu cwəŋə kam tun
 maŋɪ sɪ ba loori-m,
 sɪ cam na yi-ba nɪɛɛnɪ na-fara na cuuri te tun,
 sɪ ba yɪ tɔɣɪ dɪ-ku ba je.
⁷Nmu mu yɪ amu dalum je,
 sɪ cam yɪ yi-nɪ.
 Nɔɔna gilimi-nɪ
 yɪ ba tee nmu yɪrɪ,
 n na jɔŋɪ-nɪ n yaɣɪ tun ŋwaanɪ.

Baŋa-We maa wi:

⁸Amu wú bri-m cwəŋə kalu
 nmu na wú ta n tɔɣɪ tun,
 yɪ a taa nii n baŋa nɪ
 sɪ n yɪ tɔ tɪga nɪ.
⁹Yɪ taá tɔŋɪ-na jwɛrim,
 nɪɛɛnɪ siseŋ-nɔɔna na kɪ te tun.
 Ba na wu kwe gara
 ba kɪ sɪ niə nɪ,
 sɪ bá sɛ sɪ taa kɪ sɪ tɔɣɪ
 nɔɔna na lagɪ te tun.
¹⁰Yaara zanzan mu yəni ya tui
 nɔn-balɔɔ baŋa nɪ.
 Ku daari balu na kɪ ba wu-dɪdɔba
 dɪ Baŋa-We tun,
 We sono kulu na ba ləri tun
 mu kwəli bantu.
¹¹Abam balu na jɪɣɪ cɪga
 We yigə nɪ tun,
 zuli-na Baŋa-We
 Dɪ kənə yam ŋwaanɪ.
 Abam balu na yɔɔrɪ
 cwə-ŋuŋa wɔnɪ tun,
 taá jɪɣɪ-na wɔpolo,
 abam balu maama bɪcwannu na purɪ tum!

Baŋa-We maŋɪ dɪ tiə

33 Abam balu na tɔɣɪ
 We cwəŋə tun,
 leeni-na dɪ wɔpolo
 á tee Baŋa-We!
 Ku maŋɪ sɪ cɪga tɔɣɪna bam
 mu zuli-Dɪ.
²Kwe-na kwaanu á ta
 á ma á te Dɪ yɪrɪ.

Ta-na kwaanu dwi dwi
 á ma á kwɛerɪ Dɪ yigə nɪ.
³Leeni-na ləŋ-duŋa á ma á tee We.
 Magɪ-na á gɪgana-zila yam á pa ya maŋɪ daanɪ
 Dɪ japoora á ma á zuli-dɪ.
⁴Beŋwaanɪ, Baŋa-We ni-taanɪ
 yɪ cɪga mu.
 Dɪ kənə yam maama yəni
 ya tɔɣɪ cwəŋə lanyuranɪ.
⁵Dɪ lagɪ sɪ kəm-laaru dɪ cɪga
 mu taa zɪga,
 yɪ Dɪ sono kum jagɪ
 ku yɪ lugu baŋa je maama.
⁶Baŋa-We kwe Dɪ ni-taanɪ mu
 Dɪ ma naanɪ weyuu kum.
 Dɪ deen mɛ Dɪ kwərə kam mu
 Dɪ pa calɔwɪ sum maama
 ta sɪ nuŋɪ.
⁷Dɪ ma pa nɪnu kum jɪɣɪ
 ku sisəm,
 yɪ Dɪ ja na-fara bam Dɪ vu Dɪ kɪ
 tɪ jəgə nɪ sɪ ya maŋɪ da.
⁸Ku maŋɪ sɪ lugu kum nabiinə maama
 taa kwari Baŋa-We mu,
 sɪ ba daari ba cɔɔlɪ Dɪ yigə nɪ
 ba zuli-Dɪ.
⁹Beŋwaanɪ, Dɪ na purɪ Dɪ ni tun
 mu lugu kum puli ku wura.
 Dɪ ni dum ŋwaanɪ mu ku kɪ kuntu.
¹⁰Baŋa-We mu cɔɣɪ lugu baŋa tɔnɪ dum bana yam.
 Dɪ maa paɪ ba na yəni ba jeeli
 sɪ ba tɔŋɪ kulu maama tun jiri kafe.
¹¹Sɪ Ku daari Baŋa-We wubɔŋa yam
 wú taa zɪɣɪ mu maŋa maama.
 Duntu wubɔŋa yam ba gɔɪ
 maŋa dɪ maŋa.
¹²Ku na yɪ tɔ kulu na sɛ Baŋa-We
 sɪ Dɪ taa yɪ ba Yuutu tun,
 yu-yoŋo wu ba tee nɪ.
 Bantu mu Dɪ kuri sɪ ba taa yɪ Dɪ nyum.
¹³Baŋa-We wu weyuu nɪ mu
 yɪ Dɪ tiiri Dɪ nii lugu baŋa nɪ
 Dɪ na nabiinə bam maama.
¹⁴Dɪ maa je Dɪ paari jəŋə je nɪ mu
 Dɪ yɪrɪ lugu kum nɔɔn-biə bam maama.
¹⁵Duntu mu mɔɔnɪ nabiinə maama
 dɪ ba bɪcara.
 Dɪ ye ba kənə yam maama
 na yɪ te tun.
¹⁶Pɛ na maŋɪ o jɪɣɪ jar-kərə zanzan,
 bantu bá wanɪ ba jɔŋ-o ba yaɣɪ.
 Babɪa dɪ o dam dum maama
 wart o tɪtɪ sɪ o jɔŋɪ.

¹⁷Nan yɪ ta n tuɪnɪ nɪ
n sisəŋ-nɔɔnɔ dana,
sɪ ka ga wó jɔŋi-m najara wɔnɪ
ka yagɪ.
Ka dam dɪm na maŋɪ dɪ yɪ
te maama,
ka bá wanɪ-m ka jɔŋi.
¹⁸Cɪga ŋwaanɪ tun,
Baŋa-We yɪ pagɪ
balɔ na kwari-Dl tun baŋa nɪ mu.
Dl maa yəni Dl nii balɔ
na jɪgɪ tuna dɪ Dl
Dl sono kum ŋwaanɪ tun.
¹⁹Dl maa yɪrɪ-ba sɪ tuɔnɪ yɪ ja-ba.
Kana na tuə, Dl ta wó pa ba wəri.

²⁰Dɪbam yɔɔrɪ dí kwəni dí nii
Baŋa-We mu.
Dɪntɔ mu yɪ dí zənnu
yɪ Dl ta daari Dl cɔa dɪbam.
²¹Dɪntɔ ŋwaanɪ mu
dí jɪgɪ wɔpɔlo,
beŋwaanɪ dí kɪ dí wu-dɪdɔa mu
dɪ Dl yɪrɪ kamunu kum.
²²Baŋa-We, nan pa
sɪ n sono kum pu dɪbam,
sɪ dɪbam tuna wu nmɔ tee nɪ mu.

Baŋa-We lana

*Davidi deen panɪ ləŋə kantɔ maŋa kalɔ o
na wɔ Pɛ Abimeleki tee nɪ yɪ o kɪ nɪ o
yirisi tun. Pɛ wɔm ma pa o viiri.*

34 Amu wó zuli Baŋa-We
maŋa maama.
Amu wó taa tee-Dl mu maŋa maama.
²Amu wó zəŋi Dl yɪrɪ
Dl kənə maama ŋwaanɪ,
sɪ balɔ maama na yɪ tu-n-tɪtɪ tiinə tun nɪ
yɪ ba daari ba na wɔpɔlo.
³Pa-na dí kɪ daanɪ
dí pa Baŋa-We jɔŋi zulə,
yɪ dí zəŋi Dl yɪrɪ dɪm wɛɛnɪ.
⁴Amu beeri zənə Baŋa-We tee nɪ,
yɪ Dl sɛ Dl jɔŋi a wɛ-loro kum.
Kɔ na yɪ wəɛnu tɪlɔ maama
a ya na fɔna dɪ tɪ tun,
Dl vaŋɪ-nɪ mu Dl lɪ tɪ wɔnɪ.
⁵Balɔ na kwəni ba nii We sɪ Dl zəni-ba
tun mu jɪgɪ wɔpɔlo.
Ba daa bá na ba cavura.
⁶A na maŋɪ a yɪ yinigə tu tun,
a ta loori We,

yɪ Dl sɛ Dl cəgi a wɛ-loro kum.
Dl ma jɔŋi-nɪ Dl yagɪ
a cam maama wɔnɪ.
⁷Baŋa-We maleka kam
mu cɔ balɔ na kwari-Dl tun,
sɪ cam yɪ wanɪ-ba dɪ ja.
⁸Nan maanɪ-na Baŋa-We á nii,
sɪ á wó lwarɪ nɪ Dl lana.
Balɔ maama na tu ba səgi Dl woro kum
wɔnɪ tun jɪgɪ yu-yoŋo.
⁹Taá kɔre-na-Dl, abam balɔ Baŋa-We na
kuri Dl pa Dl tɪtɪ tun.
Kɔlɔkɔlɔ gɛɛrɪ bá fɔgɪ ku ja
balɔ na sɛ Dl ni tun.
¹⁰Kɔ na maŋɪ ku yɪ nywəɛnu,
kana wó ja-tɪ maŋa dɪ maŋa.
Balɔ nan na kwaanɪ
sɪ ba lwarɪ Baŋa-We tun
bá fɔgɪ ba ga wo-laaru.
¹¹A biə bam, titwəni-na á yɪ amu te,
sɪ á cəgi a taanɪ dɪm.
Amu wó bri abam á na wó kɪ te
sɪ á taá kwari Baŋa-We.
¹²Abam wulɔ maama na lagɪ
sɪ o na ŋwɪa ywəɛni,
sɪ o daari o na mɔmwe-dɛɛrɪ
dɪ wɔpɔlo,
¹³ku tu maŋɪ sɪ o ja o tɪtɪ mu
dɪ bitar-balɔrɔ ŋwaŋa dɪ vwan fɔm.
¹⁴O nan yagɪ tɪtɔŋ-lwaannɔ kəm
sɪ o daari o taa tɔgɪ kəm-laaru,
yɪ o kwaanɪ sɪ o taa zɔvɪrɪ
dɪ bɪcar-zuru.
¹⁵Kɔ na yɪ nɔn-ŋɔna,
Baŋa-We yəni Dl nii ba baŋa nɪ,
yɪ ba kaasa dɪ zɔ Dl zwa.
¹⁶Kɔ daari ku na yɪ balɔ
na soe lwarum tɪtɔŋa tun,
We yəni Dl pipiri Dl kwaga mu
Dl ya-ba,
pa ba daa ba jɪgɪ yɪrɪ
lugɔ baŋa nɪ.
¹⁷Cɪga tɔgɪna bam yəni ba loori zənə
Baŋa-We tee nɪ,
yɪ Dl sɛ ba wɛ-loro kum.
Dl ma jɔŋi-ba Dl yagɪ
ba cam maama wɔnɪ.
¹⁸Baŋa-We maa wəli balɔ
wurɔ na cɔgɪ tun,
yɪ Dl jɔŋi balɔ bɪcɔŋɔ na pogili tun Dl yaga.
¹⁹Cɪga tɔgɪna bam wat ba nat cam dwi dwi.

Baŋa-We nan wó lɪ-ba Dɪ ja
Dɪ nuŋi ya maama wɔnɪ.

²⁰ Baŋa-We wó cɪ-ba
pa ba kuə dɪdva tutɪ
bá bwəri maŋa dɪ maŋa.

²¹ Nɔn-balwaarɔ tum tutɪ
tɪtɔŋ-balwaarɔ tum mu
wó joori tɪ gu-ba.

We wó yaari balɔ na culi cɪga tɔgina bam tun.

²² Baŋa-We yəni Dɪ joŋi
balɔ na zuli-Dɪ tun mu Dɪ yaga.
Balɔ maama na səgi ba tutɪ Dɪ woro kum
wɔnɪ tun bá tv dɪ ba bura.

Davidi we-loro

35 Baŋa-We, dwəni dɪ balɔ
na yɪ amɔ dɔna tun.

Zaŋi n zaŋi najara dɪ balɔ
na kɪ najara dɪ amɔ tun.

² Kwe n najara zɪla yam
n daari n ta n ze

n najara cɪ-kwaŋa kam
sɪ n nuŋi n zəni-nɪ!

³ Kwe n cicwe dum
dɪ n dooru wɔm
n zəli balɔ na zəli-nɪ sɪ ba ja tun.

Fɔgt n ta dɪ amɔ nɪ:
nmɔ mu yɪ amɔ vɪrvɔ.

⁴ Pa balɔ na kwaani sɪ ba gu amɔ tun na ba cavura.

Ba na buŋi sɪ ba kɪ lwarum
amɔ baŋa nɪ tun,
nan pa ba wobuŋa vugimi
sɪ ba laan pipiri ba joori kwaga.

⁵ Pa Baŋa-We maleka kam zəli-ba
sɪ ba duri ba jagɪ da yigə nɪ,
nɪnɛnɪ viɔ na kalɪ swannɔ
ku ja je te tun.

⁶ Sɛ sɪ lim kwəli ba cwəŋə kam
sɪ ka daari ka taa seerə,
sɪ Baŋa-We maleka kam laan
pe ba kwaga ka pu.

⁷ Ba tiŋi cikv sɪ ba ja-nɪ,
dɪ a na wɔ kɪ kulɔkulɔ
a cɔgti ba yigə tun dɪ.

Ba ma daari ba ku goŋo
sɪ a tv ku wɔnɪ a tɪ.

⁸ Pa leerv da tɪ tv ba baŋa nɪ.
Pa cikv kulɔ ba na tiŋi
amɔ ŋwaani tun
joori ku ja bantv tutɪ.

Ta pa ba tv goŋo kulɔ
ba na kuŋi tun wɔnɪ,
sɪ ba yɔɔri ba na cɔgtim!
⁹ Amɔ laan wó taa caka
dɪ wɔpolo,

Baŋa-We na joŋi-nɪ Dɪ yagɪ tun ŋwaani.

¹⁰ Amɔ laan wó ta
dɪ a dam maama a wɪ:
«Baŋa-We, nmɔ doŋ tərə!
N yəni n vɪ nabwənə
balɔ dam na dwe-ba tun juŋa nɪ n yaga.
Nmɔ ta joŋi yinigə tiinə
balɔ na pini-ba tun juŋa nɪ n yaga.»

¹¹ Vwa-fɔra mu zɪgti sɪ ba pa maana yalɔ na
wó lɔ amɔ kwaga nɪ tun.

Ba ma maŋi wənu tɪlv a na yəri tɪ ni
nɪ tun ba pa-nɪ.

¹² Ba kwe lwarum mu ba ma ŋwɪ
lanyɪranɪ dɪlv a na kɪ tun.
Kuntv ŋwaani mu amɔ wɔ laan tiini ku cɔgti.

¹³ Bantv deen na ba jɪgti yazurə tun,
amɔ mu zɔ gwar-zɪnzwara.

A ta ma bri a vɔ ni.

A gooni a tutɪ mu yɪ a loori We.

¹⁴ A ma tiini a nywanɪ a yigə,
nɪnɛnɪ a wurə a keeri a curv,
naa a cilɔŋ,
naa a nu luə doŋ mu tun.

Amɔ yɔɔri a tu a tutɪ mu ba ŋwaani.

¹⁵ Ku daari bantv tiini
ba jɪgti wɔpolo
dɪ a laan na zɔ cam wɔnɪ tun mu.

Ba ma la daani sɪ ba gilimi-nɪ
yɪ ba mwana.

Nɔn-wo-kurrv tɪlv a na maŋi
a yəri tun mu
laan jɪgti amɔ kwaga ba coə.

¹⁶ Amɔ deen na tv cam wɔnɪ tun,
mu ba yɔɔri ba jɪgti-nɪ ba twɪa,
nɪ nɔn-balwaarɔ na kɪ te tun.

Ba ma daari ba nywanɪ ba yibiyə dɪ amɔ.

¹⁷ Baŋa-We, nmɔ wó ta n zɪgti cumm n nii
sɪ ku vu ku maŋi yən mu?

Joŋi-nɪ ba juŋa nɪ n yagɪ,
dɪ ba na kwaani sɪ ba cɔge-nɪ
nɪnɛnɪ nywənu mu jaani-nɪ
sɪ tɪ gu tun.

¹⁸ Amɔ laan wó kɪ nmɔ le
nmɔ nɔɔna bam na jeeri me tun nɪ.

Amɔ wó zɪgti n nɔn-kɔgɔ kum titari nɪ a tee-m.

¹⁹ Yɪ pa a dɔna bam taa caka

amv cam dum ŋwaani.
 Ba culi-ni kafe ŋwaani mu.
 Yɪ sɛ sɪ ba taa jɪgɪ-ni ba mwana.
²⁰ Bantu ba fɔgɪ ba ŋɔɔni yazurə taani.
 Ba nan fɔ vwan mu sɪ ba cɔgɪ
 balv na beeri zurim tun yigə.
²¹ Ba maa kəŋji ba niə yalɪyali
 yɪ ba ta amv taani ba wɪ:
 «Yaa! Dɪ yɪə mu nɛ
 nmv na kɪ n cɔgɪ te tun!»
²² Baŋa-We, nmv nan nɛ kv maama.
 Yɪ maŋɪ da cumm.
 Amv Tu, yɪ ta n wu yigə yigə
 sɪ n yagɪ a yɪra.
²³ Nan zaŋɪ n zɪgɪ n pa-nɪ
 sɪ a want a na bura.
 Amv Yuutu We, zaŋɪ n ba n wəli-nɪ!
²⁴ Tɔgɪ n cɪga kam baŋa ni
 n pa a na a bura.
 Amv Tu Baŋa-We,
 yɪ pa a dɔna bam na cwəŋə
 sɪ ba taa caka a cam dum ŋwaani.
²⁵ Yɪ sɛ sɪ ba fɔgɪ ba ta wɪ:
 «Yaa! Dɪbam sunɪ dɪ na
 dɪ fra na zv kulv tun.»
 Yɪ pa-ba pwələ sɪ ba ta wɪ:
 «Dɪ laan want nɔɔnv wum
 dɪ li fast!»
²⁶ Ba na jɪgɪ wupolo
 a leerv tum ŋwaani tun,
 pa ba yɔɔrɪ ba di ba cavura.
 Kv na yɪ balv na brɪ ba titɪ
 amv baŋa ni tun,
 sɛ sɪ ba yuu yáali
 yɪ cavura di-ba.
²⁷ Kv nan na yɪ balv na zɪgɪ
 a kwaga ni sɪ a di bura tun,
 pa ba taa caka di wupolo,
 sɪ ba daari ba taa tai maŋa maama ba wɪ:
 «Baŋa-We dam dum daga zanzan!
 Dɪ lagɪ sɪ Dɪ tintuŋnu wum
 taa jɪgɪ yazurə mu.»
²⁸ Amv laan wú taa tɔɔli
 nmv cɪga kam taani mu.
 De dum maama wɔni,
 amv wú taa tee-m mu maŋa maama.

Baŋa-We sono di Dɪ cɪga taani

We tintuŋnu Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

36 Lwarim wubɔŋa yirani mu su
 nɔn-balwaarv bicari.
 Ba maa brɪ ba ba kwari We

di funfun di.
² Ba na nii ba nai ba titɪ kamunni te tun
 mu pai ba daa ba maana
 ba lwarim kikiə
 sɪ ba daari ba culi-ya.
³ Ba ni-taani su di bitar-balɔɔ
 didaani vwan yirani mu.
 Wubɔŋa daa tərə ba yuu ni
 sɪ ba taa tuŋɪ lanyirani di swan.
⁴ Titu ni ba maa tigi ba sari ni
 ba jeeli kəm-balwaarv.
 Ba wubɔŋa ma ja sɪ ba tɔgɪ cwəŋə kalv
 na ba lana tun.
 Ba maa wari sɪ ba vin lwarim kəm.
⁵ Baŋa-We, nmv sono kum wura mu taan,
 yɪ kv gunɪ kv di weyuu.
 Nmv na yɔɔrɪ n zɪgɪ
 n cɪga wɔni te tun
 mu tiini kv yalma
 kv gaali kunkwənu tum.
⁶ Nmv nɔn-ŋɔnnɪ dum maa zɪgɪ cɛpɪ
 nɔnɛnɪ pu-kamunnu tum
 na zɪgɪ te tun.
 Nmv na yəni n di cɪga bura te tun
 di maa luunə ni nɔnv kum kuri na luunə te tun.
 Baŋa-We, nmv nii nabiinə di vara maama
 baŋa ni mu.
⁷ Amv Tu We, nmv sono kum tiini
 kv jɪgɪ lɔnnɪ.
 Nabiinə yəni ba tui nmv te
 ba səgɪ n woro kum wɔni,
 ni nmv na yarɪgɪ n vwana
 n kwəli-ba te tun.
⁸ Nmv pa-ba wudi-laaru
 sɪ ba taa di ba sui,
 wudiiru na nɔni nmv sɔŋɔ kum wɔni tun ŋwaani.
 Nmv ta pa ba nyɔ
 nmv bwi sum wu na mu
 sɪ ba taa jɪgɪ wupolo di yazurə.
⁹ Berwaani, nmv yɪ buli-yi
 dilv na pai ŋwɪa tun.
 Nmv pooni dum maa pai
 dɪ jɪgɪ pooni dɪ ve di yigə ni.
¹⁰ Baŋa-We, pa n sono kum taa wura
 balv yigə na wu nmv wɔni tun taan.
 Ta zɪgɪ nmv cɪga kam wɔni
 n pa balv na yɔɔrɪ
 cwə-laa wɔni tun.
¹¹ Yɪ pa pwələ sɪ brɪ-n-titɪ nyina
 nɔ amv baŋa ni.
 Yɪ pa nɔn-balwaarv cwəŋə
 sɪ ba zəli-nɪ

sɪ a yagɪ a tɪga kam.

¹²Nii-na nɔn-balwaarv tum
na tv ba tigi te!
Ba daa bá wani ba zanɪ wɛɛni.

Kɪ n wu-dɪdva dɪdaani Baŋa-We

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

37 Yɪ pa n wubɔŋa vugimi
nɔn-balwaarv ŋwaani.

Nan yɪ ta n jigɪ wu-gvɔ
dɪ nɔn-balwaarv tum kuntu.

²Bantu bá daani yɪ ba je,
nɛɛni gaa na kwaari te tun.
Ba nyɪ dɪ ga-lɛɛrv na bá daani
yɪ ti ti tun mv.

³Sɪ kv na yɪ nmv, kɪ n wu-dɪdva
dɪdaani Baŋa-We
sɪ n daari n tɔgi cwə-laa.

Kuntu mv wó pa n ta n zɔvri
lvɔv kóm wɔni dɪ yazurə,
yɪ kɔlvkɔlv bá daani-m.

⁴Beeri wupolo Baŋa-We tee ni,
sɪ Dɪ wó kɪ kɔlv maama
n wubɔŋa na lagɪ tun Dɪ pa-m.

⁵Kwe n titɔŋa maama
n kɪ Baŋa-We jɪŋa ni,
sɪ n daari n kɪ n wu-dɪdva dɪ Dɪ,
sɪ Duntu wó wəli-m.

⁶We wó pa nmv na tɔgi cɪga te tun lwarti jaja,
nɛɛni we na puli te tun.

Nmv taani dum wó nuŋi
dɪ cɪga jaja,
nɛɛni wɪa na nyɪ
yupari baŋa ni te tun.

⁷Ja n wɔv sɪ n ta n cəgi Baŋa-We
na wó tɔŋi te.

Pa n tuna taa wu Duntu wɔni.
Kv na yɪ balv na nɛ yigə-vəŋə
dɪ ba kəm-balwaarv tun,
yɪ ta n pai n wubɔŋa vugimi
ba ŋwaani.

⁸Ja n titɪ ban-zɔŋɔ wɔni.
Nan yɪ ta n fufugə.
Kuntu fɔgi kv cəgi wəɛnu mv.

⁹Ta n ye ni nɔn-balwaarv
lagɪ ba je mv.

Balv nan na kɪ ba tuna
dɪdaani Baŋa-We tun
wó jonɪ tɪga kam ba taa te.

¹⁰Kv bá daani sɪ nɔn-balwaarv je.
Nmv na maŋi n beeri-ba tute maama, n bá na-ba.

¹¹Balv nan na tu ba titɪ We yigə ni tun mv
wó taa te tɪga kam,

sɪ ba wɔv tiini kv poli ba yigə-vəŋə dɪ
ba yazurə ŋwaani.

¹²Nɔn-balwaarv tum yəni ba banti mv sɪ
ba cəgi nɔn-ŋvna.

Ba ma nywani ba yibiyə dɪ ba.

¹³Dɪ Yuutu We nan jigɪ nɔn-balwaarv
tum Dɪ mwani mv.

Dɪ ye ni bantu cəgim de
lagɪ dɪ yi.

¹⁴Nɔn-balwaarv tum yəni

ba li ba sv-lwaanv mv,

yɪ ba daari ba saŋi ba taŋa cɪna,
sɪ ba kwaani ba gv nabwəɛnə dɪ zura
dɪdaani balv maama na tɔgi cɪga cwəŋə tun.

¹⁵Ba titɪ sv-lwaanv tum mv nan
lagɪ ti joori ti gv-ba.

Ba ten sum dɪ maa wó bwəri.

¹⁶Cɪga tɔgɪnv na maŋi o jigɪ finfin
yurani o jɪŋa ni,

kuntu gari jɪjigɪrv tum maama
nɔn-balwaarv tum na nɛ tun.

¹⁷Beŋwaani, dam dilv
nɔn-balwaarv tum na jigɪ tun
wó jagɪ dɪ je mv.

Kv daari Baŋa-We yigə
wv nɔn-ŋvna wɔni yɪ Dɪ cv-ba.

¹⁸De maama wɔni Baŋa-We nii
balv na tɔgi cwə-laa lanyurani tun baŋa ni.

Baá taa te tɪga kam
sɪ kv taa ve maŋa maama.

¹⁹Cam maŋa na yɪə, kv bá ni bantu.

Kana maŋa ni dɪ, ba ta wó na
ba ni-wodiu ba daari ba zɪgi.

²⁰Nɔn-balwaarv tum nan lagɪ ba ti mv.

Baŋa-We duna maama wó jagɪ
ba je mv,

nɛɛni nyva na yəni ka je te tun.

²¹Nɔn-balwaarv na juni wɔŋo
nɔɔnv tee ni,

ba daa ba sɛ sɪ ba ŋwɪ-kv
ba pa kv tu.

Nɔn-ŋvna nan yəni ba kwe wəɛnu mv
ba pai nɔɔna zaani.

²²Baŋa-We na kɪ balv yu-yoŋo tun mv wó
jonɪ tɪga kam ba taa te.

Kv daari balv Dɪ na sɔɔli lwarum
Dɪ yagɪ ba yuu ni tun wó je mv.

²³Kv na yɪ balv titɔŋa na su
Baŋa-We yi tun,

Dɪ yəni Dɪ bri-ba cwəŋə mv

sɪ ba taa ve yigə.
²⁴ Ba na maŋɪ ba magɪ ba nɛ tute maama
 dɪ, ba ta bá tv tɪga nɪ,
 Bɛŋwaanɪ Baŋa-We mu jɪgɪ
 ba jin sum.

²⁵ Amu kwɪn lanyɪranɪ.
 Ku nan na zɪgɪ a biini nɪ
 sɪ kv yi zum tɪn,
 amv ta wv nɛ nɔn-ŋvna
 na ve ji-kura.
 Ba biə dɪ nan ba nuŋi dɪ zɔŋ-kwaga
 sɪ ba loori ba di.

²⁶ Nɔn-ŋvna yəni ba kwe ba wəənu
 ba paɪ nɔɔna zaanɪ mu.
 Ba maa kwəri ba junɪ
 ba paɪ nɔɔna badonnə.
 Ba biə wó pa ba na yu-yoŋo We tee nɪ.

²⁷ Yagɪ titvŋ-lwaannv kəm sɪ n daari n
 ta n tɔgɪ kəm-laarv!
 Kuntv mu wó pa nmv ta n zɔvri tɪga kam
 nɪ maŋa maama wuu.

²⁸ Bɛŋwaanɪ, Baŋa-We lagɪ
 sɪ cɪga kam mu taa zɪga.
 Dɪ bá fɔgɪ Dɪ lɔ balv na jɪgɪ
 Dɪ cɪga kam tɪn kwaga nɪ kɔtaa.
 Dɪ wó taa cv-ba sɪ kv taa ve maŋa maama,
 yɪ Dɪ daari Dɪ zəli nɔn-balwaarv tum
 dvi sɪ ba jagɪ ba je.

²⁹ Cɪga tɔgɪna bam mu wó joŋi tɪga kam ba taa te.
 Ba maa wó taa zɔvri da mu
 maŋa maama wuu.

³⁰ Swan taanɪ yɪranɪ mu nuŋi
 nɔn-ŋvna ni nɪ,
 yɪ bantv ŋwaŋa mu jɪgɪ cɪga.

³¹ We taanɪ zaasum dɪm mu su
 ba bicara maama,
 yɪ ba bá seeri ba tv
 We cwəŋə wvni.

³² Nɔn-balwaarv tum dalt mu
 ba beeri laŋa sɪ ba gv nɔn-ŋvna.

³³ Baŋa-We nan zɪgɪ
 nɔn-ŋvna tum kwaga nɪ.
 Ba na maŋɪ ba zv taanɪ wvni,
 We wó li-ba ba dvna juŋa nɪ
 sɪ ba yɪ tv ba bura wvni.

³⁴ Pa n tuna taa wv Baŋa-We tee nɪ,
 sɪ n daari n ta n tɔgɪ
 Dɪ cwəŋə kam.
 Kuntv mu Dɪ wó pa n na yɪri
 sɪ n ta n te tɪga kam.
 Dɪ maa wó zəli nɔn-balwaarv
 sɪ ba je,

yɪ n ta n je n niə.

³⁵ Amv yi nɛ nɔn-balvɔ
 na bæsi o donnə te tɪn.
 O maa brɪ o tɪtɪ nɪ tiu
 na zɪgɪ dɪ dam te tɪn.

³⁶ Kv na kv fun tɪn, a nɛ nɪ
 kv tu da o je mu!
 A na beeri o jəgə tɪn,
 a gɛ kv ŋwa mu,
 yɪ o yuu daa ba na!

³⁷ Fɔgɪ n ta n nii balv kəm na lamma
 yɪ ba jɪgɪ cɪga tɪn.
 Balv na zɔvri dɪ bicar-zuru tɪn
 jwa wó na ba dvi dɪm.

³⁸ Balv nan na cɔgɪ We niə yam tɪn
 wó je mu.
 Nɔn-balwaarv tum dɪ
 jwa bá taa jɪgɪ ba dvi dɪm.

³⁹ Baŋa-We yəni Dɪ vri
 cɪga tɔgɪna mu Dɪ yaga.
 Cam maŋa na yiə,
 Dɪntv mu yɪ ba dalum je

⁴⁰ We yəni o zəni-ba mu,
 Dɪ daari Dɪ joŋi-ba Dɪ yaga
 nɔn-balwaarv tum juŋa nɪ,
 ba na tu ba səgi
 Dɪ woro kum wvni tɪn ŋwaanɪ.

Davidi We-loro yawv ŋwaanɪ

38 Amu Tu Baŋa-We,
 yɪ tɔgɪ n ban-zɔŋɔ kum baŋa nɪ
 n bwe-nɪ.
 Ta yɪ da n ban-lvm dɪm ŋwaanɪ
 n yaari-nɪ.

² Nmv cɪna yam
 yɔvri ya zɔ-nɪ mu.
 Nmv ja-guli dɪm
 dɪ ma magɪ-nɪ,
 pa a yɪra yam tiini ya cɛ.

³ Amu yɪra yam maama wɔɛ mu,
 n banɪ na zaŋɪ amv baŋa nɪ tɪn ŋwaanɪ.
 Amu kwi sum tɪtɪ ba jɪgɪ yazurə,
 dɪ a lwarum dɪm
 na daanɪ-nɪ te tɪn.

⁴ Bɛŋwaanɪ, a lwarum kikiə yam
 na daga te tɪn,
 ya diini baŋa baŋa ya gaalt a yuu.
 Ya maa tiini ya dunə
 ya dwe a jam.

⁵ Amu fufwələ yam tiini tv lwe
 yɪ a yɪra mvura,
 a na tvŋɪ jwərim
 dɪ a lwarum dɪm tɪn ŋwaanɪ.

⁶ Amv maama goori mu
 yɪ a yɪra yam dɪ wiirə.
 Wɔ-cɔgɔ yɪrɛnɪ mu
 yɪ amv nyɪm.
⁷ Paa mu tiini ka jɪgɪ-nɪ
 pa a tɛŋə maama ba sea.
 A yɪra yam maama maa wɛɛ.
⁸ A tiini a bugi mu yɪ kv ce a yɪra nɪ.
 A maa yɛni a suuri,
 liə na jɪgɪ-nɪ tun ŋwaanɪ.

⁹ Amv Yuutu Wɛ, nmv maŋɪ n ye
 a wubɔŋa na lagɪ kulv tun maama.

A na tiini a sisigi te tun kulvkvɔ
 wɔ sɛgi nmv yigə nɪ.

¹⁰ A bɪcarɪ zagɪ mu
 yɪ a dam dum dɪ wɔra dɪ tiə.
 A yɪə maa bəri.

¹¹ A badonnə dɪ a tɔgɪ-donnə bam
 laan cɪ ba titɪ dɪ amv mu
 a yawɪ-cɛɔ kɔm ŋwaanɪ.
 A digə tiinə dɪ ba sɛ
 sɪ ba yɪ amv yɪra.

¹² Balv na beeri sɪ ba gv-nɪ tun
 cigɪ cigɪrv mu sɪ tɪ ja-nɪ.

Balv na kwaanɪ
 sɪ ba kv-nɪ zonnɪ tun dɪ
 ŋɔɔnɪ daanɪ sɪ ba cɔge-nɪ.

Dɛ maama wɔnɪ
 ba maa banɪ amv bana.

¹³ Amv nan kv nunnɛnɪ
 a yɪ zwa-kɔgɔ mu te,
 yɪ a ba ni ba bana yam.

A ta kv nɪ a yɪ mɪmaa mu te,
 pa a ni mæri.

¹⁴ Amv jigi nɪ a yɪ zwa-kɔgɔ mu.
 A bá sɛ sɪ a magɪ ni-kantɔgɔ dɪ ba.

¹⁵ Baŋa-Wɛ, amv nan danɪ a tuna
 nmv baŋa nɪ mu.

Amv Yuutu Wɛ, n yɪ dilv
 na wó ləri-ba tun.

¹⁶ A ma loori a wɪ:
 «Yɪ sɛ sɪ ba taa caka
 amv cam wɔnɪ.

A na seeri a tv tɪga nɪ,
 yɪ sɛ sɪ ba brɪ ba titɪ
 amv baŋa nɪ.»

¹⁷ Kv gɛ fun sɪ a tri a tv tɪga nɪ.
 Kv maa tiini kv ce a yɪra nɪ
 yɪ kv ba fɔgɪ kv tiə.

¹⁸ A ma brɪ a lwarum jaja Wɛ yigə nɪ,
 yɪ a culi-ya.

¹⁹ A dɔna bam nan puli zanzan
 yɪ ba dana.

Balv na culi-nɪ kafɛ ŋwaanɪ tun

tiini ba daga.

²⁰ Ba kwe lwarum mu ba ma ŋwɪ
 lanyɪrɛnɪ dilv maama a na kv tun.
 Ba ma bwe-nɪ dɪ a na maŋɪ
 a tɔgɪ cwə-laa te tun dɪ.

²¹ Baŋa-Wɛ, yɪ yagɪ a yɪra!
 Amv Tu Wɛ, yɪ ta n wɔ
 yigə yigə dɪ amv.

²² Nan kv lɪla n ba n zəni-nɪ.
 Nmv mu yɪ amv Vɪrvu.

Ŋwɪa yɪ kukugə

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

39 Amv tagɪ dɪ a titɪ mu nɪ:
 «Amv wó taa cv a titɪ mu
 sɪ a yɪ kv lwarum dɪ a ni-taanɪ.
 A maa wó kwe gara a kv a ni nɪ,
 nɪ nɔn-balwaarv na wɔ a tee nɪ.»

² Kuntv ma pa a pu a ni cɪmm.
 A wɔ tagɪ kulvkvɔ dɪ funfun dɪ.
 Kv brɪ kv wɔ wəli-nɪ,
 yɪ kv ce a yɪra nɪ kv ja gaali.

³ Liə ma tiini ya jɪgɪ-nɪ zanzan.
 Wububɔŋ-fara na daanɪ-nɪ te tun
 nyɪ dɪ mim mu zwe a wɔv kɔm.
 A laan ma ga ga a ta wɪ:

⁴ Baŋa-Wɛ, pa a maanɪ a ŋwɪa kam na
 lagɪ ka ti te tun,

sɪ a wantɪ a guli nɪ
 a da yam ba daga,
 yɪ ya duri mu lɪla lɪla ya maa kɛa.

⁵ Nmv pɛ a ŋwɪa yɪ kukugə mu.
 Amv da yam na maŋɪ
 ya ma te maama dɪ,
 ya ta nyɪ dɪ yibɔgɪsa mu
 nmv tee nɪ.

Nabiinə maama mɔmwe
 yɪ viuv yɪrɛnɪ mu,
 ba na maŋɪ ba zɪgɪ dɪ dam
 te maama dɪ.

⁶ Nabiinə na tɔgɪ cwe silv maama,
 ba nyɪ dɪ luluv yɪrɛnɪ mu.

Ba na yaartɪ titvŋa baŋa nɪ te tun
 ba jɪgɪ nyɔɔrɪ.

Ba maa yɛni ba lai jɪjɪgɪrv zanzan
 ba tiŋə,

yɪ ba yəri wɔlv na wó di-tɪ
 ba tvbnɪ kwaga nɪ tun.

⁷ Amv Yuutu Wɛ, amv daa je
 a cəgə bɛɛ mu?

A nan danɪ a tuna nmv baŋa nɪ mu.

⁸ Nan jonɪ-nɪ n ja n nunɪ
 a gɛera yam wɔnɪ.

Ta yɪ sɛ sɪ jwæru titɪ taa jɪgɪ-nɪ

ti goonə.

⁹A ni dum maŋi si di məəri,
si a daa yi puri-di,
nmv mu na yaari-ni tun ŋwaani.

¹⁰Nan, dwani n ja-guli dum
amu baŋa ni.

Nmv na yɔɔri n waari-ni te tun
pe a mumwe lagi di ti mu.

¹¹Nmv yəni n jigi nɔɔna n kɔriisa
si n pa ba yaŋi ba lwarum kikiə.

N ma n yəni n cɔgi
ba fra na zu kulv maama tun,
ni tɔa na mu wəənu te tun.

Cɔga tun, nabiinə maama mumwe
yi viu yirani mu.

¹²Amv Tu Baŋa-We,

cəgi amv we-loro kum!

Puri n zwa si n se amv kərə kam.

Amv na keeri a loori nmv tun,
yi maŋi da cumm.

A na zɔvri lugu baŋa ni tun,
a yi vəru mu na tu nmv sɔŋɔ kum,
ni a nabaara bam maama
di deen na ki te tun.

¹³Nan daa n yi nii-ni di ban-zɔŋɔ,
si a wani a joori a di ywəəni,
yi a laan daari a ti a ke.

Baŋa-We maŋi di tiə

Davidi deen panu ləŋə kantv.

40 Amv punit mu a cəgə
Baŋa-We yigə ni.

Dl di ma pipiri Dl nii amv seeni
si Dl cəgi a we-loro kum.

²Dl pe a ləerv tun ti mu,
ni Dl na vaŋi-ni Dl li goŋo kulv
na su di bwəru yirani wuni tun.

Dl ma daari Dl ja a ne sum
Dl vu Dl zigi piu baŋa ni,
si a wani a zigi di dam.

³Dl ma bri-ni ləŋ-dɔŋa,
si a leeni a zuli di Tu We dum.

Nɔɔna zanzan wɔ na Baŋa-We
na tɔŋi te maama tun
pa ba taa kwari-Dl,
yi ba daari ba ki ba wu-didva di Dl.

⁴Kv na yi balv na ki ba wu-didva
di Baŋa-We tun,

We yu-yoŋo wv ba yuu ni lanyirani.
Bantv wv kwe ba ciga ba pa jwənə.

Ba maa wv gwaani
di balv na kaani-ya tun.

⁵Dɔbam Tu Baŋa-We, nmv tiini n tɔŋi
wo-kunkagila zanzan n pa dɔbam.

N ma n tɔgi n wubɔŋa ŋwaani
n ki wo-kamunnu n wəli dɔbam,
ti ni na tiini ti gaali garum tun.

Amv kwaani si a ta ti maama taani a
bri nɔɔna yi a ga.

Baŋa-We, nmv doŋ tərə!

⁶Nmv yigə tərə di nabiinə na yəni
ba kwe vara di wudiiru
ba ma ki kaanum ba pa-m te tun,
ni kv na yi vara zweem kaanum
naa lwarum saarum kaanum di.

Nmv nan puri a zwa
si a ni kv kuri lanyirani.

⁷Kvntv ŋwaani amv laan maa te a wv:
«Amv Tu We, nii-ni da! A tuə!
Kv ki ni kv na maŋi kv pɔpɔni
amv ŋwaani nmv faŋa faŋa tɔnɔ kum
wuni te tun mu.

⁸A fra yam mu yi si a tɔŋi
nmv wubɔŋa na lagi te tun,
Beŋwaani, nmv niə yam mu tigi
amv bicari ni.»

⁹Baŋa-We, amv zigi nmv nɔn-kɔgɔ kum
titari ni mu,
si a taa bri nmv ciga kam taani jaja.

Nmv titi maŋi n ye ni
a wv səgi-ka di funfun di.

¹⁰Amv wv pe n ciga kam taani
maŋi a tee ni.

A nan yəni a te nmv zənə
di n vrum taani dum
a bri nɔɔna jaja mu.

Nmv nɔn-kɔgɔ kum na jeeri daani,
amv yəni a pa ba lwari ni:
n sono kum ba lənə
yi n yigə wv dɔbam wuni.

¹¹Amv Tu Baŋa-We,
nmv jigi amv yibwənə,
nan yi dwani n juŋa kam
amv baŋa ni maŋa di maŋa.

Ta n zigi amv kwaga ni,
si n pa n sono kum
di n ciga kam taa cv-ni.

¹²Amv ne cam zanzan
yi di gilimi-ni di ki titari ni.

Di daga di dwe si a lwari
di na mai te tun.

Amv lwarım mu tu amv baŋa
ya ja-nı.
Amv yiə daa ba nai
yɪ a tusi cwəŋə.
A lwarım daga dı dwe
a yuuywe sim.
Kuntv laan maa pa a tiini a bwənə.
¹³Amv Tu Baŋa-We, popo sı n ba
n joŋi-nı n yaŋı!
Kı lıla n ba n zəni-nı.
¹⁴Kv na yɪ balv na beeri amv tɔvntı tun,
pa vuvugə yi-ba sı ba tv tıga nı.
Pa balv maama na beeri
amv cəŋım tun
joori kwaga dı ba cavura yam.
¹⁵Se sı cavura dı bantv dvi dım maama,
ba na tɛ ba wı:
ba juŋa zv amv tun ŋwaanı.

¹⁶Kv daarı balv maama
na beeri nmv je tun,
pa ba taa jıŋı wupolo,
sı ba dı ywəni nmv ŋwaanı.
Ta pa balv na soe
sı n ta n joŋi-ba tun
taa tɛ maŋa maama ba wı:
«Dı wó zəŋı Baŋa-We yırı dım wəenı.»
¹⁷Kv nan na yɪ amv, a yɪ nabwəm mu,
yɪ yinigə jıŋı-nı.
A Yuutu We yigə daa ta wv
amv wvntı.
Amv Tu We, nmv mu yɪ a zənnu
dı a vırvı.
Yı daanı sı n laan ba n wəli-nı!

Baŋa-We, duri amv yibwənə!

Davidi deen panı ləŋə kantv.

41 Nɔɔv wvlv yigə
na wv nabwənə wvntı tun mu,
We yu-yoŋo wv o yuu nı lanytrantı.
Cam na yı kv tu,
Baŋa-We wó joŋ-o Dı yaŋı.
²Baŋa-We wó cv-o sı o yɪ tı.
Dı ta wó kv o yu-yoŋo
dı o na zıvrtı tıga kam nı te tun.
We bá se sı o tv
o duna bam juŋa nı.
³Kuntv tu na ba jıŋı yazurə,

Baŋa-We wó soon-o mu
pa o yaww kım je
yɪ o joori o na yazurə.
⁴Amv mu tagı a wı:
«Baŋa-We, duri amv yibwənə!
A tusi mu a cəŋı n yigə.
Nan ta pa a joori
a na yazurə.»
⁵A duna bam ŋɔɔntı amv taanı mu
dı pu-sıŋa ba wı:
«Oó daanı mu sı o laan tı
sı o yırı je lvgv baŋa nı?»
⁶Ba wvntı dıdva na tu amv te,
o yəni o ŋɔɔntı bitar-yɔɔrv yıranı mu.
O maa kaagı o beeri sawı-taanı
sı o ja o nuŋı
o jagı je maama nı.
⁷Balv maama na culı-nı tun
mu jıŋı amv taanı
ba waası ba brı daanı.
Ba maa buŋı lwarım mu ba pa-nı,
⁸yɪ ba wı: «Kv yɪ yawı-cəv mu
yɔɔrtı kv jıŋ-o.
O nan bá fəŋı o zaŋı o na yazurə.»
⁹Kv na maŋı kv yɪ
amv cıloŋ-sono
a na pɛ wvlv a cıga maama
yɪ dı təŋı daanı dı dı wvdiu tun,
wvntv tıttı dı mu joori
o zıŋı amv zıga.
¹⁰Nmv Baŋa-We nan
duri amv yibwənə
sı n daarı n pa a joori
a na yazurə.
Amv laan wó wantı a joori
a ŋwı a jıntı a duna bam baŋa nı.
¹¹A ye nı nmv wv poli dı amv,
Beŋwaanı, n wv pɛ a duna bam cwəŋə
sı ba wantı amv ba dı.
¹²Nmv wó ta n zəni-nı,
a na yɔɔrtı a təŋı cıga tun ŋwaanı.
N ta wó pa a taa zıŋı
n yigə nı maŋa maama.

¹³Pa-na dı taa tee Baŋa-We dım
na yɪ Yıstrayelı tiinə We tun!
Wvntv maŋı dı tiə mu
kv zıŋı faŋa faŋa sı kv taa ve maŋa
kalv na ba tı tun.

Amina! Amina!

Le Təno 2

Le 42-72

Amu tiini a lagɪ sɪ a taa wu Wɛ tee ni

Kura bu-baara deen panu ləŋə kantu.

42 Amu Tu Wɛ,
nmv fra tiini ya zu amu,
nunɛɛni na-nyɔm na jɪgɪ fərə
yɪ ka beeri na-zurə
sɪ ka nyɔ te tun.

²Ŋwɪa Tu Baŋa-Wɛ,
amu tiini a lagɪ-m
ni na-nyɔm na jɪgɪ-nɪ te tun.
Maŋa kɔɔ mu amu wó na cwəŋə
sɪ a ba nmv te

a zɪgɪ nmv yigə ni a zuli-m?
³Wɪa dɪ titu maama a yəni
a keeri zanzan a kanɪ yi-na,
yɪ yi-na bantv yiranɪ mu
yɪ a ni-wɔdiu.

Balv na culi amu tun tɛ ba wɪ:
«N Wɛ dum nan bɛ?»

⁴Amu na yəni a guli
ku deen na yɪ te tun,
a wɔv mu tiini ku cɔgɪ.
Kantv maŋa kam ni, amu mu
tɔgɪ nɔn-kɔgɔ kum yigə
yɪ dɪ vu nmv digə kam
sɪ dɪ zuli-m.

Dɪ na maa ve tun,
dɪ bagɪ dɪdaani ywəəni
yɪ dɪ kɔgɔ kum maama leeni le
dɪ ma zuli nmv yɪrɪ.

⁵Amu bwe a titi wɔni a wɪ:
«Bɛɛ mu pɛ a yigə nywanɪ?
Bɛɛ mu yɪ a wɔv tiini ku cɔgɪ?»

A nan wó pa a tuna
taa wu Wɛ tee ni mu!
A daa ta wó taa tee-DL,
Dɪntv na yɪ amu Wɛ
yɪ DL jonɪ-nɪ DL yagɪ tun ŋwaani.

⁶Cɪga tun, amu wɔv tiini ku cɔgɪ.
Amu nan wó guli nmv gulə dɪ n lanyiranɪ
dum na yɪ te tun.

A maa wu yo seeni,
Hermɔn dɪdaani Mizari
pweeru tum laŋa ni

me Zorden bugə kam na buli da tun.

⁷A na wɔra tun, a ni bwi sum
na cuuri tɪga ni sɪ kɪ sɔɔ,
sɪ tɔgɪ amv baŋa
sɪ maa kea dɪ dam

pa a tv tɪga ni
dɪdaani wu-cɔgɔ.

⁸Dɛ maama wɔni Baŋa-Wɛ paɪ
a lwarɪ ni DL sono kum mu
wu amv tee ni.

Titv maama ni DL pa a leeni ləŋə mu
a maa war-DL,

DL na yɪ dɪlv na te a ŋwɪa kam tun ŋwaani.

⁹Amu wó ta dɪ Wɛ, DL na yɪ piu kulv amu
na salt ku yɪra ni tun a wɪ:

«Bɛɛ mu yɪ nmv laan swe
amu swiə kuntv?»

Amu dɔna bam ta wó taa bɛɛsɪ-nɪ
pa a keerə kuntv taa mu na?»

¹⁰Bantv maa jɪgɪ-nɪ ba twɪa
yɪ ba mwana

pa a yɪra cɛ yɪ a lagɪ a tɪ.

Ba maa tɛ ba wɪ: «Nmv Wɛ dum bɛ?»

¹¹Amu bwe a titi wɔni a wɪ:

«Bɛɛ mu pɛ a yigə nywanɪ?
Bɛɛ mu yɪ a wɔv tiini ku cɔgɪ?»

A nan wó pa a tuna
taa wu Wɛ tee ni mu!

A daa ta wó taa tee-DL,
Dɪntv na yɪ amu Wɛ
yɪ DL jonɪ-nɪ DL yagɪ tun ŋwaani.

43 Amu Tu Wɛ, nan bri ni
amu jɪgɪ cɪga nɔɔna yigə ni!

Jonɪ a taani dum n ŋɔɔni
dɪdaani balv na yəri nmv tun.

Vaŋɪ-nɪ n lɪ nɔn-balwaarv bantv
na yɪ vwa-nyɪna tun juŋa ni.

²Nmv yɪ wɔlv a na səgɪ a titi
n woro kum wɔni tun mu.
Bɛɛ mu yɪ n ma n kwaga n ya-nɪ?

Amu dɔna bam ta wó taa bɛɛsɪ-nɪ
pa a taa keeri kuntv taan mu na?

³Pa n pooni dum dɪdaani
n cɪga kam taa wu amv tee ni.

Tuntv mu wó da amv yigə
tɪ bri-nɪ cwəŋə,

sɪ a want a vu a yɪ piu kulv
nmv na pɔɔrɪ n pa n titi tun yuu.

Je silv nmv na zuvri da tun
mu kuntv.

⁴A na yɪ da, a laan wó vu a yɪ

We bimbim dum tənə.
Amv wó fufɔ a yi nmv te,
nmv wulv na pai a wv poli tun.
Amv Tu We, a laan wó ta kɔnɔ
a ma a tee-m.

⁵Amv bwe a titi wɔnti a wɪ:
«Bee mv pe a yigə nywanɪ?
Bee mv yi a wv tiini kv cɔgi?»
A nan wó pa a tuna
taa wv We tee ni mv!
A daa ta wó taa tee-DL,
Duntv na yi amv We
yi DL jonɪ-nɪ DL yagi tun ŋwaani.

We-loro

Kvra bu-baara deen panɪ ləŋə kantv.

44 Dɪbam Tu We, dí ni
wo-kamunnu tulv n na kv
n pa dí nabaara bam faŋa faŋa tun ŋwa.
Ba tagɪ ti taani ba bɪt dɪbam
yi dí fɔgi dí cəgi.

²Nmv titi mv zəli dwi-ge tiinə bam
yi n daari n kwe dí nabaara bam
n jəni ba tɪga kam baŋa ni.

Nmv yɔɔri n cɔgi
dwi-ge tiinə bam mv,
yi n pa n titi nɔɔna bam
zvurɪ da di yazurə.

³Ba deen na wani tɪga kam maama ba te tun,
kv dai ba jara-kəm zɪla
dam ŋwaani mv
naa ba titi dam ŋwaani.
Kv nan yi nmv dam-fɔɔ kum ŋwaani.
Nmv lanyuranɪ dum ma kwəli-ba,
n yi na pagɪ ba baŋa ni tun ŋwaani.

⁴Nmv mv yi amv Pe,
yi n ta yi a We dum.

Nan pa n nɔɔna
Zakɔbi dwi tiinə bam di wɔnɔ!

⁵Dí wó da nmv dam dum ŋwaani
dí yigi dí dɔna bam
sɪ ba joori kwaga.

Dí laan maa wó nɔnti-ba
dí sun tɪga ni.

⁶Amv bá kwe a tuna a danɪ
a taŋa naa a sv-ləŋɔ baŋa ni.
Tuntu bá wanti-nɪ ti jonɪ ti yagi.

⁷Kv nan yi nmv mv jonɪ dɪbam
n yagi dí dɔna bam jɪŋa ni.
Nmv ta pai balv maama

na culi dɪbam tun
nai ba leerv mv.

⁸De maama wɔnti dí yəni
dí jɪgi wɔpolo We ŋwaani.
Dí wó taa tee DL yiri mv maŋa maama.

⁹Lele kuntv nan nmv me n kwaga mv n ya dɪbam,
pa dí di dí cavura.

Dí laan na nuŋi sɪ dí zaŋɪ najara
nmv daa n ba tɔgi
dí jar-kərə bam yigə n veə.

¹⁰Nmv ma n pa dí duri
dí dɔna bam yigə ni,
pa ba di ba ba vri dí jɪjiguru.

¹¹N yagi dɪbam mv sɪ ba zaŋɪ
dí baŋa ni

yi ba daari ba gv dɪbam
nɪnɛnti dí yi peeni mv tun.

N ma n jagɪ dɪbam balv na daari tun
n yagi sa-tuntɪ wɔnti.

¹²Nmv yɔɔri n kwe
n titi nɔɔna bam mv
n yəgi zaani n pa ba dɔna bam.

N wv pe ba jɪgi yuu ba pa-m.

¹³Nmv pe dwi-ge tiinə
balv na gilimi dɪbam tun
jɪgi dɪbam mv ba mwana,
yi ba ta yáali dɪbam.

¹⁴Lugu baŋa dwi tiinə bam
maa pai dí yi sinsərə wɔŋo mv.

Ba maa duli ba yum
ba twɪ dɪbam.

¹⁵De dum maama wɔnti
cavura mv di-nɪ.
A maa nai a leerv maŋa maama.

¹⁶Beŋwaani, dí dɔna bam yɔɔri
ba twɪ dɪbam mv,
yi ba jɪgi dɪbam ba goonə.

¹⁷Dɪbam nan wv vin nmv,
naa dí joori ni dulv nmv na goni di
dɪbam tun kwaga ni.

Di kv di, n ta pe dí na
leerv tuntu maama.

¹⁸Dí wv lɔgi nmv kwaga ni.
Dí maa wv ywəri
nmv cwəŋə kam wɔnti.

¹⁹Nmv nan yɔɔri
n cɪvɔgi dɪbam mv,
pa ga-kakuri gilimi dɪbam
sɪ sɪ di.

Nmv ta pe lim mv ba
di kwəli dɪbam.

²⁰Dɪbam nan ya na nuŋi
dɪ Wɛ dɪm kwaga ni,
yɪ dɪ daart dɪ pipiri dɪ zuli wa-gaa,

²¹Wɛ tuti ya bá lwart ku ni ni na?
Bɛŋwaani Dɪ maŋi o ye dɪ wɔbɔŋa
wo-sisəguru tum maama.

²²Dɪ na yɪ Dɪ nɔɔna tun mu
paɪ dɪ da tɔvni te dɪ kɛ
de maama wɔni.

Ba kwe dɪbam ba ma ji peeni silɔ
ba na lagɪ ba gu tun mu.

²³Baŋa-Wɛ, zaŋi wɛɛni!
N ta dɔ mu na?

Zaŋi n ba n zəni dɪbam!
Yɪ ma n kwaga n ya dɪbam
taan wuu.

²⁴Bɛɛ mu yɪ n ki n yigə dāa dāa?
Bɛŋwaani mu n yigə təri dɪ cam
dɪ dɪ yaara yam wɔni?

²⁵Dɪbam yɔɔri dɪ tu tɪga ni mu
buri buri.

Dɪ yɪra yam maama taagi
dɪ kasulɔ mu.

²⁶Kuntɔ tun, zaŋi wɛɛni n ba
n zəni dɪbam!

Joŋi dɪbam n yagi,
nmɔ na yɔɔri n jɪgɪ dɪbam sono tun ŋwaani.

Kadri ləŋə

Kura bu-baara deen panu ləŋə kantɔ.

45 A wɔbɔŋa yam maama su
dɪ wo-laaru mu
sɪ a ma a panu ləŋə
a zuli pɛ wum.

A wó ma a kwərə mu
a leeni pɔri pɔri,
nɪɛɛni tɔn-pɔpɔnnɔ
na wó pɔpɔni te tun.

²Nmu tiini n lamma
n dwe nɔɔna maama.
N ni-taani yɪ ywəni yirani mu.

Wɛ ki n yu-yoŋo mu
sɪ ku taa ve maŋa maama.

³Dam-fɔrɔ tu, kwe n sɔ-ləŋə
n vɔ n təŋə ni,
sɪ n nɪnwaŋ-fɔrɔ dɪ n paari
taa bri jaja!

⁴Diini sisəŋ-nɔɔnɔ n nuŋi pooni
n bri n paari dɪm

sɪ n daari n di wɔnɔ.

N tiini n kwaani n pa cɪga tɔgum,
dɪ yibwənə,
dɪ cɪga sarɪya taa wura.

Kuntɔ tun nmu jazum dɪm
wó tɔŋi wo-kamunnu zanzan.

⁵Pɛ, n cɪna yam silɔ mu,
sɪ n ta-ya n zɔ n dɔna
ba bicara ni.

Dwi-ge tiinə bam dɪ maa wó tu
n yigə ni.

⁶Dɪbam Tu Wɛ, n paari dɪm
wó taa wura taa sɪ ku taa maŋa maama wuu.

Nmu wó ta n te n nɔɔna
sɪ ku tɔgɪ cwəŋə cɪga cɪga.

⁷Nmu yɔɔri n soe cɪga tɔgum,
yɪ n daari n culi lwarum kikiə.

Kuntɔ ŋwaani mu,
n Tu Wɛ dɪm kuri nmu,
yɪ Dɪ lo Dɪ yu-yoŋo nugə kam
n yuu ni

sɪ n di ywəni n dwəni
n donnə bam maama.

⁸Wənu tilɔ lwəm na ywəmmə tun dwi dwi lwəm
mu taagi n gwaaru tum maama.

Nmu zɔvri pɛ sɔŋɔ kulɔ ba na mɛ tuu
yələ ba kwe tun wɔni,
yɪ dáani mu ba yəni ba tai kwaanɔ sɪ
ku poli nmu wuu.

⁹Kaana balɔ na wɔ n tee ni tun
badonnə yɪ pwa bukwa mu.

Kaani wulɔ n na lagɪ n di tun
maa wɔ n jazum seeni
yɪ o yɪra kwe dɪ səbu-sɪŋa
kalɔ na nuŋi Ofiiri tun.

¹⁰A bukɔ, pɔri n zwa
sɪ n cəgi a taani dɪm.

Ta n ye sɪ n yagi
n tuti dwi tiinə bam
dɪ n ko sɔŋɔ tiinə bam cwe sum.

¹¹Pɛ wum yɪ mu su nmu lam dɪm.
Wuntɔ laan nan mu yɪ n yuutu.

Kuntɔ ŋwaani tu n tuti sɪ n sɛ o ni.

¹²Tiiri tiinə wó ja pɛera
ba ba nmu te.
Nadunə dɪ maa wó taa lagɪ
sɪ n ki-ba lanyirani.

¹³Pa-kana wum laan wɔ o digə wɔni mu,
yɪ o tiini o jɪgɪ lam zanzan!
O ma zɔ gɔrɔ kulɔ ba na mɛ
səbu-sɪŋa ba beeri ku maama tun.

45:6 naa Paari dilɔ Wɛ na pɛ n di tun wó taa wura taa 45:8 wənu tilɔ lwəm na ywəmmə tun dwi dwi = myrrh, dɪ aloes, dɪ cassia

44:22 Rom 8:36 45:6-7 Ebru 1:8-9

¹⁴ Ba ma ja-o ba vu pe wom te,
yɪ o zu o gwaaru tɪlɔ
ba na gɔgɪrɪ lanyɪrɪnɪ tɪn.

O tuntɔŋ-kaana bam
dɪ maa kogil-o ba veə.

¹⁵ Kuntɔ doŋ mu ba ve
ba zu pe sɔŋɔ kum wɔnɪ
yɪ ba tiini ba jɪgɪ wɔpolo zanzan.

¹⁶ Pɛ, nmu biə bam dɪ wɔ jɪ pwa mu,
nɪnɛnɪ n kwə bam dɪ
dɛɛn na yɪ te tɪn.

N ma n wɔ pa ba taa te tɪnɪ zanzan
tɪgɪ kam maama baŋa nɪ.

¹⁷ Dwi na ke yɪ dɪdoŋ saŋɪ,
amu ta wɔ zəŋɪ n yɪrɪ dɪm wɛɛnɪ maŋa maama.
Lugu baŋa dwi tiinə bam wɔ taa tee-m sɪ ku
taa maŋa maama wuu ka mu.

Wɛ mu yɪ dɪ dalum je

Kvra bu-baara dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

46 Wɛ mu yɪ dɪlɔ dɪ na sɛgɪ
Dl woro wɔnɪ yɪ dɪ jɔŋɪ dam tɪn.
Dl yəni Dl wɔra mu cam maŋa nɪ
sɪ Dl wəli dɪbam.

² Kuntɔ ŋwaanɪ dɪ bá taa kwari fɔvɪnɪ,
tɪgɪ kam na maŋɪ ka tiini
ka sisiŋɪ te dɪ,

yɪ pweeru tum ta baga tɪ tɪ
buri buri nɪnɔ kum wɔnɪ dɪ.

³ Nanuru tum na bri tɪ wuuri
tɪ magɪ puŋə te maama,
yɪ tɪ na-pɔgɪla bam ta magɪ pweeru tum
pa tɪ sisiŋɪ te maama dɪ,
dɪ bá taa kwari fɔvɪnɪ.

⁴ Bu-tɔla kadoŋ nan wɔra
ka na jaanɪ wɔpolo
ka tui Wɛ titɪ tu kum wɔnɪ,
mɛ Yuutu Baŋa-Wɛ sɔŋɔ kum
na wɔra tɪn.

⁵ Wɛ titɪ mu zɔvɪrɪ tu kum kuntɔ wɔnɪ.
Nɔɔn-nɔɔnɔ bá wanɪ-ku o cɔgɪ.

Tɪgɪ na jɪgɪ ka pɔvɪrɪ tɪn,
Wɛ wɔ ba Dl wəli-ku dɪ dam.

⁶ Lugu baŋa tɪnɪ dɪm vuvugi mu
kafe ŋwaanɪ.

Paari je maama maa tu buru-tu-tu!

Wɛ ma bagɪ kwərə pa
tɪgɪ baŋa maama nyɪnɪ.

⁷ Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ mu wɔ
dɪbam tee nɪ.

Zakɔbɪ Wɛ dɪm maa yɪ

dɪ dalum je.

⁸ Ba-na á nii Baŋa-Wɛ na tɔŋɪ wo-kamunnu
tɪlɔ lugu baŋa nɪ
yɪ tɪ tiini tɪ jɪgɪ fɔvɪnɪ tɪn.

⁹ Dl maa pa tɪgurə kweeli mu
lugu baŋa je maama nɪ.

Dl ma kwe jar-kərə tɛn sɪm dɪdaanɪ ba
cɪcwə yam Dl bwəri.

Dl ma daari Dl vɪrɪ ba jara-kəm cɪ-kwen
sɪm Dl zwe dɪ mim.

Baŋa-Wɛ maa wɪ:

¹⁰ «Taá yɪ-na kuntɔ cɪmm,
sɪ á maanɪ nɪ amu mu yɪ Wɛ!

Amu mu te lugu baŋa tɪnɪ dɪm maama,
sɪ dɪ nɔn-biə bam taa zuli-nɪ.»

¹¹ Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ mu wɔ
dɪbam tee nɪ.

Zakɔbɪ Wɛ dɪm maa yɪ
dɪ dalum je.

Baŋa-Wɛ mu te lugu baŋa maama

Kvra bu-baara dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

47 Nabiin-dwi maama,
ba-na á magɪ japoora,
á daari á kaasi
á zuli Wɛ dɪ wɔpolo!

² Yuutu Baŋa-Wɛ dɪm tiini Dl maŋɪ
sɪ nabiinə taa kwari-Dl.

Dl maa yɪ Pa-faru wɔlɔ na te
lugu baŋa maama tɪn.

³ Dɪntɔ mu wanɪ dwi-gɛ tiinə
tɪnɪ zanzan Dl pa dɪbam,
pa dɪ nɔn-biə bam

wɔ dɪbam dam kuri nɪ.

⁴ Dl ma kuri tɪgɪ kantɔ Dl pa dɪbam
sɪ dɪ taa te,

Dl na tiini o soe Zakɔbɪ
dɪ o dwi dɪm tɪn ŋwaanɪ.

Kuntɔ ŋwaanɪ, dɪ jɪgɪ wɔpolo
tɪgɪ kam baŋa nɪ.

⁵ Wɛ mu diini baŋa sɪ Dl jəni
Dl paari jəŋə je nɪ.

Nɔɔna bam maa kaasi dɪ kwərə-dɪa
ba daari ba wu nabwaanɔ,
sɪ ba zuli Baŋa-Wɛ.

⁶ Leeni-na á tee Wɛ!

Leeni-na le á ma á tee-Dl.

Leeni-na á tee dí Pe wóm!

Leeni-na le á ma á tee-DL.

⁷Beŋwaani, lɔgv baŋa maama

Pe wóm mu yɪ We.

Leeni-na tiə le á zuli-DL.

⁸We je DL ninwaŋa paari jangɔŋɔ kum
baŋa ni,

yɪ DL di paari lɔgv baŋa
tunɪ dum baŋa ni mu.

⁹Lɔgv baŋa pwa di dɪdeera maama jeeri daani mu.

Ba maa wəli dɪbam wɔni,

sɪ dí maama zuli

Abraham We dum.

We jɪgɪ dam DL dwe pwa maama.

DL maŋɪ di zulə je maama ni.

Siyɔn yɪ We titi tuw mu

Kvra bu-baara deen panɪ ləŋə kantɔ.

48 Dɪbam Tu Baŋa-We
tiini DL jɪgɪ kamunni!

DL yɔɔrɪ DL maŋɪ mu

sɪ nɔɔna taa tee-DL

DL titi tuw kum wɔni.

Piu kulɔ DL na pɔɔrɪ DL pa DL titi tun
baŋa ni mu kuntu.

²Piu kum tiini ku lamma mu
ku gaalt

di ku na diini weeni te tun.

Lɔgv baŋa je maama

wó di ywəəni ku ŋwaani.

Siyɔn piu kum nyɪ di Zafon piu

kulɔ na wɔ jazum baŋa seeni tun mu.

Ku maa yɪ Pa-faru wóm tuw kum.

³We mu pe ku ji dalum je

sɪ nɔɔna taa tui ba səgi

DL woro kum wɔni.

⁴Nii-na! Lɔgv baŋa pwa bam
ki ni daani,

yɪ ba nuŋi sɪ ba zaŋɪ najara

di Siyɔn tuw kum.

⁵Ba laan na yɪ da tun,

ba ma nii ba na ku na yɪ te,

yɪ ku su-ba.

Fuɔni ma ja-ba

pa ba pipiri ba duri ba viiri.

⁶Dáani mu ba yura sat di fuɔni.

Liə maa jɪgɪ-ba,

ni kaani wulɔ na vri pugə

sɪ o lu tun.

⁷Ku ta nyɪ di nmu pe vu-dw zaŋɪ

wa-puli je ni ku ba

ku cɔgi nabwəeru tulɔ na nuŋi Tarsisi ni
pipiu ŋwaani tun.

⁸Dí ya maŋɪ dí ni

We tituŋa yam ŋwa,

sɪ lele kuntu dí titi yə

laan mu ne-ya.

Dí wɔ Paŋwa Tu Baŋa-We titi

tuw kum ni.

Dɪbam Tu We dum tuw kum

mu kuntu.

We wó pa ku zigum taa dana

sɪ ku taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

⁹Dɪbam Tu We, dí tu dí zigɪ

nmu digə kam ni,

yɪ dí buŋɪ n sono cɪga cɪga kum wɔbuŋa.

¹⁰N yɪrɪ dum na zaŋɪ weeni te tun,

kuntu doŋ mu nɔɔna wó taa tee-m lɔgv

baŋa je maama ni.

Nmu jazum dum jɪgɪ dam,

yɪ n pa cɪga wura

je maama ni.

¹¹Kuntu ŋwaani Siyɔn tiinə bam

wɔw poli zanzan.

Zuda tunɪ dum di maa jɪgɪ wɔpolo,

nmu na burɪ cɪga bura tun ŋwaani.

¹²Zaŋɪ-na á kaagi Siyɔn tuw kum,

sɪ á nii ku na yɪ te tun.

Jeeli-na ku di-dɪdwaaru tun ni.

¹³Ta maani-na kabri sɪlu

na lɔgi sɪ pi tuw kum tun ni ni,

sɪ á daari á nii ku dalum je sɪm

na dana te tun.

Kuntu, á wó want á maŋɪ á brɪ

dwi dɪlɔ na wɔ kwaga ni tun

yɪ á wɪ:

¹⁴Dɪbam Tu We dum mu tuntu.

DL wó taa nii dí baŋa ni maŋa maama

sɪ ku vu ku yɪ kweelim maŋa kam.

Jɪjɪguru taani

Kvra bu-baara deen panɪ ləŋə kantɔ.

49 Lɔgv baŋa dwi tiinə maama,
cəgi-na!

Abam balɔ maama na zuvri

tɪga baŋa ni tun

puvri-na á zwa!

²Abam maama cəgi-na,

ku na maŋɪ ku yɪ dɪdeera

di nabwənə di,

ku ta wəli di nadunə

di yinigə tiinə maama.

³ Amv ni-taant wó brɪ swan lanyrant.
A bubuŋ-ŋuna yam dɪ wó pa
sɪ nɔɔna yi pʊvri.
⁴ Amv wó kwaant a zaasi dundi.
A ta wó daart a ta kɔnɔ
yɪ a leeni a maŋɪ sɪ kuri
a brɪ nɔɔna.

⁵ Lɛɛrv na tv a baŋa ni,
a nan bá taa kwart fʊvni,
nunɛnu kampin-nyuna na gilimi-nɪ ba kɪ titari nɪ.
⁶ Bantv kɪ ba cɪga dɪdaant
ba jɪjɪgɪrv mu,
yɪ ba jɪgɪ tura dɪ ba na yɪ nadunə tun.
⁷ Nɔɔn-nɔɔnv bá want o ŋwi
o doŋ jɪni
sɪ o joŋɪ kv tu ŋwia.
N bá want n ŋwi
n ŋwia kam kwərə n pa Wɛ.
⁸ Nabiinu ŋwia tiini ka jɪgɪ kuri.
N bá want n ŋwi
sɪ kv yi ka kwərə kv ti.
⁹ Kuntv tun, nabiinu bá taa ŋwi taan wuu
sɪ o yɪra daa yɪ pɔ tɪga kuri nɪ.
¹⁰ Nmv wó maant nɪ nɔɔna maama tva,
kv na maŋɪ kv yɪ yi-pʊri-nyuna,
dɪ nɔn-jwəru, dɪ nayəri-nyuna dɪ.
Ba maama wó tv
yɪ ba daart ba jɪjɪgɪrv ba yagɪ
ba pa nɔɔna badonnə mu.
¹¹ Ba yibeelə laan maa wó ji ba sam
mɛ ba na wó taa zʊvri taan wuu tun.
Ba ta wó maŋɪ da
sɪ kv taa ve wuu,
dɪ ba dɛen na jɪgɪ ba titɪ tɪga
te maama tun dɪ.
¹² Nabiinu na maŋɪ o jɪgɪ nunwaŋa
te maama dɪ,
o bá maŋɪ tɪga baŋa nɪ taan wuu.
Nabiinə dɪ vara maama
guri bɪdwi mu.
¹³ Tɪntv mu jwəru tɪlv na buŋɪ
ba titɪ kamunni tun wó guri,
kv ta wəli dɪ balv maama
na tɔgɪ bantv cwe sum tun.
¹⁴ Bantv maama lagɪ ba tv mu,
nɪ peeni te tun.
Tvunt wó ja-ba
dɪ kalɪ dɪ ja vu curu.
Tɪga na pʊvri, nɔn-ŋuna wó dɪ dam ba baŋa nɪ.
Ba yɪra maa wó pɔ tɪga kuri nɪ.
Ba daa bá taa jɪgɪ ba titɪ sam
sɪ ba taa zʊvri dɪ wʊni.

¹⁵ Wɛ nan mv wó vri amv
tvunt jɪŋa nɪ.
Dl wó vaŋɪ-nɪ sɪ a taa wʊ Dl tee nɪ.

¹⁶ Nɔɔnv na yɔvri o ji nadum
pa o dɪ paart o sɔŋɔ nɪ,
yɪ pa kv taa daant-m.

¹⁷ Bɛŋwaant, kv tu na tɪga,
o bá want o ja kʊlvkʊlv
o wəli da o kɛ.

O jɪjɪgɪrv tum bá tɔg-o
tv zʊ tɪga kuri.

¹⁸ Kv tu ta na ŋwi: oó buŋɪ nɪ
Wɛ yɔvri Dl kɪ o yu-yoŋo,
nɔɔna na zul-o
o yigə-vəŋə ŋwaant tun.

¹⁹ Dɪ kuntv maama, o dɪ lagɪ o tv mu
o vu o wəli o nabaara bam wʊni.

Dáant mv o daa bá fɔgɪ
o na wɪa pooni dɛ dɪ dɛ.

²⁰ Nabiinu na maŋɪ o jɪgɪ nunwaŋa
te maama dɪ,
yɪ o yi na wʊ pʊvri,
kv tu dɪ vara maama guri bɪdwi mu.

Wɛ wó dɪ nɔɔna taant

Aza dɛen panɪ ləŋə kantv.

50 Dam-fɔrv Tu Baŋa-Wɛ dum
mv dwant Dl kwərə.

Dl ma bəŋɪ nabiinə balv maama
na wʊ tɪga kam baŋa nɪ
kv zɪgɪ wa-puli seeni sɪ kv vu
kv yi wa-zʊvri seeni tun.

² Siyɔn mv yɪ tv kʊlv na lamma
kv dwe tunt maama tun.

Wɛ maa zɪgɪ daant mv
Dl nyunt pooni sɪ dɪ nuŋɪ.

³ Dí Tu Wɛ dum mv titwəni
Dl maa buna.

Dl nan za ba ve cumm yoo!
Min-vugv wʊ Dl yigə nɪ mv
kv dɪ wənu maama bugi-bugi.

Vu-dv dɪ maa gilimi-Dl
kv kɪ titari nɪ.

⁴ Dl ma bəŋɪ weyuu dɪ tɪga baŋa
sɪ tv ba tv nii,
sɪ Dl laan dɪ Dl nɔɔna bam taant.

⁵ Dl ma ta Dl wɪ: «Bəŋɪ-na
balv na kɪ ba cɪga dɪ amv tun
sɪ ba ba ba jeeri amv yigə nɪ.
Bantv yɪ balv na kɪ kaanum ba pa-nɪ
pa dí goni nɪ daant tun mu.»

⁶Weyuu kum titi tɔɔli
Wɛ cɪga kam taani.
Wɛ mu lagi Dl buri nabiinə bura!

Wɛ tagi Dl wi:

⁷«Amu nɔɔna Yisurayeli tiinə bam,
cəgi-na!

A lagi a ŋɔɔni a bri ni
á kɪ á cɔgi mu.

Amu nan mu yi Wɛ cɪga cɪga.
A maa yi abam Wɛ dɪm.

⁸Amu na bwe abam kuntu tun,
ku dai á na yəni á kɪ kaanum
á pa-ni,
naa á zwe pɛera maŋa maama
á pa-ni te tun ŋwaani.

⁹Ku nan dai si a joŋi nabe silu
na wu á nabwəuru wɔni tun,
di bubwaalu tilu
na wu á bun-turu wɔni tun.

¹⁰Beŋwaani, kagva wu vara bam maama
yi amu nyum mu.

Amu mu te naani dilu maama
na wu pweeru muru yuu ni tun.

¹¹Zunə balu maama
na jaani wɛɛni tun mu
amu nii ba baŋa ni.

Amu daa ta mu te
ga-vara maama di.

¹²Nɪnɛɛni kana mu ya na jɪgi-ni,
a ya bá ta a bri abam,

luɔv baŋa
di ku wu wəənu tum maama
na yi amu nyum tun ŋwaani.

¹³Ku na yi nabe, amu mu di si nwana na?
Amu wó nyɔ bubwaalu jana na?

¹⁴Nan pa-na si pɛeri dilu
á na wó kwe á kaani á pa-ni tun
taa yi le-kəm.

Tɔgi-na ni dilu á na goni ni di amu tun,
amu na yi Yuutu Baŋa-Wɛ dɪm tun ŋwaani.

¹⁵Cam na yi abam,
loori-na zənə amu tee ni,
si a laan wó joŋi abam a yagi,
Kuntu tun, á wó zuli-ni
ni ku na maŋi si á kɪ te tun.»

¹⁶Wɛ ma ta di nɔn-balwaaru tum Dl wi:
«Abam ba jɪgi cwəŋə si á tɔgi
á ŋɔɔni amu niə yam taani.
Bɛɛ mu yi á bri ni á sɛ
amu ni-gonim dɪm?»

¹⁷Beŋwaani, á wu sɛ si a kurisi abam
a di cwəŋə ni.

Á ta ma daari á vin a zaasum dɪm mu.

¹⁸Abam na nɛ ŋwunɔ,
o kikiə mu su á yi.

Á maa mi di balu
na tɔgi boorim kikiə tun.

¹⁹Á sɛ si á ni-taani taa pai
lwarum mu pulə.

Á kaagi á ŋɔɔni vwan yirani mu.

²⁰Á yəni á ba bɪbara á pai á curu.

Á maa ŋɔɔni á cɔgi o yigə
di o na maŋi o yi á nu-pugə bu mu di.

²¹Abam na tɔŋi kəm-balwaaru tuntu maama tun,
a cum mu.

Abam ga buŋi ni amu di abam maama
yi bidwi mu.

Amu laan nan wó zaŋi a bwe abam,
si á lwaru jaja ni á cɔgi mu.

²²Abam balu yigə na təri amu wɔni tun,
taá ye-na amu taani dɪm ni ni!

Á na wu ləni á wɔɔ,
amu wó zaŋi á baŋa ni
a kaari abam a yagi,

yi nɔɔn-nɔɔnɔ tərə
si o joŋi abam o yagi.

²³Wulu nan na kɪ le-kəm pɛeri
o pa-ni,

ku tu zuli-ni cɪga cɪga mu.

Ku na yi balu maama na suni ba yiə
ba tɔgi cwəŋə tun,

amu Wɛ wó pa ba na amu vrɪm dɪm.»

Yibwənə wɛ-loro

*Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv maŋa kalv Wɛ nijonnu
Natan na tu o te o bwe-o o tusim dɪm
ŋwaani, di o na kɪ kabwəŋə di Bat-Seba tun.*

51 Amu Tu Wɛ,
da n sono kum ŋwaani
si n duri amu yibwənə.
A loori-m si n saari
amu lwarum n yagi,
nmu na tiini n jɪgi nabiinə ŋwaŋa tun ŋwaani.
²Zari-ni si a daa yi taa jɪgi tituŋ-lwaannu,
si n daari n kwe-ni
si a nuŋi tusim wɔni.
³Beŋwaani, amu ye a lwarum dɪm ni ni.
Wia di titu maama wɔni,
a wart a swe a tusim dɪm.
⁴Amu na kɪ a cɔgi tun,
ku yi nmu yirani yigə ni mu.
A kɪ lwarum zanzan

a cɔgi nmu ni dum.
 Nmu jigi ciga di nmu na bwe amu te tun.
 Nmu na pe a tu di a bura tun,
 n ta jigi ciga.
⁵ Ku maŋi ku zigi a lura de ni mu
 amu su di lwarim.
 A nu na jaani a pugə tun,
 a maŋi a wu tusim ni mu.
⁶ Nmu nan na lagi kulɔ tun mu yi
 si nɔɔnu taa jigi ciga
 o bicari ni,
 si o yi səgi kulɔkulɔ
 nmu yigə ni.
 Pa n swan yam taa sui a wubuŋa
 si a yi puuri lanyirani.
⁷ A loori-m si n saari a lwarim dum n yagi,
 si n kwe amu bicari
 si a taa jigi wu-poŋo fasti.
⁸ Pa-ni pwələ si a daa joori
 a ni wupolo taani.
 Nmu pui amu n pa a na cɔgum.
 Laan pa a joori a na ywəəni zanzan
 a ŋwia wuni.
⁹ Daa n yi pa a lwarim taa wu
 n yigə ni.
 Saari amu kəm-balwaarv tum
 n yagi dāa ni.
¹⁰ Amu Tu We, joori n naani
 bicari dilɔ na yi lanyirani tun
 n pa-ni.
 Se si a taa jigi wubuŋ-dvura yalu
 na tɔgi nmu ni tun.
¹¹ A loori-m si n yi zəli-ni
 nmu yigə ni.
 Nan yi li n Joro kum
 n daari amu.
¹² Se si amu daa joori a na ywəəni
 a ŋwia wuni,
 nmu na joŋi-ni n yagi tun ŋwaani.
 Wəli-ni si a wubuŋa joori
 ya taa tɔgi nmu niə yam.
¹³ Amu laan wó wanti
 a bri lwarim-kərə
 nmu cwə-laaru tum,
 si ba di pipiri ba joori
 ba ba nmu te.
¹⁴ Amu Tu We, nmu yi dilɔ
 na joŋi-ni n yagi tun mu.
 Yagi n ce-ni si a yi maŋi di tɔvni.
 Kuntu tun, amu wó ma a ni
 a ma zuli nmu yiri,
 nmu na jigi ciga

yi n vri nɔɔna tun ŋwaani.
¹⁵ Amu Yuutu We, pa a ni dum
 puri di taa ŋɔɔna,
 si a wanti a leeni a səni-m.
¹⁶ Vara kaanum nan ba poli nmu wuu,
 si a yaá ja tuntu a ba a pa-m.
 Amu na jaani varim a ba
 si a zwe a pa-m,
 nmu bá se n joŋi.
¹⁷ Amu Tu We,
 kulɔ yirani nmu na lagi
 si nɔɔnu kwe o pa-m tun
 mu yi bicari dilɔ
 na ba jigi fiə tun.
 Wulɔ na tu o titi nmu yigə ni,
 yi o na culi o kəm-balwaarv tum,
 nmu bá vin ku tu.

¹⁸ A loori-m,
 nmu titi lanyirani dum ŋwaani,
 si n wəli Siyɔn tu kum.
 Pa Zeruzalem kabri sum joori
 si lo si zigi weeni di dam.
¹⁹ Kuntu na kia, dí wó joori
 dí ja vara dí zwe dí pa-m,
 pa ku bri kaanum dilɔ
 na tɔgi cwəŋə ciga ciga
 yi di poli nmu wu tun.
 Dí wó ja nabe dí ba dí kaani
 nmu bimbim dum baŋa ni.

Baŋa-We sariya di Dl yu-yoŋo taani

*Davidi deen panu ləŋə kantv maŋa kalv Edəm
 tu Doegɪ na ve Pe Sooli te o ta o bri-o
 nu: «Davidi wu Abimeleki sɔŋo nu» tun.*

52 Nmu wulɔ na yi
 nɔn-kamunu tun,
 bæ mu yi n bri n titi
 n lwarim kikiə yam ŋwaani?
 Baŋa-We nan zigi Dl ciga kam wunt Dl
 pa-ni de maama wuu.
² N dindəlimi nyi di fana
 kalv na tiini ka jigi ni tun mu,
 pa n ŋɔɔni cɔgum taani,
 yi vwan yirani mu n kaagi n fəi.
³ N ta soe lwarim ku dwe lam.
 N ma n kuri vwan fəm
 yi n daari ciga ŋwaŋa.
⁴ Wəənu tilɔ na wai
 ti ki nɔɔna zunnɔ tun
 mu n soe si n tan ŋɔɔni-ti.
 N yɔɔri n gani nɔɔna mu!

⁵We nan wó yɔɔri Dɪ cɪcɔgi nmu sɪ ku ti.
Dɪ lagɪ Dɪ zi-m Dɪ ja Dɪ nuŋi
n sɔŋɔ kum ni,
yɪ Dɪ daari Dɪ gɔ-m Dɪ yagi
sɪ n daa yɪ taa ŋwɪ lɔgv baŋa ni.

⁶Nɔn-ŋuna maa wó na
kɔlv na tv n baŋa ni tun,
pa ku su-ba zanzan.

Ba laan wó kɪ wɔpolo
yɪ ba ta wɪ:

⁷«Nii-na nɔn-kamunu kontu!
O wɔ sɛ sɪ We taa yɪ o dalɪm je.
O nan kwe o cɪga maama
o pa o jɪjɪgɪrv tum mu.
O tuna maa wɔ
o kəm-balwaarv tum baŋa ni.»

⁸Amv nyɪ dɪ olivi tiu
kɔlv vɔɔrv na yɪ timtim tum mu,
Baŋa-We digə kam wɔni.
A ta wó taa salɪ We sono kum
baŋa ni mu maŋa maama.

⁹Amv Tu We, a wó taa tee-m maŋa maama
dɪdaani n na kɪ kɔlv tin.
Amv tuna wó taa wɔ
n yɪrv dum baŋa ni,
dɪ na yɔɔri dɪ lana tin ŋwaani.
A wó taa tee-m
n tɪtɪ nɔɔna bam yigə ni.

N bá wani n gooni Baŋa-We

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

53 Nɔn-jwæru yəni ba te
ba bɪcari ni ba wɪ: «We tərə.»

Ba maama yɔɔri ba cɔgi mu
ga fasi.

Ba tɪtɔŋa dɪ maa tiini ya cɔgi zanzan.
Nɔɔn-nɔɔnv tərə ba wɔni
o na tɔgi cwə-laa.

²We ma zɪgi Dɪ weyuu sɔŋɔ kum ni
Dɪ tiiri Dɪ nii nabiinə,
sɪ Dɪ lwarɪ ba wɔlv jɪgi swan
yɪ o tɔgi We.

³Ba maama ywəri We cwəŋə wɔni,
yɪ ba wɔbvɔŋa yɔɔri ya cɔgi mu
ga fasi.

Nɔɔn-nɔɔnv nan tərə ba wɔni
o na tɔgi cwə-laa,
dɪ dɪdva dɪ.

⁴Wo-lwaanv kərə bá se
sɪ ba zaasi swan na?

Ba jɪgi a nɔɔna bam mu ba cɔga
nɪnɛɛni ku yɪ wɔdiu mu ba di.
Ba nan ba bəŋi We yɪrv ba zuli-Dɪ.

⁵Nii-ba mu!

Kɔlvkɔlv tərə ku na fugi-ba,
yɪ fɔvni ta tiini dɪ jɪgi-ba.

Kv na yɪ á dɔna balv na tv
á baŋa ni tun,

We lagɪ Dɪ cɔgi-ba mu
Dɪ jagɪ ba kwi sɪm.

Á maa wó pa ba di ba cavura,
We na vɪ-ba tun ŋwaani.

⁶Amv nan wó loori We
sɪ Dɪ zɪgi Siyɔn ni
Dɪ ba Dɪ vɪrv Yisrayelt tiinə bam.

We na sunɪ Dɪ pa Dɪ nɔɔna bam
joori ba zɪgi dɪ dam,

Yisrayelt tiinə na yɪ Zakɔbɪ dwi dum tun
wó taa caka dɪ wɔpolo!

We yɪ amv zənnu

*Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv maŋa kalv Zifi tiinə
na ve Pe Sooli te ba ta ba bri-o ba wɪ:*

«Davidi tu o səgi o tɪtɪ dibam tɪtari ni» tun.

54 Amv Tu We,
tɔgi n yɪrv dum baŋa
n jɔŋi-nɪ n yagi.

Da n dam dum ŋwaani
n pa a na a bura.

²A Tu We, cəgi a we-loro kum,
sɪ n daari n se a ni-taanɪ dum.

³Bəŋwaani, vərə mu zaŋɪ a baŋa ni.
Vuna bam kontu

lagɪ sɪ ba ti a ŋwɪa,
ba yigə na tərə We wɔni tun ŋwaani.

⁴Nii-na! We mu yɪ amv zənnu.
A Yuutu We mu təlɪ-nɪ

sɪ a yɪ tv tɪga ni.

⁵We wó pa a dɔna bam
lwarum kikiə joori
ya tv ba yuu ni.

We, da n cɪga kam ŋwaani
n cɔgi-ba n ti.

⁶Amv wó ja a wɔ-yoŋo pɛɛra mu a ba
a ma a kɪ kaanum a pa-m.

Baŋa-We, a ta wó tee nmu yɪrv,
dɪ na yɔɔri dɪ lana tun ŋwaani.

⁷Cɪga tun, We sunɪ Dɪ liiri-nɪ
cam maama wɔni,

pa a want a dɔna bam a di.

Davidi we-loro

55 Amu Tu We,
cəgi a we-loro kum.

A na magi a japoori a loori n yigə ni tun,
yɪ səgi n titi a tee ni.

²Nan pa n yigə taa wu a wɔni
sɪ n daari n ləri-nɪ,

a cam dɪm na pɛ
a yɪra cɛ tun ŋwaani.

³A wubɔŋa vugimi dɪ a dɔna bam
na jɪgi-nɪ ba бага te tun.

Ba nyɪ baari mu a baŋa ni
pa lɛɛv tiini tɪ yi-nɪ.

Ba maa yɔɔri ba culi-nɪ
dɪ ban-lum zanzan.

⁴A wuv kum maama cɔɔri mu.

A maa tiini a kwari fɔvni
dɪ tɔvni na lagi dɪ zi-nɪ lila te tun.

⁵Liə dɪ fɔvni yɔɔri ya jɪgi-nɪ
pa a yɪra sai pɔm-pɔm.

⁶A maa wɪ: «We ya na pe
sɪ a puli vwana mu tuntu,
a yaá jaani mu

nɪnɛni kunkwəŋə doŋ tun
a vu yigə yigə sɪ a want a lu.»

⁷Tuntu a yaá jaani a vu
a yi dáa dáa

sɪ a na jəgə kagva yuu ni sɪ a sin.

⁸A yaá kɪ lila a na səgim je
sɪ a dali,

sɪ a dɔna bam vu-dɪv kuntu
daa yɪ want-nɪ kv daani.

⁹Amu Yuutu We, pa vuvugə tv
a dɔna bam titari ni!

Ja ba bana yam n jagi n yagi!
Kikiə yalv a na yəni a na
tv kum ni tun

mu yɪ nakɔɔri dɪ bubwaka yirani.

¹⁰Kikiə yantu yəni ya kaagi tv kum
ya ve kv kabri sum baŋa ni
wia dɪ titu maama ni.

Pu-sɪŋa dɪ lwarim kikiə
dɪ maa su tv kum wuv,

¹¹yɪ cɔgim daga zanzan.

Vwa-titɔŋa dɪ ganim yɔɔri ya wura mu
kv yaga kam ni.

¹²Kv nan dai a dɔnu mu jɪgi-nɪ
o twia.

Kv ya na yɪ kuntu,

a yaá want a taa cv a titi.

Kv ya na yɪ a dɔnu mu bri o titi a baŋa ni,
a yaá want a lɔ-o.

¹³Sɪ kv yɪ nmu wuv na yɪ
a yuudoŋ tun mu kv kontu.

Nmu yɪ a ciləŋ-yoŋo
yɪ dí mɪ daani.

¹⁴Dí dɛen yəni dí lari daani
dí di ywəni.

Dí maa tɔgi daani
dɪ We kɔgɔ kum maama
dí beeri We digə kam ni.

¹⁵Nan pa tɔvni da dɪ ja
a dɔna bam!

Pa ba vu curu lila ŋvnnɪ.

Bɛŋwaani, lwarim yirani mu su
ba sam dɪ ba bicara.

¹⁶Amu nan wú keeri a loori We mu.
Baŋa-We wú joŋi-nɪ Dɪ yagi.

¹⁷De maama wɔni, zizɪŋa dɪ wia,
dɪ dɪdaan-ni ni mu

a yəni a magi a japoori a loori We yigə ni
dɪ kərə zanzan.

We dɪ ma yəni Dɪ cəgi
a we-loro kum.

¹⁸Nɔɔna zanzan culi-nɪ,
yɪ We liiri-nɪ Dɪ ja Dɪ nuŋi
najara yam wɔni

sɪ a want a na yazurə.

¹⁹We mu yɪ wuv na maŋi

Dɪ di paari faŋa faŋa tun.

Duntu nan wú se a loro kum

yɪ Dɪ daari Dɪ waari a dɔna bam.

Bɛŋwaani, bantu ba se
sɪ ba ləni ba wubɔŋa.

Ba maa ba kwari We.

²⁰Amu yuudoŋ wum zaŋi
o donnə bam baŋa ni.

O ma yiri ni dɪlv o na kv dɪ ba tun.

²¹O yəni o ŋɔɔni ni-svni ŋwaŋa
yɪ cɔgim wubɔŋa wu o yuu ni.

O ni-taani swələ nɪnɛni nugə tun,
yɪ dɪ maama laan za kv nɔɔna zɔvni mu
ni sv-lwaanv na kv nɔɔna zɔvni te tun.

²²Nmu na jɪgi liə yalv maama tun,
sɪ n kwe-ya n pa Baŋa-We,

sɪ Duntu mu wú pa-m dam.

Dɪ bá se sɪ nɔɔn-ŋvna tri
ba tv tɪga ni.

²³Amu Tu We, nmu nan wú ja
nɔɔn-balwaarv bantu

n dɔlɪ n yaŋi goŋo kulɔ
 na luunə tɪn wɔni
 sɪ ba yɪra pɔ.
 Ba na yɪ nɔn-gura dɪ vwa-fɔra tɪn,
 n laŋi n pa ba tɪ mu
 yɪ ba ta yɪ nɔn-dɔnnu.
 Amu tɪtɪ nan wó kwe a tuna mu
 a daŋi nmu wɔni.

Kɪ n wu-dɪdva dɪdaani Baŋa-We

*Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv maŋa kalv
 Filisi tiinə na jaan-o Gati tw wɔni tɪn.*

56 Amu Tu We, duri amu ŋwaŋa.
 A dɔna mu zaŋi a baŋa ni
 yɪ ba beɛsɪ-nɪ de dɪm maama wɔni.
²Ba maa nwana a baŋa ni
 maŋa maama,
 yɪ ba zanzan mu brɪ ba tɪtɪ
 ba jaŋi dɪ-nɪ.
³Fɔvɔni nan na yəni dɪ ja-nɪ,
 a daa ta wó kɪ a wu-dɪdva dɪ nmu.
⁴A Tu We, a laŋi a tee nmu,
 dɪ ni dɪlv n na tiŋi tɪn.
 A sunɪ a kɪ a wu-dɪdva dɪ We.
 Kuntv ŋwaani a daa bá taa kwari fɔvɔni.
 Nabiinə daa bá wani
 ba kɪ amu kulɔkulɔ.

⁵De dɪm maama wɔni tɪn,
 ba jɪŋi-nɪ ba daana.
 Ba wubɔŋa maama maa yɪ
 sɪ ba kɪ-nɪ lwarum.
⁶Ba tiŋi yɪ mu ba yɪrɪ
 a na-vəli maama,
 yɪ ba laŋi cwəŋə mu
 sɪ ba ma zi-nɪ.
 Ba maa tuntɪ ni
 ba wó na laŋa ba gv-nɪ.
⁷Ba na yɔɔrɪ ba tɔŋi lwarum tɪn,
 nmu wó pa-ba cwəŋə
 sɪ ba lu na?
 Amu Tu We, nan pa n bani zaŋi
 dɪ nɔɔna bam,
 pa ba na cɔŋum.
⁸Kv na yɪ liə yalv na yəni
 ya daani-nɪ tɪn,
 n jeeli ya maama.
 N ta ma n la a yi-na bam
 n kɪ kunkwələ wɔni
 sɪ n lwarɪ a na keeri te maama.
 N pupɔni ya maama n tiŋi
 n tɔno kum ni.

⁹De dɪm a na wó bəŋi We yɪrɪ
 sɪ Dɪ ba Dɪ zəni-nɪ tɪn,
 a dɔna bam laan wó titwəni
 ba joori kwaga.
 Kuntv maa pai a ye ni:
 We mu zɪŋi a kwaga ni.

¹⁰A laŋi a tee We mu
 dɪ ni dɪlv Dɪ na tiŋi tɪn.
 Cɪga tɪn, a wó taa tee Baŋa-We
 Dɪ ni-taani dɪm ŋwaani.

¹¹A sunɪ a kɪ a wu-dɪdva dɪ We.
 Kuntv ŋwaani a daa bá taa kwari fɔvɔni.
 Nabiinə daa bá wani
 ba kɪ amu kulɔkulɔ.

¹²Amu Tu We, a maŋi sɪ a tɔŋi
 ni dɪlv a na dugi dɪ nmu tɪn.
 A maa wó ja le-kəm pɛera
 a ba a pa-m.

¹³Bəŋwaani, nmu mu kwəli-nɪ
 pa a wu tɪŋi.
 N ta ma n cɪ-nɪ
 pa a wu tɪ tɪga ni.
 N kɪ kuntv sɪ a taa wai a ve
 We cwəŋə wɔni
 yɪ ŋwɪa pooni wu a tee ni.

We-loro zənə ŋwaani

*Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv maŋa kalv o na duri o
 səŋi piu bɔɔni wɔni sɪ Sooli yɪ ja-o tɪn.*

57 Amu Tu We, duri a ŋwaŋa.
 Popo, sɪ n duri a ŋwaŋa.
 A tu nmu te mu sɪ a səŋi a tɪtɪ.
 Pa a səŋi n woro kum wɔni,
 ni nmu na yarɪŋi n vwana
 n kwəli-nɪ te tɪn,
 sɪ leɛrv tum maama ke.
²A laŋi a keeri a loori
 Yuutu Baŋa-We dɪm mu.
 Duntv maa yɪ dɪlv
 na zɪŋi a kwaga ni tɪn.
³We wó zɪŋi Dɪ weyuu ni
 Dɪ tɔŋi zənə a ŋwaani
 yɪ Dɪ daari Dɪ jɔŋi-nɪ Dɪ yaŋi.
 Kv nan na yɪ balv na zaŋi
 a baŋa ni tɪn,
 We wó waari-ba.
 We wó pa Dɪ sono kum yi-nɪ,
 Dɪ na zɪŋi Dɪ cɪga kam wɔni tɪn ŋwaani.
⁴A dɔna bam gilimi-nɪ
 nɪnɛɛni a na tigi
 nywənu tɪtari ni

yi ti lagɪ sɪ ti tɔrɪ
nabiinə ya-nwana te tun mu.
Nɔɔna bam kuntu yələ nyɪ nɪnɛɛnɪ
cicwə dɪ cɪna mu.
Ba dindəlɪmə maa nyɪ dɪ sɔ-lwaanu
tɪlɔ na tiini ti jɪgɪ ni tun.

⁵Amu Tu Wɛ, pa n yɪrɪ zaŋɪ
weyuu maama nɪ!
Ta pa n paari-zulə taa nai
lɔgɔ baŋa je maama nɪ!

⁶A duna bam cigɪ cikɪ mu
sɪ ba ja-nɪ.
A vwana ma pari
wɔ-cɔgɔ ŋwaanɪ.
Ba ta ma ku goŋo
sɪ a tɔ ku wɔnɪ,
yi ba tɪtɪ mu joori ba tɔ ku wɔnɪ.
⁷Amu Tu Wɛ, a wɔwɔ kum yɔɔrɪ
ku da nmu mu.
Cɪga tun, a kɪ a wɔ-dɪdɔba dɪ nmu.
Kuntu tun, a lagɪ a leeni le a zuli-m.

⁸A wó kɪ a tɪtɪ mu daanɪ
a zaŋɪ wɛɛnɪ!
A laan wó kwe kwaanu dwi dwi
a ta pa ti kwəri zaŋɪ.
Tɪga na puurɪ,
a wó zaŋɪ lɪla a leeni le!
⁹A Yuutu Wɛ, a wó kɪ nmu le
nɔɔna bam maama yigə nɪ.
A ta wó leeni le a zuli-m
lɔgɔ baŋa dwi tiinə maama wɔnɪ.
¹⁰N sono kum wɔra mu taan,
yi ku guɪnɪ ku dɪ weyuu.
Nmu na yɔɔrɪ n zɪgɪ
n cigɪ wɔnɪ te tun
mu tiini ku yalma
ku gaalɪ kunkwəɛnu tun.

¹¹Amu Tu Wɛ, pa n yɪrɪ zaŋɪ
weyuu baŋa maama nɪ!
Ta pa n paari-zulə taa nai
tɪga baŋa ni maama nɪ!

Baŋa-Wɛ wó di nabiinə maama taanɪ

Davidi deen panɪ ləŋə kantɪ.

58 Abam balɔ na yi dɪdeera tun,
á yəni á tɔgɪ cigɪ
dɪ á na dɪ nɔɔna taanɪ te tun na?

Á wó sɛ á burɪ cigɪ bura
á pa nabiinə na?
²Awo! Lwarum kikiə yiranɪ mu
á burɪ ya wɔbɔŋa.
Á na tɔŋɪ te tun pai wɔ-lɔŋ-tɪtɔŋa
sui tɪga kam baŋa maama.
³Nɔn-balwaarɔ tum yəni ba cɔgɪ mu
ku zɪgɪ ba lura maŋa nɪ.
Ba lɔgɪ-ba dɪdaanɪ ba maŋɪ
ba ywəri cwəŋə wɔnɪ mu
yi ba kaagɪ ba fɔɪ vwan.
⁴Ba ni-taanɪ tiini dɪ cana,
nɪ bɪsankwɪa vɪan na yi te tun mu.
Ba ma sun ba zwa sɪ ba yi cəgɪ,
nɪ kapaa dɪ na kɪ te tun.
⁵Ka ba sɛ sɪ ka cəgɪ liri mwaanu tiinə
balɔ na kwaanɪ sɪ ba ja-ka tun,
dɪ ba na maŋɪ ba kɪ swan te maama.
⁶Amu Tu Wɛ, nan bwəri
a duna bam yələ,
ba na nyɪ dɪ nyɔŋ-pwalɪ
na lagɪ sɪ sɪ tɔrɪ-nɪ tun ŋwaanɪ.
Baŋa-Wɛ, guri ba yələ yam n yagɪ!
⁷Pa ba wɪ nɪnɛɛnɪ na
na logɪ ba kɪ tɪga nɪ te tun.
Ba na tagɪ ba cɪna yam,
pa ya taa ba jɪgɪ ni sɪ ya zɔ.
⁸Ta pa ba taa nyɪ nɪnɛɛnɪ
kunkwərə na yəni ya ku
ya daari ya kogolə yiranɪ te tun,
sɪ ba ta taa nyɪ dɪ
bu-tɔa balɔ ba na lɔga
yi ba bá fɔgɪ ba na wɪa pooni tun.
⁹Wɛ wó kɪ lɪla o saari-ba o yagɪ,
ba nɔn-dɔnnɔ dɪdaanɪ
ba nankwin maama,
pa ba je lɪla
ba dwəni kambɪə na lɔnɪ lɪla
mim nɪ te tun.

¹⁰Nɔn-ŋɔna wɔwɔ wó poli
nɪnɛɛnɪ nɔn-balwaarɔ tum na nɛ
waarum dɪlɔ na maŋɪ dɪ ba tun.
Ba ta wó vu ba zari ba nɛ
dɪ nɔn-balwaarɔ jana bam.
¹¹Nɔɔna laan maa wó ta ba wɪ:
«Nii-na nɔn-ŋɔna bam
na nɛ nyɔɔrɪ te tun.
Cɪga ŋwaanɪ tun, Wɛ wɔra
yi Dɪ burɪ cigɪ bura
lɔgɔ baŋa nɪ.»

We-loro

Davidi dæen panu ləŋə kantv maŋa kalv Pe Sooli na tɔŋi nɔɔna si ba yɪrɪ Davidi sɔŋɔ kum, si ba daari ba gv-o tin.

59 Amv Tu We, joŋi-nɪ
a dɔna bam juŋa ni n yagɪ!

Ta n cv-nɪ,
sɪ balv na zɪgɪ amv zɪgɪ tɪn
yɪ want-nɪ.

²Joŋi-nɪ balv na tɔŋi lwarɪm tɪn
juŋa ni,
dɪdaani nɔn-gura dɪ juŋa ni.

³Nii mv! Ba dalɪ gugwæru wunt mv ba cəgə,
sɪ ba laan nuŋi ba zi-nɪ ba gv.

Vuna bam kontv buŋi
sɪ ba ki-nɪ zɔnnɪ mv.

Baŋa-We, kv nan dai ni
a ki wɔŋo a cəgɪ ba yigə.

⁴Ba ma sunt ba yɪə
ba duri sɪ ba ja-nɪ,
yɪ kv dai amv mv cəgɪ
dɪ funfun dɪ.

Kuntv tɪn, zaŋi wæni
sɪ n ba n zəni-nɪ.

Nii n na ba na ki-nɪ te tɪn.

⁵Paŋwa Tu Baŋa-We,
nmv mv yɪ dɪbam Yɪstrayɛlɪ tiinə We dɪm.

Zaŋi wæni sɪ n waari
dwi-gɛ tiinə bam.

Kv na yɪ vwa-nyɪna bam kontv
na tɔŋi lwarɪm tɪn,

yɪ duri ba yɪbwənə maŋa dɪ maŋa!

⁶Tɪtu ni mv a dɔna bam yəni
ba joori yo seeni.

Ba maa kaagɪ tɪv kum maama wunt
yɪ ba wəə ni kakuri te tɪn.

⁷Ta n cəgɪ ba na ŋɔɔni
kamunni ŋwe ŋwaŋa te tɪn!

Ba ni-taani dɪm yəni
dɪ cəgɪ nɔɔna,
nɪnɛni sv-lwaanv na ki nɔɔna zɔnnɪ te tɪn.

Ba maa buŋi ni:
«Nɔɔn-nɔɔnv bá want o ni dɪ ŋwaŋa.»

⁸Baŋa-We, nmv nan jɪgɪ-ba mv
n mwana.

N jɪgɪ dwi-gɛ tiinə bam maama
mv n gweelə.

⁹Amv Tu We, nmv mv jɪgɪ dam

sɪ n kwəli-nɪ.

Amv wó kwəni a nii nmv mv,
n na yɪ a dalum je tɪn ŋwaani.

¹⁰A Tu We dɪm wó ba

Dɪ joŋi-nɪ Dɪ yagɪ,

Dɪ na jɪgɪ a sono maŋa maama tɪn ŋwaani.

Dɪ ta wó pa a want a dɔna bam
a di.

¹¹Dɪ Yuutu We, yɪ garɪ n gv-ba lula,
sɪ a nɔɔna bam garɪ ba swe
ba swiə.

Nan ma n dam-fɔrɔ kum

n pa ba taa beeri yɔɔ yɪrɪni,

sɪ n laan daari n pa ba tɪv tɪgɪ ni.

Nmv We yəni n cv dɪbam,

ni najara cɪ-kwaŋa na kwəli nɔɔna
najara wunt te tɪn mv.

¹²Ba kamun-ŋwe yɪ kəm-balwaarv yɪrɪni mv.

Kuntv tɪn, pa ba na jɪgɪ fiə te tɪn dɪ ba tɪgɪ ni.

Ba ta yəni ba sɔɔlɪ lwarɪm,
yɪ ba fɔɪ vwan.

¹³Kuntv ŋwaani,

təgɪ n ban-lum dɪm baŋa

n cəgɪ-ba fast, pa ba je.

Kuntv mv wó pa lugu baŋa

je maama nɔɔna lwarɪ ni:

We mv sunt Dɪ nii dɪbam Zakəbɪ dwi dɪm baŋa ni.

¹⁴Tɪtu ni mv a dɔna bam yəni

ba joori yo seeni.

Ba maa kaagɪ tɪv kum maama wunt

yɪ ba wəə ni kakuri te tɪn.

¹⁵Ba maa yəni ba kaagɪ

ba beeri wodiiru sɪ ba di.

Ba na wɔ di ba su,

baá taa suurə mv.

¹⁶Kv nan na yɪ amv, a lagɪ a leeni

a zuli-m n dam dɪm ŋwaani mv.

Zɪzɪŋa maama ni mv,

a ta wó leeni dɪ kwər-dɪa

n na jɪgɪ a sono maŋa maama tɪn ŋwaani.

Beŋwaani, nmv mv yɪ a dalum je

mɛ a na wó want a vu a kwəli a tɪtɪ

a cam maŋa ni tɪn.

¹⁷Amv Tu We, nmv mv jɪgɪ dam

sɪ n kwəli-nɪ.

A wó taa leeni le mv a zuli-m.

Beŋwaani, nmv mv yɪ a dalum je.

Nmv yɪ amv Tu We dɪm

na jigi a sono maŋa maama tun.

We yɪranɪ wó wanɪ dí dɔna Dɪ di

*Davidi deen panɪ ləŋə kantv maŋa kalv o na kɪ najara
di Siiri tiinə badonnə, yɪ o jar-kərə bam yigə tu Zoabi
pipiri o zaŋɪ Edəm jar-kərə murrv fugə-tle
(12,000) baŋa nɪ o gv-ba Yɛ bolo kum nɪ tun.*

60 Dɪbam Tu Wɛ,
n nuŋi dɪbam kwaga nɪ,
yɪ n daari n cəgi dí dam.
N banɪ ya mu zaŋɪ
dɪbam baŋa nɪ.
Laan nan pa dí dam joori
di taa wura.
²Nmu mu sugi dɪbam tɪga kam
pa ka sisiŋi,
yɪ n daari n pa ka bɔki bile.
Nan joori n surɪ ka lulooru tum,
sɪ tɪga kam daa yɪ taa sisiŋi.
³Nmu pe cam yɪ dɪbam
balv na yɪ n nɔɔna bam tun,
pa ku ni dɪbam zanzan.
Ku nyɪ nɪnɛnɪ n na pe dɪbam sana pa dí nyɔ
yɪ dí laan bəri te tun.
⁴Ku nan na yɪ balv na kwari nmu tun,
n zəŋi nyɪnyɔgv woŋo mu n pa-ba,
sɪ ba wanɪ ba duri ba vu da
sɪ najara yam yɪ yi-ba.

⁵Popo, ləri dí wɛ-loro kum.
Kwe n dam-fərə kum
n ma n joŋi dɪbam n yagi.
Kuntv tun, n nɔn-sonnu tum
wó taa te ba tuti.
⁶We zɪgi Dɪ tuti digə kam nɪ mu Dɪ wɪ:
«Amv wó bri a dam jaja
a ce ce Sishem laŋa kam,
yɪ a daari a maŋɪ Sukɔti bolo kum
a pɔɔri a pa a nɔɔna bam.
⁷Galadi laŋa kam yɪ amv nyɪm,
ku ta wəli di Manasi laŋa kam di.
Efrayim maa nyɪ di
a yicəgə kam.
Zuda di maa nyɪ di
a paari nacəgə kam.
⁸Ku na yɪ Moabi laŋa kam,
daani mu a lagi a taa sant
a jɪn sim.
A ta lagi a dɔli a natrɪ
Edəm tuv kum seeni mu,
sɪ ku bri nɪ a te-ku.
A kwərə maa wó bagɪ ka yagi

Filisi tiinə bam seeni,
a na wanɪ-ba a di tun ŋwaani.»

⁹Wɔɔ nan mu wó ja amv o vu
tuv kulv na ləgi ku pi tun wɔni?

Wɔɔ mu wó ja-nɪ o vu
o yɪ Edəm tuv kum?

¹⁰Dɪbam Tu Wɛ, nmu nan nuŋi
dí kwaga nɪ mu na?

Dí na nuŋi sɪ dí zaŋɪ najara,
n daa n bá təgi dí yigə
sɪ dí vu na?

¹¹Nan wəli dɪbam

sɪ dí wanɪ dí dɔna bam,

sɪ nabiinə na jigi zənə dilv tun maama ba jigi kuri.

¹²We nan na wv dɪbam tee nɪ,
dí wó wanɪ dí dɔna bam dí di.

Dintv wó nɔnɪ-ba Dɪ cuvəgi
Dɪ pa dɪbam.

Davidi wɛ-loro

61 Amv Tu Wɛ,
cəgi a kərə kam,
sɪ n daari n se a wɛ-loro kum.
²A maa zɪgi ləgv kum yigə yigə nɪ
yɪ a keeri a loori-m.
Amv tuna maama ti mu.
Nan da amv yigə sɪ n ja-nɪ
n vu n yɪ piu kulv
na diini weyuu ku dwe amv tun,
sɪ a na jəŋə je dáani.
³Benwaani, nmu mu yɪ wulv
a na səgi n woro wɔni tun.
N ma n yɪ a dalum je na kwəli-nɪ
pa a dɔna wari sɪ ba yi-nɪ tun.
⁴Se sɪ amv taa zɔvri n sɔŋə kum nɪ
maŋa maama,
sɪ a wanɪ a səgi n woro kum wɔni,
nɪ nmu na yarigi n vwana
n kwəli-nɪ te tun.
⁵Benwaani, amv Tu Wɛ,
nmu maŋɪ n ni a na dugi durə
te maama tun.
N ta ma pa a na nyɔɔri
nɪ ku na maŋɪ sɪ n pa
balv na kwari-m tun.

⁶Pa Pɛ wum taa jigi mumwe-deeri.

Se sɪ o taa ŋwɪ taan
sɪ o na dwi zanzan.

⁷We, pa cwəŋə
sɪ o jəni o paari dum nɪ taan

yt n nii o baŋa ni.
Nmu na zigi n ciga wunt tun,
pa n sono kum taa cu-o
maŋa maama.

⁸Kuntu tun, amu wó taa leeni
a zuli n yiri dım
yt a bá yagi.
De maama wunt, a ta wó taa ki
a sui kulv maama
a na dugi durə ni a wó ki tun.

Pa n tuna taa wv We baŋa ni

Davidi deen panu ləŋə kantv.

62 Amu wó punit mu a taa cəgi We si Dl zəni-ni,
si ku yt Duntu yirani mu
wó wani-ni Dl joŋi Dl yagi.
²Duntu yirani mu yt piu kulv
amu na salı ku yira ni tun.
Dl ta maa yt amu vırvu.
Dl kwəri Dl yt amu dalım je mu.
Nəon-nəonu daa bá wani-ni o di.

³Abam maama wó ki jara
di nəonu didva taan
si á vu á maŋi yən mu?
Á lagi si á mag-o
á di tıga ni mu na?
O nan nyi di kəbrə
kalv na vuli tun mu.
⁴Á bubuŋi dum maama yt
si á vaŋ-o á di tıga ni mu,
di o ya na wv weyuu ni te tun.
Á maa soe vwan fəm yirani.
Á yəni á ŋəoni ni-suni ŋwaŋa mu,
yt á wubəŋa maama yt
si á səltı lwarım á pa-o.

⁵Cıga tun, amu wó punit mu
a taa cəgi We si Dl zəni-ni.
Duntu yirani mu jıgi a tuna.
⁶Duntu yirani mu yt piu kulv
amu na salı ku yira ni tun.
Dl ta maa yt amu vırvu.
Dl kwəri o yt amu dalım je mu.
Nəon-nəonu daa bá wani-ni o di.
⁷Ku yt We mu pe a na vrım
dıdaanı zulə.
Dl maa yt pu-kamunu kulv
amu na dali da
pa a səgi Dl woro wunt tun.
⁸A nəona bam, ki-na á wv-dıdva
dıdaanı We maŋa maama wunt.

Pa-na si Dl lwartı kulv maama
na daanı á wubəŋa tun.
We mu yt dí dalım je.

⁹Nabiinə maama yt viuu yirani mu,
nabwənə di didəera maama di.
Nmu ya na kwe-ba
n maŋi ba duuni,
n wó na ni ba ba jıgi yuu.
Ba nan nyi di weeru tlv
viu na kalı ku ja je tun mu.
¹⁰Yi ma n dam n pini nəona.
Ta yt ta n jıgi tura di wəənu tlv
n na vri n donnə tee ni tun.
Nmu jıgıruv tum na puli
pa ti daga te maama,
ta n ye si n yt kwe n bicarı
n fəri ti baŋa ni.

¹¹Amu ni cıga kuni bule
We tee ni.
Dayıgə tu mu yt ni: We jıgi dam.
Kulv na wəli da ku ki bule tun
maa yt ni:
¹²Nmu Baŋa-We jıgi nabiinə sono cıga cıga.
Nmu yəni n ŋwt nəonu maama mu
si ku təgi di o tituŋa
na yt te maama tun.

We sono kum daga

*Davidi deen panu ləŋə kantv maŋa kalv o na
wv Zuda kagva kam wvni tun.*

63 Amu Tu We,
nmu sunt n yt a We mu.
Nmu fra tiini ya zv-ni,
nıneeni na-nyəm na jıgi-ni te tun.
Amu tiini a lagi-m di a wv maama,
ni ti-kura na tigə yt na tərə tun.
²Amu na zv n digə kam ni tun,
a ne nmu di n dam dım maama,
ku wəli di n paarı-zulə yam.
³Nmu na tiini n jıgi amu sono tun,
ku gari ŋwia kam tutı ku pa-ni.
Kuntu ŋwaanı amu wó ma a ni dım a pa-m zulə.
⁴Amu ta na jıgi ŋwia tun,
amu wó tee-m.
Amu wó zəŋi a jıa a loori-m.
⁵Amu bicarı laan wó zuri,
nıneeni a na ne wodi-fəro
a di a su te tun.
A maa wó daarı a leeni le
a zuli-m di wvpolo.

⁶Tɪtu nɪ, amv na yəni a pəni sɪ a dɔ,
a guli nmu gulə mu maŋa maama,
yɪ a buŋɪ nmu wubuŋa.
⁷Kv zɪgɪ pulim nɪ,
nmu maŋɪ n yɪ amv zənnu mu.
A maa səgi n woro kum wɔnɪ.
Kuntu ŋwaanɪ a leeni le dɪ wupolo.
⁸Amv wú taa salɪ-m mu,
sɪ n ma n jazum dɪm
n ma n təli-nɪ.
⁹Balv dwi maama na beeri
sɪ ba gv-nɪ tɪn,
nmu wú cɔgɪ.
Bantu wú tɪ ba vu tɪga kuri kuri
ba daari amv.
¹⁰Jar-kərə wú ma sv-lwaanv mu
ba gv-ba.
Ga-kakuri maa wú ja ba yura yam sɪ dɪ.

¹¹We ŋwaanɪ mu Pɛ wɔm nan
wú dɪ ywəəni lanyiranɪ.
Balv maama na yəni ba goni ni
We yurɪ dɪm ŋwaanɪ tɪn wú zuli-Dl.
Kv daari sɪ vwa-fɔra dwi maama niə pu.

Davidi wɛ-loro kwəlɪm ŋwaanɪ

64 Amv Tu We,
cəgi amv wɛ-loro
dɪ a na wv cam wɔnɪ te tɪn.
Ta n cv-nɪ a dɔna bam titari nɪ
dɪ ba na fugi-nɪ te tɪn.
²Ta n kwəli-nɪ,
sɪ nɔn-balwaarv na banɪ daanɪ
sɪ ba cɔge-nɪ te tɪn
yɪ want kv yi-nɪ.
Yɪ sɛ sɪ kəm-balwaarv tiinə
zv kɔgɔ wɔnɪ
ba kɪ lwarɪm a yuu nɪ.
³Bantu dindəlɪmə yam goni mu
nunɛɛnɪ sv-lwaanv niə te tɪn.
Ba ni-taanɪ dɪ maa zɔ nɔɔna
nunɛɛnɪ cɪna te tɪn.
⁴Ba yəni ba səgi mu
ba da ba ta nɔn-ŋuna,
yɪ ba ba kwarɪ fɔvɔnɪ.
⁵Ba yəni ba pa-da baari mu
sɪ ba yɔɔrɪ ba kɪ lwarɪm
nɪ ba wubuŋa na jaanɪ
sɪ ba kɪ te tɪn.
Ba banɪ daanɪ mu sɪ ba cɪ cɪgrɪv ba donnə ŋwaanɪ,
yɪ ba wɪ: «Nɔɔn-nɔɔnɔ ba nat
dɪ kənə yam.»

⁶Ba na jəni ba banɪ
kəm-balwaarv bana kuntu,
ba laan yəni ba ta mu nɪ:
«Kv yɪ wo-laa mu dɪ banɪ.»
Cɪga tɪn, nabiinə bicari dɪ ba wubuŋa maama
banjwe maŋa dɪ maŋa.
⁷We nan mu wú kwe
Dl cɪna yam Dl ta-ba,
pa ba da ba na zɔnnɪ.
⁸Bantu tɪtɪ ni-taanɪ dɪm
mu lagɪ dɪ joori dɪ di-ba,
pa ba tv tɪga nɪ.
Wulv maama na nɛ-ba,
kv tu yura wú taa salɪ.
⁹Nɔɔna maama laan maa
wú taa kwarɪ fɔvɔnɪ.
Ba ta wú tɔɔlɪ We tɪtɪŋa yam tɔla,
yɪ ba daari ba kɪ Dl kikiə yam
ba wubuŋa nɪ.
¹⁰Nɔn-ŋuna wú dɪ ywəəni mu
Banja-We ŋwaanɪ.
Dɪntv wɔnɪ mu baá na ba woro.
Balv na yɔɔrɪ cwə-laa wɔnɪ tɪn
wú taa jɪgɪ wupolo
dɪ Banja-We na kɪ kulv tɪn.

Dɪbam tɪna wv We tee nɪ

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

65 Dɪbam Tu We,
kv maŋɪ sɪ dɪ taa tee-m
Siyɔn tɪv kum wɔnɪ mu.
Dɪ wú sunɪ dɪ kɪ kulv maama
dɪ na goni ni sɪ dɪ kɪ dɪ pa-m tɪn.
²Nmu mu yɪ wulv
na cəgi dɪbam wara tɪn mu.
Tɪga banja nɔɔna maama
wú ba nmu te sɪ ba zuli-m.
³Dɪbam lwarɪm dɪm daga
ya dwe dɪ jam,
yɪ nmu ta kwe dɪ lwarɪm kikiə yam,
n yagɪ n ma n cɛ dɪbam.
⁴Balv maama nmu na kuri
sɪ ba ba ba taa zɔvɔrɪ
nmu digə kam wɔnɪ tɪn,
bantv jɪgɪ yu-yoŋo!
Dɪbam yɪ wú su dɪdaanɪ wo-laaru
tɪlv na wv n di-ŋuna kam nɪ tɪn.
Dɪ wú na yu-yoŋo
nmu tɪtɪ sɔŋɔ kum nɪ.

⁵Dɪbam Tu We,
nmu mu yɪ dɪbam Vɪrvɔ.

Nmɔ yəni n sɛ dí wɛ-loro kum,
yɪ n tɔŋɪ tɪtɔŋa yalɔ
na kɪ dɪbam yəəu tɪn,
sɪ n ma n vrɪ dɪbam.

Lugɔ baŋa nɔɔna maama tuna
wɔ nmɔ tee nɪ mɔ,
ku ta wəli dɪ balɔ na kaagi
nanuru tum nɪ ba ve tɪn.

⁶N tɔŋɪ n dam dɪm baŋa nɪ mɔ,
n cwɪ pweeru tum
n zɪŋɪ kəŋkəŋ.

Ku maa brɪ n dam dɪm
na tiini dɪ daga te tɪn.

⁷Nanuru tum na wuuri te
yɪ na-ŋɔnɪ sɪm pɔŋɪlɪ zanzan tɪn,
n pɛ dɔ-fara tum maama
maŋɪ da yirr mɔ.

Lugɔ baŋa tɪnɪ dɪm dɪ na kɪ sɔɔ tɪn,
n pɛ dɪ yɪ cɪmm mɔ.

⁸Balɔ na zɔvri lugɔ baŋa
gugwəəru nɪ yigə yigə tɪn
laan fɔna mɔ dɪ wo-kunkagɪla
yalɔ n na kɪ tɪn.

Ku na zɪŋɪ wa-pulɪ seeni
sɪ ku taa ve wa-zɔvri seeni tɪn
nabiinə maama wɔ taa leeni
wɔpolo le nmɔ ŋwaani.

⁹Nmɔ yigə wɔ tɪga kam wɔnɪ
yɪ n yəni n pa dɔa nɪa
ka baŋa nɪ,

pa ka ywəmmə lanyɪranɪ.
Nmɔ bwi sɪm su sɪ pɛɛlɪ.

Sɪ na bam maa pa
tɪga kam kɪ wɔdiiru zanzan
ka pa nɔɔna bam.

Nmɔ na yəni n tɔŋɪ te tɪn
mɔ kɔntɔ.

¹⁰Nmɔ ma n pa dɔa yəni
ka bugɪ tɪ-kɔra kam.

Dɔa kam maa yəni
ka zuri tɪga kam.

Nmɔ ma n tɔŋɪ kɔntɔ baŋa nɪ
n pa pwələ sɪ wɔdiiru wani
tɪ kɪ lanyɪranɪ.

¹¹Faa na yəni ku yɪ
bɪnɪ maama wɔnɪ,
nmɔ pa wɔdiiru wɔra.

Cwe silɔ maama
n na tɔŋɪ da n kɛ tɪn,
wɔdiiru tum gaalɪ mɔ.

¹²Kagɔ sɪm maama laan
kwɪn mɔ dɪdaani ga-lɛɛrɔ.

Pweeru tum je maama

dɪ maa jɪŋɪ wo-laaru,
pa ywəni wɔra ku ja gaalɪ.

¹³Vara mɔ su pwəli sɪm maama.

Muna dɪ maa li bwəlu tum.
Ku daari je sɪm maama
leeni dɪ kwər-dɪa,
wɔpolo na wɔra tɪn ŋwaani.

Tee-na Baŋa-We!

66 Nabiinə maama,
yeeri-na dɪ wɔpolo sɔɔ
á ma á tee Wɛ.

²Leeni-na á zuli
Dɪ yɪrɪ kamunu kum.

Səni-na Dɪ paari-zulə yam
sɪ á ma á tee-Dɪ.

³Ta-na á brɪ Wɛ nɪ:
«Nmɔ tiini n tɔŋɪ wo-kunkagɪla naa!

N dam dɪm dɪ tiini dɪ daga
dɪ gaalɪ,
pa n dɔna maama kwari fɔvɪnɪ
yɪ ba sɛ ba pa-m.

⁴Nabiinə maama tiiri tɪga nɪ mɔ
ba zuli-m.

Ba maama leeni ba səni-m.
N yɪrɪ dɪm mɔ ba leeni

ba zuli-dɪ.»

⁵Ba-na á nii á na
Wɛ na kɪ kɔlɔ maama tɪn.

Dɪ yɔvri Dɪ kɪ wo-kunkagɪla mɔ
Dɪ pa nabiinə.

⁶Dɪ dɛɛn pɛ nɪnɔ kum jɪ tɪ-kɔra.
Dɪ nabaara bam dɛɛn tɔŋɪ
bugə kam wɔ dɪ ba nɛ ba bɛ.

Pa-na sɪ dí kɪ wɔpolo
Dɪ kənə yam kɔntɔ ŋwaani.

⁷Wɛ jɪŋɪ dam mɔ Dɪ ma
Dɪ dɪ Dɪ paari maŋa maama.

Dɪ yɪə maa dɔlɪ ya nii
lugɔ baŋa tɪnɪ dɪm maama.

Vuna nan yɪ brɪ ba tɪtɪ
Dɪ yigə nɪ.

⁸Lugɔ baŋa dwi tiinə maama,
səni-na dɪbam Tu Wɛ dɪm.

Kaasi-na Dɪ tiə yam á yagɪ wɛ wɛ!

⁹Dɪntɔ mɔ yəni Dɪ cɔ dí ŋwɪa kam.
Dɪ maa wɔ pɛ pwələ
sɪ dí tri dí tɔ tɪga nɪ.

¹⁰Dɪ Tu Wɛ, nmɔ mɔ maŋɪ dɪbam n nii.
Nmɔ ta pɛ

dí fɔŋɪ dí kwe lanyɪranɪ,
nɪ ba na kwe səbu-poŋo te tun.

¹¹ N jaanɪ dɪbam n zɔ
cɪkɔ wɔnɪ,

yɪ n daari n pa cam
jɪŋɪ dɪbam dɪ daana.

¹² Nmu pe dí duna bam pwələ
pa ba jɪŋɪ dɪbam ba nwana.

Dí ma tɔŋɪ mim wɔnɪ

dɪdaanɪ na-fara wɔnɪ dí ke.
Nmu laan ma n pa dí vu dí jəni
je silɔ na yɪ falalala tun nɪ.

¹³ Amu laan nan wó ja pɛera mu
a zɔ n digə kam wɔnɪ
a ma kɪ zweem kaanum a pa-m.

A ta wó kɪ a su a na dugi durə
sɪ a kɪ kulɔ a pa-m tun.

¹⁴ Amu cam maŋa kam nɪ mu
a deen puri a ni
a du durə dɪm kɔntɔ.

¹⁵ Amu laan lagɪ a kwe vara
balɔ na nugi lanyɪranɪ tun,
a ma a kɪ zweem kaanum a pa-m.

A maa wó zwe pi-balɔ sɪ sɪ lwəm taa
ywəmmə nmu tee nɪ.

A ta wó kwe nabe dɪ bɔbwaalɔ mu a kɪ kaanum.

¹⁶ Abam balɔ maama na kwarɪ We tun,
ba-na á cəŋi woŋo.

Amu laan wó lwəni
woŋo kulɔ maama We na kɪ
Dl pa-nɪ tun a brɪ abam.

¹⁷ A ya keeri mu a loori We
sɪ Dl wəli-nɪ.

A ma puri a ni a tee-Dl.

¹⁸ Amu fra ya na wɔ
lwarum kikiə wɔnɪ,

a Yuutu We dɪm ya bá sɛ
Dl cəŋi-nɪ.

¹⁹ We nan sunɪ Dl ni a kwərə kam
yɪ Dl daari Dl cəŋi
a we-loro kum.

²⁰ We maŋɪ dɪ tiə.

A na loori-Dl tun, Dl wɔ vi-nɪ.
Dl ta wɔ dwanɪ Dl sono kum
Dl daari-nɪ.

Le kəm ləŋə

67 Dɪbam Tu We,
ta n duri dɪbam yibwənə,
sɪ n yu-yoŋo taa wɔ dí yuu nɪ!

Pa n yibiyə jeeri dɪbam seeni.

² Pa pwələ sɪ lugɔ baŋa nɔnna maama
lwarɪ n cwe sum.

Se sɪ tɔnɪ dɪm maama nɔn-biə bam
taa ye nmu na jɪŋɪ dam
sɪ n vrɪ-ba n yagɪ te tun.

³ Dí Tu We, pa dwi maama tiinə
taa tee-m!

Se sɪ nabiinə je maama nɪ tun
dɪ yəni ba taa zuli-m!

⁴ Pa lugɔ baŋa tɔnɪ dɪm maama
dɪ ywəni yɪ ba leeni wɔpolo le,
nmu na yəni n tɔŋɪ cɪŋa
n nii ba baŋa nɪ,

yɪ n brɪ-ba cwə-laaru
sɪ ba taa tɔŋɪ tun ŋwaanɪ.

⁵ Dí Tu We, pa dwi maama tiinə
taa tee-m!

Se sɪ nabiinə je maama nɪ tun
dɪ yəni ba taa zuli-m!

⁶ Tiga kam kɪ wɔdiiru lanyɪranɪ.
Dí Tu We sunɪ Dl kɪ dɪbam yu-yoŋo!

⁷ Cɪŋa ŋwaanɪ tun,
We kɪ dɪbam yu-yoŋo.

Kɔ maŋɪ sɪ tiga baŋa nabiinə maama
taa kwarɪ-Dl mu.

Baŋa-We wó want Dl duna bam

Davidi deen panɪ ləŋə kantɔ.

68 We lagɪ Dl zaŋɪ
Dl zɪŋɪ weenɪ mu,
pa Dl duna bam jagɪ sai!

Balɔ na culi We tun wó duri
sɪ ba lu Dl yigə nɪ.

² Dl lagɪ Dl zəli-ba mu pa ba je,
nɪneenɪ vii na fuli nyɔa te
yɪ ka je tun.

Nɔn-balwaarɔ maa wó saari
We yigə nɪ

nɪ maarɔ na nyɔnɪ mim wɔnɪ
te tun.

³ Kɔ nan na yɪ nɔn-ŋɔna,
bantɔ wó zɪŋɪ We yigə nɪ mu
ba dɪ ywəni,

yɪ ba cakɪ dɪ wɔpolo.

⁴ Leeni-na le sɪ á tee We,
sɪ á daari á zuli Dl yɪrɪ dɪm.

Dl yɪrɪ mu yɪ Baŋa-We.

Dl maa yəni Dl dɔŋɪ
kunkwənu baŋa nɪ Dl veə.

Zuli-Dl-na sɪ á dɪ ywəni Dl tee nɪ!

⁵ Dl yɪ bitara dwi maama ko mu.

Dl daa ta maa zigt kadənə
dwi maama kwaga ni.
Dí Tu Wɛ mu kuntu,
Dl na zovri je silv
na yi lanyirani fasti tun wuni.
6Dl maa pai balv na yi ba yirani tun nai dwi.
Dl ta maa yəni Dl puri puna Dl yaga
pa ba na zurim ba ŋwia wuni.
Kv daari vuna
wó taa zovri kagua yuu
mɛ na na tərə tun wuni mu.

7Dí Tu Wɛ, nmv dɛen nuŋi
n tɔgi n nɔɔna bam yigə
n ja-ba n bɛ kagua kam.
8Maŋa kam kuntu ni,
tɪga kam dɛen sisiŋi mu,
yi dɔa di tiini ka ni taan.
Kv maa yi nmv Wɛ yigə ni mu
kv ki kuntu.
Nmv yi Sinayi piu Baŋa-Wɛ dum mu,
yi n ta yi Yisurayeli tiinə bam Wɛ.
9Dí Tu Wɛ, n ta ma pa dɔa ni
n titi tɪga kam baŋa ni.
Ka na jigi ti-kvra tun,
n pɛ ka joori ka zurə.
10N titi nɔn-kɔgɔ kum tu
ba jəni ka baŋa ni.
Nmv tɔgi n yu-yoŋo dum baŋa ni mu
n pa yinigə tiinə laan jiga.

11Dí Yuutu Wɛ dum tɔɔli Dl kwərə mu,
yi kaana kɔgɔ kɔgɔ di pa
si ka jagi je maama ni.
12Ba maa wɪ:
«Pwa di ba jar-kərə bam
duri lila mu si ba lu.»
Ka-yovru tum di ma pɔɔri jijiŋru
tilv bantv na viiri ba daari tun.
13Abam balv di na maŋi kwaga ni
yi á yiri peeni sum tun,
á nɛ kunkwənə nyinyuvu tilv
ba na mɛ səbu-poŋo ba kwəli
yi ya vwana yam di yi səbu-sɪŋa mu ba
mɛ ba kwəli-ya tun.
14Dam-fɔrɔ Tu Wɛ dum na pɛ
si pwa bam jagi sai kuntu tun,
kv nyi di dv-kambana mu nigi
Salimon piu kum yuu ni.
15Basan pweeru tum jigi nunwaŋa zanzan.
Ti maa diini ti yi weyuu baŋa baŋa.
16Pu-kamunnu tum, bɛɛ mu yi
á nii Wɛ titi piu kum

á gooni-kv kuntu?
Wɛ kuri piu kum kuntu
si Dl di Dl paari dáani.
Dáani mu Baŋa-Wɛ wó taa zovri
maŋa maama.
17Dí Yuutu Wɛ dum maa jigi sise-tərikooru
muvru kuni muvru zanzan.
Dl dɛen tɔgi di-ti
Dl zigt Sinayi piu kum ni mu
Dl ba Dl zv Dl digə kam ni.
18Dl na diini weyuu kuntu tun,
Dl kalɪ Dl dɔna bam
Dl na wanɪ-ba tun Dl ja vu.
Dl ma daari Dl joŋi pɛera
nɔɔna tee ni,
di ba na maŋi
ba jigi wu-luŋv mu di.
Kuntu tun, Yuutu Baŋa-Wɛ
laan wó taa zovri dáani.

19Pa-na dí taa tee dí Yuutu Wɛ dum,
di Dl na tɔli dɪbam
Dl maa yi wɔlv na vri dɪbam
Dl yagi tun.
20Dɪbam Yuutu Baŋa-Wɛ dum
joŋi nɔɔna mu Dl yaga.
Dl maa yəni Dl cv dɪbam
si tɔvni yi wanɪ dɪbam di ja.
21Kv nan na yi Wɛ dɔna bam,
Dl lagɪ Dl lɔ ba yum mu.
Dl ta wó cɪvɪ ba yukwəli,
ba na soe lwarum kikiə te tun ŋwaanu.

22Dí Yuutu Wɛ dum maa wɪ:
«Amv wó ja a dɔna bam mu
a pa ba zigt Basan seeni
ba joori ba ba.
Ba ta na maŋi ba wv
nunw kum kuri kuri ni di,
amv ta wó ja-ba a nuŋi.
23Kuntu wó pa abam cwəŋə
si á ma ba jana bam
á ma á zari á nɛ.
Á kakuri sum titi wó dɔlimi
a dɔna yira yam,
yi ba di ba na lagɪ te tun ba su.»

24Amv Tu Wɛ, nmv mu yi amv Pɛ.
Nɔɔna laan nai
nmv kwaga kɔgɔ kum na toŋi gna
ba maa ve n digə kam tun.
25Lən-leenə mu wv kɔgɔ kum yigə ni.
Wo-maguna di ma saŋi ba kwaga.

Kabwənə maa wu ba tutari ni
yɪ ba jɪgɪ sunye ba maga.

²⁶ Ba maa leeni ba wɪ:

«Pa-na dí kɔgɔ kum maama
taa tee Baŋa-We!

Yisrayelɪ dwi tiinə maama,
zuli-Dl-na!»

²⁷ Nii-na, Benzamen dwi dum
na muri tun mu

wu ba maama yigə ni.

Zuda dwi dum nakwa
dɪ ba kɔgɔ kum maama
maa tɔgɪ ba wura,
ku ta wəli dɪ Zabalɔn dwi dum
dɪ Nefitali dwi dum
nakwa bam maama.

²⁸ Dɪbam Tu We, pa n dam dum
zanɪ dɪ brɪ jaja!

Fɔgɪ n tɔŋɪ dɪ n dam dum,
ni n dɛɛn na kɪ n pa dɪbam te tun.

²⁹ N na zɔvri n digə kam

Zeruzalem ni tun,

lɔgɔ baŋa pwa bam wó ja pɛɛra
ba ba ba pa-m.

³⁰ Nan zanɪ n bwe tw kulu
na nyɪ dɪ ga-varum yɪ ku səgi
nancan-gullu wɔni tun.

Daa ta bwe tuntɪ dɪlɔ
na brɪ ba titɪ ni ba yɪ nabe
yɪ ba wu na-pwali tutari ni tun.

Bantu manɪ sɪ ba tu ba titɪ mu
ba daari ba ja səbu-poŋo wəɛnu
ba ba ba pa-m.

Pa tuntɪ dɪlɔ na soe jara-kəm tun jagɪ sai.

³¹ Ezipi tiinə wó tɔŋɪ dɪdɛɛra
sɪ ba ba.

Kusi tiinə dɪ wó ba ba se ba pa We.

³² Lɔgɔ baŋa tuntɪ dum maama,
leeni-na á tee We.

Leeni-na á zuli Baŋa-We.

³³ Duntɪ mu manɪ Dl dɔgɪ weyuu baŋa kam
ni faŋa faŋa Dl veə.

Nii-na! Dl kwər-dia kam bagɪ mu
puna-puna.

³⁴ Se-na ni We tiini Dl jɪgɪ dam!

Duntɪ mu di paari
Yisrayelɪ tiinə baŋa ni.

Dl dam dum maa brɪ jaja
weyuu ni.

³⁵ Dí Tu We, nmu na zɔvri
n digə kam ni tun,

n yɔvri n jɪgɪ fɔvni.

Dl maa yɪ Yisrayelɪ tiinə We dum,
yɪ Dl paɪ Dl nɔɔna bam jɪgɪ dam dɪ baari.
Pa-na sɪ dí tee We!

Davidi wɛ-loro

69 Amu Tu We,
nan joŋi-ni n yagɪ!

A tiini a wu cam wɔni,
nɪnɛɛni na-fara mu lagɪ
ku li a yuu.

² A lagɪ a muvri mu mɔrɔ wɔni.
A ne maa wartɪ sɪ zɪgɪ cɛpɪ.

Amu maa yɪ na-luŋə je,
yɪ na-ŋvni mu lagɪ sɪ ja-ni sɪ je.

³ A tɔɔlɪ ni mu a beeri zənə yɪ a ga.
A yura laan mu cɛ dɪ kərə kam,
a kwərə dɪ ma ku.

A yɪə maama kɪ dɪ yi-na
a na tiini a loori a Tu We taan tun ŋwaani.

⁴ Balɔ na culi amu kafe ŋwaani tun
mu tiini ba daga
ba dwe a yuuywe sim.

Ba maa duntɪ amu vwan cwəŋə wɔni,
yɪ ba buŋɪ sɪ ba cɔge-ni.

Ba fin amu sɪ a joori a ja
woŋo kulu a na wu ŋɔgɪ tun
a ja a ba a pa-ba.

⁵ Amu Tu We, nmu mu manɪ n ye
a na tɔŋɪ jwərim dɪlɔ tun.
A lwarum kikiə bá wanɪ ya səgi
nmu yigə ni.

⁶ Paŋwa Tu Baŋa-We wɔm,
ku na yɪ balɔ na jɪgɪ tuna
nmu tee ni tun,
yɪ se sɪ cavura di-ba
amu ŋwaani.

Yisrayelɪ dwi tiinə We dum,
yɪ pa balɔ na zuli-m tun
vwana partɪ amu ŋwaani.

⁷ Ku yɪ a na se nmu tun ŋwaani
mu nɔɔna jɪgɪ-ni ba twia
yɪ a daa ba jɪgɪ yuu ba yigə ni.

⁸ Amu cɔvri laan kɪ nɪnɛɛni
ba yəri-ni mu te.

A daa ta maa nyɪ dɪ vɛru
a titɪ nu-biə bam tee ni.

⁹ Amu tiini a tɔŋɪ dɪ yi-suna
a pa nmu digə kam mu.

Kuntɪ ŋwaani, nɔɔna na jɪgɪ nmu
ba twia te tun

mu joori ku tui amu baŋa ni.
¹⁰ A maa yəni a keeri yi a vɔ ni,
 pa nɔɔna jigi-ni ba yáala.
¹¹ A maa zɔɔri gwar-zunzwara
 wu-cɔgɔ ŋwaani
 yi ba jigi-ni ba mwana.
¹² Tu kum nɔɔna na jeeri
 me maama tun,
 ba maa ki sawia amu ŋwaani.
 Sa-nyɔra tuti panɩ le mu
 amu ŋwaani ba leenə.

¹³ Amu Tu Baŋa-We,
 ku yi nmu mu a yəni a loori,
 si n nii amu baŋa ni di yibwənə.
 A loori-m! Se amu we-loro kum,
 si n daari n joŋi-ni n yagi
 n sono kum ŋwaani.
¹⁴ Vaŋi-ni n ja n nuŋi
 mɔɔ kuntu wuni,
 si na bam yi kwəli-ni.
 Yi se si balu na culi-ni tun
 wani-ni ba ja.
 Liiri-ni n ja n nuŋi
 na-luŋə kam wuni.
¹⁵ Nan yi se si du-fara tum
 ja amu ba je.
 Yi pa na-luŋə kam li amu.
 Yi yagi si a zu tɔuni goŋo.
¹⁶ Amu Tu Baŋa-We,
 ləri amu we-loro kum,
 nmu sono kum na tiini
 ku lana tun ŋwaani.
 Nan pipiri n nii amu seeni,
 si nmu tiini n duri nɔɔna yibwənə mu.
¹⁷ Yi ma n kwaga n ya-ni,
 si amu yi nmu tuntɔŋu mu,
 yi a tiini a wu cam wuni.
 Ki lila n ba n wəli-ni!
¹⁸ Nan fufɔ n ba n yi amu te
 si n joŋi-ni n yagi.
 Vri-ni a duna bam juŋa ni n yagi.
¹⁹ Nmu ne a duna bam maama
 na ki tite.
 Ba maa jigi-ni ba twia yi ba yáala,
 pa a na a cavura.
²⁰ Amu wuu kum cɔɔri mu
 ba tɔru tum ŋwaani.
 A vwana yam di ma pari.
 A ya buŋi ni nɔɔnu wú ba
 o duri amu ŋwaja,
 yi nɔɔn-nɔɔnu wu tu.
 Nɔɔnu tərə o na wú pa a bicari zuri.

²¹ Ba nan kwe wo-ceeru mu
 ba ki a wɔdiu wuni.
 Na-nyɔm na jigi-ni tun
 mu ba kwe sa-nywana
 ba pa-ni si a nyɔ.
²² We wú pa ba wɔdi-fwaaru tum
 joori ti ja cɔgum ti ba bantu di ba
 badonnə bam baŋa ni,
 ni cikɩ na jaani-ba te tun.
²³ We wú pa ba yiə dwe,
 yi ba daa wari ba nai.
 We wú pa ba yira sɔɔri taan wuu.
²⁴ We, pa n bani zaŋi ba baŋa ni
 n daari n waari-ba.
 Pa n ban-lum cɔgi-ba.
²⁵ We wú pa ba sam dim
 ji di-dwənu
 si nɔɔn-nɔɔnu daa yi daari
 je sim kuntu ni.
²⁶ Beŋwaani, nmu na yəni
 n vaŋi balu zwa tun
 mu bantu beeri si ba zəli-ba.
 Ku ta na yi balu
 n na ki-ba zɔnni tun mu,
 ba yəni ba ŋɔɔni ba yaara yam taani.
²⁷ Nan yi swe ba kəm-balwaaru tum swiə,
 di ti didua di.
 Yi se si n joŋi-ba
 si ba na ba ciga.
²⁸ Ku maŋi si n saari ba yira mu,
 si ya yi taa wu ŋwia tɔnɔ kum wuni.
 Yi pa ba yira taa pupuni ya tiŋi
 ya wəli balu na tɔgi We cwəŋə tun yira wuni.
²⁹ Amu Tu We, ku tiini ku ni amu,
 yi a vwana di laan pari.
 Kuntu tun, ba n joŋi-ni,
 si a wani a zaŋi weeni.
³⁰ Amu wú zaŋi a leeni ləŋə
 a ma tee We yiri!
 A ta wú ki Dɩ le yi a pa Dɩ yiri zaŋi.
³¹ A na zuli-Dɩ kuntu doŋ,
 kú poli Dɩ wuu
 ku dwəni a na me na-bia
 a ma a ki kaanum a pa-Dɩ.
 Ku na maŋi ku yi na-bia
 kalu na bigi ka ti tun,
 ku ya bá yi a zulə yam.
³² Nabwənə maa wú na
 We na joŋi-ni te tun
 yi ku pa ba wuu poli zanzan.
 Abam balu na kwari We tun,

We wó pa á bicara fɔgi
ya kɪ dam!

³³ Bɛŋwaani, Baŋa-We yəni Dɪ cəgi
yinigə tiinə we-loro mu.

Dɪ ba swiə Dɪ tɪti nɔɔna
na nɛ bɛɛsum tun swiə.

³⁴ Woŋo maama maŋi sɪ kv zuli We!

Weyuu dɪ tɪga baŋa wəənu,
kv wəli dɪ wəənu tɪlv

na wv nanuru tum wvnti tun,

tɪ maama wó taa tee We!

³⁵ We mu wó vri Siyɔn tuv kum Dɪ yagi
yɪ Dɪ joori Dɪ lɔ

Zuda tunti dum maama.

Dɪ tɪti nɔɔna bam laan wó taa zvvri
je sim kuntu nɪ.

Baá taa te tɪga kam kuntu.

³⁶ Dɪ tuntvŋna dvi tiinə bam wó jɔŋi
tɪga kam ba taa te.

Balv maama na soe We tun
wó taa zvvri da.

Davidi we-loro zənə ŋwaani

Ləŋ-ŋwɪ 40:13-17

70 Amv Tu Baŋa-We, kɪ lɪla
n ba n jɔŋi-nɪ n yagi!

Ba n zəni-nɪ lɪla.

² Kv na yɪ balv na beeri amv tvvnti tun,
pa vuvugə yi-ba sɪ ba tv tɪga nɪ.

Pa balv maama na beeri amv cɔgum tun
joori kwaga dɪ ba cavura yam.

³ Sɛ sɪ bantv dvi dum maama
tv tɪga nɪ,

ba na tɛ ba wɪ:

ba jɔŋa zv amv tun ŋwaani.

⁴ Kv daari balv maama

na beeri nmu je tun,

pa ba taa jɪgi wvpolo,

sɪ ba dɪ ywəəni nmu ŋwaani.

Ta pa balv na soe

sɪ n ta n jɔŋi-ba tun

taa tɛ maŋa maama nɪ:

«Dí wó zəŋi We yɪri dum wɛɛnɪ.»

⁵ Amv nan yɪ nabwəm mu

yɪ yinigə jɪgi-nɪ.

Amv Tu Baŋa-We,

kɪ lɪla n ba n zəni-nɪ.

Nmu mu yɪ a zənnu dɪ a vɪrvv.

Yɪ daani sɪ n ba n wəli-nɪ!

We-loro kukwuru ŋwaani

71 Amv Tu Baŋa-We,
a tu a dali nmu woro nɪ mu.

Yɪ pa cavura di-nɪ.

² Nan tɔgi n cɪga kam ŋwaani
n jɔŋi-nɪ n yagi.

Pvri n zwa sɪ n cəgi

a we-loro kum,

sɪ n daari n ba n vri-nɪ n yagi.

³ Ta n kwəli-nɪ sɪ a wani

a dali nmu woro nɪ,

nɪ n yɪ piu mu te tun.

Dáani mu amv wó yəni

a duri a vu a səgi.

Tɔgi n ni dum baŋa nɪ

n vri-nɪ n yagi,

nmu na yɪ a dalum je tun ŋwaani.

⁴ Amv Tu We, jɔŋi-nɪ n yagi

nɔn-balwaarv jɔŋa nɪ,

sɪ nɔn-wv-lvŋ-nyina yɪ wani-nɪ ba ja.

⁵ Amv Yuutu We,

nmu yɪrani baŋa nɪ mu

amv tuna yam danɪ da.

Kv na zɪgi a biini nɪ tun

a kɪ a cɪga dɪ nmu mu.

⁶ Cɪga tun, kv zɪgi a lvra maŋa nɪ

a salt nmu yɪra nɪ mu.

N jaani-nɪ n nuŋi a nu pugə nɪ

yɪ n nii amv baŋa nɪ.

Amv wó taa tee-m

maŋa maama wvnti.

⁷ Amv laan jɪgi maana mu

nɔɔna zanzan yigə nɪ.

Nmu nan yɪ amv dalum je

mɛ na damma tun mu.

⁸ Dɛ maama wuu a yəni a tee nmu,

yɪ a tɔɔli nmu ninwaŋa taani

a ba yaga.

⁹ A loori-m sɪ n yɪ zəli-nɪ n yigə nɪ

a kukwuru maŋa kam nɪ.

A dam dum na tu dɪ ti maama,

nan yɪ viiri n daari-nɪ.

¹⁰ Bɛŋwaani, a dvna bam yəni

ba tɛ amv taani.

Ba maa jɪgi ba bwe daani mu

sɪ ba gv-nɪ.

¹¹ Ba maa ŋɔɔntɪ ba wɪ:

«We mu maŋi Dɪ lɔ o kwaga nɪ.

Pa-na dí vu dí da dí ja-o,

sɪ o daa ba jɪgi nɔɔnv

wulv na wó zən-o tun.»

¹² Amu Tu We, yi ta n yi yigə yigə
dɪdaani amu.

Nan ki lila n ba n wəli-ni.

¹³ Pa cavura ja balu
na jigi-ni ba beesi tun
si ba daari ba na cɔgim.
Pa balu na buŋi
si ba ki amu zɔnni tun
tu tɪga ni di cavura.

¹⁴ Ku nan na yi amu,
amu tuna yam wó fɔgi
ya lo nmu baŋa ni mu.
Amu ta wó taa ve yigə mu
si a tiini a taa tee-m.

¹⁵ A maa wó puri a ni a ta
nmu na tuŋi ciga te tun.
De maama wɔni a lagi a ŋɔɔni
n vrim dum taani,
yi a nan wari a ni
di maama kuri a ti.

¹⁶ Yuutu Baŋa-We,
amu wó ta nmu tutuŋ-kamunə yam taani.

A ta wó pa nɔɔna lware ni
nmu yirani mu buri ciga bura.

¹⁷ Amu Tu We, ku manɪ ku zigi
a biini wɔni mu
n yəni n pa-ni zaasum.

Di zum maama di, a ta te
nmu wo-kinkagila yam taani
a bri nɔɔna.

¹⁸ Amu nan na tu a kwɪn zanzan
yi a yuu kum maama puri,
yi lo amu kwaga ni.

Beŋwaani, a lagi a ta
nmu dam-fɔɔɔ kum taani
a bri a dwi dilu
na wó sanɪ a kwaga tun mu.

¹⁹ Amu Tu We,
nmu nɔn-ŋɔnni dum daga mu
pa ku gunt ku di weyuu.

Nmu doŋ tərə,
di n na tiini n ki tutuŋ-kamunə te tun.

²⁰ Nmu pe cwəŋə si a na cam
di leeru zanzan.

Di ku di, nmu ta wó pa
a ŋwɪa joori ka ki dam.

Nmu wó li-ni tɪga kuri
goŋ-canluŋu wɔni
si a joori a zigi a ziga je sum ni.

²¹ N ta wó pa a tiini a na yiri,
si n daari n joori n pa
a wuu taa tigi tɪga ni.

²² Amu Tu We dum na yi Yistrayeli dwi dum
Wu-poŋo Tu wum tun,

a lagi a kwe kɔɔ mu
a ma a leeni a tee-m,
nmu na yɔɔri n zigi
n ciga wɔni tun ŋwaani.

²³ Amu lagi a puri a ni mu
a yeeri wɔpɔlo sɔɔ,
di a na leeni a tee-m te tun.

Beŋwaani, amu yi wulu
nmu na vri n yagi tun mu.

²⁴ De maama wɔni amu wó taa te jaja
n na buri ciga bura te tun.
Beŋwaani, ku na yi balu ya na buŋi si
ba ki-ni zɔnni tun,
vuvugə tu ba titari ni mu,
yi cavura di-ba.

Wɛ-loɔ zənə ŋwaani

Solomon deen panu ləŋə kantv.

72 Amu Tu We,
nmu na yi ciga tu tun,
pa dibam pe wum di taa jigi
nmu ciga kam doŋ.

Pa pe wum bu swan si o want
o taa buri ciga bura.

² Kuntu, oó taa tɔgi ciga
o di nmu tuti nɔɔna bam taana,
si nabwənə tuti di na ba bura.

³ Ku na yi pweeru tum
dɪdaani zwəənu tum di,
tɪga kam maama wó ja yazurə
ka ba ka pa nɔɔna bam,
ba na tɔgi nmu ciga kam tun ŋwaani.

⁴ Pe wum wó taa zigi
nabwənə bam kwaga ni,
si o taa joni yinigə tiinə
biə bam o yaga.

Ku nan na yi wulu
na jigi-ba o beesi tun,
pe wum wó yɔɔri o cɔgi ku tu.

⁵ Nɪnɛni wɪa kam di cana kam
na wura taan te tun,
nɔɔna bam di ba dwi dum
wó taa kwari nmu We,
si ku taa ve wuu.

⁶ Pe wum wó taa zəni o nɔɔna bam,
nɪnɛni dɔa na ni
tɪga baŋa ni te tun.

⁷ O paari dum da yam ni,
nmu ciga kam wó nuŋi
ka puli lanyirani.

Yazurə wó taa wɔra taa wuu,
nɔnɛnɪ cana kam
na wɔ wɛyuu ni te tun.

⁸Nan pa pɛ wɔm taa te nɔɔna
je maama ni

ku na zɪɣɪ nɪnɪw ni dɪdɪvɔ ni
sɪ ku vu ku yi
nɪnɪw kudɔŋ ni ni tun.

Pa o paari laŋa kam taa zɪɣɪ
Efratɪ bugə kam seeni
ka vu ka yi tɪga baŋa
kweelim je sum.

⁹Dwi-gɛ tiinə balu na zɔvri
kagɔva yuu ni tun
wó ba ba tiiri o yigə ni ba zul-o.

O dɔna bam dɪ wó vin ba yibiyə tɪga ni o yigə ni.

¹⁰Tarsisi dɪ tuntɪ dɪlv
na wɔ nɪnɪw kɔm ni ni tun
pwa bam maama
wó ja pɛera ba ba pa-o.

Pwa balu na te Seba dɪ Sabaa tuntɪ tun
dɪ wó kɪ kuntu dɔŋ.

¹¹Pwa maama wó tiiri o yigə ni
ba zul-o.

Tuntɪ dɪm maama wó taa tɔŋɪ
ba pa-o.

¹²Pɛ wɔm wó jɔŋɪ yinigə tu wɔlv
maama na keeri o loor-o tun,
ku wəli dɪ nabwənə balu
na gɛ zənnu tun maama.

¹³Ku na yɪ nabwənə
dɪ yinigə tiinə maama,
oó taa jɪɣɪ yibwənə o pa-ba.

O ta wó vri balu na wɔ cam wɔntɪ tun ŋwɪa o yagɪ.

¹⁴Oó ja-ba o ja o nuŋɪ yaara
dɪ vuvugə maama wɔntɪ,
ba ŋwɪa na jɪɣɪ nyɔɔri
ka pa-o tun ŋwaani.

¹⁵We wó pa pɛ wɔm
mɔmwa-dɪdɔɔ!

Sɪ ba ja səbu-sɪŋa kalu na nuŋɪ Seba ni
tun ba ba pa-o.

Sɪ ba taa loori We
maŋa maama ba pa-o
sɪ We yu-yoŋo taa wɔ o yuu ni
dɛ maama wɔntɪ.

¹⁶We wó pa wɔdiu tiini ku gaaltɪ
tɪga kam maama wɔntɪ,
sɪ zwəənu tum yuu maama
faari dɪ mina.

We wó pa tweeru tum

taa ləri biə lanyiranɪ
nɔnɛnɪ Liban tweeru tum
na ləri te tun.

Wɔdiiru tum maama maa
wó taa daga,
nɔnɛnɪ gaaru na nuŋɪ
tɪ puli te tun.

¹⁷We wó pa pɛ wɔm yɪri zaŋɪ
dɪ taa wɔra taan wuu,
nɔnɛnɪ wɪa kam ta na wɔ wɛyuu ni
ka nyuna te tun.

Dwi tiinə maama wó ma o yɪri
sɪ ba taa loori We yu-yoŋo.

Ba maama wó sɛ ni
We yu-yoŋo wɔ o yuu ni.

¹⁸Pa-na dɪ taa tee Baŋa-We dɪm
na yɪ Yɪstrayɛltɪ tiinə We tun!

Ku yɪ Dɪntu yiranɪ mu
tɔŋɪ wo-kɪnkagɪla.

¹⁹Pa-na dɪ zəŋɪ Dɪ yɪri kamunu kɔm
wɛnɪ maŋa maama!

We paari-zulə yam maŋɪ sɪ ku jagɪ
ku yi lɔgv baŋa je maama.
Amina! Amina!

²⁰Kuntu mu guri Zese bu Davidi wɛ-loro kulu maama
o na pupunɪ o tiŋɪ tun.

Ləŋ-ŋwɪ Tɔŋɔ 3

Ləŋ-ŋwɪ 73-89

Baŋa-We lamma

Azafi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

73 Ku na yɪ cɪga tun,
We sunɪ Dɪ kɪ Yɪstrayɛltɪ dwi tiinə
bam lanyiranɪ.

Dɪ maa yəni Dɪ zəni
balu bicara na purɪ tun mu.

²Ku nan na yɪ amɔ,
ku ya gɛ fun mu sɪ a naga seeri
sɪ a daari a ywəri
We cwəŋə kam ni.

³Beŋwaani tun,
a na nɛ nɔn-balwaarɔ tum jɪjɪgɪrɔ tum tun
mu a jɪɣɪ wɔ-gɔv dɪ ba,
ba na bri ba titɪ tun ŋwaani.

⁴Nɔn-balwaarɔ tum ba nat cam
dɪ funfun dɪ.

Ba ta maa damma,
 yɪ yazurə yi-ba lanyɪranɪ.
⁵Ku na yɪ yaara yalɔ dwi
 na yəni ya jaanɪ nɔɔna tun,
 bantɔ ba na-ya.
 Yawurɔ dɪ ba yi-ba
 nɪnɛnɪ nɔɔna badonnɛ
 na na-tɪ te tun.
⁶Ba na brɪ ba titɪ te tun
 nyɪ dɪ ba kwe paarɪ zambili
 ba dɪ ba ban nɪ mu.
 Ba maa mɪ dɪ wɔ-lɔŋ-titɔŋa
 nɪnɛnɪ ya yɪ gwaarɔ tɪlɔ
 ba na zɔurɪ dɛ maama tun mu.
⁷Ba na lagɪ paarɪ tun ŋwaanɪ
 mu ba yəni ba tɔŋɪ lwarɪm yɪranɪ.
 Ba bɪcara dɪ maa tɔgɪ pu-sɪŋa yɪranɪ.
⁸Ba maa jɪgɪ nɔɔna ba mwana,
 yɪ ba ŋwanja maama yɪ lwarɪm.
 Ba na brɪ ba titɪ te tun,
 ba maɪ yaara mu ba fugɪ nɔɔna.
⁹Ba maa ŋɔɔnɪ wɔ-kamunə
 ba ma lwe Wɛ.
 Ba ni-taanɪ dum maa brɪ
 ba titɪ kamunni,
 nɪnɛnɪ bantɔ mu te
 lɔgɔ baŋa maama.
¹⁰Ku ma pa nɔɔna bam wubɔŋa vugimi.
 Ba maa yɔɔrɪ ba jonɪ ba taanɪ maama
 ba pa dɪ yɪ cɪga.
¹¹Ba maa tɛ ba wɪ:
 «Wɛ wɔ want Dɪ lwarɪ
 kulɔ na jɪgɪ ku tɔŋɪ tun na?
 Yuutu Baŋa-Wɛ dum yəri
 kulɔ na wɔra tun.»
¹²Nii-na! Mu nɔn-balwaarɔ tum
 na yɪ tɛ!
 Kulɔkulɔ ba yaarɪ-ba.
 Ba jɪjɪgɪrɔ tum yəni tɪ pulɪ mu
 tɪ gaalɪ.
¹³Cɪga ŋwaanɪ tun, amɔ na cɪgɪ a bɪcarɪ dɪ digirɔ
 sɪ a yɪ digimi a titɪ,
 yɪ a vɪn lwarɪm kəm tun,
 ku maama yɪ kafɛ ŋwaanɪ mu na?
¹⁴Amɔ yəni a na yaara mu
 dɛ maama wuu.
 A na zaŋɪ zɪzɪŋa maama nɪ,
 ku yɪ cam mu a yɪra nɪ.
¹⁵Amɔ nan ya na tagɪ a wɪ:
 «Amɔ wɔ taa ŋɔɔnɪ kɔntɔ doŋ mu,»
 a yaá taa yɪ pipiri-nyum mu
 yɪ a ywəri nmu biə bam kwaga nɪ.

¹⁶A ma tiini a kwaanɪ sɪ a bɔŋɪ
 a lwarɪ ku na sunɪ ku yɪ te tun.
 Ku nan cana ku pa-nɪ
 sɪ a want a lwarɪ ku kuri cɪga cɪga.
¹⁷Amɔ nan na ve a zɔ Wɛ-digə kam tun
 mu a laan tu a lwarɪ nɔn-balwaarɔ tum
 gurim na wɔ taa yɪ te tun.
¹⁸Ku na yɪ cɪga tun,
 nmu yagɪ-ba mu
 pa ba nɔnɪ sisərə baŋa.
 Nmu wɔ pa ba seeri ba tu
 sɪ ba daarɪ ba je.
¹⁹Yibugɪsa wɔnɪ mu
 cɔgum lagɪ dɪ tu ba baŋa nɪ!
 Fɔwɪnɪ wɔ taa tiini dɪ jɪgɪ-ba
 yɪ ba ŋwɪa saarɪ lɔgɔ baŋa nɪ.
²⁰Ba ŋwɪa kam lagɪ ka je mu,
 nɪnɛnɪ nɔɔnɔ na dwe dɪndwe
 o zaŋɪ dɔɔm wɔnɪ pa dɪ je te tun.
 Baŋa-Wɛ, nmu na zaŋɪ,
 n daa n bá ta n bɔŋɪ ba wubɔŋa.
²¹Amɔ wɔwɔ ya cɔgɪ zanzan,
 yɪ a pa wənnɪ tiini tɪ daanɪ-nɪ.
²²A wubɔŋa maama tɔgɪ jwərim yɪranɪ mu.
 A maa yəri cɪga kam.
 A na tɔŋɪ te a pa nmu tun
 nyɪ dɪ ga-vara na yəni ba kɪ te tun mu.
²³Dɪ kɔntɔ maama dɪ,
 a ta salɪ nmu yɪra nɪ mu
 maŋa maama.
 Nmu yəni n jɪgɪ amɔ jɪŋa mu
 yɪ dɪ veə.
²⁴Ku yɪ nmu zaasum dum mu yɪrɪ-nɪ
 pa a wɔ cwə-laa wɔnɪ.
 Ku kwaga seeni,
 nmu wɔ pa a na zulə nmu tee nɪ.
²⁵Nɔɔn-nɔɔnɔ tərə weyuu nɪ
 o na wɔ zəni-nɪ,
 ku na dat nmu.
 Tɪga baŋa nɪ amɔ daa ba beeri nɔɔn-nɔɔnɔ
 a wəli nmu wɔnɪ.
²⁶Amɔ yɪra yam wɔ ba ya bugɪ ya ti.
 A wubɔŋa dɪ wɔ ywəri
 cwəŋə kam nɪ.
 Nmu Wɛ nan mu yɪ amɔ dalum je,
 nmu pa a bɪcarɪ fɔgɪ dɪ jɪgɪ dam.
 Nmu yɪ wɔlɔ na maŋɪ dɪ amɔ
 maŋa maama tun mu.
²⁷Cɪga tun, balɔ maama na wɔ
 yigə yigə nmu tee nɪ tun
 wɔ ba ba je.

Nmυ wó yɔɔri n cɔgi
 balυ na mɛ ba kwaga ba ya nmυ tun.
²⁸ Sɪ kv na yɪ amυ,
 kv lamma mυ kv pa-nɪ
 dɪ a na salɪ Wɛ yura nɪ te tun.
 Amυ pɛ nmυ Yuutu Baŋa-Wɛ
 ji amυ dalum je,
 sɪ a daari a ta wo-kamunə yalυ maama
 n na tuŋɪ tun,
 sɪ nɔɔna lwartɪ jaja!

Wɛ-loro dí tw kum ŋwaani

Azaft deen panɪ ləŋə kantv.

74 Dɪbam Tu Wɛ, bɛɛ mυ yɪ n laan yɔɔri
 n vɪn dɪbam kuntu?

Bɛŋwaani mυ n pɛ n ban-lum tu dí baŋa nɪ?
 Dí nan yɪ n nɔɔna mυ
 yɪ n nii dí baŋa nɪ,
 nɪ nayɪrυ na nii o pɛ-kɔgɔ te tun.
² Nan guli dɪbam balυ na yɪ n kɔgɔ kum tun gulə!
 Kv nuŋɪ faŋa mυ n deen jonɪ dɪbam.
 Dí maa yɪ dwi dɪlυ n na vɪrɪ n yagi
 sɪ dí taa yɪ n tutɪ nyum tun.
 Daa ta guli Siyɔn piυ kum gulə,
 n deen na zυvɪrɪ mɛ tun.
³ Pipiri n ba n nii dí tw kum
 na yɔɔri kv ji di-dwəənu te tun.
 Ba n nii dí dɔna bam na cɔgi
 n digə kam
 dɪ ka zɪla yam maama te tun.
⁴ Jəgə kalυ nmυ ya na yəni
 n jeeri dɪbam tun
 mυ n dɔna bam tɔɔlɪ tiguri-kaasa ka titari nɪ.
 Ba ma cwɪ ba jara-kəm drapoo daani.
⁵ Ba na kv najara dí tw kum
 baŋa nɪ te tun,
 ba nyɪ dɪ nɔɔna na mai doorə
 ba goni tweeru zanzan
 ba dɪ tɪga nɪ te tun mυ.
⁶ Ba deen kwe ba doorə
 dɪ ba gwərə mυ
 ba ma yari de silυ nɔɔna na fɔgi ba gɔgɪrɪ tun.
⁷ Ba ma kwe mim ba zwɛ
 nmυ di-ŋuŋa kam.
 Kuntu tun ba cɔgi jəgə kalυ
 nɔɔna ya na zuli n yɪrɪ da tun
 yɪ ba guri ka maama ba dɪ tɪga nɪ.
⁸ Ba deen tagɪ ba tutɪ wubɔŋa nɪ
 ba wɪ:
 «Pa-na sɪ dí cɔgi-ba fast!»
 Tɪga kam wɔnɪ je silυ maama

nɔɔna na zuli Wɛ tun
 mυ ba zwɛ kulə.
⁹ Dí daa ba nai wo-kunkagɪla yalυ Wɛ na tuŋɪ tun.
 Wɛ nijonɔnə dɪ daa maa tərə
 dí tee nɪ.
 Nɔɔn-nɔɔnυ nan yəri yaara yantu
 na wó daani dɪbam tee nɪ te tun.
¹⁰ Dɪbam Tu Wɛ, dí dɔna bam wó taa
 jɪgi-m ba mwana taan
 sɪ ba vu ba maŋɪ yən mυ?
 Ba ta wó taa jɪgi n yɪrɪ dum
 ba gooni mυ taan na?
¹¹ Bɛɛ mυ kvɪa yɪ n wɔ kwe n jazum dum n waari-ba?
 Nan bwəli n jɪŋa sɪ n cɔgi-ba fast!
¹² Amυ Tu Wɛ, kv zɪgi faŋa mυ
 nmυ maŋɪ n yɪ amυ Pɛ.
 Kuni zanzan n yəni n tuŋɪ tɪga kam baŋa nɪ mυ
 sɪ n jonɪ dɪbam n yagi.
¹³ Nmυ deen mɛ n dam-fɔrɔ mυ
 n pɔɔri nunυ kum.
 N ta ma n cɪcɔgi nunυ wɔ jur-kamunə yam yum.
¹⁴ Cɪga tun, nmυ mυ cɪcɔgi nunυ wɔ juru
 Prənyonɔ yum tum,
 yɪ n daari n kwe o yɪra yam
 n pa kagva wɔ vara bam
 sɪ ba kwe ba di.
¹⁵ Nmυ ma n pa buli-yiə ta
 ya nuŋɪ ya burə.
 Kv ta na yɪ bu-tɔlɪ sum,
 n pɛ sɪ wɪ mυ.
¹⁶ Nmυ pɛ wɪa dɪ titɪ pɔɔri daani
 yɪ tɪ maama yɪ nmυ nyum.
 N daa n ta ma n kwe cana kam dɪ wɪa kam
 n zɪgi sɪ zɪga je nɪ.
¹⁷ Nmυ pɛ tɪga dwi maama
 jɪgi ka sisəm mυ.
 N ta pɛ yadɛ dɪdaani tɪ-pwəŋə wurə.
¹⁸ Baŋa-Wɛ, nan guli n dɔna bam
 ya na jɪgi-m ba mwana te tun.
 Nɔɔn-jwəəru dɪ maa gooni
 nmυ yɪrɪ dum.
¹⁹ Nmυ yəni n nii dí kɔgɔ kum
 nɪ kv yɪ kunkwəŋə tun mυ.
 Nan yɪ kwe n kunkwəŋə kam
 n pa ga-vara sɪ ba wani-ka ba di.
 Yɪ yɔɔri n swe dɪbam balυ
 na yɪ n nɔɔna
 yɪ dí wɔ yaara wɔnɪ tun ni nɪ.
²⁰ Nan guli n na goni nɪ
 sɪ n kv kɔlυ n pa dɪbam tun.

Berjwaani, nɔn-balwaaru mu səgi
tɪga kam baŋa gugwæru dwi maama wɔni.

²¹ Yɪ sɛ sɪ dɪbam balu nɔɔna na beesi
tun joori kwaga,
sɪ cavura ja dɪbam.

Nan pa nabwənə dɪ yinigə tiinə bam na cwəŋə
sɪ ba taa tee n yurɪ dum.

²² Dɪbam Tu Wɛ, zaŋɪ wɛɛni
sɪ n zɪgɪ n cɪga kam kwaga ni.

Nan guli nɔn-jwæru na jɪgɪ-m
ba twia dɛ maama wɔni te tun.

²³ Yɪ swe n dɔna bam na te wæɛnu
tulɔ ba ma yáali nmu tun.

Ba kɪ kuntu mu taa yɪ ba ba yaga.

Baŋa-Wɛ buri cɪga bura

Azafti dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

75 Dɪbam Tu Wɛ,
dí kɪ nmu le mu.

Cɪga ŋwaani tun, dí kɪ n le,
n na tiini n bwələ dɪdaani dɪbam tun ŋwaani.
Nɔɔna maa tɛ nmu wo-kɪnkagula yam taani.

Wɛ maa wɪ:

² «Amu kuri maŋa mu a zɪgɪ
sɪ a ma a buri nabiinə bura
dɪdaani cɪga.

³ Tɪga kam baŋa na yəni ka sɪsiŋi
yɪ nabiinə yura dɪ sai pɔm-pɔm,
ku daa ta yɪ amu mu fɔgɪ a jɪgɪ ka kuri diŋ-diŋ.

⁴ A ma yəni a kaani bri-n-titi nyina ni:
«Yɪ taá jɪgɪ-na kamun-ŋwe kuntu!»
A daa ta maa tɛ dɪ nɔn-balwaaru ni:
«Yɪ taá tura á dam ŋwaani.

⁵ Nan yɪ taá jɪgɪ ja-guli
á duli wɛɛni.

Yɪ taá kaagu á ŋɔɔni kamunni
á pa á titi.»

⁶ Lugu baŋa je maama ni
nɔɔn-nɔɔnu tərə o na jɪgɪ dam
sɪ o zəŋi o doŋ nabiinu wɛɛni.
Ku tu na nuŋi wa-puli seeni
naa wa-zuuri seeni,
naa o na nuŋi kagua yuu mu dɪ,
o bá wani o kɪ kuntu.

⁷ Ku nan yɪ Wɛ mu buri nɔɔna bura.
Dl ma yəni Dl ja dɪdɔa Dl dɪ tɪga ni,
yɪ Dl daari Dl zəŋi wudoŋ wɛɛni.

⁸ Berjwaani, Baŋa-Wɛ ze na-zɔŋa mu Dl juŋa ni
ka na su dɪ sa-dɛera balu

dwə-biə na guugi ba wɔni tun.
Dl ma kwe-ka Dl təni nɔn-balwaaru
balu maama na wu lugu baŋa ni tun niə ni.
Ku maŋɪ sɪ ba nyɔ Wɛ ban-zəŋɔ sana
bam maama mu
sɪ ba maama vu ba ti.

⁹ Ku nan na yɪ amu,
a ta wú taa tɛ Wɛ tutɔŋa yam taani taan.
A lagɪ a leeni a zuli
Zakɔbi dwi tiinə Wɛ dum mu.

Wɛ maa wɪ:

¹⁰ «Amu mu lagɪ a cɔgɪ nɔn-balwaaru
tun dam maama.

A maa wú daari a pa
nɔn-ŋuna bam tiini ba na dam
sɪ ku ja gaali.»

Baŋa-Wɛ dam dum taani

Azafti dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

76 Wɛ ɪ Dl titi Dl bri
Zuda dwi tiinə bam.

Dl yurɪ dum dɪ maa tiini
dɪ yɪ kamunu
Yisrayeli tiinə bam tee ni.

² Dl maa zuuri Salem ni,
Siyɔn piu kum baŋa ni.

³ Dáani mu Dl jaani dí dɔna bam
cɪna yam,
dɪ ba najara cɪ-kwen,

dɪ ba su-lwaanu,
ku wəli dɪ ba jara-kəm zula yam maama,
Dl ja Dl bwəri o yagi.

⁴ Nmu nunwaŋa kam tiini ka bri jaja.
N kamunni dum daga dɪ dwe
pweeru tulɔ n na tɔɔri ti baŋa ni tun.

⁵ Nmu wani dí dɔna bam pamaŋna bam,
pa dí vri ba jujaanu maama
ba juŋa ni.

Ba maama tɪgɪ mu
ba tigi da cumm.

Ba daa warti kulokulu ba kɪ,
dɪ ba na yɪ pamaŋ-bibe te dɪ.

⁶ Zakɔbi dwi tiinə bam Wɛ dum,
nmu na fugi dɪ dɔna bam tun
mu ba siseŋ-nɔɔna bam

76:2 Salem yɪ Zeruzalem yurɪ-doori mu.

75:7 1 Sam 2:7

dɪ sɪ diinə bam
 zɪgɪ ba maŋɪ da cɪmm.
⁷Nmɔ yɪranɪ mɔ maŋɪ
 sɪ nɔɔna taa kwart-m.
 Nmɔ bani na zaŋɪ dɪ wɔlɔ,
 kɔ tu wart sɪ o zɪgɪ
 nmɔ yigə nɪ o na bura.
⁸Nmɔ nan zɪgɪ weyuu nɪ mɔ
 n di n dɔna bam taanɪ.
 Fɔvɪ ma zɔ nabiinə maama
 pa ba yɪ cɪmm.
⁹Dɪbam Tu We, nmɔ dɛɛn zaŋɪ
 sɪ n di ba taanɪ,
 sɪ n daart n jonɪ balɔ na nɛ
 bɛɛsɪm tɪga kam baŋa nɪ tun
 n yagɪ.
¹⁰Nɔɔna maama wɔ taa tee-m,
 kɔ na maŋɪ kɔ yɪ balɔ
 banɪ na zaŋɪ dɪ nmɔ tun dɪ.
 Nmɔ nan wɔ pa ba lwart n ban-lum dum
 na yɪ te tɪn cɪga cɪga.
¹¹Du-na durə á pa á Tu Baŋa-We,
 sɪ á daart á kɪ kulɔ á na goni ni
 sɪ á kɪ tun maama.
 Kɔ maŋɪ sɪ nɔɔna taa kwart-DL,
 sɪ balɔ na bwələ dɪd-o tun
 ja pɛera ba ba pa-DL.
¹²Dɪ pat dɪdɛera gooni ba tɪtɪ mɔ.
 Lugɔ baŋa pwa bam dɪ maa kwart-DL lanyiranɪ.

Cam maŋa we-loro

Azafi dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

77 Amɔ lagɪ a keeri
 dɪ kwər-dɪa mɔ a loori We.
 A na loori-DL,
 DL wɔ cəgi a taanɪ dum.
²Amɔ cam maŋa kam nɪ mɔ
 a fɔfɔ a twe a Yuutu We te.
 Titu dum maama nɪ mɔ
 a zəŋɪ a jɪn sɪm wɛɛnɪ
 a loori-DL.
 Amɔ nan wɔ nɛ zurim a bɪcartɪ nɪ.
³A na yəni a guli We gulə,
 kɔ yəni kɔ pa a ŋɔvɪ mɔ.
 A ta na bɔŋɪ DL wɔbɔŋa,
 a maa wart a tɪtɪ a ja.
⁴Baŋa-We, nmɔ pe dɔɔm ba tui
 a yiə nɪ.
 A brɪ a wart a ŋɔɔnɪ dɪ,
 a wɔ-cɔgɔ kum ŋwaanɪ.
⁵A nan yəni a guli faŋa faŋa

da yam gulə.
 A ma bɔŋɪ bɪna yalɔ na ke tun wɔbɔŋa.
⁶A maa wɪ: «Titu nɪ mɔ a lagɪ a guli
 le sɪlɔ a dɛɛn na leeni tun gulə.
 A ta wɔ taa bɔŋɪ wəɛnu tɪm wɔbɔŋa a bɪcartɪ nɪ.»
 Kɔntɔ tun, a kwaanɪ sɪ a ni
 kulɔ na kɪ tun kuri,
⁷yɪ a wɪ: «Baŋa-We dɪm wɔ vɪ-nɪ
 maŋa maama mɔ na?
 DL daa bá joorɪ DL kɪ-nɪ yu-yoŋo na?
⁸DL sono kulɔ na wura
 dɪbam ŋwaanɪ tun
 laan yɔɔrɪ kɔ ti mɔ na?
 DL kampwəli sɪm daa ba tɔŋɪ mɔ na?
⁹We swe sɪ DL duri dɪ ŋwaŋa
 mɔ na?
 DL ta pɛ DL ban-zɔŋɔ kum ləni
 DL yu-yoŋo dɪm yuu nɪ mɔ na?»

¹⁰Amɔ laan ma ta a wɪ:
 «Wɔŋo kulɔ na pɛ a wɔvɔ cəgi tun mɔ tɪntɔ:
 Yuutu Baŋa-We daa ba tɔŋɪ
 DL wəli dɪbam.»
¹¹Amɔ nan wɔ guli wo-kamunnu tɪlɔ
 Baŋa-We na kɪ tun gulə.
 Cɪga ŋwaanɪ tun, Baŋa-We,
 a bá swe wo-kɪnkagɪla yalɔ
 nmɔ dɛɛn na kɪ tun ni nɪ.
¹²A lagɪ a bɔŋɪ n tɪtɔŋa yam maama wɔbɔŋa,
 sɪ a daart a jeeli ya maama dɪdɔa dɪdɔa mɔ.
¹³Dɪbam Tu We dɪm,
 cwəŋə kalɔ nmɔ na tɔgɪ tun
 lana fasi.
 We dɪdɔŋ tərə dɪ na jɪgɪ dam
 nɪ nmɔ na jɪgɪ dam te tun.
¹⁴Nmɔ yɪranɪ mɔ tɔŋɪ wo-kɪnkagɪla.
 N ta ma pa dwi-gɛ tiinə bam
 lwart n dam dum ni nɪ.
¹⁵Kɔ na yɪ n tɪtɪ nɔɔna bam
 na yɪ Zakɔbɪ dɪdaanɪ Zɔzɛfɔ
 dwi dum tun,
 n dɛɛn kwe n dam-fɔrɔ kum
 n ma n vrɪ-ba n yagɪ.
¹⁶Dɪbam Tu We,
 na-fara bam na nɛ nmɔ tun,
 fɔvɪ dɛɛn jaanɪ-ba.
 Na-luŋə kam yɪra dɪ ma zizigi.
¹⁷Kunkwəɛnu tɪm ma cuuri dɪdaanɪ dɔa,
 yɪ dɔa kam dɪ bagɪ pɪna-pɪna.
 Ka ta daart ka pɪpɪlɪ
 je sɪm maama nɪ.
¹⁸Nmɔ kwərə kam na bagɪ kɔntɔ tun,

viu kum tiini ku wuuri mu.
 Dɔa kam dɪ na pɪpɪli te tun pɛ
 pooni yi lugu baŋa je maama.
 Tɪga kam baŋa dɪ ma tiini ka sisiŋi.
¹⁹Nmu deen tɔgi nunu kum wu n be.
 Nmu cwəŋə kam maa wu
 na-fara bam tutari ni,
 yi nɔɔn-nɔɔnu nan wu ne
 n na-bwərə kam.
²⁰Nmu deen ma n tɔgi Moyisi
 dɪ Arɔn baŋa ni
 n da n nɔɔna bam yigə n vu,
 ni nayru na kali o pe-kɔgɔ te tun.

Baŋa-We dɪ Dɪ nɔɔna bam taani

Azaft deen panɪ ləŋə kantv.

78 Amu nɔɔna bam, pɔri-na á zwa
 sɪ á cəgi kulu a na jɪgi
 sɪ a ta a bri abam tun.
²A lagi a puri a ni mu
 a ŋɔɔni bitar-dundi.
 A ta wú ŋɔɔni faŋa faŋa
 wo-sisəguru taani.
³Tɪ maa yi wəənu tɪlu dí kwə
 na tagi ba bri dɪbam
 yi dí cəgi tun.
⁴Dɪbam dɪ maa wú lwəni-tɪ
 sɪ ba dwi dum ni.
 Dí wú pa dí biə balu
 na wu kwaga ni tun lwarɪ
 Baŋa-We na kɪ wo-kunkagula yalu tun ni ni.
 Dí ta wú bri-ba Dɪ dam-fɔrɔ kum na yi te,
 dɪdaani tɪtɔŋ-kamunə yalu
 dwi maama Dɪ na kɪ tun.
⁵We deen kwe Dɪ zaasum dum
 dɪ Dɪ niə yam mu
 Dɪ pa Yisrayeli tiinə bam
 na yi Zakɔbi dwi tiinə tun.
 Dɪ ma daari Dɪ pa dí nabaara bam ni ni:
 ba taa jɪgi-ya ba bri ba biə bam.
⁶Dɪ kɪ kuntu sɪ ba kwaga kam
 mu lwarɪ Dɪ niə yam,
 ku na maŋi ku yi dwi dilu
 ba ta na wu lɔgi tun.
 Bantu dɪ maa wú lwəni-ya
 ba bri ba biə bam.
⁷Kuntu baŋa ni mu baá wani
 ba kwe ba cɪga
 ba danɪ We yira ni,
 sɪ ba daa yi swe Dɪ tɪtɔŋ yam ni ni
 yi ba daari ba tɔŋi

ba tɔgi Dɪ niə yam.
⁸Ba dai sɪ ba taa lwəni
 ba nabaara bam kikiə.
 Bɛŋwaani ba kwə deen yi zwabani-nyina
 balu wu na digili tun mu.
 Ba wu kɪ ba cɪga dɪdaani We,
 yi ba lɔ Dɪ kwaga ni.
⁹Efrayim tiinə jar-kərə bam
 deen fɔgi ba cɪ ba tɪti
 dɪdaani jara-kəm zɪla.
 Dɪ ku dɪ, najara yam de dum
 laan na yi tun,
 ba ma pipiri ba duri ba lu.
¹⁰Ba bri ba wu kɪ ba tɔgi We ni-gonim
 dum na bri te tun.
 Ba maa wu tɔgi Dɪ zaasum dum cwəŋə.
¹¹Ba deen swe We tɪtɔŋa yam
 ni ni mu,
 dɪdaani wo-kunkagula yalu
 Dɪ na kɪ Dɪ bri-ba tun.
¹²Dɪ deen kɪ tɪtɔŋ-kamunə
 ba nabaara bam tutari ni mu.
 Swan laŋa kam na wu Ezipi ni tun mu kontu.
¹³Dɪ ma pɔɔri nunu kum bile,
 yi Dɪ daari Dɪ pa ba tɔgi ku wuni ba be.
 Dɪ pɛ na bam zɪgi mu cɛpi
 jagwiə dɪ jazum maama
 ba daari cwəŋə ba tutari ni.
¹⁴Wɪa maama ni Dɪ deen yəni Dɪ pa
 sɪ kunkoŋo mu tɔgi ba yigə
 ku bri-ba cwəŋə sɪ ba taa veə.
 Ku daari tɪtu ni,
 Dɪ tɔgi min-vɔgu baŋa ni mu
 Dɪ pa-ba pooni yi ba veə.
¹⁵Ba na wu kagua yuu ni tun
 mu Dɪ yari pweeru,
 pa na ta ba nuŋi
 tɪga kuri kuri ni,
 yi ba nyɔ ba su.
¹⁶Dɪ ma pa na bam buri
 pweeru tum ni
 ba cuuri ba vu
 ni bu-tula na duri te tun.
¹⁷Dɪ kuntu maama dɪ,
 ba ta yɔɔri ba kɪ lwarum
 ba cɔgi Yuutu Baŋa-We yigə
 kagua kam wuni,
 dɪ ba na vri ba kwaga
 ba ya-Dɪ te tun.
¹⁸Ba deen yɔɔri ba paali mu

ba maŋt We ba nii,
 dɪ ba na loori-Dl sɪ Dl pa-ba wodiiru
 tɪlv ba fra na zɔ tun.
¹⁹ Ba ma tiini ba gooni We yɪ ba wɪ:
 «We za wó want Dl na wɔdiu cɪga cɪga
 sɪ Dl pa dɪbam kagva kantɔ wɔnt na?»
²⁰ Cɪga tun, Dl magɪ piu kum
 pa na zanzan nuŋi kv wɔnt
 ba cuurə.
 Sɪ kv na yɪ wɔdiu,
 Dl za wó want Dl na nwana
 Dl pa dɪbam sɪ dɪ dɔ na?»
²¹ Baŋa-We nan na ni
 kulɔ ba na tagɪ tun,
 Dl banɪ ma tiini dɪ zaŋt ba baŋa nɪ.
 Dl ban-lɔm dɪm ma fufugi
 dɪdaant Yisrayelɪ dwi tiinə bam
 pa mim tɔ ba titart nɪ.
²² Bɛŋwaant, ba wɔ kv ba wɔ-dɪdva
 dɪ We.
 Ba maa ba jigɪ tuna nɪ
 Dl wó want Dl joŋi-ba Dl yagɪ.
²³ We ma pa weyuu baŋa kam ni
 sɪ ka pɔrɪ ninɛɛnt bɔwəru mɔ te.
²⁴ Dl ma pa Maant tɔgɪ da
 ya tɔ tɪga nɪ
 pa nɔɔna bam di.
 Mɪna yalɔ na nuŋi We-sɔŋɔ nɪ tun mɔ kuntɔ.
²⁵ Kuntɔ tun, nabiinə dɛɛn di mɛlɛst sum wɔdiu mɔ.
 We dɛɛn pɛ-ba wɔdiu kulɔ maama na
 wó maŋt ba dim tun.
²⁶ Dl ma pa wa-puli seeni viuu
 zaŋt weyuu nɪ kv fuli.
 Kv ta na yɪ jagwiə seeni viuu kum,
 Dl mɛ Dl dam mɔ Dl kalt-kv
 Dl ja Dl nuŋi.
²⁷ Kuntɔ baŋa nɪ mɔ Dl pɛ zunə tu
 ba faart tɪga kam je maama nɪ.
 Ba dɛɛn daga zanzan
 nɪ nɪnɔ ni kasɔlv doŋ mɔ,
 pa Dl nɔɔna bam na nwana ba di.
²⁸ We ma pa zunə bam jaant ba ba
 ba tɔ Dl nɔɔna bam kaporo
 jəgə kam titart nɪ,
 ba na cwɪ ba vwə yam mɛ tun.
²⁹ Ba maama ma di ba su ba daart,
 We na pɛ-ba ba fra na zɔ
 wɔdiu kulɔ tun ŋwaant.
³⁰ Wɔdiu kum nan ya ta na wɔ
 ba ni nɪ
 yɪ ba wɔ di ba su ba fra yam tun,
³¹ We banɪ zaŋt ba baŋa nɪ.
 Dl ma gv balɔ na tiini ba yɪ nɔn-babɛ ba wɔnt tun.

Yisrayelɪ tiinə nɔn-dɔnnɔ tɪm zanzan
 mɔ Dl ti kuntɔ.
³² Dɪ kuntɔ maama dɪ,
 We nɔɔna bam dɛɛn ta yɔɔrɪ
 ba kv lwarum mɔ.
 Ba ta wɔ kv ba wɔ-dɪdva dɪ Dl,
 dɪ Dl na maŋt Dl kv wo-kɪnkagɪla
 te maama tun dɪ.
³³ Kuntɔ ŋwaant, We ma pa
 ba ŋwɪa kam ji kafɛ yɪrant,
 pa fɔvnt ja-ba
 yɪ ba daart ba tɪ lɪla.
³⁴ We na yəni Dl gv ba badonnə tun,
 balɔ na daart tun laan pipiri
 ba fɔfɔ ba yɪ Dl te.
 Ba ma sunɪ ba yɪə
 ba joori ba sɛ-Dl.
³⁵ Ba dɛɛn laan guli nɪ Yuutu Baŋa-We
 mɔ yɪ ba dalɪm je,
 yɪ Dl ta kwəri Dl yɪ ba Vrɪnɔ wɔm.
³⁶ Ba nan na tee-Dl te tun
 yɪ ba ni-vɔɔ wɔnt yɪrant mɔ.
 Ba ma kwɪn ba yələ dɪ Dl
 yɪ ba fɔi vwan ba pa-Dl.
³⁷ Ba dɛɛn wɔ zɪgɪ cɪga wɔnt
 ba pa-Dl.
 Ba nan wɔ sɛ ba tɔgɪ ni dɪlv
 Dl na goni dɪ ba tun.
³⁸ Kuntɔ maama dɪ,
 We ta duri ba yibwənə.
 Dl yagɪ ba lwarum Dl ma Dl cɛ-ba,
 yɪ Dl pɪnt Dl banɪ pa
 Dl wɔ cɔgɪ-ba.
³⁹ Dl nan kv Dl wɔbɔŋa nɪ Dl wɪ
 ba yɪ nabwənə yɪrant mɔ.
 Ba maa nyɪ dɪ viuu mɔ na dɔlv
 kv kɛ te tun.
⁴⁰ Ba dɛɛn na beeri
 kagva kam wɔnt tun,
 kuni zanzan mɔ ba dɛɛn yəni
 ba nuŋi We ni dɪm kwaga nɪ,
 pa Dl wɔv tiini kv cɔgɪ.
⁴¹ Ba na maŋ-o ba nii te kuntɔ tun
 dat kuni dɪdva baŋa nɪ.
 Ba dɛɛn nan pɛ Yisrayelɪ dwi dɪm
 Wɔ-poŋo Tu wɔm yɪra cɛ.
⁴² Ba ma swe Dl dam-fɔrɔ kum ni nɪ,
 dɪ Dl na vrɪ-ba ba dɔna bam juŋa nɪ
 te tun maama.
⁴³ Maŋa kam kuntɔ nɪ
 We dɛɛn kv wo-kɪnkagɪla mɔ

Suan laŋa kam na wu Ezipi ni tun wɔni.
⁴⁴Dl deen ləni na balu
na wu Ezipi bwi sum ni tun mu
pa ba ji jana.
Kuntu ŋwaani ba ma ga na
si ba mɔ bwi sum ni ba nyɔ.
⁴⁵We deen ta pe nanjwe mu ba
ti mæli Ezipi tiinə bam ti du.
Yoorə di ma jonji je sum maama si cɔgi tɔga kam.
⁴⁶Dl deen ta pe kayra mu ba
si dɛlimi ba wudiiru
di ba tweeru tun maama nyɔ!
⁴⁷Ku ta na yi ba vinyə tweeru tum,
di ba kapurru tum,
We deen pe du-kambana
dɛdaani du-fara mu cɔgi-ti.
⁴⁸Du-kambana mu Dl me Dl duli
ba naani dum o gu.
Dua kam ma pipili ka bagɛ
ba vara bam pa ba di ti.
⁴⁹We deen pe Dl ban-lum yɔɔri
di zaŋi ba baŋa ni mu.
Dl wuu ma tiini ku fuli pa
Dl tɔŋi leeru ba yuu ni,
ti na nyi di malesi kɔgɔ kulu
na jaani tɔvni ku ba tun.
⁵⁰Dl maa wu zuri Dl bani di funfun di.
Dl nan wu se si Dl ci
Ezipi tiinə bam di tɔvni.
Dl deen pe yawi-cɛɔ mu ja-ba
ku gu.
⁵¹Dl tɔgi cwəŋə kam kuntu mu
Dl gu ba bu-kwin sum maama.
Samɛ dwi dum bu-kwin sum mu kuntu.
⁵²Ku daari ku na yi Dl tuti nɔɔna bam,
Dl jaani-ba mu Dl ja Dl nuŋi
Ezipi tu kum wɔni.
Dl ma kalu-ba pa ba tɔgi
kagua kam wu ba veə,
ni ba yi Dl pe-kɔgɔ kum mu te.
⁵³Dl maa nii ba baŋa ni yi ba veə,
yi fɔvni tərə ba tee ni.
Ku nan na yi ba duna bam,
nunɔ kum mu kwəli-ba
pa ba ti ba maŋi na bam wɔni.
⁵⁴We deen mu jaani Dl nɔɔna bam
Dl ja Dl vu Dl yi tɔga kalu
Dl na pɔɔri Dl pa Dl tuti tun.
Je sum kuntu deen yi pweeru laŋa mu,
We na me Dl dam dum Dl wani-ka tun.
⁵⁵Dl ma zəli dwi-ge tiinə bam
Dl daari tɔga kam
Dl pa Dl nɔɔna bam.

Dl laan ma cɛ tɔga kam Dl pa-ba,
si Yisrayeli dwiə yam maama
taa te ba nyum,
yi ba zuuri ka baŋa ni.
⁵⁶Ba deen nan ta maŋi Yuutu Baŋa-We
wum ba nii,
yi ba daari ba lo Dl ni dum kwaga ni.
Ba ma vin si ba tɔgi Dl zaasum dum.
⁵⁷Ba yɔɔri ba ki ni ba kwə bam
di deen na ki te tun mu.
Ba me ba kwaga ba ya Baŋa-We
yi ba tɔgi zwabaniə kikiə.
Ba maa yi yɔɔ yirani,
nɛnɛni taŋa kalu na gugwəli
yi ka yi te tun.
⁵⁸Ba deen zaŋi We bani mu,
di ba na loŋi je silu
ba na zuli jwənə da tun.
Ku ma pa Dl wuu zaŋi di ba,
ba jwənə kaanum tun ŋwaani.
⁵⁹We ma lwarɛ Dl nɔɔna bam
na ki te tun,
yi Dl bani tiini di zaŋi di ba.
Dl ma yɔɔri Dl vin Yisrayeli tiinə bam Dl wi
ba daa dai Dl nɔɔna.
⁶⁰Ku na yi vwe dilu
We na cwi Siloo ni
yi Dl deen zuuri da
nabiinə titari ni tun,
Dl ma nuŋi je sum kuntu
Dl viiri Dl daari-ba.
⁶¹Dl ma daari Dl pa ba duna bam pwələ si ba vri
Dl ni-gonim daka kam na bri Dl dam di
Dl nunwəŋa na mai te tun.
⁶²We bani na tiini di zaŋi
Dl tuti nɔɔna bam baŋa ni kuntu tun,
Dl yaŋi-ba mu pa ba tɔgi
najara baŋa ni ba ti.
⁶³Mim deen mu di ba nɔn-dɔnnu tum.
Ba bukwa bam di daa ba nai baara si ba zu.
⁶⁴Ba kaanum tiinə bam di tɔgi
dam tɔvni mu,
yi ba kaana bam wu nɛ pwələ
si ba keeri ba lwi.
⁶⁵Baŋa-We dum laan ma pe Dl zaŋi
nɛnɛni nɔɔnu na zaŋi
dɔɔm wɔni tun.
Dl ma tɔɔli tiguri-kaasa,
ni babɛa kalu na nyɔgi sana
yi Dl bani zaŋi tun.
⁶⁶We deen laan ma zəli

Dl duna bam pa ba jagɪ sat,
 yɪ Dl daart Dl kɪ cavura
 ba kuri nɪ taan wuu.
⁶⁷Dl daa ta na lagɪ zɔvurɪm je tun,
 Dl vɪn Zuzɛfɔ bu Efrayim dwi tiinə laŋa kam mu.
⁶⁸Dl ma kuri Zuda dwi tiinə laŋa kam,
 sɪ Dl taa zɔvurɪ Siyɔn piu kɔm baŋa nɪ.
 Jəgə kalɔ Dl na soe tun mu kuntɔ.
⁶⁹Dl ma fɔgɪ Dl lɔ Dl di-ŋuŋa kam Dl zigɪ
 nɪ weyuu baŋa kam na yɪ te tun.
 Dl ma pa ka tiini ka dana,
 nɪ Dl na naant tɪga baŋa kam
 sɪ ka taa wura maŋa maama te tun.
⁷⁰We dɛen ta kuri Davidi mu.
 Dl ma vaŋ-o Dl ja
 Dl nuŋi vara pwələ nɪ
 sɪ o taa yɪ Dl tintuŋu.
⁷¹Davidi dɛen ya jɪgɪ peeni mu o niə.
 We ma pa o ji nayɪrɔ wulɔ
 na nii Zakɔbɪ dwi tiinə bam
 baŋa nɪ tun.
 Bantu maa yɪ We tɪtɪ nɔɔna
 Yisrayelɪ tiinə bam.
⁷²Davidi maa jɪgɪ-ba o nii lanyiranɪ
 dɪ o bɪcarɪ maama.
 O dɛen dɛ o swan baŋa nɪ mu
 o kalɔ-ba o kɪ daantɪ.

We-loro Zeruzalem ŋwaantɪ

Azafɪ dɛen panɪ ləŋə kantɔ.

79 Dɪbam Tu We,
 dwi-ge tiinə bam mu tu
 ba li nmu tɪtɪ tɪga kam dɪ najara.
 Ba laan ma digimi nmu digə
 kalɔ na yɪ lanyiranɪ fast tun,
 yɪ ba ta daart ba pa Zeruzalem ji di-dwəənu yiranɪ.
²Ba gɔ n tɪtɪ tintuŋna bam
 yɪ ba yagɪ ba yira yam pwələ nɪ,
 sɪ duurə didaantɪ ga-vara
 laan taa tui ba di-ya.
³Ba ta pɛ n nɔɔna bam jana mu pwəri
 Zeruzalem je sum maama nɪ,
 nɪnɛnɪ ba na pwəri na te tun.
 Nɔɔn-nɔɔnɔ daa wɔ daart sɪ kɔ tu kwe
 twa bam o kɪ tɪga nɪ.
⁴Tuntɪ dilɔ na bwələ didaantɪ dɪbam tun
 mu gooni dɪbam.
 Ba maa jɪgɪ dɪbam ba twia
 yɪ ba mwana.

⁵Dɪbam Tu Baŋa-We,
 n banɪ dum wɔ taa wɔ
 dɪbam yuu nɪ taa
 sɪ dɪ vu dɪ maŋɪ yən mu?
 N ban-lɔm dum wɔ taa wura wuu mu
 nɪ bulu mim na?
⁶Joori n kɪ sɪ n banɪ dum zaŋɪ dwi-ge
 tiinə bam baŋa nɪ,
 ba na wɔ se sɪ ba kwari nmu tun ŋwaantɪ.
 Bantu maa ba tɔgɪ nmu yɪrɪ ŋwaantɪ ba
 warɪ ba wara.
⁷Ba nan yɔɔrɪ ba ti
 Zakɔbɪ dwi tiinə bam
 yɪ ba daart ba cɔgɪ
 ba tɪga kam mu.
⁸Nan yɪ kwe dɪ kwə bam lwarum
 sɪ n ma n waart dɪbam ya ŋwaantɪ.
 Nan kɪ lɪla n ba n duri dɪ yibwənə,
 sɪ dɪ tuna maama ti mu.
⁹Dɪbam Tu We, ba n wəli dɪbam,
 nmu na yɪ dɪ Vɪrɔvɪ tun ŋwaantɪ.
 Da nmu tɪtɪ yɪrɪ dum ŋwaantɪ
 n ba n vɪrɪ dɪbam n yagɪ,
 sɪ n daart n yagɪ dɪ lwarum
 n ma n cɛ dɪbam.
¹⁰Bɛŋwaantɪ mu dwi-ge tiinə bam
 wɔ taa jɪgɪ dɪbam ba goonə
 yɪ ba tɛ ba wɪ:
 «Bantu We dum nan bɛ?»
 Dwi-ge tiinə bam kuntɔ pɛ
 n nɔɔna bam jana pwəri.
 A loori-m! Kɪ kəm sɪ dɪ nii,
 sɪ ba lwarɪ nɪ n lagɪ n ŋwɪ
 ba lwarum junɪ mu ba baŋa nɪ.
¹¹Cəgɪ pɪna bam na ŋuusi te tun!
 Kɔ na yɪ balɔ na maŋɪ sɪ ba gɔ-ba tun,
 jɔŋɪ ba ŋwɪa n yagɪ
 sɪ ba ta taa ŋwɪ.
¹²Baŋa-We, joori n ŋwɪ n junɪ
 tuntɪ dilɔ na bwələ didaantɪ dɪbam tun
 baŋa nɪ kuni bɪrɛ,
 dɪ ba na tiini ba twi-m te tun.
¹³Kuntɔ laan maa wɔ pa
 dɪ taa tee-m maŋa maama.
 Dɪ nan yɪ n nɔɔna mu
 yɪ n dɪ nii dɪ baŋa nɪ,
 nɪ nayɪrɔ na nii o pɛ-kɔgɔ te tun.
 Dɪ wɔ taa zuli nmu wuu,

sɪ dɪ biə dɪdaantɪ bantv dɪ biə
dɪ ba ba zuli-m maŋa maama.

We-loro Yisrayelɪ tiinə bam zənə ŋwaanɪ

Azafti dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

80 Dɪbam Tu Wɛ,
cəgi dɪbam loro kum!
Nmɜ yɪ Yisrayelɪ dwi tiinə bam nayɪrv mu.
N yəni n tɔgɪ Zuzɛfv dwi tiinə bam yigə n vea
nɪ nayɪrv na kalɪ o peeni te tun mu.

Nmɜ yɪ wɜlv na di paartɪ
Serubɛn sum tɪtarɪ laŋa nɪ.
Nan pa n paartɪ-zulə yam nyɪntɪ
kɜ lwarɪ jaja,

²ku pa Efrayim, dɪ Benzamen,
dɪ Manasɪ dwi tiinə bam.
Zaŋtɪ dɪ n dam sɪ n daartɪ n ba
n joŋi dɪbam n yaŋtɪ!

³Dɪbam Tu Wɛ, pa dɪ joori
dɪ zɪgɪ dɪ dam!
Pa n yibiyə jeeri dɪbam seeni
sɪ dɪ na vrɪm.

⁴Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ,
nmɜ nɔɔna bam yəni
ba loori zənə n tee nɪ,
yɪ n banɪ zaŋtɪ ba baŋa nɪ
sɪ bɛɛ mu?

Kɜ ta wɔ taa yɪ kɜntv mu taan
sɪ kɜ vu kɜ maŋtɪ yən mu?

⁵Nmɜ pɛ dɪ na tiini dɪ ka
yi-na balv tun mu ji
dɪbam ni-wɔdiu.

Dɪ maa nyɔ dɪ yi-na bam dɪ su.

⁶Nmɜ ta pɛ tunɪ dɪlv
na gilimi dɪbam tun
banɪ zaŋtɪ dɪbam ŋwaanɪ.
Dɪ dɔna bam maa jɪgɪ dɪbam
ba mwana.

⁷Paŋwa Tu Wɛ dum,
pa dɪ joori dɪ zɪgɪ dɪ dam!
Pa n yibiyə jeeri dɪbam seeni
sɪ dɪ na vrɪm.

⁸Nmɜ dɛɛn na jaanɪ dɪ kwə bam
n ja n nuŋi Ezipi nɪ tun,
kɜ nyɪ dɪ vinyə tiu mu n na kwe
n ja n vu sɪ n jəri te tun.
N zəlɪ dwi-gɛ tiinə bam

n daartɪ ba tɪga kam
sɪ n jəri dɪbam je sum kɜntv nɪ.

⁹N kwe tɪga kam n pa dɪbam,
yɪ dɪ fɔgɪ dɪ kwɪn dɪ su
tɪga kam maama.

¹⁰Kɜ nyɪ dɪ vinyə tiu vɔɔrv tum
na kwəlɪ pweeru tum,
yɪ kɜ nɛ sum nuŋi sɪ vu sɪ yɪ
Sedri tweeru kamunnu tum
sɪ li-tɪ te tun mu.

¹¹Kɜ nɛ sum ta ma jagɪ
sɪ yɪ tɪga kam maama
kɜ na zɪgɪ Mediterane nɪntv kɜm ni nɪ
sɪ kɜ vu kɜ yɪ Efrati
bugə kam seeni tun.

¹²Kɜntv tun, bɛɛ nan daa mu kɪa
yɪ n pa tɪga kam laan ji di-dwəənu?
Vərə dɪ nɛ cwəŋə sɪ ba zɜ
ba vrɪ ba wɜbɔŋa wəənu.

¹³Kɜ nyɪ dɪ ga-tərə mu nuŋi
kagva wɜntɪ ya ve ya nɔntɪ
ya cɔgɪ vinyə tiu kum,
yɪ ga-vara dɪ ve ba di
tiu biə bam maama.

¹⁴Paŋwa Tu Wɛ dum,
pipiri n joori n ba dɪbam te!
Zɪgɪ weyuu nɪ n tiiri
n nii dɪbam seeni.

Fɔgɪ n nii dɪbam balv
na yɪ n nɔɔna tun baŋa nɪ.

¹⁵Dɪ yɪ vinyə tiu kɜlv
nmɜ tɪtɪ na jəri tun mu.
Nan ba n kwe n bu wɜlv
n na kɔntɪ sɪ o kɪ nɔɔntv tun.

¹⁶Dɪ dɔna bam goni nmɜ vinyə tiu kum
ba dɪ tɪga nɪ,
yɪ ba daartɪ ba zwe-kv.

Zaŋtɪ n bwe-ba sɪ ba na cɔgum.

¹⁷Kɜ daartɪ sɪ n pa wɜlv n na kuri tun
zɪgɪ dɪ dam,
o na yɪ nabiinu bu wɜlv n na kɔntɪ sɪ o
kɪ nɔɔntv tun ŋwaanɪ.

¹⁸Kɜntv, dɪ daa bá joori
dɪ lɔ nmɜ kwaga nɪ.
Nan pa dɪ joori dɪ na ŋwɪa,
sɪ dɪ wantɪ dɪ bəŋi n yɪrɪ dum
dɪ pa-m zulə.

¹⁹Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ
pa dɪ joori dɪ zɪgɪ dɪ dam!
Pa n yibiyə jeeri dɪbam seeni

sɪ dí na vrɪm.

Candiə dim ləŋə

Azaft deen panu ləŋə kantv.

- 81** Wɛ mu yɪ dílu
na paɪ díbam dam tun.
Leeni-na dí kwər-díá á zuli-DU!
Kaasi-na dí wɔpɔlɔ á zuli Zakɔbɪ dwi
tiinə Wɛ dum.
²Kaasi-na ləŋə! Wɔ-na sɪnye,
sɪ á daari á ta-na kwaanu dwi dwi
sɪ tɪ kwəri taa ywəmmə.
³Wu-na nabwaanu can-dɔŋa kam maŋa nɪ,
sɪ kv wəli dí can-pwəŋə
maŋa kam dí,
dí na puli dí candiə dim tun nɪ.
⁴Zakɔbɪ dwi tiinə bam Wɛ dum mu pɛ ni
sɪ á kɪ kɔntv Yisrayelɪ tw kɔm nɪ.
⁵Dl deen na nuŋi sɪ Dl vrɪ Zuzɛfv dwi tiinə bam
Dl yagɪ Ezipi tiinə bam juŋa nɪ tun
mu Dl pɛ zaasum dum kɔntv.
Amv ni kwərə mu
yɪ a wv lwarɪ ka tu.
Ka maa wɪ:
⁶«Amv dwani zila yalv ya na wv
á bakalɪ baŋa nɪ tun
a yagɪ dáa nɪ,
yɪ a daari a jonɪ á tɪtɔŋ-dɛera yam á juŋa nɪ sɪ á sin.
⁷Cam na jaani abam yɪ
á loori zənə amv tee nɪ tun,
a ma se pa a jonɪ abam a yagɪ.
Dva na baŋi kunkwən-liluru wɔntɪ tun,
a tɔŋɪ da a ləri á wɛ-loro kɔm.
A ta ma maŋɪ abam sɪ a nii
Meriba buli-yi dímu seeni.
⁸Amv nɔɔna bam, cəŋi-na,
sɪ amv mu lagɪ a zaasi abam
Yisrayelɪ tiinə bam,
kv ya maŋɪ sɪ á se
sɪ á cəŋi amv zaasum dímu.
⁹Kv dai sɪ á daa taá jɪŋɪ wɛ-gaa
á wəli amv wɔntɪ.
Yɪ tiiri-na tɪga nɪ á zuli wɛ dílu
na yɪ vərə nyum tun.
¹⁰Amv yɪranɪ mu yɪ abam Tu
Baŋa-Wɛ dímu,
a na jaani abam a ja
a nuŋi Ezipi tw nɪ tun.
Puri-na á niə jaja,
sɪ a lagɪ a kɪ wo-laaru zanzan mu da a pa abam.
¹¹Dɪ kɔntv maama dí,

- amv nɔɔna bam ba lagɪ
sɪ ba taa cəŋi amv taani dímu.
Amv nɔɔna Yisrayelɪ tiinə bam
wv se ba pa-nɪ.
¹²Kɔntv ŋwaanɪ mu a yagɪ-ba
sɪ ba taa kɪ ba tɔŋɪ
ba wv-dɛɔ kɔm na lagɪ te tun.
A ma pa-ba pwələ sɪ ba tɔŋɪ
ba su ba fra.
¹³Kv nan ya maŋɪ sɪ a nɔɔna Yisrayelɪ
tiinə bam se a ni,
yɪ ba ta tɔŋɪ a cwe sum.
¹⁴Ba ya na kɪ kɔntv, a yaá wani ba dɔna bam lɪla,
dí a juŋa na yɔɔrɪ ka zɔ-ba te tun.
¹⁵Wulv maama dí na culi-nɪ tun
maa wó ba o gwani
amv yigə nɪ dí fɔvni.
Kv tu maa wó na waarum taan wuu.
¹⁶Amv nan yaá pa abam
wudi-laaru dídaani tɔvru
sɪ á taá dí á sui.»

We sarɪya taani

Azaft deen panu ləŋə kantv.

- 82** Wɛ mu tɔŋɪ dí weyuu dídeera badonnə
Dl je ba kɔŋɔ kɔm yigə nɪ.
Dl laan maa lagɪ Dl zɪŋɪ
ba maama tɪtari nɪ
Dl dí ba taani.
²Dl maa wɪ:
«Abam ta wó taa burɪ vwan burɪ taa
sɪ á vu á maŋɪ yən mu?
Á na kɪ te tun, á yəni á zɪŋɪ
nɔn-balwaarv kwaga nɪ
pa ba na ba burɪ kalv
na dai ba nyum tun.
³Abam nan maŋɪ sɪ á yigə taa wv nabwənə
dí bitara wɔntɪ mu,
sɪ á daari á zɪŋɪ balv na nɛ beesum dí
cam tun kwaga nɪ.
⁴Kv ta na yɪ zura dí yinigə tiinə,
sɪ á jonɪ-ba nɔn-balwaarv tum juŋa nɪ á yagɪ.»
⁵Dídeera bam kɔntv nan yəri kulokɔlv
yɪ ba wɔbɔŋa tərə.
Ba kartɪ ba taani mu lim wɔntɪ.
Tɪga kam baŋa maa sisiŋɪ
ka tu ka yɪ ka kuri maama.
⁶Amv deen tagɪ a wɪ:
«Á yɪ wa mu.
Abam maama yɪ Yuutu Baŋa-Wɛ dímu biə.
⁷Dɪ kɔntv dí, abam maŋɪ sɪ á tɪ mu,

nɪnɛɛnɪ nabiinə dɪ dɪdɛera maama
na maŋɪ sɪ ba tɪ te tun.»

⁸Dí Tu Wɛ dɪm,
zaŋɪ wɛɛnɪ n kɪ n tɪtɔŋa!
Zaŋɪ n dɪ nabiinə taanɪ!
Bɛŋwaanɪ, nmu mu te lɔɖɔ baŋa tɪnɪ dɪm maama.

Wɛ-loro zənə ŋwaanɪ

Azaft dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

83 Dɪbam Tu Wɛ, yɪ ta n je
n nii kɔntɔ cɪmm!

Yɪ ta n kɪ nɪnɛɛnɪ
n yigə mu ga tɔrə tun!
²Nii mu! N dɔna bam tiini
ba vuvugi mu.
Balɔ na culi-m tɪn
kɪ jara dɪ nmu.
³Ba jɪgɪ bana mu
sɪ ba ma cɔgɪ n nɔɔna bam.
Dí yɪ balɔ nmu na kuri
n pa n tɪtɪ tun,
yɪ bantɔ lagɪ ba kɪ swan dɪdaanɪ dɪbam.

⁴Ba bantɔ daanɪ mu ba wɪ:
«Ba-na sɪ dí kɪ daanɪ
dí cɔgɪ ba maama
sɪ ba dwi dɪm tɪ,
sɪ ba yɪrɪ saarɪ lɔɖɔ baŋa nɪ.»

⁵N dɔna bam mu yɔɔrɪ
ba kɪ ni daanɪ
sɪ ba ywəri nmu kwaga nɪ.
Balɔ na sɛ sɪ ba tɔgɪ daanɪ ba kɪ
jara dɪ nmu tun mu tɪntɔ:

⁶Nɔɔna balɔ na zɔvɪrɪ
Edɔm tɪ-niə yam nɪ tun,
dɪ Ismayɛlɪ dwi tiinə bam,
dɪ Moabɪ tiinə bam,
dɪ Hagarɪ tiinə bam,

⁷Kɔ ta wəli dɪ Gebalɪ tiinə,
dɪ Amɔn tiinə,
dɪ Amalɛkɪ tiinə bam,
dɪ Filisi tiinə bam,
dɪ Tiiri tɔv nɔn-biə bam.

⁸Asiiri tiinə bam dɪ mu dɛ
ba wəli ba wɔnɪ,
sɪ Lɔtɪ dwi tiinə bam wantɪ
ba fɔgɪ ba na dam zanzan.

⁹Nan zaŋɪ n cɔgɪ bantɔ maama
nɪnɛɛnɪ n dɛɛn na tɔŋɪ te
dɪ Madɪan tiinə bam tun.
Kɪ-ba nɪ n na kɪ Sizera dɪ Yabin yɪra nɪ tɪte
yɪ n di-ba Kisɔn bugə kam seeni tun.

¹⁰Nmu dɛɛn yɔɔrɪ n cɔgɪ-ba mu
Eyin-Dɔɔrɪ nɪ,
pa ba yɪra tigi tɪga baŋa
nɪ nɪ pɔpɔnɔ mu te.

¹¹Pa n dɔna nɔn-yum tum tɪ
nɪnɛɛnɪ Oreɓɪ dɪ Zɛbɪ
dɛɛn na tɪgɪ tɪte tun,
sɪ ba dɪdɛera bam dɪ tɪ
nɪ Zɛba dɪ Salimuna tɔvɪnɪ dɪm
na tɔgɪ te tun.

¹²Bantɔ bale dɛɛn mu tagɪ ba wɪ:
«Pa dí vɪrɪ Wɛ tɪtɪ tɪga kam pwəli sum dí taa te!»

¹³Amu Tu Wɛ, pa ba jagɪ
je maama nɪ,
nɪnɛɛnɪ viɔ na kalt weeru
dɪ ga-kɔrrɔv kɔ ja je te tun.

¹⁴Kɪ-ba nɪ mim na dɪ kagɔa wɔ tweeru
yɪ dɪ tanɪ dɪdaanɪ piɔ yuu
gaarɔv te tun.

¹⁵Nmu dɪ nan kɪ kɔntɔ dɔŋ
n kwe vu-fɔrɔ n ma n zəli-ba
sɪ fɔvɪnɪ tiini dɪ ja-ba.

¹⁶Baŋa-Wɛ, ta pa cavɪra
yɔɔrɪ dɪ ja-ba
sɪ ba kwəli ba yibiyə,
yɪ ba daarɪ ba sɛ ba pa n yɪrɪ dɪm.

¹⁷Sɛ sɪ cavɪra dɪ fɔvɪnɪ ja bantɔ
maŋa maama,
sɪ ba daarɪ ba yáalɪ ba tɪ.

¹⁸Nmu wɔlɔv yɪrɪ na yɪ Baŋa-Wɛ tun,
pa ba lwarɪ nɪ nmu yɪranɪ mu
yɪ Yuutu Wɛ dɪm
yɪ n te lɔɖɔ kɔm baŋa maama.

Wɛ zulə lana zanzan

Kɔra bu-baara dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

84 Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ!
Je silɔv nmu na zɔvɪrɪ tun
tiini sɪ lana sɪ pa-nɪ!

²Nmu digə kam tiini
ka jɪgɪ fra ka pa-nɪ,
yɪ a wɔbɔŋa yəni ya wɔ ka wɔnɪ.
A maa kwaanɪ a leeni wɔpɔlo le
dɪ a wɔwɔ maama dɪ a bɪcarɪ maama,
sɪ a ma zuli nmu wɔlɔv na yɪ
ŋwɪa Tu Wɛ dɪm tun yɪrɪ.

³Kɔ na yɪ zunə balɔ na sɔ ba pwərɔ
nmu digə kam nɪ tun tɪtɪ,
ba tiini ba jɪgɪ yu-yoŋo.
Kawɛbudoorə dɪ maa na jəgə
sɪ ba lwe ba biə da.

Ku maa yi me na bwələ di
nmv kaanum bimbim dum tun.

Paŋwa Tu Baŋa-We,
nmv mu yi amu Pe di a We dum.

⁴Balu maama na zɔvri
nmv digə kam wɔni tun
tiini ba jigi yu-yoŋo lanyirani.
Bantu wó taa leeni tiə le mu
ba zuli-m.

⁵Balu na de nmv ŋwaani ba na dam tun
jigi yu-yoŋo zanzan.

Bantu mu yi balu na ki ba wɔbɔŋa ni
si ba vu ba yi nmv te
Siyon tuw kum wɔni tun.

⁶Ba na wura ba tɔgi Baka bolo kum ba ke tun,
na-zurə yəni ba buri
je sum kuntu ni mu.

Dua di maa yəni ka ni
yi ka su ka pɛɛli je sum maama
di cwaru.

⁷Ba ve yigə di dam mu ba maa kea,
si ba laan vu ba yi Siyon tuw kum
ba vu ba zigi We yigə ni.

⁸Paŋwa Tu Baŋa-We, A loori-m!
Cəgi amv wɛ-loro kum.

Nmv wulu na yi Zakɔbi We dum tun
se amv na loori kulɔ tun.

⁹Dɔbam Tu We, fɔgi n nii
di pe wum baŋa ni,
di o na cv dɔbam di cam wɔni tun ŋwaani.
Pa n yigə taa wɔ pe wulu
nmv na kuri tun wɔni.

¹⁰De didwi punə punə wɔni
nɔɔnu na kwe
yi o wɔ nmv digə kam ni,
ku gari o na ve je di je
o ki bina muru da!
Amv tee ni, a ya na ne pwələ
si a taa zigi nmv sɔŋɔ kum manco-puna yam ni
a yiri je sum kuntu,
ku yaá dwəni a na wó taa zɔvri nɔn-balwaarv
titari ni tun.

¹¹Dɔbam Tu Baŋa-We dum
yi pooni mu o pa dɔbam.
Dl daa ta maa cv dɔbam
dɔdaani cam.
Dl maa nii dɔbam baŋa ni
yi Dl pa di na yu-yoŋo di zulə lanyirani.
Ku na yi balu na tɔgi cwəŋə
yi ba ba cɔgi tun,

Dl ba vi-ba wo-laaru di didva di.

¹²Paŋwa Tu Baŋa-We,
balu maama na se nmv di wɔ-didva tun
suni ba jigi yu-yoŋo zanzan!

Wɛ-loro yazurə ŋwaani

Kvra bu-baara deen panu ləŋə kantu.

85 Baŋa-We, nmv pe n yu-yoŋo wu n
tiga kam baŋa ni.

Nmv ma n pa Zakɔbi dwi tiinə bam joori
ba zigi di dam.

²N ta kwe n nɔɔna bam geeri dum mu
n yagi n ma n ce-ba,
pa ba lwarum maama kwəli.

³Nmv ma n zuri n ban-lum dum
si di daa yi taa wɔ dɔbam yuu ni.

⁴Nmv We yi dɔbam Vurnu mu.

A loori-m, pa di joori di fɔgi
di zigi di dam.

Daa n yi ma n kwaga n ya dɔbam.

⁵Nni pa n banu dum taa wɔ dɔbam baŋa ni taan wuu
si n ta kwe-di n danu

di biə bam baŋa ni na?

⁶N ba joori n pa di fɔgi
di na yazurə na?

N na ki kuntu,
dɔbam balu na yi n nɔɔna tun
daa wó taa di ywəəni nmv ŋwaani.

⁷Baŋa-We, pa di lwaru n na yɔvri
n jigi di sono te tun,
si n daari n joŋi dɔbam n yagi.

⁸Amv nan wó cəgi si a ni
Yuutu Baŋa-We na wó ta kulɔ tun.

O maa ŋɔvri yazurə taani mu
di Dl nɔɔna balu na jigi ciga di Dl tun.

Ku nan dai si bantu joori
ba zɔ ba jwərim kikiə wɔni.

⁹Ciga ŋwaani tun, Dl lagi Dl ki lula mu
Dl joŋi balu na kwari-Dl tun Dl yagi.

Kuntu maa wó pa
Dl paari-zulə yam taa nai jaja
dɔbam tiga kam je maama ni.

¹⁰Sono dɔdaani ciga tɔgum
mu jeeri daani.

Nɔn-ŋvnni kikiə di yazurə
maa kukwəri daani.

¹¹Ka-zige-ka-ciga-wɔni mu lagi
ka ta ka nuŋi tiga ni.

Ka-tɔgi-cɪga dɪ maa zɪgt weyuu nɪ
ka nii tɪga baŋa seeni.

¹²Cɪga ŋwaani tɪn,

Baŋa-We wó pa dí na wo-laaru.

Dí tɪga kam dɪ maa wó kɪ wɔdiiru
zanzan ka pa dɪbam.

¹³Cɪga mu tɔgt We yigə ka veə,
pa Dɪ na cwəŋə Dɪ tɔgt da.

We-loro zənə ŋwaani

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

86 Baŋa-We, pɔrɪ n zwa
sɪ n cəgi a we-loro kum,
sɪ amu yɪ nabwəm mu
yɪ yinigə jɪgt-nɪ.

²Ta n cɪ a ŋwia,
a na kɪ a cɪga dɪ nmu tɪn ŋwaani.

A yɪ n tɪntɔŋnu mu,
yɪ a ta kɪ a wɔ-dɪdɪva dɪ nmu.

Jonɪ-nɪ n yagɪ, sɪ nmu mu yɪ amu Tu We dɪm.

³Amu Yuutu We, duri amu yibwənə,
sɪ a yɔɔrɪ a keeri a loori nmu mu
de dɪm maama wɔnɪ.

⁴Ta pa a di ywəəni.
Amu Yuutu, nmu mu
a kwe a tɪtɪ a pa-m.

⁵Nmu Baŋa-We yɔɔrɪ n lana.

N yigə maa wɔ nɔɔna wɔnɪ
sɪ n kwe ba lwarum
n ma n cɛ-ba.

Ku na yɪ balɪ maama na loori zənə n tee nɪ tɪn,
n tiini n jɪgt ba sono mu maŋa maama.

⁶Amu Tu Baŋa-We,
cəgi a we-loro kum,
dɪ a na magɪ a japoori a loori n yigə nɪ te tɪn.

⁷Amu na zɪ cam wɔnɪ,
a yəni a loori zənə mu n tee nɪ.
Beŋwaani, a ye nɪ nmu wó ləri
a we-loro kum.

⁸Amu Yuutu, nmu doŋ tərə
wa yam maama wɔnɪ.

Nmu tɪtɔŋ-kamunə yam dɪ
ba jɪgt doŋ.

⁹Lɔgɪ baŋa tɪnɪ dɪm maama nɔɔna
wó ba ba jeeri nmu yigə nɪ
ba tiiri ba zuli-m,
sɪ ku yɪ nmu mu kɪ
tɪnɪ dɪm maama.

Ba maa wó pa nmu yɪrɪ dɪm
na zulə.

¹⁰Beŋwaani, nmu tiini n jɪgt dam

yɪ n tɔŋt wo-kunkagɪla zanzan.
Nmu yɪranɪ mu nan yɪ We.

¹¹Baŋa-We, pa a lwarɪ n cwəŋə kam,
sɪ a taa wat a ve
a tɔgt n cɪga kam.

Ta pa a taa jɪgt wɔbɔŋ-dɪdɪwɪ
a ŋwia wɔnɪ
sɪ ku pa a taa kwarɪ
n yɪrɪ dɪm yɪranɪ.

¹²Amu Yuutu We,
amu wó tiini a tee-m
dɪ a bɪcarɪ maama.

A ta wó zuli n yɪrɪ dɪm
sɪ ku taa ve maŋa maama.

¹³Beŋwaani, nmu na tiini
n soe amu te tɪn gaalɪ.

N ma n cɪ tɔvɔnɪ
sɪ dɪ yɪ want-nɪ dɪ ja.

¹⁴Amu Tu We, banɪgɪrɪ nyɪna
mu zaŋt ba zɪgt amu zɪga.

Wɔ-lɔŋ-nyɪna ma kɪ daanɪ
ba kwaanɪ sɪ ba gv-nɪ.

A dɔna bam kuntu yigə tərə dɪ nmu.

¹⁵Baŋa-We, nmu nan jɪgt nabiinə ŋwaŋa,
yɪ n kɪ ba yu-yoŋo.

N ma n yəni n pɪnɪ n banɪ.
N sono kum gaalɪ,

yɪ n cɪga kam dɪ bá fɔgt ka ti.

¹⁶Nan tiiri n nii amu seeni,
sɪ n daari n duri a ŋwaŋa.

A yɪ n tɪntɔŋnu mu.
Pa a fɔgt a na dam.

Cɪga tɪn, a yɪ gambaa mu n sɔŋo nɪ.
Nan jonɪ-nɪ n yagɪ.

¹⁷Kɪ nyɪnyɔgɪ wɔŋo n brɪ-nɪ,
sɪ ku brɪ nɪ n yigə wɔ amu wɔnɪ.

A dɔna bam maa wó lwarɪ
ku na yɪ te tɪn

yɪ cavura di-ba ku ŋwaani.

Beŋwaani, nmu Baŋa-We mu zəni-nɪ
yɪ n ta pat a wɔv zurə.

Siyɔn yɪ Baŋa-We tɪtɪ tɪw mu

Kɔra bu-baara deen panɪ ləŋə kantv.

87 Baŋa-We tɪtɪ mu cwi
Siyɔn tɪw kum kuri
piu kulɪ Dɪ na pɔɔrɪ Dɪ pa Dɪ tɪtɪ tɪn baŋa nɪ.

²Dɪ nan tiini Dɪ soe ku taanɪ
sɪ ku dwəni tɪnɪ dɪlɪ maama
Zakɔbɪ dwi tiinə na zɔvɪ
dɪ wɔnɪ tɪn.

³Siyɔn, nmu yɪ Wɛ tɪtɪ tɪw mu!
Ba yəni ba jɪgɪ wo-kamunə
dwi dwi mu ba ŋɔɔna ba pa-m.

Baŋa-Wɛ maa wɪ:

⁴Amv na yəni a te
balv na sɛ amv tun taantɪ,
Ezipi dɪ Babilɔnɪ tiinə mu
wó wəli ba wɔni.
Nii-na, Filisi tiinə, dɪ Tiiri tiinə,
kɪ ta wəli dɪ Kusi tiinə,
ba maama wó ta ba wɪ:
«Ba lɔgɪ wɔntɪ Siyɔn wɔntɪ mu.»
⁵Kɪ na yɪ balv na zɔvɪ Siyɔn wɔntɪ tun,
baá taa te ba taantɪ ba wɪ:
«Ba lɔgɪ wɔntɪ dɪ wɔntɪ maama tɪw kum wɔntɪ mu.
Yuutu Baŋa-Wɛ wó pa tɪw kum
taa jɪgɪ dam.»
⁶Baŋa-Wɛ wó pɔpɔnɪ dwi tiinə maama
yɪra dɪdɔva dɪdɔva Dɪ tɪŋi.
Dɪ maa wó ta nɪ: «Ba lɔgɪ wɔntɪ dɪ
Siyɔn wɔntɪ mu.»

⁷Ba maama wó taa kwɛɛra
yɪ ba leeni ba wɪ:
«Amv kuri dum nuŋi
Siyɔn tɪw nɪ mu.»

We-loro liə ŋwaani

*Kɔra bu-baara dɛɛn panɪ ləŋə kantɪ yɪ
Esdrasɪ dwi tɪ Hemanɪ wəli-ba.*

88 Baŋa-Wɛ, nmu mu yɪ dɪlv
na vɪ-nɪ n yagɪ tun.
Amv nan keeri a loori nmu mu
wɪa dɪdaantɪ tɪtɪ maama.
²A loori-m, pɔrɪ n zwa
n cəgɪ a wɛ-loro kum,
sɪ n daartɪ n zəni-nɪ.
³Can-neera zanzan tiini ya daantɪ
a ŋwɪa maama mu,
pa tɔvɔnɪ lagɪ dɪ ja-nɪ lɪla.
⁴Nɔɔna maa nii amv nɪ
a lagɪ a tɪ mu
sɪ a vu a maŋɪ tɪga kuri nɪ.
Amv nyɪ dɪ wɔlv dam daa na təri o tee nɪ tun mu.
⁵Amv ba garɪ balv na maŋɪ ba tɪ
yɪ ba tɪgɪ ba bɔɔna wɔntɪ tun.
A maa nyɪ dɪ balv
n na swe ba ni nɪ
yɪ n yigə daa təri ba wɔntɪ tun.
⁶N yɔɔrɪ n dɔlv-nɪ mu

n yagɪ gɔŋ-canluŋu wɔntɪ,
pa a je lim-nyɔrɪsɪ wɔntɪ.
⁷Nmu ban-lum dum yɔɔrɪ
dɪ wɔ amv yuu nɪ.
N ma n pa cam zanzan yɪ amv
nɪ nɔvɔ wɔ na-ŋvɔnɪ na bibili
sɪ tɔgɪ amv baŋa
sɪ maa kea dɪ dam te tun.
⁸N pwe amv dɪ a cilon-sonnu tum daantɪ,
a na jɪgɪ wo-zɔɔnɪ ba tee nɪ tun ŋwaani.
Kɪ nyɪ dɪ a na tɪ cɪkɪ wɔntɪ
yɪ a daa wartɪ sɪ a lu te tun mu.
⁹A laan keeri keeri
pa a yɪə su dɪ yɪ-na,
a wɔv na cɔgɪ tun ŋwaani.

Baŋa-Wɛ, dɛ maama wɔntɪ
amv keeri a loori nmu mu.
A maa yəni a zəŋi a jɪa
a loori zənə n tee nɪ.
¹⁰Kɪ nan na yɪ balv na tɪgɪ tun,
nmu ta tɔŋɪ wo-kɪnkagɪla
n pa-ba na?
Bantɪ daa wó wantɪ ba zaŋɪ wɛɛnɪ
sɪ ba taa tee-m na?
¹¹Balv na kɪ ba tɪgɪ tɪga kuri nɪ tun
daa wó taa tɛ n sono kum taantɪ na?
Balv na wɔ curu nɪ tun
daa wó taa brɪ n na zɪgɪ
n cɪga kam wɔntɪ te tun na?
¹²Baá wantɪ ba jəni je silv
na yɪ lim yɪranɪ tun wɔntɪ
ba lwartɪ n wo-kɪnkagɪla yam
ni nɪ na?
Nmu ta na tɔŋɪ wo-laaru tɪlv tun
wó brɪ je silv nɔɔna na swe wɔŋo
maama ni nɪ tun na?

¹³Baŋa-Wɛ, kɪ nan na yɪ amv,
a yəni a keeri a gwəri nmu mu.
Zɪzɪŋa maama a yəni
a loori zənə mu n tee nɪ.
¹⁴Amv Tu Baŋa-Wɛ, be nan mu kɪa
yɪ n vɪ-nɪ kuntɪ?
Bɛɛ mu yɪ n laan pipiri n kwaga
n ya amv?
¹⁵Kɪ na maŋɪ kɪ zɪgɪ
a nɔn-dɔvɔnɪ maŋa nɪ tun
a yɔɔrɪ a yaartɪ taan mu
yɪ tɔvɔnɪ tiini dɪ bwələ a tee nɪ.
Nmu pɛ can-neera yɔɔrɪ
ya fugi-nɪ mu,
pa a dam maama tɪ.

¹⁶Nmυ ban-lom dım dwe
amυ jam.

N ta na logi lɛɛrv tɪlv
amυ yuu nɪ tun mυ
lagɪ tɪ pa a ŋwɪa kam cɔgɪ.

¹⁷Can-neera yam kuntu tiini
ya daani-nɪ dɛ maama wɔnɪ.

Ya ma kaagɪ a maama ya pu
nɪ dυ-fara tun.

¹⁸Nmυ pɛ a doonə dɪ a cilon-sonnu maama
kɪ baŋwtian mυ dɪ amυ.

Lele kuntu lim-nyɔrɪstɪ yɪranti mυ
wυ amυ tee nɪ.

Baŋa-Wɛ sono wura maŋa maama

Esdrastɪ dwi tu Etan deen panɪ ləŋə kantv.

89 Amυ wó taa leeni mυ a zuli Baŋa-Wɛ
sono kikiə yam,

yɪ a bá yagɪ.

Amυ ni-taantɪ dım wó pa
nɔɔna maama dɪ ba biə bam
lwartɪ nmυ na zɪgɪ n cɪga kam wɔnɪ te tun.

²Cɪga tun, n sono kum wura mυ
taan wuu yɪ kv bá je.

Maŋa maama n zɪgɪ n cɪga wɔnɪ,
nɪnɛɛnɪ weyuu kum na fɔgɪ
kv jɪgɪ dam maŋa maama te tun.

³Nmυ, Baŋa-Wɛ tagɪ n wɪ:

«Amυ goni nɪ mυ
dɪ Pɛ wɔlv a na kuri tun.

Wɔntv yɪ a tintvŋnv Davidɪ
yɪ a dugɪ durə dɪdaan-o nɪ:

⁴Nmυ dwi dım wó taa wura
maŋa maama, dɪ bá je,

pa n biə wɔnɪ nɔɔnv mυ
wó taa dɪ paartɪ

sɪ kv taa ve maŋa kalv na ba tɪ tun.»

⁵Amυ Tu Baŋa-Wɛ,

weyuu kum maama mυ lagɪ
kv zuli nmυ tɪtvŋ-kamunnu tun.

Cɪga tun, weyuu malesɪ sum
maa gilimi sɪ tee nmυ,

dɪ n na zɪgɪ dɪ cɪga tun ŋwaantɪ.

⁶Weyuu kum maama na tigi palalala tun,
nmυ doŋ tɛrə.

Kv nan na yɪ wa dɪ malesɪ maama,
ba wɔlvwɔlv ba mai

dɪ nmυ Baŋa-Wɛ!

⁷Malesɪ sum na jeeri nmυ yigə nɪ,
sɪ wó taa kwartɪ fvɔntɪ dɪ nmυ mυ,

nmυ na tiini n maŋɪ dɪ zulə
n dwe balv maama na wura tun ŋwaantɪ.

⁸Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ,
nmυ ba jɪgɪ doŋ!

Nɔɔn-nɔɔnv tɛrə o na jɪgɪ dam
nɪnɛɛnɪ nmυ tun.

Nmυ kənə maama wɔnɪ mυ
n zɪgɪ n cɪga kam wɔnɪ.

⁹Kv na yɪ nɪnv kum
dɪ kv pɔgɪlum dım,
nmυ mυ jɪgɪ dam kv baŋa nɪ.

Kv na-ŋvntɪ sum na fufugi zanzan,
n yəni n pa kv maŋɪ da yirr mυ.

¹⁰Nmυ deen jaantɪ nɪnv wυ juru Rahabɪ n cɪcɔgɪ.
N ta mɛ n dam dım

n zəlɪ n dɔna bam maama
pa ba jagɪ.

¹¹Weyuu dɪdaantɪ tɪga baŋa maama
yɪ nmυ nyɪm mυ.

Lɔgv baŋa dɪ wɔŋo kulv maama na
wυ kv wɔnɪ tun,

kv yɪ nmυ mυ naantɪ tɪ maama.

¹²Lɔgv kum wɛ-baŋa seenɪ
dɪdaantɪ jagwiə seenɪ

yɪ nmυ mυ naantɪ sɪ maama.

Tabɔɔrɪ piu kum dɪ Hermɔn piu kum
te nmυ yɪrɪ dım,

nɪ nɔɔna na leeni dɪ wɔpolo te tun.

¹³N jɪŋa kam tiini ka jɪgɪ dam!

N jazɪm dım maa wυ wɛɛnɪ,
n na dɪ n dɔna tun ŋwaantɪ.

¹⁴Nmυ paartɪ dım jɪgɪ dam,
n na tɔgɪ cɪga
n te n nɔɔna bam tun ŋwaantɪ.

Nmυ na kɪ te tun,

n brɪ n sono kum

dɪ n cɪga kam na yɪ te tun

maŋa maama.

¹⁵Amυ Tu Baŋa-Wɛ,

balv na ye sɪ ba zuli n yɪrɪ dım tun
jɪgɪ yu-yoŋo zanzan.

Nmυ lanyɪrantɪ dım mυ kwəlɪ-ba
ba vəŋə maama wɔnɪ.

¹⁶De dım maama wɔnɪ ba yəni
ba te n yɪrɪ dɪ wɔpolo.

Ba maa pa-m zulə,
n na tɔgɪ cɪga yɪrantɪ tun ŋwaantɪ.

¹⁷Nmυ mυ yɪ wɔlv na paɪ dɪbam
dam dɪ paartɪ-zulə tun.

Nmυ na yəni n kɪ dɪbam yu-yoŋo tun
mυ pa dí dɪ wɔnɔ.

¹⁸Dí Pɛ wɔm yɪ wɔlv
Baŋa-Wɛ na kuri tun.

O maa cv dibam dí cam wunt
ni jara-kəm ci-kwaŋa mu te.
Dí Pɛ wɔm yi Yisurayeli dwi dum
Wu-pɔŋo Tu wɔm mu tee-Dl.

Baŋa-We ni-gonim di Pɛ Davidi

¹⁹Faŋa faŋa tun, n deen vuri n titi
di n nijɔŋnə bam yi n wɪ:
«Amu zəni nɔn-babia didva
pa o jɔŋi dam.
Cɪga tun, a kuri nɔn-duŋu
nabwənə wunt
yi a daari a zəŋ-o si o na zulə.
²⁰Amu nɛ a tuntɔŋnu Davidi,
yi a li-o si o ji pɛ.
A ma lo a titi yu-yoŋo nugə kam
o yuu ni, si a ma tiŋ-o paari.
²¹Amu mu lagɪ a pa o zɪgɪ cɛpi.
A ta wú twɪ a juŋa
si a pa o na dam.
²²O duna bá fɔgɪ ba zaŋɪ o baŋa ni
ba wan-o.
Nɔn-balwaarv di nan bá want
ba bees-o.
²³Amu wú zəli o sɪbara o yigə ni,
yi a daari a cɔgɪ-ba.
A ta wú magɪ balv maama na cul-o tun a di tɪga ni.
²⁴Amu wú taa zɪgɪ o kwaga ni
maŋa maama.
A sono kum di wú taa wu o tee ni.
A ta wú pa o na dam di zulə
amu titi yiri ŋwaani.
²⁵Kv na yi tunti dilv na wu
nanuru tum kwaga ni tun,
didaani dilv na wu
bu-tvli sum kwaga ni tun,
a wú pa o dam si o taa te-di
o wəli o paari dum wunt.
²⁶Pɛ Davidi wú taa bæi a yiri
yi o wɪ:
«Nmu mu yi amu Ko.
N ta maa yi amu We dum.
N yi piu kulv na yi amu dalum je tun mu
yi a na vrum n tee ni.»

²⁷Cɪga tun, a lagɪ a pa o ji
amu bu-kwtan mu.
Oó di paari si kv taa dwe
lvgv baŋa pwa bam maama.
²⁸A sono kum wú taa wu o tee ni
maŋa maama.
A daa bá fɔgɪ a lo ni-gonim dilv

a na ki did-o tun kwaga ni.
²⁹Amu wú pa o dwi dum taa wura
maŋa maama, di bá je,
pa o biə wunt nɔnɔ taa di paari,
nɛnɛni weyuu kum na wura
maŋa maama te tun.
³⁰De dilv o biə bam wú lo
amu niə yam kwaga ni,
yi ba vin si ba taa tɔgɪ
amu cwe sum.
³¹Ba wai ba yagɪ a zaasum dum,
yi ba vin a ni-kaana yam.
³²Ba na ki kuntu,
amu wú waari-ba
ba tusim dum ŋwaani.
Cɪga tun, a lagɪ a tiini a magɪ-ba
ba lwarum dum ŋwaani mu.
³³Di kuntu maama di,
a daa bá cɔgɪ a sono kum
a na jɪgɪ di Davidi tun.
Amu ta wú taa zɪgɪ
a cɪga kam kwaga ni a pa-o.
³⁴Amu na goni ni dilv a pa-o tun mu
a bá fɔgɪ a lo di kwaga ni.
A bá kwanɪ kampwələ kalv
a na goni ni did-o tun.
³⁵Bidwi baŋa ni mu a dugi durə
did-o a titi yiri dum ŋwaani,
yi kv ti.
A bri a bá fɔ vwan did-o.
³⁶Cɪga tun, amu wú pa o dwi dum
taa wura maŋa maama, di bá je,
pa o biə wunt nɔnɔ
taa di paari maŋa maama,
nɛnɛni wɪa kam na zɪgɪ
weyuu ni te tun.
³⁷Davidi di o dwi paari dum
wú taa zɪgɪ di dam.
Di ta wú bri We cɪga kam jaja
nɛnɛni cana kam na wu
weyuu ni ka nai jaja te tun.»

Wu-cɔgɔ ləŋə

³⁸Baŋa-We, nmu bani laan nan zaŋɪ mu.
Kv na yi pɛ wɔlv nmu titi na kuri tun,
nmu mɛ n kwaga n ya wuntu,
yi n van-o.
³⁹N ta ma cɔgɪ ni dilv n na goni
di n tuntɔŋnu wum tun
yi n daari n dɔli o paari yipugə kam n di tɪga ni
pa kasulv taagi ka maama.
⁴⁰Nmu pɛ o tuv kum kabri sum

bwəri sɪ tʊ tɪgə nɪ.
 Dam je sɪlv yə nɑ wɔ kwəl-o tɪn
 laan jɪgɪ dɪ-dwəənu.
⁴¹ Vərə balv maama
 na tɔgɪ dɑ bɑ kɛ tɪn
 dɪ yəni bɑ pɛ o jɪjɪgɪrv mʊ
 bɑ jɑ bɑ viiri.
 Tunɪ dɪlv nɑ gilimi dɪbɑm tɪn nɔn-biə bɑm
 mɑɑ jɪgɪ dɪ pɛ wɔm bɑ goonə.
⁴² N mɑ n pɑ o dɔnɑ bɑm nɑ dɑm
 dɪdɑɑnɪ zʊlə.
 Bɑ mɑɑ tiini bɑ jɪgɪ wɔpɔlɔ
 yɪ bɑ kwɛɛrɑ.
⁴³ O nɑ zɑŋɪ nɑjɑrɑ tɪn,
 n pɛ o jooɪ kʷɑgɑ
 o dɔnɑ bɑm yigə nɪ.
 N wɔ sɛ sɪ n zən-o nɑjɑrɑ yɑm wɔnɪ
 yɪ o dɔnɑ bɑm dɪ-o.
⁴⁴ N kwe o pɑɑɪ zʊlɑ yɑm
 n dʊlɪ n yɑgɪ,
 pɑ o dɑɑ bɑ jɪgɪ nɪnwɑŋɑ.
⁴⁵ N tɑ pɛ kɔkwurʊv mʊ yɪ-o lɪlɑ,
 yɪ o jɪgɪ o cɑvɪrɑ o dɪ.

Wɛ-lorɔ zənə ŋwɑɑnɪ

⁴⁶ Amv Tu Bɑŋɑ-Wɛ!
 Kuntv tɪn, kʊv tɑɑ yɪ tuntv mʊ tɑɑn nɑ?
 Nɪ tɑ n sɛgɪ n tɪtɪ
 mɑŋɑ mɑɑmɑ mʊ nɑ?
 N bɑnɪ nɑ tiini dɪ zɑŋɪ tɪn,
 n bɑ pɑ dɪ zɪrɪ lɪlɑ nɑ?
⁴⁷ Yɪ swe nɪ amv ŋwɪɑ kɑm
 yɪ kʊkʊgə mʊ.
 Bɛɛ mʊ yɪ n pɑ nɑbiinə mɑɑmɑ ŋwɪɑ yɪ
 kɑfɛ yɪrɑnɪ kɔntv?
⁴⁸ Nɔɔn-nɔɔnʊv tɛrə o nɑ ŋwɪ
 yɪ o wɑnɪ o lʊ tʊvɪ jɪŋɑ nɪ.
 Nɔɔnʊv mɑɑmɑ mɑŋɪ sɪ o tɪ
 yɪ o dɑɑɪ o zʊ tɪgɑ kʊrɪ.
⁴⁹ Bɑŋɑ-Wɛ, nmv dɛɛn dʊgɪ durə nɪ
 n sono kʊm wɔ tɑɑ wɔ
 Pɛ Dɑvɪdɪ tɛɛ nɪ.
 N sono kʊm kɔntv
 laan nɑn jɛ mʊ nɑ?
 N tɑ zɪgɪ n cɪgɑ kɑm kʷɑgɑ nɪ nɑ?
⁵⁰ Amv Yuutu Wɛ, amv wʊlv nɑ yɪ
 n tuntʊŋnʊv tɪn nɛ ɑ cɑvɪrɑ,
 Nɔɔnɑ jɪgɪ-nɪ bɑ kɪ bɑ mwɑnɑ zɑnzɑn.
 Lɑɑn nɑn gʊlɪ amv gʊlə.
⁵¹ Amv Tu Bɑŋɑ-Wɛ!
 Amv mʊ yɪ Pɛ wʊlv

nmv nɑ kʊrɪ tɪn.
 Kʊ yɪ n dɔnɑ bɑm mʊ jɪgɪ-nɪ
 bɑ twɪɑ.
 Amv nɑ vɛ mɛ mɑɑmɑ,
 bɑ yəni bɑ mwɑnɪ-nɪ zɑnzɑn.

⁵² Bɑŋɑ-Wɛ mɑŋɪ dɪ tɪə
 sɪ kʊ tɑɑ vɛ mɑŋɑ kʊlv nɑ bɑ tɪ tɪn!
 Amins! Amins!

Ləŋ-ŋwɪ Tɔnɔ 4

Le 90-106

Bɑŋɑ-Wɛ dɪ nɑbiinə tɑɑnɪ

Wɛ tuntʊŋnʊv Mɔyɪsɪ wɛ-lorɔ

90 Bɑŋɑ-Wɛ,
 kʊ nɑ zɪgɪ fɑŋɑ fɑŋɑ tɪn,
 nmv mʊ mɑŋɪ n pɑ dɪbɑm jɛŋjɛ jɛ
 sɪ dɪ tɑɑ zʊvɪ n wɔrɔ kʊm wɔnɪ.
² Pwɛɛrʊv tɪm yɑ tɑ nɑ tɛrə tɪn,
 nmv mɑŋɪ n yɪ Wɛ mʊ.
 N mɑŋɪ n wɔrɑ mʊ
 yɪ n tɑ wɔ nɑɑnɪ tɪgɑ kɑm
 dɪ lʊgʊv bɑŋɑ mɑɑmɑ.
 Nmv bɑ jɪgɪ pulɪm,
 yɪ n nɑn tɑ bɑ jɪgɪ gʊrɪm.
³ Nmv pɑɪ nɑbiinə jooɪ
 bɑ jɪrɪ turʊv mʊ,
 yɪ n wɪ: «Nɔn-biə bɑm,
 jooɪ-nɑ ɑ jɪ turʊ!»
⁴ Bɪnɑ mʊrv dɑɪ kʊlɔkʊlv
 nmv tɛɛ nɪ!
 Yɑntv nɪt dɪdɑɑnɪ dɛ dɪdʊɑ
 nɑ kɪ lɪlɑ dɪ kɛ tɛ tɪn mʊ.
 Yɑ nɪt dɪ lʊv yɑlɛ nɑɑ yɑtɔ
 tɪtɪ-kɔnkʊrv nɪ mʊ yɑ pɑ-m.
⁵ Nmv yəni n pɑ dɪ ŋwɪɑ kɑm bɑ kɑ kweeli lɪlɑ,
 nɪnɛɛnɪ dɪndwɪɑ nɑ tɪ
 yɪ kɑ jɛ tɛ tɪn mʊ.
 Nɑbiinə nɪt dɪ gɑ-lɛɛrv
 nɑ nʊŋɪ tɪ-pʊrɑ nɪ tɪn mʊ.
⁶ Zɪzɪŋɑ nɪ mʊ tɪ yəni tɪ pulɪ
 yɪ tɪ lɑnɑ.
 Kʊ dɑɑɪ dɪdɑɑn-nɪ mɑŋɑ nɪ
 tɪ wɔ kʷɑɑɪ mʊ.
⁷ Cɪgɑ tɪn, nmv bɑn-zɔŋjɔ kʊm yəni
 kʊ jɑnɪ dɪbɑm kʊ cɔgɑ,
 pɑ dɪ tiini dɪ kʷɑɪv fʊvɪnɪ.

⁸Dɪbam lwarɪm mu jarɪ
 nmʊ yigə nɪ.
 Kəm-balwaarʊ tɪlʊ
 dɪ na kɪ dɪ sɛgi tun
 dɪ maa lwarɪ jaja nmʊ tee nɪ.
⁹Dɪ ŋwɪa kam da yam maa kɛa
 yɪ ya laan ba ya kweeli,
 nmʊ ban-zɔŋɔ kum ŋwaani.
 Dɪ bɪna yam na tu ya ti te tun
 maa nyɪ dɪ dɪ suuri
 yɪ dɪ daari dɪ ti mu te.
¹⁰Nabiinu ŋwɪa wai ka yɪ
 nɪnɛɛnɪ bɪna fustrɛ mu.
 Yazurə na wɔra,
 badonnə brɪ ba yɪ bɪna funɔnɔ.
 Dɪ na maŋɪ dɪ jɪgɪ tura yalʊ,
 dɪ ŋwɪa kam yəni ka jaani
 yaara dɪ wɔ-cɔgɔ yɪranɪ mu ka tui.
 Dɪ da yam da ya ti mu,
 yɪ dɪ daari dɪ je lɪla.
¹¹Nɔɔn-nɔɔnʊ wari sɪ o lwarɪ
 nmʊ ban-zɔŋɔ kum na daga te tun.
 N banɪ dum jaani fɔvɪ mu dɪ tui
 dɪ ma dɪ fugɪ nɔɔna.
¹²Nan wəli dɪbam sɪ dɪ jeeli
 dɪ da yam ni
 sɪ dɪ lwarɪ ya na muri te tun.
 Kɔ maa wó pa dɪ ja swan.
¹³Dɪ Tu Baŋa-We, joori n ba lɪla
 n wəli dɪbam!
 Yɪ daanɪ!
 Duri dɪbam ŋwaja
 sɪ dɪ yɪ n tuntɔŋna mu.
¹⁴Zɪzɪŋa na yɪə,
 pa n sono kum su
 dɪbam bɪcara.
 Dɪ laan wó taa leeni dɪ wɔpolo,
 yɪ ywəəni wɔra sɪ kɔ vɪ
 kɔ yɪ dɪ ŋwɪa kam kweelim.
¹⁵Nmʊ dɛɛn na pɛ dɪ na yaara
 da yalʊ wɔnɪ tun,
 nan joori n pa dɪ na wɔpolo
 sɪ kɔ yɪ da yam kuntu ni.
 Pa dɪ dɪ ywəəni
 sɪ kɔ maŋɪ dɪ bɪna yalʊ
 dɪ wɔv ya na cɔgi tun.
¹⁶Nan zaŋɪ n tɔŋɪ wo-kamunnu
 n pa dɪbam balʊ
 na yɪ n tuntɔŋna tun.
 Pa dɪ biə bam lwarɪ n na tiini
 n jɪgɪ kajannɪ te tun.
¹⁷Dɪbam Yuutu We,

pa n yu-yoŋo taa wɔ dɪbam yuu ni!
 A loori-m, pa dɪ titɔŋa yam kɪ lanyiranɪ.
 ɛɛn, pa ya tiini ya kɪ lanyiranɪ.

Baŋa-We mu yɪ Dɪ nɔɔna dalɪm je

91 Wɔlʊ maama na zɔvɪ Yuutu Baŋa-We
 woro kum wɔnɪ,
 Dam-fɔrɔ Tu We dum wó kwəli kɔ tu pa o na siun.
²Amu wó ta Baŋa-We taanɪ mu nɪ:
 «Dintv mu yɪ amv dalɪm je,
 amv na wó sɛgi Dɪ woro kum wɔnɪ tun ŋwaani.
 Dɪ maa yɪ amv Tu We,
 yɪ a kɪ a wɔ-dɪdɪva dɪ Dɪ.»
³Cɪga tun, Baŋa-We wó taa cv-m
 sɪ cɪgɪrɔ dwi maama
 yɪ wanɪ-m ya ja.
 Yawɪ-cɛɛrɔ dɪ bá na cwəŋə
 sɪ ti daanɪ-m.
⁴Dɪ lagi Dɪ yarɪgɪ Dɪ vwana mu
 Dɪ kwəli n maama,
 sɪ n sɛgi Dɪ woro kum wɔnɪ.
 Dɪ na zɪgɪ Dɪ cɪga tun ŋwaani,
 Dɪ wó taa kaagi-m
 yɪ Dɪ daari Dɪ cv-m
 nɪ najara cɪ-kwaja na kwəli nɔɔnʊ
 najara wɔnɪ te tun.
⁵Nmʊ bá ta n kwari ttu dum
 didaanɪ dɪ fɔvɪ maama.
 Cɪna mu na jaana
 ya tɔgɪ n seeni wɪa nɪ dɪ,
 nmʊ bá kwari fɔvɪ.
⁶Kɔ ta na yɪ yawurɔ tɪlʊ na lagi
 sɪ ti ja-m lim wɔnɪ tun,
 naa cam dɪlʊ na wó ba wɪa titari nɪ
 sɪ dɪ cɔgi-m tun,
 nmʊ bá kwari fɔvɪ dɪ wo-balwaarʊ tum
 kuntu maama.
⁷Nɔɔna mɔrv naa murrɔ fugə
 na wɔ nmʊ tee nɪ,
 yɪ ba maama na maŋɪ ba ti
 najara wɔnɪ,
 kɔlʊkɔlʊ bá yɪ-m.
⁸Nmʊ nan mu wó zɪgɪ da n nii
 n na waarɪm na wó ba
 nɔn-balwaarʊ tum baŋa nɪ te tun.
⁹Nmʊ pɛ Yuutu Baŋa-We
 jɪ nmʊ dalɪm je,
 pa n zɔvɪ Dɪ woro kum wɔnɪ.
¹⁰Kuntu ŋwaani,
 lwarɪm daa bá wanɪ-m dɪ ja.
 Kɔlʊkɔlʊ dɪ bá cɔgi-m

n sɔŋɔ kum ni.
¹¹ Baŋa-We wó tɔŋɪ Dl maɛsɪ sɪm
 nmv tee ni,
 sɪ ba taa cv-m di cam
 n cwəŋə maama wɔni,
¹² sɪ ba daari ba ma ba jɪa
 ba lwəri-m,
 sɪ n yɪ magɪ n naga di kandwe
 n tv tɪga ni.
¹³ Nmv wó ta n jɪgɪ dam
 nywəənu di bisankwɪ baŋa ni,
 sɪ n want n nɔni ti baŋa ni.

Baŋa-We maa wi:

¹⁴ «Amv wó jɔŋɪ wɔntv a yagɪ,
 o na jɪgɪ amv sono tun ŋwaani.
 Amv wó taa cv-o,
 o na sɛ amv di wu-dɪdva tun ŋwaani.
¹⁵ O na bəŋɪ amv yɪrɪ sɪ a zən-o,
 amv wó sɛ a cəgɪ o wɛ-loro kum.
 O ta na wu cam wɔni,
 a wó li-o di wɔni,
 a daari a pa o yɪrɪ zaŋɪ.
¹⁶ Amv wó kɪ a su o wɔbɔŋa yam
 sɪ a pa-o mɔmwɛ-dɛəri,
 yɪ a daari a pa o lwarɪ
 amv vrɪm dɪm na yɪ te tun.»

We zulə ləŋə

Ba deen panɪ ləŋə kantv We siun de ŋwaani.

92 Kɔ maŋɪ sɪ dí taa kɪ
 Baŋa-We le!
 Yuutu Baŋa-We,
 dí wó leeni dí tee nmv yɪrɪ.
² Zɪzɪŋa maama ni dí wó ta
 n sono kum taani.
 Titɪ ni di, dí ta wó brɪ
 n na yɔɔrɪ n zɪgɪ
 n cɪga kam wɔni te tun.
³ Dí wó kwe kwaanv di gɪgana zula dwi dwi mv
 dí taa paɪ ti kwəri zaŋa
 yɪ dí leeni dí zuli nmv.
⁴ Bɛŋwaani, nmv Baŋa-We pɛ
 sɪ a di ywəəni,
 di n na kɪ titɔŋa yalv maama tun.
 A lagɪ a leeni a zuli-m di wɔpolo,
 wəənu tɪlv maama
 n jɪa na kɪ tun ŋwaani
⁵ Amv Tu Baŋa-We,
 nmv tɔŋɪ titɔŋ-kamunə zanzan.
 Nmv wɔbɔŋa yam di tiini ya lirə.

⁶ Balv na gɛ wɔbɔŋa tun yəri ni
 tuntv wó ba ba baŋa.
 Nɔn-jwəəru dwi dɪm
 di maa ba ni kv kuri.
⁷ Nɔn-balwaarv na maŋɪ ba puli zanzan
 ni gaarv na kwi te tun,
 yɪ vwan-kikiə tiinə bam di na ve yigə mv di,
 ba maama wó ba ba je mv.
⁸ Nmv Baŋa-We nan jɪgɪ n paari
 n di mv sɪ kv taa ve maŋa kalv na ba ti tun.

⁹ Baŋa-We, nmv dɔna bam maŋɪ sɪ
 ba yɔɔrɪ ba na cɔgum mv.
 Nɔn-balwaarv tum maama
 maa wó jagɪ ba je.
¹⁰ Nmv nan pɛ
 a tiini a na dam mv,
 ni ga-naa na dana te tun.
 N ta ma lo nugə a yuu ni
 pa a yɪra yam zuri lanyranɪ.
¹¹ A dɔna bam na tv tɪga ni tun,
 a yɪə mv nɛ ba cɔgum dɪm kɔntv.
 Kv na yɪ wɔ-lɔŋ-nyuna balv
 na zaŋɪ sɪ ba ja di amv tun,
 a zwa ma ni ba na duri ba kɛ
 yɪ ba coosi te tun.

¹² Nɔn-ŋɔna wó taa jɪgɪ nyɔɔrɪ mv
 ni suŋu na yɪ te tun.
 Baá taa damma
 ni Liban tv Sɛdri tweeru
 na zɪgɪ lanyranɪ te tun.
¹³ Ba nyɪ ni ba kugu mv wɔ
 Baŋa-We digə kam ni tun.
 Ba maa wó taa zɔvri di yazurə
 We digə kam ni.
¹⁴ Ba kvkwurv maŋa ni
 ba ta wó taa jɪgɪ nyɔɔrɪ,
 ni tweeru tɪlv na ləri biə tun mv.
 Maŋa maama yazurə wó yɪ-ba,
 yɪ ba kɪ titɔŋ-ŋɔna.
¹⁵ Ba maa wó taa tɛ jaja wɪ:
 «Baŋa-We tɔŋɪ cɪga mv.
 Tusim tərə Dl tee ni.
 Dl maa nyɪ di piu kulv
 amv na dalɪ da tun.»

Baŋa-We mv te wəənu maama

93 Baŋa-We mv yɪ Pɛ!
 Paari-zulə mv yɪ gɔrɔ kulv
 Dl na zɔ tun.
 Dam-fɔrɔ maa wɔ Dl jɪŋa ni.

Dl naanti lɔgv kum
 pa kv zigi mu ga cɛpi.
 Kv bá fɔgi kv gɔ maŋa di maŋa.
²Baŋa-We,
 nmu paari dum maŋi
 kv nuŋi faŋa faŋa mu,
 yi nmu maŋi n wura mu maŋa maama.
³Amv Tu Baŋa-We!
 Nii na-fara bam
 na dwani di kwər-dia te!
 Ti na-ŋuni sum tiini
 si wuuri zanzan!
⁴Nanuru tum na maŋi
 ti wuuri di baari,
 yi ti na dwani di dam te maama,
 nmu paari-zulə yam nan mu dwe tuntu maama.
 Baŋa-We mu jigi dam weyuu ni!

⁵Amv Tu Baŋa-We!
 Nmu niə yam yɔɔri ya zigi mu.
 Nmu sɔŋɔ kum maŋi si
 kv taa yi lanyirani fasti mu
 si kv taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

Baŋa-We buri ciga bura

94 Baŋa-We, nmu yi dilu
 na joori Dl ŋwi jini
 lwarim-kərə baŋa ni tun mu.
 Nan pa n paari-zulə yam nyi
 kv taa lwaru jaja!
²Nmu ma n yi wulu na buri ciga bura
 lɔgv baŋa ni tun.
 Kuntu tun, zaŋi weeni
 si n waari kamun-nyuna bam
 si kv maŋi di ba kikiə.
³Baŋa-We, nɔn-balwaaru tum
 wó taa caka taan
 si ba vu ba maŋi yən mu?
⁴Balu na tɔŋi lwarim tun
 yɔɔri ba ŋɔɔni kamun-ŋwe mu!
 Nii ba na bri ba titi kamunni te!
⁵Baŋa-We, ba jigi n titi nɔɔna bam mu ba beesə.
 Ciga tun, ba kv balu na yi n nɔɔna tun mu zɔnni.
⁶Ba maa jaani kadənə
 didaani vərə ba gu,
 yi ba ta gu bitara di ba wəli da.
⁷Ba laan maa te ba wɪ:
 «Baŋa-We dum na yi Zakəbi dwi tiinə We tun
 ba nai dí kikiə yam.
 Dl yigə nan tərə dí tituŋa yam wuni.»

⁸Amv nɔɔna balu wubɔŋa

na muri tun,
 nan fɔgi á buŋi-na á nii!
 Á yi jwəeru mu. Á bá ja swan na?
⁹Wulu wum na ki zwa
 o pa nabiinə tun titi
 yi zwa-kɔgɔ mu na?
 Wuntu ta wó pa-ba yiə,
 si o titi laan daari
 o taa yi lilwe na?
¹⁰O na yi wulu na varu lɔgv baŋa tuni
 dum zwa tin,
 o bá waari abam di mu na?
 Wulu wum na kwe ciga
 o bri nɔɔna tun titi
 wó ga yiyiu na?
¹¹Baŋa-We nan maŋi Dl ye
 nabiinə na buŋi ba ja kulv tun.
 Dl ye ni ba wubɔŋa yam yi kafe mu.

¹²Baŋa-We, nmu na yəni
 n kurisi wulu maama,
 kv tu tiini o jigi yu-yoŋo,
 nmu na kwe n niə yam
 n ma n bri-o tun ŋwaani.
¹³N ta yəni n pa kv tu na siun
 di yaara yalu na wó yi-o tun,
 si ba laan kv goŋo si nɔn-balwaaru tu
 kv wuni ba ti.
¹⁴Beŋwaani, Baŋa-We bá fɔgi
 Dl vin Dl nɔɔna bam.
 Dl bá duli-ba Dl yagi,
 ba na yi Dl nɔɔna tun ŋwaani.
¹⁵Maŋa kam kuntu ni, ba daa ta
 wó da ciga kam ŋwaani
 ba buri nɔɔna bura.
 Balu maama na yɔɔri cwə-laa wuni tun
 wó se ba tɔgi ciga kam kuntu mu.

¹⁶Wɔɔ mu wó zaŋi o zigi o pa amv,
 si o dwəni di nɔn-balwaaru tum kuntu?
 Wɔɔ mu wó ci amv
 di balu na tɔŋi lwarim tun?
¹⁷Kv ya na dai Baŋa-We mu tu
 Dl wəli-ni,
 tuntu amv ya tuga,
 yi a vu curu a maŋi da cimm.
¹⁸A nan tɔɔli ni a wɪ:
 «A lagi a seeri a tu tuga ni mu!»
 A na tagi kuntu tun, nmu Baŋa-We
 tɔgi n sono kum ŋwaani
 n təli-ni n joori n ja-ni n zigi.
¹⁹Liə na tiini ya jigi-ni,
 nmu wó pa a bicari joori

di zuri mu.
²⁰Nmu didaani tu kum dideera balu
na kwuli ciga tun
ba wanti a mi daani.
Bantu mu yəni ba tiji niə yalu
na pai pwələ si lwarum fəgi
di taa pulə tun.
²¹Ba maa ki ni daani
si ba ci nɔn-ŋɔna cwəŋə,
yi ba daari ba pai balu na wu ki kolukulo
ba cəgi tun ga ba ŋwia.
²²Ku daari, Baŋa-We nan mu yi
amu dalum je.
Dl maa nyi di piu kulɔ
amu na salɔ ku yira ni tun.
²³Dɪbam Tu Baŋa-We wɔ joori
Dl ŋwi ba lwarum dim jini.
Ciga tun, Dl lagɔ o yɔɔri
Dl cəgi-ba mu
ba tutuŋ-lwaannu tum ŋwaani.

Zuli-na Baŋa-We a daari a taá se Dl ni

95 Pa-na si di leeni le silu
na ywəmmə tun
di maa tee Baŋa-We di wupolo!
Di maa wɔ kaasi di kwər-dia
di tee Baŋa-We,
Dl na yi di dalum je
yi di na vrum Dl tee ni tun ŋwaani.
²Pa-na si di vu Dl yigə di ki Dl le,
yi di leeni le di zuli-Dl
di wupolo.
³Beŋwaani, Baŋa-We mu suni
Dl yi We-kamunu kum!
Dl maa yi Pa-faru,
yi Dl dwe wa yam maama wuu.
⁴Tiga kam kuri wu
wuntu ja-bɔŋɔ ni mu.
Pweeru tum tuti yupara
maa yi Dl nyum.
⁵Duntu mu te ninu kum,
Dl na ki-ku tun ŋwaani.
Dl daa ta me Dl tuti jia
Dl ki tiga baŋa maama.
⁶Pa-na si di vi di yigə tiga ni
di zuli Baŋa-We!
Di wɔ vu di kuni doonə Dl yigə ni,
Dl na yi di Naanu wum tun ŋwaani.
⁷Beŋwaani, Dl yi dɪbam Tu We mu.
Di maa yi Duntu nɔn-kɔgɔ kum.

Dl maa yəni Dl nii dɪbam baŋa ni
ni nayuru na nii o peeni te tun.

Abam zum nan maŋi
si a ni We kwərə:
⁸«A yi pa a wuu ki dam,
ni a nabaara deen na ki te
Meriba di Masa ni,
maŋa kalu ba na wu
kagva kam yuu ni tun.
⁹Je sim kontu ni mu
a nabaara bam deen kwaani
si ba maŋi amu ba nii.
Ba deen nan maŋi ba na
amu na tuŋi a pa-ba te tun.
¹⁰Kuntu ŋwaani mu amu banti zaŋi
di a nabaara bam kontu taan,
si ku vu ku yi bina fiinna.
A maa wɔ: «Ba yi balu na yəni
ba paali ba cəgi tun mu.
Ba maa ba sea si ba tɔgi
amu cwe sum.»
¹¹Kuntu ŋwaani amu tɔgi
a ban-zɔŋɔ kum ŋwaani
a du durə a pa-ba a wɔ:
«Amu bri a ba pa-ba cwəŋə
si ba zu amu woro kum wu ba sin.»»

Baŋa-We mu yi lugu baŋa maama Pe

1 Kibari tɔnɔ 16:23-33

96 Leeni-na ləŋ-dɔŋa
a ma a te Baŋa-We.
Nabiinə maama, leeni-na a pa-Dl-na.
²Leeni-na a zəŋi Dl yiri dum.
De maama wuni si a tɔɔli-na
Dl taani ni Dl yi vrum tu.
³Ta-na jaja si dwi maama tiinə lwarɔ ni
Dl paari-zulə yam gaali.
Pa-na si nɔɔna maama ni
Dl tutuŋ-kamunnu tum ŋwa.
⁴Beŋwaani, Baŋa-We jigɔ kamunni mu.
Dl ma suni Dl maŋi didaani tiə.
Nɔɔna maŋi si ba taa kwari-Dl
si ku dwəni wa yam maama.
⁵Wa yalu dwi-ge tiinə na zuli tun
yi jwənə mu.
Ku nan yi Baŋa-We mu
naani weyuu maama.
⁶Kamunni didaani paari mu
wu Dl tee ni.
Dam di paari-zulə di maa wu

Dl titi digə kam nɪ.

⁷Lugv baŋa dwi tiinə maama,
kwe-na zulə á pa Baŋa-We.
Dl na jɪgɪ dam dɪ paartɪ-zulə tun ŋwaani,
kwe-na zulə á pa-Dl.

⁸Dl yɪrɪ dum na maŋɪ dɪ tiə tun ŋwaani,
kwe-na zulə á pa-Dl,
Ja-na pɛera á zv
Dl digə kam kunkɔlɔ wɔnɪ
á ma á zuli-Dl.

⁹Zuli-na Baŋa-We
sɪ kv tɔgɪ dɪ Dl na tiini
Dl jɪgɪ lam te tun.
Nabiinə maama maŋɪ
sɪ ba taa kwartɪ-Dl
yɪ ba yɪra sai mv.

¹⁰Ta-na jaja sɪ dwi maama tiinə ni nu:
«Baŋa-We mv yɪ Pɛ!»
Dl naani lugv kum
pa kv zɪgɪ mv ga cɛpɪ.

Kv bá fɔgɪ kv gɔ maŋa dɪ maŋa.
Dl ta wó tɔgɪ cɪga mv
Dl ma buri nɔɔna maama bura.

¹¹Pa weyuu kum taa di ywəəni!
Pa tɪga kam baŋa
taa jɪgɪ wɔpɔlɔ!
Ta pa nunw kum taa wuurə,
kuntv dɪ wəənu tilv maama
na wv kv wɔnɪ tun.

¹²Pa kart dɪdaantɪ sɪ wodiiru tum maama taa caka!
Tweeru dilv maama na wv kagva nɪ tun
laan wó kaasi wɔpɔlɔ kaasa.

¹³Tɪ maa wó leeni dɪ tee Baŋa-We,
Bɛŋwaani, Dl maa buntɪ sɪ Dl di
lugv baŋa maama taantɪ mv.
Dl na yɪ cɪga Tu tun mv Dl lagɪ
Dl ba Dl tɔgɪ Dl cɪga kam
Dl ma Dl buri lugv baŋa dwi maama bura.

Baŋa-We paartɪ dɪm lana!

97 Baŋa-We mv yɪ Pɛ.
Lugv baŋa maama di-na ywəəni!
Tuntɪ dilv na wv nunw ni nɪ tun
wó taa caka dɪ wɔpɔlɔ.

²Kunkwən-luluru mv kaagi-Dl
tɪ kɪ titartɪ nɪ.
Dl paartɪ dɪm jɪgɪ dam,
Dl na tɔgɪ cɪga Dl te nɔɔna tun ŋwaani.

³Dl na maa ve me maama,
mim mv wó taa tɔgɪ Dl yigə,

pa balv maama na yɪ Dl sɪbara tun na cɔgum.

⁴Dl na patɪ dua pɪpɪlɪ te tun
maa patɪ pooni yɪ
lugv baŋa je maama.

Tɪga kam baŋa maa natɪ
yɪ ka sisiŋi.

⁵Baŋa-We yigə nɪ mv
lugv baŋa pweeru tum saartɪ
tɪ tv buri buri,

Dl na te tɪga kam baŋa maama tun ŋwaani.

⁶Weyuu kum titi tɔɔlɪ
We cɪga kam taantɪ mv,
sɪ nabiinə maama taa natɪ
Dl paartɪ-zulə yam.

⁷Balv maama na zuli jwəəni tun
lagɪ ba di ba cavura mv.

Ba jɪgɪ kamun-ŋwe ba ŋɔɔna
ba jwə-yɔɔrv tum ŋwaani mv.

Wa-yɔɔrv tum maama nan maŋɪ
sɪ tɪ pipiri tɪ ba
tɪ zuli Baŋa-We mv!

⁸Balv na zɔvɪ Siyɔn dɪ Zuda
tuntɪ didonnə dɪm nɪ tun
laan wó ni kv kuri yɪ ba di ywəəni,
Baŋa-We na buri cɪga bura tun ŋwaani.

⁹Bɛŋwaani, nmv Baŋa-We
yɪ Yuutu We dɪm na te
lugv kum baŋa maama tun mv.
Nmv tiini n jɪgɪ yɪrɪ n dwe
wa yadonnə yam maama wuu.

¹⁰Abam balv maama
na soe Baŋa-We tun,
taá culi-na lwarum titɔŋa.
Kv na yɪ We titi nɔɔna bam,
Dl yəni Dl cv-ba mv,
yɪ Dl vrɪ-ba nɔn-balwaarv jɪŋa nɪ
Dl yaga.

¹¹Pooni mv wó nyɪ nɔn-ŋɔna yigə nɪ.
Ywəəni maa wó yɪ balv
na yɔɔrv cwə-laa tun.

¹²Abam balv na jɪgɪ cɪga
We yigə nɪ tun

kɪ-na wɔpɔlɔ dɪ Baŋa-We
na kɪ kulv tun,
sɪ á daartɪ á kɪ Dl le,
Dl na yɪ wv-pɔŋɔ tu tun ŋwaani.

Baŋa-We tɔŋɪ wo-kɪnkagɪla!

98 Leeni-na ləŋ-dɔŋa
á ma á tee Baŋa-We,
sɪ Dl yɔɔrv Dl tɔŋɪ wo-kɪnkagɪla mv.

Dl me Dl tuti dam-fɔrɔ kum
na ba jigi doŋ tun mu
Dl yɔɔri Dl di wɔnɔ.
²Baŋa-We ma pa nabiinə lwarɪ nɪ
Dl jigi dam sɪ Dl vri nɔɔna Dl yagi.
Dwi-ge tiinə bam ma na
Dl na zigi o ciga wuntɪ te tun.
³Dl daa ta jigi Dl ni-gonim dum nɪ
Dl wɔ taa soe Yistrayeli dwi tiinə bam,
yɪ Dl tɔŋɪ ciga dɪ ba.
Lugu baŋa ni maama nɪ,
nabiinə yɔɔri ba lwarɪ
dɪbam Tu We dum na jigi dam
sɪ Dl vri nɔɔna Dl yagi te tun mu.

⁴Lugu baŋa wəənu maama,
kaasi-na dɪ wɔpolo á te Baŋa-We!
Taá caka dɪ ywəəni
yɪ á leeni-na tiə le!
⁵Ta-na kwaanu á ma á kweeri
Baŋa-We yigə nɪ,
sɪ á daari á leeni á tee-DL.
⁶Wu-na nabwaanu dwi dwi
sɪ ti sɔɔ taa zaŋa.
Ve-na Baŋa-We dum na yɪ á Pɛ tun
yigə nɪ,
á kaasi dɪ wɔpolo á zuli-DL.

⁷Nunu kum dɪ ku wu wəənu tum maama
maŋɪ sɪ ti taa wuuri ti ki sɔɔ mu!
Lugu kum baŋa dɪ ku nɔn-biə
dɪ maŋɪ sɪ ba kaasi dɪ baari mu.
⁸Bu-tola dwi maama
wɔ magɪ ka jun mu.
Pweeru tum dɪ maa wɔ tɔŋɪ daani
ti leeni wɔpolo le.
⁹Ba maama zuli Baŋa-We,
dɪ Dl na maa bunu
sɪ Dl di nabiinə taani tun.
We lagi Dl da ciga ŋwaani mu
Dl buri lugu baŋa dwi maama bura.

Baŋa-We yɪ Wu-poŋo Tu mu

99 Baŋa-We mu yɪ Pɛ!
Lugu baŋa dwi maama
maŋɪ sɪ ba taa kwari-DL mu
yɪ ba yira sai.
We di paari Seruben sum
titari laŋa nɪ mu.
Tɪga baŋa maama wɔ sisiŋi!
²Baŋa-We je dɪ kamunni mu
Siyɔn nɪ.

Dl jigi dam lugu baŋa tunɪ dum
maama baŋa nɪ.
³Ku maŋɪ sɪ nɔɔna maama
taa tee Dl yiri dum,
dɪ na yɪ kamunu
yɪ dɪ ta jigi fɔvɔnɪ tun ŋwaani.
Baŋa-We mu yɪ wu-poŋo tu!

⁴Dí Pɛ wum jigi dam!
O nan soe sɪ ciga kam mu taa tɔŋa.
O maa pai wəənu taa tɔŋɪ cwəŋə Yisurayeli tu nɪ,
sɪ ku didɛera bam dɪ taa buri ciga bura
ba pa nɔɔna.
⁵Tee-na dí Tu Baŋa-We
sɪ á zəŋi Dl yiri dum.
Kuni-na nadoonə á zuli-DL,
Dl na yɪ wu-poŋo tu tun ŋwaani.

⁶Moyisi dɪ Arɔn dɛen wu
We kaanum tiinə bam wuntɪ mu.
Samoweli dɪ dɛen maa jigi
We yiri dum o ma o war-o.
Bantu dɛen loori zənə
Baŋa-We tee nɪ
yɪ Dl sɛ ba we-loro kum.
⁷We dɛen zigi kunkoŋo kulɔ
na zigi daki tun wuntɪ mu
Dl ŋɔɔnɪ dɪ ba.
Ba dɛen ma tɔŋɪ ba tɔŋɪ
Dl niə yam dɪ zaasum yalɔ
Dl na pɛ-ba sɪ ba taa tɔŋɪ tun.

⁸Dɪbam Tu Baŋa-We, nmu dɛen yəni n
ləri ba we-loro.
N dɛen yəni n kwe
n nɔɔna bam lwarum
n ma n cɛ-ba mu.
Ba nan na tɔŋɪ lwarum,
n dɛen ma n yəni n vaŋɪ ba zwa.
⁹Tee-na dí Tu Baŋa-We
yɪ á zəŋi Dl yiri dum.
Yi-na piu kulɔ Dl na pɔɔri
Dl pa o tuti tun á zuli-DL.
Bɛŋwaani, dɪbam Tu Baŋa-We
yɪ wu-poŋo tu mu.

Le kəm ləŋə

100 Tɪga baŋa nabiinə maama,
kaasi-na dɪ kwər-dia
á tee Baŋa-We sɪ á di ywəəni!
²Zuli-na Baŋa-We didaani wɔpolo!
Ba-na Dl yigə nɪ

yɪ á leeni le silv na ywəmmə tɪn.
³Sɛ-na dɪ á wɔ maama nɪ Baŋa-Wɛ mu
 sunɪ Dɪ yɪ Wɛ cɪga cɪga.
 Dɪ maa yɪ Dɪ nyɪm.
 Dɪ yɪ Dɪ nɔɔna mu.
 Dɪ maa yəni o nii dɪbam baŋa nɪ
 nɪ nayɪrv na nii o pe-kɔgɔ te tɪn.

⁴Ba-na á twe Dɪ digə kam dɪ le kəm.
 Zv-na Dɪ kɔnkɔlv kum wɔntɪ dɪ zulə.
 Kɪ-na Dɪ le,
 á daari á zəŋi Dɪ yɪrɪ dɪm.

⁵Bɛŋwaani, Baŋa-Wɛ lamma!
 Dɪ sono kum wɔra mu maŋa maama.
 Dɪ maa yəni Dɪ zigɪ
 Dɪ cɪga kam kwaga nɪ
 Dɪ zəni nɔɔna dɪ ba kwaga maama maŋa dɪ maŋa.

Pe wum na goni ni si o ki kulv tun

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

101 Amu wó leeni
 a zuli n sono kum
 dɪ n na bɔrɪ cɪga bɔra te tɪn.
 Amu wó leeni a te
 nmv Baŋa-Wɛ yɪrɪ dɪm.
²A ta wó taa cv a titɪ mu
 sɪ a yɪ tusi cwəŋə kam wɔntɪ.
 Nmv nan bá ba n wəli-nɪ lɪla na?

Amu titɪ sɔŋɔ kum nɪ
 a wó taa tɔŋɪ a tɔŋɪ cɪga kam.
³Kv nan na yɪ wo-yɔɔrv dwi maama,
 a bá kɪ-tɪ a wɔbɔŋa nɪ.
 A maa culi kəm-balwaarv,
 yɪ a ba mɪ dɪ balv na kɪ-tɪ tɪn.
⁴A ta wó pwe a titɪ
 dɪ balv wɔbɔŋa na ywəri tɪn,
 yɪ a ma a kwaga a ya
 lwarum kikiə maama.
⁵Wɔlv maama na bai o donŋ bɪbara,
 amu wó cɔŋɪ kv tu a yagɪ.
 Kv ta na yɪ balv
 na bri ba titɪ kamunni tɪn,
 amu bá pa-ba pwələ sɪ ba tɔŋɪ.
⁶Amu yigə nan wó taa wɔ
 balv na tɔŋɪ cɪga tɪn wɔntɪ mu.
 A lagɪ a pa-ba cwəŋə mu
 sɪ ba taa zɔvri amv tee nɪ.
 Wɔlv maama na yɔɔrɪ o tɔŋɪ cwəŋə,
 kv tu wó taa tɔŋɪ o pa-nɪ.
⁷Amu bá sɛ sɪ kampin-nyɪna
 taa zɔvri a sɔŋɔ kum nɪ.
 Vwa-fɔra dɪ nan bá taa twe-nɪ.
⁸Zɪzɪŋa maama wɔntɪ

amu wó cɔŋɪ balv na tɔŋɪ
 pu-sɪŋa tɪga kam nɪ tɪn a yagɪ.
 A ta wó cɪ balv na tɔŋɪ
 lwarum dwi maama tɪn
 sɪ ba yɪ zv Baŋa-Wɛ titɪ tɔv kum wɔntɪ.

Wɛ-loro cam ŋwaani

*Nɔɔnv wɔlv na nɛ cam pa o bugi yɪ o tiini o loori
 Baŋa-Wɛ dɪ kərə tɪn dɛɛn panɪ ləŋə kantv.*

102 Amu Tu Baŋa-Wɛ,
 cɔŋɪ amv wɛ-loro kum.

Pa cwəŋə sɪ a kərə kam
 tɔv n zwa nɪ.
²Cam na yɪ amv tɪn,
 yɪ vri n kwaga n ya-nɪ.
 Nan pɔrɪ n zwa n cɔŋɪ
 a wɛ-loro kum.
 A na keeri a loori-m,
 sɪ n kɪ lɪla n ləri-nɪ.
³Bɛŋwaani, da yalv a na jɪŋɪ tɪn
 wɔra ya je mu,
 nɪnɛɛntɪ nyɔa na yəni ka je lɪla te tɪn.
 A kwi sum titɪ dɪ yɔɔrɪ sɪ wɔɛ
 nɪnɛɛntɪ mim mu jɪŋɪ-sɪ
 dɪ zwe te tɪn mu.
⁴Amu wɔv kum maama cɔŋɪ mu
 nɪnɛɛntɪ gaarv na yəni
 tɪ kwaari te tɪn.
 A ni dɪm dɪ nan daa ba ywəmmə
 didaani wɔdiu.
⁵A maa yɔɔrɪ a suurə,
 liə na jɪŋɪ-nɪ tɪn ŋwaani.
 Kv maa pai a yɪra kwi sum yɔɔrɪ
 sɪ nai jaja.
⁶A maa nyɪ dɪ a yɪ
 kagva wɔ kukoro,
 dɪ kv na je di-dwəɛnu wɔntɪ te tɪn.
⁷Amu yiə ba ve dɔɔntɪ seeni.
 A nyɪ dɪ zuŋə kalv mu na jaani
 ka vu ka jəni nayuu nɪ
 ka yɪranɪ te tɪn.
⁸Dɛ dɪm maama wɔntɪ
 a duna bam jɪŋɪ-nɪ mu ba twɪa.
 Balv na culi-nɪ tɪn ma bəŋi a yɪrɪ
 ba sɔɔltɪ lwarum
 ba yagɪ a baŋa nɪ.
⁹Amu laan mɛ tintwarum mu
 a ma a ji a ni-wɔdiu,
 yɪ a yi-na lurə na balv
 a na jɪŋɪ a nyɔ tɪn wɔntɪ.
¹⁰Nmv ban-lum dɪm ŋwaani mu
 pe kv kɪ-nɪ kontv.
 Bɛŋwaani, n gɔŋɪ-nɪ mu
 yɪ n dɔlt-nɪ n yagɪ dáa dáa.

¹¹ Amu ŋwɪa da yam laɣɪ ya ti lɪla,
nɪŋɛnɪ lunluŋu na yəni ku je
dɪdaan-ni seeni te tun.
A ŋwɪa kam daa bá daani
ni gaaru na yəni ti kwaari te tun.

¹² Baŋa-We, ku nan na yi nmu,
nmu wó ta n di n paari dum mu maŋa maama.
N yiri dum wó zaŋɪ mu we we
si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

¹³ Nní zaŋɪ n duri
Siyɔn tiinə bam ŋwaŋa.
Beŋwaani, maŋa kam yɔɔri ka yi mu
si n laan duri ba yibwənə.

¹⁴ Ku na yi kandwa yalu
ba deen na me ba lo tuw kum tun,
dɪbam na yi n tuntɔŋna tun
yigə wu ya wɔni.

Dí wuu kum yɔɔri ku cɔɣɪ mu
tuw kum ŋwaani,
dɪdaani ku na jigi di-dwənu
te maama tun di.

¹⁵ Baŋa-We, dwi-ge tiinə bam
wó ba ba taa kwari n yiri dum.

Lugu baŋa pwa bam maama
wó taa tee-m,
n paari-zulə yam ŋwaani.

¹⁶ Beŋwaani, Baŋa-We wó joori
o lo Siyɔn tuw kum,
pa Dl vuri Dl titi mu
yi Dl paari-zulə yam taa bri jaja.

¹⁷ Yinigə tiinə na loori zənə
Dl tee ni,
Dl wó se ba we-loro kum.
Dl bá vun si Dl wəli-ba.

¹⁸ Nan pupɔni wənu tintu maama
n tiŋi,
si dwi dɪlu maama na wó saŋɪ kwaga tin lware
Baŋa-We titɔŋ-kamunnu tum
na yi te tun,
yi ba daari ba taa tee-Dl.

¹⁹ Baŋa-We zigɪ Dl weyuu sɔŋɔ kum ni mu
Dl dɪli Dl yiə Dl nii
lugu kum baŋa na yi te tun.

²⁰ Dl ma yɔɔri Dl ni puina bam
na ŋusu te tun,
yi Dl daari Dl joŋi balu
ba na laɣɪ ba gu tin ŋwɪa
Dl yagɪ si ba taa ŋwɪ.

²¹ Kuntu tun, nɔɔna wó taa tee-Dl Siyɔn ni,
pa o yiri dum zaŋɪ
Zeruzalem tuw kum maama wɔni.

²² Lugu baŋa tuntu dum nɔn-biə bam
di dwi dɪlu maama na jeeri daani
si ba zuli Baŋa-We,
ku kɪ kuntu.

²³ Amu nɔn-dɔnni maŋa kam ni mu
Baŋa-We pe amu dam ti.
Dl pe a ŋwɪa kam tiini ka kɪ kukugə.

²⁴ A ma loori-Dl a wi: «Amu Tu We,
yi pa a ti lɪla yi a de wu yi.
Nmu titi bina yam nan
wó taa ve yigə mu wuu.

²⁵ Faŋa faŋa tun, nmu deen mu cwi
tɪga kam kuri,
yi n ta kwəri n ma n jia
n naani weyuu wənu maama.

²⁶ Wənu tum kuntu maama
wó ba ti cɔɣɪ.
Ku daari nmu ta wó ta n wura taan.
Tintu maama wó ba ti zarimi

ni gɔɔ na yəni ku zarimi te tun.
Nmu nan wó li-ti n dɪli n yagɪ,
ni nmu na kwe gwar-dɔŋo
n tiŋi dáa ni te tun.

²⁷ Nmu nan ta wó ta n yi
ni n na maŋɪ n yi te tun mu.
N bina yam bá fɔɣɪ ya ti.

²⁸ Dɪbam balu na yi n tuntɔŋna tun biə bam
wó taa zɔvri nmu tee ni di yazurə,
yi ba dwi tiinə bam wó taa je
n woro kum wɔni.»

Baŋa-We sono kum na daga te tun

Davidi deen panu ləŋə kantɔ.

103 Amu te a titi wɔni mu a wi:

«Zuli Baŋa-We!»

Dl yiri dum na yi lanyirani fasti tun,
amu wó tee-Dl si ku nuŋi
a bicari-yi ni.

² Amu te a titi wɔni mu ni:
«Tee Baŋa-We!»

A bá fɔɣɪ a swe Dl na kɪ-ni lanyirani
tite maama tun.

³ Dintu mu yəni Dl yagɪ
a lwarim maama Dl ma ce-ni.
Dl ta maa pa-ni yazurə
a yawuru maama wɔni.

⁴ Dl joŋi amu mu Dl ja Dl nuŋi
tuɔni dam wɔni.

Dl maa tɔɣɪ Dl sono kum
dɪdaani Dl yibwənə yam baŋa
Dl zəni-ni si a di paari

ni pe te tun.
⁵Dl yəni Dl pa a ηwtia kam maama
 su di wo-laaru,
 pa ka joori ka na dam-duuri,
 ni kaloη-zəηo na jigi dam te tun.

⁶Baηa-We yəni Dl təgi ciga mu
 Dl pa balu nəona na jigi-ba
 ba beesa tun na ba bura.

⁷Dl deen pe Moyisi
 lwarti Dl cwe sum.
 Dl ta ma pa Yisrayeli tiinə bam
 lwarti Dl tutəη-naga na yi te tun.

⁸Baηa-We tiini Dl jigi yibwənə
 didaanti yu-yoηo Dl maa zəni nəona.
 Dl yəni Dl punti Dl banti mu.
 Dl sono kum maa tiini ku daga.

⁹Ku dai ni Dl lagi Dl taa bwe nəona
 maηa maama mu.
 Dl ban-zəηo kum wó ba ku zuri.

¹⁰Dí lwarum dum ya na maηi
 si dí na waarum dilu tun,
 Dl wu se si Dl ki dibam
 si ku maηi di-ya.
 Dl wu se si dí ηwti
 dí tutəη-balwaarv jini dum
 ni ku na maηi si di na te tun.

¹¹Ku na yi balu na kwari We tun,
 Dl sono kum tiini ku daga
 ku pa-ba!
 Dl sono kum daga ku gaali,
 nneenti weyuu kum na diini we we
 ku gaali tiga kam baηa te tun mu.

¹²Dl ta ma yagi dí lwarum dum
 Dl ma ce dibam,
 Dl daari Dl dili-ya Dl yagi yigə yigə,
 si ku yi wa-puli didaanti wa-zuuri
 na yi yigə yigə daanti te tun.

¹³Baηa-We tiini Dl jigi
 balu na kwari-Dl tun yibwənə,
 ni ko na yəni o duri
 o biə yibwənə te tun.

¹⁴Beηwaanti, Dl ye lanyiranti ni
 dí tiini dí bwənə lagi lagi.
 Ku yi turv mu Dl me Dl mə dibam.

¹⁵Ku na yi nabiinə,
 ba da yam yi funfun yiranti mu,
 ni ga-leerv na wura
 yi ti je lila te tun.
 Ba yəni ba jigi dam
 maηa funfun yiranti mu,
 ni ga-punnu na yi te tun.

¹⁶Lun-wia viuu na tu ku dili ti baηa ni,
 ti wó kwaarv yi ti je lila,
 nneenti ti ya ga maηi
 ti tərə mu tun.

¹⁷Ku nan na yi balu
 na kwari Baηa-We tun,
 Dl sono kum wu ba tee ni mu
 maηa maama ku pa-ba.
 Dl maa zigi Dl ciga kam kwaga ni
 Dl zəni ba di ba kwaga kam
 si ku taa ve maηa maama.

¹⁸Dl ki kuntu Dl pai balu na jigi ciga
 di Dl ni-gonim dum
 yi ba se ba təgi Dl zaasim dum tun mu.

¹⁹Baηa-We je weyuu ni mu
 Dl di Dl paari.
 Di maa te maama wuu!

²⁰Abam balu na yi Baηa-We malesi tun,
 ba-na á tee-DL!
 Abam balu na təgi Dl niə yam
 á tūηi á pa-Dl di baari tun,
 tee-na Baηa-We!

²¹Abam balu na wu
 Dl weyuu kəgə kum wunt tun,
 tee-na Baηa-We!
 Abam balu na yi Dl tintəηna
 yi á ki Dl wubəηa na lagi kulv tun,
 tee-na Baηa-We!

²²Baηa-We jija na ki
 woηo kulv maama tun,
 ba-na á tee-DL,
 á na maηi á wu Dl paari dim
 je silv maama ni.

Amu te a titi wunt mu ni:
 «Tee Baηa-We!»

Baηa-We jigi kamunni.

104 Amu te a titi wunt mu ni:
 «Tee Baηa-We!»

Amu Tu Baηa-We,
 nmu tiini n jigi kamunni!
 Ninwaη-fərc didaanti paari
 mu kwəli-m.

²Pooni mu gilimi nmu maama
 di kaagi,
 ni nəonv na pugi gərc tite tun.
 Nmu daa n ta ma n lwarti
 weyuu kum,
 nneenti ba na lwarti gərc
 ba ma pu vwe te tun.

³Nmu tiŋi be weyuu kunkwænu tum baŋa ni,
 si n ma n lɔ weyuu digə
 n pa n tuti.
 N ta pai kunkwænu tum tuti
 jiri təriko ti pa-m
 si n ta n dɔgi ti baŋa ni,
 yi viu kum kal-m
 ku jaani ku ve yigə.
⁴Nmu jigi viu kum mu
 n ma n tuŋi n tutuŋa maama.
 N ta pai dva kam pɔpɔla
 si ka mim dum taa yi
 n tuntɔŋu.
⁵Nmu dɛɛn fɔgi n cwi
 tiga baŋa kuri dum,
 pa ka zigi mu ga cepti
 yi ka daa ba gɔi.
⁶Nmu daa n ta ma n pai
 du-fara kwəli lugu kum,
 ni gɔɔ na kwəli-ku te tun.
 Na-fara bam bri ba kwəli
 pweeru tum di.
⁷Nmu nan na baŋi-ti di kwər-dia tun,
 na-fara bam duri ba ke lula.
 Nmu na baŋi ni du-baga te tun,
 ba ma duri si ba lu.
⁸Na bam dɛɛn pɛɛli pweeru tum seeni
 ba daari ba cuuri ba tɔli
 bwəlu tum wɔni
 ba vu ba maŋi je silu
 nmu na pɛ ba pəni da tun.
⁹Nmu ma n tiŋi sisənə n pa na bam
 si ba yi lɛɛni-ya,
 si na-fara bam daa yi li
 lugu kum ba di.
¹⁰Nmu mu pai buli-yiə
 tai bwəlu tum ni,
 yi bu-tɔli di maa tɔgi
 pweeru tum laŋa ni si kɛa.
¹¹Bwi sum kuntu mu pai
 vara dwi maama yira zuri.
 Kagua wu bɛɛ sum
 di maa nyɔ na ba sui.
¹²Bwi sum ni ni mu
 zunə sɔ ba pwəru da.
 Ba maa dɔgi tweeru nɛ sum ni
 ba leenə.
¹³Nmu yəni n zigi
 n weyuu digə kam ni mu
 n pai dva ni
 si ka yi pweeru tum.
 Ku maa pai tiga kam

nyɔ na ka sui,
 yi ka ki wɔdiiru lanyiranu.
¹⁴Nmu ma n pai ga-lɛɛru nuŋi
 si vara taa di.
 N ta pai tiga kam
 taa ki wɔdiiru dwi dwi,
 si nabiinə taa vara
 yi ba daari ba di.
¹⁵Tiga kam maa pai sana si
 nɔɔna taa nyɔa yi ba di ywəni.
 Ka ta pai nugə
 si ba yibiyə taa nyuna,
 yi ka pai muna
 si ba bicara ki dam.
¹⁶Tweeru tilu Baŋa-Wɛ na jəri Dɔ zigi tun
 yəni ti nai na mu zanzan,
 ku na maŋi ku yi Sɛdri tweeru tilu na wu
 Liban pweeru tum ni tun.
¹⁷Zunə yəni ba sɔ ba pwəru
 tweeru tum kuntu nɛ ni.
 Bugə ni zunə di wɔ taa zuuri
 ti wɔni.
¹⁸Pweeru tilu na dwara tun mu yi
 je silu kagua wu bɔni
 na beeri si wɔdiu tun.
 Pa-nyaani di maa sɛgi
 pweeru tum gugwəru ni.
¹⁹Nmu ki cana kam mu
 si ka pɔɔri bɔni maama
 di di canu sum.
 Wia kam di maa ye maŋa kalu
 ka na wɔ zu digə tun.
²⁰Nmu mu pai tiga yəni ka yi
 pa lim wura
 yi ga-vara di nuŋi ba beerə.
²¹Tutu ni nywənu di wɔ nuŋi
 ti kaagi ti beeri wɔdiu yi ti suurə.
 Ku yi Wɛ mu pa-ti ti ni-wɔdiu.
²²Tiga na yəni ka jigi ka puura,
 nywənu tum wɔ joori mu
 ti vu ti pəni ti pwəgə je ni cɔmm.
²³Ku daari si nabiinə di laan nuŋi ba digə ni
 ba vu ba tutuŋa ni,
 si tiga kam joori ka yi.
²⁴Amu Tu Baŋa-Wɛ,
 nmu tiini n ki wənu dwi dwi
 yi ti daga zanzan.
 Nmu na yi wubuŋa tu tun mu
 pɛ n ki tintu maama.
 Tiga baŋa maama su mu
 didaani wənu tilu nmu na naani tun.

²⁵Nii nɪnɪv kɪm mɪ!
 Kɪ tɪgɪ mɪ gɔ pɔlɔlɔlɔ
 yɪ kɪ yɔlɔmɔ lɔnyɪrɔnɪ.
 Wɛɛnɪ dɪ dɪ mɔɔ wɪ kɪ wɪnɪ,
 tɪ nɔ yɪ wɔ-kɔmɪnɛ
 dɪ wɔ-bɔlɔwɔ mɔɔmɔ dɪ,
 yɪ tɪ dɔgɔ tɪ gɔɔlɪ gɔrɪm.

²⁶Nɔbɔwɛɛrɪ mɔɔ tɔgɪ nɔnɪrɪv tɪm wɪnɪ tɪ bɛɔ.
 Nɪnɪv wɪ jɪrɪ Prɛnyɔŋɔ
 dɪ mɔɔ wɪrɔ,
 n nɔ nɔɔnɪ-kɪ n kɪ dɔ
 sɪ kɪ tɔɔ kɔwɛrɪ tɪn.

²⁷Wɛɛnɪ tɪntɪv mɔɔmɔ n nɔ kɪ tɪn
 jɪgɪ n tɪnɔ mɪ,
 sɪ n pɔ-bɔ bɔ nɪ-wɔdɪu kɪ mɔɔŋɔ nɪ.

²⁸Nɪmɪv nɔ yɛnɪ n kɔwɛ-kɪ n pɔ-bɔ,
 bɔɔ jɔŋɪ yɪ bɔ dɔɔrɪ bɔ dɪ.

Nɪmɪv nɔ pɪrɪ n jɔtɔɔlɔ yɔm
 sɪ n pɔ-bɔ wɔdɪu,

bɔɔ jɔŋɪ wɔ-lɔɔrɪv tɪm
 yɪ bɔ dɪ bɔ sɪ.

²⁹Nɪmɪv nɔn nɔ pɪpɪrɪ n dɔɔrɪ-bɔ,
 fɔvɪnɪ mɪv yɛnɪ dɪ jɔ-bɔ.

N nɔ lɪ sɪun bɔ yɪrɔ nɪ,
 bɔ mɔɔŋɪ sɪ bɔ tɪ mɪv,
 yɪ bɔ jɔɔrɪ bɔ jɪ tɪrɪv.

³⁰Nɪmɪv nɔn nɔ kɪ n sɪun kɪm
 wɔŋɔ kɪlɪv yɪrɔ nɪ,
 kɪlɪv tɔɔ jɪgɪ ŋwɪɔ mɪv.

N yɛnɪ n tɔgɪ kɛm dɪm kɪntɪv bɔŋɔ nɪ
 n pɔɪ tɪgɔ bɔŋɔ fɔgɪ kɔ kɔwɛ mɪv.

³¹Bɔŋɔ-Wɛ wɔ pɔ Dɪ pɔɔrɪ-zulɔ yɔm tɔɔ
 wɪrɔ mɔɔŋɔ mɔɔmɔ,
 sɪ Dɪ tɔɔ jɪgɪ wɔpɔlɔ dɪ Dɪ nɔ kɪ wɛɛnɪ
 tɪlɪv mɔɔmɔ tɪn.

³²Dɪntɪv mɪv nɔ yɔɔrɪ Dɪ nɪɪ
 tɪgɔ bɔŋɔ sɛnɪ,
 fɔvɪnɪ wɔ jɔ-kɔ sɪ kɔ yɪrɔ tɔɔ sɔɪ.
 Dɪ nɔ tɔwɪ Dɪ jɪŋɔ Dɪ dɔwɛ pɔwɛrɪv tɪm,
 tɪ wɔ tɔrɪgɪ mɪn-vɔgɪ
 yɪ nɪvɔ zɔŋɪ gɪlɪlɪlɪ.

³³Amɪv nɔ lɔɔrɪ a wɪ a ŋwɪɔ wɪnɪ,
 a lɔgɪ a lɛnɪ mɪv a tɛɛ Bɔŋɔ-Wɛ.
 A mɔɔ wɔ zɪlɪ-Dɪ tɔɔn
 sɪ a ŋwɪɔ bɔ kɔ tɪ.

³⁴A nɔ lɛnɪ kɪntɪv dɔŋɪ,
 Wɛ wɔ pɔ a wɔbɔŋɔ yɔm
 tɔɔ pɔlɪ Dɪ wɪ,
 Bɛŋwɔɔnɪ, kɪ yɪ Bɔŋɔ-Wɛ mɪv pɔɪ
 a dɪ yɔwɛnɪ.

³⁵Kɪv nɔn nɔ yɪ lɔwɔrɪm-kɛrɛ mɔɔmɔ,

pɔ bɔ jɛ tɪgɔ kɔm bɔŋɔ nɪ,
 sɪ nɔn-bɔlɔwɔɔrɪv dɪ dɔɔ yɪ tɔɔ wɪrɔ.

Amɪv tɛ a tɪtɪ wɪnɪ mɪv nɪ:

«Tɛɛ Bɔŋɔ-Wɛ!»

Pɔ-nɔ dɪ tɛɛ Bɔŋɔ-Wɛ!

Bɔŋɔ-Wɛ jɪgɪ cɪgɔ dɪ Dɪ nɔɔnɔ

1 Wɛɛnɪ Kɪbɔrɪ tɔnɔ 16:8-22

105 Kɪ-nɔ Bɔŋɔ-Wɛ lɛ,
 sɪ á dɔɔrɪ á tɛɛ Dɪ yɪrɪ!

Pɔ-nɔ sɪ lɔgɪv bɔŋɔ dɪwɪ tɪnɛ lɔwɔrɪ
 Dɪ nɔ tɔŋɪ kɪlɪv mɔɔmɔ tɪn.

²Lɛnɪ-nɔ tɪɔ lɛ á pɔ-Dɪ!
 Tɔ-nɔ kɔwɔɔnɪv á tɛɛ-Dɪ!

Bɪrɪ-nɔ nɔɔnɔ Dɪ tɪtɔŋ-kɔmɪnnɪv
 nɔ yɪ tɛ tɪn.

³Tɔɔ jɪgɪ-nɔ wɔpɔlɔ
 Dɪ yɪrɪ dɪm nɔ yɪ lɔnyɪrɔnɪ fɔsɪ tɪn ŋwɔɔnɪ.

Abɔm bɔlɪv nɔ kɔwɔrɪ Bɔŋɔ-Wɛ tɪn,
 sɪ á dɪ-nɔ yɔwɛnɪ.

⁴Vɛ-nɔ Bɔŋɔ-Wɛ yɪgɔ nɪ
 sɪ Dɪ pɔ á jɔŋɪ dɔm.

Tɔɔ tɪtwɛnɪ-nɔ á tɔwɛ-Dɪ mɔɔŋɔ mɔɔmɔ wɪnɪ.

⁵Jɔɔrɪ á gɪlɪ-nɔ
 Dɪ tɪtɔŋ-kɔmɪnnɪv tɪm,
 dɪdɔɔnɪ Dɪ wɔ-kɪnkɔgɪlɔ yɔm gɪlɔ,
 sɪ á yɪ sɔwɛ Dɪ sɔrɪyɔ dɪm

Dɪ nɔ pɛ abɔm tɪn sɔwɛɔ.

⁶Cɪgɔ tɪn, á yɪ bɔlɪv
 Wɛ nɔ kɪrɪ Dɪ pɔ Dɪ tɪtɪ mɪv.

Á mɔɔ yɪ Wɛ tɪntɔŋŋɪv Abɔhɔɔm bɪɔ bɔm,
 yɪ á kɔwɛrɪ á yɪ Zɔkɔbɪ dɪwɪ dɪm.

⁷Dɪntɪv nɔn mɪv yɪ
 dɪbɔm Tɪ Bɔŋɔ-Wɛ dɪm.
 Dɪ mɔɔ tɛ lɔgɪv bɔŋɔ mɔɔmɔ
 dɪ cɪgɔ.

⁸Dɪ nɔ gɔnɪ Dɪ nɪ dɪ Dɪ nɔɔnɔ bɔm tɛ tɪn,
 Dɪ tɔ wɔ kɪ sɪ kɪ tɔgɪ-dɪ mɔɔŋɔ mɔɔmɔ wɪv.
 Dɪ bɔ kɔwɔnɪ Dɪ nɪ sɪ kɪ tɔɔ vɛ mɔɔŋɔ mɔɔmɔ,
 dɔwɛɔ mɪrɪv nɔ wɔ sɔŋɪ tɪn.

⁹Wɛ dɛɛn gɔnɪ Dɪ nɪ dɪm kɪntɪv mɪv dɪ Abɔhɔɔm,
 yɪ Dɪ dɔɔrɪ Dɪ dɪ dɪrɔ
 Dɪ mɔ gɔnɪ nɪ dɪ Yɪzɔkɪ.

¹⁰Zɔkɔbɪ nɔ tɪv o wɪrɔ tɪn,
 Wɛ mɔ fɔgɪ Dɪ kɪ nɪ-gɔnɪm dɪm
 Dɪ pɔ-o,
 sɪ o dɪ o kɔwɔgɔ kɔm tɔɔ tɔgɪ-dɪ
 mɔŋɔ mɔɔmɔ.

¹¹Wɛ mɔ tɔ dɪd-o Dɪ wɪ:
 «Amɪv lɔgɪ a pɔ nɪmɪv»

Kaanan tıga kam mu,
sı nmv dı n dwi dum jorji-ka
á taá te.»

¹²Ba kəgə kum deen ta ba daga.
Ba maa yi nəəna funfun yuranı,
yi ba kaagi Kaanan tıga kam ni
ba beerə ni vərə mu te.

¹³Ba maa tulı tunı dum maama wuntı
dı dwi tiinə maama wuntı.

¹⁴Dı kontv dı, Wε deen wv pe pwələ
sı nəəna beest-ba.

Bantv ŋwaanı mu Dł deen kaanı pwa
yi Dł wı:

¹⁵«Yı dwe-na nəəna bantv,
sı amv mu kuri-ba a pa a tıttı.

Nan yi pa-na kv cε
amv niyorənə bam yıra.»

¹⁶Baŋa-Wε deen pe kana tv
Kaanan tıga kam baŋa,
yi ba wodiiru maama je.

¹⁷Dł nan ya tıŋt nəənv mu
sı o loori o yi Ezipi.

Zuzefv mu kontv, ba na yəg-o
ba dı gabeem wuntı tun.

¹⁸Ba deen kwe capınnv mu
ba ma və o ne sim
yi ba daarı ba kwe luu
ba ma ja o ban dum.

¹⁹Baŋa-Wε ni dum deen mu maŋ-o
dı nii,

sı kv yi maŋa kalv
Dł na wuuri Dł ta kvlv tun sunı kv kı.

²⁰Ezipi Pa-farv wum laan ma pa ni
sı ba pur-o ba yagi.

²¹Pe wum ma pa wuntv ji dıdeerv
o sɔŋə kum ni,
sı o taa te o jıjıgırv tum maama o niə.

²²Pe wum deen ta pe-o dam
sı o taa zaast o nakwa bam,
sı ba jorji swan o tee ni.

²³Zakəbı dı o kwaga kam deen ma vu
Samı dwi tiinə tv Ezipi ni
ba ji vərə ba zıvrtı da.

²⁴Baŋa-Wε deen pe
sı Dł nəəna bam pulı zanzan,
pa ba damma ba dwe
ba dvna Ezipi tiinə bam.

²⁵We ta ma pa bantv wobuŋa pipiri
sı ba laan taa culı Dł nəəna bam,
sı ba daarı ba kı swan ba beest-ba.

²⁶Baŋa-Wε deen ma tıŋt

Dł tıntıŋnv Moyisi ba tee ni.

Dł ta ma kuri Arən
sı o da o wəli Moyisi.

²⁷Bantv bale mu deen tıŋt wo-kınkagıla
yalv Wε na pe-ba tun

nəəna bam tıtarı ni.

Cıga tun, ba kı We tıtvŋ-kamunnu
Samı dwi tiinə tv Ezipi ni.

²⁸Baŋa-Wε deen pe lim mu kwəli
ba tıga kam maama.

Ba nan wv se Wε ni-taanı dum.

²⁹Dł ma pa ba bwi sim na maama
ji jana,

pa kale yam maama ti.

³⁰Yoorə deen ma yv
sı jorji ba tv kum maama,
dıdaanı pe sɔŋə pwəgə je sim.

³¹We ta ma pa ni,
yi nanjwe dıdaanı yeenə laan ba
ya jorji ba tv kum je maama
ya su.

³²Dł ma pa dva ji dv-kambana ya ni,
yi dva pıplı ka bagı

ba tv kum maama.

³³Dł ma tɔgi kontv baŋa
Dł cɔgi ba vinyə tweeru tum
dıdaanı ba kapırvv tum.

Dł ma kaagi kaagi ba tv kum tweeru tum maama
Dł dı tıga ni.

³⁴Dł ta ma purı Dł ni Dł ta,
yi kayıra laan wuuri sı ba.
Sı kəgə kum daga sı gaalı garım.

³⁵Sı ma məəli tıga kam maama
sı dı ga-leerv dı wodiiru tum
maama fastı.

³⁶Kv kwaga ni tun,
Baŋa-Wε gv Ezipi tiinə
bu-kwıan maama mu.
Bəkərə kalv maama ba na de yigə
ba lv sɔŋə maama wuntı tun mu
Dł gua.

³⁷Baŋa-Wε laan ma ja Yıstrayeltı tiinə
bam Dł nuŋı Ezipi ni,
yi ba zıŋt səbu-poŋo dı səbu-sıŋa wəənu
zanzan ba ja viiri.

Ba dwıə yam maama wuntı nəənv-nəənv
wv maŋt kwaga ni.

³⁸Ba na viiri tun,
Ezipi tiinə bam wuv deen poli,
ba ya na kwarı fıvntı dı ba tun ŋwaanı.

³⁹We ma kwe kunkoŋo
Dł ma Dł kwəli Dł nəəna bam.

Dl ma daari Dl kwe min-vugv

Dl pa-ba,

sɪ titu nɪ ba taa jɪgɪ pooni

ba titari nɪ.

⁴⁰Ba ma loori-Dl sɪ Dl pa-ba wodi

sɪ ba di,

yɪ Dl pa lwi jaani sɪ yi-ba.

Dl ma daari Dl pa dɪpɛ

nuŋi weyuu nɪ kv tu kv pa-ba,

sɪ ba di ba su.

⁴¹Dl ta ma pa piu kudonɔ yari,

yɪ na ta ba nuŋi ba cuurə.

Na bam deen tuli ba zu

kagva kam wɔni mu

ba durə nɪ bu-tɔla mu te.

⁴²Baŋa-We deen na tuŋi kuntu maama tun,

kv yɪ Dl na guli ni-gonim dɪlv

Dl na kɪ dɪdaani Dl tuntuŋv Abraham

tun ŋwaani mu.

⁴³Baŋa-We deen jaani Dl nɔɔna

balv Dl na kuri tun

Dl ja Dl nuŋi Ezipi nɪ.

Ba nuŋi kuntu

yɪ ba leeni mu ba di ywəəni,

ba daari ba kaasi dɪ wɔpolo baŋa baŋa.

⁴⁴Dl ma kwe dwi-ge tiinə tuni

Dl pa Dl nɔɔna bam,

yɪ ba laan joŋi nɔɔna bam tɪga kam ba te,

ba daari ba di ba wodiiru tum.

⁴⁵We deen kɪ tuntu maama Dl pa-ba,

sɪ ba wani ba taa se Dl niə yam mu,

yɪ ba daari ba taa tuŋi

ba tɔgɪ Dl zaasum dum maama.

Pa-na dɪ tee Baŋa-We!

Baŋa-We lamma!

106 Tee-na Baŋa-We!

Pa dɪ kɪ-na Baŋa-We le,

sɪ Dl tiini Dl lamma.

Dl sono kum wɔra mu maŋa maama.

²Wɔɔ mu wɔ wani o lwəni

Baŋa-We tituŋ-kamunnu tum?

Wɔɔ mu yi sɪ kv tu wani o tee-Dl

sɪ kv maŋi?

³Kv na yɪ balv na tuŋi cɪga

ba pa ba donnə

yɪ ba yɔɔri ba kɪ kulv na maŋi tun,

We wɔ kɪ ba yu-yoŋo.

⁴Amv Tu Baŋa-We,

nan guli amv gulə,

nɪ n na buŋi sɪ n kɪ n nɔɔna lanyirani te tun.

Nmu na tu sɪ n joŋi-ba n yagi,

sɪ n ta n ye amv dɪ ni nɪ.

⁵A laan wɔ tɔgɪ dɪ balv

n na kuri tun

sɪ a na yigə-vəŋə.

A ta wɔ da a na wɔpolo kulv

n tuv kum nɔɔna na nai tun,

yɪ a tɔgɪ dɪ n titi nɔɔna bam

a taa jɪgɪ wɔpolo nmv ŋwaani.

⁶Dɪbam kɪ lwarum mu,

nɪ dɪ nabaara bam dɪ deen

na kɪ te tun.

Dɪ sagɪ cwəŋə

yɪ dɪ tiini dɪ tuŋi lwarum.

⁷Dɪ nabaara bam deen na wɔ

Ezipi nɪ tun,

ba yigə tərə wo-kɪnkagɪla yalv

nmv na kɪ tun wɔni.

Ba ma swe sono kulv

nmv na jɪgɪ dɪ ba tun ni nɪ.

Ba deen na ve ba yi

Nani-suŋv kum ni nɪ tun,

mu ba lɔgɪ nmv kwaga nɪ.

⁸Dɪ kuntu maama dɪ,

We deen ta joŋi-ba mu Dl yagi

Dl titi yɪ dum ŋwaani,

sɪ Dl wani Dl bri

Dl dam-fɔrɔ kum na yɪ te tun.

⁹Dl ma bagɪ Nani-suŋv kum pa

kv na bam pwe ba daari ti-kura.

Dl laan ma pa Dl nɔɔna bam

nɔni ti-kura kam baŋa nɪ

ba be na-fara-kam,

nɪ ka na yɪ kagva mu ba be te tun.

¹⁰Dl deen joŋi-ba Dl yagi

balv na culi-ba tun juŋa nɪ,

sɪ ba dɔna daa yɪ taa jɪgɪ dam

ba baŋa nɪ.

¹¹Na-fara bam deen joori

ba kɪ daani

ba pu ba dɔna bam maama.

Ba dɔna bam wɔlvwɔlv

maa wɔ lugi na bam wɔni.

¹²Kuntu kwaga nɪ

Dl nɔɔna bam laan se nɪ

Dl taani dum yɪ cɪga mu,

yɪ ba daari ba leeni ba tee-Dl.

¹³Kv deen nan wɔ daani

yɪ ba swe Dl na kɪ te Dl pa-ba tun.

Ba daa wu se
 sɪ ba cəgi We zaasum dum.
¹⁴ Ba maa na wu kagua yuu ni tun,
 ba fra yam deen wart ya ja,
 yɪ ba daari ba maŋɪ We ba nii.
¹⁵ We ma pa-ba ba na beeri kulv tun,
 yɪ Dɪ ta kwe yawɪ-cɛɔ Dɪ wəli da
 Dɪ kɪ ba yuu ni.
¹⁶ Nɔɔna bam na pugɪ ba vwə
 kagua wɔni tun,
 ba deen kɪ wu-guru
 dɪ Moyisi dɪ Arɔn.
 Arɔn nan yɪ kaanum tu wulv Baŋa-We
 tutɪ na kuri tun.
¹⁷ Kuntu ŋwaanɪ mu tɪga kam
 deen yari bile
 ka da ka li Datan,
 ka daari ka suli Abiram
 dɪ o kɔgɔ kum.
¹⁸ Mim deen mu tu bantu
 kwaga tɔgina bam titari ni,
 pa dɪ zwe nɔn-balwaarv tum kuntu maama kulə.

¹⁹ Ba na ke ba yi Sinayi piu kum tun
 mu ba deen kwe luu
 ba mɔ nva nyinyugu
 yɪ ba daari ba zuli-ku.
²⁰ Kuntu tun, ba deen nuŋi Paari-zulə Tu
 Baŋa-We kwaga ni
 yɪ ba pipiri ba zuli na-bia nyinyugu kum kuntu,
 dɪ ka na yɪ varum wulv na dɔni gaa tun dɪ.
²¹⁻²² Ba deen swe ba Tu We dum swiə,
 dɪ Dɪ na yɪ dilv
 na joŋi-ba Dɪ yagɪ
 yɪ Dɪ ta kɪ wo-kamunnu Ezipi ni,
 dɪ wo-kunkagɪla Nani-suŋv kum
 ni ni Dɪ pa-ba tun.
²³ Kuntu ŋwaanɪ We wɔbuŋa ma ja
 sɪ Dɪ cɔgi-ba.
 We tuntɔŋvɔ Moyisi nan zɪgɪ
 ba dɪ We titari laŋa ni,
 pa o ci We ban-zɔŋv kum
 sɪ Dɪ daa yɪ cɔgi-ba.

²⁴ Nɔɔna bam deen ta ma gooni
 ti-ywəŋə kalv We na lagɪ
 Dɪ pa-ba tun.
 Beŋwaanɪ, ba wu se ni We wɔ sunɪ Dɪ kɪ
 Dɪ tɔgɪ Dɪ ni dum.
²⁵ Ba maa maŋɪ ba vwə yam wɔni
 yɪ ba puɔni We.

Ba maa wu se sɪ ba kɪ
 Baŋa-We ni dum ni.
²⁶ Ku ma pa We sunɪ Dɪ yiə
 Dɪ du durə ni:
 Dɪ lagɪ Dɪ pa ba ti kagua kam yuu ni,
²⁷ yɪ Dɪ daari Dɪ jagɪ ba kwaga kam
 Dɪ yagɪ dwi-ge tiinə bam titari ni,
 sɪ ba ti sa-tuni wɔni.

²⁸ We nɔɔna bam deen ta kwe ba tutɪ
 ba salɪ Baal-Pewɔri jwəm dum yira ni mu.
 Ba ma tɔgɪ ba di wodiiru tulv
 ba na kaani ba pa cirə tun.
²⁹ Ba titɔŋ-naga kam kuntu
 deen mu zaŋɪ We banɪ,
 yɪ Dɪ pa yawɪ-cɛɔ tu ba titari ni.
³⁰ Fineast nan zaŋɪ o ci cwəŋə
 sɪ yawɪ-cɛɔ kum daa yɪ
 cɔgɪ nɔɔna bam.
³¹ O kəm dum kuntu ŋwaanɪ mu
 We pɛ o na cɪga,
 o dɪ o kwaga kam
 sɪ ku taa ve wuu.

³² Ba deen ta na wu Meriba
 buli-yi dum seeni tun
 mu ba daa ta zaŋɪ We banɪ.
 Ba kəm dum kuntu
 deen jaani daanum mu dɪ ba
 dɪ pa Moyisi.
³³ Beŋwaanɪ, o deen wu buŋɪ o yi
 yɪ o ta ta-yɔɔ,
 nɔɔna bam na pɛ o banɪ zaŋɪ tun ŋwaanɪ.

³⁴ Ba maa wu cɔgɪ dwi-ge tiinə balv
 deen na zɔvɪ ti-ywəŋə kam wɔni tun,
 ni Baŋa-We ya na pɛ-ba ni
 sɪ ba kɪ te tun.
³⁵ Ba nan gwaanɪ dɪ dwi-ge tiinə bam kuntu mu,
 pa ba leeri ba kɪ ba tɔgɪ
 bantu cullu tum.
³⁶ Ba deen ta tɔgɪ ba kaani
 bantu jwəŋə yam,
 yɪ kuntu mu jaani cɔgum
 ku ba ba yum ni.
³⁷ Ba deen jigɪ ba tutɪ biə mu
 ba kaani ba pa tangwana.
³⁸ Kuntu tun, ba gu balv
 na wu maŋɪ sɪ ba ti tun,
 dɪ ba na kwe ba biə,
 bəkəri dɪ bisankam,

106:19 Sinayi: Ebru = Horeb

106:14 Nuŋim 17:2-4 106:16-18 Garum 16:1-35 106:19-23 Nuŋim 32:4-14 106:30 Garum 25:7-9 106:31 Pulim 15:6; Garum 25:10-13

ba ma ba kaant Kaanan tiinə jwənə yam te tun.

Jana bam kuntu pɛ ba ja

ba tɪga kam mu ba cɔgɪ.

³⁹Ba ta ma digimi ba titi

dɪ ba tituŋ-zɔɔna yam kuntu.

Ba kənə yam brɪ nɪ

ba daa ba jigɪ cɪga dɪ Wɛ.

⁴⁰Baŋa-Wɛ ban-lum dum deen yɔɔrɪ

dɪ zaŋɪ Dɪ nɔɔna bam baŋa nɪ mu,

pa Dɪ vɪn balu ya na yɪ

Dɪ titi nyum tun.

⁴¹Dɪ ma kwe-ba Dɪ kɪ

dwi-ge tiinə bam juŋa nɪ.

Balu na culi-ba tun mu

laan di paari ba baŋa nɪ.

⁴²Ba dɔna bam kuntu ma tiini

ba beesi-ba,

dɪ ba na di dam ba baŋa nɪ te tun.

⁴³Kuni zanzan mu Wɛ yəni Dɪ vrɪ-ba

ba dɔna juŋa nɪ Dɪ yagɪ.

Ba wubuŋa nan jaant mu

sɪ ba lɔ Wɛ kwaga nɪ.

Ku ma pa ba bugi ba je

ba lwarum dum ŋwaantɪ.

⁴⁴Kuntu maama wuntɪ dɪ,

Wɛ nɔɔna bam na yəni

ba keeri ba loori-Dɪ tun,

Dɪ yigə ta wu ba yaara yam wuntɪ mu.

⁴⁵Dɪ ma tɔgɪ Dɪ ni-gonim dum

baŋa nɪ Dɪ duri ba ŋwaŋa,

pa Dɪ banɪ dum zuri

Dɪ sono kum ŋwaantɪ.

⁴⁶Dɪ deen pɛ balu na yəni

ba want-ba ba di tun

jigɪ ba yibwənə mu.

⁴⁷Dɪ Tu Baŋa-Wɛ, a loori-m!

Jonɪ dɪbam n yagɪ!

Lɪ dɪbam dwi-ge tiinə bam

tɪtarɪ nɪ n kɪ daantɪ,

sɪ n pa dɪ joori dɪ titi tuw kum.

Dɪ laan wó kɪ nmu le,

n yurɪ dum na yɪ lanyurantɪ fastɪ tun ŋwaantɪ,

yɪ dɪ daartɪ dɪ taa tee-m

n paari-zulə yam ŋwaantɪ.

⁴⁸Pa-na dɪ taa te Baŋa-Wɛ dum

na yɪ Yistrayelɪ tiinə Wɛ tun!

Duntɪ maŋɪ dɪ tiə mu

ku zigɪ faŋa faŋa

sɪ ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

Pa-na sɪ nɔɔna maama ta wɪ:

«Amina!»

Tee-na Baŋa-Wɛ!

Ləŋ-ŋwɪ Tɔŋɔ 5

Le 107-150

Baŋa-Wɛ yɔɔrɪ Dɪ nii Dɪ nɔɔna baŋa nɪ

107 Pa dɪ kɪ-na
Baŋa-Wɛ le, sɪ Dɪ lamma.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

²Baŋa-Wɛ na vrɪ balu

Dɪ ja nuŋɪ cam wuntɪ tun

maŋɪ sɪ ba taa te ku taantɪ jaja,

Dɪ na jonɪ-ba ba dɔna juŋa nɪ tun ŋwaantɪ.

³Ba na jagɪ ba yɪ lɔgɪ baŋa

sapala yana yam tun

mu Dɪ lagɪ-ba Dɪ kɪ daantɪ

Dɪ ja joori ba titi tuw kum.

⁴Ba badonnə deen kaagi

kagva wuntɪ mu

ba beeri yɔɔ yurantɪ.

Ba beeri cwəŋə ba ga

sɪ ba wantɪ ba yɪ tuw

yɪ ba daartɪ ba jəni ku wuntɪ.

⁵Kana dɪdaantɪ na-nyɔm

ma tiini ku cɛ-ba.

Ba deen ge fun mu sɪ ba tɪ.

⁶Ba cam dum kuntu ŋwaantɪ mu

ba keeri ba loori Baŋa-Wɛ.

Dɪ ma jonɪ-ba Dɪ yagɪ

ba wu-cɔgɔ kum wuntɪ.

⁷Dɪ ma ja-ba Dɪ dɪ cwəŋə kalu

na yɔɔrɪ tun wuntɪ,

pa ba vu ba yɪ tuw kulu

ba na wó taa zɔvɪ ku wuntɪ tun.

⁸Ba maŋɪ sɪ ba taa kɪ Baŋa-Wɛ le mu,

Dɪ sono kulu na bá fɔgɪ ku je tun ŋwaantɪ.

Dɪ ta yəni Dɪ tuŋɪ wo-kinkagɪla

Dɪ pa nabiinə.

⁹Dɪ sui nɔɔna na-nyɔm,

yɪ Dɪ daartɪ Dɪ paɪ kana na jigɪ balu tun wo-laaru,

sɪ ba taa di ba sui.

¹⁰Ba badaara deen yɪ puna mu

ba na vɔgɪ-ba dɪ cigurɪ.

Ba maa je lim wuntɪ

dɪ wu-cɔgɔ.

¹¹Beŋwaantɪ, ba deen vɪn

Wɛ kwərə kam mu.

Ba maa jigɪ Yuutu Baŋa-Wɛ zaasum dum ba goonə.

¹²Dɪ ma pa ba yura cɛ

dɪ tituŋ-deera.

Ba ma cɔɔli ba tu tɔga ni
 yɪ nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ sɪ o wɛli-ba.

¹³Ba cam dum kuntu ŋwaani,
 mu ba keeri ba loori Baŋa-We.

Dl ma jonji-ba Dl yagi
 ba wu-cɔgɔ kum wɔni.

¹⁴Dl ma ja-ba Dl nuŋi lim dɔv
 na kwɛli-ba tun wɔni.

Dl ma kɔ ba ciguru tum Dl yagi
 sɪ ba sin.

¹⁵Ba maŋi sɪ ba taa kɪ Baŋa-We le mu,
 Dl sono kulɔ na bá fɔgi ku je tun ŋwaani.

Dl ta yɛni o tuŋi wo-kinkagila
 Dl pa nabiinɛ.

¹⁶Ku na yɪ ni bwæru tɔv
 ba na mɛ canna ba kɪ

yɪ ti fɔgi ti pi tuw kum tun,
 Baŋa-We pupɔgi-ti Dl di tɔga ni.

O ta daari o ja ti luuru tum
 o kɔɔ o yagi.

¹⁷Nɔɔna bam badaara tɔgi jwɛrim mu.

Ba dɛen nɛ cam zanzan
 ba zwabaniɛ kikiɛ

di ba tusim ŋwaani.

¹⁸Ba daa ba lagɪ wɔdiu sɪ ba di,
 yɪ ku gɛ fun sɪ ba ti.

¹⁹Ba cam dum kuntu ŋwaani mu
 ba keeri ba loori Baŋa-We.

Dl ma jonji-ba Dl yagi
 ba wu-cɔgɔ kum wɔni.

²⁰Dl ma tuŋi Dl kwɛrɛ sɪ ka yi-ba,
 yɪ ba na ba yazurɛ.

Dl ma jonji-ba tɔvni jɔŋa ni Dl yagi.

²¹Ba maŋi sɪ ba taa kɪ Baŋa-We le mu,
 Dl sono kulɔ na bá fɔgi ku je tun ŋwaani.

Dl ta yɛni Dl tuŋi wo-kinkagila
 Dl pa nabiinɛ.

²²Ku maŋi sɪ ba ja le-kɛm pɛera
 ba kɪ kaanum ba pa-Dl.

Baá guli Dl titɔŋ-kamunɛ yam,
 yɪ ba daari ba leeni di wɔpolo
 ya ŋwaani.

²³Ba badaara dɛen diini nabwæru mu
 ba tɔgi ninu kum wu ba veɛ.

Ba ma kaagi ba beeri
 na-fara bam baŋa ni

yɪ ba na nyɔɔri pipiu ŋwaani.

²⁴Ba ma na Baŋa-We titɔŋa yam
 na daga te na-luŋɛ je sum ni tun.

²⁵Dl yɛni Dl pa ni
 yɪ vu-dɔv zaŋi ku fuli zanzan.

Na bam ma fɔvri ba di baŋa,
 pa na-ŋvni jonji

ninu kum je maama.

²⁶Na bam ma dɔvli nabwæru tum
 ba yagi wɛeni,

yɪ ti joori ti tu tɔga kuri kuri.

Naboro coonɛ bam vwana ma parti,
 cam na tiini di ja-ba tun ŋwaani

²⁷Ba yɛni ba kaagi ba jijiri mu
 ni sa-nyɔra na kɪ te tun.

Ba swan muri

pa ba yɛri ba na wó kɪ te tun.

²⁸Ba cam dum kuntu ŋwaani mu
 ba keeri ba loori Baŋa-We.

Dl ma vri-ba Dl yagi
 ba wu-cɔgɔ kum wɔni.

²⁹Dl laan ma pa vu-dɔv kum
 maŋi da cumm.

Na-ŋvni sum di ya na fufugi tun
 maŋi da yirr.

³⁰Naboro coonɛ bam wuv ma poli,
 ba na nɛ siun ba cam dum wɔni tun ŋwaani.

We ma ja-ba Dl ja Dl yi bube dɔv
 ba ya na lagɪ ba yi tun.

³¹Ba maŋi sɪ ba taa kɪ Baŋa-We le mu,
 Dl sono kulɔ na bá fɔgi ku je tun ŋwaani.

Dl ta yɛni Dl tuŋi wo-kinkagila
 Dl pa nabiinɛ.

³²Ku maŋi sɪ ba vu ba zigɪ
 We nɔn-kɔgɔ kum titari ni

ba zɛŋi Dl yiri,
 sɪ ba daari ba zuli-Dl
 nakwa bam yigɛ ni.

³³Baŋa-We dɛen mu pɛ bwi wɪ fast
 yɪ je sum ji kagua yirani.

Dl ma pa buli-yiɛ na bam je
 yɪ tɔga kam maama ku.

³⁴Tɔga kalɔ ya na kɪ wɔdiiru lanyirani tun ma ji
 tɔga kalɔ na yɪ ye yirani tun mu,

balɔ ya na zɔvri ka baŋa ni tun
 kɛm-balwaaru ŋwaani.

³⁵Baŋa-We nan ta pɛ
 sɪ kagua pipiri ka ji je sulɔ
 bwi na daga da tun mu.

Na zanzan di buri ba bugi ti-kura.

³⁶Dl ma ja balɔ kana na wɛɛ tun
 Dl pa-ba jɔŋɛ je

tɔga kam kuntu baŋa ni.

Ba ma puli tuw kuri

sɪ ba taa zɔvri ku wɔni.

³⁷Ba ma va karti ba du wɔdiiru
 sɪ wɔni,

yɪ ba ci kadwi

sɪ ba ma jɛri vinyɛ tweeru.

Ba na dugi kulɔ maama tun
 kɪ wɔdiiru lanyirani.

³⁸ Baŋa-We maa ki ba yu-yoŋo
pa ba kɔgɔ kum puli zanzan.
Ba vara bam di daga
ba maa ve yigə.

³⁹ Ba laan ta ma daari ba na cam
di wu-cɔgɔ,

yi ba duna beesi-ba,
pa ba na ba cavura.

⁴⁰ Baŋa-We nan pai nɔn-yum
di ba cavura mu,
yi Dl daari Dl pai ba kaagi kagua
yuu ni ba beeri yɔɔ yiranɪ.

⁴¹ Ku nan na yi nabwənə,
Dl yəni Dl joŋi-ba Dl ja nuŋi
ba yaara yam wɔni.

Dl maa pai ba dwi dɪm puli zanzan
ni pe-kɔgɔ tun.

⁴² Nɔn-ŋɔna mu nii ba na We kikiə
yi ba wu poli zanzan.
Nɔn-balwaarv niə yam maama
nan yɔɔri ya pu mu.

⁴³ Wɔlv maama na yi swan tu,
ku tu maŋi si o taa guli
kikiə yam kuntu maama,
si o yi swe Baŋa-We sono kum
na wura maŋa maama tun ni ni.

We wu dɪbam tee ni

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

108 Amv Tu We, a wɔv kum yɔɔri
ku da nmv mu.

Kuntu tun, a lagɪ a leeni le
a zuli-m di a wɔv maama.

² A ta wó kwe kwaanv dwi dwi mu
a ta si ti kwəri zaŋi baŋa baŋa.

Tɪga na pɔvri,
a wó zaŋi lɪla a leeni le!

³ Baŋa-We, a wó ki nmv le
nɔɔna bam maama yigə ni.

A ta wó leeni le a zuli-m
lvɔv baŋa dwi tiinə maama titari ni.

⁴ N sono kum zigɪ mu taan,
yi ku gunɪ ku di weyuu.

Nmv na zigɪ n cɪga wɔni te tun
mu tiini ku yalma si ku gaali kunkwəənu tum.

⁵ Amv Tu We, pa n yiri zaŋi
weyuu maama ni!

Pa n paari-zulə taa nai
lvɔv baŋa je maama ni!

⁶ Popo, ləri a we-loro kum.

Kwe n dam-fɔrɔ kum
n ma n joŋi dɪbam n yagi.
Kuntu tun, n nɔn-sonnu tum
wó taa te ba tuti.

⁷ We zigɪ Dl tuti digə kam ni mu
Dl ta ni:

«Amv wó bri a dam jaja
a ce ce Sishem laŋa kam,
yi a daari a maŋi Sukɔti bolo kum
a pɔɔri a pa a nɔɔna bam.

⁸ Galadi laŋa kam yi amv nyum,
ku ta wəli di Manasi laŋa kam di.
Efrayim maa nyi di a yicəgə kam.

Zuda di maa nyi di
a paari nacəgə kam.

⁹ Ku na yi Moabi laŋa kam,
dáani mu a lagɪ a taa sanɪ a jin sim.

A ta lagɪ a dɔli a natri
Edɔm tu kum seeni mu,
si ku bri ni a te-ku.
A kwərə maa wó bagɪ ka yagi
Filisi tiinə bam seeni,
a na want-ba a di tun ŋwaanɪ.»

¹⁰ Wɔɔ nan mu wó ja amv o vu
tuw kɔlv na lɔgi ku pi tun wɔni?
Wɔɔ mu wó ja-ni o vu
o yi Edɔm tuw kum?

¹¹ Dɪbam Tu We, nmv nan nuŋi
dí kwaga ni mu na?

Dí na nuŋi si dí zaŋi najara,
n daa n bá tɔgi dí yigə
si dí vu na?

¹² A loori-m, wəli dɪbam
si dí want di duna bam,
si nabiinə na jigɪ zənə yalv tun maama ba jigɪ kuri.

¹³ We nan na wu dɪbam tee ni,
dí wó want di duna bam di di.
Duntu wó nɔni-ba Dl cuvɔgi
Dl pa dɪbam.

Davidi we-loro zənə ŋwaanɪ

109 Amv Tu We, nmv na maŋi si
a taa tee-m tun,
yi ta n yi cumm.

² Nɔn-balwaarv di nɔn-ŋɔllv jigɪ amv
kwaga mu ba coə.

Ba maa fɔi vwan ba daŋi a baŋa ni.

³ Sibɔŋɔ bitari-ce yiranɪ mu
ba mɛ ba gilimi-ni.

A maa wu ki kulukulu
yɪ ba daa ta jɪgɪ dɪdaani-nɪ.

⁴Ba maa zagi-nɪ ni-cɛɛri,
dɪ amv na duri ba ŋwanja
te maama tɪn dɪ.

Amv nan ta wó taa loori We
a pa-ba mv.

⁵A na yəni a ki-ba lanyirani,
baá joori ba ki-nɪ zɔnnɪ.

A ta na jɪgɪ ba sono,
ba maa wó ja pu-sɪŋa ba jeeri-nɪ.

⁶Nan beeri nɔn-balɔɔ
sɪ kv tu di a dɔnv wɔm taani.

Ta pa o sɪba-nyɪnv zaŋɪ
o saŋ-o.

⁷Ba maa na di o taani dum,
sɪ ba ta nɪ: o tɔa.

Kwe o wɛ-loro tɪtɪ
sɪ kv taa yɪ lwarɪm.

⁸Pa o ŋwɪa da yam ti lɪla.
Ta pa nɔɔnv wudɔŋ

ləri wuntu yuu nɪ
o taa tɔŋɪ o tɪtɔŋa yam.

⁹Sɛ sɪ o biə ji bitara mv,
sɪ o kaani wɔm dɪ ji kadəm.

¹⁰Pa o biə taa kaagi je maama
ba loori wɔdiu sɪ ba di.

Ba maa wó taa zɔvri
di-dwəənu wɔnɪ,
yɪ ba yəni ba nuŋi dáa nɪ
ba loori zənə.

¹¹Sɛ sɪ o na di jɪnɪ
nɔɔnv wɔlv tee nɪ tɪn
zaŋɪ o ba o joŋi a dɔnv wɔm jɪjɪgɪrv tum maama,
sɪ vərə dɪ ba ba vri o na yaari o na kulɔ
maama tɪn ba taa te.

¹²Yɪ pa pwələ sɪ nɔɔn-nɔɔnv
duri kv tu dɪ o biə balɔ
o na tɪgɪ o daari tɪn yibwənə.

¹³Nan pa o dwi dum maama saari,
sɪ dwi dɪlv na saŋɪ tɪn
swe ba swiə lɪla.

¹⁴Baŋa-We, yɪ fɔgɪ n swe
o nabaara bam na ki lwarɪm yalɔ dwi maama tɪn.
Nan yɪ saari o nu kəm-balwaarv kɔtaa.

¹⁵Ta n guli ba lwarɪm dum kuntu taan,
sɪ n daari n pa ba dwi dum
daa yɪ taa jɪgɪ yɪri lɔgɔ baŋa nɪ.

¹⁶Bɛŋwaani, a dɔnv wɔm yigə tərə
nabwənə wɔnɪ
sɪ o taa ki-ba lanyirani.

O nan bɛɛsɪ yinigə tiinə
dɪ balɔ wɔv na cɔgɪ tɪn mv,
pa ba vu ba tɪ.

¹⁷O maa soe sɪ o taa sɔɔlɪ lwarɪm
o yagi o donnə baŋa nɪ.

Nan pa kampwəl-balɔɔ
taa dɔgɪ o tɪtɪ yuu nɪ!

O maa ba fɔgɪ o lagɪ sɪ
o ki nɔɔn-nɔɔnv yu-yoŋo.

Nɔɔn-nɔɔnv dɪ nan bá kv tu yu-yoŋo!

¹⁸O mɪ dɪ Kampwəl-balwara taani mv,
nɪnɛɛnɪ dɪ yɪ gɔɔɔ kulɔ

o na jɪgɪ o zɔvri tɪn.
Dɪ maa nyɪ dɪ na balɔ

o na yəni o nyɔa
pa ba tu o wɔv tɪn,

dɪ nugə kalɔ o na mɛ
o turi o yira tɪn.

¹⁹Nan pa o kampwəl-balɔɔ kɔm
məli o yira,

nɪ gɔɔɔ kulɔ o na zɔ tɪn.

Pa kv taa nyɪ dɪ kilə

kalɔ o na vɔga o tɔŋə nɪ tɪn.

²⁰Kv na yɪ balɔ na jɪgɪ amv kwaga
ba cɔ

yɪ ba ta zagi-nɪ ni-cɛɛri tɪn,

Baŋa-We wó pa ba joori

ba na waarɪm kuntu dɔŋ.

²¹Yuutu Baŋa-We,
nan da n yɪri dum ŋwaani
n nii amv baŋa nɪ lanyirani.

Joŋi-nɪ n yagi,
n sono kulɔ na yɪ cɪga cɪga tɪn ŋwaani.

²²Bɛŋwaani, amv tiini a bwənə mv lagɪ-lagɪ
yɪ yinigə dɪ jɪgɪ-nɪ.

A bɪcarɪ dɪ maa tiini dɪ di.

²³A lagɪ a je lɪla mv,
nɪnɛɛnɪ lunluŋu na yəni kv ki te dɪdaan-ni
seeni tɪn.

Ba lagɪ ba pəli-nɪ ba yagi dáa nɪ,
nɪnɛɛnɪ kayɪra dɔŋ tɪn.

²⁴A nadoonə maa magɪ daani
a kana na tiini ka wɔɛ tɪn ŋwaani.

A yira yam tiini ya bugɪ,
pa ya daari kwi yirani mv.

²⁵Balɔ na ja dɪ amv tɪn
jɪgɪ-nɪ ba goonə.

Ba maa na yəni ba na-nɪ,

ba dɔlɪ ba yum tum mv
amv ŋwaani.

²⁶Amv Tu Baŋa-We, ba n zəni-nɪ!
Da n sono kɔm ŋwaani
n joŋi-nɪ n yagi.

²⁷Pa a dɔna bam na n dam dum,
sɪ ba wani ba lwarɪ nɪ
kv yɪ nmv mv wəli-nɪ.

²⁸ Ba laan wó want ba sɔɔlt lwarum
ba yagɪ amv yuu ni,
sɪ nmv nan wó kɪ amv yu-yoŋo.
Ba na buŋɪ sɪ ba bæesɪ-nɪ,
ba maa wó na ba cavura.
A nan wó di ywæni mu,
a na yɪ nmv tuntɔŋɔv tun ŋwaani.
²⁹ Cɪga tɪn, cavura wó di balv
na jɪgɪ a kwaga kam ba co tɪn.
Cavura maa yɪ gɔrɔ kulv
ba na wó zv tɪn.

³⁰ A lagɪ a purɪ a ni
a tiini a kɪ Baŋa-Wɛ le mu.
A maa wó zɪgɪ nɔn-kɔgɔ tɪtari ni
a tee-Dl.

³¹ Bɛŋwaani, Dl yæni Dl zɪgɪ nabwəm jazum
seeni sɪ Dl zæn-o.
Dl ta maa yæni Dl vrɪ kv tu Dl yaga
balv na lagɪ ba pa o tv
dɪ o bura tɪn jɪŋa ni.

Pɛ wulv Baŋa-Wɛ na kuri tɪn taani

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

110 Baŋa-Wɛ tagɪ
dɪ amv Yuutu wɔm Dl wɪ:
«Ba n jæni amv jazum seeni,
sɪ amv laan want n dɔna bam
a kɪ nmv dam kuri ni
sɪ n ta n te-ba.»
² Baŋa-Wɛ wó pa n paart dam-fɔrɔ kum
yalv kv yɪ je maama.
Nmɔv wó di paart Siyɔn ni
yɪ n want n dɔna bam
na gilimi abam tɪn.
³ N na zaŋɪ n nuŋɪ dɪ dam
de dilv wɔni,
nmv nɔɔna bam wó tɔgɪ n kwaga
dɪ wɔpolo
Wɛ tɪtɪ pweeru tum yuu ni.
Tɪga na pɔvɪ tɪtɪtɪ,
nmv nɔn-dɔnnɔv tum wó ba nmv te,
ni nyɔnɔ na yæni kv tv
zɪzɪŋa ni te tɪn.
⁴ Baŋa-Wɛ dugɪ durə mu
yɪ Dl daa bá fɔgɪ Dl za Dl ni.
Dl tagɪ Dl wɪ: «Nmɔv wó ta n yɪ amv
kaanum tu maŋa maama,
ni Mɛlukisedɛkɪ faŋa faŋa
na yɪ te tɪn.»

⁵ Dɪ Yuutu Wɛ dum maa wɔ
n jazum seeni.
Dl ban-zɔŋɔ de dum ni
Dl wó want pwa Dl dɪ tɪga ni.
⁶ Dl lagɪ Dl di dwi-gɛ tiinə bam taani,
yɪ Dl waari-ba
sɪ ba twa bam mu faart
tɪga kam je maama ni.
Kv ta na yɪ lugv baŋa maama pwa bam
Dl lagɪ Dl cɪcɔgɪ
ba yukwəli sɪm mu.
⁷ Dl na wɔ cwəŋə yuu ni Dl veə,
bu-tɔla wó taa wɔra,
yɪ o nyɔ na sɪ o yɪra taa zurə.
Kuntv ŋwaani,
oó kwəni o yuu wɛɛni,
yɪ o zɪgɪ dɪ dam.

Baŋa-Wɛ tɪtɔŋ-kamunə yam taani

111 Pa-na dí te Baŋa-Wɛ!

Amv wó kɪ Baŋa-Wɛ le
dɪ a wɔv maama
Wɛ nɔn-kɔgɔ kum tɪtari ni,
ni nɔn-ŋɔna na jeeri daani.
² Baŋa-Wɛ tiini Dl tɔŋɪ
tɪtɔŋ-kamunə zanzan.
Balv maama wɔrv na poli
dɪ Dl kikiə tɪn
wó taa buŋɪ ya wɔbuŋa mu
maŋa maama.
³ Dl tɪtɔŋa yam jɪgɪ zulə mu
dɪdaani ninwaŋa.
Dl na zɪgɪ Dl cɪga wɔni te tɪn
wó taa wɔra wuu.
⁴ Dl na yɔɔrɪ Dl kɪ
wo-kunkagula yalv tɪn,
nɔɔna wó taa guli ya gulə.
Baŋa-Wɛ yɪ lanyɪranɪ tu
dɪ ŋwaŋa tu mu.
⁵ O maa paɪ balv na kwari-Dl tɪn
ba ni-wɔdiu.
Dl na goni Dl ni dɪ Dl nɔɔna bam te tɪn,
Dl ta wó kɪ sɪ kv tɔgɪ dɪ
Dl ni-gonim dum maŋa maama.
⁶ Dl dɛɛn kwe dwi-gɛ tiinə
ya na te tɪga kalv tɪn
Dl pa Dl nɔɔna bam,
sɪ ba want ba lwarɪ
Dl na tɔŋɪ dɪ dam te tɪn.
⁷ Dl na yæni Dl kɪ tɪtɔŋa yalv tɪn

jɪgɪ cɪgɔ.
 Ya maa paɪ cɪgɔ kam tɔŋa.
 Dɪ zaasum dɪm maama maŋɪ
 sɪ nɔɔna taa tɔgɪ-ya mu.
⁸Yaá taa zɪgɔ
 sɪ kɪ taa ve maŋa maama.
 Ya maŋɪ sɪ nɔɔna kɪ ba cɪgɔ
 dɪdaani-ya,
 sɪ ba daari ba kɪ
 ya na bri te tun mu.
⁹Wɛ dɛɛn kɪ woŋo sɪ Dɪ vrɪ
 Dɪ nɔɔna bam Dɪ yagɪ.
 Kɪ na yɪ ni dɪlɔ
 Dɪ na goni dɪ ba tun,
 Dɪ bá yiri-dɪ maŋa dɪ maŋa.
 Dɪ yɪrɪ dɪm yɔɔrɪ dɪ yɪ lanyɪrɪntɪ fastɪ mu,
 yɪ dɪ tiini dɪ jɪgɪ fɔvɪntɪ zanzan.

¹⁰Nabiinɔ na kwari Baŋa-Wɛ mɛ tun,
 yɪ-pɔrvɔ dɪ puli dáani mu.
 Balɔ maama na tɔŋɪ ba tɔgɪ
 Dɪ zaasum dɪm tun
 wɔ taa jɪgɪ yɛno lanyɪrɪntɪ.
 Wɛ maŋɪ sɪ nɔɔna taa tee-Dɪ
 sɪ kɪ taa ve maŋa maama.

Wɛ wɛli nɔn-ŋɔna

112 Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Nɔɔnɔ wɔlɔ na kwari Baŋa-Wɛ
 yɪ o paɪ Wɛ niɔ yam
 jɪgɪ ywɛɛni ya pa-o,
 Wɛ yu-yoŋo wɔ kɪ tu yuu ni lanyɪrɪntɪ.
²O biɔ bam tutɪ wɔ na yɪrɪ
 tɪgɔ kam baŋa ni.
 Wɛ wɔ yɔɔrɪ Dɪ kɪ nɔn-ŋɔna
 dwi dɪm yu-yoŋo.
³Kɪ tu sɔŋɔ kum wɔ na jɪjɪgrɔ
 dwi dwi.
 Nɔɔna maa bá fɔgɪ ba swe
 o nɔn-ŋɔnɪ kikiɔ ni ni.
⁴Kɪ na yɪ balɔ na yɔɔrɪ
 cwɛ-laa wɔnɪ ba ve tun,
 pooni wɔ zɛŋɪ dɪ pa-ba,
 dɪ ba na maŋɪ ba wɔ
 lim je wɔnɪ tun dɪ.
 Kɔ kɪ kuntu kɪ pa nɔn-ŋɔm wɔlɔ maama
 na jɪgɪ nɔɔna yibwɛnɔ
 yɪ o paɪ cɪgɔ tɔŋa tun.
⁵Kɪ ta na yɪ wɔlɔ wɔwɔ na ywɛmmɔ
 pa o jɪntɪ wɛɛnu mu

o pa o donnɔ,
 yɪ o tutɔŋɪ maama tɔŋɪ
 dɪ tɔgɪ dɪ cwɛŋɔ tun,
 wɛɛnu wɔ kɪ lanyɪrɪntɪ
 tɪ pa kɪ tu mu.
⁶Nɔn-ŋɔm nan bá fɔgɪ o seeri o tu.
 Nɔɔna dɪ bá swe o swiɔ
 sɪ kɪ taa ve maŋa maama.
⁷Kwɛr-balɔrɔ nan na yɪ-o,
 o bá taa kwari fɔvɪntɪ.
 O jɪgɪ baari mu
 yɪ o wɔwɔ kum yɔɔrɪ kɪ da Baŋa-Wɛ.
⁸O wɔwɔŋa maa zɪgɪ cɪgɔ kam wɔnɪ
 yɪ fɔvɪntɪ ba jɪg-o.
 O laan maa wɔ ba
 o wantɪ o dɔna o dɪ.
⁹Kɪ tu pɔɔrɪ o wɛɛnu
 o pa yinigɔ tiinɔ zaani mu.
 O nɔn-ŋɔnɪ dɪm wɔ taa wɔ
 o tee ni maŋa maama.
 O maa wɔ tiini o na dam,
 pa nɔɔna zɛŋɪ o yɪrɪ dɪm wɛɛntɪ.
¹⁰Nɔn-balwaarɔ wɔ na kuntu maama
 yɪ ba bana taa zaŋa kɪ ŋwaani.
 Ba maa wɔ dɔnɪ ba nwa
 liɔ ŋwaani,
 yɪ ba taa bugɪ ba jeɔ.
 Nɔn-balwaarɔ tum fra na zu
 woŋo kulu maama,
 ba nan bá na-kɪ kɔtaa.

Baŋa-Wɛ lamma!

113 Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Abam balɔ na yɪ Dɪ tintɔŋna tun,
 tee-Dɪ-na!
 Tee-na Baŋa-Wɛ yɪrɪ dɪm!
²Pa-na sɪ dí tee Baŋa-Wɛ yɪrɪ dɪm,
 kɪ zɪgɪ lele sɪ kɪ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.
³Kɪ na zɪgɪ wa-puli seeni
 sɪ kɪ vu kɪ yɪ wa-zɔvɪntɪ seeni tun,
 kɪ maŋɪ sɪ je maama nɔɔna mu
 taa tee Baŋa-Wɛ.

⁴Baŋa-Wɛ jɪgɪ dam mu lɔgɔ baŋa
 tuntɪ dɪm maama baŋa ni.
 Dɪ paari-zulɔ yam nai jaja mu
 weyuu kum maama ni.
⁵Dɪbam Tu Baŋa-Wɛ dɔŋ tɛrɔ.
 Dɪ maa je o paari jangɔŋɔ kum baŋa ni we wɛ,
⁶yɪ weyuu dɪ tɪgɔ kam maama wɔ kuri kuri.

Dl laan maa tiiri Dl nii
Dl nai ti maama.

⁷Baŋa-We yəni Dl zəni yinigə tiinə mu
pa ba nuŋi bwəru wɔni
ba na jəŋə je.

Dl ta ma li nabwənə
weeru-puuri baŋa ni
si ba wanti ba na ba tuti.

⁸Dl ma ja-ba Dl vu Dl jəni
tuw kum dɔdɛera tee ni,
si nɔɔna taa niŋi-ba.

⁹Ku nan na yi ka-dugv di,
We wɔ pa ku tu lu biə,
si o wanti o di ywəəni
o sɔŋɔ kum wɔni.

Pa-na dɪ tee Baŋa-We!

We na wɔ Dl nɔɔna tee ni te tun

114 We dɛen li Yisurayɛlt tiinə bam na
yi Zakɔbi dwi tiinə tun

Ezipi tiinə bam juŋa ni,
pa ba nuŋi dwi-gɛ tiinə bam kuntu titari ni.

²We dɛen na ki kuntu tun,
Dl laan pɛ Zuda dwi tiinə
tuw kum mu ji Dl wara-je.

Dl ma di paari Yisurayɛlt tiinə bam baŋa ni.

³Nɪnw kum dɛen nii
ku na yi te tun mu,
yi ku titwəni dāa ku daari pwələ.
Zurden bugə kam di ma pipiri
ka ke dāa.

⁴Pweeru tum di zwəənu tum
dɛen sisiŋi mu,
nunɛni pi-balɪ na faŋi wɛni
te tun.

⁵Nɪnw, ta n tɛa, bɛɛ mu ki yi
n titwəni n daari pwələ?
Zurden bugə kam,
bɛɛ mu yi n pipiri n ke dāa?

⁶Ku ta na yi pweeru tum
di zwəənu tum,
bɛɛ mu yi abam di faŋi wɛni
nunɛni peeni tun?

⁷Tiga kam baŋa, ku nan maŋi
si n yira taa sai mu,
We na tu n te tun ŋwaani.
Ciga tun, Zakɔbi dwi tiinə We dum fɔfɔ
Dl twe nmu mu.

⁸Dintu dɛen pɛ piu ləni
ku ji bugə.
Piu kum tuti ma ji buli-yi,
pa na ta ba nuŋi da.

Baŋa-We yirani mu yi We ciga ciga

115 Ku dai dɪbam mu
maŋi di zulə,
si nmu, Baŋa-We yirani mu.
Ku maŋi si nɔɔna taa tee
nmu yiri,
nmu sono kum na gaali
yi n ta jigi ciga tin ŋwaani.

²Bɛɛ mu yi dwi-gɛ tiinə bam
bwe daani ba wɪ:
«Ba We dum bɛ?»

³Dɪbam Tu We dum nan wu
weyuu ni mu.

Dl maa tuŋi kulɔ maama
Dl wɔw na de tun.

⁴Ku nan na yi bantu jwənə yam,
ku yi səbu-poŋo
didaani səbu-siŋa mu
nabiinə kwe ba mɔ-ya di ba jia.

⁵Ya maŋi ya jigi niə,
ya nan ba ŋɔɔna.
Ya zi jigi yiə mu di,
ya nan ba nai.

⁶Zwa mu ba jiga,
yi ya ba ni kulɔkulɔ.
Ya mɔmwa di ba ni lwəm.

⁷Ya ta jigi jtan,
yi ya wari ya ma-si
ya dwe wəənu.

Ku na yi ya nɛ sɪm,
ya wari ya ma-si ya vu je je.
Ya kwəri bá wanti sɔɔ si si ki.

⁸Balu maama na ki jwə-yɔɔru tun
wɔ ba ba taa nyi di-ya.
Balu di na ki ba wɔ-dɪdva
di-ya tun wɔ ji nɔn-yɔɔru mu.

⁹Yisurayɛlt nɔn-kɔgɔ kum,
ki-na á wɔ-dɪdva
didaani Baŋa-We!

Dintu mu yi á zənnu
yi Dl ta daari Dl cu abam.

¹⁰Arɔn dwi tiinə bam,
ki-na á wɔ-dɪdva
didaani Baŋa-We!
Dintu mu yi á zənnu

yɪ Dɪ ta daartɪ Dɪ cʊ abam.

¹¹ Abam balʊ maama
na kwartɪ Baŋa-We tun,
kɪ-na á wu-dɪdʊa dɪ Dɪ!

Duntʊ mu yɪ á zənnu
yɪ Dɪ ta daartɪ Dɪ cʊ abam.

¹² Baŋa-We yəni Dɪ guli dɪbam gulə
pa Dɪ kɪ dɪbam yu-yoŋo.

Cɪga tun, Dɪ wó kɪ Yisrayelɪ tiinə bam yu-yoŋo,
ku fɔŋɪ ku dai Arɔn dwi tiinə bam dɪ.

¹³ Balʊ maama na kwartɪ Baŋa-We tun mu
Dɪ lagɪ Dɪ kɪ ba maama yu-yoŋo,
ba na maŋɪ ba yɪ nabwənə
naa nadunə mu dɪ.

¹⁴ Baŋa-We wó pa abam
dɪ á dwi dɪm puli zanzan.

¹⁵ Dɪ maa yɪ dɪlʊ na naantɪ weyuu
dɪ tɪga baŋa tun mu.
Duntʊ wó kɪ abam yu-yoŋo lanyɪranɪ.

¹⁶ Weyuu kum maama
yɪ Baŋa-We nyum mu.
Dɪ nan kwe tɪga kam baŋa
Dɪ kɪ nabiinə jɪŋa nɪ.

¹⁷ Ku dai balʊ na tɪgtɪ tun mu
wat ba tee Baŋa-We.

Ba niə nan məəri mu tɪga kuri nɪ.

¹⁸ Sɪ ku na yɪ dɪbam balʊ na ŋwɪ tun,
dí wó taa tee Baŋa-We,
ku zɪgtɪ lele sɪ ku taa ve maŋa kalʊ na ba ti tun.

Pa-na dí tee Baŋa-We!

Le kəm

116 Amu soe Baŋa-We
Dɪ na yəni Dɪ cəgi-nɪ
yɪ Dɪ sɛ amu we-loro kum tun ŋwaanɪ.

² Dɪ yəni Dɪ purɪ Dɪ zwa mu
Dɪ ni amu ni-taanɪ.

Kuntʊ ŋwaanɪ, amu wó war-Dɪ
sɪ ku taa nii a ŋwɪa sisəm.

³ Tʊntɪ deen kɪkartɪ amu dɪ vɔ.
A maa kwartɪ fʊntɪ
curu vəŋə ŋwaanɪ.

Cam dɪ wu-cəŋɔ yɪranɪ mu
ya yɪ amu nyum.

⁴ Amu laan ma kaastɪ
a bəŋɪ Baŋa-We yɪrɪ a wɪ:
«A loori-m, amu Tu Baŋa-We!
Joŋɪ-nɪ n yagɪ!»

⁵ Baŋa-We jɪgtɪ ŋwaŋa dɪ zaantɪ mu
Dɪ maa zəni nɔɔna.

Dɪ tiini Dɪ duri nɔɔna yibwənə.

⁶ Ku na yɪ nabwənə,
Baŋa-We yəni Dɪ cʊ-ba
sɪ ba yɪ tʊ.

Amu deen na tiini
a wu cam wɔntɪ tun,
Dɪ joŋɪ-nɪ Dɪ yagɪ.

⁷ Amu wó ta a tutɪ nɪ sɪ a joori
a sin dɪ bicar-zuru,
Baŋa-We na tiini Dɪ kɪ amu yu-yoŋo tun ŋwaanɪ.

⁸ Amu Tu Baŋa-We,
nmu joŋɪ a ŋwɪa kam
tʊntɪ jɪŋa nɪ n yagɪ.

N pi n joŋɪ-nɪ,
sɪ a daa yɪ keeri a kan yi-na
sɪ a ta yɪ seeri a tʊ tɪga nɪ.

⁹ Kuntʊ ŋwaanɪ, amu wó taa jɪgtɪ
a ŋwɪa tɪga baŋa nɪ
yɪ a kwartɪ Baŋa-We.

¹⁰ A ta kɪ a wu-dɪdʊa dɪ We mu,
yɪ a wɪ: «Cam tiini dɪ jɪgtɪ-nɪ.»

¹¹ A wɔbɔŋa na vugimi tun,
a maa wɪ:
«Nabiinə maama yɪ vwa-fɔra mu.»

¹² Bɛɛ mu amu bri a lagɪ a kwe
a pa Baŋa-We,
dɪ Dɪ na tiini Dɪ kɪ-nɪ yu-yoŋo?

¹³ A na wó kɪ kulʊ tun mu tuntʊ:
Amu wó zəŋɪ zʊŋa mu
dɪ ka wu wo-nyɔɔru,
a maa kɪ-Dɪ le Dɪ vrum ŋwaanɪ,
yɪ a daartɪ a bəŋɪ Dɪ yɪrɪ
a maa zuli-Dɪ.

¹⁴ Amu wó vu a zɪgtɪ Baŋa-We
nɔn-kɔŋɔ kum tutartɪ nɪ,
sɪ a kɪ kulʊ maama a na goni ni dɪ Dɪ
nɪ a wó kɪ tun.

¹⁵ Ku na yɪ balʊ na jɪgtɪ cɪga
dɪ Baŋa-We tun,
ba dɪdʊa na tɪga,
ku tiini ku jɪgtɪ kuri ku pa-Dɪ.

¹⁶ Amu Tu Baŋa-We,
a yɪ n tuntʊŋu mu.
Cɪga tun, a yɪ gambaa mu n sɔŋɔ nɪ.
Nmu nan bwəli ŋʊntɪ silʊ
ya na vɔŋɪ-nɪ tun.

¹⁷ Amu wó ja le-kəm pɛɛrɪ mu
a ba a kɪ kaanum a pa-m,

yɪ a daart a bəŋi nmu Baŋa-We yɪrɪ a maa zuli-m.

¹⁸Amu wó zɪgɪ Baŋa-We
nɔn-kɔgɔ kum tɪtari ni,
sɪ a kɪ kulɔ maama a na goni ni dɪ
Dl ni a wó kɪ tun.

¹⁹Amu wó vu Zeruzalem tuv kum tɪtari ni,
sɪ a kɪ Baŋa-We le
Dl tɪtɪ digə kam ni.

Pa-na dí tee Baŋa-We!

Tee-na Baŋa-We!

117 Lɔgɔ baŋa dwi tiinə maama
ba-na á tee Baŋa-We!

Nabiinə na nuŋi
tunɪ dɪlɔ maama wunɪ tun,
zuli-Dl-na.

²Bɛŋwaantɪ,
We na jɪgɪ dí sono te tun
tiini ku dana sɪ ku gaaltɪ.
Dl cɪga zɪgum dɪm maa wó taa wura sɪ ku
taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

Pa-na dí tee Baŋa-We!

Le kəm

118 Pa dí kɪ-na Baŋa-We le, sɪ Dl lamma.
Dl sono kum wura mu maŋa maama.

²Pa-na sɪ Yisrayelɪ tiinə bam tɔgɪ
ba ta wɪ:

«Dl sono kum wura mu maŋa maama.»

³Pa-na sɪ We kaanum tu Arɔn dwi tiinə
bam dɪ tɔgɪ ba ta wɪ:

«Dl sono kum wura mu maŋa maama.»

⁴Pa-na sɪ balɔ maama na kwartɪ We tun
dɪ tɔgɪ ba ta wɪ:

«Dl sono kum wura mu maŋa maama.»

⁵Amu wuv ya na tiini ku cɔgɪ tun,
a ma loori Baŋa-We.

Dl ma se a wɛ-loro kum
pa a joori a na a tɪtɪ.

⁶Baŋa-We mu zɪgɪ amu kwaga ni.
Kuntv tun,

a daa bá taa kwartɪ fuvɪ.

Nabiinə lagɪ ba kɪ amu bɛɛ mu?

⁷Cɪga ŋwaantɪ tun,

Baŋa-We mu wu amu tee ni
sɪ Dl zəni-nɪ.

Kv na yɪ balɔ na culi-nɪ tun,
ba lagɪ ba tu mu yɪ a nii-ba.

⁸Nɔɔnu na ve
o dalɪ Baŋa-We woro ni,
kuntv gartɪ o tuna
na wu nabiinə baŋa ni.

⁹Nɔɔnu na ve
o dalɪ Baŋa-We woro ni,
kuntv gartɪ o tuna
na wu dudɛera baŋa ni.

¹⁰Dwi-gɛ tiinə maama mu
ya gilimi amu ba kɪ tɪtari ni.
Baŋa-We yɪrɪ dɪm dam ŋwaantɪ
amu nan wantɪ-ba a yigi
a dɪ tɪga ni.

¹¹Cɪga ŋwaantɪ tun,
ba yɔɔrɪ ba gilimi-nɪ,
yɪ a wantɪ-ba a yigi a dɪ tɪga ni,
Baŋa-We yɪrɪ dɪm dam ŋwaantɪ.

¹²Ba yɔɔrɪ ba mæli-nɪ mu
nunɛɛntɪ twɪ na mæli nɔɔna te tun.
Ba nan je mu lɪla
nunɛɛntɪ sabartɪ slɔ
mim na zwe tun mu.

A ma wantɪ-ba a yigi a dɪ tɪga ni,
Baŋa-We yɪrɪ dɪm dam ŋwaantɪ.

¹³Ba ya tiini ba jɪgɪ-nɪ ba pɪna.
Kv ma gɛ fun mu sɪ a tu tɪga ni.
Baŋa-We nan yɔɔrɪ
Dl da Dl zəni-nɪ mu.

¹⁴Baŋa-We mu yɪ dɪlɔ na yəni
Dl pa-nɪ dam
yɪ Dl ta kwəri Dl cv amu
cam wunɪ.

Dl maa yɪ dɪlɔ na jonɪ-nɪ
Dl yagɪ tun.

¹⁵Cəgi-na! We nɔn-ŋvna yam
zɪgɪ ba vwə wunɪ
ba kaastɪ ywəəni dɪ wɔnɔ ŋwaantɪ mu yɪ ba wɪ:
«Baŋa-We jazum dɪm mu
tuŋɪ wo-kamunə!

¹⁶Cɪga ŋwaantɪ tun,
Baŋa-We jazum dɪm jɪgɪ dam!
Dl ma tɔgɪ dɪ baŋa ni
Dl tuŋɪ wo-kamunə!»

¹⁷Amu bá tɪ, a lagɪ a taa ŋwɪ mu.
Amu laan maa wó taa tɔɔlɪ
a brɪ nɔɔna

Baŋa-We na ki

tutuŋ-kamunə yalɔ tun.

¹⁸ Baŋa-We ya tiini Dl pa

ku ce a yira ni.

Dl kuntu maama di,

Dl wɔ pɛ tuɔni ja-ni.

¹⁹ «Puri-na manchoŋo ni dim

á pa-ni

si a zu We digə kam

mɛ nɔn-ŋɔna na yəni ba zuɔri tun.

Si amu wó zu dáani mu

a ki Baŋa-We le.»

²⁰ «Baŋa-We wara-je di-niə yam

mu tuntu.

We nɔn-ŋɔna yam yirani mu

jigi cwəŋə si ba tɔgi da

ba vu ba zuli-Dl.»

²¹ «Amu nan wó ki nmu Baŋa-We le,

nmu na se a we-loro kum

yi n jɔŋi-ni n yagi tun ŋwaani.»

²² Kandwe dɔlɔ di-lwara bam na vin tun

laan joori di ba di ji kandwe

dɔlɔ na paɪ digə kam damma tun.

²³ Kuntu yi Baŋa-We kəm mu.

Ku maa yi wo-kunkagili

ku pa dibam.

²⁴ Zum mu yi Baŋa-We

tutuŋ-kamunə de dim!

Pa-na si dí taa caka di wɔpolo

di ŋwaani.

²⁵ Yuutu Baŋa-We,

dí loori nmu tee ni

si n jɔŋi dibam n yagi!

Pa dí tutuŋa taa ve yigə lanyirani!

²⁶ «Baŋa-We wó ki wɔlɔ na tu

o yiri ŋwaani tun yu-yoŋo.

Dibam zigi Baŋa-We

digə kam ni mu

dí warɪ We si Dl ki-o yu-yoŋo!»

²⁷ Baŋa-We suni Dl yi

dibam Tu We dim mu.

Dl maa paɪ pooni taa wɔ

dí tee ni.

Kuntu tun, di-na candiə á ma á zuli-Dl!

Kwe-na varum á vɔ di ŋɔni

á ja á vu á le

kaanum bimbim dim nya ni.

²⁸ Nmu mu yi amu Tu We dim.

Amu wó ki nmu le zanzan.

Ciga tun, amu wó tee nmu yiri

pa di zaŋi wɛɛni,

n na yi amu Tu We tun ŋwaani.

²⁹ Pa dí ki-na Baŋa-We le,

si Dl lamma.

Dl sono kum wura mu maŋa maama.

We ni-taani dum jigi zənə zanzan

Alef

119 Balu na yɔɔri ba tɔgi cwəŋə yi

ba ba tusi tun mu,

We yu-yoŋo wɔ ba yuu ni lanyirani.

Bantu yəni ba se

Baŋa-We niə yam mu lanyirani.

² Ku ta na yi balu na tuŋi

ba tɔgi We zaasum dum

yi ba fufɔ ba twe-Dl

di ba wɔwɔ maama tun,

We yu-yoŋo wɔ ba yuu ni.

³ Bantu ba se ba tuŋi lwarum kikiə maŋa di maŋa,

yi ba nan yɔɔri ba tɔgi

We cwəŋə ciga mu.

⁴ Nmu Baŋa-We maŋi n pa

si n cullu tum mu tigi jaja.

Ku maa maŋi si nɔɔna taa tuŋi

ba tɔgi-ti maŋa maama.

⁵ Pa a tutuŋ-naga taa tɔgi

nmu kwərə na bri kulɔ tun!

⁶ Amu na suni a yiə

si a taa se n ni-kaana yam,

cavura bá ja-ni ya ŋwaani.

⁷ A na zaasi n ciga taana yam,

a laan wó taa tee-m

di a wɔwɔ maama.

⁸ Ciga tun, amu wó taa se

a ki nmu niə yam mu.

Yi ma n kwaga n ya amu.

Bet

⁹ Nɔn-duŋu wó ki te mu

si o ŋwia kam yɔɔri cwəŋə?

O maŋi si o taa cu o titi,

ni nmu ni-taani dum na bri

si o ki te tun mu.

¹⁰ Amu kwe a wɔwɔ maama mu

a kwaani si a fufɔ a twe nmu.

Nan yi pa a ywəri

nmu ni-kaana yam kwaga ni.

¹¹ Amu kwe n ni-taani dum mu

a kɪ a bɪcari nɪ,
 sɪ kʊ cɪ-nɪ sɪ a yɪ tʊsi
 a cɔgi nmʊ yigə.
¹² Baŋa-We,
 nmʊ maŋɪ dɪdaanti tiə mʊ!
 Bri-nɪ sɪ a lɔwari n niə yam cɪga.
¹³ Amv jɪgi n cullu tɪlv
 n na pɛ dɪbam tɪn mʊ
 a yəni a tɛ a bri nɔɔna jaja.
¹⁴ Amv tiini a di ywəəni mʊ
 n zaasum dum ŋwaanti,
 nɪ ya pɛ a yɪ nadum mʊ tɛ.
¹⁵ A wó taa jɪgi n cullu tum
 a wubɔŋa nɪ,
 sɪ a daari a tɔgi n na-bwərə kam cɪga.
¹⁶ A maa wó pa n niə yam
 taa jɪgi ywəəni ya pa-nɪ,
 sɪ a daa yɪ swe n taanti dum swiə.

Gimel

¹⁷ Amv Tu, a loori-m
 sɪ n ta n kɪ lanyiranti n pa-nɪ.
 Amv laan maa wó taa jɪgi ŋwia
 yɪ a sɛ a tɔgi n taanti dum
 na bri te tɪn.
¹⁸ Pa a yiə puri,
 sɪ a want a lɔwari wo-kɪnkagɪla
 yalɔ n taanti dum na bri tɪn.
¹⁹ Amv yɪ vərə mʊ lɔgv baŋa nɪ.
 Yɪ səgi n ni-kaana yam amv tee nɪ,
 sɪ a yɪ want a lɔwari-ya.
²⁰ Maŋa maama wɔntɪ n zaasum dum tiini
 ya jɪgi fra mʊ di pa-nɪ.
²¹ Kʊ na yɪ balɔ na bri ba tɪti kamunni tɪn,
 nmʊ yəni n waari-ba mʊ.
 Kampwəl-balɔ maa wʊ ba yuu nɪ,
 ba na vɪn nmʊ ni-kaana yam tɪn ŋwaanti.
²² Yɪ pa ba tɔrv naa ba yu-yaalum
 yi amv,
 Beŋwaanti, amv sɛ a tɔgi
 nmʊ zaasum dum mʊ.
²³ Pabiə tɪti na maŋɪ ba beeri cwəŋə
 sɪ ba cɔge-nɪ mʊ di,
 amv ta wó taa jɪgi n niə yam
 a wubɔŋa nɪ.
²⁴ Nmʊ zaasum dum mʊ tiini
 ya paɪ amv na ywəəni.
 Ya maa bri-nɪ cwə-laa
 sɪ a taa tɔga.

Dalita

²⁵ Amv laan tʊ tɪga nɪ,
 yɪ tʊntɪ lagɪ di ja-nɪ.
 Nan tɔgi n ni dum baŋa nɪ
 n pa a joori a na ŋwia.
²⁶ A tagɪ a ŋwia na yɪ te tɪn maama
 a bri-m,
 yɪ nmʊ di ləri a taanti dum.
 Laan nan bri-nɪ n niə yam lanyiranti.
²⁷ Wəli-nɪ sɪ a want a ni
 n cullu tum kuri,
 sɪ kʊ paɪ a taa bʊŋɪ
 n tɪtʊŋ-kɪnkagɪla yam wubɔŋa.
²⁸ Amv wʊ-cɔgɔ kum
 mʊ lagɪ kʊ gv-nɪ.
 Nan tɔgi n ni dum baŋa nɪ
 n pa a joori a na dam.
²⁹ Pa a nuŋi vwan dwi maama wɔntɪ,
 sɪ n daari n tɔgi n yu-yoŋo dum baŋa nɪ
 n pa a taa ye nmʊ niə yam.
³⁰ Amv kuri sɪ a taa zɪgi di cɪga mʊ a pa-m.
 A ta maa yəni a guli
 nmʊ cullu tum gulə.
³¹ Amv Tu Baŋa-We,
 amv sɛ a tɔgi n zaasum dum mʊ.
 Yɪ pa cavura di amv!
³² Amv sunɪ a yiə mʊ sɪ a kɪ
 n ni-kaana yam na bri kʊlv tɪn.
 Kuntʊ tɪn, wəli-nɪ
 sɪ a ni ya kuri lanyiranti.

Hee

³³ Amv Tu Baŋa-We, bri-nɪ
 sɪ a want a lɔwari n niə yam kuri.
 Amv ba lagɪ sɪ a lɔ ya dɪdva tɪti kwaga nɪ.
³⁴ Nan pa a yi pʊvri,
 sɪ a want a sɛ nmʊ ni-taanti dum.
 Amv zɪgi sɪ a yɔvri a tɔgi-di
 di a wʊv maama mʊ.
³⁵ Pa n ni-kaana yam taa bri-nɪ cwəŋə sɪ a taa veə.
 Beŋwaanti, amv tiini a ni
 ya ywəəni lanyiranti.
³⁶ Pa a wubɔŋa taa tɔgi n zaasum dum,
 sɪ a fra yɪ zʊ jɪjɪgɪrv wɔntɪ.
³⁷ Dwanɪ amv yiə wo-yɔvri baŋa nɪ.
 Pa a na ŋwia n cwəŋə kam tɔgum ŋwaanti.
³⁸ Amv Tu, a yɪ n tɪntʊŋv mʊ.
 Nan kɪ n na goni ni sɪ n kɪ kʊlv

119:37 naa Tɔgi n taanti dum baŋa nɪ n pa a na ŋwia.

119:36 Luki 12:15; 1 Tim 6:10; Ebru 13:5

yt n pooli si n ki te

dɪ balv na kwari nmu tun.

³⁹ A kwari fɔvni dɪ balv na jɪgi-nɪ
ba yáalt tun mu.

Yɪ pa a na cavura ba ŋwaani.

Bɛŋwaani nmu titi ni-taani dɪm lana zanzan.

⁴⁰ Nii a na tiini a lagɪ
sɪ a taa tɔgi n cullu tum te!

Tɔgi n cɪga kam ŋwaani
n pa a ŋwia joori ka na dam.

Wawu

⁴¹ Amu Tu Baŋa-We,
pa n sono kum yi amu,
sɪ n daari n jɔŋi-nɪ n yagi,
nɪ n na goni ni sɪ n ki te tun.

⁴² Kuntu wó pa a want a ləri
balv na jɪgi-nɪ ba twɪ tun,
a na ki a cɪga n taani dɪm wɔni tun ŋwaani.

⁴³ Yɪ pa n cɪga taani dɪm je
amu ni nɪ,

sɪ a tuna maama wu
nmu sariya yam ni mu.

⁴⁴ Amu lagɪ sɪ a taa se nmu niə yam
maŋa maama mu

sɪ kv taa ve wuu.

⁴⁵ Amu laan ve mu
yt kulɔkulɔ ba daani-nɪ,
a na tiini a lagɪ n cullu tum tun ŋwaani.

⁴⁶ A ta wó taa te n zaasum dɪm a bri pwa,
yt cavura bá ja-nɪ dɪ ŋwaani.

⁴⁷ Amu wɔv mu poli zanzan
dɪ nmu ni-kaana yam,
a na tiini a soe-ya tun ŋwaani.

⁴⁸ Cɪga tun, a soe n niə yam
yt a nɪgi-ya lanyirani.

A maa wó taa buŋi ya wɔni mu zii.

Zayin

⁴⁹ Yɪ zaŋi n swe ni dɪlv n na tiŋi
dɪ amu wɔlv na yt n tuntɔŋv tun,
sɪ a tuna maama wu dáani mu.

⁵⁰ A na wu cam wɔni,
n ni-taani dɪm yəni dɪ pa
a bɪcari pəni tɪga nɪ mu,
yt a ŋwia joori ka na dam.

⁵¹ Banɪgɪrv nyina jɪgi amu mu
ba kv ba mwana.

Amu nan wu se sɪ a yagi
n niə yam tɔgum.

⁵² Amu Tu Baŋa-We,
nmu cullu tum maŋi ti wura mu
sɪ kv nuŋi faŋa.

A na yəni a guli tɪ gulə,
tɪ pai a bɪcari tigi tɪga nɪ mu.

⁵³ Amu wɔv mu wiirə zanzan
dɪdaani nɔn-balwaaru tum
na vɪn n niə yam tun.

⁵⁴ A na zɔvri mɛ maama lɔgv baŋa nɪ,
a yəni a leeni wɔpolo le mu
nmu zaasum dɪm ŋwaani.

⁵⁵ Baŋa-We, a ta na yəni a pəni titu nɪ,
a guli n yɪri dɪm gulə mu.

Kuntu tun, a lagɪ a taa tɔgi n niə yam.

⁵⁶ Amu na yəni a kv te tun mu tuntv:
a yɔvri a se a tɔgi n cullu tum mu.

Het

⁵⁷ Baŋa-We, nmu yirani mu yt dɪlv
na maŋi dɪ amu tun.

A wɔvbaŋa jaani sɪ a taa tɔgi
n niə yam mu.

⁵⁸ A nan loori-m
dɪ a wɔv maama mu

sɪ n yigə taa wu a wɔni.

Tɔgi n ni dɪm baŋa nɪ
n pa n zaani taa wu a yuu nɪ.

⁵⁹ Amu maani a nii
a ŋwia na yt te tun,
pa a yɔvri a pipiri
a tɔgi n zaasum dɪm.

⁶⁰ A sunɪ a yiə mu yt a kv lɪla
sɪ a taa se n ni-kaana yam.

⁶¹ Nɔn-balwaaru kwaani mu
sɪ ba sugɪ-nɪ sɪ a cɔgi,
nɪ ba vɔgi-nɪ mu dɪ ŋvɔni
ba ja te tun.

Amu nan bá swe nmu niə yam ni nɪ.

⁶² Titu konkɔrv nɪ mu a yəni a zaŋi
sɪ a kv nmu le zanzan,

nmu cullu tum na zigɪ
cɪga baŋa nɪ tun ŋwaani.

⁶³ Kv na yt a yuudonnə balv
a na tɔgi dɪ ba tun,

bantv kwari nmu mu
yt ba ta se n cullu tum.

⁶⁴ Baŋa-We, nmu sono kum mu
yi lɔgv baŋa je maama.

Kuntu tun, bri-nɪ sɪ a want
a lware n niə yam.

Tet

⁶⁵ Amu Tu Baŋa-We,
a yt n tuntɔŋv mu.

Nmu sunɪ n tɔgi n ni dɪm baŋa nɪ
n kv lanyirani n pa-nɪ.

66 Nan pa a taa jɪgɪ yiyiu
 dɪdaantɪ swan
 sɪ a wantɪ a tɔgɪ cwə-laa.
 Bɛŋwaantɪ, amu pɛ n ni-kaana yam
 cɪga mu zanzan.

67 Maŋa kalɔ nmu ta na
 wu kurɪsɪ-nɪ tun,
 a kaagɪ a tusi cwəŋə mu.
 Lele kuntu amu laan yɔɔrɪ a se
 n ni-taantɪ dɪm mu.

68 Nmu tiini n lamma,
 yɪ n kənə dɪ lana zanzan.
 Kuntu tun, brɪ-nɪ sɪ a lwartɪ
 n niə yam cɪga cɪga.

69 Banɪgɪrɔ nyɪna yəni ba fɔ vwan mu
 ba daŋɪ a yuu nɪ.
 Amu nan ta wó taa tɔgɪ nmu cullu tum
 mu dɪ a wuw maama.

70 Bantu wubɔŋa je mu
 yɪ ba ba jɪgɪ yibwənə.
 Ku nan na yɪ amu,
 a tiini a dɪ ywəəni n niə yam ŋwaantɪ.

71 Amu na nɛ kurɪsum dɪlɔ tun
 tiini dɪ wəli-nɪ zanzan,
 dɪ ku na pɛ a zaasɪ
 n zaasum dɪm tun ŋwaantɪ.

72 Niə yalɔ nmu na brɪ dɪbam tun
 tiini ya jɪgɪ kuri ya pa-nɪ,
 ya dwe səbu-sɪŋa
 dɪ səbu-poŋo maama.

Yod

73 Nmu jɪa mu naantɪ amu,
 yɪ ya fɔgɪ ya pa a zɪga.
 Kuntu tun, pa a yɪ pɔvɪ
 sɪ a wantɪ a ni
 n ni-kaana yam kuri.

74 Balɔ dwi maama na zuli nmu tun
 na nɛ amu, ba wuw wó poli,
 dɪ amu tuna na wu nmu taantɪ dɪm
 wɔnɪ tun ŋwaantɪ.

75 Baŋa-Wɛ, amu ye nɪ
 nmu na yəni n buŋɪ n ja
 kulɔ maama tun
 yɪ cɪga mu.
 Nmu na kurɪsɪ-nɪ te tun
 yɔɔrɪ ku jɪgɪ cɪga.

76 Pa n sono kum yɪ amu
 sɪ a bɪcari laan pəni tɪga nɪ
 nɪ n na tiŋi n ni sɪ n kɪ te
 n pa amu wulɔ na yɪ
 n tuntɔŋnɔ tun.

77 Ta pa n yibwənə yɪ amu
 sɪ a wantɪ a na ŋwɪa cɪga cɪga.
 Bɛŋwaantɪ, a tiini a dɪ ywəəni
 n niə yam ŋwaantɪ.

78 Pa banɪgɪrɔ nyɪna bam
 dɪ cavura,
 sɪ bantu fɔgɪ vwan mu
 ba ma cɔge-nɪ.
 Ku nan na yɪ amu,
 amu wó taa guli
 n cullu tum gulə mu.

79 Pa balɔ na kwari nmu tun
 fufɔ ba yɪ amu te,
 sɪ ba wantɪ ba mɪ dɪ nmu zaasum dɪm.

80 Pa a yɔɔrɪ a taa tɔgɪ
 nmu niə yam yɪ tusim tərə.
 Kuntu baŋa nɪ, cavura bá dɪ amu.

Kaf

81 Amu yɔɔrɪ a nii mu
 sɪ n vrɪ-nɪ n yagɪ.
 A tuna maama dɪ maa wu
 nmu taantɪ dɪm baŋa nɪ.

82 A kwaantɪ a nii mu sɪ a na nɪ
 ni dɪlɔ n na tiŋi tun
 sunɪ dɪ kɪ, yɪ a ga.
 Maŋa kɔɔ mu nmu wó ba
 n zəni-nɪ,
 sɪ a bɪcari pəni tɪga nɪ?

83 Amu yɪra yam kwaari mu
 nunɛɛntɪ lɔɔ mu tɪte ba na kwe ba ca mim yigə nɪ.
 Dɪ ku dɪ, amu ta wu swe
 n zaasum dɪm ni nɪ.

84 Amu Tu Wɛ,
 amu wó taa cəgi-m taa
 sɪ ku vu ku maŋɪ yən mu?
 Ku na yɪ balɔ na jɪgɪ-nɪ ba daana tun,
 maŋa kɔɔ mu nmu wó zaŋɪ
 n waari-ba?

85 Banɪgɪrɔ nyɪna bam yəni
 ba vin nmu niə yam mu,
 yɪ ba buŋɪ sɪ ba ja-nɪ,
 nɪ ba na kugɪ goŋo
 sɪ a tu ku wɔnɪ te tun.

86 Nmu ni-kaana yam maama
 maŋɪ sɪ dɪ pa-ya cɪga mu.
 Nan ba n zəni-nɪ,
 sɪ nɔɔna tɔgɪ vwan baŋa nɪ mu
 ba bɛɛsɪ-nɪ.

87 Ku ya gɛ fun yɪrantɪ mu
 sɪ ba gu-nɪ.
 Amu maa wu dɪlɔ nmu cullu tum

a yagi.

⁸⁸Nan da n sono kum ŋwaani
n pa a taa jigi a ŋwia
yi a tɔŋi a tɔgi
n zaasum dum maama.

Lameda

⁸⁹Baŋa-We, nmv ni-taani dum
wó taa jigi kuri maŋa maama
weyuu je maama ni.

⁹⁰Dwi didwi wó ke,
si didon di sanj di ba.

Nmv nan zigi n cigi wɔni mu
maŋa maama.

Nmv ta ki tiga kam baŋa
si ka taa wura maŋa maama.

⁹¹Di zum maama
nmv niə yam ta jigi kuri.

Wəənu maama di jigi
si ti taa tɔŋi ti pa-m mu.

⁹²Amv ya na wv di ywəəni
nmv niə yam tɔgim ŋwaani,
tintu wəəni yaara yaá gv-ni.

⁹³Amv ba lagi a fɔgi a swe
nmv cullu tum swiə,
tintu na pe a ŋwia ki dam tun ŋwaani.

⁹⁴Joŋi-ni n yagi,
si a yi nmv nɔɔnu mu.

A maa tiini a nigɔ n cullu tum.

⁹⁵Nɔn-balwaarv tum beeri cwəŋə mu
si ba ja amv ba gv.

Amv nan wó taa jigi n zaasum dum
a wubɔŋa ni mu.

⁹⁶Amv ne ni
wɔŋo maama wó ba kv ke,
kv na maŋi kv lamma te di.

Nmv ni-kaana yam nan jagi
je maama ni mu,
yi ya ba jigi sisəm.

Mem

⁹⁷Nii amv na soe n niə yam te!
Amv jigi ya wubɔŋa mu
de dum maama wɔni.

⁹⁸Nmv ni-kaana yam mu pai
a jigi swan a dwe a duna maama,
a na jigi ya wubɔŋa
maŋa maama tun ŋwaani.

⁹⁹A maa jigi yi-pɔrv a dwe
balv na jigi-ni ba zaasi tun titi,
a na yəni a guli n zaasum dum gulə tun ŋwaani.

¹⁰⁰Amv yi pɔvri si kv dwəni
nankwin titi di,

a na tɔŋi a tɔgi n cullu tum tun ŋwaani mu.

¹⁰¹Amv ba se si a taa tɔgi
lwarum cwəŋə,
pa a taa ki n ni-taani dum
na bri kulv tun.

¹⁰²Amv wv pipiri a lɔ
n niə yam kwaga ni,
nmv titi na bri-ni
si a lwarɔ ya kuri tun ŋwaani.

¹⁰³Nmv ni-taani dum tiini
di ywəmmə di pa-ni,
si kv dwəni tɔvrv na suna te tun!

¹⁰⁴Nmv cullu tum pai
a yi pɔvri lanyirani.
Kuntv ŋwaani amv laan culi
cwəŋə kalv maama
na yi vwan cwəŋə tun.

Nun

¹⁰⁵Nmv taani dum mu yəni
di pa-ni pooni pa a ve di wɔni,
ni min-zoŋo na nyi
pooni cwəŋə ni te tun.

¹⁰⁶Amv maŋi a du durə mu wɔ
amv wó tɔŋi a tɔgi n niə yam
di ya na yɔvri ya jigi cigi te tun.
Amv bá yiri a ni dum kuntv.

¹⁰⁷Amv Tu Baŋa-We,
cam tiini di zv-ni zanzan.
Kuntv tun, tɔgi n ni dum baŋa ni
n pa a ŋwia joori ka ki dam.

¹⁰⁸Baŋa-We, se si n joŋi
a wv-yoŋo peera yam,
a na lagi a ma-ya a zuli nmv tun ŋwaani.
Nan ta bri-ni n cullu tum.

¹⁰⁹A yəni a dɔli a ŋwia kam mu a yagi,
yi a daa ta ba swe n niə yam swiə.

¹¹⁰Nɔn-balwaarv tum kwaanɔ mu
si ba ja-ni,
ni ba tiŋi cikv mu te.

Amv nan wv pipiri a lɔ
n cullu tum kwaga ni.

¹¹¹Nmv zaasum dum wó taa jigi lonni
di pa-ni maŋa maama.

Dintv mu pai a di ywəəni lanyirani.

¹¹²Amv yɔvri a bɔŋi a ja mu ni
amv wó taa tɔgi n niə yam
na bri kulv tun taa
si a ŋwia ba ka ti.

Sameka

¹¹³Kv na yi balv na jigi
wubɔŋa yale tun,

amu yəni a culi-ba mu.

Amu ta ma daari a ja
si a taa soe n niə yam.

¹¹⁴Nmu mu yi amu dalam je.

Nmu ta ma n cu-ni cam wəni.

Nmu taani dum yiranti wəni mu
amu tuna wura.

¹¹⁵Abam balu na ki lwarim

á daŋi a yuu ni tun,

lagi-na je da a yigə ni!

Bəŋwaani a wubəŋa maŋi ya ja

si a taa təgi ni-kaana yalu

amu Tu Wə dum na pə-ni tun mu.

¹¹⁶Baŋa-Wə, da n ni dum ŋwaani

n pa a ŋwə na dam.

Amu tuna na wu nmu tee ni tun,

yi pa cavura di-ni ku ŋwaani.

¹¹⁷Fəgi n ta n jigü-ni kəŋkəŋ,

si cam yi yi-ni.

Kuntu mu wó pa amu yigə taa wu

n niə yam wəni maŋa maama.

¹¹⁸Ku na yi balu na yəni ba lo

n niə yam kwaga ni tun,

n yəwri n vi-ba mu.

Ba wubəŋa maama

yi vwan yiranti mu.

¹¹⁹Nmu nii nən-balwaaru balu maama

na wu tiga baŋa ni tun

si ba taa yi weeru mu n yigə ni.

Kuntu ŋwaani amu soe n zaasim dum.

¹²⁰Amu yura mu tiini ya sat

a na kwari fəwnti di nmu tun ŋwaani.

Nmu na di nəwəna taani te tun

maa pa a fəna zanzan.

Ayin

¹²¹Amu ki kulə na lamma

yi ku jigü ciga tun mu.

Yi yagi-ni si a tu

balu na beesi-ni tun juŋa ni.

¹²²Amu yi n tuntəŋnu mu.

Ta n zigü n pa-ni,

si lanyiranti yi amu.

Yi se si baniguru nyina bam

taa beesi-ni.

¹²³Amu kwaani a nii mu taan

si n vri-ni n yagi,

si ni dulo nmu na tiŋi tun

sunt di ki.

¹²⁴Da n sono kum ŋwaani

n ba n wəli amu

na yi n tuntəŋnu tun.

Bri-ni si a want a lwart

n niə yam ciga ciga.

¹²⁵Ta pa a yi puuri

si a want a lwart n zaasim dum,

a na yi n tuntəŋnu tun ŋwaani.

¹²⁶Baŋa-Wə, maŋa kam yi

si n zaŋi n ki kəm,

nəwəna na vun n niə yam tun ŋwaani.

¹²⁷Ciga tun, amu tiini a soe

n ni-kaana yam.

Ya jigü kuri ya dwe səbu-suŋa,

ni ka na maŋi ka lana te di.

¹²⁸Kuntu ŋwaani a yəni a təgi

n cullu tum maama mu.

Amu ta culi cwəŋə kalu maama

na yi vwan cwəŋə tun.

Peeni

¹²⁹Nmu zaasim dum yi

zaasim-kunkagula mu.

Kuntu ŋwaani a yəwri a təgi-di.

¹³⁰Nəwəna na tu ba lwart

n taani dum kuri,

baá na pooni

si ku pa ba yiə puri.

Di ta paŋi nayəri-nyina jaani swan.

¹³¹Amu tiini a jigü

nmu ni-kaana yam fra,

ninəeni na-nyəm mu jigü-ni tun.

¹³²A loori-m, nii amu seeni

si n duri a yibwəŋə,

ni n na yəni n ki te

n pa balu na zuli nmu yiri tun.

¹³³Təgi n ni dum baŋa ni

n pa a yəwri a təgi cwəŋə.

Yi se si lwarim na dam

amu baŋa ni.

¹³⁴Ku na yi balu na jigü-ni ba beesa tun,

joŋi-ni ba juŋa ni n yagi,

si a want a taa se n cullu tum.

¹³⁵Pa n yibiyə jeeri amu seeni

si n ki-ni yu-yoŋo,

a na yi n tuntəŋnu tun ŋwaani.

Bri-ni si a want a lwart

n niə yam ciga ciga.

¹³⁶Amu kani yi-na mu bart-barti,

a na nəwəna na vun

n niə yam təgum tun ŋwaani.

Tesadi

¹³⁷Baŋa-Wə,

nmv jigi ciga lanyranɩ.
 Nmɔ cullu tum dɩ yɔɔri
 ti tɔgi cwəŋə mu.
¹³⁸Nmv na pɛ dɩbam zaasum dɩbɔ
 sɩ dɩ taa tɔgi tun
 tiini ya yi ciga mu,
 yi ya maŋɩ sɩ dɩ sɛ-dɩ.
¹³⁹Kv tiini kv daani-nɩ mu
 dɩdaani a dɩna bam na swe
 nmv taani dum swiə tun.
¹⁴⁰Nmv ni-taani dum tiini dɩ jigi kuri.
 Amv wɔlv na yi n tintɔŋv tun
 tiini a soe-dɩ zanzan.
¹⁴¹Amv tiini a muri
 yi nɔɔna jigi-nɩ ba goonə.
 Amv nan ba fɔgi a swe
 n cullu tum ni nɩ.
¹⁴²Nmv na zigi n ciga wɔntɩ te tun
 wɔ taa wɔra mu maŋa maama.
 Nmɔ ni-kaana yam dɩ yɔɔri
 ya yi ciga mu.
¹⁴³Yaara dɩ cam mu tv amv baŋa nɩ.
 Nmɔ ni-kaana yam nan pai
 a dɩ ywəəni zanzan.
¹⁴⁴Nmv zaasum dum yɔɔri ya yi
 ciga mu sɩ kv taa ve maŋa maama.
 Pa a yi pɔvri lanyranɩ
 sɩ a want a na ŋwɩa ciga ciga.

Qɔti

¹⁴⁵Amv Tu Baŋa-Wɛ,
 amv keeri a loori nmv
 dɩ a bɩcari maama!
 Nan ləri a wɛ-loro kum,
 sɩ a want a taa tɔgi n niə yam.
¹⁴⁶Nan joŋi-nɩ n yagi
 nɩ a na loori-m te tun,
 sɩ a taa kɩ a tɔgi n zaasum dum.
¹⁴⁷Amv yəni a dɔ a zaŋɩ
 yi tɩga ta wɔ pɔvri,
 sɩ a loori zənə nmv tee nɩ.
 A kwe a tuna a daŋɩ
 n taani dum baŋa nɩ mu.
¹⁴⁸Titu dum maama wɔntɩ
 dɔɔm ba tui a yiə nɩ,
 yi a wubɔŋa yɔɔri ya wɔ
 n ni-taani dum wɔntɩ mu.
¹⁴⁹Baŋa-Wɛ, da n sono kum ŋwaani
 n cəgi a wɛ-loro kum.
 Ta tɔgi n ciga cwəŋə baŋa nɩ
 n pa a ŋwɩa joori ka na dam.
¹⁵⁰Balu na soe kəm-balwaarv tun

laan twe amv mu
 sɩ ba kɩ-nɩ zɔnnɩ.
 Bantu yigə bri ka tərə dɩ n niə yam.
¹⁵¹Kv nan na yi nmv, Baŋa-Wɛ,
 nmv wɔ amv tee nɩ mu.
 Nmɔ ni-kaana yam maama
 maa yɔɔri ya yi ciga.
¹⁵²Kv na zigi faŋa faŋa tun
 mu a maani n zaasum dum wɔntɩ nɩ
 n pɛ dɩ zigi mu maŋa maama.

Resa

¹⁵³Nii cam na tiini dɩ jigi-nɩ te tun
 sɩ n daari n vri-nɩ n yagi.
 Bɛŋwaani, amv ba swe
 nmv niə yam swiə.
¹⁵⁴Zaŋɩ n zigi a kwaga nɩ
 sɩ n ŋɔɔnɩ n pa-nɩ,
 yi n daari n joŋi-nɩ n yagi.
 Tɔgi n ni-taani dum baŋa nɩ
 n pa a na ŋwɩa.
¹⁵⁵Nɔn-balwaarv tum bá fɔgi
 ba na vrim,
 ba yigə na təri n niə yam wɔntɩ tun ŋwaani.
¹⁵⁶Baŋa-Wɛ, nmv tiini n yi yibwənə tu.
 Tɔgi n cwə-laaru tum ŋwaani
 n pa a ŋwɩa joori ka na dam.
¹⁵⁷Amv dɩna bam dɩ balv
 na bɛɛsɩ-nɩ tun mu tiini ba gaali.
 Dɩ kuntu maama dɩ
 amv ba ywəri a daari nmv zaasum dum.
¹⁵⁸Kv na yi balv na nuŋi
 n ciga kam kwaga nɩ tun,
 amv culi-ba mu,
 ba na vɩn n ni-taani dum tun ŋwaani.
¹⁵⁹Baŋa-Wɛ, nii amv na soe
 n cullu tum te!
 Nan da n sono kum ŋwaani
 n pa a na ŋwɩa ciga ciga.
¹⁶⁰Nmv taani dum maama yɔɔri
 dɩ yi ciga mu.
 Nmɔ ciga taana yam maama
 dɩ maa wɔra maŋa maama.

Sin

¹⁶¹Dɩdɛera jigi-nɩ mu ba yaari
 kafe ŋwaani.
 Amv nan nigi n taani dum mu
 dɩ a bɩcari maama.
¹⁶²Amv tiini a dɩ ywəəni mu
 nmv ni-taani dum ŋwaani,

nɪnɛɛnɪ a na pɛ jɪjɪgɪrɔ zanzan te tun.
¹⁶³ Amv tiini a culi vwan dwi maama.
 Kɔ daart a soe nmv niə yam mv lanyɪranɪ.
¹⁶⁴ Kuni birpɛ mv dɛ maama wɔnɪ
 amv wó zuli nmv,
 n niə yam na zɪgɪ dɪ cɪgɪ tun ŋwaanɪ.
¹⁶⁵ Kɔ na yɪ balɔ na soe n niə yam tun,
 n yəni n pa ba bɪcarɪ zuri lanyɪranɪ mv.
 Kulɔkɔlɔ tərɔ kv na wó pa
 sɪ bantv tv tɪgɪ nɪ.
¹⁶⁶ Baŋa-We, amv tuna wɔ
 nmv yɪranɪ wɔnɪ mv
 sɪ n vrɪ-nɪ n yagɪ.
 Amv sɛ a kɪ n ni-kaana yam
 na brɪ kulɔ tun.
¹⁶⁷ Amv yɔɔrɪ a tɔgɪ n zaasum dɪm mv,
 bɛŋwaanɪ a tiini a soe-dɪ zanzan.
¹⁶⁸ Amv tɔŋɪ a tɔgɪ n cullu tum
 dɪ n zaasum dɪm.
 Nmɔ maŋɪ n ye amv tutɔŋ-naga maama ni nɪ.

Tawɪ

¹⁶⁹ Baŋa-We, cəgɪ amv na keeri
 a loori nmv te tun!
 Tɔgɪ n taanɪ dɪm baŋa nɪ
 n pa a na yi-purɔ.
¹⁷⁰ Cəgɪ a wɛ-loro kum,
 sɪ n daart n da n ni dɪm ŋwaanɪ
 n joŋɪ-nɪ n yagɪ.
¹⁷¹ Amv wó purɪ a ni mv
 sɪ a taa ma-dɪ a tee nmv,
 nmv na brɪ-nɪ sɪ a lwari
 n niə yam kuri tun ŋwaanɪ.
¹⁷² Amv ta wó leeni a zuli
 n ni-taanɪ dɪm mv,
 nmv ni-kaana yam maama
 na yɪ cɪgɪ tun ŋwaanɪ.
¹⁷³ Kwe n juŋa kam n ma n zəni-nɪ,
 amv na kuri sɪ a sɛ
 n cullu tum tun ŋwaanɪ.
¹⁷⁴ Baŋa-We, amv yɔɔrɪ a nii mv
 sɪ n vrɪ-nɪ n yagɪ.
 Nmɔ niə yam mv paɪ a di ywəəni.
¹⁷⁵ Sɛ sɪ amv yɔɔrɪ a taa ŋwɪ:
 sɪ a taa tee-m a ŋwɪa kam wɔnɪ.
 Pa n niə yam taa juŋɪ zənə
 ya pa-nɪ.
¹⁷⁶ Amv tusi cwəŋə mv yɪ a je
 nɪ pi-jiə doŋ tun.
 Pa n yigə taa wɔ amv wɔlɔ
 na yɪ n tuntɔŋnɔ tun wɔnɪ,

Bɛŋwaanɪ, amv brɪ a wɔ swe
 n ni-kaana yam ni nɪ.

We-loro zənə ŋwaanɪ

120 Amv cam maŋa kam nɪ mv a
 keeri a loori Baŋa-We
 sɪ Dɪ zəni-nɪ.
 Dɪ ma cəgɪ-nɪ
 yɪ Dɪ ləri a wɛ-loro kum.
² A maa wɪ:
 «Joŋɪ-nɪ balɔ na fɔ vwan
 ba daŋɪ a yuu nɪ tun,
 dɪ balɔ na yɪ niə yale yale tiinə tun
 juŋa nɪ n yagɪ.»
³ Abam balɔ na ganɪ nɔɔna tun,
 We lagɪ Dɪ waart abam tɪta mv?
 Dɪ bá tiini o waart abam mv na?
⁴ Dɪ lagɪ Dɪ ma cɪna yalɔ
 niə na juŋɪ ni tun mv
 Dɪ zɔ abam.
 Dɪ ta wó kwe min-cala
 Dɪ ma Dɪ zwe abam.
⁵ Lɛɛrɔ mv juŋɪ-nɪ!
 A zɔvɪ Mesekɪ tv nɪ,
 dɪ Kedari tiinə titari nɪ mv.
⁶ Amv tiini a daanɪ nɔɔna bantv tee nɪ,
 yɪ ba ba beeri ni-mɔrɔ dɪ nɔɔna.
⁷ Kɔ na yɪ amv,
 a lagɪ sɪ a taa zɔvɪ dɪ ba
 dɪ bɪcar-zuru.
 Amv nan na yəni a ŋɔɔnɪ,
 bantv beeri najara kəm yɪranɪ mv!

Baŋa-We wó nii Dɪ nɔɔna baŋa nɪ

121 Amv yəni a kwəni
 a yuu wɛɛnɪ mv
 a nii pweeru tum seeni.
 Yən seeni mv amv wó na zənə?
² Kɔ yɪ Baŋa-We mv wó zəni-nɪ.
 Dɪntv mv naanɪ wɛyuu dɪdaanɪ tɪgɪ
 kam baŋa maama.
³ We lagɪ Dɪ taa cv-m mv
 sɪ n yɪ tri n tv tɪgɪ nɪ.
 We wó nii nmv baŋa nɪ
 maŋa maama
 yɪ Dɪ bá fɔgɪ Dɪ dɔ.
⁴ Dɪ na yɪ dulɔ na nii
 Yisɪrayɛlɪ tiinə baŋa nɪ tun,

Dl ba bugə, Dl nan ba dɔa.

⁵Cɪga tun, Baŋa-We yi dɪlɔ
na cu nmu tun mu.

Dl wó taa wu n jazım seeni
bwələ bwələ

sɪ Dl pa n na woro.

⁶Dl bá sɛ sɪ wɪa kam daanı-m
dɛ dım wunɪ,
naa sɪ cana kam kɪ-m kɔlɔkɔlɔ
ttu nɪ.

⁷Baŋa-We wó taa cu nmu
dɪ lwarım dwi maama,
sɪ kɔlɔkɔlɔ yi cɔgi n ŋwɪa kam.

⁸Ku zıgi zum sɪ ku taa maa ve wuu
Baŋa-We wó taa nii nmu baŋa nɪ,
nɪ n na ma n zɔvɪrɪ n digə
naa n na ma n nuŋi pooni dɪ.

Baŋa-We wó pa dí taa zɔvɪrɪ dɪ yazurə

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

122 Amu wuv mu tiini
ku poli zanzan

dɪ ba na tagɪ dɪ amu ba wɪ:
«Pa-na sɪ dí vu Baŋa-We
digə kam» tun.

²Zeruzalem, dí laan tu
dí zıgi yo mu,
tu kum manco-puna ni nɪ.

³Zeruzalem yi tu kulɔ na fɔgi ku lɔ
pa ku lamma
yi ku jıgi dam tun mu.

⁴Yisrayelɪ dwiə yam na yi
Baŋa-We nyım tun
yənɪ ba tui yo

sɪ ba kɪ Baŋa-We le
nɪ Dl na pɛ-ba ni sɪ ba kɪ te tun.

⁵Ku maa yi tu kulɔ wunɪ
pwa na jəni ba paari yitunnu
baŋa nɪ

ba di sarıya
ba pa ba nɔɔna tun mu.

Pwa bantv nuŋi Pɛ Davidi
dwi dım wunɪ mu.

⁶Ta loori-na We
sɪ Dl nii Zeruzalem baŋa nɪ
sɪ nɔɔna taa zɔvɪrɪ da dɪ yazurə.

Á ta nɪ: Zeruzalem!

We wó pa nɔɔna balɔ na soe nmu tun
ta ŋwɪ yɔlɔlɔlɔ dɪ yazurə!

⁷We wó pa yazurə taa wurɔ
tu kum wu je maama nɪ,

sɪ ku dam je sum dɪ fɔgi
sɪ zıgi lanyıranɪ.

⁸Amu cırru dɪ a yuudonnə bam ŋwaani,
amu wó ta wɪ:

«Yazurə taa wu á tee nɪ.»

⁹Dɪbam Tu Baŋa-We digə kam ŋwaani,
amu beeri kulɔ maama
na wó pa á na yigə-vəŋə tun mu.

Baŋa-We, duri dɪbam yibwənə!

123 Amu kwəni a yiə wɛɛnɪ
a nii nmu Baŋa-We mu.

Nmu yi dɪlɔ paari na dɪ
wɛyuu nɪ tun mu.

²Nɪ gambe dɪ tuntɔŋ-kaana
na beeri yibwənə
ba yuutiinə bam tee nɪ te tun,
dɪbam dɪ nii dí Tu Baŋa-We seeni kuntu mu
sɪ Dl ba Dl duri dí yibwənə.

³Baŋa-We, popo
tɔgi n yu-yoŋo dum baŋa
n duri dɪbam ŋwaŋa.

Bɛŋwaani, dí dɔna tiini
ba twɪ dɪbam sɪ ku gaalɪ.

⁴Cɪga tun, dí yıra yam laan mu cɛ
dɪ nadunə na jıgi dɪbam ba mwana
yi zwabani-nyuna
dɪ gooni dɪbam te tun.

Baŋa-We na nii Dl nɔɔna baŋa nɪ te tun

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

124 Baŋa-We ya na wu zıgi
dɪbam kwaga nɪ,

dí yaá kɪ te mu?
Yisrayelɪ tiinə bam maŋɪ
sɪ ba ləri ba ta wɪ:

²«Baŋa-We ya na wu zıgi
dɪbam kwaga nɪ
maŋa kalɔ dí dɔna bam

na jeeri dɪbam dɪ najara tun,
³tuntu ba ya ligi dɪbam mɪla,

ba ban-lum na zaŋɪ
dɪbam baŋa nɪ tun ŋwaani.

⁴Tuntu wɛɛnɪ dí dɔna ya kalɪ dɪbam ba ja je,
nɪ na-fara na cuuri
yi ku coori wəənu te tun.

⁵Ba yaá wuuri ba zaŋɪ
dí baŋa nɪ mu
sɪ dí dwi ti.»

122:3 naa pa nɔɔna zanzan wai ba jeeri ku wunɪ tun mu.

121:6 Brım tɔnɔ 7:16

⁶Dí kɪ-na Baŋa-We le,
dɪ Dɪ na wɔ sɛ
sɪ dí dɔna ma ba yələ
ba ma cɔgi dɪbam tun.
⁷Dí nan lugi ba juŋa nɪ
nɪ zuŋə na lugi zun-bura wonɪ te tun.
Ba dam dɪm cɔgi mu
pa dí joŋi dí tutɪ dí yagi!
⁸Ku nan yɪ Baŋa-We mu
zəni dɪbam.
Duntu mu naani wɛyuu
dɪdaani tɪga kam baŋa maama.

Baŋa-We cɔ Dɪ nɔɔna sɪ cam yɪ yi-ba

125 Balu na kɪ ba wɔ-dɪdɔva
dɪ Baŋa-We tun
nyɪ dɪ Siyɔn piu kum
na zɪgi dɪ dam te tun mu.
Piu kum kuntu ba bibigə.
Ku wura mu sɪ ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.
²Nɪnɛɛnɪ pweeru na gilimi Zeruzalem ti pu te tun,
kuntu mu Baŋa-We dɪ kaagi
Dɪ nɔɔna bam Dɪ pu,
sɪ kulokulɔ yɪ yi-ba ku zɪgi zum
sɪ ku taa ve maŋa maama.
³Nɔn-balwaarɔ daa bá dɪ paartɪ
tɪga kalu We na pɛ Dɪ nɔɔna bam tun baŋa nɪ.
Ku na kɪ kuntu,
ba wai ba sugɪ We nɔɔna bam
sɪ ba tɔŋɪ lwarum.
⁴Baŋa-We, kɪ lanyiramɪ n pa
nɔn-ŋɔna dwi dɪm,
dɪ balu na tɔgi cwə-laa tun.
⁵Ku nan na yɪ balu na cɔgi
ba ywəri nmɔ cwəŋə kam nɪ tun,
yɔɔrɪ n waarɪ-ba nɪ n na kɪ nɔn-balwaarɔ te tun.
Yazurə taa wɔ
Yisrayelɪ tiinə bam tee nɪ!

Dɪbam tɪna wɔ Baŋa-We tee nɪ

126 Maŋa kalu Baŋa-We na pɛ
sɪ dí joori dí jəni
Siyɔn tuw kum nɪ tun,
ku nyɪ dɪ dundwɪa mu dí dwe.
²Mwaanɔ dɛɛn su dɪbam ni mu.
Dí maa leeni wɔpolo le.
Dwi-gɛ tiinə laan maa te
dɪbam taani ba wɪ:
«Baŋa-We mu kɪ wo-kamunnu zanzan Dɪ pa-ba.»
³Cɪga tun, Baŋa-We sunɪ Dɪ kɪ

wo-kamunnu Dɪ pa dɪbam,
yɪ ku poli dí wɔw!

⁴Baŋa-We, pa dí joori
dí taa jɪgi yu-yoŋo,
nɪnɛɛnɪ dɔa na nɪga
pa nabarɪ joori sɪ jɪgi na
jagwiə seeni kagua kam nɪ te tun.

⁵Nan pa balu na ve
ba du wo-dwə ba kart nɪ
yɪ wɔ-cɔgɔ jɪgi-ba tun
laan ba ba zagi ba wɔdiiru tum
yɪ ba kaasɪ dɪ wɔpolo.
⁶Balu na keeri wɔ-cɔgɔ ŋwaani
yɪ ba jɪgi ba wo-dwə bam
ba maa ve sɪ ba du tun
laan wɔ joori maŋa kadoŋ nɪ
dɪ ba wɔdiiru tum
yɪ ba kaasɪ dɪ wɔpolo sɔɔ ba yaga.

Baŋa-We nii Dɪ nɔɔna baŋa nɪ

Solɔmɔn dɛɛn panɪ ləŋə kantɔ.

127 Nɔɔnɔ na jɪgi o sɔŋo
yɪ ku dai Baŋa-We mu lɔgi-ku,
lwara bam na tɔŋɪ te maama,
ba titɔŋa yam yɪ kafe mu.
Ku na dai Baŋa-We mu nii
tuw baŋa nɪ,
balu na yɪrɪ-ku tun dɪ kɪ
kafe yiranɪ mu.
²Nmu na goni tɪga
n vu n titɔŋa ni nɪ
sɪ n tɔŋɪ taan n na n ni-wɔdiu
sɪ ku cɛ n yira te maama,
ku bá taa jɪgi kuri ku pa-m.
Ku yɪ Baŋa-We mu nii
Dɪ nɔn-sonnu tum baŋa nɪ,
nɪ ba na pəni titu nɪ mu dɪ.

³Biə yɪ We pɛɛrɪ mu
Dɪ na kwe Dɪ pa dɪbam.
Biə balu dí na lɔgi tun
yɪ We mu kɪ dɪbam yu-yoŋo.

⁴Nmu na lɔgi bəkəri silu
n nɔn-dɔnnɪ maŋa nɪ tun
nyɪ dɪ nɔn-babta na ze cɪna
o juŋa nɪ te tun mu.

⁵Wulɔ maama na jɪgi biə zanzan
nɪ o cɪkɔgɔ na su dɪ cɪna te tun,
ku tu tiini o jɪgi yu-yoŋo mu.
Wuntu na ve o jeeri o dɔna tuw kum
manco-pɪna ni nɪ,

cavura bá di-o.

We yu-yoŋo wu balu na kwari-Dl tun yuu ni

128 Ku na yi balu maama
na kwari Baŋa-We

yi ba tɔgi Dl cwe sim tun,
We yu-yoŋo wu ba yuu ni!

²Nmu wó di n titɔŋa nyɔɔri
pa n ta n zuuri di yazurə
di wupolo.

³Nmu kaani wó taa lɔri biə mu
o pa-m,
nunɛɛni tu-ŋɔŋɔ na ləri
biə zanzan te tun.

Nmu biə bam wó taa kaagi-m
nunɛɛni tweeru na puli
yi ti ki nɔɔna te tun.

⁴Cɪga tun, wulu maama na kwari Baŋa-We,
We wó ki-o yu-yoŋo.

⁵Baŋa-We wó zɪgi Siyɔn ni
Dl ki nmu yu-yoŋo.
Maŋa maama yi n ta ŋwɪ tun,
We wó pa n maani ni
Zeruzalem tu kum ve yigə lanyirani.

⁶We wó pa n ta n ŋwɪ
si n di wɔdiu n naaru jɔŋa ni.

Yazurə taa wu
Yisrayelɪ tiinə bam tee ni!

Baŋa-We na wó ki Yisrayelɪ tiinə duna bam te tun

129 Ku na maŋi ku zɪgi
amu biini ni tun

mu a duna bam yɔɔri
ba jɪgi-ni ba daana.

Yisrayelɪ tiinə bam maŋi si ba ləri
ba ta wi:

²«Ku na maŋi ku zɪgi amu biini ni tun
mu a duna bam yɔɔri
ba jɪgi-ni ba daana,

yi ba wu wani-ni ba ja cɔgi.

³Amu kwaga kam laan nyi
di bolo mu

ba na mɛ nabe ba ma lɔ pumpala
ba tiŋi.

⁴Baŋa-We nan yɔɔri
Dl tɔgi cwəŋə di cɪga mu.

Dl ma goni nɔn-balwaarɔ tum ŋuni sim
si a wani a lu ba jɔŋa ni.»

⁵Balu maama na culi Siyɔn tu kum tun mu
We wó pa ba na ba cavura,
pa ba pipiri ba joori kwaga.

⁶We wó pa ba je lila,
nunɛɛni digə nayuu gaaru
na kwaari ti ti lila te tun.

⁷Zaguna bam yigə tərə
gaaru tum kuntu wuni.

Ba maa ba gaani-ti ba tiŋə.

⁸Balu na tɔgi bantu seeni ba ke tun
bá sɛ si ba loori We
si Dl ki-ba lanyirani.

Ba bá ta nunɛɛni,
«Baŋa-We yu-yoŋo taa wu á baŋa ni.»

Baŋa-We jɪgi dɪbam ŋwəŋa

130 Amu Tu Baŋa-We,
a zɪgi na-luŋə kuri ni mu
a keeri a loori nmu.

²Amu Yuutu, cəgi amu kərə kam!
A loori-m, pɔri n zwa si n cəgi
amu wɛ-loro kum.

³Baŋa-We, nmu ya na jeeli
nɔɔna lwarim kikiə n tiŋi,
nɔɔn-nɔɔnɔ daa bá na bura
n yigə ni.

⁴Nmu nan kwe nɔɔna lwarim
n ma n cɛ-ba,
si ku pa dí taa kwari-m mu.

⁵Amu zɪgi a cəgi di a wuu maama
si Baŋa-We laan ba Dl zəni-ni.
Amu tuna nan wu

Dl taani dum wuni mu.

⁶Amu yɔɔri a yiri a nii mu
si amu Yuutu We laan ba
Dl zəni-ni,

ku dwe titu yirina bam na jɪgi tuna
si tɪga laan ba ka pɔɔri te tun.

Cɪga tun, a tuna wu Baŋa-We wuni,
ku dwe yirina bam na jɪgi tuna
ni tɪga kam wó ba ka pɔɔri te tun.

⁷Yisrayelɪ tiinə bam,
pa-na si á tuna taa daŋi
Baŋa-We baŋa ni.

Benwaani, Baŋa-We sono kum
ba fɔgi ku tiə.

Dl maa yɔɔri Dl vri nɔɔna
Dl yagi cɪga cɪga.

⁸Dintu titi mu lagɪ Dl jɔŋi Yisrayelɪ tiinə bam

ba lwarum kikiə yam maama wɔnt
Dl yagi.

Bɪcar-zuru taani

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

131 Amu Tu Baŋa-We,
amu wu zəŋi a tuti.

A maa wu buŋi kamunni
a pa a tuti.

A nan ba jeeli wo-kamunə yalv
na dwe a dam tun.

²Amu nan je mu cumm,
yi a bɪcarɪ zuri,

nɪnɛɛni bu-sɪsɪŋa na yi te
o nu nɛ baŋa ni tun.

Nɪnɛɛni bu na ŋɔŋi o nu yɪlɪ o su,
yi o dɔ o maŋi da yirr te tum.

³Yisrayelɪ tiinə bam,
pa-na sɪ á tuna taa daŋi

Baŋa-We baŋa ni,
ku zigi zum sɪ ku taa maa ve wuu.

Baŋa-We digə kam zula

132 Amu Tu Baŋa-We,
guli Pɛ Davidi gulə,

dɪ o na yaari tutuŋa baŋa ni
te tun.

²O dɛɛn dugi durə mu
dɪ nmu Baŋa-We dum
na yi Zakɔbi dwi tiinə

Dam maama Tu wɔm tun.
O ma goni ni o wɪ:

³«Amu bá sɛ sɪ a zu a digə,
naa sɪ a pəni a sara ni,

⁴naa sɪ dɔnɪ ba amu yiə ni
dɪ funfun dɪ,

⁵ku na dai ni amu nɛ jəŋə
a pa Baŋa-We,

yi Zakɔbi dwi tiinə
Dam maama Tu We dum
taa zuvri da.»

⁶Nii-na! Dí dɛɛn na wu Efrata ni tun,
mu dí ni We ni-gonim daka kam ŋwa.
Dí ma na-ka Jeerim kari sum ni.

⁷Pa-na sɪ dí vu Baŋa-We
digə kam ni,

sɪ dí kuni doonə Dl yigə ni
dí zuli-Dl.

⁸Baŋa-We, nan zaŋi
n ba n zu n jəŋə je sum ni!
Tɔŋi dɪ n ni-gonim daka kam
n ba n ta n zuvri da,
sɪ n dam dum bri ja!

⁹Pa n kaanum tiinə bam
zu nɔn-ŋvɔnnɪ ni,
ni ba zu gwar-laaru mu tun.

Pa n tuti nɔɔna bam
taa caka dɪ wupolo.

¹⁰Nan da n tintuŋvɔ Davidi ŋwaani
sɪ n yi fɔŋi n vɪn wɔlv n laan
na tiŋi sɪ o di paari
n nɔɔna baŋa ni tun.

¹¹Beŋwaani, Baŋa-We dɛɛn
dugi durə dɪ Pɛ Davidi
yi Dl daa bá joori Dl ni dum
kwaga ni.

Dl maa wɪ: «Nɔɔnvɔ wó nuŋi
n dwi dum wɔnt mu o ji pɛ.

¹²Nmu dwi dum na sɛ ni-gonim dɔlv
a na ki dɪ ba tun

yi ba tɔŋi zaasum dɔlv a na pɛ-ba tun,
bantv wó taa di nmu paari dum mu sɪ ku
taa ve maŋa maama.»

¹³Baŋa-We yɔvri Dl kuri Siyɔn mu
sɪ Dl pa ku taa yi Dl jəŋə je.

¹⁴Dl maa wɪ:
«Yo mu yi amu jəŋə je
mɛ amu na wó taa zuvri
maŋa maama tun.

¹⁵Amu wó pa Siyɔn tiinə bam juŋa
taa juŋa sɪ ku gaali.

Ba yinigə tiinə bam dɪ tuti
wó taa di ba sui mu.

¹⁶Ba kaanum tiinə bam wó taa paɪ a
vrɪm dum yi nɔɔna.

Amu tuti nɔɔna balv na wu tvɔ kɔm wɔnt tun
wó taa leeni dɪ wupolo
maŋa maama.

¹⁷Yo seeni mu amu wó pa
sɪ Davidi dwi paari dum
taa zigi dɪ dam.

A ta wó pa wɔlv amu na tiŋi
sɪ o ji pɛ tun
taa juŋi pooni o ŋwɪa wɔnt.

¹⁸Amu wó pa cavura di
o dɔna bam.

O tuti paari dum nan
wó taa juŋi ninwaŋa lanyiranɪ.»

Wəl-dɔŋɔ mu te dam*Davidi deen panɪ ləŋə kantv.***133** Nii-na! Balv na yɪ ko-biu tun
na zʊvri daanɪ dɪ ni dɪdwɪ:

ku tiini ku lamma
pa ba dɪ ywəəni lanyiranɪ.
²Ni-ywəm dum kuntu nyɪ dɪ
Wɛ yu-yoŋo nugə mu
ba kwe ba lo Arɔn yuu ni
pa ka duri ka bɔɔri
o twana yam maama
ka ta tu ka yi o gwaaru tum
niə yam dɪ.
³Ko-biu sono ta maa nyɪ dɪ
Hermɔn nyɔŋɔ kum doŋ
na tɔɪ Siyɔn piu yuu ni te tun.
Ku maa yɪ dɔanɪ mu Baŋa-Wɛ pɛ ni
sɪ Dl yu-yoŋo taa wu
Dl nɔɔna baŋa ni,
pa ba na ŋwɪa maŋa maama wuu.

Tee-na Baŋa-Wɛ!**134** Nii-na!
Abam balv maama na yɪ

Baŋa-Wɛ tuntʊŋna tun,
tee-na Baŋa-Wɛ!
Abam balv na zɪgɪ Dl digə kam ni á
zuli-Dl titu ni tun,
tee-Dl-na!
²Zəŋi-na á jɪa wɛɛni
á jeeri Wɛ-digə kam,
á ma á zuli Baŋa-Wɛ.
³Baŋa-Wɛ mu naanɪ wɛyuu
dɪ tɪga baŋa maama,
yɪ Duntv wú zɪgɪ Siyɔn ni
Dl kɪ abam yu-yoŋo.

Pa-na dí te Baŋa-Wɛ!**135** Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Tee-na Baŋa-Wɛ yɪri dum!
Abam balv na yɪ Dl tuntʊŋna tun,
tee-Dl-na!
²Ku maa yɪ abam balv na zɪgɪ
Baŋa-Wɛ sɔŋɔ kum ni
yɪ á tɔŋɪ á pa-Dl
Dl digə kam ni tun.
³Tee-na Baŋa-Wɛ,

sɪ Dl tiini Dl lamma.
Leeni-na le á zuli Dl yɪri dum,
ku na paɪ ywəəni tun ŋwaanɪ.
⁴Bɛŋwaanɪ, Baŋa-Wɛ kuri
Zakɔbɪ dwi dum mu
sɪ ba taa yɪ Dl titɪ nɔɔna.
Yisɪrayɛlɪ tiinə bam yɪ Dl titɪ
nyum mu.

⁵Cɪga ŋwaanɪ tun, a lwarɪ ni
Baŋa-Wɛ jɪgɪ dam.
Dl maa yɪ Wɛ-kamunu Dl dwe
wa yam maama wuu.
⁶Ku na yɪ wɛyuu ni mu
naa tɪga kam baŋa ni yoo,
naa nanuru tum wɔntɪ mu dɪ,
dɪdaanɪ tɪ kuri kuri je sɪm maama,
Baŋa-Wɛ yəni Dl tɔŋɪ Dl fra
na lagɪ te maama tun mu.
⁷Dl maa paɪ kunkwəənu zɪga
lugv baŋa ni maama ni.
Dl ta maa paɪ dɔa ni
yɪ ka ta yəni ka pɪpɪla.
Ku ta na yɪ viuu kum,
Dl yəni o pɔri-ku mu
sɪ ku nuŋɪ
ku dɔlɪ je maama ni.

⁸Wɛ deen mu magɪ bu-kwɪan dwi maama
Ezipi tuw ni,
pa nabiinə dɪdaanɪ vara
wo-kwɪn sɪm maama tɪ.
⁹Dl ma kɪ wo-kɪnkagɪla
dɪdaanɪ titʊŋ-kamunə
Ezipi tiinə bam titari ni,
yɪ Dl tɔgɪ ya baŋa Dl cɔgɪ
Ezipi Pa-faru wum
dɪdaanɪ o nakwa bam maama.
¹⁰Dl deen wanɪ tunɪ zanzan mu Dl dɪ,
yɪ Dl daari Dl ti pwa-kamunə mɔmɔwɛ.
¹¹Ku deen yɪ Amɔɔri tiinə Pɛ Sɪhɔn,
dɪ Basan tuw Pɛ ɔgɪ,
dɪdaanɪ Kaanan tiinə pwa badonnə bam
maama mu kuntu.
¹²Dl laan ma kwe ba tɪga kam
Dl pa Dl nɔɔna Yisɪrayɛlɪ tiinə bam
sɪ ba taa te taan wuu.
¹³Baŋa-Wɛ, nmu yɪri dum
wú taa wura mu maŋa maama.
Ku zɪgɪ zim sɪ ku vu ku yɪ
dwi dɔlv na saŋɪ tun maama,

nɔɔna wó taa guli n yɪɾɪ dum gulə.
¹⁴ Bɛŋwaani, Baŋa-Wɛ wó zɪgɪ
 Dɪ nɔɔna bam kwaga nɪ
 pa ba na ba bura.
 Dɪ maa wó duri Dɪ tuntɔŋna bam yibwənə.

¹⁵ Jwənə yalɔ dwi-ge tiinə bam
 na jɪgɪ ba kaani tɪn
 yɪ sɛbu-pɔŋɔ dɪ sɛbu-sɪŋa mu
 ba mɛ ba kɪ-ya.

Nabiinə mu mɔɔnɪ-ya dɪ ba juŋa.

¹⁶ Ya maa jɪgɪ niə
 yɪ ya warɪ ya ŋɔɔnɪ.
 Ya ta jɪgɪ yiə. Ya nan ba nat dɪ.

¹⁷ Ya maa jɪgɪ zwa
 yɪ ya warɪ ya cɛgi taani.
 Siun dɪ nan ba tɔgɪ ya mumwa nɪ ku nuŋə.

¹⁸ Balɔ maama na mɔɔnɪ jwənə tɪn
 wó ba ba taa nyɪ dɪ-ya.
 Balɔ dɪ na kɪ ba wu-dɪdva dɪ-ya tɪn
 wó ji nɔn-yɔɔrɔ mu.

¹⁹ Yisurayeli dwi tiinə bam,
 tee-na Baŋa-Wɛ!
 Arɔn dwi dum dɪ,
 abam dɪ tee-na Baŋa-Wɛ!

²⁰ Levi dwi tiinə bam, tee-na Baŋa-Wɛ!
 Abam balɔ maama na kwari
 Baŋa-Wɛ tɪn,
 zaŋɪ-na á tee-DU!

²¹ Balɔ maama na wɔ Siyɔn nɪ tɪn,
 tee-na Baŋa-Wɛ,
 Dɪ na zɔvɪ Zeruzalem nɪ tɪn ŋwaani!

Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Baŋa-Wɛ sono kum taani

136 Pa dí kɪ-na Baŋa-Wɛ le, sɪ Dɪ lamma.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

² Dɪ kɪ-na Wɛ dɪm
 na te wa maama tɪn le.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

³ Dɪ kɪ-na yuutiinə maama
 Yuutu le.
 O sono kum wura mu maŋa maama.

⁴ Dɪ kɪ-na Baŋa-Wɛ le!
 Dɪntɔ maɪ Dɪ tɪtɪ dam mu
 Dɪ kɪ tɪtɔŋ-kamunə.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

⁵ Dɪ deen tɔgɪ Dɪ yəno kum ŋwaani mu
 Dɪ kɪ weyuu kum maama.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
⁶ Dɪ ta ma jari tɪga kam nɪ maama
 pa ka tigi
 na-fara bam baŋa nɪ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
⁷ Dɪ kɪ wo-nyɪn-kamunə yam
 weyuu nɪ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
⁸ Dɪ ma pa wɪa kam
 taa paɪ pɔoni de dum wɔnɪ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
⁹ Sɪ cana kam dɪ calɪcwɪ sɪm
 taa nii tɪtu dum baŋa nɪ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹⁰ Dí kɪ-na Baŋa-Wɛ le!
 Dɪ deen gɔ Ezipi tiinə
 bu-kwɪn sɪm maama.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹¹ Dɪ ma daari o ja Yisurayeli tiinə bam
 Dɪ nuŋi Ezipi tɔw kum wɔnɪ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹² Dɪ mɛ Dɪ dam-fɔrɔ kum mu
 Dɪ kɪ tɪtɔŋ-kamunnu tɪm kɔntɔ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹³ Dɪ deen pɛ Nani-sɔŋɔ kum
 pɔɔrɪ bile mu.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹⁴ Dɪ ma pa Yisurayeli tiinə bam
 da na bam tɪtari nɪ ba kɛ.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹⁵ Kɔ nan na yɪ Ezipi Pa-faru wɔm
 dɪ o jar-kərə bam,
 Dɪ pɛ nɪnɔw kum li-ba mu.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹⁶ Dí kɪ-na Baŋa-Wɛ le!
 Dɪ deen tɔgɪ Dɪ nɔɔna bam yigə
 sɪ ba taa tɔgɪ kagva kam wɔnɪ mu ba veə.

Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.
¹⁷ Dɪ ma ti pwa-kamunə mumwe.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

¹⁸ Cɪga ŋwaani tɪn, Dɪ gɔ pwa balɔ
 na jɪgɪ yɪɾɪ tɪn.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

¹⁹ Amɔɔrɪ tiinə Pɛ Sihɔn deen yɪ
 ba dɪdva mu.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

²⁰ Basan tɔw Pɛ ɔgɪ maa yɪ wudɔŋ.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

²¹ Dɪ kwe bantɔ tɪga kam mu
 Dɪ pa Dɪ nɔɔna bam.
 Dɪ sono kum wura mu maŋa maama.

²²Dl ma kwe-ka Dl pa
Yisrayelɪ dwi tiinə bam
sɪ ba taa te-ka wuu,
ba na yɪ Dl tintuŋna tun ŋwaani.
Dl sono kum wura mu maŋa maama.

²³Dí kɪ-na Baŋa-We le!
Duntu mu guli dɪbam gulə,
dɪdaani dí na wu cam wɔni.
Dl sono kum wura mu maŋa maama.

²⁴Dl ma vrɪ dɪbam Dl yagɪ
dí dɔna bam juŋa ni.
Dl sono kum wura mu maŋa maama.

²⁵Duntu mu paɪ nabiinə
dɪ vara maama ba ni-wɔdiu.
Dl sono kum wura mu maŋa maama.

²⁶Zuli-na We dɪlv na wu wɛyuu ni tun le!
Dl sono kum wura mu maŋa maama.

Wu-cɔŋɔ ləŋə

137 Dí dɛɛn yəni dí je
Babilɔni tuw bwi sum ni ni
dí kan yi-na mu,
dí na guli dí tu Siyɔn gulə tun ŋwaani.

²Dí ma kwe dí kwaanu tum mu
dí palɪ bu-tɔli sum ni
tweeru tum nɛ yɪra ni
dí yagɪ da.

³Bɛŋwaani, dí dɔna
dɛɛn daani dɪbam mu
sɪ dí leeni ləŋə dí pa-ba.
Ba maa jɪgɪ dɪbam ba bɛɛsa
sɪ ba pa dí leeni wɔpolo le
yɪ ba wɪ:

«Leeni-na ləŋə na ve
Siyɔn tuw kum seeni tun
á brɪ dɪbam.»

⁴Dɪbam nan na zɔvri
sa-tuv wɔni kuntu tun,
dí wú kɪ tɛ mu sɪ dí leeni ləŋə
kalv na ve Baŋa-We seeni tun?

⁵Zeruzalem, nɪnɛɛni amu na wú swe nmu ni ni,
We dɪ nan wú pa a jazum dɪm swe ka
tituŋa yam kəm.

⁶Amu na ba yəni a guli
Zeruzalem gulə,
We wú pa a ni dɪm
laan mæəri mu.
Amu na ba paɪ Zeruzalem yɪ
amu wɔpolo maama,

We wú waari-nɪ kuntu doŋ mu.

⁷Baŋa-We, guli Edəm tiinə bam
na kɪ te maama Zeruzalem tuw
cɔgum dɛ dɪm ni tun,
sɪ n daari n waari-ba.

Bantu dɛɛn zɪgɪ dí dɔna bam
kwaga ni yɪ ba wɪ:
«Cɔgɪ-na tuw kum fastɪ!
Yɪ daari-na sɔŋɔ dɪdɔva dɪ!»

⁸Babilɔni tiinə bam, á nan yɔvri
á maŋɪ dɪ cɔgum!
Balv na wú joori ba kɪ abam
sɪ kv maŋɪ dɪ á na kɪ dɪbam te tun,

We wú pa bantu taa jɪgɪ yu-yoŋo.

⁹Cɪga tun, balv na maŋɪ ba kwe
á bu-sɪsɪn ba fəri pweeru yɪra ni,
We wú pa bantu dɪ
taa jɪgɪ yu-yoŋo.

Baŋa-We le kəm

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantv.

138 Baŋa-We, amu kwe a bɪcarɪ maama mu
a ma a kɪ nmu le.

A maa wú zɪgɪ
wa yadonnə yam yigə ni
a leeni a zuli nmu yɪrɪ dɪm.

²Amu wú pipiri a jeeri
n wara-je silv na yɪ lanyɪranɪ fastɪ tun
yɪ a laan kuni doonə tɪga ni a tee-m.
Bɛŋwaani, n sono kum wura mu
maŋa maama,
yɪ n ta yɔvri n zɪgɪ
n cɪga wɔni.

N ma n pa n yɪrɪ dɪm
zaŋɪ wɛɛni,
yɪ ni dɪlv n na tiŋi tun
tiini dɪ jɪgɪ kuri.

³A na keeri a loori nmu tun,
nmu ləri a wɛ-loro kum lɪla.
Nmu ma n pa a na baari
dɪ dam.

⁴Baŋa-We, lɪgv baŋa pwa bam maama
wú tee nmu mu,
ni ba na ni kwərə kalv
na nuŋi n ni ni tun.

⁵Baá leeni mu ba ta
Baŋa-We tituŋa yam taani,
Dl paari-zulə yam na tiini
kv gaali tun ŋwaani.

137:5 ka tituŋa yam kəm naa kɔnɔ tam 137:7 dí dɔna bam = Babilɔni jar-kərə balv na tu sɪ ba cɔgɪ Zeruzalem tun

137:1 Nehemi 1:4; Ezekiyelɪ 3:15

⁶Baŋa-We, n suntu n wu we we mu,
yɪ n yigə ta wu nabwənə wɔni.

Ku nan na yɪ balu
na bri ba tuti tun,

Dl zigi daani mu
yɪ Dl ye ba cwe sim.

⁷Cam zanzan na maŋɪ dɪ wu
amu yuu ni,
n ta wó pa a ŋwɪa joori
ka kɪ dam.

A duna bam banti na zaŋɪ
amu baŋa ni,
nmv wó dɔlɪ-ba ja-guli mu.
N ta wó kwe n dam-fɔrɔ kum
n ma n jonji-nɪ n yagi.

⁸Baŋa-We zigi amv kwaga ni
pat a na bura.
Dl sono kum wura mu maŋa maama.
Baŋa-We, yɪ kwe dibam balu
nmv na kɪ tun
n dɔlɪ n yagi.

Baŋa-We ye wəənu maama ni ni

Davidi deen panɪ ləŋə kantv.

139 Amv Tu Baŋa-We,
nmv yɔɔrɪ n vɛɛstɪ
a maama mu,
pa n lwarɪ amv na yɪ te maama tun.

²Amv na jəni tɪga ni
naa a na zaŋɪ wɛɛnɪ,
nmv maŋɪ n ye ku ni ni.
Nmɪ na maŋɪ n yɪ yigə yigə
te maama dɪ,
n ta lwarɪ a wɔbɔŋa yam.

³Ku na yɪ amv cwəŋə vəŋə maama
dɪdaani a siun kum maama,
ku yɪ nmv mu ye a na-vəli
dɪ a kənə maama.

⁴Baŋa-We, amv na buŋɪ sɪ a ŋɔɔni
yɪ a ta wu purɪ a ni,
nmv maŋɪ n ye a ŋwəŋa kam maama ni ni.

⁵Nmv yɔɔrɪ n gilimi amv mu
n kɪ titari ni.
Nmɪ daŋɪ n juŋa a baŋa ni
sɪ n zəni-nɪ.

⁶Nmv yəno kum na gaali te tun
mu pat a yɪ yəəu.
Amv wɔbɔŋa wari sɪ ya yɪ
nmv yəno kum na tiini
ku yalma te tun.

⁷Jəgə wura amv na wó vu
sɪ a want a lu
nmv Joro kum yigə ni na?
Amv bri a lagɪ a duri
a vu yən mu yɪ nmv tərə?

⁸Amv na kwaani a din wɛyuu
baŋa baŋa mu
nmv maŋɪ n wu dáani.
Amv nan na kuŋɪ goŋo mu
luŋu luŋu
sɪ a vu a yɪ curu kuri kuri,
nmv daa n ta wu daani dɪ!

⁹Amv na jaani wɛɛnɪ ni zuŋə te
a vu a yɪ wa-puli seeni,
naa a na ve a gaali ninu kum
yigə yigə a vu a zɔvri
wa-zɔvri seeni,

¹⁰nmv ta wu dáani dɪ,
sɪ n kwe n juŋa n ma
n bri-nɪ cwəŋə sɪ a taa veə,
sɪ n daari n ma n jazum dum
n ta n təli-nɪ.

¹¹Amv wó ta nɛɛnɪ,
«A lagɪ a vu a səgi lim wɔni mu,
pa dɪ kwəli-nɪ.

Wɪa kam wó ji lim pa
nɔɔna yɪə daa ba nai.»

¹²Amv ya na tagɪ kuntu doŋ,
lim dum nan bá want nmv yɪə dɪ ci.

Nmv tee ni,
tutu dum maa jigɪ pooni
ku maŋɪ dɪ wɪa kam na yɪ te tun.
Lim dɪdaani pooni yɪ bidwɪ mu
tɪ pa-m.

¹³Nmv mu naani a yira yam maama.
Amv ta na wu a nu pugə ni tun,
mu n kwe-ya n məəli n kɪ daani.

¹⁴A kɪ nmv le zanzan,
dɪ n na tɔgi cwə-kinkagɪla
n naani-nɪ sɪ a taa kwari-m te tun.
Nmɪ titɔŋa yam maama

maa yɪ wo-kinkagɪla,
yɪ ku ba jigɪ bubwɛa.

¹⁵Amv yira yam kulukulu
wu səgi nmv tee ni
maŋa kalv nmv na naani-nɪ
yɪ nɔɔn-nɔɔnu yəri ku ni ni tun.

Maŋa kalv n na gɔgɪrɪ amv maama n kɪ daani
tɪga kuri goŋ-canluŋu wɔni tun mu kuntu.

¹⁶Maŋa kam kuntu ni
nmv maŋɪ n na-nɪ,

yt a ta wu biɣi a ti si ba lu-ni.

Ba ta na wu luɣi-ni si a na

wia pooni tun mu,

nmv maŋi n jeeli da yalv maama

amv na wó taa ŋwɪ tun

n tiŋi n tɔŋ kum wɔni.

¹⁷ Amv Tu We, nmv wubuŋa yam gaali

ya dwe si a lwart-ya.

Nɔŋɔ wari ya ni si o jeeli o ja.

¹⁸ Amv na maŋi a kwaani mu

si a ga ya ni,

a ga ga mu a vu a doogi,

ya na daga ya dwe bugə ni

kasul-biə bam tun ŋwaani.

Amv ta na dɔ a zaŋi,

nmv ta wura amv tee ni.

¹⁹ Amv Tu We, nan zaŋi

n gv nɔŋ-balwaaru tum!

Abam nɔŋ-gura bam,

lagi-na je da amv yigə ni!

²⁰ Bantu kaagi ba ŋɔŋi wo-balwaaru mu ba pa-m.

Nmv dɔna bam fɔ vwan yurani mu.

²¹ Baŋa-We, amv yɔɔri a culi

balv na culi nmv tun.

Kv na yt balv na lɔgi

nmv kwaga ni tun,

amv tiini a nusi-ba mu.

²² Amv tiini a culi-ba mu ciga ciga,

ba na jigi a dɔna tun ŋwaani.

²³ Amv Tu We, yɔɔri n ye

a maama n ja,

si n lwart amv bicari dum

na yt te tun.

Maŋi a maama n nii,

si n lwart a wubuŋa yam ciga ciga.

²⁴ Kwaani si n nii,

tusim cwəŋə wura

amv na tɔgi-ka na?

Si n daari n varɪ amv n di ŋwtan kalv na

ba ti tun cwəŋə kam wɔni!

Davidi we-loro zənə ŋwaani

140 Baŋa-We, jɔŋi-ni nɔŋ-balwaaru

jɔŋa ni n yagi!

Kwəli-ni si vuna

yt wanti ba ki-ni zɔnni.

² Bantu yəni ba buŋi si ba ki lwarum

dwi maama mu.

Ba maa lagi si ba taa jaani

ni-kantɔgɔ ba tui.

³ Ba niə yam zagi mu

ni bɪsankwi-dwə niə na dɔni te tun.

Ba ni-taani maa gvɪ nɔŋna,

ni kapaa vian kam na ki te tun.

⁴ Baŋa-We, a loori-m! Ta n kwəli-ni

si nɔŋ-balwaaru yt ma ba dam

ba cɔge-ni.

Ta n cv-ni di wu-lɔŋ-nyina,

di ba na lagi si a tv tɪga ni te tun.

⁵ Kamun-nyina tiŋi cikv mu

si ba ja-ni.

Ba ma ci bura amv cwəŋə ni

si a tv ka wɔni.

⁶ Amv lagi a ta di Baŋa-We mu a wɪ:

«Nmv mu yt amv Tu We dum.»

Baŋa-We, nan cəgi

a na magi a japoori a loori n yigə ni te tun.

⁷ Amv Yuutu Baŋa-We,

n jigi dam si n vri-ni n yagi.

Najara na yi amv de dilv wɔni,

n yəni n kwəli a yuu.

⁸ Baŋa-We, yt se si nɔŋ-balwaaru tum

na wəənu tilv

ba fra na zɔvri tun.

Ba na zaŋi amv baŋa ni,

yt pa ba na pwələ

ba tvŋi ba lwarum dum.

⁹ Kv na yt balv na gilimi-ni

si ba ki-ni zɔnni tun,

pa cam dilv ba na buŋi

si ba ki amv yira ni tun

joori di ba ba titi yuu ni.

¹⁰ Lo min-cala n yagi ba yuu ni,

si n daari n dɔli-ba n yagi

min-lɔŋɔ wɔni.

Pa ba tv goŋ-canluŋu wɔni

si ba daa yt wanti ba nuŋi

kv wɔni.

¹¹ Yt pa pwələ si bibari-nyina

na jəŋə je dɪ tɪga kam wɔni.

Nan pa leerv zəli wu-lɔŋ-nyina

ti ja lɪla.

¹² Amv ye ni Baŋa-We mu yəni

Dl zigi Dl pa yinigə tiinə,

pa nabwəŋə wanti

ba na ba ciga.

¹³ Ciga ŋwaani tun,

nɔŋ-ŋuna wó tee n yiri dum.

Balv na ve cwə-laa wɔni tun

wó taa zuuri n woro kum wuni.

Davidi wɛ-loro

141 Baŋa-Wɛ,
amu keeri a loori nmu mu.

A loori-m, ki lila n ba n wɛli-ni.

Puri n zwa si n cɛgi

amu wɛ-loro kum.

²Amu na yɛni a warti nmu,

pa ku taa nyi di wɛɛnu tulu lwɛm na ywɛmmɛ tun
a na zwe a pa-m tun.

A na zɛŋi a jin sum wɛɛni

si a loori-m,

pa ku taa nyi nɛɛni

dɛdaan-ni seeni kaanum dum.

³Baŋa-Wɛ, fɔgi n yiri

amu ni-taani dum,

si n ci si ta-balɔɔ

yi nuŋi a ni ni.

⁴Ta n cu-ni si a fra

yi zu tituŋ-lwaannu.

A ba lagi si a tɔgi a wɛli

di nɔn-balwaaru

ba kɛm-balwaaru yam wuni,

ni ku na maŋi ku ywɛmmɛ te di.

⁵Yagi si nɔn-ŋum magi-ni.

Kɛm dum kuntu doŋ

yi lanyirani mu ku pa-ni.

Pa ku tu cwɛŋɛ si o kurisi-ni,

si ku taa nyi di nugɛ mu

o mɛ o turi-ni.

Amu bá vin si o lo-ka a yuu ni.

Amu nan na loori-m te tun

maŋi si n ci nɔn-balwaaru tituŋ-lwaannu tum mu.

⁶Ba dɛɛera bam wó pa

ba tu di bura

pa ba zigi pweeru yuu ni

ba tu tiga ni vim.

Ba laan maa wó sɛ ni amu ni-taani dum

ya jigi ywɛɛni.

⁷Kuó ki nɛɛni valɔ

na cɛ soori, yi o guri tiga

pa ka jagi je maama ni te tun.

Kuntu doŋ mu ba kwi

di lagi si jagi

si tiŋi curu ni dum ni.

⁸Yuutu Baŋa-Wɛ, amu nan kwɛni

a nii nmu mu.

A lagi a sɛgi a titi

nmu woro kum wuni.

Yi pa cwɛŋɛ si leɛru yi-ni!

⁹Ku nan na yi ciguru tulu

ba na tiŋi si ba ja-ni tun,

ta n cu a ŋwia si a yi tu ti wuni.

Yi se si kɛm-balwaaru tiinɛ na ci ba bura

kalɔ amu ŋwaani tun ja-ni.

¹⁰Nan pa nɔn-balwaaru tum

joori ba tu ba titi ciguru tum wuni,

si amu titi laan wani a lu

ba juŋa ni.

Wɛ-loro zɛnɛ ŋwaani

Davidi dɛɛn panu lɛŋɛ kantɔ maŋa kalɔ

o na sɛgi piu bɔɔni wuni tun.

142 A keeri mu a loori
Baŋa-Wɛ di kwɛr-dia.

A maa loori Baŋa-Wɛ

si Dɛ duri a yibwɛnɛ.

²A ta yɛni a magi a japoore a loori Dɛ yigɛ ni,

yi a lwɛni a yaara yam maama

a bri-Dɛ.

³Amu vwana na yɛni ya pari,

nmu yirani mu ye

cwɛŋɛ kalɔ a na wó tɔgi tun.

Amu na wó pipiri a vu mɛ maama tun

mu a dɔna bam tiŋi

ba ciguru ba sɛgi

si a tu ti wuni.

⁴Kwaani n nii amu jazim seeni,

yi nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ

si ku tu zɛni-ni.

A wu nɛ wɔlɔwɔlɔ

si a salt o yira ni.

Nɔɔn-nɔɔnu yigɛ tɛrɛ a wuni.

⁵Baŋa-Wɛ, amu keeri a loori nmu mu.

A maa tɛ a wi:

«Nmu mu yi amu dalim je.

A ta na ŋwi tiga baŋa ni tun,

nmu mu yi dilɔ na maŋi

di amu tun.»

⁶A loori-m, cɛgi amu wɛ-loro kum,

si amu wuu mu tiini ku cɔɔri.

Joŋi-ni n yagi balɔ na zɛli-ni

si ba ja tun juŋa ni,

ba na dana ba dwe amu tun ŋwaani.

⁷Puri-ni n ja n nuŋi

puna digɛ kantɔ wuni,

sɪ a laan wó tee nmu yírɪ dum.
N nɔn-ŋɔna bam wó ba
ba gilimi daani amu ŋwaani,
dɪdaani n na kɪ-nɪ lanyirani
te tun.

Davidi wɛ-loro

143 Baŋa-Wɛ,

cəgi a wɛ-loro kum.

Puri n zwa sɪ n ni
a na magɪ a japoori a loori n yigə nɪ te tun.
N na yɔɔri n zɪgɪ n cɪga wɔni tun,
da n nɔn-ŋɔnnɪ dum ŋwaani
n ləri n pa-nɪ.
²Yɪ ja-nɪ n ba n saŋɪ n titɪ yigə nɪ,
sɪ a yɪ nmu tuntɔŋnɔ mu.
Nɔɔn-nɔɔnɔ tərə o na ŋwɪ
yɪ o yɔɔri o jɪgɪ bura nmu yigə nɪ.
³Amu dɔna bam kwaani mu
ba zəli-nɪ
sɪ ba magɪ-nɪ ba dɪ tɪga nɪ.
Ba ma fun-nɪ ba kɪ lim je nɪ
nɪnɛnɪ balɔ na tɪga ba daani
na yɪ te tun.
⁴Kuntɔ ŋwaani,
a vwana tiini ya partɔ mu,
yɪ a wɔw dɪ cɔɔri zanzan.
⁵A ma guli faŋa kam
dɛɛn na yɪ te tun.
A maa bɔŋɪ nmu kənə yam maama wɔbɔŋa,
yɪ a daari a jeeli n na mɛ n jɪa
n kɪ kulɔ tun.
⁶A maa zəŋi a jun sum wɛɛnɪ
a wart-m.
A maa tiini a lagɪ-m
dɪ a wɔw maama,
nɪ tɪ-kura na tigi yɪ na tərə te tun.
⁷Baŋa-Wɛ, kɪ lɪla n ba n ləri-nɪ,
sɪ a vwana yam laan partɔ mu.
Yɪ səgi n yibiyə amu tee nɪ,
sɪ a laan wó taa nyɪ dɪ
balɔ na maa ve curu tun.
⁸Amu na yəni a zaŋɪ
zɪzɪŋa maama nɪ,
pa a taa guli
nmu sono kum gulə.
Bɛŋwaani,
a kɪ a wɔ-dɪdɔba dɪdaani-m.
Nan pa a lwarɪ cwəŋə kalɔ
a na wó tɔgɪ tun,
a na kwe a titɪ a pa-m tun ŋwaani.
⁹Baŋa-Wɛ, jɔŋi-nɪ n yaɣɪ

a duna bam juŋa nɪ.
A duri mu a ba sɪ a səgi
n woro kum wɔni.
¹⁰Bri-nɪ a na wó kɪ te
sɪ a taa kɪ nmu wɔbɔŋa yam,
nmu na yɪ amu Tu Wɛ dum tun ŋwaani.
Sɛ sɪ n Joro kum
tɔgɪ amu yigə
sɪ a taa ve tɪga kalɔ
na maŋɪ daani tun baŋa nɪ.
¹¹Baŋa-Wɛ, da n yírɪ dum ŋwaani
sɪ n pa a ŋwɪa joori ka kɪ dam.
Tɔgɪ n nɔn-ŋɔnnɪ dum baŋa nɪ
n li-nɪ yaara wɔni.
¹²Nmu na jɪgɪ a sono maŋa maama tun,
yɔɔri n cɔgɪ a dɔna bam n ti!
Ku na yɪ balɔ maama
na beeri amu gum tun,
saari-ba tɪga baŋa nɪ sɪ ba je.
Bɛŋwaani,
amu yɪ nmu tuntɔŋnɔ mu.

Baŋa-Wɛ maŋɪ dɪ zulə

Davidi dɛɛn panɪ ləŋə kantu.

144 Baŋa-Wɛ maŋɪ dɪdaani tiə,

sɪ Dintɔ nyɪ dɪ piu kulɔ

amu na dalɪ da tun mu.
Dɪ maa bri-nɪ
sɪ a taa ye najara kəm laŋa.
²A Tu Wɛ dum jɪgɪ a sono mu
maŋa maama.
Dɪ maa yɪ amu dam je,
dɪ a dalɪm je, dɪ a vrɪnɔ.
Dɪ maa yəni Dɪ cv-nɪ,
nɪ najara cɪ-kwaŋa na kwəli nɔɔna
najara wɔni te tun,
yɪ a səgi a titɪ Dɪ woro kum wɔni.
Dɪ maa jaani dwi-ge tiinə Dɪ tui
Dɪ kɪ amu dam kuri nɪ.
³Baŋa-Wɛ, bɛɛ mu kɪ
yɪ n yigə wɔ nabiinə wɔni?
Bɛŋwaani mu n jɪgɪ nabiin-biə wɔbɔŋa kuntu?
⁴Nabiinə maama mumwe
yɪ viu yirani mu.
O ŋwɪa da yam yəni ya ti lɪla
nɪnɛnɪ lunluŋu na yɪ te tun mu.
⁵Baŋa-Wɛ, kɔɔri weyuu kum
nɪnɛnɪ digə ni gɔrɔ,
sɪ n daari n tu tɪga kam baŋa.
Twi n juŋa n dwe pweeru tum,

si ti tarigi min-vɔgɔ
yɪ nyɔa zaŋɪ gulululu.

⁶Kwe dɔa pɪpɪlɪm
n ma n baɣɪ n dɔna bam
pa ba jaɣɪ je maama ni.

Kwe n cɪna yam n ta-ba
pa ba duri ba je.

⁷Zɪɣɪ weyuu baŋa kam ni
n twɪ n jɪŋa n ja-nɪ,
sɪ n joŋɪ-nɪ n yaɣɪ.

Liiri-nɪ n ja n nuŋɪ
na-fara bam wɔnɪ,

sɪ dwi-ɣɛ tiinɛ yɪ taa jɪɣɪ dam
a baŋa ni.

⁸Bantɔ niɛ yam yɔɔɪ ya su mu
dɪdaani vwan.

Ba na yɛni ba pooli sɪ ba kɪ kulɔ tun maa
yɪ gana yɪranti mu.

⁹Amɔ Tu Wɛ,
a laɣɪ a leeni ləŋ-dɔŋa mu
a ma a zuli-m.

A ta wɔ kwe kɔnɔ a magɪ,
sɪ a ma a zuli-m.

¹⁰Bɛŋwaani, nmu mu zɛni pwa
sɪ ba wantɪ ba dɔna ba di.

N ta ma joŋɪ n tuntɔŋnɔ Davidi
n yaɣɪ,
sɪ o dɔna yɪ ɣɔ-o najara wɔnɪ.

¹¹Vri-nɪ dwi-ɣɛ tiinɛ jɪŋa ni
n yaɣɪ.

Bantɔ niɛ yam yɔɔɪ ya su mu
dɪdaani vwan.

Ba na yɛni ba pooli
sɪ ba kɪ kulɔ tun
maa yɪ gana yɪranti mu.

¹²Sɛ sɪ dɪ biɛ bam

kɪ nɔɔna lanyirani,
nɪnɛnɪ tweeru na jɪɣɪ
tɪ bri lɪla te tun.

Dɪ bukwa dɪ wɔ taa jɪɣɪ lam,
nɪnɛnɪ ywɛ yalɔ

na tɛli pɛ di-kamunu
yɪ ba ɣɔɣɪ-ya lanyirani te tun.

¹³Nan ta pa dɪ tuli sɪm taa sui
dɪ wɔdiiru dwi dwi,

sɪ dɪ peeni sɪm dɪ taa lɔrɪ biɛ zanzan,
mɔrɔ mɔrɔ laŋa ni,

pa sɪ faari tɪɣa kam maama.

¹⁴Pa dɪ naani dɪm yɔɔɪ
dɪ taa lɔrɪ biɛ zanzan.

Yɪ pa dɪ dɔna cwɛŋɛ

sɪ ba wantɪ dɪ tw kɔm ba zɔ,
sɪ ba kalt dɪbam ba ja viiri.

Cɪ sɪ nɔɔna yɪ taa coosɛ
dɪ tw kɔm cwe sɪm ni.

¹⁵Wɛ na kɪ kuntɔ dɔŋ
Dɪ zɛni tw kulɔ

yɪ-yoŋo wɔ kɪ nɔn-biɛ bam
tee ni!

Kɔ ta na yɪ nɔɔna balɔ

na sɛ Baŋa-Wɛ

sɪ Dɪ taa yɪ ba Yuutu tun,
yɪ-yoŋo wɔ ba tee ni!

145 Amɔ Tu Wɛ,
nmu yɪ a Pɛ.

Amɔ wɔ taa tee-m,

yɪ a zuli nmu yɪrɪ dɪm mu.

²Dɛ maama wɔnɪ a laɣɪ

a taa zuli-m,

yɪ a daari a taa zɔŋɪ

n yɪrɪ dɪm maŋa maama mu.

³Baŋa-Wɛ jɪɣɪ kamunni mu!

Dɪ maa sunɪ Dɪ maŋɪ dɪdaani tiɛ.

Dɪ kamunni dɪm daga dɪ dwe

sɪ dɪ wantɪ dɪ lɔwari dɪ kuri maama.

⁴Kwɛ wɔ lwɛni nmu titɔŋ-kamunɛ yam

ba bri ba biɛ

sɪ ba taa zuli nmu.

⁵Ba laɣɪ ba ŋɔɔnɪ nmu paari dɪm

paari-zulɛ taani mu

ba bri nɔɔna.

Amɔ dɪ maa wɔ taa buŋɪ

nmu titɔŋ-kunkagɪla yam wɔbuŋa.

⁶Nɔɔna wɔ taa tɔɔlɪ nmu na tɔɣɪ

n dam dɪm baŋa ni

n kɪ titɔŋ-kamunɛ te tun.

Amɔ dɪ maa wɔ taa ŋɔɔnɪ

nmu kamunni dɪm taani.

⁷Ba ta wɔ tɔɔlɪ nmu na jɪɣɪ yɪrɪ

nmu lanyirani dɪm ŋwaani te tun,

yɪ ba daari ba leeni dɪ wɔpolo

ba zuli nmu

n na yɪ cɪɣa tu tun ŋwaani.

⁸Baŋa-Wɛ tiini Dɪ jɪɣɪ yibwɛnɛ

dɪdaani yɪ-yoŋo Dɪ maa zɛni nɔɔna.

Dɪ yɛni Dɪ pɪnɪ Dɪ bani mu.

Dɪ sono kɔm maa tiini kɔ daga.

⁹Baŋa-Wɛ yɛni Dɪ kɪ nɔɔna maama lanyirani.

Kɔ na yɪ woŋo kulɔ maama

Dɪ na kɪ tun,

Dɪ maa duri ba maama yibwɛnɛ.

¹⁰Baŋa-Wɛ, nmu na naani

woŋo kulɔ maama tun

wɔ taa kɪ nmu le zanzan.

Balɔ na kɪ ba cɪɣa dɪ nmu tun

maa wɔ taa tee-m.

¹¹ Ba ta wó taa te nmu paari dım
na jıgı paari-zulə tee tın,
dı nmu dam dım na daga tee tın.
¹² Kɔ laan maa wó pa
nabiinə maama lwarı tıtıŋ-kamunə
yalv nmu na tıŋı tın ni nı.
Ba ta wó lwarı nmu paari dım
na tiini dı jıgı paari-zulə tee tın.
¹³ Paari dılv nmu na di tın
wó taa wura mu ga maŋa maama.
Dwi dıdwı na ke
sı dıdoŋ laan saŋı dı ba,
nmu wó taa tee nɔɔna
sı ku taa ve maŋa kalv na ba ti tın.

[Baŋa-We yəni Dı zıgı
Dı cıga wɔnı mu
dı Dı na tagı kɔlv maama tın.
Dı ta maa yəni Dı jıgı
nɔɔna yıbwənə
dı tıtıŋa yalv maama Dı na kı tın.]
¹⁴ Kɔ na yı balv na lagı ba tv tın,
Baŋa-We yəni Dı təli-ba mu Dı zıgı.
Dı maa zəni balv vwana na part tın
sı ba want ba zıgı dı dam.
¹⁵ Nɔɔna maama jıgı nmu tuna mu.
Nmu mu pa-ba ba ni-wɔdiu
ku maŋa nı.
¹⁶ Nmu ma n purı n jataala yam
n kwe wo-laarv zanzan n pa
balv maama n na naanı tın
pa ba di ba su.

¹⁷ Baŋa-We yɔɔrı Dı tɔgı cwəŋə
dı kɔlv maama Dı na kı tın mu.
Maŋa maama Dı jıgı
nɔɔna ŋwaŋa.
¹⁸ Baŋa-We yəni Dı zəni balv maama
na loori-Dı tın,
nıneenı ba na loori-Dı
dı ba wɔv maama.
¹⁹ Dı tıŋı Dı tɔgı balv na kwarı-Dı tın wubıŋa mu.
Ba na keeri ba loori-Dı,
Dı ta wó cəgi ba wə-loro kum,
yı Dı daarı Dı jıŋı-ba Dı yagı.
²⁰ Baŋa-We cv balv na soe-Dı tın mu.
Kv nan na yı nɔn-balwaarv tın,
Dı lagı Dı cɔgı ba maama mu fasi.

²¹ Amv wó ma a ni mu a tee Baŋa-We.
Kv maŋı sı nabiinə maama
taa zuli-Dı maŋa maama,

Dı yırı dım na yı lanytrantı fasi tın ŋwaanı.

We le kəm

146 Pa-na dí tee Baŋa-We!

Amv te a tıti wɔnı mu wı:

«Tee Baŋa-We!»
² Amv wó yɔɔrı a tee a Tu
Baŋa-We dım
a ŋwıa maama wɔnı.
A wó taa leeni a tee-Dı
sı kv taa nii a ŋwıa kam kweelim.

³ Yı kwe-na á tuna á daŋı dıdɛera
naa nabiinə wɔlvwɔlv baŋa nı,
sı ba bá want abam
ba jıŋı ba yagı.
⁴ Beŋwaanı, ba siun kum na kɔga,
ba yəni ba joorı tıga kurı nı mu.
De dım kuntv nɔɔ mu
ba ya na jıgı wubıŋa yalv maama tın wó je.

⁵ Wɔlv nan na se nı
Zakɔbı We dım yı o zənnu,
yu-yoŋo wɔ kv tu tee nı,
o tuna maama na wɔ
o Tu Baŋa-We yıra nı tın ŋwaanı.
⁶ Baŋa-We mu naanı weyuu kum,
dı tıga kam,
dı nıwı kum, dıdaanı kɔlv maama
na wɔ ti wɔnı tın.
Dı maa yəni Dı zıgı Dı cıga wɔnı
maŋa maama.
⁷ Dı maa paı balv nɔɔna na
jıgı-ba ba beesti tın na ba bura,
yı Dı daarı Dı paı kana
na jıgı balv tın ba ni-wɔdiu.
Baŋa-We vrı balv na wɔ
puna digə nı tın Dı yagı
pa ba nuŋı da.
⁸ Dı ta maa purı lilwə yiə pa ba nai.
Kv na yı balv vwana na part tın,
Baŋa-We paı ba want
ba zıgı dı dam.
Dı maa soe balv na jıgı cıga
Dı yigə nı tın.
⁹ Baŋa-We nii balv na yı vərə
sa-tıv wɔnı tın baŋa nı.
Dı maa zəni bı tara dı kadənə.
Kv nan na yı nɔn-balwaarv,
Dı yəni Dı cı ba yigə.

¹⁰ Baŋa-We wó taa di paari mu
maŋa maama.
Siyɔn tiinə bam,
abam Tu We dum mu kuntu,
maŋa maama si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

Pa-na dí tee Baŋa-We!

We zəni dɪbam cam maŋa ni

147 Pa-na dí tee Baŋa-We!

Ku lamma mu si dí leeni
dí zuli dí Tu We dum,
ku na pai ywəəni
yi ku tɔgi cwəŋə tun ŋwaani.
² Baŋa-We laɣi Dl fɔgi Dl lɔ
Zeruzalem tu kum.
Dl maa lai Yisrayeli tiinə balu
ya na jagi je maama ni tun
Dl ki daani si ba joori
ba tti tu kum.
³ Dl maa zuri balu bɪcɔŋɔ na pogili tun bɪcara,
yi Dl vɔ ba fufwələ yam pa ti je.
⁴ Dl jeeli calɔwi sum ni mu Dl ja,
yi Dl daari Dl bəŋi si maama
dɪdva dɪdva di ka yiri.
⁵ Dí Yuutu wum yɔɔri
o jigi kamunni mu,
yi o dam dum gaali.
Dí wari si dí lware o yəno kum
dí ti.
⁶ Baŋa-We yəni Dl zəŋi balu
na tu ba tti tun mu wəeni.
Ku nan na yi nɔn-balwaaru tum,
Dl laɣi Dl muri-ba mu Dl di tɪga ni.

⁷ Leeni-na á tee Baŋa-We
yi á ki Dl le.

Kwe-na kwaanu á magi
á ma á zuli-Dl.

⁸ We yəni Dl pai kunkwəənu kwəli
weyuu kum maama.

Dl ta maa pai dva nɪa
tɪga kam baŋa ni,
si gaaru di nuŋi
ti faari zwəənu tum.

⁹ Duntu mu pai vara ba ni-wodiu,
ku ta wəli di bacangaaru di,
ni ti na keerə wodiu ŋwaani.

¹⁰ We ba jigi wɔpolo di
siseŋ-nɔɔna na dana tee tun.

Dl yigə maa tərə jar-kərə
di ba baari dum wuni.

¹¹ Baŋa-We wɔw nan poli
di balu na kwari-Dl tun,
ba na kwe ba tuna ba daŋi
Dl sono kum baŋa ni tun ŋwaani.

¹² Zeruzalem tu nɔn-biə bam,
zəŋi-na Baŋa-We yiri dum.
Siyɔn tiinə bam,
tee-na á Tu We dum.

¹³ Bəŋwaani, Duntu fɔgi Dl kwe
á tu kum ni-bwəəru tum,
pa ti damma.
Dl ma daari o ki abam balu
na zuri ku wuni tun yu-yoŋo.

¹⁴ Dl maa pai yazurə taa wu
á tɪga kam ni maama ni,
yi á na muna zanzan
si á taá di á sui.

¹⁵ We yəni Dl tɔŋi Dl kwərə mu
si ka yi lugu baŋa ni maama.
Ka maa ki lila ka ve
je maama ni.

¹⁶ Dl ma pa kunu ba
ku kwəli tɪga kam
yi ka puri cari cari
ni lɔŋɔ na yi tee tun.

Ku ta na yi nyɔnɔ,
Dl yəni Dl pa ku jagi lila mu
ni tintwarum tee tun.

¹⁷ Dl maa duli du-kambana
Dl yagi tɪga baŋa ni.
Dl waaru tum na puli si ti zuri,
nɔn-nɔnɔ bá wani o zigi
ti yigə ni.

¹⁸ Dl laan ma tɔŋi Dl kwərə
si Dl pa tintu maama nyuni.
Dl ta ma pa viu kum zaŋi
ku taa dula,
pa bwi sum na bam
joori ba taa durə.

¹⁹ We tɔŋi Dl kwərə mu
si Zakɔbi dwi tiinə bam lware-ka.
Dl ma kwe Dl zaasum dum
di Dl niə yam
Dl pa Yisrayeli tiinə bam
si ba taa tɔgi-ya.

²⁰ Dwi-ge tiinə nan tərə
We na ki kuntu doŋ Dl pa-ba.

Bantu maŋɪ ba yəri
Dl zaasum dum ni ni.

Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Baŋa-Wɛ maŋɪ dɪ zulə

148 Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Abam balu na wu weyuu kum ni tun
tee-na Baŋa-Wɛ!
Tee-Dl-na wɛ wɛ baŋa je sum maama ni!
²Abam balu na yɪ Dl malesi
yɪ á wu Dl kwaga kɔgɔ kum wunt tun, tee-Dl-na!
³Wɪa kam dɪ cana kam,
ku maŋɪ sɪ abam dɪ taa tee-Dl!
Sɪ abam calɪcwɪ sɪm
na pɪpɪli tun dɪ tee-Dl!
⁴Wəənu maama na wu weyuu kum baŋa
ni tun, tee-Dl-na!
Ku ta wəli dɪ na balu na kikili weyuu
kum baŋa ni tun,
ba-na á tee-Dl!
⁵Ku maŋɪ sɪ woŋo maama mu
taa tee-Dl,
Beŋwaani, Duntu mu de Dl ni dum
ŋwaani Dl naani-ti.
⁶Dl deen pe ti zɪgɪ
ti zɪga je ni maŋa maama,
yɪ kulɔkulɔ daa warɪ Dl ni dum kuntu ku cɔgi.
⁷Abam balu na wu
tɪga kam baŋa ni tun
tee-na Baŋa-Wɛ!
Nunu wu vari-kamunə bam,
dɪ wəənu tɪb maama na zuri nunu
kum kuri kuri ni tun,
tee-Dl-na!
⁸Ku na yɪ dɔa pɪpɪlum,
dɪ dɔ-kambana, dɪ kunu, dɪ nyɔnɔ,
ku wəli dɪ vu-dɪw dwi maama
na se Dl ni dum tun,
tee-Dl-na!
⁹Pweeru dɪ zwəənu tum maama,
dɪ kagɔa wu tweeru,
dɪdaani tweeru tɪb
nɔɔna na jəri ba kari ni tun,
ba-na á tee-Dl!
¹⁰Ku ta wəli dɪ ga-vara,
dɪ sɔŋɔ vara,
dɪdaani tɪga wo-vəəlu,
dɪ zunə dwi maama,

tee-Dl-na!

¹¹Tɪga baŋa pwa bam,
dɪ dwi tiinə maama,
dɪdaani nakwa,
dɪ dɪdeera maama,
¹²ku wəli dɪ nɔn-dɔnnu, dɪ bukwa,
dɪ nankwun: dɪ bu-balwa,
á maama tee-Dl-na!

¹³Pa-na sɪ wəənu maama tee Baŋa-Wɛ,
Dl yɪri dum na tiini dɪ daga
dɪ gaali tun ŋwaani!
Dl nunwaŋa kam dɪ daga ka dwe
woŋo kulɔ maama na wu
tɪga baŋa ni
dɪdaani weyuu maama ni tun.
¹⁴Dl zəŋi Dl tɪti nɔɔna bam mu
pa ba na dam dɪ zulə.
Dl kɪ kuntu Dl pa Dl nɔn-sonnu
Yisurayeli tiinə bam mu.

Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Ləŋ-dɔŋa

149 Pa-na dí tee Baŋa-Wɛ!

Leeni-na ləŋ-dɔŋa
á ma á tee Baŋa-Wɛ.
Jeeri-na dɪ Dl nɔn-ŋuna kɔgɔ kum
á tee-Dl.
²Pa-na sɪ Yisurayeli dwi tiinə bam
dɪ ywəəni ba Kəru wum ŋwaani,
sɪ Siyɔn tiinə bam taa caka
dɪ wɔpolo ba Pe wum ŋwaani.
³Pa-na sɪ ba taa sai We yigə ni
ba maa zuli Dl yɪri dum.
Ba ta wú taa magɪ sunye
yɪ ba magɪ kwaanu ba zuli-Dl.
⁴Beŋwaani, Baŋa-Wɛ wuu poli
dɪ Dl nɔɔna bam kikiə.
Dl jonɪ balu na tu ba tɪti tun Dl yaga,
pa ba na nunwaŋa nɔɔna yigə ni.
⁵Pa-na sɪ balu na kwari We tun taa caka
dɪdaani zulə yalɔ Dl na pe-ba tun.
Pa-na sɪ ba taa leeni dɪ ywəəni,
ni ba na tigi ba sari wunt tee tun.
⁶Ku maŋɪ sɪ tiə le taa wu ba ni ni,
yɪ ba ta ze najara su-lwaanu ba jta ni.

⁷Ba maa wó joori ba ηwi ba juni
dwi-ge tiinə bam baɲa ni,
yi ba tiini ba waari-ba.

⁸Ba maa wó kwe capɔnnu
ba vɔ tuni didonnə pwa bam,
yi ba daari ba ma luuru
ba lə ba dɔdɛera bam ne sum ni.

⁹Ba kəm dɔm kuntu wó ηwi juni
dɔlv ya na tigi ba dɔna bam
baɲa ni tun mu.

Kuntu tun, balv maama na kwari We
tun wó na zulə.

Pa-na dí tee Baɲa-We!

Baɲa-We maɲi di zulə!

150 Pa-na dí tee Baɲa-We!

Pa-na Dl joɲi Dl tiə

Dl digə kam ni!

Pa-na Dl joɲi Dl tiə wɛyuu ni
mɛ na yi Dl dam je sum tun!

²Tee-Dl-na Dl tutɔɲ-kamunə yam ηwaani,
di Dl na daga Dl dwe kamunni dwi
maama tun ηwaani.

³Wu-na nabwaanv á ma á tee-Dl,
si á daari á magi kwaanv á tee-Dl.

⁴Kwe-na sɔnye á ma á tee-Dl,
si á kwɛɛri á sa.

Ta magi-na kwaanv dwi dwi
yi á wu wi si á taá tee-Dl!

⁵Magi-na zwɔ di kɔnkwaanv
na wó ki sɔɔ baɲa baɲa tun
á ma á tee-Dl!

⁶Kv maɲi si wɔɲo kulv maama
na wai kv sin viuu tun
mu tee Baɲa-We.

Pa-na dí tee Baɲa-We!

Bitar-dündi Tõno

Pe Solõmõn mu kɪ Bitar-dündi Tõno taana yam zanzan o kɪ daani. Pupwara didua si ku yi pupwara nuvu (1-9) bri ko na kwe o bu kwia te tun mu. Ko wum kɪ kontu si ku wæli o bu wum mu di wubɔŋa, si o lwarɪ o na wó tɔŋi cwe silu si ŋwɪa kɪ ywæni ka pa-o tun. Wænu tilu na paɪ nɔɔna cɔŋi tun nyɪ di kaani na sugi baaru wubɔŋa si o kɪ lwarum te tun mu. Nii 2:16-19; 7:6-27; 9:13-18. Yæno di maa nyɪ di ka-laa na wæli baaru si o kuri kurim na lana tun. Nii 8:1-16; 9:1-12. Tõno kum pupwari silu na daari tun (10-31) maa jigɪ bitar-dündi dwi dwi na bri dibam yæno nyɔɔri na garɪ jor-kikiə te tun.

1 Yisrayeli tu pe Solõmõn na yi Davidi bu tun bitar-dündi mu tuntu.

²Bitar-dündi yantu nan maŋɪ si ya bri nɔɔna swan si ya daari ya zaasi-ba. Yaá wæli nɔɔna si ba taa ni yi-puru taani kuri, yi ba pɔɔri taana daani. ³Ya ta wó kaani nɔɔna si ba kwe yi-puru ba ma ja ba titi, si ba kikiə taa tɔŋi cwəŋə, ni ku na maŋɪ di cɪga kam te tun. ⁴Bitar-dündi yam wai ya paɪ nayəri-nyina ja wubɔŋ-ŋuna. Ya ta wai ya paɪ nɔn-dunnu na yæno di yi-puru. ⁵Yi-puri-nyina di na cəgi-ya, baá zaasi ba wæli ba swan wuni. Wubɔŋ-buŋina di wó fɔŋi ba lwarɪ cwəŋə ba taa tɔŋi-ka. ⁶Ku maa wó pa nɔɔna lwarɪ bitar-dündi yam kuri, ku wæli di sinsəri, di dündi silu maama swan tiinə na yəni ba ŋɔɔni tun.

⁷Nabiinə na kwari Baŋa-We me tun,
yæno di puli dáani mu.
Ku daari jwæru yirani mu
wó gooni swan taani
di kurisim.

Yi pa ba sugi-m ba want

⁸Amu bu, se si n joŋi n ko kurisim.
Nan yi swe n nu na bri-m te tun.

⁹Pa ba zaasim dum taa tigi n bicari ni,
ni ninwaŋa zambili mu n di
n ban ni tun.

¹⁰Amu bu, ni lwarum-kərə na jigɪ-m ba suga,
si n yi se ba taani dum.

¹¹Baá want ba ta di nmu ni:
«Pa dí kɪ daani,
si dí vu dí səŋi cwəŋə ni ni,
dí daari dí nuŋi dí ja nɔɔna
dí gu,

yi ba nan wu kɪ kulukulub ba cəŋi.

¹²Dí wó ti-ba lula nuneɛni dí na nɛ-ba,
di ba na maŋɪ ba jigɪ yazurə
te maama di.

Dí wó li-ba ni ba ga zu tɪga kuri mu te.

¹³Pa-na dí tɔŋi daani dí vri

ba wo-laaru tum dí taa te,
pa dí sam su di ba jigiguru tum.

¹⁴Kuntu tun, ba n wæli dibam wuni,
si dí na pe wænu tum,
dí wó pɔɔri ti wuni dí pa-m.»

¹⁵Amu bu, ba na tagi kuntu doŋ,
yi da n wæli ba wuni.

Nan ja n titi si n ci n titi di
ba na wu me tun.

¹⁶Beŋwaani, nɔn-balwaaru tum kontu
garɪ ba tuŋi lwarum,
yi ba lagi lila di nɔn-gura tituŋa.

¹⁷Wulu na buŋi si o ja zuŋə,
ku tu bá pa ka na cikɪ

kulu o na cɪŋi ka ŋwaani tun.

¹⁸Vinvirna bam kontu nan na səŋi
si ba gu nɔɔna tun,
ku yi ba titi dwi mu ba lagi ba ja.

¹⁹Wulu maama na buŋi si o duni
kampinə baŋa ni,

ku tu wó guri kontu mu.

Jigiguru tilu o na vri tun mu
wó ba ti cəŋ-o.

Ba maŋɪ yi-puru di bukə daani

²⁰Yi-puru mu zigɪ tu kum cwe sum di ku yaga kam
ni ni ku tɔɔla ku yaga. ²¹Tu kum pooni me nɔɔna na
jeeri ba kɪ sɔɔ tun, di ku mancwænu niə yam ni mu
ku zigɪ da ku ŋɔɔni baŋa baŋa ku wɪ:

²²«Nayəri-nyina, de dɔɔ mu
á wó yagɪ á jwərim dum?

Nɔn-lwæena, á di wó taá lwe
á donnə taan,

si á vu á maŋɪ yən mu?

Nɔn-jwæru, á wó yagɪ ka-taa-culi-yæno
maŋa kɔɔ mu?

²³Á ya na se a bwea yam,

amu di yaá kwe a bicari maama a pa abam,
yi a pa á lwarɪ kulu na tigi

a wubɔŋa ni tun.

²⁴ Abam nan vin amu beeri dum,
 pa a twi a jun a jeeri abam
 yi á wu ki-ni á ki da.
²⁵ Abam ta maa wu pe a kwia yam jigi
 kuri ya pai abam,
 yi á daari á wu ki á yigə
 di bwea yalv a na pe tun.
²⁶ Kuntu nwaani amu di wó ki abam mu a mwani,
 di á na lagi á na cam te tun.
²⁷ Fvuni maa wó ja abam
 nuneeni vu-diu don,
 yi leeru di ba á baɲa si ti li abam
 ni korum na ki te tun.
²⁸ Ba laan wó loori zənə amu tee ni,
 yi a vin si a ləri-ba.
 Ba maa na beeri a je te di,
 ba bá na-ni.
²⁹ Beɲwaani, ba yɔɔri ba culi yəno mu,
 yi ba vin ba wu:
 ba bá taa kwari Baɲa-We.
³⁰ Ba maa wu se amu kwia yam,
 yi ba ta kwarumi ba zwa
 di a bwea yam.
³¹ Kuntu nwaani baá su di yaara
 ba coori-ya,
 ba wubun-lwaanu tum
 di ba kikiə yam nwaani.
³² Beɲwaani, nayəri-nyina vin zaasum mu
 pa ba lagi ba ti lila.
 Nɔn-jwəeru yigə maa tərə di kulukulu
 pa baá na cɔgum.
³³ Ku daari, wulu maama na se
 a zaasum dum,
 kuvú ki lam ku pa ku tu.
 O bicari bá taa zaga di kulukulu,
 yi kulukulu fvuni di bá taa jig-o.»

2 Amu bu, se si n jɔɲi a zaasum dum.

Kwe niə yalv a na pɛ-m tun
 n ki n bicari ni.
² Puri n zwa si n ja swan,
 n daari n kwe n wubunja maama
 n pa yi-puru.
³ Yɔɔri n beeri yi-puru,
 si n daari n loori yəno
 di kwər-dia.
⁴ Cɛ si n beeri swan,
 ni ya yi səbu-poɲo
 kulv na səgi tun mu.
⁵ N na ki kuntu, nɲ lwarɪ Baɲa-We fvuni
 na yi te ciga ciga,
 yi n daari n mi di Dl.
⁶ Beɲwaani Baɲa-We mu kwe swan
 Dl pai nabiinə.

Dl ta maa wəli-ba di yəno di yi-puru.

⁷ Dl maa jigi swan ciga ciga
 si Dl kwe Dl pa nɔn-ɲuna.
 Ku ta na yi balv na yɔɔri
 ba tɔgi cwəɲə tun,
 Dl kwəli-ba ni najara ci-kwanja mu te.
⁸ Dl nii ku baɲa ni mu
 si ciga taa tɲa,
 yi Dl ci balv na jigi Dl ciga tun,
 si cam yi yi-ba.
⁹ Nmu na se si n jɔɲi swan,
 n laan wó ba n lwarɪ kulv na lana
 yi ku tɔgi cwəɲə tun.
 N ta wó lwarɪ kulv na maɲi kəm tun,
 si n want n tɔgi cwə-laa.
¹⁰ N wubunja maa wó ja swan,
 yi yəno di pa n na wupolo lanyranɪ.
¹¹ Nmu na jigi wubunja te tun mu
 wó taa kwəli-m.
 N wubun-ɲuna maa wó taa yiri-m.
¹² Kuntu tun, n bá ta n tɔgi
 nɔn-balwaaru cwe sum,
 naa n tu pipiri-nyina cwəɲə ni.
¹³ Bantu maɲi ba ywəri ciga cwəɲə kam ni mu,
 yi ba ve lim wuni.
¹⁴ Ba ta soe si ba taa tɲi lwarum mu,
 yi ba wuv di tigə di kəm-balwaaru.
¹⁵ Ba yi nɔn-ɲullu mu
 yi ba kikiə ba tɔgi cwəɲə.
¹⁶ Swan ciga ciga wó ci-m di ka-tula,
 di o na maɲi o ɲɔɔni ni-suni nwanja
 si o ma sugi-m te di.
¹⁷ Ku tu yagi o baru wulu o na zu
 o dunni maɲa ni tun,
 pa o yiri ni dilv o na goni
 We yigə ni tun.
¹⁸ Cwəɲə kalv na ve o sɔɲɔ kum ni tun
 guri di tvuni mu.
 Balv na tɔgi da tun maa zuvri curu.
¹⁹ Wulu maama na ve o te,
 ku tu daa ba joorə.
 O nan daa bá tu
 ɲwɪa cwəɲə kam wuni.
²⁰ Nmu nan na jɔɲi swan,
 n laan wó ta n tɔgi
 nɔn-ɲuna na-bwərə mu,
 yi n ve ciga tiinə cwəɲə ni.
²¹ Beɲwaani, balv na yɔɔri
 ba tɔgi cwə-laa tun mu
 wó taa zuvri dí tɲa kam wuni.
²² Ku daari nɔn-balwaaru tum yiri
 wó saari tɲa kam baɲa ni.
 Nɔn-ɲullu di maa wó je ka wuni.

Pa We n ciga

- 3** Amu bu, yi swe wænu tɔlɔ
a na jigi a bri-m tun.
Nan yɔɔri n pa a niə yam
taa tigi n wubɔŋa wɔni.
² Beŋwaani, n na tɔgi-ya,
n wɔ na mumwe-deeri,
yi wænu da cwəŋə ti pa-m.
³ Fɔgi n ta n jigi ciga di sono,
si n yi yagi-ti.
Pa tuntɔ taa nyi di zambili
n na kwe n di n ban ni tun.
Pa ti taa tigi n wubɔŋa ni wuu,
ni n na pupɔni-ti n tiŋi
kandwa-pule yira ni te tun.
⁴ Kuntɔ baŋa ni mu We di nabiinə
wɔ taa lagi n ni-taani,
yi n na yiri-ŋɔm.
- ⁵ Kwe n ciga maama
n danɔ Baŋa-We baŋa ni.
Nan yi tugi nmu titi wubɔŋa baŋa ni.
⁶ Titɔŋi dilɔ maama n na wɔ ki tun,
ta n ye Baŋa-We ni ni.
Kuntɔ mu Dl wɔ pa wænu maama kwe
ti cwəŋə ti pa-m.
- ⁷ Yi fɔgi n jeeli n yuu ni
ni nmu mu ye n tiə.
Nan ta n kwarɔ Baŋa-We
si n daari n ki baŋwtan di balɔɔ.
⁸ Kuntɔ mu wɔ pa n na yazurə,
yi n dam dum wɔ joori n titi ni.
⁹ Kwe n jjaanu tum
n ma n zuli Baŋa-We,
si n daari n kwe n dayigə wɔdiiru pɛera n pa-Dl.
¹⁰ Kuntɔ baŋa ni mu n tuli wɔ su
di wɔdiiru,
yi sa-dɔŋa di taa daga ba gaali,
pa n yəri n na wɔ ki-ti mɛ.
- ¹¹ Amu bu, ni Baŋa-We na jigi-m
Dl vanɔ nmu zwe, si n se kwiə si n da cwəŋə.
Dl maa na bwe-m,
si n yi pa n yigə nywani.
¹² Beŋwaani, Baŋa-We kɔristi
balɔ Dl na soe tin mu,
ni ko na ki te di o bu-sono tun.

Swan na lana te tin

- ¹³ Wɔlɔ maama na lwart swan

- yi o jigi yi-puru,
ku tu yuu ywəmmə.
¹⁴ Swan tiini ya jigi kuri
ya dwe səbu-pɔŋo.
Ya maa jigi nyɔɔri
ya dwe səbu-siŋa di.
¹⁵ Ya ta maa jigi lunni
ya dwe kandwa-ŋuna.
Nmu fra na zu wɔŋo kulɔ maama,
ku bá yi swan na yi te tun.
¹⁶ Swan ze mumwe-deeri mu o jazim ni.
Jijiguru di yiri kamunu maa wu
pɛera yalɔ o na ze o jagwiə ni tun.
¹⁷ Swan cwe sim jigi ywəəni mu.
Si tɔgum maa pai nɔɔna bicara zurə.
¹⁸ Swan nyi di tiu kulɔ biə
na pai ŋwia tun mu,
balɔ na beeri-ya si ba joni tun
tee ni.
Ya ma yəni ya ja yu-yoŋo ya ba
ya pa balɔ na puuri-ya ba ja tun.
¹⁹ Baŋa-We de Dl swan ŋwaani mu
Dl cwi tiga baŋa kam kuri.
Dl ma tɔgi Dl yi-puru baŋa ni
Dl pa weyuu kum di wura.
²⁰ Dl mɛ Dl yəno mu Dl pɔɔri
nanuru tum yira yira,
yi Dl daari Dl pa dɔa taa zigi
kunkwənu wɔni ka ni.
- ²¹ Amu bu, ta n mai swan ciga ciga
di wubɔŋ-laaru n tɔŋa.
Yi pa ti vri n jiŋa ni
ti daari-m.
²² Tuntɔ mu wɔ pa n ŋwia
taa jigi kuri lanyirani,
yi ka taa jigi lam ka pa-m,
ni zambili mu n di n ban ni tun.
²³ Ti ta wɔ pa n vəŋə tɔgi cwəŋə,
si n yi seeri n tu tiga ni.
²⁴ N ma n na tigi n siə,
fɔni bá taa jigi-m.
Nmu nan na pəni si n dɔ mu di,
nɔ dɔ mu yɔlɔlɔ.
²⁵ Fɔni bá ja-m,
ni leeru na da ti ba n baŋa,
naa cɔgum na tu nɔn-balwaaru yuu ni.
²⁶ Beŋwaani, Baŋa-We mu wɔ pa
n wɔ taa tigə.
Wuntɔ wɔ taa cu-m cam wɔni,
si kulukulu yi ja-m pa n tu.
- ²⁷ N dɔŋ na manɔ si n zən-o,

yi nmv na jigi kulɔ
na wɔ zɛn-o tɪn,
si n yi van-o.

²⁸Nmv na wai n doŋ n wɛlɛ lele,
nan yi ta did-o ni:

«Ve si n jwa joori n ba
si a wɛli-m.»

²⁹Ku na yi n faru wɔlɔ
na pɛ nmv o cɪga tɪn,
yi buŋi lwarɪm si n ma n cɔg-o.

³⁰Yi magi kantɔgɔ di nɔɔnu
yɔɔ yirani,

ni ku tu na wu cɔgi n yigɔ
kulɔkulɔ baŋa ni.

³¹Yi pa n wubuŋa zɔ
nɔn-balwaarɔ kikiɛ wɔni.

Nan yi lwani ba titɔŋ-naga kam.

³²Beŋwaani, Baŋa-We culi nɔn-ŋɔllu mu.

Ku nan na yi nɔn-ŋɔna,
Dl lɔgi Dl wɔw Dl bri bantɔ mu.

³³Baŋa-We sɔɔli lwarɪm mu Dl yagi
nɔn-lɔŋɔ sɔŋɔ ni.

Ku daari nɔn-ŋum sɔŋɔ su
di Dl yu-yoŋo mu.

³⁴Ku na yi nɔn-lwɛena,
We nii-ba kafe mu.

Ku daari Dl yu-yoŋo wu balɔ na tu ba
titi tɪn yuu ni.

³⁵Swan tu yiri wɔ zaŋi mu.

Nɔn-joro maa wɔ di o cavura.

Zaasum yadonnɔ

4 A biɛ bam, cɔgi-na á ko zaasum. Kɪ-na á zwa kuɔ
si á wani á jigi wubuŋa. ²A kwiɛ yam jigi kuri
mu. Kuntɔ tɪn, yi vi-na a zaasum dɪm. ³Amv biini
maŋa ni yi a ta yi bu-pwɛlɛ tɪn mu a nu dɛɛn soe-ni,
ni a na yi o bu-dua tɪn. A ko di ma jɛni-ni tɪga ni ⁴o
bri-ni o wi:

«Ta n jigi a bitari sum n wubuŋa ni,
yi n daari n ta n ki n tɔgi a niɛ yam,
si n wɔ na mumwɛ-dɛeri.

⁵Beeri swan didaani yi-pɔrɔ.

Yi swe a zaasum dɪm ni ni, nan yi vi-ya.

⁶Yi ma n kwaga n ya yi-pɔrɔ,
si kuɔ taa kwɛli-m.

Nan yɔɔri n ta n soe-ku
si ku taa nii n baŋa ni.

⁷Yi-pɔrɔ mu jigi kuri
ku dwe wɛɛnu maama.

Kuntɔ tɪn, kwaani n beeri swan je.

N na maŋi n beeri kulɔ maama
si n ta n te,

ta ce si n jigi yɛno.

⁸Pa yi-pɔrɔ taa jigi lonni ku pa-m,
si kuɔ pa n na yiri kamunu.

N ma n na kukwɛri-ku,
kuɔ pa n na zulɛ.

⁹Kuɔ ki yu-yoŋo ku ki n yuu ni,
ni ku milumi ga-punnu daani mu
ku sɔ-ti ku ki da tɪn.

Ku ta wɔ pa n na ninwɛɛna,
ni ku kwe paari yipugɛ mu
ku pu n yuu ni tɪn.»

¹⁰Amv bu, se si n ki n tɔgi
amv zaasum dɪm,

si ku pa-m mumwɛ-dɛeri.

¹¹Amv kwe nmv mu a di

swan cwɛŋɔ kam ni,
si n ta n tɔgi cɪga cwe sum.

¹²Nmv ma n na veɔ,
kulɔkulɔ bá ci n yigɛ.

N nan na duri lula,
n bá tri n tu tɪga ni.

¹³Zaasi zaasum n ki n wubuŋa ni,
si n yi yagi-di.

Fɔgi n nii di baŋa ni,
beŋwaani dɪntɔ mu wɔ pa
n ni ŋwɛa ywɛɛni.

¹⁴Yi lwani nɔn-balwaarɔ kikiɛ yam,
naa n tɔgi nɔn-balwaarɔ na-bwɛrɛ.

¹⁵Nan ci n titi di bantɔ dwi cwe sum,
si n ja n titi di ba titɔŋ-naga kam.

Pipiri si n daari n ta n ve
n vɛŋɔ.

¹⁶Beŋwaani, ba na wu tɔŋi lwarɪm,
ba bá pɛni ba dɔ.

Dɔɔni ba tui ba yiɛ,
ni ba na wu pɛ nɔɔnu tu tɪga ni.

¹⁷Kɛm-balwaarɔ di vuvugɛ titɔŋa mu
yi ba ni-wɔdiu.

¹⁸Nɔn-ŋɔna na jigi ŋwɛa kalɔ tɪn
nyi di ti-pura ni pooni dɪm mu.

Pooni dɪm kuntɔ lɔɔri di ki da mu
si ku vu ku yi wɛa titari maŋa.

¹⁹Ku nan na yi nɔn-balwaarɔ tɪm,
ba ŋwɛa maama yɔɔri

ka yi liirɛ liirɛ mu.

Ba maa yɛri wɛɛnu tilɔ na paɪ ba tri
ba tɔi tɪga ni tɪn.

²⁰Amv bu, ki n zwa kuɔ si n cɔgi
kulɔ a na maŋi si a ta di nmv tɪn.

²¹Yi swe a zaasum dɪm swiɛ,

di funfun di.
 Nan yɔɔri n pa di taa tigi
 n wɔbɔɔja ni.
²² Beɲwaani, balu na lwart-di tun
 wú na ɲwia di baɲa ni.
 Di ta maa pai nɔɔna jigi yazurə cɪga cɪga.
²³ Kulu na dwe maama tun,
 fɔgi n ta n ye n wɔbɔɔja yam ni ni.
 Beɲwaani, n ɲwia tituɲi maama puli dáani mu.
²⁴ Yi ta n jigi niə yale yale.
 Nan yi ta n kaagi n ɲɔɔni bitar-yɔɔru.
²⁵ Kwaari n yuu n yigə ni,
 si n yi maasi n nii je je.
²⁶ Ta n ye n tuti na-vəli ni ni,
 si n tɔgi cwəɲə kalu
 na yi cɪga tun.
²⁷ Yi ywəri cwəɲə n vu jazum seeni,
 naa jagwiə seeni.
 Nan yɔɔri n ta n cu n tuti
 di lwarum kikiə.

5 Amu bu, ki n zwa kulu
 si n cəgi swan di yi-puru taani
 dɔlu a na maɲi si a ta di nmu tun.
² Kú pa n lwart kulu na maɲi kəm,
 yi yəno taani wú taa wu n ni ni.
³ Beɲwaani, ka-tula ki ni-suni di nɔɔna,
 ni tuuru na lurə te tun mu.
 O ni-taani maa yɔɔri di swələ
 ni nugə na yi te tun.
⁴ Si ku kweeli tun, o kikiə maama wú pa
 n na cam di zɔnni yirani mu.
⁵ O na-bwərə guri di tuuni mu.
 Balu na tɔg-o tun maa ve curu.
⁶ O yigə tərə di cwəɲə kalu
 na pai ɲwia tun.
 O ma cɔgi cwəɲə kam,
 yi o daa yəri woɲo kulu
 o na jigi o ki tun.
⁷ Kuntu tun, amu bu,
 cəgi a taani dum.
 Yi sun n zwa di a na jigi kulu
 a te tun.
⁸ Nan ci n tuti di ka-dwi dum kuntu cwəɲə kam.
 Maɲi n yi twe o sɔɲɔ seeni.
⁹ Ku na dai kuntu, o lagi o li kulu na
 jigi n zulə tun mu,
 Ku daari si baaru wulu na ba jigi yibwonə
 tun cɔgi nmu ɲwian kam.
¹⁰ Vərə maa wú ba ba ba jɔɲi
 n jɪjɪru ba taa te,
 pa nmu na yaari n na kulu tun

laan kweeli nɔn-gaa sɔɲɔ ni.
¹¹ Si ku ba ti maama tun,
 n yira maama wú bugi ya je mu,
 pa n ɲwana ¹²yi n wi:
 «Bee mu yi a deen culi kurisum?
 A deen wu se bwəa si bee mu?
¹³ A nan vun a yigə tiinə bam taani,
 yi a daari a sun a zwa
 di ba kwiə yam.
¹⁴ Amu laan nan zigi
 si a na a ləeru mu,
 pa a na a cavura
 nɔn-kɔgɔ kum maama yigə ni.»

Ta n jigi cɪga n pa n kaani wum

¹⁵ Nmu kaani nyi di n vɔli wuu na mu tite,
 na balu na zigi nmu vɔli dum wɔni ba
 buri ba nuɲi tun.
 Nan nyɔ na bam kuntu.
¹⁶ Ku dai si n pa n vɔli wu na bam
 taa tigi zaani,
 si wulu maama na yiə,
 si o mɔ na o nyɔ.
¹⁷ Yi pa nɔn-gaa tɔgi o nyɔ-ba,
 si nmu yirani mu wú taa nyɔ
 ku wuni.
¹⁸ Ta n pai n yi sui di n tuti vɔli wu na
 bam maɲa maama.
 Ta n di ywəni taan di kaani wulu
 n na maɲi n di
 n nɔn-dɔnni maɲa ni tun.
¹⁹ Pa o taa jigi lam n yibiyə ni,
 ni wəɲə doɲ tun,
 si o yula yam taa jigi fra
 ya pa-m maɲa maama,
 yi o sono kum di taa pai
 n su di wupolo.
²⁰ Amu bu, nmu wú pa ka-tula ja-m
 o ki o ja-bɔɲɔ ni si bee mu?
 Bee mu wú pa n vu n kukwəri nɔɔnu wudoɲ kaani?
²¹ Beɲwaani, nabiinu kikiə maama
 yi jasi mu Baɲa-We yigə ni.
 Di maa ye dí na-vəli maama ni ni.
²² Nɔn-balɔɔ tuti lwarum mu
 joori ya jaan-o.
 Di nyi di ɲuni mu
 di vɔg-o di tiji.
²³ Ku tu na wari o tuti o pɔni tun
 pa o lagi o ti lila.
 Oó ba o cɔgi yi o je mu,

o na tiini o tɔɔɔ jwɛrim tun ɲwaani.

Ni-kaana yadonnɔ

- 6** Amu bu, nmu na kwe n titi
n zigi daari ɲwaani
si n ɲwi n doɲ juni n pa-o,
ku na fɔgi ku dai nɔn-vɛrɛ,
²ku bri ni nmu titi ni-taani mu
lagi di ja-m ni ciku te.
³Amu bu, ku nan maɲi si n ki tuntu mu,
si n wanti n joɲi n titi,
nmu jun na wu n doɲ wɔm
ni ni tun ɲwaani.
Nan ve n tu n titi o yigɛ ni,
si n daari n loori-o
si o ma o cɛ-m.
⁴Ki lila n vu o te,
yi n ta wu sin di funfun di.
⁵Nan ki nmu na wɔ ki te maama
si n wanti n lu tun,
nɛnɛni fɛrɛ naa zuɲɛ
na kwaani ka lu
ka jaru juɲa ni te tun.
- ⁶Nmu wulu na yi yawɔri-nyim tun,
ve n nii mimila na cɛ
di tutuɲa te tun,
si n daari n joɲi swan ba tee ni.
⁷Bantu ba jigi ba yigɛ tu naa pɛ.
Nɔn-nɔnɔ ba nii ba baɲa ni.
⁸Di ku maama di, ba yɛni ba pɛ ba
wudiiru ti maɲa ni,
yi ba daari ba tiɲi-ti
cam maɲa ɲwaani.
⁹Nmu wulu na yi yawɔri-nyim tun,
nmu wɔ ta n tigi n dɔa taan
si n vu n maɲi yɛn mu?
Nmu ba lagi n zaɲi
n tigi je sum ni na?
¹⁰Tɔ. Daa ta n dɔ funfun n wɛli da.
Kogili n yiɛ si n sin.
Ta n tigi n pwɛgɛ je sum ni n maɲi dɔ yirr.
¹¹Yinigɛ wɔ vɔɔri ka zi-m,
ni vɛnɛnɛ na zaɲi
nɔnɔ baɲa ni te tun mu.
Gɛeri di maa wɔ da di ja-m lanyirani.
¹²Nɔn-wo-kuru na tɔɔi lwarim te tun,
o kaagi fɔ vwan mu.
¹³O ta yɛni o buɲisi yiɛ mu
o tɔ o naga tɲa ni mu o maa bɛi nɔnɔ
yi o yigisi o ja
si o ganɛ o donnɛ.
¹⁴Ku tu jeeli lwarim mu si o ki,
o wubuɲa na ywɛri tun ɲwaani.

O na ve mɛ maama,
nakɔri mu zaɲi daani.
¹⁵Kuntu ɲwaani mu lɛru wɔ da
ti ba o baɲa.
O maa wɔ yɔɔri o na cɔgim
yi o bɔ lu di wɔni.

- ¹⁶Wɛnu bardu mu Baɲa-Wɛ culɛ.
Ciga tun, wɛnu tirpɛ maa yi
wo-zɔɔna Di tee ni.
¹⁷Ti maa yi:
Wulu na bri o titi kamunni tun,
di wulu na yi niɛ yale yale tu tun,
di nɔn-guru,
¹⁸di wulu na je o buɲi lwarim
o paɛ o donnɛ tun,
di wulu na yɔɔri o wuuri
di lwarim kɛm tun,
¹⁹di wulu na fɔ vwan
taani dim baɲa ni tun,
didaani wulu na paɛ vuvugɛ tui
o donnɛ titari ni tun.

Gwalim taani

- ²⁰Amu bu, ta n ki n tɔgi ni dilɔ n ko na pɛ-m tun.
Nan yi swe n nu
na bri-m kulɔ tun ni ni.
²¹Pa ba kwia yam taa tigi n wubuɲa ni,
si ya taa nyi di zambili
n na kwe n di n ban ni tun.
²²Nmu na ve mɛ maama,
yaá taa wu n yigɛ ni
ya bri-m cwɛɲɛ.
Nmu na tigi n dɔa di,
yaá taa yiri-m.
Nmu daa na zaɲi,
yaá pa-m kwia.
²³Bɛɲwaani, ba kwia yam nyi di
min-zoɲo mu.
Ya maa yi pooni ya pa-m
si n ta n veɛ.
Ba zaasum dum di maa wɔ pa
n ni ɲwɛa ywɛni.
²⁴Taana yam kuntu wɔ ci-m
di ka-balɔɔ,
ku fɔgi ku dai ka-tula
na wɔ kwe ni-sɔni
si o sugi-m te tun.
²⁵Yi ki n fra o yatɲa lam dum wɔni.
Nan yi sɛ si o buɲisi o yiɛ
o ma-ya o ja-m.
²⁶Nɔnɔ ɲwi wɔɲo fun mu
ba paɛ ka-boro
yi ba pɛni did-o.

Nmu ta na pɛni dɪ nɔɔnu wudoŋ kaani,
o laan wɔ sɔ-m mu wuu.

²⁷Nmu na sɛgi min-cala
n gwar-fwɛɛlt ni,
n gɔɔ kum b́a ja mim na?

²⁸Nmu nan na nɔni min-cala
baŋa ni,
n nɛ b́a pogili na?

²⁹Ku nan ta yi bidwi mu dɪ wulɔ
na wɔ vu o pɛni
dɪ nɔɔnu wudoŋ kaani tun.
Wulɔ maama na ki kuntu,
kuɔ tiini ku zu ku tu yira.

³⁰Ba ba ŋwani ba pai ŋwuunɔ ba wi:
kana jɔg-o ka ni pa o ŋɔ
si o zuri o kana.

³¹Ba nan na jaan-o,
ku tu wɔ ŋwi o na ŋɔgi kulɔ tun
kuni birpɛ,

pa o ga o sɔŋɔ jɔjiguru maama.

³²Agebuŋa yirani mu wɔ ki bwɛŋɔ
dɪ nɔn-gaa kaani.

Ku tu yɔɔri o beeri cɔgum mu
o pa o titi.

³³O maŋi dɪ waarum mu,
yi baá kwe titi-guru
ba pu o yuu ni.

O cavura yam dɪ maa b́a fɔgi
ya ti.

³⁴Benwaani, kazwi wiiri kan-baru bani
mu ku ki da.

O na lagɪ o yiri o juna,
o b́a ja ŋwana kɔtaa.

³⁵Ba na maŋi ba ja kulɔ maama
ba ba si ba ja o naga,
o wu ta b́a zuri.

Ba nan na pɛ-o dim
si ku taa mai te dɪ,
o b́a sɛ si o jɔŋi-dɪ.

Nɔn-dɔŋɔ dɪ ka-boro taani

7 Amu bu, sɛ si n jɔŋi a kwiɛ yam. Kwe niɛ yalu a
na pɛ-m tun n ki n yuu ni. ²Ta n ki n tɔgi a niɛ
yam, si n wɔ na mumwe-dɛeri. Ta n ni a kwiɛ yam
nɛnɛni ya yi n titi yicilbu mu tun. ³Ta n guli ya gulɔ
maŋa maama. Pa ya taa tigi n wubuŋa ni wuu, ni n
na pupuni-ya n tiŋi kandwa-pile yira ni te tun. ⁴Sɛ si
swan ciga ciga taa nyi dɪ n nakɔ mu, si yi-puru dɪ taa
yi n cilɔŋ-sono. ⁵Bantu na wu n tee ni, kuɔ ci-m dɪ
ka-boro kum. Nmu ma n wɔ lu ka-tula kalɔ na mai
ni-suni o sugi nɔɔna tun jɔŋa ni.

⁶Amu yɔɔri a zigɪ a sɔŋɔ takoro ni ni mu, yi a
niɛ a nii ⁷a na nɔn-dɔnnu na ve cwɛŋɔ ni te tun.

Nayɛri-nyim maa wu ba wuni, yi a maani ni o tiini
o ga wubuŋa. ⁸O maa tɔgi cwɛŋɔ kalɔ na ve ka-tula
sɔŋɔ kum seeni tun, yi o vu o yi ku jɔgɔ kam. ⁹Ku dɛen
yi wa-zuuri maŋa mu, tɔga na wura ka zwɛri maŋa
kalɔ ni tun. ¹⁰Kaani wum dɪ maa yɔɔri o ba o nuŋi si
o jeer-o. O yɔɔri o zu ka-boro gwaaru mu yi o laan jigi
o wubuŋa o sɛgɔ. ¹¹Kaani wum tiini o yi pu-de-nyim
mu yi o ba kwari nɔɔnu yi. O nan wari jɔgɔ didua si
o jɔni da. ¹²O yɔɔri o kaagi tuw kum cwe sum ni ni, dɪ
ku yaga kam ni ni mu o sɛgi o nii o na wɔ yi wulɔ tun.
¹³O laan ma yɔɔri o vaŋi nɔn-dɔŋɔ kuntu o kukwɛr-o
yi o mu o ni, o daari o ta o bri-o dɪ baari ni: ¹⁴«Yazurɛ
pɛeri nwana ta daari a sɔŋɔ kum ni mu. A zum nan ki
a su a ni-gonim dim mu. ¹⁵Kuntu ŋwaani mu a nuŋi si
a jeeri-m. A ya yɔɔri a beeri nmu je mu, wɛ-ywɛm nan
nii-m da! ¹⁶Amu kwe gwar-laaru mu a ma a lwarɪ a
kwɛli a gadogo kum maama. Ti maa yi gar-fɪfali silu
na nuŋi Ezipi tuw ni yi si nyinyuru yi dwi dwi tun. ¹⁷A
ta ma kwe wɛɛnu tɔl lwɛm na ywɛmmɔ tun dwi dwi
a zɔzagi a yagi ku maama ni, si na yi Miiri, dɪ Alowɛ,
dɪ Kanɛli tun mu ¹⁸Laan nan ba si dɪ zu dɪ laru dɪ yi
dɪ titi si tɔga laan ba ka puri. Dɪ yɔɔri dɪ lagɪ dɪ dɪ
dɪ sono kum ywɛni mu. ¹⁹Amu baru beeri o kɛ yigɔ
yigɔ mu. O tɛrɛ sɔŋɔ ni. ²⁰O nan kwe sɛbu na daga
mu o ki o yira ni o ja o kɛ. Cana kam wɔ puri ka ti
mu si o laan joori sɔŋɔ.»

²¹Ka-tula kam tɔgi cwɛŋɔ kam kuntu mu o ja
nɔn-dɔŋɔ kum o ywɛri. O nan yɔɔri o kwe ni-suni mu
o sug-o o wani. ²²Bidwi baŋa ni mu o pɛ o kwaga o
pu, ni na-bia mu ba jigi ba ve si ba gu tun. O ta nyi
dɪ wɛŋɔ kalɔ cikɔ na jaani ²³yi ku laan daari si cum
muuri o bicɔŋɔ ni tun mu. Ni zuŋɔ kalɔ na zu cikɔ
wuni tun, o nan yɛri ni o suni o tu cam wuni si o ga o
ŋwia.

²⁴Kuntu ŋwaani amu biɛ bam, nan cɛgi-na a taani
dim. Ki-na á zwa kuɔ si á ki a zaasum dim á wubuŋa
ni. ²⁵Yi pa-na kaani wum kuntu dɔŋ cwɛŋɔ si o sugi
abam o wani. Nan yi sɛ-na si o ja abam o ywɛri á
cwɛŋɔ kam ni. ²⁶O pɛ baara zanzan mu tu tɔga ni,
pa nɔn-kɔgɔ dulɔ ba ŋwia ba yagi. ²⁷Balu na zu o sɔŋɔ
kum ni tun laan tu cwɛŋɔ kalɔ na ve curu tun ni. Cwɛŋɔ
kam kuntu wɔ ba ka guri dɪ tuuni mu.

Yi-puru na pai zɛnɔ dulɔ tun

8 Cɛgi-na! Swan ciga ciga nyi dɪ buko
na tɔla o yaga.

Yi-puru mu zɛŋi o kwɛrɛ wɛɛni
si nɔɔna ni o ŋwa.

²O yɛni o din zwɛɛnu yuu mu
o vu o zigɪ mɛ seeni cwe sum
na lɛɛni daani tun.

³O ta zigɪ o maŋi dɪ tuw kum mancwɛɛnu niɛ,
mɛ seeni ba na tɔgi
ba zuuri ku wu tun,

o tɔɔla ni:

⁴«Amu tɔɔli a bæi abam,
si lɔgv baɲa nabiinə maama mu ni.

⁵Abam balu na yi nayəri-nyina tun,
ja-na wɔbɔŋ-ŋuna.

Abam nɔn-jwæru tum,
ja-na yi-puru.

⁶Cəgi-na, si a jigi wo-kurə mu
si a ta.

Amu na puri a ni,
a wó ta wənu tɔlv
na yi ciga tun mu.

⁷Amu ni-taani yɔɔri di yi ciga,
a na culi vwan tun ŋwaani.

⁸Amu ni-bitari sum maama
yɔɔri si tɔgi cwəŋə mu.

A wu fɔgi a ŋɔɔni si a ma a tusi nɔɔnu,
a wu vwan fɔgi.

⁹Yi-puri-nyina nai a zaasum dum ni:
ya yɔɔri ya yi ciga mu.

Balu na jigi yəno tun maa nai ni:
ya ba jigi tusim.

¹⁰Pa-na a zaasum dum
taa jigi lɔnni abam tee ni,
si di dwe səbu-poŋo.

Nan kuri-na yəno
si á daari səbu-siɲa,
ni ka na maŋi ka yi ciga te di.

¹¹Bɛŋwaani swan ciga ciga jigi kuri
ya dwe kandwa-ŋuna.

Woŋo kɔlv maama á fra na wó zu tun
bá maŋi di-ya.

¹²Amu yi swan ciga mu.

Amu didaani wɔbɔŋ-ŋuna mu
ve daani.

A maa beeri yəno
didaani yi-puru je
si a kwe-ti a pa nɔɔna.

¹³Wɔlv na kwari Wɛ,
ku tu ci o titi di lwarim mu.

A yɔɔri a culi ka-bri-ka-titi,
di kamunni ŋwɛ, di titɔŋ-zɔɔna,
di niə yale yale tiinə mu.

¹⁴Wɔbɔŋ-ŋuna di swan ciga
wu amu tee ni mu.

A maa jigi yi-puru di dam.

¹⁵Pwa tɔgi amu baɲa ni mu
ba di paari.

Ku ta yi amu ŋwaani mu ba kuri
cullu tɔlv na maŋi tun
ba pai ba nɔɔna.

¹⁶Ku na yi nakwa, di nɔn-yum,

di didɛera balu na jigi ciga tun,
ba maama tɔgi amu ŋwaani
ba na dam.

¹⁷Balu maama na soe amu tun,
amu di soe-ba mu.

Ku na yi balu na suni ba yiə
ba beeri amu je tun,
bantv wó ba ba yi amu te.

¹⁸Jjiguru di yiri kamunu
maa wu a jɲa ni,
si a kwe a pa nɔɔna.

A maa pai nɔɔna dunə,
yi ba tɔgi cwəŋə ciga ciga.

¹⁹Nyɔɔri dɔlv nɔɔna na wó na
amu tee ni tun gari səbu-siɲa,
ka na maŋi ka tiini ka lana te di.

Pɛera yalv ba na wó joŋi
amu jɲa ni tun

gari səbu-poŋo ciga ciga.

²⁰Amu vəŋə maama yi ciga.
A maa tɔgi cwe silv na yɔɔri tun.

²¹A maa kwe jjiguru a pai balu
dwi maama na soe-ni tun,
pa ba sam sui di wo-laaru.

²²Si Baɲa-Wɛ laan ki
wənu maama tun,
Dl naani amu mu yigə
Dl jɲa titɔŋa maama woni.

²³Faɲa faɲa yi Baɲa-Wɛ ta wu naani lɔgv kum tun,
Dl maŋi o kuri-ni pulim ni mu.

²⁴Ba na lɔgi-ni tun,
di nanuru tum ta tərə,
di buli-yiə di tərə si ya taa tai.

²⁵Ba lɔgi-ni mu ba daari,
yi Wɛ laan cwi pweeru tum
di zwənu tum ti je ni.

²⁶Kuntu maama kia yi o laan mɔ
tɪga kam, di ka pwəli sim,
di lɔgv baɲa kasɔlv kum.

²⁷A tu a wura mu yi Dl kwe weyuu kum
Dl ki ku jəgə ni,

yi Dl daari Dl lɔ sisəm dɔlv
na kaagi nunu kum maama tun.

²⁸A dɛen maa wura yi Dl kwe kunkwənu
tum Dl ki weyuu ni,

yi Dl daari Dl fɔgi buli-yiə
si ya pa na su nunu kum.

²⁹A wu Dl tee ni mu yi Dl lɔ pumpala
Dl ma ci nunu kum,

si ku wu na-fara yi vin Dl ni
ba gaali mɛ Dl na pɛ-ba tun.

Dl ta na fɔgi Dl cwi tɪga kam kuri tun mu a wura.

³⁰ A yɔɔrɪ a wu Dɪ tee nɪ mu
a zəni-Dɪ nɪ ɡɔɔ te.

Dɪ deen di ywəəni amu ɲwaani mu,
yɪ a dɪ wuu poli Dɪ yigə nɪ.

³¹ A maa jigɪ wupolo
dɪ lɔɡv kɔlv Dɪ na kɪ tun,
dɪ kv nɔn-biə bam.

³² Amu biə bam, cəgi-na a taani dɪm.
Balv na se ba tɔɡɪ amu niə yam tun
mu jigɪ yu-yoŋo.

³³ Cəgi-na a zaasum dɪm sɪ á ja swan.
Yɪ dɔlt-ya á yagɪ.

³⁴ Wɔlv na cəgi amu taani,
kv tu jigɪ yu-yoŋo.

Dɛ maama wɔni,
o soe sɪ o taa tui a sɔŋɔ mu,
yɪ o cəgə sɪ a ɲɔɔnɪ dɪd-o.

³⁵ Wɔlv maama na tu o lwart amu,
kv tu ne ɲwia mu.

O nan ta wó na yu-yoŋo
Baŋa-We tee nɪ.

³⁶ Kv daari, wɔlv maama na ge amu tun
beeri yaara mu o pa o titɪ.

Balv na culi amu tun
lagɪ ba titɪ tɔvni mu.»

Swan dɪ jwərim taani

9 Swan cɪga cɪga mu lɔɡɪ o sɔŋɔ.
O ma cwi ywə yarpe

o təli-kv o zigɪ.

² O gv vara mu sɪ o kɪ wudi-fɔrɔ,
yɪ o daari o kɪ diven sana o wəli da.

O ma ti kv maama yigə.

³ O laan ma tɔŋɪ o tɔntɔŋ-kaana
sɪ ba kwe o kwərə ba vu

ba zigɪ tuv kum zwəənu yuu nɪ
ba taa tɔɔla ba yaga.

⁴ O maa tɛ dɪ balv na ge wubɔŋa tun
o wɪ:

«Abam nayəri-nyɪna bam,
ba-na á zv amu sɔŋɔ yo!

⁵ Ba á dɪ-na wɔdiu kɔlv a na kɪ
a zigɪ abam,

dɪ sana balv a na kɪ á ɲwaani tun.

⁶ Yagɪ-na jwərim kikiə,
sɪ á wó nɪ ɲwia ywəəni.

Nan tɔɡɪ-na yi-pɔrv cwəŋə kam.»

⁷ Nmu na kwaani sɪ n dɪ
nɔn-lwəənu cwəŋə nɪ,
oó joori o twɪ-m.

N ta na bwe nɔn-balɔrɔ,
o dɪ wó pa kv zv n yɪra mu.

⁸ Yɪ zaŋɪ n bwe nɔn-lwəənu,
sɪ oó taa culi-m kv ɲwaani.

Nmu nan na bwe yi-pɔrv-nyɪm,
oó taa soe-m kv ɲwaani.

⁹ Nmu na wəli wubɔŋa tu,
o laan wó na swan o wəli da.

N na bri nɔn-ɲum,
oó fɔɡɪ o lwart wəənu.

¹⁰ Nabiinə na kwari Baŋa-We me tun,
yi-pɔrv dɪ puli dáani mu.

Nmu na mi dɪ
Wu-poŋo Tu We dɪm,
nmu wó lwart wəənu.

¹¹ N na jigɪ swan cɪga cɪga,
n laan wó na muwwe-dɛeri mu.

N bina yam wó gaali lɔɡv baŋa nɪ.

¹² Yi-pɔrv-nyɪm swan yam jaani
nyɔɔrɪ mu ya tui ya pa-o.

Wɔlv nan na yɪ nɔn-lwəənu,
kv tu yɪrani mu wó yaari
kv ɲwaani.

¹³ Kaani wɔlv na ba jigɪ wubɔŋa tun yɪ
bəlibəli-nyɪm mu,

O yɪ wubɔŋ-tɪgɪra tu mu, o kwəri o ba
ni kɔlvkɔlv kuri.

¹⁴ O je o sɔŋɔ manco-ni dɪm seeni mu
dɪ tuv kum zoŋo yuu nɪ.

¹⁵ O maa tɔɔlt o yaga o bæi
balv na wu cwəŋə nɪ
ba maa kea tun.

¹⁶ O maa tɛ dɪ balv na ge wubɔŋa tun
o wɪ:

«Abam balv maama
na yɪ nayəri-nyɪna tun
ba-na á zv amu sɔŋɔ yo!

¹⁷ Nɔn-gaa lɔɔ wu na bam
tiini ba ywəmmə.

Wɔdiu kɔlv n na wó səgi n dɪ tun
dɪ dim ywəəni mu dwe!»

¹⁸ Nayəri-nyɪna nan yəri nɪ
balv maama na lɛeni ba zv
ka-joro sɔŋɔ tun maŋɪ sɪ ba ti mu.

Curu nan yɔɔri ku su
di o sɔŋɔ vɛrɛ mu.

Pe Solɔmɔn bitar-dindi

10 Pe Solɔmɔn bitar-dindi yam mu tuntu:
Bu wulɔ na jigi wubɔŋ-laaru tun
pai o ko wuu pwɛlɛ.
Si ku na yi bu-joro,
wuntu pai o nu wuu cɔgi mu.
²Nɔɔnu na de lwarum baŋa o ma o na jijigiru,
o bɔ na nyɔɔri ti baŋa ni.
Cwɛ-laaru tɔgum nan wɔ jɔŋi nɔɔnu tuuni juŋa ni.
³Baŋa-We bɔ se si kana ja nɔn-ŋuna.
Ku daari ku na yi nɔn-balwaaru,
We wɔ ci-ba di kulɔ maama ba fra na zuuri tun.
⁴Yawɔɔri jaani yinigɛ mu ku tui ku pai nɔɔna.
Ku daari yawalt-nyum juŋa yi o ni mu.
⁵Wulɔ na nunji o ja faa o zu digɛ ku maŋa
ni tun cu o titi mu.
Wulɔ nan na dɔ faa ni ni tun jaani cavura
yirani mu o ba.
⁶We yu-yoŋo wɔ taa wu nɔn-ŋuna yum ni.
Nɔn-balɔɔ ni-taani nan pai nakɔɔri zaŋi mu.
⁷Nmu na guli nɔn-ŋum gulɛ,
ku ki-m ywɛɛni mu.
Ku daari nɔn-balɔɔ yiri wɔ saari mu.
⁸Wubɔŋa tu jɔŋi zaasum mu.
Wulɔ na ŋɔɔni yɔɔ yirani tun wɔ na cɔgum.
⁹Wulɔ na ve ciga cwɛŋɛ ni,
ku tu ne jaani tiga mu.
Ku daari pipiri-nyina wɔ seeri ba tu.
¹⁰Wulɔ na kwuli ciga,
ku tu beeri najara mu.
Wulɔ na ŋɔɔni yɔɔ yirani tun wɔ na cɔgum.
¹¹Nɔn-ŋum ni-taani nyi di buli-yi
dulɔ na na pai ŋwia tun mu.
Nɔn-balɔɔ ni-taani nan pai nakɔɔri zaŋi mu.
¹²Dunum tui di najara mu,
sono nan yagi ku maa ce woŋo maama wuni mu.
¹³Yi-puri-nyum ni-taani bri swan ciga ciga.
Agebɔŋa nan maŋi si o na waarum mu.
¹⁴Swan tu mu tiji yɛno o yuu ni.
Nɔn-joro ŋwana nan jaani leeru mu ka tui.
¹⁵Nadum jijigiru tum wai ti ci-o di cam.
Zuri nan wɔ cɔgi yinigɛ tiinɛ.
¹⁶Nɔn-ŋuna nyɔɔri yi ŋwia ciga ciga.
Nɔn-balwaaru ŋwuru nan wɔ taa yi waarum mu
ba lwarum ŋwaani.
¹⁷Wulɔ maama na se zaasum,
ku tu wu ŋwia cwɛŋɛ ni mu o veɛ.

Wulɔ nan na vin kurisum,
ku tu wɔ pa o donnɛ di cɔgi.
¹⁸N na mwani di nɔɔnu yi n wu baŋwe,
n yi vwa-fɔru mu.
N na yi bibari nyum, n yi nɔn-joro mu.
¹⁹Ta-fara jaani tusim mu ya tui.
Swan tu wɔ pu o ni mu cumm.
²⁰Nɔn-ŋum ni-taani jigi nyɔɔri mu,
ni sɛbu-poŋo tun.
Nɔn-lɔŋɔ wubɔŋa maa yi weeru yirani.
²¹Nɔn-ŋuna zaasum jigi nyɔɔri
di pai nɔɔna zanzan.
Ku daari jwɛɛru jwɛrim dum mu jigi-ba di gu.
²²Baŋa-We yu-yoŋo mu pai ku gari nɔɔnu yira ni.
Kulɔkulɔ bɔ baari ku tu kwaga.
²³Nɔn-joro mai lwarum kikiɛ o jiri kwɛera mu.
Wubɔŋa tu wuu nan poli kɛm-laaru ŋwaani.
²⁴Nɔn-balwaaru na duri kulɔ tun mu wɔ yi-ba.
Ku daari nɔn-ŋuna wɔ na ba na beeri kulɔ tun mu.
²⁵Vu-du na zaŋi, nɔn-balwaaru ba jigi ziga je.
Ku nan na yi nɔn-ŋuna,
bantɔ fɔgi ba zigi mu ceɔri maŋa maama.
²⁶Yi kwe n tituŋa n ki yawɔɔri-nyum juŋa ni.
Kubɔ taa yi ni wo-nywaanu na nywani yɛlɛ,
naa nyua na wiiri yiɛ te tun mu.
²⁷Nɔɔnu na kwari Baŋa-We,
ku tu wɔ na mumwe-deeri.
Nɔn-balɔɔ nan ba yi o de.
²⁸Nɔn-ŋuna tuna guri di ywɛɛni mu.
Ku daari nɔn-balwaaru tuna wɔ cɔgi lula mu.
²⁹Baŋa-We mu pai ciga tiinɛ na dalum je.
Dl ta maa pai nɔn-balwaaru na cɔgum.
³⁰Nɔn-ŋuna kuri ba gɔ.
Nɔn-balwaaru nan bɔ daani tiga kam baŋa ni.
³¹Nɔn-ŋum ni-taani bri swan mu.
Vwa-fɔru ni nan maŋi si ba pu-di mu.
³²Nɔn-ŋuna ni-taani ywɛmmɛ pugɛ ni.
Ku daari nɔn-balwaaru mu ŋɔɔni
bitar-yɔɔru yirani.

11 Baŋa-We culi nɔɔna balɔ na mai
kampinɛ-bwaŋa ba mai ba maŋi tun mu,
Ku daari balɔ na jigi bwen ciga ciga ba
tuŋi tun mu poli Dl wuu.
²Bri n titi di cavura ve daani mu,
ni tu-n-titi di yi-puru na yi te tun.
³Nɔn-ŋum ciga kam yir-o
pa o ŋwia lana mu.
Nɔn-ŋulɔ vwan yam maa pipiri ya jaan-o.
⁴We na wurɔ Dl waari-m,
n jijigiru daa ba jigi kuri.
N nɔn-ŋunni nan wɔ ci-m di tuuni.

10:10 naa Wulɔ na bwe nɔɔna jaja tun maa beeri bicar-zuru.

⁵Nɔn-ɲuna nɔn-ɲunni dum tini cwəŋə
 jaja mu pa ba veə.
 Kɔ daari nɔn-balwaaru pu-siŋa kam pai
 ba saari ba tui mu.
⁶Ciŋa tiinə nɔn-ɲunni dum mu jɔŋi-ba di yaga.
 Nɔn-ɲullu fra maa jaani-ba.
⁷Nɔn-balwɔ na tɪga, o tuna yam maama
 de did-o mu ya ti.
 O wɔbɔŋa yalɔ maama o na jigi tun daa bá tɔŋi.
⁸Nɔn-ɲuna wú lu cam wuni,
 si di joori di tu nɔn-balwaaru baŋa ni.
⁹Nɔwɔ na gooni wəenu tɪlɔ na yi Wɛ nyum tun
 yəni o cɔgi o donnə di o ni-taani mu.
 Nɔn-ɲuna nan mai yəno mu ba jɔŋi ba titi.
¹⁰Nɔn-ɲuna cwəŋə na pɔri,
 ba tu kum nɔwɔna jigi ywəəni mu ba di.
 Nɔn-balwaaru nan na tu ba na cɔgum,
 nɔwɔna wú taa mwanɪ ba caka mu.
¹¹Nɔn-ɲuna na ki yu-yoŋo ba ki ba tu kum yuu ni,
 tu kum kuntɔ wú na yiri mu.
 Kɔ daari nɔn-balwaaru wú ma ba ni-taani mu
 ba cɔgi ba tu kum.
¹²Wɔlɔ maama na gooni o donɔ,
 ku tu wɔbɔŋa mu muri.
 Wɔbɔŋa tu wú pu o ni mu cumm.
¹³Wɔlɔ na kaagi o ba bɪbara tun
 yəni o bri wo-sisəgiri jaja mu.
 Nɔwɔ wɔlɔ na maŋi di zulə tun nan
 mu wú pu o ni,
 si ya yi nuŋi pooni.
¹⁴Nakwa na tərə si ba wəli pɛ di kwia,
 o tu kum bá zigi.
 Nakwa zanzan nan na wura,
 tu kum wú ki lam.
¹⁵Wɔlɔ na se si o zigi daari nɔn-vəru jɪni ŋwaani,
 ku tu wú na cam.
 Kɔ tu nan na vin si o zigi daari dum,
 kuɔ ci-o cam wuni.
¹⁶Ka-yuru na ne yiri dilɔ tun
 gari nɔn-balwaaru na nai jɪŋguru tɪlɔ tun.
¹⁷ŋwaŋa tu kikiə yam kwe o titi mu.
 Kɔ daari kəm-cɛ-nyum jaani yaara mu
 o tui o titi baŋa.
¹⁸Nɔn-balwɔ ŋwuru nyi di lunluŋu mu ti pa-o.
 Wɔlɔ nan na tɔŋi ciŋa tun wú yɔwɔri o na
 o titɔŋa yam nyɔwɔri.
¹⁹Wɔlɔ na suni o yiə di nɔn-ɲunni titɔŋa,
 ku tu wú ni ŋwia ywəəni.
 Wɔlɔ maa na suni yiə di lwarum kikiə
 tun wú ti mu.
²⁰Baŋa-Wɛ culi balɔ wɔbɔŋa na ywəri tun mu.
 Kɔ nan na yi balɔ na yɔwɔri ba tɔgi cwəŋə tun,
 ba kikiə yam su Dɪ yi mu.

²¹Taani duntɔ bá kwani:
 Nɔn-balwaaru yɔwɔri ba lagi ba na waarum mu.
 Kɔ nan na yi nɔn-ɲuna dwi dum,
 baá taa te ba titi.
²²Kaani na lana yi o yi ka-jɔŋɔ na ba jigi wɔbɔŋa,
 ku nyi di səbu-siŋa zwa-kwani na lagi
 tərɔ mɔmwe ni tun mu.
²³Nɔn-ɲuna fra na tɔgi wəenu tɪlɔ tun wú
 guri lanyirani mu.
 Nɔn-balwaaru tuna nan guri di ban-zɔŋɔ mu.
²⁴Wɔ-yoŋo tu pai mu yi o joori o nai o wəli da.
 Wo-cɛ-nyum maa vin pɛeri
 yi o ba o guri di yinigə.
²⁵Wɔ-yoŋo tu wú na yu-yoŋo nɔwɔna tee ni.
 Nɔwɔ wɔlɔ na pai na o donnə yi ba nyɔ tun,
 baá pa o di na yi o nyɔ.
²⁶Nɔwɔna sɔwɔ lwarum ba pai balɔ na jigi
 wɔdiiru ba səgə tun mu.
 Ba maa tee balɔ na pai ti nuŋə si ba yəgi-ti tun.
²⁷Nmu na tɔŋi n titɔŋa di wɔbɔŋ-ɲuna,
 nɔwɔna wú pu n kwaga.
 Nmu nan na kaagi n beeri lwarum je, nɪ na-di.
²⁸Wɔlɔ maama tuna na tigi o jɪŋguru wuni,
 ku tu wú tu mu,
 si nɔn-ɲum yira zurə mu,
 ni vɔwɔri na kwi tiu yira ni te tun.
²⁹Wɔlɔ na jaani daanum o tui
 o digə tiinə baŋa,
 ku tu bá fɔgi o ni o digə kam ywəəni.
 Nɔn-joro maa wú taa tɔŋi
 o pai swan tu.
³⁰Nɔn-ɲum nyi di tiu kulɔ na pai nɔwɔna
 ŋwia tun mu.
 Wɔlɔ maa na jɔŋi o donnə o yagi tun
 mu suni o jigi swan.
³¹Nɔn-ɲuna na lagi ba na ba titɔŋa
 nyɔwɔri tɪga baŋa ni,
 nɔwɔ-balwɔ di lwarum-kəru laan nan
 wú ki dono mu!

12 Wɔlɔ na se si ba di-o cwəŋə ni tun jigi wɔbɔŋa
 ciŋa ciŋa.

¹Kɔ daari wɔlɔ na culi bwɛa tun wɔbɔŋa muri mu.
²Baŋa-Wɛ yu-yoŋo wɔ nɔn-ɲuna yuu ni mu,
 si ku na yi balɔ na bɔŋi lwarum ba pa ba donnə tun,
 Wɛ wú vanti ba bura mu.
³Nɔn-lɔŋɔ ba fɔgi o jiri nɔwɔri.
 Kɔ nan na yi nɔn-ɲum, o kuri ba gɔi.
⁴Ka-yuru mu pai o baru jigi zulə.
 Kɔ daari kaani wɔlɔ na ku o baru cavura tun,
 o nyi di kwi-yawu mu, ku na jigi o baru kwi ku di.
⁵Nɔn-ɲum yəni o bɔŋi si o ki wo-laaru mu.
 Kɔ daari balɔ na bɔŋi si ba ki balwɔ tun,

manja maama ba buɲi si ba tusi ba donnə mu.
⁶Nɔn-balɔrɔ ni-bitari nyi di o kuɲi gwəənu mu
 o tiɲi si nɔɔna tu da.
 Nɔn-ɲum ni-taanti maa jonji nɔɔna di yaga.
⁷We yəni Dɪ vuvugi nɔn-balwaarv mu Dɪ di tɪga ni
 pa ba yɔɔri ba je,
 Nɔn-ɲum sɔɲɔ nan zigi mu cɛpi.
⁸Yi-puri-nyum yi ba tee-o mu o wubɔɲa ɲwaani.
 Ba maa gooni wulv wubɔɲa na ywəri tun.
⁹Nɔɔnv wulv na tu o titi
 yi o laan za jigi wulv na tɔɲi o pa-o tun,
 ku tu gari wulv na bri o titi kamunni
 yi o ba yi o ni-wudiu tun.
¹⁰Nɔn-ɲum nii o vara mu lanyirani,
 si ku na yi nɔn-balɔrɔ,
 o kəm-laaru titi yi pu-sɲa mu.
¹¹Wulv na se varum tun juɲa yi o ni.
 Wulv maa na kaagi o tɔɲi wo-yɔɔrv tun
 wubɔɲa mu muri.
¹²Wu-lɔɲ-nyum wubɔɲa tigi nɔn-balwaarv
 jijiguru baɲa ni.
 Nɔn-ɲum zigi mu ga cɛpi,
 ni tiu kulv bunnu na jaanti tɪga lanyirani tun.
¹³Nɔn-balɔrɔ vwan mu wɔ joori ya ja-o.
 Ku daari nɔn-ɲum wɔ lu cam wuni mu.
¹⁴N na te wo-laaru di nɔɔna, n wɔ na ku nyɔɔri,
 ni tintɔɲnv na nai o titɔɲa nyɔɔri te tun.
¹⁵Nɔn-joro buɲi ku pai ku na ki te tun manɲi mu,
 Ama wulv na yi swian tu tun cəgi kwia mu.
¹⁶Nɔn-joro mu gari o bri o ban-lum jaja.
 Ku daari, ba na twi wubɔɲa tu,
 o wat o titi o jaana.
¹⁷Wulv na te cɪga taanti dim baɲa ni tun
 pa cɪga mu tɔɲa.
 Wulv nan na fɔi vwan taanti dim baɲa ni
 tun jigi nɔɔna mu o gana.
¹⁸N na wu buɲi n yi, nɲ ta taanti pa di daanti n doɲ,
 ni n kwe sv-lɔɲɔ mu n muv-o tun.
 Yi-puri-nyum ni-taanti nan pa nɔɔna jigi yazurə mu.
¹⁹Cɪga tu taanti ba jeə.
 Ku nan na yi vwa-nyum taanti,
 di lagi di ke yibugsa wuni mu.
²⁰Wulv na buɲi lwarum o pa o doɲ tun
 bicari su di gana.
 Wulv nan na beeri zurim o pa o doɲ
 tun wɔ na ywəəni.
²¹Nɔn-ɲuna ba zɔvri cam wuni.
 Ku nan na yi nɔn-balwaarv,
 ba cam ba fɔgi di tia.
²²Baɲa-We ba tɔɲi di vwa-nyuna,
 si ku na yi balv na tɔɲi cɪga tun,
 Dɪ ve di bantv mu.
²³Wubɔɲa tu ba bri o yəno yɔɔ yɔɔ.
 Nɔn-joro nan kaagi je maama ni mu o
 bri o jwərim.

²⁴Yawalt-nyum je paari baɲa ni mu.
 Yawɔri-nyum maa tɔɲi titɔɲ-dɛera o pai nɔɔna.
²⁵Nɔɔnv bicɔɲɔ na su di lia, o gai baari mu,
 Ku daari bitari-ɲuɲa pai nɔɔnv su di wupolo mu.
²⁶Nɔn-ɲum yəni o wəli o cilɔɲ mu
 si o tu cwəɲə ni.
 Nɔn-balwaarv maa na kwe cwəɲə kalv
 tun jaani-ba ka jeə.
²⁷Yawɔri-nyum na ve si o tɔɔri, o ba lagi o na
 varum di didva di o gv o wɔ.
 Ama nɔɔnv na tɔɲi lanyirani, kontu
 mu yi o jujaani.
²⁸N kikiə na tɔgi cwəɲə,
 n wɔ na ɲwia cɪga cɪga.
 Ku ta wɔ ci-m di tɔvni.

13 Bu wulv na jigi wubɔɲ-laaru tun wɔ jonji o ko kwia.

Ku daari nɔɔnv wulv na pupogi nɔɔna
 tun ba se bwea.
²Nɔɔna wɔ taa di ba sui ba ni-taanti ɲwaani mu.
 Nɔn-ɲullv nan yɔɔri ba beeri nakɔɔri je mu.
³Nɔɔnv wulv na yiri o titi di o ni-bitari
 tun, o yiri o ɲwian mu,
 Ku daari wulv na kari o ɲɔɔni yɔɔ yɔɔ tun
 maa ve o cɔgum je mu.
⁴Yawɔri-nyum fra zɔvri wəənu tilv o na
 bá na tun wuni mu.
 Ku daari wulv na cɛ di titɔɲa,
 oó taa di o sui mu.
⁵Nɔn-ɲuna culi vwan mu.
 Nɔn-balwaarv nan soe cavura kikiə mu.
⁶Cɪga tu titɔɲ-ɲuna jig-o ya kwəli mu.
 Nɔn-balwaarv lwarum dim maa cɔgi-ba.
⁷Nɔɔna badaara pai ba juɲa jigi mu,
 yi ba ba yi ba təɲə jɔgɔ.
 Badonnə di ki ni yinigə mu jigi-ba,
 yi ba jijiguru tiini ti gaali.
⁸Nadum wɔ wanti o ma o səbu
 o ma o jonji o ɲwia o yagi.
 Si ku na yi yinigə tu, nɔɔn-nɔɔnv bá daan-o.
⁹Nɔn-ɲuna ɲwia pooni bri ba wupolo jaja mu.
 Ku nan na yi nɔn-balwaarv,
 ba ɲwia pooni dim wɔ da di dwe mu.
¹⁰Kamunni ɲwe jaani kantɔgɔ yirani mu di tui.
 Balv nan na se kwia tun maa jigi swan.
¹¹Nmu na lɔgiri si n na səbu,
 kuó je lila n jia ni.
 Nmu nan na zuri n yira
 n beeri-ku funfun,
 kuó puli ku pa-m.
¹²N na wari n tuna yam n yi,
 ku bwəri ne.
 Ku daari n wubɔɲa yam na tɔɲi ya pa-m,
 wupolo gaali mu.

¹³Wɔlɔ na vɪn sɪ o jɔŋi kwɪə tɪn
wɔ na cam kɪ baŋa nɪ.
Wɔlɔ maa na jɔŋi ni-kaanum tɪn
wɔ na nyɔɔrɪ kɪ baŋa nɪ.
¹⁴Swan tu zaasum dum nyɪ dɪ buli-yi
dɪlɔ na na paɪ ŋwɪa tɪn mu.
Ya lagɪ ya cɪ nmɔ sɪ tɔvɪnɪ yɪ ja-m.
¹⁵Nɔɔna lagɪ yi-pɔrɪ-nyɪna ni-taanɪ mu.
Nɔn-ŋullɔ nan wɔ na ba cɔgum mu.
¹⁶Wɔbɔŋa tu tɔgɪ yɛno baŋa nɪ mu
o kɪ o wɛɛnu maama.
Nɔn-joro maa kaagɪ o brɪ o jwɛrim dum.
¹⁷Wɔlɔ n na tɔŋɪ tɪn na ba jɪgɪ cɪga,
oɔ ywɛrɪ cwɛŋɛ kam nɪ.
O nan na yɪ cɪga tu,
oɔ kwe wɛɛnu o pa-m.
¹⁸Wɔlɔ maama na vɪn sɪ o jɔŋi kurɪsum,
yɪnɪgɛ dɪ cavura wɔ ja kɪ tu.
Wɔlɔ nan na sɛ zaasum tɪn wɔ na zulɛ.
¹⁹Nabiinu na kɪ o su o fra, kɪ ywɛmmɛ
kɪ pa-o mu.
Jwɛrɪ nan wart sɪ ba yagɪ lwarum kikiɛ.
²⁰Wɔlɔ na mɪ dɪ swan tiɪnɛ tɪn dɪ wɔ ja swan mu.
Kɪ nan na yɪ wɔlɔ na tɔgɪ dɪ jwɛrɪ tɪn,
kɔvɪ tiɪni kɪ zɔ kɪ tu yɪra mu.
²¹Cam zɛli lwarum-kɛrɪ mu sɪ dɪ ja.
Kɪ nan na yɪ nɔn-ŋum,
o nyɔɔrɪ yɪ wo-laaru mu o wɔ na.
²²Nɔn-ŋum wɔ daartɪ jɪjɪgɪrɔ sɪ o biɛ lɛni ba taa dɪ.
Lwarum-kɛrɪ maa lai o jɪjɪgɪrɔ o tɪŋɛ,
sɪ tɪ ba tɪ kweeli nɔn-ŋuna jɪŋa nɪ.
²³Wɔdiiru ya ba jɪgɪ titɔŋɪ yɪnɪgɛ tu kara nɪ.
Cɪga nan je pa ba vrɪ-tɪ ba daart-o.
²⁴Wɔlɔ na pɛ fina kɪ baŋwe dɪ o bu
tɪn, o ba so-o mu.
Kɪ daartɪ wɔlɔ na soe o bu tɪn, o ba yagɪ sɪ
o ma fina o dɪ-o cwɛŋɛ nɪ.
²⁵Nɔn-ŋuna dɪ ba sui ba pwi.
Kɪ daartɪ nɔn-balwaaru ve dɪ kan-kɔrɔ mu.

14 Kaantɪ wɔlɔ na jɪgɪ wɔbɔŋa tɪn lɔ o sɔŋɔ mu.
Kɪ daartɪ wɔlɔ na yɪ joro tɪn, o titɪ mu
lagɪ o joorɪ o vaaru-kɪ dɪ o jɪan o dɪ tɪga nɪ.

²Cɪga tu kikiɛ brɪ nɪ
o kwari Baŋa-We lanyirani,
Kɪ daartɪ nɔn-ŋulɔ kikiɛ brɪ nɪ
o yigɛ tɛrɛ dɪ We.
³Nɔn-joro ni-taanɪ mu beeri waarum dɪ pa-o.
Yi-pɔrɪ-nyum ni bitari nan mu jɔŋ-o sɪ yaga.
⁴N na ba jɪgɪ nabe-vala sɪ n ma n tɔŋɪ,
n tulɛ wɔ ji tuli-kɔra mu.
N nabe nan na tɔŋɪ dɪ dam,
n wɔdiu wɔ gaalɪ.
⁵Wɔlɔ na paɪ cɪga maana tɪn ba fɔ vwan.
Wɔlɔ na fɔɪ vwan taantɪ dim baŋa nɪ tɪn

nan yɔɔrɪ o gaantɪ vwan mu o tɪŋɛ.
⁶Nɔn-poonu na beeri yi-pɔrɔ je,
o bɔ na-kɪ.
Kɪ daartɪ wɔbɔŋa tu ni wɛɛnu kuri
mwali mwali mu.
⁷Pwe n titɪ dɪ nɔn-joro,
benwaantɪ, n bɔ zaasɪ kulɔkɔlɔ o tee nɪ.
⁸Wɔbɔŋa tu yɛno pa o bɔŋɪ o yi mu yɪ o kɪ kɛm.
Nɔn-joro jwɛrim dum maa jɪg-o dɪ gana.
⁹Nɔn-jwɛrɪ ba paɪ lwarum saarum jɪgɪ kuri.
We yu-yoŋo nan wɔ nɔn-ŋuna yuu nɪ mu.
¹⁰Nɔnɔ wɔwɔ na cɔgɪ, kuntɔ tu o didɔa mu
ye kulɔ na kɪ yɪ o wɔwɔ kum cɔgɪ.
O nan na tu o ba o jɪgɪ wɔpolo dɪ, nɔn-nɔnɔ dɪ
bɔ wantɪ o tɔgɪ o maŋɪ o wɔpolo kum.
¹¹Nɔn-balwaaru sam wɔ ji di-dwɛɛnu.
Nɔn-ŋuna dɪ sɪm nan wɔ kɪ lanyirani mu.
¹²Nmu wat n bɔŋɪ nɪ n na ve cwɛŋɛ
kalɔ nɪ tɪn lana.
Ka nan wat ka tu ka guri dɪ tɔvɪnɪ.
¹³Nɔɔna wat ba mwana yɪ ba yigɛ nywanɪ.
Ywɛɛni dim nan wat dɪ guri dɪ wɔ-cɔgɔ.
¹⁴Balɔ wɔbɔŋa na ywɛrɪ tɪn wɔ na ba
titɔŋa ŋwɪuru.
Nɔn-ŋuna dɪ maa wɔ na ba titɔŋa nyɔɔrɪ.
¹⁵Nayɛrɪ-nyum sɛ kulɔ maama na tɔ o
zwa nɪ tɪn mu.
Kɪ daartɪ wɔbɔŋa tu jeeli kulɔ o na jɪgɪ o kɪ tɪn mu.
¹⁶Swan tu zuri o yɪra mu sɪ o cɪ n titɪ dɪ lɛeru.
Nɔn-joro nan lɔgɪrɪ mu yɪ o kaagɪ o tɔŋɪ yɔɔ.
¹⁷Ban-lum tu soe sɪ o taa tɔŋɪ jwɛrim mu.
Ba maa culɪ wɔlɔ na kɪ swan
dɪ o donnɛ tɪn.
¹⁸Wɔlɔ wɔbɔŋa na muri tɪn ve o kweeli
dɪ jwɛrim mu.
Kɪ nan na yɪ swan tu,
o na lwarɪ kulɔ tɪn mu wɔ pa-o zulɛ.
¹⁹Nɔn-balwaaru wɔ cɔɔlɪ nɔn-ŋuna yigɛ nɪ.
Baá loori nɔn-ŋuna sɪ ba kɪ-ba yu-yoŋo.
²⁰Yɪnɪgɛ-tu tɔgɪ-dɔŋ titɪ dɪ cul-o mu,
kɪ daartɪ nadum cilonnɛ nan yɪ zanzan mu.
²¹Wɔlɔ na yɛni o nusɪ o donnɛ tɪn kɪ lwarum mu.
Kɪ nan na yɪ wɔlɔ na kɪ nabwɛnɛ lanyirani tɪn,
We yu-yoŋo wɔ taa wɔ kɪ tu yuu nɪ.
²²Nɔɔna balɔ na jɪgɪ bubɔŋ-balwaaru tɪn,
ba wɔ tɔsɪ cwɛŋɛ mu.
Ama, balɔ na jɪgɪ bubɔŋ-ŋuna tɪn, ba tɔŋɪ
dɪ yɪ-nɔnɔ dɪ cɪga mu.
²³Titɔŋ-cɛera dwi maama jɪgɪ nyɔɔrɪ.
Ni-taanɪ yirani nan jaantɪ
zɔrɪ mu dɪ tui.
²⁴Jɪjɪgɪrɔ yɪ zulɛ mu tɪ paɪ swan tiɪnɛ.
Jwɛrɪ maa kaagɪ ba tɔŋɪ jwɛrim yirani.
²⁵Nɔnɔ na pɛ maana cɪga cɪga,
wuntɔ wɔ jɔŋɪ o dɔŋ ŋwɪa o yagɪ mu.

Balu nan na fɔi vwan taani dim banja ni tun
jigi ba donnə ba cɔga.

²⁶ Nɔɔnɔ wulu na kwarɩ Baŋa-We,
ku tu wubuŋa wó kɩ dam.

O biə di wó na dalum je.

²⁷ Nmu na kwarɩ Baŋa-We,
ku nyi di buli-yi dilu na na pai ŋwia tun mu.

Ku lagi ku ci nmu mu si tɔvni yi ja-m.

²⁸ Pɛ wulu tuw na jigi nɔn-biə zanzan tun
wó na zulə lanyirani.

Pɛ wulu nɔn-kɔgɔ na muri tun ba jigi paari o di.

²⁹ Wulu na wai o bicari o jaani tun bri
ni o pɔvri mu.

Wulu na bri o ban-lum tun maa bri jwərim yirani.

³⁰ Nɔɔnɔ wuu na tigə, ku tu yira wó zuri.

Wu-guru nan yi yawu mu ku gu.

³¹ Wulu na pɛ ku zu yinigə tu yira,
ku tu twi o Naanu wum mu.

Wulu nan na kɩ nabwənə lanyirani,
ku tu zuli We mu.

³² Lɛeru na tuə, nɔn-balwaarv bá wanti ba zigi.
Nɔn-ŋuna nan wó na dalum je,

di tɔvni maŋa ni di.

³³ Swan ciga ciga mu wu yi-puri-nyina wubuŋa ni.
Ya nan ba lwara jwəru titari ni.

³⁴ Kəm-laaru na su tu kulv tun,
ku yiri zaŋi wɛɛni mu.

Ku daari kəm-balwaarv jaani cavura mu ti tui
ti pai nɔɔna.

³⁵ Pɛ wuu wó poli di o tintuŋv wulu
na tuŋi di swan tun.

Si ku na yi wulu na tuŋi jwərim tun,
o banti wó zaŋi ku tu baŋa ni mu.

15 Nmu na ləri taani di ni-bwəm, ku pipiri banti
mu.

Ku daari bitara kalv na pogili nɔɔnɔ tun,
ka pai bam zaŋi mu.

² Yi-puri-nyina pai yəno jigi kuri mu.
Ku daari nɔn-joro ni na puri,
jwərim yirani mu nuŋə.

³ Baŋa-We duli Dl yiə Dl nii je maama mu.
Dl ye nɔn-balwaarv di nɔn-ŋuna na jigi
kulv ba kɩ tun.

⁴ Taani na zurə pugə ni, ku nyi di tiu kulv
na pai ŋwia tun mu.

Ku daari ni dilu na ŋɔɔni bitari-balwaarv
tum cɔgi pugə mu.

⁵ Nɔn-joro ba joŋi o ko zaasum.
Wubuŋa tu se kurisum mu.

⁶ Nɔn-ŋuna sam su di jijiguru mu.
Nɔn-balwaarv maa lai wənu ba tinji

yi cam ba di ja-ba.

⁷ Yi-puri-nyina jigi yəno ba jagi mu.
Jwəru nan wari kuntu ba kɩ.

⁸ Baŋa-We culi nɔn-balwaarv na kwe pɛera
yalv ba pa-Dl tun.

Ku daari Dl wubuŋa tɔgi wɛ-loro kulv
nɔn-ŋuna na kɩ tun mu.

⁹ Baŋa-We culi nɔn-balwaarv kikiə yam mu.
Ku nan na yi balv na tɔgi nɔn-ŋunni kikiə tun,
Dl soe bantu mu.

¹⁰ Wulu na ywəri ciga cwəŋə kam,
baá waar-o mu,

Wulu di na kwarɩ si ba bwɛ-o, oó ti mu.

¹¹ Tɔvni di curu titi yi jasi mu Baŋa-We yigə ni.
Nabiinə bicara mu Dl laan bá taa ye na?

¹² Nɔɔnɔ wulu na pupogi woŋo maama
tun ba lagi kurisum.

O maa pwe o titi di swan tiinə.

¹³ Nɔɔnɔ wuu na poli, ku bri o yibiyə ni mu.

Ku daari wulu wuu na cɔgi yibiyə wó nywani mu.

¹⁴ Yi-puri-nyim beeri si o lwarɩ ciga mu.

Nɔn-joro nan yɔɔri o puuri jwərim mu o su o pugə.

¹⁵ Yinigə tu ŋwia yɔɔri ka yi yaara yirani mu.

Ku nan na yi wulu wuu na poli tun,
de maama nyi di candi-fara mu o jigi o di.

¹⁶ N jija na ba gara
yi n kwarɩ Baŋa-We
gari n jijiguru na gaali
yi n wu cam wuni.

¹⁷ Sono na wu mɛ
yi ba di dwə-vɔɔru yirani tun
gari sibɔŋɔ na wura
yi ba dɔni nwana ba sui.

¹⁸ Ban-lum tu fɔgi o wiiri kantɔgɔ mu o kɩ da.
Ban-punu tu maa zuri najara.

¹⁹ Yawɔri-nyim ŋwia nyi di sabari na
vri kara te tun mu.

Nɔn-ŋum cwəŋə kam kwe mu ka palisi.

²⁰ Bu wulu na jigi wubuŋ-laaru tun pai
o ko wuu pwələ mu.

Ku nan na yi nɔn-joro,
wuntu bri o ba nigɩ o nu.

²¹ Wulu wubuŋa na muri tun jigi wupolo
di jor-kikiə mu.

Wubuŋa tu kikiə maa tɔgi cwəŋə lanyirani.

²² Kwia na təri mɛ tun wənu ba tɔgi cwəŋə.
Yigə tiinə nan na daga, ku kwe wənu mu.

²³ Lərə yalv na lana tun jaani wupolo mu ya tui,
Taani na tagi di maŋa ni, di kwe wənu
mu lanyirani.

²⁴ Yi-puri-nyim kikiə wó pa o na mumwɛ-dɛeri,
si ku ci-o di tɔvni.

25 Baŋa-We wó yigi kamun-nyim sɔŋɔ Dɪ dɪ tɪga nɪ.
Dɪ maa yiri kadənə tɪga sisəm dɪm.
26 Baŋa-We culi nɔn-balwaarɔ wubɔŋa yam mu,
sɪ kv na yɪ ta-ŋɔna,
Dɪ yi sui yantɔ mu.
27 Wɔlv na buŋɪ sɪ o duni kampinə baŋa nɪ tun
wó pa cam yi o digə tiinə mu.
Kv daari wɔlv na culi vwa-titɔŋa tun wó daani.
28 Nɔn-ŋum wó sigi bule mu sɪ o ta taani.
Nɔn-balwɔ ni nan na puri,
Iwarim taani yirani mu nuŋə.
29 Baŋa-We sun Dɪ zwa dɪ nɔn-balwaarɔ kərə.
Kv daari, Dɪ yəni Dɪ cəgi nɔn-ŋɔna we-loro mu.
30 Nɔnɔv yibiyə na poonə,
kv pat wɔpolo mu.
Ta-ŋɔna maa pat nɔnɔv wɔv tigə.
31 Wɔlv na sɛ zaasim dilɔ na jigi jwa,
kv tu dɪ swan tiinə wó taa ve daani.
32 N na culi sɪ ba bwɛ-m,
n jigi n titɪ mu n ni.
Wɔlv maa na sɛ zaasim tun yi wó puuri.
33 Nɔnɔv na kwari Baŋa-We, kv pa-o yi-puru mu.
Ka-tu-ka-titi dɪ maa tɔgi zulə yigə.

16 Nabiinə wat ba buŋɪ ba jaani ba na wó kv kulɔ jwa seeni.

Baŋa-We nan mu jigi ni sɪ Dɪ ta Dɪ guri.
2 Nabiinə buŋɪ nɪ ba kikiə maama yɔɔri
ya tɔgi cwəŋə mu.
Baŋa-We nan yəni Dɪ maŋɪ ba bicara mu
Dɪ lwarɪ ya na yɪ te tun.
3 Kv Baŋa-We yigə da
n titɔŋɪ maama wɔni,
sɪ n na buŋɪ n ja kulɔ tun
tɔŋɪ kv pa-m.
4 Baŋa-We kv wɔŋo maama yɪ kv jigi bu mu.
Nan dɪ We na naani nɔn-balwaarɔ tun dɪ, kv yɪ
cam-de dilɔ na buni tun dɪ ŋwaani mu.
5 Baŋa-We culi kamun-nyina,
ba cɪga sunɪ ba lagɪ ba na cam mu.
6 Nɔnɔv na jigi sono dɪ cɪga ba pa We,
We wó yagɪ ba lwarim Dɪ cɛ-ba mu.
Nɔnɔv na kwari Baŋa-We,
kv cɔ-ba dɪ lwarim mu.
7 Nɔnɔv kikiə na tɔgi dɪ Baŋa-We wubɔŋa,
We pat o dɪ balɔ ya na wari daani
tun mɪ daani mu.
8 N na yɪ yinigə tu
yɪ n tɔgi cɪga
gari n na yɪ nadum
yɪ n wɔ vwan wɔni.
9 Nabiinu wat o jeeli o titɪ nɪ
o na wó kv kulɔ jwa seeni.

Baŋa-We nan mu wó bri cwəŋə sɪ o taa tɔga.
10 Pɛ wó da We cɪga kam ŋwaani o ŋɔnɪ dɪ dam.
O na dɪ taani, o ni-taani dɪm bá tusi.
11 Baŋa-We lagɪ sɪ nɔnɔv maŋɪ wəənu cɪga
cɪga mu ba pa daani.
Dɪ maa nii Dɪ nai ba na jigi bwen silɔ
ba maa tɔŋɪ tun.
12 Pwa culi lwarim kikiə.
Paari nan zɪga cɪga ŋwaani mu.
13 Pɛ yi wó su balɔ na te cɪga tun ni-taani.
O maa soe balɔ na ŋɔnɪ cɪga taani ba bri-o tun.
14 Pɛ bani na zaŋɪ dɪ wɔlv,
kv tu wó wani o tɪ lɪla.
Swan tu wó pa pɛ bani dɪm tɔ mu.
15 Pɛ lanyirani dɪm na kwəli wɔlv,
kv tu wó na ŋwɪa.
O wɔv na de nɔnɔv wɔlv kikiə,
kv nyɪ dɪ dɔv na nɪa duum maŋa nɪ tun mu.
16 Nɔnɔv na jigi yi-puru dɪ yəno
gari o na jigi səbu-sɪŋa dɪ səbu-poŋo.
17 Nɔn-ŋɔna cwəŋə yɔɔri mu yɪ ba cɪ
ba titɪ dɪ lwarim.
Wɔlv maa na ye o na-vəli ni nɪ tun wó
jɔŋɪ o titɪ o yagi.
18 Zəŋɪ-n-titi ba cəgi nɔnɔv bile.
Wɔlv na bri o titɪ tun wó tɔ mu.
19 Nmu na tu n titɪ
yɪ n je dɪ yinigə tiinə
gari n na je dɪ kamun-nyina
sɪ ba pɔɔri wəənu tilɔ ba na vri tun wɔni ba pa-m.
20 Wɔlv na kv o wɔŋo maama dɪ yi-suna
tun ve yigə mu.
Wɔlv nan na kv wɔ-dɪdɔv dɪ Baŋa-We
tun jigi yu-yoŋo.
21 Wɔlv na wat o maasi wəənu tun bri nɪ o yi puuri.
Wɔlv taani na ywəmmə pugə nɪ tun,
nɔnɔv wó jɔŋɪ o zaasim.
22 Yi-puru nyɪ dɪ buli-yi dilɔ na
na pat ŋwɪa tun mu
balɔ na jigi-kv tun tee nɪ.
Kv daari jwəəru jwərim dɪm mu wó waari-ba.
23 Swan tu wubɔŋa mu pat o ni-taani jigi kuri.
Nɔnɔv maa cəgi yɪ ba sɛ-dɪ.
24 Bitari-ŋɔna ywəmmə nɪ tɔvru tun mu.
Sɪ maa pat bicar-zuru dɪ yazurə.
25 Nmu wat n buŋɪ nɪ n na ve cwəŋə
kalɔ nɪ tun lana.
Ka nan wat ka tu ka guri dɪ tɔvni.
26 Nɔnɔv kana mu yig-o ka dɪ titɔŋ-deera wɔni.
O ni-wɔdiu ŋwaani mu o tɔŋa.
27 Nabiin-wu-kurru mu buŋɪ lwarim ba
pat ba donnə.
Ba ni bitari titɪ dɪ nɪ min-vɔgv mu te.

²⁸ Nɔɔnɔ wulɔ na gooni nɔɔna tun soe kantɔgɔ mu.

Bibarɔ nyum maa jagɔ ciloŋɔ.

²⁹ Nɔɔnɔ wulɔ na yi wu-lɔŋ-nyum tun sugɔ
o donnɛ mu si ba tusi.

O laan ma dɛ ba cwɛ-balɔrɔ ni.

³⁰ Nɔɔnɔ na pugɔ o yiɛ si o kɛ kɛm-balɔrɔ,
yi o jɔgɛ o ni-wɔɔrɔ o dɔna,

kuntɔ tu maŋɛ o kɛ lwarum mu.

³¹ Yu-pwe yi nunwaŋa yipugɛ mu.

Nɔn-ŋɔna nan mu wai-sɛ ba yi.

³² Ban-pɔnɔ tu garɛ babɛa.

Wulɔ na wai o titi o jaana,

ku tu garɛ wulɔ na wai tu maama o di tun.

³³ Nabiinɛ wɔ ta jɔrɔ mu.

Ku nan yi Baŋa-We mu

wɔ brɛ kulɔ na wura tun.

17 Nmu na di gɔli-katɔgɛ dɛ ni-mɔrɔ,
ku garɛ balɔ na di ba sui
yi ni-kantɔgɔ wu ba sɔŋɔ ni tun.

² Gambaa yi na pɔuri, oɔ di dam sɔŋɔ tu
bu-kayaa baŋa ni.

Ba na lagɛ ba pɔuri sɔŋɔ tu wum jɔjɔru,
baá ga-o ba wɛli sɔŋɔ kum biɛ wɔni
si o na o nyum.

³ Min-vɔgɔ paɛ ba ye sɛbu-pɔŋɔ dɛ
sɛbu-sɔŋa lam mu.

Ku daari Baŋa-We mu wai Dɛ brɛ nabiinu
bɛari nyunyɔgɔ.

⁴ Nɔn-balɔrɔ zwe yi kuɔ mu si o cɛgi bitar-balɔrɔ.
Vwa-fɔru dɛ maa cɛgi ba na gaani vwan
ba tiŋi te tun.

⁵ N na mwanɛ yinigɛ tu, n twɛ wulɔ na
naan-o tun mu.

N ma n na cakɛ dɛ n donɔ cam, waarum wɔ yi-m.

⁶ Nankwi nai zulɛ ba naaru ŋwaani mu.
Biɛ dɛ maa wɔ taa jɔgɛ wɔpolo ba kwɛ
dɛ ba niinɛ ŋwaani.

⁷ Ta-ŋum wu maŋɛ dɛ nɔn-wo-kurɔ.
Vwan fɔm tiini ku wu maŋɛ dɛ Pabu.

⁸ Nɔɔnɔ wulɔ na jaani dim
o vu o pa o donɔ,

ku tu buŋɛ ni o jɔgɛ wo-kuri mu
si o maa na wɔŋɔ kulɔ maama
o na lagɛ tun.

⁹ Nmu na kwe n donnɛ kɛm-balwaarɔ n cɛ-ba,
n brɛ sono mu.

Ku daari bitari-gulɛ cɔgɛ sɔŋɔ mu.

¹⁰ N na bwe wubɔŋa tu bidwi:
kuɔ zɛn-o,

ku dwɛni n na kwe funa
n magɛ nɔn-joro kuni bi.

¹¹ Nɔn-balwaarɔ mu ba se

ba paɛ ba yigɛ tiinɛ.

Kɛm-cɛ-nyum nan mu wɔ ba
o pa ku zu ba yira.

¹² N na ve n jeeri nywɛnkurɛ kalɔ ba na
vri ka biɛ ba daari-ka,

garɛ n na jeeri nɔn-joro na wura o tuŋɛ jwɛrim.

¹³ N na kwe lwarum si n ma n ŋwi lanyiranɛ kɛm,
lwarum bá fɔgɛ dɛ nuŋi n sɔŋɔ ni.

¹⁴ Najara na puli, ya yagum camma,
ni bugɛ na pɔuri pa ka na wuuri yɔ te tun mu.

N na cigɛ da-lɔŋɔ ku yigɛ ni gara.

¹⁵ Baŋa-We culi si nɔɔnɔ pa nɔn-balɔrɔ bura,
naa si nɔɔnɔ vanti cigɛ tu o bura.

¹⁶ N na cɔgɛ sɛbu nɔn-joro baŋa ni si o beeri swan,
ku yi kafɛ mu.

Beŋwaani, o bá fɔgɛ o ja swan.

¹⁷ Ciloŋ-ŋum zigɛ n kwaga ni mu maŋa maama.

Cɔrru wura si ba wɛli-m cam maŋa ni mu.

¹⁸ Wulɔ na li o yuu o zigɛ si o donɔ jɔŋi jɔni,
ku tu wubɔŋa muri mu.

¹⁹ Wulɔ na lagɛ kantɔgɛ tun lagɛ lwarum kɛm mu.
Zɛŋi-n-titi tu maa beeri cɔgum.

²⁰ Wulɔ wubɔŋa na ywɛri tun kulokulɔ
ba yɔɔri cwɛŋɛ.

Niɛ yale yale tu maa zɔuri cam wɔni.

²¹ N bu na yi joro, banti mu wɔ gu-m.

Nɔn-joro ko wuɔ maa ba fɔgɛ ku tigɛ.

²² Wulɔ wuɔ na polɛ maŋa maama,
ku tu jɔgɛ yazurɛ mu,

Yi-nywana nan yi yawu mu ku guɛ lula.

²³ Nɔn-balɔrɔ sɛgi o jɔŋi dim mu
si o ma kwuli cigɛ kam.

²⁴ Wu-pɔuri-nyum jaŋa si o yi pɔuri mu.

Nɔn-joro wubɔŋa nan kaagi ya beeri
mu yɔɔ yiranɛ.

²⁵ N bu na yi joro, banti mu wɔ gu-m.

Bu dwi dim kuntɔ jɔgɛ zɔnnɛ mu o kɛ o tiinɛ.

²⁶ Ku dai ku cwɛŋɛ ni si n waari

wulɔ na yɛri wɔŋɔ ni ni tun,

naa si n magɛ nɔn-yuu dɛ o cigɛ.

²⁷ Wulɔ ni-taani na ba daga tun mu brɛ
ni o lwarɛ cigɛ.

Wulɔ maa na ba wuuri dɛ o taani tun mu sunɛ o ye.

²⁸ Nɔn-joro na yi cumm dɛ o ni ŋwaŋa kam,
ba wi o yi pɔuri mu.

O na wai o ni o pui,

ba wi o wai wɛnɛnɛ o kuri da-wɔni.

18 Wulɔ na ba yi dɛ nɔɔna tun nii o titi yiranɛ mu.
O ba nigɛ yi-pɔuri-nyum wubɔŋa.

² Jwɛaru yigɛ tɛrɛ si ba zaasi swan,

Bantu yɔɔri ba nii si ba ta ba wubɔŋa mu.

³ Pu-sɔŋa kikiɛ ve dɛ cavura mu,

Kəm-balwaarɔ nan ba yáalt nɔɔnɔ bɛ.

⁴Nabiinu ni-bitari luunə nɪ nɪw wɔ
na-luŋə doŋ mɔ.

Swan taantɪ nan nyɪ dɪ bu-tɔla na zɪgɪ
buli-yi nɪ ka ve tun mɔ.

⁵Kɔ daɪ kɔ cwəŋə nɪ sɪ n wəli nɔn-balɔɔ
sɪ o lu taantɪ wɔnɪ,

yɪ n daartɪ n cɪ wɔlɔ na yəri wɔŋo ni nɪ
tɪn sɪ o yɪ na bɔra.

⁶Nɔn-joro ni-taantɪ jaantɪ kantɔgɔ mɔ dɪ tui.

O ŋwaŋa kam ŋwaantɪ oó su magɪv mɔ.

⁷Nɔn-joro ni-taantɪ mɔ joori dɪ cɔg-o.

O tɪtɪ taantɪ yəni dɪ dɪ-o mɔ.

⁸Bɪbartɪ nyɪm ni-taantɪ nyɪ dɪ
wɔdi-yoŋo na duri solololo
kɔ tu nabiinu kana nɪ tun mɔ.

⁹N na kwari yawɔɔ dɪ n tutɔŋa,
n dɪ wo-cɔgɪv ba gari daantɪ.

¹⁰Baŋa-We yɪrɪ dɪm yɪ dalum je cɪga cɪga mɔ.

Nɔn-ŋɔna maa duri ba zɔvɪ da yɪ ba nai siun.

¹¹Nadum jɪjɪgɪv tum wai tɪ cɪ-o dɪ cam.

O buŋɪ nɪ tɪ kwəl-o nɪ tw kəbrə na
kwəli-kɔ te tun mɔ.

¹²Ka-zəŋi-ka-tɪtɪ mɔ yəni kɔ loori cɔgɪm.

Ka-tu-ka-tɪtɪ dɪ maa tɔgɪ zulə yigə.

¹³Nmɔ na gari n ləri taantɪ n ti,
yɪ n ta wɔ cəgi sɪ n lwarɪ dɪ kuri,
kɔ te n kuri nɪ n jwərim dɪm kə jɪŋa mɔ.

¹⁴N wubuŋa na ba se ya pat n yawɔ,
kú wəli-m mɔ sɪ n na dam.

Kɔ daartɪ n tuna na ti dɪ n yawɔv kɔm,
n daa n bá wantɪ n ja n tɪtɪ.

¹⁵Yi-pɔrɪ-nyɪm sunɪ o yɪə
sɪ o zaastɪ swan mɔ,

Swan tiinə maa cəgi kwɪə.

¹⁶Pɛɛrɪ wú pɔrɪ cwe zanzan dɪ pa-m
sɪ nɔɔna maama cəgi n taantɪ,
dɪ nɔn-kamunə dɪ.

¹⁷Nɔɔnɔ na dɛ yigə o ŋɔɔnɪ sariya dim jəgə nɪ,
kɔ nyɪ dɪ o jɪgɪ bɔra mɔ.

Kɔ vu kɔ yɪ maŋa kalɔ o sɪbarɔ wɔm na
wú ba o twanɪ o ni tun.

¹⁸Dɪdɛera bale na magɪ ni-kantɔgɔ,
kɔ maŋɪ sɪ ba ta jɔɔ mɔ
sɪ ba lwarɪ wɔɔ mɔ jɪgɪ cɪga.

¹⁹Ni-kantɔgɔ pwe nɔɔna daantɪ mɔ.

Nɪ kɔ na cana sɪ nɔɔnɔ bwəri pɪna digə o zɔ te tun,
n na pɛ n cɔv wɔ cəgi,
kɔ tiini kɔ cana sɪ á kwe daantɪ.

²⁰Ni-wɔdiu sui kana mɔ.

Ni-taantɪ maa zuri bɪcarɪ.

²¹Tɔvɪnɪ dɪ ŋwɪan maama wɔ nabiinu
dindəlimi baŋa nɪ mɔ.

Wɔlɔ na soe ŋwaŋa tun, oó di ka biə.

²²N na di kaantɪ, n nɛ wo-laa.

Kɔ yɪ Baŋa-We mɔ kɪ-m yu-yoŋo.

²³Yinigə tu magɪ a japoori a loori sɪ o
na yibwənə mɔ.

Kɔ daartɪ nadum nan yəni o ləri dɪ ni-cɛɛrɪ mɔ.

²⁴Yuudɔŋo wai kɔ cɔgɪ nɔɔnɔ.

Kɔ daartɪ cilɔŋ-sono wura
o na gari nu-pugə bu.

19 Yinigə tu na je dɪ o cɪga
gari nɔn-joro na jɪgɪ niə yale yale.

²N na lagɪ kəm yɪ n laan yəri-ka,
kɔ ba lana.

Nɔɔnɔ na ve lɪla lɪla, o lagɪ o tɔ lwarɪm wɔnɪ.

³Nabiinə tɪtɪ jwərim mɔ jɪgɪ-ba dɪ cɔga,
yɪ ba joori ba jɪgɪ dɪ Baŋa-We.

⁴Jɪjɪgɪv tu wú na badonnə zanzan.

Yinigə tu badonnə nan duri ba daartɪ-o mɔ.

⁵Wɔlɔ na fɔi vwan taantɪ dim baŋa nɪ,
kɔ tu wú na waarɪm.

Wɔlɔ maa na gaantɪ vwan o tiŋi, o dɪ bá lu.

⁶Nɔɔna zanzan beeri sɪ nadum mɔ taa
lagɪ ba taantɪ.

Nɔɔna maama maa lagɪ wɔ-yoŋo tu ni-taantɪ.

⁷Yinigə tu cɔrvɔ tɪtɪ lɔ-o mɔ.

O badonnə dɪ nan bá duri ba daartɪ-o na?

O na kwaantɪ o tɔgɪ-ba o loori te dɪ,
o bá na-ba.

⁸N na jɪgɪ yəno,
nɪ nɪi n tɪtɪ baŋa nɪ.

Yi-pɔrɪv maa wú pa-m yigə-vəŋə.

⁹Wɔlɔ na fɔi vwan taantɪ dim baŋa nɪ,
kɔ tu wú na waarɪm.

Wɔlɔ maa na gaantɪ vwan o tiŋi, o yɪrɪ wú je.

¹⁰Nɔn-joro wɔ maŋɪ sɪ o taa di o ni.

Kɔ laan nan wú kɪ te mɔ
sɪ gambaa di dam pabiə baŋa nɪ?

¹¹Yi-pɔrɪ-nyɪm pɪnɪ o bantɪ mɔ.

Ba na maŋɪ ba cɔgɪ o yigə,
o kɪ nɪ o ba nai mɔ tun.

¹²Pɛ bantɪ na zaŋɪ,
kɔ nyɪ dɪ nyoŋo mɔ laara.

O nan na kɪ wɔlɔ yu-yoŋo,
kɔ nyɪ dɪ nyɔɔnɔ mɔ tɔ ga-lɛɛrv baŋa nɪ.

¹³Bu-joro yɔɔrɪ o pat kɔ jɪgɪ o ko mɔ kɔ ni.

Kaantɪ wɔlɔ na yɪ najarjarɔ nyɪ dɪ dɔa na
nɪa ka ba waara tun mɔ.

¹⁴Kwə kwe jɪjɪgɪv mɔ ba pat ba biə,
sɪ kɔ na yɪ ka-yɔrv, Baŋa-We yɪrantɪ mɔ pat.

¹⁵Yawɔɔ pat nɔɔnɔ dɔ mɔ,
nɔɔnɔ wɔlɔ na ba lagɪ tutɔŋa tun, kana wú ja-o mɔ.

¹⁶Wɔlɔ na se zaasɪm tun wú jɔŋi o tɪtɪ o yagɪ.

Ku daari, n na jigi We niə yam n goonə,
nɩ ti mu.
¹⁷ Wulɔ na jigi wu-yoŋo di yinigə tiinə,
ku tu jini o pa Baŋa-We mu.
 We nan wɔ joori o yiri ku tu jini o pa-o.
¹⁸ Di n biə cwəŋə ni yi pwələ ta tigi ka pa-m.
 Yi wəli-ba si ba jwa na cɔgum.
¹⁹ Nɔɔnɔ wulɔ na pai o cwe tiini di zaŋi tun,
kuntɔ tu maŋi si o na cam mu ku ŋwaani.
 N na wu pe o na cam dum, nmu laan ta fɔgi
n pa-o baari mu n wəli da.
²⁰ N na cəgi kwia yi n joŋi zaasum,
n jwa wɔ ji yi-puri-nyum mu.
²¹ Nabiinu na buŋi si o ki kulɔ tun ba lwarɩ ku tiə,
Ku nan yi Baŋa-We wubɔŋa yam mu wɔ zigi.
²² Kulɔ na yi wo-cɛɔ tun mu maŋi si
nɔɔna bri sono daani.
 Yinigə tu maa gari vwa-fɔru.
²³ Nɔɔnɔ na kwari Baŋa-We,
o wɔ na ŋwia.
 O ta wɔ sin mu cɔnɔ,
yi cɔgum bá yi-o.
²⁴ Yawɔri-nyum wari o pa o juŋa vu o ni.
²⁵ Nan magi nɔɔnɔ wulɔ na pupogi o donnə tun,
si kub pa nayəri-nyum zaasi woŋo.
 N na cogi wubɔŋa-tu, oɔ lwarɩ kulɔ kum
ba na lagi si o zaasi tun.
²⁶ Bu wulɔ na ki o ko balwarum, o daari
o zəli o nu o yagi tun,
o ki o tiinə mu cavura, o daari o cɔgi ba yiri.
²⁷ Amu bu, n na yɔɔri n vin zaasum,
n nan ywəri yəno cwəŋə kam ni mu kuntɔ.
²⁸ Maana tu wulɔ na yi nɔn-kafɛ tun ba
nigi sarɩya dim cwe sum.
 Lwarum-kəm nan ywənə di nɔn-balwaaru
mu, di ba niə ŋwen sum.
²⁹ Nɔɔna balɔ na pupogi ba donnə tun
maŋi di waarum mu,
yi jwəru maŋi di magiru.

20 Sa-nyɔri pai nɔɔnɔ tɔŋi jwərim mu.
 Sa-dɛera maa pai nɔɔnɔ soe najara.
 Sana na gani wulɔ maama tun ba jigi swan.
² Pe na wu ban-zɔŋɔ wɔni, ku nyi di nyoŋo
na suuri tɛ tun mu.
 Nɔɔnɔ na fɔgi o wəli banɩ dum kuntɔ, ku tu
kwe o ŋwian mu o ki cam wɔni.
³ Wulɔ na ci o titi di najara tun wɔ na yiri.
 Ku daari nɔn-joro beeri najara je mu si o ki.
⁴ Yawɔri-nyum na kwari varum tun,

baá taa tɔŋi faa yi o je o nii mu.
⁵ Nabiinu wubɔŋa luunə ni nunu wu
na-luŋə doŋ mu.
 Wubɔŋa tu nan mu wat-ya o varɩ o lia.
⁶ Zanzan tɛ di ni-vɔɔ ni: ba yi ciga tiinə.
 Ciga tu nan ba yi.
⁷ Nɔn-ŋum ŋwi o ŋwia pa ka tɔgi cwəŋə mu.
 O biə balɔ na wɔ saŋi o kwaga ba ba
tun jigi yu-yoŋo.
⁸ Pe na jəni si o di nɔɔna taani,
o maani taani dwi maama mu o niə,
si o li lwarum o yagi.
⁹ Wɔɔ mu wɔ wanti o ta ni:
o wubɔŋa maama yɔɔri ya yi ciga,
yi lwarum tərə o ŋwia wɔni?
¹⁰ Baŋa-We culi si ba ki kampinə,
Ku na yi di duuni maŋum laŋa ni, na
bwaŋa maŋum laŋa ni.
¹¹ Bu-dɔŋɔ titɔŋ-ɛ mu pai ba maŋi ba lwarɩ ni
o na-vəli wɔ ki lam, di wɔ yɔɔri.
¹² Zwa na cəgə yi yiə di nii tun, Baŋa-We mu ki-ti.
¹³ Yi ta n dɔ zanzan, si yinigə wɔ ja-m.
 Nan puuri n yira si n ta n di n sui.
¹⁴ Yəllu maama tɛ ni wənu yəgə dana mu.
 O nan na yəgi o ti, o wi o pugi mwali.
¹⁵ Səbu-sɩŋa di kandwa-ŋuna wat ti daga ti gaali.
 Ku nan na yi yəno taani,
ku tiini ku jigi lɔnni.
¹⁶ Nɔɔnɔ na sɛ si o zigi
si vəru di jini nmu tee ni,
ku maŋi si n joŋi ku tu gwar-bwərə mu n wəli da.
¹⁷ Kampim wənu dim ywəmmə.
 Ama n ni dum na tu di ba di su, ku laan wɔ ji
kandwa-wɔɔ mu n ni dum wɔni.
¹⁸ Bwe di n donnə si n daari
n kikili n wubɔŋa jəgə didva.
 Nan yi ve najara ni yi n wu joŋi kwia.
¹⁹ Ta n ye bɩbari nyum ni ni,
si o wari o pɩni taani.
 Ta n ci n titi di balɔ na wari ba niə ba pu tun.
²⁰ Wulɔ na jigi o ko naa o nu yiri o cɔga,
o mumwe wɔ da di ti,
ni mim na da di dwe
titi ni te tun mu.
²¹ N ko na tiga o daari jijiŋru o pa-m yi n muri,
ti bá kwe-m n nɔn-kəri maŋa ni.
²² Yi buŋi n titi ni n wi:
«Amu wɔ yiri lwarum kikiə jini mu.»
 Ta n cəgi si Baŋa-We jaŋi Di pa-m.
²³ Baŋa-We vat kampin-nyuna ni-taani.

Bwen silv na dai cɪga cɪga tun ba lana Dɪ tee ni.

²⁴ Baŋa-We mu tiŋi cwəŋə Dɪ pa dɪbam
sɪ dɪ taa veə.

Nabiinu nan wó kɪ tɛ mu o lwarti kulu
na wu yigə ni tun?

²⁵ N na wuuri n ta ni:

«A pɛ woŋo kuntu We mu,»
pa n buŋi sɪ n kwani n ni-gonim dum,
n kwe cikv mu n ja n titi kuntu.

²⁶ Pɛ na nii o nɔɔna baŋa ni di swan,
o yəni o li nɔn-balwaaru tum mu sɪ o magi-ba.

²⁷ We kwe wubuŋa Dɪ kɪ nabiinu maama wɔni mu.
Ya nyɪ di min-mɔɔla mu ya bri dɪ wuu
kum cɪga cɪga.

²⁸ Pɛ na dɛ cɪga ŋwaani o soe nɔɔna,
kuntu mu wó kwəl-o.

Ku yɪ o sono kum mu pai
sɪ o paari dum ziga.

²⁹ Nɔn-dɔnnu jɪgti wupolo ba dam baŋa ni mu.

Nankwin nan wó magi ninwaŋa di ba yu-pwe mu.

³⁰ Ba na kɪ-m zɔnni pa ku cɛ n yira,
nɪ yagɪ lwarum kikiə mu.

Magru zanzan kurisi-m mu sɪ n ləni n wuu.

21 Baŋa-We mu te pɛ wum wubuŋa.
Dɪ ma pa ya tɔgti

Dɪ na lagɪ te tun,
ni Dɪ na bri bu-tula
ka na wó tult te tun.

² Nɔɔna yəni ba buŋi ni
ba kikiə maama tɔgti cwəŋə mu.

Baŋa-We nan yəni Dɪ maŋi
ba wubuŋa yam mu
Dɪ lwarti ya na yɪ te tun.

³ Nmu na tɔgti ku li
yɪ n tɔgti cɪga,
gari n na zwe vara
n kɪ kaanum n pa Baŋa-We.

⁴ Nɔn-balɔɔ na-vəli
yɪ lwarum yirani mu,
di o na pai o dwe maama
yɪ o bri o titi tun ŋwaani.

⁵ Wubuŋa tu na cɛ di tituŋa,
oó vu yigə.

Yinigə maa wó ja wulu na wuuri sɪ o duni tun.

⁶ Jɪjɪgɪru tulv nɔɔna na fɔi vwan ba nai
tun ba daana.

Tɪ nyɪ di nyua na maa je tun mu.
Tɪ maa wó ja-o ti gv.

⁷ Nɔn-balwaaru wu-lɔŋ-tutuŋa yam
wó joori ya cɔgti-ba mu,
ba na vin sɪ ba kɪ cɪga tun ŋwaani.

⁸ Wulu na wu vwan wɔni tun tituŋa ba tɔgti cwəŋə.

Cɪga tiinə kikiə nan yɔɔri ya yɪ lanyirani mu.

⁹ Nɔɔnu na beeri gugoro o nayuu ni o tigi da
gari o na zɔvri di kaani wulu na yɪ najarjaru.

¹⁰ Nɔn-balɔɔ jɪgti lwarum pugə mu o je.

Wuntu ba duri o doonə yibwənə maŋa di maŋa!

¹¹ N na magi nɔɔnu wulu na pupogi nɔɔna tun,
nayəri-nyum wó tɔgti da
o zaasi swan.

N ma n na bri wubuŋa tu,
oó jɪgti yəno mu.

¹² Cɪga Tu wum ye kulu na jɪgti ku kɪ
nɔn-balwaaru sam ni tun.

O maa pai cɔgtum tui ba baŋa.

¹³ Nabwənə na loori zənə
yɪ n vin sɪ n cəgi,
nmu di na lagɪ zənə,
ba bá ləri.

¹⁴ Pɛeri na səgi di pa,
di gvɪ banɪ.

Dim dilv na kwəli di pa tun
di zuri ban-lum mu.

¹⁵ Cɪga na jɪgti ka tɔgti je silv ni,
nɔn-ŋuna caka mu,
wu-lɔn-nyina funa.

¹⁶ Wulu na ba buŋi o yɪ
yɪ o kɪ kəm tun,
wó kweeli yibeeli wɔni mu.

¹⁷ Yinigə mu wó ja wulu na soe o fra
wəənu kəm tun.

Wulu na soe sa-nyɔri di wɔdi-fɔɔ tun bá duni.

¹⁸ Nɔn-balwaaru yəni ba jonji nɔn-ŋuna
cam ba zɪgti mu,

yɪ nɔn-ŋullv ləri ba jonji cɪga tiinə lɛɛru tum.

¹⁹ Nɔɔnu na duri o vu kagva yuu o zɔvra,
gara o na zɔvri di kaani wulu na yɪ najarjaru
di ban-lum tu tun.

²⁰ Yi-pɔri-nyum lai wo-laaru dwi dwi di nugə
mu o zɪgti o sɔŋɔ wɔni.

Nɔn-joro nan ba di o daari o ziga.

²¹ Nɔɔnu na beeri lam di sono je,
ku tu wó na mumwe-dɛeri,
di duni, di zulə mu.

²² Yi-pɔri-nyum wó wanti tu
kulu na su di nɔn-babe tun.

O maa wó vaari mɛ ba na dali tun o di tɪga ni.

²³ Nɔɔnu wulu na wai o ni-bitari maama o yiri
tun, o yiri o titi di wu-cɔgti mu.

²⁴ Nɔɔnu wulu na gooni nɔɔna yɪ o jɪgti
kamunni tun,

kuntu tu yiri mu yɪ nɔn-poonu.

O tɔgti di cwa-bam mu o kamunni dum ŋwaani.

²⁵ Wulu fra na zɔ wəənu zanzan
yɪ o yawɔɔ gaali,

ku tu beeri tuuni o pa o titi mu.
²⁶ Ku tu je o tuni si o na wænu o wæli da mu.
 Nɔn-ɲuna nan yɔɔri ba pai ba wænu mu
 yi kulukulu bá ci ba yigə.
²⁷ Nɔn-balwaaru kaanum dum nan yi wo-balɔɔ mu.
 A ba ke a tea ba laan na jigi kaanum ba buuni di
 nɔn-gura wubuɲa ba bicara ni.
²⁸ Wulu na fɔi vwan taani dim baɲa ni,
 ku tu taani wó maɲi tɪga ni mu.
 Wulu nan na buɲi o yi,
 ba bá ci ku tu maana yam.
²⁹ Nɔɔnu wulu na ki balɔɔ tun yəni o
 ywanɔ o yigə mu.
 Ku daari wulu na yi nɔn-ɲum tun, o na-vəli
 sum tɔgi cwəɲə mu lanyirani.
³⁰ N na ye tɪga te di,
 di n na jeeli n tiɲi mɛ di mɛ di,
 n bá dwəni di Wɛ si n di.
³¹ Nabiinu wó wanti o kwe o sisəɲ-nɔɔnu o ti
 si o vu najara wuni.
 Baɲa-Wɛ nan mu lagi Dɔ di najara yam.

22 Yiri-ɲum gari jɪguru zanzan.
 Nɔɔna na nigi-m gari n na jigi
 səbu-poɲo di səbu-sɪɲa zanzan.

² Baɲa-Wɛ mu naani nabiinə maama,
 ku na maɲi ku yi nadunə di nabwənə di.
³ Wubuɲa tu duri o səgi cam mu si di yi yi-o.
 Nayəri-nyum nan wó duri o zu di wuni
 mu yi o yaari.
⁴ Nmu na tu n titi
 yi n kwari Baɲa-Wɛ,
 nmu wó na jɪguru,
 di zula, di mumwɛ-dɛɛri.
⁵ Vwa-nyum cwəɲə kam su di sabari mu di cigru.
 Wulu nan na lagi si o yiri o ɲwian tum, wó ki
 baɲwian mu di cwəɲə kam kuntu.
⁶ Kurisi n bu si o da cwəɲə.
 O na ki nɔɔnu,
 o bá ywəri ka wuni.
⁷ Nadunə di dam mu nabwənə baɲa ni.
 Jun-diru maa yi gambaa juni tu tee ni.
⁸ Nɔɔnu wulu na dugi balɔɔ tun, o wó ba
 o zagi o balɔɔ kum biə mu,
 yi o wu-luɲu fina kam di nan wó je mu mimm.
⁹ Wɛ yu-yoɲo wu wu-yoɲo tu baɲa ni mu,
 beɲwaani, ku tu ye ni
 yinigə tiinə di ni di.
¹⁰ Li-na nɔn-twuunɔ á wuni si kantɔgɔ je.
 Turu di najara maama di maa wó ti.
¹¹ Wu-poɲo tu ni-taani na bwənə,
 ku tu di pe wó di ciloɲo mu.
¹² Baɲa-Wɛ yɔɔri Dɔ yiri wubuɲa tiinə mu,

si ku na yi nɔn-ɲullu,
 Dɔ lagi ba wubuɲa mu Dɔ yaga.
¹³ Yawɔri-nyum maɲi digə ni yi o wɔ:
 «A na nuɲi pooni ni,
 nyoɲo wó ja-ni!»
¹⁴ Ka-tula ni-taani yi cikv mu.
 Ku maa jaani balu Baɲa-Wɛ banɔ na zaɲi di ba tun.
¹⁵ Biə wubuɲa yɔɔri ya su
 di busɔɔni kikiə mu.
 Nmu nan na yɔɔri n zaasi-ba,
 baá tu cwəɲə ni.
¹⁶ Wulu na beesti nabwənə
 si o ma o na nyɔɔri tun,
 di wulu na wəli nadunə di peera tun,
 yinigə wó ja ba maama.

Faɲa tu zaasum dum

¹⁷ Fɔgi n cəgi faɲa tu kwia yam,
 si n daari n tɔgi kulv a na bri-m tun.
¹⁸ Beɲwaani, ya na tigi n bicari ni,
 yi n wai-ya n lwəni n bri nɔɔna,
 nɔ di ywəni ya baɲa ni.
¹⁹ Ku na yi nmu,
 a zum pe n lware wənu tuntv maama,
 si ku pa n tuna taa wu Baɲa-Wɛ tee ni.
²⁰ Amu nan pupuni kwia fiintv mu
 a tiɲi si a bri-m.
 Ya maa yi yalv na kwe nɔɔnu kwia
 yi ya daari ya pa o jigi wubuɲa tun.
²¹ Bitar-dindi yam wó pa n lware taani
 dilv na yɔɔri di jigi ciga tun,
 si n wanti n ta ciga kam
 di balu na tuɲi-m tun.

1

²² Yi zaɲi n vri nabwəm wənu
 o na bwənə tun ɲwaani.
 Nan yi vanti yinigə tiinə bura.
²³ Baɲa-Wɛ mu wó ɲɔɔni Dɔ pa-ba,
 yi Dɔ pa ku zu balv na jigi-ba ba beesti tun.

2

²⁴ Yi di ciloɲo didaani ban-lum nyum.
 Nan ci n titi di wuntu dwi dum.
²⁵ Ku na dagi kuntu nmu lagi n ba n lwən-o mu,
 si o yi zaɲi o ba o ji cikv nmu ɲwian kam ɲwaani.

3

²⁶ Yi li n yuu n zigv

sɪ n ɲwɪ nɔn-gaa jɪnɪ.

²⁷Nmɔ na wɔ want n ɲwɪ:

baá ba ba kwe n sara ba daari-m.

4

²⁸Yɪ fufɔ sisəm dilu dí nabaara bam na logɪ
ba tiɲi ba pa daani tun.

5

²⁹Nɔɔnɔ juɲa tituɲa na tɔɲi cwəɲə,
ku tu wó tɔɲi o pa pwa
yɪ ku dai nɔn-yɔɔrɔ.

6

23 Dɪdɛɛrɔ na bəɲi-m
sɪ á di wɔdiu daani,
ta n ye sɪ n ja n titɪ lanyɪrani.

²Pɪni n fra yam,
sɪ n yɪ di n ni.

³Yɪ zaɲɪ n pa n fra zɔ o wodi-ywəənu tum,
sɪ ti yɪ cikɔ mɔ n ɲwaaɪnɪ.

7

⁴Yɪ gv n titɪ sɪ n ma n duni.
Nan buɲɪ lanyɪrani
sɪ n zuri n yira.

⁵N na yɔɔrɪ n da n na səbu,
ku nan je mu kuntu,
ni ku puli vwana mu
ku jaani wɛɛnɪ ku je tun.

8

⁶Yɪ ve n jəni dɪ wɔ-luɲ-nyɪm
n di wɔdiu,

ni ku na maɲɪ ku ywəmmə te dɪ.

⁷Nɔɔnɔ wum kuntu dwi yəni o jeeli nmu
na di te tun mu.

O wat o tɛ dɪ nmu ni:

«Di nmu na lagɪ te!»

Ku nan wɔ yɪ o wɔɔ.

⁸Nmɔ na maɲɪ n di fun dɪ,
nɪ twani-ku n yagɪ.

Nmɔ ya na tee-o te tun maa wó ji kafe.

9

⁹Yɪ ja swan taani n yɪ nɔn-joro,
sɪ o bá niɲɪ-dɪ.

10

¹⁰Yɪ fufɔ sisəm dilu dí nabaara bam na
logɪ ba pa daani tun.

Nan yɪ di n zɔ bitaru kara,
sɪ o bwəɲə ɲwaaɪnɪ.

¹¹Baɲa-We nan yɪ ku tu yira nɔɔnɔ na
zɪɲi o kwaga ni tun.

Dɪ maa wó ɲɔɔnɪ Dɪ pa-o.

11

¹²Yɔɔrɪ n sunɪ n yɪə n zaasi,
sɪ n want n jɪɲi wubuɲa zanzan.

12

¹³Yɪ vin sɪ n kɔrɪsɪ n bu.
N na waar-o, o bá ti.

¹⁴N nan ta wó ci-o dɪ tɔvni.

13

¹⁵Amɔ bu, nmu yɪ na puuri mu,
amu wɔɔ wó poli.

¹⁶Amɔ wó yɔɔrɪ a taa caka mu,
ni nmu ni na ɲɔɔnɪ ciɲa taani yɪrani.

14

¹⁷Yɪ pa n wubuɲa zɔ lwarum-kərə wɔni.
Nan sunɪ n yɪə sɪ n ta n kwari Baɲa-We
de maama wɔni.

¹⁸Tuna wura jwa seeni ya pa-m,
ya nan bá ji kafe.

15

¹⁹Amɔ bu, cəɲi a taani sɪ n ja swan.
Pa n kikiə taa tɔɲi cwəɲə lanyɪrani.

²⁰Yɪ zaɲɪ n ta n tɔɲi dɪ balɔ na tiini ba
nyɔ sana zanzan tun.

Yɪ da dɪ balɔ na tiini ba di nwana ba
jaani ba ke juɲa tun.

²¹Yinigə mu wó ja sa-nyɔra dɪ nɔn-kwəllu.
Ba yawɔrɪ kikiə yam wó pa ba ji nɔn-kayɛ.

16

²²N de n ko baɲa mu
n ba luɲv baɲa.

Ta n cəɲi o taani.

Nan yɪ vin n nu zaasum

o kukwuru baɲa ni.
²³Kwaanɩ si n ja cɪga yira.
 N nan na jaanɩ-ka,
 yi kwe-ka n yɛgi.

Ta beeri si n na yi-puru,
 di wubɔŋ-ŋɔna, di yɛno.

²⁴Bu yi na puuri,
 o ko sunɩ o cakɩ mu,
 Nɔɔnɩ wulu na lugi wubɔŋa tu tun jigɩ wupolo mu.

²⁵Pa n ko di n nu yum
 taa wu wɛɛni.
 Ta ki kulɩ na wɔ pa n nu wupolo tun.

17

²⁶Amu bu, fɔgtɩ n cɛgi a taanɩ. Zaaɩ a ŋwɩa na
 yi te tun, si n lwarɩ vɛŋɔ. ²⁷Ta n ye ni ka-boro yi
 goŋ-canluɲu mu. Ka-tɔla kam yi vultɩ dilɩ ni na yi
 mumuna tun mu. ²⁸Ba sɛgi mu nɛɛɛni vɛnɩrna, si ba
 vrɩ baara ba kaana tee ni.

18

²⁹Wɔɔ mu wu leerɩ wɔni tintu? Wɔɔ mu tiini o jigɩ
 ŋwɛɲa tintu? Wɔɔ mu soe najara? Wɔɔ pumpɔna mu
 gaalɩ? Wɔɔ fufwɛlɔ mu dwe o titɩ? Wɔɔ yiɔ mu sunɩ
 ni jana tintu? ³⁰Ku yi balɩ na kwe ba titɩ ba pa sana
 tun mu, yi ba gwaanɩ sa-de daanɩ ba nyɔa ba ba kwɛri
 tun mu. ³¹Yɩ pa n fra zu sana bam ba lam ŋwaanɩ,
 ni ba na manɩ ba fufugi te maama zuŋ-biɔ wɔni, naa
 ba na duri ba tu pugɔ wɔni solololo di. ³²Ka na jaanɩ
 wulu, ka zaga ni bisankwɩa mu yi ka vɩan di nyɩ di
 anakɔyɩbanyɩ vɩan. ³³N yiɔ wɔ taa kaagi ya nii mu
 liirɔ liirɔ yi n wubɔŋa maama vugimi wo-yɔɔru baɲa
 ni. ³⁴Nmu dɔɔm wɔni tɪga kam nyɩ di ka gigiri mu. N
 laan ma n pipirɔ yi n yi bilɩ-bilɩ n sara wɔni. ³⁵Nmu
 laan maa wɔ ta nɛɛni, «Wɔɔ mu jigɩ-nɩ o yigɔ yi a
 ba na-o? Sana bantɩ bɔ loori a yiɔ ni si a daa vu a jɔŋi
 sa-laja na?»

19

24 Yɩ pa n wubɔŋa zu nɔn-balwaarɩ wɔni.
 Nan yi di ciloŋo di ba.
²Beŋwaanɩ ba yɛni ba jeeli wu-lɔŋ-titɔŋa
 mu ba yuu ni,
 yi ba na purɩ ba niɔ
 ku yi si ba cɔgi nɔɔnɩ mu.

20

³Swan lo sam mu ya ziga.
 Yi-puru pat di fɔgtɩ di cwɩ lanyiranɩ di dam mu.

⁴Yɛno maa pat sam sui
 di wo-laaru dwi maama.

21

⁵Swan tu jigɩ dam
 o dwe nɔn-sawɔru.
 Wulu na zaasɩ o yi tun ma gari babɩa.

⁶Wulu na se zaasum tun mu ki najara o di wɔnɔ,
 Wulu maa na bwe wɛɛnu di nɔɔna zanzan
 tun bɔ tu najara wɔni.

22

⁷Bitari dundi tiini si dana
 si dwe nɔn-joro jam.
 Nakwa na jeeri manchoŋo ni ni,
 o ba jigɩ ni si o purɩ.

23

⁸Baá bɛŋi balɩ na soe si ba taa buŋɩ lwarum ba
 pat ba donnɔ tun ni titɔŋ-balwaarɩ kɛrɔ.

⁹Nɔn-joro jeeli o woŋo maama
 o ve o guri di lwarum mu.
 Nɔɔna maa yɔru ba culi nɔɔnɩ wulu na
 pupogi nɔɔna tun.

24

¹⁰Nmu vwana na partɩ cam manɩ ni mɔle-mɔli,
 ku nan bri ni n tiini n bwɛnɔ mu lagɩ-lagɩ.

25

¹¹Ba na vanɩ wulu ba ve si ba gu vwan cwɛŋɔ ni,
 si n jɔŋi ku tu n yagi.

¹²Nmu nan na wɩ:
 «Ka wu nɛ amu, a yɛri nɔɔnɩ wɔm,»
 nan lwarɩ ni We ye nɔɔna maama bicara
 na yi te tun.

Dintu mu ze n ŋwɩa
 yi Dɩ ye n kikiɔ maama ni ni.
 N buŋɩ ni Dɩ bɔ ŋwɩ nɔɔnɩ maama
 ku tɔgtɩ di o kikiɔ na?

26

¹³Amu bu, n na nɛ tɔuru,
 di-tɩ n wubɔŋa, tɩ na lana tun ŋwaanɩ.
 Tɔuru maa suna
 yi ka duri ka tu n kwɛrɔ cwɛŋɔ.

¹⁴Nan lwarɩ ni yi-puru di yi kuntu mu ku pa-m.

N na nɛ-ku, nmu wó ta n jɪgɪ jwa lanyirani,
yɪ n tuna yam bá fɔgɪ ya ti.

27

¹⁵Yɪ ji wɔlv o tuw tiinɛ na magɪ gulu ba li-o,
pa o beeri nɔn-ɲum dɪ o sɔŋɔ tiinɛ sɪ o dɪ cɔgɪ tun.

¹⁶Bɛɲwaani, nɔn-ɲum na tu kuni birpɛ dɪ,
o ta wó pɛ o zaɲɪ o zɪgɪ cɛpɪ.

Sɪ ku na yɪ nɔn-balɔrɔ,
lirɛ tɛrɛ ka na wó jɔŋ-o ka yagɪ.

28

¹⁷Yɪ ta n caka dɪ n dɔnu na tu tɪga nɪ tun.
O na tri sɪ o tu,

yɪ ta n jɪgɪ wupolo.

¹⁸Bɛɲwaani, Wɛ wó na n kikiɛ
sɪ Dɪ wɔv cɔgɪ dɪ nmu.

Dɪ laan maa wó pa Dɪ bani daa yɪ zaɲɪ
dɪ n dɔnu wum.

29

¹⁹Yɪ pa n wɔbɔŋa vugimi
nɔn-balwaarv ɲwaani.

Ta yɪ ta n lagɪ sɪ n ta n nyɪ dɪ nɔn-balwaarv.

²⁰Bɛɲwaani, nɔn-balɔrɔ ba jɪgɪ jwa.
O ɲwɪa pooni dɪm wó da dɪ dwe mu.

30

²¹Amv bu, ta n kwari Baŋa-Wɛ dɪ pɛ.
Nan yɪ ta n yɪ dɪ balv na ba nɪgɪ bantv tun.
²²Bɛɲwaani, Wɛ dɪ pɛ jɪgɪ dam
sɪ ba cɔgɪ nɔnɔ bam kuntu mwali mwali.

Faŋa tu bitar-dindɪ yadonnɛ

²³Wɔbɔŋa tu taana yadonnɛ mu tuntu:

Kv dai kv cwɛŋɛ nɪ
sɪ n ta n kuri nɔnɔ da-wɔnu.

²⁴Wɔlv na tagɪ dɪ Agebura o wɪ:
«Nmu jɪgɪ cɪga,»

nɔnɔ wó sɔɔli lwarum ba pa kv tu,
yɪ tɔnu maama dɪ van-o.

²⁵Wɔlv nan na waari balv na tuɲɪ vwan tun,
wɛɛnu maama wó da cwɛŋɛ tɪ pa kv tu,
yɪ Wɛ yu-yoŋo dɪ taa wv o yuu nɪ.

²⁶Wɔlv na wó ta n yɪra cɪga tun mu sunɪ
o yɪ n cilɔŋ cɪga cɪga.

²⁷N na ti n pooni yigɛ titɔŋa maama,
yɪ n daari n lwe n lweeru maama,

sɪ n laan ta n ye n sɔŋɔ lɔɔm ni nɪ.

²⁸Yɪ pa maana n cɔgɪ n doŋ
yɪ n yɛri cɪga kam n tiɛ.

Nan yɪ ma n ni n ganɪ nɔnɔ.

²⁹Yɪ zaɲɪ n ta nɪ:

«Amv lagɪ a kɪ-o nɪ o dɪ na kɪ amv tite tun mu,
Amv Baŋa-Wɛ lagɪ Dɪ ɲwɪ nɔnɔv maama kv maɲɪ
dɪ o titɔŋ-nɛ na yɪ tite tum mu.

³⁰Amv nɛ pwɛlɛ mu a tɔgɪ yawɔri-nyum kara seeni
a kɛ. ³¹A ma na nɪ sabari mu jɔŋɪ je sim maama.
ga-balɔrɔ dɪ ma lwarɪ tɪga kam maama. O na mɛ
kandwa yalv o cɪ-ka tun dɪ jagɪ sau!

³²A ma bɔŋɪ kɔlv a na nɛ tun wɔnu zii, yɪ a zaasi
woŋo kv wɔnu a lwarɪ nɪ:

³³Ta n soe dɔɔnɪ,

yɪ n lagɪ sɪ n ta n tigi n siɛ.

Vɔ n jun daani sɪ n sin n ja n titɪ,

³⁴kantv maɲa kam nɪ, yinigɛ wó ba nmu sɔŋɔ
mu nɛɛnɪ nɔnɔv na beeri o ba tɛ tun,
zɔri wó tu dɪ li-m mu nɪ nɔn-vrɔnu na
tu o li nɔnɔv tite tun.

Solɔmɔn dindɪ sim sidonnɛ

25 Solɔmɔn bitar-dindɪ sim sɪdaara mu tuntu.
Zuda tuw pɛ Ezekiasɪ nan mu pɛ ba joori ba
lwani-sɪ ba pɔpɔni ba tiŋɪ.

²Wɛ jɪgɪ dam sɪ Dɪ sɛgɪ wɛɛnu mu.

Pɛ maa jɪgɪ dam o ye wɛɛnu.

³Ba ba lwarɪ pɛ wɔbɔŋa ba tiɛ.

Ya diini wɛɛnɪ ya dwani wɛ baŋa kam,
yɪ ya ta tu tɪga kam kuri kuri.

⁴Lurɛ na li digiru sɛbu-poŋo yɪra nɪ,
sɛbu-poŋo tum wó kɪ wo-kurɛ.

⁵Pwa na zɛli nakwa-balwaarv ba daari,
ba paari wó jani nɔn-ɲunni baŋa nɪ.

⁶Yɪ zɛŋɪ n titɪ pɛ yigɛ nɪ.

Nan yɪ ja n titɪ n vu n maɲɪ dɪ nɔn-kamunɛ.

⁷Kv wó ta lamma sɪ ba na tagɪ-m ba wɪ:
«Diini n ba yo-ba nɪ!

Kv garɪ ba na pɛ n na goonɛ pa-bu yigɛ nɪ.»

⁸Yɪ zaɲɪ n kɪ lɪla n tɔli kɔlv nmu yɪ na
nɛ tun sariya jɛgɛ nɪ,

kv na dagɪ kuntu, nmu sɪbarv wum na bri nɪ nmu
ba jɪgɪ bura, o bá kɪ-m cavura?

⁹Kwɛ kantɔgɔ kɔlv nmu na magɪ dɪ n
tikari-jɛnnu tun.

Ama nan zɛ n yɪ zaɲɪ n kwe kɔlv kum n doŋ
na tagɪ o bri-m tun n tɔli n bri.

¹⁰Kv na dai kuntu, nɔnɔ wó ta wɪ
n yɪ bɪbarɪ nyum.

Nmu laan ma n wó ti di n cavura.

¹¹ Bitara na tagi ka maɲa ni,
ku lana ninɛɛni ba na mɛ sɛbu-siɲa ba gɔgiri
sabu-loɲni yi ku lana tite tum mu.

¹² Nɔɔnu wulɔ na puri o zwa o cɛgi taani tun,
wubɔɲa-tu na pɛ-o kwia, ku nyi di sɛbu-siɲa
kalɔ na leeri tun nafɔli mu,

asawe ka zɔɲɔ mu tite o ban ni.

¹³ Wulɔ ba na tɔɲi tun na jigi ciga,
o zuri balɔ na tɔɲ-o tun bicara mu,
ni na-zurɔ na zuri na-nyɔm fa-ni maɲa ni te tun.

¹⁴ N na goni ni ni nɛ pa n doɲ woɲo yi n wu pɛ-o,
n nyi di kunkwɛɛnu di vii na wari ti ja
dua ti ba te tun mu.

¹⁵ N na pɔni n banɔ,
dɛdɛɛrɔ wó cɛgi n taani.
Wulɔ ni-taani na bwɛnɔ tun
wai o kwe wɛɛnu.

¹⁶ Tɔuru titi maɲi si n na nɛ-ti,
si n di-ti n maɲi mu.

Ti zanzan wó pa n twani mu.

¹⁷ Yi pa n nɛ taa lɔna
di n farɔ sɔɲɔ.

O fra na nuɲi-m,
o laan wó taa culi-m mu.

¹⁸ Wulɔ na fɔgi vwan
si o ma o cɔgi o doɲ,
ku tu nyi di o kwe da-lɔɲɔ,
naa su-lɔɲɔ, naa cum dɛlɔ na sɔli tun mu o cɔg-o.

¹⁹ Nɔɔnu na kwe o ciga o pa vwa-nyum
cam maɲa ni,
ku nyi di nɔɔnu na wu lɔwari, yi o du woɲo
di yɛli dɛlɔ na bibigi tun mu,
asawe ni o na tugi o titi naga kalɔ na bwari
tum baɲa ni te tun mu.

²⁰ Nmu na jigi wɔpolo le n leeni
wulɔ wulɔ na cɔgi tun yigɛ ni,
ku nyi di n li o gɔrɔ mu
n daari-o n zigi waarɔ yigɛ ni,
naa n logi ye mu
n yagi o ɲwani wɔni.

²¹ Nmu dɔnu kana na wɛɛ,
pa-o wɔdiu si o di.

Na-nyɔm na jig-o,
pa-o na si o nyɔ.

²² Kikiɛ yam kuntu wó pa cavura tiini ya ja-o,
ni Wɛ zɔɲi mim mu o yuu ni tun.
Baɲa-Wɛ maa wó zuli-m ku ɲwani.

²³ Ni jazum baɲa seeni vii kum na tui di dua te tun,
mu ban-zɔɲɔ na tɔgi di bɔbara ku tui te.

²⁴ Nɔɔnu na beeri gugoro o nayuu ni o tigi da
gari o na zɔuri di kaani wulɔ na yi najarjaru.

²⁵ Kwɛr-ywɛɲɔ na nuɲi yigɛ yigɛ ka ba,
ka pai bicara tigi mu,

ni na-zurɔ na zuri bicari te tun.

²⁶ Vɔli mu su di weeru

pa na daa wari si ba nyɔ.

Nɔn-ɲum di nan na se o pa nɔn-balɔrɔ,
ku yi kuntu mu.

²⁷ Ni tɔuru zanzan na ba wɛli nɔɔnu te tun,
kuntu mu wulɔ na beeri o titi zulɔ, ku ba zɛn-o.

²⁸ Nɔɔnu wulɔ na wari o banɔ o ja tun, kuntu
tu nyi di tu kulɔ na yi wɛuu,
ku wu cigi ku kaagi di kabrɔ te tum mu.

26 Ni dua na ba ni, yi nyɔnɔ di ba tui ti-pwɛɲɔ ni te tun,

kuntu mu nɔn-joro di wu maɲi si n zul-o.

² Ni kawɛbudoori na ba jigi tɔga jɛɲɔ te tun,
mu kampwɛl-balwara kalɔ na wu tɔgi
cwɛɲɔ tun na yi te.

Ka bá jɛni n yuu ni.

³ Magi sisɛɲ-nɔɔnu di fina,
si n di ɲuna bunaga ban ni n vanɲi-ka.

Ku nan na yi nɔn-joro,
mag-o si ku yi.

⁴ Yi zaɲi n ta n wi n lɛri joro, ku maɲi di o
jwɛrim dɔm na yi te tun.

Ku na dagi kuntu, kuɔ pa n di tɔgi n ji
joro ni wuntu mu tite.

⁵ Lɛri nɔn-joro di o jwɛrim dɔm.

Ku na dai kuntu,
oó buɲi ni o yɔrɔ o ye mu.

⁶ Nmu na kwe kwɛrɛ n ki nɔn-joro juɲa
ni si o vu o pa nɔɔna,

nyi di n na zagi n titi naga n goni,
naa n na beeri cam n pa titi te tun mu.

⁷ Ni kɔrɔ nɛ na wari si vu te tun,
kuntu mu nɔn-joro di wari o lɔwari
bitar-dundi kuri.

⁸ Nmu na vɔgi kandwɛ napana wɔni
si n vuvugi n yagi,
nyi di n na kwaani si n zuli Agebɔɲa te tun.

⁹ Ni sa-nyɔrɔ na yɛri sabara jam te tun,
kuntu mu nɔn-joro di yɛri bitar-dundi kuri.

¹⁰ Nɔɔnu na beeri nɔɔna si o ki titɔɲa ni, yi o vu o
kwe joro, asawe o yi na puri balɔ tun,
ku nyi di nɔɔnu na ki cum miɛ ni ni, o ma o
tai nɔɔna yɔɔ yɔɔ tite tun mu.

¹¹ Ni kakurɔ na joori ka di ka titwaanu te tun,
nɔn-joro di kaagi o tɔɲi jwɛrim kuntu mu.

¹² N na ve n jeeri nɔɔnu wulɔ na pai o
yi wubɔɲa tu tun,

n ta jigi tuna di nɔɔnu wulɔ na yi joro
tun n dwe kuntu tu.

¹³ Yawɔrɔ-nyum tigi mu yi o wi:
«Nyɔɲo kaagi pɔni ni ku beerɛ!»

¹⁴Nɪ digə ni boro na pɔrɪ
 yɪ kʊ pɪ te tun,
 kuntu mu yazum-nyum
 dɪ tigi o pipiri o sara ni.
¹⁵Nɔɔna badaara yawɔrɔ yɪ kʊ yɪra.
 Ba na tɔrɪ jɔŋa zɔŋa ni ba fɔ guli,
 ba wart ba lu dwə
 sɪ ba ja-dɪ ba vu ba ni.
¹⁶Yawɔrɪ-nyum pa o ye o dwe yi-pɔrɪ-nyuna barpe
 na yəni ba ləri taantɪ dɪ swan te tun mu.
¹⁷Nɔɔnu na maa kɛ yɪ o kwe o yigə o dɪ kantɔgɔ
 kulɔ na dagɪ o yigə tun wɔni,
 kuntu tu nyɪ dɪ nɔɔnu na ve o ja kakurə zwa
 ni, sɪ o ma o ja-ka tɛ tun mu.
¹⁸Nɪ cicoo na tai cɪna yɔɔ yɔɔ te tun,
¹⁹mu wɔlɔ dɪ na gantɪ o doŋ yɪ o wɪ:
 «A kɪ a kwɛera mu» dɪ na yɪ te.
²⁰Dɛ na ti, mim wɔ dwe mu.
 Bɪbara na tərɛ, ni-kantɔgɔ je mu.
²¹Min-cala nyɛəri mim mu,
 nɔɔnu wɔlɔ na soe najara tun dɪ maa
 nyɛəri najara.
²²Bɪbarɪ nyum ni-taantɪ nyɪ dɪ wɔdi-yoŋo na duri
 solololo kʊ tu nabiinu kana ni tun mu.
²³Wɔlɔ na tagɪ taantɪ
 yɪ o wɔw ba tɔgɪ o taantɪ dum,
 kʊ tu nyɪ dɪ ba na kwe sɛbu-poŋo
 ba taagɪ dɔgɔ kamɔgɔ te tun mu.
²⁴Pipiri-nyum kwe ni-suntɪ mu
 o sɛgi o wɔbɔŋa.
 O laan maa tɔgɪ dɔantɪ
 o cɔgɪ nɔɔna.
²⁵O taantɪ dum na ywəmmɛ te maama dɪ,
 yɪ sɛ-dɪ, sɪ o wɔbɔŋa yɔɔrɪ ya su dɪ lwarum mu.
²⁶O na sɛgi o wɔbɔŋ-lwaanɔ tum te maama dɪ,
 tɪ wɔ nuŋi pooni
 sɪ nɔɔna na-tɪ jaja.
²⁷N na cɪgɪ cikɔ,
 kʊɔ ja n tɪtɪ.
 N nan na bibili kandwe
 n ja n din piu yuu n yagɪ-dɪ,
 dɪ wɔ bibili dɪ tɔ dɪ pant-m mu.
²⁸Vwa-nyum culi o duna mu.
 Ni-suntɪ nyum maa jaantɪ cɔgɪm o tui.

27 Yɪ tiini n nɔɔnɪ jwa taantɪ n su n ni,
 sɪ n yəri tɪga na pɔvɪrɪ,
 kʊ na wɔ taa yɪ te n yɪra ni.
²Yagɪ sɪ nɔn-gɛ tee-m,
 sɪ nmu tɪtɪ yɪ ta n su n ni.
³Kandwa-zana dummɛ,
 yɪ kasulɔ duuni dɪ gaaltɪ.

Nɔn-joro nan na tɔŋɪ jwɛrim nmu yɪra ni,
 kʊ cam dum dunə
 dɪ dwe tintɔ maama.
⁴Ban-lɔm tu kəm cana
 yɪ o wart o ja.
 Wɔlɔ wɔ-gurɔ na gaaltɪ tun nan dwe kʊ tu.
⁵Wɔlɔ na wɔ kwari n yɪ sɪ o ta n cɪga je,
 kʊ tu gari wɔlɔ na jigɪ n cɪga o sɛgi dɪ nmu tun.
⁶Nmu cilɔŋ na tagɪ n yɪra cɪga,
 kʊ jigɪ kuri kʊ pa-m.
 Kʊ daari n dɔnu mwanɪ dɪ nmu mu,
 sɪ kʊ dai sono.
⁷Nɔɔnu wɔlɔ na dɪ o su tun, o ta wɔ vɪn
 tɔvɔv tɪtɪ dɪ mu,
 kʊ daari wɔlɔ kana na jigɪ tun, wo-cɛɛrɔ ta
 yɪ ywənni yɪrantɪ mu did-o.
⁸Wɔlɔ na duri o daari o sɔŋɔ tun
 nyɪ dɪ zɔŋə kalɔ na nuŋi
 ka daari ka pogo tun mu.
⁹Trali nugə dɪ wəənu tɔlɔ lwəm na ywəmmɛ
 tun pat nɔɔna wɔpolo mu.
 Cilɔŋ-yoŋo kwɪə nan gari tintɔ.
¹⁰Ta n ye n badonnə dɪ n ko badonnə ni ni.
 Cam na yi-m,
 n doonə bam kuntu wɔ wəli-m
 ba dwəni n curru tɔlɔ na ba bwəlɔ tun.
¹¹Amu bu, kwaantɪ n ja swan
 sɪ a wɔw poli kʊ ŋwaantɪ.
 Kuntu wɔ pa-nɪ cwəŋə
 sɪ a puri a ni a ləri
 balɔ na jigɪ-nɪ ba lwe tun.
¹²Wɔbɔŋa tu duri o sɛgi cam mu sɪ dɪ yɪ yi-o.
 Nayəri-nyum nan wɔ duri o zɔ dɪ wɔni
 mu yɪ o na yaara.
¹³Nɔɔnu na sɛ sɪ o zigɪ
 sɪ vərə dɪ jɪnɪ nmu tee ni,
 kʊ maŋtɪ sɪ n joŋi kʊ tu gwar-bwərə mu n wəli da.
¹⁴Wɔlɔ na goni tɪga
 o tɔɔlɔ o wart o donnə tun
 nyɪ dɪ o sɔɔlɔ lwarum mu o pa-ba.
¹⁵Kaantɪ wɔlɔ na yɪ najarjarɔ tun
 nyɪ dɪ dɔa na nɪa
 yɪ na luri n digə ni te tun mu.
¹⁶Wɔlɔ na kwaantɪ sɪ o ja ka-dwi dum kuntu,
 kʊ tu wɔ kɪ o ga mu.
 Kʊ nyɪ dɪ n na zəli viuu sɪ n ja-kʊ,
 naa n mɔ nugə dɪ n ja-bɔŋɔ te tun mu.
¹⁷Siini na dwəri daantɪ sɪ dɪ ja ni te tun,
 kuntu mu nabiinə dɪ zaastɪ da-tee ni.
¹⁸Wɔlɔ na fɔgɪ o kwɛ tweeru tun wɔ dɪ kʊ biə mu.
 Wɔlɔ dɪ maa na tɔŋɪ o pat o tu dɪ cɪga
 tun wɔ joŋi zulɔ.
¹⁹Niu brɪ nabiinu yibiyə mu.

Ku daari o bicari maa bri o na yi wulɔ tun.

²⁰Twa na maŋɔ ba daga te,
curu ba sui.

Nabiinɛ yiɛ di ba nii ya sui.

²¹Min-vugv paɪ ba ye səbu-poŋo
di səbu-siŋa lam mu.

Ku nan na yi nabiinu,
baá lwarɔ o wulɔ di o na nɛ yiri te tun mu.

²²Kwe nɔn-joro n ki kazɔgɔ ni
n wɛli di mina n zɔ n na lagi te.

O jwɛrim dum ta bá ti.

²³Ta n ye n vara bam ni ni,
si n daari n ta n nii ba baŋa ni lanyirani.

²⁴Bɛŋwaani jujiguru bá taa wura taan taan.
Dwi didva nan wó want

di taa te paari wuu na?

²⁵Gaani kari wulɔ gaa, ku daari maŋa kalu
ga-duŋv na wó ba ku kwɛn tun,

si n puuri ga-kuru kulɔ na wu pweeru baŋa ni tun.

²⁶Kɔni peeni si n wó ma si kuru n ma
n sɔ gwaaru n zu.

N daari n kɔ buni n ja n yɛgi, si n wó
ma n yɛgi kari-duŋa.

²⁷N ma n wó kwe n vara nayila
n kɔni n digɛ kam,

di n tuntɔŋ-kaana bam.

28 Nɔn-balwaarv duri si ba lu mu yi nɔn-nɔnɔ ba zɛli-ba.

Nɔn-ŋuna nan jigɔ baari mu ni nyonjo tite.

²Tu na su di zwabani-nyuna,
ba lɛri balu na nii-ku tun yɔɔ yɔɔ mu.

Wubɔŋa tu nan wó kwe yɛno mu o ja o tuw o daani.

³Nɔnɔ na yi yinigɛ-tu yi o ba o jonji paari,
yi o jigɔ nabwonɛ o bɛesa,

o nyi di dva kalu na cɔgi faa kɛm te tun mu.

⁴Balu na vɛn Wɛ niɛ yam tun bri ni ba
zuli nɔn-balwaarv mu.

Balu maa na sɛ-ya tun bri ni ba dwɛni di ba mu.

⁵Nɔn-balwaarv bá want ba ni ciga kam kuri.

Ku nan na yi balu na kwari Baŋa-Wɛ tun,
ba yɔɔri ba ni ka kuri mu lanyirani.

⁶Yinigɛ tu na je di o ciga
gari nadum na yi nɔn-ŋulɔ.

⁷Wulɔ na ki o tɔgi Wɛ niɛ yam tun
bri ni o yi puuri mu.

Wulɔ nan na ve di nɔn-kwɛllu,
ku tu yáali o ko mu.

⁸Wulɔ na dwani nyɔɔri zanzan juna baŋa
ni si o ma o duni,

ku tu wó ga o jujiguru,

yi wulɔ na jigɔ yinigɛ tiinɛ ŋwaŋa tun laan na-ti.

⁹Nɔnɔ na paali o sin o zwa di Wɛ niɛ yam,
o wɛ-loro titi lwe mu Wɛ mumwa ni.

¹⁰Nmu na sugɔ nɔn-ŋum n di lwarum ni,
n titi wó tu n gonjo wɛni mu.

Ku nan na yi balu na ba tusi tun,
bantu jigɔ jwa.

¹¹Nadum yɛni o paɪ o jigɔ bubɔŋa mu,
ciga wɛni nan tun, yinigɛ tu wulɔ na

yi swan tu tun,

Oó want o kwɛn nadum wum kuntu kuri.

¹²Nɔn-ŋuna na diini dam baŋa,
nɔnɔ maama caki mu.

Nɔn-balwaarv nan na jigɔ dam ba di,
nɔnɔ duri ba sɛgi mu.

¹³Wulɔ na jigɔ o lwarum o sɛgi tun ba ve yigɛ.

Wulɔ nan na pɛ ya nuŋi pooni yi o culi-ya,
Wɛ wó duri ku tu ŋwaŋa.

¹⁴Wulɔ na yɔɔri o kwari Baŋa-Wɛ tun jigɔ yu-yonjo.

Zwabani-nyum nan zuuri cam wɛni mu.

¹⁵Pɛ na tɔgi pu-siŋa baŋa o yaari nabwɛnɛ,
o nyi di nyonjo na ŋuuni si ku zi nwanɛ tun mu.

¹⁶Pɛ kɛm na camma,
o wubɔŋa mu muri.

Wulɔ nan na culi kampinɛ tun wó daani.

¹⁷Nɔn-guru wubɔŋa wó daan-o mu
si ku yi o tuuni maŋa.

Nɔn-nɔnɔ nan yi zanɔ o ta o wi o zig-o!

¹⁸Ciga tu kikiɛ cu-o mu.

Ku daari nɔn-ŋulɔ wó da o na cɔgum.

¹⁹Wulɔ na sɛ varum tun juŋa yi o ni.

Zuri nan wó ja wulɔ na kaagi o tuŋi wo-yɔɔri tun.

²⁰Ciga tu wó na Wɛ yu-yonjo si ku gaali.

Wulɔ yira nan na sai si o beeri jujiguru,
ku tu wó yɔɔri o na waarum.

²¹Ku dai ku cwɛŋɛ ni
si n ta n kuri nɔnɔ da-wɛni.

Dim ŋwaani nan,
nɔnɔ jigɔ kuntu mu ba ki.

²²Wu-luŋ-nyum luŋuri mu si o duni.
O nan yɛri ni yinigɛ wó yi-o.

²³Nmu na bwe nɔnɔ di ciga,
kwaga seeni n kikiɛ wó su ku tu yi,
ku dwɛni n ya na ki ni-suni did-o.

²⁴Wulɔ na pini o ko di o nu
yi o buŋi ni kuntu dai kulukulu,

ku tu di nɔn-guru ba gari daani.

²⁵Wu-luŋ-nyum paɪ nakɔɔri mu zaŋa.

Ku daari wulɔ na ki o wu-didva di Baŋa-Wɛ
tun wó di ywɛni.

²⁶Wulɔ na tugi o titi yɛno baŋa ni tun yi joro mu.

Wulɔ nan na ki woŋo maama di swan,
ku tu wú lu cam wɔni.

²⁷N na ye yinigə tiinə ni ni,
n bá fɔgi n ga.

N nan na sun n zwa di nabwənə kərə,
baá sɔɔli lwarim ba pa-m mu.

²⁸Nɔn-balwaarɔ na jigi dam ba di,
nɔɔna duri ba səgi mu.

Ba dam maa na ti,
nɔn-ɲuna daa wú ba ba nuŋi mu.

29 Nɔɔnɔ wulɔ na ba lagɔ si ba bwe-o, yi o ku o
bɔcarɔ tun,

kuntu tu lagɔ o ba o cɔgi bɔdwi baŋa ni mu,
yi ku daa ba jigi lirə.

²Nɔn-ɲuna na diini paartɔ baŋa,
nɔɔna jigi wɔpɔlo.

Nɔn-balwaarɔ nan na jigi paartɔ ba di,
nɔɔna ɲusɔ mu.

³Wulɔ na beeri swan tun ko wulɔ poli mu.
Wulɔ na tɔgi ka-bwəru kwaga tun ma
cɔgi o ko wənu.

⁴Pɛ na nii o nɔɔna di ciga,
tu kum ywəmmə mu.

Vwa-titɔŋa tu yigi tu kum o di tɔga ni mu.

⁵Ni-suni nyum nyi di o cigi cikɔ mu o tiŋi.

⁶Nɔɔnɔ wulɔ na ki balɔɔ tun, o geeri dum
yi cikɔ mu o ɲwaani,

ku daartɔ ciga tu nan na wɔnɔ mu, yi o
caki di wɔpɔlo.

⁷Nɔn-ɲum jigi yinigə tiinə ɲwaŋa
yi o pa-ba ba ciga.

Kuntu kulukulu nan dai nɔn-balɔɔ yigə.

⁸Nɔɔna balɔ na pupogi ba donnə tun
wiiri najara mu

ba yagi tu wɔni.

Swan tiinə nan paɔ ku nɔn-biə bam bana
joori ya tu mu.

⁹Swan tu ba saŋi nɔn-joro pɛ sɔŋɔ ni,
beɲwaani, joro kum wú da mwaanɔ,
di sɔɔ yirani mu

pa á bá na taani dum kuri.

¹⁰Nɔɔna balɔ na yi nɔn-gura tun culi ciga tu mu,
ama nɔn-ɲuna bam nan yiri o ɲwia kam mu.

¹¹Nɔn-joro mu bri o ban-lum jaja.

Swan tu maa jaani o bani.

¹²Pɛ na mai bɔbartɔ taana o tɔŋa,
o nakwa maama wú taa ki pu-sɔŋa mu.

¹³Baŋa-Wɛ mu paɔ nabiinə maama
pooni pa ba nat,

ku na maŋi ku yi yinigə tu
di wulɔ na bees-o tun di.

¹⁴Pɛ na buri ciga o pa yinigə tiinə,
o paartɔ wú daani mu.

¹⁵Fina di bwea kurɔsi bu
pa o jaani swan mu.

Bu wulɔ ba na yagi ywəri tun
wú yáali o nu mu.

¹⁶Nɔn-balwaarɔ na je dam ni,
lwarum puli mu.

Ba nan wú tu yi nɔn-ɲuna zigi ba nii mu.

¹⁷Kurɔsi n biə, si baá pa-m bɔcar-zuru di wɔpɔlo.

¹⁸Wɛ kwərə na tərə si ka bri nɔɔna,
ba ki ba na lagɔ te mu.

Balu maa na sɛ Wɛ niə yam tun jigi yu-yoŋo.

¹⁹Ni-taani yirani ba di gambɛ cwəŋə ni.

O na maŋi o ye n na lagɔ
si o ki te tun, o bá ki.

²⁰Nɔn-joro jigi tuna si o lwarɔ,
si ku dwe wulɔ na tɛ taani
yi o ba buŋi tun.

²¹Nɔɔnɔ na tiini o ki nɔn-ɲunni di o gabaa,
ka nɔn-dɔnni maŋa ni,
ka laan wú ba ka yirigi mu, ka buŋi ka paɔ
ka ga yi sɔŋɔ kum bu mu.

²²Bani tu wiiri kantɔɔ mu o ki da.

Ban-lum tu ki lwaruma mu zanzan.

²³Zəŋi-n-titi paɔ nɔɔna tui ba yáali lila mu.

Wulɔ nan na tu o titi tun wú na zulə.

²⁴Wulɔ na wəli ɲwunɔ pa o ɲɔ tun
jigi o titi mu o waara.

O na maŋi o cum taani dim baŋa ni, o ta wu sin.

²⁵N na kwari n donnə nabiinə,
ku bá wəli-m.

N nan na ki n ciga di Baŋa-Wɛ,
mu n sin.

²⁶Wɛ na pɛ nɔɔnɔ na ciga
gari o na lagɔ si pɛ taa ye o ni ni.

²⁷Ciga tiinə kwari nɔn-balwaarɔ na wu mɛ tun mu.
Nɔn-balwaarɔ di ma culi nɔn-ɲuna bam je.

Aguri bitar-dundi yadonnə

30 Yake bu Aguri bitar-dundi mu sintu.
Nii-na kulɔ kum baaru wum kuntu deen
na tagi di Yitiyeli, di Ukali tum.

²Amu yəri kulukulu.

A yi maa wu puuri nuneeni a donnə
nabiinə bam tite.

³A maa wu fɔgi a zaasi swan,
yi a yəri Wu-poŋo Tu Baŋa-Wɛ.

⁴Nabiinu wɔɔ mu diini Weyuu
yi o joori o ba?

Wɔɔ mu jaani vii
o ki o ja-guli ni?
Wɔɔ mu pe ninu kum
o kukuli o gɔɔ ni?
Wɔɔ mu lɔgi lɔgu kum baɲa maama sisəm o tiɲi?
Abam ye o di o bu wum yiri na?
Á na ye, si á ta á bri-ni.

⁵We taani dum maama yɔɔri di zigi di ciga mu.
Dl wat Dl cu balu na tui ba zɔɔri Dl woro ni tun.
⁶Ta n ye si n yi wəli kulɔkulu We taani dum wuni,
si We wó bwe-m si ku bri ni n yi vwa-fɔru mu.

⁷Amu Tu Baɲa-We,
a beeri wənu tile mu
si n ki n pa-ni, si a laan ti.

⁸Yi pa a taa yi vwa-nyim.

Ta yi pa zɔri ja-ni.
Nan yi pa-ni duuni zanzan.
Pa-ni kulɔ yirani na maɲi
a jam tun.

⁹Ku na dai kuntu, a na jigi ku gaali,
a daa bá tugi nmu yira ni,
yi a ta wi «Wɔɔ mu yi Baɲa-We?»

Yinigə nan na tiini ka ja-ni,
a wat a ŋona
pa a yáali amu Tu We yiri.

¹⁰Yi co gambaa kwaga ka tu yigə ni,
si o laan wó sɔɔli lwarim
o ki n yuu ni.

¹¹Nɔɔna badonnə soe
si ba taa cɔgi ba kwə yiri,
yi ba ta yɔɔri ba pai
ba niinə ba jigi yuu.

¹²Nɔɔna badonnə maa buɲi ba pai bam
ba jigi geeri,

yi yagi yira ba wu ba digiru tum zari.

¹³Badonnə maa bri ba kamunni mu
yi ba ta gooni ba donnə.

¹⁴Badaara ki wu-guv mu di nɔɔna
yi ba ni-yələ nyi di su-lwaanu.

Ba maa lagi si nabwənə yiri saari tɔga baɲa ni.

¹⁵Kaləndiu jigi bukwa bale mu.
Ba maama maa te ba wi: «Te n pa-ni.»

Wənu tito wura ti na ba fɔgi ti sui.
Tuna mu ba te ba wi «Ku maɲi!»

¹⁶Ti maa yi:
curu cwəɲə,
di ka-dugv pugə,

di tɔga na ba fɔgi ka sui na tun,
di min-vugv na di biləm-biləm tun.

¹⁷Wulv na mwani o ko,
naa o na ki o nu kacaari,
bacangaaru wó zɔgi o yiə ti li,
yi duurə di di o ya-nwana yam.

¹⁸Wənu tito wura ti na tiini ti su-ni.
A maa ba ni wənu tuna kuri.

¹⁹Ti maa yi:
Kaloŋ-zəŋə na jaani te weyuu kum ni,
di bisankwia na ye ka cwəɲə te pweeru yuu ni,
di naboro na ye ninu kum wuni te tun,
di baaru di kaani sono laɲa na yi te tun.

²⁰Nan nii-na ka-tola na-vəli na yi tite tun:
Oó di mu o daari o guguni o ni yi o wi:
«Amu wu ki kulɔkulu a cɔgi.»

²¹Wənu tito mu wura, ti na jigi lɔgu
baɲa ti vuvugə,
ti bri ti yi tuna mu di, lɔgu na ba wani ku se-ti:

²²Ti maa yi:
Gambaa na jigi pe,
di nɔn-joro na di ku su,
²³di bukɔ wulv yuu na cana tin na da o zu baru,
di tuntɔŋ-kana na zəli o tu o daari o vri
baru wum o te.

²⁴Vara kuni bina mu wu tɔga baɲa ni, ba
na tiini ba yi wo-bale,
yi ba yi-puru ba jigi doŋ.

²⁵Mumla tiini ba muri di dam.

Di ku di, ba lai wudiiru
ba tiɲi cam maɲa ŋwaanu.

²⁶Pa-nyaana dam tiini di muri.

Di ku di, ya zɔɔri piu gugwəeru ni mu.

²⁷Kayiri ba jigi pe o bri ba na wó ki te.

Si nan na yv, didva titi ba ywəri ka cwəɲə ni.

²⁸Nɔɔnu wat baləgə o jaani di o jɲa.

Si nan ba kwari pwa sam, si su da mu.

²⁹Vara batɔ mu nan wura ba vəɲə na jigi nunwanja,
ba bri ba yi bana mu di, ba vəɲə na tiini ka lamma:

³⁰Nyɔŋo yi didəeru mu ga-vara maama wuni.

Ku maa ba ywəri ku daari cwəɲə ku pai kulɔkulu.

³¹Cɪbu na kwəni ku yuu ku keeri tun,

di bubɔlɔ,

di pe wulv jar-kərə na wu o tee ni tun.

³²Nmu na tiini n ki jwərim yi n zəɲi n titi,
Kuntu kwaga ni, n na tu n ba n buɲi n lwaru,

kwaanɪ n kwe n juɟa n ma n pu n ni si n
daa yi zaŋɪ n ŋɔɔnɪ.

³³ Beŋwaanɪ, n na magɪ nugə,
ka wó purɪ mu.

N na cugi nɔɔnɔ muɔmwe,
jana mu wó nuɟi.

N nan na pɛ nɔɔnɔ banɪ zaŋɪ, ku tui di najara mu.

Pe Lemuelɪ bitar-dindɪ

31 Pe Lemuelɪ bitar-dindɪ mu tintu. Ya maa yi
We kwərə kalu o nu na bri-o tun.

² Nii mu! Nmu yi amu tutɪ pugə bu mu.
Nmu lura kam nan tɔɟi wɛ-loro baɟa ni mu.

Kuntu tun, purɪ n zwa si n cəgi.

³ Yi da kaana ŋwaanɪ n cɔɟɪ n dam,
si bantɔ dwi yəni ba pa
si pwa zanzan na ba cavura mu.

⁴ A bu Lemuelɪ, pwa dai si ba nyɔ sana.

Ba nan dai si ba ki fra di sa-deera.

⁵ Sa-nyɔɪ wó pa ba swe
We niə yam na bri te mu,
yi ba ja cɪga kam ba ju
nabwənə yigə ni.

⁶ Sa-deera maŋɪ di balu na je
ba cəgi ba tɔvni tun mu,
ba tuna maama na ti tun ŋwaanɪ.

⁷ Ba na bugi, baá swe ba yinigə di ba
cam dɪm ni ni.

⁸ Puri n ni n ŋɔɔnɪ n pa balu na warɪ ba ŋɔɔnɪ tun.
Nmu maŋɪ si n joŋi nɔɔna balu ba na kwe ba
yagɪ tun jara mu n ja n pa-ba.

⁹ Zaŋɪ n ŋɔɔnɪ jaja
yi n buri cɪga bura.

Zɪɟɪ nabwənə di yinigə tiinə kwaga ni
si ba na ba cɪga.

Ka-yuru taanɪ

¹⁰ Ka-yuru yuu yim cana zanzan.

O dwi jɪɟɪ lɔnnɪ di dwe kandwa-ŋɔna dwi dwi.

¹¹ O baru ba liə di kulɔkulɔ.

O ba jaanɪ o baru jijaanɪ o cɔga.

¹² Ka-yuru ki o baru lanyiranɪ mu maɟa maama,
yi o ba pai o nai zɔnnɪ.

¹³ O yəni o sɔ gwaaru mu
waaru di fɔnyɔɟu maɟa ŋwaanɪ,
yi o tɔɟɪ o titɔɟa di wɔpolo.

¹⁴ O nyɪ di nabwəru tɪv na zɪɟɪ pipiu
zila ti tui tun mu.

O maa ve yigə yigə o jaanɪ wɔdiiru o tui
o pai o digə tiinə.

¹⁵ Tɪga ba puur-o sara ni,
di o na zaŋɪ o saŋɪ wɔdiu
o pa o digə tiinə,

si o tintɔɟ-kaana bam di na ba nyɔm.

¹⁶ O maa buɟɪ kara wɔbuɟa, yi o yəgi-ka.
O maa daari o kwe səbu kulɔ o na tɔɟɪ o na
tun o ma o jəri vinyə tweeru.

¹⁷ O ba se o pai yawɔɔɔ,
yi o tutɪ cɛ di titɔɟ-deera.

¹⁸ O maa na si kulɔ o na tɔɟɪ o na tun
jɪɟɪ nyɔɔɪ ku pa-o,
o kanɪa mim zəɟi di yagɪ da kuntu mu taan tutu ni.

¹⁹ O tutɪ mu dɔlɪ garyi
yi o sɔ gwaaru o pai o digə tiinə.

²⁰ O yi wɔ-yoŋo tu mu,
o yəni o zəni nabwonə di yinigə tiinə.

²¹ Waaru maɟa ni o bá taa liə
o digə tiinə ŋwaanɪ,
Beŋwaanɪ, ba maama jɪɟɪ gwar-ŋɔnnɔ
si ba ma ba kwəli ba tutɪ.

²² O yəni o nyaanɪ gwaaru mu
si o ma kwe o pwəgə je,
yi kulɔ o na ki o yira ni tun
yəni ku joŋ-o lanyiranɪ.

²³ O baru na yəni o jeeri tu kum kaporo ni,
nɔɔna maama pa-o zulə mu,
yi ba gar-o ba ki ku nakwa wɔnnɪ.

²⁴ O sɔ gar-fufalɪ di si kili mu
o yəgi o pa pipiu tiinə.

²⁵ O yi nɔn-dɛɔ mu
yi nɔɔna nɪg-o.

O maa ba liə di kulɔ na wó ki jwa seeni tun.

²⁶ O yəni o kuri o ni bitarbiə mu o ŋɔɔnɪ di swan.
O ni-taanɪ bri lanyiranɪ kəm na yi te mu.

²⁷ O yɔɔɪ o cɛ di titɔɟa mu,
yi o nii o digə tiinə baɟa ni lanyiranɪ.

²⁸ O biə wó ki daanɪ ba se ni o jɪɟɪ yu-yoŋo.
O baru di maa wó tee-o o wɪ:

²⁹ «Kaana zanzan ki wo-kurə.
Nmu nan mu di yigə
ba maama wɔnnɪ.»

³⁰ Yatɪga wai ka gana,
lam di nan wai di tiə.

Ku nan na yi kaanɪ wɔlv na kwari Baɟa-We tun,
ku tu maŋɪ di zulə mu.

³¹ Tee-o si ku maŋɪ di
o titɔɟa na yi te tun.

Ja-o n yi tu kum kaporo,
si n pa o na zulə nɔɔna yigə ni.

Kwərə-tu Tɔnɔ

Kwərə-tu Tɔnɔ kum te ku pupɔnɔ wɔm na buɲi te si ku vu wəɲnu na jigi ti ki te lugu kum ni tun mu. O maanu ni ku cana si dí ni wəɲnu zanzan kuri, yi ku dai si dí ta wu: dí ye wəɲnu maama na ve te tun ni nu. Nii 8:17. We yirani mu yɔɔri Dɩ ye kulɔ maama na jigi ku ki tun. Dí maa maɲi si dí ki wu-didɔa di Dintu mu, di kulɔ na yi dɩbam di. Nii 3:14. Kuntu yirani baɲa ni mu dí wó na wɔpolo dí ŋwia wunu. Nii 12:1,13-14.

1 Wulɔ na yi We kwərə-tu tun kwərə mu tuntu. Wuntu mu yi Pe Davidi bu, o na di paari Zeruzalem tu kum ni tun.

Dí yəri wəɲnu kuri

²We kwərə-tu mu wu:

Dí bá want dí ni wəɲnu tuntu maama kuri.
Ti kuri nim tiini di cana di gaali si dí lwarɩ.

³Nabiinə yaari di tutuŋ-cɛera mu tɔga baɲa ni. Be nyɔɔri mu ba nan nai ya baɲa ni?

⁴Nabiinə tui lugu kum baɲa mu, yi badonnə di ləri ba tua.

Lugu kum nan yɔɔri ku yi ku na maɲi ku yi te tun mu.

⁵We dum yəni di puli mu, yi di laan vu di zu.

Di nan ta wó ki lɩla mu si di joori di tult di vəŋə kam.

⁶Viu yəni ku duli ku ve jagwiə seeni, yi ku ta duli ku ve jazum baɲa seeni. Viu kum nan ta ve yigə di kwaga mu ku kaagi ku ve kuntu mu taan.

⁷Bu-tultɩ sum maama soe si ve si lo si na bam nɩw kum wunu mu, yi nɩw kum ba fɔgi ku sui ku pɛɛɩ.

Na bam daa maa yəni ba joori mu, ba ve bu-tultɩ sum na buri mɛ tun.

⁸Woŋo maama yəni ku ki kuntu doŋ mu yi kweelim tərə.

Nɔɔn-nɔɔnɔ bá want o ta ku kuri o ti. Nabiinu yiə bá want woŋo maama ya nii ya su.

O zwa di nan bá want ya cəgi wəɲnu maama ya su.

⁹Wo-duŋu tərə lugu baɲa ni.

Kulɔ na maɲi ku wura tun mu ta wó taa wura taan. Kikiə yalɔ dɛɛn na ki tun mu ta wó joori ya ki.

¹⁰Woŋo kulɔ nɔɔna na te ku taani ba wu:

«Nii-na, wo-duŋu mu tuntu!»

kuntu woŋo kum maɲi ku wura mu faɲa faɲa, yi ba wu lugi dɩbam.

¹¹Dí daa ba gulə balu ya na wura faɲa kam ni tun gulə.

Ku nan na yi balu ba jwa na wó lu tun, balu na tu bantɩ kwaga ni tun wó swe ba di swiə.

Amu na lwarɩ cɔga kalɔ tun

¹²Amu wulɔ na yi We kwərə-tu tun dɛɛn di Yisrayeli tiinə paari Zeruzalem ni. ¹³Amu suni a yiə mu si a tɔgi swan cwəŋə a ma zaast a daari a vɛɛsi wəɲnu tulu maama na jigi ti ki lugu baɲa ni tun, si a want ti kuri a lwarɩ. Amu nɛ ni tutuŋa yalɔ We na pe nabiinə si ba taa tɔŋi tun tiini ku cana ku pa-ba. ¹⁴Amu nan maanu wəɲnu tulu maama na jigi ti ki lugu baɲa ni tun. Nii-na! Ti maama cana si dí lwarɩ ti kuri mu. Ku nyi di nɔɔnɔ na duri o zəli vii si o ja-ku te tun mu.

¹⁵Woŋo kulɔ na gugwəli, ku twum camma mu. Wəɲnu tulu maa na tərə tun wari si nɔɔnɔ jeeli ti ni.

¹⁶Amu nan ya tagi a titi ni a wu: «Nii mu! Amu tiini a jigi yi-puru a dwe balu na maɲi ba di paari Zeruzalem ni tun maama. A ma joŋi swan di yəno zanzan.» ¹⁷Amu suni a yiə mu si a lwarɩ swan, si a ta lwarɩ jwərim di cicooru na yi te tun. A tu a maanu ni kuntu maama di nyi di nɔɔnɔ na duri o zəli vii si o ja-ku te tun mu.

¹⁸Nɔɔnɔ yi-puru na mai te tun, o liə di mai kuntu mu. O yəno na daga te, o wu-cɔgɔ di wó taa daga kuntu doŋ mu.

Wo-luŋu jigi nyɔɔri na?

2 Amu laan ma ta a titi ni a wu: «Amu wó ki kwɛɛra yɔɔ si a maɲi-ti a nii, ti suni ti lana na?» Tɔ. A ma na ni kuntu ba jigi kuri. ²A ta maanu ni mwaanɩ yi jwərim mu. Kwɛɛra di ba jigi nyɔɔri. ³A laan ma zu sa-nyɔri wunu si a nyɔ a su a na wɔpolo. A maa lagi si a tɔgi swan ŋwaanɩ a buɲi a nii cwəŋə kɔɔ mu jigi nyɔɔri si nɔɔna taa tɔgi-ka ba lugu baɲa ŋwia wunu.

⁴Amu dɛɛn ki tutuŋ-kamunə yadonnə a pa a titi. A lɔgi sam, yi a jəri vinyə tweeru di. ⁵A ta ma ci gaara

1:15 naa Ba ba kwəni da-kura.

1:16 1 Pwa 4:33-34 2:1 Luki 12:19 2:4 1 Pwa 7:1

yi a jəri dwə-voɔrv, di ga-punnu, di tweeru tilu na ləri biə dwi dwi tun ya wɔni. ⁶A ma ku buli si ba taa mɔɔni na da ba yagi tweeru tum si ti bi lanyran. ⁷Amu nan ta yəgi gambe, baara di kaana, yi ba di lu ba biə a sɔŋɔ wɔni pa ba ji amu nyim. A ta ma na naani, di peeni, di bunɩ kɔgɔ kɔgɔ si a taa te. Ku na yi balu maama na loori yigə ba zɔvri Zeruzalem ni ba daari amu tun, a vara bam daga ba dwe bantu nyim. ⁸A ma na səbu di səbu-siŋa zanzan a pa a titi. A deen joŋi jɔjigirv tunɩ dilv di provensa yalv a na te tun pwa bam tee ni. A deen pɛ baara di kaana taa wu a tee ni ba leeni le si ku taa ywəmmə ku pa-ni. Ku maa na yi kaana, amu yɔvri a jɔgɩ-ba mu ni ku na wó pa nabiinə di ywəəni zanzan te tun. ⁹Ku na yi balu dwi maama na loori yigə ba zɔvri Zeruzalem wɔni ba daari amu tun, ba wɔlvwɔlv wu yi amu kamunni dɩm. Di kuntu maama di, a ta tɔgi swan cwəŋə kam mu.

¹⁰Kulu maama amu yi na pagɩ

ku baŋa ni tun mu
a yəni a joŋi si a nii
ku na yi te tun.

A wɔbɔŋa na jaani si a beeri
ywəəni dilv maama,
amu yəni a tɔgi di kwaga mu.

Amu yi ma su a na tɔŋɩ
a na kulv maama tun,
pa a na nyɔvri

a tutɔŋa yam baŋa ni.

¹¹A laan ma jəni a jeeli

a kikiə maama,
dɩdaani a tutɔŋ-cɛera
na pɛ-ni kulv maama tun.

A ma na ni ti ba jɔgi kuri.

Ku nyɩ di nɔɔnv na duri
o zəli vii si o ja te tun mu.

A tutɔŋa yam maama ba jɔgi nyɔvri
tɩga kam baŋa ni.

Swan di jwərim taani

¹²Amu ta ma jeeli si a nii swan na yi te tun cɩga cɩga, si a daari a lwarɩ jwərim di yiyiri kikiə na yi te tun. Beŋwaani, wɔlv na tu o di paari tun maŋɩ si o tɔgi pwa balu na loori-o tun cwəŋə kam mu. ¹³Amu nan tu a maani ni swan jɔgi nyɔvri ya dwe jwərim, si ku maŋɩ di pooni na gari lim te tun. ¹⁴Cɩga tun,

Swan tu yiə wat ya na cwəŋə.

Joro maa wu lim wɔni o veə.

Di ku maama di, a maani ni swan tiinə di jwəru lagɩ ba guri bidwɩ mu. ¹⁵Amu laan ma ta a titi ni a wɩ: «Tɔvni na wó ja joro tun, di lagɩ di ba amu di baŋa mu. Bɛɛ nyɔvri mu a nan nɛ a swan yam baŋa ni?» A ma ləri a titi ni a wɩ: «Amu bá wani a lwarɩ ku kuri».

¹⁶Swan tu dɩdaani joro maama maŋɩ si ba tu mu. Ba na tɩga, nɔɔna daa bá taa guli ba gulə taan. Jwa seeni baá swe dɩbam maama swiə. ¹⁷Kuntu pɛ a ŋwɩa kam ji wo-cɛɔ ka pa-ni. Cam yiranɩ mu tu a baŋa di kulv maama na yəni ku ki tɩga baŋa ni tun. Ku maama ba jɔgi kuri. Ku nyɩ di nɔɔnv na duri o zəli vii si o ja te tun mu.

Tutɔŋ-cɛera taani

¹⁸A na tu a maani ni a maŋɩ si a yagi kulv maama a na tɔŋɩ a na tun a pa wɔlv na wó saŋɩ amu kwaga tun, ku ma pa tutɔŋ-cɛera yalv maama a na tɔŋɩ tɩga baŋa ni tun ji wo-cɛɔ ya pa-ni. ¹⁹A nan wari si a lwarɩ kuntu tu wó taa yi swan tu mu naa joro mu. O laan maa wó ba o joŋi kulv maama a tutɔŋ-cɛera di a swan na jaani ti ba ti pa-ni tun, o taa te. Ku maama ba jɔgi kuri. ²⁰Amu na jəni a jeeli a tutɔŋ-cɛera yam maama na wó pa-ni nyɔvri dilv tun, a wɔv cɔgi ya ŋwaani. ²¹Beŋwaani, dí wó kwe dí swan, di dí yəno, dí di wɔbɔŋa maama, dí tɔŋɩ taan si dí na wəənu. Bɛɛ laan nan mu te si dí yagi-ti dí pa wɔlv na wu yaari ti ŋwaani tun? Ku maama ba jɔgi kuri, si ku yi leeru yiranɩ mu. ²²Lugv baŋa ŋwɩa wɔni, nabiinu wó tɔŋɩ taan, yi o je di liə mu. O nan lagɩ o na bɛɛ nyɔvri mu ku baŋa ni? ²³De maama wɔni, dí tutɔŋa yəni ya ni dɩbam yi liə daani dɩbam ya ŋwaani. Titi ni di, dí wɔbɔŋa maa kaagi ya beerə. Ku maama ba jɔgi kuri.

²⁴Kulv na tiini ku lamma ku pai nɔɔnv tun mu maŋɩ si o taa di wɔdiu, yi o nyɔa, si o daari o di ywəəni o tutɔŋa yam baŋa ni. Amu nan maani ni tuntv maama nuŋɩ Wɛ tee ni mu. ²⁵Beŋwaani, Wɛ na wu wəli, nɔɔn-nɔɔnv wari o na wɔdiu naa ywəəni si o di. ²⁶Ku na yi nɔɔnv wɔlv na ki o sui Wɛ yi tun, Wɛ pai ku tu swan, di yəno, di wupolo mu. Ku daari, lwarɩm-kərə tɔŋɩ ba tiŋi si ba laan kwe ba pa balu kikiə na sui Wɛ yi tun mu. Kuntu di ba jɔgi kuri. Ku nyɩ di nɔɔnv na duri o zəli vii si o ja te tun mu.

Woŋo maama jɔgi ku maŋa

3 Woŋo maama lugv baŋa ni
jɔgi ku maŋa mu.

Maŋa tigi mu si dí tɔŋɩ
tutɔŋɩ dwi maama.

²Maŋa wura ba na wó lu nɔɔnv,
yi maŋa di wura ku tu na wó ti.

Jərim maŋa maa wura
yi ka-gɔ-ka-yagi maŋa di wura.

³Maŋa wura si ba gu nɔɔna,
yi maŋa wura si ba sooni nɔɔna.
Ka-ja-ka-cɔgi maŋa maa wura,

yi ka-lɔ-ka-zige maɲa dɪ wura.

⁴Wɔ-cɔgɔ maɲa mu wura,
yi mwaanu maɲa dɪ wura.

Maɲa tigi mu kərə ɲwaanɪ,
yi kadoɲ dɪ tigə wɔpolo kwɛera ɲwaanɪ.

⁵Maɲa wura mu sɪ ba dɔlɪ kandwa ba jagɪ ba yagi.
Maɲa dɪ maa wura sɪ ba tigisi-ya ba kɪ daanɪ.

Maɲa nan mu wura sɪ nɔɔna kukwəri daanɪ,
yi maɲa dɪ wura sɪ ba yagi-da kukwərim.

⁶Maɲa mu wura sɪ nɔɔnu beeri o na woɲo.
Maɲa ta maa wura sɪ o ga kulɔ o na jigɪ tun.
Maɲa wura sɪ dɪ kwalɪmɪ wəənu,
yi maɲa dɪ wura sɪ dɪ dɔlɪ kulɔ dɪ na
jigɪ tun dɪ yagi.

⁷Maɲa wura sɪ dɪ kaari gwaaru dɪ yagi,
yi maɲa dɪ wura sɪ dɪ nyaanɪ-tɪ dɪ kɪ daanɪ.
Maɲa wura ka pa nɔɔnu sɪ o taa yi cɪmm,
yi maɲa wura sɪ ku tu ɲɔɔnɪ.

⁸Maɲa ta wura mu sɪ nɔɔna taa soe daanɪ,
yi kadoɲ dɪ wura sɪ ba taa culi daanɪ.
Jara-kəm maɲa maa wura,
yi bicar-zuru maɲa dɪ wura.

⁹Nɔɔna na tiini ba tɔɲɪ te, beɛ nyɔɔrɪ mu ba nan nai
ku baɲa ni?

Beɛ nyɔɔrɪ mu dɪ wó na dɪ ɲwɪa wɔnɪ?

¹⁰Amu maanɪ We na kwe tutɔɲa yalɔ Dɪ pa nabiinə
sɪ ba taa tɔɲɪ tun. ¹¹We maa paɪ wəənu maama kɪ
lanyiranɪ tɪ maɲa ni cɪga cɪga. Dɪ ma kwe wɔbɔɲa
yalɔ na ve taan wuu seeni tun Dɪ kɪ nabiinə yuu ni.
Kuntɔ maama wɔnɪ nan, dɪ bá wanɪ dɪ lwarɪ Dɪ na
jigɪ kulɔ Dɪ kɪ tun maama dɪ ti. ¹²Amu ma maanɪ ni
kulɔ na lamma ku paɪ nɔɔna tun maɲɪ sɪ ba taa jigɪ
wɔpolo yi ba tɔgɪ cwə-laaru ba ɲwɪa wɔnɪ mu. ¹³Ku
maɲɪ sɪ ba taa di wɔdiu, yi ba nyɔa, sɪ ba daari ba di
ywəəni ba tutɔɲa yam baɲa ni. Kuntɔ maama yi We
pɛɛrɪ mu.

¹⁴Amu maanɪ ni We na kɪ wəənu tulɔ maama tun
wura mu taan. Dɪ bá wanɪ dɪ wəli kulɔkulɔ Dɪ kikiə
yam wɔnɪ, naa dɪ li kulɔkulɔ ya wɔnɪ dɪ yagi. Dɪ pɛ
ku taa yi kuntɔ mu sɪ dɪ taa kwari-Dɪ. ¹⁵Kulɔ zum na
wura tun maɲɪ ku kɪ maɲa wɔdoɲ ni. Kulɔ na lagɪ ku kɪ
jwa ni tun dɪ maɲɪ ku wura mu. We maa beeri wəənu
tulɔ na maɲɪ tɪ kɪ tɪ ke tun sɪ Dɪ pa tɪ joori tɪ kɪ.

Nabiinə dɪ vara yi bɪdwɪ mu na?

¹⁶Kulɔ na wəli da tun, amu maanɪ ku na yi te tɪga
baɲa ni tun ni: cɪga burum na maɲɪ sɪ dɪ taa wu
mɛ tun, lwarum mu wu daanɪ. Cwə-balwaarɔ mu ləri
cwə-laaru yuu ni. ¹⁷Amu ma ta a titɪ ni a wɪ: «Maɲa na
yiə, We wó di nɔn-ɲuna dɪdaanɪ nɔn-balwaarɔ maama

taanɪ, Dɪ na maɲɪ Dɪ tiɲɪ de mu sɪ wəənu maama
dɪ kikiə maama kɪ tɪ maɲa ni tun ɲwaanɪ.» ¹⁸A ta
ma ta nabiinə taanɪ a titɪ ni a wɪ: «We yəni Dɪ maɲɪ
dɪbam mu Dɪ nii, sɪ Dɪ pa dɪ lwarɪ ni dɪbam dɪ vara
bam ba garɪ daanɪ. ¹⁹Beɲwaanɪ, dɪbam nabiinə dɪ
vara maama guri bɪdwɪ mu. Tɔnɪ yəni dɪ tui dɪ jaanɪ
dɪ maama. Nabiinə dɪ vara siun yi bɪdwɪ mu. Kuntɔ
tun, nabiinə ba garɪ vara. Cɪga tun, ku maama ba jigɪ
kuri. ²⁰Wəənu maama ɲwɪ yi tɪ guri bɪdwɪ mu. Kulɔ
maama na ɲwɪ tun nuɲɪ tɪga kam turu wɔnɪ mu, yi tɪ
maama nan wó joori tɪ zu turu wɔnɪ. ²¹Wɔɔ mu want
o lwarɪ cɪga cɪga ni nabiinə na tɪga, ba diini wəəni
mu, yi ku daari vara na tɪga ba zɔvri tɪga kam kuri
ni?»

²²Kuntɔ maama wɔnɪ amu maanɪ ni kulɔ na tiini ku
lana sɪ dɪ kɪ tun yi sɪ dɪ di ywəəni mu dɪ tutɔɲa baɲa
ni. Mu nyɔɔrɪ dilɔ We na paɪ dɪbam tun. Nɔɔn-nɔɔnu
tərə o na wó pa dɪ lwarɪ kulɔ na wura jwa seeni tun.

Beesum dɪ yaara taanɪ

4 Amu daa ta ma maanɪ nabwənə na tiini ba nai
beesum lugɔ baɲa je maama ni te tun. Ba maa keeri
zanzan yi nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wó want o wəli-ba sɪ
o gani ba wuru. Balu na jigɪ-ba ba beesɪ tun tiini ba
dana lanyiranɪ mu. Kuntɔ ɲwaanɪ nɔɔn-nɔɔnu tərə sɪ
o pa nabwənə bam bicari zuri. ²Amu laan maa buɲɪ
ni: balu na tɪga yi ba daa tərə tun garɪ balu ta na ɲwɪ
yi ba yaari tun. ³Ku nan na yi cɪga, balu ba ta na wu
lugɪ tun yuu mu ywəmmə ba dwe maama, beɲwaanɪ
bantɔ ta wu ne lwarum kikiə yalɔ na kaagi ya kɪ lugɔ
baɲa ni tun.

⁴Amu ta maanɪ ni nɔɔna na yəni ba ma dam dɪ
yənɔ ba tɔɲɪ te tun maama yi ba dwəni daanɪ mu. Ku
maama ba jigɪ kuri. Ku nyɪ dɪ nɔɔnu na duri o zəli viu
sɪ o ja te tun mu.

⁵Ku na yi jwəeru,
ba yəni ba vɔ ba jɪa tutɔɲa baɲa ni mu.
Kana nan mu wó gu-ba.

⁶Nɔɔnu nan na ne o wɔdiu bwaɲa dɪdɔa
yi o bicari zuri,
kuntɔ garɪ o na yaari dɪ tutɔɲ-cɛera
sɪ o na bwen sile.

Kuntɔ maama nyɪ dɪ nɔɔnu na duri o zəli viu sɪ o ja te
tun mu.

Ciloɲo taanɪ

⁷Amu daa ta ma maanɪ woɲo kudɔɲ lugɔ baɲa ni
ku na ba jigɪ kuri. ⁸Amu ne ni nɔɔnu wɔdoɲ wura o
na ba jigɪ fara, naa curru, naa biə, yi o laan tɔɲɪ taan
o ba jəni tɪga ni. O tɔɲɪ mu sɪ o na jɪjigirɔ yi o yi ba
sui-tɪ. Wɔnɪ nan maɲɪ sɪ o bwe o titɪ o wɪ: «Wɔɔ mu

lagi o na nyɔɔri a titɔŋ-cɛera yam baŋa ni? Amu ba di ywæni ya ŋwaani.» Kuntu maama di ba jigi kuri. Cam yirani mu wura ku tu ŋwia wuni.

⁹Bale gari didva.

Beŋwaani, baá na nyɔɔri da-tee ni ba titɔŋa yam baŋa ni.

¹⁰Ba wuni didva na tva,

wudoŋ wum wó ja-o

si o zaŋi weeni.

Si ku na yi nɔɔnu didva o yirani yi o tu,

leeru mu wó yi ku tu,

o doŋ na tərə si o zən-o

si o zaŋi tun ŋwaani.

¹¹Ku ta wəli da, nɔɔna bale na kukwəri daani,

ba yira wulim wó magi daani

si waaru yi yi-ba.

Nɔɔnu nan na yi o yirani,

o lagi o ki te mu o ci o waaru?

¹²Nɔɔnu didva wai o magi

o doŋ wulu na zaŋi

o baŋa ni tun o di.

Ku nan na yi nɔɔna bale mu

jaŋi did-o,

o yirani bá want o magi-ba o di.

Ŋuna kalu na ŋɔgi kuni bitɔ tun ba kɔi mɔle-mɔli.

Swan di paari taani

¹³Nɔn-dɔŋɔ na yi yinigə tu yi o jigi swan, wuntu gari pa-dooru wulu na vin si nɔɔna bri-o tun. ¹⁴Nɔn-dɔŋɔ kum wai o nuŋi puna digə ni yi o laan ba o di paari, naa ba lɔg-o yinigə wuni o paari laŋa kam ni yi o daari o ji pɛ. ¹⁵Amu ta ma maani nɔɔna balu maama na ŋwi lɔgu baŋa ni tun na kaagi ba ki te yi ba pɛ nɔn-dɔŋɔ wudoŋ kwaga ba pu. Wuntu lagi o ba o jəni pa-dooru wum jəŋə je ni mu. ¹⁶Nɔn-kɔgɔ kulɔ na tɔgi wuntu kwaga tun tiini ku daga ku gaali. Ba kwaga kam nan na tuə, ba wuluwulu bá nɔg-o. Ku maama di ba jigi kuri. Ku nyi di nɔɔnu na duri o zəli vii si o ja te tun mu.

Ta n ye n na zuli We te tun

5 Nmu na yəni n ma n zɔvri We-digə si n zuli-DL, si n ja n titi. Fufɔ n yi We te si n cəgi DL taani, si kuntu wó taa gari kaanum dilu jwəru na ki yi ba yəri ni ba cəgi tun. ²Buŋi n yi si n laan ŋɔɔni n ni-taani. Yi goni ni di We yɔɔ yɔɔ yi n wu fɔgi n buŋi di wuni. Lwari lanyirani ni We wu We-sɔŋɔ ni mu yi nmu zɔvri tɔga kam baŋa ni. Kuntu ŋwaani nan pa n ni-taani

dim taa yi funfun yirani. ³Wububuŋ-fara pai nɔɔnu dwe dundwɔa yi ya daan-o mu. Kuntu doŋ mu ta-fari zanzan pai nɔɔnu te wo-jwəru.

⁴Nmu nan na goni ni di We, si n ki lila n kwe-di. We ba lagi jwəru ni-taani. Kuntu ŋwaani, yɔɔri n kwe ni dilu n na goni tun. ⁵Nmu na wu goni ni si n ki woŋo, kuntu gari n na tiŋi ni yi n laan kwan-di. ⁶Yi pa n ni-taani ja-m di zu lwarim wuni. Ta n cu n titi si n yi ta di We tintuŋɔ ni: «Amu wu maani mu yi a ta tintu.» Beŋwaani, We bani wai di zaŋi nmu baŋa ni n ŋwaŋa kam ŋwaani yi DL daari o saari n tituŋa yam maama.

⁷Dundwɔa dwi dwi wura. Wubuŋ-yɔɔru di taana daga zanzan. Nmu nan maŋi si n ta n kwari We mu.

Beesum taani

⁸Nmu na ne ni cɔga ti tuw kulɔ wuni, yi ku didɛera jigi nabwənə ba beesu pa ba wari ba titi si ba jɔŋi, si n yi pa ku su-m. Ku nan na yi te tun, didɛeru maama jigi o yigə tu na nii-o tun. Yi ku daari yigə tu maama di jigi o yuutu. ⁹Ku ya maŋi si nɔɔnu maama na nyɔɔri tɔga kam baŋa ni. Pɛ wum titi maŋi si o nii kari sum baŋa ni.

Jjiguru taani

¹⁰Nɔɔnu na tiini o lagi səbu, ku tu yi ba fɔgi di sui di o na jigi kulɔ tun. Nɔɔnu fra na zu jjiguru wuni, o ŋwuru ba yi-o. Ku maama ba jigi kuri. ¹¹Nɔɔnu jjiguru na mai te tun, balu na jɔŋi ti wuni si ba di tun di gaali kuntu mu. Ku tu na ne nyɔɔri dilu o jjiguru baŋa ni tun mu yi o yi na ne-ti tun yirani. ¹²Tintuŋna na tuŋi taan ba ti, yi ba na di wodi-fɔrɔ naa funfun yirani, ba laan wai ba dɔ lanyirani titi ni. Ku nan na yi nadunə, ba ba yəni ba dɔ, ba jjiguru tum wubuŋa na yaari-ba tun ŋwaani.

¹³Amu nan ta maani wo-cɛɔ kudonɔ mu lɔgu baŋa ni. Nadum mu ki o jjiguru o ki daani pa ti wai ti ci-o cam wuni. ¹⁴O jjiguru tum laan ma je wo-cɛɔ baŋa ni. O na lɔgi bu wulu tun daa ta wu ne woŋo si o taa te. ¹⁵Ba na lɔgi bu wulu maama, ku tu nuŋi o nu wuni bwəri mu. O ŋwia na tu ka kweeli, o daa ta wó yagi lɔgu baŋa bwəri mu. O na maŋi o tuŋi te maama, o bá ja kulɔkulɔ o wəli da o kɛ. ¹⁶Tintu maama yɔɔri ti yi wo-cɛɔ mu! Nɔɔnu na tu lɔgu baŋa wuni te tun, kuntu mu o maŋi si o yagi-ku. Be nyɔɔri mu o lagi o na o tituŋa maama baŋa ni, di o na tuŋi si o jɔŋi vii yirani tun ŋwaani? ¹⁷O ŋwia maama wuni, lim didaani wu-cɔgɔ mu tɔg-o. O maa yɔɔri o nai ban-zɔŋɔ, di yawuru, didaani ni-kantɔgɔ yirani.

Ywəni dim taani

¹⁸ Amv nan maani ni ku lamma si dí taa di wɔdiu, yi dí nyɔa, si dí daari dí di ywəni dí titɔŋ-cɛera yam dí na ki dí lugu baŋa ŋwia kam wɔni tun baŋa ni. Mu nyɔɔri dilu We na pai dibam tun. ¹⁹ Ku ta na yi We na pai balu duuni di jijiŋru tun, Dl ta pa-ba pwələ si ba di ywəni ti baŋa ni, si ba jɔŋi ba ŋwuru tum kuntu yi ba tɔŋi ba titɔŋ-cɛera yam di wɔpolo. Kuntu maama yi We pɛeri mu. ²⁰ Nɔɔnu nan ba maŋi si o fɔgi o jeeli o ŋwia da yam na yi te tun, We na pai o yɔɔri o na wɔpolo o titɔŋa yam baŋa ni tun ŋwaani.

Jijiŋru pai ywəni na?

6 Amv nan ta maani wo-cɛɔ kɔdɔŋ mu lugu baŋa ni, yi ku daani nabiinə je maama ni. ² We wai Dl pa nɔɔnu duuni, di jijiŋru, di zulə, pa ku tu jigi kulɔ maama na jigi o fra tun, yi Dl wai Dl vani ku tu cwəŋə si o yi di-ti. Nɔn-gaa mu wɔ ba o di ti ywəni. Kuntu maama tiini ku yi wo-cɛɔ. A bá wani a lwardi ku kuri.

³ Nɔnɛni nɔɔnu na kwɔn o ja gaali yi o lu biə bi, ku tu na maŋi o ŋwi taan, yi o na wɔ di ywəni o jijiŋru tum baŋa ni, bu-tɔv wɔlu ba na lugi zum tun ta gar-o. ⁴ Beŋwaani, ba na lugi bu-tɔv, dí bá wani dí lwardi ku kuri. O tuə yi o daari o joori lila. O yiri maŋi di wɔ bəŋi. ⁵ Bu wum kuntu ta wɔ fɔgi o na wia pooni. O nan wɔ lwardi ŋwia na yi te tun. Di kuntu di, o ta ne siun o dwəni nadum wum kuntu, ⁶ ku fɔgi ku dai nɔɔnu wum ŋwia na yi bina murrɔ tile yi o wɔ di ka ywəni. Ba maama kweelim yi bidwi mu. Ku dai kuntu na?

⁷ Nabiinə titɔŋa maama yɔɔri ya yi ba ni-wɔdiu ŋwaani mu. Ba nan ba fɔgi ba nai si ku yi-ba. ⁸ Swan tu wɔ na nyɔɔri o dwəni joro na? Nabwəm di na ye o na wɔ taa jaani o titi nɔɔna yiə ni te tun, bɛɛ nyɔɔri mu o jiga?

⁹ «Nɔɔnu yi na su di kulɔ maama o na jigi tun, kuntu gari o na pɛ o fra zu wo-gaa wɔni.»

Kuntu di cana si dí lwardi ku kuri. Ku nyi di nɔɔnu na duri o zəli viu si o ja-ku te tun mu.

¹⁰ Kulɔ maama zum na wura tun mu, We maŋi Dl tigisi-ku si ku taa jigi ku yiri. Nabiinu di ye o ŋwia cwəŋə na yi te tun. O bá wani o dwəni di wɔlu na dana o dwe-o tun. ¹¹ Beŋwaani, nɔɔnu na tiini o ŋɔɔni zanzan, vuvugə wɔ tiini ka tɔgi da mu. Bɛɛ nyɔɔri mu o lagi o na o ŋwaŋa kam baŋa ni? ¹² Beŋwaani, nɔɔn-nɔɔnu yəri kulɔ na wɔ taa lana ku pa nabiinə ba ŋwia wɔni, ba ŋwia kam na yi kukugə te tun ŋwaani. Ka ta nyi di nɔɔnu lunluŋu mu na bá daani yi ka je tun. Dí bá wani dí lwardi ka kuri. Ciga tun, wɔɔ mu wɔ wani o bri dibam kulɔ na wɔ ki dí tɔvni kwaga ni tun?

Bɛɛ mu lana ku pai nabiinə?

7 Nɔɔnu na beeri yiri-ŋum, kuntu lana ku pa-o ku gari trali nugə na tiini ka lana tun. Nabiinu tɔvni de maa gari o lura de dum.

² Nmu nan na ve luə sɔŋɔ, kuntu lana ku pa-m ku gari n na ve sɔŋɔ kulɔ wɔni ba na di candiə tun. Tɔvni maa yi nɔɔnu maama gurim je. Ku maŋi si balu ta na ŋwi tun yi swe tɔvni ni ni.

³ Nmu wɔ na cɔgi, kuntu gari n na su di mwaanv. Beŋwaani, yi-nywana wai ya pai n bicari mu fɔgi lanyirani.

⁴ Swan tu yəni o bɔŋi luə wubɔŋa mu. Joro fra nan zuvri je silu mwaanv na wɔ me tun wɔni mu.

⁵ Nmu na se swan tu na bwe nmu te tun, kuntu lana ku pa-m ku gari nɔn-jwəru na wɔ n tee ni, yi ba leeni ba zuli nmu.

⁶ Joro na puri mwaanv, ku nyi di sabari na tu mim wɔni yi si bagɔ yɔɔ te tun mu. Kuntu di ba jigi kuri.

⁷ Swan tu na jigi kampin-nyum, o di laan yi joro mu. Nɔɔnu wɔlu maa na jɔŋi dim, ku tu kəm dum wɔ cɔgi o wubɔŋa mu.

⁸ Titɔŋi gurim mu gari di pulim je.

Nɔɔnu na wai o jaani o titi bicari, kuntu gari o na bri o titi kamunni.

⁹ Kwaani si n ta n wai n banu n jaana.

Balu na pai ba ban-lum daani tun yi nɔn-jwəru mu.

¹⁰ Yi zaŋi n bwe nɔnɛni, «Bɛɛ mu ki yi faŋa kam gari lele?» Bwiə yam kuntu nan ba tɔgi swan wubɔŋa!

¹¹ Swan mu lana ya pai nɔɔnu, nɔnɛni o ko na tiŋi jijiŋru tilu si o pa-o tun. Swan jigi nyɔɔri ya pai balu maama na ŋwi tun.

¹² Swan wɔ pa n na woro mu si kulukulu yi yi-m, nɔnɛni səbu di na kwəli nɔɔnu kuri te tun.

Nmu nan na lwarɪ swan,
ku tiini ku jigi nyɔɔri mu ku pa-m,
nmu na wɔ fɔgi n na ŋwa
ku baŋa ni tun ŋwaani.

¹³ Nan maani We na ki te maama tun n nii!

We na pe woŋo kulɔ gugwɛli,
wɔɔ mu wɔ wani o twi-ku?

¹⁴ Wɛɛnu na tɔgi cwɛ-laa ti pa-m,
si n ta n jigi wɔpolo.

Ti nan daa na ve gweeni,
si n maani ni We mu pai
si lanyirani di cam tui,
pa nabiinɛ yɛri kulɔ jwa
na wɔ ki ku pa-ba tun.

Amu bá wani a lwarɪ wɛɛnu kuri a ti

¹⁵ Amu maani wɛɛnu dwi dwi zanzan a ŋwa wɔni,
yi a lwarɪ ti kuri a ga. Nɔn-ŋum wɔra yi o wuuri o ti di
o na maŋi o tɔgi cɪga te tun. Nɔn-balɔɔ di maa wɔra
o na yɔɔri o kwɔn o ja gaali yi o ta tɔŋi lwarɪm. ¹⁶ Yi
tiini n bri n titi ni n yi nɔn-ŋum, naa n bri n swan di.
Nmu buŋi si n cɔgi n titi mu na? ¹⁷ Nmu ta yi yɔɔri n
ta n ki lwarɪm, naa si n ta n tɔŋi jwɛrim. Nmu buŋi si
n wuuri n ti mu na? ¹⁸ Ku nan lana si n tɔgi cwe sile
sum kuntu. Beŋwaani, nmu na kwari We n wɛɛnu wɔ
kwe mu si maama wɔni.

¹⁹ Swan tu yɛni o nai dam o swan ŋwaani, si ku
dwɛni dɛɛra fugɛ na nii ba tw baŋa ni.

²⁰ Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ lɔgu baŋa je maama ni o na yɔɔri
o ki cɪga, yi o ba fɔgi o ki lwarɪm.

²¹ Yi yɔɔri n se kulɔ maama nɔɔna na wɔ ta tun. N
wai n ni ni n tuntɔŋnu mu jigi-m o twia. ²² Beŋwaani,
nmu titi ye ni n maŋi n twi n donnɛ kuni zanzan mu.

²³ Amu ma kwaani si a tɔgi swan ŋwaani a lwarɪ
wɛɛnu tum kuntu maama na yi te tun. A wɔbuŋa ma
ja si a jonji swan. Amu nan maani ni ku kuri cana ku
dwe si a lwarɪ. ²⁴ Woŋo kulɔ maama na wɔra tun kuri
nim tiini ku cana mu. Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o lwarɪ ti
kuri.

²⁵ Amu wɔbuŋa laan ma ja si a zaasi yɛno yi a veesi
wɛɛnu wɔni a nii si a ja swan, si a wani a lwarɪ wɛɛnu
na yi te tun. Amu ta maa lagi si a lwarɪ beŋwaani
mu lwarɪm kikiɛ yi jwɛrim yirani, yi jwɛrim kikiɛ yi
cicooru mu. ²⁶ Amu nan ta maani nu: kaani wɔlu na
lagi o ja-m ni o yi cikɔ tun mu cana o dwe tɔvni. O
maa kwaani o kukwɛri-m ni o na kwe cɪgru o ma
vɔ-m te tun. Balɔ nan na ki ba sui We yi tun wɔ lu o
juŋa ni. O nan wɔ yɔɔri o ja lwarɪm-kɛrɛ mu.

²⁷ Amu wɔlu na yi We kwɛrɛ-tu tun wɔ: «Nii-na amu
na veesi wɛɛnu wɔni mu fun fun si a laan ba a lwarɪ
wɛɛnu na yi te tun. ²⁸ A nan na kwaani a beeri maama
tun, a ge ku ŋwa mu. Amu na beeri baara mɔru titari ni
tun, mu a ne baaru didɔba na tɔgi cɪga. Ku daari a wɔ ne
kaani bantɔ maama wɔni, di didɔba di! ²⁹ Woŋo kulɔ
yirani amu na tu a lwarɪ mu tuntɔ: We ki nabiinɛ pa
ba yɔɔri ba tɔgi cwɛŋɛ mu. Ba laan nan mu pe vuvugɛ
tui.»

Se pe wum ni-taani

8 Wɔɔ mu sunti o yi swan tu cɪga cɪga?
Wɔɔ mu wai wɛɛnu kuri o lwara?

Swan pai nɔɔnu yigɛ poli mu,
yi yi-nywana daa ba jig-o.

² Ta n ye si n se Pe wum ni, nmu na goni ni We yigɛ ni
mu ni: ní ki kuntu tun ŋwaani. ³ Yi lɔgiri n nuŋi da Pe
wum tee ni. Yi tɔgi di balɔ na buŋi si ba nuŋi o kwaga
ni tun, Pe wum na wai o ki kulɔ maama o na lagi tun
ŋwaani. ⁴ Beŋwaani, Pe wum ni-taani tiini di jigi dam
mu yi nɔɔn-nɔɔnu wari si o bwe-o o wɔ: «Bee mu yi n
ki kuntu?» ⁵ Wɔlu nan na tɔŋi o tɔgi Pe wum ni, kuntu
tu bá zu cam wɔni. Swan tu yɛni o lwarɪ maŋa kalɔ
na maŋi kɛm, didaani cwɛŋɛ kalɔ kɛm dum na wɔ tɔgi
tun mu.

⁶ Beŋwaani, woŋo maama
jigi ku maŋa mu,
yi ku di jigi ku cwɛŋɛ mu
si ku tɔŋi.

Lɛɛru nan yɛni ti tui nabiinɛ baŋa.

⁷ Dí bá wani dí lwarɪ kulɔ
na wɔ ki tun cɪga cɪga,
Nɔɔn-nɔɔnu maa tɛrɛ si o ta
jwa na wɔ taa yi te tun
o bri dɔbam.

⁸ Nɔɔn-nɔɔnu wari vii si o ja.
Nɔɔn-nɔɔnu wari o tɔvni dɛ dum si o ci.
Nɔɔn-nɔɔnu wari si o li o titi najara kɛm wɔni.
Nmu na tɔŋi lwarɪm kikiɛ,
ya bá wani ya jonji-m ya yagi.

⁹ Amu na sunti a yiɛ a zaasi wɛɛnu tum kuntu maama
tun, mu a maani kulɔ maama na jigi ku ki lɔgu baŋa ni
tun. A ma na ni maŋa di maŋa nɔɔnu wai o te o donnɛ
di dam pa ba maama yaari.

Dí wari dí lwarɪ We cwe sum

¹⁰ A ta ne nɔn-balwaaru na tigi yi ba ki ba luɛ di
zulɛ tun. Bantɔ ya yɛni ba ve We digɛ kam, yi nɔɔna
te-ba tw kulɔ wɔni ba na ki ba kɛm-balwaaru da tun.
Ku maama ba jigi kuri. ¹¹ Nɔɔna nan na yɛni ba ki

lwarum yi ba wu waari-ba lila, kuntu pa nabiinə yɔɔri ba lagi si ba di taa tɔɔri lwarum kikiə mu. ¹²Cɪga tun, lwarum-kərə wó wanti ba tɔɔri lwarum kuni bi mu yi ba ta yɔɔri ba kwɪn ba ja gaali. Amu nan ye ni: «Nmu na kwari Wɛ, wəənu wó yɔɔri cwəŋə ti pa-m, nmu na zuli-Dl tun ɲwaani.» ¹³Amu ta ye ni: «Nɔn-balwaaru wəənu bá da cwəŋə. Ba ɲwɪa nyi di nɔɔnu lunluɲu na bá daani yi ku je tun mu. Bantu bá kwɪn ba ke, ba na ba kwari Wɛ tun ɲwaani.»

¹⁴Woŋo kudonɲ maa wura lɔɔba ɲa ni yi a bá wanti a lwaru ku kuri. A maani ni nɔn-ɲuna wura yi ku ki-ba nɛɛni ba ga yi nɔn-balwaaru mu te. Ku ta daari yi ku ki nɔn-balwaaru nɛɛni ku ya na maɲi si nɔn-ɲuna na te tun mu. Amu tee ni, kuntu maama ba jigi kuri.

Ywəəni dim taani

¹⁵Amu nan wó ta ni: dí maɲi si dí di ywəəni mu dí ɲwɪa kantu wɔni. Kulɔkɔlɔ daa tərə lɔɔba ɲa ni ku na lana ku pai nabiinə tun, ku na dai dí na wó taa di wɔdiu, yi dí nyɔa, yi dí di ywəəni tun yirani. Nɔɔnu na ki kuntu mu yi o tɔɔri o titɔɲa, kú zən-o o ɲwɪa wɔni, ni Wɛ na pɛ o taa yi te lɔɔba ɲa ni tun.

¹⁶Amu sunti a yiə mu si a lwaru swan cɪga cɪga na yi te tun, si a daari a maani titɔɲi dilu maama na jigi di ki lɔɔba ɲa ni tun. Dɔɔm maa ba tui a yiə ni, wɪa didaani titi maama ni. ¹⁷Amu laan ma maani Wɛ na ki te tun maama. Nɔɔnu na maɲi o kwaani te maama si o ni ku kuri, o bá lwaru kulɔ maama na ki lɔɔba ɲa ni tun kuri. O na maɲi o yi swan tu yi o bri ni o ye ku kuri, o nan ta yəri.

Nɔɔnu maama gurim je yi bidwi

9 Amu nan sunti yiə a buɲi wəənu tintu maama wɔni si a lwaru ti na yi te tun. A ma lwaru ni nɔn-ɲuna di swan tiinə di ba kikiə maama wu Wɛ jɲa ni mu. Nɔɔn-nɔɔnu nan yəri kulɔ na wu yigə ni tun, ni ku na wó taa jigi sono naa kú taa jigi dɔnu ku pa-o. ²Kú taa yi bidwi ku pa nɔɔnu maama. Nabiinə maama lagi ba guri bidwi mu, ni ku na yi nɔn-ɲuna di nɔn-balwaaru, naa balu na maɲi di Wɛ cullu tun di balu na wu maɲi tun, naa balu na ki kaanum ba pa Wɛ tun di balu na ba ki-di tun maama. Nɔn-ɲuna di lwarum-kərə gurim yi bidwi mu, ku ta wəli di balu na goni ni di Wɛ tun, di balu na vin si ba ki kuntu tun. ³Ku na ki te lɔɔba ɲa ni kuntu tun yi wo-cɛɔ mu, di nɔɔna maama gurim na yi bidwi te tun. Nabiinə bicara nan yi lwarum yirani mu. Ba ta na ɲwɪ tun, vuvugə mu su ba wubɔɲa. Ku kwaga ni ba laan ma ti.

⁴Wɔlu nan ta na ɲwɪ lɔɔba ɲa ni, tuna wu ku tu tee ni mu. «Kakurə kalu na ɲwɪ tun gari nyonɔ kulɔ na tigi

tun.» ⁵Cɪga ɲwaani tun, balu ta na ɲwɪ tun ye ni baá ba ba ti. Ku nan na yi twa bam, ba yəri kulɔkulɔ ni ni. Nyɔɔri daa tərə si ba jɔɲi, yi nɔɔna maɲi ba swe ba swiə mu. ⁶Ba na soe wəənu te tun, di ba na culi-ti te tun, di ba fra na wu wəənu baɲa ni te tun laan je mu fasi. Ba daa ba jigi titɔɲi lɔɔba ɲa ni si ba tɔɲi ba ki.

Ywəəni dim taani

⁷Nan ta n jigi ywəəni n di wɔdiu, si n daari n nyɔ di ven di wɔpolo. Beɲwaani, Wɛ yi maɲi di su n kikiə yam kuntu. ⁸Kwe n titi si n yəni n zu gwar-pwəənu, si n daari n turi n yuu di nugə. ⁹Ta n soe n kaani si á taá di ywəəni daani n ɲwɪa da yam na yi kukugə tun maama wɔni. Mu pɛri dilu Wɛ na pɛ-m lɔɔba ɲa ni, si n wanti n di ywəəni n titɔɲi-cɛɛra yam baɲa ni tun. ¹⁰Titɔɲi dilu maama n na jigi n tɔɲa, si n tɔɲi-di di n dam maama. Beɲwaani, curu ni, ba ba tɔɲa, ba nan ba buɲi wubɔɲa naa ba jigi yəno, yi ba ta ba beeri swan dáani. Nmu nan lagi n vu dáani mu.

N bá wanti n ci n titi di cam

¹¹Amu daa ta tu a maani tintu mu lɔɔba ɲa ni:

Ku dai ni balu na duri lila lila tun mu wó di yigə durim kanyinə kam ni.

Ku dai ni nɔn-babɛ mu wó di najara yam.

Ku nan dai swan tiinə mu nai ba ni-wɔdiu.

Ku ta dai yi-puri-nyuna mu yi nadunə,

yi ku dai nɔn-yum mu na yigə-vəŋə.

Ku nan na yi te ku pai ba maama tun, kəm maama wó ki ku maɲa ni mu. ¹²Beɲwaani, nɔɔn-nɔɔnu yəri maɲa kalu tɔni na wó ja-o tun. Ku nyi di ba na kwe bura ba ma ja kale te tun, naa ba na jaani zunə cikv wɔni te tun mu. Tɔni di yəni di da di yi nabiinə mu maɲa kalu na wu maɲi tun wɔni.

Swan gari dam

¹³Amu ta ma maani woŋo kudonɲ lɔɔba ɲa ni na yɔɔri ku bri-ni swan na yi te tun.

¹⁴Tu-balaɲa deen mu wura yi ku nɔn-biə yi finfun yirani. Pa-kamunu ma la o jar-kərə o vu si o zaɲi najara di ba. Pɛ wum ma pa ba kaagi tu kum ba pu, si ba daari ba lɔ taala ba salu ku kabri sum təŋə si ba wanti ba zu ku wɔni. ¹⁵Yinigə tu maa wura tu kum wɔni o na jigi swan. Wuntu ma tɔɲi o swan yam baɲa ni o jɔɲi-ku o yagi. Ku kwaga seeni nan nɔɔn-nɔɔnu wu guli yinigə tu wum gulə. ¹⁶Kuntu mu pɛ a lwaru ni: swan lana ya gari dam. Nɔɔnu nan na yi yinigə tu yi o jigi swan, nɔɔna wó gooni o swan yam mu. Ba ba yəni ba se ku tu ni-taani.

Swan dɪ jwərim taani

¹⁷Swan tu na ɲɔnɔ tɪga tɪga
yɪ n cɔgi o ni-taani,
kuntu jɪgi kuri ku garɪ
pɛ na baɪɪ dɪ kwər-dɪa
o brɪ nɔn-jwəru.

¹⁸Swan lana ya dwe najara zila.
Lwarɪm-kəru dɪdɔa nan wat
o cɔgi wo-laaru zanzan
na maɲɪ tɪ tigi tɪn.

10 Nanju-tɔv na tɔ tralt nugə nɪ,
ka wó pɔ mu ka lwe.
Kuntu doɲ mu nɔnɔ jwərim funfun wó
cɔgi swan zanzan.

²Swan tu wɔbɔɲa paɪ
o yɔɔɪ cwəɲə mu.
Joro wɔbɔɲa nan paɪ
o tɔɲɪ gweeni mu.

³O na kwe cwəɲə o maa veə,
o brɪ o tɪtɪ jaja nɪ
o yɪ joro mu,
o na tiini o ga wɔbɔɲa tɪn ɲwaani.

⁴Pɛ wɔm banɪ na zaɲɪ nmu baɲa nɪ, yɪ zaɲɪ n nuɲɪ o
tee nɪ. Nmu na jaani n wɔv, ku laan wó pa o ban-lum
dum zuri.

⁵Amu nan maani wo-cɛɔ kudɔɲ mu lɔɪv baɲa nɪ, nɪ
pɛ na kɪ o cɔgi te tɪn. ⁶Jwəru mu yəni tɪ jiri yigə
tiinə. Nadunə dɪ maa wɔ kwaga kwaga. ⁷Amu ta ma
na gambe na dɔɪ siseɲ-nɔnɔ baɲa nɪ te tɪn, yɪ ku
daari nakwa ve tɪga nɪ.

⁸Wɔlv na kɔɪ goɲo,
ku tu wó wanti o joori
o tɔ ku wɔnɪ.
Wɔlv nan na yarɪ kəbrə
o dɪ tɪga nɪ,
bɪsankwɪa wó wanti ka tɔɪ dāani ka dun-o.

⁹Wɔlv na yarɪ kandwa piu yira nɪ,
ku tu wó wanti o na zɔnnɪ
ya baɲa nɪ.
Nɔnɔ wɔlv nan na lɛ de,
o dɪ wat o nai zɔnnɪ tɪ baɲa nɪ.

¹⁰Tɪtɔɲɔ dooru na ba jɪgi nɪ,
yɪ o na wɔ dwəri-ku,
o tɪtɔɲa wó taa camma mu.
Swan nan wó pa nɔnɔ tɪtɔɲa
taa kɪ lanyurani.

¹¹Nɔnɔ na jɪgi liri sɪ o ma
o ja bɪsankwɪa,
yɪ ka na wuuri ka dun-o,
bɛɛ nyɔɔɪ mu liri tu wɔm wó na ku baɲa nɪ?

¹²Swan tu ni-taani wó pa-o zulə mu.
Joro ni-taani nan wó cɔɪv o mu fasi.

¹³Ku tu na puri o ni,
jwərim yɪrani mu o ɲɔnɔ.
O ni-taani dum yəni dɪ kweeli
dɪ vuvugə yɪrani.

¹⁴Joro yəni o ɲɔnɔ ta-fara mu
o ba kwərə.
Nɔnɔ-nɔnɔv nan yəri kulɔ
jwa na wó kɪ tɪn.
Wɔv mu wó wanti o brɪ dɪbam
kulɔ na wó kɪ dɪ tɔvɪ
kwaga nɪ tɪn?

¹⁵Joro tɪtɔɲ-cɛɛra paɪ
o yira cɛ mu.
O nan maɲɪ o yəri cwəɲə kalɔ
o na wó tɔɪ
sɪ o vu o yɪ tɔv kum wɔ tɪn.

¹⁶Lɛɛru wó yɪ tɔv kulɔ pɛ na yɪ nɔnɔ-dɔɲɔ
yɪ o wɔ lwarɪ swan,
yɪ ku nakwa yɔɔɪ ba dɪ wudi-fɔɪv zɪzɪɲa
maama nɪ tɪn mu.

¹⁷Ku daari yu-yoɲo mu wó yɪ tɔv kulɔ pɛ
ba na lɔɪv nadunə dwi wɔnɪ,
yɪ ku nakwa jaani ba tɪtɪ sɪ ba dɪ wɔdiu
ku maɲa nɪ tɪn.

Ba yazurə ɲwaani mu ba dɪ wɔdiu,
yɪ ba ba nyɔ sana ba sui.

¹⁸Nɔnɔv yawɔɪv mu paɪ
o digə tɔv ka vin.

O na wɔ kwəni o digə lulogo,
ka wó taa lurə mu taan.

¹⁹Dɪ yəni dɪ saɲɪ wɔdiu sɪ ku pa ywəni taa wura.
Sana dɪ maa paɪ dɪ jɪgi wɔpolo dɪ ɲwɪa wɔnɪ.
Səbu nan na təri nɔnɔv tee nɪ,
tɪntɔv maama warɪ tɪ kɪ.

²⁰Yɪ zaɲɪ n sɔɔlɪ lwarɪm n daɲɪ
pɛ wɔm yuu nɪ,
ku na maɲɪ ku yɪ n tɪtɪ wɔbɔɲa wɔnɪ mu dɪ.
Ta yɪ sɔɔlɪ lwarɪm n pa nadunə,
ku na maɲɪ ku yɪ n tɪtɪ digə nɪ mu n
tagɪ ba taani dɪ.

Nmu na kɪ kuntu,
zɪɲə wó ja n taani dum
ka vu ka ta ka brɪ-ba jaja.

Dɪ bá wanti wəənu maama dɪ lwarɪ dɪ ti

11 «Kwe n wəənu n dɔlɪ n yaɲɪ
sɪ tɪ tɔɪv nunu kum baɲa
tɪ jagɪ tɪ yɪ je maama.

Ku na ki da yale,
nmv wó joori n na-ti.»

²«Pɔɔri n jɔjɔri n pa
nɔɔna barpe naa nɔɔna nana,
si n yəri cam dilv na
wó yi-m lugu baɲa ni tun.»

³«Kunkwənu na kikili liirə liirə,
dí ye ni dɔa lagi ka ni mv.
Tiu nan na tu kv jeeri mɛ maama,
kuv taa tigi kuntv mu taan.»

⁴«Wɔlv na fɔgi o nii tɔga yibiyə
si o lwarɪ duum maɲa,
kv tu bá zaɲi o du duum.

Wɔlv di na nii kunkwənu
na kikili te tun,

kv tu bá zaɲi wɔdiu o ja o zu digə.»

⁵Nmv nan bá want n lwarɪ cwəɲə kalv viuv na tɔgi da kv dɔlv tun. N ta bá want n lwarɪ bu na ki te o ɲwi o nu pugə ni tun. Kuntv doɲ mv n bá want n lwarɪ We kikiə yam kuri n ti, di Dl na yi dilv na ki wəənu maama tun. ⁶Zizɔɲa ni si n nuɲi n vu n puli duum. Daa ta ta n tuɲi n kara ni si tɔga laan ba ka yi. Beɲwaani, n bá want n lwarɪ tituɲi dilv na wó kv lanyirani tun. De dilv n tituɲa yam maama wó pa n na nyɔɔri.

Ywəni taani

⁷Tɔga baɲa pooni mv jɔgi ywəni. Nɔɔnu yiə na nai wia kam pooni, kuntv tiini kv lana mv kv pa-o. ⁸Nɔɔnu na maɲi o kwɪn di bɪna zanzan, kv maɲi mv si kv tu di o ɲwia da yam maama ywəni. O nan yi swe ni o lagi o taa wv lim wɔni mv taan. Ku na yi kulv maama jwa na wó ba kv ki tun, dí bá want dí lwarɪ kv kuri.

Nɔn-dɔnni taani

⁹Nmv wɔlv na yi nɔn-dɔɲv tun, nmv ta na wv kwɪn: si n di n ɲwia kam ywəni. Ta n jɔgi wɔpolo n nɔn-dɔnni maɲa ni. Pa n wɔbɔɲa di n yiə taa bri-m cwəɲə kalv n na wó tɔgi tun. Nan ta n ye ni: nmv na tɔgi cwəɲə kalv maama, We wó di n taani kv baɲa ni. ¹⁰Yi se si liə zu n wɔbɔɲa, si kulvkuvlv di yi pa n yira ce. Beɲwaani, dí nɔn-dɔnni maɲa kam ba daani yi ka tiə.

12 Ta n guli wɔlv na naani-m tun gulə nmv nɔn-dɔnni maɲa ni. Ki kuntv yi cam maɲa ta wv yi-m, si n laan ta nɪɛɛni, «Amv daa ba ni ɲwia ywəni.» ²Maɲa kam kuntv ni wia kam, di cana kam,

di calcwɪ sum pooni daa bá taa nai ti pa-m, yi wɔɲo maama yi lim mv. Du-kunkwənu di maa wó joori ti li tɔga kam. ³Maɲa kam kuntv ni, balv na yiri sɔɲo kum tun yira laan wó taa sai mv. Babia vwana di maa wó pari. Kaana balv na cv muni tun maa yagi munə cum, ba na muri tun ɲwaani. Balv di na nii digə takwəru tum seeni tun yiə laan dwe mv. ⁴Maɲa kam kuntv ni, baá ci manchɔɲo ni dum. Nɔɲo kum sɔɔ daa bá taa ni tuw wɔni. Zuɲə didva titi na keeri titu ni, nmv wó zaɲi dɔɔm wɔni lila. Linle kwəri nan daa bá tv n zwa wɔni. ⁵Ka maɲa ni, nmv wó ta n kwari fɔvni di weyuu diinim. Liə maa wó taa jɔgi-m n vəɲə wɔni. Yuuywe jiri napwənu nɪɛɛni tiu na kv punnu tite tun mv. Yira yəni ya ba ya duni nɪɛɛni manjolo na zɔgi wɔɲo yuu ni kv tu tɔga ni te tun mv. Nmv fra maama wó ti. Beɲwaani, kv ge fun si n vu n yi n weyuu sɔɲo kum. Ba laan maa wó taa keeri luə bugi-bugi je maama ni. ⁶Nan guli n Naanv wɔm gulə yi səbu-pɔɲo capɔnnu tum ta wv kɔgi, yi səbu-sɔɲa na-zɔɲa kam di wv lɔgi. Ki kuntv yi goɲo kum ta wv cɔgi vlv dum seeni si kv pai ba daa yi want na ba mɔ. ⁷Dí yira yam laan maa wó joori tɔga kam ka ji turv, si joro kulv na pai ɲwia tun joori kv vu We dilv na kwe-kv Dl pa dibam tun te.

⁸Amv wɔlv na yi We kwərə-tu tun mv wɪ:

Dí bá want dí ni wəənu tintu maama kuri.

Ti kuri nim tiini di cana

di gaalt si dí lwarɪ.

Kweelim taani

⁹Kulv na wəli da tun mv yi: We kwərə-tu dɛɛn jɔgi swan lanyirani yi o ta yəni o bri nɔɔna pa ba yiə pɔvri. O ma zaasi bitar-dɪndi si o want o lwarɪ ya kuri, yi o daari o tɔgisi-ya o ki daani. ¹⁰Kwərə-tu wɔm ma sunt o yiə o lagi bitarbiə balv na maɲi tun, yi o tɔgi cɔga baɲa o pɔpɔni taani dilv na yi cɔga cɔga tun.

¹¹Swan tu ni-taani nyi di nacəgə mv nayirv na jɔgi o yiri o vara. Kv tu zaasɪm dum nyi di cina yalv na fɔgi ya cwi daa yira ni tun mv. Ya maama nuɲi nayirv didva tee ni mv.

¹²Amv bu, kulv ta na wəli da tun mv maɲi si n ta n ye n titi di wəənu tintu: nmv na kwaani n pɔpɔni swan taana n tɔji, n tituɲa yam bá ti. Nmv na tiini n zaasi wəənu zanzan, kuv bugi n yira mv.

¹³Dí laan na ni wəənu maama tun, taani dum gurim je mv tintu: Ta n kwari We, si n daari n ta n tuɲi n tɔgi Dl niə yam. Kuntv yirani ɲwaani mv nabiinə wuru. ¹⁴We nan wó di dí taani dí kikiə maama baɲa

12:3 Kv kuri mv yi: *Maɲa kam kuntv ni nmv jin di n nɛ wó taa bwəmmə, yi n yələ yam daa ba daga si ya taa cvɪ n wɔdiiru tum mumum-mugə mv. Nmv yiə di daa maa bá taa nai lanyirani.* **12:4** Kv kuri mv yi: *Kv nyi di nmv zwa daa bá taa ni nɔɲo kum na cvɪ te tun, ya na kwari tun ɲwaani. Di kuntv di, zuɲə kərə titi wó pa n zaɲi n dɔɔm wɔni.* **12:11** *nayirv didva wai kv bri ni We mv naa Pe Solomɔn.*

11:2 1 Tim 6:18 **12:9** 1 Pwa 4:29-32

ni, ku na yi kəm-laaru, di kəm-balwaarv, di yalu dí na |
səgi dí ki tun di maama.

Solomɔn ləŋ-ywəŋə Tɔnɔ

Tɔnɔ kuntu yi sono ləŋə mu na bri nɔn-dvɔŋ dɪ o katɔŋɔ sono taanu. Ba maa tɛ ba bri daanti ba na lagɪ sɪ ba taa bwələ daanti tɛ sɪ ba wani ba sono kum ba bri daanti. Tɔnɔ kum tɛ kv bri dɪbam nɪ: sono yi wo-kamunu mu na maŋɪ sɪ kv taa wv baaru dɪ o kaani titari nɪ. We na naani wəənu maama tun, Dɪ maŋɪ Dɪ buŋɪ Dɪ ja sɪ sono mu taa tɔŋa sɪ kv pa dɪbam wupolo. Dɪ maŋɪ sɪ dɪ taa ye wulv na jɪŋɪ taani o ŋɔɔnɪ dɪ o doŋ maŋa kalv nɪ tun mu. Kasim dɪm maa bri kuntu jaja.

1 Solomɔn yira ləŋə kalv na ywəmmə ka dwe le maama tun.

Ləŋə 1

Bukɔ wɔm:

²Ba n kwaari n ni dɪ a ni,
sɪ n mu-dɪ.
Bɛŋwaani, nmu sono kum ywəmmə kv pa-nɪ
kv dwe dɪvɛn ywəəni.
³Nmu yira tralt nugə kam lwəm mu
tiini kv ywəmmə.
N yiri dɪm ywəmmə
nɪ ba na logi wəənu tɪlv lwəm na ywəmmə tun
pa ka lwəm jagɪ je maama nɪ tɛ tun.
Kuntu ŋwaani mu bukwa maama wv taa soe-m.
⁴Nan ja-nɪ sɪ dɪ kv lɪla dɪ lagɪ je dɪ vu!
Pɛ, nan ja-nɪ n zv n digə kam wɔni.

Zeruzalɛm bukwa bam:

Dɪ wv taa caka mu dɪ wupolo nmu ŋwaani.
Dɪ wv tɛ n sono kum nɪ:
kv ywəəni lana kv dwe sana ywəəni.

Bukɔ wɔm:

Cɪga ŋwaani tun, kv maŋɪ sɪ bukwa bam taa soe-m.
⁵Abam Zeruzalɛm bukwa bam,
maani-na nɪ amu sunɪ a zwərə mu
yi a yibiyə ta yɔɔrɪ ka lana.
A maa zwərə nɪ Kedarɪ tiinə vwə yam na yi tɛ tun,
dɪ gwar-laaru tɪlv Solomɔn na kwe
o cɪ o dɪ sum niə tun.
⁶Nan yi taá lo yiə a baŋa nɪ
dɪ a na zwərə tɛ tun.
Kv yi wɪa kam mu tiini ka magɪ a yira yam
pa ya zwəri kuntu.
Amv nu-biə banɪ mu zaŋɪ dɪ amv.
Ba pɛ a tɔŋɪ vinyə tweeru kadwi sum nɪ mu taan,

yi a wv nɛ pwələ sɪ a nii a tɪtɪ kadugə kam baŋa nɪ.

⁷Amv bɪcɔŋɔ, ta n bri-nɪ mɛ seeni
n na yəni n kalɪ n vara bam n ve tun,
dɪ je sulv nmu na paɪ ba sin wɪa titari nɪ tun.
Kv dai sɪ a taa tɔlt a beerə
nayɪrv dɪ nayɪrv pe-kɔŋɔ maama wɔni.

Nɔn-dvɔŋ kum:

⁸Nmu wulv na lana n dwe kaana maama tun,
n sunɪ n yəri amv na wv mɛ tun na?
Nan tɔŋɪ cwəŋə kalv peeni sum na nɔnɪ da tun,
sɪ n vu n yi nayira bam vwə yam seeni,
yi n daari n na gaa n pa n bubunɪ sum.
⁹Amv bɪcɔŋɔ, nmu nyɪ dɪ sisəŋ-nɔɔnɔ
wulv ba na kwɛ ka yira
sɪ ka vaŋɪ Ezipi pa-farv wɔm tərɪko tɪn mu.
¹⁰Zwannv tɪlv na wv n yuu nɪ tun
pɛ n kələ yam lam nuŋɪ mu cɪga cɪga.
Kandwa-ŋuna tɪlv na yi zambili n ban nɪ tun
dɪ wəli pa n lam dɪm nuŋɪ lanyuranɪ.
¹¹Nan pa dɪ kv səbu-sɪŋa zwa-kwana mu dɪ pa-m,
yi dɪ kwe səbu-poŋo dɪ ma dɪ gɔŋɪ ya maama.

Bukɔ wɔm:

¹²Maŋa kalv amv pɛ wɔm na tigi o jangɔŋɔ
kum baŋa nɪ tun,
mu tralt kalv a na kv a yira nɪ tun
lwəm jagɪ je maama nɪ.
¹³A bɔɔlv wɔm nyɪ dɪ Miiri tralt mu a tee nɪ,
dɪ na wv gan-lɔŋɔrɪ wɔni
yi dɪ tigi amv yɪla yam titari laŋa nɪ tun.
¹⁴O ta nyɪ dɪ ga-pun-laaru tɪlv lwəm na ywəmmə
yi ba goni-tɪ En-gedi vinyə kart sum nɪ tun.

Nɔn-dvɔŋ kum:

¹⁵Amv bɪcɔŋɔ, nii n na tiini n lana tɛ!
N yibiyə tiini ka lana zanzan!
N yiə lam jɪŋɪ fra nɪ kunkwənə mu tɛ.

1:1 Dɛdoŋ nɪ Pɛ Solomɔn mu panɪ ləŋə kantv, naa nɔɔnɔ wudɔŋ panɪ-ka Solomɔn ŋwaani. 1:6 a tɪtɪ kadugə kam naa a tɪtɪ yira yam

1:1 1 Pwa 4:32

Bukɔ wɔm:

¹⁶ A bɔɔlɔ, nmu yɔɔri n yi lannu mu!
 Amu bri a ba nii-m a sui.
 Dí na tigi yo seeni tun
 ga-zuru mu pugi dí vwe dum.
¹⁷ Sɛdri de mu yi dí digɛ be,
 Daanu tulɔ na ni-ka tun maa yi Pini tweeru de.

Bukɔ wɔm:

2 Amu nyi di ga-puŋu kulɔ na puli Sarɔn
 je sum ni tun mu,
 di liisi ga-puŋu kulɔ na puli bolo tɔga ni tun.

Nɔn-dvɛv kum:

² Amu bicɔŋɔ na wɔ o yuudonnɛ wɔni,
 o yi nuneɛni liisi ga-puŋu mu na puli yi
 sabari gilimi-di tun.

Bukɔ wɔm:

³ Amu bɔɔlɔ wɔm di na zigi
 di o yuudonnɛ bam,
 o nyi di kaligoŋo tiu na zigi punnu wɔ
 tweeru titari ni tun mu.
 A ki a wɔbɔŋa ni si a taa je o woro
 kum kuri ni mu.
 A ma tiini a ni tiu biɛ balɔ o na pɛ-ni
 pa a di tun ywɛɛni.
⁴ O jaani-ni o zu digɛ kalɔ wɔni ba na
 di ywɛɛni da tun,
 O ma yɔɔri o kwɛli-ni di o sono.
⁵ A yira maama tigi mu
 a fra na wɔ n sono kum wɔni tun ŋwaani.
 Nan kwe kacɔnnu maasa
 di kaligoŋo tiu biɛ n pa-ni si a di,
 si n ma n sooni-ni si a wɛri.
⁶ O ma kwe o jagwiɛ kam o tɛli a yuu,
 si o daari o ma o jazum dum o kukwɛri-ni.
⁷ Zeruzalem tu bukwa bam,
 da-na we dɛdaani fɛri dam ŋwaani
 á du-na durɛ ni
 abam bá gigiri dɛbam yiɛ
 di dí sono kum.
 Nan pa-na dɛbam cwɛŋɛ si dí tɔŋi dí fra.

Lɛŋɛ 2

Bukɔ wɔm:

⁸ Amu ni a bɔɔlɔ wɔm kwɛrɛ.
 Nii o na buɛni te!
 O yɔɔri o nɔni pweeru di zwɛɛnu tum yuu ni mu
 o faŋi o buɛni.
⁹ A bɔɔlɔ wɔm nyi di fɛrɛ
 naa wɛŋɛ mu.
 Nii o na zigi bri-kwaga ni,
 yi o tɔgi takoro ni o niɛ
 o nii digɛ wɔni te.
¹⁰ O laan maa ŋɔɔni di amu o wɔ:
 «Amu bicɔŋɔ, nmu wɔlɔ yibiyɛ
 na lana amu yigɛ ni tun,
 ba si dí tɔgi daani dí ke.
¹¹ Nii mu! Waarɔ maŋa kam ke,
 dva kam di maa kɔ nunum.
¹² ga-punnu laan mu faari tɔga kam je maama.
 Ku laan yi maŋa mu si dí leeni le.
 Kunkwɛnɛ kɛrɛ laan mu zaŋi
 dí tɔga kam je maama ni.
¹³ Kapɔrru tum siŋi si ti taa ki mɔɔla.
 vinyɛ tweeru tum di maa kwi punnu
 yi ti lwɛm zaŋi je maama ni.
 Kuntu ŋwaani, a bɔɔl-sono,
 pa dí lagɔ je dí vu.»

Nɔn-dvɛv kum:

¹⁴ Nmu wɔlɔ na yi amu kunkwɛŋɛ kam
 yi n sɛgi pweeru gugwɛɛru wɔni tun,
 nan nuŋi si a na n yibiyɛ,
 si a daari a ni n kwɛrɛ.
 Bɛŋwaani, nmu yibiyɛ kam tiini ka lana mu,
 yi n kwɛrɛ kam di ywɛmmɛ lanyranɛ.

Bukɔ wɔm:

¹⁵ Popo ja ga-kakuri sum n pa dɛbam,
 bɛŋwaani vari-balwa bam kontu
 jigi dí vinyɛ tweeru tum mu
 ba cɔga ba yaga.
 Dí vinyɛ tweeru tum nan wɔra
 di kwi punnu mu,
 si di daari di lɛ biɛ.
¹⁶ A bɔɔlɔ wɔm yi amu nyum mu,

yt amv maama dt yt wuntu nyim.
 O laan maa ye liisi ga-punnu tum wuntu.
¹⁷ Ta ta n wura si kv taa nii tiga na puvri,
 yt tituti vu-zuru kum doli.
 A bǝǝlv, laan nan joori n ke!
 Duri-na ni wǝnjǝ te tun,
 dt fǝrǝ na nǝni pweeru tlv na pǝǝri
 bile tun baǝa ni.

Bukǝ wum:

3 Titu maama ni mv a tigi a sara ni
 yt a buŋi a na soe wlv tun wubuŋa taan.
 A maa beeri o je yt a wv nǝ-o.
² «Amv nan wǝ zaŋi lele mv
 a zv tw kum wuntu.
 A maa wǝ taa kaagi tw kum cwe sum yum ni,
 dt kv kapwǝeru tum maama ni
 si a beeri a na soe wlv tun jǝgǝ.»
 A nan na beer-o a vu mǝ maama tun,
 a wv nǝ-o.
³ Balv na yiri tw kum titu ni tun
 dt maa kaagi ba veǝ.
 Ba ma na-ni, yt a bwe-ba wǝ:
 «Amv beeri a na soe wlv tun mv.
 Abam nǝ-o na?»
⁴ A na yǝri a gaalt-ba a ke fun tun,
 mv a nǝ wlv wum a na soe tun.
 A ma yǝri a tv a gurig-o kǝj-kǝj.
 A maa wv sǝ si a yag-o
 si kv taa nii a na jaan-o a vu sǝnjǝ
 yt dt zv digǝ kalv wuntu
 a nu na lvgi-ni tun.
⁵ Zeruzalem tw bukwa bam,
 da-na we ddaani fǝri dam ŋwaani
 á du-na durǝ ni:
 abam bá gigiri dtbam yiǝ
 dt dt sono kum.
 Nan pa-na dtbam cwǝnjǝ
 si dt turǝ dt fra.

Lǝnjǝ 3

⁶ Bǝ mv zigi kagua seeni kv zaŋi kv buna,
 ni nyua na zaŋi tigi tigi ka maa diini weyuu te tun?
 Kv maa nyi dt ba zwe wǝnu tlv lwǝm
 na ywǝmmǝ tun mv,
 pa ka lwǝm zaŋi wǝni dt jagi je maama.
 Kv ki nǝnǝni Miiri dt wo-talooru trali mv ba zwe,
 ddaani trali dwi dwi silv pipimpiinǝ na jigi tun.
⁷ Nii mv! Kv yt Pǝ Solǝmǝn mv ba ziji ba veǝ,
 yt Yisrayel jar-kǝrǝ babe sum fusrdu
 laan gilimi-o.
⁸ Ba maama jigi sv-lwaanv mv,

yt ba ye najara kǝm laŋa lanyirani.
 Nǝǝnv maama sv-lǝnjǝ lǝgi o tǝnjǝ ni,
 si kv na maŋi kv yt titu ni dt,
 si kv tu ki najara.
⁹ Ba dǝen kwe Liban tw
 da-ŋunnu mv
 ba ma ba ki gungolo ba pa Pǝ Solǝmǝn
 si ba taa maa ziji-o ba veǝ.
¹⁰ Ba kwe sǝbu-poŋo mv ba kwǝli dǝ silv
 na tǝli gungolo kum tun,
 yt ba ma sǝbu-siŋa ba ki kv kuri dum seeni.
 Kv na yt jǝnjǝ je sum titi,
 ba kwe garyi-nasuvu mv
 ba gǝgiri ba kwǝli da.
 Zeruzalem tw bukwa mv zuri ba yira
 ba kwe kv wv kum maama.
¹¹ Abam Siyǝn tw bukwa bam,
 nuŋi-na pooni,
 si á nii á na Pǝ Solǝmǝn na pugi
 o paari yipugǝ kam o yuu ni tun.
 Ka yt paari yipugǝ kalv
 o nu na kwe o pu-o
 dǝ dilv wuntu o na di o kaani tun mv.
 Kv maa yt dǝ dum kuntu ni mv
 o wvv tiini kv poli.

Nǝn-dvŋv kum:

4 Nii nmv na tiini n lana te,
 amv bǝcǝnjǝ!
 Nmv yibiyǝ lana zanzan ka pa-ni!
 Nmv na mǝ gar-fufala n kwǝli n yibiyǝ,
 n yiǝ yam lana ni kunkwǝnǝ tun mv.
 Nmv yuuywe sum zwǝrǝ lanyirani
 nǝnǝni buni na zigi Galadi pweeru tum yuu ni
 dt faŋi dt maa tu tiga te tun mv.
² Nmv yǝlǝ yam maa puri cari cari,
 ni pe-kǝgǝ ba na goni si kurv,
 yt ba swe-si pa si puri te tun mv.
 Ya maama maŋi daani mv,
 yt didva titi wv sagi dt cwǝnjǝ.
³ Nmv ni-vǝǝrv tum nyi dt
 gar-ŋun-siŋa mv.
 N ni dum nyinyugv dt lana zanzan.
 N na kwǝli n yibiyǝ dt gar-fufala,
 n kǝlǝ yam lam ta nai mv jaja,
 yt ya nyi dt grinadini tiu bu
 na cǝ bile te tun.
⁴ Nmv ban dum yǝǝri dt dwara
 nǝnǝni di-didǝrǝ kulv
 Pǝ Davidi na lvgi o zigi tun mv.
 Nmv zambili nyi dt pamaŋ-bibe mv kwe
 ba najara ci-kwen murv
 ba palv di-didǝrǝ kum yira ni.

⁵Nmɔ yɪla yɔɔri ya maŋi daani mu lanyirani,
nɪnɛɛni fəri sile na ve daani
yɪ sɪ zɪgi liisi ga-punnu titari nɪ sɪ di gaa te tun.

⁶Tɪga ta na wɔ pɔvri,
sɪ tituti vu-zuru kum dɔli,
amɔ nan wó vu a maŋi
nmɔ pweeru tile tum seeni,
mɛ ba na zɪzagi Miiri trali
di wo-taloori
pa sɪ lwəm zaŋi lanyirani tun mu.

⁷Amɔ bɪcɔŋɔ, n yɔɔri n lana mu
sɪ kɔ gaali,
yɪ gɛɛri tɛrɛ di funfun di.

⁸Amɔ katɔɔ, pa dí yagi Liban pweeru je sum!
Zɪgi dáani yigə yigə n ba amɔ te.
Zɪgi Amana piu kum yuu nɪ,
di Seniri piu kum,
di Hermɔn piu kum yuu nɪ,
n tu n ba.

Yagi je sum kuntɔ
di gugwæru tum kuntɔ,
sɪ nywænu di gweerə mu zɔvri da.

⁹Amɔ bɪcɔŋɔ di a katɔɔ titi,
nmɔ mu yɔɔri n je a bɪcari nɪ.
Kɔ nan yɪ n na dɔli n yɪ bɪdwi
n nii-nɪ te tun,
di n ban zambili dum kandwɛ-nyunɪ didva
na nyunɪ te tun mu

n mɛ n ganɪ a bɪcari n wani.

¹⁰Amɔ bɪcɔŋɔ di a katɔɔ titi,
nmɔ na soe amɔ te tun
tiini kɔ lana kɔ pa-nɪ!

A na laŋi n sono kum a nii tun,
kɔ ywæni dwe diven na yɪ te tun.

Nmɔ yɪra trali dum lwəm mu tiini di lamma
di dwe parfen dwi maama lwəm.

¹¹Amɔ katɔɔ, n ni-vɔvri tum
suna ti pa-nɪ,
nɪnɛɛni tɔvri na suna te tun mu.

Kɔ nyɪ nɪnɛɛni tɔvri di nayɪla mu
wɔ n dindɛlimi kuri nɪ.

gwaaru tulɔ n na zɔ tun lwəm
di maa ywæmmə,
nɪ Liban tweeru tum lwəm
na yɪ te tun.

¹²Amɔ bɪcɔŋɔ di a katɔɔ titi,
nmɔ yɪ gaari dɪlɔ ni
na fɔgi di pi tun mu.

N ta ma n yɪ buli-yi dɪlɔ
ba na cigi tun,

yɪ nɔɔn-nɔɔnɔ dai sɪ o mɔ di na.

¹³Nmɔ yɪra yam nyɪ di tweeru zanzan mu puli da,
di na ləri grunadinɪ tiu biə
na ywæmmə tun.

Wænu tulɔ lwəm na ywæmmə tun di pun-laaru
tulɔ lwəm na ywæmmə tun di maa wɔra.

¹⁴Wo-talooru tum maa yɪ Naradi,
di Saferan, di Loriye,
di Kanɛli, di tweeru tulɔ maama
na pa wo-talooru tun.

Miiri maarɔ, di Alowɛ tweeru,
di wo-talooru kalɔ maama
na tiini ka lana tun di wɔra mu.

¹⁵Nmɔ yɔɔri n yɪ buli-yi dɪlɔ
na tigi gaari wɔni tun mu.
Buli-yi dum kuntɔ buri bu-tɔla mu,
yɪ ka na bam nuŋi Liban pweeru tum seeni
ba soe ba tulɔ ba veə.

Bukɔ wɔm:

¹⁶Viu kɔlɔ na nuŋi jazum baŋa seeni tun,
zaŋi n ta n dɔla!

Jagwiə seeni vii kum di zaŋi kɔ ba!
Pa kɔ taa dɔli amɔ gaari dum nɪ,
sɪ a gaari dum lwəm jagi
di yi je maama.

Pa a bɔɔlɔ wɔm zɔ
o gaari dum wɔni,
sɪ o di di wɔ bi-ywənə bam maama.

Nɔn-dvɛv kum:

5 Amɔ bɪcɔŋɔ di a katɔɔ titi,
a tu sɪ a zɔ a gaari dum wɔni mu.
Amɔ lagi a pɛ a Miiri maarɔ tum
di a wænu tulɔ lwəm na ywənə tun biə mu.
A maa lagi a di a tɔvri tum
di a tu-kamparamɪ dum.
A ta maa lagi a nyɔ a diven sana kam,
sɪ a daari a di a nayɪla bam.

Ba badonnə bam:

Dí badonnə bam, taá di-na
sɪ á yɔɔri á su!
Daa taá nyɔ-na,
sɪ á laan ba á bugi,
á na soe daani tun ŋwaani.

Ləŋə 4

Bukɔ wɔm:

²Amɔ ya na tigi a dɔ tun,
a wɔbɔŋa ba dɔa.
A laan ma ni nɪ a bɔɔlɔ wɔm tuə
yɪ o dwani manchɔŋo ni dum!
O maa tɛ o wɪ: «Amɔ bɪcɔŋɔ,

purɪ digə kam n pa-nɪ,
nmv wɔlv na yɪ amv kunkwəŋə
yɪ geerɪ tərə n yɪra nɪ tun.
Amv yuuywe sɪm yɔɔrɪ sɪ bugi mv dɪ nyɔnɔ.»

³Amv nan ya maŋɪ a lɪ
a gwaaru a dɪ tɪga nɪ mv.
A daa maŋɪ sɪ a lɛ-tɪ mv na?
A nan maŋɪ a sɪn a nɛ,
kɪ yɪ kɪ cwəŋə nɪ sɪ a daa pa sɪ digimi na?

⁴A bɔɔlv wɔm twɪ o jɪŋa mv
sɪ o purɪ digə kam nɪ.
Kuntv maa paɪ a bɪcarɪ yɔɔrɪ dɪ zaga zanzan.

⁵Amv dɪ ma zaŋɪ
sɪ a purɪ nɪ dɪm a pa-o,
yɪ Miiri maarv taagt a jun sɪm maama.
A ma vu a dwe boro kɪm
sɪ a purɪ-kɪ,
yɪ Miiri maarv bɔɔrɪ ka tɔgɪ
a nwa titarɪ nɪ ka lurə.

⁶A ma purɪ digə kam a pa a bɔɔlv wɔm,
dɪ o na pipiri o viiri
o daari-nɪ tun dɪ.

Amv lagɪ a bəri mv dɪ o na je tun.
A ma nuŋɪ a beerɪ o je a ga.
A maa tɔɔlɪ a bəi o yɪrɪ.
O nan wɔ ləri-nɪ.

⁷Balv na yɪrɪ tw kɪm titv nɪ tun
dɪ maa kaagt ba veə.
Ba maa na nɛ amv tun,
ba ma magɪ-nɪ yɪ ba kɪ-nɪ zunɪ.
Ba ta ma vrɪ a gar-vɔɔ kɪm.
Kv yɪ tw kɪm kabri yɪrɪna bam
mv kɪ kuntv!

⁸Zeruzalem tw bukwa bam,
du-na durə nɪ:
abam na nɛ a bɔɔlv wɔm,
á wó ta á brɪ-o nɪ
a lagɪ a bəri mv
a fra na wɔ o sono kɪm wɔnɪ tun ŋwaanɪ.
Á bá se sɪ á kɪ kuntv na?

Zeruzalem tw bukwa bam:

⁹Nmv wɔlv na lana
n dwe kaana maama tun,
bɛɛ mv pe n bɔŋɪ nɪ n bɔɔlv wɔm
mv garɪ nunwana maama?
Bɛɛ mv pe n pa dɪbam nɪ
sɪ dí kwe dí pa-o?

Bukv wɔm:

¹⁰Amv bɔɔlv yɔɔrɪ o yɪ lannv mv,
yɪ o yibiyə nyuuna.

O ta maa zigɪ mari-mari
nɔɔna mɔrv titarɪ nɪ.

¹¹O yibiyə lam nyɪ dɪ səbu-sɪŋa mv cɪga cɪga.
O yuuywe sɪm maa bubwalɪ,
yɪ sɪ laan zwərə
nɪ bacangaa na yɪ te tun.

¹²O yɪə yam nyɪnyugv yɪ
nɪ kunkwənə bale mv te,
ba na zigɪ bu-tɔla nɪ nɪ,
yɪ ba kwe nayɪla ba zarɪ-ba
pa ba purɪ carɪ carɪ tun.
Ya fɔgɪ ya mæli o yibiyə kam nɪ,
nɪ kandwa-ŋvna mv tun.

¹³O kələ yam seeni nyɪ dɪ
gaarɪ dɪlv wɔnɪ ba na dugi dwə-biə
balv lwəm na ywəmmə tun mv.
O ni-vɔɔrv tum nyɪ dɪ ga-pun-laaru,
yɪ Miiri nugə soe
ka tɔgɪ da ka lurə tun.

¹⁴O jian yam nyɪ dɪ səbu-sɪŋa
ben mv,
ba na kwe Berili kandwa-ŋvna
ba mæli da te tun mv.

Kv na yɪ o yɪra yam titɪ,
ya nyɪ nɪ tuu yələ mv,
ba na kwe Safiiri kandwa-ŋvna
ba ma ba gɔgɪrɪ-ya.

¹⁵O nɛ sɪm maa yɪ nɪnɛnɪ ywə yalv
ba na mɛ marbrɪ na purɪ part part tun ba kɪ
yɪ ba kwe-ya ba cwi kugu je sɪlv
ba na mɛ səbu-sɪŋa ba kɪ tun.

O maa zigɪ nɪ Liban pweeru tum na yɪ te tun,
yɪ o ba jigɪ doŋ
nɪ Sɛdrɪ tweeru dɪ na yɪ te tun.

¹⁶O ni dum titv mv tiini dɪ sona.
A fra maa yɔɔrɪ ya tigi o wɔnɪ.

Zeruzalem bukwa bam,
amv bɔɔlv wɔm mv tuntu.
Wuntv nan mv yɪ amv cilɔŋ.

Zeruzalem tw bukwa bam:

6 Nmv wɔlv na lana
n dwe kaana maama tun,
n bɔɔlv wɔm ve yən mv?
Ta n brɪ dɪbam o na kwe cwəŋə kalv tun,
sɪ dí tɔgɪ dí wəli-m dí beerɪ o jəgə.

Bukv wɔm:

²Amv bɔɔlv wɔm laan tu
o wɔ o gaarɪ dɪm wɔnɪ mv,
mɛ ba na dugi dwə-biə balv
lwəm na ywəmmə tun.

O maa beeri gaarti dum wɔnti
 yi o lai liisi ga-punnu o ki daanti.
³Amu maama yi a bɔɔlv wɔm nyum mu,
 yi o di yɔɔri o yi amu nyum.
 o kalti o vara bam
 o jaanti o ve liisi ga-punnu tum wɔnti mu.

Lɛŋɛ 5

Nɔn-dvɛv kum:

⁴Amu bɛɔŋɔ, nmu lam dum yɔɔri di nuŋi mu,
 ni Tirisa tuw na yi te tun.
 Nmu yibiyɛ lana mu,
 ni Zeruzalem tuw kɔm na yi te tun.
 Nmu yɔɔri n jigi nunwaŋa zanzan,
 ni calɔwɔ sum na bri jaja te tun.
⁵Ki n yiɔ dɔa dɔa
 si n yi ta n nii amu seeni,
 ya na pai a bicari zaga tun ŋwaani.
 Nmu yuuywe sum zwɛrɛ lanyirani
 nɛnɛni bɔnti na zigi
 Galadi pweeru tum yuu ni
 di faŋi di maa tu tɔga te tun.
⁶Nmu yɛlɛ yam puri cari cari ni peeni kɔgɔ
 ba na swe-si pa si puri te tun mu.
 Ya maama maŋi daanti mu,
 yi didua titi wu sagi di cwɛŋɛ.
⁷N na kwɛli n yibiyɛ di gar-fɛfala,
 n kɛlɛ yam lam ta nai mu jaja,
 yi ya nyi di grɛnadɛni tiu bu
 na cɛ bule te tun.
⁸Pɛ na maŋi o di kaana fusirdɔ,
 didaanti ka-bi funɔnɔ,
 yi busankan-pwalɔ muru na wu
 o tee ni di,
⁹wɔlv wɔm na tigi amu bɛɔŋɔ ni tun
 ta ba jigi doŋ!
 O yi amu kunkwɛŋɛ na ba jigi gɛɛri o
 yira ni tun mu.
 O maa yi o nu bukɔ-dua,
 yi o nu wɔm soe wɔntu
 o dwe o biɛ bam maama.
 Busankan-pwalɔ sum na nɛ-o tun,
 ba sɛ ni o jigi yu-yoŋo lanyirani.
 Pɛ wɔm kaana bam,
 di o ka-bi sum maama
 di maa yɔɔri ba tee-o.
¹⁰Ba maa wɔ:
 «Wɔɔ mu tintu na yɔɔri o yi jasi
 ni tɔga na jigi ka puuri tun?
 Wɔntu lam nan nyi di
 cana kam na puri te,

yi o pai pooni ni wia kam.
 O ta maa jigi nunwaŋa zanzan,
 ni calɔwɔ sum na bri jaja te tun.»

¹¹Amu ve bolo kɔm ni me
 a ya na jɛri a tweeru tun mu,
 si a nii ga-lɛɛru puli da na?
 A ve si a nii vinyɛ tweeru tum kwi vɔɔru,
 yi grɛnadɛni tweeru tum di ki punnu na?

¹²Amu wɔbuŋa laan ma vugimi
 wupolo ŋwaani.
 Ku ki-ni nɛnɛni a je
 pabu saŋa ni mu,
 yi siseŋ-nɔɔna vaŋi dɔbam
 di tɛrikooru si veɛ.

¹³Sulam tiinɛ bukɔ,
 joori n ba yo seeni!
 Ba yo si di wanti di taa nii nmu!

Bukɔ wɔm:

Bɛɛ mu yi á lagɔ á nii
 wɔlv na ba jigi gɛɛri tun,
 ni o na tɔgi kɔgɔ kuni bule
 titari ni o sai tun?

Nɔn-dvɛv kum:

7 Nmu yi pɛ bukɔ mu cɔga cɔga.
 N nɛ sum di si natra jigi lam zanzan.
 Nmu cwɛ yam jigi fra
 ni kandwa-ŋuna mu te.
 Ya maa nyi di gɔgɔ mu mɔɔni-ya.
²Nmu wuri dum nyi di zɔŋa mu
 na maŋi si ka taa sui
 di dɔven maŋa maama!
 Nmu pugɛ kam nyi di min-pwe mu ba
 kikili ba tiŋi,
 yi liisi ga-punnu laan kaagi ya maama ya pu.
³Nmu yula yɔɔri ya maŋi daanti mu lanyirani,
 nɛnɛni fɛri sile na ve daanti te tun.
⁴Nmu ban dum yɔɔri di dwara
 nɛnɛni di-dɔdɔɔ ba na mɛ tuu yɛlɛ ba ki tun mu.
 N yiɔ yam di maa nyi di
 Hesebon bwi sum na tigi
 Bat-Rabim ni dum seeni tun.
 N mɔmwɛ dum lam nyi di
 Liban di-dɔdɔɔ
 kɔlv na tɔli ku nai Damasi tuw seeni tun mu.
⁵Nmu yuu kɔm zaŋi weeni,
 nɛnɛni Karmeli piu kɔm
 na yi te tun mu.

Nmɔ yuuywe sum zwərə
 yɪ sɪ nyunt lanyranɪ.
 Pɛ wum na nɛ-m,
 o daa warɪ o tɪtɪ sɪ o ja,
 n yuuywe sum na tiini sɪ lana tun ŋwaanɪ.
⁶A bɪcɔŋɔ, nii nmɔ na tiini
 n lana te!
 Nii n na tiini n jɪgɪ fra n pa-nɪ te!
⁷Nmɔ yɪra yam zɪgɪ ya maŋɪ daanɪ mu
 nɪ kɔrv tɪu nɛ na zɪgɪ marɪ-marɪ te tun.
 N yɪla yam maa su daanɪ
 nɪ ka tɪu biə na ləgɪ zɔgɔ te tun.
⁸Amv laan wó din kɔrv tɪu nɛ sum yuu mu,
 sɪ a yɪ ka tɪu biə na ləgɪ mɛ tun,
 Ta pa n yɪla yam taa nyɪ dɪ
 tɪu bi-zwarv tɪv vɪnyə tɪu na kɪ tun.
 Nmɔ na sin n yɪra viuu, a soe sɪ kɪ lwəm
 taa ywəmmə
 nɪ kalɔŋɔ tɪu biə lwəm
 na yɪ te tun mu.
⁹Amv na jaanɪ n ni sɪ a mu-dɪ,
 pa kɪ taa ywəmmə kɪ pa-nɪ
 kɪ dwe dɪven sa-ŋuna ywəəni.
 A bɪcɔŋɔ, nan pa sana bam
 taa tɪv nmɔ ni-vɔrv
 dɪ n yələ nɪ ba taa lurə ba tuə.

Bukɔ wum:

¹⁰Amv maama yɪ a bɔɔlv wum nyum mu,
 yɪ o dɪ fra yɔrv ya wv amv wvntɪ.
¹¹A bɔɔlv, nan pa dɪ nuŋɪ
 tɪv kum wvntɪ
 dɪ vɪ dɪ taa wv karɪ sum wvntɪ,
 yɪ dɪ tɪgɪ tv-balwa je nɪ.
¹²Dɪ laan maa wó goni tɪga
 dɪ vɪ dɪ zv vɪnyə tweeru karɪ sum wvntɪ,
 sɪ dɪ nii dɪ kwi vɔrv dɪ punnu na?
 Dɪ ta wó daari dɪ nii
 grɪnadɪnɪ tweeru tum kɪ punnu na?
 Daanɪ mu amv wó kwe a tɪtɪ a pa-m
 sɪ kɪ brɪ a sono.
¹³Mandragɔrɪ ga-punnu tum lwəm
 mu jɔŋɪ je sum maama.
 Tɪu biə dwi dwi mu tɪgɪ
 dɪ digə kam ni nɪ!
 A bɔɔlv, a kwalɪmɪ tɪ maama
 a tɪŋɪ a pa nmɔ,
 sɪ n wantɪ n dɪ tɪ ywəəni.

Bukɔ wum:

8 Nɪ n ya na yɪ a nabɔ
 wvlv na ŋɔgɪ a tɪtɪ nu yɪlɪ tun,
 yɪ dɪ na jeeri daanɪ je slv maama nɪ,
 a yaá mu n ni mu,
 yɪ nɔn-nɔnɔv bá ta wɪ
 a kɪ a cɔgɪ.
²A yaá ja-m sɪ dɪ tɔgɪ daanɪ
 dɪ vɪ sɔŋɔ,
 yɪ dɪ zv digə kalv wvntɪ
 a nu na kɔnɪ-nɪ tun.
 A laan wó kwe dɪven
 dɪ amv grɪnadɪnɪ tɪu biə nyva bam
 sɪ n nyɔ n su.
³O ma kwe o jagwiə kam o tɔli a yuu,
 sɪ o daari o ma o jazɪm dɪm
 o kukwəri-nɪ.
⁴Zeruzalem tv bukwa bam,
 du-na durə nɪ
 abam bá gigiri dɪbam yɪə
 dɪ dɪ sono kum.
 Nan pa-na dɪbam cwəŋə
 sɪ dɪ tvŋɪ dɪ fra mu.

Kweelim taanɪ*Zeruzalem tv bukwa bam:*

⁵Busankana kɔv mu tuntu
 o zɪgɪ kagva seeni o bunɪ,
 yɪ o saltɪ o bɔɔlv wum yɪra nɪ?

Bukɔ wum:

Kalɔŋɔ tɪu kum kuri nɪ,
 mu a pɪpagɪ-m sɪ n zanɪ.
 Kɪ yɪ dáanɪ mu n nu dɛen jaanɪ n pugə.
 Je sintv nɪ mu o ta vri n pugə
 yɪ o lv-m.

⁶Pa amv yuranɪ taa tɪgɪ
 n bɪcɔŋɔ nɪ,
 sɪ kɪ taa yɪ nɪ a yɪ lvntɪ zɔŋɔ mu n ban nɪ,
 naa baŋa mu n juŋa nɪ tun.
 Bɛŋwaanɪ sono vɔrv kɪ tui
 nɔnna baŋa mu,
 nɪ tvvntɪ na kɪ te tun.

Fra dı maa zi nᓄᓄna
 nı yibeelə na li-ba te tın.
 Kuv ta nyı dı min-vugv kvlv
 na yᓄᓄrt kv zwe wənu tın mv.
⁷Na-fara na daga te maama dı,
 kv wart kv dwe sono mim dım.
 Bugə na maᓄı ka su ka pəeltı te dı,
 ka wart ka zwartı sono pa kv je.
 Nᓄᓄnv na maᓄı o vın o sᓄᓄᓄ jıjıgırv maama
 sı o wantı o yəgi sono,
 nᓄᓄn-nᓄᓄnv bá jᓄᓄı-tı o tee nı.

Bukᓄ wvm nabwa:

⁸Dı jıgı dı nakᓄ baləᓄa,
 o ta na wv yi sı o magı yıla.
 Nı nᓄᓄnv na tu o wı o lagı-o
 sı o dı o kı kaantı,
 dı laan wı kı te mv?
⁹O ya na yı kəbrə,
 dı wı kwe səbu-poᓄo mv
 dı ma dı lᓄ dı daᓄı o baᓄa nı.
 O nan ya na yı digə ni boro,
 dı wı kwe Sedrı da-ᓄᓄnnv mv
 dı ma dı kwəli o yıra sı ya kwə.

Bukᓄ wvm:

¹⁰Amv sunı a yı kəbrə mv.
 A yıla yam nan nyı dı

di-dıdwaaru na zıgı lanyıranı tın mv.
 Kuntv ᓄwaanı mv a kikiə laan su
 a bᓄᓄlv wvm yi.

¹¹Solᓄᓄᓄᓄ deen jıgı vinyə tweeru gaart
 Baal-Hamᓄn nı.

O ma kwe-dı o pa nᓄᓄna sı ba ta yırv-kv.
 Nᓄᓄnv na lagı sı o gwəri kv biə, o maᓄı sı o
 ᓄwı səbu dala mvrv mv o pa-o.

¹²Kv nan na yı amv titı vinyə tweeru gaart dım,
 dı yı amv nyım mv
 sı a taa nii dı baᓄa nı.

Kv na yı səbu-dala mvrv kım,
 kv yı nmv Pe Solᓄᓄᓄᓄ nyım mv.
 Balv na nii dı tiu biə baᓄa nı tın,
 ba dı wı jᓄᓄı səbu-dala biə-yale mv.

Nᓄᓄ-dvᓄᓄ kım:

¹³Nmv wvlv na kaagı n beeri
 gaart dım wvntı
 yı n yuudonnə wv n tee nı
 ba cəgi nmv kwərə tın,
 pa amv dı ni n kwərə!

Bukᓄ wvm:

¹⁴Amv bᓄᓄlv, kı lıla n ba amv te!
 Duri nıneentı fərə naa wəᓄᓄ mv na duri lıla te
 sı ka vu ka yı pweeru tılv na su dı wənu
 tılv lwəm na ywəmmə tın.

We Nijonnu Ezayi Tɔnɔ

We Nijonnu Twannu tum

Ku na zigi Ezayi tɔnɔ kum ni si ku vu ku yi We Tɔn-donjo kum na kweeli me tun, twannu tum kuntu kwe We nijonnu bam na jigi kwari silu dwi dwi si ba pa nɔɔna tun mu ti bri dibam. We deen yɛni Dl ɛɔɔni di Dl nijonnu bam mu yi Dl pa-ba Dl ni si ba di kwe-di ba pa Dl nɔɔna abam. Nijonnu bam badaara jaani We ni ba vu ba pa Yisrayeli tuw tiinɛ mu, yi badonna di ja Dl ni ba vu ba pa Zuda tuw tiinɛ. Maɲa kadoɲ ni, We na li Dl bri-ba kulɔ na wɔ ki jwa seeni, ba di yɛni ba ta kuntu mu di nɔɔna bam. We Nijonnu bam deen yɔɔri ba te We kwɛrɛ kam mu, ka ya na ywɛmmɛ pugɛ ni, naa ka na ba ywɛmmɛ di. Bɛɲwaani, kuntu mu yi wo-ceɔ ku pa-ba.

Ezayi Tɔnɔ

Ezayi deen jaani We kwɛrɛ o vu o pa Zuda tuw tiinɛ mu. O ma kaani nɔɔna bam si ba pipiri ba yagi ba lwarum dum kikiɛ si We daa yi waari-ba. Nii Pɔɔrum 1-39. O ta ɛɔɔni si ku vu maɲa kalu nɔɔna bam na wɔ vu sa-tuwigɛ yigɛ yigɛ Babilɔni ni tun seeni, yi o goni ni o pa-ba wɔ: tuna ta wura ya pa-ba jwa seeni ɲwaani. Nii Pɔɔrum 40-66. O pɛ ba lwaru ni: We bá swe ba swiɛ di Dl na goni ni si Dl tiɲi Pa-dɔɔru Dl pa-ba tun. Wuntu mu wɔ taa yi We Dam Tu wum na di o paari si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun. Nyunyuru zanzan nan mu bri ni We Dam Tu wum lagi o ji We Tuntuɲu mu. Ku tu ta wɔ yaari o daari o ti si o jɔɲi nɔɔna ba lwarum wuntu o yagi. Nii 52:11-53:12. Zezi na puli o tituɲa yam lugu baɲa ni tun, o titi di deen tagi taani dilu na wu Ezayi tɔnɔ kum 61:1-2 ni tun mu. We nan ta goni ni si Dl fɔgti Dl ki wɛɛnu maama si ti ji wo-dɔnnu. Nii 65:17-25.

1 Baɲa-We deen vuri wɛɛnu tuntu na te Zuda di Zeruzalem taani tun Dl bri Amɔti bu Ezayi mu. Ku nan yi maɲa kalu Oziasɔ, di Zvatam, di Ahazi, di Ezekiasɔ na di Zuda tuw paari ba saɲi da-kwaga tun mu.

Baɲa-We vaɲi Dl nɔɔna bam zwa

²Weyuu cɛgi! Tɔga baɲa di cɛgi!
Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:
«Amu kɔni a biɛ mu, yi a nii ba baɲa ni.
Ba nan nuɲi a kwaga ni.
³Na-bia ye ka tu.
Binaga di ye ka tu, di ka tu na paɔ-ka
wɔdiu me tun.
Amu nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam nan yɛri-ni.
Ba ba ni amu na jigi kulɔ a ki tun kuri.»

⁴Woo, nii tuw kuntu na soe lwarum kɛm te!
Ba yi balu wubɔɲa na ywɛri tun mu.
Ba ta yi nɔn-balwaaru dwi mu,
di biɛ balu tituɲa na ba tɔgti cwɛɲɛ tun!
Ba vin Baɲa-We dum na yi Yisrayeli dwi dum
Wu-pɔɲo Tu wum tun mu.
Ba ma pipiri ba kwaga ba ya-DL.

⁵Bɛɛ mu yi á ta yɔɔri á ki zwabaniɛ kikiɛ?

Á ba kwari si We waari abam na?
Abam yum su di fufwɛlɛ mu,
yi á bicara yam wuntu di, yazurɛ tɛrɛ.
⁶Ku na zigi á yum ni si ku taa tu á
napra kuri ni tun,
yazurɛ tɛrɛ á yira yam wuntu.
Fufwɛlɛ, di bibɛlɛ,
di ɲwan-balwaaru yirani mu wura.
Abam nan ba zari á ɲwana yam, si á wɔ-ya.
Á ma á ba ki liri ya wuntu
si ya je ya pa abam.

⁷Abam tɔga kam yɔɔri ka tigi mu yɔɔ yirani.
Mim ma zwe á tuntu dum maama.
Vɛrɛ mu tu ba zagi á kari wodiiru maama nyɔ,
yi abam zigi á niɛ.
Vɛrɛ bam kuntu ma cɔgti á tɔga kam maama
pa kulɔkulu wu daari.
⁸Siyɔn tuw yi ku yirani mu ku ziga,
ni pwɛɲɛ na cwi ka ziga gaari ni te tun.
Ku ta nyi di vwe mu na zigi gaani kara titari ni.
Ku maa yi nɛɛni tuw kulɔ ba na li-ku
si ba ki najara ba di tun.
⁹Paɲwa Tu Baɲa-We dum
ya na wu daari dibam badaara si di wɛri,
dibam di yaá cɔgti di ti,

ní kú dēen na kí Sodom túw tiinè te tún mú.
Dí ya ta maa wó jí ní Gomórí túw dēen na yí te tún.

¹⁰Nan cēgi-na Baḡa-We taani dum,
abam balu na ba garí Sodom túw dídeera bam tún.
Abam balu maa na nyí dí Gomórí tiinè bam tún,
cēgi-na We niè yam!

¹¹Baḡa-We tagí DÍ wí:
«Abam na yèni á ja vara kǎgǎ kǎgǎ
á kí kaanum zanzan te tún,
á buḡi ní amu yigè wu ya wóni mú na?
Amu yira cè mú dí abam na kwe pi-balí,
dí na-paala lara,
á ma á kí zweem kaanum á pa-ní te tún.
Amu yí nan wu su
á na-balí, dí pǎlbiè, dí bubwaalu jana balu
á na kwe á pa-ní tún.

¹²Á na yèni á tui á warí-ní tún,
wǎw mú pè á kaagi á kíkari amu wara-je sum ní
dí á vara bam kuntu?

¹³Daa yí taá jaani pèera á tui yo sí á
kwe-ya á pa-ní,
beḡwaani ya daa ba jigí kuri!
Wo-talooru túlu á na kwe á zwe á pa-ní tún
yí wo-zǎw ní amu tee ní.
Abam na yèni á dí candi can-duḡa ḡwaani,
naa siun de ḡwaani, naa á kǎgǎ kíkili-fari
ḡwaani tún,
amu yira wiiri mú dí á na túḡi lwarum
á wǎli da te tún.

¹⁴A joro mú yǎw ní kú nuḡi á can-duḡa candi sum,
dí wódi-fǎw candi sum.
A ba vulí dí-ya mú ní a ga zúḡi zúlí mú tún,
yí a yira cè ya ḡwaani.

¹⁵Abam na twí á jian á jeeri-ní wè-loro baḡa ní,
amu wó pipiri a kwaga mú a ma a ya abam.
Abam nan na tiini á warí-ní á daani te maama dí,
a bá cēgi á wè-loro kum.

Beḡwaani, á jian yam maama taagi dí jana mú.

¹⁶Nan sani-na á jian yam,
sí á daari á fǎgi á kwe á túti.
Ja-na á túḡi-lwaannu tum
á vu dáa á daari-ní.

Yagi-na lwarum túḡa yalu á na jigí á kí tún,

¹⁷sí á laan zaasi lanyirani kǎm!
Beerí-na sí ciga kam taa túḡa,
sí á daari á cí balu na beesi ba donnè tún.
Ta pa-na sí bitara na ba bura,
yí á ḡwǎw ní á pa kadèné dí.»

¹⁸Baḡa-We na tagí te tún mú túntu:
«Ba-na sí dí bwe wǎw ní daani.

Abam lwarum dum na marí ya pa á
digimi te maama dí,
amu wó saari ya digiru tum,
sí á taá jigí wu-poḡo fasti.
Kulu na digimi abam tún na tiini kú suni
cwen cwen mú dí,
amu wó pa á ḡwia kam puri ca,
ní lǎḡ na yí te tún.

¹⁹Abam wu n dea, yí á na twəri sian sí á se,
mú á wó dí tuga kam wo-laaru tum á su.

²⁰Abam nan na vin, pa á nuḡi amu kwaga ní,
á duna mú wó ḡu abam najara wóni.»

Baḡa-We túti ní-taani mú kuntu DÍ taga DÍ tíḡi.

²¹Nii mú! Túw kuntu dēen jigí amu ciga.
Lele, kú laan nan yagi-ní mú ní ka-tula te!

Túw kum dēen su dí ciga mú,
yí nǎn-ḡwǎw ní ya zúw ní kú wóni.
Nǎn-gura laan nan mú wura.

²²Abam dēen jigí lam ní sǎbu-poḡo mú.

Á laan nan jigí wo-yǎw ní.
Pulim ní tún, á dēen yí sa-ḡwǎw ní.
Na laan nan mú gwaani ba wóni.

²³Abam nakwa bam yí vuna mú,
yí ba mí dí ḡwǎw ní.
Ba maama soe pèera jorim kíkíè mú,
yí ba dúri ba tǎgi ḡwǎw ní kwaga.
Ba yèni ba kwulí ciga bitara tee ní.
Ba nan ba dí taani ba burí ba paí kadèné.

²⁴Kuntu ḡwaani mú Paḡwa Tú Baḡa-We dum
na yí Yisrayeli tiinè Dam Tú wum
tú tagí jasí DÍ wí:

«Amu bani wó zaḡi abam balu na jigí a
duna tún baḡa ní,
sí á daa yí ja cam á ba á pa-ní.

²⁵Amu wó pa kú cè abam yira ní,
sí a want a lí á yira digiru tum maama,
ní luru na kwe sǎbu-poḡo sí o lí dí digiru te tún.

²⁶A maa wó pa abam dídeera dí yí-purí-nyina
sí ba taa ní á baḡa ní lanyirani,
ní kú dēen na yí te faḡa kam ní tún.
Kuntu kwaga ní nǎw ní laan wó bǎḡi
abam yiri ba wí:

«Túw kulu na tǎgi ciga yirani tún,
dí «Túw kulu na kí ba ciga dí We tún.»»

²⁷Baḡa-We wó da DÍ ciga kam ḡwaani
DÍ jorí Zeruzalem tiinè bam DÍ yagi.
Balu na pipiri ba joori DÍ te tún wó na vrum.

²⁸Kú nan na yí lwarum kǎrè,
dí balu na vin Baḡa-We tún maama,

Dl wó muri-ba mu pa ba je.

²⁹ Cavura wó ja abam,
dɛ á na kwe á tuna á danɔ tangwana baɗa nɛ,
yɛ á daari á zuli jwənə liri mwaanu
tiinə kara wɔnɛ tun.

³⁰ Abam wó ji nɛ tiu kulɔ vɔɔru na kwaari tun,
dɛ gaari dɛlɔ na gɛ na si ba ma ba yaɗi-dɛ tun mu.

³¹ Dɛdɛera wó ji nɛ lɔɔɔ mu te,
yɛ ba tutɔɔ-balwaarɔ dɛ ji nɛ min-cɛnnu dɛ zwe-ku,
Nɔɔna bam tutɔ dɛ ba kikiə maama maa wó cɔɔɔ lila
nɛ mim na zwe wənnu te tun.
Nɔɔn-nɔɔnu bá wanɛ o jɔɔi-ba o yaɗi.

Baɗa-We paari-zulə wó brɛ jaja

2 Baɗa-We dɛen na lɛ wənnu tɛlɔ na te Zuda dɛ
Zeruzalem taani Dl brɛ Amɔti bu Ezayi tun mu
tuntu:

² Maɗa wó ba yɛ Baɗa-We digə kam na zɔɔɔ piu kulɔ
yuu nɛ tun na yɛrɛ ku dwəni lɔɔɔ baɗa je maama. Kulɔ
taa zɔɔɔ wɛenɛ vili-vili si ku dwəni pweeru tum maama.
Dwi maama tiinə wó taa nuɗi ba tuntu dum nɛ ba tɔɔi
daani taa ba yɔɔɔ da.

³ Dwiə yɛra yɛra maa wó ba da yɛ ba ta ba brɛ daani
ba wɛ:

«Pa-na si dɛ vu dɛ di Baɗa-We piu kum yuu
si dɛ zuli Zakɔbi We dum Dl digə kam nɛ.

Duntu wó brɛ dɛbam Dl cwe sun,
si dɛbam dɛ wanɛ dɛ taa tɔɔi-sɛ.»

Beɗwaanɛ, da yam kuntu nɛ We kwiə yam
wó zɔɔɔ Siyɔn nɛ mu
ya jaɗi je maama nɛ.

Baɗa-We kwərə kam maa wó nuɗi Zeruzalem nɛ
ka yɛ nɔɔna maama.

⁴ Lɔɔɔ baɗa dwi tiinə balɔ maama na jɔɔɔ daani,
We wó fɔɔɔ-ba Dl kɛ daani yɛ Dl lwe
ba najara yam.

Ba maa wó kwe ba jara-kəm su-lwaanu
ba ma lu vaani,
si ba cicwə yam dɛ pipiri ya ji sukwaarɔ ya pa-ba.
Tɔ daa bá zaɗi najara dɛ ku doɗ.
Nɔɔna dɛ daa bá zaasi najara kəm.

⁵ Zakɔbi dwi tiinə bam, nan ba-na!
Pa-na si dɛ taa ve pooni dɛlɔ Baɗa-We na
tiɗi Dl pa dɛbam tun wɔnɛ.

Baɗa-We de-kamunu kum taani

⁶ Baɗa-We, nmu yɔɔɔ n dɛlɔ n nɔɔna Zakɔbi
dwi tiinə bam n yaɗi mu.

Ba yəni ba tɔɔɔ wa-puli seeni liri mwaanu
tiinə kikiə,

yɛ ba beeri sampwəri nɛ Filisi tiinə bam
na kɛ te tun mu.

Ba maa mu dɛ dwi-gɛ tiinə dɛ ba cullu tum.

⁷ Ba tɔ kum maama su dɛ səbu-poɔɔ
dɛ səbu-sɔɔɔ mu.

Ba jɔɔɔɔ tum warɛ tɛ jeeli tɛ ti.

Ba tɔɔ kam ta su dɛ siseɗ-nɔɔna mu,
yɛ ba warɛ ba sise-tərikooru tum nɛ si ba ga ba ti.

⁸ Ba tɔɔ kam maama su dɛ jwə-yɔɔru mu.

Ba maa tiiri ba zuli wənnu tɛlɔ ba tutɔ
jɛan yam na kɛ tun.

⁹ Nɔɔna goori ba tutɔ ya yigə nɛ,
yɛ ba daari ba vin ba yibiyə tɔɔɔ nɛ ba pa-ya.
Kuntu ɗwaanɛ, yɛ kwe ba lwarɛm dum n cɛ-ba.

¹⁰ Nan ve-na pweeru tum gugwəeru nɛ,
si á səɗi tɔɔ kam wɔnɛ.

Beɗwaanɛ, Baɗa-We ban-zɔɔɔ kum jɔɔɔ fɔnɛ mu
yɛ Dl paari-zulə yam dɛ tiini ya nɛ.

¹¹ Dɛ dum kuntu na yɛ,
nabiinə balɔ na gooni ba donnə tun wó tɔ tɔɔ nɛ.
Balɔ na brɛ ba tutɔ kamunni tun dɛ wó
jooɔi ba ba tɔɔɔ.

Baɗa-We yɛrɛ dum yɛrɛ mu wó zaɗi wɛenɛ.

¹² Paɗwa Tu Baɗa-We lɛ dɛ mu Dl tiɗi dáa nɛ,
si Dl waari balɔ na jɔɔɔ fiə yɛ ba brɛ nɛ ba fuɗi tun.
Dɛ dum kuntu nɛ bantɔ maama wó tɔ tɔɔ nɛ.

¹³ We lagɔ Dl kɛ jara mu dɛdaani Liban
sɛdɛ tweeru tɛlɔ na zəɗi wɛenɛ tɛ kɛ
dɛdwaarɔ tun. Dɛ kɛ jara dɛdaani Basan
tɔ kum tu-dɛdwaarɔ tum.

¹⁴ Dl maa wó pa pu-dɛdwaarɔ tum
dɛ pweeru tɛlɔ na wɔ wɛenɛ tun jooɔi tɔɔɔ,

¹⁵ yɛ di-dɛdwaarɔ dwi maama
dɛ tɔ kabri-lilirru dwi maama dɛ tɔ tɔɔ nɛ.

¹⁶ Ku ta na yɛ nabwəeru tɛlɔ na beeri
pipiu ɗwaanɛ tun,
dɛ tɛlɔ dwi na lana tun,
tɛ maama dɛ wó cɔɔɔ dɛ dum kuntu nɛ.

¹⁷ Nabiinə kamunni kikiə maama wó tɛ mu
pa ba fiə kam ji kafɛ.

Baɗa-We yɛrɛ dum yɛrɛ mu wó zaɗi wɛenɛ.

¹⁸ Jwənə yam nan lagɔ ya da ya je mu.

¹⁹ Nɔɔna wó duri mu ba vu ba səɗi pweeru
gugwəeru wɔnɛ,
dɛdaani tɔɔɔ kuri bɔɔna wɔnɛ,
maɗa kalɔ Baɗa-We na wó zaɗi Dl fugi-ba tun.
Beɗwaanɛ Baɗa-We jɔɔɔ fɔnɛ Dl pa-ba,

yí DÍ paari-zulə yam dí tiini ku nyi mu.
²⁰De dim kuntu nan na yiə, nɔɔna wó
 kwe ba jwənə
 yalv ba na mɛ səbu-sɔɔja dí səbu-porɔɔ ba
 mɔ si ba taa zuli tun mu
 ba duli ba yagi,
 si baywə dí jinjwaanv taa kaagi ti
 kíkari ya baɔa ni.
²¹Ba laan wó vu ba səgi ba titi pweeru
 bɔɔna wɔni,
 dí gugwæru wɔni,
 si ba want ba lu Baɔa-We ban-zɔɔɔ dí
 DÍ paari-zulə yam.
 Kuntu wó kí maɔa kalv Baɔa-We na wó zaɔi
 DÍ fugi nabiinə tun mu.

²²Yi taá jigi-na nabiinə ciga.
 Ba yɔɔri ba bwənə mu lagi-lagi ni siun te.
 Dam dɔɔ mu ba jiga si á salí ba yira ni?

Lærv wó ba Zuda tiinə baɔa

3 Nii-na yo!
 Yuutu Baɔa-We dim na yi Paɔwa tun
 ti DÍ yigə mu
 si DÍ lí Zeruzalem tiinə bam dí Zuda tiinə bam
 ya na tugí wəənu tilv maama baɔa ni tun.
 Ku maa yi ba wuɔdiiru dí ba na bam mu kuntu.
²O ta wó lí ba ci-tɔɔɔ babe sum, dí ba jar-kərə bam,
 dí ba sarɔya-dírə bam, dí ba nijoɔnə bam dí.
 O maa wó lí vura bam, dí nakwa bam ba wɔni.
³DÍ daa ta wó lí ba jar-kərə yigə tiinə,
 dí ba nɔn-yirru tum,
 dí ba swan tiinə bam, dí ba gwarv tum, dí
 ba liri mwaanv tiinə bam dí.

Baɔa-We maa wi:

⁴«A lagi a kuri busɔ-nyina mu si ba taa
 yi tuv kum dideera,
 si ba kwe wubɔɔɔ-yɔɔrv ba taa maa nii tuv kum.
⁵Nɔɔna wó da ku ɔɔwaani si ba taa beesi daani mu.
 Baarv wó nuɔi o doɔ kwaga ni,
 yi fara dí nuɔi da-kwaga ni.
 Biə daa bá taa nigí nankwɔn.
 Nɔn-yɔɔrv dí maa wó dwəni dí nɔn-yum.
⁶Kantu maɔa ni nɔɔnv wó vu o ko sɔɔɔ
 o kuri o dwi nɔɔnv didva yi o ta did-o o wi:
 «Nmu na jigi gɔɔɔ n zɔɔri tun ɔɔwaani,
 ta n yi dí yigə tu si n lí dibam lærv tuntu wɔni.»
⁷Kuntu tu dí maa wó læri o ta jaja ni:
 «Amv bá want abam a joɔi a yagi.

A ba jigi wuɔdiu, naa gwaarv a sɔɔɔ ni.
 Kuntu ɔɔwaani, yi le-ni-na si a ji nɔɔna
 bam yigə tu.»

⁸Nii-na! Zeruzalem tuv kum yɔɔri ku
 titirigi mu si ku tv!
 Zuda proveni dim maama wura dí tv mu!
 Ba ni-taani dí ba kikiə maama ba tɔɔi
 Baɔa-We wubɔɔɔ.
 Ba maa mai ba kwaga ba ya Duntu dí
 DÍ paari dim.

⁹Ba yibiyə maama bri ni ba ba lagi
 Baɔa-We ni-taani.
 Ba maa yɔɔri ba kí lwarum jaja,
 ni Sodɔm tiinə deen na kí te tun.
 Lærv mu wó yi-ba!
 Ku maa wó zigí ba titi yira ni.

¹⁰Ku nan na yi balv na zigí dí ciga tun,
 ta dí ba ni: wəənu wó tɔɔi cwəɔɔ ti pa-ba.
 Baá na ba titɔɔɔ yam nyɔɔri.

¹¹Lærv taa wv nɔn-balwaarv tum baɔa ni!
 Cam mu lagi dí yi-ba!
 Ba lagi ba na ba titɔɔɔ-balwaarv tum ɔɔwuv mu.

¹²Busɔ-nyina mu jigi a nɔɔna bam ba beesa.
 Kaana dí maa jigi-ba ba niə.
 Amv nɔɔna bam, á yigə tiinə bam mu
 jaani abam ba ywəri.
 Ba maa pai á cɔɔi cwəɔɔ kam.

¹³Baɔa-We titi nan mu tu si DÍ saɔi nɔɔna bam.
 DÍ jigi taani mu dí ba.

¹⁴Baɔa-We lagi DÍ dí DÍ nɔɔna nakwa bam,
 dí ba dideera bam taani, yi DÍ ta dí ba DÍ wi:
 «Abam mu jaani amv vinyə tweeru
 kara kam á cɔɔi.

Á ta daari á vri wəənu nabwənə tee ni
 á ja á zv á titi sam wɔni á tiɔi da.

¹⁵Wɔɔ mu pe abam cwəɔɔ
 si á taá yɔɔri á puni a nɔɔna bam?
 Á ta maa jigi yinigə tiinə jana á nyɔɔ.»
 Paɔwa Tu Baɔa-We mu tagi kuntu.

¹⁶Baɔa-We ta ma ta DÍ wi:
 «Zeruzalem tuv kaana bam tiini ba bri ba titi mu.
 Ba maa kaagi ba veə,
 yi ba ba nii ba nai nɔɔn-nɔɔnv.
 Ba maa jigi ba yiə ba sugí baara si ba da ba kwaga.
 Ba maa na ve tun, ba jigi ba kurə mu ba
 duli ba bri nɔɔna.
 Ba maa kaagi ba ve yi ba najullu tum dwani dí sɔɔ.

¹⁷ Kuntu ñwaani, a nan wó pa ba ywe sum
yóoli si daari yu-sankolo mu,
yi a daari-ba a zigí di cavura yirani.»

¹⁸ Maña kam kuntu na yiä, Baña-We wó li Zeruzalem
kaana bam yira zila yalv na pai-ba lam tun, si Dl
daari-ba Dl zigí kafé. Ku maa yi ba najullu tum, di
ba zambilé yam, di ba yum sèbu-porjo tum, ¹⁹ di ba
zwa-kwana yam, di ba jin ben sum, di ba gar-fifali silv
na kwéli ba yibiyé tun. ²⁰ O ta wó li ba yukwali sum,
di ba ban-jullu tum, di ba kili sum, di ba wo-talooru
sum, di ba yu-yorjo liri sum, ²¹ di ba jafula yam, di
ba mumwan-zwakwana yam. ²² Ku nan ta na yi ba
gwar-ñunnu, di ba gwar-didwaarv, di ba gwar-dannu
tum, di ba tampwarv tum, ²³ di ba niiru tum, di ba
gar-fifali sum, di ba yuu garyiä yam, di gwaarv tilv
ba na ma ba kukwəri ba titi tun, We wó li wəenu tuntu
maama mu kaana bam tee ni.

²⁴ Baá taa tunti si lwəm na ywəmmə tun mu zañi,
yi ba yira lwəm nan mu wó cə nɔɔna mumwa ni.
Ba ya na tunti təñə kili:
baá na ñvni yirani mu.

Ba ya na tunti si ba yuuywe taa lana,
ba yum tum wó fin ti daari yu-kaporro mu.

Ba ya na buñi si ba zv gwar-ñunnu,
baá zv gwar-zinzwara mu.

Ba lam dum wó læri di ji wo-yóorv tuntu doñ mu.

²⁵ Á tiv kum baara bam wó ti jara-kəm baña ni mu.
Á citari-babé sum di wó tɔgi najara
baña ni mu ba ti.

²⁶ Zeruzalem tiv manco-pw kum titi wó
taa keeri mu ga ñɔɔ,
tiv kum na yóorv ku cɔgi yi nɔɔna daa
tərə ku wvni tun ñwaani.

Ku maa wó taa nyi di kaani na je tɔga ni bwəri
yi o wv yóorv ku cɔgi tun.¹ Maña kam
kuntu nan na yiä,

4 kaana barpe mu lagi ba tv
ba gvirigi baarv didva,
yi ba ta did-o w:

«Dí wó taa jigi dí titi ni-wvdiu,
yi dí daari dí beeri dí titi yira gwaarv.
Nan se si dí kwe n yiri dí ki dí yira ni,
si ba taa mai-di ba bæi dibam,
si ba yi ki dibam cavura ni dí wv zv
banna ñwaani.»

Baña-We wó kwe tiv kum

² Maña kam kuntu ni Baña-We wó pa tɔga kam
tweeru di gaarv dwi maama puli zanzan si ka lam
di ka nunwaña tiini ku gaali. Tɔga kam wó ki wvdiiru
zanzan ka pa Yisrayeli tiinə balv ta na daari tun, si

ba taa jigi wvpolo di tura ka ñwaani. ³ Baá taa bæi
Siyon tiv tiinə ta na daari yi ba wv Zeruzalem ni tun
ni: «Wv-porjo tiinə.» Bantu yira mu pupvni ya tiñi ni:
baá wəri cɔgum dum baña ni. ⁴ Beñwaani Baña-We mu
lagi Dl zari Siyon kaana bam digiru tum Dl yagi. Dl
lagi Dl tvñi waarv ba wvni ni mim mu te, Dl ma
Dl zari jana balv na taagi Zeruzalem tiv kum tun.
⁵ Baña-We laan maa wó pa woro ba ku kwéli Siyon
piu kum di nɔn-kɔgɔ kulv maama na jeeri da tun. Wia
ni nyua wó taa nyi di kunkorjo mu ku kwéli je sum.
Titi ni min-vugv di maa wó taa wura ku nyuna. Kuó
taa yi ni tiv kum di ku lam maama wv pwəñə kuri ni
mu. ⁶ Tuntu maa wó taa kwéli-ba pa ba na woro wia
fɔnyugv maña ni, yi ba daari ba na dalum je vu-dv di
dva maña ni.

Vinyə tweeru kara kam læñə

5 Amv wó leeni læñə a pa a na soe wvlu tun,
ka na bri o Vinyə tweeru kara yira
taani tun ñwaani:

Wvlu a na soe tun ya jigi o tweeru kara mu,
o na jəri-ka zorjo kulv tɔga na lana tun baña ni.

² O ma va tɔga kam kuntu maama lanyirani,
yi o li kandwa yalv na wv ka wvni tun.

O ta ma jəri vinyə tweeru na lana tun ka wvni.

O ma pu vve si o taa maa yiri-ka.

O ta ma lu gorjo si ba taa kan vinyə tiu
biə nyua ku wvni.

O laan maa je o cəgə si tiu biə bam bi wo-ñuna.
Di ku di, ku nan zə ku læ bu-balwaarv mu.

³ «Abam balv nan na zvuri Zeruzalem tiv
di Zuda provenst dum maama ni tun,
Zv-na amv di a kara kam titari á buri bura.

⁴ Bəe mu a ya daa wó ki di a kara kam
si ka ki lanyirani, yi a wv ki?

A nan ya na beeri wo-ñuna tun,
beñwaani mu a kara kam lægi
bu-balwaarv yirani?

⁵ Nan nii a na buñi si a ki te
di a tweeru kara kam tun.

A lagi a li wəenu tilv ya na cigi-ka tun mu,
si a daari si kara kam cɔgi.

A maa wó bwəri ka kəbrə kam a di tɔga ni,
si vara wani ba zv ka wvni ba nɔni tweeru tum.

⁶ A ta wó pa gaarv yirani jorji kara kam.

Nɔɔn-nɔɔnv bá goni tweeru tum nɛ si o kwe-di,
naa o va tɔga kam.

Ga-balɔrɔ di sabari mu wó su kara kam maama.
Amv laan maa wó pa kunkwəenu tum ni

si ti yi pa dva ni ka wōni.»

⁷Paṅwa Tu Baṅa-We tweeru kara kam
mu yi Yisrayeli dwi dum.
Zuda dwi tiinə bam maa yi gaari dulo
Dl yi na su tin.
Dl nan ya na beeri si nōn-ḡonni taa wura tin,
nōn-gura yirani mu Dl nea.
Dl maa na lagi si ciga taa tḡḡi tin,
cōgum mu Dl nea.

Lēeru di waartm taani

⁸Lēeru wó yi abam balu na lo sam zanzan
á wəli da-baṅa ni tin.
Á ta ma beeri kari á jōṅə á daṅi da-baṅa ni.
Ku na wəli fun, abam daa bá daari je á tiṅi,
yi á yirani laan mu wó taá zḡuri tiga kam ni.
⁹Amu ni Paṅwa Tu Baṅa-We na tagi Dl wu:
«Abam sɔ-fwaaru tintu zanzan wó ji sɔ-kurru mu,
si nōn-nōnɔ yi taa zḡuri di wōni.
¹⁰Nōnɔ na jəri Vinyə tweeru zanzan
kara kamunu wōni,
tiu biə bam bá lēeri sana ba su kunkolo didua.
Nōnɔ maa na kwe wo-dwə bwen fugə
o du tiga kam ni,
oó na wōdiu bwaṅa didua yirani mu ku baṅa ni.»

¹¹Lēeru wó yi balu na yəni ba zaṅi tituti
ba yōri ba wōwuli ba beeri sana je tin.
Ba maa maṅi sana nyōm ni taan si ku
yi titi kunkuru maṅa,
yi sana bam jōṅi ba wōbḡa maama.
¹²Ba na jigi candiə ba di, ba jigi kwaanu
mu ba maga.
Ba ta maa jigi sunywaanu, di wi ba ki sɔɔ,
yi ba nyɔ sana.
Si ku na yi Baṅa-We, ba yigə tərə di Dl
na jigi titḡa yalu
Dl ki ba titari ni tin.
Baṅa-We juṅa titḡa yam ba sai ba yira kōtaa!
¹³Kuntu ḡwaanu ba lagi ba kali We nōna bam
ba ja vu sa-tu yigə yigə,
ba na ba ni o taani kuri tin ḡwaanu.
Kana wó gu ba tu nōn-yum tum mu,
yi na-nyōm di ja ba nōn-kōgɔ kum maama.
¹⁴Kuntu ḡwaanu mu curu ki ku fra ku ki daani,
pa ku yali ku titi ku ki da,
si ku li nōna bam maama.
Tuuni wó ja tu kum didēera, di nabwənə,
di sa-nyōra balu na ki sɔɔ bōṅi-bōṅi tin.
¹⁵Nōna bam wó ba tiga ni mu.

Kamun-nyina di wó di ba cavura.
¹⁶Paṅwa Tu Baṅa-We yiri dum mu wó zaṅi wēni,
Dl ciga sariya dum na wó bri jaja tin ḡwaanu.
Wu-poṅo Tu Baṅa-We wó tōṅi Dl ciga
kam baṅa ni mu
si Dl bri ni Dl suni Dl yi wu-poṅo tu.
¹⁷Peeni laan maa wó taa kaagi si di
wōdiu tu kum wōni,
ni ku yi si titi pwələ mu tin.
Vərə di wó ba ba zigi nadunə bam
di-dwənu wōni
ba taa di ba sui.

¹⁸Lēeru wó yi balu na mi di ba lwarim dum
yi ba wari-di ba yagi tin.
Ba maa jaani-di ba ve je maama,
nūnēni nōnɔ na vaṅi təriko di ḡni te tin.
¹⁹Ba ta maa te ba wu: «Baṅa-We nan ki lila
Dl tḡḡi kulv Dl na ni Dl wó ki tin,
si di yōri di na.
Dl wōbḡa na jaani si Dl ki kulv tin
Dl nan maṅi si Dl suni Dl ki mu
si di lwaru ku ni ni.
Beṅwaanu, Dl bri ni Dl yi Wu-poṅo Tu wum
na zəni Dl nōna Yisrayeli tiinə tin mu.»

²⁰Lēeru wó yi balu na pipiri lwarim si
di taa yi wo-laa,
yi ba daari ba kwe wo-laaru pa ti yi lwarim tin.
Bantu dwi yəni ba kwe lim mu ba ma ji pooni,
yi ba daari ba pa pooni dum ji lim.
Ba ta maa pai wo-cēeru yi tulu na suna tin,
yi wo-sunnu joori ti yi wo-cēeru.

²¹Lēeru wó yi balu na bḡḡi ba titi ni ba wu
bantu swan mu dwe nōna maama tin.
Bantu pai ba titi swan mu jigi-ba ya gana.

²²Lēeru wó yi balu na yi biyira sa-nyōri baṅa ni,
yi ba tiini ba ye sana kəm ba dwe
nōna maama tin.

²³Taani dim baṅa ni ba soe si ba taa jōṅi dim mu
yi ba yagi balu na ge bura tin pa ba viiri zaani.
Ba ta ma da ku ḡwaanu ba vani nōn-ḡuna ba bura.
²⁴Kuntu ḡwaanu, bantu kugu je mu wó cōṅi,
ni mim na di ga-kurru fasi
pa ti je lila te tin.
Ba punnu tum di wó jagi ti je,
ni viu na yəni ku jagi fogo te tin.
Beṅwaanu, ba vin Paṅwa Tu Baṅa-We dum
na yi Yisrayeli dwi dum Wu-poṅo Tu
tin niə yam mu.

Ba ta ma nii Dɔ taantɔ dum ba gooni.
²⁵ Kuntɔ nan mu pɛ Baŋa-Wɛ banɔ tiini dɔ
 fuli dɔ Dɔ nɔɔna bam.
 Dɔ yɔɔrɔ o zɛŋi Dɔ juŋa mu sɔ Dɔ magi-ba
 Dɔ dɔ tɔga nɔ.
 Pweeru tum wɔ sisinji,
 yɔ twa dɔ faari tuw kum cwe yuu nɔ,
 nɔ weeru te tun.

Dɔ kuntɔ maama dɔ nan, Baŋa-Wɛ banɔ
 dum ta bá zuri.
 Dɔ ta wɔ twɔ Dɔ juŋa kam mu sɔ Dɔ waari-ba.

²⁶ Baŋa-Wɛ wɔ zɛŋi maana woŋo mu
 sɔ Dɔ pa dwi-gɛ tiinɔ balɔ na wu yigɛ yigɛ tun
 zaŋi ba ba ba zaŋi najara dɔ Dɔ nɔɔna bam.

Dɔ ma fooli Dɔ bɛŋi-ba sɔ ba ba.
 Nii ba na kɔ lɔla ba wuuri te ba bunɔ!

²⁷ Ba nɔɔna bam wulɔwulɔ ba bwɛnɔ.

Ba nan ba tri ba twɔ tɔga nɔ.
 Dɔɔnɔ ba tui ba wulɔwulɔ yibiyɔ nɔ.
 Ba wulɔwulɔ kilɔ wu bwɛli o tɛŋɔ nɔ.
 Ba natra yam dɔ nan wu bwɛli ba nɛ sum nɔ.
²⁸ Ba cuna yam niɔ yɔɔrɔ ya dɔ mu bilɛm-bilɛm.

Ba tɛn sum tutɔ dɔ ma saŋi sɔ ti sɔ sɔ ta.

Ba siseŋ-nɔɔna bam napɔɔna dana
 nɔ kandwa na yɔ te tun mu.

Ba tɛrikooru tum nɛ dɔ yɔ nɔ kɔrum vii
 na yɔ te tun mu.

²⁹ Ba tiguri-kaasa nyɔ nɔ nyoŋo na kaasi te tun mu.

Ba maa yɔɔrɔ ba kaasi nɔ nyoŋ-pwalɔ
 na suuri te tun.

Ba suuri mu yɔ ba twɔ ba gurigi ba nwana yam.
 Ba nan na jɔgi-ya ba maa ke tun,
 nɔɔn-nɔɔnɔ tɛrɔ sɔ ku tu jɔŋi-ya o yagi.

³⁰ Maŋa kam kuntɔ na yiɔ
 yɔ ba wuuri balɔ ba na jaantɔ tun baŋa nɔ,
 kuɔ taa nyɔ dɔ nunɔ kum na wuuri te tun mu.
 Nɔɔnɔ maa na bari sɔ o nii tɔga kam na yɔ te tun,
 ku tu wɔ na nɔ lim mu jɔŋi je sum maama
 yɔ wu-cɔgɔ dɔ gaalɔ.

Kunkwɛnu mu wɔ kwɛli pooni dulɔ na
 maŋi dɔ wura tun,
 pa dɔ ji lim yurani.

Wɛ tɔŋi Ezayi

6 Bunɔ dulɔ wunɔ Pɛ Oziasɔ na tɔgi tun, mu a nɛ a
 Yuutu Wɛ dum. Dɔ dɛn je paari jangɔŋɔ kulɔ na
 tiini ku yɔ wɛ wɛ tun yuu nɔ mu. Dɔ gwar-dɔdɔrɔ kum
 nabili maa su Wɛ-digɛ kam maama. ² Serafen tiinɔ

dɛn mu zɔgi Dɔ baŋa nɔ. Ba maama dɛn jɔgi vwana
 yardɔ yardɔ mu. Ba jɔgi vwana yale mu ba maa kwɛli
 ba yibiyɔ, yale dɔ maa kwɛli ba nɛ, yɔ ba daari yale ba
 jɔgi ba jaana. ³ Ba laan maa mɔɔnɔ lɛŋɔ ba bri daantɔ,
 yɔ ba daari ba se-ka ba wɔ:

«Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ dum yɔ wu-poŋo tu mu.

Dɔ maa yɔɔrɔ o yɔ wu-poŋo tu yɔ o doŋ tɛrɔ.

O paari-zulɔ yam mu su tɔga baŋa ni maama.»

⁴ Ba kwɛri sum sɔɔ ma pa Wɛ-digɛ kam sisinji ka yɔ ka
 kuri na jaantɔ me tun, yɔ nyɔa yɔɔrɔ ka pɔ ka wu kum
 maama.

⁵ A na nɛ kuntɔ tun, mu a tagɔ a wɔ: «Lɛɛrɔ yɔ amɔ!
 A tɔgi a ti! Bɛŋwaantɔ, a yɔ wulɔ ni-taantɔ na digimi tun
 mu. A maa zɔvri dɔ balɔ ni-taantɔ dɔ na digimi tun. Dɔ
 ku dɔ, amɔ ta nɛ Pɛ wum na yɔ Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ
 tun.»

⁶ Serafen tiinɔ bam didɔa ma jaantɔ o yɔ a te, yɔ o ze
 min-calɔ o dɛn na me maku mu o li-dɔ kaanum bimbim
 dum baŋa nɔ tun o ja o ba. ⁷ O laan ma kwe-dɔ o dwe a
 ni, yɔ o ta dɔ amɔ o wɔ: «Nii yo! Min-calɔ dintɔ na dwe
 n ni-vɔɔrɔ tun, n tusim dum saari dɔ yagi, yɔ n lwarɔm
 dum daa tɛri n yuu nɔ.»

⁸ Amɔ laan ma ni a Yuutu wum kwɛrɔ, o na bwe o
 wɔ: «Wɔɔ mu amɔ wɔ tɔŋi sɔ o ja dɔbam kwɛrɔ o vu
 a nɔɔna bam te?» Amɔ dɔ ma lɛri a wɔ: «Nii amɔ da!
 Tɔŋi-nɔ!»

⁹ O laan maa wɔ:

«Ve a nɔɔna bam te sɔ n ta dɔ ba nɔ:

Abam wɔ fɔgi á cɛgi Wɛ taantɔ dum dɔ á zwa,
 yɔ á bá ni dɔ kuri.

Abam wɔ fɔgi á nii dɔ á yiɔ,

yɔ á bá na.

¹⁰ Bɛŋwaantɔ nɔɔna bam kuntɔ wubɔŋa tɔgi mu.

Ba zwa dɔ ma kwarimɔ,

yɔ ba daari ba pu ba yiɔ,

sɔ ba yiɔ yɔ zaŋi ya na,

sɔ ba zwa yɔ zaŋi ya ni,

sɔ ba wubɔŋa yɔ zaŋi ya lwarɔ Wɛ taantɔ dum kuri.

Ku na dai kuntɔ, ba ya wɔ pipiri ba se amɔ

Wɛ yɔ a pa-ba yazurɔ.»

¹¹ Amɔ dɔ ma bwe-o a wɔ:

«Amɔ Yuutu, wɛnu tintɔ wɔ taa kɔ taan

sɔ ti vu ti maŋi yɛn mu?»

O ma lɛri-nɔ o wɔ:

«Ku maŋi sɔ ku vu ku yɔ maŋa kalɔ ba tunɔ

dum na wɔ ji di-dwɛnu

pa nɔɔna wari dɔ wunɔ sɔ ba taa zɔvra tun.

Nɔɔna wɔ duri ba daari ba sam,

yɔ ba tɔga kam maama dɔ wɔ cɔgi ka ti.

¹² Baŋa-Wɛ wɔ zɛli Dɔ nɔɔna bam

Dɔ ja vu Dɔ yagi tuw kudɔŋ nɔ yigɛ yigɛ.

6:2 Serafen tiinɔ nyɔ dɔ malestɔ silɔ yura na jɔgi mim tun mu.

5:26 Gulɔ Tɔnɔ 28:49

6:1 2 Kibarɔ tɔnɔ 26:16-23

6:2-3 Brum tɔnɔ 4:8

6:7 Lɛŋ-ŋwɔ 65:3; Zeremi 1:9

6:9-10 Tituŋa

tɔnɔ 28:26-27

Dl ta wó daari ba tɔga kam pa ka taa
tigi yɔɔ yirani.

¹³Nɔɔna fugə maama wɔni didva tuti
mu na daari da,
tɔga kam daa ta wó na cɔgim mu.
Ku nan wó taa yi nineeni ba na goni tiu,
yi ku kugu kum ta daari tɔga kam ni te tun mu.
Kugu kum daa wó joori ku kwi
si Yisrayeli dwi dum taa yi lanyirani.»

Emanuyeli mumaŋi dum

7 Zvatam bu Ahazi na yi Oziasɩ naa tun deen di
Zuda tu paari. Maŋa kam kuntu ni mu Siiri tu
pe Resin, di Yisrayeli tu pe Peka na yi Remalia bu
tun ki daani si ba jeeri Zeruzalem tu kum di najara.
Ba nan wu wani tu kum ba di.

²Kwərə ma yi pe sɔŋɔ kum tiinə ka wɩ: «Siiri tiinə
sɔŋɩ ni di Efrayim dwi tiinə mu si ba ki najara di
dibam!» Taani dum ma pa Ahazi di o nɔɔna bam yira
yɔɔri ya sai, ni vu-fɔrɔ na magi tweeru yi di zuuli te
tun.

³Baŋa-We laan ma ta di Ezayi Dl wɩ: «Nuŋi di n bu
Sear-Yasubi si á vu á jeeri Pe Ahazi. Abam wó na-o
na-fira kalu na zɔvri baŋa seeni bugə kum tun ni ni, si
ku maŋi di cwəŋə kam me ba na sɔ gwaaru tun. ⁴Ta
did-o ni:

Ta n ye n tuti. Ta n zigi cimm, yi kwari fɔvni di
kulukulu. Yi zaŋi n pa n bicari ga baari di ba bani
na zaŋi di nmɩ tun ŋwaani, lwanu tintu tile mim
lagi di baani tun yigə ni. Siiri tu pe Resin, di o nɔɔna
bam, didaani Remalia bu Peka daa ba jigi dam. ⁵Cɔga
ŋwaani, Siiri tu pe, di Yisrayeli tu pe, di Efrayim
tiinə bam ki ni daani si ba ki abam zɔvni. Ba maa
te ba wɩ: ⁶«Dí wó vu dí li Zuda tu kum mu dí fugi ku
nɔɔna bam yi dí daari dí joŋi-ku dí taa te. Dí laan maa
wó tiŋi Tabeeli bu wum si o ji ba pe.» ⁷Yuutu Baŋa-We
nan tagi tintu mu Dl wɩ:

«Cɔga ŋwaani, ku bá tuŋi.

Ba bá ba ba joŋi tu kuntu ba taa te!

⁸Beŋwaani, Siiri ba dana ku dwe ku
tu-fɔrɔ Damasi.

Damasi tu kum di nan ba dana ku
dwe ku pe Resin.

Si ku na yi Efrayim tiinə bam,
buna fustɩdu-yanu mu daari si ba na cɔgim,
yi ba dwi dum je.

⁹Efrayim tiinə bam ba dana ba dwe
ba tu-fɔrɔ Samari.

Samari tu kum di nan ba dana ku dwe
Remalia bu Peka.

Abam na wu ki á cɔga di amu,
á bá wani á fɔŋi á zigi di pu-dia.»

¹⁰Ezayi na tagi We kwərə kam kuntu o bri Pe Ahazi
tun mu Baŋa-We daa ta tagi di pe wum Dl wɩ: ¹¹«Nan
loori amu wɔvɩ na yi n Tu Baŋa-We tun, si Aá ki maana
woŋo a bri-m, si n lwarɩ ni a tagi cɔga. Amu wó ki
maana woŋo ni nmɩ na lagi te tun, ku na maŋi ku yi
tɔga kuri ni naa weyuu ni yigə yigə di.»

¹²Ahazi ma ləri o wɩ: «Awo, amu bá se si a maŋi
Baŋa-We a nii.»

¹³Ezayi laan ma ta o wɩ: «Cəgi-na, abam balu na
nuŋi Pe Davidi dwi dum wɔvni tun. Á yəni á daani We
tintuŋna bam mu. Á laan buŋi si á daani We dilu amu
na tuŋi a pa-o tun tuti mu na? ¹⁴Ku nan na yi te tun,
Baŋa-We tuti mu lagi Dl ki maana woŋo Dl bri abam.
Nii-na! Busankan-pwələ kam wó ba o ja pugə o lu
bəkərə. O maa wó bəŋi bu wum yiri ni «Emanuyeli».
¹⁵Bu wum na ki nɔɔvɩ o yi si o taa kuri lam yi o vun
lwarim, nayul-dɔa di tɔvru yirani mu wó taa wɩra si
o di. ¹⁶Beŋwaani, bu wum ta na wu yi si o pɔɔri lam
di lwarim daani, di pwa bale bam nmɩ zum na kwari
fɔvni di ba tun tintu dum jigi di-dwənu. ¹⁷Baŋa-We
nan lagi Dl pa ku tiini ku ni nmɩ, di n nɔɔna bam, di
n ko dwi dum maama mu. Ku zigi maŋa kalu Efrayim
tiinə bam na pwe ba tuti di Zuda tu si ku yi zum tun,
cam dintu doŋ wu yi abam. Asiiri tu pe mu wó ba á
baŋa.»

¹⁸Maŋa kam kuntu na yiə, Baŋa-We wó fooli si o pa
Ezipi jar-kərə nuŋi ba ba, ni nanjwe mu nuŋi Ezipi
bu-tuli sum ni yigə yigə tun. Dl ta wó bəŋi Asiiri
jar-kərə si ba di ba, ni ba na ciŋi twi ba yagi te
tun. ¹⁹Bantu wó nuŋi di kɔŋo mu ba ba ba faari tɔga
kam maama. Baá vu ba jəni bol-fwaaru ni, di pweeru
gugwəeru wɔvni, di me na jigi sabari tun ni, ku wəli di
vara pwəli sum ni.

²⁰Maŋa kam na yiə, Baŋa-We wó bəŋi Asiiri tu pe
o nuŋi Efrati bugə kam seeni o ba o cɔŋi abam pa á
di á cavura, ni o na kwe fana o ma o ceeri á yuuywe
maama, yi o fanɩ á twana, si o daari o kooni á yira
kuru tum maama te tun. ²¹Maŋa kam kuntu ni, valu
wai o pɔɔri nva didva di bunɩ dile yirani si o taa jiga.
²²Di ku di, ku tu ta wó na nayila zanzan si o taa di
nayul-nugə. Balu ta na daari tɔga kam ni tun wó di
nayul-nugə di tɔvru mu. ²³Maŋa kam kuntu ni, me
maama ba ya na jəri vinyə tweeru muru yi di jeelim
yi səbu-dala muru tun, ga-balwaaru di sabari yirani
laan mu wó taa nuŋi da. ²⁴Nɔɔna laan maa wó taa ve
dáani ba tɔɔra, ga-balwaaru di sabari na wó joŋi je sum
kuntu maama tun ŋwaani. ²⁵Nɔɔn-nɔɔvɩ daa bá vu
pweeru tum je sum ni si o va. Beŋwaani, ga-balwaaru

di sabari yiranti mu wɔ su je sum maama. Dɔanti mu ba nan wɔ kalɔ naani ba yagi da si di di gaa, yi peeni di wɔ taa nɔni je sum kuntu ni.

Baɲa-We wɔ ma Asiiri tu pe o tɔɲi

8 Baɲa-We ma ta di amu Dl wɔ: «Beeri da-pɔlɔɔ si n pɔpɔni bitarbiɔ ku woni si nɔɔna taa wai ba karɔma jaja. Pɔpɔni tintu: «Kɪ-na lɪla á jaani ba jujaani dum». ² Amu nan wɔ bɔɲi We kaanum tu Yuri, di Yeberekiɔ bu Zakari, si ba ba ba ji maana tiinɔ cɪga cɪga ba pa-nɪ.»

³ Amu deen ma pɔni di a kaani, yi o ja pugɔ o lu bɔkɔrɔ. Baɲa-We ma ta di amu Dl wɔ: «Bɔɲi o yiri ni «Kɪ-na lɪla á jaani ba jujaani dum». ⁴ Bɔɲwaani ku loori bu wɔm na wɔ ba o lɔwari si o taa tɛ ni: «A nu» naa «A ko», Asiiri pe wɔm wɔ ba o vri Damasi jɪɪɪɪ tum, di Samari wɔɔnu tum maama o ja o viiri.»

⁵ Baɲa-We daa ta ma ta di amu Dl wɔ:

⁶ «Zuda tiinɔ bam yɔɔri ba vin Silva bu-tula kam na duri mɛmɛ tun mu, yi ba sɛ ba pa Resin, di Remalia bu Peka. ⁷ Kuntu ɲwaani amu lagi a bɔɲi Asiiri tu pe di o jar-kɔrɔ bam maama mu si ba ba ba jeeri abam di najara. Kuɔ taa nyi ni Efrati bugɔ kam na su ka pɛɛli, yi ka ta nuɲi ka su ka bu-tuli sum maama, ka ta ke ka kwɛli ka buburru tum baɲa maama te tun. ⁸ Na bam ta wɔ cuuri ba kɛ ba yi Zuda laɲa kam ba su ba pɛɛli je sum, yi ba daari ba li tɪga kam di nɔɔna bam maama. Emanuyeli, We nan wɔ kwɛli nmu tɪga kam maama, ni zuɲɔ na yarɪɪ ka vwana ka biɔ baɲa ni te tun.»

⁹ Abam dwi-ge tiinɔ bam, kaasi-na tiguri-kaasa, si á wɔ na cɔgum!

Cɔgi-na, abam tuni dilu na yi yigɔ yigɔ tun.

Kwe-na á najara zula si á kɪ najara!

Á nan wɔ na cɔgum!

Á na ti yigɔ si á kɪ najara te di,

á ta wɔ na cɔgum mu zɔɲ-zɔɲ!

¹⁰ Abam na jaani wɔbuɲa si á kɪ te maama di, ya lagi ya vugimi mu.

Á na li á wɔbuɲa yam cwe á tiɲi te di, ya bá want ya zigi.

Bɔɲwaani, We wura dí tee ni.

Kwari-na Baɲa-We

¹¹ Baɲa-We yɔɔri Dl tɔɲi Dl dam dum baɲa ni mu Dl kaani-ni si a di yi kwe cwɔɲɔ kalu nɔɔna bantu na tɔɲi da tun. Dl maa wɔ:

¹² «Bantu na jeeli kulɔ ni: ba kɪ ni si ba baari nɔɔnu kwaga, abam yi jeeli-ku kuntu. Nan yi taá kwari-na wɔɔnu tulu bantu na kwari tun. Á yi taá kɪ fɔɔni di-ku.

¹³ Paɲwa Tu Baɲa-We yiranti mu á wɔ taá nii ni Dl yi wɔ-pɔɲo tu. Ku maa yi Duntu mu á maɲi si á taá kwari, yi á fɔna di Dl. ¹⁴ Baɲa-We titi wɔ taa yi dalum je Dl pa abam. Ku na yi Yisrayeli dwi tiinɔ di sile sum, Dl nan wɔ taa yi kandwe dilu na cɛli pa nɔɔna gari-di ba cɔɔli ba tu tɪga ni tun mu. Cɪga tun, Dl wɔ taa yi cikɔ mu si Dl ja Zeruzalem tu nɔn-biɔ bam di. ¹⁵ Ba zanzan mu lagi ba tri ba tu ba cɪcɔɲi ba titi. Ba dona maa wɔ cɪ-ba di cikɔ ba ja ba viiri.»

Kɪ n tuna Baɲa-We woni

¹⁶ Kwe-na niɔ yalu maama We na pe dibam tun á kɪ daani. Fɔɲi á tiɲi Dl kwɛɔ yam, yi á daari á kɪ-ya amu tɔɲina bam juɲa ni. ¹⁷ Di Baɲa-We na jɪɪɪ Dl titi Dl sɔɲi Zakɔbi dwi tiinɔ bam yigɔ ni tun di, amu ta wɔ taa cɔgi-Dl mu, amu tuna yam na tigi Duntu baɲa ni tun ɲwaani.

¹⁸ Nii-na amu di biɔ balu Baɲa-We na kɪ amu juɲa ni tun mu tintu dí zɪga. Dí yi maana wɔɲo mu dí pa Yisrayeli tiinɔ bam si ba want ba lɔwari kulɔ We na lagi Dl kɪ tun. Paɲwa Tu Baɲa-We dum na zɔvri Siyɔn piu kum yuu ni tun nan mu pe dí yi kuntu.

¹⁹ Nɔɔna nan wɔ ta di abam si á beeri vura, di sampwɔri, di balu na yɔni ba zuli ba vugɔ tun mu, yi ba wɔ: «Nɔɔna maɲi si ba vu ba wa yam yigɔ ni ba beeri ba yigɔ mu. Baá bwe di twa si ba lɔwari kulɔ na wɔ yi balu na ɲwi tun.» ²⁰ Nan kwe-na ba taani dum kuntu á maɲi di We niɔ di Dl zaasum dum. Ba na tagi kulɔ tun bri ni: cɪga sunti ka tɔri ba taani dum woni.

²¹ Amu nɔɔna bam wɔ taa kaagi tɪga kam maama woni ba beerɔ, si wɔ-cɔɲɔ di kana taa jɪɪɪ-ba. Ba banti wɔ zaɲi ba kana kam ɲwaani. Ba maa wɔ kwɛni ba yum wɛɛni ba lwe ba pe wɔm di ba We dum. ²² Ba ta wɔ tiiri si ba nii tɪga kam je maama ni, yi ba na cam, di

lim-nyōristi, dī wu-cōgō ytrantī mu. Ba laan maa wó vu ba tu lim dūm wōni.¹ Ku nan na yī te tun, liā ya na jūgi nōōna balu tun wó nuji ba cam dūm wōni. Faṅa kam tun, nōōna deen jūgi Zabulōn dwi tiinā laṅa kam dī Nefitali tiinā laṅa kam ba goonā. Maṅa nan na bunī tun, We wó pa je sun kuntu na zulā lanyirantī. Ku maa yī je silu na wu nūnu kum seeni tun, dī je silu na wu Zōrden bugā kam bubē didōṅ dūm kwaga nī tun, dī Galile laṅa kam dwi-ge tiinā na zōvri mē tun.

9 Nōōna balu deen na beeri lim wōni tun mu pooni laan yi-ba lanyirantī.

Balu ya na zōvri lim-nyōristi je nī yī tūvni te-ba tun, wia laan maa nyī ba baṅa nī.

³Nmu Baṅa-We pe tu kum nōn-biā bam puli zanzan,

pa ba wūpolo kum dī puli lanyirantī.

Ba maa jūgi ywāni ba di nmu yigā nī, nī vala na jūgi wūpolo wūdiiru zagum maṅa nī te tun.

Ku ta nyī dī jar-kārā na di ywāni, dī ba na wantī ba dūna,

yī ba pōōri ba jūjiguru ba pa daantī te tun mu.

⁴Beṅwaantī, n jaantī zūlī-zana yalu ba ya na zūji tun, dī da-lwaanu tūlu ya na magī-ba tun n ja n bwāri n yagi.

Kuntu tun, n cōgi dam dūlu ba dūna na kwe ba ma ba beesti-ba tun mu, nī nmu deen na kī te n cōgi Madtan tiinā bam dam tun.

⁵Ba maa wó kwe ba najara zūla yam maama ba ma ba tartiṅ mim.

Natra yalu maama ba na zū cūcōgō kum wōni tun, dī gōō kōlu maama na firumī dī jana tun wu ba tī cōgi zōṅ-zōṅ.

⁶Beṅwaantī bu mu ba lūgi ba pa dūbam, bākārā mu ba kwe ba pa dūbam.

Baá kwe paartī dūm ba daṅtī o bakalī baṅa nī mu.

Ba wó taa bā-o nī,

kwen-kweenu kajaantī tu,

We dūlu na dana tun,

ko wulu na ba jūgi tiim jōgā tun,

yazurā pabu.

⁷O na te o nōōna bam te tun

wó taa fōgi ku ve yigā mu,

pa yazurā jagī ya yī je maama.

O lagī o jānī Pe Davidī paartī jangōṅ

kum baṅa nī mu

o di Davidī dwi dūm paartī.

O ta wó da cūga dī nōn-ḡōnni ḡwaantī mu

o ma o fōgi o paartī dūm sī dī zūgi dī dam,

ku zūgi zūm sī ku taa ve maṅa kalu na ba tī tun.

Paṅwa Tu Baṅa-We titī nan wó pa wānu

tuntu maama kī,

Dl na sunī yīā sī tī kī tun ḡwaantī.

We wó waartī Yisrayeli tiinā bam

⁸Baṅa-We maṅtī Dl tūṅtī Dl kwārā

sī Dl ma Dl kaantī Zakōbi dwi dūm mu.

Yisrayeli tiinā bam wó sunī ba na waartūm.

⁹Nōōna bam maama wó lwarī ku nī nī,

ku na maṅtī ku yī Efrayim dwi tiinā bam,

dī balu maama na zōvri Samari tu nī tun.

Bantu yānī ba brī ba titī kamunni

yī ba ta dī yūrigu ba wū:

¹⁰«Dī kēbrā yam tu tūga nī.

Dī nan wó sarī kandwa

dī fōgi dī lō dī di sun.

Ba gonī dī kapōrru tum dī ba dī tūga nī.

Dī ku dī, dī wó jōorī dī jāri Sēdri tweeru mu

sī tuntu lārī tī yūu nī.»

¹¹Baṅa-We nan lagī Dl ciṅi Pe Resin dūna bam mu

sī ba jeeri-ba dī najara.

Dl ta wó pa Yisrayeli tiinā dūna bam maama zaṅtī ba ba ba baṅa nī.

¹²Siiri tiinā bam wó nuji wa-pulī seeni

sī Filisi tiinā bam dī zūgi wa-zōvri seeni ba ba.

Bantu maama laan maa wó kōṅjī ba niā

ba li Yisrayeli tiinā bam.

¹³Dī Paṅwa Tu Baṅa-We nan na pe ku zū

ba yūra tun maama dī,

nōōna bam ta wu pipirī sī ba jōorī Dl te.

¹⁴Kuntu ḡwaantī, Baṅa-We wó cōgi Yisrayeli

dwi dūm maama,

nī Dl na gonī ba yūu kum dī ba nabili dūm

de dūba wōni te tun mu.

Dl wó go kōru tū naga, ku wālī dī miu,

de dūba wōni mu.

¹⁵Ba nakwa dī ba nōn-yum tum mu yī yūu kum.

Ba niṅōṅnā balu na kaagi ba fōi wwan

tun maa yī nabili dūm.

¹⁶Balu na wu nōōna bantu yigā nī tun mu

patī ba ywārī cwāṅā.

Ku maa patī balu ba na jūgi ba brī cwāṅā

tun na cōgum.

¹⁷Kuntu ḡwaantī mu Baṅa-We yī ba sui ba

nōn-dōnnu tum kikiā.

Dl nan ba durī bitara bam dī kadānā

bam dī ḡwaṅa.

Beṅwaantī, nōōna bam maama vūn We

cwāṅā tōgum mu

yi ba tɔŋi wo-balɔɔ titɔŋi yirani.
Ba didɔa didɔa mai ba niə yam ba maa
ŋɔɔni wo-zɔɔna mu.

Dɪ kuntu maama dɪ nan, Baŋa-We bani
dum ta bá zuri.
Dl ta wó twi Dl juŋa kam mu si Dl waari-ba.

¹⁸Nɔɔna bam pu-siŋa titɔŋa yam nyi ni mim mu,
dɪ na jigi punnu dɪ sabari dɪ di.

Dɪ ta ma di tweeru kagua kam biləm-biləm,
si nyua yɔɔri ka tiini ka taa zaŋi weeni.

¹⁹Paŋwa Tu Baŋa-We ban-lum dum ŋwaani,
tiga kam maama wó di mim mu yi
ka zwe maama.

Nɔɔna bam wó ji ni de mu si ba kwe-ba
ba ma ba tarigi mim,
yi nɔɔn-nɔɔnu wu wani o curu o jɔŋi o yagi.

²⁰Jazum seeni dɪ jagwiə seeni maama
ba kaagi ba beeri wɔdiu mu si ba di.
Ba nan ta ba di ba sui.

Ba ma kwaani ba di ba titi dwi dum ya-nwana.

²¹Manasi dwi tiinə ki jara dɪ Efrayim
dwi tiinə mu,
yi Efrayim dwi tiinə bam dɪ ki jara dɪ
Manasi dwi tiinə bam.

Bantu bale laan ma ki daani
ba ki jara dɪ Zuda dwi tiinə bam.

Dɪ kuntu maama dɪ nan, Baŋa-We bani
dum ta bá zuri.

Dl ta wó twi o juŋa kam mu si Dl waari-ba.¹ Leeru
wó yi abam balu na cwi vwan niə
á tiŋi á pa á nɔɔna tun,

10 ya na maŋi si ya pa nɔɔna bam na
beesum tun ŋwaani.

²Á tɔŋi tuntu baŋa ni mu á cu nabwənə cwəŋə,
pa balu na yi yinigə tiinə a nɔɔna bam wɔni tun
wari si ba na ba bura.

Á yəni á ki kuntu doŋ mu á vri kadəna
dɪ bitara wənu tum.

³Sariya de dum nan na yiə,
abam lagi á ki tita mu?

Leeru wó zigi yigə yigə ni ti ba ti tu á baŋa ni.
Abam laan wó duri á vu bran te mu
si ba wəli abam?

Á lagi á vu á səgi á jujiguru tum yən mu?

⁴Abam bá wani á lu cam dum wɔni.

Á nan lagi á tɔŋi dɪ á donnə bam mu
á kuni doonə á duna bam yigə ni.

Ku na dai kuntu, á wó tu najara yam wɔni
á maŋi tiga ni dɪ twa badonnə bam maama.

Dɪ kuntu maama dɪ nan, Baŋa-We bani
dum ta bá zuri.

Dl ta wó twi Dl juŋa kam mu si Dl waari abam.

We wó waari Asiiri tiinə

⁵Leeru wó yi Asiiri tu kum!

Ku nan yi da-lɔŋɔ kulu amu na mai a waari nɔɔna
a ban-zɔŋɔ kum ŋwaani tun mu.

A kwe a dam dum a ki ba juŋa ni,
si ba ma-di ba tɔŋi a waarum dum.

⁶Amu wó tɔŋi-ba si ba vu ba ki jara
dɪ dwi tiinə balu na vun We cwəŋə tɔŋum
yi ba zaŋi a bani tun.

Asiiri tiinə bam maa wó vri nɔɔna bam
kuntu jujiguru

ba ja ba viiri.

Ba ta wó pa ku yi-ba ni turu mu ba jigi ba nɔni tun.

⁷Ku nan dai kuntu mu Asiiri pe wum ya buŋa.

Ku dai kuntu mu o jigi o jula o yuu ni.

Wuntu ya yɔɔri o lagi si o cɔŋi tunti zanzan mu,
si o pa dɪ yiri saari tiga baŋa ni.

⁸O maa te o wi:

«A didɛera bam maama jigi dam ba dwe pwa!

⁹Kaline tu dɪ Karekemisi tu yi bidwi mu.

Hamati tu dɪ Arapadi tu dɪ maa yi bidwi:
ku ta wəli dɪ Samari tu dɪ Damasi tu kum.

Dɪbam deen wani dɪ maama dɪ di.

¹⁰A ma ja tunti dilu na kaani jwə-deera tun
a ki a juŋa ni.

Bantu jwənə yam dana ya dwe
yalu na wu Zeruzalem ni dɪ Samari ni tun.

¹¹Ni a na maŋi a cɔŋi Samari tu kum
dɪ ku jwənə te tun,

mu a ta na wó ki te dɪ Zeruzalem dɪ
ku jwənə yam.»

¹²Baŋa-We nan na ki Dl na lagi te tun Siyɔn piu kum
dɪ Zeruzalem tu kum yira ni, Dl laan wó waari Asiiri
tu pe wum mu, dɪ o na bri o titi kamunni, yi o ta jigi
tura tun. ¹³Beŋwaani, wuntu te o wi:

«Amu titi dam mu pe a ki tuntu maama.

A nan ta ki-ku ku tɔŋi a swan dɪ a
yi-puru baŋa ni mu.

A ma gɔ tunti dum sisənə,
yi a daari a vri ba jujiguru a jiga.

A maa jigi dam ni na-bia te tun
pa a cɔŋi pwa dam.

¹⁴A ma pa a juŋa zu lugu baŋa tunti dum wɔni
ni a ga turu-ka zunə pogo wɔni mu te.

A ma vri ba jujiguru tum a ki daani
ni a yɔɔri a la cicara a pe mu te.

Zunə bam didɔa titi nan wu pipəgi ka vwana.
Ka nan wu puri ka ni ka keeri.»

¹⁵Dooru wó wani o dwəni dɪ wulu na
jig-o o tɔŋi tun na?

Sugv di wó taa jigɪ kuri ku dwe wɔlɔ
na ze-ku tun na?

Gwɛli ba zɛɲi nabiinu.

Ku yi nabiinu mu wó zɛɲi gwɛli.

¹⁶ Asiiri tuw pɛ na bri o tuti kamunni
kuntu tun ɲwaani mu

Yuutu Baɲa-We dum na yi Paɲwa tun
wó pa yaww tu o pamaɲ-babɛ sum baɲa ni
si ku di ba yira ku ti.

We wó cɔɣi Asiiri pɛ wum nunwaɲa kam maama,
ni Dl na tarigi mim dilɔ na di bilɛm-bilɛm
te tun mu.

¹⁷ Baɲa-We dum na paɪ Yisrayeli tiinɛ pooni tun
laan wó ji mim mu Dl pa-ba.

Ba Wu-poɲo Tu We dum mu wó ji min-vugv,
si Dl zwe Asiiri pɛ wɛnu tum dɛ didva wɔni.

Dl lagɪ o zwe-ti ni ba na zwe sabari di
ga-balwaarv te tun mu.

¹⁸ Ku na yi pɛ wum tweeru kagwi na li tun,
naa o ti-ywɛɲɛ kam mu,
ti maama wó yɔɔri ti na cɔɣim.

Kuú taa nyi di yaww na jaani nɔɔnv
yi ku yɔɔri ku di-o ku ti te tun mu.

¹⁹ Kuntu tweeru tilv na wó daari tun,
bu balaja tuti di wó want o ga ti ni o lwarɪ.

Yisrayeli tiinɛ wó joori ba tuti tu

²⁰ Maɲa kam kuntu na yiɛ, balv ta na daari Yisrayeli
tiinɛ bam wɔni tun daa bá kwe ba tuna ba daɲi wɔlv
ya na beesi-ba tun baɲa ni. Ba nan wó kwe ba cɪga di
ba tuna maama mu ba ki Zakɔbi dwi tiinɛ Wu-poɲo
Tu Baɲa-We dum wɔni. ²¹ Zakɔbi dwi tiinɛ ta wó daari
fun si ba joori. Ba badaara maa wó joori We-kamunu
kum tee ni. ²² Yisrayeli tiinɛ kɔ-fɔɔ kum sunɪ ku
daga, ni nunv ni kasulv biɛ na yi te tun mu. Di ku di,
ba finfun yirani mu wó joori We te. We wɔbuɲa maɲi
ya ja ya ti si Dl cɔɣi-ba mu. Cɔɣim dum nan wó tɔɣi
Dl cɪga bura kam baɲa ni mu. ²³ Paɲwa Tu Baɲa-We
wó yɔɔri Dl ki-ba ni Dl na tagɪ te tun Dl ti, pa tɪga
kam maama na cɔɣim mu.

²⁴ Kuntu ɲwaani, Paɲwa Tu Baɲa-We nan tagɪ tuntu
mu yi Dl wi:

«Amv nɔɔna balv na zɔvri Siyɔn ni tun, yi taá
kwari-na fɔvni di Asiiri tiinɛ bam, di ba na jigɪ
da-lwaanv di gwɛlɛ ba magɪ abam, ni Ezipi tiinɛ bam
di dɛen na ki abam te tun. ²⁵ Beɲwaani, ku na ki fun,
amv banɪ dilv ya na zaɲi di abam tun wó zuri. A laan
maa wó pa a banɪ pipiri di zaɲi bantv baɲa ni si a
cɔɣi-ba.

²⁶ Amv Paɲwa Tu Baɲa-We tuti nan wó magɪ Asiiri
tiinɛ bam si ku zɔ ba yira, ni a dɛen na ki Madɪan tiinɛ

te Orebi piu kum tɛɲɛ ni tun mu. Amv ta wó waari-ba,
ni Moyisi dɛen na twi o nacɛgɛ kam nunv baɲa ni yi
a waari Ezipi tiinɛ bam te tun. ²⁷ Maɲa kam kuntu na
yiɛ, amv wó dwani zilv dilv bantv na kwe ba daɲi á
bakalv baɲa ni tun. A ta wó bwəri ban-daa kalv na wu
á ban ni tun. Abam na wó nu á dwani-di tun ɲwaani
mu di wó bwəri.»

²⁸ Á duna bam tu ba li Ayati tw!

Ba tɔɣi Migoron ni mu ba kɛ.

Ba ma kwe ba zila ba tiɲi Mikimasi ni.

²⁹ Ba kwe pweeru yuu cwɛɲɛ mu ba ve yi ba te wi:
«Dí wó vu dí yi Geba tw mu dí pɛni da.»

Rama tw nɔɔna bam yira maa sai.

Sooli tw Gibeatiinɛ di duri mu si ba lu.

³⁰ Abam Galim tw tiinɛ bam, tiini á taá coosɛ!

Abam di cɛɣi-na, Layisi tw tiinɛ bam!

Anatɔti tw tiinɛ bam, liɛ jigɪ abam!

³¹ Madumena tw tiinɛ yɔɔri ba duri mu sai.

Gebim tw nɔɔna di maa duri ba beeri sɛɣim je.

³² De dintv ni nɔɔ mu á duna bam yi Nobi tw
ba maɲi da si ba sin.

Ba maa yɔɔri ba jigɪ ba ja-gulɛ ba dula

si ba fugi Siyɔn nɔn-biɛ bam.

Ba gooni balv na zɔvri Zeruzalem zɔɲo
kum yuu ni tun mu.

³³ Nan nii-na! Yuutu Baɲa-We dum na yi Paɲwa tun
sunɪ Dl lagɪ Dl ma Dl dam-fɔɔ kum mu
Dl goni tu-kamunnu nɛ sum.

Tweeru tilv na ki didwaarv tun tum mu Di
lagɪ Dl goni o di tɪga ni.

Tilv maa na dwara tun di wó ba tɪga.

³⁴ Kagva kalv na tiini ka li tun mu

Dl lagɪ Dl kwe dooru Dl ma Dl goni ka
tweeru Dl di tɪga ni.

We-kamunu kum mu wó pa Liban tw tun tɪga ni.

Pɛ Davidi dwi dum taani

11 Tiu naga mu lagɪ ka nuɲi Zese
kugu kum yirani, yi
tu-puli dilv na nuɲi o nɛ sum yirani tun wó lɛ biɛ.

² Baɲa-We Joro maa wó taa wv ku tu baɲa ni.

Joro kum wó pa o taa jigɪ swan di yi-puru,
si o taa wai o bri nɔɔna cɪga.

Joro kum ta wó pa o taa jigɪ dam di yɛno,
si o taa kwari Baɲa-We.

³ O ywɛni maama wó taa wv Baɲa-We
fɔvni-kɔɔ kum wɔni mu.

O bá kwe o yiɛ na nɛ nɔɔna yibiyɛ na yi te tun
si o ma o di ba taani.

O ta bá tɔgi sawia baɲa ni si o di sariya o pa nɔɔna.

⁴O nan wó tɔgi nɔn-ɲunni baɲa ni mu
o di yinigə tiinə taani.

O maa wó buri ciga bura
o pa nabwənə balu maama na zɔvri
tiga kam ni tun.

O ni-viu kum maa wó taa jigi dam tiga
kam je maama ni,
si ku pa nɔn-balwaarv na cɔgum.

⁵Nɔn-ɲunni mu o lagi o vɔ o tɔɲə ni,
si o zigɪ o ciga wɔni o nii o nɔɔna bam.

⁶Wiirə di pəlbɪə wó taa zɔvri daani.
Gweerə di bu-balɪ di maa wó taa tigi
jəgə didva ni.

Na-pwalɪ di nyon-pwalɪ wó taa tɔgi di
na-paala mu si ba mi daani.

Bu-balwa maa wó taa jigi-si ba niə.

⁷Naani di ga-vara wó zigɪ daani ba di.

Ba biə bam di maa wó taa tigi da-tee ni.

Nywəənu di wó di ga-kurru ni nabe na di te tun.

⁸Bu-sisun wó taa je kape bɔɔna ni ni ba kweera.

Bu-balwa di wó kwe ba jun ba turɪ
anakɔyibanyi pwəgə je ni.

Kulɔkulɔ zɔnni nan bá yi-ba.

⁹Nɔɔn-nɔɔnv daa bá ki o doɲ zɔnni,
naa o cɔgi kulɔkulɔ
amu Baɲa-We piu kum je maama ni.

Beɲwaani, tiga baɲa maama wó su di
nɔɔna balu na yɔvri ba mi di Baɲa-We tun,
ni na na yɔvri ba su ninu kum wu
maama te tun mu.

¹⁰Maɲa kam kuntu na yiə, lugu baɲa dwi maama wó
ba Zese dwi tu wum te, o yiri dum na wu we we tun
ɲwaani. O maa na zɔvri me tun wó na zulə lanyirani.

¹¹Maɲa kam kuntu ni, Baɲa-We daa ta wó tɔgi Dɪ dam
dum baɲa ni si Dɪ ja Dɪ nɔɔna balu ta na daari yi ba wu
tuni zanzan wɔni tun Dɪ joori sɔɲɔ. Tuni dum kuntu
maa yi Asiiri, di Ezipi, di Patrosi, di Kusi, di Elam, di
Babilɔni, di Hamati, di je silv na wu ninu kum ni ni
tun.

¹²Dintu mu lagi Dɪ zəɲi drapoo si tuni
dum maama na,
si Dɪ daari Dɪ la Yisrayeli tiinə di Zuda tiinə
balu na jagɪ tun Dɪ ki daani.

Bantu wó zigɪ tiga baɲa ni maama ni mu ba joori.

¹³Efrayim dwi tiinə maa wó yagi ba kazwi sum,
si Zuda dwi tiinə daa yi taa ki dɔnv di ba.

Efrayim tiinə bam daa bá taa ki wu-guru
ba di di Zuda tiinə bam.

Zuda tiinə bam di nan bá culi Efrayim tiinə bam.

¹⁴Ba nan wó tɔgi daani mu ba sisəri ba tu
Filisi tu na wu wa-zɔvri seeni tun.

Ba maa wó ki daani
si ba vri nɔɔna balu na zɔvri wa-puli
seeni tun jɲiguru.

Ba ta wó want Edɔm tu, di Moabi tu
si ba taa te-di,

yi Amɔn tu tiinə wó ba ba zu bantu dam kuri ni.

¹⁵Baɲa-We wó pa ti-kura pəni
Ezipi ninu kum wɔni.

Dɪ maa wó twɪ Dɪ jɲa Dɪ pa viu zaɲi
Efrati bugə kam baɲa ni.

Bugə kam laan wó cɛ ka ji nabari sirpe,
si wulv maama na ve di napra,
si ku tu want o be-ka.

¹⁶Cwəɲə wó taa tigi ka pa Yisrayeli
tiinə balu ta na daari

yi ba zigɪ Asiiri tu ni ba joori sɔɲɔ tun.

Ku maa wó taa nyi di Yisrayeli tiinə bam
deen na nuɲi Ezipi tu ni yi ku yi te tun mu.

We dɪlv na yi vrunv tun sənə

12 Maɲa kam kuntu na yiə, nmu wó ta wu:
«Baɲa-We, amu wó ki nmu le.

Beɲwaani, n bant ya zaɲi di amu mu.
Di laan nan tva,

yi n joori n ki dam n ki amu kuri ni.

²Ciga tun, We mu yi dɪlv na vri-ni Dɪ yagi tun.

Amu wó ki a wu-didva di Dɪ mu
si fɔvni yi taa jigi-ni.

Baɲa-We mu yi dɪlv na pa-ni dam tun,
yi Dintu ɲwaani mu a leenə.

Dɪ ma bri Dɪ titi ni Dɪ yi amu vrunv wum mu.»

³Abam na wó na vrum te tun wó pa á
di ywəəni zanzan,

ni á na mɔvni na-ɲuna vulv wɔni á nyɔ te tun.

⁴Maɲa kam kuntu ni, abam wó taa te ni:

«Ki-na Baɲa-We le,
si á daari á te Dɪ yiri!

Pa-na si lugu baɲa dwi tiinə lwarɪ
Dɪ na tɔɲi kulv maama tun.

Pa-na si Dɪ yiri dum tiini di zaɲi wəeni.

⁵Leeni á səni-na Baɲa-We,
wo-kunkagula yalu Dɪ na ki tun ɲwaani!

Pa-na si lugu baɲa dwi tiinə lwarɪ
Dɪ na tɔɲi kulv maama tun.

⁶Abam Siyɔn tu tiinə bam, taá kaasi-na á yaga,
yi á leenə di wupolo.

Beɲwaani, Yisrayeli dwi dum Wv-poɲo Tu wum

mu wu abam tutari ni, yi o tiini o dana.»

Babilóni tiinè taani

13 We kwərə kalu We na kwe Dl pa Amɔti bu Ezayi si ka vu Babilóni tiinè seeni tun mu tuntu:

²Zigi-na zoŋo yuu ni á zəŋi drapoo wɛɛni,
si nɔɔna wani ba na jaja.

Tɔɔli-na kwərə si ka yi-ba,
si á daari á yigisi á jia á pa ba vu ba ki jara
di nadunə balu na zɔvri sɔ-fwaaru wuni tun.

³Amu mu bəŋi nɔn-babe silu a na kuri tun
yi a daari a pa-ba cwəŋə si ba vu
ba waari balu a bani na zaŋi ba baŋa ni tun.
Nɔn-babe sum nan di ywəni mu a dam
dum ŋwaani.

⁴Cəgi-na, si á wú ni sɔɔ na ki pweeru je sum ni.
Ku nan yi ni kɔ-fɔrɔ mu jeeri daani.
Cəgi-na, si á wú ni lɔgv baŋa dwi tiinə bam
na baŋi tiguri-kaasa,
yi ba maama yɔvri ba lai ba ki daani.

Ku nan yi Paŋwa Tu Baŋa-We mu lai
Dl jar-kərə Dl ki daani si ba nuŋi najara ŋwaani.

⁵Ba nuŋi je na yi yigə yigə lɔgv baŋa ni
maama ni tun mu
yi ba ba ba jeeri daani.

Ba nan yi Baŋa-We najara zila mu,
Dl na wú tɔgi ba baŋa
Dl cəgi tɔga kam ni maama
Dl ban-zɔŋo kum ŋwaani.

⁶Nan taá coosi-na á yaga,
Bəŋwaani, Baŋa-We de-kamunu kum bwələ.
Di na yiə, kú taa yi Dam-fɔrɔ Tu We dum
mu pe cəgum ba.

⁷Kuntu ŋwaani nɔɔna maama jian
maama ge baari.

Ba maama bicari maa wú magi.

⁸Fuuni wú ja ba maama
yi ba yira ce yaara ŋwaani.

Ba yira maa wú taa sai,
ni kaani wulu na wuwoli si o lu bu tun.

Baá taa nii daani mu, yi ba jaani ba niə.
Ba yibiyə maa wú bri jaja ni:

ku tiini ku ce ba yira ni.

⁹Nii-na, Baŋa-We de-kamunu kum buuni.

Di nan wú ja leeru mu di ba,
yi We ban-lum dum wú tiini di zaŋi di wuni.
Kuntu maa wú pa tɔga kam je maama ji kagva,

yi lwarum-kərə maama saari ka wuni.

¹⁰Nɔɔna daa bá wani ba na weyuu calɔwi
sum maama pooni.

We nan na jigi di pulə, kú taa yi lim mu.
Cana kam di bá taa nyia di pooni.

¹¹Amu nan wú pa leeru yi lɔgv baŋa,
nabiinə tutuŋ-lwaannu ŋwaani.

A ta wú waari nɔn-balwaaru ba lwarum ŋwaani.
A maa wú pa kamun-nyina kamunni dum ti,
yi a daari a cəgi nɔn-wu-luŋ-nyina dam dum di.

¹²A waarum dum kuntu na ti,
nabiinə funfun yirani ta wú daari.

Balu na daari tun maa wú taa jigi lɔvni
ba dwe səbu-sɔŋa kalu na lana yi ka
nuŋi Ofiiri tun.

¹³Amu nan lagi a pa weyuu kum je
maama taa dwani mu,
yi tɔga baŋa je maama di maa wú taa sisiŋi,
amu Paŋwa Tu Baŋa-We bani na zaŋi tun ŋwaani.
Amu wuu wú tiini ku fuli mu de dum kuntu ni.

¹⁴Nɔɔna maama wú kwaani ba duri si ba lu,
ni fəri silu tɔvra na zəli si ba ja tun mu,
naa peeni silu na ba jigi nayiru tun.
Ba maa wú duri si ba joori ba tuti tw di ba tuti sam.

¹⁵Balu nan na wu ne cwəŋə si ba lu tun,
nɔɔna wú ja-ba ba zɔ di su-lɔŋə ba gv.

¹⁶Nɔɔna wú yigi ba bu-sisun ba di tɔga ni ba gv mu
yi ba zigi ba niə.

Ba ta wú zu ba sam wuni ba vri ba wənu
ba daari ba zi ba kaana.

¹⁷A lagi a zaŋi Mədi tiinə mu si ba nuŋi
ba vu ba jeeri Babilóni tw di najara.
Bantu yigə tərə di səbu-poŋo naa səbu-sɔŋa.

¹⁸Baá kwe ba cuna mu ba tɔ nɔn-dvnnu ba gv.
Ba bá duri bu-sisun yibwəŋə,
ba nan bá duri bu-balwa di ŋwaŋa.

¹⁹Babilóni mu jigi nuwəŋa ku dwe tuni maama.
Babilóni tiinə bam maa jigi fiə ba tw
kamunu kum ŋwaani.

We nan wú cəgi-ku mu,
ni Dl deen na ki te Dl cəgi Sodəm di Gomɔri tun.

²⁰Nɔɔna daa bá joori ba taa zɔvri tw kum
kuntu wuni maŋa di maŋa.

Arabi tiinə bá cwi ba vwə dáani.

Nayira di nan bá ja ba vara ba vu da
si ba pəni ba sin.

²¹Ga-vara yirani mu wú taa kaagi da ba beerə.
Nywənkuri maa wú su ba di-dwəənu tun.

Dáani mu kukwəru di wú taa zɔvra,
sankwaruma mu wú puli ya su tw kum wuni,

yi twaru di taa kaagi di fanɔ je maama.
²²Wiirə mu wú zigi tu kum dam je
 sum ni ba ki sɔɔ,
 Ga-kakuri di maa wú zigi ku sɔ-fwaaru
 tum wɔni si we.
 Bɛɲwaani, Babilɔni tu kum maɲa yi ka ti,
 yi ba daa bá tonji de didva ku maɲa kam wɔni.

Zuda tiinə wú joori ba di ywəni

14 Baɲa-We lagɔ Dɔ joori Dɔ duri Zakɔbi dwi
 dum yibwənə mu. Dɔ maa wú fɔgi Dɔ kuri
 Yisrayeli tiinə bam si ba taa yi Dɔ tuti nyum. Dɔ nan
 wú ja-ba Dɔ joori ba tuti tu kum wɔni yi Dɔ pa ba jəni
 da. Vərə laan maa wú ba ba gwaani ba wɔni, si ba
 di Zakɔbi dwi tiinə bam taa yi bidwi. ²Tuni zanzan
 nɔɔna mu lagɔ ba wəli We nɔɔna bam si ba joori ba
 tuti tu kum ni. Yisrayeli tiinə bam maa na tu ba jəni
 Baɲa-We tɔga kam ni, ba laan wú wanti dwi-ge tiinə
 bam kuntu ba taa te, si dwi-ge tiinə bam ji ba gambe,
 baara di kaana maama. Kuntu tun, ba lagɔ ba di dam
 balu ya na jaani-ba ba pi tun baɲa ni mu, si ba taa te
 balu ya na jigɔ-ba ba beesi tun.

Babilɔni tuw pe taani

³Yisrayeli tiinə bam, Baɲa-We wú suni Dɔ pa á ba á
 sin di cam, di yaara, di tutuɲ-dɛera yalu á dɔna na fun
 abam ba di ya wɔni tun. De dum kuntu na yiə, ⁴abam
 laan wú taá ki Babilɔni tuw pe mu á mwana yi á wi:

Be mu tuntu, wulu na beesi dibam tun daa tərə!
 O daa bá yaari dibam!

⁵Baɲa-We bwəri pusɔɲ-nyuna da-lwaanu tum,
 yi Dɔ daari Dɔ nɔni pwa dam Dɔ sin tɔga ni.

⁶Ba ya jigɔ ba dam dum kuntu mu
 ba beesi nɔɔna taan ba ba yaga.

Ba ma kwe ba bani ba fun tuni pa di tu di pa-ba,
 yi ba laan yɔɔri ba jigɔ-ba ba yaari taan.

⁷Tɔga baɲa je maama laan ne bicar-zuru di yazurə,
 yi ba maama jigɔ wɔpolo le ba leenə.

⁸Liban tuw sedri tweeru tum tuti,
 didaani tu-ɲɔnnu tidaara tum
 di jigɔ wɔpolo mu di kulɔ na yi nmu
 tun yi ba te ba wi:

«Nmu laan na tu n tigi tɔga ni te tun ɲwaani,
 nɔɔn-nɔɔnu daa bá ba yo
 si ku tu goni dibam o di tɔga ni.»

⁹Babilɔni tuw pe wum,
 curu yɔɔri ku ti yigə mu si ku jeeri-m.
 Ku ma ciɲi cirə dwi maama si ba zaɲi ba jeeri-m.
 Ku na yi balu deen na di paari lugv baɲa
 tunti dum wɔni tun,

curu ta pe ba zaɲi ba paari yitunnu baɲa ni mu.
¹⁰Bantu maama laan maa wú ləri n taani
 si ba ta di nmu ni:
 «Nmu di laan bwənə mu ni dibam na yi te tun.
 Nmu di yɔɔri n yi ni dibam na yi te tun mu.»

¹¹Nmu nunwanɔ-fɔrɔ kum maama laan
 tu ku ti curu ni mu,
 yi n ya yi wulu ba na magi kwaanu mu
 ba jigɔ ba tee nmu yiri tun.
 Nan nii! Pɔpɔnɔ sara baɲa ni mu nmu tigə,
 ku daari yi kanzwa yi nmu gar-jali.

¹²Nmu ya nyi di nanɔɔɔ na tiini ku nyuni tun mu.
 Nan nii nmu laan na zigi weeni n tu tɔga ni te!
 Nmu deen mu yigi lugv baɲa tunti maama
 n di tɔga ni,

yi nmu tuti laan tu n tigi n kwaga titari ni.

¹³Nmu ya ki n wɔbɔɲa ni mu n wi:
 «Amu wú di weeni mu baɲa baɲa,
 si a zigi a paari yitunju kum we we,
 weyuu caliwɔ sum na leeni je silu ni tun.

A laan maa wú taa je jazum baɲa seeni
 piu kum ni yigə yigə,
 me seeni wa yam na yəni ya jeeri tun.

¹⁴A ta wú di weeni a gaali kunkwəənu tum mu,
 si a taa yi ni Yuutu We dum na yi te tun.»

¹⁵Ku nan na ki te tun, ba joori ba duli-m mu
 ba di goɲ-canluɲu wɔni.

Nmu laan ma n tu n zu curu kuri kuri.

¹⁶Balu na wu curu ni tun maa wú fɔgi ba nii-m zii,
 yi ku su-ba di kulɔ na yi-m tun.

Ba laan maa wú bwe ba ta wi:

«Wulu deen na sugi tɔga baɲa
 yi o pa lugv baɲa tunti dum sisiɲi tun mu tuntu na?»

¹⁷Wulu deen na pe lugv kum maama ji kagva,
 yi o yɔɔri o cɔgi tɔga baɲa tunti maama
 tun mu tuntu na?

O ma daari o vin si o pa balu o na jaani
 najara wɔni tun cwəɲə
 si ba joori sɔɲɔ.»

¹⁸Lugv baɲa tunti dum pwa maama tɔga
 ba tigə di ba nunwanɔ zula mu.
 Ba didva didva maa tigi o tuti yibeeli wɔni.

¹⁹Ku nan na yi nmu, Babilɔni tuw pe,
 ba li-m n yibeeli dum ni mu,
 ni ba na goni tiu naga ba yagi te tun.

Nmu yira yam wú gwaani di balu ba
 na gv najara wɔni
 yi ba ti ba tigə laɲa ni tun mu.
 Ba laan maa wú tuuri á yira yam maama
 ba vu ba di goɲo wɔni,

me na yi kandwa je.
Ku laan maa wó pa ba nóni n yira yam
ba sin tɔga ni.

²⁰Nmu na maɲi n cɔgi n tuw kum
yi n gu n nɔɔna bam tun ɲwaani,
ba bá ki n yira yam tɔga ni
ni ba na ki pwa badonnə bam te tun.

Nɔn-balwaarv dwi dum yira maama
nan wó saari mu
si ku taa ve wuu.

²¹Ti-na yigə si á gu pɛ wum biə,
ba nabaara lwarum dum ɲwaani.
Yi pa-ba cwəɲə si ba wani lugu baɲa maama ba di,
si ba fɔgi ba lo tuni je maama ni ba zigi.

²²Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tintu:
«Amu titi nan mu lagi a ki jara di Babiloni tiinə bam. A
maa wó pa Babiloni tuw kum yiri saari, si nɔɔn-nɔɔnv
daa yi daari ku wuni. Ba biə di ba dwi dum maama
maa wó ti.»

Baɲa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

²³«Amu wó pa ba tuw kum ji kunkwəaru zuvrum je
me buli na daga tun. A maa wó cɔgi ku je sin maama,
ni a kwe zwe mu a yɔɔri a zwari ku wəənu maama a
yagi.»

Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

Asiiri tuw taani

²⁴Paɲwa Tu Baɲa-We nan yɔɔri Dl du durə mu Dl wɪ:
«Amu na jaani wubɔɲa si a ki te tun wó
suni ku ki mu.

A nan na ti a yigə si a tɔɲi kulv tun
maɲi si ku zigi mu.

²⁵A lagi a yɔɔri a cɔvɔgi Asiiri tiinə
balv na wu amu tɔga kam ni tun mu.

A ta wó nɔni ba balv na wu amu pweeru
tum yuu ni tun
a sin tɔga ni.

Ku na yi ban-daa kalv Asiiri tiinə bam na
di a nɔɔna bam ban ni tun,
amu wó li-ka a yagi.

A maa wó dwani ba zila yam ba bakali
baɲa ni a yagi.

²⁶Amu na jigi bubuɲi dilv tɔga baɲa maama
ɲwaani tun mu kuntu.

Amu nan mu twi a juɲa
si a magi lugu baɲa dwi tiinə bam.»

²⁷Paɲwa Tu Baɲa-We wubɔɲa nan na jaani
si Dl ki te tun mu kuntu.

Nɔɔn-nɔɔnv bá wani o ci Dl cwəɲə.
Dl maɲi Dl twi Dl juɲa si Dl tɔɲi.
Nɔɔn-nɔɔnv bá wani o pipiri Dl yigə.

Filisi tiinə taani

²⁸We deen pɛ kwərə kantv yi amu te buni dilv Pɛ
Ahazi na tigi tun wuni mu.

²⁹Filisi tiinə bam, abam maama yi taá caka ni:
da-lɔɲɔ kulv ya na jigi abam ku magi
tun laan bwəri.

Lwari-na ni bisankwɪa doni yi ka bu nii mu.
Bisankwɪa kam kuntu bu wum vian nan
wó dwəni ka titi vian kam.

³⁰Zuri na jigi balv tun wó na ba ni-wɔdiu.
Nabwəni di wó sin di ba yaara yam.
Ku daari abam Filisi tiinə bam wó ti mu di kana.
Abam kɔgɔ kum nɔɔn-nɔɔnv bá wəri.

³¹Á tuw kum nakwa bam, taá coosə!
Á tuw kum nɔn-biə bam di taa keerə!
Abam Filisi tiinə bam maama,
kwari-na fɔvni si á wuv maama cɔɔri!
Beɲwaani, jar-kərə nuɲi jazum baɲa seeni
ba buni si ba jeeri abam di najara.
Kafuvru təri ba kɔgɔ kum wuni.

³²Dwi-ge tiinə na tɔɲi nɔɔna dɪbam tee ni,
dí nan wó ta beɛ mu dí brɪ-ba?
Dí wó ta di ba mu dí wɪ:
«Baɲa-We maɲi Dl cwi Siyɔn tuw mu Dl zigi.
Ku nan yi dáani mu Dl nɔɔna balv na yaari tun
wó zv ba na dalum je.»

Moabi tiinə taani

15 Kwərə kantv mu wura Moabi tiinə ɲwaani:
Ara tuw na wu Moabi laɲa kam ni tun cɔgi.
Ku nan yi titi didva ni mu ku yɔɔri ku cɔgi!

Kira tuw di na wu Moabi ni tun cɔgi.

Ku nan yi titi didva ni mu ku cɔgi kuntu!

²Dibɔn tuw tiinə diini ba tuw jwəm digə kam,
didaani di wara-je bimbim dum mu,
si ba keeri wu-cɔgɔ ɲwaani.

Moabi tiinə yɔɔri ba keeri mu

Nebo di Mediba tuni dum na cɔgi tun ɲwaani.

Ba ceeri ba yum mu yi ba daari ba fanɪ ba twana
ba wuv na cɔgi tun ɲwaani.

³Ba ma zu gwar-zunzwara

yi ba kaagi tuw kum cwe sim yuu ni ba veə.

Ba ta yɔɔri ba diini ba sam nayuni mu,

yi ba jeeri ba jeerim je maama ni
ba kaagi ba coosə.

Ba maama ma vin ba yibiyə tuga ni
yi ba kant yi-na taa.

⁴Hesebon tuw tiinə di Eleale tuw tiinə di
yɔɔri ba keeri mu.

Ba kərə kam sɔɔ ke ku ni Yahaza tuw ni di.
Moabi tuw jar-kərə titi vwana pari mu,
yi ba coosə, ba baari maama na ti tun ŋwaani.

⁵A yɔɔri a ŋwani a pari Moabi tiinə bam mu.
Tuw kum nɔɔna duri mu si ba kwaani ba yi Soari.
Badaara di ma duri si ba vu ba yi Egulat-Selisiya.
Ba badonnə di kwaana si ba di ba yi Luhifi.

Ba nan yɔɔri ba keeri mu yi ba veə.
Balv na tun Horon tuw cwəŋə ni ba maa ke tun
di kaasi mu di ba tuw kum na cɔgi tun.

⁶Nimirim na bam wi maama,
yi gaa kulv na wu dāani tun di kwaari.
Ga-zuru di tweeru maama je mu.

⁷Moabi tiinə na ne jijiɔriw tulv ba tiɔi tun
mu ba laga ba ki daani,
yi ba ja-ti ba vu ba be «Bugə ni tweeru» bugə kam.

⁸Ba coosə yam kwəri ke si yi Moabi
laɔa kam sisəm.

Ba na kaasi te tun yi Egelayim seeni,
yi ba lu-kəri sum kwəri di vu ya yi
Beer-Elim tuw kum.

⁹Dibɔn tuw bugə kam su di jana mu.
Di ku di, amv Baɔa-We wó pa ba cam
dum dwəni kuntu.

Ku nan na yi balv na ne cwəŋə si ba lu
yi ba ta daari Moabi laɔa kam ni tun,
nyoŋo mu wó zaɔi ba baɔa ni ku gv-ba.¹ Pa-na
si di kwe peeni di ŋwi di pa

16 wulv na nii tɔga kam baɔa ni tun.
Di wó zigi Siloe tuw ni mu di tɔɔi-si
si si tɔgi kagva kam yuu
si vu si yi Siyɔn piu kum.

²Moabi tuw kaana bam yɔɔri ba zigi Aranon
bugə kam bube ni mu
yi ba lagi si ba be-ka.

Ba nan nyi ni zunə balv nɔɔna na ciɔi ba pwəru ni
pa ba pipəgi ba vwana tun mu.

³Ba maa te ba wi: «Bri-na dibam di na wó ki te tun.
Kuri-na bubuɔi á pa dibam.

Kwe-na á lunluɔu á kwəli dibam wia titari ni,
ni woro na wura te titu ni tun.

Pa-na dibam dalum je,
di daa na ba jigi sɔɔɔ tun ŋwaani.

Yi pa-na si balv na zəli dibam si ba ja tun
wani ba lwaru di je.

⁴Yagi-na si dibam balv ba na zəli Moabi tuw ni tun

na cwəŋə si di ba di jəni abam titari ni.
Pa-na si di na dalum je abam tee ni,
si di duna bam yi wani dibam ba cɔgi.»

Wulv na beesi nɔɔna tun nan wó je.

Cɔgum dum di maa wó ti
yi wu-lun-nyina bam di saari tuga kam baɔa ni.

⁵Baá tɔgi sono baɔa ba pa paari didoɔ taa ziga,
si nɔɔnv tɔgi ciga kikiə baɔa ni o di
paari dum kuntu.

Wulv nan na wó di-di tun yi Davidi dwi tu mu.
Wuntu wó buru nɔɔna bura di ciga mu,
si o daari o nii si nɔn-ŋvnnu taa tɔɔa.

⁶Dibam ni Moabi tuw tiinə bam na jigi
fiə te tun ni ni.

Ba yɔɔri ba bri ba titi kamunni mu di ba dagum,
yi ba tɔɔi yi-deeri kikiə.

Ba kamunni ŋwe kikiə yam nan ba jigi kuri.

⁷Moabi tiinə bam nan maɔi si ba taa coosi mu,
leeru tulv na yi ba tuw kum tun ŋwaani.
Ba maama wó taa keeri mu wu-cɔgi ŋwaani.

Taá keere, di ku na ce á yira
pa á daa ba nai Kir-Areseti maasa á di tun.

⁸Kari sulv na wu Hesebon ni tun,
di Sibima tuw vinyə tweeru kari sum
maama kwaari mu.

Tiu biə bam kuntu nyua deen mu pe
tuni zanzan didera nyɔ sana ba bugi.

Vinyə tweeru tum ma ta ne si yi Yazeri
yi di ta jagi si yi kagva kam seeni.

Di ne sum ta ke si yi
nunuw kum ni na wu me tun.

⁹Amv nan wó keeri mu ni Yazeri tiinə
na keeri te tun,
Sibima vinyə tweeru tum na cɔgi tun ŋwaani.

A yi-na nuɔi mu barti-barti,
Hesebon di Eleale tunti ŋwaani!

Beɔwaani, abam daa bá taa kaasi di wupolo,
á kaagi wodiiru kəm baɔa ni, di á tweeru
na ki biə te tun.

¹⁰Wupolo di ywəni dim daa tərə abam
kari sum ni.

Vinyə tweeru kari sum ni, nɔɔna wari
si ba leeni le da.

Ba maa wari si ba bagu sɔɔ ba yagi weeni.
Ba daa wari vinyə tiu biə bam si ba kan ba nyua,
Beɔwaani, amv pe wupolo sɔɔ kəm ti ba tee ni.

¹¹A bicari yɔɔri di zagi mu Moabi tuw ŋwaani,
pa a suuri ni ba na tai kɔnɔ yi ku yi te tun.
A wuv di ma tiini ku cɔgi Kir-Areseti ŋwaani.

¹²Moabi tiinə ta na kaagi ba ve ba jwəne yigə ni,
yi ba na yaari ba titi ya wara je sum ni,

sí ba loori zənə ya tee ní te maama dí,
ya bá waní-ba ya joní ya yagí.

¹³ Kwərə kam kuntu mu Baḡa-We deen ya maḡi DÍ pa Moabi tuv kum ḡwaaní. ¹⁴ Baḡa-We ta na tagí te tun mu tuntu: «Bina yatə na yiə, ní tuntuḡnu na jeeli o tituḡa da yam te tun, Moabi tuv jujiguru tum na pa-ba zulə tun daa bá taa jigí kuri. Ku nən-biə bam na maḡi ba daga te tun dí, ba funfun yiraní mu wó daari, yi ba dí nan wó taa tiini ba bwənə mu.»

Damasí tuv taani

17 Kwərə kalv na wura Damasí tuv kum ḡwaaní tun mu tuntu:

«Nii mu! Damasí tuv kum daa bá taa yi tu-fəro!
Ku lagí ku taa yi di-dwəenu yiraní mu ku ziga.

² Baá duri ba daari Aroyeri tunti dum sí vara yiraní taa tigi dí wunu,
yi nən-nənə bá waní-ba sí o zəli.

³ Efrayim tunti dum ya na logí dí pí dí dam tun wó cəgi.

Damasí tuv paari dam dum dí maa wó ti.
Siiri tiinə balv funfun na daari tun wó yáaltí mu,
ní Yisurayeli tiinə deen na daga yi ba laan yáaltí te tun.»

Paḡwa Tu Baḡa-We na tagí te tun mu kuntu.

⁴ «Maḡa kam kuntu nan na yiə,
Zakəbi dwi tiinə ninwaḡa kam wó ba tiga.
Tuv kum jujiguru maa wó je,
ní kana na jigí nadum pa o yira nugə kam je te tun.

⁵ Ku na wó kí-ba te tun wó taa nyí ní min-zagína na zagí mína ba kí daani te tun mu.
Ku ta wó taa nyí ní ba na lari mína Refayim bolo kum ní te tun.

⁶ Min-lara yadaara nan ta wó daari da.
Kuv kí ní ba na purí Olivi tiu te,
yi ba daari kuv tiu biə bale, naa batə,
tiu kum ne sílv na tiini sí wu we we tun yira ní.
Tiu bi-laaru tuna, naa tinu mu wó daari kuv ne sum maama ní.»

Baḡa-We dum na yi Yisurayeli tiinə We tun mu tagí kuntu.

⁷ Maḡa kam kuntu maa na yiə,
nənə wó kwəni ba ní ba Kəru wum sí o zəni-ba.
Baá kwe ba tuna mu

ba daḡi Yisurayeli tiinə Wu-poḡo Tu wum wunu.

⁸ Ba yigə daa bá taa wu biminə yalv

ba na kí dí ba jan tun wunu.
Ku na yi jwənə yalv ba na mənə tun,
ba tuna bá taa wu ya wunu,
ní ku na yi Asera nyinyugv de sum didaani wəenu tulv ba na zwe ba pai wapuli tun.

⁹ Maḡa kam kuntu nan na yiə, nənə wó duri ba daari tunti dilv na logí dí pí dí dam yi Yisurayeli tiinə bam zəli-ba dí wunu tun. Ga-baləv dí punnu yiraní mu wó taa wura. Je sum maama maa wó taa tigi yəv yiraní.

¹⁰ Abam nan swe á We dum na yi á
Vuru tun ní ní mu.

Á daa maa ba guli We na yi á píu dí á dalim je tun gulə.

Kuntu ḡwaaní, abam na maḡi á jəri tweeru tulv na tiini dí lana tun,
dí dilv á na zuri á ja á nuḡi dwi-ge tiinə tunti wunu á ba tun,

¹¹ abam nan na ní dí baḡa ní pa dí puli dí nuḡi lula,
yi dí bí dí kí punnu tituti dilv wunu á na jəri-dí tun dí,
á bá na kulukulu á zagi.

Á nan wó na wu-cəvə dí zunní dilv na ba tí tun yiraní mu.

¹² Nii dwi-ge tiinə zanzan jar-kərə na kí səv te!
Ba yəvri ba wuuri mu ní ninw kum na wuuri te tun!

Nii ba nən-kəvə səv na zaḡi te!
Ku nyí ní na-fara na wuuri ba buntí te tun mu!

¹³ Nənə bam kuntu kwərə na maḡi ka zaḡi,
ní na-fara na wuuri kuv kí səv te tun dí,
Baḡa-We nan na purí DÍ ní DÍ bwə-ba,
ba maama wó lagí je mu ba vu.
Kuv taa nyí dí vii na kalí swannv pweeru yuu ní kuv ja je te tun mu,
naa kurum vii na pə weeru kuv ja ke te tun mu.

¹⁴ Didaani ni maḡa ní, fuvni tiini dí jigí dibam,
dí dvna na yi dibam tun ḡwaaní.
Tiga nan na jigí ka purí tun, dí ba viiri mu!
Kulv na wó yi balv na tu sí ba kí jara dí dibam yi ba vri dí wəenu ba ja viiri tun mu kuntu.

Kusi tiinə taani

18 Leeru wó yi tu kulv səv na zaḡa ní kayira mu wuuri sí buntí tun!
Tuv kum kuntu nan leeni kuv wu Kusi bwi sum je ní mu.

²Ku yəni ku tɔŋi ku nɔɔna dɪ kwərə mu
 sɪ ba tɔgi Nili bugə kam baŋa ni ba vu
 je sidonnə ba pa.
 Ba kwe sange mu ba ma ba ki nabwæru
 tɪlv ba na maɪ ba ye na tun.
 Nan tɔŋi-ba sɪ ba ki lɪla ba joori ba titi tu.
 Ku yɪ tu kulv nɔɔna na dwara yɪ ba
 yɪra dɪ swələ tun.
 Nɔɔna je maama ni kwari ku nɔn-biə mu,
 ba kəm na cana
 yɪ ba cɔgi balv na dwəni dɪ ba tun ŋwaani.
 Ba tɪga kam nan yɪ bwi mu pɔɔri-ka sɪ ki titari ni.

³Abam lugu baŋa nabiinə maama,
 ba na zəŋi drapoo pweeru tum yuu ni, fɔgi-na á nii!
 Ba maa na wugi nabɔnɔ, fɔgi-na á cəgi!

⁴Baŋa-We nan na tagi te dɪ amu tun mu tuntu:
 «Amu wó zigi a na zɔvri me tun ni mu
 sɪ a taa yɪ cumm yɪ a niə.
 Amu wó tɔŋi mɛmɛ ni fɔnyɔgu na zaŋi
 wɪa maŋa ni te tun,
 naa nyɔnɔ na tvi wɔdiu zagum maŋa
 ni te tun mu.»

⁵Bɛŋwaani, vinyə tweeru na ge fun sɪ dɪ lə dɪ biə,
 maŋa kalv punnu tum na yɔɔri ti wura
 ti bri sɪ ti ki biə tun,
 We lagi Dɪ kwe sugu mu Dɪ farɪsɪ tweeru
 tum nɛ Dɪ dɪ tɪga ni,
 ni sɪ na yɪ bale naa sɪ yɪ silv na jagi sɪ
 maa kɛ yigə tun dɪ.

⁶Ba yɪra yam wó maŋi tɪga ni mu,
 sɪ ya ji wɔdiiru ya pa pweeru yuu
 zunə dɪ ga-vara.

Kwiə maŋa ni mu zunə bam wó di-ya,
 sɪ ga-vara bam dɪ di-ya waarv maŋa ni.

⁷Maŋa kam kuntu ni nɔɔna wó ja pɛera ba ba pa
 Paŋwa Tu Baŋa-We dɪm. Balv na wó ja pɛera yam ba
 ba pa-Dɪ tun mu
 nuŋi tu kulv nɔɔna na dwara yɪ ba yɪra
 dɪ swələ tun.
 Nɔɔna je maama ni kwari ku nɔn-biə mu,
 ba kəm na cana
 yɪ ba cɔgi balv na dwəni dɪ ba tun ŋwaani.
 Ba tɪga kam nan yɪ bwi mu pɔɔri-ka sɪ ki titari ni.
 Bantu wó ja ba pɛera ba ba Siyɔn piu kum, jəgə kalv
 Paŋwa Tu Baŋa-We na kuri sɪ nɔɔna taa zuli Dɪ yuri
 da tun mu.

Ezipi tu taanu

19 We kwərə kalv na ve Ezipi tu seeni tun mu
 tuntu:

Nii-na! Baŋa-We dɔgi kunkoŋo kulv na
 wurigi tun baŋa ni
 Dɪ maa bunt Ezipi.
 Ezipi tu jwənə yam yura sai mu Dɪ yigə ni.
 Ku maa na yɪ Ezipi tiinə bam titi,
 ba wɔv maama cɔɔri mu.

²«A lagi a pa Ezipi tiinə bam zaŋi da-baŋa
 ni mu ba ki najara.

Nɔɔnv mu wó ki najara dɪ o curv,
 yɪ nɔɔnv dɪ o farv dɪ dwəni daani.
 Tu wó ciŋi ku doŋ tu sɪ najara zaŋi,
 yɪ pɛ dɪ ki jara dɪ o doŋ pɛ.

³Ezipi tiinə bam nagwələ lagi ya ti mu,
 amu na wó pa ba wɔbɔŋa yam ji kafe tun ŋwaani.
 Baá nuŋi bərə sɪ ba lwarɪ ba jwənə yam
 dɪ ba cirə wɔbɔŋa.

Ba maa wó vu ciciri vura dɪ sampwəri te.

⁴Amu nan lagi a kwe Ezipi tiinə bam mu
 a ki pɛ-balɔɔ juŋa ni.

Wuntu wó tɔgi kəm-cɛeri baŋa ni o taa te-ba.»
 Yuutu Baŋa-We dɪm na yɪ Paŋwa tun mu tagi kuntu.

⁵Nili bugə na bam wó wɪ ba ti,
 pa ti-kura yurani daari.

⁶Bu-tɔli sum wó taa lwe mu,
 yɪ bu-tɔli sum dɪ na ba ba wɪ maama.
 Bugə ni gaarv, dɪ nancan-gullu tum dɪ
 maama wó kwaarɪ.

⁷Ku wəli da, wɔdiiru tɪlv ba na dugi
 Nili bugə kam ni ni tun maama wó ku mu.
 Ku nan na yɪ kari silv ba na dugi bugə
 kam ni ni tun,

sɪ maama wó ku mu, yɪ vii kalv ku ja je,
 sɪ kari daa yɪ daari dáani.

⁸Kaləŋ-jara wó taa ŋɔvsv mu yɪ ba keerə.
 Bɛŋwaani, balv na dɪ ba gwəli Nili bugə
 kam wɔnti tun,
 dɪ balv na dɔli ba buri ba dɪ ka wɔnti tun
 wó taa tɔŋa yɔɔ yurani mu.

⁹Balv na tɔŋi gwar-ŋɔnnv titɔŋa tun
 vwana wó pari mu.

Balv dɪ na dɔli garyiə tun tuna wó ti.

¹⁰Ku na yɪ balv na sɔ gwaarv tun,

ba wuu wó cǎǎri mu.
Balu maama na tǎǎi ǎwuru ǎwaaǎi tin
wuu maa wó cǎǎi.

¹¹ Swan tuw dideera bam yǎǎri ba yi
jwǎǎru yirani mu.
Ezipi Pa-faru wum na jigi nakwa balu
tin ba bri-o swan.
Abam lagi á tǎǎi cwǎǎǎ kǎǎ ni mu si á ta did-o ni:
«Amu di tǎǎi a yi swan tiinǎ dwi dum
wu nǎǎnu mu.
Ku na zigi faǎa tin mu
dí nabaara bam jǎǎi swan pwa tee ni?»

¹² Nmu swan tiinǎ nan daa wu yǎn ni mu?
Bǎǎi-ba si ba ba ba ta ba bri-m
kulu maama Paǎwa Tu Baǎa-We
na buǎi si Dl ki di Ezipi tuw kum tin.
¹³ Swan tuw dideera bam sunt ba ji jwǎǎru mu.
Ku ta na yi Memfisi tuw yigǎ tiinǎ bam,
nǎǎna jigi-ba ba gana mu.
Balu na yi Ezipi sǎ-yuni tum yigǎ tiinǎ tun
jaani ba nǎǎna bam ba ywǎri.
¹⁴ Baǎa-We nan na ki te tin,
Dl vugimi nakwa bam wubǎǎa mu,
pa Ezipi tiinǎ kaagi ba tusi cwǎǎǎ.
Ba maa nyi di sa-nyǎru na bugi
yi o ve cwǎǎǎ yuu di gaa wuni te tin.
¹⁵ Nǎǎn-nǎǎnu nan tǎǎǎ Ezipi tuw ni
si ku tu wani o jǎǎi-ba o yagi.
O na yi nǎn-yuru naa nǎn-kafe mu di,
naa nadum naa nabwǎm mu,
ku tu bá wani o wǎli-ba.

¹⁶ Maǎa kam kuntu nan na yiǎ, Ezipi tuw tiinǎ maama
wó na Paǎwa Tu Baǎa-We na twi Dl jǎǎa te si Dl
waari-ba tin. Kuntu maa wó pa ba taa funa ni kaana
na jigi fubuni te tin. ¹⁷ Zuda tuw tiinǎ nan mu lagi ba pa
fubuni tiini di ja Ezipi tuw nǎǎna bam. Ba maa na yǎǎri
ba bǎǎi Zuda tuw kum yuri ba bri wulu, ku tu wó fum
mu, di Paǎwa Tu Baǎa-We na buǎi si Dl ki-ba te tin.

¹⁸ Maǎa kam kuntu na yiǎ, Ezipi tunti dunu mu lagi
di taa jigi Ebru taani dum ba ǎǎǎna, ni ba na ǎǎǎni
Kaanani te tin. Ba laan maa wó du durǎ ba se ba pa
Paǎwa Tu Baǎa-We. Baá taa bǎi tunti dum kuntu didva
yuri wi: «Wia Tuw kum.»

¹⁹ Maǎa kam kuntu nan na yiǎ, baá lo bimbim
Baǎa-We ǎwaaǎi Ezipi tuw kum tutari ni. Ba ta maa
wó cwi kandwe nuneeni ywe doǎ Ezipi sisǎm dum ni
ba pa-Dl. ²⁰ Wǎǎnu tum kuntu wó taa yi mumaǎi si ti

guli Ezipi tiinǎ bam mu ni Paǎwa Tu Baǎa-We yǎǎri
Dl jigi dam. Ba duna na jigi-ba ba bǎesa, yi ba na keeri
ba loori-Dl, Dl di wó tǎǎi didǎeru si o ba o jǎǎi-ba o
yagi. ²¹ Baǎa-We laan wó pa Ezipi tiinǎ bam lwarǎ Dl
na yi wulu tin ciga ciga, yi ba di se ba pa-Dl. Ba maa
wó taa jaani pǎera ba tui ba ki kaanum ba pa-Dl, si
ba ma ba zuli-Dl. Ba ta wó taa goni ba niǎ di Dl, ba
daari ba tǎǎi-ya. ²² Baǎa-We titi mu wó waari Ezipi
tiinǎ bam, yi Dintu nan ta mu lagi Dl pa-ba yazurǎ.
Ba maa na pipiri ba joori Dl te, Dl di wó se ba we-loro
kum yi Dl daari Dl pa ba na yazurǎ.

²³ Maǎa kam kuntu na yiǎ, cwǎǎǎ wó taa tigi
yala-yala Ezipi di Asiiri tunti dum tutari ni. Tunti dum
kuntu dule nǎǎna wó taa kaagi ba ve da-tuni dum wuni.
Ba ta wó yǎni ba ki daani ba zuli We. ²⁴ Maǎa kam
kuntu ni, Yisurayeli tuw kum wó wǎli Ezipi di Asiiri
wuni, si tunti ditǎ dum kuntu taa yi daani. Ba maa wó
ja We yu-yoǎo ba ba ba pa tǎa baǎa maama nabiinǎ.
²⁵ Paǎwa Tu Baǎa-We laan maa wó ki bantu maama
yu-yoǎo yi Dl ta ni: «Ezipi tiinǎ bam yi amu nǎǎna
mu. Asiiri tiinǎ bam maa yi amu titi jǎǎa titǎǎa. Si ku
na yi Yisurayeli tiinǎ bam, amu mu kuri-ba si ba taa yi
amu titi nyum. Kuntu ǎwaaǎi, amu wó ki ba maama
yu-yoǎo.»

Ezipi di Kusi taani

20 Asiiri tuw pe Sarǎgon deen tǎǎi o jar-kǎǎ
yuutu pa o vu o jeeri Asedodi tuw di najara,
si o wani-ku o di. ² Bini dum kuntu wuni mu Baǎa-We
tagi di Amǎti bu Ezayi Dl wi: «Li gwar-zunzwara tulu
na wu n yura ni tin, si n daari n li natra yalu n na zu
tin.» O ma suni o ki kuntu, yi o kaagi je sum maama
o beerǎ bwǎri di o napra yirani.

³ Baǎa-We laan ma ta Dl wi: «Ni amu tinturǎnu Ezayi
na kaagi o ve bwǎri o napra baǎa ni bina yatǎ te tin,
kǎm dum kuntu wó ji maana mu si ku bri kulu na wó yi
Ezipi tuw di Kusi tuw tin. ⁴ Asiiri tuw pe lagi o ba o kali
Ezipi di Kusi tiinǎ balu o na wani tin mu o ja o ke, yi
baá taa ve bwǎri di napra mu ba maa kea. Ku nan wó
taa yi ba nǎn-dunnu di ba nankwin mu, yi ba maama
kurǎ nai cavura yirani. ⁵ Balu ya na kwe ba tuna ba
daǎi Kusi tuw baǎa ni, yi ba daari ba ki ba ciga di Ezipi
tuw tin laan maa wó taa kwari fubuni, yi cavura jigi-ba.

⁶ Maǎa kam kuntu na yiǎ, balu na zuri ninu kum ni
seeni tin laan maa wó ta ni: «Dibam ya salǎ bantu yura
ni yi dí duri dí vu ba te si ba jǎǎi dibam mu ba yagi
Asiiri pe wum jǎǎa ni. Nan nii kulu na yi-ba tin! Dibam
laan nan wó tǎǎi yǎn ni mu si dí lu?»

Babilɔni tuw taani

21 Kwɛrɛ kantɔ wurɛ kagvɛ kalɔ na tigi nɔnɔ
kum ni ni tun ŋwaani mu:

Ni vu-dɔw na yɔɔri ka dɔli jagwiɛ seeni
je sum ni te tun,
kuntɔ mu lɛɛrɔ lagi ti nuɔi kagvɛ kam seeni
mɛ fɔvɔni na daga tin ti ba abam baɔa.

² Amu nii a na cam mu We na li Dl bri-ni:
Je maama ni nɔɔnɔ wɔ nuɔi o doŋ kwaga ni.
Vɔnɔvɔna di wɔ zu ba vri wɛɛnu.

Elam jar-kɛrɛ bam,
ja-na najara yam á jeeri-ba!
Abam Mɛdi tiinɛ bam,
á di kaagi-na ba tuw kum maama á pu!
Amu lagi a pa yaara yalɔ bantɔ na ki
nɔɔna yira ni tun ti.

³ A na ne wɛɛnu tɔw We na li Dl bri-ni tun,
mu a yira maama yɔɔri ya wiirɛ.
A maa yɔɔri a wɔwɔla,
ni ka-puɛ na vri pugɛ si o lu bu te tun.
A yira ce di kulɔ a na ni tun.

A wɔbɔɔa maa vugimi di kulɔ a na ne tun.
⁴ A yiɛ maama yɔɔri ya gigiri mu.
Fɔvɔni ŋwaani a yira maama maa sai.
A ya na beeri si wa-tuuri yi lila tun,
di nan joori di ja fɔvɔni mu di ba di pa-ni.

⁵ Nii-na! Ba ti wɔdiu yigɛ mu si ba jɛni
ba di candiɛ,
yi ba lwarɔ gar-jala si nɔɔna jɛni ti baɔa ni ba di.
Ba laan maa je ba di, yi ba daari ba nyɔ sana.
Yibugisa wɔni mu ba ni kwɛrɛ na kaasi ka wi:
«Abam didɛera bam, nan zaɔi wɛɛni!
Kwe-na á najara ci-kwen sum si á nuɔi
á vu á ki najara!»

⁶ Baɔa-We laan ma ta di amu Dl wi:
«Ve n kwe nɔɔnɔ n zigi si o taa yiri tuw kum.
Ta did-o si o taa te kulɔ o na ne tun o bri nɔɔna.

⁷ Ku tu nan na ne jara-kɛm tɛrikooru
yi siseŋ-nɔɔna vaɔi-ti,
yi o ta na ne nɔɔna na dɔgi bɔne baɔa ni
naa ba dɔgi yogondɛ baɔa ni,
ku bri ni o maɔi si o taa fɔgi
o yiri o titi mu lanyiranɔ.»

⁸ Tuw yirɔnɔ wɔm laan ma tɔɔli o ta o wi:

«Amu tu, de maama wɔni mu
amu yɔɔri a zigi a ziga je sum ni.
Titu maama ni di, a ta wurɛ mu yi a yiri je sum.

⁹ Nan nii! Nɔɔnɔ mu bɔni
o na dɔgi jara-kɛm tɛriko baɔa ni,
yi siseŋ-nɔɔna vaɔi-ku.»

Nɔɔnɔ wɔm mu baga o yaga ni:
«Babilɔni tuw kum cɔgi yoo!
Ku yɔɔri ku cɔgi mu!
Ba tuw jwɛnɛ yam nyunyuru maama ciɔugi mu,
yi ya tigi tɔga kam je maama ni.»

¹⁰ A nɔɔna bam, ba pe ku zu á yira mu
ni kaani na zɔgi mɔna kazɔgo ni te tun.
Amu nan joɔi kwɛrɛ mu
yi ka nuɔi Paɔwa Tu Baɔa-We dum
na yi Yisrayeli tiinɛ We tin tee ni.
Kwɛrɛ kam kuntɔ mu a laan nan tagi a bri abam.

Edɔm tuw taani

¹¹ Kwɛrɛ kantɔ wurɛ Duma tuw kum ŋwaani mu:

Nɔɔnɔ mu zigi Seyiri ni o bwe o wi:
«Maɔa kɔɔ mu tɔga kam wɔ puuri?
Ta n bri-ni maɔa kalɔ tɔga na wɔ puuri tun.»

¹² Tuw yirɔnɔ wɔm ma lɛri o wi:
«Ku bá daani si tɔga puuri.
Ka nan ta wɔ joori ka yi.
Nmɔ nan na lagi si n daa n bwe wɔŋo n wɛli da,
si n joori n ba n bwe si n lwarɔ.»

Arabi je sum taani

¹³ Kwɛrɛ kalɔ na wurɛ Arabi ŋwaani tun mu tuntu:
Abam Dedan pipimpiinɛ bam na yɛni á tɔgi daani
á beeri Arabi ti-kura kam ni,
á wɔ pɛni tweeru woro ni mu si tɔga laan puuri.

¹⁴ Beeri-na na á pa na-nyɔm na jigɔ balɔ tun!
Abam balɔ di na zuuri Tema tuw ni tun,
ja-na wɔdiiru á ba
á pa balɔ na duri si ba lu cam wɔni tun.

¹⁵ Beɔwaani, bantɔ maɔi ba duri mu
si ba lu najara wɔni.

Ba maa kwaani si ba lu su-lwaanɔ di
cina tam wɔni,

jar-kɛrɛ na lagi si ba gu-ba tun ŋwaani.

¹⁶ Amu Yuutu We nan na tagi te di amu tin mu tuntu:
«Bini didɔva maɔa ni, ni tintuɔnɔ na jeeli o tituɔa da

yam lanyuranı te tun, dı Kedarı tuw nunwaŋa kam ti.
¹⁷Kedarı cı-tara bam mu yi pamaŋ-bıbe ba nǝǝna bam
 maama wǝntı. Ba nan laŋı ba daarı funfun yıranı mu.»
 Baŋa-We dum na yi Yısurayelı tiinǝ We tun mu tagı
 kuntu.

Zeruzalem tuw taanı

22 Kwǝrǝ kantı mu wura tuw kulı yırı na yi
 «Vurım Bolo» tun ŋwaanı:

Bǝǝ mu jıŋı ku kı á tuw kum nı,
 pa nǝǝna bam maama di ba sam nayuni?
²Bǝǝ mu kı yi ba sǝǝ zaŋı tuw kum je maama nı,
 yi ba kaası ba yaga dı wupolo?
 Balı na tıŋı abam tuw kum wǝntı tun
 wı tǝŋı jara-kǝm baŋa nı mu ba tı.
³Abam tuw yigǝ tiinǝ bam maama duri mu
 sı ba lu najara yam wǝntı.
 Ba yǝǝrı ba se bwǝm ba pa ba dına bam mu
 yi najara yam ta wı yi-ba.
 Abam wǝntı balı maama ya na kwaanı
 sı ba liisi ba dına yigǝ nı tun,
 ba ta nǝ-ba mu yi ba ja ba maama!
⁴Kuntu ŋwaanı amı dı laan maa wı:
 «Yagı-nı kuntu cımm,
 sı a keeri lanyuranı a nǝǝna bam ŋwaanı.
 Nǝǝn-nǝǝnu yi gwi-nı dı a kǝrǝ kam,
 Beŋwaanı, cǝŋım mu yǝǝrı dı yi a nǝǝna bam.»

⁵Paŋwa Tu Baŋa-We dum lı de mu Dı tıŋı
 dı na jıŋı sǝǝ, dı vuvugǝ, dı cam,
 sı Dı pa dı yi Vurım Bolo kum.
 Dı maa yi dedoŋ nı ba na wó kuusi
 tuw kum kabri mu,
 sı ku nǝn-biǝ bam kǝrǝ sǝǝ zaŋı ku yi
 pweeru je sum tun.
⁶Elam tuw tiinǝ ma kwe ba cıkwaru tum
 ba nuŋı dı ba jara-kǝm tǝrikooru,
 dı ba sise diinǝ maama.
 Kiiri tuw tiinǝ dı ti ba najara cı-kwen sum yigǝ mu.
⁷Ku na yi abam bwǝlu tılu ya na kı
 wodiiru lanyuranı tun,
 najara sise-tǝrikooru laan mu su tı
 maama sı najara kı.
 Balı maa na dǝŋı siseŋ-nǝǝna yuu nı tun
 dı ma vu ba cǝŋı tuw kum manco-pıw nı.
⁸Zuda tuw da ba jıŋı dalım je sı ba ma cı ba tıttı.

Maŋa kam kuntu nı,
 abam buŋı sı á lı najara zıla yalı
 ya na tıŋı «Kagua» digǝ kam nı tun mu.
⁹Abam nǝ nı Davidi tuw kabri sum
 su dı lulooru zanzan.

Á ma la na á zıŋı kuri seeni bugǝ kum nı,
 sı á daarı á mǝ-ba.

¹⁰Á ma jeeli Zeruzalem tuw sam dum nı
 yi á daarı á yıŋı dı didonnǝ á dı tıga nı,
 sı á ma á fǝŋı á lǝ tuw kabri sum sı sı taa dana.

¹¹Á ta kuŋı goŋo mu á yagı kabri sile sum tıttarı nı
 sı á taá kı na balı na nuŋı nafır-donoŋ
 kam wǝntı tun dáanı.

Dı ku dı, abam yigǝ nan tǝrǝ dı wulı na
 pe wǝnu tuntu kı tun.

Á maa wı nıŋı wulı na buŋı tı wubuŋa
 faŋa faŋa tun.

¹²Maŋa kam kuntu nı,
 Paŋwa Tu Baŋa-We dum nan ya tagı dı abam mu
 sı á kan yi-na
 yi á ta keeri wı-cǝŋǝ ŋwaanı,
 sı á daarı á ceeri á yum,
 yi á kwe gwar-zınzwara á zı.

¹³Nan nii abam na kı wupolo yi á cakı te!
 Á kaagı á guı naanı dı peeni mu sı á
 ma á di candiǝ.

Á maa jıŋı nwana zanzan á dına,
 yi á daarı á nyǝ sana!

Abam laan maa te á wı: «Pa-na sı dí taa dı dí nı nı,
 Beŋwaanı dí yǝrı dí jwa wó tı na.»

¹⁴Amı ni Paŋwa Tu Baŋa-We na tagı Dı wı: «Amı
 brı a bá kwe ba lıwarım dıntı a ce-ba sı ku maŋı ku yi
 ba tıttı dı.» Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu kuntu.

¹⁵Paŋwa Tu Baŋa-We tagı tuntu mu Dı wı:
 «Ve Sebuna te, wulı na nii pe sǝŋǝ kum kikiǝ maama
 baŋa nı tun, sı n ta dıd-o á wı: ¹⁶Nmu brı n pa n yi
 wǝǝ mu? Ba kı n nabaara badonnǝ yo, sı n vu n laŋı n
 tıttı yibeeli pe-sǝŋǝ yibeelǝ je sum nı n tıŋı mu na? Bǝǝ
 mu yi n vu n bǝǝrı bǝǝntı piı kum nı we we, yi n sari
 siun je n tıttı ŋwaanı.

¹⁷A nǝǝnu, nan ta n ye nı: Baŋa-We mu laŋı sı Dı
 ja-m Dı vuvugi Dı dıltı Dı yagı dı dam. ¹⁸Dı wó ja-m
 Dı kukuli Dı kı daanı nı gǝli doŋ tun, yi Dı laan dıltı-m
 Dı yagı tıga kalı na tiini ka yalma tun wǝntı. Nmu ma
 n wó tı dáanı, yi n sise-tǝrikooru tılu na pe-m zulǝ tun
 dı maŋı da. Nmu nan yi wulı na tiini n yáalı n tu wım
 sǝŋǝ kum tun mu.

¹⁹Amı Baŋa-We nan laŋı a lı-m mu n tıttıŋı dum
 baŋa nı, sı n ga zulǝ yalı ya na tǝŋı dı tıttıŋı dum tun.

²⁰Maŋa kam na yiǝ, amı wó beŋı a tıttıŋı Hilkiya
 bu Eliyakım. ²¹A maa wó pa-o cwǝŋǝ sı o taa zıttı
 nmu gwaaru tum, yi o daarı o vǝ nmu garyı kam o
 tǝŋǝ nı, yi a kwe n dam dum a pa-o. O laan maa
 wó ji Zeruzalem nǝn-biǝ bam, dı Zuda dwi tiinǝ bam
 maama ko. ²²A laŋı a kwe Davidi paarı dum borbu
 mu a kı o juŋa nı. O maa na jaanı wubuŋa sı kulı kı,
 nǝǝn-nǝǝnu bá wantı o pipiri o bubuŋı dum. O nan na

wi kulu bá ki, nɔɔn-nɔɔnu wari si o pa ku ki. ²³A nan ta wó pa o kuri ja tɔga mu, ni ba na pagɔ paari dilu tɔga ni tun. Kuntu tun Eliyakum mu wó ja zulə o ba o pa o ko sɔɔɔ kum maama. ²⁴O digə tiinə nan wó kwe ba cana maama ba gwəri wuntu mu. Baá taa palɔ ba titi o yira ni mu, ni ba na pagɔ cuni kəbrə yira ni yi ba palɔ kambɔ di kabəli di baɔa ni te tun.»

²⁵Paɔwa Tu Baɔa-We ta ma ta Dl wi: «Maɔa kam nan na yiə, cuni dum wó kɔri di tu tɔga ni. Wəənu tɔlu maama ya na lægi di yira ni tun maa wó pari tu tu tɔga ni.» Baɔa-We na tagi te tun mu kuntu.

Tiiri tu taani

23 Kwərə kantu wura Tiiri tu kum ɔwaani mu: Taá keeri-na, naboro coonə balu na nuɔi Tarsisi

yi á beeri pipiu ɔwaani tun!

Beɔwaani, Tiiri tu kum cɔgi mu.

Ku sam dum maama cɔgi.

Je daa tərə si nabwəru tum zu ti zigi da.

Ku yi Kitimi ni mu ba ni kwərə kam kuntu.

²Taá yi cumm, abam balu na zuuri nuuw kum ni ni tun.

Abam Sidon tu pipimpiinə bam mu tuɔi nɔɔna si ba tɔgi nuuw kum baɔa ba ki pipiu pa á duni.

³Ba ma beeri na-fara bam baɔa ni ba ki pipiu di tunti dilu na yi yigə yigə tun.

Ba ma vu ba yi Sihora di Nili bwi sum ba yəgi wodiiru tɔlu na ki dáani tun ba ja ba joori sɔɔɔ.

⁴Sidon tu tiinə bam, á laan wó na á cavura! Beɔwaani, nmu Sidon tu ne dam nuuw kum ɔwaani,

yi nuuw kum laan nan vi-m yi ku wi: «Ku nyi di amu ta wu vri pugə si a lu biə. Amu nan wu kɔni biə si ba ki nɔɔna, ku na yi bəkəri naa bisankam di.»

⁵Ezipi tiinə na ni kulu na yi Tiiri tu tiinə tun, ba yira wó sɔɔri zanzan.

⁶Kwaani-na si á be á yi Tarsisi si á nii.

Keeri-na á wu-cɔgi ɔwaani, abam balu na zuuri nuuw kum ni ni tun.

⁷Beə mu ki tuw kuntu ba na cwi faɔa faɔa tun?

Ku deen pe á na ywəni lanyirani, yi ku nɔɔna jagi ba vu yigə yigə ba zuuri tunti didonnə ni.

⁸Wɔɔ mu jəni o buɔi lwarum kikiə yantu si o ma o cɔgi Tiiri tu kum?

Ku ya yi tuw kulu na pe nɔɔna di paari mu.

Balu deen na pipi ku wuni tun yi dideera mu, yi lugu baɔa nɔɔna maama nigɔ-ba.

⁹Ku nan yi Paɔwa Tu Baɔa-We mu buɔi si Dl cɔgi-ba.

Dl ma ki kuntu si Dl zuuri-ba tɔga ni di ba nuwaaɔa kam,

si ku pa nɔn-yum dwi maama tu ba titi tɔga ni.

¹⁰Abam Tarsisi tiinə bam,

laan taá vari-na á tɔga kam

ni ba na ki te Nili bugə kam ni ni tun.

Beɔwaani, abam daa ba jigi je silu á na wó ki pipiu da tun.

¹¹Baɔa-We titi mu twi Dl juɔa nuuw kum baɔa ni, pa lugu baɔa tunti dum sisiɔi.

Dl pe ni si ku vu Kaanan laɔa kam seeni,

yi Dl wi ba cɔgi bantu dam je sum maama.

¹²Dl ma ta di Sidon tiinə bam Dl wi:

«Abam ywəni dim dum ti mu,

ba na cɔgi abam lam tun ɔwaani.

Abam na maɔi á be á vu Kitimi,

á ta bá na siun da.»

¹³Fɔgi-na á nii Babiloni tuw kum. Ku nɔɔna bam daa ba jigi yuu! Asiiri tiinə bam pe ku ji ga-vara zuurum je mu. Ba ya lɔgi taala mu ba yəri tuw kum kəbrə yira ni, yi ba daari ba tɔgi da ba zu ba vaari ku sɔ-fwaaru tum ba di tɔga ni. Ba ma pa ku ji di-dwənu yirani ku tigə.

¹⁴Taá keeri-na, abam nabwəru tum tiinə balu na nuɔi Tarsisi

yi á beeri pipiu ɔwaani tun,

á dam je sum maama na cɔgi tun ɔwaani.

¹⁵Maɔa kam kuntu na yiə, baá kwe buna fustrpe ba ma swe Tiiri tuw kum swiə. Buna yam kuntu wuni mu pe wum maɔi si o di paari. Maɔa kam kuntu nan na ti, ku lagɔ ku ki Tiiri tuw kum ni ka-tula kalu ba na te o taani læɔə wuni ba wi:

¹⁶«Ka-tula kalu ba na swe n swiə tun,

nan kwe kɔɔ si n ta n kaagi tuw kum wuni n veə.

Kwaani si n ta kɔɔ kum lanyirani,

si n ta n leeni læɔ-ywe.

Kuntu mu wó pa nɔɔna daa guli n gulə.»

¹⁷Buna fustrpe yam na ti, Baɔa-We yigə daa wó joori ka taa wu Tiiri tuw kum ni. Ku nɔn-biə bam daa wó na nyɔɔri ba tituɔa baɔa ni. Ba ta wó kwe ba titi ba yəgi ba pa lugu baɔa tunti dum maama, ni ka-tula na ki te di baara tun. ¹⁸Di ku di, nyɔɔri dilu ba na wó na ba pipiu kum baɔa ni tun, baá kwe ba pa Baɔa-We mu.

Ba bá kwe ba jujiguru tum ba səgi, naa ba tiŋi-ti jwa ŋwaani. Ti nan wó wəli si balu na zuli Baŋa-We tun na wodiiru zanzan, di gwar-laaru.

Baŋa-We wó waari lugu baŋa

24 Nii-na! Baŋa-We mu lagɪ
 Dɪ cɔgi tɪga baŋa maama
 pa ka ji di-dwənu yirani.
 Dɪ maa wó ja ka ni maama Dɪ jujugi,
 yɪ Dɪ daari Dɪ jagɪ ka nɔn-biə bam
 Dɪ yagɪ je maama ni.
² Cam didwɪ mu lagɪ di yi ba maama.
 Kaanum tu bá taa garɪ nɔn-kɔgɔ kum.
 Sɔŋɔ tu nan bá taa garɪ o gambiaa.
 Kaani di o tuntɔŋ-kana bá taa garɪ daani.
 Wulɔ na jɪgi wənu o yəgi tun bá taa garɪ o
 na yəgi-ti si o pa wulɔ tun.
 Jun-diru bá taa garɪ o na junɪ wənu
 wulɔ tee ni tun.
 Nadum di bá taa garɪ nabwəm.
³ Ba lagɪ ba cɔgi tɪga kam maama mu
 ba daari-ka ba tiŋi yɔɔ yirani.
 Baŋa-We mu tagɪ kuntu.
⁴ Tɪga kam kugɪ mu yɪ gaaru tum maama kwaari.
 Lugu kum baŋa maama bwənə mu.
 Balu ya na yɪ didɛera tɪga kam maama
 ni tun dam ti.
⁵ Ku yɪ balu na zuri tɪga kam baŋa ni
 tun mu cɔgi-ka.
 Bɛŋwaani, ba yɔɔri ba cɔgi We niə yam mu,
 yɪ ba vin Dɪ kwia yam.
 Ba ma daari ba cɔgi ni-gonim dilɔ We na ki di ba
 yɪ di wura maŋa maama tun.
⁶ Kuntu ŋwaani mu We sɔɔli lwarum Dɪ
 yagɪ tɪga kam ni.
 Balu na zuri ka baŋa ni tun wó yaari
 ba lwarum ŋwaani.
 We ma yɔɔri Dɪ waari-ba,
 pa nabiinə fun yirani laan daari lugu baŋa ni.
⁷ Diven dilɔ na ywənə tun laan wu kərə wuni mu,
 vinyə tiu kum tuti cɔɔri mu.
 Balu ya na di ywəni sana nyɔɔm baŋa ni
 tun laan kaagi ba ŋwani mu.
⁸ Sinye sim daa ba wɔ.
 Kwen-kwɛera wupolo sɔɔ di nan daa ba ni.
 Ku nan na yɪ kwaanɔ, ba yagɪ tuntu tam.
⁹ Nɔɔna daa ba nyɔ ba sana yɪ ba leenə.
 Sana di daa maŋi ba ba ywənə ba niə ni.
¹⁰ Tu kulɔ na cɔgi tun laan tigi yɔɔ yirani mu.
 Ku sam dim maama ma fɔgi di pi
 si nɔɔn-nɔɔn yɪ zu di wuni.
¹¹ Nɔɔna kaagi tu kum cwe sim yuu ni mu
 ba kaasi ba beeri sana si ba nyɔ.
 Ba ywəni dim maama ləri di ji wu-cɔgɔ.

Wupolo yɔɔri ku je mu tɪga kam baŋa ni.
¹² Tu kum laan daari di-dwənu yirani mu.
 Ku manco-pu kum ma ciɔvɔgi mugə-mugə.
¹³ Ku lagɪ ku ki kuntu donɔ mu
 lugu baŋa tuni dim maama ni.
 Kuv taa nyɪ di tweeru biə gwərim maŋa
 na yəni ka yi,
 pa ba purɪ tiu kulɔ ba ja tɪga te tun mu.
 Ba laan maa wó lari tiu biə funfun balu
 na daari da tun.
¹⁴ Balu na wu wa-zuri seeni tun wó
 leeni di wupolo.
 Baá kaasi di kwər-dia ba tee Baŋa-We.
¹⁵ Kuntu ŋwaani abam balu na zuri
 wa-puli seeni tun
 zuli-na Baŋa-We.
 Abam balu maama na zuri ninu kum ni ni tun
 di zəŋi-na Baŋa-We dim na yɪ Yisrayeli
 tiinə We tun yiri.
¹⁶ Tɪga baŋa ni maama ni mu dí ni ba na leenə
 ba wɪ: «Cɪga Tu wum maŋi di zulə.»
 Amu nan ma ta a wɪ: «A wu yɔɔri ku cɔɔri mu!
 Leeru yi-ni yoo!»
 Nɔɔna nunɔ ba donnə kwaga ni mu.
 Ba bɪbari-kikiə yam di maa fɔgi ya ve yigə.»
¹⁷ Leeru, di gwənu, di ciguru mu tigi
 si ti ja abam balu na zuri tɪga baŋa ni tun.
¹⁸ Wulɔ na kwaani o lu vuvugə kam wuni,
 ku tu wó vu o tu goŋo wuni mu.
 Wulɔ maa na wani o bɛ goŋo kum wuni,
 ctku mu wó ja ku tu.
 Bɛŋwaani, cɔgim zanzan wó nunɔ weyuu ni.
 Tɪga kam kugu je di maa wó sisinɔ.
¹⁹ Lulooru wó bagɪ tɪga kam yira ni
 pa ka yari bule.
 Ka ta wó tiini ka sisinɔ di dam.
²⁰ Tɪga kam nan kaagi ka yunɔ je maama ni mu,
 ni sa-nyɔru na bəri te tun.
 Ka maa zuuli je maama ni ni vii na jɪgi vwe
 ku magɪ yɪ ku yɪ te tun.
 Nɔɔna bam lwarum yɔɔri ya cɔgi tɪga kam mu,
 pa ka tu buru-tu-tu,
 yɪ ka daa bá zanɔ weeni.
²¹ Maŋa kam kuntu na yiə,
 Baŋa-We lagɪ Dɪ waari didɛera balu na wu
 weyuu ni ba tunɔ tun mu.
 Ku nan na yɪ tɪga baŋa ni,
 Dɪ lagɪ Dɪ waari pwa balu na jɪgi dam
 ba di da tun mu.
²² Dɪ ta wó ja ba maama Dɪ kalɪ Dɪ ki daani mu
 yɪ Dɪ daari Dɪ pi-ba piina digə ni.
 Ba na maŋi da ba daani fun,
 Dɪ laan wó yɔɔri Dɪ waari-ba.

²³We wó kwəli cana kam pooni.
Wapuli dum di wó pipiri ka ji lim.
Beɲwaani, Paɲwa Tu Baɲa-We mu wó jəni
Siyɔn piu kum yuu ni
Dl di paari Zeruzalem tu kum wɔni.
Tu kum nakwa bam maa wó na Dl
paari-zulə yam.

We le-kəm

25 Amu Tu Baɲa-We, nmu mu yi amu We.
A zəɲi n yiri dum weeni mu,
yi a daari a tee nmu.
Beɲwaani, n yɔɔri n tɔɔi ciga baɲa ni mu
n buɲi n ja faɲa faɲa si n ki wo-kinkagila
yi n suni n jigi-ya n ki.
²Nmu pe tu-fɔɔ kum laan ji kandwa-pɔsuni mu.
Tu kulɔ ya na lɔɔi ku pi di dam tun laan
ma ji di-dwəenu.
So-fwaaru tulɔ vərə na lɔɔi tun daa tərə,
yi ba daa bá wan-ti ba fɔɔi ba lo ba zigi.
³Kuntu nan mu te pa dwiə yalu nɔɔna na
dana tun maɲi si ba zuli-m.
Tuni dilɔ nɔɔna na yi vuna tun maa
wó taa kwari-m.
⁴Yinigə tiinə yəni ba səgi n woro kuri ni mu.
N ma n yi dalum je n pa nabwənə ba
cam maɲa ni.
Nmu yi woro mu ciga ciga vu-dw maɲa ni.
N ta ma n yi pwəɲə n kwəli nɔɔna si wia yi yi-ba.
Ciga tun, wu-lun-nyina yɔɔri ba pari
dɔbam mu vira-vira
ni vu-fɔɔ na tiini ku magi kəbrə yi ku yi te tun.
⁵Ba kəm dum ta nyi ni kagua yuu fɔnyugu
na yi te tun mu.
Nmu ma n ci dí duna bam tiguri-kaasa pa ka ba ni,
ku nyi di kunkoɲo na kwəli wia dam pa
zurim wɔra te tun mu.
Wu-lun-nyina bam daa maa wari ba le
sum si ba leeni.

⁶Paɲwa Tu Baɲa-We nan lagi Dl ki candi-fara mu
piu kuntu yuu ni,
Dl pa lugu baɲa dwi tiinə bam maama.
Sana di wodiiru wó bugi candiə kam wɔni,
si ba di wodi-laaru dwi dwi, yi ba
nyɔ dɔven sa-ɲuna.
⁷Dl nan lagi Dl zigi piu kuntu yuu ni mu
si Dl dwani nipugu kulɔ na kwəli dwi-ge
tiinə bam maama tun.
Dl ta wó li gɔɔ kulɔ na kaagi ku pu tuni dum tun
Dl yagi dáani.

⁸Dl maa wó yɔɔri Dl cɔɔi tɔɔni dam
si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun.
Yuutu Baɲa-We ta wó weeri nɔɔna bam
maama yi-na
si ba daa yi taa jigi yi-nwana.
O maa wó pa cavura yalu Dl nɔɔna bam na ne
lugu baɲa je maama ni tun je.
Baɲa-We mu tagi kuntu.

⁹Maɲa kam kuntu nan na yiə, ba laan wó taa te ba
wi:

«Ciga ɲwaani, dɔbam We mu tuntu.
Dí ma kwe dí ciga maama dí pa-Dl,
yi Dl jɔɲi dɔbam Dl yagi.
Baɲa-We dum mu tuntu.
Dí kwe dí ciga dí suni dí pa-Dl mu.
Nan pa-na si dí taa jigi wupolo
yi dí di ywəni Dl vrim dum ɲwaani.»

¹⁰Baɲa-We yi pagi piu kuntu baɲa ni mu
si Dl taa yiri ku nɔɔna bam.
Ku daari ku na yi Moabi tiinə bam,
Dl lagi Dl nɔni-ba mu Dl sin tɔga ni,
ni ba na nɔni ga-kɔrru ba sin bulu wɔni te tun.

¹¹Moabi tiinə laan maa zigi goɲo kum kuntu wɔni
ba te ba jan weeni, nɔnɔni nayeənə na
zaɲi ba jan weeni
si ba pugi na tite tun.

We nan wó pa ba fiə kam ji kafe,
di ba na maɲi ba ki swan di ba jan te maama di.

¹²Dl ta wó pa ba dam je kabri sum tu
tɔga ni buri buri!

Si maama wó ja tɔga mu,
yi ba daari ba nɔni-si ywali-ywali
si si ji fogo yirani.

Baɲa-We sənim ləɲə

26 Maɲa kam kuntu ni, baá taa leeni ləɲə kantu
mu Zuda tu kum wɔni:

Dɔbam tu kum tiini ku dana mu.
Baɲa-We mu vri tu kum cam wɔni Dl yagi,
ni ku yi kabri di taala mu cigi-ku tun.

²Puri-na tu kum niə yam,
si dwi dilɔ nɔɔna na yi nɔn-ɲuna tun zu ku wɔni.
Ba yi balɔ na yɔɔri ba jigi ciga tun mu.

³Baɲa-We, wulu na ki o wu-didwa di nmu,
yi o wubɔɲa zigi ceɔi,
nmu wó pa ku tu taa jigi bicar-zuru ciga ciga.

⁴Kwe-na á wu-didwa á pa Baɲa-We,
si ku taa ve maɲa maama.

25:6 *piu kuntu* = Siyɔn piu kum

25:8 1 Korenti tɔnɔ 15:54; Brum tɔnɔ 7:17

Benwaani, Baṅa-We mu yi piu kulu dibam
na wó dalu tun.

⁵ Ku na yi balu na zuuri baṅa baṅa je sum ni tun,
Dl lagú o zuuri-ba tɔga ni mu.

Dl ma pa ba tu-fɔrɔ kum tu tɔga ni buri buri,
yi Dl daari Dl nɔni-ku ywali-ywali
pa ku ji fogo.

⁶ Nɔɔna mu jigi-ku ba nwana ba sin tɔga ni.
Bantu maa yi yinigə tiinə,
di balu na ne yaara tun.

⁷ Baṅa-We, nmu yəni n pa nɔn-ɔɔna
cwəŋə tigi mu jasi.

N ma n yiri-ba di ba vəŋə
si ba yi tri ba tu tɔga ni.

⁸ Baṅa-We, dibam tɔgi nmu kwia yam mu
yi dí tuna maama wu nmu wɔni.

Woŋo kulu na jigi dí fra tun
maŋi si nmu yiri dum taa jigi zulə mu.

⁹ Amu fra yɔɔri ya wu nmu wɔni mu titu
dum maama ni.

Tɔga di nan na jigi ka puuri di,
a ta wó taa buŋi nmu wɔbuŋa mu.

Nmu kwia yam na joŋi lugu baṅa ni maama,
nabiinə wó lwarti cwe silu na tɔgi cɔga tun.

¹⁰ Nmu yɔɔri n ki zaani mu n ki
nɔn-balwaaru yuu ni.

Di ku di, ba ba zaasi cɔga tɔgum.
Ba na maŋi ba zuuri nɔn-ɔɔna tu wɔni di,
ba ta soe si ba taa ki lwarim mu,
yi ba ba nigɔ Baṅa-We paari dum.

¹¹ Baṅa-We, nmu twi n juja si n waari-ba mu.
Di ku di, ba ta ba nai ku na yi te tun.

Nan pa ba lwarti ni n yi pagɔ n nɔɔna bam baṅa ni,
si cavura ja-ba.

Ta pa n ban-lum dum tu ba baṅa ni,
ni ku na maŋi si n dɔna na waarim dilu tun.

¹² Baṅa-We, nmu mu wó pa dí jəni di yazurə.
Benwaani, tituŋa yalu maama dí na ki tun
yi nmu mu ki n pa dibam.

¹³ Dí Tu Baṅa-We, didɛera badonnə di ya
suni ba ba ba te dibam.

Dí nan yɔɔri dí tugi nmu yiri dum yirani
baṅa ni mu.

¹⁴ Didɛera bam kuntu tɔga,
yi ba daa bá joori ba bi.

Ba cirə daa bá zaŋi wɛɛni.

Benwaani, nmu mu waari-ba, pa ba
yɔɔri ba na cɔgum.

N ma n pa ba yiri saari nabiinə yigə ni.

¹⁵ Baṅa-We, nmu pe dibam tu kum yali
mu ku ki yigə ni.

N yali dí tɔga kam mu je maama wɔni,

pa n yiri dum na zulə zanzan.

¹⁶ Baṅa-We, nmu nɔɔna bam loori zənə
mu n tee ni,

ku na zu ba yira tun ŋwaani.

Nmu na vaŋi ba zwa di cam tun,
mu ba pipiri ba ba n te di wɛ-loro.

¹⁷ Baṅa-We, ku ki ni kaani na vri pugə si o lu
yi o yɔɔri o yaari di cam te tun mu.

Mu dibam na yaari te n yigə ni.

¹⁸ Cɔga tun, dí jaani pugə
yi dí yi bɔli-bɔli mu si dí lu.

Ku nan nyi di viu yirani mu dí joori dí lu.

Dibam wu wani dí vri dí tu kum dí yaŋi.

Dí wu daari kwaga si ba jwa joŋi tɔga
kam ba taa te.

¹⁹ Abam twa bam nan wó joori ba bi.

Ba yira yam daa wó zaŋi ya na ŋwia.

Balu na tigi tɔga kuri ni tun wó joori ba zaŋi
ba taa caka di wɔpolo.

Ni nyɔɔni na yəni ku pa tɔga na zurim
zuzɔŋa ni te tun,

cirə daa ta wó zaŋi tɔga kam ni,

ba joori ba na ŋwia.

²⁰ Amu nɔɔna bam, zu-na á di sum wɔni.

Pi-na si ni á maŋi da á səgi maŋa funfun wɔni,
si ku taa nii We ban-lum dum na zuri.

²¹ Nii-na! Baṅa-We nuŋi Dl jəgə kam
ni mu Dl buna.

Dl nan lagɔ Dl waari lugu baṅa nɔɔna bam mu
ba lwarim ŋwaani.

Tɔga kam laan wó pa nɔn-gura na logi jana
balu ka baṅa ni tun lwarti jaja.

Ka daa bá səgi balu ba na gu tun ka kuri ni.

We wó joŋi Yisrayeli tiinə bam Dl yaŋi

27 Maŋa kam kuntu na yiə, Baṅa-We lagɔ Dl kwe
Dl su-lɔŋɔ kum, ku niə na di lanyirani di fɔvni
tun mu. Dl maa wó waari bisankwe-kinkageli dum yiri
na yi Prənyoŋo yi ka tiini ka duri yi ka pipiri tun. Dl
laan maa wó gu nuni wɔ jur-kamunu kum kuntu.

² De dum kuntu na yiə,

dí wó leeni dí ta vinyə tweeru kara kalu
na lana tun taani wɔ:

³ Amu Baṅa-We titi mu nii ka baṅa ni.

A maa pa na yi-ka maŋa di maŋa.

A yɔɔri a yiri-ka mu wia di titu maama
si nɔɔn-nɔɔnu yi wani-ka o ja o cɔgi.

⁴ A bani wu zaŋi ka ŋwaani.

Nɔɔnu nan ya na pe ga-balwaaru di sabari li-ka,

amu yaá nunji si a jeeri ku tu di najara,
yi a zwe ti maama nyo!

⁵Ku na dagi ni o ga kwe amu o maa
ki o sɛgim jɛgɛ,
o maɲi si o ki ni-mɔrɔ di amu.
Cɪga tun, o maɲi si o ba si dí ki ni-mɔrɔ mu daani.

⁶Maɲa nan buɲi si Zakɔbi dwi dum kugu ja tɪga.
Yisrayelt tiinɛ bam maa wó kwi vɔɔrɔ
yi ba lɛ biɛ.
Tiu biɛ balu bantv na wó lɛ tun
mu wó jagi ba yi lɔgv baɲa je maama.

⁷Baɲa-We pɛ ku zv Yisrayelt tiinɛ bam yira
ni Dl na ki te di balv ya na jɪgɪ-ba ba
bɛɛsi tun mu na?
Dl nan wu gv Yisrayelt tiinɛ bam
si ku yi Dl na ki te di balv ya na
jɪgɪ-ba ba gvɪ tun.

⁸Dl nan na waari Yisrayelt tiinɛ bam te tun,
Dl zɛli-ba pa ba vu sa-tuv mu yigɛ yigɛ.
Ku vɔɔri ku nyi ni wa-puli seeni vu-dw mu
Dl kwe Dl maa kalt-ba Dl yagi da.

⁹Ku na wó ki te yi We kwe Zakɔbi dwi
tiinɛ bam lwarum
Dl ma cɛ-ba si ba tusim dum maama
saari tun mu tuntu:
Ba maɲi si ba lɔ ba kandwa yam
ba na mɛ ba ji kaanum bimbina tun mu,
ba daari ba cv-ya mugɛ-mugɛ.
Ba nan ta dai si ba yagi Asera nyunyɔgv de sum
si si taa zɪgɪ si zɪga je ni.

¹⁰Tu kulv ya na lɔgi ku pi di dam tun
laan jigi di-dwɛɛnu mu.
Ku nɔn-biɛ bam ma nunji ba daari-ku ba zɪgɪ
ni kagva mu tun.
Naani laan kaagi di di gaa je sum kuntu ni
yi di daari di tigi da di siɛ.
Di ma vɔɔri di di ku tweeru vɔɔru tum
maama nylamm.

¹¹Tweeru tum nɛ jigi da-kuri mu
yi si bwɛri si tv tɪga ni.
Kaana maa ve da ba twe-si si ba ma dwe mim.
Ku na yi te tun, nɔɔna bam kuntu swan muri.
Kuntu ɲwaani ba Kɛru wum bá duri ba yibwɛnɛ.
O ta bá ki-ba yu-yoɲo,
di o na maɲi o naani-ba tun di.

¹²Maɲa kam na yiɛ, Baɲa-We wó zɪgɪ Efrati bugɛ
kam ni ni mu Dl waari Dl nɔɔna bam ni Dl na fru
muna te tun, si Dl vu Dl yi Ezipi bu-tula kam seeni. Dl
laan maa wó la abam Yisrayelt tiinɛ bam didva didva
Dl ki daani. ¹³Maɲa kam kuntu nan na yiɛ, baá wu

nabɔnɔ we we, si ba bɛɲi Yisrayelt tiinɛ balv maama
ba ya na kalv ba vu ba yagi Asiiri di Ezipi tuni dum
wɔni yi ba daani da tun. Bantv maa wó ba ba zuli
Baɲa-We piu kulv Dl na vɔɔri Dl pa Dl tuti Zeruzalem
tu kum wɔni tun.

Leeru wó yi Efrayim dwi tiinɛ bam

28 Leeru wó yi Efrayim dwi tiinɛ tu
kamunu kum,

di ku sa-nyɔra bam na jɪgɪ fiɛ ku ɲwaani te tun.
Ku maa nyi ni punnu tilv nunwaɲa na
lagi ka ti tun mu.

Ku lam dum wó je lila.
Tu kum zɪgɪ ti-ywɛɲɛ bolo baɲa seeni mu.
Ku nɔɔna bam maa nyo sana ba bugɛ,
yi ba jɪgɪ tura ba tu kum ɲwaani.

²Nii-na dí Yuutu We dum nan lagi Dl tvɲi didɛeru
na tiini o jɪgɪ dam tun mu si o ba ba baɲa.
Ku tu wó magi-ba o di tɪga ni,
ni dv-kambana naa vu-fɔrɔ na tui ku
cɔgɪ wɛɛnu te tun.

Ku ta wó ki ni na-fara na cuuri
yi ku coori wɛɛnu ku viirɛ te tun mu.

³Efrayim tu sa-nyɔra bam na jɪgɪ tura
di kulv tun mu,
ba lagi ba nɔni-ku ba sin tɪga ni.

⁴Ba tu kum suni ku zɪgɪ ti-ywɛɲɛ bolo baɲa ni.
Di ku di, ku lam dum, di ku nunwaɲa kam
maama laan wó je mu.

Kuv taa nyi ni mɔɔla na bigɪ ti ti
yi ti maɲi si ba su-ti ba di tɪga ni tun mu.
Nɔɔnu na nɛ-ti yi o gwɛri di o jɪɲa,
oó vɔɔri o kwe-ti o magi o ni ni mu.

⁵Maɲa kam kuntu na yiɛ, Paɲwa Tu Baɲa-We tuti
mu wó pa Dl nɔɔna balv ta na daari tun
taa jɪgɪ nunwaɲa di lam lanyirani.

Kuv taa nyi di Dintu mu yi ba paari yipugɛ.

⁶Dl maa wó kwe cɪga wɔbɔɲa Dl pa balv
na di nɔɔna taani tun,
si ba ma-ya ba buri cɪga bura ba pa nɔɔna.
Ku ta na yi balv na zɪgɪ tu kum mancwɛɛnu
niɛ yam ni

ba cv si ba duna yi zv tun,
We wó pa bantv di taa jɪgɪ baari.

⁷Balv na kaagi ba zuuli je maama sana nyɔɔm ɲwaani
tun mu tuntu:

We kaanum tiinɛ di nijɔɲnɛ bam tuti mu ki kuntu.
Ba ma yɛri ba tuti je yi ba bɛri,
ba na bugi di sana tun ɲwaani.
Kuntu ɲwaani ba wari ba lwarɪ wɛɛnu tilv
We na li Dl bri-ba tun lanyirani.

Ba nan na wura ba di nɔɔna taani,
ba ba zigi wɔbɔɔ-dɔdwi baɔa ni.

⁸Ba yɔɔri ba twani mu ba cɔgi ba jɛnɔ
je sum maama.
Jɛgɛ didwa titi wɔ daari yi ba wɔ digimi-ka.

⁹Ba ta te mu ba wɔ: «O kwaanɔ si o bri
nɔɔnɔ wɔɔ mu?
Wɔɔ mu o wura o maɔi wɛnɔ si ku tu ni ti kuri?
O pa dɛ yi bu-sisun silu ba na kwɛri yili
lele tun mu na?»

¹⁰Bɛɔwaaɔ o pai niɛ mu o daɔi-da-baɔa ni,
o pa cullu mu o daɔi-da-baɔa ni,
o ta tuntu doɔ, o ta joori o ta tuntu doɔ.»

¹¹Ku nan na yi te tun, We lagi Dɔ tɔgi
dwi-ge tiinɛ baɔa ni
si Dɔ ma ta-vɛri mu Dɔ nɔɔni di Dɔ nɔɔna bam.

¹²Dɔ ya tagi di ba mu Dɔ wɔ:
«Abam wɔ sin jɛgɛ kam kuntu ni mu.
Balɔ na bugi tun wɔ ba ba jɛni ba sin».
Dɔ ta ma ta Dɔ wɔ: «Abam siun je mu tuntu.»
Dɔ ku di, ba wɔ sɛ Dɔ ni dum kuntu.

¹³Kuntu nɔwaaɔ nan mu Baɔa-We kwɛrɛ
daa wɔ yi-ba ni:
«O pai niɛ mu o daɔi-da-baɔa ni,
o pa cullu mu o daɔi-da-baɔa ni,
o ta tuntu doɔ, o ta joori o ta tuntu doɔ.»
Si ku pa ba na vɛɔ si ba magi ba naga ba tu ba
kwaga titari ni ba ciɔgi ba titi.
Si ku pa ba tu ciɔvɔ wɔni si ba ja-ba pa
ba tu ba duna jɔɔa ni.

Zeruzalem tuw taani

¹⁴Abam nɔn-lwɛena balɔ na nii Zeruzalem
tiinɛ baɔa ni tun,
cɛgi-na Baɔa-We na jigi kwɛrɛ kalɔ si
Dɔ ta di abam tun.

¹⁵Abam yɔɔri á te mu wɔ:
«Dɔbam goni ni mu di tɔvni,
yi dɛ daari dɛ ki ni-mɔrɔ di curu.
Kuntu nɔwaaɔ, lɛɛrɔ na yɔɔri ti yi dɛ tuw kum,
ni na-fara na cuuri ku coori wɛnɔ te tun di,
ti bá wani dɔbam ti ki kulɔkulɔ.
Bɛɔwaaɔ, dɔbam sɛgi vwan woro kuri ni mu,
yi ka-gani-nɔɔna ji dɛ dalum je.»

¹⁶Kuntu nɔwaaɔ, Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mu
tuntu:
«Nii-na, amu lagi a cwi kabri-kuri mu Siyɔn ni.
Ka maa yi kandwe dilu na yi ciga ciga
yi di kwaanɔ tɔga ni tun.
Di tiini di jigi kuri, pa digɛ kam dana.

Wulu maama nan na salt di yura ni,
ku tu ba liɛ di kulɔkulɔ.

¹⁷Amu na wɔ cwi digɛ kam kuri te tun,
amu wɔ kwe ciɔga di nɔn-nɔvni mu a ma maɔi-ka
ni ti yi lwara nɔvni mu te.

Du-kambana mu wɔ ba ya coori á vwan
yam ya ja ya je,
yi na-fara di ba ku li á na sɛgi mɛ tun.

¹⁸Ni-gonim dilu á na ki di tɔvni di curu tun
daa bá taa jigi kuri.

Lɛɛrɔ tum na tu á baɔa, ni na-fara na
coori wɛnɔ te tun,
ti lagi ti yɔɔri ti cɔgi abam mu.

¹⁹Lɛɛrɔ tum nan lagi ti taa tui
si ti ja abam ti je.

Ku taa ki abam kuntu mu zizɔɔa maama ni,
di wia di titi maama ni.»

Abam na ni We kwɛrɛ kam kuntu kuri,
ku taa pa fɔvni mu tiini di zu abam.

²⁰Á bá na siun, ni nɔɔnɔ sara kam na
tiini ka yi kukugɛ
si o pɛni da te tun,

naa o gar-jali dum di na tiini di yi mumina
si o ma-di o kukwɛri o titi te tun.

²¹Baɔa-We nan daa wɔ da Dɔ nɔvni,
ni Dɔ dɛn na ki te Perazim piu yuu ni tun.

Dɔ bani daa ta wɔ zaɔi,
ni ku dɛn na ki te Gabawɔn bolo kum tɔga ni tun.

Dɔ nan na lagi Dɔ ki te tun wɔ taa yi wo-kunkagili.
Dɔ lagi Dɔ ki titɔɔ-vɛrɛ mu á titari ni.

²²Kuntu nɔwaaɔ, daa yi taá jigi-ni á lwea.
Ku na dai kuntu, á cam dum wɔ puli zanzan.

Paɔwa Tu Baɔa-We dum nan maɔi Dɔ
pa-ni kwɛrɛ Dɔ wɔ:

Dɔ ti Dɔ yigɛ mu si Dɔ cɔgi á tɔga kam maama.

²³Nan fɔgi-na á cɛgi si á ni amu kwɛrɛ kam.
Taá ye-na si á wani á ni a na te kulɔ tun.

²⁴Valu na yɔɔri o cɛ soori,
o bá taa vari taan yi o wɔ dugi kulɔkulɔ.

²⁵O nan na palɔsi kara kam o ti,
o laan wɔ dili o wo-dwɛ biɛ bam mu ka baɔa ni.

O ta wɔ du mina dwi dwi da,
si ku maɔi di tɔga kam na yi te tun,
yi o daari o du wɔdiiru tidonnɛ o
kara kam niɛ ni.

²⁶Ku nan yɛni ku yi We mu bri valu wum
pa o ye o na wɔ taa ki te tun.

²⁷Ku na yi dwɛ-biɛ mu o pɛ,
o bá kwe luu-zɔɔɔ o tuuri ti baɔa ni
naa o magi-ti di da-lɔɔɔ.

O nan wɔ ma da-mumina mu o fri-ti

si o li ti wo-biə bam.
²⁸ Ku nan na yi mɔna, baá fri-ya lanyirani.
 Ba nan bá ki kuntu taan
 si ya cu yɔli-yɔli ni muni na yi ti tun.
 Ba na tuuri luu-zɔŋɔ ya baŋa ni,
 ba nan bá mumugi-ya.
²⁹ Valɔ yəno kum kuntu maama nuŋi Paŋwa
 Tu Baŋa-We tee ni mu.
 We maa jigi swan ciga ciga,
 yi Dl bri nabiinə kulu na maŋi si ba taa ki tun.

Davidi tu Zeruzalem taani

29 Areli, nmu mu yi tu kulɔ wɔnti Davidi
 deen na zɔvri tun,
 Leeru nan wú yi tu kum kuntu nɔɔna bam!
 Abam na laga,
 taá di-na á candi sum bɔnti maama.
² Amu Baŋa-We nan lagi a ki jara di
 Areli tiinə bam mu.
 Baá taa keeri mu, yi ba ŋwana.
 Amu wú pa tuw kum ji ni bimbim dilu
 ba na zwe wənu
 ba ma ki kaanum da tun mu.
³ Amu tuti mu lagi a jeeri tuw kum di najara.
 A maa wú kaagi ku maama a pu,
 yi a daari a lo taala a yəri ku yira ni si a di-ku.
⁴ Abam wú ba tɔga mu
 yi á taá tigi da á ŋɔɔna.
 Á ŋwaŋa kam wú nuŋi tuwu wɔnti si ka zaŋi finfin.
 Á wú taá waasi tɔga-tɔga ni cirə na ŋɔɔnti te tun.
⁵ Abam duna kɔgɔ kum wú taa daga ni fogo mu te.
 Ba nan wú ji ni swannu, viuu na kal-ti ku ja je tun.
 Bidwi baŋa ni mu
⁶ Paŋwa Tu Baŋa-We nan lagi Dl da Dl ba.
 Dl maa wú tɔgi di dɔa bagum, di tɔga sisinim,
 di sɔɔ zanzan Dl ba.
 Dl ta wú ba di vu-fɔrɔ di ku fufugim,
 di mim na di wənu biləm-biləm te tun mu.
⁷ Ku na yi dwi-ge tiinə jar-kərə balu na tu
 si ba zaŋi najara di Areli,
 yi ba kaagi tuw kum di ku dam je sum
 maama ba pu tun,
 bantɔ wú je lila, ni nɔɔntu na zaŋi dɔɔnti wɔnti
 yi o dundwe je te tun mu.
⁸ Kú kɔ ki ni kana na ce nɔɔntu
 pa ku tu dwe ni: o jigi wɔdiu mu o di.
 O maa na dɔ o zaŋi tun, o kana kam ta wɔɔ.
 Ku ta nyi ni na-nyɔm na jigi nɔɔntu wulu
 yi ku tu dwe ni o jigi na mu o nyɔa.
 O maa na zaŋi dɔɔnti ni,
 o yɔvri o lagi o bəri mu di na-nyɔm.
 Ku nan wú ki kuntu doŋ mu

di dwi-ge tiinə jar-kərə balu na tu
 ba zaŋi najara di Siyɔn piu kum tiinə tun.

⁹ Nan yagi-na si ku su abam, si á taá zigi yəu.
 Pa-na si á yiə dwe, si á yi taá nai.
 Taá bəri-na, yi ku dai á na bugi sana tun ŋwaani.
 Ta á ve-na cwəŋə yuu di gaa,
 yi ku dai ni ku tɔgi sa-deera baŋa ni mu.
¹⁰ Baŋa-We pɛ á tiini á dɔ á ke mu.
 Dl ta ma ja á nijoŋnə bam yiə yam Dl kwəni.
 Dl ma pa ba kwəli abam sampwəri sum di yum.
¹¹ Ku na yi te tun, We na vuri taani dilu Dl bri abam
 tun nyi di ba na pupuntɔ bitari silu ba ki tɔnɔ wɔnti,
 yi ba daari ba kwəni ku ni tun mu. Nmu na kwe-ku n
 pa tɔnɔ tu yi n ta di ku tu n wi: «A loori-m! Karumi
 tɔnɔ kuntu si a cəgi,» ku tu wú ləri mu ni: «Amu ba
 wantu-ku a karumi, ku ni na məni tun ŋwaani.» ¹² N
 nan na kwe-ku n pa wulu na yəri tɔnɔ tun, yi n ta did-o
 n wi: «A loori-m! Karumi tɔnɔ kuntu si a cəgi,» ku tu
 wú ləri mu wi: «Amu yəri tɔnɔ kara.»
¹³ Baŋa-We nan taga Dl wi:
 «Nɔɔna bantɔ zuli amu di ba ni mu,
 yi ba yəni ba ta ni: ba se amu ni.
 Ba wubuŋa nan tərə amu tee ni.
 Ba na pat amu zulə te tun maama yi kafe mu,
 ku na tɔgi nabiinə wubuŋa cullu tun ŋwaani.»
¹⁴ Kuntu ŋwaani mu a daa wú joori
 a ki wo-kunkagila a saŋi daani si ku
 su-ba zanzan.
 Swan tiinə bam wubuŋa maama wú je mu,
 si yi-puri-nyina bam di yi-puru kum ji kafe.»
¹⁵ Leeru wú yi balu na ku tɔga ba zɔvri
 si ba səgi ba wubuŋa Baŋa-We yigə ni tun.
 Bantɔ tuŋi ba tutuŋa lim ni mu yi ba buŋi ba wi:
 «Wɔɔ mu nai dibam?
 Wɔɔ mu ye dí na jigi kulɔ dí ki tun ni ni?»
¹⁶ Abam nan kwaani si á pa na mu duri tuntulə.
 Kamɔgɔ di ku mɔru, wɔɔ mu dwe?
 Nyinyugv wú wantu ku ta di kamɔ-mɔru wum wi:
 «Ku dai nmu mu ki ni» na?
 Kambiə di nan wú wantu o ta wulu na
 mɔɔnti-ka tun taani ka wi:
 «Wulu na ki-ni tun yəri kulokulu» na?
¹⁷ Ku daa bá daani si Liban kagva kam
 na li di tweeru tun
 pipiri ka ji kara.
 Kara kalɔ maa na lana di varum tun
 di wú pipiri ka ji kagva.
¹⁸ Maŋa kam kuntu nan na yiə,
 zwa-kwaru wú ni tɔnɔ kum wu taani dum.
 Lilwə na je lim-nyɔrɔsi wɔnti tun yiə wú puri

sɪ ba na kulv na jɪgti ku ki tɪn.

¹⁹Nabwǝnǝ laan maa wó joori ba di ywǝni
Baŋa-We ŋwaani.

Yinigǝ tiinǝ di maa wó ki wupolo
Yisrayeli dwi dum Wu-porjo Tu wum ŋwaani.

²⁰Wu-lvn-nyina wó je.
Kamun-nyina di daa maa bá taa wura.
Balv maama na jɪgti pu-sɪŋa kikiǝ pugǝ ba
je tɪn di dwi wó saari.

²¹Bantu maa jɪgti ba donnǝ ba suga.
Ba maa jaani cɪga ba juǝ sɪ cɪga bura yi taa tɪŋa,
yi ba fǝ vwan pa cɪga tiinǝ ba nai ba bura.

²²Baŋa-We mu yi dilv na jonji Abraham Dl yagti tɪn.
Dl nan te tuntu mu di Zakǝbi dwi tiinǝ bam:
«Cavura daa bá ja Zakǝbi dwi tiinǝ bam,
sɪ ba yum taa vula.

²³Ba na nii ba nai ba biǝ bam na daga
te ba titari ni,
yi ba yi balv amv mu na kwe a pa-ba tɪn,
ba laan wó zuli amv yiri dum.

Baá taa nɪgti amv wulv na yi Zakǝbi dwi
tiinǝ Wu-porjo Tu wum tɪn.
Ba maa wó da ku ŋwaani ba taa kwari amv
wulv na yi Yisrayeli tiinǝ We dum tɪn.

²⁴Balv na cǝgti ba wubɪŋa ni tɪn laan
maa wó na yi-purv.
Balv di na soe pumpona tɪn wó se sɪ
ba jonji zaasum.»

Ba yi ki ba tuna Ezipi wuni

30 Baŋa-We na tagi kulv tɪn mu tuntu:
«Leerv wu abam baŋa ni
di á na yi yi-de-nyina tɪn.
Wubɪŋa yalv abam na jɪgti á ma á tɪŋi
tɪn dai amv wubɪŋa.
Abam ta maa ve á ki ni-mǝrǝ di tɪni didonnǝ,
yi amv wu pe cwǝŋǝ sɪ á ki kuntu.
Á kikiǝ yam kuntu maa pai á yǝrri á ki lwarum
á danɪ da-baŋa ni.

²Abam duri á vu Ezipi tɪv ni mu
yi á maŋi á wu bwe-ni sɪ á lwarɪ a wubɪŋa.

Abam ya tɪni ni Ezipi tɪv pa-farv wum
wó taa jɪgti abam
o kwǝlǝ o woro wuni mu.

³Ama, Farǝn sǝgim jǝgǝ kam lagɪ ka pipiri
ka ji cavura mu ka pa abam.

Ku daari sɪ Ezipi woro kum pipiri ku ji
wu-cǝgǝ ku pa abam.

⁴Á didǝera badonnǝ maŋi ba wu Suan ni,

yi á tɪŋi badonnǝ sɪ ba vu ba yi Hanesi.

⁵Di ku di, cavura mu lagɪ ya di Zuda
tiinǝ bam maama,
di ba na kwe ba tuna ba danɪ ti-kafe baŋa ni tɪn.
Tu kum kuntu ba jɪgti zǝnǝ sɪ ku pa-ba.
Goonǝ di cavura yirani mu
ku lagɪ ku pa ba na.»

⁶We kwǝrǝ mu tuntu sɪ ku tǝgti vara balv na wu jagwiǝ
seeni kagva kam wuni tɪn:

Tɪga kam kuntu sunɪ ka cana yi daanum
zanzan wura.

Nywǝǝnu maa wu je sum maama ni,
ku wǝli di bisankwi didaani kape.
Di ku di, didǝera kwe ba jɪjɪgɪrv mu
ba danɪ bunǝ di yogondǝ baŋa ni ba tǝgti da
sɪ ba ja ba vu ba pa tɪv kum kuntu nǝǝna.
Ku maa yi tɪv kulv na ba jɪgti nyǝrri
ku pa-ba tɪn mu.

⁷Ezipi tɪv bá wani abam ku wǝli di funfun di.
Kuntu ŋwaani mu amv kwe bǝsǝm a pa-ku,
sɪ ba taa bǝi ba wɪ: «Rahabi na je cɪmm tɪn.»

Nǝǝna balv na nuŋi We kwaga ni tɪn taani

⁸Purɪni wǝǝnu tuntu maama
ni tɪji ni pa nǝǝna bam.
Ki-ti tǝnǝ wuni sɪ ti taa tigi da jwa seeni ŋwaani,
sɪ ku taa yi maana ku pa-ba maŋa maama.

⁹Ba yǝrri ba yi zwabani-nyina mu,
yi ba soe vwan titɪŋa.
Ba maa wu se kwǝiǝ yalv Baŋa-We na pe-ba tɪn.

¹⁰Ba maa te di sampwǝri sum ba wɪ:
«Daa yi taá nii á nai vura!»
Ba ta maa te di We niŋorǝnǝ bam ba wɪ:
«Daa yi ta-na cɪga á bri dɪbam!

Nan ta-na wǝǝnu tɪlv na ywǝnǝ pugǝ ni tɪn,
sɪ á ma á gani dɪbam.

¹¹Ywǝri-na cwǝŋǝ kam wuni,
sɪ á daa yi ci dí yigǝ.

Á yi taa ŋǝrri Yisrayeli dwi dum Wu-porjo
Tu wum taani
á bri dɪbam.»

¹²Kuntu ŋwaani, Yisrayeli dwi dum Wu-porjo Tu wum
nan tagi tuntu:

«Abam sunɪ á vin amv kwǝrǝ kantv mu,
yi á daari á se vuvugǝ titɪŋa
sɪ á taá ma á gani nǝǝna.

Á na tǝgti kikiǝ yam kuntu donɪ tɪn ŋwaani,
¹³á wó yǝrri á tɪv di á bura mu.

Abam wó tɪv tɪga ni ni kǝbrǝ na dwara

yí ka jigtí luluə ka ytra ní tun mu.
Kəbrə kam lagí ka da ka tu mu buri
buri bídwí baŋa ní.

¹⁴ Abam ta lagí á tu á cícvgtí
ní kambíə kalv ba na fəri tuga ní
pa ka jí kacwí mugə-mugə yíraní tun mu.
Kacuə daa bá daari
sí ba waní min-calí ba kwe ba kí ka wóní,
naa sí ba daní na ba kí kórv wóní.»

¹⁵ Yuutu Baŋa-Wé dím na yí Yístrayelí dwi dím
Wu-poŋo Tu tun na tagí te tun mu tintu:

«Abam ya na ləri á wubŋa
pa á joori amv te,
á yaá na á vrúm, yí á ta sín.
Á ya na yí cimm mu,
yí á daari á salí amv yíra ní,
á yaá na á dam dím.

Abam nan ba se sí á kí kuntu.

¹⁶ Abam nan buŋí á títi ní mu á wí:
«Díbam wó kwe dí siseŋ-nóna
dí duri dí duna yigə ní sí dí lu!»
Cíga tın, á wó suní á duri sí á lu!
Á ta te mu wí: «Dí siseŋ-nóna bam wara,
dí wó dí-sí mu dí lu.»

Cíga tın, á duna bam nan wara ba dwe abam.

¹⁷ Á duna bam wóní nónv dídvá na
bagí tiguri-kaasa,
á nóna mrv mu wó duri ba daari-o.
Kv laan na yí á duna bam banu,
ba yí sí ba fugí abam maama sí á duri á daari-ba.
Sí kv kweeli tın, á wó duri á daari á nóna finfun.
Baá taa yí ba yíra,
ní daa na zigtí gəli-gəli
ka zəŋí drapoo píu yuu ní te tın.»

Baŋa-Wé wó duri Dł nóna yibwəné

¹⁸ Kv nan na yí te tın,
Baŋa-Wé ta lagí sí Dł kí abam yu-yoŋo mu.
Dł ma yórv Dł tí Dł yigə sí Dł duri abam yibwəné.
Bəŋwaaní, Baŋa-Wé yəni Dł buri cíga bura mu.
Balv na kí ba tuna dí Dł tın tíni ba jigtí yu-yoŋo.

¹⁹ Nóna daa wó taa zórv Síyón ní. Abam daa yí taá
keeri-na Zeruzalem tıv ní. Baŋa-Wé wó duri á ŋwaŋa
ní á na keeri á loori-Dł. Dł na yórv Dł ní á kərə kam,
Dł wó ləri abam loro. ²⁰ Baŋa-Wé suní Dł kwe yaara
dí cam mu Dł pa abam, sí tí jí á ní-wódiu, dí á na sí á
nyó. Wól v na jigtí Wé zaasım dım o zaası abam tın daa
bá səgi o títi. Á yíə wó yórv ya na-o. ²¹ Abam na ywəri
cwəŋə yí á vu jazım seení, naa jagwíə seení dí, á wó
ní kwərə na zigtí á kwaga ní ka ŋóv ní abam ka wí:
«Cwəŋə kam mu tintu á yigə ní. Ve-na ka wóní.» ²² Kv

na yí á jwəné yalv ba na kwe səbu-poŋo dí səbu-sıŋa
ba gəgrí-ya tın, abam laan maa wó taa ní-ya ní ya
yí weeru mu á yigə ní. Á wó dólí-ya á yagí, ní á na kí
te dí wo-zóna tın mu, yí á ta dí-ya ní: «Lagí-na je dí
yigə ní.»

²³ Abam na dugí á wo-dwə, Baŋa-Wé wó pa dv-ŋwí
ní sí á wódiiru kí lanyíraní, sí á zagí wódiiru zanzan.
Maŋa kam kuntu na yíə, á vara dí wó na pwələ
yala-yala sí ba taa dí ga-zuru da. ²⁴ Na-bé dí büné sílv
na tıŋí á karí sím ní tın títi wó taa dí muna yalv ba na
caari mún-swaanv tım lanyíraní ba yagí ba daari-ya
tın mu. ²⁵ Maŋa kam kuntu ní á wó yórv á dí á duna
sí ba dalım je sím vaari sí tv tıga ní. Na maa wó taa
burə pweeru dí zwənu maama yuu ní ba duri ba tu
tuga ní bari-bari. ²⁶ Cana kam wó pírv pa ka pooni dí
wía pooni taa mai daanı. Wapuli dım dí wó tíni ka
nyí ka wəli da kuni burpə, ní da yarpe pooni na lagí
dí kí daanı te tın. Kuntu maama wó kí ní Baŋa-Wé na
tu Dł tıŋí Dł nóna kwi sílv na bwəri tın, yí Dł daari
Dł pa ba fufwələ yam fəgtí tí kwe.

²⁷ Nii-na! Baŋa-Wé zigtí yigə yigə mu Dł buní,
yí Dł yírv dım paari-zulə ní kv nai jaja.

Dł wó tíni kv fulí mu yí nyva zaŋa guli-guli.

Ban-lım taanı dílv na nuŋí Dł ní ní tın

yí ní mín-vúgv na dí wənu bugi-bugi te tın mu.

²⁸ Dł na sín Dł mómwa víu,

kv nyí dí na-fara na fufugi

ba dí ba maŋí nónv ban seení tın mu.

Dł maa jigtí dwi-ge tíinə bam Dł cəga

ní Dł zə-ba yól v ní mu te.

Dł ta maa kí-ba ní Dł na kwe gara Dł kí ba níə ní,
sí Dł pa ba ywəri ba cwəŋə wóní te tın mu.

²⁹ Wé nóna bam, abam nan wó dí ywəni, ní á
na yəni á dí candíə á ma á zúlí Wé yí á leeni le
títu ní te tın. Á wó kí wópolo sí kv nuŋí á bícara
ní, ní á na magí kəgə á díni Baŋa-Wé píu kım tın
mu, sí á vu á zúlí wól v na yí Yístrayelí tíinə píu tın,
yí nóna wuí wí ba tógtí á yigə ba veə. ³⁰ Baŋa-Wé
maa wó bagí dí kwər-dí, pa nóna lwarí Dł na jigtí
núnwaŋa dí dam te tın. Dł ta wó twí Dł jíŋa sí Dł
waari nóna Dł ban-lım dım ŋwaaní. Dł maa wó
fugi-ba dí mín-vúgv na dí bugi-bugi tın, dí vu-fərv, dí
dva bagım, dí dv-kambana. ³¹ Baŋa-Wé kwərə na zaŋí
kuntu, fúv ní wó tíni dí ja Asiiri tíinə bam. Dł lagí Dł
kwe da-ləŋə mu Dł magí-ba Dł dí tıga ní. ³² Kv na wó
kí te tın, Baŋa-Wé wó taa tíni Dł dólí-ba ja-guli-zana
mu sí Dł kí jara dí ba. Dł na kwe Dł da-ləŋə kım sí
Dł ma Dł waari-ba maŋa dí maŋa, nóna wó taa wól
sınyə yí ba tai kwaanv wópolo ŋwaaní. ³³ Bəŋwaaní,
Baŋa-Wé nan maŋí Dł kwe jəgə ba na wó zwe twa
da tın. Ba tí yigə sí ba zwe Asiiri tıv pe wól v na
tıgtí tın yíra dáanı. Mím je sím kuntu luunə, yí sí ta
yalma dí. Ba ma tíŋí de zanzan ba kí da sí mím taa dí

biləm-biləm. Baŋa-We nan na sin Dl mómwa viú, ku nyi di ciribi mu nyuni yi ku duri ni bugə tun. Ku laan maa wó taa jig-o ku di bugi-bugi!

Leeru wó yi balu na salú Ezipi yura ni tun

31 Leeru wó yi balu na kaagi ba ve Ezipi tu si ba beeri zənə,
yi ba daari ba tugí siseŋ-nóona baŋa ni tun.
Bantu tuna daŋi ba sise-tərikooru baŋa ni mu ti na daga tun ŋwaani.
Ba tuna ta daŋi ba sise diinə baŋa ni,
ba na jigí baari tun ŋwaani.
Ba yigə nan təri Yisurayeli dwi dum Wu-porŋo Tu wum wóni.
Ba ba loori Baŋa-We si Dl zəni-ba.
²Baŋa-We nan jigí swan!
Dl wat Dl pat leeru yi nóona.
Dl maa ba joori Dl ni dum kwaga ni.
Ku na yi nóona balu dwi maama na tɔŋi lwarim tun,
ku wəli di balu na zigí ba kwaga ni tun,
Dl lagí Dl zaŋi ba baŋa ni mu Dl waari-ba.
³Ezipi tiinə bam nan yi nabiinə mu si ba dai We.
Ba siseŋ-nóona maa jigí yi-daa,
si si dai jwəru tɔlɔ tɔni na wari di ja tun.
Baŋa-We nan na twi Dl juŋa si Dl waari-ba,
tu kulɔ nóona ya na jigí dam tun wó tri ba tu tɔga ni mu.
Balu di na beeri zənə ba tee ni tun di maa wó tu,
pa ba maama laan tɔgi daani ba je.
⁴Baŋa-We di ma ta tuntu di amu Dl wɔ:
«Amu Baŋa-We wó ki ni nyorŋo mu suurə,
naa nyorŋ-pwala na ne nwanɔ yi ka ŋuuni te tun.
Nayiri-kɔgɔ na gilimi daani si ba zəli-ku yi ba kaasi te maama di,
ku bá fɔm.
Ba sɔɔ kum bá pa ku yura taa sai.
Paŋwa Tu Baŋa-We di wó fɔuri Dl cu kuntu doŋ mu,
si Dl ki najara Siyɔn piu kum yuu ni.
⁵Ku nyi di zuŋə na lwarɔ ka vwana ka cicara baŋaa ni tite tun mu,
kuntu mu Paŋwa Tu Baŋa-We di lagí Dl taa kwəli Zeruzalem.
Dl wó ci tu kum si cam yi yi-ku,
yi Dl daari Dl jorŋi-ku Dl yagi,
Dl maa wó tɔgi ku baŋa ni Dl ke si Dl vri ku nóona bam Dl yagi.»

⁶Yisurayeli tiinə bam, pipiri-na á joori Baŋa-We te, di á ya na yɔɔri á kwe a kwaga á ya-Dl te di. ⁷Maŋa kam kuntu na yiə, abam didva didva wó vun jwənə yalu á na cɔgi á ma á tuti juan á kwe səbu-porŋo di səbu-siŋa á ki-ya tun.

⁸«Asiiri tiinə bam wó ti najara wóni.

Ku nan dai nabiinə su-lwaanu mu lagí ti gu-ba.

Ku yi We su-lɔŋɔ kum mu lagí ku gu-ba.

Ba jar-kərə bam wó kwaani si ba duri ba lu.

Wulu na wani-ba tun wó fun ba nɔn-dɔnnu tum

o di titɔŋ-cɛera wóni.

⁹Baá duri ba daari ba dam je sim,

fɔni na jaani-ba tun ŋwaani.

Ba didɛera bam na ne jara-kəm drapoo

na zəŋi wɛɛni tun,

ba wubɔŋa wó vugimi mu yi fɔni zu-ba.»

Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

Dl maa yi dilu na tarigi mim Siyɔn piu yuu ni,

yi Dl dwe mini-fɔrɔ Zeruzalem tu kum wóni tun.

Paari dilu na wó tɔgi ciga tun

32 Nii-na! Pɛ wɔdoŋ wó ba o di o paari di ciga. Tu kum didɛera di wó taa buri ciga bura ba pa nóona.

²Ba didva didva wó taa yi dalum je,
ni woro mu kwəli nóona si vu-fɔrɔ yi ja-ba.

Baá taa nyi di bu-tula mu kagva yuu ni di piu kulɔ woro na jorŋi nóona si wia yi di-ba tun.

³Balu na nii ba nai tun maa wó taa nai jaja.

Balu zwa di na ni tun wó taa fɔgi ba cəgə.

⁴Nóona balu na ba buŋi yi ba ŋɔɔni tun bubuŋa wó puri si ba ta ma ba ni wəɛnu kuri.

Balu di na ŋɔɔni ba bibəgi tun wó taa ŋɔɔni jasi.

⁵Nóona daa bá taa te joro ni: o yi nóonu wulu na maŋi di zulə tun.

Ba bá ta te didaani balu na tusi ba donnə tun ni: Abam yi nóona balu na jigí kuri tun mu.

⁶Bɛŋwaani, joro ŋɔɔni ku jwərim mu.

O wubɔŋa di maa jeeli lwarim kikiə yirani.

O ba lagí si o taa tɔgi We cwəŋə,

yi o ni-taani nyi di o twi Baŋa-We mu.

O maa yagi balu kana na jigí-ba tun si ka ni-ba.

Ku ta na yi na-nyɔm na jigí balu tun,
o pat di cɛ-ba mu.

⁷Nóonu wulu na tusi o donnə tun kikiə yɔɔri ya yi pu-siŋa yirani mu.

O yəni o je o buŋi lwarim mu,

sɪ o ma vwan o cɔgi nabwənə,
dɪ ba na maŋɪ ba beeri sɪ ba na ba cɪga dɪ.

⁸ Kɔ nan na yɪ nɔn-yɪrɔ, o bɔŋɪ wɔbɔŋ-ŋɔna mu.
O maa yənɪ o zɪgɪ o tɪtɔŋ-ŋɔna yam kwaga nɪ.

Zeruzalem tuw kaana bam taani

⁹ Kaana bam na je dɪ zurim falalala tun,
zaŋɪ-na sɪ á cɔgi a taani dɪm!

Tɔw kum bukwa na ba liə tun,
cɔgi-na amɔ na lagɪ a ta kulɔ tun!

¹⁰ Zɪm mu kulɔkulɔ ba daani abam.

Nan lwarɪ-na nɪ:

bɪnɪ kɔ maɪ tɪntɔ tun abam wó fɔm,
yɪ á yɪra taa sai.

Bɛŋwaani, á tweeru tum bá le biə.

Wɔdiiru bá kɪ sɪ á zagɪ á ja á zɔ digə.

¹¹ Abam kaana balɔ ya na paɪ

á zɔvɪ dɪ yazurə mu tun,

sɪ á yɪra taa sai.

Bukwa balɔ na ba liə tun,

kwari-na fɔvɪnɪ.

Lɔɔrɪ-na á gwaaru tum,

sɪ á daari á ləri á vɔ gwar-zɪnzwara á te sum nɪ.

¹² Daŋɪ-na á jɪan á nyɔɔna nɪ wɔ-cɔgɔ ŋwaani

dɪ á kart sum na cɔgi

yɪ á vɪnyə tweeru ba ləri biə tun ŋwaani.

¹³ Nan keeri-na amɔ nɔɔna tɪga kam ŋwaani,

sabari yɪranɪ laan na jɪgɪ-ka.

Ywəni deen mu wɔ tuw kum je maama nɪ,

yɪ nɔɔna caka kɔ sam dɪm wɔnɪ.

Laan nan taá keerə tuw kum ŋwaani.

¹⁴ Nɔɔna wó duri ba daari pɛ sɔ-fɔrɔ kum.

Tɔw kum kɔntɔ ya na su dɪ sɔɔ tun,

nɔɔn-nɔɔnɔ daa bá taa zɔvɪ kɔ wɔnɪ.

Kɔ dam je sum dɪ mɛ ba na zɪgɪ da ba

yɪrɪ-kɔ tun maama cɔgi.

Kagua wɔv bɪnɛ dɪ vara yɪranɪ laan mu

jeeri da ba dɪ gaa.

¹⁵ Kɔv taa yɪ kɔntɔ mu sɪ Wɛ laan pa Dɪ

Joro nuŋɪ weyuu nɪ

kɔ ba dɪ baŋa.

Maŋa kam kɔntɔ nɪ, kagua kam wó jɪ tɪ-ywəŋə,

yɪ tɪ-ywəŋə kam dɪ laan jɪ kagua mɛ

na li dɪ tweeru tun.

¹⁶ Je maama nɪ nɔɔna wó taa tɔgɪ cɪga kikiə,

kagua yuu dɪ tɪ-ywəŋə nɪ dɪ.

¹⁷ Ba nɔn-ŋɔnnɪ kikiə wó pa zurim mu taa wura.

Ba ta wó taa je dɪ yazurə maŋa maama

ba cɪga tɪtɔŋa yam ŋwaani.

¹⁸ Amɔ nɔɔna bam wó taa zɔvɪ je sɪlɔ nɪ

yazurə na wura tun mu.

Daanum dɪ liə bá yɪ-ba ba sam dɪm wɔnɪ.

¹⁹ Du-kambana na maŋɪ ya cɔgi kagua kam,
yɪ tuw kum maama ba tɪga te maama dɪ,

²⁰ abam ta wó taa jɪgɪ yu-yoŋo.

Á wó vu á du á wo-dwə bu-tɔla maama nɪ nɪ.

Á ta wó yagɪ á naani dɪ á bɪnɛ sum,

sɪ dɪ taa kaagi dɪ beeri yɔɔ dɪ dɪ gaa.

Lɛɛrɔ dɪ zənə taani

33 Lɛɛrɔ lagɪ tɪ yɪ abam balɔ na kaagi á
cɔgi amɔ nɔɔna bam tun mu.

Nɔɔn-nɔɔnɔ ta wɔ cɔgi abam!

Lɛɛrɔ wó yɪ abam dɪ á na baari nɔɔna kwaga nɪ tun.

Nɔɔn-nɔɔnɔ ya ta wɔ baari abam kwaga!

Abam nan na cɔgi tɪntɔ dɪdonnə á ti,

mu ba laan wó cɔgi abam dɪ.

Abam bɪbara kam na ti maŋa kalɔ nɪ tun

mu ba laan lagɪ ba baari á dɪ kwaga.

² Dɪ Tu Baŋa-Wɛ, pa n zaani dɪm ba dɪ baŋa,

sɪ dɪ tɪna wɔ nmu wɔnɪ mu.

Zɪzɪŋa maama nɪ pa dɪbam dam.

Ta pa dɪ na vrum cam maŋa nɪ.

³ Nmu na pɛ tiguri-kaasa zaŋɪ,

tɪntɔ maama nɔɔna wó duri mu sɪ ba lu.

N ma n na zaŋɪ weeni,

dwi-ge tiinə wó jagɪ sai mu.

⁴ Dɪ dɔna bam,

nɪ kayɪrɪ na yənɪ sɪ dɔlimi kara sɪ ja tɪga te tun,

kɔntɔ mu nɔɔna wó pɛ á jɪjɪgɪrɔ ba ja viiri,

sɪ kulɔkulɔ daa yɪ daari.

⁵ Baŋa-Wɛ yɪrɪ dɪm mu zaŋɪ weeni.

Dɪ maa zɔvɪ weyuu kum baŋa je sum nɪ.

Dɪ nan wó pa Siyɔn tiinə bam taa tɔgɪ cɪga

dɪ nɔn-ŋɔnnɪ kikiə yɪranɪ.

⁶ Woŋo kulɔ maama na kɪ abam,

Baŋa-Wɛ mu wó zɪgɪ á kwaga nɪ dɪ dam.

Dɪ ta wó vɪrɪ abam cam wɔnɪ Dɪ yagɪ,

sɪ á taá tiini á jɪgɪ swan dɪ yəno lanyɪranɪ.

Balɔ na kwari Baŋa-Wɛ tun,

wo-laaru tɪntɔ mu wó taa yɪ ba lunni wənu.

⁷ Nii-na! Dɪ nɔn-babe sum tɪtɪ coosi

dɪ tuw kum cwe sum yuu nɪ mu.

Dɪ na tɔŋɪ balɔ sɪ ba kwe wənu tun

dɪ keeri mu dɪ wɔ-cɔgɔ.

⁸ Nɔɔna duri ba daari cwə-fari sum mu.

Cwə-vələ daa ba tɔgɪ pumpala yam nɪ ba veə.

Nɔɔnɔ na kɪ ni-mɔrɔ dɪ o doŋ,

oó cɔgi-dɪ mu.

Ba ta gooni balɔ na paɪ maana taani

dim baŋa nɪ mu.

Ba daa maa ba nıgi nǝǝn-nǝǝnu dı.
⁹Tıga kam maama kugi mu yi ka ta luri.
 Liban tweeru tum dı kwaarı mu
 yi cavura di tu kum.
 Sarǝn ti-ywǝǝ kam dı jigi kagua mu.
 Basan dı Karmelı je sum tweeru vǝǝru ma siiri.

¹⁰Baǝa-We na tagı te tun mu tuntu:
 «Maǝa laan nan yi sı a zaǝı a tıǝı.
 Ku yi sı a pa a yırı dum zaǝı wǝǝnı,
 sı a joǝı zulǝ nǝǝna tee nı.
¹¹Abam na jaanı swannu pugǝ,
 ga-kurrı mu wó ji bu wulu á na wó lu tun.
 Mumwa viu kulǝ á na sin á yagi tun
 maa wó ji mim dı zwe abam.
¹²Kú pa á tu tiinǝ bam zwe kulǝ mu,
 nı sabarı na zwe yi sı ji tintwarım te tun.
¹³Abam balu tuntu na wu yigǝ yigǝ tun,
 lwarı-na tıtıǝ-kamunnu tılu amu na kı tun.
 Abam balu dı na bwǝlǝ tun,
 taá ye-na nu: a dam dum daga zanzan!»

¹⁴Lwarım-kǝrǝ balu na wu Siyǝn nı tun
 wura ba tu dı fıvıntı mu.
 Balu na vın We cwǝǝ tǝgım tun yıra
 maa sı pǝm-pǝm,
 yi ba te ba wı:
 «Dıbam wuntu wǝǝ mu wó wantı o taa zıvırı
 jǝǝ kalı mim na wura dı dı dı cǝǝı tun?
 Wǝǝ mu wó wantı o zıǝı
 mim dılu na bá dwe maǝa dı maǝa tun yigǝ nı?»

¹⁵Ku nan yi wulu na tǝǝı cwǝ-laa
 yi o yǝǝı o te cıga tun mu.
 Ku tu ba se sı o pini nǝǝna sı o ma o duni,
 yi o ba se o joǝı wǝǝnu vwa-tıtıǝ baǝa nı.
 O ba gwaanı dı balu na kı bana sı ba gu nǝǝna tun.
 O nan brı o ba se sı o tıǝı lwarım.
¹⁶Nǝǝnu na yi kuntu donı,
 kuntu tu je mu yi liǝ ba jıǝ-o.
 Ku nyı dı o dalı piı mu.
 Maǝa maama wuntu, wuntu ba gatı o ni-wıdıu,
 na-nyǝm dı nan bá ja-o.

¹⁷Abam wó nii á na pǝ wım na je dı paarı-zulǝ,
 yi o paarı laǝa kam jagı ka yi je maama.
¹⁸Á laan ma á wó bıǝı wǝǝnu tılu ya na
 pǝ abam fıvıntı tun wıbıǝa
 sı á ta wı: «Dıdǝera yigǝ tu wım be?
 Wulu na fıı o joǝı lampoo dí tee nı tun
 wu yǝn nı mu?
 Dıdǝeru wulu na zıǝı o yırı tu kım tun dı be?»

¹⁹Abam nan daa bá na kamun-nyına bam
 kuntu maǝa dı maǝa.

Ba yi balu taanı na yi dı yıra yi á ba
 ni dı kuri tun mu.
 Ba na ǝǝnı te tun nyı dı ba bıbǝǝı mu.

²⁰Nii-na Siyǝn tu kım!
 Ku yi me dí na dı dí candı sum da tun mu.
 Abam na nii á na Zeruzalem tu kım,
 á wó na wı ku zıǝı cǝrı mu,
 nı vwe dılu na ba bıbıǝı tun.
 Ba bá wantı ba gǝ vwe dum kuntu paara.
 Dı yıra ǝıntı dı nan bá kǝ sı dı cǝǝı.
²¹Dáanı mu Baǝa-We laan wó taa yi dí Dam Tu.
 Bu-tıltı kamunǝ dı nabarı wó taa duri sı kea
 je sum kuntu nı mu.
 Pwǝlǝ nan bá taa wura sı dí dına bam
 ja ba nabwǝeru
 ba ba dáanı ba ye ba ke.
 Nabor-kamunnu bá wantı tı tǝǝı da tı ke.
²²Beǝwaanı, Baǝa-We mu wó joǝı dıbam Dı yagi.
 Dı yi dılu na bırtı dıbam bıra tun mu.
 Dı maa paı dıbam Dı niǝ yam sı dí taa tǝga.
 Dıntı mu yi dí pǝ.
²³Ku na yi abam naboro kım,
 ku garyı ǝıntı sum daa wu vǝǝı dıǝ-dıǝı,
 yi ku tıtarı bǝǝı kam daa ba zıǝı dǝki.
 Kuntu tun, viı daa wartı ku yigi garyı dum
 sı naboro kım taa ye na ku veǝ.
 Abam nan wó ba á vrı á dına bam jıǝıǝı
 á cǝ á pa daanı.
 Gwaarı dı wó na ba pıpwara,
 jıǝıǝı tum na wó taa daga zanzan tun ǝwaanı.
²⁴Nǝǝn-nǝǝnu daa bá taa zıvırı Siyǝn tu nı
 sı ku tu ta wı: «A ba jıǝı yazurǝ mu.»
 Balu na zıvırı da tun,
 We wó kwe ba lwarım Dı yagi Dı cǝ-ba.

Lugı baǝa dıwı tiinǝ taanı

34 Abam dıwı-ǝe tiinǝ, fıfı-na á twe sı á cǝǝı.
 Nǝǝna na wu je maama tun pırtı-na á zwa.
 Tıga kam baǝa maama
 dı balu na zıvırı ka wuntu tun maǝı sı ba cǝǝı,
 ku wǝlı dı lugı baǝa wǝǝnu dıwı maama.
²Baǝa-We banı zaǝı dı dıwı-ǝe tiinǝ
 bam maama mu.
 Dı wıw ma fılı dı ba jar-kǝrǝ bam.
 Dı yǝǝı Dı pǝǝı-ba Dı zıǝı dáa nı sı
 ba na cǝǝı mu.
 Dı maa wó pa ba dına gu-ba ba tı.
³Ba maa wó kwe ba twa bam ba dıltı ba yagi,
 sı ba yıra yam lwǝm zaǝı tagı-tagı.
 Ba jana dı maa wó faarı pweeru je sum maama.
⁴Weyuu calıwı sum maama wó je,

yi ba pri weyuu kum tuti ni ba na pri sara te tun.
Calicwi sum maama wó taa tui tuga ni mu,
ni Vinyə tiu vɔɔru naa kapuru vɔɔru na kwaari
yi ti siiri ti tui tuga ni te tun.

⁵Baŋa-We maa wi:

«A su-lɔŋɔ kum maŋi ku tɔŋi ku fra
ku su weyuu ni.
Nii-na! A laan wó kwe-ku a ma a waari
Edɔm tiinə bam mu.
Bantu yi balu a na pɔɔri a zigi dáa ni
si ba yɔɔri ba na cɔgum tun mu.»

⁶Baŋa-We su-lɔŋɔ kum maama yɔɔri ku
yi jana yirani mu.

Vara lara di maa taagi ku maama.
Ku nyi di peeni di bunni jana,
ku wəli di pi-bali tapwal-biə bam lara
mu taagi-ku.

Beŋwaani, Baŋa-We lagi Dl ki kaanum
mu Botisera tw ni.

Dl maa wó gu nɔɔna zanzan Edɔm laŋa kam ni.

⁷Ba didera bam wó yɔɔri ba ti,
di ba na nyi di na-bali silu na wart si ja tun mu.
Ba nɔn-babe sum na dana ni nabe te tun
di wó tɔgi ba ti.

Ba jana mu wó bugi ba tuga kam maama.
Ba yira lara di maa wó ji pupɔnɔ ka pɔɔnti-ka.

⁸Beŋwaani, Baŋa-We li de mu
si Dl ba Dl zəni Siyɔn tiinə bam.

Buni dum kuntu wuni Dl lagi Dl yiri jini
ba duna bam baŋa ni mu.

⁹Edɔm bu-toli sum wó ji kutaali mu.
Ba tu kasulu di maa wó ji ciribi.

Mim maa wó ja ba tuga kam maama,
ni mim na jigi kutaali di di te tun.

¹⁰Wia di tuti maama wuni, tu kum mim bá dwe.
Di nyua kam di wó taa zanɔ weeni mu wuu.

Ba tuga kam wó taa tigi yɔɔ yirani mu,
tu kum wó taa wu wu-cɔgɔ wuni mu
zamaanɔ di zamaanɔ maama.

Nɔɔn-nɔɔnu daa bá tɔgi ba tuga kam ni o ke.

¹¹Kunkwəeru, di bacangaaru, di vara dwi dwi
mu wó taa te je sum kuntu.

Baŋa-We lagi Dl twi Dl juja Edɔm tuga
kam baŋa ni,
si Dl maŋi-ka yi Dl daari Dl jeeli ka cɔgum dum.

Dl maa wó pa tuga kam taa tigi yɔɔ yirani.

¹²Edɔm tu yigə tiinə bam daa bá na pe
si ku tu taa nii ku baŋa ni.

Ba nakwa bam maama wó je mu.

¹³Sabari mu wó jɔŋi ba sɔ-fwaaru tum.
Bumbwaanu di ga-balwaaru di maa wó cəŋi
ba dam je sum maama.

Tu kum laan maa wó taa yi me
ga-kakuri di kunkwəeru na zuri tun.

¹⁴Ga-digəbiə di wiirə mu wó taa tɔgi daani
ba beeri wudiiru.

Twaru maa wó taa kaagi da ti keerə,
yi titu wo-kuru laan taa tigi di-dwəenu
tum gugwəeru wuni.

¹⁵Ku yi dáani mu bisankwia di wó ki ka pogo da,
yi ka di ka cicara da.

Ka cicara yam maa wó lwe
si ka taa jigi ka biə ka nii da.

Ku nan ta yi dáani mu,
duurə bam di wó kikili daani.

¹⁶Á nan kwe-na Baŋa-We tɔnɔ si á karimi á nii!
Ku kulukulu ba lagi ku ko.

Kulu maama na tagi tun, ku lagi ku ki mu.

Beŋwaani, Baŋa-We mu pe ni dum kuntu,
yi Dintu Joro kum mu lagi ku la-ti
ku ja jeeri daani.

¹⁷Baŋa-We mu pɔɔri tuga kam Dl pa-ti.

Dl ma maŋi je silu ti maama na wó taa zuri tun.
Ku nan na zigi dwi didwi ni si ku yi dwi didonɔ tun,
ti wó leeri ti taa zuri daani mu maŋa maama.

We nɔɔna bam wó di ywəəni

35 Wupolo wó yi kagua je sum me na na tərə tun.
Ti-kura kam wó di ywəəni,
ga-punnu na wó kwi ti nuŋi da di
zurim tun ŋwaani.

²Je sum kuntu wó tiini si ki punnu zanzan,
pa si taa caka di wupolo.

Tiga kam wó ki lam,
ni Liban pweeru tum na yi te tun.

Ka nunwaŋa di wó nuŋi jaja,
ni Karmeli di Sarɔn je sum na yi te tun mu.

Nɔɔna laan maa wó na Baŋa-We paari-zulə yam,
di Dl kajaani dum na yi te tun.

³Nan joori-na á pa si jian yalu ya na bwəni tun,
joori ya na dam,
si á daari á pa si nadoonə yalu ya na sai tun
joori ya taa jigi dam.

⁴Á ta di balu bicara ya na magi tun ni:
«Ja-na baari si á yi taá funa.

Si á Tu We dum lagi Dl ba
si Dl bri Dl ban-zɔŋɔ mu,
yi Dl daari Dl mɔ jum á duna baŋa ni.
Dl nan wó ki kuntu mu si Dl vri abam Dl yagi.»

⁵Lilwə yiə laan maa wó puri
yi zwa-kwaru di zwa yam puri.

⁶Gwaaru di wó faŋi weeni,
ni wəŋə donɔ tun,

yi mumaaru dindǝlimi di wó taa wai
 di ƚǝǝni puri-puri.
 Na di wó taa buri ba bugi kagua yuu,
 yi nabari di taa wu ti-kura kam ni si durǝ.
⁷ Kasulu kulu wia kam ya na yǝǝri ka
 jigi ka magi tun
 laan wó ji bugǝ mu kv taa tige.
 Ti-kura kam ni, buli-yiǝ wó taa tai
 ya nuƚi je maama ni.
 Je silu maama ga-kakuri ya na tigi da tun,
 ga-zuru, di nancan-gullu, di sange mu
 laan wó taa wura.

⁸ Cwǝǝ wó pǝni si nǝǝna taa tǝgi da ba veǝ.
 Baá taa bǝ-ka ni: «Cwǝ-ƚuƚa» mu.
 Balu na jigi digiru We cullu tum seeni tun
 bá want ba tǝgi ka wuni.
 Beƚwaani, balu na tǝgi We cwǝǝ tun
 yirani mu ve ka wuni.
 Jwǝǝru bá na cwǝǝ si ba beeri ka wuni.
⁹ Nywǝǝnu bá taa wu cwǝǝ kam kuntu ni.
 Ga-vara balu na jaani nǝǝna tun di bá tǝgi da.
 Tuntu maama maƚi ti bá twe da.
 We na vri balu Dl ja nuƚi cam wuni tun
 mu wó tǝgi da ba taa veǝ.
¹⁰ Baƚa-We na jǝƚi balu Dl yagi tun
 wó tǝgi da ba joori sǝƚ.
 Ba maa wó joori ba zu Siyǝn tuw kum wu
 yi ba leeni di wupolo.
 Ywǝǝni dilu na ba ti tun mu wó taa yi ba nyum.
 Ba wupolo kum wó tiini kv gaali,
 yi ba wu-cǝǝ di ba kǝrǝ kam wó je.

Asiiri tuw pe ki jara di Zuda tiinǝ

2 Pwa 18:13-27; 2 Wǝǝnu Kibari tǝnǝ 32:1-19

36 Pe Ezekiasu paaru dim bina fugǝ-yana buni
 dum wuni mu Asiiri tuw pe Senakeribi tu o li
 Zuda ti-kamunnu tulv na lǝgi lanyirani, yi ti ta fǝgi ti
 pi tun maama di najara. O ma wani-ba o di. ² Asiiri pe
 wum ma tǝƚi o didǝera bam yigǝ tu si o zigi Lakisi ni o
 nuƚi di jar-kǝrǝ kǝǝ zanzan o vu Zeruzalem o gwaru
 Ezekiasu. Didǝeru wum ma vu o zigi na-fira kalu na
 zuri baƚa seeni bugǝ kum tun ni ni, si kv maƚi di
 cwǝǝ kam me ba na sǝ gwaaru tun. ³ Pe wum ma tǝƚi
 Hilkiya bu Eliyakum na nii pe sǝƚ kum tituƚa baƚa ni
 tun, didaani Sebina na yi tǝn-pupunnu tun, kv wǝli di
 Azafu bu Yoa na nii pe sǝƚ kum yira cibari twannu
 baƚa ni tun, si ba nuƚi tuw kum wuni ba vu ba jeer-o.
⁴ Ba na jeeri tun mu Asiiri tuw didǝera yigǝ tu wum
 tagi di ba si ba ja Asiiri pe wum kwǝrǝ ba vu ba ta di
 Pe Ezekiasu. O maa wu:
 «Asiiri tuw Pa-faru wum wu: Bǝe mu bri kv pa n jigi n
 titi ciga kuntu? ⁵ Nmu buƚi ni kamun-ƚwe wai najara
 di kv mu na? Wǝǝ baƚa ni mu n tugi yi n lo amu kwaga

ni? ⁶ Nmu tuna wu Ezipi tuw ni mu na? Kuntu nan nyi
 di nǝǝnu na kwe kasugu o ji o nacǝǝ tun mu. Kasugu
 kum wó suri mu kv zu wulu maama na zeiku tun juƚa.
 Kuntu mu wó kv di wulu maama na salu Ezipi Pa-faru
 wum yira ni tun. ⁷ Nmu nan ta na wu: «Dí wó salu dǝbam
 Tu Baƚa-We yira ni mu,» kv dai We dum kuntu wara-je,
 di di kaanum bimbine mu Ezekiasu guri o yagi o daari
 o pa ni si Zeruzalem di Zuda nǝǝna maama taa tui
 bimbim dum na wu yo seeni tun yirani ba zuli-Dl na?
⁸ Amu lagi a ma a tu wum yiri mu a kv ni didaani
 nmu Ezekiasu. Amu wó pa-m sise mǝrru tile, ni nmu
 na wó want n na si diine bam n kv da. ⁹ Nii amu wulu
 na yi a pe wum nabwǝm tun na jigi dam dilu tun. Nmu
 wó want amu n vin, yi n daari n kv n tuna di Ezipi
 tiinǝ si ba wǝli-m di ba jara-kǝm tǝrikooru di ba sise
 diine na? ¹⁰ Kv dai Baƚa-We mu tǝƚi-ni si a ba yo a
 want n tuw kum na? Kv suni kv yi Baƚa-We titi mu
 pe-ni ni si a li tuw kum di najara a daari a cǝgi-kv.»

¹¹ Eliyakum, di Sebina, didaani Yoa maama ma ta
 di Asiiri tuw didǝera yigǝ tu wum ba wu: «Popo ƚǝǝni
 Aram tiinǝ taani di dǝbam, si dí wó ni. Nmu na ƚǝǝni
 di Zuda tiinǝ taani dum, balu na dǝgi kǝbrǝ kam yuu
 ni ba cǝgi tun wó da ba ni n na te kulu tun mu.» ¹² Asiiri
 tuw didǝeru wum ma lǝri o wu: «Á buƚi ni amu tu wum
 kwǝrǝ kam yi abam di á pe wum yirani nyum mu na?
 Ka ta wura balu maama na dǝgi kǝbrǝ kam baƚa ni tun
 ƚwaani mu. Bantu di wó da ba di ba bǝǝnu ba daari
 ba nyǝ ba ftan, ni abam na maƚi si á kv te tun mu.»

¹³ Didǝeru wum ma tǝǝli o yagi di Zuda tiinǝ taani
 dum o wu:
 «Abam maama cǝgi-na Asiiri tuw pa-faru wum kwǝrǝ
 kam. ¹⁴ Pe wum wu: Yi se-na si Ezekiasu taa jigi abam
 o gana, si o bá want abam o jǝƚi o yagi! ¹⁵ Yi pa-na si
 á pe wum gani abam si á kv á wu-didua di Baƚa-We. O
 na tagi di abam wu: Baƚa-We wó jǝƚi abam Dl yagi,
 yi Dl ci si Asiiri tuw pe yi di á tuw kum, nan yi se-na.

¹⁶ Yi cǝgi-na Ezekiasu taani kǝtaa. Asiiri pe wum nan
 na tagi te tun mu tuntu: Abam maama maƚi si á nuƚi
 á tuw kum wuni mu si á ba á tu á pa-ni. Á na kv kuntu,
 á wó na cwǝǝ si á taá je yǝlǝlǝ yi á di á titi vinyǝ
 tweeru di á kapurru tum nyǝǝri. Á ta maa wó nyǝ á
 vula na bam á ni ywǝǝni. ¹⁷ Kuntu kwaga ni, amu ta
 wó ja abam a vu a yagi tuga kalu na nyi di abam titi
 tiga kam tun baƚa ni. Dáani vinyǝ tweeru wura si á na
 sana á nyǝ, di muna si á ma á kv dipe.

¹⁸ Yi cǝgi-na pe Ezekiasu taani dum, di o na gani
 abam yi o wu: Baƚa-We wó jǝƚi abam Dl yagi tun.
 Tuw kǝǝ jwǝnǝ mu dana pa ya want ya jǝƚi ya tuni
 dum Asiiri pa-faru wum juƚa ni ya yagi? ¹⁹ Hamati, di
 Arapadi, di Sefavayim jwǝnǝ yam be? Ya wani ya vri
 Samari tiinǝ ya yagi a dam kuri ni na? ²⁰ Tunu dum
 maama jwǝnǝ yam wuni, jwǝm dǝǝ mu want di jǝƚi
 di tuw di yagi amu juƚa ni? Baƚa-We di nan bá want
 Dl vri Zeruzalem Dl yagi amu juƚa ni.»

²¹ Zeruzalem tuw nɔɔna bam ma maŋɪ da cɪmm, ba wu lɛri o taani dum, Bɛŋwaani, Pɛ Ezekiasi ya pɛ-ba ni mu o wi: «Yɪ lɛr-o kɔlɔkɔlɔ.»

²² Hilkiya bu Eliyakum na nii pɛ sɔŋɔ kum tutuŋa baŋa ni tun, di Sebina na yɪ tɔn-pɔpɔnnu tun, didaani Azafi bu Yoa na tiŋi pɛ sɔŋɔ kum yɪra cibari twannu tum tun maama ma ja ba gwaaru ba kaagi wu-cɔŋɔ ŋwaani, yɪ ba ja kwɛrɛ kalɔ Asiiri tuw didɛera yigɛ tu wum na taga tun ba vu ba ta di Pɛ Ezekiasi.

Ezekiasi loori zɛnɛ Baŋa-Wɛ tee ni

2 Pwa 19:1-7

37 Pɛ Ezekiasi dɛɛn na ni kwɛrɛ kam tun, o wuu ma tiini ku cɔŋɪ yɪ o kaari o gwaaru. O ma daari o kwe gwar-zɪnzwara o zu, yɪ o vu o zu Baŋa-Wɛ digɛ kam. ²O ma tuŋɪ Eliyakum na nii pɛ sɔŋɔ kum tutuŋa baŋa ni tun, di Sebina na yɪ tɔn-pɔpɔnnu tun, didaani Wɛ kaanɪm yigɛ tiinɛ bam si ba zu gwar-zɪnzwara ba vu Amɔti bu Ezayi na yɪ Wɛ niŋɔŋnu tun te. ³Ba ma vu ba ta did-o ba wi: «Ezekiasi na tagi te tun mu tuntu: Dɪ zum jigi lɛɛru di cavura mu dɪ di. Ku tiini ku yɪ cavura mu di yɪra ni. Dɪ nyɪ di kaani na vri pugɛ si o lu, yɪ dam tɛri o yɪra ni si o lu bu wum tun mu. ⁴Asiiri tuw pɛ wum mu tuŋɪ o didɛera yigɛ tu si o ba o twɪ Ŋwɪa Tu Baŋa-Wɛ. Dedoŋ ni nmu Tu Baŋa-Wɛ ni turu tum kuntu maama, yɪ Dl nan wɔ bwe didɛɛru wum di o ta-balɔɔ kum. Nan loori Wɛ n pa dɪbam balɔ fun na daari pa di maŋɪ tuw kum ni tun.»

⁵Ezekiasi tuntuŋna bam na pɛ Ezayi kwɛrɛ kam ba ti tun, ⁶mu Ezayi di kwe kwɛrɛ o pa-ba o wi: «Joori-na á vu á ta di Pɛ Ezekiasi ni: «Baŋa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu: Yɪ ta n kwari fɔvni di taani dilɔ Asiiri pɛ na tɔŋɪ o nɔn-dɔnnu tum baŋa ni o ma o twɪ-nɪ tun. ⁷Nii mu. Amu Baŋa-Wɛ wɔ pa Asiiri pɛ wum wɔbuŋa vugimi pa o ni sawɪa, yɪ o da ka ŋwaani o joori o tuti tuw. Dáani mu baá zɔ-o di su-lɔŋɔ ba gu.»

Asiiri pɛ Senakeribi jara bile tu taani

⁸Asiiri tuw didɛera yigɛ tu wum dɛɛn ni nu: ba pɛ wum yagi Lakisi tuw yɪ o vu si o zaŋɪ najara di Libina tuw tiinɛ. O di ma vu dáani.

⁹Maŋa kam kuntu ni di, Asiiri tuw pɛ Senakeribi ta ni kwɛrɛ ni: Tiraka na yɪ Kusi tuw pɛ tun mu buni si o jeer-o di najara. O ma tuŋɪ nɔɔna Ezekiasi tee ni di kwɛrɛ kantu o wi:

¹⁰«Ta-na di Zuda tuw pɛ Ezekiasi ni: «Yɪ pa Wɛ dilɔ n na pɛ-Dl cɪga tun taa jigi-m Dl gani ni: Zeruzalem tuw bá fɔŋɪ ku zu Asiiri tuw pɛ jɪŋa ni. ¹¹Nmu maŋɪ n ni Asiiri tuw pwa bam na tuŋɪ te di lugu baŋa tuntu maama tun. Ba yɔɔri ba cɔŋɪ di maama mu. Nmu nan

buŋɪ tita mu yɪ n tunti si n lu? ¹²Tuntu didonna dum jwɛ-dɛera wani-di ya joŋɪ ya yagi amu nabaara bam jɪŋa ni na? Gozam tuw wɛ, di Haran tuw wɛ, di Rezefi tuw wɛ, di Eden tiinɛ balɔ dɛɛn na zuvri Telasaari ni tun wɛ wu wani ba wulɔwulɔ ya joŋɪ ya yagi. ¹³Ku ta na yɪ Hamati, di Arapati, di Sefavayim, di Hena, di Iva, tuntu dum kuntu pwa bam di wu yɛn ni mu?»

Ezekiasi wɛ-loro kum

¹⁴Ezekiasi ma joŋɪ tɔnɔ kum Asiiri tuw pɛ tuntuŋna bam tee ni, yɪ o karɪm-kɔ. O ma ja-ku o zu Baŋa-Wɛ digɛ kam. O ma jari-ku Baŋa-Wɛ yigɛ ni. ¹⁵Ezekiasi ma loori Baŋa-Wɛ yɪ o wi: ¹⁶«Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ dum na yɪ Yisrayeli tiinɛ Wɛ tun, nmu paari di Seruben sum titari laŋa ni mu. Nmu yirani mu yɪ Wɛ, yɪ n te tɪga baŋa paari dim je maama. Nmu nan mu naani wɛyuu di tɪga baŋa. ¹⁷Baŋa-Wɛ, nan puri n zwa si n cɔŋɪ! Ta puri n yiɛ si n nii n na kɔlɔ na jigi ku kɪ dɪbam tuntu tun. Cɔŋɪ bitari silɔ maama Senakeribi na tuŋɪ o ma o twɪ nmu Ŋwɪa Tu Baŋa-Wɛ tun. ¹⁸Baŋa-Wɛ, ku yɪ cɪga mu ni Asiiri tuw pwa dɛɛn sunti ba cɔŋɪ tuntu maama di di nɔn-biɛ zanzan, pa di ji di-dwɛɛnu yirani. ¹⁹Ba ma dili tuntu dum kuntu jwɛnɛ ba di mim wɔni ba zwe-ya. Bɛŋwaani, ba wa yam dai wa cɪga cɪga. Nabiinɛ mu buŋɪ ba ja yɪ ba kwe dɛ di kandwa ba kɪ-ya. Kuntu ŋwaani mu ba di ba jwɛnɛ ne cɔŋɪm. ²⁰Kuntu tun, dɪ Tu Baŋa-Wɛ, yɔɔri n joŋɪ dɪbam n yagi Asiiri tuw pɛ jɪŋa ni si lugu baŋa tuntu dum maama lwardi ni nmu yirani mu yɪ Baŋa-Wɛ.»

Baŋa-Wɛ lɛri pɛ wum

2 Pwa 19:20-37

²¹Amɔti bu Ezayi ma tuŋɪ kwɛrɛ Pɛ Ezekiasi tee ni yɪ o wi:

«Baŋa-Wɛ dum na yɪ Yisrayeli tiinɛ Wɛ tun na tagi kɔlɔ tun mu tuntu: Nmu na loori amu te si ku vu Asiiri tuw pɛ Senakeribi seeni tun, ²²kwɛrɛ kantu mu Baŋa-Wɛ maŋɪ si Dl pa-o:

Siyɔn tiinɛ bam yɔɔri ba nusi nmu mu.

Zeruzalem tuw tiinɛ bam jigi-m mu ba mwana.

²³Wɔɔ mu nmu nan tu n ba

n twɪ n daari n gooni tun?

Nmu zɔŋɪ n kwɛrɛ n ŋɔɔni didaani wɔɔ mu kuntu?

Nmu kwɛni n yiɛ wɛɛni,

n lo-ya Yisrayeli dwi dum Wu-pɔŋɔ Tu wum baŋa ni mu!

²⁴Nmu tɔŋɪ n tuntuŋna baŋa ni mu

n twɪ amu Baŋa-Wɛ.

Nmu ta ma n bri n tuti n wi:

«Amu pɛ a sise-tɛrikooru zanzan mu din pweeru tum yuu

ti yi Liban pweeru tum yuu lanytrani.
A ta ma goni ba tu-dɔdwaaru dum a di tɔga ni,
di ba tu-ɲɔnnu tum maama.
A ma vu a yi yigə yigə a din ba pweeru tum yuu,
yi a zu ba kagva mɛ na li tun wɔni.

²⁵ Amu ta ma vu a ku vɔla sa-tuni ni yigə yigə,
yi a nyɔ na ya wɔni.

A jar-kərə bam ma nɔni Ezipi bwi sum
di ba napra pa si wi.»

²⁶ Nmu wɔ ni ni amu maɲi
a buɲi bubuɲi dum faɲa faɲa mu na?,

A na buɲi te faɲa faɲa kuntu tun
mu amu laan pɛ ku suni ku ki.

A wɔbuɲa deen jaani
si nmu zaɲi n cɔɲi tɔni dɔlɔ ya na lɔɲi di pi tun,
si di ji kandwa na dugɔli da-baɲa ni
ya tigi tun mu.

²⁷ A ta pɛ tɔni dum kuntu nɔn-biə bam dam ti,
yi ba di ba cavura nmu ɲwaani.

Bantu jigi ni ga-punnu di ga-leeru mu nmu yigə ni.
Ba maa nyi di gaa na wura ku tai ku nuɲi te tun,
yi wia laan magi-ku pa ku ti lila.

²⁸ Amu nan ye nmu kuri maama.

A ta ye n na-vəli maama ni ni,
di kamun-ɲwe dɔlɔ n na jigi n ki di amu tun ni ni.

²⁹ Amu laan lagi a waari-m mu
n na jigi kamun-ɲwe dɔlɔ n ki di amu tun ɲwaani.
N yi-deeri kikiə yam tu amu zwa ni.

Kuntu ɲwaani amu wó lə gwələ n mɔmwe ni,
yi a daari a ki gara n ni ni.

A laan maa wó vaɲi-m si n tɔɲi
cwəɲə kalu n na tɔɲi da n ba tun
n joori n titi tu.»

³⁰ Ezayi laan ma ta di Ezekiasi o wi:

«Kəm dɔntu mu wó ki si ku taa yi maana ku pa-m:
Dɔɔm bɔni dum ni, á wó di wɔdiiru tɔlɔ na ki ti titi ni
tun. Bɔni dɔlɔ na saɲi-di tun ni, á wó di kulɔ na tagi ku
nuɲi pulim nyum kum yira ni tun. Ku daari bɔna yatɔ
bɔni dum ni, abam wó du wɔdiiru yi á daari á ki faa. Á
ta wó jəri vinyə tweeru yi á daari á di di wo-biə bam.

³¹ Zuda dwi tiinə balu ta na daari tun laan wó taa yi
ni tiu bɔnnu na jaani tɔga yi ku nɛ sum ləri biə tun mu.

³² Bɛɲwaani, Zeruzalem tu tiinə ta wó daari. Cɔga tun,
balu na zɔvri Siyɔn piu kum baɲa ni tun badaara wó lu
tɔvri wɔni. Paɲwa Tu Baɲa-We titi nan wó pa wəənu
tuntu maama ki, Dl na suni yiə Dl nii Dl nɔɔna baɲa
ni tun ɲwaani.

³³ Baɲa-We nan na tagi Asiiri tu pɛ yira taani te tun
mu tuntu: O bá na cwəɲə si o zu tu kuntu wɔni. O
jar-kərə bam bá ta cuna ku wɔni! Ba bá kwe ba najara

ci-kwen ba nuɲi si ba ki jara di tu kum, naa ba lo
taala ba yəri tu kum kabri sum təɲə ni. ³⁴ Asiiri pɛ na
tɔɲi cwəɲə kalu o ba tun, mu oó tɔɲi da o joori, si o bá
zu tu kuntu wɔni. ³⁵ Amu titi yiri dum zulə ɲwaani,
di a tuntuɲu Davidi ɲwaani, Aá taa kwəli tu kuntu
si kulokulɔ yi wani-ku ku cɔɲi. Amu Baɲa-We na tagi
te tun mu kuntu.»

³⁶ Baɲa-We maleka deen ma zaɲi ka vu Asiiri jar-kərə
bam na kikili mɛ tun. Ka ma gu Asiiri tiinə mɔrvu bi di
funɔnɔ-banu (185,000). Tɔga na pɔvri tun, ba ma na
ni ba je sum su di twa yirani mu. ³⁷ Kuntu baɲa ni mu
Senakeribi pɛ o jar-kərə bam yaɲi najara yam kəm, yi
o joori o kɛ o vu o titi tu. O laan ma vu o zɔvri Ninivi
tu ni.

³⁸ De dɔvra: o deen ma zu o jwəm Nisirɔki digə kam
si o zuli-di. O biə bale Adirameleki, di Sareseri ma zu
ba zag-o ba gu di su-lwaanu. Ba ma duri ba vu Arara
laɲa kam ba zɔvri da. Senakeribi bu Esar-Adɔn deen
ma ləri o yuu ni o ji pɛ.

Ezekiasi ba jigi yazurə yi o joori o zaɲi

2 Pwa 20:1-11; 2 Wəənu Kibarɔ tɔnɔ 32:24-26

38 Da yam kuntu ni, Ezekiasi deen ba jigi yazurə
mu yi o bwələ di tɔvri. We niɔɲnu Ezayi na
yi Amɔti bu tun ma vu o te yi o ta did-o o wi: «Baɲa-We
na tagi kulɔ tun mu tuntu: Bri n sɔɲɔ tiinə bam ba na
wó ki te ni n na tərə. Bɛɲwaani, n lagi n ti mu. N bá
wəri di n yawu kum.»

² Ezekiasi na ni kuntu tun, mu o pipiri o yibiyə o jeeri
kəbrə kam yi o loori We o wi: ³ «Baɲa-We, guli ni amu
yəni a tɔɲi-m di a cɔga maama, dɔdaani a wɔv maama
mu. A ma yɔvri a ki kulɔ nmu na lagi si a ki tun.»
Ezekiasi ma tiini o keeri zanzan.

⁴ Baɲa-We kwərə ma yi Ezayi ka wi:

⁵ «Ve n ta di Ezekiasi ni: «Baɲa-We dum na yi n ko
Davidi We tun mu tagi Dl wi: A ni n we-loro kum, yi
a ta na n na kani yi-na te tun. A nan lagi a wəli bɔna
fugə-yanu mu n bɔna yam wɔni. ⁶ A ta wó jɔɲi nmu di
Zeruzalem tu kuntu a yaɲi Asiiri tu pɛ wum juɲa ni,
si a daari a taa kwəli tu kuntu.

⁷ Kəm dɔntu nan mu wó pa n lwarɔ ni: Baɲa-We wó
sunɔ Dl ki Dl na goni ni si Dl ki te tun: ⁸ Nii si n wó
na we dum na jigi di zɔvra yi di ki lulunɲu kulɔ Ahazi
natəm dum yira ni tun. Baɲa-We lagi Dl pa lulunɲu
kum fufɔ ku joori kwaga napri-yi kuni fugə mu.»

We dum na ki lulunɲu kulɔ tun ma sunɔ ku joori
kwaga napri-yi kuni fugə.

⁹ Ezekiasi deen na zaɲi o yawu kum baɲa ni yi o na
yazurə tun, mu o panɔ ləɲə kantu:

¹⁰ Amu ya buɲi a titi ni mu a wi:

«A lagi a ti a nɔn-dunni maɲa ni mu,

si a zu curu yi a maŋi dáani taan wuu.

¹¹ A ma buŋi ni: a daa bá taa ŋwi lɔɔv baŋa ni si a na Baŋa-We dáani.

A ta maa bá na nabiinə balu na ŋwi tun di.

A nan bá taa zuvri ba titari ni.

¹² Amu ŋwia kam da ka ti mu.

Ku nyi di nayiru na da o ɔɔ o vwe te tun mu.

Ku ta nyi di garyi dilu

garyi-sɔɔv na da o vaŋi ŋuna

o kɔ di yira ni tun mu.

Nmu wura n pa a mumwe ti lula,

ni wia na da ka ji lim te tun mu.

¹³ A yɔɔri a keeri mu taan pa tɔga ba ka puvri.

Ku nyi di nyoŋo ya mu jigi a kwi sum ku yara.

Nmu wura n pa a mumwe ti lula,

ni wia na da ka ji lim te tun mu.

¹⁴ A keeri ni kawebudoori

naa kuŋwa na keeri te tun mu.

A nan ta keeri ni kunkwəŋə mu.

Amu na kwəni a yuu wəeni taan tun,

a yiə suni mu di kərə.

Amu Yuutu We, a cam dum gaalt.

Nan ba lula n joŋi-ni n yaŋi.»

¹⁵ Bɛɛ mu amu nan maŋi si a ta

wəenu tintu maama baŋa ni?

We maŋi Dl ta taani Dl bri-ni,

yi Dl suni Dl ki Dl wubɔŋa na jaani te tun.

Amu wó tu a titi mu a ŋwia maama wɔni,

a wɔv na tiini ku cɔgi tun ŋwaani.

¹⁶ Amu Yuutu We, nmu kikiə mu pai

nɔɔna jigi ŋwia.

Amu di maa tɔgi ya ŋwaani a jigi ŋwia.

Nan pa yazurə yi-ni

si a joori a na a ŋwia.

¹⁷ Nii mu. A na nɛ yaara yalv tun

jigi nyɔɔri ya pa-ni.

N na soe-ni tun ŋwaani,

n wɔv se si a tu ɔɔŋo kulv na wó cɔge-ni tun wɔni.

N ta daari n yaŋi a lwarim dum maama n cɛ-ni.

¹⁸ Bɛŋwaani, balu na wɔv curu wɔni tun

wari si ba tee-m.

Twa wari ba leeni ba zuli-m.

Balu di nan na zu tɔga kuri ni tun,

wari si ba lware nmu na tuŋi cɔga te tun.

¹⁹ Ku na yi cɔga, ku yi balu na ŋwi tun

yirani mu wat-m ba tiə,

ni amu na wura a ki te zim tun.

Kwə wó ta ba bri ba biə

nmu na yɔɔri n jigi cɔga te tun.

²⁰ Baŋa-We nan lagi Dl joŋi-ni Dl yaŋi mu.

Dí wó taa jigi gɔgana kwɛera wəenu yi

dí leeni dí zuli-Dl.

Dí nan wó zuli-Dl taan mu Baŋa-We

digə kam wɔni,

si ku yi dí ŋwia sisəm.

²¹ Ezayi dɛɛn ya tagi di Pe Ezekiasi mu o wɔ: «Pa ba zu mɔɔla si ba kwe-ti ba taagi n ŋwan-zwəm kam, si n wó na yazurə.»

²² Ezekiasi di ma bwe o wɔ: «Kəm dɔɔ mu wó ki si ku bri ni: amu daa wó na cwəŋə si a zu Baŋa-We digə kam wɔ a zuli-Dl?»

Ba tuŋi nɔɔna pa ba zigi Babilɔni ni ba ba

2 Pwa 20:12-19

39 Ku maŋi di maŋa kam kuntv ni, Merodaki-Baladan laan mu jigi Babilɔni tuv pe. O ni ni Ezekiasi ya na tu yawu, yi o joori o na yazurə tun, mu o tuŋi nɔɔna o tee ni di twannv di peera. ²Ezekiasi dɛɛn ma jeeri nɔɔna bam di wupolo. O ma ja-ba o zu o jujiguru tum na tigi mɛ tun. O laan ma bri-ba o səbu-poŋo tum maama, di o səbu-siŋa, di o wo-talooru sum, di o nu-ŋuŋa kam, di o najara zila yam maama, di kulv maama ba na tiŋi jujiguru di sum wɔni tun. Pe Ezekiasi dɛɛn wɔ daari kulvkuɔv pe sɔŋɔ kum ni, naa o paari dim je sum maama ni yi o wɔv kwe o bri-ba.

³ We nijoŋnu Ezayi dɛɛn ma vu Ezekiasi te o bwe-o o wɔ: «Nɔɔna bantv nuŋi yən ni mu ba ba nmu te? Ba nan tagi bɛɛ mu di nmu?» Ezekiasi ma ləri o wɔ: «Ba nuŋi Babilɔni tuv yigə yigə mu ba ba amu te.» ⁴ Ezayi daa ma bwe o wɔ: «Bɛɛ mu ba nii ba na n sɔŋɔ kum wɔni?» Ezekiasi ma ləri o wɔ: «Amu bri-ba wəenu tlv maama na tigi a jujiguru di sum wɔni tun mu. Kulvkuɔv wɔ daari yi a wɔv bri-ba.»

⁵ Ezayi daa ta ma ta di Pe Ezekiasi o wɔ: «Nan cəgi Paŋwa Tu Baŋa-We na jigi kwərə kalv si Dl pa-m tun:

⁶ Ta n ye ni: maŋa lagi ka yi si Babilɔni tuv tiinə ba ba pe jujiguru tlv maama na tigi n sɔŋɔ kum wɔni tun, di tlv n nabaara bam na yaari ba la ba tiŋi tun ba ja ba vu ba titi tuv kum. Kulvkuɔv daa bá daari ku pa abam. Baŋa-We ni dum mu kuntv. ⁷ Nmu titi dvi dum di wó tɔgi ba wəli da ba vu. Ba nan na jaani-ba ba yi da, baá lwi n biə bam mu si ba taa tuŋi Babilɔni tuv pe sɔŋɔ ni.»

⁸ Ezekiasi na ni kuntv tun, mu o tagi di Ezayi o wɔ: «Baŋa-We na pe-m kwərə kalv si n pa-ni tun lana.» Bɛŋwaani, o buŋi o titi ni o wɔ: «Ku na ki kuntv, cam

bá yi díbam amu paari dim maŋa kam ni, yi a nɔɔna wó taa zóvri di bicar-zuru.»

We nɔɔna bam wó joori ba na dam

40 Abam Tu We dum na tagi te tun mu tuntu:
«Pa a nɔɔna bam bicara taa tige.
²Ɔɔɔni-na bicar-zuru taani di Zeruzalem
tiinə bam,
si á ta di ba ni: ba titɔŋ-cɛera maŋa kam ti.
Bri-ba ni: Baŋa-We kwe ba lwarum mu
Dl yagi Dl cɛ-ba.
Dl maŋi Dl waari-ba mu
si ku ma ku ŋwi ba juni dim kuni bile ku pa-Dl.»

³Nɔɔnu kwərə mu tɔɔla ka wi:
«Kagva yuu ni mu á wó zaŋi á kwe cwəŋə kam
á pa dí Tu Baŋa-We.
Nan pa-na si cwe silu Dl na wó tɔŋi ti-kura je ni tun
fɔŋi si yɔɔri lanyiran.
⁴Je silu maama na jigi gwəənu tun
maŋi si ti suuri mu.
Je silu maama na jigi zwəənu di pweeru tun
di maa wó guri ti daari cwəŋə kam.
Tiga kam me na ba mai daani tun
di maa wó palisi ka maŋi daani.
⁵Kuntu mu wó pa Baŋa-We paari-zulə
yam taa nai jaja,
si nabiinə maama na-ku bidwi baŋa ni.
Baŋa-We na pe ni dilu tun mu kuntu.»

⁶Nɔɔnu mu tagi o wi: «Ta n tɔɔli n yaga!»
Amu di ma bwe a wi: «A tɔɔli a ta ni be?»
Ta wi: «Ku na yi nabiinə,
ba maama nyi di gaaru mu.
Ba lam di yi ni punnu na nuŋi gaa wuni tun mu.
Ba bri ba ba daana yi ba tva.
⁷Gaaru tum wó kwaari mu
yi punnu tum di siiri,
Baŋa-We na wó sin vii Dl yagi ti yira
ni tun ŋwaani.
Ciga tun, nabiinə mu nan nyi di gaaru tum kuntu.
⁸Gaaru tum wó suni ti kwaari,
yi punnu tum di siiri.
Ku nan na yi We kwərə kam,
kantv wó taa wura mu maŋa maama.»

⁹Siyon, nmu jigi kwər-ywəŋə si n tɔɔli!
Nan diini piu na tiini ku dwara tun yuu.
Zeruzalem, kwe kwər-ywəŋə kam
n ta n tɔɔli n yaga we we!
Ta n tɔɔli n yaga yi n ba fona.

Ta di Zuda tunti didonnə dum wi:
«Nii-na. Abam Tu We dum wura!»
¹⁰Nii-na! Yuutu Baŋa-We dum maa buni di baari.
Dl nan te nɔɔna di dam-fərə mu.
Nii-na. Dl jigi Dl ŋwurɔ mu Dl buna.
Ku daari yi Dl kwərə yam Dl na lagi Dl
pa tun wu Dl yigə ni.
¹¹Dl maa yiri nɔɔna balu Dl na kuri tun,
ni nayuru na nii o peeni te tun.
O ta buki pəlbə bam mu o ja-kukoro ni,
yi o ja-ba o ba o fəri o bicari ni.
Ku ta na yi piniinə balu na jigi biə tun,
o yəni o kalu-ba o ve memə mu.

¹²Wɔɔ mu wanti nuni na-fara bam
o maŋi o ki o ja-guli ni?
Wɔɔ mu wanti o kwe o juŋa
o maŋi weyuu kum maama o ti?
Wɔɔ nan mu wanti tɔga kasulu kum maama
o la o ki titɔŋə wuni,
yi o daari o kwe pweeru tum di zwəənu tum
o maŋi ti duuni si o lwaru?
¹³Wɔɔ mu yi si o wanti o lwaru Baŋa-We wubɔŋa,
naa si ku tu bri-Dl Dl na wó ki te?
¹⁴Baŋa-We jəni di wɔɔ mu si ba banu daani,
si ku tu pa Baŋa-We yi puuri,
yi o daari o bri-Dl cwəŋə kalu na yi
ciga ciga tun?
Wɔɔ mu wanti o pa Baŋa-We yəno,
yi o daari o bri-Dl si Dl taa ni wəənu kuri?

¹⁵Baŋa-We nii lugu baŋa dwi tiinə bam
ni ba yi na mu na lugi fun ba ki
war-zuŋa wuni tun.
Ba ta nyi di kasulu biə mu
ba maŋi ba ki bwaŋa ni yi ka muri.
Dl ma maŋi tunti dilu na wu nuni kum ni ni tun
ni di yi fogo mu tun.
¹⁶Liban vara bam muri
si ba kwe-ba ba ma ki zweem kaanum.
Ku tweeru tum di ma muri si ba ma ti de sum
ba tarigi mim ba ma zwe kaanum dum kuntu.
¹⁷Dwi-ge tiinə bam maama yi kafe mu Dl yigə ni.
Dl nii ba maama ni ba yi yɔɔ yiranu mu,
yi ba ta ba jigi kuri di funfun di.

¹⁸Wɔɔ mu abam nan wó kwe á maŋi di We?
Be nyinyugu mu abam wó kwe á maŋi di Dl?
¹⁹Ku na yi jwəm, gɔgɔ mu wó mɔ-di,
yi luru di kwe səbu-siŋa o taagi-di,
yi o daari o ma səbu-poŋo o gɔgiri di maama.
²⁰Yinigə tu na wari səbu-poŋo di səbu-siŋa o yi,

oó beeri da-ɲɔɲa kalu na ba pɔɪ tun mu.
O maa wó ta di gɔgɔ
sɪ ku tu kɪ jwəm dilu na ba tui tɪga ni tun o pa-o.

²¹ Abam yəri tintu na?

Abam wu ni ku ɲwa na?

Ba wu zɪgɪ ku de ni si ba ta di abam na?

Ku na zɪgɪ lɔgɔ pulim ni tun,

abam wu ni ku kuri na?

²² Baɲa-We yi dilu na je me na gaali tɪga kam baɲa
di weyuu kum tun mu.

Dl maa nii nabiinə ni ba yi manjwəlu mu tun.

Dl yɔɔɪ Dl lwarɪ weyuu kum ni gar-jali mu,
naa vwe dilu Dl na zɔvri di wɔni tun.

²³ Dintu mu wai Dl pai lɔgɔ baɲa didɛera jeə,
yi pwa di yɔɔɪ ba jiri kafe.

²⁴ Ba nyi di tweeru tilu ba na yɔɔɪ ba jəri tun mu.

Ba na cwi-ti tɪga kam ni,

yi di bɔnnu na wura ti jaani tɪga,
mu Baɲa-We wó pa vii ba ku fuli-ti
pa ti kwaari lila.

Ba ta nyi di swannu mu
vii na kali ku ja viiri.

²⁵ Wu-pɔɲo Tu We dum mu bwe Dl wɪ:

«Wɔɔ mu abam wó kwe á maɲi di amu?

Wɔɔ di amu mu wó taa mai daani?»

²⁶ Kwəni-na á yiə á nii weeni si á taá bri-ni,
wɔɔ mu naani wəenu tum kuntu maama?

Ku yi We mu jaani calɔwi sum kɔgɔ kum
didva didva Dl nuɲə,

yi Dl bəɲi calɔva maama di ka yiri.

Si didva titi wu fɔgɪ ka je,

Dl dam-fɔɔ kum na dwe wɔɲo maama
tun ɲwaani.

²⁷ Yisurayeli tiinə bam na yi Zakɔbi dwi tiinə tun,

bɛɛ mu yi abam pɔuna á wɪ:

«Baɲa-We yəri kulu na kɪ dibam tun.»

Á ta ma á wɪ:

«Baɲa-We yigə tərə dibam wɔni.»

²⁸ Abam yəri tintu na?

Á wu ni ku ɲwa na?

Baɲa-We yi We dilu na wura maɲa maama tun mu.

Dintu mu naani lɔgɔ baɲa di ku ni maama.

Dl ba bwənə.

Dl yira di nan ba cɛa.

Nɔɔn-nɔɔnu ba lwarɪ Dl yəno kum o tiə.

²⁹ We joori di pa dam mu nɔɔnu wulu na bwəni tun,
yi Dl daari Dl wəli baari nɔɔnu wulu dam na ti tun.

³⁰ Bu-dɔnnu titi wai ba bwənə yi ba yira cɛa.

Nɔn-dɔnnu di maa wai ba tri ba tui tɪga ni.

³¹ Ku nan na yi balu tuna na wu Baɲa-We wɔni tun,

ba dam dum yəni di joori di jiri dam-dɔvri mu.

Baá zaɲi weeni baɲa baɲa,

ni maaru na yaari ti vwana te tun mu.

Ba na duri te maama di, ba yira bá cɛ.

Ba maa na ve taan te di, ba ba bərə.

We mu yi Yisurayeli tiinə bam zənnu

41 Tuntɪ dilu na wu ninu kum ni ni tun,
taá yi cimm si á cəgi a taani!

Pa-na si tɪga baɲa dwi tiinə bam beeri dam-dɔvri
ba kɪ ba titi kuri ni,

si ba fufɔ ba yi amu te si dí ɲɔɔni taani.

Pa-na dí jeeri daani

si dí lwarɪ wulu na jɪgɪ bura.

² Wɔɔ mu ciɲi wa-puli seeni pɛ wum,

yi o pa o tɔɲi cɪga ɲwaani?

Ku tu ma kwe tuntɪ o kɪ pɛ wum kuntu dam kuri ni,

pa o nɔni ba pwa bam o sin tɪga ni.

O ma kwe o su-lɔɲo o zəli-ba

pa ba jagɪ ni kasulu mu jagɪ,

yi o cina di kali-ba ya ja je,

ni vii na kɪ weeru te tun.

³ O na zəli-ba lila te tun

nyi di o ne sum ba dwe tɪga mu te.

O maa ke yigə, yi o titi wu ne zɔnni.

⁴ Wɔɔ mu pɛ wəenu tintu maama kɪ,

ni o wɔbɔɲa na jaani si o kɪ te tun?

Wɔɔ mu te dwi didwi wura,

yi didoɲ saɲi di kwaga?

Ku yi amu Baɲa-We mu te kuntu maama.

Amu deen mu maɲi a wura pulim ni,

yi a ta wó taa wura kweelim maɲa ni.

⁵ Ninu ni tuntɪ dum ne a na kɪ kulu tun,

pa fɔvni ja-ba.

Lɔgɔ baɲa je maama nɔɔna yira tiini ya sai mu.

Ba ma kɪ daani ba fufɔ ba ba.

⁶ Ba maama wəli daani mu,

yi nɔɔnu maama te di o cɔvɔ ni:

«Kɪ n titi n kɪ daani!»

⁷ Gɔgɔ kulu na sari de tun wó wəli

wulu na jɪgɪ səbu-sɪɲa o gɔgɪri wəenu tun,

si ba na dam yi ba kɪ jwəm ba zɪgɪ.

Wulu di na kwe hama o ma o kwe-di tun

wó wəli luru wum si ba na baari.

Ba maama wó ta ba bri daani ba wɪ: «Dí kwaani.»

Ba laan maa wó kwe cina ba kwaari jwəm dum,

si di yi vin di tu tɪga ni.

⁸ Abam Yisurayeli tiinə bam na yi Zakɔbi

dwi dum tun,

á yí amu tintuŋna balu a na kuri a
pa a titi tun mu.
Abam maa yí amu cilonŋ Abraham biä.
⁹A liiri abam a ja a nuŋi tɔga baŋa
gugwæru tum ni mu.
A ma bæŋi abam si á zigi lugu baŋa
ni maama ni á ba.
A laan ma ta di nmu Zakōbi dwi dum wi:
«Nmu yí amu tintuŋnu mu.
A nan na kuri nmu tun, a wu vi-m.»
¹⁰Nan yí ta n fona, si a wu n tee ni.
Yí ta n jagi liä, Bɛŋwaani, amu mu
yí n Tu We dum.
Amu wó ki dam a ki n kuri ni,
yí a ta wæli-m.
A maa wó kwe a dam dum a tuŋi di ciga
si a ma a zæni-m.

¹¹Nii mu! Balu wuru na zaŋi di nmu tun
wó na ba læru mu yí cavura ja-ba.
Balu di nan na dwæni di nmu tun wó je mu.
¹²Nmu wó beeri balu na ciŋi nmu tun
yí n bá na-ba.
Balu na dunt nmu,
bantv yiri mu lagi di saari lugu baŋa ni.
¹³Bɛŋwaani, amu wulu na yí nmu Yisrayeli
dwi dum Tu Baŋa-We tun
mu yɔɔri a jigi n jazum,
yí a te di nmu ni:
«Yí ta n fona, si amu wó wæli-m.»

¹⁴Zakōbi dwi dum, n suni n bwænə
ni kanzwe na yí te tun mu.
Yisrayeli tiinə bam, nan yí taá fona.
Amu Baŋa-We mu te a wi:
«A lagi a wæli abam mu.»
Amu wulu na yí Yisrayeli dwi dum Wu-poŋo
Tu wum tun mu yí á Vrinu.

¹⁵Zakōbi dwi dum, a lagi a pa nmu ji ni
naani vɔɔ kulu yæli na yí murim tun mu,
vɔɔ-ni duuri dilv yira na panu didaani cuna tun.
Nmu laan ma n wó magi pweeru tum n cɔvugi,
yí n ta pa zwænu tum ji ni swannu doŋ.

¹⁶Abam wó duli-ti á yagi weeni,
si vii kalu ku ja je.
Vu-dw mu lagi ku pɛ-ba ku ja jagi je maama ni.
Nmu titi nan wó taa caka di wupolo
Baŋa-We ŋwaani,
yí n ta tan tee n titi Dl baŋa ni,
Dl na yí Yisrayeli dwi dum Wu-poŋo
Tu wum tun ŋwaani.

¹⁷Yinigə tiinə di nabwænə beeri na mu
ba ga si ba nyɔ.
Ba dindəlimə ma ku na-nyɔm ŋwaani.

Amu Baŋa-We nan wó læri ba wɛ-loro kum.
Amu mu yí Yisrayeli tiinə We dum,
yí a bá vi-ba a yagi.
¹⁸Amu wó pa bwi taa tuli pweeru yuu ni si tuə,
si buli-yiə di taa tai ya nuŋi bwælu tum ni.
A ta wó pa kagua pipiri ka ji je silv bwi
na daga da tun,
si ti-kura kam læni ka taa yí mɛ buli-yiə na gaali.
¹⁹Amu wó pa Sɛdri tweeru ki kagua yuu ni,
si gulsaa, di Miriti, di Olivi tweeru di nuŋi dáani.
Tu-ŋunnu di punnu dwi dwi mu wó nuŋi
si ti li ti-kura kam maama.
²⁰Nɔɔna laan maa wó na ku maama
yí ba lwaru ni Baŋa-We dum
na yí Yisrayeli dwi dum Wu-poŋo Tu wum
tun mu ki tintu maama.
Ba ta wó jeeli ku maama ba nii
pa ba ni ku kuri lanyranu.

²¹Baŋa-We na yí Zakōbi dwi dum pɛ wum tun tɛ Dl wi:
«Nan ja-na á taani á ba, si dí nii.
Ta-na á ni si dí cəgi.
²²Pa á jwænə yam ba ya ta
ya bri dɔbam kulu na lagi ku ki tun.
Ya maŋi si ya ta wænu tilv na ki ti kɛ tun
ya bri dɔbam si dí lwaru ku ni ni,
yí dí daari dí lwaru ti na lagi ti guri te tun.
Ya nan wó ta ya bri dɔbam wænu tilv
jwa na wó ki tun.
²³Kuntu mu wó pa dí wanti dí se ni:
ya suni ya yí wa ciga ciga.
Ki-na woŋo, ku na yí lam naa balɔɔ di,
si kuntu wó pa fɔvni yɔɔri di ja dɔbam.
²⁴Abam nan ba jigi nyɔɔri kulukulu baŋa ni,
yí á na ki wænu tilv tun yí tituŋ-yɔɔru mu.
Balu na kuri si ba zuli abam tun yí wo-zɔɔna mu!

²⁵Amu nan ciŋi nɔɔnu mu si o nuŋi
jazum baŋa seeni
o ba o zaŋi najara.
Wuntu yəni o bæi amu yiri o zuli-ni mu.
O laan lagi o zigi wa-puli seeni mu o ba.
O maa wó cəgi tuuni didɛera
ni nɔɔnu na nɔni turu te tun.
O ta maa wó ki di ba
ni kamɔ-mɔru na viiri o dɔɔ te tun.
²⁶Wɔɔ mu zigi pulim kam ni o ta wuntu taani,
si dí wanti dí lwaru ku ni ni?
Wɔɔ mu wuuri o ta dɔbam
si dí wanti dí ta ni: «O wu o ciga wunu?»
Nɔɔn-nɔɔnu wu tagi ku taani.
Nɔɔn-nɔɔnu wu pwərisi-ku si dí ni.
Nɔɔn-nɔɔnu wu ni taani abam ni ni.
²⁷Amu Baŋa-We mu loori yigə
si a ta di Siyɔn tiinə bam ni: «Nii mu, nii-ku da!»

A ma tɔŋi nijonɔnu si o vu Zeruzalem
o bri-ba kwɛr-ywɛŋɔ.

²⁸A nan na nii jwɛnɛ yam wɔnti tun,
a wu nɛ ya didva si di wanti di bri swan.
Ya didva titi tɛrɛ si di sɛ a beeri dum.

²⁹Ya maama yi wo-yɔɔru mu!
Ya kikiɛ yi kafɛ yirani ŋwaani mu.
Ya nyinyuru di maa ba jigi zɛnɛ kɔtaa,
ku yɔɔri ku nyi di mumwɛ vii mu tun.»

Baŋa-Wɛ tintɔŋnu wom taani

Baŋa-Wɛ maa wi:

42 «Nii-na, amv tintɔŋnu wɔlv a na
tɛli tun mu tintɔ.
Wɔntu mu amv kuri, yi o kikiɛ su a yi.
A nan kwe a Joro mu a ki o wɔnti.
O maa wɔ tɔŋi ciga o pa lugu baŋa
dwi tiinɛ maama.
²Wɔntu bɔ dwani o kwɛrɛ si o ki sɔɔ.
O bɔ taa pai o kwɛrɛ zaŋa tu pooni ni.
³Ku na yi miu kulv na bwɛnɛ tin di,
o bri o bɔ bwɛri-ku.
O nan bɔ ja kanta kalv nugɛ na ti tun
mim o dwe o yagi.
O maa wɔ pa ciga yi nɔɔna maama,
o titi na yi ciga tu tun ŋwaani.
⁴O bɔ ywɛri o cwɛŋɔ kalv o na tɔŋi tun wɔnti,
naa o pa o vwana pari,
si ku yi o na pɛ ciga jonji lugu baŋa
je maama te tun.
Tuntɔ dilv na wɔ nɔw kum ni ni tun
wɔ ki ba tuna wɔntu zaasum dum wɔnti mu.»

⁵Yuutu Baŋa-Wɛ dɛɛn naani wɛyuu kum
yi Dl lwarɔ-ku pa ku tigi palalala.
Dl ta mu jartɔ tɔga kam ni maama,
di wɛɛnu tɔlv na ŋwi ti wɔ ka baŋa ni tun.
Dl pai ka nabiinɛ bam jigi siun,
si ba taa jigi ŋwia ba ve ka wɔnti.
Dintɔ na tagi kulv tun mu tintɔ:
⁶«Amv Baŋa-Wɛ bɛŋi-m mu si n pa ciga taa tɔŋa.
Amv mu lagɔ a ja n juŋa si a taa tɛli-m.
A ta wɔ tɔŋi nmv baŋa a ki ni-gonim di nabiinɛ,
yi a pa n ji pooni n nyi dwi-gɛ tiinɛ bam baŋa ni.
⁷Nmv ma n wɔ puri lilwɛ yiɛ,
si n daari n puri puna digɛ
si balv ya na je lim wɔnti tun nuŋi pooni.

⁸Amv mu yi Baŋa-Wɛ. A yiri dum mu kuntɔ!
A nan bɔ sɛ si nɔɔn-nɔɔnu tɔŋi o jonji
amv zulɛ yam.

Jwɛnɛ di nan bɔ na amv tiɛ yam dwi.
⁹Nii-na! Wɛɛnu tɔlv a na wuuri a ta ti
taani tun suni ti ki.
Amv laan wɔ ŋɔɔnti wo-dunnu taani mu.
Wɛɛnu tintɔ ta na wɔ puli si ti ki mu,
a nan wɔ pa á lwarɔ ti ni ni.»

Leeni-na á zuli Baŋa-Wɛ

¹⁰Leeni-na lɛŋ-dvɛŋa si á ma á tee Baŋa-Wɛ.
Zigi-na lugu baŋa ni maama ni á tee-Dl.
Abam balv na zɔvri nabwɛɛru wɔnti á
lɛɛnti tuni tun,
di wɛɛnu tɔlv maama na wɔ nɔw kum wɔnti tun,
ku wɛli di abam balv na zɔvri nɔw
ni tuni dum ni tun,
taá zuli-na Baŋa-Wɛ.
¹¹Kagva kam di ka tuni dum maama wɔ
tee-Dl di kwɛr-dia mu,
ku wɛli di Kedari tiinɛ na zɔvri je silv ni tun.
Balv na zɔvri Siloe tu ni tun wɔ taa
caka di wupolo,
yi ba din pweeru yuu si ba taa tɔɔli
ba yaga di ywɛɛni.
¹²Vɛrɛ balv na zɔvri nɔw kum ni ni tun
wɔ taa zuli Baŋa-Wɛ yi ba zɛŋi Dl yiri wɛɛnti.
¹³Ku na yi Baŋa-Wɛ, Dl yɛni Dl nuŋi mu
si Dl ki najara ni nɔn-babia na ki te tun.
Di jigi baari nɛɛnti ci-taru na maa ve
ci-tɔŋɔ te tun mu.
Dl lagɔ Dl kaasi tiguri-kaasa mu,
Dl magɔ juŋa mu ni ni, Dl maa wanti Dl sɔbara.

Baŋa-Wɛ tagi o wi:

¹⁴«A na puni a banti te tun tiini ku daani.
A ya ta yi cumm mu taan.
A laan nan ti a yigɛ mu si a taa coosi
a yagi je maama,
ni kaani wɔlv na yaari si o lv bu yi o keeri te tun.
¹⁵Amv lagɔ a cɔŋi zwɛɛnu di pweeru mu,
yi a daari a pa gaaru di tweeru maama
kwaari ti ti.
A maa wɔ pa bu-tɔlv sum lɛni si ji ti-dia jɛgɛ mu,
yi a daari a pa bwi sum na bam wi.
¹⁶Amv lagɔ a vanji lilwɛ bam mu
a pa ba tɔŋi cwe silv ba na manji ba yɛri tun.
A maa wɔ pa lim dilv ba na ve di wɔnti tun
ji pooni di pa-ba.
Cwe silv ya na tigi di gwɛɛnu tun
Aá pa palisi mu si pa-ba.
Amv wɔ yɔɔri a ki wɛɛnu tintɔ mu a pa-ba,
yi a bɔ dɔlv-ba a yagi.

¹⁷ Kə nan na yɪ balu na salɪ jwənə yɪra nɪ tɪn,
baá joori kwaga mu yɪ ba na ba cavura.
Nɔɔna bantv doŋ yəni ba tɛ dɪ kamwaru
tɪlv na yɪ ba jwənə tɪn wɪ:
«Abam mu yɪ dí wa.»

Yisrayelɪ tiinə bam yɪ zwa-kwaru

¹⁸ «Abam zwa-kwaru tum, purɪ-na á zwa sɪ á cəgi!
Abam lilwə bam dɪ taa fɔɔɪ á nii á nai!

¹⁹ Lilwe nan daa ba dwe amv tuntuŋnu wɔm.
Zwa-kɔɔɔ dɪ nan daa ba dwe wulu amv
na tɔŋɪ dɪ a kwərə tɪn.

Nɔɔn-nɔɔnu yɪə wu tiini ya dwe
ya dwəni wulu na sɛ amv tɪn yɪə yam.
Amv Baŋa-Wɛ tuntuŋnu wɔm yɪə yɔɔɪ ya
dwe mu kv ja gaalɪ.

²⁰ Yisrayelɪ tiinə bam, abam nɛ wəənu zanzan,
yɪ á wu kwe-tɪ á kɪ a yum nɪ.

Abam ma á purɪ á zwa,
á nan wu ni kulokulu.»

²¹ Baŋa-Wɛ na zɪɔɪ Dɪ cɪga wunɪ tɪn,
Dɪ ya lagɪ sɪ Dɪ niə yam taa jɪɔɪ yuu dɪ
nunwaŋa nɔɔna tee nɪ.

²² Dɪ nɔɔna bam duna nan mu wanɪ-ba,
yɪ ba daari ba vɪɪ ba wəənu ba ja viiri.
Ba ma li ba maama ba yaɔɪ ɔŋ-canluŋu
dɪdaantɪ puna dɪ wunɪ.

Ba na jaantɪ-ba kuntu tɪn,
nɔɔn-nɔɔnu daa tərə sɪ kv tu jɔŋɪ-ba o yaɔɪ.

Nɔɔn-nɔɔnu tərə sɪ kv tu ta wɪ:
«Pa cwəŋə sɪ ba joori.»

²³ Abam wɔɔ mu wó cəgi a taantɪ duntu?
Kv zɪɔɪ lele sɪ kv taa veə,
wɔɔ mu laan wó fɔɔɪ o cəgi?

²⁴ Wɔɔ mu yəɔɪ Zakəbɪ dwi dum o pa nɔɔna
sɪ ba wanɪ-ba ba vɪɪ?

Yisrayelɪ tiinə bam sunɪ ba tv vɪnvɪrna juŋa nɪ mu.

Kv nan yɪ Baŋa-Wɛ tɪtɪ mu kv kuntu.

Dɪ tɪsɪ dí cəɔɪ Dɪntv yɪɔə mu.

Dɪ nɔɔna bam wu sɛ sɪ ba tɔɔɪ Dɪ cwe sum
naa sɪ ba kv Dɪ niə yam na brɪ te tɪn.

²⁵ Kuntu ŋwaantɪ mu Dɪ bantɪ tiini dɪ fulɪ dɪ ba,
yɪ Dɪ pa ba na cɔɔɪm najara baŋa nɪ.

Dɪ bantɪ dum jɪɔɪ min-vɔɔv mu dɪ li-ba,
yɪ ba ta wu ni kv kuri.

Dɪ yɔɔɪ dɪ zwe-ba mu,
yɪ ba wu zaasɪ kəm dum kuntu baŋa nɪ,
sɪ ba kwe-kv ba kv ba wubuŋa nɪ.

Baŋa-Wɛ wó jɔŋɪ Dɪ nɔɔna Dɪ yaɔɪ

43 Zakəbɪ dwi dum na yɪ Yisrayelɪ tiinə tɪn,
Baŋa-Wɛ mu naantɪ abam pa á wura.

Dɪ nan na tagɪ te tɪn mu tuntu:

«Yɪ taá funa, sɪ a jɔŋɪ abam mu a pa a tɪtɪ.

A ma bəŋɪ abam dɪdva dɪdva dɪ á yura.

Kuntu ŋwaantɪ, á yɪ amv nyim mu.

² Abam na tɔɔɪ na-luŋə wunɪ mu sɪ á bɛ,
amv wó taa wu á tee nɪ.

Á nan na tɔɔɪ bwi wunɪ sɪ á bɛɛ mu dɪ,
sɪ na bam bá li abam.

Kv nan na yɪ mim wunɪ mu á tɔɔɪ da á ve dɪ,
dɪ bá zwe abam.

Dɪ nan bá zaŋɪ bugi-bugi sɪ dɪ di abam.

³ Bəŋwaantɪ, amv mu yɪ abam Tu Baŋa-Wɛ dum.

A maa yɪ Yisrayelɪ dwi dum Wu-poŋo Tu
wɔm na yɪ á Vɪnu tɪn.

Amv mu kwe Ezipi tv a pa

sɪ abam wanɪ á taá te á tɪtɪ.

A nan ta kwe Kusi dɪ Sabaa tuntu dum dɪ a pa
sɪ a jɔŋɪ abam a yaɔɪ.

⁴ Amv wó ga tuntu zanzan dɪ nabiinə dwi maama
sɪ kv pa a vɪɪ abam sɪ á taá jɪɔɪ á ŋwɪa.

Bəŋwaantɪ, abam tiini á jɪɔɪ kuri á pa-nɪ,
yɪ a tiini a soe abam mu.

⁵ Nan yɪ taá kwari-na fuvunɪ, sɪ amv wu á tee nɪ.
A maa wó ja á biə bam á zɪɔɪ wa-puli seeni a ba,

yɪ a daartɪ a la abam badonnə

a ja a nuŋɪ wa-zuvɪ seeni sɪ a kv abam daantɪ.

⁶ Amv wó ta dɪ jazum baŋa seeni tuntu dum nɪ:

«Yaɔɪ a nɔɔna bam sɪ ba viiri!»

A ta wó ta dɪ jagwiə seeni tuntu dum nɪ:

«Yɪ cɪ-na ba yigə.»

Pa-na sɪ a biə bam nuŋɪ yigə yigə tuntu
dum nɪ ba ba.

Ta pa-na sɪ a bukwa bam dɪ zɪɔɪ tɪga baŋa
ni maama nɪ ba ba.

⁷ Bantv yɪ amv nɔɔna balu a na mat a
yɪɪ mu a bə-ba.

A na naantɪ-ba tɪn, a kuri sɪ a tɔɔɪ ba baŋa mu
a ma na paari-zulə.»

⁸ Nan ja nɔɔna balu na jɪɔɪ yɪə yɪ ya ba nai,
yɪ ba ta jɪɔɪ zwa yalu na ba ni tɪn,

n pa ba zɪɔɪ amv yigə nɪ.

⁹ Dwiə yam maama nan kikili daantɪ,
kv daartɪ sɪ nɔɔn-biə bam la jəɔə dɪdva.

Bantv wunɪ wɔɔ mu ŋɔɔnɪ wəənu tum kuntu?

Bantv wɔɔ mu zaasɪ dɪbam dayigə

wəənu tɪlv na kv tɪn?

Ba nan beeri ba maana tiinə,
 si ba daari ba bri ni ba jigi ciga.
 Ba nan nõoni si dí cəgi, si dí wani dí ta ni:
 «Ku sunti ku yi ciga mu!»

¹⁰ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:
 «Nm̄u Yisrayeli dwi dum nan mu wó zigi
 amu ciga kam kwaga ni.

N ma n yi a tuntuŋnu wulu a na kuri tun.
 Kuntu mu wó pa n lwarɪ ni amu mu yi ku tu,
 si ku pa n ki n wu-didwa di amu.

Nmu ma n wó ni ku kuri ni
 amu mu yi We ciga ciga.

We didoŋ ya maŋi di tərə,
 si amu laan taa wura.

We nan tərə di na wó saŋi amu kwaga
 si di taa wura.

¹¹ Amu yirani mu yi Baŋa-We.

Amu yigə na li, vrunu nan daa tərə.

¹² Amu mu ya goni ni di abam si a joŋi
 abam a yagi,

yi a sunti a ki a su a ni-gonim dum.

Ku yi amu titi mu,

si ku dai we-gaa mu wu á titari ni.

Á maa yi balu na wó zigi a ciga kam kwaga ni:
 a sunti a yi We ciga ciga tun mu.»

Baŋa-We na tagi kulu tun mu kuntu.

¹³ «Ciga tun, ku na maŋi ku nuŋi faŋa tun
 di amu yi We mu ciga ciga.

Amu na jigi wulu di a jija,
 nõon-nõonu wari ku tu si o joŋi o yagi.

A nan na cwi kulu,
 nõon-nõonu wari si o go-ku o yagi.»

We wó duri Yisrayeli tiinə yibwəne

¹⁴ Baŋa-We mu yi abam Yisrayeli dwi dum Wu-ponjo
 Tu wum di á Vrunu. O nan na tagi te tun mu tuntu:

«Abam ŋwaani mu a lagi a tuŋi jar-kərə
 si ba li Babiloni tu,

si ba daari ba ja ku nõona bam ba kalɪ ba ja viiri.
 Babiloni tiinə bam wupolo sɔɔ

laan wó ləri ku ji wu-cɔɔ kərə mu.

¹⁵ Amu mu yi Baŋa-We dum na yi abam
 Wu-ponjo Tu tun.

A maa yi wulu na naani abam Yisrayeli
 tiinə bam,

yi a ta yi á Pe.»

¹⁶ Baŋa-We mu yi dilu na pe
 cwəŋə pəni nunu kum wuni,
 ka na tigi na-fara bam titari ni tun.

¹⁷ Di ma sugi jar-kərə zanzan kɔɔ,

di ba jara-kəm tərikooru, di ba siseŋ-nõona,
 pa ba maama tu ba maŋi na bam wuni.

Ba yɔɔri ba tu mu, si ba daa yi zaŋi wəeni.

Ba maama jilli je mu,

ni ba na fuli min-zoŋo mim ba dwe te tun.

Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

¹⁸ «Swe-na faŋa wəenu tilu na ki ti ke tun swiə.

Yi taá guli-na wo-dwənu gulə.

¹⁹ Nii-na, amu lagi a ki wo-duŋu mu!

Kəm dum nan puli mu di wura di ki.

Abam ba lwarɪ ku ni ni na?

A lagi a pa cwəŋə mu pəni kagva yuu ni,
 si bu-tuli di pəni ti-kura je sum ni.

²⁰ Ga-vara bam maama wó zuli-ni,
 ku wəli di ga-kakuri, di kukwəaru.

Beŋwaani, amu wó pa na taa burə

kagva kam yuu ni,

yi bu-tuli di taa tigi da,

si amu nõona balu a na kuri tun nyɔ ba su.

²¹ Bantu mu yi balu a na naani a pa a titi
 si ba taa leeni ba zuli amu tun.

²² Zakobi dwi dum na yi Yisrayeli tiinə tun,
 abam nan wu bəŋi a yiri si a wəli abam.

Á ta wu se si ku ce á yira amu ŋwaani.

²³ Abam wu jaani á peeni á ba

si á ma á ki zweem pɛera á pa-ni.

Á maa wu ki kaanum si á ma á zuli amu.

Amu wu fun abam si á ja wodi pɛera á ba á pa-ni,
 naa si á zwe wəenu tilu lwəm na ywəmmə
 tun á ma á zuli-ni.

²⁴ Á wu kwe á səbiə á yəgi trali nugə
 si á ma á zuli-ni.

Á ta wu kwe á vara lara kam á pa-ni
 si ku pa a di ywəni ku ŋwaani.

Abam nan pe a yira ce di á lwarim dum mu,
 yi á ta pa a yiə gigiri di á lwarim kikiə yam.

²⁵ Di kuntu maama di, amu Baŋa-We yirani mu
 yi wulu na saari á lwarim dum a yagi tun.

Ku nan yi amu titi ŋwaani mu a ki kuntu.

A nan daa bá guli á lwarim dum gulə.

²⁶ Pa-na si dí jeeri dí nõoni si dí maŋi daani.

Pa-na si a guli kulu na ki ku ke tun gulə.

Tuli-na taani dum si dí lwarɪ

á sunti á wu á ciga wuni na?

²⁷ Pulim ni tun, á nabaaru wum deen wu
 lwarim wuni mu.

Á yigə tiinə bam di ma nuŋi amu kwaga ni.

²⁸ Kuntu ŋwaani mu a lagi a pa á kaanum tiinə
 balu na kwuri di ba tutuŋa tun di ba cavura.

A ta wó yɔɔri a cɔɔgi Yisrayeli dwi tiinə bam,
 si nõona maama taa jigi-ba ba yáala.»

Yisrayeli tiinè yi Baṅa-We nyim

44 «Zakóbi dwi dím a na kuri a pa a títí tún, nan cègi.

Yisrayeli dwi dím, nmù mu yi a tintòṅnu.

² Amù Baṅa-We mu naani-m a kí n nu pugè ní, yi a ta wó wèli-m.

Amù nan na tagi te tún mu tintu:

Amù tintòṅnu Zakóbi, yi ta n fóna.

Bèṅwaani, a kuri Yisrayeli tiinè bam sí á taá yi a nòn-sonnu mu.

³ Amù wó lo na zanzan tí-kúra baṅa ní, pa bu-tulí taa duri je sum kuntu ní.

A maa wó pa a Joro ba á biè baṅa ní, yi a daari a kí ba yu-yoṅo.

⁴ Bantu wó puli ní ga-lèerù na puli te tún mu, dí tweeru tulù na zigí bwi ní ní tún.

⁵ Ba wóni nòṅnu didúba wó ta wí:

«Baṅa-We mu te amù».

Wúdoṅ dí wó taa jigí Zakóbi yíri dím, o ma o bəi o títí.

Wúdoṅ dí maa wó pupùni o jùṅa ní sí:

«Baṅa-We nyim,»

yi o daari o ta wí: o nuṅi Yisrayeli dwi dím wóni mu.»

Baṅa-We yíraní maṅi dí zulè

⁶ Paṅwa Tu Baṅa-We yi Yisrayeli dwi tiinè bam Pé mu dí ba Vrunù. Dí nan na tagi te tún mu tintu:

«Amù mu yi pulim kam dí gurim tu.

Amù yigè na lí, We nan daa tərè.

⁷ Wóṅ mu wó kwe o títí o maṅi dí amù?

O na wura, sí o tóṅli taani dím.

Ku tu nan ba o zigí a yigè ní o ta sí dí cègi.

Ku zigí faṅa kam ní a na kuri dwi dílu sí

ba taa yi a nòṅna tún,

o nan maṅi sí o ta kulù na maṅi ku kí tún

ku wèli dí kulù na wó kí jwa seeni tún sí dí lwarí.

Èen, pa ku tu ta wəənu tulù na buní tún.

⁸ A nòṅna bam, yi taá pa á yira sai.

Nan yi pa-na fùni ta jiga-abam.

A wu wuuri a ta wəənu tum kuntu taani

a bri abam mu na?

Abam nan mu wó zigí amù ciga kam kwaga ní.

We didoṅ nan daa mu wura

yi ku dai amù na?

Awo! Piu kudòṅ daa tərè sí nòṅna dali da.

Amù yəri didúba títí ní ní.»

Balu na mòṅni wa-lòra tún yi kafe mu

⁹ Balu maama na gòguri jwəṅə tún ba jigí kuri. Jwəṅə yalù ba na pa-ya ciga tún dí yi wo-yòṅrù mu. Balu na zigí ya kwaga ní tún yi lilwə mu, yi ba yəri kulù wóni ba na wura tún. Kuntu ḡwaani baá na ba cavura.

¹⁰ Wóṅ mu buṅi sí o mò jwəṃ o pa dí ji o wé? Dí bri dí bá pa o na nyòṅri. ¹¹ Nii-na! Nòṅnu wum kuntu dí o dwi maama wó dí ba cavura. Gwarù tulù na kí jwəṅə tún maa yi nabiinè yíraní. Ba nan maṅi sí ba ba ba zigí amù yigè ní sí dí ḡṅṅni. Fùni yíraní mu wó ja-ba yi ba ta dí ba cavura.

¹² Luru mu yəni o kwe o yòṅ kum zila o ma o gòguri luu mim wóni. O ma kwe hama mu o magí luu kum dí o dam, sí ku jí jwəṃ nyunyugù na yi te tún. O kana laan maa wat yi na-nyòm jig-o pa o bwəni yi o dam dí tí.

¹³ Gəṅo kulù na sari de tún dí ma yəni o maṅi daa. O ma bə bibələ daa kam yira ní sí ku bri jwəṃ nyunyugù. O laan maa wó kwe o títóṅa zila o ma o sari daa kam, yi o daari o swəli-ka. O ma kí ka nyunyugù kum pa ku lwəni nabiinu nyunyugù, yi ku jigí nabiinu lam dím. O laan wó kwe-ka o vu o zigí ka digè wóni.

¹⁴ Gəṅo kum wat o kuri de dwi dwi wóni sí o ma o kí jwəṃ dím. Oó wani o zù kagwa wóni o goni Sədri tiu o dí tiga ní, naa lwa, naa kantòṅo, naa tiu kulù maama. Ku na dai kuntu, o títí mu wó jəri tiu, yi dya laan ní ku baṅa ní pa ku bí kamunu. ¹⁵ Ku tu na goni daa kantu doṅ, o laan wó kwe ka cicoro mu o ma o wiiri mim, yi o daari o kwe ka cicoro o kí jwəṃ. Kuntu tún, o tóṅ ka cicoro baṅa ní o weeri mim, naa o ma o wò dípe. O ta ma kwe ka cicoro kum o gòguri jwəṃ sí o taa zulè.

¹⁶ O yəni o twəri de sum wóni o dwe mim, yi o daari o ma mim dím o wò nwana, pa o duni o su. O ta ma yəni o weeri mim dí de sum yi o wí: «Èheen! Nii mim dím na lana te! A yira yi ḡwamm!» ¹⁷ De silù na daari tún mu oó ma o kí jwəṃ. O laan ma yəni o tiiri dí yigè ní o zuli-dí. O ma loori zənə dí tee ní yi o wí: «Jorji-ni n yagi, sí nmù mu yi amù wé.»

¹⁸ Nòṅna bantu doṅ nan yəri kulùkulù. Ba bri ba ba ní wəənu kuri. Ba yíə yam kwəni mu pa ya ba nai kulùkulù. Ba wubuṅa dí kwaali mu dí ciga kam. ¹⁹ Ba ba fòṅi ba jeeli wəənu. Ba wóni wulùwulù ba buṅi o yi sí o ta wí: «A kwe da kam cicoro mu a ma a dwe mim. A ma wò dípe mim dím fonyugù wóni. A ta wòṅi

nwana funyugu dum wuntu a duntu. A nan wó wanti a kwe ka cicoro kulɔ na daari tun a ma a ki jwə-yɔɔ na? Amu wó tiiri a zuli daa mu na?»

²⁰ Nɔn-joro kuntu don wubɔɔ gan-o mu. Ku nyi di o ni-wɔdiu yi tintwarum mu. O maa wari o titi o jɔɔi. O bá ta di o titi ni: «Nii woɔo kulɔ a na ze a jazum ni tun. Ku ba jigi-ni ku gana mu na?»

Baɔa-We jɔɔi Dɔ nɔɔna Dɔ yagi

Baɔa-We maa wi:

²¹ «Abam Yisrayeli tiinɔ bam nan guli-na wɔɔnu tuntu gulɔ.

Bɛɔwaani, nmu Zakɔbi dwi dum yi amu tuntuɔnu mu.

Amu mu naani-m pa n yi a tuntuɔnu. Yisrayeli tiinɔ bam, amu bá swe abam swiɔ.

²² A saari á lwarum dum a pa ya je ni kunkwɔɔnu na duri ti kɛ te tun mu, naa tituti nyɔnɔ na je te tun.

Joori-na á ba amu te, si amu mu vri abam a pa a titi.»

²³ Weyuu je sum maama, nan ta kaasi wupolo kaasa!

Tiga kuri gugwɔɔru tum di, nan ta magi ni!

Pweeru tum, di tweeru tɔɔ maama na wu kagua wunti tun, taá chaki-na di ywɔɔni.

Bɛɔwaani, Baɔa-We mu vri Zakɔbi dwi dum Dɔ pa Dɔ titi, si Dɔ paari-zulɔ yam taa nai jaja Yisrayeli tiinɔ bam titari ni.

²⁴ Baɔa-We yi dilɔ na vri nmu mu Dɔ pa Dɔ titi. Duntu nan mu naani-m Dɔ ki n nu pugɔ ni.

Dɔ na tagi te tun mu tuntu: «Amu mu yi Baɔa-We dum na ki wɔɔnu maama tun. Amu mu lwaru weyuu kum a titi ni pa ku tigi palalala.

A daa ta ma jari tiga kam ni maama a tiɔi a titi ni.

²⁵ Amu mu pa vɔra ni-taani jiri kafe, yi daari a pa sampwɔri jwɔrim dum bri jaja.

A yɔni a pa swan tiinɔ joori kwaga mu, si ba yɔno maama taa ba jigi kuri.

²⁶ Ku daari, ku na yi amu titi tuntuɔna, a yɔni a pa ba taani jigi kuri mu.

A ta maa ki a sui a tuntuɔna na bri wɔɔnu tɔɔ tun. Amu nan mu te Zeruzalem tɔɔ taani ni:

«Nɔɔna wó taa zɔvri ku wunti.»

Ku ta na yi Zuda tuntu didonnɔ dum,

a maa wi: «Baá fɔgi ba lɔ-di mu ba zigi, pa di di-dwɔɔnu joori ti ji sɔ-ɔnɔnu.»

²⁷ A maa te di nanuru tum ni: ti na bam wi, si bu-tɔli sum di wi.

²⁸ Ku ta na yi Pɛ Sirusi, a maa te o taani ni: «O yi nayuru mu o tɔɔi o pa-ni.

O maɔi si o ki o su amu wubɔɔna na de si o ki te tun mu.»

Wuntu laan maa wó pa ni o wi:

«Fɔgi á lɔ-na Zeruzalem tɔɔ kum á zigi.»

O nan wó ta We-digɔ kam taani o wi:

«Cwi-na ka kabri-kuri kam.»»

Pɛrɔ tɔɔ pɛ Sirusi taani

45 Baɔa-We na tagi te di Dɔ dam tu Sirusi wɔɔ Dɔ na kuri tun mu tuntu:

«Amu mu jaani n jazum si a wɔli-m si n wanti n di tunti zanzan,

si n daari n vri ba pwa bam najara zila.

A ta wó pa-m dam si n pɔri tunti ni-bwɔɔru si n wanti di wu n zu,

yi ba daa wari ba ci n cwɔɔɔ.

² A nan wó tu nmu yigɔ ni,

yi a palisi pweeru a tiɔi a pa-m.

Amu wó bwɔri canna ni-bwɔɔru tum si n zu,

yi a daari a goni ti luuru tum a di tiga ni.

³ A ta wó kwe jijiguru tɔɔ ya na tigi lim wunti tun a li a pa nmu.

Wɔɔnu tɔɔ nɔɔna na tiɔi gugwɔɔru wunti jwa ɔwaani tun mu kuntu.

Kuntu mu wó pa n lwaru ni:

amu mu yi Baɔa-We dum na yi Yisrayeli tiinɔ bam We tun.

A ma bɔɔi-m di n yiri.

⁴ Ku yi a tuntuɔnu Zakɔbi dwi dum

na yi Yisrayeli tiinɔ bam a na kuri

tun ɔwaani mu,

a yɔvri a bɔɔi nmu yiri.

N nan ta wu se n pa amu.

Di kuntu di a kwe yiri kamunu mu a pa-m.

⁵ Amu mu yi Baɔa-We,

yi we didon wu wɔli amu wunti.

Amu yigɔ na li, we nan daa tɔɔ.

Amu wó taa pa-m dam,

di n na wu lwaru amu tun di.

⁶ Ku na zigi wa-puli seeni si ku vu ku yi

wa-zɔvri seeni tun,

nɔɔna wó lwaru ni: We didon daa tɔɔ

ku na dai amu yirani.

Amu mu yi Baɔa-We,

yi We didon wu wɔli amu wunti.

⁷ Amu mu ki pooni yi a ta pa lim wura.

A maa pai nōona yazurə yi a jaani cam di a tui.
Amu Baŋa-We nan mu pai wənu tum
kuntu maama ki.

⁸Weyuu kum maama, pa dua taa ni.
Si ciga taa tɔŋi tɔga baŋa ni,
ni kunkwənu tum na siiri di dua te tun.
Nan pa tɔga baŋa ni maama di pɔri zanzan,
si vrɔm di nɔn-ŋɔnni ta ti nuŋi ka wɔni,
yi ti yɔɔri ti bi tɔga kam baŋa ni.
Ku yi amu Baŋa-We mu pe ku ki kuntu.

⁹Lɛeru wó yi wɔlv na magi kantɔgɔ di o kəru tun.
Ku tu nyi di kacuə mu na gwaani di kacwi sɔdonnə
yi si maama tigi tɔga ni tun.

Dɔgɔ ba jɔgi cwəŋə si ku bwe kamɔ-mɔrv ku wɔ:

«Bee mu yi n ki-ni tuntu?»

Ku bá ta did-o ku wɔ:

«N titɔŋa yam ba lana.»

¹⁰Lɛeru wó yi bu wɔlv na wó ta di o ko o wɔ:

«Bu dwi dɔɔ mu tuntu n lɔga?»

naa wɔlv na wó ta di o nu o wɔ:

«N vri pugə si n lu be wɔŋo mu tuntu?»»

¹¹Baŋa-We dum na yi Yisrayeli dwi dum

Wu-pɔŋo Tu wum

yi o ta yi ba Kəru tun na tagi te mu tuntu:

«Ku na yi wənu tiv na wó ki jwa seeni tun,

bee mu yi á bwe amu si ku tɔgi a biə bam seeni?

Bee mu yi á bri amu a na maŋi si a ki kulv

di balv a titi jin na ki tun?

¹²Amu mu ki lɔgv baŋa

yi a daari a naani nabiinə a ki da.

Amu titi mu kwe a jian a lwarɔ weyuu kum

pa ku tigi palalala.

A laan ma tigisi calɔwi sum di si kɔgɔ

kum maama.

¹³Ku ta na yi pe Sirusi, a lagɔ a ciŋ-o

mu si o ki kəm,

pa ciga taa tɔŋa.

A maa wó tv o yigə ni si a pa o titɔŋa

ki mwali ya pa-o.

Oó fɔgi o lɔ amu titi tw Zeruzalem,

yi o daari o vri a nōona balv ya na

wu sa-tw ni tun

pa ba taa te ba titi,

Di ku di, o ba lagɔ o tɔŋi ŋwuru ŋwaani.»

Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

Yisrayeli tiinə taani

¹⁴Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Ku na yi Ezipi tiinə bam, di Kusi tiinə bam,

di Sabien tiinə bam na yi nɔn-dɔdwaaru tun,
bantu maama wó ba ba tv ba pa abam.

Ba nan ta wó ja ba pipiu zila di ba jɔjɔru

ba ba ba pa ti ji á nyum.

Baá ba ba tɔgi á kwaga di ba ne capunnu,

yi ba ki ba titi á jɔŋa ni.

Ba maama wó tiiri abam yigə ni,

yi ba loori abam ni:

«We mu suni Dl wɔra abam tee ni,

si We didoŋ nan daa tərə.»»

¹⁵Yisrayeli tiinə We dum na yi dí Vɔrvu tun,

nmu suni n yi We dilv na yəni Dl səgi

Dl titi tun mu.

¹⁶Ku na yi balv maama na ki jwənə ba zigi tun,

cavura wó di-ba mu, yi nōona di yáalt-ba.

Ba maama lagɔ ba tɔgi daani ba na ba lɛeru mu.

¹⁷Ku nan na yi Yisrayeli tiinə bam,

Baŋa-We titi nan mu lagɔ Dl jɔŋi-ba Dl yagi.

Á vrɔm dum wó taa yi vrɔm ciga ciga na

wɔra maŋa maama wuu tun.

Abam daa bá na á cavura, yi ba nan

bá yáalt abam,

si ku taa ve maŋa na ba ti tun.

¹⁸Beŋwaani, Baŋa-We yi dilv na naani

weyuu maama tun mu.

Duntu mu yi We ciga ciga.

Dl ma jeeli lɔgv kum na wó taa yi te

tun yi Dl ki-ku.

Dl ta ma cwi ku kuri.

Dl na naani-ku kuntu tun,

Dl wu ki-ku si ku taa yi yɔɔ yirani.

Dl nan ki si nōona mu taa zɔvri ku wɔni.

Duntu na tagi te tun mu tuntu:

«Amu mu yi Baŋa-We.

We didoŋ daa wu wəli amu wɔni.

¹⁹A wu tagi taani a səgi.

A nan wu ki na a ni ni si a ta taani.

A wu tagi di Zakəbi dwi dum ni:

«Beeri-na amu kafe ŋwaani.»

Amu Baŋa-We dum, a ŋɔɔni ciga taani mu.

A maa na pe a ni, di yi ciga mu.

²⁰Nan la-na daani si á ba amu te.

Abam dwi-ge tiinə balv na wani á lu

najara yam wɔni tun

ba-na á jeeri daani.

Ku na yi jwənə yalv nōona na me de ba ki tun,

balv na zɔŋi-ya ba kaagi ba beeri tun

wubɔŋa tərə.

Beŋwaani, ba zuli wa yalv na wari nōona

si ya jɔŋi ya yagi tun mu.

²¹ Ba-na á tɔli taantɔ dum sɪ dí nii kulɔ na wɔra tun.
 Pa-na sɪ ba banɪ daantɔ ba nii ba na
 wó ta kulɔ tun.
 Wɔɔ mu pɛ ba lwartɔ kuntu wɔŋo kum,
 ku na zɪgɪ pulə yam ni tun?
 Wɔɔ nan mu ya maŋɪ o ŋɔɔntɔ ti wɔŋo
 faŋa faŋa tum?
 Ku dai amɔ Baŋa-We mu na?
 We didonɔ wɔ wəli amɔ wɔntɔ,
 dɪ na jɪgɪ cɪga yɪ dɪ ta yɪ vrɪnɔ.
 Amɔ yigə na li, We nan daa tərə.

²² Lɔgɔ baŋa je sum maama nɔɔna,
 pipiri-na á ba amɔ te,
 sɪ a jonɪ abam a yagɪ.
 Bɛŋwaantɔ, amɔ mu yɪ We cɪga cɪga,
 sɪ wɛ didonɔ daa tərə.

²³ Amɔ nan dugɪ dɪ a titɪ yɪrɪ mu.
 A ni ma purɪ dɪ da a cɪga kam ŋwaantɔ
 dɪ ta kwərə kalɔ daa na ba kwana tun nɪ:
 Nabiinə maama wó ba ba kuni nadoonə
 amɔ yigə nɪ.
 Ba maama wó purɪ ba niə ba sɛ ba pa amɔ mu.

²⁴ Ba maa wó ta amɔ taantɔ nɪ:
 «Baŋa-We yɪrantɔ wɔntɔ mu
 cɪga dɪ dam maama wɔra.»

Balɔ maama nan na culɪ We tun
 wó ba Dɪ yigə nɪ ba di ba cavura.

²⁵ Baŋa-We nan wó pa Yisurayelɔ dwi tiinə
 maama na ba bura,
 yɪ ba dɪ wó taa jɪgɪ wɔpɔlo We ŋwaantɔ.

Babilɔntɔ tw jwənə yam taantɔ

46 Babilɔntɔ tw wa yam Bɛli dɪ Nebo dam ti,
 ya nadoonə jɪgɪ tɪga mu.

Ya nyunyurɔ tum laan nan yɪ zɪla mu
 bɪnɛ na zɪŋɪ-ya sɪ veə.

Ya maa yɪ zɪli-zana yalɔ na dunə tun mu,
 pa vara balɔ na zɪŋɪ-ya tun tiini ba bwəni.

² Jwənə yam kuntu dɪ balɔ na zɪŋɪ-ya tun
 nan dɛ daantɔ mu ba tiiri tɪga nɪ.

Wa yam wartɔ sɪ ya jonɪ ya titɪ nyunyurɔ
 tum ya yagɪ.

Ya maama maŋɪ sɪ nɔɔna ja-ya mu
 ba ja ba vu sa-tw yigə yigə.

Baŋa-We maa wɪ:

³ «Abam Zakɔbɪ dwi tiinə bam, cəgi-na
 a taantɔ dum.

Abam Yisurayelɔ dwi tiinə balɔ maama
 ta na daartɔ tun,
 a yɔɔrɪ a tɔli abam mu,
 ku zɪgɪ maŋa kalɔ á nu na kwe á pugə tun.
 Ku zɪgɪ ba na lɔgɪ abam maŋa kalɔ tun
 a ta yɔɔrɪ a jɪgɪ abam a pələ mu.
⁴ Abam na kwɪn maŋa kalɔ
 yɪ á yum tum su dɪ yu-pwe tun,
 ku ta yɪ amɔ mu jɪgɪ abam a niə.
 Amɔ mu naantɔ abam, yɪ aá taa nii á baŋa nɪ taantɔ.
 Amɔ wó taa tɔli abam, yɪ a jonɪ abam a yaga.

⁵ Wɔɔ mu abam wó kwe á maŋɪ dɪ amɔ?
 Wɔɔ mu á wó ta wɪ: dí yɪ da-yuudwənnə?

⁶ Nɔɔna badonnə yəni ba lo ba tampwarɔ wɔwɔ
 səbu-sɪŋa mu ba tinɪ tɪga nɪ,
 yɪ ba daartɔ ba maŋɪ ba səbu-pɔŋo tum duuni.
 Ba laan maa wó kwe səbu kum ba pa luru
 sɪ o pipiri-ka sɪ ka ji ba jwəm.

Ba laan maa wó tiiri dɪ yigə nɪ,
 yɪ ba jɪgɪ-dɪ ba zulə.

⁷ Ba ta wó kwe-dɪ mu ba danɪ ba bakalɪ baŋa nɪ,
 yɪ ba jɪgɪ-dɪ ba veə.

Ba na yɔɔrɪ ba cwɪ-dɪ mɛ,
 dɪ lɛɛrɪ dɪ zɪgɪ da mu,
 dɪ daa wartɔ sɪ dɪ gɔ naga dɪ titɪ nɪ.

Nɔɔntɔ na kaastɔ te o loori-dɪ sɪ dɪ zən-o,
 dɪ wartɔ sɪ dɪ ləri kulɔkulɔ.

Dɪ nan wartɔ sɪ dɪ jonɪ ku tu o cam wɔntɔ dɪ yagɪ.

⁸ Abam balɔ na soe sɪ á taá vɪn amɔ tun,
 guli-na tuntɔ sɪ á wantɔ á kɪ dam á kɪ á kuri nɪ.
 Kwe-ku á kɪ á yuu nɪ.

⁹ Guli-na wo-dwənnu tɪlɔ na kɪ faŋa faŋa tun.
 Amɔ mu yɪ We, yɪ We didonɔ daa tərə.
 Amɔ mu yɪ We, yɪ kulɔkulɔ tərə ku na mai dɪ amɔ.

¹⁰ Pulim kam nɪ mu amɔ maŋɪ a ta kulɔ
 na wó kɪ ku guri tun.

Ku na nuŋɪ faŋa tun mu a tagɪ kulɔ
 jwa na wó ba tun.

A maa wɪ: Amɔ wɔbɔŋa yam mu wó yɔɔrɪ ya tɔŋɪ.
 A nan wó kɪ kulɔ maama na su a yɪ tun mu.

¹¹ A lagɪ a bəŋɪ nɔɔntɔ mu
 sɪ o zɪgɪ wa-pulɪ seeni o ba.

O nan wó fɔvɪrɪ o ba mu
 nɪ kaloŋo na fɔvɪrɪ cibɪə baŋa nɪ te tun.

Ku tu wó nuŋɪ tw yigə yigə o ba

o kɪ te maama amɔ na bɔŋɪ sɪ o kɪ tun.

Amɔ na jeeli a ja te yɪ a ta kulɔ taantɔ tun mu
 a lagɪ a suntɔ a kɪ.

¹² Abam zwabani-nyɪna bam cəgi-na a taantɔ dum.
 Á soe sɪ á taá pɔɔrɪ á titɪ dɪ a cɪga kam mu.

¹³ Amu nan lagt a varjt a cıga kam mu
sı ka yi abam.
Ka daa dat yigə yigə dı abam.
Ku bá daant sı a ma a jonji abam a yagi.
Amu wó pa Siyǝn tiinə bam na vrım,
sı Yisrayelt tiinə bam taa jıgt paartı-zulə
amu ŋwaanı.»

Babilǝntı tuw wó cəgtı

47 «Nan tu n jəni tıga nı, jəni fogo wuntı,
Babilǝntı wulv na nyı dı kabwəm kajǝŋǝ tun!

Jəni tıga nı, nmu daa ba jıgt paartı yıtıŋu,
Kalde tiinə bukǝ!

Ba daa ba lagt ba ta bei-m nı,
«Babilǝntı tı-laa», «Babilǝntı nınwara tuw kum».

² Nan beeri nǝŋǝ namim sı n cv muni.
Dwantı gar-fıfala kam na kwəli n yibiyə tun.

Kǝrıt n gǝrǝ sı ku din n tǝŋə kam seeni,
yı n laan ye na n be bu-tultım.

³ Nmu wó ta n zıgt kalambolo mu,
sı nǝŋna na n cavura.

A lagt a mǝ jum mu nmu nǝŋna bam
maama baŋa nı,
yı nǝŋn-nǝŋn bı wani a yigə o cı.»

⁴ Dıbam Jonnu wum na tagt kulv tun mu kuntu.

O yırtı mu yı Paŋwa Tu Baŋa-We.
O maa yı Yisrayelt dwi dum Wu-poŋo Tu wum.

⁵ «Nmu Babilǝntı tuw kum, ta n je cumm,
sı n ta ta n wu lim wuntı.

Nǝŋna daa bı taa bæi nmu yırtı nı:
ıgv baŋa tuntı pa-kana.

⁶ Amu bantı ya mu zaŋt dı a nǝŋna bam,
pa a cəgtı-ba nı ba dat a nǝŋna mu tun.

A ma kwe-ba a kı nmu juŋa nı,
yı nmu wu duri ba ŋwara.

Ku na maŋt ku yı ba nankwın dı,
n yǝrıt n pa ku zv ba yıra mu,

⁷ Nmu tagt n titı nı mu n wı:
«Amu wó yǝrıt a taa wura mu wuu,
sı a taa yı pa-kana wulv paartı na bı ti tun!»

Nmu nan na tagt kuntu doŋ tun,
n wu jeeli wəenu tuntu wuntı,
naa n buŋt sı n nii be jwa mu wó yı nmu.

⁸ Nan fəgt n cəgi a taantı dum,
nmu wulv na soe paartı dim
yı n yǝrıt n je mu fat n ba liə kulvkułv tun.

Nmu ma n te n titı nı n wı:

«Amu mu wura, yı a doŋ tərə.
Amu brı a bı ji kadəm.

A bıə dı nan bı tı ba daartı-nı.»

⁹ Wəenu tum kuntu maama nan wó yı
nmu bıdwı baŋa nı.

De didva mu tı lagt tı ba n baŋa.
N bıə wó tı, yı n ta ji kadəm dı.
Ləerv tuntu wó yǝrıt tı ba n baŋa mu.
N yı-neertı titıŋa yam dam dum dı n liri
mwaanv kikiə yam maama
bı jonji-m ya yagi.

¹⁰ Nmu tuŋt kəm-balwaarv mu yı n ba liə.
N ma n te n wı: «Nǝŋn-nǝŋn ba nat a kikiə yam.»

Nmu na yəni n te dı n titı nı:
«Amu mu wura, yı a doŋ tərə» tun,
nmu swan yam dı n yəno kum mu jaantı-m ya je.

¹¹ Ləerv lagt tı da tı ba n baŋa mu,
yı lirə tərə ka na wó jonji-m ka yagi.

Cam lagt dı yı nmu mu.
Kulvkułv nan tərə sı n ma-ku n ləri dı yuu nı.
Cəgım dulv nmu na maŋt n ba jıgt dı wubuŋa tun
mu lagt dı da dı yı-m bıdwı baŋa nı.

¹² Nmu nan na laga, ta tan təgt n liri
mwaanv kikiə yam,
dı n yı-neertı titıŋa kam dı,
nı n na maŋt n kı te ku zıgt n nǝn-dunntı
maŋa nı tun.

Dedoŋ nı n wó ba n ji nǝŋn wulv na jıgt fıvuntı
sı ku pa n duna taa fıvna dı nmu.

¹³ Kwıə yalv maama nmu na jonji tun
pe n wubuŋa vugimi.

Pa balv na nii calıcwı sı ba jonji swan tun
ba ba zıgt nmu yigə nı.

Ba yəni ba nii calıcwı sum mu cana maama
sı ba lwartı wəenu tılv jwa na wó kı tun.

Nan pa ba jonji nmu ba yagi
dı cam dulv na bıuntı n baŋa tun.

¹⁴ Bantv yǝrıt ba nyı dı ga-kurrv mu.
Mim nan mu lagt dı di-ba kulə.

Ba wartı ba titı sı ba jonji ba yagi,
min-vugv kum na tiini ku dana tun ŋwaanı.

Mim duntı datı dulv ba na wó taa jeeri
daantı dı yigə nı,

naa sı ba jəni ba twe-dı ba weeri tun.

¹⁵ Ku na yı nmu na kı n cıga dı balv maama
yı nmu dı ba tuŋt daantı ku nuŋı n

bıini maŋa nı tun,
ba ba jıgt nyǝrıt ba pa-m.

Ba maama tısi cwəŋə mu ba ve ba titı vəŋə,
pa nǝŋn-nǝŋn tərə sı ku tu jonji-m o yagi.»

Yisrayelt tiinə zwabanıə kam taantı

48 Abam Zakəbtı dwi tiinə bam, cəgi-na
taantı duntı.

Abam balv ba na jıgt Yisrayelt yırtı ba bæi
yı á kuri nuŋı Zuda dwi dum nı tun, cəgi-na!
Abam mu yəni á matı Baŋa-We yırtı dum á du durə,
yı á ta yəni á wartı Yisrayelt tiinə We dum.

Á nan ba kí kuntu ciga wuni
naa nɔn-ɔnɔnni baɲa ni.
2 Dɪ kɔ dɪ, abam bri á tɪtɪ mu yɪ á wɪ:
á zɔɔrti Wɛ tɪtɪ tɪv Zeruzalem ni mu.
Á ta bri á tɪtɪ ni: á tugɪ Yisɪrayɛli tiinɔ
Wɛ dɪm baɲa ni mu,
yɪ wuntu yɪrɪ mu yɪ Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ.

Baɲa-Wɛ maa wɪ:

3 «Faɲa faɲa tun amɔ nan wuuri a ta kɔ dɛ ni mu
wɛɛnu tɪlv na lagɪ tɪ kɪ tun taani.
A ni ma puri yɪ a pa á lwarɪ kɔlv na wó ba tun.
A laan ma da a pa kɔ kɪ,
sɪ a na tagɪ te tun sunɪ kɔ kɪ.
4 Bɛɲwaani, amɔ maɲɪ a ye abam zwa
na ba ni taani te tun.
Á yɪ dana dɪ dwe luu na yɪ te tun.
Á wɔv dɪ maa dana kɔ dwe canna dam.
5 Kuntu ɲwaani mu a nan wuuri a ta wɛɛnu tuntu
a bri abam kɔ dɛ ni,
pa á lwarɪ tɪ ni ni yɪ tɪ ta wɔ kɪ.
A kɪ kuntu sɪ abam yɪ want á ta ni:
«Dí jwɛnɔ yam mu kɪ tuntu ya pa dɪbam.
Kɔ yɪ dí wa yam nyinyɔrvɔ dam mu
pɛ wɛɛnu tuntu kɪ.»
6 Abam maɲɪ á ni a na tagɪ wɛɛnu tɪlv tun taani.
Nan fɔgɪ-na á guli tɪ gulɛ,
sɪ á daari á sɛ ni tɪ sunɪ tɪ kɪ.

Amɔ laan nan lagɪ a ta wo-dɔnnɔ taani
mu a bri abam.
Tɪ maa yɪ wɛɛnu tɪlv ya na sɛgɪ á yigɔ
ni yɪ á yɛri-tɪ tun mu.
7 Kɔ yɪ zɪm mu amɔ lagɪ a pa tɪ kɪ,
sɪ kɔ dai faɲa faɲa wɛɛnu.
Sɪ kɔ loori zɪm tun, á ya maɲɪ á wɔv ni tɪ ɲwa.
Kuntu ɲwaani, abam bá want á ta ni:
«Nii mu! Dí maɲɪ dí ye tɪ ni ni.»
8 Abam nan maɲɪ á wɔv ni wɛɛnu tum kuntu ɲwa
sɪ á want á lwarɪ tɪ kuri.
Kɔ zɪgɪ faɲa kam ni tun, á yɔɔrti á sun á zwa mu.
Amɔ nan ye á na yɪ nɔn-ɲɔllɔ te tun.
Kɔ na nuɲɪ á lɔra maɲa ni tun mu
á maɲɪ á kɪ zwabanɪɔ.
9 Amɔ na lagɪ sɪ a yɪrɪ taa jɪgɪ zulɔ tun ɲwaani,
aá ja a wɔv mu.
A maa na lagɪ sɪ nɔɔna taa tee-nɪ tun ɲwaani,
a ta wó pɔni a bani dɪ abam,
sɪ a yɪ cɔgɪ abam zɔɲ-zɔɲ.
10 Nii-na! A yɔɔrti a kwe abam mu.

Kɔ nan ba nyɪ dɪ ba na kwe sɛbu-pɔɲo te tun.
A pɛ á zɔv yaara wuni mu
sɪ a ma-ya a maɲɪ abam a nii.
11 Kɔ nan yɔɔrti kɔ yɪ amɔ tɪtɪ yɪrɪ dɪm ɲwaani mu
a lagɪ a tɔɲɪ kuntu dɔɲ.
Bɛɲwaani, amɔ bá sɛ sɪ a yɪrɪ dɪm maɲɪ
bwɛru wuni.
A ta bá sɛ sɪ nɔɔn-nɔɔnvɔ tɔgɪ o jɔɲɪ
amɔ zulɔ yam.

Yisɪrayɛli tɪv tiinɔ te ba tɪtɪ

12 Cɛgɪ-na, Zakɔbɪ dɪwɪ dɪm na yɪ Yisɪrayɛli
tiinɔ bam tun.
Kɔ yɪ abam mu a bɛɲɪ sɪ á taa yɪ a nyim.
Amɔ yɪrɪrɪ nan mu maɲɪ a wura.
A maa yɪ pulim tu dɪ kweelim tu.
13 Amɔ tɪtɪ mu kwe a jɪɲa a ma a cwi
lɔgɔv kɔm kuri.
Amɔ ta mu lwarɪ wɛyuu kɔm dɪ a jazɪm dɪm,
pa kɔ tigi palalala.
A na yɛni a bɛɲɪ tuntu maama,
tɪ maama wó zaɲɪ wɛɛni mu tɪ taa zɪga.
14 Á maama nan la-na á kɪ daani
sɪ á cɛgɪ a taani dɪm:
Jwɛnɔ yam wuni, jwɛm dɔɔ mu wuuri dɪ
ta wɛɛnu tuntu taani?
Amɔ Baɲa-Wɛ nan na maɲɪ a goni ni dɪ
wɔlv sɪ o tɔɲɪ o pa-nɪ tun
mu wó kɪ a na bɔɲɪ sɪ a kɪ te Babilɔni
tiinɔ bam yɪra ni tun.
Kɔ tu nan wó sunɪ o na dam sɪ o tɔɲɪ
cam ba yɪra ni.
15 Amɔ tɪtɪ mu yɔɔrti a ta kuntu.
Amɔ mu bɛɲɪ Sirusi,
yɪ a na tɔɲ-o sɪ o kɪ kɔlv tun wó sunɪ kɔ kɪ.
16 Nan fɔfɔ á yɪ-na sɪ á cɛgɪ a taani dɪntɔ:
Kɔ na zɪgɪ pulim kam ni tun,
a wɔv kɪ na a ni ni, yɪ a ɲɔɔntɪ dɪ abam.
Wɛɛnu tum na puli tɪ kɪ tun, dɪ a maɲɪ a wura mu.»
Lele kuntu, Yuutu Baɲa-Wɛ dɛ Dɪ Joro baɲa ni mu
Dɪ tɔɲɪ-nɪ.
17 Baɲa-Wɛ dɪm na yɪ Yisɪrayɛli dɪwɪ dɪm
Wɔv-pɔɲo Tu wɔm
yɪ Dɪ ta kwɛri Dɪ yɪ á Vɪrvɔ tun kwɛrɔ mu tuntu:
«Amɔ mu yɪ abam Tu Baɲa-Wɛ dɪm.
A nan yɛni a bri abam á na wó kɪ te

á na nyóorí á ñwíá wóntí tún mú,
yí a daari a tú á yígə ní a brí abam
cwə-laa sí á tógi-ka.

¹⁸Abam ya na mañi á kí á tógi niə yalú
a na pé abam tún,
á yaá taa jigi bicar-zuru,
ní bu-tula na na duri bari-bari te tún mú.

Á ta wó taa zigi á ciga wóní
ní nínw na-woro kóm na péeli te tún mú.

¹⁹Tuntu weeni á dwi dum yaá puli zanzan
ní nínw ní kasulú na daga te tún.
A yaá taa yiri-ba sí ba dwi dum daa yí tí,
sí nɔ́n-nɔ́n yí pa ba je amú yígə ní.»

²⁰Laan nuñi-na Babilóní túv kóm ní!
Duri-na á daari Babilóní tiinə bam!
Nan ta tóli didaani kwər-dia je maama ní
yí á kí wupolo kú ñwaaaní.

Ta-na sí lúvú baña je sum maama ní ní:
«Baña-We mú jóni Dlí tuntuñvú Zakóbí
dwi dum Dlí yagi.»

²¹Dlí na tógi ba yígə yí ba beeri kagua yú ní tún,
na-nyóm wú jaaní-ba.
Dlí deen pé na mú nuñi píu yira ní yí ba nyó.
Dlí yóorí Dlí ló píu kóm mú,
pa na ta ba cuurə.

²²Baña-We nan na tagi te tún mú tuntu:
«Nɔ́n-balwaaru bá fógi ba na bicar-zuru.»

Baña-We tuntuñvú wóm taani

49 Abam vərə balú na zóorí nínw kóm
ní ní yígə yígə tún,
cəgi-na a taani dum.

Baña-We mañi Dlí kuri-ní mú yí ba laan ló-ní.
Dlí ma lí-ní a nu pugə wóní,
yí Dlí bəñi a yiri sí a jí Dlí tuntuñvú.

²Duntu ma pa a ní-taani nyí dí sù-ləñə
kulú ní na dí lanyirani tún.

Dlí maa jigi-ní Dlí ja-kukoro ní.
A ta nyí dí taja cini dílv Dlí na fógi Dlí kwé tún mú.
Dlí ma kí-ní Dlí cikóv wóní Dlí səgi.

³Dlí tagi dí amú mú Dlí wí:
«Yisrayelí dwi dum, nmú yí amú tuntuñvú mú,
sí n pa a paari-zulə yam taa nai jaja.»

⁴Amú laan maa wí: «Amú yóorí a túñi
tutuñ-zéera mú.
A na mé a dam a kí kulú maama tún ba jigi kuri.»

Baña-We yirani nan mú wó pa a na a
tutuña yam nyóorí.

Duntu mú wó pa-ní ñwuru túlv na mañi tún.

⁵Baña-We mú naani-ní Dlí kí a nu pugə ní

sí a laan jí Dlí tuntuñvú.
Dlí ma tíñi-ní sí a ja Zakóbí dwi dum na yí
Yisrayelí tiinə bam tún
a joori a ba a kí Dlí júña ní.
Kú nan yí a Tú Baña-We wóm mú kí
dam o kí a kuri ní,
sí kú pa a na zulə o yígə ní.

⁶Baña-We tagi Dlí wí:

«Nmú na yí amú tuntuñvú tún,
n jigi tutuñ-fari mú sí n kí.

Nmú wó ja Yisrayelí dwi tiinə balú ta na daari tún
n joori n pa ba zigi dí dam,
yí kú dai kuntu yirani mú ní kí.

Nmú ta wó jí pooni n nyí dwi-ge tiinə bam baña ní,
sí n wani n pa nabiinə na vrum lúvú
baña je maama ní.»

⁷Baña-We dum na yí Yisrayelí dwi dum
Wú-poño Tú wóm

yí Dlí ta kwəri Dlí yí á Vírúv tún tagi tuntu mú
dí wulú lúvú baña nɔ́na na gooni yí ba ta cul-o,
yí o túñi o pa ba tunti dum dídeera tún.

Baña-We tagi dí kú tú Dlí wí:

«Pwa laan na né nmú,

baá zañi weeni mú ba sé ba pa-m.

Dídeera dí na né nmú, baá tíiri n yígə ní mú.

Ba nan wó kí kuntu Baña-We na yí ciga
tú tún ñwaaaní mú.

Wuntu nan mú yí Yisrayelí dwi dum
Wú-poño Tú wóm,
yí o kuri nmú sí n túñi n pa-o.»

Yisrayelí tiinə bam wó joori səñə

⁸Baña-We na tagi te tún mú tuntu:

«Maña kam na yiə sí a kí abam yu-yoño,
a laan wó ləri á wé-loro kóm.

De dum na yí sí a vri abam a yagi tún,
amú wó zəni abam.

Aá taa jigi abam kəñkəñ

sí a tógi abam baña a goni ní dí nɔ́na.

Á ta wó pa á tíga kam fógi ka jí tí-ñuña,
yí á daari á yóorí je sílv na cəgi tún
sí nɔ́na joori ba taa zóorí da.

⁹Abam wó ta dí balú ba na kí púna digə ní tún ní:
«Nuñi-na á viiri zaani!»

Sí kú na yí balú na je lim wóní tún,
á wó ta dí ba ní: «Ba-na pooni yígə ní!»

Ba na maa joorə, baá na ba ní-wódiu
cwəñə yúu ní,

yí ba dí ba sú ba wóbuña pweeru je ní dí.

¹⁰Kana dí na-nyóm bá ja-ba.

Wɔa, di kagva du-viu kum di bá yaari-ba.
 Bɛɲwaani, ɲwaɲa Tu We dɔm mu wó da ba yigə,
 yɪ Dl kalɪ-ba Dl vu buli-yiə na wu me
 tun si ba taa nyəa.

¹¹ Amu lagi a pipiri pweeru je sum maama mu
 si si ji pumpala,
 A ta wó pa cwə-fari pəni si a nɔɔna
 bam da da ba kɛ.

¹² Nii-na! A nɔɔna bam wó nuɲi sa-tunt yigə yigə
 ba joori ba ba ba titi tu.
 Ba badaara wó nuɲi jazim baɲa seeni
 tunt dɔm mu,
 yɪ badonnə di nuɲi wa-puli seeni ba ba.
 Ba babam di maa wó nuɲi Siyeni laɲa
 kam ba joori ba ba.»

¹³ Weyuu kum nan ta kaasi di wɔpolo!
 Tɪga baɲa ni maama di taa di ywəəni!
 Pweeru je sum di ta kaasi wɔpolo kaasa!
 Bɛɲwaani, Baɲa-We mu pai Dl nɔɔna
 bam bɪcarɪ tigə,
 yɪ Dl daari Dl duri ba ɲwaɲa ba yaara yam wɔni.

¹⁴ Di ku di, Siyɔn tuw kum ta tagɪ mu ku wɪ:
 «Amu Tu Baɲa-We dɔm yagɪ-nɪ,
 yɪ Dl swe amu swiə.»

¹⁵ «Kaani wó swe o bu wɔlv na jɪg-o o ɲɔɔɪ tun swiə
 si o daa yɪ ja bu wɔlv o titi na lugɪ tun ɲwaɲa na?
 Wɔntu nan na maɲi o swe o bu wɔm swiə di,
 amu Baɲa-We bri a bá swe nmu ni nɪ.

¹⁶ Nii mu! Amu bəgi n yɪrɪ dɔm
 a tiɲi a jataala wɔni mu.
 A nan bá fɔɔɪ a swe nmu kabri sum na
 cɔɔɪ tun ni nɪ.

¹⁷ Nmu biə bam wó taa laga si ba joori ba ba lɪla.
 Ku nan na yɪ balu ya na yɔɔrɪ ba cɔɔɪ-m tun,
 bantv wó viiri ba daari-m.

¹⁸ Kwəni n yuu si n nii je maama nɪ.
 N biə bam maama maa tɔɔɪ daani ba bunt n te.»

Baɲa-We ta ma ta Dl wɪ:

«Amu na yɪ ɪɲwɪa Tu We dɔm tun,
 ku yɪ cɪga mu ni nmu yɪ wó su n biə bam,
 nɪ ba yɪ nɪnwaɲa zwannv kaani na lagi o zv baru
 yɪ o kwe-tɪ o kɪ o ban nɪ te tun mu.

¹⁹ Nɔɔna deen cɔɔɪ nmu je sum maama
 pa n nɔn-biə bam duri ba daari-m,
 yɪ n laan zɪɔɪ di-dwəənu yɪrɪnɪ.
 Ku nan na wó taa yɪ te tun,
 nmu wó ba n tan pɪna n pa n nɔɔna bam,

ba na wó taa daga ba dwe n jam tun ɲwaani.
 Balu di ya na cɔɔɪ nmu tun wó lagi je
 ba vu yigə yigə.

²⁰ Biə balu ba na lugɪ yɪ ba wu sa-tu ni tun wó joori
 yɪ ba ta pa ku zv n zwa nɪ:
 «Dí tɪga kantv tiini ka muri dí zɔvɪm.
 Nan beeri tɪga n wəli da n pa dɪbam
 si dí taa zɔvra.»

²¹ Nmu laan ma n wó ta n titu ni n wɪ:
 «Bɛɛ mu kɪ yɪ a na bu-kɔɔɔ kuntu maama?
 Ba deen gv a biə bam zanzan mu najara wɔni,
 yɪ ba zəli balu na daari tun
 pa ba vu sa-tu yigə yigə.
 A maa nyɪ di ka-dugv daa na wari biə ka lu tun.
 Si wɔɔ nan mu kɔni biə bantv maama?
 Amu ya yɪ a yɪrɪnɪ mu.
 Wɔɔ mu lugɪ biə bam kuntu o pa-nɪ?»

²² Yuutu Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntv:
 «Nii mu! Amu lagi a zəɲi a jɪɲa weeni mu
 a bəɲi dwi-ge tiinə.
 A maa wó zəɲi drapoo weeni,
 si nɔɔna bam maama lwarɪ ku ni nɪ.
 Bantv wó pəli n biə bam ba ja ba ba pa nmu,
 bəkəri di bɪsankam maama.

²³ Tunt dɪdonnə pwa mu wó jɔɲi n biə
 bam ba kɔni.
 Ba bukwa wó pa-ba yɪlɪ si ba taa ɲɔɔga.
 Baá tiiri nmu yigə ni si ba yibi sum ja tɪga.
 Ba maa wó dəlimi nmu napra kuri kasɔlv.
 Nmu di n biə bam laan maa wó lwarɪ nɪ:
 amu mu yɪ Baɲa-We.
 Balu tuna na wu amu wɔni tun bá fɔɔɪ
 ba na ba cavura.»

²⁴ Nɔɔna wai ba vɪ nɔn-babɪa jɪɲa wəənu na?
 Nɔn-vɪrvu nan na jaani gambe si ba taa yɪ o nyɪm,
 ba wai ba bwəli-ba ba yagɪ na?

²⁵ Baɲa-We nan na tagɪ kulv tun mu tuntv:
 «Baá wani ba vɪ nɔn-babɪa gambe o tee ni ba yagɪ.
 Ba ta wó wani ba jɔɲi wəənu nɔn-vɪrvu di tee nɪ.
 Ku nan na yɪ balu na dwəni di nmu tun,
 amu titi mu wó dwəni di ba,
 yɪ a daari a jɔɲi n biə bam a yagɪ.

²⁶ Ku ta na yɪ balu na beesi-m tun,
 a lagi a pa ba taa jɪɔɪ daani ba gvɪ mu.
 Ba maa wó mɪ di nɔn-gvra kikiə,
 si ku taa nyɪ di ba nyɔ jana mu ba sui.
 Nabiinə maama laan maa wó lwarɪ nɪ:
 amu Baɲa-We mu yɪ abam Vɪrvu wɔm.
 A maa yɪ Zakɔbɪ dwi tiinə Dam maama Tu wɔm,

yi a ta yi á Joŋnu wum.»

Yisrayeli tiinə bam tusi

50 Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:
«Ku na yi ciga ni amu zəli abam
nu pa o viiri,
təno kulv na bri ni a yag-o tun nan bə?
Á nan buŋi ni: a yəgi abam a pa vərə
si a ma a ŋwi a jini mu na?
Ku nan yi á titi tusim ŋwaani mu
ku ki abam kuntu doŋ.
Ku ta yi á nu lwarim ŋwaani mu
a zəl-o a yagi yigə yigə.
²A ya na tu si a joŋi abam a yagi tun,
bɛɛ mu yi nɔɔn-nɔɔnu wu jeeri-ni?
A na bəŋi abam yiri maŋa kalv tun,
bɛŋwaani mu á wu sɛ a beeri dum?
A dam mu muri,
pa a wart abam si a vri a yagi na?
A dam dum nan ti mu,
pa a wart si a joŋi abam na?
A yɔɔri a pa ni mu, yi ninu wu na bam wi.
A ma daari a pipiri bwi si si ji kagva.
Kale ma da ku ŋwaani ya pɔ,
na na tərə si si nyɔ tun ŋwaani.
³Amu mu wai a pa weyuu kum maama ki tim,
ni nɔɔnu na zu gwar-zinzwara o ma
keeri luə te tun.»

We tuntuŋnu wum taani

⁴Yuutu Baŋa-We mu pɛ-ni cwəŋə si a
taa ŋɔɔni a pa-DL.
DL maa yəni DL pa-ni swan taani si a ta,
si balv na bwəni tun joori ba na dam.
Titutu maama ni, DL yəni DL zaŋi-ni
dɔɔm wuni mu.
DL ma puri a zwa si a ta cəgə,
nɛnɛni karabiə na maŋi si ba ta cəgi tite tum.
⁵Yuutu Baŋa-We titi mu puri a zwa
si a cəgi DL taani.
Amu di maa wu ki zwabaniə di DL.
A nan wu pipiri a viiri a daari-DL.
⁶A yɔɔri a kwe a kwaga mu
a pa balv na jigɪ-ni ba magi tun.
A ma guni a pupɔŋɔ
a pa balv na jigɪ a twana ba vaŋi ba vuuri tun.
Ba ta na jigɪ-ni ba twia,
yi ba twi lileeru ba yagi a yira ni tun,
amu wu kwəli a yibiya ba yigə ni.
⁷Yuutu Baŋa-We na wəli amu tun ŋwaani,
amu yuu bá fəgi ku yáali.

Kuntu ŋwaani a nan jigɪ baari si a zigi,
a na ye ni a bá di a cavura tun ŋwaani.
⁸We mu zigi amu kwaga ni,
yi Duntu wó pa a na a bura.
Wɔɔ daa mu wura si o saŋi-ni o wi a cəgi?
Ku tu nan ba si di jeeri daani!
Wɔɔ mu wura si o bwe-ni?
Ku tu ba si o zigi a yigə ni!
⁹Yuutu Baŋa-We zəni-ni mu.
Wɔɔ nan mu wura si o di bura o vani-ni?
Balv na culi-ni tun maama wó cəgi mu ba ti,
ni tóa na mugɪ gɔɔ maama te tun.

¹⁰Abam maama wuni wɔɔ mu kwari Baŋa-We
yi o nigɪ DL tuntuŋnu wum?
Wulu nan na ve lim wuni,
yi pooni tərə o tee ni,
si ku tu ki o tuna o Tu Baŋa-We yiri dum ni,
si o daari o salɪ DL yira ni.
¹¹Ku nan na yi abam balv maama na
tarigi min-mɔɔla tun,
fəgi-na á ci á titi,
di á na laŋi mim dɪlú á pa á titi tun.
Taá ve-na á mim dum á na tarigi tun pooni wuni.
Nan lwarɪ-na ni: amu lagɪ a ba a ki
tuntu mu á yira ni:
Á wó ba á pəni tɪga ni yi ku tiini ku
ni abam zanzan.

Baŋa-We wó zəni DL nɔɔna

Baŋa-We maa wi:

51 «Abam balv na lagɪ si ciga taa tɔŋa,
yi á kwari Baŋa-We tun,
cəgi-na a taani dum.
Kwəni-na á nii piu kulv ba na sari abam
ba nuŋi ku yira ni tun.
Ku maa yi goŋo kulv ba na kuŋi yi ba
lɔɔni abam ku wuni tun.
²guli-na á nabaaru Abraham gulə,
di o kaani Sara gulə.
Abam nuŋi bantv dwi dum wuni mu.
Amu nan na bəŋi Abraham si o ji a nyum
maŋa kalv ni tun,
di o ta wu nɛ dwi di didva di.
A laan ma ki o yu-yoŋo pa o biə kəgɔ gaali.
³Baŋa-We wó pa Siyɔn tw tiinə bam bicari zuri.
DL maa wó fəgi DL nii ku di-dwənu tum baŋa ni.
DL lagɪ DL pa tw kum kagva kam taa yi ni Eden
tweeru kara kam na lana te tun mu.
Ka wó taa yi ni Baŋa-We gaari dum
na yi te tun mu.

Wupolo zanzan wó taa wu dáani,
yí baá taa bagí le-kám le ba yagí je maama.

⁴ Amu nɔɔna bam, cəgi-na a taani dum.
Amu tuti nɔɔna bam, puri-na á zwa!
Amu wó pa a zaasum dum yí nɔɔna maama.

A ta wó pa a ciga kam taa tuɔa,
sí lɔɔv baɔa dwi maama na pooni.

⁵ A ti a yigə sí a buri ciga bura a pa nɔɔna,
sí a daari a joɔi-ba a yagí lila.

A ta wó di dwi tiinə bam maama taani.

Balu na zuri ninu kum ni ni tun
di wó taa tuni amu mu,
sí a ba a ma a dam dum a vri-ba.

⁶ Kwəni-na á yiə á nii weyuu kum,
sí á daari á tiiri á nii tɔga kam maama ni.

Weyuu kum nan lagi ku je,
ni nyu na yəni ka zaɔi tugi-tugi
yí ka je te tun mu.

Tiga kam baɔa di maa wó zarimi,
ni gɔɔ na zarimi te tun.

Balu na zuri ka wuni tun wó ti,
ni nanjwe na tu te tun mu.

Ku nan na yí a na vri nɔɔna a yagí te tun,
dintu wó taa wura mu wuu.

A ciga kam di wó taa tuɔa taan,
ka bá fɔgi ka ti.

⁷ Abam balu na ye ciga tɔgum
yí á jigi amu niə yam á wubuɔa ni tun,
nan cəgi-na a taani dum.

Yi taá funa-na di nɔɔna na jigi abam ba lwe te tun.

Nan yí pa-na sí ba turu tum daani abam.

⁸ Beɔwaani, túa mu lagi ka mu-ba ka ti,
ni kunkaa na mugi gɔɔ te tun.

Kanzwa di maa wó zu-ba ya ja cəgi,
ni ya na cəgi lɔɔ te tun.

Amu ciga kam nan wó taa tuɔa mu wuu.

A vrim dum di wó taa wura maɔa maama wuni.»

⁹ Baɔa-We, zaɔi weeni!

Ki n titi n ki daani di dam!

Daa n zaɔi n ki ni n na ki te faɔa faɔa
yí dí nabaara bam ta wura tun.

Ku dai nmu mu cəgi jur-kamunu kulu yiri
na yí Rahabi tun na?

N yɔɔri n zɔ-ku mu n di tɔga ni
yí n goni-ku mugə mugə.

¹⁰ Ku dai nmu deen mu pe ninu kum
wu na bam wi,

pa na-luɔa kam je yí cwəɔə pəni ninu
kum wuni na?

Kuntu laan ma pa balu n na vri gabəem
ni n yagí tun

wani ba be ba ke.

¹¹ Baɔa-We na joɔi balu Di yagí tun
wó joori ba titi tu.

Ba nan wó taa leeni mu

yí ba maa zuri Siyən tu kum wu.

Baá taa jigi wupolo mu maɔa maama,

ni ba na kwe paari yipwi ba pu ba yum te tun.

Ba ta wó di ywəni sí ku gaali.

Wu-cəgɔ didaani ɔusa dwi maama maa
wó je ba tee ni.

Baɔa-We maa wi:

¹² «Amu tuti mu yəni a pa-m baari.

Beɔwaani nan mu yí nmu kwari funi di nabiinə?

Sí bantu bá dáani yí ba je,

ni gaaru na kwari yí ti ti te tun.

¹³ Bəe mu yí n swe amu Baɔa-We na yí
n kəru tun swiə?

Amu mu lwari weyuu baɔa kam maama
pa ka tigi palalala.

A ma daari a cwi lɔɔv kum kuri.

Bəe mu yí n pa funi jigi-m de maama wuni,

di balu na jigi-m ba beesi di ban-lum

yí ba yɔɔri ba beeri n cəgum tun?

Bantu bani nan zaɔi kafe mu.

¹⁴ Ku bá daani di ku na ce balu tun joɔi
ba titi ba yagí.

Ba bá maɔi puna digə kam wuni ba ti.

Ba nan bá ga ba ni-wodiu di.

¹⁵ Amu nan mu yí abam Tu Baɔa-We dum.

A na yəni a pai sí ninu yiyiɔ,

yí ku na-pɔgila bam caɔi weeni tun.

A yiri mu yí Paɔwa Tu Baɔa-We.

¹⁶ Amu mu pe-m ni sí n ta n tuɔi n pa-ni,

yí a daari a səgi-m a ja-guli wuni.

A ma lwari weyuu kum a yagí ku na tigi me tun,

yí a daari a cwi lɔɔv kum kuri di.

Ku ta na yí Siyən tiinə bam,

a tagi di ba a wi: «Abam yí amu nɔɔna mu.»»

Zeruzalem tiinə bam yaara wó ti

¹⁷ Zeruzalem tiinə bam, zaɔi-na!

Zaɔi-na dɔɔm wuni!

Abam nyɔgi na-zuɔa kalu Baɔa-We na pe

abam tun wuni mu,

ka na su di o ban-zɔɔ kum tun.

Á ma nyɔ á su á ja á gaali,

pa á bəri yí á daa wari sí á taá zigi ceɔi.

¹⁸ Zeruzalem nɔn-biə bam maama wɔnti
nɔɔnu didba titi tərə
si o da á yigə o bri abam cwəŋə si á taá tɔga.

¹⁹ Cam kuni bule mu tu á baŋa kuntu.
Jara mu tu á baŋa, yi kana di ja abam,
pa á na cɔgum di cam.

Wɔɔ mu wú wanti o pa á bicari zuri?

²⁰ Á biə bam maama bəri mu.

Ba maa tigi Zeruzalem cwe sum maama yuu ni.
Ba yɔɔri ba nyi di tɔgɔ kɔlv ciku na jaani tun mu.
Baŋa-We ban-zɔŋɔ kum mu yɔɔri ku tu ba baŋa ni.
Á Tu We dum ma suni Dl bwe-ba.

²¹ Nmu wɔlv na je yaara ni pa n bwəni n tigə,
yi ku dai sana mu n nyɔgi n bugi tun,
nan cəgi a taani duntu.

²² Nmu Yuutu Baŋa-We nii n baŋa ni,
yi Dl zigi Dl nɔɔna bam kwaga ni.

Duntu na tagi di Dl nɔɔna bam te tun mu tuntu:

«Nii-na! A lagi a li na-zɔŋa kalu á na nyɔgi ka wɔnti
pa á bəri tun mu á niə ni.

Ka maa yi a ban-zɔŋɔ kum na su zɔŋa kalu tun.

A nan na li-ka á niə ni,

abam daa bá joori á nyɔ ka wɔnti maŋa di maŋa.

²³ Amu laan wú kwe-ka a təni

balu na jigti abam ba beesi tun niə ni mu.

Bantu ya mu jigti abam ba te ba wi:

«Tiiri-na si dí tɔgi abam baŋa dí ke tun!»

Á deen yəni á kɪ á təŋə nunɛɛni tɔga
mu tite á pa-ba,

abam pe ka ji cwəŋə mu, si nɔɔna ta
tɔgi dá ba kea.»

We wú jɔŋi Zeruzalem tu kum Dl yagi

52 Siyɔn tiinə bam, zaŋi-na dɔɔm wɔnti!
Zaŋi-na wɛɛni si á kɪ dam á kɪ á titi kuri ni!

Zeruzalem tu kɔlv na yi We titi nyum tun,

kwe nunwaŋa gwaaru n vɔ n təŋə ni!

Beŋwaani, dwi-ge tiinə balu na yəri We tun

daa bá joori ba zu nmu wɔnti.

² Zeruzalem tu tiinə,

pɔpɔgi-na fogo kɔlv na taagi á yira

yam tun á yagi,

si á daari á zaŋi wɛɛni á jəni á paari baŋa ni.

Siyɔn tiinə balu ya na ne beesum tun,

li-na capɔnnu tiv na lægi á ban ni tun.

³ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Amu na yəgi abam a pa vərə tun,

ba wu ŋwi kulukulu ba pa-ni.

A nan na lagi a joori a jɔŋi abam,

a bá ŋwi səbu ku ŋwaani.»

⁴ Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tuntu:

«Pulim ni tun, a nɔɔna bam deen ve Ezipi
tu wɔnti mu ba zɔvra.

Ku kwaga seeni Asiiri tiinə bam di da
maa jigti-ba ba yaara.

⁵ Be nan daa mu jigti ku kɪ tuntu?

Kafe ŋwaani mu ba suni ba kalu a nɔɔna bam
ba ja vu sa-tu yigə yigə.

Ba didɛera bam maa coosi zanzan.

De maama wɔnti

ba jigti amu yiri dum mu ba yáala.

⁶ Kuntu ŋwaani, a lagi a pa a nɔɔna bam lwaru
a yiri dum kuri ciga ciga.

De dum kuntu na yiə, ba ta wú lwaru ni:

ku yi amu Baŋa-We mu ŋɔɔni di ba,

yi a wi: «Nii-na amu da.»

Baŋa-We na tagi kɔlv tun mu kuntu.

⁷ Nii-na balu ne sum na nɔɔni pweeru tum yuu ni

yi ba tɔlv kwərə tun vəŋə na jigti ywəni te!

Ba maa te ba wi: yazurə wú taa wu nɔɔna tee ni,

yi ba jaani kwər-ywəŋə ba tui,

ba daari ba tɔlv vrum taani.

Ba maa te di Siyɔn tiinə bam ba wi:

«Abam Tu We dum je Dl di Dl paari mu.»

⁸ Cəgi-na, si á wú ni á tu yiruna bam na
kaasi di kwər-dia.

Ba maama kɪ daani mu ba tɔlv ba

kwərə kam di wupolo.

Beŋwaani, ba titi yiə mu ne Baŋa-We na joori

si Dl taa zɔvri Siyɔn wɔnti te tun.

⁹ Zeruzalem tu di-dwəənu tum,

abam di zaŋi-na á taá leeni wupolo le.

Beŋwaani, Baŋa-We mu pe Dl nɔɔna

bam bicari zuri,

di Dl na jɔŋi Zeruzalem tu kum Dl yagi tun.

¹⁰ Baŋa-We lagi Dl bri dwi-ge tiinə bam

Dl dam-fɔrɔ kum na yi te tun mu.

Ku maa wú pa tɔga baŋa ni maama na

dí Tu We dum na wú vri Dl nɔɔna Dl yagi te tun.

¹¹ Nan nuŋi-na da sa-tu kum kuntu ni!

Yi digimi-na á titi di ba wo-zɔɔna yam!

Nuŋi-na á daari-ba.

Abam balu na zaŋi Baŋa-We digə zila yam tun

maŋi si á taá yi lanyirani fast mu.

¹² Ku nan dai si á wuuri á nuŋi lula

ni balu na duri si ba lu tun.

Baŋa-We dum na yi abam Yisrayeli tiinə We tun

mu lagi Dl tu á yigə ni si á taá veə.

Duntu nan ta mu wú taa wu á kwaga ni

yi Dl kwali abam je maama wunt.

We tintuɔɔnu dum taani

Baɔa-We ma ta Dl wi:

¹³ «Amu tintuɔɔnu wum tituɔa wɔ vu yigə.
O yiri dum wɔ zaɔi weeni pa o na zulə zanzan.
¹⁴ Ku nan su nɔɔna zanzan balu na ne-o tun mu.
Beɔwaani, ba ki-o zunni pa o yibiyə cɔɔi
yi o daa ba jigɔ nabiinu nyinyugɔ o yira ni!

¹⁵ O nan ta wɔ ye tuni zanzan nɔɔna niə.

Pwa di wɔ da o ɔwaani ba pu ba niə.
Beɔwaani, kulɔ nɔɔna na wu tagi ba bri-ba
tin mu ba lagɔ ba lwarɔ.

Ba maa wɔ ni wənu tulu ba ya na yəri ti ni ni tun
kuri.»¹ Dibam nan na tɔɔli kwərə kalu tin,

53 wɔɔ ya mu wɔ se ni: ka sunt ka yi ciga?
Baɔa-We na bri Dl dam dum na tuɔi te tin,
wɔɔ nan mu wɔ se-di?

² We tintuɔɔnu wum na bigɔ te tin
nyi di wo-dwi na tagi di nuɔi ti-kura ni te
yi di kuru tum kwaari tɔga ni tun mu.

O yibiyə ba jigɔ lam di nunwaɔa
si di wubuɔa vu o seeni.

O yatɔga di maa ba jigɔ kulɔ di na wɔ nii di na
si di taa lag-o ku ɔwaani tun.

³ O yi wulu nabiinə na yɔɔri ba goonə,
yi ba daari ba vin tin mu.

O ma tiini o mi di wu-cɔɔɔ di yaara.
Nɔɔna nyan-o mu yi ba səgi ba yibiyə o tee ni.
Di ma buɔi ni: o yi wo-kuru mu.

⁴ Wuntu nan mu jɔɔi di yaara
si ya taa yi o nyim.

O ma daari o zɔɔi di wu-cɔɔɔ kum
maama o yuu ni.

Di ku di, dibam buɔi ni ku yi We mu waar-o,
pa o yaari o titi kikiə yam ɔwaani.

⁵ Ku nan na yi te tin, o ne zunni dibam
lwarum ɔwaani mu.

Ku maa yi dibam geera yam ɔwaani mu
o ne cɔɔm dum kuntu.

Waarum dum na wɔ pa di na zurim tin tu
wuntu baɔa ni mu.

Ku ma tɔɔi o fufwələ yam baɔa ni si di na yazurə.

⁶ Di maama tusi ni peeni mu na ywəri
si cwəɔə wunt.

Nɔɔnu maama pipiri mu o kwe o titi
cwəɔə o tɔga.

Baɔa-We laan ma kwe di maama lwarum kikiə yam
Dl daɔi wuntu baɔa ni.

⁷ Ba bees-o yi ba daari ba pa ku zu o yira.
Di ku maama di, o wu puri o ni.

O maa nyi di pəlbɔ wulu ba na vaɔi ba
ja ba vu si ba gu tin.

O ta nyi di piə kalu ba na fant ka kuru
yi ka wu ki sɔɔ tin.

Ku maama wunt o nan wu puri o ni o ta kulukulu.

⁸ Ba de vwan cwəɔə ni mu ba di o taani
ba di-o si o ti.

Nɔɔn-nɔɔnu nan wu ki o tuntu dum o wubuɔa ni.
O ɔwɔa yɔɔri ka ki kukugə mu nabiinə titari ni.

Ku nan yi o titi nɔɔna bam lwarum ɔwaani
mu o ne cɔɔm.

⁹ Ba deen kwe o yibeeli dum ba ki
nɔn-balwaaru titari ni mu,
Nadunə bɔɔna yam tikəri ni mu ba ki-o da,
yagɔ yira nan, o deen wu ki wo-balɔɔ.
Ba deen wu ne vwan taani o ni ni.

¹⁰ Di ku di, Baɔa-We mu maɔi Dl ja wubuɔa
si Dl pa ku zu Dl tintuɔɔnu wum yira di yaara.
O nan na kwe o ɔwɔa o ma o ki lwarum
saarum kaanum o ti,
o laan wɔ na dwi dilu na wɔ saɔi o kwaga tin
yi o taa jigɔ o ɔwɔa taan.

Baɔa-We maa wɔ tɔɔi o baɔa
Dl ki kulɔ Dl wubuɔa na jaani si Dl ki tin.

¹¹ O nan na yaari o ti, o wuu wɔ poli,
o na lwarɔ ni o ki Baɔa-We wubuɔa na
lagɔ kulɔ tin ɔwaani.

Baɔa-We maa wi:

«Amu tintuɔɔnu wum wɔ pa nɔɔna
zanzan na ba buɔa,
o na kwe ba lwarum dum o daɔi o titi
yuu ni tun ɔwaani.

¹² Kuntu ɔwaani mu amu wɔ pa o na zulə,
ni ku na maɔi di nɔn-yuru te tin.

O ta wɔ jɔɔi nyɔɔri dilu na maɔi di nɔn-babe tin.
Beɔwaani, o yɔɔri o se si o dilu o ɔwɔa
kam mu o yagɔ.

Nɔɔna ma pa o yi nɔn-balwaaru bam wunt didua.

52:15 naa O nan daa wɔ zɔɔi na tuni zanzan baɔa ni si o kwe-di.

52:15 Rom 15:21 53:1 Zan 12:38; Rom 10:16 53:3 Mariki 9:12 53:4 Mat 8:17 53:5-9 Mat 27:26; 2 Korenti tɔnɔ 5:21;
1 Piyeeɔi 2:22-25 53:7-8 Tituɔa tɔnɔ 8:32-33; Brum tɔnɔ 5:6 53:9 Mat 27:57-60 53:11 Rom 5:18; 1 Piyeeɔi 3:18

O nan zɔŋɩ nɔɔna zanzan lwarum o yuu ni mu,
yɩ o ta loori Wɛ o pa nɔn-balwaarv tum di.»

Wɛ jɔŋɩ Dɩ nɔɔna bam sono

- 54** Baŋa-Wɛ na tagɩ te tun mu tuntv:
«Nmu Siyɔn tuv kum, laan ta n leeni le!
Nmu nan nyɩ di ka-dɔgɔ mu
yɩ n wu jaani pugə n lu bu.
Dɩ kv di, nan ta kaasti wɔnɔ kaasa si n
daari n tan caka.
Beŋwaani kaani wulv baru ya na yag-o tun
laan wó ba o taa jɔŋɩ biə,
si kv dwəni kaani wulv di o baru ta
na wu daani tun.
²Pa n pwələ kam taa yalma.
Kv na yɩ n vwe dɩm,
vaŋɩ di gwaarv tum si ti twɩ ti kv da.
Yɩ kwari yawɔɔ.
Vaŋɩ n vwe dɩm ŋuni si si kv didwaarv
si n daari n kwaari paara yam ya je ni.
³Beŋwaani, nmu sisənə wó yalt
ya yi jazum seeni di jagwiə seeni maama mu.
Nmu nɔn-biə bam lagi ba di tuni didonnə mu,
yɩ ba zəli di nɔɔna si ba laan taa zɔvri di wɔni.

⁴Nan yɩ tan kwari fɔvni, si n bá di cavura.
Yɩ tan liə ni: baá na n kuri,
si kv bá kv kuntu.
Kv na yɩ cavura yalv nmu na ne n
nɔn-dɔvni maŋa ni tun,
nmu wó swe ya swiə.
N daa bá guli n ya na yɩ kadəm
yɩ nɔɔna gooni-m te tun gulə.
⁵Beŋwaani, nmu Kəru wum mu yɩ n baru.
Wuntu yɩri nan mu yɩ Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ.
Yisrayelɩ dvi dɩm Wu-poŋo Tu wum
mu yɩ n Vriuv.
Wuntu nan ta mu te tɩga baŋa ni maama.
⁶Baŋa-Wɛ wó bəŋi-m si n joori n ba Dɩ te,
ni kabwəm wulv ya na zv baru o
nɔn-dɔvni maŋa ni
yɩ o baru wum yag-o lila,
pa o je o yirani di wu-cəgɔ te tun mu.»
Nmu Tu Wɛ dɩm mu tagɩ kuntu.
⁷«Amv yagɩ nmu si n tan yɩ n yirani
maŋa funfun wɔni mu.
Kv nan yɔɔri kv vaŋɩ-ni mu pa n jɔŋɩ
ŋwaŋa n pa-ni.
A laan ma ja-m a joori a titi tee ni.
⁸A bani ya na zaŋɩ di nmu tun
mu pe a səgi a yibiyə di nmu maŋa funfun wɔni.
A nan wó tɔŋɩ a sono kulv na ba ti tun baŋa ni mu

si a duri nmu ŋwaŋa.»
Baŋa-Wɛ dɩm na yɩ n Vriuv tun mu tagɩ kuntu.

- ⁹«Amv tee ni, kv nyɩ di a deen na kv te
Nowe maŋa kam ni tun mu.
A deen tagɩ a du mu ni:
a daa bá pa na-fara li lɔgɔ kum.
A laan nan ta tagɩ a du mu ni:
a bani bá zaŋɩ nmu baŋa ni,
a nan bá bwɛ nmu di.
¹⁰Pweeru tum na maŋɩ ti sisiŋi
yɩ zwənu tum di je mu di,
amv bri a bá dwani a sono kum nmu baŋa ni.
A nan bá kwani ni dilv a na goni di nmu
bɩcar-zuru ŋwaani tun.»
Baŋa-Wɛ dɩm na jɔŋɩ nmu ŋwaŋa tun mu tagɩ kuntu.

¹¹Nmu yɩ tuv kulv vu-dv na puri n baŋa ni
yɩ nɔɔn-nɔɔnv tərə si o pa n bɩcari zuri tun mu.
Nii mu! Amv nan wó kwe kandwa-ŋuna
dvi dvi mu
a fɔŋɩ a lɔ nmu je sum.
A lagi a ma Safiiri mu a cwi n kabri-kuri kam.
¹²Rubi kandwa-ŋuna mu a ta wó ma a
lɔ n dam je sum,
si n mancwənu niə yam di taa yɩ
kandwa-ŋuna yirani.
Nmu kabri sum di titi wó taa yɩ kandwa-ŋuna tlv
na jɔŋɩ lɔvni tun mu baá ma ba lɔ-si.
¹³Amv Baŋa-Wɛ titi mu lagi a bri nmu
nɔn-biə bam,
si ba taa kwari-ni yɩ ba yazurə wó
tiini ya taa daga.
¹⁴Cɩga na tuŋɩ n wɔni tun mu wó pa n
kuri ja tɩga lanyirani.
Yaara wó taa yɩ yigə yigə di nmu,
si kv pa n yɩ tan kwari fɔvni.
Lɛerv dvi maama di bá twe nmu te.
¹⁵Tuv kulv nɔɔna na li nmu di najara,
kv dai amv mu pe-ba cwəŋə si ba kv kuntu.
Wulv maama nan na kv jara di nmu,
kv tu wó ba o se o pa-m.

¹⁶«Nii mu! Kv na yɩ luru wulv na wiiri
mim o kv o yɔɔri kuri ni
si o wani o lu najara zila yalv na jɔŋɩ ni tun,
kv yɩ amv mu kv kuntu tu.
Amv nan ta mu kv nɔn-babe sim di,
si ba taa jɔŋɩ vuvugə kikiə ba kv.
¹⁷Ba nan na ti najara zilv dilv maama yigə
si ba ma-di ba jeeri-m, kv bri kv bá tuŋɩ.
Ba daa na kwaani si nmu tv di n bura,
nɩ ŋɔvni n jɔŋɩ n titi n yagɩ.

Baṅa-We tuntunna na wó jonji nyóorí
dilu tun mu kuntu.

Amu nan mu wó pa ba na ba bura.»
Baṅa-We mu tagi kuntu.

Ba-na Baṅa-We te!

Baṅa-We tagi Dl wi:

55 «Abam balu maama na-nyóm na jigi tun,
ba-na á nyó na!

Á na maṅi á ba jigi sèbu dí, ta ba-na!
Yégi-na kulú á na lagí tun á dí!

Abam na lagí sana dí nayíla, ba-na á jonjí!
Tí maama yí zaaní mu.

Á bá ḡwí kulúkulú tí ḡwaaní.

² Bèè mu yí á bḡḡi sí á cḡḡi sèbu
wəənu tilu na dai wódiu ciga ciga tun baṅa ní?

Ku na yí wəənu tilu na ba zuri kana tun,
bèḡwaaní mu abam wó tḡḡi taan sí
á wani á na-tí?

Cəḡi-na amu taaní dum, sí á beeri wódi-ḡḡḡ á dí.
Kuntu mu wó pa á ní á wódiu kum ywəəni.

³ Ba-na amu te, sí á daari á púri á zwa sí á cəḡi.
Abam na cəḡi amu taaní dum, á wó
na ḡwía ciga ciga.

Bèḡwaaní, a lagí a kí ní-gonim dilu na wó taa
wura maṅa maama tun mu dí abam,
sí ku bri sono kulú a deen na jigi dí Davidi
yí ku bá cḡḡi maṅa dí maṅa tun mu.

⁴ Nii-na! A deen kur-o mu
sí o pa dwi-ge tiinə lwart a dam dum na yí te tun.

A ta ma pa o jí ba yigə tu yí o te-ba.

⁵ Abam wó tḡḡi á bḡḡi tuni dilu á ya
na yəri tun nɔɔna,
yí ba dí wó kí lila ba ba ba sè á beeri dum.
Baá kí kuntu abam Tu Baṅa-We dum ḡwaaní.
Duntu mu yí Yisrayeli dwi dum Wu-poṅo Tu wóm,
yí o pa á na núnwaṅa lanyíraní.»

⁶ Abam ta jigi cwəṅə sí á na Baṅa-We,
nan kwaaní-na sí á lwart-Dl.

Bəḡi-na Dl yúri yí Dl ta bwələ sí Dl sè á beeri dum.

⁷ Nɔn-balwaaru maṅi sí ba dólí ba kikiə
yam ba yagi mu,
sí pu-sḡ-nyina dí yagi ba wubḡ-balwaaru tum.

Bantu laan na pipiri ba vu ba yí díbam
Tu Baṅa-We te,

Dl laan wó duri ba ḡwaṅa,

yí Dl daari Dl yagi ba lwarum Dl ma Dl cə-ba.

⁸ Baṅa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Ciga tun, amu wubḡḡa dí abam wubḡḡa
dai bídwi.

Abam nan na ve cwe silu wóni tun
dai amu cwe sim.

⁹ Ní wəyuu kum dí tiga baṅa kam na
pɔɔri daaní te tun,

kuntu mu amu cwe sim wu wəəni
yí abam nyim wu kuri ní.

Amu wubḡḡa yam dí maa wu abam
wubḡḡa yam yigə ní.

¹⁰ Ku ta nyí dí dua

na zigi wəyuu ní ka tui tiga kam ní
yí ka ba joori kafe te tun mu.

Ku maṅi sí ka bugi tiga kam mu
sí gaa dí tweeru kwín tí kí biə.

Tí biə bam maa wó jí wo-dwə tí pa vala,
dí wódiu sí nɔɔna dí.

¹¹ Ku yí bídwi mu dí taaní dilu na núnjí
amu ní ní tun.

Dí bá joori dí ba a te kafe.

Ku nan maṅi sí dí kí a wubḡḡa na laga
te maama tun mu,

sí dí kí dí su a na tḡḡi-dí sí dí kí te tun.»

¹² Abam wó núnjí sa-tu kum ní dí wupolo mu
sí á joori sḡḡo dí bícar-zuru.

Á na ma á kea, pweeru dídaaní pí-kum maama
wó ta kaasi wupolo kaasa mu abam yigə ní.

Ku daari yí tweeru tilu maama na wu kagva ní tun
wó taa magí jian mu wupolo ḡwaaní.

¹³ Sabari ya na wu mē maama tun
laan wó jí tu-ḡḡnnu jəḡə mu.

Swannu tilu na kí biə tun

mu wó ləri sabar-mangwəli yuu ní.

Kənə yantu mu wó pa Baṅa-We jonjí
yúri Dl pa Dl títi.

Ku nan yí mumaṅi na wó taa wura maṅa maama
yí dí bá cḡḡi kɔtaa tun mu.

Baṅa-We wó jonjí dwi-ge tiinə

56 Baṅa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Taá ye-na sí á pa ciga kam zigi,
sí á taá kí kulú na tḡḡi cwəṅə tun.

Bèḡwaaní, ku bá daaní sí a jonjí abam a yagi,
yí a pa ciga taa tḡḡa jaja.

² Balu na yóorí ba sè ba kí wəənu tuntu
tun mu jigi yu-yoṅo,

ní ba na ye a siun de dum ní ní,

sí ba yí cɔgi dí cullu tum,
yí ba vun sí ba kí lwarim dwi maama.»

³Dwi-ge tu wɔlv na tu o kwe o tuti o salti Baŋa-We yira ni, ku tu yí ta nuneeni, «Baŋa-We wú pa pupwara taa tigi amu dí DÍ tuti nɔɔna bam titari laja ni.» Ba na lwi nɔɔnv wɔlv tun dí yí ta nuneeni, «Amu yí wo-kuru mu.»

⁴Baŋa-We nan na tagi te tun mu tintu:

«Ku na yí balv ba na lwi-ba tun,
bantv na tɔgi a siun de cullu tum,
yí ba kí kulv na wú poli a wuv tun,
ba ta na yɔɔri ba jigí a ni-gonim dum ciga ciga,
⁵amu laan wú pa ba na jɔŋɔ je a tuti digɔ kam ni.
A maa wú pa ba na yiri
na gari ba ya na jigí bu-baara dí bukwa
sí nɔɔna guli ba gulɔ te tun.
A maa wú pa-ba yiri dilv na wú taa wura wuu
yí dí bá fɔgi dí je.

⁶Ku ta na yí vɔrɔ balv na tu ba salti amu
Baŋa-We yira ni
sí ba taa tɔŋi ba pa-ni tun,
bantv na soe a yiri dum yí ba zuli-ni,
ba ta daari ba ye a siun de dum ni ni,
sí ba yí cɔgi ba tuti dí cullu tum,
ba maa na yɔɔri ba jigí a ni-gonim dum ciga ciga,
⁷bantv mu a lagi a ja-ba a yí a piu kulv
na yí lanyirani fasti tun,
sí ba dí ywɛani amu digɔ kam wuni.
A laan maa wú se a jɔŋi ba zweem pɛera,
dí kaanum dilv maama ba na kí a bimbim
dum baŋa ni tun.
Bɛŋwaaní, baá taa bæi amu sɔŋɔ kum ni:
«We-loro digɔ mu dwiɔ yam maama ŋwaaní.»

⁸Yuutu Baŋa-We nan mu yí dilv na lagi
Yisrayeli tiinɔ balv ya na jagi je
maama ni tun DÍ kí daani.
Duntu mu tagi DÍ wí:
«Amu ta wú la nɔɔna badonnɔ mu a ba a wɛli da,
yí kv dai balv a na manj a la a kí
daani tun yirani.»

We bwe nɔn-balwaaru

⁹«Ba-na abam ga-vara bam maama!
Nuŋi-na gaa wuni dí kagua wuni á ba á dí á su!
¹⁰Balv na jigí a nɔɔna bam ba nii tun yí lilwɔ mu.
Ba maa yəri kulukulv kuri.
Ba ta nyi dí kakuri silv niɔ na pugi tun mu,
ba warti sí ba we.
Ba yɔɔri ba tigi ba dwe dundwia yirani mu.

Ba maa tiini ba soe dɔɔm zanzan.

¹¹Ba fra yam yɔɔri ya daga
ni kakuri fra na yí te tun mu.
Ba ba fɔgi ba dí ba sui.
Ba maa yí nayira balv yiɔ na wu puuri tun.
Ba maama kí ba na lagi te tun mu,
yí ba daari ba beeri nyɔɔri ba pa ba tuti.
¹²Ba maa kaagi ba te ba bri daani ba wí:
«Dí vu dí nyɔ sana!
Pa-na sí dí nyɔ sa-deera dí su dí wubɔŋa.
Zim dí jwa nan bá taa gari daani,
yí dí jwa wú dí ywɛani sí kv ja gaali.»¹ Balv
na kwari We tun yəni ba ti,

57 yí nɔɔna yigɔ tɔrɔ kv wuni.
Balv na kí ciga tun yəni ba je mu,
yí nɔɔn-nɔɔnv yəri kv kuri.
Nɔɔna warti sí ba lwarti ni: We mu
kwe-ba DÍ ja DÍ ke
sí lwarim yí yi-ba.

²Balv na yɔɔri ba tɔgi cwɔŋɔ tun nan na tɔga,
ba yəni ba na yazurɔ mu,
yí ba daari ba sin.

³Abam balv na nuŋi vɔra dwi dum wuni tun,
fufɔ-na á yí amu te!

Á yí ka-tula dí ka-bwɛari biɔ mu!

⁴Bran mu abam jigí á kí á mwana?
Bran mu á kɔŋi á niɔ yaliyalí
á jigí-ba á twia?

Abam nan yɔɔri á yí zwabani-nyina dwi,
dí vwa-fɔra yirani mu.

⁵Á na zuli á jwɛnɔ tu-kamunnu titari ni te tun,
á tigi tweeru maama kuri ni á kí
boorim kikiɔ mu.

Á daa ta ma kwe á biɔ á kaani-ba bwɛalu tum ni,
mɛ gugwɛari na wu pweeru tum wuni tun.

⁶Abam yəni á tu bwɛalu kurɔ ni
á beeri kandwa-sɔswɛlɔ sí ya jí á jwɛnɔ.
Yantu mu á soe sí á taá zulɔ.

Abam ma yəni á kwe wo-nyɔɔrv pɛera
á lo ya baŋa ni,
yí á ta pa-ya muni pɛera.

Á nan buŋi ni: á wú taá kí tuntu maama,
sí amu ta taa yí cimm mu na?

⁷Abam ta yəni á diini piu maama yuu
mu á kí boorim kikiɔ
dí á na kaani á jwɛnɔ yam te tun.

⁸Abam ta yəni á zv á dí sum wuni á pi sí niɔ,
yí á zɔgi á jwɛnɔ nyinyuru da.

Á ma vun amu yí á daari á se á pa jwɛnɔ.

Á ma á yɔɔri á tɔgi ya baŋa á kí sar-pwɛgɔ,
dí á na tv sari wuni á tigi dí balv á
fra na zɔvra tun.

⁹ Abam ta ma kwe nugə di wəənu tilu lwəm
na ywəmmə tun zanzan

á ja á vu si á ma á zuli pɛ wum.
Á ma tɔŋi á nɔɔna si ba vu yigə yigə ba nii,
ku na maŋi ku yi curu ni mu di.

¹⁰ Abam na ve taan á beeri wa yadonna
te tun pɛ á bwəni mu.

Dɪ ku di, á ta wu sɛ si á ta wi: «Ku ba jigɪ kuri.»
Á ma joori á na dam-dvuri á pa á tuti,
si á wani á ki á wubɔŋa yam na lagɪ te tun.

¹¹ Abam nan kwari fɔvni di jwəm dɔɔ mu
pa á daa ba jigɪ amu cɪga?

Bɛŋwaani mu abam daa ba guli amu gulə,
á nan maŋi á ba bɔŋi amu wubɔŋa di?

A na daani yi a wu kurisi abam tun ŋwaani mu,
á daa ba kwari-ni na?

¹² Abam na ki kikiə yalɔ yi á bɔŋi ni
ya tɔŋi cwəŋə tun,

amu wó pa ya nuŋi jaja,
yi á bá na nyɔɔri ya baŋa ni.

¹³ Abam nan na keeri á lagɪ zənə,
á jwənə yam wó wani ya wəli abam na?

Viu tuti yirani yi si ku kalt-ya ku ja ku je.
Siun finfun yirani mu wó kalt-ya ku ja ku ke.
Ku daari wulɔ na salt amu Baŋa-We yira ni,
ku tu wó joŋi tɪga kam o taa te,
yi o daari o taa zuli-ni a tuti piu kum baŋa ni.

Balu wuu na cɔŋi di ba lwarim tun wó sin

¹⁴ Ba maa wi:

«Fɔŋi á tiŋi-na cwəŋə kam!
Guri-na kandwa-cəllə yam maama
si a nɔɔna na cwəŋə ba ke.»

¹⁵ Baŋa-We wu weyuu baŋa baŋa mu yi
Dl ba jigɪ doŋ.

Dl maa ŋwi maŋa maama, yi Dl yiri
dum yi lanyirani fasti.

Duntu nan tagɪ tuntu mu:

«Amu suni a jəni weyuu je sum ni
mɛ na yi lanyirani fasti tun mu.

Dɪ ku di, amu nan zɛ a ta wura didaani
nɔɔnu wulɔ ba na beesi tun,
nɔɔnu wulɔ bubɔŋa na cɔŋi tun,
si a pa balu wuru na cɔŋi tun joori ba na wupolo,
a pa balu ba na beesi tun bɪcɔŋɔ joori
ku na wupolo.

¹⁶ A bá yɔɔri a taa bwe a nɔɔna taan.

A bani dum nan bá taa wu ba baŋa ni wuu.
Ku na dai kuntu, nabiinə nagwələ wó
yɔɔri ya ti mu,

di ku na maŋi ku yi amu mu pɛ ba
jigɪ ŋwia tun di.

¹⁷ Ba na tusi ba wo-swənə ŋwaani tun,
mu a bani zaŋi di ba.

A ma waari-ba yi a daari a səgi a yibiyə ba tee ni.
Dɪ ku di, ba ta yɔɔri ba ki zwabaniə
ni ba wubɔŋa na lagɪ te tun mu.

¹⁸ Amu suni a na ba kikiə na yi te tun.

A nan ta wó pa ba na zurim.
Amu wó tu ba yigə ni si ba lwarɪ cwəŋə kam,
yi a daari a pa ba bicara zuri.

¹⁹ A ta wó ki amu tiə yam ba ni-vɔɔri tum baŋa ni.»

Baŋa-We daa ta maa wi:

«Ku na yi balu na wu yigə yigə tun,
di balu na bwələ tun di,
amu wó pa ba bicara zuri.

A maa wó pa ba na zurim.

²⁰ Ku daari, nɔn-balwaaru nyi di ninu
wu na-ŋvni mu

na jaani si diini wəeni yi siun tərə si ku pa si tu.
Si maa yɔɔri si duli weeru di bwəru si yaga.»

²¹ Amu Tu We dum na tagɪ te tun mu tuntu:
«Nɔn-balwaaru tum bá fɔŋi ba sin.»

Ni-vɔɔri dilu na tɔŋi cwəŋə tun taani

Baŋa-We maa wi:

58 «Kaasi didaani kwər-dia!
Yi ta n cum.

Pa n kwərə zaŋi ni n wura n wui nabɔnɔ mu tun.
Ta di a nɔɔna Zakɔbi dwi tiinə bam

ba zwabaniə kikiə na yi te tun,
si ba lwarɪ ba na ki lwarim yalɔ tun.

² De maama wuni ba fufɔ ba twe amu te mu.

Ba maa bri ba tuti ni: ba suni yiə
si ba lwarɪ amu kwie yam.

Ba kaagi ba ki ni ba yi nɔɔna balu na tɔŋi cwəŋə
yi ba wu yagi ba Tu We dum niə yam tun mu.

Ba maa te di amu ni: a buri cɪga bura a pa-ba,
ni ba yi balu na soe si ba di We mi daani tun mu.

³ Ba ta bwe amu mu ba wi:

«Bɛŋwaani mu dí vɔŋi dí niə,
yi nmu ba nii dí seeni?

Bɛɛ mu ki yi dí na tu dí tuti te tun,
nmu wu maani ku ni ni?»

Nii-na! Abam na yəni á vɔ ni maŋa kalu ni tun,
á ta ki á wubɔŋa na lagɪ kulɔ tun,
yi á beesi balu na tɔŋi ba pa abam tun mu.

⁴ Abam ni-vɔɔri dum yəni di kweeli di najara
di ni-kantɔŋɔ mu.

Á maa soe si á taá magi daani di ja-gulə.

Abam na yəni á wə ni te kuntu tun,
á buŋi nu: amu wó cəgi á wə-loro kum mu na?

⁵ Á buŋi nu: a wuu poli di ni-vəri dum
kuntu doŋ mu na?

Ku maŋi si nɔɔna zʊuri ba titi tɪga ni de
didva yirani wuni,
yi ba cɔɔli ba yum tɪga ni,
ni gaaru mu goori na?

Ku ta maŋi si nɔɔna lwarɪ gwar-zunzwara
si ba pəni da di tuntwarum wuni mu na?

Abam jigi kuntu mu á bæi ni-vɔɔm na?

Á buŋi nu: amu Baŋa-We wuu poli
di de dum kuntu kikiə mu na?

⁶ Amu nan na beeri ni-vəri dilu doŋ tun mu tuntu:

Ku maŋi si abam joŋi balu ba na vani-ba
cɪga tun mu á yagi,
si á daa yi taá bæesi balu na tɔŋi ba pai abam tun.
Ku ta na yi balu na wu cam wuni tun,
si á bwəli capɔnnu tulu na lægi ba ban
ni tun á yagi,
si ba taa te ba titi.

⁷ Amu ta lagɪ si á pɔɔri á wɔdiu mu á pa
kana na jigi balu tun,
si á daari á pa yinigə tiinə balu na ba
jigi tigə je tun pwələ
si ba taa tigə á sam ni.

Balu na ge gwaaru si ba zu tun,
si á pa-ba tidonnə.

Abam curru maa na lagɪ si á wəli-ba,
si á yi vri á kwaga á ya-ba.

⁸ Abam nan na tɔgi kikiə yam kuntu doŋ,
amu zaani dum wó ba á baŋa ni mu,
ni wa-puli wia na yəni ka nuŋi jaja te tun.

Á maa wó na á zurim lula.

Á nɔn-ŋɔnni kikiə di wó nuŋi ya taa ve á yigə ni,
si Baŋa-We paari-zulə yam di taa kwəli
abam kwaga.

⁹ Abam laan maa na loori kulɔ maama
Baŋa-We tee ni,
Dl wó læri abam yi Dl ki lula Dl ta
wu: «Nii-na ni da.»

Abam maŋi si á kwe á kəm-cɛeri dum á duli á yagi,
si á daa yi bwe daani, naa á co da-kwaga.

¹⁰ Á ta maŋi si á taá pai kana na jigi
balu tun wɔdiu,
yi á daari á wəli balu na wu cam wuni tun.

Á na ki wənu tum kuntu doŋ,
á wó pa pooni da di ba
yi á pooni dum lagɪ di zəŋi lim wuni mu,
si ku taa nyi di wia ku pai abam.

¹¹ Maŋa maama mu Baŋa-We wó taa nii á baŋa ni.

Ti-kura ni me seeni wia na dana tun,
mu Dl lagɪ Dl pa abam á na ge wənu tulu tun,
si á yira yam fɔgi ya ki dam.

Á wó taá nyi di gaari dilu ba na yagi na
zanzan da tun mu,
naa buli-yi dilu na na ba kɔi tun mu.

¹² Abam dwi dum wó fɔgi ba lo tiv kum
di-dwənu tum mu.

Ba nan lagɪ ba cwɪ ba sam dum
kəbri sulu na maŋi si wura faŋa faŋa
tun baŋa ni mu.

Ba laan wó taa jigi abam ba bæi ni:
«Kabri kwɛem lwarə»,
di «Cwə-fari di sam lwarə» mu.

¹³ Abam nan maŋi si á taá ye siun de
cullu tum ni ni,

si á yi ki á wubɔŋa na lagɪ te tun di wuni,
di na yi lanyirani fasti di pa-ni tun ŋwaani.
Á ta wó pa siun de dum taa tigi á bicara ni,
yi á nigɪ-di, di na yi amu Baŋa-We
nyum tun ŋwaani.

Á laan wó pɔɔri-di si di taa yi di yira,
si á kwe-di á pa amu.

Abam dai si á ki abam titi wubɔŋa na lagɪ te,
naa á ŋɔɔni bitar-yɔɔru di wuni.

¹⁴ Á na suni á ki kəm dum kuntu doŋ,
á laan wó di ywəni amu Baŋa-We ŋwaani.
A maa wó pa á yiri zaŋi tɪga kam maama ni,
yi á di nyɔɔri tɪga kalu a na kwe a pa á
nabaaru Zakɔbi tun baŋa ni.»

Baŋa-We ni dum mu kuntu.

Lwarum kikiə taani

Bwɛem

59 Cɪga ŋwaani tun, ku dai ni Baŋa-We
dam muri mu
si Dl wani Dl vri abam Dl yagi.

Dl nan dai zwa-kɔgɔ si á ta wɪ:
Dl wu ni á kərə kam mu.

² Ku nan na yi te tun, abam lwarum kikiə
mu cɪgi cwəŋə
yi ya pɔɔri abam di á Tu We dum daani.

Á lwarum dum mu pe Dl kwəli Dl yibiya di abam,
yi Dl ba ni á loro kum.

³ Bɛŋwaani, abam yɔɔri á yi nɔn-gura mu.

Á jian yam maa mi di lwarum titɔŋa
yi á niə yam di mi di vwan fɔm.

Á ta maa soe si á taa ŋɔɔni pu-sɪŋa bitari
á pai á donnə.

⁴ Nɔɔn-nɔɔnu ba saŋi o doŋ di cɪga

taant dim jəgə nɪ.
 Nɔɔn-nɔɔnɔ ba di sariya yam di cɪga.
 Ba nan soe ganɪm mu di vwan fɔm di.
 Ba yəni ba jeeli jara mu
 sɪ lwarɪm kikiə puli ya taa daga.
⁵ Ba wubuŋa yam nyɪ di kape cɪcara mu.
 Wɔlɔ na di-ya, oó tɪ mu.
 Ya didɔba maa na lɔga,
 kapaa mu wó nuŋi da.
 Ba na jeeli cɔgum te tun
 nyɪ di didoŋkogo na sɔ didoŋkogo
 pogo te tun mu.
⁶ Ba nan wartɪ sɪ ba kwe didoŋkogo pogo tum
 kuntu ba nyaani gwaaru di.
 Bantu na tɔŋi titɔŋa yalɔ tun ba wəli nɔɔna
 sɪ ba ma ba kwəli ba titɪ.
 Ba jɪgɪ lwarɪm kikiə yɪrɪnɪ mu ba kɪ,
 yɪ ba jɪa titɔŋa di maa yɪ nakɔɔrɪ yɪrɪnɪ.
⁷ Ba yɔɔrɪ ba wuuri mu di lwarɪm kəm.
 Ba maa yɪ lɪla sɪ ba gɔ balɔ na wu maŋi sɪ ba tɪ tun.
 Ba wubuŋa yɔɔrɪ ya yɪ lwarɪm yɪrɪnɪ mu.
 Ba cwe sum maama maa yɪ cɔgum yɪrɪnɪ.
⁸ Bantu yəri bɪcar-zuru na yɪ woŋo kulɔ tun.
 Ba titɔŋa maama ba tɔgɪ cɪga.
 Ba pipiri ba cwe sum pa sɪ gugwəli mu.
 Wɔlɔ maama na ve sɪ wɔnɪ tun yəri
 yazurə na yɪ te tun.

Lərim

⁹ Ku yɪ kuntu ŋwaani mu dí wɔ nɛ dí bura,
 yɪ vrɪm di wɔ tu dí tee nɪ.
 Dí ya je dí tɔnɪ pooni mu,
 yɪ je maama yɪ lim yɪrɪnɪ ku pɔtɪ dɪbam.
 Dí laan maa yɔɔrɪ dí taana lim-nyɔrɪsɪ wɔnɪ,
 wɪa na tərə dí tee nɪ tun ŋwaani.
¹⁰ Dí nyɪ di lilwə balɔ na kaagɪ ba taant
 kəbrə yɪra nɪ tun mu.
 Dí jɪgɪ dí titɪ dí tri dí tɔi wɪa titartɪ nɪ,
 nɪ ku ga yɪ wa-zɔɔrɪ maŋa mu tun.
 Dí na maŋi dí wɔ nɔn-babe tee nɪ mu di,
 dí ta bwənə nɪ twa mu te.
¹¹ Dí yɔɔrɪ dí ŋuuni nɪ nywənkuri mu te.
 Dí ta maa keeri ŋwaŋa yɪrɪnɪ
 nɪ kunkwən-pulə tun.
 Dí na lagɪ sɪ dí na dí bura tun,
 dí nan wɔ nɛ-ka.
 Dí ta na tɔnɪ sɪ dí na vrɪm tun,
 di yɔɔrɪ di yɪ yigə yigə didaani dɪbam mu.
¹² Bɛŋwaani, dí zwabaniə kikiə yam tiini
 ya gaali Wɛ yigə nɪ.
 Dɪbam lwarɪma yam jɪgɪ didaani dɪbam mu.
 Dí na tusi mɛ maama nɪ tun yɔɔrɪ ku tigi mu jaja.

Dí yɔɔrɪ dí se nɪ
 dí kɪ dí sa n yigə nɪ mu.
¹³ Dí zwabaniə gaali
 yɪ dí ta lɔ dí Tu Baŋa-Wɛ wum kwaga nɪ.
 Dí ma pipiri dí kwɛ sum dí ya-Dɪ.
 Dí ta pɛ bɛesum di vuvugə ba dí donnə baŋa.
 Dí maa na yəni dí buŋi vwan yalɔ tun
 mu dí kaagi dí fɔi.
¹⁴ Nɔɔna daa maa ba buri cɪga bura.
 Nɔn-ŋunni kikiə yɪ dāa dāa mu di dí tw kum.
 Cɪga tun ku nyɪ di cwe sum yuu nɪ titɪ di,
 ba magɪ gulu mu ba li lanyɪrɪnɪ kəm
 dí tw kum wɔnɪ.
¹⁵ Cɪga daa təri je je nɪ.
 Wɔlɔ maama maa na vɪn sɪ o tɔŋi lwarɪm,
 baá gilimi ku tu sɪ ba ja-o mu.

Baŋa-Wɛ bura burɪm

Baŋa-Wɛ ma nii Dɪ na ku na yɪ te tun,
 yɪ Dɪ wɔɔ cɔgɪ zanzan
 di cɪga burɪm daa na tərə tun.
¹⁶ Dɪ maa na nii tun, Dɪ nɛ nɪ nɔɔnɔ tərə ba wɔnɪ,
 sɪ ku tu ŋɔɔnɪ o pa balɔ na wɔ yaara wɔnɪ tun.
 Dɪ yɪra ma sɔɔrɪ ku ŋwaani.
 Kuntu ŋwaani, Dɪntɔ titɪ laan zɔ taant dim wɔnɪ.
 Dɪ na zigɪ Dɪ titɪ cɪga wɔnɪ tun ma pa Dɪ na dam
 sɪ Dɪ jɔŋi-ba Dɪ yagi.
¹⁷ Ku na yɪ te tun, nɔn-ŋunni mu Dɪ kwe
 Dɪ kwəli Dɪ nyɔɔnɪ.
 Dɪ ma kwe vrɪm Dɪ jɪ yicəgə Dɪ pu Dɪ yuu nɪ.
 Dɪ ta ma kwe ka-yiri-juna mu Dɪ jɪ cwəŋə o vɔ-ka,
 yɪ Dɪ daari Dɪ kwe yi-suna Dɪ daŋi tɪ baŋa nɪ
 nɪ gɔɔ mu Dɪ daŋi Dɪ yɪra nɪ tun.
¹⁸ Dɪ nan lagɪ Dɪ mɔ juna ba baŋa nɪ,
 sɪ ku tɔgɪ di ba kikiə na yɪ te tun mu.
 Kuntu tun, Dɪ bani wó zaŋi Dɪ dɔna baŋa nɪ,
 pa Dɪ mɔ juna bantu baŋa nɪ,
 ku na maŋi ku yɪ vərə balɔ na zɔɔrɪ nɪnɔ
 kum ni nɪ tun di.
¹⁹ Balɔ na zɔɔrɪ wa-zɔɔrɪ seeni tun wó taa
 kwarɪ Baŋa-Wɛ yɪrɪ dim.
 Balɔ na wɔ wa-puli seeni tun di wó zuli-Dɪ,
 Dɪ paari-zulə yam ŋwaani.
 Dɪ nan lagɪ Dɪ li-ba nɪ na-fara na fufugi te
 di Baŋa-Wɛ na pɛ vii dɔlɪ ba baŋa nɪ tun mu.

²⁰ Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu tuntu:
 «Vrɪnɔ wum nan wó ba Siyɔn tw kum nɪ,
 sɪ o jɔŋi Zakɔbɪ dwi dilɔ na vɪn ba
 lwarɪm dim tun o yagi.
²¹ Amɔ nan na goni ni di a nɔɔna bam te tun mu tuntu:
 Amɔ Joro kum na wɔ abam baŋa nɪ tun, ku daa bá viiri

ku daari abam. Amu bitari silu a na ki abam ni ni tun di bá fɔgi si ti abam di á biə bam niə ni. Si nan ta bá ti á biə dwi dum di niə ni. Si wó taa wu á tee ni mu taan, si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»
Baŋa-We na tagi kulu tun mu kontu.

Zeruzalem tuw wó na zulə

60 Zeruzalem, zaŋi weeni, si nmu maŋa mu tuntu ka yiə.

Wia mu tu ka pa n na pooni.

Ku nan yi Baŋa-We paari-zulə yam mu nyi n baŋa ni.

²Nii mu! Lim mu kwəli tuga baŋa maama yi di li dwi-ge tiinə bam.

Ku nan na yi nmu, Baŋa-We titi mu nyi pooni n baŋa ni.

Di paari-zulə yam di bri jaja n baŋa ni.

³Dwi-ge tiinə wó ba ba zu n pooni dum wuni.

Pwa di maa wó ba si ba da ba na á tuga kam na puuri te tun.

⁴Kwəni n yuu si n nii kulu na jigi ku ki je maama ni tun.

Nɔɔna bam maama tɔgi daani ba maa bunt n te. N bu-baara bam nuŋi yigə yigə ni ba bunt.

Ba maa pəgi n bukwa bam ba maa joorə.

⁵Nmu laan na ne kontu maama, n wuu wó poli, yi n yira taa sat di wupolo, di n na jigi tura ba ŋwaani tun.

Ba nan wó zuŋi sa-tunt dum jijiguru ba ja ba ba pa-m,

si dwi-ge tiinə bam jujaani ji nmu nyum.

⁶Yogondə zanzan wó ba ya su nmu laŋa kam, ya na yi Madian tuw yogondə di Efa tuw yogondə.

Seba tiinə bam dí wó tɔgi ba ba yi ba zuŋi səbu-siŋa di wəenu tlu lwəm na ywəmmə tun ba ja ba ba.

Baá taa leeni ba tee Baŋa-We.

⁷Ba ta wó ja Kedari tuw var-mumugu maama ba ba pa nmu, yi ba daari ba ki Nebayɔti tuw pi-balu sum n jiŋa ni.

Ba laan wó kwe-si ba ma ki kaanum a bimbim dum baŋa ni, yi a se a joŋi-si.

Ku maama wó pa a titi di-ŋuna kam na zulə zanzan.

⁸Bee mu tuntu ti ve mari-mari ti bunt?

Ti maa nyi di kunkwənu na duli te weeni tun, yi ti ta nyi di kunkwənə balu na jaani ba maa ve ba pwəru tun.

⁹Ti yi nabwəeru tlu na nuŋi Tarsisi pipiu ŋwaani yi ti tɔgi nunu baŋa ti bunt tun mu.

Balu na zuuri nunu ni tunti dum ni tun ki ba tuna amu wuni.

Nabwəeru tum kontu zigi yigə yigə ni ti jigi nmu Zeruzalem nɔn-biə bam mu ti maa buna.

Səbu-poŋo di səbu-siŋa nan mu wu ti wuni,

ba na jigi-ti ba bunt

si ba ma ba zuli n Tu Baŋa-We dum

na yi Yisirayeli dwi dum Wu-poŋo Tu wum tun.

Beŋwaani, wuntu yɔɔri o pa nmu na paari-zulə mu.

¹⁰Vərə mu lagi ba fɔgi ba lo n kabri sum ba zigi,

yi ba pwa di maa wó taa tuŋi ba pa-m.

A ya de a ban-zɔŋo ŋwaani mu a cɔgi-m.

A zaani dum ŋwaani nan,

a daa wó duri n ŋwaŋa.

¹¹Nmu tuw niə yam wó taa puuri ya yagi mu wuu.

Maŋa maama wuni, ba bá pi-ya ba zigi,

wia ni, naa titi ni di.

Kuntu mu wó pa cwəŋə si ba ja dwi-ge tiinə bam jijiguru

ba ba ba zu n tuw kum wuni ba pa-m.

Ba pwa bam dí wó tɔgi da ba se ba pa-m.

¹²Tu wó kulu tiinə na vin si ba zu abam dam kuri ni, bantw wó na cɔgum mu pa ba je tuga kam baŋa ni.

¹³Baá zuŋi Liban tuw wo-laaru mu ba ja ba pa nmu.

Tuntu yi ba tu-didwaaru da-ŋunnu

tum dwi maama.

Ba laan wó kwe-ti ba fɔgi ba kwe a digə kam, si a jəŋə je taa jigi nunwaŋa lanyirani.

¹⁴Balu deen na jigi-m ba beesi tun biə wó ba ba tiiri nmu yigə ni.

Balu di ya na jigi-m ba gooni tun maa wó kuni doonə tuga ni ba pa-m.

Ba laan wó taa bæi n yiri ni:

«Baŋa-We titi tuw kum»,

didaani «Siyɔn na yi Yisirayeli dwi dum

Wu-poŋo Tu wum tun tu».

¹⁵Nmu deen yi tuw kulu nɔɔna na culi,

yi ba vai si ba tɔgi n seeni ba ke tun mu.

A nan lagi a pa nɔɔna taa jigi nmu mu ba ki tura si ku taa ve maŋa maama.

Nmu wó pa nɔɔna maama di ba biə taa jigi wupolo zamaani di zamaani maama.

¹⁶Sa-tunt di pwa mu lagi ba taa nii n baŋa ni, ni bu nu na jig-o o kɔni te tun.

Nmu laan wó lwarti ni: amu Baŋa-We mu yi n Vrunu.

A maa yi Zakɔbi dwi tiinɛ Dam Tu wom
na wɔ vri-m o yagi tun.
¹⁷Nmu ya na tunti canna tun,
a lagɪ a pa-m sɛbu-sɪja mu.
Nmu ya na tunti luuru tun,
a maa wɔ pa-m sɛbu-pɔŋɔ.
A ta wɔ kwe canna a pa-m si ku lɛri dɛ yuu ni,
yi daari a pa-m luuru si ti lɛri kandwa yuu ni.
A lagɪ a pa yazurɛ mu taa yi tuw kum didɛerɛ.
Nɔn-ɲunni di maa wɔ taa yi n yuutu.
¹⁸Jara sɔɔ daa bɔ taa ki n ti-niɛ yam ni.
Cɔgum di vuvugɛ nan bɔ zu n sisɛnɛ
yam maama ni.
Nmu tuw kabri sim yiri laan mu wɔ taa yi <Vrum>,
yi ni-bwɛru tilv na pi tuw kum tun yiri
taa yi <We Tiɛ>.
¹⁹Nmu daa bɔ ta n lagɪ wia si ka pa-m
ponni wia maɲa ni,
naa si cana kam di taa pa-m ponni titu ni.
Bɛɲwaani, n Tu Baɲa-We titi mu wɔ ji ponni
dilv na nyi n baɲa ni maɲa maama tun.
Duntu titi mu wɔ pa n ta n jigɪ paari-zulɛ lanyirani.
²⁰We dum daa bɔ tu di pa-m.
Cana kam di nan daa bɔ tu kuri nmu laɲa kam ni.
Baɲa-We dum titi mu wɔ taa yi ponni
Dl nyi n baɲa ni maɲa maama.
Nmu wu-cɔgɔ maɲa kam laan wɔ ti.
²¹Maɲa kam kuntv ni mu
nmv nɔn-biɛ bam maama wɔ taa tɔgi cɪga cwɛɲɛ.
Ba laan wɔ jɔɲi tɪga kam ba taa te wuu.
Amv titi nan mu lagɪ a jɛri-ba di a jian,
si ba ta ba nuɲi yi ba bri a nunwaɲa kam jaja.
²²Wulv na muri ba wɔni tun wɔ ji sɔ-yuu kamunu.
Wulv di na yi balaɲa tun di wɔ puli o ji tu-fɔrɔ.
Amv mu yi Baɲa-We dum.
Maɲa kam na yiɛ, Aɔ ki wɛɛnu tintv maama lula.

Baɲa-We zaani dum taani

61 Yuutu Baɲa-We Joro kum mu wu
amv baɲa ni.
Bɛɲwaani, Dl tiɲi-ni mu
si a tɔɔli Dl kwɛr-ywɛɲɛ kam a bri yinigɛ tiinɛ.
Dl tuɲi-ni si a pa balv wu na cɔgi tun na zurim,
si a daari a tɔɔli ni:
balv nɔɔna yigɛ na cɪgi tun wɔ taa te ba titi,
yi balv na wu puna digɛ ni tun di
nuɲi ponni yigɛ.
²Dl ta tuɲi-ni si a pa Dl kwɛrɛ nuɲi ni:
bini dilv Baɲa-We na wɔ ba Dl fɔgi Dl
nɔɔna bam tun laan yiɛ.
Ku nan yi maɲa kalv Dl na wɔ mɔ jum ba
dɔna baɲa ni tun mu.

Dl ma tuɲi-ni si a pa balv maama na keeri
wu-cɔgɔ ɲwaani tun bicara zuri,
³si balv na wu Siyɔn tuw wɔni yi ba yigɛ
nywani tun na zɛnɛ.
Baá taa jigɪ lam mu ba ma ba pu ba yum,
si di lɛri tuntwarum yuu ni.
Ba maa wɔ jɔɲi nugɛ kalv na zɪgi wupolo
ɲwaani tun,
si ka lɛri ba kɛrɛ kam yuu ni.
Ba ta wɔ taa jigɪ tiɛ le ba leenɛ,
si ku lɛri wu-cɔgɔ kulv na jigɪ-ba tun yuu ni.
Nɔɔna wɔ taa jigɪ-ba ba bɛi ni:
tu-kamunnu tilv na zɪgi cɪga ɲwaani
yi Baɲa-We jɛri-ti si ti bri Dl kajanni dum jaja tun.
⁴Bantv mu wɔ fɔgi ba lɔ faɲa faɲa tunti dum,
si di di-dwɛɛnu tum joori ti zɪgi.
Baá joori ba lɔ tunti dilv ya na tu di
saari ku daani tun.

⁵«Vɛrɛ mu lagɪ ba taa yiri abam peeni sum.
Vɛrɛ di maa wɔ taa vari á kari sum,
yi ba tuɲi á vinyɛ tweeru kadwi sum
wɔni ba pa abam.
⁶Nɔɔna wɔ taa bɛi abam ni:
dɪbam Tu Baɲa-We titi kaanum tiinɛ
balv na tuɲi ba pa-Dl tun.
Baá kwe dwi-ge tiinɛ jujiguru mu ba ma kɔni abam.
Á daari á ma ba zulɛ yam á maa ki á
nunwaɲa wɔɲɔ.

⁷Abam wɔ na nyɔɔri kuni bule mu
si ku lɛri á cavura yam yuu ni.
A nɔɔna bam yu-yɔlɔ kum wɔ je mu,
si ba daari ba di ywɛɛni ba tɪga kam ɲwaani.
Baá na nyɔɔri kuni bule mu ba tɪga kam baɲa ni.
Ba ta wɔ taa jigɪ wupolo si ku taa ve
maɲa kalv na ba ti tun.

⁸Bɛɲwaani, amv Baɲa-We soe si cɪga
kam mu taa tuɲa.
A nan culi ɲwuuni di kɛm-balwaarv dwi maama.
A na zɪgi a cɪga wɔni tun ɲwaani mu
a lagɪ a pa ba jɔɲi ɲwuru
si a daari a ki ni-gonim dilv na wɔ taa
wura maɲa maama tun di ba.
⁹Dwi-ge tiinɛ bam wɔ taa ye ba biɛ bam ni ni,
yi nɔɔna maama ni ba kwaga kam ɲwa.
Balv maama nan na nɛ-ba,
baá sɛ ni: Baɲa-We mu suni Dl ki ba yu-yoɲɔ.»

¹⁰Amv tiini a di ywɛɛni a Tu Baɲa-We
dum ɲwaani.
Dl maa pat a yɔɔri a caka.

Beŋwaani, Dl pe a na vrum,
 ni gǝrǝ mu Dl kwe Dl zu-ni.
 Dl ta ma kwe nǝn-ŋɔnni Dl pa-ni,
 ni gwar-bwǝrǝ mu a zva tun.
 A maa nyi di kan-baru wɔlv na kwe o yuu
 ni kaanum tiinǝ na kwe ba yum te tun,
 naa ka-duuru na kwe o tuti di kandwa-ŋɔna
 si o zu o baru yi o yi te tun.
¹¹ Ku ta nyi di tɔga kam na pat wo-biǝ nuŋi
 yi ba daari ba ki wuɗiiru te tun.
 Kuntu doŋ mu Yuutu Baŋa-We lagi Dl
 pa ciɔa taa tuŋa,
 si Dl nɔɔna bam taa tee-Dl dwi-ge tiinǝ
 bam maama yigǝ ni.

Baŋa-We yi pagu Siyɔn baŋa ni

62 Siyɔn tuw nǝn-biǝ bam ŋwaani mu,
 amu ba taa yi cimm.

A na beeri Zeruzalem tuw kum zǝnǝ tun,
 a ba maŋi da kuntu.
 A maa lagi si ciɔa taa tuŋa tuw kum wunt jaja,
 ni we na suŋi di puli te tun,
 si ku nɔɔna bam na vrum
 ni min-mɔɔli na di di zaŋi te tun.
² Zeruzalem, dwi-ge tiinǝ bam wu ni ba na
 ciɔa na tuŋi n wunt te tun.
 Pwa maama di wu na nmu ninwaŋa kam.
 Nɔɔna wu taa jigi yiri-duuri mu ba mai ba bǝŋi-m.
 Di nan wu taa yi yiri dilv
 Baŋa-We tuti mu na wu kwe Dl pa nmu tun.
³ N na wu Baŋa-We juŋa ni tun,
 nmu wu tan jigi paari-zulǝ n pa-Dl,
 ni paari yipugǝ mu te.
⁴ Ba daa ba taa jigi-m ba bǝi ni:
 «Tuw kulv We na swe ku ni ni tun».
 Ba nan ba pa n tɔga kam yiri ni:
 «Kaani wɔlv ba na yagi tun».
 Ba laan wu taa jigi-m ba bǝi ni:
 «A yi pagu o baŋa ni» mu.
 N tɔga kam yiri maa wu taa yi,
 «Kaani wɔlv na zu baru tun».
 Beŋwaani Baŋa-We jigi wɔpolo didaani nmu mu,
 ku yi nmu tɔga kam mu ba wu di ba maa ki kaani.
⁵ Nmu nɔɔna bam wu taa jigi wɔpolo si
 ba taa zuuri nmu wunt,
 ni nǝn-duŋu na di kabwǝm o ma ji o
 kaani te tun mu.
 Nmu Tu We dum di maa wu di ywǝni
 nmu ŋwaani,

ni kan-baru na jigi wɔpolo di o ka-duuru te tun.
⁶ Zeruzalem, amu kwe yiruna mu a zigi n
 tuw kabri sum baŋa ni.
 Bantu ba fɔgi ba pu ba niǝ wia di tuti maama ni.
 Abam balu na yǝni á keeri á loori Baŋa-We tun,
 yi sin-na maŋa di maŋa.
⁷ Á nan yi pa-na Baŋa-We pwǝlǝ si Dl sin,
 ku na dai ni Dl joori Dl pa Zeruzalem
 tuw kum fɔgi ku zigi,
 pa ku yiri zaŋi tɔga baŋa je maama ni.

⁸ Baŋa-We dugi durǝ mu ku tɔgi Dl
 dam dum ŋwaani
 yi Dl wu:
 «Amu daa ba kwe abam wuɗiiru tum
 a pa á duna si ba di ba daari abam.
 Vǝrǝ di nan daa ba nyɔ diven balu á
 na yaari á na tun.
⁹ Ku nan na yi te tun,
 balu na gwe ba wuɗiiru ba zu digǝ
 tun mu wu di-ti,
 yi ba daari ba zuli Baŋa-We.
 Balu di na gwǝri vinyǝ tiu biǝ bam tun
 wu zu amu wara-je kunkwallu tum mu
 ba nyɔ diven balu ba tuti na ki tun.»

¹⁰ Tɔgi-na tuw kum niǝ yam á nuŋi ku wunt!
 Ba-na á kwe cwǝŋǝ kam á pa nɔɔna bam.
 Fɔgi á lo-na pɔmpali dum,
 si á daari á bibili kandwa-zana yam
 á yagi daa ni.
 Zaŋi-na drapoo wǝeni si lɔgv baŋa tunti
 dum maama na.

¹¹ Baŋa-We pe Dl kwǝrǝ yi tɔga baŋa ni maama mu, yi
 Dl wu:
 «Ta-na á bri Siyɔn nǝn-biǝ bam ni:
 «Nii-na! Yuutu Baŋa-We dum maa bunt
 di baari mu!
 Dl nan te nɔɔna di dam-fǝrǝ mu.
 Nii-na. Dl jigi Dl ŋwurɔ mu Dl buna.
 Nyɔɔri dilv Dl na ne tun maa tɔgi Dl
 yigǝ di veǝ.»
¹² Ba maa wu taa bǝi bantu ni:
 «Nɔɔna balu na yi wu-pɔŋo tiinǝ We ŋwaani tun»,
 di «Nɔɔna balu Baŋa-We na vri tun».
 Ba ta wu taa bǝi nmu Zeruzalem tuw ni:
 «Tuw kulv nɔɔna na jigi ku fra tun»,
 di «Tuw kulv ba na wu nuŋi ba yagi-ku tun».

We wó mɔ jum nɔɔna baɗa ni

63 Wɔɔ mu tuntu o nuɗi Edɔm tiw Botisera seeni o maa buni?

O maa buni yi o zu gar-nasunnu cwe-cwe.
Wɔɔ mu kuntu yi o zu ninwaɗa gwaaru?
Ku tu nuɗi di o dam-fɔrɔ o ve mu.

«Ku yi amu mu buni kuntu.
A kwɛrɛ kam bri vrum taani mu,
yi a jigi dam si a joɗi nɔɔna a yagi.»

²Be nan mu ki yi n gwaaru tum nan yi nasunnu kuntu?
Nmu nyi di wulu na nɔni vinyɛ tiu biɛ pa ba nyva nuɗi tun mu.

³«Ku na yi te tun, amu yirani mu nɔni Vinyɛ tiu biɛ bam,
yi nɔɔn-nɔɔnu wu nuɗi lugu baɗa dwi tiinɛ bam wuni
si o ba o wɛli-ni.

A ban-zɔɗɔ kum ɗwaani mu a yɔɔri a nɔni a dɔna bam.

Ba jana bam ma canɗi ba ki a gwaaru tum yira ni,
yi ku laan pa ti suni kuntu.

⁴Beɗwaani, a ki a wubuɗa ni si a waari a dɔna bam mu,
si a daari a joɗi a nɔɔna bam a yagi.

⁵A maa nii je maama yi nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ si o wɛli-ni.
Ku su-ni di a na wu ne nɔɔnu si o wɛli-ni tun.

A nan tɔɗi a titi dam ɗwaani mu a wani-ba.
A ban-lum dum mu pe a di-ba.

⁶A banti na zaɗi kuntu tun,
a nɔni lugu baɗa tuni dum baɗa ni mu.
A ma pa ba nyɔ a ban-lum dum sana ba su,
yi a daari a lo ba jana bam a yagi tiga ni.»

We zaani dum taani

⁷Amu wó ta Baɗa-We sono kulɔ na ba ti tun taani mu,
di Dl kikiɛ yalu na maɗi si nɔɔna tee-Dl ya ɗwaani tun taani,
si ku tɔɗi di Dl na ki kulɔ maama Dl pa dɔbam tun.

Dl nan suni Dl da Dl zaani dum ɗwaani mu Dl ki wo-kamunɛ
Dl pa Yisrayeli tiinɛ bam.

Ku yi Dl na jigi ba ɗwaɗa yi Dl yɔɔri Dl so-ba tun ɗwaani mu Dl ki kuntu.

⁸Baɗa-We ma ta Dl wɛ:

«Ba suni ba yi amu titi nɔɔna mu.

Ba nan daa bá fɔ vwan ba pa-ni.»

Kuntu tun Dl ma ji ba Vrunu.

⁹Ba deen na wu yaara wuni tun,
Dl di tɔɗi Dl yaari mu.

Dl ma tɔɗi Dl titi maleka kam baɗa Dl joɗi-ba Dl yagi.

Dl sono di Dl ɗwaɗa kam ɗwaani mu Dl vri-ba.

Faɗa faɗa tun mu Dl go-ba Dl zigi taan.

¹⁰Di ku di, ba ta nuɗi We kwaga ni mu,
pa Dl Joro kum wuu cɔɗi.

Ku ma pa Dl pipiri Dl ji ba dɔnu,
yi Dl daari Dl ki jara di ba.

¹¹We nɔɔna bam laan ma guli faɗa kam gulɛ,
di ku na yi te Moyisi di o kwaga nɔɔna bam maɗa kam ni tun.

Ba ma bwe daani ba wɛ:

«Beɛ mu ki yi wulu deen na tɔɗi Yisrayeli tiinɛ bam yigɛ

yi ba be ninu kum pa Moyisi yiri-ba tun daa tɛrɛ?

Wulu deen na pe o Joro kum wu ba tee ni tun daa be?

¹²Wuntu deen me o dam-fɔrɔ kum o tɔɗi Moyisi baɗa ni

o pɔɔri ninu kum bile yi Yisrayeli tiinɛ bam be.

Ku ma pa We na yiri dilu na wɔra maɗa maama tun.

¹³Duntu deen mu de ba yigɛ yi ba zu na-luɗɛ wuni ba be.

Ba maa nyi di siseɗ-nɔɔna balu na wurigi kagua yuu ni tun.

Ba wu tri ba tu tga ni.

¹⁴Baɗa-We Joro kum di deen pe ba na siun, ni naani na tɔɗi bolo wuni di ke tun.

Kuntu mu nmu deen nii n nɔɔna bam baɗa ni, si n na yiri dilu na tiini di lana tun n pa n titi.

¹⁵Baɗa-We, nan zigi weyuu ni, jɛgɛ kalu na yi lanyirani fasti yi ka jigi paari-zulɛ tun,
n tiiri n nii kulɔ na jigi ku ki dɔbam tun.

Nmu yi-suna di n dam-fɔrɔ kum daa be?

Beɛ mu yi n yigɛ daa tɛrɛ dí wuni si n duri dí ɗwaɗa?

¹⁶Nmu nan mu yi dɔbam Ko.

Dí nabaaru Abraham na maɗi o yɛri dɔbam, yi dí ko Yisrayeli yigɛ na tɛrɛ dí wuni di,

nmu Baɗa-We ta wó tan yi dɔbam Ko mu.

Ku nuɗi faɗa tun, n yiri dum mu yi dɔbam Vrunu.

¹⁷Baɗa-We, beɗwaani mu n se pa dí pipiri dí ywɛri n cwɛɗɛ kam ni?

N ta pe dí wu kí dam mu,
 pa dí daa ba kwari-m.
 Joori n ba n wəli díbam,
 sí dí yí n tintuŋna mu.
 Dí maa yí dwiə yalv n na kuri sí ba taa
 yí nmu nyim tun.
¹⁸Maŋa funfun wunt n tuti nɔɔna bam ya
 te n tuga kam mu.
 Nan nii, dí duna laan mu tu
 ba nɔɔni n tuti digə kam baŋa ni.
¹⁹Ku yəni ku kí nɔ díbam ga dai nmu nɔɔna mu,
 naa nmu ga ba te díbam mu
 sí n ta n nii díbam baŋa ni.»¹ Nmu ya na
 kɔɔri weyuu kum n kí dáa ni,
64 yí n laan tu n ba tuga baŋa,
 pweeru tum maama ya bá taa sisiŋi
 mu nmu yigə ni na?
²Ku yaá taa yí ni mim na jaani da-kuri
 pa na curi dí baŋa ni te tun.
 Nmu dí nan tu sí n pa dwi-ge tiinə
 bam yira taa sai,
 n duna na wó lwarí n yiri dum dam tun ŋwaani.
³N deen na kí wo-kinkagila yalv
 dí na ba tuni ya tuna tun,
 n tuti mu tu n ba,
 yí pweeru tum yɔɔri ti sisiŋi n yigə ni.
⁴Ku nan maŋi ku nuŋi faŋa mu
 yí nɔɔn-nɔɔnv wu ni We didoŋ na nyi
 dí nmu tun ŋwa.
 Ku maa wu tu ba zwa ni,
 yí ba yiə dí ta wu ne nmu doŋ.
 Nmu nan tuŋi n wəli balv na kí ba tuna
 dí nmu tun mu.
⁵Nmu yəni n wəli balv na pai ciga tuŋa
 dí ba wu-yoŋo,
 yí ba daari ba tɔgi n cwe sum tun mu.
 Díbam nan tiini dí tusi mu taan,
 pa n bani zaŋi dí baŋa ni.
 Kuntu tun, dí wó waní dí na vrum tita seeni mu?
⁶Lwarum mu loŋi díbam yira maama pa dí digimi.
 Dí na maŋi dí kwaani dí tuŋi ciga te dí,
 dí tutuŋ-ŋuna ta nyi dí gɔɔ kulu na digimi tun.
 Dí lwarum dum maa wó kalí díbam maama ya ja je,
 ni wɔɔrv tulu na kwaari yí viú pa ti je te tun.
⁷Nɔɔn-nɔɔnv nan ba bæi n yiri dum
 sí n zəni kuntu tu.
 Ba maa ba kwaana sí ba ja n naga.
 Beŋwaani, n me n kwaga n ya díbam mu,
 yí n daari n yagi díbam
 pa dí maŋi dí lwarum dum dam kuri ni.

⁸Dí ku dí, Dí Tu Baŋa-We, nmu ta mu yí díbam Ko.
 Díbam nyi dí dɔgɔ mu n juŋa ni.
 Nmu ma n yí kamɔ-mɔrv wum.
 Nmu mu kwe n juŋa n mɔ díbam pa dí wura.
⁹Baŋa-We, nan yí tiini n pa n bani zaŋi
 dí díbam sí ku ke juŋa.
 Yí tan yɔɔri n guli dí lwarum dum gulə
 maŋa maama.
 A loori-m! Nii díbam dí ŋwaŋa,
 sí díbam maama yí nmu nɔɔna mu.
¹⁰Tuni dɔlv nmu na kuri sí dí taa yí n nyim
 tun laan jigi kagva mu.
 Siyɔn piu kum tuti jigi kagva.
 Ciga tun, Zeruzalem tu yí di-dwənu yirani mu.
¹¹Ku ta na yí dí We-digə kam na yí lanyirani fasti
 yí ka jigi nunwaŋa pa dí kwə deen
 zuli-m ka wunt tun,
 ba tu ba zwe-ka dí mim ba dí tuga ni mu.
 Ku ma pa wənu tlv maama dí wubɔŋa
 ya na tigi ti baŋa ni tun
 laan yɔɔri ti cɔgi.
¹²Baŋa-We, tintu maama nan na jigi ti kí tun,
 n yigə tərə mu na?
 N ta wó maŋi da cumm mu,
 yí n jigi díbam n waara sí ku ke dí jam na?

Waarum dí vrum taani

Baŋa-We tagi Dí wí:

65 «Balv na wu bwe amv bwiə tun
 mu a pe-ba cwəŋə sí ba lwarí-ni.
 A ta ma li a titi
 a bri balv na wu beeri a je tun.
 Tu kulu nɔɔna na wu bæŋi a yiri sí a wəli-ba tun
 mu a tagi dí ba a wí: «Nii-ni da yool!»
²Maŋa maama wunt amv yɔɔri a twi a jun mu
 sí a jeeri a nɔɔna bam,
 dí ba na maŋi ba yí zwabani-nyina te tun dí.
 Ba nan kaagi ba ve cwe silv na wu
 maŋi tun wunt mu,
 yí ba kí wənu tlv ba titi wubɔŋa na lagi tun.
³Ba ma yəni ba kí ba cɔgi a yigə
 yí cavura ba jigi-ba.
 Ba soe sí ba taa kí kaanum ba pai jwənə mu
 liri mwaanv tiinə kara wunt.
 Ba ta daari ba zwe wənu tlv lwəm na
 ywəmmə tun ba pa-ya
 bimbina yalv ba na me wara ba lɔ tun baŋa ni.
⁴Titu ni ba ma ve yibeelə je ni,

yi ba səgi ba titi gugwæru wɔni.
Ba ma daari ba di tərə,
yi ba furi wo-zɔɔna dwi dwi nwana nyua
ba kabəli sum wɔni.

⁵Dɪ ku maama di, ba ta yəni ba tɛ ba
bri daani mu ba wɪ:
«Ja n titi si n yi fufɔ n yi a yira,
si amu yi lanyirani fasti mu Wɛ ɲwaani
a dwe nmu!»
Nɔɔna bam kuntu nan nyi di nyua na
zu a mumwa wɔni,
naa mim dilɔ na wura de dum maama
wɔni yi di ba dwe tun mu.

⁶Nan nii-na! A wubɔɲa na jaani si a ki kulɔ tun
maɲi ku pɔpɔni ku tigi a yigə ni si:
A daa bá taa yi cɪmm.
A lagɪ a mɔ a jini maama mu ba yuu ni,
si ku maɲi di ba kikiə yam na yi te tun.

⁷Ba maɲi si ba ɲwi ba titi lwarim
di ba kwə lwarim dum jini maama mu.»

Baɲa-Wɛ mu tagi kuntu.

«Bɛɲwaani, ba ki kaanim ba pa jwəɲə
pweeru yum ni,
yi ba ta ki kuntu doɲ ba ma cɔgi a yiri
zwəənu tum baɲa ni.
Kuntu ɲwaani amu di wó pa ku zu ba yira mu
si a mɔ a jini maama ba yuu ni.
Ku nan wó maɲi di ba titɔɲa na yi te tun mu.»

⁸Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu:
«Ni nyua ta na yəni ba wɔ tiu bu-zɔɔ wɔni
yi nɔɔna te ba wɪ: «Yi cɔgi-ku,
si ku ta jigɪ nyɔɔri ku pa-m» te tun,
kuntu mu amu di wó ki di a tintɔɲa bam.
A nan bá cɔgi ba maama.

⁹Amu wó pa Zakəbi na dwi,
yi a ta pa Zuda di na kwaga,
pa ba jɔɲi amu pweeru laɲa kam ba taa te.
Nɔɔna balɔ a na kuri tun mu wó taa te-ti,
yi dáani mu a tintɔɲa bam wó taa zɔvra.

¹⁰Sarɔn laɲa kam wó ji je silɔ nɔɔna na
kalɪ ba peeni ba veə
si si taa di gaa tun.

Nɔɔna maa wó kalɪ ba naani ba ja ba vu
Akɔɔri bolo kum ni,
si di na wɔdiu yi di daari di sin da.
Je sum kuntu wó taa yi a nɔɔna balɔ
na kwaani si ba lwarɪ-ni tun nyim mu.

¹¹Ku nan na yi abam balɔ na vun amu Baɲa-Wɛ
yi á ba lagɪ si á zuli-ni a titi piu kum baɲa ni tun,
a lagɪ a cɔgi abam mu.
Á yəni á kwe wɔdiiru di sana dwi dwi mu,

á ma á zuli á wa-yɔɔru tum,
ti yira na yi «Yu-yoɲo wɛ», di «Jwa taani wɛ» tun.

¹²Amu jwa seeni wó pa abam ti jara wɔni.
Abam wɔni nɔɔnu maama wó kuni
doonə yi ba gu-o.

Bɛɲwaani, a na bəɲi abam tun, á wɔ ləri-ni.
A ma ɲɔɔni di abam
yi á wɔ cəgi a taani dum.
Á nan yɔɔri á ki lwarim mu á cɔgi amu yigə,
yi á kuri kulɔ a na vai tun á pa á titi.»

¹³Yuutu Baɲa-Wɛ nan na tagi te tun mu tuntu:
«Amu tintɔɲa bam wó taa di ba sui mu,
yi kana nan jigɪ abam ka gu.
A tintɔɲa bam maa wó taa nyɔ ba sui ba wubɔɲa,
yi na-nyɔm jigɪ abam di ni.
A tintɔɲa bam wó taa caka di wɔpolo,
yi cavura nan yɔɔri ya ja abam.

¹⁴Amu nɔɔna bam wó leeni wɔpolo le
di ba bicara maama.

Ku nan na yi abam, á wó tiini á keeri di kwər-dia,
di á bicəɲɔ na pogili tun ɲwaani.

¹⁵A nɔɔna bam a na kuri tun na lagɪ ba
sɔɔli lwarim ba pa nɔɔnu,
mu baá bəɲi á yiri ba yagi ku tu yira ni.

Yuutu Baɲa-Wɛ wó pa abam ti,
si ku na yi Dɪ titi nɔɔna bam,
Dɪ wó kwe yiri didoɲ Dɪ pa-ba.

¹⁶Lugɔ baɲa ni wɔlɔ maama na yəni o bɔɲi si
o loori Wɛ si Dɪ ki-ba lanyirani,
ku tu wó ki kuntu Cɪga Tu Wɛ dum
yiri ɲwaani mu.

Lugɔ baɲa ni wɔlɔ nan na bɔɲi si o goni ni,
ku tu di wó kwe Cɪga Tu Wɛ dum yiri o du.
Bɛɲwaani, faɲa faɲa læru tum daa tərə
yi amu di swe ti ni ni mu.

Weyuu-dɔɲɔ di ti-dɔɲa taani

¹⁷Nii-na! Amu lagɪ a naani weyuu-dɔɲɔ mu,
yi a ki ti-dɔɲa di.

Ba laan wó swe pulim wəənu tum ni ni.
Ba maɲi ba bá bɔɲi ti wubɔɲa.

¹⁸Nan taá jigɪ na wɔpolo
di amu na lagɪ a naani wəənu tulɔ tun,
yi á taá caka maɲa maama.

Bɛɲwaani, amu wó naani Zeruzalɛm
si ku pa nɔɔna na ywəəni.

Ku nɔn-biə bam di wó pa wɔpolo taa tui.

¹⁹Amu yi wó taa pagɪ Zeruzalɛm tiv kum baɲa ni,
yi a nɔɔna bam di ja ywəəni ba ba pa-ni.
Ba daa bá taa keerə, naa ba kani yi-na
tiv kum kuntu wɔni maɲa di maɲa.

²⁰ Ba daa bá fəgı ba na bu-balaŋa o na tıga o biini maŋa nı.
Nankwın dı nan bá ti yi sı wu yi sı maŋa.
Nəonu na tıga bına bi maŋa nı,
baá ta wı: bu mu joori.

Wulu nan na tıga yi o wu yi bına bi,
baá ta wı: Wə səılı lwarım Dı yagı
ku tu yuu nı mu.

²¹ Maŋa kam kuntu nı,
nəona wú lə ba sam yi ba zı dı wını.
Ba maa na jəri ba vinyə tweeru kari,
baá di ti biə bam.

²² Ba daa bá lə sam sı nəona badonnə zı dı wını,
naa ba jəri tweeru sı nəona badonnə di ti biə.
Bəŋwaanı, a nəona bam ŋwıa dı laan
wú taa daanı mu,
nı tweeru na yəni dı daanı te yi dı tu tun.
Amu na kuri balı tun wú daanı lıgı kum nı,
sı ba di ba tıtıŋa yam nyəri.

²³ Ba bá tıŋı kafe ŋwaanı.
Ba nan bá lı biə sı ba biə bam na ləeru.
Bəŋwaanı, Baŋa-Wə lagı Dı kı Dı nəona
bam yu-yoŋo mu,
ba di ba dı dım maama.

²⁴ Amu wú ləri ba loro,
yi ba ta wu bəŋi-nı.

Ba ta na wura ba ŋəni dı amu tun,
mu a lagı a sə ba loro kum a pa-ba.

²⁵ Wiiru dı pəlbı wú taa zıgı jəgə dıdva nı ba di.
Nyəŋo dı maa wú taa di gaa,
nı na-bıa na kı te tun.

Bırankwıa nan wú yəri ka taa di
kasılı yıranı mu.

Amu tıti piı kum na yi lanyıranı fastı tun nı mu
nəon-nəonu daa bá kı o doŋ zınnı,
naa o kı o cəgı woŋo baŋa nı.»

Baŋa-Wə mu tagı kuntı.

Baŋa-Wə wú waarı lıgı baŋa tınnı dım

66 Baŋa-Wə na tagı te tun mu tınnı:
«Weyuu kum mu yi amu paarı jangəŋə.

Ku daarı tıga baŋa kam maa yi
amu na cwı a nə mə tun.

Abam wú wantı á kı tə mu á lə digə á pa-nı?
Jəgə kə mu amu wú vu a pəni da a sin?

² Amu tıti jıan mu a mə a kı wəənu tınnı maama.
Tı ma da kəm dım kuntı baŋa nı ti sunı ti wura.»

Baŋa-Wə mu tagı kuntı.

«Nəonu wulu nan a yıgə na wu o wını tun mu tınnı:

Ku yi wulu na tu o tıti tıga nı,
yi o wıw cəgı dı o lwarım kikiə,
yi o nıgı amu taanı dım tun mu.

³ Ku nan na yi te tun,
nəona bam kı ba tıti wubıŋa na lagı
te maama tun mu.

Wulu na kwe na-bıa o ma kı kaanı o pa-nı,
ku tu ba garı wulu na gu nabiinu tun.

Wulu dı na kwe piə o kı kaanı o pa-nı,
ku tu dı ba garı wulu na kwe kakurə
o bwəri ka ban

sı o kı kaanı tun.

Wulu dı na kı wıdıu kaanı o pa-nı,
ku tu ta ba garı wulu na jaanı tərə jana
o ba o kı kaanı tun.

Wulu na zwe wəənu tılu lwəm na ywəmmə
tun sı o zuli-nı,

ku tu ba garı wulu na wura o kaanı jwəm tun.
Bantu dı dım maama nan kuri

sı ba taa kı wo-zəona kuntı doŋ mu
nı ba wubıŋa na lagı te tun.

⁴ Amu dı nan wú kuri sı a pa ku ni-ba mu
yi a pa kulı ba na vaı tun ba ba baŋa nı.
Bəŋwaanı, a na bəŋi-ba tun, nəon-nəonu wu ləri-nı.
A maa na ŋəni dı ba tun,

nəon-nəonu wu cəgı a taanı dım.

Ba nan yəri ba kı lwarım mu ba cəgı amu yıgə,
yi ba kuri kulı a na vaı tun ba pa ba tıti.»

⁵ Abam balı na paı Baŋa-Wə taanı dım
saı á yıra tun,
cəgı-na Dı kwərə kam.

Á curru tum na culı abam tun mu pə
ba dıli abam ba yagı amu yırı dım ŋwaanı,
yi ba daarı ba te ba wı:

«Pa-na sı Baŋa-Wə na zulə,
sı dı wantı dı na Dı na wú pa á wu poli te tun!»
Ku nan yi bantu mu lagı ba di ba cavıra.

⁶ Cəgı-na sə na zaŋı tu kum je maama nı te,
sı á wú ni sə na zıgı Wə-dıgə kam seenı ku zaŋa!
Ku nan yi Baŋa-Wə kwəri mu dwana
sı Dı mə jına Dı dına baŋa nı.

Baŋa-Wə maa wı:

⁷ «Kaanı ta na wu yaarı dı o pugə,
oó lı bu na?

O pugə kam nan na wu vri ka ti,
oó wantı bəkərə o lı na?

⁸ Yən nı mu abam ni kəm dınnı doŋ?
Wə mu fəgı o ni wəənu tınnı ŋwa?

Ba kwe də dıdva ba lə tu ba zıgı na?

Tıw kə nan mu wú wantı ku da ku taa wura?
Siyən tu kum nan nyı dı kaanı wulu na vri pugə
yi o lı o biə bam lıla tun mu.

⁹ Maŋa kam na yi sı ba lı a nəona bam,

amu wó cɪ nɪ: ba bá nuɲi na?

Amu daa wó sɛ sɪ a pɪ pugə kam cwəŋə,
yɪ a ya pɛ ni sɪ o lu na?»

Abam Tu Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu kuntu.

¹⁰ Abam balu maama na soe Zeruzalem
tuw kum tun,

tɔɪ-na dɪ ku nɔn-biə bam maama sɪ á kɪ wɔpolo.

Abam balu ya na ŋwanɪ á pa-ku tun,
tiini á di-na ywəəni tuw kum yu-yoŋo ŋwaanɪ.

¹¹ Bɛŋwaanɪ, á wó tɔɪ Zeruzalem ŋwaanɪ
á di ywəəni zanzan.

Tuw kum wó taa jɪɪ abam ku kɔna,
nɛnɛnɪ nu na kɔnɪ o biə
pa ba ŋɔɪ yɪlɪ ba sui te tun.

¹² Baŋa-Wɛ tagɪ tuntu mu yɪ Dɪ wɪ:

«Amu wó pa Zeruzalem tuw kum na yazurə
nɪ bu-tɔla na durɪ bari-bari te tun mu.

Lugv baŋa tuntu dɪm jɪɪgɪrɔ wó ba tɪ su tuw kum,
nɪ bugə na su ka pɛɛlɪ te tun.

Kuntu tun, tuw kum wó kɔnɪ abam,
yɪ ku daari ku tɛli abam,
nɪ kaanɪ na pɛɪ o bu
yɪ bu wɔm dɪ tigi o nu wɔm nɛ baŋa nɪ te tun.

¹³ Amu dɪ lagɪ a pa á bɪcara zuri
nɪ bu nu na jɪɪ-o o nii te tun mu.

Á wó yɔɔrɪ á taa jɪɪ bɪcar-zuru Zeruzalem
tuw kum ŋwaanɪ.»

¹⁴ Á ma á na nɛ nɪ wəənu tuntu jɪɪ tɪ kɪ,
á wɔpolo kum wó gaalɪ.

Á wó joorɪ á na dam-dɔvɪrɪ, nɪ gaarv na kwɪn te tun.
Baŋa-Wɛ tuntuŋna bam laan maa wó lwarɪ jaja nɪ:
Dɪ sunɪ Dɪ wɔ ba tee nɪ.

Dɪ dɔna bam nan wó lwarɪ Dɪ ban-lɔm na
wɔ ba baŋa nɪ te tun.

¹⁵ Nii-na! Baŋa-Wɛ tɔɪ dɪ min-fɔrɔ mu
Dɪ maa buna.

Dɪ sise-tərikooru tum nan wurigi mu tɪ biunɪ dɪ fura
nɪ viu na kɪ te tun.

Dɪ lagɪ Dɪ pa Dɪ ban-lɔm dɪm mu tu
nɔɔna baŋa nɪ lɪla,
yɪ Dɪ tɔɪ min-vɔgv baŋa nɪ Dɪ bwe-ba.

¹⁶ Bɛŋwaanɪ, Baŋa-Wɛ lagɪ Dɪ kwe mim
dɪ sv-lɔŋɔ mu,

Dɪ ma Dɪ waari nabiinə maama.

Baŋa-Wɛ maa wó tɔɪ ku baŋa nɪ Dɪ
gv nɔɔna zanzan.

¹⁷ Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu tuntu:

«Amu wó yɔɔrɪ a cɔɪ balu na kwe ba titɪ yɪ ba daari
ba pɛ da kwaga ba pu ba zɔvɪrɪ tangwana wɔnɪ ba
zuli-ya tun. Bantu yəni ba di nwana yalv na wɔ maɲɪ
tun, nɪ tərə, dɪ baywə, dɪ wo-zɔɔna tidonnə. ¹⁸ A maɲɪ
a ye ba kənə dɪ ba wɔbɔŋa maama na yɪ te tun mu. A
nan lagɪ a la lugv baŋa tuntu dɪm dɪ dwi tiinə maama
mu a kɪ daanɪ, pa ba ba ba na a paari-zulə yam na yɪ
te tun.

¹⁹ A ta wó kɪ titɔŋ-kamunu mu ba titari nɪ, yɪ a daari
a tɔŋɪ ba balu na daari tun sɪ ba vu dwi-ge tiinə te. Ku
maa yɪ Tarsisi tiinə te, dɪ Puli tiinə, dɪ Luudi tiinə na
ye cuna tam tun, dɪ Tubalɪ tiinə, dɪ Zwavan tiinə te, ku
ta wəli dɪ ninwɔ ni tuntu dɪm, dɪ mɛ maama ba ta na
wɔ ni amu yurɪ dɪm ŋwa tun mu. Ba laan wó pa dwi-ge
tiinə bam kuntu lwarɪ a paari-zulə yam na daga te
tun. ²⁰ Ba maa wó ja abam cɔrrɔ tulv maama na daari
lugv baŋa tuntu dɪm wɔnɪ tun ba joorɪ ba ba Zeruzalem
yo ba pa-nɪ. Nɔɔna bam nan wó dɪ siseŋ-nɔɔna, dɪ
sise-tərikooru, dɪ buna-sise, dɪ yogondə baŋa nɪ mu
ba joorɪ ba ba. Baá ja-ba ba ba amu piu kulv na yɪ
lanyrantɪ fasi tun nɪ, nɪ ba yɪ pɛera mu ba kwe ba pa-nɪ.
Kuɔ taa yɪ nɛnɛnɪ Yisɪrayɛli tiinə na yəni ba kɪ te yɪ
ba kwe ba muni pɛera ba kɪ zɔn-laarv wɔnɪ ba ja ba
ba sɪ ba zuli-nɪ a digə kam nɪ te tun. ²¹ A maa wó kuri
nɔɔna ba wɔnɪ sɪ ba taa yɪ kaanum tiinə, sɪ badonnə
dɪ taa yɪ Levi tiinə na wó tɔŋɪ ba pa-nɪ tun.» Baŋa-Wɛ
mu tagɪ kuntu.

²² Baŋa-Wɛ ta na tagɪ te tun mu tuntu:

«Amu na wó naanɪ weyuu-dɔŋv kum dɪ tɪ-dɔŋa kam
sɪ tɪ taa wura a yigə nɪ maŋa maama tun, kuntu dɔŋ
mu abam biə bam dɪ wó taa wura maŋa maama, sɪ á
yurɪ dɪm yɪ je lugv baŋa nɪ. ²³ Nabiinə maama wó taa
tui sɪ ba zuli amu maŋa maama wɔnɪ, cana dɪ cana
maama, dɪ Wɛ siun de maama wɔnɪ dɪ. ²⁴ Ba nan na
maa nuɲi pooni, baá na balu na vɪn amu tun na tɪga
yɪ ba ytra tigi pwələ nɪ te tun. Tva kam na mu ba yura
yam tun bá na tɔvɪnɪ. Mim dɪlɔ na jɪɪ-ba dɪ zwe tun dɪ
nan bá dwe. Baá taa yɪ wo-zɔɔna mu nabiinə maama
yigə nɪ.»

We Nijonnu

Zeremi Tɔnɔ

Zeremi deen jaani We kwɛrɛ o vu o pa Zuda dwi tiinɛ mu Zeruzalem tuv kum ni. O deen ba lagɛ si o taa yi We Nijonnu yi We ta kur-o si o taa tɛ Dɪ kwɛrɛ kam. Nɔɔna bam deen ba lagɛ We kwɛrɛ kalɔ Zeremi na jigi o tɛ di ba tun, pa o deen kwari fuvuni nu: baá zigi ba gu-o. Nii 11:18-23. O deen yɛni o ta di We o cam na yi te di daani-o tun mu. Nii 12:1-4. O ma daari o kaani nɔɔna bam ni: ba duna wó di-ba si ba daari ba li-ba ba titi tɛga kam ni. Tɔnɔ kum na lagɛ kv ti tun, kɛm dum kuntv suntu di ki. Nii Pɔpwara 52. Zeremi ta tagɛ ni buna fusurpe (70) na ke, nɔɔna bam wó nuɟi sa-tuv kum ni ba joori ba titi tuv kum, yi We laan pa ba jɛni da di yazurɛ. Zeremi ta nii o na maɟa na wó ba si nɔɔna yɔɔri ba lwarɛ We, pa ba taa tɔgi-Dɪ di cɛga. Nii 31:31-34.

Baɟa-We wó waari Zuda dwi tiinɛ bam

1:1–12:17

1 Hilkiya bu Zeremi ni-taani mu tuntv. O deen nuɟi Anatɔti tuv kulv na wu Benzamen laɟa kam ni tun mu. O dwi tiinɛ bam maa yi We kaanum tiinɛ. ²Bini dilv Amɔn bu Zuziast deen na jigi buna fugɛ-yatɔ Zuda paari baɟa ni tun, mu Baɟa-We pe Zeremi kwɛrɛ si o ta o bri nɔɔna. ³Zuziast bu Yeoyakim di paari dim maɟa ni si kv taa ve o bu Sedestiast na jigi buna fugɛ-didva Zuda paari baɟa ni tun mu Baɟa-We yɛni Dɪ ɲɔɔni di Zeremi kuni zanzan. Bini dum kuntv canɛ sɛnu cana kam ni mu ba deen jaani Zeruzalem tiinɛ bam ba kalɛ ba vu sa-tuv yigɛ yigɛ.

We kuri Zeremi si o taa tɔɟi o pa-o

⁴Baɟa-We deen ma pa amv ni yi Dɪ wɛ:

⁵«Amv maɟi a ye n ni ni mu,
yi a ya ta wu naani-m a ki n nu pugɛ ni.

Ba deen ta na wu lɔgi-m tun,
di a maɟi a pɔɔri-m a zigi dáa ni.

A ma tiɟi-m si n tan yi amv nijonnu
n bri dwi-ge tiinɛ bam n pa-ni.»

⁶Amv ma lɛr-o a wɛ: «Yuutu Baɟa-We, amv ta yi bu mu, yi a ni yɛri taani.»

⁷Baɟa-We daa ma ta Dɪ wɛ: «Yi ta wɛ: n yi bu. Nmu nan wó vu balv maama amv na wó tɔɟi-m tun te mu, si n pa-ba ni dilv maama amv na pe-m si n ta di ba tun. ⁸Yi ta n funa di ba, si amv wó taa wu n tee ni, si a jɔɟi-m ba jɟa ni a yagi.» Baɟa-We na tagɛ te tun mu kuntv.

⁹Baɟa-We ma twɛ Dɪ jɟa Dɪ dwe amv ni, yi Dɪ daari Dɪ ta di amv Dɪ wɛ: «Nii yo! A taani dum mu tuntv a kwe a pa-m si n ta n jigi n ɲɔɔna. ¹⁰Lwarɛ ni a zum kwe tuntv di dwi tiinɛ na wu me maama tun mu a pa-m.

Nmu jigi dam si n bri-ba ni: ba wɛɛnu wó gv ti yagi, naa ti di tɛga ni ti yagi. Nmu ta wó bri-ba ni: ba wɛɛnu wó ba ti cɔgi, naa ba dulɛ-ti ba yagi kafɛ. Dam ta wu n tee ni si n pa ba lwarɛ ni ba wɛɛnu wó joori ti fɔgi ti lɔ ti zigi di dam, naa ti jɛri ti-ywɛɲɛ je ni.»

We na vuuri wɛɛnu tuv Dɪ bri Zeremi tun

¹¹Baɟa-We deen ma bwe-nɪ Dɪ wɛ: «Zeremi, bɛɛ mu n nii n na?» Amv di ma lɛri a wɛ: «A nɛ amandiɔ tiu naga mu.»

¹²Baɟa-We laan maa wɛ: «Nmu suntu n na lanyiranɪ! Amv di nan lagɛ a nii mu si a taani dum suntu di ki lɪla.»

¹³Baɟa-We daa ma bwe-nɪ Dɪ wɛ: «Bɛɛ mu nmu daa n nii n na?» A ma lɛr-o a wɛ: «A nɛ kambɪɔ na mu na cura jazum baɟa seeni, yi ka guni ka jeeri yo seeni.»

¹⁴Baɟa-We ma ta Dɪ wɛ: «Amv lagɛ a pa lɛɛrv nuɟi jazum baɟa seeni mu ti ba. Ti wó guni ti lo tɛga kantv maama di ka nɔɔna bam baɟa ni.»

¹⁵Baɟa-We na tagɛ kulv tun mu tuntv: «A lagɛ a bɔɟi jazum baɟa seeni tuntv dum dwi tiinɛ mu si ba maama ba yo seeni.

Ba pwa bam lagɛ ba ba ba jɛni Zeruzalem
tuv kum ni ni mu

ba di paari.

Ba maa wó ba ba gilimi Zeruzalem di Zuda
tuntv dum maama ba pu,
si ba daari ba di-di.

¹⁶Amv wó puri ni mu a ta wɛ waarum ba
a nɔɔna bam baɟa,
ba lwarum kikiɔ yam ɲwaani.

Ba vin amv mu yi ba daari ba zuli wa yadonnɔ,
bantv titi jian na ki tun.

¹⁷Kuntv ɲwaani Zeremi, ti n yigɛ si n vu n ta di ba kulv maama a na pe-m ni si n ta tun. Yi ta n funa di ba. Kv na dai kuntv, nmu na yi ba te, amv wó ki kulv na

1:11-12 amandiɔ tiu di nii beeri nyɛ daani mu di Ebru taani dum.

1:2 2 Pwa 22:1–23:30 1:3 2 Pwa 23:34; 24:17–25:6 1:5 Ezayi 44:2; 49:5-6 1:6 Nuɟim 4:10; 1 Pwa 3:7 1:8 Ezekiyelɛ 2:6 1:9 Ezayi 6:7

jigi fɔvni tun n baɲa ni. ¹⁸Amu zɪm lagi a pa nmu tan jigi dam, nɔnɛni tuw kulɔ na lɔgi ku pi tun mu. Nmu ta wɔ tan nyi di ywe dilu na yi luu tun, naa kɛbrɛ kalu ba na me canna ba lɔ tun. Nmu wɔ zigi di dam n vin balu maama na zɔvri tɪga kam ni tun kikiɛ yam, nɔnɛni ku na yi Zuda tiinɛ pwa bam, di ba tuw nakwa bam, di ba kaanum tiinɛ bam, di ba nɔn-biɛ bam maama. ¹⁹Bantu maama wɔ taa dwɛni di nmu mu. Ba nan bɔ wani-m kulɔkulɔ ba ki. Bɛɲwaani, amu wu n tee ni si a jɔŋi-m ba juɲa ni a yagi.»
Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

Yisrayeli tiinɛ na vin Wɛ te tun

2 Baɲa-Wɛ daa ma pa amu ni yi Dɪ wi: ²Ve n ta taani duntu si Zeruzalem tiinɛ maama ni-di:

«Cɛgi-na Baɲa-Wɛ taani dɪm:

A guli nmu deen na yi nɔn-dɔɲɔ
yi n tiini n soe amu,
ni kabwɛm na soe o baru te tun.

N yɔvri n tɔgi a kwaga mu kagua kam wuni,
me seeni ba na wu dugi wɔdiu da tun.

³Ka maɲa ni, Yisrayeli tiinɛ deen yɔvri ba
yi Baɲa-Wɛ nyum mu,
ni wɔdiiru tulɔ na loori yigɛ ti ki yi ba
pɔvri-ti ba pa-Dɪ tun.

Wɛ deen ma yɛni Dɪ waari balu na cɔgi
Dɪ nɔvna bam tun,
pa lɛɛɛ yi-ba.

Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.»

⁴Zakɔbi dwi tiinɛ bam, cɛgi-na Baɲa-Wɛ
taani dɪm!

Á sɔ-yuni tum maama, cɛgi-na Dɪ kwɛrɛ kam!

⁵Baɲa-Wɛ taani dɪm mu tuntu:

«Á nabaara bam deen na ywɛri amu kwaga ni tun,
ku yi amu na ki a tusi di ba tun ɲwaani mu na?

Ba deen tɔgi jwɛ-yɔvri kwaga ba daari amu.

Ba kɛm dɪm kuntu pɛ ba di ji wo-kurru
mu amu yigɛ ni.

⁶Ba maɲi ba wu bwe daani ni:

«Baɲa-Wɛ dɪm nan bɛ?

Dɪ deen jaani dɪbam Dɪ nuɲi Ezipi wuni

Dɪ daari Dɪ da dɪbam yigɛ

Dɪ ja Dɪ tɔgi kagua kam wuni si di ke.

Ka maa yi ti-kura na jigi gwɛɛnu,

yi na tɛrɛ ka wuni tun.

Ka tɔgum tiini ka jigi fɔvni,

yi nɔvna ba zɔvri ka wuni.»

⁷Amu Baɲa-Wɛ nan jaani abam mu

a kalɔ a zɔ ti-ywɛɲɛ wuni,

si á di ka tweeru biɛ di ka wudi-laaru tum.

Abam nan na zɔ a tɪga kam kuntu tun,

á kwe á lwarum á ma á cɔgi-ka,

pa ka ji wo-zɔvri amu yigɛ ni.

⁸Abam tuw kaanum tiinɛ bam daa wu bwe daani ni:

«Baɲa-Wɛ dɪm bɛ?»

Balu na jigi amu niɛ yam ba bri nɔvna tun

nan yɛri amu ni ni.

Á yigɛ tiinɛ bam ma lɔ amu kwaga ni.

Ku na yi amu nijɔɲnɛ bam,

ba di yɛni ba ma Baali yiri ba ɲɔvri mu,

yi ba daari ba tɔgi jwɛ-yɔvri kwaga.

⁹Á lwarum dɪm kuntu ɲwaani,

amu Baɲa-Wɛ daa lagi a saɲi abam mu,

si a daari a saɲi á biɛ di á naaru maama.»

Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

¹⁰«Kwaani-na á bɛ wa-zɔvri seeni

á vu á yi Kitimi bube niɛ yam,

si á nii ku na yi te tun.

Ta daari-na á tɔɲi nɔvna wa-puli seeni,

si ba vu ba yi Kedari je sum,

ba fɔgi ba nii ba na ku na yi te tun.

Kɛm duntu doɲ maɲi di ki na?

¹¹Tu kulɔ wa na maɲi ya yi kafe te,

baá vi-ya na?

Nan nii! Amu nɔvna bam dɔli amu ba yagi,

yi ba daari ba tɔgi jwɛ-yɔvri kwaga.

Amu nan yi ba Paari-zulɛ Tu Baɲa-Wɛ dɪm mu!

¹²Weyuu maama maɲi si ku nii ku na

ku na yi te tun!

Ja-na á niɛ yi á daari á taá yi yɛu!

Pa-na á yira taa sai di fɔvni!

¹³Amu nɔvna bam cɔgi bile mu ba daɲi ba yuu ni:

Amu mu yi buli-yi dilu na na paɪ ɲwɪa tun,

yi ba vi-ni.

Ba ta ma lɛɛɛ ba mɔ kɔvra si ba ki ba na ba wuni,

yi ba kɔvra bam kuntu maɲi ba lɔ mu.

Na bam nan wari kɔvra bam kuntu wuni

si ba maɲi da!

¹⁴Yisrayeli tiinɛ bam dai gambe.

Ba deen wu lugɔ-ba gabeem wuni.

Be nan mu pɛ ba dɔna wani ba ja-ba ba viiri?

¹⁵Ba dɔna bam nyi di nywɛɛnu mu

ti na di-ba yi ti kaasi ba ɲwaani.

Ba yɔvri ba cɔgi Yisrayeli tɪga kam mu,

pa ba tunti dɪm zwe di daari di-dwɛɛnu yirani.

¹⁶Cɪga tun, Memfisi di Tapanɛzi jar-kɛrɛ mu tuɛ

ba ceeri á tuw kum ba daari yu-kwɛli-pwa ba tiɲi.

¹⁷Yisrayeli tiinɛ bam,

abam titi nan mu bɛɲi yaara yantu á pa a titi.
 Bɛɲwaani, á Tu Baɲa-We dum mu ya
 wu abam yigə ni
 Dl bri cwəɲə kam pa á veə,
 yi á laan ywəri Dl kwaga ni.
¹⁸ Bɛɛ mu yi á buɲi si á vu Ezipi
 á nyɔ Nili bugə na bam?
 Bɛɛ mu yi á lagɪ á vu Asiiri
 si á nyɔ Efrati bugə na bam?
 Á wó na zənə bantu tee ni na?
¹⁹ Abam lwarum kikiə yam ɲwaani nan,
 kuú zu á yira.
 Abam na nuɲi amu kwaga ni te tun,
 di maa wó pa á na waarum.
 Nan taá ye-na ni ku camma
 si á vin á Tu Baɲa-We dum.
 Ku ta wó ni abam lanyirani,
 di á na ba kwari amu tun ɲwaani.»
 Paɲwa Tu Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.

²⁰ «Ku zigɪ faɲa faɲa tun mu
 á ywəri amu cwəɲə kam ni.
 Á me á kwaga á ya amu yi á wɪ:
 á bá se si á zuli-ni.
 Á ma kaagi pweeru maama yuu ni
 si á zuli jwənə,
 yi á daari á tigi tweeru maama kuri ni
 á ki boorim kikiə.
²¹ Amu deen jəri abam a tɪga kam ni,
 ni á yi Vinyə tiu kulv na tiini ku lana tun mu.
 Nan nii abam na garɪ á ləri te!
 Á jigi vinyə tiu kulv na ləri bu balwaarv tum mu.
²² Canfum di sian na daga te maama,
 ti bá wani abam yira ti titigi ti gɔ á
 yira digiru tum.
 Abam lwarum dum ta wó taa wu amu
 yigə ni mu taan.»
 Yuutu Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.

²³ «Bɛɛ mu yi á wɪ: á wu digimi á titi
 cullu tum seeni?
 Á wu zuli Baalu jwənə yam na?
 Nii-na leerv tɪlv á na ki bwəlu tum tɪga ni tun.
 Abam nyɪ di yogondi-kana na lagɪ si baara
 di-ka yi ka ki te tun mu.
 Ka wari ka titi si ka ja.
²⁴ Abam ta nyɪ di bina-kana kalv na
 wu kagua yuu ni
 ka kaagi ka beeri baara si ba di-ka tun mu.
 Nɔɔn-nɔɔnv bá wani ka yigə o ci.
 Bina-bia kalv maama na lagɪ-ka,
 ku bá ce ka yira.
 Ka wó na-ka mwalt mu ka di,

bina-kana kam yira na manɪ ya nyaari
 tun ɲwaani.
²⁵ Yisrayelɪ tiinə bam, yi taá duri-na taan,
 si á napra purɪ yi na-nyɔm jigɪ abam.
 Abam nan vin mu yi á wɪ:
 «Yi kwaani si n ci dibam!
 Dí fra zu dwi-gɛ tiinə wa yam mu.
 Dí wó yɔɔri dí da ya kwaga.»
²⁶ Yisrayelɪ tiinə bam yuu nan lagɪ ku yáalu mu.
 Kuú taa nyɪ di ba na jaani ɲwunv
 yi ba yáal-o te tun mu.
 Ba pwa di ba tu kum nakwa bam,
 di ba kaanum tiinə bam,
 di ba nijonɲə bam maama
 mu lagɪ ba di cavura.
²⁷ Ba yəni ba zuli daa mu yi ba wɪ:
 «Nmu yi amu ko mu.»
 Ba daa ta zuli kandwe yi ba wɪ:
 «Nmu mu lɔgi-ni.»
 Ba ta ma pipiri ba lo amu kwaga ni,
 yi ba yigə tərə amu wunɪ.
 Cam laan na yəni di yi-ba,
 ba duri ba tui ba keeri ba loori-ni
 si a jonɪ-ba a yagi.
²⁸ Zuda tiinə bam, á jwənə yam á na
 mɔɔni tun nan be?
 Pa-na si ya ba ya jonɪ abam ya yagi
 á cam maɲa ni!
 Á tuw maama jigɪ ku jwəm mu. Vwan mu na?
²⁹ Abam jigɪ-ni á bwe si bɛɛ mu?
 Ku nan yi abam mu ywəri amu kwaga ni.»
 Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.
³⁰ «Amu ya waari á nɔɔna bam
 yi ba pa ku ba jigɪ kuri.
 Ba wu se a kwíə yam.
 Á laan ma á gu nijonɲə balv a na tonɪ
 abam tee ni tun,
 ni nyoɲo kulv kana na jigɪ-ku yi ku
 zi vara te tun.»
³¹ Abam zum nɔɔna bam, cəgi-na Baɲa-We taani dum.
 Dl maa wɪ:
 «Amu laan jigi kagua mu a pa Yisrayelɪ
 tiinə bam na?
 A yagi pa lim mu gilimi-ba na?
 Bɛɲwaani mu a nɔɔna bam kaagi ba te ni:
 «Dí wó beeri dí vu dí na lagɪ me tun mu,
 si di bá joori nmu te?»
³² Bukɔ wó wani o swe o ninwaɲa zila si o zu na?
 Kaani na wura o ti o yigə si o zu baru,
 ku tu wó kwe o ban-zurɪ gɔɔv kum o səgi na?

Ku nan na yi amu tuti nɔɔna bam,
 ku na zigi faɲa faɲa tun mu
 ba maɲi ba swe amu swiə si ku daani.
³³ Abam tiini á lwarti cwe silu á na wó tɔgi
 si á na bɔɔla zanzan tun.
 Nmu deen ma n na-vəli-balɔɔ kum, n
 ma n zaasi nɔɔna!
³⁴ Abam gwaaru tum taɲi di nabwənə jana mu,
 yi nɔɔna nai á na digimi á tuti te tun.
 Abam nan wu puri-ba ɲɔnni baɲa ni,
 yi ba jigi bura.
 Di ku maama di, abam nan ta te á wɔ:
³⁵ «Dibam wu ki dí cɔgi mu.
 We zuri Di bani Di pa dibam mu.»
 Amu nan lagi a waari abam mu,
 di á na kaagi á te ni
 «Dibam suni dí wu tusi» tun.
³⁶ Nii-na á na kaagi á jigi á tuti
 á bo je maama ni te!
 Abam na ve Ezipi tiinə te mu si ba wəli abam,
 á wó tu ba jɲa ni,
 nunɛni á deen na tu te Asiiri tiinə jɲa ni tun.
³⁷ Abam lagi á kwe á jian yam á vɔ á yum ni mu,
 si á zigi Ezipi ni á joori di cavura.
 Amu Baɲa-We maɲi a nuɲi
 balu á na pɛ-ba ciga tun kwaga ni mu.
 Ba bá wani abam ba wəli di funfun di.»

Yisrayeli tiinə ba jigi ciga ba pa We

3 Baɲa-We daa ma ta Di wɔ:
 «Nɔɔnu na vin o kaani
 pa kaani wum vu o zu baru wudoɲ,
 ku tu wó wani o joori o kwe kaani wum
 si o ji o kaani na?
 Kəm dum kuntu bá cɔgi tɔga kam mu na?
 Abam nan boori di bɔɔla zanzan mu,
 yi á ta beeri cwəɲə si á joori amu te.
² Kwəni-na á yum si á nii pu-kum sum baɲa ni.
 Jəgə wura yi abam wu ve da si á ki kabwəɲə na?
 Abam ve á je cwe sum maama ni ni mu
 á cəgi á bɔɔla bam,
 nunɛni vinvurna na je kagva yuu ni si
 ba zi nɔɔna te tun.
 Á kwe á lwarum di á boorim kikiə mu
 á ma á cɔgi tɔga kam.
³ Kuntu ɲwaani nan a cigi dɔa si ka yi ni,
 nunɛni ku na yi duum dɔa di kweelim-dɔa di.
 Á yɔɔri á cɛ mu di á tulv kum,
 yi cavura ba jigi abam ku ɲwaani.
⁴ Abam yəni á te amu taani mu á wɔ:

«Dí ko»,
 yi á ta wɔ: «Ku na zigi dí nɔn-dɔnni maɲa ni tun mu
 nmu maɲi n yi dibam ciloɲ.
⁵ Nmu bani bá tiini di zaɲi dibam baɲa
 ni si ku daani.»
 Nan nii-na á na te te,
 yi á laan soe lwarum kikiə.»

Yisrayeli tiinə maɲi si ba ləri ba wu We ɲwaani

⁶ Zuziasi deen na yi pɛ tun, mu Baɲa-We tagi di amu
 Di wɔ: «Zeremi, nii Yisrayeli tu na ki te tun. O ba jigi
 ciga o pa-ni, ni kaani wulv na nuɲi o baru tee ni o vu
 o beeri bɔɔla tun. O ma kaagi pweeru maama yuu ni o
 ki kuntu yi o daari o tigi tweeru maama kuri ni o tɔgi
 boorim kikiə kwaga. ⁷ Amu ya ta cəgi mu si a nii, o
 na ki o su, si o joori amu te. O nan vin si o joori o ba.
 O cɔru Zuda deen nɛ o kikiə yam na yi te tun. Wuntu
 di nan ba jigi ciga, ⁸ yi Yisrayeli kəm dum wu sagi
 wuntu di yura. A ma zəli Yisrayeli si o viiri o daari
 amu o boorim kikiə yam ɲwaani. Zuda di nan yaɲi
 amu mu, yi o nuɲi o boorɛ. ⁹ O maɲi o wu nii o tulv
 kikiə yam ni ya jigi cavura ya pa-o. O ma yaɲi amu yi
 o daari o kaagi o zuli jwənə yalu ba na kwe kandwa
 di de ba ki-ya tun. Kuntu baɲa ni o jigi o tuti didaani
 amu tɔga kam mu o cɔga. ¹⁰ Di kuntu maama di, Zuda
 wu joori amu tee ni di o wu maama. O yɔɔri o ki
 nunɛni o wu mu cɔgi yi ku nan dai kuntu.»
 Baɲa-We na tagi te tun mu kuntu.

¹¹ Baɲa-We laan ma ta di amu Di wɔ: «Yisrayeli tiinə
 bam yɔɔri ba ywəri amu kwaga ni mu. Di ku di, ba nan
 gari Zuda tiinə bam na ba tɔgi-ni di ciga tun. ¹² Nan ve
 n yɔɔri jazum baɲa seeni n ta di Yisrayeli tiinə bam n
 wɔ:

«Abam suni á ywəri amu kwaga ni.
 Nan joori-na amu te.»

Baɲa-We na tagi te tun mu kuntu.

«Amu yi ɲwaɲa tu mu.

A bani dum bá taa wu á baɲa ni maɲa maama.»

Baɲa-We na tagi te tun mu kuntu.

¹³ Yɔɔri á sɛ-na ni á tusi,

yi á nuɲi abam Tu Baɲa-We dum kwaga ni.

Sɛ-na ni á tɔgi wa-yɔɔru kwaga,

yi á zuli-ya tweeru maama kuri ni.

Á yɔɔri á wu ki á tɔgi amu niə yam.»

Baɲa-We na tagi te tun mu kuntu.»

¹⁴ Baɲa-We nan tagi tuntu mu yi Di wɔ: «A
 bu-cɔcɔguru tum, amu mu te abam. Nan joori-na amu
 te! A lagi a li abam didva didva á tuw maama wuni,
 si a daari a li bale bale sɔ-yuu maama wuni, a ja-ba
 a joori Siyɔn wuni. ¹⁵ A maa wó beeri yigə tiinə balu
 na ki ba tɔgi amu yigə tun, si ba taa nii abam baɲa

3:15 yigə tiinə: Ebru = nayira

3:13 Cullu 26:40-41

ni. Bantu wó təgi yəno di yi-puru baŋa ni mu ba wəli abam lanyranu. ¹⁶ Abam kəgo kum laan maa wó puli tıga kam baŋa ni. Maŋa kam kuntu ni nəona daa bá taa te We ni-gonim daka kam taanu. Ku maŋi ku bá ba ba wubəŋa ni si ba guli ka gulə. Nəona fra bá zu-ka. Ba nan bá taa lagı si ba joori ba kı ka doŋ. ¹⁷ Maŋa kam kuntu ni, baá taa bəi Zeruzalem tu kum ni: Baŋa-We paari jangəŋə kum mu. Lugu baŋa dwi maama tiinə maa wó jeeri Zeruzalem ni si ba zuli Baŋa-We yırı dım. Ba daa bá təgi ba wu-dəo kum na lagı kəm-balwaaru tılv tun. ¹⁸ Ku nan na yi maŋa kam kuntu, Yisrayelı dwi dım di Zuda dwi dım wó ba ba kı daanı si ba taa yi səŋə dıdva. Baá zıgi jazım baŋa seeni tu kum ni ba joori ba zu tıga kalv wuntı amu deen na pe ba nabaara bam si ba taa te tun.

¹⁹ Amu deen buŋi a titu ni a wı:

Yisrayelı dwi tiinə bam, amu ya lagı
si a taa jıgi abam
ni á yi amu titı biə mu.

A ma ja wubəŋa si a pa abam ti-ywəŋə kantı,
ka na yi ti-ŋuŋa ka dwe tıga kalv maama
dwi-ge tiinə bam na jıgi tun.

A nan ya lagı si á taá bəi-nı ni: «Dı ko» mu,
si á daa yi nuŋi amu kwaga ni.

²⁰ Abam nan ba sea.

Á brı á ba jıgi cıga di amu,
ni kaanı wulv na yagi o baru
yi o daarı o təgi bəola kwaga te tun mu.»

Baŋa-We na tagı te tun mu kuntu.

²¹ Kərə zıgi zwəənu tum yuu ni
ka tui yo seeni mu.

Yisrayelı tiinə bam mu yəarı ba kaası
si ba na zənə.

Bantu nan mu ywəri cwə-laaru wuntı
yi ba daarı ba swe ba Tu Baŋa-We dım ni ni.

²² «Abam balv maama na nuŋi amu kwaga ni tun,
joori-na amu tee ni,
si aá yəarı abam
a di cıga cwəŋə wuntı.»

«Dı wó sunı dı joori nmu te,

Nmu na yi dıbam Tu Baŋa-We dım tun ɣwaanı.

²³ Dıbam na diini zwəənu tum yuu ni di zuli jwəŋə,
yi dı kaası baŋa baŋa pweeru tum yuu ni tun,
kəm-yəarı tum kuntu wu wantı dıbam ti wəli.

Ku yi dı Tu Baŋa-We yıranı mu wantı
Dı joŋi Yisrayelı tiinə bam Dı yagi.

²⁴ Ku nan na zıgi faŋa faŋa tun,
jwə-yəarı tılv dı na zuli tun mu cəgi dı wəənu.
Ti yəarı ti cəgi wəənu tılv maama
dı nabaara bam na yaarı ba na tun mu.

Ku na yi dı vara di dı biə maama,
dı ge-ba jwəŋə kaanı baŋa ni.

²⁵ Dı laan nan wó taa je di dı cavıura mu,
si dı kwe titı-gırrı di pu dı yum ni.

Bəŋwaanı, dıbam dıdaanı dı nabaara bam maama
tusi dı Tu Baŋa-We dım yigə ni.

Ku na zıgi faŋa faŋa tun, dı yəarı dı wu
se Dı niə yam mu.»

4 Baŋa-We ma ta Dı wı:

«Yisrayelı tiinə bam, se-na si á
joori á ba amu te.

Dılt-na wo-zəona yalv á na zuli tun á yagi
si á laan ba.

Á nan na tuə,
daa yi joori-na kwaga.

² Abam na me amu ɣwıa Tu Baŋa-We
yırı dım á du durə,
á maŋi si á taá tıŋi á təgi cıga cwəŋə
á ɣwıa maama wuntı mu.

Á na sunı á kı kuntu doŋ,
lugu baŋa dwi maama wó da abam ɣwaanı
ba loori yu-yoŋo amu tee ni.

Ba maa wó taa jıgi tıra amu ɣwaanı.»

³ Baŋa-We ta tagı tuntu mu di Zeruzalem tiinə, dıdaanı
Zuda tiinə badaara bam:

«Ve-na á kagwı sum wuntı si á ce-sı.
Nan yi kwe-na á wo-dwə bam
á du á yagi sabarı wuntı.

⁴ Kwe-na á titı dıdaanı amu Baŋa-We,
ni amu ni-gonim dım na brı te tun.
Abam Zeruzalem di Zuda tiinə bam,
kwe-na á bicara yam si ya taa təgi amu wubəŋa.
Abam na wu kı kuntu
a banı wó tiini di fulı abam baŋa ni,
á lwarım kikiə yam ɣwaanı.
Nəon-nəonv bá wantı a banı dım
o pa di zuri.»

Ləeru wó zaŋı sa-tıw wuntı ti ba ti cəgi Zuda tiinə

⁵ «Təolı-na kwərə kantı á ma á kaanı Zeruzalem tiinə
di Zuda tiinə bam maama á wı:

«Wu-na nabwaanı á ma á kaanı
balv maama na zıvıri tıga kam ni tun.»

Ta-na di kwər-dıa á wı: «Jeeri-na daanı,
si á duri á zu tıni dilv na ləgi di pı tun wuntı!»

⁶ Zəŋi-na nyunyıgv woŋo si ka brı
Zeruzalem cwəŋə kam.

Kı-na lıla á duri á vu á səgi tu-fərv wuntı!
Bəŋwaanı, amu lagı a pa ləeru mu nuŋi
jazım baŋa seeni
ti ba ti cəgi abam zəŋ-zəŋ.

⁷ Á dɔnu mu zaŋi o tuw wɔni
 si o nuŋi o ba o wani ti-kamunnu zanzan.
 O nyi di nyoŋo mu na zigi ku bɔɔni wɔni ku nuŋi.
 O na tu si o cɔgi á tuw kum,
 di-dwænu yirani mu wó daari,
 yi nɔɔn-nɔɔnu daa bá taa zɔvri á tuni dum wɔni.
⁸ Kuntu ŋwaani, kwe-na gwar-zinzwara á le,
 si á daari á taá coosɛ yi á keeri á wi:
 «Baŋa-We ban-zɔŋɔ ta wɔ dibam Zuda
 tiinɛ baŋa ni.»

⁹ Baŋa-We daa ma ta Dl wi:
 «De dum kuntu na yiɔ,
 tuw kum pɛ di o nakwa vwana wó pari.
 Ku maa wó su kaanum tiinɛ bam,
 si We nijonɔnɛ bam di niɔ ye.»
¹⁰ Amu laan ma ta a wi: «Yuutu Baŋa-We, nmu na
 ki te tun, n yɔɔri n gani Zuda di Zeruzalem tiinɛ bam
 mu! Nmu tagi di ba n wi: «Yazurɛ wó taa wɔ á tee nu
 yi su-lɔŋɔ zigi si ku gu-ba.»
¹¹ Maŋa nan na yiɔ, baá ta di Zuda di Zeruzalem tiinɛ
 bam maama ba wi: «Du-viu mu zigi kagva yuu zwænu
 tum ni ku biɔni a nɔn-sonnu tum baŋa ni. Ku nan dai
 vii na daani ku dula si ba ma-ku ba caari wænu tun.
¹² Ku yi vu-diw kulɔ na nuŋi amu Baŋa-We tee ni tun
 mu. Amu mu wura a bri a nɔɔna bam ni ba ba jigi
 bura.»

¹³ Nii dí duna bam na biɔni dibam baŋa ni te!
 Ba nyi di du-viu na kalt kunkwænu
 ku tui di baari te tun mu.
 Ba jar-kɛrɛ tɛrikooru tum nyi di kɔrum vii
 na ki sɔɔ te tun mu.
 Ba siseŋ-nɔɔna duri lula
 si dwe maaru na caalti wænu te tun.
 Lɛɛru yi dibam!
 Dí lagi dí ti mu.
¹⁴ Zeruzalem tiinɛ bam,
 kwe-na á bicara si á yagi lwarum kɛm,
 si We laan vri abam Dl yagi.
 Abam bá ki lula á yagi á wɔbɔŋ-lwaanu tum na?
¹⁵ Nɔɔna mu zigi Dan tuw wɔni ba ba.
 Badonnɛ di ma nuŋi Efrayim pweeru laŋa
 kam ni ba yi yo.
 Ba kwɛrɛ kam maa bri lɛɛru taani yi ba te ba wi:
¹⁶ «Pa-na si dwi-ge tiinɛ bam lwaru ni
 jar-kɛrɛ bam yiɔ!
 Tɔɔli-na á bri Zeruzalem tiinɛ bam á wi:
 «Jar-kɛrɛ nuŋi tuw yigɛ yigɛ mu
 ba biɔni abam baŋa.
 Baá kaasi tiguri-kaasa ba ma jeeri Zuda tuni dum.
¹⁷ Ba lagi ba kaagi Zeruzalem tuw kum mu ba pu,
 nɔnɛni nɔɔna na kaagi ba kari sum yi
 ba yiri-si te tun.
 Amu nɔɔna bam nan nuŋi amu kwaga ni mu

pa ku yi kuntu ba yira ni.»
 Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.
¹⁸ «Ku zigi abam titi yira ni mu
 pa á na waarum duntu.
 Kikiɛ yalɔ á na tuŋi tun mu jaani cam
 duntu di ba á baŋa.
 Lɛɛru mu tuɔ!
 Ku maa jigi abam yira ku zɔvra.»

Zeremi wɔv cɔgi o nɔɔna bam ŋwaani

¹⁹ Nii mim na jigi-ni di zwe te!
 Ei! Lɛɛru jigi-ni naa!
 Amu yira mu yɔɔri ya wiirɛ.
 A maa wari si a jani cumm,
 yi a bicari di.
 Beŋwaani a ni nabwaanu na wui ti bri jara-kɛm,
 yi tiguri-kaasa kwɛri zaŋa.
²⁰ Cam didua na ki di kɛ,
 didoŋ mu wó saŋi di ba dí baŋa.
 Dí tuw kum maama wó ji di-dwænu yirani.
 Dí di sum maama lagi si cɔgi bidwi baŋa ni mu.
²¹ Dí duna bam wó taa ciji najara
 didaani dibam taa
 si ba vu ba maŋi yɛn mu?
 De dɔɔ mu a daa bá taa ni ba nabwaanu tum kwɛri?

Baŋa-We ma ta Dl wi:

²² «Ku na yi a nɔɔna bam,
 ba yi jwæru mu.
 Ba maa yɛri amu ni ni.
 Ba tiini ba ga wɔbɔŋa zanzan,
 ni bu-susin na yi te tun.
 Ku na yi lwarum kikiɛ,
 ba tiini ba ye duntu lanyirani.
 Si ku na yi lanyirani kɛm,
 ba yɔɔri ba yɛri-di kɔtaa mu.»

Zeremi lwaru cɔgum dilɔ na wó ba tun

²³ Amu na nii tun,
 tɔga kam baŋa ya yi kafe mu
 ka jagi jɛgɛ maama.
 Weyuu kum pooni maama di ma je,
 yi lim yirani mu daari.
²⁴ A ta na nii pweeru tum seeni tun,
 ti sisiŋi mu,
 yi zwænu tum maama zuuli yigɛ di kwaga.
²⁵ Amu nan na nii taan tun,
 a wɔ nɛ nabiinɛ.
 Zunɛ bam titi jaani mu ba je weyuu kum ni.
²⁶ Dí ti-ywɛŋɛ kam laan jigi kagva mu.
 Ka tuni dum maama di jigi di-dwænu yirani.
 Kuntu nan kia Baŋa-We ban-lum dum ŋwaani mu.

²⁷ Beŋwaani, Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:
«Leeru wó ba tɔga kantu maama baŋa ni,
yi a nan bá yóori a cɔgi-ka a ti.
²⁸ Kuntu ŋwaani tɔga kam baŋa wó keeri
wu-cɔgo ŋwaani,
si weyuu kum maama di ji lim.
Beŋwaani amu mu tagi a taani,
di nan ba goi.
Amu wubuŋa na jaani te tun mu kuntu.
A nan bá joori a ni dum kwaga ni.»

²⁹ Dí duna bam wó taa dɔgi siseŋ-nɔɔna baŋa ni
yi ba badonnə di taa ta cuna
ba ba ba ciŋi najara di dibam.
Dí tuw maama nɔn-biə bam na ni ba sɔɔ kum,
baá duri ba vu ba səgi mu.
Badaara wó vu ba zu punnu wuni ba səgi,
si badonnə di pweeru yuu ba dali.
Ba maama wó duri ba daari ba tuni dum,
si nɔɔn-nɔɔnu daa yi taa zɔori di wuni.
³⁰ Zeruzalem tuw kum, cɔgum mu tu n baŋa ni!
N wura n ki beɛ mu?
N jigi yigə mu n zɔori gwar-ŋunnu na?
N kwe n titi di səbu-siŋa wəənu,
yi n daari n fɔgi n yibiyə si be?
Ku ba jigi kuri.
Á bɔɔla bam vin abam mu,
yi ba buŋi si ba gu abam.
³¹ Cɔga tun, amu ni kərə mu
ni kaani na vri pugə si o lu yi o kuni te tun.
Ku nyi di ka-ceeru na wura o luri o dayigə bu
yi o kaasi tite tun.
Kərə kam nan yi Zeruzalem mu kaasi kuntu,
yi o sin o sɔɔni mu.
O yóori o loori zənə mu di ji-kura yi o wu:
«Leeru jigi-ni naa!
A duna bam wura ba gu-ni.»

Nɔn-ŋum tərə

5 «Kaagi-na Zeruzalem cwe sum maama á pu,
di ku gugwəəru tum, di ku ye sum maama,
si á nii á na wó na nɔn-ŋum tuw kum maama wuni
di didua di.
Nɔɔnu wura o na tɔgi kəm-laaru
yi o jigi cɔga di amu na?
Abam na ne nɔɔnu kuntu doŋ,
amu di wó da ku tu ŋwaani
a kwe tuw kuntu lwarum dum
a ma a ce-ba.
² Ba na yəni ba ma amu Iŋwɔ Tu Baŋa-We
yiri dum ba du durə,
ba taani dum kuntu yi vwan yirani mu.»

³ Baŋa-We, nmu yəni n beeri cɔga mu
nabiinə tee ni.
Nmu nan magi n nɔɔna bam,
yi ku wu ce ba yira.
Nmu ta pe ba tiini ba na cɔgum,
yi ba wu se kurisum.
Ba ma pa ba bicara ki dam,
yi ba wu se si ba joori ba ba nmu te.
⁴ Amu laan ma ta a titi ni a wu:
«Nɔɔna bantu yóori ba yi nabwənə mu
pa ba tuŋi jwərim yirani.
Beŋwaani, ba yəri Baŋa-We cwe sum na yi te tun.
Ba nan wu lwaru ba Tu We dum
na beeri kikiə yalv si Dl nɔɔna taa ki tun.
⁵ A nan wó vu didɛera bam te mu
a ŋɔɔni di ba.
Beŋwaani, bantu wó taa ye Baŋa-We cwe sum,
di Dl na beeri kikiə yalv Dl nɔɔna tee ni tun.»
Bantu titi di nan vin mu si Baŋa-We taa te-ba,
Ba ma kwe ba kwaga ba ya-Dl.
⁶ Ba kəm dum kuntu ŋwaani,
nyoŋo wó nuŋi kagua wuni
ku ba ku zi-ba.
Nywənkurə di wó zigi kagua ni ka ba
si ka ja-ba ka turi.
Gweeru di wó vwe ba ti-niə yam ni.
Nɔɔnu wulu maama na nuŋi o beeri pooni yigə ni,
ga-varum wó ja ku tu ku gu.
Ku nan yi nɔɔna bam na tiini ba ywəri
We kwaga ni
yi ba lwarum di gaali te tun ŋwaani mu kuntu.

Baŋa-We ma bwe-ba Dl wi:

⁷ «Zeruzalem, beŋwaani mu amu wó kwe
n lwarum a ma a ce-m?
N nɔn-biə bam nuŋi amu kwaga ni mu,
yi ba ve ba zuli wa-yóori.
Amu mu pai ba di ba sui.
Ba ma lo ba kaana kwaga ni,
yi ba laan yóori ba vu ba pəni di ka-tuli.
⁸ Bantu nyi di sisəŋ-be silv na di si sui yi
si nu lanyirani tun mu.
Ba fra mu yóori ya wu nɔɔna badonnə kaana wuni
si ba lagi-ba.
⁹ A nan na waari-ba ba kəm dum kuntu ŋwaani,
ku dai ku cwəŋə ni mu na?
Amu bá joori a ŋwi ba lwarum jini,
ba dwi dum na yi nɔn-balwaaru tun ŋwaani na?»
Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.
¹⁰ «Zu-na ba kadwi sum wuni me ba na
jəri vinyə tweeru tun
á gwəent-si.»

Nan yi chɔgi-na-si á ti.
 Za á goni-na tweeru tum ne á yagi,
 sintu na dai Baŋa-We nyum tun ɲwaani.
¹¹ Yisurayeli dwi dum di Zuda dwi dum maama
 yɔɔri ba ywəri amu kwaga ni mu.»

¹² Nɔɔna bam fɔi vwan mu Baŋa-We ɲwaani ba wɔ:
 «Dl bá kɪ dɪbam kɔlɔkɔlɔ.
 Cam bá yi dɪbam.
 Kana di jara-kəm bá tv dɪbam tv kum baŋa ni.
¹³ Nijonɲə bam nyi di viu mu!
 Ba ni-taani ba jigi We dam di wɔni.
 Yagi-na si ba tuti taani dum joori di di-ba.»

¹⁴ Kuntu ɲwaani Paŋwa Tu Baŋa-We tagi Dl wɔ:
 «Zeremi, nɔɔna bam na tagi kuntu tun ɲwaani,
 amu wó pa taani dilu a na kɪ n ni ni tun ji mim.
 Nɔɔna bam maa wó taa yi de silu na wó ja mim tun,
 pa di zwe-ba.»

¹⁵ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:
 «Yisurayeli tiinə bam, cəgi-na!
 Amu lagi a ja dwi tiinə balu tv na
 baŋwe tun mu a ba
 a ma a waari abam.
 Tv kum kuntu maŋi ku wura mu faŋa faŋa.
 Á ba ni ba ɲwaŋa.
 Á maa ba ni ba taani dum.
¹⁶ Ba maama yi nɔn-babe mu.
 Ba maa tai ba cuna yi ba guɪ nɔɔna.
¹⁷ Ba nan lagi ba di á muna di á wodiiru
 maama mu.
 Ku na yi á biə, baá gu ba maama,
 bəkəri didaani bisankam.
 Ba ta wó di á vara maama,
 yi ba cɔgi á vinyə tweeru di á kapurru.
 Ku na yi tunti dilu na lɔgi di pi
 yi á ya buŋi si á səgi di wɔni tun,
 baá cɔgi-di jara-kəm baŋa ni mu.»

¹⁸ Baŋa-We daa ma ta Dl wɔ: «Maŋa kam kuntu na yiə,
 amu bá yɔɔri a cɔgi abam maama a ti kuntu. ¹⁹ Nɔɔna
 bam na bwe nmu Zeremi ba wɔ: «Beŋwaani mu dí Tu
 Baŋa-We pe tuntu maama yi dɪbam?», si n ta di ba ni:
 «Ku kɪ abam kuntu, á na nuŋi amu Baŋa-We kwaga ni
 yi á daari á jigi wa-yɔɔru á zuli á tuti tɪga kam ni tun
 ɲwaani mu. Kuntu ɲwaani abam nan wó vu sa-tu si
 á taá tuŋi á pa vərə.»

²⁰ Tɔɔli-na kwərə kantɔ si Zakɔbi dwi
 tiinə bam maama ni.
 Nan pa-na si ka yi Zuda laŋa kam maama.
²¹ Cəgi-na We taani dum,
 si á yi jwəəru mu yi á ta ga wubuŋa.
 Abam jigi yiə, yi ya ba nai.

Á ma á jigi zwa, yi á ba ni taani kuri.
²² Ku ya maŋi si á taá kwari amu Baŋa-We,
 yi á yira sai di amu.
 Amu mu kɪ nunu ni kasulu a ma a ci-ku.
 Kuntu ma ji nunu kum sisəm si ku taa
 ve maŋa maama.
 Nunu kum na-ɲuni na maŋi si diini wɛɛni te,
 yi si na wuuri te maama di,
 na bam bá gaali sisəm dilu a na tiŋi a pa-ba tun.
²³ Amu nɔɔna bam nan tiini ba jigi yi-deeri zanzan,
 yi ba zwa di ba ni.
 Ba lɔgi amu kwaga ni mu,
 yi ba pipiri ba viiri ba daari-ni.
²⁴ Ba ba te daani ni:
 «Pa-na si dí taa kwari dí Tu Baŋa-We.
 Beŋwaani, duum dua maŋa na yəni ka yi,
 yi kweelim dua maŋa di yi,
 Duntu mu pai dua ni ka maŋa ni lanyirani.
 Dl maa da ku ɲwaani Dl pa dí zagi
 muna lanyirani.»

²⁵ Wəənu tum kuntu nan wu kɪ,
 á lwarum dum ɲwaani.
 Á lwarum kikiə yam di ma ci abam
 di wo-laaru tuntu maama.
²⁶ Nɔn-balwaarv mu tɔgi ba gwaani
 di a nɔɔna bam.
 Ba dali mu yi ba vwe,
 ni nɔɔnu na vwe te si o ja zuŋə tun.
 Ku nan yi ciguru mu ba cwa si ba ja nabiinə.
²⁷ Bantu sam dum su di vwan kikiə mu,
 ni zuŋ-pogo na su di zunə te tun.
 Ba laan ma da kənə yam kuntu baŋa ni
 ba ji nɔn-kamunə di nadunə.
²⁸ Ba ma yɔɔri ba nu lanyirani,
 yi ba ba se si ba yagi lwarum kikiə.
 Ku na yi bitara didaani nabwənə,
 nɔn-balwaarv tum bá zigi ba kwaga ni
 si ba janɪ ba di bura ba pa-ba.
²⁹ A nan na waari-ba ba kəm dum kuntu ɲwaani,
 ku dai ku cwəŋə ni mu na?
 Amu bá joori a ɲwi ba lwarum jɔni,
 ba dwi dum na yi nɔn-balwaarv tun ɲwaani na?»
 Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

³⁰ «Wɔŋo kulu na zizigi yira tun mu jigi
 ku kɪ tɪga kantɔ ni.
 Ku maa tiini ku yi wo-zɔɔni.
³¹ Nijonɲə bam ɲɔɔni vwan yirani mu.
 Kaanum tiinə bam di ma kwe ba tuti dam
 ba nii nɔɔna bam baŋa ni.
 A nɔɔna bam ma yɔɔri ba lagi ku na yi te kuntu tun.
 Wəənu tuntu maama kweelim na yiə,
 abam lagi á kɪ tita mu?»

Zuda tiinə dɔna wó gilimi ba kaagi Zeruzalem

- 6** Benzamen dwi tiinə bam, duri-na si á lu!
Duri á nuŋi-na á daari Zeruzalem tu kum!
Wu-na nabwaanu á kaani Tekoa non-biə bam,
si á daari á tarigi mim Bete-Hakerem ni
si di nyua kam ji ni-kaana ka pa nɔɔna bam.
Benwaanu leeru mu lagi ti zigi jazim baŋa
seeni ti ba yo seeni.
Ku nan wó ja cɔgum zanzan ku ba.
²Zeruzalem tu ya nyi di a bukɔ-laa mu,
ku yi tu-kajɔŋɔ!
Amu nan wó cɔgi-ku.
³Pwa di ba jar-kərə mu lagi ba ba
ba jeeri abam di najara.
Baá cwi ba vwə ba gilimi tu kum,
ni nayira di ba vari-kɔgɔ kum te tun.
Kɔgɔ maama wó jəni ku jəgə ni,
si ba di ba na lagi me tun.
⁴Ba maa wó ta ba jar-kərə bam ba wi:
«Ti-na á yigə si dí ja najara yam si dí yi tu kum.
Pa-na si dí zaŋi ba baŋa ni wia titari ni.»
Ba ta wó ta wi: «Maŋa tiini ka ke.
We dum guni yi tɔga lagi ka yi.
⁵Kuntu ŋwaanu dí wó zaŋi dí li-ba titu ni mu,
si dí cɔgi ba sɔ-fwaarv tum maama!»
- ⁶Paŋwa Tu Baŋa-We di ma ta Dɔ wi:
«Zagi-na tweeru tum á di tɔga ni,
yi á daari á lɔ taala
á yəri Zeruzalem kabri sum tɔŋə ni.
Amu wó waari ku non-biə bam,
ba na yɔɔri ba se pu-sɔŋa titɔŋa tun ŋwaanu.
⁷Ni vɔli na yəni di buri na te tun,
kuntu mu amu nɔɔna bam di yɔɔri ba ki lwarim.
Je maama ni, nakɔɔri di vuvugə titɔŋa
sɔɔ mu zaŋa.
Yawuru di zɔnni mu jigɔ nɔɔna bam,
yi amu nai ti maama!
⁸Zeruzalem tiinə bam,
cəgi-na amu ni-kaana yam.
Ku na dai kuntu,
amu wó dɔli abam a yagi mu.
A ta maa wó pa á tu kum ji di-dwəənu,
si nɔɔn-nɔɔnv yi wani da o zu.»
- Yisrayeli tiinə bam vɔn We ni-kaana yam**
- ⁹Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu:
«Zeremi, pa ba kwaanu ba lart
nɔɔna balu ta na daari Yisrayeli tiinə
bam wɔni tun,
si ba wulɔwulɔ daa yi daari,

nuneenti ba na lart vinyə tiu biə te,
yi kulɔkulɔ wɔ daari tiu kum yira ni te tun.»

- ¹⁰Amu nan na ŋɔɔni di nɔɔna bam,
nɔɔn-nɔɔnv bá se si o joŋi nmv ni-kaana yam.
Ba zwa yam kwarumi mu,
yi ba vɔn si ba cəgi taani.
Ba yigə daa tərə Baŋa-We taani dum wɔni,
yi ba ba ni di ywəəni.
¹¹Amu di banu tiini di fuli
ni Baŋa-We banu na zaŋi te tun mu,
pa a daa wari a titi si a ja.

Baŋa-We ma ləri Dɔ wi:

- «Kwe a ban-lum dum
n lo tu kum non-biə bam maama yira ni,
ku na maŋi ku yi biə bam na kweeri pooni ni tun,
di nɔɔn-dɔnnv tum na kaagi ba jeeri daani tun.
A banu dum bá muri nɔɔn-nɔɔnv,
di kan-banna, di ba kaana bam,
di nankwɔn: di balu na ge fun si ba
ti tun maama di.
¹²Amu wó kwe ba sam dum, di ba kari sum,
didaani ba kaana bam,
a pa nɔɔna badonnə si ba taa te.
Cɔga tun, a lagi a yɔɔri a waari
balu na zɔvri tɔga kantv wɔni tun mu.»
Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

- ¹³«Ba wɔni nɔɔna maama pini o doŋ mu
si o ma ji nɔɔnv.
Nɔn-kamunə, di nɔn-balwa maama ki
kuntu doŋ mu.
We kaanum tiinə titi di Dɔ niŋɔŋnə bam
di maa yəni ba tɔgi vwan kikiə.
¹⁴Ba nii a nɔɔna bam zɔnni dum
nuneenti di yi mwali yirani mu te.
Ba maa wi: «Yazurə taa wó á tee ni.»
Yazurə nan tərə si ya yi a nɔɔna bam.
¹⁵Ku ya maŋi si cavura taa jigɔ-ba
ba wo-zɔɔna kikiə yam ŋwaanu.
Ku nan ba sai ba yira.
Ba maŋi ba yəri cavura na yi kulɔ tun.
Kuntu ŋwaanu, ba di wó tu tɔga ni mu,
nuneenti nɔɔna maama na tui te tun.
Amu na tu a waari-ba,
ba kweelim jəgə mu kuntu.»
Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

Yisrayeli tiinə vɔn We cwəŋə kam

- ¹⁶Baŋa-We na tagi te tun mu tintu:

«A nɔɔna bam, ve á zɪgɪ-na cwe sum yuu ni
sɪ á taá fɔgɪ á niə.

Nan ta bwe-na sɪ á lwarɪ
á nabaara cwe sum dɛɛn na yɪ te tun.

Kuri-na cwə-laa kum,
sɪ á taá ve ka wɔni,
sɪ á bɪcara zuri.

Abam ma vɪn yɪ á wɪ: «Dí bá tɔgɪ-ka.»

¹⁷ Amv ta ma tɔŋɪ a tɪntɔŋna á tee ni,
sɪ ba taa yɪrɪ abam.

A maa wɪ: «Cəgɪ-na sɪ á ni nabɔnɔ kum kwəri!»

Abam ta maa wɪ: «Dí bá cəgɪ.»

¹⁸ Tɔ, dwi tiinə maama, cəgɪ-na lanyuranɪ!

Abam balv na nii tun,
lwarɪ-na kɔlv na lagɪ kɔ kɪ a nɔɔna
bam yɪra ni tun.

¹⁹ Tɪga baŋa maama, cəgɪ-na yo seeni.
Amv lagɪ a pa leɛrv mu yɪ a nɔɔna bam,
ba kənə yam ŋwaanɪ.

Ba yɔɔrɪ ba soe sɪ ba taa vɪn a taanɪ mu.
Ba ma vri ba kwaga ba ya amv niə yam.

²⁰ Kɔ na yɪ wəənu tɪlv lwəm na ywəmmə tun kalv
ba na jaanɪ ba nuŋɪ Seba ni tun,
dɪ tralt nɔgə kam ba na jaanɪ ba nuŋɪ
tɪv yigə yigə tun,
amv yigə tərə sɪ wɔni.

Amv bá jonɪ á zwɛem pɛera yam,
Bɛŋwaanɪ, ya wɔ su a yɪ.

²¹ Amv Baŋa-Wɛ nan lagɪ a kwe kandwa-cəllə mu
a tiŋɪ nɔɔna bantv cwəŋə ni.

Kwə dɪ ba biə maama lagɪ ba magɪ ba naga mu
kandwa yam kɔntv yɪra ni ba tv.

Balv dɪ na yɪ cilonnə daanɪ tun,
dɪ ba badonnə dɪ maa wó je.»

Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu kɔntv.

Jar-kərə wó nuŋɪ jazum baŋa seeni ba ba

²² Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu tɪntv:

«Kwəni á nii-na jazum baŋa seeni!

Tv-fɔrv nɔɔna mu maa buntv abam baŋa.

Ba nan ti ba yigə mu ba nuŋɪ yigə yigə
sɪ ba ba ba jeeri abam dɪ najara.

²³ Ba ze ba ten dɪdaanɪ ba cicwə mu ba buna.

Ba nan tiini ba jɪgɪ pu-sɪŋa mu,
yɪ ba ba jɪgɪ nɔɔna yibwənə kɔtaa!

Ba wurigi ba siseŋ-nɔɔna

ni nɪntv na-ŋuna na wuuri te tun mu.

Ba kɪ ba tɪtɪ ba kɪ daanɪ

sɪ ba zaŋɪ najara dɪ abam Zeruzalem tiinə bam.»

Nɔɔna bam ma ta ba wɪ:

²⁴ «Dɪbam ni nɔɔna bam kɔntv ŋwa mu,
pa dí vwana pari.

Fɔvɔntɪ tiini dɪ jɪgɪ dɪbam mu,
nɪnɛɛntɪ kaanɪ na vri pugə sɪ o lv
yɪ kɔ kɪ-o te tun.

²⁵ Nan yɪ taá kaagɪ á ve pwələ ni yɔɔ yɔɔ,
Á nan yɪ taá kaagɪ cwə-farɪ sum ni á veə,
Bɛŋwaanɪ, dí dɔna bam wɔ je maama ni mu,
yɪ ba ze sv-lwaanv ba mat ba fugɪ dɪbam.»

Amv Zeremi maa wɪ:

²⁶ «Amv nɔɔna bam, zv-na gwar-zɪnzwara,
yɪ á bibili tɪntwarum wɔni
á wɔ-cɔgɔ ŋwaanɪ.

Taa keeri-na nɪnɛɛntɪ nɔɔntv na ge o bu-dua
yɪ o keeri o luə te tun.

Bɛŋwaanɪ, dí dɔna bam wó da ba zaŋɪ
dí baŋa ni mu.»

Baŋa-Wɛ ma ta dɪ amv Dɪ wɪ:

²⁷ «A pɛ nmv ni mu
sɪ n maŋɪ a nɔɔna bam n nii.

Nmv nan na maŋɪ-ba,
nɪ lwarɪ ba na yɪ nɔɔna dwi dɪlv tun,
ni nɔɔntv na maŋɪ luuru dwi dwi o nii te tun.

²⁸ Ba maama yɪ zwabani-nyuna mu.

Ba maa kaagɪ ba bat da-bɪbara.
Ba wɔv maa tiini kɔ dana

kɔ dwe canna dɪ luuru na yɪ te tun.
Ba maa yɔɔrɪ ba jɪgɪ daanɪ ba cɔga.

²⁹ Mim fɔnyugv kum tiini kɔ dana lanyuranɪ,
sɪ kɔ lɪ weeru səbu-poŋo tum wɔni.

Ba nan na maŋɪ ba kwaanɪ te,
kɔ maama yɪ kafɛ mu.

Ba maa warɪ ba lɪ nɔn-balwaarv tum
a nɔɔna bam wɔni.

³⁰ Baá taa bæi a nɔɔna bam ni:

səbu-poŋo tɪlv ba na vɪn tun mu,
Bɛŋwaanɪ, amv Baŋa-Wɛ maŋɪ a vɪ-ba mu.»

Zeremi zɔgi We-digə kam ni o tɔɔli We kwərə

7 Baŋa-We na pe Zeremi ni dilu tun mu tuntu:
²Ve n zɔgi Baŋa-We digə kam ni ni, si n tɔɔli kwərə kantu ni:

Zuda tiinə bam, Baŋa-We taani mu tuntu. Abam balu maama na tɔgi We-digə kam manco-puna yam á zɔvri ka wɔni si á zuli-Dl tun, nan cəgi-na! ³Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun nan tagi Dl wi:

«Ləni-na á kikiə yam si á taá tɔgi cwə-laaru. Amu di wó pa abam cwəŋə si á taá zɔvri tɔga kantu ni. ⁴Nan yi taá te á pa daani ni: «Baŋa-We digə kam wu dibam tee ni! Cɔga tun, Baŋa-We digə kam wu dibam tee ni!» Á yəni á te kuntu doŋ yi á buŋi ni kulɔkulɔ bá yi abam. Á jɔgi á titi á gana mu kuntu! ⁵Nan yɔvri á ləni-na á kikiə yam si á taá tɔgi cwə-laaru, yi á daari á tɔŋi di cɔga da-tee ni. ⁶Yi taá jɔgi-na vərə á beesa, di bitara, didaani kadənə. Yi zaŋi-na á gu balu na wu maŋi si ba ti tun. Yi taá zuli wa-yɔvri, si yaá cəgi abam. ⁷Á na suni á ləri á kikiə kuntu doŋ, amu di wó se si á taá zɔvri tɔga kantu wɔni, a na kwe-ka a pa á nabaara bam si ba taa te maŋa maama tun.

⁸Nan nii-na á na ki te! Á jɔgi á titi á gana, di á na tɔgi bitar-yɔvri te tun. ⁹Á yəni á ŋɔna, yi á gui nɔɔna. Á tɔgi boorim kikiə. Á ma á daari á fɔ vwan taani dim baŋa ni. Á ma á zwe wənu tilu lwəm na ywəmmə tun á pai Baalt jwəm dum, yi á ta tɔgi wa-yɔvri tilu á ya na yəri tun. ¹⁰Á yəni á tɔŋi kəm-balwaaru yam kuntu doŋ yi á laan ba á zu amu titi digə kam wɔni si á zuli-ni. Á ki kuntu yi á buŋi ni kulɔkulɔ bá yi abam, amu na wu á tee ni tun ŋwaani. ¹¹Abam buŋi si á pipiri digə kantu ba na mai amu yiri ba bəi-ka tun, si ka ji ŋwuna kikiə jəgə mu na? Lwari-na ni amu nii a nai á na ki te maama tun. Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

¹²Nan ve-na Siloo si á nii bɛe mu kia. Ku yi jəgə kalu a na puli a kuri si nɔɔna taa zuli a yiri da tun mu. Amu nan pe ka yɔvri ka cəgi mu, amu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam na tɔgi lwarim kikiə tun ŋwaani. ¹³Tɔ. Abam na yəni á jɔgi wənu tuntu maama á ki tun, amu yɔvri a ŋɔni di abam mu kuni zanzan yi á ba cəgə. A ta ma kwaani a bəi abam, yi á vin si á ləri-ni. Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu. ¹⁴Nan lwari-na si amu na ki te Siloo ni tun, a ta wó ki kuntu mu amu titi digə kalu na wura a yiri zulə ŋwaani tun baŋa ni. Ka yi digə kalu á na tiini á kwe á tuna á daŋi ka baŋa ni tun. A ya kwe-ka a pa abam di á nabaara bam mu. A nan wó cəgi-ka. ¹⁵Abam Zuda tiinə bam, a lagɔ a li abam mu a duli a yagi yigə yigə, nunɛni a deen na ki te didaani á curru Efrayim tiinə bam maama tun.»

Zuda tiinə bam na vin Baŋa-We te tun

¹⁶«Kuntu ŋwaani Zeremi, yi loori amu Baŋa-We n pa-ba. Yi ŋwani a yigə ni ba ŋwaani, naa n kwaani si n koori-ni n pa-ba. Bɛŋwaani, a bá cəgi n we-loro kum kuntu. ¹⁷Nan duli n yi si n na kulɔ ba na jɔgi ba ki Zeruzalem tu wɔni didaani Zuda tuntu dum maama wɔni tun. N wu nɛ ba na ki te tun na? ¹⁸Ba biə kaagi ba pe da-kuri mu, ba baara maa dwe mim, yi ba kaana bam di cvi muni si ba ma ba fɔgi maasa. Ba kwe maasa yam ba ma ji pɛera ba pa jwəm dilu ba na bəi ni «Weyuu Pa-kana kam» tun mu. Ba ta maa yəni ba lwe sana ba pa ba wa-yɔvri tum. Ba mai ba kənə yam kuntu mu ba twi amu pa a bani zaŋi. ¹⁹Ku nan yi amu mu ba kənə yam cəgi na? Ku dai ba titi yira mu ku zɔvri na? Ba yəri ni ba titi cavura mu ba kaagi ba beerə.» Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

²⁰Yuutu Baŋa-We nan tagi tuntu mu Dl wi: «Kuntu ŋwaani amu wó tiini a lo a ban-lum je sum kuntu maama baŋa ni. Ku na yi nabiinə, di vara, di tweeru, di wodiiru tilu na ki tɔga kam baŋa ni tun maama, ti maama wó cəgi! Kulɔkulɔ bá ci amu ban-lum dum.»

²¹Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun mu tagi tuntu Dl wi:

«Á na laga, ja-na á zweem pɛera yam, di á kaanum yadonnə yam á ba á di nwana yam maama, si a yigə tərə ya wɔni. ²²Amu deen na jaani á nabaara bam a nuŋi Ezipi ni yi a daari a ŋɔni di ba tun, a wu pe-ba ni si ba kwe zweem pɛera, di kaanum dwi dwi ba pa-ni. ²³Amu deen na pe-ba ni dilu tun mu tuntu: «Taá se-na amu ni, si a taa yi abam We dum, si á di taá yi amu nɔɔna. Taá tɔgi-na cwe silu a na tiŋi a pa abam tun, si á ŋwia ki lanyirani ka pa abam.» ²⁴Abam nabaara bam deen ma vin. Ba bri ba wu cəgi-ni di. Ba maa jɔgi yi-deeri yi ba tɔgi kəm-balwaaru tilu maama ba wubɔŋa na lagɔ tun. Ku ma pa ba pipiri ba joori kwaga, yi ba ya maŋi si ba vu yigə mu. ²⁵Ku na zɔgi abam nabaara bam deen na maŋi ba nuŋi Ezipi ni tun si ku yi zum, amu yəni a tɔŋi a nijoŋnə bam mu á tee ni maŋa maama. ²⁶Abam ma á yɔvri á vin si á cəgi ba taani. Á zwabania kikiə yam ke á nabaara bam deen na ki te tun.

²⁷Zeremi, nmu nan na tagi tuntu maama n bri a nɔɔna bam, ba bá cəgi n taani. N ma n na bəŋi-ba, ba bá ləri-m. ²⁸Nan ve n ta di ba n wi: «Dwi dintu tiinə bam ba se ba Tu Baŋa-We dum ni. Ba vin We kurisum si ba want ba ləri ba wɔvri. Cɔga kam di ma je ba tee ni, yi ba daa ba te-ka. ²⁹A nɔɔna bam, nan ceeri-na á yum, si á daari á duli á yuuywe sum á yagi. Ta diini-na piu yuu ni, á jəni da á leeni luə le. Bɛŋwaani abam yi

dwi dɔlɔ Baŋa-We na vɛn tun mu, Dɩ banɩ na tiini dɩ zaŋɩ dɩ abam tun ŋwaani.»

³⁰ Baŋa-We daa ma ta Dɩ wɩ:

«Zuda tiinɛ bam tiini ba tɔŋɩ lwarum amu yigɛ nɩ. Ba kwe wo-zɔɔna yalɔ ba na zuli tun ba zɩgɩ digɛ kalɔ na wurɩ a yɩɩ zɩlɛ ŋwaani tun wɔnɩ, yɩ ba da ku ŋwaani ba digimi-ka. ³¹ Ba lɔgɩ wara-je bimbina mu ba zɩgɩ Tofeti nɩ na wɔ Ben-Hinom bolo kum wɔnɩ tun. Ba maa yɛni ba kwe ba biɛ ba zwe mim wɔnɩ ba kɩ kaanum da. Amu nan wɔ fɔgɩ a pa-ba ni sɩ ba kɩ kuntu. Kɛm dim kuntu doŋ nan ya bri dɩ tɛrɛ a wɔbɔŋa nɩ. ³² Nan lwarɩ-na nɩ maŋa lagɩ ka yɩ sɩ nɔɔna daa yɩ taa bɛi je sum kuntu wɩ Tofeti, naa Ben-Hinom bolo kum. Ba laan wɔ taa bɛ-kɩ wɩ: «Nɔn-gurɩ bolo» mu. Bɛŋwaani, nɔɔna wɔ taa tigi Tofeti nɩ sɩ ba kɩ-ba, sɩ ku dwɛni pwɛlɛ kalɔ na wɔ taa wurɩ sɩ ba kɩ-ba tun. ³³ Zunɛ dɩ ga-vara mu wɔ ba ba dɩ nɔɔna bam yɩra, yɩ nɔɔn-nɔɔnɔ daa bɛ daari sɩ o zɛli-tɩ o yagi. ³⁴ Amu wɔ pa wɔpolo dɩ mwaanɔ sɔɔ maama ti Zeruzalem tuwɛ cwe sum nɩ, dɩ Zuda tɩnɩ dim maama wɔnɩ. Kadri ywɛɛni dɩ daa bɛ taa wurɩ. Bɛŋwaani, abam tɩga kam laan lagɩ ka ji di-dwɛɛnu mu.»¹ Baŋa-We daa ma ta Dɩ wɩ:

8 «Maŋa kam kuntu nɩ, baá joori ba ku Zuda tiinɛ pwa dɩ ba nakwa bam yibeelɛ ba lɩ ba kwi. Ba ta wɔ ku ba lɩ We kaanum tiinɛ kwi, dɩ We nijɔŋnɛ bam kwi, dɩdaani Zeruzalem tiinɛ bam maama kwi ba yibeelɛ yam nɩ. ² Ba kwi sum laan maa wɔ taa jari sɩ tigi pwɛlɛ nɩ sɩ wɩa, dɩ cana dɩdaani calicwɩ sum magɩ-sɩ. A nɔɔna bam nan ya soe sɩ ba taa zuli tintu mu. Ba ma loori zɛnɛ tɩ tee nɩ yɩ ba kɩ kaanum ba pa-tɩ. Nɔɔn-nɔɔnɔ nan bɛ kɩ ba kwi sum bɔɔnɩ wɔnɩ. Sɩ wɔ taa tigi tɩga baŋa nɩ mu pari-pari, nɩ pɔpɔɔnɛ te. ³ Dwi-balɔɔɔ tiinɛ bam kuntu badaara nan wɔ wɛri. Amu nan na pɛ bantɩ jagɩ ba vu ba jɛni sa-tu kulɔ maama nɩ, baá taa beeri tɔnɩ da, sɩ ku dwɛni ba ŋwɩa.»

Paŋwa Tu Baŋa-We na tagɩ te tun mu kuntu.

Lwarum dɩdaani waarum taani

⁴ «Ta dɩ nɔɔna bam nɩ: Baŋa-We mu tagɩ Dɩ wɩ:

Nɩ nɔɔna na yɛni ba tu tɩga nɩ,
ba bɛ pɛ ba zaŋɩ sɩ ba zɩgɩ weenu mu na?
Nɔɔnɔ nan na ywɛri o cwɛŋɛ yɩ o maani ku ni nɩ,
ku tu bɛ joori o pipiri o tu cwɛŋɛ nɩ mu na?

⁵ Bɛŋwaani mu a nɔɔna bam nunji amu kwaga nɩ?
Zeruzalem tiinɛ bam yɔɔrɩ ba vai amu.

Ba maa yɛni ba gurɩgɩ wwan mu,
yɩ ba vɛn sɩ ba pipiri ba joori amu te.

⁶ Amu yɔɔrɩ a cɛgi mu sɩ a ni ba ni-taani.
Ba wɔlɔwɔlɔ nan ba te cɩga.
Nɔɔn-nɔɔnɔ bɛ se sɩ o lɛni o wɔw

o daari o yagi o lwarum kikiɛ.

O ba buŋa o nii o kikiɛ na yɩ te tun.

Ba maama yɔɔrɩ ba magɩ ba yum ba
tɔgɩ cwɛ-yɔɔ mu,

nɩ sisen-nɔɔna na duri sɩ ve najara wɔnɩ te tun.

⁷ Zunɛ dwi dwi maŋɩ ba ye ba maŋa kam na yɩɛ
sɩ ba zaŋɩ ba vu jɛgɛ kadoŋ ba taa je da.

Ku na yɩ bugɛ ni zunɛ, dɩ kunkwɛnɛ,
dɩ kawebudoora, dɩ kuŋwaaru,
ba maama ye ba cwe sum kuntu.

Ku nan na yɩ amu tutɩ nɔɔna bam,
ba yɔɔrɩ ba yɛri cwe silɔ amu Baŋa-We na
pɛ-ba sɩ ba taa tɔgɩ tun mu.

⁸ Abam nan kaagi á te nunɛni,
«Dɩbam yɩɛ pɔvri!

Dɩ jɩgɩ Baŋa-We niɛ yam dɩ tee nɩ!»

Ku nan na sunɩ ku yɩ te tun,
balɔ na jɩgɩ abam ba bri tun pipiri amu niɛ yam
pa ya ji vwan mu ya pa abam.

⁹ Á yɩ-pɔrɩ-nyɩna bam kuntu lagɩ ba ja ba niɛ mu,
cavura na wɔ ja-ba tun ŋwaani.

Cwɛŋɛ bɛ taa wurɩ sɩ ba lu.

Bɛŋwaani, ba vɛn Baŋa-We ni mu.

Ba yɩ-pɔrɩ kum nan bɛ?

¹⁰ Kuntu ŋwaani mu a lagɩ a kwe ba
kaana a pa nɔn-ge,

sɩ ba kari dɩ ji nɔɔna badonnɛ nyum.

Ba wɔnɩ nɔɔnɔ maama pini o doŋ mu
sɩ o ma ji nɔɔnɔ.

Nɔn-kamunɛ, dɩ nɔn-balwa maama kɩ
kuntu doŋ mu.

We kaanum tiinɛ tutɩ dɩ Dɩ nijɔŋnɛ bam
dɩ yɛni ba tɔgɩ vwan kikiɛ yam kuntu mu.

¹¹ Ba nii a nɔɔna bam zɔnnɩ dim
nunɛni dɩ yɩ mwali yɩranɩ mu te.

Ba maa wɩ: «Yazurɛ taa wɔ á tee nɩ.»
Yazurɛ nan tɛrɛ sɩ ya yɩ a nɔɔna bam.

¹² Ku ya maŋɩ sɩ cavura taa jɩgɩ-ba
ba wo-zɔɔna kikiɛ yam ŋwaani.

Ku nan ba sai ba yɩra.

Ba maŋɩ ba yɛri cavura na yɩ kulɔ tun.

Kuntu ŋwaani, ba dɩ wɔ tu tɩga nɩ mu,
nunɛni nɔɔna maama na tu te tun.

Amu na tu a waari-ba,
ba kweelim jɛgɛ mu kuntu.»

Baŋa-We na tagɩ te tun mu kuntu.

¹³ Baŋa-We ta ma ta Dɩ wɩ:

«Amu wɔ kwe ba faa wɔdiiru tum a ja viiri.

Tɩu biɛ daa bɛ daari ba vinyɛ tweeru tum yɩra nɩ.
Mɔɔla dɩ bɛ taa wɔ ba kapɔrru tum yuu nɩ.

Tweeru vɔɔru tum maama dɩ maa wɔ kwarant.

Kulɔ maama a ya na pɛ-ba tun laan wó
je ba tee ni.»

Nɔɔna bam maa wi:

¹⁴ «Bɛɲwaani mu yi dí ta je yo seeni?
Pa-na si dí duri dí vu tunti dilu na lɔgi di pi tun
dí gilimi di wɔni.
Bɛɲwaani, dí na tigi dáani,
kuó taa gara.
Dí Tu Baɲa-Wɛ nan tagi Dɪ tiɲi mu
si dibam maama ti.
Dɪ ma kwe na balu na jigi cɔɲɔ tun Dɪ pa dibam
si dí nyɔ dí ti.
Ku maa yi dí na cɔgi Dɪ yigə ni tun ɲwaani mu
Dɪ ki kuntu maama dí yira ni.
¹⁵ Dibam ya tunti yazurə mu,
yi ku wu ki dibam lanyirani.
Dí ta maa beeri si dí na zurim,
yi dí joori dí na vuvugə yirani.
¹⁶ Dibam duna bam siseɲ-nɔɔna kwəri
ɲwa mu zaɲi tuntu,
ku na yi Dan tu kum seeni.
Ba sise sum kərə ma pa Zuda tiinə bam yira siseɲ.
Dí duna bam bunti si ba cɔgi dí tɪga kam mu,
di ka woɲo maama,
didaani Zeruzalem tu kum,
di ku nɔn-biə bam maama.»

¹⁷ Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu:
«Nii-na yo seeni!
A lagɪ a tɔɲi bɪsankwi mu
si si ba á titari ni.
Si wó ba si dɔni abam,
yi á bá want-si á ci.»

Zeremi keeri Zuda tiinə bam ɲwaani

¹⁸ Amu wuu na je te tun laan ke jam.
A vwana di ma pari.
¹⁹ Cəgi-na, si á wó ni a nɔɔna bam na keeri te
tɪga kam ni maama ni tun.
Ba maa wi: «Baɲa-Wɛ viiri Dɪ daari Siyɔn mu na?
Dí Pɛ wum daa tərə mu na?»

Baɲa-Wɛ maa wi:

«A nɔɔna bam zuli jwənə yalu ba jua na mɔɔni tun,
didaani jwə-yɔɔru tulɔ na yi dwi-ge
tiinə nyum tun mu.
Bɛɲwaani mu ba ki kuntu
pa a bani zaɲi di ba?»

Nɔɔna bam daa ma keeri ba wi:

²⁰ «Yadɛ di kwia maɲa tu ti ke,
yi nɔɔn-nɔɔnu ta wu jorɪ dibam o yagi.»

²¹ Ku tiini ku jigi-ni ku ni
di ku na ni a nɔn-sonnu tum te tun.
Liə mu tiini ya jigi-ni,
yi a keeri zanzan.

²² Trali nugə təri Galadi ni mu
si ba ma ba le a nɔɔna bam ɲwana na?
Liri kəru di nan mu təri dáani na?
Di kuntu maama di, a nɔɔna bam ta wu ne
yazurə.¹ Amu yuu ya na wó want ku ji vult,

9 si a yiə di ji buli-yiə,
amu yaá keeri wia di titu maama,
ba na gu a nɔɔna balu tun ɲwaani.
² Amu yaá lagɪ je kagua yuu ni,
mɛ cwə-vələ na ve ba sin tun a vu da.
A laan maa wó vu dáa a daari a nɔɔna bam.
Bɛɲwaani, ba maama nuɲi Wɛ kwaga ni,
yi ba tɔgi kəm-balwaarɔ.

Baɲa-Wɛ na ləri Zeremi te tun

³ Baɲa-Wɛ na tagi kulɔ tun mu tuntu:
«Ni nɔɔna na saɲi te te tun,
kuntu mu a nɔɔna bam di ti ba yigə
si ba taa fɔi vwan.
Ba na kwaani si ba na dam tɪga kam ni te tun,
ku dai cɪga mu ba tɔga,
si vwan yirani mu.
Ba maa tɔɲi lwarum ba daɲi da-baɲa ni,
yi ba yigə tərə di amu.

⁴ Taá ye-na á badonnə bam ni ni.
Nan yi kwe-na á tɪna á daɲi á curru baɲa ni.

Bɛɲwaani, á dwi tiinə bam maama
kaagi ba pini daani mu.
Nɔɔna maama di maa bai da-bɪbara.

⁵ Ba maa jigi ba badonnə ba gana.
Nɔɔn-nɔɔnu ba te cɪga o pai o doɲ.
Ba maa pai ba niə yam mi di vwa-fɔra.
Ba maama soe si ba taa ki lwarum,
yi ba wari ba yagi.

⁶ Ba maa yəni ba tɔgi vuvugə kikiə
ba daɲi da-baɲa ni,
yi ba ta gani ba donnə ba wəli da.
Ba ba se si ba taa kwari amu.»

Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

⁷ Kuntu ɲwaani Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ tagi tuntu:

«Nii a na lagɩ a kɩ te tun!

A lagɩ a ma mim mu a maŋɩ a nɔɔna bam a nii,
yɩ a li wo-yɔɔru ba wɔni
sɩ a daari a kwe-ba.

Bee mu amu daa wɔ kɩ,
a nɔɔna bam lwarim dum ŋwaani?

⁸ Beŋwaani, ba ni-taani nyɩ di cuna yalɩ
ba na sɩli tun mu.

Ba maa kaagi ba fɔi vwan yirani.
Nɔɔnu maama mai yazurɔ taani mu o wari o doŋ,
yɩ o laan ci cikɩ sɩ o ma o ja ku tu.

⁹ A na waari-ba ba kikiɔ yam ŋwaani,
ku dai ku cwɛŋɔ ni mu na?

Amu bá joori a ŋwi ba lwarim jini,
ba dwi dum na yɩ nɔn-balwaarɩ tun ŋwaani na?»

Baŋa-We na tagɩ te tun mu kuntu.

Amu ma ta a wi:

¹⁰ «Amu wɔ keeri pweeru tum ŋwaani mu.
A maa wɔ coosi kagva pwɛlɔ kam ŋwaani,
ka laan na jigi ti-kura tun ŋwaani.
Nɔɔna nan daa wari je sim kuntu ni
sɩ ba tɔgi ba ke.
Naani daa tɔrɔ dáani di keerɔ.
Zunɔ di vara dwi maama viiri ba daari
je sim kuntu.»

Baŋa-We maa wi:

¹¹ «Amu wɔ pa Zeruzalem ji di-doŋ-kuru,
sɩ ga-kakuri taa kaagi dáani sɩ veɔ.
Amu ta wɔ pa Zuda tani dum taa yɩ yɔɔ yirani,
sɩ nɔɔn-nɔɔnu yɩ wani di wɔni o zu.»

¹² Swan tu wurɔ o na ye kɛm duntu kuri na? Baŋa-We
pe nɔɔnu lwarɩ ku kuri sɩ ku tu wani o bri dɩbam na?
Beŋwaani mu yɩ dí tɔga kam tiini ka ji kagva kuntu,
pa nɔɔna daa wari ka wɔni sɩ ba tɔgi ba ke?

¹³ Baŋa-We ma lɛri Dɩ wi:

«Amu nɔɔna bam na vin kwɛɔ yalɩ a na pe-ba tun
ŋwaani mu ku yɩ kuntu ba yira ni. Ba maa wɔ se sɩ
ba tɔgi amu niɔ yam, yɩ ba ywɛri a cwe sum wɔni.

¹⁴ Ba nan jigi yi-dɛeri mu yɩ ba yɔɔri ba zuli Baal
jwɛnɔ yam, nuneeni ba kwɛ na bri-ba sɩ ba taa kɩ tun.»

¹⁵ Kuntu ŋwaani, Yistrayeli tiinɔ Paŋwa Tu Baŋa-We
dum tagɩ tuntu Dɩ wi: «Amu wɔ pa a nɔɔna bam na
yaara zanzan. Ku maŋɩ sɩ ba di wodi-cɛɔ yɩ ba daari
ba nyɔ na balɩ na jigi cɔŋɔ tun mu. ¹⁶ A nan ta wɔ
jagi-ba a yagi sa-tuni ni yigɔ yigɔ, me ba di ba kwɛ
na wɔ ni di ŋwa tun! A ta wɔ tɔŋɩ jar-kɛrɔ ba baŋa ni
sɩ ba ba ba zɛli-ba taan, sɩ ku yɩ ba maama cɔgim.»

Zeruzalem tiinɔ keeri ba loori Baŋa-We

¹⁷ Paŋwa Tu Baŋa-We na tagɩ kulɩ tun mu tuntu:
«Buŋɩ-na á nii kulɩ na jigi ku kɩ tun,
sɩ á daari á bɛŋi kaana balɩ
na ye lusɛm mɔɔnum tun
sɩ ba ba.»

Amu maa wi:

¹⁸ Tɔ. Pa ba kɩ lila ba ba
ba leeni lu-kɛri,
sɩ ku pa yi-na ta zigi dɩbam yiɔ ni ba lurɔ,
yi-na ta zigi dɩbam yi-vɔɔru ni ba soe!

¹⁹ Zeruzalem tiinɔ bam yɔɔri ba keeri mu yɩ ba wi:
«Lɛerɩ yi dɩbam yoo!
Cavura tiini ya ba dɩbam baŋa ni!
Dí maŋɩ sɩ dí nuŋi dí daari dí tɔga kam mu,
dí sam dum maama na cɔgi tun ŋwaani.»

²⁰ Kaana bam, nan cɔgi-na Baŋa-We taani dum.
Pa-na sɩ Dɩ bitara kam zu á wubuŋa.
Bri-na á bukwa di á badonnɔ ba na wɔ kɩ te
ba leeni lu-kɛri tuntu doŋ tun:

²¹ «Tuuni laan tɔgi dí takwɛru tum ni mu
di zu dí sɔ-fwaarɩ tum wɔni.

Ku na yɩ dí biɔ ya na wɔ tuv kum cwe
sum ni ba kweeri tun,
didaani nɔn-dunnu tɩlɩ na wɔ yaga kam ni tun,
tuuni gu-ba mu.»

²² Baŋa-We na bri-ni sɩ a ta kulɩ mu tuntu:
«Twa wɔ taa tigi jasi mu je maama ni,
nuneeni pupɔnɔ na yɛni ku tigi kari sum ni te tun.
Ku ta wɔ taa nyɩ di min-poɔ yalɩ nɔɔnu
na zagi o tiŋi,
yɩ nɔɔna tɔrɔ sɩ ba la-ya ba kɩ digɔ ni tun mu.»

²³ Baŋa-We na tagɩ kulɩ tun mu tuntu:
«Swan tiinɔ dai sɩ ba taa magɩ ba nyɔɔna
di ba swan yam.
Dideera nan yɩ magɩ ba nyɔɔna
di ba dam dum.
Nadunɔ di nan taa ye sɩ ba yɩ magɩ ba nyɔɔna
ba duuni dum baŋa ni.
²⁴ Nɔɔnu nan na buŋi sɩ o taa magɩ o nyɔɔni,
ku tu maŋɩ sɩ o jigi wupolo woŋo kuntu
yirani baŋa ni mu:
Oó kɩ wupolo ni o yɔɔri o ye amu,
yɩ o lwarɩ ni amu mu yɩ Baŋa-We dum.
A maa yɩ wulɩ sono kum na daga maŋa
maama tu tun.»

Amu nan lagi si ciga di lanyrant kəm mu
taa tɔŋa tɔga baŋa ni.

Kənə yantu doŋ mu yi yalɔ na poli amu wɔɔ tun.»
Baŋa-Wɛ na tagi te tun mu kontu.

²⁵ Baŋa-Wɛ daa ta ma ta Dɪ wɪ: «Cɪga tun, maŋa lagi
ka yi si amu waart balɔ dwi maama na goni ba pənə
yi ba laan ba kwari amu tun mu. ²⁶ Bantu nan mu yi
Ezipi tiinə, di Zuda tiinə, di Edəm tiinə, di Amən tiinə,
di Moabi tiinə, didaanti balɔ na ceeri ba yum yi ba
zɔɔri kagba yuu ni tun. Bɛŋwaanti bantu maama ba
tɔgi pən-gwəŋə ni-məɔɔ dɪlɔ amu na tiŋi tun. Yisrayeli
dwi tiinə bam di titi maŋi ba ba tɔgi ni dum kontu.»

Jwənə kaanum na cɔgi nɔɔna te tun

10 Abam Yisrayeli dwi tiinə bam maama,
cɔgi-na Baŋa-Wɛ taanti. ² Baŋa-Wɛ na tagi te
tun mu tuntu:

«Abam yi lwəni-na dwi-ge tiinə bam kikiə.
Yi nii-na wo-kinkagɪla yalɔ na wɔ weyuu ni tun,
si á pa ya sɔ abam,
nɔnɛni dwi-ge tiinə na yəni ba fonɪ di-ya te tun.

³ Bantu na ki te di ba cullu tum tun ba jigi kuri.
Ba yəni ba vu kagba wɔnti ba goni daa mu,
si gɔgɔ kwe o dooru o ma o kwɛ-ka si ka ji jwəm.

⁴ Ba maa wɔ kwe səbu-sɪŋa di səbu-poŋo
ba ma fɔgi-di ba kaagi,
yi ba daari ba kwe hama ba ma ba pa cɪna
ka yira ni ba cwi-ka,

si ka daa yi zaŋi ka ta zuulə.

⁵ Wa-yɔɔɔɔ tum kontu nyi di nabiinu nyinyɔɔɔ
nɔɔnɔ na kwe o cwi o kadugə ni,
si o ma o saari zunə te tun mu.

Ya wart ya ŋɔɔni.

Ya maa wart ya vu ya titi ni.

Nɔɔna maŋi si ba taa zɪŋi-ya mu ba beerə.

Kuntu ŋwaanti, yi taá fona di-ya.

Ya bá wanti abam ya cɔgi,
ya nan bá wanti ya wəli abam.»

⁶ Yuutu Baŋa-Wɛ, nmu doŋ tərə.

Nmu mu yɔɔɔɔ n jigi kamunni.

Nmu yiri dum yi yiri kamunu mu,
n dam-fɔɔ kum ŋwaanti.

⁷ Nmu yi dwi tiinə maama Pɛ.

Nɔɔna maama maŋi si ba taa kwari-m mu.

Nmu maŋi si n jɔŋi ba zulə yam.

Ku na yi tɔga baŋa tunti dum maama pwa bam
didaanti ba swan tiinə bam,
nmu doŋ tərə ba maama wɔnti.

⁸ Ba maama ba jigi wɔɔɔŋa.

Ba maa tɔgi jwərim yirani mu.

Kwiə yalɔ ba na jɔŋi ba jwənə tee ni
tun yi kafɛ mu.

⁹ Ba yəni ba yəgi səbu-poŋo Tarsisi ni,
yi ba ta yəgi səbu-sɪŋa Ufazi ni,
si gwarɔ kwe-ti ba ma ba kwe jwənə yam.

Ba ma daari ba gɔgiri-ya
di garyiə yalɔ nyinyɔɔɔ na yi nazon-pupwiə,
di nasɔŋ-pupwiə tun.

Nabiinə ma swan mu ba mɔɔni-ya.

¹⁰ Cɪga ŋwaanti nan,
Baŋa-Wɛ yirani mu yi Wɛ cɪga cɪga!

Dɪ maa yi ŋwɪa Tu Wɛ dum.

Dɪ paari dum wɔra maŋa maama.

Dɪ banti nan na zaŋi,
tɔga baŋa maama sisiŋi mu.

Dɪ ban-lum dum kontu dwe
lugɔ baŋa dwi maama jam.

¹¹ Ta-na si ba lwarɪ ni Baŋa-Wɛ mu wɪ: «Ku dai abam
wa yam mu naanti weyuu didaanti tɔga baŋa. Ya nan
wɔ je tɔga baŋa ni, di weyuu maama ni.»

¹² Baŋa-Wɛ nan kwe Dɪ dam dum mu

Dɪ ki tɔga kam baŋa.

Dɪ ma daari Dɪ kwe Dɪ swan yam

Dɪ naanti lugɔ kum maama.

Dɪ ma da Dɪ wɔɔɔŋa baŋa ni Dɪ lwarɪ weyuu kum
pa ku tigi palalala.

¹³ Duntu na zigi wɛni Dɪ bagɪ Dɪ kwərə,
weyuu baŋa na bam yəni ba wuuri mu.

Dɪ wat Dɪ paɪ kunkwəənu zigi

lugɔ baŋa kweelim je sum ni

ti tai ti nuŋə.

Dɪ maa paɪ dwa ni yi ka piɪla.

Dɪ na purɪ Dɪ digə kam,

viu mu wɔ nuŋi da ku jagɪ ku yi je maama.

¹⁴ Jwə-kaana bam maama jwərim dum gaali mu,

yi ba wɔɔɔŋa tərə.

Cavura wɔ ja gɔgɔ kulɔ maama na

gɔgiri jwənə tun,

o jwənə yam na ba jigi ŋwɪa tun ŋwaanti.

Ya yi wo-yɔɔɔɔ mu.

¹⁵ Ya ba jigi kuri.

Ya maŋi si nɔɔna taa jigi-ya ba mwana mu.

Ya waarum maŋa kam na yiə,

ya maama wɔ cɔgi mu fasi.

¹⁶ Wɔɔɔ Zakəbi dwi tiinə bam na zuli tun

nan dai ni yantu na yi te tun.

Wuntu mu yi wɔŋo maama Naanu wɔm.

Yisrayeli dwi tiinə bam di yi balɔ

o na kuri si ba taa yi wuntu titi nyum tun mu.

O yiri mu yi Paŋwa Tu Baŋa-We dum.

Lɛɛru wɔ ba Zeruzalem tiinɛ baŋa ni

¹⁷Nan ki-na á zila á ki daani,
si á duri á daari á tu kum,
á dɔna na gilimi abam ba ki tutari ni tun ŋwaani.

¹⁸Baŋa-We nan tagi tuntu mu Dɩ wi:
«Amu lagi a kwe abam balu na zɔɔri
tuga kam ni tun
a duli a yagi mu,
nunɛɛni nɔɔna na me napana ba duli
kandwe ba yagi te tun.
A maa wɔ pa lɛɛru yi abam
pa ku ni abam ku ja gaali.»

A maa wi:

¹⁹Lɛɛru wu a yuu ni!
Nii ku na zɔɔri a yira te.
A zɔnni dum ba tiɔ!
A ya buŋi ni: «Yawu mu jigi-ni,
a laan wɔ ba a wɛri.»
²⁰Ku nan na yi te tun,
a wwe dum yɔɔri di cɔgi mu.
Ŋɔni silu ya na wɔgi-di tun laan kɔga.
A biɛ bam maama ma je ba daari-ni.
Nɔɔn-nɔɔnu daa tɛrɛ si ku tu cwi a
vwe dum o pa-ni,
naa o lo digɛ si a zu ka wɔni.
²¹Dí yigɛ tiinɛ bam wubuŋa tigi mu.
Ba ba bwe si ba lwarɩ Baŋa-We wubuŋa.
Kuntu nan mu pɛ ba zu gɛɛri wɔni,
yi dí kɔgɔ kum maama di jagi ku je.
²²Cɔgi-na! Ba jigi taani ba buna!
Tiguri-kaasa mu nuŋi jazim baŋa seeni
tu kudɔŋ ni.
Ba jar-kɛrɛ mu nuŋi ba buni dɩbam baŋa.
Ba kɛm dum kuntu nan wɔ pa
Zuda laŋa kam ji di-dwɛɛnu mu.
Ga-kakuri yirani maa wɔ taa zɔɔri ka
tunt dum wɔni.

²³Amu Tu Baŋa-We, amu ye ni ku na yi nabiinɛ,
dí wɔlɔwɔlɔ ba ze o titi ŋwia.
Nɔɔn-nɔɔnu wari si o lwarɩ cwɛŋɛ kalu
ku tu na wɔ kwe tun.

²⁴Kuntu tun, Baŋa-We, ta n jigi-ni n kurisa.
Nan tɔgi ciga cwɛŋɛ n kurisi-ni,
si n na de n ban-zɔŋɔ kum baŋa n ki kuntu,
a bá wɛri.

²⁵Ku nan na yi dwi-ge tiinɛ balu na ba
kwari nmu tun,
di balu maama na vin nmu tun,
pa n ban-lum dum tu ba baŋa ni.
Benwaani, bantu tiini ba cɔgi dɩbam
Yisrayeli tiinɛ bam mu.
Ba ma wani dɩbam ba di
yi ba daari ba pa dí tu kum ji di-dwɛɛnu ku ziga.

Nɔɔna bam cɔgi We ni-gonim dum

11 Baŋa-We daa na pɛ Zeremi ni dɩlu tun mu
tuntu:

²«Guli ni dɩlu a deen na goni di a nɔɔna bam tun.
Ta daari n ŋɔɔni di Zeruzalem tu kum tiinɛ di Zuda
tiinɛ bam maama. ³Ta di ba ni amu Yisrayeli tiinɛ
Baŋa-We dum mu tagi a wi: Amu deen goni ni di á
nabaara bam. A nan sɔɔli lwarim a yagi wɔlu maama
na vin si o ki di na bri te tun yuu ni mu. ⁴A deen na
jaani á nabaara bam a nuŋi Ezipi ni yi a ki ni-gonim
dɩlu di ba tun mu kuntu. Tu kum kuntu ya yi min-vugu
yaara je mu ku pa-ba. A deen tagi di ba a wi: «Se-na
amu ni si á daari á taá tɔgi cullu tɩlu maama a na pɛ
abam tun. Á na ki kuntu, á wɔ taá yi amu titi nɔɔna,
si amu di taa yi abam We. ⁵Amu laan maa wɔ ki a
su a deen na dugi durɛ di á nabaara bam si a pa-ba
tuga kalu na ywɛmmɛ di varim di kɔnɔ tun.» Tuga kam
kuntu baŋa ni mu abam laan zɔɔri zum tuntu.» Amu
ma lɛri a wi: «Een, Baŋa-We, pa ku suni ku ki kuntu.»

⁶Baŋa-We laan ma ta di amu Dɩ wi:
«Ve n tɔɔli kwɛrɛ kantɩ Zeruzalem cwe sum ni di Zuda
tunt dum maama wɔni si n ta ni: Guli-na ni dɩlu amu
deen na goni tun, si á taá tɔgi di na bri te tun. ⁷Amu
deen na yɔɔri a ja á nabaara bam á nuŋi Ezipi ni
tun mu a marɩ a kaani-ba taan si ku yi zum. A maa
yɛni a ta di ba a wi: «Se-na amu ni dum.» ⁸Ba nan wu
sɛ. Ba bri ba wu cɔgi-ni di. Ba maa jigi yi-deeri yi
ba tɔgi kɛm-balwaarɩ tɩlu maama ba wubuŋa na lagi
tun. Kuntu ŋwaani mu a nan pɛ waarim dɩlu maama
ni-gonim dum na bri tun ba ba baŋa, ba na vin si ba
tɔgi ni dɩlu amu na goni di ba tun ŋwaani.»

⁹Baŋa-We daa ma ta di amu Dɩ wi:
«Zeruzalem tu kum tiinɛ di Zuda tiinɛ bam maama
mu ki ni daani si ba yi sɛ ba pa-ni. ¹⁰Ba nuŋi amu
kwaga ni yi ba yɔɔri ba sɛ si ba ki ba nabaara
lwarim dum doŋ mu. Bantu di deen vin si ba cɔgi
amu taani dum. Ba laan ma tɔgi wa-yɔɔru kwaga si
ba zuli-ya. Yisrayeli dwi tiinɛ bam, di Zuda dwi tiinɛ
bam maama mu cɔgi ni-gonim dɩlu amu na ki di ba
nabaara bam tun. ¹¹Amu Baŋa-We nan tagi tuntu mu
Dɩ wi: «A lagi a pa cɔgim mu ba ba baŋa ni si ba yi lu.
Ba nan na kaasi ba loori amu te maama di, a bá cɔgi ba

kərə kam. ¹²Zeruzalem tiinə bam didaanti Zuda tiinə bam maama laan maa wó vu wa-yɔɔru tɔlv ba na zuli tun te si ba loori zənə ya tee ni. Ya nan bá wani-ba ya ci cam dilu na wó tu ba yuu ni tun. ¹³Abam Zuda dwi tiinə bam, nii á kikiə na yi te! Abam tuntú dum na mai te tun, á jwənə dɛ yi kuntu mu. Bimbinə yalv á na kaanti Baalt jwə-yɔɔ kum ya baɲa ni tun dɛ maa mai dɛ cwe silv na wu Zeruzalem tɔv kum wɔni tun.»

¹⁴Kuntu ɲwaanti Zeremi, yi kwaanti si n loori-ni n pa nɔɔna bantv. Nan yi magi n japoori n loori a yigə ni ba ɲwaanti, si ba cam maɲa na yiə, amv bá cəgi ba wə-loro kum.

¹⁵A nɔn-sonno tum daa ba jigi cwəɲə si ba jeeri a digə kam wɔni.

Ba zanzan mu ki kəm-balwaaru.

Á buɲi ni: á na sugi a yiə dɛ á vara kaantum dum, cam daa bá ba á baɲa ni mu na?

Yi taá jigi-na wupolo, si kv ba jigi kuri.

¹⁶Amv Baɲa-Wɛ nan ya pɛ á nyi dɛ Olivi tiu kulv na ki vɔɔru lanyiranti yi kv tiu biə bam dɛ tiini ba lana tun mu.

A nan wó bagi mu ni du-fara te, yi a pa mim ja tiu kum kuntu dɛ di.

Kv nɛ sum maama dɛ maa wó ciɔvgi.

¹⁷Amv Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ dɛen mu jəri abam á tɔga kam ni, ni tiu te tun. Amv nan sɔɔli lwarim mu a yagi á yuu ni. Bɛɲwaanti, Yisrayeli dwi tiinə dɛ Zuda dwi tiinə bam maama pɛ a banti zaɲi mu, dɛ ba na zuli Baalt jwəm dum tun.»

Nɔɔna na buɲi si ba gv Zeremi te tun

¹⁸Baɲa-Wɛ dɛen ma pa a yiə puri si a want a lwaru kv kuri. O ma pa a taa ye nɔɔna bam kəm-balwaaru tum ni ni. ¹⁹A ya yəri ni ba ki ni-mɔɔɔ daanti si ba gv amv mu. A maa nyi dɛ pəlvu kalv ba na wó ja ba vu ba gv yi ka yəri kulv na wura kv ki tun mu. Ba dɛen ma ta ba wɛ:

«Pa-na si dí cɔgi tiu kum dɛ kv biə maama.

Dí wó pa o mumwɛ ti lvgv baɲa ni, si nɔɔna daa yi taa guli o gulə.»

²⁰Kv nan na yi nmu, Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ, nmu yəni n buri ciɔga bura mu.

N ta ma n maɲi nɔɔna bicara dɛ ba wubɔɲa si n lwaru ya na yi te tun.

Nan zaɲi n waari-ba,

si n ma n ɲwi a jini ba baɲa ni.

Bɛɲwaanti, a kwe a woɲo maama a ki nmu jɲa ni mu.

²¹Anatɔti tw tiinə dɛen beeri amv mu si ba gv, yi ba te ba wɛ a yi taa ɲɔɔni Baɲa-Wɛ yiri ɲwaanti, si a na vin, baá gv-ni. ²²Kuntu ɲwaanti, Paɲwa Tu

Baɲa-Wɛ tagi ba taani Dl wɛ: «Amv wó waari-ba mu. Ba nɔn-dunnu tum wó ti najara wɔni mu, si kana laan gv ba biə bam, bəkəri dɛ bisankam maama. ²³Maɲa kam na yi si a waari Anatɔti tiinə bam, a laan wó pa lɛeru tv ba baɲa ni, yi ba wulwulv bá daari.»

Zeremi jigi taani dɛ Baɲa-Wɛ

12 Baɲa-Wɛ, amv na yəni a kwe taani a pa-m, n yəni n nii dɛ baɲa ni dɛ ciɔga mu.

Dɛ kv dɛ, a lagi a bwe bwia nmu bura burum dum seeni.

Bɛɛ mu te pa nɔn-balwaaru ve yigə?

Bɛɲwaanti mu vwa-nyina ɲwia ki lanyiranti?

²Nmu jəri-ba ni ba yi tweeru mu te.

Ba ma ki bunnu yi ba zigi dɛ dam, si ba daari ba taa ləri biə.

Maɲa maama n taani wu ba niə ni.

Ba bicara nan ba tɔgi nmu.

³Amv Tu Baɲa-Wɛ, nmu nan maɲi n ye-ni.

N ma n yiri-ni yi n ta maɲi a wubɔɲa si n lwaru a na soe-m te tun.

Yɔɔri n vaɲi nɔɔna bam kuntu,

ni ba na vaɲi piə ba ve si ba gv te tun.

Pɔɔri-ba n zigi dáa ni

si n li dɛ didva n cɔgi-ba.

⁴Dɛbam tɔga kam wó taa yi ti-kura kuntu taan na?

Nii gaaru na kwaari je maama ni te!

Vara dɛ zunə maama maa wura ba tva, dí nɔɔna bam kəm-balwaaru ɲwaanti.

Ba nan ta jigi ni mu ba te ba wɛ:

«Baɲa-Wɛ bá na kulv na lagi kv ki dɛbam tun.»

Baɲa-Wɛ na ləri Zeremi te tun

⁵«Nmu nan na kwaanti n duri n dwəni dɛ nabiinə n ga,

ní ki tita mu n duri n dwəni dɛ

sisɛɲ-nɔɔna si n di?

Nmu na ve ti-kampari baɲa ni n saari n tvi,

kv laan nan na yi punnu na li mɛ Zɔrden

bugə kam ni ni tun,

kv bá ki dono mu na?

⁶Nmu titi curru tlv á na yi dwi daanti tun mu ba jigi ciɔga dɛ nmu.

Ba maa ciɲi-m yi ba bagi ba yagi wɛ wɛ.

Kuntu tun, ba na maɲi ba ɲɔɔni ni-sunɛ dɛ nmu, yi kwe n ciɔga n pa-ba.

⁷Amv nan wó nuɲi a titi dwi tiinə bam kwaga ni.

A yigə daa bá taa wu nɔɔna balv na yi a nyim tun wɔni.

Kv yi balv a na tiini a soe tun mu

a lagɪ a kwe-ba a kɪ ba dɔna bam juɲa nɪ.

⁸Nɔɔna balu a tutɪ na kuri tun mu pipiri
ba dwɛni dɪ amu,
nɪ nywɛɛnu na yɪ te kagua nɪ tun.

Ba maa kaasi dɪ sɔɔ ba yagɪ a yɪra nɪ.

Ku ma pa a culi-ba.

⁹Amu laan pɛ a tutɪ nɔɔna bam ji nɪnɛɛni
kalɔŋɔ na yɪ te,

yɪ duurɛ gilimi-ku ba zɔɔɪ tun mu.

Nan bɛɲi ga-vara bam sɪ ba dɪ ba
ba dɪ ba su ba wubɔɲa.

¹⁰Yigɛ tiinɛ zanzan mu wɔ ba sɪ ba nɔ ba cɔɔɪ
tɪ-ywɛɲɛ kalu a na jɛri a nɔɔna bam ka wɔni tun.
Ba nan wɔ pa a tɪ-ywɛɲɛ kam kuntu laan ji kagua.

¹¹Je sum maama wɔ ji kapɔr-pɔŋɔ,
dɪ di-dwɛɛnu yɪranɪ mu.

Tɪga kam maama laan wɔ ji kagua mu,
yɪ nɔɔn-nɔɔnu yigɛ bɔ taa wɔ ka wɔni.

¹²Nɔn-kɔɔɔ zanzan wɔ ba

ba mɛɛli kagua zwɛɛnu tum maama yuu nɪ
sɪ ba zaɲi najara dɪ a nɔɔna bam.

Amu Baɲa-We wɔ tɔɔɪ jar-kɛrɛ bam kuntu baɲa
a cɔɔɪ tɪga kam je maama.

Nɔɔn-nɔɔnu bɔ wani o lu ba juɲa nɪ.

¹³Amu nɔɔna bam na dugi muna,
baá joori ba gwe mɪn-kayalɪ mu.

Ba maa wɔ yaari dɪ titɔɲ-cɛɛri

yɪ ba bɔ na nyɔɔri ba titɔɲa baɲa nɪ.

Cavura wɔ ja-ba dɪ ba na wɔ zagɪ wudiu
finfun kulɔ tun.

Bɛɲwaani, amu ban-lum mu zaɲi ba baɲa nɪ.»

¹⁴Baɲa-We ma ta Dɪ wɪ: «Ku na yɪ tunti dilɔ maama
na gilimi tɪga kalu a na kwe a pa a nɔɔna Yisrayelɪ
tiinɛ bam sɪ ba taa te yɪ ba bɔɲi sɪ ba cɔɔɪ-ka tun, amu
lagɪ a gɔ-ba ba je sum nɪ a dɔlɪ a yagɪ mu. A laan maa
wɔ lɪ Zuda dwi tiinɛ bam ba wɔni a jɔɲi a yagɪ. ¹⁵Amu
nan na gɔɔɪ dwi-gɛ tiinɛ bam kuntu a dɔlɪ a yagɪ yɪ ku
kɪ fun, a daa wɔ duri ba ɲwaɲa, sɪ a ja-ba a joori ba
tuti tunti dum, sɪ ba joori ba jɛni da. ¹⁶Ku nan maɲi sɪ
ba zaasi amu tutɪ nɔɔna bam cwe sum sɪ ba tɔɔɪ-sɪ. Ba
ɔɛn sɔɔɪ amu nɔɔna bam pa ba ma Baalɪ yɪri ba du
durɛ. Ba laan maɲi sɪ ba ma amu yɪri dum mu ba du
durɛ, yɪ ba wɪ: «Nɪ ɪɲwɪa Tu Baɲa-We dum na sɛ.» Ba
na kɪ kuntu maama, ba dɪ wɔ wani ba na jɛɲɛ je amu
nɔɔna bam wɔni. ¹⁷Ku daari, tɔw kulɔ maama na vin
amu ni, amu wɔ yɔɔri a gɔ-ba mu a yagɪ, sɪ a daari a
cɔɔɪ-ba fasɪ!»

Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.

Zuda dwi dum na wɔ na cɔɔim dilɔ tun

13:1–20:18

Jɔɔɔ mɪmaɲi

13 Baɲa-We ma ta dɪ amu Dɪ wɪ: «Ve n yɛgi jɔɔɔ
kulɔ ba na mɛ gar-fɪfalɪ ba sɔ tun, sɪ n daari n
vɔ-ku n tɛɲɛ nɪ. Nan yɪ pa na dwe-ku.» ²Amu dɪ ma
vu a kɪ te Baɲa-We na bri-nɪ sɪ a kɪ tun, yɪ a vɔ-ku a
tɛɲɛ nɪ.

³Baɲa-We daa ta ma pa amu ni yɪ Dɪ wɪ: ⁴«Kwe jɔɔɔ
kum na vɔɔɪ n tɛɲɛ nɪ tun n ja n vu Efratɪ bugɛ kam, sɪ
n beeri piu gugoro n kwe-ku n sɛgi ku wɔni.» ⁵Amu
ma sɔni a vu a sɛgi-ku Efratɪ bugɛ kam je sum nɪ, nɪ
Baɲa-We na bri-nɪ nɪ a kɪ te tun.

⁶Ku na kɪ da yale tun, Baɲa-We ma ta dɪ amu Dɪ wɪ:
«Nan zaɲi n joori n vu Efratɪ bugɛ kam, sɪ n lɪ jɔɔɔ
kum a na tagɪ a bri-m sɪ n vu n sɛgi tun.» ⁷A ma sɔni
a joori Efratɪ bugɛ kam, yɪ a vu a ku a lɪ jɔɔɔ kum ku
sɛgim jɔɔɔ kam nɪ. A na nii tun, dɪ ku pɔɔɪ mu. Ku daa
ba jɔɔɪ titɔɲi.

⁸Baɲa-We ma ta dɪ amu Dɪ wɪ: ⁹«Amu Baɲa-We na
tagɪ te tun mu tuntu: A lagɪ a cɔɔɪ wɛɛnu tɪlɔ Zeruzalem
tiinɛ dɪ Zuda dwi tiinɛ bam maama na magɪ ba nyɔɔna
tɪ baɲa nɪ tun mu. ¹⁰Nɔn-balwaarɔ tum kuntu yɔɔri ba
vin sɪ ba cɔɔɪ amu taani mu. Ba ma kɪ wɔ-deɔ ba beeri
wa-yɔɔri sɪ ba zuli. Amu nan na waari-ba a ti, ba dɪ
wɔ ji nɪnɛɛni jɔɔɔ kuntu na yɪ te yɪ ku daa ba jɔɔɪ kuri
tun mu. ¹¹Amu ya lɪ Yisrayelɪ dwi tiinɛ bam dɪ Zuda
dwi tiinɛ bam maama sɪ ba salt amu yɪra nɪ, nɪnɛɛni
nɔɔnu na wɔ vɔ jɔɔɔ o tɛɲɛ nɪ te tun mu. A kuri-ba sɪ
ba taa zuli-nɪ mu, sɪ a na yɪri. Ba nan vi-nɪ mu. Amu
Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.»

Sana kɔɔra mɪmaɲi

¹²«Amu Baɲa-We na tagɪ te dɪ Yisrayelɪ tiinɛ bam
tun mu tuntu: «Abam sana kɔɔra bam maama maɲi sɪ á
lɛɛri-ba á su dɪ sana mu!» Baá joori ba lɛɛri-m ba ta nɪ:
«Dɪbam maɲi dí ye nɪ: dí maɲi sɪ dí lɛɛri dí sana kɔɔra
bam maama dí su dɪ sana mu.» ¹³Ba na tagɪ kuntu, sɪ n
lɛɛri-ba n ta nɪ: «Baɲa-We nan tagɪ Dɪ wɪ: Amu Baɲa-We
wɔ pa nɔɔna balu maama na zɔvri Zuda laɲa kam nɪ
tun nyɔ sana ba su pa ba bugi. A lagɪ a kɪ kuntu a
waari pwa balu na nuɲi Pɛ Davidɪ dwi dum wɔni tun,
dɪ kaanum tiinɛ bam, dɪ nijɔɲɛ bam, dɪ Zeruzalem
tiinɛ bam maama mu. ¹⁴A laan maa wɔ kwe-ba a magɪ
daani sɪ ba cɔɔɪ nɪ kɔɔra mu te. Ku na yɪ ba nankwin

dí ba biə bam, ba maama wó na cɔ́gum. A nan bá duri ba ŋwaŋa naa a ləri a wubɔŋa kɔ́taa! A lagɪ a waari-ba mu.»

Amu Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu kuntu.»

Zeremi kaani nɔ́ɔna bam dí ba kamunni dum

¹⁵ Cɛgi-na sɪ á ni

kulu Baŋa-Wɛ na tagɪ dí abam tun.

Yɪ taá jɪgɪ-na kamunni.

¹⁶ Kwe-na á zulə á pa-na á Tu Baŋa-Wɛ dum sɪ cam yɪ abam.

Ku na dai kuntu,

Baŋa-Wɛ wó pa lim yɪ abam

yɪ á seeri á tu pweeru tum yuu ni,

tɪga na yɪ tun ŋwaani.

Abam na jɪgɪ tuna sɪ pooni ba á baŋa ni,

Wɛ wó pa lim ba dí kwəli je maama,

sɪ á taá je lim-nyɔ́rɪsɪ wɔni.

¹⁷ Abam nan na vun sɪ á cɛgi Wɛ taani dum,

amu wó vu a səgi a yɪrani a kan yɪ-na mu,

abam na bri á tɪtɪ kamunni tun ŋwaani.

Amu wó kan yɪ-na yɪrani mu.

A yibiyə maa wó taa cuuri dí yɪ-na,

ba na jaani Baŋa-Wɛ nɔ́n-kɔ́gɔ kum

ba maa ve gambeem tun ŋwaani.

Baŋa-Wɛ ma ta dí amv Dí wɪ:

¹⁸ «Kwe amv ni n vu n pa pɛ wɔm dí o nu wɔm ni:

«Zaŋɪ-na á paari yitunnu tum ni á tu tɪga ni.

Beŋwaani, abam paari yipwi sum lagɪ sɪ

dwani á yum ni

sɪ tu tɪga ni mu.

¹⁹ Tuntɪ dɪlv na wɔ Zuda jagwiə seeni

tun maama pi.

Ba dɔna kaagi-dɪ mu ba pu

yɪ nɔ́ɔna daa ba jɪgɪ cwəŋə sɪ ba zɔ tu kum wɔni

naa ba nuŋi ku pooni ni.

Ba zi Zuda tiinə bam maama ba ja ba kɛ.

Ba ma kalɪ-ba ba vu sa-tɪv yigə yigə.»»

²⁰ Zeruzalem tiinə bam, kwəni-na á nii

jar-kərə balv na nuŋi jazum baŋa seeni

ba bunɪ á baŋa ni tun.

Nɔ́n-kɔ́gɔ kulu Wɛ na kɪ n jɪŋa ni

sɪ n ta n nii-ba tun nan be?

Á deen nan tiini á jɪgɪ tura ba baŋa ni mu.

²¹ Baŋa-Wɛ lagɪ Dí pa á na di cilonjo dí balv tun

joori ba di dam mu abam baŋa ni.

Ku laan wó taa yɪ tɪta mu á yɪra ni?

Ku bá tiini ku ni abam,

ni kaani na vri pugə sɪ o lu

yɪ ku ni-o te tun mu na?

²² Nmu nan wai n bwe n tɪtɪ ni n wɪ:

«Bɛɛ mu pɛ tintu maama yɪ-nɪ?»

Ku yɪ n lwarum dum na gaali tun ŋwaani mu.

Kuntu ŋwaani n gwaaru kaari tɪ daari-m

yɪ nɔ́ɔna zi-m ba cɔ́gɪ.

²³ Nɔ́n-zono wó wani o ləri o yɪ-daa sɪ ka purɪ na?

Gweeru dí nan wó wani o zari o yɪra

sɪ ya daa yɪ pupurɪ na?

Abam dí bá wani á ləni á wɔw

sɪ á taá kɪ wo-laaru,

á na yɔ́rɪ á mɪ dí lwarum kikiə tun ŋwaani.

²⁴ Baŋa-Wɛ na tagɪ te tun mu tintu:

«Amv nan lagɪ a pa á jagɪ mu,

nɪnɛɛni viu na nuŋi kagua ni

ku kalɪ weeru ku ja je te tun.

²⁵ Amv wubɔŋa jaani sɪ a kɪ kuntu mu á yɪra ni.

Ku nan wó sunɪ ku kɪ.

Beŋwaani, abam swe amv swiə mu,

yɪ á daari á tɔ́gɪ jwə-yɔ́rɪ kwaga.

²⁶ Amv wó pa á tiini á di á cavura

nɪnɛɛni ba na li kaani gwaaru

ba daari-o dí cavura te tun.

²⁷ Zeruzalem tiinə bam, amv nii a na

wo-zɔ́ɔna yalv maama á na jɪgɪ á kɪ tun.

Á nuŋi amv kwaga ni

yɪ á daari á tɔ́gɪ wa-yɔ́rɪ kwaga,

ni kaani na yagi o baru

yɪ o vu o beeri bɔ́ɔla

sɪ o kɪ kabwəŋə dí ba

karɪ sum ni dí pweeru yuu ni te tun mu.

Á fra tiini ya zɔ kəm-balwaaru,

yɪ á ba jɪgɪ cavura ya ŋwaani.

Lɛeru yɪ abam!

Á wó digimi á tɪtɪ taan

sɪ á laan joori á na kwɛem yən mu?»

Da-kurɪ taani

14 Baŋa-Wɛ na pɛ Zeremi kwərə kalv da-kurɪ seeni tun mu tintu:

² «Zuda laŋa kam maama yɪ ŋɔ́ɔ mu dí kərə.

Ka tuntɪ dum nɔ́n-biə bam joori kwaga mu.

Ba maa je tɪga ni wɔ-cɔ́gɔ ŋwaani.

Zeruzalem tiinə bam dí maa coosi wɛ wɛ.

³ Nadunə bam tɪŋɪ ba gambe,

sɪ ba vu ba beeri na ba ba pa-ba.

Gambe sum na yɪ buli silv maama,

sɪ yəni sɪ ku mu yɪ na tərə.

Ba laan maa wó zɪŋɪ ba kɔ́ra bam

ba joori cɔŋɔ di ju-kurt,
 yi wu-cɔŋɔ di cavura yirani jigɔ-ba.
 4 Daa daa ba ni,
 pa tɔga kam maama bagɔ lulooru.
 Kuntu ŋwaani vala bam vwana pari,
 yi ba kwe gɔɔ ba ma ba kwɛli ba yuu.
 5 Wɛŋɛ mu lugi ka bu gaa ni,
 yi ka duri ka daari-o,
 gaa na tɛrɛ je je ni tun ŋwaani.
 6 Ga-bine laan zigɔ zwɛɛnu tum yum ni mu,
 si sin si dwe nɛɛni ga-kakuri na sin te tun.
 Si yɔɔri si niɔ je maama si nii mu,
 si gaa na zigɔ ku wu je silu ni.
 Wɔdiu nan tɛrɛ si si di.»

Nɔɔna bam maa tɛ ba wi:

7 «Dí Tu Baŋa-We,
 dí lwarum dum yɔɔri ya li dɔbam mu ya zigɔ dáa ni.
 Di ku di, dí nan loori-m mu,
 si n ta da ku baŋa n wɛli dɔbam,
 nmu titi yiri dum ŋwaani.
 Cɔga tun, dí nuŋi nmu kwaga ni kuni zanzan,
 yi dí tusi dí cɔŋi nmu yigɔ.
 8 Nmu yirani baŋa ni mu
 Yisrayeli tiinɛ bam jigɔ ba tuna.
 Cam na yɛni di yi dɔbam,
 n ma n yi dí Vrunu.
 Bɛɛ mu yi n ki ni n yi vɛru mu
 dí tu kum wuni?
 Ku nyi di n pɛni dɔbam tee ni titi didva yirani mu.
 Tɔga daa na pɔuri tun, n ma n kwe cwɛŋɛ n kɛ.
 9 N ki ni n yi nabwɛm mu,
 naa babia kalu na wari ka nɔɔna si ka
 joŋi ka yagɔ tun.
 Dí Tu Baŋa-We, nmu nan wu dɔbam tee ni mu.
 Dí yɔɔri dí yi n titi nɔɔna mu cɔga cɔga.
 Nan yi viiri n daari dɔbam!»

10 Baŋa-We ma ləri Dl ta nɔɔna bam taani Dl wi:
 «Ba soe si ba taa kaagi je maama ni mu ba beerɛ.
 Ba ba jaani ba titi si ba maŋi amu tee ni.
 Kuntu ŋwaani amu yi daa ba sui ba kikiɛ yam.
 Amu laan wó guli ba geera yam di ba lwarum kikiɛ,
 si a waari-ba ya ŋwaani.»

11 Baŋa-We laan ma ta di amu Dl wi:
 «Yi loori amu si a pa nɔɔna bantv joori ba na lam. 12 Ba
 na maŋi ba vɔ ba niɔ si ba kaasi ba loori-ni di, amu
 bá cɛgi ba we-loro kum. Ba nan na ki zweem peera di
 wudiiru peera si ba pa-ni di, a bá joŋi-ti. A lagɔ a pa
 ba ti najara wuni mu, si yawi-ceeru di kana di ja-ba ti
 gu.»

13 Amu di ma ləri a wi:
 «Yuutu Baŋa-We, nmu nijonɔ bam yɛni ba ta di ba
 ba wi: «Wɛɛnu maama wó ki lam ti pa abam. Á bá zu
 najara wuni. Kana di nan bá ja abam, si yazurɛ yirani
 mu wó taa wurɛ.»»

14 Baŋa-We daa ma ləri-ni Dl wi:
 «Nijonɔ bam kuntu tɔgi amu yiri baŋa mu si fɔi vwan
 yirani. Amu wu tiŋi-ba si ba taa yi a nijonɔ. A nan
 wu tuŋi-ba a nɔɔna bam tee ni. Amu maŋi a wu pɛ-ba
 a kwɛrɛ. Ba yi-nɛeri titvɔŋa di vura yalu ba na jigɔ ba
 te ba bri abam tun maama ba jigɔ kuri. Ku yi ba titi
 wubvɔŋa mu gani-ba pa ba nɔɔna. 15 Amu Baŋa-We nan
 tagɔ tuntu mu: Ku nan na yi nijonɔ balu amu na wu
 tuŋi-ba yi ba jigɔ amu yiri ba fɔi vwan ni najara di
 kana bá ba á tuv kum ni tun, amu wó pa bantv titi
 ti najara wuni, yi kana di gu-ba. 16 Ku ta na yi balu
 ba na pwɛrisi vwan di ba tun, kana di najara mu wó
 gu bantv di, pa ba yira taa tigi Zeruzalem cwe sum je
 maama ni. Nɔɔn-nɔɔnu daa bá daari si o kwe nɔɔna
 bam kuntu o ki tɔga ni. Kuó ki kuntu ku pa bantv titi,
 di ba kaana, di ba biɔ maama. A yɔɔri a lagɔ a pa leeru
 tu ba baŋa ni, ni ku na maŋi di ba lwarum kikiɛ te tun
 mu.»

17 Baŋa-We ma pa-ni ni si a vu a ta di nɔɔna bam ni:
 «Wia di titi maama wuni a yiɔ su di yi-na mu.
 A kɛrɛ kam bá want ka kwɛri.
 Ku nan yi amu nɔn-sonnu tum ŋwaani mu.
 Ba tiini ba na zɔnni,
 yi di zu ba yira lanyirani.
 18 A na nuŋi a vu gaa wuni,
 a yɔɔri a nai nɔɔna mu na tigi najara wuni
 yi ba tigi je maama.
 Amu nan na zu tuv kum wuni di,
 a nai nɔɔna mu kana na jigɔ-ba ka gu.
 Nijonɔ bam di kaanum tiinɛ bam maa kaagi
 je maama ni mu ba tvɔŋa.
 Ba nan yɛri ba na jigɔ kulv ba tvɔŋi tun.»

Nɔɔna bam na loori Baŋa-We te tun

19 «Dí Tu Baŋa-We, nmu yɔɔri n vri n kwaga
 n ya Zuda tiinɛ bam mu na?
 Nmu laan nuɔi dɔbam Siyɔn tiinɛ mu na?
 Bɛɛ mu yi n kwe zɔnni dilu na ba je tun
 n ki dí yira ni?
 Dí ya jigɔ tuna ni dí wó na yazurɛ mu.
 Wo-laaru nan wu tu dí tee ni.
 Dí ma tunti si dí na fɔŋim,
 yi leeru yirani mu tu dí baŋa ni.
 20 Dɔbam Tu Baŋa-We, dí sɛ ni dí yi wu-lvɔŋ-nyina.
 Dí ta sɛ ni dí nabaara bam tusi zanzan.
 Dɔbam maama yɔɔri dí ki dí cɔŋi nmu yigɔ mu.»

²¹ Nmu tuti yiri dum ɲwaani,
 yi nuɲi dibam kwaga ni.
 Yi yáali n tuti tuw kum me n na di paari tun.
 Nan yi yiri ni dilu n deen na goni di dibam tun.
²² Dwi-ge tiinə jwənə yam wai ya pai dɔa ni na?
 Dɔa nan zigɪ weyuu ni ka nia ka tuti ni na?
 Cɪga tun, dibam Tu Baɲa-We,
 ku yi nmu yirani mu wai kontu n ki.
 Kontu ɲwaani, dí tuna tigi nmu baɲa ni.»

Leeru wó tu Zuda tiinə baɲa ni

15 Baɲa-We ma ta di amu Dl wi:
 «Moyisi di Samoweli tuti ya na tu si ba
 loori-ni, a bá duri nɔɔna bantu ɲwaɲa. Zəli-ba n pa ba
 ki baɲwe didaani amu yibiyə, si a daa yi taa na-ba!
² Ba nan na bwe-m ba wi: «Dí nan ve yən ni?» si n ta
 di ba ni: «Baɲa-We na tagɪ te tun mu tintu:

Balu na maɲi si ba ti tun wó ti mu.
 Balu maa na maɲi si ba ti najara wɔni
 tun wó ti najara wɔni.
 Balu di na maɲi si kana gu-ba tun,
 kana wó gu-ba mu.
 Balu maa na maɲi si ba kalti tun,
 baá kalti-ba ba vu sa-tu mu.»

³ Baɲa-We maa wi:

«A nan lagɪ a tuɲi leeru dwi dwi kuni bina mu ba baɲa
 ni. Su-lwaanu wó gu-ba najara wɔni. Kakuri maa wó
 tuuri ba yira yam si ja si ke. Duurə di wó ba ba zɔɪ
 ba yira, yi ga-vara laan di ba yira yalu ta na daari tun
 nylamm. ⁴ Amu lagɪ a pa ba ji wo-zɔɔna mu lugu baɲa
 tuntu maama yigə ni, Zuda tuw pe Ezekiasɪ bu Manasi
 na tuɲi kulɔ Zeruzalem wɔni tun ɲwaani.»

⁵ Baɲa-We daa ta maa wi:

«Zeruzalem tiinə bam, wɔɔ nan mu wó
 ɲwanɪ o pa abam?
 Wɔɔ mu lagɪ o keeri o pa abam?
 Wɔɔ mu wó zigɪ si o wart abam?
 Nɔɔn-nɔɔnu tərə!

⁶ Abam yɔɔri á vin amu mu,
 yi á nuɲi a kwaga ni kuni zanzan.
 Kontu ɲwaani, amu tuti mu lagɪ a twi a juɲa
 a gurigi abam a ja a cɔɪ.
 Amu duri nmu yibwənə kam a ba a
 bwəni mu laan!»

⁷ «A lagɪ a caari-ba,
 ni nɔɔnu na caari mɪna
 yi viu kum kalti weeru ku yagɪ te tun mu.
 Amu wó waari-ba kontu doɲ
 ba tunti dum maama ni.
 Aá cɔɪ a nɔɔna bam tuti, di ba biə di,

ba na wu se si ba pipiri
 ba yagɪ ba lwarim kikiə tun ɲwaani.
⁸ A ta wó pa ba tuw kadənə taa daga
 ba dwe nunu ni kasulu na yi te tun.
 Wia na biga, aá tuɲi leeru ba nɔn-dunnu
 tum baɲa ni,
 si ba niinə tiini ba yaari ba tuuni ɲwaani.
 Bidwi baɲa ni mu a lagɪ a pa cam yɔɔri di ja-ba,
 pa fuɔni tiini di zu-ba.
⁹ Kaani wulu na lugu biə barpe tun wó bəri,
 yi o bicɔɲɔ fwe,
 ba maama na tigi tun ɲwaani.
 Ku nyi di wia titari ni mu we zu di pa wɔntu.
 Cavura maa jig-o,
 o na tu o ga o biə bam tun ɲwaani.
 Ku na yi balu ta na daari tun,
 amu wó pa ba duna gu-ba najara wɔni.»
 Baɲa-We na tagɪ te tun mu kontu.

Zeremi puɔni Baɲa-We yigə ni

¹⁰ A nu, leeru mu jigɪ-ni! Beɲwaani mu n lugu-ni? Me
 maama a na veə, nɔɔna yɔɔri ba culi-ni mu. Amu wu
 ve a jini woɲo nɔɔnu tee ni, a nan wu jini woɲo a pa
 nɔɔn-nɔɔnu. Di ku di, nɔɔna maama dɔni-ni mu.

¹¹ Baɲa-We ma ta Dl wi: «Amu nan lagɪ a jɔɲi nmu
 si ku ki lanyirani ku pa-m mu. Cam didaani vuvugə
 na tu ya daani n duna, ba laan wó ba ba loori zənə n
 tee ni.

¹² Abam nyi di luuru tɔlu na gwaani di canna tun. Á
 bá wani á bwəri luuru tɔlu na nuɲi jazim baɲa seeni
 tun. ¹³ A nan lagɪ a kwe á jɲiguru di á duuni maama
 mu a pa á duna zaani si ba ce ba pa daani, á na tiini á
 ki lwarim á tuw kum je maama ni tun ɲwaani. ¹⁴ Amu
 wó pa á duna kwe abam ba ja ba vu sa-tu kulɔ á ya
 na yəri ku ni ni tun, si á ji ba gambe dáani. Beɲwaani,
 a ban-lum dum nyi di mim na lagɪ di di abam kulə te
 tun mu!»

Amu maa wi:

¹⁵ Amu Tu Baɲa-We,
 nmu maɲi n ye a na yaari te maama tun.
 Guli amu gulə si n ta n nii amu baɲa ni.
 Nan pa ku zu balu na culi-ni tun yira!
 Yi duri ba yibwənə
 si n pa ba na cwəɲə ba gu-ni.
 Ku yi nmu ɲwaani mu
 a ne yaara ba tee ni.
¹⁶ Nmu taani dum na tu a zwa ni tun,
 a ki-di a wɔni mu pa a ɲwi.
 Dintu mu pe-ni wupolo
 yi a wuu di tigə.

Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ,

nmv yiri dum mu lægi amv yira ni.

¹⁷ Amv ba tɔgi a je dɔdaani nɔɔna balu
na pupogi-da
ba mwanɪ tun a lara.

A nan pwe a tuti a jani daa ni mu a yirani,
ku na yi nmv mu te-ni tun ŋwaani.

Nmv pe a bani zaŋi di bantv kikiɔ yam.

¹⁸ Beŋwaani nan mv yi amv yaara yam
ba fɔgi ya tiɔ?

Beɛ mv ki yi a zɔnni dum di ba fɔgi di tiɔ?

Nmv na wɛli amv te tun

nyi di bugɔ na wɪ ti-pwɛŋɔ ni,

di buli-yi na yɛni di ku te tun mv.

¹⁹ Kuntu ŋwaani, Baŋa-Wɛ tagi tuntu:

«Nmv na yagi n bitar-yɔɔrv tum kuntu,

yi n joori n ba amv te,

a laan wɔ pa n joori n zigi lanyirani

si n tan tɔŋi n pa-ni.

Nmv na ŋɔɔni taani dilv na jigi kuri tun,

nɪ tan yi a nijɔŋnu.

Nɔɔna bam laan maa wɔ ba ba tɔgi nmv kwaga.

Kv dai si n tan tɔgi bantv kwaga.

²⁰ Amv wɔ pa n tan nyi di kɛbrɛ kalv ba na

mɛ canna ba lɔ tun mv

si n ci nɔɔna bantv di ba kɛm-balwaarv tum.

Baá ciŋi najara di nmv.

Ba nan bá wani-m ba di.

Beŋwaani, amv wv n tee ni

si a joŋi-m a yagi.

²¹ Amv wɔ joŋi-m a yagi

wv-lvn-nyina bam juŋa ni,

si ba yi wani-m ba ki lwarum.»

Baŋa-Wɛ na tagi te tun mv kuntu.

Baŋa-Wɛ na pe Zeremi cwe silv si o tɔgi tun

16 Baŋa-Wɛ daa ma pa amv ni yi Dl wɪ:
² «Yi di bukɔ n ma n ji n kaani, naa n lv bɛkɛri
di bisankam tv kuntu ni. ³ Kv na yi biɔ balv ba na lugɪ
je suntv wvni tun, di ba niinɔ, di ba kwɔ, amv Baŋa-Wɛ
jigi taani si a ta ba ŋwaani ni: ⁴ Yawɪ-cɛɛrv mu lagɪ ti
ja-ba si ba ti. Ba bá na nɔɔna si ba keeri ba lwi, naa
balv na wɔ ki-ba tun. Ba yira wɔ taa tigi tɪga baŋa ni,
ni pupɔɔnɔ mv te. Najara wvni mv ba lagɪ ba ti, si kana
di gv-ba. Ba yira yam maa wɔ ji wodiiru ya pa zunɔ
di ga-vara.»

⁵ Baŋa-Wɛ na tagi te tun mv tuntu:

«Zeremi, yi ve n zv ba lwi wvni si n da n keeri di ba.
Beŋwaani, amv yiri a yu-yoŋo di a sono kum ba tee

ni, yi a daa bá duri ba yibwɛnɔ. ⁶ Nadunɔ di nabwɛnɔ
maama wɔ ti tɪga kantv wvni mv. Ba nan bá na nɔɔna
si ba ki-ba, naa si ba keeri ba lwi. Ba bá gwɪn ba yira
yam, naa ba ceeri ba yum lwi sum ŋwaani. ⁷ Nɔɔna
daa bá tɔŋi wodiuru si kv vu lwi sum na wv mɛ tun. Kv
na maŋi kv yi nɔɔnɔ nu di o ko luɔ di, nɔɔna bá vu ba
yi kv tu yira si ba weeri o yi-na.

⁸ Nan yi zv sɔŋɔ kulv wvni ba na di wodi-fɔɔ
keɛla-keɛla tun. Yi wɛli ba wvni si n ta n di yi n nyɔa.

⁹ Amv Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ dilv na yi Yisrayeli tiinɔ
bam Wɛ dum tun mv tagɪ tuntu: Amv lagɪ a pa wvpolo
di ywɛɛni sɔɔ ti nɔɔna bam tee ni. Ba daa bá kwɛɛri
kadri kwɛɛra. Nmv di n badonnɔ ta na ŋwɪ: á wɔ na
amv na lagɪ a ki-ba te tun.

¹⁰ Nmv nan na ve n ta wɛɛnu tum kuntu maama n bri
nɔɔna bam, baá bwe-m ni: «Beŋwaani mv Baŋa-Wɛ ki
si cam duntu ba dibam baŋa ni? Beɛ mv dí ki dí cɔgi?
Dí cɔgi dí Tu Baŋa-Wɛ yigɔ tita seeni mv?» ¹¹ Laan ta
di ba ni: «Á nabaara bam na nuŋi amv kwaga ni tun
ŋwaani mv a ki kuntu. Ba ma kuri si ba tɔgi wa-yɔɔrv
yi ba zuli-ya. Ba yɔɔri ba vi-ni mv yi ba wv se a niɔ
yam. ¹² Abam kɛm-balwaarv nan bri ya dwe á nabaara
bam na ki te tun! Á yɔɔri á ki á tɔgi á wv-dɛɔ kum na
lagɪ kɛm-balwaarv tiv tun mv, yi á ba cɔgi amv taani.
¹³ Kuntu ŋwaani, a lagɪ a li abam mv tɪga kantv ni, si a
daari a duli abam a yagi sa-tiv ni yigɔ yigɔ, mɛ abam
di á nabaara bam ya na yɛri kv ni ni tun. Abam laan
na wv je sum kuntu ni, á wɔ taá zuli á wa-yɔɔrv tum
maŋa maama, wɪa di tuti. Amv nan bá duri á ŋwaja.»

Baŋa-Wɛ daa ta ma ta Dl wɪ:

¹⁴ «Tɪga tun, maŋa lagɪ ka yi si balv na lagɪ ba du durɔ,
ba daa yi ta wɪ: «A dugi di Baŋa-Wɛ dilv na joŋi dibam
Yisrayeli tiinɔ bam Dl ja Dl nuŋi Ezipi tv kum ni tun
yiri dum.» ¹⁵ Ba laan wɔ taa te ni: «A dugi di Baŋa-Wɛ
dilv na joŋi Yisrayeli tiinɔ bam Dl ja Dl nuŋi jazum
baŋa seeni tv kum ni, dɔdaani je silv maama Dl na
jagɪ-ba tun yiri dum mv.» Beŋwaani amv wɔ suntv a
ja-ba a ba si ba joori ba taa je tɪga kalv wvni a na
pe ba nabaara si ba taa te tun.

¹⁶ Amv Baŋa-Wɛ nan na tagi te tun mv tuntu: A laan
lagɪ a tɔŋi kalɔŋ-jara zanzan mv si ba vu nɔɔna bantv
te ba ja-ba. A ta maa wɔ pa tɔɔra zanzan vu ba
ja-ba. Baá vu pweeru di zwɛɛnu tum maama baŋa ba
beeri-ba ba li bɔɔna di gugwɛɛru wvni ba gv. ¹⁷ Amv
yɔɔri a yiri-ba mv je maama wvni. Ba bá wani ba
sɛgi amv yigɔ ni. A maa nai lwarum yalv ba na jigi
ba ki tun. ¹⁸ Amv nan wɔ joori a ŋwɪ ba lwarum di ba
kɛm-balwaarv jini kuni bile. Beŋwaani, ba cɔgi amv
tɪga kantv mv di ba jwɛnɔ yalv na ba jigi ŋwɪa yi a
yɔɔri a culi-ya tun. Ba ta ma su a tuti tɪga kam kuntu
di ba wo-zɔɔna kikiɔ yam.»

Amv maa wɛ:

¹⁹ Amv Tu Baŋa-Wɛ,
nmv mv yi amv dam dɛ a dalam je.
Cam na lagi dɛ yi-nɪ,
a yəni a duri a səgi nmv woro wɔni mv.
Lugv baŋa dwi tiinə maama nan wó ba nmv te
sɪ ba zuli nmv.
Ba maa wó zigi tɪga baŋa je maama nɪ
ba ba ba ta wɛ:
«Dí nabaara deen jigi wa-yɔɔrv mv ba zulə.
Yantv nan wv want-ba ya wəli.
²⁰ Nɔɔna wó want ba tuti wa ba kɪ na?
Ba na kɪ-ya, ya bá taa yi wa cɪga cɪga!»

Baŋa-Wɛ maa wɛ:

²¹ «Amv laan nan wó yɔɔri a pa ba lwarɪ
a dam dɛm na mai te tun.
Kuntv laan mv wó pa ba taa ye nɪ
amv yɪri mv yi Yuutu Baŋa-Wɛ dɛm.»

Waarum dilv na maŋɪ dɛ Zuda tiinə lwarum dɛm tun

17 «Zuda tiinə bam yɔɔri ba mɪ dɛ ba lwarum,
nɛnɛnt nɔɔnv mv kwe luu o sart-ya o tiŋi
ba bicara nɪ. Kɔ ta nyɪ nɛnɛnt ba kwe kandwe-fulɪ
mv ba pɔpɔni-ya ba tiŋi ba bimbɪnə yam nyɪa nɪ.
² Ba biə dɛ yəni ba buŋɪ ba jwənə bimbɪnə yam dɛ ba
Asera nyinyɔgv dɛ sum wubɔŋa mv. Ba kɪ wəənu tum
kuntv sɪ ba taa maa zulə ba jwənə yam tweeru maama
kuri nɪ, dɛ zwəənu tum maama yuu nɪ, ³ kɔ ta wəli dɛ
pweeru tum na wv gaa nɪ tun yuu nɪ. Kuntv ŋwaani,
amv lagi a kwe á duuni, dɛ á jɪjɪgrv maama a pa á
dɔna sɪ ba cɛ ba pa daani, sɪ kɔ ŋwɪ á lwarum dɛm jɪni,
á na kɪ-ya tɪga kam je maama nɪ tun. ⁴ Kɔ yi abam tuti
yigə mv pa á lagi á ga tɪga kalv a na kwe a pa abam
tun. A maa wó pa á dɔna kwe abam ba ja ba vu sa-tv
kɔlv á ya na yəri kɔ nɪ nɪ tun, sɪ á jɪ ba gambe dáani.
Beŋwaani, á pɛ a ban-lvm dɛm tiini dɛ fuli á baŋa nɪ,
nɪ mim dilv na lagi dɛ di abam taan wuu te tun!»

Taana yadonnə

⁵ Baŋa-Wɛ na tagɪ kɔlv tun mv tintv:
«Amv sɔɔli lwarum mv a yagi
balv na kwe ba cɪga ba pa nabiinə tun yuu nɪ.
Ba maa buŋɪ nɪ ba dam zigi ba tuti yɪra nɪ mv.
Ba laan ma pipiri ba yagi amv Baŋa-Wɛ.
⁶ Ba nyɪ nɛnɛnt kagva wv punnu mv.
Tuntv zigi ti-kura nɪ mv,
mɛ ye yɪrani na wɔra,
yi nɔɔn-nɔɔnv ba zɔvri da tun.

Lanyɪrani na maŋɪ dɛ ba,
nɔɔna dwi dɛm kontv ba nai-dɛ.

⁷ Kɔ nan na yi balv na kwe ba cɪga
ba pa amv Baŋa-Wɛ tun,
amv wó kɪ bantu yu-yoŋo.
Bantu kɪ ba wv-dɛdɛva dɛ amv mv.
⁸ Ba nyɪ dɛ tiu kɔlv na zigi kɔ bwələ dɛ bugə nɪ,
yi kɔ bɔnnv zɔ tɪga lanyɪrani
ti yi na bam tun mv.
Fonyɔgv wɛ na yiə,
kɔ bá kwari fɔvni.
Da-kuri na maŋɪ kɔ ba,
kɔ ta jigi vɔ-leerv maŋa maama,
yi kɔ yɔɔri kɔ ləri biə mv.

⁹ Nabiinu bicari mv ba jigi cɪga
dɛ dwe woŋo maama.
Dɛ tiini dɛ cɔgi mv,
yi nɔɔna wari-dɛ sɪ ba sooni.
Wɔɔ mv wai-dɛ o lwarɪ o tiə?
¹⁰ Amv Baŋa-Wɛ nan ye nabiinu maama wubɔŋa.
A maa maŋɪ ba bicara a niə.
A maa pai nɔɔna maama ba kikiə ŋwuvv,
sɪ kɔ maŋɪ dɛ cwəŋə kalv ba na tɔgi tun.

¹¹ Nɔɔnv na pini o donnə sɪ o ma o duni,
kɔ nyɪ dɛ lugə na vwe cɪcara yalv ka
na wv dɛ tun baŋa nɪ
sɪ ka lwe-ya te tun mv.
O nɔn-dɔnnɪ maŋa nɪ mv
o jɪjɪgrv tum wó ti.
Kɔ tu laan maa wó ba o kweeli
nɪ nɔn-joro na kweeli te tun.»

Zeremi wɛ-loro

¹² Kɔ na zigi faŋa faŋa tun,
Baŋa-Wɛ paari jəŋə je sum dɛbam na
zuli-Dɛ da tun
zəŋi wɛnt dɛ paari-zulə mv.
¹³ Dí Tu Baŋa-Wɛ, nmv yɪrani baŋa nɪ mv
Yisɪrayeli tiinə bam jigi tuna.
Balv maama nan na nuŋi nmv kwaga nɪ
tun wó na ba cavura.
Balv na vin nmv tun wó je mv
nɪ nɔɔna yɪra na pɔpɔni ya tiŋi kasɔlv nɪ
yi ya saari te tun.
Beŋwaani ba vin nmv wɔlv na yi buli-yi
dilv na pai ŋwɪa tun mv.
¹⁴ Amv Tu Baŋa-Wɛ, sooni-nɪ
sɪ a sunɪ a na yazurə.

Jonji-ni n yagi,

si a suni a zu n woro wɔni.

Beɲwaani, nmu mu amu yɔɔri a zuli.

¹⁵Nii mo! Nɔɔna mu te di amu ba wɔ:

«Kulɔkulɔ ta wu ki dɔbam.

Baɲa-We kwɛrɛ kam nan be?

Pa si ka suni ka ki si di nii!»

¹⁶A wu yagi tutuɲi dilu n na kwe n pa-ni

si a ta nii n nɔɔna bam tun.

A nan ba kaagi a beeri ba cɔgum.

Nmu yɔɔri n ye a na yi te tun,

di kwɛrɛ kalu a na jigi a ɲɔɔni tun.

¹⁷Yi pa fɔɔni ja-ni.

Cam na lagi di yi amu,

nmu mu yi amu dalum je.

¹⁸Pa balu na culi-ni tun di cavura.

Nan ci amu si a yi na a cavura.

Pa bantɔ vwana pari

yi ku dai amu.

Pa leɛru yi bantɔ

si ba tiini ba na cɔgum zanzan.

We siun de taani

¹⁹Baɲa-We laan ma ta di amu Dl wɔ: «Zaɲi n vu tuw kum manchoɲo ni dilu ba na bæi ni «Nɔn-biɛ bam Ni» yi Zuda tiinɛ pwa bam tɔgi da ba zuɔri tuw kum wu yi ba joori ba nuɲi tun n tan zigɔ da n tɔɔli amu kwɛrɛ kam. Nan ta ve n zigɔ Zeruzalem tuw mancwɛɛnu niɛ yam maama ni n ki kuntu. ²⁰Laan ta di Zuda tiinɛ pwa bam di ba nɔn-biɛ bam, di balu maama na zuɔri Zeruzalem tuw ni yi ba yɛni ba tɔgi niɛ yam kuntu ba ke tun n wɔ: «Cɛgi-na Baɲa-We kwɛrɛ kantɔ! ²¹Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: We siun de dum ni, taá ye-na si á yi taá zuɲi zila. Nan yi zuɲi-na zila á tɔgi Zeruzalem tuw mancwɛɛnu niɛ yantu á ke. ²²Yi zuɲi-na zila á ja á nuɲi á sam ni, naa á ki tutuɲi di tutuɲi We siun de dum ni! Nan pɔɔri-na de dum kuntu á pa Baɲa-We, ni amu na pe á nabaara bam ni si ba ki te tun. ²³Di ku di, ba wu se amu ni dum kuntu. Ba ma vin si ba cɛgi a taani. Ba bicara digili mu, yi ba wu se kurisum.

²⁴Baɲa-We ta ma ta Dl wɔ: Nan taá ye-na si á se amu ni. Yi taá zuɲi-na zila á tɔgi tuw kum mancwɛɛnu niɛ yam á zu ku wu siun de dum ni. Pɔɔri-na de dum kuntu á pa amu si á yi tuɲi di wɔni. ²⁵Abam na ki kuntu, á tuw kum pwa balu na nuɲi Pe Davidi dwi dum wɔni tun wó taa wura mu taan yi ba tɔgi niɛ yantu wɔni ba kea. Ba nakwa bam di wó taa tɔgi ba kwaga. Pwa bam kuntu didaani Zeruzalem tuw kum tiinɛ di Zuda tiinɛ bam maama wó yɛni ba din sise-tɛrikooru di siseɲ-nɔɔna baɲa ni ba tɔgi mancwɛɛnu niɛ yam kuntu ba ke. Tuw kum tuti di maa wó taa sui di nɔɔna maɲa maama. ²⁶Nɔɔna di wó nuɲi Zuda tuntu dum

maama wɔni, di Zeruzalem nawuuru yam wɔni, di Benzamen laɲa kam ni, di wa-zuɔri seeni bwɛlu tun ni, di pweeru laɲa kam seeni, di jagwiɛ kagua kam seeni, ba zu Zeruzalem tuw kum wu. Ba laan maa wó taa jaani zwɛem pɛera, di wɔdiu pɛera, di wɛɛnu tulu lwɛm na ywɛmmɛ tun, didaani le-kɛm pɛera ba tui ba kaani ba pai Baɲa-We Dl digɛ kam ni. ²⁷Ku daari, abam na wu se si á cɛgi a kwɛrɛ kam, yi á vin si á pɔɔri We siun de dum á pa-Dl pa á jaani zila á tɔgi mancwɛɛnu niɛ yam á zuɔri tuw kum wu siun de dum ni, nan lwarɔ-na ni: amu wó tarigi mim si di ja mancwɛɛnu niɛ yam. Di laan maa wó loɲi di ja á sɔ-fwaaru tum di di kulɛ. Nɔɔn-nɔɔnu nan bá wani-di si o dwe.»

Zeremi ve kamɔ-mɔru sɔɲɔ

18 Baɲa-We daa na pe Zeremi ni dilu tun mu tuntu:

²«Nan zaɲi n vu kamɔ-mɔru wum sɔɲɔ. N na yi da, amu wó pa-m a kwɛrɛ.» ³Amu ma suni a vu kamɔ-mɔru wum te. A na yi o sɔɲɔ tun, a ne ni o je me o na yɛni o mɔɔni o kamwaru tum tun mu o tuɲa. ⁴O na mɔɔni kamɔɔ kulɔ, yi ku na wu de cwɛɲɛ lanyiranɔ, o laan wó joori o fɔgi o mɔ dɔɔ kum si ku ji kamɔɔ kudonɲ, ni o wubuɲa yam na tɔgi te tun.

⁵Baɲa-We laan ma pa amu ni dintu Dl wɔ:

⁶«Yisrayeli dwi tiinɛ bam, amu di ba jigi cwɛɲɛ si a ki di abam ni kamɔ-mɔru na ki te di o dɔɔ tun na? Dɔɔ kum na yi te kamɔ-mɔru juɲa ni tun, abam Yisrayeli tiinɛ bam di yi kuntu mu amu juɲa ni. ⁷Amu wó wani a pa kwɛrɛ ni tuw kulɔ, naa paari dam dilu gɔ di yagi, naa si a vaari-di a di tuga ni, naa a cɔgi-di. ⁸Amu nan na kaani tuw kulɔ tun nɔn-biɛ na pipiri ba yagi ba lwarum kikiɛ yam, amu di wó lɛni a wubuɲa mu, si a daa yi cɔgi-ba ni a ya na buɲi si a ki te tun. ⁹Ku daari, amu nan wó wani a pa kwɛrɛ ni a lagi a fɔgi a lɔ tuw kulɔ a zigɔ, naa a jɛri-ku ti-ywɛɲɛ je ni. ¹⁰Tuw kum kuntu nɔɔna nan na tuɲi lwarum kikiɛ a yigɛ ni, yi ba daari ba vin si ba cɛgi amu kwɛrɛ, amu di wó lɛni a wubuɲa mu, si a daa yi ki-ba lanyiranɔ ni a ya na buɲi si a ki te tun.

¹¹Zeremi, nmu nan ve n kaani balu na zuɔri Zeruzalem ni tun di Zuda tiinɛ bam maama. Ta di ba ni: «Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu maɲi a ki a wubuɲa ni si a tuɲi leɛru abam baɲa ni. A wubuɲa jaani si a cɔgi abam mu. Kuntu ɲwaani abam maama maɲi si á yagi cwɛ-balwaaru tulu á na tɔgi tun. Lɛni-na á wubuɲa di á lwarum kikiɛ yam.» ¹²Ba nan wó lɛri ba ta ni: «Yi ta n jigi n tuti n yaara, si di lagi di taa ki di zwabanɛ kikiɛ yam mu, ni di wubuɲa na lagi te tun.»

¹³Baɲa-We nan na tagi te tun mu tuntu:

«Ve n bwe dwi-ge tiinə bam si n nii,
 nɔɔnu wura o na ni woŋo kuntu doŋ ŋwa na?
 Yisrayelt dwi dum ya nyi di bisankana mu.
 Ba laan ki kulu na tiini ku yi wo-zɔɔni tun.
¹⁴ Liban pweeru yum tum puri mu maŋa maama.
 Ti nyɔnɔ kum ba fɔgi ku wia.
 Ku na yi bwi silu na nuŋi pweeru tum
 ni yigə yigə si ke tun,
 si na-zurə bam yəni ba duri ba ti na?
¹⁵ Ku nan na yi amu titi nɔɔna bam,
 ba yɔɔri ba swe amu ni ni mu.
 Ba maa ki kaanum ba zwe ba pa jwə-yɔɔru.
 Jwənə yam kuntu ma sugi-ba
 pa ba ywəri cwə-laaru tum ni.
 Ba ma yagi ba nabaara cwe sum deen na yi te tun.
 Ba ma leeri ba tɔgi cwə-mimɔni silu na wu kwe tun.
¹⁶ Ku ma pa ba tuga kam yɔɔri ka cɔgi.
 Nɔɔna maa jigi-ka ba yáala
 maŋa maama si ku taa ve wuu.
 Balu maama na tɔgi ku je ni ba ke,
 kuɔ ki-ba yəəu si ba taa dult ba yum.
¹⁷ Ni viu kulu na nuŋi wa-puli seeni
 yi ku kali fogo ku ja je te tun,
 mu a lagi a pa a nɔɔna bam di jagi
 ba duna yigə ni.
 A nan wú ma a kwaga a ya-ba mu.
 Leeru na tu ba baŋa ni,
 a yigə bá taa wu ba wuni.»

Ba na buŋi si ba cɔgi Zeremi te tun

¹⁸ Nɔɔna bam badonnə ma ta ba wi: «Pa-na si dí ki ni daani si dí lwarɔ dí na wú ki te dí cɔgi Zeremi tun. We kaanum tiinə ta wú taa wura si ba bri dɔbam We niə yam. Yi-puri-nyuna di wú taa wura si ba zaasti dɔbam. We nijonə di wú pa dí ni We kwərə kam. Nan pa-na si dí ba bɔbara dí danɔ o baŋa ni. Dí daa bá taa cɔgi o ni-taanɔ.»

Amu ma loori We a wi:

¹⁹ «Amu Tu Baŋa-We, cɔgi-ni!
 Nii a sɔbara bantɔ na te amu taani te!
²⁰ Ku lana si nɔɔnu kwe lwarum
 o joori o ŋwi lanyiranɔ kəm na?
 Bantɔ nan kugi goŋo mu
 si amu tu ku wuni.
 Guli amu deen na tiini a loori-m te ba
 fɔgum ŋwaani tun.
 A ma zigi nmu yigə ni yi a loori-m
 si n zuri n bantɔ di ba.
²¹ Laan nan pa kana ni ba biə.
 Dult-ba n yagi si ba ti najara wuni.»

Pa ba kaana ga ba biə,
 yi ba daari ba ji kadənə.
 Ta pa yawi-cɛeru gu ba nɔn-kwuru tum,
 si ba nɔn-dɔnnu di ti jara-kəm baŋa ni.
²² Pa kərə zaŋi ba sam dum wuni zanzan,
 ba duna mu na da ba zaŋi ba baŋa ni tun ŋwaani.
 Beŋwaani, ba kugi goŋo mu ba tiŋi si amu tu da,
 yi ba daari ba ci ciguru je maama si ti ja-ni.
²³ Amu Tu Baŋa-We, nmu nan maŋi n ye
 ba na buŋi si ba gu-ni te tun.
 Yi kwe ba titun-balwaaru tum n ma n cɛ-ba.
 Nan yi saari ba lwarum dum maŋa di maŋa!
 Pa ba tu n dam kuri ni,
 si n daari n tɔgi n ban-lum dum baŋa
 ni n waari-ba.»

Zeremi na lɔgi kɔɔru te tun

19 Baŋa-We deen ma ta di amu Di wi: «Ve kamɔ-mɔru te n yəgi kɔɔru, si n daari n bəŋi Yisrayelt nakwa bam badaara di kaanum yigə tiinə bam badonnə, ² si á maama vu Ben-Hinom bolo kum me seeni na bwələ di tuw kum ni dilu ba na bəi ni «Weeru-puuri Ni» tun. Abam na yi da, si n kwe kwərə kalu amu na wú ta a bri-m tun n pa-ba. ³ Ta di ba ni, «Zuda tiinə pwa bam, di Zeruzalem tuw nɔɔna bam, cɔgi-na Baŋa-We kwərə. Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayelt tiinə We tun mu tagi tuntu:

Cɔgi-na! Amu lagi a pa leeru mu tiini ti ba tuw kuntu baŋa. Ku ta wú pa balu maama na ni ku ŋwa, si ba niə mɔɔri. ⁴ Ku nan yi Zuda tiinə bam na yagi amu tun ŋwaani mu. Ba ma pipiri bolo kuntu si ku ji jwənə kaanum je yi ba zwe wəənu ba pa-ya. Bantɔ titi di ba nabaara, di Zuda pwa bam nan ya yəri jwə-yɔɔru tum kuntu ni ni. Ba laan ma yɔɔri ba gu balu na wu maŋi si ba ti tun. ⁵ Ba ta lɔgi bimbina mu si ba ma ba zuli Baalt jwəm dum, yi ba laan kwe ba biə ba zwe mim wuni ba ki kaanum ba pa-ku. Amu nan wu fɔgi a pa-ba ni naa a ta di ba si ba ki kuntu. Kəm dum kuntu doŋ nan ya bri di tərə a wubuŋa ni. ⁶ Nan lwarɔ-na ni maŋa buni si nɔɔna daa yi taa bəi je sintu ni Tofeti, naa Ben-Hinom bolo kum. Ba laan wú taa bəi-ku wi «Nɔn-guri bolo» mu. Amu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu. ⁷ Beŋwaani, a lagi a pa Zeruzalem tuw tiinə di Zuda tiinə bam maama wubuŋa ji kafe mu. Amu wú yagi si ba duna want-ba ba di yi ba daari ba gu-ba. Ba twa wú taa tigi je maama ni, si zunə di ga-vara taa tui ba di. ⁸ Amu wú yɔɔri a cɔgi Zeruzalem tuw kum. Nɔɔna wú taa jigi-ku ba yáala. Balu maama na tɔgi ku je ni ba ke, kuɔ ki-ba yəəu yi ba yáali-ku ku cam dum ŋwaani. ⁹ Zeruzalem duna bam wú kaagi tuw kum ba pu si nɔɔn-nɔɔnu yi lu ku wuni. Tuw kum nɔɔna bam laan wú di ba donnə ya-nwana, ba duna bam na tiini

ba pɔni-ba yi wɔdiu tɛrɛ si ba di tun ŋwaani. Ba bri baá di ba tuti biɛ ya-nwana di.»

Baŋa-We ta ma ta di amv Di wi:

¹⁰ «Laan kwe kɔɔrv kum n di n ciɔvgi si nɔɔna balu na tɔgi di nmu ba nuŋi tuv kum wɔni tun taa zigi ba niɛ. ¹¹ Ta di ba ni: «Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Amv lagi a ciɔvgi tu-fɔrɔ kuntu, di ku nɔn-biɛ bam, ni kɔɔrv kuntu na ciɔvgi te tun mu. Nɔɔn-nɔɔnv daa bá wani-ku o la o ki daani. Nɔɔna wú taa tigi Tofeti ni si ba ki-ba, si ku dwani pwɛlɛ kalu na wú taa wura si ba ki-ba tun. ¹² Amv Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Amv wú yɔɔri a pa tuv kuntu di ku nɔn-biɛ bam taa nyi di Tofeti na yi te tun mu. ¹³ A nan wú pa Zeruzalem sam dum di Zuda pwa bam sɔ-fwaaru tum maama di cɔgi, ni Tofeti na digimi di twa te tun. Beŋwaani ba yɛni ba di sam dum kuntu nayuni ni mu, yi ba zwe wɛɛnu ba ma ki kaanum ba pa calicwi: ni si ga yi wa mu tun. Ba ta ma kwe sana pɛera ba pa wa yadonnɛ.»

Zeremi daa na ŋɔɔni We kwɛrɛ te tun

¹⁴ Zeremi ma zigi Tofeti ni o joori o zu tuv kum wɔni. Baŋa-We nan ya tuŋ-o Tofeti ni si o ŋɔɔni o kwɛrɛ mu. O laan ma vu o zigi Baŋa-We We-digɛ kunkɔlɔ kum ni, yi o ta di nɔɔna bam maama o wi: ¹⁵ «Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun mu tagi tuntu: Amv suni a lagi a pa leerv mu ba tuv kuntu baŋa, di ku nawuurɛ yam baŋa, ni a na goni ni ni aá ki te maama tun. Ku nan yi ba na sun ba zwa, yi ba vin si ba cɛgi amv taani dum tun ŋwaani mu a lagi a ki-ba kuntu.»

Zeremi di Pasuuri taani

20 Yimera bu Pasuuri deen mu yi kaanum tu wɔlv na nii Baŋa-We digɛ kam tutuŋa yam baŋa ni tun. O ma ni Zeremi na pwɛrisi o pa Zeruzalem te tun. ² O ma pa ni si ba ja We nijonnu Zeremi ba magi, si ba daari ba ja-o ba vɔ di caponnu. Ba deen lugi de mu ba ki o nɛ ni yi ba pi-o si ku maŋi di Benzamen Ni dum na wv We-digɛ kam baŋa seeni tun. ³ Tɔga na puuri tun, Pasuuri ma pa ba bwɛl-o ba yagi. Zeremi ma ta o bri-o o wi: «Baŋa-We laan lani n yiri dum mu. Di daa dai «Pasuuri». Di laan wú taa yi «Ba fugi-ni je maama nu» mu. ⁴ Beŋwaani, Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

Amv wú pa á duna ba ba fugi nmu di n badonnɛ bam maama. Nmu wú ta n zigi n nii mu yi á duna bam gu-ba di su-lwaanv. A nan ta wú kwe Zuda tiinɛ bam maama a ki Babilɔni tuv pɛ wum juŋa ni, si o kali-ba

o ja o vu Babilɔni, naa o gu-ba jara-kɛm baŋa ni. ⁵ A ta wú pa ba duna bam cwɛŋɛ si ba zu Zeruzalem tuv kum ba vri ku jɔjɔguru tum maama. Ku na yi wɛɛnu tilv nɔɔna na yaari ba na tun, di tilv na tiini ti jɔgi lonni tun, di wo-laaru tilv Zuda pwa bam na nɛ tun, ba duna bam wú pɛ ti maama ba ja ba vu Babilɔni ba cɛ ba pa daani. ⁶ Ku na yi nmu Pasuuri, ba lagi ba ja nmu, di n sɔŋɔ tiinɛ maama mu ba kali ba vu Babilɔni. Dáani mu nmu wú ti, si ba daari ba ki-m da. Ku ta wú taa yi bidwi mu di n badonnɛ bam maama, Beŋwaani, n ŋɔɔni vwan mu n bri-ba.»

Zeremi daa puuri We yigɛ ni

⁷ Baŋa-We, nmu sugi amv mu, pa a ji nmu tuntuŋv.

Amv di ma pa nmu cwɛŋɛ si n sugi-ni kuntu.

Nmu dam dum wani amv di di.

Nɔɔna maama laan jɔgi-ni mu ba mwana.

Ba maa twi-ni de maama wɔni.

⁸ Amv na yɛni a puri a ni

si a ŋɔɔni taani,

kulv yirani a na tɔɔli tun

yi vuvugɛ di leerv taani mu!

Baŋa-We kwɛrɛ kalu a na maŋi si a tɔɔli tun

ma ja turv di goonɛ yirani

ka ba ka pa-ni.

⁹ Amv nan na tagi a tuti ni a wi:

«Amv daa bá buŋi Baŋa-We wubuŋa, a nan daa bá tɔɔli Di kwɛrɛ kam,»

Di taani dum laan yɛni di daani-ni

ni mim na di a wɔni te tun mu.

Kv nyi di mim mu jɔgi a kwi sum di zwea.

A na kwaanv si a ci o kwɛrɛ kam

si a daa yi tɔɔli-ka,

a wart a tuti si a ja.

¹⁰ Amv yɔɔri a ni nɔɔna na jɔgi a taani mu

ba waasa yi ba wi:

«Ba fugi dibam je maama ni!

Nan pa dí ba bibara dí daŋi o baŋa ni!

Dí wú pa o tu di o bura.»

Amv cilon-sonnu tum maama

di maa lagi si a seeri a tu.

Ba maa wi:

«Pa-na dí sug-o si o ki o sa cwɛŋɛ.

Dí laan wú wani dí di dam o baŋa ni

si dí joori dí ŋwi jini o baŋa ni.»

¹¹ Baŋa-We nan zigi a tee ni mu, ni babia te.

Kuntu ŋwaani mu balu na beesi-ni tun

wú seeri ba tu tɔga ni.

Ba bá yi amv yuu.

Ba nan wú di cavura.

Nɔɔna bá fɔgi ba swe bantv yuu na yáali te tun.
¹²Paŋwa Tu Baŋa-We, nmv yəni n maŋi
 balv na yi nɔn-ŋuna tun mv n nii.
 N maŋi n ye ba bicara
 di ba wubɔŋa na yi te tun.
 Nan zaŋi n waari-ba n pa-ni,
 si n joori n ŋwi juni ba baŋa ni.
 Beŋwaani, a kwe a taani dum a ki nmv juŋa ni mv.

¹³Nan leeni-na ləŋə á pa Baŋa-We!
 Tee-na Dl yiri!
 Beŋwaani Dl yəni Dl joŋi nabwəna mv
 Dl yagi nɔn-balwaaru juŋa ni.

¹⁴A nan wó sɔɔli lwarum mv
 a yagi a lura de dum baŋa ni!
 De dum a nu na lugi-ni tun dai wupolo de!
¹⁵Kv ta na yi wulv na tu o pa a ko kwərə,
 pa o di wuv poli, yi o ta did-o o wi:
 «Ba lugi bəkərə ba pa-m» tun,
 aá sɔɔli lwarum a yagi kv tu di yuu ni.
¹⁶We wó pa kv tu na cɔgim
 ni faŋa faŋa tɔni dilv Baŋa-We na cɔgi,
 yi Dl wv jaani di ŋwaŋa tun mv.
 Zizɔŋa ni, kv tu wó ni kərə mv na zaŋi bugi-bugi.
 Wia titari ni, tiguri-kaasa wó tv o zwa ni.
¹⁷Kv tu ya na gv-ni yi a tigi a nu pugə ni mv,
 kv yaá taa gara.
 A nu pugə kam yaá læri ka ji a yibeeli.
 O yaá taa jigi a pugə kam taan wuu.
¹⁸Beŋwaani mv ba bri ba lv-ni?
 A ŋwia kam yɔɔri ka su di cam
 di wv-cɔgɔ mv.
 Amv laan maa wó ba a kweeli di cavura!

We wó waari Zuda pwa di yigə tiinə

21:1–29:32

We vɔn Sedesiasi na loori-o kulv tun

21 Baŋa-We na pe Zeremi ni dilv tun mv tuntu.
 Pe Sedesiasi deen tɔŋi Malakiya bu Pasuuri,
 di Maaseya bu Sofoni na yi We kaanum tu tun si ba vuv
 Zeremi te ba ŋɔɔni did-o. Ba ma loori-o ba wi: ²«Loori
 Baŋa-We si Dl joŋi dibam Dl yagi. Pe Nebukadnetsari
 puli si o zaŋi najara didaani di tv kum mv. Deɔŋ,
 Baŋa-We daa wó duri di ŋwaŋa si Dl ki wo-kinkagili
 ni Dl na ki te faŋa tun, si Dl zəli Nebukadnetsari si o
 joori o viiri o daari dibam.»

³Zeremi deen ma kwe Baŋa-We kwərə kam o ma o
 læri-ba o wi: «Ve-na á ta di Sedesiasi wi: ⁴Yisrayeli
 tiinə Baŋa-We dum na tagi te tun mv tuntu:

Babilɔni tv pe wum di o jar-kərə bam laan kaagi á
 tv kum ba pu. Kv nan na yi najara zula yalv á na
 jigi á ma á jeeri-ba tun, a lagi a pa ya joori ya ba
 á baŋa ni, pa á kwalumi-ya á tiŋi á tv kum titari
 ni mv. ⁵Amv titi mv wó tɔgi a dam baŋa ni a tɔŋi
 wo-kamunnu yi a zaŋi najara di abam, a bani na tiini
 di fuli á baŋa ni tun ŋwaani. ⁶A nan wó pa kv zu
 balv maama na zɔvri tv kuntu wɔni tun yira. Kv na
 yi nabiinə di vara bam maama, yawi-cɛerv mv lagi tu
 gv-ba. ⁷Kv kwaga ni, amv Baŋa-We wó kwe Zuda tv
 pe Sedesiasi, di o nakwa, didaani tv kuntu nɔɔna balv
 maama yawi-cɛerv tum, di najara yam, di kana kam
 ta na wv gv-ba tun, a ki Pe Nebukadnetsari juŋa ni, di
 abam duna balv na beeri á gum tun juŋa ni. Wuntu bri
 o bá duri ba ŋwaŋa di funfun di yi o pa ba maama ga
 ba ŋwia. Amv Baŋa-We na tagi te tun mv kuntu.»

⁸Daa n ta ta di nɔɔna bam wi: «Baŋa-We dum na
 tagi te tun mv tuntu: Amv zim pe abam cwəŋə mv si á
 kuri cwe sile titari ni: kuri-na ŋwia, naa tɔvni. ⁹Wulv
 maama na maŋi tv kuntu wɔni, najara, naa kana, naa
 yawi-cɛə mv wó gv kv tu. Wulv nan na nuŋi tv kum
 wɔni o vu o sɛ o pa Babilɔni tiinə bam, kv tu wó joŋi
 o titi o yagi. ¹⁰Kv na yi te tun, amv wubɔŋa jaani ya
 ti si a pa lærv mv yi tv kuntu, yi kv dai lam. A lagi
 a kwe-kv a ki Babilɔni tv pe juŋa ni, si o zwe-kv di
 mim! Amv Baŋa-We na tagi te tun mv kuntu.»»

Zuda tv pwa bam taani

Baŋa-We daa ta ma ta di amv Dl wi:

^{11–12}«Nan ta tuntu n wəli da n bri balv na yi Zuda
 tv Pe sɔŋɔ tiinə yi ba nuŋi Pe Davidi dwi dum wɔni
 tun ni: «Baŋa-We na tagi kulv tun mv tuntu:

De maama wɔni, si á taá ki ciga di
 balv á na nii tun.

Abam na maani ni ba vri nabwəm wulv,
 si á joŋi kv tu á yagi wulv na bees-o tun juŋa ni.

Á na wv ki kuntu, a bani wó zaŋi di di
 abam ni mim te tun,

á lwarum kikiə yalv á na kaagi á ki tun ŋwaani.
 Nɔɔn-nɔɔnv nan bá wani mim dum kuntu o dwe.

¹³Zeruzalem pe sɔŋɔ kum,

amv nuŋi abam kwaga ni mv!

Á sɔŋɔ kum dɔgi pweeru yuu ni,
 kv jeeri bolo kulv na wv kv kuri ni tun.

Abam laan maa te wi:

«Wɔɔ mv wó wani o yi si o cɔgi dibam?»

Wɔɔ mv wó wani o zv di dalim je suntu wɔni?»

¹⁴Amv nan wó waari abam

si kv maŋi di á titɔŋa na yi te tun.

Kv na yi á sɔ-fɔɔ kum,

amv wó pa kv di sim ja mim,

si mim dum di woŋo kulɔ maama na
bwɛlɛ da tun kulɛ!
Amu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.»»

Zuda pwa bam taani

22 Baŋa-We deen ma ta di amu Dl wi: «Zaŋi n vu
Zuda tuw pe sɔŋɔ si n ta amu kwɛrɛ n pa-ba ni:
²Zuda tuw pe wulɔ na nuŋi Pe Davidi dwi dum wunt
tun, ku wɛli di nakwa bam, di balɔ maama na tɔgi
manco-puna yantu ba ke tun, cɛgi-na Baŋa-We taani
dum! ³Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

Taá tɔgi-na cɔga di á na ki nɔɔna te tun. Á na maani
ni ba vri nabwɛm wulɔ, si á joŋi ku tu á yagi wulɔ na
bees-o tun juŋa ni. Ku na yi wɛrɛ balɔ na zuvri á tee ni
tun, di bitara, di kadɛnɛ, si á yi beesi-ba naa á ki-ba
lwarum. Nan yi zaŋi-na á gu balɔ na wu maŋi si ba
ti tun je sintu ni. ⁴Abam na se amu niɛ yam kuntu,
á tuw kum pwa balɔ na nuŋi Pe Davidi dwi dum ni
tun wó taa wura mu taan, yi ba tɔgi niɛ yantu seeni
ba kea. Pwa bam kuntu didaani ba nakwa wó yɛni
ba di sise-tɛrikooru di siseŋ-nɔɔna baŋa ni ba tɔgi
manco-puna yantu ba ke mu, yi ba nɔɔna bam di tɔgi
ba kwaga. ⁵Abam nan na wu se amu niɛ yam kuntu,
amu tagi a du di a titi yiri ni: sɔ-fɔrɔ kuntu lagi ku ji
di-donjo mu. Amu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.»»

⁶Baŋa-We nan tagi tuntu mu si ku vu Zuda tuw pe sɔŋɔ
kum seeni:

«Sɔ-fɔrɔ kum kuntu tiini ku lana amu yiɛ ni,
ni Galadi laŋa kam

di Liban pweeru tum na yi te tun mu.

Amu nan wó pa ku ji ni kagua donj,
si nɔɔn-nɔɔnu yi taa zuvri ku wunt.

⁷Amu mu lagi a tɔŋi jar-kɛrɛ
si ba ba ba cɔgi-ku.

Baá taa jigi ba jara zula mu,
si ba goni Sɛdri ywɛ yam
ba dɔli-ya ba di mim wunt.

⁸Ku kwaga ni dwi-ge tiinɛ zanzan wó tɔgi tuw kuntu
seeni si ba ke, yi ba bwe daani ba wi: «Beŋwaani
mu Baŋa-We cɔgi tuw kum tuntu donj, yi ku ya yi tuw
kamunu mu?» ⁹Ba maa wó lɛri-ba ba ta ni: «Ku yi ba
na vin ni dilɔ ba Tu Baŋa-We dum na goni di ba tun, yi
ba daari ba zuli wa-ge tun ŋwaani mu o ki-ba kuntu.»»

Pe Yoahazi yira taani

¹⁰Yi taá keeri-na pe wulɔ na tigi tun ŋwaani,
naa á taá nywani yigɛ.

Ku nan na yi á pe wulɔ ba na kali
ba jigi ba ve sa-tuw yigɛ yigɛ tun,
si á taá keerɛ wuntu ŋwaani.

Wuntu daa bá joori yo seeni,

si o ma o yi o na o nabaara tɔga kam.

¹¹Beŋwaani, Baŋa-We jigi kwɛrɛ si Dl pa Zuziasi bu
Yoahazi wulɔ na lɛri o ko yuu ni o di Zuda tuw paari,
yi ba laan kal-o ba ja ba viiri tun. We kwɛrɛ kam mu
tuntu: «O daa bá joori yo seeni. ¹²O lagi o ti sa-tuw ni
mu yigɛ yigɛ, si o daa yi na o nabaara tɔga kam.»

Pe Yeoyakim taani

Baŋa-We ma ta Dl wi:

¹³«Lɛeru wu wulɔ na tɔgi vwan cwɛŋɔ
si o ma o lo o sɔ-fɔrɔ kum tun yuu ni.

O ta ma ki kampinɛ si o ma o yali-ku o zigi.

O ma daari o pa o nɔɔna tɔŋi zaani mu ba pa-o,
yi o ba se o ŋwi-ba ba titɔŋa ŋwaani.

¹⁴Wuntu maa te o wi: «Amu wó lo sɔ-fɔrɔ
mu a pa a titi,

di ku nayuu di silɔ na yalma tun.»

O ta ma ki takwɛru zanzan ku wunt,
si o daari o kwe Sɛdri de

o ma o kwe ku di sum.

O laan ma kwe pentiiri nasuŋu dwi dwi
o ma o kwe-ku.

¹⁵Nmu na yi pe tun,

ku yi n na me da-ŋunnu

n lo sɔ-fɔrɔ tun ŋwaani mu na?

Buŋi n nii n ko Zuziasi na yi te tun.

Wuntu deen tɔgi cwɛŋɔ di o na ki nɔɔna te tun.

O maa nai o de de wodi u pa ku maŋi did-o,
yi wɛɛnu tɔgi cwɛŋɔ ti pa-o.

¹⁶O deen joŋi nabwɛnɛ taani o ŋɔɔni o pa-ba.

Kuntu ŋwaani wɛɛnu maama kwe cwɛŋɔ ti pa-o.

O kɛnɛ yam kuntu bri ni o yɔɔri o ye amu.

Ku dai kuntu na?»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

¹⁷«Ku nan na yi nmu,

n wubɔŋa yam jaani ya ti

si n ma vwan mu n duni.

N ma n gui balɔ na wu maŋi si ba ti tun,

yi n daari n jigi n nɔɔna bam n beesɛ di dam.»

¹⁸Kuntu ŋwaani, Baŋa-We na tagi kulɔ Zuziasi bu
Yeoyakim na yi Zuda tuw pe tun seeni tun mu tuntu:

«O na tɔga, nɔɔn-nɔɔnu bá keeri o luɛ.

Ba bá ta nuneeni, «Lɛeru mu yi dibam!»

Ba wuru nan bá cɔgi di o tuvri dum,

si ba keeri ni ba tu wum di o nunwaŋa je.

¹⁹Ba lagi ba ki-o

ni ba na suli binaga te tun mu.

Baá tuur-o mu

ba ja ba nuŋi Zeruzalem tuw kum wunt,

si ba ke ba dul-o ba yagi tu kum kəbrə kwaga ni.

²⁰ Zeruzalem tiinə bam, ve-na Liban laja
kam á kaasi dáani,
Pa-na si á kwəri zigɔ Basan ni si zaŋi weeni.
Ve-na Abarim pweeru tum wɔni si á keeri.
Beŋwaani á cillonə bam maama daa tərə je je
si ba wəli abam.

²¹ Wəənu maama ya ta na ve lanyirani
ti pai abam tun,
mu a kaani abam.
Abam ma vin yi á wɔ: «Dí bá cəgi nmu
ni-kaana yam.»

Abam nan maŋi á yi kuntu mu
si ku zigɔ á biini ni.
Á yəni á ba se á pai amu.

²² Abam yigə tiinə bam maama lagi ba je,
ni viu mu kalt-ba ku ja je te tun.
Ba maa wú ja á doonə bam ba viiri ba vu sa-tu.
Cavira laan wú di abam yi á yuu yáali,
á wu-lɔŋɔ titɔŋa yam ŋwaani.

²³ Abam jigɔ dalum je á sɔ-fwaaru tum wɔni,
di á na mɛ Liban tu da-ŋunnu á lɔ-ti tun.
Ku nan bá daani si abam tiini á keeri,
ni kaani wulu na vri pugə yi ka wəe te tun.»

Pe Yehoyakini taani

²⁴ Baŋa-We nan na tagi te tun mu tuntu:
«Yeoyakim bu Yehoyakini na yi Zuda tu pe tun, a lagi
a vaŋi nmu mu a li a yagi, ni n yi jafɔli dilu na bri
amu dam yi a vaŋi-di a li a jazum juŋa ni te tun mu.
²⁵ A maa wú kwe-m a ki balu na beeri-m si ba gu tun
juŋa ni. Nmu nan yɔɔri n kwari fɔvni di ba mu. A nan
lagi a kwe-m a pa Babilɔni tu pe Nebukadnetsari di o
jar-kərə mu. ²⁶ A ta wú kwe nmu di n nu a duli a yagi
sa-tu ni yigə yigə. Ba wu lugi abam tu kum kuntu
ni. Á nan wú maŋi dáani si á ti. ²⁷ Á daa bá joori tɔga
kantu á fra na wu ka wɔni tun.»

²⁸ Yehoyakini nyi di zuŋ-kwaga kalu na
ba jigɔ kuri tun mu.
O maa yi wulu nɔɔna maama na vai tun.
Ku suni ku ki-o kuntu mu na?
Bee mu ki yi ba lagi ba ja o di o biə bam
ba duli ba yagi sa-tu kulu ba na yəri tun wɔni?
²⁹ Tɔga baŋa tiinə bam, tɔga baŋa tiinə bam,
nan cəgi-na Baŋa-We kwərə kam!
³⁰ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:
«Pɔpɔni-na Yehoyakini yiri dum á tɔŋi,
si ku bri nneeni o ya ba jigɔ biə.

Wuntu ŋwɔ maama wuni,
ku bá ki lanyirani ku pa-o.
Ku ta na yi o biə bam di,
ba wuluwulu bá di paari Zuda tiinə baŋa ni,
ni ba nabaaru Davidi deen na di paari te tun.»

Baŋa-We wú jɔŋi Dɔ nɔɔna Dɔ yagi

23 Baŋa-We na tagi kulu tun mu tuntu:
«Leeru taa wu yigə tiinə balu na nii a nɔɔna
bam tun yuu ni! Bantu nyi di nayira balu na jigɔ a
peeni sum ba cɔga tun mu, pa si jagi je maama ni.»
² Yisrayeli tiinə Baŋa-We dum nan na tagi nayira
bam kuntu taani te tun mu tuntu:
«Abam na zəli amu peeni sum pa si jagi, yi á wu nii
si baŋa ni lanyirani tun, amu lagi a waari abam mu, á
lwarim kikiə yam ŋwaani. ³ Ku na yi amu nɔɔna balu
ta na daari yi a zəli-ba je silu maama ni tun, amu lagi
a joori a la-ba si ba nuŋi mɛ maama ba na ve tun mu,
si ba joori ba tuti tɔga kam ni. Ba laan maa wú puli
zanzan. ⁴ A ta wú beeri nayira balu yigə na wu ba wɔni
tun a pa-ba, si ba taa nii ba baŋa ni. Kuntu wú pa fɔvni
daa yi ja a nɔɔna bam, yi ba wuluwulu di bá je.»

⁵ Baŋa-We mu taga Dɔ wɔ:
«Maŋa lagi ka yi
si Davidi dwi dum puli naga didua,
yi ku tu wú taa yi nɔn-ŋum mu.
Amu wú tɔŋi wuntu si o di paari,
yi o taa nii a nɔɔna baŋa ni di yi-puru.
O ta wú taa tɔgi cɔga di o na ki nɔɔna te tun mu
tɔga kam maama ni.
⁶ O paari dim maŋa ni, Zuda tiinə wú na vrim,
yi Yisrayeli tiinə maama taa zɔvri di yazurə.
Nɔɔna maa wú taa bæi o yiri ni:
«Baŋa-We mu biri dibam bura di cɔga.»

⁷ Cɔga tun, maŋa lagi ka yi si balu na lagi ba du durə,
si ba daa yi ta wɔ: «A dugi di Baŋa-We dilu na jɔŋi
dɔbam Yisrayeli tiinə bam Dɔ ja Dɔ nuŋi Ezipi tu kum
ni tun yiri dum.» ⁸ Ba laan wú taa te ba wɔ: «A dugi di
Baŋa-We dilu na jɔŋi Yisrayeli tiinə bam Dɔ ja Dɔ nuŋi
jazum baŋa seeni tu kum ni, didaani je silu maama Dɔ
na jagi-ba tun yiri dum.» Beŋwaani ba laan wú taa zɔvri
ba tuti tɔga kam ni mu.»

Vwa-nijonə bam taani

⁹ A wu yɔɔri ku cɔgi mu
di nijonə bam kikiə yam.
A yira maa zizigi di ba kəm dum.

Ku yi Baŋa-We tti ŋwaani,
 di taani dɔɔ DL na ŋɔɔnti bantɔ seeni
 tun ŋwaani mu,
 amɔ nyi di nɔɔntɔ na nyɔgi sana o bugi tun.

¹⁰ Tɔga kam maama su di balɔ na lɔgi
 amɔ kwaga ni tun mu.

Nijɔŋnɔ bam duri ba tɔgi lwarum kikiɛ.
 Ba na jigi dam ba ki te tun yɔɔri ku ba tɔgi cwɛŋɔ.
 Kuntu ŋwaani We sɔɔli lwarum DL yagi
 tɔga kam baŋa ni,
 pa ka keeri wɔ-cɔgɔ ŋwaani.
 Pwɛli sum maama laan jigi ti-kura yirani.

¹¹ «Nijɔŋnɔ bam di kaanum tiinɔ bam
 ba gari daani,
 ba wɔɔwɔɔ yɛri We.

Ba bri ba ja ba titɔŋ-lwaannɔ tum
 ba zu amɔ digɛ kam wɔnti mu ba ki.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

¹² «Kuntu ŋwaani, ba cwe sum wɔ taa yi lim mu,
 yi si taa seerɔ.

Nɔɔna wɔ zɛli-ba cwe sum kuntu wɔnti,
 pa ba tu tɔga ni.

Maŋa kam na yi si a waari-ba,
 a laan wɔ pa leeru tu ba baŋa ni.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

¹³ «Amɔ nii a na nijɔŋnɔ balɔ na wɔ Samari ni
 yi ba jigi wo-zɔɔnti dɔɔ ba ki tun.

Ba yɛni ba ma Baali jwɛm dum yiri mu
 ba pwɛrisɛ.

Ba na ki te kuntu tun
 ma pa a nɔɔna Yisrayeli tiinɔ bam tusi.

¹⁴ Ku nan na yi nijɔŋnɔ balɔ na wɔ Zeruzalem
 tu kum ni tun di,

amɔ ta ne ni bantɔ ki wo-zɔɔnti ku ja gaali.

Ba kaagi ba tɔgi boorim kikiɛ mu,
 yi ba ta soe si ba taa tɔŋi vwan.

Ba yɔɔri ba wɛli ba donnɔ mu
 si ba taa ki titɔŋ-balwaaru,
 pa nɔɔna warti ba lwarum dum ba yagi.

Ba maama jigi ni Sodɔm tu tiinɔ na yi
 te tun mu a yigɛ ni.

Cɔga tun, Zeruzalem tiinɔ bam
 yi ni Gomɔri tu tiinɔ dɛen na yi te tun mu.»

¹⁵ Paŋwa Tu Baŋa-We dum nan na tagi nijɔŋnɔ bam
 kuntu taani te tun mu tuntu:

«Amɔ wɔ pa ba na yaara zanzan.
 Ku maŋi si ba di wudi-cɛɔ
 yi ba daari ba nyɔ na balɔ na jigi cɔŋɔ tun mu.
 Bɛŋwaani, Zeruzalem nijɔŋnɔ bam
 kikiɛ ŋwaani mu
 nɔɔna swe amɔ swiɛ tɔga kam je maama ni.»

¹⁶ Paŋwa Tu Baŋa-We dum nan na tagi te tun mu
 tuntu:

«Zeruzalem tiinɔ bam, yi cɛgi-na nijɔŋnɔ bantɔ na
 ŋɔɔnti te di abam tun. Ba pai á jigi tuna kafe mu. Ku
 maa yi ba tti wɔɔŋa mu ba jigi ba te ba bri abam,
 si ba wɔ ni taani amɔ Baŋa-We ni ni. ¹⁷ Ba soe si ba
 taa te di balɔ na vin amɔ taani tun ni: «Baŋa-We tagi
 DL wi: abam wɔ na yazurɔ.» Ku ta na yi zwabani-nyina
 bam di, ba te di ba mu ba wi: «Cam bá ba á baŋa maŋa
 di maŋa!»

¹⁸ Nijɔŋnɔ bam kuntu wɔɔ nan mu mi di Baŋa-We,
 si ku tu maani o lwarti Baŋa-We kwɛrɔ?
 Ba wɔɔ mu bri o cɛgi si o ni o taani dum?

¹⁹ Nii-na! Baŋa-We bantɔ wɔ zaŋi lila,
 ni vu-du na zaŋi te tun mu.

Ku nan wɔ taa nyi di korum vii
 na cugi nɔn-balwaaru yuu ni te tun mu.

²⁰ Baŋa-We bantɔ nan na zaŋi di ba,
 ku na dai ni DL ki DL su DL wɔɔŋa yam mu,
 DL bicari dum ta bá zuri.

Maŋa kam nan na yiɛ,
 abam laan wɔ ni ku kuri lanyirani.

²¹ Amɔ wɔ tɔŋi nijɔŋnɔ bam kuntu.

Di ku di, ba duri ba vu nɔɔna te
 si ba ŋɔɔnti amɔ yiri ŋwaani.

Amɔ nan wɔ kwe a taani a pa-ba,
 yi ba ta kaagi ba pwɛrisɛ ba bri nɔɔna.

²² Ba nan ya na mi di amɔ cɔga cɔga,
 ba yaá tɔɔli amɔ taani dum
 ba bri a nɔɔna bam.

Ba yaá pa a nɔɔna bam pipiri
 ba yagi ba vwan cwe sum,
 di ba lwarum kikiɛ yam.»

²³ Baŋa-We ta ma bwe DL wi:

«Abam bɔŋi ni a yi We dɔɔ na wɔ jɛgɛ didɔba bwɛlɛ
 bwɛlɛ yirani tun mu na? Á yɛri ni amɔ wɔ yigɛ yigɛ
 di je maama ni na? ²⁴ Gugoro wura lugɔ baŋa ni si
 nɔɔntɔ sɛgi ku wɔnti yi a bá na ku tu na? Á yɛri ni amɔ
 yɔɔri a su weyuu kum di tɔga kam maama mu na?»
 Kwɛrɔ kalɔ Baŋa-We na tagi tun mu kuntu.

²⁵ «Amɔ ni vwan yalu nijɔŋnɔ bantɔ na kaagi ba
 ŋɔɔnti amɔ yiri ŋwaani tun. Ba yɔɔri ba te mu ba wi:
 «We ŋɔɔnti di amɔ dɔɔndwe wɔnti!» ²⁶ Ku nan yi vwan
 mu ba jigi ba pwɛrisɛ. Ba tti wɔɔŋa mu gani-ba pa
 ba ŋɔɔna. Baá ki kuntu taani si ba vu ba maŋi yɛn mu?

²⁷ Ba maa kwaani si ba pa amɔ nɔɔna bam swe amɔ
 yiri dum, di ba na lwani ba dɔɔndwe yam ba bri daani
 te tun. Ba ki nunɛni ba nabaara di dɛen na ki te yi ba
 swe amɔ yiri dum ba daari ba zuli Baali jwɛm dum tun
 mu. ²⁸ Tɔ. Nijɔŋnu na dwe dɔɔndwe, si ku tu ta o bri

di na suni di yi te tun. Nijonnu kalɔ nan na jonji amu taani, si ku tu yɔɔri o bri-di ciga ciga. Taana yantu dai bidwi: ni mun-swaanu na dai muna yam ciga ciga te tun!»

Baɲa-We na tagi te tun mu kontu.

²⁹ «Amu taani zwe wəenu ni mim na ki te tun mu. Di ta maa nyi di hama na jigi kandwa-zana di lɛ mugə-mugə te tun. Ku dai kontu na?»

³⁰ Kontu tun, ku na yi nijonɲə balu na kaagi ba jini da-taana ba ɲɔɔni, yi ba wi ku yi amu kwərə mu ba jigi ba ɲɔɔni tun, amu nuɲi ba kwaga ni. ³¹ Ciga tun, amu yigə tərə nijonɲə balu na ɲɔɔni ba titi taani yi ba te ba wi: «Baɲa-We kwərə mu tuntɔ» tun wɔni. ³² Nii-na! Amu Baɲa-We mu tagi a wi: A culi balu na dwe dundwia yi ba daari ba ɲɔɔni vwan ya ɲwaani tun. Ba na yɔɔri ba fɔi vwan ba bri a nɔɔna bam te tun maa pat ba ki lwarum. Amu wu kuri nijonɲə bam kontu. A ta wu tɔɲi-ba a nɔɔna bam tee ni. Ba bri ba ba wəli a nɔɔna bam di funfun di.»

Baɲa-We na tagi te tun mu kontu.

Baɲa-We laan ma ta di amu Dl wi:

³³ «Nɔɔna bantɔ wɔni, naa ba nijonɲə bam wɔni, naa ba kaanum tiinə wɔni didɔba na bwe-m o wi: «Baɲa-We daa kwe zili dɔɔ mu si Dl pa di zɔɲi?», si n ta di ku tu wi: «Abam mu yi zili dilu na daani Baɲa-We tun mu! Baɲa-We wi Dl lagi duli abam mu Dl yagi!»

³⁴ Nijonnu wɔlu, naa kaanum tu wɔlu, naa nɔɔnu wɔlu maama nan na tagi o wi: «Baɲa-We kwe zili dintu mu o pa-ni», amu wu waari ku tu mu di o sɔɲɔ tiinə maama.

³⁵ Abam nan na maɲi si á bwe daani te tun mu tuntɔ: «Baɲa-We ləri dibam Dl wi bɛɛ mu?» naa «Baɲa-We tagi Dl wi bɛɛ mu?». ³⁶ Á nan daa yi taá te ni: «Zili dilu Baɲa-We na pe dibam tun mu tuntɔ.» Bɛɲwaani, abam titi kwərə mu yi zili dilu na daani abam tun. Á tɔɲi kontu baɲa á kwuli dí Tu We dum taani dum á yagi tɪga ni, yi Dintu mu yi ɲwɪa Tu Baɲa-We di Paɲwa Tu Baɲa-We dum. ³⁷ Abam nan na yəni á vu nijonnu te, si á bwe-o nɛɛni: «Baɲa-We ləri-m Dl wi bɛɛ mu?» naa «Baɲa-We tagi Dl wi bɛɛ mu?» ³⁸ Á nan ta na te á wi: «Zili dilu Baɲa-We na pe dibam tun mu tuntɔ», taá ye-na ni amu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntɔ: Abam ta na tagi ni «Zili dilu Baɲa-We na pe dibam tun mu tuntɔ», yi a maɲi a kaani abam ni á daa yi taá te kontu doɲ tun ɲwaani, ³⁹ amu yɔɔri a lagi a gɔ abam a duli a yagi yigə yigə mu. A ta wu zəli á tu kum maama amu deen na pe abam di á nabaara bam tun si á viiri amu yigə ni. ⁴⁰ A laan maa wu pa á na cavura yalu na bá fɔɲi ya ti tun. Abam bá swe á na wu yáali te tun ni ni.»

Mɔɔla dwiə yale taani

24 Babilɔni tu pe Nebukadnetsari deen jaani Zuda tu pe Yeoyakim bu Yehoyakini Zeruzalem ni mu o kalt o ja o vu Babilɔni. O ta kalt Zuda nakwa bam, di ba tu gwaru, di ba lurə bam maama mu o ja o viiri. Kontu kwaga ni mu Baɲa-We li wəenu Dl bri-ni. Dl ma pa a na mɔɔla titwaru tile, ti na zigi Baɲa-We digə kam yigə ni. ² Titɔɲɔ didɔba su di mɔɔla na lana tun. Ya maa yi yalu na loori yigə ya ki tun mu. Titɔɲɔ kudoɲ kum wu mɔɔla yam ma pɔ, ya yɔɔri ya wu maɲi di dim!

³ Baɲa-We ma bwe amu Dl wi: «Zeremi, bɛɛ mu n nii n na?» Amu ma lər-o a wi: «Mɔɔla dwiə yale mu a nɛa. Yadonnə tiini ya lana. Yayam yam ba lana. Ya yɔɔri ya dai ba ki ni ni.»

⁴ Baɲa-We deen ma pa amu ni Dl wi:

⁵ «Amu Yisrayeli tiinə Baɲa-We dum na tagi te tun mu tuntɔ: Mɔɔla yalu na lana tun zigi ya pat Zuda tiinə balu a na kalt a ja a vu a yagi Babilɔni tu wɔni tun mu. Nɔɔna bam kontu lana amu yigə ni. ⁶ Amu wu taa nii ba baɲa ni pa ku ki lanyranu ku pa-ba. A ta wu joori a ja-ba a joori a ba yo seeni. A lagi a fɔɲi a lɔ-ba a zigi mu, si a daa bá vaari-ba a di tɪga ni a yagi. A maa wu jəri-ba ti-ywəɲə je ni, si a bá vuuri-ba a gɔ a yagi. ⁷ A maa wu pa ba wubɔɲa ja si ba taa kwari amu wɔlu na yi Baɲa-We dum tun. Ba laan maa wu taa yi amu titi nɔɔna, si amu di taa yi ba We. Bɛɲwaani, ba lagi ba joori amu te di ba bicari maama mu.

⁸ Amu Baɲa-We daa ta maa wi: Ku daari ku na yi Zuda tu pe Sedesasi, di o nakwa bam, di nɔɔna balu maama ta na daari Zeruzalem tu kum wɔni tun, di balu na duri ba vu Ezipi tu ba zɔɔri da tun, amu lagi a ki-ba ni mɔɔla yalu na pɔga yi ya dai si ba di tun mu. ⁹ A lagi a pa leeru ba ba baɲa mu, si ba ji wo-zɔɔna lɔɲɔ baɲa tɔni maama yiə ni. Nɔɔna maama wu nusi-ba mu, yi ba ta lɔɲi-ba. Ba ta maa wu taa yi sinsərə nɔɔna niə ni. Me maama amu na wu pa ba jagi ba yi da tun, nɔɔna wu taa mwanu-ba, yi ba daari ba mat ba yiri ba sɔɔli lwarum ba pa daani. ¹⁰ A lagi a pa ba ti najara wɔni mu, si kana di yawi-ceeru di ja-ba ti gu, si ku ta nii maɲa kalu ba yiri na saari tɪga kalu a deen na kwe a pa ba di ba nabaara bam tun wɔni.»

Zuda tiinə wu maɲi sa-tu ni bina fusurpe

25 Zuda tu pe Zuziasi bu Yeoyakim paari dim bina yana bini dum wɔni mu Baɲa-We pe Zeremi kwərə si o ta o bri Zuda tiinə bam maama. Bini dum kontu ni mu Babilɔni tu pe Nebukadnetsari di deen puli si o di o paari.

²We nijonɔnu Zeremi na tagi kɔlv o brɪ balv na zɔvri Zeruzalem ni tun didaanti Zuda tiinɛ bam maama tun mu tuntu:

³Kv zigi Zuda tuv Pɛ Amɔn bu Zvziasti paarti dim bina fugə-yatɔ bini dum ni, si kv yi zum, amv yɔvri a tɛ di abam Baɲa-We na pɛ-ni kwərə kalv maama si a pa abam tun mu. Abam nan ba cəgə. ⁴Baɲa-We nan yɔvri Dl tɔɲi Dl nijonɔnɛ bam mu á tee ni maɲa maama si ba ɲɔvni di abam, yi á ta ba se ba taani dum. Á maɲi á ba cəgi-ba di. ⁵Baɲa-We maa yəni Dl tɔɲi bantv baɲa Dl ta wɪ: «Abam maama pipiri-na á yaɲi cwə-balwaarv tɪlv á na ve si wɔni tun, si á daa yi taá tɔɲi lwarim kikiə. Á na ki kuntu, á wó taá zɔvri tɪga kalv amv Baɲa-We na kwe a pa abam di á nabaara bam si á taá te-ka maɲa maama tun ni. ⁶Nan yi tɔɲi-na wa-yɔvri kwaga, si á zuli-ya. Yi pa-na si a bantv zaɲi di á jian na ki wənu tɪlv tun. Abam na se amv ni kuntu, amv di bá cɔɲi abam.

⁷Baɲa-We na tagi kɔlv tun mu tuntu: Abam nan wv se amv taani dum, yi á zaɲi a bantv di á jian na ki wənu tɪlv tun. Á kəm dum kuntu ma pa á na cɔɲim dilv laan na tu á baɲa tuntu tun. ⁸Kuntu ɲwaani, Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Abam na wv cəgi amv taani dum tun, ⁹amv di wó bəɲi dwiə yalv na zɔvri jazum baɲa seeni tun nɔvna bam maama, di amv tuntuɲv Nebukadnetsari wɔlv na yi Babilɔni tuv Pɛ tun si ba ba. A maa wó tɔɲi-ba si ba ki najara di abam balv na zɔvri tɪga kantv wɔni tun, di tunti dilv maama na gilimi abam tun. Baá yɔvri ba cɔɲi á tɪga kam maama di je silv na gilimi abam tun fasti, pa ka maama ji di-dwənu yuranti. Nɔvna wó taa jɪɲi-ka ba yáala, yi ba dulɪ ba yum ka ɲwaani. ¹⁰Amv wó pa wɔpolo di ywəni sɔv maama ti je sum maama ni. Kadri ywəni di daa bá taa wura. Nɔvna daa bá taa cvɪ muni naa ba tarɪɲi mim. ¹¹Tɪga kam maama jilli wó ji di-dwənu mu ni kagva te. Zuda tiinɛ bam di dwi-ge tiinɛ balv maama na gilimi-ba tun maa wó taa wv Babilɔni tuv pɛ dam kuri ni bina fusrpɛ (70).

¹²Bina fusrpɛ sum nan na yiə, amv wó waari Babilɔni tuv pɛ di o tuv kum maama ba lwarim dum ɲwaani. Amv ta wó pa leerv ba Babilɔni tiinɛ tɪga kam maama baɲa ni pa ka ji di-dwənu si kv taa ve maɲa kalv na ba ti tun. ¹³A lagɪ a pa cam dilv maama a na tagi si kv vu Babilɔni tɪga kam seeni tun mu sunɪ di yi-ba. Waarim dilv maama na pɔpɔni di tiɲi tɔnɔ kuntu wɔni tun, didaanti wənu tɪlv maama Zeremi na ɲɔvni o pa dwi-ge tiinɛ bam maama tun wó yi-ba. ¹⁴Pa-kamunə di dwiə yadonnə zanzan mu wó di dam Babilɔni tiinɛ bam baɲa ni pa ba ji ba gambɛ. Amv wó joori a ɲwi ba kəm-balwaarv tum jini si kv maɲi di ba jin na ki wənu tɪlv tun.»

Baɲa-We na tagi te tun mu kuntu.

Baɲa-We ban-zɔɲɔ kum

¹⁵Yisrayelɪ tiinɛ Baɲa-We dum ma ta di amv Dl wɪ: «Nii na-zɔɲa a jɪɲa ni di ka wv sa-dɛera bam. Ka su di a ban-zɔɲɔ kum mu ka pɛɛɪ. Nan jɔɲi-ka n vu n pa dwi tiinɛ balv maama amv na pɛ n vu ba te tun, si ba nyɔ ka wv sana bam. ¹⁶Ba na nyɔga, baá yirisi mu, najara yalv amv na wó pa ya tu ba titari ni tun ɲwaani.»

¹⁷Amv ma sunɪ a jɔɲi na-zɔɲa kam Baɲa-We jɪɲa ni. A ma kwe ka wv sa-dɛera bam a pa dwi tiinɛ balv maama o na pɛ a vu ba te tun, yi ba nyɔ. ¹⁸A ve Zeruzalem mu, di Zuda tunti didonnɛ dum, di ba pwa di ba nakwa bam te. A ma pa ba nyɔ na-zɔɲa kam wv sa-dɛera bam, si kv brɪ ni ba lagɪ ba na cɔɲim yi ba tunti dum ji di-dwənu yuranti. Nɔvna wó taa jɪɲi-ba ba yáala yi ba mai ba yura ba sɔvlɪ lwarim ba pa daani. Kv ta yi kuntu mu di zum maama.

¹⁹Nɔvna balv amv ta na pɛ ba nyɔ na-zɔɲa kam wv sa-dɛera bam tun mu tuntu:

Ezipi tuv Pa-farv wɔm, di o nakwa, di o didɛera, di o nɔn-biə bam, ²⁰didaanti vərə balv maama na zɔvri ba titari ni tun.

Utsi laɲa pwa bam maama.

Filisi tiinɛ pwa bam maama. Bantv maa yi Asekelon tuv pɛ, di Gaza tuv pɛ, di Ekoron tuv pɛ, di balv ta na daari Asedodi tuv wɔni tun.

²¹Edɔm tiinɛ bam, di Moabi tiinɛ bam, di Amɔn tiinɛ bam.

²²Tiiri di Sidɔn tunti pwa bam maama, kv ta wəli di pwa balv na zɔvri nɪwɪ ni tunti yam ni tun.

²³Dedan tiinɛ bam, di Tema tiinɛ bam, di Buzi tiinɛ bam, didaanti balv na ceeri ba yum yi ba zɔvri kagva yuu ni tun.

²⁴Arabi laɲa pwa bam, di dwi-ge tiinɛ balv na zɔvri kagva kam wɔni tun pwa bam.

²⁵Zimiri pwa bam, di Elam pwa bam, di Mɛdi pwa bam.

²⁶Pwa balv na zɔvri jazum baɲa seeni tunti dum ni tun, kv na yi dilv na bwələ daani tun, didaanti dilv na yi yigə yigə tun di.

A ve lɔgv baɲa maama tunti dum mu a pa ba nyɔ na-zɔɲa kam wv sa-dɛera bam. Si kv kweeli tun, Babilɔni tuv pɛ wɔm di maa wó nyɔ ka wɔni.

²⁷Baɲa-We ma ta di amv Dl wɪ: «Nan ta nɔvna bam n wɪ: «Paɲwa Tu Baɲa-We dum na yi Yisrayelɪ tiinɛ We tun mu wɪ: Nyɔ-na na-zɔɲa kam wɔni sa-dɛera á bugi, si á twani titwaanv. Taá pari á tvi tɪga ni, si á daa yi zaɲi wɛeni, najara yalv amv na wó pa ya tun á titari ni tun ɲwaani.» ²⁸Ba nan na vun si ba nyɔ na-zɔɲa kam n na te na pa-ba tun wɔni, si n ta di ba wɪ: «Paɲwa Tu

25:9 Ebru bitarbu brɪ ni: ba na kwe wənu tɪlv naa nɔvna balv ba yɔvri ba pa Baɲa-We, kv maɲi si ba cɔɲi-ba, naa ba cɔɲi-ti fasti mu.

25:11 2 Kɪbarti tɔnɔ 36:20-21; Zeremi 29:10; Daniyelɪ 9:2 25:15 Brum tɔnɔ 14:10

Baŋa-We tagi tuntu mu: Á maŋi si á nyɔ mu! ²⁹Nii-na! Ku na yi tu kulu na yi a titi nyim tun, amu sɔŋi bantu baŋa ni mu si a pa ba na cɔgum. Abam nan buŋi ni a laan wó yagi abam mu na? Abam di bá lu waarum dum wɔni! A yɔɔri a lagi a pa najara mu tun lɔgu baŋa tunti dum maama wɔni. Amu Paŋwa Tu Baŋa-We mu tagi kuntu!»

³⁰Zeremi, nan tɔɔli taani dintu maama n bri-ba ni:

«Baŋa-We kwɛrɛ mu lagi ka zaŋi weyuu ni ka mumuni.

Dl kwɛrɛ-dia maa wó bagi ka zigi Dl weyuu sɔŋɔ kum wɔni.

Dl sɔɔ wó zaŋi Dl tɔga kam maama baŋa ni.

Dl kwɛrɛ kam wó zaŋi baŋa baŋa, ni nɔɔnɔ na nɔni vinyɛ tiu biɛ yi o ki sɔɔ o yagi te tun.

Lugu baŋa nɔɔna maama wó ni Baŋa-We na bagi-ba te tun.

³¹Sɔɔ kum kuntu wó jagi ku yi lugu baŋa je maama.

Beŋwaani, Baŋa-We jigi taani di dwi yam maama mu.

Dl nan lagi Dl di nabiinɛ maama taani mu, si su-lwaanɔ ti nɔn-balwaarɔ dwi dum.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.»

³²Paŋwa Tu Baŋa-We nan tagi tuntu mu Dl wi:

«Nii mu! Lɛɛrɔ lagi ti jagi ti yi lugu baŋa tunti maama.

Najara zaŋi ni vu-dw mu te.

Ya ma nuŋi lugu baŋa je silu na wu yigɛ yigɛ tun ni ya biɛni.»

³³Najara yam na yiɛ, nɔɔna balu Baŋa-We na gu tun wó faari tɔga baŋa je maama ni mu. Ba bá na nɔɔna si ba keeri ba lwi naa ba ki-ba. Ba yira wó taa tigi tɔga baŋa je maama ni pari-parti, ni pupɔnɔ mu te.

³⁴Abam yigɛ tiinɛ bam, keeri-na á sisigi.

Tu-na tɔga ni á taá bibilɛ, abam balu na yiri We nɔɔna bam tun.

Beŋwaani, ku laan yi maŋa si ba gu abam.

Á lagi á yɔɔri á tu tɔga ni mu á ciɔugi, ni kabɛlɛ na tu ka ciɔugi te tun.

³⁵Yigɛ tiinɛ bam bá na cwɛŋɛ si ba duri ba lu.

Balu na yiri We nɔɔna bam tun bá na sɛgim je.

³⁶Cɛgi-na si á wó ni

yigɛ tiinɛ bam na keeri bɔgi-bɔgi te tun.

Balu na yiri We nɔɔna bam tun

di ma kaasi ba yagi je maama ni.

Beŋwaani, Baŋa-We mu lagi Dl cɔgi tɔga kam ba na kali Dl nɔɔna bam ba vu mɛ tun.

³⁷Pwɛli silu ya na jigi ga-zuru lanyirani tun lagi si yɔɔri si cɔgi mu,

Baŋa-We ban-lum dum na zaŋi tun ŋwaani.

³⁸Baŋa-We viiri Dl daari Dl tɔga kam

ni nyonɔ na yagi ku tigi je te tun mu.

Tɔga kalu We nɔɔna bam na zɔvri da tun yɔɔri ka cɔgi mu.

Beŋwaani, ba duna bam tiini ba zaŋi najara di ba, Baŋa-We bani na tiini di zaŋi ba baŋa ni tun ŋwaani.

Ba na di Zeremi taani te tun

26 Zuziasi bu Yeoyakim deen na puli si o di Zuda tu paari tun, mu kwɛrɛ kantu tu Zeremi te.

²Baŋa-We ma ta did-o Dl wi:

«Ve n zigi We-digɛ kunkɔlɔ kum ni. Nɔɔna bam laan maa na nuŋi Zuda tunti dum maama wɔni ba ba ba zu da si ba zuli amu Baŋa-We, si n ta kwɛrɛ kantu maama n bri-ba. Yi sɛgi kulukulu ba yigɛ ni. ³Deɔŋ nɔɔna bam wó cɛgi amu kwɛrɛ kam yi ba daari ba yagi ba lwarum kikiɛ yam. Ba na sɛ ba ki kuntu, amu wó wanti a lɛri a wubɔŋa di lɛɛrɔ tɔlu a ya na jeeli si a ki ba baŋa ni ba lwarum dum ŋwaani tun.

⁴Nan ta di ba ni: «Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Abam nan maŋi si á cɛgi amu taani, si á daari á se niɛ yalu a na pɛ abam tun mu. ⁵A yɛni a tuŋi a nijonɔnɛ bam á tee ni kuni zanzan si ba tɔɔli a kwɛrɛ kam ba bri abam. Ku ya maŋi si á se ba ni-kaana yam, á nan ba sea. ⁶Abam daa ta na wu sɛ a taani dum, amu di nan wó cɔgi We-digɛ kantu mu, ni a deen na ki te Siloo baŋa ni tun. A laan maa wó pa Zeruzalem ji tu kulu lugu baŋa dwi maama na wó ma ku yiri ba sɔɔli lwarum ba pa daani tun.»

⁷Kaanum tiinɛ bam, di nijonɔnɛ bam, di nɔɔna bam maama deen ma zigi Baŋa-We digɛ kam ni yi ba ni Zeremi na tagi te maama tun. ⁸O maa na tɔɔli Baŋa-We kwɛrɛ kam maama o ti tun, mu kaanum tiinɛ bam, di nijonɔnɛ bam, didaani nɔɔna bam maama ki lila ba zaŋi o baŋa ni ba zi-o yi ba wi: «N maŋi si n ti mu! ⁹Wɔɔ mu pɛ-m cwɛŋɛ si n ŋɔɔni di Baŋa-We yiri ni: We-digɛ kantu di lagi ka cɔgi mu, ni ku deen na ki te Siloo baŋa ni tun? Bɛɛ mu yi n ta ta ni tu kuntu wó ji di-dwɛɛni si nɔɔn-nɔɔnɔ daa yi taa zɔvri ku wɔni?» Ba deen ma ta kuntu We digɛ kam ni yi ba pɛni Zeremi ba ki-o ba titari ni.

¹⁰Zuda tu nakwa bam na ni kulu na ki tun, mu ba di ki lila ba zigi pɛ sɔŋɔ kum ni ba vu We digɛ kam ni. Ba ma vu We-digɛ kunkɔlɔ kum ni dilu yiri na yi «Ni-dɔvri dum» tun ba jɛni da si ba nii taani dum baŋa ni. ¹¹Kaanum tiinɛ bam, di nijonɔnɛ bam laan ma ta di tu nakwa bam, di nɔn-biɛ bam maama ba wi: «Nɔɔnɔ wɔntu maŋi si o ti mu. Beŋwaani, o ŋɔɔni taani dilu na yáali dí tu kum tun mu. O na tagi te maama tun tu abam titi zwa wɔni.»

¹²Zeremi ma ta di nakwa bam di nɔɔna bam maama o wi: «Baŋa-We mu pɛ-ni ni si a ŋɔɔni yiyiu-ŋwe a

cɔgi Wɛ-digə kantu di tu kuntu maama, ni á na ni te maama tun. ¹³Nan ləni-na á kikiə yam si á taá tɔgi cwə-laaru. Pipiri-na á se á Tu Baŋa-Wɛ ni dum. Kuntu mu wó pa Dɪ ləni Dɪ wubɔŋa di lɛɛru tɪv Dɪ ya na jeeli si Dɪ pa ti yi abam tun. ¹⁴Ku nan na yi amu, a wu á jian ni mu, si á ki kulv maama á na bɔŋi ni ku tɔgi cwəŋə tun. ¹⁵Nan lwarti-na ni: abam na gu-ni, á gu wulv na wu ki kulvokulv o cɔgi tun mu. Á lwarim dum kuntu wó taa wu á yuu ni, didaani tu kuntu di ku nɔn-biə bam maama yuu ni. Berjwaani, Baŋa-Wɛ mu suni Dɪ tɔŋi-ni si a ta kulv maama á na ni tun.»

¹⁶Tu kum nakwa bam, di nɔɔna bam maama na ni kuntu tun, ba ma ta di kaanum tiinə bam, di nijoŋnə bam ba wi: «Nɔɔnu wuntu wu ki kulv na maŋi si o ti tun. Ku yi o tɔgi Baŋa-Wɛ yiri ŋwaani mu o ŋɔɔni di dɪbam.»

¹⁷Ba taani dum kwaga ni mu nakwa badonnə zigi ba ta di nɔɔna balv maama na jeeri da tun ba wi: ¹⁸«Ezekiasi deen na yi Zuda tu pe tun mu Moreseti tu tu Mika ŋɔɔni o bri Zuda tiinə bam maama yi o wi:

«Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu:

Wɛ titi tu Zeruzalem wó tu ku saari

ku ji di-dwəenu yirani.

Nɔɔna wó ba ba va Siyɔn tɔga kam kuntu ba tiŋi.

Tweeru maa wó li zoŋo kulv Wɛ-digə

kam ya na zigi da tun.»

¹⁹Pe Ezekiasi di Zuda tiinə bam deen nan gu Mika mu na? Awo. Pe wum kwari Baŋa-Wɛ yi o loori-Dɪ si Dɪ duri ba ŋwaŋa. Baŋa-Wɛ di ma ləni Dɪ wubɔŋa di lɛɛru tɪv Dɪ ya na jeeli si Dɪ pa ti yi-ba tun. Dɪbam nan na gu nɔɔnu wuntu, lɛɛru lagi ti ba dí baŋa ni lila mu!»

²⁰Nɔɔnu wudoŋ di deen wura. O yi Semaya bu Yuri mu. O maa nuŋi Kiriaf-Jeerim. O di deen tɔgi Baŋa-Wɛ yiri ŋwaani mu o ŋɔɔni o ta Zeruzalem di Zuda tiinə bam taani, ni Zeremi na tagi te tun. ²¹Pe Yeoyakim, di o nɔn-babe sum, di o nakwa bam ma ni ku ŋwa. Pe wum ma beeri o gum. Yuri ma maani ku ni ni, pa o duri o vu Ezipi o səgi da, o na kwari fɔvni tun ŋwaani. ²²Yeoyakim ta ma tɔŋi Akbəri bu Elinatan di nɔɔna badonnə si ba vu Ezipi ba ja-o ba ba. ²³Ba ma vu ba ja Yuri ba joori ba vu ba ki Pe Yeoyakim juŋa ni. Pe wum ma pa ba gu-o, yi ba dulɪ o yira yam ba yagi ba tu yibeelə yam je ni.

²⁴Ku nan na yi Zeremi, Safan bu Ahikam deen ŋɔɔni o pa-o. Kuntu ŋwaani ba wu jaan-o ba ki nɔɔna bam juŋa ni si ba gu.

Zuda tiinə wó se ba pa Nebukadnetsari

27 Zuziasi bu Sedestasi deen na puli o di Zuda paari tun, mu Baŋa-Wɛ pe Zeremi kwərə si o ta. ²Baŋa-Wɛ na tagi kulv di amu tun mu tuntu:

«Kwe tankɔɔ n suri-ku, si n ma sɪsɪrɪ sum kuntu n vɔ daa yira ni n ki nabe ban-daa si n daari n kwe-ka n di n ban ni. ³Nmu laan wó tɔŋi kwərə si ka yi Edom tu pe, di Moabi tu pe, di Amɔn tu pe, di Tiiri tu pe, ku wəli di Sidon tu pe. Ku nan yi ba dideera balv na tu Zeruzalem si ba wari Pe Sedestasi tun mu wó ja n kwərə kam ba vu ba pa pwa bam kuntu. ⁴Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ dum na yi Yisrayeli tiinə Wɛ tun nan tagi di amu si a pa-ba kwərə kantu, si ba di ta ba bri ba pwa bam ni:

⁵«Amu tɔgi a dam baŋa ni a tɔŋi wo-kamunnu a ma a naani tɔga baŋa, di ka nɔn-biə, di vara balv na kaagi ba ve da tun. A nan yəni a kwe tuntu maama a pai wulv a yi na su tun mu. ⁶Amu yɔɔri a kwe tunti duntu maama mu a ki Babiloni tu pe Nebukadnetsari juŋa ni. Wuntu yi amu tuntuŋu mu. Amu ma bri a pa ga-vara ni si ba se ba pa-o. ⁷Tunti maama nɔɔna wó taa tɔŋi ba pa-o mu. Ba ta wó tɔŋi ba pa o bu, di o naa. Kuv taa yi kuntu mu si ku yi maŋa kalv ba di tu kum na yi si a pa nɔɔna taa te-ba tun. Wuntu di o tu tiinə laan maa wó tɔŋi ba pa pa-kamunə di ba nɔɔna.

⁸Tu kulv nɔɔna nan na vin si ba ki ba titi Babiloni tu pe Nebukadnetsari juŋa ni si o taa te-ba, amu wó pa bantv ti najara wuni mu, si yawuru di kana di ja-ba ti gu. Amu wó tɔgi Pe Nebukadnetsari baŋa ni mu a cɔgi-ba kuntu si ba ba ba ti fasi. Amu Baŋa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu. ⁹Kuntu ŋwaani, á ba maŋi si á cəgi á nijoŋnə, di á sampwəri, didaani abam titi dundwea yam, di á ciciri vura, di á liri mwaanv tiinə taani. Bantv yəni ba ta di abam ba wi: á bá taa wu Babiloni tu pe dam kuri ni. ¹⁰Ku yi vwan mu ba jigi ba pwərisə. Ba na ganɪ abam te tun wó pa á vu sa-tu yigə yigə á daari á tɔga kam. Amu wó zəli abam a dulɪ a yagi da, si á maŋi dáani á ti. ¹¹Tu kulv nɔɔna nan na se si ba ki ba titi Babiloni tu pe wum juŋa ni si o taa te-ba, amu di wó pa nɔɔna bam kuntu cwəŋə si ba maŋi ba titi tɔga wuni, si ba taa zuvri ka wuni yi ba vara.»

¹²Amu deen ma daari a ja kwərə kam kuntu a vu Zuda pe Sedestasi te, yi a lwəni-ka a bri-o. A ma ta did-o a wi: «Ki n titi Babiloni tu pe wum juŋa ni si o taa te á tu kum. Á na se á pa wuntu di o nɔɔna, á wó joni á titi á yagi. ¹³Baŋa-Wɛ tagi Dɪ wɪ tu kulv nɔɔna na wu se Babiloni tu pe wum, bantv wó ti najara wuni mu, si yawuru di kana di ja-ba ti gu. Bɛɛ mu wó ki si

nmu di n nɔɔna bam taá lagɪ tʊnti? ¹⁴Nan yɪ cɛgi-na nijɔɔnɛ balu na tɛ di abam ba wɪ: á bá taa wu Babilɔni tuw pɛ dam kuri ni tun. Bantu jɪɔ vwan mu ba ɛɔɔni di abam.

¹⁵Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu:

«Amu wu tɔɲɪ nijɔɔnɛ bam kuntu. Ba jɪɔ vwa yiyu-ɲwe ba ɛɔɔni dɪdaani amu yɪri. Kuntu ɲwaani mu amu lagɪ a zɛli abam si á viiri. Abam di á nijɔɔnɛ bam kuntu maama wó ti mu.»

¹⁶Amu laan ma ta di kaanum tiinɛ bam, di nɔɔna bam maama a wɪ:

«Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu: «Yɪ cɛgi-na nijɔɔnɛ balu na tɛ di abam ba wɪ: Babilɔni tiinɛ bam wó joori ba ja We-digɛ zɪla yalɔ ba ya na jaani ba viiri tun ba ba pa dɪbam. Ku yɪ vwan mu ba jɪɔ ba pwɛrisɛ. ¹⁷Nan yɪ cɛgi-na ba taani. Sɛ-na á pa Babilɔni tuw pɛ wum, si á jɔɲɪ á tɪti á yagɪ. Á lagɪ á pa tuw kuntu ji di-dwɛɛnu si bɛɛ mu?»

¹⁸Ba nan na suni ba yɪ nijɔɔnɛ balu na jɪɔ Baɲa-We kwɛrɛ si ba ta tun, si ba loori Paɲwa Tu Baɲa-We si Dl yɪ pa cwɛɲɛ si ba vɪri We-digɛ kam zɪla yalɔ ta na daari Zeruzalem ni tun, di pɛ sɔɲɔ kum wu jɪɔɔɔɔ tum ba ja vu Babilɔni. ¹⁹Paɲwa Tu Baɲa-We nan tagɪ tuntu mu si ku vu We-digɛ kam zɪla yalɔ ta na wura tun seeni. Yantu maa yɪ canna ywɛ yale yam, di canna na-zɔɲ-zajɛ kalɔ ba na bæi ni «Nunw kum» tun, di war-zwi zɪgum tɛrikooru tum, di zɪla dwi dwi yalɔ ta na daari tun. ²⁰Babilɔni tuw pɛ Nebukadnetsari dɛɛn na tu o kalɔ Zuda tuw pɛ Yeoyakim bu Yehoyakini, di Zeruzalem di Zuda laɲa kam nadunɛ maama o ja o vu Babilɔni tun, o yagɪ We-digɛ zɪla yam kuntu ya je ni mu. ²¹Cɪga tun, Paɲwa Tu Baɲa-We dum na yɪ Yisrayeli tiinɛ We tun tagɪ We-digɛ kam zɪla yalɔ ta na daari Zeruzalem ni tun, di pɛ sɔɲɔ kum wu jɪɔɔɔɔ tum taani Dl wɪ:

²²«Nɔɔna wó vɪri jɪɔɔɔɔ tum kuntu maama ba vu Babilɔni mu. Ti wó maɲɪ dáani, si ku yɪ maɲa kalɔ amu wubɔɲa daa na wó vu ti seeni tun. Amu laan maa wó joori a ja-tɪ a ba a zɪɔ je sintu ni.»

Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.»

Zeremi dɪdaani vwa-nijɔɔnu Hanania na jaani daani te tun

28 Bɪni dum kuntu canɪ sinu cana kam wɔni mu Azuuri bu Hanania dɛɛn zɪɔ We-digɛ kam wɔni o ɛɔɔni di amu. Pɛ Sedestasi paari dim bɪna yana bɪni dum ni mu kuntu. Hanania maa yɪ nijɔɔnu yɪ o nuɲɪ Gabawɔn tuw ni. O ma zɪɔ kaanum tiinɛ bam, di nɔɔna bam maama yigɛ ni o ta di amu o wɪ:

²«Paɲwa Tu Baɲa-We dum na yɪ Yisrayeli tiinɛ We tun na tagɪ te tun mu tuntu: «Amu lagɪ a cɔɔɔ Babilɔni tuw pɛ wum dam dilɔ o na jɪɔ o di abam baɲa ni nɛɛnti

á jɪɔ nabe ban-daa mu á ban ni te tun. ³Bɪna yale laɲa ni amu wó joori a ja We-digɛ kam zɪla yalɔ Babilɔni tuw pɛ Nebukadnetsari na vɪri o ja o vu Babilɔni tun a ba a yagɪ yo. ⁴A nan ta wó ja Yeoyakim bu Yehoyakini na yɪ Zuda tuw pɛ tun a joori yo. Wuntu di balɔ maama ba na kalɔ ba ja vu Babilɔni ni tun mu a lagɪ a ja a joori yo. Bɛɲwaani, a lagɪ a cɔɔɔ dam dilɔ Babilɔni tuw pɛ na jɪɔ o di abam baɲa ni tun mu.» Baɲa-We na tagɪ kulɔ tun mu kuntu.»

⁵We nijɔɔnu Zeremi di ma zɪɔ Baɲa-We digɛ kam wɔni o lɛri Hanania, yɪ kaanum tiinɛ bam di nɔɔna bam maama di zɪɔ da ba cɛɔɔ. ⁶O ma ta o wɪ: «Amina. Baɲa-We wó pa ku suni ku ki! A tunti ni n na ɛɔɔni te tun wó suni ku ki, si Baɲa-We pa jɪɔɔɔɔ tɪlɔ Babilɔni tiinɛ bam na vɪri We-digɛ kam ni ba ja ba viiri tun, di nɔɔna balu ba na kalɔ ba ja ba viiri tun joori yo. ⁷Nan cɛgi taani dilɔ a na maɲɪ si a pa nmu di nɔɔna bantu maama tun. ⁸Ku na yɪ We nijɔɔnɛ balu na loori yigɛ si ba faɲa faɲa yɪ nmu di amu ta wu tu tun, bantu yɛni ba ɛɔɔni ba bri ni jara-kɛm, di kana, di lɛɛɪ dwi dwi wó ba tunti zanzan baɲa ni, di na maɲɪ di yɪ tɪ-kamunnu mu di. ⁹Ku daari, nijɔɔnu kalɔ na pwɛrisi yazurɛ taani, ku tu na pwɛrisi te tun na suni ku ki, ku bri ni wuntu mu yɪ wulɔ Baɲa-We na suni Dl tɔɲɪ tun.»

¹⁰Hanania laan ma vaɲɪ nabe ban-daa kalɔ na wu Zeremi ban ni tun o li, yɪ o daari o bwɛri-ka. ¹¹O ta ma zɪɔ nɔɔna bam maama yigɛ ni, yɪ o ta o wɪ: «Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu: «Tuntu doɲ mu a lagɪ a cɔɔɔ dam dilɔ pɛ Nebukadnetsari na jɪɔ o di dwi tiinɛ maama baɲa ni tun. Bɪna yale laɲa ni mu amu wó ki kuntu.»

O na tagɪ kuntu o ti tun, Zeremi ma kɛ o daari-ba.

¹²Hanania dɛɛn na li nabe ban-daa Zeremi ban ni yɪ o daari o bwɛri-ka yɪ ku ki fin tun, mu Baɲa-We daa kwe kwɛrɛ kadoɲ Dl pa Zeremi. Dl ma ta did-o Dl wɪ: ¹³«Zajɪ n vu n ta di Hanania ni: Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu: «Nmu suni n wanti ban-daa kalɔ amu na mɛ daa a ki tun n bwɛri n yagɪ. Nmu nan lagɪ n lɛri ban-daa kam kantɔ pa ka ji luuru nyum mu. ¹⁴Paɲwa Tu Baɲa-We dum na yɪ Yisrayeli tiinɛ We tun na tagɪ te tun mu tuntu: Amu lagɪ a kwe luuru ban-daa mu a di tunti dum kuntu maama ban ni, si ku fin-ba si ba sɛ ba pa Babilɔni tuw pɛ Nebukadnetsari. Baá taa tɔɲɪ ba pa-o. A ta maa wó pa ga-vara di ni si ba sɛ ba pa-o.»

¹⁵Zeremi ta ma ta di Hanania o wɪ: «Cɛgi-ni! Baɲa-We bri Dl wu tɔɲɪ nmu. Di ku di, n ta pɛ nɔɔna bantu sɛ n vwan yam. ¹⁶Kuntu ɲwaani, Baɲa-We na tagɪ kulɔ tun mu tuntu: A lagɪ a li nmu si n je tɪga baɲa ni. Bɪni duntu ni mu n lagɪ n ti, n na bri nɔɔna bam si ba lɔ amu Baɲa-We kwaga ni tun ɲwaani.»

¹⁷Bɪni dum kuntu canɪ sirpɛ cana kam ni nɔɔ mu Hanania suni o ti.

**Zeremi pupɔni tɔnɔ o pa balu ba na
kali ba ja vu Babilɔni tun**

29 Zeremi deen zigi Zeruzalem ni mu o pupɔni tɔnɔ o tɔɔti o pa Yisurayeli nakwa balu ba na jaani ba vu Babilɔni yi ba ta wura tun, di kaanum tiinɛ bam, di nijɔɔnɛ bam, di balu maama Pe Nebukadnetsari na jaani Zeruzalem ni o kali o vu Babilɔni tun. ²Ku nan yi ba deen na maɔti ba kali Pe Yehoyakini, di o nu, di pe sɔɔɔ dɔdeera bam, di yigɛ tiinɛ balu na nii Zeruzalem di Zuda tunti yam baɔa ni tun, di ba tuw kum gwarɔ, di ba lurɛ ba ja ba viiri tun kwaga ni mu. ³Zeremi deen kwe tɔnɔ kum o ki Safan bu Elasa, di Hilkiya bu Gemaria juɔa ni mu. Zuda tuw pe Sedesiasti deen tɔɔti bantɔ mu si ba vu Babilɔni ba zigi ba pa-o Pe Nebukadnetsari tee ni. Tɔnɔ kum wɔw bitari sum mu tintu:

⁴Paɔwa Tu Baɔa-We dum na yi Yisurayeli tiinɛ We tun na jigi kulɔ si Dl ta di balu Dl na pe Nebukadnetsari kali o nuɔi Zeruzalem ni o vu Babilɔni tun mu tintu:

⁵«Lɔ-na sam daani si á læri á jɔni ba tuw kum wɔni. Jɛri-na gaara á jɛri dwɛ da, si á daari á ta á di ya wɔw dwɛ-biɛ bam. ⁶Ádi-na kaana, si á daari á ta á luri bɛkɛri di bisankam. Á ta di-na kaana á pa á bu-baara, si á daari á ta kwe á bukwa á ye á pa banna, si ku pa ba di daa lu bɛkɛri di bisankam. Á puli-na jɛgɛ kalɔ á na wura tun ni, si á yi zaɔti á ta á wi á pɔɔri. ⁷Taa tɔɔti-na si tuw kulɔ a na kali abam a vu a yagi da tun taa jigi yazurɛ, si wɛɛnu taa ki lanyirani ti pa-ba. Nan ta loori-na Baɔa-We á pa-ba, Bɛɔwaani ku na ki lanyirani ku pai bantɔ, abam di wó na á yigɛ-vɛɔɔ.»

⁸Cɔga ɔwaani tun, Paɔwa Tu Baɔa-We dum na yi Yisurayeli tiinɛ We tun tagi tintu mu:

«Yi pa-na si nijɔɔnɛ balu, di sampwɛri silu na wu abam titari ni tun gani abam. Á nan yi ki á wɔbɔɔa ba dɔndwɔa yam wɔni. ⁹Si ku yi vwan mu ba jigi ba pwɛrisɛ ba pai abam amu yiri ɔwaani. Amu bri a wu tɔɔti-ba.» Baɔa-We na tagi kulɔ tun mu kontu.

¹⁰Baɔa-We nan ta tagi tintu mu Dl wi:

«Abam nan na ki á bina fusurpe yam Babilɔni ni á ti, á laan wó joori á tuti tuw kum. Amu yigɛ daa wó taa wu abam wɔni si a ki wo-laaru tɔlu a na goni ni si a ki a pa abam tun. ¹¹Bɛɔwaani, amu wɔbɔɔa maɔti ya ja di a na wó ki abam te tun mu. Amu jeeli si a pa á na yigɛ-vɛɔɔ mu, si ku dai læri. A jeeli si á taa jigi tuna di jwa mu. ¹²Abam laan maa wó ba amu yigɛ ni si á wart-ni. Amu di maa wó cɛgi á we-loro kum.

¹³Abam maa wó beeri-ni, yi á na-ni. Cɔga tun,

á na beeri-ni di á bicara maama, ¹⁴a maa wó pa abam cwɛɔɔ si á lwarɔ-ni.» Baɔa-We na tagi kulɔ tun mu kontu.

«Amu di wó pa á joori á taa jigi yu-yoɔo. Amu wó la abam a ja a nuɔi je silu maama ni a ya na zɛli abam a yagi si wɔni tun, si á joori á ba á jɛni á tuti tuw kum wɔni.» Baɔa-We na tagi kulɔ tun mu kontu.

¹⁵Abam nan wai á te nɔnɛni, «Baɔa-We maɔti Dl kuri nijɔɔnɛ a pa dibam Babilɔni tuw ni.»

¹⁶Ku nan na yi á pe wulɔ zum na je Pe Davidi paari jangɔɔo kum baɔa ni o di paari Zeruzalem ni tun, di á curru tɔlu maama na wu tɔɔti di abam ba vu sa-tu yigɛ yigɛ yi ba ta daari tuw kum ni tun, Baɔa-We na tagi bantɔ taani te tun mu tintu:

¹⁷«Amu Paɔwa Tu Baɔa-We lagɔ a pa najara mu tu ba wɔni, si kana, di yawuru di ja-ba, pa ba ji ni mɔɔla tɔlu na pɔga yi ti wari ti di tun. ¹⁸Cɔga ɔwaani tun, amu lagɔ a tɔɔti jara-kɛm, di kana, di yawuru baɔa a zɛli-ba mu, pa ba ji wo-zɔɔna lugɔ baɔa tunti maama yiɛ ni. A nan na pe ba jagɔ ba yi me maama, nɔɔna wó dɔli ba yum ba ɔwaani yi ba ma ba yiri ba sɔɔli lwarum ba pa daani. Nɔɔna wó taa jigi-ba ba yáala, yi ba mwani-ba. ¹⁹Bɛɔwaani, ba wu cɛgi amu kwɛrɛ kalɔ a tuntɔɔna bam na ɔɔni di ba kuni zanzan tun.» Baɔa-We na tagi kulɔ tun mu kontu.

«Abam balu na wu sa-tu wɔni tun di wu cɛgi a taani dum. ²⁰Abam balu maama a na zɛli Zeruzalem ni a kali a ja a vu Babilɔni tuw tun, nan cɛgi-na amu Baɔa-We taani dum.»

²¹Paɔwa Tu Baɔa-We dum na yi Yisurayeli tiinɛ We tun nan na tagi te si ku vu Kolaya bu Akabi, di Maaseya bu Sedesiasti seeni tun mu tintu:

«Bantɔ jigi vwan mu ba pwɛrisɛ amu yiri ɔwaani. A nan wó kwe-ba a ki Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari juɔa ni, si o gu-ba yi á zigi á niɛ. ²²Zuda tiinɛ balu maama ba na jaani ba vu Babilɔni tun wulɔ na bɔti si o sɔɔli lwarum o pa o doɔ, ku tu wó tɔɔti bantɔ ɔwaani o ta ni: «Baɔa-We wó ki-m ni Babilɔni tuw pe na ki te di Sedesiasti, di Akabi, yi o zwe-ba mim wɔni tun.» ²³Bɛɔwaani, bantɔ tiini ba tɔɔti wo-zɔɔna mu a nɔɔna bam titari ni. Ba ki kabwɛɔɔ di ba donnɛ kaana. Ba ma ɔɔni vwan amu yiri ɔwaani, yi amu wu pe-ba a kwɛrɛ. Amu nan maani ku maama ni ni.» Baɔa-We na tagi te tun mu kontu.

Semaya na pupɔni tɔnɔ kulɔ tun

²⁴Baɔa-We deen ma ta di Zeremi Dl wi: «Nan ta di Nehelam tu Semaya wi: ²⁵Paɔwa Tu Baɔa-We dum na

yi Yisrayelti tiinə We tun na tagi te tun mu tuntu: Nmu tɔgi n titi yiri ŋwaani mu n pupuni tɔnɔ n tɔŋi n pa Zeruzalem tiinə bam maama. N ma n pa ku yi Maaseya bu Sofoni na yi kaanum tu tun, di kaanum tiinə badaara bam maama. N ma n ta di Sofoni ni:

²⁶ Baŋa-We mu tiŋi-m si n ləri Yehoyada yuu ni n ta n yi kaanum tu Dɔ digə kam ni, yi n nii We-digə kam baŋa ni. Nmu na ne ni cicoo mu wura o na bri o titi ni o yi We nijonnu tun, n maŋi si n ja ku tu n vɔ o ne mu, si n daari n le luu o ban ni. ²⁷ Be nan mu yi n wɔ ki Anatɔti tu Zeremi kulukulu? Wuntu yəni o ŋɔɔni mu o pa abam. ²⁸ Ku maŋi si n ci-o mu, Beŋwaani o pupuni tɔnɔ o tɔŋi o pa dɔbam balu na wɔ Babilɔni ni tun yi o wɔ: dɔ wɔ daani yo bina zanzan. O wɔ: dɔ lɔ sam si dɔ leeri dɔ jəni yo, yi dɔ daari dɔ jəri gaara si dɔ taa di ya tiu biə.»

²⁹ Sofoni na jonŋi tɔnɔ kum tun, mu o karumi-ko o bri Zeremi. ³⁰ Baŋa-We di laan ma kwe kwərə kantɔ Dɔ pa Zeremi yi Dɔ wɔ: ³¹ «Pa kwərə kantɔ yi balu maama ba na kalɔ ba ja vu Babilɔni tun: Baŋa-We na tagi te si ku vu Nehelam tu Semaya seeni tun mu tuntu: «Semaya yəni o ŋɔɔni mu o bri abam, yi amu wɔ tɔŋ-o. O ma gani abam yi á se o vwan yam. ³² Kuntu ŋwaani amu Baŋa-We lagi a waari Nehelam tu Semaya di o dwi dum mu. O dwi dum wulɔwulɔ bá na wo-laaru tɔlu a na buŋi si a ki a pa a nɔɔna bam tun, o na bri nɔɔna bam si ba lɔ amu kwaga ni tun ŋwaani.» Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»

Baŋa-We wɔ wəli Dɔ nɔɔna si ba joori ba titi tu

30:1–33:26

Baŋa-We na goni ni di o nɔɔna te tun

30 Baŋa-We na pe Zeremi ni dilu tun mu tuntu: ² Yisrayelti tiinə Baŋa-We dum na tagi te tun mu tuntu: «Pupuni wənu tɔlu maama a na tagi a bri-m tun n ki tɔnɔ wuni si ti taa tigə. ³ Beŋwaani, maŋa kam buɔni si a pa a nɔɔna bam joori ba taa jigɔ yu-yonɔ. Yisrayelti tiinə bam di Zuda tiinə bam mu kuntu. Amu wɔ pa ba joori ba jəni tɔga kalu ni a deen na pe ba nabaara bam tun. Ba laan maa wɔ taa te-ka.» Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

⁴ Kwərə kantɔ mu Baŋa-We nan pe ka vu Yisrayelti tiinə di Zuda tiinə bam seeni:

⁵ O na tagi kulɔ tun mu tuntu:

«A ni nɔɔna bam na keeri te tun.

Ku nan yi fɔvni kərə mu,

vuvugə na tu ba wuni tun ŋwaani,

Yazurə maa tərə je je.

⁶ Fɔgi-na á jeeli taani duntu á nii:

Baara di jaani pwi yi ba luri biə na?

Be nan mu ki yi a nai baara na yi buli-buli, ni kaani pugə na vri si o lu tun?

Ba jian yam ma təli ba pwi,
yi ba yibiyə nywanu kiri-kiri.

⁷ Leeru wɔ tiini ti ba maŋa kam kuntu ni,
si ku dwəni maŋa maama.

Beŋwaani, a nɔɔna Zakɔbi dwi tiinə bam
wɔ zu cam zanzan wuni.

Ba nan wɔ na vrum di wuni di.»

⁸ Paŋwa Tu Baŋa-We ma ta Dɔ wɔ: «Amu wɔ ja nabe ban-daa kalu na wɔ a nɔɔna bam ban ni tun a bwəri a yagi, yi a daari a kɔɔ ba caponnu tum, si vərə daa yi taa jigɔ dam ba di ba baŋa ni. ⁹ Ba laan wɔ ki ba titi amu wulɔ na yi ba Tu Baŋa-We dum tun dam kuri ni mu. Ba ta wɔ zuli pe wulɔ a na wɔ kuri a pa-ba yi o yi Davidi dwi tu tun mu.»

¹⁰ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Amu tuntuŋna, Zakɔbi dwi tiinə bam,
yi taá kwari-na fɔvni.

Yisrayelti tiinə bam, nan yi taá liə.

Ku na yi balu na puni abam yigə yigə tu wuni tun,
a lagi a jonŋi abam di á dwi dum mu
bantɔ juŋa ni a yagi.

Zakɔbi dwi tiinə bam wɔ joori ba titi tu di yazurə,
yi nɔɔn-nɔɔnu daa bá ki si fɔvni zu-ba.

¹¹ Beŋwaani, amu Baŋa-We wu abam tee ni
si a jonŋi abam a yagi.

Amu wɔ yɔɔri a cɔgi tunti dilu maama
a ya na jagi abam a yagi di wuni tun.

Si ku na yi abam, a bá cɔgi abam fasti.

A nan yəni a wai a kurisi abam.

Amu na waari abam maŋa di maŋa,
ku nan wɔ taa tɔgi cɔga cwəŋə mu.»

Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

¹² Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Abam na ne zɔvni dilu tun,
á bá na di soonim je.

Á fufwələ yam bá wani ti je.

¹³ Nɔɔnu tərə si ku tu nii á taani dum baŋa ni.

Zənə nan tərə á zɔvni dum ŋwaani,
yi soonim di tərə di pai abam.

¹⁴ Á cilonnə bam maama swe á sweə,
yi ba yigə daa təri á wuni.

A tiini a di ja-guli mu á yura ni,
ni amu yi á dunu mu te.

A na tiini a waari abam te tun,
a wu duri á ŋwaŋa di funfun di.

Ku nan yi á na tiini á cɔgi te,
dɪ á lwarum dum na ke juɔa tun ɲwaani mu.

¹⁵ Beɲwaani mu yi á keerə
á zɔnni dum na ba jigɪ soonim je tun ɲwaani?
A na pe ku tiini ku zu á yira te tun,
ku yi á na tiini á tusi te,
dɪ á lwarum dum na ke juɔa tun ɲwaani mu.

¹⁶ Ku nan na wó taa yi te tun,
amu wó cɔgi balu zum na jigɪ abam ba cɔgi tun.
Amu wó ja á dona maama
a vu a yagi tunti didonnə wɔni.

Ku na yi balu na vri á jujiguru ba ja viiri tun,
a lagi pa nɔɔna vri bantɔ dɪ jujiguru mu.
A ta wó pa balu zum na beesi abam tun
joori ba na beesum.

¹⁷ A laan maa wó joori a pa abam á yazurə,
yi a daari a sooni á fufwələ yam.
Beɲwaani, ba ya jigɪ abam Siyɔn tiinə bam
ba bæi wɪ: nɔn-yɔɔru tulu We na zəli tun,
yi ba wɪ: nɔɔn-nɔɔnu tərə ku tu yigə
na wu á wɔni.»

Baɲa-We na tagɪ kulɔ tun mu kuntu.

¹⁸ Baɲa-We nan tagɪ tuntu mu Dɪ wɪ:
«Amu wó joori a ja Zakəbi dwi dum
a joori ba titi tu,
pa sɔ-yuu maama taa zuuri dɪ yazurə.
Baá joori ba cwi Zeruzalem tu kum
ku di-dwənu baɲa ni mu.
Pe sɔ-fɔɔ kum dɪ wó joori ku zigɪ
ku jəgə kam ni.

¹⁹ Baá leeni le-kəm le je sum kuntu ni,
yi ba daari ba ki ywəni dim sɔɔ.
A maa wó pa ba kɔgɔ puli zanzan,
sɪ ba daa yi muri.

A ta wó pa ba joɲi zulə,
pa nɔɔna daa yi gooni-ba.

²⁰ Ba nɔn-biə bam wó joori ba na dam,
ni ba deen na yi te faɲa faɲa tun.
Ba nɔn-kɔgɔ kum wó fɔgi ba zigɪ amu tee ni.
A maa wó waari balu maama na wó beesi-ba tun.

²¹ Ba titi dwi tu laan mu wó di paari ba baɲa ni.
Wɔlu na wó taa te-ba tun
wó nuɲi ba titi dwi dum wɔni.
Amu laan maa wó pa ku tu cwəɲə
sɪ o fufɔ o ba o twe-ni.
Wɔɔ mu nan wó se o yi amu te,
yi amu wu bæɲi ku tu?

²² Abam laan wó taa yi amu nɔɔna mu,
sɪ amu dɪ taa yi abam We dum.»

Baɲa-We na tagɪ kulɔ tun mu kuntu.

²³ Nii-na! Baɲa-We bantɔ wó zaɲi lila,
ni vu-dɪv na zaɲi te tun mu.

Ku nan wó taa nyɪ dɪ kɔrum viu
na cugi nɔn-balwaaru yuu ni te tun mu.

²⁴ Baɲa-We bantɔ nan na zaɲi dɪ ba,
ku na dai ni Dɪ ki Dɪ su Dɪ wɔbɔɲa yam,
Dɪ bicari dum bá zuri.

Maɲa kam nan na yiə,
abam laan wó ni ku kuri lanyiranɪ.

Yisurayeli tiinə wó joori ba titi tu

31 Baɲa-We ta ma ta Dɪ wɪ: «Maɲa kam kuntu na
yiə, amu wó taa yi Yisurayeli sɔ-yuni maama
We dum, sɪ ba dɪ taa yi amu nɔɔna.»

² Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu:

«Ku na yi balu na lugi tɔvni najara wɔni,
yi ba kaagi ba ve kagva wɔni tun,
bantɔ ne zənə lanyiranɪ.

Yisurayeli tiinə bam na beeri siun kuntu tun,

³ amu Baɲa-We mu vuri a titi dɪ ba
je silɔ na yi yigə yigə tun ni.

Yisurayeli tiinə bam,

ku na zigɪ faɲa faɲa ni tun mu a tiini a soe abam.

Amu ta maa soe abam dɪ zum maama.

⁴ Yisurayeli tiinə, á yi a nɔn-sonnu tum mu.

Amu wó pa á joori á fɔgi á zigɪ dɪ dam.

Á wó yɔɔri á fɔgi á zigɪ lanyiranɪ.

Á daa ta wó kwe á sunye sum

á nuɲi pooni á tɔgi dɪ sara bam

á taá sai dɪ wɔpolo.

⁵ Abam daa ta wó jəri á vinyə tweeru
Samari pweeru tum yuu ni.

Balu maama na jəri ba vinyə tweeru tum tun,
bantɔ titi wó di dɪ biə bam.

⁶ Maɲa buntɔ sɪ balu na yəni ba nii Efrayim
pweeru laɲa kam tun zaɲi
yi ba tɔɔli ba ta wɪ:

«Ba-na sɪ dí vu Zeruzalem,

sɪ dí zuli dí Tu Baɲa-We Siyɔn ni.»

⁷ Baɲa-We nan na tagɪ te tun mu tuntu:

«Leeni-na le dɪ wɔpolo Zakəbi dwi dum ɲwaani,
dɪ ba na wu dwi maama tiinə yigə ni tun ɲwaani.

Pa-na sɪ á tiə taa zaɲa,

sɪ á ta wɪ:

«Baɲa-We, nan zaɲi n joɲi n nɔɔna bam n yagi!

Joɲi balu ta na daari Yisurayeli tiinə

bam wɔni tun n yagi.»

⁸ Nii mu! A lagi a ja-ba a nuɲi jazum baɲa
seeni tu kum ni a ba yo,

sɪ a daari a la ba maama a nuɲi lugu baɲa
je silɔ na wu yigə yigə ni tun.

Lilwə, di gwanɩ wú taa wu ba kɔgɔ kum wɔni.
Kapwi di balu na vri pugə sɩ ba lu tun
di wú taa wura.

Cɩga tun, kɔ-fɔrɔ mu lagi ku joori.
9 Ba na maa joorə, baá taa keeri mu di wu-cɔgɔ.

Amu na tu ba yigə ni yi dí joori tun,
Wɛ-loro wú taa wu ba niə ni mu.

Amu wú kalɩ-ba sɩ ba tɔgi na-zurə na
duri ba tulɩ me tun.

Baá taa ve cwəŋə kalu na mai daani tun ni mu
sɩ ba daa yi tu.

Bɛŋwaani, amu mu yi Yisrayelɩ dwi tiinə bam ko.
Efrayim maa yi amu bu-kwian.»

10 Lɔgu baŋa tunti dɩm maama,
cəgi-na Baŋa-Wɛ taani.

Tɔɔlɩ-na Dɩ kwərə kam
sɩ ka yi balu na zɔvri nɩw ni ni tun ni:
«Baŋa-Wɛ ya mu jagɩ Yisrayelɩ dwi
tiinə bam Dɩ yagi.

Dɩ nan wú joori Dɩ la-ba Dɩ kɩ daani.
Dɩ maa wú taa yɩri-ba
ni nayɩv na nii o pe-kɔgɔ baŋa ni te tun.»

11 Bɛŋwaani, Baŋa-Wɛ mu lagi Dɩ joŋi
Zakɔbi dwi tiinə Dɩ yagi.

Dɩ wú vri-ba Dɩ ja o nuŋi
balu na dana ba dwe-ba tun juŋa ni.

12 Ba laan maa wú joori ba ba
ba zigɩ Siyɔn piu kum yuu ni,
yi ba leeni di kwər-dia.

Baá taa di ywəəni mu
Baŋa-Wɛ na pɛ-ba wo-laaru tɩv tun ŋwaani.
Tuntu maa yi mina, di dive-dɔvri, di nugə,
di var-balɛ di var-kamunə maama.
Ba ta wú taa nyɩ di gaari dɩv na na yagi
da yi di zurə tun mu.
Ba vwana daa bá pari maŋa di maŋa.

13 Baŋa-Wɛ na tagɩ kulv tun mu tuntu:
«Kabwəənə sum wú taa sai di wupolo.
Baara bam di nan bá maŋi kwaga ni,
nɔn-dɔnnu, di nankwin di.
Amu wú pa ba kərə kam pipiri ka ji mwaanv.
A ta wú fɔgi-ba di wupolo,
sɩ ku ləri ba wu-cɔgɔ kum yuu ni mu.

14 Amu wú pa kaanɩm tiinə bam ŋwia
su di ywəəni,
sɩ a daari a pa a nɔɔna bam wo-laaru tɩv
maama ba na lagi tun.»

15 Baŋa-Wɛ na tagɩ te tun mu tuntu:
«Sɔɔ mu zaŋi Rama tuwɩ.

Nɔɔna mu wura ba keerə,
yi ba coosə zanzan.
Raseelɩ mu tiini o keeri o biə bam ŋwaani.
O maa ba se sɩ nɔɔn-nɔɔnu ja-o,
ba daa na tərə tun ŋwaani.»

16 Baŋa-Wɛ ta ma ta Dɩ wɩ:

«Daa n yi ta n keerə.
Nan weeri n yi-na bam,
sɩ nmu wú na n tituŋa yam nyɔvri.
Amu wú joŋi n biə bam n dɩna bam juŋa ni
a pa ba joori ba titi tuw ni.

17 Tuna wura ku pai á kwaga kam.
Abam biə bam wú joori ba titi tuw kum ni
sɩ ba taa zɔvri da.»

Baŋa-Wɛ na tagɩ te tun mu kuntu.

18 «Amu ni Efrayim tiinə wu na cɔgi yi ba wɩ:
«Nmu Baŋa-Wɛ waari dɩbam
yi dí se nmu kɩrisum dɩm.
Dí deen nyɩ di na-bia kalu ta na wu tɔŋi tun mu.

Nan pa dɩbam cwəŋə
sɩ dí joori dí ba n te.
Dí maa wú sunɩ dí ba,
bɛŋwaani nmu mu yi dɩbam Tu Baŋa-Wɛ.

19 Dí ya ywəri cwəŋə mu.

Dí nan culi dí lwarum dɩm.
Dí wubuŋa laan na joori tun,
mu dí magɩ dí təkərə wu-cɔgɔ ŋwaani.
Cavura ma di dɩbam, yi dí yuu yáali,
wo-zɔɔna yalv dí na kɩ dí nɔn-dɔnnu
maŋa ni tun ŋwaani.»

20 Efrayim yi amu bu-sono
kulv na je amu bicari ni tun mu.
A yəni a ŋɔɔni bitar-balɔrɔ a pa-o.
Di ku di, a nan ta yɔvri a soe-o mu.
Amu wubuŋa ve o seeni maŋa maama mu,
yi a tiini a jigi o ŋwaŋa.»

Baŋa-Wɛ na tagɩ te tun mu kuntu.

21 «Tiŋi-na mumaŋa cwe sum niə ni,
sɩ ku pa á yi tusi cwəŋə kam ni.
Fɔgi á lwarɩ cwəŋə kalu á deen na tɔgi da
yi á ke tun.

A nɔn-sonnu Yisrayelɩ tiinə bam,
nan joori-na sɩ á zɔ á tunti dɩm wɩni.

22 Á nuŋi amu kwaga ni,
ni bukɔ wɩv na vin o ko tun.
Á wú taá jigi wubuŋa yale taan sɩ á vu
á maŋi yən mu

sɩ á laan kwe cwəŋə á joori amu te?
Baŋa-Wɛ nan lagi Dɩ kɩ wo-duŋv lugu baŋa ni,
nɩneeni kaana na cv baara cam wɩni te tun mu.»

Baŋa-We nɔɔna wɔ na yazurɔ

²³ Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayelɛ tiinɛ We tun na tagi te tun mu tuntu:

«Amu na jaani a nɔɔna bam si ba joori ba taa jigi yu-yoŋo, Zuda tiinɛ bam daa wɔ ta ba tuni dum maama ni ba wi: «Baŋa-We yu-yoŋo taa wu Zeruzalem baŋa ni! We wɔ ki yu-yoŋo Dl di-ŋuna kam di Dl tuti piu kulɔ na yi lanyirani fasi tun baŋa ni!»

²⁴ Nɔɔna bam wɔ taa zuvri daani Zuda laŋa kam di ka tuni dum maama ni, ku ta wɛli di vala, di nayira.

²⁵ Ku na yi balu na bwɛni tun, amu wɔ pa ba yira zuri. Ku ta na yi balu na bɛri tun, aá pa ba di ba su. ²⁶ Kuntu ŋwaani baá ta wi: «Amu na zaŋi dɔɔm wɔni yi a nii a kaagi a maama tun, a dɔɔm dum ki-ni ywɛni.»

²⁷ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: «Nii-na! Maŋa kaagi ka yi si amu pa Yisrayelɛ dwi tiinɛ di Zuda dwi tiinɛ puli. Nabiinɛ di vara wɔ taa daga ba tɔga kam ni.

²⁸ Amu deen mu pe ba wɛnu go ti yagi, si ti maama duli ti yagi kafe yi ti cɔgi. A ta ma ja cam di leero a ba a pa-ba. Di kuntu maama di, a nan ta wɔ joori a jɛri-ba ti-ywɛŋɛ je ni, yi a daari a fɔgi a lo-ba a zɔgi lanyirani. ²⁹ Maŋa kam kuntu na yiɛ, nɔɔna daa bá taa te ba wi:

«Kwɛ mu ki ba wɛnu,
pa ti zum laan gwɛri ba biɛ.»

³⁰ Ku nan na wɔ taa yi te tun, nɔɔnu maama lwarim wɔ taa wu ba tuti yuu ni, pa ba ti ya ŋwaani. Nɔɔnu wulu maama na di kacun-gwe tum,

o yɛlɛ lagɛ ya nywani mu.»

³¹ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Cɔga tun, maŋa lagɛ ka yi si amu joori a goni ni di Yisrayelɛ dwi tiinɛ bam di Zuda dwi tiinɛ bam, si ku taa yi amu ni-duvri. ³² Duntu nan bá taa yi bidwi di ni dilu a deen na goni di ba nabaara bam maŋa kalu a deen na me a juŋa a ja-ba a nuŋi Ezipi ni tun. Beŋwaani, ba deen cɔgi a ni-gonim dum kuntu mu, di amu na maŋi a soe-ba zanzan, ni baaru na jigi o kaani sono te tun.»

Baŋa-We ta ma ta Dl wi:

³³ «Maŋa kam na yiɛ, ni dilu amu na wɔ goni di Yisrayelɛ dwi tiinɛ bam tun mu tuntu:

Amu wɔ kwe a niɛ yam a tiŋi ba wubɔŋa ni mu,
yi a daari a pupuni-ya a yagi ba bicara wuni.

Amu laan maa wɔ taa yi ba We,
si ba di taa yi amu nɔɔna.

³⁴ Ku daa bá taa yi fifun si ba wulowulu bri o donnɛ, naa si o ta di o curru ni: ba lwarɛ-na Baŋa-We. Beŋwaani, nɔɔna maama wɔ taa ye amu, ku na maŋi ku yi nabwɛnɛ di didɛera di. Amu laan maa wɔ kwe ba kɛm-balwaaru tum a ma ce-ba. A daa bá guli ba lwarim dum gulɛ.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

³⁵ Baŋa-We yi dilu na yɛni Dl pa wia nyi pa pooni wurɛ de dum wɔni tun mu.

Dl ma daari Dl pa cana kam di calicwi sum nyi,
si si taa pai pooni titu ni.

We dilu na pa si nanu na bam zaŋi wɛni
yi ba magi ba pɔgili tun.

Dl yiri nan mu yi Paŋwa Tu Baŋa-We.

³⁶ Duntu ma ta Dl wi:

«Amu wɔ se si wɛnu tuntu maama taa tɔŋa de de.

Ti ta na wurɛ, Yisrayelɛ dwi dum wɔ taa
yi tuw kulɔ na zɔga,

pa ku nɔn-biɛ bam taa yi amu nɔɔna.

³⁷ Ni ba na wari weyuu kum si ba maŋi
ku ni ba ti tun,

yi nɔɔna ta yɛri tɔga kuri ni na mai te tun,
kuntu nan mu amu di bá vin Yisrayelɛ
dwi tiinɛ bam

ba tituŋ-balwaaru ŋwaani.»

Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

³⁸ Baŋa-We ta ma ta Dl wi:

«Maŋa lagɛ ka yi ba na wɔ fɔgi ba lo Zeruzalem tuw kum ba pa-ni. Ba nan wɔ zɔgi Hananelɛ di-didɔrɔ kum ni mu, ba lo ba yi Gugoro Ni dum. ³⁹ Tuw kum sisɛm dum wɔ zɔgi dáani mu di yɔɔri di vu di yi Garebi zoŋo kum, si di laan gugwɛli di vu di yi Goatɛ. ⁴⁰ Je sum maama wɔ taa yi lanyirani fasi mu amu Baŋa-We ŋwaani, ku na maŋi ku yi bolo kum ba na ki twa yi ba lwe tintwarim da tun, di pwɛli silu na ve Sidrɔn bugɛ kam seeni tun, si ku taa ve wa-puli seeni ku yi Sisɛŋ-nɔɔnu Ni dum gugoro kum. Ba daa bá go tuw kum kuntu ba di tɔga ni, ba nan bá cɔgi-ku.»

Zeremi na yɛgi tɔga te tun

32 Baŋa-We daa na pe Zeremi ni dilu tun mu tuntu. Ku deen ki ku maŋi di Zuda tuw pe Sedesiastɛ na jigi bina fugɛ o paari dim wɔni tun mu. Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari paari dim bina fugɛ-nana bini dum wɔni mu kuntu.

² Maŋa kam kuntu ni, Babilɔni tuw pe jar-kɛrɛ bam mu tu ba kaagi Zeruzalem tuw kum ba pu, di ba deen jaani We niŋoŋnu Zeremi ba pi Zuda pe sɔŋo kunkɔlɔ kum ni. ³ Zuda tuw pe Sedesiastɛ mu pi-o da, Zeremi deen na ŋɔɔni We yiyiu-ŋwe o bri wɛnu tilu Zeruzalem seeni tun ŋwaani. Sedesiastɛ deen ya bwe Zeremi o wi: «Bɛɛ mu yi n bri ni n joŋi Baŋa-We kwɛrɛ n wi: Dl lagɛ Dl kwe tuw kum Dl ki Babilɔni tuw pe juŋa ni mu si o di-ku?» ⁴ Zeremi ta tagi Baŋa-We kwɛrɛ ni: «Pe Sedesiastɛ bá lu Babilɔni tiinɛ bam juŋa ni. Baá ja-o

ba vu ba pa Babilóni tuv pe mu si ba ñóóni daani. ⁵ Ba laan wó ja Sedesiastu ba vu Babilóni. O nan wó taa wu dáani mu si amu laan ba a waar-o. Abam na kwaani á jañi di Babilóni tuv tiinè bam, á lagi á tu mu. Amu Baña-We na tagi te tun mu kontu.»

⁶ Kontu maama kwaga ni, Baña-We daa ta ma ta di Zeremi Dl wi: ⁷ «Nmu ko curu Salum bu Hananeyeli wó ba n te o ta di nmu ni: «Amu buñi si a kwe a kara kalu na wu Anatóti ni tun mu a yégi a pa-m. Nmu mañi si n yégi-ka, nmu na yi amu yira nóónu tun ñwaani.»»

⁸ Ku na ki da yale tun, amu curu Hananeyeli ma suni o ba a te me ba na pi-ni pe sóño kunkóló kum ni tun, nuneeni Baña-We na wuuri Dl ta Dl bri-ni te tun. Dl ma ta di amu Dl wi: «Amu buñi si a kwe a kara kam na wu Anatóti ni, Benzamen tiinè tuv kum ni tun mu a yégi a pa-m. Nmu mañi si n yégi-ka si ka taa yi nmu nyum. Nan yégi-ka n tan te.»

Ku na ki kontu tun, amu ma lwaru ni ku yi Baña-We kwərə ciga ciga mu a niè. ⁹ A ma yégi a curu kara kam na wu Anatóti ni tun o tee ni, yi a jeeli sèbu-porjo sèbu-dala fugə-yarpe si a pa-o ka ñwaani. ¹⁰ A ta ma pupuni a yiri tiga kam tóno wuni, yi a daari a zi a juja ku baña ni. Nóna badonnè ma nii yi ba se a na ki te tun. Amu ma mañi tiga kam sèbu si ku taa yi ciga. ¹¹ Amu laan ma kwe tóno kuló a na zi yi tiga kam yira sənə wu ti wuni tun, ddaani tóno kudonj na lwani-ku yi ku ta puri tun ¹² a pa Neriya bu Baruki. O deen yi Maseya naa mu. A na pe-o twannu tile tum kontu tun, mu a curu Hananeyeli nea, ku ta wəli di nóna balu na maani a kəm dum yi ba pupuni ba yira tóno kum wuni tun, di Zuda tiinè balu maama na wu pe sóño kunkóló kum ni tun. ¹³ Bantu maama na zigi da yi ba cəgi tun mu a pe Baruki ni yi a wi: ¹⁴ «Pañwa Tu Baña-We dum na yi Yisrayeli tiinè We tun na tagi kuló tun mu tuntu: «Kwe twannu tuntu dí na pupuni tiga kam yəlo ñwaani tun, si n laan ki-ti kambie wuni si ti mañi da bina zanzan. Ki kontu di tóno kuló ba na zi ba jian ku baña ni tun, di ku donj kum ta na puri tun.» ¹⁵ Benjwaani, Pañwa Tu Baña-We dum na yi Yisrayeli tiinè We tun na tagi kuló tun mu tuntu: «Maña wó ba si nóna daa joori ba yégi sam, di kari, di vinyə kari tuv kontu wuni.»»

Zeremi we-loro

¹⁶ A na kwe twannu tum a pa Neriya bu Baruki a ti tun, mu a loori Baña-We a wi:

¹⁷ «Yuutu Baña-We, nmu de n dam-fəro kum baña ni n tuñi wo-kamunnu mu n ki weyuu kum, di tiga baña maama. Kulokuló nan tərə ku na tiini ku camma ku dwe nmu kəm. ¹⁸ Nmu yóori n jigi sono mu n pai nóna murru zanzan. N nan ta pai biə yaari ba kwə lwarum ñwaani. N yi We-kamunu mu yi n dam di gaali. N yiri dum mu yi Pañwa Tu Baña-We. ¹⁹ N yəni n tógi yəno dwi maama baña ni mu n ki tituj-kamunnu.

Nmu ye nabiinè maama kikiə na yi te tun. N ma n ñwi-ba si ku mañi di cwe silu ba na tógi tun di kikiə yalu ba na tuñi tun. ²⁰ Nmu deen ki tituj-kamunnu di wo-kunkagila Ezipi wuni. Titujə yantu donj mu n ta jigi n ki di zum maama Yisrayeli tiinè di dwi-ge tiinè maama tee ni. Kontu ñwaani n yiri zañi je maama ni di zum. ²¹ Nmu tógi n dam baña ni n tuñi wo-kamunnu ddaani wo-kunkagila si n ma n fugi Ezipi tiinè bam yi n daari n vri n nóna Yisrayeli tiinè bam ba juja ni n yagi. ²² N ma n kwe tiga kantu n deen na goni ni ka ñwaani di ba nabaara bam tun n pa-ba. Ka maa yi tiga kalu na ywəmmə di varum di kóno tun. ²³ Ba di na tu ba jonji-ka tun, ba wu se nmu niə yam. Ba bri ba wu tógi cwe silu n na bri-ba tun. Ku na yi wəənu tilu n na pe-ba ni si ba taa ki tun, ba wu ki ti kulokuló. Kontu ñwaani nan mu te n pe leeru tuntu maama ba ba baña ni.

²⁴ Nii-na! Babilóni tiinè bam lógi taala kamunə ba yəri dí tuv kum kabri sum yira ni mu si ba tógi-ya ba zu tuv kum ba di dɪbam. Jara-kəm, di kana, di yawi-cəeru wó cəgi dɪbam. Dí tuv kum laan wu Babilóni jar-kərə bam juja ni mu si ba wanti dɪbam. Nmu Baña-We na tagi ni kuló wó yi dɪbam tun laan mu tu dí baña ni, yi nmu titi ne-ku. ²⁵ Yuutu Baña-We, nmu ye ni ku bá daani si Babilóni tiinè bam di dam dí tuv kum baña ni. N nan ta pe amu ni si a kwe sèbu-porjo a ma yégi kara kam, si nóna di maani a kəm dum kontu yi ba zi ba jian ku ñwaani.»

²⁶ Baña-We daa na pe Zeremi ni dilu tun mu tuntu:

²⁷ «Amu mu yi Baña-We dum. A nan yi nabiinè bam maama We mu. Woño wura ku na tiini ku camma ku dwe amu kəm na? ²⁸ Amu Baña-We nan na tagi te tun mu tuntu: A lagi a kwe tuv kontu mu a ki Pe Nebukadnetsari di o jar-kərə bam juja ni si ba di-ku. ²⁹ Jar-kərə balu na tu si ba zañi najara di tuv kum tun wó zu tuv kum wuni yi ba daari ba zwe-ku. Ba maa wó pa mim di sam dilu nóna na diini di nayuni baña ni yi ba zwe wəənu ba ma ki kaanum ba pa Baali jwəm dum ba daari ba kwe sana peera ba pa wa yadonnè tun. Ba titujə yam kontu pe a bani zañi ba baña ni mu.

³⁰ Zuda dwi tiinè di Yisrayeli dwi tiinè bam yóori ba tuñi lwarum kikiə amu yigə ni mu ku zigi ba nón-donni maña ni si ku yi zum maama. Ba jian na ki wəənu tilu tun yəni ti zañi amu bani mu. Amu Baña-We na tagi te tun mu kontu. ³¹ Ba na mañi ba cwi tuv kum kuri tun mu ku nón-biə bam puli si ba taa ki kuló na wó zañi a bani tun. Ku laan nan yi si a cəgi-ku, pa ku je a yigə ni. ³² Yisrayeli tiinè bam di Zuda tiinè bam pai a bani mu yóori di zaña di ba lwarum kikiə yam. Ku maa yi ba pwa, di ba nakwa, di ba kaanum tiinè, di ba nijonjə bam, di balu maama na zuvri Zeruzalem tuv kum di Zuda laña kam maama ni tun mu zañi a bani. ³³ Ba me ba kwaga ba ya amu, yi ba yigə tərə a wuni. Amu yóori a bri-ba maña maama mu. Ba nan wu cəgi

a taani dum. Ba maa wu se si a zaasi-ba. ³⁴ Ba kwe wo-zɔna yalv ba na zuli tun ba zigi digə kalv na wura a yiri zulə ɲwaani tun wɔni, yi ba da ku ɲwaani ba cɔgi-ka. ³⁵ Ba ta ma lɔ bimbina Ben-Hinom bolo kum ni, yi ba zuli Baali jwəm dɔm ya baɲa ni. Ba maa yəni ba kwe ba biə ba zwe mim wɔni ba ki kaanum ba pa Molɔki jwəm dɔm. Amv nan wu fɔgi a pa-ba ni si ba ki kuntu. Kəm-lɔɲɔ kum kuntu doɲ maɲi ku wu tu a wubuɲa ni. Ba nan jigi kuntu mu ba ki, pa Zuda tiinə bam maama tiini ba tusi.

³⁶ Abam yəni á te tw kuntu taani á wi: «Jara-kəm, di kana, di yawi-cɛɛrv mu lagi ti cɔgi tw kum pa ku taa wu Babilɔni tw pɛ juɲa ni si o wani-ku.» Amv Yisrayel tiinə Baɲa-Wɛ dɔm nan na tagi te tun mu tuntu: ³⁷ Ku na yi je silv maama a na wú zəli a nɔɔna bam a yagi da a ban-zɔɲɔ kum ɲwaani tun, a daa ta wú la-ba a zigi da a ja a joori ba tw kum, si ba taa zɔvri yo di yazurə. ³⁸ Ba maa wú taa yi a nɔɔna, si amv di taa yi ba Tu Wɛ dɔm. ³⁹ A maa wú pa ba taa jigi wubuɲ-didwi ba ɲwia wɔni, pa ba taa kwari amv maɲa maama. Baá ki kuntu si ku taa lana ku pai ba titi di ba kwaga kam. ⁴⁰ A ta wú ki ni-gonim dilv na wú taa wura maɲa maama tun di ba. Amv wú goni ni si a taa ki-ba lanyirani maɲa maama. A maa wú pa ba taa kwari amv di ba wu maama, si ba daa yi nuɲi a kwaga ni. ⁴¹ Kuv ki amv ywəni si a taa ki-ba lanyirani. A maa wú fɔgi a jəri-ba tɪga kantv ni di a wu maama.

⁴² Amv Baɲa-Wɛ na tagi kulv tun mu tuntu: Amv suni a ja leerv tuntu maama a ba a di nɔɔna bam wɔni. Di kuntu maama a nan wú pa-ba yu-yoɲo ni a na goni ni ni aá pa-ba te tun. ⁴³ Abam yəni á ta je sintv taani mu á wi: «Babilɔni jar-kərə bam tu si ba cɔgi tɪga kam. Ka lagi ka ji di-dwənu yirani, mɛ nabiinə di vara na tərə ka wɔni tun.» Di ku di, nɔɔna daa wú yəgi tɪga yo seeni. ⁴⁴ Cɪga tun, nɔɔna wú kwe səbu-poɲo ba ma yəgi tɪga je sintv wɔni. Ba ta wú pupɔni tɪga kam twannv, yi ba daari ba zi ba jian ti baɲa ni. Nɔɔna badaara wú maani ba kəm dɔm yi ba di zi ba jian ku ɲwaani. Ku nan wú ki kuntu mu Benzamen tiinə tw kum ni, di Zeruzalem nawuurə yam ni, di Zuda tunti dɔm ni, ku ta wəli di pweeru laɲa kam seeni, di wa-zɔvri seeni bwəlu tum ni, di jagwiə kagva kam seeni maama. Beɲwaani, amv wú joori a pa a nɔɔna bam joori ba taa jigi yu-yoɲo. Amv Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.»

We wú pa Dl nɔɔna joori ba na yazurə

33 Ba deen ta na pi Zeremi ba yagi pɛ sɔɲo konkɔlɔ kum ni tun, mu Baɲa-Wɛ daa pɛ-o Dl kwərə Dl ki kuni bile yi Dl wi: ² Baɲa-Wɛ yi dilv na naani tɪga baɲa maama tun. Dl ma fɔgi Dl mɔ-ka Dl daari Dl cwi-ka o zigi cɛpi. Duntu yiri mu yi Baɲa-Wɛ. Dl nan tagi tuntu mu Dl wi:

³ «Bəɲi-na amv yiri, si aá ləri abam. A ta wú bri abam wo-kamunnu tilv ya na səgi yi á yəri ti ni ni tun.»

⁴ Yisrayel tiinə Baɲa-Wɛ dɔm daa tagi Zeruzalem tw kum sam di Zuda pɛ sə-fwaarv tum taani mu yi Dl wi:

«Ba yigi sam dɔm ba di tɪga ni, si ba ma ba kwe tw kum kəbrə kam, si ba wani ba ci Babilɔni jar-kərə bam si ba yi zɔ tw kum wɔni. ⁵ Á nan na ki najara di ba, á tw kum wú su di twa yi á ki-ba di-dwənu tum wɔni. Beɲwaani, amv jaani wubuɲa si á yɔvri a cɔgi-ba mu, a bani na zaɲi di ba tun ɲwaani. Amv yigə daa bá taa wu tw kum nɔn-biə bam wɔni, ba lwarum kikiə yam ɲwaani.

⁶ Nii-na! De nan ta wura si amv joori a fɔgi a kwe tw kum. Amv wú sooni a nɔɔna bam pa ba taa zɔvri di yazurə zurim wɔni. ⁷ Amv wú pa Zuda tiinə bam di Yisrayel tiinə bam joori ba taa jigi yu-yoɲo, yi a pa ba fɔgi ba zigi di dam ni ba deen na yi te tun. ⁸ Lwarum dilv maama ba na ki ba cɔgi a yigə tun, a lagi a saari-di a yagi mu. Ba na nuɲi amv kwaga ni tun, a nan ta wú kwe ba tusim dɔm kuntu a ma a cɛ-ba. ⁹ Maɲa kam kuntu ni, Zeruzalem tw kum wú pa a na yiri lɔgv baɲa tunti maama wɔni. Amv wú na wupolo, di zulə, di paari-zulə mu tw kum kuntu ɲwaani. Dwi tiinə maama wú lwarv wo-laarv tilv a na wú kwe a pa a nɔɔna bam tun ni ni. Bantu na ne a na fɔgi tw kum di yazurə te tun, kuv sv-ba yi ba yira di taa sat.»

¹⁰ Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu:

«Abam kaagi á te ni: «Tw kuntu yɔvri ku ji di-dwənu yirani mu pa nabiinə di vara maama je ka wɔni.» Cɪga tun, Zeruzalem tw cwe sum ni di Zuda tunti dɔm maama wɔni, nabiinə di vara suni ba tərə. Ku nan na wú taa yi te tun, je sum kuntu ni mu abam daa lagi á ni ¹¹ wupolo di mwaanv sɔɔ na zaɲi. Kadri ywəni di daa wú taa wura. Ba maa wú ja le-kəm pɛera ba ba Baɲa-Wɛ digə kam wɔni, yi ba leeni ni:

«Pa-na si dí ki Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ le,
si Baɲa-Wɛ lamma!

Dl sono kum di maa wura maɲa maama.»

Beɲwaani, amv wú joori a pa tɪga kantv na yu-yoɲo, ni ka deen na jigi te tun.»

Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

¹² Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu:

«Tɪga kam laan suni ka daari di-dwənu yirani mu ka tigə, pa nabiinə di vara daa təri ka wɔni. Ka nan wú joori ka kwini di ga-leerv si nayira ja ba vara ba vu da ba kɔni. ¹³ Ku na yi pweeru laɲa kam ni, di wa-zɔvri seeni bwəlu tum ni, di jagwiə seeni kagva kam ni, di Benzamen laɲa kam ni, didaani Zeruzalem nawuurə yam di Zuda laɲa kam maama ni, je sum kuntu tunti maama wɔni mu vara bam wú puli lanyirani yi nayira bam jeeli ba ni.»

Baɲa-Wɛ na tagi kulv tun mu kuntu.

¹⁴ Baɲa-Wɛ daa ta ma ta Dl wi:

«Maŋa laɣi ka yi si amu ki a su ni dilu a deen na goni di Yisrayeli dwi tiinɛ dɔdaani Zuda dwi tiinɛ bam ni aá zani-ba tun.

¹⁵Maŋa kam kuntu nan na yiɔ,
amu wó pa Davidi dwi dum puli naga dɔdua
yi ku tu wó taa yi nɔn-ɲum mu.

O ta wó taa tɔɣi cɔga di o na ki te di nɔɔna tun mu
tɔga kam maama baŋa ni.

¹⁶O paari dim maŋa ni, Zuda tiinɛ wó na vrɔm,
yi Zeruzalem tiinɛ di taa zɔvri di yazurɛ.

Nɔɔna maa wó taa bæi tu kum yiri ni:

«Baŋa-We mu buri dibam bura di cɔga.»

¹⁷Amu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tuntu: Davidi
dwi dum daa bá ga nɔɔnu si ku tu yɛni o jɛni o di
Yisrayeli tu paari. ¹⁸Kaanum tiinɛ bam na nuŋi Levi
dwi dum ni tun di wó taa wurɔ maŋa maama mu, si
ba taa ki zwɛem pɛera, di wɔdiu pɛera, di kaanum dwi
dwi ba pa-ni.»

¹⁹Baŋa-We daa ta ma pa Zeremi ni yi Dɔl wi:

²⁰«Amu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu: Amu goni
ni di wia kam di titu dum, si tuntu taa tui de maama
ti maŋa ni. Abam wó want á cɔɣi ni-gonim dum kuntu
na? ²¹Á ya na want á cɔɣi-di, á yaá want ni-gonim
dilu a na ki di a tuntuɲu Davidi tun dɔdaani dilu a
na ki di Levi tiinɛ bam tun á cɔɣi. Ku nan na yi te
tun, maŋa maama nɔɔnu wó taa wurɔ o na wó nuŋi
Pɛ Davidi dwi dum wɔni si o di paari. Levi tiinɛ di wó
taa wurɔ si ba taa yi kaanum tiinɛ ba pa-ni. ²²Ku na yi
a tuntuɲu Davidi dwi dum, di Levi dwi dum na kaani
ba pa-ni tun, a laɣi a pa ba puli mu ni weyuu calɔwi
sum na daga te tun. Ba ni bá want di ga di ti, ni nɔnu
ni kasulɔ biɛ na yi te tun.»

²³Baŋa-We daa ma pa Zeremi ni yi Dɔl wi:

²⁴«N wu ne na? Nɔɔna badonnɛ jɔɣi a nɔɔna bam ba
twi yi ba wi: «Baŋa-We laan vri Dɔl kwaga Dɔl ya dwiɛ
yale yam Dɔl ya na kuri tun.» Ba yɛni ba ta kuntu doŋ,
yi ba buŋi ni a nɔɔna bam daa ba jɔɣi kuri mu. ²⁵Amu
Baŋa-We nan na tagi te tun mu tuntu: Ni-gonim dilu
a na ki di wia kam, di titu dum tun yɔɔri di zɔɣi mu
lanyirani. A ta ma pa weyuu di tɔga baŋa taa tɔɣi cwe
silu na yɔɔri si maŋi di ti tun. ²⁶Ku ta yi bidwi mu,
amu bá vin Zakɔbi dwi dum maŋa di maŋa. A bá swe
si a kuri nɔɔnu a tuntuɲu Davidi dwi tiinɛ bam wɔni,
si ku tu di paari a nɔɔna bam baŋa ni. Abraham, di
Yizaki, di Zakɔbi dwi tiinɛ bam mu kuntu. Aá joori a
pa a nɔɔna bam taa jɔɣi yu-yoŋo. A maa wó duri ba
yibwɛnɛ.»

We na wó waari nɔɔna badonnɛ te tun

34:1–35:19

Ba na pɛ Sedestasi kwɛrɛ kalu tun

34 Babilɔni tu pɛ Nebukadnetsari di o jar-kɛrɛ
bam maama deen tu si ba zaŋi najara di
Zeruzalem tu kum, dɔdaani ku nawuurɛ yam mu. O
jar-kɛrɛ bam kuntu deen nuŋi lɔɣu baŋa tuntu dilu
maama o na di paari di baŋa ni tun wɔni mu. Maŋa
kam kuntu ni Baŋa-We ma kwe kwɛrɛ kantɔ Dɔl pa
Zeremi yi Dɔl wi:

²Yisrayeli tiinɛ Baŋa-We dum na tagi te tun mu tuntu:
«Ve Zuda tu pɛ Sedestasi te, si n ta did-o n wi:
«Baŋa-We mu tagi tuntu yi Dɔl wi: Amu yɔɔri a ti a yigɛ
mu si a kwe tu kuntu a ki Babilɔni tu pɛ wum juŋa ni
si o zwe-ku dɔdaani mim. ³Nmu nan bá lu o juŋa ni.
O nɔɔna wó zi-m ba daari ba ja ba vu o te. Kuntu tun,
nmu wó zɔɣi Babilɔni tu pɛ wum yigɛ ni si á ɲɔɔni
daani. Nmu laan ma n maŋi si n vu Babilɔni.

⁴Di ku di, Zuda tu pɛ Sedestasi, nan cɛɣi ni dilu
Baŋa-We na tiŋi nmu ɲwaanɛ tun. Baŋa-We tagi n taani
Dɔl wi: N bá ti najara wɔni. ⁵N laɣi n ti n titi tɔvni
mu. Ku na yi n kwɛ balu na loori nmu yigɛ ba di paari
tun, nɔɔna deen di bantu lwi sum yi ba zwe wɛɛnu tilu
lwɛm na ywɛmmɛ tun si ba zuli-ba. Kuntu mu ba ta
wó di nmu di luɛ. Ba maa wó taa keerɛ yi ba wi: «Dí
pɛ yoo! Dí tu wum tɔga!» Amu Baŋa-We na goni ni si
kulɔ ki tun mu kuntu.»

⁶We niɲoŋnu Zeremi deen ma vu Zuda tu pɛ
Sedestasi te Zeruzalem wɔni, yi o ta wɛɛnu tuntu
maama o bri-o. ⁷Kuntu maama di Babilɔni tu pɛ wum
jar-kɛrɛ yɔɔri ba jɔɣi Zeruzalem tu kum mu ba zaŋi
najara ku baŋa ni. Ba deen ta wurɔ ba ki najara di
Lakisi tu kum, di Azeka tu kum di mu. Zuda provensi
tunti dilu na lɔɣi di pi tun wɔni, tunti dile dum kuntu
yirani mu ta zɔga.

Ba na yiri ba ni gambe ɲwaanɛ te tun

⁸Baŋa-We daa ta ma pa Zeremi kwɛrɛ si o ta. Pɛ
Sedestasi deen ya goni ni mu di Zeruzalem tiinɛ bam
maama si ba yaɣi ba gambe sum si si viiri zaani. ⁹Ni
dum bri ni wulu maama na jɔɣi gambe na yi Ebru tiinɛ
tun, si ku tu yaɣi-ba si ba viiri zaani, ba na yi baara,

33:24 *dwiɛ yale yam* kuri mu yi Yisrayeli dwi tiinɛ bam dɔdaani Zuda dwi tiinɛ bam.

33:15-16 Zeremi 23:5-6 33:17 2 Sam 7:16 34:3 2 Kɔbarti tɔnɔ 36:20-21

naa kaana dɪ. Ku wu maŋɪ sɪ nɔɔn-nɔɔnu taa jɪgɪ o donj Zuda dwi tu sɪ o taa yɪ o gamba. ¹⁰Tu kum nakwa bam dɪ nɔɔna bam maama ma sɛ pɛ wum ni. Ba ma yagɪ ba gambe sum pa ba viiri zaani, baara dɪ kaana maama. ¹¹Dɪ ku dɪ, ku na kɪ fun tun, mu ba lani ba wubɔŋa. Ba ma joori ba joŋi ba gambe sum ba na yagɪ sɪ sɪ viiri zaani tun, pa sɪ joori sɪ ji ba gambe sɪ tɔŋɪ sɪ pa-ba.

¹²Maŋa kam kuntu ni Baŋa-We ma da ku ŋwaani Dɪ kwe kwɛrɛ kantɔ Dɪ pa Zeremi yɪ Dɪ wɪ: ¹³Yisrayeli tiinɛ Baŋa-We dum na tagɪ te tun mu tuntu:

«Amu deen na jaani á nabaara bam a nuŋi Ezipi ni pa a joŋi-ba ba gabɛem wɔni a yagɪ tun, mu a kɪ ni-gonim dɪ ba. A ma ta dɪ ba a wɪ: ¹⁴«Ebru tu na kwe o tuti o yɛgi o pa wulɔ sɪ o taa yɪ o gamba, yɪ o na tɔŋɪ bina yardɔ o pa ku tu, sɪ ku tu yag-o bina yarpe bini dum wɔni.» Dɪ ku dɪ, abam nabaara bam wu sɛ amu ni dum kuntu. Ba ma vin sɪ ba cɛgi a taani. ¹⁵Abam tuti nan lani á wubɔŋa yɪ á kɪ á poli amu wu lanyirani. Á didva didva ma sɛ sɪ o pa o donnɛ Ebru tiinɛ viiri zaani. Á bri á zu amu tuti digɛ kalɔ na wura a yiri zulɛ ŋwaani tun wɔni mu á goni ni sɪ á kɪ kuntu. ¹⁶Lele kuntu abam laan yiri á ni dum kuntu, pa á jɪgɪ amu yiri dum á yáala! Abam maama joori á kwe á gambe silɔ á ya na yagɪ sɪ ba taa te ba tuti tun mu. Á ma fin-ba sɪ ba joori ba taa tɔŋɪ ba pai abam, baara dɪ kaana dɪ.»

¹⁷Kuntu ŋwaani Baŋa-We daa na tagɪ te tun mu tuntu: «Abam wu sɛ amu ni sɪ á yagɪ á donnɛ Yisrayeli tiinɛ na yɪ á gambe sum tun sɪ ba viiri zaani. Kuntu ŋwaani amu dɪ lagɪ a yagɪ abam sɪ á vu á ti najara wɔni, sɪ yawuru dɪ kana dɪ ja á badonnɛ ti gu. Abam maa wó ji wo-zɔɔna lɔgu baŋa tunti maama yiɛ ni. ¹⁸Ku na yɪ nɔɔna balɔ na cɔgi ni-gonim dɪlɔ a deen na kɪ dɪ a nɔɔna bam tun, amu dɪ lagɪ a cɔgi-ba mu. Ba wu kɪ ba tɔgi ni dɪlɔ ba na goni amu yigɛ ni tun. Ba gu na-bia mu ba goni-ka kuni bile yɪ, ba daari ba da ka pɔɔrim sɪle sum titari laŋa ni ba ke ni-gonim dum ŋwaani. Amu dɪ wó kɪ-ba ni ba na kɪ te dɪ na-bia kam tun. ¹⁹A lagɪ a kwe Zuda dɪ Zeruzalem tu nakwa bam, dɪ pɛ sɔŋɔ didɛera bam, dɪ kaanum tiinɛ bam, dɪ tu kum nɔɔna balɔ maama na de na-bia kam titari laŋa ni tun, ²⁰a kɪ ba duna juŋa ni sɪ ba gu-ba. Zunɛ dɪ ga-vara mu wó ba ba di ba yura yam.

²¹Ku ta na yɪ Zuda tu pɛ Sedesiastɔ dɪ o didɛera bam, amu wó suni a kɪ-ba ba duna juŋa ni. Babilɔni tu pɛ jar-kɛrɛ bam mu kuntu. Bantu pipiri ba viiri lele yɪ ba daa bá jeeri abam dɪ najara. ²²Amu nan lagɪ a pa-ba ni mu sɪ ba joori ba ba yo. A maa wó pa ba daa zaŋɪ najara dɪ tu kuntu. Ba lagɪ ba di-ku mu sɪ ba daari ba zwe-ku kulɛ! Amu ta wó pa Zuda tunti dum taa yɪ di-dwɛɛnu yirani, sɪ nɔɔn-nɔɔnu yɪ wani dɪ wɔni o zu.»

Baŋa-We na tagɪ te te tun mu kuntu.

Rekabi dwi tiinɛ bam taani

35 Zuziastɔ bu Yeoyakim deen na di Zuda paari maŋa kalɔ ni tun mu Baŋa-We daa pɛ Zeremi ni yɪ Dɪ wɪ: ²«Zaŋɪ n vu mɛ Rekabi sɔŋɔ tiinɛ bam na zuvri tun, sɪ n bɛŋi-ba sɪ á da daani á vu Baŋa-We digɛ kam. Ja-ba n zu ku di sum didva wɔni, sɪ n laan pa-ba sana sɪ ba nyɔ.»

³Amu ma suni a vu Zeremi bu Yazania te. Wɔntu ta yɪ Habazinia naa mu. A ma bɛŋi Yazania dɪ o curru tum, dɪ o biɛ bam maama. Rekabi sɔŋɔ tiinɛ bam maama mu kuntu. ⁴A ma ja-ba a zu Baŋa-We digɛ kam wɔni. Dɪ deen zu digɛ kalɔ ba na pɛ We tuntuŋnu Hanan tɔgina bam tun mu. Hanan deen yɪ Yigadalia bu mu. Bantu digɛ kam deen saŋɪ didɛera bam digɛ kam mu, yɪ ka wu Salum bu Maaseya digɛ kam yuu ni. Maaseya deen yɪ We-digɛ kam ni-yirina bam didva mu. ⁵A laan ma kwe kɔɔra dɪ ba wɔni sana a zigɪ Rekabi sɔŋɔ tiinɛ bam yigɛ ni. Zwi silɔ ba na wó nyɔ sɪ wɔni tun dɪ maa wura. A ma ta dɪ ba a wɪ: «Nyɔ-na á na lagɪ te tun.»

⁶Ba ma leri-ni ba wɪ: «Dɪbam culi sana. Dɪ nabaaru Rekabi bu Yonadabi maŋɪ o pa dɪbam ni yɪ o wɪ: «Abam dɪ á biɛ dai sɪ á nyɔ sana. ⁷Abam ta ba maŋɪ sɪ á lɔ sam, naa sɪ á du wo-dwɛ tɪga ni, naa sɪ á jɛri vinyɛ tweeru. Yɪ kɪ-na wɛɛnu tuntu kulukulu. Taá zuvri-na vwɛ wɔni. Kuntu mu wó pa á taá kaagi á beeri tɪga kam ni yɪ á daani taan.» ⁸Tɔ. Dɪbam dɪ nan yɔɔri dɪ tɔgi dɪ nabaaru wum ni dum mu. Dɪbam tuti ba nyɔ sana. Dɪ kaana, dɪ dɪ biɛ dɪ nan ba nyɔ sana. ⁹Dɪ nan ba lɔ sam sɪ dɪ zu dɪ wɔni. Dɪ nan wu jɛri vinyɛ tweeru, naa dɪ beeri kartɔ dɪ kadwi sɪ dɪ du wo-dwɛ da. ¹⁰Dɪ maa yɔɔri dɪ zuvri vwɛ wɔni mu. Kuntu tun, dɪ sɛ dɪ nabaaru Yonadabi ni dum maama. ¹¹Babilɔni tu pɛ Nebukadnetsari nan na tu laŋa kantɔ maama ni sɪ o zaŋɪ najara tun, mu dɪ kɪ ni daani yɪ dɪ wɪ: «Pa-na dɪ zaŋɪ dɪ vu dɪ taa zuvri Zeruzalem tu kum wɔni sɪ dɪ wani dɪ lu Babilɔni jar-kɛrɛ bam dɪ Aram jar-kɛrɛ bam juŋa ni.» Kuntu mu te dɪbam laan tu dɪ zuvri Zeruzalem ni.»

¹²Baŋa-We laan ma pa Zeremi ni yɪ Dɪ wɪ: ¹³Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yɪ Yisrayeli tiinɛ We tun na tagɪ kulɔ tun mu tuntu: «Zaŋɪ n vu Zeruzalem tiinɛ bam dɪ Zuda tiinɛ bam maama te n ta dɪ ba ni: «Zaastɔ-na sɪ á lwartɔ á na maŋɪ sɪ á kɪ te cɪga cɪga. Yɔɔri á sɛ-na a kwɛɛ yam. Amu Baŋa-We ni dum mu kuntu. ¹⁴Nii-na! Rekabi bu Yonadabi deen pɛ o kwaga kam ni ni ba yɪ nyɔ sana. Ba ma yɔɔri ba sɛ o ni dum mu, pa dɪ zum maama ba ba nyɔ sana. Amu nan yɔɔri a pai abam ni-kaana mu kuni zanzan. Dɪ ku dɪ, á ta ba sɛ a ni dum.

¹⁵Maŋa maama wɔni, amu yɛni a tɔŋɪ a nijɔŋnɛ bam maama mu á tee ni. Ba ma kaani abam ba wɪ: «Abam maama maŋɪ sɪ á yagɪ cwɛ-balwaaru tɪlɔ á na tɔgi tun,

si á daari á lǎni á wubuŋa dɪ á lwarɪm kikiǎ yam. Daa yɪ taá zuli-na wa-yɔɔru. Á na sunɪ á kɪ kuntu, á wó na cwǎŋǎ si á taa zuvri tɪga kantv a na pɛ abam dɪ á nabaara bam tun wunɪ.» Dɪ kuntu maama nan, abam wu sɛ si á cǎgi amv taanɪ dɪm. ¹⁶Rekabi dwi tiinǎ bam yɔɔri ba sɛ ba nabaaru wum ni mv cɪga cɪga. Kv nan na yɪ abam, á ba sɛ amv ni!»

¹⁷Kuntu ŋwaanɪ, Paŋwa Tu Baŋa-We dɪm na yɪ Yisrayelɪ tiinǎ We tun na tagɪ kulv tun mv tuntu: «Nii-na! Amv laan lagɪ a pa lǎerv yɔɔri kv ba Zeruzalem tiinǎ bam dɪ Zuda tiinǎ bam maama baŋa ni, ni a na wuuri a ta ni aá kɪ te tun. Bɛŋwaanɪ, amv yɔɔri a ŋɔɔni dɪ ba mv, yɪ ba ba cǎgǎ. A ta ma kwaanɪ a bǎ-ba, yɪ ba vɪn si ba lǎri-nɪ.»

¹⁸Zeremi daa ma joori o ta dɪ Rekabi sɔŋɔ tiinǎ bam o wɪ: «Paŋwa Tu Baŋa-We dɪm na yɪ Yisrayelɪ tiinǎ We tun na tagɪ te tun mv tuntu: «Abam yɔɔri á sɛ á nabaaru Yonadabɪ ni dɪm cwǎŋǎ maama wunɪ, yɪ á kɪ o na bri abam si á taá kɪ te tun maama. ¹⁹Kuntu ŋwaanɪ, amv Paŋwa Tu Baŋa-We dɪm na yɪ Yisrayelɪ tiinǎ We tun dɪ goni ni nɪ: maŋa maama wunɪ Rekabi dwi dɪm bá ga nɔɔnv si kv tu taa tɔŋɪ o pa-nɪ.»

Zeremi na yaari te tun

36:1–45:5

Yeoyakim zwe Zeremi tǎnɔ kum

36 Bɪnɪ dilv Zuvziast bu Yeoyakim na dɪ Zuda paari o kɪ bɪna yana tun ni mv Baŋa-We pɛ Zeremi ni Dɪ wɪ: ²«Beerɪ tǎnɔ si n pupunɪ wǎenu tɪlv a na maŋɪ a ta dɪ nmv si kv vu Yisrayelɪ tiinǎ bam, dɪ Zuda tiinǎ bam, dɪdaanɪ dwi-ge tiinǎ bam maama seeni tun n tiŋɪ kv wunɪ. Nan pupunɪ wǎenu tɪlv a na tagɪ a bri-m kv zɪgɪ Zuvziast paari dim maŋa ni si kv yɪ lele tun n tiŋɪ. ³Dɛdɔŋ Zuda tiinǎ bam na lwarɪ lǎerv tɪlv maama a na buŋɪ si a pa tɪ yi-ba tɪn, baá lǎni ba wubuŋa dɪ ba lwarɪm kikiǎ yam. Amv dɪ maa wó da kv ŋwaanɪ a yagɪ ba lwarɪm dɪm dɪ ba tusim dɪm a cɛ-ba.»

⁴Zeremi ma tɔŋɪ o bǎŋɪ Neriya bu Baruki. O na tu tun, Zeremi ma lwǎni kulv maama Baŋa-We ya na pɛ-o si o ta tun, yɪ Baruki dɪ pupunɪ-tɪ o kɪ tǎnɔ wunɪ. ⁵Zeremi ta ma ta dɪ Baruki o wɪ: «Ba cɪgɪ amv cwǎŋǎ mv si a daa yɪ zv Baŋa-We digǎ kam ni. ⁶Kuntu tun, nɔɔna bam ni-vɔri dɛ daa na yiǎ, si n zanɪ n vu We-digǎ kam. N laan ma n wó purɪ tǎnɔ kuntu n karɪm Baŋa-We taanɪ dilv Dɪ na pɛ-nɪ, yɪ a lwǎni a pa-m yɪ n dɪ pupunɪ n tiŋɪ tun n bri nɔɔna bam. Karɪm-kv si Zuda tiinǎ bam na nuŋɪ ba tɪnɪ dɪm wunɪ ba ba ba jeeri da tun maama cǎgi. ⁷Dɛdɔŋ ba laan wó tu ba tɪtɪ ba loori zǎnǎ Baŋa-We tee ni, yɪ ba maama pipiri ba yagɪ cwǎ-balwaarv tɪlv ba na tɔgɪ tun. Bɛŋwaanɪ,

Baŋa-We yɔɔri Dɪ ta ni Dɪ lagɪ Dɪ waari nɔɔna bantu Dɪ ban-lvm dɪm na gaalɪ tun ŋwaanɪ mv.»

⁸Neriya bu Baruki ma sunɪ o vu We-digǎ kam o karɪm Baŋa-We taanɪ dɪm na pupunɪ tǎnɔ kum wunɪ tun o bri nɔɔna bam, ni We niŋɔŋnu Zeremi na bri-o si o kɪ te tun. ⁹Kv nan yɪ Zuda tw pɛ Zuvziast bu Yeoyakim paari dim bɪna yanv bɪnɪ dɪm canɪ nuŋv cana kam ni mv, ba tiŋɪ dɛ si dɪ taa yɪ dɛ dilv nɔɔna bam na wó jeeri ba vɔ ni Baŋa-We ŋwaanɪ tun. Nɔɔna balv maama na zuvri Zeruzalem ni tun, dɪ balv na nuŋɪ Zuda tɪnɪ dɪm maama wunɪ tun ma gilimi daanɪ yɪ ba vɔ ni. ¹⁰Baruki dɛen na zv We-digǎ kam tun, o ma vu o zɪgɪ pɛ sɔŋɔ tǎn-pupunɪv Safan bu Gemaria digǎ kam seeni. Digǎ kam kuntu dɛen wu We-digǎ kunkɔlv kulv na wu baŋa ni tun ni mv yɪ ka bwǎlǎ dɪ ni dilv ba na bǎi ni «Ni-dvurɪ» ni tun. Baruki zɪgɪ dáanɪ mv o karɪm taanɪ dilv Zeremi na pɛ-o yɪ o pupunɪ o kɪ tǎnɔ kum ni tun pa nɔɔna bam maama ni.

¹¹Gemaria bu Mikaya ma ni Baŋa-We kwǎrǎ kalv Baruki na karɪm tun maama. ¹²O ma tu o vu o zv pɛ sɔŋɔ tǎn-pupunɪv wum digǎ kam ni. Tw dɪdɛera bam maama maa je da ba banɪ wǎenu. Bantv maa yɪ: Elisama wulv laan na yɪ tǎn-pupunɪv tun, dɪ Semaya bu Delaya, dɪ Akbɔri bu Elinatan, dɪ Safan bu Gemaria, dɪ Hanania bu Sedestast, dɪ dɪdɛera badaara bam maama. ¹³Mikaya ma ta o bri-ba Baruki na karɪm wǎenu tɪlv yɪ nɔɔna bam maama ni tun. ¹⁴Dɪdɛera bam maama ma tɔŋɪ Netania bu Yehudi, o na yɪ Kusi bu Selemɪa naa tun, ni o pa Baruki ni si o ja tǎnɔ kulv o na karɪm yɪ nɔɔna bam ni tun o ba si ba nii. Baruki ma sunɪ o ja tǎnɔ kum o vu ba te yɪ o zɛi-kv o juŋa ni. ¹⁵Ba ma ta did-o ba wɪ: «Jǎni tɪga ni, si n karɪm-kv n bri dɪbam.»

Baruki dɪ ma kɪ ba na wɪ o kɪ te tun. ¹⁶Ba na ni tǎnɔ kum taanɪ dɪm maama tun, mv ba nii daanɪ yɪ fɔvni tiini dɪ zv-ba. Ba ma ta dɪ Baruki ba wɪ: «Dí maŋɪ si dí pa pɛ wum ni tǎnɔ kuntu ŋwa mv.»

¹⁷Ba ta ma bwe Baruki ba wɪ: «Ta n bri dɪbam. Nmv kɪ tɪta mv n pupunɪ wǎenu tuntu maama n tiŋɪ? Zeremi mv tɛ-tɪ yɪ n dɪ pupunɪ na?» ¹⁸Baruki ma lǎri o wɪ: «Eɛn, Zeremi mv yɔɔri o lwe bitari sum maama o bri-nɪ, yɪ amv dɪ pupunɪ-sɪ a tiŋɪ tǎnɔ kum wunɪ kuntu jaja.»

¹⁹Dɪdɛera bam ma ta dɪ Baruki ba wɪ: «Nmv dɪ Zeremi maŋɪ si á beerɪ je mv á sǎgi da. Yɪ pa-na si nɔɔn-nɔɔnv lwarɪ abam na wu me tun.»

²⁰Ba laan ma tiŋɪ tǎnɔ kum Elisama digǎ kam wunɪ. Wuntu dɛen yɪ pɛ tǎn-pupunɪv mv. Dɪdɛera bam ma vu pɛ wum te ba vuuri ba tɪlv bitari sum maama pɛ wum yigǎ ni. ²¹Pɛ wum ma tɔŋɪ Yehudi si o vu o ja tǎnɔ kum o ba o pa-o. Yehudi ma vu Elisama digǎ kam o ja tǎnɔ kum o ba o karɪm o bri pɛ wum, yɪ o dɪdɛera bam maama zɪgɪ o tee ni. ²²Kv dɛen yɪ waarv maŋa ni mv. Pɛ wum maa wu o sɔ-fɔrɔ kum digǎ kadoŋ

ni me o na weeri mim si o yira lunt tun. ²³Yehudi deen na karimi tɔn-vɔɔru titɔ tuna, pe wum yɛni o ma tɔn-pɔpɔnnu wum fana kam mu o go-ti o di mim dum wuni. O deen ki kuntu mu, ku ba ku yi si o zwe tɔnɔ kum maama didi o ti. ²⁴Pe wum di o tuntɔɔna bam nan na ni tɔnɔ kum taani dum maama tun, ku wu pe fuuni ja-ba. Ba wɔlɔwɔlɔ wu kaari o gwaaru wu-cɔɔɔ ɔɔwaani. ²⁵Elinatan, di Delaya, di Gemaria deen na loori pe wum si o yi zwe tɔnɔ kum tun, o wu cɔɔɔ ba taani dum. ²⁶Pe wum ta ma pa ni si pabu Yerameliti, di Azireli bu Seraya, di Abidili bu Selemia vu ba ja Baruki na yi tɔn-pɔpɔnnu tun, di We nijɔɔnu Zeremi ba ba pa-o. Baɔa-We nan ya mu kwe-ba Dl sɔɔɔ.

Zeremi daa pe Baruki pɔpɔni tɔnɔ kudɔɔ

²⁷Pe wum na zwe tɔnɔ kulɔ Zeremi deen na tea yi Baruki pɔpɔni o tiɔi ku wuni tun, yi ku ki fun ku wɔli da tun, mu Baɔa-We daa pe Zeremi ni Dl wɔ: ²⁸«Beeri tɔnɔ kudɔɔ si n joori n pɔpɔni taani dilɔ maama ya na wu pulim tɔnɔ kum ni yi Zuda pe Yeoyakim zwe-ku tun n ki ku wuni. ²⁹Nmu ta wɔ ta di Pe Yeoyakim ni: «Baɔa-We kwɔrɔ mu tuntɔ: Pulim tɔnɔ kum te ku bri ni Babilɔni tw pe wɔ ba o di tw kuntu, o daari o cɔɔɔ tɔɔa kam pa nabiinɔ di vara maama mu je ka wuni. Nmu nan kwe tɔnɔ kum kuntu n zwe, n na wu se Zeremi na pɔpɔni kulɔ tun ɔɔwaani. ³⁰Baɔa-We kwɔrɔ kalɔ nan na wɔra Zuda tw pe Yeoyakim ɔɔwaani tun mu tuntɔ: Nmu bɔ na dwi si ku tu jɔni Pe Davidi paari jangɔɔɔ kum baɔa ni o di Zuda tw paari. Nmu na tɔɔa, ba bɔ ki n yira tɔɔa kam wuni. Ya nan wɔ taa tigi pɔwɔlɔ ni mu, si wia di waaru zu-ya lanyirani. ³¹A nan lagɔ a waari-m mu, di n biɔ, di n tuntɔɔna, ɔ lwarim kikiɔ ɔɔwaani. A ta lagɔ a tiini a lo leeru zanzan mu a yagɔ balɔ na zuvri Zeruzalem tw ni di Zuda laɔa kam maama ni tun yuu ni, ba na wu cɔɔɔ a taani dum tun ɔɔwaani. Amu wɔ waari-ba ni a na goni ni ni aɔ ki-ba te tun maama mu.»

³²Zeremi daa ma kwe tɔnɔ kudɔɔ o pa o tɔn-pɔpɔnnu Baruki na yi Neriya bu tun. O deen maa tea wɔɔnu tum yi Baruki di pɔpɔni-ti o tiɔɔ. O ma pɔpɔni kulɔ maama na wu pulim tɔnɔ kum wuni yi pe Yeoyakim zwe tun o ki ku di wuni. Zeremi ta ma ta wɔɔnu tidonnɔ yi Baruki pɔpɔni-ti o wɔli da.

Ba ki Zeremi pɔna digɔ ni

37 Pe Nebukadnetsari deen tiɔi Zuziasi bu Sedesiasi mu si o lɔri Yeoyakim bu Yehoyakini yuu ni o ji Zuda tw pe. ²Sedesiasi, di o tuntɔɔna balɔ na zɔn-o tun, di Zuda tiinɔ bam maama

nan wu se kwɔrɔ kalɔ Baɔa-We deen na pe Dl nijɔɔnu Zeremi si o ta o bri-ba tun.

³De didɔa: Pe Sedesiasi deen tɔɔi Selemia bu Yewukali mu, di Maaseya bu Sofoni na yi We kaanum tu tun, si ba vu We nijɔɔnu Zeremi te ba ta kwɔrɔ kantɔ did-o ba wɔ: «Nan loori di Tu Baɔa-We n pa dibam.»

⁴Maɔa kam kuntu ni, di ba ya ta wu pi Zeremi pɔna digɔ ni. O deen maa wai o beeri o na lagɔ te tun, si o taa ɔɔɔni di nɔɔna bam. ⁵Ku ta maɔi di Babilɔni tiinɔ jar-kɔrɔ bam ya tu ba kaagɔ Zeruzalem tw kum ba pu mu. Ba maa na ni ni Ezipi pa-faru jar-kɔrɔ bam nuɔi ba tw kum ni ba buuni si ba jeeri-ba di najara tun, mu ba titwani ba joori ba viiri ba daari Zeruzalem tw kum.

⁶Baɔa-We laan ma pa Zeremi ni yi Dl wɔ: ⁷«Yisrayeli tiinɔ Baɔa-We dum na tagɔ te tun mu tuntɔ: Zuda tw pe Sedesiasi tɔɔi nmu mu si n ba n bwe-ni n nii kulɔ na wɔ ki tun. Nan ta n bri-o ni: Ezipi pa-faru jar-kɔrɔ bam suni ba nuɔi ba ba si ba wɔli abam. Ba nan wɔ joori ba titɔ tw ba daari abam, ⁸si Babilɔni tiinɔ bam di pipiri ba ba ba zaɔi najara tw kuntu baɔa ni. Ba lagɔ ba di-ku mu, yi ba daari ba zwe-ku di mim!

⁹Amu Baɔa-We nan na tagɔ kulɔ tun mu tuntɔ: Yi gani-na ɔ titɔ di ɔ na kaagɔ ɔ buɔi ɔ titɔ ni ɔ wɔ: «Babilɔni tiinɔ bam daa bɔ joori yo» tun. Cɔɔa ɔɔwaani tun, ba lagɔ ba joori ba ba abam baɔa ni mu. ¹⁰Abam ya na maɔi ɔ di Babilɔni jar-kɔrɔ bam maama mu, pa balɔ na ne zuvri tun yirani daari ba tigi ba vwɔ wuni di, bantu mu lagɔ ba nuɔi ba vwɔ yam ni ba zwe tw kuntu maama di mim!»

¹¹Babilɔni tw jar-kɔrɔ bam deen viiri mu ba daari Zeruzalem tw kum, Ezipi pa-faru jar-kɔrɔ bam na buuni tun ɔɔwaani. ¹²Zeremi ma ja wubuɔa si o nuɔi Zeruzalem tw kum ni o vu Benzamen tiinɔ tw dum ni si o jɔɔi tɔɔa o sɔɔɔ tiinɔ bam pɔpɔwara wuni. ¹³O ma vu o yi tw kum manchoɔo ni dilɔ ba na bɔi ni «Benzamen Ni» tun si o nuɔi o ke. O na yi da tun, mu jar-kɔrɔ yigɔ tu wudɔɔ zɔɔi da, o na yi Selemia bu Yiriya, di Hanania naa tun. O ma zi Zeremi yi o ta did-o o wɔ: «Nmu laan lagɔ n gɔ n zu Babilɔni tiinɔ kɔɔɔ kum wuni mu na?»

¹⁴Zeremi ma lɔr-o o wɔ: «Ku dai cɔɔa. Amu wu logɔ ɔ kwaga ni si a daari a zu Babilɔni kɔɔɔ kum wuni.»

Di ku di, Yiriya wu se. O ma ja Zeremi o yi didɔera bam te. ¹⁵Ba di banti deen ma zaɔi di Zeremi, yi ba mag-o lanyirani. Ba ta ma ja-o ba vu ba pi tɔn-pɔpɔnnu Zonatan sɔɔɔ ni. Ba ya lɔni wuntu sɔɔɔ kum mu si ku ji pɔna digɔ si ba want ba taa pi nɔɔna ku wuni.

¹⁶Ba ma ja Zeremi ba vu ba pi digɔ kalɔ wuni ba na lugi tɔɔa ni tun. Ba ma yag-o pa o maɔi da o daani.

¹⁷Pe Sedesiasi ma tɔɔi pa ba ja-o ba ba o te pe sɔɔɔ

kum ni. O ma bwe-o tɔga tɔga o wɔ: «Baŋa-We daa pɛ-m kwɛrɛ na?»

Zeremi ma lɛr-o o wɔ: «Ɛɛn, kwɛrɛ wɔra.» O ta ma ta o wɔ: «Ba sunti ba lagɛ ba ja-m ba vu ba kɪ Babilɔni tuw pɛ juɔa ni mu.»

¹⁸Zeremi laan ma bwe pɛ wum o wɔ: «A kɪ bɛɛ mu a cɔgi nmu yigɛ, dɪ n tuw dɪdɛera bam, dɪ nɔɔna bam maama yigɛ, yɪ abam yɔɔri á pɪ-nɪ á yagɪ puna digɛ wɔni? ¹⁹Nmu titi nɔɔnɛ bam tagɪ dɪ nmu ba wɔ: «Babilɔni tuw pɛ bá ba yo sɪ o zanɪ najara dɪ nmu, naa dɪ tɔga kantɔ.» Bantɔ nan ve yɛn mu? ²⁰Pɛ, a nan loori-m mu sɪ n cɔgi a loro kɔntɔ: Daa n yɪ pa ba ja-nɪ ba joori ba vu ba pɪ Zonatan sɔŋɔ kum ni, sɪ a daa na lagɛ a vu dáani, áá tɪ mu.»

²¹Pɛ Sedestiastɪ ma sɛ yɪ o daari o pa ni sɪ ba ja-o ba vu ba pɪ pɛ sɔŋɔ kɔnkɔlɔ kum wɔni. Pɛ wum ta ma pa ni sɪ ba taa paɪ Zeremi dɪpɛ dɪdɔva dɛ maama wɔni, sɪ ku vu ku yɪ maŋa kalɔ dɪpɛ dɪm na wó tɪ tuw kum wɔni tun. Zeremi dɛɛn ma maŋɪ pɛ sɔŋɔ kɔnkɔlɔ kum mɛ ba na pɪ-o tun wɔni.

Ba dɔlɪ Zeremi ba dɪ vɔlɪ wɔni

38 Dɛ dɪdɔva: mu Matan bu Sefatia, dɪ Pasuuri bu Gedalia, dɪ Selemia bu Yewukali, dɪ Malakiya bu Pasuuri ni Zeremi na jigɪ taani dɪlɔ o tɛ dɪ nɔɔna bam tun. O yɔɔri o tɛ-ba mu o wɔ: ²«Baŋa-We na tagɪ tɛ tun mu tuntɔ: «Wɔlɔ maama na maŋɪ tuw kɔntɔ wɔni, najara, naa kana, naa yawɪ-cɛɔ mu lagɪ tɪ gv ku tu. Ku daari wɔlɔ na lɛɛni o vu Babilɔni tiinɛ bam tɛ, ku tu wó jɔŋɪ o titi o yagɪ. Ba bá gv-o.» ³Baŋa-We ta ma ta Dɪ wɔ: «Babilɔni tuw pɛ jar-kɛrɛ bam wó sunti ba wantɔ tuw kɔntɔ ba dɪ sɪ ba taa tɛ-ku.»

⁴Tu kum dɪdɛera bam na ni Zeremi ni-taani dɪm tun, ba ma ta dɪ pɛ wum ba wɔ: «Nɔɔnɔ wɔntɔ maŋɪ sɪ o tɪ mu. O na jigɪ taani dɪlɔ o ŋɔɔni dɪ jar-kɛrɛ bam, dɪ nɔɔna bam maama tun yɔɔri dɪ bwɛri ba nɛ mu. O ba lagɪ nɔɔna bam zɛnɛ, o beeri ba cɔgum mu.» ⁵Pɛ wum ma lɛri-ba o wɔ: «Ku wɔ á tee ni. Kɪ-na dɪd-o á na buŋɪ tɛ tun, sɪ a bá wantɔ a cɪ abam yigɛ.»

⁶Ba ma kwe Zeremi ba dɪ pabu Malikia vul-kɔgɔ wɔni. Dɪ dɛɛn wɔ pɛ sɔŋɔ kɔnkɔlɔ kum ni mu. Ba ma kwe ŋɔni ba ba-o, yɪ ba daari ba dɔl-o ba dɪ vɔlɪ dɪm wɔni. Na dɛɛn tɛri dɪ wɔni, sɪ bwɛru yɪranti mu su da. Zeremi ma muɔri bwɛru tum wɔni.

⁷Ebedɪ-Meleki dɛɛn maa wɔra yɪ o yɪ Kusi tu mu. O yɪ pɛ sɔŋɔ dɪdɛɛru mu o tɔŋɪ ku wɔni. O ma ni ni ba jaani Zeremi ba dɔlɪ ba dɪ vɔlɪ dɪm wɔni. Pɛ wum ya nuŋɪ o je Benzamen Ni dɪm seeni mu o dɪ taani. ⁸Ebedɪ-Meleki ma vu o yɪ o tɛ yɪ o ta dɪd-o o wɔ: ⁹«Pɛ, nɔɔna bantɔ tiini ba cɔgi dɪ ba na kɪ tɛ Zeremi yɪra ni tun. Ba dɔl-o mu ba yagɪ vɔlɪ dɪm wɔni sɪ o yaari dɪ kana o tɪ, wɔdiu na lagɪ ku je tuw kum ni tun ŋwaani.»

¹⁰Pɛ wum ma pa Ebedɪ-Meleki ni o wɔ: «Tɔgi dɪ nɔɔna fiintɔ sɪ á vu á vanɪ á lɪ We nɔɔnɔnu Zeremi vɔlɪ dɪm wɔni. Kɪ-na kɔntɔ lɪla sɪ o daa yɪ tɪ.»

¹¹Ebedɪ-Meleki ma tɔgi dɪ nɔɔna bam yɪ ba zu pɛ sɔŋɔ kum digɛ kadoŋ na wɔ jɪjɪgɪru tinim digɛ kam kuri ni tun. Ba ma na gwar-zunzwara yadonnɛ da, yɪ ba daari ba kwe-ya ba lɛ dɪ ŋuna. Ba ma vu ba dɪ-ya vɔlɪ dɪm wɔni sɪ ya yɪ Zeremi na wɔ mɛ tun. ¹²Ebedɪ-Meleki ma tɔlɪ o ta dɪ Zeremi vɔlɪ dɪm ni o wɔ: «Kwe gwar-zunzwara yantɔ n kɪ n pulugu kuri ni, sɪ ŋuna kam yɪ fuuli-m. Dí laan wó ma-ka dí lɪ-m.» Zeremi ma kɪ kɔntɔ. ¹³Ba ma vanɔ-o ba lɪ vɔlɪ dɪm wɔni, yɪ ba daari ba ja-o ba vu ba pɪ pɛ sɔŋɔ kɔnkɔlɔ kum ni. O ma lɛɛri o wɔ dáani.

Sedestiastɪ bwe Zeremi bwiɛ yadonnɛ

¹⁴Dɛ dɪdɔva Pɛ Sedestiastɪ ma tɔŋɪ pa ba ja Zeremi ba ba o tɛ. Ba ma jeeri daani Baŋa-We digɛ kam niɛ yatɔ tu ni dɪm ni. Ba na nɛ daani tun mu pɛ wum tagɪ dɪd-o o wɔ: «A lagɪ a bwe-m bwiɛ mu. Nan yɪ sɛgi kulɔkulɔ a yigɛ ni.» ¹⁵Zeremi ma lɛri pɛ wum o wɔ: «Amu na lɛri-m cɪga cɪga, nmu wó gv-nɪ mu. A nan na bri-m n na wó kɪ tɛ sɪ ku jɔŋɪ-m tun, n ta bá cɔgi. Ku dai kɔntɔ na?»

¹⁶Pɛ Sedestiastɪ ma sɛgi o goni ni dɪ Zeremi yɪ o wɔ: «A dugɪ durɛ Ŋwɪa Tu Baŋa-We yɪrɪ ŋwaani, Dɪ na yɪ dɪlɔ na paɪ dɪbam ŋwɪa tun, ni amu bá gv-m. A nan bá lɪ-m a pa balu na beeri-m sɪ ba gv tun.»

¹⁷Zeremi ma ta dɪ Sedestiastɪ o wɔ: «Paŋwa Tu Baŋa-We dɪm na yɪ Yisrayeli tiinɛ We tun na tagɪ kulɔ tun mu tuntɔ: «Nmu na nuŋɪ n vu n jeeri Babilɔni tuw pɛ dɪdɛera bam, ba bá gv-m. Ba nan bá zwe dí tuw kum. Nmu dɪ n digɛ tiinɛ dɪ wó jɔŋɪ á titi á yagɪ. ¹⁸Ku daari, nmu na wɔ sɛ n pa Babilɔni tuw pɛ dɪdɛera bam, lwarɪ ni tuw kɔntɔ lagɪ ku zu Babilɔni tiinɛ bam jian ni mu sɪ ba zwe-ku dɪ mim. Nmu dɪ n digɛ tiinɛ bam dɪ nan bá lu ba juɔa ni.»

¹⁹Pɛ Sedestiastɪ ma lɛri Zeremi o wɔ: «Ku nan na yɪ Zuda tiinɛ balu na duri ba yagɪ dɪbam yɪ ba zu Babilɔni tiinɛ bam wɔni tun, a kwartɔ fɔvɔni dɪ ba mu. Babilɔni tiinɛ bam na kwe-nɪ ba kɪ bantɔ jian ni, ba wai ba pa ku tiini ku zuɔri a yɪra.»

²⁰Zeremi ma lɛr-o o wɔ: «Ba bá lɪ-m ba pa-ba. Nmu na yɔɔri n sɛ Baŋa-We ni dɪm ni a na bri-m sɪ n kɪ tɛ tun, nmu wó jɔŋɪ n titi n yagɪ. N ŋwɪa dɪ maa wó kɪ lanyɪranti. ²¹Ku daari, nmu na vɪn sɪ n nuŋɪ n vu n sɛ Babilɔni tiinɛ bam, nan lwarɪ ni Baŋa-We lɪ wɛɛnu tuntɔ mu Dɪ bri-nɪ: ²²Ba lagɪ ba kwe kaana balu maama ta na daari Zuda pɛ sɔŋɔ ni tun mu ba ja ba vu ba pa Babilɔni tuw pɛ dɪdɛera bam. Kaana bam kɔntɔ laan maa wó taa tɛ dɪ nmu ba wɔ:

«Ba gantɔ-m mu ba dɪ tɔga ni.»

Ku nan yi n badonnə balu n na pe-ba
ciga tun mu ki kuntu.

N ne sum laan na muvri bwəru wuni tun,
mu ba maama duri ba je ba daart-m.»

²³ Ba lagi ba ja n kaana di n biə bam maama mu ba
nuji ba ki Babilɔni tiinə bam juja ni. Nmu titi di nan
bá lu ba juja ni. Babilɔni tw pe wó suni o ja-m. Ba
maa wó daart ba zwe tw kuntu didaan mim.»

²⁴ Sedesiasi daa ta ma ta di Zeremi o wi: «Yi ta di
nɔn-nɔnɔ n na tagi te di amv tuntu tun. Ku na dai
kuntu, n wai n twi taani duntu ŋwaani. ²⁵ Tw kum
dideera bam na ni ni amv di nmu ŋɔɔni daani, baá taa
lagi si ba lwart dí na bwe kulv tun. Ba wai ba fugi-m
yi ba wi: «N na səgi kulv n na tagi tun si dí yi lwart ku
ni ni, dí wó gv-m.» ²⁶ Ku na yi kuntu, si n ta di ba ni:
«A ya loori pe wum mu si o yi pa a joori Zonatan sɔŋɔ
kum ni. Beŋwaani, a na joori dáani, áá tu mu.»»

²⁷ Pe wum dideera bam ma suni ba vu Zeremi te si
ba bwe-o ba lwart beŋwaani pe wum na tɔŋi o bəŋ-o
tun. O ma ta di ba kulv maama pe wum na bri-o si o
ta tun. Ba daa maa wu tagi kulokulu did-o, Beŋwaani,
nɔn-nɔnɔ wu ni kulv Zeremi deen na tagi di pe wum
tun.

²⁸ Zeremi deen ma leeri o maŋi pe sɔŋɔ kunkɔlɔ kum
ni o zovri da, si ku yi maŋa kalv Babilɔni tiinə bam
na di Zeruzalem tw kum najara wuni tun.

Babilɔni tiinə di Zeruzalem tw kum

39 Sedesiasi paari dim bina nugv bini dim cani
fugə cana kam wuni mu Babilɔni tw pe
Nebukadnetsari di o jar-kərə bam maama deen tu si
ba zaŋi najara di Zeruzalem. Ba ma kaagi tw kum
ba pu. ² Ku na yi Sedesiasi bina fugə-didva paari
dim bini dum cani sina cana kam da nugv de dum ni
tun, mu Babilɔni tiinə bam deen magi Zeruzalem tw
kabri sum ba bwəri si ba zv tw kum wuni. ³ Babilɔni
tw pe dideera bam maama laan ma vu ba jəni
Zeruzalem tw Titari Ni dim manchoŋo ni. Bantu deen
yi Samgari tu Neregali-Sarizeri, di Nebo-Sarisekim,
di Neregali-Sarizeri wudoŋ, di Babilɔni tw dideera
badonnə mu. ⁴ Zuda tw Pe Sedesiasi di o jar-kərə bam
maama na ne ni Babilɔni tw dideera bam zv ba je tw
kum manchoŋo ni boro kum ni tun, mu ba duri si ba lu
titi ni. Ba kwe pe gaari cwəŋə kam mu, ba vu ba tɔŋi
ni dum na wu tw kabri sile sum titari ni tun, yi ba laan
ma tu Zvrden bolo kum seeni.

⁵ Di ku di, Babilɔni tw jar-kərə bam deen zəli-ba mu.
Ba ma vu ba yi ba ja Sedesiasi si ku maŋi di Zeriko
ti-kampari sum seeni. Ba ma zi-o ba ja ba vu Babilɔni
tw pe Nebukadnetsari te. O deen wu Ribila tw ni mu,
Hamati proveni dum ni. Nebukadnetsari ma di taani
o vani Sedesiasi dáani. ⁶ O ma pa ba gv Sedesiasi biə

bam, yi o zigi da o niə. O ta ma pa ba gv Zuda tw
dideera bam maama. ⁷ Ku kwaga ni o ta pe ba cu ba
pi Sedesiasi yiə yam mu ba li, yi ba daari ba kwe
canna capunnu ba ma ba vɔ-o ba varɔ ba jigi ba maa
ke Babilɔni.

⁸ Babilɔni tiinə bam deen zwe pe sɔ-fɔrɔ kum, di
nɔɔna bam sam dum mu, yi ba daari ba yigi Zeruzalem
tw kabri sum ba di tɔga ni. ⁹ Nebuzaradan deen mu yi
Babilɔni pamaŋna bam yigə tu. O ma kalt nɔɔna balu
ya ta na daari tw kum wuni tun, di balu na duri ba
zv Babilɔni tiinə kɔŋɔ kum wuni tun o ja o vu Babilɔni
tw kum. ¹⁰ Ku nan na yi yinigə tiinə balu na ba jigi
kulokulu tun, Nebuzaradan ma yagi-ba Zuda laŋa kam
ni. O ma pa-ba tɔga si ba va, di vinyə tweeru kari, si
ba taa nii si baŋa ni.

¹¹ Pe Nebukadnetsari nan ya tɔŋi Nebuzaradan baŋa
mu o pa ni si ku vu Zeremi seeni yi o wi: ¹² «Kwaani-na
á beeri Zeremi je si á nii o baŋa ni lanyran. Yi
zaŋi-na á ki-o zɔnni. Nan ki-na kulv maama o na
lagi tun á pa-o.» ¹³ Nebuzaradan na yi pamaŋna bam
yigə tu tun, di Nebusazeban, di Neregali-Sarezeri, di
Babilɔni tw dideera badonnə bam maama ma da ku
ŋwaani ¹⁴ ba tɔŋi nɔɔna pa ba vu pe sɔŋɔ kunkɔlɔ kum
me ba na pi Zeremi tun ba ja-o ba nuji. Ba ma kwe-o
ba pa Ahikam bu Gedalia si wuntu taa nii o baŋa ni.
Gedalia deen yi Safan naa mu. O ma ja Zeremi o vu
sɔŋɔ. Kuntu mu te Zeremi maŋi o titi nɔɔna bam tee
ni.

¹⁵ Maŋa kam ba ta na pi Zeremi pe sɔŋɔ kunkɔlɔ kum
ni tun, Baŋa-We ya pe-o kwərə kantv mu Di wi:

¹⁶ «Zaŋi n vu Kusi tu Ebedi-Meleki te, si n ta did-o ni:
«Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun
na tagi kulv tun mu tuntu: Amv laan lagi a pa a na goni
ni dilv tw kuntu seeni tun suni ku ki mu. Ba lagi ba
na leerv mu, si ku dai lam. Nmu yiə nan wó na kulv
maama amv na wó ki tun. ¹⁷ Ku nan na yi nmu titi,
aá joŋi-m a yagi maŋa kam kuntu ni. Nmu na kwari
fovni di balu tun bá na cwəŋə ba ja-m. ¹⁸ Amv wó taa
yiri n ŋwia kam a pa-m. Nmu bá ti najara wuni. N nan
wó joŋi n titi n yagi, n na ki n wu-didva di amv tun
ŋwaani. Amv Baŋa-We mu tagi kuntu!»»

Ba pe Zeremi te o titi

40 Ba deen kalt nɔɔna balu maama ta na daari
Zeruzalem tw kum wuni di Zuda laŋa kam
maama ni tun mu ba maa ve Babilɔni. Ba na yi Rama
tun, Babilɔni pamaŋna bam yigə tu Nebuzaradan ma
na Zeremi ba wuni di ba vɔg-o di capunnu mu. O laan
ma bwəl-o o yagi. Kuntu kwaga ni mu Baŋa-We kwərə
deen maa ba ka ŋɔɔni di Zeremi.

² Nebuzaradan ma ta di Zeremi o wi: «Abam Tu
Baŋa-We dum maŋi Di ta ni leerv tuntu wó ba á tu

kum baɲa. ³Dl nan yɔɔri Dl kɪ Dl su Dl na tagi ni kulu wó kɪ tun mu. Ku kɪ kuntu mu á tuw tiinə bam na tusi ba cɔɔɔ Baɲa-We yigə, yɪ ba ta vin Dl ni dum tun ŋwaani. ⁴Amu zum nan lagi a bwəli n jian capɔnnu tum mu, si a yagi-m si n ta n te n titi. Nmu na kuri si n tɔɔɔ di amu n vu Babilɔni tuw kum, si dí kɛ. Amu wó taa nii n baɲa ni dáani. N nan na ba lagi si n vu da, ku dai fufun. Ku wu nmu tee ni. Tɔɔɔ kantu na tigi n yigə ni palalala tun, n wai n kuri me maama n na lagi tun, si n vu n jəni da.» ⁵Zeremi ta wu kɛ yɪ o ta ta did-o o wɪ: «Nan joori n vu Ahikam bu Gedalia te. Babilɔni tuw pe wum li wuntu si o taa nii Zuda tunti dum mu o pa-o. N wai n zɔvri wuntu tee ni si n ta n wu n nɔɔna bam titari ni. Ku na dai kuntu, ve n na lagi me maama tun, si n ta n zɔvri da.»

Nebuzaradan laan ma kwe pɛɛri o pa Zeremi yɪ o ta pa-o wudiu si o taa jɔɔɔ o nii o titi. O ma daari o yag-o pa o viiri zaani. ⁶Zeremi ma vu Ahikam bu Gedalia te Mitspa ni. O maa zɔvri di nɔɔna balu funfun na daari ba wu Zuda laɲa kam wuni tun.

Gedalia taani

⁷Zuda tuw jar-kərə badonnə di ba yigə tiinə deen ta kaagi ba beeri gaa wuni, ba na wu se ba pa Babilɔni pe wum tun ŋwaani. Ba ma ni ni pe wum li Ahikam bu Gedalia mu si o taa yɪ ba tuw kum yuutu si o nii nɔɔna balu ta na daari tɔɔɔ kam ni, yɪ ba wu kali-ba ba wəli da ba vu Babilɔni tuw tun. Bantu deen yɪ yinigə tiinə mu, baara, di kaana, di biə. ⁸Jar-kərə yigə tiinə bam di ba nɔɔna bam deen ma vu Gedalia te Mitspa ni. Yigə tiinə bam yura mu tuntu: Netania bu Ismayeli, di Kareya biə Yohanan di Zonatan, di Tanwumeti bu Seraya, di Netofa tu Efayi biə bam, di Maaka tu Yezania. ⁹Gedalia ma kɪ baari ba kuri ni yɪ o du durə o ta di ba o wɪ: «Yɪ taá kwari-na fɔvni. Nan se-na á pa Babilɔni tiinə bam. Maɲi-na yo dí tuw kum ni, si á se á pa Babilɔni tuw pe, si á ŋwia kɪ lanyran ka pa abam. ¹⁰Amu titi wó maɲi yo Mitspa ni, si a yəni a ŋɔɔni a pa abam, ni Babilɔni tiinə bam na yəni ba ba si ba jeeri dibam. Nan joori-na tuw kulu maama á na di tun si á taá zɔvri ku wuni. Abam maa wó gwəri vinyə tiu biə, di mɔɔla, si á daari á taá kɪ sana di nugə á zɔɔa.»

¹¹Zuda dwi tiinə balu deen na zɔvri Moabi ni, di Amɔn ni, di Edɔm ni, di tunti didonnə wuni tun ma ni ni Babilɔni tuw pe wum pe cwəɲə si nɔɔna funfun daari Zuda laɲa kam ni. Ba ta ma ni ni o li Ahikam bu Gedalia mu si o taa nii ba baɲa ni. ¹²Ba maama ma zɔɔɔ ba ya na jagi ba wu me maama tun ni ba joori Zuda tuw Mitspa, Gedalia tee ni. Ba deen ma tiini ba la sana di tiu biə zanzan ba zɔɔɔ.

¹³De didua mu Kareya bu Yohanan, di jar-kərə yigə tiinə balu ya na wu se ba pa Babilɔni tuw pe wum tun tu Gedalia te Mitspa ni. ¹⁴Ba ma ta did-o ba wɪ: «Ta n ye ni Amɔn tiinə pe Baalisi tɔɔɔ Netania bu Ismayeli mu si o ba o gu-m.» Gedalia maa wu se ba taani dum.

¹⁵Yohanan ma vu Mitspa o na Gedalia tɔɔɔ tɔɔɔ yɪ o wɪ: «Nan pa-ni cwəɲə si a vu a səgi a gu Ismayeli. Nɔɔn-nɔɔnu bá lwarɪ ku ni ni. Bɛɲwaani mu dí wó taa je dí nii si o gu nmu? Kuntu na kɪa, Zuda tiinə balu na tu nmu te tuntu tun maama wó jagi mu, pa balu na daari Zuda laɲa kam ni tun di je.»

¹⁶Gedalia deen maa wu se yɪ o ta di Yohanan o wɪ: «Yɪ kɪ kuntu! Nmu na te Ismayeli yura taani te tun dai cɔɔa.»¹ Buni dum kuntu cani surpe cana kam wuni, mu Netania bu Ismayeli na yɪ Elisama naa tun deen tɔɔɔ di nɔɔna fugə pa ba vu Mitspa. Wuntu deen yɪ pa-digə kam wu nɔɔnu mu. O ya yɪ pe wum didɛera bam wuni didua mu. O di o nɔɔna bam ma vu Ahikam bu Gedalia te, yɪ ba je ba di wudiu daani. ²Ba na wura ba di kuntu tun, mu Ismayeli di nɔɔna fugə balu na tɔɔɔ o kwaga tun li ba su-lwaanu ba gu Ahikam bu Gedalia, o na yɪ wulu Babilɔni tuw pe na kuri si o taa nii tuw kum o pa-o tun ŋwaani. ³Ismayeli ta ma gu Zuda tiinə balu maama na wu Gedalia tee ni tun, didaani Babilɔni tuw jar-kərə balu di na wu Mitspa ni tun.

41 Tɔɔɔ na puuri yɪ nɔɔna ta wu lwarɪ ni ba gu Gedalia tun, ⁵mu nɔɔna funɔɔɔ tu ba yɪ Mitspa. Bantu ya fani ba twana, yɪ ba ja ba gwaaru ba kaari kaari, ba daari ba goni ba yura maama wu-cɔɔɔ ŋwaani. Ba deen zɔɔɔ Sishem ni, di Siloo ni, di Samari ni mu ba maa ve Zeruzalem si ba zuli Baɲa-We Dl digə kam ni. Ba ma ja ba wudiu pɛera di wənu tulu lwəm na ywəmmə tun ba ba si ba pa Baɲa-We. ⁶Ba na maa buni tun, Ismayeli ma nuɲi Mitspa ni o vu o jeeri-ba cwəɲə ni. O maa keeri yɪ o veə. O na yi-ba tun, mu o tagi di ba o wɪ: «Ba-na si dí tɔɔɔ daani dí vu Ahikam bu Gedalia te.» ⁷Ba na yɔɔɔ ba zu tuw kum wuni tun, mu Ismayeli di o nɔɔna bam gu-ba. Ba ma duli ba yura yam ba yagi vult dum wuni. ⁸Nɔɔna bam wuni fugə nan ya tagi di Ismayeli ba wɪ: «Yɪ gu dibam, si dí ya səgi dí muna, di nugə, di tɔvru gaa kum je sudon ni. Dí nan wó ja-ti dí ba dí pa-m.» Ismayeli ma se yɪ o wu gu-ba ni o na kɪ te di nɔɔna badaara bam tun. ⁹Ismayeli na gu nɔɔna bam yɪ o kwe ba yura yam o duli o di vult dilu wuni tun, yɪ dilu Zuda tuw Pe Asa deen na kugi tun mu. O ya kugi vult-kamunu kum si o ma ci Mitspa tuw kum si Yistrayeli tuw pe Baasa yɪ wani-ku o di mu. Netania bu Ismayeli deen kwe twa bam kuntu o suuri ku ni dum maama mu.

¹⁰Nɔɔna balu maama ta na daari yɪ ba wu Mitspa tuw kum ni tun, mu Ismayeli deen kalti o ja o viiri. Ku maa

yi pɛ bukwa bam, dɪ balu maama Babilɔni pamaŋna bam yigə tu Nebuzaradan dɛen na kwe o kɪ Gedalia juŋa ni sɪ o taa nii ba baŋa ni tun mu kuntu. Netania bu Ismayeli kalti ba maama yi ba kwe cwɛŋə ba maa ve Amɔn.

¹¹ Kareya bu Yohanan, dɪ jar-kərə yigə tiinə balu maama na wu o tee ni tun ma ni Ismayeli na kɪ lwarun kikiə yalu tun. ¹² Ba ma ja ba nɔɔna bam maama ba kɪ ba kwaga ni, yi ba pɛ Ismayeli dɪ o nɔɔna bam kwaga ba pu. Ba dɛen ve ba yi-ba Gabawɔn bu-zaŋa kam ni ni mu. ¹³ Nɔɔna balu Ismayeli na kalti sɪ o ja o viiri tun na nɛ Yohanan dɪ o jar-kərə yigə tiinə bam tun, ba wɔw ma poli zanzan. ¹⁴ Ba ta ma pipiri ba yagɪ Ismayeli, yi ba duri sɪ ba jeeri Yohanan dɪ o kɔgɔ kum. ¹⁵ Sɪ ku na yi Ismayeli, o dɪ o nɔɔna nana mu lugi Yohanan juŋa ni pa ba duri ba vu Amɔn tu.

¹⁶ Kareya bu Yohanan dɪ o jar-kərə yigə tiinə bam laan ma la nɔɔna balu ba na vɪ Ismayeli juŋa ni tun ba kɪ daani. Ku maa yi jar-kərə, dɪ kaana, dɪ biə, dɪ pɛ sɔŋɔ dɪdɛera balu Ismayeli ya na jaani Mitspa ni maŋa kalu o na gu Gedalia tun mu. Yohanan ma kalti ba maama o ja o ke. ¹⁷ Ba dɛen maa tu vɛŋə ni, yi ba vu ba cirigi ba zɪgɪ Kimam vərə digə kam yi ba kɪ da yale dāani. Ku dɛen bwələ dɪ Betelhem mu. Ba dɛen buŋɪ sɪ ba vu Ezipi tu kum mu, ¹⁸ ba na lagɪ sɪ ba lu Babilɔni tiinə bam juŋa ni tun ŋwaani. Bɛŋwaani, ba kwari Babilɔni tiinə bam mu. Ba yəri kulɔ na wó yi-ba dɪ Ismayeli na gu Gedalia wɔlu Babilɔni tu pɛ ya na kuri sɪ o taa nii Zuda laŋa kam tun.

Nɔɔna bam vɪn Baŋa-We ni

42 Jar-kərə yigə tiinə bam maama dɛen ma vu We niŋɔŋnu Zeremi te. Bantu maa yi Kareya bu Yohanan, dɪ Hosaya bu Yezania. Ba ma tɔgɪ dɪ nɔɔna badonnə na yi nɔn-kamunə dɪ nɔn-balwa dɪ, ² ba vu ba yi We niŋɔŋnu Zeremi te yi ba ta did-o ba wɪ: «Dí loori-m! Cəgi dí na jɪgɪ kulɔ sɪ dí loori n tee ni tun. Loori nmu Tu Baŋa-We n pa dɪbam balu ta na daari Zuda ni tun. Dí dɛen yi kɔgɔ mu. Laan nan nii, dí daari funfun yɪranɪ mu. ³ Nan loori Baŋa-We sɪ Dɪ bri dɪbam dí na wó vu mɛ, didaani dí na wó kɪ te tun.»

⁴ Zeremi ma ləri-ba o wɪ: «Tɔ! A niə. Amu wó sunɪ a loori abam Tu Baŋa-We ni á na tagɪ te tun. Dɪ nan na tagɪ kulɔ Dɪ bri-ni, amu wó ta a dɪ á zwa ni. A bá səgi kulɔkulɔ á yigə ni.»

⁵ Ba daa ma ta dɪ Zeremi ba wɪ: «Baŋa-We yi cɪga Tu. Dintu wó maani dí na tagɪ kulɔ tun cɪga cɪga yi Dɪ waari dɪbam, ni dí na wu kɪ dí tɔgɪ Dɪ na wɪ dí kɪ te tun. ⁶ Dɪbam na tuŋɪ nmu Baŋa-We tee ni tun, dí wó yɔɔri dí kɪ Dɪ na wɪ dí kɪ te tun mu. O kwərə kam na ywəmmə, naa ka na camma, dí wó se dí Tu Baŋa-We ni dum mu sɪ wəenu da cwəŋə tɪ pa dɪbam.»

⁷ Taani dum kuntu kwaga ni, da fugə mu ke yi Baŋa-We laan pa Zeremi Dɪ kwərə. ⁸ O ma bəŋi Kareya bu Yohanan, dɪ jar-kərə yigə tiinə balu na wu o tee ni tun, dɪ nɔɔna bam maama, nɔn-kamunə dɪ nɔn-balwa dɪ, sɪ ba jeeri daani. ⁹ O ma ta dɪ ba o wɪ: «Abam tuŋɪ amu Yisrayeli tiinə Baŋa-We dum tee ni mu. Dɪ nan wɪ tuntu mu: ¹⁰ «Abam na maŋɪ tɪga kantɪ ni á zɔvra, amu wó fɔgɪ a lo abam a zɪgɪ mu, sɪ a bá vaari abam a dɪ tɪga ni. A ta wó jəri abam mu ti-ywəŋə je ni, sɪ a bá vuuri abam a gɔ a yagɪ. Bɛŋwaani, a wɔw tiini ku cəgi dɪ a na pɛ lɛɛɪv tɪlu ba abam baŋa ni tun. ¹¹ Nan daa yi taá kwari fɔvni dɪ Babilɔni tu pɛ wum, sɪ amu wu á tee ni sɪ a jɔŋi abam o juŋa ni a yagɪ. ¹² Amu laan maa wó duri á yibwənə, yi a pa Babilɔni pɛ wum dɪ duri á yibwənə sɪ o pa á joori á titi tu kum wunɪ á taá zɔvri da. Amu Baŋa-We na tagɪ te tun mu kuntu.»

¹³ Abam nan daa yi vɪn abam Tu Baŋa-We ni dum sɪ á ta nɛnɛni, «Dɪbam bá maŋɪ tu kuntu ni. ¹⁴ Á yi taá te ni: «Dí wó vu dí taa zɔvri Ezipi tu kum wunɪ mu. Dāani mu najara daa bá daani dɪbam. Dí bá ni jara-kəm nabwaanɔ kwəri. Kana daa bá ja dɪbam dáani.» ¹⁵ Abam Zuda tiinə balu nan na daari tɪga kam ni tun, cəgi-na Baŋa-We taani dum. Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun na tagɪ te tun mu tuntu: «Abam nan na kuri sɪ á vu Ezipi tu kum á taá zɔvra, ¹⁶ nan lwart-na ni jara-kəm dilu á na kwari tun wó yi abam dáani. Abam nan na kwari ni kana wó ja abam yo tun, ka wó sunɪ ka yi abam dáani. Á wó ti Ezipi ni. ¹⁷ Cɪga ŋwaani tun, ku na yi balu maama na lagɪ ba duri ba vu Ezipi sɪ ba taa zɔvri da tun, bantu wó ti najara wunɪ, dɪ kana baŋa ni, dɪ yawɪ-cɛɛɪv baŋa ni mu. Ba wɔluwɔlu bá lu dɪ lɛɛɪv tɪlu a na wó kwe a kɪ ba yɪra ni tun.» ¹⁸ Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun na tagɪ te tun mu tuntu: «Á na yɔɔri á vu á zɔv Ezipi tu kum ni, amu wó tiini a lo a ban-lum abam baŋa ni, ni a banɪ dɛen na zaŋɪ dɪ Zeruzalem tiinə yi a kɪ-ba te tun. Á wó ji wo-zɔɔna nɔɔna maama yiə ni, pa ba nusi abam. Baá taa mwani abam, yi ba daari ba mai á yɪri ba sɔɔli lwarun ba pa daani. Abam dɪ nan bá joori yo sɪ á na tɪga kantɪ.»»

¹⁹ Zeremi ta ma ta o wɪ: «Abam Zuda tiinə balu na daari á tɪga kam ni tun, Baŋa-We maŋɪ Dɪ ta dɪ abam Dɪ wɪ: «Yɪ zaŋɪ-na á vu Ezipi tu kum.» Nan taá ye-na amu zum na kaani abam te tun. ²⁰ Lwart-na ni abam mu kɪ á sa cwəŋə dɪ á na tuŋɪ-ni á Tu Baŋa-We dum tee ni, yi á ta á wɪ: «Loori dí Tu Baŋa-We dum n pa dɪbam, sɪ n daari n ta Dɪ na wɪ dí kɪ te tun, sɪ dí wó se Dɪ ni dum kuntu.» ²¹ Amu zum nan tagɪ Baŋa-We kwərə kam a bri abam. Dɪ ku dɪ, á ta lagɪ á vɪn Dɪ ni dilu maama Dɪ na pɛ-ni sɪ a ta dɪ abam tun mu. ²² Kuntu ŋwaani, yɔɔri á taá ye ni: á na ve á yi jəgə kalu á na buŋɪ sɪ á vu á taá zɔvri da tun, á wó ti najara wunɪ, dɪ kana baŋa ni, dɪ yawɪ-cɛɛɪv baŋa ni mu.»¹ Zeremi dɛen ma

ta di nɔɔna bam kwɛrɛ kalɔ maama ba Tu Baŋa-We na pɛ-o si o ta tun. ²O na ti tun mu Hosaya bu Azaria, di Kareya bu Yohanan, di kamun-nyuna badaara bam tagɪ di Zeremi ba wɪ: «N fɔi vwan mu! Dɪ Tu Baŋa-We bri Dl wu tɔŋɪ-m dɪbam tee ni si n ta ni dɪ yi ve dɪ taa zɔvri Ezipi ni. ³Aye, ku nan yi Neriya bu Baruki mu svɔi-m si n ta tuntɔ n bri dɪbam. O maa buŋɪ si Babilɔni tiinɛ bam mu na dam dɪ baŋa ni, si ba wanɪ ba gu dɪbam, naa ba kalt dɪbam ba ja ba viiri.»

43 Yohanan, di jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ bam maama, di nɔɔna bam maama ma vun Baŋa-We ni dum si ba maŋɪ Zuda laŋa kam ni. ⁵Yohanan, di jar-kɛrɛ yigɛ tiinɛ bam ma la nɔɔna balɔ maama na nuŋɪ ba ya na jagɪ ba wu tunɪ dilɔ maama wunɪ yi ba joori Zuda laŋa kam si ba taa zɔvri da tun ba ki daantɪ si ba kɛ Ezipi. ⁶Ba ta ma ja nɔɔna balɔ maama Babilɔni pamaŋna bam yigɛ tu Nebuzaradan na yagɪ o pa Ahikam bu Gedalia si o taa nii-ba tun ba ja ba kɛ. Baara, di kaana di biɛ maa wu kɔgɔ kum wunɪ, ku wɛli di pɛ bukwa bam. We nijɔŋnu Zeremi didaantɪ Neriya bu Baruki di dɛɛn tɔgɪ ba wu ba wunɪ. ⁷Nɔɔna bam ma yɔvri ba vun Baŋa-We ni dum, yi ba vu Ezipi. Ba ma vu ba yi Tapanɛzi tu kum.

⁸Ba na wu tu kum kuntɔ ni tun, mu Baŋa-We pɛ Zeremi Dl kwɛrɛ Dl wɪ: ⁹«Beerɪ kandwa-zana n ja n vu Ezipi Pa-faru sɔŋɔ kulɔ na wu Tapanɛzi ni tun. Kwe-ya n suli dɔgɔ wara bimbim dum di na wu pa-digɛ kam ni dum ni. Nan ki kuntɔ si Zuda dwi tiinɛ bam taa zigɪ da ba niɛ. ¹⁰Laan ta di ba n wɪ: «Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayɛli tiinɛ We tun na tagɪ kulɔ tun mu tuntɔ: Amu lagɪ a tɔŋɪ a bɛŋɪ Babilɔni tu pɛ Nebukadnetsari mu si o ba yo. Wuntɔ yi a tuntɔŋnu mu. Amu laan maa wɔ cwi o paari jangɔŋɔ kum si ku ja tɔga kandwa yantu a na sɛgi tun baŋa ni. Wuntɔ wɔ yartɔ o woro kum si ku yi yantu di. ¹¹Oɔ ba o zaŋɪ najara di Ezipi tiinɛ bam. Balɔ na maŋɪ si ba ti tun maa wɔ ti. Balɔ maa na maŋɪ si ba kalt-ba ba ja viiri tun, baá kalt-ba ba ja viiri mu. Balɔ nan na maŋɪ si ba ti najara wunɪ tun wɔ yɔvri ba ti najara wunɪ mu. ¹²Amu wɔ pa Nebukadnetsari zwe Ezipi tiinɛ jwɛnɛ di sum si o daari o zwe ba jwɛnɛ yam di, naa o pɛ-ya o ja o viiri. O lagɪ o zware Ezipi tɔga kam mu lanyranɪ, ni nayɪv na yɛni o li kasɪli o gɔrɔ yira ni te tun. O laan maa wɔ joori o tutɪ tu di yazurɛ. ¹³O yɔvri o lagɪ o zɔ digɛ kalɔ Ezipi tiinɛ na zuli wɪa jwɛm dum ka wunɪ tun mu. O ta wɔ yigi kandwa yalɔ ba na cwi ba jwɛm dum kuntɔ ŋwaantɪ tun o di tɔga ni. O laan maa wɔ zwe Ezipi tiinɛ jwɛnɛ yam di sum maama didaantɪ mim.»»

Jwɛnɛ kaanum wɔ ja waarum ku ba

44 Baŋa-We dɛɛn daa ma pa Zeremi kwɛrɛ kantɔ si o pa Zuda tiinɛ balɔ na tu ba zɔvri Ezipi

ni tun. Balɔ na zɔvri Migidɔla ni, di Tapanɛzi ni, di Memfisi ni, didaantɪ Ezipi tu jagwiɛ seeni tun mu kuntɔ.

²Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayɛli tiinɛ We tun na tagɪ kulɔ tun mu tuntɔ:

«Abam yi ne lɛɛv tulɔ a na pɛ ku yi Zeruzalem tu kum, di Zuda tunɪ dum maama tun. Je sum kuntɔ zum tigi di-dwɛɛnu yiranɪ mu. Nɔɔn-nɔɔnu ba zɔvri di wunɪ. ³Ku nan yi ba lwarum kikiɛ yam ba na ki tun ŋwaantɪ mu a banɪ zaŋɪ di ba. Ba zwe wɛɛnu ba ma ki kaanum ba pa wa-yɔvri. Ba ma yɔvri ba zuli wa yalɔ ba ya na yɛri tun. Abam, di á nabaara bam di ya yɛri-ya. ⁴A ma yɛni a tɔŋɪ a nijɔŋnɛ bam á tee ni kuni zanzan. Ba di maa tɛ ba wɪ: «Yɪ taá ki wo-zɔɔna yantu amu na tiini a culi tun!» ⁵Amu nɔɔna bam nan wu cɛgi ba ni-kaana yam. Ba wu sɛ si ba yagɪ ba lwarum kikiɛ yam, yi ba ta yɔvri ba zuli wa-yɔvri tum kuntɔ. ⁶Kuntɔ ŋwaantɪ, a logɪ a ban-lum Zuda tunɪ dum baŋa ni, di Zeruzalem tu cwe sum baŋa ni, pa tunɪ dum kuntɔ tiini di cɛgi di tigi di-dwɛɛnu yiranɪ, di zum maama.»

⁷Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayɛli tiinɛ We tun na tagɪ te tun mu tuntɔ:

«Bɛŋwaantɪ mu abam yɔvri á lagɪ si á ja lɛɛv á ba á tutɪ baŋa? Abam lagɪ si á baara, di á kaana, di á biɛ, di bu-sɪsin sum maama mu je, si nɔɔn-nɔɔnu daa yi daari Zuda dwi tiinɛ bam wunɪ mu na? ⁸Á na tu á zɔvri Ezipi tu yo seeni yi á jian di ki wɛɛnu tulɔ tun di á na zuli wa-yɔvri te tun mu zaŋɪ a banɪ. Á buŋɪ si á da ku ŋwaantɪ á cɔgɪ á tutɪ mu na? Dwi tiinɛ maama wɔ yáali abam mu yi ba daari ba taa mai á yiri ba sɔɔli lwarum ba pa daantɪ. ⁹Abam swe á nabaara bam dɛɛn na tɔŋɪ lwarum kikiɛ yalɔ tun mu na? Á ta swe Zuda tu pwa, di ba kaana bam, ku ta wɛli di abam tutɪ, di á kaana bam na ki lwarum kikiɛ yalɔ tun mu na? Abam maama ki á tusi kuntɔ mu Zeruzalem tu kum wunɪ didaantɪ Zuda tunɪ dum maama ni. ¹⁰Di zum maama di, abam wu bri ni á wɔvri cɔgɪ di á kikiɛ yam. Á ma á ba nɔgɪ-nɪ di. Abam bri á wu sɛ si á tɔgɪ niɛ yalɔ a dɛɛn na kwe a pa abam di á nabaara bam tun.»

¹¹Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayɛli tiinɛ We tun na tagɪ kulɔ tun mu tuntɔ:

«Amu wɔbuŋa laan nan jaantɪ ya ti si a pa lɛɛv ba á baŋa mu, si a daari a cɔgɪ Zuda dwi dum maama.

¹²Cɔga tun, ku na yi Zuda tiinɛ balɔ ya na daari ba tu kum ni yi ba wɔbuŋa laan ja si ba vu Ezipi ba taa zɔvri da tun, amu lagɪ a cɔgɪ-ba mu fastɪ. Ba maama wɔ maŋɪ Ezipi tu ni yo mu ba ti. Ku na maŋɪ ku yi nɔn-kamunɛ di nɔn-balwa di, ba maama lagɪ ba ti najara wunɪ, naa kana baŋa ni mu. Á wɔ ji wo-zɔɔna nɔɔna maama yiɛ ni, si ba taa nusi abam. Baá taa mwanɪ abam, yi ba daari ba taa mai á yiri ba sɔɔli lwarum ba pa daantɪ.

¹³A lagɪ a ki balɔ na tu ba zɔvri Ezipi ni tun ni a na ki te di balɔ na wu Zeruzalem ni tun mu. Ba di wɔ

ti najara wɔni, di kana baɗa ni, di yawi-ceeru baɗa ni mu. ¹⁴Zuda tiinɛ balu maama ya na daari yi ba vu Ezipi tuw ba zuuri da tun wulɔwulɔ bá lu cam dum kuntu wɔni. Ba daa bá joori Zuda tuw kum, si ba taa zuuri da, di ba na maɗi ba jigɔ tuna si ba joori te tun di. Si ba wɔni nɔɔna funfun yirani mu lagɔ ba joori ba titi tuw kum ni.»

¹⁵Zeremi na tagɔ kuntu tun, baara balu maama na ye ni ba kaana yɔni ba zwe wɛɛnu ba ma ki kaanum ba pai wa yadonnɛ tun, di kaana balu maama na zigɔ da tun ma lɛri o taani dum. Ba deen yi Zuda tiinɛ balu maama na tu ba zuuri Ezipi tuw kum baɗa di kuri seeni tun mu. ¹⁶Ba maa wɔ: «Dí bá sɛ taani dɔlu n na tɔgi Baɗa-We yiri ɗwaani n ta n bri dɔbam tun. ¹⁷Dí wó ki dí wɔbɔɗa na jaani si dí ki te maama tun mu. Dɔbam lagɔ dí zwe wɛɛnu mu dí ki kaanum di pa dí Weyuu Pa-kana jwɛm dum mu, yi dí daari dí lo sana dí pa-ku. Dí wó yɔɔri dí ki ninɛni dɔbam, di dí kwɛ, di dí pwa, di dí nakwa deen na ki te Zeruzalem tuw kum wɔni di Zuda tuni dum maama wɔni tun mu. Beɗwaani, maɗa kam kuntu ni, dí deen jigɔ wɔdiiru dí di dí sui, yi leeru ba yi dɔbam. ¹⁸Nan nii! Dí daa na ba zwe wɛɛnu dí pai «Weyuu Pa-kana kam», yi dí daari dí loi sana dí pa-o tun, dí bri dí ba nai ywɛni. Dí nɔɔna bam yɔɔri ba tu najara wɔni mu, yi kana di guɔ ba badonnɛ.»

¹⁹Kaana bam di ma ta ba wɔ: «Dɔbam deen na jigɔ wɛɛnu dí zwe dí pai Weyuu Pa-kana kam, yi dí ta loi sana dí pa-o tun, dí banna yɔri ku ni ni na? Bantu nan mu yɔni ba zigɔ dí kwaga ni yi dí fɔgi maasa na lwɛni jwɛ-kana kam kuntu nyinyɔgu.»

²⁰Zeremi ma ta di nɔɔna balu na zigɔ ba te taani dum kuntu ba bri-o, baara di kaana maama tun, o wɔ: ²¹«Ku na yi wɛɛnu tɔlu abam, di á kwɛ bam, di á pwa, di á nakwa, di tuw kum nɔɔna maama deen na zwe ba ma ba ki kaanum ba pa wa yadonnɛ Zeruzalem tuw kum wɔni di Zuda tuni dum maama wɔni tun, abam buɗi ni á kikiɛ yam kuntu wɔ zu Baɗa-We wɔbɔɗa ni mu na? Dɔl nan wɔ swe ya swiɛ. ²²Baɗa-We yira deen yɔɔri ya ce di á wɔ-lɔɗu titɔɗa, di á kɛm-balwaarɔ yam mu. Kuntu ɗwaani o pe á tɔga kam ji di-dwɛnu yirani yi nɔɔn-nɔɔnu ba zuuri ka wɔni. Nɔɔna maa yɔni ba mai ka yiri ba sɔɔli lwarum ba pa daani. ²³Abam zum na jigɔ leeru tuntu á di tun zigɔ á titi yira ni mu. Abam zwe wɛɛnu mu á pa jwɛnɛ pa á tusi á cɔgi Baɗa-We yigɛ. Abam nan ba sɛ Dɔl niɛ yam, di kwɛɛ yalu Dɔl na tiɗi Dɔl pa abam si á taá tɔgi-ya tun.»

²⁴Zeremi laan ma ta di nɔɔna bam maama, di kaana bam maama, o wɔ: «Abam Zuda tiinɛ balu maama na tu á zuuri Ezipi tuw ni tun, cɔgi-na Baɗa-We taani duntu. ²⁵Paɗwa Tu Baɗa-We dum na yi Yisrayeli tiinɛ We tun na tagɔ kulɔ tun mu tuntu: Abam di á kaana bam ya na maɗi á ja wɔbɔɗa si á ki te tun mu á suni á jigɔ á ki. Beɗwaani, abam fɛri ni mu yi á wɔ: «Dɔbam wó ki dí su kampwɛlɛ kalu dí na wɔ dí wó zwe wɛɛnu dí pa Weyuu Pa-kana kam, si dí ta lo sana dí pa-o tun.»

Ku maɗi. Yɔɔri á ki-na á na fɛri á ni ni á wó ki te tun. ²⁶Abam Zuda tiinɛ balu nan na zuuri Ezipi tuw wɔni tun, cɔgi-na taani dɔlu Baɗa-We na maɗi si Dɔl ta di abam tun: Amu dugi a yiri kamunu kum ɗwaani ni abam Zuda tiinɛ balu na wɔ Ezipi tuw je silu maama ni tun wulɔwulɔ daa bá kwe amu yiri o ma o du durɛ, naa o fɛri ni si o ta wɔ: «Amu kwe Yuutu Baɗa-We na yi ɗwɛa Tu tun yiri si a ta tuntu.» ²⁷Amu yɔɔri a zigɔ a nii-ba si a ja leeru mu a ba ba baɗa, si ku dai lam. Zuda tu wulɔ maama na wɔ Ezipi ni tun wó ti mu. Ba lagɔ ba ti najara wɔni mu, naa kana mu wó gu-ba, si ba maama je. ²⁸Ku nan na yi te tun, ba funfun wó lu najara wɔni di ba ɗwɛa, si ba nuɗi Ezipi tuw ni ba joori ba jɔni Zuda laɗa kam ni. Kuntu tun, Zuda tiinɛ balu maama na daari tun wó lwarɔ wulɔ taani na suni di ki tun, ku na yi amu nyum dum, naa bantu nyum dum mu.

²⁹Baɗa-We ta na tagɔ kulɔ tun mu tuntu: A nan wó ki mumaɗi si á lwarɔ ni a suni a lagɔ a waari abam mu je suntu ni. Ku ta wó pa á maani ni amu na tagɔ ni leeru tɔlu maama wó yi abam tun wó suni ti ki. ³⁰A lagɔ kwe Ezipi tuw Pa-faru Hofera a ki o dɔna balu na beer-o si ba gu tun juɗa ni mu. Kuó ki ni a deen na kwe Zuda tuw pe Sedesiasi a ki o dɔnu Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari juɗa ni te tun mu. Nebukadnetsari di nan ya beer-o mu si o gu.»

We na pe Baruki kwɛrɛ kalu tun

45 Zuda tuw pe Zuziasi bu Yeoyakim paari dim bina yana bini dum ni mu We niɗoɗnu Zeremi deen lwɛni Baɗa-We taani o bri Baruki, yi Baruki di pupuni-di o tiɗi tɔnɔ wɔni. Zeremi deen tagɔ did-o o wɔ: ²«Yisrayeli tiinɛ Baɗa-We dum na tagɔ kulɔ di nmu Baruki tun mu tuntu: ³Nmu kaagi n te mu n wɔ: «Leeru wɔ a yuu ni! Baɗa-We fɔgi Dɔl kwe wɔ-cɔgo mu Dɔl wɛli a zɔnni dum wɔni. Amu yira laan ce mu di vuvunim, yi siun tɛrɛ a tee ni.»

⁴Baɗa-We nan pe Zeremi ni si o ta di Baruki ni: «Baɗa-We na tagɔ kulɔ tun mu tuntu: Amu lagɔ a yigi wɛɛnu tɔlu a na lɔgi tun mu a di tɔga ni, si a daari a go wɛɛnu tɔlu a na jɛri tun a yagi. A nan wó ki kuntu mu tɔga baɗa maama ni. ⁵Kuntu ɗwaani, nmu na beeri kamunni si n pa n titi, yi ki kuntu. Beɗwaani, amu lagɔ a pa leeru mu yi nabiinɛ maama. Ku daari nmu, amu wó pa, n na ma n ve me maama, si n jɔji n titi n yagi. Amu Baɗa-We na tagɔ te tun mu kuntu.»

We wó waari dwi-ge tiinɛ

46:1–51:64

Ezipi tuw taani

46 Baɗa-We na pe Dɔl niɗoɗnu Zeremi kwɛrɛ kalu dwi-ge tiinɛ seeni tun mu tuntu:

²Ezipi tuw taani mu tuntu. Zuda tuw pe Zuziasi bu Yeoyakim paari dim buna yana buni dim ni mu Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari deen wani Ezipi Pa-faru Neko najara wuni. Najara yam deen ki Karekemisi laɗa ni mu yi ku bwɛlɛ di Efrati bugɛ kam. Ezipi Pa-faru jar-kɛrɛ bam taani mu tuntu:

³«Tigisi-na á zigi di á jara zula
si á vu á ki najara!

⁴Kwe-na á sisen-ɔɔna bam
si á daari á din-si.

Cice á zigi najara ziga
yi á yice wu á yum ni.

Dwɛri-na á cicwɛ yam,
si á fɔgi á vɔ á jara zila yam.»

⁵Baɗa-We ta ma ta Di wi:

«Bee mu amu nan nii a nai?

Fuuni mu tiini di zu-ba!
Ba pamaɗ-babe sum yɔɔri ba titwɛni ba
jooi kwaga mu,

ba na tu najara wuni tun ɗwaani.
Ba yɔɔri ba ki lila mu si ba duri ba lu.
Ba daa ba bari si ba nii kwaga yi tita.
Nɔɔna fugi-ba mu je maama ni.

⁶Pamaɗ-bibe silu na waruma tun bá lu,
ba na maɗi ba duri lila te di.
Ba na duri ba yi tuga kam jazum baɗa seeni,
ba lagi ba tu ba ti
Efrati bugɛ kam ni ni mu.

⁷Wɔɔ mu zaɗi weeni tuntu,
ni Nili bugɛ kam na yɛni ka su ka peeli te tun?

⁸Ezipi tuw mu kuntu.
Ku yɔɔri ku zaɗi mu ni Nili bugɛ na ki te tun.
Ku yɔɔri ku zaɗi mu fugi-fugi.

Ezipi tiinɛ maa te ba wi:
«Di wu zaɗi di faari lugu baɗa je maama mu.
Di laan maa wu cɔgi tunti dum,
didaani di non-bi.»

⁹Fi-na á sisen-ɔɔna bam si si vu najara wuni!
Duri-na á tɛrikooru tum di fura!
Abam pamaɗ-babe sum, nuɗi-na si á zaɗi najara.
Kusi tiinɛ, di Puti tiinɛ,
ja-na á najara tankwallu á nuɗi.
Luudi tiinɛ, saɗi-na á ten sum.

¹⁰Paɗwa Tu Baɗa-We nan mu te de duntu.
Di yi juna ɗwum de mu,
de dilu ni Di na wu ɗwi jini Di dona baɗa ni tun.
Di su-lɔɗo kum wu gu ba maama ku ti.
Ku ta wu nyɔ ba jana ku su,
si ku laan yagi ba cɔgim.
Beɗwaani, ku yi kaani mu Yuutu Baɗa-We
na yi Dam-fɔɔ Tu tun ɗwaani

Efrati bugɛ kam ni ni.

¹¹Ezipi tiinɛ bam, á tiini á bwɛnɛ.
Nan ve-na Galadi laɗa kam
á beeri liri á ma á yɔɔri á tuti.
Abam nan na jigi liri silu á ma á yɔɔri á tuti tun
wari abam si si jooi.

¹²Lugu baɗa dwi tiinɛ wu ni
cawura na jaani abam te tun.
Á kɛrɛ kam di wu jagi
ka yi tuga baɗa je maama ni.
Abam tuw pamaɗna bam wu garɗi daani mu,
yi ba maama laan tri ba tu da-baɗa ni.»

Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari taani

¹³Kwɛrɛ kalu Baɗa-We na pe Di ni jooɗu Zeremi si ku vu Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari na lagi o zaɗi najara di Ezipi tuw kum te tun mu tuntu:

¹⁴«Tɔɔli taani duntu si di jagi di yi Ezipi
tunti dum maama.
Pa Migidola tiinɛ ni-di,
si Memfisi tiinɛ, di Tapanɛzi tiinɛ di ni-di.

«Ki-na á tuti daani si á ki najara!
Beɗwaani, nɔɔna balu na gilimi abam tun
wura ba tu najara wuni mu.»

¹⁵Bee mu ki yi abam tuw pamaɗ-bibe sum tu
ba tigi ba pwi baɗa ni kuntu?
Ba wari ba zigi weeni,
Beɗwaani, Baɗa-We mu yigi-ba Di di tuga ni.

¹⁶Á jar-kɛrɛ kɔɔo kum tri kuntu mu taan.
Ba laan maa wu vu ba tu ba daɗi da-baɗa ni.
Baá ta daani ba wi:

«Pa-na si di zaɗi di jooi
di tuti nɔɔna te di tuti tunti dum wuni,
si di lu najara wuni yi di ta ɗwi.»
¹⁷Ba na yi sɔɗo mu baá taa te ba wi:
«Ezipi tuw Pa-faru wum yɔɔri o yi sɔɔ yirani mu.
O ya ne cwɛɗɔ si o ki o wubɔɗa,
yi o yagi-ka pa ka ke ka daari-o.»

¹⁸Paɗwa Tu Baɗa-We nan yi Pe mu ciga ciga.
Duntu mu wi: «Amu yɔɔri a yi ɗwira
Tu Baɗa-We mu.
Babia wu ba o jeeri abam o na yi kamunu
ni Tabɔɔri piu kum na dwe pweeru maama te tun.
Ku tu wu taa zigi weeni colololo,
ni Karmeli piu na zigi weeni te ninu
kum ni ni tun.

¹⁹Abam balu na zuuri Ezipi wuni tun,
lu-na á zila á ki daani,
si ba lagi ba kalɗi abam mu
ba ja ba vu sa-tu yigɛ yigɛ.

Beɲwaani, Memfisi tu wó ba ku cɔgi,
pa ku ji di-dwænu mu
yi nɔɔn-nɔɔnu ba zɔvri da.

²⁰ Ezipi tu nyi di na-paali mu na lana
lanyirani tun.

Dɪ ku di, pɔɔ nan mu wó nuɲi jazum baɲa seeni
ku ba ku dɔni-ku.

²¹ Ezipi tiinɔ na jɔni jar-kərə balu si ba wəli-ba tun
nyi di na-paala na nugi lanyirani tun mu.

Bantu di pipiri ba duri mu si ba lu najara wuni,
ba na wart si ba jeeri ba dɔna bam tun ɲwaani.

Ku yɔɔri ku yi læru maɲa mu ku pa
Ezipi tiinɔ bam.

Maɲa yiɔ si ba na waarim.

²² Ezipi nyi ni bɪsankwɪa mu.

O ki lila lila si o duri o lu, yi o seesə,
o dɔna na zəg-o vira-vira di dam tun ɲwaani.

Ba jigi ba doorə mu ba buni si ba gu-o,
ni nɔɔna na goni tweeru ba di tɪga ni te tun.

²³ Ba jar-kərə bam na maɲi ba lini di
kɔgɔ te maama di,

baá goni ba maama ba di tɪga ni.»

Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

«Beɲwaani, ba dɔna bam yɔɔri ba yu mu
ni kayra doɲ te tun.

Nɔɔna wart ba ni si ba ga ba ti.

²⁴ Ezipi tiinɔ bam wó di cavura,
jazum baɲa seeni nɔɔna bam na wó di-ba
najara wuni tun ɲwaani.»

²⁵ Paɲwa Tu Baɲa-Wɛ dum na yi Yisrayeli tiinɔ Wɛ
tun tagi tintu mu Dɪ wi:

«Nii-na! A ti a yigə mu si a waari Tebesi tu jwəm
Amɔn, di Ezipi jwənə yadonnə yam. A nan ta wó
waari Ezipi Pa-faru wum, di ku pwa badonnə bam,
di ku nɔn-biə bam, ku ta wəli di balu maama na kwe
ba cɪga ba daɲi Ezipi Pa-faru wum baɲa ni tun. ²⁶ A
yɔɔri a lagi a kwe-ba mu a ki balu na beeri-ba si ba gu
tun jɪɲa ni. Ku maa yi Babiloni tu Pɛ Nebukadnetsari
di o didɛera bam mu kuntu. Kwaga seeni, a nan wó pa
ba daa joori ba taa zɔvri Ezipi wuni ni faɲa kam tun.»
Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

Baɲa-Wɛ wó jɔni Dɪ nɔɔna Dɪ yagi

²⁷ «Amu tuntɔɲna, Zakɔbi dwi tiinɔ bam,
yi taá kwari-na fɔvni.

Yisrayeli tiinɔ bam, nan yi taá liə.

Ku na yi balu na pi abam ba yagi tu
wuni yigə yigə tun,

a lagi a jɔni abam di á dwi dum bantu
jɪɲa ni mu a yagi.

Zakɔbi dwi tiinɔ bam wó joori ba titi tu di yazurə,

yi nɔɔn-nɔɔnu daa bá ki si fɔvni zɔ-ba.

²⁸ Amu tuntɔɲna, Zakɔbi dwi tiinɔ bam,
yi taá kwari-na fɔvni.

Beɲwaani, amu wu abam tee ni.

Amu wó yɔɔri a cɔgi tuni dɪlu maama
a ya na jagi abam a yagi di wuni tun.

Si ku na yi abam, a bá cɔgi abam fasi.

Amu wó yəni a kurisi abam.

A nan na waari abam maɲa di maɲa,
kúv taa tɔgi cɪga cwəɲə mu.»

Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

Filisi tiinɔ taani

47 Baɲa-Wɛ na pɛ Dɪ nijɔɲu Zeremi kwərə kalu
Filisi tiinɔ bam ɲwaani, yi Ezipi Pa-faru wum
ya ta wu zaɲi najara di Gaza tu tun mu tintu:

² Baɲa-Wɛ na tagi kulv tun mu tintu:

«Nii-na jazum baɲa seeni!

Na-fara zaɲi je sum kuntu ni ba buna!

Ba nan yɔɔri ba wuuri di baari mu

si ba su ba pɛɛl tɪga kam maama

yi ba di kulv maama na wu ka wuni tun.

Na bam wó cɔgi tuni dɪm

di balu na zɔvri di wuni tun mu.

Nɔɔna wó taa keeri mu ba loori zənə.

Balu maama na zɔvri tɪga kam wuni

tun wó taa coosə.

³ Nɔɔna bam wó ni siseɲ-nɔɔna napɔɔna na dwana.

Ba dɔna jara-kəm tərɪkooru tun di maa ki sɔɔ,

ti ne sum na dwani tun ɲwaani.

Nɔɔna wó duri ba daari ba biə,

fɔvni na jigi-ba yi ba vwana pari tun ɲwaani.

⁴ Beɲwaani, de dɪlu Wɛ na wó cɔgi

Filisi tiinɔ bam maama tun yiə.

Maɲa yiɔ si balu ta na daari

yi ba wəli Tiiri di Sidɔn tiinɔ tun je.

Baɲa-Wɛ ti Dɪ yigə mu si Dɪ cɔgi Filisi

tiinɔ balu ta na daari tun.

Bantu ya nuɲi Kaftəri nunu ni dum ni mu.

⁵ Gaza tiinɔ wó ceeri ba yum wu-cɔgɔ ɲwaani.

Asekelon tiinɔ di wó ki cumm.

Abam balu ta na daari ti-kampari laɲa kam ni tun,

á ta wó taa gwɪn á yira yam wu-cɔgɔ ɲwaani na?

⁶ Abam maa laara yi á te á wi:

«Su-lɔɲɔ kulv na wu Baɲa-Wɛ jɪɲa ni tun,

nmu wuv ta wu tu di n na goni dɪbam te tun na?

Joori n zɔ n polo kum wuni,

si n ta n tigi da n siə!»

⁷ Ku nan bá wani ku sin,

Baɲa-Wɛ na pɛ-ku kwərə tun ɲwaani.

Dɪ ma pa ni si ku vu ku jeeri Asekelon tiinɔ,

di balu na zɔvri nunu ni seeni tun,

sɪ kʊ cɔgi-ba fast.»

Moabi tu taani

- 48** Moabi tu taani mu tuntu.
Paɲwa Tu Baɲa-We dɪm na yɪ Yisrayelɪ tiinɔ
We tun na tagɪ kʊlʊ tun mu tuntu:
«Lɛɛrʊ mu wʊ Nebo tu yuu ni,
kʊ na lagɪ kʊ cɔgi tun ɲwaani.
Karyatayim dɪ wʊ yáali
ba na di-kʊ najara wʊni tun ɲwaani.
Ba lagɪ ba yigi kʊ dam je sum ba dɪ tɪga ni mu,
pa tu kʊm nɔn-biɛ bam na ba cavura.
²Zulɛ daa tɛrɛ Moabi ɲwaani,
Ba jei ba jeeli o balɔrɔ kɛm mu Hesebon tu ni:
Ba tɛ mu ba wɪ: «Á ba-na dí vu sɪ dí pa kʊ yɪrɪ je,
dwiɛ yam titari ni!»
Kʊ daari nmʊ Madmen tɪyʊ,
ba lagɪ ba pa nmʊ dɪ ti mu.
Su-lɔɲɔ mu wʊ nmʊ kwaga ni kʊ ve kʊ buni.
³Cɔgi-na sɪ á ni nɔɔna na keeri te Horon wʊni,
vuvugɛ dɪ cam na tu ba wʊni tun ɲwaani.
⁴Moabi tu lagɪ kʊ cɔgi maama mu.
Kʊ biɛ bam wʊ kaasi zanzan.
⁵Ba kwe Luhifi cwɛɲɛ kam mu ba maa kea.
Ba na maa diini tun mu ba yɔɔrɪ ba keeri taan.
Ba ta kwe Horon cwɛɲɛ kam mu ba maa tuɛ,
yɪ ba kaasi ba wɪ ba tu kʊm cɔgi.
⁶Ba maa wɪ: «Duri-na sɪ á lu dɪ á ɲwɪa!
Ve á zu-na kagva kam wʊni ni binaga te.»
⁷Abam Moabi tiinɔ kwe á cɪga á daɲɪ
á tutuɲa dɪ á jɪjɪgɪrʊ baɲa ni mu.
Á dʊna nan wʊ wani abam ba di.
Baá kalɪ á jwɛm Kemɔsɪ dɪ ba ja ba vu sa-tu,
kʊ ta wɛli dɪ dɪ kaanɪm tiinɔ dɪ balʊ
na tuɲɪ ba pa-dɪ tun.
⁸Á dʊna wʊ ba sɪ ba zaɲɪ najara
á tunɪ dɪm maama baɲa ni.
Dɪ maama wʊ cɔgi fast.
Tunɪ dilʊ na wʊ bolo ni tun,
dɪ dilʊ na wʊ ti-kampari ni tun dɪ,
maama lagɪ dɪ ji di-dwɛɲnu yɪranɪ mu,
nuneeni amʊ Baɲa-We na tagɪ te tun.
⁹Kʊ-na yibeeli sɪ á kɪ Moabi dɪ wʊni,
kʊ na wʊ taa tigi mu yɔɔ yɪranɪ tun ɲwaani.
Moabi tunɪ dɪm maama wʊ ji di-dwɛɲnu mu,
sɪ nɔɔn-nɔɔnʊ daa yɪ taa zʊʊrɪ dɪ wʊni.»
¹⁰Kʊ na yɪ wʊlʊ maama na vin sɪ o taa tuɲɪ o pa
Baɲa-We dɪ o wʊw maama tun, We wʊ sɔɔli lwarum Dɪ
yagi kʊ tu yuu ni!

Kʊ ta na yɪ wʊlʊ na wʊ se sɪ Moabi tiinɔ jana taɲɪ o
su-lɔɲɔ yira ni tun, Baɲa-We wʊ sɔɔli lwarum Dɪ yagi
kʊ tu dɪ yuu ni!

- ¹¹Baɲa-We ta ma ta Dɪ wɪ:
«Kʊ na zɪgɪ Moabi nɔn-dʊnnɪ maɲa ni
sɪ kʊ yɪ lele tuntu tun,
kʊlʊkʊlʊ wʊ gɪgɪr-o.
Ba ta wʊ kalɪ Moabi tiinɔ ba vu sa-tu
sɪ ba lwarɪ kʊ na yɪ te tun.
Ba nyɪ ni sana balʊ dabilɪ na tigisi dɪ dɔ tun mu.
Nɔɔn-nɔɔnʊ ta wʊ kwe-ba kambɪɛ didʊa ni,
sɪ o lo o kɪ wʊdɔɲ wʊni.
Kuntu nan mu pɛ sana bam kuntu ywɛɲni ba lɛrɛ.
Ba lwɛm dɪ ta maa yɪ dɪ na yɪ te tun.
¹²Maɲa nan lagɪ ka yɪ sɪ a tuɲɪ nɔɔna
Moabi tiinɔ tee ni
sɪ ba kwe-ba ba lo ba yagi.
Ba lagɪ ba koori sana bam maama mu
ba lo ba yagi,
sɪ ba daari ba cɪcʊgɪ kambɪ sum.
Amʊ Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.
¹³Moabi tiinɔ jwɛm Kemɔsɪ wʊ pa ba di cavura,
ni Yisrayelɪ tiinɔ deen na pɛ ba jwɛm
dum cɪga Betelɪ ni
pa ba di cavura te tun.
¹⁴Moabi tiinɔ bam, bɛɛ mu yɪ á kaagi á tɛ ni:
«Dɪbam yɪ nɔn-bibe mu!
Dí ye jara-kɛm lanyɪranʊ?»
¹⁵Moabi dʊna bam nan wʊ kaagi ba
tunɪ dum ba pu,
yɪ ba daari ba cɔgi dɪ maama!
Kʊ na yɪ Moabi nɔn-dʊnnʊ tɪlʊ na jɪgɪ jwa tun,
ba lagɪ ba gʊ ba maama mu.
Pɛ wʊlʊ yɪrɪ na yɪ Paɲwa Tu Baɲa-We tun mu tagɪ
kuntu.
¹⁶Moabi tiinɔ cam maɲa kam yɪ ka ti.
Lɛɛrʊ mu wʊ kɪ lɪla ti ba ba baɲa.
¹⁷Abam tunɪ dilʊ maama na gilimi Moabi
yɪ á ye o yɪrɪ deen na zaɲɪ te tun,
keeri-na á pa-o.
Taá tɛ-na ni:
«O paari nacɛgɛ kam laan bwɛrɪ!
Moabi daa ba jɪgɪ dam!»
¹⁸Abam balʊ na zʊʊrɪ Dibɔn ni tun,
yagi-na á kamunni dum,
sɪ á tu á tutɪ á taá je fogo wʊni.
Moabi dʊna bam buni abam baɲa,
sɪ ba yɔɔrɪ ba cɔgi á dam je sum mu.

¹⁹ Abam balu na zuvri Aroyeri ni tun,
taá zigi-na cwəŋə ni ni si á taá niə.
Á na ne baara di kaana na duri si ba
lu najara wuni,
si á bwe-ba ni: «Bee mu jigi ku ki?»

²⁰ Ba laan wó ləri abam ba wu:
«Moabi tiinə mu ne ba cavura,
ba duna na di-ba tun ɲwaani!
Taá coosə,
yi á daari á keeri-na á pa-ba.
Zigi-na Aroyeri bugə kam ni ni
á tɔɔli di kwər-dia ni:
Moabi tu kum cɔgi mu fast!»

²¹ Tuni dilu na cwi ti-kampari sum ni tun waarum
maɲa yiə. Ku nan yi Holon, di Yaza, di Mefaati, ²² di
Dibɔn, di Nebo, di Beti-Dibilatayim, ²³ di Kiryatayim,
di Beti-Gamuli, di Beti-Meon, ²⁴ di Kiriyoɔti, di
Botisera. Waarum dum lagɔ di yi Moabi tuni dum
maama mu, dilu na wu yigə yigə didaani dilu na
bwələ tun di. ²⁵ Moabi tu di ku jar-kərə dam dum
maama ti mu.»
Baɲa-We na tagɔ te tun mu kuntu.

²⁶ «Moabi tu dwəni di amu Baɲa-We mu.
Nan pa-na si ba nyɔ sana ba bugi.
Baá taa tigi ba tuti tutwaanu wuni mu ba bibilə,
si nɔɔna taa jigi-ba ba ki ba mwana.
²⁷ Moabi tiinə bam, nii á deen na jigi
Yisrayeli tiinə á mwani te!
Abam ki-ba ni ba tɔgi ba wu ɲwuna wuni mu tun.
Abam maa yɔvri á jigi-ba á yáala
di á na ɲɔɔni ba taani te tun.
²⁸ Abam balu na zuvri Moabi laɲa kam ni tun,
nuɲi-na á tuni dum ni,
si á daari á vu á taá zuvri pweeru je sum wuni.
Abam wó taá nyi di kunkwəŋə
kalu na beeri bɔɔni piu yuu ni,
yi ka sɔ ka pogo da tun mu.

²⁹ Dí ni Moabi tiinə na bri ba tuti kamunni te tun.
Ku yi kamunni dilu na jaani di ke ɲɲa tun mu,
o zəŋi-n-tuti dum,
o kamunni dum,
o tee-n-tuti dum,
didaani o biɔɔŋɔ zuzulum dum.
³⁰ Amu Baɲa-We nan maɲi a ye
ba na bri ba tuti kamunni te tun.
Ba kamunni dum ba jigi kuri.
Ba kikiə maama yi kafe mu.
³¹ Kuntu ɲwaani a nan lagɔ a keeri a
pa Moabi tu kum,

di a wuu na cɔgi Moabi tiinə bam
maama ɲwaani tun.

A ta wó ɲwani a pa Kir-Areseti tiinə bam mu.

³² Abam Sibima tiinə bam,
aá keeri a pa abam mu,
si ku dwəni a na ki te a pa Yazeri tuw tiinə tun.

Abam nyi di vinyə tiu,
ku ne sum na tagɔ si yi nunu kum ni tun mu.
Si ma tɔli taa si yi Yazeri tuw kum.

Abam duna nan tu á baɲa,
yi ba cɔgi á mɔɔla di á vinyə tiu biə bam.

³³ Wupolo di ywəni daa tərə
Moabi ti-ywəŋə kam wuni.
Amu lagɔ a pa nɔɔna daa yi kan Vinyə tiu biə
si ba ji sana mu.

Ba ya na bagɔ wupolo sɔɔ ba yagi je sum
kuntu ni te tun,
ku laan wó ləri ku ji sɔɔ kudonɲ mu.

³⁴ Nɔɔna tiini ba coosi Hesebon di Eleale ni.
Ba kərə kam zaɲi ka yi Yahaza seeni.
Ka ta zigi Soari ni mu ka yi Horon di
Egulat-Selisiya.

Nimirim bu-tola kam tuti kuɲi mu.

³⁵ Ku na yi balu na kaagi ba kaani jwəne
pweeru yuu ni
yi ba daari ba zwe wənu ba ma ba
zuli ba wa tun,
amu lagɔ a pa ba je Moabi laɲa kam ni mu.

Amu Baɲa-We na tagɔ kulɔ tun mu kuntu.

³⁶ Mu ku kuri amu biɔɔŋɔ kum keeri
Moabi tu ɲwaani.
Ku nyi di nɔɔnu na jigi gungwəŋə o magi
yi ba mɔɔni lusəm te tun mu.
Amu wuu cɔgi Kir-Areseti tiinə di ɲwaani.
Beɲwaani, ba jijiɲu maama je ba ɲɲa ni mu.

³⁷ Wu-cɔgɔ ɲwaani mu
ba maama wó ceeri ba yum,
yi ba daari ba fanɔ ba twana yam ba yagi.
Nɔɔnu maama ɲɲa ni ba me sugu mu ba
ma ba gwɔn gwɔn,
yi ba laan vɔ gwar-zunzwara ba təŋə ni.

³⁸ Moabi tuw sam dum nayuni ni,
di ba ye sum maama ni
kərə yirani mu yɔvri ka zaɲa.
Beɲwaani, amu lagɔ a ja Moabi tuw a ciɔgi,
ni nɔɔnu na vai kambie
yi o ciɔgi-ka te tun mu.

Amu Baɲa-We na tagɔ kulɔ tun mu kuntu.

³⁹ Nii-na Moabi tuw na cɔgi ku tigi te!
Cəgi-na si á ni ku nɔn-biə bam na coosi te tun!
Ba ma pipiri ba joori di cavura.

Moabi tiinə bam wó ji wo-zɔɔna
tuntɔ dɔlɔ na gilimi-ba tun yigə ni.
Nɔɔna wó taa jigɔ-ba ba mwanɩ mu.»

⁴⁰ Baŋa-We na tagɩ te tun mu tuntɔ:
«Moabi dɔna bam wó da ba ba ba baŋa ni,
ni kaloŋ-zɔŋɔ na zigɩ wɛɛntɩ ku fɔvri
sɩ ku caali ku nwanɩ te tun.
Ku nan wó yarigɩ ku vwana mu di baŋa ni.

⁴¹ Baá wanɩ Moabi tuntɔ dɔm
di ba dam je sum maama ba di.
Maŋa kam na yiə, fɔvntɩ wó ja Moabi
jar-kərə nɔn-babɛ sum,

ni kaanɩ na yaari sɩ o lu yi o fɔna te tun.
⁴² Moabi twɩ lagɩ ku cɔgɩ mu sɩ ba yiri saari,
ba na dwəni di Baŋa-We tun ŋwaanɩ.

⁴³ Moabi tiinə bam,
lɛɛrv, di gwəɛnu, di cigɩrv mu tigə ti cəgi abam.»

Baŋa-We na tagɩ kulɔ tun mu kɔntɔ.

⁴⁴ «Wɔlɔ maama na duri sɩ o lu lɛɛrv tum wuntɩ,
ku tu wó vu o tu goŋo wuntɩ mu.
O nan na bɛ o goŋo kum wuntɩ,
ku tu wó vu o tu cikɩ wuntɩ mu.
Bɛŋwaanɩ, maŋa kam na yiə,
amu wó yɔɔrɩ a waari Moabi tiinə bam mu.»

Baŋa-We na tagɩ kulɔ tun mu kɔntɔ.

⁴⁵ Nɔɔna na kwaanɩ ba duri ba vu ba yi Hesebon,
ba tuna wó ti mu yi ba daa wartɩ yigə sɩ ba vu.
Bɛŋwaanɩ, min-fɔrɔ mu nuŋi Pɛ Sihon
twɩ Hesebon wuntɩ

ku tɔgɩ ku yi Moabi tiinə bam,
ba na soe vuvugə kikiə tun ŋwaanɩ.

⁴⁶ Moabi tiinə bam, lɛɛrv wɔ á yuu ni!
Abam balɔ na zuli á jwəm Kemɔsɩ tun
wó na cɔgɩm.

Ba maa wó kalɩ á biə bam
ba ja ba vu sa-twɩ yigə yigə,
bəkəri di bɩsankam maama.

⁴⁷ «Maŋa nan daa wó ba
sɩ amu pa Moabi tiinə joori ba taa jigɩ yu-yoŋo.»
Baŋa-We na tagɩ kulɔ tun mu kɔntɔ.

Moabi yira taanɩ kweeli yo mu.

Amɔn dwi tiinə taanɩ

49 Amɔn tiinə bam taanɩ mu tuntɔ.
Baŋa-We na tagɩ kulɔ tun mu tuntɔ:
«Yisrayelɩ dwi dɔm daa ba jigɩ baara
sɩ ba taa te ba tɩga kam mu na?»

Ku yi kuntu ŋwaanɩ mu balɔ na kaanɩ
Molɔki jwəm tun tuə

ba jɔŋi Gadɩ dwi dɔm laŋa kam ba te,
pa ba zɔvri ka tuntɩ dɔm wuntɩ na?

² Maŋa nan lagɩ ka yi sɩ amu Baŋa-We pa sɩ
ba ni ci-tɔgɔ kaasa kwəri
sɩ najara ba Amɔn tiinə twɩ Raba baŋa ni.
Kubɩ ji di-dwənu na tigi zoŋo yuu ni tun mu.
Mim wó zwe ku nawuurə yam di di maama.
Yisrayelɩ tiinə laan maa wó zəli Amɔn tiinə
balɔ dɛɛn na tu ba zəli-ba tun sɩ ba viiri.»

Baŋa-We na tagɩ te tun mu kɔntɔ.

³ «Hesebon tiinə, keeri-na Ayi twɩ kum
na cɔgɩ tun ŋwaanɩ.

Abam Raba tiinə, á di taá coosə!
Kwe-na gwar-zinzwara á zu
sɩ á taá keerə.

Taá duri-na twɩ kum wuntɩ á lɛɛna,
ba na lagɩ ba zɩŋi á jwəm Molɔki
ba ja ba viiri tun ŋwaanɩ.

Ba ta wó kalɩ di kaanum tiinə di balɔ
na tɔŋi ba pa-di tun,
ba ja ba wəli da ba vu sa-twɩ.

⁴ Amɔn dwi tiinə bam, bɛɛ mu yi á jigɩ
tura á dam dɔm ŋwaanɩ?

Á dam dɔm kuntu nan lagɩ di je mu.
Á yi kamun-nyina!

Á ma á kwe á cigɩ á danɩ á jijigɩrv baŋa ni,
yi á wɩ: «Nɔɔn-nɔɔnv bá wanɩ o zaŋi
dɩbam baŋa ni.»

⁵ Amu Paŋwa Tu Baŋa-We wó pa fɔvntɩ
tiini di ja abam,
tuntɩ dɔlɔ na gilimi abam tun ŋwaanɩ.
Ba lagɩ ba zəli á maama mu pa á duri
á jagɩ dayigə ni.

Nɔɔn-nɔɔnv daa bá wanɩ balɔ na duri tun
sɩ o joori o la o ki daanɩ.

⁶ Ku kwaga ni nan, amu wó pa Amɔn tiinə
bam joori ba taa jigɩ yu-yoŋo.»

Baŋa-We na tagɩ te tun mu kɔntɔ.

Edɔm tiinə taanɩ

⁷ Edɔm tiinə taanɩ mu tuntɔ.
Paŋwa Tu Baŋa-We na tagɩ te tun mu tuntɔ:
«Swan daa tərə Teman laŋa kam ni mu na?
Yi-puri-nyina daa tərə sɩ ba taa te cigɩ na?
Ba wubɔŋa maama je mu na?»

⁸ Abam balɔ na zɔvri Dedan ni tun,
pipiri-na á duri,
sɩ á vu á səgi pweeru bɔɔna wuntɩ!

Benɔwaani, maɔa yiə si a waari Esayu
dwi tiinə bam.

A nan lagi a pa leeru ba ba baɔa ni mu.
⁹Nɔɔna na tu abam te si ba gwəri vinyə tiu biə,
ba bá gwəri ba daari tiu biə bam badaara na?
 Ŋwuna nan na tu si ba ŋɔ abam titu ni,
ba yəni ba ŋɔni kulɔ ba na beeri tun yirani mu.
¹⁰Ku nan na yi Esayu dwi tiinə bam,
amu lagi a vri ba wənu maama mu
a daari-ba.

A maa wó pa ba səgim je sum taa tigi jasi,
si ba daa yi wanti ba səgi ba duna yigə ni.
Ba biə, di ba curru maama wó na cəgum mu.

Ba dwi dum wó je tɔga baɔa ni.
¹¹Nan yagi-na á bitara,
si amu mu taa nii ba baɔa ni.
 Á kadənə dí wó wanti ba salɔ amu yira ni.»

¹²Baɔa-Wɛ na tagi te tun mu tuntv: «Balv ya na
wu maɔi si ba na waarim tun nan maɔi si ba nyɔ a
ban-zɔɔɔ na-zuɔa kam wuu na mu. Bɛɛ mu yi á buɔi
si á lu waarim dum wuni? Amu bá yagi abam! Á maɔi
si á nyɔ ka wuu na mu! ¹³Amu Dam-fɔrɔ Tu Baɔa-Wɛ
dugi di a titi mu ni amu wó cəgi Botisera tu pa ku ji
wo-zɔɔni nɔɔna yigə ni. Nɔɔna wó taa mwani-ku, yi
ba daari ba ma ku yiri ba sɔɔli lwarim ba pa daani.
Laja kam tuni dum maama wó ji di-dwənu mu maɔa
maama.»

¹⁴Amu ni kwərə na nuɔi Baɔa-Wɛ tee ni.
Di tuɔi nɔɔnu mu lɔgɔ baɔa dwi maama tee ni,
si ku tu vu o ta di ba o wi:
«La-na daani si á vu á jeeri-ba di najara!
Zaɔi-na wɛni jara-kəm ŋwaani!»

Baɔa-Wɛ ma ta di Edəm tiinə bam Di wɛ:

¹⁵«Amu nan lagi a pa á taá tiini á bwənə mu
lɔgɔ baɔa tuni dum maama wuni,
si nɔɔn-nɔɔnu yi taa niɔi abam.

¹⁶Abam bri á titi kamunni mu,
yi á buɔi ni nɔɔna kwari fɔvni di abam.
Abam nan gani á titi mu.
 Á zɔvri pweeru bɔɔna wuni,
yi á wu pweeru tum yuu ni wɛ wɛ.
Abam na maɔi á zɔvri baɔa baɔa,
si ku maɔi di kalɔɔ-zɔɔɔ na sɔgi ku
pogo wɛ wɛ te tun di,
amu nan ta wó vaari abam a di tɔga ni.»

Baɔa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

¹⁷«Edəm tu wó tiini ku na cəgum.
Balv maama na tɔgi ku je seeni ba maa kea,
kuɔ ki-ba yəu.

Baá taa jigi tu kum ba yáala
yaara yalv na yi-ku tun ŋwaani.

¹⁸Kuɔ yɔvri ku ki Edəm tu kum
ni ku deen na ki Sodəm, di Gomɔri,
di tuni dilv na bwələ da tun te tun mu.
Nɔɔn-nɔɔnu daa bá taa zɔvri je sum kuntu ni.
Nɔɔn-nɔɔnu nan bá maɔi dáani.»

Baɔa-Wɛ na tagi te tun mu kuntu.

¹⁹«Amu lagi a ba a nuɔi Edəm tiinə baɔa ni
si a zəli-ba ba tɔga kam wuni bidwi baɔa ni mu,
Kuɔ taa nyi di nyoɔo na nuɔi punnu na li
mɛ Zurden bugə kam ni ni te,
yi ku zaɔi vara dim je sum ni ku zi-ba tun mu.
Amu laan wó kuri yigə tu
si o taa nii tu kum baɔa ni.
Wɔɔ nan mu nyi di amu, si ku tu wanti o bwe-ni?
Yigə tu tərə o na wó wanti o dwəni di amu.

²⁰Nan cəgi-na si á lwarɔ bubuɔi dilv
amu Baɔa-Wɛ na jigi Edəm tiinə bam ŋwaani tun.
Taá ye-na a wubuɔa na jaani si a ki te
di balv na zɔvri Teman wuni tun.
Ba lagi ba zi ba bu-balwa titi mu ba ja ba viiri.
Amu wó pa ba sam dum ji sa-kvri.

²¹Edəm tu kum na tva,
tɔga kam baɔa maama wó sisiɔi.
Ba kərə kam wó zaɔi ka yi Nani-suɔu kum.

²²Nii-na! Kalɔɔ-zɔɔɔ mu lagi ku taa yaari wɛni,
si ku fɔvri ku tu ku ba tɔga kam seeni.
Ku nan lagi ku yarigi ku vwana yam
Botisera baɔa ni mu.
Maɔa kam na yiə, fɔvni wó ja Edəm nɔn-babe sum,
ni kaani na yaari si o lu yi o funa te tun.»

Damasɔ tiinə taani

²³Baɔa-Wɛ na tagi Damasɔ tiinə bam taani te tun mu
tuntv:

«Liə mu wó ja Hamati di Arapadi tiinə,
ba na ni kwər-balɔrɔ tun ŋwaani.
Ba wuu di maa wó leeri, yi ba wari ba sin,
fɔvni na jigi-ba tun ŋwaani.

²⁴Damasɔ tiinə bam vwana wó pari mu.
Ba ta wó pipiri si ba duri ba lu najara wuni.
Vuvugə lagi ka tu ba wuni mu.
Liə yirani mu wó taa jigi-ba,
yi zɔvni di yi-ba zanzan.
Cam wó zɔ-ba

ni kaani na vri pugə si o lu te tun.
²⁵Ku na yi á tu kulv yiri deen na zaɔi
yi wupolo tiini ku wu ku wuni tun,

nɔɔna wó viiri ba daari-kv.

²⁶ Cɪga ŋwaani, ba lagi ba gu tuv kum
nɔn-dɔnnu tum

ku pɔmpala yuu ni mv.

Maŋa kam na yiə, ba jar-kərə bam di wó ti.

²⁷ Amv mu lagi a zwe Damasi kabri sum,
si mim di Ben-Hadadi dam je sum maama.»

Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

Kedari tiinə di Hazɔri tiinə taani

²⁸ Kv nan na yi Kedari dwi tiinə, di Hazɔri dwi tiinə
balv Babilɔni tuv pe Nebukadnetsari na di najara wɔni
tun, bantv taani mu tuntu.

Baŋa-We na tagi kulv tun mu tuntu:

«Zaŋi-na si á nuŋi á zaŋi najara di
Kedari tiinə bam,
si á cɔgi nɔɔna bam kuntu na zɔvri
wa-puli seeni tun.

²⁹ Vri-na ba vwə, di ba vara bam,
di gwaaru tiv ba na ma kwəli ba vwə yam tun.
Vri-na ba jɔjɔrv, di ba yogondə yam maama.
Nɔɔna wó kaasi di kwər-dia ba wi:
«Dí duna fugi dibam mu je maama ni!»

³⁰ Hazɔri tiinə bam, ki-na lila á duri a viiri.
Ve á maŋi-na pweeru bɔɔna wɔni si á səgi da.»
«Babilɔni tuv pe Nebukadnetsari yɔvri o buŋi
si o ki abam lwarum mu.

O wɔbuŋa jaani mu di o na wó ki te
o cɔgi abam tun.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

³¹ Baŋa-We ta ma ta Dɪ wi:
«Zaŋi-na á nuŋi si á zaŋi najara di tuv kum kuntu.

Liə ba jɔgi-ba

yi ba ba kwari nɔɔn-nɔɔnu.

Ba wv pi ba tuv kum niə di bwəaru naa luuru.

Tuni didonnə ba bwələ di ba.

³² Vri-na ba yogondə di ba varu-kɔgɔ kum
maama á taá te.

Kv na yi balv na ceeri ba yum

yi ba zɔvri kagva yuu ni tun

a lagi a jagi-ba a yagi viuv wɔni,

yi a daari a pa lərv nuŋi je maama
ni ti ba ti yi-ba,»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

³³ «Hazɔri wó ji kagva yirani maŋa maama,
me ga-kakuri na kaagi si ve tun mu.

Nɔɔna daa bá taa zɔvri je sum kuntu ni.»

Elam tiinə taani

³⁴ Baŋa-We kwərə kalv Dɪ na pe Dɪ niŋɔŋnu Zeremi
Elam ŋwaani tun mu tuntu. Ka deen nan tu o te maŋa
kalv Zuda tuv pe Sedesiasi na puli si o di paari tun mu:

³⁵ Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Nii yo! A lagi a ja Elam ci-tara bam mu a cɔgi.

Bantv mu yi nɔn-babə ba dwe jar-kərə

bam maama.

³⁶ A maa wó pa viuv zɔgi je maama ni
ku duli kv ba kv daani Elam tuv kum.

A ta wó da kv ŋwaani a jagi tuv kum nɔɔna
a yagi je maama ni.

Tuv bá daari lvgv kum baŋa ni,

yi ba wv kalv Elam tiinə bam ba yi kv wɔni.

³⁷ Amv wó pa Elam tiinə bam taa kwari

fvɔni di ba duna,

ba duna na beeri-ba si ba gu tun ŋwaani.

A ta maa wó yɔvri a pa lərv ba ba baŋa,
a ban-lum dum ŋwaani.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

«A lagi a tɔŋi jar-kərə ba baŋa ni

si ba ba ba zəli-ba taan,

si kv yi ba maama cɔgum mu.

³⁸ Amv lagi a cɔgi ba pe di o nakwa bam mu,

si a daari a cwi a paari jangɔŋɔ ba

tuv kum wɔni.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

³⁹ «Maŋa nan daa wó ba

si amv pa Elam tiinə joori ba taa jigi yu-yoŋo.»

Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

Babilɔni tiinə taani

50 Kwərə kalv Baŋa-We na pe Dɪ niŋɔŋnu Zeremi
Babilɔni tuv di kv nɔn-biə bam ŋwaani tun mu
tuntu:

² «Tɔɔli-na di kwər-dia

si lvgv baŋa tuni dum maama ni!

Zəŋi-na drapoo weeni,

si á taá tɔɔli á yaga.

Yi kweeli-na taani á yagi tɔga ni,

nan ta-na ni:

«Ba lagi ba di Babilɔni tuv kum mu.

Beli jwəm dum wó na di cavura.

Cɪga tun, lərv wó yi Merodaki jwəm dum.

Cavura wó ja Babilɔni tuv jwənə yam,

ba na wó cɔcɔgi wo-yɔvru tum kuntu

maama tun ŋwaani.»

³ Tɔw kudonɔ jar-kərə wó zɔgɩ jazum baɲa seeni
ba nuɲi ba ba Babilɔni baɲa.
Baá cɔgɩ tɔga kam maama
pa ka ji kagva ka tigə.
Nabiinə dɩ vara maama wó duri ba je.
Nɔɔn-nɔɔnɔ daa bá taa zɔvri ka wɔni.»

⁴ Baɲa-We na tagɩ kulɔ tun mu tuntu:
«Maɲa kam kuntu na yiə,
Yistrayeli dwi tiinə dɩ Zuda dwi tiinə wó tɔgɩ daani
ba vu ba beeri ba Tu Baɲa-We dɩm,
yɩ ba kan yi-na ba veə.
⁵ Ba laan maa wó bwe sɩ ba lwarɩ Siyɔn
cwəɲə kam,
yɩ ba daari ba magɩ ba yum cwəɲə kam kuntu ni.
Baá ba amɩ Baɲa-We te
yɩ ba daari ba salɩ amɩ yɩra ni
sɩ dí fɔgɩ dí goni ni dí pa daani.
Ni-gonim dɩm kuntu wó taa wura maɲa maama.
Ba nan bá swe dɩ swiə maɲa dɩ maɲa.

⁶ Amɩ nɔɔna bam ya nyɩ dɩ peeni silɔ na je tun mu.
Balɩ nan na jɔgɩ-ba ba nii tun mu pɛ ba
ywəri cwəɲə kam,
pa ba zɩ pweeru wɔni ba jagɩ ba je.
Ba laan maa beeri pweeru dɩ zwənu yuu ni.
Ba daa yəri ba kugu je na wɩ me tun.
⁷ Balɩ maama na nɛ-ba,
ba yəni ba zaɲɩ najara dɩ ba mu sɩ ba di-ba.
Ba dɔna dɩ maa tɛ ba wɩ: «Dí wɩ kɩ dí tɩsi.
Bantu mu tɩsi ba cɔgɩ Baɲa-We yigə.
Duntu maa yɩ ba woro cɩga cɩga.
Ba nabaara tuna dɛen nan daɲɩ Baɲa-We
baɲa ni mu.»

⁸ Amɩ nɔɔna bam, nuɲi-na Babilɔni tɩw kum wɔni.
Duri-na á nuɲi á daari Babilɔni tiinə bam.
Nan tɔgɩ-na kɔgɔ kum yigə á viiri.
⁹ Bɛɲwaani, amɩ lagɩ a ciɲi nɔɔna mu
sɩ ba zaɲɩ najara dɩ Babilɔni tiinə bam.
Kɩ nan yɩ tɩ-kamunə yalɩ na wɩ jazum
baɲa seeni tun mu
lagɩ dɩ kɩ ni daani sɩ ba nuɲi ba jeeri-ba dɩ najara.
Ba maama wó kɩ daani ba kikili
sɩ ba kɩ najara yam.
Ba nan wó zɔgɩ jazum baɲa seeni mu ba nuɲi
ba vu ba di Babilɔni tɩw kum.
Ba cɩ-tara bam yɩ pamaɲ-bibe
silɩ cɩna na ba tai ya lɛeri tun mu.
¹⁰ Ba lagɩ ba vri Babilɔni tiinə jɩɲgɩru mu.
Balɩ na buni ba baɲa tun wó coori ba zula maama.»
Baɲa-We na tagɩ te tun mu kuntu.

¹¹ «Abam Babilɔni tiinə bam tiini á caki
dɩ wɔpolo mu,
á dɛen na di amɩ nɔɔna bam
yɩ á vri ba wənu tun ɲwaani.
Á laan ma kaagi á kɩkara
ni nacwen na jɩgɩ ga-lɛeru ka di te tun.
Abam ta kɩ ni siseɲ-nɔɔna na keeri te tun mu.
¹² Abam tɩtɩ tɩw kum nan wó na ku cavura.
Tɩw kulɩ na yɩ á kugu je tun wó yáali.
Kú taa yɩ tɩw kulɩ na muri tɩni maama wɔni tun.
Kɩ ta wó ji kagva kalɩ na yɩ tɩ-kura yɩrani tun mu.
¹³ Nɔɔn-nɔɔnɔ bá taa zɔvri je sum kuntu ni,
Baɲa-We banɩ na zaɲɩ dɩ ba tun ɲwaani.
Kɩ yɔvri ku lagɩ ku ji di-dwənu yɩrani mu.
Balɩ maama na tɔgɩ ku je ni ba kɛ,
kú kɩ-ba yəu
pa ba yáali-ku ku cam dɩm ɲwaani.

¹⁴ Abam balɩ na yɩ cɩ-tara tun,
fɔgɩ á tɔɲi á zɔgɩ á gilimi Babilɔni tɩw kum.
Taá tai cɩna á yagi ku yɩra ni!
Yɩ daari-na cɩni didwi dɩ.
Bɛɲwaani, ku nɔn-biə bam tɩsi mu
ba cɔgɩ Baɲa-We yigə.
¹⁵ Á kaasi-na tiguri-kaasa,
sɩ á nuɲi á gilimi Babilɔni tɩw kum dɩ najara!
Nii-na! Ba wura ba tɩ!
Tɩw kum dam je sum maama cɔgɩ.
Ba ma yigi ku kabri sum ba dɩ tɩga ni.
Baɲa-We mu lagɩ Dɩ joori Dɩ ɲwi jɩni ba baɲa ni.
Kuntu ɲwaani, tɔgɩ-na á waari-ba!
Kɩ-na dɩ ba ni ba na kɩ nɔɔna badonnə te tun.
¹⁶ Kɩ na yɩ balɩ na yəni ba du wudiiru,
dɩ balɩ na zagi-tɩ tun,
kwaani-na á lɩ-ba Babilɔni tɩw ni.
Vərə balɩ maama na zɔvri da tun maɲɩ sɩ ba joori
ba tɩtɩ nɔɔna te ba nabaara tɩni dɩm wɔni,
sɩ ba lu najara wɔni mu ba taa ɲwi.»

Baɲa-We ta ma ta Dɩ wɩ:

¹⁷ «Yistrayeli dwi dɩm nyɩ ni pe-kɔgɔ
nyonɔ na zɩ sɩ titari ni
yɩ ku jagɩ-sɩ ku yagi te tun mu.
Asiiri tɩw pɛ mu dɛ yigə o ja-ba o di.
Babilɔni tɩw pɛ Nebukadnetsari ma saɲɩ o kwaga
o dɩ ja ba kwi sum o cɩcɩgɩ maama.»

¹⁸ Paɲwa Tu Baɲa-We wum na yɩ Yistrayeli tiinə We
tun na tagɩ kulɩ tun mu tuntu:
«Amɩ wó waari Babilɔni tɩw pɛ wum dɩ o tɩga kam,
ni a dɛen na waari Asiiri tɩw pɛ te tun.
¹⁹ Kɩ daari sɩ a ja Yistrayeli dwi tiinə

a joori ba tuti tu-ywəŋə kam wunu.
 Ba laan wó taa zúuri Karmeli, di Basan ni,
 ba taa di ba wubuŋa na lagı te.
 Ba maa wó maŋı Efrayim, di Galadı
 pweeru tum yuu ni,
 ba di ba su ba fra.
²⁰Maŋa kam kuntu nan na yiə,
 nɔɔna na buŋı sı ba na lwarum
 yalu na wu Yisrayeli tiinə bam yuu ni tun,
 ba bá na didva tuti di.
 Ba ta bá na tusim Zuda tiinə bam di titarı ni,
 di funfun di.
 Beŋwaanı, ku na yi balu amu na li-ba
 sı ba daarı tun,
 amu wó kwe ba lwarum a ma a ce-ba.»
 Baŋa-We na tagı te tun mu kuntu.

²¹Baŋa-We ta ma ta Dı wı:
 «Nuŋi-na á vu á zaŋı najara di Meratayim tu
 di balu na zúuri Pekadı ni tun.
 Zəli-ba-na á ja sı á gu sı ba dwi ti.
 Kı-na kulv maama amu na pe abam ni sı á kı tun.
²²Jara-kəm sɔɔ mu zaŋı tıga baŋa je maama ni.
 Wəənu maama mu lagı ti cɔgi!
²³Babilónı deen cɔgi lugu baŋa je maama,
 ni hama mu ba jıgi ba magı wəənu te.
 Nii-na! Babilónı tu tuti laan ciɔgi mu
 ku ji murə-murə!
 Ku yɔɔrı ku ji wo-zɔɔni
 lugu baŋa tuntu dum maama yigə ni mu.
²⁴Babilónı tiinə bam, amu ciɔı cıku mu á ŋwaanı.
 Á nan wu lwarı ku ni ni pa ku ja abam.
 Abam na tu ku wunu tun
 yi á na dwəni di amu Baŋa-We tun ŋwaanı mu.
²⁵Amu purı a na tiŋı a jara-kəm zıla yam me tun,
 sı a ja-ya a nuŋı pooni
 a ma a tuŋı a ban-zɔŋɔ tutuŋa.
 Beŋwaanı, a jıgi woŋo sı a kı
 Babilónı tiinə tıga kam baŋa ni.
 Amu yi Paŋwa Tu Baŋa-We dum mu.
²⁶Zıgi-na yigə yigə á nuŋı á ba
 sı á zaŋı najara di Babilónı tu kum.
 Puri-na ba tuli sum sı á li mına yam.
 Coori-na ba sam sı di ji weeru-puuri.
 Yɔɔrı á cɔgi-na tu kum
 sı kulvkuvb daa yi daarı.
²⁷Go-na ba nɔn-babe sum maama!
 Yɔɔrı á goni-sı á tiŋı!
 Leeru wu ba yuu ni!
 Ba maŋa kam yiə mu kuntu

sı ba na ba waarum.»

²⁸Cəgi-na! Balu na zıgi Babilónı tu ni ba duri ba lu
 najara yam wunu tun laan tu ba yi Zeruzalem. Ba maa
 zıgi Siyón ni ba te ku na kı te yi dibam Tu Baŋa-We
 joori Dı ŋwı jıni Babilónı tiinə baŋa ni, di ba na cɔgi
 We-digə kam tun.

²⁹«Bəŋi-na ci-tara sı ba nuŋı
 ba vu ba jeeri Babilónı tiinə bam di jara.
 Ku maa yi balu na wat ten ba saŋı tun mu.
 Pa-na sı ba gilimi tu kum ba kı titarı ni,
 sı nɔɔn-nɔɔnu yi want o lu.
 Kı-na di ba ni bantv na kı te di nɔɔna badonnə tun.
 Beŋwaanı, ba tiini ba gooni amu Baŋa-We
 na yi Yisrayeli dwi dum Wu-poŋo Tu dum tun mu.
³⁰Kuntu ŋwaanı mu Babilónı nɔn-dɔnnu tum wó tu
 ba taa tigi tu kum cwe sum ni.
 Ba jar-kərə bam maama wó ti de didva.»

Baŋa-We na tagı te tun mu kuntu.

³¹Paŋwa Tu Baŋa-We ta ma ta Dı wı:

«Babilónı yi kamun-nyım mu!
 Amu nan nuŋı á kwaga ni.
 De dum amu na li sı a waarı abam tun laan yiə.
³²Á tu kum kamunni ŋwe ŋwaanı,
 á lagı á tri á tu tıga ni mu.
 Nɔɔnu bá taa wura sı ku tu ja abam sı á zaŋı weeni.
 A maa wó pa mini zwe á tuntu dum maama.
 Di ta wó di woŋo kulv maama na bwələ da tun.»

³³Paŋwa Tu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu:
 «Yisrayeli tiinə bam tiini ba na yaara zanzan,
 ba di Zuda tiinə bam di.
 Balu na jıgi-ba ba beesi tun yɔɔrı ba
 sɔ-ba mu diŋ-diŋ.
 Ba maa vun sı ba pa-ba cwəŋə sı ba viiri.
³⁴Wulu na burı o pa-ba tun nan tiini o dana.
 O yırı mu yi Paŋwa Tu Baŋa-We.
 Duntu tuti mu lagı Dı zaŋı Dı ŋɔɔni Dı pa-ba.
 Dı lagı Dı tɔgi ku baŋa ni mu
 Dı pa yazurə taa wu ba tıga kam baŋa ni.
 Sı ku na yi Babilónı tiinə bam,
 cam wó yi bantv mu.»

³⁵Baŋa-We na tagı kulv tun mu tuntu:

«Jar-kərə wó ba Babilónı tiinə bam baŋa!
 Balu na zúuri Babilónı tu ni tun wó na cɔgum,
 ba di ba tu nakwa, di ba yi-purı-nyına
 bam maama!

³⁶Ba tu kum sampwəri sum di wó na cɔgum.
 Ba jwərim kikiə wó ba ya lwarı jaja.

Ba tuw nɔn-babe sum di wó tu,
yi fɔvni tiini di ja-ba.

³⁷ Ba siseŋ-nɔɔna di si jara-kəm tərikooru
di wó cɔgi.

Jar-kərə balu na yi vərə ba wɔni tun di
lagi ba tu mu!

Bantu wó taa bwənə mu ni kaana te tun.
Ba jujiguru di wó ba ti cɔgi najara yam ŋwaani.
Ba duna wó vri-ti ba ja ba viiri.

³⁸ Da-kuri wó zigɔ ba tuw kum wɔni
pa ba bwi sum maama ku.
Najara wó ba ba baŋa ni,
ba tuw kum na su di jwənə yirani tun ŋwaani.
Yantu yəni ya fugi nɔɔna bam
pa ba wɔbuŋa je fɔvni ŋwaani mu.

³⁹ Kuntu ŋwaani nan, ga-vara, di wiirə mu wó taa
zuvri Babilɔni ni. Kukwəeru di wó taa zuvri je sum
kuntu ni mu. Nabiinə daa bá taa zuvri tuw kum kuntu
ni si ku taa ve wuu. ⁴⁰ Kú yɔɔri ku ki Babilɔni tuw ni
ku deen na ki Sodɔm, di Gomɔri, di tunti dilu na bwələ
da tun te tun mu. Nɔɔn-nɔɔnu daa bá taa zuvri je sum
kuntu ni. Nɔɔn-nɔɔnu nan bá maŋi dáani.»
Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

⁴¹ «Kwəni á nii-na jazum baŋa seeni!
Tu-fɔrɔ jar-kərə didaani pwa zanzan mu
maa bunu abam baŋa.

Ba ti yigə mu si ba nuŋi yigə yigə
ba ba ba jeeri abam di najara.

⁴² Ba ze ba ten didaani ba cicwə mu ba buna.

Ba nan tiini ba jigi pu-siŋa mu,
yi ba ba kwari nɔɔna yibwənə kɔtaa!

Ba wurigi ba siseŋ-nɔɔna
ni nunu na-ŋuna na wuuri te tun mu.

Ba ki ba tuti ba ki daani
si ba zaŋi najara di abam Babilɔni tiinə bam mu.

⁴³ Babilɔni tuw pɛ ni nɔɔna bam kuntu ŋwa,
pa o vwana pari.

Ku yɔɔri ku jig-o ku ni mu yi o fɔna,
nuneeni kaani na vri pugə si o lu
yi ku ni-o te tun.

⁴⁴ Amu lagi a ba a nuŋi Babilɔni tiinə baŋa ni
si a zəli-ba ba tiga kam wɔni budwi baŋa ni.
Kú taa nyi di nyonjo na nuŋi punnu na li
me Zurden bugə kam ni ni te,
yi ku zaŋi vara dim je sum ni ku zi-ba tun mu.
Amu laan wó kuri yigə tu
si o taa nii tuw kum baŋa ni.

Wɔɔ nan mu nyi di amu, si o wani o bwe-ni?
Yigə tu tərə o na wó wani o dwəni di amu.

⁴⁵ Nan cəgi-na si á lwarɔ bubuŋi dilu

amu Baŋa-We na jigi Babilɔni tiinə
bam ŋwaani tun.

Taá ye-na a wɔbuŋa na jaani si a ki te
di balu na zuvri Babilɔni laŋa kam wɔni tun.
Ba lagi ba zi ba bu-balwa tuti mu ba ja ba viiri.
Amu wó pa ba sam dum ji sa-kuri.

⁴⁶ Babilɔni tuw kum na tva,
tiga baŋa maama wó sisinji.
Ba kərə kam wó zaŋi
ka jigi ka yi lugu baŋa tunti dum
maama.»¹ Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

51 «Amu lagi a pa vii mu zaŋi
si ku duli ku vu ku cɔgi Babilɔni tuw kum,
di balu na zuvri Babilɔni laŋa kam ni tun.

² A lagi a tuŋi jar-kərə mu Babilɔni tuw baŋa ni,
si ba vu ba cɔgi ba tiga kam maama,
ni ba na caari muna te di vii tun.

De dum leeru na wó yi Babilɔni tiinə tun,
ba duna wó kaagi-ba mu ba pu,
yi ba di-ba ba daari ba tiga kam ba
tinji yɔɔ yirani.

³ Yi pa-na ba ci-tara bam cwəŋə si ba saŋi ba ten,
naa si ba vɔ ba jara zila yam.

Yi yagi-na ba nɔn-dɔnnu tum tuti si ba taa ŋwi.
Nan yɔɔri á cɔgi-na ba jar-kərə bam maama.

⁴ Pa-na si ba na zɔnni yi ba daari ba ti
ba taa tigi Babilɔni tuw cwe sum ni.

⁵ Ku na yi Yisrayeli tiinə bam, di Zuda tiinə bam,
ba Tu Baŋa-We dum na yi Paŋwa tun wu
nuŋi ba kwaga ni,
di ba na maŋi ba cɔgi te tun di.

Ba ki lwarum ba cɔgi Yisrayeli dwi dum
Wu-pɔŋo Tu wum yigə
pa ba tiga kam maama cɔgi.

⁶ Duri á nuŋi-na Babilɔni tuw kum wɔni!
Duri-na si á lu yi á ta ŋwi!

Yi tɔgi-na di Babilɔni tiinə bam
á ti ba lwarum dum ŋwaani.

Maŋa yiə si Baŋa-We joori Dl ŋwi juni ba baŋa ni.
Dl lagi Dl pa Babilɔni tiinə jonji ba kikiə
yam ŋwurɔ mu.

⁷ Babilɔni deen nyi ni səbu-siŋa na-zuŋa
mu Baŋa-We juŋa ni.

Dintu ma kwe ka wuu sana bam
Dl pa lugu baŋa dwi maama
pa ba nyɔ ba su ba bugi.

Ba maama na nyɔgi ka wuu sana bam tun,
ba yɔɔri ba yirisi mu.

⁸ Babilɔni nan lagi ku da ku tu mu ku cicugi.
Tiini á keeri-na ku ŋwaani!

Beerina nugə si á ma á le ku zɔnni dum,
si dedonj kú joori ku na yazurə.

Vərə balu na zuvri Babilɔni ni tun maa wi:

⁹«Dí ya na wai, dí yaá pa Babilɔni na yazurə.
Ku nan warti, o bá na soonim.
Pa-na si dí viiri dí daari tuw kum,
si nɔɔnu maama joori o titi tuw.
We na lagi Dɔl waari-ba te tun wó ke juja,
si ku yi weyuu kum titi.
Ku nan maŋi si ba yɔɔri ba na cɔgum mu.»

Zuda dwi tiinə bam di maa wi:

¹⁰«Baŋa-We bri ni dɔbam mu jigi ciga.
Pa-na si dí vu Zeruzalem si dí zigi Siyɔn ni
yi dí ta dí Tu Baŋa-We dum na ki kulɔ
Dɔl pa dɔbam tun.»

¹¹Sɔli-na á cuna yam á tiŋi,
si á kwe-na á najara tankwallu tum á zeeri!
Beŋwaani, Baŋa-We mu ciji Medɔi pwa
bam si ba ba,
Dɔl na buŋi si Dɔl cɔgi Babilɔni tuw
kum tun ŋwaani.
Baŋa-We wó joori Dɔl ŋwi juni Babilɔni
tiinə baŋa ni,
di ba na cɔgi We-digə kam te tun.

¹²Zəŋi-na maana woŋo si najara ki Babilɔni tuw ni!
Ki-na dam jar-kərə bam kuri ni!
Pa-na si yiruna bam taa zigi ba ziga je ni!
Ta pa-na si nɔɔna badonnə vwe ba kaagi tuw kum!
Beŋwaani, Baŋa-We lagi Dɔl ki Dɔl su Dɔl
bubɔŋi dum mu.
Dɔl bubɔŋi dilu Dɔl na maŋi si Dɔl cɔgi
Babilɔni tun mu kuntu.

¹³Abam balu na zuvri Babilɔni bu-toli
sum ni ni tun,
á yi nadunə mu pipiu ŋwaani.
Maŋa nan yi si á tuw kum tuw ku saari
si abam di tu.

¹⁴Paŋwa Tu Baŋa-We dugi Dɔl titu ni mu Dɔl wi:
Amu lagi a pa á dona tiini ba yu mu á baŋa ni
ni kayira doŋ.
Ba maa wó kaasi wɔnɔ kaasa
si ba ja didaani abam.»

¹⁵Baŋa-We nan kwe Dɔl dam dum mu
Dɔl ki tɔga kam baŋa.
Dɔl ma daari Dɔl kwe Dɔl swan yam
Dɔl naani lugu kum maama.
Dɔl ma da Dɔl wubɔŋa baŋa ni Dɔl lwarti weyuu kum
pa ku tigi palalala.

¹⁶Wɔntu na zigi weeni Dɔl bagi Dɔl kwərə,
weyuu baŋa na bam yəni ba wuuri mu.

Dɔl wai o pai kunkwənu zigi
lugu baŋa kweelim je sum ni
ti tai ti nuŋə.
Dɔl maa pai dua ni yi ka pipila.
Dɔl na puri Dɔl digə kam,
viu mu wó nuŋi da ku jagi ku yi je maama.

¹⁷Jwə-kaana bam maama jwərim dum gaali mu,
yi ba wubɔŋa tərə.
Cavura wó ja gɔgɔ kulɔ maama na
mɔɔni jwənə tun,
o jwənə yam na ba jigi ŋwia tun ŋwaani.
Ya yi wo-yɔɔru mu.

¹⁸Ya ba jigi kuri.
Ya maŋi si nɔɔna taa jigi-ya ba mwana mu.
Ya waarum maŋa na yiə,
ya maama wó cɔgi mu fasi.

¹⁹Wulu Zakəbi dwi tiinə bam na zuli tun
nan dai ni yantu na yi te tun.
Wuntu mu yi woŋo maama Naanu wum.
Yisrayeli dwi tiinə bam di yi balu
o na kuri si ba taa yi wuntu titi nyum tun mu.
O yuri nan mu yi Paŋwa Tu Baŋa-We dum.

Baŋa-We ma ta Babilɔni tuw taani Dɔl wi:

²⁰«Nmu yi gwəli dilu a na jigi a ma a
ki najara tun mu.
Amu yəni a kwe nmu mu
a ma a cɔgi dwi tiinə di lugu baŋa tunti maama.

²¹A maa tɔgi nmu baŋa ni
a cɔgi sisen-ɔɔna, di balu na diini-si tun.
A ta maa tɔgi nmu baŋa ni
a cɔgi jara-kəm tərikooru, di ti coonə.

²²A maa tɔgi nmu baŋa ni
a cɔgi baara, di kaana,
di nankwun: di nɔn-dɔnnu,
di bəkəri, di bɔsankam maama.

²³A ta tɔgi nmu baŋa ni
a cɔgi nayira, di ba peeni sum,
di vala, di ba nabe,
di tuw yigə tiinə, di didɛera di.»

²⁴Baŋa-We ta ma ta Dɔl wi: «Amu laan lagi a joori
a ŋwi juni Babilɔni tuw baŋa ni, yi a ta ŋwi-di balu
maama na zuvri Babilɔni laŋa kam ni tun baŋa ni mu.
Abam wó taa zigi á nii mu yi a waari-ba kuntu di ba
na ki te Zeruzalem tiinə yira ni tun.»

²⁵Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu tuntu:
«Babilɔni, nmu nyi di piu
kulɔ na jigi lugu baŋa maama ku cɔgi tun mu.
Amu Baŋa-We nan mu nuŋi nmu kwaga ni.
Amu wó ma a dam mu a waari-m.»

A lagɩ a duli-m a di tɩga ni mu,
 si a daari a zwe n sam dum si di ji tuntwarim.
²⁶ Nɔɔn-nɔɔnu daa bá beeri weeru tilu
 na daari tun wɔni
 si o na kandwe o ma o cwi kabri-kuri wɔdoŋ.
 Beŋwaani, abam tuw kum yɔɔri ku cɔgi mu wuu.»
 Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

²⁷ Zəŋi-na drapoo tɩga kam baŋa ni!
 Wu-na najara nabwaanu si ku yi lugu
 baŋa tuni maama!
 Pa-na si dwi maama tiinə jar-kərə bam ki daani
 si ba nuŋi ba zaŋi najara di Babilɔni tuw kum.
 Bəŋi-na Arara tiinə, di Minni tiinə, di
 Asekenazi tiinə,
 si ba vu ba jeeri-ku di najara.
 Nan li najara yigə tu si o da ba yigə
 o ki najara yam.
 Ja-na siseŋ-nɔɔna á nuŋi
 si si taa daga ni kayira na yu te tun.
²⁸ Pa-na si dwi maama tiinə jar-kərə bam ki daani
 si ba nuŋi ba zaŋi najara di Babilɔni tuw kum.
 Bəŋi-na Medu pwa bam,
 di ba tuw yigə tiinə bam, di ba didɛera bam,
 didaani tuni dilu maama ba na te tun
 jar-kərə bam.
²⁹ Tɩga kam maama sisiŋi mu, yi ka yira sat.
 Beŋwaani, Baŋa-We wubuŋa jaani ya ti
 si Dl cɔgi Babilɔni laŋa kam.
 Dl maa lagɩ si Dl yɔɔri Dl cɔgi-ka
 si nɔɔn-nɔɔnu daa yi taa zuuri da.
³⁰ Nii-na! Babilɔni nɔn-babe sum yagi
 najara yam kəm.
 Ba ma leeri ba maŋi ba dam je sum ni.
 Ba dam maama ti mu.
 Ba laan bwənə ni kaana doŋ mu.
 Mim mu zwe tuw kum sam.
 Ku mancwənu niə da-gari sum laan ma bwəri.
³¹ Tuntuŋna zanzan saŋi da kwaga mu
 ba jigi najara kwərə ba duri ba maa ve
 si ba pa Babilɔni tuw pe ni:
 o duna mu yɔɔri ba di o tuw kum maama ba ti.
³² Ba ma sin cwe silu nɔɔna na wó tɔgi da
 be bugə kam ba lu tun.
 Ba ta ma zwe nancan-gullu je sum.
 Kuntu ŋwaanu mu pe fɔvni tiini di jigi
 Babilɔni tuw jar-kərə bam.
³³ Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yistrayeli tiinə We tun
 na tagi kulu tun mu tuntu:
 «Babilɔni tuw kum nyi di tɩga kalu nɔɔna
 na fɔgi ba kwe-ka
 si ba ma ba magi mina tun mu.

Ku bri ni wɔdiu zagum maŋa yiə.
 Ba duna laan wó ba ba zagi-ba ba di tɩga ni.»

Zeruzalem tiinə bam daa ma ta ba wi:

³⁴ Babilɔni tuw pe Nebukadnetsari mu di dibam.
 O ma pa vuvugə zanzan tu dibam tutari ni.
 O ma koori tuw kum
 si kulukululu daa yi daari ku wɔni.
 O ma li dibam fasi,
 ni o yi juru mu te tun.
 O na duni dí wo-laaru tum o su o pugə tun
 mu o twani dibam o yagi.
³⁵ Balu na zuuri Siyɔn ni tun wó ta wi:
 «We wó pa leeru tilu Babilɔni tuw tiinə na ki dibam
 yira ni tun joori ti tu ba titi baŋa ni.»
 Zeruzalem tiinə bam wó ta wi:
 «Waarim ta wu Babilɔni tiinə bam yuu ni,
 di ba na gu dí yira nɔɔna tun.»

³⁶ Kuntu ŋwaanu, Baŋa-We tagi tuntu:
 «Amu wó zigi abam kwaga ni
 si a ŋɔɔni a pa abam.
 A ta wó joori a ŋwi juni Babilɔni tiinə baŋa ni.
 A nan wó pa ba bwi sum wi,
 si ba buli-yi di yi buri na.
³⁷ Babilɔni tuw kum wó ji di-doŋ-kuru,
 me ga-kakuri na kaagi si ve tun mu.
 Tuw kum wó di cavura, si nɔɔna taa mwani-ku,
 yi nɔɔn-nɔɔnu bá taa zuuri ku wɔni.
³⁸ Babilɔni tiinə bam maama yɔɔri ba kaasi mu,
 ni nywənu na suuri te tun.
 Ba ta maa ŋuunə ni nyon-biə na ŋuuni te tun.
³⁹ Maŋa kalu ba niə na tutugi di fra tun,
 amu wó ki candi-fara a pa-ba,
 yi a pa ba nyɔ sana ba bugi.
 Ba laan maa wó taa bagɩ mwaaŋu ba yaga,
 yi ba daari ba dɔ ba lusi maŋa maama,
 yi ba daa bá zaŋi weeni.
⁴⁰ Amu wó ja-ba a vu ba gum jəgə,
 ni vara mu ba jigi ba ve si ba gu tun.
 Baá taa nyi di pəlbə, di pi-bali, di bu-bali
 silu ba na lagɩ ba goni ba tiŋi tun.»
 Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

⁴¹ «Nii Babilɔni tuw na yɔɔri ku tu te!
 Ba lagɩ ba di tuw kulu tɩga baŋa maama
 na turi ku baŋa ni tun mu!
 Babilɔni laan wó ji wo-zɔɔni
 lugu baŋa tuni dum maama yigə ni.
⁴² Ninu kum lagɩ ku zaŋi mu ku yi
 Babilɔni tuw kum.
 Na-fara bam mu wó cuuri

ti kwɛli tuw kum maama.
⁴³ Babilɔni tuni maama wɔ ji di-dwɛɛnu
 yirani mu.
 Tiga kam wɔ taa yi kagu-kura mu,
 me nɔn-nɔnɔ na bɔ taa zɔvri ka wɔni tun.
 Nabiinɛ bri ba bɔ taa tɔgi ka wɔni ba kea.
⁴⁴ Ku na yi Babilɔni tiinɛ jwɛm Beli,
 a lagi a waari-di mu.
 A ta wɔ pa di twani wo-laarv tɔlu di
 na ligi tun di yagi.
 Lugu baɗa dwi tiinɛ daa bɔ taa ve si ba zuli-di.
 Tiga tun, Babilɔni tuw kabri sum lagi si tu mu!

⁴⁵ Amu nɔɔna bam, nuɗi-na Babilɔni
 tuw kum wɔni!
 Duri-na á lu yi á ta ɗwi!
 Duri-na si á wani á lu Baɗa-We ban-lum dum.
⁴⁶ Yi pa-na si á vwana pari.
 Á nan yi taá kwari fɔvni,
 ni á na ni sawia kalv maama na kaagi tuw
 kum wɔni ka ɗɔɔna tun.
 Sawia wai ka zaɗi buni duntv ni,
 yi kadoɗ zaɗi buni yigɛ ni.
 Sawi sum wɔ taa te vuvugɛ taani,
 yi si te tuw yigɛ tu na wɔ dwɛni di wudoɗ te tun.
⁴⁷ Beɗwaani, maɗa lagi ka yi
 si amu yɔvri a waari Babilɔni tuw jwɛnɛ yam.
 Ba tuw kum maama wɔ di cavura.
 Ku nɔn-biɛ bam wɔ ti,
 yi ba yira taa tigi ku je maama ni.
⁴⁸ Weyuu di tiga baɗa maama,
 di wɛɛnu tɔlu na wɔ ti wɔni tun
 wɔ ta caki di wɔpolo
 Babilɔni na tua tun ɗwaani.
 Beɗwaani, jar-kɛrɛ lagi ba nuɗi jazim
 baɗa seeni mu,
 ba ba ba zaɗi najara di-ku.»
 Baɗa-We na tagi te tun mu kuntu.

⁴⁹ «Babilɔni tiinɛ bam yɔvri ba gu
 lugu baɗa tuni maama nɔɔna mu.
 Babilɔni tuw kum laan maɗi si ku tu,
 ba na gu Yisrayeli tiinɛ bam te tun ɗwaani.
⁵⁰ Abam Yisrayeli tiinɛ balv na lugi tɔvni tun,
 ki-na lɔla á viiri si á yi taá zigi á daana yo!
 Nan guli-na Baɗa-We dum gulɛ,
 di á na wɔ sa-tu ni yigɛ yigɛ te tun di.
 Daa taá buɗi-na Zeruzalem tuw wɔbuɗa.
⁵¹ Abam ma á te á wɔ: «Dí yuu tiini ku yáali.
 Beɗwaani, dí duna bam twi dɔbam mu
 yi ba ta ki dɔbam cavura wɔni.
 Dwi-ge tiinɛ ma ba ba zu Baɗa-We wara-je
 silv na yi lanyirani fasti tun wɔni mu.»

⁵² Amu Baɗa-We nan na tagi kulv tun mu tuntu:

Maɗa lagi ka yi
 si amu waari Babilɔni tuw jwɛnɛ yam.
 Babilɔni tuw kum je maama ni,
 ku nɔn-biɛ bam wɔ taa sin ba sɔɔna,
 ba na ne zɔvni tun ɗwaani.
⁵³ Babilɔni tuw kum na maɗi ku lɔ ku di we we te,
 yi Ku daari ku fɔgi dam je sum weyuu ni te di,
 amu ta wɔ tɔɗi jar-kɛrɛ mu
 si ba ba ku baɗa.»
 Baɗa-We na tagi te tun mu kuntu.

⁵⁴ Cɛgi-na si á ni kɛrɛ na zaɗi Babilɔni tuw ni te!
 Ku nan yi tuw kum cɔgum sɔɔ mu
 yi ku nuɗi Babilɔni tuw je maama ni.
⁵⁵ Baɗa-We mu lagi Dɔ cɔgi Babilɔni tuw kum,
 si Dɔ pa ku sɔɔ maama ti.
 Ba duna bam wɔ da ba ba ba baɗa,
 ni na-fara na wuuri ba buni te tun mu.
 Bantu wɔ tiini ba baɗi sɔɔ ba jeeri-ba di najara.
⁵⁶ Tuw kudoɗ jar-kɛrɛ mu lagi ba ba
 ba cɔgi Babilɔni tuw kum.
 Baá ja Babilɔni nɔn-babe sum,
 yi ba joɗi ba ten sum ba bwɛri ba yagi.
 Beɗwaani, Baɗa-We yɛni Dɔ waari balv
 na tusi tun mu.
 Dɔ lagi Dɔ joori Dɔ ɗwi jini maama mu.

⁵⁷ Pe wɔlv yiri na yi Paɗwa Tu Baɗa-We tun na tagi
 kulv tun mu tuntu:
 «Ku nan na yi ba tuw kum nakwa, di ba
 yi-puri-nyina bam,
 ku ta wɛli di ba yigɛ tiinɛ, di ba didɛera,
 di ba nɔn-babe sum di,
 amu wɔ pa ba nyɔ sana ba bugi.
 Ba maama wɔ dɔ ba lusi mu taan wuu
 yi ba daa bɔ zaɗi weeni.»

⁵⁸ Paɗwa Tu Baɗa-We na tagi te tun mu tuntu:
 «Babilɔni tuw kabri sum na lirɛ te maama di,
 ba lagi ba yigi-si ba di tiga ni mu buri buri.
 Mim wɔ zwe tuw kum mancwɛɛnu niɛ yam.
 Lugu baɗa nɔɔna bam yaari ba tuti
 kafe ɗwaani mu.
 Beɗwaani, ba na tɔɗi te maama tun wɔ ja mim.»

Zeremi tɔɗi kwɛrɛ si ka vu Babilɔni

⁵⁹ Neriya bu Seraya dɛen mu yi Pe Sedestasi tuntuɗu
 na nii o wɛɛnu baɗa ni tun. O ta yi Maseya naa mu.
 Buni dilv Sedestasi na di Zuda tuw paari o ki bina yana
 tun ni mu Seraya dɛen tɔgi di Pe wɔm si ba vu Babilɔni.
 Zeremi ma kwe kwɛrɛ kantv o pa-o si o ja o wɛli da o
 vu o pa. ⁶⁰ O dɛen ya pupɔni Babilɔni tuw kum na wɔ
 na lɛerv tɔlv maama tun mu o ki tɔnɔ wɔni. Babilɔni
 wɛɛnu maama mu pupɔni ti tiɗi tɔnɔ kum wɔni. ⁶¹ O
 ma ta di Seraya o wɔ: «Nmɔ na ve n yi Babilɔni, si

n karımı taani duntu maama baɲa baɲa si nɔɔna bam ni-di. ⁶²Ta ta n wɛli da ni: «Amu Tu Baɲa-We, nmv mu taga ni n lagi n cɔgi tw kuntu fasti, si nabiinɛ, di vara daa yi wanti ku wunti ba zu, si ku lagi ku ji di-dwɛɛnu yiranti mu si ku taa ve maɲa maama.» ⁶³N na karımı tɔnɔ kuntu n ti, si n kwe-ku n vɔ di kandwe, yi n laan vu n duli-ku n di Efrati bugɛ kam wunti, ⁶⁴si n daari n ta ni: «Mu Babilɔni tw na lagi ku tu ku lini te tun. Ku nan daa bá zaɲi weeni, amv na yɔɔri a lagi a ja lɛrv zanzan a ba ku baɲa ni tun ɲwaani. Ku nɔn-biɛ bam maama wó tv.»»

Zeremi kwɛri sum maama kweeli yo mu.

Zeruzalem tw na tv te tun

2 Pwa 24:18–25:7

52 Sedestasi deen jigi bina fiinle-didva mu yi o ji Zuda tw pɛ. O ma jɛni Zeruzalem ni o di paari dum o ki bina fugɛ-didva. O nu yiri mu Hamutali. Wuntu maa yi Zeremi wulv na nuɲi Libina tun bukɔ mu. ²Pɛ Sedestasi deen tɔɲi lwarum mu o cɔgi Baɲa-We yigɛ, ni Pɛ Yeoyakim di ya na ki te tun. ³Lɛrv tlv maama na ki Zeruzalem di Zuda tiinɛ bam maama yira ni tun tɔgi Baɲa-We ban-zɔɲɔ kum ɲwaani mu. Dl ma yɔɔri Dl zɛli-ba Dl yigɛ ni, ba kikiɛ yam ɲwaani.

Pɛ Sedestasi deen ma zaɲi o nuɲi Babilɔni tw pɛ Nebukadnetsari kwaga ni. ⁴O paari dim bina nvgv bini dum cani fugɛ cana kam wunti, ka da fugɛ de dum ni mu Nebukadnetsari deen tu o li Zeruzalem di o jar-kɛrɛ bam maama. Ba ma kaagi ba pu tw kum yi ba daari ba lɔ taali-kamunɛ ba yɛri ku kabri sum yira ni. ⁵Ku na yi Sedestasi paari dim bina fugɛ-didva bini dum tun, mu Babilɔni tiinɛ bam deen wanti Zeruzalem tw kum ba di.

⁶Ku na yi bini dum kuntu cani sina cana kam da nvgv de dum tun, kana deen tiini ka cɛ mu pa Zeruzalem nɔn-biɛ bam daa ba jigi wɔdiu si ba taa di. ⁷Babilɔni tiinɛ bam ma bwɛri tw kum kabri sum ba di tɛga ni, yi ba tɔgi pwɛli sum ni ba zu ku wv. Sedestasi di o jar-kɛrɛ bam maama deen duri si ba lu titu ni mu. Ba ma kwe pɛ gaari cwɛɲɛ kam, ba vu ba tɔgi ni dum na wv tw kabri sile sum titari ni tun, yi ba laan duri ba tu Zurdɛn bolo kum seeni. ⁸Di ku di, Babilɔni tiinɛ jar-kɛrɛ bam deen maa pɛ pɛ wvm kwaga ba pu. Ba ma vu ba yi Sedestasi si ku maɲi di Zeriko ti-kampari sum seeni. O jar-kɛrɛ bam ma pwe da yigɛ ni, yi ba jagi ba daari-o.

⁹Ba ma zi Sedestasi ba ja ba vu Babilɔni tw pɛ Nebukadnetsari te. O deen wv Ribila tw ni mu, Hamati tw kum ni. Nebukadnetsari ma di taani o vani Sedestasi daani. ¹⁰O ma pa ba gv Sedestasi biɛ bam Ribila ni, yi o zigɛ da o niɛ. O ta ma pa ba gv Zuda tw

didɛra bam maama. ¹¹Ku kwaga ni o pɛ ba kukɔrigi Sedestasi yiɛ yam mu ba li, yi ba daari ba kwe canna capunnu ba ma ba vɔ-o ba vaɲi ba ja ba vu Babilɔni. O na yi da tun, ba ma ki-o puna digɛ ni si o maɲi da o ti.

¹²Nebukadnetsari deen na di Babilɔni tw paari o ki bina fugɛ-nvgv bini dlv ni tun, cani sinu cana kam da fugɛ de dum ni mu o kwaga-saɲɔnu Nebuzaradan zu Zeruzalem tw kum wunti. Wuntu maa yi Babilɔni tw pamaɲna bam yigɛ tu. ¹³O deen ma pa ba zwe Baɲa-We digɛ kam, di pɛ sɔɲɔ kum, di Zeruzalem sam dum maama. Ba deen zwe sa-ɲunnu dwi maama mu Zeruzalem tw wunti. ¹⁴Nebuzaradan ma pa ni pa o jar-kɛrɛ bam yɔɔri ba yigi Zeruzalem tw kabri sum maama ba di tɛga ni. ¹⁵O ma kalti yinigɛ tiinɛ badonnɛ, di balv ta na daari tw kum wunti tun, ku ta wɛli di gwarv ta na daari tun, di balv na duri ba zu Babilɔni tiinɛ kɔgɔ kum wunti tun o ja o vu Babilɔni. ¹⁶Ku nan na yi tw kum yinigɛ tiinɛ badaara bam, Nebuzaradan ma yagi-ba Zuda laɲa kam ni. O ma pa-ba tɛga si ba va, di vinyɛ tweeru kari, si ba taa nii si baɲa ni.

¹⁷Babilɔni tiinɛ bam ma zu Baɲa-We digɛ kam ba bwɛri canna zila yam maama. Yantu maa yi ywɛ yale yam, di war-zun-zɔɲɔ kulv ba na bɛi ni «Ninu kum» tun, di war-zwi zigum tɛrikooru tum. Ba ma daari ba kwe ti canna kam ba zɲi ba ja ba vu Babilɔni. ¹⁸Ba ta ma kwe zwi silv ba na wó taa mai ba pɛ tuntwarum tun, di sebulu, di wɛɛnu tlv na wó fɔgi ti kwe mim dum tun, di zwi silv na maɲi si lwɛri jana tun, di silv ba na zwe wɛɛnu tlv lwɛm na ywɛmmɛ tun si wunti tun, di canna wɛɛnu tlv maama na jigi ti fɔgi We-di-kamunu cullu tum tun ba wɛli da. ¹⁹Nebuzaradan ta ma pa ba kwe We-digɛ zila yalv maama ba na mɛ sɛbu-sɲa, naa sɛbu-poɲo ba ki-ya tun. Tuntu maa yi zun-bale, di min-cala zwi di zwi silv ba na wó ma ba zizagi na bimbim dum baɲa ni tun, di kambi, di min-zwɛn-ziguru, di zun-bi, di zwi silv ba na mai ba loi wo-nyɔɔrv pɛera tun.

²⁰Ku na yi ywɛ yale yam, di war-zun-zɔɲɔ kum, di ku nabe nyinyuru fugɛ-tile tlv na zɲi-ku tun, didaani war-zwi zigum tɛrikooru tum, Pɛ Solmɔn deen ya pɛ ba mɔ wɛɛnu tum kuntu maama Baɲa-We digɛ cullu tum ɲwaani mu. Ti yira canna kam deen tiini ka dummɛ ka dwe maɲum. ²¹Ywɛ yale yam didva we-baɲa seeni didwarum deen yi kanti ni maɲum kuni fugɛ-nana mu. Ya yira kukulim maɲum maa yi kanti ni maɲum kuni fugɛ bile. Ba deen mɔɔni-ya si ya taa yi wvgv mu. Canna kam lilirim maa yi nwi sina maɲum. ²²Ywe maama yuu ni ba mɛli canna wo-sugili mu da si di wanti di tɛli digɛ kam yuu kum seeni. Nipuru yam didva didva didwarum yi kanti ni maɲum kuni binu mu. Ba mɛ canna mu ba sɔ ba lɛɛni daani ba ki da, yi ba gɔguri kampwi tweeru biɛ ba kaagi nipuru yam. Ywɛ yale yam nipuru yam maama yi bidwi mu.

²³ Ywe maama yira ni, ba gɔgiri kampwi tweeru biɛ bi mu, si nɔɔnu na zigi tiga ni yi ku tu kwani si o nii di sen sim, o nai funugu yardu yirani mu.

²⁴ Nebuzaradan deen ta jaani We kaanum nakwi tu Seraya, di o kwaga-sajunu Sofoni, di We-digɛ kam ni-yiruna batɔ bam mu o ja o viiri. ²⁵ Ku na yi balu ya ta na daari Zeruzalem tu kum wuni tun, o ma kali ba jar-kɛrɛ yigɛ tu wum, di nɔɔna barpe balu ya na bwɛlɛ di pe wum tun, di didɛɛru wulu na li nɔɔna si o wɛli-ba jar-kɛrɛ kɔgɔ kum wuni tun, di nɔɔna fusirdu balu ta na wura tun o wɛli da o ja o viiri. ²⁶ Nebuzaradan deen jaani bantɔ maama mu o vu Babilɔni tu pe wum te. O deen wu Hamati tu Ribila ni mu. ²⁷ Daaani mu Babilɔni tu pe deen pe ba gu nɔɔna bam kuntu maama.

Ku deen ki kuntu mu yi ba kali Zuda dwi tiinɛ bam ba ja ba vu sa-tu yigɛ yigɛ. ²⁸ Pe Nebukadnetsari na kali balu maama o ja o vu Babilɔni tu tun mu tuntu:

O paari dim bina yarpe bini dum ni

o kali Zuda dwi tiinɛ murrɔ tɔɔ di fiinle-batɔ (3,023) o vu da.

²⁹ O paari dim bina fugɛ-nana bini dum ni

o ma kali Zeruzalem tiinɛ biɛ-nana di fiinle-bale (832) o vu da.

³⁰ O paari dim bina fiinle-yatɔ bini dum ni o pamaɲna bam yigɛ tu Nebuzaradan ma ja Zuda dwi tiinɛ biɛ yarpe di fiinna-banu (745) o vu da.

Nɔɔna balu ba na kali ba vu Babilɔni tun na ki daani, ba yi murrɔ tuna di biɛ-yardu (4,600) mu.

Ba puri Yehoyakini ba yagi

³¹ Ba deen na kali Zuda tu Pe Yehoyakini ba ja ba vu Babilɔni yi o daari o ki bina fiinle-yarpe Babilɔni ni tun, bini dum kuntu canɔ fugɛ-sile cana kam da fiinle-yanu de dum ni mu Babilɔni tu Pe Evil-Merodaki ki Pe Yehoyakini zaani, yi o pur-o puna digɛ ni o yagi. Ku maa yi bini dɔlu Evil-Merodaki na puli o di Babilɔni tu paari tun mu o ki kuntu. ³² O ma ki Pe Yehoyakini lanyirani, yi o pa-o jɛɲɛ je na tiini si jigi zulɛ si dwe je silu pwa babam bam na wu Babilɔni ni na ne tun. ³³ Yehoyakini ma li o puna digɛ gwaaru tum o tiɲi. O ɲwɛ kam de maama wuni o ma leeri o di wodi Babilɔni tu pe tee ni. ³⁴ Babilɔni tu pe ta ma kwe kulɔ maama Yehoyakini na wɔ ki o yira ni tun o pa-o de maama, si ku vu ku yi o tuntu maɲa.

Wu-cəgə Təno

Wu-cəgə Təno kum yi lusəm lənjə kalu na bri Zeruzalem tuw kum yaara na yi te maña kalu Babilonu tuw jar-kərə bam na tu ba cəgi-ku tun mu. Nəonu wudoj dəen mu ne tuw kum yaara na yi te maña kam kuntu ni tun yi o pəpəni təno kum kuntu. De dilu ku dəen yi We nijoŋnu Zeremi mu pəpəni-ku. Di ku di, o ta pə We ciga o wu woŋo maama dam wu wuntu juja ni mu. Nii 3:23. Si ku kweeli tun, o məonu we-loro mu o pa We si We joori Dl ja Dl nəona bam si ba taa zuli-Dl di ciga. Nii Pəərim 5.

Wu-cəgə na yi Zeruzalem tiinə te tun

1 Nii tuw kuntu laan na tigi te
yi nəon-nəonu təri ku wuntu.
Ku dəen nan su di nəona mu!
Ku dəen yi tu-fəro mu ləgu baña tuntu dum wuntu.
Nii ku laan na yi ni kadəm te!
Ku ya yi tuntu dum maama dideəru mu,
yi ku laan tu gabeem wuntu.

² Tuw kum nyi di kaani wulu na yəəri o keeri mu.
Yi-na ma təgi o pəpəwanu yam titu
dum maama wuntu.
O bəola bam wuluwulu nan tərə
si ku tu zuri o bicari.
O badonnə maama di ma baari o kwaga ni,
yi bantv ji o duna.

³ Zuda tiinə yaara yam di ba titəŋ-deera
yam kwaga ni,
ba ta kalu-ba mu ba ja ba vu sa-tuwigə yigə yigə.
Ba laan maa zuri dwi-ge tiinə titari ni.
Ba daa ba jigti me ba na wə jəni si ba sin tun.
Ba duna maama pari-ba ba ja mu.
Jəgə daa tərə si ba duri ba vu ba jəŋi ba titi.

⁴ Nəona daa ba tui ba zuri tuw kum wuntu
si ba di candi We diga kam wuntu.
Kuntu ŋwaani cwe silu na ve si zuri Siyən
wuntu tun di keeri mu.
Tuw kum ni maama wuntu nəon-nəonu tərə.
We kaanum tiinə yəəri ba ŋuusi mu.
Ku bukwa bam wu ma cəgi,
Beŋwaani, tuw kum cam dum ke juja mu.

⁵ Balu na yi Zeruzalem duna tun laan mu
jigi ku yuutiinə.
Ba nan ba liə di kulokulu.
Beŋwaani, Baña-We mu pə cam duntu yi tuw kum,
ku lwarum dum na tiini di gaali tun ŋwaani.
Ku duna bam yəəri ba di ku nən-biə bam
mu najara wuntu,
yi ba daari ba pə-ba ba ja ba viiri.

⁶ Siyən nunwan-fəro kum maama laan ti mu.
Tuw kum dideera tiini ba bwənə
ni vara na beeri gaa ba ga si ba di te tun.
Ba ma kwaani si ba duri ba duna yigə ni,
yi ba wari.

⁷ Zeruzalem na wu cam wuntu yi ku kaagi
ku beeri maña kalu tun,
mu ku guli ku dəen na jigti ywəəni dilu ku di tun.
Ku yi ku faña faña gulə mu ku guli.
Ku laan nan tuw ku duna juja ni mu,
yi nəon-nəonu tərə si ku tu zən-ku.
Ku duna bam maa nii,
yi ba jig-ku ba mwana
di ku na ne cəgum tun ŋwaani.

⁸ Zeruzalem yəəri ku ki ku cəgi zanzan mu,
pa ku ji wo-zəoni nəona yigə ni.
Balu dəen na nig-ku tun laan gooni-ku mu,
ba na ne ku cavura tun ŋwaani.
Wuntu titi di laan yəəri o ŋuusi mu,
yi o daari o jigti o yibiyə o səgə
cavura na jig-o tun ŋwaani.

⁹ O cəgi o titi mu di wo-zəona kənə.
O nan wu buŋi si o lwaru ku jwa na wə ki-o te tun.
O laan na tu te tun mu tiini ku jigti ləeru.
Nəon-nəonu nan tərə si ku tu zuri o bicari.
O maa wi: «Baña-We, nii ku na zuri a yira te!
A duna bam mu di dam a baña ni!»

¹⁰ O duna bam ne cwəŋə si ba zu
ba pə o jigti maama ba ja ba viiri.
O zigi o nii mu yi dwi-ge tiinə zu We
digə kam wuntu.
Baña-We titi nan ya maŋi Dl ta ni:
ku culə si bantv zu Dl digə kam wu.

¹¹ Tuw kum nən-biə bam maama yəəri ba ŋuusi mu
yi ba beeri wədiu si ba di.
Ba laan ma kwe ba jigti ba yəgi,
si tuntu ləri wədiu yuu ni si ba ma wəri.
Ba maa wi: «Baña-We, nii di seeni,

sɪ ba tiini ba gooni dɪbam zanzan.»

¹²«Abam balu na wu cwəŋə yuu ni á ke tun,
á yigə tərə na?

Nan pipiri-na á nii kulɔ na yi amu tun.
Nɔɔnɔ tərə ku tu yaara na yi amu nyum dum.
Ku yi Baŋa-We mu kwe cam dum kuntu

Dl ki amu yira ni,
maŋa kalɔ Dl ban-lum na zaŋi di amu tun.

¹³Dl pɛ mim mu nuŋi weyuu ni di ba amu baŋa,
Di ma zu a yira ni, yi di zwe a kwi sum.

Dl cigi cikɔ mu sɪ ku ja-ni,
pa a pipiri a joori kwaga.

Dl yaŋi amu a yiranɪ mu,
pa a yira cɛ de dum maama wɔni.

¹⁴Ku nyi di Dl kwe a lwarum dum mu Dl ki daani,
ni nɔɔnɔ na vɔŋi ŋɔni daani te tun.

Dl ta kwe-ya Dl lə a ban ni
pa a dam maama je mu.

Baŋa-We na kwe-ni Dl ki a dɔna juŋa ni tun,
a wart sɪ a zigɪ di ba.

¹⁵Baŋa-We titi mu maŋi Dl vin
a na jigɪ wɔpolo di pamaŋa balu tun.

O ma bəŋi nɔn-kɔgɔ sɪ ba ba amu baŋa,
yi ba daari ba cɛcɛgi a nɔn-dɔnnu tum.

We titi mu nɔni Zuda dwi tiinə bam o li,
ni nɔɔnɔ na nɔni sɛɛru o li swan wɔni te tun.

¹⁶Wəɛnu tuntɔ ŋwaani nan mu pa a yɔɔri a keerə.
A yiə yi-na di maa cuuri bari-bari.

Nɔɔn-nɔɔnɔ nan tərə sɪ ku tu zuri a bɪcari.
Nɔɔnɔ tərə sɪ o wəli-ni sɪ a joori a titi ni.

Amu biə bam daa ba jigɪ jwa,
Bɛŋwaani, dí dɔna bam wanti dɪbam mu.»

¹⁷Zeruzalɛm yɔɔri o loori zənə mu nɔɔna tee ni.
Nɔɔn-nɔɔnɔ nan tərə sɪ ku tu zi o bɪcari.

Baŋa-We maŋi Dl ta Zakɔbi dwi tiinə
yira taani Dl wi:

ba doonə wó ji ba dɔna.

Zeruzalɛm suni o ji wo-zɔɔni mu bantɔ yigə ni,
pa ba cul-o.

¹⁸O maa wi: «Baŋa-We yi cigi Tu mu,
sɪ ku yi amu mu nuŋi o ni dum kwaga ni.

Cəgi-na, abam dwiə yalu na zɔvri je silu
maama ni tun,

nii-na a na yaari yi ku zɔvri a yira te!

Ba jaani a nɔn-dɔnnu tum di a bukwa bam mu
ba kalt ba ja vu sa-tu yigə yigə.

¹⁹A bəŋi a bɔɔla mu sɪ ba ba ba wəli-ni.

Ba nan kugɪ a kuri mu ba pa a dɔna.

Kana ma gu a kaanum tiinə bam, di a nakwa bam,
tu kum wɔni.

Ba kaagɪ je maama mu ba beeri wɔdiu
sɪ ba di ba wəri yi ba ga.

²⁰Baŋa-We, nii ku na tiini ku yi-ni te!

Ku jigɪ-ni mu ku ni.

A wɔv kum titi di ma di,

a na nuŋi n ni dum kwaga ni tun ŋwaani.

Tu kum cwe sum ni, nɔɔna tɔa najara wɔni mu.

Sɔŋɔ ni di, tɔvni ta maa wɔra.

²¹Nɔɔna ni a na ŋɔvɔ te tun,

yi nɔɔn-nɔɔnɔ tərə sɪ ku tu zi a bɪcari.

A dɔna bam maama na ni kulɔ na yi-ni tun,

ba yɔɔri ba cakɪ mu di nmu na ki te a yira ni tun.

Ja! Nan pa bantɔ di de yi,

ni n na goni ni sɪ n ki-ba te tun,

sɪ ba di na yaara ni ku na yi te amu yira ni tun.

²²Pa ba lwarum kənə maama taa tigi n yigə ni,

sɪ n pa ku zu ba di yira,

ni n na pɛ ku zu amu yira te

a lwarum dum maama ŋwaani tun.

A tiini a ŋɔvɔ zanzan.

A wɔv di ma je.»

Baŋa-We na waari Zeruzalɛm te tun

2 Nii Baŋa-We bantɔ na zaŋi Siyɔn tu
kum baŋa ni te!

O ban-lum li-ba mu ni kunkwən-liluru te.

We ma pa Yisurayeli tiinə bam lonni jujigru ji kafe.

Dl ma zigɪ weyuu ni Dl di-ti tiga ni.

Maŋa kalɔ Dl bantɔ na zaŋi di Zeruzalɛm tun,

Dl daa maŋi Dl wu se sɪ Dl digə kam taa wɔra.

²Baŋa-We cɔgi tuni dilu maama

Zakɔbi dwi tiinə na zɔvri di wɔni tun mu.

Dl wu kum na fuli tun ŋwaani,

Dl vaŋi Zuda tiinə dam je sum maama

Dl di tiga ni mu.

Dl ma cɔgi ba tuni dum di ba pwa bam di,

pa ba zulə maama ti.

³Dl ma pa Yisurayeli jar-kərə bam maama dam ti

Dl ban-lum dum ŋwaani.

Ba dɔna na buntɔ ba baŋa ni tun,

Dl ma dwani Dl juŋa Dl daari-ba.

Dintu titi jigɪ ni min-vɔgv na yi te tun mu,

yi Dl yɔɔri o zwe Zakɔbi dwi tiinə bam kulə!

⁴Wə mu saŋt Dl taŋa,
nı Dl yı ba dnuv mu te.
Dl laan ma yəcrt ba baŋa sı Dl ta.
Dl ma gv ba nən-dnvvu tlv maama
kikiə ya na su Dl yi tun.
Dl pe Dl banı dım tv Zeruzalem tiinə baŋa nı mu,
nı mim na di biləm-biləm te tun.

⁵Cıga tun, Baŋa-Wə jigi Yisrayelı tiinə
bam dnuv mu.
Dl ma yəcrt Dl cəgı-ba.
Dl maŋt ba sə-fwaarv tum pa tı ji di-dwəənu mu.
Dl nan ta cəgı ba dam je sum dı.
Dl ma pa Zuda tiinə kərə kam puli zanzan,
yı ka ba tiə.

⁶Wə ta yigi Dl digə kam Dl dı tıga nı,
nı ka ga yı kara wv vwe mu.
Dl ma pa Dl nəcəna bam dı swe
sı ba yəni ba di candi yam,
yı ba ta swe Dl siun de dım swiə.
Kv na yı pe wvm dı kaanum tiinə bam maama,
Wə nuŋı ba kwaga nı Dl ban-lvm dım ŋwaanı.

⁷Baŋa-Wə taŋt Dl kaanum bimbim dım
mu Dl yaŋt.
Dl ma viiri Dl daarı Dl tutı digə kam.
Dl ma kwe Zeruzalem sə-fwaarv tum Dl kı
kv duna bam jıŋa nı
pa ba yigi tı kabri sum ba dı tıga nı.
Bantv laan ma zıgı Baŋa-Wə digə kam nı
ba baŋt tiguri-kaasa,
nı ba di candiə Wə ŋwaanı mu te.

⁸Baŋa-Wə jaanı Dl wubıŋa mu
sı Dl yigi Siyən kabri sum Dl dı tıga nı.
Dl ma maŋt sı dıdwarım baŋa lanyıranı,
yı Dl daarı Dl cəgı sı maama faı.
Kabri sılv ya na kaagı tw kum sı cı tun maama
laan maa tigi tıga nı buri buri.

⁹Zeruzalem tw ni-bwəəru tum muvrt tıga nı mu.
Wə ma yəcrt Dl bwəri tı luuru tum.
Kv na yı tw kum pe dı pabiə bam,
Dl kalı-ba Dl ja Dl vu Dl dı tıntı
dıdonnə wvntı mu.
Nəcəna daa ba maı Wə zaasım dım ba tıŋa.
Wə niŋonə bam daa wartı
sı ba lwartı Baŋa-Wə kwərə na yı te tun.

¹⁰Siyən nakwa bam laan je tıga nı mu cımm.
Ba wv-cəgə ŋwaanı mu ba taagı ba yum dı kasılv,
yı ba ta yəcrt ba zv gwar-zınzwara ba je.

Zeruzalem tw bukwa bam dı goori ba tira
tıga nı mu dı cavıra.

¹¹A keeri a yiə yi-na maama a ti.
A wv kum dı ma yəcrt kv cəgı.
Amv joro nyı dı kv logı mu kv tigi tıga nı,
Beŋwaanı, ba jıgı a nəcəna bam ba cəgı mu.
Biə dı bu-sısn yəcrt ba tigi tw kum cwe sum nı mu.

¹²Biə bam maa ta dı ba niinə ba wı
«Dı laŋt wıduı mu sı dı dı.»
Ba ma tv tw kum cwe sum nı,
nı kv na tiini kv zv nən-bıbe te jara-kəm nı tun.
Ba ŋwıa ma ti
ba niinə bam ja-kukwəəru wvntı.

¹³Zeruzalem tiinə bam, amv wó ta abam
yıra taanı nı beə mu?
Amv laŋt a kwe beə mu sı a maŋt dı abam?
Siyən tiinə bam, amv wó kı ta mu
sı a wantı a pa á bıcarı zuri?
Á yaara yam daga mu nı nıwı na yalma te tun.
Wəw mu wó wantı o wəli abam sı á na yazıre?

¹⁴Abam niŋonə bam na ne kulu yı ba brı abam tun
ya yı vwan mu.
Ba ma ganı abam.
Ba wv pe á lwartı á na tiini á cəgı te tun,
sı á wantı á joorı á taá təgı cwəŋə.
Ba nan taŋt vwan taana mu ba brı abam,
pa á ywəri cıga cwəŋə kam wvntı.

¹⁵Balı maama na təgı abam seenı ba ke tun
laan jıgı abam mu ba yeeri.
Ba ta foolı mu, yı ba daarı ba dulı ba yum,
Zeruzalem tw kum na ne cəgım tun ŋwaanı.
Ba maa mwana yı ba ta ba wı:
«Tw kulu na lana kv gaalı tun mu tıntı na?
Nabiinə maama daa jıgı wupolo dı-kv na?»

¹⁶Abam duna maama jıgı abam mu ba twıa.
Ba maa foolı abam.
Ba maa nywantı ba yıbiyə dı abam yı ba wı:
«Dı laan wantı-ba dı cəgı dı yaŋt.
Dı ya je dı cəgı de dıntı mu,
dı yi nan ne-dı!»

¹⁷Kv nan yı Baŋa-Wə mu laan kı
Dl na kı Dl wubıŋa nı sı Dl kı te tun.
Dl yəcrt Dl kı Dl su nı dulı Dl na tıŋı
faŋa faŋa tun mu.
Dl dulı tw kum Dl dı yı Dl wv jaanı á ŋwaŋa.
Dl ta pe á duna jıgı wupolo á cəgım ŋwaanı.

Dl ma pa ba tiini ba dana ba dwe abam.

¹⁸ Siyɔn tuw kum, keeri-na di kwɛr-dia
á loori Baɗa-We.

Pa-na á yi-na taa cuuri barɔ-barɔ
wia di titi maama ni.

Yi sɛ-na si á sin.
Á yiə di nan yi kɔ kɛrɛ.

¹⁹ Zaɗi-na dɔɔm ni si á keeri á loori Baɗa-We.
Loori-Dl-na ku na puli di titu dum maama wɔni.

Lo-na á wu-cɔgɔ kum maama á tiɗi
Baɗa-We yigɛ ni,
ni nɔɔna na logi na ba tiɗi tɔga ni te tun.
Zaɗi-na á jin Baɗa-We yigɛ ni si á loori-Dl,
si Dl duri á biə bam ɗwaɗa si ba yi ti.
Beɗwaani, kana wura ka gu-ba
tuw kum cwe sum maama ni.

²⁰ «Baɗa-We, nii dibam seeni, si n duri dí ɗwaɗa.

Ku yi n titi nɔɔna mu n jigi n yaara!
N lagɔ si kaana kwe ba titi biə balu ba
na jigi ba kɔni tun mu
ba di na?

N ta lagɔ si ba gu n kaanum tiinɛ bam
di n nijɔɗnɛ bam
n titi digɛ kam ni mu na?

²¹ Nɔn-dɔnnu di nankwɔn maama mu tɔga
ba tigi tuw kum cwe sum ni.

Nɔn-dɔnnu di kabwɛnɛ di ma yɔɔri ba
ti najara wɔni.
Nmu banɔ na zaɗi di ba tun pɛ n gu-ba.
N yɔɔri n goni-ba n tiɗi mu
yi n wu jaani ba ɗwaɗa.

²² Nmu bɛɗi a dɔna mu si ba ba ba di candiə,
yi ba fugi-ni je maama ni.

Nmu Baɗa-We banɔ na zaɗi maɗa kalu ni tun,
nɔɔn-nɔɔnu wu wani si o lu.

Biə balu amu ya na jigi a kɔna, yi a
nii ba baɗa ni tun
mu a dɔnu wum yɔɔri o gu nyɔ!»

Tuna wura Baɗa-We sono kum ɗwaani

3 Amu yi wulu na ne cam,
ni Baɗa-We na yaari-ni Dl ban-lum dum
ɗwaani te tun mu.

² Dl yɔɔri Dl kalɔ-ni mu si a taa ve lim wɔni,
yi pooni daa tɛrɛ kɔtaa!

³ Dl nan yɔɔri Dl jigi-ni o maga mu taan.
Dl ma dɔli Dl ja-guli a yira ni de maama wɔni.

⁴ Dl ma pa a ya-nwana yam kwɔn lila,
yi Dl daari Dl ja a kwi sum Dl bwɛri.

⁵ Dl yɔɔri Dl zaɗi a baɗa ni mu Dl pɔni-ni,
pa a maama yi cam di wu-cɔgɔ yirani.

⁶ Dl ma zɛli-ni pa a je yi-bri wɔni,
ni balu na tigi ba daani tun.

⁷ Ku nyi di Dl pi-ni mu Dl yagi digɛ ni,
yi Dl ta wɔ-ni di capɔnnu si a yi lu.

⁸ Amu na maɗi a keeri a loori-Dl te maama di,
Dl yɛni Dl vin si Dl cɛgi-ni mu.

⁹ Dl me kandwa mu Dl lo kabri Dl ci a cwɛɗɛ.
Cwɛɗɛ daa tɛrɛ si a wani a tɔgi da a ke.

¹⁰ Dl sɛgi je ni mu Dl tigi, ni ga-varum te.
Dl maa lagɔ si Dl zi-ni, ni nyɔɗo na ki te tun.

¹¹ Dl ma tuuri-ni o li cwɛɗɛ yuu ni yi Dl tɔri-ni.
Dl laan ma yagi-ni pa a wu a yirani yi zɛnɛ tɛrɛ.

¹² Dl yɔɔri Dl saɗi Dl taɗa mu,
yi Dl laan jigi-ni Dl tai di cina.

¹³ Dl jeeri amu mu Dl ta Dl cina yam.
Ya ma yɔɔri ya muɔri ya yi a bicari-yi.

¹⁴ Amu nɔɔna bam laan jigi-ni mu ba mwana.
De maama ba leeni le mu ba ma twi-ni.

¹⁵ Dl pɛ a ɗwia maama su di wo-cɛɛru mu.
Ku ta nyi nɛnɛni Dl kwe wu-cɔgɔ mu
o ki na-zɔɗa ni
Dl pa-ni si a nyɔ.

¹⁶ Dl pɛ a dɔni kandwa mu yi ya guri a yɛlɛ.
Dl ta ma nɔni amu Dl sin tɔga ni
pa a yira taagi di kasulu.

¹⁷ Yazurɛ daa tɛrɛ amu tee ni.
Amu swe wupolo na yi te tun.

¹⁸ Amu laan ma ta a wi: «A dam dum je.
Tuna yalu amu ya na jigi Baɗa-We
tee ni tun di ti.»

¹⁹ A guli a cam dum,
di a na kaagi a beeri yɔɔ yirani te tun gule.
A ɗwia yɔɔri ka su di wo-cɛɛru mu.

²⁰ A maa na yɛni a guli kuntu maama,
a wuu wu cɔgi mu.

²¹ Di ku di, a daa na yɛni a guli tintu,
a tuna daa ta wu joori a tee ni mu.

²² Baɗa-We na yɔɔri Dl jigi Dl sono te
tun ba fɔgi ku ti.

Dl na yɛni o duri dibam yibwɛnɛ te
tun di nan ba tiɛ.

²³ Tɔga na puuri de maama,
tintu yɛni ti joori ti wura mu.

Cıga tın, nmu zaani dım tiini di daga.

²⁴ Amu wú ta a titi ni mu wı:

«Başa-We wu amu tee ni.

Dl nan mañı amu.

Duntu yıra ni mu a tuna maama tigə.»

²⁵ Başa-We lana mu Dl pa balu na salı-Dl tın.

Dl maa zəni balu na tui Dl te tın.

²⁶ Ku lana mu sı nəcəna taa cəgi cımm

ba nii sı Başa-We joñi-ba Dl yağı.

²⁷ Nən-dunnı na lwarı sı ba pıni ba titi,

kuú taa lana ku pa-ba.

²⁸ Başa-We na kwe nəcənu sı o da cwəñə,

ku mañı sı ku tu zuri o yıra mu o pa-Dl.

²⁹ O nan na tu o titi kuntu doğ

tuna daa wú joori ya ba o tee ni.

³⁰ Nəcəna na lağı ba mag-o, sı o yağı sı

ba lo o puçəğ.

Ba na jig-o ba twia, ku mañı sı o sə

ba turu tum mu.

³¹ Beñwaanı, Başa-We ba yəcəri Dl vin nəcəna

Dl yağı-ba taan wuu.

³² Dl na mañı Dl cəgi ba wıw te di, Dl

ta wú duri ba ñwaja,

Dl sono kum na tiini ku daga tın ñwaanı.

³³ Duntu ba soe sı Dl ja yaara naa cam

Dl ba Dl di nabiinə başa ni.

³⁴ Nəcənu na nəni puina balu maama na wu

tiga kam başa ni tın

o sın o nə kuri ni, ku lana na?

³⁵ Ku tu na vin Yuutu Başa-We dım ni,

yı o ci nəcəna di ba cıga, ku lana na?

³⁶ Ku tu na vin nəcənu bura taanı dim başa ni,

Başa-We ba nai ku maama na?

³⁷ Wəw mu wú wantı o ñəcəni sı wəənu tuñı,

yı ku dai Başa-We mu pə cwəñə sı ti ki?

³⁸ Ku yı Yuutu Başa-We wım kwərə mu paı

sı cam di ywəəni tui nabiinə başa.

³⁹ We nan na waarı nabiinə ba lwarım ñwaanı,

ba wulu na puıni ku başa ni, ku jigı kuri na?

⁴⁰ Nan pa-na sı di fığı di maanı di

ñwia na yı te tın,

sı di laan daarı di joori Başa-We te.

⁴¹ Pa-na sı di puı di bıcara, yı di zəñi di jin wəəni

di jeeri Başa-We sı di ta wı:

⁴² «Başa-We, dıbam cəgi yı di ta nuñi n kwaga ni.

Nmu wu yağı di lwarım n cə dıbam.

⁴³ Nmu me n banı dım mu n pə dıbam kwaga n pu.

N ma n daarı n gu dıbam, yı n wu duri di ñwaja.

⁴⁴ Nmu yəcəri n kwe kunkoño mu n ci n titi,

pa we-loro tərə di na wú ki sı ku yi-m.

⁴⁵ Nmu dıli dıbam n yağı ni di yı weeru mu tın.

Di ma ji wo-yəcəru dwi-ge tiinə bam titarı ni.

⁴⁶ Dıbam dına bam maama maa jigı

dıbam ba twia.

⁴⁷ Cam di cəgım zanzan mu tu dıbam başa.

Fuıni maa jigı dıbam.»

⁴⁸ A yı-na mu yəcəri ba cuuri barı-barı,

Beñwaanı, ba jigı a nəcəna bam ba cəgi mu.

⁴⁹ A yia yı-na wú yəcəri ba ta nuñi mu taan,

yı ba ba kwərə,

⁵⁰ sı ku yı Başa-We na zıgi weyuu ni,

yı Dl tiiri Dl nii Dl na-nı.

⁵¹ A wıw tiini ku cəgi, a yia na nai wəənu

tuı tın ñwaanı,

di a na nə a tuı kım bukwa bam na yaarı te tın.

⁵² Ku na yı balu na culi-nı ba titi wıbuja

ñwaanı tın,

ba jigı-nı ba zəli ni nəcənu na zəli zuñə

sı o ja te tın mu.

⁵³ Ba ma ja-nı ba vu ba dıli ba yağı

goğ-canluñu wıni,

yı ba daarı ba dıli-nı di kandwa sı ba gu.

⁵⁴ Na ma bibili a başa ni ba kea.

A ma buñı ni a ñwia ti mu.

⁵⁵ Başa-We, amu di ma zıgi goño kım wıni

a beñi n yıri sı n ba n zəni-nı.

⁵⁶ Nmu ma n cəgi a na loori-m te a wı:

«Yı sın n zwa. Nan cəgi a we-loro kım.»

⁵⁷ Amu na beñi-m kuntu tın mu n fıfı n yı a te.

N ma n ta di amu n wı: «Yı ta n fına.»

⁵⁸ Amu Yuutu We, nmu mu joñi a taanı

dım n ñəcəni n pa-nı.

Nmu ta mu joñi a ñwia n yağı.

⁵⁹ Başa-We, n ye ba na ki ba cəgi a yigə te tın.

Nan di a taanı sı a na bura.

⁶⁰ Nmu nə a dına na tiini ba culi-nı te tın.

Ba jəni ba ki ni daanı mu sı ba cəge-nı.

⁶¹ Başa-We, nmu ta ni ba na jigı-nı ba twı te tın.

Ba jəni ba ki ni daanı mu sı ba cəge-nı.

⁶² Nmu ta ni ba na waası te,

di ba na yəcəri ba banı daanı sı ba cəge-nı te tın.

⁶³ Nii-ba mu! Ba kənə maama wıni,

ba jɔgɩ-nɩ mʊ ba mwani dɩ ba le sum.

⁶⁴ Baŋa-We, yiri jɩni ba baŋa ni,
sɩ kʊ maŋɩ dɩ kʊlʊ maama ba na kɩ tun.

⁶⁵ Pa ba bicara taa tiini ya dana,
sɩ n daari n sɔɔli lwarɩm n yaɣɩ ba yuu ni.

⁶⁶ Tɔgɩ n ban-lɔm dɩm baŋa n zɛli-ba n ja,
sɩ n daari n ti-ba sɩ ba yiri saari tɔga baŋa ni.

Baŋa-We na waari Zeruzalem Dɩ ti te tun

4 Nii sɛbu-sɩŋa kam na gɛ ka lam dɩm te!
Sɛbu-sɩŋ-laa kʊm daa ba jɔgɩ yuu.

Kandwa-ŋuna tum laan jagɩ,
pa ti tigi tw kʊm cwe sum maama ni.

² Siyɔn tw nɔɔna bam dɛen tiini ba jɔgɩ duuni,
ni sɛbu-sɩŋa na yi te tun mʊ.

Lele kʊntʊ ba laan nan nyɩ dɩ kambɩ sɩlʊ
kamɔ-mɔrʊ na mɔɔni tun mʊ.

³ Kʊ na yi ga-kakuri, sɩ yɛni sɩ kwe yɩli
sɩ ma kɔni sɩ biɛ.

Amʊ nɔɔna bam nan vɩn ba biɛ mʊ,
ni nakɩlakwarʊ na kɩ ti biɛ te kagva yuu ni tun.

⁴ Na-nyɔm mʊ lagi dɩ gu biɛ bam.
Ba niɛ dɩ ma kʊ ya purɩ.

Ba yɔɔrɩ ba loori wɔdiu mʊ,
yi nɔɔn-nɔɔnʊ ba sɛ o kɩ o pa-ba.

⁵ Balʊ dɛen na jɔgɩ wɔdi-ŋɔnnʊ ba dɩ ni pwa te tun,
kana laan wura ka gu-ba tw kʊm cwe sum ni mʊ.

Balʊ nan ya na jɔgɩ ywɛɛni ba dɩ tun,
laan mʊ tigi weeru puuri baŋa ni.

⁶ A nɔɔna bam na nɛ waarum dɩlʊ tun daga
dɩ dwe dɩlʊ Sodɔm tiinɛ na nɛ tun.

Bantu dɛen nɛ cɔgɩm bɩdwi baŋa ni mʊ,
yi nɔɔn-nɔɔnʊ tɛrɛ sɩ o wɛli-ba.

⁷ Zeruzalem dɩdɛera bam dɛen tiini ba lana zanzan.
Ba maa yi nɔn-pwɛɛnu.

Ba ta ma kwe ba yira pa ya nyuna ni
kandwa-ŋuna te.

Ba maa jɔgɩ dam dɩ yazurɛ lanyɩrani.

⁸ Ba yibiyɛ laan yi liirɛ liirɛ ka dwe sambinnu mʊ.

Ba na nuŋi pooni, nɔɔna wart sɩ ba lwart-ba.

Ba yira yam ma kwaarɩ ya tant ba kwi ni.

Ba ya-nwana yam ma kʊ, ni dɛ na kɔgɩ te tun.

⁹ Balʊ na tigi najara wɔni tun tɔvni dɩm
maŋɩ dɩ garɩ kana na gu balʊ tun.

Beŋwaani, kana kam jɔgɩ-ba ka guɩ fun
fun mʊ sɩ ba ba ti,
kari sum na wʊ kɩ wɔdiiru tun ŋwaani.

¹⁰ Kaana balʊ na yi pu-bwɛn-nyuna tun
mʊ mɛ ba titi jun ba gu ba biɛ ba dɩ.

Ba saŋɩ ba biɛ mʊ ba dɩ,
sɩ ba wɛri tw kʊm cɔgɩm baŋa ni.

¹¹ Baŋa-We nan yɔɔrɩ Dɩ pa Dɩ banti
tiini dɩ zaŋɩ mʊ.

Dɩ ma pa o ban-lɔm dɩm tw dɩbam baŋa ni.
Dintʊ mʊ dwe mim sɩ dɩ di Siyɔn wɔni.
Dɩ ma zwe tw kʊm kabri-kuri dɩm titi kulɛ.

¹² Lugʊ baŋa pwa bam dɩ nabiinɛ je maama ni
ya ba buŋɩ ni:

dɩbam duna wɔ na cwɛŋɛ
sɩ ba zu Zeruzalem wɔni ba cɔgɩ tw kʊm.

¹³ Kʊntʊ nan suni kʊ kɩ.

Kʊ maa yi tw kʊm nijɔŋɛ
dɩ ba kaanum tiinɛ lwarum dɩm ŋwaani mʊ.
Beŋwaani, bantu jɔgɩ nɔn-ŋuna mʊ tw kʊm wɔni
ba guɩ kafe ŋwaani.

¹⁴ Ba laan nan kaagɩ tw kʊm cwe sum yuu ni mʊ
ba taana ba beeri cwɛŋɛ, ni lilwɛ na kɩ te tun.

Ba na tiini ba digimi ba titi dɩ nɔɔna jana te tun,
pɛ nɔɔna kwarɩ sɩ ba dwe ba yira,
ba na wʊ maŋɩ dɩ cullu tum tun ŋwaani.

¹⁵ Nɔɔna tɔɔli ba dɩ ba zwa ni mʊ ba wɩ:

«Lagɩ-na je dɩ tee ni, sɩ á digimi á titi zanzan!
Yɩ dwe-na dɩbam!»

Ba nan na kaagɩ tum dɩdonnɛ ni ba
beeri jɛŋɛ je tun,

dwi-gɛ tiinɛ ta ba taani ba wɩ:

«Dɩ bá sɛ sɩ ba taa zuvri dɩbam titari ni.»

¹⁶ Kʊ nan yi Baŋa-We titi mʊ jagɩ-ba Dɩ yaɣɩ.

Dɩ yigɛ daa tɛrɛ dɩ ba.

Nɔɔna daa ba nɩgɩ kaanum tiinɛ bam.

Nakwa bam dɩ maa ba nai zulɛ nɔɔna tee ni.

¹⁷ Dɩbam nan ya nii cwɛŋɛ ni mʊ,

sɩ dɩ doonɛ na wɔ ba ba wɛli dɩbam, yi dɩ ga.

Dɩ maa zɩgɩ dɩ tw kʊm nayuni ni dɩ yɔɔrɩ dɩ niɛ,
yi tw kʊlʊ dɩ na beeri kʊ zɛnɛ tun wʊ tu.

¹⁸Dí duna bam yəɔrɪ ba yurɪ dí na-vəli maama mu.

Dí daa warɪ dí tuv kum cwe sim yuu
nɪ sɪ dí taa veə.

Maŋa kam yiə sɪ dí tuv kum cəgɪ.

Dí na wó na dí lærv maŋa kalv tun yiə!

¹⁹Balv na zəli dɪbam sɪ ba ja tun

nyɪ dɪ maarv na nuŋi weyuu nɪ tu tu ti
zi wənu te tun mu.

Dí na duri dí din pweeru yuu tun,
mu ba pɛ dɪbam kwaga ba pu.

Dí na yəɔrɪ dí zv kagva kam wɔntɪ tun,
ba ta li dɪbam da.

²⁰Ba ma cɪ cikv ba ja Baŋa-We na tiŋi pɛ
wɔlv Dɪ pa dɪbam tun,

yi wɔntv ya mu pɛ dɪbam ŋwia.

Dí nan ya tuntɪ nɪ dí na zɔvɪ o woro kum wɔntɪ tun,
tuntɪ dɪlv na gilimi dɪbam tun bá wanɪ
dɪbam dɪ di.

²¹Abam Edəm dwi tiinə bam, á wó taá
jugɪ wɔpolo na?

Abam balv na zɔvɪ Usi tɪga kam nɪ
tun wó taá caka na?

Nan lwarɪ-na nɪ We banɪ wó zanɪ abam dɪ baŋa nɪ.

Á wó nyɔ Dɪ ban-lvm dɪm á su yi á
daarɪ á na á cavura,
nɪ dɪbam na nɛ te tuntv tun.

²²Abam Siyɔn tiinə bam,

waarum dɪlv á na nɛ á kəm-balwaarv
ŋwaanɪ tun wó ke.

We bá yagɪ abam sa-tuv nɪ yigə yigə sɪ kv daanɪ.

Kv daarɪ, kv na yi abam Edəm tiinə bam,
Dɪ lagɪ Dɪ waarɪ abam mu á lwarum ŋwaanɪ,
sɪ nɔɔna lwarɪ nɪ á kəm-balwaarv gaalɪ.

Zeruzalem tiinə we-loro kum

5 Dí Tu Baŋa-We, guli kulv na yi dɪbam tun.
Nii n na dí yuu na tiini kv yáalɪ te tun!

²Vərə laan mu joŋi dɪbam tɪga kam ba te.
Dí sam dum laan ma ji vərə nyum.

³Dí kwə daa tərə yi ba daarɪ dɪbam bitara.
Dí niinə dɪ laan ma ji kadənə.

⁴Dí maŋɪ sɪ dí yəgɪ na balv dí na nyɔ
tun dɪ səbu mu.

Kv maa na yi dí de sum dɪ,

dí wó lɪ səbu zanzan mu sɪ dí ma na-sɪ.

⁵Dí duna mu pɛ dí kwaga ba pu.

Dí yəɔrɪ dí bugi mu, yi siun tərə kv pat dɪbam.

⁶Dí laan tuv dí pa Ezipti dɪ Asiiri tiinə mu,
sɪ ba pa dɪbam wɔdiu sɪ dí ma dí wəri.

⁷Dí kwə mu kɪ lwarum, ba nan daa tərə.

We ma waarɪ dɪbam bantu lwarum ŋwaanɪ.

⁸Dí duna bam gambə laan mu te dɪbam.

Nɔɔn-nɔɔnv nan tərə sɪ o joŋi dɪbam
ba juŋa nɪ o yagɪ.

⁹Dí yəni dí dɪlv dí ŋwia mu dí yagɪ sɪ dí na wɔdiu.

Beŋwaanɪ, nɔn-gura mu kaagɪ ba zi
nɔɔna kagva kam nɪ.

¹⁰Dí yira yam maama maa lonɪ zanzan.

Dɪbam yatana kam lonɪ mu ninɛnɪ kurə tite.

¹¹Baara yəni ba zi dí kaana bam Siyɔn tuv kum nɪ.

Ba maa fun dí busankan-pwalɪ sim Zuda
tuntɪ dum maama nɪ ba laga.

¹²Ba jaanɪ dí tuv kum dɪdɛera mu ba

kuuri dɪ ŋvɪ ba gv.

Ba maa wv nɪgɪ dí nakwa bam maŋa dɪ maŋa!

¹³Ba jugɪ dí nɔn-dɔnnv tum mu ba cv muni.

Bəkəri biə dɪ maŋɪ sɪ ba zɪŋɪ de silv na
dunə sɪ dwe-ba tun mu.

¹⁴Dí tuv kum nakwa daa warɪ tuv kum

manchoŋo ni nɪ sɪ ba jəni.

Nɔn-dɔnnv tum maa ba magɪ gungwe.

¹⁵Wɔpolo kikiə maama je dɪbam tee nɪ.

Dí jɔŋɔ magum maama laan ləni kv ji kərə mu.

¹⁶Dí nunwaŋa kam maama je.

Lærv ma yi dɪbam, dí lwarum dum ŋwaanɪ.

¹⁷Kuntv ŋwaanɪ dí wɔv maama je.

Dí daa ba nat lanyranɪ, dí yiə na suli
dɪ yi-na tun ŋwaanɪ.

¹⁸Beŋwaanɪ, Siyɔn piu kum laan tigi dɪ

dɪ-dwəənu yiranɪ mu.

Ga-kakuri dɪ laan maa kaagɪ ti wɔntɪ sɪ beerə.

¹⁹Dí Tu Baŋa-We, nmv yi pɛ mu maŋa dɪ maŋa.

N paarɪ dum bá taa jugɪ kweelim sɪ kv taa
ve maŋa kalv na ba ti tun.

²⁰Beŋwaanɪ mu nmv yəɔrɪ n swe dí swiə?

Beɛ mu yi n yagɪ dɪbam dí yiranɪ bina
zanzan wɔntɪ kuntv?

²¹Dí Tu Baŋa-We, nan pa dí pipiri dí joori nmv te.

Pa dí joori dí na dí faŋa kam.

²²Kv na dai kuntv, kv brɪ nɪ n yəɔrɪ n

vɪn dɪbam mu,

yi n ban-lvm dum wv dí baŋa nɪ sɪ kv ke juŋa.

Ezekiyeli Tɔnɔ

Babilɔni tiinɛ jar-kɛrɛ bam dɛɛn jaani Ezekiyeli mu ba ja ba nuɗi Zeruzalem tuw kum ni ba vu Babilɔni tuw, si ku loori ba na wɔ cɔgi Zeruzalem tuw kum ba ti tun. We ma pa-o kwɛri si o kwe o pa o di balu na wu sa-tu yigɛ yigɛ Babilɔni ni tun zwa ni, di nɔɔna balu ta na daari ba wu Zeruzalem tuw kum ni tun zwa ni. Maɗa kam kuntu ni, di Zeremi ya ta wurɔ o ɗɔɔni di Zeruzalem tuw nɔɔna bam mu. Ezekiyeli dɛɛn yɛni o kwe o titi ɗwɛa mu o ki si ku tɔgi di kwɛri silu o na jonɗi We tee ni tun. Kuni zanzan o ki kuntu si o ma-si o bri nɔɔna bam We na jigɗi bubuɗi dilu di ba si Dl ki tun mu. We dɛɛn ta yɛni Dl vuri wo-kunkagila zanzan mu Dl bri-o. Tuntu maama wɔni, Ezekiyeli kwaani si o bri nɔɔna maama ni Baɗa-We mu ba jigɗi doɗ. Dl yi tɗiga kam baɗa maama Yuutu, yi Dl yi dam maama tu.

Baɗa-We na li kulɔ Dl bri Ezekiyeli tun

1 Ku dɛɛn na yi bina fiintɔ bini dum cani suna cana kam da yanu de dum ni tun mu amu Ezekiyeli zigɗi Kebari bugɛ kam ni ni. A maa wurɔ di Zuda tiinɛ balu ba na kalɗi jara-kɛm baɗa ni ba ja vu Babilɔni tun. Amu dɛɛn na wurɔ kuntu tun, mu a ne weyuu kum na purɗi pa We vuri o titi o bri-ni. ²Bini dum kuntu yi ba dɛɛn na jaani Zuda pe Zekonia ba kalɗi ba vu je sun kuntu yi bina yanu ke tun mu. Cana kam da yanu de dum ni ³Baɗa-We kwɛrɛ dɛɛn yi amu yi a zigɗi Kebari bugɛ kam ni ni mu Babilɔni tuw wɔni. A ma maani ni Baɗa-We dam dum tu amu wulu na yi Buzi bu Ezekiyeli yi a yi We kaanum tu tun baɗa.

⁴Amu dɛɛn kwɛni a yuu a nii a na vu-dw na nuɗi jazum baɗa seeni ku furi ku bina. Kunkoɗ-kamunu ma da ku baɗa ku ba yi ku pipili je maama di dam. Pooni dilu na tiini di nyuni tun maa gilimi ku maama. Kunkoɗo kum titari mim dum yɔɔri di suni mu ni canna na tiini ka nyuni te tun. ⁵A ma nii a na wo-kunkagila yana na ɗwi tun mim dum titari ni. Ya dɛɛn nyi di nabiinɛ mu, ⁶yi wo-kunkagili maama laan jigɗi yibi suna, di vwana yana si ti taa maa jaana. ⁷Ya ne sun nan yɔɔri si twi mu, yi ya napra seeni maa nyi di nwa napɔɔna yalu na nyuni ni canna na nyuni te tun. ⁸Wo-kunkagila se suna sun maama maa jigɗi nabiinɛ ja ya vwana yam kuri ni mu. Ya yana yam maama maa jigɗi yibiyɛ di vwana tuntu doɗ: ⁹Ya ma kwe ya vwana ya dwe daani. Wo-kunkagili maama yɔɔri di ve di yigɛ na jeeri me tun mu, pa di ve yi di ba pipirɛ.

¹⁰Ya maama jigɗi yibi suna suna mu na yi si yira: Didwa maama jigɗi nabiinu yibiyɛ di yigɛ seeni. Nyonɗo yibiyɛ maa wu di jazum seeni. Na-bala yibiyɛ maa wu di jagwiɛ seeni. Kalon-zonɗo yibiyɛ di maa wu di kwaga kam seeni. ¹¹Wo-kunkagili maama vwana zɛɗi weeni mu, yi ya yale yarigi ya dwe wo-kunkagila yalu

na zigɗi ya yɛri di yira ni tun vwana yam jazum di jagwiɛ seeni. Ku na daari vwana yale yadonnɛ yam tun, di laan ma kwe yantu di kwɛli di yira yam. ¹²Wo-kunkagili maama mu yɔɔri di ve yigɛ yi di ba pipirɛ. Ya maa ve ya joro kum na bri si ya vu me tun. ¹³Wo-kunkagila yam nyi di min-mɔɔla naa min-zwɛɛnu mu wu ya titari ni. Mim dum maa zaɗa ya titari ni yi di ve yigɛ di kwaga. Di tiini di nyuni zanzan mu yi di pipila. ¹⁴Wo-kunkagila yam titi maa yɔɔri ya ve yigɛ di kwaga lila ni dɔa pipilum tun.

¹⁵A na zigɗi da a nii wo-kunkagila yam kuntu tun, mu a ne wo-gugulu na tigi tɗiga ni ya maama didwa didwa tɔɗɔ ni. ¹⁶Wo-gugullu tuna tum nyi daani mu, yi ti nyuna ni kandwa-ɗuna. Wo-gugulu maama maa nyi di ku jigɗi wo-gugulu kudonɗ na wu ku wɔni ku gari-ku tun. ¹⁷Wo-gugullu tum maa na ve me maama, ti wɔ taa yɔɔri ti ve wo-kunkagila yam yigɛ didwa na yɔɔri me tun, yi ti ba pipirɛ. ¹⁸Wo-gugullu tum niɛ dɛɛn dwara mu yi ya tiini ya jigɗi furi. Yiɛ mu yɔɔri ya faari niɛ yam je maama.

¹⁹Wo-kunkagila yam na zaɗi ya maa veɛ, wo-gugullu tum di tɔgi di-ya ti ve mu. Wo-kunkagila yam maa na jaani ya maa diini weeni, wo-gugullu tum di wɔ jaani ti din weeni mu. ²⁰Wo-kunkagila yam joro dɛɛn wu wo-gugullu tum wɔni mu. Kuntu ɗwaani, joro kum maa na laga si ya vu me maama, ya maɗi si ya vu daani mu, yi wo-gugullu tum di wɔ zaɗi ti tɔgi ti maa veɛ. ²¹Ku na yi te tun, wo-kunkagila yam na yɛni ya veɛ, wo-gugullu tum di tɔgi di-ya ti ve mu. Ya nan na maɗi me ya zigɗi, wo-gugullu tum di wɔ taa zigɗi mu. Ya daa na zaɗi ya jaani weeni, wo-gugullu tum di maa tɔgi-ya ti jaana. Beɗwaani, wo-kunkagila yam joro wu wo-gugullu tum wɔni mu.

²²A ma nii wo-kunkagila yam yum tum baɗa kam seeni a na woɗo na nyi di weyuu tilampolo tun na tigi da. Ka yɔɔri ka jigɗi nunwaɗa yi ka nyuni je maama mu ni niu na yi te tun. ²³Weyuu tilampolo kum kuri

1:16 *kandwa-ɗuna* = chrysolithe

1:2 2 Pwa 24:12, 15 1:5 Brim tɔnɔ 4:6-8 1:18 Ezekiyeli 10:6-17

seeni, wo-kunkagili maama yarigi di vwana mu pa ya dwe didon vwana. Wo-kunkagili maama ta ma kwe vwana yale di ma kweli di yira yam. ²⁴Wo-kunkagila yam na yeni ya jaana, a ni ya vwana yam na wuuri te tun mu. Ya so kum nyi di du-fara na cuuri te tun mu. Ku ta maa nyi di Dam-fɔrɔ Tu We dum titi kwera, naa jar-kera kogo so na yi te tun. Ku daari ya na jaani ya ti, ya yeni ya yagi ya vwana yam mu.

²⁵Wo-kunkagila yam na zigi da kontu yi ya vwana yam wu tiga ni tun, a ma ni kwera na nuji pwala kalu na wu ya yum tum baɗa seeni tun. ²⁶Weyuu tilampolo kum baɗa seeni wojo maa wura, ku na nyi di paari jangɔɔ, yi Safiiri mu ba me ba ki-ku. Wojo kudon di maa wu weyuu baɗa seeni, ku na je paari jangɔɔ kum baɗa ni yi ku nyi di nabiinu na yi te tun. ²⁷A ma nii a na nuneɛni ku na zigi ku tɔɔ seeni si ku taa diini tun, ku yɔɔri ku nyuni ni canna na wu mim wuni te tun mu. Ku ta na zigi ku tɔɔ ni si ku taa tuɔ tun, ku nyi di ku yi mim mu. Pooni dilu na tiini di nyuni tun di ma gilimi ku maama. ²⁸Ku lam dum yi nuneɛni dua na nigi ka waari yi manlaa-taɗa yeni ka gari weeni te tun mu.

Nyinyugu kum kontu bri-ni Baɗa-We paari-zula yam na yi te tun mu. A na ne kontu tun, mu a vin a yibiyɔ tiga ni, yi a ni nɔɔɔ kwera na ɔɔɔ di amu.

We na bɔɔi Ezekiyeli te tun

2 O ta ma ta di amu o wi: «Nabiinu, zaɗi n zigi weeni si a ɔɔɔ di nmu.» ²O na yɔɔri o wura o ɔɔɔ kontu tun, mu viu fuli ku zu-ni, yi ku go-ni ku zigi weeni. Amu ma cegi o na ɔɔɔ kulɔ di amu tun.

³O ta ma ta o wi: «Nabiinu, a lagi a tɔɔ-m Yisrayeli tiina bam tee ni mu. Ba nan yi dwi dilu nakɔɔri na daga tun mu. Ba di ba nabaara bam nuji amu kwaga ni, yi ba ta vi-ni di zum maama. ⁴Amu na tɔɔ-m balu tee ni tun yi dana yi ba zwa di ba ni taani. Nan ta di ba ni: «Taani duntu yi Yuutu Baɗa-We mu tagi-di!» ⁵Ba na se n taani dum, naa ba na vi-di, ku ba fian. Ba maɗi ba yi zwabani-nyuna mu. Ku laan wu pa ba lwaru ni We nijonu tu o wu ba titari ni. ⁶Nabiinu, ku nan na yi nmu, yi ta n kwari fɔɔni di ba. Nan yi ta n fona di wɔɔnu tɔɔ ba na tai ba pa-m tun. Ba ɔwe sum nyi di sabar-mangweli di gulsaaru mu na gilimi-m ti ki titari ni, yi ba ni-taani ta nyi di nɔɔɔ na duni nɔɔɔ te tun. Di ku di, yi pa n yira taa sai ba ɔwe sum naa ba tɔɔ tum ɔwaani. Ta n ye ni ba dwi dum yi vuna mu. ⁷Nan yɔɔri n ta amu taani dum n bri-ba, ba zi na ti yigɔ si ba cegi, naa ba na vin mu di. Beɔwaani, ba zwabani kam ke juɗa mu. ⁸Si ku na yi nmu nabiinu, fɔɔri n cegi a na jigi kulɔ si a ta di nmu tun. Yi lwani

vuna dwi dum kontu kikiɔ yam don. Puri n ni si n di kulɔ maama a na lagi a pa-m tun.»

⁹A laan ma nii a na juɗa na twi ka jeeri amu, yi ka wu jigi tɔɔ na pri ku tigi da. ¹⁰O ma bweli-ku o tɔɔ a yigɔ ni. A ma na ni ku yigɔ di ku kwaga maama ni, ba pupuni bitarbiɔ ba ki da. Bitarbiɔ bam bri lusam, di wu-cɔɔ, di leeru taani yirani mu.

3 O ta ma ta di amu o wi: «Nabiinu, di kulɔ na tigi n yigɔ ni tun. Duni tɔɔ kum si n daari n vu n ɔɔɔ di Yisrayeli dwi tiina bam.» ²A di ma puri a ni yi o pa-ni tɔɔ kum pa a duni-ku.

³O daa ma ta di amu o wi: «Nabiinu, duni tɔɔ kontu a na kwe a pa-m tun maama n li n su n pugɔ.» A ma suni a duni-ku a li. Ku yɔɔri ku suna a ni ni mu, ni tɔɔri na yi te tun.

⁴O ta ma ta di amu o wi: «Ja amu kwera kam n vu n pa Yisrayeli dwi tiina bam si ba ni a taani dum. ⁵A na tɔɔ-m si n vu balu tee ni tun dai nɔn-ge silu taani na yi di yira, yi di kuri nim cana tun. Ku nan yi Yisrayeli tiina bam mu a wi n ve ba te, ⁶si ku dai sa-tuni dilu taani na yi di yira, yi di cana si n wani n ni di kuri tun. Ku ya na yi bantu tee ni mu a tɔɔ-m, ba yaá cegi taani dum. ⁷Ku nan na yi te tun, Yisrayeli dwi tiina bam ba se si ba cegi n taani dum, ba na vai si ba ni amu titi kwera tun ɔwaani. Beɔwaani, ba yɔɔri ba yi zwabani-nyuna mu yi ba jigi yi-deeri. ⁸Nii mu! A lagi a pa nmu di taa jigi wu-deɔ di yi-deeri mu ni bantu na yi te tun. ⁹Ciga tun, a lagi a pa n wu taa tiini ku dana ku gaali, ni piu na dana te tun. Kontu ɔwaani, yi ta n kwari fɔɔni di ba. Yi pa n wu ga baari ba ɔwaani, di ba na maɗi ba yi vuna te maama tun di.»

¹⁰O ta maa wi: «Nabiinu, fɔɔri n cegi a taani dum lanyirani, si n daari n kwe kulɔ maama a na wu ta a bri-m tun n ki n yuu ni. ¹¹Nmu laan ma n wu vu n dwi tiina balu ba na jaani-ba jara-kam baɗa ni ba kalu ba vu Babiloni tu ni tun te, si n ɔɔɔ di ba. Ta di ba wi: «Taani duntu yi Yuutu Baɗa-We mu tagi-di!» Ba na se ba cegi n taani dum, naa ba na maɗi ba vin di, si n ta di ba kontu don.»

¹²Viu laan ma fuli ku go-ni ku zigi weeni. A ma ni soɔ na nuji a kwaga ni yi ku tiini ku mumuna. Ku yi wo-kunkagila na bri Baɗa-We paari-zula yam tun mu zaɗi ya jɔɔ kam ni. ¹³A ma ni wo-kunkagila yam vwana na magi daani yi ya so kum zaɗi te tun, ku weli di wo-gugullu tum di na wu ya tɔɔ ni tun so kum. Ku yɔɔri ku mumuni zanzan. ¹⁴Viu kum daa ta ma go-ni ku ja ku viiri. A maa yɔɔri a ve yi a wu cɔɔ. A bani di ma tiini di zaɗi. Baɗa-We dam dum nan ya tiini di daga a baɗa ni mu. ¹⁵A ma vu a yi balu ba na jaani jara-kam baɗa ni ba kalu ba ba yi ba laan zɔɔri Tel-abibi ni tun te. Je sum kontu bwala di Kebari bugɔ

kam. A ma maŋɪ ba na zóvri mé tun da yarpe. A na jəni ba titari ni kóntu tun, a yira sɔvri mu.

We na kaani Yisrayeli tiinə te tun

¹⁶ Da yarpe yam kóntu kwaga ni mu Baŋa-We kwərə tu amu te yi Dɪ wi:

¹⁷ «Nabiinu, a li nmu mu a zigi si n ta n yiri Yisrayeli dwi tiinə bam n pa-ni. Nmu nan maŋɪ si n cəgi a kwərə kam n daari n lwəni-ka n ma n kaani-ba mu n pa-ni.

¹⁸ Amu na pe nɔn-balɔwə kwərə ni: «N maŋɪ si n ti mu,» yi nmu wu ve n kaan-o, ku tu wú suni o ti o lwarim kikiə ŋwaani. Nmu na wu maŋɪ ku kuri n bri-o si o yagi o kəm-balwaarv tum si o wanti o ŋwia o jɔŋi, o maŋɪ si o ti mu. A nan wú bwe nmu mu o tɔvni dum baŋa ni. ¹⁹ Nmu nan na ve n kaani ku tu, yi o na vin si o za o kəm-balwaarv yam di o tituŋ-lwaannv tum, o ta wú ti mu o lwarim kikiə yam ŋwaani. Nmu di maa wú bwəli n ban ŋuna.

²⁰ Nɔn-ŋum na yagi tituŋ-ŋuna kikiə yi o siŋi si o taa tuŋi lwarim, yi amu na cigi o cwəŋə, ku tu di maŋɪ si o ti mu. Nmu na wu kaan-o, oó suni o ti o lwarim dum ŋwaani. Amu yigə bá taa wu o kəm-laaru tum wuni, yi a nan wú bwe-m o tɔvni dum baŋa ni. ²¹ Nmu nan na kaani ku tu ni o daa yi ki lwarim pa o suni o wu ki-di, o daa bá ti, o na se kaanum dum tun ŋwaani. Nmu di maa wú bwəli n ban ŋuna.»

²² Dáani mu Baŋa-We dam dum wu amu baŋa ni. Dɪ ma ta di amu Dɪ wi: «Zaŋɪ n nuŋi n vu ti-kampari laŋa kam seeni, si a lagi a ŋɔvni di nmu daani mu.»

²³ A ma suni a vu ti-kampari sum. A ma na ni Baŋa-We paari-zulə yam wu je sum kóntu ni. Ku nyi di a ya na ne-ya te yi a wu Kebari bugə kam ni ni tun mu. A ma tu a vin a yibiyə tɪga ni.

²⁴ We Joro kum ma fuli ku zu-ni pa a zaŋɪ a zigi wəeni. Baŋa-We ma ŋɔvni di amu Dɪ wi: «Joori n vu sɔŋɔ, si n pi n titi n yagi digə ni. ²⁵ Nabiinu, nan ta lwart ni baá kwe ŋvni mu ba vɔ-m si n daa yi wanti n nuŋi n zu kɔgɔ wu. ²⁶ A maa wú pa n ni məəri pa n jəni da cumm. N bá wanti n kaani-ba, di ba na yɔvri ba yi zwabani-nyina te tun di. ²⁷ Maŋa nan na yiə si a ŋɔvni di nmu, a laan wú puri n ni si n daari n ta di ba ni: «Taani dintu yi Yuutu Baŋa-We mu tagi-di.» Balu na wú cəgi taani dum tun wú yɔvri ba se-di. Balu di na wú vi-di tun maŋɪ si ba taa yi kóntu. Beŋwaani, ba dwi dum yi zwabani-nyina mu.»

Zeruzalem nyinyogv kum

4 «Nabiinu, kwe wart n tiŋi n yigə ni, si n daari n bə bibəli di yira ni si si lwəni Zeruzalem tuw kum na yi te tun. ² Laan ki si ku bri ni jar-kərə kaagi tuw

kum mu ba pu. Tiŋi kandwa, di turv n ja n din tuw kum kəbrə kam yuu, si n daari n cwi vwə si jar-kərə bam taa zóvri ya wuni. Ta tiŋi de silu ba na wú kwe ba ma magi kəbrə kam ba bwəri tun n kaagi tuw kum. ³ N laan wú lagi luu zɔŋ-tanlaŋa mu si ka ji kəbrə ka ci nmu di tuw kum kəbrə kam daani. Pipiri n yibiyə n jeeri tuw kum nuneeni n titi mu li-ku n pu di najara. Kəm dum kóntu maŋɪ si ku kaani Yisrayeli dwi tiinə bam mu.

⁴ Nmu laan wú pəni n jagwiə saŋa ni, si ku bri ni n zuŋi Yisrayeli dwi tiinə bam lwarim mu. Da yalu wuni nmu na wú pəni da tun yi maŋa kalu ba lwarim jini na wú taa wu n yuu ni tun mu. ⁵ Nmu wú ta n tigi da da biə-yatɔ di funugv (390) si ku bri bina yalu wuni Yisrayeli tiinə bam na ki lwarim tun, si de maama zigi di pa buni. Da yam kóntu wuni mu Yisrayeli dwi tiinə bam lwarim jini wú taa wu n yuu ni.

⁶ Da yam kóntu na tu ya ti, si n pipiri n pəni n jazum saŋa kam ni da fiinna (40), si ku bri ni n zuŋi Zuda dwi tiinə bam lwarim. Da yam kóntu di wú zigi ya pa bina yalu Zuda tiinə di na yaari ba lwarim ŋwaani tun mu. ⁷ Pipiri n jeeri Zeruzalem tuw di ku najara yam nyinyogv kum, si n pu n ja-gulə ku baŋa ni n pwəri si n cəgi-ku. ⁸ Amu lagi a kwe ŋvni mu a vɔ-m a tiŋi da. N bá wanti n pipiri n pəni saŋa wudoŋ ni, ku na dat ni n zaŋɪ najara yam di tuw kum n ti.

⁹ La bəniŋə, di caara, di soonə, di siə, di mina, di kadaga n ki-ti kambi-zɔŋɔ wuni, si n daari n ma-si n wɔ dɪpe n ta n jigi n di. Wɔdiu kum kóntu mu nmu wú ta n di da biə-yatɔ di funugv (390) yalu nmu na wú ta n tigi n saŋa baŋa ni tun. ¹⁰ Nmu wú maŋɪ wɔdiu kum ja-bwaanv nana mu si n ta n jigi n di ku maŋa ku maŋa de maama wuni. ¹¹ Nan ta pwəri na si ba maŋɪ di kunkolo-yi cicoro, si n ta n jigi-ba n nyɔ ku maŋa ku maŋa de maama wuni. ¹² Nii wɔdiu kum ni ku yi maasa mu n jigi n di. Nan kwe nabiinə bəənu n ji de silu n na wú ma n wɔ dɪpe dum, yi n wɔ-di me nɔvna bam maama na wú taa zigi yi ba nii tun.»

¹³ Baŋa-We laan ma ta Dɪ wi: «Tintu bri Yisrayeli tiinə bam na wú ki te yi ba di wɔdiiru tɪlu na wu maŋɪ di cullu tum tun dwi-ge tiinə bam titari ni, me amu na wú zəli-ba si ba taa zóvri tun.»

¹⁴ Amu ma ta a wi: «A loori-m! Yuutu Baŋa-We, yi pa a ki kóntu doŋ. Ku na zigi a biini ni si ku yi lele, amu ta wu digimi a titi di wɔdiiru tɪlu na wu maŋɪ di cullu tum tun. A bri a wu di wo-tuku, naa woŋo kulv ga-vara na jaani ba gu tun.»

¹⁵ We laan ma ləri Dɪ wi: «Tɔ. A nan pe-m cwəŋə si n kwe na-bəənu n ma n wɔ n dɪpe dum, si n daa n yi ma nabiinu bəənu n wɔ-di.»

¹⁶ Dɪ ta ma ta Dɪ wi: «Nabiinu, a lagi a pa Zeruzalem tuw kum ga wɔdiu mu. Ku nɔn-biə bam wú taa lari

wodiiru ba di finfun yi liɛ jigi-ba. Ba ta wó taa maɲi na finfun ba nyɔ di wu-cɔɔ. ¹⁷ Beɲwaani, wodiiru di na wó tiini ti taa jigi zuri. Tu kum nɔɔna bam na nii daani, ba yura wó sɔɔri mu. Ba maa wó bugi ba je ba lwarum dum ɲwaani.»

Zeruzalem tuw na wó cɔɔi te tun

5 «Nabiinu, kwe su-lɔɲɔ kulɔ ni na di lanyirani tun n ma n fanɔ n twana yam di n yuuywe sum. Maɲi-ti si n lwarɔ ti duuni na mai te tun, si n daari n pɔɔri-ti kuni bitɔ. ² Nmu na zaɲi najara di Zeruzalem tuw nyinyugu kum n ti, si n kwe n twana yam, di n yuuywe sum pɔɔrum bitɔ wɔni didva n zwe tuw nyinyugu kum wɔni. N ta wó kwe si pɔɔrum bitɔ wɔni didva n ja n nuɲi tuw kum dáa ni n zaɲi n go di su-lɔɲɔ. Ta daari n kwe si pɔɔrum bitɔ wɔni didva n dɔli n yagi si vii ja-si ku jagi. Amu laan wó kwe a su-lɔɲɔ mu a ma a zali-si. ³ Nan daari yuuywe finfun si n kwe-si n vɔ n gɔɔ ni ni. ⁴ N daa n wó li yuuywe sum kuntu wɔni mu, si n dɔli-si n di mim dum wɔni si si zwe. Mim dum kuntu mu lagi di di di jagi di yi Yisrayeli dwi tiinɛ bam maama.

⁵ Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Kuntu lagi ku bri Zeruzalem tuw kum na yi te tun mu. A ya kwe-ku a zigɔ dwi-ge tiinɛ titari ni mu, yi ba tunti dum gilimi-ku di ki titari ni. ⁶ Ku nɔn-biɛ bam nan nuɲi a kwaga ni mu, yi ba tuɲi kɛm-balwaarɔ yirani si ku dwani dwi tiinɛ balɔ na gilimi-ba tun kikiɛ na yi te tun. Ba yɔɔri ba vin a niɛ yam di a zaasum dum mu.

⁷ Yuutu Baɲa-We nan na tagi te tun mu tuntu: Abam zwabanɛ kikiɛ maɲi ya dwe tunti dɔli na gilimi abam di ki titari ni tun, yi á ba tɔɔi a zaasum dum. Á nan ba se a niɛ yam. Ku na maɲi ku yi dwi tiinɛ balɔ na gilimi abam tun cullu tum, á wu kwaanɔ á ki tuntu na bri te tun.

⁸ Yuutu Baɲa-We nan na tagi te tun mu tuntu: Zeruzalem tiinɛ bam, amu titi nan wó pipiri a ji á dɔnu. A lagi a waari abam mu si dwi-ge tiinɛ bam taa zigɔ ba niɛ. ⁹ A nan wó tiini a waari abam, á na zuli wo-zɔɔna tun ɲwaani. A na wó ki abam te tun dai kulɔ a na maɲi a ki tun, yi a nan daa bá fɔɔi a waari nɔɔna kuntu doɲ di. ¹⁰ Kwɛ wó tɔɔi ku baɲa ni ba di ba biɛ, yi biɛ di di ba kwɛ, kana na jigi-ba tun ɲwaani. Amu wó waari abam á lwarum ɲwaani. A ta wó jagi abam wɔni balɔ na daari tun a yagi tɔɔa ba je maama ni. ¹¹ Kuntu ɲwaani, Yuutu Baɲa-We tagi tuntu mu ni: Ni amu na jigi ɲwɛa te tun, ku yɔɔri ku yi ciɔa mu ni a jaani wɔbɔɲa si a ti abam mu, á na digimi amu digɛ kam di wo-zɔɔna, di kɛm-balwaarɔ dwi maama tun ɲwaani. A bá ɲwanɔ a pa abam naa a duri á yibwɛnɛ kɔtaa! ¹² Abam tuw nɔɔna bam pɔɔrum bitɔ wɔni didva mu lagi ba maɲi tuw kum wɔni ba ti yawi-cɛɛru, di kana ɲwaani. Pɔɔrum bitɔ wɔni didva maa wó nuɲi yi á dɔna bam gu-ba najara baɲa ni. Á pɔɔrum bitɔ wɔni

didva kulɔ na daari tun, a maa wó jagi-ba je maama ni, yi a ta kwe a su-lɔɲɔ a zali-ba si a gu.

¹³ Amu na ki kuntu ba yura ni a ti, a bani dum laan wó zuri, a na waari-ba si ku maɲi di ba lwarum dum tun ɲwaani. Amu ban-lum dum na tu ba baɲa ni kuntu, ba laan wó lwarɔ ni ku yi amu Baɲa-We mu pe ku ki-ba kuntu doɲ amu na cana ba baɲa ni tun ɲwaani.

¹⁴ Amu wó pa á tuw kum ji di-dwɛɛnu si dwi-ge tiinɛ balɔ na gilimi abam tun na á cavura, yi ba di balɔ maama na tɔɔi da ba maa ke tun taa jigi abam ba goonɛ. ¹⁵ Abam na ne á lɛɛru tuntu, dwi-ge tiinɛ bam wó taa jigi abam ba twia yi ba mwana. Ba nan ta wó kwari fɔvɔni di amu na yɔɔri a cɔɔi abam te a ban-zɔɔɔ kum ɲwaani tun. Amu Baɲa-We mu tagi kuntu. ¹⁶ Kana lagi ka ji cɔni dɔli vian na cana tun mu, yi amu wó kwe-ka a ma a cɔɔi abam a ti. Amu wó pa kana taa jaani abam taan, á tuw kum na wó ga wodi dwi maama tun ɲwaani. ¹⁷ Amu wó pa kana di ga-vara ba á baɲa di dam. Ti nan wó ti á biɛ maama si á daa yi taá jigi biɛ. Yawi-cɛɛru, di tigurɛ, di jara-kɛm wó tu á titari ni si ti gu abam. Amu Baɲa-We mu tagi kuntu.»

Lɛɛru tulu na wó yi Yisrayeli tiinɛ tun

6 Baɲa-We kwɛɛ tu ka yi amu wu: ² «Nabiinu, pa n yibiye jeeri Yisrayeli pweeru tum seeni si n daari n ɲɔɔni taani n cɔɔi-ti ³ n wu: «Yisrayeli pweeru tum, cɔɔi-na Yuutu Baɲa-We kwɛɛ. Tuntu mu Yuutu Baɲa-We tagi di pweeru tum, di pu-kum sum, di gugwɛɛru tum, di bwɛɛlu tum: A lagi a pa najara mu zaɲi á je sum maama ni, si a cɔɔi me nɔɔna bam na diini ba zuli jwɛnɛ da tun. ⁴ Amu wó yigi ba kaanum bimbɛnɛ yam a di tɔɔa ni, yi a daari a ciɔɔi bimbɛnɛ yalu ba na zwe wɛɛnu tulu lwɛm na ywɛmmɛ tun ya baɲa ni tun. Nɔɔna bam na zigɔ ba jwɛnɛ yam yigɛ ni ba zuli-ya, amu wó gu-ba dáani mu. ⁵ A laan wó yagi abam Yisrayeli tiinɛ twa bam yura si ya taa tigi á jwɛnɛ yam yigɛ ni. A maa wó pa á kwi sum jagi si kaagi á bimbɛnɛ yam. ⁶ Tunti dɔli maama á na zɔvɔni di wɔni tun wó cɔɔi mu, si wara-je silɔ á na zuli jwɛnɛ da tun di ciɔɔi. Á jwɛnɛ kaanum bimbɛnɛ yam wó ba ya cɔɔi fasi, ku ta wɛli di jwɛnɛ yam titi. Bimbɛnɛ yalu baɲa ni á na zwe wɛɛnu tulu lwɛm na ywɛmmɛ tun di wó ciɔɔi. Woɲo kulɔ maama á na ki tun maɲi si ku saari ku je mu. ⁷ Twa wó taa tigi je maama abam titari ni. Kuntu maama baɲa ni mu á wó lwarɔ ni amu mu yi Baɲa-We.

⁸ A nan wó pa abam badonnɛ cwɛɛɲɛ si ba lu tɔvɔni. Bantu bá ti najara wɔni, ba na jagi ba zu tunti didonnɛ wɔni tun ɲwaani. ⁹ Ba dɔna maa na kali-ba ba ja vu sa-tunti wɔni si ba taa zɔvɔni da, ba laan wó guli amu gulɛ. Ba maa wó lwarɔ ni a wu tiini ku cɔɔi di ba na nuɲi amu kwaga ni te tun. Beɲwaani, ba me ba kwaga ba ya amu mu, yi ba daari ba suni ba yiɛ di jwɛnɛ kaanum. Ba fra nan wó nuɲi ba titi, lwarum di

kəm-balwaarv yalu maama ba na ki tun n̄waan̄. ¹⁰ Ba laan maa wó lwar̄i ni amv mu yi Baṅa-We. A na tagi ni a lagi a pa l̄erv̄ tulv yi-ba tun, kv dai ni a ta di a ni yirani mu.»

¹¹ Yuutu Baṅa-We na tagi te tun mu tintv: «Magi n̄ jun sum daani, si n̄ ta n̄ n̄oni n̄ ne t̄iga ni di dam, yi n̄ daari n̄ kaasi di wu-c̄oḡo n̄ w̄i: «L̄erv̄ na!» Ki kuntu Yisrayeli dwi tiin̄a bam tit̄uṅ-lwaann̄v, di ba wo-z̄onna kikīa yam n̄waan̄. Ba nan lagi ba ti najara, di kana, di yawi-c̄ērv̄ baṅa ni mu. ¹² Wulv na wu sa-tu w̄oni tun, yawi-c̄ērv̄ mu wó gv-o. Wulv na bw̄el̄a tun di maa wó ti najara w̄oni. Wulv na daari yi o lu t̄v̄oni tun di maa wó ti di kana. A lagi a tiini a waari-ba kuntu doṅ mu a ban-lum dum n̄waan̄. ¹³ Kuntu baṅa ni baá lwar̄i ni amv mu yi Baṅa-We. Kv nan wó ki ni ba na ne ni ba titi tiin̄a twa tigi ba faari t̄iga baṅa je maama. Kvú taa yi ba jw̄en̄a yam titari ni, di ba kaanum bimb̄in̄a yam t̄əṅə ni, di pu-kum sum di pweeru tum maama yum ni, di tu-kamunnu kur̄ə ni m̄e ba ya na kwe w̄ənu tulv lw̄əm na yw̄əmm̄a tun ba kaani ba pa ba jw̄en̄a yam maama tun mu. ¹⁴ Amv wó z̄əṅi a j̄uṅa mu si a waari-ba si a daari a c̄oḡi ba t̄iga kam si ka ji di-dw̄ənu yirani, kv z̄igi kagua kam ni si kv yi Dibila. Amv wó c̄oḡi je silv maama ba na z̄v̄ri tun. Ba laan maa wó lwar̄i ni amv mu yi Baṅa-We.»

L̄erv̄ na lagi ti yi lila te tun

7 Baṅa-We kw̄er̄ə tu ka yi amv ni: ² «Nabiinu, Yuutu Baṅa-We na tagi te di Yisrayeli tv̄ kum tv̄ mu tintv: L̄erv̄ maṅa yi ka ti! Maṅa yi si abam t̄iga kam ni maama c̄oḡi. ³ Abam c̄oḡum maṅa kam na yi tun n̄waan̄, amv wó ȳov̄ri a lo a ban-lum dum mu á baṅa ni. A lagi a bwe abam cwe silv á na t̄oḡi tun n̄waan̄. A ta wó waari abam si kv maṅi di wo-z̄onna kikīa yalu maama á na ki tun. ⁴ A bá n̄wan̄i a pa abam naa a duri á yibw̄ən̄ə. A nan lagi a waari abam mu cwe silv á na t̄oḡi tun n̄waan̄, di á na ȳov̄ri á ki kəm-balwaarv te tun. Kuntu baṅa ni á wó lwar̄i ni amv mu yi Baṅa-We.

⁵ Yuutu Baṅa-We na tagi te tun mu tintv: Taá ye-na ni l̄erv̄ tulv doṅ na t̄ər̄ə tun mu buni á baṅa. ⁶ C̄oḡum maṅa ȳiə! L̄erv̄ tum lagi ti yi lila! Ti nan diini á baṅa mu. F̄oḡi-na á nii-na! ⁷ Abam balv na z̄v̄ri t̄iga kam baṅa ni tun, á l̄erv̄ tum maṅa ȳiə. Baṅa-We de dum yi di ti. De dum kuntu ni vuvuḡə wó taa wur̄a. Á daa bá taá kaagi pweeru tum yuu ni á di yw̄əni. ⁸ Kv bá daani si a lo a ban-lum dum á baṅa ni. Amv wó da a ban-z̄əṅ̄o kum n̄waan̄ a bwe abam cwe silv á na t̄oḡi tun n̄waan̄, yi a daari a waari abam si kv maṅi di wo-z̄onna kikīa yalu maama á na ki tun. ⁹ A bá n̄wan̄i a pa abam naa a duri á yibw̄ən̄ə. A nan lagi a waari abam mu cwe silv á na t̄oḡi tun n̄waan̄, di á na ȳov̄ri

á ki kəm-balwaarv te tun. Kuntu baṅa ni á wó lwar̄i ni amv Baṅa-We titi mu d̄v̄li abam ja-guli.

¹⁰ Nii-na! De dum buni yi di laan ȳiə! L̄erv̄ tum zaṅi ti nuṅi si ti ba á baṅa. Da-l̄əṅ̄o kum kwi v̄ov̄rv̄ mu. Zwabanīə di puli je maama ni. ¹¹ Ba nak̄ov̄ri kikīa yam daga ya gaali, pa ya ji da-l̄əṅ̄o kulv na wur̄a wo-bal̄ov̄o n̄waan̄ tun mu. Ba wulv̄wulv̄ nan daa bá daari. Ba k̄-f̄ov̄o kum, di ba j̄uṅ̄iṅ̄u tum, di ba duuni dum maama wó ti mu. ¹² Maṅa kam ȳiə. Ba c̄oḡum de dum tuə. Balv na ȳəgi w̄ənu di s̄əbu tun wuv̄ daa bá poli. Balv nan na ȳəgi-ti ba pa tun di wuv̄ bá c̄oḡi ni ba tua. B̄eṅ̄waan̄, We lagi Di waari ba k̄oḡo kum maama mu. ¹³ Wulv na kwe o w̄ənu o ȳəgi, kv tu daa bá j̄oori o na-ti o n̄wia w̄oni. B̄eṅ̄waan̄, a bá l̄əni a wub̄uṅa yalu a na vuri di ba tun. Ya maa ve ba k̄oḡo kum maama seeni mu. Ba maama d̄iṅ̄v̄a d̄iṅ̄v̄a na ki lwar̄um yalu tun n̄waan̄, ba bá joṅi ba n̄wia.

¹⁴ Ba wugi nab̄ov̄o si n̄ov̄na ti ba yiḡə najara n̄waan̄. N̄ov̄n-n̄ov̄nv̄ nan bá nuṅi o vu o zaṅi najara yam. B̄eṅ̄waan̄, amv bani mu zaṅi ba k̄-f̄ov̄o kum maama baṅa ni. ¹⁵ Jara-kəm mu wu pw̄əl̄ə ni. Kv daari yawur̄v̄ di kana wu sam dum w̄oni. Balv na wu pw̄əl̄ə ni tun wó ti najara yam baṅa ni mu. Yawur̄v̄ di kana maa wó gv balv na wu tv̄ kum w̄oni tun. ¹⁶ Balv na maṅi si ba lu tun wó duri ba vu pweeru je ni mu ba taa wur̄a. Ba maa wó taa keer̄ə ni kunkw̄ən-puli na keeri te tun, si n̄ov̄nv̄ maama taa keeri o titi lwar̄um n̄waan̄. ¹⁷ N̄ov̄na bam maama j̄ian wó pari, yi ba nadoon̄ə taa magi daani. ¹⁸ Baá zv̄ gwar-z̄inz̄wara, yi f̄v̄oni di ja-ba. Ba yiḡə maa wó nywan̄i cavura n̄waan̄, yi ba ceeri ba yum wu-c̄oḡo n̄waan̄. ¹⁹ Baá d̄v̄li ba s̄əbu tum ba yagi tv̄ kum cwe sum yuu ni, yi ba ki ba s̄əbu-siṅ̄a kam ni ka yi wo-ȳov̄o mu tun. Ba s̄əbu tum di ba s̄əbu-siṅ̄a kam maama bá wan̄i ti joṅi-ba ti yagi Baṅa-We ban-z̄əṅ̄o kum de dum ni. Ba j̄uṅ̄iṅ̄u tum kuntu bá pa-ba w̄odiu si ba di ba su ba kana. Ti nan yi w̄ənu tulv na p̄e ba c̄oḡi tun mu. ²⁰ Ba ya j̄igi tura mu di ba wo-nȳun̄v̄ tum, yi ba kwe-ti ba ma ba ki wo-z̄onna nȳnȳur̄v̄ si ba taa zuli-ti. A nan wó pa w̄ənu tum kuntu pipiri ti ji wo-ȳov̄rv̄ ti pa-ba. ²¹ A ta wó pa dwi-ge tiin̄ə di lugv̄ baṅa n̄ov̄n-balwaarv̄ tum vri w̄ənu tum kuntu ba tee ni, pa ti daa yi taa j̄igi lam. ²² A lagi a kw̄əli a yibiȳə mu si dwi-ge tiin̄ə bam na cw̄əṅə ba zv̄ j̄əḡə kalv na j̄igi a fra tun, yi ba daari ba digimi-ka. V̄inv̄rna mu wó digimi-ka kuntu.

²³ F̄oḡi-na capun̄nv̄ á tiṅi a n̄ov̄na bam n̄waan̄. B̄eṅ̄waan̄ n̄ov̄na soe n̄ov̄n-ḡv̄ra kikīa di vuvuḡə tit̄uṅa mu tv̄ kum maama ni. ²⁴ Kv na yi ba sam dum, a lagi a pa t̄un̄i dilv n̄ov̄na pu-siṅ̄a na gaali tun mu ba ba joṅi-di ba taa te. A maa wó pa ba d̄iṅ̄v̄era bam dam ti, si v̄inv̄rna di ba ba digimi ba wara-je sum. ²⁵ Cam dum na yi-ba, ba laan wó beeri yazur̄ə je ba ga. ²⁶ L̄erv̄ tum wó ba ti dan̄i da-baṅa ni. Ba ta wó ni saw̄ia ba w̄əli

sawia wudoŋ baŋa ni. Ba ta wó vu We nijoŋnu te si o li wænu o bri-ba yi ba ga ku ŋwa. We zaasum dum nan wó je Dl kaanum tiinə bam ni ni. Tuw kum nakwa bam di daa bá taa ta yi-puru taani. ²⁷Pe wum wó taa keeri wu-cɔgɔ ŋwaani, yi o didɛeru wum tuna di ti. Fvuni maa wó ja tuw kum nɔɔna bam si ba yira taa sai. A lagɔ a ki-ba si ku maŋɔ di ba kikiə na yi te tun mu. A ta wó di ba taani si ku tɔgɔ di ba titi cullu tum na bri te tun. Ba laan maa wó lwarɔ ni amu mu yi Baŋa-We.»

Jwənə kaanum

8 Buna yardu buni dum canti sɔrdɔ cana kam da yanu de dum ni, mu a je di Zuda tuw nakwa bam a titi sɔŋɔ ni. Yuutu Baŋa-We dam dum ma da di ba amu baŋa. ²A ma nii a na woŋo na nyɔ di nabiinu tun a yigə ni. O tɔŋə seeni si ku taa tu tun yɔɔri ku di mu ni mim na yi te tun. O tɔŋə seeni si ku taa diini di maa nyuna ni canna na tiini ka nyuni te tun. ³O ma pa woŋo na nyɔ di o juŋa tun twi ka ja-ni a yuuywe sum seeni. Viu laan ma fuli ku gɔ-ni wɛɛni pa a jaani a lə tɔga kam di weyuu titari laŋa ni. Ku ma tɔgɔ wænu tɔlu We na vuri Dl bri-ni tun baŋa ni, ku kwe-ni ku ja ku vu Zeruzalem. A ma vu a yi We diga kam titari kunkɔlɔ kum ni dɔlu na jeeri jazum baŋa seeni tun. Daani mu jwəm nyinyugu kulɔ na zaŋi We bani tun yɔɔri di ziga. ⁴A ma nii a na ni Yisrayeli tiinə We dum paari-zulə yam wu daani. Ku nyɔ di nyinyugu kulɔ We ya na li Dl bri-ni yi a wu bolo kum tɔga ni tun mu.

⁵O laan ma ta di amu o wi: «Nabiinu, kwəni n yuu n nii jazum baŋa seeni.» A na nii jazum baŋa seeni tun, mu a nɛ jwəm dɔlu na zaŋi We bani dum tun. Di maa zigi di maŋɔ di kaanum bimbim dum jazum seeni ni dum.

⁶O ma ta di amu o wi: «Nabiinu, n nɛ titɔŋ-ne silɔ Yisrayeli dwi tiinə bam na jigɔ ba ki yo seeni tun na? Ba yɔɔri ba ki titɔŋ-zɔɔna si ba zəli-ni pa a vu yigə yigə a daari a digə kam mu. Nan ta n ye ni: nɔ na kəm-balwaarɔ na dwe tuntu.»

⁷O laan ma ja-ni pa di vu di yi We diga kam kunkɔlɔ kum ni dum. A ma nii a na bɔɔni di na wu kabri kam yira ni. ⁸O ma ta di amu o wi: «Nabiinu, fɔgɔ n bɔɔri bɔɔni n ki kabri kam yira ni.» A na ki kuntu tun, mu a nɛ ni na tigi da. ⁹O daa ma ta o wi: «Tɔgɔ ni dum n zu si n na lwarum di wo-zɔɔna kikiə yalɔ ba na jigɔ ba tɔŋɔ yo seeni tun.» ¹⁰A ma zu da, yi a na ni ba pupɔri wo-zɔɔna dwi dwi nyinyuru mu ba yaŋi kəbrə kam yira maama ni. Nyinyuru tum bri tɔga wo-vəlu, di vari-balwaarɔ, di Yisrayeli dwi tiinə na kaani jwənə yalɔ dwi maama tun mu. ¹¹Yisrayeli dwi tiinə nakwa

fusurpe maa zigi nyinyuru tum yigə ni, yi Safan bu Yazania wu ba titari ni. Ba maa ze min-cala zwɔ yi ba zwe wænu tɔlu lwəm na ywəmmə tun pa ka nyua zaŋa wɛɛni.

¹²O ma bwe amu o wi: «Nabiinu, n nɛ Yisrayeli dwi tiinə nakwa bam na səgi lim wuni ba ki wænu tɔlu na? Nɔɔnu maama səgi o jwəm nyinyuru digə ni mu o ki o na lagɔ te. Ba maa ta ba wi: «Baŋa-We ba nai dɔbam. Baŋa-We viiri Dl daari di tuw kum mu.» ¹³O daa ma ta o wi: «Nan ta n ye ni: n ta wó na kəm-balwaarɔ ba na ki yi ya dwe tuntu.»

¹⁴O daa ma ja-ni o vu o yi Baŋa-We digə kam ni dɔlu na jeeri jazum baŋa seeni tun. A ma na kaana na je da yi ba keeri Tamuuzi kərə kam. ¹⁵O ma ta di amu o wi: «Nabiinu, n nɛ kuntu di na? Nan ta n ye ni: nɔ na kəm-balwaarɔ na dwe tuntu.»

¹⁶O ma ja-ni o zu We di-kamunu kum titari kunkɔlɔ kum. A ma nii We diga kam ni dum seeni mɛ na yi napɔrɔ kum di kaanum bimbim dum titari laŋa ni tun a na nɔɔna badonnə na maŋɔ di fiinle-banu. Bantu mɛ ba kwaga ba ya Baŋa-We digə kam, yi ba pipiri ba yibiyə wa-puli seeni ba jeeri wia kam ba tiiri tɔga ni ba zuli-ka. ¹⁷O ma ta di amu o wi: «Nabiinu, n nɛ kuntu di na? Zuda dwi tiinə bam na ki wo-zɔɔna yalɔ maama yo seeni tun, ba buŋi ni ya dai kulɔkulɔ mu na? Ba nan ta jigɔ nakɔɔri titɔŋa mu ba ki tuw kum ni maama ni ba wəli da, pa ba zaŋi a bani si ku gaali. Nii ba na jigɔ-ni ba twia te! ¹⁸Kuntu ŋwaani nan mu amu di wó da a ban-lum dum ŋwaani a waari-ba! A bá ŋwanɔ a pa-ba naa a duri ba yibwənə kɔtaa! A bá se si a cəgi ba kərə kam, di ba na maŋɔ ba keeri ba jari-ni di kwər-dia te maama di.»

We na waari jwə-kaana bam te tun

9 O laan ma bagɔ di kwər-dia yi a ni ni: «Abam balɔ na maŋɔ si á waari tuw kum tun, titwəni-na á yi yo, yi á maama ze najara zila si á ma á cɔgɔ-ku!» ²Nɔɔna bardu ma ba ba nuŋi ba tɔgɔ We diga kam ni dɔlu na wu jazum baŋa seeni tun ba buni. Ba diduwa maama maa jigɔ jara-kəm zulu na silɔ lanyirani tun o juŋa ni. Nɔɔnu wudoŋ maa wu ba tee ni. O dɛɛn zu gar-fifala mu yi o vɔ tɔnɔ pupɔnum zila o tɔŋə ni. Ba maama ma vu ba zigi canna bimbim dum tɔŋə ni.

³Yisrayeli tiinə We dum paari-zulə yam ma gɔ ku titi mɛ ku ya na dɔgɔ Seruben wo-kunkagila yam baŋa ni tun. Ku laan ma vu ku yi We diga kam ni dum seeni. Baŋa-We ma bəŋi nɔɔnu wulu na zu gar-fifala kam yi o jigɔ tɔnɔ pupɔnum zila tun ⁴yi Dl ta did-o Dl wi: «Kaagɔ Zeruzalem tuw kum ni maama si n beeri balɔ

8:3 vii naa joro naa siun **8:14** Tamuuzi dɛɛn yi Mezopotami tiinə wɛ mu, Babilɔni tiinə tuw kum ni. Ba dɛɛn yəni ba keeri di luə kam bum maama mu. Ku na yi bantu, tɔga na yəni ka poni, wɛ dum mu tɔga yi ku pa wo-vallu tum ti ti. Ku daari yadɛ na yiə, ba buŋi ni wɛ dum joori di bi pa woŋo maama na ŋwan.

maama na suuri di wu-cɔgɔ wo-zɔɔna kikiə yalu na jigi ya ki tuw kum wɔni tun ŋwaani, si n daari n ki daali n yagi ba trə ni.»

⁵ A ta na zigi a cɛgi tun, mu o tagi di nɔɔna badonna bam o wi: «Ta á tɔgi-na o kwaga si á di kaagi tuw kum ni maama á gu wuu. Yi ŋwani-na á pa nɔɔn-nɔɔnu naa á duri ba wɔlɔwɔlɔ yibwəne. ⁶Yɔɔri á taá gu nankwin: di nɔn-dɔnnu, di kabwəne, ku ta wəli di biə di kaana dwi maama. Nan yi gu-na balu na jigi daala yam ba trə ni tun. Nan puli-na amu digə kam ni ni si á taá gu á veə.» Ba ma suni ba puli ba gu nakwa balu na wu We diga kam yigə ni tun.

⁷ O ta ma ta di nɔɔna bam o wi: «Duli-na twa bam á yagi We diga kam kunkwallu tum je maama ni si ku pa digə kam digimi. Ve-na á puli titɔja!» Ba ma suni ba zu tuw kum wu ba kaagi ku ni maama ba gu yɔɔ. ⁸Nɔɔna bam na yɔɔri ba jigi nɔɔna bam ba gu kuntu yi ba daari a yirani tun, mu a yɔɔri a tu a vin a yibiyə tuga ni yi a kaasti a yagi ni: «A loori-m, Yuutu Baŋa-We, nmu na yɔɔri n tɔgi n ban-lum dum baŋa n tiini n waari Zeruzalem tuw tiinə kuntu tun, n ta wó cɔgi Yisrayeli tiinə balu na daari tun maama di mu na?»

⁹ O ma ləri-ni o wi: «Yisrayeli di Zuda dwi tiinə bam na cɔgi te tun tiini ku ke juŋa mu. Nɔɔna kaagi ba gu daani tuga kam ni maama ni mu, yi ciga kam ba tɔja tuw kum wɔni. Ba ta maa ta ba wi: «Baŋa-We viiri Dɩ daari dí tuw kum mu. Baŋa-We ba nai dí kikiə yam.» ¹⁰Amu nan bá ŋwani a pa-ba naa a duri ba yibwəne kɔtaa! A yɔɔri a lagi a pa ku ni-ba mu si ku maŋi di ba titɔj-lwaannu tum.»

¹¹ Nɔɔnu wɔlu na zu gar-fifala kam yi o jigi tɔno pupɔnum zila tun ma joori yi o ta di Baŋa-We o wi: «A ki n ni dum ni mu.»

Baŋa-We paari-zulə yam nuŋi Ku daari We diga kam

10 A ma nii weyuu tilampolo kalu na tigi Seruben wo-kunkagila yam yum tum baŋa seeni tun a na woŋo na nyi di paari jangɔɔ yi Safiiri mu ba me ba ki-ku tun. ²Baŋa-We ma ta di nɔɔnu wɔlu na zu gar-fifala kam tun Dɩ wi: «Ve n zu wo-gugullu tum na virigə Seruben wo-kunkagila yam kuri dum seeni tun titari ni. Laan li min-cala da tite nmu na wó wanti n pe tun, si n daari n ja-ya n zu Zeruzalem tuw kum wɔni n laan duli n yagi ku ni maama ni.» A maa zigi da a niə yi o suni o zu.

³ Nɔɔnu wɔm na zu wo-kunkagila yam titari ni kuntu tun, ya wu We diga kam jagwiə seeni mu. Kunkoŋo ma tu ku su kunkɔlɔ kulɔ na wu titari ni tun maama.

⁴ Baŋa-We paari-zulə yam ma gu ku titi me ku ya na dɔgi Seruben wo-kunkagila yam baŋa ni tun ku fufɔ ku yi We diga kam ni dum seeni. Kunkoŋo kum ma lware ku pi We diga kam maama, yi ka kunkɔlɔ kum di yɔɔri ku nyuni di Baŋa-We paari-zulə yam pooni. ⁵ Seruben wo-kunkagila yam na ve yi ya vwana wuuri te tun, ku sɔɔ kum ma ni ku yi We diga kam dayigə kunkɔlɔ kum. Ku maa nyi di Dam-fɔɔ Tu We dum kwərə na dwani te tun.

⁶ Baŋa-We deen ya pe nɔɔnu wɔlu na zu gar-fifala kam tun ni Dɩ wi: «Ve n zu Seruben wo-kunkagila yam titari ni n li min-cala wo-gugullu tum titari ni.» Nɔɔnu wɔm ma suni o vu o zigi wo-gugullu tum didva tee ni. ⁷ Seruben wo-kunkagila yam didva ma kwe o juŋa o tɔri mim dɩb na wu ya titari ni di di tun o tɔji min-cala di wɔni. O ma kwe min-cala yam o ki nɔɔnu wɔlu na zu gar-fifala kam tun juŋa ni, yi o di jɔŋi-ya o nuŋi o ke. ⁸ A ma nii a na woŋo kulɔ na nyi di nabiinu juŋa tun Seruben wo-kunkagila yam didva maama vɔŋo maama kuri ni.

⁹ A daa ta ma nii a na wo-gugullu tina na wu Seruben wo-kunkagila yam tee ni, pa wo-gugulu didva zigi wo-kunkagili didva maama tee ni. Wo-gugullu tum yɔɔri si nyuni mu ni kandwa-ŋuna tun. ¹⁰ Wo-gugullu tina tum maama nyi daani mu. Wo-gugulu maama maa nyi di ku jigi wo-gugulu kudon na wu ku wɔni ku gari-ku tun mu. ¹¹ Wo-kunkagila yam maa na ve me maama, yaá taa yɔɔri ya ve ya yigə didva na yɔɔri me tun, yi ya ba pipirə. Wo-kunkagili yigə kam na yɔɔri me tun mu yaá taa tɔgi ya ve yɔɔɔ-tɔɔ, yi ya ba pipirə. ¹² Yiə mu yɔɔri ya faari ya yira yam maama, ku na yi ya kwaga kam, di ya juŋ sum, di ya vwana yam, ku ta wəli di wo-gugullu tɩb na wu ya yana yam maama tee ni tun. ¹³ Amu ma ni ba na bəŋi wo-gugullu tum yiri ni: «Wo-gugullu tɩb na virigə tun.» ¹⁴ Wo-kunkagili maama jigi yibi suna mu. Pulim yibiyə kam yi na-bala nyum mu. Yibiyə bale tu maa yi nabiinu nyum. Yibiyə batɔ tu wɔm yi nyoŋo nyum mu, yi kalu na kweeli tun yi kalon-zɔŋo yibiyə.

¹⁵ Seruben wo-kunkagila yam ma jaani ya maa diini weeni. Wo-kunkagila yam kuntu mu a ya ne Kebari bugə kam ni ni tun. ¹⁶ Ya maa na yəni ya veə, wo-gugullu tum na wu ya tee ni tun di ve mu. Ya daa na yarigi ya vwana si ya zaŋi ya jaani, wo-gugullu tum di wó maŋi ya tee ni mu. ¹⁷ Ya nan na maŋi me ya zigi, wo-gugullu tum di wó taa zigi kuntu mu. Ya daa na zaŋi ya jaani weeni, wo-gugullu tum di maa tɔgi-ya ti jaana. Beŋwaani, wo-kunkagila yam joro wu wo-gugullu tum wɔni mu.

¹⁸ Baŋa-We paari-zulə yam maa zaŋi We diga kam ni ni ku vu ku zigi Seruben wo-kunkagila yam na

10:1 Safiiri = kandwe-nyunu kudon 10:9 kandwa-ŋuna = chrysolithe 10:11 wo-kunkagila yam naa wo-gugullu tum 10:14 na-bala naa Seruben Ezekiyeli 1:10

10:6 Ezekiyeli 1:15-18

wu me tun baɲa seeni. ¹⁹A na zigi da a nii tun, mu wo-kinkagila yam yarigi ya vwana yam ya jaani ya di weeni. Ya na maa ve tun, wo-gugullu tum tɔgi ti wu ya tee ni mu. Ya ma vu ya zigi We diga kam wa-puli seeni ni dum ni. Yisrayeli tiinə We dum paari-zulə yam maa wu ya baɲa kam seeni.

²⁰Wo-kinkagila yam kuntu mu a ya ne Kebarti bugə kam ni ni yi ya wu Yisrayeli tiinə We dum kuri ni. A laan lwardi ni ya suni ya yi Seruben mu. ²¹Ya didva maama jigi yibi suna, di vwana yana mu. Vɔŋɔ maama laan maa jigi woŋo kulɔ na nyi di nabiinu juɲa tun ku kuri ni. ²²Ya yibi sun maa nyi di yibi silɔ a ya na ne Kebarti bugə kam ni ni tun. Wo-kinkagila dilu yigə maa na yɔɔri me tun, di yɔɔri di ve kuntu mu yɔɔrɔ-tɔtɔ.

Baá di Zeruzalem didɛera bam taani

11 Viu ma gɔ-ni ku ja ku vu ku cwi Baɲa-We digə ni dilu na jeeri wa-puli seeni tun. Baara fiinle-banu maa je da, yi Azuuri bu Yazania, di Benaya bu Pelatta wu ba wuni. Bantu bale deen yi tuw kum nakwa mu. ²Baɲa-We ma ta di amu Dl wi: «Nabiinu, n ne nɔɔna bantu na? Bantu yɔɔri ba je ba buɲi lwardi kikiə yurani mu. Ba ta maa soe si ba taa bri tuw kum nɔɔna kwiə yalu na ba lamma tun. ³Ba maa ta ba wi: «Ku dai si dí zaɲi dí lɔ sam lila. Dí tuw kum nyi di kambie mu, yi dibam yi ni nwana yalu na wu ka wuni tun.» ⁴Kuntu ɲwaani, nabiinu, yɔɔri n ɲɔɔni n cɔgi-ba.»

⁵Baɲa-We Joro ma ba amu baɲa, yi ku ta di amu ku wi: «Ja kwərə kantu n vu n pa Yisrayeli dwi tiinə bam. Ta di ba n wi: Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu ye kulɔ maama á na buɲi á yum ni tun. ⁶Abam tiini á gu tuw kuntu nɔɔna zanzan pa ku cwe sun maama su di twa. ⁷Kuntu ɲwaani, amu Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Ciga tun, Zeruzalem tuw kum suni ku yi kambie kalɔ á na ta ka taani tun mu. Abam na gu balɔ yi á pa ba yura tigi tuw kum wuni tun maa yi ka wu nwana yam. A nan wó li abam mu si á nuɲi á daari tuw kum. ⁸Abam fona di jara-kəm mu. A nan lagi a pa nɔɔna mu ba ba zaɲi najara di abam. Yuutu Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu. ⁹Amu wó zəli abam si á nuɲi da tuw kuntu ni, yi a daari a kwe abam a ki vərə juɲa ni si a tɔgi ba baɲa a waari abam. ¹⁰Abam duna wó taa gu abam mu najara ni ba vu ba kwaari Yisrayeli laɲa kam sisəm ni ni, si á laan wani á lwardi wi amu mu yi Baɲa-We. ¹¹Tuw kuntu bá taa nyi di kambie si ku taa cu abam. Abam titi bá taa yi ni nwana yalu na wu ka wuni tun. A nan lagi a waari abam mu a vu a kwaari á tuw kum sisəm ni ni. ¹²Á laan wó ba á lwardi ni amu mu yi Baɲa-We. Benwaani,

abam yɔɔri á vin a zaasum dum mu. Á wu tuɲi á tɔgi amu cullu tum, yi á joori á ki tuni dilu na gilimi abam tun cullu tum na bri te tun.»

¹³Amu ta na wura a ɲɔɔni yiyiu-ɲwe dum di ba tun, mu Benaya bu Pelatta pari o tu tiga ni o ti. A di ma tu a vin a yibiyə tiga ni yi a kaasi we we a wi: «Aba! Yuutu Baɲa-We, n lagi n cɔgi Yisrayeli tiinə balɔ ta na daari tun n ti mu na?»

We goni ni di balɔ ba na kalɔ ba vu sa-tuɔ tun

¹⁴Baɲa-We kwərə deen tu ka yi amu ka wi:

¹⁵«Nabiinu, nii Zeruzalem tuw nɔn-biə bam na tai n curru tum taani te tun. Ku yi n titi yura nɔɔna bam di Yisrayeli dwi dum maama taani mu ba ta yi ba wi: «Dí curru tum laan ve yigə yigə pa ba daa ba bwələ di Baɲa-We. Ku nan yi tiga kantu mu We kwe Dl pa dibam si dí taa te.»

¹⁶Kuntu ɲwaani, ta tuntu ni: «Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: A suni a li a nɔɔna bam a pa ba vu yigə yigə si a yagi-ba lugu baɲa tuni dum je maama wuni. Di ku di, maɲa kalɔ ba ta na wu sa-tuni wuni tun, amu titi mu wó taa yi ba titari ni ni wara-je a pa-ba, si ba taa zuli-ni.»

¹⁷Nan ta di ba ni: «Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu wó la abam si á nuɲi tuni dilu a ya na jagi abam si á taá zɔvri di wuni tun, yi a pa á joori Yisrayeli tiga kam á joɲi á taá te.» ¹⁸Ba nan na joori da, baá li jwə-yɔɔru di wo-zɔɔna dwi maama ka wuni. ¹⁹A maa wó pa ba taa jigi wu-didva ba ma zuli-ni, yi a pa-ba wubuɲ-dvura. A ta wó pa ba wu daa yi ki dam, si a daari a pa ba yi taa bwənə. ²⁰Kuntu mu wó pa ba taa se a zaasum dum, yi ba daari ba tuɲi ba tɔgi a cullu tum na bri te tun. Ba laan maa wó taa yi a nɔɔna ciga ciga, yi amu di taa yi ba Tu We dum. ²¹Ku daari, balɔ wu na de si ba taa kaani ba wo-zɔɔna nyinyuru di ba jwə-yɔɔru tun, a lagi a waari-ba mu si ku maɲi di ba lwardi na yi te tun. Amu Yuutu Baɲa-We mu tagi kuntu.»

²²Baɲa-We na ɲɔɔni Dl ti tun, Seruben wo-kinkagila yam ma gɔ ya titi ya yarigi ya vwana ya jaani ya din weeni, yi wo-gugullu tum tɔgi ti wu ya tee ni. Yisrayeli tiinə We paari-zulə yam pooni maa wu ya baɲa kam seeni. ²³Kuntu tun Baɲa-We paari-zulə yam ma nuɲi Zeruzalem tuw kum wuni, yi ku vu ku maɲi piu kulɔ na wu tuw kum wa-puli seeni tun baɲa ni. ²⁴Kuntu kwaga ni mu We Joro kum daa gɔgi-ni ku ja ku joori Babiloni tuw ni. Ku ma ja-ni ku vu ku yi balɔ ba na jaani jara-kəm baɲa ni ba kalɔ ba vu ba yagi dáani tun te. Ku yi We deen ya tɔgi Dl Joro baɲa

mu Dl viiri wəənu Dl bri-ni. Amv na ne viira yalv tun ma ti, ²⁵yi a di lwəni kulv maama We na li Dl bri-ni tun a bri nōona bam.

Sa-tuv vəŋə taani

12 Baŋa-We kwərə daa ma yi amv ka wi: ²«Nabiinu, nmu zovri zwabani-nyina titari ni mu. Ba suni ba jigi yiə, ya nan ba nai. Ba ta jigi zwa, ba nan ba ni taani kuri. Beŋwaani, ba yovri ba yi zwabani-nyina mu.

³Kuntu ŋwaani, kwalim n zila n ki daani ni wulv ba na fin si o viiri o daari o tuv tun. Laan zaŋi wia titari ni si n nuŋi n daari n na zovri me tun n vu jəgə kadoŋ, si nōona bam na n na ki te tun. Baá wani ba ni n kikiə yam kuri, di ba na yi zwabani-nyina te tun di. ⁴Lu n zila wia titari ni n ja n nuŋi n digə ni, yi nōona bam maama zigi ba niə. Didaan-ni ni laan nuŋi pooni n ki ni wulv na lagı o vu sa-tuv tun na wó ki te tun. ⁵Ba ta wó taa nii-m mu, yi n vu n lu bōoni n sōŋə kum kəbrə yira ni si n tōgi di wuni n nuŋi di n zila yam. ⁶Wa-zovri maŋa ni si n kwe n zila yam n daŋi n bakali baŋa ni n ke, yi ba zigi ba nii-m. Nmu nan maŋi si n kwəli n yibiyə mu si n yi ta n nii n nai tıga kam. Amv ki nmu si n ta yi maana woŋo mu, n paı Israyeli dwi tiinə bam.»

⁷A ma suni a ki ni Baŋa-We na pe-ni ni si a ki te tun. Wia ni a lugi a zila mu a ja a nuŋi digə ni, ni wulv na lagı o viiri o daari o tuv tun. Wa-zovri maŋa ni a ma lu bōoni di a jia kəbrə kam yira ni. A ma tōgi da a nuŋi di a zila, ya na daŋi a bakali baŋa ni, yi nōona bam zigi ba niə.

⁸Tıga na povri tituti tun, mu Baŋa-We kwərə daa tu ka yi amv ka wi:

⁹«Nabiinu, Yisrayeli dwi zwabani-nyina bantv wv bwe-m n kəm dum kuri na? ¹⁰Nan ta di ba ni: «Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Kwərə kantv mu maŋi si ka pa Zeruzalem tiv dıdeerv wvm, di Yisrayeli dwi tiinə balv maama na zovri kv wuni tun.» ¹¹Ta n bri-ba ni: «Amv kəm dum yi maana mu di paı abam. A na ki te maama tun mu wó ba abam baŋa.»

Ba dvna wó di-ba najara wuni yi ba daari ba kali-ba ba ja vu sa-tuv yigə yigə. ¹²Wulv na yi dıdeerv ba wuni tun wó lu o zila o buki o bakali baŋa ni mu wa-zovri maŋa ni. O maa wó tōgi bōoni dilv ba na lugi kəbrə yira ni ba pa-o tun o viiri. O na maa veə, oó kwəli o yibiyə mu si o yi taa nii o nai tıga kam. ¹³Amv Baŋa-We nan wó ci a cikv si kv ja-o. A maa wó pa ba kal-o ba vu Babiloni tiinə tw. Oó ti je sum kuntu ni. O yi nan bá na tuv kum na yi te tun. ¹⁴Kv ta na yi o kwaga nōona bam di o jar-kərə bam, a lagı a pa ba jagı je maama ni sai mu, si a laan kwe a sv-lōŋə a ma a zəli-ba.

¹⁵A na jagı-ba pa ba vu yigə yigə si a yagı-ba lugu baŋa tuni dum je maama wuni, mu ba laan wó lwari ni amv mu yi Baŋa-We. ¹⁶A nan wó yagı ba fin si ba lu najara yam wuni, di kana, di yawuru wuni. Kuntu tun, ba na yi sa-tuni dilv maama ba zovri di wuni, ba laan wó maani ba lwari ba wo-zōona kikiə yam maama ni ni. Ba maa wó wani ba lwari ni amv mu yi Baŋa-We.»

¹⁷Baŋa-We kwərə daa ma yi amv ka wi:

¹⁸«Nabiinu, n na yəni n di wodi, pa n yira taa sai. N ta na nyo na, si n bri ni liə di fuvni mu jigi-m. ¹⁹Ta di tuv kuntu nōona bam n wi: «Yuutu Baŋa-We na tagı te si kv vu balv na zovri Zeruzalem ni, di Yisrayeli laŋa kam maama ni tun mu tuntu: Baá taa di ba wodiiru di liə mu, yi ba ta nyo ba na di wv-cəgə. Beŋwaani, ba tuv kum lagı kv cəgi mu si kulokulv daa yi daari. Kv nan yi ba nakovri kikiə yam ŋwaani mu kuntu wó ki. ²⁰Tuni dilv nōona na zovri di wuni lele tun wó ji di-dwəənu mu, si tıga kam maama di cəgi. Abam laan maa wó lwari ni amv mu yi Baŋa-We.»»

²¹Baŋa-We kwərə daa ta ma yi amv ka wi:

²²«Nabiinu, Yisrayeli tiinə bam buŋi beə mu yi ba ta maana duntu ba wi: «Maŋa zanzan maŋi ka ke, yi We na pe viira yalv maama tun jigi kafə? ²³Nan ta di ba wi: «Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Amv lagı a pa Yisrayeli tiinə bam yagı maana dum kuntu taani mu.» Laan nan bri-ba ni: «Maŋa yiə si viira maama laan suni kv ki. ²⁴Yisrayeli dwi tiinə bam daa bá taa ni viira yalv na yi vwan tun, di yi-neeri taana yalv na soŋi-ba tun. ²⁵Amv Baŋa-We nan wó yovri a ta a na lagı te tun mu, yi kv bá daani si a taani dum suni kv ki. Abam zwabani-nyina bam, taá ye-na ni: á ta na ŋwı: amv na wó ta woŋo kulv maama tun wó suni kv ki. Yuutu Baŋa-We mu tagı kuntu.»»

²⁶Baŋa-We kwərə daa ma yi amv ka wi:

²⁷«Nabiinu, Yisrayeli dwi tiinə bam kaagi ba te nmu taani ba wi: «Viira yalv o na ne tun wó daani si ya ki. O taana yam dai lele ŋwaani.» ²⁸Nan ta di ba ni: «Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Amv taani dum bá daani si di ki ni a na buŋi te tun. Kulv maama a na te kv taani tun wó yovri kv ki mu. Yuutu Baŋa-We mu tagı kuntu.»»

Waarım wó ba vwan nijonə bam baŋa

13 Baŋa-We kwərə daa tu ka yi amv ka wi: ²«Nabiinu, ŋovri yiyiu-ŋwe n cəgi Yisrayeli tiinə sampwəri silv zum na ŋovri tun. Ta di balv na jigi ba tuti wubvŋa ba mai ba ŋovri yiyiu-ŋwe tun ni: «Cəgi-na Baŋa-We kwərə kam. ³Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Kv na yi nijonə balv na tōgi ba tuti wubvŋa ŋwaani ba ŋovri jwərim yi ba wv ne kulokulv tun, leerv wv ba yuu ni. ⁴Yisrayeli tiinə bam, á nijonə bam nyi di ga-kakuri na kaagi di-dwəənu

baŋa ni ba beeri tun mu. ⁵Ba wu kwaant ba kwəni lulooru tulv na wu tw kum kəbrə kam yira ni tun si ba fəgi ba kwə-ka ba pa Yisrayeli dwi tiinə bam, si ka taa dana yi ka cv-ba Baŋa-Wə ban-zəŋə de dum ni. ⁶Ba vura yam ganu nɔɔna mu, yi ba yi-neeri taana yi vwan yiranu. Ba kaagi ba ta ni amu Baŋa-Wə mu tuŋi-ba di a kwərə, yi a wu tuŋi-ba. Ba maa buŋi ni a wó pa ba taani dum suni ku ki. ⁷Vura yalu á na ne tun dai wo-yɔɔru mu na? Yi-neeri dilv maama á na tagi di taani tun dai vwan na? Á nan yəni á ta ni: amu Baŋa-Wə mu tuŋi abam di a kwərə, yi a wu tagi kulokulu di abam.

⁸Kuntu ŋwaani, Yuutu Baŋa-Wə na tagi te tun mu tuntu: Butar-yɔɔru tulv á na jigi á ta tun, di á vura yalu na yi vwan tun ŋwaani, amu jigi didaani abam mu. ⁹Ku na yi Wə nijonə balu maama vura na yi wo-yɔɔru yi ba yi-neeri taana yam yi vwan tun, a lagi a duli-ba ja-guli mu. Ba daa bá tɔgi ba wəli a nɔɔna kɔ-fɔɔ kum wɔni, naa ba pupuni ba yira Yisrayeli dwi dum natɔga twannu tum wɔni. Ba nan bá joori ba zu ba titi tw kum. Kuntu tun, á wó ba á lwaru ni amu mu yi Yuutu Baŋa-Wə.

¹⁰Nijonə bam kuntu pai a nɔɔna bam cɔgi mu. Ba kaagi ba ta wu: «Yazurə taa wu á tee nu», yi yazurə tərə si ya yi a nɔɔna bam. Ku nyi di nɔɔna na logi kabri-mumuna te, yi nijonə bam kuntu laan kwe kutaali ba taagi ka maama tun mu. ¹¹Nan ta di balu na fəgi kəbrə kam kuntu tun ni ka lagu ka tu mu. A lagu a pa du-fara mu magu-ka, si du-kambana di tu ka yira ni, yi vu-dw di yigi-ka di dam. ¹²Ka laan maa wó tu buru-tu-tu, si nɔɔna bwe abam wu: «Kutaali dum á na me á taagi kabri kam tun laan be?»

¹³Yuutu Baŋa-Wə na tagi te tun mu tuntu: A lagu a tɔgi a ban-lum dum ŋwaani mu a tuŋi vu-dw, di du-fara, di du-kambana si tuntu ba ti cɔgi kəbrə kam. ¹⁴A wó yigi kəbrə kalu á na kwe kutaali á taagi ka maama tun mu a di tɔga ni yi a daari a guri-ka a ja tɔga. Ka nan wó tu ka panu abam, pa abam titi di cɔgi. Kuntu tun á wó ba á lwaru ni amu mu yi Baŋa-Wə. ¹⁵Amu bant wó tiini di zaŋi di kəbrə kam, di nijonə balu na jigi kutaali ba taagi-ka tun. A laan maa wó ta di abam ni: «Kabri kam di balu na jigi-ka ba taagi tun maama je. ¹⁶Bantu maa yi balu ya na kaagi ba ŋɔni Zeruzalem tw kum taani yi ba bri ni yazurə wó taa wu ku baŋa ni, yi yazurə nan tərə tun.» Yuutu Baŋa-Wə mu tagi kuntu!»

¹⁷Nabiinu, ta ŋɔni n cɔgi kaana balu na yəni ba jigi ba titi wubɔŋa ba mai ba ŋɔni tun. ŋɔni yiyiu-ŋwe n cɔgi-ba, ¹⁸si n ta ni: «Yuutu Baŋa-Wə na tagi te tun mu tuntu: Ku na yi kaana balu na ki liri ba pai nɔɔna si ba vɔ ba jun ni, yi ba ta sɔ yukwali dwi maama ba pa-ba si ba vɔ ba yum ni tun, leeru wu ba yuu ni. Á ki kuntu mu si á ma liri sum á vɔ nɔɔna bam á pa á titi.

Abam nan buŋi ni á wó vɔ a nɔɔna bam yi á daari á joni á titi ŋwia mu na? ¹⁹Kwərə yalu á na yəni á joni amu nɔɔna bam tee ni tun mu yi muna di dipe funfun, yi kuntu ŋwaani á jigi-ni á lwea ba yigə ni. Kuntu tun á yəni á fɔ vwan á ganu balu di na soe si ba taa cəgi vwan tun mu. Abam laan ma da ku ŋwaani á jigi balu na wu maŋi si ba ti tun á gu, yi á ta pai balu na maŋi di tuntu tun kaagi ba veə.

²⁰Yuutu Baŋa-Wə nan na tagi te tun mu tuntu: Amu culi liri silu á na jigi á ma á vɔ nɔɔna si ba taa tu ba pai abam ni zunə doŋ tun. A nan wó bwəli liri sum á jun sum ni, pa nɔɔna balu á na vɔgi á pa á titi tun viiri zaani. ²¹Ku ta na yi á yukwali sum, a lagu a kaari-si a yagi, si a joni a nɔɔna bam á juŋa ni a yagi mu. Ba daa bá taa wu abam dam kuri ni. Abam di laan maa wó lwaru ni amu mu yi Baŋa-Wə. ²²Abam pɛ nɔn-ŋuna wɔru ga baari di á vwan yalu á na jigi á ganu-ba tun, yi amu ya ba beeri ba wu-cɔgɔ. Á ma daari á ki dam nɔn-balwaaru kuri ni, si ba yi yagi ba kəm-balwaaru yam yi ba daari ba joni ba ŋwia. ²³Kuntu ŋwaani abam daa bá taá nai vura na yi wo-yɔɔru tun naa á tɔgi yi-neeri kikiə. A maa wó joni a nɔɔna bam a yagi á juŋa ni. Kuntu tun á laan wó lwaru ni amu mu yi Baŋa-Wə.»

Yisrayeli nakwa bam na kaani jwənə te tun

14 De didw mu Yisrayeli tw nakwa badonnə tu a te ba jəni a yigə ni, si ba bwe ba lwaru Wə wubɔŋa na yi te tun. ²Baŋa-Wə kwərə ma yi amu ka wu:

³«Nabiinu, nɔɔna bantu kwe jwənə kaanum mu ba fəri ba bicara ni, yi ba puuri wo-yɔɔru tulv na pa ba cɔgi tun ba ja. Beŋwaani mu a nan wó pa ba lwaru a wubɔŋa na yi te tun? ⁴Nan ta di ba ni: «Yuutu Baŋa-Wə na tagi te tun mu tuntu: Yisrayeli tu wulu maama na kwe jwənə kaanum o fəri o bicari ni, yi o puuri wo-yɔɔru tulv na pai o cɔgi tun o ja, yi o na ve o bwe Wə nijonə si o nii, amu Baŋa-Wə titi mu wó ləri ku tu si ku maŋi di o jwənə kaanum na daga te tun. ⁵A lagu a ki kuntu mu si a pipiri Yisrayeli tiinə bam wubɔŋa si ya joori ya tɔgi-ni, ba na me ba kwaga ba ya amu yi ba daari ba zuli jwənə tun ŋwaani.»

⁶Nan ta di Yisrayeli dwi tiinə bam n wu: Yuutu Baŋa-Wə na tagi te tun mu tuntu: «Ləni-na á wubɔŋa! Yagi-na jwənə kaanum, si á daari á vin tituŋ-zɔɔna yalu á na jigi á ki tun.

⁷Cɔga ŋwaani, ku na yi Yisrayeli tu, naa vəru wulu maama na zɔvri Yisrayeli tw kum ni tun, ku tu na vi-ni yi o daari o kwe jwənə kaanum o fəri o bicari ni, yi o puuri wo-yɔɔru tulv na pa o cɔgi tun o ja, yi o na ve o bwe Wə nijonə si o nii, amu Baŋa-Wə titi mu wó ləri ku tu. ⁸Amu wó dwəni di ku tu pa o ji maana

o pa a nɔɔna bam si ba yi ki kuntu doŋ. A ta wó li-o si o daa yi wəli a nɔɔna bam wuni. Abam laan maa wó lwarɪ ni amu mu yi Baŋa-We.

⁹ Ku ta na yi We nijoŋu wum tuti, o na cɔgi pa o ŋɔɔni taani di amu yiri o pa nɔɔnu wum, ku yi amu Baŋa-We mu gan-o si o ki kuntu. A nan wó dwəni di ku tu di, yi a cɔg-o mu si o daa yi wəli a nɔɔna Yisurayeli tiinə bam wuni. ¹⁰ Ku na yi We nijoŋu wum di wulu na ve o te si o bwe o nii tun, ku yi bidwi mu. Bantu maama lwarum wó taa wu ba yuu ni mu. ¹¹ Kuntu mu wó ci Yisurayeli dwi tiinə bam si ba daa yi ywəri a cwəŋə kam ni. Ba daa bá taa digimi ba tuti ba lwarum baŋa ni. Ba nan wó taa yi a nɔɔna, si amu di taa yi ba Tu We dim. Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

Baŋa-We cam dim taani

¹² Baŋa-We kwərə daa ta ma yi amu ka wi:

¹³ «Nabiinu, ni tuw kulv nɔɔna na ki lwarum ba cɔgi amu yigə di ba na ba jigi ciga ba pa-ni te tun, pa a duli-ba ja-guli, ba bá wani ba tuti ba joni. A na pe ba tuw kum ga wudiu mu si kana laan taa jigi nabiinə di vara maama ka gui, ¹⁴ Nowe, di Daniyel, di Zobi mu ya na maŋi ba zuri tuw kum kuntu wuni di, ba nɔn-ŋunni dim wó joni bantu tuti yirani mu, si nɔn-gaa daa bá lu. Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu.

¹⁵ A nan daa na pe ga-vara mu cu ba puri tuw kum wuni ba jigi ku nɔɔna bam ba gui yɔɔ, pa ku ji di-dwənu yirani yi nɔɔna ba beeri ku wuni vara bam ŋwaani, ¹⁶ nɔɔna batɔ bam kuntu na maŋi ba wu tuw kum wuni, ku ta bá joni ba biə. Ba batɔ bam yirani mu wó lu, si ku na yi tuw kum maama, ku cɔgi mu. Ni amu Yuutu Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, ku taa yi kuntu mu.

¹⁷ Ku nan na yi si a pe cwəŋə si najara mu ba tuw kum kuntu baŋa, yi a wi: «Su-lɔŋɔ maŋi si ku cɔgi tuw kum maama,» pa nabiinə di vara maama ti, ¹⁸ nɔɔna batɔ bam kuntu na maŋi ba wu tuw kum wuni, ku ta bá joni ba biə. Ba batɔ bam yirani mu wó lu. Ni amu Yuutu Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, ku taa yi kuntu mu.

¹⁹ A banɪ nan na tiini di zaŋi di tuw kum kuntu pa a tuŋi yawi-cɛɛru ku wuni, pa nabiinə di vara maama yɔɔri ba tu yɔɔ, ²⁰ Nowe, di Daniyel, di Zobi mu na maŋi ba wu tuw kum wuni, ku ta bá joni ba biə. Ba batɔ bam yirani mu wó joni ba ŋwia ba nɔn-ŋunni dim ŋwaani. Ni amu Yuutu Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, ku sɪni ku taa yi kuntu mu.

²¹ Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Amu nan na lagɪ a waari Zeruzalem tuw kum, ku dwəni tintu mu. A lagɪ a pa lɛɛru dwiə yana mu yi-ba. Tintu yi figurə, di kana, di ga-vara daanum, di yawi-cɛɛru, si ti cɔgi nɔɔna bam di vara maama. ²² Di kuntu maama di, tuw kum nɔɔna fun wó lu lɛɛru tum wuni. Ba laan

wó ja á curru tum kuntu ba ba á te yo seeni. Abam nan na ne-ba, yi á lwarɪ ba tituŋ-balwaaru tum na sunɪ ti yi te tun, á wó na ni lɛɛru tilv maama a na jaani a ba Zeruzalem baŋa ni tun tɔgi cwəŋə mu. Kuntu baŋa ni, abam banɪ maa wó zuri. ²³ Cɪga tun, abam na ne ba kikiə yam na yi te tun, á wó lwarɪ ni amu jigi cɪga di kulv maama a na tuŋi ba yira ni tun. Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

Vinyə tiu mumaŋi

15 Baŋa-We kwərə daa tu ka yi amu ka wi: ² «Nabiinu, gaa wu tweeru tum maama wuni, vinyə tiu de wó taa yi si yira di tweeru didonnə dim ne sum na? Ku ne sum jigi kuri na? ³ Ba wat ba goni-si ba ma ba ki woŋo na? Baá kwe ku daa ba ma sari paari tuti di, si ba ma le wənu da na? ⁴ Ku nan na yi te tun, nɔɔna mat ku ne sum ba dwe mim yirani mu. Si nan na di si daari, be nyɔɔri mu si daa jiga? ⁵ vinyə tiu ne ba jigi tituŋi yi ba wu me-si ba dwe mim. Mim nan na zwe-si yi si ta daari, si tiini si yi wo-yɔɔru mu.

⁶ Kuntu ŋwaani, Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Amu na lagɪ a tuŋi kulv Zeruzalem tuw tiinə yira ni tun nyi di vinyə tiu ne na yi te gaa wu tweeru tum maama wuni yi a pa ba kwe-si ba ma dwe mim tun mu. ⁷ A nan wó dwəni di ba mu. Ba na maŋi ba lu mim dim wuni, mim didoŋ daa ta wó di-ba. Á maa wó lwarɪ ni amu mu yi Baŋa-We, di amu na dwəni di ba tun ŋwaani. ⁸ Amu wó cɔgi ba tɪga kam pa ka ji di-dwənu yirani, ba na ba jigi ciga ba pa-ni tun ŋwaani. Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

Ka-chala mumaŋi

16 Baŋa-We kwərə daa ma yi amu ka wi: ² «Nabiinu, tɔɔli Zeruzalem tiinə bam wo-zɔɔna kikiə taani si ba taa ye ya ni ni. ³ Ta di ba ni: Yuutu Baŋa-We na tagi te di Zeruzalem tuw kum tun mu tintu: Nmu nabaara bam yɔɔri ba yi Kaanan tiinə mu, yi ba lu-m tɪga kam kuntu ni. Nmu ko deen yi Amɔɔri tu mu. N nu maa yi Heti tu. ⁴ Ba na luŋi nmu de dilv ni tun, ba wu goni n wuri si ba vɔ-di. Ba maŋi ba wu swe-m di. Ba nan wu kwe ye di nugə si ba ma we n yira yam, naa si ba pu-m di gwaaru si waaru yi yi-m. ⁵ Nɔɔn-nɔɔnu yigə deen təri n wuni, naa si ba duri n ŋwana yi ba ki kuntu doŋ ba pa-m. Ba nan na yɔɔri ba lu-m tun, mu ba duli-m ba yagi pwələ ni, nɔɔn-nɔɔnu na va-m tun ŋwaani.

⁶ Ku na lagɪ ku wənu tun, di amu tɔgi je sum kuntu ni a maa kea. A ma na-m n na tigi n tai n jana bam wuni. A maa wu se si n pəni n jana bam wuni n ti, yi a wi: n ta n ŋwi. ⁷ A ma pa n ji n ki da, ni pwələ ni puŋu na yi te tun. N ta biŋi mu dam yirani, pa n ji

kabwəm n jigt lam lanyranı. N yıla yam tu ya zigt mu cav-cav, yi n yuuywe sum di ki didwaarv. Nmu nan ta tigi pwələ ni bwəri mu.

⁸ Ku na ki fun tun, a daa ma tıgtı n te seeni. A ma na ni n laan lwəni kaanı yi n yi bwəñ-dirə. Amu ma kwe a gar-jalı a pu-m si ku kwəli n cavura. A ma du durə ni: a goni ni di nmu si a taa soe-m. Nmu laan ma n ləeri n ji amv nyım. Yuutu Baña-We mu tagı kuntu.

⁹ A dēen ma ja-m a swe, yi a zarı n yıra jana bam a yagi. A ta ma turi n yıra di nugə kalv lwəm na ywəmmə tun. ¹⁰ A ma daarı a kwe gwar-ğunnu tulv ba na pıpvıri tun a pa-m si n zv. A ta ma pa-m natra yalv ba na me twan-nyınnu ba ki tun pa n ki n ne ni. A ma kwe gar-fıfalı di gwar-laarv dvi dvi a vı n yıra ni. ¹¹ A ta kwe wo-nyınnu mu a pa-m si n ma n kwe n yıra. A ma ki ben n jin ni, yi a daarı a ki zambili n ban ni. ¹² A ta ma pa-m jafalı si n ki n mımwa ni, di zwa-kwana, di nunwaña yupugə si n pu n yuu ni. ¹³ Kuntu tun, n fıgtı n kwe n titı di səbu-sıña, di səbu-poño zıla mu. Gwaarv tulv n na zv tun di maa yi gar-fıfalı, di gwar-ğunnu tulv ba na gıgıri tun mu ba me ba sı. ¹⁴ Nmu lam dum ğwaanı, ku pe n yırı tiini di zağı di yi lıgv baña tunı dum maama. Bėñwaanı, n lam dum gaalı, a na pe n jigtı nunwaña kalv tun ğwaanı. Yuutu Baña-We mu tagı kuntu.

¹⁵ Nmu nan ki n cıga dıdaanı n lam dum kuntu. N yırı kamunu kım ğwaanı mu n laan jigi ka-boro, pa n ləeri n ki tulv di nıñ-gara kalv maama na de n seeni ka ke, ni o na lagı te maama tun. ¹⁶ Nmu yəni n li gwar-laarv tulv a na pe-m tun mu n ma n kwe n jwənə digə kam. Daanı mu n pəni gwaarv tum baña ni n tuğı kabwərim. Kuntu woño kım doğ dēen nan mağı ku wv fıgtı ku jəni, ku nan daa bá fıgtı ku ba di. ¹⁷ N ta ma n kwe wo-nyınnu tulv amv na me səbu-sıña, di canna naponjo a ki yi a daarı a pa nmu tun n ma n mı baara nyınyırv, yi n se n pa-tı. ¹⁸ N ma n kwe gwar-ğunnu tulv a na pe-m tun n zwi nyınyırv tum. N daa ta jigtı nugə di wənu tulv lwəm na ywəmmə tun tulv a na pe-m tun mu n zuli-tı. ¹⁹ Ku ta na yi wudi-laarv tulv a na pe nmu si n ta n di tun, n joori n kwe mun-bwe dum, di nugə kam, di tvırv tum mu n zigtı si ti lwəm taa ywəmmə nyınyırv tum yigə ni. Ku sunı ku ki kuntu doğ mu. Amv Yuutu Baña-We mu tagı kuntu.

²⁰ Nmu ta daarı n kwe n biə balv dı na lıgtı daanı tun, bəkəri di bısanıkam, n ma n ki wıdıu kaanı n pa jwənə yam kuntu. Nmu na yıvıri n tuğı boorim kikiə tun, n ta wv tuğı n fra n su na? ²¹ Bēe mu wı pa n kwe amv biə bam n gv n ma n ki kaanı n pa n jwənə yam? ²² Nmu nan na ki titıñ-zıña di kabwərim dilv maama tun, n ta wv guli n nıñ-dınnı maña kam, ni n dēen tigi pwələ ni bwəri mu, yi n tai n jana bam wıni.

²³ Yuutu Baña-We na tagı n taanı te tun mu tuntu: Lėerv wv n yuu ni! N titıñ-balwaarv tum kuntu maama

ni, n ta ki wənu tuntu mu n wəli da. ²⁴ Nmu nan ve n pu vwe yi n lı bimbim n pa n titı tw kım kaporo maama ni. ²⁵ Cwəñə maama yuu ni n yəni n ki kuntu si n tıgtı n lam dum baña n ki boorim wo-zıña. N ma n svgtı nıñ-gara kalv maama na de n seeni ka ke tun si o pəni di nmu. Kuntu tun, n yıvıri n mıvıri n yuu mu tulv wıni. ²⁶ N ta mağı n se pa Ezipi tiinə bam fra ya na wv n wıni tun ki sar-pwəğə di nmu. N ma n yıvıri n zağı a banı di n kabwərim titıña yam na tiini ya gaalı te tun. ²⁷ Nii mu! Ku yi kuntu ğwaanı mu a dıltı-m ja-guli pa n jıgırv tum muri. N dına Filisi tiinə bam yi na su n wənu tum tun, a ma kwe nmu a ki ba bukwa jıña ni. Ba di yıra mağı ya sıvıri di á wo-zıña kikiə yam mu. ²⁸ N daa ta ma vı n tuğı kabwərim di Asiiri tiinə bam, n ta na wv ki n su n fra tun ğwaanı. Di ku di, n fra ta wv nuğı tulv ni. ²⁹ N kabwəñə kam ke jıña mu yi n ja n titı n vı n pa Babilıni tw tiinə bam na yi pipimpiinə tun. Di ku di nan, n fra ta wv nuğı tulv ni.

³⁰ Yuutu Baña-We na tagı ti tun mu tuntu: N wıbuña yıvıri ya cıgtı mu di n na tiini n yagi n titı te n pa baara tun. Nmu na ki te tun nyı di ka-tula kalv kikiə na brı ni ka mımwe laan yıvıri di gaalı ka ni mu tun. ³¹ Nmu nan na pugı n vwə cwəñə maama yuu ni yi n ta lı bimbınə kapwəru maama wıni tun, n wv jıñi səbiə n boorim kikiə baña ni, ni ka-tulı na yəni si ki te tun. ³² Nmu nan nyı di ka-tula kalv na vıni o barv, yi o laan soe si o taa tigi di vərə tun mu. ³³ Ka-bwəru jıñi ğwırv mu tulv ğwaanı. Nmu nan mu yəni n pa n bıvıla pėera. N joori n yıvı baara balv na nuğı je dvi dvi tun si ba ba ba ki sar-pwəğə di nmu. ³⁴ Kuntu tun, nmu kikiə yam yi ya yıra di ka-tulı sısum sum. Nıñ-nıñı wv beeri n je bwəñə ğwaanı. Ku nan yi nmu mu ğwı-ba, si ku dai bantv mu ğwı-m. Nmu sunı n yi n yıra mu.

³⁵ Kuntu ğwaanı, nmu wılv na yi ka-tula tun, cıgi Baña-We kwərə kam! ³⁶ Yuutu Baña-We na tagı te tun mu tuntu: Nmu pe n fra tiini ya zv baara, yi n li n gwaarv si n ki sar-pwəğə di n bıvıla bam. N ta ma n kaagtı n kaanı jwə-yıvırv, yi n gv n biə n lo ba jana n pa jwənə yam kuntu. ³⁷ Kuntu ğwaanı mu, amv lagı a la n bıvıla bam maama a ki daanı jəğə dıdva ni, ku na yi balv n na soe tun, di balv n na vat ba taanı tun. A laan wı vağı n gwaarv a li a daarı nmu a zigtı bwəri ba yigə ni, si ba yıvıri ba na-m. ³⁸ A nan lagı a waarı nmu ni ku na mağı di ka-tula di nıñ-ğırv te tun mu. A wıvı na tiini ku fulı di n kikiə yam ğwaanı tun, a lagı a pa n titıñ-zıña yam joori ya sağı n titı yuu ni mu. ³⁹ A ta wı kwe-m a ki n bıvıla bam jıña ni. Ba maa wı yigi n vwə yam ba di tıga ni, yi ba daarı ba cıgtı n bimbınə yam. Ba ta wı li n gwaarv tum maama, di n wo-nyınnu zıla yam ba daarı nmu ba zigtı bwəri. ⁴⁰ Ba maa wı nuğı di kı-fırv ba jeeri-m, si ba dıltı-m di kandwa, ba daarı ba kwe sv-lwaanv ba ma ca-m mugə-mugə. ⁴¹ Baá zve n sam dum mu. Nmu na ba

jığı bura tun, ba lagı ba waarı-m yı kaana zanzan zığı ba niə mu. Amv nan wó tığı kuntu baña a pa n yagi boorim kikiə mu, sı n daa yı ta n ɣwi n bəwla bam sı ba pəni di nmu. ⁴²Kuntu maama na kia, a bantı laan wó tv. A ban-lum dım daa bá zaɣı n baña ni yı a bıcarı maa wó zuri.

⁴³Nmu nan na wv guli n nən-dənı maña na yı te, yı n pa a wv fuli di nmu tun ɣwaanı, a lagı a pa n kənə yam jını joori di taa wv n yuu ni mu. Yuutu Baña-We na tagı kvlv tun mu kuntu. Nmu na kı te tun, n kı kabwəɣə mu n wəli wo-zəwna yalv n na maɣı n kı tun wvni.

⁴⁴Nii mu! Nəwna maama wó maɣı mumaɣı duntu mu ba kı n yıra ni ba wı: «Bıskwıa dıvı yı ka bu nii mu.» ⁴⁵Nmu Zeruzalem tv sunı n yı n nu bukə mu. Bəɣwaanı, n nu deen culi o barv di o biə mu. N ta sunı n yı n cırrv tum cırrv mu cıga cıga. Ba di culi ba banna, di ba biə mu. N nu deen yı Hetı tu mu. N ko maa yı Aməwı tu. ⁴⁶N zumbaaru yı Samari mu. Tv kum kuntu di kv bukwa ya zıvrı n tv kum jazum baña seeni mu. N nyaanı maa yı Sodəm tv, yı kv di zıvrı n tv kum jagwiə baña seeni di kv bukwa. ⁴⁷Nmu deen sunı n zv ba natra yam mu yı n lwəni ba wo-zəwna kikiə yam. Nmu laan nan wv daanı yı n kı n dwəni bantv na kı te tun! ⁴⁸Nı amv Yuutu Baña-We na jığı ɣwıa te tun, kv yı cıga mu ni n nyaanı Sodəm di o bukwa bam wo-lwaanv kikiə wv yı nmu di n bukwa bam na kı te tun.

⁴⁹Ta n ye ni n nyaanı Sodəm na cığı te tun mu tuntu: Wvntv di o bukwa bam kamunni deen gaalı mu. Ba vəwı ba di ba wubıɣa yı ba tığı yawəwə cwəɣə mu. Ba yigə nan tərə yinigə tiinə di nabwənə wvni. ⁵⁰Ba deen ta brı ba titı kamunni mu, yı ba soe sı ba taa kı wo-zəwna yalv amv na culi tun. Kuntu ɣwaanı, a cığı-ba, ni a na ne ba na kı te tun. ⁵¹Samari maa wv kı nmu lwarum dım cicoro di. Nmu nan kı wo-zəwna n dwəni bantv na kı te tun. Nmu na tiini n kı wo-zəwna kuntu tun pe n zumbaaru di n nyaanı brı ni ba jığı bura ba dwe-m. ⁵²Nmu nan maɣı sı n kwe titə-gvrv n pu n yuu ni di cavıra, n na purı cwəɣə n pa n cırrv tum sı ba na ba bura tun ɣwaanı. Bəɣwaanı, kv nyı di ba jığı bura ba dwe-m, nmu titı lwarum na tiini ya daga tun ɣwaanı. Kuntu ɣwaanı nan pa n cavıra tiini ya taa wv n yuu ni.

⁵³Dı kv maama di, maña wó ba sı a pa Sodəm, di Samari, di ba bukwa bam joori ba taa jığı yu-yoɣo. A ta wó pa nmu Zeruzalem joori n na yu-yoɣo sı n di wəli ba wvni. ⁵⁴Kuntu baña ni mu nı kwe titə-gvrv n pu n yuu ni sı cavıra ja-m di n na kı kvlv maama n kı dam n cırrv tum kırı ni tun. ⁵⁵Nmu cırrv Sodəm, di Samari, dıdaanı ba bukwa bam maama laan maa wó joori ba kwi, sı ba ji ni ba ya na yı te tun. Nmu titı

di n bukwa bam di wó joori á kwi, sı á ji ni á deen na yı te tun. ^{56–57}Maña kalv nmu deen na brı n titı kamunni yı n kəm-balwaarv yam ta wv nuɣı pooni tun, n yigə tərə n nyaanı Sodəm wvni. Tuntu dilv na gilimi-m tun laan nan jığı-m ba goonə mu. Siiri tiinə, di Filisi tiinə, di tuntu dilv maama na bwələ da tun mu yáalı-m kuntu. ⁵⁸Nmu na vəwı n tvɣı kabwəɣə di wo-zəwna tun, lwarum dım kuntu maama jını wó taa wv n yuu ni. Baña-We mu tagı kuntu.

⁵⁹Yuutu Baña-We nan na tagı te tun mu tuntu: A lagı a waarı-m sı kv maɣı di n na kı te yı n gooni kampwələ kalv n na pooli tun pa n cığı dí ni-gonim dım. ⁶⁰Dı kv di, amv ta wó guli ni dilv amv na goni di nmu yı n ta yı nən-dıɣv tun. A maa wó pa ni-gonim dım kuntu taa wvra maña maama. ⁶¹Nmu di maa wó guli wo-lwaanv tvlv n ya na kı tun pa cavıra ja-m. Bəɣwaanı, a laan wó kwe n zumbaaru Samari di n nyaanı Sodəm a pa-m sı ba ji nmu titı bukwa, di bantv ya na wv tığı ba wəli dí ni-gonim dım wvni tun di. ⁶²Amv laan maa wó pa a na goni ni dilv di nmu tun zığı, sı abam wantı á lwarı ni amv mu yı Baña-We. ⁶³Amv nan wó yagi lwarum yalv maama n na kı tun a ma a cə-m. Kuntu baña ni nı guli n na kı n cığı te tun pa cavıra ja-m yı n bá wantı n ni sı n purı. Yuutu Baña-We mu tagı kuntu.»

Kaloɣ-zwaanv tile di vinyə tiu mumaɣı

17 ²«Nabiinu, ve n səwlı sinswala n brı Yısrayeli dvi tiinə bam, sı n ta mumaɣı duntu n brı-ba. ³Ta di ba ni: «Yuutu Baña-We na tagı te tun mu tuntu: Kaloɣ-zəwɣo mu jaanı kv vu kv cu Liban laña kam ni. Kv deen tiini kv daga, yı kv vwana yalma. Kv kuru di maa dwara yı ti ta tiini ti lana di nyunyurv dvi dvi. Kv laan ma vu kv ja Sədri tiu na-gıla kadoɣ na wv tiu kum yuu ni tun. ⁴Kv ma bwəri naga kam yı Kv daarı kv ja-ka kv vu pipimpiinə tv me kv nən-biə bam na kı pipiu tun kv jəri da.

⁵Kaloɣ-zəwɣo kum daa ma kwe tiu bu Yısrayeli tıga kam ni, yı kv vu kv jəri-kv ti-ywəɣə jəgə kadoɣ ni. Jəgə kam wv bu-zəɣa təɣə ni pa tiu kum bı lıla ni bugə ni tiu na kı te tun. ⁶Kv ma nuɣı pa kv ji vinyə tiu na tagı kv ne kv lwarı je maama. Kv ne sum ma lwarı sı titı sı jeeri kaloɣ-zəwɣo kum na wv me tun. Kv kuru tum nan səwı tıga ni me kv na zığı tun mu. Kv na yı vinyə tiu kuntu tun, kv ma ta ne zanzan di vəwı tıgi-tıgi.

⁷Kaloɣ-zəwɣo kvdoɣ di daa ma ba. Kv di maa daga yı kv jığı və-deera di kuru-lıluuru. Nii-na! vinyə tiu kum ma pa kv kuru tum pipiri ti jeeri kaloɣ-zəwɣo kum kuntu. Kv ne sum di ma ta sı jeeri-kv. Tiu kum zığı tıga

kalu ku na jəri tun ni mu ku ki kontu, ku na tuna ni kalon-zɔŋɔ kum wó yagi na ku pa-ku tun ɲwaani. ⁸Ku nan maɲi ku zigi ti-ywəŋə ni mu, me na na daga da si ku wani ne ku taa tai, yi Ku daari ku ki biə, si ku taa yɔɔri ku yi tu-ɲuɲu tun mu.»

⁹Nan ta ta di ba ni: «Yuutu Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu: vinyə tiu kontu wó bi lanyirani na? Dayigə kalon-zɔŋɔ kum bá gɔ-ku o yagi, yi o daari o puuri ku biə bam, pa ku vɔ-lɛɛru tum maama kwaari na? O nan wó yɔɔri o gɔ tiu kum mwali mwali yi nɔn-kɔgɔ wu zən-o. ¹⁰Nii-na ba na fɔgi ba jəri-ku te tun. Ku nan wó bi lanyirani na? Vuu na zaɲi wa-puli seeni ku duli ku magi-ku, ku bá yɔɔri ku maɲi jəgə kalu ku na nuɲi da tun mu ku kwaari na?»»

¹¹Baɲa-Wɛ kwərə daa ta ma yi-ni ka wɪ:

¹²«Ta di nɔɔna bantv na yi zwabani-nyina tun ni: «Abam nan wu ni mumaɲi dum kontu kuri na?» Nan ta n bri-ba ni: «Babilɔni tw pe mu ve Zeruzalem, yi o kali tw kum kontu pe di o didɛera bam o ja o joori o titi tw Babilɔni. ¹³O ma li pa-digə wɔni nɔɔnu didva, pa o di ku tu ki ni-mɔrɔ daani. O ma pa ku tu du durə ni: oó taa jigi ciga o pa-o. O nan ya kali tw kum nɔn-yum tum mu o ja o viiri, ¹⁴si ku pa tw kum taa wu o dam kuri ni, si ba daa yi wani ba zəɲi ba titi wɛɛni. O dɛɛn pe ba dam zigi ni-mɔrɔ dilv o na ki di ba tun wɔni. ¹⁵O na li Zuda tw pe wulv tun nan nuɲi ba ni-mɔrɔ dum kwaga ni mu. O ma tɔɲi nɔɔna Ezipi tw ni si ba ja jar-kərə di siseɲ-nɔɔna zanzan ba ba pa-o. Nɔɔnu wɔntv nan wó wani o lu Babilɔni tw pe wum juɲa ni na? O na lɔgi ba ni-gonim dum kwaga ni tun, oó jɔɲi o titi o yagi na?»

¹⁶Ni amv Yuutu Baɲa-Wɛ na jigi ɲwɪa te tun, ku yi ciga mu ni ku tu lagi o ti Babilɔni tw ni mu, si o bá lu. Ku yi Babilɔni tw pe mu tiɲ-o paari, yi o nan cɔgi durə dilv o na dugi tun pa o nuɲi ni-mɔrɔ dilv ba na ki daani tun kwaga ni. Babilɔni tw kum wɔni mu o lagi o ti! ¹⁷Ezipi tw pa-farv wum di o jar-kərə bam suni ba yi nɔn-babe. Ba nan bá wani ba jɔɲi Zuda pe wum ba yagi, di ba kɔgɔ kum na maɲi ku daga te tun di. Babilɔni jar-kərə bam wó ba ba kaagi Zeruzalem tw kum ba pu yi ba daari ba tiɲi kandwa, di turv ba ja ba din tw kum kəbrə kam yuu, si ba wani ba gu tw kum nɔn-biə zanzan. ¹⁸Zuda pe wum vin o durə dum di o na lɔgi ba ni-gonim dum kwaga ni te tun mu. Ciga ɲwaani tun, o ya ki kampwələ mu, yi o ta ki wəənu tum kontv maama o ma o cɔgi-ka. Kontv ɲwaani, o bri o bá lu.

¹⁹Kontv ɲwaani, Yuutu Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu: Ni amv na jigi ɲwɪa te tun, ku yi ciga mu ni a lagi a waar-o mu. Ku yi amv yiri ɲwaani mu o dugi durə yi o ta vi-di. O na cɔgi ni-gonim dilv tun di maa yi amv nyim. O kənə yam kontv jini wó taa wu o yuu ni. ²⁰A lagi a ci cikv mu si ku ja-o. A laan wó ja-o a

vu Babilɔni, yi a di o taani daani, o na nuɲi a kwaga ni tun ɲwaani. ²¹O jar-kərə babe sum maama wó ti najara wɔni. A ta wó jagi balv na wó daari tun a yagi tuga baɲa je maama ni. Kontv baɲa ni mu á wó lwaru ni ku yi amv Baɲa-Wɛ mu pe kwərə kam kontv.

²²Yuutu Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu: Amv titi mu lagi a ja Sɛdri tiu didɔrɔ kudonɲ na-gula, yi a daari a bwəri na-bubɔla didva na wu ku yuu ni tun. Amv titi laan wó ja-ka á vu a jəri piu kudonɲ yuu ni wɛ wɛ. ²³Yisrayeli pweeru tum yuu ni mu a lagi a jəri-ka. Tiu kum wó bi lanyirani yi ku ta ne, Ku daari ku ki biə. Ku maa wó ji Sɛdri tu-laa. Zunə dwi dwi wó ba da ba sɔ ba pwəru ku ne sum ni, yi ba sin ku woro kum ni. ²⁴Tweeru tum maama na wu gaa wɔni tun wó lwaru ni amv mu yi Baɲa-Wɛ. A maa wai a pa tu-didwaaru twi, yi a daari a pa tweeru tulv na wu tuga ni tun zaɲi wɛɛni. A ta wai a pa tweeru tulv na jigi vɔ-lɛɛru tun kwaara, yi a daari a pa dilv na kwaari tun yira zuri.

Amv Baɲa-Wɛ mu tagi kontv. A nan wó suni a ki kulv a na tagi tun.»»

Wulv na ki lwarum tun mu maɲi si o ti

18 Baɲa-Wɛ kwərə daa ta ma yi amv ka wɪ: ²«Bɛɛ mu yi abam jigi mumaɲi duntu na ve Yisrayeli tuga kam seeni tun yi á ta á wɪ:

«Kwə mu ki ba wəənu,
pa ti zim laan gwəri ba biə?»

³Ni amv Yuutu Baɲa-Wɛ na jigi ɲwɪa te tun, ku yi ciga mu ni abam daa bá maɲi mumaɲi dum kontv Yisrayeli laɲa kam ni. ⁴Nii-na! Amv mu jigi nabiinə maama dam, ni ku na yi ko, naa o bu di. Ku yi wulv na ki lwarum tun mu maɲi si o ti.

⁵Nɔɔnu wulv na suni o yi nɔn-ɲum ciga ciga,
ku tu wai o ki titɔɲ-ɲuna yi o tɔgi cwəŋə.

⁶O maa ba diini pweeru tum yuu si o
di jwənə wudiiru,
yi o yigə tərə di Yisrayeli dwi tiinə jwənə yam.

O ba ki tulv di o donnə bam kaana.

O maa ba pəni di kaani wulv na jigi o
cana zarum o ki tun.

⁷O nan ba bɛɛsi nɔɔn-nɔɔnu.

O na jɔɲi wəənu tulv nɔɔnu tee ni jini ɲwaani tun
mu oó joori o pa ku tu.

O maa ba vri nɔɔna.

O ta yəni o pa wudiu yi balv kana na jigi-ba tun,
o daari o kwe gwaaru o kwəli yinigə
tiinə cavura.

⁸Kontv tu ba jini wəənu o pai
yi o daɲi nyɔɔri zanzan jini dum baɲa ni.

O maa cv o titi di wo-lwaanv kikiə
yi o buri nɔɔna taani di ciga.

⁹O maa tɔɲi o tɔgi a zaasum dum,

yi o ki o cıga di a niə yam.

Nəonu wulu na suni o ki kuntu doŋ,
kuntu tu yi cıga tu mu,
yi oó suni o taa ŋwi.»

Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

¹⁰«Nəonu wum kuntu nan na luŋi bu, yi bu wum na yi nən-vınu na yi nən-guru, yi o daari o ki wənu tun kuntu doŋ, bu wum maŋi si o ti mu, ¹¹yi o ko ya wu ki ti kulɔkulɔ.

O kaagi o di jwənə wodiiru pweeru yuu
bimbınə yam ni.

O ta maa soe si o taa tigi di o doŋ kaani.

¹²O maa jıgi nabwənə di yinigə tiinə o beesa,
yi o kaagi o vri nəona.

O yəni o cəŋi kulɔ ba na pə-o ba ma tiŋi daari tun.
O yigə maa wu jwənə wuni,
yi o daari o təgi wo-zəona kikiə.

¹³O ta yəni o jıni wənu o pa nəona,
yi o beeri nyəri zanzan mu si o dwani.

Nəonu na ki kuntu doŋ, oó joŋi o ŋwia o yagi mu na? Kətaa! O bá na o ŋwia! Wo-zəona yalu maama o na ki tun ŋwaani, oó ti mu yi kulɔ taa yi o titi yigə.

¹⁴Ku daari, bu wum kuntu di na luŋi bu, yi o bu wum na nə lwarım yalu o ko na jıgi o ki tun, yi o na vin si o ki ni o ko na ki wo-zəona yalu tun, o bá ti o ko lwarım dum ŋwaani.

¹⁵O ba diini pweeru tum yuu si o di jwənə wodiiru,
yi o yigə tərə di Yisrayeli dwi tiinə jwənə yam.
O maa ba ki tulɔ di o donnə kaana.

¹⁶O ba beesi nəon-nəonu.

O ba joŋi woŋo nəonu tee ni
si o laan jıni jıni o pa ku tu.

O ba vri nəona

O ta yəni o pa wodiı yi balɔ kana na jıgi-ba tun,
o daari o kwe gwaaru o kwəli yinigə
tiinə cavura.

¹⁷O maa cu o titi di tituŋ-balwaaru,
yi o ba beeri nyəri zanzan si o dwani
juna baŋa ni.

O maa tuŋi o təgi a niə yam di a zaasım dum.

Bu wum kuntu bá ti o ko lwarım ŋwaani. Oó taa ŋwi mu. ¹⁸O ko nan wú ti o titi lwarım ŋwaani mu, di o na pini nəona, yi o vri o curru, yi o daari o tuŋi lwarım o titi nəona titari ni te tun.

¹⁹Abam nan bwe á wi: «Bee mu yi bu wum kuntu bá təgi o yaari o ko kəm-balwaaru dum ŋwaani?» Ku na yi te tun, bu wum na jıgi cıga yi o ki kulɔ na maŋi tun, o daari o tuŋi o təgi a zaasım dum tun ŋwaani, oó suni o taa ŋwi mu. ²⁰Wulu na ki lwarım, kuntu tu mu maŋi si o ti. Nəonu ko lwarım jıni bá taa wu ku tu yuu ni. Bu di lwarım nan bá taa təgi o ko. Nən-ŋuna wú na ba tituŋ-ŋuna tum nyəri mu, si nən-balwaaru na waarım dilɔ na maŋi di ba tituŋ-lwaannu tum tun.

²¹Nən-balwə wulu nan na pipiri o yagi lwarım kəm, ku tu bá ti. O nan na tuŋi o təgi a zaasım dum maama, yi o ki o cıga di kikiə yalu na maŋi tun, ku tu wú taa ŋwi mu, o daa bá ti. ²²Ku na yi lwarım yalu o ya na maŋi o ki tun, amu bá ki tintu a wubuŋa ni. O nan wú taa ŋwi mu, o na leeri o ki tituŋ-ŋuna yalu tun ŋwaani. ²³Á nan buŋi ni nən-balwaaru tuŋi mu pai amu wuu poli na? Ku nan na yi te tun, nən-balwaaru na pipiri ba yagi ba cwe sum, si ku pa ba na ŋwia, kuntu wú pa a wuu poli. Amu Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

²⁴Ku daari, nən-ŋum na yagi tituŋ-ŋuna kəm, yi o puli si o taa ki wo-zəona yalu doŋ nən-balwaaru tum na kaagi ba ki tun, á buŋi ni oó taa ŋwi mu na? Kətaa! Amu bá ki wo-laaru tilɔ o ya na ki tun a wubuŋa ni. O di maŋi si o ti mu, o na ki lwarım yalu o ma o cəgi amu yigə tun ŋwaani.

²⁵Abam maa yəni á ta á wi: «Cıga tərə Baŋa-We na təgi cwe silɔ tun wuni.» Yisrayeli dwi tiinə bam, á pa-na dí taa te cıga. Ku yi amu mu ba tuŋi ku cwəŋə ni na? Ku dai abam za mu tuŋi á cəgi na? ²⁶Nən-ŋum na pipiri o yagi tituŋ-ŋuna kəm, yi o leeri o ki lwarım, o maŋi si o ti mu o lwarım kikiə ŋwaani. ²⁷Nən-balwə nan na yagi kəm-balwaaru yalu o ya na ki tun, yi o daari o tuŋi cıga kam di kikiə yalu na maŋi tun, oó joŋi o ŋwia o yagi mu. ²⁸Kulu na wú joŋ-o tun yi o na jeeli o tituŋ-lwaannu tum ni o ja, yi o daari o pipiri o yagi-ti tun. O daa bá ti, oó taa ŋwi mu. ²⁹Yisrayeli dwi tiinə bam nan ta maa ta ba wi: «Cıga tərə Baŋa-We na təgi cwe silɔ tun wuni.» Cıga suni ka tərə si wuni na? Yisrayeli dwi tiinə bam, ku dai abam za mu tuŋi á cəgi na?

³⁰Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Kuntu ŋwaani, Yisrayeli dwi tiinə bam, amu lagı a di abam didva didva taani mu si ku maŋi di á na ki te tun. Nan pipiri-na á yagi á lwarım kikiə yam maama, si á yi na waarım. Ku na dai kuntu, á lwarım dum wú pa á tri á tun tıga ni. ³¹Duli-na lwarım yalu maama á na yəni á ki tun á yagi, si á daari á beeri bicari-duuri di wubuŋ-duura á pa á titi. Yisrayeli dwi tiinə bam, bee mu yi á beeri tuŋi á pa á titi? ³²Nəon-nəonu tuŋi nan ba pai a wuu polə. Kuntu ŋwaani, pipiri-na á yagi lwarım kikiə si á daari á na ŋwia. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»

Yisrayeli didera bam luə ləŋə

Baŋa-We ma ta di amu Di wi:

19 «Mə luə ləŋə n pa Yisrayeli tuw didera bam
²si n ta ni:

«Á nu wum yi tita mu?

O nan nyi di nyon-kana na jıgi yuu

nywænu tum maama titari ni tun mu!
Ku maa tigi nyon-pwali sum titari ni
ku kɔni ku biə.

³Ku ma kurisi ku biə bam wɔni didua
pa ku ji nyon-dɔɔ na dana tun.

Ku di ma lwarɔ nwana jam,
yi ku puli si ku taa di nabiinə.

⁴Dwi-ge tiinə laan ma ni ku ŋwa,
yi ba daari ba ku goŋo ku ŋwaani pa ku tu da.
Ba ma kwe gwəli ba lə ku ban ni
yi ba ja-ku ba vu Ezipi tu.

⁵Nyon-kana kam na maani ni ka tuna yam wu ki,
yi ka wɔbɔɔa yam di wu tɔɔi tun,
ka daa ma li ka biə bam wɔni didua
ka kurisi-ku pa ku di ji nyonɔ na dana tun.

⁶Ku di na biɔi ku ti tun, ku ma kaagi di
nywænu tidonnə
ku beeri nwana.

Ku di ma ba ku lwarɔ nwana jam
yi ku puli si ku taa di nabiinə.

⁷Nyonɔ kum kuntu yəni ku cɔgi nɔɔna
bam dam je sum mu,
yi ku cɔgi ba tɔni dum di.

Tu kum di ku nɔɔna bam na yəni ba ni
ku na suuri te tun,
fɔɔni mu yɔɔri di jaani-ba.

⁸Tɔni dilu maama na gilimi da tun maa ba
ba ki ni daani si ba ja-ku.

Ba ma tiɔi cɔguru si ba ja-ku,
yi ku tu ba goŋo wɔni.

⁹Ba laan ma kwe gwəli ba le ku ban ni,
yi ba vaɔi-ku ba vu ba ki luguru cɔfu wɔni.
Ba ma ja-ku ba vu ba pa Babilɔni tu pe wɔm.
Ba ma pi nyonɔ kum kuntu,
pa ku ŋuunim dum daa yi taa ni Yisrayeli
pweeru tum yum ni.

¹⁰Abam nu wɔm nan ya ta nyi di vinyə tiu
kulu ba na jəri á vinyə kara ni tun mu
pa ku wu bugə təŋə ni.

Ku ma ləri biə zanzan, yi ku ne sum
di wura zanzan,
na na daga ku jəgə kam ni tun ŋwaani.

¹¹Ku ne sum ma fəgi si ki dam,
yi si maɔi si ba kwe-si ba ki pe nacəgə tun.
vinyə tiu kum ki didwarum
si ku dwəni tweeru tɔlu maama na
gilimi-ku tun mu.

Nɔɔna maama maa nii ba nai ku na zigi dəki te tun,
ku ne sum na daga tun ŋwaani.

¹²Ba nan de banɔ baɔa ni mu ba vaɔi-ku ba vuuri,
yi ba daari ba dɔli-ku ba di tɔga ni.

Viu ma zaɔi wa-puli seeni ku dɔli ku magi-ku,
pa ku tiu biə bam ku.

Ku na-deeru tum di ma bwəri pa ti kwaari
yi mim di-ti.

¹³Ba laan nan jaani vinyə tiu kum kuntu
ba vu ba jəri kagva yuu ni mu,
me tɔga kam na kugi yi na tərə tun.

¹⁴Mim ma zigi ku təŋə ni di jagi di yi
ku ne sum di ku biə bam maama ku di kulə.
Na-dea daa wu daari
si ka maɔi di pe nacəgə si o taa zeerə.»

Ləŋə kantɔ mu yi luə ləŋə, yi ba maɔi si ba taa
jigi-ka ba mɔɔni lusəm mu.»

Yisrayeli tiinə zwabanɔ kam

20 Bina yarpe bɔni dum canɔ sinu cana kam da
fugə de dum ni, mu Yisrayeli tu nakwa bam
badonnə tu amu te si ba bwe ba lwarɔ Baɔa-We
wɔbɔɔa na yi te tun. Ba ma ba ba jəni a yigə ni.

²Baɔa-We kwərə ma yi amu ka wɔ:

³«Nabiinu, ŋɔɔni di Yisrayeli tu nakwa bam si n ta di
ba ni: «Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mu tuntu: Abam
tu si á lwarɔ amu wɔbɔɔa na yi te tun mu na? Ni amu
na jigi ŋwɔa te tun, ku yi ciga mu ni a bá pa abam
cwəŋə si á lwarɔ a wɔbɔɔa. Yuutu Baɔa-We mu tagi
kuntu.»

⁴Nabiinu, nmu nan bá buri taani n vanti-ba na? Tuli
ba kwə bam wo-zɔɔna kikiə yam taani si ba taa ye ya
ni ni. ⁵Ta di ba ni: «Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mu
tuntu: Maɔa kalu a deen na kuri Yisrayeli tiinə bam si
ba taa yi a nyim tun, a tu a vuri a titi di Zakɔbi dwi
tiinə bam Ezipi tu ni. A ma daari a du yi-suna durə
di ba a wɔ: «Amu mu yi abam Yuutu Baɔa-We wɔm.»

⁶Amu ta ma du durə maɔa kam kuntu ni a ta di ba ni:
a wó ja-ba a nuɔi Ezipi tu ni a vu tɔga kalu a ya na
kuri a pa-ba tun. Tɔga kam kuntu nan yi ti-ŋɔɔa kalu
na lana ka dwe je maama, yi ka ywəmmə di varum
di kɔnɔ tun. ⁷A ma ta di ba a wɔ: «Abam maama nan
dɔli-na wo-zɔɔna nyunyuru tɔlu á na zuli tun á yagi, si
á daa yi taá digimi á titi di Ezipi tiinə jwə-yɔɔru tum
kaanum. Amu mu yi abam Tu Baɔa-We dum.»

⁸Ba nan ləgi amu kwaga ni mu, pa ba vin si ba cəgi
a taani dum. Ba wɔlɔwɔlɔ wu dɔli wo-zɔɔna yalu ba
na zuli tun di Ezipi tiinə jwənə yam ba yagi. Kuntu
ŋwaani amu wɔbɔɔa ma ja si a lo a ban-lum dum ba
baɔa ni, si a pa ba yaari Ezipi tu kum wɔni. ⁹Amu
deen nan ba lagi si dwi-ge tiinə bam taa jigi amu yuri
ba yáala. A yuri dum ŋwaani a tagi ni a wó ja Yisrayeli
tiinə bam a nuɔi Ezipi tu kum ni, pa a vuri a titi a
pa-ba yi dwi tiinə balu ba na zɔuri ba wɔni tun di zigi
ba niə.

¹⁰ Kuntu n̄waani mu a siuni a ja-ba a nuŋi Eziŋi ni, yi a ja-ba a zu kagva kam wu. ¹¹ A ma kwe a zaasim dum di a niə yam a pa-ba. Beŋwaani, n̄w̄nu w̄lu na tuŋi o t̄gi-ya, ku tu w̄ na n̄wia ya baŋa ni. ¹² A ta ma tiŋi a siun da yam a pa-ba, si ya taa yi maana na tigi amu di bantv titari ni ni amv Baŋa-We mu kuri-ba si ba taa yi amv nyum. ¹³ Di ku maama di, Yisrayeli dwi tiinə bam nuŋi amv kwaga ni mu kagva kam yuu ni. Ba maa wu se si ba ki ba t̄gi a zaasim dum, yi ba daari ba vin a niə yam. Ku nan yi w̄lu maama na t̄gi yantv mu ku tu w̄ na n̄wia ya baŋa ni. Ba ta ma ȳc̄ri ba yáali a siun da yam. Ku ma pa a ja wub̄ŋa si a lo a ban-lum dum ba baŋa ni si a ȳc̄ri a c̄gi-ba kagva kam wuni. ¹⁴ Amv nan ba lagi si dwi-ge tiinə bam taa j̄gi amv yiri ba yáala, di bantv na nii yi a ja Yisrayeli tiinə bam a nuŋi daani tun. ¹⁵ Ku kwaga ni tun, a deen dugi durə a pa-ba kagva kam ni mu ni: a daa bá ja-ba a zu t̄ga kalv a ya na kuri si a pa-ba tun. T̄ga kantv nan mu yi ti-n̄ŋ̄ŋa kalv na lana ka dwe je maama, yi ka ywəmmə di varim di k̄n̄n̄ tun. ¹⁶ Amv deen vani-ba kuntu, ba na vin a niə yam di a zaasim dum, yi ba ta yáali a siun da yam tun n̄waani mu. Ba fra nan tiini ya wu ba jwənə kaanum wuni mu. ¹⁷ Di ku di a duri ba n̄waŋa mu, pa a wu ȳc̄ri a c̄gi-ba kagva kam wuni.

¹⁸ A deen ma kaani ba biə bam kagva yuu ni a wu: «Abam di daa yi t̄gi-na á kwə bam cwe sum di ba cullu tum. Nan yi digimi á titi di ba jwənə yam kaanum. ¹⁹ Amv mu yi abam Tu Baŋa-We dum. Taá se-na amv zaasim dum, si á daari á taá ki á t̄gi a niə yam. ²⁰ Taá j̄gi-na a siun da yam si ya taa yi ya yira, si yantv taa yi maana amv di abam titari ni. Kuntu mu abam w̄ lwart ni amv yi abam Tu Baŋa-We dum.»

²¹ Ba dwi dum di nan l̄gi amv kwaga ni mu. Ba wu se ba t̄gi a zaasim dum. Ba yigə di maa t̄ri a niə yam wuni. W̄lu maama nan na t̄gi yantv, ku tu w̄ na n̄wia ya baŋa ni. Ba ta ȳc̄ri ba yáali a siun da yam mu. Kuntu n̄waani amv wub̄ŋa ma ja si a lo a ban-lum dum ba baŋa ni, si a pa ba yaari kagva kam yuu ni. ²² Di ku di, a ȳc̄ri a ja a bani dum mu, si dwi-ge tiinə bam yi taa j̄gi amv yiri ba yáala, di bantv na nii yi a ja Yisrayeli tiinə bam a nuŋi Eziŋi ni tun. ²³ A nan ta dugi durə mu a pa-ba kagva kam ni ni a lagi a jagi-ba pa ba vu yigə yigə si a yagi-ba l̄gv baŋa tuni dum je maama wuni. ²⁴ Ku nan yi ba na wu se ba t̄gi amv niə yam, yi ba vin a zaasim dum tun n̄waani mu a ki-ba kuntu. Ba ta ma yáali amv siun da yam, yi ba daari ba pa ba fra zu ba kwə jwənə yam ni. ²⁵ Amv ta ma pa ba se zaasim yalv na ba lana tun, di cullu t̄lv n̄w̄na na bá na n̄wia ti baŋa ni tun. ²⁶ A ma pa ba digimi ba titi di peera yalv ba na kwe ba pa-ni tun. Ba bri ba yəni ba kwe ba bu-kwin sum maama mu ba ki kaanum. A ki kuntu maama ba yira ni si f̄v̄ni mu zu-ba, yi ba daari ba lwart ni amv mu yi Baŋa-We.»

²⁷ Nabiinu, kuntu n̄waani nan ta di Yisrayeli tiinə bam ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintv: Abam kwə bam di deen maŋi ba twi-ni mu di ba na nuŋi amv kwaga ni te tun. ²⁸ Amv na ȳc̄ri a ja-ba a yi t̄ga kalv a na dugi durə ni a w̄ kwe a pa-ba tun, mu ba na n̄ pweeru t̄lv maama na z̄ŋi weeni tun, di tweeru t̄lv maama na pai woro tun, ba yəni ba ki kaanum da. Ba peera yam kuntu zaŋi a bani mu. Ba maa zwe wənu t̄lv lwəmmə na ywəmmə tun ba daari ba lo wo-nȳc̄ri peera je sum kuntu ni. ²⁹ Amv deen bwe-ba a wu: «Jəgə k̄w̄ mu á yəni á diini we we si á ki kaanum da tun?»» Kuntu n̄waani ba b̄i je sum yiri ni «We we Jəgə» di zum maama.

³⁰ Nan ta di Yisrayeli dwi tiinə bam ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintv: Abam di b̄ŋi si á digimi á titi ni á kwə bam deen na ki te tun mu, si á di pa á fra taa wu wo-z̄w̄na kaanum ni na? ³¹ Abam na kwe á peera yam á pa jwənə, yi á kwe mim á zwe á biə si ku taa yi kaanum tun, á j̄gi á titi mu á digimi di á jwənə yam di zum maama. Yisrayeli dwi tiinə bam, á nan b̄ŋi ni amv w̄ pa cwəŋə si á taá tui á beeri a wub̄ŋa mu na? Ni amv Yuutu Baŋa-We na j̄gi n̄wia te tun, ku yi c̄ga mu ni amv bá se si á bwe á lwart a wub̄ŋa yam.

³² Abam maa ta á wu: «D̄bam nan lagi si dí taa nyi di dwi-ge tiinə bam na z̄v̄ri l̄gv baŋa tuni didonnə dum ni yi ba zuli wa yalv ba na me de di kandwa ba ki tun mu.» Abam bub̄ŋi dum nan bá f̄gi di j̄ni. ³³ Ni amv Yuutu Baŋa-We na j̄gi n̄wia te tun, ku yi c̄ga mu ni: amv w̄ taa yi abam pe, pa a kwe a ji-dia, di a dam maama, di a ban-lum dum a taa nii abam baŋa ni. ³⁴ A maa w̄ ja abam a nuŋi tuni d̄lv maama a ya na jagi abam a yagi di w̄ni tun di ji-dia, di dam, d̄daani a ban-lum dum. ³⁵ Amv laan w̄ ja abam mu a vu a z̄gi kagva kam w̄ni me dwi-ge tiinə na gilimi tun. Daani mu a w̄ jeeri abam yibiyə di yibiyə, yi a di á taani si á tv. ³⁶ Amv deen na di á kwə bam taani te Eziŋi tu kagva kam ni tun, kuntu doŋ mu a ta w̄ di abam di taani. Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu. ³⁷ A ta w̄ kurisi abam pa á ki ni dí ni-gonim dum na bri si á ki te tun. ³⁸ A maa w̄ li zwabani-nyuna balv na wu á w̄ni tun, di balv maama na vi-ni tun. A nan w̄ ja-ba a nuŋi sa-tuni d̄lv ba na z̄v̄ri di w̄ni tun. Ba nan bá na cwəŋə si ba t̄gi ba zu Yisrayeli t̄ga kam w̄ni. Kuntu baŋa ni abam di w̄ lwart wi amv mu yi Baŋa-We.

³⁹ Ku nan na yi abam, Yisrayeli dwi tiinə bam, Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintv: Á maama ve-na á zuli á jwənə yam, ni á na j̄gi wub̄ŋa yalv tun. Á na lagi á vin amv ni dum, daa taá ki-na kuntu doŋ taan. Nan lwart-na ni: a bá se si á taá j̄gi amv yiri dum na yi lanyirani fasi tun á yáala, di peera yalv á na kwe á pai á jwənə yam tun. ⁴⁰ Beŋwaani, maŋa w̄

ba yi Yisrayeli dwi dum maama taa zuli-ni ba tuga kam ni. Ba maa wó zuli-ni Yisrayeli pu-kamunu kulv a na põõri a pa a tuti tun yuu ni, yi amu di wó se si ba taa yi a nõõna. Dáani mu amu wó beeri á peera yam, didaani wo-laaru tilv á na wó põõri si á kwe-ya á ma á ki kaanum á pa-ni tun. Yuutu Baḡa-We mu tagi kuntu. ⁴¹Amu na jaani abam a nuḡi sa-tunt dilv ni a na jagi abam pa á zv dwi-ge tiinā bam wõni tun, a laan wó se a jonji abam nũẽeni á yi wõõnu tilv lwõm na ywõmmõ tun mu ba zwe ba pa-ni. A ta na wu abam tutari ni, a wó bri jaja ni a yi wu-põõjo tu mu, si dwi-ge tiinā bam taa zigi ba niõ. ⁴²Amu laan maa na jaani abam a ja a joori Yisrayeli tuga kalv a deen na dugi durõ ni a wó kwe-ka a pa á kwõ bam tun, á wó suni á lwaru ni amu mu yi Baḡa-We wum. ⁴³Maḡa kam kuntu ni, abam wó guli wo-zõõna kikiõ yalu á ya na ki pa á digimi á tuti tun. Kuntu wó pa á yáali á tuti di wo-lwaanv tilv a ya na ki tun. ⁴⁴Yisrayeli dwi tiinā bam, abam wó lwaru ni amu mu yi Baḡa-We wum, ni a na tõgi a yuru dum ḡwaanu a duri abam ḡwaḡa, yi a wu waaru abam si ku maḡi di á tutuḡ-lwaanv tum di á wo-zõõna kikiõ yam na yi te tun. Yuutu Baḡa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»

Jagwiõ seeni taani

⁴⁵Baḡa-We kwõrõ daa ta ma yi amu ka wu:
⁴⁶«Nabiinu, pipiri n yibiyõ n jeeri jagwiõ seeni je sum. Tõõli kwõrõ n cõgi jagwiõ seeni tiinā bam, si n daaru n tõõli We taani dum n cõgi jagwiõ seeni gaa kam. ⁴⁷Nan ta di jagwiõ seeni gaa kam nu: «Cõgi Baḡa-We kwõrõ kam! Yuutu Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu: A yõõri a ti a yigõ mu si a zwe nmu di mim. Di nan lagi di di n tweeru tum maama mu kulõ! Tu-leeru di dilv na kugi tun maama wó zwe mu. Min-lõḡõ kum kuntu nan bá di ku dwe kõtaa. Di maa wó zwe kulv maama na tigi di yigõ ni ku zigi jagwiõ seeni si ku taa diini jazum baḡa seeni tun mu. ⁴⁸Nõõna maama wó lwaru ni amu Baḡa-We mu tarigi mim dum kuntu, yi di nan bá di di dwe kõtaa.»

⁴⁹Amu di laan ma ta a wu: «A loori-m! Yuutu Baḡa-We, kuõ ja leeru mu ku ba amu yuu ni! Ba nan maḡi ba jigõ amu taani mu ba ta wu: «O taana yam yõni ya yi dundi mu.»

Baḡa-We sv-lõḡõ kum taani

21 Baḡa-We kwõrõ daa ta ma yi amu ka wu:
²«Nabiinu, pipiri n yibiyõ n jeeri Zeruzalem tu kum. Tõõli kwõrõ n cõgi ku We-di-kamunu kum, si n daaru n ḡõõni yiyiu-ḡwe n cõgi Yisrayeli tuga kam. ³Ta di ba n wu: «Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu lagi a vanu a sv-lõḡõ mu a li ku polo kum ni, si a ma-ku a gu nõõn-ḡõna di nõõn-balwaarv di. ⁴Amu na wó yõõri a ki kuntu tun ḡwaanu, a sv-lõḡõ kum wó zigi jagwiõ

seeni mu ku taa goni nõõna maama ku di si ku vu ku yi jazum baḡa seeni. ⁵Nabiinõ maama laan maa wó lwaru ni amu mu yi Baḡa-We. A nan na li a sv-lõḡõ kum ku polo ni kuntu tun, a daa bá pa ku joori ku zu da.»

⁶Kuntu ḡwaanu, nabiinu, ta n ḡõõsa wu-cõḡõ ḡwaanu. Pa nõõna bam na nmu wuv na cõgi yi n tiini n ḡõõsi te tun. ⁷Ba nan na bwe-m si ba lwaru beḡwaanu n na ḡõõsi tun, si n ta di ba nu: «Kwõrõ kalv na bunu si ka pa nõõna zanzan wuv cõgi tun ḡwaanu mu amu ḡõõsa. Ba nadoonõ wó taa maḡi daani mu di fuvu, yi ba vwana di pari.» Wõõnu tuntu nan lagi ti suni ti ki mu. Yuutu Baḡa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»

⁸Baḡa-We kwõrõ daa ma yi amu ka wu:

⁹«Nabiinu, ḡõõni n ta di ba wu: «Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu:

Nii-na sv-lõḡõ!

Ba nan dwõri-ku mu!

Ku maa tiini ku jigõ ni mu yi ku nyuna.

¹⁰Ku ni tiini ku dwõri ku ti

si ku goni ku di tuga ni.

Ku nan ta liligi je maama ni mu

ni dva na pipuli te tun!

Dí wó taa caka Zuda paaru dum ḡwaanu na?

Sv-lõḡõ kum yigõ nan tõrõ paaru maama wõnu!

¹¹Amu kuri sv-lõḡõ kum a tiḡi

si ba dwõri-ku pa ku tiini ku jigõ ni mu.

Ba laan wó kwe-ku ba ki nõõn-guru wum juḡa nu.

¹²Nabiinu, nan ta n keerõ yi n coosi n yaga,

leeru tilv na wó yi a nõõna bam tun ḡwaanu.

Yisrayeli tu yigõ tiinā bam di wó na

leeru tum kuntu.

Ba maama wó ti najara wõnu mu,

ba di a nõõna bam maama.

Kuntu ḡwaanu, maḡi n tikõri wu-cõḡõ ḡwaanu.

¹³Ku lagi ku maḡi a nõõna bam mu ku nii. Zuda paaru dum na ti, sv-lõḡõ kum yigõ na tõri di wõnu tun ḡwaanu, beẽ mu daa wó ki? Yuutu Baḡa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»

¹⁴Kuntu ḡwaanu, nabiinu, ḡõõni yiyiu-ḡwe

si n daaru n maḡi n ja.

Pa sv-lõḡõ kum zagõ kuni bile naa bitõ.

Beḡwaanu, ku yi sv-lõḡõ kulv na guv tun mu.

Ku nan wó kaagi nõõna bam ku pu

si ku yõõri ku gu-ba.

¹⁵Kuntu wó pa ba vwana pari,

yi ba zanzan da ku ḡwaanu ba tu.

Amu pe sv-lõḡõ mu ci ba tu kum ni maama.

Ku nan yõõri ku liligi je maama ni

ni dva na pipuli te tun mu,

yi ku ti ku yigõ si ku goni ku di tuga ni.

¹⁶Sv-lõḡõ, yõõri n ta n zagõ jazum seeni,

si n daaru n pipiri jagwiõ seeni n zagõ n wõli da.

Nmu ni dum na jeeri me seeni,

si n ta n goni nõõna n di tuga ni.

¹⁷ Amu di maa wó magi a jia daani
yi a bani di laan zuri.
Amu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

¹⁸ Baŋa-We kwərə daa ma yi amu ka wi:
¹⁹ «Nabiinu, bə bibəli sile si si bri cwe silv Babiloni tuw
pe sv-ləŋə kum na wó tɔgi da kv ba tun. Cwe sum nan
wó nuŋi tuw didva ni mu si ba. Laan cwi daa mə seeni
cwe sum na wó pwe tun, si ka bri cwəŋə maama yigə
na yɔɔri tuw kulv seeni tun. ²⁰ Ta pa sv-ləŋə kum tɔgi
cwəŋə didva kv vu Amən tiinə tu-fɔɔ Raba seeni, si
cwəŋə wudonj kam di vu Zeruzalem tuw na wu Zuda
laŋa kam ni tun seeni. ²¹ Bəŋwaani, Babiloni tuw pe
wum lagɪ o vu o zigɪ cwe sum na pwe bule mə tun,
yi o daari o tɔgi yi-nɛeri baŋa si o lwarɪ cwəŋə kalv o
na wó tɔgi tun. O maa zuzugi taŋa cina, o daari o bwe
cwəŋə o tuw jwənə tee ni, yi o kwe culu varum cwe o
nii, si o lwarɪ o na wó ki te tun. ²² O jazum ni mu oó
taa ze cini dilv baŋa ni ba na pupuni Zeruzalem tuw
yiri tun. O maa wó vu da o tiŋi de silv ba na wó kwe
ba magi tuw kum ni-bwəru tum ba bwəri, si o laan pa
o jar-kərə bam ni si ba gv kv nɔn-biə bam. Ba maa
wó bagɪ tiguri-kaasa, yi ba lɔ taala ba salt tuw kum
kəbrə kam təŋə ni ba ja din ka yuu. ²³ Zeruzalem tiinə
bam nan bá se ni Babiloni tuw pe yi-nɛeri dum wó suni
kv ki, ba na maŋi ba du durə ba pa-o tun ŋwaani. Pe
wum nan wó guli-ba ba vwa-kənə yam na yi te tun, yi
o daari o ja-ba.

²⁴ Kuntu ŋwaani, Yuutu Baŋa-We tagi tuntu mu Di
wi: «Abam pe á vwa-kənə yam nuŋi pooni, yi á lwarum
dum maa yɔɔri ya nai jaja. Á kikiə yam maama maa
bri ni á ba jigi ciga. Kuntu ŋwaani mu á duna wó ba
ba ja abam di dam.

²⁵ Kv ta na yi nmu Yisrayeli tiinə yigə tu wum, n
lwarum kikiə di n pu-siŋa gaali. Maŋa kam yi ka ti si
n yɔɔri n na waarum. ²⁶ Yuutu Baŋa-We nan na tagi
te tun mu tuntu: Dwanɪ n yuu garyi dum, di n paari
yupugə kam n yuu ni. Kv daa bá taa yi ni kv ya na yi
te faŋa tun. Nabwənə maŋi si ba zaŋi di zulə, si balv
ya na jigi paari ba di tun ga ba paari. ²⁷ Cɔgum buna!
Cɔgum buna! Tuw kum paari dum wó ti! Kuntu nan bá
ki, yi kv dai ni wolv a na kuri si o waari tuw kum tun
tuə. A laan maa wó kwe-kv a ki o juŋa ni.»

²⁸ Nabiinu, kv nan na yi nmu, ŋɔɔni yiyiu-ŋwe n wi:
«Yuutu Baŋa-We na tagi te Amən tiinə bam di ba turv
tum seeni tun mu tuntu:

Nii-na sv-ləŋə!

Ba laan zei-kv mu si ba ma ba gv nɔɔna.
Ba kwe-kv pa kv liligi mu ni dva na pipuli te tun,
si kv yɔɔri kv taa cɔgi nɔɔna.

²⁹ Á vura yalv na ve najara yam seeni tun
nan gani abam mu,
yi á yi-nɛeri taana yi vwan yirani.
Sv-ləŋə kum wó ba abam baŋa

pa nɔn-balwaarv tum na maŋi di tuvni tun ti.

De dum bantv na wó na cɔgum tun yiə,

pa ba yɔɔri ba na waarum.

³⁰ Laan nan kwe sv-ləŋə kum

n joori n ki kv polo wuni.

Joori n vu je silv ba na naani-m tun.

Bəŋwaani, amu wó di n taani

tuw kulv na yi n kugu je tun ni.

³¹ A yɔɔre a lagɪ a lo a ban-lum dum mu n baŋa ni,
si n lwarɪ ni a wuv tiini kv fuli di nmu.

A ta wó kwe-m a ki wv-lun-nyina

balv na mi di nɔn-gvra kikiə tun juŋa ni.

³² Nmu wó ji ne da-kvra

kalv ba na kwe ba di mini wuni tun.

N tuti tuw kum wuni mu

n jana wó lo tiga ni.

N yiri dum laan maa wó saari lvgv baŋa ni.

Amu Baŋa We mu tagi kuntu.»»

Zeruzalem tiinə bam na cɔgi te tun

22 Baŋa-We kwərə ma yi amu ka wi:
² «Kv ta na yi nmu, nabiinu, n nan bá buri
taani n vanti tuw kuntu nɔn-biə bam, di ba na soe
nɔn-gvra kikiə te tun na? Tuli ba wo-zɔɔna kikiə yam
taani si ba taa ye ya ni ni. ³ Nan ta di ba n wi: «Yuutu
Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Zeruzalem tuw, n lagɪ
n ja cɔgum mu n ba n pa n tuti. Bəŋwaani, n nɔn-biə
bam yəni ba gv ba donnə zanzan n wuni, yi ba ta
mə jwənə si ba zuli-ya, pa ba digimi ba tuti. ⁴ Abam
Zeruzalem tiinə nɔn-gvra kikiə yam pe á tu di á bura.
Á na mɔɔni jwənə á pa á tuti tun di ma pa á digimi
á tuti. Zeruzalem, nmu waarum maŋa kam bwələ. N
buna yam lagɪ ya ti mu. Amu lagɪ a pa dwi-ge tiinə
bam taa jigi-m ba yáali mu, si lvgv baŋa tuni dum di
taa twi-m. ⁵ Tuni dilv na bwələ di nmu tun, di dilv na
yi yigə yigə tun maama wó taa mwani-m mu, nmu yiri
na cɔgi yi n su di vuvugə tun ŋwaani.

⁶ Nii mu! Yisrayeli tuw yigə tu wolv maama na wu n
wuni tun jigi o dam dum o gv nɔɔna mu. ⁷ Nmu nɔn-biə
bam yɔɔri ba gooni ba kwə di ba niinə mu. Ba ta maa
jigi vərə, di bitara, didaani kadənə ba beesə. ⁸ Ba bri
ba ba nigv wənu tiv na yi lanyirani fast ti pa amu tun,
yi ba daari ba jigi amu siun da yam ba yáala. ⁹ Nmu
wuni nɔɔna kaagi ba ba bɪbara si ba wani ba donnə
ba gv mu. Nɔɔna badonnə di maa diini pweeru tum
yuu ba di jwənə wudiiru, yi badaara di soe boorim
kikiə. ¹⁰ Nmu wuni baara badonnə di maa tigi di ba
kwə kaana, yi babam di fin mu si ba pəni di kaana
balv na jigi ba cana zarum ba ki tun. ¹¹ Nɔɔna ta wu
n wuni yi ba lagɪ ba donnə kaana si ba ki bwəŋə di
ba. Badaara maa jigi ba bu-kaana ba laga, yi babam
di yəni ba pəni di ba nakwa ba na yi kwə daani tun.
¹² Nmu wuni di, nɔɔna jɔŋi dim mu si ba wani ba gv
ba donnə. Badonnə di maa juni wənu ba pat yi ba

dwani nyóorɪ zanzan juni dum baɲa ni. Ba laan maa tɔɔɪ kampinə baɲa ni ba duni. Nmu nɔn-biə bam maa swe amv swiə. Yuutu Baɲa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

¹³ Amv wó dvlɪ abam ja-guli mv, abam na pini á ma á duni, yɪ á daari á gv á donnə á tuv kum wvni tun ɲwaani. ¹⁴ Amv nan na tu a tɔɲɪ dɪ abam ni kv na maɲɪ te tun, á ta wó taá jigi baari na? Á ta wó taá dana maɲa kam kuntu ni na? Amv Baɲa-We mv tagi kuntu. A nan wó sunt a ki kulv a na tagi tun. ¹⁵ A lagi a jagi abam mv pa á vu yigə yigə si á taá zvɔri lvgv baɲa tunti dum je maama wvni. Kuntu tun, a laan wó li á digiru tum maama a yagi. ¹⁶ Abam na pɛ dwi-ge tiinə bam jigi abam ba yáala, á laan wó ba á lwarɪ ni amv mv yɪ Baɲa-We wum.»

¹⁷ Baɲa-We kwərə daa ta ma yɪ amv ka wɪ:

¹⁸ «Nabiinu, amv nii a nai Yisrayeli dwi tiinə bam ni ba yɪ weeru mv. Kv nyɪ dɪ luru na kwe lu-nyɪnnv mim wvni si o li canna, dɪ luuru tɔdonnə o daari lu-nyɪnnv cɪga cɪga tun mv. Bantv nan nyɪ dɪ weeru tum kuntu mv amv yigə ni. ¹⁹ Kuntu ɲwaani Yuutu Baɲa-We nan na tagi te tun mv tuntv: «Amv dɪ wó la abam mv a ki daani Zeruzalem tuv kum wvni, á laan na jigi weeru doɲ tun ɲwaani. ²⁰ Ni luru na yəni o la lu-nyɪnnv, dɪ canna, dɪ luuru tɔdonnə o dɪ min-vɔgv wvni si o fuli mim dum pa ti nyɪni te tun, kuntu mv amv dɪ lagi a ki abam. A maa wó tɔɔɪ a ban-lvm dum ɲwaani a la abam a ki daani tuv kum wvni, yɪ a daari a waari abam, si á dɪ nyɪni, a wvɔ na fuli zanzan tun ɲwaani. ²¹ Cɪga ɲwaani tun, a lagi a la abam a ki daani tuv kum wvni mv, si a laan fuli a ban-lvm dum a yagi á yira ni. ²² Ni səbu na nyɪni te min-vɔgv wvni tun, kuntu mv abam dɪ lagi á yaari tuv kum wvni. Abam laan maa wó lwarɪ ni amv Baɲa-We mv logi a ban-lvm dum a yagi á baɲa ni.»

²³ Baɲa-We kwərə daa ma yɪ amv ka wɪ:

²⁴ «Nabiinu, ta dɪ Yisrayeli tiinə tɪga kam ni: «Nmv yɪ tɪga kalv dɔba na ba ni n baɲa ni si ka kwe tun mv, a banɪ na zaɲɪ n baɲa ni tun ɲwaani.» ²⁵ Tuv kum yigə tiinə bam ki ni daani mv ni nywəənu na kaasti te si ti ja nwana ti kaagi tun. Ba maa kaagi ba gvɪ nɔɔna, yɪ ba daari ba vri ba jɪjɪgv dɪ ba lɔnnɪ wəənu tum, pa ba daari kadənə zanzan ba yagi tuv kum wvni. ²⁶ Tuv kum kaanum tiinə bam yigə təri amv niə yam wvni. Ba maa yáali wəənu tlv na yɪ lanyɪranɪ fastɪ ti pai amv tun. Ba nan ba pɔɔri wəənu tlv na yɪ lanyɪranɪ fastɪ amv ɲwaani tun, dɪ tlv na wura de maama titvɲa yam ɲwaani tun daani. Ba maa bri ni wəənu tlv na maɲɪ dɪ We cullu tum tun, dɪ tlv na jigi digiru cullu tum seeni tun maama yɪ bɪdwɪ mv. Kv ta na yɪ amv siun da yam, ba yigə təri ya wvni. Ba na ki te kuntu tun maa pai nɔɔna jigi amv yɪri dum ba yáala. ²⁷ Tuv kum nakwa bam nyɪ dɪ nywənkuri mv na ne vara si ba

zi ba kaagi tun. Ba maa ki nɔɔna zɔnnɪ yɪ ba jɪgi-ba ba gvɪ si ba titɪ ma ba duni. ²⁸ Tuv kum We niɲɔɲnə bam dɪ yɪ ja cɔɔɪ. Ba yɔɔri ba peeri nɔɔna bam kikiə mv, dɪ ba vura yam na ganɪ nɔɔna, yɪ ba yi-neeri taana yɪ vwan te tun. Ba maa ta ba wɪ: «Yuutu Baɲa-We tagi Dɪ wɪ tuntv mv,» yɪ Baɲa-We nan bri Dɪ wɪ puri Dɪ ni dɪ ba dɪ. ²⁹ Tuv kum nɔɔna bam yɔɔri ba mi dɪ kampinə mv, yɪ ba ta soe si ba taa vri nɔɔna. Ba maa yɔɔri ba jigi yinigə tiinə dɪ nabwənə ba beesa. Ba ta maa jigi vərə dɪ ba yaara, yɪ ba vanɪ bantv bura taani dim baɲa ni.

³⁰ A nan beeri si a na nɔɔnv mv ba wvni, si kv tu fɔɔɪ o lɔ tuv kum kəbrə kam o zɪɔɪ. Kv tu yaá zɪɔɪ o cɪ si lulogo kulv na tigi amv dɪ tuv kum laɲa ni tun kwəni, si a daa yɪ cɔɔɪ tuv kum. A ma beeri a ga. ³¹ Kuntu ɲwaani mv a nan lagi a yɔɔri a lo a ban-lvm dum ba baɲa ni, si a zwe-ba kulə, a wɪ na tiini kv fuli dɪ ba tun ɲwaani. A maa wó joori a ɲwi ba kəm-balwaaru tum maama juni. Yuutu Baɲa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»

Kaana bale mumaɲɪ

23 Baɲa-We kwərə ma yɪ amv ka wɪ:

² «Nabiinu, kaana bale deen mv wura, ba na yɪ nu dɪdɔba. ³ Ba ta na yɪ bukwa-dunnu yɪ ba zɔvri Ezipi tuv wvni tun mv ba jigi ka-bwəəru. Dáani mv baara deen jigi ba yɪla ba tɔɲə, yɪ ba ta jigi ba kabwəm-nyɔɔni dum seeni ba peerə. ⁴ Zɪmbaaru wum yɪri mv yɪ Ohola. O nyaani wum yɪri maa yɪ Oholiba. Ba ma ji amv kaana, yɪ ba lv bəkəri dɪ bukwa ba pa-nɪ. Ohola mv yɪ Samari tuv. Oholiba maa yɪ Zeruzalem tuv kum.

⁵ Ohola ya ta na wɪ amv tee ni tun mv o zv boorim kikiə wvni. O ma kaagi o lagi bɔɔla, ni o fra na zv-ba te tun. Asiiri tiinə bam mv kuntu. Ba badonnə maa yɪ jar-kərə ⁶ yɪ ba zv gwaaru tlv nyɪnyvɔgv na yɪ nasunnu tun. Ba badaara nan yɪ dɪdeera, dɪ yigə tiinə, dɪ balv na diini siseɲ-nɔɔna tun mv. Ba maama maa yɪ nɔn-dunnu tlv na jigi lam tun. ⁷ O ma yɔɔri o kwe o titɪ o pa Asiiri tuv nɔn-yum tum maama kabwərim ɲwaani. O ta ma cɔɔɪ o titɪ dɪ o na zuli balv maama fra na wɪ o wvni tun jwənə yam. ⁸ O nan wɪ se si o yagi o boorim kikiə yam, ni o na maɲɪ o ki te Ezipi ni yɪ o ta yɪ bisankana tun. Maɲa kam kuntu ni baara deen taani o kabwəm-nyɔɔni dum yɪ ba daari ba tɔɲɪ ba fra na lagi te tun mv dɪd-o. ⁹ Amv nan yɔɔri a yag-o mv a pa o bɔɔla Asiiri tiinə bam. Beɲwaani, o fra maɲɪ ya wɪ ba wvni. ¹⁰ Ba dɪ ma li o yira zila ba daari-o ba zɪɔɪ bwəri. Ba ta kalɪ o bəkəri dɪ o bukwa bam mv ba ja ba viiri, yɪ ba daari ba kwe sv-lɔɲɔ ba ma ba gv o titɪ. Kaana laan maa jigi o yira taani ba ɲɔɔna, o na ne waarum dilv tun ɲwaani.

¹¹ O nyaani Oholiba deen ne tintu maama, yi wuntu nan ta ki o cōgi si ku dwəni o zumbaaru wum kabwərim tutuŋa, o na waru o fra yam o ja tun ŋwaani. ¹² O ma yōori o lagu Asiiri tiinə bam, ba na yi dūdeera, di yigə tiinə, di jar-kərə na zu gwar-laaru tun, di balu na dōgi siseŋ-ncōna baŋa ni tun. Ba maama maa yi nōn-dunnu tulu na jigti lam tun. ¹³ A ma maani ni wuntu di ki ni o zumbaaru wum ya na ki te tun mu, pa o digimi o titi.

¹⁴ Ku nan na yi Oholiba, wuntu ki kabwərim si ku dwəni o zumbaaru wum kikiə yam. O deen ne ba na pupuru Babiloni tiinə nyunyuru tulu ba yagu kəbrə yira ni pa ti lana nasun-sunnu te tun. ¹⁵ Ba maa jigti kili silu na bagu ba təŋə ni tun, didaani yuu garyiə yalu na vōgi ba yum ni tun. Nyunyuru tum maama maa yōori ti nyi di Babiloni tuw dūdeera balu na nuŋi Kalde tun. ¹⁶ O na puli o na ba nyunyuru tum kuntu tun, mu o fra zu ba wunti, pa o tūŋi ncōna ba tuw kum ni si ba bəŋi-ba ba pa-o. ¹⁷ Babiloni tiinə bam di ma ba o te ba pəni dūd-o. Ba ma tiini ba cōg-o di ba sar-pwəgə kikiə, pa o yira ba ya ce yi o ma o kwaga o ya-ba. ¹⁸ O yōori o ja o boorim kikiə yam o nuŋi pooni mu pa ncōna maama na o kuri. A laan ma ma a kwaga a ya-o, ni a deen na yagu o zumbaaru te tun. ¹⁹ Di ku di, o ta wu se si o yagu o tulu kum. O nan guli o ya na yi nōn-dūŋu Ezipi tuw ni yi o tōgi boorim kikiə yalu tun gulə mu, pa o tiini o ki kuntu doŋ si ku gaali. ²⁰ O ta yōori o soe si o taa tigi di o bōla bam mu, ba na dana di sar-pwəgə ni bunə di siseŋ-ncōna na yi te tun ŋwaani. ²¹ Oholiba, nmu na guli n na ki wo-zōna yalu n nōn-dunni maŋa ni yi Ezipi baara bam peeri n kabwəm-nyōoni dum yi ba təŋi n yula tun, n ta lagu si n ta n yi kuntu mu.

²² Kuntu ŋwaani Oholiba, Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Ku na yi n bōla balu n na me n kwaga n ya-ba tun, a lagu a pa ba zaŋi je maama ni ba jara di nmu mu. ²³ A nan wu la nōn-dunnu tulu na jigti lam yi ba nuŋi Babiloni, di Kalde, di Pekədi, di Soa, di Koa tun, ku ta wəli di Asiiri tiinə bam maama a ki daani. Ba yi ba tuw dūdeera, di ba yigə tiinə, di jar-kərə, di pamaŋa, yi ba maama dōgi siseŋ-ncōna baŋa ni mu. ²⁴ Ba maa wu ba di jar-kərə kōgō kamunu di ba tərikooru ba jeeri-m di najara, yi ba ze najara zula dwi dwi. Baá taa jigti najara cū-kwen ba ma ba kwəli ba titi, yi ba pu najara yice mu. Ba maa wu ba ba gilimi nmu ba ki tutari ni yi ba daari ba waari-m. Amu mu wu pa-ba cwəŋə si ba di n taani, yi ba daari ba waari-m si ku tōgi di bantu cullu tum. ²⁵ A lagu a da a ban-lum dum baŋa ni mu a pa ba suni ba yiə ba waari-m. Ba maa wu go n mumwe di n zwa ba yagu. Balu ta na wu daari n wunti tun wu ti najara wunti. Ku ta na yi n biə bam di, ba lagu ba ja-ba mu, yi ba daari ba zwe n nōn-biə balu na daari tun mim wunti. ²⁶ Ba ta wu li n gwaaru tum maama, di n nunwaŋa zula yam. ²⁷ Amu nan wu pa wo-zōna di boorim kikiə yalu nmu deen

na suŋi n ki Ezipi ni tun ti. Nmu daa bá ta n jigti kikiə yantu doŋ fra, naa n guli Ezipi tuw gulə maŋa di maŋa!

²⁸ Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tintu: Oholiba, a lagu a kwe-m a ki balu n na culi tun juŋa ni mu. Ku yi bantu mu n deen me n kwaga n ya-ba. ²⁹ Ba di wu kwe sibōŋo mu ba tūŋi si ku yi abam lanyirani. Ba ta wu vri wəənu tulu n na yaari n na tun ba ja viiri. Ba maa wu ke ba daari-m, si n ta n zigti di cavura. N boorim kikiə yam wu taa nai jaja pa cavura yōori ya ja-m. Ku yi n wo-zōna di n tulu kikiə yam mu ³⁰ pe daanum dintu ba n baŋa, n na kaagi n lagu dwi-ge tiinə bam yi n digimi n titi ba jwəne yam kaanum baŋa ni tun ŋwaani. ³¹ Nmu yōori n kwe n zumbaaru tutuŋ-naga kam mu. Kuntu ŋwaani, amu di wu kwe na-zuŋa kalu a na pə-o pa o nyō ka wu cam tun mu a pa-m si n di nyō.

³² Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tintu:

Nmu di lagu n nyō n zumbaaru wum
na-zuŋa kam wunti mu.

Ka wu nan tiini ku luunə.

Ncōna wu taa jigti-m ba mwana yi ba ta yáali-m,
na-zuŋa kam kuntu na jigti n yira wəənu
zanzan ka wunti tun ŋwaani.

³³ Nmu wu nyō ka wu wəənu tum n bugi
yi n ta n je di wu-cōgō.

Ka nan yi na-zuŋa kalu na wu ja cōgum
di ləeru ka ba

yi n zumbaaru Samari di nyō ka wunti tun mu.

³⁴ Nmu nan wu nyō ka wu wəənu tum mu
n ti maama nyō!

Nmu laan ma n wu fəri-ka tuga ni n lo mugə-mugə,
yi n daari n be be n yula wu-cōgō ŋwaani.

Amu Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu.

³⁵ Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tintu: Nmu na swe amu swiə yi n ta-ni n yagu kwaga kwaga tun, nmu nan maŋi si n na waarim mu si ku maŋi di n wo-zōna di n tulu kikiə yam.»

³⁶ Baŋa-We daa ta ma ta di amu Dl wi:

«Nabiinu, nmu nan bá buri taani n vani Ohola di Oholiba na? Tuli ba kəm-balwaaru yam taani si ba taa ye ya ni ni. ³⁷ Beŋwaani, ba tiini ba ki tulu zanzan, yi ba nōn-gura kikiə di ke juŋa. Ba nuŋi amu kwaga ni yi ba daari ba zuli ba jwəne yam. Ba maŋi ba kwe biə balu amu di ba na lugi daani tun mu ba ki kaanum ba pa ba jwəne yam kuntu. ³⁸ Di ku di, ba ta ki tintu mu ba ma cōgi amu yigə: Ba yōori ba jigti a digə kam ba digimi mu, yi ba yáali a siun da yam. ³⁹ De dulo wunti ba na kwe ba biə bam ba ki kaanum ba pa ba jwəne yam tun, mu ba zu amu digə kam wunti pa ba cōgi si cullu tum. Ba suni ba ki kuntu doŋ mu amu titi digə kam wunti.

⁴⁰ Ba maa yəni ba tūŋi si ba vu yigə yigə ba bəŋi ncōna si ba ba. Ncōna bam kuntu maa na nuŋi sa-tunt

wɔnɩ ba yi, nmu Oholiba wó kɩ n yira mu, n daari n kwe n yibiyə yi n fɔgi n yira di wo-nyunnɩ dwi dwi. ⁴¹Nmu laan ma n wó vu n jəni jangɔɔɔ kulu na jigi nunwanja tun baɲa ni, yi n pa ba kwe yitunju ba zigi n yigə ni. N ma n wó kwe wəənu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun, di nugə kalɩ ya na yi amɩ zulə ɲwaanɩ tun n tiɲi ku baɲa ni.

⁴²Nɔn-kɔgɔ kulu na tiini ba di ywəəni tun mu gilimi-o ba baɲi sɔɔ ba yaga. Ba nan nuɲi kagva kam seeni mu ba ba. Nɔɔna bam maa yi dwiə yadonnə, ku wəli di sa-nyɔra balɩ ba na jaanɩ ba nuɲi kagva wɔnɩ tun. Nɔɔna bam kuntu ma kwe juɲa ben ba kɩ kaana bale bam jun ni, yi ba daari ba kwe nunwanja yipwi ba pu ba yum ni. ⁴³A laan ma ta kaanɩ wulu yira na ce di boorim kikiə tun yira taanɩ a wɩ: «Ba ta wó taa tigi did-o mu ni ba na kɩ te di ka-tuli tun.» ⁴⁴Ba ma sunɩ ba kɩ sar-pwəgə did-o, ni nɔɔna na tigi di ka-bwəəru te tun. Ba kɩ kəm-balwaarɩ kuntu doɲ mu di Ohola didaanɩ Oholiba, ba na yi ka-tuli tun ɲwaanɩ. ⁴⁵Nɔn-ɲuna nan wó di bantɩ taanɩ ba vanɩ-ba, pa ba na waarum dɩɩ na maɲi di ba kabwərim di ba nɔn-gura kikiə tun mu, ba na sunɩ ba yi ka-tuli yi nɔn-gura jana wu ba yum ni tun ɲwaanɩ.

⁴⁶Yuutu Baɲa-Wɛ nan na tagi te tun mu tuntu: Pa jar-kərə kɔgɔ ba ba jara di ba, pa lɛərɩ di fɔvɩ yi-ba. ⁴⁷Kɔ-fɔɔ kum kuntu wó dɩɩ-ba di kandwa mu, yi ba daari ba kwe ba su-lwaanɩ ba goni-ba ba di tiga ni. Ba ta wó gu ba bu-baara di ba bukwa, yi ba daari ba zwe ba sam dɩm.

⁴⁸Amɩ wó tɔgi kuntu baɲa ni mu a pa wo-zɔɔna kikiə yantɩ doɲ ti tiga kam je maama ni. Kaana bam maama wó na ku na kɩ bantɩ te tun pa ba daa bá lwəni ba kikiə yam. ⁴⁹Ku nan na yi abam, Ohola di Oholiba, á wó yaari mu á boorim kikiə yam á na kɩ tun ɲwaanɩ. Á lwarum dɩm á na kɩ di á na kaanɩ jwəəne te tun junɩ mu wó taa wu abam yuu ni. Abam laan maa wó lwarɩ ni amɩ mu yi Yuutu Baɲa-Wɛ.»

Kambiə mumaɲi

24 Bna nuɲɩ bɩnɩ dɩm canɩ fugə cana kam da fugə de dɩm ni, mu Baɲa-Wɛ kwərə tu ka yi amɩ ka wɩ:

²«Nabiinu, pupunɩ de duntɩ n tiɲi tɔnɔ wɔnɩ, beɲwaanɩ, ku yi de dɩm kuntu ni nɔɔ mu Babilɔnɩ tuw pɛ tu o kaagi Zeruzalem tuw kum o pu. ³Ve zwabani-nyina bantɩ te n maɲi mumaɲi di ba n wɩ: «Yuutu Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu:

Kwe kambiə n təni mim ni,
sɩ n daari n lo na ka wɔnɩ.

⁴⁻⁵Nan nii n vara bam wɔnɩ n kuri var-ɲum.

Kwe ku nwan-de sum maama n kɩ
kambiə kam wɔnɩ,

ku cwe dɩm di ku vɔɲɔ kum mu kuntu.

Ta kuri ku kwi-laaru tum n kɩ da,

n su kambiə kam ni maama.

Laan tigisi da-kuri zanzan ka kuri ni,

n pa na bam cɔri lanyiranɩ

yi kwi sum di saɲi sɩ bi.

⁶Beɲwaanɩ, Yuutu Baɲa-Wɛ na tagi te tun mu tuntu: Lɛərɩ wu tuw kuntu na su di nɔn-gura tun yuu ni! Ku yɔɔri ku nyɩ di kambi-dɔɲə mu na tiini ka digimi yi ka ba zari ka gɔi tun. Nan ta li ka wu nwana yam didua didua yi á wu kuri ya wɔnɩ á daari. ⁷Tu kum nɔn-biə bam kaagi ba gu nɔɔna pa ba jana bam taagi tiga kam maama mu. Ba ma lo jana bam pulwaarɩ baɲa ni jaja, yi ku dai tiga ni mɛ fogo na wó kwəli-ba tun. ⁸Amɩ di nan yaɲi jana bam pa ba tigi pulwaarɩ tum baɲa ni kuntu mu, sɩ nɔn-gura bam daa yi səgi-ba. Kuntu wó pa a banɩ zaɲi yi a joori a ɲwi jana bam junɩ ba yuu ni.

⁹Yuutu Baɲa-Wɛ nan na tagi te tun mu tuntu: Lɛərɩ wu tuw kuntu na su di nɔn-gura tun yuu ni! Amɩ tutɩ mu wó tigisi da-kuri a tiɲi da-baɲa ni. ¹⁰Kuntu ɲwaanɩ, duguli de sum sɩ sɩ di baɲa, sɩ n daari n dwe mim sɩ kuri ni. Saɲi nwana yam sɩ ya bi lanyiranɩ, sɩ n wəli dwə-biə ya wɔnɩ. Nan ta pa kwi sum fuli. ¹¹Laan kwe kambi-kura kam n saɲi min-cala yam baɲa ni sɩ n pa ka tiini ka lunɩ yi ka canna kam nyuni. Kuntu mu wó pa digiru tɩɩ na wu ka yira ni tun maama nyuni ti ti, sɩ mim dɩm zwe wəənu tɩɩ ya na pɛ ka cɔgi tun pa ti je. ¹²Amɩ yira nan ce di a na kwaanɩ sɩ a kwe-ka te tun mu. Digiru tɩɩ na daga ka wɔnɩ tun ta wu je. Dɩɩ-ka n yaɲi mim dɩm wɔnɩ, di ka digiru tum maama!

¹³Abam nan digimi á tutɩ di á wo-zɔɔna kikiə yam mu. Amɩ yɔɔri a kwe abam a ga mu. Á wu se sɩ a li á digiru tum. Abam nan daa bá wanɩ á kwe á digiru tum, ku na dai ni amɩ logi a ban-lum dɩm á baɲa ni mu a ti pa a wu laan zuri.

¹⁴Amɩ Baɲa-Wɛ dɩm mu tagi kuntu maama. Maɲa kam yi sɩ a kɩ te a na tagi tun. A bá yiri a ni dɩm kuntu. A bá ləni a wubuɲa, yi a ta bá duri á yibwəəne. Amɩ nan lagɩ a waari abam mu sɩ ku maɲi di á tituɲa yam na yi te tun. Yuutu Baɲa-Wɛ na tagi kulu tun mu kuntu.»

Ezekiyeli kaanɩ wum na tigi te tun

¹⁵Baɲa-Wɛ kwərə daa ma yi amɩ ka wɩ:

¹⁶«Nabiinu, amɩ lagɩ a da a kɩ kəm mu na wó zwe-m lanyiranɩ. A wó joɲi wulu na tiini o tigi n bicari ni tun a daari-m. Di ku di, yi keeri o ɲwaanɩ. Yi kanɩ yi-na naa n pa n yigə nywanɩ. ¹⁷N jigi cwəɲə sɩ n suuri funfun n wɔnɩ. Nan yi pa n kwərə zaɲi. Yi keeri o luə kam. Kwe n yuu garyi n ba n yuu ni, sɩ n daari n zu n natra yam. Yi kwəli n yibiyə ni balɩ na keeri ba twa

na ki te tun, naa si n di wódiu kulv luə tiinə na jigi ba di tun.»

¹⁸ De dum kuntu tututu mu a njóni di nɔɔna bam. Ku na yi dɔdaan-ni maɲa tun, mu a kaani wóm tɔga. Tɔga na pɔvri tun, amv di ma ki ni We na pɛ-ni ni si a ki te tun. ¹⁹ Nɔɔna bam ma bwe-ni ba wɪ: «N kaani na tɔga yi n ki kuntu doɲ tun, n bá pa dí lwarɪ ku kuri na yi te ku pa díbam tun mu na?»

²⁰ Amv di ma ta di ba a wɪ: «Baɲa-We kwərə mu tu ka yi amv ka wɪ: ²¹ Ta di Yisrayeli dwi tiinə bam ni: «Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Amv lagi a pa a titi digə kam ji wo-zɔɔni mu. Ku yi kulv á na jigi wɔpolo ku baɲa ni tun mu. Abam ba nii-ku á sui, yi ku yi jəgə kalv á bicara na tigi da tun mu. Abam biə balv á nan na daari kwaga ni tun di lagi ba ti najara wɔni mu. ²² Kuntu maama nan na kia, abam di wó ki ni amv na ki te tun mu. Abam bá kwəli á yibiyə ni balv na keeri ba twa na ki te tun, naa á di wódiu kulv luə tiinə na jigi ba di tun. ²³ Abam wó yagi á yuu garyi mu si si ba á yum ni, yi á daari á yagi á natra si ya taa wv á ne ni. Á bá keeri kəm dum njwaani. Á nan bá pa á yigə nywani di. Abam wó yɔɔri á taá bugi á je mu á lwarum dum njwaani, yi á daari á njɔvsi á bri daani. ²⁴ Ezekiyeli nan yi mumaɲi mu o pa abam si á lwarɪ ku na wó taa yi te tun á yira ni. Abam di wó ki te wuntu na ki tun mu. Kuntu maama na yi abam, á wó lwarɪ ni amv mu yi Yuutu Baɲa-We wóm.»

²⁵ Ku ta na yi nmv, nabiinu, de dum wó yi a na wó cɔgi dam je silv ba na jigi wɔpolo ku baɲa ni tun. Ku maa yi wɔɲo kulv ba na di ywəni ku njwaani yi ba soe si ba taa nii-ku ba ba sui tun mu. Ba bicara maa tigi ku baɲa ni. A ta wó ja ba biə bam mu a wəli da a ja a ke. ²⁶ De dum kuntu ni mu nɔɔnv wó duri o lu najara wɔni o ja kwərə o ba o pa-m si n lwarɪ kulv na ki tun. ²⁷ Maɲa kam kuntu ni mu cwəɲə wó puri ka pa-m si n ni puri si n njóni did-o. Nmv daa bá ta n yi cumm. Kuntu baɲa ni mu nmv lagi n ji mumaɲi n pa-ba, si ba di wani ba lwarɪ ni amv mu yi Baɲa-We.»

Amɔn tuv taani

25 Baɲa-We kwərə ma yi amv ka wɪ: ² «Nabiinu, pipiri n yibiyə si ka jeeri Amɔn tiinə bam si n njóni yiyiu-njwe n cɔgi-ba. ³ Ta di ba ni: «Cəgi-na Yuutu Baɲa-We taani dum. Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Abam ya yɔɔri á caki mu di ba na jaani amv digə kam ba cɔgi tun. Ba na wani Yisrayeli tɔga kam ba cɔgi, yi ba daari ba kalt Zuda dwi tiinə bam ba ja vu sa-tuv yigə yigə tun, mu á deen jigi a nɔɔna bam á mwana. ⁴ Kuntu njwaani, taá ye-na ni a lagi a ja abam a ki dwiə yalv na zɔvri wa-puli seeni tun jɔɲa ni mu. Baá ba ba cwi ba vwə si ba taa zɔvri abam titari ni. Ba maa wó jɔɲi á tiu biə bam

ba di, yi ba ta vri á nayla di ba nyɔ ba daari abam. ⁵ Amv ta wó pa Raba pipiri ku ji mɛ yogondə na ve ya di gaa tun, si Amɔn di taa yi je silv ba na kɔni peeni da tun. Abam laan maa wó lwarɪ ni amv mu yi Baɲa-We wóm. ⁶ Benjwaani, Yuutu Baɲa-We tagi tuntu mu Dɪ wɪ: Abam magi á jta di wɔpolo, yi á faɲi á cwi á ne baɲa ni ku njwaani, á ma á daari á caki di wv-guru kulv na yi Yisrayeli tuv kum tun. ⁷ Kuntu njwaani nan lwarɪ-na ni amv di lagi a twi a jɔɲa mu á baɲa ni, si a kwe abam a ki dwiə yadonnə jɔɲa ni si ba vri á wənu tum. Amv lagi a li abam mu dwi-ge tiinə bam wɔni, si a daari a saari abam si á daa yi gwaani lɔgv baɲa tunti dum wɔni. A na yɔɔri a goni abam a di tɔga ni kuntu doɲ, mu á wó lwarɪ wɪ amv mu yi Baɲa-We wóm.»

Moabi tuv taani

⁸ «Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Moabi tuv di Seyiri tuv deen tagi ba wɪ: «Zuda dwi tiinə bam di laan yɔɔri ba nyi di dwiə yadonnə yam mu.» ⁹ Kuntu njwaani amv di wó pa nɔɔna ki jara di Moabi tunti dilv na cɔgi ba sisəm dum tun. Ku nan yi ba tunti dilv na jigi nunwaɲa tun, Bet-Yesimɔti, di Baal-Meyɔn, di Kiryatayim mu kuntu. ¹⁰ A nan lagi a kwe Moabi tuv kum di Amɔn tiinə bam mu a ki dwiə yalv na zɔvri wa-puli seeni tun jɔɲa ni si ba taa te. Kuntu tun, Amɔn tiinə yiri dum wó saari lɔgv baɲa tunti dum wɔni. ¹¹ A laan maa wó waari Moabi tiinə bam si ba lwarɪ ni amv mu yi Baɲa-We dum.»

Edəm tuv taani

¹² «Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Edəm tiinə bam sagi cwəɲə di ba na yiri jɔni Zuda dwi tiinə bam baɲa ni tun. Lwarum dum kuntu jɔni yɔɔri di wv ba yuu ni mu. ¹³ Kuntu njwaani, Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Amv nan wó twi a jɔɲa mu Edəm tuv baɲa ni, si a gv ku nɔn-biə di ku vara maama. A maa wó pa ku ji di-dwənu yirani. Ku na wó zigi Teman ni si ku yi Dedan tun, sv-lwaanv mu wó ti ba maama. ¹⁴ A maa wó tɔgi a titi nɔɔna Yisrayeli tiinə bam baɲa a yiri jɔni Edəm tuv kum baɲa ni. A wó pa-ba cwəɲə si ba waari Edəm tiinə bam ni a ban-lvm dum na lagi si ba ki te tun. Kuntu baɲa ni mu baá lwarɪ a ban-zɔɲo kum na yi te tun. Yuutu Baɲa-We mu tagi kuntu.»

Filisi tuv taani

¹⁵ «Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: Filisi tiinə bam jigi nabaara sibɔɲo mu ba di di Zuda tiinə bam. Ba ma kwaani si ba yiri jɔni ba baɲa ni kuni zanzan, ba daari ba cɔgi-ba. Ba maa wv duri ba njwaani di funfun di. ¹⁶ Kuntu njwaani, Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu

tuntu: Amu lagi a twi a jura mu Filisi tiinə bam baɲa ni. A maa wó pa Kereti tiinə bam dwi je tuga baɲa ni, yi a daari a cɔgi Filisi tiinə balu ta na daari yi ba zovri nunu kum ni ni tun. ¹⁷ Amu wó tɔgi a ban-lum dum ɲwaanɪ a yiri juni ba baɲa ni. A maa na yiri juni ba baɲa ni yi a waari-ba a ti, ba di wó lwarɪ ni amu mu yi Baɲa-We dum.»

Tiiri tu taani

26 Bina fugə-didba buni dum cana kam pulim de dum wɔni, mu Baɲa-We kwərə yi amu ka wɪ: ² «Nabiinu, Tiiri tiinə bam ya yɔvri ba cakɪ mu di Zeruzalem tum dum yi ba wɪ: «Zeruzalem tu laan tu yoo! Ku laan nan jigi di-dwəənu mu ku tigə. Cwəɲə laan pɔri si dí tɔgi da dí kɪ pipiu di tunti didonnə. Dibam mu wó ləri ba yuu ni dí duni.» ³ Kuntu ɲwaanɪ Yuutu Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu: Abam Tiiri tu tiinə bam, amu jigi didaani abam mu. A lagi a pa dwi-ge tiinə zanzan mu ba ba kɪ jara di abam, ni nunu na-ɲuni sum na zaɲɪ weeni te tun. ⁴ Bantu nan lagi ba vaari tu kum kabri di ku dalum je sum mu ba di tuga ni. A ta wó pa ba coori ku turu tum maama ba ja je, si kulɔ yirani na wó daari da tun taa yi piu ku tigə. ⁵ Tiiri tu wó taa zigɪ nunu kum titari ni mu, si kaləɲ-jara yəni ba jari ba buri da. Amu Yuutu Baɲa-We mu tagɪ kuntu. Dwiə yadonnə tiinə mu wó ba ba vri ba wənu. ⁶ Ba maa wó yɔvri ba gu Tiiri tiinə balu na zovri nunu ni ti-kampari sum ni tun. Ba laan maa wó lwarɪ ni amu mu yi Baɲa-We.

⁷ Bəɲwaanɪ, Yuutu Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu: Amu lagi a pa Babilɔni tu pe Nebukadnetsari mu zigɪ jazum baɲa seeni o ba o jeeri Tiiri tu kum di najara. Wuntu yi pa-faru mu pwa maama wɔni. O maa jigi siseɲ-nɔɔna di najara tərɪkooru zanzan. O ta jigi balu na dɔgi siseɲ-nɔɔna baɲa ni tun, di jar-kərə kɔ-fɔrɔ na daga tun. ⁸ O lagi o yɔvri o cɔgi á tunti dilu maama na wu nunu ni ti-kampari sum ni tun mu jara-kəm baɲa ni. O jar-kərə bam maa wó kaagi á tu kamunu kum ba pu. Baá lo taala yi ba tiɲi turu ba salɪ á kəbrə kam təɲə ni ba ja din ka yuu, yi ba daari ba guni jara-kəm ci-kwen ba ma jeeri abam di najara. ⁹ O ta wó pa ba kwe de ba ma magɪ á kabri sum ba bwəri, yi ba daari ba ma ba luuru ba bwəri á dalum je sum ba di tuga ni. ¹⁰ O siseɲ-nɔɔna bam fogo wó pi á tu kum, si na daga tun ɲwaanɪ. O sise sum na guri tuga, yi o najara tərɪkooru tum di duri ti kea, á tu kum kabri wó taa sisiɲi mu. Ba maa wó tɔgi á tu kum manco-puna yam ba zu ku wu, ni nɔɔna na magɪ tu kəbrə ba yari si ba zu te tun. ¹¹ Ba siseɲ-nɔɔna napɔɔna wó taa dwana á tu kum cwe sum maama ni mu. Ba maa wó taa jigi ba su-lwaanu ba yɔvri ba gu nɔɔna. Ywə yalu á na cwi yi ya dana tun maa wó tu tuga ni buru-tu-tu. ¹² Jar-kərə

bam wó vri á jujiguru tum, di á pipiu zila maama mu. Ba maa wó yigi á kabri sum ba di tuga ni, yi ba daari ba cɔgi á sɔ-ɲunnu tum. Ku na yi á sam dum kandwa yam, di de sum, didaani turu tu na daari tun, baá duli tuntu maama ba yagi nunu kum wɔni mu. ¹³ Amu wó ci si á le sum sɔɔ daa yi taa zaɲa. Abam nan daa bá taá tai á kwaanu tum si ti kwəri zu nɔɔna zwa. ¹⁴ Amu nan lagi a pa á tu kum ji piu kulɔ kaləɲ-jara na wó yəni ba jari ba buri da tun mu. Ba daa bá joori ba lo tu kum ba zigɪ. Bəɲwaanɪ, amu Yuutu Baɲa-We mu tagɪ kuntu.

¹⁵ Yuutu Baɲa-We nan na tagɪ taani dilu Di bri Tiiri tu tun mu tuntu: Tunti dilu maama na wu nunu kum ni ni tun na ni nmu na tu tuga ni buri buri yi n nɔn-biə bam ne zɔnni pa ba ɲusa te tun, ba yira bá taa sai mu na? ¹⁶ Nunu ni tunti dum pwa laan wó zaɲɪ ba daari ba paari yitunnu yi ba li ba paari nunwanja gwaaru, ba daari ba loori ba gwar-ɲunnu tum. Fvɔni wó yɔvri di ja-ba pa ba jəni tuga ni, yi ba yira sɔvri di kulɔ na yi á tu kum tun. ¹⁷ Ba laan maa wó leeni luə ləɲə nmu ɲwaanɪ ba ta wɪ:

«Nmu yi tu kulɔ yiri ya na zaɲɪ
yi n nɔn-biə bam nuɲi nanuru tum baɲa ni tun.
Nmu laan nan yɔvri n cɔgi mu n tigə!
Nmu di n nɔn-biə bam deen jigi dam mu
nanuru tum maama wɔni,
pa balu maama na zovri nunu kum ni ni tun
tiini ba kwari fvɔni abam ɲwaanɪ.
¹⁸ De dum nmu nan na lagi n tu kuntu tun,
nunu ni tunti dum maama yira wó sɔvri mu,
di nmu dam dum na ti te tun.»

¹⁹ Yuutu Baɲa-We nan na tagɪ te tun mu tuntu: Amu na pe n ji di-dwəənu yirani, ni tu kulɔ nɔɔna daa na ba zovri ku wɔni tun, yi a ta na pe nunu kum wu du-fara tum peeli ti ba ti kwəli-m, ²⁰ a laan wó pa nmu di n nɔn-biə bam tu á zu curu, pa á wəli di faɲa faɲa nɔɔna balu na ve da tun. Nmu laan wó ta n zovri tuga kuri ni me faɲa faɲa di-dwəənu na maɲi ti tigi tun. Ku laan maa wó pa n maɲi daani maɲa maama, yi n daa bá ta n yi tu kulɔ naɲuna na zovri ku wɔni tun. ²¹ Amu wó pa leeru ba n baɲa yi n laan guri. Nɔɔna wó beeri n je yi ba daa bá na-m. Yuutu Baɲa-We na tagɪ kulɔ tun mu kuntu.»

Tiiri tu luə ləɲə

27 Baɲa-We kwərə ma yi amu ka wɪ: ² «Nabiinu, mɔ luə ləɲə n pa Tiiri tu kum. ³ Tiiri tu kum loɲi ku zigɪ nunu kum ni ni, yi ku nɔn-biə bam kɪ pipiu di nunu ni tunti zanzan. Nan ta di tu kum kuntu ni: «Yuutu Baɲa-We na tagɪ te tun mu tuntu:

Tiiri tu, nmu bri n tuti n wɪ:

«Amu jigi lam mu ciga ciga.»

⁴N sisənə yam yōori ya wu nunu kum titari ni mu. N Iwara bam ma pa n lam dum nuji ciga ciga.

⁵Nmu nyi di naboro kulv de
na yi Seniri tu-didwaaru mu ba goni ba ma ki tun.
Ba ta ma kwe Sedri tiu na nuji Liban ni tun
ba ma ba ki n titari bənjə kam.

⁶Basan tweeru tulv na ki didwaaru tun mu ba kwe
ba ma ba sari n coonə bam nanywi sum.

Ku ta na yi n wu kum tiga kam seeni,
ba me Koperesi de silv na nuji Kitimi
ni tun mu ba ki-ku,
yi ba ma tuu yələ ba gogiri de sum kuntu.

⁷Ba ta ma kwe gar-fifali silv na gogiri yi
si nuji Ezipi ni tun
ba palt weeni si viu taa dult ku magi-si.
gwaaru tum kuntu nan ta mu yi nmu drapoo di.
Ba ta ma kwe gwaaru tulv nyinyuru na yi nasunnu
di nasuŋ-pupwiiu yi ti nuji Elisa je sum ni tun
ba ma ba pu vwə ba ki da.

⁸Sidon tiinə, di Arvadi tiinə mu yi n
naboro coonə bam.

Nmu tuti Tiiri nōona balv na jigi yi-puru tun
nan mu nii naboro yunim baŋa ni.

⁹gebalt tuv nakwa balv na yi gwaru tun
mu fōgi ba kwe naboro kum ni ku na cōgi.
Balv maama na tōgi nunu kum baŋa ba beeri tun
mu yəni ba tui si ba ki pipiu n tuv kum wun.

¹⁰Persi tiinə, di Luudi tiinə, di Puti tiinə
di tōgi ba yi nmu jar-kərə mu.
Ba ma kwe ba najara ci-kwen di ba najara yice
ba palt n kabri sum yira ni,
pa ku ja nunwaŋa ku ba ku pa-m.

¹¹Arvadi tiinə, di Heleki tiinə
mu zigti n kabri sum baŋa ni ba yuri
je sum maama.
Gamadi tiinə di maa wu n di-didwaaru tum ni.
Bantu di kwe ba najara ci-kwen sum
ba palt n kabri sum maama yira ni.
Kuntu ma pa n lam dum tiini di nuji.

¹²Tiiri tuv, Tarsisi tiinə mu tu ba ki pipiu di nmu,
nmu na tiini n duni di jujiguru zanzan tun ŋwaani. Ba
maa yəni ba kwe səbu, di luuru tidonnə ba ma ba yəgi
n zila yam.

¹³Grēki, di Tubalt, di Meseki tiinə di yəni ba ki ba
pipiu di nmu mu. Ba maa yəni ba kwe gambə, di canna
wəənu ba pa-m si ba daari ba joŋi n zila yam.

¹⁴Beti-Togarama tuv nōona di maa yəni ba kwe
siseŋ-nōona, di jara-kəm sise, di buna-sise ba pa-m yi
ba daari ba joŋi n zila yam.

¹⁵Dodani tiinə di maa yəni ba ki pipiu di nmu. Tunt
dulu na wu nunu ni ni tun nōona zanzan mu tu si á ki
pipiu daani. Ba ma kwe tuu yələ di kakōno de ba maa
yəgi n zila yam.

¹⁶Siiri tiinə di maa yəni ba ki pipiu di nmu, n zila
yam na daga tun ŋwaani. Ba kwe kandwa-ŋuna dwi
dwi, di gwar-ŋunnu, di gwaaru tulv ba na gogiri tun,
di gar-fifali, di Korayi kandwa-ŋuna mu ba ma ba ləri
n zila yam.

¹⁷Zuda di Yisurayeli dwi tiinə di pipi di nmu mu. Ba
kwe bəniŋə kalv na nuji Miniti tun, di mōola, di tuuru,
di nugə, di tralt nugə mu ba ləni n wo-yəllu tum.

¹⁸Damasi tiinə ki pipiu di nmu, n na jigi zila zanzan
di jujiguru dwi dwi tun ŋwaani. Ba ma ja sana balv na
nuji Helebon tun, di peeni kuru tulv na nuji Sahari
tun, ¹⁹di kōora di ba wu sana balv na nuji Uzalt ni
tun ba ba ma ba yəgi n wəənu. Luuru, di Kasia tiu
puru, di dwə-biə balv lwəm na ywənə tun maa wu n
zila yam wun.

²⁰Dedan tiinə ma kwe gwaaru tulv n na wó kwe n
daŋi n bunaga baŋa ni tun ba ma ba ki pipiu di nmu
zila yam.

²¹Ku nan na yi Arabi tiinə, di Kedari tuv didəera bam,
ba kwe pəlbə, di pi-balt, di bunt mu ba ki pipiu di
nmu, yi ba ma-ti ba ləni n zila yam.

²²Seba di Raama tiinə bam di ki pipiu di nmu mu. Ba
kwe dwə-biə, di kandwa-ŋuna, di səbu-siŋa mu ba ma
ləni n zila yam.

²³N ta ki pipiu di Haran tiinə, di Kanne tiinə, di
Eden tiinə, ku ta wəli di Seba, di Asuuri, di Kilmadi
pipimpiinə bam. ²⁴Bantu yəni ba pipi n ye sum ni mu
yi ba kwe gwar-laaru dwi dwi ba ma ləni n zila yam.
gwaaru tum tidonnə nyinyuru yi nazwən-pupwiiu mu,
yi ba ta gogiri ti tidonnə lanyiran. gwaaru tidonnə
na yi sari tun yi ba me gar-ŋunni na yi nyinyuru dwi
dwi tun mu ba sō-si pa jujugi yi ba daari ba fōgi ba sō
si niə yam. ²⁵Tarsisi nabwəəru tum mu yəni ti zugi n
zila yam ti ja vu je sidonnə pipiu ŋwaani.

Tiiri tuv, nmu deen nyi di naboro kulv zila na dunə
yi ku wu nunu kum titari ni ku ve tun mu.

²⁶Balv na co nmu tun mu jaani-m
ba zuuri na-luŋə je sum ni.

Nmu na wu nunu kum titari ni kuntu tun,
viu mu zaŋi wa-puli seeni ku ba ku vuvugi-m
pa n cōgi fasi.

²⁷Ku na yi n jujiguru tum, di n zila yam,
di n pipiu wəənu tum maama,
di n naboro coonə bam, di balv na nii
coom dum baŋa ni tun,
di balv na fōgi ba kwe naboro kum tun,
di n pipimpiinə bam,

di n jar-kərə bam,
 di balu maama na wu n wóni tun,
 bantú maama wó maŋi nínw kum titari
 wóni mu ba ti.
 Kuntu maama wó kí de dím léeru na
 tu n baŋa tun mu.
²⁸Nínw ni buburi-be maama wó sisiŋi mu,
 di n nɔɔna bam na tiini ba kaasi te tun.
²⁹Naboro coonə bam maama wó nuŋi ba
 nabwəeru tum wóni mu
 ba daari-ba.
 Balu maama ya na wó zu ti wóni ba ye na ba be tun
 laan maa wó be ba zigi buburi-be dum ni.
³⁰Ba maa wó kaasi baŋa baŋa di wu-cɔɔɔ
 nmu ɣwaani.
 Ba ta maa wó kwe kasulu ba taagi ba yum
 yi ba ta bibili tintwarim wóni.
³¹Ba ta wó ceeri ba yum di kulu na yi nmu tun,
 si ba daari ba kwe gwar-zunzwara ba zu.
 Baá tiini ba keeri di wu-cɔɔɔ ba pa-m,
 ba wuu na wó tiini ku cɔɔɔ tun ɣwaani.
³²Ba na kaasi kuntu doŋ á ɣwaani,
 baá taa leeni luə ləŋə ba wi:
 «Tiiri tuw jigi doŋ mu na?
 Ku ni nan tu di məəri
 yi nínw kum yɔɔri ku li-ku fasi!»
³³Tuni zanzan yəni di jonŋi nmu wəenu tum
 pa ba tuŋi ba fra abam yira ni mu.
 Nmu jjiŋi tum di n zila yam
 mu pe tiga baŋa tuni dum pwa duni.
³⁴Lele nan, nínw kum yɔɔri ku cɔɔɔ nmu mu,
 pa n maŋi na-luŋə kuri ni.
 N zila yam di balu maama na tuŋi n wóni tun
 tɔɔɔ di nmu ba je nínw kum wóni.
³⁵Nɔɔna balu maama na zɔɔri nínw ni
 tuni dum ni tun
 yira sɔɔri di kulu na yi nmu tun.
 Ba pwa yira sai mu di fɔɔni,
 yi ba yigə tiini ka nywan.
³⁶Balu na kí pipiu lugu baŋa tuni dum wóni tun
 pwe ba tuti di nmu mu.
 Léeru tlu na yi nmu tun ke juŋa,
 pa n dwi ti maŋa di maŋa.»

Tiiri tuw pe yira taani

28 Baŋa-We kwərə ma yi amu ka wi:
²«Nabiinu, ta di Tiiri tuw yuutu wom ni:
 «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu:
 Nmu yəni n bri n tuti kamunni mu
 yi n ta n tuti ni n wi: «Amu yi we mu.
 Tiiri tuw kum ni mu a je a di paari,
 ni we didoŋ na di paari

nínw kum titari ni te tun.»

Nmu nan yi nabiinu mu si n dai We,
 di nmu na buŋi ni n jigi We wubuŋa tun di.
³Nmu bri n tuti ni n jigi swan n dwe
 Daniyel mu na?
 N ta buŋi ni kulokulu wu səgi n yigə ni mu na?
⁴Nmu kwe swan mu, di yi-puru,
 yi n tɔɔɔ tintu baŋa ni n beeri jjiŋi n pa n tuti.
 N ma n la səbu-suŋa, di səbu-poŋo zanzan
 n tiŋi n di sum wóni.
⁵Nmu tiini n ye pipiu laŋa
 yi n tɔɔɔ ku baŋa ni n tiini n duni.
 Nmu jjiŋi tum ɣwaani,
 n laan ma n bri n tuti.
⁶Kuntu ɣwaani, Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu
 tintu:
 Nmu buŋi ni n jigi swan,
 pa n ye wəenu ni we doŋ tun.
⁷Kuntu ɣwaani, amu lagi a pa vərə ba
 ba kí jara di n tuw kum.
 Ba nan yi tuni dlu nɔɔna na jigi wu-luŋə
 ba dwe nɔɔna maama tun mu.
 Nii mu! Baá jeeri nmu nɔɔna bam di najara,
 si ba cɔɔɔ wo-laaru tlu n na ne n swan
 baŋa ni tun ba yagi,
 yi ba daari ba cɔɔɔ n nunwaŋa kam.
⁸Nmu duna bam kuntu wó pa n ti dam tuonu mu,
 pa n maŋi tiga kuri ni,
 me na yi nínw kum titari tun.
⁹Nmu nan na zigi balu na lagi ba gu-m tun yigə ni,
 n laan wó ta ni: n yi we mu na?
 Ni n na tu n gura bam juŋa ni,
 n laan wó lwaru ni n yi nabiinu mu,
 si n dai we.
¹⁰Nɔɔn-yɔɔru mu lagi ba gu-m,
 si n ti balu na yəri We tun tuonu.
 Amu Yuutu Baŋa-We na tagi kulu tun mu kuntu.»

¹¹Baŋa-We kwərə daa ta ma yi amu ka wi:

¹²«Nabiinu, yɔɔri n mu luə ləŋə n pa Tiiri tuw pe wom
 yi n ta did-o ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu
 tintu:

Nmu deen yi nɔɔnu mu ciga ciga.

N swan gaali yi n ta n jigi lam ku gaali.

¹³We na kí kara kalu Eden je sum ni tun
 nmu ya n zura.

N ma n kwe kandwa-ɣuna dwi maama
 n ma n fɔɔɔ n yira.

Ti maa yi: Sarduan, di Topazi, di Emerɔdi,
 di Krisolidi, di Onisi, di Zastri,
 di Safiiri, di Diama, di Berili.

Ba ta ma gɔɔri səbu-suŋa wəenu ba tiŋi,

si ti cəgi de dılv ni ba na wó lv nmu tun.
¹⁴Amv ma li Seruben yuutu si o taa yırı-m.
 N deen wv amv We piu kvlv na yi lanyıranı
 fastı tun baıa ni mv.

N ma n beeri kandwa yalv na di di
 mim tun titarı ni.

¹⁵Nmv tutuıa maama deen ba jıgı tusim
 kv zıgı de dılv ni ba na naanı-m tun.
 Kv laan ma yi yıgə yi n puli si n ta n kv lwarım.

¹⁶Nmv na tiini n kv pipiu te tun
 mv pe n wv-lvı-tutuıa di n lwarım laan gaalı.
 Amv di ma zəli-m pa n yagı We piu kım
 di n cavıra.

Seruben tu wvlv ya na yırı-m tun
 di laan ma li-m kandwa yalv na di di
 mim tun titarı ni.

¹⁷N deen brı n tutı kamunni mv
 n na n jıgı lam kv gaalı tun ııwaanı.
 N nunwaıa kam ma li n swan yam.
 Kuntv ııwaanı mv a vuvugi-m a dılv a di tıga ni,
 pa n ji wo-mənv pwa badonnə yıgə ni.

¹⁸N tiini n cəgı zanzan,
 yi n daarı n pini nəvna pipiu baıa ni.
 Kv ma pa n cəgı wara-je silv n ya na zuli-nı da tun.
 A ma da kv ııwaanı a pa mim tv n tv kım ni,
 si di zve kv maama kulə!

Tv kım laan jıgı tintwarım mv,
 yi balv maama na ne nmv tun zıgı ba niə.

¹⁹Kv na yi dwi tiinə balv ya na ye n na yi wvlv tun,
 ba niə laan ye mv di kvlv na yi-m tun.
 Lərvı tılv na yi nmv tun ke jııa,
 pa n dwi ti maıa maama.»

Sidən tv taanı

²⁰Baıa-We kwərə daa ma yi amv ka wı:

²¹«Nabiinu, pa n yıbiyə jeeri Sidən tv kım seeni si
 n daarı n ııvnu yiyıu-ııve n ja di-kv. ²²Ta wı: «Yuutu
 Baıa-We na tagı te tun mv tıtv:

Sidən tv, amv dwəni di nmv.

A nan wó pa a paarı-zulə yam taa nai jaja n wvni.
 Nəvna wó lwarı ni amv mv yi Baıa-We dım,
 ni a na yəvri a waarı n nən-biə bam a ti,
 yi ba se ni amv mv yi wv-povıo tu.

²³Amv wó pa yawı-cərvı tv ba tv kım ni
 kv gv ba zanzan.

A ta wó pa jar-kərə zanı je maama ni

ba zanı najara di tv kım
 pa twa faarı kv wv maama.
 Ba laan wó lwarı ni amv mv yi Baıa-We wvı.

²⁴Yıstrayelı tiinə bam daa bá taa jıgı dvna balv na
 nyı di sabarı di sabar-mangwəli tun si ba taa jıgı-ba
 ba zəa yi ba yáalı-ba. Ba maa wó lwarı ni amv mv yi
 Yuutu Baıa-We dım.

²⁵Yuutu Baıa-We na tagı te tun mv tıtv: Amv na
 lagı Yıstrayelı tiinə bam a ja a nuııı tıtv dılv a ya na
 yagı-ba di wvni tun, a laan wó pa dwi-ge tiinə bam
 lwarı ni amv mv yi wv-povıo tu di a na kv a nəvna
 bam te tun. Yıstrayelı tiinə bam laan maa wó joorı ba
 vu ba taa zıvri ba tıtv tıga kalv a deen na kve a pa a
 tıtvıııv Zakəbı tun wvni. ²⁶Ba maa wó taa zıvri da
 di yazurə yi ba lv sam ba daarı ba jəri vinyə tweeru.
 Kuləkulə daa bá yaarı-ba, amv na wó waarı ba dvna
 balv ya na jıgı-ba ba yáalı tv ııwaanı. Kuntv mv baá
 lwarı ni amv mv yi ba Tv Baıa-We dım.»

Ezıpi tv taanı

29 Bına fugə bıvı dım canı fugə cana kam da
 fugə-yale de dım ni, mv Baıa-We kwərə yi
 amv ka wı:

²«Nabiinu, pipiri n jeeri Ezıpi tv kım seeni, si n ııvnu
 yiyıu-ııve n cəgı ba pa-farv wvı, di o tv kım maama.

³Ta o yıra taanı n wı: «Yuutu Baıa-We na tagı te tun
 mv tıtv:

Ezıpi tv pe, amv dwəni di nmv mv.

Nmv nyı di nıııw wv juru

kvlv na tıgı n tv kım bwi sum ni tv mv.

Nmv ma n brı n tutı ni: «Amv mv te Nili bugə kam.

A nan kv-ka si a pa a tıtv mv.»

⁴A nan lagı a kve gwəli mv a ja-m n pıyaa seeni.

A ta wó pa kale yalv na su n bwi sum tv
 məli n yıra yam.

A nan lagı a vaıı-m mv a ja a nuııı n bwi sum ni,
 yi kale yam maama ta yəvri ya məli n yıra yam.

⁵A nan lagı a dılv nmv tutı
 di n bwi sum wv kale yam mv
 a yagı kagva yuu ni.

Abam laan wó taa tıgı pwələ ni mv,

yi nəvnu-nəvnu daa bá wanı o la abam o kv daanı.

A lagı a pa á ji wıdıu mv

á pa tıga baıa vara bam,

di weyuu zunə bam.

⁶Balv maama na zóvri Ezipi tuw wóni tun laan wó lwarí ní amu mu yí Baḡa-We.

Nmu deen nyí di kasugv kulv Yisrayeli dwi tiinə bam na kwe ba ji ba nacəgə tun mu. ⁷Ba na twi ba jun sí ba zí nmu ba zaḡi tun, n suri mu pa ba vwana kaari. Ba maa na salí nmu yíra ní tun, mu n bwəri n daari-ba pa ba ne sim tu.

⁸Kuntu ḡwaani, Yuutu Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu lagí a pa najara mu tu n tuw kum wóni, sí nabiinə dí ba vara bam maama tí. ⁹Ezipi tuw kum wó jí di-dwəənu yirani, sí ba laan lwarí ní amu mu yí Baḡa-We dím.

Beḡwaani, nmu tagi n wí: «Amu mu te Nili bugə kam. Amu mu kí-ka.» ¹⁰Kuntu ḡwaani amu dwəni dí nmu, dí n bwi sim maama mu. Amu wó pa Ezipi tuw kum cəgi, yí kú jí di-dwəənu yirani, sí kú zígí Migidola ní kú vu kú yí Siyeni sí kú ke kú yí Kusi sisəm dím seeni. ¹¹Nabiinə dí vara daa bá dí ba ne tíga kam kuntu ní sí ba təgi da ba ke. Nəon-nəonu dí nan bá taa zóvri ka wóni sí kú yí bina fiinna. ¹²A lagí a pa Ezipi mu yóvri kú jí kagva tunti dílv maama na cəgi tun wóni. Kú tunti dím maama wó taa yí di-dwəənu yirani mu, yí di-dwəənu dí gilimi-dí. Kúv taa yí kuntu mu bina fiinna. A maa wó jagí Ezipi tiinə bam pa ba vu yigə yigə, sí a yagí-ba lvgv baḡa tunti dím je maama wóni.

¹³Dí kú dí, Yuutu Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu: Bina fiinna yam ní na diə, amu wó la Ezipi tiinə bam sí ba nuḡi tunti dílv maama ba ya na jagí ba zóvri dí wóni tun mu. ¹⁴A laan maa wó pa ba joori ba taa jígí yu-yoḡo. Baá zígí sa-tu ní ba joori ba ba Patrəsi seeni, me na yí ba kugu je tun. Daani mu baá maḡi ba taa yí tu-balaḡa. ¹⁵Kú maa wó tiini kú taa yí tu-balaḡa tunti dím maama wóni. Kú daa bá wani kú zəḡi kú tuti tunti didonnə baḡa ní. Kú bá dí dam dwi-ge tiinə baḡa ní, amu na wó pa kú taa bwənə tun ḡwaani. ¹⁶Ezipi daa bá taa yí tuw kulv Yisrayeli dwi tiinə bam na kí ba tuna kú wóni tun. Ba nan wó guli ba na cəgi yí ba beeri zənə kú wóni tun mu. Ba laan maa wó lwarí ní amu mu yí Yuutu Baḡa-We dím.»

¹⁷Bina fiinle-yarpe bini dím pulim cana kam pulim de dím ní, mu Baḡa-We kwərə yí amu ka wí:

¹⁸«Nabiinu, Babilóni tuw pe Nebukadnetsari deen pe o jar-kərə bam tiini ba zaḡi najara dí Tiiri tuw kum. O ma fun-ba najara yam ḡwaani pa ba yum fun, yí ba bakalí dí dwari ḡwana. Nebukadnetsari dí o jar-kərə bam nan wu wani Tiiri tuw kum sí ba dí nyóvri kú baḡa ní, dí ba na tvḡi te maama dí tun. ¹⁹Kuntu ḡwaani, Yuutu Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu lagí a kwe Ezipi tuw kum mu a pa Babilóni tuw pe Nebukadnetsari

sí o taa te. Wuntu wó zḡi ba jígírv o ja o viiri, yí o daari o vri ba wəənu o pa o jar-kərə bam sí ba jóni ba ḡwuru. ²⁰A nan kwe Ezipi tuw kum a pa-o sí kú taa yí o tvḡa yam ḡwuru mu, o dí o jar-kərə bam na kí kulv maama ba pa amu tun ḡwaani. Yuutu Baḡa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

²¹Maḡa kam kuntu na yíə, amu wó pa Yisrayeli dwi tiinə bam joori ba na dam. Kú daari nmu Ezekiyeli, a maa wó pa n ní puri sí n ḡəoni dí ba. Ba maa wó lwarí ní amu mu yí Baḡa-We.»

Ezipi tuw luə ləḡə

30 Baḡa-We kwərə ma yí amu ka wí: ²«Nabiinu, ḡəoni sí n ta n wí: «Yuutu Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu:

Coosi-na sí á ta wí:

«Leerv naa!»

³Beḡwaani, de dím yí dí tí.

Baḡa-We de-kamunu kum mu kuntu.

Kunkwən-luluru wó kwəli tíga kam

yí leerv yí lvgv baḡa tunti dím

maḡa kam kuntu ní.

⁴Najara mu lagí ya tu Ezipi tuw wóni.

Cam dí maa wó yí Kusi tiinə bam.

Ezipi tiinə zanzan wó tí najara wóni.

Ba duna wó zḡi ba jígírv tum ba ja ba viiri,

ba daari ba cəgi tuw kum

sí kú taa zígí di-dwəənu yirani.

⁵Kú ta na yí Kusi, dí Puti, dí Luudi, dí Arabi tiinə maama, dí Libi tiinə, dí balv na nuḡi amu ní-gonim tíga kam ní tun, ba maama wó da dí Ezipi tiinə bam mu ba tí najara wóni.

⁶Baḡa-We na tagi te tun mu tuntu:

Balv na zígí Ezipi tuw kwaga ní tun lagí

ba tu tíga ní mu.

Dam dílv Ezipi tiinə bam na jígí wupolo dí

baḡa ní tun maa wó je.

Kú na zígí Migidola ní, sí kú yí Siyeni tun,

ba maama lagí ba tí najara yalv na wó

yí Ezipi tun wóni mu.

Yuutu Baḡa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

⁷Ba je sim wó yóvri sí jí kagva

tunti dílv maama na cəgi tun wóni.

Ba tunti dím wó taa yí di-dwəənu yirani mu,

yí di-dwəənu dí gilimi-dí.

⁸Ba laan maa wó lwarí ní amu mu yí

Baḡa-We dím,

ní a na wó pa Ezipi tuw kum ja mim,

yí a daari a nəni kú doonə maama a cuvugi tun.

⁹De dím kuntu na yíə, a ta lagí a tvḡi nəona nabwəeru wóni sí ba ja a kwərə ba vu ba pa Kusi tuw

tiinə, dı ba na je dı yazurə te tun dı. Liə nan wó da ya ja-ba Ezipi tuw cəgum maña kam nı, ku na wó sunı ku kı tun ɣwaanı.

¹⁰ Yuutu Baña-We nan na tagı te tun mu tuntu:

Amu lagı a təgı Babilónı tuw pə Nebukadnetsari
baña nı mu

sı a cəgı Ezipi jar-kərə bam dam.

¹¹ Wuntu dı o jar-kərə bam kəm tiini dı cana
dı dwe tıga baña nəcna maama na yı te tun.

Ba lagı ba jeeri Ezipi tuw kum dı najara mu,
sı ba daarı ba cəgı ba tıga kam.

Ba maa wó pa twa faarı Ezipi tıga kam maama.

¹² Amu wó pa Nili bugə kam wı,
yı a kwe ba tıga kam a pa nən-balwaaru.

A yəwri a lagı a təgı vərə baña nı mu
a cəgı ba tıga kam dı kulv maama na

wu ka wunı tun.

Amu Baña-We mu tagı kuntu.

¹³ Yuutu Baña-We ta na tagı te tun mu tuntu:

A lagı a cəgı ba jwənə yam mu,

yı a pa ya nyunyuru tılv na wu Memfisi nı tun je.

Ezipi tuw kum daa bá taa jıgı pwa.

A maa wó pa funtu zu ku nəcna bam maama.

¹⁴ Amu wó pa Patrosı taa yı yəw yıranı,
yı a pa mim zwe Swan tuw kum.

A nan ta wó waarı Tebestı dı.

¹⁵ A yəwri a lagı a lo a ban-lum dım
Sini baña nı mu,

ku na yı Ezipi dam je sum tun ɣwaanı.

A ta wó gu Tebestı jar-kərə bam maama.

¹⁶ A lagı a pa mim mu ja Ezipi tuw kum,
yı Sini tiinə bam wó taa yaarı dı cam.

Tebestı tuw kabrı sum lagı sı cəgı mu.

Funtu maa wó tiini dı ja Memfisi tiinə
de maama wunı.

¹⁷ Ɔni, dı Pi-Bezeti nən-dönnu maama
wó tı najara wunı.

Ba maa wó ja tuntu dım kuntu nəcna bam
ba vu sa-tuw yigə yigə.

¹⁸ Wıa maña nı Tapanezi tuw kum wó ji lim yıranı,
nı a na jaanı Ezipi tuw dam dım a ja a cəgı a yagı.

Ba ya maa na jıgı wupolo kulv baña nı
tın maama wó ti.

Kunkwən-luluru mu wó kwəli ba tıga kam.

Ku ta na yı Ezipi tuntu dım maama,
ba lagı ba ja dı nən-biə bam

ba vu sa-tuw yigə yigə mu.

¹⁹ Amu laan maa na waarı Ezipi tuw kum a ti,
baá lwarı nı amu mu yı Baña-We dım.»»

²⁰ Bına fugə-dıdva bını dım pulim cana kam da yarpe de dım nı, mu Baña-We kwərə yı amu ka wı:

²¹ «Nabiinu, amu jaanı Ezipi pa-faru wum juja mu a bwəri. Nəcən-nəcənu nan wu vəgı gar-zəhə sı o kwe-ka o dı ku wunı. Ku laan ma pa o juja kam wu toŋı sı ka taa dana sı ka wantı sv-ləhə ka zeeri. ²² Yuutu Baña-We nan na tagı te tun mu tuntu: Amu dwəni dı Ezipi tuw pa-faru wum mu. A yəwri a lagı a bwəri o jın sum maama mu, nı ku na yı o ji-ɣuŋa kum dı kalv na maŋı ka bwəri tun maama. Kuntu tun, o sv-ləhə kum wó lwe ku tu tıga nı. ²³ A nan ta lagı a pa Ezipi tiinə bam mu jagı ba vu yigə yigə sı a yagı-ba ləgv baña tuntu dım maama wunı. ²⁴ A maa wó pa Babilónı tuw pə na dam yı a kwe a sv-ləhə a kı o juja nı. A laan maa wó bwəri Ezipi pa-faru wum jıan, sı o taa ɣusı dı cam Babilónı pə wum yigə nı, nı wulv na ne zunnı yı o lagı o tı tun. ²⁵ Cıga tun, a wó pa Babilónı tuw pə jın sum na dam. Sı ku na yı Ezipi pa-faru wum, o jıan lagı ya tu tıga nı mu. Ba laan maa wó lwarı nı amu mu yı Baña-We, nı a na kwe a sv-ləhə kum a kı Babilónı pə wum juja nı, sı o dı kwe-ku o ma o fugı Ezipi tiinə bam. ²⁶ A nan wó sunı a jagı Ezipi tiinə bam pa ba vu yigə yigə sı a yagı-ba ləgv baña tuntu dım maama wunı. Kuntu baña nı baá lwarı nı amu mu yı Baña-We dım.»

Ezipi Pa-faru wum taanı

31 Bına fugə-dıdva bını dım cantı sıtə cana kam pulim de dım nı, mu Baña-We kwərə yı amu ka wı:

² «Nabiinu, ta n brı Ezipi pa-faru wum dı o nən-kəgə kum nı:

«Wəw kamunni mu ma dı nmı?»

³ Nan buŋı n nii Asiiri tuw na guri te tun.

Ku deen nyı dı Sedrı tiu mu

na wu Liban tuw kum nı.

Ku ne sum deen tagı mu lanyıranı

yı sı kı vəwru pa woro wura gaa kam nı.

Ku ma tiini ku kı dıdərə

ku ke ku di weyuu baña baña.

⁴ Na maa daga da sı tiu kum taa nyəa.

Buli-yiə yalv na nuŋı tıga kuri nı tun

pə ku bı lanyıranı.

Bu-tulı maa wura jəgə kalv ku na jəri tun,

yı tı na bam duri ba vu ba yı

tweeru tılv maama dı na wu gaa kam nı tun.

⁵ Tiu kum kuntu ma tiini ku kı dıdərə

ku dwəni gaa kam wu tweeru didonna

dım maama.

Ku ma yəwri ku ta ne zanzan,

yı sı tiini sı dwara.

Ku ne sum nan na yarıgı kuntu tun,

ku yı na bam na daga da tun ɣwaanı mu.

⁶ Zunə dwı dwı ma ba

ba sɔ ba pwəru ku ne sum yira ni.
 Ku daari ga-vara di ba
 ba maɲi ku ne sum kuri ni ba lu ba biə.
 Lɔgv baɲa dwi tiinə balu maama na
 dana tun di ma ba
 ba jəni ku woro kuri ni.

⁷ Ku deen yɔɔri ku jigi lam di kamunni mu,
 yi ku ne sum yarigi si yi je maama.
 Beɲwaani, ku bunnu tum zu ti kwaari tiga ni mu,
 pa ti yi na zanzan tiga kuri ni.

⁸ We titi kara Sedri tweeru tum
 bá wani di maɲi di tiu kum kuntu.
 Ku ta na yi Sipre di Palatani tu-didwaaru tum di,
 ti ne sum bá maɲi di kuntu ne sum na yi te tun.
 Tiu dwi deen maɲi ku təri We tweeru kara kam ni,
 si dí kwe dí ma dí maɲi di tiu kum kuntu lam.

⁹ Ku yi amu mu pe ku lana kuntu
 pa ku jigi ne silu na tiini si daga tun,
 yi Eden wu tweeru tum maama
 deen tiini di jigi kazwi di di di tiu kum kuntu.

¹⁰ Kuntu ɲwaani, Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu
 tintu: Tiu kum tiini ku ki didɔɔ ku ke ku di weyuu
 kum, pa ku bri ku titi. ¹¹ Kuntu ɲwaani, a kwe-ku a ki
 pe wulu na jigi dam lɔgv baɲa tuni dum baɲa ni tun
 juɲa ni. Wuntu laan ma yɔɔri o waari-ku si ku maɲi
 di ku kəm-balwaaru na mai te tun. Amu mu duli-ku a
 yagi dáa ni. ¹² Kuntu ma pa dwi-ge tiinə balu na tiini
 ba jigi wu-luɲu tun ba ba go-ku ba di tiga ni, ba daari
 ba yagi-ku pa ku tigə ku na tu me seeni tun. Ku ne sum
 tu mu si tigi pweeru yum ni, di bwəlu maama tiga ni.
 Ku de di ma bwəri yi si tigi tiga kam gugwəru maama
 wuni. Tuni dlu nɔɔna ya na tigi ku woro kuri ni tun
 ma duri ba daari-ku. ¹³ Zunə bam laan ma ba ba jəni
 tiu kum təɲə kalu na daari ka tigi tun baɲa ni. Ga-vara
 bam di ma ba ba nɔni ku ne silu na tu tiga ni tun baɲa
 ni. ¹⁴ Ku nan na yi te tun, tiu kulv maama na nai na
 ku nyɔ tun daa bá fɔgi ku ki didɔɔ ku di weyuu kum,
 ni tiu kuntu ya na yi te tun. Na na maɲi ba yi tweeru
 tum te maama di, di bá wani di taa dwara kuntu doɲ.
 Di maɲi si di ti mu tiga baɲa ni, ni ku na yi te nabiinə
 tee ni tun. Di maa maɲi si di maɲi nabiinə titari ni, ni
 bantu na tua yi ba ve tiga kuri ni te tun.

¹⁵ Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tintu: De dlu ni
 tiu kum kuntu na tu ku ti yi ku tu ku zu curu tun, amu
 ma pa buli-yiə yam ni si ya keeri tiu kum luə. A ma
 ci bwi sum pa du-fara tum daa ba durə. A ma pa Liban
 tiga kam maama yi lim, tiu kum na tu tun ɲwaani.
 Tweeru tum maama di ma kwaari di ziga. ¹⁶ Tiu kum
 na tu buru-tu-tu yi dwi-ge tiinə bam ni tun, a ma pa
 ba yira sai, ku na tɔgi di balu na ve tiga kuri ni ku vu
 ku zu curu tun ɲwaani. Eden kara kam wu tweeru tum
 maama, di Liban tweeru tum, ku wəli di tweeru tilv
 maama na na yi-ti lanyirani tun maama wuu laan ma
 zuri. ¹⁷ Lɔgv baɲa dwi tiinə balu maama ya na yəni
 ba je tiu kum woro ni yi ba yi ku doonə tun di ma tɔgi

di-ku ba zu curu, ba wəli di balu na maɲi ba ti najara
 wuni tun.

¹⁸ Eden kara wu tweeru tum maama wuni, tiu kɔɔ
 kamunni di ku nunwaɲa mu ma di nmu? Di ku di, ba
 lagi ba goni nmu ba di tiga ni, si nmu di wəli Eden
 kara wu tweeru tum mu n zu tiga kuri. Dáani mu n
 lagi n ta n tigi di balu na yəri We tun, didaani balu
 maama na tiga najara wuni tun.

Mumaɲi dintu bri ku na wú ki Ezipi tuw pa-faru wum
 di o nɔn-kɔɔgɔ kum te tun mu. Yuutu Baɲa-We na tagi
 kulv tun mu kuntu.»

Ezipi Pa-faru wum luə ləɲə

32 Bina fugə-yale buni dum canu fugə-sile cana
 kam pulim de dum ni, mu Baɲa-We kwərə tu
 ka yi amu ka wi:

² «Nabiinu, leeni luə ləɲə n pa Ezipi tuw pa-faru wum
 n ta did-o ni:

«Nmu ya bri n titi ni n yi nyoɲo mu
 yi n jigi dam lɔgv baɲa tuni dum maama wuni.
 Ku nan na yi te tun, n yɔɔri n yi nunu
 wu prənyoɲo mu.

Nmu ma n tigi n tuw kum bwi sum ni
 n jigi na bam n pɔgili di n ne,
 pa na bam maama ji bwəru yirani.

³ Yuutu Baɲa-We nan na tagi te tun mu tintu:
 Amu wú la nɔn-kɔɔgɔ zanzan mu
 yi a daari a duli a bura si a ma a ja-m.
 Nɔɔna bam laan maa wú vani-m
 ba ja ba nuɲi bugə kam ni.

⁴ A maa wú duli-m a yagi ti-kura baɲa ni,
 si n ta n tigi pwələ ni.
 Amu ta wú pa weyuu zunə bam maama ba
 ba jəni nmu baɲa ni,
 si ga-vara bam maama di ba ba di n
 yira yam ba su.

⁵ A ta lagi a kwe n ya-nwana yam
 a jari pweeru tum yuu ni mu.
 Nmu yira yalu na daari yi ya pɔ tun
 maa wú faari bwəlu tum maama.

⁶ N jana wú duri ba taa tuli tiga kam
 je maama ni mu
 ba ke ba yi pweeru je sum,
 yi ba su gugwəru tum di.

⁷ Amu na yɔɔri a cɔgi-m a ti,
 a lagi a li weyuu kum mu
 si caliwu sum yi ta si nuɲi.

A ta wú pa kunkoɲo mu kwəli wia kam.
 Cana kam di daa bá nyi ka pooni dum.

⁸ Weyuu pooni dwi maama wú ji lim ku pa-m,
 pa n tuw kum je maama taa yi lim yirani.
 Yuutu Baɲa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

⁹ Lɔgv baɲa tuni dum na ne nmu na
 yɔɔri n cɔgi te tun,

a laan wó pa liə tiini ya ja-ba,
ku na maŋi ku yi dwi-ge tiinə
balu nmu ya na yəri ba ni ni tun di.

¹⁰ A ta wó pa nɔɔna zanzan yira sɔɔri nmu ŋwaani.

Ba pwa bam wó fóm mu yi ba yira taa sai,
a na wó kwe a su-lɔŋɔ kum
a liligi ba yigə ni tun ŋwaani.

Nmu tum de dum ni mu fɔvni wó ja ba maama,
yi liə taa jigɪ-ba maŋa maama
di ba ŋwia na lagɪ ka ti te tun.

¹¹ Beŋwaani, Yuutu Baŋa-We na tagɪ te tun mu tuntu:
Babilɔni tw pe wum mu lagɪ o ba
o jeeri n tw kum di najara.

¹² A nan lagɪ a tɔgi pamaŋa su-lwaanu baŋa ni mu,
si a gu n jar-kərə bam maama.

Pamaŋna bam kuntu jigɪ wu-lɔŋ-tutuŋa mu
ba dwe lugu baŋa tuntu dum maama.
Ba lagɪ ba cɔgi Ezipi kamunni maama mu,
yi ba daari ba cuvugi ba jar-kərə kɔgɔ
kum maama.

¹³ Ku ta na yi n tw kum naani dilu na
beeri bwi sum ni ni tun,
a lagɪ a cɔgi di maama mu.

Nabiinə daa bá di ba ne bwi sum na
wuntɪ si ba pɔgɪlɪ-ba.

Naani di napɔɔna di daa bá nɔni na bam wuntɪ
si ba pa ba pɔgɪlɪ.

¹⁴ Kwaga seeni mu a laan wó pa
n tw kum bwi sum na bam pəni cumm,
si bu-tɔlɪ sum na di taa duri ba kea ni
nugə na kɪ te tun.

Yuutu Baŋa-We na tagɪ kulɔ tun mu kuntu.

¹⁵ Amu wó suntɪ a pa Ezipi tw kum ji
di-dwəənu yiranɪ,
si kulɔkulɔ daa yi daari tɪga kam baŋa ni.

A ta wó magɪ balu maama na zɔvri ku
wuntɪ tun pa ba tu tɪga ni.

Maŋa kam kuntu ni mu ba laan wó lwarɪ
ni amu mu yi Baŋa-We dum.

¹⁶ Luə ləŋə kantɔ mu ba lagɪ ba leeni ba pa-o. Ku nan
yi dwi-ge tiinə bam bukwa mu lagɪ ba mɔ luə ləŋə kam
kuntu ba pa Ezipi tw di ku nɔn-biə bam maama. Yuutu
Baŋa-We na tagɪ kulɔ tun mu kuntu.»

¹⁷ Bina fugə-yale bini dum canɪ fugə-sule cana kam
da fugə-yanu de dum ni, mu Baŋa-We kwərə yi amu
ka wɪ:

¹⁸ «Nabiinu, yɔɔri n ta n keeri Ezipi tw nɔn-biə bam
ŋwaani. Bantu maŋi si ba tɔgi di ti-kamunni didonnə
nɔɔna mu si ba maama ti ba daari ba tu tɪga kuri je
sum ni. ¹⁹ Ta di ba ni: «Abam buŋi ni á jigɪ lam á dwe
dwiə yadonnə mu na? Á nan maŋi si á tu tɪga kuri ni
á taá tigi di balu na yəri We tun mu.» ²⁰ Ba nan wó tɔgi

di balu na tu najara wuntɪ tun mu ba ti. Su-lwaanu lagɪ
ti ba ti gu-ba mu lula! Ezipi tw kum di ku nɔn-biə bam
maama maŋi si ba dɔna bam mu zi-ba ba ja ba viiri.
²¹ Pamaŋ-bibe silu na maŋi ba wu curu wuntɪ tun wó
ta Ezipi tw di ku doonə bam taani ba wɪ: «Ba laan tu
dɪbam te si ba taa tigi di balu na yəri We tun, didaani
balu na tigi najara wuntɪ tun.»

²² Asiiri tw di ku jar-kərə bam maama maa wura.
Bantu tigi najara wuntɪ yi ba yibeelə tigi da. ²³ Ba deen
na ŋwi tɪga baŋa ni tun, ba tiini ba fugi nɔɔna zanzan.
Ba maama ma ti najara wuntɪ, yi ba yibeelə yam wu
tɪga kuri goŋo kum gugwəəru wuntɪ.

²⁴ Elam tw di maa wura di ku nɔn-biə bam maama
ba tigi ba yibeelə wuntɪ. Ba maama deen tigi najara
wuntɪ mu. Balu maama ya na ŋwi yi ba tiini ba fugi
nɔɔna zanzan tun laan mu zu curu yi ba ta yəri We.
Ba ma tɔgi di balu maama na zu tɪga kuri goŋo kum
wuntɪ tun mu ba na ba cavura. ²⁵ Ba ma kwe jəgə ba pa
Elam tw curu ni si ku taa tigi o jar-kərə bam maama
titari ni. Bantu maama yəri We yi ba laan ba ba ti
najara wuntɪ. Ba ma tɔgi di balu maama na zɔvri curu
wuntɪ tun ba na ba cavura, ba ya ta na ŋwi yi ba fugi
nɔɔna zanzan tun ŋwaani. Ba laan maa tigi balu na tigi
najara wuntɪ tun titari ni.

²⁶ Meseki di Tubali pwa bam di maa wura, ba wəli
di ba nɔn-biə bam maama yi ba tigi ba yibeelə wuntɪ.
Ba maama nan yəri We yi ba ti najara wuntɪ, ba ya ta
na ŋwi yi ba tiini ba fugi nɔɔna zanzan tun ŋwaani.
²⁷ Ba nan wu kɪ-ba yibeelə di zulə ni ba na kɪ te di
faŋa faŋa yigə tiinə balu na tigi najara wuntɪ tun mu.
Bantu deen zu curu wuntɪ yi ba jigɪ ba su-lwaanu ba
ma ba yəri ba yum, ba daari ba jigɪ ba najara ci-kwen
ba kwəli ba yira. Pamaŋ-bibe sum kuntu ya ta na ŋwi
tun, ba ya tiini ba fugi nɔɔna zanzan.

²⁸ Ezipi tw pe, ku nan na yi nmu, nmu di lagɪ n ti
mu, si n tɔgi n taa wu balu na yəri We yi ba gu-ba
najara ni tun wuntɪ.

²⁹ Edəm tw, di ku pwa, di ku didəera bam di maa
tɔgi ba wu curu wuntɪ. Ba tu ba tɔgi di balu na tigi
najara wuntɪ tun, di ba na maŋi ba jigɪ dam te maama
tun di. Ba laan maa tigi di balu ya na yəri We yi ba zu
tɪga kuri goŋo kum wuntɪ tun.

³⁰ Jazim baŋa seeni tunti dum didəera didaani Sidon
tu tiinə bam maama maa wura. Ba ma tɔgi di balu na
tigi najara wuntɪ tun ba na ba cavura yi ba ti, di ba ya
na maŋi ba da ba dam-fɔrɔ ŋwaani ba fugi nɔɔna te
tun di. Ba laan maa tigi ba yibeelə wuntɪ yi ba ta yəri
We. Ba di di ba cavura ni balu maama na zu tɪga kuri
goŋo kum wuntɪ tun mu.

³¹ Ezipi tw pa-faru wum wó na kulɔ na yi tunti dum
kuntu maama di di nɔn-biə bam tun. O wuu laan wó
zuri di o titi jar-kərə bam na tigi najara wuntɪ te tun.
Mu ku na wó kɪ Ezipi pa-faru wum di o jar-kərə bam

maama te tun. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu. ³²Amu ya mu suni a pa-o dam si o fugi tɔga baŋa nabiinɛ bam. Wuntu di o nɔn-kɔgɔ kum maama nan tɔgi di balu maama na tigi najara wuni tun mu ba tigi balu na yɛri We tun titari ni. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»

Ezekiyeli na jigi tuw yurɔn te tun

33 Baŋa-We kwɛrɛ daa ta ma yi amu ka wi: ²«Nabiinu, ta di nmu dwi tiinɛ bam ni: «Amu na pɛ cwɛŋɛ si najara ba tuw kudoŋ baŋa, yi ku nɔɔna bam kuri ba wuni didva si o taa yiri ba tuw kum, ³ku tu na nɛ ni jar-kɛrɛ mu buni tuw kum baŋa pa o wu nabɔnɔ si o ma o kaani tuw kum nɔɔna, ⁴wulɔ maama na ni nabɔnɔ kum kwɛri yi o ki ni o yigɛ mu tɛrɛ, nɔɔnɔ wum kuntu na tigi najara yam wuni, ku yi o titi yigɛ mu. ⁵Bɛŋwaani, ku tu ni nabɔnɔ kum kwɛri mu yi o ki ni o yigɛ tɛrɛ pa o ti. O ya na ki o tɔgi nabɔnɔ kum kwɛri na bri te tun, o yaá joŋi o ŋwia. O tɔvni tɔgi di o titi mu. ⁶Ku daari, wulɔ na zigi o yiri tuw kum tun na nɛ ni jar-kɛrɛ mu maa buni si ba jeeri-ba di najara, yi o na vɛn si o wu nabɔnɔ kum o kaani nɔɔna bam pa ba badonnɛ ti najara yam baŋa ni, ku yi ba nɛ waarum ba lwarum kikiɛ ŋwaani mu. Amu nan wɔ bwe nɔɔna bam kuntu jana bam juni wulɔ na zigi o yiri tuw kum tun tee ni mu.»

⁷Nabiinu, a kuri nmu mu si n ji wulɔ na zigi n yiri Yisurayeli dwi tiinɛ bam tun. Nmu titɔŋi mu maŋi si n cɛgi taani dilu a na ta tun, si n laan vu n kaani-ba n pa-ni. ⁸Amu na tagi nɔn-balɔrɔ yira taani ni o maŋi si o ti mu, yi nmu na vɛn si n ŋɔɔni jaja n kaan-o si o yagi o kɛm-balwaarɔ tum, nɔn-balɔrɔ wum kuntu wɔ suni o ti o lwarum kikiɛ yam ŋwaani. A nan wɔ bwe ku tu jana bam juni nmu tee ni mu. ⁹Ku daari, nmu na kaani nɔn-balɔrɔ wum si o yagi o kɛm-balwaarɔ tum yi o na vɛn n ni-kaana yam, oɔ suni o ti o lwarum kikiɛ ŋwaani, yi nmu nan wɔ joŋi n titi n yagi.

¹⁰Nabiinu, ta di Yisurayeli dwi tiinɛ bam ni: «Abam na kaagi á te te tun mu tintu: Cam dilu dibam na nɛ dí zwabaniɛ kikiɛ didaani dí lwarum dum ŋwaani tun tiini di daga di dwe dí jam. Dí wura dí bugi dí jeɛ ya ŋwaani. Dibam wɔ ki tita mu si dí joŋi dí ŋwia?» ¹¹Nan ta di ba n wi: «Ni amu Yuutu Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, ku yi ciga mu ni: nɔn-balɔrɔ tɔvni bá poli amu wu. A nan soe si nɔn-balwaarɔ pipiri ba yagi ba titɔŋ-ne sum, si ba daari ba na ŋwia mu. Yisurayeli dwi tiinɛ bam, nan pipiri-na á yagi á lwarum kikiɛ yam. Á wɔ kuri tɔvni si bɛɛ mu?»

¹²Nabiinu, nan ta di n dwi tiinɛ bam n wi: «Nɔn-ŋum na cɔgi o cwɛŋɛ, o nɔn-ŋunni kikiɛ bá joŋ-o ya yagi. Nɔn-balɔrɔ nan na yagi o kɛm-balwaarɔ yam, o di

bá tu o kɛm-balwaarɔ yalɔ o ya na ki tun ŋwaani. Nɔn-ŋum na puli si o taa ki lwarum, o faŋa faŋa nɔn-ŋunni dum bá wan-o di joŋi di yagi si o na ŋwia.» ¹³Amu nan na tagi di nɔn-ŋum ni oɔ na ŋwia, pa o laan kwe o tuna o daŋi o nɔn-ŋunni dum baŋa ni si di joŋ-o di yagi, yi o suŋi si o taa ki titɔŋ-lwaannu, amu daa bá jeeli wo-laaru tilu o ya na ki tun di didva di. O nan wɔ ti mu o lwarum kikiɛ yam ŋwaani. ¹⁴A nan na tagi di nɔn-balɔrɔ a wi: «N maŋi si n ti mu,» yi ku tu na pipiri o yagi o lwarum dum, yi o daari o tɔŋi ciga kam, di kikiɛ yalɔ na maŋi tun, oɔ joŋi o titi. ¹⁵Nɔn-balɔrɔ na kwe wɛɛnu tilu nɔɔna na pɛ-o ba ma tiŋi daari tun, di wɛɛnu tilu o na vri nɔɔna tee ni tun o joori o pa-ba, yi o na ki o tɔgi a zaasum dum na pai ŋwia tun, yi o daa ba ki wo-lwaanu, ku tu wɔ na ŋwia yi o daa bá ti. ¹⁶Amu daa bá jeeli lwarum yalɔ maama o ya na ki tun si a ma a cɔg-o. O laan tɔŋi ciga mu yi o ki kulɔ na maŋi tun. Oɔ suni o na ŋwia.

¹⁷Nmu dwi tiinɛ bam nan jigi ni mu ba te ba wi: «Ciga tɛrɛ Baŋa-We na ki te tun wuni.» Ku nan yi bantu mu ba jigi ciga di kulɔ ba na jigi ba ki tun. ¹⁸Nɔn-ŋum na pipiri o yagi o nɔn-ŋunni kikiɛ, yi o suŋi si o taa tɔŋi lwarum, oɔ ti mu ku ŋwaani. ¹⁹Nɔn-balɔrɔ nan na yagi o kɛm-balwaarɔ yam, yi o suŋi si o taa ki ciga kam di kulɔ na maŋi tun, oɔ na ŋwia mu o kɛnɛ yam baŋa ni. ²⁰Di ku di, Yisurayeli dwi tiinɛ bam, abam ta kaagi á te mu á wi: «Ciga tɛrɛ Baŋa-We na ki te tun wuni.» Amu nan wɔ buri abam didva didva taani si ku maŋi di o kikiɛ na yi te tun mu.»

Zeruzalem tuw tum dum taani

²¹Ba na kali dibam ba vu sa-tu wɛgɛ yigɛ yi bina fugɛ-yale ke tun, buni dum kuntu canɛ fugɛ kam da yanu de dum ni mu nɔɔnɔ wudoŋ nuŋi Zeruzalem tuw kum ni o duri o lu, yi o ba o ta di amu o wi: «Zeruzalem tuw kum yɔɔri ku tu mu najara baŋa ni!» ²²De dilu tɔga na wɔ pɔvri si nɔɔnɔ wum laan ja kwɛrɛ kam o ba o pa-ni tun, didaan-ni maŋa ni mu Baŋa-We dam yɔɔri di ba amu baŋa. O ma pa a ni puri pa a wai a ŋɔɔna si ku loori nɔɔnɔ wum na wɔ ba tun.

²³Baŋa-We kwɛrɛ laan ma yi amu ka wi: ²⁴«Nabiinu, nɔɔna balu ta na maŋi Yisurayeli tuw kum di-dwɛɛnu wuni tun yɛni ba te ba wi: «Abraham deen yi o yiranɛ didva mu, yi o wani tɔga kam maama o joŋi. Dibam nan yi kɔgɔ mu. Dí maŋi si dí joŋi tɔga kantɔ mu si ka taa yi dibam nyum.» ²⁵Nan ta di ba ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Abam ta soe si á taá di nwana yalɔ yira jana na wu ya wuni tun mu, yi á daari á kaani jwɛnɛ, yi á gui nɔɔna. Kuntu tun, ku maŋi si á taá te tɔga kam na?» ²⁶Abam tugi á su-lwaanu tum baŋa ni mu, yi á kaagi á ki wo-zɔɔna

dwi maama. Nəonu maama maa beeri cwəŋə si ku tu cəgi o doŋ kaani. Abam buŋi ni kuntu maama kwaga ni ku maŋi si á taá te tıga kam mu na?»

²⁷ Nan ta di ba n wi: «Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: ni amu na jıgi ŋwia te tun, ku yi cıga mu ni balu na daari ba zıvri di-dwəənu tum wuni tun wó ti najara wuni mu. Ku ta na yi balu di na wu gaa wuni tun, a lagı a pa ga-vara mu gu-ba. Ku nan na yi balu na ve ba dali dam je di gugwəəru wuni tun, yawı-cəeru mu wó gu-ba. ²⁸ Amu nan wó pa ba tuv kum maama taa tıgi di-dwəənu yıranı, si ba dam dum ba ya na jıgi wupolo di baŋa ni tun ji kafə. Yısurayeli tuv pweeru je sum wó ji kagva ka taa tıgə, yi nəon-nəonu bá wani o təgi dáanı o ke. ²⁹ Kuntu baŋa ni baá lwarı ni amu mu yi Baŋa-We dum, ni a na pe ba tuv kum ji di-dwəənu, wo-zəona yalu ba na jıgi ba kı tun ŋwaanı.»

³⁰ Ku daari nmu nabiinu, nmu dwi tiinə bam yəni ba jeeri daanı mu á tuv kabri sum təŋə ni, di ba sam mancwəənu niə ni, ba waası ba bri daanı ba wi: «Pa-na si dí vu Ezekiyeli te, si dí ni Baŋa-We kwərə kam o na maŋi si o pa dıbam tun.» ³¹ Ba maa yəni ba tui nmu te di kəgə, yi ba cəgi n taanı dum, ni ku na maŋi di a nəona bam na kı te tun. Ba nan ba lagı si ba tuŋi ba təgi a taanı dum na bri te tun. Sono taanı wu ba niə ni. Ba fra nan wu wəənu tılv na wó pa ba duni tun wuni mu. ³² Ta n ye ni bantı paı n yi gəgə kulı na leeni le silı na bri sono taanı tun mu. Ba maa se ni n jıgi kwər-ywəŋə, yi n ye kəno tam lanyıranı. Ba soe si ba taa cəgi n kwərə kam. Ba nan ba tuŋi ba təgi ka na bri te tun. ³³ Wəənu tılv a na tagı tun nan wó sunı ti kı. Maŋa kam kuntu ni mu baá lwarı ni We nijonı ya wu ba tıtarı ni.»

Nayıra di ba peeni taanı

34 Baŋa-We daa ta ma pa-nı Dı kwərə Dı wi: ² «Nabiinu, ŋəoni yiyıu-ŋwe n cəgi Yısurayeli tuv yigə tiinə balu na nii a nəona bam baŋa ni tun. Nan ta di ba n wi: «Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Leeru taa wu á baŋa ni. Nayıra maŋi si ba taa nii ba peeni sum baŋa ni mu. Ku dai kuntu na? Abam nan nii á titı baŋa ni mu. ³ Á soe si á taa di á peeni lara kam, yi á kwe si kurıv tum á sə gwaaru á ma á kwəli á titı. Á ma daari á kuri varı-laaru tum á gu á pa á titı, yi á yigə laan təri peeni sum wuni. ⁴ Á wu nii ku baŋa ni si á taá cv peeni silı na bwənə tun si si na dam. Á ta maa wu soonı varı-yawıuna bam, si á daari á və balu na ne zınnı tun ŋwana yam. Abam cum mu yi á peeni sum ywəri si maa jeə. Silı maa na je tun, á wu beeri-si si á ja á joori. Abam nan beəsi pe-kəgə kum di dam di fıfıv mu. ⁵ Ku maa pa si jagı je maama, si na ba jıgi nayırv si ku tu taa nii si baŋa ni tun ŋwaanı. Si na jagı kuntu tun, si laan ma ji ga-vara dwi maama ni-wıdıu.

⁶ Amu peeni sum yəvri si jagı mu si yi tıga baŋa ni maama. Si maa kaagi zwəənu di pweeru maama yum ni si kıkara, yi nəon-nəonu wu kı o yigə si wuni si ku tu beeri si je.

⁷ Kuntu ŋwaanı, abam balu na nii a nəona bam baŋa ni ni nayıra na kı te tun, cəgi-na Baŋa-We kwərə kam: ⁸ Ni amu Yuutu Baŋa-We na jıgi ŋwia te tun, ku yi cıga mu ni a jıgi didaanı abam mu. Berıwaanı, a pe-kəgə kum ge nayırv pa ga-vara jıgi-si ba tıvri ba di. A nayıra bam nan wu beeri amu peeni silı na cəgi cwəŋə tun je, yi ba yəvri ba nii ba titı mu, pa ba yigə təri amu peeni sum wuni. ⁹ Kuntu ŋwaanı, abam nayıra bam, nan cəgi-na Baŋa-We kwərə kam. ¹⁰ Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Amu jıgi didaanı nayıra bam mu. A maa wó bwe-ba di ba na kı a peeni sum te tun. Amu wó jonı a peeni sum a daari-ba si ba daa yi taa nii-si. Nayıra bam daa bá na cwəŋə si ba kəni peeni sum, naa si ba taa kəni ba titı peeni sum baŋa ni. Ba daa bá dıvı peeni sum nwana.

¹¹ Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Amu titı mu lagı a nuŋi a beeri a peeni sum je si a taa nii si baŋa ni. ¹² Ni nayırv na beeri o peeni silı na jagı gaa wuni te tun, kuntu mu amu di wó taa nii a peeni sum baŋa ni. Amu peeni sum deen yəvri si jagı mu de dılv ni kunkwən-luluru na tu ti li tıga kam maama tun. A nan wó beeri si je yi a jonı-si a yagi. ¹³ Amu wó ja-ba a nuŋi tıvı didonnə dum ni si a la-ba a kı daanı, yi a pa ba joori ba titı tıga kam ni. Amu laan maa wó kalı-si si si na gaaru si di Yısurayeli pweeru je sum ni, di bwəəlu tum ni, di je silı maama nəona na zıvri da tun. ¹⁴ A lagı a taa yıvı-si si si taa di ga-zuru mu Yısurayeli pweeru tum yum ni. Si wó taa tıgi ga-zuru je ni mu, maŋi si taa di si wıvıŋa Yısurayeli tuv pweeru tum ni. ¹⁵ Amu titı nan mu lagı a taa nii a peeni sum baŋa ni, yi a daari a pa si taa tıgi tıga ni di bıcar-zuru. Yuutu Baŋa-We na tagı kulıv tun mu kuntu. ¹⁶ Amu ta wó beeri peeni silı na je tun mu, si a daari a kalı silı na ywəri cwəŋə tun a ja a joori. A maa wó və peeni silı na ne fıfıwələ tun ŋwana si ya je, si a daari a taa cv silı na bwənə tun si si na dam. Ku daari, ku na yi peeni silı na nugi lanyıranı yi si dana tun, a lagı a gu-si mu. Amu wó taa kəni a peeni sum ku cwəŋə kam ni mu.

¹⁷ Ku nan na yi abam na yi amu peeni sum tun, Yuutu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Taá ye-na wi amu lagı a bıvri taanı piə di ka doŋ tıtarı ni, yi a daari a pəvri pi-balı di bıv-balı daanı mu. ¹⁸ Abam na ne ga-zuru si á taá di tun, ku ta wu maŋi ku pa abam na? Berıwaanı mu á yəvri á titırigi gaa kum ni, yi á jıgi-ku á nəni á cəga? Abam wıvı ba tıgi di na-zurə balı á na jıgi á nyəv tun mu pa á jıgi na bam á pəgıli na? ¹⁹ Amu peeni sisum sum daa bá na ga-zuru si di, ku na dai gaa kulıv abam na nəni á cəgi tun. Si maa maŋi si si nyəv na balıv abam á pəgıli pa ba ji bwəri yıranı tun mu.

²⁰ Yuutu Baŋa-We nan na tagi te di peeni sum tun mu tuntu: Amu titi mu lagi a buri peeni silu na nugi tun di silu na kwaarti tun daani. ²¹ Abam kwe á vwana mu á yigi peeni silu na bwənə tun, yi á daarti á cu-si di á nya si á zəli-si pa si jagi si ke si wu dáa dáa. ²² Kuntu ŋwaani amu wó jóni a peeni sum a yagi, si si daa yi na bæsum. A ta wó buri piə di ka doŋ taani. ²³ A laan maa wó li nɔɔnu didva si wuntu ji a nɔɔna bam maama nayuru. A tuntuŋnu Davidi mu kuntu. O maa wó kɔni-ba yi o ta nii ba baŋa ni. ²⁴ Amu Baŋa-We titi wó taa yi ba Tu We dum. A tuntuŋnu Davidi maa wó taa yi ba maama didæeru. Amu Baŋa-We mu tagi kuntu.

²⁵ Amu wó goni ni di ba bicar-zuru ŋwaani, yi a daarti a zəli kagu-vara dwi maama ba tɔga kam ni. Kuntu maa wó pa-ba pwələ si ba taa zuvri gaa ni, naa ba pəni gaa wuni, yi fuvni bá taa jigi-ba. ²⁶ Amu nan wó ki ba yu-yoŋo, si di yi je silu maama na kaagi amu titi piu kum tun. A maa wó pa dva taa ni ka maŋa ni lanyirani. Dva kam kuntu mu wó ja yu-yoŋo ka pa-ba. ²⁷ Kuntu mu wó pa ba tweeru tum lə biə lanyirani, yi tɔga kam di ki wuɗiiru zanzan ka pa-ba. Nɔɔna bam maama wó taa je ba tu kum ni yi kulukululu ba yaari-ba. Ba laan maa wó lwardi ni amu mu yi ba Baŋa-We dum, ni a na jaani nabe ban-de sum ba duna na di ba ban ni tun a bwəri a yagi pa ba nuŋi ba gabeem ni. ²⁸ Dwi-ge tiinə daa bá ba ba vri-ba. Ga-vara di nan daa bá ja-ba ba turti ba di. Baá taa je ba tu ni di yazurə mu, yi nɔɔn-nɔɔnu bá fugi-ba. ²⁹ A maa wó pa-ba ti-ywəŋə si ba jəni ka baŋa ni ba va. Kuntu wó pa kana daa yi ja-ba, si dwi-ge tiinə bam taa jigi-ba ba yáala. ³⁰ Ba laan maa wó lwardi ni amu wulu na yi ba Tu Baŋa-We dum tun wu ba tee ni, yi bantv Yisrayeli dwi tiinə bam di maa yi amu nɔɔna. Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu. ³¹ A maa yəni a nii abam baŋa ni, ni nayuru na nii o pe-kəŋə te tun, yi á yi nabiinə. Á yi amu nɔɔna mu, yi amu di yi abam We. Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»

Edəm tuv taani

35 Baŋa-We kwərə daa ma yi amu ka wi: ² «Nabiinu, pipiri n yibiyə n jeeri Seyiri piu kum si n ŋɔɔni yiyiu-ŋwe n cəgi-kv ³ n ta n wi: «Seyiri piu, amu Yuutu Baŋa-We dwəni di nmu mu. A nan wó twi a juŋa a jeeri-m si n ji kagva n ta n tigə. ⁴ A lagi a pa nmu tuni dum maama mu ji di-dwəənu di taa zɔga, si n laŋa kam ji kagva. Nmu laan ma n wó lwardi ni amu mu yi Baŋa-We dum.

⁵ Kv zɔgi faŋa kam ni mu abam jigi sɔbɔŋə á ki di Yisrayeli tiinə bam. Á ma da kv ŋwaani á duli-ba á yagi si ba ti najara wuni, maŋa kalv ni læru na tiini

ti yi-ba yi ba yɔɔrti ba na waarum ba ti tun. ⁶ Kuntu ŋwaani, ni amu Yuutu Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, kv yi cɔga mu ni a lagi a pa cwəŋə mu si nɔɔna yɔɔrti ba gv abam. Abam bá lu di á ŋwia, á na maŋi á soe nɔɔn-gura kikiə tun ŋwaani. ⁷ Amu wó pa Seyiri pweeru je sum ji kagva ka taa tigə, yi a daarti a gv balv maama na tɔgi je sum kuntu ni ba ke tun. ⁸ Twa yirani mu lagi ba faarti abam pweeru tum yuu. Balv na tigi najara wuni tun wó taa tigi a pweeru baŋa ni, di á bwəlu tum, di á gugwəəru tum tɔga ni. ⁹ A lagi a pa á tu kum ji kagva mu si kv taa ve maŋa maama. Nɔɔna daa bá taa zuvri á tuni dum wuni. Abam laan maa wó lwardi ni amu mu yi Baŋa-We.

¹⁰ Abam nan tagi á titi ni á wi: «Dibam mu wó jóni Zuda tuv di Yisrayeli tuv, di ba tɔga kam maama dí taa te.» Á tagi kuntu doŋ yi amu Baŋa-We nan wu ba tee ni. ¹¹ Kuntu ŋwaani, ni amu Yuutu Baŋa-We na jigi ŋwia te tun, kv yi cɔga mu ni a lagi a waarti abam mu si kv maŋi di á na tiini á ki banti di pu-siŋa te amu nɔɔna bam baŋa ni, yi á ta duni-ba te tun. Amu laan maa wó vuri a titi di ba, ni a na waarti abam a ti. ¹² Abam di maa wó lwardi ni amu Baŋa-We ni á bitar-yɔɔru tum, di abam na yáali Yisrayeli pweeru tum te tun. Abam maŋi á ta ti taani ni: «Je sum kuntu jigi kagva mu, pa dí na cwəŋə si dí wanti-ba dí di.» ¹³ Á bri á titi kamunni mu amu yigə ni, yi á daarti á ŋɔɔni bitar-balɔɔ zanzan á ma á cəge-ni. Amu nan ni ti maama. ¹⁴ Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tuntu: A lagi a pa á tu kum maama cəgi mu, si lugu baŋa nɔɔna maama taa caka. ¹⁵ Ni nmu di deen na caki maŋa kalv ni Yisrayeli dwi tiinə bam di ba tɔga kam maama na nɛ cəgum tun, kuntu mu amu di lagi a ki abam. Seyiri pweeru je sum di Edəm laŋa kam maama lagi ti cəgi ti ji di-dwəənu yirani mu. Ba laan maa wó lwardi ni amu mu yi Baŋa-We.»

Yisrayeli pweeru tum taani

36 «Nabiinu, ŋɔɔni yiyiu-ŋwe n pa Yisrayeli tuv pweeru tum si n ta n wi: «Abam Yisrayeli tuv pweeru tum, cəgi-na Baŋa-We kwərə. ² Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Abam duna bam laan caki abam ŋwaani mu yi ba te ba wi: «Faŋa faŋa pweeru tum laan jigi dibam nyum mu.» »

³ Kuntu ŋwaani, ŋɔɔni si n ta n wi. «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Á duna bam nuŋi je maama ni ba ba ba cəgi á laŋa kam maama, pa ka ji dwi-ge tiinə bam nyum. Nɔɔna maa bau bɔbara ba pa abam yi ba jigi abam ba yáala. ⁴ Kuntu ŋwaani, Yisrayeli pweeru tum, cəgi-na Yuutu Baŋa-We kwərə. Yuutu Baŋa-We tagi tuntu mu di abam pweeru tum, di pu-kum sum, didaani á gugwəəru di bwəlu tum. O kwərə kam ta

35:2 Seyiri piu kum wu Edəm laŋa kam ni.

34:25 Ezayi 54:10 34:31 Ləŋ-ŋwi 74:1; 79:13; 100:3

wó yi á tunti dílu maama á duna bam na cɔgi pa di ji di-dwænu yi nɔn-nɔnɔ daa ba zóvri di wóni, pa dwi-ge tiinè balu na gilimi abam tun laan vri á wænu ba daari ba jigi abam ba twi tun. ⁵ Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu tɔgi a ban-lum baŋa ni mu a ta taani a cɔgi dwi-ge tiinè bam kuntu maama, ku fɔgi ku dai Edòm tiv kum. Beŋwaani ba cakɔ mu abam cɔgum ŋwaani, yi ba ta kuri si ba vri tɔga kalu abam na kɔni á vara da tun si ka taa yi bantɔ nyum.»

⁶ Nan ta ŋɔɔni Yisrayeli tɔga kam taani n ta di ka pweeru di ka zwænu tum, ddaani ka gugwæru, di ka bwælu tum ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu ŋɔɔni ku tɔgi a ban-lum dum ŋwaani mu di dwi-ge tiinè bam na tiini ba twi abam te tun. ⁷ Kuntu ŋwaani, Yuutu Baŋa-We laan nan tagi tuntu mu: Amu dugi durè mu di yi-suna ni: amu wó pa dwi-ge tiinè balu na gilimi abam tun na ba cavura.»

⁸ Ku daari abam Yisrayeli pweeru tum, tweeru daa ta wó kwi vɔvɔ á yuu ni, yi ti ki biè lanyirani si amu nɔna Yisrayeli tiinè bam taa jigi ba di. Beŋwaani, ku bá daani di ba na joori ba titi tiv. ⁹ Amu yigè wu abam wóni, si a wèli abam. Nɔna wó va tɔga kam yi ba du woddiuru ka baŋa ni. ¹⁰ Amu wó pa Yisrayeli dwi tiinè bam puli je maama ni. Ba maa wó fɔgi ba lɔ ba tunti dílu ya na cɔgi tun ba zigɔ, si ba taa zóvri di wóni. ¹¹ A ta wó pa nabiinè di vara puli di kɔgɔ zanzan á tɔga kam baŋa ni, yi ba daari ba lu biè. Nɔna zanzan wó taa zóvri á tunti dum wóni mu ni faŋa kam na yi te tun, yi á tiini á na yu-yoŋo si ku dwæni faŋa kam. Abam laan maa wó lwarɔ ni amu mu yi Baŋa-We dum. ¹² A maa wó pa a nɔna Yisrayeli tiinè bam joori ba taa zóvri á tɔga kam baŋa ni. Á tɔga kam wó taa yi ba nyum mu yi ba te-ka. Ti-ywəŋə kam kuntu nan daa bá pa ba dwi ti.

¹³ Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Nɔna kaagi ba te abam taani ba wi: «Á tɔga kam jigi nabiinè mu ka lirè, pa á tiv kum ga ku biè.» ¹⁴ Kuntu ŋwaani, amu Yuutu Baŋa-We nan tagi ni: ku na zigɔ lele si ku taa ve tun, tɔga kam daa bá li nabiinè, pa á tiv kum ga ku biè. ¹⁵ Amu daa bá pa á ni dwi-ge tiinè bam na jigi abam ba mwana te tun. Nɔna daa bá taa jigi abam ba yáala si á ni ku zɔnni. Á tiv kum di nan daa bá joori kwaga abam ŋwaani. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»»

¹⁶ Baŋa-We kwèrè daa ta ma yi amu ka wi:

¹⁷ «Nabiinu, maŋa kalu Yisrayeli tiinè bam ya na zóvri ba titi tɔga kam baŋa ni tun, mu ba digimi-ka di ba titi-ɔna kikiè yam. Amu nii a na ba kikiè yam pa ya nyi di kaani na wura o ki o cana zarum yi ku yi te tun mu. ¹⁸ Amu ma yɔvri a lo a ban-lum ba baŋa ni a ma a waari-ba, ba na cɔgi tɔga kam di ba nɔn-gura di ba jwənə kaanum kikiè yam tun ŋwaani. ¹⁹ Amu ma jagɔ-ba pa ba vu yigè yigè si a yagi-ba lugu

baŋa tunti dum maama wóni, yi a daari a waari-ba si ku maŋi di ba kikiè yam na yi te tun. ²⁰ Ba nan na yəni ba vu ba gwaani di dwi-ge tiinè je silu maama ni tun, ba di maa jigi a yiri dum na yi lanyirani fasi tun ba yáala. Beŋwaani, nɔna yəni ba te ba taani ba wi: «Baŋa-We nɔna bam mu tuntu. Di ku di, Di nan fin Di li-ba tɔga kalu Di ya na pe-ba tun ni.» ²¹ Amu yigè nan wu a yiri dum zulè wóni, di Yisrayeli dwi tiinè bam na pe dwi-ge tiinè jigi-di ba yáali te tun.

²² Kuntu ŋwaani, ta di Yisrayeli dwi tiinè bam ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Amu na lagi a joni abam a yagi tun dai abam titi-ɔna ŋwaani. Ku nan yi amu na laga si a titi yiri dum na zulè tun ŋwaani mu. Beŋwaani, abam tiini á pa dwi-ge tiinè balu á na zóvri ba titari ni tun yáali-di mu. ²³ A nan wó yɔvri a bri dwi-ge tiinè bam wi amu yiri kamunu kum abam na yáali ba maama yigè ni tun yi lanyirani fasi mu. Lugu baŋa tunti dum maama laan maa wó lwarɔ ni amu mu yi Baŋa-We wum, ni a na tɔgi abam baŋa ni a bri-ba jaja ni a suni a yi lanyirani tu mu. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»

²⁴ Amu nan wó ja abam a nuŋi tunti didonnè dum maama ni, yi a la abam a ki daani si a ja abam a joori a ba a yagi a titi tiv kum ni. ²⁵ A laan maa wó lo na-ŋuna á yira ni a ma a kwe abam di á wo-zɔna di á jwənə kaanum kikiè yam. ²⁶ A ta wó pa á taá jigi bicari-dvri di wobuŋ-dvra si á ma á zuli-ni. A maa wó pa á wu daa yi ki dam, yi a daari a pa á yi taa bwənə. ²⁷ A nan lagi a kwe a Joro mu a ki á bicara ni. Kuntu maa wó pa á fra taa wu a niè yam di a zaasum dum tɔgum wóni. ²⁸ Abam daa maa wó taá zóvri tɔga kam a na kwe a pa á nabaara bam tun, si á taá yi amu nɔna, si amu di taa yi abam We. ²⁹ A nan wó vri abam a ja a nuŋi á wo-zɔna kikiè yam ni. A maa wó pa á tɔga kam ki woddiuru zanzan, si kana daa yi ja abam. ³⁰ Á tweeru tum wó taa ki biè zanzan di pa abam, yi á kari woddiuru di puli lanyirani, si ku pa dwi-ge tiinè daa yi taa jigi abam ba yáali ba wi: kana jigi abam ka gvi. ³¹ Á ta maa wó guli á kəm-balwaaru yam, di á kikiè yalu na wu tɔgi cwəŋə tun gulè. Á fra nan wó nuŋi á titi, lwarum di kəm-balwaaru yalu maama á ya na ki tun ŋwaani. ³² Yisrayeli dwi tiinè bam, nan lwarɔ-na ni ku dai abam titi-ɔna ŋwaani mu a lagi a ki tuntu maama a pa abam. Abam yum nan maŋi si di tiiri tɔga ni mu di cavura á kikiè yam ŋwaani. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»

³³ Yuutu Baŋa-We daa ta na tagi te tun mu tuntu: De dílu ni amu na wó kwe abam a ti di á lwarum kikiè yam maama tun a laan wó pa á joori á taá zóvri á tunti dum wóni. Á maa wó fɔgi á lɔ je silu ya na jigi di-dwænu tun. ³⁴ Abam daa wó taá vari á tɔga kalu ya na tigi kafè tun baŋa ni, si nɔna daa yi taa nii-ka ni ka ga yi kagva mu. ³⁵ Ba maa wó taa te ni: «Tɔga

kantu ya na tigi kafe tun laan nyi di Eden ti-ywəŋə kum deen na yi te tun mu. Nii-na! Tuni dilu ya na cəgi yi di sam ji di-dwəənu tun laan fəgi di lo di pi di dam, yi nɔɔna zanzan zovri di wuni!»³⁶ Dwi-ge tiinə balu ta na daari yi ba gilimi abam je sum tun laan wó lwarí ni amu Baŋa-We mu fəgi a lo tuv kulv maama ya na cəgi tun a zigí, yi a joori a va tiga kalu maama ya na tigi kafe tun. Amu Baŋa-We mu tagi kuntu. A nan wó suni a ki kulv a na tagi si a ki tun.»

³⁷ Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Amu daa wó pa Yisrayeli dwi tiinə bam cwəŋə si ba loori zənə amu tee ni. A maa wó ləri ba wə-loro kum yi a pa ba kəgɔ kum puli ni varí-kəgɔ na daga te tun. ³⁸ Ba nɔn-kəgɔ kum wó taa daga lanyirani, ni vara zanzan deen na yəni ba su Zeruzalem tuv kum candi dim maŋa ni si ba kwe-ba ba ma ki kaanum te tun mu. Kuntu mu nɔɔna wó yɔɔri ba su tuni dilu ya na zigí di-dwəənu yirani tun. Ba laan maa wó lwarí ni amu mu yi Baŋa-We wum.»

Kwi-kvri taani

37 Baŋa-We dam dum deen tu amu baŋa, pa Dl tɔgi Dl Joro baŋa Dl kwe-ni Dl vu Dl zigí bolo kudonj titari ni. Kwi zanzan jagi si yɔɔri si faari bolo kum je maama. ² Baŋa-We ma ja-ni pa dí ye kwi sum wuni dí kaagi dí veə. Amu ma nii a na kwi zanzan na tigi bolo kum tiga je maama ni. Si nan tiini si kv mu. ³ O ma bwe-ni o wi: «Nabiinu, nmu na ne kwi suntu tun, n bɔŋi ni si wó joori si na ŋwɔa na?» Amu di ma lər-o a wi: «Yuutu Baŋa-We, nmu yirani mu wó want taani dintu n ta.»

⁴ O laan ma ta di amu o wi: «Ŋɔɔni n ta taani di kwi suntu ni: «Abam kwi-kvri, cəgi-na Baŋa-We kwərə kalv o na maŋi si o ta di abam tun! ⁵ Yuutu Baŋa-We na tagi te di kwi suntu tun mu tintu: Amu lagi a pa siun mu zv abam wuni, si á taá jigí ŋwɔa. ⁶ A nan wó kwe ŋwannu a ba abam maama, yi a daari a kwe ya-nwana di ya-tani a ma a kwəli abam. A maa wó sin siun a yagi á yira ni si kv pa á taá ŋwi. Abam laan maa wó lwarí ni amu mu yi Baŋa-We.»»

⁷ Amu ma yɔɔri a ŋɔɔni yiyiu-ŋwe ni We na pe-ni ni si ki te tun. A ta na wura a ŋɔɔni kuntu tun, mu a ni sɔɔ kart-kart. Kwi sum mu sɔŋi si si taa tui si titi ni, yi si toŋi daani! ⁸ A ta na zigí a nii tun, mu a ne ni ŋwannu di ya-nwana tu ti məəli kwi sum, yi ya-tani di kwəli-si. Di kv di, siun ta wu zv si wuni.

⁹ Baŋa-We ta ma ta di amu Dl wi: «Nabiinu, ŋɔɔni n ta di vii kum ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Vii, zaŋi n nuŋi lugu baŋa sapala yana yam maama ni n ba n duli siun n yagi nɔɔna bantv ba ya na gv tun wuni si ba laan na ŋwɔa.»» ¹⁰ Amu di ma ŋɔɔni ni Dl na pe-ni ni si a ki te tun. Siun ma suni kv zv twa

bam wuni. Ba ma pe ba zaŋi ba zigí ba ne baŋa ni yi ba ŋwi. Ba yɔɔri ba yi jar-kərə kə-fərə mu.

¹¹ Baŋa-We daa ta ma ta di amu Dl wi: «Nabiinu, kwi suntu bri Yisrayeli dwi tiinə bam maama na nyi te tun mu. Ba kaagi ba te ni: «Dibam kwi sum kvgi si puri mu, yi dí tuna maama ti. Dibam tuv kum daa ba jigí jwa.» ¹² Kuntu ŋwaani, ŋɔɔni n ta taani di ba n wi: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Amu nɔɔna bam, amu titi mu lagi a puri á yibeelə yam, si a pa á bi. A laan maa wó ja abam a joori a ba a yagi Yisrayeli tiga kam ni. ¹³ Amu nɔɔna bam, á wó ba á lwarí ni amu mu yi Baŋa-We dum, ni a na suni a puri yibeelə yam á ya na tigi ya wuni tun pa á nuŋi pooni. ¹⁴ A maa wó kwe a Joro a ki abam wuni si kv pa á na ŋwɔa, yi a daari a pa á joori á jəni á titi tiga kam baŋa ni. Abam laan maa wó da kv baŋa ni á lwarí ni amu Baŋa-We mu tagi kuntu, yi a suni a ki a na tagi ni a wó ki te tun. Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»»

Yisrayeli tuv di Zuda tuv taani

¹⁵ Baŋa-We kwərə daa ma yi amu ka wi: ¹⁶ «Nabiinu, beeri daa si n pupuni ka baŋa ni ni: «Zuda, di Yisrayeli tiinə balu na yi o yira nɔɔna tun nyum.» Ta beeri daa kadoŋ si n pupuni kantu baŋa ni ni: «Zvezfu bu Efrayim nyum, di Yisrayeli tiinə balu na yi wuntu di yira nɔɔna tun nyum.» ¹⁷ Laan ja si niə yam n ba n toŋi daani si ya taa yi daa didva nmu juŋa ni.

¹⁸ Nmu dwi tiinə bam na bwe si ba lwarí n kəm dum kuri, ¹⁹ si n ta di ba ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Amu lagi a kwe Zvezfu daa kam na wu Efrayim juŋa ni tun mu, si a pa ka toŋi di Zuda daa kam, si bantv maama ji daa didva. Ba laan maa wó taa yi didva amu juŋa wuni.» ²⁰ Nan ta n ze de sile sum kuntu n juŋa ni si nɔɔna bam maama na. ²¹ Nmu laan ma n wó ta di ba ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Amu lagi a li Yisrayeli tiinə bam mu a ja a nuŋi tuni dilu maama wuni ba ya na zovri tun. A maa wó la-ba a ja a nuŋi lugu baŋa sapala maama ni si ba joori ba jəni ba titi tuv kum wuni. ²² Ba na joori ba tiga kam ni kuntu, a lagi a pa ba maama ji tuv didva yi ba zovri Yisrayeli pweeru je sum ni. Pe didva mu wó taa nii ba maama baŋa ni. Ba daa bá fəgi ba pɔɔri ba titi si ba ji tuni tile. ²³ Ba nan daa bá digimi ba titi di ba jwə-yɔɔru tum, di ba wo-zɔɔna di zwabaniə kikiə yam. Amu titi mu lagi a jonj-ba a yagi di ba na ywəri a cwəŋə kam ni ba cəgi te tun. Ba maa wó taa yi amu nɔɔna si amu di taa yi ba We dum.

²⁴ Amu tintuŋnu Davidi nan mu wó taa yi ba pe. Nɔɔnu didva wó taa nii ba maama baŋa ni, ni nayruv na kɔni o peeni sum te tun mu. A nɔɔna bam maa wó taa tɔŋi ba tɔgi a niə yam di a zaasum dum. ²⁵ Baá taa

zovri tɔga kalu a deen na kwe a pa a tuntɔhɔv Zakɔbi tun wɔni, me seeni á nabaara dɔ deen na zovri da tun. Ba dɔ ba dwi dɔlv na saɔi ba kwaga tun laan maa wó taa zovri tɔga kam kuntu ni si ku taa ve wuu, yi amv tuntɔhɔv Davidi dɔ taa yi ba dɔdɛɛrɔ maɔa maama. ²⁶ Amv nan wó goni ni mv dɔ a nɔɔna bam bɔcar-zuru ɔgwaani. Ni-gonim dum kuntu wó taa zɔga si ku taa ve maɔa kalu na ba ti tun. Amv lagi a jani-ba ba tɔga kam ni mv si ba taa wura, yi ba puli dɔ kɔgɔ. A maa wó pa a digɔ kam taa wv ba titari ni si ku taa ve maɔa maama. ²⁷ Amv maa wó taa zovri ba tee ni si a taa yi ba We, yi ba dɔ yi amv titi nɔɔna. ²⁸ Lvgv baɔa tuni dum maa wó lwarɔ ni amv Baɔa-We mv kuri Yisrayeli tiinɔ bam si ba taa yi amv titi nyim, ni a digɔ kam na wv ba titari ni si ku taa ve maɔa maama.»

Gɔgi taani

38 Baɔa-We kwɛrɔ daa ma yi amv ka wɔ: ² «Nabiinu, pipiri n yibiyɛ n jeeri Magɔgi tuv pɛ Gɔgi na te Meseki dɔ Tubalɔ tun. ɔɔɔni yiyiu-ɔwe n cɔg-o, ³ si n ta nu: «Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mv tuntu: Amv dwani dɔ nmv mv, nmv Gɔgi na yi Meseki dɔ Tubalɔ yuutu tun. ⁴ Amv lagi a pa n za n kikiɔ yam mv. A maa wó kwe gwɛli a ja-m n pyaa seeni, yi a daari a vanɔ nmv dɔ n jar-kɛrɔ bam maama, dɔ á siseɔ-nɔɔna dɔ balv na diini-si tun. Bantu maama vɔgi jara-kɛm zula mv ba zɔgi diɔ-diɔ. Ba maa yi kɔ-fɔrɔ zanzan, yi ba ze sv-lwaanv dɔ najara ci-kwen. ⁵ Persi tiinɔ, dɔ Kusi tiinɔ, dɔ Puti tiinɔ dɔ wó tɔgi ba taa wv ba wɔni, yi ba dɔ jɔgi ba najara ci-kwen dɔ ba yice. ⁶ Gomert jar-kɛrɔ bam maama dɔ maa wura, ku wɛli dɔ jazum baɔa seeni tuv Bɛti-Togarama jar-kɛrɔ bam maama. Ba tu ba wɛli abam wɔni, si á jar-kɛrɔ kɔgɔ kum tiini ku taa daga.

⁷ Nmv Gɔgi, dɔ jar-kɛrɔ kɔgɔ kulv maama na wv n tee ni tun nan maɔi si á ci á titi mv. Nmv wó ta n nii ba baɔa ni. ⁸ Ku na tu ku daani fun, baá bɛɔi abam si á ti á yigɔ najara ɔgwaani. Bina yam na yi ya ti, á laan wó vu á zaɔi najara dɔ Yisrayeli tiinɔ bam, dɔ ba ya na nuɔi najara wɔni yi ba ba ba sin tun dɔ. Ba ma nuɔi sa-tuni zanzan ni mv ba joori sɔɔɔ, yi ba laan zovri ba titi tuv pweeru je sum ni me ya na tigi kafɛ tun dɔ bɔcar-zuru. ⁹ Nmv dɔ n jar-kɛrɔ bam, dɔ dwi-ge tiinɔ balv na wv n tee ni tun nan wó vu á jeeri-ba dɔ najara mv, ni vu-dw na da ku zaɔi te tun. Abam wó li tɔga kam baɔa maama ni kunkoɔo doɔ tun.

¹⁰ Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mv tuntu: Maɔa kam kuntu ni, wɔbɔɔa wó taa kaagi n yuu ni ya veɔ, si n da ku ɔgwaani n jeeli lwarum si n ki. ¹¹ Nmv wó ta n titi ni n wɔ: «A lagi a vu a ki jara dɔ nɔɔna bam kuntu yi ba zovri cumm mv. Ba tuni dum tiini dɔ bwɛnɔ lagi-lagi, yi kabri wv ciɔi-dɔ. Bwɛrɔ dɔ nan tɛrɔ si ba taa pi-dɔ.

¹² A nan wó vu a cɔgi je silv ya na yi di-dwɛnu yi nɔɔna laan fɔgi ba kwe-ti tun. A maa wó vri nɔɔna bam wɛnu tum. Ba deen yi puna mv sa-tuni wɔni, yi ba joori ba titi tuv ba zovra tɔga kalu na wv lvgv baɔa titari ni tun wɔni. Ba maa jɔgi vara dɔ jɔjɔgɔv zanzan.»

¹³ Nmv na nuɔi si n zaɔi najara, Seba tiinɔ, dɔ Dedan tiinɔ, dɔ pipimpiinɔ balv na nuɔi Tarsisi dɔ ku nawuura yam seeni tun wó bwe ba wɔ: «Nmv tu si n vri dɔbam mv na? N lagi n jar-kɛrɔ bam mv n ki daani si á ba á vri dɔbam sɛbu-pɔɔo, dɔ sɛbu-sɔɔa, dɔ daani dí vara, dɔ dí jɔjɔgɔv, si á zaɔi wɛnu zanzan á ja á viiri na?»

¹⁴ Kuntu ɔgwaani, nabiinu, ɔɔɔni yiyiu-ɔwe n cɔgi Gɔgi n wɔ: «Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mv tuntu: Maɔa kam kuntu na yiɔ, yi a nɔɔna Yisrayeli tiinɔ bam zovri ba tɔga kam wɔni cumm mv, nmv bá maani ku ni ni na? ¹⁵ Nmv wó zaɔi n nuɔi n jazum baɔa seeni tuv kum ni n tɔgi dɔ n kɔ-fɔrɔ kum na yi tuni zanzan nɔɔna tun n vu n zaɔi najara dɔ Yisrayeli tiinɔ bam. Abam jar-kɛrɔ kɔ-fɔrɔ zanzan wó taa diini siseɔ-nɔɔna mv ba veɔ. ¹⁶ Á wó vu á zaɔi amv nɔɔna Yisrayeli tiinɔ bam baɔa ni mv ni kunkoɔo na li tɔga kam baɔa maama te tun. Gɔgi, da yam na yi ya ti, amv lagi a pa n vu n zaɔi najara dɔ a titi tuv kum, si dwi-ge tiinɔ bam lwarɔ amv na yi wɔlv tun, ni a na tɔgi nmv baɔa ni a bri jaja ni a yi lanyirani tu mv yi ba na.

¹⁷ Yuutu Baɔa-We nan na tagi te tun mv tuntu: Ku dai nmv taani mv a deen ɔɔɔni ku tɔgi Yisrayeli nijoɔnɔ bam na yi a tuntɔhɔna tun baɔa ni na? Ba deen kwe bina zanzan mv ba ɔɔɔni ba wɔ: amv lagi a pa nmv ki jara dɔ ba. ¹⁸ Ku nan na wó taa yi te maɔa kam kuntu ni tun mv tuntu: Gɔgi na jeeri Yisrayeli tuv kum dɔ najara, amv ban-lum dum wó wiiri ba baɔa ni. Yuutu Baɔa-We mv tagi kuntu. ¹⁹ A lagi a da a ban-zɔɔo kum ɔgwaani a ta jaja nu: de dum kuntu ni tɔga kam wó tiini ka sisiɔi mv Yisrayeli laɔa kam ni. ²⁰ Ku maa wó pa ninw wv kale, dɔ zunɔ balv na kaagi ba jaani wɛeni tun, dɔ ga-vara, dɔ tɔga wo-vɛalu, dɔ lvgv baɔa nabiinɔ maama wó fum amv yigɔ ni. Pweeru tum dɔ ti gugwɛrɔ maama wó sirimi, yi kabri maama dɔ tu buri buri. ²¹ A maa wó pa najara ba ya jeeri Gɔgi amv titi pweeru tum maama yuu ni. Yuutu Baɔa-We na tagi kulv tun mv kuntu. Nɔɔnv maama wó kwe o sv-lɔɔo o beeri o doɔ si o gv. ²² Amv nan wó tɔgi yawi-cɛɛrɔ, dɔ nɔn-gura baɔa ni mv a yɔɔri a waar-o. A maa wó pa dv-fara ba ka mag-o, si a ta dɔlv dv-kambana dɔ ciribi a yagi o yira ni, dɔ o jar-kɛrɔ bam yira ni, dɔ dwi-ge tiinɔ kɔ-fɔrɔ kum na wv o tee ni tun dɔ yira ni. ²³ Kuntu baɔa ni mv amv wó pa lvgv baɔa tuni zanzan lwarɔ amv na yi kamunu yi a ta yi lanyirani tu te tun. A maa wó vuuri a titi ba yigɔ ni. Ba laan maa wó lwarɔ ni amv mv yi Baɔa-We dum.»

39 «Nabiinu, ɔɔɔni yiyiu-ɔwe n cɔgi Gɔgi si n ta ni: «Yuutu Baɔa-We na tagi te tun mv tuntu:

Gɔgi, amu dwəni dɪ nmu, nmu wɔlu na yɪ Meseki, dɪ Tubali yuutu tun. ²A lagɪ a pa n za n kikiə yam mu. A maa wó kalɪ-m, sɪ a pa n nuŋi jazum baŋa seeni tw kum mɛ n ya na wɔra tun sɪ n ba n zaŋi najara Yisrayeli pweeru tum baŋa ni. ³A laan maa wó magɪ taŋa kalɪ n na ze n jagwiə ni tun a dɪ tɪga ni, yɪ a daari a pa n cɪna yam n na ze n jazum ni tun dɪ lwe ya tu tɪga ni. ⁴Yisrayeli pweeru tum yuu ni mu n lagɪ n ti, nmu dɪ n jar-kərə bam maama, dɪ dwi-ge tiinə balɪ na wu n tee ni tun. Abam ytra yam laan maa wó ji duurə, dɪ zunə dwi maama, dɪ ga-vara ni-wɔdiu. ⁵Nmu yura yam wó yɔɔri ya taa tigi kagva wɔni mu part-part. Amu Yuutu Baŋa-We mu tagɪ kuntv. ⁶Amu lagɪ a tarigɪ mim mu a dɪ Magɔgi dɪ balɪ na zɔvri cimm ninu kum ni ni tun wɔni. Ba laan maa wó lwarɪ ni amu mu yɪ Baŋa-We wum.

⁷Amu lagɪ a pa a nɔɔna Yisrayeli tiinə bam taa ye amu yiri dum ni ni mu. A daa bá pa-ba cwəŋə sɪ ba yáali-dɪ, dɪ na yɔɔri dɪ yɪ lanyranɪ fasi tun ŋwaani. Lɔgv baŋa tɔni dum maama dɪ maa wó lwarɪ ni amu Baŋa-We mu yɪ Wu-pɔŋo Tu yɪ a nii Yisrayeli tw kum baŋa ni. ⁸Nii-na! Maŋa lagɪ ka yɪ sɪ wəənu tuntu sunɪ ti kɪ! Yuutu Baŋa-We na tagɪ kulɪ tun mu kuntv. Ku yɪ maŋa kalɪ amu na maŋi a ta ka taani tun mu.

⁹Maŋa kam kuntv nan na yiə, Yisrayeli tiinə bam wó nuŋi ba sam dum ni ba vu ba pɛ najara zila yalɪ jar-kərə bam na tɪga ba daari tun, sɪ ba kwe-ya ba ma dwe mim. Ba maa wó kwe ba najara ci-kwen sum, dɪ ba ten sum, dɪ ba cɪna yam, dɪ ba jara-kəm gwələ yam, dɪ ba cicwə yam, sɪ ba taa jɪgi-ti ba dwe mim bɪna yarpe. ¹⁰Ba daa bá vu gaa sɪ ba puuri da-kuri, naa ba zɔ punnu wɔni sɪ ba goni de, ba na wó taa jɪgi najara zila yam ba ma ba dwe mim tun ŋwaani. Kuntv tun, Yisrayeli tiinə bam wó yiri ba jɔni balɪ deen na vri-ba tun baŋa ni, dɪ ba na vri bantv dɪ wəənu tun. Yuutu Baŋa-We na tagɪ kulɪ tun mu kuntv.

¹¹Maŋa kam kuntv ni, amu wó kwe tɪga Yisrayeli laŋa kam ni a pa Gɔgi, sɪ ba kɪ o dɪ o jar-kərə bam da. Ka maa wó taa yɪ cwə-vələ bolo kum ni, nɔɔna na tɔgi mɛ ba ve ninu kum wa-puli seeni tun mu. Ba yibeelə yam nan wó ci cwəŋə kam mu sɪ nɔɔna daa yɪ want ba tɔgi da ba ke, ba na wó kɪ Gɔgi dɪ o kɔ-fɔɔ kum maama da tun ŋwaani. Kuntv ŋwaani baá taa bæi je sum ni: «Gɔgi nɔn-kɔgɔ bolo» mu.

¹²Yisrayeli tiinə bam wó kwe canɪ sirpe mu ba kɪ twa bam ba ti, sɪ ba want ba kwe tɪga kam. ¹³Tw kum nɔn-biə bam maama nan mu wó kɪ twa bam. Ku maa wó pa ba jɔni yiri de dɪlu ni amu na wó bri a paari-zulə yam jaja tun. Yuutu Baŋa-We na tagɪ kulɪ tun mu kuntv. ¹⁴Ba maa wó kuri nɔɔna sɪ ba taa kaagi tɪga kam ni maama ba beerə, sɪ ba nii ba na twa balɪ ta na tigi pwələ ni tun. Ba maa na ne-ba, nɔɔna badaara wó kɪ-ba yibeelə mu sɪ ku kwe tɪga kam. Baá taa kɪ kuntv mu canɪ sirpe. ¹⁵Ba na kaagi tɪga kam ni ba veə,

yɪ ba didua na ne nabiinu kuə, ku tu wó kɪ maana mu o tiŋi ka yura ni. Baye maa wó ba ba kwe kuə kam ba vu ba kɪ Gɔgi nɔn-kɔgɔ bolo kum ni. ¹⁶Baá tɔgi cwəŋə kam kuntv mu ba kwe tɪga kam. Tw kudonɪ nan wó taa wɔ je sum kuntv ni, ku yiri na yɪ Hamona.»

¹⁷Ku nan na yɪ nmu, nabiinu, Yuutu Baŋa-We na tagɪ te dɪ nmu tun mu tuntu: Bəŋi zunə dwi maama, dɪ ga-vara bam sɪ n ta ni: «Nuŋi-na je maama á ba á jeeri daani Yisrayeli pweeru tum yuu ni, sɪ á dɪ kaanum candiə kalɪ a na kɪ sɪ a pa abam tun. Ku yɪ candi-fara mu a kɪ dáani, sɪ a pa abam dɪ nwana, yɪ á daari á nyɔ jana á su. ¹⁸Á wó dɪ pamaŋa ya-nwana yɪ á daari á nyɔ tɪga baŋa didɛera jana. Baá taa nyɪ dɪ pi-balɪ, dɪ pəlbɪə, dɪ bu-balɪ, dɪ na-balɪ mu ba pɛ abam sɪ á dɪ, yɪ ba maama nugi lanyranɪ ni Basan vara bam na yɪ te tun mu. ¹⁹Abam na tu á dɪ candiə kalɪ amu na wó kɪ a pa abam tun, á wó dɪ nabiinə yira lara sɪ á yura ba ya sɔɔri, yɪ ba jana bam á na wó nyɔ tun dɪ maa wó pa á bugi. ²⁰Wɔdiu kulɪ amu na wó pa abam sɪ á dɪ tun, abam wó kuri siseŋ-nɔɔna dɪ balɪ ya na diini-sɪ tun nwana mu á dɪ á wubɔŋa.» Yuutu Baŋa-We na tagɪ kulɪ tun mu kuntv.

²¹Amu nan wó pa a paari-zulə yam bri jaja lɔgv baŋa dwi maama titari ni. Ba maama wó na a na tɔgi a dam-fɔɔ kum ŋwaani a yɔɔri a waari-ba te tun.

²²Ku maa na wó zɪgi maŋa kam kuntv ni sɪ ku taa ve tun, Yisrayeli dwi tiinə bam wó lwarɪ ni amu mu yɪ ba Tu Baŋa-We dum. ²³Dwi-ge tiinə bam dɪ maa wó lwarɪ ni Yisrayeli tiinə bam na kɪ lwarum yɪ ba nuŋi amu kwaga ni tun ŋwaani mu amu deen dɪlu-ba a yagi sa-tw ni yigə yigə. A laan ma li a yigə ba wɔni, yɪ a kɪ-ba ba dɔna jɪŋa ni, pa ba maama ti najara wɔni. ²⁴A deen waari-ba sɪ ku maŋi dɪ ba titɔŋ-zɔɔna dɪ ba zwabaniə kikiə yam na yɪ te tun mu. Amu yigə daa tərə ba wɔni.

²⁵Kuntv ŋwaani, Yuutu Baŋa-We na tagɪ te tun mu tuntu: Amu wó pa Zakɔbi dwi dum joori ba taa jɪgi yu-yoŋo, yɪ a duri Yisrayeli tiinə bam maama ŋwaŋa. A maa wó sunɪ a yiə sɪ a zəŋi a yiri dum na yɪ lanyranɪ fasi tun wɛeni. ²⁶Ba na tu ba jəni ba titi tɪga kam wɔni yɪ nɔɔn-nɔɔnu daa ba fugi-ba, ba laan wó swe cavura yalɪ maama ba ya na ne tun, dɪ zwabaniə kikiə yalɪ ba na kɪ ba cɔgi amu yigə tun ni ni. ²⁷Amu wó li-ba a ja a nuŋi tɔni dɪlu ba ya na zɔvri dɪ wɔni tun, sɪ a jɔni-ba ba dɔna jɪŋa ni. A maa wó tɔgi ba baŋa ni a bri jaja ni a yɪ wu-pɔŋo tu, sɪ dwi-ge tiinə zanzan taa zɪgi ba niə. ²⁸Amu nɔɔna bam laan maa wó lwarɪ ni amu mu yɪ ba Tu Baŋa-We dum. Bɛŋwaani, amu ya mu dɪlu-ba a yagi tɔni didonnə wɔni, yɪ a nan daa wó ja-ba a joori a jəni ba titi tw kum wɔni. A daa bá yagi ba didua titi dɪ sɪ ku tu daari je sum kuntv ni. ²⁹Amu daa bá li a yigə ba wɔni. A nan lagɪ a lo a Joro mu a yagi Yisrayeli dwi tiinə bam baŋa ni. Yuutu Baŋa-We na tagɪ kulɪ tun mu kuntv.»

Zeruzalem nadonju kum taanu

40 Baŋa-We dam dum deen tu amu baŋa. Ku yi bunt dilu ba na kalt dibam ba vu sa-tu yigə yigə yi buna fiinle-yanu ke tun pulim cana kam da fugə de dum ni mu kuntu. Ku nan yi Zeruzalem tu tum dum kwaga ni buna fugə-yana bunt dum ni mu. Baŋa-We dam dum na tu amu baŋa de dum kuntu ni tun mu Dl jaani-ni Dl vu Dl bri-ni Zeruzalem na yi te tun. ²We ma vuuri wəənu Dl bri-ni yi Dl pa a vu Yisrayeli tuga kam seeni si a zigı piu na tiini ku dwara tun yuu ni. Amu na nii jagwiə seeni tun, mu a ne sam zanzan na ləgi di zigı, ni tu-fərc mu zigı di sam tun. ³Dl na jaani-ni pa a fufə a yi da tun, mu a ne nəcnu na zigı, yi o nyuna ni canna na yi te tun. Ku tu yərci o zigı mancoŋo ni boro kum ni mu, yi o ze ŋuna di kasugu o juŋa ni, ni ba na ma-si ba maŋi wəənu te tun. ⁴Nəcnu wum laan ma ta di amu o wı: «Nabiinu, fəgi n puri n yiə si n nii, n daari n puri n zwa si n cəgi kulv maama a na lagı a bri-m tun. Beŋwaani, kuntu ŋwaani mu ba jaani-m ba ba yo seeni. Tuvt kulv maama n na ne tun n bri Yisrayeli tiinə bam.»

We-di-kamunu kunkələ wa-puli seeni ni dum

⁵Amu ma nii a na kəbrə na ləgi ka ci We-di-kamunu kum je sum maama. Nəcnu wum na ze kasugu kulv tun didwarum deen yi kanti sirdv mu. O ma kwe-ku o maŋi kəbrə kam na lirə te tun. Ka maŋum deen nan yi kasugu didva. Ka didwarum baŋa maŋum di maa yi kasugu didva.

⁶O laan ma vu o yi We-di-kamunu kum ni dilu na jeeri wa-puli seeni tun. O ma din natənə yam baŋa, yi o daari o maŋi manco-ni dum seeni na dwara te tun. Di maŋum dum deen yi kasugu didva mu. ⁷Yin-yurna bam di-biə bardv deen mu zigı ba guni titari cwəŋə kam ka se sile sum ni. Ti didwarum baŋa maŋum yi kasugu didva mu. Ti saŋ-kukugə baŋa maŋum di maa yi kasugu didva. Kəbrə kalv na cigı ka pərci yin-yurna bam di-biə bam maama daani tun maa yi kantia ni maŋum kuni binu. Napərc kulv na jeeri We-di-kamunu kum tun manco-ni maŋum di maa yi kasugu didva.

⁸Nəcnu wum ta ma maŋi napərc kum titi. ⁹Ku wuv kum maa yi kantia ni maŋum kuni nana, yi ku taala yam maa yi kantia ni maŋum bule. Napərc kum ni dum deen jeeri We-di-kamunu kum titi mu.

¹⁰Yin-yurna bam di-biə batə batə maa wu titari cwəŋə kam se sile sum maama ni. Ba maama mai daani mu, yi taala yalv na wura tun di maa mai daani. ¹¹O ta ma maŋi cwəŋə kalv na təgi ni dum seeni tun. Ka na yalma te tun maa yi kantia ni maŋum kuni fugə.

Ka didwarum baŋa maŋum maa yi kantia ni maŋum kuni fugə-sitə. ¹²Di-bu maama yigə ni, guŋgaŋa mu zigı da yi ka maŋi di kantia ni maŋum didva. Yin-yurna bam di-biə bam titi maama maa yi kantia ni maŋum kuni sirdv si sen sina sum maama baŋa ni. ¹³Nəcnu wum daa ma zigı di-bu didva kwaga kəbrə kam seeni, o təgi titari cwəŋə kam seeni o maŋi o zu di-bu wudoŋ kwaga kəbrə kam. Ku maa yi kantia ni maŋum kuni fiinle-binu. ¹⁴O laan ma jeeli napərc kum we-baŋa maŋum dum. Ku maa yi kantia ni maŋum kuni fusrdu. Napərc kum deen jeeri kunkələ kulv na wu ku sen sitə sum ni tun mu. ¹⁵Pwələ kalv ba na təgi da ba ke, ku zigı pooni yigə ni dum ni si ku yi napərc kum ni dum tun maŋum maa yi kantia ni maŋum fiinnu. ¹⁶Yin-yurna bam di-biə bam di ba taala yam deen jigı takwəeru mu ti kabri sum yura maama ni. Napərc kum di maa jigı takwəeru kuntu doŋ. Kuvt tiu ne nyunyuru mu gəgiri ti tigi taala yam maama yura ni.

Dayigə kunkələ kum

¹⁷Nəcnu wum ma ja-ni pa di zu We-di-kamunu kum dayigə kunkələ kum. Amu ma nii a na di sulv na ləgi da tun, di ku pwələ kalv na fəgi ka kwe tun. Di sum ki daani si yi fiintə mu. Si deen ləgi si jeeri pwələ kam mu yi si kaagi kunkələ kum maama. ¹⁸Pwələ kam maa tigi ka təgi kunkələ kum niə yam maama, pa ka didwarum maŋi di-ya. Kuri seeni pwələ kam mu kuntu. ¹⁹O ma maŋi pwələ kalv na tigi kunkələ kum niə yale yam titari laŋa ni tun. Ku na zigı wa-puli seeni ni dum si ku taa ve jazum baŋa seeni ni dum tun, ku maŋum yi kantia ni maŋum kuni bi mu.

Jazum baŋa seeni ni dum

²⁰Nəcnu wum daa ma maŋi ni dilu na jeeri jazum baŋa seeni yi di tuvt di ve dayigə kunkələ kum tun. ²¹Yin-yurna bam di-biə batə batə na wu titari cwəŋə kam sen sum ni tun, di ti taala yam, ku wəli di napərc kum maama maŋum yi bidwi mu di wa-puli seeni ni dum na yi te tun. Ni dum digə kam yi kantia ni maŋum kuni fiinnu mu didwarum baŋa ni. Di taa yi kantia ni maŋum fiinle-binu ku saŋ-kukugə baŋa ni. ²²Ka takwəeru tum, di napərc kum, didaani kuvt tiu ne nyunyuru tulv na gəgiri ti tigi ka kabri sum yura ni tun maama yərci ti yi bidwi mu di wa-puli seeni ni dum na yi te tun. Ka maa jigı natənə yarpe na diini ya ve ka wunt. Nəcna na diini ba yi da, ka napərc kum wó taa wu ba yigə ni mu. ²³Ni didoŋ di maa wura di na ve di zuuri titari kunkələ kum wunt, yi di jeeri jazum baŋa seeni ni dum. Ni didoŋ di maa wu kunkələ

kum wa-puli seeni. Nɔ́ɔnu wum ma maɲɪ pwələ kalu na tigi ni didwɪ nɪ, sɪ ku yi ni didoɲ dum nɪ tun. Ku maa yɪ kantia ni maɲum kuni bi.

Jagwiə seeni ni dum

²⁴Nɔ́ɔnu wum laan ma tɔɟɪ a yigə pa dí vu kunkɔ́ɔ kum jagwiə dum seeni. Amu ma nii a na ni dɪɪ na jeeri jagwiə seeni tun. O ma maɲɪ dɪ taala yam, dɪ dɪ napɔ́ɔ kum. Tɪ maama maɲum dum yɔ́ɔɪ dɪ yɪ bɪdɪwɪ dɪ niə yadonnə yam na yɪ te tun mu. ²⁵Ni dum digə kam dɪ dɪ napɔ́ɔ kum maa jɪɟɪ takwəəru nɪ niə yadonnə yam takwəəru tum na yɪ te tun. Digə kam yɪ kantia ni maɲum kuni fiinnu mu didwarum baɲa nɪ. Ka ta yɪ kantia ni maɲum fiinle-bunu mu saɲ-kukugə baɲa nɪ. ²⁶Ka maa jɪɟɪ natən-yiə yarpe na diini ya ve ka wɔnɪ. Nɔ́ɔna na diini ba yɪ da, ka napɔ́ɔ kum wó taa wu ba yigə nɪ mu. Ka taala yam maa jɪɟɪ kuru tiu ne nyinyuru na gɔɟɪɪ tɪ tigi ya yɪra nɪ tun, kuru tiu ne didwa saɲa maama nɪ. ²⁷We-di-kamunu kum titari kunkɔ́ɔ kum dɪ maa jɪɟɪ ni dɪɪ na jeeri jagwiə seeni tun. Nɔ́ɔnu wum ma maɲɪ pwələ kalu na tigi jagwiə seeni niə yale yam titari laɲa nɪ tun. Ku maa yɪ kantia ni maɲum kuni bi.

Niə yalɔ na ve ya zɔvɪ titari kunkɔ́ɔ kum wɔnɪ tun

²⁸O daa ma tɔɟɪ jagwiə ni dum seeni o ja-nɪ pa dí zu We diga titari kunkɔ́ɔ kum wɔnɪ. O ma maɲɪ jagwiə seeni ni dum, yɪ dɪntu dɪ niə yadonnə yam maɲum yɪ bɪdɪwɪ. ²⁹Dɪ yun-yurina bam di-biə bam, dɪ taala yam, dɪ napɔ́ɔ kum maama maɲum dum yɪ bɪdɪwɪ dɪ niə yadonnə yam mu. Ni dum digə kam, dɪ napɔ́ɔ kum kabri maama maa jɪɟɪ takwəəru sɪ yɪra nɪ. Ka maa yɪ kantia ni maɲum kuni fiinnu didwarum baɲa nɪ. Ka ta yɪ kantia ni maɲum fiinle-bunu mu saɲ-kukugə baɲa nɪ. ³⁰Titari kunkɔ́ɔ kum saɲa maama jɪɟɪ ka napɔ́ɔ mu. Tɪ maama yɪ kantia ni maɲum kuni fiinle-bunu mu didwarum baɲa nɪ. Tɪ ta yɪ kantia ni maɲum kuni binu mu saɲ-kukugə baɲa nɪ. ³¹Napɔ́ɔ kum nan jeeri dayigə kunkɔ́ɔ kum mu. Kuru tiu ne nyinyuru deen gɔɟɪɪ mu tɪ tigi kabri sum yɪra nɪ. Natən-yiə nana dɪ maa tɔɪ ya diini ni dum kuntu nɪ.

³²Nɔ́ɔnu wum daa ma ja-nɪ o vu o yɪ titari kunkɔ́ɔ kum wa-puli seeni saɲa kam. O ma maɲɪ ka ni dum. Dɪ dɪ maɲum yɔ́ɔɪ dɪ yɪ nɪ yadonnə yam maɲum na yɪ te tun mu. ³³Dɪ yun-yurina bam di-biə bam, dɪ taala yam, dɪ napɔ́ɔ kum maama maɲum yɪ bɪdɪwɪ dɪ niə yadonnə yam mu. Ni dum digə kam, dɪ napɔ́ɔ kum kabri maama maa jɪɟɪ takwəəru sɪ yɪra nɪ. Ka maa yɪ kantia ni maɲum kuni fiinnu didwarum baɲa nɪ. Ka ta yɪ kantia ni maɲum fiinle-bunu mu saɲ-kukugə baɲa nɪ. ³⁴Napɔ́ɔ kum jeeri dayigə kunkɔ́ɔ kum mu. Kuru tiu ne nyinyuru deen maa gɔɟɪɪ tɪ tigi kabri sum yɪra

nɪ. Natən-yiə nana dɪ maa tɔɪ ya diini ni dum kuntu nɪ.

³⁵O daa ma ja-nɪ pa dí yɪ jazum baɲa seeni ni dum, yɪ o maɲɪ-dɪ. Dɪntu dɪ maɲum yɪ bɪdɪwɪ dɪ niə yadonnə yam na mat te tun, ³⁶didaani dɪ yun-yurina bam di-biə bam, dɪ taala yam, dɪ napɔ́ɔ kum maama mu. Digə kam kabri sum maama maa jɪɟɪ takwəəru sɪ yɪra nɪ. Ka maɲum dum yɪ kantia ni maɲum fiinnu mu didwarum baɲa nɪ. Ka ta yɪ kantia ni maɲum fiinle-bunu mu saɲ-kukugə baɲa nɪ. ³⁷Napɔ́ɔ kum jeeri dayigə kunkɔ́ɔ kum mu. Kuru tiu ne nyinyuru deen mu gɔɟɪɪ tɪ tigi ku kabri sum yɪra nɪ. Natən-yiə nana dɪ maa tɔɪ ya diini ni dum kuntu nɪ.

Kaanum vara kweem digə

³⁸Digə kadoɲ dɪ ka ni maa wu kunkɔ́ɔ ni dum kuntu napɔ́ɔ kum təɲə nɪ. Ka wɔnɪ mu ba yəni ba zari vara balu ba na wó gu ba ma kɪ zweem kaanum tun. ³⁹Taabullu tuna mu zɪɟɪ napɔ́ɔ kum nɪ. Tɪ tile mu zɪɟɪ digə kam saɲa didwa seeni, yɪ tile dɪ zɪɟɪ saɲa kadoɲ kam nɪ. Tɪ baɲa nɪ mu ba nan gu vara balu ba na wó ma ba kɪ zweem kaanum, dɪ lwarum saarum kaanum, dɪ lwarum juni kaanum tun. ⁴⁰Taabullu tuna ta mu wu napɔ́ɔ kum pooni yigə nɪ, me nɔ́ɔna na diini ba tɔɟɪ jazum baɲa seeni ni dum tun. Tile maa wu ni dum saɲa didwa seeni, yɪ tile dɪ wu saɲa kakam kam nɪ. ⁴¹Ku maa na yɪ te tun, taabullu nana mu wura. Tuna mu wu napɔ́ɔ kum wɔnɪ, yɪ tuna dɪ wu pooni yigə kam nɪ. Tɪ maa maɲɪ sɪ ba gu kaanum vara bam mu tɪ baɲa nɪ. ⁴²Taabullu tuna maa wura ba na sarɪ kandwa yɪ ba ma-ya ba kɪ-tɪ tun. Ba mat tuntu mu ba caɪ zweem kaanum vara bam. Taabullu tum kuntu didwarum baɲa maɲum yɪ kantia ni maɲum didwa dɪ cicoro mu. Tɪ yalum baɲa maɲum dɪ ta yɪ kuntu mu. Tɪ we-baɲa maɲum maa yɪ kantia ni maɲum didwa. Zila yalɔ ba na mat ba kɪ zweem kaanum dɪ kaanum dwi maama tun mu ba kwe ba tiɲi taabullu tum kuntu baɲa nɪ. ⁴³Gwəli dɪ maa məəli digə kam wɔw kəbrə yɪra maama nɪ. Sɪ yɪ dayigə nva maɲum mu. Taabullu tum nan wura sɪ ba na gu vara bam, sɪ ba kwe nwana yam mu ba daɲɪ tɪ baɲa nɪ.

Kaanum tiinə bam di sum

⁴⁴We diga titari kunkɔ́ɔ kum wɔnɪ dɪ sɪle maa wura, sɪ na wu kunkɔ́ɔ ni dum pooni yigə nɪ tun. Sɪ didwa yəri ni dɪɪ na wu jazum baɲa seeni tun mu yɪ ka jeeri jagwiə seeni. Digə kadoɲ kam dɪ maa yəri ni dɪɪ na wu jagwiə seeni tun, yɪ ka jeeri jazum baɲa seeni. ⁴⁵Nɔ́ɔnu wum laan ma ta dɪ amu o wɪ: «Digə kalu na jeeri jagwiə seeni tun yɪ kaanum tiinə balu na nii We-di-kamunu kum baɲa nɪ tun nyum mu. ⁴⁶Ku daari kalu na jeeri jazum baɲa seeni tun maa yɪ kaanum tiinə

balu na nii kaanum bimbim dum baḡa ni tun di nyum. Bantu nan yi Sadoki digə kam tiinə mu. Levi dwi dum maama wuni nɔɔna bantu yuranı mu jıgı cwəḡə sı ba fufɔ ba twe Baḡa-We te sı ba taa tıḡa ba pa-DL.»

⁴⁷Nɔɔnu wum laan ma maḡı tutarı kunkɔlə kum. Ku yɔɔrı ku mai da ku mai da mu, didwarım baḡa, di saḡ-kukugə baḡa ni. Ku maa yi kantia ni maḡım bi bi. Kaanum bimbim dum maa zıgı We-di-kamunu kum yıgə ni.

We diga kam

⁴⁸O laan ma ja-nı o vu o yi We diga kam tutı napɔɔ kum. O ma maḡı ku taala yale yam na wu ni dum sen sile sum ni tun. Ya na lirə te tun yi kantia ni maḡım kuni binu mu. Napɔɔ kum ni dum maa yi kantia ni maḡım fugə-bına yalum baḡa ni. Ka sen kabri sum yi kantia ni maḡım bitɔ bitɔ saḡa maama baḡa ni mu. ⁴⁹Napɔɔ kum maa yi kantia ni maḡım fiinle yalum baḡa ni. Ku ta yi kantia ni maḡım fugə-bile mu didwarım baḡa ni. Natən-yiə mu tɔgı ya diini ya yi digə kam ni. Ywə yale na wu taala yam təḡə ni tun deen maa cwi ya zıgı ni dum saḡa maama ni.

41 Nɔɔnu wum laan ma ja-nı o zv di-laa kum. O ma maḡı taala yale yam na wu ka ni dum sen sile sum ni tun. Ya didva na lirə te tun yi kantia ni maḡım bırdı mu. ²Ka ni dum maḡım yi kantia ni kuni fugə mu. Ka sen kabri sum maa yi kantia ni maḡım binu binu saḡa maama baḡa ni. O ta ma maḡı digə kam tutı. Ka didwarım baḡa maḡım maa yi kantia ni maḡım kuni fiinna. Ka yalum baḡa maḡım di maa yi kantia ni maḡım kuni fiinle. ³O laan ma vu o zv di-laa cıgı cıgı kam. O ma maḡı taala yale yam na wu ka ni dum sen sile sum ni tun. Ya didva didva maa yi kantia ni maḡım bile. Ni dum tutı yi kantia ni maḡım kuni bırdı mu yalum baḡa ni. Ka sen kabri sum maa yi kantia ni maḡım bırdı bırdı. ⁴O laan ma maḡı di-laa cıgı cıgı kam tutı, di ka na leenı ka yi di-laa kum tun. Ku maa yi kantia ni maḡım fiinle didwarım baḡa ni. Ku ta yi kantia ni maḡım fiinle mu yalum baḡa ni. O ma ta di amı o wı: «Digə kantı mu tiini ka yi lanyıranı fastı We ḡwaanı.»

⁵Nɔɔnu wum laan ma maḡı We diga kəbrə kam ni na yi te tun. Ka na lirə te tun yi kantia ni maḡım bırdı mu. Di-balwa balu na lɔgı ba yəri We diga kəbrə kam pooni yıgə seeni tun yi kantia ni maḡım bına bına mu yalum baḡa ni. ⁶Di-balwa bam kuntu lɔgı ba daḡı da-baḡa mu kuni bitɔ. Sı maa yi di fiintɔ mu gına maama ni. Ba nan na lɔgı di-kamunu kum kəbrə kam te tun, ba pɔɔrı me di-balwa be sum na wó pəni da tun mu, sı ba daa yi lu bɔɔna kəbrə kam yura ni ba lɔ. ⁷Di silı na lɔgı sı daḡı baḡa gını sum ni tun yalma sı dwe silı na

wu kuri dum ni tun, sı ku tɔgı We diga kəbrə kam na yi te ku zıgı tıgı kam seeni ku taa diini jazım baḡa seeni tun. Natən-yiə mu zıgı kuri gını sum ni ya dɔɔlı ya tɔgı tutarı gını sum seeni, ya ke ya di jazım baḡa seeni gını di sum.

⁸Amı ma nii a na ni ba lɔgı bimbim mu na kaagı We diga kam maama. Di-balwa bam deen cwi bimbim dum baḡa ni mu, yi di maḡım dum yi kasıgı didva. Kantia ni maḡım kuni bırdı mu kuntu. ⁹Di-balwa bam kabri sum lilirim maḡım yi kantia ni kuni binu mu. Ku daarı, pwələ kalı na tıgı We diga kam di-balwa bam, ¹⁰dıdaanı kunkɔlə kum di sidonnə sum laḡa ni tun ya yi kantia ni maḡım fiinle mu ka yalum baḡa ni, sı ku ja ku kaagı We-digə kam ni maama. ¹¹Niə mu wura ya na tɔgı ya zırdı di-balwa bam wuni, ni nɔɔnu na zıgı pwələ kam ni o buntı da. Ni didva zıgı We diga kam jazım baḡa seeni mu, yi didoḡ dum zıgı ka jagwiə seeni. Pwələ kalı na daarı tun yalum baḡa maḡım dum laan maa yi kantia ni maḡım binu ku kaagı We diga kam maama.

¹²Dıgə kadoḡ deen wu We diga kam wa-zırdı seeni ka na jeeri kunkɔlə kum. Ka maa yi kantia ni maḡım kuni fusırdı yalum baḡa ni. Ka kəbrə kam lilirim maḡım maa yi kantia ni maḡım binu sı ku kaagı ku pu. Ka didwarım baḡa maḡım maa yi kantia ni kuni funıgı.

¹³Nɔɔnu wum laan ma maḡı We diga kam. Ka yi kantia ni maḡım bi mu didwarım baḡa ni. We diga kunkɔlə kum pwələ yalum maḡım di maa yi kantia ni maḡım bi, sı ku vu ku yi digə kam di ka kəbrə kam maama. ¹⁴We diga kunkɔlə pwələ kalı na wu ka wa-pulı seeni tun, di ka yıgə kam seeni di maa yi kantia ni maḡım bi yalum baḡa ni.

¹⁵Nɔɔnu wum daa ma maḡı digə kalı na wu We diga kam wa-zırdı seeni yi ka jeeri kunkɔlə kum tun, ku wəli di di silı na yəri ka sen sile sum tun. Ku maama maa yi kantia ni maḡım kuni bi.

Ku ta na yi We diga napɔɔ kum, di ka di-laa kum, dıdaanı di-laa cıgı cıgı kam, ¹⁶ba kwe da-pılwarı mu ba kwəli di sıtɔ sum maama wu kəbrə kam, ku zıgı ka tıgı kam seeni sı ku yi takwəru tum na wu me tun. Di sum niə yam, di sı takwəru tum, dıdaanı sı gugwəru tum maama mu ba fıgı ba kwe kuntu doḡ ba zıgı. ¹⁷Ku ta na yi ni dilı na zırdı di-laa kum tun, ba ma kwe kəbrə kalı na wu di baḡa kam seeni tun. Ba ma gıgı We diga kam wu kabri sum maama. ¹⁸Ku nan yi Seruben di kurı tiu ne nyınyıru mu ba gıgı ba kı da, pa Seruben maama gıgı ku saḡı kurı tiu ne. Ba nan kı Seruben maama pa ka jıgı yibi sile mu. ¹⁹Seruben maama yibiyə kalı na yi nabiinu yibiyə tun wó jeeri kurı tiu ne mu daa didva ni, yi ka yibiyə kalı na yi nyoḡo yibiyə tun jeeri kurı tiu ne wudoḡ na saḡı

tun. Ti ki kuntu doŋ mu ti kaagi digə kam wu maama. ²⁰Ku na zigi tiga ni si ku ja ku di jəgə kalu na wu ni dum jazum baŋa seeni tun, ba yɔɔri ba gɔguri Seruben, di kuru tiu ne nyinyuru mu We di-laa kum kabri sum yira ni.

²¹Ni dilu na zɔvri di-laa kum tun sen sina sum ma daani mu. Dilu dum maa na zɔvri di-laa ciga ciga kam wu tun di yi kuntu doŋ. ²²Kaanum bimbim dilu ba na me daa ba ki tun maa zigi da. Di maa yi kantia ni maŋum kuni bito we-baŋa ni. Di didwarum dum jazum baŋa seeni di di yalum jazum baŋa seeni di maa yi kantia ni maŋum bile bile. Bimbim dum nya yam, di di kuri dum seeni, didaani di sen sum maama yi de mu ba me ba ki. Nɔɔnu wum ma ta di amu o wi: «Taabulu kuntu mu yi kulu na zigi Baŋa-We yigə ni tun.»

²³Ni dilu na zɔvri di-laa kum tun, di dilu na zɔvri di-laa ciga ciga kam tun maama jigi bwæru tile tile mu. ²⁴Boro maama jigi vwana yale mu pa ku wai ku pri ku titi ku ki daani. ²⁵Ba ta ma gɔguri Seruben di kuru tiu ne nyinyuru di-laa kum ni-bwæru tum yira ni, ni ba na ki te kabri sum yira ni tun. Ba me de mu ba te pwəŋə We diga napɔɔ kum pooni yigə ni. ²⁶Takwæru maa wu napɔɔ kum ni sen sile sum ni, yi ba gɔguri kuru tiu ne nyinyuru ba ki da. We diga di-balwa bam di si pwe sum di deen kwe kuntu doŋ mu.

Kaanum tiinə bam di

42 Nɔɔnu wum daa ma ja-ni o vu jazum baŋa seeni si di zu dayigə kunkolo kum. O ma bri-ni digə kalu na logi ka yəri We diga titari kunkolo kabre kam na jeeri jazum baŋa seeni tun. ²Digə kam ni deen wu jazum baŋa seeni mu. Ka maŋum dum maa yi kantia ni kuni bi didwarum baŋa ni. Ka ta yi kantia ni maŋum fiinnu mu yalum baŋa ni. ³Pwələ maa wu ka yigə ni, ni nɔɔnu na wu titari kunkolo kum seeni. Pwələ kam na yalma te tun yi kantia ni maŋum fiinle mu. Digə kam saŋa kadoŋ kam ma jeeri pwələ kalu na tigi dayigə kunkolo kum ni tun. Ka maa jigi di na logi gini sito maŋi si danj da-baŋa ni tun. ⁴Di sum yigə ni titari cwəŋə mu tigi da. Ka maa yi kantia ni maŋum fugə ka yalum baŋa ni, di kantia ni maŋum kuni bi ka didwarum baŋa ni. Di sum niə yam yɔɔri ya jeeri jazum baŋa seeni mu. ⁵Di sum na logi te tun, silu na wu jazum baŋa seeni tun muri silu na wu titari dum seeni tun mu. Silu di maa na wu titari ni tun di daa maa muri silu na wu kuri dum seeni tun. ⁶Di sum na logi gini sito da-baŋa ni kuntu tun, ba wu cwi ywə yalu na wó təli-si tun, ni kunkwallu tum di sidonnə na jigi te tun. Ku ma pa di silu na logi si zigi baŋa ni tun muri silu na wu kuri dum ni tun. ⁷Kəbrə wudoŋ maa zigi ka maŋi di di sum, di dayigə kunkolo kum. Ka yi kantia ni maŋum fiinnu mu didwarum baŋa ni. ⁸Di silu gina na yəri dayigə kunkolo kum tun maŋum yi kantia ni

fiinnu mu didwarum baŋa ni. Guna kalu na logi We diga kam təŋə ni tun didwarum maŋum maa yi kantia ni maŋum bi. ⁹Di silu na wu kuri seeni tun jigi ni na wu si wa-puli seeni, ni nɔɔnu na nuŋi dayigə kunkolo je sum ni yi ku tu maa zɔvri si wuni. ¹⁰Ni dum kuntu maa wu kunkolo kabre kam na puli me tun ni.

Di sidonnə maa wu We diga dayigə kunkolo kum jagwiə seeni, yi si yɔɔri si jeeri digə kadoŋ kam. ¹¹Titari cwəŋə mu tigi si yigə ni. Di sum kuntu nan yɔɔri si nyi di silu na wu jazum baŋa seeni tun mu. Si maŋum dum maama yɔɔri di yi bidwi di jazum baŋa seeni di sum na yi te tun mu. Si niə yam di maa yi bidwi di niə yalu na wu jazum baŋa seeni di sum ni tun. ¹²Jagwiə di sum maa jigi ni dilu na jeeri wa-puli seeni si ku maŋi di kabre kam na puli me seeni ka lo ka zigi tun.

¹³Nɔɔnu wum laan ma ta di amu o wi: «Di suntu na wu We diga titari kunkolo kum jazum baŋa seeni, di silu na wu ku jagwiə seeni tun yi lanyirani fasi mu. Daani mu Baŋa-We kaanum tiinə balu na bwələ di Di tun wó yəni ba di kaanum wodi kulu na tiini ku yi lanyirani fasi tun. Ba maa wó tiŋi wənu tulu na yi lanyirani fasi tun di sum kuntu wuni, ni ku na yi wodi kaanum ŋwaani, di lwarum saarum kaanum, di lwarum jini kaanum ŋwaani. Benjwaani, di sum yi lanyirani fasi mu We ŋwaani. ¹⁴Kaanum tiinə bam na yəni ba zu We diga kam titi, ba daa bá wanti ba nuŋi ka je sum ni, si ba zu dayigə kunkolo kum, yi ba wu li ba kaanum gwaaru tum ba tiŋi di sum kuntu wuni. Ba maa wó yəni ba kwe gwaaru tidonnə ba zu, si ba laan wanti ba yi nɔɔna bam na wu me seeni tun.»

¹⁵O na maŋi woŋo kulu dwi maama na wu We diga je sum ni o ti tun, mu o jaani-ni pa di tɔgi wa-puli seeni ni dum di nuŋi pooni. O laan ma maŋi pwələ kalu na kaagi daani maama tun. ¹⁶O kwe kasugu kulu o ya na jigi o maŋi wənu tum maama tun mu o maa maŋi wa-puli seeni saŋa kam. Ka yi kantia ni maŋum biə-yanu mu. ¹⁷O ta ma kwe kasugu kum o maŋi jazum baŋa seeni saŋa kam. Ka di yi kantia ni maŋum biə-yanu mu. ¹⁸O daa ma maŋi jagwiə seeni saŋa kam. Ka di yi kantia ni maŋum biə-yanu mu. ¹⁹O ma pipiri o vu o maŋi wa-zɔvri seeni saŋa kam. Ka di maa yi kantia ni maŋum biə-yanu. ²⁰O deen tɔgi cwəŋə kam kuntu mu o maŋi We diga kam je sum di kabre kalu na kaagi-ka tun. Ka sen sum ma da si ma da mu, kantia ni maŋum kuni biə-yanu yanu. Kabre kam deen logi ka ci We diga kam, si ku pɔɔri wənu tulu na yi lanyirani fasi tun, di tulu na wura de maama tituŋa ŋwaani tun daani mu.

We paari-zulə yam taani

43 Nɔɔnu wum ma ja-ni pa di vu We diga kam ni dilu na jeeri wa-puli seeni tun. ²A ma nii a na ni Yisurayeli tiinə We paari-zulə yam zigi wa-puli

seeni mu ku maa buna. We na dwani Dl kwari te tun, ku nyi di ninu du-fara na cuuri yi ti wuuri te tun mu. Tuga baɗa je maama deen ma li di Dl paari-zulə yam pooni. ³We na li wənu tulu Dl bri-ni tun yɔɔri ti nyi di vura yalu a ya na ne yi Dl ba si Dl cɔgi Zeruzalem tu kum tun mu. Ti maa nyi di yalu a ya na ne Kebari bugə kam ni ni tun. Amu ma tun a vin a yibiyə tuga ni. ⁴Baɗa-We paari-zulə yam ma tɔgi ni dilu na jeeri wa-puli seeni tun ni ku zu We diga kam wuni. ⁵Viu laan ma fuli ku gɔ-ni ku zigi weeni. Ku ma ja-ni ku ja zu We diga kam titari konkolə kum ni, yi amu di na ni Baɗa-We paari-zulə yam mu yɔɔri ku su We diga kam ni maama.

⁶Nɔɔnu wum na zigi a saɗa ni kontu tun, mu a ni nɔɔnu wudoɗi na zigi We diga kam wuni o nɔɔni di amu. ⁷Ku tu ma ta o wi: «Nabiinu, jəgə kantu mu yi amu paari jangɔɗi na wó cwi me tun. Ka wó taa yi amu jəɗə je. Amu wó maɗi yo seeni mu si a di Yisrayeli tiinə bam taa zɔvri daani si ku taa ve maɗa kalu na ba ti tun. Yisrayeli dwi tiinə bam, di ba pwa bam maama daa bá tɔɗi ba cɔgi amu yiri dum na yi lanyirani fasti tun, di ba na kaagi ba zuli jwə-yɔɔru di ba pwa balu na tigi tun yibeelə yam. ⁸Ba pwa bam deen lɔgi ba sɔ-fwaaru mu pa ti yəri amu titi digə kam kəbrə ni. Ku nyi di kəbrə yirani mu cigi amu di bantu daani. Ba ma tɔgi ba kəm-balwaaru yam nwaani ba cɔgi amu yiri dum na yi lanyirani fasti tun. Kontu ma pa a tɔgi a ban-lum dum baɗa ni a yɔɔri a cɔgi-ba. ⁹Ba nan maɗi si ba yaɗi jwə-yɔɔru kaanum, si ba daari ba yaɗi ba pwa yibeelə yam zulə. Ba na ki kontu, amu laan wó taa zɔvri ba titari ni maɗa maama.

¹⁰Nabiinu, fɔgi n maɗi We diga kam yira cibari na yi te tun n bri Yisrayeli tiinə bam. Ku maa wó pa cavura ja-ba ba lwarum kikiə nwaani. Pa ba na ka ziga kam maɗum na yi te tun. ¹¹Cavura maa na jaani-ba ba kikiə yam maama nwaani, si n pa ba lwaru We diga kam na ziga te, di ka niə yam, di ka maɗum dum maama na yi te tun. Ta pa ba lwaru ka di sum na kikili si lɔ te tun, si n daari n ta di ba ka cullu tum na bri kulv tun. Nan pɔpɔni wənu tum kontu maama n tiji si ba maani We diga kam nyinyugu na yi te tun, yi ba daari ba taa tɔgi ka cullu tum.

¹²We ni dilu na wura Dl digə kam nwaani tun mu tuntu: Piu yuu je silu ka na lɔgi tun di pwələ kalu maama na kaagi da tun tiini ka yi lanyirani fasti mu

We nwaani. Ciga tun, We ni dilu na wura o digə kam nwaani tun mu kontu.»

Kaanum bimbim dum

¹³Kaanum bimbim dum maɗum na yi te tun mu tuntu, ni ku na tɔgi kantia ni maɗum lanyirani. Ku nan yi dayigə nwa maɗum mu tɔɗi kantia ni maɗum dum wuni. Bimbim dum kuri seeni goɗo mu tigi da, ku na luunə ku yi kantia ni maɗum, yi ku ta yalma si ku yi kantia ni maɗum. Di maa jigi niə na kaagi di maama pa ya yalma si ku maɗi di dayigə nwa maɗum kuni bitɔ. Bimbim dum wə-baɗa maɗum na yi te tun mu tuntu: ¹⁴Ku na zigi di kuri seeni goɗo kum ni si ku taa diini ku yi di titari fra kam tun, bimbim dum yi kantia ni maɗum kuni bule mu We jazum baɗa seeni. Fra kam titi yalum baɗa maɗum maa yi kantia ni maɗum didwa. Ku maa na zigi titari fra kam ni si ku taa diini ku yi jazum baɗa seeni fra kam tun, ku yi kantia ni maɗum kuni buna mu We baɗa ni, yi fra kam kontu di yi kantia ni maɗum didwa ka yalum baɗa ni. ¹⁵Bimbim dum baɗa kam me seeni ba na zwe kaanum dum tun maa yi kantia ni maɗum kuni buna We baɗa ni si ku wəli da. Nya yana ta maa zigi di niə yam sen suna sum ni. ¹⁶Bimbim dum baɗa kam me ba na zwe kaanum dum tun sen sum maama mat da si mat da. Ku maa yi kantia ni maɗum fugə-bile didwarum baɗa ni di ku yalum baɗa ni. ¹⁷Bimbim dum titari seeni maa yi kantia ni maɗum kuni fugə-buna di didwarum baɗa ni, di di yalum baɗa ni. Di maa jigi ni na yi kantia ni maɗum cicoro yalum baɗa ni. Di fra kam yalum nan maɗi di kantia ni maɗum didwa ku ja kaagi ka maama. Natən-yiə deen diini bimbim dum wa-puli seeni ya yi di jazum baɗa seeni.

¹⁸Baɗa-We ma ta di amu Dl wi: «Nabiinu, Yuutu Baɗa-We na tagi te tun mu tuntu: Ba na lɔgi kaanum bimbim dum, cullu tulu ba na wó tɔgi si ba zwe vara, ba daari ba kwe ba jana bam ba miisi bimbim dum yira ni tun mu tuntu: ¹⁹Nmu wó kwe na-bia n pa kaanum tiinə bam si ba ma ba ki lwarum saarum kaanum. Bantu yi Sadoki digə kam tiinə mu na jigi cwəɗə si ba fufɔ ba twe amu te si ba taa tɔɗa ba pa-ni tun. Yuutu Baɗa-We na tagi kulv tun mu kontu. ²⁰Nmu laan ma n wó pwəri jana bam wuni si n kwe-ba n taagi bimbim dum nya yana yam ni, didaani di titari seeni niə yana yam ni,

di fra kalu na kaagi bimbim dum maama tun ni. Nmu wó tógi cwəŋə kam kuntu mu si n fɔgi n kwe bimbim dum kaanum tutuŋa yam ŋwaani. ²¹Nmu ta ma n wó ja na-bia kam n na me n ki lwarum saarum kaanum dum tun nwana n vu n zwe jəgə kalu na maŋi yi ka wu dáa dáa di We diga kam titi tun ni.

²²Tiga na puuri, n ta wó ja bubɔlɔ kalu na ba jigi geeri ka yira ni tun mu n ba si n kwe-ka n ki lwarum saarum kaanum. Ki kuntu n ma n fɔgi n kwe bimbim dum We ŋwaani, ni n na ki te di na-bia kam tun. ²³Nmu na kwe-di n ti, n laan wó li na-bia di pi-bia mu n vara bam wuni, ti na ba jigi geeri ti yira ni tun. ²⁴Nmu wó kwe-ti n kaani Baŋa-We yigə ni mu. We kaanum tiinə bam di wó kwe ye ba zizagi vara bam nwana yam baŋa ni, yi ba daari ba zwe-ya ba pa Baŋa-We.

²⁵Kwe da yarpe si de maama ni, n ja bubɔlɔ n ba n ma n ki lwarum saarum kaanum. Nmu ta wó beeri na-bia di pi-bia mu si n ma tuntv di n ki kaanum dum. Ti nan ba maŋi si ti taa jigi geeri ti yira yam ni. ²⁶Ba nan wó kwe da yarpe mu ba ma ba kwe bimbim dum We ŋwaani. Ba maa wó tógi cwəŋə kam kuntu ba puuri-di ba zigi dáa ni kaanum tutuŋa yam ŋwaani. ²⁷Da yam kuntu na lagi ya ti, pa da nana de dum yi si ku taa veə, kaanum tiinə bam maŋi si ba kwe abam zweem peera yam, di á wəl-dɔnɔ peera yam ba ma ki kaanum ba pa-ni bimbim dum baŋa ni. Amu laan maa wó se si á taá yi a nɔɔna bam. Amu Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu.»

We diga kam cullu tidonnə

44 Nɔɔnv wum daa ma ja-ni pa dí vu dí yi We diga kam kunkɔlɔ ni dilv na jeeri wa-puli seeni tun. Di nan ya pi mu. ²Baŋa-We ma ta di amu DL wɔ: «Ni duntu wó yɔɔri di pi mu di taa ziga. Ba daa bá puri-di. Nɔɔn-nɔɔnv daa bá tógi da o zu digə kam wuni, beŋwaani, Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun mu tógi ni dum kuntu DL zu da. Kuntu ŋwaani mu di wó pi di taa ziga maŋa maama. ³Yisrayeli tu dideeru wum yirani mu jigi cwəŋə si o vu o jəni ni dum digə didva ni o di wodiu amu Baŋa-We yigə ni. O nan maŋi si o tógi ni dum napɔɔ kum ni mu o zu da, yi o daari o tógi cwəŋə kam kuntu o nuŋi.»

⁴Nɔɔnv wum ma ja-ni pa dí tógi jazum baŋa seeni ni dum ni dí vu dí zaŋi We diga kam yigə ni. Amu ma nii a na Baŋa-We paari-zulə yam na su We diga kam ni maama te tun. A ma tun a vi a yigə tiga ni.

⁵Baŋa-We ta ma ta di amu DL wɔ: «Nabiinu, fɔgi n nii lanyirani, si n cəgi kulv maama a na lagi a bri-m Baŋa-We digə kam cullu tum seeni tun si n kwe-ti n ki n yuu ni. Ta maani ka niə yam na yi te tun di balv na jigi cwəŋə si ba taa tógi-ya ba puuri We digə kam ba daari ba nuŋi tun. ⁶Nan ta di Yisrayeli dwi zwabani-nyuna bam ni: «Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntv: Abam Yisrayeli dwi tiinə bam, yagi-na á

kəm-balwaarv yam! ⁷Abam jaani vərə balv na yɔɔri ba yəri amv yi ba wubɔŋa kwaali tun mu á ja á zu amv digə kam ni, ni á na yəni á kwe wodiu peera, di vara lara, di ba jana á ma á ki kaanum á pa amv. Á ma da ku ŋwaani á digimi amv We diga kam, yi á cəgi ni dilv amv na goni di abam tun. Á yəni á ki kuntu doŋ mu á wəli á kəm-balwaarv yadonnə yam wuni. ⁸Ku na yi peera yalv na yi lanyirani fasti amv ŋwaani tun, abam wu fɔgi á nii ya baŋa ni. Á nan kwe vərə mu á pa ba jigi amv digə kam tutuŋa ba tuŋa ba pa abam. ⁹Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tuntv: Vərə balv na yəri amv tun ba jigi cwəŋə si ba zu amv digə kam ni, di balv na puuri Yisrayeli tiinə bam titari ni tun di.

¹⁰Levi dwi tiinə bam badonnə deen yagi amv. Ba ma gwaani Yisrayeli tiinə badaara bam wuni pa ba ywəri cwəŋə ba daari amv yi ba zuli jwənə. Ba lwarum dum kuntu wó taa wu ba yuu ni si ba na waarum. ¹¹Amu nan wó pa-ba cwəŋə si ba taa tuŋi amv digə kam ni. Baá taa yiri We diga kam niə yam. Ba ta wó taa guv vara balv nɔɔna na jaani ba tui si ba maa ki zweem kaanum di kaanum dwi maama tun, yi ba daari ba taa zigi nɔɔna bam yigə ni ba wəli-ba We zulə seeni. ¹²Ba nan na tuŋi ba pa Yisrayeli dwi tiinə bam jwənə kaanum baŋa ni mu yi ba pa ba cəgi tun ŋwaani, amu nan dugi di a titi yiri ni a wó waari-ba ba lwarum dum ŋwaani. Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu. ¹³A nan bá pa-ba cwəŋə si ba fufɔ ba twe amv si ba taa tuŋa kaanum tiinə tutuŋa ba pa-ni. Ba ta yi twe wənu tilv a na puuri-ti si ti taa yi lanyirani fasti amv ŋwaani tun. Ba nan wó di ba cavura mu tutuŋ-zɔɔna yalv ba na ki tun ŋwaani. ¹⁴Di ku di, a lagi a kwe We diga kam tutuŋa dwi maama mu a ki bantv juŋa ni si ba taa nii ya baŋa ni.

¹⁵Ku daari Levi dwi tiinə balv na yi kaanum tiinə yi ba nuŋi Sadoki digə kam ni tun, bantv mu yɔɔri ba nii amv digə kam tutuŋa baŋa ni ba pa-ni maŋa kalv Yisrayeli tiinə badaara bam na ywəri ba cwəŋə ni tun. Bantv mu wó fufɔ ba twe amv si ba taa tuŋi a kaanum tutuŋa yam, yi ba yəni ba kwe vara lara, di jana ba ki kaanum ba pa-ni. Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntu. ¹⁶Bantv ta wó wani ba zu amv digə kam wuni, si ba ki kaanum amv bimbim dum baŋa ni, yi ba tuŋi ba pa-ni. Bantv nan mu wó ki amv wubɔŋa yam na lagi te tun.

¹⁷Ba na yəni ba zu We-digə titari kunkɔlɔ kum wuni, ba maŋi si ba kwe gar-fufali mu ba zu. Ku dai si ba zu peeni kuv gwaaru si ba ma-ti ba tuŋi We-digə kunkɔlɔ kum wuni, naa We-digə kam titi wuni. ¹⁸Ba maŋi si ba yəni ba kwe gar-fufali mu ba ban ba yum tum, yi ba daari ba vɔ gar-kuri ba tee ni. Ku nan dai si ba vɔ ba titi di gwaaru tilv na wó pa ba taa cuuri di lulufu tun. ¹⁹Ba nan na nuŋi We-digə kam ni si ba vu ba yi dayigə kunkɔlɔ kum me nɔɔna bam na gilimi tun, baá li gwaaru tilv ba na zu ba maa tuŋi We-digə kam tutuŋa

tun mu ba tiŋi di silu na pɔɔri We ɲwaani tun wɔni, si ba laan joori ba kwe gwaaru tudonnə ba zu. Ba na ki kuntu, nɔɔna bam bá wani ba dwe ba gwaaru tum si ku pa ba di ji lanyiranti fasi.

²⁰We kaanum tiinə bam nan dai si ba ceeri ba yum, naa si ba yagi ba yuuywe si si ki didwaaru. Ba nan wó wani ba dɔɔri ba yuuywe sim ba yagi. ²¹Ba wulwulu nan yi nyɔ sana yi o daari o zu We-digə titari konkɔlɔ kum wɔni. ²²Ba dai si ba di kadənə ba ma ki ba kaana, naa kaana balu di ba banna na yagi daani tun. Bantu nan maŋi si ba di Yisrayeli tiinə bukwa balu na yəri baara tun yirani mu, naa kaanum tiinə badonnə kadənə. ²³Bantu titɔŋi mu maŋi si ba bri a nɔɔna bam si ba taa wai ba pɔɔri wəenu tilu na yi lanyiranti fasi tun, di tilu na wura de maama titɔŋa ɲwaani tun daani. Ba ta wó pa ba taa wai ba pɔɔri wəenu tilu na maŋi di We cullu tum tun, di tilu na jigɔ digiru cullu tum seeni tun daani.

²⁴Taani na wu amu nɔɔna bam laŋa ni, ku yi kaanum tiinə bam mu wó kwe amu niə yam ba ma buri ciga ba titari ni. Ba ta wó nii si a niə yam na bri si nɔɔna bam taa di candi yalu tun suni ya taa tɔŋa. Ba ta wó taa nigɔ a siun da yam, si nɔɔna taa pai ya yi ya yura.

²⁵Kaanum tu dai si o twe tu yira, beɲwaani, o na dwe tuu yura, ku pa o digimi o titi cullu tum seeni mu. Ku nan na yi o ko naa o nu mu tɔga, naa o biə wɔni didua, naa o zumbaaru, naa o nyaani, naa o nako ta na wu zu baru mu na tɔga, o jigɔ cwəŋə si o dwe ku tu yira yam.

²⁶O nan na dwe tuu yura, o laan wó kwe o titi si o joori o maŋi di cullu tum. O na ki kuntu o ti, si o daari o pa da yarpe ke. ²⁷O laan jigɔ cwəŋə si o zu We-digə kam titari konkɔlɔ kum wɔni si o tɔŋi digə kam ni. De dum kuntu ni oó ki lwarum saarum kaanum o titi ɲwaani. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

²⁸Yi pɔɔri-na Yisrayeli tɔga kam wɔni á pa kaanum tiinə bam si ba taa te. Amu Baŋa-We titi mu wó taa yi ba təri. Amu titi mu yi wulu na maŋi a pa-ba. ²⁹Ku na yi te tun, wudiu pɛera, di lwarum saarum pɛera, di lwarum juni pɛera, di wəenu tilu maama Yisrayeli tiinə bam na jaani ba tui ba ki amu juŋa ni tun yi bantu nyum mu. ³⁰Abam wodiiru tilu na loori yigə ti ki yi ti lamma tun, didaani á We-təri pɛera dwi dwi wó taa yi kaanum tiinə bam nyum mu. Á ta wó kwe mun-bwe dilu á na sɔŋi á pɔɔri si á ma á fɔgi dipe tun á pa kaanum tiinə bam, si We yu-yoŋo taa wu á sam dum baŋa ni. ³¹Kaanum tiinə ba jigɔ cwəŋə si ba di woŋo kulɔ na tɔgi ku titi tuuni, naa vara na jaani-ku ba turti tun. Ku na maŋi ku yi zuŋə mu, naa varum mu di, ba yi di-ti.

Ba na wó pɔɔri tɔga kam te tun

45 Abam na lagi á pɔɔri tɔga kam á pa Yisrayeli dwiə yam si ba taa te, á maŋi si á li pwələ

si ka taa yi ka yira amu Baŋa-We ɲwaani. Ka wó taa yi kanti 25 000 mu didwarum baŋa ni, di kanti 20 000 ka yalum baŋa ni. Pwələ kam maama wó taa yi lanyiranti fasi mu amu ɲwaani. ²Pwələ kam kuntu ni á wó pɔɔri kanti 500 mu didwarum baŋa ni di yalum baŋa ni si á ma á lo We-digə kam da. Naboo wó taa tigi ku kaagi-ka, yi ku yalum baŋa maŋum yi kanti 50. ³Ta pɔɔri-na pwələ kalu na yi ka yira tun bile, si á maŋi kanti 25 000 didwarum baŋa ni, di kanti 10 000 yalum baŋa ni. Je sum kuntu á na wó maŋi tun mu á wó ki We-digə kam na tiini ka yi lanyiranti fasi We ɲwaani tun da. ⁴Pwələ kam cicoro kum kuntu wó taa yi tɔga kalu na pɔɔri amu ɲwaani tun. Dáani mu kaanum tiinə bam wó taa te, di ba na tɔŋi We-digə titɔŋa yam yi ba fufɔ ba twe Baŋa-We te si ba tɔŋi ba pa-Dl tun. Baá lo ba sam dum dáani mu, yi dáani mu We titi digə kam di maa wó taa wura. ⁵Pwələ kam cicoro kulɔ na daari tun di wó taa yi kanti 25 000 didwarum baŋa ni, di naba-laara kanti 10 000 yalum baŋa ni. Tɔga kam kuntu wó taa yi Levi dwi tiinə bam nyum mu, ba na tɔŋi We digə kam wɔni tun ɲwaani. Baá taa te-ka pa tunti taa wura si ba taa zuuri di wɔni.

⁶Ku ta na yi tɔga kalu abam na wó lo tuw kum titi ka baŋa ni tun, á wó maŋi laŋa kalu na yi kanti 5 000 yalum baŋa ni di kanti 25 000 didwarum baŋa ni tun, pa ka saŋi pwələ kalu na yi ka yira amu ɲwaani tun. Laŋa kam kuntu wó taa yi Yisrayeli tiinə bam maama nyum mu.

⁷Yisrayeli tuw didɛeru wom nan mu wó taa te tɔga kadoŋ, ka na tɔŋi di pwələ kalu na yi ka yira amu ɲwaani tun, yi ka ta tɔŋi di tɔga kalu na yi tuw kum nyum tun. O laŋa kam maa wó zɔgi amu pwələ kam wa-zuuri seeni ka vu ka yi tɔga kam maama wa-zuuri seeni sisəm dum, yi ka zɔgi amu pwələ kam wa-puli seeni ka vu ka yi tɔga kam maama wa-puli seeni sisəm dum. Ku maa bri ni o tɔga kam wó taa dwara ka mai di Yisrayeli dwiə yadonnə yam tɔga na mai te tun mu.

⁸Tɔga kam kuntu maa wó leeri ka taa yi didɛeru wom nyum mu Yisrayeli tuw kum ni. Kuntu tun, a didɛera bam daa bá taa jigɔ a nɔɔna bam ba beesa. Ba nan wó yagi Yisrayeli tiinə bam mu si dwi maama jɔŋi di tɔga di taa te.

⁹Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: Abam Yisrayeli tuw didɛera bam, á tiini á pini amu nɔɔna bam, yi á daari á beesi-ba si ku daani. Nan yagi-na vuvugə titɔŋa, si á daari á tɔŋi kulɔ na yi ciga yi ku tɔgi cwəŋə tun. Á daa yi vri tɔga amu nɔɔna bam tee ni si á daari-ba á zɔgi bwəri. Yuutu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu. ¹⁰Abam na lagi á maŋi wəenu á pa daani, si á kwe bwen silu na yi ciga ciga tun á maŋi-ti.

¹¹Kurɔwe silu á na wó taá mai á maŋi wəenu tun maŋi si si taa yi ciga mu, ni ku na yi muni mu á jigɔ á maŋa, naa ku na yi na mu di. Kurɔwaa biə fugə mu wó yi

homeeri didva ¹²Á nan na maŋi wænu si á lwart ti duuni na yi te tun, si á maŋi gera kuni fiinle si ti taa yi sekeli didva. Sekela fusrdu (60) di maa wó taa yi mine didva.

We peera di candi taani

¹³Peera yalv á na maŋi si á kwe á pa We tun mu tuntu: Maŋi-na á muna bwen fusrdu maama wunt si á li didva. ¹⁴Á ta wó ma kurwaa mu á maŋi á nugə kam, si á li bwen sile kurwaa biə fugə maama wunt. Kurwaa biə fugə yi bidwi mu di homeeri didva ¹⁵Ku ta na yi abam peeni sum na di gaa Yisrayeli ti-ywəŋə kam ni tun, á wó li piə didva mu si biə-yale maama wunt. Ba maa wó kwe peera yam kuntv ba ma ba ki wɔdiu peera, di zweem peera, di wəl-dɔnɔ peera kaanum, si ba tɔgi ya ŋwaani ba li nɔɔna bam lwarum We yigə ni. Yuutu Baŋa-We na tagi kulv tun mu kuntv. ¹⁶Yisrayeli tiinə bam maama nan mu wó ja peera yam kuntv ba ba ba ki ba tuv kum didəeruv wum juŋa ni. ¹⁷Didəeruv wum nan maŋi si o beeri vara balv ba na wó kwe ba ki zweem peera, di wɔdiu peera, di wo-nyɔɔrv peera, ni nɔɔna bam na lagi ba di ba candi dwi dwi. Ku na yi ba can-dvŋa candi, di ba siun da yam, didaani candi yalv maama Yisrayeli dwi tiinə bam na maŋi si ba di tun, wuntv mu wó beeri lwarum saarum kaanum vara bam, di wɔdiu peera yam, di peera yalv ba na wó zwe ba pa We tun, di wəl-dɔnɔ peera yam si ba kwe ba maa ki kaanum ba pa We si ba li nɔɔna bam lwarum o yigə ni.

¹⁸Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: Dayigə cana kam pulim de dum ni, si á kwe na-bia kalv na ba jigɔ geeri ka yira ni tun á ma á kwe We-digə kam. ¹⁹Kaanum tu wum maa wó pwəri lwarum saarum kaanum varum wum jana wunt o ja o vu o taagi We-digə kam mancwænu niə sen sum ni. O ta wó kwe-ba o ki bimbim dum titari seeni niə yana yam ni, di We-digə titari kunkɔlv kum ni bwæru tum di yirani. ²⁰Ku ta na yəni kv yi cana kam da yarpe de dum, nmv nan ta wó ki kuntv doŋ mu si n ma n kwe wulv maama na cɔgi yi o wv paalt o ki lwarum, naa o wv lwart kv ni ni tun. Kuntv maa wó pa n fɔgi n kwe We-digə kam cullu tum seeni.

²¹Pulim cana kam da fugə-yana de dum ni, si á di Paki candiə kam. Kwe-na da yarpe á di-di, si da yam kuntv ni á taá di dɔpe dilv na ba jigɔ dabɔli di wunt tun. ²²Candiə kam pulim de dum ni, á tuv didəeruv wum wó beeri na-bia mu si ba kwe-ka ba ma ba ki lwarum saarum kaanum o titi ŋwaani, di tuv kum nɔɔna bam maama ŋwaani. ²³Da yarpe yam de maama wunt o nan ta wó beeri nabe sirpe, di pi-be sirpe, ti maama na ba jigɔ geeri ti yira ni tun mu, si ba kwe-ti ba ki

zweem kaanum ba pa Baŋa-We. O ta maa wó beeri bubɔlv si ba kwe-ka ba ki lwarum saarum kaanum. ²⁴O nan ta wó taa jigɔ muni mu o wəli da si ba ma ba ki wɔdiu peeri kaanum. Kvú taa yi muni kurwaa bu didva na-bia maama ŋwaani, di kurwaa bu didva pi-be maama ŋwaani. Nugə bwen sina nan mu wó wəli di muni kurwaa maama.

²⁵Ku ta na yi candiə kalv na puli canɔ sirpe cana kam da fugə-yanu de dum ni tun, candiə kantv da yarpe yam de maama wunt o daa wó beeri peera mu si ba ma-ya ba ki lwarum saarum kaanum, di zweem peeri kaanum, di wɔdiu peeri kaanum, si nugə di wəli ti wunt.

46 Yuutu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: We-di-kamunu titari kunkɔlv kum ni dilv na jeeri wa-puli seeni tun maŋi si á pi-di mu á titvŋa da yardv maama wunt. Kv maa na yi siun de dum, didaani can-dvŋa de dum ni, si á laan pɔri-di á yagi. ²Tuv kum didəeruv wum maa wó zigɔ dayigə kunkɔlv kum ni o vu o zv ni dum kuntv napɔrv kum wunt si o taa zigɔ manchovŋo ni dum ni. Kaanum tiinə bam maa wó kwe o zweem peera, di o yazurə peera ba ma ba ki kaanum. Didəeruv wum ta na zigɔ manchovŋo ni dum ni, oó cɔɔli o yibiyə tɔga ni si o zuli-ni, yi o daari o nuŋi da o viiri. Ba nan bá pi ni dum, si tɔga na tu ka yi, si ba laan pi-di. ³Siun da yam di can-dvŋa da yam maama ni, tuv kum nɔɔna bam nan maŋi si ba gilimi daani ni dum kuntv yigə ni mu, si ba zuli Baŋa-We. ⁴Didəeruv wum na maŋi si o ja zweem peeri dilv siun de maama ni o ba o ki o pa Baŋa-We tun nan wó taa yi pi-bali sirdu, di pi-bia didva mu. Tuntu maama nan bá taa jigɔ geeri ti yira ni. ⁵Wɔdiu peeri dilv o na wəli pi-bia kam wunt si o ma o ki kaanum dum tun wó taa yi kurwaa bu didva mu. Muni dilv o na wó kwe o wəli pi-bali sum ni tun nan wó maŋi di o na lagi te tun mu. O nan wó wəli nugə bwen sina mu muni kurwaa maama ŋwaani. ⁶Can-dvŋa de dum ni didəeruv wum ta wó kwe na-bia didva, di pi-bali sirdu, di pi-bia didva si o ma o ki kaanum, ti maama na ba jigɔ geeri ti yira ni tun. ⁷O ta wó ja wɔdiu peeri kurwaa bu didva na-bia kam ŋwaani, di wɔdiu peeri kurwaa bu didva pi-bia kam ŋwaani. Ku nan na yi pi-bali sum, oó wəli wɔdiu peeri si kv maŋi di o na lagi te tun mu. O ta wó wəli nugə bwen sina mu kurwaa maama ŋwaani. ⁸Didəeruv wum na yəni o zv manchovŋo ni dum, oó tɔgi napɔrv kum ni mu o zv da. O ta na lagi o nuŋi, kv maŋi si o joori o tɔgi cwəŋə kam kuntv mu.

⁹Tuv kum nɔɔna na yəni ba jeeri Baŋa-We yigə ni si ba di ba candi yam, si ba na tɔgi ni dilv ba zv tun, ba da ni didovŋ ni ba nuŋi We-digə kam wunt. Ba wulv na de jazum baŋa seeni ni dum o zv, kv tu wó tɔgi jagwiə seeni ni dum ni mu o nuŋi. Wulv nan na tɔgi jagwiə seeni ni dum o zv, kv tu di wó da jazum baŋa seeni

ni dum ni mu o nuji. ¹⁰Ba na yəni ba zu da, didəeru wum di maa wó gwaan ba wuni, yi o ta tógi di ba o nuji.

¹¹Ba na yəni ba jigi ba candi yam dwi maama ba di, wudiu pəeri dum wó taa yi muni kurtwaa bu didva mu na-bia maama nwaani, di kurtwaa bu didva pi-bia maama nwaani. Ku daari ku na yi pəlbə bam, wudiu pəeri dum na wəli da tun wó maŋi di nəonu wubəna na lagi te tun mu. Ba ta wó wəli nugə bwen sina mu kurtwaa maama nwaani. ¹²Didəeru wum na buŋi si o ki wu-yoŋo pəeri o pa Baŋa-We, ni ku na yi zweem pəeri naa wəl-dəno pəeri mu, si ba puri ni dilu na jeeri wa-puli seeni tun ba pa-o. O maa wó ki o zweem pəeri dum, naa o wəl-dəno pəeri dum, ni ku na maŋi ku ki te siun de dum ni tun mu. Ku kwaga seeni o na nuji si o viiri, ba laan wó wanti ni dum ba pi.

¹³De maama wuni nmu maŋi si n beeri pəlbə na yi buni yi o ba jigi geeri o yira ni tun si n ma-o n ki zweem pəeri n pa Baŋa-We. Ku nan yi zizija maama mu nmu wó ta n ki kuntu. ¹⁴Zizija maama si n yəni n ki wudiu pəeri n wəli da. Pəeri dum n na wó ki n pa Baŋa-We tun yi muni bwen sitə mu, yi n guugi nugə bwaŋa didva di wuni. Ni dintu ba maŋi si di ləni maŋa di maŋa. ¹⁵Ku maa na yi te tun, pəlbə wum, di wudiu pəeri dum, di nugə kalu na wəli di wuni tun maŋi si á taá beeri-ti mu zizija maama si á yəni á ma-ti á ki zweem kaanum maŋa maama ni.

¹⁶Yuutu Baŋa-We nan na tagi te tun mu tintu: Tuw didəeru wum na pəori ba dwi tiga kam wuni si ku ji pəeri ku pa o bu, ka laan wó leeri ka taa yi bu wum di o di kwaga nyum mu. ¹⁷Ku daari, o na kwe-ka o ji pəeri mu o pa o tintuŋu wulu, o tintuŋu wum wó taa jigi-ka o tuŋi mu si ku taa nii wənu yirim buni dum. Maŋa kam kuntu na yiə, si o tintuŋu wum joori o kwe tiga kam o pa didəeru wum, didəeru wum dwi dum mu na te tiga kam tun nwaani. Ku yi wuntu biə yirani mu jigi cwəŋə si ba taa te o tiga si ka ji ba nyum. ¹⁸Tuw didəeru wum nan ba jigi cwəŋə si o zali nəona ba tiga ni si o daari-ba o zigi bwəri. O nan wó nii o titi tiga wuni o pəori o pa o biə, si ba di ba dwi dum taa te. Ku dai si a nəona bam tiga nuji ba juŋa ni ka daari-ba.»

Kaanum tiinə bam kaligoŋo

¹⁹Nəonu wum daa ma ja-ni pa dí tógi We-digə kunkələ manco-ni dum dí vu dí yi di silu na pəori si ziga We kaanum tiinə bam nwaani yi si jeeri jazum baŋa seeni tun. O ma bri-ni je silu na yəri di sum kuntu wa-zuuri seeni tun. ²⁰O laan ma ta di amu o wi: «Je suntu yi kaligoŋo mu ku pa kaanum tiinə bam. Dəani mu baá yəni ba taa saŋa lwarum juni kaanum dum, di lwarum saarum kaanum dum, yi ba daari ba wə wudiu

pəera yam, si ba yi ja-ya ba zu dayigə kunkələ kum wuni. Ba ya na ki kuntu, kuw wanti nəona bam di mu ku pwe We nwaani.»

²¹O daa ma ja-ni o nuji pa dí zu dayigə kunkələ kum wuni, yi o ja-ni o kaagi ku gugwəru tina tum. A ma na ni gugoro maama jigi ku kunkələ mu. ²²Dayigə kunkələ kum gugwəru tina tum maa jigi kunkwallu tlu maama na mai daani yi kabri ci-ti tun. Ti maa yi kantia ni maŋum fiinna didwarum baŋa ni, di kantia ni maŋum fiintə yalum baŋa ni. ²³Ba deen kwe kandwa mu ba lə taala ba kaagi kunkwallu tum kuntu, yi ba lə mim kurə kabri sum tiga kuri seeni. ²⁴O ma ta di amu o wi: «Kaligwənu tintu wuni mu balu na yəni ba tuŋi We-digə kam tituŋa tun wó taa saŋi nwana yalu nəona bam na yəni ba ja ba ba si ba maa ki kaanum tun.»

Bu-tula na zigi We-di-kamunu kum ni ka duri ka ve te tun

47 Nəonu wum daa ma ja-ni o joori We-di-kamunu kum ni seeni. A ma nii a na na na burə ni dum kuri ni ba durə ba ve wa-puli seeni ba kea. We-digə kam yigə deen jeeri wa-puli seeni mu. Na bam nuji We-digə kam manco-pu jagwiə seeni mu, yi ba duri ba tógi kaanum bimbim dum jagwiə seeni. ²O ta ma pa dí tógi jazum baŋa seeni ni dum ni, dí bubarı dí da pooni yigə dí vu dí yi ni dilu na jeeri wa-puli seeni tun. A ma na ni na bam maa soe funfun ba nuji ni dum jagwiə seeni ba duri ba kea.

³Nəonu wum ma ja-ni o yəori wa-puli seeni yi o ze lwara nuna. O ma kwe-ka o maŋi kantia ni maŋum kuni muru. Dí na ve dí yi da tun, o ma tógi a yigə pa dí ve na bam wuni si dí be. Ba deen maŋi nakilə ni mu. ⁴O daa ma maŋi si dí vu dí yi kantia ni kuni muru kudon, yi o daa tógi a yigə pa dí ve na bam wuni. Ba laan ma maŋi nadoonə ni. O ta ma joori o maŋi si dí vu kantia ni kuni muru dí wəli da. O daa ma pa dí ve na bam wuni, di ba laan maŋi təŋə ni mu. ⁵O daa ta maŋi si dí vu dí yi kantia ni kuni muru mu, di ba laan jigi bu-tuli-zaŋa mu pa a warti si a vu na bam wuni a be. Bugə kam deen tiini ka luunə mu pa wulu na buŋi si o be-ka tun maŋi si o dun na bam mu si o wanti o be bube didon dum ni. ⁶O ma bwe amu o wi: «Nabiinu, nmu ne kuntu na?»

O ma pa dí joori bugə kam buburi-be dum ni. ⁷Dí na yi da tun, mu amu ne tweeru zanzan na zigi di maŋi di bugə kam bube maama. ⁸Nəonu wum ma ta di amu o wi: «Bu-tula kantu duri ka yəori wa-puli seeni mu, si ka tógi bolo kulə na tigi Zorden bugə kam seeni tun, yi ka laan vu ka kweeli Ye nunu kum wuni. Ka na bam na zu daani, nunu kum na bam wó ji na-nuna mu. ⁹Bu-tula kantu maa na duri ka yi me maama, wənu

dwi dwi, di kale zanzan mu wó taa wura. Bejwaani, nunu kum wuu na bam laan kwe ba ji na-ɲuna mu yi ba paɪ ɲwɪa. ¹⁰ Kaləɲ-jara wó yəni ba zigi nunu kum ni ni ba taa jaani kale. Ku na zigi En-gedi ni, si ku yi En-Egalayim tun, baá taa zigi nunu kum ni ni mu ba duli ba buri sum. Ba maa wó taa jaani kale dwi maama, si ku maɲi di yalu na wu Mediterane nunu kum ni te tun. ¹¹ Ku nan na yi cwaru di bwælu tlu na bwələ di nunu kum ni tun, ti na bam bá yɔɔri ba ji na-ɲuna. Nɔɔna ta wó taa nai ye ti wuni. ¹² Tweeru tlu na ləri biə si nɔɔna taa di tun dwi maama ti wó nuɲi ti taa zigi bu-tula kam bube maama ni. Tweeru tum vɔɔru bá kwaarɪ, yi ti bá lə biə ti ga. Tweeru tun wó taa ləri biə mu cana maama wuni. Bejwaani, na balu na nuɲi We-di-kamunu kum ni tun mu duri ba yi-ti pa ti nyɔ-ba ti sui. Ti biə bam wó taa yi wodi mu ti paɪ nɔɔna, yi ti vɔɔru tum di pa-ba zurim.»

Tiga kam sisəm na maɲi me tun

¹³ Yuutu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: «Abam na tu á pɔɔri tɪga kam, sisənə yalu á na wó tiɲi á pa á titi tun wó taa yi tuntu mu. Á wó pɔɔri-ka á pa Yisrayeli dwiə fugə-yale yam si ba taa te. Á nan wó kwe pɔɔrim sile á pa Zuzefu dwi dum. ¹⁴ Pɔɔri-na tɪga kam á pa á dwiə yam maama si ku taa mai daani. Bejwaani, amu deen dugi durə ni a lagɪ a kwe-ka a pa á nabaara bam mu. Tɪga kam nan wó taa yi abam nyum mu si á taá te-ka.

¹⁵ Tɪga kam sisəm na wó taa yi te mu tuntu:

Jazum baɲa seeni sisəm dum wó puli Mediterane nunu kum ni ni mu di tulu di vu Hitelon seeni, si di laan tɔɲi Lebo-Hamati, yi di daari di be di ke Zedadɪ, ¹⁶ di Berota, di Siberayim. Je sum kuntu wu Damasi di Hamati titari laɲa ni mu. Sisəm dum ta wó ke di yi Hazera Hatikon, di na wu Hawuran sisəm dum ni tun. ¹⁷ Kuntu tun, sisəm dum wó zigi nunu kum ni ni ku vu ku kweeli Hazara Enan ni. Di maa wó tɔɲi Damasi jazum baɲa seeni sisəm dum mu, yi Hamati tu sisəm dum di wu jazum baɲa seeni. Tɪga kam jazum baɲa seeni sisəm dum na wó taa yi te tun mu kuntu.

¹⁸ Wa-puli seeni sisəm dum wó taa tigi Hawuran di Damasi titari laɲa ni mu. Di wó tulu Zorden bugə kam, yi di wu Galadi di Yisrayeli tɪga kam titari ni tun. Ka maa wó vu ka yi Ye nunu kum,

Tamaari tu na zigi me tun. Tɪga kam wa-puli seeni sisəm dum na wó taa yi te tun mu kuntu.

¹⁹ Jagwiə seeni sisəm dum wó zigi Tamaari ni mu di tulu di yi Meriba-Kadesti buli-yi dum seeni. Di daa ta wó tɔɲi Ezipi bugə kam ni di tulu di vu di kweeli Mediterane nunu kum ni ni. Tɪga kam jagwiə seeni sisəm dum na wó taa yi te tun mu kuntu.

²⁰ Wa-zuuri seeni sisəm dum wó tɔɲi Mediterane nunu kum ni mu di tulu di vu di yi je silu na maɲi di Lebo-Hamati tun. Tɪga kam wa-zuuri seeni sisəm dum na wó taa yi te tun mu kuntu.

²¹ Nan pɔɔri-na tɪga kam á pa daani si Yisrayeli dwiə yam maama wanti ba na ba di nyum ka wuni.

²² Abam nan na lagɪ á pɔɔri tɪga kam, á wó kwe-ka á pa á titi didaani vərə balu na tu ba zuuri di abam yi ba jigi biə tun. Abam na wó ki te á pa Yisrayeli tumbiə tun, si á ki kuntu di vərə bam di. Ba di jigi cwəɲə si ba tɔɲi di Yisrayeli dwi tiinə bam ba joɲi ba tɪga. ²³ Yisrayeli tiinə dwi dlu wuni vərə na zuuri da, ku tu wó joɲi tɪga dáani mu si o taa te.»

Yuutu Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

Tiga kam pupwari sum

48 «Yisrayeli dwiə yam di tɪga kalu ba maama na wó joɲi tun mu tuntu:

Ku na zigi tɪga kam maama jazum baɲa seeni sisəm dum ni tun, Dan dwi dum wó na pupwara didua mu. Ka jazum baɲa seeni sisəm dum wó tulu di vu Hitelon seeni, si di laan yi Lebo-Hamati. Di maa wó vu di kweeli Hazara-Enan ni. Damasi jazum baɲa seeni sisəm dum na yəri Hamati tun mu kuntu. Dan dwi dum sisəm mu kuntu, ku na zigi Yisrayeli tɪga kam wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni tun.

² Aseeri dwi dum di wó na pupwara didua mu. Ba tɪga kam wó lɔ sisəm di Dan dwi dum mu, ku zigi wa-puli seeni si ku ke ku yi ka wa-zuuri seeni.

³ Nefitali dwi dum di wó na pupwara didua mu. Ba tɪga kam wó lɔ sisəm di Aseeri dwi dum mu, ku zigi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

⁴ Manasi dwi dum di wó na pupwara didua mu. Ba tɪga kam wó lɔ sisəm di Nefitali dwi dum mu, ku zigi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

⁵Efrayim dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Manasi dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

⁶Ruban dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Efrayim dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku ke ku yi ka wa-zuuri seeni.

⁷Zuda dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Ruban dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku ke ku yi ka wa-zuuri seeni.

⁸Nan pɔɔri-na tɔga kalu na wó taa yi ka yira tun. Tɔga kam kuntu wó lo sisəm di Zuda dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku ke ku yi ka wa-zuuri seeni. Maɔti-na je sum kuntu si ku taa yi kanti 25 000 yalum baɔa ni. Ka didwarum dum nan wó zɔgi wa-puli seeni si ku yi wa-zuuri seeni si ku taa mai di dwiə yadonnə yam tɔga ni na wó taa yi te tun. We titi digə kam nan wó zɔgi tɔga kam kuntu titari ni mu.

⁹Pwələ kalu abam na wó pɔɔri si ka taa yi Baɔa-We titi nyum tun maɔti si á maɔti-ka kanti 25 000 didwarum baɔa ni. Ka yalum baɔa maɔum di wó taa yi kanti 20 000. ¹⁰Tɔga kam kuntu wó taa yi ka yira ka pa kaanum tiinə bam mu. Ka jazum baɔa seeni sisəm maɔum wó taa yi kanti 25 000 mu. Ka yalum seeni maɔum maa wó taa yi kanti 10 000 ka wa-zuuri seeni, di ka wa-puli seeni. Jagwiə seeni sisəm dum maa wó taa yi kanti 25 000 didwarum baɔa ni. Baɔa-We digə kam maa wó taa zɔgi pwələ kam kuntu titari dum ni. ¹¹Ka wó taa yi Sadoki tiinə bam na yi kaanum tiinə tun nyum mu. Bantu yɔɔri ba nii amu tutuɔa baɔa ni mu yi ba wu yaɔi. Ba wu se si ba tɔgi di Yisurayeli tiinə bam ba ywəri ba cwəɔə, ni Levi dwi tiinə badaara bam na ki te tun. ¹²Abam na pɔɔri tɔga kam, pwələ kam kuntu wó taa yi ka yira ka pa-ba. Ka wó tiini ka taa yi lanyirani fasi mu. Ka maa wó yəri di Levi dwi tiinə bam tɔga kam.

¹³Ku na yəri kaanum tiinə bam tɔga kam kuntu tun, Levi dwi tiinə bam wó taa jɔgi ba di pupwara. Ka wó taa yi kanti 25 000 mu didwarum baɔa ni. Ka yalum baɔa maɔum maa wó taa yi kanti 10 000. Ba tɔga kam ni maama wó taa yi kanti 25 000 mu didwarum baɔa ni, di kanti 10 000 yalum baɔa ni. ¹⁴Ku dai si ba kwe tɔga kam ba yəgi ba pa nɔɔn-nɔɔnu, naa si ba kwe-ka ba ma ba ləni woɔo kudon, ka na yi lanyirani fasi ka pa Baɔa-We tun ɔwaani.

¹⁵Pwələ kam tɔga kalu ta na daari tun wó yi kanti 5 000 ka yalum baɔa ni, di kanti 25 000 ka didwarum baɔa ni. Kantu dai ka yira We ɔwaani, yi Zeruzalem tuw tiinə wó wanti ba taa jɔgi-ka ba tuɔa. Ba wai ba lo ba sam yi ba kɔni ba vara je sum kuntu ni. Ba nan wó lo tuw kum titi tɔga kam titari ni mu. ¹⁶Ku sen sina sum maama wó taa mai daani mu: kanti 4 500 ku jazum baɔa seeni, di jagwiə seeni, di wa-puli seeni, didaani wa-zuuri seeni. ¹⁷Pwələ maa wó taa tigi tuw kum sen

sina sum maama ni, ka yalum baɔa maɔum na yi kanti 250 ka jazum baɔa seeni, di jagwiə seeni, di wa-puli seeni, didaani wa-zuuri seeni tun. ¹⁸Tɔga kalu ta na daari yi ka yəri pwələ kalu na yi lanyirani fasi tun ni mu ba wai ba kwe-ka ba du wɔdiu si Zeruzalem tuw nɔn-biə bam taa di. Tɔga kam kadoɔ wó yi kanti 10 000 tuw kum wa-puli seeni, yi ka kadoɔ yi kanti 10 000 tuw kum wa-zuuri seeni. ¹⁹Tuw kum nɔn-biə balu na nuɔi Yisurayeli dwiə yam maama wɔni tun mu wó taa varti tɔga kam kuntu. ²⁰Ku na yi te tun, tɔga kalu maama na pɔɔri si ka taa yi ka yira tun sen sum maama mai daani mu. Ka maɔum dum maa yi kanti 25 000 saɔa maama ni. Tɔga kalu na yi lanyirani fasi We ɔwaani tun na wəli di Zeruzalem tuw laɔa kam, ku maama wó maɔti kuntu mu.

²¹Tɔga kalu ta na daari pwələ kam kuntu wa-puli seeni didaani ka wa-zuuri seeni tun wó taa yi tuw didəeru wum nyum mu. Ka yalum maɔum maa wó taa yi kanti 25 000. O tɔga kam wó tuli wa-puli seeni ka yi Zurdən bugə kam, yi ka daari ka tuli wa-zuuri seeni ka yi Mediterane nɔnuw kum. Tɔga kalu ba na wó pɔɔri ba pa-ni tun, di amu digə kam na wó taa wu ka wɔni tun laan maa wó taa tigi didəeru wum tɔga kam titari ni. ²²Kuntu tun, Levi dwi tiinə tɔga kam, di kalu na wura tuw kum ɔwaani tun maama wó taa tigi didəeru wum tuw sile sum titari laɔa ni mu. O tɔga kam di maa wó lo sisəm di Zuda dwi tɔga kam na wu jazum baɔa seeni tun. Ka ta wó lo sisəm di Benzamen dwi tɔga kam na wu jagwiə seeni tun.

²³Ku ta na daari dwiə yalu na daari tun:

Benzamen dwi dum wó na pupwara didva mu.

Ba tɔga kam nan wó zɔgi Yisurayeli tɔga kam wa-puli seeni mu ka tuli ka yi ka wa-zuuri seeni.

²⁴Simeyon dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Benzamen dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

²⁵Yisakaari dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Simeyon dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

²⁶Zabulon dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Yisakaari dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

²⁷Gadi dwi dum di wó na pupwara didva mu. Ba tɔga kam wó lo sisəm di Zabulon dwi dum mu, ku zɔgi wa-puli seeni si ku yi ka wa-zuuri seeni.

²⁸Gadi dwi dum jagwiə seeni sisəm maa wó zɔgi Tamaari ni mu di tuli di taa ve di yi Meriba-Kadesi buli-yiə yam ni. Di daa ta wó tɔgi Ezipi bugə kam ni di tuli di vu di kweeli Mediterane nɔnuw kum ni ni.

²⁹Tɔga kam kuntu mu nmu wó pɔɔri n pa Yisurayeli dwiə yam maama si ba taa te. Dwi di dwi maama

pɔpwara na wó taa yi te tun mu kuntu. Yuutu Baɗa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

Tu kum manco-pu niə taani

³⁰Niə yantu mu nɔɔna wó yəni ba tɔgi da ba nuɗi tu kum wɔni: Tu kum jazum baɗa seeni kəbrə maɗum wó taa yi kanti 4 500 mu. ³¹Ba maa wó pɔri niə yatɔ jazum baɗa seeni kəbrə kam ni, ya yura na yi Ruban ni dum, di Zuda ni dum, di Levi ni dum tun. Baá taa jigi Yisurayeli dwiə yam yura mu ba bæi tu kum niə yam.

³²Wa-puli seeni kəbrə kam maɗum di wó taa yi naba-laara kanti 4 500, yi ka di jigi niə yatɔ. Ku maa yi Zuzefu ni dum, di Benzamen ni dum, di Dan ni dum.

³³Jagwiə seeni kəbrə kam maɗum di wó taa yi kanti 4 500, yi ka di jigi niə yatɔ. Ku maa yi Simeyon ni dum, di Yisakaari ni dum, di Zabulon ni dum.

³⁴Wa-zuuri seeni kəbrə kam maɗum di wó taa yi kanti 4 500, yi ka di jigi niə yatɔ. Ku maa yi Gadu ni dum, di Aseeri ni dum, di Nefitali ni dum.

³⁵Kuntu tun, laɗa kalɔ na tigi ka kaagu tu kum sen sina sim maama tun yi kanti 18 000 mu. Ku nan na zigi maɗa kam kuntu ni si ku taa ve tun, baá taa bæi tu kum yiri ni: «Baɗa-We wu ku wɔni.»»

Daniyelı Tɔnɔ

Tɔnɔ kum pɔɔrum 1-6 ta kulɔ maama na kɪ Daniyelı o ŋwɪa wɔntı tun mu. Ba deen kal-o ba nuŋi Zeruzalem tuu ni ba ja ba vu Babilɔntı tuu sɪ o taa yi Babilɔntı tuu pe wum gambiaa mu. Wɔntu dı o badonnə batɔ bam deen zigı dı cıga ba pa We sa-tu kum kuntı nı, yi nɔɔna da ku ŋwaani ba culi-ba. We ma wəli-ba dı swan, yi Dı joŋi-ba Dı yaɣı cam zanzan wɔntı. Sı ku kweeli tun, Persı tuu pe Dariusi tu o maani nı: Daniyelı We dum mu yi We kamunu. Nii 6:25-28. Ku na yi pɔɔrum 7-12, suntı brı vuura yalɔ We na kwe Dı pa Daniyelı yi ya wura jwa seeni ŋwaani tun mu. Vuura yam maa brı nı lɔgɔ paari je maama wu We juŋa nı mu.

Daniyelı dı o badonnə bam taani

Daniyelı na kɪ te Babilɔntı tuu nı tun

1 Zuda tuu Pe Yeoyakim paari dim bina yatɔ bunı dum nı mu Babilɔntı tuu Pe Nebukadnetsari ve Zeruzalem sɪ o kɪ najara dı ba, yi o kaagı tuu kum maama o pu. ²Baŋa-We deen ma yaɣı cwəŋə sɪ o dı Pe Yeoyakim. Pe Nebukadnetsari ma pe We diga kam zıla yadonnə o ja o viiri. O na joori o titı tuu Babilɔntı tun mu o jaani We diga zıla yam o zu o tuu jwəm zulə digə kam o tiŋi da.

³Pe Nebukadnetsari deen jıɣı nɔɔnu dıdva na nii o nakwa maama baŋa nı. O yırı maa yi Asepenaza. Pe wum ma pa-o ni sɪ o beeri Yisrayelı tiinə bam titari nı balɔ ya na nuŋi Zuda tuu pe sɔŋɔ kum nı, naa Zuda tiinə nadunə badonnə wɔntı tun o pa-o. ⁴Bantu maŋı sɪ ba taa yi nɔn-dɔnnu tılv na lana fastı yi gɛeri tərə ba yıra nı tun. Ba maa wó taa yi yi-puri-nyına balɔ wɔbɔŋa na dana sɪ ba wanı wəənu ba zaası tun. Ba maa maŋı sɪ ba taa yi balɔ na maŋı sɪ ba tɔŋı Pe sɔŋɔ titıŋa tun mu. Asepenaza nan mu wó zaası-ba sɪ ba lwartı Babilɔntı tiinə taani dum sɪ ba daari ba taa karımı ba twannu. ⁵Pe wum ma pa ni sɪ de maama wɔntı, ba pa nɔɔna bam kuntı wɔdiu kulɔ wɔntı titı dı o sɔŋɔ tiinə na wó dı tun. Nɔn-dɔnnu tum nan maŋı sɪ ba kwe bina yatɔ mu ba zaası lanyıranı, sɪ ba zaasım dum kwaga nı ba taa tɔŋı ba paı pe wum o sɔŋɔ kum nı.

⁶Zuda tuu nɔɔna balɔ ba deen na kuri tun badonnə mu tuntı: Daniyelı, dı Hanania, dı Mikayelı, dı Azaria. ⁷Nebukadnetsari nakwa yigə tu wum deen ma joori o pa-ba yırı-dvura. O deen pagı Daniyelı yırı o wı: Beltesaza. Hanania yırı maa yi Saderaki. Mikayelı maa yi Mesaki, yi Azaria yırı ləri dı ji Abed-Nego.

⁸Daniyelı ma kɪ o wɔbɔŋa nı sɪ o yi digimi o titı dı pe wum wɔdi-laaru tılv ba na pe-o sɪ o taa dı tun. O ma loori cwəŋə Pe nakwa yigə tu wum tee nı sɪ o taa dı wɔdi-gaa. ⁹We deen ma pa Asepenaza lagı Daniyelı

ni-taani pa o duri o ŋwaŋa. ¹⁰Dı kuntı maama dı, nɔɔnu wum ta kwari fɔvni dı pe wum mu. O ma ta dı Daniyelı o wı: «Amu tu Pe wum mu pe ni abam na wó taá dı wɔdiiru tılv, dı á na wó taá nyɔ sana balɔ tun. Abam na lagı á taá dı wɔdiiru tidonnə, yi ba ba ba maani nı á yıra ba zurə nı á yuudonnə bam, Pe wum wó wanı o go amu yuu o dı tıga nı ku ŋwaani.»

¹¹Asepenaza nan ya lı nɔɔnu mu sɪ o taa nii Daniyelı, dı Hanania, dı Mikayelı, dı Azaria baŋa nı. Daniyelı ma yi o te o ta dıd-o o wı: ¹²«Pa dı maani dı nii da fugə laŋa nı sɪ n ta n paı dıbam dwə-vɔɔru yıranı sɪ dı taa dı, dı na-gaa sɪ dı taa nyɔa. ¹³Da fugə na yiə, sɪ n pa dı nuŋi dı zigı. Nmu ma n wó kwe dıbam yatıga kam n maŋı dı nɔn-dɔnnu tılv tum na dı pe wum wɔdi-laaru tun yatıga. Nmu yi laan na ne kulɔ, sɪ n kɪ dıdaani dıbam nı ku na maŋı te tun.» ¹⁴Nɔɔnu wum ma se sɪ o maani-ba da fugə baŋa nı o nii.

¹⁵Da fugə kam na yi tun, ba ma nii ba na nı Daniyelı dı o yuudonnə bam deen mu nugi lanyıranı yi ba jıɣı lam ba dwe nɔn-dɔnnu tılv na dı pe wum wɔdiiru tum tun. ¹⁶Wulɔ na nii ba baŋa nı tun daa maa wu fın-ba sɪ ba dı pe wum wɔdi-laaru tum sɪ ba daari ba nyɔ o sana bam. Dwə-vɔɔru yıranı mu ba deen laan jıɣı ba dı.

¹⁷We deen ma pa nɔn-dɔnnu tına tuntı yi-puru dı yəno, sɪ ba wanı ba zaası twannu dı swan dwi maama. Ku wəli da, We deen pe Daniyelı wɔbɔŋa mu sɪ o taa wai o maŋı vuura dı dındwıa kuri cıga cıga.

¹⁸Bina yatɔ yalɔ Pe Nebukadnetsari na pe ba ma ba brı nɔn-dɔnnu tum tun ma yi. Asepenaza ma ja ba maama o ja o jeeri Pe wum yigə nı. ¹⁹Pe wum ma ŋɔɔntı dı ba dıdva dıdva, yi o daari o bwe-ba bwıə. O ma maani nı nɔn-dɔnnu tum maama wɔntı, Daniyelı, dı Hanania, dı Mikayelı, dıdaani Azaria mu kɪ lanyıranı ba dwəni wuu. O ma pa ni sɪ ba taa bwələ dıd-o ba taa tɔŋı ba pa-o. ²⁰Ba deen na wura tun, pe wum na lagı sɪ ba zən-o dı swan, o yəni o maani nı nɔn-dɔnnu tum kuntı swan dı ba yiyıu kə o sampwəri sum dı o liri-kərə bam maama swan mu kuni fugə laŋa nı. ²¹Daniyelı

1:8 Zwifə tiinə deen jıɣı wɔdiiru cullu dwi dwi.

1:1 2 Pwa 24:1-2 1:2 2 Kɪbartı tɔnɔ 36:7 1:3-4 2 Pwa 24:14

dɛɛn maɲɪ pɛ sɔɲɔ kɔm nɪ mʊ o tɔɲɪ taa sɪ kʊ yɪ maɲa kalʊ Pɛ Sɪrusɪ na pulɪ o dɪ paarɪ tɪn.

Nebukadnetsari dɪndwe dɪm taani

2 Dɛ dɪdʊ Pɛ Nebukadnetsari paarɪ dɪm buna yalɛ bɪnɪ dɪm wɔnɪ mʊ o dwe dɪndwe dɪdɔɲ. Dɪndwe dɪm ma pa o wɔbɔɲa tiini ya daan-o, yɪ o ga sɪ o dɔ dɪ ŋwaani. ²O ma tɔɲɪ o bɛɲɪ o tɔw kɔm lɪrɪ-kɛrɛ, dɪ kʊ sampwɛrɪ, dɪ kʊ vura, dɪ yɪ-pɔrɪ-nyɪna, sɪ ba jeeri ba maɲɪ o dɪndwe dɪm kuri ba brɪ-o. Ba na tu ba zigɪ pɛ wɔm yigɛ nɪ tɪn, ³o ma ta dɪ ba o wɪ: «Amʊ dwe dɪndwe mʊ yɪ dɪ jɪɣɪ-nɪ dɪ daana. A nan yɔɔrɪ a lagɪ sɪ a lwarɪ dɪ kuri mʊ.»

⁴Sampwɛrɪ sum ma lɛrɪ pɛ wɔm dɪ Aramɛ tiinɛ taani ba wɪ: «Pɛ, Wɛ wɔ pa-m mʊmwe-dɛɛrɪ. Nan ta n dɪndwe dɪm n brɪ dɪbam sɪ dɪ maɲɪ dɪ kuri dɪ brɪ-m.» ⁵Pɛ wɔm ma lɛrɪ o wɪ: «A wɔbɔɲa maɲɪ ya ja mʊ dɪ taani dɪntʊ. Abam mʊ maɲɪ sɪ á ta a dɪndwe dɪm na yɪ te tɪn. Kʊ kwaga nɪ, á wɔ maɲɪ dɪ kuri á brɪ-nɪ. Abam na wʊ kɪ kɔntʊ maama, a lagɪ a pa ba tɔrɪ abam yɪra yɪra sɪ á sam dɪm dɪ jɪ dɪ-dwɛɛnu. ⁶Sɪ á na tagɪ dɪndwe dɪm na yɪ te yɪ á ta maɲɪ dɪ kuri á brɪ-nɪ, amʊ wɔ pa abam ŋwɔrɔ dɪ pɛera zanzan kʊ ŋwaani yɪ a daari a pa á tiini á na zulɛ. Kɔntʊ ŋwaani nan, yɔɔrɪ á ta dɪndwe dɪm sɪ á daari á maɲɪ dɪ kuri á brɪ-nɪ.»

⁷Ba dɪ daa ma lɛr-o ba wɪ: «Pɛ, kʊ yɪ nmʊ na tɔlɪ n dɪndwe dɪm n brɪ dɪbam yɪranɪ mʊ dɪ laan wɔ wantɪ dɪ maɲɪ dɪ kuri dɪ brɪ-m.» ⁸Ba taani dɪm ma pa pɛ wɔm ta o wɪ: «Amʊ yɔɔrɪ a lwarɪ abam wɔbɔɲa a ti mʊ! Á na ye nɪ a yɪɛ sunɪ tɪn mʊ pɛ á jɪɣɪ maɲa kam á cɔga. ⁹Abam nan na ye nɪ á na wʊ tagɪ dɪndwe dɪm kuri á brɪ-nɪ, á maama wɔ tɪ tɪn ŋwaani, mʊ á jɪɣɪ vwan á fɔ sɪ á ma-á ganɪ-nɪ. Abam bɔɲɪ nɪ a lagɪ a lɛrɪ a wʊ mʊ na? Ta-na dɪndwe dɪm á brɪ-nɪ, sɪ kʊ pa a lwarɪ nɪ á wɔ wantɪ á maɲɪ dɪ kuri cɪga cɪga á brɪ-nɪ.» ¹⁰Sampwɛrɪ sum ma lɛrɪ pɛ wɔm sɪ wɪ: «Pɛ, nɔɔn-nɔɔnʊ tɛrɛ tɪga baɲa nɪ sɪ kʊ tu wantɪ o kɪ n na lagɪ sɪ dɪbam kɪ kulʊ tɪn. Dɪ nan ta wʊ nɛ pɛ wʊlʊ na tagɪ o sampwɛrɪ, naa o lɪrɪ-kɛrɛ, naa o yɪ-pɔrɪ-nyɪna sɪ ba kɪ nmʊ na tagɪ te tɪn, nɪ o na maɲɪ o yɪ pa-farʊ te maama dɪ. ¹¹Pɛ, nmʊ lagɪ sɪ dɪ kɪ kulʊ na warɪ tɪn mʊ. Kʊ na dai wa yam yɪranɪ, nɔɔn-nɔɔnʊ bá wantɪ n dɪndwe dɪm o ta o brɪ-m. Wa yam nan ba zɔvɪrɪ dɪ nabiinɛ.»

¹²Ba taani dɪm dɛɛn ma pa pɛ wɔm banɪ tiini dɪ zaɲɪ, yɪ o pa ni sɪ ba gʊ swan tiinɛ balʊ maama na zɔvɪrɪ Babilɔnɪ tɔw nɪ tɪn. ¹³Pɛ wɔm ni dɪm ŋwaani, ba tɔɲɪ nɔɔna sɪ ba vu ba gʊ swan tiinɛ bam maama mʊ.

Nɔɔna ma vu ba beerɪ Daniyelɪ dɪ o yuudonnɛ bam sɪ ba gʊ ba dɪ ba wɛli da.

¹⁴Nebukadnetsari pamaɲa bam yigɛ tu wɔm yɪrɪ mʊ yɪ Aryɔkɪ. O na ve sɪ o gʊ Babilɔnɪ tɔw swan tiinɛ bam tɪn mʊ Daniyelɪ yɪ o yɪra o loori-o dɪ swan sɪ o lwarɪ kulʊ na kɪ tɪn. ¹⁵O ma bwe Aryɔkɪ o wɪ: «Bɛɛ mʊ kɪ yɪ pɛ yɔɔrɪ o pa ni sɪ ba kɪ kɛm dɪm kɔntʊ?» Aryɔkɪ dɪ dɛɛn ma lwani kulʊ maama ya na kɪ tɪn o brɪ-o. ¹⁶Daniyelɪ na ni kɔntʊ tɪn, mʊ o yɔɔrɪ pɛ wɔm te o vu o loori maɲa funfun sɪ o joorɪ o te o ta dɪndwe dɪm kuri o brɪ-o.

¹⁷Daniyelɪ ta ma joorɪ sɔɲɔ yɪ o ta kulʊ na kɪ tɪn, o brɪ Hanania, dɪ Mikayɛli, dɪ Azaria. ¹⁸O dɛɛn ma ta dɪ ba o wɪ: «Pa-na sɪ dɪ loori Weyuu Tu Wɛ dɪm sɪ Dɪ duri dɪbam yɪbwɛnɛ sɪ Dɪ lɪ wo-sisɛku kɔntʊ kuri o brɪ dɪbam. Kɔntʊ na kɪa, dɪbam bá tɔɣɪ dɪ Babilɔnɪ tɔw swan tiinɛ badaara bam dɪ tɪ.» ¹⁹Tɪtɪ dɪm kɔntʊ nɪ mʊ Wɛ sunɪ Dɪ vɪrɪ wo-sisɛku kɔm dɪ kʊ kuri dɪm Dɪ brɪ Daniyelɪ. Daniyelɪ maa tee Weyuu Tu Wɛ dɪm yɪ o wɪ:

²⁰«Tee-na Wɛ yɪrɪ dɪm sɪ kʊ ta ve maɲa kalʊ na ba ti tɪn!

Bɛɲwaani, Dɪntʊ mʊ yɪ yɛno tu, yɪ Dɪ dam gaalɪ.

²¹Dɪntʊ mʊ paɪ wɛɛnu kɪ tɪ maɲa nɪ.

Dɪ maa paɪ pwa je ba dɪ paari,

yɪ Dɪ ta paɪ ba badonnɛ ga ba paari dɪm.

Dɪ yɪ wʊlʊ mʊ na kwe swan Dɪ pa swan tiinɛ tɪn, yɪ Dɪ daari Dɪ pa yɛno yɪ yɪ-pɔrɪ-nyɪna dɪ.

²²Dɪntʊ mʊ lɪ woɲo kulʊ kuri na yɪ kaluɲu kaluɲu yɪ tɪ sɛɣɪ tɪn.

Dɪ maa ye kulʊ maama na wʊ lim wɔnɪ tɪn.

Poonɪ dɪ maa kaagɪ Dɪ maama dɪ pu.

²³Wɛ dɪlʊ a nabaara dɛɛn na zuli tɪn, a tee-m mʊ yɪ a kɪ n le.

Kʊ yɪ nmʊ mʊ pɛ-nɪ swan dɪ dam.

Nmʊ ma n brɪ-nɪ kulʊ dɪ na loori-m sɪ n lɪ tɪn kuri, dɪ n na brɪ dɪbam pɛ wɔm dɪndwe dɪm na yɪ te tɪn.»

Dɪndwe dɪm kuri

²⁴Daniyelɪ ma vu Aryɔkɪ te. Pɛ Nebukadnetsari ya pɛ wɔntʊ ni mʊ sɪ o gʊ Babilɔnɪ tɔw swan tiinɛ bam maama. Daniyelɪ ma ta dɪd-o o wɪ: «Yɪ gʊ ba wʊlʊwʊlʊ. Nan tɔɣɪ a yigɛ sɪ dɪ vu pɛ wɔm te, sɪ a laan maɲɪ o dɪndwe dɪm kuri a brɪ-o.»

²⁵Aryɔkɪ dɪ ma sunɪ o ja Daniyelɪ o vu pɛ Nebukadnetsari te, yɪ o ta dɪ pɛ wɔm o wɪ: «Nɔɔna

2:4 *Aramɛ tiinɛ taani*: Nɔɔna zanzan dɛɛn ŋɔɔnɪ Aramɛ tiinɛ taani dɪm. Kʊ zigɪ yo seenɪ sɪ kʊ taa ve tɔnɔ kɔm pɔɔrɪm burpɛ, butarbia bam pɔpɔnɪ dɪ Aramɛ tiinɛ taani dɪm mʊ, yɪ kʊ dai Ebru tiinɛ taani.

balu dí na kali dí ja dí nuñi Zuda ni dí ba yo seeni tun wōni mu a ne nōōnu dūva si o wani o ta nmu dundwe dum kuri o bri-m.»

²⁶Pe wōm ma bwe Daniyelî wulb yiri dūdoñ na yi Belutesaza tin o wi: «Kv yi ciga mu ni nmu wó wani n ta amv na dwe dundwe dilv tin si n ta lwarî di kuri n bri-ni na?»

²⁷Daniyelî ma lār-o o wi: «Swan tu tērē, naa sampwērē, naa liri mwaanv tu, naa yi-pūrî-nyum tērē, si kv tu wani o lwarî wo-sisaku kulv nmu na tagi tun kuri o bri-m. ²⁸Weyuu Tu We dum nan wōra, yi Dintv mu wat Dl kwe wēnu tilv na sēgi tin Dl bri jaja. Dl ma kuri si Dl bri nmu kulv jwa na wó ki tun. A laan wó ta n ya na tigi n dōa yi n dwe wēnu tilv tin, didaanî wubūña yalv na tu n yuu ni tun kuri a bri-m.

²⁹Pe, nmu na tigi n dōa kōntv tin mu wēnu tilv na wó ki jwa seeni tun jaanî n wubūña. Wulb wōm na vuri wēnu tilv ya na sēgi tin mu pē n lwarî kulv na lagi kv ki tun. ³⁰Nan lwarî lanyiranî ni a na lwarî n dundwe dum ya na sēgi tin, kv dai ni amv jigî swan a dwe nōōna maama mu. Pe, kv yi We nan mu lagi si n lwarî wēnu tilv na kaagi ti beeri n wubūña ni yi ti daanî-m tin kuri.

³¹Pe, nmu na dwe tin, n nii n na nabiinu nyinyugv na zigî n yigē ni. Nyinyugv kum maa tiini kv daga! Kv ta tiini kv nyūna, yi kv laan jigî fūvni zanzan. ³²Ba kwe sēbu-sūña na yi ciga ciga tin mu ba ma ba mō nyinyugv kum yuu. Kv nyōōni dum, di kv vwana maama yi sēbu-poño mu ba me ba ki tuntu. Kv pugē kam di kv cwē yam di yi canna mu ba me ba ki-ti. ³³Kv nacurî sūm maama yi luuru mu ba me ba ki-si. Kv napra yam maa yi luuru di dōgō mu ba gwaanî daanî ba laan ma ba ki-ti. ³⁴Nmu na zigî n nii nyinyugv kum kōntv tin, mu n daa n ne kandwe na fōgi di nuñi piu yuu ni, yi nabiinu wu me o juña o sari-di. Kandwe dum titi mu tuē di magî nyinyugv kum kv napra yam seeni di mumugi-ya, luu di dōgō kum maama. ³⁵Kv laan ma pa nyinyugv kum luuru tum, di dōgō kum, di canna kam, di sēbu-poño kum, di sēbu-sūña kam maama mumugi murē-murē bidwî baña ni. Vii di ma ba kv kali tuntu maama kv ja je ni ti yi swannv yiranî mu te, yi kulv kulv daa wō daari. Nmu laan ma n na ni kandwe dum na magî nyinyugv kum di cōgi tin jigî pu-kamunu mu. Piu kum kōntv laan ma jōñi tuga kam baña je maama.

³⁶Nmu dundwe dum mu kōntv. A laan nan wó ta di kuri a bri-m. ³⁷Pe, nmu yi pa-farv mu pwa maama wōni. Weyuu Tu We dum nan mu kwe dam didaanî paari-zulē o pa-m, pa n paari dum gaali. ³⁸We ma kwe nabiinē di vara maama, kv wēli di zunē maama Dl ki nmu dam kuri ni. Nmu laan ma n te tuntu maama.

Nmu mu yi nyinyugv kum yuu kum na yi sēbu-sūña kam ba na me ba ki tun.

³⁹Nmu paari dum nan wó kē, si paari dūdoñ di lēri. Paari dum kōntv nan bá taa dana ni nmu paari dum na yi te tin. Di di maa wó di di kē si paari batō tu laan ba. Dintv mu wó taa yi canna paari dum. Paari dum kōntv wó jagî di yi tuga kam je maama. ⁴⁰Paari bana tu daa ta wó sanî paari dūdoñ dum kwaga. Dintv nan lagi di taa dana mu ni luuru na dana te tin. Paari dum kōntv wó cōgi paara yadonnē yam maama mu, ni luuru na bwēri wēnu yi ti ta cūcūgi-ti te tin. ⁴¹Nmu nan ta n ne wi napra yam di namimbīē bam je sidonnē yi luuru, yi sūsum di maa yi dōgō. Kv bri ni paari dum kōntv lagi di pōōri bile mu. Daa dūva wó taa dana ni luuru na dana te tin, yi kakam daa bwēnē, ni dōgō na yi te tin. ⁴²Paari dum nan lagi di gwaanî daanî mu, me na bwēnē tin di me na dana tin maama. ⁴³Nmu na ne ni luuru tum di dōgō kum gwaanî daanî tin, kv bri ni paari dum kōntv nan wó taa kwaana si ba di da-bukwa, si kv pa ba taa yi bidwî. Kv nan bá tuñi, kv nyi di luuru di dōgō na ba jaanî daanî te tin mu.

⁴⁴Kv nan na yi te tin, pwa bam kōntv paari dim ta ba ti, di Weyuu Tu We dum na tu Dl cwi paari dūdoñ. Dintv paari dum nan lagi di taa wōra si kv taa ve maña kalv na ba ti tin mu. Nōōn-nōōnu bá wani-di o ci. Di maa wó cōgi paara yadonnē yam maama pa ya je. Paari dum kōntv titi nan wó taa wōra maña di maña. ⁴⁵Kv nyi di nmu na ne kandwe dilv na zigî di nuñi piu yuu ni yi nabiinu wu me o juña o lō-di tin. N ne ni kandwe dum kōntv tu di magî nyinyugv kum luuru tum, di canna kam, di dōgō kum, di sēbu-poño kum, di sēbu-sūña kam, yi di cōgi-ti murē-murē mu. We-kamunu kum mu lagi si o bri-m kulv na wó ki jwa seeni tin. Pe, nmu dundwe dum wó sūni di ki, yi amv di na tagi te a bri-m tin yi kv yuu ni mu.»

⁴⁶Pe Nebukadnetsari na ni kōntv tin, o ma vin o yibiye tuga ni o jōōni Daniyelî. O ma pa ni si ba kwe wodiū pēera ba ma ki kaanum ba pa Daniyelî, si ba ta zwe wēnu tilv lwēm na ywēmmē tin ba pa-o. ⁴⁷Pe wōm ma ta di Daniyelî o wi: «Abam We dum mu sūni di yi We ciga ciga di dwe wa yam maama. Dl ta yi Yuutu mu pwa maama yigē ni. Dl maa yi We dilv na kwe wēnu tilv na sēgi tin mu Dl li Dl bri jaja, beñwaanî nmu wani n ta amv dundwe dintv kuri di di ya na sēgi tin di.»

⁴⁸Pe wōm deen ma pa Daniyelî na zulē lanyiranî, yi o daa ta pa-o pēera zanzan na tiini ya lamma tin. O ta ma kwe Babilōni tv maama o ki o juña ni, yi o daari o pa o ji o swan tiinē bam maama yigē tu. ⁴⁹Daniyelî ma loori cwēñjē Pe wōm tee ni, yi ba kwe Saderaki, di Mesaki, di Abēd-Nego pa ba nii Babilōni laña kam ni

maama baŋa nɩ ba pa-o. Daniyelɩ tutɩ deen ma maŋɩ pe sɔŋɔ kum nɩ.

Səbu-siŋa nyinyugv dɩ min-vugv kum

3 Pe Nebukadnetsari deen ma pa ba kwe səbu-siŋa ba ma ba mɔ nyinyugv ba zigi Durə bolo kum nɩ. Je sum kuntv dɩ deen wu Babilɔnɩ provensɩ dum wɔnɩ mu. Nyinyugv kum didwarim baŋa deen yi kantɩ maŋum kuni fustrɔv mu. Ku saŋ-kukugə baŋa maa yi kantɩ maŋum kuni birɔv. ²Pe wum ma tɔŋɩ o bəŋɩ o tw kum didɛera maama, dɩ ku yigə tiinə, dɩ balv na yi yuutiinə tw kum tunɩ yam nɩ tun, dɩ ku nakwa, dɩ ku swan tiinə, dɩ yi-purɩ-nyina bam, ku ta wəli dɩ balv na di nɔɔna taanɩ tun, didaanɩ balv maama na nii tunɩ yam baŋa nɩ tun si ba ba o te. O deen bəŋɩ bantv maama si ba ba ba zuli nyinyugv kulv o na pe ba ki ba pa-o tun mu. ³Nɔn-kamunə bam kuntv maama dɩ didɛera bam maama laan ma jeeri daanɩ ba zigi səbu-siŋa nyinyugv kum yigə nɩ si ba zuli-ku.

⁴Kwər-tɔɔlv ma bagɩ baŋa baŋa o wɩ: «Abam balv na nuŋɩ dwi maama nɩ, dɩ tw kulv maama nɩ, yi á ŋɔɔnɩ taanɩ dulv maama tun, fɔgɩ á cəgi-na ni dilv dí pe wum na pe tun! ⁵Á wó ni nɔɔna na wó wu nabwaanv, dɩ wi, dɩ namunnu. Badonnə dɩ maa wó ta kwaanv yi badaara dɩ jigɩ gullu ba maga. Abam nan na ni sɔɔ kuntv doŋ, si á ki lila á vin á yibi tɔga nɩ á zuli səbu-siŋa nyinyugv kum Pe Nebukadnetsari na cwi tun. ⁶Wulv maama nan na vin si o tiiri o jɔɔnɩ nyinyugv kum, baá ja ku tu mu ba dulv ba dɩ goŋo kulv wɔnɩ min-vugv na di biləm-biləm tun nɩ.»

⁷Nɔɔna bam na yɔɔrɩ ba ni nabwaanv tum, dɩ wi sum, dɩ kwaanv tum, dɩ gullu tum, dɩ namunnu tum kwəri tun mu ba maama vin ba yibi sum tɔga nɩ. Ba maama ma sɔŋɩ si ba taa jɔɔnɩ nyinyugv kum Pe Nebukadnetsari na ki tun. Ba na maŋɩ ba yi dwi dulv maama tiinə mu, naa ba na ŋɔɔnɩ taanɩ dilv maama dɩ, ba maama ki kuntv mu.

⁸Babilɔnɩ tw swan tiinə badonnə ma tɔgɩ kəm dum baŋa nɩ ba vu ba ba Zwifə tiinə bam bɩbara dɩ pe wum. ⁹Ba deen ma ta did-o ba wɩ: «Pe, We wó pa-m mumwe-deeri! ¹⁰Nmu pe ni n wɩ: «Nɔɔnv maama na ni wi sum wum, dɩ kwaanv tum tam, dɩ sɔɔ dwi maama, si ba maama vin ba yibi tɔga nɩ ba jɔɔnɩ səbu-siŋa nyinyugv kum. ¹¹N ni dum ta bri nɩ wulv nan na vin si o tiiri o jɔɔnɩ nyinyugv kum, si ba dulv ku tu ba dɩ min-vugv wɔnɩ.» ¹²Zwifə tiinə badonnə nan ba nigɩ-m maŋa dɩ maŋa. Bantv maa yi balv nmv na kuri yi n pa-ba dam si ba taa nii Babilɔnɩ tw tunɩ yam maama baŋa nɩ tun mu. Saderaki, dɩ Mesaki, dɩ Abed-Nego mu kuntv. Ba ba zuli nmv tw wa yam. Ba ta ba se si ba tiiri ba zuli nyinyugv kum n na ki n zigi tun.»

¹³Pe Nebukadnetsari na ni kuntv tun, o banɩ ma tiini dɩ zaŋɩ dɩ nɔɔna batɔ bam kuntv. O ma pa ni si ba ja-ba ba ba o te. Ba na jaanɩ-ba ba yi pe wum te tun, ¹⁴o

ma bwe-ba o wɩ: «Saderaki, dɩ Mesaki, dɩ Abed-Nego, abam mu sunɩ á ta nɩ á bá tɔgɩ á zuli amv wa yam, yi á ta bá jɔɔnɩ səbu-siŋa nyinyugv kulv a na cwi tun na? ¹⁵Tɔ! Buŋɩ-na á nii á na wó ki te. Abam daa na ni wi sum wum, dɩ kwaanv tum tam, dɩ sɔɔ dwi maama, si á vin á yibi tɔga nɩ á jɔɔnɩ səbu-siŋa nyinyugv kum. Á nan na yɔɔrɩ á vin si á jɔɔnɩ-ku, ba laan wó dulv abam mu ba dɩ min-vugv kum wɔnɩ. Á buŋɩ nɩ We didoŋ wura Dl na wó wanɩ Dl jɔŋɩ abam amv juŋa nɩ Dl yagɩ na?»

¹⁶Nɔɔna batɔ bam dɩ ma lər-o ba wɩ: «Pe Nebukadnetsari, ku dai si dí ŋɔɔnɩ dí jɔŋɩ dí tutɩ dí yagɩ taanɩ dɩntv baŋa nɩ. ¹⁷Dí nan ye nɩ: n na pe ba dulv dɩbam ba dɩ min-vugv kuntv wɔnɩ, dɩbam We dilv dí na zuli tun wó wanɩ Dl liiri dɩbam dɩ wɔnɩ, yi Dl daari Dl vrɩ dɩbam n juŋa nɩ Dl yagɩ. ¹⁸Dl nan na wu jɔŋɩ dɩbam Dl yagɩ mu dɩ, dí wó ta zwa-puvra mu si n lwarɩ nɩ: dɩbam bá fɔgɩ dí zuli nmv wa yam, dí nan bá jɔɔnɩ səbu-siŋa nyinyugv kuntv n na ki n zigi tun.»

¹⁹Ba taanɩ dum ma gɔ Nebukadnetsari dɩ fəri. O banɩ ma tiini dɩ zaŋɩ Saderaki, dɩ Mesaki, dɩ Abed-Nego baŋa nɩ, pa o yibiə ləni ku ŋwaanɩ. O ma pa ni si ba pa mim dum taa dana kuni burpe. ²⁰Pe wum laan ma ta o jar-kərə nɔn-wagula bam badonnə si ba ja Saderaki, dɩ Mesaki, dɩ Abed-Nego ba vɔ si ba dulv-ba ba yagɩ min-vugv kum wɔnɩ. ²¹Ba yɔɔrɩ ba vɔ nɔɔna batɔ bam kuntv dɩ gwaarv tulv maama ba na zv tun mu. Ku maa yi ba gar-bwəri, dɩ ba gar-kuri, dɩ ba yuu garyiə, dɩ ba gwaarv maama. Ba ma dulv-ba kuntv ba dɩ min-vugv kum wɔnɩ. ²²Pe wum ni dum na tu dɩ yi-suna pa mim dum funyugv daga te tun ŋwaanɩ, mim dum deen nuŋɩ digə kam nɩ dɩ gu jar-kərə balv na zɩŋɩ Saderaki, dɩ Mesaki didaanɩ Abed-Nego ba yi dɩ yira si ba dulv-ba ba dɩ dɩ wɔnɩ tun mu. ²³Si ku na yi nɔɔna batɔ bam kuntv, ba yɔɔrɩ ba tv min-vugv kum na tiini ku dɩ tun titari nɩ yi ba yira ta vɔgɩ dɩ ŋɔnɩ mu.

²⁴Kv na ki fun tun, mu pe wum pe o zaŋɩ yi kv ki-o yəəu. O ma bwe o tw didɛera bam o wɩ: «Kv dai nɔɔna batɔ mu dí dulv dí dɩ mim dum wɔnɩ na?» Ba ma lər-o ba wɩ: «Een, Pe, kv sunɩ kv yi kuntv mu.»

²⁵O daa maa wɩ: «Kv nan ki ta mu yi a na nɔɔna bana na kaagɩ mim dum wɔnɩ ba veə? Ba yira yam daa wu vɔgɩ, yi kulvukulv ba daanɩ-ba.» O ta ma ta o wəli da wɩ: «Nɔɔnv wulv na ki bana tu tun nan nyɩ dɩ o yi We didoŋ mu!»

²⁶Pe Nebukadnetsari ma fufɔ o yi min-vugv goŋo kum ni dum seeni, yi o bagɩ dɩ kwər-dɩa o wɩ: «Abam balv na yi Yuutu We dum tuntuŋna bam tun, Saderaki, dɩ Mesaki, didaanɩ Abed-Nego, nuŋɩ-na á ba yo seeni!»

Saderaki, dɩ Mesaki, dɩ Abed-Nego ma sunɩ ba nuŋɩ mim dum wɔnɩ ba yi o te. ²⁷Tw kum didɛera bam, dɩ ku yigə tiinə, dɩ balv na yi didɛera tw kum tunɩ yam nɩ tun, dɩ ku nakwa bam ma fufɔ ba yi ba yira. Ba na fɔgɩ ba nii-ba tun, ba ne nɩ mim dum wu ki-ba zunni. Ba yira kurv dɩ ba yuuywe dɩ nan wu zwe mim dum

wɔnɩ. Mim wu zwe ba gwaaru tum di. Ba ta ma na ni nyua lwɛm maɲɩ di tɛri ba yira yam ni.

²⁸Pe Nebukadnetsari laan ma ta o wɩ: «Ku na yi We dilɔ Saderaki, di Mesaki, dɩdaanti Abed-Nego na zuli tun, Dintu maɲɩ di tiɛ mu. Beɲwaani, Dl tɔɲɩ Dl maleka mu si ka ba ka jonɩ Dl tintuɲna bam kuntu ka yagi. Ba nan kɩ ba wu-dɩdɩva di Dl, pa ba vɩn amu ni dum. Ba se si ku na yi tɔvɩ di, si ba ti, beɲwaani ba kɩ ba wɔbɔɲa ni ba wɩ: ba bá se ba zuli wa yadonnɛ ba lɛri ba titi We dum yuu ni. ²⁹Amu zum mu nan pe ni ni: nɔɔnɔ na nuɲɩ tu kulɔ maama ni, naa dwi dilɔ maama ni, yi o na ɲɔɔnɩ taani dilɔ maama, ku tu na ɲɔɔnɩ Saderaki, di Mesaki, di Abed-Nego We dum o ja o cɔɣɩ, si ba tɔri ku tu yira yira. O sɔɲɔ di nan wó ji di-dɔɲɔ mu. Beɲwaani, We didoɲ daa tɛrɛ, yi di wó wanti di jonɩ di nɔɔna di yagi nɩnɛɛnti bantɩ We dum na kɩ te tintu tun.»

³⁰Pe wɔm daa ma joori o zɛɲɩ Saderaki, di Mesaki, di Abed-Nego si ba taa tiini ba jɩɣɩ dam ba nii Babilɔni laɲa kam ni maama baɲa ni.

Nebukadnetsari dwe tiu dundwe

4Pe Nebukadnetsari na pe kwɛrɛ kalɔ si ka yi nɔɔna balɔ maama na wu lɔɣɔ baɲa ni, ba na maɲɩ ba nuɲɩ dwi dilɔ maama ni, di tu kulɔ maama ni, yi ba na ɲɔɔnɩ taani dilɔ maama tun mu tintu:

We wó pa á maama yazurɛ si ku ja gaali.

²A wɔw poli di cwɛɲɛ na tigi ka pa-nɩ si a ta wo-kamunnu di wo-kɩnkagɩla yalɔ Yuutu We dum na kɩ Dl pa amu tun.

³Wo-kɩnkagɩla yalɔ We na kɩ tun tiini ya bri Dl dam mu!

Dl ma yɔɔri o kɩ wo-kamunnu zanzan!

Dl paari dum ba jɩɣɩ kweelim!

Dl maa jɩɣɩ dam si Dl taa te nɔɔna maɲa maama!

⁴Amu Pe Nebukadnetsari deen je a sɔɲɔ ni mu di yazurɛ, yi a wɔw tigi lanyiranɩ. ⁵A na tigi a dɔ tun mu a dwe dundwe yi fɔvɩ tiini di zɔ-nɩ di ɲwaani. A na ne vura yalɔ a yuu ni tun pe a wɔbɔɲa vugimi. ⁶Kuntu ɲwaani amu ma pa ni si ba bɛɲɩ swan tiinɛ balɔ maama na wu Babilɔni ni tun, si ba lwarti a dundwe dum kuri ba bri-nɩ.

⁷A tu kum liri mwaanɩ tiinɛ, di ku sampwɛri, di ku vura, di yi-puri-nyuna na tuɛ amu te tun, a ma ta a dundwe dum a bri-ba. Ba nan wu wanti di kuri ba ta ba bri-nɩ. ⁸Ku kwaga seeni mu Daniyelɩ tu a tee ni, yi a ta a dundwe dum a bri o di. Amu deen nan kwe a jwɛm yiri mu a pa-o si ba taa bɛ-o ni Beltesaza. Wa yalɔ na yi ya yira tun joro maa tɔɣ-o lanyiranɩ.

⁹A ma ta did-o a wɩ: «Beltesaza, n na yi swan tiinɛ bam maama yigɛ tu tun, a maani ni wa yalɔ na yi ya yira tun joro mu wu n tee ni. Kuntu ma pa wo-sisɛku

tɛrɛ nmu na yɛri ku kuri. A lagɩ a maɲɩ a dundwe mu si n cɛɣɩ si n laan ta di kuri n bri-nɩ. ¹⁰Tɔ. Amu na tigi a dɔa yi a na vura yalɔ a yuu ni tun mu tintu: A nii a na tiu na yɔɔri ku maɲɩ di tɩga ni maama titari dum ni ku zigɩ da. Ku maa tiini ku dwara. ¹¹Tiu kum yɔɔri ku yalɩsi ku kɩ da mu yi ku jɩɣɩ dam. Ku ta yɔɔri ku dwara mu pa ku yi weyuu kum. Nɔɔna balɔ na zigɩ tɩga baɲa je maama ni tun wai ba na-ku. ¹²Ku yɔɔri tiini ti lana, yi ku yɔɔri ku lɛri biɛ zanzan si tɩga baɲa nɔɔna maama taa di ba sui. Ga-vara maa tigi tiu kum woro ni, yi zunɛ di sɔ pwɛru ku ne sim yira ni. Wɛɛnu tɩɩ maama na ɲwi tun di yɔɔri ti nai wɔdiiru tiu kum yira ni mu ti di.

¹³A ta na tigi a dɔ yi vura yam tui a yuu ni kontu tun, mu a ne We maleka na yi ka yira tun na nuɲɩ weyuu ni ka biɩni. ¹⁴Ka bagɩ di kwɛr-dɩa ka wɩ: «goni-na tiu kuntu á di tɩga ni. Ta sari-na ku ne sim maama á yagi, yi á daari á pɔvri ku yɔɔri tum. Jagɩ-na ku biɛ balɔ na lɛɣɩ tun je maama ni. Ta daari á ciɲɩ-na vara bam si ba yi taa tigi ku kuri ni, si zunɛ bam di zaɲɩ ku ne sim ni ba viiri. ¹⁵Ku daari ku na yi tiu kum kugu, si á yagi-ku tɩga kam ni. Abam laan wó beeri ciɣuru mu si á kwe-tɩ á vɔ kugu kulɔ na daari tun yira yam ni. Luuru di canna mu baá ma ba kɩ ciɣuru tum. Á wó pa kugu kum maɲɩ daani yi ga-zuru mu gilimi-ka.

Ku nan na yi te tun, nyɔɔnɔ mu wó tu ku tu baɲa ni, yi o di vara mu wó taa zɔvri daani gaa kam wɔnɩ ba di gaaru. ¹⁶O daa bá taa jɩɣɩ nabiinu wɔbɔɲa, si varum wɔbɔɲa mu oó taa jɩga si bina yarpe ke ya daari.

¹⁷Ni dintu nuɲɩ weyuu malesɩ silɔ na nii lɔɣɔ baɲa tun tee ni mu. Ku lagɩ ku kɩ kuntu mu si nabiinɛ maama lwarti ni Yuutu We dum mu jɩɣɩ dam nabiinɛ paari maama baɲa ni. Dl nan yɛni Dl kwe dam Dl pai balɔ Dl na kuri si Dl pa ba di paari tun mu, di nabwɛnɛ di.»

¹⁸Tɔ. Beltesaza, amu Pe Nebukadnetsari na dwe dundwe dilɔ tun mu kuntɔ. A tu kum swan tiinɛ bam wɔbɔwɔbɔ nan tɛrɛ si ku tu wanti o ta di kuri o bri-nɩ. A nan ye ni nmu wó wanti n ta di kuri n bri-nɩ, wa yalɔ na yi ya yira tun joro na wu n tee ni tun ɲwaani.»

Daniyelɩ tagɩ dundwe dum kuri

¹⁹Pe Nebukadnetsari taani dum baɲa ni, Daniyelɩ, o yiri didoɲ na yi Beltesaza tun, wɔbɔɲa je mu yi ku tiini ku daan-o. Pe wɔm na maani kuntɔ tun, mu o tagɩ did-o o wɩ: «Beltesaza, yi pa dundwe dum, di di kuri na yi te tun taa jɩɣɩ-m ku daana.»

Beltesaza di ma lɛri o wɩ: «Pe, ku ya na kɩ si dundwe dum tɔɲɩ n dɔna baɲa ni, kuntɔ ya mu wó taa lana. ²⁰Nmu ne tiu kulɔ na yalɩsi mu yi ku jɩɣɩ dam tun. Ku ta yɔɔri ku dwara mu pa ku yi weyuu kum. Nɔɔna balɔ na zigɩ tɩga kam baɲa je maama ni tun wai ba na-ku.

²¹Ku yɔɔri tiini ti lana, yi ku yɔɔri ku lɛri biɛ zanzan

sɩ tɩga baŋa nɔɔna maama taa di ba sui. Ga-vara maa yɛni ba sin tiu kum kuri nɩ, yɩ zunɛ di sɔ pwɛru ku nɛ sum yɩra nɩ. ²² Pɛ, nmv titi mv yɩ tiu kum kuntv. Nmv yɩri dɩm tiini di zaŋɩ di yɩ weyuu. N paari dum dam di jagɩ mv di yɩ tɩga kam baŋa je maama nɩ.

²³ Nmv ma n na We maleka na yɩ ka yɩra tun na nuŋɩ We-sɔŋɔ nɩ ka tu ka ta ka wɩ: «goni-na tiu kum á di tɩga nɩ, sɩ á daari á cɔŋɩ-ku. Nan yagɩ-na ku kugu tɩga kam nɩ sɩ á kwe luuru di canna á vɔ ku yɩra nɩ. Pa-na sɩ ku maŋɩ da yɩ ga-zuru di gilimi-ku. Ku na yɩ te tun, nyɔnɔ mv wó tv ku tu baŋa nɩ, yɩ o di vara mv wó taa zɔvri daani gaa kam wɔni ba di gaaru sɩ bina yarpe ke ya daari.»

²⁴ Pɛ, cɛŋɩ n dundwe dɩm kuri. Di nan yɩ Yuutu We dɩm na buŋɩ sɩ Dɩ ki te di nmv tun mv Dɩ lɩ Dɩ bri-m. ²⁵ Ku bri nɩ ba lagɩ ba lɩ-m nabiinɛ titari nɩ mv, sɩ n zv gaa yɩ nmv di ga-vara taá zɔvri daani. Nmv di laan wó ta n dɔni gaa, nɩ n yɩ na-bɩa mv te. Nyɔnɔ wó tv n yɩra nɩ sɩ bina yarpe ke ya daari. Nmv laan wó ba n lwarɩ nɩ Yuutu We dɩm mv jɩŋɩ dam nabiinɛ paari maama baŋa nɩ yɩ Dintv nan mv yɛni Dɩ paɩ balv Dɩ na kuri tun di paari. ²⁶ Ba na pɛ ni sɩ tiu kum kugu di ku tɩga nɛ sum taa maŋɩ tɩga kam nɩ tun, ku bri nɩ n na tu n maani nɩ Weyuu Tu We dɩm mv sunɩ Dɩ yɩ pɛ nabiinɛ baŋa nɩ, ba laan wó joori ba kwe n paari dum ba pa-m sɩ n daa n ta n jɩŋɩ n di. ²⁷ Kuntv ŋwaani, Pɛ, a loori-m sɩ n ki te a na wó bri-m tun. Yagɩ lwarim kikiɛ, sɩ n daari n ta n ki kulv na tɔŋɩ cwɛŋɔ tun. Nan yɩ ta n jɩŋɩ wo-balɔɔ n ki di nɔɔna, sɩ n daari n ta n jɩŋɩ nabwɛnɛ yibwɛnɛ. Bɛŋwaani, kuntv mv wó wani ku pa n na yigɛ-vɛŋɔ n daani.»

Dundwe dɩm sunɩ di ki

²⁸ Wɛɛnu tintv maama dɛen sunɩ tɩ ki Pɛ Nebukadnetsari ŋwia wɔni mv. ²⁹ Canɩ fugɛ-sile kwaga nɩ mv de didwi: pɛ wum maa wv pɛ sɔŋɔ kum na wv Babilɔni nɩ tun wɔni. O laan ma di ku nayuu kum o kaagi o veɛ. ³⁰ O ma ta o wɩ: «Nii Babilɔni tw kum na yɩ tw kamunu, yɩ amv titi dam-fɔɔ mv a me a lɔ-ku sɩ ku taa jɩŋɩ lam te! A nan lɔŋɩ-ku sɩ a di a paari ku wɔni sɩ ku bri a paari-zulɛ yam na yɩ te tun mv.»

³¹ O ni dum ta wv tv tɩga nɩ di kwɛrɛ na nuŋɩ weyuu nɩ ka ta did-o ka wɩ: «Pɛ Nebukadnetsari, cɛŋɩ amv taani dintv: Zim de dɩm nɩ mv nmv paari dum ti! ³² Ba lagɩ ba lɩ-m nabiinɛ titari nɩ mv, sɩ n zv gaa yɩ nmv di ga-vara wó taa zɔvri daani. Nmv di laan wó ta n dɔni gaa, nɩ n yɩ na-bɩa mv te. Nmv wó ta n yɩ kuntv sɩ bina yarpe ke ya daari. Nmv laan wó ba n lwarɩ nɩ Yuutu We dɩm mv jɩŋɩ dam nabiinɛ paari maama

baŋa nɩ yɩ Dintv nan mv yɛni Dɩ paɩ balv Dɩ na kuri tun di paari.»

³³ Maŋa kam kuntv nɩ nɔɔ, taani dilv maama We na tagɩ sɩ ku vu Nebukadnetsari seeni tun sunɩ ku ki. Ba dɛen lɩ-o nabiinɛ titari nɩ mv sɩ o vu o dɔni gaa nɩ o yɩ na-bɩa mv te. Nyɔnɔ maa yɛni ku tv o baŋa nɩ pa o yɩra yam bugi. O yuuywe sum di dɛen nuŋɩ mv gu nɩ kalɔŋ-zɔŋɔ kuvv tun. O jafwa di jigi ninɛenɩ zuŋɔ jafwa doŋ mv.

³⁴ Maŋa kam na ke ka ti maama tun, amv Nebukadnetsari laan ma kwɛni a yuu wɛenɩ, yɩ a swan joori a titi nɩ. A ma ki Yuutu We dɩm le, Dɩ na wɔra sɩ ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun. A ma tee-Dɩ yɩ a pa-Dɩ zulɛ a wɩ:

Dɩ jɩŋɩ dam sɩ Dɩ taa te nɔɔna maŋa maama!

Dɩ paari dim dɩm maa wó taa wɔra taa!

³⁵ Tɩga baŋa nabiinɛ maama

daɩ kulukulv yigɛ da Dɩ tee nɩ.

Dɩ maa yɛni Dɩ ki Dɩ na lagɩ te tun

di weyuu malesɩ sum maama,

ku ta wɛli di tɩga baŋa nabiinɛ di.

Nɔɔn-nɔɔnv war-Dɩ sɩ o cɛŋɩ,

naa sɩ o bwe-Dɩ o wɩ:

«Bɛŋwaani mv n ki tintv?»

³⁶ A swan yam na tu a titi nɩ maŋa kalv tun, mv a joori a na a paari dum a jɩŋɩ a di, pa a dam di a paari-zulɛ joori a tee nɩ. A tw kum nakwa di didɛera bam di ma jeeri-nɩ lanyirani. Amv dɛen laan nɛ dam zanzan a paari dim seeni yɩ a yɩri dɩm tiini di zaŋɩ je maama nɩ. ³⁷ Amv Pɛ Nebukadnetsari laan wó zuli We dilv na yɩ weyuu Pɛ wum tun mv. A nan ta wó zuli-Dɩ mv, yɩ a zɛŋɩ Dɩ yɩri wɛenɩ. Dɩ kɛnɛ maama yɔɔri ya tɔŋɩ cwɛŋɔ mv, yɩ ya yɩ cɩga. Ku na yɩ balv na bri ba titi kamunni tun, Dintv mv wai Dɩ pa ba joori ba tu ba titi tɩga nɩ.

Pɔpɔnim tu di tigi kɛbrɛ yɩra nɩ

5 Maŋa wudoŋ nɩ mv, Pɛ Belesaza dɛen bɛŋɩ o tw kum didɛera mɔrv, sɩ ba jeeri ba di wudi-fɔɔ did-o. Pɛ wum maa tɔŋɩ di ba o nyɔ sana zanzan.

² Sana bam na tu o yiɛ nɩ tun, mv Pɛ wum pɛ ni sɩ ba kwe sɛbu-sɩŋa di sɛbu-pɔŋɔ zwi silv o ko Nebukadnetsari dɛen na jaani o nuŋɩ Zeruzalem We diga kam nɩ tun ba ba. Pɛ wum ma kuri sɩ o didɛera, di o kaana, di o bɔɔla bam kwe-sɩ, sɩ ba nyɔ sana sɩ wɔni. ³ Ba ma vu ba kwe We diga sɛbu-sɩŋa zwi sum Nebukadnetsari na jaani o nuŋɩ Zeruzalem tw nɩ tun, ba ba o te. Pɛ wum, di o didɛera bam, di o kaana di o

bōla bam maama ma sūji si ba taa nyo sana na-zwi sum kuntu wuni. ⁴Ba jigî sana bam ba nyo kuntu mu, yi ba daari ba zuli ba wa yalv ba na me sēbu-sūja, di sēbu-poŋo, di canna, di luuru, di de, di kandwa ba ma ki-ya tun.

⁵Ba na je da ba di ywæni pe sōŋo kum ni kuntu tun, mu nōnōv jūja da ka ba digē kam kēbrē yira ni, ka wura ka pūpūni ka titi ni. Pe wum ma yōri o na jūja kam na wura ka pūpūni tun, min-zoŋo mu na zigî da ku pat pooni tun ŋwaani. ⁶Budwi baŋa ni pe wum ma ku di fūvni, yi o yibiyē da ka lēni. O nadoonē ma puli si ya taa magî daani yi o yira maama da ya ti. ⁷O ma pa ni si ba bēji o sampwēri sum, di o liri mwaanv tiinē, di o yi-puri-nyina bam ba pa-o.

Pe wum ma ta di ba o wî: «Abam wulv na wani o karumî pūpūnim duntv, yi o maŋi di kuri o bri-ni, amv wó pa ku tu na zulē lanyirani yi a zu-o nunwaja paari gwaaru. A ta wó kwe sēbu-sūja zambili a di o ba ni yi a daari a pa o ji dideera batō tu a tv kum dam seeni.»

⁸Pe wum swan tiinē bam maama deen ma ba o te, yi ba wulvulv wari pūpūnim dum si o karumî. Ba maa yēri di kuri di, si ba ta ba bri pe wum. ⁹Ku ma pa Pe Belesaza wubūja maama je, yi o yibiyē da ka lēni. O dideera bam di yu-punnu maama ma vugimi.

¹⁰Pe nu wum ma ni pe wum di o tv dideera bam sōv kum na zaŋi te tun. O ma zu ba te yi o ta di pe wum o wî: «Pe, We wó pa-m mōmwe-deeri. Nan yi pa n wubūja je, naa n yibiyē di lēni. ¹¹Nōnōv didva wv nmv paari laŋa kantv ni, yi wa yalv na yi ya yira tun joro tōg-o lanyirani. Nmv ko Nebukadnetsari deen na yi pe tun, o lwardi ni nōnōv wum kuntv tiini o jigî yi-pūrv, di yēno, di swan, ni wa yam titi swan na yi te tun. Nmv ko ma ja-o o zigî o sampwēri, di o liri mwaanv tiinē, di o swan tiinē, di o yi-puri-nyina bam maama yigē ni. ¹²Nōnōv wum yiri mu yi Daniyelî. Nmv ko deen ma lēni o yiri si di taa yi Belitesaza. O jigî wubūja lanyirani pa o yēno di o swan gaali. O maa ye si o lwardi dundwia kuri, di dundi kuri, si o daari o maŋi wo-sisēgiri kuri jaja. Nan tūŋi si ba bēŋ-o si o ba yo seeni, si oó wani o maŋi kēm duntv kuri maama o bri-m.»

¹³Ba ma suni ba ja Daniyelî ba ba pe wum te. Pe wum ma bwe-o o wî: «Nmv mu suni n yi Daniyelî wulv amv ko Nebukadnetsari deen na kalti o wēli da o ja o nuŋi Zuda tv ni o ba yo tun na? ¹⁴Amv ni ni di wa yam joro mv tōgi-m lanyirani pa n jigî yi-pūrv, di yēno, di swan zanzan. ¹⁵Amv nan ya tagi a tv swan tiinē di sampwēri sum si ba karumî pūpūnim duntv, ba daari ba ta di kuri ba bri-ni. Ba wulvulv nan wari pūpūnim dum kuri si o ta o bri-ni. ¹⁶A nan ni ni nmv wai n lwardi wænu tlv na sēgi tun kuri, n daari n kwe

wænu tlv kweem na cana tun. Nmv nan na karumî pūpūnim duntv n bri-ni, yi n daari n ta di kuri, amv wó pa n na zulē lanyirani yi n zu nunwaja paari gwaaru mu. A ta wó kwe sēbu-sūja zambili a di n ba ni yi a daari a pa n ji dideera batō tu a tv kum dam seeni.»

¹⁷Daniyelî ma lēri pe wum o wî: «Amv wó suni a karumî pūpūnim dum, yi a daari a ta di kuri a bri-m. Si ku na yi pēera yalv n na buŋi si n pa-ni tun, a ki nmv le ya ŋwaani. Di ku di, Pe, ta n jigî-ya, naa n kwe n pa nōn-gaa. ¹⁸Pe, Yuutu We dum deen kwe paari, di kamunni, di zulē, di nunōŋ-fōrv mu o pa nmv ko Nebukadnetsari. ¹⁹N ko dam dum deen tiini di gaali pa balv maama na wv lvgv baŋa ni, ba na maŋi ba nuŋi dwi dilv maama ni, di tv kulv maama ni, yi ba na ŋōni taani dilv maama tun kwar-o zanzan yi ba yira sat. Nmv ko deen na buŋi si o gv wulv, oó gv ku tu mwali mu. O maa na wî wulv taa ŋwi: ku tu wó taa ŋwi mu. O ta na lagî wulv tun, oó zul-o mv, Ku daari o na buŋi si o ki wulv cavura, ku tu wó suni o na o cavura mu. ²⁰O maa na puli si o taa bri o titi, pa o wv ki dam yi o beesi nōnōv tun, mv ba jōŋi o paari dum ba daari-o, yi o nunwaja maama je. ²¹Ba ta ma zēl-o pa o nuŋi nabiinē titari ni yi o wubūja ji ni ga-vara wubūja. O ma vu o zūrv di gaa wv bine sum. Nmv ko deen jigî gaa o duntv ni na-bia na ki te tun mu. Nyōnō di ma tv o yira ni si o laan ba o lwardi ni Yuutu We dum mv jigî dam nabiinē paari maama baŋa ni yi Duntv mu yēni Dl pat balv Dl na kuri tun di paari.

²²Ku daari nmv Belesaza, nmv yi wuntv bu mv yi n ye wænu tuntv maama ni ni. Di ku di, nmv wv se si n tu n titi n kwari We. ²³Nmv nan zēŋi n titi si n dwæni di We dilv na yi weyuu Tu tun mu. N ma n pa ba ja We dum kuntv titi digē zwi sum ba ba pa-m. Nmv di n dideera, di n kaana, didaani n bōla bam laan ma nyo sana si wuni. Á ma daari á zuli wa yalv ba na me sēbu-sūja, di sēbu-poŋo, di canna, di luuru, di de, di kandwa ba ki-ya tun. Wa yam kuntv nan ba ni-taani. Ya maa ba nai yi ya ta ba jigî wubūja. Ku nan na yi We dilv na jigî dam n ŋwia kam baŋa ni, yi Dl tiŋi cwe silv n na wó tōgi tun, nmv vni si n zuli Duntv. ²⁴Jūja kantv nan nuŋi Duntv tee ni mv yi ka ba ka pūpūni bitari sintv kēbrē kam yira ni. ²⁵Pūpūnim dum nan na bri te tun mu tuntv:

«MENE, MENE, TEKEL, PARASIN».

²⁶Pūpūnim dum kuri mv tuntv:

«MENE» kuri mv yi jeelim: ku bri ni We jeeli nmv paari da yam maama Dl ja. Ya nan ti.

²⁷«TEKEL» kuri mv yi duuni: ku bri ni We kwe nmv mv Dl maŋi n duuni. Nmv nan wv maŋi n yi Dl wubūja yam.

²⁸ «PARASIN,» kuri mu yi pɔɔrum: ku bri ni We kwe nmu paari laɗa kam Dl pɔɔri Dl pa Medɩ tiinɛ bam dɩdaani Persɩ tiinɛ bam mu.»

²⁹ Belesaza na ni kuntu tun, o ma pa ni si ba kwe ninwaɗa paari gwaaru ba zu Daniyelɩ, si ba daari ba kwe sɛbu-siɗa zambili ba di o ba ni. Ba ta ma tɔɔli ba wi Daniyelɩ laan mu yi dɩdeeru batɔ tu Babilɔni tu kum dam seeni.

³⁰ Titu dum kuntu ni nɔɔ mu ba deen gu Babilɔni tu pe Belesaza. ³¹ Dariusi na yi Medɩ tu tun laan ma leeri o jɔɗi tu kum paari o jɔɗi o di. O deen nan jɔɗi nuneeni bina fusrɩv-yale mu yi o di paari.

Ba di Daniyelɩ nywɛɛnu bɔɔni wuni

6 Pe Dariusi wubuɗa deen jaani si o pɔɔri o paari laɗa kam si ka taa yi provensa bi di fiinle mu. O ma kwe dɩdeeru o yagi provenst maama wuni si ku tu taa nii je sum kuntu o pa-o. ²Pe wum na lagi si woɗo maama kwe cwɛɗɛ lanyirani tu pa-o tun ɗwaani, o deen kuri nɔn-kamunɛ batɔ mu si ba taa nii dɩdeera bi di fiinle bam maama baɗa ni. Daniyelɩ deen maa wu nɔɔna batɔ bam kuntu wuni. ³Daniyelɩ nan suni yiɔ lanyirani mu di o tituɗa. O wubuɗa na yɔɔri ya dana tun ɗwaani, o tituɗa deen maa lana ya dwe nɔn-kamunɛ di dɩdeera bam maama na tuɗi te tun. Kuntu ɗwaani, pe wum buɗi si o kwe tu kum maama o pa Daniyelɩ si o taa nii ku baɗa ni o pa-o. ⁴Nɔn-kamunɛ bam di dɩdeera bam maama ma kaagi ba beeri tusim dilu Daniyelɩ na wu ki o tituɗa yam wuni tun. Di ku maama di, ba wu ne woɗo kulɩ ba na wu tɔɗi ku baɗa ni si ba bwe-o pe wum yigɛ ni tun. Beɗwaani, Daniyelɩ deen yɔɔri o tɔɗi cwɛɗɛ mu di tituɗa yalu maama o na ki o pa pe wum tun yi kam-balwaarɩ tɛrɛ. ⁵Ba ma bwe da-tee ni ba wi: «Dɩ na beeri cwɛɗɛ si Daniyelɩ tɔɗi da o cɔɗi yi dɩ bwe-o pe wum yigɛ ni, dɩ ba na-ka kulɩkulɩ baɗa ni, ku na dai o We cwɛɗɛ tɔɗum seeni.»

⁶Ba ma zaɗi di ba bubuɗi dum kuntu ba yi pe wum te yi ba ta did-o ba wi: «Pe Dariusi, We wu pa-m mumwe-deeri. ⁷Dɩbam balu maama na yi n tu kum nɔn-kamunɛ, di yigɛ tiinɛ, di dɩdeera balu na nii nmu tu kum tuni yam maama tun, di n yi-puri-nyina, di n nakwa bam maama mu jɔɗi ni-mɔɔ ni nmu pa ni yi n paari laɗa kam ni maama si nɔɔnu maama yɔɔri o tɔɗi-di. Nmu ni dum kuntu wu bri ni da fiinto laɗa ni, nɔɔn-nɔɔnu ba jɔɗi cwɛɗɛ si o loori woɗo We naa nabiinu wulu di wulu tee ni yi o wu loori-ku nmu yirani tee ni. Dɩ ta se ni wulu nan na vin n ni dum kuntu, si ba duli ku tu ba di nywɛɛnu bɔɔni dum wuni. ⁸Pe, nan pa ba pupuni ni dum kuntu si n daari n zi n juɗa tɔnɔ kum baɗa ni, si di taa tuɗa, yi di ba guɩ maɗa di maɗa, ni Medɩ tiinɛ di Persɩ tiinɛ niɔ yam na yi te

yi ya ba lenɛ tun.» ⁹Pe wum ma se pa ba ki ni dum tɔnɔ ni yi o daari o zi o juɗa ku baɗa ni.

¹⁰Daniyelɩ na ni ni ni dum pupuni di tigi tɔnɔ baɗa ni tun, mu o joori o tuti sɔɗo ni. O ma din o nayuu digɛ o puri o takoro kulɩ ni na jeeri Zeruzalem tu tun o yagi jaja. O laan maa kuni o nadoonɛ yi o loori We, ni o na yɛni o ki te tun. De maama wuni, Daniyelɩ deen yɛni o kuni nadoonɛ mu o wari We kuni bitɔ. ¹¹Dɩdeera bam ma ki ni daani yi ba da ba vu ba jeeri Daniyelɩ sɔɗo ni. Ba ma na ni o wurɩ o ki we-loro mu o pai o We dum. ¹²Ba laan ma vu pe wum te ba ta o ni dum taani did-o ba wi: «Pe, nmu wu zi n juɗa n pa ni ni: da fiinto laɗa ni cwɛɗɛ tɛrɛ si nɔɔn-nɔɔnu loori woɗo We naa nabiinu wulu di wulu tee ni, ku na dai nmu yirani tee ni na? Di ta bri ni wulu na ki o cɔɗi n ni dum, si ba duli kuntu tu ba di nywɛɛnu bɔɔni dum wuni. Ku dai kuntu na?»

Pe wum di ma lɛri o wi: «Een! Amu mu suni a pa ni si ku taa yi kuntu. Di nan ba gu, ni Medɩ tiinɛ di Persɩ tiinɛ niɔ yam na yi te yi ya ba lenɛ tun.»

¹³Nɔɔna bam laan ma lɛri pe wum ba wi: «Pe, ku na yi Daniyelɩ wulu ba deen na jaani ba nuɗi Zuda tu kum ni ba ba yo seeni tun, wuntu nan wu se nmu ni dum, di n na maɗi n pupuni-di tɔnɔ ni tun di. O ta yɛni o ki we-loro mu kuni bitɔ de maama wuni.» ¹⁴Pe wum na ni kuntu tun, ku ma tiini ku daan-o. O ma kwe de dum maama ku vu ku yi wa-zuuri maɗa o kwaani si o beeri cwɛɗɛ o jɔɗi Daniyelɩ o yagi.

¹⁵Dɩdeera bam daa ma ki daani ba jeeri pe tee ni yi ba ta did-o ba wi: «Pe, guli ni Medɩ tiinɛ dɩdaani Persɩ tiinɛ tee ni, pe wum na zi o juɗa o ni dum baɗa ni, o ni dum kuntu ba want di kwani.»

¹⁶Pe wum laan ma pa ni si ba ja Daniyelɩ ba vu ba duli ba di nywɛɛnu bɔɔni dum wuni. Ba na suni ba ki kuntu tun, pe wum ma ta di Daniyelɩ o wi: «We dum n na suni yiɔ n zuli-di maɗa maama tun mu wu jɔɗi-m di yagi.»

¹⁷Ba deen ma kwe pulɔɔ-kamunu ba kwɛli bɔɔni dum ni. Pe wum ta ma pa ba tiini ba kwɛni ni dum, yi o daari o kwe o jafuli dum o zi di baɗa ni. O dɩdeera bam di ki kuntu ba wɛli da, si nɔɔn-nɔɔnu yi wanti o jɔɗi Daniyelɩ o yagi. ¹⁸Titu dum kuntu ni, pe wum na joori sɔɗo tun, o wɔɗi ni mu, o wu na tiini ku cɔɗi tun ɗwaani. O wu se si ba ki kweera ba ma gan-o, yi o wari o do titu dum maama wuni.

¹⁹Tɩga na jɔɗi ka puuri tun, pe wum goni tɩga mu o vu nywɛɛnu bɔɔni dum ni. ²⁰O na fufɔ o maa yi da tun, mu o bɔɗi Daniyelɩ di liɔ o wi: «Daniyelɩ, nmu wulu na yi ɗwɩa Tu We dum tuntɔɗnu, yi n suni yiɔ n zuli-Dɩ maɗa maama tun, n We dum wanti di jɔɗi-m di yagi nywɛɛnu tum juɗa ni na?»

²¹Daniyelɩ di ma lɛri pe wum o wi: «Pe, We wu pa-m mumwe-deeri! ²²We mu tuɗi Dl maleka si ka ba ka

pu nywænu tum niə. Ku maa pa ti wu ki-ni zɔnni. Beɲwaani, We ye ni amu jigi bura Dl yigə ni. A nan wu ki kulukulub a cɔgi nmu Dl yigə.»

²³Pe wum wuu ma tiini ku poli di o na ni Daniyelɩ kwərə tun. O ma pa ni si ba vaŋ-o ba li nywænu bɔɔni dum wuni. O na nuɲi pooni tun, mu ba maani ni fufwələ funfun tuti di təri o yira yam ni. Beɲwaani, Daniyelɩ deen yɔɔri o ki o wu-didua mu di We dilu o na zuli tun.

²⁴Pe wum ma pa ni si ba ja nɔɔna balu maama deen na baɲi Daniyelɩ bibara o tee ni tun ba ba. Ba laan ma ja-ba ba duli ba di nywænu bɔɔni dum wuni. Ba ma ja didæera bam kuntu kaana, di ba biə maama ba wəli da ba duli ba di bɔɔni dum wuni. Ba maama ta na wu yi bɔɔni dum kuri tun, mu nywænu tum faɲi ti zi-ba, yi ti daari ti yari ba kwi sum maama.

²⁵Pe Dariusi ma pupuni tɔnɔ si ku yi balu maama na wu lugu baɲa ni, ba na maɲi ba nuɲi dwi dilu maama ni, di tuw kulub maama ni, yi ba na ɲɔɔni taani dilu maama di wi: «Yazurə yɔɔri ka taa wu á tee ni! ²⁶Amu pe ni mu wi a paari dim je sum maama wuni, nɔɔna maama maɲi si ba taa kwari We dilu Daniyelɩ na zuli tun mu, si ba daari ba taa nigɩ-DL.

Beɲwaani, di yi ɲwɩa Tu We dum mu,

Dl maa wura mu maɲa maama!

O paari dim dam dum bá je maɲa di maɲa.

O maa wó taa jigi dam

si o taa te nɔɔna maɲa maama.

²⁷Duntu mu joɲi nɔɔna Dl yaga,

yi Dl ta pa ba na vrum.

Dl yəni Dl tuɲi wo-kunkagila

di wo-kamunnu mu,

ti na tuɲi weyuu kom wuni,

didaani tɩga kam baɲa ni tun.

Dl ma vri Daniyelɩ nywænu tum juɲa ni Dl yagi.»

²⁸Kuntu maama na ki tun, wænu ki lanyirani ti pa Daniyelɩ, maɲa kalu maama Dariusi na di paari tun, si ku yi Persti tu Sirusi di paari dim maɲa.

Baɲa-We na li wænu tɩb Dl bri Daniyelɩ tun

Daniyelɩ dwe o na jurru tuna

7Pe Belesaza pulim bini dum o na di Babiloni tuw paari tun wuni, mu Daniyelɩ pəni o sara ni o dwe. O ta ma na vura, yi o pupuni ya maama o tiji.

²Daniyelɩ ma ta o wi:

«A na tigi a dɔa titu didoɲ ni tun, mu a deen ne vura ni vu-dw tiini ku zaɲi je maama ni ku duli na-fara na bam ku pɔguli-ba. ³Jurru kamunnu tuna ma zigi na

bam wuni ti nuɲi pooni ni. Juru maama nan yɔɔri ku yi ku yira mu didaani tidonnə tum.

⁴Pulim varum wum nyi ni nyoɲo mu, yi ku jigi kalonɲ-zɔɲɔ vwana. Amu na zigi a Nii-ku maɲa kalu tun, mu ku vwana yam gwəri ya tu. Ba laan ma ja varum wum ba pa ku zigi ku ne stile baɲa ni, ni nabiinu ziga na yi te tun. Ba ma daari ba kwe nabiinu wubuɲa ba ki ku yuu ni.

⁵A ma nii a na varum bile tu wum na nyi di faa na yi te tun. Ku deen goori ku ziga ku saɲa didua baɲa ni mu. Ku maa jigi saɲa-kwi sitɔ yi si garɩ ku ni ni. Ba ma pa-ku ni ba wi: «Nan zaɲi n dɔni nwana zanzan ni n na lagɩ te tun.»

⁶A ta na wura a nii tun, a ma na varum bitɔ tu wum na nyi di gweeru na yi te tun. Ku maa jigi vwana yana ku kwaga kam ni, ni zuɲə vwana yi te tun. Ku ta maa jigi yum tina. Ba ma kwe paari dam ba pa-ku si ku taa jigi ku di.

⁷Titu dum kuntu ni a na ne vura yam kuntu tun, mu a ta ne varum buna tu wum ku di na nuɲi. Kuntu kəm yɔɔri di tiini di camma mu yi ku dam gaali pa ku jigi fɔvni zanzan. Ku ta jigi yəli kamunə na yi luuru tun mu, yi ku jigi-ya ku yari wænu ku duna. Ku maa nɔni tɩb maama na daari tun. Varum wum kuntu deen yi ku yira di tidonnə tum mu, beɲwaani, ku jigi nyia fugə mu ku yuu ni.

⁸Amu na zigi da yi a nii nyia yam tun, mu a ne nyuj-balaja kadoɲ na tagi ka nuɲi ka wu ya titari ni. Nyi sidonnə sum sitɔ ma gɔ si kuri dum seeni, si kantu ləri ka zigi suntu ya na wu me tun. Nyɲa kam kuntu deen jigi yiə mu na nyi di nabiinu yiə, yi ka ta jigi ni si ka taa ma ka ɲɔɔni kamun-ɲwe taani.

⁹A deen ta na zigi a nii tun, mu a ne tintu:

Ba ma kwe paari yitunnu ba zigi,

yi wulub na maɲi o wura

faɲa faɲa tun ma vu o jəni

o yitunju baɲa ni.

gwaaru tɩb o deen na zu tun

tiini ti puri mu ca.

O yuuywe di maa puri

ni lɔɲɔ na yi te tun.

O yitunju kom maama deen yi mim yirani mu.

Ku ne sum di maa jigi wo-gugullu,

yi ti di jaani mim.

¹⁰Mim-bu-tula maa tigi o yigə ni ka soe.

Nɔɔna murrɩ zanzan maa zigi

si ba ki o na lagɩ te tun.

Kɔgɔ kuni murrɩ fugə laɲa ni

di maa wu o yigə ni.

Sariya maɲa kam

deen ma yi,

yi ba laan puri twannu si ba nii.

¹¹ Amu deen ta zigi a nii mu, nyɩ-ɓalaɓa kam ta na kaagi ka ɓɔnɩ kamun-ɓwe taani tun ɓwaani. A na zigi a nii kuntu tun, mu ba jaani varum bina tu wum ba gu, yi ba daari ba duli o yira yam ba yagi mim wuni si ya cɔgi. ¹² Ba deen nan jɔɓi vara batɔ badonnɔ bam dam dum mu ba daari-ba. Di ku di, ba pe-ba cwɔɓɔ si ba ta taa wu ɓwɩa wuni si ba maɓa kam ba yi.

¹³ Amu ta na ne kulɩ titi dim vura yam wuni tun mu tuntu:

A nii a na nɔnɔ na nyɩ
ni nabiinu bu tun.
O tɔgi di weyuu kunkwɔnu tum mu o ve o buni.
O ma vu o yi wulu na maɓi
o wura faɓa faɓa tun te,
yi ba ja-o ba vu ba zigi
wuntu yigɔ ni.
¹⁴ Ba ma kwe dam, di paari-zulɔ, di paari ba pa-o,
si nɔnɔ maama se ba pa-o,
ba na nuɓi dwi dilu maama ni,
di tu kulɩ maama ni,
yi ba na ɓɔnɩ taani dilu maama di.
O maa jigɩ dam si o taa te nɔnɔ maɓa di maɓa.
O paari dum maa wu taa wura taa
di daa ba cɔgi!»

Daniyelɩ vura yam kuri na yi te tun

¹⁵ «Amu Daniyelɩ na ne vura yalu tun yɔɔri ya su-ni mu, pa a wubɔɓa vugimi. ¹⁶ Amu ma fufɔ a yi balu na gilimi ba zigi da tun wuni diduɔa yi a bwe-o si a lwarti kɔm dum kuntu maama kuri ciga ciga. O di ma tɩti wɔnu tum maama kuri o bri-ni, ¹⁷ yi o wi: «Varɩ-kamunɔ bana bam maama zigi ba pai pwa bana mu di ba na wu di paari tɩga baɓa ni te tun. ¹⁸ Ku nan na yi Yuutu We dum nɔn-ɓuna tum, bantu wu jɔɓi o paari dum ba taa te si ku taa ve maɓa kalu na ba ti tun.»

¹⁹ Amu nan yɔɔri a lagɩ si a fɔgi a lwarti varum bina tu wum laɓa kam mu ciga ciga, wuntu na yi o yira di babam bam tun ɓwaani. O tiini o jigɩ fɔvɩni mu. O yalɔ yi luuru. O jafwi sum di maa yi canna. O maa yari woɓo maama o dɔni o cɔga, Ku daari o jigɩ o ne o nɔnɩ wɔnu tɩɩ ta na daari tun. ²⁰ A ta lagɩ si a lwarti varum wum yuu nyɩa fugɔ kam kuri, didaani nyɩɓa kalu na saɓi ya kwaga ka ba tun kuri di na yi te tun mu. Kantu kam pe nyɩa yadonnɔ yam yatɔ go si kuri dum seeni, si kantu lɔri ka zigi ya je sum ni. Nyɩ-ɓalaɓa kam kuntu deen jigɩ yiɔ mu, yi ka ta jigɩ ni ka tiini ka ɓɔnɩ kamun-ɓwe taani. Ka maa nyɩ di ka jigɩ dam ka dwe nyɩa yadonnɔ yam. ²¹ A na zigi a nii tun mu a ne nyɩ-ɓalaɓa kam na puli si ka zaɓi najara di We nɔnɩ bam, yi ka wani-ba. ²² Wulu na

maɓi o wura faɓa faɓa tun mu laan tu o buri bura o pa Yuutu We dim nɔnɩ bam, yi maɓa laan yi ka pa-ba si ba jɔɓi paari dum ba taa jigɩ ba di.

²³ Nɔnɩ wum ma ta o bri ni o wi ku kuri dum mu tuntu: «Varum bina tu wum bri ni tu wu saɓi ku ki tɩna ku ba ku taa wu lugɩ baɓa ni. Paari dum kuntu nan wu taa yi di yira di paara yadonnɔ yam. Duntu dum lagɩ di yari tɩga kam baɓa maama mu ku dɔni ku cɔgi, yi Ku daari ku nɔnɩ wɔnu maama ku sun tɩga ni. ²⁴ Nyɩa fugɔ yam nan zigi ya pai pwa fugɔ mu na wu nuɓi paari dum kuntu wuni. Pwa bam kuntu kwaga ni, pe wudoɓ di wu ba, o na yi o yira di pwa badonnɔ bam. Oo di dam pwa batɔ bam baɓa ni. ²⁵ Pe wum kuntu wu ɓɔnɩ kamun-ɓwe taani o ma o lwe Yuutu We dum, yi o daari o beesi We titi nɔnɩ bam. O ta wu kwaani si o lɔni candi dim da yam si o daari o pipiri We niɔ yam di. We nɔnɩ bam wu taa wu o dam kuri ni, maɓa kadoɓ laɓa ni, di maɓa kuni bile laɓa ni, ku wɔli di maɓa cicoro laɓa ni.

²⁶ Maɓa laan wu yi si ba di pe wum kuntu taani, yi ba daari ba li o paari dum dam maama ba cɔgi-di si di ti fasti. ²⁷ Ba laan maa wu kwe tuntu dilu maama na wu tɩga kam baɓa ni tun paari, didaani di dam, di di kamunni maama ba pa nɔn-ɓuna bam na yi Yuutu We dum nɔnɩ bam tun. Bantu di maa wu di paari maɓa maama. Tuntu maama wu se ba pa-ba yi ba daari ba taa tɔgi ba ni.»

²⁸ Tɔ, mu a na ne kulɩ tun maama. Ku na yi amu Daniyelɩ, a wubɔɓa deen daani-ni zanzan, yi a yibiyɔ di da ka lɔni. Di ku di, a wani a titi a ja di vura yam, si ya taa wu a wubɔɓa ni.»

Daniyelɩ ne pi-bia didaani bubɔɔ vura

8 Pe Belesaza paari dim bina yatɔ maɓa ni mu amu Daniyelɩ daa ne vura yadonnɔ na saɓi pulim vura yam kwaga ni tun. ² A vura yam wuni, a ne ni a wu Suzi tu-fɔɔ kum ni. Elam provenɩ dum ni mu kuntu. Ku ki ni a ve a zigi me na bwɔlɔ di Yulayi bugɔ kam tun mu. ³ Amu na kwani a yuu si a nii tun, a ne pi-bia mu na zigi bugɔ kam ni ni di ka yuu nyɩa yale na dwara. Nyɩɓa diduɔa maa dwara ka dwe kadoɓ kam yi ka saɓi kadoɓ kam ka nuɓi. ⁴ Pi-bia kam ma yɔɔri wa-zuuri seeni, di jagwiɔ seeni, di jazum seeni ka duri di dam ka cu vara babam bam maama. Ba wuluwulu maa wari pi-bia kam yigɔ si o ci. Nɔnɩ-nɔnɩ tɔrɔ o na wai o jɔɓi nɔnɩ o yaga ka juɓa ni. Ka yɔɔri ka ki ka na lagɩ te maama tun mu, pa ka bri ka titi kamunni.

⁵ A ta na zigi a maani kɔm dum tun, mu a ne bubɔɔ di na ba ku nuɓi wa-zuuri seeni ku biina. Ku yɔɔri ku duri di baari mu. Ku vɔɓɔ dum ki ni ka ne sum ba yi si dwe tɩga mu. Bubɔɔ kum maa jigɩ nyɩɓa diduɔa na

7:25 naa bina yatɔ di cicoro

7:14 Mat 26:64; 28:18; Brum tɔnɩ 11:15 8:2 Nehemi 1:1; Esiteeri 1:1

dana yı ku jəni bubələ kum yiə yam titarı ni. ⁶Bubələ kum ma vu ku jeeri pi-bia kam a ya na ne bugə kam ni ni tun. Ka yəəri pi-bia kam mu di ban-lum, dıdaanı ka dam maama. ⁷A ne wt bubələ kum bantı dum tiini di zañı zanzan. Ka ma yəəri ka duli pi-bia kam ka di tıga ni, pa ka nya yale yam bwəri. Ka ta ma nəni pi-bia kam pa ku tiini ku zu ka yıra. Pi-bia kam ma wart ka tuti si ka jonji ka yagi, yı nəən-nəənu di wart-ka si o jonji o yagi.

⁸Amu ta ne ni bubələ kum laan tiini ku bři ku tuti kamunni. Maña kalu ku dam dum na tiini di gaalı kuntu tun, mu ku nyıña kam bwəri. Nyı suna na dana tun ma ləri nyıña kam kuntu yuu ni si nuñi. Si dıdva dıdva ma jeeri tıga baña sapala yana yam.

⁹Nyıñ-balaña di daa ma zıgı nyı suna sum dıdva yıra ni ka nuñi. Nyıña kam kuntu ma tiini ka ji kamunu. Ka dam dum ve di yi jagwiə seeni mu, dıdaanı wa-puli seeni. Di ta ma vu di yi ti-nyıña kam tuti. ¹⁰Nyıña kam dam dum yəəri di gaalı mu di vu di yi weyuu kum seeni pa ka zañı najara di weyuu kəgə kum jar-kərə. Ka deen ma wantı bantı badonnə, di calıcwı sıdonnə ka duli ka di tıga ni, yı ka daarı ka nəni ba baña ni. ¹¹Ka ma bři ka tuti kamunni ka dwəni di weyuu kəgə kum Yuutu wum tuti. Ka ma ci de maama kaanım kəm dum, yı ka daarı ka pa We digə kam cəgi. ¹²We nəəna bam maa wu ka juña ni pa We kaanım daa tərə de di de wəni, ba na nuñi We kwaga ni tun ıwaanı. Ka ma kwuli cıga yı ka daarı ka ki te maama ka na lagı tun.

¹³Amu laan ma ni maleka dıdva na ıwəni dıdaanı ka doñ te tun. Wudoñ kam ma bwe ka wı: «Kub kwe maña tıta mu si wənu tuntu maama na li ti bři tun ki ti ti? Kub kwe maña tıta mu si wo-zəni dıntu ləri de maama wəni kaanım dum? Kub kwe maña tıta mu si ba nəni weyuu kəgə kum di We digə kam baña ni ba ti?» ¹⁴Maleka kam ma ləri ka wı: «Da murrı tıle di biə-yatə (2,300) mu wó kə, dıdaanı maña di tututu maama wəni, si ba laan wantı ba fıgı ba kwe We digə kam pa ka taa yı lanyıranı.»

Ba tagı vıra yam kuri na yı te tun

¹⁵Amu Daniyel na ne vıra yam tun mu a kwaanı si a lwarı ya kuri. Wulu na nyı di nabiinu tun laan ma da o nuñi o zıgı a yıgə ni. ¹⁶A daa ta ma ni nabiinu kwərə na nuñi Yulayı bugə kam ni ni ka ta wı: «Gabriyel, pa nəənu wuntu lwarı vıra yalı o na ne tun kuri.»

¹⁷Gabriyel ma ba o zıgı amu tee ni. Fvuntı ma tiini di ja-nı yı a tu a vin a yibiyə tıga ni. O ma ta di amu o wı: «Nabiinu bu, lwarı lanyıranı ni vıra yantı wura kweelim maña kam ıwaanı mu.»

¹⁸O ta wura o ıwəni di amu mu yı a də a bəri. A yibiyə ta ma vin tıga ni. Gabriyel ma dwe a yıra, yı

o gə-nı wəni pa a zañı a zıgı a ne baña ni. ¹⁹O ma ta o wı:

«A lagı a pa n lwarı We banı na wó ba di zañı si ku taa yı te kwaga ni tun mu. Berıwaanı, vıra yam n na ne tun lagı ya ki kweelim maña ni mu. ²⁰Pi-bia kam nmu na ne di ka nya yale tun zıgı ka paı Medı tuw kum, di Persı tuw kum pwa mu. ²¹Bubələ kum n na ne tun, zıgı ka paı Grekı tuw kum mu. Nyıña kalu na dana yı ka wu bubələ kum yiə yam titarı ni tun, maa zıgı ka paı tuw kum kuntu dayıgə pe wum. ²²Nyıña kam kuntu na bwəri te tun bři ni Grekı tuw paarı dum wó yəəri kuni bına si pwa bana mu taa jıgı-ya ba di. Bantı paarı tuntu yam nan bá taa dana ni dayıgə pe wum paarı dum na yı te tun.

²³Pwa bam kuntu paarı dim na ge fun si di ti yı ba lwarım kikiə na puli ya su, pe wulu kəm na cana yı o jıgı niə yale tun wó ba. ²⁴Wuntu wó taa tiini o dana, yı ku nan bá taa yı o tuti dam mu o jıga. O ta wó tiini o cəgi wənu zanzan, pa o na yıgə-vəğə di kulı maama o na jıgı o ki tun. O nan ta wó wantı babe dıdaanı We tuti nəəna bam o cəgi. ²⁵Pe wum kuntu wó ki swan pa vwan taa daga zanzan o tee ni. Oó bři o tuti kamunni, yı o da o cəgi nəəna zanzan. O ta wó dwəni di Pe wulu na dwe pwa maama tun. O nan wó na cəgım, yı ku dat nabiinu dam ıwaanı.

²⁶Vıra yalı na ta dıdaanı maña kaanım, di tututu maña kaanım taanı tun sunı ya yı cıga mu. Ku nan wó daanı zanzan si wənu tuntu maama laan ki. Kuntu ıwaanı, səgi vıra yam, si nəən-nəənu yı ni ya ıwa.»

²⁷Amu Daniyel deen tiini a bwəni mu di a na ne wənu tılu maama tun, pa a ba jıgı yazurə da zanzan wəni. Ku kwaga ni mu a zañı wəni a daa vu a tıñı tutıña yalı pe wum na pə-nı si a ki tun. A na ne vıra yalı tun tiini ya daanı-nı zanzan, a na wu wantı si a lwarı ya kuri tun ıwaanı.

Daniyel loori We Yıstrayel tiinə ıwaanı

9Pe Asuerusi bu Dariusi deen yı Medı tu mu yı o laan di Babilanı tuw kum maama paarı. ²O paarı dim pulım bını dum wəni, amu Daniyel maa wura a zaası twannı tılu We tıntıña na pupuntı ba tıñı tun. A na zaası tun, mu a ne Baña-We na tagı kulı di Dl niyoñnu Zeremi si ku vu Zeruzalem tuw kum cəgım seeni tun. A deen maanı ni Zeruzalem tuw kum wó taa tıgı di-dwənu yıranı bına fusrpe laña ni. ³Amu ma vu a wart a Yuutu Baña-We yı a magı a japoóri a loori Dl yıgə ni. A ta ma vı ni, a daarı a zu gwar-zınzwara yı a je tıntwarım wəni wu-cəgı ıwaanı. ⁴A deen loori amu Tu Baña-We Yıstrayel tiinə bam lwarım ıwaanı yı a wı:

«Dí Yuutu We, nmu yi kamunu mu, yi dí tiini dí kwari-m. N zigi di ciga mu n sono kum baɗa ni n soe balu na soe-m yi ba tɔgi n niə yam tun, ni n na goni ni si n ki n pa-ba te tun. ⁵Si ku na yi dɔbam, dí yɔɔri dí ki lwarum mu, yi dí tiini dí cɔgi. Dí tɔɗi lwarum yi dí lo nmu kwaga ni, yi dí daari dí vin n zaasum dum di n niə yam. ⁶Dí nan wu se nmu nijonɗe balu na yi n tuntɔɗna tun. Ba deen me n yiri mu ba ɗɔɔni didaani dɔbam pwa bam, di dí nakwa bam, di dí nabaara bam, di dí nɔɔna bam maama. Dɔbam ma vin si dí cɔgi.

⁷Dí Yuutu We, nmu wu n ciga wuni mu. Dɔbam nan ta jigi dí cavura dí di mu di zum maama. Dɔbam Yisrayeli tiinə bam maama mu nuɗi n kwaga ni. Ku na yi balu na zuri Zeruzalem tu wuni, di Zuda proveni dum maama ni tun, di balu na jagi ba wu dwi-ge tiinə tunti dum wuni na yi bwələ bwələ tun, didaani dilu na yi yigə yigə tun di, dí maama cɔgi nmu yigə ni. ⁸Dí Tu Baɗa-We, dɔbam pwa bam, di dí nakwa bam, di dí nabaara bam mu jigi dí cavura dí di, dí na ki lwarum dí cɔgi n yigə tun ɗwaani. ⁹Dí Yuutu Baɗa-We, nmu nan yi ɗwaɗa tu mu, yi n kwe nɔɔna lwarum n ma n ce-ba. Dɔbam nan logi nmu kwaga ni. ¹⁰Dɔbam wu se dí Tu Baɗa-We ni yi dí ywəri Dl cwe sum wuni. Dí vin si dí tɔgi niə yalu Dl na tɔgi Dl nijonɗe bam baɗa ni Dl ta di dɔbam tun mu. ¹¹Yisrayeli tiinə bam maama mu ki zwabaníə, pa ba cɔgi nmu yigə ni yi ba vin nmu niə yam.

Ku na yi cɔgum dilu nmu We na tɔgi n tuntɔɗnu Moyisi baɗa ni n du durə n wi di wó yi dɔbam tun, ku laan yɔɔri ku ba dɔbam baɗa ni mu, dí na ki lwarum dí cɔgi nmu yigə tun ɗwaani. ¹²Nmu deen na tagi ni nni pa kulɔ yi dɔbam di dí yigə tiinə tun mu yi dɔbam tuntɔ. Tɔga baɗa maama ni, tu kudonɗ tərə ku na ne Zeruzalem tu leeru tum dwi. ¹³Leeru tuntɔ maama mu tu dí baɗa, ni ku na pupuni ku tɔɗi Moyisi niə yam wuni te tun. Di ku di, dí ta wu jaani wubuɗa si dí yagi lwarum kəm, si dí daari dí loori dí Tu Baɗa-We si Dl ki dɔbam yu-yoɗo. Dí maa ta wu se si nmu ciga kam pa dɔbam yi-puru. ¹⁴Kuntu ɗwaani nmu Baɗa-We laan ti n yigə si n pa cɔgum duntu yi dɔbam. N yɔɔri n wu n ciga wuni mu di n na yəni n ki kulɔ maama tun. Ku suni ku maɗi si dí na cam mu di lwarum dum ɗwaani. ¹⁵Dí Yuutu We, nmu tuti mu kwe n dam-fɔɔ kum n vri n nɔɔna bam n ja n nuɗi Ezipi tu ni. Ku ma pa n na yiri zanzan si ku ba ku yi zum. Ciga tun, dɔbam mu ki lwarum, yi dí yɔɔri dí tɔɗi wo-lɔɗɔ.

¹⁶Dí Yuutu We, n yəni n zigi n ciga wuni di n na ki kulɔ maama tun. Kuntu ɗwaani dí loori-m si n zuri n ban-lum n na jigi di n tu Zeruzalem na yi n tuti piu kulɔ na yi lanyirani fasti tun. Dɔbam tuti di dí nabaara bam lwarum ɗwaani, dwi-ge tiinə balu na gilimi dɔbam tun laan tiini ba gooni Zeruzalem mu, yi

ba ta jigi n nɔɔna bam ba lwea. ¹⁷Dɔbam Tu We, nan cəgi n tuntɔɗnu we-loro kuntu a na jigi a ki tun. Se a na magi a japoori a loori n yigə ni te tun. Dí Yuutu, nmu tuti yiri ɗwaani, pa n yigə joori ka taa wu n digə kam ni, ka na jigi di-donɗ tun ɗwaani. ¹⁸Amu Tu We, puri n zwa si n cəgi, n daari n puri n yiə n nii cam dilu na yi dɔbam tun. Ku na yi tu kulɔ ba na jigi n yiri ba bæi-ku tun, fɔgi n nii ku na ne leeru te tun! Ku nan dai dɔbam titɔɗ-ɗona ɗwaani mu dí magi a japoori a loori n yigə ni, si ku yi n na tiini n jigi nɔɔna ɗwaɗa tun ɗwaani mu. ¹⁹Dí Yuutu We, cəgi dɔbam we-loro kum, si n kwe dí lwarum dum n ce dɔbam. Dí Yuutu We, cəgi dí we-loro kum si n tɔɗi! N tuti zulə ɗwaani, yi daani si n ba n wəli dɔbam ba na jigi n yiri ba bæi tu kuntu di ku nɔɔna bam tun ɗwaani.»

We maleka Gabriyelí ɗɔɔni di Daniyelí

²⁰Amu maa yɔɔri a ta amu tuti di a nɔɔna Yisrayeli tiinə bam lwarum a bri We, yi a ta loori-o ya ɗwaani. A ta maa ɗwana a Tu Baɗa-We yigə ni, si Dl joori Dl pa Dl digə kam na wu Dl tuti piu yuu ni tun fɔgi ka kwe. ²¹A ta na wu we-loro kum wuni kuntu tun, mu Gabriyelí jaani di baari o tu o yi amu te maɗa kalu ba na yəni ba ki didaan-ni kaanum dum tun. A nan ya maɗi a na wuntu mu a dayigə vura yam wuni. ²²O ma ta wənu kuri o bri-ni yi o wi:

«Daniyelí, a tu si a pa n lwaru kulɔ na wura tun mu, si n ni taani dum kuri lanyirani. ²³Nmu na yɔɔri n puli si n magi n japoori n loori We yigə ni tun, mu Dl tɔɗi kwərə si Dl ləri n loro kum. Amu laan nan tuə si a maɗi taani dum kuri a bri-m mu, nmu na tiini n jigi kuri We tee ni tun ɗwaani. Nan cəgi lanyirani si n wani n lwaru vura yam kuri lanyirani.

²⁴We wubuɗa jaani si Dl pa nmu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam, di ba tu kum yaari da yarpe yarpe kuni fusurpe mu. Bina yam kuntu ni na diə, mu ba zwabaníə kam wó yagi. Ba maa wó yagi lwarum kənə, yi We yagi ba titɔɗ-lwaannu Dl ce-ba, si nɔɔna taa tɔgi cwə-laaru. We nijonɗe bam vura yam di maama laan wó ki. Ba maa wó joori ba pɔɔri We digə kam ba pa-DL.

²⁵Nan lwaru lanyirani ni: ku zigi maɗa kalu ba na wó pa ni si nɔɔna joori ba fɔgi ba lo Zeruzalem tu tun, si ku vu ku yi We na tɔɗi dam tu wulu na wó ba tun, da yarpe yarpe kuni burpe mu wó ke. Da yarpe yarpe kuni fusurdu-yale di wó ke ya wəli da. Maɗa kam kuntu ni, baá fɔgi ba kwe Zeruzalem cwe sum, yi ba daari ba ku goɗo ba kaagu tu kum maama. Ku nan lagi ku taa yi cam maɗa mu. ²⁶Da yarpe kuni fusurdu-yale maɗa kam na ke, baá vanti We na tɔɗi wulu tun o bura mu, yi ba gu-o ba daari-o bwəri. Pa-dideeru wudonɗ maa wó ba di o kɔɔ, pa ba cɔgi tu kum didaani We digə kam

maama. Ti lagu ti cɔgi ti ti lila ni na na coori wɛɛnu pa ti cɔgi te tun mu. Najara di lɛɛru wɔ taa wura si ku yi kweelim maɲa, ni We wubɔɲa na jaani si ku ki te tun. ²⁷Pa-didɛɛru wum kuntu wɔ kwe da yarpe mu si o di nɔɔna zanzan fɔgi ba ki ni-mɔrɔ daani. Ku nan na maɲi di da yarpe yam cicoro, oɔ ci si ba yi ki kaanum di wɔdiu pɛera ba pa We. Ba laan maa wɔ kwe wo-zɔɔni dilu na cɔgi We yiri tun ba zu We digɛ kam wɔni ba zigɩ da jaja. Ku di maa wɔ taa wura taan, si ku yi maɲa kalu na maɲi si ba cɔgi cɔgɩnu wum tuti tun, ni We wubɔɲa na jaani si ku ki te tun.»

Daniyelɩ ne vura Tigri bugɛ ni ni

10 Bini dilu wɔni Persi tuw pe Sirusi na di paari o ki bina yatɔ tun, mu Daniyelɩ deen ne vura yadonnɛ. Daniyelɩ yiri didonɲ maa yi Belutesaza. Vura yam bri taani dilu na yi ciga yi di ve tigurɛ na tiini ka cana tun seeni mu. Daniyelɩ na ne vura yam kuntu tun, o ma lwarɩ taani dum kuri lanyirani.

²Maɲa kam kuntu ni ni, amu Daniyelɩ wɔ deen tiini ku cɔgi mu. A ma kwe da fuinle diduwa a yɔɔri a ki ni nɔɔnu na keeri luɛ te tun. ³Da yam kuntu maama wɔni, a yɔɔri a vin wɔdi-yoɲo dim, di nwana dɔnum mu, yi a ta vin si a nyɔ sana. A wu me nugɛ a kwe a yatana kam.

⁴Pulim cana kam da fiinle-yana de dum ni, a deen maa zigɩ Tigri bu-tuli-zaɲa kam bube baɲa ni. ⁵Amu na kwɛni a yuu si a nii tun, mu a ne nɔɔnu na zu gar-fifali, yi sɛbu-sɔɲa na yi ciga ciga tun kilɛ vɔ o tɔɲɛ ni. ⁶O yira yɔɔri ya nyuni mu, ni kandwa-ɲɔna na yi te tun. O yibiyɛ di maa pɩpɩla ni dɔa pɩpɩlum te. Min-vɔgv di maa zigɩ o yiɛ ni di tariga. O jun sum, di o ne sum nyuni zanzan ni ba na jigɩ canna ba titigɛ si ba kwe-ka te tun. O kwɛrɛ di maa yɔɔri ka dwana ni kɔ-fɔrɔ na jeeri daani yi sɔɔ ki te tun.

⁷Amu Daniyelɩ yirani deen mu ne vura yam. Ku na yi balu maama ya na zigɩ amu tee ni tun, ba wu ne kulukulu. Vura yam ma tiini ya pa fɔni zu-ba, yi ba duri ba sɛgi. ⁸Kuntu ɲwaani amu yirani daari a zigɩ da a nii vura-kunkagula yam. A na ne-ya tun, mu a dam maama ti, yi a yira yam di ti. A yibiyɛ yɔɔri ya da ya lɛni mu. ⁹Amu ma ni o kwɛrɛ. A na ni tun mu a tu tɔga ni, yi a yibiyɛ jeeri tɔga kam. Amu ma maɲi da a dɔ a bɛri.

¹⁰Nɔɔnu juɲa ma dwe-ni. O ma gɔ-ni pa a zaɲi a nadoonɛ baɲa ni yi a jataala ja tɔga. A yira maama di maa sai vagi vagi. ¹¹O ma ta di amu o wɩ: «Daniyelɩ, nmu tiini n jigɩ kuri We tee ni. Kuntu tun, zaɲi weeni, si n purɩ n zwa n fɔgi n cɛgi kulɩ maama a na wɔ ta a bri-m tun. Bɛɲwaani, ba tɔɲi-ni mu nmu tee ni.» O taani dum kuntu ma pa a zaɲi weeni, yi a yira ta sai.

¹²O daa maa wɩ: «Daniyelɩ, yi ta n kwari fɔni. Nan lwarɩ ni ku zigɩ de dum nmu na yɔɔri n ja wubɔɲa si n ni wɛɛnu kuri, yi n tiini n gooni n tuti n Tu We yigɛ ni ku ɲwaani tun, mu We maɲi Di ni n we-loro kum. Di nan tɔɲi amu mu si a ja lɛrɛ yam a ba a pa-m. ¹³Ku na yi te tun, da fiinle-didua mu tuntu, yi maleka kalu na te Persi tuw kum tun ci a cwɛɲɛ si a yi yi n te. We malesɩ didɛera bam didua yiri na yi Misɛɛli tun mu laan tu o wɛli-ni, Persi didɛera bam na pe a daani tun ɲwaani. ¹⁴Amu nan tu si a pa n lwarɩ kulɩ na wɔ yi nmu nɔɔna bam jwa seeni tun mu. Bɛɲwaani, vura yam na wɔ ki maɲa kalu tun ta wu yi.»

¹⁵Maleka kam na wura ka ɲɔɔni di amu kuntu tun, a yiɛ wu tɔga ni mu. A ni di ma mɛari yi a wari kulukulu si a ta. ¹⁶Wulu na nyi di nabiinu tun laan ma dwe amu ni pa di puri. A ma ta did-o a wɩ: «Amu Tu, vura yam mu tiini ya pa fɔni zu-ni, yi a yira maama di ti. ¹⁷A yi nmu tuntuɲnu mu. A nan wɔ ki tita mu si a wani a ɲɔɔni di nmu wulu na yi a yuutu tun? Nii amu dam dum maama na ti, yi a siun vanɩ ku kɔ te!»

¹⁸Wulu na nyi di nabiinu tun daa ma dwe-ni pa a joori a na dam. ¹⁹O laan ma ta di amu o wɩ: «Yi ta n kwari fɔni, n na tiini n jigɩ kuri n pa We tun ɲwaani. Yazurɛ ta wu n tee ni! Ki n tuti n ki daani si n na baari.»

O taani dum ma pa-ni dam, yi a ta did-o a wɩ: «Amu tu, nan ta kulɩ na wura tun, si n taani dum pe a dam joori.»

²⁰O ma lɛri o wɩ: «Nmu laan lwarɩ bɛɲwaani a na tu n tee ni tun na? Ku na ki fun, amu wɔ joori a vu a zaɲi najara di Persi tuw didɛɛru wum. A nan na wan-o a ti, Greki tuw didɛɛru wum di wɔ nuɲi o ba. ²¹Nan ta n yi kuntu cɩmm, si a ta kulɩ maama na pɩpɩni ku tɔɲi ciga tɔnɔ kum wɔni tun a bri-m. Nan lwarɩ lanyirani ni nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ si o wɛli-ni najara kɛm baɲa ni, ku na dai Misɛɛli yirani mu. Wuntu nan mu yi maleka kalu na nii a nɔɔna bam baɲa ni tun.

11 Bini dum Medi tu Dariusi sɔɲi si o di paari tun, mu amu deen kuri si a zigɩ Misɛɛli kwaga ni si a pa o na dam.»

Tuni dile pwa bam jigɩ daani

Maleka kam ta ma ta ka wɩ:

²«Amu laan wɔ pa n lwarɩ kulɩ na yi ciga tun. Pwa batɔ daa ta wɔ zaɲi ba di Persi paari dum. Bantu paari dim maɲa kam na ke, bana tu wum wɔ ba o joɲi paari. Oɔ tiini o taa yi nadum o dwe o donnɛ bam. O nan na me o jɔɲiguru tum o na dam o ti, oɔ ciɲi nɔɔna maama si ba ki najara di Greki paari laɲa kam. ³Pa-didɛɛru laan maa wɔ zaɲi yi o jigɩ paari o di di dam-fɔrɔ. O

nan wó taa kí te maama o na lagi tun mu. ⁴O paari dum na yóorí dí jəni, dí wó da dí tí mu. Ba maa wó póorí o paari dum kuni bina mu sí dí jagí dí yí tígá baŋa sapala yana yam maama ní. O biə nan bá dí ba ko paari dum, sí dí lagi dí gó mu pa nɔn-ge dí-dí. Paari dum na póorí kuntu, dí nan daa bá taa jigí dayigə dam dum doŋ.

⁵Jagwiə seeni pə wum maa wó tiini o na dam. O jar-kərə yigə tiinə bam didva dí daa wó taa dana o dwe-o, pa o vu o jorŋi o titi paari o taa dí dí dam-fəro. ⁶Bina yale nan na ke ya kí da, pwa bale bam wó kí ni-məro daani. Jagwiə baŋa pə wum buko wó zu jazum baŋa pə wum, sí ku pa ba ni-məro dum kwaari lanyirani. Buko wum dam nan bá daani, yí o baru dí paari dam tí. Ba maa wó gu buko wum, dí balu na zən-o tun, dí o baru wum, dí o bu wum dí.

⁷Maŋa kam kuntu ní, buko wum yira nɔnɔ didva wó ləri o ko yuu ní o taa te jagwiə seeni paari dum. Ku tu nan wó kí najara dí jazum seeni pə wum dí o jar-kərə bam mu, yí o daari o zu o tuw dam je sum o di-o najara yam wuni. ⁸Ku kwaga ní, oó vri jazum seeni pə wum tuw jwənə, dí ba səbu-sija zila, dí səbu-poŋo zila o ja o vu o tiŋi o titi tuw Ezipi ní. Ku maa wó kí bina zanzan sí o daa buŋi sí o kí najara dí jazum seeni pə wum. ⁹Kuntu kwaga ní, jazum seeni pə wum dí wó zaŋi o vu o zaŋi najara dí jagwiə seeni pə wum. Ba nan wó fi-o sí o pipiri o joori sɔŋo. ¹⁰Jazum seeni pə wum bu-baara laan wó kí ba titi ba kí daani ba la jar-kərə kəgo zanzan, sí ba kí najara dí jagwiə seeni pə wum. Ba kəgo kum wó yóorí ba magí najara taa ba vu ba yí jagwiə seeni tuw dam je sum.

¹¹Jagwiə seeni pə wum wó nuŋi dí banti sí o kí najara dí jazum seeni pə wum dí o kə-fəro kum. O maa wó wanti-ba o dí. ¹²Jagwiə seeni pə wum na nɛ wɔnɔ kuntu, o laan wó tiini o bri o titi. Oó gu o duna murru zanzan, yí o dam nan bá daani. ¹³Jazum seeni pə wum wó joori o la jar-kərə kəgo na daga ku dwe dayigə kəgo kum o kí daani mu. Ku na wura ku wura, oó pa o kə-fəro kum kuntu nuŋi dí ba najara zila zanzan, pa ba yóorí yigə ba taa magí najara ba veə.

¹⁴Maŋa kam kuntu ní, nɔnɔ zanzan wó nuŋi jagwiə seeni pə wum kwaga ní. Nmu titi nɔnɔ bam wuni nɔnɔ-balwaarv dí wó kwaani sí ba jigí did-o, ba na lagi ba pa vura yam kí tun ŋwaani. Ba nan wó ga ku ŋwa. ¹⁵Jazum seeni pə wum dí o jar-kərə kəgo kum laan wó ba ba kaagi tuw kum dam je sidonnə ba pu, yí ba daari ba wanti-ku ba dí. Jagwiə seeni jar-kərə bam daa bá wanti-ba ba zəli, ba na maŋi ba yí babe te dí. ¹⁶Jazum seeni pə wum wó taa tuŋi o fra mu, yí ba bá wan-o ba ci. O ta wó vu o yí ti-ŋuŋa kam yí dam wu o jija ní sí o cəgi-ka. ¹⁷O wubɔŋa wó ja sí o təgi dí o jar-kərə bam maama o ba o kí ni-məro dí jagwiə seeni

pə wum. O bri oó kwe o buko o pa pə wum kuntu, sí o wanti o na cwəŋə o təgi da o cəgi jagwiə seeni paari laŋa kam. O wubɔŋa nan bá sɔni ya maŋi daani.

¹⁸Ku kwaga ní, jazum seeni pə wum wó vu o zaŋi najara dí dwi tiinə balu na zúvri nunu ní ní tun mu. O maa wó wanti ba zanzan o dí. Dwi-ge didəerv wudoŋ nan mu lagi o zaŋi o baŋa ní o pa o tura yam je, sí cavura joori ya ja-o. ¹⁹O laan maa wó pipiri sí o joori o vu o titi tuw kum o səgi o dam je sum ní. O na veə, oó cɔɔli o tuw tígá ní o je, yí nɔnɔ-nɔnɔ daa bá ní o ŋwa.

²⁰Wulu na wó saŋi o kwaga o ji jazum seeni tuw kum pə tun dí laan wó tuŋi lampo-jorŋu sí o fun nɔnɔ o la səbu, sí o paari taa jigí nunwaŋa lanyirani. O dí nan bá daani. Oó ba o tí lila mu, yí ku dai najara wuni naa vuvugə baŋa ní.

²¹Nɔn-yɔ wulu kuri na dai paari dwi tun mu laan wó ji jazum seeni tuw kum pə o ləri wudoŋ wum yuu ní. Wuntu wó kwe swan dí ni-sɔni mu o da o ba o vri paari dum o pa o titi. ²²O nan wó yóorí o cəgi jar-kərə balu maama na wó jigí did-o tun mu, dí We kaani yigə tuw wum dí. ²³O ta wó kí ni-məro dí tunti didonnə, yí ku yí swan mu o kí sí o ma o gani-ba. O dam dum wó fəgi dí taa daga, yí balu na wu o kwaga ní tun dí yí funfun yirani. ²⁴O maa wó da o zaŋi tunti dilu jujiguru na tiini tí daga tun baŋa ní o zaŋi najara dí ba sí o vri ba wəənu. O kwə dɛen wu wanti o kəm dum kuntu doŋ ba kí. O maa wó póorí jujiguru dí zila yalu o na vri tun o pa o kwaga təgina bam. O ta wó kí o wubɔŋa ní sí o cəgi tunti didonnə dam je sum. O kənə yam kuntu nan bá daani sí ya tí.

²⁵Pə wum wó tiini o na baari sí o la kəgo zanzan o kí daani sí ba vu ba kí najara dí jagwiə seeni pə wum. Wuntu dí nan wó la jar-kərə kəgo kulb na tiini ku dana ku gaali tun. Dí ku dí, jagwiə seeni pə wum bá wanti o dɔnu wum, nɔnɔ na wó baari o kwaga ní tun ŋwaani.

²⁶Ku nan yí o titi sɔŋo tiinə mu lagi ba dí-o tígá ní. O jar-kərə bam zanzan wó tí najara wuni, yí o kəgo kum maama ba ku je. ²⁷Pwa bale bantu wó jəni daani sí ba taa lara. Ba nan bá taa jigí wubɔŋ-laaru ba pai daani. Baá taa jigí daani ba fə vwan sí lwarim laan ba. Ba kənə yam nan bá ja kuri, beŋwaani, ba kweelim maŋa kam maŋi sí ka yí mu. ²⁸Jazum seeni pə wum wó zaŋi o taa maa joori o titi tuw kum dí jujiguru tlu maama o na vri tun. O ta na wu cwəŋə ní, o wubɔŋa wó ja sí o cəgi We nɔnɔ bam na təgi cwəŋə kalu ba zuli We tun. O maa wó yóorí o tuŋi o fra mu ba baŋa ní, sí o laan ke o vu o yí o tuw kum.

²⁹Maŋa kam na yí ka tí, jazum seeni pə wum wó joori o vu sí o kí najara dí jagwiə seeni tuw kum. Wəənu nan daa bá kí lanyirani tí pa-o ní dayigə najara yam na kí te tun. ³⁰Nɔnɔ wó zigi wa-zúvri seeni ba təgi nunu kum baŋa dí nabwəəru ba ba sí ba kí najara did-o.

Kuntu wó pa o fúm, yi o titwǎni sí o joori sǎnjǎ. O ta na wu cwǎnjǎ ní o ve tun, o laan wó kwe o ban-zǎnjǎ kúm o daŋi We nǎona bam yuu ní mu, sí o pa ku cǎ ba yira ní. Ku daari balu na vǎn sí ba tǎgi We cwǎnjǎ kam tun mu o yigǎ wó taa wu ba wǎni. ³¹O jar-kǎrǎ bam wó zaŋi ba zu We diga kam dǎ ka dam je sum sí ba cǎgi-ka. Baá cǎ nǎona sí ba daa yi taa kí de maama kaanum dum da, yi ba daari ba kwe wo-zǎoni dílu na cǎgi We yiri tun ba zǎgi We digǎ kam ní. ³²Pǎ wum wó kwe ní-sǎni mu o sugǎ balu na nuŋi We kwaga ní tun o kí o yira ní. Ku nan na yi balu na kí ba cǎga dǎ ba We tun, ba bá sǎ ba pa-o.

³³Yi-puri-nyuna bam wó taa bri nǎona zanzan sí ba lwarǎ yǎno cwǎnjǎ. Ku nan na yi yigǎ, baá pa ku cǎ bantǎ yira ní. Ba badonnǎ wó tí najara wǎni, yi ba zwe ba badaara dǎ mim. Ba ta wó zǎ ba badonnǎ ba vǎ, yi ba vri badonnǎ jujǎgǎ ba daari-ba. ³⁴We nǎona bam na zu cam dum kuntu wǎni, baá na zǎnǎ funfun yirani mu. Balu na wó ba sí ba wǎli ba wǎni tun nan wó taa yi niǎ yale yale tiinǎ. ³⁵Yi-puri-nyuna bam badonnǎ wó tu ba yaara yam ŋwaani. We nan wó tǎgi ku baŋa ní Dǎ fǎgi Dǎ kwe Dǎ nǎona bam sí ba taa lana jasi sí ku vu ku yi kweelim maŋa kam. Bǎŋwaani, kweelim maŋa kam ta lagǎ ka yi mu.

³⁶Jazum seeni tu pǎ wum lagǎ o tǎŋi o fra mu. Oó taa zǎŋi o tǎti wǎeni, yi o daari o bri o tǎti o wǎ o dwe We dwi maama. O ta wó ta wo-zǎona o cǎgi We dílu yirani na yi We cǎga cǎga tun yiri. O nan wó na cwǎnjǎ sí o kí kuntu sí ku vu ku yi maŋa kalu We ban-lum dílu na wó kí ku tí tun. We nan wó sunǎ Dǎ kí sí ku su Dǎ na buŋi sí Dǎ kí te tun mu. ³⁷Pǎ wum yigǎ bá taa wu o nabaara wa yam wǎni, dǎ jwǎm dílu kaana na soe sí ba zuli tun wǎni. O maŋi o bá nii We dǎ We sí dǎ taa jǎgi kuri dǎ pa-o. O nan wó taa bri o tǎti ní wuntu mu dwe wa yam maama. ³⁸O nan wó yagǎ wa yantǎ yam, yi o lǎri o kwe We dílu na nii dam je tun mu o taa zulé. O nabaara dǎen nan yǎri We dílu kuntu. O maa wó kwe sǎbu-sǎŋa, dǎ sǎbu-poŋo, dǎ kandwa-ŋuna, dǎ pǎera yalu na tiini ya kí sǎbu tun o pa-ku. ³⁹Dwi-gǎ tiinǎ we dúntǎ wó zǎn-o sí o kí najara o vri o dǎna dam je sum. Balu maama na sǎ ba pa-o, oó zuli bantǎ lanyirani. O ta wó pa ba taa nii nǎona zanzan baŋa ní, yi o daari o kwe tǎga kalu o na vri o dǎna tee ní tun o pǎari o pa-ba.

⁴⁰Kweelim maŋa na yiǎ, jagwiǎ seeni pǎ wum wó nuŋi o kí najara dídu-o. Jazum seeni pǎ wum maa wó ja jar-kǎrǎ kǎgǎ zanzan sí o vu o jeer-o dǎ dam. Ba badonnǎ wó taa dǎgi siseŋ-nǎona baŋa ní, yi badonnǎ wu sise-tǎrikooru yuu ní, Ku daari badonnǎ ye nabwǎeru ba veǎ. O laan wó vu o zaŋi najara tun zanzan baŋa ní, pa o coori-ba ní na-fara na coori wǎenu te tun. ⁴¹O ta wó ja najara o vu o yi tí-ŋuŋa

kam, yi o daari o pa nǎona murru zanzan tu najara yam wǎni. Sí ku na yi Edǎm, dǎ Moabi, dǎ Amǎn provenǎ dílu ta na daari tun, tunǎ dum kuntu wó lu o juŋa ní. ⁴²O dam dum wó jagǎ dǎ yi tunǎ zanzan mu, yi Ezipti tu kum tǎti dǎ bá lu o juŋa ní. ⁴³O maa wó jǎgi Ezipti tiinǎ sǎbu-sǎŋa kam, dǎ ba sǎbu-poŋo tum, dǎ ba lonni zǎla maama o taa te, yi o daari o pa Libi tu kum dǎ Kusi tu kum taa wu o dam kuri ní. ⁴⁴Kwǎrǎ nan wó nuŋi wa-puli seeni dǎ jazum seeni ka ba pa o fúm ka ŋwaani. O maa wó kwe o ban-lum dum o zaŋi o nuŋi mu sí o taa cǎgi nǎona zanzan fasi. ⁴⁵Ku kwaga ní, oó vu o cwi o paari nunwaŋa vwǎ yam na-fara kum dǎ We tǎti piú kulǎ na yi lanyirani fasi tun tǎtari laŋa ní mu. Ku nan na yi te tun, tǎwǎni wó ba dǎ yi-o, yi nǎon-nǎonu tǎrǎ o na wó wani o zǎn-o.»

Kweelim maŋa kam taani

12 «Maŋa kam kuntu na yiǎ, maleǎni sum yigǎ tu Misesǎli wó zaŋi o nuŋi. Wuntu mu yi wulu na nii nmu dwi tiinǎ bam baŋa ní tun. Leeru nan mu wó tiini tí taa wura maŋa kam kuntu ní. Ku na zǎgi á tu kum pulim maŋa ní sí ku taa veǎ, nǎona ta wu né leeru tuntu doŋ. Dǎ ku dǎ, nmu nǎona balu maama yira na pupuni ya tíŋi tǎnǎ kum wǎni tun wó na vri. ²Nǎona balu na tǎgi ba tǎgi tǎga kuri ní tun zanzan wó joori ba bi. Ba badonnǎ wó bi ba na ŋwia kalu na ba tí tun, yi badaara dǎ bi ba na cavura dǎ yáalim sí ku taa ve maŋa kalu na ba tí tun. ³Nǎona balu na fǎgi ba jǎgi We swan yam tun wó taa nyǎ dǎ pooni mu ní weyuu pooni na yi te tun. Balu na wǎli nǎona sí ba taa tǎgi cǎga cwǎnjǎ tun maa wó taa nyuna ní weyuu pooni na yi te tun maŋa maama. ⁴Ku nan na yi nmu Daniyelí, nmu maŋi sí ní sǎgi taani dúntǎ na wu tǎnǎ kum wǎni tun mu, sí ku taa nii kweelim maŋa kam. Nǎona zanzan wó taa kaagi ba ve yigǎ dǎ kwaga, sí ba kwaani ba lwarǎ wǎenu tuntu kuri.»

⁵Amu Daniyelí laan ma kwǎni a yuu sí a nii, yi a na nǎona bale mu na zǎga ba wǎli da. Ba díduva zǎgi bu-tula kam bube díduva ní mu, yi wudoŋ wum dǎ zǎgi díduŋ dum ní. ⁶Nǎona bale bam díduva ma bwe wulu na zu gar-fifalǎ yi o zǎgi bu-tula kam baŋa ní tun o wǎ: «Ku lagǎ ku daani tǎti mu sí wo-kunkagula yantǎ maama kí ya tí?»

⁷Wulu na zu gar-fifalǎ yi o zǎgi bu-tula kam baŋa ní tun ma zǎŋi o jǎn síle wǎeni, yi o du durǎ Yuutu Baŋa-We dílu yiri ŋwaani o wǎ: «Wǎenu tuntu maama lagǎ tí daani níneeni maŋa wudoŋ laŋa ní, dǎ maŋa kuni bile laŋa ní, ku wǎli dǎ maŋa cicoro laŋa ní mu. We nǎn-ŋuna tum yaara yam na kí tí tí, mu wǎenu tuntu maama kweelim dǎ wó yi.»

⁸ Amu na ni o taanı dım tın, a dǝen wu lwart dı kuri. A maa bwe-o a wı: «Amu tu, kweelim maņa kam lagı ka guri tıta mu?» ⁹ O dı ma lǝri-nı o wı:

«Daniyelı, pa dı tiņi taanı dım, beņwaanı, taanı duntu laan kwǝli mu pa dı sǝgi sı ku taa nii kweelim maņa kam. ¹⁰ Cam maņa kam wú pa nǝǝna zanzan fǝgi ba kwe mu sı ba taa lana jası. Nǝn-balwaarv maa wú taa ve yigǝ ba kı ba kǝnǝ, yı ba bá ni wǝǝnu tuntu kuri. Balv na jıgi We swan yam tın yıranı mu wú ni ti kuri.

¹¹ Ku zıgi maņa kalv nı ba na wú cı nǝǝna sı ba daa yı taa kı dǝ maama kaanım dım, yı ba daarı ba kwe

wo-zǝǝntı dılv na cǝgi We yırı tın ba zıgi, ku lagı ku kı da murv dı biǝ-yale dı funvǝv (1,290) mu. ¹² Wvlv maama nan na zuri o yıra o cǝgi sı ku yi da murv dı biǝ-yatǝ dı fiintǝ-yanu yam (1,335) kweelim maņa kam, ku tu wú tiini o na yu-yoņo!

¹³ Ku nan na yı nmu Daniyelı, yǝǝrı n ta n ve dı yazurǝ sı ku yi n kweelim maņa. N mvmwe wú ba dı ti. Nmu nan ta wú joori n bi kweelim maņa kam nı sı n joņi ņwuru tılv na tigi ti cǝgi-m tın.»

Oze Tɔnɔ

Oze deen kwe We kwɛrɛ mu o vu o pa jazim seeni paart laɗa kam na yi Yisrayeli dwi tiinɛ yi ba wu Samari ni tun mu. O yɛni o jigi-ba o bɛi ni Efrayim dwi tiinɛ mu. O ma kaani-ba si ba lwarti nu: cam buntɛ ba baɗa ba zwabaniɛ ɗwaani, di ba na ba jigi ciga ba pa We tun ɗwaani. Oze kaani Gomeri deen nuɗi o kwaga ni mu o boorɛ. We ma kwe wuntu kɛnɛ si ku taa yi nyinyugu kulu na bri Yisrayeli tiinɛ bam di na nuɗi Dɛl kwaga ni te tun. Oze tɔgi ku baɗa mu o kaani nɔɔna bam o wɛ: We wu varɗi ba zwa yi Dɛl daari Dɛl joori Dɛl ja-ba Dɛl ba Dɛl titi te, Dɛl na tiini Dɛl soe-ba tun ɗwaani. Nii 11:8.

1 Baɗa-We kwɛrɛ kalu Dɛl na pɛ Beeri bu Oze tun mu tuntu. Ku maa yi maɗa kalu Oziasɛ, di Zvatam, di Asasi, di Ezekiasɛ deen na saɗi daani ba di Zuda tu paart tun mu. Maɗa kam kuntu ni Zoasi bu Zeroboam di deen di paart Yisrayeli tu kum ni.

Oze kaani di o biɛ taani

² Baɗa-We deen na puli o kwe o kwɛrɛ o pa Oze si o lwani o bri Yisrayeli tiinɛ bam tun mu Dɛl tagi did-o Dɛl wɛ: «Nan zaɗi n di kaani na yi ka-tula tun. Wuntu wu lu biɛ o kɛm-balwaarɗu dum baɗa ni o pa-m, yi ba maama lagi ba ywɛri nmu kwaga ni mu. Amu nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam di nan yi kuntu doɗi mu. Ba kaagi ba cɔgi mu zanzan yi ba ywɛri amu Baɗa-We kwaga ni.»

³ Oze ma suni o vu o di kaani. O deen yi Dibilayim buku mu, o yiri mu Gomeri. O ma ja pugɛ o lu bɛkɛrɛ o pa-o. ⁴ Baɗa-We ma ta di Oze o wɛ: «Pa bu wum yiri wɛ: «Zizreyelɗu. Beɗwaani, ku ba daani a lagi a pa cam yɔɔri di yi Zehu dwi dum di wuntu deen na tiini o tuɗi nɔn-gura tutuɗa Zizreyeli tu kum ni te tun ɗwaani. Kuntu baɗa ni amu wu pa o dwi dum paari ti Yisrayeli tu kum ni. ⁵ De dum kuntu ni a lagi a cɔgi Yisrayeli jar-kɛrɛ bam mu di ba dam maama Zizreyeli bolo kum ni.»

⁶ Gomeri daa ma ja pugɛ yi o lu buku. Baɗa-We ma ta di Oze Dɛl wɛ: «Pa bu wum yiri ni «Lo-Ruhama». Beɗwaani, amu daa ba taa jigi Yisrayeli dwi tiinɛ bam sono. A daa ba yaɗi ba lwarim a ma ce-ba. ⁷ Ku nan na yi Zuda dwi tiinɛ bam, amu wu taa jigi ba sono yi a joni-ba a yaɗi ba cam wuni. Amu wulu na yi ba Tu Baɗa-We dum tun mu wu joni-ba, yi ku dai ba najara zila ɗwaani, naa ba sisenɗ-nɔɔna ɗwaani, naa balu na ye najara kɛm lanyirani tun ɗwaani.»

⁸ Gomeri buku wum na waari o tu tɛga tun, o daa ma kwe pugɛ o lu bɛkɛrɛ kadoɗi. ⁹ Baɗa-We ma ta di Oze Dɛl wɛ: «Pa bu wum yiri ni «Lo-Ammi». Beɗwaani, abam

daa suni a dai amu nɔɔna. Amu di maa dai abam di We.»

Yisrayeli tiinɛ wu joori ba na vrɛm

¹⁰ Ku jwa na wu taa yi te tun, Yisrayeli tiinɛ bam wu puli ba taa daga zanzan ni nuni ni kasulu biɛ na daga te tun, yi nɔɔn-nɔɔnu ba wanti o ga o lwarti ba ni na mai te. Ku na yi jɛgɛ kalu We ya na tagi di ba ni: ba dai o nɔɔna tun, jɛgɛ kam kuntu ni nɔɔ, Dɛl wu ta di ba ni: «Abam yi Iɗwɛ Tu We dum biɛ mu.» ¹¹ De dum kuntu ni, Zuda tiinɛ bam di Yisrayeli tiinɛ bam wu joori ba ki daani, kɔgɔ diduɗa. Ba a kuri yuutu diduɗa ba wuni si o taa nii-ba. Ba a taa te ba tɛga kam di yazurɛ. Ciga tun, Zizreyeli de dum kuntu wu taa yi de-kamunu.

2 Kuntu ɗwaani, a wu bɛɗi a curru Yisrayeli tiinɛ bam ni: «A nɔɔna», di «A bu-sonnu».

Yisrayeli tiinɛ na ki ba cɔgi te tun

² A biɛ bam, bwe-na a nu wum! Taani wura dɛbam laɗa ni. O daa dai amu kaani wum ciga ciga. Amu di daa dai o baru wum. Koor-o-na si o yaɗi o kabwɛɗɛ kɛnɛ yam, si o daa yi taa kaagi o cɔgi o titi di baara.

³ O na wu se si o ki kuntu, a wu curru o yira zila a daari-o, ni o nu di o ko na lug-o te tun. A ta wu pa o ɗwɛ taa yi kafe, ni tu-kura na tigi yi na tɛrɛ te tun mu. Kuntu baɗa ni mu na-nyɔm wu gu-o. ⁴ Amu ba taa jigi o biɛ bam ɗwaɗa, o na tult o lu-ba tun ɗwaani. ⁵ Ba nu wum ywɛri o baru wum kwaga ni. O ma lu o biɛ bam di cavura. O maa wɛ: «A wu nuɗi a vu a bɔɔla bam te. Ku na yi wudiu, di na, di gwaarɗu, di nugɛ, di sana di, bantu wu ki ba pa-ni.» ⁶ Kuntu ɗwaani, a lagi a zaɗi sabari mu a kwe a maa ci o cwɛɗɛ. A ta wu lu kɛbrɛ a maa pi-o, si o daa yi wanti o nuɗi pooni. ⁷ Kaani wum wu kwaanɛ si o zali o bɔɔla bam, yi o nan ba yi-ba. O o beeri ba je, yi o yi ba na-ba. O laan maa wu ta o titi ni o wɛ: «Yaɗi si a joori a vu a baru wum te, ni ku deen

1:6 Lo-Ruhama kuri mu yi «Sono tɛrɛ», («Wulu ba na ba soe tun», naa «Iɗwɛ daa tɛrɛ di abam»). 1:9 Lo-Ammi kuri mu yi «Ba dai amu nɔɔna». 2:1 A nɔɔna: Ebru = Ammi 2:1 Bu-sono: Ebru = Ruhama
1:1 2 Pwa 14:23-29; 2 Kibarɗi tɔnɔ 26:1-32:33 1:4 2 Pwa 10:11 1:10 Rom 9:26

na yi te tun. Bɛɲwaani amu deen yaa na wu wuntu tee ni tun, a jigi wupolo a dwe lele kuntu.»⁸ O nan wu ki o wubuɲa ni ni ku yi amu mu pe-o muna yam, di diven bam, di nugə kam. A ta ma pa-o sɛbu-ponjo di sɛbu-siɲa zanzan, yi o kwe-ti o ma zuli Baali jwənə yam.

⁹ Kuntu ɲwaani, muna yam na tu ya bi, yi diven bam di na biɲa, a lagɪ a yiri a pɛera yam kuntu mu. Ku ta na yi gwaaru tɩɩ a na pe-o si o ma kwɛli o cavura tun, a wó joori a joɲi-ti o tee ni.¹⁰ A ta wó cuuri o tɛɲə zila a daari-o, pa o di o cavura o bɔɔla bam yigə ni. Nɔɔn-nɔɔnu bá wanɪ o joɲ-o amu juɲa ni o yagi.¹¹ A wó ci kwɛera yalu o na di ywəni ya baɲa ni tun, ku na maɲi ku yi candiə kalu maama o na yəni o guli o di tun. Buni buni candi, di can-dɔɲa candi, di siun de maama candi mu kuntu.¹² Ku na yi vinyə tweeru tum, didaani kapuru tum o bɔɔla bam na pe-o tun, a lagɪ a cɔɲi-ti mu. O tagɪ o wɪ: ti yi ɲwuru tɩɩ o na joɲi o baara bam tee ni kabwəɲə ɲwaani tun mu. Amu nan wó pa o kari sum kuntu ji gaa. Ga-vara wó taa tui ba di tweeru tum.¹³ A wó waar-o di o na zwe wənu tɩɩ lwəm na ywəmmə tun o ki kaanum o pa Baali jwənə yam ya zulə da yam ni tun ɲwaani. O maa yəni o kwe o titi di zambilə, di jafɔla si o ma tɔɲi o bɔɔla bam kwaga. O na ki te maama tun, o yɔɔri o swe amu swiə mu.

Baɲa-We na tagɪ te tun mu kuntu.

¹⁴ Kuntu ɲwaani, a laan lagɪ a koor-o mu si a ja-o a zu kagva kam wɔni, si a daari a ma sono taani a ɲɔɔni did-o.¹⁵ Dáani mu a wó joori a kwe o vinyə tweeru kari sum a ki o juɲa ni. A ta wó pa Akɔɔri bolo kum pipiri ku ji tuna jəgə ku pa-o. Kaani wum laan wó leeni le ni o deen na ki te yi o nuɲi Ezipi tuw kum ni o biini maɲa ni tun.

¹⁶ Baɲa-We kwərə mu tintu: De dum kuntu ni, nmu wó joori n bəɲi-ni ni n baru. N daa bá fɔɲi n bəɲi-ni ni n Baali jwəm dum.¹⁷ Amu ta wó ci Baali yiri dum n ni ni, si n yi loori zənə Baali jwənə yam tee ni.¹⁸ De dum kuntu ni a wó ki ni-məɔɔ didaani ga-vara bam, di zunə bam, di tɪga wo-vəlu bam si ku ci a nɔɔna bam si ba yi na cɔɲum. A ta wó cɔɲi najara zila maama, ku na yi te di su-lwaanu, si tigurə daa yi zaɲi tɪga kam baɲa ni. Kuntu laan wó pa nɔɔna maama sin di yazurə.¹⁹ Amu wó pa n ji a kaani yi n ta n wu a tee ni maɲa maama. Amu wó tɔɲi cɪga, di sono, di ɲwaɲa baɲa ni mu a ki kuntu.²⁰ Dí wó taa jigi cɪga dí pa daani, yi dí

bá joori da-kwaga. Nmu di wó ba n se ni amu mu yi n Tu Baɲa-We dum.

²¹ Baɲa-We kwərə mu tintu: De dum kuntu ni amu wó ləri ba we-loro kum. A wó ta di wəyuu kunkwənu tum si ti pa dua taa ni tɪga kam baɲa ni.²² Tɪga kam di wó se yi ka ki muna, di diven, di nugə lanyirani. Tintu maama wó ləri di wupolo ti wɪ: «We mu dugə.»²³ Cɪga tun, amu wó pa a nɔɔna bam fɔɲi ba na kugu je tɪga kam baɲa ni si ba taa yi a titi nyum. Ku na yi wulu ba ya na bæi o yiri ni «Sono tərə» tun, amu mu wó taa soe ku tu. Ku ta na yi balu ba ya na bæ-ba wɪ «Ba dai amu nɔɔna» tun, amu laan wó ta di ba ni: ba siun ba yi a nɔɔna mu. Ba di maa wó ləri ba wɪ: «Nmu yi dɩbam Tu We dum mu.»

Oze di o kaani joori ba ki daani

3 Baɲa-We ta ma ta di amu Di wɪ: «N kaani wum yi ka-boro yi baaru wudoɲ mu soe-o. Di ku di, joori n vu n bri-o nmu na jigi o sono te tun. Ku yi bidwi di amu Baɲa-We di na soe Yisrayeli tiinə bam te tun mu, di ba na maɲi ba ywəri a kwaga ni yi ba zuli wa yadonnə te tun di. Ba ta soe si ba taa kwe maasa ba pai ba jwənə.»

² Baɲa-We na tagɪ kuntu tun, a ma kwe sɛbu-ponjo sɛbu-dala fugə-yanu, di caara ywəllu tunu, si a ɲwi a ma joori a joɲ-o.³ A ma ta did-o ni: «Nmu laan wó ta n zuuri di amu mu taa, yi n yagi ka-tula di kabwəɲə kənə. A di wó zuri a yura a pa-m.»

⁴ Mu Yisrayeli tiinə bam na wó taa zuuri taan te yi ba ba jigi pe naa pabu tun. Ba bá na cwəɲə si ba ki kaanum, naa ba zuli ba kandwa naa ba jwənə, naa ba ma kaanum gwar-wugɔ kum ba ki yi-nɛeri kənə.⁵ Maɲa kam kuntu na ke, Yisrayeli tiinə bam wó joori ba Tu Baɲa-We dum te, di ba pe wulu na nuɲi Davidi dwi dum wɔni tun te. Ba laan wó tiini ba kwari Baɲa-We, yi Di di wó ki-ba lanyirani.

Baɲa-We bwe Yisrayeli tiinə bam

4 Yisrayeli dwi tiinə bam, cəgi-na Baɲa-We kwərə kam! Di jigi taani di abam balu na zuuri tɪga kantu wɔni tun. Tɪga kam maama wɔni, nɔɔna ba tɔɲi cɪga naa sono kənə, yi ba ba kwari We di.² Á soe kampwəl-balwari, di vwan fɔm, di nɔn-gura, di ɲunni, didaani tɩɩ tutɔɲa zanzan. Nɔɔna bam ki nakɔɔri tutɔɲa mu maɲa maama, yi ba gwi ba donnə si ku ja ke juɲa.³ Kuntu mu te tɪga kam kuga ka puri pa balu

2:15 Akɔɔri kuri mu yi Acam. 2:16 n Baali jwəm dum naa n yuutu 2:22 We mu dugə: Ebru = Zizreyeli 2:23 Sono tərə: Ebru = Lo-ruhama 2:23 Ba dai amu nɔɔna: Ebru = Lo-ammi 3:2 caara = orge 3:2 caara ywəllu tunu naa caara ywəllu titi didaani sana 4:3 kuga naa keeri wu-cɔɲo ɲwaani

2:18 Ezayi 11:6-8 2:23 1 Pyeeri 2:10

maama na zərri ka wəni tun bugi. Ga-vara, di zunə, di nınu wu kale yam maama di lagi ti ti.

⁴Yi taá jıgı-na daani á bwəa, sı á pa kv yi nɔɔnu wudoŋ yigə. Kv nan yi abam kaanum tiinə bam mu amv lagi a bwə. ⁵Wıa di titu maama á yəni á tri á tu tıga ni mu. Nijonə bam di ma da ba tu tıga ni. Amv nan lagi a cəgi á dwi dum mu. ⁶A nɔɔna bam lagi ba na cəgim, ba na ba jıgı yəno tun ŋwaani. Abam yɔɔri á vın mu sı á mı di amv. Kuntu ŋwaani amv di wó vın abam sı á yi taá yi kaanum tiinə á pa-nı. Amv ta wó nuŋi á biə bam kwaga ni. Kv nan yi á na vın á Tu We zaasım dum tun ŋwaani mu.

⁷Kaanum tiinə bam kəgə kum na daga tute tun, ba lwarım titıŋa yam di daga kuntu doŋ mu pa ba tısi ba cəgi amv yigə zanzan. Ba ma pa zulə yalv ya na maŋı di ba tun ləni ya ji cavıra ba yuu ni. ⁸Lwarım yalv a nɔɔna bam na kı tun mu yi kaanum tiinə bam ni-wodiı. Bantu fra zv nɔɔna bam lwarım kikiə yam mu. ⁹Kv nan lagi kv kı nɔɔna bam di kaanum tiinə bam bidwi mu. Amv wó waari ba maama cwe sılv ba na təgi tun ŋwaani. A ta wó joori a ŋwi ba kikiə yam jıni ba yuu ni. ¹⁰Ba na wó joni wodiı kulu ba di tun bá zuri ba kana. Ba na maŋı ba təgi boorım kikiə ba jwəne kaanum je sum ni mu di, ba dwi dum bá puli. Beŋwaani, ba ləgi Baŋa-We kwaga ni mu yi ba daari ba təgi wa-yɔɔru.

Baŋa-We culi jwəne kaanum

Baŋa-We ma ta Dl wi:

- ¹¹Sa-dəera di sa-bwəne mu pə
a nɔɔna bam wubıŋa maama je.
¹²Ba maa bıŋı sı ba joni swan
ba nuŋi da-kıra na yi jwəm tun tee ni mu.
Ba daa ba jıgı ba titı bıbıŋı.
Vuru biə laan mu brı-ba kulu na maŋı sı ba kı tun.
Kabwəŋə wubıŋa mu paı ba cəgi kuntu doŋ.
Ba ma yagi ba Tu We dum
ba daari ba kwe ba titı ba pa wa yadonnə.
¹³Pweeru tum yuparı baŋa ni mu
ba yəni ba kı ba kaanum.
Ba maa zwe ba pəera pu-kum sum yuu ni,
mə tweeru dwi dwi na wıra yi di woro
kum yi timtim tun.
Kuntu mu te á bukwa bam zv tulv wıni,
yi á bu-kaana di təgi tulv titıŋa.
¹⁴Amv nan bá waari á bukwa bam ba
tulv kənə yam ŋwaani.

A ta bá waari á bu-kaana bam ba boorım
kikiə di ŋwaani.

Beŋwaani, á baara bam titı di pəni di ka-tulv mu.
Ba maa təgi di ba ba kı kaanum ba pa jwəne.
Cıga tun, «Dwi dilv bıbıŋa na tıgı tun maa
soe di ve di cəgım jəgə mu.»

- ¹⁵Yisrayelı tiinə bam, á yəni á zv tulv wıni.
Nan yi pa-na sı Zuda dwi tiinə bam di
təgi á na-bıŋa kam,
sı bantu di lwarım taa wu ba yuu ni.
Yi zaŋı-na á vu Giligalı naa Bet-Aven sı á zuli-nı.
Yi ma-na ŋwıa Tu Baŋa-We yurı dum á du durə.
¹⁶Yisrayelı tiinə bam yi zwabani-nyuna mu,
ni nacwan na yi te tun.
Baŋa-We laan wó wantı Dl nii ba baŋa ni
ni pəlbıə doŋ te na?
¹⁷Efrayım dwi tiinə bam mı di jwəne kaanum.
Lı-na á titı ba wıni á daari-ba.
¹⁸Ba na nyəgi sana ba su,
ba laan yɔɔrı ba təgi boorım kikiə mu.
Ba soe cavıra ba dwe zulə.
¹⁹Vu-dwı lagi kv ba kv kalı-ba mu kv pu
kv ja kv jagı.
Ba na kı kaanum ba paı jwəne te tun
wó guri-ba cavıra wıni mu.

Lərv wó yi Yisrayelı tiinə di Zuda tiinə

- 5** We kaanum tiinə bam, cəgi-na taani duntu!
Abam Yisrayelı dwi tiinə bam di pıri
á zwa sı á cəgi-di.
Pa-digə tiinə bam, á di cəgi-na!
Abam wu taani wıni mu,
di á na kwulu cıga á yagi tıga ni je
maama ni tun ŋwaani.
Kv nyı di á kwe cikv mu á cı Mitspa tuw wıni te,
yi á daari á dılv cıgırv á loori Tabɔɔrı
piu kum yuu maama.
²Zwabani-nyuna bam tiini ba soe nɔɔna gum.
Amv nan wó waari ba maama.
³Amv maŋı a ye Efrayım dwi tiinə bam
di Yisrayelı tiinə bam maama na yi te tun.
Kulukulu tərə ba na wó səgi amv yigə ni.
Yisrayelı dwi tiinə bam laan tu ba təgi
boorım kikiə mu,
pa ba digimi ba titı.
⁴Ba kikiə yam kuntu cəgi-ba mu,
yi ba daa wari sı ba joori We te.
Ba wubıŋa yəni ya zv jwəne kaanum wıni.

Ba daa maa ba kwari Baŋa-We di funfun tuti di.
⁵Yisrayeli tiinə bam na bri ba tuti kamunni te tun
 bri ni ba ba jigi bura.
 Ba maa yəni ba tri ba tu tɔga ni
 ba lwarum dum ŋwaani,
 ku na maŋi ku yi Efrayim dwi tiinə bam di.
 Zuda tiinə bam di ma da ba kwaga ba tu.
⁶Ba ma kwe ba vara ba ja ba vu
 ba ma ki kaanum si ba zuli Baŋa-We.
 Ba nan bá na-Dl,
 Dl na nuŋi ba tee ni tun ŋwaani.
⁷Ba baari Baŋa-We kwaga ni mu.
 Biə balu ba na luŋi tun dai Dl nyum.
 Can-duŋa candiə dim na yiə,
 ba di ba tɔga kam wó na cɔgum lila.

Najara cugə Zuda tuw di Yisrayeli tuw wunu

⁸Wu-na jara-kəm nabwaanu Gibeə tuw wunu!
 Kaanu-na Rama nɔn-biə bam!
 Magi-na tiguri-kaasa Bet-Aven ni!
 Benzamen dwi tiinə bam, cu-na á tuti!
⁹Efrayim tiinə bam waarum de dum lagɔ di yi,
 si ba tiini ba na cɔgum.
 Amu na jigi wəənu tɔlu a ta a bri Yisrayeli dwi
 tiinə bam tun suni ti yi cɔga mu.
 Ti wó yɔɔri ti ba ti ki.
¹⁰Zuda tiinə nakwa bam jigi nunɛni
 balu na di ba zu ba donnə sisəm wunu te tun mu.
 A ban-lum dum wó zaŋi ba baŋa ni,
 ni na-fara na cuuri ku cɔgi wəənu te tun.
¹¹Lɛɛru lagɔ ti yi Efrayim tiinə bam.
 Amu wó waari-ba pa ba na cɔgum,
 ba wubuŋa na jaani si ba zuli jwənə tun ŋwaani.
¹²Amu lagɔ a cɔgi Efrayim tiinə bam,
 ni kunkaa na cɔgi gwaaru te tun mu.
 A ta wó pa Zuda tiinə bam ji wu-ŋwam.
¹³Efrayim tiinə bam na maani yawu
 kulɔ na jigi-ba tun,
 yi Zuda tiinə bam di lwaru ku na zu ba yira te tun,
 mu Efrayim tiinə bam loori zənə Asiiri
 tuw kum tee ni.
 Ba ma buŋi ni Asiiri pa-faru wum wó zəni-ba.
 Wuntu nan bá wani abam o sooni.
 O bá pa á yira zuri.
¹⁴Amu wó zu Efrayim tiinə bam di Zuda
 tiinə bam wu
 nunɛni nyonjo na zu vara wunu te tun mu.
 Amu tuti wó tɔri ba yira yam yira-yira,
 yi a daari a ja-ba a viiri.

Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wó wani o joni-ba
 a juŋa ni o yagi.
¹⁵Amu laan wó joori a tuti jəgə kam a daari-ba
 pa ba na ba waarum dum ba ti.
 Ku na zu ba yira kuntu doŋ,
 ba laan wó suni ba yiə ba beeri amu jəgə.

Yisrayeli tiinə bam suni ba ləni ba wubuŋa na?

Nɔɔna bam maa wi:

6 «Pa-na si di joori di Tu Baŋa-We dum te.
 Duntu mu tɔri di yira yam yira-yira,
 Dl nan wó joori Dl sooni dɔbam.
 Dl ma pa di na zunni,
 si Dl laan pa di na yazurə.
²Ku na ki da yale,
 Dl wó joni dɔbam di cam wunu Dl yagi.
 Ku na yi da yatə wɛɛni
 Dl wó pa di joori di bi di na yazurə
 si di taa wu Dl tee ni.
³Pa-na di suni di yiə,
 si di taa mi di Baŋa-We!
 Dl laan wó vuri Dl tuti Dl bri dɔbam,
 ni We na jigi di pulə ti-pura ni ni te tun.
 Dl wó ba o zəni dɔbam,
 ni duum dua na bugi tɔga te tun mu.»

Baŋa-We maa wi:

⁴«Efrayim dwi tiinə bam,
 amu nan wó ki abam ta mu?
 Zuda dwi tiinə bam di,
 amu lagɔ a ki abam di ta mu?
 Á na soe amu te tun mu ba jigi fra.
 Ku nyi di kunkonjo kulɔ na tui zizuŋa ni
 yi ku je lila tun.
 Ku ta nyi di nyonjo kulɔ na tua yi ku ba daani tun.
⁵Kuntu ŋwaani a lagɔ a tɔŋi a nijonŋə
 bam mu á tee ni,
 si a tɔgi ba baŋa ni a pa á na cɔgum.
 A ta wó kwe a ni-taani dum a ma a gu abam.
 A lagɔ a da a nuŋi mu a waari abam
 ni We na puli ti-pura ni ni te tun.
⁶Á ya na jigi da-sono,
 kuntu yaá poli amu wu
 ku dwəni á na ki kaanum á pa-ni.
 Á ya na mi di amu na yi á Tu We dum tun,
 kuv taa gara á na kwe vara á zwe si á zuli-ni.
⁷Ku na yi ni dɔlu amu na goni di ba tun,
 ba deen yiri-di

maɲa kalɔ ba na wu Adam tu ni tun.
Cɪga tun, ba suni ba nuɲi amu kwaga ni.
⁸Galadi yi tu kulɔ kum nɔn-balwaarɔ na
su ku wunɔ tun mu.

Ba maa yɛni ba gu nɔɔna jaja.
⁹We kaanum tiinɛ bam nyi di vuvurna
na sɛgi ba titi
si ba laan zaɲi ba vri nɔɔna tun mu.
Ku na maɲi ku yi Sishem cwɛɲɛ ni ni,
ba gu nɔɔna balɔ na tɔgi da ba ke tun.
Ku yi lwarum mu ba jigi ba ki.
¹⁰Amu ne titɔɲ-zɔɔni Yisrayeli dwi
tiinɛ bam titari ni.
Efrayim tiinɛ bam digimi ba titi mu
di ba na boori jwɛnɛ kaanum baɲa ni te tun.

¹¹Abam Zuda dwi tiinɛ abam,
ku ta yi bidwi mu di abam.
Á maɲa kam na yiɛ,
amu lagi a yɔɔri a waari abam mu.
7 Amu nan na lagi si a zɛni a nɔɔna bam
si ba joori ba taa jigi yu-yoɲo,
¹yi a na lagi si a pa Yisrayeli tiinɛ bam na yazurɛ,
a yɛni a joori a na ba lwarum dum mu.
Efrayim dwi tiinɛ bam di Samari tiinɛ bam
lwarum kɛnɛ suni ya lwarɔ mu jaja.
Ba maa yɛni ba ganɔ ba donnɛ.
Ba ma bwɛri nɔɔna sam ba zuuri ba
vri ba wɛɛnu.
Vuvurna di ma zi nɔɔna tu kum pooni
yigɛ ni ba jonɔ ba wɛɛnu.
²Ba nan wu maani ni amu wɔ guli ba
lwarum kikiɛ yam kuntɔ.
Ba titɔɲ-balwaarɔ tum yɔɔri ti ja-ba mu.
Ti nai amu yigɛ ni maɲa maama.»

Ba na ganɔ pe wum te tun

Baɲa-We ta ma ta Di wi:

³«Nɔɔna yɛni ba tɔɲi lwarum mu
ba ma poli pe wum wuu.
Ba maa tɔgi vwan baɲa ni
ba poli nakwa bam wuu.
⁴Ba maama tɔgi tulɔ titɔɲa mu.
Ba maa tiini ba jigi ban-lum,
ni jugu digɛ wu mim na guguli te tun.
⁵Pe wum na wura o di o candiɛ kam de dub ni tun,
ba pe o nakwa bam nyɔ sana mu ba su,
pa ba yɛri ba titi jɛgɛ.
Pe wum titi di tɔgi di nɔn-jwɛɛru o kweeri mu.
⁶Ba maa twe pe wum yira

yi ba buɲi si ba di-o.
Tiga na yi, ba ban-zɔɲɔ kum guguli mu
ni mim na guguli te tun.
Tiga daa na puuri, ku ma yɔɔri ku di,
ni min-vugɔ na jaani weyuu ni te tun.
⁷Ba banɔ ma tiini di fuli zanzan
pa ba yɔɔri ba gu ba yigɛ tiinɛ bam.
Ba pwa bam maama da ma tu tɔga ni,
yi ba wulɔwulɔ wu loori zɛnɛ amu tee ni.

Yisrayeli dwi tiinɛ di dwi-ge tiinɛ taani

⁸Efrayim tiinɛ bam gwaanɔ ba titi di
dwi-ge tiinɛ bam mu.
Ba nyi di maasi dub ba na fɔgi ba li
yi di wu bigi di ti tun mu.
⁹Nɔn-vɛri mu tu ba vri ba dam,
yi ba wu maani ku ni ni.
Ba yuu di laan purɔ
yi ba wu lwarɔ ku ni ni.
¹⁰Yisrayeli tiinɛ bam na bri ba titi kamunni te tun
bri ni ba ba jigi bura.
Ba ne kulɔ maama na yi-ba tun,
yi ba ta vin si ba joori ba ba amu te.
Amu mu yi ba Tu Baɲa-We dum
yi ba ba loori zɛnɛ amu tee ni.
¹¹Efrayim tiinɛ bam ba jigi swan.
Ba yɛni ba ki ni kunkwɛɲɛ na kaagi ka
loɲi tweeru te tun mu.
Pulim tun, ba ve Ezipi tiinɛ bam te mu,
si ba wɛli-ba,
yi ba daa leeni ba duri ba vu Asiiri
tiinɛ bam di te.
¹²Ba nan na maa ve tun,
a lagi a ma ciguru mu a ci-ba a ja ni zunɛ te.
A ta wɔ waari-ba,
lwarum dum ba na ki tun nwaani.
¹³Lɛɛru wu ba yuu ni!
Beɲwaani, ba pipiri ba viiri amu tee ni.
Cam wɔ yi-ba,
ba na lagi amu kwaga ni tun nwaani.
A ya lagi a vri-ba mu a yagi,
ba nan fɔgi vwan ba pa-ni.
¹⁴Ba ba yɛni ba loori-ni di ba wuu maama.
Ba tigi ba gadoru baɲa ni
yi ba laan coosɛ.
Ba maa yɛni ba be ba yira ba wara wunɔ
si ba na wodiɔ di sana mu.
Ba nuɲi amu kwaga ni mu kuntɔ.
¹⁵Amu mu zaasi-ba si a pa ba na dam.

6:7 naa nɛɛni Adam di na ki te tun. 7:14 naa ba gilimi daani

7:8 Lɛɲ-ɲwi 106:35 7:11 2 Pwa 17:4

Di ku di, ba ta jigi wubɔŋ-balwaaru di amu.
¹⁶ Ba na beeri zənə tun,
 ba ba kwəni ba yum wɛɛni.
 Ba nyi di taŋa kalɔ na gugwɛli tun mu.
 Ba nakwa bam wó tu najara wɔni,
 ba na brɔ ba tuti kamunni tun ŋwaani.
 Kuntu ŋwaani Ezipi tiinə bam wó taa
 jigi-ba ba mwana.»

Yisrayeli tiinə bam jwənə kaanum

8 «Wu-na najara nabwaanu!
 Kalon-zɔŋɔ mu jaani weyuu ni ku tu ku li
 si ku caali amu Baŋa-We nɔɔna bam.
 Bɛŋwaani, ba cɔgi ni dilu a na goni di ba tun.
 Ba ta ma nuŋi a zaasum dum kwaga ni.
² Yisrayeli tiinə bam mu loori-ni
 yi ba ta ba wɔ: «Nmu mu yi dibam We,
 yi dí mi di nmu.»
³ Bantu nɔɔ ta mu vin si ba taa tɔgi cwə-laaru.
 Kuntu ŋwaani ba duna wó zəli-ba si ba ja.
⁴ Ba tuti ni mu, ba tiŋi ba pwa.
 Ba wu ki amu ku wɔni.
 Ba ta kuri yigə tiinə
 yi a wu pɛ-ba cwəŋə.
 Ba kwe səbu-poŋo di səbu-siŋa mu ba
 ma mɔ jwənə.
 Ku lagɔ ku ja cɔgum mu ku ba ku pa ba tuti.
⁵ Ku na yi Samari tiinə bam,
 a culi jwəm dilu ba na mɔɔni
 yi di jigi nua nyinyugu tun.
 A ban-lum zaŋi ba baŋa ni!
 Baá taa digimi ba tuti taan tuntu
 si ba vu ba maŋi yən mu?
⁶ Yisrayeli tu tu gɔgɔ mu mɔɔni jwəm dum,
 ku dai We cɔga cɔga.
 Cɔga tun, nua jwəm dilu Samari tiinə na zuli tun
 lagɔ di ba di ciɔgi murə-murə mu.
⁷ Ba na dugi kulɔ tun nyi di viu mu.
 Wɔdiu kulɔ ba na wó na ku baŋa ni
 tun wó ji vu-du.
 Muna yalu na wó ki ba karti sum ni tun
 yi min-kayala mu.
 Ya bá wanti ya ki muni.
 Ba ya na maŋi ba na wɔdiiru lanyiranu,
 vərə mu wó ba ba vri-ti.
⁸ Yisrayeli tu kum wó ba ku ti.
 Ku daa ba jigi kuri dwi-ge tiinə bam wɔni,
 ni kɔɔru wɔlɔ nɔɔn-nɔɔnu na ba lagɔ tun te.

⁹ Yisrayeli tiinə bam jaani ba tuti ba vu ba
 pa Asiiri tu kum tiinə mu,
 ni kagva wu binaga na ve ka tuti
 wubɔŋa vɛŋə te tun.
 Ku nyi di Efrayim tiinə bam kwe səbu mu
 ba vu ba beeri bɔɔla te.
¹⁰ Ba na maŋi ba vu ba beeri dwi-ge
 tiinə bam wɔni
 si ba na zənə ba tee ni,
 amu ta lagɔ a la-ba mu a ki daani si a waari-ba.
 Pa-faru wum wó zaŋi ba baŋa ni
 o pa ku tiini ku zu ba yura.
¹¹ Efrayim dwi tiinə bam lɔgi kaanum
 bimbina zanzan
 ba lwarum saarum ŋwaani.
 Bimbina yam kuntu laan jigi je silu
 ba na yəni ba tuŋi lwarum da tun mu.
¹² Amu pɔpɔni a zaasum dum zanzan a tiŋi
 si ba wanti ba lwaru ya maama.
 Ba nan nii-ya pa ya yi wo-vəro mu ba tee ni.
¹³ Ba maa yəni ba ja ba pɛera ba ba
 ba ma ki kaanum ba pa-ni,
 yi ba daari ba di ya nwana yam.
 Amu Baŋa-We yi nan wu su di ba pɛera yam kuntu.
 A laan wó guli ba na cɔgi te tun,
 yi a daari a waari-ba ku ŋwaani.
 A ta wó pa ba joori Ezipi tu kum.
¹⁴ Bɛŋwaani, Yisrayeli tiinə bam swe
 amu wɔlɔ na yi ba Kəru wum tun ni ni,
 yi ba daari ba lɔ sɔ-fwaaru ba pa ba tuti.
 Zuda dwi tiinə bam di lɔgi dam je zanzan mu
 ba tunti dum wɔni.
 Amu nan wó pa mim zwe ba tunti dum,
 di ba dam je sum maama kulə!»

Yisrayeli tiinə bam wó na waarum

9 Yisrayeli tiinə bam, á yi taá cakɔ di wupolo,
 ni dwi-ge tiinə bam na di ba candi yam te tun.
 Bɛŋwaani, á lɔgi á Tu We dum kwaga ni,
 yi á ta tɔgi wa-yɔɔru.
 Á soe si á taá jɔŋə boorim kikiə səbu
 muna firum je sum maama ni.
² Abam nan na wó magɔ muna yalu tun bá yi á dim.
 Á ta na wó kan vinyə tiu biə si á na sana
 balu tun bá yi abam.
³ Yisrayeli tiinə bam bá na cwəŋə
 si ba maŋi Baŋa-We tɔga kam wɔni.
 Efrayim tiinə bam wó joori ba zu gabɛem wɔni mu,
 ni ku deen na ki-ba Ezipi ni te tun.

Ba badonnə wó vu Asiiri tuw kum
 yí ba di wódiu kulv ya na culi sí ba di tun.
⁴Dáani ba bá taa kwe sana ba kí pëera
 ba ma ba zuli Baŋa-We.
 Kaanum dilu maama ba na wó kí ba
 pa-Dl tun bá su o yi.
 Ba pëera yam kuntu wó taa nyí dí
 wódiu kulv ba na di luə sɔŋə ní tun.
 Wulv maama na di-ku,
 ku tu wó digimi o títi cullu tum seeni.
 Wódiu kum kuntu nan wó su bantu
 kana yíraní mu.
 Ku bá læni ku vu Baŋa-We digə kam wu.

⁵De dum na tu dí yí sí á di candiə á zuli Baŋa-We
 ní á ya na yəni á kí te tun,
 á laan wó kí tita mu?
⁶Nii-na! Ba na maŋi ba duri ba jagi da yigə ní
 sí ba lu cam wuni,
 Ezipi tiinə bam ta wó ja-ba.
 Ba ta wó kí-ba yibeelə Memfisi tuw wuni.
 Ga-balwaarv wó nuŋi tí lí ba lu-nyunv
 jujiguv tum,
 yí sabari dí lí ba di sim.

⁷Yisrayeli tiinə bam waarum maŋa kam yí ka tí.
 Ba laan wó joŋi kulv na maŋi dí ba
 lwarum kənə yam tun.
 Ba taa ye ku ní ní!

Ba buŋi ní We nijonv wum yirisi mu.
 Ba ta maa nii swan tu pa o yí cicoo.
 Ba yəni ba yáali We tuntɔŋa kuntu doŋ,
 ba lwarum kənə na daga
 yí ba wu-lɔŋ-titɔŋa dí gaali tun ŋwaani.
⁸Nijonv wum nan yí We tuntɔŋv mu.
 O tu sí o yí Efrayim tiinə bam.
 O nan na ve me maama,
 ba yəni ba cv o cwəŋə.
 O na maŋi o wu We diga kam ní,
 ba yəni ba cul-o mu.
⁹Ba tiini ba cɔgi ba títi dí titɔŋ-zɔɔna,
 ní ba dəen na kí te Gibeá ní tun.
 We nan wó guli ba lwarum kənə yam,
 yí Dl daari Dl waari-ba ya ŋwaani.

Baŋa-We maa wí:

¹⁰«Amv dəen na puli a na Yisrayeli tiinə bam tun,
 ba nyí dí vinyə tiu biə mu na puli ba
 nuŋi kagva wuni tun.
 A na ne á nabaara bam tun,

ku nyí dí a ne mɔla na bíga kapuv
 yuu ní tun mu.
 Ba nan na tu ba yí Baal-Pewori je sim tun,
 ba ma kwe ba títi ba pa wo-zɔɔni dum kuntu.
 Ba títi laan jigi wo-zɔɔna
 sí ku maŋi dí jwəm dilu ba na zuli tun.
¹¹Efrayim tiinə bam nunwaŋa lagi ka je mu,
 ní zuŋə na jaani ka di weyuu te tun.
 Bu-lori dí pu-jara daa bá taa wura ba wuni.
¹²Ba na maŋi ba lu biə yí ba kəni-ba,
 amv wó pa ba maama tí,
 pa ba wulv wulv daa yí daari.
 Lærv wó ba ba baŋa,
 amv kwaga na wó ya-ba tun ŋwaani.
¹³A ne Yisrayeli tuw kum na zigí tí-ywəŋə je ní te,
 ní Tiiri tuw kum na yí te tun.
 Efrayim tiinə bam nan maŋi sí ba ja ba biə ba nuŋi
 sí nɔɔna mu gv-ba.»

¹⁴Amv Tu Baŋa-We,
 a nan wó loori-m
 sí n kí-ba tita mu?
 Kɔ ba lura kam,
 sí n daari n pa ba yíli na dí ku.

Baŋa-We maa wí:

¹⁵«Giligali ní mu ba maŋi ba puli ba
 lwarum kənə yantu.
 Kuntu ŋwaani a laan culi-ba.
 Amv lagi a zəli-ba sí ba nuŋi a tɔga kam baŋa ní,
 ba lwarum titɔŋa yam ŋwaani.
 A daa bá taa jigí ba sono.
 Ba nakwa bam maama baari amv kwaga.
¹⁶Efrayim tiinə bam ba jigí yazurə mu.
 Ba nyí dí tu-kuv mu na kugi ku zigí kafe
 yí ku ba ləri biə tun.
 Ba nan na maŋi ba lu,
 a wó gv ba bu-sonnu tum kuntu.»

¹⁷Amv We dum wó vɔ-ba,
 dí ba na wu se Dl zaasum dum tun ŋwaani.
 Kuntu ŋwaani, baá taa kaagi ba beerə
 dwi-ge tiinə bam wuni.

10 Yisrayeli tiinə bam dəen nyí dí vinyə tiu
 kulv kum na lagi tiu biə zɔɔtɔtɔ tun mu.
 Ba nan na tiini ba puli zanzan te tun,
 ba kaanum bimbiniə yam dí yí kuntu mu.
 Ba tɔga kam maa na fɔgi ka kí wódiiru
 lanyirani te tun,
 ba kandwa yam ba na cwi ba jigí ba zuli tun mu
 ba fɔgi-ya sí ya dí taa tiini ya lamma.

²Ba ba jɪgti wu-dɪdɔba dɪ Wɛ.
 Kuntɔ ɲwaanɪ ba maɲɪ sɪ ba ɲwɪ ba
 lwarum dɪm jɪnɪ.
 Baɲa-Wɛ tutɪ wó bwəri ba kaanum bimbɪnə yam,
 yɪ Dɪ daartɪ Dɪ yigi ba jwənə kandwa
 yam Dɪ dɪ tɪga nɪ.

³Ba nan wó taa ɲɔɔnɪ ba wɪ:
 «Dí ba jɪgti pɛ,
 Baɲa-Wɛ fɔvɔnɪ na tərə dɪbam wɔnɪ tun ɲwaanɪ.
 Dí nan ya na jɪgti pɛ,
 wɔntɔ wó wanɪ o kɪ bɛɛ mu o pa dɪbam?»

⁴Ba ni-taanɪ dɪm kuntɔ yɪ kafe mu.
 Ba maa tɔgti vwan baɲa nɪ ba goni ni
 yɪ ba ta daartɪ ba yiri-dɪ.
 Kuntɔ ɲwaanɪ, nɔɔna tiini ba jɪgti da-taanɪ,
 nɪ ga-balwaarɔ na li tɪga te tun.

⁵Nɔɔna balu na zɔvɔrɪ Samari tuwɔnɪ
 tun yɪra sai mu
 yɪ ba wɔ cɔgti dɪ nɔba jwəm dɪm
 ba ya na zuli Bet-Aven nɪ tun.
 Bantɔ dɪ balu na kɪ kaanum ba pa-ku tun
 wó keeri dɪ ɲwaanɪ,
 dɪ na wó je ba tee nɪ,
 dɪdaanɪ dɪ nunwanɲa kam maama tun.

⁶Nɔɔna wó zɪɲɪ-dɪ ba ja vu Asiiri tuwɔnɪ kɔm
 sɪ dɪ ji jɪjɪgɪrɔv dɪ pa pa-farɔv wɔm.
 Yisrayelɪ dwi tiinə bam wó dɪ ba cavura
 dɪ ba na zuli jwəm dɪlɔ na yɪ da-kura tun.

⁷Cɪga tun, baá kalɪ Samari tiinə bam dɪ ba pɛ wɔm
 ba ja vu jəgə yigə yigə,
 nɪ bu-tɔla na zɪɲɪ daa ka ja viiri te tun.

⁸Je silɔ Yisrayelɪ tiinə bam na tɔɲɪ kəm-balwaarɔ
 yɪ ba zuli jwənə pweeru yuu nɪ mɛ tun
 wó ba sɪ cɔgti.
 Sabarɪ dɪ ga-balwaarɔ wó nuɲɪ tɪ li
 bimbɪnə yam maama.
 Ba laan wó loori pweeru tum dɪ pu-kum sum nɪ:
 tɪ tv ba baɲa nɪ tɪ kwəli-ba.

Baɲa-Wɛ wó waartɪ Yisrayelɪ tiinə bam

Baɲa-Wɛ maa wɪ:

⁹«Yisrayelɪ tiinə bam, ku zɪgti maɲa kalɔ á na kɪ
 lwarum Gibea nɪ tun sɪ ku ba ku yɪ zɪm,
 á yɔɔrɪ á tɔɲɪ lwarum mu maɲa maama.
 Ku dai kəm dɪm kuntɔ ɲwaanɪ mu
 najara dɛɛn yɪ nɔn-balwaarɔ tum Gibea nɪ na?»

¹⁰Amɔ wɔbɔɲa yam na jaanɪ ya ti,
 a wó waartɪ nɔn-balwaarɔ tuntɔ mu.
 Tuntɔ dɪdɔnnə wó kɪ ni daanɪ

ba ba ba zaɲɪ najara dɪ ba.
 Ba maa wó vɔ-ba dɪ capɔnnɔ,
 ba na tiini ba cɔgti ba daɲɪ da-baɲa nɪ tun ɲwaanɪ.

¹¹Efrayim tiinə bam dɛɛn nyɪ dɪ nacwen
 dɪlɔ na wai dɪ nɔnɪ mɪna tun mu.
 Amɔ tutɪ laan nan wó daɲɪ daa dɪ ban nɪ,
 sɪ a pa dɪ vaɲɪ naan-vɔrɔ.
 Zuda dwi tiinə bam dɪ maɲɪ sɪ ba va!
 Zakɔbɪ dwi tiinə bam dɪ wó cɛ tɪga sɪ ku zɔ ba yɪra.

¹²Nan kwaanɪ-na á cɛ tɪga,
 yɪ á daartɪ á du cɪga á pa á tutɪ,
 sɪ á wó na yu-yoɲo á kənə baɲa nɪ.
 Maɲa mu tuntɔ sɪ á pipiri á ba amɔ te.
 Amɔ Baɲa-Wɛ laan wó kɪ yu-yoɲo á yuu nɪ,
 nɪ dua na nɪ te tun.

¹³Abam nan na kɪ te tun,
 á dugi lwarum yɪranɪ mu,
 pa á na lɛɛrɔ á kənə baɲa nɪ.
 Á na mɪ dɪ vwan fɔm tun ɲwaanɪ,
 á nɛ nyɔɔrɪ dɪlɔ na maɲɪ dɪ vwan tun.

Á kwe á cɪga á daɲɪ á tutɪ dam baɲa nɪ,
 dɪ á jar-kərə na tiini ba daga te tun ɲwaanɪ mu.

¹⁴Kuntɔ ɲwaanɪ najara wó da ya tv á wɔnɪ,
 pa á dam je sum maama cɔgti.
 Kɔvɔ tiini ku zɔ á yɪra
 nɪ ku na kɪ te dɛ dɪm Salɪman na cɔgti
 Bete-Arabɛlɪ tuwɔnɪ.
 Ba dɛɛn yigi niinə dɪ ba biə
 ba dɪ tɪga nɪ
 yɪ ba daartɪ ba nɔ-ba ba gu.

¹⁵Kɔ ta lagɪ ku kɪ abam Betɛlɪ tiinə
 bam kuntɔ doɲ mu,
 dɪ kəm-balwaarɔ yalɔ abam na kɪ tun ɲwaanɪ.
 Dɛ dɪm kuntɔ na yɪə,
 Yisrayelɪ tiinə pɛ wɔm wó yɔɔrɪ o tɪ
 ku nɛ sum ni nɪ.»

Baɲa-Wɛ jɪgti Dɪ nɔɔna sono

11 «Amɔ soe Yisrayelɪ ku nuɲɪ o biini nɪ mu.
 A ma bəɲɪ a bu-sono kɔm sɪ o
 nuɲɪ Ezipti nɪ o ba.

²A nan na tiini a koori Yisrayelɪ dwi dɪm
 sɪ dɪ joori dɪ ba amɔ te tun
 mu ba yɔɔrɪ ba ma ba kwaga ba ya amɔ.
 A nɔɔna bam ma kɪ kaanum ba pa
 Baalɪ jwənə yam,
 yɪ ba kwe pɛɛra ba zwe ba zuli jwənə yadonnə.

³Amɔ mu zaasɪ Efrayim tiinə bam pa
 ba lwarɪ vəɲə.
 A ma ja ba jɪa sɪ ba taa veə.

Ba nan wu maani ni ku yi amu mu nii ba baɗa ni.

⁴A ma tɔgi sono wɔni a zaasi-ba,
ni a vaɗi-ba di ɗuni mu tun.

A kwe-ba mu a daɗi a nyɔɔni baɗa ni.

A ma tiiri tuga ni a pa-ba wɗiu si ba di.

⁵Ba nan wu joori ba vu Ezipi.

Asiiri tiinɛ di wu taa te-ba,

ba na vun si ba pipiri ba joori amu te tun ɗwaani.

⁶Najara wu tu ba tunti dum wɔni.

Ba duna wu bwari ba tunti dum ni bwæru
ba di tuga ni.

Najara yam wu yɔɔri ya cɔgi a nɔɔna bam,
di ba na tɔgi ba titi wubuɗa te tun.

⁷Ba wubuɗa jaani si ba ja ba titi ba
nuɗi amu tee ni.

Ba ma loori zɛnɛ weyuu ni.

Di ku di, We ba li-ba ba cam wɔni.

⁸Efrayim dwi tiinɛ bam,

a nan wu wani a yagi abam mu na?

A ba wani a dwani a juɗa Yisrayeli
tiinɛ bam baɗa ni.

A ba se si a na cɔgum,

nunɛeni cɔgum dɔlu na yi Adema di
Seboyim te tun.

A wubuɗa ba pa-ni cwɛɗɛ si a ki kuntu,

a na tiini a jigi abam ɗwanja tun ɗwaani.

⁹A ba pa a ban-lum zaɗi a baɗa ni.

A daa ba cɔgi Efrayim dwi tiinɛ bam.

Beɗwaani, a yi We mu,

yi a dai nabiinu na yi te tun.

Amu yi Wu-poɗo Tu Baɗa-We mu

yi a wu abam titari ni.

A ba ba a te di ban-zɔɗɔ.

¹⁰Amu Baɗa-We wu suuri ni nyoɗo mu te,
pa a biɛ bam laan ba ba pu amu kwaga.

Ciga tun, a na suuri kuntu doɗ,

baa zigi wa-zuuri seeni ba ba

yi ba yira sai.

¹¹Ba badonnɛ wu nuɗi Ezipi ni ba joori amu te,

yi ba yira sai ni zunɛ na pipɛgi ba vwana

si ba jaani te tun.

Ba badaara wu zigi Asiiri tu wɔni ba ba,
ni kunkwɛn-puli doɗ te.

A laan wu ja-ba a joori ba sam

si ba taa wurɛ.»

Baɗa-We na tagi te tun mu kuntu.

Baɗa-We jigi taani di Yisrayeli tiinɛ bam

Baɗa-We ta ma ta Di wi:

¹²«Efrayim dwi tiinɛ bam jaani vwan
mu ba ba amu te.

Yisrayeli tiinɛ bam maa tiini ba jigi-ni ba gana.

Zuda tiinɛ bam nan tɔgi We kwaga mu
ba kaagi ba beerɛ.

Ba jigi ciga di Wu-poɗo Tu wum.

12 Efrayim tiinɛ bam ni-wɗiu yi viu mu.
Ba maa yɛni ba zɛli viu na nuɗi

wa-puli seeni tun

si ba kwaani ba ja-ku.

Vwan di kɛm-balwaarɔ mu ba jigi ba

tuɗi maɗa maama.

Ba maa jaani ba titi ba ve ba ki ni-mɔɔ

di Asiiri tiinɛ,

yi ba daari ba ki nugɛ pipiu di Ezipi tiinɛ.»

²Baɗa-We ti Di yigɛ mu si Di bwe Zuda tiinɛ bam.

Di lagi Di waari Zakɔbi dwi tiinɛ bam

ba tituɗi ne ɗwaani mu.

Di maa wu joori Di ɗwi ba lwarum kikiɛ

yam juni ba yuu ni.

³Zakɔbi ta na wu o nu pugɛ wɔni tun,

o deen zu jaɗa mu di o curɔ Esayu,

di ba na yi yiywa daani tun.

O ta na ki nɔɔnu tun

mu o jaɗi di We.

⁴O ma jaɗi di We maleka kam o wani-ka o di.

O deen keeri mu lanyuran

si o wani o na We yu-yoɗo.

Betɛl ni mu o jeeri di We,

yi We di ɗɔɔni did-o.

⁵Paɗwa Tu Baɗa-We dum mu kuntu.

Baɗa-We mu Di yiri, di na maɗi di zula!

⁶Abam nan maɗi si a joori a Tu We dum te.

Fɔgi-na a ta a tɔgi sono di ciga,

yi a jigi Baɗa-We tuna maɗa maama.

⁷A pipimpiinɛ bam jigi bwe silu na muri tun mu.

Ba maa soe si ba taa pini ba yellɛ bam.

⁸Efrayim tiinɛ bam maa ta ba wi:

«Nii-na di na duni te!

Dí ne jijiɖɔ dí pa dí tuti!
 Dí na tɔɔi te maama dí na nyɔɔri tun,
 nɔɔn-nɔɔnu bá na dí kɛm-balwaaru si
 o ma o bwe dibam.»

⁹ Amu mu yi á Tu Baɗa-We dilu dum na jaani abam
 a nuɓi Ezipi tu kum wuni tun.

A ta wó pa á joori á taá zuuri vwə wuni,
 ni á deen na zuuri te kagva kam wuni tun.

¹⁰ Amu deen ɛɔɔni di a nijonɔnə bam.

A ma vuri wəenu zanzan a bri-ba.

A tɔɔi ba baɗa mu

a pa a nɔɔna bam lwarɔ a wubuɗa.

¹¹ Kɛm-balwaaru daga Galadi ni mu na?

Balu na zuuri da tun nan lagi ba je mu!

Giligali ni ba yəni ba ma nabe mu

ba ki kaanum ba pa jwənə na?

Ba kaanum bimbina kandwa yam wó sirimi tɔga ni,

yi ba dɔgɔli-ya ba tiɓi ba kari ni.

¹² Zakɔbi deen duri o vu o zuuri Aram ni mu.

O ma tɔɔi o pa nɔɔnu wudonɔ

si o pa-o kaani si o di.

O yəni o yuri peeni mu

si ku taa yi o kaani wum kwərə.

¹³ Baɗa-We deen mu tɔɔi Dl nijonnu baɗa ni

Dl joni Yisrayeli dwi tiinə bam Dl ja

Dl nuɓi Ezipi ni.

We ta ma pa Dl nijonu wum taa nii ba baɗa ni.

¹⁴ Efrayim tiinə bam nan tiini ba zaɓi We bani.

Ba maɓi si ba na waarum ba lwarum

kənə ɛwaani mu.

Ba Yuutu wum wó joori Dl ɛwi ba lwarum

dum jini ba yuu ni,

ba na yáali-Dl te tun ɛwaani.

Lɛɛɔ wó yi Yisrayeli tiinə bam

13 Efrayim yigə tiinə bam deen na puri
 ba ni ba ta taani tun,

liə mu jaani Yisrayeli dwiə yadonnə yam,
 ba na tiini ba kwarɔ Efrayim dwi dum tun ɛwaani.

Ba nan ki ba cɔɔi di ba na zuli Baali te tun.

Kuntu mu te ba maɓi si ba ti.

² Ba daa ta tiini ba cɔɔi ba daɓi da-baɗa ni.

Ba yəni ba kwe səbu-poɔo mu ba ma mɔ

jwənə si ba zuli-ya.

Ba maa tɔɔi ba wubuɗa na lagi te tun,

yi ba pa gɔɔɔ mu fɔɔi ti ki wəenu tun.

Ba yəni ba ta jwə-kaana bam kuntu taani ba wi:

ba yi balu na kukwəri nua kamɔɔo tun mu.

³ Kuntu ɛwaani nɔɔna bam kuntu bá daani yi ba je.

Baá taa nyi di kunu kulɔ na tui zizɔɓa ni

yi ku je lila tun,

naa nyɔɔnɔ kulɔ na tva yi ku ba daani tun mu.

Ba ta wó taa nyi di vii na kalt swannu

tuɔ ku ja viiri tun,

naa nyua na tɔɔi natoɔo ka nuɓi ka ke tun mu.

⁴ Amu mu yi á Tu Baɗa-We dilu dum na jaani abam
 a nuɓi Ezipi tu kum wuni tun.

We didonɔ tərə á na maɓi si á lwarɔ-Dl

yi ku dai amu.

Vrunu wudonɔ maa tərə ku na dai amu.

⁵ Abam deen na beeri kagva wuni

mɛ na yi ti-kura yirani tun,

amu mu nii á baɗa ni.

⁶ A nan na pe á kwə bam wɔdiu si ba di tun,

ba di ba su ba ta daari.

Ba na di ba su kuntu tun,

ba laan ma bri ba titi kamunni,

yi ba swe amu ni ni.

⁷ Kuntu ɛwaani a lagi a da a ba ba baɗa ni

nɛnɛni nyonɔo donɔ te.

A ta wó ci ba cwəɔɔ,

ni gweeru na pəni o ci cwəɔɔ te tun.

⁸ Amu wó zaɓi ba baɗa ni

nɛnɛni nywənkurə kalu ba na vri ka

biə ba daari-ka te tun,

yi a daari a kaagi ba nyɔɔna.

A ta wó cɔɔi-ba lila ku ne sum ni ni.

A maa wó turɔ-ba yira yira,

ni nyonɔo na turɔ vara te tun,

naa ga-varum na yəni o ki te tun.

⁹ Yisrayeli tiinə bam, lɛɛɔ wu á yuu ni!

Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wó zəni abam.

¹⁰ Á pe wum be?

Wuntu wó wani o joni abam na?

Si balu na yi nakwa á tuni dum maama ni tun

di wó wani abam ba zəni na?

Abam deen nan lagi pwa di nakwa

si ba taa nii abam baɗa ni.

¹¹ Amu ban-zɔɔo kum baɗa ni mu

a deen tiɓi pe a pa abam.

A nan ta daari a li wuntu á wuni,

a ban-lum na fuli á baɗa ni tun ɛwaani.

¹² Efrayim tiinə bam lwarum kikiə yam

mu wu ba yuu ni.

Ba lwarum dum maama pupuni ya tiɓi mu,

si ba yɔɔri ba na waarum ya ɛwaani.

¹³ Ku nyi di kaani na vri pugə si o lu te tun.

Yisrayeli dwi dum nan nyi di bu-cɔɔo mu.

Bu wum lura maɓa na yiə,

o bá se si o vri o ba o nu yigə.

¹⁴ Amu Baŋa-We nan wó vri-ba tóoni
 juŋa ni a yagi na?
 Amu wó joŋi-ba si ba yi zu curu mu na?
 Tóoni, n dam dím nan daa be?
 N daa n bá wanti n cɔgi-ba na?

Amu nan bá duri a nɔɔna bam ŋwaŋa.
¹⁵ Ba na maŋi ba puli lanyirani
 ba dwani ba curru tum te,
 Baŋa-We ta wó pa du-viu nuŋi wa-puli seeni
 ku ba ku cɔgi-ba.

Viu kum wó zigɔ kagua kam wóni
 ku ba ku wi ba bwi sum maama.
 Ku maa wó pa ba ga wænu tɔv maama
 na jigɔ lónni ti pa-ba tun.

¹⁶ Samari tiinə bam maŋi si ba na cam,
 ba na nuŋi ba Tu We dím kwaga ni tun ŋwaani.
 Ba duna wó gu-ba najara wóni.
 Ba maa wó yigi ba bu-sisun ba di tɔga ni ba gu,
 yi ba daari ba lo ba kapwi ba pwi seeni ba gu.

**Yisrayeli tiinə na ləri ba
 wu, We wó pa ba na yazurə.**

14 Yisrayeli tiinə bam, pipiri-na
 á joori á Tu Baŋa-We wum te.
 Á lwarum dum mu pe á tri á tu tɔga ni.
² Kwe-na we-loro á yi Baŋa-We te.
 Ta-na di Dɔ á wu:
 «Yagi dí lwarum dím maama n ma n ce dɔbam,
 si n ki dɔbam yu-yoŋo yi n joŋi dɔbam.
 Dí laan wó zuli nmɔ yiri,
 pa ku ji pɛeri ku pa nmɔ,
 si ku ləri na-bali sum dí na ma dí ki
 kaanum tun yuu ni.
³ Asiiri tiinə bam bá wanti dɔbam ba joŋi ba yagi.
 Dí daa bá di siseŋ-nɔɔna baŋa dí zu najara wu.
 Ku na yi wænu tɔv dí jun na mɔɔni tun,
 dí daa bá kwe-ti dí ma ji dí wa dí zuli.
 Nmɔ yirani mu jigɔ yibwənə n pai bitara.»

Baŋa-We maa wi:

⁴ «Amu wó sooni a nɔɔna bam,
 di ba na nuŋi amu kwaga ni tun di.
 A maa wó taa soe-ba di a wu maama.
 Amu laan punit a banɔ mu
 si di daa yi zaŋi ba baŋa ni.
⁵ Amu wó pa Yisrayeli tiinə bam bicara zuri,
 ni dua na zuri ti-kura te tun.
 Baá taa jigɔ nunwaŋa nuneeni liisi ga-punnu
 na yi te tun.
 Ba kuri wó ja tɔga lanyirani,
 ni Liban laŋa kam tu-ŋonnu te.
⁶ Ba ta wó puli lanyirani,
 ni tiu na kwi wɔɔru te tun.
 Ba lam di Olivi tiu lam mu wó taa nyi daani.
 Baá taa jigɔ ywæni,
 ni Liban tweeru lwəm na ywəmmə te tun.
⁷ Baá joori ba taa zɔvri amu woro kum kuri ni,
 yi ba du muna ba na woddiuru zanzan.
 Ba ŋwia maa wó ki lanyirani,
 ni vinyə tiu na ləri biə zanzan te tun.
 Ba yiri di wó zaŋi je maama ni,
 ni Liban tu sana bam na jigɔ yiri te tun.
⁸ Efrayim tiinə bam, amu yigə wu jwənə wóni na?
 Amu mu wó joŋi á wara yam,
 yi a nii á baŋa ni.
 A jigɔ woro a pa abam,
 ni tiu kulu na kwi wɔɔru maŋa maama tun mu.
 Á na ne wo-laaru tɔv tun nuŋi amu tee ni mu.»
⁹ Abam wulu maama na jigɔ wubɔŋa,
 ku tu maŋi si o ni taani dintu kuri.
 Wulu na jigɔ yi-puru,
 ku tu maŋi si o ki-di o bicari ni.
 Baŋa-We cwe sum yɔɔri si yi cɔga.
 Nɔɔn-ŋɔna wó taa tɔgi-si.
 Ku nan na yi balu na vin We tun,
 bantɔ wó cɔɔli ba tu si wóni.

Zoweli Tɔnɔ

Zoweli maɲi o bri nɔɔna bam wɪ: We cam lagɪ dɪ taa nyɪ dɪ kayɪra na yu sɪ sɪ dɛlimi tɪga kam maama te, dɪ da-kurɪ na tu ba baɲa sɪ ku pa yaara zanzan yi-ba te tun mu. O ma ta nɔɔna bam sɪ ba loori We ba daari ba lɛri ba wu dɪ ba lwarɪm kɛnɛ yam. O ta ma pa ba lwarɪ nu: ba na kɪ kuntu, We wɔ pa ba tɪga kam joori ka kɪ lam, yɪ Dɪ daari Dɪ kɪ nɔɔna bam yu-yoɲo. Oze ma ta o wɪ We goni Dɪ ni sɪ Dɪ pa Dɪ Jor-ɲɔɲɔ kum ba nɔɔna maama baɲa mu, nɔn-dɔnnu dɪ nankwɪn: dɪ baara dɪ kaana. Nii 2:28-29. Dɪ ni-gonim dɪm kuntu ma sunɪ ku kɪ Pantukoti de dɪm nɪ. Nii Tituɲa Tɔnɔ pɔɔrum 2.

1 Baɲa-We mu kwe taani duntu o pa Petuweli bu Zoweli:

Kayira kɔgɔ na yu tɪga kam te tun

² Abam balu na yɪ nakwa tun, cɛgi-na!
Balu maama dɪ na zuuri tɪga kam wunt tun,
cɛgi-na taani duntu.
Abam na zaɲi pa á ɲwi tun,
á ta ne kuntu woɲo doɲ na kɪ á yibiyɛ ni na?
Á kwɛ bam dɪ deen ne ku doɲ na?

³ Ta-na taani duntu á bri á biɛ,
sɪ bantɔ dɪ ta-dɪ sɪ ba dɪ biɛ ni dɪ ɲwa,
yɪ bantɔ dɪ daa wɔ lwɛni ba bri ba dɪ biɛ.

⁴ Kayira kɔgɔ kɔgɔ tu sɪ saɲi da-kwaga ni mu.
Sɪ kɔgɔ kum kudonɲ na dɛlimi sɪ daari
kulu maɲi sɪ ke tun,
mu kayira kwaru tɪlu na saɲi tun tu
sɪ dɪ maama nyɔ!

⁵ Sa-nyɔra bam, zaɲi-na dɔɔm wunt sɪ á taá keerɛ,
beɲwaani sa-nyoɲo daa tɛrɛ sɪ á nyɔ.

⁶ Kayira sum nyɪ dɪ jar-kɛrɛ na magɪ kɔgɔ te tun mu,
yɪ sɪ tiini sɪ yu tɪga kam ni maama ni.
Sɪ tiini sɪ daga,
yɪ sɪ ta dana sɪ ku gaalu.

Sɪ yɛlɛ yam dɪ mu filam filam,
nunɛɛni nyoɲo yɛlɛ na yɪ te tun.

⁷ Sɪ yɔɔri sɪ cɔgi vinyɛ tweeru tum,
dɪdaani kapuru tum maama.
Sɪ li tweeru tum kwaga mu,
yɪ sɪ laan daari tweeru tum fum yɪranɪ,
pa ti zɪga ponɛ ponɛ.

⁸ Taá keeri-na nunɛɛni bisankana
kalu na ge ka baru tun na wɔ taa keeri o luɛ te tun.

⁹ Beɲwaani, wɔdiu dɪ sana daa tɛrɛ
sɪ ba ma ba kɪ peera Baɲa-We yigɛ ni.

We kaanum tiinɛ bam keeri mu ga bɔgi-bɔgi
beɲwaani peera daa tɛrɛ sɪ ba ma zuli Baɲa-We.

¹⁰ Kari sum maama cɔgi,
yɪ tɪga kam baɲa maama yɪ yinigɛ mu punɛ.
Wɔdiiru tum maama ti.
Sa-nyoɲo ti, yɪ nugɛ dɪ daa tɛrɛ.

¹¹ Vala bam, abam dɪ pa á wu cɔgi!
Taá keeri-na sɪ ku zaɲi weeni bɔgi bɔgi,
beɲwaani, muna yam maama cɔgi.
Faa kum wu jaani kuri.

¹² vinyɛ tweeru tum dɪdaani kapuru tum maama
kwaari kwaari mu ti zɪga.
Tweeru tum maama kuga pa ti ba lɛri biɛ:
grunadɪni tweeru, dɪ kaligwɛnnu,
dɪ kurru tum maama yɔɔri ti ti mu.
Nɔɔna bam tuna maama dɪ ma ti.

Ku maɲi sɪ nɔɔna bam mu culi ba lwarɪm

¹³ We kaanum tiinɛ bam,
abam balu na yɛni á tɔɲi Baɲa-We bimbim
dum ɲwaani tun,
le-na gwar-zunzwara sɪ á daari á taá keerɛ.
Ku yɪ sɪ á zu We diga mu tti ni,
yɪ á laan keeri sɪ ku taa nii ti-pura maɲa,
beɲwaani wɔdiiru dɪ sana tɛrɛ
sɪ á kaani á pa á Tu We dɪm.

¹⁴ Ta-na sɪ nɔɔna bam jeeri ba wɔ ni We ɲwaani!
Bɛɲi-na ba maama sɪ ba la daani ba zuli We.
Ku na yɪ nakwa bam,
dɪdaani balu maama na zuuri tɪga kam ni tun,
pa-na sɪ ba ba ba jeeri We diga kam ni,
sɪ ba maama keeri ba loori-Dɪ dáani.

¹⁵ Baɲa-We de-kamunu kum tiini ku bwɛlɛ zanzan!
Dɪ na yiɛ,
kuv taa yɪ Dam-fɔrɔ Tu We dɪm mu pe cɔgum ba.
De dɪm wɔ tiini dɪ taa yɪ leeru na!

¹⁶ Dɪ yɔɔri dɪ zɪgi dɪ nii mu,
yɪ dɪ wɔdiiru jɪgi ti cɔga.
Dɪbam Tu We zulɛ digɛ kam ywɛni maama ti.

¹⁷Wo-dwə bam maama maŋɪ tɪga nɪ mu ba pɔ.

Dí tuli sum maama laan cɔɔɪ mu sɪ zɪga,
wɔdiu na tɔrə sɪ dí tɪŋi tun ŋwaani.

¹⁸Vara bam maama keeri kana mu.

Ba maa beeri yɔɔ yirani, ba tɔɔɪ wɔdiu kwaga.
Bunt di peeni sum maama yɔɔɪ sɪ yaari mu.

¹⁹Baŋa-We, amu nan wó keeri a loori nmu mu!

Beŋwaani, ku nyɪ di mim mu zwe gaa maama kulə!
Tweeru tum maama di maa kwaari ti zɪga.

²⁰Ga-vara tuti di keeri mu ba loori nmu,

Beŋwaani, bwi sum kugi mu
yɪ na daa tɔrə sɪ ba nyɔ.

Cɪga tun, mim zwe gaa kum maama mu kulə!

Kayira kɔɔ na bri Baŋa-We de-kamunu kum te tun

2 Zaŋɪ-na á wu tigurə nabɔnɔ kum,
sɪ ku sɔɔ kum zaŋɪ We tuti piu Siyɔn yuu nɪ.

Ku maŋɪ sɪ fɔvni tiini di ja balu maama na
zɔvri tɪga kam baŋa nɪ tun,
Beŋwaani, Baŋa-We de-kamunu kum
lagɪ di yi lɪla mu.

Di tiini di bwələ zanzan.

²Duntu de dum wó taa yɪ lim yirani mu.

Kunkwənu tum wó zwəri

tɪ li tɪga kam maama!

Beŋwaani, nɔn-kɔɔ zanzan mu maa buna,
yɪ ba kwəli pweeru laŋa kam maama.

Ku zɪɔ faŋa faŋa, lɛɛɪv kuntu doŋ ta
wu yi lɔɔv kum,

yɪ ku doŋ di nan ta bá fɔɔɪ ku kɪ.

³Ba nyɪ di min-vugv na di yigə di kwaga
maama te tun mu.

Ba yigə nɪ tun, tɪga kam nyɪ di Eden
weyuu kum mu.

Ba kwaga seeni tun, ka maa nyɪ di kagva
wu kasulu kum.

Kulukulul bá wanti ku lu ba tee nɪ.

⁴Ba ta nyɪ di siseŋ-nɔɔna mu,

yɪ ba yɔɔɪ ba duri lɪla,

nunɛɛni sise silu ba na ma ba kɪ najara tun.

⁵Ba na diini pweeru tum yupara tun,

ba tiini ba duri zanzan.

Ba sɔɔ kum nyɪ di sise-tərikooru sɔɔ mu.

Ba nɛ sum na dwani te tun

nyɪ di mim na yəni di zwe ga-kurru

pa ku dwani te tun mu.

Ba ta saŋɪ da-kwaga mu

nunɛɛni jar-kərə na lagɪ sɪ ba kɪ najara te.

⁶Nɔɔna dwi maama na nɛ-ba,

fɔvni mu yəni di tiini di zɔ-ba,

yɪ ba yigə maama nywanɪ!

⁷Nɔɔna bam na yi mɛ maama,

ba yəni ba yɔɔɪ yigə kam mu

nunɛɛni pamaŋna na zaŋɪ najara te tun.

Ba ta wai ba faŋɪ ba gaali kabri sum

ba zɔvri tuni dum ba jaana.

Ba maama tɔɔɪ ba cwəŋə mu,

yɪ ba ba fɔɔɪ ba ywəri ba daari-ka.

⁸Ba ba yəni ba pɪni daani.

Nɔɔnu maama tɔɔɪ o cwəŋə mu.

Kulukulul wari ba yigə sɪ ku cɪ,

ku na maŋɪ ku yɪ cɪcwə di cɪna maama di.

⁹Ba na yi tu kulul maama,

baá məli-ku mu,

yɪ ba tɔɔɪ ku kabri sum baŋa nɪ.

Ba maa yəni ba ŋɔ ba zɔ ku di sum wɔni,

nunɛɛni ŋwuina na kɪ te tun.

¹⁰Tɪga kam baŋa maa zizɪŋi ba yigə nɪ.

Weyuu kum di maa suə.

Wɪa kam di cana kam maama ma ji lim.

Calɛwɪ sum pooni di daa maa tɔrə.

¹¹Baŋa-We di Dɪ jar-kərə bam yigə.

Dɪ kwərə kam maa tiini ka zaŋa di baari!

Ku na yɪ kɔ-fɔɔ kulul na tɔɔɪ Dɪ kwaga

yɪ ba sɛ Dɪ ni tun,

n bá wanti n jeeli n lwarɪ ba ni.

Baŋa-We de-kamunu kum jɪɔ fɔvni zanzan!

Wɔɔ mu wó wanti o zɪɔ di wɔni?

Ləni-na á bicara yam

¹²Baŋa-We nan tagɪ tuntv mu Dɪ wɪ:

«Di kuntu maama, maŋa ta wu kɛ.

Joori-na á ba amu tee nɪ didaani á wu maama.

Taá vɔ-na á niə yɪ á keerə,

sɪ á ba amu yigə nɪ di á wu-cɔɔɔ.

¹³Pa-na sɪ á wurv tum suni ti cɔɔɪ,

yɪ ku dai á na vaŋɪ á gwaaru á kaari

kaari te tun yirani.»

Joori-na á Tu Baŋa-We dum te,

Beŋwaani Dɪ yu-yoŋo dum gaali,

yɪ Dɪ jɪɔ nɔɔna yibwənə.

Dɪ maa yəni Dɪ pɪni Dɪ banɪ,

yɪ Dɪ sono gaali.

Dɪ ba soe sɪ Dɪ taa tvŋɪ cam nɔɔna baŋa nɪ.

¹⁴Wɔɔ mu wó wanti o lwarɪ?

De dilv abam Tu Baŋa-We dum wó ləri Dɪ wɔvɔŋa,

sɪ Dɪ daari Dɪ duri abam ŋwaŋa,

yɪ Dɪ kɪ á yu-yoŋo.

Abam laan maa wó nuni di wɔdiiru didaani sana,

sɪ á ma-á kɪ kaanum á pa Baŋa-We.

¹⁵ Wu-na nabɔnɔ kum Siyɔn piu kum yuu ni.
Ta-na si nɔɔna bam jeeri ba vɔ ni We ɲwaani!
Bɔɲi-na ba maama si ba la daani ba zuli We.

¹⁶ Pa-na si á kɔgɔ kum maama kwe ba
titi We ɲwaani,

si ba daari ba jeeri We yigə ni.
Bɔɲi-na nankwɪn si ba nuɲi ba ba,
ku ta wəli di biə di bu-sɪsɪn sɪlv ta na
ɲɔgi ba niinə yula tun di.

Kam-bar-dɔvɔvɔ di nan nuɲi o di-pənə wɔni,
Ku daari si ka-dɔvɔvɔ di nuɲi o tantu
digə kam wɔni!

¹⁷ Si ku na yi kaanum tiinə bam na tɔɲi
ba paɪ Baɲa-We tun,
bantv maɲi si ba zv We diga kam ni mu.
Ba laan maa wú taa zɪgi digə kam ni dum didaani
kaanum bimbim dum titari laɲa ni mu,
ba keerə yi ba loori We ba wi:

«Amu Tu Baɲa-We, duri n nɔɔna bam ɲwaja
si n yi vanɪ ba zwa.

Yi se si dwi-ge tiinə bam taa jɪgi n nɔɔna
bam ba twia,
yi ba mwani-ba si ba taa ta ba wi: «Abam
We dum nan be?»»

Baɲa-We joori Dl kɪ ba yu-yoɲo

¹⁸ Baɲa-We nan bri ni Dl yigə wɔ Dl
tɪga kam wɔni mu.

Dl ma duri Dl nɔɔna bam ɲwaja.

¹⁹ Dl ma ləri-ba Dl ta Dl wi:

«A lagɪ a pa á na wɔdiiru mu, di sa-nyoɲo,
didaani nugə.

Abam laan ma-á wú di á wɔbɔɲa á su.
Amu daa bá se si dwi-ge tiinə bam taa
kɪ abam ba mwana.

²⁰ Ku na yi nɔn-kɔgɔ kɔlv na nuɲi baɲa
seeni ku ba á baɲa ni tun,
amu wú zəli-ba a ja vu a yagi kagva yuu ni,
si ba daa yi daani abam.

A lagɪ a kali balv na wɔ kɔgɔ kum yigə
ni ba maa ve tun

a ja vu si ba tv Ye ninw kum wɔni mu.

Ku ta na yi balv na maɲi kwaga ni ba ve tun,
a lagɪ a ja-ba a vu si ba tv Mediterane
ninw kum ni mu.

Ba kɔgɔ kum laan maa wú pɔ,
si ba lwəm taa zanɪ je maama ni.»

Baɲa-We sunɪ Dl tɔɲi wo-kunkagɪla!

²¹ Tɪga kam yi taa kwari fɔvɔni
si ka daari ka taa cakɪ di wɔpolo.

Cɪga tun, Baɲa-We sunɪ Dl tɔɲi wo-kunkagɪla!

²² Ga-vara bam di yi taa kwari fɔvɔni,
beɲwaani pɔwələ kam maama su mu
didaani ga-lɛerv.

Tweeru tum di maa lə biə zanzan!

Swan didaani vinyə tweeru biə wɔra mu yɔɔ!

²³ Siyɔn tiinə bam, taá jɪgi-na wɔpolo!

Taá di-na ywəni didaani Baɲa-We na
kɪ kɔlv Dl pa abam tun.

Beɲwaani, Dintv mu tɔgi Dl yu-yoɲo dum baɲa ni
Dl pa dva taa ni zanzan ka pa abam.

Dl ma pa abam duum dva, di faa ni dva kam di
si ku maɲi didaani Dl ya na yəni Dl kɪ te tun mu.

²⁴ Mina twi sɪm lagɪ si su didaani wɔdiiru mu,
si sana di nugə di taa daga si gaali.

Baɲa-We mu wi:

²⁵ «A nan wú joori a ɲwi á wɔdiiru tɪlv
kayɪra sɪm ya na cɔgi

bina yalv wɔni si kɔgɔ di kɔgɔ na tu
abam baɲa ni tun.

Ku yi amu mu deen tɔɲi-si abam titari ni,
ni jar-kərə te.

²⁶ Abam laan wú taá di á sui,
á wɔdiiru na wú gaali tun ɲwaani.

Abam laan maa wú zuli á Tu Baɲa-We dum yɪri,
di amu na tɔɲi wo-kunkagɪla a pa abam te tun.

Amu nɔɔna bam daa bá di ba cavura.

²⁷ Abam Yisɪrayeli tiinə bam laan wú lɔwari ni
amu mu wɔ abam titari ni.

Amu mu yi abam Tu Baɲa-We dum,
yi We didoɲ daa tərə si di dwəni di amu.

Cɪga tun, a nɔɔna bam daa bá di ba cavura.»

Baɲa-We de-kamunu kum taani

²⁸ «Ku maama kwaga ni,
amu wú lo a Joro nabiinə maama baɲa ni.

Kuntv nan wú pa á bu-baara di á bukwa
taa ɲɔɔni amu yiyiu-ɲwe,

si á nankwɪn di dwe dindwɪa amu ɲwaani,
Ku daari si abam nɔn-dɔnnv na wo-kunkagɪla
yalv a na wú vuri a bri-ba tun.

²⁹ Cɪga tun, da yam kuntv ni a lagɪ a lo a
Joro mu a tuntɔɲna baɲa ni,

baara di kaana di.

³⁰ Amu ta wú pa wo-kunkagɪla taa nai weyuu ni
didaani tɪga baɲa ni.

Kantu maɲa kam ni jana wú taa wɔra, di mim,
di nyva kalv na tiini ka zwərə tun.

³¹ Wɪa kam wú ba ka vanɪ ka li lim,

yí cana kam dí jí nasóŋu ní jana te.
 Kú laan daari sí Baŋa-We de-kamunu
 kum ba kú yí,
 sí DÍ núnwaŋa kam dí brí jaja.
³²De dí m kúntu ní,
 wólv maama ná wó bəŋi Baŋa-We yíri
 o ma loori zənə tun wó ná vrím.
 Siyón piú kum yúu ní dí Zeruzalem tú
 kum maama wóni mu
 nɔɔna badaara wó lu cam dí m wóni,
 ní Baŋa-We ná maŋi DÍ ta te tun.
 Kú ná yí balu ná wó wəri tun,
 balu Baŋa-We ná bəŋi sí ba taa yí DÍ nyum tun
 wó taa wu ba wóni.»

Baŋa-We wó burí dwi tiinə maama taani

3 «Nii-na! Maŋa kam kúntu ní,
 amu wó pa Zeruzalem dí Zuda tiinə bam
 joori ba taa jíŋi yu-yoŋo lanyran.
²Amu wó pa dwi-ge tiinə bam maama ba
 ba jeeri bolo kulú ba ná bæi wí: «Zuzafati
 bolo» tun ní.
 Ba ná tu ba wúra, a laan wó dí ba taani,
 dí ba ná kí amu nɔɔna Yisrayeli tiinə bam te tun.
 Bəŋwaaní ba ya jaani-ba
 ba jagi ba vu túni dídonnə ní,
 yí ba daari ba joŋi ba tíga kam ba te.
³Dwi-ge tiinə bam tagi jɔɔ mu a nɔɔna
 bam ŋwaaní
 sí ba níi wɔɔ mu wó joŋi-ba.
 Ba ma yəni ba kwe bəkəri sum
 ba yəgi ba ma tɔgi ka-boro kwaga,
 yí ba daari ba kwe bísankam sum ba yəgi
 sí ba joŋi sana ba taa nyɔa.

⁴Tiiri tiinə, dí Sidón tiinə, dídaani Filisi tiinə ná wu
 je silu maama ní tun, abam burí sí á kí amu tita mu?
 Á lagí sí á yíri á jini mu amu baŋa ní ná? Kúntu nan
 ná yí á búbuŋi dí m, lwarí-ná ní amu wó kí lila a joori
 a ŋwí kulú á ná kí amu baŋa ní tun. ⁵Abam vrí səbu
 dí səbu-siŋa jíjígíru tum ná yí amu títi lónni nyum tun
 á ja á vu á tíŋi á jwənə dí sum wóni. ⁶Abam ta ma
 kwe Zeruzalem dí Zuda tiinə bam á ja á vu á yəgi á pa
 Greki tiinə. Á kí kúntu sí ba vu yigə yigə mu ba daari
 ba títi túv kum sí á taá te.

⁷Nan nii-na! Amu laan lagí a joori a ja a nɔɔna bam
 mu sí ba nuŋi je silu maama ní á ná yəgi-ba tun a ja a
 ba sɔŋɔ. A ta maa wó pípiri kulú á ná túŋi ba baŋa ní
 tun, sí kú joori kú ba abam títi yúu ní. ⁸A lagí a kwe
 abam biə mu a yəgi a pa Zuda tiinə bam. Bantu laan

wó kwe á biə bam ba yəgi ba pa Sabien tiinə bam ná
 zóori sa-túv ní yigə yigə tun.»

Baŋa-We mu tagi túntu maama.

⁹Tóoli-ná kwərə kantú sí ka yí dwi tiinə maama:
 «Ti-ná á yigə jara-kəm ŋwaaní!
 Bəŋi-ná á babe sum dí á jar-kərə bam maama
 sí ba zaŋi ba lá daani,
 ba daari ba vu ba zaŋi najara dí ba duna bam.
¹⁰Kwe-ná á vaani dí m sí á ma-á lu
 jara-kəm sú-lwaanu,
 sí á kwe á lari sum á pa jí cicwə.
 Pa-ná sí nabwənə maama taa ta wí: «A yí babia!»
¹¹Dwi maama tiinə, kí-ná lila á nuŋi á túntu dí m ní
 á ba á jeeri túntu sí á kí najara!»
 Baŋa-We, nmu dí ja n jar-kərə bam n nuŋi n jeeri!

¹²Dwi-ge tiinə bam maama maŋi sí ba zaŋi
 ba vu ba jeeri Zuzafati bolo kum ní mu.
 Dáani mu amu Baŋa-We lagí a jəni
 a dí dwi-ge tiinə balu maama ná gilimi
 abam tun taani.
¹³Nón-balwaarú tum maŋa yíə sí ba ná cɔgum!
 Kúntu tun, kwe-ná á sukwaarú
 á ja á zú ba wóni á ma á gaani-ba,
 núnɛni ba ná yəni ba gwe muna yalú ná bíŋi te tun.
 Nan ta nɔni-ná ba baŋa ní,
 núnɛni ba ná kí te ba ŋokí vinyə tweeru biə tun.
 Maŋa kam yíə! Sana bam sú ba pɛɛl!

¹⁴Nón-kɔgɔ mu jeeri Sariya bolo kum ní,
 kɔgɔ kulú ná tíni kú gaalí zanzan tun.
 Cíga tun, Baŋa-We de-kamunu kum lagí
 dí ba lila mu,
 sí DÍ burí ba bura dáani.

¹⁵Wíia kam dídaani cana kam maama wó jí lim.
 Calícwí sum pooni dí daa bá taa nyúna.

¹⁶Baŋa-We kwərə mu zaŋi Siyón piú
 kum yúu ní ka suurə.
 DÍ kwərə-díia maa bagí Zeruzalem túv kum wóni,
 pa tíga baŋa dídaani weyúu maama ziziŋi.
 Kú nan ná yí DÍ títi nɔɔna Yisrayeli tiinə bam,
 Baŋa-We mu yí ba dálm je,
 sí ba salí DÍ yira ní.

Baŋa-We wó kí DÍ nɔɔna bam yu-yoŋo

Baŋa-We ma ta DÍ wí:

¹⁷«Abam Yisrayeli tiinə bam laan wó lwarí ní
 amu mu yí á Tú Baŋa-We dí m.

A maa zɔvri a titi piu Siyɔn yuu ni mu.

Amu ta ma pɔɔri Zeruzalem si ku taa

yɪ a titi tu kum.

Vɛrɛ daa bá want-ku ba di maɲa di maɲa.

¹⁸Maɲa kam kuntu na yiɛ,

vinyɛ tweeru tilv á na wó jəri pweeru je sim ni tun

wó pa á na diven sana zanzan.

Á vara di maa wó puli ba su pweeru

laɲa kam maama,

pa nayɪla di gaali.

Zuda wu bwi sim maama di maa wó su si pɛɛli.

Na-woro wó zigi Baɲa-We digɛ kam ni

ka duri ka vu ka yi Sitim bolo kum

ka bugi tɔga kam.

¹⁹Ezipi tu kum nan lagu ku ji di-dwɛɛnu je mu,

si Edɔm di taa yi kagua yirani.

Beɲwaani ba deen tiini ba tuɲi wo-balɔrɔ

tutuɲi Zuda tiinɛ bam yira ni.

Ba ma zu ba tɔga kam ba gu balu na

wu maɲi si ba ti tun.

²⁰Ku nan na yi Zeruzalem tu kum didaani

Zuda laɲa kam maama,

nɔɔna wó taa zɔvri da maɲa maama mu si ku

taa zamaani di zamaani maama.

²¹Amu laan maa wó joori a ηwi nɔn-gura

kɛm-balwaarv dum jini,

amu na wu ηwi-di tun ηwaani.

Cɪga tun, amu Baɲa-We zɔvri Siyɔn wɔni.»

Amosi Tɔnɔ

Amosi deen nuɲi Zuda tuw kudonj wɔni mu, yi We pa-o kwɛrɛ sɪ o kwe o pa Yisrayeli dwi tiinɛ balu na wu baɲa seeni paarti laɲa kam ni tun. Maɲa kam kuntu ni, di tuw kum deen ne yigɛ-vɛnɛ mu, yi ku nɔɔn-biɛ ki ba tɔgi We cwɛnɛ cullu na yi te tun. Amosi ma ta di ba ni: ku dai We cwɛnɛ cɪga cɪga mu ba tɔga. Ba nan yɛni ba gooni yinigɛ tiinɛ mu. Ba sariya-dirɛ bam di maa ba bɔri taani di cɪga. Ku ma pa We wu cɔgi ba ɲwaani. Amosi ma ta o bri-ba di baari ni: Yisrayeli tuw kum di maɲi ku ba gari tunti dɪlu na gilimi-ku tun. Kuntu ɲwaani, We wɔ vaɲi ba zwa mu, Dɪ na lagɪ sɪ cɪga taa tɔɲa tun ɲwaani. Nii 5:21-24.

1 Amu Amosi yi nayiru mu na nuɲi Tekoa, yi a laan bri taani dɪntu. Oziasi deen na yi Zuda tuw pɛ, yi Zoasi bu Zeroboam di yi Yisrayeli tiinɛ pɛ, yi Ku daari buna yale sɪ tɔga kam ziziɲi tun mu We li wɛɛnu tuntu ya na sɛgi tun Dɪ bri-ni.

² Amosi ma ta o wi:

«Baɲa-We kwɛrɛ mu zaɲi Siyɔn piu kum yuu ni ka suurɛ.

Dɪ kwɛr-dia maa baɲi Zeruzalem tuw kum wɔni. ga-lɛɛru tum nayira na kalti ba vara ba ve me tun wura ti kura.

Karmeli piu kum gaa di ma kwaari.»

Damasi tiinɛ taani

³ Baɲa-We ni dum mu tuntu:

«Damasi nɔɔna bam yɛni ba tiini ba ki lwarum ba daɲi da-baɲa ni.

Beɲwaani ba deen mumugi Galadi tiinɛ bam ni ba na me luku-mali ba mumugi mina te tun mu.

⁴ Kuntu ɲwaani amu wɔ ki-ba tuntu:

Amu wɔ pa mim zwe Pɛ Azayeli na logɪ sɔ-fɔɔ kulu tun, sɪ a daari a zwe Pɛ Ben-Hadadi dam je sum.

⁵ Amu wɔ cɔgi Damasi tuw ni bwɛru tum,

sɪ a daari a gu ku nɔɔn-biɛ bam a vu a yi Aven bolo kum.

Ku ta na yi pɛ wulu na di paari Bet-Eden tuw kum ni tun,

amu wɔ zɛl-o mu pa o lagɪ je.

Amu ta wɔ pa ba kalti

Siiri tiinɛ bam

ba ja ba vu Kiiri tuw

sɪ ba ji pɪna da.»

Baɲa-We mu tagɪ kuntu.

Filisi tiinɛ taani

⁶ Baɲa-We ni dum mu tuntu:

«Gaza tuw kum nɔɔna yɛni ba tiini ba ki lwarum ba daɲi da-baɲa ni.

Kuntu ɲwaani amu wɔ yɔɔri a vaɲi ba zwa.

Ba jaani tuw kudonj nɔɔn-biɛ maama ba kalti ba vu ba ki

Edom tiinɛ juɲa ni.

⁷ Kuntu ɲwaani amu wɔ ki-ba tuntu:

Amu wɔ pa mim ja Gaza tuw kum, yi di zwe ku dam je sum.

⁸ Ku na yi Asedodi tuw kum nɔɔn-biɛ bam,

di wulu na di paari

Asekelon tuw kum ni tun,

amu wɔ cɔgi-ba,

sɪ a daari a ma a dam-fɔɔ

a yaari Ekoron tuw kum tiinɛ.

Filisi tiinɛ balu maama na daari tun maa wɔ ti.»

Yuutu Baɲa-We mu tagɪ kuntu.

Tiiri tiinɛ taani

⁹ Baɲa-We ni dum mu tuntu:

«Tiiri tuw kum nɔɔna yɛni ba tiini ba ki lwarum ba daɲi da-baɲa ni.

Kuntu ɲwaani amu wɔ yɔɔri a vaɲi ba zwa.

Ba jaani tuw kudonj

nɔɔn-biɛ maama mu

ba kalti ba vu ba ki

Edom tiinɛ juɲa ni.

Kuntu tun, ba yaɲi ba ni-gonim dum ba ya

na ki di tuw kum kuntu tun.

¹⁰ Kuntu ɲwaani amu wɔ ki-ba tuntu:

Amu wɔ pa mim di Tiiri tuw kum,

yi di zwe ku dam je sum mu.»

Edom tiinə taanu

¹¹ Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Edom nɔɔna bam yəni ba tiini ba kɪ lwarım ba daŋɪ da-baŋa ni.

Kuntu ɲwaani amu wó yɔɔri a vaŋɪ ba zwa.

Ba zəli ba curru tum mu si ba gu.

Ba maa ba jigi ba ɲwaŋa

di funfun di,

yi ba wu pe ba ban-zɔɔɔ kum zuri.

¹² Kuntu ɲwaani amu wó kɪ-ba tuntu:

Amu wó pa mim ja

Teman tuw kum maama,

yi di zwe Botisera dam je sum.»

Amɔn tiinə taanu

¹³ Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Amɔn tuw kum nɔɔna yəni ba tiini ba kɪ lwarım ba daŋɪ da-baŋa ni.

Kuntu ɲwaani amu wó yɔɔri a vaŋɪ ba zwa.

Ba na beeri tɪga si ba wəli ba tɪga wunt

yi ba zaŋɪ najara tun,

mu ba lɔgi Galadi kapwi sum

ba pwi seeni ba gu-si.

¹⁴ Kuntu ɲwaani amu wó kɪ-ba tuntu:

Amu wó pa mim ja Raba tuw kum,

yi di zwe ku dam je sum.

Nɔɔna laan maa wó tɔɔli tiguri-kaasa

najara de dum kuntu ni.

Najara yam maa wó tiini ya ba

ba baŋa ni,

nɪnɛnɪ vu-dɪw na cɔgi wənu te tun.

¹⁵ Amu ta wó pa ba ja Amɔn

tuw kum pe di o nakwa bam

ba kalɪ ba vu tɪni didonnə ni

si ba ji pɪna da.»

Baŋa-We mu tagɪ kuntu.

Moabi tiinə taanu

2 Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Moabi tuw kum nɔɔna yəni ba tiini ba kɪ lwarım ba daŋɪ da-baŋa ni.

Kuntu ɲwaani amu wó yɔɔri a vaŋɪ ba zwa.

Ba yáali Edom tuw pe

di ba na puri o yibeeli dum,

yi ba ta zwe o kwi

pa si ji tuntwarım tun.

² Kuntu ɲwaani amu wó kɪ-ba tuntu:

Amu wó pa mim ja

Moabi tuw kum maama

yi di daari di zwe

Kiriyɔti dam je sum.

Jar-kərə bam ta na wura

ba tɔɔli tiguri-kaasa,

yi ba wu nabwaanu tun,

mu Moabi tiinə bam wó tu

najara wunt.

³ Amu wó ba a gu Moabi tiinə

pe wum

di ba tuw kum didɛera maama.»

Baŋa-We mu tagɪ kuntu.

Zuda tiinə taanu

⁴ Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Zuda tiinə bam tiini ba kɪ lwarım ba daŋɪ da-baŋa ni.

Kuntu ɲwaani amu wó yɔɔri a vaŋɪ ba zwa.

Ba gooni amu Baŋa-We zaasım dum

yi ba wu se a niə yam.

Ba tɔgi wa yalu ba nabaara

deen na tɔgi tun,

yi ya ganɪ-ba pa ba ywəri

amu cwəŋə kam ni.

⁵ Kuntu ɲwaani amu wó kɪ-ba tuntu:

Amu wó pa mim ja

Zuda tɪni dum

yi di zwe Zeruzalem dam je sum.»

Yisrayeli tiinə taanu

⁶ Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Si abam, Yisrayeli tiinə bam, á yəni á tiini á kɪ lwarım á daŋɪ da-baŋa ni.

Kuntu ɲwaani amu wó yɔɔri a yaari abam.

Juna ɲwaani mu Yisrayeli tiinə

jigi nɔn-ɲuna ba yəgə,

pa ba ji gambe.

Ba ta ma yəgi nabwənə balu

na warɪ ba naga natra juna

ba ɲwi tun.

⁷ Ba ta nii yinigə tiinə mu

si ba taa yi kafe,

nɪnɛnɪ nɔɔna na nɔni

tɪga kasulu baŋa ni te tun.

Ba maa yəni ba ci nabwənə cwəŋə

si ba yi na ba bura.

Nɔɔnu di o ko se si ba pəni

di gamba-kana didua,

yi ba yáali amu yiri dum

na yi lanyiranɪ fasti tun.

⁸ Nɔɔna maa fun nabwənə

pa ba kwe ba gwaarɪ

ba ma tɪji daari juna ɲwaani.

Ba maa tigi ti baŋa ni je silu
ba na zuli ba We da tun.
Ba we dum sɔŋɔ kum ni mu
ba yɛni ba nyɔ sana.
Ku maa yi sɛbu-juna yalu
ba na joŋi tun mu
ba mai ba yɛgi sana bam kuntu.

⁹Nii-na, Yisrayeli tiinɛ bam!

Abam ŋwaanɛ mu amu deen zɛli Amɔɔri tiinɛ bam.
Bantu ya yi nɔn-didwaaru mu,
yi ba ta dana,
nɛnɛni tu-kamunnu na yi te tun.
A ma yɔɔri a cɔgi-ba,
nɛnɛni nɔɔnu na guri tiu
di ku bunnu maama te tun.

¹⁰Amu deen ya jaani abam
a nuŋi Ezipi tu kum ni,
yi a kwe bina fiinna a tu á yigɛ ni,
pa dí ve kagva kam wɔni.
A laan ma kwe Amɔɔri tiinɛ
tiga kantu a pa abam,
si ka taa yi á titi nyum.

¹¹A ma daari a kuri
abam nɔn-dɔnnu tum wɔni
si ba badonnɛ taa yi nijɔŋnɛ
ba pa-ni,
si ba badaara di taa yi Naziri tiinɛ na pɔɔri ba titi
amu ŋwaanɛ tun.

Yisrayeli tiinɛ bam, ku dai kuntu na?

Ku yi amu Baŋa-We mu ŋɔɔna.

¹²Abam nan sugi Naziri tiinɛ bam
pa ba nyɔ sana.

Á ma kwɛri á fin amu nijɔŋnɛ bam si ba pu ba ni
di amu kwɛrɛ kam.

¹³Kuntu ŋwaanɛ amu nan wó kɛ abam tintu:

Amu wó ba a nɔni abam
a kɛ a naga kuri ni,
ni tɛriko na zɛŋi mina zanzan
yi ku nɔni tiga ku muuri te tun.

¹⁴Balu na wai ba duri lila tun bá lu.
Dideera dam wó je.

Babe di bá wanti ba vri ba titi
ba yagi.

¹⁵Ci-taru gɔgɔ di bá wanti o zigɛ,
Balu na wai ba duri cɛga cɛga tun
bá wanti ba duri ba lu.

Nɔɔna balu na diini siseŋ-nɔɔna tun di bá
wanti ba vri ba titi

ba yagi.

¹⁶De dim kuntu ni, babe wó di

ba najara zila ba yagi,
yi ba daari ba duri si ba lu.»
Baŋa-We mu tagi kuntu.

Yisrayeli tiinɛ maŋi waarim

3 Yisrayeli dwi tiinɛ bam, cɛgi-na taani dilu
Baŋa-We na maŋi si Dl ta tun. Ku yi taani dilu
Dl na ŋɔɔni Dl pa abam dwi dum maama Dl na kati
Dl ja nuŋi Ezipi tu ni tun mu. Dl maa wɛ:

²«Amu kuri abam yirani mu a li dwi maama na wu
lugu baŋa ni tun wɔni, yi a nii á baŋa ni. Kuntu ŋwaanɛ
mu amu maŋi si a waari abam á kɛm-balwaaru tum
ŋwaanɛ.»

³Nɔɔna bale wó taa ve daani yi ba wu ŋɔɔni ba maŋi
daani na?

⁴Nyɔŋo na wu zi woŋo, kuó suuri gaa ni na?

Nyɔŋo-balaŋa na wu jaani woŋo, kuó taa ŋuuni ku
tigɛ je ni na?

⁵Nɔɔnu na wu cigɛ cikɛ o tiŋi, kuó wanti zuŋɛ ku ja
na?

Cikɛ nan wai ku da ku faŋi weeni yi kulukulu tɛrɛ si
ku ja na?

⁶Ba na wugi tigurɛ nabɔnɔ tu wɔni, fɔɔni bá ja nɔɔna
bam na?

Baŋa-We na wu pe cwɛŋɛ, cɔgum wó wanti di ba tu
wɔni na?

⁷Ku yi ciga mu, Yuutu Baŋa-We bá kɛ woŋo yi Dl wu
li Dl bubuŋi dum kuntu Dl bri Dl tintuŋna balu na yi
o nijɔŋnɛ tun.

⁸Nyɔŋo nan suni ku suuri! Wɔɔ mu bá taa kwari
fɔɔni?

Yuutu Baŋa-We nan ŋɔɔni ja! Wɔɔ mu wó vin si o tɔɔli
Dl taani dum?

Samari tu cɔgum

⁹Nan tɔɔli-na kwɛrɛ si ka yi balu na zɔuri Ezipi di
Asedodi sɔ-fwaaru tum wɔni tun wɛ: «Jeeri-na daani
Samari pweeru tum yuu ni si á nii á lware wo-yɔɔru di
lwarim dilu Yisrayeli tiinɛ bam na kɛ ba pa daani tun.»

¹⁰Yuutu Baŋa-We ma ta Dl wɛ: «Nɔɔna bantu yɛri ciga
cwɛŋɛ tɔgum. Ba yɛni ba vri nɔɔna wɛnu di dam ba
ve ba sui ba sɔ-fwaaru tum. ¹¹Kuntu ŋwaanɛ ba duna
wó ba ba gilimi ba tu kum pa ba cɔgi ba dam je sum
yi ba vri ba jɛguru ba sɔ-fwaaru tum wɔni.»

¹²Baŋa-We ni dum mu tintu:

«Nyɔŋo na jaani piɛ si ku di, nayiru wó kwaanɛ si o
joŋi piɛ kam ku ni ni, ku na maŋi ku yi ka ne sile di ka
zwa cicoro yirani di. Ku nan yi bidwi mu di Yisrayeli

tiinə balu na zuvri Samari wunu tun. Ba na manj ba na vrum, ba jijiguru funfun yirani mu wó daari, nuneeni jangwəŋo naga cicoro naa póló na zarimu te tun.»

¹³ Paŋwa Tu Baŋa-We maa wu:

«Cəgi-na, si á kaani Zakəbi dwi tiinə bam ni: ¹⁴ De dum amu na wó waari Yisrayel tiinə bam ba lwarim yam ŋwaani tun, amu wó cəgi Betel kaanum bimbine yam yi a pa ya nyia yam maama bwəri ya tu tiga ni.

¹⁵ Amu wó yóori a cəgi ba sam dum maama. Ku na yi sɔŋo kulú ba na loŋi tuw kamunu wunu naa tuw balaŋa wunu tun, di kulú ba na kwe tuu yələ ba ma kwe tun di, amu wó cicugi ba sɔ-fwaaru tum maama.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

4 Cəgi-na a taani dum, abam kaana balu na nuŋi Samari tun. Á na nugi te tun nyi di Basan naani dum mu. Abam yəni á daani nabwəna, yi á beesi yinigə tiinə. Á ta daari á fun á banna si ba pa abam sana si á nyɔ á su.

² Yuutu Baŋa-We na yi wu-ponjo tu tun nan dugi di Dl titi mu Dl wu:

«Maŋa lagɪ ka yi si nɔɔna zi abam ba vanj á mɔmwa ba ja ke. Baá vanj á maama ba ja ke ni ba na me gwəli ba ja kale te tun. ³ Baá li abam á sam dum ni ba ja tɔgi kabri sum na bwəri me tun laŋa ni ba ke ba di abam ba yagi Hermən seeni.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

Yisrayel tiinə na yəni ba vɪn We ni dɪm te tun

⁴ «Nan taá tu-na Betel si á vɪn We ni! Ve-na giligali di, si á vɪn We ni á danj da-baŋa ni! Kwaani-na á taá zuli We ni á na lagɪ si á kɪ te tun. Á lagɪ si á kwe á vara á ma á kaani á pa We zɪzɪŋa maama. Á lagɪ si á ja á We-təri peera yam á ba á pa We da yatɔ maama.

⁵ Kwe-na dɪpe á ja á ba si á pa We si ku taa yi abam le kəm. Ku daari á wu-yonjo peera yam, á manj si á magɪ á nyɔɔna ya ŋwaani si nɔɔna maama lwarɪ á na kɪ te tun. Wəənu tiv abam Yisrayel tiinə bam na lagɪ si á taá kɪ tun mu kuntu.»

Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu.

⁶ «Amu nan mu pe kana zu á tunti dum maama wunu. Di ku di, á ta ba se si á joori amu te.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

⁷ «Cani sitɔ ta na daari si á pi á wudiiru tun, amu pe dva wu nigɪ yi á wudiiru cəgi. Amu pe dva ni tuw didva ni yi ka wu nigɪ kudonj ni. Ka ta nigɪ kara didva ni yi wudonj muna kwaari kwaari. ⁸ Nɔɔna ma nuŋi ba tuw wunu ba kari tunti didonnə ba lagɪ na si ba nyɔ, yi na bam wu yi ba nyɔɔm. Abam nan ta ba se si á joori amu te.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

⁹ «Amu ta pe yawuru ba ti cəgi abam kari sum wudiiru. Kayira maa yəni si di á tweeru maama, pa á kapurru tum di á Olivi tweeru biə di á vinyə tweeru biə bam maama cəgi. Abam nan ta ba se si á joori amu te.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

¹⁰ «Amu pe yawi-cəeru ba abam baŋa, ni amu deen na kɪ te a ma a cəgi Ezipi tiinə bam faŋa faŋa tun. Amu pe á nɔn-dunnu ti najara wunu, yi nɔɔna kalɪ á siseŋ-nɔɔna bam maama ba ja ba viiri. Twa yira lwəm ma zaŋi di su á na tigi me maama tun. Abam nan ta ba se si á joori amu te.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

¹¹ «Amu cəgi abam badonnə ni a na cəgi Sodəm di Gomɔri tiinə te tun. Abam balu na daari yi á wəri tun deen jonj á ŋwɪa ni daa kalu na jaani mim yi ba li-ka di wunu te tun. Abam nan ta ba se si á joori amu te.»

Baŋa-We mu tagi kuntu.

¹² «Yisrayel tiinə bam, nan lwarɪ-na ni amu lagɪ a waari abam kuntu donj mu. Amu nan na lagɪ a tɔŋi kuntu á yira ni tun ŋwaani, ti-na á yigə si á ba á zɪgi amu yigə ni.»

¹³ Nii-na!

Baŋa-We yi dilu na naani pweeru tum.

Dl ma daari Dl pa viu zaŋi ku dula.

Dl ma pɔɔri Dl wubɔŋa Dl pa nabiinə

lwarɪ ya na yi te tun.

Dl pai ti-pura ləri ka jiri lim.

Dintu mu nuŋi pweeru baŋa ni

Dl ve Dl kaagi lugv baŋa maama.

Ku nan yi Paŋwa Tu Baŋa-We mu kɪ kuntu!

Yisrayel tiinə na manj si ba ləri ba wu te tun

5 Yisrayel dwi tiinə bam, cəgi-na, si a lagɪ a leeni abam luə lusəm ləŋə mu:

² «Yisrayel dwi dum nyi di busankan-pwələ na tu tiga ni tun mu.

O daa bá zaŋi.

O tigi tiga ni

yi nɔɔn-nɔɔnu yəri ku ni ni,

si o ja-o si o zaŋi.»

³ Yuutu Baŋa-We daa ta maa wu:

«Abam tuw didva na pe nɔɔna murrɪ

nuŋi ba vu ba zaŋi najara,

nɔɔna bi yirani mu wó joori

yi ba ŋwɪ.

Á tuw kudonj na pe

nɔɔna bi nuŋi,

nɔɔna fugə ytrant mu wó joori.»
⁴Baŋa-We maa ta di Yisurayeli dwi dum Dl wɪ:
 «Joori-na á ba amu te
 si á taá ŋwi.
⁵Nan yi taá kaagi á beeri amu je
 Beteli ni.
 Yi taá ve-na Giligali.
 Yi beeri-na á vu Bɛɛr-Seba di.
 Ku nan na yi Giligali,
 baá ja ku nɔn-biə
 ba kalu ba vu sa-tiw kudoŋ.
 Ku ta na yi Beteli tiinə,
 læɛɛɛ mu wó yi-ba.»

⁶Nan titwəni-na á yi Baŋa-We te
 si á taá ŋwi!
 Á na wu se si á joori,
 We banɪ wó zaŋɪ
 Zuzɛfɔ dwi dum baŋa ni,
 yi Dl daari Dl cɔgi-ba
 ni mim na zwe wəənu te tun.
 Beteli maama mu wó cɔgi,
 yi nɔɔn-nɔɔnu bá wanɪ o dwe mim dum.

⁷Læɛɛɛ wó ba abam baŋa ni,
 á na yəni á pipiri cɪga kam
 pa ka ji vwan tun ŋwaani.
 Cɪga kam dai kulukulu
 ka pai abam!

⁸Baŋa-We mu ki calicwi
 dwi dwi Dl kikili daani.
 Dintu mu pai titu læri
 ku jiri ti-pura.
 Dl maa pai wia jiri titu.
 Dintu mu yəni Dl koori
 nanuru tum na bam
 Dl joori Dl lo tɪga kam baŋa ni.
 Dl yiri mu Baŋa-We.
⁹Dl yəni o pai cɔgum tui
 didɛɛra baŋa ni mu lila,
 yi Dl daari Dl cɔgi ba dam je sum.

¹⁰Abam nan culi balu na di taani
 di cɪga tun mu,
 á ta maa vai balu na ta cɪga tun
 ni-taani.

¹¹⁻¹²Abam beesti yinigə tiinə,
 yi á fun-ba si ba kwe ba mɪna
 ba ma ŋwi lampoo zanzan.
 Amu ye abam lwarum yam
 na daga te,
 di á na tiini á cɔgi
 amu niə yam te tun.

Kuntu ŋwaani á bá taá zɔuri
 sɔ-fwaaru tilu á na lɔgi tun wɔni.
 Ku na yi vinyə tweeru á na dugi
 á kadwi sum wɔni
 yi di tiini di lana tun,
 á daa bá nyɔ di tweeru biə sana bam.
 Abam daani nɔn-ŋɔna
 yi á fun-ba si á joŋi dim.
 Á maa yəni á vri yinigə tiinə
 di ba bura.
¹³Kuntu ŋwaani, wubɔŋa tiinə
 wó taa yi cumm,
 Bɛŋwaani, ku yi lwarum maŋa mu.

¹⁴Yagi-na tituŋ-lwaannu kəm,
 á daari á taá ki wo-laaru,
 si á taá ŋwi.
 Ku maa wó pa Paŋwa Tu Baŋa-We taa
 wu abam tee ni,
 nɪnɛɛni abam na yəni á tai te tun.

¹⁵Taá culi lwarum á daari
 á taá soe kulɔ na lamma tun.
 Á nakwa bam maŋi si
 ba taa tɔgi cɪga mu
 di ba na di nɔɔna taani te tun.
 De dɪlu, Paŋwa Tu Baŋa-We
 wó duri á ŋwaŋa,
 abam balu na daari
 yi á yi Zuzɛfɔ dwi dum tun.

¹⁶Abam na tusi tun ŋwaani, dí Yuutu Paŋwa Tu
 Baŋa-We na tagi te mu tuntu:

«Nɔɔna kərə wó zaŋɪ
 tuw kum pwələ maama ni.
 Baá taa keeri ba wɪ:
 «Læɛɛɛ! Læɛɛɛ!».

Ba ta wó wari vala bam
 si ba taa tɔgi ba keeri
 ku wəli di balu na wat lusəm
 ba leeni tun.

¹⁷Wɔpolo bá taa wu á kart sum maama wɔni,
 kərə ytrant mu wó taa wura,
 amu na wó tɔgi abam titari ni
 a waari abam tun ŋwaani.»

Baŋa-We mu tagi kontu.

Baŋa-We de-kamunu kum taani

¹⁸Abam balu na jigi tuna
 si Baŋa-We sariya de dum
 ba di yi tun,
 læɛɛɛ taa wu á yuu ni!

Beɲwaani mu á lagi
 si Baɲa-We de dum ba?
 De dum kuntu wó taa yi lim-nyɔrisi mu
 di pai abam,
 si di bá ja pooni di ba.
¹⁹ Kú taa yi nɛɛni nɔnɔ na duri si o lu
 nyonɔ juɲa ni te tun mu.
 O ma duri o vu o jeeri ga-naa
 na cɛɲ-o tun.
 O ma daari o vu o yi sɔɲɔ si
 o daɲi o juɲa kɛbrɛ baɲa ni,
 yi tɛga wo-vɛlu laan dɔn-o
 o juɲa seeni!
²⁰ Cɛga tun, Baɲa-We sariya de dum
 wó taa yi lim-nyɔrisi didaani lim mu.
 Pooni bá taa wura di finfun di.

We na culi wɛɛnu tɔlɔ tun

Baɲa-We maa wi:

²¹ «Amu culi abam na yɛni á di
 candi yalɔ maama amu ɲwaani tun.
 Amu yi ba sui di abam na jeeri daani
 si á zuli-ni te tun.
²² Abam na jaani zweem pɛera
 naa wɔdiu pɛera
 si á ba á kaani á pa-ni,
 amu bá joɲi-ya.
 Ku ta na yi wo-vallu biɛ balɔ
 á na maɲi si á ki yazurɛ kaanum
 á pa-ni tun,
 amu yigɛ tɛrɛ di-ya.
²³ Ja-na á tiɛ le sum á vu daa!
 Si yi sɔɔ mu amu zwa wuni.
 Á na kwe kwaanu
 si á ma á tee amu yiri,
 amu bá cɛgi abam le sum,
 di si na maɲi si ywɛmmɛ
 te maama di.
²⁴ Nan pa-na si cɛga burum
 di lanyiranu kɛm taa wura
 maɲa maama,
 ni bu-tɔla na duri ka veɛ
 yi ka ba wi te tun.
²⁵ Yisrayeli dwi tiinɛ bam, buna fiinna yalɔ abam
 deen na wu kagva kam wuni yi á zuli-ni tun, ku dai
 vara bam naa pɛera yam á na kwe á ma á ki kaanum á
 pa-ni tun ɲwaani mu á ki kuntu. ²⁶ Abam laan nan jigi
 á jwɛnɛ yalɔ abam tuti na mɔɔni-ya tun á zɛɲi á maa
 kea. Á maa bæi ya didva ni abam pɛ Sakuti. Didonɲ

dum maa yi á jwɛm Kewanɛ, á na zuli-di ni calicua te
 tun. ²⁷ Á na zuli jwɛnɛ yantu tun ɲwaani, amu wó ja
 abam a nuɲi á tuw kum wuni a kali a vu je silɔ na gaali
 Damasi tun.»
 Yuutu Baɲa-We dum, Di yiri na yi Paɲwa Tu Baɲa-We
 tun mu tagi kuntu maama.

Yisrayeli dwi dum na wó na leeru tɔlɔ tun

6 Abam balɔ na zɔvri Siyɔn ni
 yi á di ywɛni tun,
 leeru yi abam!
 Abam balɔ na zɔvri Samari piu yuu ni
 di bicar-zuri tun,
 leeru yi abam!
 Abam pai á yi nɔn-kamunɛ
 á tu-fɔrɔ kum ni.
 Yisrayeli dwi tiinɛ yɛni ba tui abam
 te ba loori zɛnɛ.
² Ve-na Kalne tuw kum
 á nii ku na yi te tun.
 Ve-na Hamati tu-fɔrɔ kum,
 á daari á ke Gati tuw kum
 Filisi tiinɛ na zɔvri me tun.
 Abam tuni dum gari
 tuni dum kuntu na?
 Abam laɲa kam yalma ka dwe
 bantu nyum na?
³ Á ba jɛni á jeeli ni
 cɔgum wó ba abam baɲa.
 Abam kɛnɛ maama nan vanɲi leeru de dum mu
 pa di twea.
⁴ Á yɛni á ma tuu yɛli
 á kwe á gadoru tum
 pa ti lana zanzan.
 Á laan maa tigi á kunkwallu tum ni á
 sin ywɛni yiranɛ.
 Á yɛni á dɔni pɛlbiɛ nwana,
 di na-pwani nwana mu á sui.
⁵ Abam soe si á taá leeni lɛn-dɔvra,
 yi á tai á kwaanu,
 nɛɛni Pɛ Davidi
 deen na leeni te tun.
⁶ Abam maa soe si á taá nyɔ sana zanzan á sui.
 Á maa yɛni á kwe trali nugɛ kalɔ na jigi sɛbu tun
 á ma á turi á yira.
 Á yigɛ nan tɛrɛ di Zuzɛfu dwi dum na
 wura di cɔga te tun.
⁷ Kuntu ɲwaani baá da yigɛ mu
 ba ja abam
 ba nuɲi á tuw kum wuni
 ba kali ba vu sa-tuw kudoɲ.

5:19 *ga-naa* = ours

5:21 Ezayi 1:14 5:25-27 Tituɲa tɔnɔ 7:42-43

Abam yira na zūra te tū,
 dī á ywæni dū maama
 wó je mu bidwi baŋa ni!
⁸ Yuutu Baŋa-We dugi Dī titi yiri ŋwaani Dī ta kuntu
 mu.

Paŋwa Tu Baŋa-We maa wī:
 «A wu mu nuŋi Zakōbi dwi dūm dī ba na
 paī ba titi kamunni te tū.
 A yigə tərə dī ba sɔ-fwaaru tum!
 Amu wó kwe ba tu kamunu kum
 dī ba jjiŋiru tum maama
 a kī ba dūna juŋa ni.»

⁹ Nōona fugə na daari sɔŋɔ kulv wūni yī ba səgi da,
 ba maama wó tī. ¹⁰ Tu wum cūrv kulv na tu sī o nii o
 luə tituŋa baŋa ni tū na zū sɔŋɔ kum sī o kwe tu wum
 o ja nuŋi, oó bwe nōonu wulv yirani na wəri yī o səgi
 sɔŋɔ kum gugoro wūni tū o wī: «Nōonu daa tɔgi o wu
 nmu tee ni na?» Nōonu wum maa wó ləri o wī: «Awo!»
 Tu wum cūrv kum laan maa wó ta wī: «Yī kī sɔɔ! Yī
 zaŋi n bəŋi Baŋa-We yiri, sī Dī wó ni n kwərə!»

¹¹ Nii-na! Baŋa-We lagi Dī pa ni mu,
 sī Dī pa sɔ-kamunə dī sɔ-balwa
 maama mumugi murə-murə.

¹² Siseŋ-nōona wat sī soe
 pweeru gugwæru ni na?
 Ba nan wat ba kwe naani
 ba vari nūnu wūni na?
 Kuntu maama warī kv kī.
 Abam nan pɛ cīga kam ləni
 ka jī cɔŋɔ,
 yī lanyirani kəm jī wo-cɛeri.

¹³ Abam ta bri á titi á wī:
 á magi najara dī Lodebarti tu kum á wani-ba.
 Á ta kwəri á wī:
 «Dībam me dí dam mu
 dí dī Karenayim tu kum!»

¹⁴ Paŋwa Tu Baŋa-We nan tagi Dī wī:
 «Yisrayeli dwi dūm, amu lagi a pa
 tu kudon dwi tiinə mu
 zaŋi ba zaŋi najara dī abam.
 Nōona bantu wó tiini ba beesti abam
 á tīga kam maama wūni,
 kv zigi Lebo-Hamati ni,
 sī kv taa ve Araba bugə kam na wu mɛ tū.»

Kayira taani

7 Yuutu Baŋa-We na li kulv Dī bri-ni tū mu tuntu:
 De didwi ba na zagī pɛ wum mīna ba tī, yī kari
 sūm wudiiru tidonnə ta wura tī kwi tū, mu We tūŋi
 kayira sī sī ba sī cɔgi tīga kam. ² Amu ma nii a na ni
 kayira sūm dəlimi wo-lɛɔ dwi maama na wu tīga kam
 ni tū mu nyɔ! Amu laan maa wī: «Yuutu Baŋa-We,
 popo, yagi n ma n cɛ n nōona bam! Nmu na wu kī
 kuntu, Zakōbi dwi dūm daa bá wani ba wəri, ba na
 tiini ba bwənə tū ŋwaani.»

³ Baŋa-We ma sɛ yī Dī ləni Dī wubɔŋa. Dī maa wī:
 «Nmu na nii n na te tū daa bá kī.»

Mim taani

⁴ Yuutu Baŋa-We daa na vuri kulv Dī bri-ni tū mu
 tuntu:

Amu nɛ wī Yuutu Baŋa-We buŋi sī Dī tarigi min-lɔŋɔ
 Dī ma waari Dī nōona bam. Mim dūm ma dī nūnu kum
 maama nyɔ, yī dī laan wura dī dī tīga kam. ⁵ Amu laan
 maa wī: «Yuutu Baŋa-We, a loori-m sī n yagi! N na wu
 yagi kuntu, Zakōbi dwi dūm daa bá wani ba wəri, ba
 na tiini ba bwənə tū ŋwaani.»

⁶ Yuutu Baŋa-We daa ma ləni o wubɔŋa yī o wī:
 «Nmu na nii n na te tū dī daa bá kī.»

Lwara ŋuna taani

⁷ We daa ta na li kulv Dī bri-ni tū mu tuntu:

Amu nii a na kəbrə kalv lwara bam na kwe ŋuna ba
 ma lɔ-ka ba fɔgi ba zigi dəki tū mu. A ta ma na ni
 Baŋa-We zigi ka tɔŋə ni yī Dī ze lwara ŋuna kam Dī
 juŋa ni. ⁸ Baŋa-We ma bwe-ni Dī wī: «Amōsi, bɛɛ mu
 n nɛa?» Amu ma ləri a wī: «Amu nɛ lwara ŋuna mu.»

O laan maa wī: «Amu wó kwe lwara ŋuna kantu mu
 a maŋi a nōona Yisrayeli tiinə bam sī kv bri ni ba
 ba zigi cīga cīga. Amu nan daa bá yagi ba lwarim
 a ma cɛ-ba. ⁹ Amu lagi a cɔgi je silv maama Yizaki
 dwi tiinə bam na diini ba kī kaanum tū mu. Yisrayeli
 tiinə wara-je silv na yī lanyirani fasti tū maama wó jī
 dī-dwənu mu. Amu ta wó zaŋi a tɔgi najara baŋa ni
 a cɔgi Pɛ Zeroboam paari dūm.»

Amōsi dūdaani Amasia taani

¹⁰ Amasia dɛen yī kaanum tu mu Beteli ni. Wuntu
 ma tūŋi kwərə o pa Yisrayeli tiinə pɛ Zeroboam o

wi: «Amṣṣi jigi nmu bitar-balṓrṓ mu o ḡṓṓna dibam Yisrayeli tiinṓ tuw kum titari ni. O ni-taani dum lagi di svgi nṓṓna bam pa ba lo nmu kwaga ni mu. ¹¹ O maa ta o wi: «Zeroboam wó ti najara wunt, si ba daari ba ja Yisrayeli tiinṓ bam ba nuḡi ba titi tuw kum wunt ba kalɪ ba vu sa-tuw kudonḡ.»»

¹² Amasia laan ma tuḡi o ta di Amṣṣi o wi «We nijonnu, ku maḡi kuntu! Laan joori n vu n titi tuw Zuda, si n ta n ḡṓṓni daani. Nmu ma n wó ta n nai n ni-wudiu da. ¹³ Daa n yi ḡṓṓni Beteli yo seeni. Je suntu yi pe wum titi wara-je mu, yi dí tuw kum maama zuli da!»

¹⁴ Amṣṣi ma læri Amasia o wi: «Amu maḡi a dai nijonnu! A wu nuḡi nijonḡṓ silu na ḡṓṓni ḡwuru ḡwaanɪ tun kṓḡṓ kum wunt. Amu yi nayru mu! A maa kalɪ a vara. A ta maa nii kapurru baḡa ni yi a purɪ kapura yam. ¹⁵ Baḡa-We ma lu-ni a vara bam kwaga ni, yi Dɪ ta Dɪ wi: a ve a ḡṓṓni a bri wum nṓṓna Yisrayeli tiinṓ bam.

¹⁶ Nan cəgi Baḡa-We kwərə kam!

Nmu mu tagi n wi:

a yi ḡṓṓni a cəgi Yisrayeli tiinṓ bam,
si a yi tṓṓli kwərə-lṓḡṓ a pa-ba.

¹⁷ Baḡa-We ni dum mu tintu:

Amasia, nan lwart si n kaani

wó ji ka-boro

o taa kaagi tuw kum ni

o beeri baara.

Nmu biə bam wó ti najara wunt,

bəkəri di bisankam sum maama.

Ba maa wó pṓṓri nmu tɪga kam

ba pa nṓṓna badonnə.

Nmu titi nan wó ti dwi-ge tuw ni.

Ba maa wó sunt ba ja

Yisrayeli tiinṓ bam ba nuḡi

ba titi tuw kum wunt

ba kalɪ ba vu sa-tuw kudonḡ.»

Tutṓḡṓ na su di tiu biə tun maana

8 Yuutu Baḡa-We daa ma li woḡo kudonḡ o bri-ni. Amu ma nii a na tutṓḡṓ yi tiu biə na biḡi tun ya su ku ni. ² Dɪ ma bwe-ni Dɪ wi: «Amṣṣi, beɛ mu n nea?» Amu ma læri a wi: «Tutṓḡṓ mu a nea, yi ku su di tiu biə na biḡi tun.»

Baḡa-We laan maa wi:

«A nṓṓna Yisrayeli tiinṓ bam kənə laan biḡi ya yi si a varɪ ba zwa. Amu nan daa ba yagi ba lwarum a ma ce-ba. ³ Maḡa kam kuntu na yiə, pe sṓḡṓ wupolo le sum wó ji kərə mu. Twa wó taa tigi tuw kum je maama ni, yi ba daari ba zɪḡi-ba ba ja nuḡi cumm.»

Yuutu Baḡa-We mu tagi kuntu.

Yisrayeli tiinṓ leeru tum taani

⁴ Abam balu na pini nabwənə

yi á vri ba wənu tun,

ku wəli di abam balu na yaari

á tuw kum yinigə tiinṓ

pa ba cəgi ba ti tun,

cəgi-na!

⁵ Abam yəni á ta á wi: «Dí lagi si We siun de dum naa can-duḡa candiə kam ti lila si dí joori dí vu dí kwe dí muna yam dí taa yəḡə. Dí maa wó kwe bwe silu na muri tun dí ma pini dí yəllə bam dí jonɪ ba səbiə zanzan. ⁶ Dí ta wó kwe muna yalu na gwaanɪ di swannu tun dí laan yəgi-ya dí jonɪ səbu zanzan. Dí ta wai dí beeri yinigə tu wulv na wari o jini o ḡwi tun, si dí yəgi ku tu dí ma dí ji dí gambaa, o jini dum na maḡi di mai di o naga natra yam yiranɪ.»

⁷ Baḡa-We na yi dulv Zakəbi dwi tiinṓ na jigi Dɪ tuna tun, Dɪ me Dɪ titi yiri mu Dɪ du durə Dɪ wi:

«Amu bri a bá fəgi a swe wo-balwaarv tulv ba na kaagi ba ku tun. ⁸ Ba kənə yam kuntu wó pa tɪga kam ziziḡi. Nṓṓna balu maama na zuvri tɪga kam ni tun wu maa wó cəgi. Tɪga kam je maama wó ziziḡi ka zaḡi weeni yi ka daari ka tu, nunəeni Nili bugə kam na yəni ka pəeli yi ka tvi te Ezipi ni tun.»

⁹ Yuutu Baḡa-We ta ma ta Dɪ wi:

«Maḡa kam kuntu na yiə, a lagi a pa we vu di zu wia titari ni, pa lim-nyorisi taa wu je maama ni wia maḡa ni. ¹⁰ A maa wó pipiri abam candi dim si ya læri ya ji lwi. Á wupolo le sum di wó ji lusəm. Abam wó zu gwar-zinzwara, yi á daari á ceeri á yum wu-cəḡṓ ḡwaanɪ. Á maa wó tiini á keeri si ku taa nyi di nṓṓnu na ge o bu-dua yi o keeri o bu wum luə te tun. Di de na yiə, kuvi tiini ku taa camma ku pai abam!»

¹¹ Yuutu Baḡa-We ta maa wi:

«Nii-na! Maḡa lagi ka yi yi a pa kana ba lugu baḡa. Kana kam kuntu bá taa yi nṓṓna na ge wudiu si ba di naa ba ge na si ba nyṓ tun ḡwaanɪ. Ku nan wó taa yi ni ba ge amu Baḡa-We taani mu si ba ni. ¹² Tɪga kam je maama ni mu nṓṓna wó taa kaagi ba lagi Baḡa-We taani si ba cəgi. Ku zigi Ye nunw kum seeni si ku vu ku yi Mediterane nunw kum, ku ta wəli di tɪga kam baḡa seeni di ka wa-puli seeni maama, baá beeri je maama kuntu si ba nii ba ga wó ni We kwərə mu yi ba nan bá na-ka.

¹³ Kantu maḡa ni, na-nyəm wó gu abam nən-dunnu di ka-bwənə titi. ¹⁴ Ku ta na yi balu na kwe Samari jwənə yam yira ba ma du durə tun, di balu na ta ba wi: «Dan jwəm dum yiri ḡwaanɪ, naa «Beer-Seba jwəm

dum yiri ŋwaanu tun, nōona bam kuntu wó tu. Ba nan daa bá joori ba zaŋi weeni.»

Nōon-nōonu bá lu Baŋa-We waarim wuni

9 Amu daa na nii tun, mu a ne ni Baŋa-We zigi bimbim dum tɛŋɛ ni. Dl laan ma pa ni Dl wɛ: «Tiini n magi We diga kam nayuu be sum di dam pa digɛ kam kuri maama sisiŋi. Zagi be sum n pa maama tu nōona bam yum ni si gu-ba. Amu nan wó pa balu na daari yi ba ŋwi tun ti najara wuni, si nōon-nōonu yi lu.

² Ba na maŋi ba ku tɛga mu si ba zu curu, amu wó yi da a vaŋi-ba a ja a nuŋi. Ba zi na diini weyuu ni, amu wó ja-ba a tu tɛga. ³ Ba nan na kwaani ba di Karmel piu kum yuu ba sɛgi da, amu ta wó beeri ba je a daari a zi-ba. Ba nan zi na zu ninu kuri kuri mu si ba sɛgi amu yigɛ ni di, amu wó pa ninu wu varim wum duni-ba ku gu. ⁴ Ba duna bam na jaani-ba ba kalɛ ba vu sa-tu kudon, a ta wó pa ba ti najara wuni. Beŋwaani, a wubuŋa jaani si a cɛgi-ba mu, si a daa yi wɛli-ba.»

⁵ Paŋwa Tu Baŋa-We maa yi dlu
na yɔɔri Dl dwe tɛga kam
yi ka maama sisiŋi tun.
Nōona balu maama na wu ka baŋa ni tun
maa keeri bɔgi-bɔgi.
Tɛga kam maa zaŋi weeni,
yi ka joori ka tui,
nuneeni Nili bugɛ kam na yɛni ka su ka peeli
yi ka joori ka tui te tun mu.
⁶ Baŋa-We logi Dl sɔŋɔ mu.
Ku nayuu kum wu weyuu ni mu
baŋa baŋa,
ku kugu kum maa wu tɛga baŋa ni.
Duntu mu yɛni Dl koori
nanuru tum na bam
Dl joori o lo tɛga kam baŋa ni.
Dl yiri mu Baŋa-We!

⁷ Baŋa-We daa ma ta Dl wɛ:
«Yisrayeli tiinɛ bam, á yi taá buŋi-na ni abam garɛ
Kusi tiinɛ bam amu yigɛ ni. Ku yi cɛga mu ni a vri
abam a ja nuŋi Ezipi ni. Amu nan jaani Filisi tiinɛ
bam a nuŋi Kaftɔri ni mu, yi a ta kwɛri a ja Siiri tiinɛ
bam a nuŋi Kiiri ni. Ku dai kuntu na? ⁸ Amu wɛlu na
yi Yuutu Baŋa-We tun ne abam Yisrayeli tu kum na yi
te yi ku tiini ku cɛgi tun. A nan lagi a cɛgi ku nɔn-biɛ
bam maama pa ba je mu tɛga kam baŋa ni. Ku nan na
yi te tun, a bá fɔgi a cɛgi Zakɔbi dwi dum maama a ti.
Amu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

⁹ Amu lagi a pa Yisrayeli tiinɛ bam mu na yaara
tuni didonnɛ dum maama wuni. Ku ta nyi di ba na ze
muni yɔlu wuni si weeru nuŋi te tun mu. Amu wó pa
ba li nɔn-yɔɔru tum maama ba daari nɔn-ŋona bam.
¹⁰ Amu nōona balu maama na cɛgi tun mu lagi ba ti
najara wuni, ku na maŋi ku yi balu na ta ba wɛ: We
bá se si kulukulu yi-ba tun.»

Yisrayeli tu kum na wó joori ku zigi te tun

¹¹ «De dum kuntu na yiɛ, amu wó fɔgi a lo Pe Davidi
sɔŋɔ kum na cɛgi tun. A maa wó joori a kwɛ ku kabri
sum pa ku di-dwɛenu tum joori ti ji sɔ-dɔŋɔ. ¹² Ku maa
wó pa Yisrayeli tiinɛ laan di Edɔm laŋa kalu ta na
daari tun, didaani tuni dlu maama ya na yi amu nyum
tun. Amu Baŋa-We mu tagi kuntu, yi a wó pa wɛnu
tuntu maama suni ti ku.»

¹³ Baŋa-We daa ta maa wɛ:
«Nii-na! Maŋa lagi ka yi
si wɛdiu taa ki lula
á kari sum ni,
ku dwe balu na wó taa wura
si ba zagi-ku tun.
Á vinyɛ tiu biɛ bam maa wó taa daga
ba dwe á na wó taa wai
á ma balu á ki sana
si á laan ba á joori á du tun.
vinyɛ tweeru tulu á na wó jɛri
pweeru je sum ni tun
wó pa á na diven zanzan
si ku gaali.
¹⁴ Amu ta wó pa a nōona
Yisrayeli tiinɛ bam
joori ba tɛga kam ni
ba jɛni di dam.
Ba laan wó joori
ba fɔgi ba lo ba tuni dum,
yi ba taa zɔɔri di wuni.
Ba maa wó taa jɛri tweeru
ba kari sum ni,
si ba taa nyɔ vinyɛ tiu biɛ
diven bam,
yi ba di tiu biɛ balu na lɛri da tun.
¹⁵ Amu tuti mu lagi a jɛni
a nōona bam tɛga kalu
a na pe-ba tun wuni.
Ba nan na jɛni ka wuni,
a daa bá li-ba maŋa di maŋa.»

Abam Tu Baŋa-We dum mu tagi kuntu maama.

9:7 Kaftɔri yi tɛga kalu na na gilimi-ka Mediterane ninu kum ni tun.

9:11-12 Tutuŋa tɔno 15:16-18

Abdiası Təno

Abdiası ta o bri nəcəna ni: nəcənu tərə o na wó lu We cıga bürüm dum. O kwərə kam ta tai o wı: de dıdwı We wó pa cıga kam nuñi jaja nəcəna maama yigə ni. Edəm tuv na yı Esayu dwi tiinə bam tun mu deen yəni ba dıni Zuda tiinə bam. Bantu mu yı Zakəbi dwi tiinə bam. Babilonu tuv jar-kərə bam na tu ba li Zeruzalem tuv kum tun, Edəm tiinə bam cakı di wupolo ku ɲwaanı mu, yı ba zəni Babilonu tiinə bam. Ba ta ma zı tuv kum wu ba kwalımı Zuda tiinə jıjıgırv zanzan ba ja ba viiri. Abdiası ma ɲəonu o wı: maɲa wó ba yı We cəgı Edəm tiinə bam, di We nəcəna bam dına badonnə bam maama, pa tıga kam je maama ji Baɲa-We titı nyum.

Ləerv na wó yı Edəm tiinə te tun

1 Yuutu Baɲa-We na vıri wəənu tılv o bri Abdiası yı ti yı Edəm tiinə yıra taanı tun mu tuntv:

Dı ni kwərə kantv Baɲa-We tee ni mu. Dı tıñi nəcənu sı o vu lıgv baɲa tıni dım wıni mu sı o ta o wı: «Zaɲı-na sı dı vu dı zaɲı najara dıdaanı Edəm tiinə bam.»

Baɲa-We nan tagı tuntv mu di Edəm tiinə bam:

² «Nii yo! Amv lagı a pa á tuv kum mu tiini ku taa bwənə tıni dım maama wıni. Nəcəna wó taa jıgı abam ba tiini ba yáala. ³ Abam bri á titı kamunni. Á nan jıgı á titı mu á gana. Á zıvıri pweeru bəcəna wıni, dıdaanı pweeru tum yuu ni we we. Á buɲı á wıni wı: nəcən-nəcənu bá wanı abam o vaarı o di tıga ni. ⁴ Abam na maɲı á din weyuu, nıneeni kalon-zonɲ na jaanı we we te tun, naa á na lagı á sɔ pogo calıwı sum titarı ni di, amv ta wó vaarı abam a di tıga ni.»

Baɲa-We na tagı te tun mu kuntu.

⁵ «Ləerv mu wı á baɲa ni! İjuuna na tu á zonɲ sı ba ɲɔ titı ni, ba bá ɲɔ wəənu tılv yıranı ba na beeri tun mu na? Nəcəna na tu sı ba gwəri vinyə tiu biə, ba yəni ba ba gwəri ba daarı tiu biə badonnə na? ⁶ Ku nan na yı Esayu dwi tiinə bam, á dına wó beeri ba vėesti á je sum maama ni ba vıri wəənu tılv maama na jıgı kuri ti pa abam tun mu ba daarı abam. ⁷ Á doonə bam titı mu lagı ba zəli abam sı á nuñi á duri á daarı á tıga kam. Balv na goni ni di abam tun titı lagı ba lɔ á kwaga ni mu sı ba wanı abam ba di. Á cilon-sonnu tum wó cı cıkv sı ba ma ba ja abam, yı á yəri ku ni ni.»

⁸ Baɲa-We ta ma ta Dı wı:

«Dıntv de dum na yiə, amv wó cəgı swan tiinə balv maama na zıvıri Edəm ni tun, dıdaanı yi-pıri-nyına na wı Esayu pweeru tum seenı tun. ⁹ Ku na yı nən-bıbe sılv na zıvıri Teman tuv wıni tun, fıvıni wó ja-ba. Ku daarı balv maama na yı Esayu dwi dım tun wó je mu.»

Esayu dwi tiinə na cəgı Zakəbi dwi tiinə te tun

¹⁰ «Abam deen tiini á ki wo-balərv di á currv tum na yı Zakəbi dwi dım tun yı á gv-ba. Kuntu ɲwaanı mu abam wó di á cavıra, yı á daarı á na cəgım sı ku taa ve maɲa maama. ¹¹ Vərə deen na tu ba fıni ba zı Zeruzalem tuv wıni sı ba vıri ku jıjıgırv ba ja ba viiri tun, á zıgı mu á niə yı á wı cıgı-ba. Vərə bam kuntu na pıvıri wəənu tum ba pa daanı tun, abam dıdaanı bantu maama maɲı á ba garı daanı.

¹² Abam yaa wı maɲı sı á taá mwanı á caka di ləerv na yı á currv tum te tun.

Abam yaa wı maɲı sı á taá jıgı wupolo dıdaanı Zuda tiinə bam na ne cəgım te tun.

Abam yaa wı maɲı sı á taá magı á nyəcəna di bantu cam dım.

¹³ Abam yaa wı maɲı sı á tıgı á zı amv nəcəna bam tuv kum wıni

de dılv wıni ba na ne ba ləerv tum tun.

Abam yaa wı maɲı sı á taá jıgı Zuda tiinə bam á mwana

di ba na ne cam dılv ba ləerv de dım ni tun.

Abam yaa wı maɲı sı á tıgı á pe ba jıjıgırv á taá te ba ləerv de dım ni.

¹⁴ Abam yaa wı maɲı sı á zıgı cwə-pıpvıta yam ni sı á gv balv na duri sı ba lu najara yam wıni tun.

Abam yaa wı maɲı sı á ja balv ta na daarı tun á ki ba dına bam juva ni

ba cam de dım ni.»

Baɲa-We sarıya de dım lagı di yi

¹⁵ «Amv Baɲa-We de dım lagı di yi sı a di lıgv baɲa dwi maama taanı. Edəm tiinə bam, á di wó na á nyum, nıneeni á na ki nəcəna badonnə te tun. Á kəm-balwaaru tum lagı ti joori ti tu á titı yuu ni mu. ¹⁶ Abam deen na wı amv titı piu kum yuu ni yı á nyɔ sana á su te tun,

6 Esayu dwi tiinə bam = Edəm tiinə bam 8 Esayu pweeru tum = Edəm tıga kam

1 Ezekıyelı 25:12-14 4 Zereımi 49:16 1:11 2 Pwa 25:10-11 1:12 Wı-cıkv tıno 1:7

kuntu doŋ mu dwi-ge tiinə bam dɪ wó su dɪ a ban-zɔŋɔ kum. Baá tiini ba nyɔ taa ba su, pa ba yira laan yagɪ lugv baŋa ni. ¹⁷ Ku daari Siyɔn piu kum ni mu nɔɔna wó na vrɪm. Je sum kuntu wó taa yɪ lanyirani fasti si pa-ni. Zakɔbi dwi tiinə bam wó joori ba joŋi ba tɪga kam balv na vri-ka tun tee ni ba taa te. ¹⁸ Zakɔbi dwi dum wó cɔgɪ ba dɔna ni mim na zwe wəənu te tun mu. Zuzefv dwi tiinə bam wó taa nyɪ dɪ min-vugv mu. Baá di Esayu dwi tiinə bam kulə, ni mim na yəni dɪ zwe ga-kurru te tun. Nɔɔn-nɔɔnv daa bá daari Esayu dwi tiinə bam wɔni.»

Baŋa-We mu tagɪ kuntu.

¹⁹ Yisurayeli tiinə balv na zɔvri Negəbi seeni kagva kam ni tun mu wó zu Esayu pweeru je sum ni ba taa

zɔvri da. Balv dɪ na zɔvri wa-zɔvri seeni bwəəlu tum ni tun maa wó joŋi Filisi tiinə tɪga kam ba taa te. Ba ta wó joŋi Efrayim laŋa kam dɪ Samari laŋa kam. Benzamen dwi dum wó joŋi Galadi laŋa kam ba taa te. ²⁰ Yisurayeli tiinə balv maama ya na jagɪ tun wó joori ba zu Kaanan tɪga kam. Ba kɔgɔ kum wó jəni tɪga kam maama ni si ku vu ku yi Sarepta. Zeruzalem tiinə balv na jagɪ yɪ ba wv Sefaradi ni tun dɪ wó vu ba jəni tuni dilv na wv Negəbi seeni kagva kam ni tun. ²¹ Babe silv na joŋi ba nɔɔna ba yagɪ tun mu wó di Siyɔn piu kum yuu. Baá taa te Esayu pweeru laŋa kam maama. Kantu maŋa kam ni, Baŋa-We mu wó di paari Dɪ nɔɔna baŋa ni.

We Nijonnu

Zonasi Tɔnɔ

Zonasi Tɔnɔ kum bri kulv na tu o baɗa dɪ o na kwaani sɪ o vɪn We ni tun mu. Zonasi deen wu kɪ o wubɔɗa nɪ sɪ o ja kwɛrɛ kalv We na pɛ-o sɪ o kwe o pa Ninivi tiinɛ bam tun. Ninivi deen yɪ Asiiri tiinɛ bam tu-fɔrɔ mu yɪ bantv dɔnɪ Yistrayeli tiinɛ bam. Zonasi maa ye wɪ: Ninivi nɔɔn-biɛ bam na vɪn ba lwarɪm yam yɪ ba daari ba tɔgti cɪga, We daa bɑ vɑɗɪ ba zwa. O wubɔɗa nan na joori yɪ o vu o tɔɔli We kwɛrɛ o bri-ba tun, ba sunɪ ba vɪn ba lwarɪm yam kɛnɛ mu yɪ We yagɪ o ma cɛ-ba. Zonasi ma da ku ɗwaani o pɔvɪn We. We ma bri-o wɪ: o yigɛ wu lvgv baɗa tunɪ dum maama wɔnɪ, yɪ o wubɔɗa tɔgti sɪ nɔɔna maama mu pipiri ba yagɪ lwarɪm kɛm sɪ ba ba o te. We nan yɪ dilv sono na gaali tun mu. Dl maa jigɪ nɔɔna yibwɛnɛ yɪ Dl kɪ-ba Dl na lagɪ te tun.

Zonasi vɪn We ni

1 Baɗa-We deen mu ɗɔɔnɪ dɪ Amitayi bu Zonasi o wɪ: ²«Zaɗɪ n vu Ninivi tu-fɔrɔ kum n ta n kaani ku nɔɔna bam wɪ: ba lwarɪm dum gaali amv yigɛ nɪ.»

³Zonasi ma vɪn yɪ o zaɗɪ o duri sɪ o vu Tarsisi. O deen ve Zope mu sɪ o na nɛ naboro na maa ve je sum kɔntv, sɪ o duri o lu Baɗa-We yigɛ nɪ. O laan ma ɗwɪ o sɛbu, yɪ o da o zv naboro kum nɪ.

⁴Baɗa-We ma pa vu-dɩv zaɗɪ ku magɪ na bam zanzan. Vɪv kum na tiini ku fufugi kɔntv tun, naboro kum maa ga fun sɪ ku bwɛri. ⁵Fɔvɪn ma tiini dɪ ja naboro kum coonɛ bam, yɪ ba didva didva puli o tɔɔli o loori o tv We sɪ dɪ jɔɗ-o dɪ yagɪ. Ba ma daari ba dɩv ba zɪla ba yagɪ na bam nɪ sɪ naboro kum taa poonɛ.

Zonasi deen nan ya tu naboro kum kuri gugoro nɪ mu o tigi da, yɪ o dɔ o kɛ. ⁶Coonɛ bam yigɛ tu wum ma vu o na-o, yɪ o bwe-o o wɪ: «Bɛɛ mu yɪ nmv tigi n dɔa? Nmv dɪ zaɗɪ n bɛɗi n We yɪrɪ, sɪ dɛdɔɗ dɩtv wɔ duri dɪ ɗwaɗa, sɪ dɪ yɪ maɗɪ na bantv wɔnɪ.»

⁷Naboro coonɛ bam ma bam daani ba wɪ: «Pa-na sɪ dɪ ta jɔrɔ sɪ dɪ lwarɪ wɔlv ɗwaani cam dɩtv na yɪ dɩbam tun.» Ba na tagɪ tun, ku ma ja Zonasi. ⁸Ba ma bwe-o ba wɪ: «Ta n tɛa, wɔɔ mu pɛ lwarɪm dɩtv ba dɩbam baɗa? Bɛɛ tɩtvɪ nmv jɪga sɪ n tvɪ yo? Nmv nuɗi yɛn mu? Nmv dwi yɪ dɔɔ mu?»

⁹Zonasi ma lɛri o wɪ: «Amv yɪ Ebru dwi tu mu. Amv nan tɔgti Yuutu Baɗa-We dilv na te weyuu yɪ Dl kwɛri Dl kɪ tɪga baɗa dɪ nɩwv maama tun mu.» ¹⁰Ba na ni kɔntv tun, fɔvɪn deen ma tiini dɪ ja nɔɔna bam. Bɛɗwaani, Zonasi ya maɗɪ o ta o bri-ba nɪ o kwaani sɪ o duri o lu Baɗa-We yigɛ nɪ mu. Ba ma bwe-o ba wɪ: «Bɛɛ mu yɪ nmv kɪ kɛm dɩtv?»

¹¹Naboro coonɛ bam ma bwe-o ba wɪ: «Bɛɛ mu dɪ wɔ kɪ dɪ nmv sɪ nɩwv kum maɗɪ dɑ yirr?» Vɪv kum deen yɔɔri ku taa tiini ku dana ku pa-ba mu pa ba bwe-o kɔntv. ¹²Zonasi ma lɛri o wɪ: «Ja-na amv ɑ dɩv ɑ dɪ

nɩwv kum wɔnɪ, sɪ kuɔ kɪ maɗɪ dɑ yirr ku pa abam. Ku yɪ cɪga, amv yigɛ mu pɛ abam zv vu-dɩv kɔntv wɔnɪ.»

¹³Ba maa wu sɛ yɪ ba ya ta kwaani ba yuɗɛ dɪ ba dam maama sɪ naboro kum wani ku bɛ buburu baɗa, yɪ ba wari. Vɪv kum ma fufugi yɪ ku fɔgti ku tiini ku dana ku ja gaali. ¹⁴Ba ma tɔɔli ba bɛɗi Baɗa-We yɪrɪ ba wɪ: «Popo, Yuutu Baɗa-We! Dɪ loori-m, yɪ cɔgti dɩbam dɪ na lagɪ dɪ lɪ nɔɔnv wum ɗwɪa tun ɗwaani. Bɛɗwaani, nmv na wu pɛ cwɛɗɛ, tuntv maama bɑ kɪ.» ¹⁵Nɔɔna bam ma dɩv Zonasi ba dɪ nɩwv kum wɔnɪ, yɪ ku dɪ maɗɪ dɑ yirr bidwɪ baɗa nɪ. ¹⁶Ba na nɛ kulv maama na kɪ tun, mu We fɔvɪn zv-ba lanyɪrɪnɪ. Ba ma kwe kaanum ba kɪ ba pa Baɗa-We, yɪ ba ta goni ni sɪ ba taa zuli-Dl.

¹⁷Kv nan na yɪ Zonasi, Baɗa-We tvɗɪ kalɛɗɛ kamunu mu pa ka ba ka li-o. O maa wu kalɛɗɛ kam wɔnɪ da yatv wɪa dɪ tɩtɩ maama.

Zonasi wart We

2 Zonasi deen maa wu kalɛɗɛ kam pugɛ wɔnɪ, yɪ o wart o Tu Baɗa-We o wɪ:

²«Amv Tu, amv na wu cam nɪ tun,
a bɛɗi nmv yɪrɪ yɪ n sunɪ n lɛri-nɪ.
Twa gugwɛru je sum nɪ kuri kuri mu
a keeri a lagɪ zɛnɛ n tee nɪ,
yɪ n ni a kɛrɛ kam.

³N dɩv-nɪ n dɪ na canluɗu nɩwv kuri nɪ cɪga cɪga,
mɛ na bam na kaagi-nɪ ba pu tun.
N na-caɗna bam dɪ n na-wuurɛ maama duri
ba da amv baɗa mu.

⁴Amv ya bɔɗɪ nɪ n zɛli-nɪ n yigɛ nɪ mu,
pa a daa yɪ na nmv tɩtɩ digɛ kam dɛ dɪ dɛ.

⁵Na bam kwɛli-nɪ yɪ ba kaagi-nɪ.
Nɩwv kum dɪ ma pu amv maama.
Na wɔnɪ gaaru tum dɪ deen jujugi amv yuu maama.

⁶A ma tu na wɔnɪ a dwe pulwaarv kurɛ,

2:4 naa Amv nan wɔ joori a na nmv tɩtɩ digɛ kam.

1:1 2 Pwa 14:25 1:17 Mat 12:40; Luki 11:29-30 2:2 Lɛɗ-ɗwɪ 120:1

me cwəŋə na tərə si nɔɔnu wanti o lu
maŋa di maŋa tun.

Amu Tu Baŋa-We, nmu nan jaani-ni,
yi a nuŋi goŋo wunt di a ŋwia.

⁷A na tu a maani ni a tɔvni yi di ti tun,
mu a guli Baŋa-We gulə
yi a ki wə-loro si n joŋi-ni.

Nmu ma n suni n zigi n titi digə kam ni
n ni a loro kum.

⁸Jwəŋə yi wo-yɔɔru mu.

Balu maama na zuli-ya tun
duli ba ciga di nmu mu ba yagi.

⁹Amu nan wó taa leeni tiə le mu a pa-m.

A ta wó kwe kaanım mu a pa-m,
si a daarti a ki kulə a na goni ni si a ki a pa-m tun.
Baŋa-We yi dilu na pat nɔɔna na vrım tun mu!»

¹⁰Kuntu maama kwaga ni mu, Baŋa-We laan ŋɔɔni
di kaləŋə kam si ka vu ka twi Zonası di di buburu
baŋa ni. Ka ma suni ka vu ka ki kuntu.

Zonası laan sɛ We ni

3 Baŋa-We daa ma ŋɔɔni di Zonası Dı ki bule Dı wi:
²«Nan zaŋi n vu Ninivi na yi tu-fɔɔɔ tun, si a laan
pa-m a kwərə si n tɔɔli-ka n pa ku nɔɔna bam.»

³Zonası ma sɛ Baŋa-We ni yi o daarti o vu Ninivi. Tu
kum kuntu tiini ku yalma yi ba kwe da yatɔ mu ba maa
kaagi ku ni maama. ⁴Zonası na ve de wunt vəŋə tu
kum wunt tun, mu o puli si o taa tɔɔli taanti dum yi
o wi: «Da fiinna mu daarti si Baŋa-We cəŋi Ninivi tu
kum fast!»

⁵Ninivi tiinə bam ma sɛ We kwərə kam. Ba ma tɔɔli
si nɔɔna maama vɔ ni si ba daarti ba zu gwar-zinzwara,
si ku bɔi ba wu-cəŋɔ kum. Nɔɔna maama maŋi si ba
ki kuntu doŋ mu, ku na yi nɔn-kamunə naa nabwənə
di.

⁶Ba pe wum na ni kwərə kam tun, o ma zaŋi o daarti o
paarti yitunju kum. O ma li o paarti gwaarv o tiŋi dāa ni
yi o le gwar-zinzwara. O ma daarti o vu o je tuntwarım
wunt. ⁷O laan ma tɔɔli o bɔi Ninivi tiinə o wi: «Ni
duntu nuŋi Pe di o nakwa tee ni mu: Nɔɔn-nɔɔnu ba
maŋi si o di kulukulu. Ku na yi nabiinə, naa naani,
naa sɔŋɔ vara dwi maama, ku culə si ba di wɔdiu naa
ba nyɔ na. ⁸Nabiinə wó zu gwar-zinzwara mu, si ba
daarti ba kwe gwar-zinzwara ba vɔ ba vara yira ni.
Nɔɔna maama maŋi si ba suni yiə mu ba loori We

lanyirani, yi ba vin ba titun-lwaannu di ba vuvugə
kənə yam. ⁹De dilu di na ki kuntu, We wó sɛ si Dı ləri
Dı wubɔŋa, si Dı ban-lum daa yi taa wu di baŋa ni si
di ti.»

¹⁰Baŋa-We deen maani ba kənə yam di ba na yagi
ba titun-lwaannu tum tun. Dı ma suni o duri ba ŋwaŋa
yi Dı wu vaŋi ba zwa ni Dı ya na tagi ni Dı wó ki te
tun.

Zonası bani zaŋi We yibwənə ŋwaani

4 Zonası na ne kuntu tun, o wu deen ma fuli zanzan,
yi o bani zaŋi. ²O ma wart Baŋa-We o wi: «Amu
Tu Baŋa-We, amu ya ta na wu a titi tuw ni tun, a maŋi a
lwarı ni tuntu mu wó ki. Kuntu ŋwaani mu a nan maŋi
a kwaani si a duri a vu Tarsisi tun. Beŋwaani, amu ye
nmu na yi sono tu We, yi n tiini n jigi nɔɔna ŋwaŋa te
tun. N ma n yəni n puini n bani yi n ləri n wubɔŋa si n
yi cəŋi nɔɔna. ³Amu Tu Baŋa-We, nan yagi si a ti, si a
tɔvni gart a ŋwia.» ⁴Baŋa-We ma bwe-o Dı wi: «Wɔɔ
mu pe-m cwəŋə si n pa n bani zaŋi kuntu doŋ?»

⁵Zonası na ni kuntu tun, o ma nuŋi tuw kum wunt o vu
ku wa-puli seeni o te pwəŋə o je ka kuri ni. O laan maa
je ka woro ni o cəŋə si o nii kulə na wó ki Ninivi tu
kum tun. ⁶Yuutu Baŋa-We ma pa tiu doŋ nuŋi ku bi lula
ku kwəli pwəŋə kam maama pa woro wura lanyirani.
Ku ma pa Zonası zurim yi o jigi wupolo di tiu kum
vɔɔru.

⁷Tıga na yi yi ka joori ka puurt tun, We ma pa kanzwe
didon ba di dunt tiu kum pa ku kwaari ku ti maama.

⁸Wia na bıga tun, We ma tɔŋi du-viu si ku zigi wa-puli
seeni ku ba ku magi Zonası yupart baŋa. O yuu maa
wə. O deen ge fun mu si o bəri, wi-dea kam ŋwaani.
O ma tiini o buŋi o beeri tɔvni, yi o wi: «A tɔvni maŋi
di gart a ŋwia.»

⁹We daa ma bwe-o Dı wi: «Cwəŋə kɔ mu n jiga si n
pa n bani zaŋi tiu kum ŋwaani?» Zonası ma ləri o wi:
«Cwəŋə wura ciga ciga si a bani zaŋi zanzan. Ku na
maŋi ku yi si a ti di, a jigi ciga.»

¹⁰Baŋa-We ma ta did-o Dı wi: «Ku na yi tiu kum, titi
didva ni mu a pe ku zaŋi ku bi. A daa ma pa ku je titi
didon ni. Nmu wu ki kulukulu n pa-ku, si ku maa zaŋi
ku bi. Bɛ mu yi n wu cəŋi ku ŋwaani? ¹¹Ku nan na
yi Ninivi tuw nɔɔn-biə bam, a na duri ba yibwənə, ku
dat ku cwəŋə ni na? Ku yi tu-fɔɔɔ kulə nɔɔna na dwe
murrı bi di fiinle balu na wart ba pɔɔri lam di lwarım
daani tun mu. Ba vari-kəŋɔ kum di maa tiini ku gaali.
Kuntu, a suni a jigi cwəŋə si a taa jigi ba ŋwaŋa.»

Mise tɔnɔ

Mise deen zɔvri Zuda tuw ni mu maɲa kalɔ We nijonnu Ezayi di na wura tun. Mise bri ni We lagi Dl waari Zuda tuw kum mu, ni Dl na maɲi Dl waari baɲa seeni paari laɲa kam na yi Yisrayeli tuw kum yi ba ta bɔɲi-di ba wɔ Samari tun. Ku yi ba kɛnɛ maama na biini yi ba ba buri cɔga bura taani dim baɲa ni tun ɲwaani mu We lagi Dl vaɲi ba zwa. Mise tɔnɔ ta bri ni We nɔɔna bam maɲi si ba taa jigi tuna jwa seeni nu: lɔɔv baɲa tuni dum maama wɔ taa zɔvri daani di bicar-zuru, yi daanum daa bɔ yi nɔɔn-nɔɔnu. Nii 4:1-4. O ta ma ta o bri nu: maɲa wɔ ba yi ba lu bu na nuɲi pɛ Davidi dwi dum wɔni tun. Wɔntɔ maa wɔ ji pa-faru si o taa nii o nɔɔna baɲa ni cɔga cɔga. Nii 5:1-5.

1 Baɲa-We na ɲɔɔni taani dilɔ Dl bri Mise, o na nuɲi Moreseti tuw tun mu tintɔ. Ku maa yi maɲa kalɔ Yotam, di Ahazi, di Ezekiasi deen na saɲi daani ba yi pwa Zuda tuw kum ni tun. Samari didaani Zeruzalem nɔɔna bam na tɔɲi te tun mu We vuri o bri Mise.

Samari di Zeruzalem boreɲ taani

² Abam balɔ maama na zɔvri tɔga baɲa ni tun, pɔri-na á zwa á cɔgi taani dintɔ lanyirani. Yuutu Baɲa-We mu je Dl weyuu sɔɲɔ kum ni yi Dl lagi o saɲi abam. ³ Nii-na! Baɲa-We zigɔ Dl jɛɲɛ je sum ni Dl tu Dl buna! Dl lagi Dl ba Dl nɔ lɔɔv baɲa pweeru tum yuu ni mu. ⁴ Pweeru tum titi wɔ nyuni, ni ba na saɲi nugɛ mim ni te tun mu. Pweeru tum di wɔ jagi ti je, nɛnɛni na na cuuri ba kɛ te tun. ⁵ Ku yi Zakɔbi dwi tiinɛ bam na sɛ lwarum titɔɲa tun ɲwaani mu kɔntɔ maama wɔ ki. Cɔga tun, Yisrayeli tiinɛ bam lɔgi We kwaga ni! Bra mu pɛ ba cɔgi kɔntɔ doɲ? Ku yi ba tu-fɔrɔ Samari tiinɛ titi ɲwaani mu! Bra mu pɛ Zuda tiinɛ bam zuli jwɛnɛ? Ku maa yi ba tuw kamunu Zeruzalem tiinɛ titi ɲwaani!

Baɲa-We maa wɔ:

⁶ «Kɔntɔ ɲwaani amu lagi a cɔgi Samari tuw kum maama pa ku ji di-dwɛɛnu nɔɔna na wɔ ci gaari yi ba du vinyɛ tweeru da tun. A wɔ pa na cuuri tuw kum kalankulɛ baɲa ni. Na bam wɔ ja-ya ba jagi pa tuw kum di ku kugu maama saari. ⁷ Amu ta wɔ ciɔvɔgi ba jwɛnɛ yam, yi a daari a ma mim a zwe pɛera yalɔ maama ba na kwe ba ma zuli-ya tun. Cɔga tun, a wɔ cɔgi kamwaru

tuw maama ba na jigi ba kaani tun mu. Ba nɛ ba jwɛnɛ jijiguru tum ka-tɔli titɔɲa baɲa ni mu. Kɔntɔ ɲwaani amu wɔ pa ba dɔna bam jonɔ-ti ba ja vu tuw kɔdoɲ ba ma ba ɲwi ka-tɔli daani.»

Zuda bɔ lu leeru tum wɔni

⁸ Leeru na wɔ ba kɔntɔ tun, amu wɔv cɔgi zanzan yi a keeri ku ɲwaani. Amu laan wɔ taa ve kalambolo di a napra yirani mu. A ta wɔ suuri ni nywɛnkurɛ mu te, yi a coosi ni zuɲ-kamunɛ na keeri te tun. ⁹ Samari tiinɛ bam na nɛ zɔnni dilɔ tun ba jigi soonim. Ba yawu kum lonɔ ku ja Zuda tiinɛ bam di, yi ku lagi ku yi Zeruzalem tuw kum, amu curru tum na zɔvri mɛ tun.

¹⁰ Yi zaɲi-na á ta taani dintɔ si Gati tiinɛ bam maani dí cam dum ni ni! Yi keeri-na di funfun di! Ku daari abam balɔ na zɔvri Bet-Leafa ni tun, kwe-na fogo á ma á taagi á yura á wɔ-cɔɔv kum ɲwaani. ¹¹ Baá kalɔ abam Safiri tiinɛ bam ba viiri si á nuɲi á tuw kum wɔni bwɛri di á cavura á taá veɛ. Zaanani tiinɛ bam nan wari ba nuɲi ba tuw kum wɔni. Bet-Eseli tiinɛ bam maa kaasi zanzan, ba daa bɔ want abam ba wɛli. ¹² Marɔti tiinɛ bam maama yɔvri ba yaari mu ba tuni vrum, Baɲa-We na tɔɲi leeru yi ti ga fun si ti yi Zeruzalem tuw tun ɲwaani.

¹³ Abam balɔ na zɔvri Lakisi ni tun, kwe-na á jara-kɛm tɛrikooru tum si siseɲ-nɔɔna vaɲi-ti yi á duri á kɛ! Ku yi abam mu puli á tɔgi Yisrayeli tiinɛ lwarum yam doɲ, pa Zeruzalem tiinɛ bam di tuw kɛm-balwaarɔ wɔni. ¹⁴ Zuda tiinɛ bam, ve-na á ki bana di Moreseti-Gati tiinɛ bam. Á daa bɔ na-ba. Akisiba tuw kum nan lagi ku lɔ Yisrayeli tiinɛ pwa bam kwaga ni mu. ¹⁵ Abam balɔ na zɔvri Maresa ni

1:13 Zeruzalem tiinɛ bam: Ebru = *Siyon bukɔ wɔm*

1:1 2 Pwa 15:32; 16:1; 18:1 1:8 Ezayi 20:2

tun, Baŋa-We lagi Dl pa á duna bam want á tuw kum ba di mu. Wulv na jigi yiri Yisrayeli tiinè bam wunt tun wó duri o vu o sègi Adulamú piu bóoni dum wunt.

¹⁶Zuda tiinè bam, ceeri-na á yum sí á daart á taá laara, ba na lagi ba ja á bu-sonnu tum ba kalí ba vu sa-tuv tun ŋwaani. Ciga tun, á ceeri-na á yum nuneeni duurè yum na yi te tun.

Balu na bæsi nabwèné tun wó na leeru

2 Ku na yi balu na jigi lwarum wubunja tun, leeru wu ba yuu ní! Ba yèni ba pèni titu ní ba bunji wubunji-balwaarv mu. Tíga na puvri, baá suni ba kí kulv na su ba yíè tun, ba na jigi ku dam tun ŋwaani. ²Ba yèni ba vri kari silv maama ba yíè na su tun sí ba va. Ba ta maa vri sèŋv kulv maama ba na lagi tun sí ba taa zuvri ku wunt. Ba yèni ba kí kuntu mu, yi ba ma dam ba jóni nòona juna wènu maama.

³Baŋa-We nan na tagi kulv tun mu tuntu:

«Amv titi jigi wubunja sí a pa cam mu ba abam baŋa ní. Nòonu tærè á wunt o na wó want o jóni o titi o yagi. Maŋa kam kuntu ní, á wó na leeru pa á dí á kamunni dum maama tíga ní. ⁴Nòona wó taa jigi abam ba mwana yi ba leeni wu-còŋv lèŋv ba wí:

«Leeru wu dí yum ní!

Ba vri dí tíga kam ba daart díbam.

Ka laan wu dí duna bam juna ní mu!»

⁵Kuntu tun, ba na joori ba pòori tíga kam ba pa We kòŋv kum nòona bam, abam balu na vri nòona tíga tun daa bá jóni á nyum á taá te.

⁶Nòona bam kuntu yèni ba ŋòoni ba ta dí amv ba wí: «Yi ta n ŋòoni kuntu doŋ! Díbam bri dí bá na dí cavura!»

⁷Ku wu maŋi sí Zakóbí dwi tiinè bam taa ŋòoni kuntu doŋ. Á bunji ní Baŋa-We wó púni Dl bani dí abam, sí Dl yi kí abam kulvkuvv mu na? Ku nan na yi balu na tòŋv cwèŋv tun, amv ní-taani dum wó fòŋv-ba lanyraní.

Baŋa-We maa wí:

⁸«Abam na kí te tun, á tiini á pa kv zu amv nòona bam yura, ní á yi a duna mu te. Á yèni á zi á donnè balu na nuŋi najara je ba joori ba sam tun, yi á daart á vri ba gwaarv tum. ⁹Abam mu zèli amv nòn-kòŋv kum kaana bam pa ba nuŋi sam dílv na yi ba kugu je sum tun wunt. Ku ta na yi ba biè bam, á ma vri wo-laaru tílv amv na kí ba juna ní sí ba taa te tun.

¹⁰Zaŋi-na á lagi je! Á daa bá taá zuvri je sum kuntu ní sí á na siun. Abam lwarum titunja mu pè tuw kum maama còŋi. ¹¹Nòona bam kuntu wó taa lagi niŋonju wulv ní na su dí vwan taani tun mu. Kuntu tu na tu

o ŋòoni dí ba o wí: «Á wó na sa-dèera zanzan sí á taá nyv á sui!», baá tòŋv o kwaga dí wupolo.

Baŋa-We nòona bam wó na fòŋm

¹²Zakóbí dwi tiinè bam, amv wó joori a la abam a kí daani. Ciga tun, a wó kalí balv maama na daart Yisrayeli tiinè kòŋv kum wunt tun, ní nayruv na kalí o peeni o pa sí joori sí zu sí pwèŋv je te tun. Kuntu tun, tíga kam wó ba ka su dí kòŋv zanzan.»

¹³Wulv na jigi dam sí o puvri cwèŋv o pa-ba tun mu wó tòŋv ba yigè. Baá pi ba nuŋi tuw kulv ba duna bam na púni-ba tun wunt. Ba Pè wòm mu wó tu ba yigè ní, yi ba da ba nuŋi. Wuntu yi ba Yuutu Baŋa-We mu.

Yisrayeli yigè tiinè na tiini ba còŋv te tun

3 Amv dèen tagi a wí:

«Abam balu na yi yigè tiinè Zakóbí dwi tiinè bam wunt tun, còŋi-na taani duntu! Abam yi Yisrayeli tiinè bam dídèera, yi á kènè maama ya maŋi sí ya taa tòŋv ciga mu. ²Abam nan culi kulv maama na jigi lam tun yi á daart á tòŋv titunji-balwaarv kwaga. Á yèni á ja amv nòona bam á lòori ba yatana yam á daart ba kwi sum yiraní. ³A nòona bam laan mu jigi nwana ba pa abam. Á yèni á ca ba ya-nwana yam á kí kambíè wunt sí á saŋi, yi á daart á bwèri bwèri ba kwi dí. Á laan wó twèri nwan-saŋa yam wunt á dí.»

⁴Maŋa buní, sí nòn-balwaarv tum kuntu ba ba loori zèné Baŋa-We tee ní. Dl nan bá se ba wè-lovo kum. Dl wó ma Dl kwaga Dl ya-ba, ba na tunji lwarum kènè tun ŋwaani.

⁵Baŋa-We ní-taani dum mu tuntu:

«A lagi a ta woŋo dí niŋonjè balu na ganí a nòona bam tun. Nòonu wulv na pè-ba ba ní-wudiu, baá ta dí kv tu ba wí: «Yazurè taa wu n tee ní.» Wulv nan na wu pè-ba kulvkuvv, baá fugi kv tu o wí tigurè buní o baŋa. ⁶Á maŋa kam tí. Lim wó ba dí kwèli abam, sí á daa yi taá nai kulvkuvv á ta á bri nòona bam. Amv daa bá vuri a titi dí abam. We dum wó zu dí díŋv pa á jèni lim wunt. ⁷Niŋonjè bam dí sampwèri sum maama wó kwèli ba yibiyè dí cavura. Baá pu ba níè, We na vun sí Dl lèri ba bwíè yam tun ŋwaani.»

⁸Ku nan na yi amv, Baŋa-We mu kí Dl Joro kum a bícari ní pa a jigi dam. Kuntu ŋwaani mu a want a lwarí cwèŋv kalv na lana tun, yi a na baari sí a ta ciga dí Yisrayeli tiinè bam sí ba lwarí ba na còŋv te tun.

⁹Abam balu na yi yigè tiinè Zakóbí dwi tiinè bam wunt tun, còŋi-na taani duntu! Ciga tun, abam balu na yi Yisrayeli tiinè dídèera bam tun yèni á culi ciga kam yi á còŋv kulv maama na lana tun. ¹⁰Á tòŋv pu-sija titunja dí nòn-gura kènè baŋa ní á fòŋv á lv á sam Zeruzalem ní, yi kv yi We titi tuw mu. ¹¹Tu wó kum

dideera bam yəni ba joŋi dim mu yɪ ba daari ba buri nɔɔna bura. Kaanum tiinə bam di maa joŋi ŋwurɔ si ba daari ba bri We taani dum. Nijɔŋnə bam di joŋi səbu ba vura yam ŋwaani mu. Kuntu maama, ba nan ta bri ba titi ba wi ba salɪ We mu. Ba maa kaagi ba ta ba wi: «Cam bá yi dibam, si Baŋa-We wu dibam tee ni.»¹² Abam kənə yam kuntu ŋwaani We titi tuw Zeruzalem wó tu ku saari ku ji di-dwənu yirani. Nɔɔna wó ba ba va Siyɔn tɪga kam kuntu ba tiŋi. Tweeru wó li zoŋo kulu We diga kam ya na zigi da tun.

Nabiinə wó ba ba zuli Baŋa-We

4 Maŋa wó ba yi Baŋa-We digə kam na zigi piu kulu yuu ni tun na yiri ku dwəni lɔgv baŋa je maama. Kú taa zigi weeni yuu navɔga ni si ku dwəni pweeru tum maama. Dwi zanzan tiinə wó taa nuŋi ba tuni dum ni ba toŋi daani taa ba yɔɔri da.² Lɔgv baŋa dwi tiinə bam kuntu maa wó ba da yi ba ta ba bri daani ba wi: «Pa-na dí vu dí din Baŋa-We piu kum yuu si dí zuli Zakɔbi We dum Dɪ digə kam ni. Dintu wó bri dibam Dɪ cwe sum, si dibam di wani dí taa tɔgi-sɪ.»

Beŋwaani, da yam kuntu ni We zaasum dum wó zigi Siyɔn ni mu ya jagi je maama ni. Baŋa-We kwərə kam maa wó nuŋi Zeruzalem ni ka yi nɔɔna maama.³ Dwi tiinə balu na zɔvri tuni dɪɪ maama wuni tun na jigi daani, We wó fɔgi-ba Dɪ ki daani yi Dɪ lwe ba najara yam, di ba na maŋi ba jigi dam te di. Ba laan wó kwe ba jara-kəm su-lwaanɔ tum ba ma lu vaani, si ba cicwə yam di pipiri ya ji sukwaaru ya pa-ba. Tiw daa bá zaŋi najara di ku doŋ. Nɔɔna di daa bá zaasi najara kəm.⁴ Nɔɔna bam maama laan wó taa zɔvri ba sam wuni yi liə tərə. Baá jəni ba titi tweeru tum woro ni ba sin. Nɔɔn-nɔɔnɔ bá wani o fugi-ba. Paŋwa Tu Baŋa-We ni-taani mu kuntu.

⁵ Dwi-ge tiinə buŋi si ba taa tɔgi ba titi wa yam cwe mu. Dibam dwi dum nan wó taa tɔgi dí Tu Baŋa-We dum si ku taa ve wuu.

Yisrayeli tiinə wó joori sɔŋɔ

⁶ Baŋa-We maa wi: «Da yam kuntu ni, amu wó la nɔɔna balu a na pe ba yaari sa-tuw ni tun a ki daani.⁷ Ba na wu yigə yigə di ba titi tuw kum tun, ba nyi di gwanɪ mu. Amu laan wó pa ba ji balu na daari a nɔɔna bam wuni yi ba joori sɔŋɔ tun. Ba tuw kum maa wó fɔgi ku ki dam. Ku zigi da yam kuntu ni si ku taa ve wuu, amu Baŋa-We wó taa wu Siyɔn piu kum yuu ni yi a nii ba baŋa ni.»

⁸ Zeruzalem, nmu wó taa yi tuw kulu We na yiri Dɪ nɔɔna bam ni nayirɔ te ku wuni tun. Nmu ta wó joori n ji tu-fɔrɔ me pe wum na di o paari da tun.

⁹ Bɛɛ mu ki yi á keeri di baari kuntu? Ku yi á pe wum di á nakwa bam ŋwaani mu na? Ba daa ta tərə na? Kuntu ŋwaani mu pe á wu zɔnni wuni ni ka-puə na yaari si o lu te tun na? ¹⁰ Eɛn, Zeruzalem tiinə bam! Taá suuri-na yi á kuna ni kaani na yaari si o lu te tun. Abam laan wó nuŋi á yagi á sam mu si á vu á pu vwə gaa ni á pəni da. Á duna bam maa wó ja abam ba vu Babilɔni si ba puuni abam tuw kum kuntu ni. Baŋa-We nan wó ba Dɪ vri abam Dɪ yagi á duna bam juŋa ni pa á joori á taá te á titi.

¹¹ Jar-kərə mu nuŋi tuni zanzan wuni ba la daani si ba zaŋi najara di abam. Ba maa wi: «Pa-na dí yɔɔri dí cɔgi Zeruzalem tuw kum fasi, si dí daari dí pa cavura ja-ku!» ¹² Nɔɔna bantɔ nan za wu lwarɪ Baŋa-We na kwe bubuŋi dɪɪ di ba tun. Ba daa wu maani ni We mu lagɪ-ba Dɪ ki daani si Dɪ magɪ-ba ni nɔɔnɔ na magɪ mumunə te tun.

Baŋa-We maa wi:

¹³ «Zeruzalem tiinə bam, zaŋi-na si á magɪ á duna bam! Amu wó pa abam dam nuneeni na-bia na dana yi ka jigi nyia yalu na yi luuru tun didaani napɔɔna yalu na yi canna tun. Kuntu tun á wó nɔ dwiə yalu maama na wó jeeri abam tun. Á laan wó kwe jujiguru tɪɪ maama ba na ne ba najara yam baŋa ni tun á ki amu Baŋa-We juŋa ni. Amu mu yi lɔgv baŋa tuni dum maama Yuutu wum.»

5 Zeruzalem tiinə bam, la-na á jar-kərə bam á ki jəgə dɪɪva. Dí duna bam tu ba gilimi dí tuw kum si ba zaŋi najara di dibam. Ba lagɪ ba ma da-lɔŋɔ ba magɪ Yisrayeli tiinə yuutu wum.

Yuutu wudoŋ wó nuŋi Betelhem ni

Baŋa-We maa wi:

² «Ku nan na yi nmu, Betelhem Efrata, nmu muri Zuda dwi tiinə sɔ-yuni tum maama wuni. Di ku di, amu lagɪ a li dideeru abam wuni si o taa te Yisrayeli tiinə bam o pa-ni. Oó taa yi wulu dwi dum na zigi faŋa faŋa tun mu.»

³ We nan wó yagi Dɪ nɔɔna bam ba yira si ku taa ve maŋa kalu ka-puə kam na wó ba o lu bu tun. Bu

wom curru tum laan wó na cwəŋə si ba nuŋi sa-tu ba joori ba sam ba wəli dɪ ba donnə Yisrayelɪ tiinə bam. ⁴Dɪdɛeru wom wó zaŋi o taa te o nɔɔna bam ni nayɪru na nii o peeni baŋa ni te tun. Baŋa-Wɛ wó pa-o dam si o ki kuntu wom Tu Wɛ tuti yiri kamunu kum ŋwaani. Lɔgvu baŋa je sum maama wó ni o kamunni dum ŋwa pa nɔɔna bam taa zɔvri di yazurə. ⁵Wuntu wó ja wu-zuru o ba o pa-ba.

Yisrayelɪ tiinə bam wó taa te ba tuti

Asiiri tiinə jar-kərə bam wó wanti ba ba ba nɔ dí tɔga kam si ba daari ba cɔgi dí sɔ-fwaaru tum. Dí nan wó pa dɪdɛera zanzan zaŋi dí wunti ba zəli-ba. ⁶Baá wanti Asiiri tiinə bam ba ki-ba ba dam kuri ni. Ba ta wó zu Nɪmrɔdi tuv kum ba di kv nɔn-biə bam. Cɔga tun, Asiiri tiinə bam na zaŋi najara di dɪbam, dí dɪdɛera bam wó joŋi dɪbam ba juŋa ni ba yagi.

⁷Maŋa kam kuntu ni, Zakɔbi dwi tiinə balu na daari tun wó taa zɔvri dwi-ge tiinə titari ni. Baŋa-Wɛ nan wó pa ba taa nyi di nyoŋo di dɔa kalu na li tɔga kam pa ka zuri tun mu. Kv dai nabiinə mu ba daŋi ba tuna ba baŋa ni, si kv yi Wɛ yurani mu. ⁸Nɔɔna balu na daari Zakɔbi dwi tiinə bam wunti tun wó gwaani didaani dwi-ge tiinə. Ba na zɔvri ba tunti wunti kuntu tun, baá taa nyi di nyoŋo kulv na beeri gaa wunti kv lagi kv ni-wodiu tun mu. Baá di ba dɔna bam, nɔnɛni nyoŋo na zu pe-kɔgɔ wunti kv ja-si kv turɪ yira yira kv di te tun mu. Nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o joŋi-ba o yagi. ⁹Yisrayelɪ tiinə bam, á wó wanti á dɔna bam pa ba yagi tɔga kam baŋa ni!

¹⁰Baŋa-Wɛ ma ta Dɪ wɪ:

«Maŋa kam kuntu ni amu wó caali á siseŋ-nɔɔna bam yi a daari a cɔgi á jara-kəm tərɪkooru tum maama. ¹¹A ta wó cɔgi tunti dilu á na zɔvri di wunti tun, di á sɔ-fwaaru tum maama. ¹²A ta maa wó cɔgi á liri mwaanv kənə yam, yi sampwəri sum daa bá wanti ba taa tɔŋa ba titɔŋa. ^{13–14}Kv na yi jwənə yalv á na mɔɔni tun, didaani kandwa yalv á na cwi yi á zuli-ya tun, amu wó cɔgi ya maama, kv ta wəli di Asera nyinyugu de sum. Abam dáa bá kuni donnə wənu tivl á jia na mɔɔni tun yigə ni á zuli-ti. Cɔga tun, amu wó cɔgi á jwənə yam maama.

¹⁵Amu wó tɔgi a ban-zɔŋɔ kum baŋa ni a yaari dwi-ge tiinə balu na wu sɛ si ba tɔgi amu ni tun.»

Baŋa-Wɛ na bwe Yisrayelɪ tiinə bam te tun

6 Cəgi-na Baŋa-Wɛ na lagi Dɪ ta kulv tun:
«Yisrayelɪ tiinə bam, zaŋi-na si á tulɪ á taani dum si pweeru tum di pu-kum sum maama ni. ²Amu, Baŋa-Wɛ mu jigi taani si a ja a jeeri abam balu na yi

a tuti nɔɔna bam tun. Lɔgvu baŋa pweeru tum didaani tɔga kuri dum maama wó zigi amu cɔga kam kwaga ni.

³A nɔɔna bam, a bri a ki beɛ mu a ma cɔgi abam? A beesi abam tita mu? Á jigi taani si á ta na? ⁴Amu nan jaani abam a nuŋi Ezipi tuv kum ni a ma vri abam á gabɛem dum ni a yagi. A dɛen pɛ Moyisi di Arɔn di Miriyam mu tɔgi abam yigə. ⁵Yi swe-na Moabi tiinə pɛ Balaki dɛen na buŋi si o ki abam te tun, si á daari á guli Bewɔri bu Balam na joori o ki abam yu-yoŋo te tun. Daa ta á guli-na á na beeri kagva kam ni yi a nii abam baŋa ni, kv zigi Sitim ni si kv vu kv yi Giligali ni te tun. Kuntu wó pa á wanti á maani amu na suni a ki abam lanyurani te tun.»

Baŋa-Wɛ cwe sum tɔgum

⁶Amu na tu Baŋa-Wɛ yigə ni si a zuli-Dɪ, a nan wó ja pɛeri dwi dɔɔ mu a ba a pa-Dɪ, di Dɪ na yi dilu na te weyuu maama tun? Kv maŋi si a ja na-balɪ silv na yi buni tun a zwe a ma ki kaanum a pa-Dɪ na? ⁷Amu na jaani pi-balɪ murrv murrv a ma ki kaanum a pa-Dɪ, naa a kwe nugə kalu na su kunkɔŋɔ murrv fugə tun a pa-Dɪ, Baŋa-Wɛ yi wó su a pɛera yam na? Amu na maŋi a kwe a bu-kwian kam a ki Dɪ juŋa ni, kuntu wó wanti kv ŋwi a lwarum yam jini na? Amu yira yam wó yagi a lwarum kənə na?

⁸A curv, kv nan na yi te tun, Baŋa-Wɛ maŋi Dɪ pa nmv lwarɪ cwe silv na lana si n ta n tɔgi tun. Dɪ na laga si Dɪ na kənə yalv n tee ni tun mu tintv: Nmu maŋi si n ta n tɔgi cɔga n ŋwia maama wunti, yi n jigi n donnə sono, si n daari n tu n titi si n ta n tɔgi nmv Tu Wɛ cwe sum.

Yisrayelɪ tiinə maŋi cam

⁹Baŋa-Wɛ ŋɔɔni di tuv kum nɔɔna bam. Wulv maama na jigi swan cɔga cɔga tun wó taa kwari-Dɪ mu. Dɪ maa wɪ:

«Cəgi-na, abam balu na gilimi daani tuv kum ni tun di á dwi dum maama. ¹⁰Kv na yi Jɪjigirv tivl á na kwalumi á sam ni tun mu, á gani nɔɔna mu á joŋi-ti. Amu culi lwarum kənə yantu doŋ. ¹¹Kv na yi wulv na kwe bwe silv na muri o ma pini o yəllə bam tun, a bá yagi kv tu lwarum yam a ma cɛ-o. ¹²Tuv kum nadunə bam beesi balu na yi zura tun. Abam balu maama na zɔvri tuv kum ni tun maa yi vwa-nyina. Á ni-taani ba jigi cɔga.

¹³Á titvŋ-balwaaru tum kuntu ŋwaani mu a lagi a yaari abam lula. Á daa bá taá jigi dam. ¹⁴Cɔga na ba culi taani tun, abam wó di wodiu yi á bá fɔgi á su. Á wó taá wu kana wunti mu taa. Wənu tivl maama na wó zu á jia wunti tun, á bá na cwəŋə si á tiŋi-ti jwa ŋwaani. Amu nan wó pa á dɔna bam ba ba vri á na

wó tiŋi funfun kulɔ tun najara baŋa ni. ¹⁵ Abam wó du muna yi á bá zagi-ya. Á ta wó kan Olivi tiu biə yi á bá ma nugə kam á turi á yura. Á maa wó kan vinyə tiu biə yi á bá nyɔ ba sana bam.

¹⁶ Cɔga ŋwaani tun, abam tɔgi cwe silu Pɛ Omiri di o bu Pɛ Akabi di ba dwi dum maama deen na tɔgi tun mu. Á na lwani bantv tutu-balwaaru tum tun ŋwaani mu pɛ á zu cam duntu wuni. Amu wó cɔgi á tuw kum maama pa cavura di abam fasti. Dwi-ge tiinə wó taa jigi abam ba mwana, yi ba twi abam zanzan.»

Yisurayeli tiinə lwarum kənə daga

7 A wub cɔgi zanzan. Amu gea, nuneeni nɔnɔ wulɔ na beeri tiu biə si o di yi o ga te tun. Ku nyi di mɔɔla yalu a fra na zu tun daa wu daari kapuru tum yuu ni, yi nɔnɔ maŋi ba gwəri vinyə tiu biə bam maama. ² Nɔnɔ daa tərə tɔga kam baŋa ni ba na jigi We cɔga kam tun. Nɔn-ŋuna wu daari, di didva di. Nɔnɔ bam maama yɔɔri ba je ba pɔi mu si ba na ne pwələ si ba zi daani ba gu. Nɔnɔ maama je di o doŋ bantv mu, yi ba gwaari gwənu ba tiŋi da-ŋwaani. ³ Ba jagwiə di jazum maama ye lwarum kəm. Dideera bam yəni ba joŋi dim mu yi ba daari ba buri nɔnɔ bura. Nadunə di maa pa nɔnɔ ki ba wubuŋa na lagi te tun. Ba maama sɔgi ni mu daani si ba taa tuŋi lwarum. ⁴ Ku na maŋi ku yi ba wuni balu na kwaan si ba taa tɔgi cwəŋə tun, bantv di nyi di sabari di ga-balwaaru mu.

Maŋa mu tintv si nɔnɔ bam na cam ni We nijonə bam na taga te tun. Ba wubuŋa wó tiini ya vugimi ku ŋwaani. ⁵ Yi pa n doŋ cɔga, ni o na maŋi o yi n cilon-sono mu di. Nmu di n kaani wulɔ na tigi daani tun, ta n ye n ni lara did-o. ⁶ Maŋa kam kuntv ni, bu-baara bá taa niŋi ba kwə, yi bukwa di wó lɔ ba niinə kwaga ni. Kaani maa bá se o niŋi o barv nu. Nmu titi digə tiinə mu wó zaŋi ba duni-m.

⁷ Ku nan na yi amv, amv tuna wu Baŋa-We tee ni mu. Amv Tu We mu yi amv Vurnu. Amv wó taa cəg-o mu si o ba o zəni-ni, ni amv na loori-o te tun.

We wó zəŋi Dɔ nɔnɔ bam

⁸ A duna bam, yi taá jigi-ni á mwana. Amv na zu yaara yalu wuni tun, a daa ta wó zaŋi a yagi-ya. A je lim-nyorisi wuni mu tintv. Baŋa-We nan wó zəŋi Dɔ pooni dum Dɔ pa-ni. ⁹ Amv suni a tuŋi lwarum Baŋa-We yigə ni. Kuntv ŋwaani ku maŋi si Dɔ bantv zaŋi amv baŋa ni. Dɔ na yaari-ni Dɔ ti, Dɔ laan wó ba Dɔ zigi amv kwaga ni si a zigi di cɔga. Dɔ ta wó

joŋi-ni Dɔ ja Dɔ zu Dɔ pooni dum wuni si a taa tɔgi Dɔ cwəŋə kam. ¹⁰ A duna bam yəni ba ta ba wu: «Nmu Tu Baŋa-We wum be?» Ba nan na ne ni Baŋa-We joŋi-ni, cavura wó ja-ba zanzan. Amv yi wó na ba na tua te tun. Nɔnɔ wó ba ba nɔ ba baŋa ni, nuneeni ba yi cwəŋə ni bwəru mu te.

¹¹ Zeruzalem tiinə bam, maŋa wó ba si á joori á lɔ á tuw kum kabri sim. Abam na wó taá te je silu maama tun wó yali si gaali. ¹² Maŋa kam kuntv ni, á nɔnɔ balu deen na jagi ba vu me maama tun wó joori ba taa zuuri á tuw kum ni. Ba badonnə wó nuŋi Asiiri mu ba ba á te, si badaara di nuŋi Ezipi seeni didaani Efrati bugə kam seeni ba ba. Ba daa ta wó nuŋi nanuru tum je sim, didaani pweeru tum laŋa kam maama ba joori ba ba abam te. ¹³ Tɔga baŋa kalv maama na daari tun laan wó ji kafə, dwi-ge tiinə balu na zuuri da tun tutu-balwaaru tum ŋwaani.

Baŋa-We na duri Dɔ nɔnɔ ŋwaŋa te tun

¹⁴ Baŋa-We, ta n nii n nɔnɔ bam baŋa ni, ni nayuru na yiri o peeni te tun. Ba yi nmu titi nyum yi ba zuuri kagva wuni mu ba yirani. Nan kalt-ba n vu ti-ywəŋə je silu na gilimi-ba tun. Pa-ba cwəŋə si ba vu Basan di Galadi yi ba di ga-ləeru ni ku deen na maŋi ku yi te tun. ¹⁵ Daa ta n tuŋi wo-kunkagula n pa dibam, ni n deen na tuŋi te n ma n ja dibam n nuŋi Ezipi ni tun. ¹⁶ Dwi-ge tiinə bam na ne tintv, cavura wó ja-ba di ba na maŋi ba jigi dam yi di ti te tun. Kuɔ su-ba pa ba ja ba niə yi ba daari ba sin ba zwa ku ŋwaani. ¹⁷ Ba ta wó ma ba pwi ba feeli tɔga ni ni tɔga wo-vəlu te, pa kasulu yirani mu wó taa yi ba ni-wodi. Baá nuŋi ba gugwəru wuni ba ba nmu yigə ni yi ba yura sai, ba na kwari fuuni di nmu wulɔ na yi dibam Tu Baŋa-We tun ŋwaani.

¹⁸ Dibam Tu We, We didon daa tərə di na maŋi di nmu tun. Nmu yirani mu kwe di lwarum n ma n cə dibam. Dibam mu yi balu yirani na daari n titi nɔnɔ bam wuni tun. Nmu bantv na zaŋi dibam baŋa ni, ku bá daani yi di joori di tu, nmu na jigi dibam sono tun ŋwaani. ¹⁹ Nmu ta wó ba n duri di yibwənə, si n daari n ma n dam dum n yagi di lwarum yam. Nmu wó kwe-ya n duli n yagi pa ya ke ninu kum tɔga kuri kuri ni. ²⁰ Nmu wó zigi n cɔga kam baŋa ni n pa Zakəbi dwi tiinə bam, yi n daari n ta n jigi Abraham dwi tiinə bam ŋwaŋa. Nmu wó ta n so-ba si ku maŋi di n na goni ni te didaani di nabaara bam faŋa faŋa tun.

Nawum Təno

Ku yi Asiiri tu-fərcə Ninivi seeni mu Nawum deen ηəonni We kwərə kam taani. Asiiri tiinə bam deen tiini ba damma, yi ba daari ba tiini ba ki wo-digiru kənə. Baŋa-We deen maŋi Dɪ bri Natan jaja Ninivi tu kum na lagi ku tiini ku cəgi te tun. Tu tərə ku na wó lu We cam dum kuntu, di ku na damma te maama di. We wai Dɪ bani Dɪ puna. Di ku di, nəona na vin si ba yagi lwarum kəm, Dɪ nan wó yəori o vaŋi ba zwa mu. Nii 1:3.

1 Kwərə kantu deen mu tuə Elkosu tu Nawum te Ninivi tiinə bam ηwaani. Nawum ma pupuni wəənu tlu We na vuri Dɪ bri-o tun o tiŋi tənə ni.

We bani zaŋi di Ninivi tiinə

² Baŋa-We yi pagu Dɪ nəona bam baŋa ni. Dɪ wó waari balu na yi Dɪ sɪbara tun. Dɪ bani wó tiini di zaŋi di balu na vi-o tun. Dɪ ta wó joori Dɪ ηwi Dɪ jini Dɪ sɪbara baŋa ni. Cɪga tun, Dɪ bani wó zaŋi Dɪ duna baŋa ni yi Dɪ bá yagi. ³ Baŋa-We yəni Dɪ puni Dɪ bani mu. Dɪ dam-fərcə nan gaali pa Dɪ yəori Dɪ waari balu na ge bura tun. Cwe silu maama ni Baŋa-We na wó təgi da tun, vu-duw mu yəni ku dula. Dɪ na wó nəni me maama tun, kunkwəənu di maa jaani kulululu, ni fogo mu te. ⁴ Dintu bwe nuntu kum ni ku wi: yi ku suni ku wi. Dɪ ta maa pai nabari sum kura. Basan laŋa kam di Karmeli piu kum gaaru tum maama kuga. Liban pweeru baŋa tweeru tum maama di ma ti. ⁵ Baŋa-We na bri Dɪ dam dim, pweeru tum wó sisiŋi mu. Pu-kum sum maa wó yagi ti tu buri buri. Tɪga kam baŋa maama di wó cəgi, pa ləgu baŋa di nabiinə maama yira taa sai. ⁶ Baŋa-We bani na zaŋi, wəə mu yi si o zigi Dɪ yigə ni? Dɪ bani na zaŋi, wəə daa mu wó wəri? Dɪ na logi Dɪ bani ləgu baŋa ni, kandwa tuti wó cɪcɪgi mu. ⁷ Baŋa-We lamma mu. Cam na yi Dɪ nəona bam, Dɪ maa yi ba dalum je. Ku na yi balu na səgi Dɪ woro kum wuni tun, Dɪ maa nii ba baŋa ni. ⁸ Ku nan na yi balu na yi Dɪ sɪbara tun, Dɪ lagi Dɪ cəgi-ba mu lula, ni du-fara na cuuri ba baŋa ni te tun. Dɪ ta wó zəli Dɪ duna bam pa lim kwəli-ba.

⁹ Abam jeeli si á ki beə mu á ma-á cəgi Baŋa-We yigə? Dintu nan wó pa á wubəŋa yam kuntu je. Nəon-nəonu bá yi Dɪ sɪbaru si ku ki bile. ¹⁰ Dɪ duna bam nyi di sa-nyəra mu. Ba ta nyi di sabari silu na milimi daani tun mu. Mim mu lagi di zwe-ba nɪnɛni ga-kurru na yəni ti zwe kulə te tun.

¹¹ Ninivi tiinə bam, nən-balərcə mu nunji abam wuni o jeeli kəm-balərcə si o ki o cəgi Baŋa-We yigə. ¹² Baŋa-We kwərə mu tuntu: «Asiiri tiinə bam na maŋi ba damma yi ba daga te di, amu wó pa ba na cəgum, pa ba jagi dayigə ni. A nəona bam, amu suni a pa cam

yi abam. A nan daa bá ki kuntu. ¹³ Lele kuntu amu lagi a pa Asiiri tiinə bam dwani ba ja á baŋa ni, si ba daa yi taa beəst abam.»

¹⁴ Baŋa-We ta pe ni dintu, si di taa wura abam Asiiri tiinə bam ηwaani: «Á dwi dum wó je mu pa á yira saari. Amu lagi a cəgi á jwənə yam mu si á daa yi zuli-ya ya di sum ni. A ta maa wó ki abam tuga ni, á na yi nən-yəoru tun ηwaani.»

¹⁵ Zuda tiinə bam, nii-na pweeru tum seeni! Tuntuŋnu mu maa buna. O ne sum nəni pweeru tum yuu ni yi wupolo di yazurə taani wu o ni ni. Kuntu ηwaani, taá di-na á candi yam, si á daari á ki kulə á na goni ni di Baŋa-We si á ki tun. Nən-balwaaru tum tuntu daa bá wani ba zaŋi najara di abam, We na wó cəgi-ba Dɪ ti tun ηwaani.

Ninivi tuw na wó tu te tun

2 Ninivi tiinə bam, á duna bam zigi á baŋa ni mu si ba jagi abam yira yira. Kuntu tun, zaŋi-na wəeni, á ki-na á tuti á ki daani. Fəgi-na á dam je sum. Taá yiri-na cwəŋə kam. Ki-na dam á ki á tuti kuri ni si á ki najara! ² Baŋa-We lagi Dɪ joori Dɪ pa Yisrayeli tiinə di Zuda tiinə mu na nunwaŋa ni ka deen na yi te tun, di ba duna bam na maŋi ba cəgi ba tuga kam di ba wodiiru tum te maama tun di.

³ Jar-kərə balu na tu abam baŋa ni tun jigi ci-kwen di gwaaru tlu na suni cwe-cwe tun mu. Ba ti ba yigə si ba ki najara yam! Ba jara-kəm tərikooru luuru tum pipili yie ni min-vugv mu te. Ba maa ze ba cɪcwə ba zəŋi wəeni. ⁴ Tərikooru tum tiini ti duri mu pumpala yam baŋa ni. Ti maa duri ti ve yigə didaani kwaga tuw kum pooni ni. Ti pipila je maama nɪnɛni min-zwəənu mu te. Ti wəŋə kam maa nyi di dua pipilum doŋ te. ⁵ Ba ma bəŋi jar-kərə didəera bam si ba ba. Ba na duri ba maa ve tun mu ba cəli ba tu tuga ni. Ba ma vu ba yi tuw kum kəbrə kam yira, yi ba daari ba kwəli ba yum si ba wani ba bwəri manchoŋo ni dum ba zu tuw kum. ⁶ Woŋo kulə ya na cigi bugə kam tun mu bwəri. Na bam ma cuuri ba yigi pe səŋə kum ba di tuga ni. ⁷ Ninivi tuw nən-biə maŋi si ba viiri di cavura! Ba lagi ba kalu-ba mu ba ja

1:12 Ninivi deen yi Asiiri tuw kamunu. 2:6 naa pe səŋə tiinə bam kwari fuvni.

1:2 Nuŋim 20:5 1:15 Ezayi 52:7

ba kɛ. Pɛ sɔŋɔ gamba-kantɔ sum laan ma keeri wu-cɔgɔ ŋwaani. Ba maa ŋuunɛ nɛnɛnɛ kunkwɛnɛ na ŋuuni te tun, yi ba daari ba magi ba tɛkɛrɛ ŋwaŋa yiranɛ. ⁸Ninivi tuw kum nyɛ di bugɛ kalɔ na na duri ba nuŋi yɔɔ te tun mu! Ku nɔn-biɛ bam nuŋi ba maa kɛa. Ba ma bagɛ-ba ba wɛ: «Zɪgi-na! Zɪgi-na!», yi nɔn-nɔnɔ wu pipiri o joori.

⁹Vri-na ba lu-nyɛnnu wɛnnu tum, di ba sɛbu-sɔŋa wɛnnu tum á ja á viiri! Tuw kum su mu didaani wo-laaru. Ba jɔŋɔ tum tiini ti jɔŋɔ lonni si ku gaali. ¹⁰Lɛɛru mu yi tuw kum! Ku cɔgɔ mu Ku daari di-dwɛnnu yiranɛ. Ku nɔn-biɛ bam bicara diɛ, yi fuɔnti zu-ba. Ba yira maa sat pɔm-pɔm, yi ba yibiyɛ tiini ya nywanɛ lanyiranɛ.

¹¹Bɛ laan mu ki á tuw kum? Ku deen nyɛ didaani nywɛnnu tigɛ je, yi nyon-biɛ mu nɛ ba wɔdiu da ba di. Nyon-bia di nyon-kana deen tigi da di ba biɛ ba sin yi fuɔnti tɛrɛ. ¹²Nyono yɛni ku gu ga-vara yi ku ja nwana ku pa ku biɛ di ku kaana si ba di ba su. Tuw kum maama deen su di jɔŋɔ zanzan.

¹³Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ nan tagɛ Di wɛ: «Amu duntɛ abam mu. A lagɛ a zwe á jara-kɛm tɛrikooru tum mu. Á nɔn-dɔnnu tum maa wó ti najara wɔnti. Jɔŋɔ tɛlɔ á na vri nɔnɔ tee ni tun daa bá daari. Abam daa bá tɔŋɛ á tɔntɔŋna bam si ba ja á kwɛrɛ ba vu je je.»

Lɛɛru lagɛ ti yi Ninivi tuw kum

3 Lɛɛru lagɛ ti yi tuw kum, ku na su didaani vwa-fɔra didaani nɔn-gɔra tun ŋwaani. Ba jɔŋɔ tum daga ti dwe jam. ²Ba dɔna laan tu ba baŋa ni! Bantu funɛ sum ki sɔɔ! Ba jara-kɛm tɛrikooru tum durim di ba siseŋ-nɔnɔ bam vɛŋɛ kam di maa dwana di sɔɔ! ³Sise diinɛ bam yira nyaagɛ mu! Ba su-lwaanu di ba cicwɛ laan maa jaani wɛyuu ni yi ti pipɛla! Ba ma puuri puuri twa bam ba tiŋi daani vili-vili. Nɔn-nɔnɔ maa warti ba ni si o ga o ti. Ku laan ma pa jar-kɛrɛ bam nɔnti ba baŋa ni, yi ba cɔɔti ba tu tɛga ni.

⁴Ku maama kia Ninivi tuw kum kɛnɛ na nyɛ di ka-tɔla kɛnɛ tun ŋwaani mu. Tuw kum tiini ku jɔŋɔ fra nɔnɔ badonnɛ tee ni, yi ku ta jɔŋɔ liri mwaanu na sugɛ nɔnɔ si ba cɔgɔ tun. Ku yɛni ku tɔgɛ ka-tɔla kɛnɛ yantu baŋa mu ku ganɛ tunɛ didonnɛ pa di tu. Ku cɔgɔ dwi tiinɛ badaara di ku liri sum.

⁵Paŋwa Tu Baŋa-Wɛ nan tagɛ Di wɛ: «Amu duntɛ abam mu. A maa wó li á gwaaru tum a daari pa á zɪgi kalambolo. Á wó di cavura dwi tiinɛ badaara yigɛ ni, di ba na nɛ abam kuri tun ŋwaani. ⁶Amu ta wó lo weeru á baŋa ni si á lwarti ni a yáaltɛ abam mu. Nɔnɔ di maa wó di tɛga á yira ni. ⁷Nɔnɔ balu maama na wó nii ba na abam tun wó kɔɔrti ba tuti mu ba joori

kwaga yi ba wɛ: «Ninivi tuw kum tu ku saari! Wɔɔ mu wɔra si o keeri ba luɛ?» Amu wó na nɔnɔ si ba zɪgi á kwaga ni na?»

⁸Abam tuw kum gari Ezipi tuw Tebesi na? Ba deen lɔgɛ tuw kum kuntu Nili bugɛ kam ni ni mu. Bugɛ kam ma kaagɛ tuw kum maama ka pu nɛnɛnɛ kɛbrɛ te, si cam yi wanɛ di yi-ku. ⁹Tebesi deen nii Kusi di Ezipi maama baŋa ni mu. Tuw kum dam dum gaali zanzan. Puti di Libi tiinɛ maa yi ku zɛnzɛnnɛ. ¹⁰Di kuntu maama di, ba deen ta jaani Tebesi tiinɛ bam mu ba kalti ba nuŋi ba vu tuw yigɛ yigɛ. Ba ma yigi ba bu-sisun ba di tɛga ni ba gu tuw kum cwɛŋɛ yuu maama ni. Ku na yi tuw kum nakwa di didɛera bam, ba dɔna ma ta jɔɔ si ba kuri ba wɔnti, yi ba daari ba vɔ-ba didaani cɔgɔ ba ja ba viiri.

¹¹Abam Ninivi tiinɛ di nan lagɛ á nyɔ sa-deera bam kuntu doŋ mu pa á bɛri. Abam di wó kwaani si á duri á lu á dɔna bam jɔŋa ni. ¹²Á dam je sum á na lɔgɛ tun nyɛ di kapuru tɛlɔ mɔɔla na de yigɛ ti bi ti yi tun mu. Ba na sugɛ kapuru tum, mɔɔla yam wó yɔɔrti ya tu nɔnɔ bam niɛ wɔnti mu. ¹³Abam jar-kɛrɛ bam bwɛnɛ ni kaana doŋ mu. Á tuw kum di maa zɪgi bwɛri á dɔna bam yigɛ ni. Mim mu lagɛ di zwe á tuw kum ni-bwɛru tum. ¹⁴Á dɔna bam lagɛ ba kaagɛ á tuw kum ba pu mu. Kuntu ŋwaani abam nan maŋɛ si á mɔ na á zɪgi, si á ma á ti á yigɛ. Ta fɔgɛ-na á kwɛ á dam je sum. Tiini á nɔnti-na turu si ti bi, si á laan ma á magɛ wara á tiŋi! ¹⁵Abam nan na maŋɛ á ki tute maama di, mim wó zwe abam kulɛ mu! Á dɔna bam ta wó gu abam najara wɔnti. Ba lagɛ ba ti abam mu nɛnɛnɛ kayɛri na yɛni si dɛlimi wɔdiiru te maama nyɔ tun!

Puli-na zanzan, ni kayɛri na tiini si yu te tun! ¹⁶Á tuw kum pipimpiinɛ bam tiini ba daga zanzan, si ku dwɛni wɛyuu calɛwɛ sum kɔgɔ na mai te tun. Lele kuntu, ba nan daa tɛrɛ. Ba je mu, nɛnɛnɛ kayɛri na di kara wɔdiu si ti, yi si laan jaani si viiri te tun. ¹⁷Abam nakwa di á didɛera bam nyɛ di kayɛri mu na nuŋi di kɔgɔ, yi si laan vu si meeli kɛbrɛ yira ni si waaru yi yi-si te tun mu. Wɛla laan ma magɛ, pa maama jaani si je, yi nɔn-nɔnɔ yɛri si na ve mɛ tun.

¹⁸Asiiri pɛ, nmu tuw yigɛ tiinɛ bam mu dɔ ba colimi. Nadunɛ bam di maa tigi ba dɔa, yi ba daa bá zaŋɛ. Nmu nɔn-biɛ bam maama ma jagɛ ba yi je maama pweeru tum baŋa ni, yi nɔn-nɔnɔ tɛrɛ si o ja-ba o joori o ki daani. ¹⁹Zɔnnɛ dilu n na nɛ tun bá wanɛ di yɔɔrti. Nmu fufwɛlɛ yam bá je maŋa di maŋa! Balu maama na ni ni n tuw kum tu mu ku saari, bantu wó taa caka mu di wɔpolo, ba daari ba taa magɛ ba ja. Bɛŋwaani, abam ya na tiini á bɛɛsi nɔnɔ te tun, nɔn-nɔnɔ wu lugi abam lwartɛm kɛnɛ wɔnti.

Habakuki Tɔnɔ

Babilɔni tuw tiinɛ bam tiini ba damma ba dwe Yisrayeli tiinɛ bam yi ba ki wo-digiru zanzan. Ku deen jigi Habakuki mu ku daana di We na pe Babilɔni jar-kɛrɛ bam cwɛnɛ sɛ ba zaŋi najara di Yisrayeli tiinɛ bam tun. O ma kwaani sɛ o bwe We o lwarɛ beŋwaani yi We wu cigɛ sɛ nɔn-balwaarɔ tum kuntu yi ba ba li o tuti nɔɔna bam. Nii 1:13. We di ma ta Dl wi: waarum dilɔ Dintu na wɔ pa di ba tun na daana te di, nɔɔna ta maŋi sɛ ba taa zɛgɛ di ba cigɛ mu sɛ ba taa cɛg-o. Nii 2:4. Maŋa wɔ ba yi nɔɔna maama na We paari-zulɛ kum jaja. Nii 2:14. Sɛ ku kweeli tun, Habakuki panɛ lɛnɛ mu na ta ka wi: ku na maŋi ku yi te di te maama di, oɔ daŋi o tuna We yira ni mu yi o taa cɛgi-Dl sɛ Dl tuŋi.

1 Kwɛrɛ kalɔ Baŋa-We na kwe Dl pa Dl nijonnu
Habakuki tun mu tuntu:

Habakuki na pɔvni Baŋa-We te tun

²Baŋa-We! Amu wɔ loori tita mu a loori-m
sɛ n laan want n cɛgi-nɛ,
yi n daari n jonɛ dɛbam n yaɣi vuvugɛ
kantɔ wɔni?

³Nmu buŋi ni ku lamma sɛ amu taa nai
kɛm-balwaarɔ
dɛdaani vwan tutuŋa yantɔ na gilimi-nɛ tun na?
Bɛɛ mu yi nmu se sɛ nakɔrɛ dɛdaani tigurɛ di
cɔgim tiini ku wura je maama ni kuntu?

⁴Nɔɔna daa ba tɔgɛ nmu niɛ yam,
ba kwult-ya mu ba yaɣi tɛga ni
yi cigɛ kam je.
Nɔn-balwaarɔ bri ba ci nɔn-ŋuna,
pa ba burum daa ba tɔgɛ cwɛnɛ.

Baŋa-We na lɛri te tun

Baŋa-We maa wi:

⁵Nii-na tunti dilɔ na gilimi abam tun seeni,
sɛ kuɔ sɔrɛ á yira.
Amu lagɛ a ki woŋo kudonɛ mu abam da yam wɔni,
yi ba na maŋi ba ta ba bri abam ku
kuri te maama di,
á bá se ni ku yi cigɛ.

⁶Amu lagɛ a pa Babilɔni tiinɛ mu zaŋi weeni.
Bantu tiini ba yi wu-lɔn-nyina, yi ba ta jigi baari.
Ba lagɛ sɛ ba taa te tunti dum maama.
Ba yɔrɛ ba ve yigɛ mu,
yi ba want tɛga baŋa tunti dilɔ na dai
ba titi tunti tun.

⁷Ba tiini ba jigi fɔvni mu ba pa nɔɔna,
yi nɔɔn-nɔɔnɔ maa wari-ba o ci ba
kɛm-cɛeri dum ŋwaani.

⁸Ba siseŋ-nɔɔna durim dwe gweeru na duri te tun.
Sɛ maa jigi fɔvni

sɛ dwe ga-vari-balwaarɔ.
Ba tiini ba diini sise sum ba nuŋi je sulɔ
na baŋwe tun,
yi sɛ napɔɔna guri tɛga.

Sɛ maa magɛ daani
nɛnɛni kawulɛ na nɛ cibiɛ ka caali te tun.

⁹Ba na yi mɛ di ba kɛm-cɛeri dum,
nɔɔna fɔna di ba mu.

Ku maa pai ba wat ba dɔna.
Ba na want nɔɔna balɔ tun kɔgɛ yi nɛnɛni
bugɛ ni kasulɔ na daga te tun.

¹⁰Ba ma gooni pwa yi ba mwani dɛdɛera.
Ba yi mu nɛ pwa bam di-dɛdwaaru
tulɔ na damma tun.

Ba yɛni ba lɔ taala mu ba ja ba di di-dɛdwaaru
tum yuu seeni,
yi ba laan want-ba.

¹¹Ba fri mu ba kea ni vii te.

Ba maa ve yigɛ ba ki yantɔ cavura yam.
Ba jigi kamunni mu di ba jwɛnɛ yam
na pa-ba dam tun.

Habakuki pɔvni Baŋa-We o ki bule

¹²Amu Tu Baŋa-We, nmu yi We mu pulim
ni. N ma n yi Wu-poŋo Tu sɛ ku taa
ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

Nmu bá pa dí ti. Amu Tu Baŋa-We, nmu
yi dilɔ na cu dɛbam tun mu.
Nmu mu kuri Babilɔni tiinɛ bam sɛ ba
buri dɛbam bura,

ba daari ba varɔɔ dí zwa.

¹³Nmu na yi Wu-poŋo Tu tun, n bá wani n se wo-lwaanu. Nmu ba lagi si nɔɔna tusi cwəŋə. Nmu na ba lagi kəm-balwaarv tun, bɛɛ mu yi n yagɔ pa nɔn-balwaarv tum cɔgi dɔbam balv na garɔ bantv tun?

¹⁴Nmu pɛ nabiinɛ nyɔ di kale dɔdaani wo-kurru tilv na wv nunu wɔni yi ti ba jigɔ yuutu tun mu. ¹⁵Kuntu ŋwaani Babilɔni tiinɛ bam yɛni ba ma gwɛli-duli ba ja nɔɔna nɛnɛni ba yi kale mu te. Ba jaani nɔɔna mu ba ki ba burɔ sum wɔni yi ba mwana. ¹⁶Ba ki kaanum ba zuli ba burɔ sum, bɛŋwaani si pai ba nai wɔdi-laaru ba di, yi ba ŋwɔa ywəmmɛ.

¹⁷Kuntu tun, nmu nan daa n ta wɔ pa ba cɔgi tuni dum maama taa, yi yibwənɛ tɛrɛ na?

Baŋa-We na ləri Dl ki bile te tun

2 Amv wɔ zigi nayuu kum baŋa ni mu a cɔgi si a nii Baŋa-We lagi Dl ta bɛɛ mu Dl bri-ni si Dl ləri a pumpɔna kam. ²Baŋa-We ma ləri Dl ta di amv Dl wɔ:

«Pupɔni a na li wənu tilv a bri-m tun jaja n ki tɔnɔ wɔni. Kuntu wɔ pa balv na wɔ pa taani dum yi nɔɔna tun ni kv kuri si ba di lwani ba bri nɔɔna. ³Maŋa ta wv yi si wənu tilv a na wɔ li a bri-m tun ki. Kv nan bá daani si maŋa kalv ti na wɔ ki tun ba ka yi. Kv na nyɔ di kv wura kv daani mu di, daa n ta pɔni n cɔgi, si ka maŋa kam wɔ suni ka yi si vura yam ki.

⁴Nii! Bri-n-titi nyina bam mu wɔ ga ba ŋwɔa. Wulv maama na jigɔ cɔga We tee ni tun wɔ na ŋwɔa o wv-dɔɔva kam ŋwaani.

⁵Jjigirv nan gani nɔɔna pa ba tv mu. Siun di maa tɛrɛ kv pa bri-n-titi nyina bam. Ba jigɔ pu-sɔŋa mu yi ba kɛŋi ba niɛ ni tvɔni di yibeelɛ tun. Ba yɛni ba li tuni zanzan si ba taa jɔga, yi ba wani di nɔn-biɛ bam.

⁶De wɔ ba di yi pa ba na wani balv tun joori ba beesti nɔɔna bam kuntu. Baá di dɔndi ba ma mwani bri-n-titi nyina bam yi ba wɔ: «Lɛrv wv á baŋa ni, abam balv na gani nɔɔna yi á vri-ba si á ma á duni tun. Abam wɔ ki kuntu taa si á vu á maŋi yɛn mu?»

⁷Balv á na jini ba tee ni tun wɔ zaŋi lula ba joori ba jɔŋi ba wənu tum. Ba ta wɔ pa á ŋwɔ tidonnɛ di á wɛli da. Abam duna mu lagi ba joori ba wani abam, si fɔvni zv abam. ⁸Abam wani tuni zanzan nɔɔna mu á gv-ba yi á vri ba wənu. Di kuntu maama di, nɔɔna balv na daari tun di mu lagi ba joori ba vri abam di wənu tum. Bɛŋwaani, á ki tigurɛ mu lugv kum baŋa ni yi á gv nabiinɛ tuni maama wɔni.

⁹Lɛrv wv á baŋa ni, di á na ki dam á ma á vri wənu zanzan si á ma á ji nadunɛ tun. Á ma-á kwaani si abam

sɔŋɔ kum taa zigi lanyirani si kv yi cɔgi. ¹⁰Abam na ki kəm-balwaarv yi á cɔgi nɔɔna zanzan kuntu tun, cavura mu jaani abam dwi dum maama pa á ga á ŋwɔa.

¹¹Kandwa yam ba na mɛ ba ma lo á sam dum tun, kv wɛli di be silv ba na mɛ ba ki nayuni tum tun, wənu tum kuntu maama mu wɔ ŋɔɔni ti vin abam bura.

¹²Lɛrv wv á baŋa ni, dɔdaani á na gv nɔɔna zanzan, yi á daari á ki kəm-balwaarv á ma á lo á tv kum á zigi tun. ¹³Nii! Paŋwa Tu Baŋa-We nan mu wɔ pa tuni dum jjigirv dwi maama ji kafe. Ba na yaari ba lo kulv maama ba zigi tun wɔ ji tuntwarim. ¹⁴Baŋa-We paari-zulɛ yam wɔ ba ya lwarɔ jaja, pa lugv baŋa su dɔdaani balv na ye-ya tun, ni na na yɔɔri ba su nunu kum wv maama te tun mu.

¹⁵Lɛrv wv abam baŋa ni, dɔdaani á na pɛ á donnɛ nyɔ sa-dɛera ba su, si á laan wani á na ba cavura tun.

¹⁶Baŋa-We wɔ pa á zulɛ ji cavura! Dl nan wɔ pa á titi joori á nyɔ sa-dɛera bam á bugi, pa á tiini á na á cavura. Dl maa wɔ kwe na-zɔŋa kalv na wv Dl jazim ni tun Dl pa abam, si á nyɔ ka wɔni yi á na waarim.

¹⁷Abam mu zagɔ Liban tweeru tum á di tɔga ni, yi á daari á zɛli ga-vara bam maama á gv. We nan wɔ zagɔ abam o di tɔga ni! Ga-vara bam wɔ joori ba ja fɔvni ba ba abam baŋa! Bɛŋwaani, abam gv nɔɔna zanzan yi á ma dam á cɔgi lugv baŋa tuni dɔdaani di nɔn-biɛ bam maama.

¹⁸Jwɛm jigɔ be nyɔɔri mu di pai nabiinɛ? Di za jigɔ zɛnɛ dɔɔ mu yi nɔɔna maa jigɔ tuna di baŋa ni kuntu tun? Jwɛm fɔ vwan yirani mu. Nabiinu mu ki-di o zigi, yi di nan wari si di puri di ni di ŋɔɔni. ¹⁹Lɛrv wv abam baŋa ni! Abam yɛni á kwe daa naa kandwe yi á ta á wɔ: di zaŋi wɛnɛ di jɔŋi abam di yagɔ! Jwɛm wai di ŋɔɔni na? Nabiinu mu kwe sɛbu-sɔŋa naa sɛbu o ma o kwɛli di maama, yi di ba ŋwɔ.»

²⁰Baŋa-We nan wv Dl weyuu sɔŋɔ kum ni mu. Lugv baŋa nɔɔna maama maŋi si ba taa yi cumm mu Dl yigɛ ni.

Habakuki we-loro kum

3 We-loro kuntu mu We nijoŋnu Habakuki dɛen mɛ o ji lɛŋɔ o leeni o pa Baŋa-We.

²Baŋa-We, nɔɔna taga ba bri-ni kulv maama nmv na ki tun.

Kuntu ma pa a kwari-m lanyirani.

Nan ta joori n ki kuntu zum de dum ni,

ni nmv dɛen na maŋi n ki te tun.

Nmu bani na maŋi di zaŋi di,

daa ta duri dí ŋwaŋa.

³Baŋa-We zigi Teman ni mu Dl buna.

Wu-pɔŋɔ Tu Wɛ mu zigi Paran pweeru
 tum seeni Dɔ maa buna.
 O paari-zulɛ yam ma kwɛli weyuu
 kunkwɛɛnu tum maama.
 Nabinɛ maama laan ma pa-Dɔ zulɛ tɔga baŋa ni.
⁴Dɔ nyuuna mu ninɛɛni dɔa na pɔpɔli te tun.
 Mim ma pɔpɔli dɔ nuŋi Dɔ juŋa wɔni,
 mɛ seeni Dɔ dam dɔm na sɛgi tun.
⁵Dɔ pai yawuru da Dɔ yigɛ,
 yɛ tuɔni dɔ maa tɔgi Dɔ kwaga.
⁶Dɔ na zigi mɛ tun,
 tɔga kam sisiŋi mu.
 Dɔ ma nii lugu baŋa nɔɔna bam,
 yɛ ba maama yira sai mu vagi vagi.
 Faŋa faŋa pweeru tum ma bwɛri yira yira.
 Pweeru tɔlv Dɔ dɛɛn na ve ti baŋa ni
 tun ma joori ti palisi.
⁷Amu nɛ ni fɔvɔni mu zɔ Kusan dwi tiinɛ bam.
 Madɔan dwi tiinɛ bam dɔ yira maa tiini ya sai.
⁸Baŋa-Wɛ, ku yɛ bwi sum mu pɛ n bani zaŋi na?
 Nmu jigi ban-lum nunu kum ŋwaani mu na?
 Nmu dɛɛn diini siseŋ-nɔɔna n vu kunkwɛɛnu
 tum baŋa ni,
 yɛ n dɔgi nmu tɛriko kum baŋa ni.
 Ku maa yɛ si n ja najara n wanti n dɔna bam.
⁹Nmu ma saŋi n taŋa kam mu
 si n ta n cɔna yam.
 Nmu pɛ dɔa tiini ka magi tɔga kam,
 pa nabari laan durɛ.
¹⁰Pweeru tum na nɛ nmu kɛm dum tun, ti sisiŋi mu.
 Dɔa ma nuŋi weyuu ni ka cuurɛ tɔga ni.
 Nunu kum dɔ maa wuurɛ dɔ dam,
 yɛ na bam pɔgili zanzan.
¹¹Nmu cɔna yam na ve dɔ fora
 yɛ n cicwe dum dɔ pɔpɔli tun,
 ku ma pa wɛa kam didaani cana kam
 zigi cɔmm weyuu ni.
¹²Nmu bani dum na zaŋi kuntu tun,

n ve lugu baŋa maama wɔni,
 yɛ n laan nɔni dwi-gɛ tiinɛ bam baŋa ni.

¹³Nmu na zaŋi n nuŋi dɔ dam kuntu tun,
 ku maŋi si n joŋi balu na yɛ nmu juŋa nɔɔna tun,
 si n daari n vɔri n dam-fɔrɔ tu wɔm.
 N ma n cɔgi nɔn-balwaaru yigɛ tu wɔm,
 didaani o kwaga kam maama.
¹⁴O na nuŋi dɔ o jar-kɛrɛ bam si o jagi dɔbam tun,
 nmu mɛ o titi cicwe mu n ma n zɔ-o o yuu seeni,
 yɛ ba ya buŋi ni baá wanti dɔbam lila,
 ninɛɛni nɔɔna na bɛɛsi nɔn-zura te tun.
¹⁵Nmu nɔni nunu kum baŋa ni dɔ n siseŋ-nɔɔna,
 pa na bam pɔgili mu yɛ ba zaŋi dɔ puŋɛ.

¹⁶Amu ni tuntv maama,
 yɛ a yira sai vagi vagi.
 Fɔvɔni tiini dɔ zɔ-ni lanyɔrani,
 pa a bicari dɔ yɛ a yira nywani.

Amu laan nan wú taa yɛ cɔmm mu
 yɛ a cɛgi si Wɛ ba Dɔ waari balu na
 bɛɛsi dɔbam tun.

¹⁷⁻¹⁸Tweeru tum didaani kara wudiiru na
 maŋi ti wu lɛgi biɛ dɔ,
 amu daa ta wú taa jigi wɔpɔlo Baŋa-Wɛ ŋwaani.
 Peeni sum maama na tɔga dɔ,
 yɛ naani na tɛrɛ naboo kum wɔni,
 amu daa ta wú taa jigi wɔpɔlo,
 Baŋa-Wɛ na cu amu tun ŋwaani.
¹⁹Amu Yuutu Baŋa-Wɛ yɛ dilu na pa-ni dam tun.
 Dɔ ma pa a nɛ kwaari tɔga,
 ninɛɛni tɔgɔ nɛ na yɛ te tun mu.
 Dɔ laan cu-ni si a yɛ tu pweeru tum yuu ni.

(Le yigɛ tu wɔm: Ta n ye ni lɛŋɛ kantv maŋi si
 ba ma kwaanv mu ba ma leeni-ka.)

Wε Nijonnu

Sofoni Tɔnɔ

Sofoni deen jaant Baŋa-Wε kwɛrɛ kam mu o vu o pa Zuda tuv tiinɛ. O ma bri-ba o wɛ: Wε banɪ zaŋɪ dɪ bantu didaanɪ tunɪ didonnɛ dum mu, ba na kaagi ba kaanɪ jwɛnɛ yɪ ba vɪn sɪ ba kɪ Wε na lagi te tun ŋwaanɪ. De nan wɔ ba yɪ Wε yɔɔrɪ Dɪ ja lɛɛrɪ Dɪ ba ba maama baŋa. Dɪ ku dɪ, Sofoni tɔnɔ kum ta ku bri nɪ: Wε ta soe Dɪ nɔɔna bam. Dɪ maa wɔ pa Zeruzalem tuv kum joori ku na yɪrɪ. Balv maa na wɔ taa zɔvra ku wɔnɪ tun wɔ tu ba tutɪ ba pa Wε, sɪ ba taa tɔɔɔ Dɪ cwe sɪm.

Baŋa-Wε ban-zɔŋɔ de dum

1 Kwɛrɛ kalv Baŋa-Wε na kwe Dɪ pa Sofoni maŋa kam Amɔn bu Zɔziastɪ na yɪ Zuda tuv pɛ tun mu tuntu. Sofoni yɪ pɛ Ezekiastɪ dwi tu wɔlv dɪ na nuŋɪ Amari, dɪ Gedalia, dɪ Kusi dwiɛ yam wɔnɪ tun mu.

² Baŋa-Wε taga Dɪ wɛ:

«Amv lagi a saari woŋo kulv maama na wɔ tɪga baŋa nɪ tun mu.

³ Amv wɔ cɔɔɔ nabiinɛ bam, dɪ vara bam, dɪ zunɛ bam, dɪ kale sɪm maama. Amv wɔ pa nɔn-balwaarv tum tu tɪga nɪ, yɪ nɔɔnv dɪ didva dɪ bɔ daari.

Amv Baŋa-Wε na tagɪ kulv tun mu kuntu.

⁴ Amv wɔ zaŋɪ Zeruzalem tiinɛ dɪ Zuda tiinɛ bam maama baŋa nɪ. Ku na yɪ balv ta na zuli Baalɪ jwɛnɛ yam tun, amv wɔ lɪ-ba je sintv wɔnɪ a yagi.

Ba jwɛnɛ kaanɪm yigɛ tiinɛ bam dɪ wɔ je, pa ba yura saari tɪga kam baŋa nɪ.

⁵ Amv ta wɔ cɔɔɔ balv maama na yɛni ba diini nayuu

ba jɔɔnɪ wɪa, dɪ cana, dɪ calɛwɪ sɪm tun, ku wɛli dɪ balv na zuli amv Baŋa-Wε yɪ ba ta du durɛ dɪ Molɔkɪ jwɛm dum tun.

⁶ Ku na yɪ balv na joori amv Baŋa-Wε kwaga nɪ yɪ ba daa ba laga sɪ a taa nii ba baŋa nɪ tun, amv wɔ cɔɔɔ bantu maama dɪ.»

⁷ Yuutu Baŋa-Wε sariya de dum bwɛlɛ. Kuntu ŋwaanɪ taá yɪ-na cɪmm Dɪ yigɛ nɪ. Baŋa-Wε wura Dɪ ti Dɪ yigɛ sɪ Dɪ kwe Zuda tiinɛ bam

Dɪ kɪ ba dɔna juŋa nɪ, nɪ Dɪ na lagi Dɪ kɪ kaanɪm te tun.

⁸⁻⁹ Baŋa-Wε ma ta Dɪ wɛ:

«De dum ba na wɔ ba ba goni ba yum kuntu tun, amv wɔ waari pɛ wɔm didɛera bam, dɪ o biɛ bam maama.

Bantu yɛni ba ma dam dɪ kampinɛ mu ba vɪrɪ nɔɔna wɛɛnu

sɪ ba kwe-tɪ ba tiŋɪ ba tu wɔm digɛ nɪ ba su. A ta wɔ waari balv na jigɪ vɛrɛ cullu ba tɔga yɪ ba zuli jwɛ-yɔɔrv tun.

¹⁰ De dum kuntu na yɛni, kaasa wɔ zaŋɪ tuv kum Kale Ni dum nɪ.

Abam ta wɔ nɪ nɔɔna na coosɛ tuv kum jɛ-dɔŋa laŋa kam nɪ. Sɔɔ-balɔrɔ dɪ maa wɔ nuŋɪ pweeru tɪlv na gilimi da tun.

¹¹ Abam balv na zɔvri tuv kum yaga je sɪm nɪ tun, taá keeri-na, pipimpiinɛ dɪ sɛbu-lɛnnɛ bam maama na je tun ŋwaanɪ.

¹² Kantv maŋa kam nɪ, amv wɔ tarɪɔ min-zoŋo a beeri Zeruzalem gugwɛru maama wɔnɪ.

Ku na yɪ balv na buŋɪ nɪ ba sɪn mu ba lwarum wɔnɪ yɪ ba ta wɛ:

«Baŋa-Wε bɔ kɪ dɪbam kulvkuɪlv, ku na yɪ cɔɔɔm naa zɛnɛ» tun, amv wɔ vaŋɪ ba zwa.

¹³ Bantu tutɪ dɔna mu lagi ba vɪrɪ ba jijigɪrv tum ba daari ba cɪcɔɔɔ ba sam dum.

Baá lɔ sam, ba nan bɔ zɔ dɪ wɔnɪ.

Ba ta wɔ jɛri vinyɛ tweeru biɛ, ba nan bɔ na dɪ sana ba nyɔ.»

¹⁴ Baŋa-Wε de-kamunu kum kuntu bwɛlɛ. De dum duri mu lɪla sɪ dɪ yɪ.

Baŋa-Wε de dum wɔ ja cam dɪ ba.

Babe maa wɔ keeri ba wɔ-cɔɔɔ ŋwaanɪ.

¹⁵ Baŋa-Wε ban-lum wɔ tiini dɪ zaŋɪ de dum kuntu nɪ.

Dɪ wɔ ja wɔ-cɔɔɔ dɪ cam dɪ ba.

Cɔɔɔm dɪ wɔ tiini dɪ taa wura.

Dintv de dum wɔ taa yɪ lim yiranɪ mu.

Kunkwɛnu tum wɔ zwɛri tɪ lɪ tɪga kam maama bɪramm.

¹⁶Nabwaanu wó wu. Tiguri-kaasa di maa wó zaŋi.
Najara yam wó yi tuni dɔb na lɔgi di pi tun,
dɔdaani di di-dɔdwaaru tum.

¹⁷Baŋa-We maa wi:

«Amu wó pa cam yi nabiinə
si ba taa ve ni lilwə te,
ba na ki lwarim ba cɔgi a yigə tun ŋwaani.
Ba yira jana wó lo nɛnɛni na na cuuri te tun,
yi ba ya-nwana faari tɔga ya pɔ.»

¹⁸Baŋa-We ban-lum de dum na yiə,
nabiinə lu-nyunno di ba səbu-sɔŋa bá
wanu ti joŋi-ba ti yagi.
Dl ban-zɔŋɔ kum wó cɔgi lɔgu baŋa maama,
ni mim na zwe wənu te tun.
We wó ki lila Dl saari nabiinə bam,
pa ba maama je fast!

Nɔɔna bam maŋi si ba ləni ba wuru

2 Nan ki-na daani si á tu á tuti We yigə ni,
á na maŋi si cavura ja abam tun ŋwaani.

²Berŋwaani, de dum lagi di yi lila
si Baŋa-We laan zəli abam Dl yagi,
nɛnɛni viu na fuli puru ku yagi te tun.
De dum kuntu ni, Dl ban-lum dum lagi di
ba di zwe abam mu kulə,
ni mim na tu wənu wuni ku di maama te tun.

³Abam balu na zuuri lɔgu kum wuni
yi á tu á tuti á daari á tɔgi We niə yam tun,
kwaani-na si á lwaru Baŋa-We.
Taá ki-na kulə na lana tun,
si á daari á tu á tuti We yigə ni.
De dɔb Baŋa-We wó kwəli abam
si cɔgum dum yi tɔgi di yi abam
Dl ban-zɔŋɔ de dum ni.

Filisi tiinə taani

⁴Nan taá ye-na ni nɔɔn-nɔɔnu daa bá
daari Gaza tu wuni.
Asekelon di wó taa yi di-dwənu yirani.
Ba lagi ba zəli Asedodi tiinə maama ba yagi,
yi we ta wu yi yupari baŋa.
Ba ta wó gɔ Ekoron tiinə di ba yagi.
⁵Abam Filisi tiinə balu na zuuri nunu
kum ni ni tun,
lɛru wu á yuu ni!
Abam Filisi tiinə na zuuri Kaanan ni tun,
Baŋa-We maŋi Dl di abam taani yi Dl wi:
«Amu nan wó yɔɔri a cɔgi abam

yi nɔɔn-nɔɔnu bá lu.»

⁶Abam tuni dɔb na bwələ di nunu kum tun
wó ji naani pwələ di najuru mu.

⁷Zuda dwi tiinə balu na daari tun mu wó joori
ba joŋi á tɔga kam ba taa te.

Ba vara wó taa beeri ba di je sum kuntu ni.
Tɔga na yəni ka yi,
nayra bam wó pəni Asekelon di-dwənu ni.
Ba Tu Baŋa-We dum wó taa nii ba baŋa ni
pa ba joori ba taa jigi yu-yoŋo.

Moabi di Amɔn tiinə taani

⁸Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayeli tiinə We tun
maa wi:

«A ni Moabi tiinə di Amɔn tiinə na jigi a
nɔɔna bam ba twia
yi ba yáali-ba te tun.

Ba maa bri ba tuti ba wi
baá joŋi ba tɔga kam ba taa te.

⁹Ni amu Baŋa-We na jigi ŋwɔa te tun,
ku yi cɔga mu wi:

Moabi di Amɔn tiinə bam wó yɔɔri ba na cɔgum
nɛnɛni ku na ki Sodəm di Goməri
tuni dum te tun.

Ba tunti dum wó yi ye goŋo di di-dwənu yirani,
yi ga-balwaaru lwaru tɔga kam maama
maŋa maama.

A nɔɔna balu na daari tun mu lagi ba vri ba wənu
yi ba daari ba joŋi ba tɔga kam.»

¹⁰Kuntu tun, Moabi di Amɔn tiinə bam
wó na ba nyɔɔri
ba tura yam baŋa ni,
di ba na jigi Paŋwa Tu Baŋa-We nɔɔna
bam ba twia
yi ba mwanu-ba tun ŋwaani.

¹¹Baŋa-We mu lagi Dl yɔɔri o fugi-ba,
yi Dl pa tɔga baŋa wa yam maama dam ti.
Lɔgu baŋa tunti dum maama na maŋi ba
zuuri me maama,
ba laan wó ba ba taa zuli duntu Baŋa-We.

Kusi tiinə taani

¹²Ku ta na yi abam Kusi tiinə bam,
Baŋa-We mu lagi Dl pa á tu najara wuni.

Asiiri tiinə taani

¹³Baŋa-We wó zaŋi tuni dɔb na wu jazim
baŋa seeni tun baŋa ni.

2:4 Gaza, di Asekelon, di Asedodi, di Ekoron deen yi Filisi tiinə tunti dɔdonə.

2:4 Amɔst 1:6-8 2:9 Pulim 19:24

Dl lagɔ Dl yɔɔri Dl cɔgi Asiiri dɔ ku tu
kamunu Ninivi,
pa tɔga kam ji tu-kura je
mɛ nɔɔn-nɔɔnu na tɔrɔ tun.

¹⁴Naani dɔ peeni wɔ taa pɔni tu kum wɔni
ku ta wɔli dɔ ga-vara dwi maama.

Kunkwɛru dɔ bacangaaru maa wɔ taa tigi
di-dwɛnu tum ni tu keerɔ.

Tɔ da-ɲunu tum maama wɔ taa tigi mu ja,
pa nɔɔna taa tui ba li-tu.

¹⁵Ninivi tu kum ya lana zanzan.

Nɔɔna balu na zɔuri ku wɔni tun tiini
ba jigi kamunni mu
yi kulukulɔ ba daani-ba.

Ba maa buɲi ni bantɔ tu kum mu dwe
tuni dum maama lugu baɲa ni.

Tu kum kuntu nan mu lagɔ ku ji di-dwɛnu
si ga-vara dwi maama taa tigi da.

Balu maama na wɔ tɔgi da ba ke tun
wɔ yeeri mu yi ba duli ba jun.

Zeruzalem tiinɛ taani

3 Lɛru wɔ á tu kum baɲa ni!

Ku nɔn-biɔ bam maa yi zwabani-nyina,
dɔ nɔn-balwaarɔ, dɔ nɔn-kaye yirani mu.

²Ba tiini ba jigi yi-dɛri
yi ba vin zwa vaɲum.

Ba wɔ ki ba wɔ-didwa dɔ ba Tu Baɲa-We dum
naa ba salɔ Dl yira ni.

³Tu kum nakwa bam yɔni ba fugi nɔɔna
nunɛni nywɛnu na ɲuuni te tun mu.

Ku didɛra bam jigi wo-lɔɲu
ni nywɛnkuri na ba di ba daara si tɔga
puure-ku te tun mu.

⁴Ba nijɔɲnɔ bam maa yi kampin-nyina
na jigi niɔ yale tun.

Ba kaanum tiinɛ bam vin We niɔ yam
pa ba cɔgi We diga kam cullu tum.

⁵Baɲa-We nan ta wɔ tu kum wɔni.

Dl maa jigi cɔga yirani
yi Dl ba ki lwarum dɔ funfun dɔ.

Tɔga na yɔni ka puuri de maama wɔni Dl tɔɲa
si cɔga kam mu jɔni ka pa Dl nɔɔna,
yi o ba yaga.

Nɔn-balwaarɔ tum nan ta tɔɲi lwarum mu
yi cavura ba jigi-ba.

Baɲa-We maa wi:

⁶«Amu cɔgi lugu baɲa dwi tiinɛ zanzan,
pa ba dam je sum tu buru-tu-tu.

Nɔɔn-nɔɔnu daa tɔrɔ ba tuni dum wɔni.

Nɔɔna maa ba tɔgi dɔ cwe sum ba veɔ.

Ba tu-kamunɔ tum maama tigi mu zaani,
yi nɔɔnu dɔ didwa dɔ wɔ daari.

⁷A nan ya buɲi ni abam laan wɔ taa kwari amu
yi á se a zwa vaɲum dum.

A nɔɔna bam ya na ki kuntu,
ba sam dum ya bá na cɔgum,

yi a waarum dum bá yi-ba.

Ba nan yɔɔri ba kwaani mu ba tɔɲi lwarum
ba de maama titɔɲa baɲa ni.»

⁸Baɲa-We ta ma ta Dl wi:

«Kuntu ɲwaani cɔgi-na si a laan ba abam te.

De dum kuntu ni amu wɔ zaɲi a bri ni
lugu baɲa dwi tiinɛ bam ba jigi cɔga.

Amu buɲi a ja si a la lugu baɲa dwi tiinɛ bam
dɔ balu na zɔuri tuni dum maama ni

tun mu a ki daani,

si a pa ba lwarɔ a ban-lum na yi te tun.

Amu wɔ pa a banti tiini dɔ zaɲi ba baɲa ni

yi lugu kum maama wɔ cɔgi fasti,

ni mim na zwe wɛnu te tun.

⁹Amu laan wɔ lɔri nɔɔna bam ni-taana,

pa ba maama taa loori amu Baɲa-We

ni ku na maɲi si ba ki te tun.

Ba maama wɔ tɔgi daani ba zuli-ni dɔ ni didwi.

¹⁰Ku ta na yi amu nɔɔna balu na jagɔ ba vu

ba gaali Kusi bwi sum,

yi ba zɔuri tu kuntu yigɔ yigɔ wɔni

ba zuli-ni tun,

bantɔ wɔ ja ba pɛera ba joori ba ba pa-ni.

¹¹Kantu maɲa kam na yiɔ, abam daa bá

taa wɔ cavura wɔni

dɔ á na nuɲi a kwaga ni te tun ɲwaani.

Beɲwaani, amu wɔ li balu maama na bri

ba titi kamunni tun á wɔni.

Nɔɔna daa bá taa jigi tura

piu kulɔ amu na zɔuri da tun baɲa ni.

¹²Ku na yi nɔɔna balu na wɔ daari á wɔni tun,

bantɔ wɔ taa yi nabwɛnɔ balu na

gooni ba titi tun.

Ba ta wɔ taa salɔ amu Baɲa-We yira ni.

¹³Yisrayeli dwi tiinɛ balu ta na daari tun

bá ki nɔɔn-nɔɔnu lwarum.

Ba bá fɔ vwan, yi ba nan bá ganɔ ba donnɔ.

Baá na pwɛgɔ je yi ba sin.

Nɔɔn-nɔɔnu daa bá fugi-ba.»

¹⁴Siyɔn tiinɛ bam, taá leeni-na!

Yisrayeli tiinɛ bam maama, ki-na sɔɔ

na ywɛmmɔ tun!

Zeruzalem tu kum tiinə, taá jigi-na wupolo
yi á caka lanyiraní!

¹⁵ Beɣwaani, Baɣa-We lagi Dl li abam á
cam dım maama wuni.

Dl ta wó zəli á duna bam maama Dl yagi.
Baɣa-We dım na yi Yisrayeli tiinə pe
tun wu abam tee ni.

Fuuni daa ba maɣi si ku ja abam daga.

¹⁶ De dım kuntu na yiə,

baá ta di Zeruzalem tiinə bam wı:

«Siyon tiinə bam, yi taá kwari-na fuuni.

Nan yi pa-na á wuru ga baari.

¹⁷ Abam Tu Baɣa-We dım wu abam tee ni.

Dl jigi dam ni babia te si Dl ma Dl vri abam.

Baɣa-We yigə wó taa wu abam baɣa ni,
yi á joori á na dam Dl sono kum ɣwaani.

Dl daa ta wó puli ləɣ-ɣwi le á ɣwaani,

¹⁸ nuneeni nɔɔna na di candiə yi ba jigi
wupolo te tun.»

Baɣa-We maa wı:

«Amu lagi a li leeru tulu na wu á baɣa ni tun a yagi.

Cavura daa ba maɣi si ya ja abam.

¹⁹ Nii-na! Maɣa kam na yiə,

amu wó waari balu na beesı abam tun.

A ta wó joɣi balu na yi gwaaru tun,

a daari a la balu maama na jagi tun a ki daani.

Amu wó pa ba cavura ləni ya ji zulə,

pa ba na yiri lugu baɣa je maama ni.

²⁰ Maɣa kam kuntu ni, a lagi a la abam a ki daani,

pa á joori sɔɣo mu.

A ta wó pa á na zulə yi á yiri zaɣi

lugu baɣa dwi maama tee ni,

yi á joori á taá jigi yu-yoɣo.

Abam yiə wó na amu kəm dım kuntu.»

Baɣa-We na tagi kulv tun mu kuntu.

Aze Təno

Maņa kalv Zeruzalem tw tiinə bam na nuņi sa-tw yigə yigə Babilonı nı ba joori ba tutı tw tun mu Aze jaanı We kwərə o vu o pa-ba. Ba na yi Zeruzalem tun, ba fəgi ba lə ba sam dum mu ba zovrı dı wuntı, yi ɣwıa kı ywəəni ka pa-ba. Dı ku dı, ba swe We diga kam swiə mu pa ka zıgi nı di-donjo mu tun. Kwəri silv Aze deen na pe-ba tun ma kı baarı ba kuri nı, pa ba joori ba lə We diga kam ba zıgi dı lam, yi ba daarı ba zuli We ka wuntı ku cwəŋə kam nı. We laan maa wó da ku ɣwaanı Dı kı ba yu-yonjo, yi Dı paarı-zulə dı wó jonı digə kam maama.

We diga kam kwəem

1 Buntı dulv Pe Dariusi na di paarı o kı bına yale tun cantı sırdv pulim de dum nı mu Baņa-We kwərə deen yi Dı nijonnu Aze. Kwərə kam nan maņı sı ka pa Salatıyelı bu Zorobabelı mu. Wuntv deen mu yi Zuda tw kum maama yuutu. Ka ta maa maņı sı ka yi Yosadaktı bu Zozwe, o na yi We kaanum nakwı tu tun.

² Paņwa Tu Baņa-We nan tagı tıntv mu Dı brı Aze Dı wı: «Nəona bam kaagtı ba tatı ba wı: maņa ta wı yi sı ba fəgi ba lə Baņa-We digə kam.» ³ Baņa-We laan ma pa Dı nijonnu Aze kwərə sı o lwəni o brı nəona bam yi o wı:

⁴ «Abam na zovrı sə-ɣonnu tılv na fəgi lanyurantı wuntı tun, yi amv digə kam laan zıgi nıneenı di-donjo tun, ku maņı na? ⁵ Paņwa Tu Baņa-We ta maa wı: Fəgi á maanı á ɣwıa wuntı sı á nii kv na yi te tun. ⁶ Abam na yəni á du wo-dwə zanzan, á wó zagı funfun mu. Abam sunı á ba gatı sı á di. Kv nan na yi te tun, á ba fəgi á di á sui. Á jıgtı na sı á nyə, yi na-nyəm ta jıgtı abam. gwaarv tılv á na zovrı á yıra nı tun maa ba kwəli á waarv. Á na tıŋı sı á jonı ɣwurv tılv tun ba fəgi tı wəli abam, kv nyı dı á kwe-tı á kı gwar-feela yalı na jıgtı bəona tun wuntı mu.

⁷ Paņwa Tu Baņa-We nan wı: Fəgi á maanı á ɣwıa wuntı sı á nii kv na yi te tun. ⁸ Diini-na pweeru tun yuu nı á beeri da-ɣonnu á ja á ba. Laan kwe-na-sı á ma á fəgi á lə digə kalv amv yi na wı taa sui tun, sı á daarı á taá zuli-nı ka wuntı. ⁹ Abam ya tıntı sı á zagı wıdiu zanzan mu, yi kv jı funfun kv pa abam. Kvlv á na maņı á ja á zv digə tun mu a fulı dı viı a yađı a daarı abam. Bəe mu yi a kı kuntv? Kv yi abam yiə na sunı á tutı sam ləom baņa nı, yi á yađı amv digə kam pa ka jı di-donjo ka zıga tun ɣwaanı mu. ¹⁰ Kuntv ɣwaanı nan mu pa nyənyə daa ba tvı. Tıga kam dı maa warı wıdiu sı ka kı ka pa abam. ¹¹ Amv ta ma pa da-kvrı zıgtı á tıga kam maama baņa nı. Kv na yi á karı sun, dı pweeru tun, dı me maama wıdiuru na lagı tı kı tun, dı muna, dı vınyə tweeru, dı Olivı nugə tweeru na wı me tun, tıntv maama kwarı mu. Kv ma zv abam tutı

yıra dıdaanı á vara maama yıra, yi á tıtvıa maama dı jı kafə.»

¹² Zorobabelı, dı We kaanum nakwı tu Zozwe, kv wəli dı balv maama na de ba nuņi sa-tıntı yigə yigə ba joori Zeruzalem tun maama na ni We nijonnu Aze taanı dum kuntv tun, ba deen ma se ba Tu Baņa-We kwərə kam. Ba ma se nı Baņa-We ni dum təgtı Aze baņa nı mu dı yi-ba, yi ba pulı sı ba taa zuli Baņa-We dı cıga.

¹³ Baņa-We tıntvınu Aze deen ma kwe We ni dum o pa nəona bam yi o wı: «Baņa-We goni ni Dı wı: Dı wıra dı abam mu.»

¹⁴ Baņa-We ma ja nəona bam maama wubıa o kı daanı. Kv na yi Zorobabelı na yi Zuda tw kum yuutu tun, dı Zozwe na yi We kaanum nakwı tu tun, dı balv maama dı na de ba nuņi sa-tıntı yigə yigə ba joori tun, ba maama ma ba ba gilimi daanı, sı ba taa tvı Paņwa Tu Baņa-We dum na yi ba We tun digə kam ləom tıtvıa.

¹⁵ Dariusi paarı dim bına yale tu buntı dum cantı sırdv sun da fiinle-yana de dum nı mu ba deen pulı ba fəgi ba lə We diga kam.

We di-donja kam nınwaņa taanı

2 Cantı sırpə sun da fiinle dıdwı de dum nı mu Baņa-We ɣəontı dı Dı nijonnu Aze. ² Dı ma ta sı o lwəni Dı kwərə kam o brı Salatıyelı bu Zorobabelı na yi Zuda tw kum yuutu tun, dı Yosadaktı bu Zozwe na yi We kaanum nakwı tu tun, dıdaanı nəona balv na de ba nuņi sa-tıntı ba joori tun maama. We ma bwe-ba Dı wı:

³ «Abam wəw mu ne We diga kam nınwaņa deen na yi te pulim nı tun yi n ta wıra zum? Á nan na lagı sı á kwe ka deen na yi te sı á maņı dı ka zum nınwaņa kam, kv yi tıta mu? Abam wı maanı nı ka daa ba jıgtı zulə sı ka yi We di-donjə kam na? ⁴ Nan yi pa-na sı á wırv ga baarı kv ɣwaanı, sı amv, Paņwa Tu Baņa-We wı abam tee nı. Zorobabelı, dı Zozwe, kv ta wəli dı á kəgə kum maama, kı-na baarı á tutı nı sı á taá tvıa. ⁵ Maņa kalv á kwə bam deen na nuņi Ezıpi nı tun mu

a yɔɔri a goni ni di ba ni: amu wó taa wurá di abam. Amu Joro ta maa wu abam tee ni. Nan yi taá fɔna.

⁶ Amu, Paŋwa Tu Baŋa-We mu wɔ: Ku na kɪ fun amu daa ta wó joori a pa weyuu kum di tɔga baŋa maama sisiŋi. A nan ta wó sisiŋi nanuru tum di tɔga kam maama. ⁷ Amu wó pa tɔga baŋa tuni dum maama sisiŋi pa di nɔn-biə bam zuŋi ba jujiguru ba ba yo seeni. Amu digə kam laan wó tiini ka na nunwaŋa ku baŋa ni. ⁸ Amu, Paŋwa Tu Baŋa-We mu wɔ: Səbu tum, didaani səbu-sɔŋa maama yi amu mu te-ti. ⁹ Di-dɔŋa kantɔ abam na wurá á lo tun wó taa jɔgi nunwaŋa si ku dwəni di-dɔŋə kam. Je sum kuntu ni amu wó pa a nɔɔna maama na yazurə di bicar-zuru. Amu, Paŋwa Tu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

Aze larɪ didaani We kaanum tiinə

¹⁰ Bini dilɔ Pe Dariusi paari dim na wó kɪ buna yale tu tun canɪ nuɖu kum da fiinle-yana de dum ni mu Baŋa-We daa pe Dl kwərə yi Dl nijonnu Aze. ¹¹ Dl maa wɔ:

«Amu, Paŋwa Tu Baŋa-We mu wɔ: Ve a kaanum tiinə bam te n bwe-ba n nii ba buŋi ba ja bæe mu kəm duntu baŋa ni: ¹² Nɔɔnu na kwe nwanɪ dilɔ ba na pɔɔri-di ba tiŋi We kaanum ŋwaani, yi o kukuli-di o kɪ o gɔɔ wɔni, o na tu o kwe gɔɔ kum kuntu o dwe wɔdiu kulɔ dwi maama, kəm dim kuntu wó wani di pa wɔdiu kulɔ o gɔɔ kum na dwe tun læri ku taa yi lanyirani fasi na? Ku na yi dɔpe, naa dwə, naa sana, naa nugə, naa wɔdiu kulɔ dwi maama, kulɔ kɪ kuntu na?» Kaanum tiinə bam ma læri wɔ: «Awo.»

¹³ Aze daa ma bwe-ba o wɔ: «Si nɔɔnu nan na dwe tu yira pa ku bri ni o digimi o tuti di cullu tum mu, yi o laan na tu o dwe wɔdiuru tuntu maama, o kəm dim kuntu wó pa wɔdiuru tum digimi na?» Kaanum tiinə bam ma lær-o ba wɔ: «Een, ti di wó digimi mu.»

¹⁴ Aze laan maa wɔ:

«Baŋa-We nan tagi ni: Dl nii tu kuntu di ku nɔn-biə bam si ku taa yi kuntu mu. Dl ne ni á na kɪ kənə yalɔ tun, di á na yəni á kwe wəənu tɔlɔ á ma á kɪ kaanum

Dl bimbim dum baŋa ni á pa-Dl tun maama wu maŋi di Dl cullu tum mu. ¹⁵ Baŋa-We nan wɔ:

Ku na zigi zum si ku taa veə, fɔgi-na á maani á nii ku na yi te tun. guli-na abam ya ta na wu bæri amu Baŋa-We digə kam kuri yi á na cam te tun. ¹⁶ Á na ve á kari sum wɔni, á tunti si á ja wɔdiu zwi fiinle mu á zu digə yi zwi fugə yirani mu wurá. Abam ta na tuna si á kan sana á kɪ kunkwaanu fiinnu wɔni, á wó lo-ba á su kunkwaanu fiinle yirani mu. ¹⁷ Ku yi amu mu pe dindəl-tuu, di du-kambana, di wɔdiuru yawuru ja á juŋa tutuŋa ti cɔgi. Di kuntu maama nan, abam ta wu joori amu te. ¹⁸ Ku nan na zigi zum de dum na yi canɪ nuɖu kum da fiinle-yana tun, fɔgi-na á maani á nii ku na yi te tun. Buŋi-na á nii We diga kam kuri zum na cwi si ku taa veə yi ku kɪ abam te tun. ¹⁹ Abam ta jɔgi mina á tuli wɔni na? Ku na yi á tweeru tum, vinyə tweeru, di Olivi tweeru, di kapuru, di grinadinu tweeru, di daa ta wurá di læri biə na? Di ku maama di, ku na zigi zum si ku taa veə, amu mu lagɪ a kɪ abam yu-yonɔ.»

Baŋa-We goni ni Dl pa Zorobabelɪ

²⁰ De dum kuntu na yi cana kam da fiinle-yana tun, mu Baŋa-We daa pe Aze kwərə Dl kɪ kuni bile. ²¹ Dl maa wɔ:

«Zaŋi n vu Zuda tu kum yuutu Zorobabelɪ te n ta wɔ: Amu lagɪ a pa weyuu kum di tɔga baŋa maama vuvugi. ²² A ta wó ja dwi-ge tiinə pwa, si ba paari dim dam maama ti. A lagɪ a pipiri jara-kəm sise-tərikooru di balɔ na diini-ti tun mu a pu tɔga ni. Jar-kərə siseŋ-nɔɔna bam maa wó tu tɔga ni, yi balɔ na diini-si tun gu daani pa ba maama ti.

²³ Amu Paŋwa Tu Baŋa-We wɔ: De dum kuntu nan na yiə, amu mu lagɪ a li nmu Zorobabelɪ na yi Salatiyeli bu tun. Nmu yi a tuntuŋu. A nan wó pa n kwe amu yiri n ma n ta n te a nɔɔna bam, nuneeni nmu yi jafuli na bri amu dam te tun mu. Beŋwaani, nmu mu yi wɔlɔ a na kuri tun.

Amu Paŋwa Tu Baŋa-We mu tagi kuntu.»

Ʋe Nijonnu Zakari Tɔnɔ

Maɲa kalu Zeruzalem tuw tiinɛ bam na puli sɩ ba joori ba lo Ʋe diga kam ba zigi tun, Ʋe nijonɔnɛ Zakari dɩ Aze deen mu tɔɲɩ daani ba ta Ʋe kwɛrɛ ba brɩ nɔɔna bam. Zakari maɲɩ wɛɛnu nana Ʋe na li Dɩ brɩ-o tun sɩ nɔɔna bam lwarɩ. Nii pɔɔrum 1-6. O laan ma tɔɲɩ ku baɲa o kɩ baari nɔɔna bam kuri nɩ, sɩ ba kwaani ba tɔɲɩ Ʋe diga kam loom titɔɲa yam ba ti, sɩ ba ta daari ba taa tɔɲɩ cwe silu na poli Ʋe wɔw tun. Zakari ta nii o na maɲa kalu Ʋe na wɔ kɩ Dɩ nɔɔna bam yu-yonɔ, yɩ Dɩ daari Dɩ tɔɲɩ pɛ wɔlu na yɩ Dɩ Dam Tu ba tee nɩ tun. Nii 9:9. O laan ma brɩ nɩ Ʋe mu yɩ lɔɲɩ baɲa tunɩ dum maama Yuutu, yɩ Dɩntɔ mu wɔ pa wɛɛnu maama kɩ ti maɲɩ dɩ Dɩ na goni nɩ sɩ ti kɩ te tun.

Titwɛni-na á twe Baɲa-Ʋe

1 Dariusi paari dim buna yale bɩni dum cani nana cana kam wɔni mu Baɲa-Ʋe kwɛrɛ deen yɩ Dɩ nijonnu Zakari. Wuntu ko deen yɩ Ido bu Berekiya mu. ²Baɲa-Ʋe kwɛrɛ kam mu tuntu:

A bani deen zaɲɩ dɩ abam kwɛ bam. ³Nan ta dɩ nɔɔna bam nɩ: Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe na tagɩ te tun mu tuntu: «Joori-na á ba amu te, sɩ amu dɩ pipiri a jeeri abam. ⁴Abam dɩ yɩ taá kɩ nɩ á nabaara bam deen na kɩ te tun. Faɲa tun, Ʋe nijonɔnɛ sidonnɛ deen tagɩ dɩ ba mu ba wɩ: «Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe tagɩ tuntu mu dɩ abam: Yagi-na á titɔɲ-balwaarɩ tum sɩ á pipiri á joori amu tee nɩ.» Ba nan wɩ cɛɲɩ amu kwɛrɛ kam.» Amu Baɲa-Ʋe na tagɩ kulɔ tun mu kuntu. ⁵Á nabaara bam kuntu laan wɩ yɛn nɩ mu? Sɩ Ʋe nijonɔnɛ bam kuntu dɩ, baá taa wurɩ maɲa maama na? ⁶Ku nan na yɩ amu niɛ yam dɩ a taani dum a deen na pɛ a nijonɔnɛ bam kuntu tun, dɩ wɩ sunɩ dɩ kɩ dɩ ja á kwɛ bam na? Bantu dɩ ma pipiri ba joori ba ba amu te, yɩ ba wɩ: «Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe sunɩ Dɩ waari dɩbam mu dí kɛnɛ ɲwaani, sɩ ku maɲɩ dɩ Dɩ wɔbɔɲa na maɲɩ ya ja sɩ Dɩ kɩ te tun.»

Ʋe vuri wɛɛnu Dɩ brɩ Zakari

1. Sise diinɛ taani

⁷Canɩ fugɛ-dɩdɩba cana kam da fiinle-yana de dum nɩ, Baɲa-Ʋe kwɛrɛ deen yɩ Dɩ nijonnu Zakari, o ko na yɩ Ido bu Berekiya tun. Sebati cana kam nɩ mu kuntu. Ku maa yɩ Dariusi paari dim buna yale bɩni dum nɩ.

⁸Tɩtu dum nɩ mu amu Zakari nii a na nɔɔnu na dɔɲɩ siseɲ-nɔɔnu baɲa nɩ, ka na yɩ nasuɲu. Mɛ seeni o na ziga da tun yɩ bolo mu yɩ Miriti tweeru su ku maama. O laan maa wɩ dɩ titari nɩ. A ta ma na nɩ siseɲ-nɔɔna sidonnɛ mu ziga o kwaga nɩ, sɩ na yɩ nasuɲu, dɩ

nasun-pupweeru, dɩ napwɛɛnu, yɩ nɔɔna dɩ dɔɲɩ sɩ baɲa nɩ.

⁹Ʋe maleka kadoɲ deen zigi da, ka na ɲɔɔni dɩ-nɩ. A ma bwe-ka a wɩ: «Amu tu, bɛɛ mu yɩ bantu maama zigi da?» Ka dɩ ma lɛri-nɩ ka wɩ: «Amu wɔ ta ku kuri a brɩ-m.»

¹⁰Nɔɔnu wɔlu na wɩ tweeru tum titari nɩ tun laan ma ta o wɩ: «Bantu yɩ balu Baɲa-Ʋe na tɔɲɩ sɩ ba taa kaagi lɔɲɩ ni maama sɩ ba lwarɩ kulɔ na jigi ku kɩ da tun.» ¹¹Balu na dɔɲɩ siseɲ-nɔɔna bam baɲa nɩ tun dɩ maa lwani ba kwɛri ba brɩ Baɲa-Ʋe maleka kam na wɩ tweeru tum titari nɩ tun ba wɩ: «Dɩbam kaagi tɩga baɲa ni maama, yɩ dí maani nɩ lɔɲɩ kum maama maɲɩ dá yirr mu, yɩ kulɔkulɔ ba dwana.»

¹²Baɲa-Ʋe maleka kam laan ma ta ka wɩ: «Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe, buna fusurpe mu tuntu nmu bani na yɔɔri dɩ wɩ Zeruzalem tuw kum, dɩ Zuda tunɩ dum maama baɲa nɩ. Maɲa kɔɔ mu nmu bani dum wɔ tu sɩ n duri ba ɲwaɲa?» ¹³Baɲa-Ʋe ma ɲɔɔni ta-laaru tɩlu na bwɛnɛ yɩ ti zuri bicara tun Dɩ ma lɛri maleka kalu na zigi ka ɲɔɔni dɩ amu tun. ¹⁴Maleka kam kuntu ma ta dɩ amu ka wɩ: «Pa kwɛrɛ kantɩ zaɲɩ wɛɛni wɩ: Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe na tagɩ te tun mu tuntu: «Amu yɩ pagɩ a titɩ tuw Zeruzalem baɲa nɩ. ¹⁵A bani nan tiini dɩ zaɲɩ dɩ tunɩ dɩdonnɛ dum na buɲɩ nɩ kulɔkulɔ bá daani-ba tun mu. Bɛɲwaani, a bani ya zaɲɩ dɩ a nɔɔna bam finfun yɩranɩ mu. Dwi-ge tiinɛ bam laan ma yɔɔri ba pa ku zu ba yɩra sɩ ku dwani a ya na buɲɩ sɩ a kɩ-ba te tun.» ¹⁶Kuntu ɲwaani, Baɲa-Ʋe tagɩ tuntu mu Dɩ wɩ: «Amu laan pipiri a joori a ba Zeruzalem sɩ a duri a nɔɔna bam ɲwaɲa. Amu digɛ kam wɔ joori ka lo ka zigi tuw kum wɔni. Ba ta wɔ kwe lwara ɲuna kam ba maɲɩ Zeruzalem tuw kum ni maama sɩ ba fɔɲɩ ba lo-ku.» Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe na tagɩ kulɔ tun mu kuntu.

¹⁷Nan ta pa n kwɛrɛ zaɲɩ wɛɛni wɩ: Paɲwa Tu Baɲa-Ʋe na tagɩ te tun mu tuntu: «Tuni dilu a nɔɔna bam na zuuri dɩ wɔni tun daa wɔ na jɩjɩgru zanzan

sı ku gaalı. Amu Baŋa-We daa ta wó pa Siyón nən-biə bam bicara zuri. A ta wó joori a li Zeruzalem sı ku taa yı a titi nyım.»»

2. Nyia yana dı yara bana taanı

¹⁸ Amu ma kwəni a yuu wəenti a nii a na nyia yana. ¹⁹ A ma bwe maleka kalu na zıgı ka ŋəoni dı amu tun a wı: «Nyia yantu brı bəe mu?» Ka dı ma ləri-nı ka wı: «Nyia yam zıgı ya pa dwi-ge tiinə balu na mē ba dam ba wantı Zuda tiinə bam, dı Yisırayelı tiinə bam, dı Zeruzalem tuw nəona bam ba jagı je maama nı tun mu.»

²⁰ Baŋa-We laan ma li yara bana o brı-nı. ²¹ A ma bwe-o a wı: «Bantu buntı yo sı ba kı be tituŋı mu?» Ka ma ləri ka wı: «Nyia yam ya jagı Zuda tiinə bam mu sı nəon-nəonu yı wantı o li o yuu o kı kəm. Yara bantu nan mu lagı ba fugı nyia yam, sı ba daarı ba cıvıgı ya dam, sı tunı dılu na daanı a nəona Zuda tiinə bam yı ba jagı-ba tun dam ti.»

3. Nəonu wulu na ze lwara ŋəna o juŋa nı tun taanı

2 Amu ma kwəni a yuu wəenti a nii a na nən-duŋu na zıgı da yı ku tu ze lwara ŋəna o juŋa nı. ² A ma bwe-o a wı: «Nmu ma n ve yən mu?» O ma ləri o wı: «A maa ve sı a maŋı Zeruzalem tuw kum nı mu, sı a lwarı ku saŋ-dıdər, dı ku saŋ-kukugə maŋum na yı te tun.» ³ A daa ma na nı maleka kalu ya na zıgı ka ŋəoni dı amu tun fufu ka ke dāa, yı maleka kadoŋ dı fufu ka yı kantı dı te. ⁴ Ka maa wı: «Kı lıla n vu n ta dı nən-duŋu kum nı: «Zeruzalem wó tiini ku taa yalma sı ku daa yı taa jıgı sisəm. Ku nən-biə dı ku vara dı nan wó gaalı pa ba bá wantı ba lə kabri ba cı-ku. ⁵ Amu Baŋa-We titı mu wó ji kəbrə kalu na yı mim yıranı tun, yı a kaagı tuw kum maama a pu. A paarı-zulə yam dı wó taa wu tuw kum titarı nı ya brı a dam jaja. Amu Baŋa-We na tagı kulı tun mu kontı.»»

Balu na wu sa-tıw nı tun taanı

⁶ Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: «Hei! Duri-na á nuŋı baŋa seeni tuw kulı wuntı ba na puı abam tun! Beŋwaanı, amu mu ya sunı a jagı abam a yaŋı lıgı baŋa sapala yana yam maama seeni. ⁷ Abam balu na yı a nəona yı á zıvırı Babilonı tuw tiinə bam tee nı tun, duri-na á lu sı á joori Siyón seeni!» ⁸ Beŋwaanı, Paŋwa Tu Baŋa-We pe-nı nı mu sı a da Dı paarı-zulə yam ŋwaanı a vu a kaanı dwi-ge tiinə balu na bəesi abam tun, Dı yı na paŋı abam baŋa nı tun ŋwaanı. Wulu na kı abam zınnı, ku nyı dı ku tu kı We titı yicilbu mu zınnı. ⁹ Kontı ŋwaanı, Baŋa-We ta dwi-ge tiinə bam

taanı Dı wı: «A lagı a kwe a dam mu a cıvıgı-ba, sı a daarı a pa ba gambə sılu ya na tuŋı sı pa-ba tun laan zi-ba ba daarı ba vrı ba wəenu.» Abam laan maa wó lwarı nı Paŋwa Tu Baŋa-We mu sunı Dı tuŋı-nı.

¹⁰ Dam-fər Tu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: «Siyón tiinə bam, leeni-na wupolo le! Beŋwaanı, a lagı a ba a taa zıvırı á titarı nı mu. ¹¹ De dım kontı na yiə, dwi-ge tiinə zanzan wó pipiri ba ba ba se amu Baŋa-We yı ba daarı ba ji a nəona. A maa wó taa zıvırı á titarı nı.» Ku na kı kontı, abam dı laan wó lwarı nı Paŋwa Tu Baŋa-We mu sunı Dı tuŋı-nı abam tee nı. ¹² Baŋa-We wó pəvırı Zuda laŋa kam Dı titı tıga kam maama wuntı sı Dı taa te-ka. Dı daa ta wó li Zeruzalem sı ku taa yı Dı titı nyım.

¹³ Nabiinə maama nan maŋı sı ba taa yı cımm Baŋa-We yigə nı mu! Beŋwaanı, Dı dwanı Dı titı mu Dı zaŋı wəenti Dı weyuu səŋə kum nı, yı Dı lagı Dı nuŋı Dı taa tuŋı titıŋa.

4. We kaanım nakwı tu wum taanı

3 Baŋa-We daa ma li woŋo Dı brı-nı yı a na Zozwe na yı We kaanım nakwı tu tun. O dəen zıgı Baŋa-We maleka kam yigə nı mu, yı Sutaanı dı wu o jazım seeni sı o ŋəoni Zozwe yıra taanı o cəg-o. ² Baŋa-We ma təgı Dı maleka kam baŋa Dı ta dı Sutaanı Dı wı: «Sutaanı, Baŋa-We titı mu lagı Dı bwe-m! Baŋa-We maŋı Dı li Zeruzalem sı ku taa yı Dı titı nyım mu, yı Dıntı mu wó bwe-m! Nəonu wuntu nyı dı daa kalu na jaanı mim yı ba vaŋı-ka ba li dı wuntı tun mu.» ³ Zozwe na zıgı maleka kam yigə nı kontı tun, o dəen zu gar-dıgıru mu. ⁴ Maleka kam ma ta dı balu na zıgı ka tee nı tun ka wı: «Lı-na gar-dıgıru tum na wu o yıra nı tun.» O laan ma daarı o ta dı Zozwe o wı: «Nii mu. Ku brı nı a yaŋı n lwarım dum mu a ma a cə-m. A laan wó kwe gwar-ŋunnu mu a le-m.»

⁵ Amu dı ma ta a wı: «Kwe-na yuu garyı dılu na lana tun á ma á ba o yuu kum.» Ba ma sunı ba kı kontı yı ba kwe gwar-ŋunnu tum maama ba zu-o. Ba dəen kı kontı yı Baŋa-We maleka kam zıgı ka niə mu.

⁶ Baŋa-We maleka kam laan ma pa Zozwe ni dıntı yı ka wı:

⁷ «Paŋwa Tu Baŋa-We na tagı te tun mu tuntu: Nmu na təgı a cwe sum n ŋwıa wuntı, yı n tuŋı n pa-nı nı a niə yam na brı te tun, amu dı wó pa-m cwəŋə sı n ta n te a səŋə kum dı ku kunkwallı tum maama. A ta maa wó pa n ta n jıgı cwəŋə sı n təgı dı malestı sılu na zıgı yo seeni tun n twe amu te maŋa dı maŋa.

⁸ Zozwe, nmu nan na yı a kaanım nakwı tu tun, nmu dı n donnə kaanım tiinə balu na jəni n tee nı tun fıgı-na á cəgı a taanı dıntı. Abam yı mumaŋa mu sı ku brı wəenu tılu na buntı jwa seeni tun. Nii mu, a

lagi a pa a tuntuŋnu wulu ba na bæ-o ni <Tiu naga> tun zaŋi o ba. ⁹A kwe di jigi sɛ sirpɛ. A nan lagi a sari pupɔnum mu a yagi di baŋa ni. Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu. A ta wó kwe de didwi yirani mu si a saari tu kuntu lwarim dum maama a yagi dáa ni. ¹⁰Maŋa kam kuntu nan na yiə, abam didwa didwa wó tuŋi o bæŋi o doonə si ba ba ba jəni did-o o sɔŋɔ woro ni, si ba di wudiu daani yi liə tərə. Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.»

5. Səbu-sɔŋa min-zwən-zigu taani

4 Maleka kalu ya na ŋɔɔni di amv tun ma ba ka sisigi-ni, ninɛɛni a ya yɔɔri a dɔ mu tun. ²Ka ma bwe-ni ka wi: «Bɛɛ mu nmu nɛa?» A ma ləri a wi: «A nɛ min-zwən-zigu ba na mɛ səbu-sɔŋa ba mɔ ku maama tun mu. Zɔŋa mu wu ku yuu kum seeni di ka wu nugə. Min-zwənu turpɛ maa wu zigu kum baŋa ni. Ti maama didwa didwa maa jigi niə yarpɛ. ³A nan ta nɛ Olivi tweeru tile, pa didwa zigi zɔŋa kam jazim seeni, yi kukum kum di zigi ka jagwiə seeni.»

⁴A ma bwe maleka kam na zigi ka ŋɔɔni di amv tun a wi: «Amv tu, wənu tuntu kuri yi bɛɛ mu?» ⁵Maleka kam di ma joori ka bwe-ni ka wi: «Nmu yəri wənu tuntu kuri na?» A ma ləri a wi: «Awo.»

⁶O laan ma ta di amv o wi: «Baŋa-We na jigi kwərə kalu si Dl pa Zorobabeli tun mu tuntu: <Ku dai nmu bara titɔŋa yam ŋwaani, naa n dam ŋwaani mu n lagi n na yigə-vəŋə, si ku yi amv titi Joro ŋwaani mu.> Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

⁷Pi-kamunu kum na cigi Zorobabeli yigə tun, n bri ni n yi bɛɛ mu? Zorobabeli yigə ni n maŋi si n palisi mu n ji pɔgɔ tɔga. O laan maa wó ja kandwe dilu na wó guri We diga kam tun o ja o nuŋi o ki da, si nɔɔna bam maama taa bagɔ ba yaga ba wi: <We yu-yoŋo dum ŋwaani! We yu-yoŋo dum ŋwaani!>

⁸Baŋa-We laan ma pa-ni Dl kwərə Dl wi:

⁹«Zorobabeli mu nii pa ba puli We diga kantu kuri ba cwi ka biri-bərə kam. Wuntu nan ta mu wó pa ba lɔ-ka ba guri. Abam laan wó lwarɔ ni ku sɔni ku yi Paŋwa Tu Baŋa-We mu tuŋi-ni abam tee ni. ¹⁰Wulu maama na nɛ We diga kam lɔɔm na puli memɛ te tun yi o gooni titɔŋi dum, ku tu wó ba o taa caka di Zorobabeli na ze lwara ŋuna yi digə kam lɔɔm kɛ yigə te tun.»

Maleka kam ta ma ləri-ni ka wi:

«Min-zwənu turpɛ tum nan zigi ti pa Baŋa-We yiə yam na duli ya kaagi tɔga baŋa ni maama tun mu.»

¹¹Amv daa ma bwe maleka kam a wi: «Olivi tweeru tile dum na zigi min-zwən-zigu kum jazim seeni di ku

jagwiə seeni tun kuri yi bɛɛ mu?» ¹²A ta ma bwe a wi: «Si ku na yi Olivi tweeru nɛ sile sum na wu səbu-sɔŋa wo-wəru tile tum nugə kam na tɔgi ti wuni ka lo ka yagi tun saŋa ni tun, si kuri yi bɛɛ mu?» ¹³O di ma joori o bwe-ni o wi: «Nmu yəri wənu tuntu kuri na?» A ma ləri a wi: «Awo.»

¹⁴O laan ma ta o wi: «Nɛ sile sum kuntu zigi si pa yigə tiinə bale balu ba na tiŋi si ba taa tuŋi ba pa ba Tu We dum na te lugu baŋa ni maama tun mu.»

6. Tɔnɔ kulɔ na jaani wɛɛni tun taani

5 Amv daa ta ma kwəni a yuu wɛɛni yi a nii a na tɔnɔ mu na yɔɔri ku jaani wɛɛni ku titi ni.

²Maleka kam ma bwe-ni ka wi: «Bɛɛ mu n nii n na?» Amv di ma ləri a wi: «A nɛ tɔnɔ mu na jaani wɛɛni. Ku saŋ-didɔɔ maa yi kantia ni maŋum kuni fiinle. Ku saŋ-kukugə maŋum di maa yi kantia ni kuni fugə.»

³O laan ma ta di amv o wi: «Tɔnɔ kuntu jigi kampwəl-balɔɔ mu si ku ja vu ku yi tɔga baŋa ni maama. Tɔnɔ kum saŋa didwa wuni, ba sɔɔli lwarim mu ba yagi balu na ŋɔni tun yuu ni wi: We wó saari-ba tɔga kam wuni. Saŋa wudon kam wuni, ba sɔɔli lwarim ba yagi balu na buri vwan bura ba ma ba vanti ba donnə tun yuu ni wi: We wó saari ba di tɔga kam wuni. ⁴Paŋwa Tu Baŋa-We nan na pɛ ni dilu tun mu tuntu: Amv wó tuŋi tɔnɔ kuntu si ku zu ŋwunu sɔŋɔ, di wulu na mai amv yiri o buri vwan bura tun di sɔŋɔ. Ku nan na yi da, ku maŋi ku tu sɔŋɔ ni mu ku cɔgi wənu maama, si ku kabri titi, di ku be sum di da ti cɔgi.»

7. Kaani wulu na je garɔwaa wuni tun taani

⁵Maleka kalu na ŋɔɔni di amv tun laan ma fufɔ ka yi a te yi ka ta di amv ka wi: «Nan daa n kwəni n yuu wɛɛni n nii kulɔ na zigi da ku buni tun.» ⁶Amv di ma bwe-o a wi: «Woŋo kum kuntu nan yi bɛɛ mu?» Maleka kam ma ləri ka wi: «Woŋo kulɔ na buni tun yi titɔgɔ mu.» O daa ta maa wi: «Ku zigi ku pa lwarim kikiə yalu nɔɔna na ki tɔga kam maama wuni tun mu.»

⁷A ma nii a na ni ba dwani luu kulɔ ya na pugi titɔgɔ kum ni tun. A laan ma na ni kaani mu je ka wuni.

⁸Maleka kam ma maŋi ku kuri ka bri-ni ka wi: «Kaani wuntu mu bri kəm-balwaarɔ na yi te tun.» Ka laan ma yigi kaani wum lila ka joori ka yagi titɔgɔ kum wuni, yi ka daari ka kwe nipugu kum ka pu ni dum da.

⁹A ta na kwəni a yuu a nii wɛɛni kuntu tun mu a daa nɛ kaana bale na zigi weyuu kum ni ba jaani ba maa buna. Ba maa yaari ba vwana viu yigə ni ni bugə ni zunə na ki te tun. Ba ma vu ba gɔ titɔgɔ kum wɛɛni ba ja ba di weyuu baŋa.

¹⁰ A ma bwe maleka kam a wi: «Ba jigi títógó kóm ba maa ve yæn mu?» ¹¹ Ka di ma læri-ni ka wi: «Ba jigi-ka ba maa ve Babilóni tw mu. Ba nan na yi da, baá lo digə si ba kwe títógó kóm ba zigi ka wunt, si nɔɔna laan taa zuli-ka.»

8. Tərikooru tuna taani

6 Amu daa ma kwəni a yuu wəeni a nii a na sise-tərikooru tuna na nuŋi pweeru tule titari laŋa ni tu maa bina. Pweeru tum maama yɔɔri ti yi canna yirani mu. ² Siseŋ-nɔɔna balu na vaŋi dayigə təriko kóm tun yi nasunnu mu. Siseŋ-nɔɔna balu di na vaŋi tərikooru tule tu wum tun maa yi nazwəənu. ³ Silu na vaŋi tərikooru titə tu wum tun yi napwəənu, Ku daari silu na vaŋi tərikooru tuna tu wum tun yi pupweeru. Si maama nan yɔɔri si dana mu ciga ciga. ⁴ A ma bwe maleka kam na zigi ka ŋɔɔni di amu tun a wi: «Amu tu, wəənu tintu di kuri nan daa mu yi be?»

⁵ Ka di ma læri-ni ka wi: «Tintu lagi ti jagi ti yi lugu baŋa sapala yana yam maama. Ti nan yɔɔri ti nuŋi We dum na te lugu baŋa ni maama tun yigə ni mu. ⁶ Sise-zwəənu tum vaŋi si təriko kóm si yɔɔri jazim seeni laŋa kam mu. Kulv sise-pwəənu tum na vaŋi tun ma yɔɔri wa-zuvri seeni, yi kulv sise-pupweeru tum na vaŋi tun di ma yɔɔri jagwiə seeni.»

⁷ Sise-sunnv tum kuntv na yɔɔri si nuŋi tun, si yira nyaari mu si si vu si kaagi si beeri lugu baŋa je maama. Maleka kam di ma pa-si ni ka wi: «Ve-na tuga baŋa je maama si á nii.» Si ma nuŋi si vu si kaagi tuga baŋa ni maama si pu. ⁸ O laan ma tɔɔli o ta di amu o wi: «Nii mu. Sise silu na maa ve jazim baŋa seeni laŋa kam ni tun mu pe Baŋa-We bani dum zuri je sum kuntv ni.»

Paari yupugə wó pu Zozwe yuu ni

⁹ Baŋa-We kwərə deen tu ka yi amu ka wi: ¹⁰ «Heldayi, di Tobiya, di Yedaya zigi Babilóni tw ni ba ba yo seeni. Nan ve n jeeri-ba n daari n joŋi pɛera yalv ba na jaani ba ba tun ba tee ni. Dintu de dum ni nɔɔ si n kwe ba pɛera yam kuntv n ja n vu Sofoni bu Zuziasɪ sɔŋɔ. ¹¹ Nmu laan wó kwe ba səbu, di ba səbu-sija pɛera yam n ma n ki paari yupugə, si n kwe-ka n pu Yosadaki bu Zozwe na yi We kaanum nakwi tu tun yuu ni. ¹² Laan ta did-o ni: «Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tintv: Nii wulv ba na bə-o wi «Tiu naga» tun. O nan wó zigi yo seeni mu o puli je maama ni yi o fɔgi o lo Baŋa-We digə kam. ¹³ Ciga

tun, wuntu mu wó lo-ka o zigi. Wuntu wó taa jigi paari nunwaŋa mu yi o je o paari jangɔŋɔ kóm baŋa ni o te o nɔɔna bam. We kaanum tu mu wó taa wu o paari jangɔŋɔ kóm saŋa ni. Bantu bale wó taa tuŋi daani di ni-mɔɔ.» ¹⁴ Paari yupugə kam wó maŋi We digə kam ni mu si nɔɔna taa guli Heldayi, di Tobiya, di Yedaya, di Sofoni bu Zuziasɪ gulə.

¹⁵ Nɔɔna balu na wu sa-tu wunt tun wó ba ba wəli si Baŋa-We digə kam fɔgi ka lo. Abam laan wó lwaru ni ku suni ku yi Paŋwa Tu Baŋa-We mu tuŋi-ni abam tee ni. Tintu nan wó suni ku ki, ni abam na yɔɔri á se á Tu Baŋa-We ni dum ciga ciga.»

Ni-vɔɔm taani

7 Pe Dariusi paari bina yana bini dum canti nugv cana kam da yana de dum ni mu Baŋa-We kwərə deen tu ka yi Zakari. Kisilu cana kam ni mu kuntv. ² Ku na yi te tun, Beteli tw tiinə ya tuŋi Sareseri, di Reguem-Meleki di ba kwaga nɔɔna bam mu si ba vu ba loori Baŋa-We si Dl ki ba yu-yoŋo. ³ Ba ma vu Paŋwa Tu Baŋa-We digə kam ba bwe Dl kaanum tiinə bam, di Dl nijonŋə bam ba wi: «Ku yi ku cwəŋə ni si dí ta taa vɔ ni wu-cɔgɔ ŋwaani canu sinu cana kam wunt, ni dí na maŋi dí ki tite bina zanzan wunt tun na?»

⁴ Paŋwa Tu Baŋa-We ma pa-ni Dl kwərə Dl wi: ⁵ «Bwe tw kóm nɔɔna bam di ba kaanum tiinə bam ni: «Bina fusurpe yam maama wunt á na yəni á vɔ ni wu-cɔgɔ ŋwaani canu sinu canu sum wunt, di canu surpe canu sum wunt tun, ku suni ku yi amu ŋwaani mu á vɔ na? ⁶ Ku nan na yi si á di wɔdiu, si á daari á nyɔ sana, abam ba ki kuntv á titi ywəəni ŋwaani mu na?» ⁷ Dl kwərə kam kuntv ta yi ni Dl deen na pe Dl faŋa faŋa nijonŋə bam tɔɔli kwərə kalv Zeruzalem tw ni tun mu. Maŋa kam kuntv ni nɔɔna zanzan zuvri Zeruzalem tw di ku nawuurə yam wunt yi ba na nyɔɔri ba tituŋa baŋa ni. Negebi seeni kagva kam, di wa-zuvri seeni bwəəlu tum di deen su di nɔɔna mu.

⁸ Baŋa-We daa ma pa Dl kwərə yi Zakari Dl wi: ⁹ «Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tintv: Taá buru-na ciga bura á pa daani, si á daari á taá jigi-na da-sono yi á duri da-ŋwaŋa. ¹⁰ Yi beesi-na kadənə, di bitara, di vərə, di yinigə tiinə. Yi jeeli-na lwarum á bicara ni si á ki á ma á cɔgi á donnə.»

¹¹ Á nabaara bam nan yɔɔri ba vin mu si ba cəgi We nijonŋə bam taani. Ba deen kwe ba kwaga ba ya Baŋa-We yi ba daari ba sin ba zwa mu si ba yi taa cəgi-Dl. ¹² Ba pe ba wu ki dam mu ku dwəni piu na yi te tun, si ba yi want ba cəgi Paŋwa Tu Baŋa-We

6:7 Maleka kam naa Baŋa-We 6:14 Heldayi Ebru = Helem 6:14 Zuziasɪ Ebru = Hen 7:3 canu sinu cana kam yi cana kalv wunt Babilóni tiinə bam ya na cɔgi We digə kam Zeruzalem ni tun.

6:12 Zakari 3:8 7:3 2 Pwa 25:8 7:6 1 Korenti tóno 11:20 7:9-10 Mise tóno 6:8

niə yam di zaasum dilu Dl na de Dl Joro kum ɲwaani Dl pa faɲa faɲa niɲoɲnə bam tun. Kuntu ɲwaani mu Baɲa-We banu deen yɔɔri di zaɲi ba baɲa ni.

¹³ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu: «Amu ya na ɲɔni di bantɔ tun, ba wu sɛ ba cɛgi-ni. Kuntu ɲwaani, ba di na ɲɔni a yigə ni tun, amu di wu cɛgi. ¹⁴ A nan kwe viu a ma a kalt-ba a yagi dwi-ge tiinə maama wunu si ba taa yi vərə sa-tu ni. Ba na viiri ba daari tɔga kalɔ tun ma ji di-dwəənu yirani, yi nɔɔn-nɔɔnu təri ka wunu. Kuntu baɲa ni mu ba ti-ywəɲə kam deen jigi kagva.»

Baɲa-We wó ki Dl nɔɔna bam yu-yoɲo

8 Paɲwa Tu Baɲa-We kwərə daa ta ma yi amu ka wi: ² Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Amu yigə tiini ka wu Siyɔn tuw kum wunu. A yi na pagi ba baɲa ni tun ɲwaani mu pa a ban-lum zaɲi di ba duna bam.»

³ Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Amu lagi a joori a ba Siyɔn tuw si a taa zɔvri Zeruzalem tuw kum wunu. Nɔɔna laan maa wó taa jigɔ Zeruzalem tuw kum ba bæi ni: «Cɔga tɔgum tuw,» yi ba daari ba bæi Paɲwa Tu Baɲa-We piu kum wi: «Piu kulɔ na yi lanyirani fast tun.»

⁴ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Baara di kaana na tiini ba kwɔn yi ba zi nace mu ba ve tun daa wó taa tɔli Zeruzalem tuw pumpala yam yuu ni falalala, yi ba je ba lara. ⁵ Tuw kum ta wó su di bəkəri di busankam mu na kaagi ku cwe sim yuu ni ba kweera.»

⁶ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Amu nɔɔna balɔ funfun ta na daari da yam kuntu wunu tun ga wó nii kəm dum kuntu ni di wó taa camma mu di gaalt kəm. Ku nan na yi amu, di wó taa camma di pa-ni si a ki na?» Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

⁷ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Ku na yi a nɔɔna balɔ na jagi ba vu ba zɔvri wa-puli je sum ni, di wa-zɔvri je sum ni tun, amu lagi a joɲi-ba mu a yagi. ⁸ A maa wó ja-ba a joori si ba taa zɔvri Zeruzalem tuw kum wunu. Ba maa wó taa yi amu titi nɔɔna, si amu di taa yi ba We. Dí ta wó taa jigɔ cɔga dí pa daani.»

⁹ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Abam laan ni taana yalɔ amu niɲoɲnə bam deen na jigɔ ba ta maɲa kalɔ nɔɔna na puli si ba cwi amu digə kam kuri si ba fɔgi ba lɔ-ka tun. Nan ki-na dam á ki á titi kuri ni. ¹⁰ Si ku na loori maɲa kam kuntu tun, nabiinə di vara ya ba nai ba titɔɲa yam nyɔɔri. Nɔɔna nan wari si ba nuɲi ba vu je je ba tɔɲi titɔɲa, ba duna

bam ɲwaani. Amu ta mu pe nɔɔna vai daani. ¹¹ Ku nan na yi te tun, a daa bá ki di a nɔɔna balɔ na daari tun ni a ya na waari a nɔɔna bam te faɲa tun.» Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

¹² «Amu nɔɔna balɔ ta na daari tun na dugi wodiiru tɔli maama, ti wó ki si yazurə taa wura. Ba vinyə tweeru tum maa wó ki biə lanyirani. Tɔga kam wó taa ki wodiiru, yi weyuu nyɔɔni di taa tɔli ku pa-ba. ¹³ Zuda di Yisrayeli dwi tiinə bam, ni dwi-ge tiinə bam deen na me á yura ba sɔɔli lwarum ba pa daani te tun, kuntu mu a lagi joɲi abam a yagi si á leeri á ja We yu-yoɲo á ba á pa-ba. Kuntu tun, yi taá fɔna. Nan ki-na dam á ki á titi kuri ni.»

¹⁴ Beɲwaani, Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Á kwə bam deen na pe a banu zaɲi tun, a ki a wubɔɲa ni si a waari abam mu yi a wubɔɲa wu ləni. ¹⁵ Kuntu doɲ mu a nan daa ki a wubɔɲa ni si a fɔgi a ki Zeruzalem tuw kum di Zuda dwi tiinə bam lanyirani. Kuntu ɲwaani, yi pa-na fɔvni ta jigə-abam. ¹⁶ Nan ta taá ki-na wəənu tuntu: Taá te-na cɔga á bri daani, si á daari á taá buri cɔga bura taani dim baɲa ni, si yazurə taa wura. ¹⁷ Nan yi jeeli-na lwarum á bicara ni si á ki á ma á cɔgi á donnə. Ta yi du-na durə vwan cwəɲə ni. Amu yɔɔri a culi kənə yam kuntu maama mu.» Baɲa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

¹⁸ Paɲwa Tu Baɲa-We kwərə daa ta ma yi amu ka wi: ¹⁹ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Abam deen na vɔgi á niə amu ɲwaani canɔ sina cana kam wunu, di canɔ sinu cana kam wunu, di canɔ sirpe cana kam wunu, di canɔ fugə cana kam wunu te tun laan wó ji candi yalɔ Zuda dwi tiinə bam maama na wó di ywəəni yi ba caka ya baɲa ni tun mu. Nan taá soe-na si cɔga di bicar-zuru jəni á titari ni.»

²⁰ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Dwi-ge tiinə zanzan jwa wó nuɲi ba tuni dum ni ba ba yo seeni. ²¹ Balɔ na zɔvri tuw didva wunu tun wó vu ba ta di tuw kudoɲ nɔɔna wi: «Nan pa-na dí tɔgi daani dí vu Zeruzalem si dí fɔfɔ dí yi Paɲwa Tu Baɲa-We wum te si dí daari dí loori-Dl si Dl ki dibam yu-yoɲo. Amu wubɔɲa jaani mu si a vu da.» ²² Kuntu tun, dwi-ge tiinə zanzan na nuɲi tu-kamunə tun laan wó ba Paɲwa Tu Baɲa-We te Zeruzalem ni si ba loori yu-yoɲo Dl tee ni.»

²³ Paɲwa Tu Baɲa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Maɲa kam kuntu na yiə, dwi-ge nɔɔna fugə na ɲɔni taani dwi dwi tun wó vu ba tu ba gurigi Zwifə tu didva. Ba maa wó ta did-o wi: «Popo pa dibam cwəɲə si dí tɔgi-m dí vu, beɲwaani dí ni ni We mu wu abam tee ni.»»

We wó waari Yisrayeli tiinə bam dɔna

Tɔni dɔlv na bwələ di Yisrayeli tun taani

9 Baŋa-We kwərə mu tuntu. Ka nan maŋi si ka vu Haderaki laŋa kam seeni, ku fɔgi ku dai Damasi tuw kum mu. Yisrayeli dwiə yam maama, ku wəli di nabiinə maama yiə pagɔ Baŋa-We baŋa ni mu.

²Hamati tuw kulv na bwələ da tun tiinə yiə di pagɔ Dɩ baŋa ni, ku wəli di Tiiri tuw tiinə, di Sidɔn tuw tiinə, di ba yiyiu kum na yi te tun di.

³Tiiri tiinə bam lɔgi dam je mu ba pa ba titi. Ba ma kwalumi səbu wəenu, pa ti daga ni tɔga kasulv te tun. Ba ta ma la səbu-sɔŋa jijiguru zanzan ba tiŋi ni ti yi cwəŋə yuu weeru mu te. ⁴Baŋa-We nan wó vri ba jijiguru tum, Dɩ daari Dɩ dɔlv ba dam maama Dɩ di ninw kum wɔni. Mim mu wó zwe tuw kum maama.

⁵Asekelon tuw tiinə wó na kuntv yi fɔvni yɔɔri di ja-ba. Gaza tuw tiinə di yira maa wó cɛ, ni ba ga vri pugə mu tun.

Ekoron tuw tiinə bam di wó na ku na ki te, pa ba tuna maama ti.

Gaza tuw pe wum wó je, yi Asekelon tuw di ji di-dwəenu yirani.

⁶Dwi-gɔngwaaga mu wó joŋi Asedodi tuw ba taa te. Amu Baŋa-We lagɔ a pa Filisi tiinə bam kamunni dum ti mu.

⁷Amu nan wó pa ba daa bá du nwana di ya yira jana, si wɔdi-zɔɔna daa yi taa wu ba niə ni.

Ba nɔɔna balv na daari tun wó wəli amu titi nɔɔna bam wɔni mu, pa ba ji ninɛni Zuda dwi tiinə dwi kudɔŋ. Kuntv tun, Ekoron tuw tiinə wó gwaani di a nɔɔna bam, ni Yebusi tiinə bam di dɛen na ki te tun.

⁸Ku nan na yi a titi tuw kum, a lagɔ a ci-ku mu si ku dɔna bam daa yi tɔgi da ba ke. Nɔɔn-nɔɔnv daa bá na cwəŋə si o beesi a nɔɔna bam. Amu titi yi laan mu wó taa pagɔ ba baŋa ni.

We Dam Tu wum na wó ba te tun taani

⁹Siyon tiinə bam,

taá di-na ywəəni lanyirani!

Zeruzalem tuw tiinə bam,

taá caka di kwər-dia!

Nii-na á pe wum na ve o buɔni á te!

O yi cɔga tu mu yi o di wɔnɔ.

O nan tu o titi mu

yi o di bunaga o buɔni.

Cɔga tun, o dɔgi bina-pwala baŋa ni mu o veə.

¹⁰Amu wó pa jara-kəm tərikooru ti

Efrayim laŋa kam ni,

si jara-kəm siseŋ-nɔɔna di ti

Zeruzalem tuw ni.

Taŋa kalv maama ba na maɩ

ba ki najara tun di wó bwəri.

Pe wum wó tɔɔli wɩ:

yazurə taa wu dwi tiinə maama tee ni falalala.

O paari wó di di zɔgi

ninw didva ni ni,

si ku yi kudɔŋ ni.

Di ta wó zɔgi Efrati bugə kam ni mu,

si di vu di yi tɔga baŋa ni maama.

¹¹Ku nan na yi abam Siyon tiinə bam, amu na tɔgi jana baŋa ni a ki ni-gonim di abam tun ŋwaani mu a lagɔ a liiri balv ba na jaani á wɔni ba pɔni tun a ja a nuŋi ba vl-kɔgɔ kum wɔni.

¹²Pipiri á Joori-na á dalum je sum ni, abam pɔna balv tuna na daga tun. Amu ta di abam ni: a wó pa á joori á na kulv á na ge tun kuni bule. ¹³A lagɔ a ki di Zuda ni a taŋa mu a saŋi tun, si a daari a kwe Efrayim a ki da, ni ku yi a cɔna mu te tun.

Siyon tiinə bam, a lagɔ a kwe abam mu a pa á zaŋi á zaŋi najara di Greki tiinə bam. Á wó taá nyɩ di jara-kəm sv-lɔŋɔ mu a juŋa ni.

¹⁴Baŋa-We wó pi Dɩ nuŋi Dɩ nɔɔna bam baŋa ni si Dɩ wəli-ba. Dɩ taŋa cɔna yam lagɔ ya taa ve mu di fora ni dɔa na pɔpɩlɩ te tun.

Yuutu Baŋa-We wó wu Dɩ nabɔnɔ. Dɩ maa wó tɔgi jagwiə seeni vu-duw baŋa ni Dɩ vu Dɩ zu najara yam wɔni.

¹⁵Paŋwa Tu Baŋa-We titi wó kwəli Dɩ nɔɔna bam. Ba dɔna bam na dɔlv-ba di kandwa te maama, baá nɔni-ba ba sun tɔga ni.

Ba maa wó nyɔ sana yi ba bagɔ di dam, ni sa-nyɔra na ki te tun.

Baá di ywəəni ba su, ni zɔŋa na su di jana yi ba kwe-ba ba miisi kaanum bimbim dum yira ni te tun.

¹⁶De dum kuntv ni mu ba Tu Baŋa-We dum wó joŋi-ba Dɩ yagi, ni nayirv na nii o pe-kɔgɔ baŋa ni te tun, ba na yi o nɔɔna tun ŋwaani.

Ba na zɔvri wuntu titi tɔga kam wɔni, baá taa nyuni mu ni kandwa-ŋuna na nyuni paari yupugə yira ni te tun.

¹⁷Nii ba lam na tiini di jɔgi fra te! Nɔn-dvnnu, di bukwa wó di tɔga kam wɔdiiru mu, yi ba nyɔ ka diven si ba ma na dam.

Baŋa-We na wó fɔgi Dɩ kwe Dɩ nɔɔna te tun

10 Loori-na Baŋa-We si Dɩ pa dɔa ni duum maŋa ni. Wuntu mu pat dv-viu kalɩ kunkwənu, yi Dɩ ta pat dv-na tui si tɔga kam ki wɔdiiru lanyirani.

9:1 naa Baŋa-We yi pagɔ nabiinə maama di Yisrayeli dwiə yam maama baŋa ni

9:9 Mat 21:5; Zan 12:15 9:10 Ləŋ-ŋwi 72:8

² Jwənə yam jigi nɔɔna mu ya gana. Vura bam di maa tɔgi yi-nɛeri ŋwaani ba fɔi vwan. Ba yəni ba maŋi dindwɔa kuri ba bri nɔɔna yi ku dai cɪga. Ba ta na pa zənə dilu tun maa yi kafɛ. Kuntu ŋwaani, nɔɔna bam maa beeri yɔɔ yirani yi ba nai yaara zanzan, ni peeni silu na ba jigi nayɩru si o taa nii-si tun.

Baŋa-We maa wi:

³ «A bani mu yɔɔri di wiirə di nayɩra bam. A maa wó waari didɛera bam. Bɛŋwaani, amu Paŋwa Tu Baŋa-We wó taa nii a nɔn-kɔɔgɔ kum na yi Zuda dwi tiinə tun baŋa ni mu. A laan maa wó pa ba ləri ba taa jigi dam nɛɛni siseŋ-nɔɔna balu na faŋi ba cwi ba ve najara wɔni te tun.

⁴ Zuda dwi dım wɔni mu didɛeru wó ba o nuŋi.

Digə kuri kandwɛ kamunu mu wó nuŋi ba wɔni.

Paari dilu na jaani vwe tun di wó nuŋi ba wɔni.

Jara-kəm taŋa maa wó nuŋi ba wɔni.

Cɪga tun, didɛera dwi maama wó nuŋi ba wɔni mu.

⁵ Ba maama na ki daani, baá ji babe mu yi ba nɔni ba duna bam ba sun cwəŋə ni bwəru wɔni. Ba ta wó zaŋi najara ba wanti ba duna sise diinə bam ba di tɪga ni, Baŋa-We na wu ba tee ni tun ŋwaani.

⁶ Amu nan wó pa Zuda dwi dım taa jigi baari, yi a daari a jonji Zuzefu dwi tiinə bam a yagi. A wó pa ba joori ba zɪgi ba faŋa zɪga je sum ni, a na jigi ba ŋwaŋa tun ŋwaani. Kú taa nyi di a ya maŋi a wu vi-ba mu tun, bɛŋwaani amu mu yi ba Tu Baŋa-We dım, yi a nan wó sɛ ba wɛ-loro kum.

⁷ Efrayim dwi tiinə bam wó ji jara-kəm pamaŋna mu. Ba maa wó taa jigi wupolo lanyirani, ni nɔɔna na nyɔgi sana yi ba wuu poli te tun. Ba biə bam di wó na kuntu maama pa ba di taa jigi wupolo. Ba maa wó di ywəni Baŋa-We zənə ŋwaani.

⁸ Amu wó bəŋi a nɔɔna bam si ba ba ba jeeri ba ki daani mu. Bɛŋwaani, amu lagi a vri-ba mu a yagi. Ba maa wó puli di kɔɔgɔ ni ba dɛen na daga te tun. ⁹ Amu ya suni a jagi-ba a yagi dwi-ge tiinə tunti ni yigə yigə. Di ku di, ba na wu je silu maama ni tun ba bá swe amu swiə. Ba di ba biə bam wó wəri yi ba laan joori ba titi tu kum. ¹⁰ Amu wó pa ba badonnə zɪgi Ezipi tu ni ba joori, yi a daari a la ba badonnə a ki daani si ba zɪgi Asiri ni ba ba. A wó pa ba zɪgi je sum kuntu ni ba ba ba jəni Galadi laŋa kam ni, di Liban ni. Ba maa wó taa daga ba su ba gaali tɪga kam. ¹¹ A nɔɔna bam wó be nunu kum di ku cam dım ba kɛ. Baá pa bugə

kam na-ŋɔni sum pəni tɪga ni. Nili bugə kam maama di wó wɩ ba ŋwaani. Asiri tiinə kamunni dım wó tu tɪga. Ezipi tu paari dam dım di maa wó ti.

¹² Amu Baŋa-We wó pa ba fɔgi ba zɪgi amu dam dım ŋwaani. Ba maa wó taa kwari-ni ba kənə maama wɔni.»

Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu.

Lɛru wó yi We nɔɔna bam duna

11 Liban, puri n tu kum ni,
si mim na cwəŋə di zu
di di n Sɛdri tweeru tum.

² Tu-ŋunnu di, taá coosi-na,

Sɛdri tweeru tum na tua tun ŋwaani.

Tu-kamunnu tum maama tun ti pɔ mu!

Basan tu-didwaaru tum,

keeri-na zanzan!

Ku na yi gaa kalu ya na li

di tweeru tun,

ba laan goni ka tweeru tum maama

mu ba di tɪga ni!

³ Cəgi-na si á wó ni nayɩra bam na kaasi te tun,
ba vara pwəli sum maama laan na cɔgi tun ŋwaani.

Cəgi-na si á wó ni

nywənu tum na suurə,

Zurden bugə ni gaa kam titi

di na cɔgi tun ŋwaani.

Nayɩra bale taani

⁴ Amu Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tintu: «Fɔgi n kɔni peeni silu ba na lagi ba gu tun. ⁵ Balu na yəgi peeni sum tun mu kwe-si ba gu, yi ba ba buŋi ni ba cɔgi. Balu na jigi peeni sum ba yəgi tun di maa ta ba wi: «Dí ki-na Baŋa-We le, si dí nɛ nyɔɔri zanzan.» Peeni sum nayɩra titi di yigə təri si wɔni. ⁶ A nan daa bá duri tu kum kuntu nɔɔna bam ŋwaŋa.» Baŋa-We na tagi kulɔ tun mu kuntu. «Nii-na. Amu wó kwe nɔɔnu maama a ki o donj juŋa ni, di o pɛ wum juŋa ni. Bantu laan maa wó cɔgi tɪga kam maama fasi. A nan bá jonji nɔɔn-nɔɔnu ba juŋa ni a yagi.»

⁷ Kuntu ŋwaani a jigi peeni silu ba na lagi ba gu tun a kɔna a pa balu na jigi-si ba yəgi tun. A nan jigi gwələ yale mu. A ma pa didwa yiri yi «Yu-yoŋo». Didonj dım yiri yi «Ni-məɔ». A maa jigi-ya a mai a nii a peeni sum baŋa ni. ⁸ Cana didwa wɔni, a ma zəli nayɩra batɔ bam, a na wu wanti a ja a titi di ba tun ŋwaani. Pipimpiinə bam titi di maa vai a ni-taani. ⁹ A ma ta a wi: «Amu

10:6 Zuzefu dwi tiinə bam = Yisrayeli tiinə bam 10:7 Efrayim dwi tiinə bam = Yisrayeli tiinə bam 11:2 tu-ŋunnu = cyprès
11:2 tu-didwaaru = chênes trees

10:10 Ezayi 11:11

daa bá taa kɔnti peeni sum a pa abam. Silu na maɣi si si ti tun wó ti, si silu na maɣi si si je tun di je. Silu maa na daari tun di wó taa di da ya-nwana.»

¹⁰ Amu ma ja a gwɛli dilu yiri na yi Yu-yoɔo tun a bwɛri, si ku bri ni a yiri ni dilu a ya na goni di nɔɔna bam maama tun. ¹¹ De dum kuntu ni nɔɔ mu ni-gonim dum suni di cɔgi. Pipimpiinɛ bam nɛ-ni, yi ba lwarɛ ni kwɛrɛ kam kuntu yɔɔri ka nuɣi Baɣa-We tee ni mu.

¹² A ma ta di ba a wi: «Abam na nii ni ku maɣi, si á pa-ni a ɣwuru. Ku nan daa na dai kuntu, si á taá jigi-ti.» Ba ma jeeli a ɣwuru, yi ba kwe sɛbu sɛbu-dala fiintɔ ba pa-ni.

¹³ Baɣa-We ma ta di amu Di wi: «Kwe sɛbiɛ bam n ki sɛbu tiɣim daka kam wɔni.» Mu bantɔ sɛbu-yiri dilu ba na jeeli si ku taa yi amu ɣwuru tun mu kuntu. A ma suni a kwe sɛbiɛ bam kuntu a ja a vu We diga kam a dɔli a di sɛbu tiɣim daka kam wɔni.

¹⁴ A laan ma bwɛri a gwɛli didoɣ dum, di yiri na yi Ni-mɔrɔ tun, si ku bri ni Zuda tiinɛ bam di Yisrayeli tiinɛ bam wɛl-dɔnɔ kum cɔgi.

¹⁵ Baɣa-We daa ma ta di amu o wi: «Daa ta kwe nayuru zula si n ki ni n yi nayuru-joro mu tun. ¹⁶ Nii-na, a lagɛ a pa nayuru wudoɣ mu ba o taa nii tɔga kam nɔɔna baɣa ni. Wuntu yigɛ bá taa wu peeni silu na lagɛ si je tun wɔni, di peeni silu na beeri yɔɔ tun wɔni. O nan bá taa nii silu na nɛ zɔnni tun si o sooni-si, naa si o kɔnti peeni silu na dana tun. O nan wó di silu na jigi nugɛ tun mu, yi o tɔri si napɔɔna yam.

¹⁷ Leeru nan lagɛ ti yi
 nayuru-joro kum mu,
 o na kwe peeni sum o yagi tun ɣwaani!
 Su-lɔɣɔ mu lagɛ ku zɔ o vɔɣɔ
 di o jazum yi dum!
 O vɔɣɔ kum maama maɣi
 si ku kwaari mu,
 yi o jazum yi dum di dwe
 di daa ta ba nat!»

We wó vri Zeruzalem tiinɛ bam Di yagi

12 Kwɛrɛ kalu Baɣa-We na tɔɣi si ka vu Yisrayeli tiinɛ bam seeni tun mu tuntɔ: Baɣa-We yi dilu na lwarɛ wɛyuu kum pa ku tigi palalala, yi Di daari Di cwi tɔga kam kuri tun. Di ta daari ki joro Di yagi nabiinɛ wɔni. Dintu tagi Di wi: ² «Nii-na! Amu wó pa Zeruzalem tuw ji nuneeni zɔɣa di ka wu sana. Dwi-ge tiinɛ balu na bwɛlɛ da tun wó nyɔ ka wɔni yi ba bɛri. Ku ta wó ki kuntu doɣ ku pa

Zuda tiinɛ bam mu di ba na tɔɣi ba zaɣi najara di Zeruzalem te tun. ³ Maɣa kam kuntu ni, dwi tiinɛ bam maama na jeeri si ba ki najara di Zeruzalem tuw kum, amu wó pa ku ji nuneeni kandwe-pulɔrɔ mu ku pa-ba. Wulu maama na kwaani si o guri-ku, kuɔ tiini ku ki ku tu zɔnni.»

⁴ Baɣa-We ta na tagi kulɔ tun mu tuntɔ: «Ka maɣa ni, a lagɛ a pa siseɣ-nɔɔna bam maama fum mu, si si diinɛ bam maama di yirisi. A laan maa wó taa fɔgi a nii Zuda tiinɛ bam baɣa ni. Ku nan na yi dwi-ge tiinɛ sise sum di, a wó pa si yiɛ dwe. ⁵ Zuda yigɛ tiinɛ bam laan wó ta ba titi ni ba wi: «Zeruzalem tuw nɔn-biɛ bam nɛ dam, Paɣwa Tu Baɣa-We na yi ba We tun ɣwaani.»

⁶ Maɣa kam kuntu ni, amu wó pa Zuda yigɛ tiinɛ bam taa nyi di min-zɔɣa na tu de wɔni te tun mu. Ba ta wó taa yi ni min-vɔɣɔ na tu min-zwaru wɔni. Kuntu tun, baá pa tuni dilu maama na bwɛlɛ da tun cɔgi fast. Ku daari Zeruzalem tuw kum titi taa zigɛ ceɣi di ku nɔn-biɛ bam maama. ⁷ Amu Baɣa-We nan lagɛ a pa Zuda jar-kɛrɛ bam mu da yigɛ ba na wɔnɔ, si Pe Davidi dwi tiinɛ bam di Zeruzalem nɔn-biɛ bam maama yi na zulɛ ba dwɛni Zuda tiinɛ bam.

⁸ Maɣa kam kuntu ni, amu Baɣa-We titi mu lagɛ a taa kwɛli balu na zɔvri Zeruzalem tuw kum wɔni tun. Wulu na yi nabwɛm ba maama wɔni tun wó jɔɣi dam ni Davidi na dana te tun mu. Davidi dwi tiinɛ bam wó taa nii ba baɣa ni, ni ku yi Baɣa-We maleka kam titi mu wu ba yigɛ ni. ⁹ Maɣa kam kuntu ni, amu yiɛ wó suni dwi tiinɛ balu maama na zaɣi najara di Zeruzalem tun baɣa ni, si a yɔɔri a cɔgi-ba.»

Ba keeri ba pa wulu nɔɔna na zɔɣi tun

¹⁰ «Amu Baɣa-We nan lagɛ a kwe we-loro joro di ka-duri-nɔɔna-ɣwaɣa mu a ki Davidi dwi dum, di Zeruzalem nɔn-biɛ bam maama wɔni. Ku maa wó pa ba kwɛni ba nii amu yi ba keeri ba pa wulu wum ba na zɔɣi tun. Baá taa tiini ba keeri wuntu luɛ yi ba coosɛ, ni nɔɔna na ge ba bu-dua, naa ba bu-kwian te tun mu. ¹¹ Maɣa kam kuntu ni, Zeruzalem tiinɛ wó keeri bugi-bugi, ni nɔɔna deen na keeri te Hadadrimɔni ni, tu kulɔ na wu Megido pɔɣɔ tɔga kam ni tun mu. ¹² Balu na zɔvri tɔga kam je maama ni tun wó taa keeri mu bugi-bugi, dwi di dwi maama, si kaana bam kɛrɛ taa yi ka yira di baara bam kɛrɛ. Davidi digɛ kam wó keeri luɛ kam ba yirani, yi ba kaana bam di keeri ba yirani. Natan digɛ kam di wó keeri ba yirani, yi ba kaana bam di keeri ba yirani. ¹³ Levi digɛ tiinɛ bam,

di ba kaana di wó keeri ba yiranɩ. Simeyi digə kam di ba kaana wó da ba keeri ba yiranɩ, ¹⁴ku wəli di sɔ-yuni tɩv maama ta na daari tun, di ba kaana.

13 Maŋa kam kuntu ni amu wó pa buli-yi puri di taa burə di pa Davidi dwi tiinə bam, di Zeruzalem nɔn-biə bam, pa ba lwarum di ba digiru tum saari ti yagi.»

Jwənə di sampwəri taani

²Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu: «De dum kuntu na yiə, amu wó pa jwənə yira yam saari tɩga kam maama ni, si nɔɔna daa yi taa guli ya gulə maŋa di maŋa! A nan ta wó zəli sampwəri sum di ba ciciri-lwaanɩ tɩga kam ni. ³Ba wɔlv ta na zaŋi o pwərisi o bri nɔɔna, o tuti tiinə balu na lug-o tun mu wó ta did-o ba wi: «Nmu maŋi si n ti mu, di n na mɛ Baŋa-We yiri n pwərisi vwan tun.» Ba laan wó zɔ-o ba gv, o na ŋɔɔni tun ŋwaani.

⁴De dum kuntu na yiə, sampwərə kalu maama na lagɩ o pwərisi, cavura wó ja ku tu di vura yalv o na ne tun. O daa bá kwe gwar-zinzwara tɩv dwi We nijonə bam na zɔvri tun o zɔ, o na lagɩ si o gani nɔɔna tun ŋwaani. ⁵Ku tu maa wó ta wi: «Ku zigi a nɔn-dunni maŋa ni varum yiranɩ mu yi a titonɩ. Amu dai We nijonnu.» ⁶Nɔɔna maa na bwe-o ba wi: «Bɛɛ mu ki yi n na fufwələ yantu don n nyɔɔni ni?» O ta wó ləri-ba wi: «A ne fufwələ yam a cilonɩ sɔŋɩ ni mu.»»

Nayirv di peeni taani

⁷Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Sv-lɔŋɩ, zaŋi dɔɔni wɔni
si n jeeri a nayirv wum
na bwələ di amu tun.

Yɔɔri n magɩ nayirv wum,
si peeni sum maama jagɩ si je.

Amu tuti jɩŋa nan mu wó zɔ si biə bam.»

⁸Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

«Tɩga kam ni je maama ni,
nɔɔna bam pɔɔrum bitɩ wɔni,
kuni bile mu lagɩ ba ti,
si pɔɔrum didva daari ba taa ŋwi.

⁹Pɔɔrum didva kalu na daari tun,
a lagɩ a maŋi ba si a nii mu,
si a daari a fɔgi a kwe-ba.

Kú taa nyɩ di nɔɔnu na kwe
səbu naa səbu-sɩŋa
o di mim wɔni

si o pa ti taa lana faste te tun mu.

Nɔɔna bam kuntu laan maa wó ma
amu yiri dum ba loori-ni,
yi amu di ləri-ba.

Amu wó ta ba taani ni:

«Ba yi a nɔɔna mu,»

yi ba di ta ni:

«Baŋa-We mu yi dɩbam We.»»

Baŋa-We wó ba si Dl di paari

14 Nii-na! Baŋa-We jigɩ de di na buni. De dum kuntu na yiə, á duna bam wó ba ba vri á jɩgɩru ba daari ba cɛ-ti ba pa daani yi á zigi á niə. ²Ku na wó ki te tun, amu Baŋa-We wó pa dwi-ge tiinə maama ki daani ba ba ba jeeri Zeruzalem tu kum di najara. Baá wani tu kum ba di. Ba maa wó zɔ sam wɔni ba vri nɔɔna jɩgɩru, yi ba zi ba kaana. Ba ta wó kalt ku nɔn-biə bam cicoro ba ja ba vu sa-tu yigə yigə. Ba cicoro kulv na daari tun nan wó na cwəŋə si ba maŋi tu kum wɔni. ³Baŋa-We tuti nan mu lagɩ Dl nuŋi Dl vu Dl jeeri dwi tiinə bam kuntu, ni Dl deen na ki najara te tun. ⁴Maŋa kam kuntu ni, Dl lagɩ Dl zigi Olivi piu kum yuu ni mu, ku na jeeri Zeruzalem wa-puli seeni tun. Piu kum maa wó yari kuni bile, si lɔŋɩ kamunu taa tigi ti titari laŋa ni, ku na zigi wa-puli seeni ku vu wa-zɔvri seeni tun. Piu kum cicoro didva wó fɔfɔ ku vu jazum seeni, si kudonɩ kum di vu jagwiə seeni. ⁵Abam laan maa wó tɔgi Baŋa-We bolo kum kuntu á duri á lu, bolo kum na wó ke ku yi Atisali tun ŋwaani. Á na wó duri á lu te tun nyɩ di á nabaara deen na ki te yi ba lu cam wɔni maŋa kalu Zuda tu pɛ Oziasɩ na di paari yi tɩga kam sisinɩ tun mu. Kuntu kwaga ni, amu Tu Baŋa-We laan wó ba Dl nuŋi, yi Dl maleksi sum maama di tɔgi di Dl.

⁶De dum kuntu na yiə, wia pooni bá taa wura. Waaru, di zurim di bá taa wura. ⁷Maŋa kam kuntu wó taa yi ka yira. Baŋa-We nan yɔɔri Dl ye ka ni ni. Tɩga daa bá yi si ka daari ka pɔvri. Wa-zɔvri maŋa ni wia pooni wó taa wura.

⁸De dum kuntu na yiə, na-ŋuna wó ta ba nuŋi Zeruzalem tu kum wɔni ba taa durə maŋa maama, yadɛ di ti-pwəŋə maama. Na bam cicoro wó duri ba vu ba zɔ wa-puli seeni ninu kum. Ba badonnə di maa wó duri ba vu ba zɔ wa-zɔvri seeni ninu kum. ⁹Baŋa-We maa wó taa yi lugv baŋa je maama pɛ. Maŋa kam kuntu ni, Baŋa-We wó taa yi Dl yiranɩ didva mu, pa nɔɔna taa zuli-Dl Dl yiri dum na yi didva tun ŋwaani. ¹⁰Tɩga kam ni maama wó taa yi ti-kampari mu, ku zigi Geba ni si ku vu ku yi Rimɔn na wu Zeruzalem jagwiə seeni tun. Zeruzalem tu kum tuti maa wó taa wu we we, ni ku na maŋi ku yi te tun. Tu kum wó taa yalma, ku zigi Benzamen ni dum ni, si ku yi je silv Pulim ni dum na wura tun, yi ku ke ku yi Gugoro ni dum. Ku ta maa zigi Hananeli di-didɔɩ kum ni, si ku vu ku yi je silv ba na kan vinyə tiu biə ba pa pɛ wum tun. ¹¹Nɔɔna laan maa wó taa zɔvri Zeruzalem

tuw kum wunɪ. Ku daa bá taa maŋɪ sɪ nǝǝna yǝǝɪ ba cǝɟɪ-ku. Tuw kum wó fǝɟɪ ku zɪɟɪ dɪ yazurǝ mu. ¹²Ku na yɪ tunɪ dɪlu maama na jeeri Zeruzalem tuw kum dɪ najara tun, Baŋa-We na wó waart-ba dɪ yawɪ-cǝǝru tɪlu tun mu tuntu: Dɪ wó pa ba ya-nwana yam muvɪɪ yɪ ba ta zɪɟɪ wǝɛnɪ. Ba yicilbiǝ dɪ maa wó cǝɟɪ ya gwǝǝnu tum nɪ, yɪ ba dindǝlimǝ dɪ maŋɪ ba niǝ nɪ ya pǝ.

¹³Dǝ dɪm kuntu na yiǝ, Baŋa-We maa wó pa ba wubuŋa tiini ya vugimi sɪ fuvɪɪ zu-ba. Ba wunɪ nǝǝnu maama wó zi o doŋ pa ba maɟɪ najara. ¹⁴Zuda tiinǝ bam dɪ wó zaŋɪ najara Zeruzalem tuw kum nɪ. Zeruzalem tiinǝ bam laan maa wó la tunɪ dɪlu na gilimi-ba tun jɟɟɟɪɪ ba kɪ daanɪ, ku na maŋɪ ku yɪ sǝbu-sɪŋa, dɪ sǝbu, dɪ gwaaru zanzan dɪ. ¹⁵Yawɪ-cǝǝ kuntu doŋ dɪ maa wó ja siseŋ-nǝǝna bam, dɪ bɪna-sise sum, dɪ yogondǝ yam, dɪ bɪnǝ sum, dɪdaanɪ vara balu maama na wu ba duna bam jilǝɟugu kapwǝǝru je sum wunɪ tun.

¹⁶Ku kwaga seeni, tunɪ dɪlu nǝǝna ya na zaŋɪ najara dɪ Zeruzalem tuw kum yɪ ba wǝri tun maama laan wó yǝni ba vu Zeruzalem bɪnɪ maama nɪ, sɪ ba zuli Pǝ wum na yɪ Paŋwa Tu Baŋa-We tun, yɪ ba daart ba

dɪ Vwǝ cwiim candiǝ kam. ¹⁷Dwi dɪlu maama na wu lɔɟu baŋa nɪ tun nan na vɪn sɪ ba vu Zeruzalem ba zuli Pǝ wum na yɪ Paŋwa Tu Baŋa-We tun, dua bá nɪ ka pa-ba. ¹⁸Ezipi dwi tiinǝ bam dɪ na vɪn sɪ ba vu da sɪ ba tǝɟɪ ba zuli-Dɪ, dua bá nɪ ka pa bantv dɪ. Baŋa-We nan wó pa yawɪ-cǝǝ mu ja-ba, nɪ kulv o na pǝ ku ja dwiǝ yalv maama na vɪn sɪ ba vu Zeruzalem ba dɪ Vwǝ cwiim candiǝ kam tun. ¹⁹Lǝɪru tuntu doŋ mu wó yɪ Ezipi tiinǝ bam dɪ dwiǝ yalv maama na vɪn sɪ ba vu ba tǝɟɪ ba dɪ Vwǝ cwiim candiǝ kam tun.

²⁰Maŋa kam kuntu nɪ baá pɪpɪɪ bitari suntu mu ba kɪ siseŋ-nǝǝna bam loŋnǝ yɪra nɪ: «Lanyɪranɪ fast mu Baŋa-We ŋwaanɪ». Kambi dwi maama maa na wu We digǝ kam nɪ tun dɪ maa wó taa jɟɟɟɪ kɪ sɪ maŋɪ dɪ kabǝli silv na kɪ We bimbim dɪm kaanum titvŋa tun. ²¹Cɪga tun, kambi silv maama na wu Zeruzalem nɪ dɪ Zuda tunɪ dɪm maama nɪ tun wó taa yɪ lanyɪranɪ fast mu Paŋwa Tu Baŋa-We ŋwaanɪ. Nǝǝna balv maama na lagɪ ba kɪ kaanum ba pa We tun maa wó wanɪ ba kwe kambǝ kalv maama ba na lagɪ tun ba saŋɪ kaanum dɪm nwana ka wunɪ. Maŋa kam kuntu nɪ, pipimpiinu daa bá vu o jǝni Dam-fǝrǝ Tu Baŋa-We digǝ kam wunɪ.

Malasi Tɔnɔ

Malasi jaani We kwɛrɛ mu o vu o pa Zeruzalem tuv tiinɛ maɲa kalɔ ba na nuɲi sa-tu yigɛ yigɛ Babilɔni ni ba joori ba ba, yi ba fɔgi ba lo We diga kam ba ti tun. Maɲa kam kuntu ni, nɔɔna bam yigɛ daa tɛrɛ di ba na tɔgi We cwɛnɛ kam te tun. Malasi ma ta di ba si ba pipiri ba taa zuli We di ciga, si ba daari ba taa tuɲi ba tɔgi Dl zaasum dum na yi te tun. O ta ma ta di ba o wi: We lagi Dl vaɲi ba zwa mu. Di ku di, We wɔ duri ba yibwɛnɛ yi Dl fɔgi Dl kwe-ba di ba digiru tum. We nan lagi Dl tuɲi Dl tuntɔɲnu mu si ku tu kwe cwɛnɛ kam si Dl laan ba ba te. Nii 3:1. We wɔ ki balɔ maama na jigɛ Dl ciga tun yu-yoɲo.

1 Kwɛrɛ kalɔ Baɲa-We na kwe Dl pa Malasi si o lwɛni o bri Yisrayeli tiinɛ bam tun mu tintu.

Baɲa-We soe Yisrayeli dwi dum

² Baɲa-We mu tagɛ Dl wi: «Maɲa maama wɔni mu amu tiini a jigɛ abam sono.» Abam nan daa ta yɛni á bwe amu á wi: «Bri dɔbam cwe silɔ nmu na tɔgi yi n soe dɔbam tun.»

Amu Baɲa-We ma lɛri a wi: «Yi swe-na ni abam nabaaru Zakɔbi deen yi nyaani mu o zumbaaru Esayu yigɛ ni. Amu nan jigɛ Zakɔbi di o dwi dum sono, ³ yi a culi Esayu di o dwi dum ni-taani. Kuntu ɲwaani mu amu pipiri Esayu na je pweeru laɲa kalɔ ni tun, pa ka yi yɔɔ yirani. Ba tɔga kam ma ji kagva yi ga-vara kari ka wɔni ba beerɛ.»

⁴ Esayu dwi Edɔm tiinɛ bam wɔ wani ba ta ba wi: «Dɔbam tuv kum suni ku cɔgi mu. Dí nan wɔ joori dí lo-ku dí zigɛ.»

Amu Paɲwa Tu Baɲa-We nan ta ni: «Ba na ki dam ba joori ba lo ba tuv kum, amu ta lagi a yigi-ku mu a di tɔga ni. Nɔɔna wɔ taa yáali ba tuv kum ba wi ku yi ti-balɔrɔ mu, yi ba bai Edɔm tiinɛ bam ni ba yi balɔ Baɲa-We bani na fɔgi di wu ba baɲa ni tun.»

⁵ Abam Yisrayeli tiinɛ bam wɔ na tintu maama, yi á laan wɔ ta ni: «Baɲa-We dam daga. Dl dam dum nan ke di yi tunti didonnɛ ni mu si ku dat dɔbam tuv kum sisɛm dum yirani.»

We na bwe kaanum tiinɛ bam te tun

⁶ Paɲwa Tu Baɲa-We jigɛ kwɛrɛ kantɔ mu si Dl pa kaanum tiinɛ bam:

«Biɛ maɲi si ba taa nɔgi ba kwɛ mu, si balɔ na tuɲi ba pai nɔɔna tun di taa nɔgi balɔ na te-ba tun. Amu nan mu yi abam ko di á yuutu di. Á nan ba nɔgi-ni. Bɛɛ mu te kɛm dintu maama? Abam tiini á gooni amu, yi á ta yɛni á bwe á wi: «Tita seeni mu dí gooni nmu?»
⁷ Abam pɛ cavura ja-ni, bɛɲwaani á jigɛ wodi u kulɔ

na digimi tun mu á ki kaanum á pa-ni, yi á daa ta jigɛ ni si á bwe amu á wi: «Dɔbam bri dí ki ta mu yi dí pa cavura ja nmu tun?» Nii-na mu! Abam kɛm dum bri nɛɛni á yɛni á nii amu kaanum bimbim dum mu yi á gooni á wi: di yi wo-kafe mu. ⁸ Abam na yɛni á ja vari-lilwɛ di vari-gwanɛ didaani vari-yawuna bam si á ma-á ki kaanum á pa amu tun, kuntu dat lwarum mu na? Á wɔ wani á ja vara kuntu doɲ á vu á pa á tuv kum yuutu mu na? Á ya na ki kuntu, á buɲi ni o wu wɔ poli di abam si o wani o nii á seeni na? ⁹ Abam nan na ve yigɛ si á taá jaani vara kuntu doɲ á tui á ki kaanum á pa amu, yi á laan ba á loori lanyirani a tee ni, á buɲi ni amu wɔ cɛgi abam taani mu na?»

¹⁰ Paɲwa Tu Baɲa-We na jigɛ kulɔ si Dl ta tun mu tintu:

«Abam wɔni didwa ya mu na maɲi o pi We diga kam ni dum, ku yaá taa gara. Kuntu wɔ pa á daa bá ja kaanum dilɔ na ba jigɛ kuri tun á ba á zwe á pa-ni. Amu ba jigɛ wupolo di abam kaanum tiinɛ bam na ki te tun. Kuntu ɲwaani mu a bá joɲi á pɛera yam.

¹¹ Amu zulɛ yam wɔ zaɲi baɲa baɲa mu lɔgu baɲa tunti didonnɛ wɔni. Ku zigɛ tunti dilɔ na jeeri wa-puli seeni tun si ku yi dilɔ na wu wa-zuuri seeni tun, di maama wɔ zuli amu. Je maama ni mu nɔɔna wɔ ja taloɲ-ywɛnɛ didaani pɛera yalu na yi lanyirani fasti tun ba ba si ba pa-ni zulɛ. ¹² Ku nan na yi abam, á gooni-ni mu, nɛɛni á na yɛni á buɲi ni amu bimbim dum mu ba jigɛ kuri tun. Abam ma yɛni á ja wodi-yɔɔru á ba dáa ni si á pa-ni. ¹³ Abam na yɛni á ɲɔɔni te tun mu tintu: «We titɔɲa yam tiini ya camma mu», yi á daari á virigi á kwaga á ya amu. Abam na ɲɔɔni vara á ja á ba, naa á na jaani vari-yawuna didaani vari-gwanɛ mu á ba si á pa amu, á buɲi ni amu ta wɔ joɲi tintu maama yi a wu poli na? ¹⁴ Kampwɛl-balɔrɔ mu daɲi kampin-nyina bam yuu ni! Bɛɲwaani o jigɛ vari-ɲuna o sɔɲɔ ni, vari-bia kalɔ o ya na goni ni si o ma ki kaanum o pa-ni tun, yi o laan joori o ni dum kwaga ni si o pa-ni varum wulɔ na wu su yi tun. Amu mu yi Pa-faru yi ku maɲi si lɔgu baɲa tunti dum nɔn-biɛ bam maama mu taa kwari amu yiri dum!»

Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

Ni-kaana We kaanum tiinə bam ŋwaani

2 Paŋwa Tu Baŋa-We nan ta na jigi kulɔ si Dɪ ta ta didaani abam kaanum tiinə bam tun mu tuntu:

²«Abam nan maŋi si á taá zuli amu yiri dum mu. Abam nan na vin si á ki kuntu, amu wó sɔli lwarim a yagi abam yuu ni. Ku na yi wo-laaru tɪlɔ á na yəni á jɔŋi amu juŋa ni tun, amu wó joori a pipiri-ti si ti ji Kampwəl-balwara á baŋa ni. Ciga ŋwaani tun, amu maŋi a sɔli mu a yagi á yum ni, beŋwaani abam ba jigi yi-suna di á kaanum tituŋi dum. ³A ta lagi a waari abam dwi dum mu. Á na jaani vara mu si á ba á ma á ki kaanum á pa-ni, amu wó kwe ba vara bænu tum a ma fəri á yibiyə ni, si a laan daari a duli abam a yagi weeru-puuri yuu ni. ⁴Amu pe abam ni-kaana yantu si á wani á lwarɪ ni ni-mɔɔ dɪlɔ amu didaani á nabaaru Levi na ki daani tun wó taa ve yigə mu.

⁵Ni-gonim dɪlɔ amu didaani Levi dwi dum deen na zu daani tun maŋi si di ja ŋwɪa didaani yazurə mu di ba ba tee ni. Bantu tituŋi mu maŋi si ba taa zuli amu yiri dum. Ba ma suni ba ki kuntu doŋ. ⁶Levi dwi dum bri ciga mu yi ba vin vwan fɔm. Ba ŋwɪa kam tɔgi cwəŋə, yi ba se amu ni, pa nɔɔna zanzan mu pipiri ba yagi lwarim tituŋa. ⁷Kaanum tu mu jigi yəno We wəənu seeni yi o nii ti baŋa ni. Nɔɔna maa wó taa ve o tee ni si o bri-ba, wuntu na yi Paŋwa Tu Baŋa-We tuntuŋu tun ŋwaani.

⁸Ku nan na yi abam, ku dai kuntu mu á jigi á ki. Abam kwe cwəŋə kalɔ We na pe abam si á taá tɔgi tun mu á yagi. Á zaasum dum maa paɪ nɔɔna zanzan cɔgi amu yigə ni. Ku de laŋa kam kuntu ni mu yi abam cɔgi ni-mɔɔ dɪlɔ amu didaani Levi na zu daani tun. ⁹Kuntu ŋwaani mu pe a pa nɔɔna maama culi abam yi ba ta gooni abam. Beŋwaani abam vin amu ni dum mu yi á kuri nɔɔna daani di á na bri-ba te tun.» Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu.

Baŋa-We lagi si ciga kam mu taa tuŋa

¹⁰Dɪbam maama dai ko didva biə mu na? Ku dai We didva mu naani dɪbam maama na? Kuntu tun, kuɔ ki ta mu si dɪbam taa baari da-kwaga ni yi di daari di cɔgi ni-mɔɔ dɪlɔ di nabaara bam na tiŋi di We tun? ¹¹Abam Zuda tiinə bam ywəri We kwaga ni mu di á na jigi wo-zɔɔna á ki Zeruzalem wuni didaani Yisrayelɪ tw kum maama ni tun. Á ta cɔgi cullu á ma-á biini We diga kam o na soe tun didaani á na kwe kaana balɔ na yəni ba kaani dwi-ge tiinə jwənə tun si ba taa yi abam kaana tun. ¹²Amu loori We mu nuneeni nɔn-dwiə bam kuntu donnə maama wó ti Yisrayelɪ tɪga baŋa ni, di

ba na maŋi ba jaani peera ba tui ba paɪ Paŋwa Tu Baŋa-We tun di.

¹³Abam ta jigi woŋo didv mu á ki. Abam yəni á jeeri We bimbim dum baŋa ni mu, yi á keerə á ta daari á lo yi-na bari-bari. Á laan maa ta á wɪ: Baŋa-We vin si Dɪ jɔŋi á peera yam. ¹⁴Abam nan ta á wɪ: beŋwaani mu á peera yam wu su We yi? Ku yi Baŋa-We na maani baaru maama na ki te o pa kaani wɔlɔ o na di o nɔn-dɔnni maŋa kam ni tun ŋwaani mu. Baaru maama joori o lo o kaani wum kwaga ni mu, yi wuntu yi kaani wɔlɔ o na pooli kampwələ We yigə ni o pa-o tun. ¹⁵We nan ki nmu didaani n kaani wum si á taá yi yira didva mu. Ku dai ciga na? Be nan mu pa Dɪ lagi si abam taá yi woŋo didva? Ku maama mu maŋi si abam wani á lu biə si ba taa yi We nɔɔna. Nii n yuu ni si n yi yagi kaani wɔlɔ n na di n ma n ki kaani n nɔn-dɔnni maŋa kam ni tun laŋa titari ni. ¹⁶Paŋwa Tu Baŋa-We dum na yi Yisrayelɪ tiinə We tun maa wɪ: «Amu culə si balɔ a na pe ba yi didva tun yagi daani. Baaru na jigi pu-sɪŋa kuntu doŋ di o kaani, a vai o ni-taani mu.» Kuntu, taá yiri-na á titi. Barɔ yi lo o kaani wum kwaga ni.

Sariya de dum

¹⁷Abam laan maŋi á pa Baŋa-We yira mu ce di á na kari á ŋɔɔni wəənu tɪlɔ tun. Á nan ta ta mu wɪ á yəri á na ki te á pa Dɪ yira ce tin. Ku na yi te tun, abam yəni á ŋɔɔni á wɪ: Baŋa-We buŋi lanyirani mu Dɪ paɪ lwarim-kərə yi Dɪ ba waari-ba. Abam ta maa bwe á wɪ: «We dɪlɔ na zigi di ciga tin wu yən mu?»

3 Paŋwa Tu Baŋa-We ni dum mu tuntu: «Nii mu! Amu lagi a tuŋi a tuntuŋu mu si o da amu yigə o vu o kwe cwəŋə kalɔ amu na wó tɔgi da tun. Kuntu na kɪa, á Yuutu wum á na beeri o je tun mu wó da o ba o zu o digə kam wuni. Amu tuntuŋu wɔlɔ á na je á cəgi tin wó ba o ta ni dɪlɔ a na goni di abam tun taani o bri abam.»

²De dɪlɔ dum Baŋa-We nan na wó ba tun, Dɪ lagi Dɪ taa nyi nuneeni mim na kwe səbu pa digiru daa tərə tun, di canfum na wu war-zuŋa wuni di zari gwaaru tun mu. Dɪ na tuə si Dɪ lwarɪ nɔɔna lwara kuntu, ba bá wani ba zigi Dɪ yigə ni. ³Baŋa-We titi mu lagi Dɪ kwe Levi dwi dum si di taa yi lanyirani. Dɪ wó jəni tɪga ni mu, nuneeni luru na je o kwe səbu-sɪŋa didaani lu-nyunnu pa ti puri te tun. Dɪ na kwe-ba kuntu tun, nɔɔna laan wó taa jaani peera yalɔ na yi lanyirani tun ba tui Dɪ tee ni. ⁴Kantu maŋa kam ni mu Baŋa-We daa wó joori Dɪ jɔŋi peera yalɔ Zuda tiinə didaani Zeruzalem tiinə na wó ja ba ba pa-Dɪ tun. Ku daa wó taa nyi nuneeni faŋa kam ni Dɪ yi na su ba kənə te tun mu.

⁵Paŋwa Tu Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Amu lagi a yi abam yira mu si a buri ciga bura. A maŋi a zigi si a buri taani a vani balu na tɔŋi yi-neeri tutɔŋa dwi maama tun mu, didaani balu na nuŋi ba kaana naa ba banna kwaga ni ba ki tulv tun. A nan ta bá ma a ce vwa-fɔra naa balu na pini ba tuntɔŋa tun. Balu di na jigɔ cam ba ki kadənə di bitara didaani nɔn-zura yirani tun di maa wó ga bura amu tee ni. Beŋwaani, nɔɔna bantu maama ba kwari-ni.»

Nɔɔna na vri We te tun

⁶ Paŋwa Tu Baŋa-We ni dum mu tuntu:

«Zakɔbi biə bam, cəgi-na! Amu nan bá fɔgi a ləni a ji wo-gaa. Kuntu nan mu pɛ abam dwi dum ta wu je tɔga baŋa ni tun. ⁷ Ku na maŋi ku nuŋi á nabaari wuni tun, abam yi dwi dulv na vin si á taá se amu niə yam mu. Abam nan na se si á pipiri á joori amu tee ni, amu di wó pipiri a jeeri abam mu. Abam ma-á yəni á ta á wɔ: «Dɔbam wó ki ta mu dí joori dí ba?»

⁸ Amu nan lagi si a bwe abam a nii, nabiinu wó wani o vri We na? Abam nan vri amu mu ga! Abam ta yəni á bwe mu á wɔ: «Dí bri dí vri-m tita seeni mu?» Woŋo maama fugə wuni pɔɔrum didva kalv na yi amu nyum tun, ku wəli di pɛera yalv á na maŋi si á yəni á pa-ni tun, tuntu baŋa ni mu á jigɔ-ni á via. ⁹ Abam nan na yəri tun, kuntu ŋwaani mu amu sɔɔli a yagi á tw kum maama baŋa ni. ¹⁰ Abam na laga, maŋi-na amu á nii. Ja-na woŋo maama fugə wuni pɔɔrum didva kam na yi amu nyum tun á ja á ba á tɔŋi amu sɔŋɔ kum ni. Wɔdiu na su amu sɔŋɔ kum wuni, amu laan wó puri weyuu kum a jeeri abam si á nuni didaani We yu-yoŋo amu na wó ki a yagi á yuu ni tun. Amu yu-yoŋo dum wó taa tiini di daga di dwe abam jam. Amu Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu kuntu. ¹¹ Kuntu kwaga ni di, amu wó ci si kayira didaani wo-kurru dwi maama yi daani á wɔdiuru tum na wu á kari sum ni tun. Á tweeru tum maa wó taa ləri biə lanyirani. ¹² Kuntu laan maa wó pa lvgv baŋa tunti dum nɔɔna bam maama ta ni: abam jigɔ yu-yoŋo zanzan. Beŋwaani abam tɔga kam wó taa lamma ka pai nɔɔna si ba taa zɔvri da.»

Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu:

¹³ «Abam yi balu na ŋɔɔni wo-balwaarv mu a pa amu tun. Á nan ta bwe-ni mu á wɔ: «Dɔbam wu ni beŋwaani, dí tagi be di be mu yi ku ba lamma tun?» ¹⁴ Abam ŋɔɔni wo-balwaarv mu yi á wɔ: «Be nyɔɔri mu bri ku wu We tutɔŋa yam wuni? Dí na se Paŋwa Tu We niə

yam, be nyɔɔri mu dí wó na? Dɔbam na maŋi dí bri ni dí wuv mu cəgi didaani dí tutɔŋ-lwaannv tum di, kuntu ta yi kafe mu. ¹⁵ Dɔbam tee ni, balu na bri ba tuti kamunni tun mu joori ba jigɔ yu-yoŋo. Nɔn-balwaarv jigɔ yigə-vəŋə mu. Bantu tiini ba gigili We yigə, yi di ku di, kulukulu ba yaari-ba.» Mu abam na yəni á tai te tun.»

¹⁶ Ku daari ku na yi balu na kwari Baŋa-We tun, bantu ŋɔɔni ba taani mu ba bri daani. Baŋa-We di ma ni kulv ba na ŋɔɔni tun. We ma pa ba pɔpɔni balu na kwari-Dl tun yira ba tɔŋi tɔnɔ wuni, si ku taa yi gulim.

¹⁷ Paŋwa Tu Baŋa-We laan maa wɔ:

«De dum a na lagi a zaŋi si a tɔŋi tun, bantu wó taa yi amu titi nyum amu yi na su-ba tun mu. Amu wó duri ba yibwənə nuneeni ko na duri o bu wulv na tɔŋi o pa-o tun yibwənə te tun. ¹⁸ Kuntu baŋa ni mu abam wó lwarɔ amu na ki te di nɔn-ŋuna didaani nɔn-balwaarv tun. Kuntu mu wó bri ni balu na tɔŋi ba pa amu di balu na ba tɔŋi ba pa amu tun dai bidwi.»

Baŋa-We de-kamunu kum taani

4 Paŋwa Tu Baŋa-We daa ta ma ta Dl wɔ:

«Ciga ŋwaani tun, de dum maa buna si bri-n-titi nyuna bam didaani nɔn-balwaarv tum zwe kulə nuneeni gaa te tun. Ku na maŋi ku yi yuu didaani ne maama, kulukulu daa bá daari.

² Ku daari, ku na yi abam balu na zuli amu yiri dum tun, amu dam dulv na jaani vrum di tui tun lagi di ba á baŋa mu, nuneeni wia na da ka nyuni te tun. Di maa wó ja zurim di ba di pa abam. Abam wó taá ve di wupolo mu ga yalv, ni ba na puri na-bali ba yagi yi si faŋi si duri te tun. ³ De dum kuntu wuni, abam lagi á nɔni nɔn-balwaarv tum baŋa ni mu, nuneeni ba na me napra ba tɔ fogo te tun. Amu Paŋwa Tu Baŋa-We na tagi te tun mu tuntu.

⁴ Taá guli-na niə yalv amu na kwe a pa a tuntɔŋnu Moyisi Sinayi piu kum yuu ni tun. Amu deen pɛ-o a niə yam didaani a zaasum dum si Yisrayeli tiinə bam maama taa tɔga.

⁵ Nii-na mu! Amu lagi a loori yigə mu a tɔŋi a nijoŋnu Eli abam tee ni, si Baŋa-We de-kamunu kum laan ba di yi. Duntu de dum nan wó tiini di taa jigɔ fɔvni. ⁶ Wuntu ni-taani dum lagi di joori di ja biə didaani ba kwə bicara mu di ja ba jəgə didva. Ku na dai kuntu, amu wó ba a sɔɔli lwarɔm a pa á tɔga kam.»

4:4 *Sinayi: Ebru Horeb* (Sinayi yiri didoŋ)

3:6 Wv-cɔku 3:22 3:10 Bitar-dɔndi 3:9 3:17 Ləŋ-ŋwɔ 103:13 Maruki 9:11-12; Luki 1:17

4:1 Luki 3:17 4:2 Zan 12:46 4:5-6 Malasi 3:1; Mat 11:14;

MATIYU

We taanu dilu Matiyu na pupuni tun na bri dɔbam kulv tun mu tuntu

Matiyu deen yi Zezi karabiə fugə-bale bam wu dɔɔva mu (Matiyu 9:9 di 10:3).

Matiyu bri ni Zezi Kriſi yi Vurnu wum We na goni ni di Zwifə bam faŋa faŋa si oó ba tun mu. O ma ta bri Zwifə yigə tiinə deen na vi-o te tun.

Zezi Kriſi deen tu lugu baŋa dwi tiinə maama ŋwaanɩ mu, kv dai Zwifə bam má ŋwaanɩ. O pe o karabiə ni, si ba tɔɔli o kwər-ywəŋə kam ba bri lugu baŋa dwi tiinə maama (Matiyu 28:19).

Matiyu ŋɔɔni Zezi lura di o biini woŋo, o bri ni o yi Pe wɔlv na tu si o vri nɔɔna ba lwarum wɔni tun mu (pɔɔrum 1-2).

O daa ta maa bri Zan na miisi Zezi na wɔni te di sutaani na maŋ-o te tun (pɔɔrum 3-4), yi o bri Zezi na tuŋi Galile ni te tun: o tɔɔli We kwərə, o bri nɔɔna We ciga kam, o pa yawuna na yazurə (pɔɔrum 5-18).

Kuntu kwaga ni Zezi ma vu Zeruzalem. Zwifə yigə tiinə ma pa ba ja-o ba pa tuun-dagara baŋa ni ba gu. Da yatɔ de ni o ma joori o bi o yagi tuɔni (pɔɔrum 19-28).

Matiyu bri Zezi zaasum dum na cɛ kuni binu te tun:

1. O bri balv na zu We paari dum wu tun na maŋi si ba taa tɔgi ciga te tun (pɔɔrum 5-7).
2. O kwe balv na maŋi si ba tɔɔli We paari dum kwərə kam ba bri nɔɔna tun (pɔɔrum 10).
3. O me mumaŋa yarpe mu o ma bri We paari dum ta na səgi yi di wó ba di bri jaja te tun (pɔɔrum 13).
4. O bri We nɔɔna na maŋi si ba taa ŋwi te tun (pɔɔrum 18).
5. O bri ni dí maŋi si dí taa cəgi maŋa kalv We paari dum na wó ba di wani wo-lwaanu dwi maama te tun (pɔɔrum 24-25).

Zezi kwə dwi dum na toŋi te tun

(Luki 3:23-38)

1 Zezi Kriſi nabaara bam kuri na puli te tun mu tuntu:

Zezi Kriſi yi Davidi dwi tu mu, Davidi di maa yi Abraham dwi tu.

² Abraham ma lv Yizaki.

Yizaki ma lv Zakɔbi.

Zakɔbi ma lv Zuda di o zumbaara di o nyaana.

³ Zuda di Tamaari ma lv Farest di Zara.

Farest ma lv Esrɔm.

Esrɔm ma lv Aram.

⁴ Aram ma lv Amunadabi.

Amunadabi ma lv Naason.

Naason ma lv Salɔmɔn.

⁵ Salɔmɔn di o kaani Rahabi ma lv Bvazi.

Bvazi di o kaani Ruuti ma lv Obedi.

Obedi ma lv Zese.

⁶ Zese ma lv Davidi wɔlv na jigi pe tun.

Davidi deen di kadəm wɔlv na yi Yuri kaani tun, yi ba lv Salɔmɔn.

⁷ Salɔmɔn ma lv Robvam.

Robvam ma lv Abia.

Abia ma lv Aza.

⁸ Aza ma lv Zvzafati.

Zvzafati ma lv Zoram.

Zoram ma lv Yoziasti.

⁹ Yoziasti ma lv Zvatam.

Zvatam ma lv Asasi.

Asasi ma lv Ezekiasi.

¹⁰ Ezekiasi ma lv Manasi.

Manasi ma lv Amɔn.

Amɔn ma lv Zuziasi.

¹¹ Zuziasi ma lv Yikonɩa di o nyaana.

Yikonɩa mumaŋa kam ni mu ba jaani Yisrayeli tiinə bam ba vu ba yagi Babiloni tu ni.

¹² Yisrayeli tiinə bam viirim dum kwaga ni mu

Yikonɩa lugi Salatyieli.

Salatyieli ma lv Zorobabeli.

¹³ Zorobabeli ma lv Abidu.

Abidu ma lv Eliyakum.

Eliyakum ma lv Azori.

¹⁴ Azori ma lv Sadoki.

Sadoki ma lv Akimi.

Akimi ma lv Eliyudi.

¹⁵ Eliyudi ma lv Eleyazaari.

Eleyazaari ma lv Matan.

Matan ma lv Zakɔbi.

¹⁶ Zakɔbi ma lv Zvzefu, wuntu mu jigi Mari baru.

Mari deen ma ba o lu Zezi wulu ba na bəŋi ni Kriŋi.

¹⁷ Kuntu maa bri ni, ku na zigɔ Abraham ni ku vu ku yi Davidi tun, ba dwi dum yi kuni fugə-bina mu. Ku na zigɔ Davidi ni ku vu ku yi Yisurayeli tiinə bam viirim dum maŋa kam ni tun, bantu di dwi dum yi kuni fugə-bina mu. Ku na zigɔ maŋa kam kuntu ni si ku vu ku yi ba na luɣi Zezi Kriŋi maŋa kalv tun, bantu di dwi dum maa yi kuni fugə-bina.

Zezi lura kam na de te tun

(Luki 1:26-38, 2:1-7)

¹⁸ Ba na luɣi Zezi Kriŋi te tun mu tuntu. O nu Mari di Zuzefu tiinə maama deen ya se si ba pa ba zu daani, yi Mari daa ta wu ve o baru wum te. Maŋa kam kuntu ni o ma ba o ja pugə di We Joro dam. ¹⁹ Zuzefu wulu o na lagɔ o zu tun maa yi nɔn-ɲum. O maa ba lagɔ si o pa cavura ja o kaani wum nɔɔna maama yigə ni. O ma buɲi si o daani o yag-o, si nɔɔna yi zaɲi ba lwarɔ. ²⁰ O na buɲi kuntu tun, Baŋa-We maleka ma ba o te o dundwɔ wuni, yi ka ta did-o ka wɔ: «Zuzefu, Pe Davidi dwi tu, yi pa n wu cɔɣi si n joŋi Mari n ma n ji n kaani. Beɲwaani, o na jigɔ pugə kam tun, ku yi We Joro kum dam ɲwaani mu. ²¹ O lagɔ o lu bəkərə mu, si n pa o yiri ni Zezi, beɲwaani o o ba o vri o nɔɔna ba lwarum wuni o yagi.»

²² Zezi lura kam deen suni ka tɔɣi kuntu doŋ mu, si ku pa Baŋa-We deen na tagɔ kulv tun suni ku ki. Faŋa faŋa tun, Dl ni joŋnu wudoŋ deen tɔɔli Dl kwərə kam o wɔ:

²³ «Bukɔ wulu ta na yəri baaru tun wu ba o ja pugə o lu bəkərə,

yi baá bəŋi bu wum yiri ni Emanuyeli.»

O yiri dum kuntu kuri mu yi We wura didaani dibam.

²⁴ Zuzefu na do o zaɲi tun, o ma se o ki Baŋa-We maleka kam na tagɔ ni o ki te tun. O ma se o joŋi Mari o ja vu sɔɲɔ. ²⁵ O ma wu pəni did-o si ku vu ku yi o na luɣi bu wum maŋa kalv tun. O laan ma pa o yiri ni Zezi.

Yiyən-yeenə na tu si ba zuli Zezi te tun

2 Ba deen luɣi Zezi Zude tw kudonɲ ni mu, ku yiri mu Betelhem. Ku maa yi maŋa kalv Erɔdi deen na yi pe tun. Yiyən-yeenə badaara deen ma nuɲi wa-puli seeni ba ba yi Zeruzalem. ² Ba laan ma bwe nɔɔna ba wɔ: «Bu wum ba na luɣi si o ji Zwifə pe tun wu yən mu? Beɲwaani dibam ne calicua kalv na bri o lura kam tun na nuɲi bri-kwaga seeni, yi dibam ba si di zul-o.»

³ Pe Erɔdi deen na ni kuntu tun, liə maa jig-o di nɔɔna balv maama na zuvri Zeruzalem ni tun. ⁴ O laan ma bəŋi Zwifə kaanum yigə tiinə bam maama, didaani We cullu karanyina tiinə bam, yi ba la daani. O ma bwe-ba o wɔ: «Yən mu ba maɲi si ba lu Kriŋi wum?»

⁵ Ba ma lər-o ba wɔ: «Kub ta yi Betelhem ni mu, Zude tw ni. Beɲwaani faŋa faŋa We ni joŋnu wudoŋ pupuni o wɔ:

⁶ «Betelhem, tu kulv na yi balaŋa Zude tuni dum wuni tun, dai tw kulv na muri tun.

Beɲwaani nmu wuni mu baá lu didəeru wulu na wu ta nii a nɔɔna balv na yi Yisurayeli dwi tiinə tun baŋa ni.»

⁷ Erɔdi na ni kuntu tun, o ma daani o bəŋi yiyən-yeenə bam si ba ba o te. O ma kwaanɔ o bwe-ba, si o lwarɔ de dum calicua kam na puli ka nuɲi tun. ⁸ O laan ma tuɲi-ba si ba vu Betelhem, yi o wɔ: «Ve-na á kwaanɔ á beeri bu wum jəgə, si á na nɛ-o, si á joori á ba á ta á bri-ni, si a di vu a zul-o.»

⁹ Pe wum na tagɔ kuntu di ba tun, ba laan ma zaɲi ba maa kea. Ba na maa ke tun, ba ma da ba na calicua kalv ba ya na maɲi ba na wa-puli seeni tun. Ka laan maa wu ba yigə ni weyuu ni ka veə, yi ka vu ka zigɔ ka maɲi di bu wum na wu me tun. ¹⁰ Ku ma pa ba tiini ba jigɔ wupolo lanyiranɔ. ¹¹ Ba ma vu ba zu sɔɲɔ kum wu. Ba ma na bu wum di o nu Mari. Ba ma kuni doonə ba zul-o. Ba laan ma bwəli ba zila ba li pɛera ba pa-o. Ba pɛera yam yi səbu-sɲa, di wənu tulv ba na zwe yi ti lwəm ywəmmə tun, di tralt nugə kalv yiri na yi Miiri tun. ¹² We ma pa ba lwarɔ ba dundwɔ wuni, ni ba daa yi joori ba da Erɔdi te. Ba laan ma tɔɣi cwə-gaa ba joori ba vu ba tw kum.

Erɔdi na kwaanɔ si o gv bu wum te tun

¹³ Yiyən-yeenə bam na ke ba daari kuntu tun, Baŋa-We maleka ma da ka ba Zuzefu te o dundwɔ wuni, yi ka wɔ: «Zaɲi n ja bu wum di o nu n ja n duri n vu Ezipi tw, si á taá zuvri da, si ku yi maŋa kam a na wu pa abam ni si á nuɲi Ezipi á joori á ba tun. Beɲwaani Erɔdi mu lagɔ o zaɲi o beeri bu wum si o gv-o.»

¹⁴ Zuzefu na ni kuntu tun, o ma suni o zaɲi o ja bu wum di o nu wum, o nuɲi tutu dum kuntu ni o vu Ezipi. ¹⁵ Ba ma zuvri da taan, si ku vu ku yi maŋa kalv Erɔdi na tigi tun. Ku deen ki kuntu mu, si ku pa Baŋa-We deen na tagɔ kulv tun suni ku ki. Faŋa faŋa tun, Dl deen pe Dl ni joŋnu wudoŋ tɔɔli Dl kwərə o wɔ:

«Amu We bəŋi a bu wum si o nuɲi Ezipi ni mu o ba.»

¹⁶ Erɔdi deen na tu o lwarɔ ni yiyən-yeenə bam luvri o yigə ni ba viiri tun, o bam ma tiini di zaɲi. O ma pa ni si o nɔɔna vu Betelhem di ku ti-balwa bam maama wuni, ba gv bəkəri-bale silv na yi bina yale di balv na muri bina yale tun maama. O nan ki kuntu, si ku maɲi di yiyən-yeenə bam na pe o lwarɔ maŋa kalv calicua kam na nuɲi tun mu.

¹⁷ Biə bam gum dum ma pa We ni joŋnu Zeremi na tagɔ We kwərə kalv faŋa faŋa tun suni ku ki. ¹⁸ O deen tagɔ o wɔ:

«Soo mu zaŋi Rama tuw wuni.
Nooŋa mu wura ba keerə,
yi ba coosə zanzan.
Raseelt mu tiini o keerə o biə ŋwaani,
o maa ba se si nooŋ-nooŋu gan-o,
o biə bam na tuga tun ŋwaani.»

¹⁹ Erɔdi deen ma ba o ti, yi Zuzefu daa ta wu Ezipi ni. Baŋa-We maleka ma daa ba Zuzefu te o dundwia wuni, yi ka wi: ²⁰ «Zaŋi n ja bu wum di o nu n joori n vu Yisrayelti tu. Benjwaani wulu ya na lagɔ si o gu bu wum tun laan tuga.»

²¹ Zuzefu na ni kuntu tun, o ma sunti o zaŋi o ja bu wum di o nu o joori o vu Yisrayelti tu kum. ²² O laan ma ba o lwardi ni Erɔdi bu Arisila mu lani o ko wum yuu ni o di paari Zude tunti dum baŋa ni. Ku ma pa o kwart fuvni si o joori o vu jəgə kam kuntu. O dundwia wuni We ma pa o lwardi kulu o na maŋi si o ki tun, ku pa o leeri o vu Galile tu. ²³ O laan ma vu o yi tu kudonj, ku yiri mu Nazareti, yi o zuvri da. Ku laan ma pa We nijonŋə bam deen na tooli DL kwərə faŋa faŋa te tun sunti ku ki. Ba deen tagi ba wi: «Baá bəŋ-o ni Nazareti tu.»

Zan na miisi nooŋa na wuni yi o bri-ba te tun

(*Mariki 1:1-8, Luki 3:1-18, Zan 1:19-28*)

3 Nooŋu wudonj deen mu wura, o yiri mu Zan. Wuntu mu yi wulu na miisi nooŋa na wuni tun. O deen ma ba o wu Zude ni o beeri kagua wuni, yi o tooli We kwərə. ² O maa yəni o ta o bri-ba si ba lani ba wuru ba yaŋi kəm-balwaarv, si maŋa kam laan yiə We paari dum na lagɔ di ba nooŋa titari ni tun. ³ Zan yi wulu We nijonŋu Ezayi na maŋi o ŋooŋi o taani faŋa faŋa tun o wi:

«Nooŋu mu wu kagua wuni o tooli o kwərə o wi:
«Zaŋi-na á fəgi á kwə dí Yuutu wum cwəŋə kam,
o na lagɔ o ba o togi da tun.

Pa-na cwe silv o na lagɔ o ba o togi tun
fəgi si yooŋi lanyirani.» »

⁴ Zan deen zuvri gəw kulu ba na soŋi di yogondi kuru tun mu. O maa mat kilə o ma ja o təŋə. O wudiu mu yi kayira di tooru. ⁵ Nooŋa zanzan maa yəni ba nuŋi Zeruzalem, di Zude tunti dum maama, di Zuvden bugə ni je sum, ba ve o te. ⁶ Ba maa te ba bri kulu ba na ki ba cəgi tun. O laan maa pai ba tu Zuvden bugə kam wuni, yi o miisi-ba na wuni We ŋwaani.

⁷ Zan na wura o miisi nooŋa na wuni tun, o ne ni Farizian tiinə di Sadusian tiinə zanzan tui o te. O ma ta di ba o wi: «Abam nyi di bisankwi-dwə mu. Woo mu bri abam si á kwaan á lu cam dilv We na lagɔ DL pa nabiinə na tun wuni? ⁸ Abam nan maŋi si á taá ki kənə yalv na wó bri ni á sunti á lani á wuru á yaŋi kəm-balwaarv tun mu. ⁹ Abam yi taá buŋa á pa á titi ni, á na yi Abraham dwi tiinə tun, á daa wu maŋi si á lani á wuru. We na laga, DL wó wanti DL pa kandwa

yantu lani ya ji Abraham dwi tiinə. ¹⁰ Nooŋu nan maŋi o jigi dooru o juŋa ni, si o ta maa goni tweeru tum o di tuga ni. Tiu kulu maama na ba ləri bu-ŋuna tun, o maŋi si o go-ku mu o di mini wuni si ku di. Mu We di na lagɔ DL ki nooŋa balv na wu lani ba wuru ba yaŋi kəm-balwaarv te tun. ¹¹ Amu nan miisi abam na wuni mu, si ku bri ni abam lani á wuru á yaŋi kəm-balwaarv tum. Ku daari wulu na lagɔ o saŋi amu kwaga o ba tun tiini o dwe amu. A wu maŋi si a zeeri o ne natra di. Wuntu nan wó miisi abam We Joro di mini wuni mu. ¹² Wuntu nan ze zovŋ-kəgə mu si o ma caari o muna o pə o ki o tulə ni, si o daari mun-swaanv tum o zwe di mini dilv na ba di di dwe tun. Mu We na lagɔ DL pəvri nooŋa daani DL ki-ba te tun.»

Zan na miisi Zezi na wuni te tun

(*Mariki 1:9-11, Luki 3:21-22*)

¹³ Zan deen na wu Zuvden bugə kam ni ni tun, Zezi ma nuŋi Galile tu ni o vu o te si o miisi-o na wuni. ¹⁴ Zan deen ya wu se, yi o ta did-o o wi: «Amu mu maŋi si a ba nmu te si n miisi-ni na wuni, si ku dai nmu mu wó ba amu te si a miisi-m na wuni.»

¹⁵ Zezi ma lər-o o wi: «Yaŋi si ku ki kuntu lele, si ku maŋi si dí ki kuntu mu, si dí wanti dí ki kulu maama na yi We wubunja tun.» O laan ma se.

¹⁶ Zezi na miisi na kuntu tun, o ma da o nuŋi na bam wuni. O laan ma na weyuu na puri o baŋa ni, yi o na We Joro kum na de da ku tu o baŋa, yi ku nyi di kunkwəŋə te. ¹⁷ Kwərə laan ma ŋooŋi weyuu ni ka wi:

«Wuntu mu yi amu bu-dva a na so-o
di a wu maama.

O ma yəni o pa a wu poli zanzan.»

Sutaani na maŋi Zezi te tun

(*Mariki 1:12-13, Luki 4:1-13*)

4 We Joro kum deen na tu Zezi te kuntu tun, ku laan ma ja-o ku vu kagua wuni, si sutaani maŋ-o di nii. ² Zezi deen maa wura taan da fiinna, yi o ba di wudiu wia di titu maama. Kana maa jig-o. ³ Sutaani laan ma ba o te, yi di ta did-o di wi: «Nmu na sunti n yi Baŋa-We Bu, si n ta di kandwa yantu si ya ji wudiu si n di.»

⁴ Zezi ma ləri o wi: «Ku nan pupuni We tənə kum wuni ku wi:

«Ku dai wudiu yirani mu pai nabiinu ŋwi,
ku yi We ni-taani dum maama mu pai
nabiinu ŋwia.» »

⁵ Sutaani laan ma ja-o di ja vu di zu We titi tu Zeruzalem wu. Di ma ja-o di vu di di We-di-kamunu kum yuu me na dwara tun di zig-o da, ⁶ yi di wi: «Nmu na yi We Bu, si n faŋi n cu tuga ni si dí nii. Benjwaani ku pupuni We tənə kum wuni ku wi:

«We wó pa DL malest ba nmu ŋwaani,

si lwəri-m di si jta,

si n yi tv tuga ni n magi n naga di kandwæ.» »

⁷ Zezi ma læri o wi: «Kv ta pupuni kv wi:

«Yi zaŋi n maŋi n Yuutu Baŋa-We n nii.» »

⁸ Svtaani daa ma ja-o di ja vu di di piu kulv na tiini kv dwara tun yuu. Di laan ma bri-o lvgv baŋa tunti dum maama di wo-laaru tvlv maama na wura tun. ⁹ Di ma ta did-o di wi: «Nmv na se n kuni doonə n zuli amv, aá pa n ta n te wənu tuntu maama.»

¹⁰ Zezi laan ma ta di-di o wi: «Svtaani, ve daa a tee ni! Si kv pupuni We tənə kum wunti kv wi:

«Kv yi n Yuutu Baŋa-We yirani mv

n maŋi si n kuni doonə n zuli,

si n ki Dl wubunja na lagi te tun.» »

¹¹ Svtaani laan ma viiri di daar-o. We malesi laan ma ba Zezi te si zən-o.

Zezi na puli si o tɔɔli We kwərə te tun

(Marki 1:14-15, Luki 4:14-15)

¹² Zezi deen na lware ni ba jaani Zan ba ki puna digə ni tun, o ma joori o vu Galile. ¹³ O maa daa wv maŋi Nazareti ni, yi o ke o vu Galile tv kudon, kv yiri mv Kapernawum, o zvuri da. Tv kum kontv wv nunw ni ni mv, di je silv Zabulun dwi tiinə di Nefitali dwi tiinə ya na zvuri tun. ¹⁴ O na zvuri da kontv tun, kv deen ma pa We nijonnu Ezayi na maŋi o tɔɔli We kwərə faŋa faŋa te tun suni kv ki. ¹⁵ O deen tagi o wi:

«Kv na yi Zabulun di Nefitali tunti dum,

di je silv na wv nunw kum seeni tun,

di je silv na wv Zvrden bugə kam bube

didonj dum kwaga ni tun,

di Galile je silv dwi-ge tiinə na zvuri da tun,

¹⁶ jəgə kantv tiinə bam deen ya wv lim wunti mv,

yi ba laan ba ba na pooni zanzan.

Balv na zvuri da tun ya ba jigti tuna di We,

tvvni mv ya te-ba.

Pooni laan ma zəŋi ba baŋa ni.»

¹⁷ Zezi na joori o vu Galile tun, kv zigti maŋa kantv ni mv o puli o tɔɔli We kwərə, o bri nɔɔna ni ba maŋi si ba læni ba wurv ba yagi kəm-balwaarv, beŋwaani maŋa kam laan yiə We paari dum na lagi di ba nɔɔna titari ni tun.

Zezi na bəŋi nɔɔna bana si ba taa tɔg-o te tun

(Marki 1:16-20, Luki 5:1-11)

¹⁸ Zezi deen maa wv Galile nunw kum ni ni o veə. O ma na nɔɔna bale, ba yi curv mv. Ba didva yiri mv Simɔn, o yiri didonj maa yi Piyæri. Wudonj wum maa yi o nyaani, o yiri mv Andre. Ba yi kaləŋ-jara mv, yi ba wv na bam wunti ba dvlv buri ba ma jaani kale. ¹⁹ Zezi laan ma ta di ba o wi: «Zaŋi-na á ba á taá tɔg-ti. Aá pa á taá beeri nɔɔna mv á pa-ni si ba da amv kwaga, ni á na yəni á jaani kale te tun.» ²⁰ O na

tagi kontv tun, ba ma zaŋi lila ba yagi ba buri sum, yi ba vu ba tɔg-ti o kwaga.

²¹ Zezi na ve o maa ke tun, o daa ma na nɔɔna bale, ba di yi curv mv. Ba ko yiri mv Zebede. Ba didva yiri mv Zaki. Wudonj wum maa yi o nyaani, o yiri mv Zan. Bantv bale di ba ko Zebede maa wv naboro wunti ba kwe ba buri, si ba ma ja kale. O ma bəŋi biə bam si ba ba ba taa tɔg-o. ²² O na bəŋi-ba kontv tun, ba ma zaŋi lila ba yagi ba ko wum di naboro kum, yi ba vu ba tɔg-o.

²³ Zezi deen maa tvli Galile tunti dum maama. O maa yəni o ve Zwifə bam We-di sum si o taa bri nɔɔna We ciga kam. O maa tɔɔli We kwər-ywəŋə kam di We na lagi Dl di paari nɔɔna titari ni te tun. O maa kwəri o pa yawuna na yazurə di yawuru tvlv dwi maama na jigti-ba tun. ²⁴ Nɔɔna ma ba ba ni o ŋwa je sum kontv ni, di Siiri tv kum maama wunti. Ba maa yəni ba jaani yawuna dwi dwi ba tu o te, balv yira na tiini ya wəe tun, kv wəli di balv ciciri na yaari-ba tun, di balv na sai kɔɔrv tun, di kwaarv. Ba na tu Zezi te kontv tun, o maa yəni o pa ba na yazurə. ²⁵ Nɔn-kəgɔ zanzan deen ma nuŋi Galile tunti dum, di je silv ba na bə ni Tunt Fugə tun, di Zeruzalem, di Zude maama, di je silv na wv Zvrden bugə kam bube didonj dum ni tun ba tɔg-ti did-o.

Zezi zaasum-dvuri dum

(Luki 6:20-23)

5 Zezi deen na ne nɔn-kəgɔ na tɔg-o tun, o ma vu o di piu kudonj yuu o jəni da. O na je tun, o karabiə bam ma ba o te. ² O laan ma puli o bri-ba o wi:

³ «Balv na ye ni ba yi yinigə tiinə We yigə ni tun mv jigti yu-yonjo,

ba na wv tɔg-ti ba di We paari dum tun ŋwaani.

⁴ Balv wurv na cɔg-ti tun mv jigti yu-yonjo,

We na wv pa-ba wv-zuru tun ŋwaani.

⁵ Balv na jigti ban-pvni tun mv jigti yu-yonjo,

We na wv pa ba taa te lvgv tun ŋwaani.

⁶ Balv na pai We ciga kam tɔgum jigti fra

di ba tun mv jigti yu-yonjo,

We na wv pa ba bicara pəni tun ŋwaani.

⁷ Balv na jigti nɔɔna ŋwaŋa tun mv jigti yu-yonjo,

We na wv duri ba di ŋwaŋa tun ŋwaani.

⁸ Balv na yi wv-ponjo tiinə tun mv jigti yu-yonjo,

ba na wv ba ba na We tun ŋwaani.

⁹ Balv na pai nɔɔna jigti ywəni daani tun

mv jigti yu-yonjo,

We na wv ta bə-ba ni Dl biə tun ŋwaani.

¹⁰ Balv na tɔg-ti We ciga kam yi nɔɔna beesi-ba

tun mv jigti yu-yonjo,

ba na wv tɔg-ti ba di We paari dum tun ŋwaani.

¹¹ Nɔɔna na twi abam yi ba beesi abam, yi ba fə vwan ba te wo-balwaarv dwi maama ba pa abam amv yiri ŋwaani tun, á jigti yu-yonjo. ¹² Á taá jigti wupolo

lanyirani si We wó pa á na nyóort zanzan Dl tee ni. Ku na yi We nijonǵa balu deen na loori abam yigə ba ba tun, nǵona deen maŋi ba beesi-ba kuntu mu.

¹³Ye na pai wudiu ywəni te tun, abam di nan maŋi si á taá pai ywəni taa wu nabiinə tee ni. Ye ywəni nan na ti, n daa n bá wanti n pa di joori di ja ywəni. Di daa ba jigi kuri. Baá di-di ba yagi mu, si nǵona taa nwan di baŋa ni.

¹⁴Abam nyi di lugu baŋa pooni mu nabiinə titari ni. Tu kulv ba na logi piu yuu ni tun bá wanti ku səgi, ku nai mu jaja. ¹⁵Nǵon-nǵonu bá se o tarigi kania o pu titǵo kuri ni. Oó kwe-ka o palti weeni mu, si ka pooni dum taa nai di pai nǵona balu maama na wu digə kam wuni tun. ¹⁶Abam di nan maŋi si á zəŋi á pooni dum kuntu mu nǵona titari ni. Ba laan wó na wo-laaru tilv á na ki tun, yi ba zuli á Ko We wulv na wu weyuu ni tun.»

Zezi na pe We cullu tum tiini ti ja kuri te tun

¹⁷«Abam nan yi taá buŋi ni amu tu si a pa We tǵo kum na bri kulv tun ji kafe, ku na yi We cullu tilv Dl deen na pe Moyisi, di Dl nijonǵa bam na bri kulv faŋa faŋa tun di. Amu tu si a pa ti tiini ti taa jigi kuri mu lanyirani, si ku dai ni a lagi a cǵi-ti mu. ¹⁸A lagi a ta cǵa mu di abam si, lugu baŋa di weyuu na wó daani si ku taa ve maŋa kalv tun, kulokulv bá wanti ku li We cullu tum wuni di finfun di. Ti nan wó ta wura kuntu mu taan, si ku ba ku yi maŋa kalv We na wó pa woŋo maama ki ku ti tun. ¹⁹Nǵonu wulv maama na wu se We niə yam didva yi o daari o bri o donnə si ba di yi se-di tun, di na maŋi di yi mumu di, kuntu tu wó ba ji balaŋa We paari dum wuni. Ku daari, wulv maama na se We niə yam yi o daari o bri o donnə si ba di se tun, kuntu tu wó ba ji kamunu We paari dum wuni. ²⁰Á nan taá ye ni, abam na wu se We cǵa kam á dwəni á cullu karanyina tiinə bam di Fariztan tiinə bam, á bá wanti á na cwəŋə si á tǵi á zu We paari dum wu.»

Ban-zəŋə na nyi di nǵn-gura te tun

²¹«Abam ye ni ba deen bri dibam kwə bam ba wi: «Yi zaŋi n gu nǵonu. Wulv nan na gu nǵonu, ba maŋi si ba di o taani mu.» ²²Ku daari, a nan lagi a ta di abam ni, nǵonu wulv na jigi ban-zəŋə di o ko-bu, ku maŋi si ba di kuntu tu di taani mu. Wulv na tagi di o ko-bu o wi, o ba jigi wubunə, ku maŋi si dibam sariya-dirə nakwa bam mu di kuntu tu taani. Nǵonu wulv di na tagi di o ko-bu o wi, o yi joro, ku maŋi si kuntu tu zu min-tu mu. ²³Kuntu ŋwaani, nmu na lagi n kwe n peeri n pa We, yi n laan na guli ni n ko-bu jigi n ban-zəŋə, ²⁴si n tinji n peeri dum, si n joori n vu n ko-bu wum te si á fǵi daani. Nmu na ki kuntu, si n laan joori n ba n kwe n peeri dum n pa We.

²⁵Ku daari, nǵonu nan na jaani-m o vu o saŋi, si n ki lila n pa á fǵi daani yi á daa ta wu yi sariya yam dim jəgə kam. Ku na dai kuntu, o laan wó ki nmu sariya-diru wum juŋa ni, si o pa n na cam. Wuntu di laan wó ki-m o tintuŋu juŋa ni, si o ja-m o vu o ki puuna digə ni. ²⁶A lagi a ta cǵa di nmu si, nni ta n wura taan. Nmu na wu ŋwi jini dum maama n ti, ba bá yagi-m.»

Ka-laga na yi kəm-baləwə te tun

²⁷«Abam nan ye ni ba maŋi ba ta ba wi: «Yi zaŋi n pəni di n doŋ kaani.» ²⁸Amu nan lagi a ta abam ni, nǵonu wulv na nii kaani di fra tun, ku nyi di o maŋi o pəni did-o mu o wubunə na lag-o tun ŋwaani. ²⁹Kuntu tun, nmu jazum yi na pai n ki lwarum, si n li-di n yagi. Nmu yira daa didva na cǵi, kuw ta lana ku pa-m ku dwe n yira yam maama na wura yi ba di-ya min-tu ni. ³⁰Nmu jazum mu na pai n ki lwarum, si n go-di n yagi. Nmu yira daa didva na cǵi, kuw ta lana ku pa-m ku dwe n yira yam maama na zu min-tu.»

Kaani yagim

(Matiyu 19:9, Mariki 10:11-12, Luki 16:18)

³¹«Ba maŋi ba ta ba wi: «Nǵonu wulv na yagi o kaani, kuntu tu maŋi si o pa-o tǵo kulv na wó bri ni ba yagi daani tun.» ³²Amu nan lagi a ta abam ni, nǵonu wulv na yagi o kaani yi ku dai ni o cǵi di baaru tun, kuntu tu pe kaani wum ki bwəŋə mu, di o daa na zu baru wudoŋ tun. Nǵonu wulv maama nan na di kaani wum kuntu tun, kuntu tu di ki bwəŋə mu.»

Durə duum na wu maŋi te tun

³³«Abam maŋi á ye ni ba deen bri dibam kwə bam ba wi: «Yi zaŋi n kwani n ni, di nmu na dugə n wi nni ki kulv n pa n Yuutu Baŋa-We tun.» ³⁴Amu nan lagi a ta a bri abam si á yi zaŋi á du di kulokulv. Yi zaŋi á du durə di We-səŋə, beŋwaani dáani mu yi We jəŋə je. ³⁵Yi du-na di tǵa baŋa di, ka na yi We ne cwiim jəgə tun ŋwaani. Nan yi du-na di Zeruzalem di, si kuntu yi We pa-faru wum tu mu. ³⁶Nan yi zaŋi á du di á titi yuu di, beŋwaani á bá wanti á pa á yuuyue didva titi ləni ka ji naponə naa nazono. ³⁷Nan pa-na abam «een» ji «een», si abam «awo» ji «awo», si á daa yi wəli kulokulv da. Woŋo na wəli da, kuntu yi sutaani nyim mu.»

Dí na maŋi si dí taá jigi wu-zuru te tun

(Luki 6:29-30)

³⁸«Abam maŋi á ni si ba tagi ba wi: «Nǵonu na pi n yi, si ba pi kuntu tu di yi. Nǵonu nan na guri n yəli, si ba

guri kuntu tu di yali.»³⁹ Amu nan lagɔ a ta a bri abam ni, nɔɔnu na ki-m lwarim, si n di daa yi ki-o lwarim n ma n ŋwi. Nɔɔnu nan na loɔi n jazim pupɔɔɔ, si n guni kudonɔ kum di, si o lo o weli da.⁴⁰ Nɔɔnu nan na saɔi-m si o jonɔi n gwar-bu o juni ŋwaani, si n pa o kwe n gwar-bwɛrɛ di o weli da.⁴¹ Didɛɛru nan na fi-m si n zuɔi o zila n vu nabaa yi muru, si n zuɔi n vu nabaa yi murr-tile.⁴² Nɔɔnu nan na loori-m woɔɔ, si n kwaani n pa-o-ku. Nɔɔnu nan na lagɔ si o juni woɔɔ n tee ni, si n yi van-o.»

Sono taani

(Luki 6:27-28,32-36)

⁴³«Abam maɔi á ni si ba tagɔ ba wi: «N maɔi si n ta n soe n donnɛ mu, si n daari n ta n culi n duna.»
⁴⁴Amu nan lagɔ a ta abam ni, á taá soe á duna, si á daari á taá loori We á pa balu na jigɔ abam ba beesɔ tun.
⁴⁵Á na ki kuntu donɔ, kuú bri ni abam yi Baɔa-We biɛ mu. Beɔwaani duntu ba pɔɔri nɔɔna daani, Dl pai wia nyi nɔn-balwaarɔ di nɔn-ɔɔna maama baɔa ni. Dl ta kwɛri Dl pai dua ni ka pai balu na ki lanyirani di balu na ki balɔɔ tun maama.
⁴⁶Abam nan na soe balu di na soe abam tun yirani, bee nyɔɔri mu á wó na We tee ni? Lampo-jonɔnɛ di yɛni ba ki kuntu donɔ mu.
⁴⁷Abam nan na zuli á curru yirani mu, abam ki á dwe á donnɛ bam na? Balu na yɛri We tun di nan yɛni ba ki kuntu donɔ mu.
⁴⁸Abam nan maɔi si á taá yi lanyirani di cigɔ tiinɛ, ni á Ko Baɔa-We na yi lanyirani di cigɔ tu te tin.»

Zezi na bri pɛera pam di We-loro di ni-vɔɔm na maɔi si ku taa yi te tun

(Luki 11:2-4)

6 «Á taá yiri á titi, si á yi taá bri kɛm-laaru tulu á na ki tun nɔɔna yigɛ ni. Á na ki kuntu donɔ, ku bá pa á na nyɔɔri á Ko We tee ni.² Kuntu tun, á na kwe woɔɔ á pa yinigɛ tu, á yi zaɔi á pa nɔɔna lwart abam na ki kulɔ tun ni ni, ni pipiri-nyuna bam na yɛni ba bri ba na ki kulɔ tun ba We-di sum wuni, di ba tu kum pooni yigɛ ni, si ku ta pa nɔɔna zuli-ba te tun. A lagɔ a ta cigɔ mu di abam si, bantɔ maɔi ba na ba ŋwuru.³ Nmu nan na lagɔ n weli yinigɛ tu, si n yi pa nɔɔn-nɔɔnu lwart ku ni ni, ninɛɛni nɔɔnu na kwe woɔɔ o pa di o jazim yi o jagwiɛ yɛri ku ni ni te tun.⁴ N Ko We nan nai kulɔ n na sɛgi n ki tun. Dl laan wó pa n na nyɔɔri ku ŋwaani.
⁵ Abam na yɛni á lagɔ á wari We, si á yi zaɔi á taá bri á titi ni pipiri-nyuna bam na ki te tun. Bantɔ soe si ba taa zaɔi wɛɛni mu ba wari We ba We-di sum wuni di pooni yigɛ ni, si nɔɔna maama taa na-ba. A lagɔ a ta cigɔ mu di abam si, bantɔ maɔi ba na ba ŋwuru ba

ti.⁶ Nmu nan na lagɔ n wari We, zu digɛ wu n ja ka ni n pi, si n laan wari n Ko We dilu na wu jɛgɛ kalu na sɛgi tun ni. Duntu nan nai kulɔ n na sɛgi n ki tun. Dl laan wó pa n na nyɔɔri ku ŋwaani.

⁷ Abam na wura á wari We, á yi taá tiini á ŋɔɔni bitar-yɔɔru ninɛɛni balu na yɛri We tun na yɛni ba ŋɔɔni te tun. Bantɔ yɛni ba buɔi ni, ba na tiini ba ŋɔɔni ta-fari mu, We wó lɛri ba loro.⁸ Abam nan yi zaɔi á ki ni bantɔ na ki te tun. Beɔwaani á Ko We maɔi Dl ye kulɔ abam na lagɔ tun, yi á ta wu loori-Dl ku ŋwaani.

⁹ Abam nan maɔi si á taá wari We tuntu donɔ mu:

«Dibam Ko wulu na wu wɛɛni tun,

si nmu yiri na tiɛ di zulɛ,

¹⁰ si nmu paari ba,

si nmu wubuɔa ki lugu baɔa ni, ni ku na ki n sɔɔɔ ni te tun.

¹¹ Pa dibam wudiu zim si ku maɔi dibam.

¹² Yagi dí lwarim n ma n ce dibam, ni dibam di na yagi dí ma ce dí donnɛ te tun.

¹³ Yi pa dí na maɔim dilu na wó pa dí tu tun.

Nan vri dibam wo-lwaanu tu juɔa ni.

(Nmu te paari di dam di tiɛ

si ku taa ve maɔa kalu na ba ti tun. Amina.)»

¹⁴ Abam na yagi á ma ce nɔɔna balu na ki abam lwarim tun, á Ko We di wó yagi abam lwarim Dl ma ce abam.¹⁵ Ku daari, abam na wu yagi á ma ce balu na ki abam lwarim tun, á Ko We di bá yagi abam lwarim Dl ma ce abam.

¹⁶ Abam nan na vɔɔi ni, si á yi nywani á yigɛ, ni pipiri-nyuna bam na yɛni ba ki te tun. Bantɔ yɛni ba pa ba yibiyɛ lani si ku pa nɔɔna lwart ni ba vɔɔi ni mu. A lagɔ a ta cigɔ mu di abam si, bantɔ maɔi ba na ba ŋwuru.¹⁷ Nmu nan na vɔɔi ni, si n su n yiɛ si n daari n li n yuu lanyirani.¹⁸ Kuntu mu wó pa nɔɔn-nɔɔnu bá lwart ni n vɔɔi ni. N Ko We dilu na wu jɛgɛ kalu na sɛgi ni tun yirani mu ye. Duntu nan nai kulɔ n na sɛgi n ki tun. Dl laan wó pa n na nyɔɔri ku ŋwaani.»

We-sɔɔɔ jujiguru taani

(Luki 12:33-34, 11:34-36, 16:13, 12:22-31)

¹⁹ «Nan yi zaɔi á kwaani si á na jujiguru zanzan lugu kuntu baɔa ni. Á na tini jujiguru lugu baɔa yo, ti wó ba ti cɔɔi. Tva wó mu-ti, yi ti wó suɔi ti cɔɔi. Ŋwuna di ma wó bwɛri sɔɔɔ kum ba zu ba ŋɔ-ti.²⁰ Abam nan maɔi si á tini á jujiguru zanzan We-sɔɔɔ ni mu. Dáani mu tva daa bá wani ka mu-ti, yi ti bá suɔi ti cɔɔi, yi ŋwuna di bá wani ba ŋɔ-ti.²¹ Beɔwaani, abam jujiguru na tigi me tun, á bicara di tigi dáani mu.

²² Nɔɔnu yiɛ mu nyi ninɛɛni kanta kalu na pai o yira jigɔ pooni te tun. Kuntu tun, nmu yiɛ na lana, ku pai n yira maama wu pooni wuni mu.²³ Nmu yiɛ nan na

ba lana, ku pai n ytra maama wu lim wunu mu. Kuntu tun, nmu yiə ya na maŋi si ya taa yi pooni tun nan na yi lim, ku laan wó ta tiini ku yi lim ku ja gaali.

²⁴ Nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o li wubɔŋ-didwi, si o ma tɔŋi o pa o yuutiinə bale. Oó ta culi didu wum yi o daari o soe wudoŋ wum, naa oó ta nigɔ didu wum yi o daari o gooni wudoŋ wum. Kuntu ŋwaani abam bá wanti á pa si We taa yi á yuutu, si á daari á pa səbu di taa yi á yuutu.

²⁵ Kuntu ŋwaani mu a lagi a ta abam, si á yi taá liə di lugu baŋa kulokulu, ku na yi á ni-wodiu, naa á na wó zu gwaaru tilu tun. Beŋwaani á ŋwia garɔ wodi. Yira yalɔ We na pe abam tun di maa garɔ gwaaru. ²⁶ Nan maani-na á nii zunə na yi te tun. Bantu ba duə, yi ba ba zaŋi mina ba ki tuli ni. Ku nan yi á Ko We mu nii ba baŋa ni di ba ni-wodiu. Abam nan ba jigi kuri á dwe zunə bam na? ²⁷ Abam wulɔwulɔ bá wanti o tɔŋi o ŋwia di funfun di, o na maŋi o li te di.

²⁸ Bɛɛ nan mu yi á ki liə di gwaaru woŋo? Maani-na á nii ga-punnu tum lam na yi te tun. Tuntu nan warti ti tɔŋi yi ti warti gwaaru ti sɔ. ²⁹ Nan taá ye-na ni, tuntu jigi lam ti dwe Pe Salɔmɔn deen na maŋi o zɔvri gwar-ŋunnu tilu tun. ³⁰ Ku nan na yi gaaru tum kuntu, tuntu ba jigi de di nɔɔna na zwe-ti. Di kuntu di We ta mu pai ti jigi lam kuntu doŋ. Kuntu ŋwaani, ku na yi abam, We bá nii abam baŋa ni ciga? Bɛɛ nan yi á ba ki á wu-didwa di We?

³¹ Kuntu ŋwaani, á yi taá liə di á na wó di woŋo kulu naa á na wó zu woŋo kulu tun. ³² Balu na yəri We tun mu tiini ba buŋi wəenu tum kuntu maama wubɔŋa. Abam Ko We nan maŋi Dɩ ye woŋo kulu na maŋi di abam tun. ³³ Abam maŋi si á da yigə á beeri Baŋa-We paari dum di ŋwia kalu na tɔŋi We wubɔŋa tun. Á na ki kuntu, We laan wó wəli abam wəenu tilu na daari tun. ³⁴ De maama tui di di tuti cam mu. Á nan yi taá pa liə jigi abam di jwa woŋo. Yagi-na si jwa de dum tuti wó nii di tuti woŋo.»

Yi ŋɔɔni n doŋ wəenu

(Luki 6:37-38, 41-42)

7 «Abam yi taá ŋɔɔni á donnə wəenu, si We yi ŋɔɔni abam di wəenu. ² Beŋwaani, abam na ŋɔɔni á donnə wəenu te tun, We wó tɔŋi kuntu doŋ mu Dɩ ma di á sariya. Abam na mai bwaŋa kalu á maŋi á pa á donnə tun, We di wó mai bwaŋa kantɔ mu Dɩ maŋi Dɩ pa abam si ku taa mai daani.

³ Abam nyi di nɔɔnu na nii o doŋ yi ni o na ga-balaŋa da, yi o daari o ba lagi si o lwarɔ ni o tuti yi jigi daa tun. Ku maŋi si ku taa yi kuntu doŋ na? ⁴ Daa na wu nmu yi ni tun, ní ki ta mu n ta di n doŋ ni o pa n li gaa o yi ni n yagi? ⁵ Nmu yi pipiri-nyum di nmu na ki n doŋ te tun. Nmu nan maŋi si n li n tuti yi daa kam mu, si n laan wanti n nii lanyirani si n li n doŋ yi gaa kam.

⁶ Yi zaŋi á kwe wəenu tilu na yi wo-kamunə We yigə ni á pa balu na vin We tun. Á na ki kuntu, baá cɔŋi-ti, yi ba daari ba cɔŋi abam tuti di ba wəli da.»

We-loro

(Luki 11:9-13)

⁷ «Á taá loori We, si Dɩ wó pa abam kulɔ á na lagi tun. Beeri-na kulɔ á na lagi tun, si á wó na. Maŋi-na boro, si baá purɔ ba pa abam. ⁸ Beŋwaani wulu maama na loori We si Dɩ pa-o woŋo tun wó jɔŋi. Wulu maama na beeri woŋo tun wó na-ku. Baá purɔ ba pa wulu maama na maŋi boro tun.

⁹ Abam wulu na jigi bu yi o na loori-m wodi, nmu wó se n kwe kandwe n pa-o na? ¹⁰ Naa o na loori-m kaləŋə, ní se n pa-o bisankwɔ na? ¹¹ Awo. Abam wulu na ba lana yi á ta ye si á taá pai á biə wo-laaru tilu ba na lagi tun, á Ko We na lamma Dɩ dwe abam tun bá kwe wo-laaru Dɩ pa balu na loori-Dɩ tun na?

¹² Á taá ki á donnə lanyirani, si ku maŋi di á na lagi si bantu taa ki abam te tun. Kuntu mu yi ciga kalu Moyisi di We nijɔŋnə bam zaasum dum na maŋi di bri tun.»

Zezi karabiə na wó tɔŋi cwəŋə kalu tun

(Luki 13:24)

¹³ «Á taá cu á tuti, si á wanti á tɔŋi cwə-mumina kam á vu á na ŋwia We tee ni. Ku daari cwəŋə kalu ni na yalma yi ka vəŋə yi mwali mwali tun maa ve ka kweeli cɔŋim jəŋə ni mu, yi nɔɔna zanzan mu tɔŋi cwəŋə kantɔ. ¹⁴ Ku daari cwəŋə kalu nmu na wó da si n vu n jɔŋi ŋwia We tee ni tun ni yi mumina mu, yi ka pɔni. Nɔɔna funfun yirani mu tɔŋi cwəŋə kam kuntu.»

Ba lwarɔ tiu ku biə lərim ni mu

(Luki 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ «Á taá yiri á tuti di balu na pai ba yi We nijɔŋnə yi ba dai tun. Bantu yəni ba ki ba yibiyə ni ba yi nɔn-ŋuna mu te abam yigə ni, yi ba nan lagi ba cɔŋi abam ni nywənkuri na lagi si cɔŋi peeni te tun mu. ¹⁶ Ba titɔŋa nan mu wó pa á lwarɔ ba na yi balu tun. Beŋwaani tiu tərə ku na wó wanti ku lə ku doŋ biə. N bá na swan sabara yuu ni naa mɔɔla kaligəŋo yuu ni. ¹⁷ Tu-ŋuŋu mu ləri bu-ŋuna. Tu-balɔɔ di maa ləri bu-balwaaru. ¹⁸ Tu-ŋuŋu tərə ku na wó lə bu-balwaaru. Tu-balɔɔ di nan tərə ku na wó lə bu-ŋuna. ¹⁹ Tiu kulɔ maama na ba ləri bu-ŋuna tun, baá go-ku ba di mini ni mu. ²⁰ Kuntu tun, ba titɔŋa mu wó pa á lwarɔ ba na yi balu tun.

²¹ Ku dai ni balu maama na bə amu ni «Yuutu, Yuutu» tun mu wó tɔŋi ba zu We paari dum wuni. Ku nan yi balu na suni ba tɔŋi amu Ko We wubɔŋa tun mu.

²²Sariya de dum na yiā, nōona zanzan wó ta di amu ba wi: «Dí Yuutu, dibam deen tōgi nmu yiri dum ŋwaani mu dí ŋōoni We yiyiu-ŋwe, yi dí ma nmu yiri dum dí zāli ciciri nōona yira ni, yi dí daari dí ma dí ki wo-kinkagila zanzan.» ²³A laan wó ta di ba a wi: «A maŋi a yēri abam. Ve-na daa ni, abam kām-balwaaru tiinē-ba.» »

Dí na maŋi si dí se We taani te tun

(Luki 6:47-49)

²⁴«Kuntu ŋwaani, wulu maama na cēgi a taani dum yi o ki a na tagi kulv tun, kuntu tu nyi di wubɔɔa tu wulu na cwi o sɔɔɔ kuri pulɔɔɔ baŋa ni yi o laan lɔ-ku tun mu. ²⁵Dua ma ba ka ni ka pa bwi su si peeli. Vu-duw di ma ba ku magi sɔɔɔ kum, yi ku wu tu, ku kuri na cwi pulɔɔɔ kum baŋa ni tun ŋwaani. ²⁶Ku daari wulu maama nan na cēgi a taani dum yi o ba ki a na tagi kulv tun nyi di nɔn-joro na lɔgi ku sɔɔɔ kasulu baŋa ni te tun mu. ²⁷Dua ma ba ka ni ka pa bwi su si peeli, yi vu-duw di magi sɔɔɔ kum, ku pa ku tiini ku tu tɔga ni buri buri.»

²⁸Zezi deen na tagi wāenu tuntu maama o ti tun, nɔn-kɔgɔ kulv na wura tun ma tiini ba yi yāu di o zaasum dum. ²⁹Beŋwaani o ni-taani dum jigi dam di dwe ba titi cullu karanyina tiinē bam taani dum.

Zezi na pe nanyɔɔ na yazurē te tun

(Mariki 1:40-45, Luki 5:12-16)

8 Zezi laan ma zaŋi o tu piu kum yuu ni o maa kea, yi kɔ-fɔɔ tōgi o kwaga. ²O na maa ke tun, nanyɔɔ kudonɔ ma vu o te, yi ku kuni doonē o yigē ni ku loor-o ku wi: «Amu tu, nmu na laga, nñ wani n pa a na yazurē a ji lanyirani.»

³Zezi ma se. O ma twi o jɔɔa o dwe-o, yi o wi: «Een, a laga. Zaŋi di yazurē si n ji lanyirani.» O na tagi kuntu bidwi baŋa ni tun, mu nōonu wum nanywaanu tum de ti je yi o yira ji lanyirani. ⁴Zezi laan ma ta did-o o wi: «Yi zaŋi n ta kulv na ki tun n bri nōona. Nan yōori n vu We kaanum tu wum te si n pa o nii n yira yam, si n daari n ja peera yalv Moyisi cullu tum na bri ni ya maŋi tun n vu n pa-o, si o ma kaani Baŋa-We. Kuntu mu wó bri nōona maama ni n yawu kum suni ku je.»

Zezi na pe pamaŋna yigē tu tuntuŋnu na yazurē te tun

(Luki 7:1-10)

⁵Zezi laan ma vu o yi tuw kudonɔ, ku yiri mu Kapernawum. Pamaŋna yigē tu wudonɔ ma ba o te, ⁶yi o loor-o o wi: «Amu tu, a jigi a tuntuŋnu mu o tigi sɔɔɔ ni yi o wāe, ku tiini ku cana o yira ni. O ma gwarigi yi o wari o zaŋi.»

⁷Zezi ma lār-o o wi: «Aá da a vu si a pa o na yazurē.»

⁸Pamaŋna yigē tu wum ma lāri o wi: «Amu tu, a wu maŋi si n ba n zu amu sɔɔɔ. Nan weeni n ta di n ni ni a tuntuŋnu wum zaŋi. N na tagi kuntu, oó na yazurē. ⁹Beŋwaani, amu di yi nōonu wulu nōona badonnē na jigi dam amu baŋa ni tun, yi a di daa ta jigi dam pamaŋna badaara baŋa ni. A na tagi a wi, nōonu wulu ve, o maŋi si o vu mu. A nan daa na wi, nōonu wulu ba, o di wó ba mu. Ku daa zi yi a tuntuŋnu, a na wi o ki woŋo, oó ki mu. Kuntu, a ye si, nmu na tagi kulv maama kuó ki.»

¹⁰Zezi na ni kuntu tun, ku ma tiini ku su-o. O ma ta di balv na tōgi ba wura tun o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, a wu ne nōon-nōonu o na jigi wu-didwa di amu nūēni nōonu wuntu na jigi wu-didwa te tun, ku na maŋi ku yi Yisrayeli dwi tiinē bam wuni di. ¹¹A lagi a ta abam si, nōona zanzan wó nuŋi lvgv baŋa je maama ni, ba ba ba zu We paari dum wu. Dāani mu ba laan wó jōni di dibam nabaara Abraham di Yizaki di Zakabi, yi ba di ywāeni daani. ¹²Ku daari, Yisrayeli dwi tiinē balv ya na maŋi si ba zu We paari dum wu tun, bantu daa bá na cwāɔɔ si ba zu. We wó zāli-ba Dɔ yagi lim je ni, me nōona na yaara yi ba keerē yi ba duni ba nwa tun.»

¹³Zezi laan ma ta di pamaŋna yigē tu wum o wi: «Nan ve. Nmu na ki n wu-didwa di amu si a ki kulv tun, We wó pa ku ki.»

Maŋa kam kuntu ni nōo mu o tuntuŋnu wum suni o na yazurē.

Zezi na pe Piyeeri tunkaani di yawuuna zanzan na yazurē te tun

(Mariki 1:29-34, Luki 4:38-41)

¹⁴Zezi laan ma vu Piyeeri-ba sɔɔɔ. O ma na Piyeeri tunkaani na tigē o ba jigi yazurē. Ku yi paa mu jig-o.

¹⁵Zezi ma vu o ja o jɔɔa, yi paa kam nuŋi o yira ni. Kaani wum laan ma zaŋi o ki wudiu o pa-o.

¹⁶Tɔga na tu ka wura ka yi tun, nōona maa jaani ciciri na jigi balv tun zanzan ba tui Zezi te. O maa yāni o ma o ni-taani o zāli ciciri sum, yi o daari o pa yawuuna bam maama na yazurē. ¹⁷O ki kuntu, si ku pa We nijonnu Ezayi na maŋi o ta kulv faŋa faŋa tun mu suni ku ki, ni o deen na tagi o wi:

«Wuntu mu jonji dibam cam di dí yawuru maama o zɔɔɔ.»

Balv na lagi si ba tōgi Zezi tun na maŋi si ba ki te tun

(Luki 9:57-62)

¹⁸Zezi deen na ne ni kɔ-fɔɔ tiini ku wu o tee ni tun, o ma pa o karabiē bam ni si ba be ninu kum ni didonɔ dum. ¹⁹Ba daa ta na wu ke tun, We cullu karanyina tu wudonɔ ma vu o te, yi o ta did-o o wi: «Karanyina, nmu na lagi n vu je silv maama tun, amu wó tōgi a vu.»

²⁰ Zezi ma lær-o o wɪ: «Kv na yɪ yirə, bantu jɪgɪ bɔɔna ba tigi da. Zunə dɪ jɪgɪ pwəru ba tigi da. Kv daartɪ amv Nabiin-bu wvm ba jɪgɪ jəgə sɪ a pəni da a sin.»

²¹ Nɔɔnv wudonɔ dɪ na yɪ o karabiə bam wv nɔɔnv didva tun ma ta did-o o wɪ: «Amv tu, yagɪ sɪ a vu a kɪ a ko luə, sɪ a laan ba a tɔgɪ nmv.»

²² Zezi ma lær-o o wɪ: «Ta n tɔgɪ-nɪ, sɪ n yagɪ sɪ balv na ba jɪgɪ ŋwɪa Wɛ tee nɪ tun taa kɪ ba lwi.»

Zezi na jɪgɪ dam vu-fɔrɔ dɪ na baŋa nɪ te tun

(*Mariki 4:35-41, Luki 8:22-25*)

²³ Zezi dɪ o karabiə bam laan ma vu ba zv naboro wv sɪ ba ke. ²⁴ Vu-fɔrɔ ma da kv zaŋɪ kv magɪ boro kvm, yɪ kv wvra kv miisi na bam kuri nɪ, dɪ Zezi ya tigi o dɔa. ²⁵ O karabiə bam ma vu ba zaŋ-o ba wɪ: «Dɪ Yuutu, vɪ dɪbam n yagɪ, sɪ dɪ lagɪ dɪ ti.»

²⁶ O ma ta dɪ ba o wɪ: «Bɛŋwaantɪ mv yɪ fɔvntɪ jɪgɪ abam? Abam ba jɪgɪ wv-didva dɪ amv na?» O laan ma zaŋɪ wɛɛntɪ, yɪ o bagɪ vii kvm dɪ na bam, yɪ ti maŋɪ da cumm.

²⁷ Kv ma tiini kv kɪ nɔɔna bam yəəu, yɪ ba tɛ ba wɪ: «Nɔɔnv wvntv yɪ wɔɔ mv, yɪ vii dɪ na dɪ ta sɛ o ni?»

Zezi na zəli ciciri nɔɔna bale yɪra nɪ te tun

(*Mariki 5:1-20, Luki 8:26-39*)

²⁸ Ba laan ma vu ba bɛ nɪw kvm ni didonɔ dum, mɛ Gadara tiinə na zvurt da tun. Nɔɔna bale maa wvra ciciri na jɪgɪ-ba sɪ yaara. Bantu tigi yibeelə je nɪ mv, yɪ ba jɪgɪ fɔvntɪ, kv pat nɔɔn-nɔɔnv wartɪ o tɔgɪ cwəŋə kam kvntv o kɛ. Ba laan ma nuŋɪ yibeelə je sum nɪ ba vu ba jeeri Zezi. ²⁹ Ba ma kaastɪ baŋa baŋa ba wɪ: «Baŋa-Wɛ Bu, nmv tu dɪbam tɛ sɪ n kɪ bɛɛ mv? Nmv tu sɪ n yaartɪ dɪbam yɪ Wɛ sariya dɛ dum ta wv yɪ mv na?»

³⁰ Je sum kvntv nɪ tərə zanzan mv ya wvra ba beeri ba di. ³¹ Ciciri sum ma loori Zezi sɪ wɪ: «Nmv na lagɪ n zəli dɪbam, sɪ n pa dɪ vu dɪ zv tərə bantu.»

³² O ma ta o wɪ, sɪ ve. Sɪ ma sunɪ sɪ nuŋɪ nɔɔna bam yɪra nɪ sɪ vu sɪ zv tərə bam. Tərə bam maama ma duri ba tu ba tv nɪw kvm wvntɪ ba li na ba ti.

³³ Nɔɔna balv ya na nii tərə bam tun ma duri ba vu tv kvm wv. Ba ma ta kvlv maama na kɪ tun, dɪ Zezi na zəli ciciri sum nɔɔna bale bam yɪra nɪ te tun. ³⁴ Kv ma pa tv kvm nɔɔna bam maama nuŋɪ ba vu sɪ ba jeeri Zezi. Ba na nɛ-o tun, ba ma loor-o sɪ o nuŋɪ ba tv kvm wvntɪ o viiri.

Zezi na brɪ nɪ o jɪgɪ dam sɪ o yagɪ nɔɔna lwarum o ma cɛ-ba te tun

(*Mariki 2:1-12, Luki 5:17-26*)

9 Zezi laan ma joori o vu o zv naboro kvm. O ma bɛ nɪw kvm o vu o yɪ o titɪ tv Kapernawum. ² O

na wvra tun, nɔɔna badonnə ma zvŋɪ kɔrɔ dɪ gungolo ba ba o te. Zezi ma lwartɪ ba na tiini ba kɪ ba wv-didva did-o te tun. O ma ta dɪ kɔrɔ kvm o wɪ: «A bu, kɪ pu-dɪa, sɪ nmv lwarum dum ti.»

³ Wɛ cullu karanyɪna tiinə badonnə maa wvra, yɪ ba bwe ba titɪ nɪ ba wɪ: «Nɔɔnv wvntv ŋɔɔntɪ o tv Wɛ mv o pat o dɪ Wɛ yɪ bidwɪ mv.»

⁴ Zezi ma lwartɪ ba na buŋɪ kvlv tun. O ma bwe-ba o wɪ: «Bɛɛ mv yɪ á jɪgɪ wubvŋ-balwaarv tintv á wvntɪ? ⁵ Kɔɔ mv yɪ mwali kv dwe, a na tagɪ dɪ kɔrɔ kvm a wɪ: «Nmv lwarum dum ti» mv yɪ mwali, naa a na tagɪ a wɪ: «Zaŋɪ n ta n veə» mv yɪ mwali? ⁶ Amv nan wó pa abam lwartɪ nɪ, amv na yɪ Nabiin-bu wvm tun jɪgɪ dam lɔgɪ baŋa nɪ, sɪ a yagɪ nɔɔna lwarum a ma cɛ-ba.» O laan ma ta dɪ kɔrɔ kvm o wɪ: «Zaŋɪ wɛɛntɪ sɪ n kwe n gungolo kvm n ja n vu sɔŋɔ.»

⁷ O na tagɪ kvntv tun, nɔɔnv wvm ma sunɪ o zaŋɪ o vu sɔŋɔ. ⁸ Nɔn-kɔgɔ kvm maama na nɛ kvntv tun, fɔvntɪ ma zv-ba. Ba ma zuli Wɛ dɪ Dl na pɛ dam dɪntv donɔ wv nabiinə tee nɪ tun.

Zezi na bəŋɪ Matiyu sɪ o taa tɔg-o te tun

(*Mariki 2:13-17, Luki 5:27-32*)

⁹ Zezi laan ma nuŋɪ o maa kɛa. O ma na nɔɔnv wudonɔ, o yɪrtɪ mv Matiyu. O dɛɛn je mɛ seeni o na yəni o joŋɪ lampoo tv mv. Zezi ma ta did-o o wɪ: «Zaŋɪ n ta n tɔgɪ-nɪ.» O ma sunɪ o zaŋɪ o tɔgɪ o kwaga.

¹⁰ Zezi dɛɛn ma vu Matiyu sɔŋɔ sɪ o di wvdiu, o dɪ o karabiə bam. Lampo-joŋnə dɪ nɔn-cɪcɔgɪrv zanzan dɪ maa tɔgɪ ba wvra ba di wvdiu kvm dɪ ba. ¹¹ Farizian tiinə dɪ maa tɔgɪ ba wvra. Bantu na nɛ Zezi na kɪ te tun, ba ma vu ba ta dɪ o karabiə bam ba wɪ: «Bɛɛ mv kɪ yɪ á karanyɪna kam dɪ wvdiu dɪdaantɪ lampo-joŋnə dɪ nɔn-cɪcɔgɪrv tum kvntv?»

¹² Zezi ma ni ba na tagɪ kvlv tun. O laan ma ta o wɪ: «Kv na yɪ balv na jɪgɪ yazurə tun, bantu wv maŋɪ sɪ ba vu dɔgɪta tu tɛ sɪ o sooni-ba. Kv daartɪ balv na ba jɪgɪ yazurə tun mv maŋɪ sɪ ba vu sɪ ba na soonim. ¹³ Wɛ titɪ maŋɪ Dl ta Dl wɪ: «A lagɪ sɪ nabiinə taa jɪgɪ da-ŋwəŋa mv, sɪ kv dai nɪ ba taa matɪ ba wəənu mv ba kaantɪ-nɪ.» Ve-na á zaastɪ taantɪ dum kvntv kuri cɪga. Amv na tu lɔgɪ baŋa tun, kv dai sɪ a bəŋɪ balv na maŋɪ ba yɪ nɔn-ŋvna tun, amv nan tu sɪ a bəŋɪ nɔn-balwaarv mv sɪ ba ba amv tɛ.»

Zezi zaasvm dum na yɪ zaasvm-dvurtɪ te tun

(*Mariki 2:18-22, Luki 5:33-39*)

¹⁴ Zan karabiə dɛɛn ma vu Zezi tɛ, yɪ ba bwe-o ba wɪ: «Dɪbam dɪ Farizian tiinə bam yəni dɪ vɔ ni maŋa zanzan. Bɛɛ mv yɪ nmv karabiə bam ba vɔ ni kvntv?»

¹⁵ Zezi ma læri-ba o wɪ: «Nɔɔnv na di kaantɪ yɪ o kv candiə, yɪ o cilonnə na wvra sɪ ba tɔgɪ ba di, bantu wó wantɪ ba nywantɪ ba yigə sɪ ba yɪ dɪ wvdiu yɪ kan-baru

wum ta wu ba tee ni na? Ba bá se ba kɪ kuntu. Ku nan wú ba ku yi maŋa kam ba laan na wú ja kan-baru wum ba viiri tun. Maŋa kam kuntu ni yi o daa na ba ta wu ba tee ni tun, mu o cilonnə bam laan wú vɔ ni.

¹⁶ Nɔɔn-nɔɔnu di nan bá se o kwe garyi-duuri o ma fəri gwar-doŋo kulɔ na kaari tun. O na kɪ kuntu, ku fərim dum laan wú vuuri gɔɔ kum ku pa ku tiini ku cɔgi zanzan. ¹⁷ Nɔɔn-nɔɔnu di nan bá se o kwe sa-duŋa o lo o kɪ lo-doŋo wuni. O na kɪ kuntu yi sana kam na keeri, kaá pa loɔ kum baŋi mu. Kuntu ŋwaani sana kam wú lo, yi loɔ kum di cɔgi. Nɔɔnu nan maŋi si o kwe sa-duŋa o kɪ lo-duŋu wuni mu, si ti maama maŋi daani.»

Zezi na pe kaani na yazurə yi o bi Zwifə yigə tu bukɔ te tun

(*Maruki 5:21-43, Luki 8:40-56*)

¹⁸ Zezi deen na wura o ŋɔɔni kuntu tun, Zwifə yigə tu wudoŋ ma ba o te. O kuni doonə o yigə ni yi o wi: «Amu bukɔ mu tɔga lele kuntu. Nan ba si n ma n juŋa n dwe-o, si o joori o na ŋwa.»

¹⁹ Zezi ma zaŋi o tɔg-o, di o karabiə bam maama.

²⁰⁻²¹ Ba na maa ke kuntu tun, kaani wudoŋ di ya tɔgi o wura, o na tiini o wɔe ka-wu taan bina fugə-yale. O maa buŋi o wuni o wi: «A na maŋi a dwe o gɔɔ kum yirani di, aá na yazurə.» O ma ke Zezi kwaga o dwe o gɔɔ kum ni. ²² O na dwe-o kuntu tun, o ma pipiri o nii-o yi o wi: «A bukɔ, kɪ pu-dia. Nmu na kɪ n wu-didwa di amu te tun mu pe n na yazurə.»

Maŋa kam kuntu ni nɔɔ mu kaani wum suni o na yazurə.

²³ Zezi laan ma vu o zu Zwifə yigə tu wum sɔŋo. O ma zu o na balu na maŋi ba wu wi yi ba kwe nɔɔna ba kɪ tun na ti ba yigə si ba kɪ-o, di nɔɔna zanzan na keeri yi ba fri ba titi. ²⁴ O ma ta di ba o wi: «Zaŋi-na á nuŋi, si bu wum wu tigi, o tigi o dɔ mu.» O na tagi kuntu tun, nɔɔna bam maa jig-o ba mwana. ²⁵ Ba na pe kɔgɔ kum maama nuŋi tun, Zezi laan ma vu o zu digə kam bu wum na wura tun. O ma ja o juŋa o pa o bi o zaŋi weenu.

²⁶ O kəm dum kuntu ma jagi di yi tuw kum je sum maama.

Zezi na puri lilwə bale yiə te tun

²⁷ Zezi deen ma zaŋi o maa kea. O na maa ve tun, lilwə bale ma zaŋi ba tɔgi o kwaga, yi ba te di kwər-dia ba wi: «Pe Davidi dwi tu! Duri dibam yibwənə!»

²⁸ O ma vu o zu sɔŋo kudon. Lilwə bale bam ma tɔgi ba zu da. O laan ma bwe-ba o wi: «Abam buŋi si aá wanti a kɪ á na lagɪ kulɔ tun a pa abam na?»

Ba ma lər-o ba wi: «Dɪbam tu, een, nɪ wanti n kɪ.»

²⁹ O laan ma dwe ba yiə yam yi o wi: «Abam na kɪ á wu-didwa di amu si a kɪ kulɔ a pa abam tun, We wú pa ku kɪ.» ³⁰ O na tagi kuntu tun, ba yiə yam ma suni ya joori ya puri. O ma kaani-ba si ba yi pa nɔɔn-nɔɔnu lwarɪ ku ni ni. ³¹ O na kaani-ba kuntu tun, ba ta zaŋi ba kari ba ŋɔɔni o taani je sum maama ni.

Zezi na pe mumaa ŋɔɔni te tun

³² Maŋa kalu ba na maa ke tun, nɔɔna badonnə ma ja mumaa ba ba Zezi te. Ku yi cicirə mu tɔg-o ka pa o wari o ŋɔɔni. ³³ Zezi ma zəli cicirə kam o yira ni, yi nɔɔnu wum laan wai o ŋɔɔna. Ku ma su nɔn-kɔgɔ kum maama, yi ba te ba wi: «Dɪbam maŋi di wu ne wo-kunkagili duntu doŋ Yisrayelɪ tuw ni.»

³⁴ Ku daari Farizian tiinə bam deen wu se, yi ba wi: «Wuntu na wai o zəli sutaana tun, ku yi sutaana-pe dam ŋwaani mu.»

³⁵ Zezi deen maa kaagi ti-kamunə di ti-bale sum maama wuni. O maa yəni o zuuri Zwifə bam We-di sum o bri-ba We kwər-ywəŋə kam, di We na lagɪ Dɪ di paari nɔɔna titari ni te tun. O maa pai nɔɔna na yazurə di ba yawuru dwi dwi. ³⁶ O deen na ne nɔn-kɔgɔ kum yaara yam na yi te tun, ba ŋwəŋa ma zu-o lanyirani, beŋwaani ba tiini ba bwəni yi ba dam di ti. Ba nyi di peeni silu na ba jigɪ nayuru si o taa nii si baŋa ni te tun. ³⁷ O laan ma ta di o karabiə bam o wi: «Ku nyi di faa na kɪ lanyirani yi tuntɔŋna funfun yirani mu wura si ba kɪ-kɪ te tun. ³⁸ Nan loori-na faa kum tu si o tɔŋi nɔɔna zanzan, si ba vu ba kɪ o faa kum ba pa-o.»

Zezi na tuŋi o karabiə fugə-bale bam te tun

(*Maruki 3:13-19, 6:7-13, 13:9-13, 9:41, Luki 6:12-16, 9:1-6, 21:12-17, 12:2-9, 51-53, 14:26-27*)

10 Zezi deen ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam si ba ba o te. O ma pa-ba dam si ba wanti ciciri ba zəli nɔɔna yira ni, si ba daari ba pa nɔɔna na yazurə di ba yawuru dwi maama.

² O karabiə fugə-bale bam yira mu tintu:

O ma da yigə o bəŋi Simɔn wulu yiri
didon na yi Pɪyɛɛri tun,

di Andre wulu na yi Simɔn nyaani tun,

di Zaki, di o nyaani Zan balu na yi Zebede biə tun,

³ Filipi di Batelemi,

Toma di Matiyu wulu ya na yi lampo-joŋnu tun,

Zaki wulu na yi Alifi bu tun, di Tadi,

⁴ Simɔn wulu na yi Zelɔti nɔɔna bam wu nɔɔnu tun,
di Zudasɪ Yiskariyo wulu na wú ba o yəgi

Zezi o pa nɔɔna tun.

⁵ Zezi laan ma tuŋi bantu fugə-bale bam si ba nuŋi ba vu ba tɔɔli We kwərə kam. Ba na lagɪ ba ke tun, o ma pa-ba ni o wi: «Yi zaŋi á vu dwi-gɛ tiinə na zuuri me tun, naa á vu Samari tiinə tu. ⁶ Á nan maŋi si á

vu Yisrayeli dwi tiinə bam te, beŋwaani bantu nyi di peeni sulv na je tun mu. ⁷Nan ve-na á bri-ba ni maŋa kam yiə, We paari dum lagi di ba nɔɔna titari ni. ⁸Ve-na á taá pa yawuna na yazurə, si á daari á taá bi balv na tigi tun, si á pa nanywaanv joori ti na yazurə ti ji lanyirani, si á daari á taá zəli ciciri nɔɔna yira ni. Á nan maŋi si á zəni nɔɔna zaani mu, ni abam di na joni We dam dum zaani te tun. ⁹Á na maa ve, si á yi zaŋi á kwe səbu-siŋa naa səbu á ki á gwar-fweela ni á wəli da. ¹⁰Nan yi kwe-na tampɔɔgɔ kulv ba na ki wudiu da tun. Á nan yi kwe gwaaru tile naa natra naa nacəgə á wəli da. Beŋwaani tintuŋnu maŋi di o ni-wudiu mu.

¹¹Abam nan na ve á yi tuw kulv maama, si á lagi nɔɔnv wulv na wú jeeri abam di wupolo tun, á vu o sɔŋɔ á taá wura si ku ba ku yi á viirim. ¹²Á nan na ve á zu sɔŋɔ kulv, si á jɔɔni-ba á ta ni: «We wú pa abam yazurə.» ¹³Sɔŋɔ kum tiinə nan na jeeri abam lanyirani, yazurə yam wú ta wura di ba. Ku daari, ba na wu jeeri abam lanyirani, yazurə yam wú joori ya ba abam te. ¹⁴Abam nan na ve sɔŋɔ kulv naa tuw kulv, yi ba na wu se si ba jeeri abam naa ba cəgi abam taani, si á nuŋi je sum kuntu ni. Á na maa viirə, si á pusi á ne fogo kum á yagi da. ¹⁵A nan lagi a ta ciga mu di abam si, We sarɔya de dum na yiə, Sodəm di Gómɔɔri tiinə bá tiini ba na ləerɔ ni tuw kum kuntu nɔɔna te.

¹⁶Cəgi-na, a lagi a tuŋi abam nunɛni peeni na maa ve si si gwaanv nywənkuri wunv te tun mu. Kuntu ŋwaanv á maŋi si á taá cv á titi, si á taá jigv swan ni bisankwi te, si á daari á pa á wurv taa lana ni kunkwənə na yi te tun. ¹⁷Á taá cv á titi, si nɔɔna wú ja abam ba vu ba saŋi sarɔya-dirə nakwa bam tee ni, yi ba daari ba magi abam ba We-di sum wunv. ¹⁸Abam na tɔgi amv tun ŋwaanv, baá ja abam ba vu ba saŋi didɛera di pwa tee ni. Kuntu mu á wú wanti á bri-ba We ciga kam, yi á daari á bri dwi-ge tiinə bam di. ¹⁹Ba nan na jaani abam ba vu ba saŋi, si á yi taá liə di á na wú ta kulv tun naa á na wú ta te tun. Á na wú taá zigv ba yigə ni maŋa kalv tun, We wú pa á lwarv á na wú ta kulv tun. ²⁰Ku dai abam titi mu wú ŋɔɔni, ku yi á Ko We Joro kum mu wú pa abam taani dilv á na wú ŋɔɔni tun.

²¹Nɔɔna badonnə wú ja ba titi currv ba ki nɔɔna jia ni si ba gv-ba. Kwə di wú ki ba biə kuntu doŋ. Biə di wú zaŋi ba pa ba ja ba niinə di ba kwə ba gv. ²²Nɔɔna maama wú ta culi abam, á na yi amv nɔɔna tun ŋwaanv. Wulv maama nan na tiini o zigv kəŋkəŋ si ku vu ku yi yaara yam tiim tun, We wú vri kuntu tu ŋwia. ²³Ba nan na beesi abam tuw kulv ni, si á duri á vu kvdoŋ. A lagi a ta ciga mu di abam si, abam bá wanti á tulv tunv dilv maama na wu Yisrayeli ni tun á ti, yi amv Nabiin-bu wum daa ta wu joori a ba.

²⁴Karabu nan tərə o na dwe o karanyina. Tintuŋnu di nan tərə o na dwe o yuutu. ²⁵Karabu nan na tu o yi ni o karanyina te, ku maŋi kuntu. Tintuŋnu di nan na tu o yi ni o yuutu te, ku maŋi kuntu. Ba na jigv sɔŋɔ tu ba bə ba wi: «Sutaana-pe Belizebuli» tun, ba laan wú tiini ba twi o sɔŋɔ tiinə bam si ku dwəni kuntu.

²⁶Á nan yi taá fona di nabiinə. Woŋo kulv maama na səgi nɔɔna tee ni tun jwa wú ba ku lwarv jaja. Woŋo kulv na pugv tun jwa wú ba ku puri. ²⁷A na səgi a bri abam ciga kalv maama tun, á maŋi si á pa ka nuŋi pooni mu. A na waasi kulv di abam tun, á maŋi si á di nayuu mu á tɔɔli-ku. ²⁸Abam yi taá kwari fuvni di nɔɔna balv na wú wanti ba gv á yira yam yi ba bá wanti á jwəerɔ ba gv tun. Á nan maŋi si á taá kwari We mu, beŋwaani duntv mu wú wanti Dl pa á yira di á jwəerɔ maama cəgi min-tu ni.

²⁹Ku na yi kabəmbəli, sintv yəlo yi mwali mwali mu. Á Ko We nan nii si baŋa ni, yi si didva bá wanti ka tu tiga ni ka ti di We na wu se. ³⁰Ku nan na yi abam, We ye abam yuuywe sum ni na mai te tun. ³¹Kuntu ŋwaanv, á yi taá kwari fuvni, si abam didva didva tiini á jigv kuri á dwe kabəmbəli zanzan.

³²Nɔɔnv wulv maama na zigv nabiinə yigə ni o bri jaja ni wuntv yi amv nɔɔnv tun, amv di nan wú zigv kuntu tu kwaga ni a bri ni o yi a nɔɔnv a Ko We yigə ni. ³³Ku daari, nɔɔnv wulv maama na vin amv nabiinə yigə ni tun, amv di wú vin kuntu tu a Ko We yigə ni.

³⁴A na tu lvgv baŋa tun, á yi taá buŋi ni, ku yi si a pa nɔɔna mu na ywəni daani. A nan tu si a pa nabiinə mu pɔɔri daani. ³⁵A tu si a pa nɔɔna di ba kwə mu pɔɔri daani, si a daari a pa bukwa di ba niinə di pɔɔri daani, ku daari si kaana di ba banna niinə di pɔɔri daani. ³⁶Ku ma wú pa nɔɔnv di o titi sɔŋɔ tiinə taa culi daani.

³⁷Wulv na soe o nu di o ko o dwe amv tun, kuntu tu wu maŋi si o taa yi a nɔɔnv. Wulv maama na soe o biə o dwe amv tun, kuntu tu wu maŋi si o taa yi a nɔɔnv. ³⁸Wulv maama na wu se si o tɔgi amv kwaga, si o na yaara ni wulv na zigv tɔvn-dagara o maa ve o tɔvni jəgə te tun, kuntu tu wu maŋi si o taa yi amv nɔɔnv. ³⁹Wulv maama nan na lagi si o yiri o titi ŋwia tun, oó ga-ka mu. Ku daari, wulv na se si o ga o ŋwia amv ŋwaanv tun, oó na ŋwia We tee ni.

⁴⁰Nɔɔnv wulv na jeeri abam lanyirani tun, ku tu jeeri amv mu. Nɔɔnv wulv na jeeri amv lanyirani tun, ku tu jeeri Baŋa-We dilv na tuŋi-ni tun mu. ⁴¹Nɔɔnv wulv maama na jeeri We nijonnu lanyirani tun, di We na tuŋ-o tun ŋwaanv, We wú pa kuntu tu di tɔgi o na nyɔɔri ni Dl nijonnu wum te. Ku daari, nɔɔnv wulv na jeeri nɔɔn-ŋum lanyirani o nɔɔn-ŋum dum ŋwaanv tun, We wú pa kuntu tu di tɔgi o na nyɔɔri dilv Dl na wú pa nɔɔn-ŋum wum tun. ⁴²A lagi a ta ciga mu di

abam si, nɔɔnu wulu na maɲi o ki na-zurə funfun di o pa amu nɔɔna bam wu didua, o na yi a karabu tun ɲwaanɪ, ku tu wú na nyɔɔri We tee ni.»

**Zan wulu na miisi nɔɔna na wɔni tun
tuɲi o karabiə Zezi tee ni**

(Luki 7:18-35)

11 Zezi deen na bri o karabiə fugə-bale bam ba na maɲi si ba ki te o ti tun, o laan ma ke o vu je sum kuntu tuni dum wɔni si o taa bri nɔɔna, yi o tɔɔli We kwərə kam di ba.

²Zan wulu na miisi nɔɔna na wɔni tun deen maa wu pɔna digə ni. O ma ni wəənu tɩv Zezi Kriisi na ki tun. O ma tuɲi o karabiə badonnə si ba vu o te, ³si ba bwe-o ba nii: «Nmu mu yi wulu We na tagi di dibam ni nɪ ba tun na, naa dí ta wú ta cəgi nɔɔnu wudoɲ mu?»

⁴Ba na bwe Zezi kuntu tun, o ma ləri-ba o wi, ba ve ba ta di Zan kulu maama ba na niə yi ba kwəri ba na tun. ⁵«Á taá bri-o ni lilwə yiə puri, kwaarv di wat ti veə, nanywaanv yira di joori ya kwe lanyiranɪ, zwa-kwarv di zwa ni, twa di joori ba bi. Kulu na wəli da tun, yinigə tiinə di maa ni We kwər-ywəɲə kam. ⁶Wulu maama na ba joori amv kwaga ni tun mu yi yu-yoɲo tu.»

⁷Zan karabiə bam na ma viiri tun, Zezi laan ma ta Zan taani o bri nɔn-kɔɔ kum o wi: «Abam deen na ve Zan te kagva wɔni tun, á buɲi ni á wú na bɛɛ mu? Á ve si á nii miu kulu vii na jigɪ kv zuuli tun mu na? ⁸Aye, kv dai kuntu. Si bɛɛ mu? Á ve si á nii nɔɔnu wulu na zu gwar-ɲɔnnv tun mu na? Aye, kv dai kuntu. Nɔɔna balv na zu gwar-ɲɔnnv tun zuvri sɔ-ɲɔnnv wɔni mu, si kv dai kagva wɔni. ⁹Bɛɛ nan mu á ve si á nii? Á ve si á na We niɲoɲnu mu na? Eɛn, kv yi kuntu mu. Á nan na nɛ wulu tun tiini o dwe faɲa faɲa We niɲoɲnə bam na yi te tun. ¹⁰Bɛɲwaanɪ We tɔnɔ kum maɲi kv ta wɔntv taani kv wɪ:

«Nii, amv We lagi a tuɲi a niɲoɲnu mu,
si o da nmu yigə o vu o kwe cwəɲə kalv nmu
na wú ba n tɔɲi da tun.»

¹¹A lagi a ta cɪga mu di abam si, nabiinə balv maama ba na maɲi ba lv tun wɔni nɔn-nɔɔnu tərə o na dwe Zan. Kv daari lele kuntu, nɔn-nabwəm wulu maama na zu We paari dum wɔni tun laan tu o dwe Zan. ¹²Kv na zɪɲi maɲa kalv Zan na miisi nɔɔna na wɔni si kv ba kv yi zum tun, We paari dum laan jagi di vu yigə di dam, yi nɔn-balwaarv di kwaanɪ si ba ci-di di dam. ¹³Faɲa faɲa We niɲoɲnə bam di Moyisi cullu tum deen maɲi ti bri We paari dum cɪga kam, si kv ba kv yi maɲa kalv Zan laan na tu tun. ¹⁴Abam na se á jɔɲi ba na bri cɪga kalv tun, á wú lwarɪ ni Zan na tu o wura tun, wɔntv mu yi Eli wulu ba deen na tagi o taani ni oó ba tun.

¹⁵Abam nan fɔɲi á cəgi amv taani dum.

¹⁶A ma bɛɛ mu a maɲi zum nɔɔna bam kəm na yi te tun? Ba nyi di biə na je yaga kaporo ni ba kwɛera te tun mu. Ba maa te di ba yuu donnə ba wɪ:

¹⁷«Dí magi gullu mu si á sa,
yi á wu sagi.
Dí ma daari dí leeni luə le,
yi á yigə wu nywant.»

¹⁸Bɛɲwaanɪ Zan na tu tun, o pɔni o kana mu yi o ba nyɔ sana. Nɔɔna na nɛ-o tun, ba maa jig-o ba yáala ba wɪ, kv yi cicirə mu tɔg-o. ¹⁹Kv daari, amv Nabiin-bu wɔm nan na tu tun, a wu vɔɲi ni. Nɔɔna daa ta maa yáali amv di, yi ba wɪ, a yi nɔn-kolo mu, yi a yi sa-nyɔrv di. Ba daa ta maa wɪ, a yi lampo-jɔɲnə di nɔn-cɪcɔɲirv cilɔɲ mu. «Wubɔɲa tu tɩtɩɲa mu bri ni o jigɪ wubɔɲa.» »

Balv na vɪn Zezi tun na wú na lɛrv te tun

(Luki 10:13-15)

²⁰Zezi na tagi kuntu o ti tun, o laan maa jigɪ balv na nɛ o wo-kɪnkagɪla yam yi ba ta wu se si ba ləni ba wurv tun taani o ɲɔɔna. O ma kaani balv na zuvri tuni dilv o na ki wo-kɪnkagɪla zanzan da tun o wɪ: ²¹«Abam Korazin tiinə, á wú na lɛrv! Kv wəli di abam Betisayida tiinə di wú na lɛrv! Bɛɲwaanɪ, wo-kɪnkagɪla yalv maama a na ki abam tee ni tun, yadonnə ya na ki Tiiri di Sidɔn tiinə tee ni, bantv ya wú ki lɪla ba ləni ba wurv ba yagi kəm-balwaarv, yi ba ya wú zu gwar-zunzwara ba lo puru ba yuu ni, si kv ni ba wurv mu tiini ti cɔɲi zanzan. ²²Taá ye-na ni, We sariya de dum na yiə, Tiiri di Sidɔn tiinə bá tiini ba na lɛrv ni abam na wú na lɛrv te tun.

²³Abam Kapernawum tiinə, á ga buɲi ni We lagi Di zəɲi abam weyuu ni mu na? Aye. Abam nan lagi á tu tɪga ni mu, á tu á kwaanɪ curu goɲ-luɲu kum kuri. Bɛɲwaanɪ, wo-kɪnkagɪla yalv maama a na ki abam tee ni tun, yadonnə ya na ki Sodɔm tiinə tee ni, ba ya wú ləni ba wurv yi We ya daa bá cɔɲi ba tuv kum. ²⁴Á taá ye ni, We sariya de dum na yiə, Sodɔm tiinə bá tiini ba na lɛrv ni abam na wú na lɛrv te tun.»

Zezi na wú pa nɔɔna na siun di ba cam te tun

(Luki 10:21-22)

²⁵Maɲa kantv ni, Zezi laan ma ki o Ko Baɲa-We le yi o wɪ: «A Ko, nmu yi wulu na te weyuu di tɪga baɲa maama tun. Nmu nan mu pɛ n cɪga kam səgi swan tiinə di yiyiu tiinə tee ni, yi n daari n pa balv na nyi di bu-bale te tun lwarɪ ka kuri. ²⁶A Ko, a ki nmu le. Nmu na ki kuntu tun, kv yi n wubɔɲa na lagi kulu tun ɲwaanɪ mu.»

²⁷O laan ma ɲɔɔni di nɔɔna bam o wɪ: «A Ko We nan kwe woɲo maama o ki a jɲa ni. Nɔɔn-nɔɔnu bá wantv o lwarɪ We Bu wɔm, kv na dai o Ko yiranɪ. Nɔɔn-nɔɔnu

di nan bá wanti o lwarti a Ko We, ku na dai amu wulu na yi o Bu tun yirani, ku wæli di amu na lagɪ sɪ a pa nɔɔnu wulu maama lwar-o tun.

²⁸ Á ba-na amu te, abam balu bam maama á na bwæni yi á zɪŋi zila yalu na dunə tun, sɪ amu wó pa á na siun. ²⁹ Á sɛ-na sɪ á tɔŋi á pa amu, sɪ á zaasi kulv a na lagɪ a bri abam tun. Bɛŋwaani a yi wu-bono tu mu yi a yi tu-n-titi tu. Aá pa á wubuŋa taa tigi jægə didva. ³⁰ Bɛŋwaani amu tituŋa yam ba cana, yi a na lagɪ sɪ á ki kulv tun yi mwali mwali mu.»

Zezi na bri ni o dwe siun de cullu tum te tun

(*Mariki 2:23-28, 3:1-6, Luki 6:1-11*)

12 Da yam kuntu ni ni Zezi deen ma tɔŋi kari wu o maa kea. Ku deen yi Zwifə bam siun de ni mu. O karabiə bam di maa tɔŋi ba wura, yi kana jɪŋi-ba. Ba ma bwəri mina ba yu ba duna. ² Farizian tiinə di ma tɔŋi ba wura. Ba ma na ba na ki kulv tun. Ba laan ma ta di Zezi ba wi: «Nii nmu karabiə bam na ki kulv. Ba tɔŋi tituŋi dilv na cɔŋi dɪbam siun de cullu tum tun mu.»

³ Zezi ma læri-ba o wi: «Abam ta wu fɔŋi á karumi We tɔnɔ kum na bri Pe Davidi taani te tun na? Ku bri sɪ kana deen mu jaani wuntu di o nɔɔna. ⁴ O ma vu o zu We digə, yi o kwe culu dipɛ dilv na tigi da We ŋwaani tun o pa o di o nɔɔna bam di. Ku nan ya culə sɪ bantu di dipɛ dum. Ku yi We kaanum tiinə yirani mu jɪŋi cwəŋə sɪ ba di-di. ⁵ Naa, abam ta wu fɔŋi á karumi We tɔnɔ kum na bri ni, We kaanum tiinə bam yəni ba cɔŋi siun de culu kum di ba na tɔŋi Dl digə kam tituŋa siun de maama wuntu tun? Ba nan na yəni ba tɔŋi kuntu tun, ba ta jɪŋi bura ku wuni. ⁶ Ku daari lele kuntu, wulu na dwe We-di-kamunu kum tun nan mu wu yo. ⁷ We tagi Dl wi: «Amu lagɪ sɪ nabiinə taa jɪŋi da-ŋwaŋa mu, sɪ ku dai ni a lagɪ sɪ ba taa mai ba wəənu mu ba kaani-ni.» Abam ya na lwarti taani duntu kuri, á ya bá di balu na jɪŋi bura tun taani. ⁸ Bɛŋwaani amu Nabiin-bu wum jɪŋi ni siun de cullu tum baŋa ni.»

⁹ Zezi laan ma nuŋi jægə kantv ni o vu o zu Zwifə bam We-digə. ¹⁰ Nɔɔnu maa wura o juŋa didva na tɪga. Farizian tiinə badonnə di maa tɔŋi ba wura ba na lagɪ cwəŋə sɪ ba bri ni Zezi ki o tusi. Ba ma bwe-o ba wi: «Nɔɔnu jɪŋi cwəŋə sɪ o pa o doŋ na yazurə siun de dum ni na?»

¹¹ Zezi ma læri-ba o wi: «Abam wulu na jɪŋi piə, yi ka na tu vul-kɔŋɔ wuntu siun de dum ni, á bá nii ka baŋa ni sɪ á lu-ka na? ¹² Nabiinu nan tiini o jɪŋi kuri o dwe piə. Kuntu ŋwaani nɔɔnu jɪŋi cwəŋə sɪ o ki o doŋ lanyirani siun de dum ni.» ¹³ O na tagi kuntu tun, o laan ma ta di nɔɔnu wulu juŋa kam na tɪgi tun o wi: «Twi n juŋa kam.»

Nɔɔnu wum ma sɪni o twi-ka. O juŋa kam ma joori ka ji lanyirani ni o ju-ŋuŋa kam te. ¹⁴ Farizian tiinə

bam na ne kuntu tun, ba ma nuŋi ba vu ba banti daani sɪ ba lagɪ cwəŋə ba gu Zezi.

¹⁵ Zezi deen ma lwarti ba na lagɪ ba ki-o te tun. O ma nuŋi jægə kam kuntu ni. Nɔn-kɔŋɔ zanzan deen maa tɔŋ-o. O ma pa ba maama na yazurə di ba yawuru. ¹⁶ O ma daari o kaani-ba o wi, ba yi zaŋi ba pa nɔɔna lwarti o ni ni. ¹⁷ Zezi na ki kuntu tun, ku yi sɪ ku pa We niŋoŋnu Ezayi na maŋi o ta kulv faŋa faŋa tun mu sɪni ku ki. O deen tagi o wi:

¹⁸ «Nii, wuntu mu yi amu We tuntuŋnu wulu a na kuri tun.

Wuntu mu yi wulu a na so-o yi o yəni o pai a wu poli zanzan tun.

Aá pa a Joro kum taa wu o tee ni.

O ma wó pa dwi maama tiinə ba ba lwarti amu cɪga kam na yi te tun.

¹⁹ Wuntu nan bá ta magi kantɔŋɔ naa o taa ki sɔɔ. O nan bá ta pai o kwərə zaŋa cwe jeerə ni.

²⁰ Wuntu bá cɔŋi nɔɔna balu na tiini ba bwənə tun, oó ta jɪŋi ba ŋwaŋa,

nɪnɛni nɔɔnu wulu na bá bwəri miu kulv na tiiri tun,

yi o bá dwe kania kalu mini na ba dana tun.

Oó ta ki kuntu mu,

sɪ ku vu ku yi maŋa kalu o na wó pa amu We cɪga kam ba ka taa jɪŋi dam nɔɔna titari ni, yi lanyirani wani balɔɔ.

²¹ Wuntu yiri ŋwaani mu dwi maama wó ta jɪŋi tuna amu We tee ni.»

Wɔɔ dam mu Zezi mai o zəli sutaana?

(*Mariki 3:22-30, Luki 11:14-23, 12:10, 6:43-45*)

²² Nɔɔna badonnə deen ma ja lilwe, yi o kwəri o yi mumaa ba ba Zezi te. Bɛŋwaani cicirə deen mu jɪŋ-o ka yaara. Zezi ma pa nɔɔnu wum na yazurə. O yiə ma joori ya nai, yi o daari o wai o ŋɔɔna. ²³ Ku ma su nɔn-kɔŋɔ kum maama, yi ba te ba wi: «Nɔɔnu wuntu mu yi Pe Davidi dwi tu wulu We na lagɪ Dl tɔŋi tun na?»

²⁴ Farizian tiinə bam na ni kuntu tun, ba ma ta ba wi: «Wuntu na wai o zəli sutaana tun, ku yi sutaana-pe Belizebuli dam mu o ma o zəli-ya.»

²⁵ Zezi na lwarti ba wubuŋa na yi te tun, o ma ta di ba o wi: «Tu kulv paari na pɔɔri kuni bile yi ba jɪŋi daani tun, ku bá daani ku cɔŋi. Tu kulv maama naa sɔŋɔ kulv maama na pɔɔri ku titi wuntu kuni bile tun, kuó tu mu.

²⁶ Ku ya na sɪni ku yi cɪga ni a mai sutaana-pe dam mu a ma a zəli sutaana nɔɔna tee ni, kuntu ya wó bri ni sutaana-pe dam dum pɔɔri kuni bile mu, yi o paari dum bá daani di cɔŋi. ²⁷ Ku na sɪni ku yi amu jɪŋi Belizebuli dam mu a ma a zəli sutaana, abam nɔɔna bam di nan mai dam dum kuntu mu ba maa zəli-ya na? Abam titi nɔɔna bam na ki te tun mu bri ni cɪga

təri á tee ni. ²⁸Ku nan yi We Joro kum dam mu a ma a zəli sutaana. Kuntu maa bri ni We maŋi Dl ba abam te, si Dl di paari nɔɔna titari ni.

²⁹Sutaana-pe nan nyi di nɔn-dideeru na yiri o sɔɔɔ te tun mu. Nɔɔɔ na lagi si o vu nɔn-dideeru wum sɔɔɔ o ŋɔ, o maŋi si o da yigə o ja nɔn-dideeru wum o vu mu. O na vɔg-o o ti tun, mu o laan wú wanti o wəənu tum maama o kwalimi.

³⁰Nɔɔɔ wulɔ maama nan na dai a nɔɔɔ tun, o yi a dum mu. Nɔɔɔ wulɔ maama nan na ba tɔɔti o lai amu nɔɔɔna o ki jəgə didva tun, o jagi-ba mu. ³¹Á taá ye ni, kəm-balwaarv tɔɔ maama nɔɔɔna na ki tun, naa ta-balwaarv tɔɔ maama ba na ŋɔɔni tun, We wai Dl yagi-ti Dl ma cə-ba. Ku daari, nɔɔɔ wulɔ nan na ŋɔɔni o twi We Joro kum tun, We bá se si Dl ma cə kuntu tu. ³²Nɔɔɔ wulɔ na ŋɔɔni ta-balwaarv o pa amu Nabiin-bu wum tun, We wú se si Dl ma cə ku tu. Nɔɔɔ wulɔ nan na ŋɔɔni o twi We Joro kum tun, We bá se si Dl ma cə kuntu tu maŋa di maŋa.

³³Á na wi, tiu yi tu-ŋuŋu, ku biə di yi bu-ŋuna mu. Á na wi, tiu yi tu-balɔɔ, ku biə di yi bu-balwaarv mu. Ba lwarti tiu ku biə lərim ni mu. Kuntu tun, abam na se ni amu kəm dum lana, á maŋi si á se ni amu dam dum nuŋi We Joro kum te mu.

³⁴Abam nyi di bɔsankwi-dwə mu. Abam na yi nɔn-balwaarv tun, á bá wanti á ŋɔɔni wo-ŋunnu. Woŋo kulɔ maama na wu nɔɔɔ wubɔŋa ni tun mu tɔɔti o ni ku nuŋə. ³⁵Nɔn-ŋum ŋɔɔni wo-ŋunnu tɔɔ na wu o wubɔŋa ni tun mu, yi nɔn-balɔɔ di ŋɔɔni wo-balwaarv tɔɔ na wu o wubɔŋa ni tun. ³⁶Á taá ye ni, We sariya de dum ni Dl wú bwe nɔɔɔ maama si o ma o ni o ta bitar-yɔɔru tɔɔ maama o na tagi tun. ³⁷Beŋwaanti abam titi ni-taanti mu wú bri ni á jigi bura naa á ba jigi bura.»

Balu na vɔn We cɔga kam tun wú na bura na?

(*Mariki 8:11-12, Luki 11:29-32*)

³⁸We cullu karanyina tiinə di Farizian tiinə badonnə deen ma zaŋi ba ta di Zezi ba wi: «Karanyina, dibam lagi si n ki wo-kunkagili mu, si ku bri dibam ni n nuŋi We te mu.»

³⁹O ma ləri-ba o wi: «Zim nɔɔɔna bantv yi nɔn-balwaarv mu, ba ba tɔɔti We di cɔga, yi ba lagi si a ki wo-kunkagili a bri-ba. Ba nan bá na, ku na dai wo-kunkagili dilv na maŋi di ki di We nijonnu Zonasi faŋa faŋa tun. ⁴⁰Wuntu deen ki da yatɔ mu wia di titu maama kaləŋ-kamunu wuntu. Ku nan maŋi si ku ki amu Nabiin-bu wum kuntu doŋ mu, amu di wú ki da yatɔ mu wia di titu maama yibeeli wuntu. ⁴¹Zonasi deen na ve Niniivi tiinə te o tɔɔli We kwərə kam di ba tun, bantv ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaarv. Wulɔ na dwe Zonasi tun nan wu abam tee ni yi á wu se ku tu. Kuntu ŋwaanti, We sariya de dum na yiə, Niniivi tiinə laan wú zaŋi ba bri ni abam ba jigi bura. ⁴²Pa-kana

kalv deen na te Saba tuv tun di wú zaŋi o di abam sariya, yi o vɔn abam bura. Beŋwaanti wuntu deen zaŋi o titi tuv kulɔ na tiini ku yi yigə yigə tun ni, o ba pe Salmɔn te si o cəgi o swan taanti dum. Wulɔ nan na dwe Salmɔn tun mu wu abam tee ni, yi á ba lagi si á cəg-o.»

Cicirə na nuŋi nɔɔɔ yira ni yi ka joori ka ba, ku na yi te tun

(*Luki 11:24-26*)

⁴³«Cicirə na nuŋi nɔɔɔ yira ni, ka laan wú vu ka beeri kapwərə yigə mu si ka lagi jəgə ka sin da. Ka na beeri ka ga tun, ⁴⁴ka laan maa wi: «Á joori a vu a na nuŋi mɛ tun mu a taa wura.» Ka ma joori ka vu nɔɔɔ wum te, yi ka na ni ka jəgə kam fɔɔti ka kwe lanyiranti, yi kulɔkulɔ wu zu da. ⁴⁵Ka laan ma joori ka vu ka lagi ciciri surpe silv na tiini si yi balwaarv si dwe ka titi tun. Si ma tɔɔti daanti si vu si zɔvri da. Kuntu, nɔɔɔ wum laan wú tiini o na cam ku dwəni faŋa. Mu ku na lagi ku ki zim nɔn-balwaarv tum di te.»

Zezi nu di Zezi nyaana na yi balv tun

(*Mariki 3:31-35, Luki 8:19-21*)

⁴⁶Zezi deen ta na wura o ŋɔɔni di nɔn-kɔɔ kum kuntu tun, o nu di o nyaana ma ba ba zigti sɔɔɔ kum mancoŋo ni, yi ba lagi si ba ŋɔɔni did-o. ⁴⁷Nɔɔɔ wudoŋ ma ta di Zezi o wi: «N nu di n nyaana tu ba wu cicwəŋə ni, yi ba lagi si ba na-m.»

⁴⁸Zezi ma ta di nɔɔɔ wum o wi: «Wɔɔ mu yi a nu, bran yi a nyaana?» ⁴⁹O laan ma nii o karabiə bam seeni yi o wi: «A nu di a nyaana mu tuntu. ⁵⁰Beŋwaanti wulɔ maama na ki a Ko We wubɔŋa na lagi te tun mu yi a nyaanti di a nako di a nu.»

Zezi na maŋi mumaŋa o bri nɔɔɔna te tun

(*Mariki 4:1-20, Luki 8:4-15, 10:23-24*)

13 De dum kuntu ni Zezi ma nuŋi sɔɔɔ kum ni o vu nɔnɔ kum ni. O ma jəni tɔga ni si o bri nɔɔɔna. ²Nɔn-kɔɔ ma ba ku gilim-o. Kuntu ŋwaanti o ma zaŋi o vu o zu naboro wu o je da, yi kɔɔ kum laan zigti na bam ni ni si ba taa cəgi o taanti dum. ³O ma maŋi mumaŋa o bri-ba wəənu zanzan o wi:

«Valv deen mu wura. O ma zaŋi o vu kara si o du. ⁴O ma karti o duli o wo-duuru tum. Tidonnə ma tu cwəŋə ni ni. Zunə ma ba ba twe-ti ba di. ⁵Tidonnə ma tu kandwa jəgə ni valum na ba daga mɛ tun. Ti ma wu daanti ti puli, valum dum na ba lirə tun ŋwaanti. ⁶Wia ma ba ka baanti ti maama. Ti bunnv na wu zu tɔga tun, ti ma ti. ⁷Ku daari wo-duuru tidonnə ma tu sabari wuntu. Ti na puli tun, sabari sɔm laan ma zaŋi si li-ti si gu. ⁸Ku daari tidonnə ma tu ti-ywəŋə jəgə ni. Ti ma nuŋi ti ki biə lanyiranti. Tidaara ki nuneenti biə bi bi.

Tɔdaara ma ki nɔnɛnt biə fɔsɪrdv fɔsɪrdv. Tɔdaara di ma ki nɔnɛnt biə fiintɔ fiintɔ.

⁹ Abam nan fɔgi á cəgi a taant dum lanyiranɔ.»

¹⁰ Zezi na maŋɪ mumaŋɪ dum kuntu o ti tun, o karabiə bam laan ma vu o te, yi ba bwe-o ba wɪ: «Bɛɛ mu yi nmu yəni n maŋɪ mumaŋɪ n bri nɔɔna bam?»

¹¹ O ma ləri-ba o wɪ: «Wɛ paart dum kuri ya səgi mu. Kɔ nan na yi abam, Wɛ maŋɪ Dl pa á lwarɪ Dl paart dum kuri na yi te tun. Kɔ daart nɔɔna badaara bam, Wɛ wu pɛ ba lwarɪ Dl paart dum kuri. ¹² Mumaŋɪ yam na maŋɪ sɪ ya zəni nɔɔna wubɔŋa te tun nyɪ di nɔɔnv na maŋɪ o jɪgi woŋo, o ta wó jɔŋɪ kudonɔ o wəli da sɪ kɔ taa daga. Nɔɔnv wɔlv nan na maŋɪ o ba jɪgi kulukulv tun laan wó ba o ga kulv funfun o ya na jɪgi tun mu.

¹³ Kuntu, a maɪ mumaŋɪ mu a bri-ba, bɛŋwaant bantv yiə mu nai a na ki wəənu tiv tun, yi ba ba ni ti kuri. Ba ta maa ni a zaasum dum, yi ba ba lwarɪ di kuri. ¹⁴ Kuntu mu bri ni Wɛ nijonɔnu Ezayi dɛɛn na tagɪ kulv faŋa faŋa tun sunɪ kɔ ki bantv tee ni. O dɛɛn tagɪ o wɪ:

«Abam wó fɔgi á cəgi Wɛ taant dum di á zwa,
yi á bá ni di kuri.

Abam wó fɔgi á nii di á yiə,
yi á bá na.

¹⁵ Bɛŋwaant nɔɔna bam kuntu wubɔŋa tigɪ mu.

Ba zwa di ma kwarumɪ,
yi ba daart ba pu ba yiə,
sɪ ba yiə yi zaŋɪ ya na,
sɪ ba zwa yi zaŋɪ ya ni,
sɪ ba wubɔŋa yi zaŋɪ ya lwarɪ Wɛ taant dum kuri.
Kɔ na dai kuntu, ba ya wó pipiri ba se amv Wɛ,
yi aá pa-ba yazurə.»

¹⁶ Zezi laan ma ta di o karabiə bam o wɪ: «Kɔ nan na yi abam, á jɪgi yu-yonɔ, bɛŋwaant abam yiə nai yi á zwa di ni. ¹⁷ A lagɪ a ta cɪga mu di abam sɪ, faŋa faŋa Wɛ nijonɔnə bam di nɔn-ŋɔna zanzan dɛɛn jɪgi tuna sɪ ba ya na kulv abam na nai lele tun, yi ba wu want ba na. Ba dɛɛn ta jɪgi tuna sɪ ba ya ni Wɛ taant tiv abam na ni tun, yi ba wu want ba ni-di.

¹⁸ Nan cəgi-na, sɪ a maŋɪ valv wum mumaŋɪ dum kuri a bri abam. ¹⁹ Wo-duuru tiv na tv cwəŋə kam ni ni tun nyɪ di nɔɔna balv na ni Wɛ paart dum taant yi ba wu lwarɪ di kuri tun. Wo-lwaanv tu sɔtaant laan ma ba o li-di, yi di wu zv ba wubɔŋa. ²⁰ Wo-duuru tiv na tv kandwa jəgə ni tun di maa nyɪ di nɔɔna balv na ni Wɛ taant dum yi ba jɔŋɪ-di lila di wɔpolo. ²¹ Taant dum ma wu tiini di zv ba wubɔŋa, ba ma wu zigɪ kəŋkəŋ. Yaara na yi-ba yi ba na bɛɛsɪ-ba Wɛ taant dum ŋwaant, baá da ba kwe ba yagɪ mu lila. ²² Wo-duuru tiv na tv sabart sum wɔni tun maa nyɪ di nɔɔna balv na ni Wɛ taant dum yi ba ta jɪgi liə di lvgv baŋa wəənu tun. Səbu-lagɪ ma cəgi ba wubɔŋa, ni sabart sum na ligɪ wo-duuru tum te tun. Kɔ ma pa ba kwe Wɛ taant dum ba yagɪ, yi di wu jaant kuri di pa-ba. ²³ Kɔ daart wo-duuru tiv na tv ti-ywəŋə jəgə kam ni tun maa nyɪ

di balv na ni Wɛ taant dum yi ba pa di tiini di zv ba wubɔŋa tun. Kuntu ma pa Wɛ taant dum ja kuri di pa-ba, nɔnɛnt wo-duuru na ki biə lanyiranɔ te tun. Tɔdaara ki biə bi bi, tidonnə ma ki biə fɔsɪrdv fɔsɪrdv, titum ma ki biə fiintɔ fiintɔ.»

Mun-ŋɔna di mun-kayalɪ mumaŋɪ

²⁴ Zezi dɛɛn ma maŋɪ mumaŋɪ didonɔ o bri-ba o wɪ: «A lagɪ a bri abam Wɛ paart dum na wu nɔɔna titari ni te tun mu. Kɔ nyɪ di valv na kwe mun-ŋɔna o ja vu o kara o du. ²⁵ O na dugɪ-ya kuntu tun, o dum ma zaŋɪ pən-dva maŋɪ ni o ja mun-puure o vu o du o gwaanɪ valv wum kara mun-ŋɔna yam wɔni, yi o daart o joori o vu sɔŋɔ. ²⁶ Mun-ŋɔna yam ma ba nuŋɪ ya ji mun-kwɔrv. O dum wum na dugɪ yalv tun ma nuŋɪ ya ji mun-kayalɪ. ²⁷ Sɔŋɔ tu wum tintvɔŋa laan ma vu ba ta did-o ba wɪ: «Dɔbam yuutu, nmu na dugɪ n kara kam tun, kɔ dai mun-ŋɔna yiranɔ mu n dugɪ na? Bɛɛ mu yi mun-kayalɪ laan nuŋɪ sɪ gwaanɪ da?» ²⁸ O ma ləri-ba o wɪ: «Kɔ yi a dum mu ki kuntu.»

Ba laan ma bwe-o ba wɪ: «Dí nan ve dí gɔ mun-kayalɪ sum dí yagɪ na?» ²⁹ O ma wu sɛ, yi o ta di ba o wɪ: «Abam na ki kuntu, á wó kɛ á gɔ mun-ŋɔna yam di mu á wəli da. ³⁰ Nan yagɪ-na sɪ ya maama taa wura sɪ kɔ ba kɔ yi zagum maŋɪ. Kantv maŋɪ kam ni, a laan wó ta di min-zagina bam, sɪ ba da yigə ba pɔɔri mun-kayalɪ sum ba zagɪ ba ki daant ba zwɛ, sɪ ba daart ba zagɪ mun-ŋɔna yam ba pɛ ba ki a tulə ni.» »

Wo-duu na yi mɔmɔnv mumaŋɪ

(Markɪ 4:30-32, Luki 13:18-19)

³¹ Zezi daa ta ma maŋɪ mumaŋɪ didonɔ o bri-ba o wɪ: «Wɛ paart dum nyɪ di nɔɔnv na kwe wo-duu na yi mɔmɔnv o vu o du o kara ni. ³² Wo-duu kum kuntu mu tiini kɔ yi mɔmɔnv wo-dwə maama wɔni. Kɔ ma nuŋɪ, yi kɔ ji kamunu kɔ dwəni dwə balv maama na wu o kara kam ni tun. Kɔ laan maa ji tu-kamunu, yi zunə tui ba sɔ ba pwəru da.»

Dabilɪ mumaŋɪ

(Luki 13:20-21)

³³ Zezi daa ta ma maŋɪ mumaŋɪ didonɔ o bri-ba o wɪ: «Wɛ paart dum nyɪ di kaant na kwe dabilɪ o gwaanɪ di dipe muni zwɪ-zɛ sitɔ te tun mu. Di laan ma pa dipe muni dum maama tiini di fulɔ.»

³⁴ Wəənu tum kuntu maama Zezi dɛɛn na bri nɔn-kəgɔ kum tun yi mumaŋɪ yiranɔ mu o ma bri-ba. O wu ŋɔɔni wo-woŋo di ba yi kɔ wu dɛ di mumaŋɪ. ³⁵ O nan ki kuntu, sɪ kɔ pa Wɛ nijonɔnu wudonɔ taant mu sunɪ di ki. O dɛɛn tagɪ o wɪ:

«Amv na lagɪ a ŋɔɔni a bri-ba,

aá ta mai mumaŋa mu a ma bri-ba.
Aá pa ba lwarti We ciga kalu na səgi lugu pulim
maŋa ni si ku ba ku yi zum tun.»

Mun-kayali mumaŋi dum kuri na yi te tun

³⁶ Zezi deen ma zaŋi o yaŋi nɔn-kɔŋo kum, yi o daari o joori o vu sɔŋo. O karabiə bam ma ba o te yi ba wi: «Bri dɔbam mun-kayali sum mumaŋi dum kuri.»

³⁷ O ma ləri-ba o wi: «Nɔɔnu wulu na dugi mun-ɣuna yam tun bri amu Nabiin-bu wum na ki te tun mu. ³⁸ Kara kam maa nyi di lugu baŋa. Mun-ɣuna yam maa nyi di nɔɔna balu na yi We paari dum nɔɔna tun. Ku daari mun-kayali sum maa nyi di balu na yi sutaani nɔɔna tun. ³⁹ Dum wulu na dugi mun-kayali sum tun maa nyi di sutaani dum tuti. Zagum maŋa kam maa nyi di lugu na wó ba ku ti te tun. Mun-zaguna bam maa nyi di We malesti sum. ⁴⁰ Ni mun-zaguna bam na zaŋi mun-kayali sum ba zwe te tun, kuntu doŋ mu wó ki lugu tiim maŋa ni. ⁴¹ Ku na wó ki te tun, amu Nabiin-bu wum wó tuŋi a malesti tiinə bam si ba vu ba li kulɔ maama na pai nɔɔna tusi tun di wo-lwaan-kərə bam maama We paari dum wuni. ⁴² Ba laan wó zəli-ba ba yaŋi min-lɔŋo wuni si di di-ba. Dáani mu ba laan wó ta wura ba keerə yi ba duni ba nwa. ⁴³ Ku daari balu maama na se We yi ba ki lanyirani tun laan wó ta tiini ba nyuna ba Ko We paari dum wuni, ni wia na nyi te tun.

Fɔŋi-na á cəgi a taani dum lanyirani.»

Wo-ɣunnu tulu na səgi tun mumaŋa

⁴⁴ «We paari dum daa ta nyi di wo-ɣunnu tulu na yi lunni nyum tun na səgi kara wuni. Nɔɔnu wudoŋ laan ma na-ti. O ma joori o fɔŋi o səgi-ti. O wu na tiini ku poli tun, o ma vu o kwe o wəənu maama o yəgi səbu, si o vu o yəgi kara kantu, si wo-ɣunnu tum taa yi o nyum.»

Kandwe-ɣuni mumaŋa

⁴⁵ «We paari dum daa ta nyi di pipimpiinu na beeri o lagɔ kandwa-ɣuna si o yəgi te tun. ⁴⁶ O ma ba o na kandwe dɔlu na tiini di jigi lam yi di səbu daga tun. O laan ma joori o vu o kwe o wəənu maama o yəgi, o ma yəgi kandwe dum kuntu yirani.»

Kaləŋ-jara di ba bura mumaŋa

⁴⁷ «We paari dum daa ta nyi di nɔɔna na kwe bura ba di bugə ni si ba ma ja kale te tun. Ba na di-ka da tun, ba ma ja kale dwi dwi. ⁴⁸ Ka ma ba ka su lanyirani. Nɔɔna bam laan ma vaŋi-ka ba tuuri ba ja be. Ba laan ma jəni tɔga ni ba kuri kaləŋ-ɣwi sum ba ki ba tampwaru

wuni. Ba ma daari ba kwe silu na ba lana tun ba dɔlu ba yaŋi. ⁴⁹ Ku nan wó ba ki kuntu mu lugu tiim maŋa ni. We malesti wó ba si pɔɔri nɔn-balwaarɔ di balu na se We yi ba ki lanyirani tun daani. ⁵⁰ Si laan wó daari si zəli nɔn-balwaarɔ tum si yaŋi min-lɔŋo kum wuni si di di-ba. Dáani mu ba laan wó ta wura ba keerə yi ba duni ba nwa.»

Zaasum-dvuri di zaasum-doori na wəli daani te tun

⁵¹ Zezi na ɣɔɔni o ti tun, o laan ma bwe o karabiə bam o wi: «Abam ni wəənu tum maama kuri na?» Ba ma lər-o ba wi: «Een, dí niə.» ⁵² O ma ta di ba o wi: «Kuntu tun, We cullu karanyina wulu maama na tu o zaasi We paari dum ciga kam tun nyi di sɔŋo tu wulu na li wo-dvuru di wo-dwəənu o jijiguru wuni o pai nɔɔna te tun mu. Kuntu tu laan wai o li zaasum-dvuri o wəli di zaasum-doori dum si o ma bri o nɔɔna bam.»

Zezi tuti tuw kum tiinə na vi-o te tun

(*Mariki 6:1-6, Luki 4:16-30*)

⁵³ Zezi deen na maŋi mumaŋa yam kuntu o ti tun, o laan ma nuŋi jəgə kam kuntu ni. ⁵⁴ O ma joori o vu o tuti tuw o na biŋi me tun. O ma zu Zwifə We-digə kam si o bri-ba. O na bri-ba te tun, ku deen su-ba lanyirani. Ba ma ta ba wi: «Nɔɔnu wuntu ki ta mu o jigi swan yam kuntu doŋ? O nan ki ta mu o na dam o ma ki wo-kinkagila yantu? ⁵⁵ Wum mu dai da-lwaru wum bu wum na? O nu mu dai Mari na? Ku dai o nyaana mu yi Zakɔ di Zuzefu di Simɔn di Zudasɔ na? ⁵⁶ Ku dai o nakwa bam maama mu wura dɔdaani dɔbam tun na? Wuntu nan ne dam dum kuntu maama yən mu?»

⁵⁷ Kuntu ɣwaani ba deen wu se ni Zezi sum o nuŋi We te. Zezi ma ta di ba o wi: «Nɔɔnu na yi We nijonnu, nɔɔna pa-o zulə lanyirani, ku daari o tuti tuw tiinə di o sɔŋo tiinə nan bá nig-o.»

⁵⁸ Ba deen na wu ki ba wu-dɔɔva si ba se-o tun mu pe o wu tiini o ki wo-kinkagila ba tee ni.

Pe Erɔdi na gu Zan te tun

(*Mariki 6:14-29, Luki 9:7-9*)

14 Kantu maŋa kam ni, Galile Pe Erɔdi deen ma ba o ni Zezi ɣwa. ² O ma ta di o tuntɔŋna o wi: «Wuntu wó ta yi Zan wulu na miisi nɔɔna na wuni tun mu. Wuntu mu joori o bi o yaŋi tɔvuni. Kuntu ɣwaani mu o jigi dam yi o wai wo-kinkagila o kia.»

³⁻⁴ Erɔdi deen tagi kuntu doŋ, beŋwaani o deen ya wu ki Zan lanyirani, yi o ta pa ba gu-o. O deen di kaani wudoŋ mu, o yiri mu Erɔdiadi. Kaani wum deen yi o zumbaaru Filipi kaani mu. Zan ma ta o bri-o o wi, ku culə si o di o zumbaaru kaani yi o ta ɣwi. Zan na kaan-o kuntu tun, o ma pa ba ja-o ba vɔ ba ki puna

digə ni. ⁵O ya maa bəŋi si o gu-o, yi o laan kwarı tuv kum nɔɔna bam, bəŋwaani ba deen nii Zan ni o yi We nijonnu mu.

⁶Erɔdi lura maŋa laan ma ba ka yi. O ma bəŋi nɔɔna zanzan si ba ba ba tɔgi ba di candiə. Erɔdiadı bukɔ ma zaŋi o vu vərə bam yigə o sa o brı-ba. O se dum na lana kuntu tun, ku ma pa Erɔdi wu poli. ⁷O wu na poli tun, o ma ta o du o wi, woŋo kulv maama bukɔ wum na lagi tun, oó pa-o. ⁸Bukɔ wum nu ma ta o brı-o, o na wó loori kulv tun. O laan ma vu Erɔdi te o wi: «Woŋo kulv a na lagi tun, ku yi Zan yuu mu. Nmu na goni-ku, si n ki zɔŋ-tanlaŋa wuntı n pa-nı.»

⁹Pɛ Erɔdi na ni kuntu tun, o wu ma tiini ku cɔgi. O nan na tagı o du yi o vərə bam ni tun, o ma pa ni si ba ki kuntu ba pa-o. ¹⁰O ma tɔŋi nɔɔna si ba vu puna digə kam ba go Zan yuu kum. ¹¹Ba ma suntı ba go o yuu kum ba ki zɔŋ-tanlaŋa wuntı ba ja nuŋi ba pa bukɔ wum. O laan ma kwe-ku o ja vu o pa o nu Erɔdiadı.

¹²Zan karabiə bam ma zaŋi ba vu ba kwe o yira yam ba ja vu ba ki. Ba laan ma vu ba ta di Zezi kulv na ki tun.

Zezi na pɛ baara murr-tunu (5.000) di kaana di biə di wɔdiu ba su te tun

(Maruki 6:30-44, Luki 9:10-17, Zan 6:1-14)

¹³Zezi deen na ni ba na ki Zan te tun, o ma zaŋi o vu o zv naboro o nuŋi jəgə kam kuntu ni. O ya lagi si o be nunw kum ni o vu jəgə kalv na yi gaa wu tun o yirani. Nɔɔna zanzan ma ba ba lwarı o na maa ve jəgə kalv tun. Ba ma zaŋi ba nuŋi ba tuntı dum ni, yi ba vu tıga ni ba vu o te. ¹⁴Zezi ma nuŋi naboro kum wuntı. O laan ma na nɔn-kɔgɔ kum na tu ku wura. Ba ŋwaŋa ma zv-o lanyirani, yi o pa balv na ba jıgi yazurə tun na yazurə.

¹⁵Tıga na wura ka yi tun, o karabiə bam laan ma vu ba ta did-o ba wi: «Maŋa kam wura ka kea, yi jəgə kalv dibam na wura tun yi gaa wu mu. Wɔdiu təri yo. Kuntu ŋwaani, pa nɔɔna bam vu sam wu ba yəgi wɔdiu ba di.»

¹⁶Zezi ma ləri-ba o wi: «Ba wu maŋi si ba viiri. Abam tutı pa-ba wɔdiu si ba di.»

¹⁷Ba ma ta ba wi: «Dıbam na jıgi kulv tun yi dipwa yanu di kale sile yirani mu.» ¹⁸Zezi ma ta di ba o wi, ba ja ba ba pa-o. ¹⁹O laan ma ta di nɔɔna bam maama si ba jəni tıga ni. O ma kwe dipwa yanu yam di kale sile sum, yi o kwəni o yuu weeni o ki We le ti ŋwaani. O ma fɔ fɔ dipwa yam o maŋi o pa o karabiə bam, yi bantv di laan jonji-ya ba pa nɔɔna bam. ²⁰Nɔɔna bam maama ma di ba su ba daari. Ba ma pɛ cicwəru tulv na daari tun ba su tutwarv fugə-tile. ²¹Nɔɔna balv

deen na di kuntu tun yi nuneeni baara murr-tunu mu (5.000), ku wəli di kaana di biə di.

Zezi na ve na baŋa ni te tun

(Maruki 6:45-56, Zan 6:15-21)

²²Kuntu kwaga ni Zezi ma da o pa o karabiə bam vu ba zv naboro kum, si ba da yigə ba be nunw kum ni didonj dum. Ba na maa ke tun, o ma pa kɔgɔ kum viiri.

²³O na pɛ ba viiri tun, o ma vu o di piu yuu o yirani si o wari We. Tıga ma ba ka yi, yi o ta wura o yirani ²⁴di o karabiə bam maŋi ba ja naboro kum ba ke nunw kum tutari yigə yigə. Vu-div ma ba ku jeeri-ba, yi na-ŋum tiini si dana ku pa na bam pɔgulı ba magı naboro kum.

²⁵Tıga na wura ka puuri tun, Zezi laan ma zaŋi o ve na bam baŋa ni o maa ve o karabiə bam te. ²⁶Ba na ne-o tun, fuuntı ma tiini di ja-ba, di o na wu na bam baŋa ni o ve tun. Ba ma ta ba wi: «Kubı ta yi ciru mu!» Fuuntı na zv-ba kuntu tun, ba ma kaasi baŋa baŋa.

²⁷O laan ma ŋɔɔni di ba o wi: «Pa-na á wurv ki dam, si ku yi amv mu. Yi pa-na fuuntı taa jıgi abam.»

²⁸Pıyeeri ma lər-o o wi: «A Yuutu, ku na suntı ku yi nmu, si n pa-nı ni si a di vu na bam baŋa ni a ba nmu te.»

²⁹Zezi maa wi, o ba. Pıyeeri laan ma nuŋi naboro kum wuntı o tu na bam baŋa ni o ve o maa jeeri Zezi.

³⁰O na ne viu kum na tiini ku dana te tun, fuuntı ma zv-o, yi o laan wura o miisi na bam kuri ni. O na wura o miisi tun, o ma loori Zezi di kwər-dıa o wi: «A Yuutu, vri a ŋwia!»

³¹Zezi laan ma da o twı o juŋa o ja-o, yi o ta did-o o wi: «Bɛɛ mu yi n ba jıgi wu-dıdva di amv? Bəŋwaani mu n jıgi bubwea di amv?»

³²Ba laan ma vu ba zv naboro kum wu. Viu kum ma da ku zıgi. ³³Nɔɔna balv na wu naboro kum wuntı tun ma kuni doonə ba zuli Zezi, yi ba ta ba wi: «N suntı n yi Baŋa-We Bu cıga cıga.»

³⁴Ba ma vu ba be ba yi bube didım dum. Ba na yi jəgə kalv tun yırı mu Zenezareti. ³⁵Tıw kum kuntu tiinə bam ma ba ba lwarı Zezi. Ba na lwar-o tun, ba ma tɔŋi ni ba pa nawurə yam maama, yi ba ja balv na ba jıgi yazurə tun ba ba o te, si o pa ba na yazurə. ³⁶Ba ma loor-o si o na se, si o yagi si yawuna bam dwe o gɔɔ kum ni má. Balv maama na dwe o gɔɔ kum kuntu tun deen suntı ba na yazurə.

Wo-digiru tulv na cɔgi nɔɔna tun

(Maruki 7:1-23)

15 Farizian tiinə badaara di We cullu karanyuna tiinə badonnə deen ma nuŋi Zeruzalem ni ba

vu Zezi te, ba ma bwe-o ba wu: ²«Bæe mu yi n karabiæ bam yæni ba cɔgi cullu tɩv dɩ nabaara bam na pe dɩbam tun? Ba na lagu ba di wɔdiu, ba yæni ba ba sanu ba jia si ku tɔgi dɩ cullu tum na bɩ te tun.»

³Zezi ma læri-ba o wu: «Bɛŋwaanu mu abam yæni á tɔgi á tɩtɩ wubɔŋa cullu, yi á daari á vin We ni dum na bɩ te tun? ⁴We tagi Dɩ wu: «Nɔɔnu maŋi si o taa zuli o nu dɩ o ko.» We daa ta bɩ ni, nɔɔnu na ŋɔɔni ta-balɔɔ dɩ o ko naa o nu, kuntu tu maŋi si ba gu-o mu. ⁵Ku daari abam nan yæni á ja We taani dum á gugwæli yi á wu: «Nɔɔnu na jɔgi woŋo kulɩ o ya na wó ma o zæni o nu dɩ o ko tun, yi o na wɩ, woŋo kuntu yi We nyum, ⁶wuntu daa wu maŋi si o kwe-ku o ma zæni o ko.» Á na kɩ te tun bɩ ni á pai We taani dum daa ba jɔgi kuri dɩ abam, yi á daari á tɔgi á tɩtɩ cwe mu. ⁷Abam yi pipiri-nyuna mu. Ezayi deen jɔgi bura dɩ o na maŋi o ta abam taani faŋa faŋa te tun. ⁸O deen tagi o wu:

«Nɔɔna bantu zuli amu We dɩ ba niæ mu,
yi ba wubɔŋa baŋwe dɩ amu.

⁹Ba na pai amu zulæ yalɩ maama tun yi kafæ mu.

Ba yæni ba bɩ nabiinæ wubɔŋa cullu,
yi ba pai ti yi amu zaasum dum mu.» »

¹⁰Zezi laan ma bæŋi nɔn-kɔgɔ kum o pa ba ba o te, yi o ta dɩ ba o wu: «Cægi-na lanyirani si á ni a taani dum kuri. ¹¹Ku dai woŋo kulɩ na tɔgi nɔɔnu ni ku zu o wu tun mu cɔg-o. Ku yi woŋo kulɩ na tɔgi nɔɔnu ni ku nuŋi tun mu cɔg-o.»

¹²Zezi karabiæ bam laan ma vu o te, yi ba ta did-o ba wu: «Nmu wu lwarɩ ni Farizian tiinæ bam wuru cɔgi dɩ nmu taani dum na?»

¹³Zezi ma læri-ba o wu: «Á nan yi taá nii bantu. A Ko We na wu jæri tiu kulɩ maama tun maŋi si ku gɔ ku yagi mu. ¹⁴Yæn-na-ba si bantu nyi dɩ lilwe vaŋuna balɩ dɩ na ba nai tun mu. Lilwe nan na lagu o vaŋi o doŋ, ba maama wó vu ba tu goŋo wuntɩ mu.»

¹⁵Pɩyæri laan ma ta dɩ Zezi, si o bɩ-ba taani dum kuri na yi te tun. ¹⁶O ma ta dɩ ba o wu: «Abam dɩ ta ba jɔgi wubɔŋa na? ¹⁷Á maŋi si á taá ye ni, woŋo kulɩ maama na yæni ku zu nɔɔnu ni tun mu yæni ku tu o kana, yi o laan daari o tɔ-ku o yagi. ¹⁸Ku daari kulɩ na nuŋi nɔɔnu ni ni tun yæni ku zigɩ o wubɔŋa ni mu ku nuŋi. Ku nan yi wænu tum kuntu mu yæni ti cɔgi nɔɔna. ¹⁹Nɔɔnu wubɔŋa mu pai o lagu wo-balwaarɩ kæm, ti na yi nɔn-gura dɩ boorim wo-zɔna dwi maama, dɩ ŋwuni, vwa-fɔra, bɩbara dɩ nɔn-tura. ²⁰Ku nan yi wænu tum kuntu mu cɔgi nɔɔna. Ku daari, nɔɔnu na dɩ wɔdiu yi o wu sanu o jia, kuntu wari ku cɔg-o.»

Kaani wudoŋ na kɩ o wu-dɩdva dɩ Zezi te tun

(*Marki 7:24-30*)

²¹Zezi deen ma zaŋi o nuŋi jɔgɔ kam kuntu ni, yi o vu Tiiri dɩ Sidɔn tuni dum wuni. ²²Kaani wudoŋ maa zuvri je sum kuntu ni, o yi dwi-ge tu mu. O ma vu Zezi

te, yi o kaasi dɩ kwær-dia o ta did-o o wu: «Amu tu, Pæ Davidi dwi tu, popo duri a yibwænæ. Ciciɩ mu jɔgi a buko, yi ka tiini ka jɔg-o ka yaara.»

²³Zezi maa cum. O karabiæ bam ma vu o te, ba loor-o si o zæni kaani wum si o viiri, o na tɔgi-ba yi o kɩ sɔɔ tun ŋwaanu. ²⁴Zezi ma læri-ba o wu: «We tuŋi amu si a ba a zæni Dɩ tɩtɩ nɔɔna Yisrayeli dwi tiinæ bam mu, bɛŋwaanu bantu nyi dɩ peeni silɩ na je tun mu.»

²⁵Kaani wum laan ma vu o kuni doonæ o yigæ ni, yi o loor-o o wu: «Amu tu, zæni-ni!»

²⁶Zezi ma lær-o o wu: «Ku wu maŋi si nɔɔnu jɔŋi o biæ wɔdiu o dulɩ o pa kakuri.»

²⁷Kaani wum ma læri o wu: «Amu tu, n tagi cɩga. Kakuri nan wai si twe wɔdiu kulɩ si tu wum na dɩ yi ku siiri tɩga ni tun si dɩ.»

²⁸Zezi laan ma lær-o o wu: «Kaani, n cɩga sum n kɩ n wu-dɩdva dɩ amu. Kuntu tun, nmu na lagu kulɩ tun, We wó kɩ Dɩ pa-m.» Maŋa kam kuntu ni nɔɔ mu o buko wum ne yazuræ.

Zezi na pe baara murr-tuna (4.000) dɩ kaana dɩ biæ dɩ wɔdiu ba su te tun

(*Marki 7:31-37, 8:1-10*)

²⁹Zezi laan ma kæ o vu o tɔgi Galile nunu kum ni, yi o daari o vu o di piu yuu o jœni da. ³⁰O na je da kuntu tun, kɔ-fɔɔ maa tui o te, yi ba jaani yawuna zanzan ba wæli da ba tui. Badaara deen yi gwani, badonnæ maa yi lilwæ dɩ kwaarɩ dɩ mumaaru, ku wæli dɩ balu yawuru dwi dwi na jɔgi-ba tun. Ba maa jaani-ba ba ve ba tiŋi Zezi yigæ ni, yi o pa ba na yazuræ. ³¹Ku deen ma su nɔn-kɔgɔ kum dɩ ba na ne mumaaru joori ti ŋɔɔna, yi gwani dɩ na yazuræ, yi kwaarɩ dɩ wai ti veæ, yi lilwæ yiæ dɩ joori ya nai tun. Ba na ne wo-kunkagɩla yam tun, ku ma pa ba zuli Baŋa-We dulɩ na yi Yisrayeli tiinæ bam Yuutu tun.

³²Zezi laan ma bæŋi o karabiæ bam, yi o ta dɩ ba o wu: «A jɔgi nɔɔna bantu ŋwana, dɩ ba na tu ba wu a tee ni zum da yatɔ yi ba daa ba jɔgi wɔdiu si ba dɩ tun. A ba lagu si a pa ba viiri yi ba wu dɩ kulɩkulɩ. Ba na lagu ba viiri kuntu, kana wó pa ba bæri cwæŋɔ ni mu.»

³³O karabiæ bam ma bwe-o ba wu: «Dɩbam wó kɩ ta mu dɩ na wɔdiu gaa kuntu wuni dɩ pa kɔ-fɔɔ kuntu dɩ?»

³⁴O ma bwe-ba o wu: «Abam jɔgi dipwa yagra mu?»

Ba ma lær-o ba wu: «Dipwa yarpe mu wuru, dɩ kalɔŋ-bale sigratu.»

³⁵Zezi laan ma ta dɩ nɔn-kɔgɔ kum si ba maama jœni tɩga ni. ³⁶O ma daari o kwe dipwa yarpe yam dɩ kale sum, yi o kɩ We le ti ŋwaanu. O ma ja-tɩ o fɔ fɔ o pa o karabiæ bam, yi bantu dɩ laan jœni ba pa nɔɔna bam. ³⁷Nɔɔna bam maama deen ma dɩ ba su ba daari. Ba laan ma twe cicwæru tɩv na daari tun ba su tutwaru turpe. ³⁸Nɔɔna balu deen na dɩ kuntu tun yi ni baara murr-tuna (4.000), ku wæli dɩ kaana dɩ biæ dɩ.

³⁹ Zezi laan ma bant kɔgɔ kum o pa ku viiri. O ma daari o vu o zu naboro o be o vu o yi tuw kudoŋ ku yiri mu Magadan.

Farizian tiinɛ dɪ Sadustian tiinɛ na yi te tun

(*Mariki 8:11-21, Luki 12:54-56*)

16 Farizian tiinɛ badaara dɪ Sadustian tiinɛ dɛɛn ma zaŋi ba vu Zezi te, si ba maŋ-o ba nii. Ba ma ta did-o ba wɪ, o kɪ wo-kunkagɪlɪ dilɔ na wɔ bri-ba ni o dam dum sunɪ dɪ nuŋi Wɛ te tun. ² Zezi ma lɛri-ba o wɪ: «Ku na yi didaan-ni ni yi weyuu na yi nasuŋu, á yɛni á te á wɪ, tɪga wɔ puuri lanyranɪ. ³ Ku nan na yi zizunziŋa yi weyuu na yi liirɛ liirɛ, á yɛni á te á wɪ, dua mu lagɪ ka ni. Abam yɛni á wai á nii weyuu ni á lwarɪ tɪga kam yibiyɛ na wɔ ta yi te tun. Bɛɛ nan mu yi á wari á lwarɪ ni wɛɛnu tulɔ na wura ti kɪ lele tun bri Wɛ na lagɪ Dɪ kɪ wo-kamunnu tulɔ tun? ⁴ Zum nɔɔna bam yi nɔn-balwaarɔ mu, ba yigɛ tɛrɛ dɪ Wɛ, yi ba laan lagɪ si a kɪ wo-kunkagɪlɪ a bri-ba. Ba nan bá na, ku na dai wo-kunkagɪlɪ dilɔ na maŋi dɪ kɪ dɪ Wɛ nijonnu Zonasɪ faŋa faŋa tun.»

O na tagɪ dɪ ba kontu tun, o laan ma yagi-ba yi o viiri.

⁵ Zezi karabiɛ bam dɛɛn na ve ba be nɪwɔ kum ni didoŋ dum tun, ba ya swe si ba ja dɪpe ba wɛli da.

⁶ Zezi ma ta dɪ ba o wɪ: «Fɔgɪ-na á ci á titɪ si á yi pa Farizian tiinɛ bam dɪ Sadustian tiinɛ bam dɪ abam ba dabɪli dɪm.»

⁷ O na tagɪ kontu tun, ba ma bant daani ba wɪ: «Dɪbam na wɔ jaani dɪpe dɪ wɛli da tun mu te o ŋɔɔni kontu.»

⁸ Zezi ma lwarɪ ba na jigɪ kulɔ ba ŋɔɔni tun, yi o wɪ: «Bɛɛ mu yi á ŋɔɔni daani á wɪ, á na ba jigɪ dɪpe tun mu te a ŋɔɔni kontu? Bɛɛ nan yi á ba kɪ á wɔ-dɪdɔ dɪ Wɛ? ⁹ Abam ta wɔ lwarɪ Wɛ na jigɪ dam te tun na? Á nan swe ni a dɛɛn kwe dɪpwa yanu mu a fɔ fɔ a pa baara murr-tinu di ba su ba daari na? Á wɔ guli tutwarɔ tum ni á dɛɛn na twe wɔdiu kulɔ na daari á kɪ da tun na? ¹⁰ Á nan wɔ guli ni a dɛɛn kwe dɪpwa yarpe mu a pa baara murr-tuna di ba su ba daari na? Á wɔ guli tutwarɔ tum ni á dɛɛn na twe á su tun na?

¹¹ Bɛɛ mu nan yi á wɔ lwarɪ ni ku dai dɪpe taani mu a ya tea? Á nan fɔgɪ á ci á titɪ, si á yi pa Farizian tiinɛ bam dɪ Sadustian tiinɛ bam dɪ abam ba dabɪli dɪm.»

¹² O karabiɛ bam laan ma lwarɪ ni, ku ya dai dabɪli dilɔ ba na kɪ dɪpe ni tun taani mu o ŋɔɔni dɪ ba. Ku nan

yi si ba yi pa Farizian tiinɛ dɪ Sadustian tiinɛ zaasɪm dɪm mu cɔgɪ-ba.

Pɪyɛɛɪ tagɪ o wɪ, Zezi mu yi Krisi wɔm Wɛ na tuŋi tun

(*Mariki 8:27-30, Luki 9:18-21*)

¹³ Zezi dɛɛn ma vu o yi Sezaari kulɔ na yi Filipi tuw tun. O ma bwe o karabiɛ bam o wɪ: «Nɔɔna yɛni ba te amɔ Nabiin-bu wɔm taani ba wɪ amɔ yi wɔɔ mu?»

¹⁴ Ba ma lɛr-o ba wɪ: «Badaara te ba wɪ, nmu yi Zan wɔlɔ na miisi nɔɔna na wɔni tun mu. Badaara dɪ maa te ba wɪ, nmu yi Eli mu. Badaara dɪ maa te ba wɪ, nmu yi Zeremi naa faŋa faŋa Wɛ nijonnu wudoŋ mu.»

¹⁵ O laan ma bwe-ba o wɪ: «Ku nan na yi abam, abam buŋi ni amɔ yi wɔɔ mu?»

¹⁶ Simɔn Pɪyɛɛɪ ma lɛr-o o wɪ: «Nmu yi Krisi mu, ŋwɪa Tu Baŋa-Wɛ Bu wɔlɔ Dɪ na tuŋi tun.»

¹⁷ Zezi ma lɛr-o o wɪ: «Simɔn, Zonasɪ bu, nmu yi yu-yoŋo tu. Bɛŋwaani, ku dai nabiinu yiyiu mu pe n lwarɪ cɪga kam kontu, ku yi a Ko Wɛ mu pe n lwarɪ-ka.

¹⁸ A nan wɔ ta a bri-m ni nmu yiri mu Pɪyɛɛɪ, ku na lagɪ ku ta ni pulɔɔ. Pulɔɔ kum kontu yuu ni mu a lagɪ a puli a kɔgɔ kum kuri da, nuneɛni nɔɔnu na cwi sɔŋɔ kuri pulɔɔ yuu ni te tun. Yi tuwɪ dɪ dɪ dam maama bá want-ku dɪ cɔgɪ. ¹⁹ A nan wɔ kwe Wɛ paari dɪm borbɪɛ a kɪ nmu juŋa ni, si n want n ma n purɪ cwɛŋɛ n pa nɔɔna taa tɔgɪ da ba zuuri Wɛ paari dɪm wɔ. Nɔɔnu wɔlɔ maama nmu na pe ni si o zu tun, Wɛ wɔ zɪgɪ nmu kwaga ni dɪ kontu. Wɔlɔ maama nmu nan na wɪ o bá zu tun, Wɛ daa ta wɔ zɪgɪ nmu kwaga ni dɪ kontu.»

²⁰ Zezi laan ma kaani o karabiɛ bam, si ba yi pa nɔɔn-nɔɔnu lwarɪ ni wɔm mu yi Krisi wɔm Wɛ na tuŋi tun.

Zezi na bri o tuwɪ na wɔ ta yi te tun

(*Mariki 8:31–9:1, Luki 9:22-27*)

²¹ Ku na zɪgɪ kantɔ maŋa kam ni tun, Zezi ma ŋɔɔni jaja dɪ o karabiɛ bam o wɪ: «A maŋi si a vu Zeruzalem a na yaara zanzan Zwifɛ nakwa bam dɪ ba kaanum yigɛ tiinɛ bam dɪ ba cullu karanyina tiinɛ bam tee ni. Baá gv-ni, yi a laan wɔ joori a bi a yagi tuwɪ da yatɔ dɛ ni.» ²² Zezi na tagɪ kontu tun, Pɪyɛɛɪ ma ja-o o nuŋi daa, yi o kaan-o o wɪ: «A Yuutu, yi ta n te kontu! Wɛ bá se si kontu woŋo kɪ nmu.»

²³ Zezi ma guni o nii Piyæeri, yi o ta did-o o wu: «Sotaani, ve daa a tee ni! Nmu lagi n pa a tusi mu. Nmu wubuŋa yam yi nabiinə nyum mu, ya ba tɔgi We na lagi te tun.»

²⁴ Zezi laan ma ta di o karabiə bam o wu: «Nɔɔnu wulu maama na lagi si o taa tɔgi amu kwaga tun, kuntu tu maŋi si o vin o titi wubuŋa, si o se yaara ni wulu na zuŋi tɔɔn-dagara o maa ve o tɔɔni jəgə te tun mu, si o laan taa tɔgi-ni. ²⁵ Wulu maama nan na lagi si o yiri o ŋwia tun, kuntu tu wú ga-ka mu. Ku daari, wulu maama na se si o ga o ŋwia amu ŋwaani tun, kuntu tu wú na ŋwia We tee ni. ²⁶ Nɔɔnu nan na ne lɔgv baŋa wəənu tum maama, yi o laan na ge ŋwia We tee ni, bee nyɔɔri mu o nea? Kulukululu nan tərə nɔɔnu na wú wanti o ma ləni o ŋwia We tee ni. ²⁷ Amu Nabiin-bu wum nan wú ba di paari-zulə ni a Ko We na jɔgi te tun, yi Dl malesi sim di wú tɔgi-ni. Kantu maŋa kam ni, a laan wú pa nɔɔnu maama jɔŋi ŋwurɔ tulɔ na maŋi di o tituŋa na yi te tun. ²⁸ A lagi a ta ciga mu di abam si, nɔɔna balu zum na wu yo seeni tun badaara bá ti, yi baá na amu Nabiin-bu wum na maa buni di a paari dum tun.»

Zezi yibiyə na ləni te tun

(*Mariki 9:2-13, Luki 9:28-36*)

17 Da yardu na ke tun, Zezi laan ma ja Piyæeri di Zaki di o nyaani Zan, ba tɔgi daani ba vu ba di pu-kamunu yuu, ba wura ba yirani. ² Ba na wura kuntu tun, Zezi yibiyə ma ləni ba yigə ni. O yibiyə kam maa nyi di wia na nyuni te tun. O gwaaru tum ma ji napwəənu ni pooni te. ³ Yi ba laan na Moyisi di Eli na wu Zezi tee ni, yi ba ŋɔɔni did-o. ⁴ Piyæeri ma ta di Zezi o wu: «A Yuutu, dí na wu yo seeni tun, ku tiini ku lana ku pa dɔbam. Nmu nan na se, si n pa a pu vwə yatɔ yo, si nmu di Moyisi di Eli taa zɔvri da.»

⁵ Piyæeri na wura o ŋɔɔni kuntu tun, kunkwəənu tulɔ na nyuni tun ma ba ti kwəli-ba. Ba laan ma ni kwərə na ŋɔɔni ti wuni ka wu: «Wuntu mu yi amu bu-dɔba a na soe di a wu maama, yi o yəni o pa a jɔgi wɔpolo. Á nan taá cəgi o taani lanytrani.»

⁶ Zezi karabiə bam na ni kwərə kam kuntu tun, ba ma vi ba yigə tɔga ni, fɔvni na tiini di zɔ-ba tun ŋwaani. ⁷ Zezi laan ma vu ba te o dwe-ba yi o wu: «Zaŋi-na, si á yi pa fɔvni taa jɔgi abam.»

⁸ Ba laan ma kwəni ba yum wəeni, yi ba daa wu ne nɔɔn-nɔɔnu, ku na dai Zezi yirani. ⁹ Ba ma zaŋi piu kum yuu ni ba maa tuə. Zezi laan ma kaani-ba o wu: «Yi pa-na nɔɔn-nɔɔnu lwarɔ á na ne kulɔ tun, si ku taa ve maŋa kalɔ amu Nabiin-bu wum na wú ba a bi a yagi tɔvni tun.»

¹⁰ O karabiə bam laan ma bwe-o ba wu: «We callu karanyina tiinə bam yəni ba te ba wu, Eli mu maŋi si o da yigə o ba, si wulu We na tɔŋi tun laan da kwaga. Ku yi ciga naa vwan mu?»

¹¹ Zezi ma ləri-ba o wu: «Ku yi ciga mu. Eli maŋi si o da yigə o ba o kwe wɔŋo maama, si wulu We na tɔŋi tun laan ba. ¹² Á nan taá ye ni, Eli maŋi o ba yi nɔɔna wu lwar-o. Ba ma tiini ba bees-o ni ba na lagi te tun. Ku nan na yi amu Nabiin-bu wum, ba daa ta wú beesu amu di kuntu mu.»

¹³ O karabiə bam laan ma lwarɔ ni, ku yi Zan wulu na miisi nɔɔna na wuni tun taani mu o ŋɔɔna.

Zezi na zəli cicirə bu yira ni te tun

(*Mariki 9:14-32, Luki 9:37-45*)

¹⁴ Zezi di o karabiə batɔ bam laan ma joori ba vu ba yi nɔn-kɔgɔ kum te. Nɔɔnu wudoŋ ma vu o kuni doonə Zezi yigə ni o ta did-o o wu: ¹⁵ «Amu tu, duri a bu yibwəə. O sai kɔɔru mu yi ku tiini ku cana o yira ni, yi o yəni o tui mini di na wuni. ¹⁶ Amu nan jaan-o a ba nmu karabiə bam te mu, si ba pa o na yazurə, yi ba wu wanti.»

¹⁷ Zezi na ni kuntu tun, o ma ta o wu: «Abam zum nɔɔna bam bri á ba jɔgi wu-dɔɔba di amu, yi á ba ki lanytrani. Amu wú daani abam titari ni si ku taa ve maŋa kɔɔ? Amu wú ki wu-zuru di abam si ku taa ve maŋa kɔɔ? Ja-na bu wum á ba yo seeni.» ¹⁸ Zezi laan ma baŋi cicirə kalɔ na jɔgi bu wum tun, o pa ka nuŋi ka yag-o. O ma da o na yazurə maŋa kam kuntu ni nɔɔ.

¹⁹ Nɔn-kɔgɔ kum deen na viiri maama tun, Zezi karabiə bam laan ma vu o te ba bwe-o ba wu: «Bee mu yi dɔbam wari cicirə kam dí zəli?»

²⁰ O ma ləri-ba o wu: «Ku yi abam na ba tiini á jɔgi wu-dɔɔba di amu tun ŋwaani mu. A lagi a ta ciga mu di abam si, abam na jɔgi wu-dɔɔba di amu, yi ku na maŋi ku yi finfin yirani ni nyasaŋ-bu na yi mimunu te tun, á wú wanti á ta di pu-kamunu kuntu si ku zaŋi ku vu ku jəni je-ge, yi ku sɔni ku ki. Abam na jɔgi wu-dɔɔba di amu, kulukululu tərə á na bá wanti á ki. [²¹ Ciciri suntu dwi wari si zəli ku na dai We-loro di ni-vɔri.]»

²² Zezi karabiə bam deen ma ba ba wu daani Galile ni. Zezi ma ta di ba o wu: «Baá ja amu Nabiin-bu wum ba ki nɔɔna jia ni, ²³ yi ba laan wú gu-ni. Da yatɔ de ni a nan wú joori a bi a yagi tɔvni.»

O taani dum kuntu ma tiini di cəgi ba wuru.

Zwifə We-di-kamunu lampoo ŋwum taani

²⁴ Ba deen ma vu ba yi Kapernawum. Nɔɔna balu na yəni ba jɔŋi lampoo Zwifə bam We-di-kamunu kum ŋwaani tun ma vu Piyæeri te, yi ba bwe-o ba wu: «Abam karanyina ba ŋwi lampoo na?»

²⁵ Piyæeri ma ləri o wu: «O ŋwia.»

O laan ma joori o vu o zɔ sɔŋo kulɔ ba na wura tun. Zezi ma da yigə o bwe-o o wu: «Simɔn, nmu wubuŋa yi tita mu? Lɔgv baŋa pwa bam yəni ba jɔŋi lampoo

nɔɔna bra tee ni mu? Ba yəni ba jonji-ku ba titi tuw biə tee ni mu naa nɔɔna badonnə tee ni mu?»

²⁶ Pɪyɛɛri ma lər-o o wi: «Ku yi nɔɔna badonnə tee ni mu.»

Zezi laan ma ta o wi: «Ku nan bri ni, dí na yi We biə tun, dí wu maŋi si dí ŋwi. ²⁷ Dí nan ba lagi si dí pa lampo-jonŋə bam wubɔŋa cɔgi. Kuntu ŋwaani, zaŋi n vu nunw kum ni, si n di gwələ n ma n ja kaləŋə. Nmu na wó da yigə n ja kaləŋə kalv tun, si n kəŋi ka ni, si n na səbu-dali da. Səbu-dali dum kuntu wó wani di yi We-digə kam lampoo kum kuni bile ŋwum. N na li-di, si n ja n ba n ma n ŋwi n pa amv di n titi.»

Wɔɔ mu yi nɔn-kamunu o dwe We paari dum wuni?

(*Mariki 9:33-37, 42-48, Luki 9:46-48, 17:1-2*)

18 Kantu maŋa kam ni Zezi karabiə bam ma vu o te, yi ba bwe-o ba wi: «Wɔɔ mu wó ta yi nɔn-kamunu o dwe maama We paari dum wuni?»

² Zezi laan ma bəŋi bu-balaŋa o pa o ba o zigi ba maama titari ni. ³ O ma ta o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, abam na wu ləni á wubɔŋa á ji ni bu-balwa te, á bá na cwəŋə si á zɔ We paari dum wu. ⁴ Wulv na dwe maama We paari dum wuni tun mu yi wulv na tu o titi o ji nɔnɛni bu-balaŋa kantu doŋ te tun. ⁵ Kulv na wəli da tun, wulv maama na nigi bu wuntu doŋ lanyirani amv yiri ŋwaani tun, kuntu tu nigi amv mu.

⁶ Balv na ki ba wu-didva di amv tun, ba na maŋi ba muri ni bu-balwa te di, nɔɔnv wulv na pɛ ba didva yagi We cwəŋə tɔgum tun, ba na ləgi kandwe kamunu mu kuntu tu ba ni ba di-o nunw wuni yi o ti, kuv ta gari cam dilv o na wó ba na We tee ni tun. ⁷ Ku yi lɛɛrv lvgv baŋa ni di nabiinə balv na gani nɔɔna si ba yagi We cwəŋə tɔgum tun. Gana yam kuntu wari si ya yi ba. Ku nan na yi nɔɔnv wulv maama na gani nɔɔna si ba yagi We cwəŋə tɔgum tun, lɛɛrv wu o yuu ni.

⁸ Nmu juŋa naa n naga na wó pa n yagi We cwəŋə tɔgum, ku maŋi si n go-ka mu n yagi. N na ge n juŋa naa n naga, yi n daari n na ŋwia We tee ni, kuntu gari n na jigi n yira yam maama, yi ba laan di-m ba yagi mini dilv na bá ti tun wuni. ⁹ Nmu yi nan na wó pa n yagi We cwəŋə tɔgum, ku maŋi si n li-di n duli n yagi. N na jigi yi didva yi n na We ŋwia kam, ku gari n na jigi yiə yale, yi ba laan di-m ba yagi mini dilv na bá dwe tun wuni.»

Pi-jiə mumaŋa

(*Luki 15:3-7*)

¹⁰ «Á taá ye si á yi gooni wulv maama na muri amv nɔɔna bam wuni tun. Nan lwaru-na ni, We malesi silv na nii bantv baŋa ni tun zigi amv Ko We tee ni Dl sɔŋo ni mu maŋa maama. [¹¹ Amv Nabiin-bu wum na tu lvgv baŋa tun, ku yi si a beeri balv na je tun mu, si a vri-ba lwarum wuni.]

¹² Kuntu tun, nɔɔnv na jigi peeni bi (100), yi piə didva na je, abam buŋi ni oó ki ta mu? O nan maŋi si o yagi peeni funvgv nvgv kum (99) kaporo ni mu piu yuu ni, si o daari o vu o beeri pi-jiə kam. ¹³ A lagi a ta ciga mu di abam si, o nan na beeri o na-ka, o laan wó na wupolo zanzan kantu ŋwaani ku dwəni peeni silv na daari yi si wu je tun. ¹⁴ Ku nan yi bidwi mu di abam Ko We na ba lagi si Dl nɔɔna balv na muri tun didva di je.»

Nɔɔnv di o doŋ na maŋi si ba fəgi daani te tun

¹⁵ «Nmu ko-bu na ki-m lwarum, si n vu n kaan-o di o na ki kulv tun, si ku taa yi abam yirani taani, si nɔɔn-nɔɔnv ta tɔgi o tərə. O nan na se nmu na tagi kulv tun, ku bri ni n joori n di-o We cwəŋə kam wuni mu. ¹⁶ O nan na wu se si o cəgi nmu taani dum, si n lagi nɔɔnv didva naa nɔɔna bale si á tɔgi daani á vu o te, si ba bwe-o ba nii, si We tɔnɔ kum tagi ku wi: «Nɔɔnv na jigi taani di o doŋ, ku maŋi si nɔɔna bale naa batɔ mu taa yi o maana tiinə.» ¹⁷ Nɔɔnv wum nan ta na wu se si o cəgi bantv di, si n laan vu n ta di We-digə kɔgɔ kum ku na yi te tun. O nan daa ta na wu se si o cəgi á We-digə kɔgɔ kum taani dum, si n laan ta n nii-o nɔnɛni o yi nɔn-balɔɔ kulv na maŋi ku yəri We tun mu.

¹⁸ A lagi a ta ciga mu di abam si, nɔɔnv wulv maama abam na pɛ ni si o zɔ We kɔgɔ kum wuni tun, We wó zigi abam kwaga ni di kuntu. Yi abam na wi o bá zɔ, We daa ta wó zigi abam kwaga ni di kuntu. ¹⁹ Ku wəli da, abam nɔɔna bale na ki ni daani lvgv baŋa ni, si á loori woŋo kulv maama amv Ko We tee ni, duntu wó ki Dl pa abam. ²⁰ Bɛŋwaani, jəgə kalv maama nɔɔna bale naa batɔ na lagi daani amv yiri ŋwaani tun, amv wu ba titari ni.»

Nɔɔnv na maŋi si o yagi o doŋ lwarum o ma cɛ-o te tun

²¹ Pɪyɛɛri laan ma vu Zezi te, yi o bwe-o o wi: «A Yuutu, amv ko-bu na ki-ni lwarum, kuni biŋra mu a maŋi si a yagi a ma cɛ-o? Ku maŋi si ku yi kuni birpɛ mu naa?»

²² Zezi ma lər-o o wi: «Awo, ku dai kuni birpɛ yirani, ku maŋi si ku taa yi fusirpɛ kuni birpɛ mu. ²³ Bɛŋwaani We paari dum nyi nɔnɛni pɛ wudoŋ na lagi o jeeli o səbu o tuntuŋna tee ni o nii te tun mu. ²⁴ O na puli si o jeeli-ku tun, ba laan ma ja o tuntuŋnv wudoŋ na jigi o jini zanzan nɔnɛni səbu-dala murr-fugə te tun (10.000) ba ba o te. ²⁵ Nɔɔnv wum kuntu maa wari o ŋwi o jini dum. Pɛ wum laan ma pa ni si ba ja nɔɔnv wum di o kaani di o biə ba yəgi, ku wəli di o wəənu maama, si ba ma səbu kum kuntu ba ŋwi jini dum. ²⁶ Tuntuŋnv wum na ni kuntu tun, o ma vu o kuni doonə pɛ wum yigə ni o

loor-o o wɪ: «Amu tu, popo ja n bani dɪ amu, sɪ amu wɔ ɣwɪ n jɪnɪ dɪm maama a pa-m.»

²⁷ Pɛ wɔm ma duri o ɣwaɲa yɪ o yagɪ jɪnɪ dɪm o ma cɛ-o, yɪ o daa wɔ ki-o kulukulu.

²⁸ Nɔɔnɔ wɔm kuntu laan ma nuɲi o vu o jeeri tuntuɲnɔ wɔdoɲ na jɪɲi o jɪnɪ fɪnfɪn nɪnɛnɪ sɛbu-dali didua te tun. O laan ma sɔ nɔɔnɔ wɔm ba, yɪ o fi-o sɪ o ɣwɪ o jɪnɪ dɪm. ²⁹ Nɔɔnɔ wɔm ma kuni doonɔ o doɲ tuntuɲnɔ wɔm yigɔ nɪ o loor-o o wɪ: «Popo ja n bani dɪ amu, sɪ amu wɔ ɣwɪ n jɪnɪ dɪm a pa-m.»

³⁰ O ma wɔ sɛ, yɪ o ja nɔɔnɔ wɔm o vu o ki pɪna digɔ nɪ, sɪ kɔ vu kɔ yɪ maɲa kam o na wɔ ɣwɪ o jɪnɪ dɪm tun.

³¹ Pɛ wɔm tuntuɲna badonnɔ na nɛ kuntu tun, kɔ ma pa ba wɔrɔ tiini tɪ cɔɲi. Ba laan ma vu ba ta ba bri pɛ wɔm kulɔ maama na ki tun. ³² Pɛ wɔm laan ma bɔɲi o tuntuɲnɔ wɔm kuntu o ta did-o o wɪ: «Nmɔ yɪ nɔn-balɔɔ mu. Amu yagɪ nmɔ jɪ-farɪ dɪm maama mu a ma cɛ-m, nmɔ na loori-nɪ tun ɣwaani. ³³ Kɔ ya maɲi sɪ nmɔ dɪ duri n doɲ wɔm ɣwaɲa, nɪnɛnɪ a na duri nmɔ ɣwaɲa te tun.»

³⁴ Pɛ wɔm bani ma tiini dɪ zaɲi zanzan dɪ o tuntuɲnɔ wɔm. O ma ki-o o tuntuɲna bam jɪɲa nɪ, sɪ ba pa o na cam, sɪ kɔ vu kɔ yɪ maɲa kalɔ o na wɔ ɣwɪ o jɪnɪ dɪm maama tun.

³⁵ Kuntu tun, abam wɔlɔ maama na wɔ yagɪ o ma cɛ o ko-bu dɪ o wɔ maama tun, amu Ko Wɛ dɪ wɔ pa abam na cam kuntu doɲ mu.»

Kaani vɔm taani

(*Mariki 10:1-12, Luki 16:18*)

19 Zezi dɛɛn na bri-ba wɛɛnu tum kuntu maama o ti tun, o laan ma zaɲi Galile nɪ o vu o yɪ Zude tɪ-niɔ yam, Zurden bugɔ kam ni didoɲ dɪm nɪ. ² Nɔn-kɔɔ ma tɔg-o kɔ vu, yɪ o pa ba yawuna na yazurɔ je sum kuntu nɪ.

³ Farizian tiinɔ badaara dɛɛn ma zaɲi ba vu Zezi te. Ba maa lagɪ sɪ ba maɲ-o ba nii, yɪ ba bwe-o ba wɪ: «Nɔɔnɔ jɪɲi cɔwɔɲɔ sɪ o vɪn o kaani, kɔ na maɲi kɔ yɪ kulɔ maama ɣwaani na?»

⁴ Zezi ma lɛri-ba o wɪ: «Kɔ pupɔni Wɛ tɔɔ kum wɔni kɔ wɪ: «Pulim nɪ, Wɛ na ki nabiinɔ tun, Dɪ ki-ba sɪ ba taa yɪ baaru dɪ kaani mu.» Abam nan ta wɔ karɪm kuntu na? ⁵ Kuntu ɣwaani, nɔɔnɔ na dɪ kaani, o maɲi sɪ o pɔɔri o tɪtɪ o nu dɪ o ko tee nɪ, sɪ o daari o pa o dɪ o kaani wɔm jɔni daani. Kuntu wɔ pa ba laan jɪ nɔɔnɔ didua. ⁶ Kuntu tun, ba daa dai nɔɔna bale, ba laan yɪ nɔɔnɔ didua mu. Wɛ na ki nɔɔna balɔ daani tun, nɔɔn-nɔɔnɔ daa wɔ maɲi sɪ o pɔɔri-ba daani.»

⁷ Farizian tiinɔ bam daa ma bwe-o ba wɪ: «Bɛɛ nan mu yɪ Moyisi dɛɛn pa ni, nɪ nɔɔnɔ jɪɲi cɔwɔɲɔ sɪ o pupɔni tɔɔ o pa o kaani, sɪ kɔ bri nɪ o vɪ-o?»

⁸ Zezi ma lɛri-ba o wɪ: «Abam wɔrɔ na dana tun ɣwaani mu pɛ Moyisi dɪ sɛ sɪ á vɪn á kaana. Kɔ na zɪɲi pulim maɲa nɪ tun, kɔ ya wɔ maɲi sɪ nɔɔna vɪn ba kaana. ⁹ A nan lagɪ a ta abam sɪ, nɔɔnɔ na vɪn o kaani, yɪ kɔ na dai nɪ o cɔɲi dɪ baara, yɪ o daari o dɪ kaani wɔdoɲ, kuntu tu kɔm dɪm yɪ balɔɔ nɪnɛnɪ o na pɔni dɪ o doɲ kaani te tun mu.»

¹⁰ Zezi na tagɪ kuntu tun, o karabiɔ bam ma ta did-o ba wɪ: «Kɔ na sunɪ kɔ yɪ kuntu mu baaru dɪ o kaani laɲa nɪ, kɔ ya lamma dɪ nɔɔnɔ na maɲi o wɔ dɪ kaani.»

¹¹ O ma lɛri-ba o wɪ: «Kɔ nan dai nɔɔna maama mu wɔ wantɪ ba ni taani dɪntɔ kuri, kɔ yɪ balɔ yɪranɪ Wɛ na zɔni-ba sɪ ba wantɪ ba jɔɲi-dɪ tun mu. ¹² Nɔɔna badaara wɔra ba na ba buɲi sɪ ba dɪ kaana, bɛɲwaani ba maɲi ba lɔ bantɔ bakanɪ mu. Badaara dɪ maa wɔra ba na ba buɲi sɪ ba dɪ kaana, yɪ kɔ yɪ nɔɔna mu jaani-ba ba lɔwɪ. Kɔ daari badaara wɔra ba tɪtɪ na vɪn sɪ ba dɪ kaana, yɪ kɔ yɪ ba na lagɪ sɪ ba tɔɲi Wɛ paari dɪm tɪtɔɲa yam tun ɣwaani mu.

Nɔɔnɔ wɔlɔ na wɔ wantɪ o ni zaasɪm dɪntɔ kuri tun, sɪ o sɛ.»

Zezi na wart Wɛ o pa bu-balwa te tun

(*Mariki 10:13-16, Luki 18:15-17*)

¹³ Nɔɔna badonnɔ dɛɛn ma ja bu-balwa ba vu Zezi te, sɪ o daɲi o jɪa ba yuu nɪ sɪ o wart Wɛ o pa-ba. O karabiɔ bam ma zaɲi ba kaani-ba sɪ ba yɪ taa ki kuntu.

¹⁴ Zezi laan ma ta dɪ ba o wɪ: «Yagɪ-na sɪ biɔ bam taa tui a te, sɪ á yɪ zaɲi á cɪ-ba. Bɛɲwaani balɔ na nyɪ nɪ bu-balwa te tun mu maɲi sɪ ba zɔ Wɛ paari dɪm wɔni.»

¹⁵ O na tagɪ kuntu tun, o laan ma daɲi o jɪa ba yuu nɪ o wart Wɛ o pa-ba, yɪ o daari o viiri.

Nadunɔ wɔ wantɪ ba na ɣwɪa Wɛ tee nɪ na?

(*Mariki 10:17-31, Luki 18:18-30*)

¹⁶ Dɛ didwɪ nɔn-dɔɲɔ kudɔɲ dɛɛn ma zaɲi o vu Zezi te. O ma bwe-o o wɪ: «Karanyɪna, kɔm-laa kɔɔ mu a maɲi sɪ a ki, sɪ a ma na ɣwɪa kalɔ na ba ti tun Wɛ tee nɪ?»

¹⁷ Zezi ma lɛr-o o wɪ: «Kɔ yɪ ta mu yɪ n bwe amu sɪ n lɔwɪ wɔɲo kulɔ na lana tun sɪ n ki? Wɛ yɪranɪ mu lana. Nmɔ na lagɪ sɪ n na ɣwɪa Dɪ tee nɪ, kɔ maɲi sɪ n ta n tɔɲi Dɪ cullu tum mu.»

¹⁸ Nɔɔnɔ wɔm ma bwe-o o wɪ: «Dɪ cullu tɔɔ mu kuntu?»

Zezi ma lɛr-o o wɪ: «Yɪ zaɲi n gu nɔɔnɔ. Yɪ zaɲi n pɔni dɪ n doɲ kaani. Yɪ zaɲi n ɲɔ. Yɪ fɔ vwan n pa n doɲ. ¹⁹ Ta n zuli n nu dɪ n ko. Ta n soe n doɲ nɪ n tɪtɪ te.»

²⁰ Nɔn-dɔɲɔ kum laan ma ta o wɪ: «A maɲi a tɔɲi cullu tuntu maama. Kɔ nan ta ge bɛɛ mu sɪ a ki?»

²¹ Zezi ma ta did-o o wi: «Nmu na lagi si n maɲi di We cwəŋə kam fasti, ku maɲi si n kwe kulɔ maama n na jigi tun n yəgi, si n laan ma ti səbu kum n ma n zəni yinigə tiinə. Kuntu wó pa n ta n jigi jujiguru We-səŋə ni. Nmu na ki kuntu, si n laan ba n ta n tɔgi-ni.»

²² Nɔn-dɔŋɔ kum na ni kuntu tun, ku ma pa o wu cɔgi zanzan, o jujiguru tum na tiini ti daga tun ɲwaani. O ma viiri Zezi tee ni.

²³ Zezi laan ma ta di o karabiə bam o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, nadum na lagi si o zu We paarti dum wuni, kuó ta tiini ku cana ku pa-o. ²⁴ A nan ta lagi a ta di abam ni, kuó ta yi mwali si yogondi da gar-lwe bɔɔni di nuɲi ku dwe nadum na lagi si o zu We paarti dum wu.»

²⁵ O karabiə bam na ni kuntu tun, ku ma tiini ku su-ba. Ba maa te ba wi: «Ku nan na yi kuntu, wɔɔ mu wó wanti o na ɲwia We tee ni?»

²⁶ Zezi ma nii-ba yi o wi: «Nabiinə mu bá wanti ba ki, si We wai woŋo maama Di kia.»

²⁷ Piyɛɛri laan ma ta o wi: «Nii. Dibam yagi dí woŋo maama mu, yi dí daari dí tɔgi nmu. Bɛɛ mu dibam lagi dí na We tee ni?»

²⁸ Zezi ma ta di ba o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, abam balu na tɔgi amu tun wó ba á tɔgi á di paarti, maɲa kalu We na wó ki wəənu maama si ti taa yi nadɔnnu tun. Maɲa kam kuntu ni amu Nabiin-bu wum wó ba a jəni a paarti jangɔŋɔ kum baɲa ni, yi abam di wó jəni paarti jangwaanu fugə-tile baɲa ni, si á tɔgi á di Yisurayeli dwi tiinə kuri fugə-bule dum taani.

²⁹ Nɔɔnu wulu maama na yagi o sɔŋɔ di o nu-biə di o nu di o ko di o biə di o kari amu yiri dum ɲwaani tun, kuntu tu wó ba o na kulɔ maama o na yagi tun kuni bi mu, yi o daari o na ɲwia kalu na ba ti tun We tee ni.

³⁰ Balu na maɲi ba yi yigə tiinə tun zanzan wó joori ba ji kwaga tiinə. Ku daari balu di na maɲi ba yi kwaga tiinə tun zanzan wó ba ba ji yigə tiinə We paarti dum wuni.»

Sɔŋɔ tu na ɲwi o kara tuntɔɲa te tun mimaɲa

20 Zezi daa ma daari o wi: «We paarti dum nyi di nɔɔnu wudoŋ na jigi o kara. O ma zaɲi o nuɲi zizɔɲa ni o vu si o lagi nɔɔna balu na vari ba joɲi səbu tun, si ba vu ba tɔɲi o kara kam ni. ² O ma se si o ɲwi-ba səbu kulɔ ba na maɲi si ba joɲi de wuni tun. Ku yi səbu-dali didva mu. Ba na ɲɔɔni ba maɲi daani kuntu tun, o ma tɔɲi-ba si ba vu o kara kam ba taa tɔɲa.

³ Wia na biɲi funfun nɛɛni luu nuɲu maɲa ni te tun, o daa ma vu yaga o na nɔɔna badonnə na wura, yi ba ba jigi tɔɲa. ⁴ O ma ta di ba o wi: «Abam di ba á tɔɲi

á tɔɲi a kara kam ni, si amu wó ɲwi abam te na maɲi tun.» ⁵ Ba ma se ba vu. Wia titari ni o daa ma joori o vu o lagi nɔɔna badonnə o wəli da. We-gunim maɲa ni o daa ta ma vu o lagi nɔɔna badonnə di o wəli da.

⁶ Didaan-ni ni o daa ma vu yaga o na nɔɔna badonnə ta na zigi da. O ma bwe-ba o wi: «Bɛɛ mu yi abam zigi yo seeni de dum wuni maama, yi á ba ki kulukulu?»

⁷ Ba ma lər-o ba wi: «Nɔɔn-nɔɔnu wu kwe dibam si dí tɔɲi dí pa-o.» O ma ta di bantɔ di, si ba vu ba tɔɲi ba tɔɲi o kara kam ni.

⁸ Tɔɲa na lagi ka yi tun, o laan ma ta di o tɔɲa yigə tu wum si o ta di tuntɔɲa bam, si ba zaɲi ba ba ba joɲi ba ɲwuru. O ma ta did-o si o puli o ɲwi tuntɔɲa balu na tu ba kweeli tun. ⁹ Nɔɔna balu na tu ba sɲi tɔɲa didaan-ni ni tun ma ba si ba joɲi ba ɲwuru. Ba ma ɲwi-ba səbu-dali didva didva. ¹⁰ Ku daari balu na puli ba tɔɲi tututi tun di laan ma ba si ba joɲi ba ɲwuru. Ba maa buɲi ni baá joɲi ɲwuru ku dwe bantɔ nyim tum. Ba di nan joɲi səbu-dali didva didva mu. ¹¹ Ba ma joɲi ba səbu, yi ba daari ba puuna di kara kam tu wum ba wi: ¹² «Balu na tu kwaga tun tɔɲi funfun yirani mu, nɛɛni luu didva te. Dibam nan tu dí tɔɲi tututi mu, ku ce dí yira wia yigə ni de dum maama wuni, yi nmu pa bantɔ ɲwu mai di dibam na joɲi te tun.»

¹³ Kara kam tu wum ma ləri ba didva o wi: «A cilonɲ, nii yo. A wu ki nmu kampinə, beɲwaani nmu se si n tɔɲi n joɲi səbu-dali didva mu de wuni. ¹⁴ Nan ja n səbu kum n viiri, si taani tərə. Amu laga, yi a ɲwi nɔɔnu wulu na tu kwaga o tɔɲi tun, si ku maɲi di nmu na joɲi te tun. ¹⁵ A nan ba jigi cwəŋə si a ma a səbu kum a ki kulɔ a na lagi tun na? Nmu nan jigi wu-guu di a na jigi wu-yoŋo tun mu na?»

¹⁶ Mu ku kuri, balu na wu kwaga ni tun wó ba ba ji yigə tiinə, yi balu na wu yigə ni tun wó joori ba ji kwaga tiinə.»

Zezi daa na ɲɔɔni o tɔvni taani te tun

(*Mariki 10:32-34, Luki 18:31-34*)

¹⁷ Zezi di o karabiə deen ma zaɲi ba maa ke Zeruzalem. Ba na wu cwəŋə ni tun, o ma pɔɔri o karabiə fugə-bale bam kɔɔ kum wuni o pa ba tɔɲi did-o ba veə. ¹⁸ O ma ta di ba o wi: «Taá ye-na, dí na maa ve Zeruzalem tun, dáani mu ba laan wó ja amu Nabiin-bu wum ba ki kaanum yigə tiinə bam di cullu karanyina tiinə bam juɲa ni. Nɔɔna bam kuntu wó di a taani si ku bri ni a maɲi si a ti mu. ¹⁹ Ba laan wó daari ba ki-ni dwi-ge tiinə bam juɲa ni. Bantɔ di wó mwani amu, yi ba daari ba magi-ni di balaara. Ba laan wó ja-ni ba pa tɔvni-dagara baɲa ni ba gu. Da yatɔ de ni, a laan wó joori a bi a yagi tɔvni.»

Zezi cwəŋə kam na jigu yaara te tun*(Maruki 10:35-45, Luki 22:24-27)*

²⁰ Zebede biə bam nu dɛen ma vu Zezi te di o biə bale bam. O ma kuni doonə o yigə ni si o loor-o. ²¹ Zezi ma bwe-o o wu: «Bɛɛ mu n laga?»

O ma lər-o o wu: «Popo, pa ni si n na tu n di n paarti dɛm, si n pa a biə bale bantv jəni nmv tee ni, n jazim ni di n jagwiə ni.»

²² Zezi ma ta di ba o wu: «Abam tuti yəri á na loori kɔlv tun. Abam wó want á tɔgi á yaari ni a na lagi a ba a na yaara yalv tun na?»

Ba ma lər-o ba wu: «ɛɛn, dí wó want.»

²³ Zezi laan ma ta di ba o wu: «Abam wó suni á tɔgi á yaari amv yaara yam doŋ. Kv daari wɔlv na wó jəni a jazim ni naa a jagwiə ni amv paarti dɛm wɔnti tun, a ba jigu cwəŋə si a kuri nɔɔna si ba jəni da. A Ko We mu maŋi o tiŋi je sum kɔntv, si o pa balv na wó ba ba jəni da tun.»

²⁴ O karabiə fugə kam na lwarɪ ba donnə bale bam na loori kɔlv Zezi tee ni tun, ba bana ma tiini ya zaŋi di ba. ²⁵ Zezi laan ma bəŋi ba maama, yɪ o ta di ba o wu: «Abam maŋi á ye lɔgv baŋa pwa na yəni ba jigu ba nɔɔna ba bɛɛsi te tun, yɪ ba dideera mu di dam ba baŋa ni. ²⁶ Kv nan na yɪ abam, kv wv maŋi si kv taa yɪ kɔntv doŋ abam titari ni. Bɛŋwaanti, abam wɔlv na lagi si o ji nɔn-kamunu á wɔnti tun, kɔntv tu maŋi si o ji abam maama tintvɔŋnu mu. ²⁷ Wɔlv na lagi si o ji abam yigə tu tun, kɔntv tu maŋi si o ji á gambaa mu. ²⁸ Kv yɪ kɔntv doŋ mu, amv Nabiin-bu wum wv tu si nɔɔna tɔŋi ba pa-ni. Amv nan tu si a tɔŋi a pa nabiinə mu, si a daari a kwe a ŋwɪa a ma ləni nɔɔna zanzan ŋwɪa We tee ni.»

Zezi na puri lilwə bale yiə te tun*(Maruki 10:46-52, Luki 18:35-43)*

²⁹ Zezi di o karabiə bam dɛen ma nuŋi Zeriko ni ba maa kea. Ba na maa ke tun, nɔn-kɔgɔ maa tɔgi-ba. ³⁰ Lilwə bale dɛen ma je cwəŋə kam ni ni. Ba na lwarɪ ni Zezi mu tɔgi dáanti o maa ke tun, ba laan ma kaasi baŋa baŋa di kwər-dia ba wu: «Dí Yuutu! Pɛ Davidi dwi tu! Duri dɪbam yibwəŋə!»

³¹ Nɔn-kɔgɔ kum ma kaanti-ba si ba pu ba niə. Ba laan ma tiini ba kaasi ba wu: «Dɪbam Yuutu! Pɛ Davidi dwi tu! Duri dɪbam yibwəŋə!»

³² Zezi na ni kɔntv tun, o ma zɪgi yɪ o bəŋi-ba o bwe o wu: «Abam lagi si a kɪ bɛɛ mu a pa abam?»

³³ Ba ma ləri ba wu: «Dí Yuutu, dɪbam lagi si n pa dí yiə mu joori ya taa nat.»

³⁴ Zezi ma duri ba ŋwəŋa. O ma twi o juŋa o dwe ba yiə yam, yɪ ya joori ya nat bidwɪ baŋa ni. Ba laan ma zaŋi ba tɔgi o kwaga.

Zezi na zv Zeruzalem yɪ nɔɔna zul-o te tun*(Maruki 11:1-11,15-19, Luki 19:28-40,45-48, Zan 12:12-19, 2:13-17)*

21 Zezi di o karabiə bam dɛen ma vu ba twe Zeruzalem. Ba ma vu ba yi tvv kɔdoŋ, kv yɪri mu Betifaazi. Kv wv Olivi piu kum saŋa ni mu. ² Zezi laan ma li o karabiə bale yɪ o wu: «Ve-na á vu á zv tvv kɔlv na wv abam yigə ni tun. Á na yi da, á wó na bɪnaga na ləgi da, yɪ bɪna-pwala di tɔgi ka wura. Á na nea, si á bwəli-si á ja ba á pa-ni. ³ Nɔɔnv na bwe abam si wɔŋo, si á ta did-o ni, kv yɪ dí Yuutu wum mu lagi-si. Kv tu wó se o yagi o pa abam, yɪ á ja á ba.»

⁴ Kv kɪ kɔntv, si kv pa We niŋɔŋnu wudoŋ dɛen na tagi kɔlv faŋa faŋa tun mu suni kv kɪ. O dɛen tagi o wu:

⁵ «Ve-na á ta di Siyɔn tiinə bam ni:

«Nii-na á pɛ wum,
o maa bunt á te.

Wuntv tu o titi mu,
yɪ o di bɪnaga o maa buna.

Ka yɪ bɪna-pwala mu o diinə,
yɪ ka nu mi zila zɪŋum.» »

⁶ Zezi karabiə bale bam ma suni ba tɔgi yigə, ba vu ba kɪ kɔlv o na tagi si ba kɪ tun. ⁷ Ba ma ja bɪna-kwɔn kum di bɪna-pwala kam ba ba, yɪ ba li ba gwaaru ba daŋi si baŋa ni. Zezi laan ma di bɪna-pwala kam, yɪ ba ve ba maa kea. ⁸ Ba na maa ke tun, kɔ-fɔrɔ maa tɔgi-ba, yɪ ba zanzan li ba gwaaru ba lwarɪ cwəŋə kam yuu ni, si Zezi tɔgi ti baŋa o ke. Badaara di ma goni vɔɔrv ba di cwəŋə kam yuu ni, si o tɔgi ti baŋa o ke. ⁹ Nɔn-kɔgɔ kɔlv na wv o yigə ni di o kwaga ni ba ve tun maa kaasa, yɪ ba tɛ ba wu:

«Ozaana! Zulə taa wv Pɛ Davidi dwi
tu wum tee ni!

Zuli-na wɔlv na tu dí Yuutu We yɪri ŋwəanti tun.

Ozaana! Zulə taa wv Baŋa-We tee ni!»

¹⁰ Ba dɛen ma vu ba maa yi Zeruzalem tvv kum ni. Tvv kum tiinə bam maama ma zaŋi ba yɪ zulimaa ba sirigi je sum maama. Ba maa bwe ba wu: «Nɔɔnv wɔɔ mu tintv?»

¹¹ Nɔn-kɔgɔ kɔlv na tɔgi Zezi tun maa tɛ ba wu: «Wuntv yɪ We niŋɔŋnu Zezi mu, o na nuŋi Galile tvv Nazareti tun.»

¹² Zezi dɛen ma vu o zv We-di-kamunu kum wv. O ma na nɔɔna na wv ka kɔnkɔlv kum ni ba pipiə. O ma zəli-ba o pa ba nuŋi. O ma vu o ja səbu-lənnə bam taabullv tum o pipiri o pu tɪga ni, o pa ba səbiə bam jagi. O ma daari o yigi yitunnu tlv nɔɔna badonnə na je da ba yəgi kunkwəŋ-pulə tun o di tɪga ni. ¹³ O na wura o zəli-ba kɔntv tun, o ma ta di ba o wu: «Kv pupuni We tɔnɔ kum wuntv, ni We mu wu: «Amv digə kantv maŋi si ka taa yɪ jəgə kalv nɔɔna na wó ta tui

ba wart amu da tun mu.» Abam nan pe ku ji njwuna joro je.»

¹⁴Lilwə di kwaarv deen ma ba Zezi te We-di-kamunu kum wɔni, yi o pa ba na yazurə. ¹⁵Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam ma na wo-kunkagila yalv o na ki tun, yi ba daart ba na biə na zigi We-digə kam kunkɔlv kum ni ba kaasti ba wɔ: «Ozaana! Zulə taa wɔ Pe Davidi dwi tu wum tee ni!»

Ba na ne kuntu tun, ba bana ma zaŋi zanzan. ¹⁶Ba ma ta di Zezi ba wɔ: «Nmu ba ni biə bam na te nmu taani te? N bá ci-ba si ba yi taa te kuntu na?»

Zezi ma ləri-ba o wɔ: «A ye ba na te kulv tun. Ku nan pupunɔ We tɔnɔ kum wɔni ku wɔ: «Nmu We mu pe biə di bu-susin zuli nmu di ba niə.» Abam maŋi á wɔ karumi kuntu na?»

¹⁷O laan ma zaŋi ba tee ni o viiri. O ma nuŋi tuv kum ni o vu Betani, yi o pəni dáani.

Zezi na sɔɔli kapuru yi ku ti te tun

(Mariki 11:12-14,20-24)

¹⁸Tiga na puvri tituti tun, o ma zaŋi si o joori o vu Zeruzalem. O na wɔ cwəŋə ni tun, o kana maa wə. ¹⁹O ma na kapuru na zigi cwəŋə kam daa ni. O ma vu si o nii, yi o piini di wɔvru yiranɔ mu wura, yi mɔɔla tərə si o di. O ma ta di kapuru kum o wɔ: «N daa n bá joori n lə biə maŋa di maŋa.» O na tagi kuntu tun, kapuru kum ma da ku kwaarv biɔwɔ baŋa ni.

²⁰Zezi karabiə bam na ne kuntu tun, ku ma sɔ-ba. Ba ma bwe ba wɔ: «Ku ki ta mu yi kapuru kum da ku kwaarv lila kuntu?»

²¹Zezi ma ləri-ba o wɔ: «A lagɔ a ta ciga mu di abam si, á na ki á wɔ-didva di amu yi á ba jigi bubwəa, abam di wɔ want á ki kulv na ki kapuru kum tun doŋ. Ku nan dai kuntu yiranɔ má. Á wɔ want á ta di pu-kamunu kuntu ni, ku gɔ ku na wɔ me tun ku vu ku tu ninu kum wɔni, yi We nan wɔ pa ku ki. ²²Kulv na wəli da tun, abam na loori woŋo kulv maama We tee ni, yi á na ki wɔ-didva ni á wɔ na, We wɔ pa á sunɔ á na-ku.»

Nɔɔna na bwe Zezi dam dum na nuŋi me tun

(Mariki 11:27-33, Luki 20:1-8)

²³Zezi deen ma joori o vu o zu We-di-kamunu kum wɔ. O maa wura o bri nɔɔna bam. Zwifə nakwa bam di ba kaanum yigə tiinə bam ma vu o te ba bwe-o ba wɔ: «Wɔɔ dam mu n ma n ki wəənu tlv maama n na ki tun? Wɔɔ mu pe nmu ni si n ta n ki kuntu?»

²⁴O ma ləri-ba o wɔ: «A di jigi bwiə a lagɔ a bwe abam. Á na ləri á pa-ni, si a laan bri abam wɔlv na pe amu ni si a tuŋi tun. ²⁵A lagɔ a bwe abam a nii, Zan na miisi nɔɔna na wɔni tun, ku yi We mu pe-o cwəŋə naa nabiinə mu?»

O na bwe-ba kuntu tun, ba maa wura ba bwe daani si ba nii, ba na wɔ lər-o te tun. Ba maa wɔ: «Dɔbam na

ləri dí wɔ, ku yi We mu, o laan wɔ bwe dɔbam o nii, bəe mu yi dí nan wɔ se Zan taani dum? ²⁶Ku daart, dí na wɔ ku yi nabiinə mu pe-o cwəŋə, nɔn-kɔgɔ kum wɔ ja di dɔbam, di ba maama na pai Zan yi We nijonnu tun njwaanɔ.» ²⁷Ba na bant daani ba ga kulv ba na wɔ ta tun, ba ma ləri Zezi ba wɔ: «Dí yəri wɔlv na pe Zan cwəŋə tun.»

Zezi di ma ta di ba o wɔ: «Ku na yi kuntu, amu di nan bá ta wɔlv na pe amu ni si a taa tuŋi tun.»

Nɔɔnu di o biə bale mumaŋa

²⁸Zezi laan ma ta o wɔ: «A lagɔ a maŋi mumaŋi didoŋ a bri abam, si á buŋi á nii. Nɔɔnu mu wura di o biə bale. O ma ta di bu-kwian kam o wɔ: «Ve n tuŋi a kara ni zim de dum ni.» ²⁹Bu wum ma lər-o o wɔ: «A bá vu.» Ku na ki fun tun, o ma joori o ləni o wɔbɔŋa yi o vu o tuŋi.

³⁰Nɔɔnu wum daa ma ta di o bu wudoŋ wum si o di vu o kara kam o tuŋi. Wuntu ma ləri o wɔ: «A ko, áá vu.» Yi o laan daart o wɔ ve.

³¹Kuntu tun, biə bam kuntu bale wɔni, wɔɔ mu sunɔ o ki ba ko wum na lagɔ kulv tun?»

Ba ma lər-o ba wɔ: «Ku yi bu nakwɔ wum mu.» Ba na ləri kuntu tun, Zezi laan ma ta di ba o wɔ: «A lagɔ a ta ciga mu di abam si, nɔn-cicɔgɔru, ku na yi lampo-jonŋə di ka-bwəəru, wɔ zu We paart dum wɔni ba daart abam. ³²Berjwaanɔ, Zan na tu abam te tun, o deen bri abam cwəŋə kalv á na wɔ da si á na ciga We tee ni tun, yi á wɔ se o taani dum. Nɔn-cicɔgɔru tum nan se-o yi ti ləni ti wɔru ti yagi kəm-balwaarv tum. Abam nan ne bantv na ki te tun, yi á daa ta wɔ se si á ləni á wɔbɔŋa si á se o taani dum.»

Nɔɔnu di o gaart mumaŋa

(Mariki 12:1-12, Luki 20:9-19)

³³Zezi daa ma ta di ba o wɔ: «Cəgi-na, si a daa maŋi mumaŋi didoŋ a bri abam. Səŋɔ tu wudoŋ mu wura. O ma zaŋi o ci gaart, yi o daart o jəri tweeru tlv yiri na yi vinyə tun di wɔni. O ma daart o ku goŋo ti-dia je ni, si o na gwəri tweeru tum biə bam, si o ki dáani o nɔ o ka ti na bam. O ma daart o cwi dapala si nɔɔnu taa je da o yiri gaart dum. O na fɔgi o ci-di kuntu tun, o laan ma kwe nɔɔna o yagi da si ba taa tuŋa, yi o daart o beeri o vu tuv kudoŋ.

³⁴Ku na yi tweeru tum biə bam gwərim maŋa tun, o ma tuŋi o tuntuŋa, si ba vu nɔɔna balv na nii o gaart dum baŋa ni tun te, si ba jonŋi tweeru tum biə bam ba ja ba pa-o. ³⁵O tuntuŋa bam na tu tun, nɔɔna bam ma ja-ba, ba magi didva lanyiranɔ, ba gv wudoŋ, yi ba daart ba dvlɔ didva di kandwa ba gv.

³⁶Gaart dum tu wum ta ma joori o tuŋi o tuntuŋa badonnə nɔɔna bam tee ni. Bantv kɔgɔ dwe dayigə nɔɔna bam. Nɔɔna bam daa ta ma ki bantv di kuntu

doŋ. ³⁷ Ku kweelim ni tun, o laan ma tuŋi o titi bu nɔɔna bam tee ni, yi o buŋi ni, baá nigi wuntu. ³⁸ O bu wum na maa ve yi nɔɔna bam na-o tun, ba maa ŋɔɔni daani ba wi: «Mu gaari dum tu bu, wuntu mu lagi o ba o taa te o ko wum wænu tum. Nan pa-na dí gv-o, si dí daari dí taa te o wænu tum.» ³⁹ Ba laan ma ja-o ba vaŋi ba ja nuŋi gaari dum wuni, ba mag-o ba gv.

⁴⁰ Kuntu tun, gaari dum tu wum laan na tuə, oó ki nɔɔna bam kuntu tita mu?»

⁴¹ Zezi na bwe-ba kuntu tun, ba laan ma ləri ba wi: «O maŋi si o gv nɔn-balwaarv tum kuntu mu, si o daari o kwe gaari dum o pa nɔɔna badonnə si ba taa nii-di, si tweeru tum biə bam gwərim maŋa na yiə, si ba taa pa-o o tweeru tum biə bam.»

⁴² Zezi daa ma ta di ba o wi: «Ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wi:

«Kandwe dilv lwara na vin tun laan mu joori di ba di ji kandwe dilv na pai sɔŋɔ kum dana tun.

Kuntu yi Baŋa-We mu kia,

yi ku yi wo-kamunu ku pa dibam.»

Abam maŋi á wu karımı kuntu na? ⁴³ Ku bri ni We laan wó joŋi Dl paari dum abam tee ni, yi Dl daari Dl pa balv na se Dl ni tun na cwəŋə ba zv Dl paari dum wu. [⁴⁴ Ku na yi kandwe dilv We na kuri tun, nɔɔnu wulv maama na tv duntu baŋa ni tun, kuntu tu wó tiini o cuvugi o titi mu. Ku daari, wulv maama kandwe dum na tv o baŋa ni tun, di wó muri kuntu tu mu.]]»

⁴⁵ Zezi deen na maŋi mumaŋa yam kuntu maama tun, kaanum yigə tiinə bam di Farizian tiinə bam ma lwarı ni ku yi bantv taani mu o tea. ⁴⁶ Ba maa kwaani ba lagi cwəŋə si ba ja-o, yi ba kwari fuvni di nɔn-kɔgɔ kum, bantv na pe o yi We nijonnu tun ŋwaani.

Pe bu kadiri candiə mumaŋa

(Luki 14:15-24)

22 Zezi deen ma maŋi mumaŋi didoŋ o bri nɔɔna bam o wi: ² «We paari dum nyi di pe wudoŋ na lagi si o ki kadiri candiə o pa o bu te tun. ³ Pe wum ya tagi di nɔɔna badonnə mu si ba ba ba tɔgi ba di kadiri candiə kam. De dum na tu di yi tun, o ma tuŋi o tuntɔŋna si ba vu ba bəŋi nɔɔna bam kuntu si ba ba. Ba ma wu se si ba ba. ⁴ O laan ma joori o tuŋi o tuntɔŋna badonnə, si ba vu nɔɔna bam te ba ta di ba ni: «Ba-na, si amv ti woŋo maama yi a pa ba gv na-paala di varı-nunuguru. Nan ba-na si dí di candiə kam.»

⁵ Nɔɔna balv ba na bəŋi kuntu tun ma zaŋi ba vu ba wubɔŋa je, ba na ba nigi o beeri dum tun ŋwaani. Ba didva ve o kara mu. Didva ma vu si o ki o pipiu. ⁶ Nɔɔna balv na daari tun ma ja pe wum tuntɔŋna bam, ba beesti-ba ba gv.

⁷ Pe wum bani ma tiini di zaŋi. O ma tuŋi o pamaŋna si ba vu ba gv nɔn-gura bam kuntu, si ba daari ba zwe

ba tv kum maama. ⁸ O laan ma ta di o tuntɔŋna bam o wi: «Kadiri dum woŋo maama ti ku yigə si dí di. A nan na bəŋi balv si dí di candiə kam tun ya wu maŋi di ka. ⁹ Nan nuŋi-na á vu tv kum je sum maama ni, á nii cwe sum niə ni. Á na ne nɔɔnu wulv maama tun, si á bəŋ-o si o ba o tɔgi o di.» ¹⁰ O tuntɔŋna bam ma nuŋi ba beeri tv kum maama, ba la nɔɔna balv maama ba na ne tun, ku na yi nɔn-ŋuna di nɔn-balwaarv di. Pe wum sɔŋɔ kum ma tiini ku su di nɔɔna.

¹¹ Pe wum laan ma nuŋi si o zaani nɔɔna bam. O ma na nɔɔnu didva na wura o na wu zv gwar-ŋuŋv kulv na maŋi di kadiri dim tun. ¹² Pe wum ma bwe-o o wi: «A cilon, nmu ki ta mu n tɔgi n zv yo seeni, yi nmu wu zv gɔɔv kulv na lana tun?» Nɔɔnu wum ma ga ka lərə je. ¹³ Pe wum laan ma ta di o tuntɔŋna bam o wi: «Ja-na nɔɔnu wuntu á vɔ o jia di o ne, si á ja-o á nuŋi á di lim wuni, yaara na wu me yi nɔɔna keerə yi ba duntv ba nwa tun.»

¹⁴ Kuntu bri ni, We bəŋi nɔɔna zanzan mu, yi Dl daari Dl kuri ba funfun yurani.»

Lampoo ŋwum taani

(Marıki 12:13-17, Luki 20:20-26)

¹⁵ Farizian tiinə bam laan ma zaŋi ba vu si ba bani ba nii, ba na wó ki te ba pa Zezi ŋɔɔni o tusi si ba ja-o tun. ¹⁶ Ba ma li ba karabiə badonnə, si ba tɔgi di Pe Erɔdi kwaga nɔɔna badonnə ba vu Zezi te. Ba ma vu ba ta did-o ba wi: «Karanyina, dibam ye ni nmu yi ciga tu mu, yi n yəni n bri nɔɔna We cwəŋə kam ciga. Nmu yigə tərə di nɔɔna na buŋi kulv ba pa nmu tun, nmu nan ba kuri nɔɔna daani. ¹⁷ Dí nan lagi si dí bwe nmu dí nii, nmu wubɔŋa yi tita mu? Dibam Zwifə bam cullu pe ni si dí ŋwi lampoo dí pa lvgv kum pa-faru wum na? Mu na ku wu maŋi?»

¹⁸ Zezi na lwarı ba na jigi wubɔŋ-balwaarv tv tun, o ma ləri-ba o wi: «Abam yi pipiri-nyina mu. Bɛɛ nan mu yi á lagi si á maŋi-ni á nii? ¹⁹ Nan bri-na-ni səbu-dalı dilv dí na yəni dí ma ŋwi lampoo tun.»

Ba ma li səbu-dalı dum ba bri-o. ²⁰ O ma bwe-ba o wi: «Wɔɔ nyinyvɔv di o yurı mu pupuni di baŋa ni?»

²¹ Ba ma lər-o ba wi: «Ku yi pa-faru wum mu.»

O laan ma ta di ba o wi: «Ku lamma. Nan taá ŋwi-na kulv na yi pa-faru wum nyım tun á pa-o, si á daari á taá pai We kulv di na yi Dl nyım tun.»

²² O na ləri-ba kuntu tun, ku ma sv-ba zanzan. Ba laan ma yag-o yi ba viiri.

Twa biim taani

(Marıki 12:18-27, Luki 20:27-40)

²³ De dum kuntu ni, Sadusian tiinə badonnə deen ma zaŋi ba vu Zezi te. Bantv mu bri ni, nɔɔnu na tıga o daa bá joori o bi tun. ²⁴ Ba ma vu ba ta di Zezi ba wi: «Karanyina, Moyisi deen bri ni, nɔɔnu na tıga, yi o

di o kaani na ba jigi biä daani, o nu-bu mu mañi si o di kadäm wum si ba lu biä o curu kulv na tigi tun ñwaani. ²⁵ Kuntu, nu-pugä-biä barpe mu ya wu dibam tirtari ni. Ba didva ma di kaani yi o ti o daar-o, yi o wu lugü bu did-o. Wulu na sañi tun di daa ma leri o di kaani wum. ²⁶ O di ma ti o daar-o. Batö tu wum di daa ma di-o. Ku ki kuntu doñ mu di ba maama barpe, yi ba wu lugü bu di kaani wum. ²⁷ Ba maama na tigi tun, kaani wum di laan ma ti. ²⁸ Dí nan lagi dí bwe dí nii, ba maama na di kaani wum tun, ba laan na tu ba bi ba yagi tuntu, bantv wöw mu wó ta te kaani wum?»

²⁹ Zezi ma leri-ba o wu: «Abam tiini á tusi mu. Abam nan wu ni We tönö kum zaasum dum kuri di, yi á yäri We dam dum na yi te tun. ³⁰ Beñwaani, nööna na tu ba bi ba yagi tuntu, baá ta nyi di We malesti sum na yi te tun mu, baara daa bá di kaana, kaana di nan daa bá zv banna di. ³¹ Ku nan na yi twa biim dum di, abam mañi á wu karumi kulv We na tagi Dl bri abam yi ku pupunt Dl tönö kum wunt tun na? ³² Dl tagi Dl wu: «Amv yi Abraham We, di Yizaki We, di Zaköbi We mu.» Ku bri ni bantv daa ta jigi ñwia mu Dl tee ni, beñwaani Baña-We yi nañuna We mu si Dl dat twa We.»

³³ Nön-kögwö kum na ni Zezi zaasum dum na yi te tun, ku ma tiini ku su-ba.

We niä yam wunt döw mu yi kamunu di dwe?

(*Mariki 12:28-34, Luki 10:25-28*)

³⁴ Farizian tiinä bam deen ma lwarü Zezi na leri Sadusian tiinä bam te tun, ku pa ba daa wart taani ba ta. Ba laan ma kikili daani si ba lagi cwəñə ba ma ja-o. ³⁵ Ba wu didva na yi We cullu tum karanyina tun ma zañi si o mañ-o o nii o swan na yi te tun, o ma bwe-o o wu: ³⁶ «Karanyina, We niä yam maama wunt döw mu yi kamunu di dwe?»

³⁷ Zezi ma lər-o o wu: «Ta n soe n Yuutu Baña-We di n bicari maama, di n wu maama, di n wubəña maama. ³⁸ Dintv nan mu yi We dayigə ni yi di yi kamunu. ³⁹ Dilv na sañi tun di nyi di dintv mu, di tagi di wu, ta n soe n doñ ni n titi te. ⁴⁰ Moyisi zaasum dum di faña faña We nijonə bam zaasum dum maama yöwri di puli niä yantv yale baña ni mu.»

Krisi wum We na tññi tun yi Davidi Yuutu mu

(*Mariki 12:35-37, Luki 20:41-44*)

⁴¹ Farizian tiinä badonnə deen ma ba ba kikili daani. Zezi ma zañi o bwe-ba o wu: ⁴² «Ku na yi Krisi wum We na lagi Dl tññi tun, abam bññi ni oó ta yi wöw dwi tu mu?»

Ba ma lər-o ba wu: «Oó ta yi Pe Davidi dwi tu mu.»

⁴³ Zezi laan ma ta di ba o wu: «Ku nan wó ki ta mu ku taa yi kuntu? We Joro kum deen pe Davidi ñöñi

o wonjo, yi o bəñ-o ni o Yuutu. Faña faña tun Davidi tagi o wu:

⁴⁴ «Yuutu Baña-We tagi di a Yuutu Dl wu:

Ba n jəni a jazum ni,

si áá ki nmu duna maama n ne kuri ni.»

⁴⁵ Davidi nan na suni o bəñi Krisi wum o wu o Yuutu tun, o nan daa wó ki ta mu o taa yi Davidi naa daga?»

⁴⁶ Zezi na tagi kuntu tun, nööñ-nööñv daa maa wart si o leri kulvöw. Ku na zigi de dum kuntu ni tun, nööna bam maama maa kwari si ba daa bwe-o taani.

Pipiri-nyina na wó ba na leerv te tun

(*Mariki 12:38-40, Luki 20:45-47, 11:37-54*)

23 Zezi laan ma ñöñi di o karabiä bam di nön-kögwö kum maama. ² O ma ta di ba o wu: «Ku na yi Farizian tiinä bam di We cullu karanyina tiinä bam, bantv mu tu ba ləni Moyisi yuu ni, si ba pa nööna lwarü o zaasum dum na yi te tun. ³ Kuntu ñwaani á mañi si á taá tigi kulv maama ba na bri abam tun. Á nan yi zañi á lwəni ba na ki kulv maama tun, beñwaani ba titi ba tigi kulv ba na bri nööna tun. ⁴ Ba na ki te tun, ba yəni ba yaari nööna mu di cul-dəerv si ba taa tigi-ti. Ku maa nyi di ba na fi-ba si ba ziji zila yalv duuni na dwe ba zijum tun, yi ba titi yigə tərə si ba twəri zila yam funfun di ba ziji. ⁵ Kulv na wəli da tun, ba yəni ba bri ba kəm-laaru tum jaja mu si nööna maama taa nai. Ba yəni ba bri ba titi nööna yigə ni, ni ba jigi We tönö kum sono, di ba na tiini ba vö-ti ba yira ni jaja tun. Ba ma ki zala zanzan ba gwaaru yira ni, si ku pa nööna taa zuli-ba. ⁶ Ba na yəni ba vu nööñv sönj si ba di candiä, ku yi je-ñuñja je ni mu ba lagi si ba taa je da. Ba na zv ba We-di sum, ba daa ta lagi je-kamunnu mu si ba taa je yigə ni. ⁷ Ba na ve yaga, ba lagi si nööna maama taa tui ba zuli-ba mu, yi ba ta lagi si nööna taa bə-ba ni «Karanyina».

⁸ Ku nan na yi abam, á yi taá lagi si ba taa bə abam ni «Karanyina», beñwaani á maama yi nu-biä mu daani, yi á jigi Karanyina didva mu. ⁹ Á yi zañi á ma nööñ-nööñv á ma bəñi ni á «Ko» lvgv baña yo, We cwəñə kam tögum ñwaani. Beñwaani abam maama jigi Ko didva mu, wuntv mu yi Baña-We. ¹⁰ Kulv na wəli da tun, á nan yi taá lagi si nööna taa bə abam ni «Yigə tiinə», beñwaani á Yigə Tu yi didva mu. Wuntv mu yi Krisi wum We na tññi tun.

¹¹ Abam nön-kamunu mu yi wulu na yi tuntəñv á wuntv tun. ¹² Beñwaani, wulu na zəñi o titi tun, We wó tu kuntu tu. Wulu nan na tu o titi tun, We wó zəñi kuntu tu.

¹³ We cullu karanyina tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, leerv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyina mu. Á yəni á ci cwəñə á pa nööna wart si ba zv We paari dum wuntv. Abam titi ba lagi si á zv, yi á daari á ci balv maama na lagi si ba zv tun cwəñə.

[¹⁴ We cullu karanyuna tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, lærv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Á yəni á ganı kadənə á joŋi ba wəənu. Á kwəri á kɪ We-lor-didwaarv sɪ kv taa nyt ni á yi nɔn-ŋona mu te. Kuntv ŋwaanɪ We wó tiini Dl pa abam na cam kv ja gaalı.]

¹⁵ We cullu karanyuna tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, lærv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Á yəni á beeri lvgv baŋa je maama mu sɪ á nii, á wó wanɪ á pa dwi-ge tu didva ba o tɔgɪ cullu tlv We na pe dibam Zwifə bam tun na. Bantv didva nan na tu o se We, á laan wó brɪ-o á titɪ cullu mu, sɪ á pa o tiini o ji min-tuv nɔɔnv kv dwəni abam titɪ na yi te tun.

¹⁶ Lærv wu á yuu ni. Abam nyt di lilwə na vanɪ ba donnə lilwə te tun mu. Abam yəni á brɪ nɔɔna á wɪ, nɔɔnv na dugi durə di We-di-kamunu kum, kuntv dai kulukulv. Á ma daari á brɪ á wɪ, nɔɔnv nan na dugi di səbu-sɪŋa kalv na wv We-digə kam wvntɪ tun, kv yi fɪfɪvn mu sɪ kuntv tu kɪ kulv o na dugi di kv tun.

¹⁷ Abam yi jwəəru yi á kwəri á nyt di lilwə mu. Kv yi digə kam na yi We nyım tun ŋwaanɪ mu pe səbu-sɪŋa kam di yi We nyım. Kuntv tun, tuntv wvntɪ kɔɔ mu jɪgɪ kuri kv dwe kudonɔ? ¹⁸ Abam daa ta brɪ ni, nɔɔnv na dugi di We kaanum bimbim dum, kuntv dai kulukulv. Á ma daari á brɪ ni, nɔɔnv na dugi di kaanum wəənu tlv maama na tigi bimbim dum baŋa ni tun, kv yi fɪfɪvn mu sɪ kuntv tu kɪ kulv o na dugi di kv tun. ¹⁹ Abam nyt di lilwə mu yi á ba nat kulv na yi cɪga tun. Kv yi bimbim dum na yi We nyım tun mu pe kaanum wəənu tum di yi We nyım. Kuntv tun, tuntv wvntɪ kɔɔ mu jɪgɪ kuri kv dwe kudonɔ? ²⁰ Kuntv, nɔɔnv wvlv na dugi di kaanum bimbim dum tun, kv brɪ ni kuntv tu dugi di bimbim dum titɪ kv wəli di woŋo kulv maama na tigi di baŋa ni tun mu. ²¹ Wvlv di na dugi di We-digə kam tun, kv brɪ ni kuntv tu dugi di We mu, We na wv ka wvntɪ tun ŋwaanɪ. ²² Nɔɔnv wvlv di nan na dugi di We-sɔŋɔ kum tun, kv brɪ ni kuntv tu dugi di We paari jangɔŋɔ kum mu, kv brɪ ni kuntv tu dugi di Baŋa-We mu.

²³ We cullu karanyuna tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, lærv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Kv na maŋɪ kv yi dwə dwi maama, ba zɪ ba daga di, á yəni á lɪ We təri á pa-Dl. Kv lana. Kv daari á yigə tərə di We niə yadaara yalv na tiini ya yi kamunə tun, nuneɛni cɪga tɔgum di yibwən-durə di wv-didva kəm. Kv ya maŋɪ sɪ á taá kɪ wəənu tum kuntv mu sɪ á yi yagɪ We niə yadaara yam. ²⁴ Abam sunɪ á nyt di lilwə balv na vat ba donnə lilwə tun mu. Abam nyt di nɔɔna balv na lagɪ ba nyɔ na, yi ba yəni ba leeri-ba, sɪ kalisi na wura sɪ ba lɪ-di ba yagɪ, yi ba yigə nan tərə di wo-kamunu kulv ba na liri tun, kv na maŋɪ kv ma di yogondi di.

²⁵ We cullu karanyuna tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, lærv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam ŋwɪa kam nyt di ba na sun zwi di kabəli kwe sɪ kv tɔgɪ cullu na brɪ te yi sɪ wv su di digiru te tun mu. Abam wvrv su di kampinə di pu-sɪŋa mu. ²⁶ Farizian tu, nmv

nyt di lilwe mu te. Nmv maŋɪ sɪ n da yigə n sun n zwi wv mu, sɪ sɪ kwe di daa yi taa jɪgɪ digiru.

²⁷ We cullu karanyuna tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, lærv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam nyt di yibeelə yalv ba na fɔgɪ ya kwaga sɪ ya taa lana nɔɔna yibiyə ni tun mu. Yibeelə yam kuntv wv ma su di twa kwi, yi ya tiini ya yi digiru yuranɪ. ²⁸ Abam di nan yi kuntv mu. Á paɪ á jɪgɪ cɪga mu nɔɔna yibiyə ni, yi á wvrv laan su di lwarım yuranɪ, didaanɪ pipirə kikiə.

²⁹ We cullu karanyuna tiinə-ba di Farizian tiinə-ba, lærv wu á yuu ni. Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam yəni á fɔgɪ á kɪ faŋa faŋa We nijonŋə bam yibeelə, yi á daari á kwe We nɔn-ŋona bam yibeelə lanyuranɪ.

³⁰ Á ma daari á te á wɪ, abam deen ya na wura á kwə nakwa bam maŋa kam ni, á ya bá se á wəli di ba á gv We nijonŋə bam. ³¹ Abam titɪ ni-taanɪ nan mu brɪ ni á yi balv na gv We nijonŋə bam tun biə. ³² Kuntv, nan kwaanɪ-na á tɔŋɪ á kwə nakwa bam na kɪ wo-lwaanv tlv ba daari tun sɪ kv vuv kv ti. ³³ Abam di á kwə bam maama nyt di bɪsankwɪ-dwə mu. Á brɪ á bá lu min-tuv cam dum wvntɪ. ³⁴ Kuntv ŋwaanɪ a lagɪ a tɔŋɪ a nijonŋə abam tee ni, di yiyiu tiinə di We tɔɔ karanyuna tiinə di. Abam wó ja badaara á gv, yi á daari á pa badaara tɔvɔn-dagara baŋa ni á gv. Á ma wó ja badaara á We-di sum wvntɪ á magɪ, yi á daari á taá tɔgɪ ba ne tuv di tu á beesi-ba. ³⁵ Kuntv ŋwaanɪ We wó pa abam na cam nuneɛni kv yi abam titɪ mu gv nɔn-ŋona balv maama ba na maŋɪ ba gv lvgv pulim ni sɪ kv ba kv yi zım tun. Kv na puli di Abelɪ wvlv na yi nɔn-ŋum tun, sɪ kv ba kv kweeli di Barasɪ bu Zakari wvlv abam kwə na gv We di-laa kum di We kaanum bimbim dum titari ni tun. ³⁶ A lagɪ a ta cɪga mu di abam sɪ, nɔɔna bantv maama caa wó ta tɔgɪ zım nɔɔna bam.»

Zezi wv na cɔgɪ Zeruzalem tiinə ŋwaanɪ te tun

(Luki 13:34-35)

³⁷ «Həii! Zeruzalem tiinə-ba, á yəni á gv We nijonŋə, yi á dvlɪ nɔɔna balv We na tɔŋɪ abam tee ni tun di kandwa. Kuni zanzan mu a ya lagɪ sɪ a la abam nɔn-biə a kɪ daanɪ, sɪ a taa nii á baŋa ni, nuneɛni coro na kukwəri kv biə kv kɪ kv vwana kuri ni te tun. Abam maa ba sea. ³⁸ Kuntv ŋwaanɪ abam tuv kum laan wó ba kv ji di-dwəənu. ³⁹ Nan taá ye-na ni, á daa bá na-ni sɪ kv taa ve maŋa kalv á na wó ta á wɪ: «Zuli-na wvlv na buntɪ dí Yuutu We yurɪ ŋwaanɪ tun.» »

Lærv na wó ba lvgv baŋa te tun

(Marıkı 13:1-23, Luki 21:5-24)

24 Zezi laan ma nuŋi We-di-kamunu kum ni sɪ o viiri. O na maa ke tun, o karabiə bam ma ba o te, sɪ ba pa o maanɪ We-digə kam lɔɔm dum na lana te. ² O ma ta di ba o wɪ: «Abam wv ne ka na yi te tun

na? A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, ka maama wó ba ka tu tɪga nɪ ka cɔgi maama. Kandwe daa bá daɲɪ dɪ doŋ baɲa nɪ.»

³ Zezi deen ma vu o jəni Olivi piu kum yuu nɪ. O karabiə bam yirani ma vu o te, yɪ ba bwe-o ba wɪ: «Maɲa kɔɔ mu We-digə kam wó ba ka tu kuntu? Bɛɛ mu lagɪ ku kɪ maana ku bri dɪbam nɪ maɲa kam yɪ sɪ nmɔ joori n ba lɔgu baɲa, sɪ lɔgu tiim mumaɲa laan yɪ?»

⁴ Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Á fɔgi á cɪ á tutɪ, sɪ á yɪ pa nɔɔn-nɔɔnu ganɪ abam. ⁵ Bɛɲwaani nɔɔna zanzan wó ba abam te, yɪ baá ma amɔ yiri ba ma ganɪ abam ba wɪ, bam didua didua mu yɪ Krisi wum We na tuɲɪ tun. Kuntu doŋ mu baá ganɪ nɔɔna zanzan. ⁶ Á wó ba á na tigurə na wu abam je sum nɪ, yɪ á kwəri á ni ka ɲwa tuntɪ dɪlɔ na baɲwe tun nɪ. Nan yɪ pa-na fɔvni zu abam, bɛɲwaani wənu tum kuntu maama maɲɪ sɪ tɪ kɪ mu, yɪ ku ta dai lɔgu tiim maɲa. ⁷ Dwi wó zaɲɪ dɪ kɪ jara dɪ dwi didoŋ, yɪ tuw dɪ ku doŋ wó zaɲɪ tɪ magɪ jara. Kana dɪ wó ba ka taa wu je zanzan nɪ, yɪ tɪga dɪ wó sisiɲi je sidonnə nɪ. ⁸ Wənu tum kuntu maama nan nyɪ dɪ kaani na suɲɪ o vri pugə yɪ ka wɔɛ te tun mu, yɪ cam daa ta wu kwaga nɪ.

⁹ Kantu maɲa kam nɪ nɔɔna wó ja abam ba kɪ dideera jɪa nɪ sɪ ba beesi abam, yɪ ba daari ba gu abam. Abam na yɪ amɔ nɔɔna tun ɲwaani, lɔgu baɲa nɔɔna maama wó ta culi abam. ¹⁰ Kantu maɲa nɪ nɔɔna zanzan wó ba ba yagɪ amɔ kwaga tɔgum. Nɔɔna badaara wó ku da-kurə ba bri daani, yɪ badonnə dɪ wó ta culi daani. ¹¹ Nɔɔna zanzan wó ba ba bri nɪ ba yɪ We niɲoɲnə mu yɪ ba dai, yɪ baá ganɪ nɔɔna zanzan. ¹² Wo-balwaaru tum na wó ba tɪ tiini tɪ gaali tun, kuɔ pa nɔɔna zanzan sono ti. ¹³ Wɔlɔ maama nan na kɪ pu-dɪa o zigɪ kəɲkəɲ sɪ ku vu ku yɪ kweelim tun, We wó vri kuntu tu ɲwɪa. ¹⁴ Nɔɔna dɪ wó beeri lɔgu baɲa je maama ba tɔɔlɪ We kwər-ywəɲə kam nɪ We lagɪ Dɪ di paari nɔɔna tutari nɪ, sɪ ku taa yɪ maana nabiinə maama tee nɪ, sɪ lɔgu tiim laan yɪ.

¹⁵ Abam nan wó ba á na wo-lɔɲɔ kulɔ na yɪ cɔginɔ tun na wó ba ku zu ku zigɪ We tutɪ di-kamunu kum wɔnɪ ku cɔgi-ka. We niɲoɲnu Daniyelɪ maɲɪ o ta wo-lɔɲɔ kum kuntu taani. (A lagɪ a ta dɪ abam sɪ wɔlɔ na karumi tun, sɪ o kwaani o ni ku kuri lanyirani.)

¹⁶ Abam na ne wo-lɔɲɔ kum kuntu, sɪ abam balu na zɔvri Zude nɪ tun kɪ lɪla á nuɲi á duri á vu pweeru yuu á səgi da. ¹⁷ Nɔɔnu nan na wu nayuu nɪ, o daa yɪ tu o zu digə sɪ o kwe kulɔkulɔ. ¹⁸ Nɔɔnu wɔlɔ nan na wu kara nɪ tun, o dɪ yɪ joori sɔɲɔ sɪ o kwe o gɔɔ o zu. ¹⁹ Kantu maɲa kam nɪ kuɔ tiini ku taa yɪ leeru dɪ kaana balu na jɪgi pwi tun, dɪ balu na jɪgi biə yɪ ba ɲɔgi yɪlɪ tun. ²⁰ Nan taá loori-na We, sɪ cam durim dum kuntu yɪ zaɲɪ dɪ ba taa yɪ waarɔ mumaɲa nɪ naa siun de dum nɪ. ²¹ Bɛɲwaani yaara yalɔ na lagɪ ya ba maɲa kam kuntu nɪ tun wó ta tiini ya camma ya dwe yalɔ na maɲɪ ya kɪ lɔgu pulim maɲa nɪ sɪ ku ba ku yɪ zum

tun. Yaara yantu nan na ke, yaara yadonnə daa bá ba nuneeni yantu te. ²² Baɲa-We na wu pɛ yaara yam da yam tri, nɔɔn-nɔɔnu bá wəri. Ku nan yɪ We tutɪ nɔɔna bam Dɪ na kuri tun ɲwaani mu Dɪ wó pa yaara yam da yam tri.

²³ Kantu maɲa kam nɪ, nɔɔnu wɔlɔ maama na tagɪ dɪ abam o wɪ: «Nii-na Krisi wum We na tuɲɪ tun wu yo seeni» naa: «O wu jəgə kadoŋ nɪ, sɪ á yɪ sɛ kuntu tu.

²⁴ Nɔɔna badaara wó zaɲɪ ba bri nɪ bam didua didua yɪ Krisi wum We na tuɲɪ tun mu, yɪ ba yagɪ ba dai. Badonnə dɪ wó bri nɪ bantɔ yɪ We niɲoɲnə mu, yɪ ba yagɪ ba dai. Ba ma wó kɪ wo-kɪnkagɪla yalɔ na wó su nɔɔna tun, sɪ ba ya na wai, sɪ ba sɔgi We tutɪ nɔɔna balɔ Dɪ na kuri tun. ²⁵ Nii-na, amɔ nan wuuri a ta a bri abam mu, yɪ ka maɲa kam ta wu yɪ.

²⁶ Woɲo kulɔ na wəli da tun, nɔɔna na tagɪ dɪ abam ba wɪ: «Nii-na Krisi tu o wu kagua wɔnɪ», sɪ á yɪ zaɲɪ á vu da. Naa ba na tagɪ ba wɪ: «Nii-na, sɪ o wu sɔɲɔ kuntu nɪ, sɪ á yɪ sɛ. ²⁷ Bɛɲwaani, de dum amɔ Nabiin-bu wum na lagɪ a ba lɔgu baɲa tun na yɪə, kuɔ ta nyɪ dɪ dua na piɔlɪ weyuu nɪ ka zigɪ bri-kwaga nɪ ka vu ka yɪ mancoŋo te tun mu, ²⁸ nɪ bitar-dundɪa na tagɪ ka wɪ: «Wo-tuv na wu mɛ tun, duurə dɪ gilimi da mu.» »

Nabiin-bu wum na wó ba lɔgu baɲa te tun

(*Mariki 13:24-27, Luki 21:25-28*)

²⁹ «Yaara yam kuntu maɲa kam na tu ka ke, ku bá daani, yɪ wɪa kam laan jɪ nazono tim tim. Cana dɪ daa bá fuɲi sɪ pooni taa wura. Weyuu wó sisiɲi yɪ calɔwɪ sum wó kwəri sɪ tu tɪga nɪ, yɪ wənu tɪlɔ maama na wu weyuu nɪ tun wó vugimi daani.

³⁰ Nɔɔna laan wó na wo-kɪnkagɪlɪ weyuu nɪ, sɪ ku bri nɪ Nabiin-bu wum maa buna. Lɔgu baɲa dwi tiinə maama wó ta keerə, dɪ ba na ne Nabiin-bu wum na maa bunɪ tun. Oó ta wu weyuu nɪ kunkwənu baɲa nɪ o buna dɪ dam, yɪ We paari-zulə zanzan wu o tee nɪ. ³¹ Nabɔn-zɔɲɔ wó tiini ku taa wu weyuu nɪ, yɪ Nabiin-bu wum laan wó pa o malesɪ sum nuɲi sɪ jagɪ sɪ vu lɔgu baɲa je maama, ku na yɪ wa-puli dɪ wa-zɔvri, jazum dɪ jagwiə, sɪ la o nɔɔna balɔ We na kuri tun je maama sɪ kɪ daani.»

Kapuru nyɲnyɔgu na zaasi dɪbam kulɔ tun

(*Mariki 13:28-31, Luki 21:29-33*)

³² «Nan maani-na á nii kapuru na yɪ te tun. Kuntu na yəni ku wura ku kwi vɔɔɔ, á yəni á lwarɪ nɪ ku twe yadɛ. ³³ Ku nan yɪ bidwɪ mu dɪ á na ne wənu tɪlɔ maama a na tagɪ a bri abam tun na wura tɪ kɪa, sɪ á lwarɪ nɪ Nabiin-bu wum tum dum laan twe dɪ ti mu. ³⁴ A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, wənu tum kuntu maama wó ba tɪ wura tɪ kɪa, yɪ zum nɔɔna bam ta wu

tigi ba ti. ³⁵Weyuu di tiga baɲa maama wó ba ti ke, yi amu taani dum bá ke maɲa di maɲa.»

We yirani mu ye lugu tiim de

(*Mariki 13:32-37, Luki 17:26-30,34-36*)

³⁶«Nɔɔn-nɔɔnu yəri de dilu Nabiin-bu wum na lagɔ o joori o ba tun, nɔɔn-nɔɔnu yəri de dum wuni maɲa kam o na wó ba tun, ku na maɲi ku yi We malesi sum di Dl Bu wum titi di. Ku nan yi a Ko Baɲa-We yirani mu ye. ³⁷Nabiin-bu wum na wó joori o ba maɲa kalu tun, kuv ta nyi nɔɔni ku deen na ki Nowe maɲa kam ni te tun. ³⁸Ku na wó loori du-fara kam nunum tun, nɔɔna deen di ba wodiiru, yi ba daari ba di kaana, yi kaana di zuri banna, si ku vu ku yi de dum Nowe na zu naboro kamunu kum wu tun. ³⁹Ba deen wu lwarɔ woɲo kulɔ na lagɔ ku ba ku ki tun, si ku vu ku yi maɲa kalu du-fara kam na bam na tu ba li nɔɔna bam maama tun. Nabiin-bu wum di lagɔ o ba kuntu doɲ mu. ⁴⁰Kantu maɲa kam ni, nɔɔna bale na wu kara ni ba tɔɲa, We wó li ba didva Dl daari wodoɲ wum. ⁴¹Kaana bale di na wura ba cu muni nɔɲɔ ni, We wó li ba didva Dl daari wodoɲ wum.

⁴²Kuntu ɲwaani, á fɔɲi á ci á titi, si á yəri de dum á Yuutu wum na wó joori o ba tun. ⁴³Lwarɔ-na si, sɔɲɔ tu ya na lwarɔ maɲa kalu ɲwunu na lagɔ o ba titi ni o ɲɔ tun, o ya wó yiri o sɔɲɔ kum, si ɲwunu wum yi na cwəɲə o zu o ɲɔ. ⁴⁴Kuntu tun, abam maɲi si á ci á titi mu, beɲwaani amu Nabiin-bu wum lagɔ a ba maɲa kalu abam na ba buɲi ni aá ba tun mu.»

Tuntuɲ-ɲum di tuntuɲ-balɔɔ mumaɲa

(*Luki 12:41-48*)

⁴⁵«Wɔɔ mu yi tuntuɲ-ɲum wulu na jigɔ wubuɲa tun? O nyi nɔɔni tuntuɲnu wulu o yuutu na yagi o tituɲa o pa-o yi o daari o vu cwəɲə tun. O yuutu wum ma li-o si o taa nii o donnə tuntuɲna bam baɲa ni, si o daari o taa pa-ba ba ni-wodiuru maɲa maama. ⁴⁶O yuutu wum na joori o ba, yi o piini di o ki kulɔ maama o na wi o ki tun, tuntuɲnu wum kuntu laan wó na yu-yoɲo. ⁴⁷A lagɔ a ta ciɲa mu di abam si, o yuutu wum laan wó pa o taa nii o jujiguru tum maama baɲa ni.

⁴⁸O nan na yi tuntuɲ-balɔɔ yi o buɲi ni, o yuutu wum daani zanzan yi o ba tui, ⁴⁹yi o na jigɔ o donnə tuntuɲna bam o maga, yi o daari o tɔɲi di sa-nyɔra o di yi o nyɔ sana di ba, ⁵⁰tuntuɲnu wum kuntu yuutu wum laan wó joori o ba de dum tuntuɲnu wum na ba buɲi ni oó ba tun, di maɲa kalu o na wó ba o zu tun. ⁵¹O yuutu wum nan na tu o pur-o kuntu, o laan wó pa o na cam, yi o daari o pa o tɔɲi di pipiri-nyina o na yaara zanzan, jəgə kalu ni ba na wó ta keerə yi ba dɔni ba nwa tun.»

Bukwa fugə mumaɲa

25 «Kantu maɲa kam ni We paari dum wó ta nyi di bukwa fugə na zaɲi ba vu si ba jeeri kan-bar-duuru te tun. Ba ma kwe ba min-zwənu ba ja wəli da ba vu. ²Bukwa bam banu maa yi jwəru, yi banu bam yi swan tiinə. ³Balu na ba jigɔ swan tun ma wu ki nugə ba wəli da, si ba taa ki ba min-zwənu tum ni. ⁴Ku daari swan tiinə bam ma ki nugə wənu wuni ba ziə. ⁵Kan-baru wum na tiini o daani yi o ba tui tun, ku ma pa ba maama tigi ba dɔa.

⁶Tiga na tu ka kwuri tun, nɔɔna maa tɔɔli ba wɔ: «Kan-baru wum maa buna! Zaɲi-na á nuɲi á jeer-o.»

⁷Bukwa bam ma zaɲi ba tarigi ba min-zwənu tum. ⁸Bukwa balu na ba jigɔ swan tun min-zwənu tum maa lagɔ ti dwe. Ba ma ta di ba donnə swan tiinə bam si ba ki nugə ba pa-ba, si ba min-zwənu tum lagɔ ti dwe. ⁹Swan tiinə bam ma ləri ba wɔ: «Aye, nugə kam ba daga si ka yi dibam maama. Kuntu ɲwaani, abam di ve balu na jigɔ nugə ba yəgi tun te á yəgi.»

¹⁰Ba laan ma ke si ba yəgi. Ba na ke ba daari tun, mu kan-baru wum yiə. Badaara bam na maɲi ba ti ba yigə tun, ba ma tɔɲi di kan-baru wum ba vu ba zu kadiri dim sɔɲɔ kum. Ba ma pi mancoɲo kum ni. ¹¹Ku na ki funfun tun, mu bukwa banu balu na ba jigɔ swan tun laan tuə, yi ba bəɲi kan-baru wum ba wɔ: «Dí yuutu, dí yuutu, puri si dí zu!» ¹²O ma ləri-ba o wɔ: «A lagɔ a ta ciɲa mu di abam si, a yəri abam.»

¹³Kuntu ɲwaani á maɲi si á taá cu á titi, beɲwaani á yəri de dilu naa maɲa kalu amu Nabiin-bu wum na wó joori a ba tun.»

Tuntuɲna batɔ mumaɲa

(*Luki 19:11-27*)

¹⁴«We paari dum daa ta nyi di sɔɲɔ tu wodoɲ na lagɔ o nuɲi o vu cwəɲə. O ma bəɲi o tuntuɲna, yi o kwe o wənu o pa-ba si ba taa niə. ¹⁵O ma ce səbu-dala murr-tinu (5.000) o pa ba didva, yi o daari o pa didva səbu-dala murr-tile (2.000). O ma pa didva kam di səbu-dala muru didva (1.000). O nan pe-ba səbu kum, si ku maɲi ba didva didva dam na mai te tun mu. O laan ma daari o viiri. ¹⁶Tuntuɲnu wulu na jɔɲi səbu-dala murr-tinu tum tun ma ki lila o kwe səbu kum o ma ki pipiu, yi o na səbu-dala murr-tinu nyɔɔri o wəli da. ¹⁷Səbu-dala murr-tile tu wum di ma na səbu-dala murr-tile nyɔɔri o wəli da. ¹⁸Ku daari səbu-dala muru didva kam tu wum ma kwe səbu kulɔ o tu wum na pe-o tun o ku goɲo o suli da.

¹⁹Ku na daani tun, sɔɲɔ tu wum laan ma joori. O ma bəɲi o tuntuɲna bam si ba ba ba jeeli o səbu kum ba nii. ²⁰Səbu-dala murr-tinu tum tu wum ma ja səbu-dala murr-tinu nyɔɔri dilu o na ne tun o wəli da o vu o

pa-o. O ma ta di o tu wum o wi: «Amu yuutu, nii. Nmu ya n pe-ni sɛbu-dala murr-tinu mu, yi a laan ki pipiu a na sɛbu-dala murr-tinu nyɔɔri a wɛli da.»²¹ O tu wum ma lɛr-o o wi: «Nmu ki ciga, n jigi yawala, n yi tuntɔŋ-ɣum. Nmu suni n ki ciga di n na nii kulɔ funfun a na ki n jɔŋa ni tun baŋa ni. Kuntu, a laan wɔ pa n ta n nii a wɛɛnu zanzan baŋa ni. Nan ba si di ki wupolo daani.»

²²Sɛbu-dala murr-tile tu wum di ma vu o te, yi o ta did-o o wi: «A yuutu, nmu ya n pe-ni sɛbu-dala murr-tile mu, yi a laan ki pipiu a na sɛbu-dala murr-tile a wɛli da.»²³ O tu wum ma lɛr-o o wi: «Nmu ki ciga, n jigi yawala, n yi tuntɔŋ-ɣum. Nmu suni n ki ciga di n na nii kulɔ funfun a na ki n jɔŋa ni tun baŋa ni. Kuntu, a laan wɔ pa n ta n nii a wɛɛnu zanzan baŋa ni. Nan ba si di ki wupolo daani.»

²⁴Sɛbu-dala murr-didva kam tu wum laan ma vu o ta di o tu wum o wi: «Amu yuutu, a ye ni nmu laŋa dana. N yɛni n zagɛ muna yalɔ n titi na wu dugi tun, yi n daari n jɔŋi nyɔɔri dilɔ na dai nmu titɔŋa nyim tun.»²⁵ Kuntu ɣwaani a kwari fɔvɔni di nmu, yi a kwe nmu sɛbu kum a vu a suli tɔga ni. Nan joori n jɔŋi n sɛbu kum.»

²⁶O tu wum ma ta did-o o wi: «Nmu yi tuntɔŋ-balɔɔ mu, yi n jigi yawɔɔ zanzan. Nmu na ye ni amu laŋa dana, yi a yɛni a zagɛ muna yalɔ a titi na wu dugi tun, yi a lagɛ nyɔɔri dilɔ na dai a titɔŋa nyim tun,²⁷ ku ya maŋɛ si nmu kwe a sɛbu kum n tiŋi bankɛ ni. Nmu ya na ki kuntu, a ya wɔ ba a jɔŋi-ku di nyɔɔri.»²⁸ Kuntu tun, jɔŋi-na sɛbu-dala murr-didva kam o tee ni á pa wulɔ na jigi sɛbu-dala murr-fugɛ kam tun.»²⁹ Bɛɣwaani, nɔɔnu na maŋɛ o jigi woŋo, o ta wɔ jɔŋi kudɔŋ o wɛli da si ku tiini ku taa daga. Nɔɔnu wulɔ nan na maŋɛ o ba jigi kulɔkulɔ tun laan wɔ ba o ga kulɔ funfun o ya na jigi tun di mu.»³⁰ Ku nan na yi tuntɔŋ-kayaa kantɔ, ja-o-na á nuŋi á di á yagɛ lim jɛgɛ ni, me yaara na tiini ya wurɔ yi nɔɔna keerɛ yi ba duni ba nwa tun.»

Nabiin-bu wum na wɔ ba o di paari yi o pɔɔri nɔɔna daani te tun

³¹«Nabiin-bu wum nan na joori o ba di o paari-zulɛ yam, yi We malesɛ sum maama tɔgɛ si wu o tee ni, o laan wɔ ba o jɛni o paari jangɔŋɔ kum baŋa ni.»³² Lɔgɔ baŋa dwi tiinɛ maama wɔ ba ba la daani o yigɛ ni. O laan wɔ pɔɔri-ba kuni bile, ni nayirɔ na pɔɔri o peeni di o bunɛ daani te tun.»³³ Oó pɔɔri peeni sum o pa si taa wu o jazum ni, yi o daari o yagɛ bunɛ dum o jagwiɛ ni.»³⁴ Nabiin-bu wum na yi pe kuntu tun, o laan wɔ ta di balɔ na wu o jazum ni tun o wi: «Abam balɔ a Ko We na ki lanyiranɛ tun, á ba-na á tɔgɛ á di paari dilɔ Dl na maŋɛ Dl tiŋi Dl pa abam, ku na sɔŋɛ lɔgɔ pulim ni tun.»³⁵ Bɛɣwaani, kana deen jaani amu, yi á pa-ni

wudiu yi a di. Na-nyɔm deen jaani-ni, yi á pa-ni na yi a nyɔ. A deen tu abam sam, yi á ki-ni voro lanyiranɛ.»³⁶ A deen ba jigi gɔɔ si a zu, yi á pa-ni gɔɔ. A deen ba jigi yazurɛ, yi á ba á nii-ni. Ba deen ki-ni puna digɛ ni, yi á ba á nii-ni.»

³⁷We nɔn-ɣuna bam laan wɔ zaŋɛ ba bwe-o ba nii: «Dí Yuutu, maŋa kɔɔ mu dibam ne kana jigi nmu yi dí pa-m wudiu yi n di, naa na-nyɔm jigi-m yi dí pa-m na yi n nyɔ?»³⁸ Maŋa kɔɔ mu nmu tu dibam sam yi dí ki nmu voro, naa maŋa kɔɔ mu n ba jigi gɔɔ yi dí pa-m gɔɔ,³⁹ naa maŋa kɔɔ mu nmu ba jigi yazurɛ naa n wu puna digɛ ni yi dí ba dí nii-m?»

⁴⁰Pe wum laan wɔ lɛri o ta di ba o wi: «A lagɛ a ta ciga mu di abam si, abam nan na ki kuntu doŋ á ma á wɛli a nɔɔna bam tun, ku na maŋɛ ku yi wulɔ na tiini o muri ba maama wɔni tun di, ku yi amu mu á ki kuntu.»

⁴¹O laan ma wɔ daari o ta di balɔ na wu o jagwiɛ ni tun o wi: «Á ve daa a tee ni, si abam mu yi balɔ We sɔɔla na wu á yuu ni tun. Ke-na á vu á zu mini dilɔ na ba dwe tun wu, We na maŋɛ Dl tiŋi si Dl pa sutaani di di malesɛ sum tun.»⁴² Bɛɣwaani, kana deen jaani amu, yi á wu pe-ni wudiu si a di. Na-nyɔm di ma ja-ni, yi á wu pe-ni na si a nyɔ.»⁴³ A deen tu abam sam, yi á wu ki-ni voro. A deen ba jigi gɔɔ, yi á wu pe-ni gɔɔ si a zu. A deen ba jigi yazurɛ, yi ba ta kwari ba ki-ni puna digɛ ni, yi á wu tu si á nii-ni.»

⁴⁴Ba ma wɔ lɛri ba bwe-o ba wi: «Dí Yuutu, maŋa kɔɔ mu dibam ki nmu kuntu? Maŋa kɔɔ mu dí ne kana di na-nyɔm na jigi nmu, naa n na yi vɛru, naa n ba jigi gɔɔ, naa n ba jigi yazurɛ, naa ba ki-m puna digɛ ni, yi dibam wu zɛni-m?»⁴⁵ O ma wɔ ta di ba o wi: «A lagɛ a ta ciga mu di abam si, abam na vin si á wɛli amu nɔɔna bam tun, ku na maŋɛ ku yi wulɔ na tiini o muri ba maama wɔni tun di, ku yi amu mu á vin si á wɛli.»

⁴⁶Bantu laan wɔ ke ba vu cam dilɔ na bá fɔgɛ di ti tun wɔni. Ku daari We nɔn-ɣuna bam ma wɔ zu Dl te ba na ɣwɛa kalɔ na ba ti tun.»

Zwifɛ bam yigɛ tiinɛ na ki ni daani si ba gɔ Zezi te tun

(Maruki 14:1-2, Luki 22:1-2, Zan 11:45-53)

26 Zezi deen na tagɛ wɛɛnu tum kuntu maama o ti tun, o laan ma ta di o karabiɛ bam o wi: «Abam ye si ku daari da yale mu si Pakɛ candiɛ kam yi, yi ba laan wɔ ja amu Nabiin-bu wum ba ki didɛera jta ni, si ba pa-ni tvun-dagara baŋa ni ba gɔ.»

³Zwifɛ nakwa bam di ba kaanum yigɛ tiinɛ bam ma kikili daani Kayifu sɔŋɔ ni. Wuntu mu yi ba kaanum yuutu.»⁴ Ba ma banɛ daani si ba nii, ba na wɔ ki swan yalɔ ba ma ja Zezi ba gɔ tun.»⁵ Ba na wurɔ ba bwe kuntu tun, ba ma ta ba wi: «Dí nan wu maŋɛ si dí ja-o candiɛ kam maŋa ni, si kú pa vuvugɛ jɛni nɔɔna bam titari ni.»

Kaant wudoŋ na ki te o zuli Zezi tun

(*Mariki 14:3-9, Zan 12:1-8*)

⁶ Zezi deen maa wu Betani ni nɔɔnu wudoŋ sɔŋɔ ni, o yiri mu Simɔn. Wuntu deen ya yi nanyɔŋɔ mu. ⁷ Zezi na wura o di wɔdiu maŋa kalu tun, mu kaant wudoŋ tu o te. O maa jigi kunkwɛlɛ ka na su di trali nugɛ kalu sɛbu na daga tun. O ma vu o lo nugɛ kam Zezi yuu ni si o ma zul-o. ⁸ Zezi karabiɛ bam na nɛ kuntu tun, ba maa ba jigi wɔpolo. Ba maa te ba wi: «Bɛɛ mu yi o ja nugɛ kam o cɔgi tuntu? ⁹ Dɛ ya wɔ wani dɛ kwe-ka dɛ yɛgi sɛbu zanzan dɛ ma wɛli yinigɛ tiinɛ.»

¹⁰ Zezi ma lwarɔ ba na te kulɔ tun, yi o ta di ba o wi: «Bɛɛ mu yi á jigi kaant wum á yaara? O na ki-ni zulɛ yalɔ tun yi kɛm-laa mu o ki-ni. ¹¹ Ku nan na yi yinigɛ tiinɛ, bantɔ wura mu di abam maŋa maama si á taá zɛni-ba. Ku daari amu nan bá ta wura di abam maŋa maama. ¹² Kaant wum na logi nugɛ kam a yira ni tun, ku bri ni o wuuri o turi a yira yam mu, si ba laan kwe-ni ba ki. ¹³ A lagɛ a ta cɛga mu di abam si, ba na wɔ tɔɔli amu kwɛr-ywɛŋɛ kam lɔgv baŋa je maama ni tun, baá ta kaant wum kuntu di taant si ba taa guli o gulɛ.»

Zudasɛ na ki ni di Zwifɛ yigɛ tiinɛ bam si ba ja Zezi te tun

(*Mariki 14:10-11, Luki 22:3-6*)

¹⁴ Kuntu kwaga ni, Zudasɛ Yiskariyo wulɔ na yi Zezi karabiɛ fugɛ-bale bam wu didɔa tun laan ma zaŋi o vu Zwifɛ bam kaantum yigɛ tiinɛ bam te. ¹⁵ O ma bwe-ba o wi: «Abam wɔ pa amu bɛɛ mu, si a bri abam cwɛŋɛ si á ja Zezi?» Ba na ni kuntu tun, ba ma se si ba pa-o sɛbu-dala fiintɔ. ¹⁶ Ku na puli maŋa kam kuntu ni tun, o laan ma kwaant o beeri cwɛŋɛ si o ja Zezi o ki ba jia ni.

Zezi na di Pakɛ candiɛ wɔdiu di o karabiɛ bam te tun

(*Mariki 14:12-26, Luki 22:7-23, Zan 13:21-30, 1 Korenti 11:23-25*)

¹⁷ Ku ma ba ku yi de dilɔ ba na puli si ba di dɛpe dilɔ na ba jigi dabɔli di wɔnti tun. Zezi karabiɛ bam ma vu ba bwe-o ba wi: «Nmu lagɛ si dɛ di Pakɛ candiɛ kam jɔgɛ kɔɔ ni mu, si dɛ vu dɛ ti wɔŋɔ maama yigɛ dɛ pa-m?»

¹⁸ O ma lɛri-ba o wi: «Zaŋi-na á vu tw kum wu nɔɔnu doŋ te, si á ta did-o ni: «Karanyina mu wi, o maŋa kam yiɛ. O nan lagɛ o tɔgi di o karabiɛ bam o ba nmu sɔŋɔ mu, si ba di Pakɛ candiɛ kam wɔdiu da.»

¹⁹ O karabiɛ bam ma vu ba ki o na tagi kulɔ tun, yi ba kwe candiɛ kam wɛnnu tum ba ti.

²⁰ Tɛga ma ba ka yi. Zezi di o karabiɛ fugɛ-bale bam laan ma jɛni si ba di wɔdiu kum. ²¹ Ba na wura ba di tun, Zezi laan ma ta o wi: «A lagɛ a ta cɛga mu di abam si, abam wu nɔɔnu didɔa mu lagɛ o yɛgi amu o pa nɔɔna.»

²² Ba na ni kuntu tun, ba wɔru ma tiini ti cɔgi zanzan, yi ba puli si ba taa bwe-o didɔa didɔa ba wi: «Amu Yuutu, ku yi amu mu na?»

²³ O ma lɛri-ba o wi: «Nɔɔnu wulɔ na tɔgi di amu o lu zɔŋa didɔa wɔnti tun mu lagɛ o yɛgi amu o pa nɔɔna.

²⁴ Ku nan maŋi si amu Nabiin-bu wum vu a ti, ni We tɔɔ kum na maŋi ku bri a taant te tun. Ku nan za wɔ ta yi lɛɛru mu ku pa nɔɔnu wulɔ na wɔ yɛgi amu Nabiin-bu wum o pa tun. Ba ya na maŋi ba wu lɔgi nɔɔnu wum kuntu, ku ya wɔ ta gara.»

²⁵ Zudasɛ wulɔ na lagɛ o yɛg-o o pa tun laan ma bwe-o o wi: «Karanyina, ku yi amu mu na?»

Zezi ma lɛr-o o wi: «Mu ka da n taga.»

²⁶ Ba na wura ba di maŋa kalu tun, Zezi ma kwe dɛpe yi o ki We le di ŋwaant. O ma daari o fɔ-di o pa o karabiɛ bam yi o wi: «Jɔŋi-na á di, si duntu yi a yira mu.»

²⁷ O daa ma kwe tweeru biɛ sana di zɔŋa, yi o ki We le ti ŋwaant. O ma kwe o pa-ba yi o wi: «Abam maama jɔŋi-na á nyɔ. ²⁸ Wo-nyɔɔru tuntu mu yi a jana kalu na lagɛ ka nuŋi ka duri si ka ma vri nɔɔna zanzan ba lwarum wɔnti tun. Ku maa bri ni We goni ni si Dɛ yagi nɔɔna lwarum Dɛ ma cɛ-ba amu jana kam ŋwaant. ²⁹ Taá ye-na ni, a daa bá nyɔ wo-nyɔɔru tuntu, si ku taa ve maŋa kam abam na wɔ tɔgi di amu á jɛni amu Ko We paari dum wɔnti, si dɛ daa nyɔ daant.»

³⁰ Ba laan ma leeni ba zuli We, yi ba daari ba nuŋi ba vu Olivi piu yuu.

Zezi na wuuri o bri Pɛyɛri na wɔ vi-o te tun

(*Mariki 14:27-31, Luki 22:31-34, Zan 13:36-38*)

³¹ Zezi laan ma ta di ba o wi: «Titu duntu titi nɔɔ mu abam maama wɔ joori amu kwaga ni, ni We tɔɔ kum na maŋi ku bri te tun. We deen tagi Dɛ wi:

«Á pa ba gv nayru wum,
yi o peeni sum maama jagi.»

³² Ku daari, We na joori Dɛ bi-ni, aá da yigɛ a vu a taa cɛgi abam Galile ni.»

³³ Zezi na tagi kuntu tun, Pɛyɛri ma ta did-o o wi: «Nɔɔna bam maama na maŋi ba joori nmu kwaga ni, amu bá fɔgi a joori nmu kwaga ni.»

³⁴ Zezi ma ta lɛr-o o wi: «A lagɛ a ta cɛga mu di nmu si, titu duntu titi nɔɔ mu, ku na wɔ loori si cibwɔ keeri tun, nmu wɔ fu kuni bitɔ ni n yɛri amu.»

³⁵ Pɛyɛri laan ma ta did-o o wi: «A bri a bá fu ni a yɛri nmu, ku na maŋi ku yi ba na lagɛ ba gv amu di nmu maama di.»

Zezi karabiə bam maama dı ma ta kuntv doŋ.

Zezi na ce dı We-loro te tun

(*Marıki 14:32-42, Luki 22:39-46*)

³⁶ Zezi laan ma zaŋı o tɔŋı dı o karabiə bam o vu jəgə kadonj, gaart na wura yı ba bə-ka nı Jesemantı tun. O ma ta dı ba o wı: «Á taá je yo, sı a vu daa a wartı We sı a ba.» ³⁷ O ma pa Pıyeeri dı Zebede biə bale bam təg-o ba vu. O wı ma tiini kv cəŋı yı o bıcartı dı. ³⁸ O ma ta dı ba o wı: «A wı mu tiini kv cəŋı sı kv yı a tıvni. Á nan zıŋı-na yo, á taá kogili-nı sı á wartı We, sı á yı zaŋı á dɔ.»

³⁹ O laan ma fufɔ o vu daa. O ma vi o yigə tıga nı o wura o loori We yı o wı: «Amv Ko, kv na wai, sı n pa cam dılv na lagt dı ba amv baŋa nı tun ke. Nmv nan kv te na yı nmv wubıŋa tun, sı n yı kv amv wubıŋa na lagt kvlv tun.»

⁴⁰ O na loori We o ti tun, o ma joori o vu o karabiə batɔ bam te. O ma na nı ba tıgi ba dɔa. O ma zaŋı-ba, yı o ta dı Pıyeeri o wı: «Bee mv yı abam wartı sı á kogili amv, sı á yı zaŋı á dɔ sı kv yı mımaŋa funfun dı? ⁴¹ Fəŋı-na á yı á tıti sı á taá loori We, sı á yı tv maŋum dım maŋa nı. Beŋwaantı nanzwənə wubıŋa lagt sı ya se Baŋa-We, yı o yıra laan bwənə.»

⁴² Zezi daa ma joori o vu daa, yı o loori We o wı: «Amv Ko, cam dıntv na bá wantı dı lı amv baŋa nı dı yagtı, yı a na maŋı sı a zv dı wı mu, amv ta se sı kv kv nmv wubıŋa na lagt te tun.» ⁴³ O daa ma joori o vu o na nı ba ta tıgi ba dɔa, dɔcm na tiini dı wai-ba tun ɲwaantı. ⁴⁴ O ma yaŋı-ba, yı o joori o vu daa o daa ta loori We o kv kuni bıtv, nı o ya na maŋı o ta kvlv tun. ⁴⁵ O daa ma joori o vu o karabiə bam te, yı o ta dı ba o wı: «Á ta tıgi á dɔ mv na? Nii-na! Maŋa kam yıə, sı ba ja amv Nabiin-bu wım ba kv nɔn-balwaarv jta nı. ⁴⁶ Zaŋı-na sı dı vu. Nɔcnv wılv na lagt o yəŋı-nı o pa tun maa buna.»

Ba na jaantı Zezi te tun

(*Marıki 14:43-50, Luki 22:47-53, Zan 18:3-12*)

⁴⁷ Zezi ta na wura o ɲcnı kuntv tun, mv Zudastı wılv na yı o karabiə fugə-bale bam wı dıdva tun tu o yı o te, yı nɔn-kəŋɔ zanzan tɔŋı dıd-o kv ba, yı ba ze sv-lwaanv dı da-lwaanv. Kv yı Zwifə nakwa bam dı ba kaanım yigə tiinə bam mv tıŋı-ba. ⁴⁸ Zudastı ya maŋı o pa kəŋɔ kvlv lwartı nı, o na ve o kukwəri nɔcnv wılv tun, sı ba ja kuntv tu.

⁴⁹ O laan ma yɔcrtı o yı Zezi te o jcn-o yı o wı: «Karanyına, dınlə», yı o daartı o kukwər-o. ⁵⁰ Zezi ma ta dıd-o o wı: «Amv cilonj, nmv na tu sı n kv kvlv tun, kv-kv lıla.»

Nɔcna bam laan ma yı ba ja Zezi. ⁵¹ Nɔcna balv na maŋı ba wı Zezi tee nı tun dıdva ma lı o svŋv o ma zaŋı kaanım yuutu wım tıntıŋnv zve o go. ⁵² Zezi ma

ta dıd-o o wı: «Joori n sun n svŋv kvlv polo nı, sı nɔcnv wılv maama na soe jara dı svŋv tun, svŋv mv wılv gv kv tu. ⁵³ Nmv yəri nı, a ya na lagt zənə, a ya wılv ta dı a Ko We, yı o da o tıŋı malestı kəŋɔ kuni fugə-bıle, sı sı ba sı wəli-nı na? ⁵⁴ Amv nan ya na kv kvlv tun, We tɔcnv kvlv na brı nı kv maŋı sı kv kv amv te tun daa wılv wantı kv kv na?»

⁵⁵ Zezi laan ma bve kəŋɔ kvlv o wı: «Abam na kve sv-lwaanv dı da-lwaanv á ba sı á ja amv tun, a yı ɲwunv mv na? De maama a yəni a je We-di-kamunu kvlv wıntı a brı nɔcna, yı á wı jaantı-nı. ⁵⁶ Kuntv maama nan kv, sı kv pa faŋa faŋa We niŋonə bam na pıpvntı kvlv We tɔcnv kvlv wıntı tun mv ba kv sıntı kv kv.»

Zezi karabiə bam na ni kuntv tun, ba ma duri ba viiri ba daar-o.

Ba na dı Zezi taantı te tun

(*Marıki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Zan 18:13-14,19-24*)

⁵⁷ Nɔcna balv na tu ba ja Zezi tun ma ja-o ba vu ba kaanım yuutu Kayıfu sɔŋɔ, me Zwifə cullu karanyına tiinə dı ba nakwa bam na maŋı ba kikili da tun. ⁵⁸ Pıyeeri ma dalı o tɔŋı ba kwaga, o da o vu o yı kaanım yuutu wım sɔŋɔ. O ma zv o jəni sɔŋɔ kvlv tıntıŋna bam tee nı, sı o nii kvlv na lagt kv kv Zezi tun. ⁵⁹ Zwifə kaanım yigə tiinə bam dı ba sarıya-dirə nakwa bam maama maa kwaantı sı ba na nɔcna balv na wılv fɔ vwan ba pa Zezi tun, sı kv brı nı kv maŋı sı ba gv-o. ⁶⁰ Nɔcna zanzan ma zaŋı ba fɔ vwan ba pa-o, yı ba daa ta wılv wantı ba na kvlv na brı nı kv maŋı sı ba gv-o tun. Kv kwaga seenı mv nɔcna bale zaŋı ba ba, yı ba ta ba wı: ⁶¹ «Nɔcnv wıntı tagı o wı, wım wılv wantı o magı dıbam We-di-kamunu kvlv maama o dı tıga nı, yı o joori o ma da yatɔ o lɔ-ka.»

⁶² Kaanım yuutu wım na ni kuntv tun, o laan ma zaŋı o bve Zezi o wı: «Nɔcna bantı na tagı kvlv ba pa nmv tun, nmv ba jıŋı taantı sı n ləri na?» ⁶³ Zezi maa cim. Kaanım yuutu wım laan ma ta dıd-o o wı: «Kwartı ɲwıta Tu Baŋa-We fıvntı, sı n ta n brı dıbam, nmv yı We Bu Krisı wım Dl na tıŋı tun mv na?»

⁶⁴ Zezi ma lər-o o wı: «Mv ka da n taga. Amv nan lagt a ta dı abam nı, abam wılv ba á na Nabiin-bu wım o na je Dam-fɔc Tu Baŋa-We jazım nı, yı á ta wılv daartı á na-o o na nuŋı We-sɔŋɔ nı o maa bıntı kunkwənu wıntı.»

⁶⁵ Kaanım yuutu wım na ni kuntv tun, o ma zaŋı o kaartı o tıti gɔcɔ, sı kv brı nı o wı tiini kv cəŋı dı Zezi taantı dım. O ma ta o wı: «Nii-na, o ɲcnı o twı We mv, o paı o dı We ma daantı mv. Dı daa ba lagt maana tiinə sı ba ɲcnı o taantı dım. Abam maama maŋı á nı, o na ɲcnı o twı We te. ⁶⁶ Kuntv tun, abam wı bee mv?»

Ba ma lər-o ba wı: «O maŋı sı ba gv-o mv.»

⁶⁷ Ba laan ma twi lileeru ba yagi o yiə ni, yi ba mag-o lanyirani. Badaara ma lo o pupwaanu, ⁶⁸ yi ba wi: «Nmu na yi Krisi wum We na tɔŋi tun, si n lwarti n bri dibam wulu na magi-m tun.»

Piyɛeri na suni o vin Zezi te tun

(*Mariki 14:66-72, Luki 22:56-62, Zan 18:15-18,25-27*)

⁶⁹ Kantu maŋa kam ni Piyɛeri maa je konkolɔ kum wuni. Kaanum yuutu wum sɔŋɔ tuntɔŋ-kana ma vu o te, yi o ta did-o o wi: «Nmu di tɔŋi di Zezi, Galile tu wum mu.»

⁷⁰ Piyɛeri ma fu ba maama yigə ni o wi: «A yəri woŋo kulɔ nmu na tɛ tun.» ⁷¹ O ma zaŋi o nuŋi mancoŋo ni. Tuntɔŋ-kana kadoŋ di daa ma na-o, yi o ta di nɔɔna balɔ na wura tun o wi: «Nɔɔnu wuntu tɔŋi di Nazareti tu Zezi mu.»

⁷² Piyɛeri ma du durə, yi o ta fu o wi: «A bri a yəri nɔɔnu wum kuntu.»

⁷³ Ku na ki fun tun, nɔɔna badonnə ma vu ba ta di Piyɛeri ba wi: «Nmu suni n yi ba kɔŋɔ kum wu nɔɔnu didwa mu. Nmu ŋwaja kam mu bri ni n suni n nuŋi daani mu.»

⁷⁴ O laan ma sɔɔli o pa o titi, si ku bri ni o taani dim yi ciga, yi o wi: «A bri a yəri nɔɔnu wum kuntu.»

O na tagi kuntu tun, cibwuw laan ma da ku keeri. ⁷⁵ Piyɛeri laan ma guli Zezi ya na tagi kulɔ did-o o wi: «Ku na wɔ loori si cibwuw keeri tun, nmu wɔ fu kuni bitɔ ni n yəri amu.» O na guli kuntu tun, o laan ma nuŋi, yi o tiini o keeri zanzan.

Ba na jaani Zezi ba vu Pilati te te tun

(*Mariki 15:1, Luki 23:1-2, Zan 18:28-32*)

27 Tɔŋa na tu ka puuri tituti tun, Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba twi kum nakwa bam maama ma ki ni daani, si ba pa ba gv Zezi. ² Ba ma ja-o ba wɔ, yi ba ja-o ba vu ba ki gɔvirma tu Pilati juŋa ni.

Zudasi na gv o titi te tun

(*Tutɔŋa Tɔɔɔ 1:18-19*)

³ Zudasi wulu na yəgi Zezi o pa nɔɔna bam tun na lwarti ni ba di o sariya yi ba lagi ba gv-o tun, o wu laan ma cɔŋi di o na ki kulɔ tun, yi o joori o kwe sɔbu-dala fiintɔ kum, si o pa kaanum yigə tiinə bam di nakwa bam. ⁴ O ma ta di ba o wi: «Amu ki wo-balɔɔ, di a na yəgi nɔɔnu wulu na wu ki kulokulu tun a pa abam yi ba lagi ba gv-o tun.»

Ba ma lər-o ba wi: «Dibam yigə tərə, ku tɔŋi di n titi.»

⁵ O laan ma kwe sɔbu kum o vu o di o yagi We-di-kamunu kum wuni, yi o daari o vu o kuuri ŋuna o ti.

⁶ Kaanum yigə tiinə bam deen ma kwe sɔbu kum yi ba wi: «Sɔbu kuntu yi jana nyim mu, ku culə si di gwaanu-ku We-digə sɔbiə bam wuni.»

⁷ Ba ma bwe daani, yi ba ma-ku ba yəgi tɔŋa kadoŋ, ka yiri mu Kamɔ-mɔru tɔŋa, yi ba ma ki wərə yibeelə jəgə. ⁸ Kuntu ŋwaanu mu nɔɔna jigɔ jəgə kam kuntu ba ma bə ni Jana tɔŋa, si ku ba ku yi zum.

⁹⁻¹⁰ Kuntu ma pa We nijonnu Zeremi deen na tagi kulɔ faŋa faŋa tun ba suni ku ki. O deen tagi o wi: «Ba kwe sɔbu-dala fiintɔ mu, ba ma yəgi kamɔ-mɔru tɔŋa kam, ni Baŋa-We deen na pɛ-ni ni, si a ta te tun. Ku maa yi sɔbu kulɔ Yisrayeli dwi tiinə bam na sɛ si ba ma yəgi nɔɔnu wum tun mu.»

Pilati na bwe Zezi taani te tun

(*Mariki 15:2-15, Luki 23:3-5,13-25, Zan 18:33–19:16*)

¹¹ Zezi ma zaŋi o zigɔ gɔvirma tu Pilati yigə ni. Gɔvirma tu wum ma bwe-o o wi: «Nmu mu yi Zwifə bam pɛ wum na?»

Zezi ma lər-o o wi: «Mu ka da n taga.»

¹² Ku daari Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba nakwa bam na ŋɔɔni taani dilɔ maama ba pa-o tun, o wu ləri kulokulu. ¹³ Pilati ma ta did-o o wi: «Nmu wu ni ba na ŋɔɔni kulɔ maama ba pa nmu tun na?»

¹⁴ Zezi ma wu sɛ si o ləri ba taani dim dilɔdilɔ. Ku ma pa gɔvirma tu wum tiini o yi yəəu did-o.

¹⁵ Bum maama Paki candiə kam maŋa na yəni ka yi, gɔvirma tu wum yəni o li puuru didwa mu o pa nɔn-kɔŋɔ kum, nuneeni bantɔ na lagi wulu tun. ¹⁶ Kantu maŋa kam ni puuru wudoŋ maa wura, o yiri mu Barabasi. Nɔɔna maama deen ye o kəm-balwaarɔ tun ni ni. ¹⁷ Nɔɔna bam na tu ba la daani tun, Pilati ma bwe-ba o wi: «Abam lagi si a yagi bantɔ wɔɔ mu a pa abam? Ku yi Barabasi mu naa Zezi wulu ba na bə-o ni Krisi tun mu?» ¹⁸ O deen bwe-ba kuntu, beŋwaanu o ye ni, ku yi wu-guru ŋwaanu mu ba jaani Zezi ba ki o juŋa ni.

¹⁹ Pilati na je sariya dim jəgə kam ni tun, o kaani ma tɔŋi ni o pa-o o wi: «Yi zaŋi n ki nɔɔnu wum kuntu kulokulu, o na jigɔ ciga tun ŋwaanu. Beŋwaanu titi duntu ni amu tiini a na yaara zanzan di nɔɔnu wum kuntu dundwɔ wuni.»

²⁰ Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba nakwa bam ma sugɔ nɔn-kɔŋɔ kum, si ba ta di Pilati ni, o yagi Barabasi o pa-ba, si o daari o pa ba gv Zezi. ²¹ Pilati daa ma joori o bwe-ba o wi: «Nɔɔna bantɔ bale wuni, abam lagi si a yagi wɔɔ mu a pa abam?»

Ba ma lər-o ba wı: «Barabası.»

²² Pilatu laan ma bwe-ba o wı: «Sı ku na yı Zezi wulv ba na bə-o nı Krisi tun, abam wı a kı-o ta mu?»

Ba maama ma ta did-o ba wı: «Pa-o tvun-dagara baña nı n gu.»

²³ O ma joori o bwe-ba o wı: «Wuntu kı bɛɛ mu o cɔgi?»

Ba laan ma tiini ba kaası baña baña ba wı: «Pa-o tvun-dagara baña nı n gu.»

²⁴ Pilatu ma lwartı nı ku ba jıgtı kuri sı o taa ɲɔnı taan taan, ku na lagı ku ja bubwaka ku ba tun ɲwaanı. O ma joŋı na o ma san o jıa nɔn-kɔgɔ kum maama yigə nı, yı o wı: «A yigə tɔgtı ka təri nɔnɔv wuntu tvunı dum wunı. Ku yı abam yigə mu.»

²⁵ Nɔn-kɔgɔ kum maama ma lər-o ba wı: «Yagı sı o tvunı dum caa taa tɔgtı dıbam dı dı bıə.»

²⁶ O laan ma yagı Barabası o pa-ba. O ma daarı o pa ba magı Zezi, yı o pa-ba cwəŋə sı ba ja-o ba vu ba pa tvun-dagara baña nı ba gu.

Ba na jaanı Zezi ba vu ba pa tvun-dagara baña nı te tun

(*Marıktı 15:16-41, Luki 23:26-49, Zan 19:2-3,17-30*)

²⁷ Guvırma tu wum pamaŋna bam laan ma ja Zezi ba vu ba zv o sɔŋɔ kum kunkɔlv. Pamaŋna kɔgɔ kum maama ma gilim-o da. ²⁸ Ba ma lı o gwaaru tum, yı ba daarı ba zv-o gwar-svɲv. ²⁹ Ba ma sɔ sabarı yıpuğə ba pu o yuu nı. Ba ma kwe miu ba ma ji nacəgə ba kı o jazum nı. Ba laan ma yáal-o ba mwana, yı ba ve ba kuni doonə o yigə nı, yı ba te ba wı: «Zwifə bam pɛ, dunle.» ³⁰ Ba ma daarı ba twı lileeru ba yagı o yıra nı, yı ba jıgtı miu kum ba ləɛ o yuu nı.

³¹ Ba na mwan-o ba ti tun, ba laan ma lı gwar-svɲv kum, yı ba daarı ba joori ba zv-o o tıttı gwaaru tum. Ba laan ma ja-o ba nuŋı ba vu sı ba pa-o tvun-dagara baña nı.

³² Ba na jıg-o ba maa ke tun, ba ma jeeri nɔnɔv wudon, o yırı mu Simɔn o nuŋı Sireenti mu. Pamaŋna bam ma fı-o ba pa o joŋı tvun-dagara kam o zuŋı sı ba vu. ³³ Ba maama ma vu ba yı jəgə kadoŋ ba na bə sı Goligota tun. Yırı dum kontv kuri mu Yukol-pva piu. ³⁴ Ba na yı da tun, ba ma kı sana ba gwaanı dı liri sılv nı na cana tun ba pa Zezi sı o nyɔ. O ma ları o nii, yı o wv sɛ sı o nyɔ.

³⁵ Ba laan ma ja-o ba pa tvun-dagara kam baña nı. Ba na pag-o kontv tun, ba ma kwe o gwaaru tum sı ba maŋı-tı ba pa daanı. Ba ma ta jɔrɔ sı ba nii, wɔɔ mu wú twəri kulv o na lagı tun. ³⁶ Ba laan ma je da ba yr-o.

³⁷ Ba deen ma tanı tɔnɔ dagara kam yıra nı Zezi yuu baña nı, sı ku brı kulv o na kı o cɔgtı yı ba gv-o tun. Ba deen pɔpɔnı ba wı:

«Wuntu yı Zezi wulv na yı Zwifə bam pɛ tun mu.»

³⁸ Ba ma daarı ba ja ɲwuna bale ba pa dagarı sidonnə baña nı. Ba ma cwi didva Zezi jazum nı. Wuvum maa wv o jagwiə nı. ³⁹ Nɔnɔna balv na tɔgtı da ba ke tun maa niə, yı ba gɔgıstı ba yuni yı ba twı-o. Ba maa yáal-o, ⁴⁰ yı ba wı: «Nmı ya na buŋı sı n cɔgtı We-di-kamunu kum n dı tıga nı sı n daarı n ma da yatɔ n joori n fɔgtı n lɔ-ka tun, nmı na sunı n yı Baña-We Bu, sı n laan vrı n tıttı, n tu dagara kam yuu nı sı dı nii.»

⁴¹ Zwifə nakwa bam dı ba kaanum yigə tiinə dı ba cullu karanyuna tiinə bam dı maa twı-o ba mwana, yı ba te daanı ba wı: ⁴² «O yəni o vrı nɔnɔna badonnə ɲwıa, yı o laan wartı o tıttı ɲwıa o vrı. O maa brı nı o yı Yıstrayelı dwi tiinə pɛ mu. O laan nan tu dagara kam yuu nı lele sı dı nii, sı dı wú ba dı sunı dı se-o. ⁴³ O ta brı nı o tıgtı Wɛ, yı o te sı o yı Wɛ Bu mu. Kuntu, Wɛ na sunı Dı lag-o, sı Dı laan joŋ-o Dı yagı.»

⁴⁴ ɲwuna balv ba na pagı dagarı sum baña nı ba wəli da tun dı maa jıg-o ba twı kontv doŋ.

⁴⁵ Ku ma vu ku yı maŋa kam we na tu dı yı yuparı baña nı tun. Lugv kum maama ma ba ku ji lim ku vu ku yı wɛ-gunım maŋa nı, ⁴⁶ ku kı nuneenti luu batɔ mu te. Maŋa kam kontv nı Zezi laan ma kaası baña baña dı kwər-dıa o wı: «Eli, Eli, lema sabakitani?» Taanı dıttı kuri mu: «Amv Wɛ, amv Wɛ, bɛɛ mu kı yı n yagı amv?»

⁴⁷ Nɔnɔna balv na zıgtı da yı ba ni taanı dum tun ma buŋı nı, o bə Eli mu sı o ba. ⁴⁸ Ba didva ma kı lıla o duri o vu o kwe sıpɔɔ. O ma dı-ku sa-nywana wunı, yı o daarı o kı-ku miu ni nı, o vu o te o pa Zezi sı o nyɔ. ⁴⁹ Nɔnɔna badaara bam na ne kontv tun, ba maa wı: «Yagı sı dı cəgi dı nii, Eli wú ba o joŋ-o o yagı na?»

⁵⁰ Zezi daa ma joori o kaası dı kwər-dıa baña baña. O laan ma pa o siun ti.

⁵¹ Zezi na tıgtı kontv tun, gɔrɔ kulv ba na ləgi ba ma cı We-di-laa kum tun ma kaarı bıle, ku zıgtı baña nı ku tu ku kwaarı ku kuri. Tıga kam maa sisinɔ, yı pulwaaru bagı tı yarı. ⁵² Yıbeelə yam ma purı. Ku daarı We nɔn-ɲvna balv ya na tıgtı tun zanzan ma joori ba bi ba yagı tvunı, ⁵³ yı ba nuŋı ba yıbeelə wunı, maŋa kalv Zezi tıttı na tu o bi o yagı tvunı tun kwaga nı. Bantu laan ma vu ba zv We tıttı tw Zeruzalem wv ba pa nɔnɔna zanzan na-ba.

⁵⁴ Pamaŋna bam yigə tu wum dı o nɔnɔna balv na wura ba yırı Zezi tun ma na tıga kam sisinım dum, dı kulv maama na kı tun. Fvunı ma tiini dı zv-ba, yı ba te ba wı: «Nɔnɔv wuntu ya sunı o yı Baña-We Bu mu.»

⁵⁵ Kaana zanzan dı tɔgtı ba wura, ba ma zıgtı yigə yigə yı ba niə. Bantu deen ya tɔgtı dı Zezi mu ba nuŋı Galile ba ba, yı ba yəni ba tɔgtı ba zən-o. ⁵⁶ Mari wulv na nuŋı Magidala tun deen tɔgtı o wv kaana bam kontv wunı, dıdaanı Mari wulv na yı Zaktı dı Zvzefv nu tun, ku wəli dı Zebede bıə bam nu.

Ba na ki Zezi bɔɔnti wɔnti te tun*(Mariki 15:42-47, Luki 23:50-56, Zan 19:38-42)*

⁵⁷ Nɔɔnti wɔɔɔŋ deen mu wuru, o yiri mu Zuzefu, o na nuŋi Arimati, yi o kwari o yi nadum. Wuntu di deen yi Zezi karabu mu. Tɔga deen na lagɔ ka yi tun, ⁵⁸ o ma zaŋi o vu Pilati te, si o loor-o cwɛŋɛ si o vu o kwe Zezi yira yam o ki. Pilati ma se, yi o pa ni si ba kwe Zezi yira yam ba pa-o. ⁵⁹ Zuzefu laan ma vu o kwe Zezi yira yam o pipiri-ya di gar-jali dɔlu na lana tun. ⁶⁰ Ba ma daari ba kwe-ya ba ja vu ba tiŋi piu bɔɔnti wɔnti. Dintu maŋi di yi o titi nyum mu, ba deen lugi-di piu yira ni mu. Di yi bɔn-dɔvri mu. Ba na tiŋi Zezi yira yam da tun, ba laan ma bibili kandwe-pulɔgɔ kamunu ba ma pi bɔɔnti dum ni, yi ba daari ba viiri. ⁶¹ Ba na wuru ba ki-o kuntu tun, Mari wulu na nuŋi Magidala tun di Mari wɔɔŋ wum maa je yibeeli dum yigɛ ni ba niɔ.

Ba na pe pamaŋna yiri yibeeli dum te tun

⁶² De dum Zwifɛ bam na yɛni ba ti ba yigɛ si ba siun de dum laan yi tun ma ke. Tɔga na pɔvri yi ku yi ba siun de dum tun, Zwifɛ kaanum yigɛ tiinɛ bam di Farizian tiinɛ bam laan ma zaŋi ba vu Pilati te. ⁶³ Ba ma ta did-o ba wi: «Dɔbam tu, di guli ni, vwan nyum wum ya na wuru maŋa kalɔ tun, o deen tagi o wi, wum wɔ jooi o bi da yatɔ de ni. ⁶⁴ Kuntu ŋwaani, nan pa ni si nɔɔna wuuri ba vu ba fari yibeeli dum ni, si ba fɔgi ba taa yiri-di si ku vu ku yi da yatɔ yam. Ku na dai kuntu, o karabiɛ bam wɔ wanti ba vu ba kwe-o ba ja viiri, yi ba daari ba ta di nɔɔna ba wi, o bi o yagi tɔvnti mu. Kuntu ma wɔ pa ba vwan yam laan tiini ya ji cɔga ku dwɛni pulim dum ni.»

⁶⁵ Pilati ma se yi o wi: «Abam jigi nɔɔna. Nan pa-na ba vu si ba kwaani ba taa yiri-di, si ku maŋi di abam na lagɔ te tun.»

⁶⁶ Ba ma zaŋi ba vu yibeeli dum jɛgɛ kam, ba fari di ni kandwe kamunu kum na pi tun. Ba ma daari ba yagi nɔɔna da si ba taa yiri-di.

Zezi na bi o yagi tɔvnti te tun*(Mariki 16:1-8, Luki 24:1-12, Zan 20:1-10)*

28 Ba siun de dum na ke tun, ti-bra-pura ni Mari wulu na nuŋi Magidala tun di Mari wɔɔŋ wum ma zaŋi ba vu yibeeli dum jɛgɛ kam si ba nii. ² Tɔga ma da ka sisinji zanzan. Baŋa-We maleka ma nuŋi weyuu ni, ka tu ka ba ka bibili kandwe kamunu kum ka yagi daa ni, yi ka daari ka jani di baŋa ni. ³ Ka yibiyɛ maa tiini ka nyuna ni dɔa na pipili te tun, yi ka gwaaru tum di tiini ti puri parti parti. ⁴ Nɔɔna balɔ na

wuru ba yiri yibeeli dum tun ma bari di fɔvnti nuneenti ba tigi mu te.

⁵ Maleka kam laan ma ta di kaana bam ka wi: «Á yi taá kwari fɔvnti. Amu ye ni abam lagɔ si á na Zezi wulu ba na jaani ba pa tɔvnti-dagara kam baŋa ni ba gu tun mu. ⁶ O nan tɔri yo. O jooi o bi o yagi tɔvnti, nuneenti o ya na maŋi o ta kulɔ di abam tun. Nan ba-na á nii o yira yam ya na tigi me tun. ⁷ Abam nan ki lula á vu á ta di o karabiɛ bam ni, We pe o jooi o bi o yagi tɔvnti, yi o laan wɔ da yigɛ o vu o taa cɛgi abam Galile ni. Dáani mu á wɔ vu á na-o. Mu kulɔ a na lagɔ a ta a bri abam tun.»

⁸ Maleka kam na tagi kuntu tun, kaana bam ma ki lula ba nuŋi yibeeli dum jɛgɛ kam ni ba maa kea, yi fɔvnti di wɔpɔlo kamunu jigi-ba. Ba ma duri ba vu si ba ta di Zezi karabiɛ bam kulɔ na ki tun.

⁹ Ba na maa ke tun, Zezi ma da o jeeri-ba, yi o ki-ba le. Ba ma vu ba yi o te, ba kuni doonɛ ba ja o ne yi ba zul-o. ¹⁰ Zezi ma ta di ba o wi: «Á yi taá kwari fɔvnti. Ve-na a ko-biɛ bam te, si á ta di ba si ba vu Galile, si dáani mu baá na amu.»

¹¹ Kaana bam na nuŋi yibeeli dum jɛgɛ kam ni kuntu tun, nɔɔna balɔ na wuru ba yiri-di tun badaara ma zaŋi ba jooi ba vu tu kum wu, yi ba ta kulɔ maama na ki tun ba bri Zwifɛ kaanum yigɛ tiinɛ bam. ¹² Kaanum yigɛ tiinɛ bam laan ma vu ba nɔɔnti di tu kum nakwa bam. Ba ma ki ni daani yi ba kwe sɛbu-fɔrɔ ba pa pamaŋna bam, ¹³ yi ba wi: «Abam maŋi si á ta ni, Zezi karabiɛ bam mu tu titu ni, ba nɔ o yira yam ba kwe ba ja viiri, yi abam tigi á dɔa. ¹⁴ Gɔvirma tu wum nan na tu o lwarɔ ku ni ni, yi ku na jigi taani, dɔbam wɔ nɔɔnti di jɔŋi abam di yagi, si liɛ yi taa jigi abam.»

¹⁵ Pamaŋna bam ma jɔŋi sɛbu kum, yi ba suni ba ki kulɔ ba na tagi-ba si ba ki tun. Mu taani dintu mu Zwifɛ bam jigi ba tea, ku ba ku yi zum maama.

Zezi na nɔɔnti kulɔ di o karabiɛ bam o kweeli tun*(Mariki 16:14-18, Luki 24:36-49, Zan 20:19-23, Titɔŋa Tɔnɔ 1:6-8)*

¹⁶ Zezi karabiɛ fugɛ-dɔdɔa kam laan ma zaŋi ba vu Galile, piu kulɔ yuu ni o na maŋi o ta di ba si ba vu tun. ¹⁷ Ba ma suni ba vu ba na-o, yi ba kuni doonɛ ba zul-o. Badaara maa ta jigi bubwea did-o. ¹⁸ Zezi laan ma vu o yi ba te, yi o ta di ba o wi: «We pe-ni dam si a taa te weyuu di tɔga baŋa wɛɛnu maama. ¹⁹ Kuntu ŋwaani, nan ve-na lugu baŋa dwi tiinɛ maama te, si á pa ba ji amu karabiɛ, si á daari á miisi-ba na wɔnti di amu Ko We yiri, di amu na yi Di Bu tun yiri, di Di Joro kum yiri ŋwaani, ²⁰ si á daari á bri-ba si ba se wɔŋo kulɔ maama amu na pe abam ni si á ki tun. Nan taá ye-na ni, amu wɔ ta wuru di abam maŋa maama, si ku vu ku yi lugu tiim maŋa.»

We taanu dilu

MARUKI

na pupuni tun

We taanu dilu Maruki na pupuni tun na bri dibam kulv tun mu tuntu

Maruki yi wulv deen na tɔgi o tɔŋi We titɔŋa o zani Pooli di Piyɛeri tun mu. (Nii-na Titɔŋa Tɔnɔ 13:5, Kolɔsi 4:10, 1 Piyɛeri 5:13.)

Maruki tɔnɔ kum bri ni Zezi yi We Bu mu, o jigi ni woŋo maama baŋa ni (Maruki 1:1 di 15:39).

Maruki de yigɔ o pupuni Zan wulv na miisi nɔɔna na wɔni tun na tu o kwe cwɛŋɔ o pa Zezi te tun. O ta bri Zezi di deen na pe Zan miis-o na wɔni te di sutaani na maŋ-o te tun (Maruki 1:1-13).

O bri Zezi na bɛŋi nɔɔna si ba taa tɔg-o te, di o na zaasi nɔɔna te, di o na pe yawuna na yazurɛ yi o zali ciciri nɔɔna yira ni, yi o yagi nɔɔna lwarum o ma ce-ba te tun (Maruki 1:14—10:52).

Zezi wuuri o ta di o karabiɛ bam ni, o na ve Zeruzalem, oɔ na yaara yi o ti, si o laan joori o bi o yagi tɔvni. Ba nan wu ni o taani dum kuri (Maruki 8:31-32 di 9:30-32 di 10:32-34).

Zezi deen na maa zɔvri Zeruzalem tun, nɔn-kɔgɔ zul-o zanzan. Zwifɛ yigɔ tiinɛ bam maa cul-o. O laan ma zaasi nɔn-kɔgɔ kum di o karabiɛ bam di o duna di o maa guri (pɔɔrum 11-13).

Tɔnɔ kum tiim jɔgɔ ni Maruki bri Zezi na tigi tɔvni-dagara baŋa ni yi o joori o bi te tun (pɔɔrum 14-16).

Zan na miisi nɔɔna na wɔni yi o bri-ba te tun

(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-17, Zan 1:19-28)

1 Baŋa-We Bu Zezi Kriŋi kwɛr-ywɛŋɔ kam na puli te tun mu tuntu: ²Ku ki ni We nijɔŋnu Ezayi na maŋi o pupuni kulv faŋa faŋa yi o tɔɔli We kwɛrɔ o wi:

«Nii, amu We lagi a tɔŋi a nɔɔnu mu, si o da nmu yigɔ o vu o kwe cwɛŋɔ kalv nmu na wɔ ba n tɔgi da tun.»

³«Nɔɔnu mu wu kagua wɔni o tɔɔli kwɛrɔ o wi: «Zaŋi-na á fɔgi á kwe dí Yuutu wum cwɛŋɔ kam, o na lagi o ba o tɔgi da tun.

Pa-na cwe silv o na lagi o ba o tɔgi tun fɔgi si yɔvri lanyirani.» »

⁴Ku deen suni ku ki kontu donɔ mu. Nɔɔnu wudonɔ deen mu wura, o yiri mu Zan. O maa wu kagua wɔni, yi o miisi nɔɔna na wɔni We ŋwaani. O maa yɛni o tɔɔli We kwɛrɔ, o bri nɔɔna ni ba maŋi si ba lɛni ba wurv ba yagi kɛm-balwaarv, si ba daari ba pa o miisi-ba na wɔni, si We laan wɔ yagi ba lwarum Di ma ce-ba. ⁵Nɔɔna zanzan maa yɛni ba nuŋi Zude ti-biɛ bam maama di Zeruzalem ba ve o te. Ba na ve o te kontu tun, ba maa te ba bri kulv ba na ki ba cɔgi tun. O laan maa pai ba tu Zɔrden bugɔ kam wɔni, yi o miisi-ba na wɔni We ŋwaani.

⁶Zan deen zɔvri gɔrɔ kulv ba na sɔgi di yogondi kurv tun mu. O maa mai kilɔ o ja o tɛŋɔ. O wɔdiu mu yi kayira di tɔvri. ⁷O maa tɔɔli We kwɛrɔ di nɔɔna bam o wi: «Nɔɔnu wudonɔ wɔ saŋi amu kwaga o ba, wuntu tiini o dwe amu. A wu maŋi si a tiiri a li o ne natra

a pa-o. ⁸Amu miisi abam na wɔni mu. Wuntu nan na tuɔ, oɔ miisi abam We Joro kum wɔni.»

Zan na miisi Zezi Kriŋi na wɔni te tun

(Matiyu 3:13—4:11, Luki 3:21-22, 4:1-13)

⁹Maŋa kam kontu ni, Zezi deen ma nuŋi Galile tu kudonɔ, ku yiri mu Nazareti. O ma vu o yi Zan te, yi o tu Zɔrden bugɔ kam wu yi Zan miis-o na wɔni. ¹⁰Zezi na maa nuŋi na bam wɔni tun, o ma na weyuu na pɔvri yi We Joro kum tɔgi da ku tu o baŋa, yi ku nyi di kunkwɛŋɔ te. ¹¹O ma ni kwɛrɔ laan na ŋɔɔni weyuu ni ka wi:

«Nmu mu yi amu bu-dva a na soe di a wu maama. A tiini a jigi wupolo zanzan di nmu.»

¹²Ku na-niɛ da mu We Joro kum de ku pa o vu kagua wu. ¹³O maa wu kagua kam wɔni taan da fiinna. O na wura tun, sutaani laan ma tui o te, si di gan-o si o ya ki o cɔgi. O maa zɔvri di kagu-vara, yi We malesi di tui o te si zɛn-o.

Zezi na bɛŋi nɔɔna bana si ba taa tɔg-o te tun

(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴Ba deen ma ja Zan ba ki puna digɔ ni. Kontu kwaga ni Zezi ma joori o vu Galile. O maa wura o tɔɔli We kwɛr-ywɛŋɔ kam o bri nɔɔna, ¹⁵yi o wi: «Maŋa kam laan yiɛ, We paari dum na lagi di ba nɔɔna titari ni tun. Kontu ŋwaani, lɛni-na á wurv á yagi kɛm-balwaarv tum, si á daari á se We kwɛr-ywɛŋɔ kam.»

¹⁶ Zezi deen maa wu Galile nınu kum ni ni o vea. O ma na nɔɔna bale, ba na yi curu. Ba didua yiri mu Simɔn. O nyaani yiri mu Andre. Ba yi kalɛj-jara mu. Ba maa wu na bam wuntı ba dultı burtı sı ba ma ja kale.

¹⁷ Zezi ma ta dı ba o wı: «Zaŋı-na á ba á taá tɔgi amu. Aá pa á taá beeri nɔɔna mu á pa-nı, sı ba taa tɔgi-nı, nı á na yəni á jaanı kale te tun.» ¹⁸ O na tagı kuntu tun, ba ma zaŋı lıla ba yağı ba burtı sum, yi ba vu ba tɔgi o kwaga.

¹⁹ Zezi na ve yigə funfun tun, o daa ma na nɔɔna bale. Ba didua yiri mu Zaki. O nyaani dı maa wura, o yiri mu Zan. Ba ko yiri mu Zebede. Ba maa wu naboro wuntı ba kwɛ ba burtı. ²⁰ O laan ma bəŋi-ba. O na bəŋi-ba kuntu tun, ba ma zaŋı lıla ba yağı ba ko wum dı o tuntuŋna bam naboro kum wuntı, yi ba vu ba tɔg-o.

Zezi na zəli cicirə nɔɔnu yıra nı te tun

(Luki 4:31-37)

²¹ Zezi dı o karabiə ma tɔgi daanı ba vu ba zu tuvı kudoŋ wu, ku yiri mu Kapernawum. Zwifə bam siun de na yi tun, Zezi ma vu o zu ba We-digə kam sı o burtı-ba. ²² O na burtı-ba tun, nɔɔna balu na wura tun maa tiini ba yi yəəu dı o zaasum dum, bəŋwaantı o ni-taantı dum jıgı dam dı dwe ba tıttı cullu karanyına tiinə bam taantı dum.

²³ Nɔɔnu wudoŋ deen maa wu ba We-digə kam wuntı, yi cicirə jug-o. O ma kaası dı kwər-dıa o wı: ²⁴ «Zezi, Nazaretı tu, bɛɛ mu n lagı dıbam tee nı? Nmu tu sı n cɔgı dıbam dwi mu na? A ye nmu na yi wulu. Nmu yi Wu-poŋo Tu wulu We na tɔŋı tun mu.»

²⁵ Zezi ma kaantı cicirə kam o wı: «Cəgi sɔɔ, sı n nuŋı n daartı baaru wum.»

²⁶ O na tagı kuntu tun, cicirə kam ma tiini ka ja nɔɔnu wum ka su. Ka ma kaası dı kwər-dıa yi ka nuŋı ka daartı nɔɔnu wum.

²⁷ Nɔɔna bam na ne kuntu tun, ku ma su ba maama lanyranı, yi ba bwe daanı ba wı: «Bɛɛ mu kuntu? O burtı cwə-duŋa mu yi o zaasum dum jıgı dam. Nii, o na te ciciri nı sı viiri, yi sı se o ni.»

²⁸ Nɔɔna balu maama na zuvı Galile je sum nı tun deen ma ni Zezi ŋwa lıla.

Zezi na pɛ yawuna zanzan na yazurə te tun

(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-44)

²⁹ Zezi dı o nɔɔna bam ma nuŋı We-digə kam nı, ba tɔgi dı Zaki dı Zan ba vu ba yi Simɔn dı Andre-ba sɔŋo. ³⁰ Paa maa jıgı Simɔn tunkaantı yi o tigə. Ba ma ta dı Zezi ku na kı-o te tun. ³¹ O ma vu kaantı wum te, o ja o juŋa o pa o zaŋı wɛɛni. Paa kam ma da ka yag-o. O ma zaŋı o kı wudıu o pa-ba.

³² We na zu yi tiga wura ka yi tun, nɔɔna maa jaanı balu maama na yi yawuna dı ciciri na jıgı balu maama

tun ba tui Zezi te. ³³ Tu kum nɔɔna bam maama ma vu ba gilimi Simɔn-ba sɔŋo ni nı. ³⁴ Zezi ma pa nɔɔna zanzan na yazurə dı ba yawuru dwi dwi, yi o daartı o zəli ciciri zanzan nɔɔna yıra nı. O ma wu se sı ciciri sum ŋɔɔntı kulukulu, sı na maŋı sı ye o na yi wulu tun ŋwaanı.

³⁵ Tiga na puvı tıttı yi we daa ta wu puli tun, Zezi ma zaŋı o nuŋı o vu jəgə kalu nɔɔn-nɔɔnu na tərə tun. O wura o wartı We o yıranı. ³⁶ Simɔn-ba laan ma zaŋı ba nuŋı sı ba beeri o jəgə. ³⁷ Ba na ne-o tun, ba ma ta did-o ba wı: «Nɔɔna bam maama lagı sı ba na nmu.»

³⁸ Zezi ma ləri-ba o wı: «Zaŋı-na sı dı ke dı vu je sidonnə. A maŋı sı a vu tı-balwa balu na wu yoba seeni tun a tɔɔlı We kwərə kam. Ku yi kuntu ŋwaantı mu a nuŋı We te a ba.»

³⁹ O laan ma beeri o tɔgi Galile wu maama. O maa yəni o zuvı Zwifə bam We-di sum. O maa burtı nɔɔna We cıga kam, yi o zəli ciciri nɔɔna yıra nı.

Zezi na pɛ nanyɔŋo na yazurə te tun

(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-16)

⁴⁰ Nɔɔnu wudoŋ deen mu wura, o na yi nanyɔŋo. O ma zaŋı o vu Zezi te, o kuni doonə o yigə nı o loor-o o wı: «Nmu na laga, nı wantı n pa a na yazurə a ji lanyranı.»

⁴¹ O ŋwaŋa ma zu Zezi. O ma twı o juŋa o dwe-o, yi o wı: «Eɛn. A laga. Zaŋı dı yazurə sı n ji lanyranı.»

⁴² O na tagı kuntu bidwı baŋa nı tun, mu yawu kum yağı nɔɔnu wum, yi o yıra yam ji lanyranı. ⁴³ Zezi ma daa ta did-o o wı, o ve, yi o daartı o kaan-o o wı: ⁴⁴ «Yı zaŋı n ta kulı na kı tun n burtı nɔɔn-nɔɔnu. Nan yɔɔrtı n vu We kaantı tu wum te, sı n pa o nii n yıra yam, sı n daartı n kwe wəənu tılu Moyisi cullu tum na burtı nı tı maŋı tun n pa-o, sı o ma o kaantı Baŋa-We. Kuntu wó burtı nɔɔna maama nı n yawu kum suntı ku je.»

⁴⁵ Zezi na tagı kuntu tun, nɔɔnu wum ma nuŋı yi o kartı o ŋɔɔntı kulı na kı tun o pa nɔɔna maama lwartı ku ni nı. Kuntu ŋwaantı Zezi daa wartı o zu tuvı dı tuvı wu yi o wu səgi o tıttı. O ma lɛertı o maŋı gaa wuntı nɔɔna na tərə me tun. Nɔɔna maa yəni ba nuŋı je maama ba ve o te.

Zezi na burtı nı o jıgı dam sı o yağı nɔɔna lwarım o ma cɛ-ba te tun

(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)

2 Da funfun na ke tun, Zezi ma joori o vu Kapernawum. Tu kum nɔɔna bam ma lwartı nı o tu o wu sɔŋo nı. ² Ba zanzan ma ba ba la daantı sɔŋo kum nı, yi laŋa daa tərə ku ni nı dı funfun dı. O maa wura o ŋɔɔntı We taantı o burtı-ba. ³ O na wura o burtı-ba kuntu tun, nɔɔna badonnə ya jıgı kəɔ ba biuntı o te, yi nɔɔna bana zıŋ-o dı gungolo. ⁴ Ba na yi jəgə kam tun, ba maa wartı ba ja-o ba yi Zezi te, kəgɔ kum na daga

tun ḡwaant. Ba ma ja-o ba di digə kalv Zezi na wu ka wunt tun nayuu, ba zaḡi ba puri bəonɩ ba maḡi di Zezi na wu mɛ tun. Ba ma daari ba pa gungolo kum kəɔ kum na tigi ku baḡa ni tun tɔḡi da ku tu digə kam wu. ⁵Zezi ma lwarɩ ni ba ki ba wu-didva did-o. O ma ta di kəɔ kum o wɩ: «A bu, nmv lwarɩm dɩm ti.»

⁶We cullu karanyina tiinə badaara ya tɔḡi ba wura. Ba maa je ba bwe ba wunt ba wɩ: ⁷«Bɛɛ mu yi o ḡonɩ kuntu doḡ? O paɩ o di We yi bidwɩ mu. O ḡonɩ o twɩ We mu. Nəon-nəonv bá want o yaḡi nəonv lwarɩm o ma ɛ-o, ku na dai We Dl yiranɩ.»

⁸Zezi ma lwarɩ ba na jɨḡi wubɔḡa yalv ba wunt tun. O ma ta di ba o wɩ: «Bɛḡwaant mu á bɔḡi kuntu doḡ? ⁹Kəɔ mu yi mwali ku dwe, a na tagi di kəɔ kum a wɩ: «Nmv lwarɩm dɩm ti» mu yi mwali, naa a na tagi a wɩ: «Zaḡi wɛɛnt n kwe n gungolo kum n ta n veə» mu yi mwali? ¹⁰A nan wú pa abam lwarɩ ni, amv wulv na yi Nabiin-bu wum tun jɨḡi dam lɔḡv baḡa ni, si a yaḡi nəonv lwarɩm a ma ɛ-ba.»

O laan ma ta di kəɔ kum o wɩ: ¹¹«A lagɩ a ta di nmv, zaḡi wɛɛnt si n kwe n gungolo kum n ja n vu sɔḡ.»

¹²Zezi na tagi kuntu tun, bidwɩ baḡa ni mu nəonv wum zaḡi ba maama yigə ni o kwe o gungolo kum o nuḡi o viiri. Ba na ne kuntu tun, ku ma ki ba maama yəəu. Ba ma zuli We yi ba wɩ: «Dí daa ta wu fɔḡi dí na kəm duntu doḡ.»

Zezi na bəḡi Levi si o taa tɔḡ-o te tun

(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

¹³Zezi daa ma nuḡi o vu o wu Galile nunv kum ni ni. Kəḡɔ zanzan ma ba o te ku gilim-o. O maa wura o bri-ba We cɩḡa kam. ¹⁴O daa ma zaḡi o maa kea. O na maa ke tun, o ma na nəonv wudonḡ, o yurɩ mu Levi. O ko yurɩ mu Alifi. O deen je mɛ seeni o na yəni o je o joḡi lampoo tun mu. Zezi ma ta did-o o wɩ: «Zaḡi n ta n tɔḡi-nɩ.» O ma sunɩ o zaḡi o tɔḡi o kwaga.

¹⁵Zezi deen ma vu Levi sɔḡɔ si o di wudiu di o karabiə bam. Lampo-joḡnə di nəon-cicɔḡurv zanzan di maa tɔḡi ba wura ba di wudiu kum di ba, bɛḡwaant balv deen na tɔḡ-o tun daga. ¹⁶We cullu karanyina tiinə badaara na nuḡi Farizian tiinə kəḡɔ kum wu tun maa tɔḡi ba wura. Ba na ne Zezi na je o di wudiu di nəon-cicɔḡurv di lampo-joḡnə kuntu tun, ba ma bwe o karabiə bam ba wɩ: «Bɛɛ mu ki yi o di wudiu didaant lampo-joḡnə di nəon-cicɔḡurv tum kuntu?»

¹⁷Zezi ma ni ba na tagi kulv tun. O laan ma ta di ba o wɩ: «Ku na yi balv na jɨḡi yazurə tun, bantv wu maḡi si ba vu dɔḡita tu te si o sooni-ba. Ku daari balv na ba jɨḡi yazurə tun mu maḡi si ba vu si ba na soonim. A na tu lɔḡv baḡa tun, ku dai si a bəḡi balv na maḡi ba yi nəon-ḡona tun, amv nan tuə, si a bəḡi nəon-balwaarv mu si ba ba amv te.»

Zezi zaasɩm dɩm na yi zaasɩm-dvurɩ te tun

(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

¹⁸Zan karabiə bam di Farizian tiinə bam deen yəni ba vɔ ni. Nəonv badonnə ma vu Zezi te ba bwe-o ba wɩ: «Bɛḡwaant mu Zan karabiə bam di Farizian tiinə bam yəni ba vɔ ni, yi nmv karabiə bam ba vɔa?»

¹⁹Zezi ma ləri-ba o wɩ: «Nəonv na di kaant yi o ki candiə, yi o cilonnə na wura si ba tɔḡi ba di, bantv wú want ba vɔ ni yi kan-barv wum ta wu ba tee ni na? Ba bá sɛ ba vɔ ni maḡa kalv kan-barv wum ta na wu ba tee ni tun. ²⁰Ku nan wú ba ku yi maḡa kam ba na wú ja kan-barv wum ba viiri tun. Maḡa kam kuntu ni o daa na təri ba tee ni tun, mu ba laan wú vɔ ni.

²¹Nəon-nəonv bá sɛ o kwe garyi-dvurɩ o ma fəri gwar-doḡo kulv na kaari tun. O nan na ki kuntu, garyi-dvurɩ dɩm laan wú vuuri gwar-doḡo kum di pa ku tiini ku cɔḡi zanzan. ²²Nəon-nəonv di nan bá sɛ o kwe sa-dvɔḡa o lo o ki lɔ-doḡo wunt. O na ki kuntu, yi sana kam na keeri, kaá pa lɔv kum baḡi mu. Lɔv kum wú cɔḡi yi sana kam di lo. Kuntu ḡwaant nəonv maḡi si o kwe sa-dvɔḡa o ki lɔ-dvɔḡv wunt mu.»

Zezi Krisi na dwe siun de cullu tum te tun

(Matiyu 12:1-8, Luki 6:1-5)

²³Zwifə bam siun de didonḡ na yi tun, Zezi deen ma tɔḡi karɩ wu o maa kea. O karabiə bam di maa tɔḡi ba veə, yi ba bwəri muna ba yu ba duna. ²⁴Farizian tiinə bam na ne ba na ki te tun, ba ma ta di Zezi ba wɩ: «Nii ba na ki te tun. Bɛɛ mu yi ba tvɔḡi titvɔḡi dɩlv na cɔḡi siun de cullu tum tun?»

²⁵Zezi ma ləri-ba o wɩ: «Abam ta wu fɔḡi á karɩm We tɔnɔ kum na bri Pe Davidi taant te tun na? Ku bri ni maḡa kalv Abiata deen na yi We kaantum yuutu tun, kana deen jɨḡi Davidi di o nəonv bam, yi ba ba jɨḡi wudiu si ba di. ²⁶O ma vu o zv We digə, yi o kwe dɩpwa yalv na tigi da We ḡwaant tun o di. Dɩpe dɩm kuntu culə si nəon-gaa di-di, ku na dai We kaantum tiinə yiranɩ. Davidi deen di dɩpe dɩm, yi o daari o pa o nəonv bam di tɔḡi ba di.»

²⁷O daa ma ta di ba o wɩ: «We na ki nabiinə Dl yaḡi lɔḡv baḡa ni tun, Dl tiḡi siun de da yarpe maama wunt, si ku taa jɨḡi zənə mu ku pa-ba, si ku dai ni We ki nabiinə siun de cullu tum tɔḡum ḡwaant mu. ²⁸Kuntu ḡwaant amv Nabiin-bu wum jɨḡi ni siun de cullu tum baḡa ni.»

Zezi na pe nəonv na yazurə siun de ni te tun

(Matiyu 12:9-14, Luki 6:6-11)

3 Zezi daa ma joori o vu o zv ba We-digə kam. Nəonv maa wura o jɔḡa didva na tɩga. ²Farizian

tiinə badonnə maa lagɪ cwəŋə sɪ ba brɪ nɪ Zezi kɪ o cɔŋɪ. Kuntv ɲwaanɪ ba ma je ba yɪrɪ Zezi sɪ ba nii, oó sɛ o pa nɔɔnv wɔm na yazurə siun dɛ dɪm nɪ naa o bá sɛ. ³Zezi ma ta dɪ nɔɔnv wɔm o wɪ: «Zaŋɪ n zɪgɪ nɔɔna bam maama titari nɪ.»

⁴O laan ma bwe ba maama o wɪ: «Culu brɪ bɛɛ mu? Kɔɔ mu maŋɪ dɪ culu kum, nɔɔnv na kɪ o doŋ lanyɪranɪ siun dɛ nɪ mu maŋɪ naa o na kɪ-o lwarum mu gara? Nɔɔnv na vrɪ o doŋ ɲwɪa siun dɛ nɪ mu maŋɪ naa o na gv-o mu gara?»

O na bwe-ba kuntv tun, ba maa cum. ⁵O ma nii ba maama yɪ o bantɪ zaŋɪ. O wɔ ma cɔŋɪ zanzan ba wɔbɔŋa na tɪgɪ tun ɲwaanɪ. O laan ma ta dɪ nɔɔnv wɔm o wɪ: «Twi n juŋa kam.» O ma twɪ-ka, yɪ ka joori ka ji lanyɪranɪ.

⁶Farizɪan tiinə bam na nɛ o na kɪ te tun, ba ma nuŋɪ ba vu ba bantɪ dɪ Pɛ Erɔdɪ kwaga nɔɔna bam, sɪ ba lagɪ cwəŋə ba gv Zezi.

Nɔɔn-kɔŋɔ na tu Zezi te te tun

⁷Zezi dɪ o karabiə bam ma zaŋɪ ba kɛ. Ba ma vu ba yɪ nɪwɔ kum nɪ. Kɔŋɔ zanzan ma nuŋɪ Galile je sum nɪ ba tɔŋɪ o kwaga. ⁸Nɔɔna badonnə dɪ ma nuŋɪ Zeruzalem dɪ Zude maama, dɪ Yidume je sum nɪ. Badaara dɪ ma nuŋɪ je sɪlv na wɔ Zɪrden bugə kam bube didoŋ dɪm nɪ tun, dɪ Tiiri dɪ Sidɔn tɪ-niə yam maama wɔnɪ. Kɔ-fɔɔ zanzan ma vu Zezi te, ba na lwarɪ o na kɪ kulv maama tun ɲwaanɪ. ⁹Ba kɔŋɔ kum na daga yɪ ba tiini ba pun-o zanzan tun, o ma ta dɪ o karabiə bam sɪ ba ja naboro ba ba ba zɪgɪ da, sɪ o wantɪ o zv kv wɔ. ¹⁰O na maŋɪ o pa nɔɔna zanzan na yazurə tun, kv ma pa yawuna bam maama yigi ba pun-o, yɪ ba kwaanɪ sɪ ba dwe o yɪra. ¹¹Maŋa kalv maama ciciri sum na yəni sɪ na-o, sɪ wó tv o yigə nɪ mu, yɪ sɪ kaasɪ sɪ wɪ: «Nmu mu yɪ Wɛ Bu wɔm.» ¹²Ciciri sum na yəni sɪ te kontv doŋ, o yəni o kaanɪ-sɪ mu, sɪ sɪ yɪ pa nɔɔn-nɔɔnv lwarɪ o na yɪ wɔlv tun.

Zezi na kuri o tuntɔŋna fugə-bale bam te tun

(*Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16*)

¹³Zezi laan ma zaŋɪ o vu o di piu kvdoŋ yuu. O ma bəŋɪ balv o na lagɪ tun sɪ ba ba o te. ¹⁴Ba na tu tun, o ma kuri nɔɔna fugə-bale sɪ ba taa wɔ o tee nɪ, sɪ o taa tɔŋɪ-ba sɪ ba taa ve ba tɔɔla Wɛ kwərə kam dɪ nɔɔna. ¹⁵O ma daartɪ o pa-ba dam sɪ ba wantɪ ciciri ba zəli nɔɔna yɪra nɪ.

¹⁶Nɔɔna fugə-bale bam o na kuri tun yɪra mu tuntv:

Simɔn wɔlv Zezi na pɛ o yɪrɪ nɪ Pɪyɛertɪ tun,

¹⁷dɪ Zakɪ wɔlv na yɪ Zebede bu tun,
dɪ o nyaanɪ Zan.

Zezi ma pa bantu yɪrɪ nɪ Buanergesɪ, kv kuri mu Dv-baka biə.

¹⁸Dɪ Andre, dɪ Filipi, dɪ Batelemi, dɪ Matiyu, dɪ Toma,

dɪ Zakɪ wɔlv na yɪ Alftɪ bu tun, dɪ Tadi, dɪ Simɔn wɔlv na yɪ Zelɔtɪ nɔɔna bam wɔ nɔɔnv tun,

¹⁹dɪdaanɪ Zudasɪ Yiskariyo wɔlv na wó ba o yəgi Zezi o pa nɔɔna tun.

Wɔɔ dam mu Zezi mai o zəli ciciri sum?

(*Matiyu 12:22-32, Luki 11:14-23, 12:10*)

²⁰Zezi ma joori o vu sɔŋɔ. Kɔŋɔ zanzan daa ta ma ba kv gilimi sɔŋɔ kum. Kv ma pa Zezi dɪ o karabiə bam daa wartɪ ba na laŋa sɪ ba di wɔdiu dɪ. ²¹O sɔŋɔ tiinə na ni kuntv tun, ba ma zaŋɪ ba nuŋɪ sɪ ba vu ba ja-o ba viiri, bɛŋwaanɪ nɔɔna tɛ ba wɪ, o co mu.

²²Wɛ cullu karanyuna tiinə ya nuŋɪ Zeruzalem ba ba sɪ ba nii-o. Ba maa tɛ ba wɪ: «Sutaana-pɛ Belizebuli mu jig-o. Kv yɪ wuntv dam mu o ma o zəli sutaana.»

²³Zezi laan ma bəŋɪ-ba sɪ ba ba o te, yɪ o daartɪ o maŋɪ mumaja o brɪ-ba o wɪ: «Nɔɔnv wó wantɪ o ma sutaana-pɛ dam o ma zəli sutaana na? ²⁴Tɔw kulv paartɪ na pɔɔrɪ kuni bile yɪ ba jigɪ daanɪ tun, kvú tv mu. ²⁵Sɔŋɔ kulv maama na pɔɔrɪ kv tɪtɪ wɔnɪ tun, kv dɪ wó tv mu. ²⁶Sutaana-pɛ na joori o jigɪ dɪ o tɪtɪ, kv brɪ nɪ o paartɪ dɪm pɔɔrɪ bile mu yɪ o dam ti. Oó tv mu. ²⁷Kv nan na yɪ te tun, sutaana-pɛ nyɪ dɪ nɔɔn-dɪdɛervu na yɪrɪ o sɔŋɔ te tun mu. Nɔɔnv na lagɪ sɪ o zv dɪdɛervu wɔm sɔŋɔ o ɲɔ, o maŋɪ sɪ o da yigə o ja dɪdɛervu wɔm o vɔ mu. O na dɛ yigə o vɔ-o, o laan wó wantɪ o zv o kwalumɪ o jɪjɪgɪrv tum maama o ja viiri.

²⁸A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, kəm-balwaarv tɪlv maama nɔɔna na kɪ tun, naa ta-balwaarv tɪlv ba na ɲɔɔnɪ tun, Wɛ wai Dɪ yagɪ-tɪ Dɪ ma cɛ-ba. ²⁹Kv daartɪ, wɔlv maama na ɲɔɔnɪ o twɪ Wɛ Joro kum tun, Wɛ bá sɛ sɪ Dɪ ma cɛ kuntv tu maŋa dɪ maŋa. Lwarum dɪm kuntv wó ta tɔŋɪ kuntv tu sɪ kv taa ve maŋa kalv na ba ti tun.» ³⁰Ba na tagɪ ba wɪ, cicirə mu jig-o tun, mu o tagɪ kuntv dɪ ba.

Zezi nu dɪ Zezi nyaana na yɪ balv tun

(*Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21*)

³¹Zezi nu dɪ o nyaana ma ba o na wɔ mɛ tun, ba zɪgɪ sɔŋɔ kum mancoŋo nɪ, yɪ ba pa ni sɪ ba bəŋ-o. ³²Kɔŋɔ zanzan maa je ba gilim-o. Ba ma ta dɪd-o ba wɪ: «N nu dɪ n nyaana tu ba wɔ mancoŋo nɪ, yɪ ba lagɪ-m.»

³³O ma ləri-ba o wɪ: «Wɔɔ mu yɪ a nu, bran yɪ a nyaana?» ³⁴O laan ma nii balv na je ba gilim-o tun seeni yɪ o wɪ: «Amv nu dɪ a nyaana mu tuntv.

³⁵ Berjwaant wulu maama na ki We wubuŋa na lagi te tun mu yi a nyaani di a nakɔ di a nu.»

Zezi na maŋi mumaŋa o bri nɔɔna te tun

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

4 Zezi deen maa wu nunu kum ni ni o bri nɔɔna bam. Nɔɔna zanzan ma ba ba gilim-o. Ba kɔgɔ kum na daga tun, o ma zaŋi o di naboro ku na wu na bam wuni tun, yi o jɔni si o bri-ba. Nɔɔna bam maama ma maŋi na bam ni ni, si ba taa cɔgi o taani dum. ² O maa mai mumaŋa o bri-ba wɛnu zanzan, yi o zaasi-ba o wi:

³ «Cɔgi-na. Valu deen mu wura. O ma zaŋi o vu o kara si o du. ⁴ O ma kari o dɔli o wo-duuru tum. Tidonnɛ ma tu cwɛŋɛ ni ni. Zunɛ ma ba ba twe-ti ba di. ⁵ Tidonnɛ ma tu kandwa jɛgɛ ni valum na ba daga mɛ tun. Ti ma wu daani ti puli, valum dum na ba lirɛ tun ŋwaani. ⁶ Wia ma ba ka baani ti maama. Ti bunnu na wu zu tɔga tun, ti ma ti. ⁷ Ku daari wo-duuru tidonnɛ ma tu sabari wuni. Ti na puli tun, sabari sum laan ma zaŋi si li-ti si gu, yi ti daa wu ki biɛ. ⁸ Ku daari tidonnɛ ma tu ti-ywɛŋɛ jɛgɛ ni, ti ma puli ti nuŋi ti ki biɛ lanyirani. Tidonnɛ ki nuneeni biɛ fiintɔ fiintɔ. Tidaara ki nuneeni biɛ fusiɔdu fusiɔdu. Titum di maa ki nuneeni biɛ bi bi.»

⁹ Zezi laan ma ta o wi: «Á nan fɔgi á cɔgi a taani dum lanyirani.»

¹⁰ Kɔgɔ kum na viiri ku daari Zezi o yirani tun, nɔɔna balu ya na wu o tee ni tun badaara ma tɔgi di o karabiɛ fugɛ-bale bam, ba vu ba bwe-o mumaŋa yam kuri. ¹¹ O ma lɛri-ba o wi: «Ku na yi abam, We maŋi Dl pa á lwarɔ Dl paari dum kuri na yi te tun, yi cɔga kam kuntu ya maŋi ka sɛgi mu. Ku daari, balu na dai amu kɔgɔ kum wu nɔɔna tun, a mai mumaŋa yirani mu a bri-ba We cɔga kam, ¹² si

«ba na niɛ, si ba yi taa nai lanyirani,

ba na cɔgɛ, si ba yi taa ni ka kuri.

Ku na dai kuntu, ba ya wu pipiri ba se We,

yi Dl wu yagi ba lwarɔm Dl ma ce-ba.» »

¹³ Zezi laan ma bwe-ba o wi: «Á wu ni mumaŋi duntu kuri na? Kuntu tun, á nan wu ki ta mu á ni mumaŋa yadonnɛ yam kuri? ¹⁴ Mumaŋi dum kuri mu tuntu:

Wo-duuru tilu valu wum na jigi o du tun mu bri We taani dum na yi te tun. ¹⁵ Nɔɔna badonnɛ nyi di cwɛŋɛ kam ni wo-duuru tum na tu mɛ tun mu. Bantu na ni We taani dum tun, sutaani ma da di ba di li-di, yi di wu zu ba wubuŋa. ¹⁶ Nɔɔna badonnɛ nyi di kandwa jɛgɛ kalu wo-duuru tum na tu da tun mu. Bantu na ni We taani dum tun, ba jɔni-di lila di wupolo. ¹⁷ Taani dum ma wu tiini di zu ba wubuŋa. Yaara na yi-ba, yi ba na beesi-ba We taani dum ŋwaani, baá da ba kwe-di ba yagi mu lila. ¹⁸ Nɔɔna badaara nyi di sabari sum jɛgɛ kam wo-duuru tum na tu da tun mu. Bantu mu yi balu na ni We taani dum, ¹⁹ yi ba ta jigi liɛ di lugu baŋa wɛnu tum. Sɛbu-lagi ma cɔgi ba wubuŋa

yi wo-yɔɔru fra jigi-ba, ku pa ba kwe We taani dum ba yagi, yi di wu jaani kuri di pa-ba. ²⁰ Ku daari nɔɔna badaara nyi di ti-ywɛŋɛ jɛgɛ kam wo-duuru tum na tu da tun mu. Bantu mu yi balu na ni We taani dum yi ba se-di lanyirani tun. Kuntu ma pa We taani dum ja kuri di pa-ba, nuneeni wo-duuru na ki biɛ lanyirani, si ku maŋi di biɛ fiintɔ fiintɔ, yi tidaara di ki biɛ fusiɔdu fusiɔdu, yi tidonnɛ di ki biɛ bi bi tun.»

Kanta mumaŋa

(Luki 8:16-18)

²¹ Zezi daa ma maŋi o bri-ba o wi: «Nɔɔnu na tarigi kanta, oó se o kwe-ka o pu titɔgɔ kuri ni, naa o zigi-ka gadogo kuri ni na? Aye. Oó kwe-ka o pali weeni mu. ²² Kulɔ maama na sɛgi zum nɔɔna tee ni tun wu ba ku kwɔn. Kulɔ maama na pugɔ zum tun wu ba ku puri si nɔɔna maama lwarɔ-ku. ²³ Á nan fɔgi á cɔgi a taani dum lanyirani.»

²⁴ O daa ma ta o wi: «Kwaani-na á pa á na ni kulɔ tun zu á wubuŋa. Abam na mai bwaŋa kalu á maŋi á pa á donnɛ tun, We di wu ma bwaŋa kantu mu Dl maŋi Dl peeli Dl pa abam. ²⁵ Berjwaani, nɔɔnu wulu na maŋi o jigi woŋo tun, o ta wu jɔni kudoŋ o wɛli da, yi nɔɔnu wulu nan na maŋi o ba jigi kulɔkulu tun wu ba o ga kulɔ finfun o ya na jigi tun di.»

Wo-vaalu buru mumaŋa

²⁶ Zezi daa ma ta o wi: «We paari dum nyi di nɔɔnu na kwe wo-duuru o du o kara wuni te tun mu. ²⁷ Titu ni o maa tigi o dɔa. Wia ni o maa yɛni o zaŋi. Wia di titu maama wo-vaalu tum maa pulɛ yi ti bura, yi valu wum yɛri ti na ki te ti puli. ²⁸ Tɔga kam ni mu wɛnu tum tuti yɛni ti puli ti nuŋi ti da yigɛ ti ki yɔɔru. Ti laan ja pugɛ yi ti daari ti ki biɛ. ²⁹ Wo-vaalu tum na biɔti ti ti, valu wum laan wu kwe o sugu o vu o zaŋi-ti, faa maŋa kam na yi tun ŋwaani.»

We paari dum na yi te tun

(Matiyu 13:31-32, Luki 13:18-19)

³⁰ Zezi daa ta ma ta o wi: «Amu wu ma beɛ mu a maa maŋi a bri abam We paari dum na nyi te tun? Aá ma mumaŋa mu a bri abam si á lwarɔ lanyirani. ³¹ We paari dum nyi di nɔɔnu na kwe wo-duu na yi mumunu o du tɔga ni, yi wo-duu kum kuntu mu tiini ku yi mumunu wo-dwɛ maama wuni. ³² O na dugi-ku tun, ku laan ma nuŋi ku ji kamunu ku dwɛni dwɛ balu maama na wu o kara kam ni tun. Ku ma ta ne kamunɛ kamunɛ, yi zunɛ tui ba sɔ ba pwɛru ku yuu ni, ku na jigi woro tun ŋwaani.»

³³ Zezi maa mai mumaŋa yantu dwi zanzan mu o maŋi We taani dum o bri nɔɔna bam. O maa yɛni o bri-ba nuneeni ba na wu wanti ba ni di kuri te tun. ³⁴ O

maa mat mımaña yırantı mu o brı nıwına bam. Ku na yəni ku yı wuntı dı o karabiə bam yırantı, o yəni o te wəənu tum maama kuri o brı-ba.

Zezi na jıgtı dam vu-fırw dı na baña nı te tun

(*Matıyu 8:23-27, Luki 8:22-25*)

³⁵De dum kuntu wa-zıvrtı maña nı, Zezi ma ta dı o karabiə bam o wı: «Pa-na dı kwe naboro dı vu dı be bube dıdoñ dum.» ³⁶O na je naboro kum wuntı kuntu tun, ba ma kwe-o ba ja viiri yı ba daartı kıwı kum. Nabwəeru tıdonnə dı maa tıgtı-ba tı veə. ³⁷Vu-fırw laan ma zañtı ku magı boro kum. Na bam ma pıgılı zanzan ba wura ba sui boro kum, yı ku lagı ku miisi na bam kuri nı. ³⁸Zezi maa wu naboro kum kwaga kam nı o tigi pıwı baña nı o dıa. O karabiə bam ma vu ba zañ-o, yı ba ta dıd-o ba wı: «Karanyına, dı na lagı dı tı tun, ku datı kulıkulı dı nımu na?»

³⁹O laan ma zañtı weentı, yı o bagı vu-fırw kum o wı, ku kwəri, yı o daartı o ta dı na bam o wı, ba yağı sıw! O na tagı kuntu tun, viu kum ma suntı ku ja, yı na bam dı mañtı da cumm. ⁴⁰O ma ta dı o karabiə bam o wı: «Bee mu yı á fomma kuntu? Abam ta wu kı á wu-dıdva dı amı na?»

⁴¹Fıvntı ma tiini dı ja-ba. Ba ma bwe daantı ba wı: «Nıwuntu wuntı yı wıw mu, yı viu dı na dı ta se o ni?»

Zezi na zalı ciciri nıwuntu yıra nı te tun

(*Matıyu 8:28-34, Luki 8:26-39*)

5 Ba ma vu ba be nıwı kum nı dıdoñ dum me Zeraaza tiinə na zıvrtı da tun. ²Zezi ma nuñı naboro kum wuntı. Nıwuntu wudoñ ma da o nuñı yibeelə je nı o ba o jeer-o. Cicirə mu jıg-o ka yaara. ³⁻⁴O deen tigi yibeelə je nı mu. Kuni zanzan ba yəni ba matı capınnı mu ba ma vı o jıa dı o ne. O maa yəni o vañtı capınnı tılv na wu o jıa nı tun o kı. O ma daartı o magı luguru tılv ba na kı o ne sum nı tun o cıgı. O na tiini o dana tun, nıwı-nıwı daa warı o ja-o o vı, naa o ja-o o pa o jəni cum. ⁵Maña maama wıa dı tutı o beeri yibeelə je sum nı dı pweeru yuu nı mu, yı o kaasa. O maa yəni o magı o tutı dı kandwa o fwələ.

⁶O na tıvtı o na Zezi yigə yigə tun, o ma nuñı yibeelə yam wuntı o duri o vu o jeer-o. O na yı o te tun, o ma kuni doonə o yigə nı, ⁷yı o kaası dı kwər-dıa o wı: «Zezi, Yuutu Baña-We Bu, n tu amı te sı n kı bee mu? A loori-m dı We yırtı, sı n yı zañtı n yaartı-nı.» ⁸O tagı kuntu, beñwaantı Zezi mañtı o wura o te dı cicirə kam sı ka nuñı o yıra nı.

⁹Zezi laan ma bwe-o o wı: «N yırtı mu bee?»

O ma ləri o wı: «A yırtı mu Kıwı, beñwaantı dı yı ciciri zanzan mu.» ¹⁰Ciciri sum ma pa nıwuntu wuntı tiini o loori Zezi, sı o yı pa sı nuñı je suntı nı sı viiri.

¹¹Tərə zanzan deen ma wu je sum kuntu nı ba beeri piı kum tıgı nı ba dı. ¹²Ciciri sum ma loori Zezi sı wı: «Pa dıbam cwıwı sı dı vu dı zıvrtı bam.» ¹³O ma se. Ciciri sum laan ma yağı nıwuntu wuntı yıra yı sı zıvrtı bam. Tərə bam kıwı kum maama laan ma duri ba tu ba tu bugə kam wuntı ba li na ba tı. Ba deen yı nıwuntu tıvrtı murr-tıle (2.000) mu te.

¹⁴Nıwına balı ya na nıi tərə bam baña nı tun ma duri ba vu tu kum wu dı de sum maama nı, ba ta dı nıwına bam kulı na kı tun. Nıwına bam ma nuñı ba vu sı ba nıi ku na kı te tun. ¹⁵Ba ma vu ba yı Zezi te. Ba ma na nıwuntu wuntı ciciri kıwı kum ya na jıg-o tun. O maa je yı o wıvırtı jıvrtı ya ba o tıvtı yı o zıvrtı gıvırtı. Ba na ne-o kuntu tun, fıvntı ma zıvrtı. ¹⁶Balı yıə na ne kəm dıvrtı tun ma ta ba brı nıwına bam ku na kı nıwuntu wuntı te tun, dı kulı na kı tərə bam dı tun. ¹⁷Tıvrtı kum nıwına bam laan ma loori Zezi sı o nuñı ba tu kum nı o viiri.

¹⁸Zezi ma vu sı o jıvrtı o zıvrtı naboro kum wu. Nıwuntu wuntı ciciri sum ya na jıgtı sı yaartı tun ma loor-o, sı o na se, sı o taa tıg-o.

¹⁹O ma wı se. O ma ta dıd-o o wı: «Ve sıvrtı, sı n ta dı n sıvrtı tiinə n Yuutu Baña-We na duri nıwuntu wuntı wıvırtı dı Dı na kı wıvırtı kulı maama Dı pa-m tun.»

²⁰Nıwuntu wuntı laan ma ke o vu je sılv ba na bə nı Tuntı Fıgı tun, yı o te o brı nıwına bam Zezi na kı kulı o pa-o tun. Balı maama na nı o taantı dıvrtı tun, ku ma sıvrtı.

Zezi na bi Zayırusı bukwı yı o pa kaantı wudoñ na yazurə te tun

(*Matıyu 9:18-26, Luki 8:40-56*)

²¹Zezi deen ma jıvrtı o da nıwı kum wu dı naboro o be bube dıdoñ dum. O na zıgtı nıwı kum nı nı tun, nıwı-kıwı ma ba o te ba gilim-o. ²²Nıwuntu wudoñ maa tıgtı o wura, o yırtı mu Zayırusı. O yı We-dıgı kam yıgı tiinə wu dıdva mu. O na ne Zezi tun, o ma kuni doonə o yıgı nı, ²³yı o tiini o loor-o o wı: «Amı bukwı balıvrtı mu lagı o tı. Popo, a loori-m sı n ba n dañtı n jıa o baña nı, sı kıvrtı pa o yawıvrtı kum je sı o jıvrtı o na wıvırtı.»

²⁴Zezi ma se yı o tıgtı dıd-o o ma ve. Kı-fırw dı maa tıg-o, yı ba pıvrtı o zanzan.

²⁵Kaantı wudoñ maa tıgtı o wura, o na wıvrtı ka-wıvrtı taantı bına fıgı-yale. ²⁶O deen tiini o yaartı dıgıvrtı tiinə zanzan tee nı. O deen cıgtı o sıvrtı maama o yawıvrtı kum baña nı, yı ku ta ba garı ku pa-o, ku fıgı ku jıvrtı lıvrtı mu o yıra nı. ²⁷O laan na nı Zezi wıvrtı tun, o ma tıgtı kıwı kum wu o ke o kwaga o vu o dwe o gıvrtı. ²⁸O maa buñtı o wı: «A na mañtı a dwe o gıvrtı kum má dı, aá na yazurə.»

²⁹O na dwe-o kuntu tun, jana kam ma da ka kı. O ma lıvrtı nı o yawıvrtı kum suntı ku je o yıra nı. ³⁰Bıdıvrtı baña nı mu Zezi maantı nı dam nuñı o yıra nı. O maa

zigt kɔgɔ kum wɔnti o pipiri o nii, yi o bwe o wi: «Wɔɔ mu dwe a gɔrɔ?»

³¹ O karabiə bam ma ta did-o ba wi: «Nmu wu ne nɔɔna bam maama na yigi ba pɔnti nmu te tun na? Bɛ mu yi n bwe ni, wɔɔ mu dwe-m?»

³² O daa ta maa fɔgi o nii kɔgɔ kum wɔnti si o lwarɔ wɔlɔ na dwe-o tun. ³³ Fɔnti laan maa jigi kaanti wum yi o yira sai, o na ye kulɔ na ki-o yi o na yazurɔ tun ŋwaanti. O ma vu Zezi te o kuni doonɔ o yigɛ ni, yi o ta o cɔga maama did-o. ³⁴ Zezi ma ta did-o o wi: «A bukɔ, nmu na ki n wu-didva di amu te tun mu pɛ n na yazurɔ. Ve si We wɔ wɔli-m, si n sin di n yawu kum.»

³⁵ Zezi ta na wɔra o ŋɔɔnti kuntu tun, nɔɔna badonnɔ ma nuŋi Zayirusi sɔŋɔ ba ba, ba ta did-o ba wi: «N bukɔ wum tɔga. Daa n yi ta n jigi karanyina kam n yaara.»

³⁶ Zezi maa cum, yi o ta di Zayirusi o wi: «Yi pa fɔnti ja-m. Za n weeni n ki n wu-didva di amu.»

³⁷ Zezi ma wu se si nɔɔna tɔgi did-o ba vu Zayirusi sɔŋɔ kum, ku na dai Piyɛrti di Zaki di o nyaanti Zan yiranti. ³⁸ Ba ma vu ba yi sɔŋɔ kum. Zezi ma ni ni sɔɔ yiranti mu wura bɔgi bɔgi, yi nɔɔna keerɔ yi ba coosɔ. ³⁹ O ma zu sɔŋɔ kum, yi o ta di nɔɔna bam o wi: «Bɛŋwaanti mu yi á ki sɔɔ yi á keerɔ? Bu wum wu tigi, o dɔ mu.»

⁴⁰ O na tagi kuntu tun, ba ma mwan-o. O ma pa ba maama nuŋi. O ma daari o ja bu wum nu di o ko di o tuti karabiə batɔ bam o vu o zu digɛ kalɔ bu wum na tigi da tun. ⁴¹ O ma ja bu wum juɔa, yi o ta did-o o wi: «Talita kumi.» Taanti dintu kuri mu: «Bisankana, a lagɔ a ta nmu, zaŋi wɛɛnti.»

⁴² O na tagi kuntu tun, bisankana kam ma da ka zaŋi wɛɛnti ka veɔ. O buna deen yi fugɛ-yale mu. Ba na ne kuntu tun, ku ma su-ba lanyiranti. ⁴³ Zezi laan ma kaanti-ba o wi, ba yi zaŋi ba pa nɔɔn-nɔɔntɔ lwarɔ kulɔ na ki tun. O ma daari o ta di ba o wi, ba ki wɔdiu ba pa bu wum si o di.

Zezi tuti tw kum tiinɛ na vi-o te tun

(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)

6 Zezi deen ma nuŋi jɛgɛ kam kuntu ni, yi o joori o vu o tuti tw. O karabiə bam di tɔg-o ba vu. ² Zwifɔ bam siun de na yi tun, o ma vu o zu ba We-digɛ kam yi o puli si o bri-ba We taanti. Nɔɔna zanzan maa wura yi ba cɛgi o zaasum dum. Ba na ni tun, ku ma su-ba lanyiranti. Ba maa te ba wi: «Nɔɔntɔ wuntu ki ta mu o lwarɔ wɛɛnti tuntu donɔ? O ki ta mu o jigi swan tuntu, yi o jigi dam o ma ki wo-kinkagila yantu? ³ Ku dai wum mu yi da-lwarɔ wum na? Wum mu dai Mari bu wum na? Ku dai wum nyaana mu yi Zaki di Zɔzɛfu di Zudasɔ di Simɔn na? Ku dai wum nakwa mu wu dibam titari ni tun na?»

Kuntu ŋwaanti mu ba deen wu se ni Zezi suni o nuŋi We te. ⁴ O laan ma ta di ba o wi: «Nɔɔntɔ na yi We

nijonnu, nɔɔna yɛni ba pa-o zulɛ lanyiranti, ku daari o tuti tw tiinɛ di o sɔŋɔ tiinɛ di o curru nan bá nig-o.»

⁵ O deen ma wu ki wo-kinkagila ba tee ni. Ku na dai o na kwe o juɔa o darɔ yawuna funfun baɔa ni o pa ba na yazurɔ tun. ⁶ Ku ma su Zezi di ba na wu ki ba wu-didva did-o tun.

Zezi na tɔŋi o karabiə fugɛ-bale bam te tun

(Matiyu 10:5-15, Luki 9:1-6)

Zezi deen maa tuli ti-balwa bam o kari o bri nɔɔna We cɔga kam. ⁷ O laan ma bɛŋi o karabiə fugɛ-bale bam si ba ba o te. O ma li-ba bale bale si o tɔŋi-ba, yi o pa-ba dam si ba wani ba zɛli ciciri nɔɔna yira ni. ⁸ O ma ta di ba o wi: «Á na maa ve, á yi zaŋi á kwe kulokulɔ á wɔli da á ja á vu, ku na dai nacɛgɛ yiranti. Á nan yi kwe wɔdiu naa tampɔgɔ. Á yi kwe sɛbu á ki gwar-fwɛɛla ni á wɔli da. ⁹ Zu-na natra, si á yi kwe gwaaru tile tile. ¹⁰ Á na ve á zu sɔŋɔ kulɔ á pɛni da, si á taá zɔvri daanti si ku ba ku yi á viirim maɔa. ¹¹ Ku daari, á na yi tw kulɔ yi ba na wu se si ba jeeri abam lanyiranti, naa ba na wu cɛgi abam taanti, si á nuŋi tw kum kuntu ni. Á na maa viirɔ, si á pɔsi á ne fogo á yagi da, si ku pa nɔɔna bam lwarɔ ni ba wu ki lanyiranti.»

¹² O na tagi kuntu di ba o ti tun, ba laan ma nuŋi ba vu ba tɔɔli We kwɛrɛ, ba bri nɔɔna ni ba maŋi si ba lɔni ba wɔru ba yagi kɛm-balwaarɔ tum. ¹³ Ba ma zɛli ciciri zanzan nɔɔna yira ni. Ba ma kwɛri ba kwe nugɛ ba ma dwe yawuna zanzan, yi ba na yazurɔ.

Pɛ Erɔdi na pɛ ba gu Zan te tun

(Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)

¹⁴ Pɛ wudonɔ deen mu wura, o yiri mu Erɔdi. O ma ba o ni Zezi ŋwa, nɔɔna zanzan na jigi o taanti ba ŋɔɔnti tun ŋwaanti. Nɔɔna badonnɔ maa te ba wi: «Ku yi Zan wɔlɔ na miisi nɔɔna na wɔnti tun mu joori o bi o yagi tɔvnti. Kuntu ŋwaanti mu o jigi dam yi o wai wo-kinkagila o kia.»

¹⁵ Nɔɔna badaara maa wi: «Ku yi We nijonnu Eli mu tuɔ.» Badaara di ta maa wi: «O yi We nijonnu mu, nɛɛnti balɔ na tɔɔli We kwɛrɛ faɔa faɔa tun.»

¹⁶ Ku daari, Pɛ Erɔdi na ni Zezi ŋwa tun, o ma ta o wi: «Kubɔ ta yi Zan wɔlɔ amu na pɛ ba go o yuu tun mu joori o bi o yagi tɔvnti.»

¹⁷ O deen tagi kuntu, bɛŋwaanti o ya wu ki Zan lanyiranti. O pɛ ba ja Zan ba vɔ ba ki pɔna digɛ ni. Ku deen ki tuntu donɔ mu: Erɔdi ya di kaanti wudonɔ, o yiri mu Erɔdiadi. Kaanti wum deen yi o zumbaaru Filipi kaanti mu. ¹⁸ Zan deen ma ta did-o ni, ku culɔ si o di o zumbaaru kaanti yi o ta ŋwi. ¹⁹ Kuntu ŋwaanti mu Erɔdiadi culi Zan. O maa lagɔ si ba gu-o, yi o wu ne cwɛŋɛ, ²⁰ bɛŋwaanti Erɔdi deen kwari Zan. O maa ye ni Zan yi wu-pɔŋo tu yi o te cɔga. Kuntu ŋwaanti Erɔdi ma fɔg-o o nii lanyiranti, si kulokulɔ yi ki-o. O

maa yəni o cəgi o taant di wupolo, yi ku pa o wuburja vugimi.

²¹ Erədiadi deen laan ma ba o na cwəŋə si ba gu Zan. Pe Erədi lora maŋa na tu ka yi tun, o ma ki candiə yi o bəŋi o tuw kum didera bam di pamaŋa yigə tiinə, di nadunə balu na zuvri Galile ni tun, si ba təgi ba di candiə kam. ²² Ba na wurə ba di candiə kuntu tun, Erədiadi bukə laan ma zaŋi o zu o sa o bri vərə bam. Ku ma pa pe wum di o vərə bam wu poli lanyirani. Pe wum ma ta di bukə wum o wu: «Woŋo kulv maama nmu na lagı tun, amv wó pa-m.» ²³ O ta ma ta o du o wu: «Aá pa-m woŋo kulv maama n na wó loori a tee ni tun. Ku na maŋi ku yi a tuw kum cicoro di, a ta wó pa-m.»

²⁴ Bukə wum na ni kuntu tun, o ma nuŋi o vu o nu te o bwe-o o wu: «Bee woŋo mu amv wó loori?» O ma ləri o wu: «Ve n ta ni n lagı si o go Zan yuu mu o pa-m.»

²⁵ Bukə wum ma ki lila o joori o zu pe wum te, yi o ta did-o o wu: «A lagı si n go Zan yuu mu n ki zuŋ-tanlaŋa wunt n pa-ni lele.»

²⁶ Pe Erədi na ni kuntu tun, o wu ma tiini ku cəgi zanzan. O nan na tagı o du vərə bam yigə ni tun, o maa ba lagı si o vun. ²⁷ O ma ki lila o tuŋi o pamaŋu didva si o vu o go Zan yuu kum o ja ba. Nəŋna wum ma vu puna digə kam o go Zan yuu kum. ²⁸ O ma kwe-ku o ki zuŋ-tanlaŋa wunt o ja ba o pa bukə wum. O ma joŋi o ja vu o pa o nu.

²⁹ Zan karabiə bam na lwart kulv na ki tun, ba ma zaŋi ba vu ba kwe o yira yam ba ja vu ba ki.

Zezi na pe kə-fərc di wudiu ba su te tun

(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17, Zan 6:1-14)

³⁰ Zezi karabiə fugə-bale bam ma joori ba ba o te. Ba ma ta ba bri-o kulv maama ba na kia, di ba na bri nəŋna We cıga kam te tun. ³¹ Nəŋna zanzan maa yəni ba tui Zezi te, yi ba joori ba viirə. Ba na daga kuntu tun, Zezi di o karabiə bam daa wart ba na pwələ si ba di wudiu di. Kuntu ŋwaani o ma ta di ba o wu: «Abam nan ba á yirani, si dí vu gaa wu si á wani á sin funfun.»

³² Ba laan ma vu ba zu naboro, si ba vu je silu na yi gaa wu tun ba yirani. ³³ Ba na maa ke tun, nəŋna zanzan ma na-ba yi ba lwart-ba. Ba ma zaŋi ba nuŋi ba tunti dum maama ni, ba duri di ne ba vu ba loori-ba jəgə kalv ba na maa ve tun ni. ³⁴ Zezi ma nuŋi naboro kum wunt. O laan ma na nəŋ-kəgə kum na tu ku wurə. Ba ŋwaŋa ma zu-o lanyirani, beŋwaani ba nyi di peeni silu na ba jıgtı nayırv si o taa nii si baŋa ni tun. O laan ma puli o wurə o bri-ba wəənu zanzan.

³⁵ Ku na tiini ku daani yi we ba wurə di zuvri tun, o karabiə bam ma vu ba ta did-o ba wu: «Maŋa kam wurə ka kea, yi jəgə kalv dibam na wurə tun yi gaa wu mu. Wudiu təri yo. ³⁶ Kuntu ŋwaani, pa nəŋna bam vu sam wunt ba yəgi wudiu ba di.»

³⁷ O ma ləri-ba o wu: «Abam tuti pa-ba wudiu si ba di.»

Ba ma ta ba wu: «Dí na lagı dí yəgi dıpe si di yi ba maama dim, kuó yi nuneeni səbu-dala biə yale mu (200). Dí wó wani dí yəgi kuntu na?»

³⁸ O laan ma bwe-ba o wu: «Abam jıgtı dıpwa yagra mu? Ve-na á nii.»

Ba na ve ba nii tun, ba ma joori ba ba, ba ta did-o ba wu: «Ya yi dıpwa yanu di kale sile yirani mu.»

³⁹ Zezi laan ma pa o karabiə bam ni, si ba pa nəŋna bam pərcı kəgə kəgə ba jəni tıga ni ga-lıv kum baŋa ni.

⁴⁰ Ba maama ma pərcı yi ba jəni, badaara kəgə bi bi, badaara kəgə fiinnu fiinnu. ⁴¹ Zezi laan ma kwe dıpwa yanu yam di kale sile sum, yi o kwəni o yuu wəeni o ki We le ti ŋwaani. O ma fə fə dıpwa yam o maŋi o pa o karabiə bam, si ba laan joŋi-ya ba ja vu ba maŋi ba pa nəŋna bam. O ma daari o maŋi kale sile sum di o pa ba maama si ba di. ⁴² Nəŋna bam maama ma di ba su ba daari. ⁴³ Zezi karabiə bam ma pe dıpwa di kale cicwəeru tulv na daari tun ba su titwarv fugə-tile.

⁴⁴ Nəŋna balv deen na di kuntu tun yi baara murr-tnu mu (5.000), ku wəli di kaana di biə di.

Zezi na ve na baŋa ni te tun

(Matiyu 14:22-36, Zan 6:16-21)

⁴⁵ Kuntu kwaga ni Zezi ma da o pa o karabiə bam vu ba zu naboro kum, si ba da yigə ba be nunu kum ba vu ba yi Betisayida. Ba na maa ke tun, o ma pa kəgə kum viiri. ⁴⁶ O na pe ba viiri tun, o ma vu o di piu yuu si o wart We.

⁴⁷ Tıga ma ba ka yi. Naboro kum maa wu nunu kum titari ni, yi Zezi ta wu buburu kum ni o yirani. ⁴⁸ O ma na o karabiə bam na tiini ba kwaani ba ye yi ku ce ba yira ni, vu-fərc na zaŋi ku jeeri-ba tun ŋwaani. Tıga na wurə ka puvri tun, Zezi ma zaŋi o ve na bam baŋa ni o maa ve ba te. O ma vu o lagı o gaalı-ba o ke. ⁴⁹ Ba na ne-o o ve na bam baŋa ni tun, ba ya buŋi ni ku yi ciru mu. Ba ma kaasi baŋa baŋa, ⁵⁰ beŋwaani ba maama ne-o yi fuvni zu-ba zanzan.

Zezi laan ma ŋəŋni di ba o wu: «Pa-na á wurv ki dam, si ku yi amv mu. Á yi pa fuvni taa jıgtı abam.»

⁵¹ O laan ma vu o zu naboro kum wu. O na yi ba te kuntu tun, viu kum ma da ku kwəri. Ku ma tiini ku su-ba, ⁵² beŋwaani Zezi na maŋi dıpe dum o pa nəŋ-kəgə kum yi ba di tun, ba wu ni wo-kunkagılı dum kuntu kuri, We cıga kam na wu wani ka zu ba wuburja tun ŋwaani.

⁵³ Ba ma vu ba be ba yi bube didım dum. Ba ma ja naboro kum ba ja nuŋi ba zıgtı da. Ba na yi je silu tun yırı mu Zenezareti. ⁵⁴ Ba na nuŋi naboro kum wunt tun, nəŋna bam ma lwart Zezi. ⁵⁵ Ba laan ma duri je sum kuntu maama ni, ba vu ba ta ba pa nəŋna lwart. Me maama ba na lwart ni o tu da tun, ba ma kwe balv

na ba jigi yazurə tun ba ziji gungwælu wunt ba ja vu o te. ⁵⁶O na yəni o ve je silu maama tun, ku na yi ti-bale naa ti-kamunə, nɔɔna yəni ba ja yawuna mu ba nuji ba jeer-o yaga ni ni, yi ba loor-o si o pa-ba cwəŋə si ba dwe o gɔɔ kum ni má. Balu maama na dwe o gɔɔ kum kuntu tun deen ne yazurə.

Wo-digiru tulu na cəgi nɔɔna tun

(Matiyu 15:1-20)

7 Farizian tiinə badaara di We cullu karanyina tiinə badonnə deen ya nuji Zeruzalem ba ba, ba gilimi Zezi tee ni. ²Ba ma na o karabiə badonnə na je ba di wudiu, yi ba wu sant ba jia si ku tɔgi bantv cullu tum cwəŋə. ³Beŋwaanti Farizian tiinə bam di Zwifə bam maama ba fəgi ba di wudiu, yi ba wu sant ba jia si ku tɔgi cullu tulu ba nabaara bam na pə-ba tun. ⁴Ba na yəni ba zigi yaga ni ba ba sɔŋɔ, baá ki na mu ba ma zari ba titi si ba ji lanyiranti, yi ba laan daari ba di wudiu. Ba ta jigi cullu tidonnə zanzan ba na tɔgi-ti ba wəli da. Ba yəni ba fəgi ba sin ba zwi di ba kɔɔra di ba luu-kambi, yi ba laan daari ba ki wudiu da.

⁵Ku yi kuntu ŋwaanti mu Farizian tiinə bam di We cullu karanyina tiinə bam deen bwe Zezi ba wi: «Bee mu yi n karabiə bam yəni ba di wudiu, yi ba wu sant ba jia ni dibam nabaara bam na pə dibam cullu tulu tun?»

⁶O ma ləri-ba o wi: «Abam yi pipiri-nyina mu. We nijonnu Ezayi deen jigi bura di o na manji o ta abam taanti faŋa faŋa te tun. Ku pupunt We tɔɔ kum wunt ku wi:

«Nɔɔna bantv zuli amu We di ba niə mu,
yi ba wubɔŋa banŋwe di amu.

⁷Ba na pai amu zulə yalu maama tun yi kafe mu.
Ba yəni ba bri nabiinə wubɔŋa cullu,
yi ba pai ti yi amu zaasum dum mu.»

⁸Kuntu, abam kwe We niə yam na bri te tun á yagi mu, yi á daari á tɔgi nabiinə cullu.»

⁹O daa ta ma ta di ba o wi: «Abam yəni á vin We niə yam, yi á daari á jigi á titi wubɔŋa cullu mu á tɔga. ¹⁰Faŋa faŋa tun, Moyisi deen bri We ni dum o wi, nɔɔnu manji si o taa zuli o nu di o ko. O daa ta bri ni, nɔɔnu na ŋɔɔni ta-balɔɔ di o nu naa o ko, kuntu tu manji si ba gu-o mu. ¹¹Ku daari abam nan yəni á ja We taanti dum á gugwəli mu yi á wi, nɔɔnu na jigi woŋo kulv o ya na wú ma o zəni o nu di o ko tun, yi o na tagi di ba o wi, woŋo kum kuntu yi «Kɔriban» mu (ku kuri mu ku yi We nyum), ¹²ku bri ni kuntu tu daa wu manji si o kwe woŋo kum o ma zəni o nu di o ko. ¹³Abam na bri nɔɔna si ba taa tɔgi á titi cullu tun pai We taanti dum daa ba jigi kuri abam tee ni. Abam nan ta yəni á ki wo-balwaaru tuntu donnə zanzan á wəli da.»

¹⁴Zezi daa ta ma bəŋi nɔɔn-kɔɔ kum si ba ba o te, yi o ta di ba o wi: «Abam maama cəgi lanyiranti si á ni a

taanti dum kuri. ¹⁵Ku dai woŋo kulv na tɔgi nɔɔnu ni ku zu o wu tun mu wú wani ku cəgi-o. Ku yi woŋo kulv na tɔgi nɔɔnu ni ku nuji tun mu wú cəgi-o. [¹⁶Á nan fəgi á cəgi a taanti dum lanyiranti.]»

¹⁷O laan ma vu o zu sɔŋɔ o daari nɔɔn-kɔɔ kum pooni ni. O karabiə bam ma bwe-o taanti dum kuri. ¹⁸O ma ta di ba o wi: «Abam di ba jigi wubɔŋa na? Á manji si á taá ye ni, woŋo kulv maama nɔɔnu na wú kwe o pa ku tɔgi o ni ku zu o wu tun bá wani ku cəgi-o. ¹⁹Beŋwaanti ku bá wani ku zu o wubɔŋa. Ku nan wú tu o kana yiranti mu, yi o laan daari o tɔ-ku o yagi.»

Zezi deen na tagi ciga kam kuntu tun, o bri ni wudiiru maama manji si nɔɔna taa di-ti.

²⁰O daa ta ma ta o wi: «Ku yi kulv na manji ku wu nɔɔnu wunt yi ku laan nuji tun mu cəgi-o. ²¹Beŋwaanti ku yi nɔɔnu wubɔŋa mu pai o lagi wo-balwaaru kəm, ku na yi boorim wo-zɔɔna dwi maama, di ŋwuni, di nɔɔn-gura, ²²di wo-swəŋə zanzan, di pu-sɔŋa, di kampinə, di wo-digiru kikiə, di wu-guru, di bɔbara di nɔɔn-tura, di kamunni, di jwərim. ²³Wo-balwaaru tuntu maama nuji nɔɔnu wunt mu yi ti cəgi-o.»

Kaanti wudoŋ na ki o wu-dudua di Zezi te tun

(Matiyu 15:21-28)

²⁴Zezi deen ma nuji je sum kuntu ni o vu Tiiri nawurə yam seeni. O maa vu o zu sɔŋɔ kudonj. O ma ba lagi si nɔɔna lwart ni o wura, yi o wu wani o səgi o titi di nɔɔna bam. ²⁵⁻²⁶Kaanti wudoŋ maa wura, o na yi dwi-ge tu. Ba ya lug-o Siiri ni mu, je silu yiri na yi Fenisi tun. Cicirə maa jigi o bukɔ ka yaara. O maa na ni Zezi ŋwa tun, o ma ki lula o vu o te, yi o kuni doonə o yigə ni o loor-o, si o zəli cicirə kam o pa ka yagi o bukɔ wum yira. ²⁷Zezi ma ta did-o o wi: «Biə bam mu manji si ba da yigə ba di ba daari. Ku wu manji si nɔɔnu jonji o biə wudiu o di kakuri yigə ni.»

²⁸Kaanti wum maa ləri o wi: «Amu tu, n tagi ciga. Kakuri silv nan na tigi taabulv kuri ni tun wai si twe wudiu kulv biə bam na di yi ku siiri tuga ni tun si di.»

²⁹O laan ma ta di kaanti wum o wi: «Nmu lərə yam na lana tun ŋwaanti, a se n loro kum. Joori n vu sɔŋɔ. Cicirə kam manji ka yagi n bukɔ wum yira.»

³⁰Kaanti wum ma suni o joori o vu sɔŋɔ. O ma na o bukɔ wum o tigi o tigə je ni, di cicirə kam nuji ka daar-o.

Zezi na pə zwa-kɔɔ na yi bibəku na yazurə te tun

³¹Zezi laan ma zanji o nuji Tiiri nawurə yam ni o da Sidon o ke. O laan ma tɔgi je silv ba na bə ni Tunt Fugə tun o vu o yi Galile ninu kum je sum. ³²Nɔɔnu ma wura o na yi zwa-kɔɔ yi o wari o ŋɔɔni lanyiranti. Ba ma ja-o ba vu Zezi te. Ba ma loor-o si o kwe o juja o danj nɔɔnu wum banja ni si o pa o na yazurə. ³³Zezi ma ja-o o vu daa o yiranti o daari kɔɔ kum. O ma

kwe o nwa o turtı nɔɔnɔ wɔm zwa ni, yi o daartı o twi lileeru o kɪ o nwa ni o ma dwe o dındəlimi. ³⁴O ma kwəni o yuu o nii wɛɛntı, yi o suuri. O ma ta dı nɔɔnɔ wɔm o wı: «Efata», ku kuri mu Puri! ³⁵O na tagı kuntu tun, o zwa yam ma sunı ya pırtı, yi o dındəlimi dı wai dı pipirə. O maa wai o ɲɔɔnı lanyıranı.

³⁶Zezi ma kaanı nɔɔna bam maama, sı ba yi ta kulɔ na kɪ tun ba brı nɔɔn-nɔɔnɔ. O na kaanı-ba kuntu tun, mu ba laan fɔgı ba tɛ dı nɔɔna bam. ³⁷Ku ma tiini ku sı balı maama na ni tun zanzan. Ba maa wı: «Wɔɲo kulɔ maama o na kɪ tun yi lanyıranı mu. O paı zwa-kwaru joori tı ni, yi mumaaru dı wai tı ɲɔɔna.»

Zezi na pɛ kɔ-fɔrɔ di wɔdiu ku su te tun

(*Matiyu 15:32-39*)

8 Kantu maɲa kam ni kɔgɔ zanzan daa ma joori ku gilimi daanı Zezi tee ni. Ba maa ba jıgı kulɔkulɔ sı ba di. Zezi ma bəɲi o karabiə bam yi ba ba o te. O ma ta dı ba o wı: ²«Nɔɔna bantı ɲwanja jıgı-nı, dı ba na tu ba wu a tee ni zım da yatɔ yi ba daa ba jıgı wɔdiu sı ba di tun. ³A na pɛ ba viiri yi ba wu di kulɔkulɔ, kana wó pa ba bəri cwəɲə ni, bɛɲwaanı ba badaara nuɲi yigə yigə mu ba ba amı te.»

⁴O karabiə bam ma lər-o ba wı: «Dı nan wó kɪ ta mu dı na wɔdiu gaa kuntu wɔnı sı ku yi ba maama dim?»

⁵O ma bwe-ba o wı: «Abam jıgı dıpwı yagra mu?»

Ba ma ləri ba wı: «Ya yi yarpe mu.»

⁶Zezi laan ma ta dı kɔgɔ kum sı ba maama jəni tıga ni. O ma kwe dıpwı yarpe yam yi o kɪ Wɛ le ya ɲwaanı. O ma ja-ya o fɔ fɔ o pa o karabiə bam, yi bantı dı laan jɔɲi ba ja vu ba pa nɔɔna bam. ⁷Ba dɛɛn jıgı kaləɲ-bale funfun ba wəli da. Zezi ma kwe-sı o kɪ Wɛ le, yi o daartı o ta dı o karabiə bam sı ba kwe sintı dı ba maɲı ba pa nɔɔna bam maama. ⁸Ba maama ma di ba su ba daartı. Ba laan ma twe cıcwəəru tılu na daartı tun ba su titwarı turpe. ⁹Balı dɛɛn na di kuntu tun yi baara murr-tuna mu (4.000), ku wəli dı kaana dı biə dı.

Zezi laan ma pa kɔgɔ kum viiri. ¹⁰O ma daartı o vu o zu naboro dı o karabiə bam. Ba ma vu ba yi jəgə kalı yırtı na yi Dalımanuta tun.

Farızian tiinə na yi te tun

(*Matiyu 16:1-12*)

¹¹Farızian tiinə badonnə dɛɛn ma ba Zezi te ba ma puli ba magı kantɔgɔ dıd-o, yi ba lagı sı ba maɲ-o ba nii. Ba ma ta dıd-o, sı o kɪ wo-kınkagılı dılu na wó brı-ba ni o dam dım nuɲi Wɛ tee ni tun. ¹²O ma tiini o suuri o wɔnı, yi o ta o wı: «Bɛɛ mu yi zım nɔɔna bam lagı sı a kɪ wo-kınkagılı a brı-ba? A lagı a ta cıga mu dı abam sı, a bá kɪ wo-kınkagılı a brı-ba.»

¹³O na tagı kuntu tun, o ma yagı ba te, yi o joori o vu o zu naboro kum sı ba vu ba bɛ bube dıdım dım.

¹⁴Ba dɛɛn na wu naboro kum wɔnı ba maa ve ba bɛ tun, Zezi karabiə bam ya swe sı ba ja dıpe ba wəli da, dıpe dıdva yıranı mu ba ya jıga. ¹⁵Zezi ma ta dı ba o wı: «Fɔgı-na á cı á tıttı sı á yi pa Farızian tiinə bam dı Pɛ Erɔdı dı abam ba dabılı dım.»

¹⁶O na tagı dı ba kuntu tun, ba ma ɲɔɔnı daanı ba wı: «Ku yi dıpe taanı mu o tea, dı na ba jıgı tun ɲwaanı.»

¹⁷Zezi ma lwarı ba na jıgı kulɔ ba ɲɔɔnı tun, yi o wı: «Bɛɛ mu yi á ɲɔɔnı daanı á wı, á na ba jıgı dıpe tun mu te a ɲɔɔnı kuntu? Abam ta wu lwarı Wɛ na jıgı dam te tun na? Á wubıɲa tıgı mu na? ¹⁸Abam jıgı yiə yi ya ba nai Wɛ cıga kam. Á jıgı zwa yi á ba ni Wɛ taanı dım kuri. ¹⁹Abam maɲı á swe a dɛɛn na kwe dıpwı yanı mu a fɔ fɔ a pa baara murr-tınu tum yi ba di na? Ba na di ba ti tun, abam twe cıcwəəru tum á su titwarı tıgra mu?»

Ba ma lər-o ba wı: «Titwarı fugə-tıle.»

²⁰O daa ma bwe-ba o wı: «A daa ta na kwe dıpwı yarpe yam a fɔ fɔ a pa baara murr-tına tum yi ba di tun, á twe cıcwəəru tum á su titwarı tıgra mu?»

Ba ma lər-o ba wı: «Titwarı turpe.»

²¹O laan ma ta dı ba o wı: «Abam nan daa ta ba ni ku kuri mu na?»

Zezi na puri lilwe yiə te tun

²²Ba dɛɛn ma vu ba yi Betısayıda. Nɔɔna badonnə ma ja lilwe ba ja vu Zezi te, yi ba loor-o sı o ma o jıɲa o dwe-o, sı o na yazurə. ²³O ma ja lilwe wum jıɲa o vaɲı o ja nuɲi tw kum daa. O ma twi lileeru o kɪ o yiə ni, yi o daɲı o jıa lilwe wum baɲa ni. O laan ma bwe-o o wı: «Nmı nai wɔɲo na?»

²⁴Lilwe wum ma puri o yiə o nii, yi o wı: «A nai nɔɔna mu. Ba nan nyı dı tweeru mu te yi ba veə.»

²⁵Zezi daa ma daɲı o jıa nɔɔnɔ wum yiə ni. O laan ma fin o yiə yam, yi ya joori ya nai. O maa wai o nai wɔɲo maama lanyıranı. ²⁶Zezi laan ma ta dıd-o o wı, o yɔɔrtı o vu sɔɲɔ, sı o daa yi joori o zu tu kum wu.

Pıyɛertı tagı sı Zezi yi Krisi wum Wɛ na tıɲı tun mu

(*Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21*)

²⁷Zezi dı o karabiə bam daa ma kɛ, ba vu ba yi Sezaartı kulɔ na yi Filipi tw tun. Ba na maa ve tun, o ma bwe-ba o wı: «Nɔɔna yəni ba tɛ ba wı, amı yi wɔɔ mu?»

²⁸Ba ma ləri ba wı: «Badaara te ba wı, nmı yi Zan wɔlu dɛɛn na miisi nɔɔna na wɔnı tun mu. Babam dı maa te ba wı, nmı yi Wɛ niɲɔɲnu Eli mu. Badonnə dı maa te ba wı, nmı yi faɲa faɲa Wɛ niɲɔɲnə bam dıdva mu.»

²⁹O laan ma bwe-ba o wı: «Ku nan na yi abam, abam bıɲı sı amı yi wɔɔ mu?»

Pıyɛertı ma lər-o o wı: «Nmı yi Krisi wum Wɛ na tıɲı tun mu.»

³⁰ Zezi laan ma kaanu-ba si ba yi ta kuntu ba bri nɔɔn-nɔɔnu.

Zezi na bri o tɔvni na wó ta yi te tun

(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22-27)

³¹ Ku na zigi kantu maɲa kam ni, Zezi ma ɲɔɔni o bri-ba o wi: «Amu Nabiin-bu wum maɲi si a na yaara zanzan. Zwifə nakwa bam di ba kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam mu wó culi amu. Baá gu-ni, yi da yatɔ de ni a laan wó joori a bi.» ³² O maa ɲɔɔni kuntu jaja o bri-ba. Piyɛɛri ma ja-o o vu daa, yi o kaan-o o wi, o yi taa ɲɔɔni kuntu doɲ.

³³ Zezi ma guni o nii o karabiə bam seeni, yi o baɲi Piyɛɛri o wi: «Sutaani, ve daa a tee ni! Nmu wubɔɲa yam yi nabiinə nyum mu, si ya ba tɔɲi We na lagɪ te tun.»

³⁴ Zezi laan ma bəɲi nɔn-kɔɲɔ kum maama di o karabiə bam si ba ba o te. O ma ta di ba o wi: «Nɔɔnu wulɔ maama na lagɪ si o taa tɔɲi amu kwaga tun, kuntu tu maɲi si o vin o titi wubɔɲa si o se yaara ni wulɔ na zɲɲi tɔvni-dagara o maa ve o tɔvni jəgə te tun, si o laan taa tɔɲi-ni. ³⁵ Wulɔ maama nan na lagɪ si o yiri o ɲwɪa tun, kuntu tu wó ga-ka mu. Ku daari, wulɔ maama na se si o ga o ɲwɪa amu ɲwaaɲi di We kwər-ywəɲə kam ɲwaaɲi, kuntu tu wó na ɲwɪa We tee ni. ³⁶ Nɔɔnu nan na ne lɔgɔ baɲa wəənu tum maama, yi o laan na ge ɲwɪa We tee ni, bɛɛ nyɔɔri mu o nea? ³⁷ Kulɔkulu nan tərə nɔɔnu na wó wanti o ma ləni o ɲwɪa We tee ni. ³⁸ Kuntu tun, nɔɔnu wulɔ maama na kwari cavura amu ɲwaaɲi di amu taani dum ɲwaaɲi zum nɔɔna bam titari ni, ba na yi nɔn-balwaarɔ yi ba yigə tərə di We tun, amu Nabiin-bu wum di wó kwari kuntu tu cavura, maɲa kam a na wó joori a ba lɔgɔ baɲa di a Ko We paari-zulə di Dl malesi sum tun.»

9 O daa ta ma ta di ba o wi: «A lagɪ a ta cɪga mu di abam si, nɔɔna balɔ zum na wu yo seeni tun badaara bá ti, yi baá na We paari dum na wó ba nɔɔna titari ni di dam te tun.»

Zezi yibiyə na ləni te tun

(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

² Da yardu deen na ke tun, Zezi laan ma ja Piyɛɛri di Zaki di Zan o pa ba tɔɲi daani ba vu ba di pu-kamunu yuu. Ba wura ba yirani. Ba na wura kuntu tun, Zezi yibiyə ma ləni ba yigə ni. ³ O gwaarɔ tum ma tiini ti puri pari pari yi ti nyuna. Ti puri ti gaali nabiinu na wó wanti o zari o gwaarɔ o pa ti puri te tun. ⁴ Eli di Moyisi ma da ba nuɲi ba yigə ni, yi ba ɲɔɔni di Zezi.

⁵ Piyɛɛri laan ma ta di Zezi o wi: «Karanyina, dí na wu yo seeni tun, ku tiini ku lana ku pa dibam. Nan pa dí pu vwə yatɔ yo seeni, si nmu di Moyisi di Eli taa zɔvri da.» ⁶ Fɔvni deen zu-ba zanzan. Kuntu ɲwaaɲi mu o gari o ɲɔɔni kuntu doɲ.

⁷ Kunkwəənu laan ma ba ti kwəli-ba. Ba ma ni kwəə na ɲɔɔni ti wuni ka wi: «Wuntu mu yi amu bu-dua a na so-o di a wu maama. Á nan taá cəgi o taani lanyirani.»

⁸ Ba ma da kwəni ba nii jəgə maama, yi ba daa wu ne nɔɔn-nɔɔnu, ku na dai Zezi yirani. ⁹ Ba ma zaɲi piu kum yuu ni ba maa tuə. Zezi laan ma kaanu-ba o wi: «Yi pa-na nɔɔn-nɔɔnu lwarɪ á na ne kulɔ tun, si ku taa ve maɲa kalɔ amu Nabiin-bu wum na wó ba a bi a yagɪ tɔvni tun.» ¹⁰ Ba ma se yi ba ɲɔɔni ba yirani ba bwe ba nii, ka bi ka yagɪ tɔvni taani dum kuri mu bɛɛ.

¹¹ Ba laan ma bwe-o ba wi: «We cullu karanyina tiinə bam yəni ba te ba wi: Eli mu maɲi si o da yigə o ba, si Krisi wum laan da kwaga. Ku yi cɪga mu naa vwan mu?»

¹² Zezi ma ləri-ba o wi: «Ku yi cɪga mu. Eli maɲi si o da yigə o ba o kwe woɲo maama, si Krisi wum laan ba. Bɛɛ nan mu yi ku pupuni We tɔɲɔ kum wuni ku wi, Nabiin-bu wum maɲi si o yaari zanzan si nɔɔna cul-o? ¹³ Á nan taá ye-na ni, Eli maɲi o ba, yi nɔɔna tiini ba bɛes-o ni ba wubɔɲa na lagɪ te tun, ni ku na maɲi ku pupuni o woɲo We tɔɲɔ kum wuni te tun.»

Zezi na zəli cicirə bu wudoɲ yira ni te tun

(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)

¹⁴ Zezi di o karabiə batɔ bam laan ma joori ba vu ba yi o karabiə babam bam te. Ba ma na kɔɲɔ zanzan na gilimi-ba. We cullu karanyina tiinə badonnə maa wura ba magɪ kantɔɲɔ didaani ba. ¹⁵ Kɔɲɔ kum na ne Zezi tun, ba ma tiini ba yi yəəu, yi ba duri ba vu o te ba jɔɔn-o. ¹⁶ O ma bwe-ba o wi: «Bɛɛ ɲwaaɲi mu á zigi á magɪ kantɔɲɔ di ba?»

¹⁷ Nɔɔnu wudoɲ maa wu kɔɲɔ kum wuni, o ma lər-o o wi: «Karanyina, a ya jaani a bu mu a ba nmu te, si n pa o na yazurə. Cicirə mu jig-o ka yaara, ka pa o wari o ɲɔɔni. ¹⁸ Maɲa kalɔ ka na yəni ka ja-o tun, ka yəni ka dul-o ka di tɪga ni mu. Lile-puɲə ma nuɲi o ni ni yi o dɔvni o yələ. O yira yam maama maa yəni ya ku. A ma loori nmu karabiə bam si ba zəli cicirə kam si ka yag-o, yi ba wu wanti.»

¹⁹ Zezi na ni kuntu tun, o ma ta o wi: «Abam zum nɔɔna bam bri á ba jigi wu-didɔa di amu. Amu wó daani abam titari ni a ki wu-zuru di abam si ku taa ve maɲa kɔɲ? Ja-na bu wum á ba.» ²⁰ Ba ma ja-o ba vu o te.

Cicirə kam na ne Zezi tun, ka ma su bu wum ka pa o yira sai pɔɲi pɔɲi. O ma tu tɪga ni o bibilə. Lile-puɲə maa nuɲi o ni ni. ²¹ Zezi ma bwe bu wum ko o wi: «Maɲa kɔɲ mu ku puli ku ki-o kuntu?»

O ma lər-o o wi: «O biini ni. ²² Kuni zanzan cicirə kam yəni ka dul-o ka di mini wuni di na wuni mu, si ka gu-o. Nmu nan na wó wanti, si n duri dibam yibwəə n zəni dibam.»

²³ Zezi ma lər-o o wi: «Nmu tagɪ n wi, amu na wó wanti mu. Wulɔ maama nan na ki o wu-didɔa di amu

tun, kulokulu tərə We na bá wani Dl ki Dl pa kuntu tu.»

²⁴ Bu wum ko laan ma kaasti o wu: «A suni a jigi wu-didua di nmu. Nan wəli-ni si a taa fəgi a jiga.»

²⁵ Zezi ma na nən-kəgə zanzan na durə ku maa buni ba te. O laan ma bagu cikirə kam, yi o ta di ka o wu: «Nmu wulu na pai nɔɔna jiri mumaaru di zwa-kwaru tun, a te di nmu si n nuji bu wum yira ni n viiri, si n daa yi joori n yaar-o.»

²⁶ Zezi na tagi kuntu tun, cikirə kam ma kaasti, yi ka tiini ka su bu wum ka pa o yira sai pəgi pəgi, yi ka nuji ka daar-o. Ka na yag-o tun, o ma bəri. Nɔɔna zanzan maa te ba wu: «O tigi mu.» ²⁷ Zezi laan ma ja o juja o pa o zaŋi wəeni o zigi.

²⁸ Zezi na joori o zu digə tun, o karabiə bam ma vu o te ba yirani, yi ba bwe-o ba wu: «Beŋwaani mu dibam wu wani dí zəli cikirə kam?»

²⁹ O ma ləri-ba o wu: «Cikirə kantu doŋ zəlim cana. Cikirə kantu dwi waru ka zəli ku na dai di We-loro dam.»

³⁰ Ba deen ma nuji jəgə kam kuntu ni ba vu ba təgi Galile wu ba kə. Zezi maa ba lagu si nɔɔn-nɔɔnu lwaru ba je, ³¹ o na jigi o karabiə bam o brɪ tun ŋwaani. O maa brɪ-ba o wu: «Baá ja amu Nabiin-bu wum ba ki nɔɔna juja ni yi ba gu-ni. Ba nan na gu-ni, da yatə de ni a laan wú joori a bi a yagi tuuni.»

³² O karabiə bam ma wu ni o taani dum kuri, yi ba kwari si ba bwe-o ba nii.

Wɔɔ mu yi kamunu o dwe maama?

(*Matiyu 18:1-9, Luki 9:46-50, 17:1-2*)

³³ Ba ma vu ba yi Kapernawum. Ba ma zu sɔŋɔ. Zezi ma bwe o karabiə bam o wu: «Dí na wu cwəŋə ni dí maa buni tun, á ya magi kantəgə beə ŋwaani mu?»

³⁴ Ba maa cum. Beŋwaani, ba ya na maa buni tun, ba ya magi kantəgə daani si ba nii, bantu wuni wɔɔ mu yi kamunu o dwe ba maama. ³⁵ Zezi ma jəni tiga ni. O ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam si ba ba o te. O ma ta di ba o wu: «Wulu na lagu si o taa yi yigə tu tun, kuntu tu maŋi si o ji ba maama kwaga tu mu, si o taa tuŋi o pa ba maama.»

³⁶ O ma ja bu balaja o pa o zigi ba maama titari ni. O ma kwe-o o ki o ja-kukoro ni, yi o ta di ba o wu: ³⁷ «Wulu maama na nigu bu balaja kantu doŋ lanyirani amu yiri ŋwaani tun, kuntu tu nigu amu mu. Wulu maama nan na nigu amu tun, ku dai amu yirani mu o niga, ku yi o nigu Baŋa-We dɔɔ na tuŋi-ni tun di mu.»

³⁸ Zan ma ta di Zezi o wu: «Karanyuna, dí ya ne nɔɔnu wudoŋ na zəli ciciri nɔɔna yira ni di nmu yiri. O nan na dai dibam kəgə kum wu nɔɔnu tun, dí ma kwaani si dí ci-o, si o daa yi taa ki kuntu.»

³⁹ Zezi ma ləri o wu: «Á ya wu maŋi si á ci-o. Nɔɔnu wulu maama na təgi amu yiri ŋwaani o ki wo-kunkagili tun bá wani o pipiri lula o ŋɔɔni ta-baləɔ o pa-ni. ⁴⁰ Beŋwaani wulu maama na ba culi dibam tun yi dibam nɔɔnu mu. ⁴¹ A lagu a ta cigu mu di abam si, nɔɔnu wulu na kwe na o pa abam si á nyɔ, á na yi amu Zezi Krisi nɔɔna tun ŋwaani, kuntu tu wú na pəeri We tee ni.

⁴² Ku na yi balu na ki ba wu-didua di amu tun, ba na maŋi ba muri ni bu-balwa te di, nɔɔnu wulu na pə ba didua yagi We cwəŋə təgim tun, ba na ləgi kandwe kamunu mu kuntu tu ba ni ba di-o nuni wuni yi o ti, ku ta garu cam dɔɔ o na wú ba o na We tee ni tun.

⁴³ Nmu juja na lagu ka pa n ki lwarum, ku maŋi si n go-ka mu n yagi. N na ge n juja, yi n daari n na ŋwɔa We tee ni, kuntu garu nmu na jigi n juja maama yi n vu min-tu, me na yi mini dɔɔ na bá dwe maŋa di maŋa tun. [⁴⁴ Jəgə kam kuntu ni,

«kanzwa wú ta di ba yira,

yi ya ba fəgi ya tua.

Mini wú ta di-ba,

yi di ba fəgi di dweə.›]

⁴⁵ Nmu naga na lagu ka pa n ki lwarum, ku maŋi si n go-ka mu n yagi. Nmu na yi na-dua yi n na ŋwɔa We tee ni, kuntu garu nmu na jigi n ne sum maama, yi ba laan di-m ba yagi min-tu ni. [⁴⁶ Jəgə kam kuntu ni,

«kanzwa wú ta di ba yira,

yi ya ba fəgi ya tua.

Mini wú ta di-ba,

yi di ba fəgi di dweə.›]

⁴⁷ Nmu yi nan na lagu di pa n ki lwarum, ku maŋi si n li-di n dɔɔ ni yagi mu. N na jigi yi didua yi n zu We paari dum wuni, kuntu garu nmu na jigi yiə yale, yi ba laan di-m ba yagi min-tu ni. ⁴⁸ Jəgə kam kuntu ni,

«kanzwa wú ta di ba yira,

yi ya ba fəgi ya tua.

Mini wú ta di-ba,

yi di ba fəgi di dweə.›]

⁴⁹ Nɔɔnu maama maŋi si We kwe mini mu Dl ma maŋ-o Dl nii, si Dl pa o bicari fəgi di kwe, ni ye na kwe wudiu te tun. ⁵⁰ Ye ywəŋə yi di wat di kwe wudiu. Ye ywəŋəni nan na ti, n daa n bá wani n pa di joori di ja ywəŋəni. Pa-na á wuru taa ywəmmə da-ŋwaani, si á jəni di yazurə, ni ye na pai wudiu ywəmmə te tun.»

Kaani vum taani

(*Matiyu 19:1-12, Luki 16:18*)

10 Zezi laan ma zaŋi o nuji je sum kuntu ni o vu o da Zude ti-niə yam. O ma vu o be Zorden bugə kam ni didoŋ dum ni. Nən-kəgə zanzan daa ma ba ba gilim-o. O ma ta brɪ-ba We cigu kam, ni o na yəni o ki te tun.

²Farizian tiinə badaara deen ma zaŋɪ ba vu o te si ba maŋ-o ba nii. Ba ma bwe-o ba wɪ: «Nɔɔnu jigi cwəŋə si o vɪn o kaani na?»

³Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Moyisi deen pe abam culu kum o wɪ bɛɛ?»

⁴Ba ma lər-o ba wɪ: «Moyisi pe ni, ni nɔɔnu jigi cwəŋə si o pupuni tɔnɔ o pa o kaani, si ku bri ni o vi-o mu.»

⁵Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Moyisi deen pupuni kuntu o pa abam, á wɔru na dana tun ŋwaani mu. ⁶Ku daari, pulim ni We na ki nabiinə tun, Dl ki-ba si ba taa yi baaru di kaani mu. ⁷Kuntu ŋwaani, nɔɔnu na di kaani, o maŋɪ si o pɔɔri o tuti o nu di o ko tee ni, si o daari o pa o di o kaani wum jəni daani. ⁸Kuntu wó pa ba laan ji nɔɔnu didva. Ba daa dai nɔɔna bale, ba laan yi nɔɔnu didva mu. ⁹We na ki nɔɔna balu daani tun, nɔɔn-nɔɔnu daa wu maŋɪ si o pɔɔri-ba daani.»

¹⁰Zezi di o karabiə bam laan ma joori ba vu sɔŋɔ. Ba na zu tun, ba ma bwe-o o taani dum kuri. ¹¹O ma ta di ba o wɪ: «Nɔɔnu na vɪn o kaani yi o daari o di kaani wudon, kuntu tu kəm dum di ka-bwəŋə yi bidwi mu. ¹²Kaani di na vɪn o baru yi o vu o zu baru wudon, o di kəm dum di bwəŋə yi bidwi mu.»

Bu-balwa na maŋɪ di We paari dum te tun

(Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17)

¹³Nɔɔna badonnə maa jaani biə ba tui Zezi te si o daŋɪ o jta ba baŋa ni. O karabiə bam ma zaŋɪ ba baŋi-ba si ba yi taa ki kuntu. ¹⁴Zezi na ne ba na ki te tun, o banti ma zaŋɪ yi o ta di ba o wɪ: «Yagi-na si biə bam taa tui amu te, si á yi zaŋɪ á taá cu-ba. Beŋwaani balu na nyi ni bu-balwa te tun mu maŋɪ si ba zu We paari dum wu. ¹⁵A lagɪ a ta cɪga mu di abam si, nɔɔnu na wu se si We taa te-o ni bu-balaŋa te, o bá na cwəŋə o zu We paari dum wu.»

¹⁶Zezi na tagɪ kuntu tun, o laan ma ja ja biə bam o ki o ja-kukoro ni. O ma daŋɪ o jta ba baŋa ni o wari We o pa-ba.

Nadunə wó wanti ba na ŋwɪa We tee ni na?

(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)

¹⁷Zezi ma zaŋɪ o maa kea. Nɔɔnu wudon ma duri o vu o yi o te. O ma kuni doonə o yigə ni yi o wɪ: «Karanyina, n yi nɔn-ŋum. Nan bri-ni kulɔ a na wó ki, si a wanti a na ŋwɪa kalu na ba ti tun We tee ni.»

¹⁸Zezi ma ta did-o o wɪ: «Beŋwaani mu n bəŋi-ni ni nɔn-ŋum? Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na yi nɔn-ŋum, ku na dai We Dl yirani. ¹⁹Nmu maŋɪ n ye We cullu tum na bri kulɔ tun. Yi zaŋɪ n gu nɔɔnu. Yi zaŋɪ n pəni di n don, kaani. Yi ŋoni. Yi zaŋɪ n fɔ vwan n pa n don. Yi pini n don. Ta n zuli n nu di n ko.»

²⁰Nɔɔnu wum ma ta did-o o wɪ: «Karanyina, ku na sɪŋɪ a biini ni tun, a maŋɪ a se cullu tintu maama.»

²¹Zezi ma nii-o di sono, yi o ta did-o o wɪ: «Ku nan ta ge woŋo didva mu si n ki. Ve sɔŋɔ n kwe woŋo kulɔ maama n na jigi tun n yəgi, si n laan kwe ti səbu kum n ma n wəli yinigə tiinə. Kuntu wó pa n ta n jigi jɪjiguru zanzan We-sɔŋɔ ni. Nmu na ki kuntu, si n laan ba n ta n tɔgi-ni.»

²²Nɔɔnu wum na ni kuntu tun, o wu ma cɔgi zanzan yi o yigə nywani, o jɪjiguru tum na tiini ti daga tun ŋwaani. O ma yagi Zezi yi o viiri.

²³Zezi laan ma pipiri o nii o karabiə bam seeni, yi o ta di ba o wɪ: «Nadunə na lagɪ si ba zu We paari dum wu, kuɔ ta tiini ku cana ku pa-ba.»

²⁴O karabiə bam na ni kuntu tun, ku ma su-ba. Zezi daa ta ma ta di ba o wɪ: «A biə-ba, nɔɔna na lagɪ si ba zu We paari dum wu, kuɔ ta tiini ku cana ku pa-ba.

²⁵Kuɔ ta yi mwali si yogondi da gar-lwe bɔɔni di nuŋi ku dwe nadum na lagɪ si o zu We paari dum wu.»

²⁶Zezi na tagɪ kuntu tun, ku ma tiini ku su o karabiə bam zanzan, yi ba te daani ba wɪ: «Ku nan na yi kuntu, wɔɔ mu wó wanti o na ŋwɪa We tee ni?»

²⁷Zezi ma nii-ba yi o wɪ: «Nabiinə mu bá wanti ba ki, si We wai Dl kia. Beŋwaani We wai woŋo maama Dl kia.»

²⁸Piyɛɛri laan ma ta did-o o wɪ: «Nii. Dɪbam yagi dí woŋo maama mu, yi dí daari dí tɔgi nmu.»

²⁹Zezi ma ləri o wɪ: «A lagɪ a ta cɪga mu di abam si, nɔɔnu wulu maama na tagɪ amu ŋwaani di We kwər-ywəŋə kam ŋwaani, o yagi o sɔŋɔ naa o nu-biə naa o nu di o ko naa o biə naa o kari di tun, ³⁰kuntu tu wó ba o na kulɔ maama o na yagi tun kuni bi mu lugu kuntu baŋa ni. Oó na sam di nu-biə di niinə di biə di kari, yi oó na yaara di o wəli da. Ku daari maŋa kalu na wó ba tun, kuntu tu wó na ŋwɪa kalu na ba ti tun We tee ni. ³¹Balu na maŋɪ ba yi yigə tiinə tun zanzan wó joori ba ji kwaga tiinə. Ku daari balu di na maŋɪ ba yi kwaga tiinə tun zanzan wó ba ba ji yigə tiinə We paari dum wuni.»

Zezi daa na ŋɔɔni o tɔvni taani te tun

(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

³²Zezi di nɔɔna zanzan maa zaŋɪ ba wu cwəŋə ni ba maa ve Zeruzalem. Zezi maa wu ba yigə ni o veə. O karabiə bam maa yi yəəu. Nɔɔna balu di na tɔgi ba kwaga tun maa fɔmma. Zezi ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam daa ni, yi o ta o bri-ba kulɔ na lagɪ ku ki-o Zeruzalem ni tun. ³³O maa ta di ba o wɪ: «Taá ye-na, dí na maa ve Zeruzalem tun, dáani mu ba laan wó ja amu Nabiin-bu wum ba ki Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam jɪŋa ni. Nɔɔna bam kuntu wó di a taani ba wɪ, ku maŋɪ si a

ti mu, yi ba daart ba ki-ni dwi-ge tiinə bam juja ni.
³⁴Baá yáali-ni ba mwani, yi ba daart ba twi lileeru
 ba yagi a yira ni. Baá magi-ni di balaara, yi ba laan
 daart ba gu-ni. Da yatə de ni a nan wú joori a bi a yagi
 tuntu.»

Zezi cwəŋə kam na jigi yaara te tun

(Matiyu 20:20-28)

³⁵Zaki di Zan balu na yi Zebede biə tun deen ma vu
 Zezi te ba ta did-o ba wi: «Karanyina, popo, ki woŋo
 kulv dí na lagi tun n pa dibam.»

³⁶Zezi ma bwe-ba o wi: «Á lagi si a ki bɛɛ mu a pa
 abam?»

³⁷Ba ma lər-o ba wi: «Nmu na tu n ba n di n paari
 dum, si n pa dibam didva jəni n jazum ni si didva jəni
 n jagwiə ni.»

³⁸Zezi ma ta di ba o wi: «Abam tti yəri á na loori
 kulv tun. Abam wú want á tɔgt á yaari, ni amv na lagi
 a ba a na yaara yalv tun na? Á wú want á yaari á ti,
 ni a na lagi a yaari a ti te tun na?»

³⁹Ba ma lər-o ba wi: «Een, dí wú want.»

Zezi laan ma ta di ba o wi: «Kv yi ciga, abam nan
 wú suni á tɔgt á yaari amv yaara yam doŋ. ⁴⁰Kv nan
 dai amv mu maŋi si a kuri wulv na wú jəni a jazum ni
 naa a jagwiə ni tun. Kv yi Baŋa-We mu maŋi Dl tiŋi je
 sum kuntu, si Dl pa balu na wú jəni da tun.»

⁴¹O karabiə fugə kam na tu ba lwart ba donnə bale
 bam na loori kulv Zezi tee ni tun, ba bana ma tiini ya
 zaŋi di Zaki di Zan. ⁴²Zezi laan ma bəŋi ba maama,
 yi o ta di ba o wi: «Abam nan maŋi á ye ni lvgv baŋa
 pwa ki dam mu di ba nɔɔna, yi ba didɛera di dam ba
 baŋa ni. ⁴³Kv nan na yi abam, kv wv maŋi si kv taa
 yi kuntu doŋ abam titari ni. Bəŋwaani, abam wulv na
 lagi si o ji nɔn-kamunu á wuni tun, kuntu tu maŋi si
 o ji abam maama tuntvɔŋv mu. ⁴⁴Wulv na lagi si o ji
 abam yigə tu tun, kuntu tu maŋi si o ji abam maama
 gambia. ⁴⁵Bəŋwaani amv Nabiin-bu wum wv tu si
 nɔɔna tɔŋi ba pa-ni. Amv nan tu si a tɔŋi a pa nɔɔna
 mu, si a daart a kwe a ŋwɪa a ma ləni nɔɔna zanzan
 ŋwɪa We tee ni.»

Zezi na pɛ lilwe yiə puri te tun

(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

⁴⁶Zezi di o karabiə bam ma vu ba yi tuv kudoŋ, kv
 yiri mu Zeriko. Ba ma tɔgt da ba nunji ba maa kea. Ba
 na maa ke tun, nɔn-kɔgɔ maa tɔgt-ba. Nɔɔnv wudoŋ
 maa wura o na yi lilwe. O yiri mu Batime, o ko mu yi
 Time. O maa je cwəŋə kam ni ni yi o loorə. ⁴⁷O ma
 lwart ni kv yi Nazareti tu Zezi mu tɔgt dáani o maa
 kea. O laan ma puli o kaasi baŋa baŋa o wi: «Zezi, Pɛ
 Davidi dwi tu, duri a yibwəŋə!»

⁴⁸Nɔɔna zanzan ma bag-o si o pu o ni. O laan ma
 tiini o kaasi zanzan yi o wi: «Pɛ Davidi dwi tu, duri a
 yibwəŋə!»

⁴⁹Zezi laan ma zigi yi o ta o wi, ba bəŋ-o si o ba. Ba
 ma bəŋ-o, yi ba ta did-o ba wi: «Ki wupolo, si n zaŋi
 wɛɛni, si o bə-m o wi n ba.»

⁵⁰Lilwe wum ma da pusi o gɔrɔ o yagi, yi o zaŋi lila
 o vu o yi Zezi te. ⁵¹Zezi ma bwe-o o wi: «Nmu lagi si
 a ki bɛɛ mu a pa-m?»

O ma ləri o wi: «Karanyina, a lagi si a joori a taa nai
 mu.»

⁵²Zezi ma ta did-o o wi: «Nan ve, nmu na ki n
 wv-didva di amv te tun mu pɛ n na yazurə.»

Zezi na tagi kuntu bidwi baŋa ni tun, mu lilwe wum
 yiə joori ya nai. O maa tɔgt Zezi kwaga cwəŋə kam
 ni.

Zezi na zv Zeruzalem yi nɔɔna zul-o te tun

(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-40, Zan 12:12-19)

11 Zezi di o karabiə bam deen ma vu ba twe
 Zeruzalem. Ba ma vu ba yi ti-balwa bale, ba
 yiri mu Betifaazi di Betani. Je sum kuntu wv Olivi
 piu kum saŋa ni mu. Zezi ma li o karabiə bam bale
 o tɔŋi, ²yi o ta di ba o wi: «Ve-na á vu á zv tuv kulv
 na wv abam yigə ni tun. Á na zv tuv kum wuni, á wú na
 bina-pwala na lægi da, yi nɔɔn-nɔɔnv daa ta wv diini
 ka baŋa. Ve-na á bwəli-ka á ja ba á pa-ni. ³Nɔɔnv na
 bwe abam ni: «Bɛɛ mu yi á bwəli-ka?», si á ta did-o
 ni: «Kv yi dí Yuutu wum mu laga. Oó joori o pa ka ba
 lele.»

⁴Ba ma zaŋi ba vu si ba nii. Ba na yi tuv kum wv tun,
 ba ma suni ba na bina-pwala cwəŋə ni ni. Ka lægi sɔŋɔ
 kudoŋ ni ni. Ba ma vu ba bwəli-ka. ⁵Nɔɔna badonnə
 maa zigi da. Ba ma bwe Zezi karabiə bam ba wi: «Bɛɛ
 mu yi á lagi á bwəli bina-pwala kam?»

⁶Ba ma ləri-ba ni Zezi na maŋi o ta te tun. Nɔɔna
 bam ma se. ⁷Ba ma ja bina-pwala kam ba ja vu ba yi
 Zezi te. Ba laan ma kwe ba gwaaru ba daŋi ka baŋa
 ni. Zezi ma di ka baŋa, yi ba ve ba maa kea. ⁸Ba na
 maa ke tun, nɔɔna zanzan ma zul-o ba kwe ba gwaaru
 ba lwart cwəŋə kam yuu ni, si Zezi ba o tɔgt ti baŋa o
 ke. Nɔɔna badaara ma vu ba go tweeru nɛ di vɔrɔv ba
 di cwəŋə yuu ni, si o tɔgt ti baŋa o ke. ⁹Nɔɔna balu
 na wv o yigə ni di o kwaga ni ba ve tun maa tɔɔli ba
 wi:

«Ozaana! Zulə taa wv We tee ni!

Zuli-na wulv na tu dí Yuutu We yiri ŋwaani tun.

¹⁰Zuli-na wulv na wú ta te o nɔɔna,

nunɛni dibam ko Davidi deen na jigi paari te tun.

Ozaana! Zulə taa wv Baŋa-We tee ni!»

¹¹Zezi ma vu o zv Zeruzalem tuv kum wv. O ma vu
 o yi We-di-kamunu kum o zv kv wv. O ma kaagi o

nii wænu tum maama na yi te. We na lagı dı zu tun, o ma joori o nuji tu kum wuntı, o tıgi dı o karabiä fugä-bale bam o vu Betani.

Zezi na sãli kapuru te tun

(Matiyu 21:18-19)

¹²Tıga na puuri tun, ba ma zaŋı Betani ni si ba joori Zeruzalem. Kana maa jıgi Zezi. ¹³Ba na maa ve tun, o ma tult o na kapuru. Ku deen li dı wãru mu. O ma vu si o nii mãla wura na si o di. O na yi da tun, o ma wu ne kulukulu, ku na wu yi ku lërim maŋa tun ŋwaani. ¹⁴O laan ma ta dı kapuru kum o wı: «Nãon-nãonu daa bá na mãla nmu yuu ni o di.»

O karabiä bam ma ni o na tagı kulı tun.

Zezi na zëli pipimpiinã We-di-kamunu kum wuntı te tun

(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Zan 2:13-22)

¹⁵Ba ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi ma vu o zu We-di-kamunu kum wu. O ma na nãna na wu ka kunkulã kum ni ba pipiä. O ma zëli-ba o pa ba nuji. O ma vu o ja säbu-lënnã bam taabullu tum o pipiri o pu tıga ni, o pa ba säbiä bam jagı. O ma daari o yigi yitunnu tulu nãna badonnã na je da ba yëgi kunkwän-pulã tun o dı tıga ni. ¹⁶O ma wu se si nãna taa zuŋı ba zıla ba tıgi kunkulã kum wu ba kea. ¹⁷O ma bri nãna bam o wı: «Ku puuri We tãnã kum wuntı ni, We mu wı: «Amu digã kantı maŋı si ka taa yi jëgã kalı lugu baŋa dwi tiinã maama na wı ta tui ba wari amu da tun mu.» Abam nan pe ka ji ŋwuna joro jëgã.»

¹⁸Zwifã kaanum yigã tiinã bam dı ba cullu karanyina tiinã bam ma ni Zezi na tagı kulı tun. Ba laan ma beeri cwãŋã si ba gu-o. Ba ma kwari fũntı dıd-o, o zaasun dum na su nãn-kãgã kum maama tun ŋwaani.

¹⁹Tıga na lagı ka yi tun, Zezi dı o karabiä bam ma nuji tu kum wuntı.

Zezi ŋãni kapuru kulı na kuŋı tun taani

(Matiyu 21:20-22)

²⁰Tıga na puuri tun, ba ma daa zaŋı ba maa kea. Ba ma na kapuru kum na kuŋa, dı ku bunnu maama. ²¹Pıyëri ma guli Zezi ya na tagı te tun. O ma ta dı Zezi o wı: «Karanyina, nii kapuru kum nmu diin na sãli tun, ku kuŋa.»

²²Zezi ma ta dı ba o wı: «Fãgi-na á kı á wu-dıdwa dı We. ²³A lagı a ta cıga mu dı abam si, abam wulu na tagı dı piu kamunu kuntu ni, ku gã ku na zıgi me tun ku vu ku tu nunu kum wuntı, We wı pa ku kı. Nmu na jıgi wu-dıdwa ni nmu na tagı kulı tun wı sunı ku kı, yi n ba jıgi bubwea, We wı pa ku kı. ²⁴Kuntu ŋwaani a

lagı a ta dı abam ni, wõŋo kulı maama á na wı loori We tee ni tun, si á taá jıgi wu-dıdwa ni á wı sunı á na-ku, yi We wı pa á na-ku. ²⁵Maŋa maama abam na wura á wari We, yi taani na wu abam dı nãnu wudoŋ laŋa ni, si á yagi á ma ce-o. Á Ko We laan wı yagi abam dı lwarum Dı ma ce abam. [²⁶Ku daari, abam na wu se si á yagi nãna lwarum á ma ce-ba, á Ko We bá yagi abam dı lwarum Dı ma ce abam.]»

Zezi dam dum nuji yän mu?

(Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)

²⁷Ba daa ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi ma vu o zu We-di-kamunu kum wu, o kari ka wuntı o beerã. Zwifã kaanum yigã tiinã bam dı ba cullu karanyina tiinã bam dı ba nakwa bam ma vu o te, ²⁸ba bwe-o ba wı: «Wãã dam mu n ma n kı wænu tulu maama n na kı tun? Wãã mu pe nmu ni si n ta n kı kuntu?»

²⁹O ma lëri-ba o wı: «A dı jıgi bwia a lagı a bwe abam, si á na lëri-ya á pa-nı, si a laan bri abam wulu na pe amu ni si a tuŋı tun. ³⁰A lagı a bwe abam a nii, Zan na miisi nãna na wuntı tun, ku yi We mu pe-o cwãŋã naa nabiinã mu pe-o?»

³¹O na bwe-ba kuntu tun, ba maa wura ba bwe daani si ba nii ba na wı lëri te tun. Ba maa wı: «Dıbam na lëri dí wı, ku yi We mu, o laan wı bwe dıbam ni, beë mu yi dí nan wu se Zan taani dum? ³²Ku daari, dí bá wani dí ta ni ku yi nabiinã mu pe-o cwãŋã.» Ba tagı kuntu, beŋwaani ba kwari fũntı dı nãna bam, dı ba maama na se ni Zan sunı o yi We niŋõnu tun. ³³Kuntu ŋwaani mu ba lëri Zezi ba wı: «Dı yëri wulu na pe Zan cwãŋã tun.»

Zezi dı ma ta dı ba o wı: «Ku na yi kuntu, amu dı nan bá ta wulu na pe amu ni si a taa tuŋı tun.»

Nãnu dı o gaari mumãŋa

(Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

12 Zezi ma maŋı mumãŋa o bri nãna bam o wı: «Nãnu wudoŋ mu wura. O ma zaŋı o ci gaari, yi o daari o jëri tweeru tulu yiri na yi vinyã tun dı wuntı. O ma daari o ku goŋo ti-dia je ni, si o na gwëri tweeru biã bam, si o kı dáani o nã o kan ti na bam. O ma daari o cwi dapala si nãnu taa je da o yiri gaari dum. O na fõgi o ci-dı kuntu tun, o laan ma kwe nãna o yagi da si ba taa tuŋa, yi o daari o nuji o vu cwãŋã. ²Tweeru biã bam gwërim maŋa na yi tun, o ma tuŋı o tintuŋnu si o vu nãna balu na nii o gaari dum baŋa ni tun te, si ba ce o tãri ba pa-o. ³Tintuŋnu wum na yi ba te tun, ba ma ja-o ba magı, yi ba daari ba pa o viiri dı ju-kuri. ⁴Nãnu wum daa ma tuŋı o tintuŋnu wudoŋ. O na yi ba te tun, ba ma magı o yuu ba kaari yi ba twi-o. ⁵O daa ta ma tuŋı o tintuŋnu wudoŋ o wëli da. Wuntu na

yi ba te tun, ba ma mag-o ba gu. Nɔɔnu wum ta ma tunji o tintunna zanzan nɔɔna bam tee ni, yi ba magi ba badonnə, ba daari ba gu ba badaara.

⁶ Ku laan ma daari o titi bu wulu o na so-o zanzan tun yurani. O ma tun-o ba tee ni o ma kweeli, yi o bunji si, baá nigí wuntu. ⁷ Nɔɔna bam na ne-o tun, ba maa njɔɔni daani ba wi: «Mu gaari dum tu bu, wuntu mu lagi o ba o taa te o ko wum wəənu tum. Nan pa-na dí gu-o, si dí daari dí taá te o wəənu tum.» ⁸ Ba laan ma gu-o, yi ba daari ba van-o ba ja nunji gaari dum wuni ba yagi.

⁹ Kuntu tun, gaari dum tu wum laan wó ki nɔɔna bam kuntu tita mu? O mañi si o ba o gu-ba mu, si o daari gaari dum o pa nɔɔna badonnə si ba taa niə. ¹⁰⁻¹¹ Ku pupuni We tɔɔɔ kum wuni ku wi:

«Kandwe dilu lwara na vin tun laan mu joori di ba di ji kandwe dilu na pai sɔɔɔ kum dana tun.

Baɲa-We na ki te tun mu kuntu,
yi ku yi wo-kamunu ku pa dibam.»

Abam mañi á wu karimi kuntu na?»

¹² Zwifə yigə tiinə bam na ni kuntu tun, ba ma lwaru ni o mañi mumañi dum bantv njwaani mu. Ba laan maa beeri cwəɲə si ba ja-o. Ba maa wari, ba na kwari fuvni di nɔɔn-kɔɔɔ kum tun njwaani. Ba ma yag-o, yi ba daari ba viiri.

Zwifə bam na bwe Zezi lampoo njwum wojo te tun

(*Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26*)

¹³ Zwifə bam deen ma li Farizian tiinə badonnə di Pe Erɔɔdi kwaga nɔɔna badonnə si ba vu Zezi te. Ba maa lagi si ba pa o njɔɔni o tusi, si ba wanti ba ja-o. ¹⁴ Ba ma yi o te, yi ba ta did-o ba wi: «Karanyina, dí ye ni nmu yi ciga tu mu. Nmu yigə tərə di nɔɔna na bunji kulv ba pa nmu tun, nmu nan ba kuri nɔɔna daani. Nmu nan yəni n bri nɔɔna We cwəɲə di ciga mu. Dí lagi dí bwe dí nii, dibam Zwifə bam culu pe ni si dí njwi lampoo dí pa lvgv kum pa-faru wum naa ku wu mañi? Dí mañi si dí njwi naa dí wu mañi si dí njwi?»

¹⁵ Zezi nan mañi o ye ba na yi pipiri-nyina te tun. O ma ta di ba o wi: «Bee nan mu yi á lagi si á mañi-ni á nii? Ja-na səbu-dali didva á ba si a nii.»

¹⁶ Ba ma li səbu-dali dum ba bri-o. O ma nii yi o bwe-ba o wi: «Wɔɔ nyinyɔgv di o yiri mu pupuni di baɲa ni?»

Ba ma lər-o ba wi: «Ku yi pa-faru wum mu.» ¹⁷ Zezi laan ma ta di ba o wi: «Ku lamma. Á nan taá njwi kulv na yi pa-faru wum nyim tun á pa-o, si á daari á taá pai We kulv di na yi Dl nyim tun.»

O na ləri-ba kuntu tun, ku ma sv-ba zanzan.

Ba na bwe Zezi twa biim wojo te tun

(*Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40*)

¹⁸ Sadustian tiinə badonnə deen ma zañi ba vu Zezi te. Bantv mu bri ba wi, nɔɔnu na tɔga, o daa bá joori o bi. ¹⁹ Ba ma vu ba ta di Zezi ba wi: «Karanyina, Moyisi deen na pupuni kulv o tiñi o pa dibam tun, ku bri ni, nɔɔnu nu-bu na tɔga yi o daari o kaani, ba na wu lvgv biə daani, tu wum curv mu mañi si o di kaani wum si ba wanti ba lv biə o nu-bu wulu na tɔgi tun njwaani. ²⁰ Kuntu, nu-biə barpe ya mu wura. Ba didva ma di kaani, yi o ti o daar-o, yi o wu lvgv bu. ²¹ Wulu na sañi tun laan ma di kadəm wum. O di ma ti o daari kaani wum, yi ba di wu lvgv bu. Batɔ tu wum di daa ma di-o. ²² Ba maama barpe di kaani wum, yi ba wu lvgv bu did-o. Ba maama na tɔgi tun, kaani wum di laan ma ti. ²³ Ba maama barpe na di kaani wum tun, ba laan na tu ba bi ba yagi tsvni, bantv wɔɔ mu wó ta te kaani wum?»

²⁴ Zezi ma ləri-ba o wi: «Abam tiini á tusi mu. Abam wu lwaru We tɔɔɔ kum zaasum dum kuri, yi á ta yəri We dam dum na yi te tun. Á wu tusi ciga na? ²⁵ Nɔɔna na tu ba bi ba yagi tsvni, ba lagi ba taa nyi di We malest sum na yi te tun mu, ba ba di kaana, kaana di nan ba zsvri banna di. ²⁶ Ku nan na yi twa biim dum di, Moyisi na pupuni kulv tun bri ni nɔɔna wó svni ba bi. Abam mañi á wu karimi kulv We na tagi di Moyisi Dl na bri Dl titi did-o sabari puñu kum wuni maña kalv tun na? We deen tagi Dl wi: «Amu yi Abraham We, di Yizaki We, di Zakɔbi We mu.» ²⁷ Ku bri ni bantv daa ta jgti njwia mu We tee ni, beɲwaani Baɲa-We yi naɲuna We mu, si Dl dai twa We. Mu ku kuri á tiini á tusi di á na bunji te tun.»

We niə yam wuni dɔɔ mu yi kamunu di dwe?

(*Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-28*)

²⁸ Ba na wura ba njɔɔni kuntu tun, We cullu karanyina tu wudoñ ma yi ba te, yi o ni ba taani dum. O ma lwaru ni Zezi tiini o kwaani di o na ləri Sadustian tiinə bam te tun. O laan ma twe Zezi te, yi o bwe o wi: «We niə yam maama wuni dɔɔ mu yi kamunu di dwe?»

²⁹ Zezi ma lər-o o wi: «We ni dilv na yi kamunu di dwe ya maama tun mu tintu: «Yisrayeli tiinə-ba, cəgi-na. Yuutu Baɲa-We mu yi dibam Yuutu didva má. ³⁰ Ta n soe n Yuutu Baɲa-We di n bicari maama, di n wu maama, di n wubɔɲa maama, di n dam maama.» ³¹ We ni dilv na sañi tun mu tintu: «Ta n soe n doñ ni n titi te.» We ni didoñ daa tərə di na yi kamunu di dwe niə yantu yale.»

³²We cullu karanyina tu wum ma ta di Zezi o wi: «Karanyina, n tagi ciga. Nmu na tagi n wi, We didva yirani mu wura yi Dl doŋ daa tərə tun, ku yi ciga mu. ³³Ku maŋi si di taá soe We di di wu maama, di di wubuŋa maama, di di dam maama, si di daari di taá soe di donnə ni di titi te. Di na ki kuntu, di ki lanyirani ku dwe di na me vara naa woŋo kulv maama di ma kaani-DL.»

³⁴Zezi na ne ni o ləri taani dum lanyirani di wubuŋ-ŋuŋa tun, o ma ta did-o o wi: «Nmu batwari di We paari dum.»

Ku na zigi maŋa kam kuntu ni, nɔɔn-nɔɔnu daa maa kwari si o bwe-o taani.

Krisi wum We na tɔŋi tun yi Davidi Yuutu mu

(*Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44*)

³⁵Zezi deen maa wu We-di-kamunu kum ni o bri nɔɔna, yi o ta o wi: «We cullu karanyina tiinə bam yəni ba bri ni, Krisi wum We na tɔŋi tun yi Pe Davidi dwi tu mu. Ku nan wó wani ku taa yi kuntu na? ³⁶We Joro kum deen pe Davidi titi ta o wi:

«Yuutu Baŋa-We tagi di a Yuutu DL wi:

Ba n jəni amv jazim ni,

si a laan ki nmu duna maama n ne kuri ni.»

³⁷Davidi titi nan na suni o bəŋi Krisi wum o wi o Yuutu tun, dibam nan daa wó ki ta mu di bəŋ-o ni Davidi naa daga?»

Zezi na bri We ciga kam kuntu tun, ku ma pa nɔn-kɔŋɔ kulv na je ku cəgi tun wu poli zanzan.

Zezi kaani nɔɔna, si ba yi lwəni cullu karanyina tiinə bam

(*Matiyu 23:1-36, Luki 20:45-47*)

³⁸O daa ta ma bri-ba yi o wi: «Taá yiri-na á titi di cullu karanyina tiinə bam. Bantu soe si ba taa zɔvri gwar-didwaaru, si ba taa beerə yi nɔɔna nii-ba. Ba na ve yaga, ba lagi si nɔɔna maama taa tui ba zuli-ba mu.

³⁹Ba na yəni ba zɔ ba We-di sum, ba lagi je-kamunnu mu si ba taa je yigə ni. Ba na ve nɔɔnu sɔŋɔ si ba di candiə, ku yi je-ŋuŋa jəgə ni mu ba lagi si ba taa je da.

⁴⁰Ba maa yəni ba ganu kadənə ba jɔŋi kulv maama ba na jigi tun, yi ba kwəri ba loori We di butar-didwaaru, si ku taa nyi ni ba yi nɔn-ŋuŋa mu te. We wó tiini DL pa bantu na cam ku ja gaali.»

Kadəm na pe We pɛəri te tun

(*Luki 21:1-4*)

⁴¹Zezi ma vu o jəni We-di-kamunu kum wuni, jəgə kalv daka na zigi da yi nɔɔna di We pɛera ka wuni tun tukəri ni. O maa je o nii nɔɔna bam na ve ba di ba səbiə ka wuni te tun. Nadunə zanzan ma ba ba di səbu zanzan ka wuni. ⁴²Kadəm wudoŋ na yi yinigə tu tun

ma ja səbu-dal-balwa bale, o ja vu o di da. ⁴³Zezi na ne kuntu tun, o ma bəŋi o karabiə bam, yi o ta di ba o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, kadəm wuntu na yi yinigə tu tun, o di səbu ku dwəni nɔɔna balv maama na di da tun. ⁴⁴Bantu maama li ba daari səbiə mu tata. Kadəm wum nan yi yinigə tu mu, yi o kwe woŋo kulv maama o na jigi si o ma yəgi o ni-wudiu tun o di da.»

Lɛeru na wó ba lvgv baŋa te tun

(*Matiyu 24:1-28, Luki 21:5-24*)

13 Zezi laan ma zaŋi o nuŋi We-di-kamunu kum wuni. O na maa ke tun, o karabiə bam didva ma ta did-o o wi: «Karanyina, nii kandwa yantu ba na me ba lo digə kam tun na lana te. Nii ka loom dum na dana te.»

²Zezi ma lər-o o wi: «Nmu wu ne ka na daga te tun na? Ka maama nan wó ba ka tu tɔga ni ka cəgi. Kandwe daa bá daŋi di doŋ baŋa ni.»

³Zezi deen ma vu o jəni Olivi piu kum yuu ni, yi o tɔlti o na We-di-kamunu kum o yigə ni. O na je kuntu tun, Pɛyɛəri di Zaki di Zan di Andre yirani ma vu o te, yi ba bwe-o ba wi: ⁴«Maŋa kɔɔ mu We-digə kam wó ba ka cəgi kuntu? Bɛɛ mu lagi ku ki maana ku bri dibam, si di lwaru ni wəənu tuntu maama lagi ti ki?»

⁵Zezi ma ləri-ba o wi: «Á fəgi á ci á titi, si á yi pa nɔɔn-nɔɔnu ganu abam. ⁶Bɛŋwaani nɔɔna zanzan wó ba abam te, yi baá ma amv yiri ba ma ganu abam ba wi, bantu didva didva mu yi Krisi wum We na tɔŋi tun, yi baá ganu nɔɔna zanzan. ⁷Á wó ba á na tigurə na wu abam tunti dum ni, yi á kwəri á ni ka ŋwa tunti dilu na baŋwe tun ni. Á nan na ni kuntu, si á yi pa fɔvni zɔ abam. Wəənu tum kuntu maŋi si ti ki mu, yi ku ta dai lvgv tiim maŋa. ⁸Dwi wó zaŋi di ki jara di dwi didoŋ, yi tu di ku doŋ wó zaŋi ti magi jara. Tɔga di wó sisinji je sidonnə ni, yi kana di wó ba ka taa wu je zanzan ni. Yaara yam kuntu maama nan nyi di kaani na sɔŋi o vri pugə yi ka wɔɛ yi cam daa ta wu kwaga ni te tun mu.

⁹Á fəgi á ci á titi, si nɔɔna wó ja abam ba vu ba saŋi sariya-dirə nakwa tee ni. Ba ta wó ja abam ba magi ba We-di sum wuni. Baá ja abam ba vu ba saŋi didɛera di pwa tee ni, abam na tɔgi amv tun ŋwaani. Kuntu mu wó pa á wani á bri-ba We ciga kam. ¹⁰Ku nan fun mu si ba da yigə ba tɔlti We kwər-ywəŋə kam ba bri dwi maama tiinə, si woŋo maama tiim laan yi. ¹¹Ba na jaani abam ba vu ba saŋi, si á yi taá liə di á na wó ta kulv tun. Á na wó taá zigi ba yigə ni maŋa kalv tun, si á laan ŋɔɔni kulv We na wó pa abam tun. Ku dai abam titi mu wó ŋɔɔni, ku yi We Joro kum mu wó pa abam kulv á na wó ŋɔɔni tun. ¹²Nɔɔna badonnə wó ja ba titi curru ba ki nɔɔna jia ni si ba gu-ba. Kwə di wó ki ba biə kuntu doŋ. Biə di wó zaŋi ba pa ba ja ba niinə di ba kwə ba gu. ¹³Nɔɔna maama wó ta culi abam, á na yi a nɔɔna tun ŋwaani. Wulv maama nan na ki pu-dia

o zigi kəŋkəŋ si ku vu ku yi kweelim tun, We wó vri kuntu tu ŋwia.

¹⁴ Abam nan wó ba á na wo-ləŋə kulu na yi cəgunu tun na wó ba ku zigi jəgə kalu na wu maŋi si ku taa zigi da tun.» (A te abam si wulu na karimi tun, si o kwaanu o ni ku kuri lanyiranu.)

«Abam na ne wo-ləŋə kum kuntu, si abam balu na zɔvri Zude ni tun ki lila á nuŋi á duri á vu pweeru yum á səgi da. ¹⁵ Nɔɔnu nan na wu nayuu ni, o daa yi tu o zu digə si o kwe kulukulu. ¹⁶ Nɔɔnu wulu nan na wu kara ni tun, o daa yi joori sɔŋə si o kwe o gɔɔ o zu. ¹⁷ Kantu maŋa kam ni kúv ta tiini ku yi lɛɛɛv di kaana balu na jigi pwi tun, di balu na jigi biə yi ba ŋɔgi yuli tun. ¹⁸ Nan taá loori-na We, si cam dum kuntu yi ba waaru mumaŋa ni. ¹⁹ Bɛŋwaanu yaara yalu na lagi ya ba da yam kuntu ni tun wó ta tiini ya camma ya dwe yalu na maŋi ya ki pulim ni We na ki lɔgv si ku ba ku yi zum tun. Yaara yantu nan na ke, yadonnə daa bá ba nɛɛɛni yantu te. ²⁰ Baŋa-We nan na wu pɛ yaara yam da yam tri, nɔɔn-nɔɔnu bá wəri. Ku nan yi We titi nɔɔna balu Dl na kuri tun ŋwaanu mu, Dl wó pa yaara yam da yam tri.

²¹ Kantu maŋa kam ni, nɔɔnu wulu maama na tagi di abam o wu: «Nii Krisi wum We na tɔŋi tun, o wu yo seeni» naa «o wu jəgə kantu nu», si á yi se kuntu tu. ²² Nɔɔna badaara wó zaŋi ba bri ni bantu didva didva mu yi Krisi wum, yi ba yagi ba dai. Badonnə di wó bri ni bantu mu yi We nijonŋə, yi ba yagi ba dai. Baá ki wo-kunkagula yalu na wó su nɔɔna tun, si ba ya na wai, si ba sɔgi We titi nɔɔna balu Dl na kuri tun. ²³ Á taá cu á titi, si a wuuri a ta a bri abam mu yi wəənu tum maŋa daa ta wu yi.»

Nabiin-bu wum na wó ba lɔgv baŋa te tun

(*Matiyu 24:29-44, Luki 21:25-36*)

²⁴ «Yaara yam kuntu maŋa na tu ka ke, da yantu wuntu

«wia kam laan wó ji nazono tim tim, cana di daa bá fuŋi si pooni taa wura.

²⁵ Weyuu wó sisinji yi calicwi sum kwəri si tu tiga ni,

yi wəənu tɔlv maama na wu weyuu ni tun wó vugimi daanu.»

²⁶ Maŋa kam kuntu ni nɔɔna wó na Nabiin-bu wum na maa buni lɔgv baŋa. Oó ta wu kunkwəənu wuntu o buni di dam, yi We paari-zulə wu o tee ni zanzan.

²⁷ O laan wó pa o malesi sum nuŋi si jagi si vu lɔgv baŋa je maama, ku na yi wa-puli di wa-zɔvri, jazim di jagwiə, si la o nɔɔna balu We na kuri tun je maama si ki daanu.

²⁸ Nan maanu-na á nii kapuru na yi te tun. Kuntu na yəni ku wura ku kwi vɔɔru, á yəni á lwarti ni ku twe yade. ²⁹ Ku nan yi bidwi mu di á na tu á na wəənu tɔlv a na tagi a bri abam tun na wura ti kia, si á lwarti

ni maŋa kam laan twe ka ti. ³⁰ A lagi a ta ciga mu di abam si, wəənu tum kuntu maama wó ba ti wura ti kia, yi zum nɔɔna bam ta wu tigi ba ti. ³¹ Weyuu di tiga baŋa maama wó ba ti ke, yi amu taanu dum bá ke maŋa di maŋa.

³² Nɔɔn-nɔɔnu nan yəri de dilu Nabiin-bu wum na lagi o joori o ba tun, yi nɔɔn-nɔɔnu yəri de dum wuntu maŋa kam o na wó ba tun, ku na maŋi ku yi We malesi sum naa Dl Bu wum titi di. Ku yi a Ko Baŋa-We yiranu mu ye. ³³ Á taá fɔgi á cu á titi, si á yəri maŋa kam o na wó joori o ba tun. ³⁴ Kúv ta nyi di sɔŋə tu na nuŋi si o beeri o vu yigə yigə te tun. O ma pa o tuntɔŋna bam ni si ba taa nii o sɔŋə kum baŋa ni. O ma pa ba nɔɔnu maama o titɔŋi. O ma ta di ba didva, si o taa yiri o manɔŋo kum lanyiranu. ³⁵ Abam di maŋi si á fɔgi á taá yiri kuntu doŋ mu. Bɛŋwaanu á yəri maŋa kalu sɔŋə tu wum na wó joori o ba tun. O wai o tui didaan-ni ni naa titi kunkuru ni, naa ti-bra-pura ni naa wa-puli maŋa ni. ³⁶ Kuntu tun, o na tu bidwi baŋa ni, si o yi dari abam di á tigi á dɔa. ³⁷ A lagi a ta di abam di nɔɔna bam maama ni, á maŋi si á taá cu á titi mu.»

Zwifə bam yigə tiinə na ki ni daanu si ba gv Zezi te tun

(*Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-2, Zan 11:45-53*)

14 Ku deen daari da yale mu si Paki candiə kam yi. Candiə kam kuntu ni mu Zwifə bam yəni ba di dipe dilu na ba jigi dabilu tun. Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam maa kwaanu ba lagi cwəŋə, si ba ki swan ba ma ja Zezi ba gv. ² Ba ma ta ba wu: «Dí nan wu maŋi si dí ja-o candiə kam maŋa ni, si kúv pa vuvugə jəni nɔɔna bam titari ni.»

Kaanu wudoŋ na zuli Zezi te tun

(*Matiyu 26:6-16, Zan 12:1-8*)

³ Zezi deen maa wu Betani ni nɔɔnu wudoŋ sɔŋə ni, o yiri mu Simɔn. Wuntu deen ya yi nanyɔŋə mu. Zezi na wura o di wudiu maŋa kalu tun, mu kaanu wudoŋ tu o te. O maa jigi kunkwələ ka na su di trali nugə kalu yiri na yi naadi tun. Nugə kam lana yi ka yəlo cana zanzan. O ma puri kunkwələ kam ni, o lo nugə kam Zezi yuu ni o ma ki-o zulə. ⁴ Balu na tɔgi ba wura yi ba na tun badonnə maa ba jigi wupolo, yi ba te daanu ba wu: «Bee mu yi o cɔgi nugə kam kuntu? ⁵ Dí ya wai dí yəgi-ka dí na səbu zanzan, ku dwe səbu-dala biə yatə, yi dí ma wəli yinigə tiinə.» Ba ma tiini ba jigi kaanu wum ba ŋɔɔna di o kəm dum.

⁶ Zezi ma ta di ba o wu: «Á yag-o. Bee mu yi á jig-o á yaara? O na ki amu zulə yalu tun yi kəm-laa mu o ki-ni. ⁷ Ku nan na yi yinigə tiinə, bantu wura mu di abam maŋa maama, yi á wó wanti á zəni-ba maŋa

kalv á na lagi tun. Ku daari amv nan bá ta wurá di abam maña maama. ⁸ Kaani wuntu ki kulv o na wai tun mu. O na logi nugə kam a yira ni tun, ku bri ni o wuuri o turi a yira yam mu, si ba laan kwe-ni ba ki. ⁹ A lagi a ta ciga mu di abam si, ba na wó tóoli amv kwər-ywəŋə kam lvgv baña je sum maama ni tun, baá ta kaani wum kuntu di taani si ba taa guli o gulə.»

¹⁰ Zudasi Yiskariyo wolv na yi Zezi karabiə fugə-bale bam wu didva tun laan ma zaŋi o nuŋi. O ma vu Zwifə kaanum yigə tiinə bam te, si o bri-ba cwəŋə si ba want ba ja Zezi. ¹¹ Ba na ni o na tagi kulv tun, ba wu ma poli zanzan. Ba ma go ni ni baá pa-o səbu. O laan maa kwaani o beeri cwəŋə si o ja Zezi o ki ba juŋa ni.

Zezi na di Paki candiə wɔdiu di o karabiə bam te tun

(Matiyu 26:17-30, Luki 22:7-23, Zan 13:21-30, 1 Korənti 11:23-25)

¹² Ku ma ba ku yi de dilv ba na puli si ba di dipe dilv na ba jigi dabuli di wuntu tun. De dum kuntu ni Zwifə bam yəni ba gvi pi-balv mu, ba ma di Paki candiə kam. Zezi karabiə bam ma vu ba bwe-o ba wi: «Nmu lagi si dí di Paki candiə kam jəgə koo ni mu, si dí vu dí ti woŋo maama yigə dí pa-m?»

¹³ O ma tuŋi o karabiə bam bale, yi o ta di ba o wi: «Zaŋi-na á vu tuw kum wu. Á na yi da, nɔɔnu wudoŋ wó jeeri abam o na ziji koo ru di na. Si á da-na o kwaga á vu. ¹⁴ O na zv sɔŋo kulv tun, si á di zv á ta di ku tu ni: «Dí Karanyuna mu wi, dí ba dí bwe dí nii, digə kalv wum na wó jəni da di o karabiə bam si ba di Paki candiə kam wɔdiu tun wu yən mu?» ¹⁵ Á na bwe-o kuntu, o laan wó bri abam weyuu digə. Kaá ta daga lanyurani, yi ka jigi woŋo kulv maama dí na lagi tun ka wuni. Ve-na á kwe candiə kam wəənu tum á ti, si dí laan ba.»

¹⁶ O karabiə bale bam ma zaŋi ba vu tuw kum wu. Ba ma sunt ba na woŋo maama ni Zezi na maŋi o ta te tun. Ba ma kwe Paki candiə kam wɔdiu kum ba ti.

¹⁷ Tɔga ma ba ka yi. Zezi ma ba o zv digə kam di o karabiə fugə-bale bam. ¹⁸ Ba ma jəni si ba di wɔdiu kum. Ba na wurá ba di tun, Zezi laan ma ta o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, abam balv na je á tɔgi á di di amv tun wu nɔɔnu didva mu lagi o yəgi amv o pa nɔɔna.»

¹⁹ Ba na ni kuntu tun, ku ma pa ba wu cɔgi zanzan. Ba maa bwe-o didva didva ba wi: «Ku yi amv mu na?»

²⁰ O ma ləri-ba o wi: «Ku yi abam fugə-bale bam wu didva mu. Ku yi wolv na tɔgi di amv o lu zɔŋa didva wuni tun mu. ²¹ Ku nan maŋi si amv Nabiin-bu wum vu a ti, ni We tɔnɔ kum na maŋi ku bri a taani te tun mu. Ku nan za wó ta yi leeru mu ku pa nɔɔnu wolv na wó yəgi amv Nabiin-bu wum o pa tun. Ba ya na maŋi ba wu lvgi nɔɔnu wum kuntu, ku ya wó ta gara.»

²² Ba na wurá ba di maña kalv tun, Zezi ma kwe dipe yi o ki We le di ŋwaani. O ma daari o fɔ-di o pa o karabiə bam yi o wi: «Joŋi-na, si duntu yi a yira mu.»

²³ O daa ma kwe tweeru biə sana di zɔŋa, yi o ki We le ti ŋwaani. O ma kwe o pa-ba, yi ba maama nyo. ²⁴ O maa wi: «Wo-nyɔɔru tuntu mu yi a jana kalv na lagi ka nuŋi ka duri si ka ma vri nɔɔna zanzan ba lwarim wuni tun. ²⁵ A lagi a ta ciga mu di abam si, a daa bá nyo wo-nyɔɔru tuntu, si ku taa ve maña kam a na wó jəni We paari dum wuni a daa nyo tun.»

²⁶ Ba laan ma leeni ba zuli We, yi ba daari ba nuŋi ba vu Olivi piu kum yuu.

Zezi na wuuri o bri Piyəeri na wó vi-o te tun

(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Zan 13:36-38)

²⁷ Zezi ma ta di ba o wi: «Abam maama wó ba á joori amv kwaga ni, ni We tɔnɔ kum na maŋi ku bri te tun. We deen tagi Di wi:

«Áa pa ba gv nayiru wum,
yi o peeni sum maama jagi.»

²⁸ Ku daari, We na joori Di bi-ni, áa da yigə a vu a taa cəgi abam Galile ni.»

²⁹ Zezi na tagi kuntu tun, Piyəeri ma ta o wi: «Nɔɔna bam maama na maŋi ba joori nmu kwaga ni, amv bá fɔgi a joori nmu kwaga ni.»

³⁰ Zezi ma lər-o o wi: «A lagi a ta ciga mu di nmu si, zum titu duntu ku na wó loori si cibwuw keeri kuni bule tun, nmu wó fv kuni bito ni n yəri amv.»

³¹ Piyəeri laan ma fɔgi o ta di baari o wi: «A bri a bá fv ni a yəri nmu, ku na maŋi ku yi ba na lagi ba gv amv di nmu maama mu di.»

Zezi karabiə bam maama di ma ta kuntu doŋ.

Zezi na ce di We-loro te tun

(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

³² Ba laan ma zaŋi ba vu jəgə kadoŋ gaari na wurá yi ba bə-ka ni Jesemani tun. Zezi ma ta di o karabiə bam o wi: «Á taá je yo, si a vu a wari We si a ba.» ³³ O ma pa Piyəeri di Zaki di Zan tɔgi did-o ba vu. O wu ma tiini ku cɔgi zanzan, yi o bicari di. ³⁴ O ma ta di ba o wi: «A wu mu tiini ku cɔgi si ku yi a tɔvni. Á nan taá zigi yo, si á wari We si á yi zaŋi á do.»

³⁵ O laan ma fufɔ o vu daa. O ma vi o yigə tɔga ni o loori We o wi, ku na wai si cam dum ke di daar-o.

³⁶ O ma loori We o wi: «Amv Ko Baba, nmu wai woŋo maama n kia. Nan pa cam dilv na lagi di ba amv baña tun ke. Nan ki te na yi nmu wubɔŋa tun, si n yi ki amv wubɔŋa na lagi kulv tun.»

³⁷ O na loori We o ti tun, o ma joori o vu o karabiə batɔ bam te. O piini ba tigi ba doa. O ma ta di Piyəeri o wi: «Simɔn, n tigi n do mu na? Bəe mu yi n wari n ta n niə, si n yi zaŋi n do, si ku yi maña finfun di?»

³⁸ Fɔgi-na á yiri á tuti si á taá loori We, si á yi tu manɔn dum maɔa ni. Beɔwaani nanzwənə wubɔɔa lagi si ya se Baɔa-We, yi o yira laan bwənə.»

³⁹ O ma yagi-ba, yi o joori o vu o loori We, ni o ya na maɔi o loori te tun. ⁴⁰ O daa ta ma joori o vu o piini ba tigi ba dɔa, dɔɔm na tiini di wai-ba tun ɔwaani. Ba maa yəri ba daa na wó ta kulɔ did-o tun. ⁴¹ O daa ma vu o loori We o ki kuni butɔ, yi o joori o ba ba te. O laan ma ta di ba o wi: «Á ta tigi á dɔa mu na? Ku maɔi. Nii-na! Maɔa kam yiə, si ba ja amu Nabiin-bu wum ba ki nɔn-balwaarɔ jia ni. ⁴² Zaɔi-na si dí vu. Nɔɔnu wulu na lagi o yəgi-ni o pa tun maa buna.»

Ba na jaani Zezi te tun

(Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Zan 18:3-12)

⁴³ Zezi ta na wura o ɔɔɔni kuntu tun, mu Zudasi wulu na yi o karabiə fugə-bale bam wu didva tun tu o yi o te, yi nɔn-kɔgɔ zanzan tɔgi did-o ku ba, yi ba ze su-lwaanu di da-lwaanu. Ku yi Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə bam di ba nakwa bam mu tɔɔi-ba. ⁴⁴ Zudasi ya maɔi o pa kɔgɔ kum lwardi ni, o na ve o kukwəri nɔɔnu wulu tun, si ba vu ba ja kuntu tu, si ba fɔgi ba ja-o lanyirani ba ja viiri.

⁴⁵ O laan ma yɔɔri o vu o yi Zezi te yi o wi: «Karanyina.» O ma daari o kukwər-o. ⁴⁶ Nɔɔna bam laan ma yi ba ja Zezi. ⁴⁷ Nɔɔna balu na tɔgi ba wu Zezi tee ni tun didva ma li o sɔgɔ o ma zagi kaanum yuutu wum tuntɔɔnu zwe o go. ⁴⁸ Zezi laan ma bwe kɔgɔ kum o wi: «Abam na kwe su-lwaanu di da-lwaanu á ba si á ja amu tun, a yi ɔwunu mu na? ⁴⁹ De maama a yəri a wu abam tee ni a bri nɔɔna We-di-kamunu kum wuni, yi á ba jaani-ni. Ku nan maɔi si ku ki kuntu mu, si ku pa kulɔ na maɔi ku pɔpɔni We tɔɔo kum wuni tun suni ku ki.»

⁵⁰ O karabiə bam maama na ne kuntu tun, ba ma duri ba viiri ba daar-o.

⁵¹ Nɔn-dɔɔɔ kudɔɔ ya wura, o na tɔgi Zezi. O ya kukwəri gar-jali yirani mu. Ba ma kwaani si ba ja-o. ⁵² O ma vri o tuti o daari o gɔɔo kum o yagi o pa-ba, yi o duri kalambolo o viiri.

Ba na di Zezi taani te tun

(Matiyu 26:57-68, Luki 22:54-55,63-71, Zan 18:12-14,19-24)

⁵³ Ba ma ja Zezi ba vu kaanum yuutu wum sɔɔɔ. Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyina tiinə di ba tu kum nakwa bam maama ma gilimi daani jəgə kam kuntu ni. ⁵⁴ Piyɔeri ma dali o tɔgi ba kwaga o da o vu o yi kaanum yuutu wum sɔɔɔ. O ma zu o jəni di sɔɔɔ kum tuntɔɔna bam o tɔgi o weeri mini.

⁵⁵ Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam di ba sariya-dirə nakwa kɔgɔ kum maama maa kwaani si ba na cwəɔə kalu ba na wó da da ba ma saɔi Zezi si ba laan pa ba gu-o tun. Ba ma kwaani taan ba ga. ⁵⁶ Nɔɔna zanzan ma zaɔi ba fɔ vwan ba pa-o, yi ba na te ba wi o ki wəənu tulu tun ba tɔgi daani. ⁵⁷ Nɔɔna badonnə di daa ma zaɔi ba fɔ vwan ba pa Zezi ba wi: ⁵⁸ «Dibam ni nɔɔnu wuntu na tagi o wi, oó magi We-di-kamunu kuntu nabiinə na lɔgi tun o di tɔga ni, yi o joori o ma da yatɔ o lɔ kadɔɔ, yi ku dai nabiinə mu wó lɔ-ka.» ⁵⁹ Nan di nɔɔna bam na maɔi ba te kuntu di tun, ba niə daa ta ba tɔgi daani.

⁶⁰ Kaanum yuutu wum laan ma zaɔi ba maama titari ni, yi o bwe Zezi o wi: «Nɔɔna bantɔ na tagi kulɔ ba pa nmu tun, nmu ba jigɔ taani si n ləri na?»

⁶¹ Zezi maa cum yi o wu ləri kulukulu. Kaanum yuutu wum ma joori o bwe-o o wi: «Nmu mu yi Krisi wum We na tɔɔi tun na? Nmu mu yi Baɔa-We dilu dibam na zuli tun Bu wum na?»

⁶² Zezi ma ləri o wi: «Een, amu mu kuntu. Nan taá ye-na ni, á wó ba á na Nabiin-bu wum na je Dam-fɔɔ Tu Baɔa-We jazum ni, yi á ta wó na-o o na nuɔi weyuu ni o maa biini kunkwəənu wuni.»

⁶³ Kaanum yuutu wum na ni kuntu tun, o ma zaɔi o kaari o tuti gɔɔo, si ku bri ni o wu tiini ku cɔgi di Zezi taani dum. O ma ta o wi: «Dí daa ba lagi maana tiinə si ba ɔɔɔni o taani dum. ⁶⁴ Abam maama maɔi á ni o na ɔɔɔni o twi We, o pai o di We ma daani mu. Kuntu tun, abam wi bee mu?»

Ba maama ma ləri ba wi, o maɔi si o ti mu. ⁶⁵ Ba badaara ma twi lileeru ba yagi o yira ni. Ba ma kwe gɔɔo ba ma pu o yiə, yi ba daari ba mag-o di jagulə yi ba wi: «Lwardi n bri dibam wulu na magi-m tun.» Pamaɔna bam ma jig-o ba maga.

Piyɔeri na suni o vin Zezi te tun

(Matiyu 26:69-75, Luki 22:56-62, Zan 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Piyɔeri ya daa ta tɔgi o je kunkɔlɔ kum ni. Kaanum yuutu wum sɔɔɔ tuntɔɔ-kana ma ba ka tɔgi da ka maa kea. ⁶⁷ O ma na Piyɔeri na je o weeri mini. O ma fɔgi o nii-o lanyirani, yi o wi: «Nmu di tɔgi di Nazareti tu Zezi mu.»

⁶⁸ O ma fu o wi: «A yəri woɔo kulɔ n na te tun. A ba ni ku kuri.» O ma zaɔi o nuɔi o vu manɔɔo ni. Cibwuw ma da ku keeri.

⁶⁹ Tuntɔɔ-kana kam daa ma na-o. O daa ta ma ta di nɔɔna balu na zigɔ da tun o wi: «Nɔɔnu wuntu tɔgi o yi Zezi kɔgɔ kum wu didva mu.» ⁷⁰ O daa ma fu o wi, o dai ba wu nɔɔnu.

Ku na ki fun tun, nɔɔna balu na zigɔ da tun ma ta di Piyɔeri ba wi: «Nmu suni n yi ba wu didva mu. Nmu di yi Galile tu mu.»

⁷¹ O laan ma sooli o pa o titi, si ku taa yi ni ciga mu o taga, yi o wu: «A bri a yeri nconu wulu á na te o taani tun.»

⁷² O na tagi kuntu tun, cibwuw laan ma da ku keeri ku ki kuni bile. Piyeri laan ma guli Zezi ya na tagi kulv did-o o wu: «Ku na wu loori si cibwuw keeri kuni bile tun, nmu wu fu kuni bito ni n yeri amu.» O na guli kuntu tun, o wu ma tiini ku cogi zanzan, o ma zaji o nuji yi o keera.

Pilati na bwe Zezi taani te tun

(*Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-5,13-25, Zan 18:28—19:16*)

15 Tiga na tu ka puuri tituti tun, Zwifé kaanum yigé tiiné bam di ba tuv kum nakwa bam, di ba karanyina tiiné bam di ba sariya-diré nakwa kogó kum maama ma ba ba ki ni daani. Ba ma pa ba ja Zezi ba vo, yi ba ja-o ba vu ba ki guvirma tu Pilati juja ni. ² Pilati ma bwe-o o wu: «Nmu mu yi Zwifé bam pe wum na?»

Zezi ma lar-o o wu: «Mu ka da n taga.»

³ Zwifé kaanum yigé tiiné bam ma tiini ba manj wænu zanzan ba pa-o. ⁴ Pilati ta ma joori o bwe-o o wu: «Nmu ba lagi n leri ba taani dum na? Nmu wu ni ba na nconu kulv maama ba pa nmu tun na?»

⁵ Zezi daa ta ma wu leri ba taani dum diludulu. Ku ma pa Pilati tiini o yi yæu did-o.

⁶ Bini maama Paki candiæ kam manja na yæni ka yi, guvirma tu yæni o li punu didva mu o pa nconu bam, nneeni bantv na lagi wulu tun. ⁷ Punu wudoŋ deen maa wura, o yiri mu Barabasi. Ba deen ya pi-o di balv na wæli daani ba ki jara di ba tuv kum yigé tiiné yi ba gu nconu tun mu. ⁸ Nconu bam ma ba ba la kogó, yi ba ta di Pilati si o li punu didva o pa-ba, ni o na yæni o ki te tun. ⁹ Pilati ma bwe-ba o wu: «Á lagi si a li Zwifé bam pe wum mu a pa abam na?» ¹⁰ O deen bwe-ba kuntu, berwaani o ye ni ku yi wu-guru nwaani mu kaanum yigé tiiné bam ya jaani Zezi ba ki o juja ni.

¹¹ Kaanum yigé tiiné bam ma sugi non-kogó kum, ba pa ba ta di Pilati ni ba lagi si o yagi Barabasi mu o pa-ba. ¹² Pilati laan ma bwe-ba o wu: «Si wulu á na bæ-o ni Zwifé bam pe tun, abam lagi si a ki-o ta mu?»

¹³ Ba ma kaasti banja banja ba wu: «Pa-o tvun-dagara banja ni n gu.»

¹⁴ O ma joori o bwe-ba o wu: «Wuntu cogi bæ mu?»

Ba laan ma tiini ba kaasti banja banja ba wu: «Pa-o tvun-dagara banja ni n gu.»

¹⁵ Pilati maa lagi si o pa kogó kum wu poli. Kuntu nwaani o ma pa ba puri Barabasi ba yagi. O daari o

pa ba magi Zezi di balaara, yi o pa-ba cwæŋæ si ba ja-o ba vu ba pa tvun-dagara banja ni ba gu.

Ba na jaani Zezi ba vu ba pa tvun-dagara banja ni te tun

(*Matiyu 27:27-56, Luki 23:26-49, Zan 19:2-3,17-30*)

¹⁶ Pamaŋna bam laan ma ja Zezi ba vu ba zu guvirma tu Pilati soŋo kum kunkolo. Ba ma pa pamaŋna bam kogó kum maama gilimi da, ¹⁷ yi ba pa o zu gwar-suŋu. Ba ma daari ba kwe sabari ba ma so yipugæ ba pu o yuu ni. ¹⁸ Ba laan maa ki ni ba zul-o mu te yi ba wu: «Zwifé bam pe, dunle.» ¹⁹ Ba maa jigi miu ba læ o yuu ni, yi ba twi lileeru ba yagi o yira ni. Ba ma kuni doonæ o yigé ni, yi ba ki ni ba zul-o mu te. ²⁰ Ba na yaali yaal-o ba ti tun, ba ma li gwar-suŋu kum, yi ba joori ba zu-o o titi goro kum. Ba laan ma ja-o ba nuji ba vu si ba pa tvun-dagara banja ni ba gu.

²¹ Ba na maa ke tun, ba ma na nconu wudoŋ, o yiri mu Simon. O nuji Sireeni mu. Wuntu mu yi Alesandri di Rufusi ko. O deen ya nuji kara mu o ba o yi tuv wu o maa kea. Pamaŋna bam na ne-o tun, ba ma fi-o si o kwe tvun-dagara kam o ziji si ba vu. ²² Ba ma ja Zezi ba vu ba yi jægæ kalv ba na bæ ni Goligota tun. Yiri dum kuntu kuri mu Yukol-pua piu. ²³ Ba na yi da tun, ba ma ki sana kalv na gwaani di liri silv yiri na yi Miiri tun, ba pa Zezi si o nyo. O ma wu se o nyo.

²⁴ Ba laan ma ja-o ba pa dagara kam banja ni. Ba ma kwe o gwaaru tum si ba manj ba pa daani. Ba ma ta joro si ba nii, woc mu wu twæri kulv o na lagi tun. ²⁵ Ba na pag-o manja kalv tun yi tituti luu nuŋu manja ni mu.

²⁶ Ba ma pupuni tæc, si ku bri kulv o na cogi yi ba gu-o tun, ba tani tvun-dagara kam yuu ni. Ba pupuni ba wu:

«Wuntu yi Zwifé bam pe mu.»

²⁷ Ba ma ja nwaana bale di ba pa dagari sidonnæ banja ni. Ba ma cwi didva Zezi jazim ni. Wuwum maa wu o jagwiæ ni. [²⁸ Kuntu ma pa kulv na pupuni We tæc kum wuni tun sunt ku ki, ni ku na wu: «Ba wælo di non-balwaaru mu, ku ma pa nconu nii-o ni non-baloro te.»]

²⁹ Nconu balv na tægi da ba ke tun maa niæ, yi ba gogisi ba yuni ba twi-o. Ba ma yaal-o yi ba wu: «Nii. Nmu ya na burj si n cibugi We-di-kamunu kum mu n di tiga ni, si n daari n ma da yatc n joori n fõgi n lo-ka tun, ³⁰ laan nan vri n titi n tu dagara kam yuu ni si di nii.»

³¹ Zwifé kaanum yigé tiiné bam di ba cullu karanyina tiiné bam di maa twi-o ba bri daani ba mwana. Ba maa te daani ba wu: «O yæni o vri nconu badonnæ nwa,

yi o laan wari o tuti ŋwɔa o vɔɔ. ³²O bri o tuti ni o yi Krisi wɔm We na tunɔ tun, di Yistrayeli dwi tiinɛ pɛ. O nan tu dagara kam yuu ni lele si di nii. Di na ne kuntu, di laan wɔ se-o.»

Nɔɔna balu ba na pagɔ dagari sum baɲa ni ba wɛli da tun di maa jig-o ba twia.

³³Ku ma vu ku yi maɲa kam we na tu di yi yupari baɲa ni tun. Luɔv kum maama ma ba ku ji lim ku vu ku yi we-guni maɲa ni. ³⁴Ku na ki ninɛni luu batɔ te tun, Zezi laan ma kaasi baɲa baɲa di kwɛr-dia o wɔ: «Eli, Eli, lɛma sabakitani?» Taani duntu kuri mu: «Amu We, amu We, bɛɛ mu ki yi n yagɔ amu?»

³⁵Nɔɔna balu na zigɔ da yi ba ni taani dum tun badaara maa wɔ: «Cɛgi-na. O lagɔ o bɛɲi Eli mu si o ba.» ³⁶Ba didva laan ma duri o vu o kwe sipɔɔ o di sa-nywana wɔni, o ki-ku miu ni ni o vu o te o pa Zezi si o nyɔ. O daari o wɔ: «Yagɔ si di cɛgi di nii, Eli wɔ ba o pa o tu dagara kam yuu ni na?»

³⁷Zezi laan ma kaasi baɲa baɲa, yi o daari o pa o siun ti.

³⁸Zezi na tigi kuntu tun, gɔrɔ kulɔ ba na lɛgi ba ma ci We-di-laa kum tun ma kaari bule, ku zigɔ baɲa ni ku tu ku kwaari tigi. ³⁹Pamaɲna bam yigɔ tu wɔlu na zigɔ Zezi yigɔ ni tun ma na o na kaasi yi o daari o ti te tun. O na ne kuntu tun, o maa wɔ: «Nɔɔnu wuntu ya suni o yi Baɲa-We Bu mu.»

⁴⁰Kaana badonnɔ maa tɔgi ba wura, ba ma zigɔ yigɔ yigɔ ba niɔ. Mari wɔlu na nuɲi Magidala tun maa wɔ ba wɔni, didaanti Mari wɔlu na yi Zaki kukulɔ di Zuzesi nu tun. Salomi di maa tɔgi o wura. ⁴¹Kaana bantɔ deen ya tɔgi di Zezi Galile ni mu, yi ba yɛni ba tunɔ ba zɛn-o. Kaana badaara zanzan di maa wura, ba ya na tɔgi did-o ba ba Zeruzalem.

Ba na ki Zezi bɔɔni wɔni te tun

(*Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Zan 19:38-42*)

⁴²⁻⁴³Nɔɔnu wudonɔ deen mu wura, o yiri mu Zuzefu, o na nuɲi Arimati. O yi Zwifɛ bam nakwa kɔgɔ kum yigɔ tu didva, yi nɔɔna pa-o zulɔ. O maa jigɔ tuna ni We paari dum wɔ ba nɔɔna titari ni. De dum ba na gu Zezi tun maa yi de dilu Zwifɛ bam na maɲi si ba ti ba yigɔ ba siun de dum ŋwaani tun. Tigi na yi, mu ba siun de dum pulim. Kuntu ŋwaani Zuzefu ma ki pu-dia, yi o zaɲi o vu Pilati te o loor-o cwɛɲɛ, si o kwe Zezi yira yam o ki. ⁴⁴Pilati na lwarɔ ni Zezi maɲi o ti tun, mu ku su-o lanyirani. O ma tunɔ nɔɔna si ba vu ba bɛɲi pamaɲna bam yigɔ tu wɔm si o ba. O na tu tun, o ma bwe-o si o nii, Zezi suni o ti mu na. ⁴⁵O na lwarɔ ni o tigi tun, o ma se si Zuzefu vu o kwe o yira yam o ki. ⁴⁶Zuzefu ma nuɲi o vu o yɛgi gar-jali dilu na lana tun. O ma vu o pari Zezi yira yam dagara kam yuu ni. O ma kwe gɔrɔ kum o ma pipir-o, yi o daari o ja vu o tiɲi piu bɔɔni wɔni. Duntu yi yibeeli dilu ba deen na lugi-di piu yira ni tun mu. O laan ma bibili kandwe-pulɔgɔ o

ma pi bɔɔni dum ni. ⁴⁷Mari wɔlu na nuɲi Magidala di Mari wɔlu na yi Zuzesi nu tun maa zigɔ ba nii o na tiɲi Zezi yira yam me tun.

Zezi na bi o yagɔ tɔvni te tun

(*Matiyu 28:1-8, Luki 24:1-12, Zan 20:1-10*)

16 Ba siun de dum ma ba di ke. Mari wɔlu na nuɲi Magidala di Mari wɔlu na yi Zaki nu tun di Salomi ma zaɲi ba nuɲi ba vu ba yɛgi trali nugɔ, si ba ma turi Zezi yira yam. ²De dilu na saɲi siun de dum tun, ba maa zaɲi ba go tigi di we wura di pulɔ, ba vu yibeeli dum jɔgɔ kam. ³Ba na maa ve tun, ba ma bwe daani ba wɔ: «Wɔɔ mu wɔ bibili kandwe dilu na pi yibeeli dum ni tun o yagɔ daa ni o pa dibam?» ⁴Kandwe dum na yi kamunu tun mu te ba ŋɔɔni kuntu. Ba na yi jɔgɔ kam tun, ba ma fɔgi ba nii ba na didaanti kandwe dum bibili di tigi daa ni. ⁵Ba ma vu ba zu bɔɔni dum wɔ. Ba na zu tun, ba ma na nɔn-duɲu, ku na je ba jazum seeni. O zu gwar-pɔɲo didɔrɔ mu. Ba na ne-o tun, ku ma pa ba yira sɔɔri. ⁶O ma ta di ba o wɔ: «Á yi taá kwari fɔvni. Abam lagɔ si á na Nazareti tu Zezi wɔlu ba na jaani ba pa tuon-dagara kam baɲa ni ba gu tun mu. O nan tɛri yo. O joori o bi. Nii-na ba ya na tiɲi o yira yam me tun. ⁷Nan ve-na á ta di Pɔyɛɛri di Zezi karabiɛ bam maama ni, o lagɔ o da yigɔ o vu o taa cɛgi abam Galile ni. Dáani mu abam wɔ vu á na-o. Kuɔ ki ni o na maɲi o ta kulɔ o bri abam tun.»

⁸Kaana bam na ni kuntu tun, fɔvni maa pa ba yira sai, yi ba wubuɲa vugimi. Ba ma nuɲi bɔɔni dum wɔni ba duri ba ke. Fɔvni na jigɔ-ba kuntu yi ba maa ve tun, ba ma wɔ tagɔ kulɔ na ki tun ba bri nɔɔn-nɔɔnu.

Zezi na bri o tuti nɔɔna badonnɔ te tun

(*Matiyu 28:9-10,16-20, Luki 24:13-53, Zan 20:11-23, Titwɲa Tɔwɔ 1:6-11*)

[⁹De dum Zezi na bi tituti tun maa yi de dilu na saɲi Zwifɛ bam siun de dum tun. O na bi tun, o ma puli o bri o tuti Mari wɔlu na nuɲi Magidala tun tee ni. Wuntu mu yi kaani wɔlu o ya na zɛli ciciri sirpe o yira ni tun. ¹⁰Mari laan ma vu o ta o bri balu ya na tɔgi di Zezi tun. O yi ba te di ba wɔru cɔgi zanzan yi ba keerɔ. ¹¹Ba na ni ni Mari wi, Zezi joori o bi o ŋwi yi wɔm na-o tun, ba wɔ se o taani dum.

¹²Ku kwaga seeni, Zezi ma lɛni o yibiyɛ yi o bri o tuti o karabiɛ bale. Ba ya nuɲi Zeruzalem mu ba maa ve ti-balaɲa kadoɲ. ¹³Ba na ne-o tun, ba ma joori ba vu Zeruzalem ba ta ba bri ba donnɔ karabiɛ bam. Ba maa daa ta wɔ se ni ku yi ciɲa.

¹⁴Kuntu kwaga ni, Zezi laan ma ba o bri o tuti o karabiɛ fugɔ-didva kam, ba na wura ba di wɔdiu maɲa kalu tun. O ma kaani-ba di ba wubuɲa na muri yi ba wɔ se We ciɲa kam tun, bɛɲwaani ba vin si ba se balu na tagɔ ba bri-ba ni wuntu joori o bi yi ba na-o tun.

¹⁵ O laan ma ta di ba o wɪ: «Zaŋɪ-na á vu lugu baŋa je maama, sɪ á tɔɔli Wɛ kwɛr-ywɛŋɛ kam á brɪ nabiinɛ maama. ¹⁶ Wɔlv maama na kɪ o wɔ-dɪdva di amv yɪ o daari o pa ba miis-o na wɔnɪ Wɛ ŋwaani tun, Wɛ wó vrɪ kontv tu ŋwia. Kɔ daari balv maama na wɔ sɛ tun wó ga bura yɪ ba na cam Wɛ tee nɪ. ¹⁷ Balv na sɛ amv tun wó wani ba taa kɪ wo-kɪnkagɪla yalv na brɪ Wɛ dam tun. Baá da amv yɪ ŋwaani ba zɛli ciciri nɔɔna yɪra nɪ. Baá ta ŋɔɔnɪ ta-ge. ¹⁸ Ba na jaani bɪsankwɪ di ba jɪa, sɪ bá kɪ-ba kɔlvkɔlv. Ba na nyɔɔɔi coŋo, kɔ bá

kɪ-ba kɔlvkɔlv. Ba na daari ba jɪa yawuna baŋa nɪ, baá na yazurɛ.»

¹⁹ Dɪ Yuutu Zezi na ŋɔɔnɪ o brɪ-ba kontv tun, Wɛ laan ma pa o zaŋɪ o di Dɪ sɔŋɔ. O ma vu o jɛni Baŋa-Wɛ jazum nɪ. ²⁰ O na diini Wɛ-sɔŋɔ kontv tun, o karabiɛ bam ma nuŋi ba vu ba beeri je maama nɪ ba tɔɔli Wɛ kwɛrɛ kam ba brɪ nɔɔna. Dɪ Yuutu wɔm maa wɔ ba tee nɪ o tɔŋa. O ma pa-ba dam sɪ ba taa kɪ wo-kɪnkagɪla, sɪ kɔ brɪ nɪ o taani dilv ba na brɪ tun sunɪ di yɪ cɪga.]

Wε taanu dilu

LUKI

na pupuni tun

Wε taanu dilu Luki na pupuni tun na bri dibam kulv tun mu tuntu

Luki yi wulv deen na tɔgi di Pooli o tɔŋi Wε tutuŋa tun mu (Filimɔn 24). O deen yi dɔgita tu mu. Wuntu mu daa ta pupuni Tituŋa Tɔnɔ kum di. O dai Zwifu. O nan tiini o kwaani o pupuni Zezi woŋo maama lanyirani mu o ma bri dwi-gε tiinε di, si ba lwarɪ ti kuri ciga ciga (Luki 1:1-4).

Luki bri dibam ni Zezi yi Zwifε tiinε di lɔgv baŋa dwi maama tiinε vɪrvu mu. O yi wulv na jigi yinigε tiinε di yawuna di nɔɔna na culi balu tun ŋwaŋa zanzan. O bri ni Zezi tɔŋi di Wε Joro dam mu, yi o ta bri ni Wε kwεr-ywεŋε kam jigi wɔpolo zanzan (Luki 2:10 di 24:52).

Luki di pupuni Zezi ŋwia kam na de te tun, ni Matiyu di Mariki di na pupuni te tun. O bri Zezi na puli o tutuŋa yam te, di o na zaasi nɔɔna yi o pa ba na yazurε te tun, di o na ve Zeruzalem yi ba ja-o ba pa tɔvɔn-dagara baŋa ni ba gv yi o joori o bi te tun. Luki ta bri Zezi na diini Wε sɔŋε te tun.

Luki tɔnɔ kum jigi wεanu zanzan ti na wɔ pupuni twaanv tidonnε tum wuni. O tagi Wε na tɔŋi maleka yi ka ba ka ŋɔɔni di Mari Zezi lura kam woŋo te tun, di Zan wulv na miisi nɔɔna na wuni tun di lura kam woŋo (pɔɔrum 1). Luki ta bri Zezi lura kam na de te tun, di malest na bri nayira yi ba vu ba zul-o te tun. O ta bri ba na kwe Zezi ba pa Wε yi Simeyon di Anni ŋɔɔni o woŋo te tun, di Zezi na ki te o bina fugε-yale maŋa ni Wε-di-kamunu kum wuni tun (pɔɔrum 2). O ta tagi Zezi na maŋi mumaŋa o bri Samari tu na sooni nɔɔnv te tun (Luki 10:30-35), di bu wulv na nuŋi o yagi o ko sɔŋε yi o joori o ba tun (Luki 15:11-32).

1 A cilɔŋ Teofili, a buŋi si kv lana si a pupuni tɔnɔ kuntv a pa nmv, si n want n lwarɪ kulv na yi ciga tun. Nmυ maŋi n ye wo-kamunnu tlv na ki dibam tee ni tun ni ni. Nɔɔna badonnε deen mu wura wo-kamunnu tuntu pulim ni. Ba ne kulv maama na ki tun, yi ba bri Wε kwεrε kam. Ba ma daari ba pa dibam lwarɪ kulv na ki tun. Nɔɔna zanzan ma kwaani si ba pupuni wεanu tuntu ba tiŋi. Mu kv kuri a buŋi si kv ta lamma si a di pupuni-ti lanyirani a pa nmυ. A kwaani a zaasi wεanu tum ti pulim ni mu, yi a lwarɪ ti kuri ciga ciga. ⁴Kuntv tun, a a want a pupuni wεanu tuntu na ki te tun, si n want n lwarɪ lanyirani ni, wεanu tlv ba na tagi ba bri nmυ tun suni ti yi ciga.

Zakari bu Zan lura kam taani

⁵Maŋa kam Erɔdi deen na yi Zude pε tun, nɔɔnv wudɔŋ mu wura, o yiri mu Zakari. Wuntu mu yi Wε kaanum tu. O nuŋi Abia dwi tiinε wuni mu. O kaani yiri mu Elizabeti. Wuntu di deen nuŋi kaanum tu Aarɔn dwi dum wuni mu. ⁶Bantu maama ki lanyirani Wε yigε ni, yi ba se Wε niε yam di Dl cullu tum maama. ⁷Elizabeti deen yi ka-dugv mu yi o ba jigi bu. Ba maama deen kwun mu. ⁸Maŋa ma ba yi si Abia dwi tiinε bam zv Wε-di-kamunu kum ba taa tɔŋi ba pa Wε. Zakari maa tɔgi o wura o tɔŋa.

⁹Wε kaanum tiinε bam yεni ba ta jɔrɔ mu si ba nii, ba wuni wɔɔ mu wɔ zv Wε-di-laa kum wuni o zwe wεanu tlv lwεm na ywεmmε tun o pa Wε. Ba ma ta

jɔrɔ yi Zakari di. ¹⁰O ma suni o zv si o zwe wεanu tum o pa Wε. Maŋa kam o na wɔ digε kam wuni tun, nɔn-kɔgɔ zanzan deen ma wɔ kunkolɔ kum ni ba zigi ba wari Wε.

¹¹Baŋa-Wε maleka laan ma da ka ba o te, ka zigi wεanu zweem bimbim dum jazum ni. ¹²Zakari na nε-ka tun, o maa yi yεu yi fuvni zv-o lanyirani. ¹³Maleka kam ma ta did-o ka wɔ: «Zakari, yi ta n kwari fuvni, si Wε ni nmυ na loori-Dl kulv tun. Nmυ kaani wum laan wɔ ja pugε o lv bu o pa-m, si n pa o yiri ni Zan. ¹⁴O lura kam wɔ pa n na wɔpolo zanzan. Nɔɔna zanzan di wɔ tiini ba taa jigi wɔpolo di o lura kam. ¹⁵O o ta yi nɔn-kamunu Baŋa-Wε tee ni. O nan yi zaŋi o nyɔ sana naa woŋo kulv na kɪkari yiε tun. Wε Joro kum wɔ ta wɔ o tee ni maŋa maama, kv na wɔ suŋi o lura kam maŋa ni tun. ¹⁶O nan wɔ pa Yistrayeli dwi tiinε zanzan wubɔŋa joori ya taa tɔgi ba Yuutu Baŋa-Wε. ¹⁷O o tɔgi di Yuutu wum yigε, yi Wε Joro kum dam wɔ ta wɔ o tee ni, nunεni Wε nijɔŋnu Eli deen na yi te tun. O o pa kwε joori ba taa soe ba biε, yi o kwεri o pa vɪnvuna joori ba taa jigi nɔn-ŋuna wubɔŋa, si o fɔgi o kwe di Yuutu wum nɔɔna bam yigε o pa-o.»

¹⁸Zakari laan ma bwe maleka kam o wɔ: «A yi nankwian mu, yi a kaani di kwun. Bεε mu wɔ pa a lwarɪ ni nmυ taani dum yi ciga?»

¹⁹Maleka kam ma lεr-o ka wɔ: «Amυ nan yi Gabriyeli mu, wulv na zigi Wε tee ni tun. Dl tɔŋi-ni si a ba a ŋɔɔni di nmυ, si a ta ta-ŋum dum a bri-m. ²⁰Nmυ nan

na wu se a taani dum tun, We wó pa n ni mæri. Maña kam na yiə, wænu tub a na tagi a bri-m tun wó suni ti ki. Nan ta n ye si nmu bá wani n ñooni, si ku taa ve maña kam wænu tum na wó ki tun.»

²¹ Kuntu maama na wura ku ki tun, nɔn-kɔgɔ kum maa zigi ba cəgi Zakari si o nuji We-di-laa kum wuni. Ba ma cəg-o taan ba ga. Ku ma ki-ba yəəu di o na daani te tun. ²² O laan ma ba nuji, yi o wari o ñooni di ba. O ni na mæri tun, o maa mai o jia o mañi o bri-ba. Ba ma maani si o ne wo-kinkagili mu We-di-laa kum wuni.

²³ Da yalu o na mañi si o taa tunji We-di-kamunu kum wuni tun ma ba ya ti. O ma joori o vu sɔɔɔ. ²⁴ Da yantu na ke tun, o kaani wum laan ma ja pugə. O maa wu sɔɔɔ ni taan, cani sinu. ²⁵ O na wura kuntu tun, o maa wu: «Mu woño kulɔ Yuutu Baña-We na ki Dɔ pa-ni tun. Dɔ li woño kulɔ ya na yi a cavura nɔɔna titari ni tun.»

Zezi lura kam taani

(Matiyu 1:18-25)

²⁶⁻²⁷ Bɛsankana kadoŋ deen mu wura, o yiri mu Mari. O ta yəri baaru. O sɔɔɔ tiinə wubuŋa deen ya yi si o zu nɔɔnu wudoŋ mu, yi o daa ta wu zu-o. Nɔɔnu wum yiri mu Zuzefu. O yi faña faña Pe Davidi dwi tu mu. Mari deen zuvri Galile tu kudoŋ ni mu, ku yiri mu Nazareti. Maña kam Zakari kaani Elizabeti pugə kam na yi nuneeni canɔ sɔɔɔ tun, Baña-We daa ma tunji maleka Gabriyelɔ si ka vu Mari te. ²⁸ Ka ma zu o te ka jɔɔn-o yi ka wu: «Ki wupolo, n Yuutu Baña-We wu nmu tee ni si Dɔ zəni-m lanyirani.»

²⁹ Mari na ni ka na tagi kulɔ tun, o bicari ma di. O ma buŋi o wu: «Taani duntu kuri mu bɛɛ?» ³⁰ Maleka kam laan ma ta ka wu: «Mari, yi ta n kwari fuvni, si Baña-We ki nmu yu-yoŋo. ³¹ Nmu wó ba n ja pugə n lu bəkərə, si n pa o yiri ni Zezi. ³² Wuntu wó ta yi nɔn-kamunu. Baá ta bə-o ba wɔ, Baña-We Bu. Dí Yuutu We wó pa o di paari ni o ko-nakwi Davidi deen na di paari faña faña te tun. ³³ O ma wó ta yi Zakəbi dwi tiinə bam pe maña maama. O paari dum daa bá ti maña di maña.»

³⁴ Mari ma ləri maleka kam o wu: «Kuntu wó ki tita mu ku ki, yi a ta wu zu baru?»

³⁵ Maleka kam ma ləri ka wu: «Ku na wó ki te tun, We Joro kum wó ba nmu te, yi Baña-We tuti dam-fɔɔ kum wó ba ku kwəli nmu. Kuntu ŋwaani bu wulu n na wó lu tun wó ta yi We tuti nyim, yi ba taa bə-o ni Baña-We Bu. ³⁶ Maani n nii nmu curu Elizabeti na yi te. Wuntu jaani pugə mu si o lu bu, yi o mañi o kwɔn. Nɔɔna ya buŋi si o yi ka-dugɔ mu, yi o laan jigi pugə

ka yi nuneeni canɔ sɔɔɔ. ³⁷ Kulɔkulɔ tərə Baña-We na bá wani Dɔ ki.»

³⁸ Mari ma ta o wu: «Amu yi dí Yuutu We tuntɔŋ-kana mu. We nan pa ku ki ni n na tagi te di amu tun.» Maleka kam laan ma viiri.

Mari na zaŋi o vu o na Elizabeti te tun

³⁹ Da yam kuntu ni ni Mari ma zaŋi o ki lula o maa diini Zude tu kudoŋ na wu pweeru titari ni. ⁴⁰ O ma vu o yi Zakari sɔɔɔ. O ma zu o na o kaani Elizabeti. O ma ki o pwəgə. ⁴¹ Maña kam Elizabeti na ni Mari na jɔɔn-o tun, o bu wum na tigi o wuni tun ma pipiri. We Joro kum ma ba Elizabeti te, ⁴² yi o ñooni baña baña di kwər-dia o wu: «We tiini Dɔ ki nmu yu-yoŋo Dɔ dwəni kaana maama. Ku na yi bu wulu na wu n wuni tun, We ki-o yu-yoŋo lanyirani. ⁴³ Amu yi wɔɔ mu si a Yuutu nu ba amu te? ⁴⁴ N jɔɔnum dum na tu di tu a zwe ni tun, bu wum na wu a wuni tun tigi o pipiri mu, o na jigi wupolo tun ŋwaani. ⁴⁵ Nmu na se ni Baña-We jigi ciga tun, nmu yi yu-yoŋo tu. Kulɔ maama We na tagi Dɔ bri-m tun wó suni ku ki.»

Mari na tee Baña-We te tun

⁴⁶ Mari laan ma ta o wu:

«Aá pa a Yuutu Baña-We zulə di a bicari maama.

⁴⁷ Wuntu na yi a Vɔrnu tun mu pe a na wupolo di a wu maama.

⁴⁸ Bɛŋwaani amu yi We tuntɔŋ-kana balaja mu, yi Dɔ nii amu baña ni.

Ku na zigi zum ku ta maa ve, nɔɔna maama wó ta wɔ, a yi yu-yoŋo tu,

⁴⁹ dɔdaani Dam-fɔɔ Tu Baña-We na ki kulɔ Dɔ pa-ni tun ŋwaani.

Duntu mu yi wu-poŋo tu ciga.

⁵⁰ Balu maama na kwari-Dɔ tun,

Dɔ jigi ba ŋwaŋa lanyirani maña maama.

⁵¹ We kwe Dɔ juŋa mu Dɔ ma ki wo-kinkagila.

Dɔ ma pa bani-nyina jagi da-yigə ni di ba wubuŋ-yɔɔru tun.

⁵² Dɔ jɔŋi balu na yi pwa tun paari,

yi Dɔ pai balu na yi nabwənə tun na zulə.

⁵³ Dɔ maa pai balu yinigə na jigi-ba tun wo-laaru zanzan,

yi Dɔ daari Dɔ pa nadunə viiri di ji-kuri.

⁵⁴ Yisrayelɔ dwi tiinə yi Dɔ tuti nɔɔna mu.

Dɔ guli ba gulə, Dɔ duri ba ŋwaŋa yi Dɔ zəni-ba,

⁵⁵ ni Dɔ na goni ni dɔdaani dɔbam kwə-nakwa tun, dɔdaani Abraham di o dwi tiinə bam maama,

si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun.»

⁵⁶ Mari deen ma maɲi Elizabeti tee ni ninaeni canu sutɔ. O laan ma joori sɔɲɔ.

Zan lura kam na de te tun

⁵⁷ Maɲa kam deen ma yi si Elizabeti lv. O ma suni o lv bəkərə. ⁵⁸ O tuw kum tiinɔ di o curru di ma ni, Baɲa-We na tiini Dl duri o ɲwaɲa yi Dl ki kulɔ Dl pa-o tun. Ba maama di ma jigi wupolo zanzan.

⁵⁹ Bu wum da na yi nana tun, ba ma pa ba go-o, ni Moyisi cullu tum na bri si ba taa goni ba bəkəri te tun. Ba ma lagɔ si ba pa o yiri ni Zakari, ni o ko yiri na yi te tun. ⁶⁰ O nu wum ma wu se yi o wi: «Awo, á pa o yiri ni Zan.»

⁶¹ Ba ma lər-o ba wi: «Beɲwaani mu yi n ta kuntu? Nɔɔnu maɲi o təri á sɔɲɔ ni o yiri na yi Zan.»

⁶² Ba ma daari ba ma ba jia ba maɲi ba bri o ko wum si ba nii, o na lagɔ si ba pa o bu wum yiri te tun. ⁶³ O ma pa ba kwe tɔɔ ba pa-o, si o pupuni o bri-ba. O ma pupuni tɔɔ kum wuni o wi, o yiri mu Zan. Ku ma su-ba di o na pupuni te tun. ⁶⁴ O na pupuni kuntu tun, o ni ma puri bidwi baɲa ni, yi o dindɛlimi joori di pipiri. O maa ɲɔɔni o zuli We.

⁶⁵ Fɔɔni deen ma ja ba tuw kum nɔɔna bam maama. Balu maama deen na zɔvri Zude pweeru tum je sum ni tun di deen ma ni wəənu tɔɔ na ki tun, yi ba jigi ti taani ba ɲɔɔna. ⁶⁶ Ba maa jigi kulɔ ba na ni tun ba wuru ni, yi ba te ba wi: «Bu wuntu nan lagɔ o ji wɔ mu?» Beɲwaani Baɲa-We dam deen wu bu wum tee ni.

Zakari na bri We kwərə te tun

⁶⁷ We Joro kum deen ma ba bu wum ko Zakari te, yi ku pa o ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe o wi:

⁶⁸ «Pa-na dí zuli Baɲa-We dilu na te

Yisrayeli tiinɔ tun,

beɲwaani Dl tu Dl nɔɔna bam te,
si Dl vri-ba lwarim wuni Dl yagi.

⁶⁹ Dl ma pa wulu na yi faɲa faɲa We tuntɔɲu

Davidi dwi tu tun zaɲi dí wuni,

si o ba o ji dibam vurnu.

⁷⁰ Ku ma suni ku ki ni Baɲa-We na pe Dl nijɔɲɔ
bam maɲi ba ta kulɔ faɲa faɲa tun.

⁷¹ Ba deen tagi ba wi,

We wó vri dibam dí dona jia ni,
di balu maama na culi dibam tun jia ni.

⁷² Dl daa ta duri dibam kwə-nakwa yibwənə,

⁷³ yi Dl guli Dl ni-ɲum dilu Dl deen na goni di
dibam ko-nakwi Abraham tun woɲo.

⁷⁴ We deen wi, Dl wó joɲi dibam dí

ɔvna jia ni Dl yagi,

yi dí daa bá kwari fɔvni,

si dí taá tɔɲa ni Dl wubɔɲa na lagɔ te tun.

⁷⁵ Dl maa wi, dí wó ta tɔɲi-Dl di wu-poɲo,
si dí taá ki lanyirani Dl yigə ni dibam
ɲwia maama wuni.

⁷⁶ A bu, ku na yi nmu, baá beɲi nmu ni
Baɲa-We nijɔɲu,

beɲwaani nmu wó da dí Yuutu wum yigə,
si n fɔɲi n kwe o cwəɲə kam,
o na lagɔ o ba o da da tun.

⁷⁷ Nmu ta wó pa We nɔɔna bam lwarɔ
si Dl wó vri-ba,

di Dl na wó yagi ba lwarim Dl ma ce-ba tun.

⁷⁸ We maa jigi dibam ɲwaɲa lanyirani.

Dl ma wó pa pooni nuɲi weyuu di ba
dibam te di nyuna,

ni wia na puli tituti te tun,

⁷⁹ si di pa nɔɔna balu na wu lim wuni tun di
balu na kwari tɔvni tun na pooni,

si di pa dí da yazurə cwəɲə.»

⁸⁰ Zakari bu Zan deen ma ki nɔɔnu yi o wubɔɲa bi lanyirani. O deen ma zɔvri kagua ni taan, si ku vu ku yi de dum o na wó nuɲi Yisrayeli tiinɔ bam titari ni o bri-ba We kwərə kam tun.

Zezi lura kam na de te tun

(*Matiyu 1:18-25*)

2 Maɲa kam kuntu ni lugu kum pa-faru wulu yiri na yi Ogusi tun deen ma pa ni, si ba ga o tuw kum maama nɔn-biə bam si o lwarɔ ba ni. ² Garim duntu maa yi pulim garim, yi di ki maɲa kalu Kwirini di deen na yi Siiri tuni dum yuutu tun. ³ Garim dum maɲa na yi tun, nɔɔnu maama ma vu o titi tuw si ba ga-o.

⁴ Zuzefu di deen ma zaɲi o nuɲi Nazareti ku na yi Galile tuw tun. O ma vu Zude tuw kudoɲ, ku yiri mu Betelhem, ba na lugi faɲa faɲa Pe Davidi me tun. O deen ve daani, o na yi Davidi dwi tu tun ɲwaani mu.

⁵ Mari wulu ba na se si o taa yi Zuzefu kaani tun di ma tɔɲi did-o o vu si ba ga-ba. O deen jigi pugə mu.

⁶ Ba na wu Betelhem ni kuntu tun, ku ma yi si o lv bu wum. ⁷ O ma lv bəkərə. Mu o dayigə bu. O ma kwe bu wum o ma gwaaru o kukwər-o o tiɲi vara wudiu dim jəgə ni. Ba deen tigi vara digə ni mu, beɲwaani vərə mu su tuw kum maama, yi ba wu ne digə si ba zu.

Nayra na ni Zezi lura kam taani te tun

⁸ Nayra di deen mu wu je sum kuntu ni, gaa kum wuni, ba yiri ba vara titi ni. ⁹ Baɲa-We maleka ma nuɲi ba yigə ni, yi We zəɲi Dl paari-zulə yam pooni ba baɲa ni, yi di nyuni di gilimi-ba. Fɔvni ma tiini di zu-ba zanzan. ¹⁰ Maleka kam laan ma ta di ba ka wi: «Á yi taá kwari fɔvni. Ku yi wupolo taani mu a tu si a ta a bri abam, yi di lagɔ di pa nɔɔna maama wu mu poli zanzan. ¹¹ Beɲwaani zum de dum ni ba lugi abam Vurnu wum Davidi tuw Betelhem ni. Wuntu yi Krisi

wom We na tynj tun mu. Wom mu yi abam Yuutu. ¹²Á na ve á nii, á wó na bu-sisija ba na kukwəri di gwaaru ba tynj vara wudiu dim jəgə ni. Mu kulv na wó bri abam ni ku yi ciga mu a taga.»

¹³Maleka kam na tagi kontv tun, We malest kəgə zanzan ma da si nunji si wəli di ka. Si maama ma tee We si wi:

¹⁴«We manj di zulə wəyuu ni.

Ku daari tɔga baɔa ni,

balv na tigi We bicari ni tun wó ta zuvri lanyirani di wu-zuru.»

¹⁵Malest sum laan ma joori We-səŋə. Si na ke tun, naytra bam ma ta daani ba wi: «Ba-na dí vu Betelhem dí nii kulv na ki da yi We pa dí lwaru tun.»

Naytra na ve si ba na Zezi te tun

¹⁶Ba ma zaɔt lila ba ke tuv kum wu. Ba ma vu ba na Mari dɔdaani Zuzefv. Ba ma na bu wom na tigi vara wudiu dim jəgə ni. ¹⁷Ba na ne-o kontv tun, ba laan ma ta maleka kam na manj ka ta bu wom taani te tun. ¹⁸Balv maama na ni naytra bam na tagi kulv tun, ku ma su-ba. ¹⁹Mari di na ni wəənu tulv na ki tun, o maa buɔi-ti o wu ni.

²⁰Naytra bam ma joori ba viiri yi ba zuli We, yi ba tee-Dl di kulv ba na ni yi ba ta kwəri ba na tun. Ku deen sunt ku ki nɔneent maleka kam na tagi ka bri-ba te tun.

Ba na pe bu wom yiri te tun

²¹Bu wom na yi da nana tun, ba ma pa si ba go-o, ni Moyisi cullu tum na bri si ba taa goni ba bəkəri te tun. Ba ma pa o yiri ba wi Zezi. Mu yiri dilv maleka kam na manj ka pa-o, yi ba ta wu jaani o pugə tun.

Ba na pe Zezi We te tun

²²Maɔa kam laan ma yi si Mari zari o digiru tum si o kwe o titi di We, si ku tɔgi We cullu tulv Dl na ki Moyisi jɔɔa ni na bri te tun. Zuzefv di Mari ma zaɔt ba ja bu wom ba vu Zeruzalem, si ba vu ba zu We-di-kamunu kum wu, si ba pa-o ba Yuutu Baɔa-We. ²³Ba ki kontv, beɔwaani We ni dum na bri te tun mu kontv: «Bəkərə kalv maama na yi o nu dayigə bu tun manj si o taa yi Baɔa-We nyum mu.» ²⁴Ba ma vu si ba kaani Baɔa-We, ni Dl ni dum na bri te tun. Ba manj si ba kwe kunkwənə bale mu ba ma kaani-Dl, naa kunkwən-puli stile ba ma kaani-Dl.

²⁵Nɔɔnu wudonj deen maa zuvri Zeruzalem tuv kum wuni, o yiri mu Simeyon. O yi nɔn-ɔm mu, yi o kwari We lanyirani. O maa yɔɔri o cəgi de dum We na wó ba Dl jɔɔi Yisurayeli dwi tiinə bam tun. We Joro kum maa wu o tee ni. ²⁶Ku deen ya pe o lwaru si o bá ti, yi oó na Krisi wom dí Yuutu Baɔa-We na lagɔ Dl tynj tun.

²⁷We Joro kum deen ma pa Simeyon zaɔt o vu o zu We-di-kamunu kum wu. O na wura kontv tun, Zezi nu di o ko ma ja-o ba vu ba zu, si ba ki kulv We ni dum na bri si ba ki o ɔwaani tun. ²⁸Ba na jaani bu wom ba vu ba zu kontv tun, Simeyon ma vu o kwe-o o ziə, yi o daari o zuli We o wi:

²⁹«A Yuutu Baɔa-We,

lele kontv a ne kulv nmu deen na tagi ni aá na tun. A laan jigi wu-zuru.

Kontv ɔwaani nmu laan wai n pai amu na yi nmu tuntɔɔnu tun na cwəɔə,

si a yagi lɔgv baɔa si a ba nmu te.

³⁰Amu yi ne Vɔrvu wom nmu na tynj si o vri nɔɔna lwarum wuni tun.

³¹Nabiinə maama lɔgv baɔa ni wó lwaru nmu vrum dum na yi te tun.

³²Kuó ta nyi ni wia pooni mu te,

si ku pa dwi maama lwaru nmu cwəɔə kam.

Kuó pa nmu titi nɔɔna Yisurayeli dwi dum na zulə.»

³³Simeyon na tagi bu wom taani kontv tun, o nu di o ko maa yi yəəu di o taani dum. ³⁴Simeyon daa ta ma ta di ba o wi, We wó ki-ba lanyirani. O ma daari o ta di bu wom nu Mari o wi: «Nii, We sunt Dl tynj bu wom si o ba o pa Yisurayeli tiinə zanzan mu tu tɔga ni, ba na tusi tun ɔwaani. O nan daa ta wó pa ba zanzan zaɔt weeni. We wó pa o bri nɔɔna ciga, yi ba zanzan ta wó vi-o. ³⁵Mu ku kuri nɔɔna zanzan wubɔɔa ya na səgi tun wó ba ya lwaru jaja. Ku daari, ku na yi nmu titi, n wu wó di ni su-zɔɔ na zɔgi nɔɔnu bicɔɔɔ ni te tun.»

³⁶⁻³⁷Kaani wudonj di deen mu wura, o yiri mu Anni. O ko yiri mu Fanuyeli, o yi Aseeri dwi tu mu. Anni deen ya zu barv. Ba maa wura daani bina yarpe, yi o barv wom ti o daar-o. O daa ma wu zu barv. O kwɔn zanzan yi o jigi bina funɔnɔ-yana (84). O ma yi We nijonnu. O maa zuvri We-di-kamunu kum wuni maɔa maama. Wia di titi maama o ma zuli We di ni-vɔɔm di We-loro. ³⁸Maɔa kam kontv ni nɔɔ, mu o ve o yi bu wom na wu me tun. O ma ki We le, yi o wura o ɔɔɔni bu wom woɔo o bri balv maama na wura yi ba cəgi maɔa kalv We na wó ba Dl vri Yisurayeli tiinə bam lwarum wuni Dl yagi tun.

³⁹Zezi nu di o ko deen ma ki kulv maama Baɔa-We cullu tum na bri si ba ki tun. Ba na ki ba ti tun, ba ma joori ba vu Nazareti na yi ba titi tuv yi ku wu Galile ni tun. ⁴⁰Ba na joori ba vu ba wura tun, bu wom ma ki nɔɔnu di ya-deera. O yiə ma puvri, We na ki-o yu-yonjo tun ɔwaani.

Zezi na ki te o bina fugə-yale maɔa ni We-di-kamunu kum wuni tun

⁴¹Zwifə bam candiə kalv yiri na yi Paki tun ma yi. Buni maama wuu, Zezi nu di o ko deen yəni ba vu Zeruzalem mu, si ba di candiə kam kontv. ⁴²Zezi deen

na yi buna fugə-yale tun, o ma da di ba o vu candiə kam, nunənu ba na yəni ba ve ba di-ka te tun. ⁴³Ba na di candiə kam ba ti tun, ba ma zaŋi ba maa joori sɔŋɔ. Zezi ma maŋi Zeruzalem ni, yi o nu di o ko yəri ku ni ni. ⁴⁴Ba ma vu taan de didwi, yi ba buŋi si oó ta wu ba kɔgɔ kum wɔni mu. Ba na wu ne-o ba tee ni tun, ba laan ma puli si ba beeri o je ba nu-biə bam di ba badonnə bam tee ni. ⁴⁵Ba ma wu ne-o. Ba ma joori ba vu Zeruzalem tuw kum wu si ba beer-o. ⁴⁶Ba ma beer-o taan da yatɔ, yi ba laan vu ba na-o We-di-kamunu kum wɔni, o je karanyuna tiinə bam titari ni. O na je da kuntu tun, o maa cəgi ba na bri te tun, yi o bwe-ba wəənu zanzan. ⁴⁷Balu maama na je ba cəgi o taan dum tun maa yi yəəu, di o na jigi yəno di taan dum lərim te tun. ⁴⁸Zezi nu di o ko na ne-o kuntu tun, ku ma sɔɔri-ba. O nu wum ma ta did-o o wɔ: «A bu, bɛɛ mu yi n ki kuntu didaanɔ dɔbam? Ta n nii, amu di nmu ko na tiini dɔ beeri nmu taan, yi liə di wu-cɔgɔ jigi dɔbam.»

⁴⁹Zezi ma ləri-ba o wɔ: «Bɛɛ mu yi abam karti á beeri amu je? Amu maŋi si a taa wu a Ko sɔŋɔ kum ni mu. Abam yəri kuntu na?» ⁵⁰O na tagi kuntu tun, ba ma wu ni o taan dum kuri.

⁵¹Zezi deen ma tɔgi di ba o joori Nazareti, yi o se ba ni. O nu wum maa jigi wəənu tum kuntu maama o wu ni. ⁵²Zezi deen bira o yira wɔni, yi o yəno di bira ku wəli da, yi Baŋa-We di nabiinə deen so-o.

Zakari bu Zan na tɔɔli We kwərə te tun

(*Matiyu 3:1-12, Mariki 1:1-8, Zan 1:19-28*)

3 Ku deen na ke yi Tibɛɛri yi lɔgɔ kum pa-faru ku maŋi di buna fugə-yanu tun, mu We kwərə deen tu Zakari bu Zan te. Kantu maŋa kam ni Pɔnsi Pilati mu yi Zude tuni dum guvirma tu. Erɔdi maa yi Galile tuw kum yuutu, yi o zumbaaru Filipi di yi Yituri di Tirakoni tuni dum yuutu. Lizania di maa yi Abileni tuw yuutu. Ku daari Anni di Kayifu deen maa yi We kaanum yigə tiinə. Maŋa kam We kwərə kam na tu Zan te kuntu tun, o wu kagva wɔni mu. ³O ma zaŋi o tɔli Zɔrden bugə ni tuni dum maama ni, yi o tɔli We kwərə kam o bri nɔɔna o wɔ, ba maŋi si ba ləni ba wɔru ba yagi kəm-balwaaru, si ba daari ba pa o miisi-ba na wɔni, si We laan wó yagi ba lwarum DL ma cɛ-ba. ⁴Zan na tɔɔli We kwərə kam kuntu tun, ku suni ku ki nɛnɛni We nijɔŋnu Ezayi deen na pupuni o tɔɔli kum ni o ta te tun. Faŋa faŋa tun, o deen tagi o wɔ:

«Nɔɔnu mu wu kagva wɔni o tɔɔli kwərə o wɔ:
 «Zaŋi-na á fɔgi á kwe dɔ Yuutu wum cwəŋə kam,
 o na lagi o ba o tɔgi da tun.
 Pa-na cwe silu o na lagi o da tun fɔgi
 si yɔɔri lanyirani.»

⁵Je silu maama na jigi gwəənu tun maŋi si ti suuri mu,
 di je silu maama na jigi zwəənu di pweeru tun
 maŋi si ti guri mu ti daari cwəŋə kam.
 Cwe silu maama na gugwəli tun maŋi si
 si fɔgi si yɔɔri mu.
 Cwe silu maama na ba lana tun maŋi si
 si fɔgi si kwe mu.

⁶Nabiinə maama laan wó na We na wó vri
 nɔɔna lwarum wɔni te tun.» »

Mu Ezayi na nɔɔnu Zan taanɔ faŋa faŋa te tun.

⁷Nɔɔna zanzan deen ma zaŋi ba vu Zan te ba pa o miisi-ba na wɔni We ŋwaani. Ba na tu o te kuntu tun, o ma ta di ba o wɔ: «Abam nyi di bisankwi-dwə. Wɔɔ mu bri abam si á kwaanɔ á lu cam dilu We na lagi DL pa nabiinə na tun wɔni?» ⁸Abam nan maŋi si á ki kənə yalɔ na wó bri ni á ləni á wɔru á yagi kəm-balwaaru tun mu. Abam nan yi gari á buŋi á pa á titi ni, abam na yi Abraham dwi tiinə tun, á daa wu maŋi si á ləni á wɔru. We na laga, DL wó wanti DL pa kandwa yantu ləni ya ji Abraham dwi tiinə. ⁹Nɔɔnu nan maŋi o jigi dooru o juŋa ni, si o ta maa goni tweeru tum o di tɔga ni. Tiu kulɔ maama na ba ləri bu-ŋuna tun, o maŋi si o go-ku mu o di mini ni si ku di. Mu We di na lagi DL ki nɔn-balwaaru te tun.»

¹⁰Zan na tagi kuntu tun, nɔn-kɔgɔ kum ma bwe-o ba wɔ: «Dɔ nan wó ki bɛɛ mu?»

¹¹O ma ləri-ba o wɔ: «Abam balu na jigi gwaaru tile tile tun, á maŋi si á kwe didua mu á pa balu na ba jigi kulokulu tun. Ku daari, abam balu na jigi wudiiru tun, á di maŋi si á kwe-ti á maŋi á pa nɔɔna balu na ba jigi ba di tun.»

¹²Lampo-joŋnə di deen ma ba si Zan miisi-ba na wɔni. Ba ma bwe-o ba wɔ: «Karanyuna, bɛɛ mu dɔbam nan wó ki?»

¹³O ma ləri-ba o wɔ: «Á wu maŋi si á la nɔɔnu yuu, si ku dwəni á na wó joŋ-o te tun.»

¹⁴Pamaŋna di daa ma ba ba bwe-o ba wɔ: «Dɔbam nan wó ki bɛɛ mu?»

O ma ləri-ba o wɔ: «Abam wu maŋi si á vri nɔɔn-nɔɔnu səbu di dam naa á gant-ba á joŋi. Ku daari, á taá jigi wupolo di á ŋwuru tum na maŋi ti yi te di.»

¹⁵Nɔɔna deen maa jigi tuna di We lanyirani, yi ba maama ma bwe ba wɔni si ba lwarti Zan na yi wulu tun. Ba maa wɔ: «Wuntu mu wó ta yi Krisi wum We na lagi DL tuŋ-o si o ba tun na?»

¹⁶Ba maama na buŋi kuntu tun, Zan ma ta di ba o wɔ: «Ku na yi amu, a miisi abam na wɔni mu. Ku daari wulu na tiini o dwe amu tun lagi o saŋi amu kwaga o ba. A wu maŋi si a bwəli o ne natra a pa-o. Wuntu nan wó miisi abam We Joro di mini wɔni. ¹⁷Wuntu nan ze zɔŋ-kɔgɔ mu si o ma caari o mina o pe o ki o tulə

ni, si o daari mun-swaanv tum o zwe di mini dilu na ba di di dwe tun. Mu o na lagl o pɔɔri nɔɔna daani o ki-ba te tun.»

¹⁸ Mu tuntu wænu tum di wænu dwi tæri tæri mu Zan deen ma o bri nɔn-kɔgɔ kum We kwær-ywəŋə kam. ¹⁹ O deen ma ta di Erɔdi wɔlv na yi Galile yuutu tun, ni o ki kɔlv na wv maŋi tun di o zumbaaru kaani Erɔdiadi. O daa ta ma kaan-o di wo-balwaarv tlv maama o na maŋi o ki tun. ²⁰ Erɔdi ma ja Zan o ki puna digə ni. Kuntu tun, o daa ta ki wo-balwɔv mu o wæli da.

Zan na miisi Zezi na wunt te tun

(*Matiyu 3:13-17, Mariki 1:9-11*)

²¹ Nɔn-kɔgɔ kum deen na tu Zan te si o miisi-ba na wunt tun, Zezi di deen ma ba o te, si o pa Zan miis-o di. Zezi na miisi na kuntu tun, o maa wura o warl We. ²² Weyuu laan ma puri, yi We Joro kum tɔgt da kv tu o baŋa, yi kv nyi di kunkwəŋə te. Kwərə laan ma ŋɔɔni weyuu ni ka wɔ:

«Nmυ mu yi amυ bu-dua a na soe di a wυ maama. Amυ tiini a jgt wυpolo di nmυ.»

Zezi dwi dum na toŋi te tun

(*Matiyu 1:1-17*)

²³ Maŋa kam Zezi na puli si o bri nɔɔna We cwəŋə kam tun, o deen yi nuneeni buna fiintɔ mu te. Nɔɔna deen bɔŋi ba wɔ, o yi Zuzefv bu mu.

Zuzefv ko deen mu yi Eli.

²⁴ Eli ko deen mu yi Matati.

Matati ko deen maa yi Levi.

Levi ko deen maa yi Meliki.

Meliki ko deen maa yi Zanayi.

Zanayi ko deen maa yi Zuzefv.

²⁵ Zuzefv ko deen maa yi Matatia.

Matatia ko deen maa yi Amɔsi.

Amɔsi ko deen maa yi Nawum.

Nawum ko deen maa yi Esili.

Esili ko deen maa yi Nagayi.

²⁶ Nagayi ko deen maa yi Maati.

Maati ko deen maa yi Matatia.

Matatia ko deen maa yi Semeyi.

Semeyi ko deen maa yi Zozeki.

Zozeki ko deen maa yi Zoda.

²⁷ Zoda ko deen maa yi Zvanan.

Zvanan ko deen maa yi Risa.

Risa ko deen maa yi Zorobabeli.

Zorobabeli ko deen maa yi Salatiyeli.

Salatiyeli ko deen maa yi Neri.

²⁸ Neri ko deen maa yi Meliki.

Meliki ko deen maa yi Adi.

Adi ko deen maa yi Kosam.

Kosam ko deen maa yi Elimadam.

Elimadam ko deen maa yi Eri.

²⁹ Eri ko deen maa yi Zozwe.

Zozwe ko deen maa yi Elizæeri.

Elizæeri ko deen maa yi Zorim.

Zorim ko deen maa yi Matati.

Matati ko deen maa yi Levi.

³⁰ Levi ko deen maa yi Simeyon.

Simeyon ko deen maa yi Zuda.

Zuda ko deen maa yi Zuzefv.

Zuzefv ko deen maa yi Zvnam.

Zvnam ko deen maa yi Eliyakum.

³¹ Eliyakum ko deen maa yi Mlta.

Mlta ko deen maa yi Mlnna.

Mlnna ko deen maa yi Matata.

Matata ko deen maa yi Natan.

Natan ko deen maa yi Davidi.

³² Davidi ko deen maa yi Zese.

Zese ko deen maa yi Zvbedi.

Zvbedi ko deen maa yi Bvazi.

Bvazi ko deen maa yi Sala.

Sala ko deen maa yi Naason.

³³ Naason ko deen maa yi Aminadabi.

Aminadabi ko deen maa yi Adumini.

Adumini ko deen maa yi Arni.

Arni ko deen maa yi Esrom.

Esrom ko deen maa yi Farest.

Farest ko deen maa yi Zuda.

³⁴ Zuda ko deen maa yi Zakobi.

Zakobi ko deen maa yi Yizaki.

Yizaki ko deen maa yi Abraham.

Abraham ko deen maa yi Tara.

Tara ko deen maa yi Nakɔri.

³⁵ Nakɔri ko deen maa yi Seruki.

Seruki ko deen maa yi Rago.

Rago ko deen maa yi Faleki.

Faleki ko deen maa yi Ebeeri.

Ebeeri ko deen maa yi Sala.

³⁶ Sala ko deen maa yi Kaynam.

Kaynam ko deen maa yi Arifasadi.

Arifasadi ko deen maa yi Sem.

Sem ko deen maa yi Nowe.

Nowe ko deen maa yi Lameki.

³⁷ Lameki ko deen maa yi Matusala.

Matusala ko deen maa yi Enɔki.

Enɔki ko deen maa yi Zaredi.

Zaredi ko deen maa yi Malliyeli.

Malliyeli ko deen maa yi Kaynan.

³⁸ Kaynan ko deen maa yi Enɔsi.

Enɔsi ko deen maa yi Seti.

Seti ko deen maa yi Adam.

Adam maa yi wulv We na mɔɔnti tun.

Sutaani na maŋi Zezi te tun

(*Matiyu 4:1-11, Mariki 1:12-13*)

4 Zezi deen ma nuŋi Zvrden buga kam ni ni o maa kea. We Joro kum maa tɔg-o di dam. Ku ma ja-o ku vu kagva wɔnti. ²O maa wura taan da fiinna. O na wura tun mu sutaani tu o te, si di sug-o si o ya ki o cɔgi. Maŋa kam kuntu ni o ya ba di kulukulu. Da fiinna yam na ke tun, kana maa jig-o lanyirani. ³Sutaani laan ma ba di ta did-o di wi: «Nmu na suni n yi Baŋa-We Bu, si n ta di kandwe duntu si di ji wodi u si n di.»

⁴Zezi ma leri-di o wi: «Ku nan pupuni We tɔɔ kum wɔnti ku wi:

«Ku dai wodi u yirani mu pai nabiinu ŋwi.» »

⁵Sutaani daa ma ja-o di ja vu di di piu kulu na dwara tun yuu. Di laan ma bri-o lugu baŋa tunti dum maama yibugisa wɔnti. ⁶Di daa ma ta di wi: «Wo-laru tuntu maama yi amu nyim mu. A nan wɔ wanti a kwe-ti a pa wulv maama a na lagi tun. Amu wɔ pa n di dam ti maama baŋa ni, si n ta n te zulɔ nɔɔna maama tee ni. ⁷Nmu na se n kuni doonɔ n zuli-ni, wɔɔnu tuntu maama wɔ ta yi nmu nyim.»

⁸Zezi ma leri-di o wi: «Ku pupuni We tɔɔ kum wɔnti ku wi:

«Ku yi n Yuutu Baŋa-We yirani mu n maŋi si n kuni doonɔ n zuli, si n ki Dl wɔbɔŋa na lagi te tun.» »

⁹Sutaani daa ma kwe-o di ja vu Zeruzalem. Di ma ja-o di ja vu di di We-di-kamunu kum yuu me na dwara tun di zig-o da, yi di wi: «Nmu na yi Baŋa-We Bu, si n faŋi n cu tɔga ni si di nii, ¹⁰si ku pupuni We tɔɔ kum wɔnti ku wi:

«We wɔ ta Dl malesi, si si taa nii nmu baŋa ni.

¹¹Dl wɔ pa si ba si ma si jia si lwari-m, si n yi tu tɔga ni n magi n naga di kandwe.» »

¹²Zezi laan ma leri o wi: «Ku ta pupuni We tɔɔ kum wɔnti ku wi:

«Yi zaŋi n maŋi n Yuutu Baŋa-We n nii.» »

¹³Sutaani laan na maŋi Zezi wɔɔnu maama wɔnti di ga tun, di ma yag-o si di daa beeri maŋa kadoŋ.

Zezi na suŋi o tituŋa Galile ni te tun

(*Matiyu 4:12-17, Mariki 1:14-15*)

¹⁴Zezi laan ma joori o vu Galile, yi We Joro kum dam wu o tee ni. Nɔɔna balv maama na zvrri je sum kuntu ni tun ma ni o ŋwa. ¹⁵O maa yɔni o zv Zwifɔ bam We-di sum o bri-ba We taani. Nɔɔna maama ma zul-o lanyirani.

Zezi tuti tuv kum tiinɔ na vi-o te tun

(*Matiyu 13:53-58, Mariki 6:1-6*)

¹⁶Zezi deen ma vu o yi Nazareti, mu tuv kulu o na ki nɔɔnu da tun. Zwifɔ bam siun de maama, o deen maa zvrri ba We-digɔ kam. Ba siun de didva na yi tun, o ma vu da. O na zv da tun, o ma zaŋi weenti si o karumi We tɔɔ o bri-ba. ¹⁷Ba ma kwe tɔɔ kulu We nijonnu Ezayi na pupuni faŋa faŋa tun ba pa-o. O ma puri-ku o karuma, yi o na me seeni ku na pupuni ku wi:

¹⁸«Yuutu Baŋa-We Joro kum wu amu tee ni.

Dl ma kuri-ni yi Dl pa-ni dam, si a tɔɔli Dl kwɔr-ywɔŋɔ kam a bri yinigɔ tiinɔ. [Dl tuŋi amu si a gani nɔɔna balv wuro na cɔgi tun.]

Si a tɔɔli Dl kwɔrɔ kam di balv na wu gambeem wɔnti tun, si ba na vrum, si a daari a bri lilwɔ ni ba yiɔ wɔ ba ya puri. Dl daa ta ma tuŋi-ni si a vri nɔɔna balv ba na beesi tun, si ba na siun,

¹⁹si a daari a pa nɔɔna lwarɔ si maŋa kam yiɔ, si Baŋa-We laan ba Dl vri Dl nɔɔna bam lwarim wɔnti.»

²⁰Zezi na karumi o ti tun, o laan ma pu tɔɔ kum, yi o kwe o pa ba We-digɔ kam tuntuŋnu. O ma jɔni si o bri-ba. Nɔɔna bam maama ma lo yiɔ o baŋa ni yi ba cɔg-o. ²¹O ma ta o wi: «Zim de dum ni abam na ni We tɔɔ kum na bri kulu tun ki á yibiya ni.»

²²Ba maama ma zul-o yi ba wi: «O taani dum lamma.» O kwɔrɔ kam na ywammɔ tun, ku ki-ba yɔɔu. Ba daa ta ma wi: «Ku dai Zvezfu bu mu tuntu na?»

²³O ma ta di ba o wi: «A nan maŋi a ye ni abam wɔ ŋɔɔni sisuna di amu nuneenu: «Nmu wulv na pe nɔɔna na yazurɔ tun, si n zɔni n titi!» Abam daa ta wɔ ta á wi: «Di ni wɔɔnu tlv nmu na ki Kapernawum ni tun ŋwa. Nan daa n ki kuntu doŋ n titi tuv kum ni.» »

²⁴O daa ta ma ta o wi: «A lagi a ta cɔga mu di abam si, Baŋa-We nijonnu bá na zulɔ o tuti tuv ni. ²⁵Ku suni ku yi cɔga mu, si maŋa kalv We nijonnu Eli deen na wura tun, dva deen tu ka zigɔ ka wu nigɔ taan bina yatɔ di cant sɔrɔv mu. Kuntu ŋwaani kana deen maa jigɔ lugu kum maama. Kadɔnɔ maa daga zanzan Yisrayeli tiinɔ bam wɔnti, ²⁶yi We nan wu tuŋi Eli si o vu ba wulv wulv te. We deen tuŋ-o kadɔm wudoŋ tee ni mu, o na zvrri Sarepita tuv wɔnti, ku na yi Sidɔn tuv ni. ²⁷Woŋo kulu ta na wɔli da tun, maŋa kalv We nijonnu Elize deen na wura tun, nanywaanu zanzan deen wu Yisrayeli tuv kum ni. Ba wulv wulv di deen nan wu ne yazurɔ ba wɔnti. Elize deen pe Naaman yirani mu na yazurɔ, yi wuntu nuŋi Siiri tuv mu.»

²⁸Nɔɔna balv maama na wu We-digɔ kam ni tun na ni Zezi na tagi-ba te tun, ba bana ma zaŋi zanzan. ²⁹Ba

ma zaŋɪ ba zəl-o ba pa o nuŋɪ tu kum wunu. Tu kum wu piu yuu ni mu. Ba ma ja-o ba vu jəgə kalv na luunə dɪ tɪga tun, sɪ ba yig-o ba dɪ tɪga ni ba gv. ³⁰ Ba maa wari. Zezi ma pipiri o vu o tɔgɪ ba titari o nuŋɪ o maa kea.

Zezi na zəli cicirə nɔɔnu yura ni te tun

(Mariki 1:21-28)

³¹ Zezi deen ma vu Galile tu kudon, ku yuri mu Kapernawum. Zwifə bam siun de ma yi. O ma vu o zu ba We-digə kam sɪ o bri nɔɔna bam We taani da. ³² O na bri-ba tun, ba maa tiini ba yi yəu dɪ o zaasum dum, o ni-taani dum na jigɪ dam tun ɲwaani. ³³ Nɔɔnu wudon deen maa wu ba We-digə kam wunu yi cicirə jig-o. ³⁴ O ma kaasti dɪ kwər-dɪa yi o wi: «Aa, Zezi, Nazareti tu, bɛɛ mu n lagɪ dɪbam tee ni? Nmu tu sɪ n cɔgɪ dɪbam dwi mu na? A ye nmu na yi wulv. Nmu yi Wu-pɔŋo Tu wulv We na tɔŋɪ tun mu.»

³⁵ Zezi ma kaani cicirə kam o wi: «Cəgi sɔɔ, sɪ n nuŋɪ n daari baaru wum.» Cicirə kam na ni kuntu tun, ka ma yigi nɔɔnu wum ka dɪ tɪga ni. Ka laan ma yag-o yi ka wu ki-o kulukulu. Kuntu ki nɔɔna bam maama yiə ni mu. ³⁶ Ku ma su-ba lanyirani. Ba maama ma ɲɔɔni daani ba wi: «Bitara kantu yi bitari dwi dɔɔ mu? Nii o na mat o dam o tɛ dɪ ciciri sum, yi sɪ sɛ o ni yi sɪ viirə.»

³⁷ Nɔɔna balv maama na zɔvri je sum kuntu ni tun laan ma ni Zezi ɲwa.

Zezi na pe yawuna zanzan na yazurə te tun

(Matiyu 8:14-17, Mariki 1:29-34)

³⁸ Zezi deen ma nuŋɪ We-digə kam wunu. O ma vu Simɔn-ba sɔŋɔ. O na yi da tun dɪ paa magɪ Simɔn tunkaani ku cana. Ba ma loori Zezi sɪ o zəni kaani wum sɪ o na yazurə. ³⁹ O ma vu o tiiri kaani wum baŋa ni. O ma ta dɪ paa kam o wi, ka yag-o. Ka ma suni ka yag-o. O laan ma zaŋɪ lɪla, yi o ki wudiu o pa-ba.

⁴⁰ Ku na tu ku yi wa-zɔvri maŋa ni tun, ba ma ja nɔɔna dɪ ba yawuru dwi təri təri ba ba Zezi te, sɪ o pa ba na yazurə. O ma danɪ o jɪa ba didva didva baŋa ni o pa ba maama na yazurə. ⁴¹ Kulv na wəli da tun, ciciri dɪ ma nuŋɪ sɪ yagɪ nɔɔna zanzan sɪ ya na jigɪ sɪ yaara tun yura. Sɪ maa yəni sɪ kaasa sɪ wi: «Nmu yi Baŋa-We Bu mu.» Sɪ na ye ni o suni o yi Krisi wum We na tɔŋɪ tun, o ma kaani-sɪ, sɪ sɪ yi taa ɲɔɔni o taani.

Zezi na tɔɔli We kwərə Zwifə We-di sum maama wunu te tun

(Mariki 1:35-39)

⁴² Tɪga na pɔvri titutu tun, Zezi daa ma nuŋɪ o vu je silv nɔɔn-nɔɔnu na tərə tun. Tu kum nɔɔna bam ma zaŋɪ ba nuŋɪ sɪ ba beeri o je. Ba laan ma na-o yi ba vu o te. Ba ma kwaani sɪ ba ja-o, sɪ o yi viiri o yagɪ-ba. ⁴³ O ma ta dɪ ba o wi: «A nan maŋɪ sɪ a vu a tulɪ tunɪ didum dum mu, a tɔɔli kwər-ywəŋə kam a bri-ba We na lagɪ Dɪ dɪ paari tute nɔɔna titari ni tun. Ku yi kuntu ɲwaani mu We tɔŋɪ-nɪ nabiinə tee ni.» ⁴⁴ O laan ma tulɪ Zwifə bam tunɪ dum ni. O maa yəni o zu ba We-di sum sɪ o taa tɔɔli We kwərə kam.

Zezi na bəŋi o dayigə karabiə bam sɪ ba taa tɔg-o te tun

(Matiyu 4:18-22, Mariki 1:16-20)

5 De didwi mu Zezi deen ve o zɪgɪ nunu kudon ni ni, ku yuri mu Zenezareti. O na zɪgɪ da kuntu tun, nɔɔna ma ba o te sɪ ba taa cəgi We kwərə kam. Ba ma yigi daani sɪ ba twe Zezi. ² O ma na nabwəru tɪle tɪ tigi nunu kum ni ni, kaləŋ-jara na yagɪ-tɪ yi ba wura ba zari ba buri. ³ Naboro didv kum yi Simɔn nyum mu. Zezi ma zu ku wunu. O ma ta didaani Simɔn o wi: «Co boro kum n ja n vu yigə funfun n pa-nɪ.» O na cogə o ja o yi yigə tun, Zezi laan ma je naboro kum wunu o tɔɔli We kwərə o bri nɔɔn-kɔgɔ kum.

⁴ O na bri-ba o ti tun, o ma ta dɪ Simɔn o wi: «Co boro kum n ja n vu na-luŋə kam je, sɪ abam dɪ á buri sum na bam kuri ni á ma ja kale.»

⁵ O ma lər-o o wi: «A Yuutu, dɪbam maŋɪ dɪ dɪ buri sum taan dɪ pɔvri tɪga, yi dɪ wu ne kulukulu. Nmu nan na wi, dɪ daa joori dɪ dɪ tun, dɪ wɔ dɪ-sɪ sɪ dɪ nii.»

⁶ Ba ma vu ba yi na bam titari, yi ba dɪ buri sum da ba ja kale zanzan. Kale sum maa tiini sɪ daga zanzan, yi ku pa buri sum lagɪ sɪ kaari. ⁷ Ba ma yigɪsɪ jɪa ba bəŋi ba donnə bam naboro kukum kum wunu, sɪ ba ba ba wəli-ba. Bantu dɪ ma ja ba boro kum ba vu ba zəni-ba. Bwəru tum tɪle maama ma su dɪ kale. Tɪ ma ga funfun sɪ tɪ miisi na bam wunu. ⁸ Simɔn wulv yuri didon na yi Pɪyɛɛɪ tun na ne kulv na ki tun, o ma vu o kuni doonə Zezi yigə ni yi o wi: «A Yuutu, fɔɔri a tee ni, sɪ a yi lwarum tu mu.» ⁹ Ba na jaani kale zanzan tun ɲwaani mu fɔvni zu Simɔn didaani nɔɔna balv na wu o tee ni tun. Kuntu mu te Simɔn tagɪ kuntu. ¹⁰ Fɔvni

dum di deen zu Zebede biə balu na tɔgi ba wura tun. Ba didva yiri mu Zaki, o nyaani yiri mu Zan. Bantu deen yəni ba tɔgi di Simɔn mu ba tuŋa. Zezi daa ma ta di Simɔn o wi: «Yi ta n kwari fɔvni. Ku na zigɔ zum de dum ni si ku taa ve tun, nmu laan wɔ ta n beeri nɔɔna mu n pa-ni si ba da amu kwaga, ni nmu ya na yəni n jaani kale te tun.»

¹¹ Ba ma joori ba ja nabwæru tum ba nuŋi ba tiŋi buburu kum ni ni. Ba na ki kuntu ba ti tun, ba yagi ba wænu maama, yi ba laan daari ba tɔgi Zezi.

Zezi na pɛ nanyɔŋɔ na yazurɛ te tun

(Matiyu 8:1-4, Mariki 1:40-45)

¹² De didwi mu Zezi ve tu wɔdoŋ. Baaru wɔdoŋ mu wura o na yi nanyɔŋɔ. O yawu kum deen zu o yira zanzan. O na nɛ Zezi tun, o ma vu o te o tu o yigɛ ni, yi o loor-o o wi: «Amu tu, nmu na laga, nmu wɔ wanti n pa a na yazurɛ a ji lanyirani.»

¹³ Zezi ma sɛ. O ma twi o juŋa o dwe-o o wi: «ɛɛn, a laga. Zani di yazurɛ si n ji lanyirani.» O na tagi kuntu bidwi baŋa ni tun, mu yawu kum je nɔɔnu wum yira ni. ¹⁴ Zezi ma kaan-o o wi: «Yi zani n ta kulɔ na ki tun n bri nɔɔn-nɔɔnu. Nan yɔɔri n vu kaanum tu wum te, si n pa o nii n yira yam, si n daari n kwe wænu tɔlɔ Moyisi cullu tum na bri ni ti maŋi tun n pa-o, si o ma kaani Baŋa-Wɛ. Kuntu mu wɔ bri nɔɔna ni n yawu kum suni ku je.»

¹⁵ Nan di ku di, nɔɔna zanzan deen ni Zezi ŋwa je maama. Kuntu ŋwaani mu nɔn-kɔgɔ zanzan maa ve o te si ba taa cɛgi o ni-taani dum, si ba daari ba na yazurɛ. ¹⁶ O deen yəni o ve mɛ seeni nɔɔn-nɔɔnu na tɛrɛ tun mu o wari Wɛ.

Zezi na pɛ kɔrɔ zani ku vu te tun

(Matiyu 9:1-8, Mariki 2:1-12)

¹⁷ De didva mu Zezi deen wura o bri nɔɔna Wɛ taani. Ba badaara yi Farizian tiinɛ mu didaani Wɛ cullu karanyina tiinɛ. Ba deen nuŋi tunti dwi tɛri tɛri mu ba ba. Ku na yi Zeruzalem di tunti dilu maama na wu Galile ni di Zude ni tun. Ba jəni ba kaagi Zezi, yi o jigi Wɛ dam o ma pa yawuna na yazurɛ. ¹⁸ O na wura o bri-ba kuntu tun, nɔɔna badonnɛ ya zɔŋi kɔrɔ di gungolo ba jigi ba buna. Ba na yi da tun, mu ba kwaani si ba ja-o ba ja zu digɛ kam wu ba zɔvri ba tiŋi Zezi yigɛ ni. ¹⁹ Ba maa wari, kɔgɔ kum na daga tun ŋwaani. Ba ma wu nɛ cwɛŋɛ si ba zu. Ba ma ja-o ba di nayuu. Ba ma puri bɔɔni yi ba daari ba pa gungolo kum tɔgi da ku tu digɛ kam wɔni. Ku pəni nɔɔna bam tutari ni Zezi yigɛ ni. ²⁰ Zezi ma lwarɔ ni ba ki ba wu-didva did-o. O ma ta o wi: «A badonŋ, nmu lwarum dum ti.»

²¹ O na tagi kuntu tun, Wɛ cullu karanyina tiinɛ bam di Farizian tiinɛ bam ma bwe ba wɔni ba wi: «O bri o tɔti ni o yi wɔɔ mu, yi o pai o di Wɛ yi bidwi? O ŋɔɔni

o twi Wɛ mu. Nɔɔn-nɔɔnu nan ba jigi cwɛŋɛ si o yagi nɔɔna lwarum o ma cɛ-ba, ku na dai Wɛ Dɔ yirani.»

²² Zezi ma lwarɔ ba na bwe te tun, yi o ta-ba o wi: «Beŋwaani mu á bɔŋi kuntu á wɔni? ²³ Kɔɔ mu yi mwali ku dwe, amu na tagi di kɔrɔ kum a wi: «Nmu lwarum dum ti» mu yi mwali, naa a na tagi a wi: «Zani n ta n ve» mu yi mwali? ²⁴ Amu nan wɔ pa abam lwarɔ si a na yi Nabiin-bu wum tun jigi dam lugu baŋa ni, si a yagi nɔɔna lwarum a ma cɛ-ba.» O laan ma ta di kɔrɔ kum o wi: «A lagi a ta nmu, zani weeni si n kwe n gungolo kum n ja n vu sɔŋɔ.»

²⁵ Zezi na tagi kuntu tun, bidwi baŋa ni mu nɔɔnu wum zani ba maama yigɛ ni, yi o kwe o gungolo kum o ya na tigi ku baŋa ni tun o zɔŋi o maa ve sɔŋɔ, yi o zuli Wɛ.

²⁶ Nɔɔna bam maama na nɛ kulɔ na ki tun, mu ku ki-ba yəu. Fɔvni ma ja-ba. Ba ma zuli Wɛ, yi ba tɛ ba wi: «Dí zum nɛ wo-kunkagila!»

Zezi na bəŋi Levi si o taa tɔg-o te tun

(Matiyu 9:9-13, Mariki 2:13-17)

²⁷ Kuntu maama na kɛ tun, Zezi ma zani o nuŋi o maa kɛa. O na maa kɛ tun mu o nɛ lampo-jonŋu wudoŋ, o yiri mu Levi. O deen je mɛ seeni o na yəni o jəni o jonji lampoo tun. Zezi ma ta did-o o wi: «Zani n ta n tɔgi amu.» ²⁸ Levi ma zani o yagi o woŋo maama yi o tɔgi o kwaga. ²⁹ O ma vu sɔŋɔ o ki wodiiru zanzan o ma ki candiɛ o pa Zezi. Lampo-jonŋɛ zanzan di nɔɔna badonnɛ ma ba ba tɔgi ba di.

³⁰ Farizian tiinɛ di ba cullu karanyina tiinɛ bam na nɛ kuntu tun, ba ma vu Zezi karabiɛ bam te ba ŋɔɔna yi ba pɔvna ba wi: «Bɛɛ mu ki yi abam di wodiuru didaani lampo-jonŋɛ di nɔn-cɛɔguru tum kuntu?»

³¹ Zezi ma ləri-ba o wi: «Ku na yi balu na jigi yazurɛ tun, bantu wu maŋi si ba vu dɔgita tu te si o sooni-ba. Ku daari balu na ba jigi yazurɛ tun mu maŋi si ba vu ba na soonim. ³² Amu na tu lugu baŋa tun, ku dai si a bəŋi balu na maŋi ba yi nɔn-ŋuna tun, a nan tu si a bəŋi nɔn-balwaaru mu, si ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaaru.»

Zezi zaasum dum na yi zaasum-dɔvri te tun

(Matiyu 9:14-17, Mariki 2:18-22)

³³ Ba daa ta ma ta di Zezi ba wi: «Zan karabiɛ bam yəni ba vɔ ni mu maŋa zanzan yi ba daari ba wari Wɛ. Farizian karabiɛ bam di yəni ba ki kuntu doŋ mu. Bɛɛ mu yi nmu karabiɛ bam ba vɔ ni kuntu?»

³⁴ O ma ləri-ba o wi: «Nɔɔnu na di kaani yi o ki candiɛ, yi o cilonnɛ na wura si ba tɔgi ba di, n sɛ n pa ba vɔ ni yi kan-baru wum ta wu ba tee ni na? ³⁵ Maŋa nan wɔ ba yi, yi ba ja kan-baru wum ba viiri. Maŋa kam kuntu ni yi o daa na ba ta wu ba tee ni tun, mu ba laan wɔ vɔ ni.»

³⁶ Zezi daa ma maŋɪ mumaŋɪ didoŋ o bri-ba o wɪ: «Nɔɔn-nɔɔnɔ bá sɛ o kwe gwar-dɔŋɔ o kaari si o ma fɛri gwar-dɔŋɔ. O nan na kɪ kuntu oó kaari gwar-dɔŋɔ kum o cɔŋɪ mɔ, yɪ kv bá wanɪ kv maŋɪ dɪ gwar-dɔŋɔ kum. ³⁷ Nɔɔn-nɔɔnɔ dɪ nan bá sɛ o kwe sa-dɔŋa o lo o kɪ lɔ-dɔŋɔ wɔnɪ. O na kɪ kuntu, yɪ sana kam na keeri, kaá pa lɔɔ kum baŋɪ mɔ. Kuntu ŋwaanɪ sana kam wó lo, yɪ lɔɔ kum dɪ cɔŋɪ. ³⁸ Sa-dɔŋa nan maŋɪ si n lo n kɪ lɔ-dɔŋɔ wɔnɪ mɔ. ³⁹ Nɔɔnɔ nan na nyɔŋɔ sa-dɔŋa o mɪ, o daa bá lagi si o nyɔ sa-dɔŋa. Oó ta wɪ: «Sa-dɔŋa kam tiini ka lamma.»»

Zezi Kriisi na bri ni o dwe siun de cullu tum te tun

(Matiyu 12:1-14, Mariki 2:23–3:6)

6 Zwifə bam siun de didoŋ daa ma yi. Zezi dɪ o karabiə bam deen ma tɔŋɪ daanɪ ba da kart wɔ ba maa kea. Ba na maa ke tun, o karabiə bam maa bwəri muna ba yu ba dɔna. ² Farizian tiinə badonnə na ne kuntu tun, ba ma bwe ba wɪ: «Bee mɔ yɪ abam tɔŋɪ tɔŋɪ dɪlɔ na cɔŋɪ dɪbam siun de cullu tum tun?» ³ Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Abam ta wɔ fɔŋɪ á karɪmɪ We tɔnɔ kum na bri Pe Davidi taanɪ te tun na? Kv bri si kana deen jaan-o dɪ o nɔɔna bam. ⁴ O ma vu o zu We digə, yɪ o kwe culu dɪpe dɪlɔ na tigi da We ŋwaanɪ tun. Dɪpe duntɔ ya culə si nɔn-gaa di-dɪ, kv na dai We kaanum tiinə bam yiranɪ. Yɪ Davidi deen di dɪpe dum, yɪ o daari o pa o nɔɔna bam dɪ tɔŋɪ ba di.»

⁵ Zezi daa ta ma ta dɪ ba o wɪ: «Kuntu tun, amɔ Nabiin-bu wum jɪŋɪ ni siun de cullu tum baŋa ni.»

⁶ Kuntu na ke tun, siun de didum daa ma yi. Zezi ma vu o zu Zwifə bam We-digə. O maa wura o bri-ba We taanɪ. Nɔɔnɔ wɔdoŋ maa tɔŋɪ o wura, o jazum juŋa na tɪga. ⁷ We cullu karanyina tiinə dɪ Farizian tiinə dɪ maa wura. Bantu maa kwaanɪ ba lagi cwəŋə si ba bri ni Zezi kɪ o tusi. Kuntu ŋwaanɪ ba deen je ba yɪ-o si ba nii, oó sɛ o pa nɔɔnɔ na yazurə siun de dum ni naa o bá sɛ. ⁸ Zezi ma lwartɪ ba na buŋɪ te tun. O ma ta dɪ jɪ-tɪga kam tu o wɪ: «Zaŋɪ weenɪ n ba n zɪŋɪ nɔɔna bam maama titari ni.» O ma zaŋɪ o nuŋɪ o zɪŋɪ da.

⁹ Zezi ma bwe-ba o wɪ: «Cullu bri si bee mɔ? Kɔɔ mɔ maŋɪ dɪ culu kum, nɔɔnɔ na kɪ o doŋ lanyiranɪ siun de ni mɔ maŋɪ naa o na kɪ-o lwarum mɔ gara? Nɔɔnɔ na vri o doŋ ŋwia siun de ni mɔ maŋɪ naa o na gu-o mɔ gara?»

¹⁰ O na tagɪ kuntu tun, o ma nii ba maama, yɪ o daari o ŋɔɔnɔ dɪ jɪ-tɪga kam tu o wɪ: «Twi n juŋa kam!» O na twɪ o juŋa kam tun, ka ma joori ka jɪ lanyiranɪ. ¹¹ Ba na ne kuntu tun, ba ma fulɪ didaanɪ Zezi, yɪ ba banɪ daanɪ si ba nii ba na wó wanɪ ba kɪ-o te tun.

Zezi na kuri o karabiə fugə-bale te tun

(Matiyu 10:1-4, Mariki 3:13-19)

¹² Da yantu ni ni, Zezi ma vu o di piu kudonɪ yuu si o wari We. Titu dum kuntu maama o wari We taan, si kv yi ti-pura. ¹³ Tɪga na puuri ka ti tun, o ma bəŋɪ o karabiə bam si ba ba o te. O laan ma li nɔɔna fugə-bale ba wɔnɪ, si ba taa yɪ nɔɔna balɔ o na wó tɔŋɪ tun. ¹⁴ Ba yura mɔ tintɔ:

Simɔn wɔlɔ Zezi na pɛ o yɪri o wɪ Pɪyɛɛri tun,
Andre wɔlɔ na yɪ Simɔn nyaanɪ tun,
Zaki, Zan, Filipi, Batelemi,

¹⁵ Matiyo, Toma,

Zaki wɔlɔ na yɪ Alfi bu tun,

Simɔn wɔlɔ na yɪ Zelɔti nɔɔna bam wɔ nɔɔnɔ tun,

¹⁶ Zudasɪ wɔlɔ na yɪ Zaki bu tun,

didaanɪ Zudasɪ Yiskariyo wɔlɔ na wó ba
o yəŋɪ Zezi o pa nɔɔna tun.

¹⁷ Zezi de dɪ ba o zɪŋɪ piu kum yuu ni o tu pɔŋɔ-tɪga. O ma zɪŋɪ da didaanɪ o karabiə zanzan, dɪ nɔn-kɔŋɔ zanzan maŋɪ kv gilimi kv su jəŋə kam maama. Bantu deen nuŋɪ je dwi təri təri mɔ Zwifə bam tuntɔ dum maama wɔnɪ. Badonnə nuŋɪ Zeruzalem. Badonnə dɪ ma nuŋɪ Tiiri dɪ Sidɔn je silɔ na wɔ nɔnɔ kum ni ni tun. ¹⁸ Ba deen tu Zezi te si ba cəŋɪ o taanɪ dum, si ba kwəri ba na yazurə dɪ ba yawuru. Nɔɔna badaara wura ciciri na jɪŋɪ-ba si yaara, yɪ ba na yazurə. ¹⁹ Nɔɔna bam maama maa kwaanɪ si ba dwe-o, beŋwaanɪ dam nuŋɪ o yura ni dɪ pa ba na yazurə.

Wupolo dɪ leeru taanɪ

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Zezi ma kwəni o yiə o nii o karabiə bam seeni yɪ o wɪ:

«Yinigə na jɪŋɪ abam balɔ tun mɔ jɪŋɪ yu-yoŋɔ,
á na wó da á di We paari dum tun ŋwaanɪ.

²¹ Kana na jɪŋɪ abam balɔ lele tun mɔ jɪŋɪ yu-yoŋɔ,
We na wó pa abam kv daga tun ŋwaanɪ.
Abam balɔ wurɔ na cɔŋɪ lele tun mɔ jɪŋɪ yu-yoŋɔ,
We na wó pa abam wupolo tun ŋwaanɪ.

²² Nɔɔna na culi abam, yɪ ba na vai abam, naa ba na twɪ abam, naa ba na jɪŋɪ abam ba goonə, á na tɔŋɪ amɔ na yɪ Nabiin-bu wum tun ŋwaanɪ, á jɪŋɪ yu-yoŋɔ mɔ. ²³ Maŋa kalɔ ba na kɪ abam kuntu tun, taá faŋɪ-na á caka dɪ wupolo, á ŋwurɔ na yɪ zanzan We tee ni tun ŋwaanɪ. Taá ye-na si ba kwə-nakwa dɪ deen kɪ faŋa faŋa We nijonə bam kuntu mɔ.

²⁴ Kv daari abam balɔ na yɪ nadunə tun,
kv yɪ leeru dɪ abam,

á na maŋi á na wo-laaru tum yi á daa
bá na-ti tun ɲwaani.

²⁵ Abam balu na jigi wu-fwaarv á di lele tun,
ku yi leerv di abam,
á na wó ba á yaari di kana tun ɲwaani.

Abam balu na jigi wupolo lele tun,
ku yi leerv di abam,

á na wó ba á keeri yi á yi-na lu tun ɲwaani.

²⁶ Nɔɔna maama na jigi abam ba zulə, ku yi leerv di
abam. Á taá ye-na si ba kwə-nakwa di deen zuli balu
na pai ba yi We nijonə yi ba yagi ba dai tun.»

Sono taani

(Matiyu 5:38-48, 7:12)

²⁷ Zezi daa ma ta o wɛ: «Abam balu na cəgi a taani
tun nan cəgi-na lanyirani. Taá soe á duna. Taá ki
balu na culi abam tun lanyirani. ²⁸ Ku na yi balu na
sɔɔli si ku cəgi abam tun, si á loori-na We si Dɪ ki-ba
lanyirani. Looi-na We á pa balu na jigi abam ba beesi
tun. ²⁹ Nɔɔnu na lɔgi n pɔpɔɔ, si n guni kudonj kum
si o lo o wəli da. Nɔɔnu na vri n gwar-bwərə, yi cu-o
si o vri n gwar-bu di. ³⁰ Nɔɔnu wulu maama na loori
woŋo nmv tee ni tun, si n pa-o. Nɔɔnu na kwe nmv
woŋo o ja viiri, yi bwe ku bwiə si n jonj. ³¹ Nan taá
ki-na á donnə lanyirani, si ku maŋi di abam na lagi si
bantv taa ki abam te tun.

³² Abam nan na soe balu di na soe abam tun yirani,
á wó na pɛeri na? Nɔɔna balu na ba tɔgi We tun di
soe balu na soe-ba tun mv. ³³ Abam na ki lanyirani di
balu na ki abam lanyirani tun yirani, á wó na pɛeri
na? Nɔɔna balu na ba tɔgi We tun di maŋi ba ki kuntu
donj mv. ³⁴ Abam na juni balu abam na buŋi si baá
wani ba joori ba ɲwi abam tun yirani, á wó na pɛeri
na? Nɔɔna balu na ba tɔgi We tun di yəni ba pai ba
donnə juna, si ba joori ba jonj ku ni ni mv. ³⁵ Abam
nan maŋi si á taá soe á duna si á taá ki-ba lanyirani.
Pa-na juna, nan yi taá tuna si á joori á jonj. Á na ki
kuntu donj, á wó na pɛeri zanzan We tee ni, yi kúv bri
si á yi Yuutu Baŋa-We biə mv, beŋwaani We yəni Dɪ
zəni ban-nyina di nɔn-balwaarv di. ³⁶ Á taá jigi nɔɔna
ɲwaŋa, ni á Ko We na jigi nɔɔna ɲwaŋa te tun.»

Yi ɲɔɔni n donj wəənu

(Matiyu 7:1-5)

³⁷ «Abam yi taá ɲɔɔna á donnə wəənu, si We yi ɲɔɔni
abam di wəənu. Yi taá lwe-na nɔɔna, si We yi zaŋi Dɪ
ba Dɪ lwe abam di. Nan yagi-na á donnə lwarim á
ma cə-ba, si We wó yagi abam lwarim Dɪ ma cə abam
di. ³⁸ Pa-na á donnə woŋo kulv na maŋi si á pa-ba
tun, si We di wó pa abam woŋo kulv na maŋi si Dɪ
pa abam tun. We wó pa abam lanyirani nuneeni ba na
kwe bwaŋ-kamunu ba maŋi ba vuuri ka ni yi ku siiri

te tun. Bwaŋa kalv abam na ma á maŋi á pa nɔɔna tun,
We di wó ma kantv mv Dɪ maŋi Dɪ pa abam di.»

³⁹ Zezi laan ma maŋi mumaŋa o bri-ba o wɛ: «Lilwe
wó wani o vaŋi o donj lilwe na? Ba na vaŋi daani,
ba maama bá tv goŋo wuni na? ⁴⁰ Karabu bá wani o
dwəni o karanyina. Karabu nan na zaasi o ti maama,
o di o karanyina kam mat daani mv.

⁴¹ Abam nyi di nɔɔnu na nii o donj yi ni o na gaa
balaŋa da, yi o ba lagi si o lwarv ni o titi yi jigi daa
tun. Ku maŋi si ku taa yi kuntu donj na? ⁴² Nmv na wu
nɛ daa na wu nmv yi ni tun, nmv wó ki ta n ta n donj
ni o ba si n li gaa o yi ni? Nmv yi pipiri-nyum di nmv
na ki n donj te tun. Nmv nan maŋi si n li n titi yi daa
kam mv, si n laan wani n nii lanyirani si n li n donj yi
gaa kam.»

Nɔɔnu kəm mv pa ba lwarv o na yi te tun

(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

⁴³ «Tu-ɲuɲu bá wani ku lə bu-balwaarv. Tu-balwɔv di
nan bá wani ku lə bu-ɲuna. ⁴⁴ Abam na lagi si á lwarv
tiu maama na yi kulv tun, á wó ma ku biə mv á lwarv.
Nmv bá na mɔɔla sabara yuu ni, asawe n na swan
kalgoŋo kuri ni n twe. ⁴⁵ Nɔn-ɲum ɲɔɔni wo-ɲunnu
tilv na wu o wubuŋa ni tun mv. Nɔn-balwɔv di ma ɲɔɔni
wo-balwaarv tilv na wu o wubuŋa ni tun. Woŋo kulv
maama na wu nɔɔnu wubuŋa ni tun mv tɔgi o ni ku
nuŋə.»

Dí na maŋi si dí sɛ We taani te tun

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ «Beŋwaani mv yi á bə amv si «Yuutu, Yuutu», yi á
ba ki a na wɛ á ki te tun? ⁴⁷ Wulu maama na tu amv
te o cəgi a taani dum yi o ki a na wɛ te tun, amv wó
bri abam kuntu tu na nyi te tun. ⁴⁸ Wuntu nyi di nɔɔnu
wulu na lagi o lo o sɔŋo yi o ku goŋo o yi pulwɔv yi o
laan cwi sɔŋo kum kuri pulwɔv kum baŋa ni tun mv.
Du-na na daga yi ba magi sɔŋo kum, ba bá wani ba
coori-ku, o na lɔgi-ku lanyirani yi ku dana tun ɲwaani.
⁴⁹ Ku daari wulu maama nan na cəgi amv taani dum
yi o ba ki a na wɛ te tun, kuntu tu nyi di nɔɔnu wulu
na lɔgi o sɔŋo kasulv baŋa ni yi o wu kugi goŋo si o
ma cwi-ku tun mv. Du-na na daga, baá magi sɔŋo kum
ba guri yi ba coori ku maama.»

Zezi na pe pamaŋnu tuntvɲnu na yazurə te tun

(Matiyu 8:5-13)

7 Zezi deen na bri nɔn-kɔgɔ kum o zaasum dum o
ti tun, o ma vu Kapernawum. ² Pamaŋna yigə tu
wudonj deen mv wura, o na jigi tuntvɲnu. O maa so-o
lanyirani. O tuntvɲnu wum deen ba jigi yazurə, ku ge
fun si o ti. ³ Pamaŋnu wum ma ba o ni Zezi ɲwa. O

ma tɔŋi Zwifə bam nakwa o tee ni si ba vu ba loor-o, si o ba o pa o tintuŋnu wum na yazurə. ⁴Ba ma vu Zezi te ba tiini ba loor-o, si o ba o pa ba dɔdɛrv wum tintuŋnu wum na yazurə. Ba ma ta did-o ba wi: «O yi nɔn-ŋum. ⁵O soe dɔbam balv na yi Zwifə tun zanzan, yi o lo Wɛ-digə o pa dɔbam. Kuntu ŋwaani, kwaani si n duri o yibwənə.» ⁶Zezi ma sɛ. O ma tɔgi dɔdaani ba o maa ve pamaŋnu wum sɔŋɔ. O na ma twe sɔŋɔ kum tun, dɔdaani pamaŋnu wum daa tɔŋi o cilonnə o tee ni o wi: «Amv tu, yi yaari n titi n ba. A wu maŋi si n ba n zu amv sɔŋɔ. ⁷Kuntu mu pɛ a buŋi si ku wu maŋi si a titi ba nmu te. Nan weeni n ta di n ni ni a tintuŋnu wum zaŋi. N na tagi kuntu, oó na yazurə. ⁸Bɛŋwaani, amv di yi nɔnɔ wulv nɔnɔ badonnə na jigɔ dam a baŋa ni tun, yi amv di ta jigɔ dam pamaŋna badaara baŋa ni. A na tagi a wi, nɔnɔ wulv ve, o maŋi si o vu mu. A nan daa na wi, nɔnɔ wulv ba, o di wó ba mu. Ku daa zi yi a tintuŋnu, a na wi o ki woŋo, oó ki mu.»

⁹Zezi na ni kuntu tun, ku ma sv-o. O ma pipiri o nii kɔŋo kulv na tɔg-o tun, yi o ta o wi: «A lagɔ a ta abam si, amv wu nɛ nɔn-nɔnɔ o na jigɔ wu-dɔdva di amv nɛnɛni wuntu na jigɔ wu-dɔdva te tun, ku na maŋi ku yi Yisrayɛlɛ dwi tiinə bam wuni di.»

¹⁰Pamaŋnu wum cilonnə bam o na tɔŋi tun laan ma joori sɔŋɔ. Ba na yi da tun, ba nɛ di o tintuŋnu wum jigɔ yazurə.

Zezi na bi kadəm bu te tun

¹¹Kuntu na ke tun, Zezi daa ma zaŋi o vu tuw kudoŋ, ku yiri mu Nayim. O na maa ve tun, o karabiə bam dɔdaani kɔ-fɔrɔ mu tɔg-o ba veə. ¹²O na yi tuw kum ni tun, o ma jeeri nɔnɔ na zɔŋi tu di gandwa ba ma nuŋə. Tu wum nu yi kadəm mu. Mu o bu dɔdva. Tuw kum kɔ-fɔrɔ di maa tɔgi tu wum kwaga. ¹³Dí Yuutu Zezi na nɛ kadəm wum tun, o ŋwaŋa ma zu-o. O ma ta did-o o wi: «Yi ta n keerə.»

¹⁴O ma vu o dwe gandwa yam. O na dwe-ya tun, balv na zɔŋi tu wum tun ma zigɔ. Zezi ma ta di tu wum o wi: «Bu-dɔŋv, a te di nmu: Zaŋi weeni!» ¹⁵O na tagi kuntu tun, tu wum ma sɔni o zaŋi yi o sɔŋi o ŋɔnɔ. Zezi ma joŋ-o o pa o nu wum.

¹⁶Nɔnɔ bam maama na nɛ kuntu tun, fɔvni jaani-ba lanyiranɛ. Ba ma tee Wɛ ba wi: «Wɛ nijonnu kamunu mu tu dɔbam titari ni. Wɛ tu si Dl zəni Dl nɔnɔ bam.»

¹⁷Ba laan ma ni Zezi ŋwa Zude tɔni dum maama wuni di je sɔm maama ni.

Zan wulv na miisi nɔnɔ na wuni tun mu tɔŋi nɔnɔ Zezi tee ni

(Matiyu 11:2-19)

¹⁸Zan di deen ma ni Zezi ŋwa. O karabiə bam ma ta ba bri-o Zezi na ki kulv maama tun. O laan ma li o karabiə bam bale, ¹⁹yi o tɔŋi-ba dí Yuutu Zezi tee

ni, si ba vu ba bwe-o ba nii, wuntu mu yi wulv Wɛ na bri-ba si oó ba tun naa ba ta wó ta cəgi nɔnɔ wudoŋ mu?

²⁰Nɔnɔ bam ma vu Zezi te ba ta did-o ba wi: «Zan wulv na miisi nɔnɔ na wuni tun mu tɔŋi dɔbam nmu tee ni, si dí ba dí bwe dí nii, nmu mu yi wulv Wɛ na bri dɔbam si n ba tun naa dí ta wó ta cəgi nɔnɔ wudoŋ mu?»

²¹Kantu maŋa kam ni nɔv, mu Zezi deen pɛ nɔnɔ zanzan na yazurə di ba yawuru dwi dwi. O ma zəli ciciri silv na yaari nɔnɔ tun, yi o daari o pa lilwə zanzan yiə puri. ²²O laan ma ləri Zan karabiə bam o wi: «Ve-na á ta di Zan kulv maama á na nɛ tun yi á kwəri á ni tun. Á ta á bri-o ni lilwə yiə puri, kwaaru di wai ti veə, nanywaanv yira di kwe lanyiranɛ, zwa-kwarv di zwa ni, twa di joori ba bi. Kulv na wəli da tun, yinigə tiinə di maa ni Wɛ kwər-ywəŋə kam. ²³Wulv maama na ba joori amv kwaga ni tun mu yi yu-yoŋo tu.»

²⁴Zan karabiə bam ma joori ba viiri. Zezi laan ma ta Zan taani o bri nɔn-kɔŋo kum o wi: «Abam deen na ve Zan te kagua kam wuni tun, á buŋi si á wó na bɛɛ mu? Á ve si á nii miu kulv viu na jigɔ ku zuuli tun mu na? Aye, ku dai kuntu. ²⁵Si bɛɛ mu? Á ve si á nii nɔnɔ wulv na zu gwar-ŋunnu tun mu na? Aye, ku dai kuntu. Nɔnɔ balv na zu gwar-ŋunnu yi ba ŋwia ywənə tun zɔvri sɔ-ŋunnu wuni mu, si ku dai kagua wuni. ²⁶Bɛɛ nan mu á ve si á nii? Á ve si á na Wɛ nijonnu mu na? ɛɛn, ku yi kuntu mu. Á nan na nɛ wulv tun tiini o dwe faŋa faŋa Wɛ nijonɔnə bam na yi te tun. ²⁷Wɛ tɔnɔ kum nan maŋi ku ta wuntu taani ku wi:

«Nii, amv Wɛ lagɔ a tɔŋi a tintuŋnu mu,
si o da nmu yigə o vu o kwe cwəŋə kalv nmu
na wó ba n tɔgi da tun.»

²⁸A lagɔ a ta abam si, nabiinə balv maama ba na maŋi ba lu tun wuni nɔn-nɔnɔ tərə o na dwe Zan na yi te tun. Ku daari lele kuntu, nɔn-nabwəm wulv maama na zu Baŋa-Wɛ paari dum wuni tun laan tu o dwe Zan.

²⁹Nɔnɔ bam maama dɔdaani lampo-joŋnə bam deen di na ni Zan taani tun, ba ma sɛ si Wɛ jigɔ ciga di ba na maŋi ba pa Zan miisi-ba na wuni tun ŋwaani. ³⁰Ku daari Farizian tiinə bam di cullu karanyina tiinə bam deen wu sɛ si Zan miisi-ba na wuni, yi ba vin Wɛ na buŋi kulv si Dl ki Dl pa-ba tun.»

³¹Zezi daa ma ta o wi: «Amv nan wó ki ta mu a maŋi zum nɔnɔ bam kəm na yi te tun? Ba nyi di bɛɛ mu?

³²Zum nɔnɔ bam nyi nɛnɛni biə na je yaga kaporo ni ba kwɛri te tun mu. Ba maa tɛ daani ba wi:

«Dí magɔ gullu mu si á sa,
yi á wu sagi.
Dí ma daari dí leeni luə le,
yi á yigə wu nywanɛ.»

³³Zum nɔnɔ bam di yi kuntu mu. Bɛŋwaani, Zan na tu tun, o deen pɔni o kana mu yi o kwəri o ba nyɔ sana. Abam na nɛ-o tun, á maa jig-o á yáala si ku yi

cicirə mu tɔg-o. ³⁴ Ku daari, amu Nabiin-bu wum nan na tu tun, a wu wɔgi ni. Abam daa ta ma yáali amu di á wi, a yi nɔn-kolo mu, yi a yi sa-nyɔru di. Á daa ta maa wi, a yi lampo-jɔɔnə di nɔn-balwaarɔ cilɔɔ mu. ³⁵ Balu maama nan na tɔgi We cwəɔɔ tun mu lwarɔ ni We jigi ciga.»

Zezi na ki te Farizian tu Simɔn sɔɔɔ ni tun

³⁶ Farizian tu didva deen mu wura, o yiri mu Simɔn. O ma bəɔɔi Zezi si o ba o vu o sɔɔɔ o di wɔdiu. Zezi ma vu o zu o sɔɔɔ kum o jəni si o di. ³⁷ Ka-ciwaka deen mu wu tuw kum kuntu ni. O ma lwarɔ si Zezi wu Farizian tu wum sɔɔɔ ni o di wɔdiu. O ma kwe kunkwələ na su di trali nugə tun o ja vu Zezi te. ³⁸ O ma vu o zigi Zezi ne ni ni, yi o keerə. O yi-na maa lurə ba bugi Zezi ne. O ma tiiri o ma o yuuywe o guguni o yi-na bam Zezi ne ni, yi o kukwəri Zezi ne sum. O ma daari o pwəri trali nugə kam o ma turi o ne sum.

³⁹ Farizian tu wulu na bəɔɔi Zezi o sɔɔɔ ni tun na ne kuntu tun, o laan ma buɔi o wuni o wi: «Nɔɔnu wuntu ya na yi We nijɔɔnu, o ya wó lwarɔ kaani wuntu kəm na yi te tun, yi o ya wó lwarɔ ni kaani wulu na dwe-o tun yi ka-ciwaka mu.»

⁴⁰ Zezi ma ta did-o o wi: «Simɔn a lagɔ a bwe nmu woɔɔ.» O maa wi: «Karanyina, nan bwe.»

⁴¹ Zezi laan ma maɔi mumaɔa o wi: «Nɔɔna bale mu juni səbu nɔɔnu tee ni, didva juni murr-fiinnu, wudoɔ wum ma juni murr-tunu. ⁴² Ba maa wart ba ɔwi juni dim, yi o yagi o ma ce ba maama. Kuntu tun, bantu wuni wɔɔ mu wó ta so-o o dwe?»

⁴³ Simɔn ma lər-o o wi: «A buɔi si wulu juni na daga yi o yagi o ma ce-o tun mu wó taa so-o o dwe.»

Zezi maa wi: «N suni n ta ciga.»

⁴⁴ O laan ma pipiri kaani wum seeni, yi o ta di Simɔn o wi: «Nmu ne kaani wuntu na ki te tun na? A na tu a zu n sɔɔɔ kum tun, nmu wu pe-ni na si a ma sin a ne. Kaani wuntu nan bugi a ne didaani o yi-na mu, yi o daari o guguni-si didaani o yuuywe. ⁴⁵ A na tu tun, nmu wu kukwəri-ni si ku bri ni n jeeri-ni lanyirani. Kaani wuntu nan kukwəri a ne mu taan, ku na puli di maɔa kam a na tu nmu sɔɔɔ tun. ⁴⁶ A na tu nmu te tun, nmu wu ki nugə a yuu ni si ku pa-ni zulə. Kaani wuntu nan kwe trali nugə mu o lo o ma turi a ne. ⁴⁷ Kuntu ɔwaani a lagɔ a ta nmu si, o sono kamunu kum mu bri ni We yagi o lwarma yam zanzan DI ma ce-o. Ku daari wulu We na yagi o lwarum funfun DI ma ce-o tun jigi sono funfun yirani mu.»

⁴⁸ Zezi laan ma daari o ta di kaani wum o wi: «N lwarum dim ti.»

⁴⁹ O na tagi kuntu tun, nɔɔna balu di na tɔgi ba wura tun ma ɔɔɔni daani ba wi: «Wuntu nan bri o titi ni o yi wɔɔ mu, yi o yagi nɔɔnu lwarum o ma ce-o?»

⁵⁰ O laan ma ta di kaani wum o wi: «Nmu na ki n wu-didva di amu tun mu pe n na vrum. Ve di yazurə.»

Kaana badonnə na zəni Zezi te tun

8 Kuntu kwaga ni, Zezi deen ma beeri o tulu ti-kamunnu di ti-balwa bam maama, yi o tɔɔli kwər-ywəɔɔ kam o bri We na lagɔ DI di paari tute nɔɔna titari ni tun. O karabiə fugə-bale bam di deen maa tɔgi did-o ba beerə. ² Kaana badonnə di tɔgi ba wu o tee ni. Bantu yi balu ciciri di yawuru dwi dwi deen na yaari-ba yi Zezi pa ba na yazurə tun. Ba didva yiri mu Mari wulu na nuɔi Magudala tun. Wuntu mu Zezi ya zəli ciciri sirpe yi si nuɔi si daar-o. ³ Wudoɔ yiri mu Zanni. Wuntu mu yi Zuuza wulu na nii Erɔdi sɔɔɔ baɔa ni tun kaani. Wudoɔ di yiri mu Suzaani. Kaana zanzan di tɔgi ba wura. Kaana bantu maama deen yəni ba li ba jujiguru ba ma zəni Zezi di o karabiə bam.

Nɔɔna na jɔɔi We taani te tun

(Matiyu 13:1-23, Mariki 4:1-20)

⁴ Nɔɔna zanzan deen nuɔi tuni təri təri ba ba Zezi te. Kɔ-fɔɔ na gilim-o kuntu tun, o laan ma maɔi mumaɔa o bri-ba o wi:

⁵ «Valu deen mu wura. O ma zaɔi o vu o kara duum maɔa ni. O ma kart o duli o wo-duuru tum kara kam wuni. Wo-duuru tidonnə ma tu cwəɔɔ ni ni. Nɔɔna ma nɔna ti baɔa ni ba kea. Zunə ma na-ti ba twe ba di. ⁶ Tidaara ma tu kandwa jəgə ni. Ti ma nuɔi yi ti kwaari ti ti lila, tiga kam na ba zurə tun ɔwaani. ⁷ Tidaara ma tu sabari jəgə ni. Ti na puli ti zaɔi tun, sabari sum ma tɔgi si zaɔi si li-ti si gv. ⁸ Ku daari tidaara ma tu ti-ywəɔɔ jəgə ni. Ti ma nuɔi ti ki biə lanyirani nuneeni biə bi te.»

Zezi na tagi kuntu o ti tun, o laan ma ta di kwər-dia o wi: «Abam nan fɔgi á cəgi a taani dim lanyirani.»

⁹ Zezi karabiə bam laan ma bwe-o ba wi: «Mumaɔi dintu kuri mu be?»

¹⁰ O ma ləri-ba o wi: «We paari dum kuri ya səgi mu. Ku nan na yi abam, We maɔi DI pa á lwarɔ DI paari dum kuri na yi te tun. Ku na yi nɔɔna badaara, a yəni a maɔi mumaɔa mu a bri-ba, si

«ba na niə, si ba yi taa nai,

ba na cəgə, si ba yi taa ni ku kuri.»

¹¹ Mumaɔi dim kuri mu tuntu: Wo-duuru tum bri We taani dim na yi te tun mu. ¹² Cwəɔɔ kam wo-duuru tum na tu da tun maa maɔi nɔɔna balu na ni We taani dim yi sutaani laan ba di li-di yi di wu zu ba wubuɔa tun mu. Di ki kuntu si ba yi ki ba wu-didva mu di We, si We yi vri-ba lwarum wuni. ¹³ Kandwa yam jəgə kam maa maɔi balu na ni We taani dim yi ba jɔɔi-di di wupolo tun mu. Taani dim ma wu tiini di zu ba wubuɔa, yi ku na ki funfun, ba daa ba sea. Cam maɔa na yiə, baá da kwe ba yagi mu. ¹⁴ Sabari sum jəgə kam wo-duuru tum na tu da tun maa maɔi balu na ni We taani dim yi ba zaɔi ba ta jigi liə di ba ɔwɔa wəənu,

yi səbu-laga dɪ lʊɡv baŋa ywəni cɔɡɪ ba wubɔŋa nɪ sabarɪ sɪm na ligi wo-duuru tum te tɪn. Bantv wubɔŋa daa bá bɪ dɪ Wɛ cwəŋə kam tɔɡum. ¹⁵Tɪ-ywəŋə jəɡə kam wo-duuru tum na tv da tɪn maa maŋɪ balv na ni Wɛ taani dɪm yi ba joŋi-dɪ lanyɪranɪ ba kɪ ba bɪcarɪ nɪ tɪn mɪv. Bantv mɪv jɪɡɪ wubɔŋ-ŋɔna, yi ba vɔ ba wɪ dɪ Wɛ cwəŋə kam tɔɡum. Wɛ taani dɪm ma ja kuri dɪ pa-ba nɪ wo-duuru tɪlv na kɪ biə zanzan tɪn.»

Kanɪa mɪmaŋa

(*Marɪkɪ 4:21-25*)

¹⁶Zezi daa ma ta o wɪ: «Nɔɔnɪv na jɪɡɪ kanɪa, o bá sɛ sɪ o tarɪɡɪ-ka o pu tɪtɔɡɔ kuri nɪ, naa o zɪɡɪ-ka gadogo kuri nɪ. Oó kwe-ka o palɪ wɛɛnɪ mɪv, sɪ ka taa jɪɡɪ pooni ka paɪ balv na lagɪ ba zɪv digə kam wɔnɪ tɪn. ¹⁷Kulv maama zɪm na səɡɪ nɔɔna tee nɪ tɪn wó ba kwɪn. Kulv maama na pugɪ tɪn wó ba kv purɪ mɪv, sɪ nɔɔna lwarɪ kv kuri na yi te.

¹⁸Kwaani-na á pa á na ni kulv tɪn zɪv á wubɔŋa. Bɛŋwaani, nɔɔnɪv wɔlv na maŋɪ o jɪɡɪ wɔŋo tɪn, o ta wó joŋɪ kudonɔŋ o wəli da, yi nɔɔnɪv wɔlv na maŋɪ o ba jɪɡɪ tɪn wó ba ga kulv funfun o na bɔŋɪ sɪ o jɪɡɪ tɪn.»

Zezi nu dɪ Zezi nyaana na yi balv tɪn

(*Matiyu 12:46-50, Marɪkɪ 3:31-35*)

¹⁹Zezi nu dɪ o nyaana ma ba o te sɪ ba na-o. Ba ma warɪ ba yi o te, kɔɡɔ kɪm na daga tɪn ŋwaani. ²⁰Nɔɔnɪv wudonɔŋ ma ta dɪ Zezi o wɪ: «N nu dɪ n nyaana mɪv tu ba zɪɡɪ cɪcwəŋə nɪ, yi ba lagɪ sɪ ba na-m.» ²¹O ma ləri-ba o wɪ: «Balv maama na ni Wɛ taani dɪm yi ba sɛ-dɪ tɪn mɪv yi a nu dɪ a nyaana.»

Zezi na jɪɡɪ dam vu-fɔrɔ baŋa nɪ te tɪn

(*Matiyu 8:23-27, Marɪkɪ 4:35-41*)

²²Dɛ dɪdwɪ Zezi dɪ o karabiə bam ma zɪv naboro. O ma ta dɪ ba o wɪ: «Pa-na dɪ bɛ nɪnw kɪm ni dɪdonɔŋ dɪm.» Ba ma sɪŋɪ ba yɛ ba maa kɛa. ²³Ba na maa kɛ tɪn, Zezi ma tv dɔɔm nɪ. Vu-fɔrɔ ma da kv zaŋɪ nɪnw kɪm baŋa nɪ, kv magɪ boro kɪm kv pa kv wɔra kv miisə na bam kuri nɪ. Ba dɛɛn maa wɪ cam wɔnɪ ba

lagɪ ba tɪ. ²⁴Ba ma vu ba zaŋɪ Zezi dɔɔm nɪ, yi ba wɪ: «Dɪ Yuutu, zaŋɪ sɪ dɪ lagɪ dɪ li na dɪ tɪ.»

O laan ma zaŋɪ wɛɛnɪ. O ma bagɪ viuv kɪm dɪ na bam sɪ tɪ yagɪ. Viuv kɪm laan ma yagɪ, yi na bam dɪ maŋɪ da cɪmm. ²⁵O ma bwe o karabiə bam o wɪ: «Bɛɛ mɪv yi á ba jɪɡɪ wɪ-dɪdva dɪ amɪ?»

Fuunɪ ma ja-ba, yi kv kɪ-ba yəəu. Ba ma bwe daani ba wɪ: «Wɔntv yi wɔɔ mɪv, yi o ta wanɪ o bagɪ viuv dɪdaani na, yi tɪ sɛ o ni?»

Zezi na zəli cɪcɪri nɔɔnɪv yɪra nɪ te tɪn

(*Matiyu 8:28-34, Marɪkɪ 5:1-20*)

²⁶Ba ma yɛ ba vu ba bɛ nɪnw kɪm. Ba ma yi Zeraaza tiinə na zɔvɪrɪ mɛ tɪn. Nɪnw kɪm tɪɡɪ je sɪm kɔntv dɪ Galile laŋa nɪ mɪv. ²⁷Zezi ma nuŋɪ naboro kɪm wɔnɪ. Tɪw kɪm nɔɔnɪv dɪdva ma ba o jeer-o. Cɪcɪri mɪv jɪɡ-o sɪ yaara. Kv tiini kv daani o na wɪ zɪv kulvkvɔlv yi o ba zɔvɪrɪ sɔŋɔ nɪ. O yəni o tɪɡɪ yibeeleə je nɪ mɪv. ²⁸O na nɛ Zezi tɪn, o ma sɪŋɪ o kaasɪ wɛwɛ. O ma vu o tv Zezi yigə nɪ, yi o kaasɪ dɪ kwər-dɪa o wɪ: «Zezi, Yuutu Baŋa-Wɛ Bu, nɪmɪv tu amɪ tee nɪ sɪ n kɪ bɛɛ mɪv? Popo, yi zaŋɪ n yaari-nɪ.» ²⁹O tagɪ kɔntv, bɛŋwaani Zezi maŋɪ o pa cɪcɪrə kam ni sɪ ka nuŋɪ ka yagɪ nɔɔnɪv wɔm. Kv daani cɪcɪrə kam na maŋɪ ka jɪɡ-o. Kɔntv mɪv paɪ ba yəni ba kwe capɔnnɪv ba ma vɔ o jɪa dɪ o nɛ, sɪ ba taa yɪr-o. Ba na yəni ba vɔ-o kɔntv, o yəni o kɔ-tɪ mɪv. Cɪcɪrə kam laan ma zəl-o ka pa o durɪ o vu kagva wɪ.

³⁰Zezi laan ma bwe-o o wɪ: «N yɪrɪ mɪv bɛɛ?»

O ma ləri o wɪ: «A yɪrɪ mɪv Kɔɡɔ», bɛŋwaani cɪcɪri zanzan mɪv tɔɡ-o. ³¹Cɪcɪri sɪm ma loori Zezi, sɪ o yi zəlɪ-sɪ o pa sɪ zɪv curu goŋ-luŋu kɪm wɪ.

³²Tərə kɔɡɔ zanzan dɛɛn ma wɪ je sɪm nɪ ba beerɪ piuv yuu nɪ ba dɪ. Cɪcɪri sɪm ma loori Zezi, sɪ o pa-sɪ cwəŋə sɪ sɪ vu sɪ zɪv tərə bam wɪ. O ma sɛ. ³³Cɪcɪri sɪm laan ma yagɪ nɔɔnɪv wɔm yɪra, yi sɪ vu sɪ zɪv tərə bam. Tərə bam maama ma durɪ ba tu ba tv nɪnw kɪm wɔnɪ ba li na ba tɪ.

³⁴Nɔɔna balv ya na nii tərə bam baŋa nɪ tɪn na nɛ kɔntv tɪn, ba ma durɪ ba vu ba ta kulv na kɪ tɪn tv wɔnɪ dɪdaani dɛ sɪm maama ba brɪ nɔɔna bam. ³⁵Nɔɔna bam ma nuŋɪ ba vu sɪ ba nii kv na kɪ te tɪn. Ba ma vu ba yi Zezi te. Ba ma na nɔɔnɪv wɔlv cɪcɪrə

kam na yag-o tun. O maa je Zezi tee ni didaanti o swan joori ya ba, yi o zu gwaarv. Ba na ne-o kuntu tun, fuvni ma zu-ba. ³⁶Balv yiə na ne kv maama tun ma ta ba bri nɔɔna bam kv na ki te yi ciciri sum nuŋi si yagi nɔɔnu wum tun.

³⁷Zeraaza tuv kum di kv nawurə yam maama nɔɔna bam ma loori Zezi si o viiri, beŋwaanti fuvni tiini di jigɪ-ba. Zezi laan ma joori o vu o zu naboro kum si o viiri.

³⁸O na maa viiri tun, nɔɔnu wulv ciciri sum na yag-o tun ma loor-o si o pa o da o vu. Zezi ma wu se. ³⁹O ma ta di nɔɔnu wum o wi: «Joori n vu n sɔŋɔ tiinə te, si n ta kulv We na ki Dɪ pa nmu tun n bri-ba.»

Nɔɔnu wum ma vu o tulv tuv kum maama wunt o tɔɔl kulv maama Zezi na ki o pa-o tun.

Zezi na pe Zayirusi bukɔ di kaanti wudoŋ na yazurə te tun

(Matiyu 9:18-26, Mariki 5:21-43)

⁴⁰Zezi deen ma joori o be nunw kum ni didoŋ dum didaanti kɔgɔ zanzan mu maŋi kv gilimi daanti kv cəg-o. Ba na ne-o tun, ba ma jeer-o lanyirani. ⁴¹⁻⁴²Nɔɔnu wudoŋ maa tɔgɪ o wurə, o yiri mu Zayirusi. O yi Zwifə We-digə kam yigə tu. O ma vu Zezi te, o kuni doonə o yigə ni o loor-o o wi: «Popo, ba dɪbam sɔŋɔ n joŋi a bu n yagi, si o wɔe o lagɪ o ti.» Mu o bu didva yirani, o yi bɪsankana mu, o yi ni bina fugə-yale te. Zezi ma se si o vu.

O na maa ke tun, kɔgɔ kum tiini kv pɪn-o. ⁴³Kaanti wudoŋ di maa wurə o na wɔe ka-wu taan bina fugə-yale. O ya kwe o jɪtɪgɪru maama o pa liri tiinə si ba soon-o, yi nɔɔnu di didva wu want o soon-o. ⁴⁴O ma ke Zezi kwaga o vu o laari o dwe o gɔrɔ kum ni. O na dwe-o kuntu tun, jana bam ma kɔ bɪdwɪ baŋa ni.

⁴⁵Zezi ma bwe o wi: «Wɔɔ mu dwe amv?» Ba maama ma fu ba wi, ba wu dwe-o. Pɪyɛɛɪ di balv na wu o tee ni tun ma ta ba wi: «Dɪ Yuutu, nmu wu ne nɔɔna bam na tiini ba daga yi ba punt nmu te tun na?»

⁴⁶Zezi ma ləri o wi: «Kv yi nɔɔnu mu dwe-ni. Amv ye si dam nuŋi a yira ni.» ⁴⁷Kaanti wum ma lwart si o bá want o səgi di kulv na ki tun. Fuvni maa jig-o yi o yira sai. O ma vu o tv Zezi yigə ni. O ma ta did-o kulv maama na pe o dwe-o kuntu tun, di o na ne yazurə bɪdwɪ baŋa ni te tun. Kɔgɔ kum maama ma ni o na tagɪ kulv tun. ⁴⁸Zezi laan ma ta did-o o wi: «A bukɔ, nmu na ki n wu-didva di amv te tun mu pe n na yazurə. Ve si We wɔ wəli-m.»

⁴⁹Zezi ta na wurə o ŋɔɔnt kuntu tun, nɔɔnu wudoŋ ma nuŋi Zayirusi sɔŋɔ o ba o ta did-o o wi: «N bukɔ wum tɪga. Daa yi ta n yaari karanyina kam.» ⁵⁰Zezi

na ni kuntu tun, o ma ta di Zayirusi o wi: «Yi ta n fɔna. Za n weeni n ki n wu-didva di amv, si oó na yazurə.»

⁵¹Ba ma vu ba yi sɔŋɔ kum. Zezi ma zu. O ma wu se si nɔɔna da-o ba zu, kv na dai Pɪyɛɛɪ di Zan di Zakɪ, di bu wum nu di o ko yirani. ⁵²Balv maama na maŋi ba wu sɔŋɔ kum wunt tun maa keerə ba coosə bɪsankana kam ŋwaanti. Zezi ma ta di ba o wi: «Á yi taá keerə, si o wu tɪgɪ, o dɔ mu.»

⁵³O na tagɪ kuntu tun, ba maama ma mwan-o, beŋwaanti ba ye ni bu wum sunt o ti mu. ⁵⁴Zezi laan ma vu o ja bɪsankana kam jɪŋa, yi o ta did-o o wi: «A bu, zaŋi weeni.» ⁵⁵O na tagɪ kuntu tun, o ŋwɪa ma joori. O ma zaŋi weeni bɪdwɪ baŋa ni. Zezi ma ta di ba si ba ki wudiu ba pa bu wum si o di. ⁵⁶Kv ma sv bu wum nu di o ko lanyirani. Zezi ma kaanti-ba o wi, ba yi zaŋi ba ta ba bri nɔɔn-nɔɔnu woŋo kulv na ki tun.

Zezi na tɔŋi o karabiə fugə-bale bam te tun

(Matiyu 10:5-15, Mariki 6:7-13)

9 Zezi deen ma bəŋi o karabiə fugə-bale bam si ba la daanti jəgə didva. O ma pa-ba dam si ba want ciciri maama ba zəli nɔɔna yira ni, si ba daari ba pa nɔɔna na yazurə ba yawuru wunt. ²O ma tɔŋi-ba si ba vu ba tɔɔl We kwərə kam ba bri Dɪ na lagɪ Dɪ di paari tite nɔɔna titari ni tun, si ba daari ba pa yawuna na yazurə. ³O ma ta di ba o wi: «Á na maa ve, á yi zaŋi á kwe kulokulv á wəli da á ja vu. Á yi kwe nacəgə naa tampɔgɔ naa wudiu naa səbu. Á yi kwe gwaarv tile á wəli da. ⁴Á na ve á zu sɔŋɔ kulv maama á pəni da, si á taá zɔvri dáanti si kv ba kv yi á viirim mumaŋa. ⁵Ba nan daa na wu se si ba jeeri abam lanyirani, si á nuŋi tuv kum kuntu ni. Á na maa viirə, si á pusi á ne fogo kum á yagi da, si kv pa nɔɔna bam lwart ni ba wu ki lanyirani.»

⁶Zezi na tagɪ kuntu di ba o ti tun, ba laan ma nuŋi ba tulv ti-bale sum maama. Je silv maama ba na ve tun, ba ma tɔɔl We kwər-ywəŋə kam, yi ba pa nɔɔna yawuru je.

Erɔdi bwe Zezi na yi wulv tun

(Matiyu 14:1-12, Mariki 6:14-29)

⁷Galile Pe Erɔdi deen ni kulv maama Zezi di o karabiə bam na wurə ba ki tun. Kv ma pa o wubuŋa vugimi daanti, beŋwaanti nɔɔna badaara te Zezi woŋo ba wi, Zan mu joori o bi o yagi tɔvni. ⁸Babam maa te ba wi, We nijonnu Eli mu joori o ba lɔgv baŋa. Badonnə di maa te ba wi, kv yi faŋa faŋa We nijonnu bam didva mu joori o bi. ⁹Erɔdi ma ta o wi: «Kv nan na yi Zan, a maŋi a pa ba go o yuu. Nɔɔnu wuntu nan

yi nɔɔnu wɔɔ mu, yi o ki wo-kunkagla yalɔ maama a na ni ya ŋwa tun?» O maa tiini o kwaana, si o na wulɔ na ki wænu tintu maama tun.

Zezi na pɛ kɔ-fɔrɔ di wɔdiu kɔ su te tun

(Matiyu 14:13-21, Mariki 6:30-44, Zan 6:1-14)

¹⁰ Zezi karabiɛ bam dɛen ma joori ba vu o te. Ba ma ta ba bri-o ba na ki kulɔ maama tun. O ma pa ba tɔgi did-o ba vu jɛgɛ kadoŋ ba yiranɩ, yi ba daari nɔn-kɔgɔ kum. Jɛgɛ kam ba na ve tun batwari di tuv kudoŋ, ku yiri mu Betisayida. ¹¹ Nɔn-kɔgɔ kum ma lwarɩ Zezi di o karabiɛ bam na ve mɛ tun. Ba laan ma tɔgi ba kwaga. Ba ma vu ba yi Zezi te. O ma jeeri-ba lanyiranɩ. O ma ŋɔɔni o bri-ba We paari dum na yi te tun, yi o daari o pa balɔ maama na lagɩ yazurɛ tun na yazurɛ.

¹² Maŋa kalɔ we na wurɩ di zɔvri tun, Zezi karabiɛ fugɛ-bale bam ma ba o te ba wi: «Pa nɔɔna bam vu sam wunɩ ba lagɩ wɔdiu ba di, di pwɛgɛ je ba pɛni, beŋwaani jɛgɛ kalɔ dibam na wurɩ tun yi gaa wu mu. Wɔdiu tɛri yo.»

¹³ O ma lɛri-ba o wi: «Abam tutɩ mu wɔ pa-ba wɔdiu si ba di.»

Ba ma lɛr-o ba wi: «Dɩ jigi dipwa yanu di kale sile mɩ mɩ mu, ku na dai si dɩ vu dɩ yɛgi wɔdiu dɩ ja ba dɩ pa nɔn-kɔgɔ kuntu maama.»

¹⁴ Kɔgɔ kum dɛen yi nɛnɛni baara murr-tinu mu (5.000), ku wɛli di kaana di biɛ di. Zezi ma ta di o karabiɛ bam o wi, ba pa nɔɔna bam pɔɔri fiinnu fiinnu ba jɛni tɩga ni. ¹⁵ Ba ma ki kuntu. Nɔɔna bam maama ma jɛni tɩga ni. ¹⁶ Zezi laan ma kwe dipwa yanu yam di kale sile sum, yi o kwani o yuu wɛeni o ki We le ti ŋwaani. O ma fɔ fɔ wɔdiiru tum o maŋi o pa o karabiɛ bam, si ba ja vu ba pa nɔɔna bam. ¹⁷ Nɔɔna bam maama ma di ba su ba daari. Ba na di ba daari kulɔ tun, ba ma pɛ cicwæru tilɔ na daari tun ba su titwarɔ fugɛ-tile.

Pɩyɛeri tagɩ si Zezi yi Kriɩ wum We na tunɩ tun mu

(Matiyu 16:13-21, Mariki 8:27-31)

¹⁸ Dɛ didwi mu Zezi dɛen wurɩ o wari We o yiranɩ. O karabiɛ bam di maa wu jɛgɛ kam kuntu ni. O ma bwe-ba o wi: «Nɔɔna yɛni ba te ba wi, amu yi wɔɔ mu?»

¹⁹ Ba ma lɛr-o ba wi: «Badaara te ba wi, nmu yi Zan wulɔ dɛen na miisi nɔɔna na wunɩ We ŋwaani tun mu. Babam di maa te ba wi, nmu yi We nijonɩni Eli mu. Badonnɛ di maa te ba wi, nmu yi faŋa faŋa We nijonɩni bam didua mu n joori n bi n yagɩ tɔvri.»

²⁰ O laan ma bwe-ba o wi: «Ku nan na yi abam, á buŋi si amu yi wɔɔ mu?»

Pɩyɛeri ma lɛr-o o wi: «Nmu yi Kriɩ wum We na tunɩ tun mu.»

²¹ Zezi laan ma tiini o kaani-ba, si ba yi ta woŋo kuntu ba bri nɔɔn-nɔɔnu. ²² O daa ma ta o wi: «Ku fin mu si amu Nabiin-bu wum na yaara zanzan. Zwifɛ nakwa bam di ba kaanum yigɛ tiinɛ bam di ba cullu karanyina tiinɛ bam mu wɔ culi amu. Baá gv-ni, yi a laan wɔ joori a bi da yatɔ dɛ ni.»

Dɩ na maŋi si dɩ tɔgi Zezi te tun

(Matiyu 16:24-28, Mariki 6:34—9:1)

²³ Zezi laan ma ta di nɔɔna bam maama o wi: «Nɔɔnu wulɔ maama na lagɩ si o taa tɔgi amu kwaga tun, kuntu tu maŋi si o vin o titi wubɔŋa, si o se yaara dɛ maama, ni wulɔ na zuŋi dagara o maa ve o tɔvri jɛgɛ te tun, si o laan taa tɔgi-ni. ²⁴ Wulɔ maama nan na lagɩ si o yiri o ŋwɩa tun, kuntu tu wɔ ga-ka mu. Ku daari, wulɔ maama na se si o ga o ŋwɩa amu ŋwaani tun, kuntu tu wɔ na ŋwɩa We tee ni. ²⁵ Nɔɔnu nan na nɛ lɔgv baŋa wænu tum maama, yi o laan na gɛ ŋwɩa We tee ni, ku jigi bɛɛ nyɔɔri mu ku pa-o? ²⁶ Wulɔ maama na kwari cavura amu ŋwaani di a taani dum ŋwaani tun, cavura wɔ ta jigi amu Nabiin-bu wum kuntu tu ŋwaani, maŋa kam a na wɔ joori a ba lɔgv baŋa di paari-zulɛ, ni a Ko We di Dɩ malesɩ sum na jigi paari-zulɛ te tun. ²⁷ A lagɩ a ta cigɩ mu di abam si, nɔɔna balɔ zum na wu yo seeni tun badaara bá ti, yi baá na ni We paari dum tu nɔɔna titari ni.»

Zezi yibiyɛ na lɛni te tun

(Matiyu 17:1-8, Mariki 9:2-8)

²⁸ Zezi na tagɩ kuntu tun, ku maŋi di da nana na kɛ tun, o laan ma ja Pɩyɛeri di Zan di Zakɩ o vu o di piu yuu si o wari We. ²⁹ Maŋa kam o na wurɩ o wari We tun, o yibiyɛ ma lɛni. O gwaaru tum di maa purɩ part part, yi ti nyuna. ³⁰⁻³¹ Nɔɔna bale ma da ba nuŋi ba yigɛ ni, ba na tiini ba jigi We paari-zulɛ pooni lanyiranɩ. Bantu yi Moyisi di Eli mu. Ba ma zigɩ ba ŋɔɔni di Zezi. Ba maa wurɩ ba tɛ o na wɔ vu o ti Zeruzalem ni, si o ma ti kulɔ o na tu si o tunɩ tun. ³² Pɩyɛeri di o donnɛ bam ma cɛ di dɔɔni. Ba laan na dɔ ba zaŋi tun, mu ba nɛ Zezi na jigi We paari-zulɛ pooni ku gaali te. Ba ma daari ba na nɔɔna bale bam na zigɩ o tee ni. ³³ Maŋa kam nɔɔna bale bam na lagɩ ba viiri tun, Pɩyɛeri ma ta di Zezi o wi: «Dɩ Yuutu, dɩ na wu yo seeni tun, ku tiini ku lana ku pa dibam. Nan pa dɩ pu vwɛ yatɔ yo seeni, si nmu di Moyisi di Eli taa zɔvri da.» O dɛen gari o ŋɔɔni mu, si o yɛri kulɔ o na jigi o te tun.

³⁴ O na wurɩ o ŋɔɔni kuntu tun mu kunkwænu tu ti ba ti kwali-ba. Ti na kwali-ba tun, fɔvri ma ja Zezi karabiɛ bam lanyiranɩ. ³⁵ Ba ma ni kwɛrɛ na ŋɔɔni kunkwænu tum wunɩ ka wi: «Wunɩ mu yi amu Bu wum a na kuri tun. Á nan taá cɛgi o taani lanyiranɩ.»

³⁶ Kwərə kam na ɲɔɔnti ka ti tun, ba ma daa wu ne nɔɔn-nɔɔnti ba wəli Zezi ni.

Da yam kuntu ni ni ba ma cum, yi ba wu tagi kulu ba na ne tun ba bri nɔɔn-nɔɔnti.

Zezi na zəli cicirə bu wudoŋ yira ni te tun

(Matiyu 17:14-21, Marki 9:14-29)

³⁷ Tɪga na puuri tun, Zezi ma tu piu kum yuu ni di o karabiə bam. Nɔn-kɔgɔ zanzan ma jeer-o. ³⁸ Nɔɔnti wudoŋ maa tɔgi o wu kɔgɔ kum wɔnti. O ma ta di kwərə-dia o wi: «Karanyina, popo, ba n nii a bu baŋa ni. Mu amu bu didwa, yi cicirə laan jɔg-o. ³⁹ Maŋa kam cicirə kam na yəni ka zaŋ-o tun, o da o kaasi mu, yi o yira sai pɔgi pɔgi, yi lile-puŋə tɔgi o ni ka nuŋə. Ka ma tiini ka jaar-o maŋa maama, yi ka na yəni ka zaŋ-o, ka ba nuŋi o yira ni mwali mwali. ⁴⁰ Kuntu ɲwaani mu a loori nmu karabiə bam si ba zəli-ka o yira ni, yi ba wu want.»

⁴¹ Zezi ma ləri o wi: «Abam zum nɔɔna bam bri á ba jigi wu-didwa di amu, yi á ba ki lanyirani. Amu wó daani abam titari ni a ki wu-zuru di abam si ku taa ve maŋa kɔɔ?» O laan ma ta di nɔɔnti wum o wi: «Ja n bu wum n ba.»

⁴² Bu wum na maa ve o te kuntu tun, cicirə kam daa ta ma dul-o ka di tɪga ni, yi ka pai o yira sai pɔgi pɔgi. Zezi ma baŋi cicirə kam o pa ka yag-o. O ma pa bu wum na yazurə. O laan ma joori o ki-o o ko wum juŋa ni. ⁴³ Nɔɔna bam maama ma na We dam dum na gaali te, yi ku su-ba zanzan.

Zezi daa na ɲɔɔnti o tuuni taani te tun

(Matiyu 17:22-23, Marki 9:30-32)

Nɔɔna maama deen yi yəu di kulu maama Zezi na ki tun. O laan ma ta di o karabiə bam o wi: ⁴⁴ «Cəgi-na taani dilu a na lagɪ a ta di abam tun, si á joŋi-di lanyirani. Baá ja amu Nabiin-bu wum ba ki nɔɔna juŋa ni.» ⁴⁵ Ba ma wu ni o taani dum kuri. Di kuri dum səgi mu di ba, yi ba wu want ba joŋi-di. Ba ma kwari si ba bwe-o ba nii.

Wɔɔ mu yi nɔn-kamunu We tee ni?

(Matiyu 18:1-5, Marki 9:33-40)

⁴⁶ Kantɔgɔ deen ma ba Zezi karabiə bam wu. Ba deen lagɪ si ba lwarɪ, bantv wunti wɔɔ mu wó ta yi nɔn-kamunu o dwe ba maama. ⁴⁷ Zezi ma lwarɪ ba na jigi kulu ba wubuŋa ni tun. O ma ja bu baləŋa o pa o zigɪ o tee ni. ⁴⁸ O laan ma ta di ba o wi: «Wulu maama na nigɪ bu wuntu doŋ amu yiri ɲwaani tun, kuntu tu nigɪ amu mu. Wulu maama nan na nigɪ amu tun, ku yi o nigɪ Baŋa-We dilu na tuŋi-ni tun di mu. Wulu nan na yi baləŋa abam maama wunti tun mu yi nɔn-kamunu cigɪ cigɪ.»

⁴⁹ Zan ma ta o wi: «Dí Yuutu, dí ya ne nɔɔnti na zəli ciciri nɔɔna yira ni di nmu yiri. O nan na dai dibam kɔgɔ kum wu nɔɔnti tun, dí ma kwaani si dí ci-o, si o daa yi taa ki kuntu.»

⁵⁰ Zezi ma ləri o wi: «Á ya wu maŋi si á ci-o. Wulu maama na ba culi abam tun yi abam nɔɔnti mu.»

Samari tuw kudoŋ nɔɔna wu se si ba jeeri Zezi

⁵¹ Maŋa kam deen ma ba ka twe si We kwe Zezi Di ja di Di sɔŋɔ. Zezi ma li buŋa si o yɔɔri o kwe cwəŋə o vu Zeruzalem. ⁵² O ma tuŋi nɔɔna si ba da o yigə ba vu. Ba ma vu ba yi Samari tiinə tuw kudoŋ, si ba ti wənu maama yigə si o laan ba. ⁵³ Tuw kum nɔɔna bam ma wu se si ba jeer-o, ba na lwarɪ di o maa ve Zeruzalem tun ɲwaani. ⁵⁴ O karabiə bam bale Zakɪ di Zan na ni kuntu tun, ba ma ta ba wi: «Dí Yuutu, n lagɪ si dí pa mini nuŋi weyuu ni di ba di cɔgi-ba na?»

⁵⁵ Zezi ma pipiri o nii-ba, yi o baŋi-ba [o wi: «Abam yəri joro kulu na jigi abam tun. ⁵⁶ Amu Nabiin-bu wum wu tu si a cɔgi nɔɔna ɲwɪa, a tu si a vri-ba lwarɪm wunti mu.»] Ba daa ma yɔɔri tuw kudoŋ ba vu.

Balu na lagɪ si ba tɔgi Zezi tun na maŋi si ba ki te tun

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ De didwi ba na wu cwəŋə ni ba maa ke tun, nɔɔnti wudoŋ ma ta di Zezi o wi: «Nmu na lagɪ n vu je silu maama tun, aá da a vu.»

⁵⁸ Zezi ma lər-o o wi: «Ku na yi yirə, bantv jigi bɔɔna ba tigi da. Zunə di jigi pwəru ba tigi da. Ku daari amu Nabiin-bu wum ba jigi jəgə si a pəni da a sin.»

⁵⁹ Zezi daa ma ta di nɔɔnti wudoŋ o wi: «Zaŋi n ta n tɔgi-ni.» Nɔɔnti wum ma ta o wi: «A Yuutu, yagi si a vu a ki a ko luə, si a laan ba a tɔgi nmu.»

⁶⁰ Zezi ma ləri o wi: «Nan yagi, si balu na ba jigi ɲwɪa We tee ni tun taa ki ba lwi, si nmu daari n vu n tɔɔli We kwərə kam n bri Di na lagɪ Di di paari tite nɔɔna titari ni tun.»

⁶¹ Nɔɔnti wudoŋ di ma ta did-o o wi: «A Yuutu, aá ba a taa tɔgi nmu. Nan pa-ni cwəŋə si a vu a bantv a sɔŋɔ tiinə, si a laan joori a ba.»

⁶² Zezi ma ta did-o o wi: «Nɔɔnti wulu na jigi naan-vɔɔɔ o maa vara yi o pipiri o nii o kwaga ni tun, ku bri si kuntu tu wubuŋa pɔɔri bile mu. Nɔɔnti wuntu doŋ bá want We paari dum tituŋa o tuŋi.»

Zezi na tuŋi o karabiə fusrpe (70) te tun

10 Kuntu kwaga ni dí Yuutu Zezi daa ta ma li nɔɔna fusrpe (70), si o tuŋi-ba bale bale, si ba da yigə ba vu me maama o na lagɪ o vu tun. ² O na lagɪ o tuŋi-ba kuntu tun, mu o tagɪ di ba o wi: «Ku nyi di faa na ki lanyirani, yi tintuŋna funfun yirani mu

wura si ba ki-ku te tun. Nan loori-na faa kum tu, si o tunji nɔɔna zanzan, si ba vu ba ki o faa kum ba pa-o.»

³O ma daari o wi: «Ve-na! A na tunji abam je sum kuntu ni tun, abam nyi di pɛlbiɛ na maa ve si ba gwaani nywɛnkuri wɔni te tun mu. ⁴Á na maa ve, yi kwe-na sɛbiɛ gan-lɔgɔdi, nan yi kwe-na tampɔgɔ, naa á taá jigi natra á wɛli da. Yi zigi-na cwɛnjɛ ni á daani nɔɔn-nɔɔnu pwɛgɛ. ⁵Á nan na yi sɔnjɔ kulɔ maama á na lagi á zu tun, si á ta di sɔnjɔ kum tiinɛ ni: «We wɔ pa abam yazurɛ.» ⁶Nɔɔnu na wura yi o soe wu-zuru, á yazurɛ yam wɔ ta wura did-o. Wu-zuru-nyim nan na tɛrɛ, á yazurɛ yam wɔ joori ya ba á titi te mu. ⁷Taá zuvri-na sɔnjɔ kum kuntu wɔni. Wɔdiu kulɔ maama ba na ki ba pa abam tun, si á taá di kuntu. Tuntuɔnu maɔti si o taa joɔni o ɔwuru mu. Á yi zaɔti á tɔli sam didonnɛ. Á taá zuvri dáani, si ku taa ve maɔa kalu á na wɔ ba á viiri tun. ⁸Á na zu tw kulɔ maama, yi ba na jeeri abam lanyirani, si á taá di wɔdiu kulɔ maama ba na ki ba pa abam tun, ⁹si á pa yawuna na yazurɛ, á daari á ta di ba ni: «Maɔa twe si Baɔa-We di paari á titari ni.» ¹⁰Ku daari, á na zu tw kulɔ maama yi ba na wu se si ba jeeri abam, si á nuɔi tw kum cwe wɔni á ta di ba ni: ¹¹«Abam tw kum fogo na taagi dɔbam ne sum tun, nii-na dí pusi-ku dí joori dí yagi da, si ku bri ni abam wu ki lanyirani. Nan taá ye-na si maɔa twe si Baɔa-We di paari nɔɔna titari ni.» ¹²A nan lagi a ta abam si, We sariya de dum na yiɛ, Sodɔm tiinɛ bá tiini ba na lɛɛru ni tw kuntu tiinɛ na wɔ na lɛɛru te tun.

¹³Abam Korazin tiinɛ, á wɔ na lɛɛru! Ku wɛli di abam Betisayida tiinɛ di wɔ na lɛɛru! Beɔwaani, wo-kinkagula yalu maama a na ki abam tee ni tun, yadonnɛ ya na ki Tiiri di Sidɔn tiinɛ tee ni, bantu ya wɔ ki lila ba lɛni ba wuru ba yagi kɛm-balwaaru, yi ba ya wɔ zu gwar-zinzwara ba lo puru ba yuu ni, si ku bri ni ba wuru tiini ti cɔgi zanzan. ¹⁴We sariya de dum na yiɛ, Tiiri di Sidɔn tiinɛ bá tiini ba na lɛɛru ni abam na wɔ na lɛɛru te tun.

¹⁵Abam Kapernawum tiinɛ, á ga buɔi ni We lagi Di zɔɔni abam weyuu ni mu na? Aye. Abam nan lagi á tu tɔga ni mu á tu á kwaarɛ curu.»

¹⁶Zezi daa ma ta di o karabiɛ bam o wi: «Wulu maama na joɔni abam taani tun, kuntu tu joɔni amu taani mu. Wulu maama nan na wu joɔni abam taani tun, ku tu wu joɔni amu taani mu. Wulu maama na wu joɔni amu taani tun wu joɔni Baɔa-We dilu na tunji-ni tun taani mu.»

(Zezi na tagi kuntu tun, o laan ma tunji-ba yi ba vu.)

¹⁷Ku na ki fun tun nɔɔna fustrɛ bam ma joori ba ba Zezi te di wupolo. Ba ma ta did-o ba wi: «Dí Yuutu, ciciri titi di de nmu yiri kɔrɔ ɔgwaani si se dɔbam ni.»

¹⁸O ma lɛri-ba o wi: «A ne sutaani na zigi weyuu ni di tu tɔga ni, ni dɔa na pipila ka baga ka tu ka kwaarɛ tɔga te tun. ¹⁹Nii-na, a pɛ abam dam si á nɔ bɛsankwi di nwaanu baɔa ni, si á wani sutaani di di dam maama, yi ti tulɔtɔlu bá wani abam woɔni ti ki. ²⁰Á nan yi ki

wupolo di ciciri na se abam ni tun ɔgwaani. Nan za á ki-na wupolo di á yira na pupuni We-sɔnjɔ ɔgwa tɔnɔ kum wɔni tun ɔgwaani.»

Zezi na ki wupolo te tun

(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

²¹Maɔa kam kuntu ni, We Joro kum deen pɛ Zezi na wupolo lanyirani. O laan ma ki o Ko Baɔa-We le o wi: «A Ko, nmu yi wulu na te weyuu di tɔga baɔa maama tun. Nmu nan mu pɛ n cɔga kam sɛgi swan tiinɛ di yiyiu tiinɛ tee ni, yi n daari n pa balu na nyi di bu-bale te tun lwarɛ ka kuri. A Ko, a ki nmu le. Nmu na ki kuntu tun, ku yi n wubuɔa na lagi kulɔ tun ɔgwaani mu.»

²²«A Ko nan pɛ-ni dam wɛɛnu maama baɔa ni. Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o lwarɛ We Bu wum na yi wulu, ku na dai o Ko yirani. Nɔɔn-nɔɔnu di nan bá wani o lwarɛ a Ko We na yi wulu, ku na dai amu wulu na yi Di Bu wum tun yirani, ku wɛli di amu na lagi si a pa nɔɔnu wulu maama lwarɛ Di na yi wulu tun.»

²³O laan ma pipiri o nii o karabiɛ bam seeni, yi o ɔɔɔni di bantu ba yirani o wi: «Á jigi yu-yoɔni di á yiɛ na nai wo-kamunnu tɔlu tun. ²⁴Lwarɛ-na si, faɔa faɔa We nijoɔnɛ zanzan di pwa zanzan deen jigi tuna si ba ya na kulɔ maama abam na nai lele tun, yi ba wu wani ba na. Ba deen jigi tuna si ba ya ni We taani dilu abam na ni tun, yi ba wu wani ba ni-di.»

Wɔɔ mu yi a doɔi? mumaɔa

²⁵We cullu karanyina diduɔa deen tu Zezi te, si o maɔi-o o nii o swan na yi te tun. O ma zaɔti o bwe-o o wi: «Karanyina, amu nan wɔ ki ta mu si a joɔni ɔgwa kalu na ba ti tun We tee ni?»

²⁶Zezi ma ta did-o o wi: «Bɛɛ mu pupuni We cullu tɔnɔ kum wɔni? Bɛɛ mu n yɛni n karimi da?»

²⁷Nɔɔnu wum ma lɛri o wi: «Ku pupuni ku wi, ta n soe n Yuutu Baɔa-We di n bɛɛɛɛ maama, di n wu maama, di n dam maama, di n wubuɔa maama, si n kwɛri n ta n soe n doɔi ni n titi te.»

²⁸Zezi ma lɛri o wi: «N tagi cɔga. Nan ta n ki kuntu, si nɔ na ɔgwa We tee ni.»

²⁹Nɔɔnu wum ma lagi si o pa o titi buɔa. O ma daa bwe Zezi o wi: «Amu doɔi mu wɔɔ?»

³⁰Zezi deen ma maɔi mumaɔa o ma lɛr-o o wi:

«Nɔɔnu wudoɔi mu zigi Zeruzalem ni o nuɔi o maa ve tw kudɔi, ku yiri mu Zeriko. O ma vu o maɔi di nɔn-virna. Nɔn-virna bam ma zi-o ba vri o gwaaru di o wɛɛnu maama. Ba ma mag-o ba bɛri, yi ba daari ba duri ba viiri. ³¹O na tigi da kuntu tun, We kaanum tu diduɔa di ya wu cwɛnjɛ kam kuntu ni o maa ve. O na maa ve tun, o ma na nɔɔnu wum na tigi o yigɛ ni. O ma ywɛri o tɔgi daa o kɛ. ³²We-digɛ tuntuɔnu wulu na yi Leviti tu tun di maa tɔgi da o maa kɛa. O na yi jɛgɛ kam tun, o ma na nɔɔnu wum na tigɛ. O di daa ma

ywəri o tɔgi daa o kɛ. ³³Samari tu wudoŋ di deen maa wu bərə ni. O ma vu o yi nɔɔnu wum na tigi mɛ tun. O na nɛ-o tun, o ŋwaŋa ma zu-o. ³⁴O ma vu o te. O ma kwe nugə di sana o ma zart o fufwələ yam, yi o daart o vɔ-ya. O laan ma kwe-o o daŋi o tuti binaga baŋa ni o ja vu nɔɔnu wudoŋ vərə-digə. Ba na yi da tun, o maa jig-o o nii lanytrant. ³⁵Tiga na pɔvri tun, Samari tu wum ma zaŋi si o kɛ. O ma li səbu-dala yale o pa wulu na te vərə-digə kam tun. O ma ta did-o o wu: <Ta n nii nɔɔnu wum baŋa ni n pa-ni. Səbu kum na wu yi, maŋa kalu a na wó joori a ba tun, aá ŋwi kulv maama n na wó ki n wəli da tun.> »

³⁶Zezi laan ma bwe-o o wu: «Kuntu tun, bantu batv wuni, wɔɔ mu yi nɔɔnu wulu nɔn-virna bam na vri tun doŋ ciga ciga?»

³⁷Karanyina kam ma ləri o wu: «Wulu wum na jaanti o ŋwaŋa tun.»

Zezi laan ma ta did-o o wu: «Nan ve si n di ta n ki kuntu.»

Zezi wu Mariti di Mari-ba sɔŋɔ ni

³⁸Zezi di o karabiə bam daa maa wu cwəŋə ni ba veə. O ma vu o yi tuv kudoŋ. Kaanti wudoŋ maa wura, o yiri mu Mariti. O ma jeeri Zezi lanytrant ba sɔŋɔ ni. ³⁹Mariti nyaanti di maa wura, o yiri mu Mari. O ma jəni tɔga ni Zezi tee ni, yi o cəgi o taanti dum maama. ⁴⁰Mari na je kuntu tun, Mariti ma tiini o cɛ titɔŋa ni yi o liə. O ma vu Zezi te o wu: «A Yuutu, nii amu na zigi a tɔŋa a yiranti, yi a nyaanti wum cim. Nmu yigə tərə na? Ta did-o si o zaŋi o wəli-ni.»

⁴¹Dí Yuutu Zezi ma lər-o o wu: «Mariti, Mariti, nmu na li zanzan tun mu jig-m ku yaara. ⁴²Woŋo kudoŋ yiranti mu daart. Mari mu li kulv na lana tun si o ki, yi nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o ci-ku.»

Zezi na bri o karabiə We-loro te tun

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

11 De didwɔ mu Zezi deen ve jəgə kadoŋ si o wart We. O na wart We o ti tun, o karabiə bam didva ma ta did-o o wu: «Dí Yuutu, bri dibam dí na wó ta wart We te tun, ni Zan di na bri o karabiə bam si ba taa wart We te tun.»

²Zezi ma ta di ba o wu: «Abam na lagɔ á wart We, si á taá wart tintv doŋ:

«Dibam Ko,
si nmu yiri na tiə di zulə,
si n paart ba.

³Ta n pa dibam wodiu de maama si
ku maŋi dibam.

⁴Yagɔ dí lwarum n ma n cɛ dibam,
ni dibam di na yagɔ dí cɛ balv na ki
dibam lwarum tun.

Yi pa dí na maŋum dilv na wó pa dí tv tun.> »

⁵Zezi daa ma ta di o karabiə bam o wu: «We-loro nyi di nmu na jigɔ n cilonɔ yi n zaŋi n vu o te tutu kuru ni n ta did-o n wu: <A cilonɔ, popo a loori-m si n pa-ni dipwa yatv, ⁶si vərə mu nuŋi yigə yigə o ba a te, yi a ba jigɔ kulv-kulv si a pa-o si o di.>

⁷Nmu cilonɔ wum maa zigi digə kam wuni o ta di nmu o wu: <Yi ta n jigɔ-ni n yaara, si mancoŋo pi yi amv di a biə maama nan tigi dí dɔ mu. A bá wanti a zaŋi a wəli-m.>

⁸N cilonɔ wum wó wanti o ta kuntu doŋ na? A nan lagɔ a ta abam si, o ya zi wu zaŋi o pa nmu wodiu kum á cilonɔ kum ŋwaanti di, nmu na zigi da taan n loor-o di baart tun, o laan wó sɛ o zaŋi o pa-m kulv maama n na lagɔ tun.

⁹A nan lagɔ a ta abam si á loori-na We, si Dɔ wó pa abam kulv á na lagɔ tun. Beeri-na kulv á na lagɔ tun, si á wó na. Magɔ-na boro, si baá pɔvri ba pa abam.

¹⁰Beŋwaanti wulu maama na loori We si Dɔ pa-o woŋo tun wó jonɔ. Wulu maama na beeri woŋo We tee ni tun wó na-ku. Baá pɔvri ba pa wulu maama na magɔ boro tun.

¹¹Abam wulu na jigɔ bu yi o na loori-m kaləŋə, nmu wó sɛ n pa-o bisankwɔa na? ¹²O na loori cɔcarɔ, nɔ se n kwe nɔŋɔ n pa-o na? ¹³Aye. Abam wurv na ba lana yi á ta ye si á pa á biə wo-laaru tiv ba na lagɔ tun, dí Ko We dilv na wu weyuu ni yi Dɔ lana Dɔ dwe abam tun bá pa nɔɔna balv na loori-Dɔ Dɔ Joro kum tun na?»

Wɔɔ dam mu Zezi mat o zəli sutaana?

(Matiyu 12:22-30, Mariki 3:22-27)

¹⁴De didva mu Zezi deen zəli cicirə nɔɔnu wudoŋ yira ni. Cicirə kam ya pɛ nɔɔnu wum ji mumaa mu. Ka na yagɔ o yira tun, o laan maa ŋɔɔna. Ku ma su nɔn-kɔgɔ kum lanytranti. ¹⁵Nɔɔna badaara na nɛ tun ba maa wu: «O na wai o zəli sutaana tun, ku yi sutaana-pe Belizebuli dam ŋwaanti mu.»

¹⁶Ba badaara maa kwaanti si ba maŋi o dam dum ba nii, yi ba wɔ, o maŋi si o ki wo-kunkaguli dilv na wó bri-ba ni o dam dum suni di nuŋi We te tun mu.

¹⁷Zezi ma lwarti ba wubɔŋa na yi te tun. O ma ta di ba o wu: «Tɔv kulv paart na pɔɔri kuni bile yi ba jigɔ daanti tun, ku bá daanti ku cɔgi. Kampwara na zu sɔŋɔ kulv wu tun, kú tv mu. ¹⁸Sutaana-pe dam dum na suni di pɔɔri bile, di paart dum bá daanti di cɔgi. Abam na te á wɔ, ku yi Belizebuli dam ŋwaanti mu a wai a zəli sutaana tun, mu pɛ a ta kuntu doŋ. ¹⁹Ku na suni ku yi amv jigɔ Belizebuli dam mu a maa zəli sutaana, abam nɔɔna bam di nan mai dam dum kuntu mu ba maa zəli-ya na? Abam tuti nɔɔna bam na ki te tun mu bri si ciga təri á tee ni. ²⁰Ku nan yi We tuti dam mu a mai a zəli sutaana. Ku maa bri ni We maŋi Dɔ ba abam te Dɔ di paart nɔɔna titart ni.

²¹Sutaana-pe nan nyi di nɔn-didɛerv na jigɔ taŋa di cina o maa yiri o sɔŋɔ te tun. O na yiri-ku tun, o jujiguru

tum bá je. ²²Nɔ́ɔnu wɔ́ɔɔɔɔɔ nan na tuə, yi o dam na dwe nɔ́n-díɔ́ɔ́ɔ́ wɔ́m, kɔ́ntu tu wó wani nɔ́n-díɔ́ɔ́ɔ́ wɔ́m. O laan wó vri o taɔ́a di o cina yalu o na tugi tun maama. O daari o kwalumi o jjiɔ́ɔ́ɔ́ tum maama o maɔ́ɔ́ o pa nɔ́ɔ́na.

²³Nɔ́ɔnu wɔ́ɔ́ maama nan na dai a nɔ́ɔ́nu tun yi a dum mu. Nɔ́ɔ́nu wɔ́ɔ́ maama nan na ba tɔ́ɔ́ o lai a nɔ́ɔ́na o ki jɔ́ɔ́ɔ́ didua tun, o jagi-ba mu.»

**Zezi na ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ o bri cicirə na joori
ka ba nɔ́ɔ́nu tee ni te tun**

(*Matiyu 12:43-45*)

²⁴«Cicirə na nuɔ́ɔ́ nɔ́ɔ́nu yira ni, ka laan wó vu ka beeri kapwərə yigə mu, si ka lagɔ́ je ka sin da. Ka nan na beeri ka ga, ka laan wó ta ka wɔ́: «Aá joori a vu a na nuɔ́ɔ́ mɛ tun mu, a taa wura.» ²⁵Ka na joori ka vu nɔ́ɔ́nu wɔ́m te yi ka na si jɔ́ɔ́ɔ́ kam fɔ́ɔ́ ka kwe lanyranɔ́, ²⁶ka laan wó joori ka vu ka lagɔ́ ciciri surpe sɔ́ɔ́ na tiini si yi balwaarɔ́ si dwe ka tuti tun. Si ma tɔ́ɔ́ daani si vu si zɔ́vri da. Kɔ́ntu, nɔ́ɔ́nu wɔ́m laan wó tiini o na cam ku dwəni faɔ́a.»

Balu na sɛ We taani tun mu jigi yu-yoɔ́

²⁷Zezi na zigi o ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ kɔ́ntu tun, kaani wɔ́ɔ́ɔ́ tɔ́ɔ́ o wɔ́ kɔ́ɔ́ kum wɔ́ni, o ma ta di kwər-dia o wɔ́: «Kaani wɔ́ɔ́ na lugi-m yi n ɔ́ɔ́ɔ́ o yili tun mu yi yu-yoɔ́ tu.»

²⁸Zezi ma ləri o wɔ́: «Balu na ni We kwərə yi ba sɛ tun mu jigi yu-yoɔ́ ba dwe didi.»

Balu na vɔ́n We ciga kam tun wó na bura na?

(*Matiyu 12:38-42*)

²⁹Nɔ́n-kɔ́ɔ́ kum ma tiini ku puni daani. Zezi daa ma ta o wɔ́: «Zim nɔ́ɔ́na yi nɔ́n-balwaarɔ́ mu. Ba lagɔ́ si a ki wo-kinkagɔ́ mu a bri-ba, si ku taa yi maana ku pa-ba. Ba nan bá na, ku na dai wo-kinkagɔ́ dilu na maɔ́ɔ́ di ki We nijoɔ́nu Zonasɔ́ tee ni faɔ́a faɔ́a tun. ³⁰Wɔ́ntu deen bri We dam Niniivi tiinə tee ni, si ku taa yi maana ku pa-ba. Amu Nabiin-bu wɔ́m di wó ji maana zum nɔ́ɔ́na bam ɔ́ɔ́aani, ni ku deen na ki Zonasɔ́ te tun. ³¹We sariya de dum na yiə, pa-kana kalu deen na te Saba tu faɔ́a faɔ́a tun wó zaɔ́ɔ́ o di zum nɔ́ɔ́na bantɔ́ sariya, yi o vi-ba bura. Wɔ́ntu deen zaɔ́ɔ́ o tuti tu kulɔ́ na tiini ku yi yigə yigə ni tun o ba Pe Salɔ́mɔ́n te, si o cəgi o swan taani dum. Wɔ́ɔ́ nan na dwe Salɔ́mɔ́n tun wɔ́ abam tee ni, yi á ba lagɔ́ si á cəg-o. ³²Niniivi tiinə di wó zaɔ́ɔ́ de dum kɔ́ntu ni ba di zum nɔ́ɔ́na bantɔ́ sariya, beɔ́ɔ́aani Zonasɔ́ na ve ba te o tɔ́ɔ́-ba We kwərə kam tun, ba ləni ba wɔ́ru ba yagi kəm-balwaarɔ́. Wɔ́ɔ́ na dwe Zonasɔ́ tun nan wɔ́ abam tee ni, yi á wɔ́ sɛ-o.»

We ciga kam na pai dɔ́bam pooni te tun

(*Matiyu 5:15, 6:22-23*)

³³«Nɔ́ɔ́nu na jigi kania, o bá sɛ o tarigi-ka o zigi gugoro ni, naa o pu-ka titɔ́ɔ́ kuri ni. O nan wó kwe-ka o pali wɛɛni mu, si balu na zu digə kam wɔ́ tun taa nai pooni dum. ³⁴Nmu yiə mu nyi nɔ́ɔ́ɛni kania kalu na pai n yira jigi pooni te tun. Kɔ́ntu tun, n yiə na lana, ku pai n yira maama wɔ́ pooni wɔ́ni mu. N yiə nan na ba lana, ku pai n yira maama wɔ́ lim wɔ́ni mu. ³⁵Kɔ́ntu ɔ́ɔ́aani, ta n yiri n tuti si pooni dilu na wɔ́ nmu wɔ́ni tun daa yi zaɔ́ɔ́ di ji lim. ³⁶Nmu yira maama na jigi pooni yi lim di funfun tərə, kú pa n yira maama wɔ́ pooni wɔ́ni mu, nɔ́ɔ́ɛni kania na pai pooni wura te tun.»

**Lɛɛru na wó ba Farizian tiinə di cullu
karanyina tiinə baɔ́a ni te tun**

(*Matiyu 23:1-36, Mariki 12:38-40, Luki 20:45-47*)

³⁷Zezi deen na ɔ́ɔ́ɔ́ɔ́ wəənu tum kɔ́ntu o ti tun, Farizian tu didua ma bəɔ́-o, si o da o vu o sɔ́ɔ́ o di wɔ́diu. O ma vu o zu sɔ́ɔ́ kum o jəni si o di. ³⁸Farizian tu wɔ́m ma na si Zezi wɔ́ sani o jia si ku tɔ́ɔ́ ba cullu tum cwəɔ́. Ku ma sɔ́-o. ³⁹Dí Yuutu Zezi ma ta did-o o wɔ́: «Ei! Abam Farizian tiinə na lagɔ́ á di wɔ́diu, á yəni á fɔ́ɔ́ á sun á zwɔ́ di á kabəli kwe lanyranɔ́. Ku daari abam tuti nan su di digiru mu. Á wɔ́ru su di ɔ́wɔ́ni di wo-balwaarɔ́ kəm. ⁴⁰Abam yi jwəru mu. We nan mu wɔ́ ki wəənu maama wɔ́ru di ti kwe na? ⁴¹Á nan maɔ́ɔ́ si á kwe á na jigi kulɔ́ tun á pa yinigə tiinə di á wɔ́ru maama. Á na ki kɔ́ntu, á kulokulɔ́ daa bá ta jigi digiru.

⁴²Abam Farizian tiinə-ba, lɛɛru wɔ́ á yuu ni. Beɔ́ɔ́aani, ku na maɔ́ɔ́ ku yi dwə dwi maama ba zi ba daga di, á yəni á li kulɔ́ na yi We nyum tun á pa-Dl. Ku lana. Ku daari abam yigə tərə di ciga tɔ́ɔ́m di We sono. Ku ya maɔ́ɔ́ si á taá ki tintu wəənu tum mu, si á yi yagi We niə yadaara yam.

⁴³Abam Farizian tiinə-ba, lɛɛru wɔ́ á yuu ni. Beɔ́ɔ́aani, á na zu á We-di sum, á lagɔ́ je-kamunnu mu si á taá je yigə ni. Á na ve yaga, á lagɔ́ si nɔ́ɔ́na maama taa tui ba zuli abam.

⁴⁴Lɛɛru wɔ́ á yuu ni. Beɔ́ɔ́aani á nyi di yibeelə yalu na saari ya daari tiga yi nɔ́ɔ́na tɔ́ɔ́ ya baɔ́a ba kea yi ba yəri ya ni ni tun mu.»

⁴⁵We cullu karanyina didua ma ləri Zezi taani dum o wɔ́: «Karanyina, nmu na jigi wəənu tulɔ́ n ɔ́ɔ́ɔ́ tun, n twi dɔ́bam di mu.»

⁴⁶Zezi ma ləri o wɔ́: «Abam balu na yi We cullu karanyina tiinə tun, lɛɛru wɔ́ á di yuu ni. Beɔ́ɔ́aani abam yəni á yaari nɔ́ɔ́na di wo-dɛɛru si ba taa tɔ́ɔ́. Ku maa nyi di á na pa ba zɔ́ɔ́ zila yalu na dunə ya

dwe ba zuɲum tun, yi abam tuti ba se si á twəri zila yam funfun di á zəŋi.

⁴⁷ Leeru wu á yuu ni. Beɲwaanɪ abam yəni á fəgi á kɪ faɲa faɲa We niɲoɲnə bam yibeelə. Ku nan yi á kwə-nakwa mu gu-ba. ⁴⁸ Á kəm dɪm bri ni á se kəm-balwaarv tɪlv á kwə-nakwa bam na kɪ tun. Bantu dɛen gu We niɲoɲnə bam, yi abam tuti laan fəgi á kwe ba yibeelə yam. ⁴⁹ Abam na təgi á kwə kənə kuntu tun, We dɪlv na maɲɪ Dɪ ye wəənu maama tun tagɪ abam ɲwaanɪ Dɪ wɪ: «Aá tɔɲɪ a niɲoɲnə di a tuntɔɲna ba tee ni. Ba ma wó ja ba badaara ba gu, yi baá yaari badaara.» ⁵⁰ Kuntu ɲwaanɪ We wó pa á na cam zanzan, ni ku yi abam tuti mu gu We niɲoɲnə balv maama ba na gu lɔgv pulim ni si ku ba ku yi zɪm tun, ⁵¹ ku na puli Abelɪ ni si ku ba ku kweeli di Zakari wulv ba na gu We kaanum bimbim dɪm di Dɪ di-laa kum tutari ni tun. A lagɪ a ta cɪga mu di abam si, kəm-balwaarv tum kuntu maama caa wó ta wu zɪm nɔɔna bam yuu ni.

⁵² We cullu karanyina tiinə-ba, leeru wu á yuu ni. Beɲwaanɪ á yəni á ci nɔɔna si ba yi lwarɪ We cɪga kam. Abam tuti wu se si á joɲi-ka, yi á daari á wu pe balv na lagɪ ba joɲi-ka tun cwəɲə si ba joɲi.»

⁵³ Zezi laan ma nuɲi jəgə kam kuntu ni o viiri. We cullu karanyina tiinə bam di Farizian tiinə bam maa ba lagɪ o taani di funfun di. Ba ma jaar-o di bwiə zanzan. ⁵⁴ Ba maa lagɪ si ba pa o ɲɔɔni o tusi, si ba want ba ja-o.

Dí na wó ta jɪgɪ dí tuti te tun

(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:17-20)

12 Maɲa kam kuntu ni kɔ-fɔrɔ zanzan ya lagɪ daani Zezi tee ni. Ba dɛen yi nɔɔna murrv murrv mu. Ba tiini ba puɪni daani yi ba nɔni daani. Zezi ma puli o ta di o karabiə bam o wɪ: «Á fəgi á ci á tuti, si á yi pa Farizian tiinə bam di abam ba dabili dɪm, di ba na yi pipiri-nyina yi ba səgi ba kɪ wo-balwaarv te tun. ² Kulu maama na səgi nɔɔna tee ni tun, ku jwa wó ba ku lwarɪ jaja. ³ Kuntu tun, abam na səgi á ta kulv maama tun wó nuɲi pooni mu si nɔɔna maama ni. Abam na waasi woɲo kulv digə wɔni tun, nɔɔna wó di nayu ba tɔɔli-ku.

⁴ A cilonnə-ba, a lagɪ a ta abam si á yi taá kwarɪ fɔvni di balv na wai ba gu á yura yam yi ba daa wari ba kɪ abam kulvkuɔlv ba wəli da tun. ⁵ A nan wó bri abam á na maɲɪ si á taá kwarɪ wulv tun. Á maɲɪ si á taá kwarɪ We mu, beɲwaanɪ duntu jɪgɪ dam si Dɪ gu abam si Dɪ daari Dɪ di abam min-tu ni. A lagɪ a ta abam si duntu mu á maɲɪ si á taá kwarɪ.

⁶ Ku na yi kabəmbəli, ba yəni ba yəgi suntv mwali mwali mu. We nan ba swe si didva didva ni ni. ⁷ We maɲɪ Dɪ ye abam yuuywe sum ni na mai te tun. Á yi taá kwarɪ fɔvni, si abam didva didva jɪgɪ kuri á dwe kabəmbəli zanzan.

⁸ A lagɪ a ta abam si nɔɔnu wulv maama na zɪgɪ nabiinə yigə ni o bri jaja si o yi a nɔɔnu tun, amu Nabiin-bu wum di wó zɪgɪ kuntu tu kwaga ni a bri ni o yi a nɔɔnu We malesɪ sum yigə ni. ⁹ Ku daari, wulv maama na vɪn amu nabiinə yigə ni tun, amu di wó vɪn kuntu tu We malesɪ sum yigə ni. ¹⁰ Wulv maama na ɲɔɔni wo-balwaarv o pa amu Nabiin-bu wum tun, We wó se si Dɪ ma ce kuntu tu. Wulv nan na ɲɔɔni o twɪ We Joro kum tun, We bá se si Dɪ ma ce-o.

¹¹ Nɔɔna wó ja abam ba vu ba saɲɪ Zwifə nakwa tee ni di tw kum yigə tiinə tee ni di didɛera tee ni. Ba na kɪ abam kuntu, si á yi taá liə di á na wó ɲɔɔni kulv si á ma vɪ á tuti, naa á na wó tulɪ taani dɪm te tun.

¹² Kantv maɲa kam ni We Joro kum wó pa á lwarɪ á na maɲɪ si á ta kulv tun.»

Jɪjɪgɪrv na bá want ti pa ɲwɪa te tun taani

¹³ Nɔɔnu didva mu təgi o wu kəgɔ kum wɔni, o ma ta di Zezi o wɪ: «Karanyina, a loori-m si n ta a zumbaaru wum, si o kwe wəənu tɪlv dɪbam ko na tɪgɪ o daari tun o maɲɪ amu nyum o pa-ni.»

¹⁴ Zezi ma lə-r-o o wɪ: «A cilonɲ. Wɔɔ mu tɪɲi amu si a di abam taani naa si a maɲɪ á jɪjɪgɪrv a pa abam?»

¹⁵ O laan ma ta di ba maama o wɪ: «Á taá yɪrɪ á tuti di wo-swənə zanzan. Nɔɔnu jɪjɪgɪrv na daga te, ti bá want o ɲwɪa ti yɪrɪ, o na maɲɪ o yi nadum te di.»

¹⁶ Zezi laan ma maɲɪ mumaɲa o bri-ba o wɪ: «Nadum wudoɲ mu wura. O maa jɪgɪ kart si na kɪ wudiiru zanzan si pa-o. ¹⁷ O ma buɲɪ o wɪ: A nan wó kɪ ta mu? Je daa tərə si a kɪ a wudiiru tum maama da.»

¹⁸ O laan ma buɲɪ o wɪ: «A na wó kɪ te tun, aá magɪ a tuli sum maama mu a di tɪga ni, si a daari a lɔ tuli-zɛ, si a want a pe a wo-vaalv tum di a wəənu tum maama a kɪ da.» ¹⁹ A laan wó ta a wɔni a wɪ: «A jɪgɪ wəənu tɪlv maama a na lagɪ tun si ku taa ve bɪna kəgɔ kəgɔ. Liə daa bá ja-ni. Aá ta kɪ a wubɔɲa na lagɪ te tun, a di yi a nyɔa yi a kɪ wupolo.» ²⁰ We ma ta did-o Dɪ wɪ: «Nmu yi joro mu. Tutu duntu wɔni aá joɲi n ɲwɪa. Kuntu tun, wɔɔ mu wó ta te wəənu tɪlv maama n ya na jɪgɪ tun?»

²¹ «Ku yi kuntu doɲ mu di wulv maama na tɪɲi jɪjɪgɪrv zanzan o pa o tuti yi o ba jɪgɪ kulvkuɔlv We tee ni tun.»

Baɲa-We na nii dɪbam baɲa ni te tun

(Matiyu 6:19-21,25-34)

²² Zezi ma ta di o karabiə bam o wɪ: «Kuntu ɲwaanɪ mu a lagɪ a ta abam si á yi taá jɪgɪ liə di lɔgv baɲa kulvkuɔlv, ku na yi á ni-wudiu, naa á na wó zv gwaarv tɪlv tun. ²³ Beɲwaanɪ á ɲwɪa garɪ wudiiru. Yura yalu We na pe abam tun di maa garɪ gwaarv. ²⁴ Nan maani-na á nii bacangaaru na yi te tun. Tɪ ba duə, yi tɪ ba zagɪ muna. Tɪ ba jɪgɪ tuli di tikəri si tɪ kɪ wudiiru da. Ku nan yi We mu nii ti baɲa ni di tɪ ni-wudiu. Abam nan

tiini á jigt kuri á dwe zunə bam. ²⁵ Abam wulwulwul bá wanı o tonji o njwia di funfun di, o na maŋı o li te di. ²⁶ Á bá wanı ku funfun di á ki, bæe nan mu yi á jigt liə di wəənu tlv maama na daari tun? ²⁷ Maanı-na á nii ga-punnu tum lam na yi te tun. Tintu nan warı ti tujı, yi ti warı gwaaru ti sɔ. Nan taá ye-na ni, tintu jigt lam ti dwe Pe Salɔmɔn dɛen na maŋı o zuvrı gwar-ɲonnu tlv tun. ²⁸ Ku nan na yi gaaru tum kuntu, tintu ba jigt de di nɔɔna na zwe-ti. Di kuntu di, We ta mu pai ti jigt lam kuntu doŋ. Kuntu njwaanı, ku na yi abam, We tiini Dl nii abam baŋa ni. Bæe mu yi á ba ki á wu-didva di We?

²⁹ Á yi taá jigt wubujı-fara di á na wó ki te si á na wudiu á di tun. Á yi taá ki liə di kuntu woŋo. ³⁰ Lvgu baŋa nɔɔna balu na yəri We tun mu tiini ba buŋı wəənu tum kuntu maama wubujı. Abam Ko We nan maŋı Dl ye ni abam maŋı si á taá jigt wəənu tum kuntu. ³¹ Abam maŋı si á pa á wubujı taa tɔgti We paari dum mu. Á na ki kuntu, We laan wó wəli abam woŋo kulu na daari tun.

³² A nɔɔna bam á na ba daga tun, yi pa-na fuvrı taa jigt abam. Abam Ko We wubujı mu lagı si Dl pa abam tɔgti á di Dl paari dum. ³³ Kwe-na á jujiguru tum á yəgi, si á daari á maŋı ti səbu kum á ma wəli yinigə tiinə. Kuntu mu á kwe á jujiguru á tiŋi We-sɔŋɔ ni, səbiə gan-lɔgɔdi na bá cɔgti mɛ tun. Á na tiŋi jujiguru We tee ni, ti daa bá je. Njwuna daa bá wanı ba njɔ-ti, yi tua bá wanı ka mu-ti ka cɔgti. ³⁴ Bɛnjwaanı, abam jujiguru na tigi mɛ tun, á bicara di tigi dáanı mu.»

Dí na wó ta jigt dí tutı te si dí Yuutu joori o ba tun

*(Matiyu 24:42-51, 10:34-36,
16:2-3, 5:25-26, Marıki 13:32-37)*

³⁵⁻³⁶ Zezi ta ma ta o wi: «Á taá fɔgti á cv á tutı, ni nɔɔna balu yuutu na nuŋı o vu si o di kadiri candiə yi ba jigt tuna si o joori o ba tun. Ba ma fɔgti ba vɔ ba gwaaru di vwi, yi ba tarıgti ba min-zwəənu ba zıgti ba tee ni. Ba yuutu wum na tu o yi manco-puna o magı boro, ba laan wó wanı ba zaŋı lıla ba purı ba pa-o. ³⁷ Ba yuutu wum na joori o ba, yi tintujına balu na zıgti ba niə yi ba ba dɔ tun, kuó ji wupolo di ba. A lagı a ta cıga mu di abam si, ba yuutu wum laan wó pa ba jəni ba di wudiu. O ma wó vɔ o gɔrɔ di vva, si o kwe wudiu kum o vu o zıgti si ba di. ³⁸ O nan na joori o ba tutı kurv ni di, yi o tintujına bam ta na zıgti ba niə yi ba ba dɔa, kuó ji wupolo di ba.

³⁹ Á taá ye si, sɔŋɔ tu ya na lwarı maŋa kalu njwunu na lagı o ba tun, o ya bá pa njwunu wum na cwəŋə o zu o njɔ. ⁴⁰ Kuntu njwaanı abam maŋı si á ci á tutı mu, si amu Nabiin-bu wum lagı a ba maŋa kalu abam na ba tuna ni aá ba tun mu.»

⁴¹ Pıyeeri ma bwe Zezi o wi: «Dí Yuutu, nmu na maŋı mumaŋa yantu tun, ku yi dibam yıranı njwaanı mu naa nɔɔna maama njwaanı mu?»

⁴² Dí Yuutu Zezi ma ləri o wi: «Wɔɔ mu yi tintujı-ɲum wulwul na jigt wubujı tun? O nyı nınɛni tintujınu wulwul o yuutu na yagı o tutujı o pa-o yi o daari o vu cwəŋə tun. O yuutu wum ma li-o si o taa nii o donnə tintujına bam baŋa ni, si o daari o taa pa-ba ba ni-wudiu de maama. ⁴³ O sɔŋɔ tu wum na joori o ba, yi o na piini di o ki kulu maama o na pe-o si o ki tun, tintujınu wum kuntu laan wó na wupolo. ⁴⁴ A lagı a ta cıga mu di abam si, o yuutu wum laan wó pa o taa nii o jujiguru maama baŋa ni mu.

⁴⁵ Tintujınu wum nan na buŋı o wi, o yuutu wum daanı zanzan yi o ba tui, yi o na jigt o donnə tintujı-baara di tintujı-kaana bam o maga, o di o gaala, yi o nyɔ sana o bugə, ⁴⁶ tintujınu wum kuntu yuutu wum laan wó joori o ba, de dum tintujınu wum na ba jigt tuna di maŋa kalu o na wó ba tun. O yuutu wum na tu o pur-o kuntu, o laan wó pa o na cam, yi o daari o pa o da di balu na vin We cıga kam tun o na yaara zanzan.

⁴⁷ Tintujınu wulwul maama na lwarı o yuutu wubujı na lagı si o ki kulu tun, yi o na wu se si o ja o tutı o ki-ku, kuntu tu wó na maguru zanzan. ⁴⁸ Ku daari, wulwul na yəri o yuutu na lagı si o ki kulu tun, yi o na ki kulu na maŋı si ba mag-o tun, kuntu tu wó na maguru funfun mu. Wulwul maama ba na pe wəənu zanzan tun, baá bwe-o wəənu zanzan bwıə. Nɔɔnu wulwul na jonji wəənu zanzan si o taa nii-ti tun, We wó bwe-o wəənu zanzan ku ja gaalı.»

⁴⁹ Zezi daa ta ma ta o wi: «Amu tu lvgu baŋa si a tarıgti mini mu a ma zwe-ku. A nan ya lagı di a wu maama si mini dum na maŋı di ya tarıgti mu. ⁵⁰ Amu nan maŋı si a zu yaara wu, nınɛni a na wó miisi na wunı te tun mu. A nan wu wu-cɔgɔ wunı mu, si ku taa ve maŋa kam ku na wó ki ku ti tun. ⁵¹ Amu na tu lvgu baŋa tun, á buŋı si ku yi si a pa nɔɔna fɔgti daanı mu na? Aye. A tu si a pa nɔɔna pɔɔrı daanı mu. ⁵² Ku na puli zum ku maa ve, sɔŋɔ didva wunı nɔɔna banu na wura, baá pɔɔrı daanı batɔ di bale. ⁵³ Ko di o bu wó pɔɔrı daanı. Nu di o bukɔ di wó pɔɔrı daanı. Kaanı di o baru nu di wó pɔɔrı daanı.»

⁵⁴ Zezi laan ma ta di nɔn-kɔgɔ kum o wi: «Á na ne kunkwəənu na wura ti zaŋa mɛ seeni dɔa na zıgti da ka ni tun, á yəni á ta lıla si dɔa lagı ka ni, yi kaá sunı ka ni mu. ⁵⁵ Ku daari gungun-kurru viu na wura ku fulə, á yəni á wi lun-wıa maa buna, yi kuó sunı ku ki kuntu mu. ⁵⁶ Abam yi pipiri-nyına mu. Abam wai á nii weyuu di tıga baŋa á ma lwarı tıga kam yıbiyə na wó ta yi te tun. Bæe nan mu yi á warı á lwarı wəənu tlv na wura ti ki lele tun kuri?

⁵⁷ Bɛnjwaanı mu yi abam ba buŋa, si á lwarı kulu na lana tun si á taá kĩa? ⁵⁸ Ku nyı di nɔɔnu na jaanı-m o vu o saŋı sariya jəgə ni te tun. Abam ta na wu cwəŋə ni á maa ve tun, si n kwaanı n pa á fɔgti daanı. Ku na dai kuntu, o laan wó ja nmu o ki sariya-diru wum juŋa ni. Wunıtu di laan ma wó ki nmu o tintujınu juŋa ni,

si o ki nmu puuna digə ni. ⁵⁹A lagı a ta nmu si nı ta n wura taan. N na wu ɣwi jını dum maama n ti, ba bá yagi-m.»

Dí na wu ləni dí wuru, dí wó na cəgum

13 Kantu maɣa kam ni nɔɔna badonnə maa ba Zezi te, yi ba ta did-o Galile tiinə badonnə taani. Guvırma tu Pilatu deen jaani bantv o gv maɣa kalv ba na wura ba kaani Baɣa-We tun, o pa ba jana nuɣi ka gwaani di vara jana. ²Zezi ma ləri nɔɔna bam o wı: «Galile tiinə bantv na tiini ba na cam kuntu doɣ tun, á buɣi si kv yi ba na tiini ba yi nɔn-balwaaru ba dwe ba donnə bam tun ɣwaani mu na? ³Aye, kv dai kuntu. Abam titi di na wu ləni á wuru á yagi kəm-balwaaru tum, abam maama di wó cəgi kuntu doɣ mu. ⁴Kv ta na yi nɔɔna fugə-nana balv ya na tıgi Silva ni maɣa kam weyuu digə na tv ba baɣa ni tun, á buɣi ni kv yi ba na maɣi si ba na cəgum kv dwəni Zeruzalem tiinə badonnə bam tun ɣwaani mu na? ⁵Aye, kv dai kuntu. Abam titi na wu ləni á wuru á yagi kəm-balwaaru tum, abam maama di wó cəgi kuntu doɣ mu.»

Kapuru kulv na ba jaani tun mumaɣa

⁶Zezi laan ma maɣi mumaɣa o bri-ba o wı: «Nɔɔnu mu wura. O ma jəri kapuru o kara wuni. O ma vu si o nii, oó na kv biə o gwəri na. O ma wu ne. ⁷Kv na ba ləri biə tun, o ma ta di o tuntuɣnu wum o wı: «Nii, doɔn jıgi bina yatv mu a na tui a laga kv biə yi a ba nai kulukulv. Nan goni-kv n di tıga ni, si kv zıgi da kafe mu.»

⁸Tuntuɣnu wum ma lər-o o wı: «A yuutu, yagi si kv daa ki bunt didva kv wəli da. Aá kv goɣo a kaagi kv maama yi a ki pupɔnɔ da. ⁹Bunt daa na yiə yi kv na lægi biə, kv lana. Kv nan daa ta na wu lægi, dí laan wó go-kv dí di tıga ni.» »

Zezi na pe kaani wudoɣ na yazurə ba siun de ni te tun

¹⁰Zwifə bam siun de didoɣ deen ma yi. Zezi maa wu ba We-digə kam ni o bri-ba We taani. ¹¹Kaani wudoɣ maa tɔgi o wura, cicirə na jug-o ka yaara di yawu taan bina fugə-nana, ka pa o tii mu, o wart o kwəni weeni. ¹²Zezi na ne-o tun, o ma ta did-o si o ba o te. O laan ma ta did-o o wı: «Kaani, n ne bwəlim, n sin di n yaara yam.» ¹³O na tagi kuntu tun, o ma zi o jia o baɣa ni. Bidwi baɣa ni mu kaani wum kwəni weeni. O na kwəni weeni tun, o ma tee Baɣa-We.

¹⁴Zwifə We-digə kam yuutu wum na ne Zezi na ki te ba siun de dum ni yi o pa kaani wum na yazurə tun, o bam ma zaɣi. O ma ta di kəgɔ kum o wı: «We pe dibam da yardv mu si dí ta maa tɣi dí tituɣa. Kuntu

tun, á maɣi si á taá tui da yam kuntu ni mu si á na yazurə, si kv dai siun de dum ni.»

¹⁵Dí Yuutu Zezi ma lər-o o wı: «Abam yi pipiri-nyuna mu. Abam wɔɔ mu wó ta jıgi o na-bia naa o bunaga yi o ba bwəli-ka o ja vu si ka nyɔ na siun de dum ni?

¹⁶Kuntu tun, kaani wuntu na yi Abraham dwi tu yi sutaani ya vɔ-o di yawu bina fugə-nana tun, kv culi si a bwəl-o a yagi siun de dum ni si o sin di o yawu kum na?»

¹⁷O na tagi kuntu tun, kv ma pa balv na vi-o tun na cavura. Kv daari nɔn-kəgɔ kum maama maa jıgi wupolo zanzan di wo-kunkagıla yalv maama o na ki tun.

We paari dum na yi te tun

(*Matiyu 13:31-33, Mariki 4:30-32*)

¹⁸Zezi daa ma ta o wı: «We paari dum nyi di beə? A ma beə mu a maɣi-di a bri abam? ¹⁹We paari dum nyi di nɔɔnu na kwe wo-duu na yi mimumu o vu o du o kadugə ni. Wo-duu kum kuntu ma nuɣi, yi kv tiini kv ji tu-kamunu. Zunə laan ma ba ba sɔ ba pwəru tiu kum yuu ni.»

²⁰Zezi daa ma ta o wı: «A ta wó ma beə mu a maɣi We paari dum na nyi te tun a bri abam? ²¹Di nyi di kaani na kwe dabıli o gwaani di dipe muni zwı-ze sitv te tun. Di laan ma pa dipe muni dum maama fvl.»

Dí na wó zv We paari dum wuni te tun

(*Matiyu 7:13-14,21-23*)

²²Zezi deen wu cwəɣə ni o maa ve Zeruzalem. O na maa ve tun, o tui tuni dum maama yi o bri-ba We taani. ²³Nɔɔnu wudoɣ ma bwe-o o wı: «A Yuutu, nɔɔna funfun yirani mu wó na vrum na?»

Zezi ma ta di nɔɔna bam o wı: ²⁴«Á taá cv á titi si á kwaanı á da ni dilv na puuni tun á zv We paari dum wu. A lagı a ta abam si nɔɔna zanzan wó ba ba beeri si ba zv, yi ba bá want ba na cwəɣə. ²⁵Maɣa kam na yiə, yi sɔɣɔ tu zaɣi o pi o mancoɣo, abam laan wó ba á zıgi pooni ni á magı boro, yi á loori á wı: «Dí Yuutu, popo, purı si dí zv.» O laan wó ləri o wı: «A yəri abam na nuɣi me.» ²⁶Abam laan wó ta wı: «Dıbam ya tɔgi di nmu dí jəni dí di wıdiu. Kv yi dibam tu kum cwe sim wuni mu n zıgi da n bri We taani.» ²⁷O nan ta wó ləri abam o wı: «A yəri abam. Joori-na daa ni, abam kəm-balwaaru tiinə bam.»

²⁸Kv na ki abam kuntu, á wó na Abraham di Yizaki di Zakəbi na je We paari dum wuni, kv wəli di We nijoɣnə bam maama. Abam titi nan bá na cwəɣə si á zv. Abam wó maɣi me yaara na wura yi nɔɔna keerə yi ba dıni ba nwa tun. ²⁹Nɔɔna wó nuɣi lıgv baɣa je maama ni ba ba ba zv We paari dum wu, yi ba jəni ba di ywəni daani. ³⁰Á taá ye ni, nɔɔna badaara zum na yi kwaga tiinə tun wó ba ba ji yigə tiinə. Badaara

di na maŋɪ ba yi yigə tiinə tun wó joori ba ji kwaga tiinə.»

Zezi wu na cɔgi Zeruzalem tiinə ɲwaanɪ te tun

(Matiyu 23:37-39)

³¹Maŋa kam kuntu ni mu Farizian badonnə tu Zezi te, yi ba ta did-o ba wi: «Yagi yo seeni si n vu jəgə kadoŋ. Beɲwaanɪ Pe Erɔdi lagɪ si o pa ba gu nmu.»

³²O ma ləri-ba o wi: «Ve-na á ta á bri nastia kam ni, zum da yantu ni a maŋɪ si a taa zəli sutaana, si a kwəri a pa nɔɔna na yazurə. Da yatɔ de ni, a laan wó yi a kweelim jəgə. ³³A nan maŋɪ si a daa kwe a cwəŋə a taa kea zum di jwaanɪ di jwa yigə ni, beɲwaanɪ ku bá want si wulv na yi We nijonnu tun ga o ɲwia yi ku dai Zeruzalem ni.

³⁴Həii! Zeruzalem tiinə-ba, á yəni á gu We nijonnu yi á duli nɔɔna balv We na tɔŋɪ abam tee ni tun di kandwa. Kuni zanzan mu a ya lagɪ si a la abam nɔɔn-biə a ki daani si a taa nii á baŋa ni, nɛnɛni coro na kukwəri ku biə ku ki ku vwana kuri ni te tun, yi abam wu se. ³⁵Kuntu tun, We laan wó dwani Dɪ jia abam tuw kum baŋa ni si ku ji di-dwəənu. Á taá ye ni, á daa bá na-ni si ku taa ve maŋa kalv á na wó ta wi: «Zuli-na wulv na tu dí Yuutu We yri ɲwaanɪ tun.» »

Zezi na pe ya-foɫa tu na yazurə te tun

14 Siun de didoŋ deen ma yi. Zezi ma vu Farizian yigə tu didva sɔŋɔ o zu si o di wɔdiu. O na wura tun, ba maa kwaani ba yir-o, si ba nii o na wó ki te tun. ²Ya-foɫa tu ma ba o zigi Zezi yigə ni. ³Zezi na nɛ-o tun, o ma bwe We cullu karanyuna tiinə di Farizian tiinə bam o wi: «Dɪbam cullu pai cwəŋə si dí pa nɔɔnu na yazurə siun de dum ni naa ku culə?» ⁴Ba maa cɪm. O ma dwe nɔɔnu wum o pa o na yazurə, yi o yag-o o wi, o ve.

⁵O laan ma bwe-ba o wi: «Abam wulv bu na tu vult wunt siun de ni, n bá ki lila n vu n vaŋ-o n li na? Ku na yi n na-bia di, n bá vu n li-ka na?»

⁶Ba maa wari ba lər-o kolvkuɫu.

Dí na maŋɪ si dí tu dí tutɪ dí ki te tun

⁷Nɔɔna balv na tu si ba tɔgi ba di wɔdiu Farizian tu wum sɔŋɔ ni tun maa lagɪ jəŋə je si ba jəni. Zezi ma na ni ba lagɪ je-laaru je mu si ba jəni da. O na nɛ kuntu tun, o ma maŋɪ mumaŋa o bri-ba o wi: ⁸«Nɔɔnu na ki kadiri candiə yi o bəŋi-m si n ba n di, yi kwaani si n jəni nɔɔn-kamunu jəŋə je ni. Nmu na ki kuntu, yi

nɔɔn-kəɔ na tuə, ⁹sɔŋɔ tu wulv na bəŋi abam tun wó ba o ta di nmu o wi: «Zaŋɪ si n daari jəgə kam n pa nɔɔnu wuntu.» Nmu laan wó zaŋɪ n vu n jəni kwaga kwaga mu di cavura.

¹⁰Ku daari, ba na bəŋi-m si n vu n tɔgi n di candiə, ve n jəni kwaga kwaga. Nmu na ki kuntu, yi sɔŋɔ tu wum na tu o na-m, o laan wó ta o wi: «A cilonj, zaŋɪ n ba yigə n jəni.» Kuntu wó pa n na zulə nɔɔna bam maama yigə ni.

¹¹Beɲwaanɪ, wulv na zəŋi o tutɪ tun, We wó tu kuntu tu. Wulv nan na tu o tutɪ tun, We wó zəŋi kuntu tu.»

¹²Zezi laan ma ta di sɔŋɔ tu wum o wi: «Nmu na lagɪ n ki wudi-fɔɔɔ n pa nɔɔna, ku na yi wia ni naa didaani, si n yi bəŋi n cilonnə di n curru di n donnə nadunə. Nmu na ki kuntu, bantu wó want ba joori ba di ki-m kuntu doŋ ba ma ɲwi junɪ dum. ¹³Nmu nan na lagɪ n ki candiə, si n bəŋi balv na yi yinigə tiinə di kwaarv di gwani di lilwə tun, si ba ba ba di. ¹⁴Nmu na ki kuntu, nmu wó ta n jigɪ yu-yoŋo. Nɔɔna bantu doŋ bá want ba joori ba ɲwi junɪ dum. Maŋa kam We na wó pa nɔɔn-ɲvna bi ba yagi tuvni tun, nmu laan wó jonji n kəm dum kwərə.»

Candi-fara mumaŋa

(Matiyu 22:1-14)

¹⁵Nɔɔnu wudoŋ wulv na tɔgi o je Zezi tee ni o di wɔdiu tun ma ni o na tagɪ kulv tun. O ma ta did-o o wi: «Nɔɔnu wulv maama na zu We paari dum wu o jəni o di ywəəni dáani tun mu yi yu-yoŋo tu.»

¹⁶Zezi ma maŋɪ mumaŋa o ma ləri o wi: «Nɔɔnu wudoŋ mu ya wura o ma lagɪ o ki wudi-fɔɔɔ si o pa nɔɔna. O ma bəŋi nɔɔna zanzan si ba ba ba di. ¹⁷Candiə kam maŋa na yi tun, o ma tɔŋɪ o tintuŋnu si o vu o ta di balv o na bəŋi tun ni, ba ba si woŋo maama ti ku yigə. ¹⁸Nɔɔna bam na ni kuntu tun, ba maama ma wura ba loori cwəŋə o tee ni. Ba didva ma wi: «Popo, pa-ni cwəŋə, si a jonji kar-dɔŋa mu, ku yi fifuɔn si a vu a nii ka baŋa ni.» ¹⁹Nɔɔnu wudoŋ di ma wi: «Popo, pa-ni cwəŋə, si a yəgi nabe fugə mu lele kuntu si a ma va. A maa ve si a ki a nii, si wó se si va na?» ²⁰Nɔɔnu wudoŋ di ma ta o wi: «A di kaani mu lele kuntu. Amv daa bá want a ba.»

²¹Tintuŋnu wum laan ma joori sɔŋɔ o vu o ta di o tu wum ba na ləri te tun. Sɔŋɔ tu wum na ni tun, o bam ma zaŋɪ. O ma ta di tintuŋnu wum o wi: «Nuŋi lila n vu tuw kum cwe sum yum maama n la yinigə tiinə di kwaarv di lilwə di gwani n pa ba ba ba di.» ²²Tintuŋnu wum ma ki kuntu, yi o daa ta o wi: «Amv tu, a ki tite maama nmu na tagɪ tun, yi jəgə daa ta daari si nɔɔna

jəni da.»²³ Səŋɔ tu wum daa ma ta did-o o wi: «Nunji tu kum wu n vu n beeri cwə-bim sum maama niə ni, si n pa balu na wura tun ba ba zu a səŋɔ kum si ku su.»

²⁴ A lagɔ a ta abam si, ku na yi nɔɔna balu a ya na bəŋi yi ba vin tun, bantu wulɔwulɔ daa ba jigi ni si ba tɔgi ba di a wɔdiu kum.»

**Dí na wó kwaanɔ dɛ dí dam
maama te si dí taá tɔgi Zezi tun**

(Matiyu 10:37-38, 5:13, Mariki 9:50)

²⁵ Zezi na wu cwəŋə ni o maa ve tun, nɔn-kɔɔɔ zanzan maa tɔgi o kwaga. O ma pipiri o nii ba seeni yi o wi: ²⁶ «Nɔɔnu wulɔ na tu amu te yi o wu vin o ko di o nu, di o kaani di o biə, di o zumbaara di o nyaana di o nakwa, yi o na wu vin o tuti ŋwɔa di, kuntu tu bá wani o ji amu karabu. ²⁷ Wulɔ maama na wu se si o tɔgi amu kwaga, si o na yaara ni wulɔ na zɔŋi dagara o maa ve o tɔvni je te tun, kuntu tu bá wani o ji a karabu.

²⁸ Abam wulɔ na buŋi si o lo weyuu di-kamunu, n maŋi si n da yigə n jəni n jeeli n nii, səbu kum wó wani digə kam ku lo ku ti naa ku bá wani. Ku dai kuntu na? ²⁹ N na wu ki kuntu, yi n na cwi digə kam kuri yi ka daa wari ka guri, balu maama na lwarɔ tun wó ta mwanɔ nmu, ³⁰ yi ba wi: «Nɔɔnu wuntu puli digə loɔm, yi o daa wari-ka o guri.»

³¹ Asawɛ, pɛ na lagɔ o ki jara di pɛ wudonɔ, o maŋi si o da yigə o jəni o bwe o nii, nɔɔna murr-fugə (10.000) kalu na wu o kwaga ni tun wó wani ba jeeri nɔɔna murr-fiinle (20.000) kalu na wu pɛ wudonɔ wum kwaga ni tun naa ba bá wani. Ku dai cɔga na? ³² O nan na bá wani, pɛ wudonɔ wum ta na wu yigə yigə o bunɔ tun, oó da yigə o tɔŋi tuntɔŋna mu o tee ni, si ba koor-o si o yagi jara yam si ya ti. ³³ Kuntu tun, ku yi bidwi mu di abam wulɔ maama na wu kwe o wɔŋo maama o yagi daa ni, o bá wani o ji amu karabu.

³⁴ Yɛ ywəŋə yi di wat di kwe wɔdiu. Yɛ ywəŋəni nan na ti, n daa n bá wani n pa di joori di ja ywəŋəni. ³⁵ Dintu daa ba jigi kuri. N bá wani n ki-di n kadugə ni, naa n ma n ki pɔpɔnɔ. N maŋi si n lo-di n yagi mu.

Abam nan fɔgi á cəgi amu taani dum.»

Pi-jiə dɛ səbu-jiu mumaŋa

(Matiyu 18:12-14)

15 De didwi lampo-joŋnə di nɔn-cɔcɔgɔ zanzan ma fɔɔri ba yi Zezi te, si ba taa cəgi o taani dum. ² Farizian tiinə di Wɛ cullu karanyuna tiinə na ne kuntu tun, ba maa pɔvna ba wi: «Taá nii nɔɔnu wuntu na je di nɔn-cɔcɔgɔ, yi o ta kwəri o di wɔdiu di ba.»

³ Zezi laan ma maŋi mumaŋa o bri-ba o wi: ⁴ «Abam wulɔ na jigi peeni bi (100), yi si didwa na je, o bá yagi peeni funugv-nugv kum (99) gaa ni, yi o daari o vu o beeri pi-jiə kam na? ⁵ O nan na beeri o na-ka, o laan

wó kwe-ka o danɔ o bakala bəŋa ni di wɔpolo o ja vu səŋɔ. ⁶ O na tu o yi səŋɔ, oó bəŋi o cilonnə di o səŋɔ tiinə maama, yi o ta di ba o wi: «Á ki wɔpolo di amu, a na ne piə kalu ya na je tun ŋwaani.» ⁷ Kuntu tun, a lagɔ a ta abam si, ku yi bidwi mu di nɔn-cɔcɔgɔ didwa na ləni o wu o yagi kəm-balwaaru, kuó pa wɔpolo taa daga Wɛ-səŋɔ ni. Baá ta jigi wɔpolo zanzan did-o ku dwe nɔn-ŋvna funugv-nugv na ba buŋi si ba maŋi si ba ləni ba wuru Wɛ ŋwaani.

⁸ Asawɛ, kaani na jigi səbu-dala fugə, yi didwa na je, o bá tarigi kania o zuri o yira o zwarɔ digə kam wu maama, si o nii oó na-di na? ⁹ O nan na ne-di, o laan wó bəŋi o cilonnə di o səŋɔ tiinə maama, yi o ta di ba o wi: «Á ki wɔpolo di amu, a na ne səbu-dalɔ dilu ya na je tun ŋwaani.»

¹⁰ Kuntu tun, a lagɔ a ta abam si, ku yi bidwi mu di nɔn-cɔcɔgɔ didwa na ləni o wu o yagi kəm-balwaaru, kuó pa wɔpolo kuntu donɔ taa wu Wɛ malesɔ sum tee ni.»

Bu-jiu mumaŋa

¹¹ Zezi daa ta ma ta o wi: «Nɔɔnu mu wura o na jigi bəkəri sule. ¹² De didwi nyaani wum ma zaŋi o ta di o ko o wi: «A ko, a loori-m si n maŋi a təri nmu wəŋnu tum wunt n pa-nv. O ko ma se. O ma maŋi o jujiguru tum o pa-ba.

¹³ Da finfun na ke tun, nyaani wum ma zaŋi o kwalum o wəŋnu maama o ja nunji o vu tu kudonɔ yigə yigə. O maa zɔvri da, yi o ki paweeni yiranɔ. O maa jigi o wəŋnu tum o cəgi yɔɔ yɔɔ. ¹⁴ O laan ma ba o cəgi o wəŋnu tum o ti maama. Kana ma tiini ka zu tu kum, yi o daa ba jigi kulukulu. ¹⁵ O ma vu tu kum nɔɔnu didwa te, o loor-o si o wəl-o. Nɔɔnu wum ma pa o vu o tɔgi o tərə gaa ni. ¹⁶ Kana na tiini ka ce o yira ni tun, o ma buŋi si o tɔgi o di tərə yam wɔdiu kum, yi nɔɔn-nɔɔnu ba pa-o-ku. ¹⁷ O wɔbɔŋa laan ma joori. O ma bwe o tuti ni o wi: A ko yəni o pai o tuntɔŋna wɔdiu zanzan yi ba ba di ba tiə, yi a laan wu yo seeni kana lagɔ ka gv-ni. ¹⁸ Aá zaŋi a joori a vu a ko wum te mu, si a ta did-o ni: A ko, a ki a cəgi Wɛ yigə, yi a ki a cəgi nmu di wu. ¹⁹ Kuntu tun, ku daa wu maŋi si n ki-ni ni nmu bu te. Nan pa a taa tɔgi a yi nmu tuntɔŋna bam didwa.

²⁰ O na buŋi kuntu tun, o laan ma zaŋi o maa ve o ko wum te. O ta na wu yigə yigə tun, mu o ko wum tuli o na-o. O na ne-o tun, o ŋwaŋa ma zu-o. O ma zaŋi o duri o vu o jeeri o bu wum, o kukwər-o di wɔpolo zanzan.

²¹ Bu wum laan ma ta did-o o wi: A ko, a ki a cəgi Wɛ yigə, yi a ki a cəgi nmu di wu. Kuntu tun, ku daa wu maŋi si n ki-ni ni n bu te. ²² O ko wum ma ta di o tuntɔŋna bam o wi: Á ki lula á zu á kwe gɔɔ kulɔ na lana ku dwe ti maama tun, á ja ba á zu-o. Kwe-na jafuli á ki o juŋa ni, si á kwe natra á pa o zu. ²³ Ve-na á ja

na-paali kamunu kum á ja ba á gv, si dí ma ki wodiú dí di candiä di wupolo. ²⁴Bejwaani a bu wuntu ya tigi mu, yi o joori o bi. O ya je mu, yi a joori a na-o. Ba ma puli wodiiru tum dim yi ba kweera di wupolo.

²⁵Maña kalu nyaani wum na tu o yi sɔɔ tun, o zumbaaru wum ya wu kara ni mu o vara. O na nuji kara kam ni o maa buni sɔɔ tun, mu o ni ba na magi wænu yi ba sai. ²⁶O ma bæji o ko tintuɔna bam didva o bwe-o woɔo kulv na ki yi ba kweeri tun. ²⁷Tintuɔnu wum ma lær-o o wi: «Nmu nyaani wum mu tuæ. Nmu ko ma ja na-paali kamunu kum o gv si ba di candiä, o na ne-o yi o jigi yazuræ tun ɔjwaani.»

²⁸Bu-kwian kam na ni kuntu tun, o bam ma zaɔi. O ma ba lagi si o zu digæ. O ko wum ma nuji o vu o koor-o si o zu. ²⁹O ma ta di o ko wum o wi: «Ta n niæ, buna yantu maama amu tiini a tuɔi zanzan a pa nmu. A yæni a se nmu ni maña maama. Nmu nan wu pe amu di bu-bala di si a gv, si amu di a cilonnæ ma ki candiä. ³⁰Ku daari nmu bu wuntu na tu tun, n jaani na-paali kamunu kum n gv n pa-o, yi o yi wulv na kwe nmu jujiguru o vu o cɔgi ka-bwæru kwaga ni yi o laan joori o ba tun.» ³¹O ko wum ma lær-o o wi: «A bu, nmu wu amu tee ni mu maña maama. Wænu tilv maama amu na jigi tun yi nmu nyum mu. ³²Dí nan maɔi si dí ki wupolo candiä mu zum, bejwaani nmu nyaani wum ya tigi mu, yi o joori o bi. O ya je mu, yi dí joori dí na-o.» »

Tintuɔ-balɔɔ mumaña

16 Zezi daa ta ma ta di o karabiä bam o wi: «Nadum mu wura o na jigi tintuɔnu. O tintuɔnu wum mu nii o wænu maama baña ni. Nɔɔna badonnæ ma vu ba ta di nadum wum ba wi, o tintuɔnu wum jigi o wænu tum o cɔga mu. ²O ma bæji o tintuɔnu wum, yi o ta did-o o wi: «A ni nmu na ki te tun. Kɔɔ mu n nan wó ta di amu? Nan ve n jeeli nmu na ki te di a wænu tum tun, si n ba n ta n bri-ni. Nmu daa n bá wanti n ta n yi a tintuɔnu.»

³Tintuɔnu wum ma bwe o titi ni o wi: «Amu nan wó ki ta mu? A tu wum lagi o li-ni o tituɔna yam ni. Amu ba dana si a wanti a va. Cavura maa jigi-ni si a taa tulv a looræ. ⁴A nan ye a na wó ki te, si o na li-ni o tituɔni dum ni, si nɔɔna taa jɔɔni-ni lanyirani ba sam ni tun.»

⁵O na buɔi kuntu tun, o ma bæji balv na jigi o tu wum juna tun didva didva o pa ba ba o te. O ma bwe dayigæ tu wum o wi: «Nmu jigi a tu wum juni ku mai tita mu?» ⁶Nɔɔnu wum ma læri o wi: «Ku yi nugæ konkwaanv bi (100) mu.» Tintuɔnu wum ma ta-o o wi: «Nii tɔɔ kulv nmu juni dum na pupuni da tun. Nan ki lula n kwe n ja n vu n jæni n pupuni ni konkwaanv fiinnu (50).» ⁷O daa ta ma bwe nɔɔnu wudoɔi o wi:

«Nmu jigi a tu wum juni ku mai tita mu?» O ma læri o wi: «Ku yi muna ywælu bi (100) mu.» Tintuɔnu wum ma ta did-o o wi: «Kwe tɔɔ kum n pupuni ni ywælu funɔɔ (80).»

⁸Nadum wum na lwardi kuntu tun, o ta tee tituɔ-balɔɔ kum di o na ki te tun, bejwaani lugv baña tiinæ jigi swan ba ye ba na wó ki te si ba ma wæli daani ba dwe balv na lwardi We pooni dum tun.

⁹A lagi a ta abam si, á maɔi si á kwe lugv baña sæbu á ma wæli nɔɔna si ku pa á di cilɔɔ daani. Á na ki kuntu, yi sæbu kum na ti, ba jwa wó jeeri abam lanyirani We-sɔɔ ni, si á taá wura maña kalu na bá ti tun.»

Dí na maɔi si dí taá yi ciga tiinæ te tun

¹⁰«Nɔɔnu wulv na tɔgi ciga di wo-balaña tun wó ta tɔgi ciga di wo-kamunu di. Ku daari wulv na ba tɔgi ciga di wo-balaña tun bá wanti o tɔgi ciga di wo-kamunu di. ¹¹Kuntu tun, abam na wari á tɔgi ciga di lugv baña sæbu, We bá se si Dl kwe jujiguru ciga ciga Dl ki abam juɔa ni. ¹²Abam na wari á tɔgi ciga di wænu tilv ba na kwe ba ki abam juɔa ni si á nii ti baña ni tun, We bá se si Dl pa abam wænu tilv na wó ta yi abam titi nyum tun.

¹³Tintuɔnu bá wanti o kwe wubuɔ-didwi si o ma tuɔi o pa o yuutiinæ bale. Oó ta culi didva kam yi o daari o soe wudoɔi wum, naa oó ta niɔi didva kam yi o daari o gooni wudoɔi wum. Kuntu ɔjwaani abam bá wanti á pa si We taa yi á yuutu, si á daari á pa sæbu di taa yi á yuutu.»

¹⁴Farizian tiinæ bam na tɔgi ba wura tun ma ni Zezi na tagi kulv maama tun. Ba na yi sæbu-swæn-nyina tun, ba maa jig-o ba mwana. ¹⁵O ma ta di ba o wi: «Abam mu lagi si á bri á titi nɔɔna yigæ ni, ni á yi nɔɔn-ɔɔna. We nan ye á wubuɔa na yi te tun. Woɔo kulv nɔɔna na pai ku yi wo-kamunu tun, ku yi wo-zɔɔni mu We yigæ ni.

¹⁶Nɔɔna deen jigi Moyisi cullu tum di faña faña We nijɔɔnæ bam na bri kulv tun mu ba tɔga, yi ku vu ku yi maña kalv Zan wulv na miisi nɔɔna na wuni tun laan ba. O na tu tun, ku laan yi We paari kwær-ywæɔæ kam mu wura, yi nɔɔna maama tiini ba kwaanv si ba tɔgi ba zu di wu.

¹⁷Di ku di, ku yi mwali si weyuu di tɔga je ku dwe woɔo finfun na lagi ku li We cullu tum wuni.

¹⁸Nɔɔnu wulv na yagi o kaani yi o daari o di kaani wudoɔi, kuntu tu kæm dum yi balɔɔ nuneeni nɔɔnu na pæni di o doɔi kaani te tun mu. Nɔɔnu wulv na zaɔi o di kaani wulv o titi baru na yag-o tun, kuntu tu kæm dum di yi balɔɔ nuneeni nɔɔnu na pæni di o doɔi kaani te tun mu.»

Nadum di yinigə tu mumaŋa

¹⁹ Zezi ta ma ta o wi: «Nadum mu wura. O maa yəni o zu gwar-ŋunnu tɩɩ na tiini tu lana tun. O jigi woŋo maama ku yi-o, yi o ŋwɩa lana de maama. ²⁰ Yinigə tu di mu wura, o yiri mu Lazaari. O yəni o tigi nadum wum sɔŋɔ mancoŋo ni. O yira maama yi ŋwana. ²¹ O maa lagɩ si o taa di wɔdiu kulɩ nadum wum na di yi ku siiri tɩga ni tun, yi o ba na-ku o di. Kakuri di ma tui si dɔlimi o ŋwana yam.

²² Yinigə tu wum laan ma ba o ti. We malesɩ ma ba si kwe-o si ja vu We-sɔŋɔ si pa o jəni Abraham tukəri ni. Nadum wum di ma ti. Ba ma kwe-o ba ki. ²³ O ma vu curu. O maa wura o yaara zanzan. O ma kwəni o yuu wɛɛni o na Abraham na wu yigə yigə, yi Lazaari je o tukəri ni. ²⁴ O ma kaasi o ta did-o o wi: «A ko Abraham, popo, duri a ŋwana. A loori-m si n pa Lazaari vu o ma o nua o laŋi na o ba o ma zuri a dindɔlimi, si a tiini a yaari zanzan mini dum wɔni.»

²⁵ Abraham ma lər-o o wi: «A bu, nan guli nmu deen na ŋwi lɩgu baŋa ni yi n na wo-laaru tɩɩ maama n na lagɩ tun. Lazaari deen nan jigi yaara yirani mu. Ku daari lele kuntu, wum bicari laan zuri, yi nmu di daa wu yaara wɔni. ²⁶ Woŋo kulɩ na wəli da tun, goŋ-canluŋu mu cigɩ dɩbam di abam laŋa ni, yi nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o zigɩ yo o vu o be o yi abam te. Nɔɔn-nɔɔnu di bá wanti o zigɩ abam tee ni o be o ba dɩbam te.» ²⁷ Nadum wum ma ta o wi: «A ko, ku nan na yi kuntu, a loori-m si n tɩŋi Lazaari si o vu a ko sɔŋɔ, ²⁸ si a nyaana banu wura, si o kaani-ba, si ba di daa yi tɔgi ba ba yaara jəgə kantɩ.»

²⁹ Abraham ma ta did-o o wi: «Ba maŋi ba jigi twaanu tɩɩ Moyisi di We nijoŋnə bam na pupɔni tun. Ba nan maŋi si ba se twaanu tuntu taani dum mu.» ³⁰ O ma ləri o wi: «A ko Abraham, ba bá se kuntu. Nɔɔnu nan na bi o yagi tɩɩni yi o vu ba te o ta di ba, ba laan wú ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaaru tun.» ³¹ Abraham ma ləri nadum wum o wi: «Ba na wu se Moyisi di We nijoŋnə bam maama taani dum, nɔɔnu na maŋi o bi o yagi tɩɩni di, ba ta bá se si o taani dum yi cigə.» »

Zezi na bri o karabiə wəənu tɩɩ tun

(Matiyu 18:6-7,21-22, Mariki 9:42)

17 Zezi deen ma ta di o karabiə bam o wi: «Ku bá wanti si wəənu tɩɩ na gani nɔɔna si ba yagi We cwəŋə tɔgum tun taa tərə. Ku nan na yi nɔɔnu wulu na gani nɔɔna si ba yagi We cwəŋə tɔgum tun, leeru wu

o yuu ni. ² Kú ta lana ku pa kuntu tu si ba lə kandwe kamunu o ba ni ba di-o ninu wuni, ku gari cam dilu o na wú na di o na pe We bu-balaŋa didva yagi We cwəŋə tɔgum tun. ³ Kuntu tun, á taá cu á titi!

N nu-bu na ki lwarum, si n kaan-o di o na ki kulɩ tun. O nan na se yi o ləni o wu di o kəm-balɔɔ kum, si n ma n cɛ-o. ⁴ O na maŋi o ki nmu lwarum kuni birpe de wuni yi o se ni o ki o cɔgi, nmu ta maŋi si n ma n cɛ-o mu.»

⁵ Dí Yuutu Zezi tuntuŋna bam ma ta did-o ba wi: «Wəli dɩbam wubuŋa, si dí taá jigi wu-didva di nmu.»

⁶ Zezi ma ləri-ba o wi: «Á na ki á wu-didva di amu, yi ku na maŋi ku yi funfun yirani ni nyasaŋ-bu te di, á wú wanti á ta di tu-kamunu kuntu ni ku gɔ ku vu ku jəni ninu kum wuni, yi kú se á ni.»

Tuntuŋnu na maŋi si o ki te tun

⁷ Zezi daa ta ma ta o wi: «Abam wulu na jigi tuntuŋnu, yi o na wura o vari o pa-m, naa o na tɔgi n peeni, yi wuntu na tɩŋi o ti yi o ba o yi sɔŋɔ, n ta did-o ni o ba o jəni o di wɔdiu di nmu na? ⁸ Aye. Nmu nan wú ta did-o ni: «Ve n ki wɔdiu, si n laan wɔ n gɔɔ di vua, n ja wɔdiu kum n ba n pa-ni si a di. Amu na di a ti, si n laan vu n di n titi nyim.» ⁹ Ku daa dai si n ki n tuntuŋnu wum le, di o na ki kulɩ nmu na pe-o ni si o ki tun. ¹⁰ Ku yi bidwi mu di abam di. Abam na ki kulɩ maama We na pe abam ni si á ki tun, á maŋi si á taá wi: «Dɩbam yi tuntuŋna má mu. Dí ki kulɩ na maŋi si dí ki tun yirani mu.» »

Zezi na pe nanywaanu fugə na yazurə te tun

¹¹ Zezi deen ma wu cwəŋə ni o maa ve Zeruzalem. O ma da Samari lugu di Galile lugu sisəm o maa kea. ¹² O ma vu si o zu tu kudoŋ. Mu nanywaanu fugə jeer-o cwəŋə ni. Ba ma zigɩ yigə yigə, ¹³ yi ba kaasi di kwər-de ba wi: «Dɩbam tu Zezi, popo duri dɩbam ŋwana.»

¹⁴ Zezi na ne-ba tun, o ma ta di ba o wi: «Ve-na We kaanum tu wum te si á pa o nii á yira yam.»

O na tagɩ kuntu yi ba maa ve tun, mu ba maama ne yazurə yi ba yira ji lanyirani. ¹⁵ Ba wu didva na ne ni o yawu kum je tun, o ma pipiri o joori o vu Zezi te, yi o zuli We di kwər-dia. ¹⁶ O ma vu o tu Zezi yigə ni, yi o ki o le. Wulu na ki kuntu tun yi Samari tu mu. ¹⁷ Zezi ma bwe o wi: «Ku dai nɔɔna fugə kam maama mu ne yazurə na? Nugu kum nan be? ¹⁸ Ba wuluwulu wu joori o ba si o ki We le, ku na dai dwi-ge tu wuntu

yirant.» ¹⁹ O laan ma ta di nɔɔnɔ wum o wi: «Nmu na ki n wu-didva di amu tun mu pe n na vrum. Nan zaɲi n viiri.»

We paari dum na wó ba nɔɔna titari te tun

(*Matiyu 24:23-28,36-41*)

²⁰ Farizian tiinə bam deen ma bwe Zezi, si ba lwarɪ maɲa kalɔ We na wó di paari nɔɔna titari ni tun. O ma ləri-ba o wi: «We paari dum maɲa na yiə, á bá want á ma á yiə á na-di. ²¹ Nɔɔna bá ta wi: «Nii-na yo seeni», asawe ba wi: «Nii jəgə kantɔ ni», beɲwaani We paari dum maɲi di wu abam titari ni.»

²² Zezi ma ta di o karabiə bam o wi: «Maɲa wó ba, yi á wó ta lagɪ di á wu maama si á ya na tɔgɪ á wura, ku na maɲi ku yi de didwɪ yirantɪ di, maɲa kalɔ amu Nabiin-bu wum na joori a ba tun. Á nan bá na. ²³ Kantu maɲa kam ni nɔɔna wó ta di abam ba wi: «Nii-na, o wu yo seeni», asawe: «O wu jəgə kantɔ ni». Á nan yi se ba taani dum si á vu á nii. ²⁴ Beɲwaani, de dum amu Nabiin-bu wum na lagɪ a ba tun na yiə, kuú ta nyɪ di dɔa na pipɪli weyuu ni ka leeni ka pai pooni lɔgɔ baɲa je maama ni te tun mu. ²⁵ Ku na wó loori kuntu tun, ku fun mu si amu Nabiin-bu wum na yaara zanzan si zum nɔɔna bam culi-ni.»

²⁶ Amu Nabiin-bu wum na wó ba maɲa kalɔ tun wó ta nyɪ nɪnɛni ku deen na ki Nowe maɲa kam ni te tun mu. ²⁷ Kantu maɲa kam ni, nɔɔna deen di ba wɔdiiru yi ba nyɔa, yi ba daari ba di kaana, yi kaana di zɔvri banna, si ku vu ku yi de dum Nowe na zu naboro kamunu kum wu tun. Na laan ma ba, ba li lɔgɔ baɲa ba cɔgɪ nɔɔna bam maama.

²⁸ Maɲa kalɔ Lɔti deen na wura tun, ku di maɲi ku yi kuntu mu. Nɔɔna deen wura ba di ba wɔdiiru yi ba nyɔa, yi ba daari ba ki pipiu, yi ba vara yi ba lɔ sam. ²⁹ Ku ma ba ku yi de dum Lɔti na duri o nuɲi Sodɔm ni tun. De dum kuntu ni, mini di min-kandwa ma nuɲi weyuu ni ya tu tɪga ni ya cɔgɪ tuw kum nɔɔna bam maama.

³⁰ De dum amu Nabiin-bu wum na wó joori a ba lɔgɔ baɲa a bri a titi tun, kuú dari nɔɔna kuntu doɲ mu. ³¹ De dum kuntu ni, nɔɔnɔ wɔlɔ na wu nayuu ni yi o wəənu na wu digə wɔni, kuntu tu daa yi tu o zu digə wu si o kwe o wəənu tum o ja duri. Nɔɔnɔ wɔlɔ nan na wu kara ni, o di daa yi joori sɔɲɔ. ³² Guli-na ku deen na ki Lɔti kaani wum te tun. ³³ Wɔlɔ maama na lagɪ si o taa jigɪ o titi ɲwɪa tun, kuntu tu wó ga-ka mu. Wɔlɔ

maama nan na se si o ga o ɲwɪa tun, kuntu tu wó ta jigɪ ɲwɪa We tee ni.

³⁴ A lagɪ a ta abam si, nɔɔna bale na pəni titi ni sara didva wɔni, We wó li ba didva Dɪ daari didva.

³⁵ Kaana bale na wura ba cɔi muni, We wó li ba didva Dɪ daari didva. [³⁶ Nɔɔna bale di na wu kara ni ba tɔɲa, We wó li ba didva Dɪ daari didva.]»

³⁷ Zezi na tagɪ kuntu tun, ba ma bwe-o ba wi: «Dɪbam Yuutu, kuntu woɲo wó ki yən mu?»

O ma ləri-ba di bitar-dundia o wi: «Wo-tuu na wu me tun, duurə di gilimi da mu.»

We-loro na yi te tun

18 Zezi deen ma maɲi mumaɲa o bri o karabiə bam ni ba maɲi si ba taa loori We taan mu, si ba yi yagi. ² O ma maɲi o bri-ba o wi: «Tiw kudonɲ ni mu sariya-diru wɔdonɲ deen ya wura, yi o ba kwari We. O maa ba nigɪ nɔɔna di. ³ Kadəm wɔdonɲ di maa wu tuw kum kuntu ni. O maa yəni o ve sariya-diru wum te maɲa maama, o loor-o zənə o wi: «Nan kwaani n wəli-ni, si n pa a na bura a dum wum tee ni.»

⁴ Sariya-diru wum maa ba se o taani dum. Ku maa wura ku wura, o laan ma ta o titi wɔni o wi: «A ba kwari We. A ba nigɪ nɔɔna di. ⁵ Di ku di, kadəm wuntu nan ta jigɪ-ni o yaara maɲa maama di o taani dum. Kuntu ɲwaani a maɲi si a pa-o bura. Ku na dai kuntu, oó ta tui a te o yaari-ni maɲa maama.» »

⁶ Dɪ Yuutu Zezi laan ma ta o wi: «Cəgi-na sariya-diru balɔɔ kum na tagɪ te tun. ⁷ Si ku laan nan na yi We, Dɪ bá se si Dɪ wəli Dɪ titi nɔɔna balɔ Dɪ na kuri tun si ba na cɪga na? Dɪ bá ki lɪla Dɪ wəli balɔ na tiini ba loori-Dɪ maɲa maama wɪa di titi tun na? ⁸ A lagɪ a ta abam si, Dɪ wó pa-ba cɪga lɪla. Ku daari, amu Nabiin-bu wum na joori a ba lɔgɔ baɲa, nɔɔna ta wó ta jigɪ wu-didva di amu na?»

Farizian tu di lampo-joɲnu mumaɲa

⁹ Zezi daa ma maɲi mumaɲi didonɲ, si o ma bri balɔ na buɲi ba pai ba yi nɔn-ɲuna We tee ni yi ba gooni ba donnə tun. ¹⁰ O ma maɲi o bri-ba o wi: «Nɔɔna bale mu wura. Ba didva yi Farizian tu mu. Wɔdonɲ wum maa yi lampo-joɲnu. Ba ma zaɲi ba vu We-di-kamunu kum si ba wari We. ¹¹ Ba na zu tun, Farizian tu wum ma zigɪ o wari We o wɔni o wi: «We, a ki nmu le di amu na dai nɪnɛni nɔɔna badaara balɔ na yi ɲwɪa

di wo-lwaan-kərə di ka-laguna te tun. A ki nmu le di a na dai nūɛɛnti lampo-joŋnu wontu di te tun. ¹²A yəni a vɔ ni kuni bule mu da yarpe maama wɔnu. Wəənu tɔlu maama a na ne tun, a yəni a li nmu təri ti wɔnti a pa nmu.»

¹³Ku daari lampo-joŋnu wum maa zigɔ daa ni o wari Wɛ. O maa ba lagɔ si o kwəni o yuu wɛɛnti, yi o magɔ o japoora Wɛ yigə ni o wi: «Wɛ, amu yi lwarim tu mu. Nan duri a yibwənə.»

¹⁴Kuntu tun, a nan lagɔ a ta di abam si, nɔɔna bantu bale na wari Wɛ ba ti yi ba laan joori sɔŋɔ tun, ku yi lampo-joŋnu wum mu ne ciga Wɛ tee ni, si ku dai Farizian tu wum. Bɛŋwaantɔ, wulu na zəŋi o tuti tun, Wɛ wɔ tu kuntu tu. Wulu nan na tu o tuti tun, Wɛ wɔ zəŋi kuntu tu.»

Bu-balwa na maŋɔ di Wɛ paari dum te tun

(Matiyu 19:13-15, Mariki 10:13-16)

¹⁵Nɔɔna badonnə maa jaantɔ ba bu-balwa ba tui Zezi te, si o daŋɔ o jia ba baŋa ni o wari Wɛ o pa-ba. O karabiə bam na ne kuntu tun, ba ma zaŋɔ ba kaantɔ-ba si ba yi taa ki kuntu. ¹⁶Zezi laan ma bəŋi biə bam si ba ba o te, yi o wi: «Yagɔ-na si biə bam taa tui a te, si á yi zaŋɔ á ci-ba. Bɛŋwaantɔ balu na nyi di bu-balwa te tun mu maŋɔ si ba zu Wɛ paari dum wu. ¹⁷A lagɔ a ta ciga mu di abam si, nɔɔnu na wu sɛ si Wɛ taa te-o ni bu-balaŋa te, o bá na cwəŋə si o zu Wɛ paari dum wu.»

Nadunə wɔ wantɔ ba na ŋwɔla Wɛ tee ni na?

(Matiyu 19:16-30, Mariki 10:17-31)

¹⁸Zwifə yigə tu wɔdoŋ dɛɛn ma bwe Zezi o wi: «Karanyina, n yi nɔn-ŋum. Bri-ni kulɔ a na wɔ ki, si a ma a na ŋwɔla kalu na ba ti tun Wɛ tee ni.»

¹⁹Zezi ma ta did-o o wi: «Bɛŋwaantɔ mu n bəŋi-ni ni nɔn-ŋum? Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na yi nɔn-ŋum, ku na dai Wɛ Dɩ yiranɔ. ²⁰Nmu maŋɔ n ye Wɛ cullu tun na bri kulɔ tun. Yi zaŋɔ n pəni di n doŋ kaantɔ. Yi zaŋɔ n gu nɔɔnu. Yi zaŋɔ n ŋɔ. Yi fɔ vwan n pa nɔɔn-nɔɔnu. Ta n zuli n nu di n ko.»

²¹Zwifə yigə tu wum ma ta o wi: «Ku zigɔ amu biini ni mu a maŋɔ a tɔŋɔ cullu tuntu maama.»

²²Zezi na ni o na tagɔ kulɔ tun, o ma ta did-o o wi: «Ku nan ta ge woŋo didwa mu si n ki. Kwe wəənu tɔlu maama n na jigɔ tun n yəgi, si n laan maŋɔ ti səbu kum n pa yinigə tiinə. Kuntu wɔ pa n ta n jigɔ jujiguru Wɛ-sɔŋɔ ni. Nmu na ki kuntu, si n laan ba n ta n tɔŋɔ-ni.» ²³Nɔɔnu wum na ni kuntu tun, o wu ma cɔŋɔ zanzan, o na yi jujiguru zanzan tu tun ŋwaantɔ.

²⁴Zezi ma lwarɔ o wu na cɔŋɔ te tun. O ma ta o wi: «Nadunə na lagɔ si ba zu Wɛ paari dum wu, ku sunɔ ku cana ku pa-ba. ²⁵Kuó ta yi mwali si yogondi da

gar-lwe bɔɔntɔ di nuŋi ku dwe nadum na lagɔ si o zu Wɛ paari dum wu.»

²⁶Nɔɔna balu na ni kulɔ Zezi na tagɔ tun ma bwe-o ba wi: «Ku nan na yi kuntu, wɔɔ mu wɔ wantɔ o na vrim?»

²⁷O ma ləri-ba o wi: «Kulu nabiinə na wari ba ki tun, Wɛ wa-ku Dɩ kia.»

²⁸Piyɛɛri laan ma ta o wi: «Nii. Dɩbam yagɔ dí wəənu mu yi dí daari dí tɔŋɔ nmu.»

²⁹Zezi ma ta di ba o wi: «A lagɔ a ta ciga mu di abam si, nɔɔnu wulu maama na tagɔ Wɛ paari dum ŋwaantɔ yi o yagɔ o sɔŋɔ naa o kaantɔ naa o nu-biə naa o nu di o ko naa o biə tun, ³⁰kuntu tu wɔ sunɔ o joŋi ku dwəni kulɔ maama o na yagɔ tun maŋa kantɔ ni. Ku daari maŋa kalu na wɔ ba tun, kuntu tu wɔ na ŋwɔla kalu na ba ti tun Wɛ tee ni.»

Zezi daa na ŋɔɔntɔ o tɔvntɔ taantɔ te tun

(Matiyu 20:17-19, Mariki 10:32-34)

³¹Zezi dɛɛn ma pɔɔri o karabiə fugə-bale bam kɔŋɔ kum wɔntɔ, yi o ta di ba o wi: «Taa ye-na si, dí maa ve Zeruzalem, yi wəənu tɔlu maama faŋa faŋa Wɛ nijorŋə bam na pupuntɔ amu Nabiin-bu wum ŋwaantɔ tun wɔ ki.

³²Baá ja amu ba ki dwi-ge tiinə juŋa ni. Baá mwantɔ amu, baá bɛɛsi amu, baá twi lileeru ba yagɔ a yira ni, ³³baá kwe balaari ba ma magɔ-ni, yi ba laan daari ba gu-ni. Da yatɔ de ni, a laan wɔ joori a bi a yagɔ tɔvntɔ.»

³⁴Zezi na tagɔ kuntu tun, ba wu ni o taantɔ dum kuri. Ba maa yəri o na jigɔ kulɔ o ŋɔɔntɔ tun, ku kuri na sɛgi di ba tun ŋwaantɔ.

Zezi na puri lilwe yiə te tun

(Matiyu 20:29-34, Mariki 10:46-52)

³⁵Zezi dɛɛn ma vu o twe tu kudoŋ, ku yiri mu Zeriko. Lilwe maa je cwəŋə kam ni ni o loora. ³⁶O ma ni nɔn-kɔŋɔ na tɔŋɔ da ku maa kea. O ma bwe si o lwarɔ ku na yi kulɔ tun. ³⁷Ba ma ta ba bri-o si ku yi Nazaretɔ tu Zezi mu tɔŋɔ dáantɔ o maa kea. ³⁸O ma tɔɔli o bəŋi o wi: «Zezi, Pɛ Davidi dwi tu, duri a yibwənə!»

³⁹Nɔɔna balu na wu kɔŋɔ kum yigə ni ba maa ve tun ma kaan-o si o pu o ni. O laan ma tiini o tɔɔli baŋa baŋa o wi: «Pɛ Davidi dwi tu, duri a yibwənə!»

⁴⁰Zezi ma zigɔ, yi o pa ni si ba vaŋɔ lilwe wum ba ja ba o te. O na yi o te tun, Zezi ma bwe-o o wi: ⁴¹«Nmu lagɔ si a ki bɛɛ mu a pa-m?»

O ma ləri o wi: «A tu, a lagɔ si a joori a taa na mu.»

⁴²Zezi ma ta did-o o wi: «Ta n nai. Nmu na ki n wu-didwa di amu te tun mu pɛ n na vrim.»

⁴³Zezi na tagɔ kuntu budwi baŋa ni tun, mu lilwe wum yiə joori ya nai. O ma zaŋɔ o tɔŋɔ Zezi, yi o zuli Wɛ lanyranɔ. Nɔɔna bam maama na ne kulɔ na ki tun, ba di maa tee Wɛ.

Lampo-joŋnu Zase na ki te tun

19 Zezi ma vu o tɔgi Zeriko tuv kum wu o maa kea. ²Nɔɔnu wɔdoŋ mu wu tuv kum wuni, o yiri mu Zase. O maa yi lampo-joŋnə yigə tu, yi o yi nadum. ³O deen ma lagi si o lwarɪ Zezi na yi wulv tun. O ma kwaant o ga, o na yi nɔn-kukulə yi kɔgɔ kum daga tun ŋwaant. ⁴O ma duri o ke kɔgɔ kum yigə, o vu o di kapuru yuu si o kwaant o na Zezi, o na lagi o ba o da dáant o ke tun ŋwaant.

⁵Zezi ma vu o yi jəgə kam. O ma kwəni o yuu wənti o nii, yi o wi: «Zase, ki lila n tu tɔga, si zum a maŋɪ si a ba a pəni nmu sɔŋɔ ni mu.»

⁶Zase na ni kuntu tun, o ma ki lila o tu tɔga, yi o vu o jeeri Zezi lanyrant o sɔŋɔ ni di wɔpolo.

⁷Nɔɔna bam na ne Zezi na ki te tun, ba maama maa pɔvni ba wi: «Taá nii o na ve o zu nɔn-cicɔgɔ sɔŋɔ si o taa yi o vəru.»

⁸Zase laan ma zaŋɪ wənti o ta di dí Yuutu Zezi o wi: «A tu, nii amu na lagi a ki te tun. Aá pɔɔri a jɪgɪruv tum cicoro mu a maŋɪ a pa yinigə tiinə. A ya na pini wulv maama a joŋi lampoo zanzan o tee ni tun, aá joori a ŋwi-ku kuni bina mu a pa ku tu.»

⁹Zezi ma ta did-o o wi: «Zim de dum ni sɔŋɔ kuntu tiinə ne vrum, beŋwaant nɔɔnu wuntu bri si o di tɔgi o yi Abraham dwi tu cɪga cɪga. ¹⁰Amu Nabiin-bu wum na tu lɔgv baŋa tun, ku yi si a beeri balv na je tun mu, si a daari a vri-ba a ki We juŋa ni.»

Nɔɔnu di o tuntɔŋna mumaŋa

(Matiyu 25:14-30)

¹¹Nɔɔna bam ta na wura ba cəgi o taant dum kuntu tun, Zezi daa ma maŋɪ mumaŋa o bri-ba. O na tu o twe Zeruzalem tun, nɔɔna bam ga burɪ si We paari dum wó ba lila mu ba yibiyə ni kantu maŋa kam ni. ¹²Kuntu ŋwaant mu o ma maŋɪ o bri-ba o wi: «Nɔɔnu wɔdoŋ mu wura o na yi pabu. De didwi o ma zaŋɪ si o vu tuv kudon yigə yigə si ba pa-o paari, si o laan joori o ba. ¹³O ma bəŋi o tuntɔŋna fugə, yi o kwe səbu-sɪŋa dala fugə o pa-ba, yi o wi: «Ma-na səbu kuntu á taá maa pipiə, si ku taa ve maŋa kalv a na wó joori a ba tun.»

¹⁴O tuv kum tiinə nan cul-o zanzan. Ba ma tɔŋɪ nɔɔna si ba da o kwaga ba vu ba ta wi, ba ba lagi si o taa yi ba pə. ¹⁵Di ku di, ba ta pə-o paari. O ma joori o titi tuv kum. O laan ma pa ba bəŋi o tuntɔŋna balv o ya na pə-ba səbu kum tun, si ba ba o te ba bri-o nyɔɔri dub ba na ne ku baŋa ni tun.

¹⁶Dayigə nɔɔnu wum ma ba o ta did-o o wi: «A yuutu, a kwe səbu-sɪŋa dalɪ dum nmu na pə-ni tun, a ma na dala fugə nyɔɔri mu a wəli da.» ¹⁷O yuutu wum ma lə-r-o o wi: «N ki cɪga n jɪgɪ yawala, n yi

tuntɔŋ-ŋum. Nmu na ki cɪga di kulv finfun a na ki n juŋa ni tun, a laan wó pa n ta n te tunti fugə.»

¹⁸Bale-tu wum ma ba o ta di o yuutu wum o wi: «A yuutu, a kwe səbu-sɪŋa dalɪ dum a ma na dala yanu nyɔɔri mu a wəli da.» ¹⁹O yuutu wum ma lə-r-o o di o wi: «Aá pa n ta n te tunti dinu.»

²⁰Wulv na yi batɔ-tu wum tun di ma daa ba o ta did-o o wi: «A yuutu, nan joŋi nmu səbu-sɪŋa dalɪ dum. A kwe-di mu a kukuli di yu-kwala a tiŋi, ²¹a na ye ni nmu laŋa damma, yi a kwari fɔvni di nmu tun ŋwaant. Nmu yəni n joŋi nyɔɔri wənti tɪlv nmu yira na wu ce ti baŋa ni tun, yi n zagɪ mina yalv n titi na wu dugi tun.» ²²O yuutu wum laan ma ta did-o o wi: «Nmu yi tuntɔŋ-balɔɔ mu. N titi ni-taant dum mu bri ni n ba jɪgɪ bura. Nmu ya na ye ni a laŋa damma, yi a joŋi nyɔɔri wənti tɪlv a yira na wu ce ti baŋa ni tun, yi a zagɪ mina yalv a titi na wu dugi tun, ²³bɛɛ nan yi nmu wu kwe a səbu kum n tiŋi bankɪ ni. Nmu ya na tiŋi-ku bankɪ ni, a ya wó ba a joŋi-ku di nyɔɔri.»

²⁴O laan ma ta di balv na zɪgɪ da tun o wi: «Joŋi-na səbu-sɪŋa dalɪ dum o tee ni á pa wulv na ne dala fugə kam tun tu.» ²⁵Ba ma ta did-o ba wi: «Dí yuutu, wuntu maŋɪ o jɪgɪ dala fugə mu.» ²⁶O ma ləri o wi: «A lagi a ta abam si wulv maama na maŋɪ o jɪgɪ wɔŋɔ tun, o ta wó joŋi kudon o wəli da. Wulv nan na maŋɪ o ba jɪgɪ kulokulv tun laan wó ba o ga kulv finfun o ya na jɪgɪ tun di. ²⁷Ku daari, ku na yi a dɔna balv na ba lagi si a taa yi ba pə tun, ve-na á ja-ba á ba yo seeni si á gv-ba a yigə ni.» »

Zezi na zu Zeruzalem yi nɔɔna zul-o te tun

(Matiyu 21:1-11, Mariki 11:1-11, Zan 12:12-19)

²⁸Zezi deen na tagɪ wənti tum kuntu maama o ti tun, o ma zaŋɪ o kwe cwəŋə o tɔgi nɔɔna bam yigə o maa ve Zeruzalem. ²⁹Ba ma vu ba yi ti-balwa bale, ba yira mu Betifaazi di Betani. Je sum kuntu wu piu kudon saŋa ni mu, ku yiri mu Olivi piu. Zezi ma tɔŋɪ nɔɔna bale o karabiə bam wuni, ³⁰yi o ta di ba o wi: «Ve-na á zu tuv kulv na wu abam yigə ni tun. Á na zu ku wu, á wó na bina-pwala na lægi da, yi nɔɔn-nɔɔnu daa ta wu garɪ ka baŋa. Ve-na á bwəli-ka á ja ba á pa-ni. ³¹Nɔɔnu nan na bwe abam o wi: «Bɛɛ mu yi á bwəli-ka?», si á ta did-o ni: «Ku yi dí Yuutu wum mu lagi-ka.» »

³²Nɔɔna bale balv o na tɔŋɪ tun ma zaŋɪ ba vu si ba nii. Ba ma sunɪ ba na ni ku yi o na tagɪ te tun. ³³Ba na wura ba bwəli bina-pwala kam tun, ka tiinə ma bwe-ba ba wi: «Beŋwaant mu yi á wura á bwəli bunaga kam?»

³⁴Ba ma ləri ba wi: «Ku yi dí Yuutu wum mu lagi-ka.» ³⁵Ba ma ja-ka ba ja vu Zezi te. Ba laan ma kwe ba gwaaru ba daŋɪ ka baŋa ni, yi ba pa Zezi di ka

baɲa. ³⁶O na maa ke tun, nɔɔna bam ma zul-o, yi ba kwe ba gwaaru ba lwarɪ cwɛŋɛ kam yuu ni, si o taa ve ti baɲa ni o kea.

³⁷O na ge funfun si o yi Zeruzalem tun, o ma da cwɛŋɛ kalu na kwe ka tu Olivi piu kum seeni tun. O karabiɛ kɔɔ kum maama laan ma puli si ba taa zuli Baɲa-We di kwɛr-dɛ. Ba maa tee We di wɔpolo, di wo-kamunnu tilu zanzan DL na ki yi ba yiɛ na tun ɲwaani, ³⁸yi ba wi:

«Zuli-na pɛ wulu na tu dí Yuutu We
yiri ɲwaani tun.

Ywɛɛni taa wu We-sɔŋɔ ni.

Zulɛ di taa wu Baɲa-We tee ni.»

³⁹Farizian tiinɛ badonnɛ na tɔɔɔ ba wu kɔɔ kum wuni tun ma ta di Zezi ba wi: «Karanyina, baɲi n karabiɛ bam si ba yi taa te kuntu doɲ.»

⁴⁰O ma lɛri-ba o wi: «A lagɪ a ta abam si, bantu na cum, kandwa yam titi wú kaasi di kwɛr-dɛ.»

Zezi na keeri Zeruzalem nɔɔna ɲwaani te tun

⁴¹Zezi ma vu o twe Zeruzalem. O na ne tu kum tun, o ma keeri ku nɔɔna bam ɲwaani, ⁴²yi o wi: «Zeruzalem tiinɛ-ba, á ya na lwarɪ zum de dum ni wɛɛnu tilu ya na wú pa si á taá zɔvri di ywɛɛni tun, ku ya wú ta lana. Wo-laarv tum kuntu nan sɛgi abam tee ni mu. ⁴³Taá ye-na si maɲa wú ba, yi á duna wú ba ba gilimi á tu kum maama. Baá ci ku niɛ yam maama si nɔɔn-nɔɔnu daa yi wani o nuɲi ku wuni, ⁴⁴yi baá tiini ba cɔɔɔ tu kum didaani abam balu na zɔvri ku wuni tun. Ba na cɔɔɔ-ku ba ti, tu kum kandwe daa bá daɲi didoɲ baɲa ni. Ku yi abam na wu lwarɪ ni maɲa kam yiɛ, si We ba DL vri abam tun ɲwaani mu wɛɛnu tum kuntu maama wú ki abam baɲa ni.»

Zezi na zɛli pipimpiinɛ We-di-kamunu kum wuni te tun

(*Matiyu 21:12-17, Mariki 11:15-19, Zan 21:3-22*)

⁴⁵Zezi ma vu o zv We-di-kamunu kum wu. O ma na balu na je da ba pipi tun. O ma puli si o zɛli-ba si ba nuɲi. ⁴⁶O ma ta di ba o wi: «Ku pupuni We tɔɔ kum wuni, ni We mu wi: «Amu digɛ kantv maɲi si ka taa yi jɛgɛ kalu nɔɔna na wú ta tui ba wart amu da tun mu.» Abam nan pɛ ka ji ɲwuna joro jɛgɛ.»

⁴⁷De maama Zezi maa wu We-di-kamunu kum wuni o bri nɔɔna We taani dum. Ku daari Zwifɛ kaanum yigɛ tiinɛ di ba cullu karanyina tiinɛ bam di tu kum didɛera bam maa kwaana, si ba na cwɛŋɛ ba gu-o. ⁴⁸Ba maa yɛri ba na wú ki te, beɲwaani nɔɔna bam maama cɛgi o taani dum lanyirani.

Zezi dam dum nuɲi yɛn mu?

(*Matiyu 21:23-27, Mariki 11:27-33*)

20 De didwɪ mu Zezi deen wu We-di-kamunu kum wuni, o tɔɔli We kwɛr-ywɛŋɛ kam o bri nɔɔna. Zwifɛ bam kaanum yigɛ tiinɛ di cullu karanyina tiinɛ bam di ba tu kum nakwa bam ma vu ba yi o te. ²Ba ma ta did-o ba wi: «Ta n bri dibam, wɔɔ dam mu n ma n ki wɛɛnu tilu maama n na ki tun? Wɔɔ mu pɛ nmu ni, si n ta n ki kuntu?»

³O ma lɛri-ba o wi: «A di jigɪ bwia a lagɪ a bwe abam, si á lɛri-ya á pa-ni. ⁴Zan na miisi nɔɔna na wuni tun, ku yi We mu pɛ-o cwɛŋɛ naa nabiinɛ mu?»

⁵O na bwe-ba kuntu tun, ba maa wura ba bwe daani si ba nii, ba na wú lɛr-o te tun. Ba laan ma wi: «Dibam na lɛri dí wi, ku yi We mu, o laan wú bwe dibam ni, beɛ mu yi dí nan wu se Zan taani dum? ⁶Dí nan na wi, ku yi nabiinɛ mu pɛ-o cwɛŋɛ, nɔɔna bam maama wú duli dibam di kandwa mu ba gu, beɲwaani ba maama pai si Zan yi We nijoɲnu mu.» ⁷Kuntu ɲwaani ba ma lɛri Zezi ba wi, ba yɛri wulu na pɛ Zan cwɛŋɛ tun.

⁸Zezi laan ma ta di ba o wi: «Ku na yi kuntu, amu di bá se si a ta wulu na pɛ amu ni si a taa tɔɲi tun.»

Nɔɔnu di o gaari mumaɲa

(*Matiyu 21:33-46, Mariki 12:1-12*)

⁹Zezi ma maɲi mumaɲa o bri nɔɔna bam o wi: «Nɔɔnu wudoɲ mu wura. O ma zaɲi o ci gaari, yi o daari o jɛri tweeru tilu yiri na yi vinyɛ tun di wuni. O laan ma kwe nɔɔna o yagɪ da si ba taa tɔɲa, yi o daari o beeri o vu tu kudɔɲ o daani da. ¹⁰Tweeru tum biɛ gwɛrim maɲa ma yi. O ma tɔɲi o tuntɔɲnu si o vu nɔɔna balu na nii o gaari dum baɲa ni tun te, si ba ce o tɛri ba pa-o. Tuntɔɲnu wum na yi ba te tun, ba ma mag-o. Ba daari ba pa o viiri di ju-kuri. ¹¹Nɔɔnu wum daa ma tɔɲi o tuntɔɲnu wudoɲ. Ba ma magɪ wuntu di, yi ba twi-o zanzan. Ba ma pa o di viiri di ju-kuri. ¹²O daa ma tɔɲi tuntɔɲnu wudoɲ o ki kuni bitɔ. Ba ma ja wuntu di ba magɪ o yira ba kaari, yi ba zɛl-o gaari dum wuni.

¹³Gaari dum tu wum laan ma buɲi o wi: «A nan wú ki ta mu? Amu na wú ki te tun, aá tɔɲi a titi bu wulu a na so-o tun mu. Ku ba dwe, baá ta kwari wuntu.» ¹⁴Nɔɔna bam na ne-o tun, ba ma bwe daani ba wi: «Mu gaari dum tu bu. Wuntu mu lagɪ o ba o taa te o ko wum wɛɛnu tum. Pa-na dí gu-o, si dí daari dí taá te o wɛɛnu tum.» ¹⁵Ba laan ma vaɲ-o ba ja nuɲi gaari dum wuni, yi ba mag-o ba gu.»

Zezi laan ma bwe-ba o wi: «Gaari dum tu laan wú ki nɔɔna bam kuntu ta mu? ¹⁶O maɲi si o ba o gu-ba

mu, si o daari gaari dum o pa nɔɔna badonnɔ si ba taa niɔ.»

Nɔɔna bam na ni kuntu tun, ba ma ta ba wi: «We pa ku yi ki kuntu!»

¹⁷ Zezi ma nii ba seeni yi o wi: «Ku na dai kuntu, bɛɛ mu yi ku pupɔni We tɔɔɔ kum wɔni ku wi:

«Kandwe dɔlv lwara na vin tun laan mu joori dɔ ba dɔ ji kandwe dɔlv na pai sɔɔɔ kum dana tun?»

¹⁸ Nɔɔnu wɔlv maama na tu kandwe duntu baɔa ni tun wɔ cɔcɔɔ o tuti mu. Ku daari, wɔlv maama kandwe dum na tu o baɔa ni tun, dɔ wɔ muri kuntu tu mu.»

¹⁹ Zezi na tagi wɛɛnu tum kuntu tun, Zwifɔ kaanum yigɔ tiinɔ dɔ cullu karanyina tiinɔ ma lwarti si o maɔi mumaɔi dum bam ɔwaaɔ mu. Kuntu tun, ba ma kwaanɔ ba lagɔ cwɛɔɔ si ba ja-o lula. Ba maa warti, ba na kwari fɔvɔni dɔ nɔɔna bam tun ɔwaaɔ.

Lampoo ɔwum taani

(Matiyu 22:15-22, Mariki 12:13-17)

²⁰ Zwifɔ yigɔ tiinɔ bam deen ma yiri Zezi, si ba daa ta nii o na wɔ ta kulv tun. Ba ma lagɔ cwɛɔɔ si ba bri ni o dwɛgɔ, si ba wanti ba ja-o, si ba daari ba ki-o gɔvirma tu wum jɔɔa ni si o di o sariya. Ba ma li nɔɔna si ba vu Zezi te nɔɔɛɛni ba yi nɔɔn-ɔuna mu te, si ba laan kwaanɔ ba ja-o dɔ o taani dum. ²¹ Bantu ma vu Zezi te ba bwe-o ba wi: «Karanyina, dɔ ye ni taani dɔlv nmɔ na yɔni n te n bri nɔɔna tun yi cɔga mu. Nmɔ ba pɔɔri nɔɔna daani dɔ n na ki-ba te tun. Nmɔ nan yɔni n bri nɔɔna We cwɛɔɔ cɔga mu. ²² Dɔ lagɔ dɔ bwe dɔ nii, dɔbam cullu pɛ ni si dɔ ɔwɔ lampoo dɔ pa lɔgv kum pa-farv wum na?»

²³ Zezi ma lwarti ba na ki ba swan yam did-o te tun, o ma ta dɔ ba o wi: ²⁴ «Kwe-na sɔbu dalt á bri-ni. Dɔ jɔɔ wɔɔ nyinyɔgv dɔ o yiri mu dɔ baɔa ni?»

Ba ma lɔr-o ba wi: «Ku yi pa-farv wum mu.»

²⁵ O laan ma ta dɔ ba o wi: «Ku lamma. Á nan taá ɔwɔ kulv na yi pa-farv wum nyum tun á pa-o, si á daari á taá pai We kulv dɔ na yi Dɔ nyum tun.»

²⁶ Zezi na tagi kuntu dɔ ba tun, ba maa warti ba ja-o nɔɔna bam maama yigɔ ni dɔ o na tagi kulv tun. O na lɔri-ba te tun sv-ba zanzan yi ba cim.

We-sɔɔɔ ɔwɔ na wɔ ta yi te tun

(Matiyu 22:23-33, Mariki 12:18-27)

²⁷ Sadusian tiinɔ badonnɔ deen ma zanɔ ba vu Zezi te. Bantu zaasum mu bri si, nɔɔnu na tɔga, o daa bá joori o bi. ²⁸ Ba ma vu ba bwe-o ba wi: «Karanyina, Moyisi deen na pupɔni kulv o tiɔi o pa dɔbam tun, o bri si, nɔɔnu nu-bu na tɔga yi o daari kaani, yi ba na wɔ lɔgi biɔ, tu wum cɔrv mu maɔi si o di kaani wum si ba wanti ba lv biɔ o nu-bu wɔlv na tɔgi tun ɔwaaɔ. ²⁹ Kuntu tun, nu-biɔ barpe mu ya wura. Ba didva ma di kaani yi o ti o daar-o, yi ba ba jɔgi biɔ

daani. ³⁰ Wɔlv na sanɔ tun ma di kadɛm wum. ³¹ O dɔ ma ti o daar-o. Batɔ-tu wum dɔ daa ma di-o. Ku ma ki ba maama kuntu dɔɔ. Ba maama barpe ma ti, yi ba wɔ lɔgi bu dɔ kaani wum. ³² Ba maama na tɔgi tun, kaani wum dɔ laan ma ti. ³³ Kuntu tun, ba maama barpe na dɔ kaani wum tun, ba laan na tu ba bi ba yagi tɔvni, bantu wɔɔ mu wɔ ta te kaani wum?»

³⁴ Zezi ma lɔri-ba o wi: «Ku na yi zim lɔgv baɔa nɔɔn-biɔ mu, baara di kaana yi kaana dɔ zɔvri banna. ³⁵ Ku daari, nɔɔna balv We na nii ni ba maɔi si ba bi ba yagi tɔvni si ba laan taa zɔvri Dɔ lv-dɔɔv kum ni tun, bantu bá di kaana, yi kaana dɔ daa bá zv banna. ³⁶ Ba daa bá wanti ba ti, ba na wɔ ta nyi dɔ We malesi sim tun ɔwaaɔ. Ba yi We tuti biɔ mu, dɔ ba na bi ba yagi tɔvni tun. ³⁷ Ku nan na yi twa biim, Moyisi maɔi o bri ni nɔɔna wɔ suni ba bi. O deen pupɔni maɔa kalv We na bri Dɔ tuti did-o sabari puɔu kum wɔni yi Dɔ ta kulv tun. Moyisi ma bri si Yuutu Baɔa-We yi Abraham We, dɔ Yizaki We, dɔ Zakɔbi We mu. ³⁸ Ku bri si bantu daa ta jɔgi ɔwɔ mu We tee ni, bɛɔwaaɔ Baɔa-We yi naɔuna We mu, si Dɔ dai twa We. We yibiyɔ ni, nɔɔna maama jɔgi ɔwɔ, dɔ balv na tɔgi tun dɔ.»

³⁹ We cullu karanyina tiinɔ badonnɔ na ni kuntu tun, ba ma lɔri ba wi: «Karanyina, n tagi cɔga.» ⁴⁰ Ba deen ma kwari si ba daa bwe-o taani.

Krisi wum We na tɔɔi tun yi Davidi Yuutu mu

(Matiyu 22:41-46, Mariki 12:35-37)

⁴¹ Zezi laan ma ta dɔ ba o wi: «Nɔɔna yɔni ba wi, si Krisi wum We na tɔɔi tun yi Pɛ Davidi dwi tu mu. Ku nan wɔ wanti ku taa yi kuntu na? ⁴² Davidi tuti nan pupɔni We lɔɔ-ɔwɔ tɔɔ kum wɔni o wi:

«Yuutu Baɔa-We tagi dɔ a Yuutu Dɔ wi:

Ba n jɔni a jazum ni,

⁴³ si aá ki nmɔ dɔna maama n nɛ kuri ni

si n nɔ-ba ni tɔga te.»

⁴⁴ Kuntu tun, Davidi tuti na suni o bɔɔi Krisi wum We na tɔɔi tun ni o Yuutu tun, kɔv ki ta mu si o daa joori o taa yi Davidi naa?»

Zezi kaani o karabiɔ si ba yi lwɔni cullu karanyina tiinɔ bam

(Matiyu 23:1-7, Mariki 12:38-40)

⁴⁵ Nɔɔn-kɔɔv kum maama ta na wura ku cɔgi o taani dum kuntu tun, o ma ta dɔ o karabiɔ bam o wi: ⁴⁶ «Taá yiri-na á tuti dɔ cullu karanyina tiinɔ bam. Bantu soe si ba taa zɔvri gwar-dɔdwaaru ba beerɔ, si nɔɔna taa nii-ba. Ba na ve yaga, ba soe si nɔɔna maama taa tui ba zuli-ba. Ba na yɔni ba zv ba We-di sim, ba ta lagɔ je-kamunnu mu si ba taa je yigɔ ni. Ba na ve nɔɔnu sɔɔv si ba di candiɔ, ku yi je-ɔvɔa je mu ba lagɔ si ba taa je da. ⁴⁷ Ba nan yɔni ba ganɔ kadɛnɔ ba jɔɔi kulv maama ba na jɔgi tun. Ba kwari ba ki We-lor-dɔdwaaru,

si ku taa nyi ni ba yi non-ɲona mu te. We wó tiini Dɪ pa bantu na cam ku ja gaali.»

Kadəm na pe We pɛeri te tun

(*Mariki 12:41-44*)

21 Zezi ta na wu We-di-kamunu kum wunt o bri nɔɔna bam kuntu tun, o ma kwəni o yuu weeni o nii je maama. O ma na nadunə na ve ba di ba səbiə daka kalu na zigi da We pɛera ɲwaani tun wunt. ²O daa ta ma na kadəm wɔdoŋ na tɔgi o wura, o yi yinigə tu mu. Wuntu ma ja səbu dal-balwa bale yiran mu o ja vu o di daka kam wunt. ³Zezi na ne kuntu tun, o ma ta o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, kadəm wuntu na yi yinigə tu tun, o di səbu ku dwəni balu maama na di da tun. ⁴Bantu maama li ba daari mu. Kadəm wum nan yi yinigə tu mu, yi o kwe kulv maama o na jigi si o ma yəgi o ni-wɔdiu tun o di da.»

Lɛerv na wó ba lɔgv baɲa te tun

(*Matiyu 24:1-28, Mariki 13:1-23*)

⁵Nɔɔna badonnə deen ma te We-di-kamunu kum taani yi ba wi: «Nii-na kandwa yam ba na me ba lo-ka tun na tiini ya lana te, yi ba ma pɛera yalu ba na pe We tun ba ma ki-ka lanyiran.» Zezi ma ləri-ba o wi: ⁶«Ku na yi wənu tuntu á na nai tun, maɲa wó ba ba, si ba di ti maama tɔga ni. Kandwe daa bá danɔ didoŋ baɲa ni.»

⁷Ba ma bwe-o ba wi: «Karanyina, maɲa koo mu kuntu woŋo wó ki? Bɛɛ mu lagi ku ki maana ku bri dibam, si dí lwarɪ ni wənu tuntu lagi ti ki?»

⁸Zezi ma ləri-ba o wi: «Á fɔgi á ci á titi, si á yi pa nɔɔna gani abam. Nɔɔna zanzan wó ba abam te di amu yiri, ba ta di abam ni ba didva didva mu yi Krisi wum We na tunɔ tun, yi baá daari ba gani abam ba wi, maɲa kam yiə. Á nan yi se á tɔgi bantu kwaga. ⁹Á wó ba á ni tigurə di jara ɲwa. Á nan yi pa fɔvni zu abam. Wənu tum kuntu maama maɲi si ti da yigə ti ki mu, yi ku ta dai lɔgv tiim mumaɲa.»

¹⁰O daa ta ma ta di ba o wi: «Dwi wó zanɔ di ki jara di dwi didoŋ, yi tuw di ku doŋ tuw wó zanɔ ti magi jara. ¹¹Tɔga ma wó sisiɲi zanzan. Kana di wó ba ka taa wu je sidonnə ni, yi yawi-loŋnu di wó cɔgi nɔɔna zanzan. We wó pa wo-kunkagila yalu na bri Dɪ dam tun taa ki weyuu ni, yi fɔvni wó ja nɔɔna ya ɲwaani.

¹²Ku na wó loori wənu tuntu kəm tun, nɔɔna wó ja abam dam ba pa á na yaara. Baá ja abam ba vu ba saɲi ba We-di sum nakwa tee ni, yi ba ki abam puna digə ni. Baá ja abam ba pa á zigi pwa di didɛera yigə ni, abam na tɔgi amu tun ɲwaani. ¹³Ku nan wó pa á na pwələ si á bri-ba We ciga kam. ¹⁴Taá ye-na kuntu ni ni, si á pa á bicara ki dam. Á yi taá ki liə, di á na wó ləri-ba tite si á ma vri á titi tun. ¹⁵Bɛɲwaani amu wó pa abam wɔbɔŋ-ɲona di á ni-taani, kuw pa á dɔna

bá want ba twani di á na wó ta kulv tun. ¹⁶Abam titi kwə di á niinə, di á curru di á cilonnə wó ja abam ba ki didɛera juɲa ni, yi baá gv abam badonnə. ¹⁷Nɔɔna maama wó ta culi abam á na yi a nɔɔna tun ɲwaani. ¹⁸Baá ki abam kuntu, yi We ta wó ta nii á baɲa ni, yi á bá lagi á yuuywe sum didva titi di á ga. ¹⁹Abam nan na kwaani á ki pu-dia á zigi kəɲkəɲ, á wó na ɲwia We tee ni.

²⁰Abam nan wó ba á na pamaɲna na gilimi Zeruzalem tuw kum maama ba pu. Á na ne kuntu, á laan wó lwarɪ ni maɲa kam yiə si ba cɔgi-ku. ²¹Maɲa kam kuntu ni, abam balu na zɔvri Zude ni tun maɲi si á ki lila á nuɲi á duri á beeri pweeru je á səgi da. Balu na wu tuw kum wunt tun maɲi si á nuɲi lila. Balu di na wu ba kari ni tun daa yi ve á zu tuw kum wu. ²²Bɛɲwaani maɲa kantv ni mu yaara maɲi si ya ba, We na wó vanɔ nɔɔna zwa tun ɲwaani, si kulv maama na pɔpɔni We tɔnɔ kum wunt tun laan ki. ²³Kantu maɲa kam ni kuw tiini ku taa yi lɛerv di kaana balu na jigi pwi tun, di balu na jigi biə yi ba ɲɔgi yili tun. Yaara zanzan wó ba tuw kuntu di ku nɔɔna maama baɲa ni, yi Baɲa-We wó kwe Dɪ bam ba yira ni. ²⁴Ba ma wó gv ba badonnə di su-zɔvri, yi ba daari ba ja ba badonnə ba vɔ ba ja vu gambeem dwi tiinə maama titari ni. Dwi-ge tiinə laan wó ba zu Zeruzalem tuw kum wu ba kari ba nɔni ku wənu ba cɔga taan, si ku vu ku yi maɲa kalu We na pe-ba tun tiim.»

Nabiin-bu wum na wó ba lɔgv baɲa te tun

(*Matiyu 24:29-35,42-44, Mariki 13:24-37*)

²⁵«Maɲa wó ba si We pa wo-kunkagila yalu na bri Dɪ dam tun taa ki wia wunt di cana di calicwi sum wunt. Liə wó ja lɔgv baɲa dwi tiinə maama, yi ba wɔbuɲa vugimi di nunu kum na bam na pɔgila di sɔɔ zanzan tun ɲwaani. ²⁶Fɔvni zanzan wó pa nɔɔna wɔbuɲa je ba na buɲi woŋo kulv na buni lɔgv baɲa tun, bɛɲwaani weyuu wó sisiɲi ku pa wənu tulu na wu weyuu ni tun maama vugimi daani.

²⁷Maɲa kam kuntu ni nɔɔna wó na Nabiin-bu wum na maa buni lɔgv baɲa. Oó ta wu kunkwənu wunt o buni di dam, yi We paari-zulə wu o tee ni zanzan. ²⁸Á na ne si wənu tum kuntu puli ti kia, si á zanɔ á zigi lanyiran á kwəni á yum weeni, bɛɲwaani maɲa kam twe si We vri abam Dɪ yagi.»

²⁹Zezi laan ma maɲi mumaɲa o bri-ba o wi: «Maani-na á nii kapuru di tweeru maama na yi te tun. ³⁰Á na ne ni tweeru wura ti kwi vɔvri, abam wai á lwarɪ ni ku twe yade. ³¹Ku nan yi bidwi mu di á na ne wənu tulu a na tagi a bri abam tun na wura ti kia, si á lwarɪ ni maɲa kam laan twe si We paari dum lagi di ba nɔɔna titari ni. ³²A lagi a ta ciga mu di abam si, wənu tuntu maama wó ba wura ti kia, yi zum nɔɔna bam ta wu tigi ba ti. ³³Weyuu di tɔga wó ba ti ke, yi amu taani dum bá ke maɲa di maɲa.

³⁴ Á taá fɔgi á cu á tuti, si á yi taá burɔ wudi-fwaaru dim naa sa-nyɔɔ wubuɔa, naa á taá jigi liə di á ŋwɔa wəənu. Á na jigi wubuɔa yantu doɔ, de dilu amu Nabiin-bu wum na wó ba tun wat di tui bidwi baɔa ni di dari abam, ³⁵ ni cikv na jaani varum te tun. Beɔwaaɔ de dim kuntu wó ba li nɔɔnu wulu maama na wu lɔɔv baɔa ni tun. ³⁶ Kuntu tun, á taá yiri á tuti maɔa maama, si á taá loori We si Dl pa abam dam, si á wani á nuɔi yaara yalu maama na lagɔ ya ba tun wuni, si á daari á vu á zigɔ amu Nabiin-bu wum yigə ni.»

³⁷ Zezi deen yəni o wu We di-kamunu kum wuni de maama o bri nɔɔna We taani dum. Tɔga na yəni ka yi, o yəni o nuɔi tuw kum wu o vu Olivi piu kum seeni o pəni da. ³⁸ Ku daari tɔga na yəni ka puuri, nɔɔna bam maama yəni ba zaɔi lila ba ve We di-kamunu kum, si ba taa cəgi o taani dum.

Zwifə yigə tiinə bam na ki ni si ba gv Zezi te tun

(Matiyu 26:1-5,14-16, Mariki 14:1-2,10-11, Zan 11:45-53)

22 Ku deen ge fun si Zwifə bam di ba candiə kalu yiri na yi Paki tun. Candiə kam kuntu ni mu ba yəni ba di dipe dilu na ba jigi dabili di wuni tun. ² Kaanum yigə tiinə di cullu karanyina tiinə bam ma kwaanɔ ba lagɔ cwəɔə, si ba ja Zezi ba gv. Ba na kwari fuuni di nɔɔna bam tun ŋwaaɔ, ba yəri ba na wó ki te si ba ja-o.

³ Sutaani laan ma zu Zudasi Yiskariyo bicari. Wuntu yi Zezi karabiə fugə-bale bam wu nɔɔnu didva mu. ⁴ O ma vu kaanum yigə tiinə di We di-kamunu kum yiruna yigə tiinə bam te si ba banɔ ba nii, o na wó ki te o bri-ba cwəɔə si ba wani ba ja Zezi. ⁵ Ba na ni kuntu tun, ba wu ma poli zanzan. Ba ma di yəlo ba maɔi daani di səbu ni. ⁶ O ma se. O laan ma beeri cwəɔə si o ja Zezi o ki ba jɔa ni, si kɔɔ kum yi zaɔi ku lwarɔ.

Zezi na di candiə wɔdiu di o karabiə bam te tun

(Matiyu 26:17-29, Mariki 14:12-25, 1 Korenti 11:23-25)

⁷ Ku ma ba ku yi de dilu ba na puli si ba di dipe dilu na ba jigi dabili di wuni tun. De dum kuntu ni Zwifə bam yəni ba gv pi-bali mu ba ma di Paki candiə kam. ⁸ Zezi ma li Puyeri di Zan yi o ta di ba o wi: «Ve-na á kwe woɔo maama á pa dibam, si di ba di di Paki candiə kam.»

⁹ Ba ma bwe-o ba wi: «Nmu lagɔ si di vu jəgə kɔɔ mu di kwe jəgə kam?»

¹⁰ O ma ləri-ba o wi: «Cəgi-na, á na ve á maa zuuri tuw kum wu, nɔɔnu wudoɔ wó jeeri abam o na zuɔi kɔɔru di na. Da-na o kwaga á vu á zu sɔɔo kulv o na wó zu

tun. ¹¹ Á na zva, si á ta di sɔɔo kum tu ni: «Di karanyina wi, di ba di bwe di nii, digə kalv o na wó jəni da di o karabiə bam si ba di Paki candiə kam wɔdiu kum tun wu yən mu?» ¹² Oó bri abam weyuu digə, ka daga lanyirani, yi ka jigi woɔo kulv maama di na lagɔ tun ka wuni. Ve-na á kwe candiə kam wəənu tum á ti, si di laan ba.»

¹³ Ba ma zaɔi ba vu, yi ba sunɔ ba na woɔo maama ni Zezi na maɔi o ta te tun. Ba ma kwe Paki candiə kam wɔdiu kum ba ti.

¹⁴ Wɔdiu dim maɔa na yi tun, Zezi jəni di o karabiə fugə-bale bam si ba di wɔdiu kum. ¹⁵ O laan ma ta di ba o wi: «Amu ya tiini a lagɔ si a di candiə kantv di abam di a wu maama, si a laan daari a yaari. ¹⁶ A nan lagɔ a ta abam si, a daa bá di candiə kantv, si ku taa ve maɔa kalv candiə kam kuntu kuri na wó vu ku kweeli We paari dum wuni tun.»

¹⁷ Zezi na tagɔ kuntu o ti tun, o laan ma jɔɔi tweeru biə sana di zɔɔa, yi o ki We le ti ŋwaaɔ. O ma ta di ba o wi: «Jɔɔi-na tuntu á nyɔ á daari á pa daani. ¹⁸ A lagɔ a ta abam si, ku na puli zum, a daa bá nyɔ wo-nyɔɔru tuntu, si ku taa ve maɔa kalv We paari dum na wó ba nɔɔna titari ni tun.»

¹⁹ Zezi laan ma kwe dipe, yi o ki We le di ŋwaaɔ. O ma daari o fɔ-di o pa o karabiə bam yi o wi: «Amu yira yam mu tuntu, a na lagɔ a kwe a pa abam ŋwaaɔ tun. Taá ki-na kuntu doɔ, si á taá ma guli a gulə.»

²⁰ Ba na di ba ti tun, o daa ma kwe zɔɔa di ka wo-nyɔɔru o ki We le ti ŋwaaɔ o pa-ba, yi o wi: «Wo-nyɔɔru tuntu bri si We goni ni-duuri didaani nabiinə amu jana kam ŋwaaɔ. A jana kam lagɔ ka nuɔi ka dari abam ŋwaaɔ mu. ²¹ Nan nii-na, nɔɔnu wulu na lagɔ o yəgi-ni o pa nɔɔna tun tɔɔi o je di amu o di yo seeni. ²² Ku nan fin mu si amu Nabiin-bu wum ti, ni We na maɔi Dl lagɔ te tun. Ku nan za yi leeri mu ku pa nɔɔnu wulu na wó yəgi-ni o pa tun.»

²³ Ba na ni o na tagɔ kulv tun, ba ma sɔɔi ba bwe daani ba nii, bantu wuni wɔɔ mu wó wani o ki kuntu.

Wɔɔ mu yi nɔɔn-kamunu?

(Matiyu 20:25-28, 19:28, Mariki 10:42-45)

²⁴ Zezi karabiə bam deen magɔ kantɔɔo ku ce, si ba nii bantu wuni wɔɔ mu yi kamunu o dwe ba maama. ²⁵ Zezi ma ta di ba o wi: «Ku na yi lɔɔv baɔa pwa, bantu yəni ba te ba nɔɔna di dam mu. Balv na di dam nɔɔna baɔa ni tun, nɔɔna bam daa ta yəni ba bə-ba ba wi: «Lanyiran-kərə» mu. ²⁶ Abam nan wu maɔi si á taá yi kuntu doɔ. Wulu na yi nɔɔn-kamunu abam wuni tun maɔi si o ji ni á nyaani mu te. Wulu di na yi abam yuutu tun maɔi si o ji ni á tintuɔnu mu te. ²⁷ Wulu na jəni si o di wɔdiu tun, di wulu na kwe wɔdiu kum o ja ba o pa-o tun, bantu wɔɔ mu yi kamunu? Ku dai wulu

na jəni si o di tun mu na? Ku nan na yi amu, a wu abam wuni yi a ki nuneeni wulu na yi á tuntunv tun mu te.

²⁸ Abam nan yi balu na tɔgi di amu a cam maama wuni, yi á wu yagi a tɔgim. ²⁹ Aá pa abam tɔgi á di paari, ni a Ko We na pe si a di paari te tun. ³⁰ Kuntu tun, á wú ba á zu a paari dum wu, yi á tɔgi di amu á jəni á di ywəəni. Á wú ba á jəni paari jangwaanv tum baɲa ni, si á di Yisurayeli dwi tiinə kuri fugə-bale bam taani.»

Zezi na wuuri o bri Piyeeɾi na wú vi-o te tun

(Matiyu 26:31-35, Mariki 14:27-31, Zan 13:36-38)

³¹ Zezi laan ma ta di Simɔn Piyeeɾi o wi: «Simɔn, Simɔn, sutaani suni di na cwəɲə si di maɲi abam di nii, ni nɔɔnv na caari muna te tun. ³² Amu nan loori We a pa nmu, si n ki n wu-didva di amu si n yi yagi-ni. Nmu nan na tusi, yi n wubuɲa na joori ya tɔgi amu, si n pa n ko-biə fɔgi ba zigi kəɲkəɲ.»

³³ Piyeeɾi laan ma ta did-o o wi: «A Yuutu, ba na lagɪ ba ki amu di nmu puna digə ni, naa ba na lagɪ ba gu dibam, a ta bá se si a joori nmu kwaga ni.»

³⁴ Zezi ma ləɾ-o o wi: «Piyeeɾi, a lagɪ a ta nmu si, ku na wú loori si cibwuw keeri zum ti-bra-pura ni tun, nmu wú fu kuni bitə ni n yəri amu.»

Zezi na tagɪ di o karabiə si ba ti ba yigə te tun

³⁵ O laan ma ta di ba maama o wi: «A daama na tunɪ abam si á tɔli á tɔli We kwərə kam yi á ba jigɪ səbiə gan-lɔgɔdi di tampɔgɔ di natra tun, woɲo muri abam na?»

Ba ma ləri ba wi: «Awo, dí wu gɛ kulukulu.»

³⁶ O ma ta di ba o wi: «Ku daari lele kuntu, wulu na jigɪ səbiə gan-lɔgɔdi tun, kuntu tu maɲi si o kwe-di mu. Wulu di na jigɪ tampɔgɔ tun maɲi si o kwe-ku mu. Wulu maama na ba jigɪ su-lɔɲɔ tun, kuntu tu maɲi si o kwe o gɔɔ mu o yəgi o ma yəgi su-lɔɲɔ. ³⁷ Amu nan lagɪ a ta abam si, kulv na pupuni We tɔnɔ kum wuni amu ŋwaanv tun maɲi si ku ki, di ku na wi:

«Ba wəl-o di nɔn-balwaarv mu.»

Kuntu na pupuni We tɔnɔ kum wuni amu ŋwaanv tun laan wú ki lele.»

³⁸ Zezi karabiə bam ma ta did-o ba wi: «Dí Yuutu, nii su-lwaanv tile mu dí juga.»

O ma ləri-ba o wi: «Yagi-na si ku maɲi.»

Zezi na tiini o loori o Ko We te tun

(Matiyu 26:36-46, Mariki 14:32-42)

³⁹ Zezi deen ma nuɲi tuv kum wuni o vu Olivi piu kum seeni, ni o na yəni o ki te tun. O karabiə bam di ma tɔg-o ba vu. ⁴⁰ Ba na yi jəgə kalv ba na maa ve

tun, Zezi ma ta di ba o wi: «Á taá loori We, si á yi tu maɲum dum maɲa ni.»

⁴¹ O laan ma fɔɔri ba tee ni o vu o zigi daa ni, ku maɲi nɔɔnv na wú duli kandwe yi di yi mɛ tun. O ma kuni doonə o loori We o wi: ⁴² «A Ko, nmu na se, si n pa cam dilv na lagɪ di ba amu baɲa ni tun ke. Nan ki kulv na tɔgi nmu wubuɲa tun, si yi ki amu wubuɲa na lagɪ kulv tun.» ⁴³ O na loori We kuntu tun, We maleka ma nuɲi weyuu ka ba o te, yi ka wəl-o di dam. ⁴⁴ O wu na tiini ku cɔgi zanzan tun ma pa o tiini o loori We di o wu maama. O luluɲu ma ji nuneeni jana te, yi ku luri tɪga ni.

⁴⁵ O na loori We o ti tun, o ma zaɲi o joori o vu o karabiə bam te. O ma na si ba tigi ba dɔa wu-cɔgɔ kum ŋwaanv. ⁴⁶ O ma ta di ba o wi: «Bee mu yi á dɔa? Zaɲi-na si á taá loori We, si á yi tu maɲum dum maɲa ni.»

Ba na jaanv Zezi te tun

(Matiyu 26:47-56, Mariki 14:43-50, Zan 18:3-11)

⁴⁷ Zezi ta na wura o ŋɔɔni kuntu tun, nɔn-kɔgɔ laan ma ba ku yi o te. Zudasɪ wulu na yi o karabiə fugə-bale bam wu didva tun ma tɔgi ba yigə. O ma fɔɔri o yi Zezi te si o kukwər-o. ⁴⁸ Zezi ma ta did-o o wi: «Zudasɪ, nmu tu si n pa ba ja amu Nabiin-bu wum, yi n ta lagɪ n kukwəri-ni mu na?»

⁴⁹ Zezi karabiə balu na wu o tee ni tun ma na ku na lagɪ ku ki-o te tun. Ba ma bwe-o ba wi: «Dí Yuutu, dí li dí su-lwaanv tum dí zagɪ-ba na?» ⁵⁰ Ba wu didva ma li o sugv kum o ma zagɪ kaanum yuutu wum tuntunv jazum zwe o go. ⁵¹ Zezi na ne kuntu tun, o ma ta di ba o wi: «Yagi-na». O ma vu o dwe nɔɔnv wum zwe dum, yi di je, di joori di yi di ya na yi te tun.

⁵² O ma daari o ta di kaanum yigə tiinə bam di We-di-kamunu kum yuruna bam yigə tiinə di nakwa bam, ba na tu si ba ja-o tun, o wi: «Abam na kwe su-lwaanv di da-lwaanv á ba si á ja amu tun, a yi ŋwunv mu na? ⁵³ De maama a yəni a wu abam tee ni We-di-kamunu kum wuni, yi á wu jaanv amu. Ku nan na yi te tun, maɲa kam laan yiə si á ki á wubuɲa na lagɪ kulv tun, beɲwaanv maɲa mu yiə si lim pe joni dam.»

Piyeeɾi na suni o vin Zezi te tun

(Matiyu 26:57-58,69-75, Mariki 14:53-54,66-72, Zan 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Ba laan ma ja Zezi, yi ba ja-o ba ke. Piyeeɾi ma dalɪ o tɔgi ba kwaga o da o vu. Ba ma vu ba yi kaanum yuutu wum sɔɲɔ. ⁵⁵ Ba ma dwe mini ba tiɲi sɔɲɔ kum titari ni. Nɔɔna bam ma vu ba je ba weeri mini dum. Piyeeɾi di ma tɔgi o vu o jəni ba wuni. ⁵⁶ O na tɔgi o je mini dum yigə ni kuntu tun, sɔɲɔ kum tuntunv-kana

kadoŋ ma yɔɔri o nii o yibiyə ni, yi o wi: «Nɔɔnu wuntu di tɔgi o wu Zezi tee ni mu.»

⁵⁷ Piyɛeri ma fu yi o wi: «Kaani, a yər-o.»

⁵⁸ Ku na ki fun tun, nɔɔnu wudoŋ di daa ma na-o, yi o wi: «Nmu tɔgi n yi Zezi kɔgɔ kum nɔɔnu didva mu.»

Piyɛeri ma ləri nɔɔnu wum o wi: «A tɔgi a dai ba wu nɔɔnu.»

⁵⁹ Ku daa na ki fun ninɛni luu didva tun, nɔɔnu wudoŋ di daa ma ta o wi: «Nɔɔnu wuntu suni o tɔgi did-o mu. O di yi Galile tu mu.»

⁶⁰ Piyɛeri ma ləri o wi: «Baaru, a yəri n taani dum kuri.» O ta na wura o ŋɔɔni kuntu tun, cibwɔ ma da ku keeri.

⁶¹ Dí Yuutu Zezi laan ma pipiri o yɔɔri Piyɛeri o nii. Piyɛeri ma guli Zezi ya na tagi kulɔ did-o o wi: «Ku na wó loori si cibwɔ keeri zum ti-bra-pura ni tun, nmu wó fu kuni bitɔ ni n yəri amu.» ⁶² O na guli kuntu tun, o laan ma nuŋi, yi o tiini o keeri zanzan.

Ba na mwanɔ Zezi yi ba mag-o te tun

(*Matiyu 26:67-68, Mariki 14:65*)

⁶³ Nɔɔna balɔ deen na yiri Zezi tun maa yáal-o ba mwan-o, yi ba kwəri ba mag-o. ⁶⁴ Ba ma kwe gɔɔ ba ma kwəli o yiə, yi ba daari ba mag-o. Ba maa wu: «Lwari n bri dibam wɔɔ na magi-m tun.» ⁶⁵ Ba ta maa ŋɔɔni wəənu dwi dwi ba ma cɔgi o yuu, yi ba twi-o zanzan.

Zwifə nakwa na di Zezi taani te tun

(*Matiyu 26:59-66, Mariki 14:55-64, Zan 18:19-24*)

⁶⁶ Tɔga na puuri tun, Zwifə bam nakwa kɔgɔ kum maama ma la daani, di ba kaanum yigə tiinə bam di ba cullu karanyuna tiinə maama. Ba laan ma pa Zezi nuŋi o vu taani dum dim jəgə o zɔgi ba yigə ni. ⁶⁷ Ba ma ta did-o ba wi: «Nmu na suni n yi Krisi wum We na maŋi si Dl tɔŋi Dl pa dibam tun, si n ta.»

Zezi ma ləri-ba o wi: «A na tagi kuntu a bri abam, á ta bá sɛ a ni. ⁶⁸ A nan daa na bwe abam taani di, abam bá sɛ si á ləri á pa-ni. ⁶⁹ Ku na puli lele kuntu, amu Nabiin-bu wum wó vu a jəni Dam-Parjwa Tu Baŋa-We jazum ni a da a di paari.»

⁷⁰ Ba maama laan ma bwe-o ba wi: «Kuntu tun, nmu nan suni n yi We Bu wum mu na?»

Zezi ma ləri-ba o wi: «Mu abam na wi te tun.»

⁷¹ Ba laan ma ŋɔɔni daani ba wi: «Dibam tuti laan mu ni o kwərə kam na bri o tuti cɔgim. Dí daa ba lagi maana tiinə si ba ŋɔɔni o taani dum.»

Pilati na bwe Zezi taani te tun

(*Matiyu 27:1-2, 11-26, Mariki 15:1-15, Zan 18:28–19:16*)

23 Zwifə bam nakwa kɔgɔ kum maama deen ma zaŋi ba ja Zezi ba ja vu gɔvurma tu Pilati te.

² Ba ma saŋi si ba fɔ vwan ba pa-o, yi ba wi: «Dibam nɛ nɔɔnu wuntu mu o jigi dí tuw kum nɔɔna bam o gana si ba tusi. O tɛ-ba o wi, ba yi taa lai lampoo ba pa gɔvurma. O maa kwəri o bri o tuti ni wum mu yi Krisi, ku na lagi ku ta ni pɛ tun.»

³ Pilati na ni kuntu tun, o ma bwe-o o wi: «Nmu mu yi Zwifə bam pɛ wum na?»

Zezi ma lər-o o wi: «Mu ka da n taga.»

⁴ Pilati ma ta di kaanum yigə tiinə bam di nɔn-kɔgɔ kum maama o wi: «Amu wu nɛ nɔɔnu wuntu na ki kulɔ o cɔgi tun, si dí di o taani.»

⁵ Ba ma tiini ba ŋɔɔni taani dum, yi ba kwaana ba te ba wi: «O nan yəni o tuli Zude tunti dum maama, o bri nɔɔna bam si ba yi taa sɛ ba tuw kum didɛera ni. O deen puli o ki kuntu doŋ Galile ni mu, yi o laan yi yo seeni.»

⁶ Pilati na ni kuntu tun, o ma bwe-ba si o nii, nɔɔnu wum yi Galile tu mu na? ⁷ O na tu o lwari ni Zezi nuŋi tuw kulɔ Erɔdi na te tun, o ma pa ba ja-o ba vu wuntu te si o di taani dum, beŋwaani Erɔdi di tɔgi o wu Zeruzalem ni maŋa kam kuntu ni.

⁸ Erɔdi na nɛ Zezi tun, o maa jigi wɔpolo zanzan, beŋwaani o ya maŋi o ni o ŋwa, yi o tiini o lagi si o na-o. O maa lagi si o nii Zezi wó ki wo-kunkagili o bri-o na. ⁹ O ma kwaani o bwe-o wəənu zanzan. Zezi ma wu sɛ o lər-o kulɔkulɔ. ¹⁰ Kaanum yigə tiinə di cullu karanyuna tiinə bam maa tɔgi ba zɔgi da, yi ba tiini ba ŋɔɔni taani dum di baari si ba ma di-o. ¹¹ Erɔdi di o pamaŋna bam laan ma gooni Zezi zanzan. Ba pa o zu paari gɔɔ si ba ma mwan-o, yi Erɔdi laan pa o joori o vu Pilati te. ¹² Duntu de dum ni Erɔdi di Pilati laan di ciloŋo mu daani, yi ba deen ya culi daani mu.

¹³ Pilati ma pa kaanum yigə tiinə bam di nakwa bam di nɔɔna bam maama la daani o tee ni. ¹⁴ O ma ta di ba o wi: «Abam na saŋi nɔɔnu wuntu amu tee ni tun, yi á te á wi, o yi wɔɔ na gani á tuw kum nɔɔna bam o

pa ba tusi tun, kuntu mu a nan bwe-o abam yibiyə ni si a nii, yi a wu ne kulub o na ki o cəgi yi abam ja-o ku ŋwaani tun. ¹⁵ Erədi di wu ne kulub o na cəgi tun. Mu ku kuri o pe o joori o ba dibam te. Á taá ye si kulukulu tərə ku na wó pa ba ja-o ba gu tun. ¹⁶ Kuntu ŋwaani aá pa ba mag-o di balaari mu, yi ba daar-o ba yagi.»

[¹⁷ Paki candiə kam maŋa na yəni ka ba yi, Pilati maŋi si o li ba punu didua mu o yagi si o viiri.] ¹⁸ Nɔn-kɔgɔ kum maama ma ki daani ba kaasi di kwər-de ba wu: «Ku na yi nɔnɔ wuntu, ja-o n gu, si n daari n li Barabasi n pa dibam.» ¹⁹ Barabasi yi wulu ba deen na ki puna digə ni, o na ki jara di ba tuw kum didɛera yi o gu nɔnɔ tun ŋwaani mu.

²⁰ Pilati na lagi si o li Zezi o yagi tun ŋwaani, o daa ma ta di nɔnɔ bam si ba se si o yagi Zezi. ²¹ Ba ma daa ta vun, yi ba tiini ba kaasi baŋa baŋa ba wu: «Pa-o tuun-dagara baŋa ni n gu. Pa-o tuun-dagara baŋa ni n gu.»

²² O daa ta ma ta di ba o ki bito o wu: «Bɛɛ wo-lɔŋ mu o kua? A wu ne kulub o na ki o cəgi pa ku maŋi si dí gu-o tun. Kuntu tun, aá pa ba mag-o, yi a daari a yag-o.»

²³ Ba daa ta maa tiini ba kwaana ba kaasi di kwər-de, yi ba te di baari ba wu: «N maŋi si n pa-o dagara baŋa ni mu n gu.» Ba na tiini ba ŋɔnti di kwər-de tun, ²⁴ ku ma pa Pilati se si o ki kulub ba na lagi tun. ²⁵ O ma pa ni si ba li Barabasi wulu ba na lagi si o yagi o pa-ba tun. Wuntu mu yi wulu ba ya na jaani ba ki puna digə ni, o na ki jara di ba tuw kum didɛera yi o gu nɔnɔ tun ŋwaani. Pilati ma daari o ki Zezi pamaŋa juŋa ni, si ba ki-o ni kɔgɔ kum wubuŋa na lagi te tun.

Ba na jaani Zezi ba vu ba pa tuun-dagara baŋa ni te tun

(Matiyu 27:32-56, Mariki 15:21-41, Zan 19:17-30)

²⁶ Pamaŋa bam laan ma ja Zezi ba maa kea. Nɔnɔ bam maama maa tɔga. Ba na maa ve tun, ba ma jeeri nɔnɔ wudoŋ, o yiri mu Simɔn. O nuŋi Sirɛni mu. O deen ya nuŋi gaa mu o ba o yi tuw wunti o maa kea. Pamaŋa bam ma ja-o, yi ba pa o zuŋi dagara kam o bakali ni o tɔgi Zezi kwaga. ²⁷ Zeruzalem kɔ-fɔrɔ deen maa tɔgi Zezi kwaga. Kaana di maa tɔgi ba wura, yi ba keerə ba fri ba tuti o ŋwaani. ²⁸ Zezi ma pipiri o nii-ba yi o wu: «Zeruzalem kaana-ba, yi taá keeri-na amu ŋwaani. Á za taá keeri á tuti di á biə ŋwaani. ²⁹ Beŋwaani maŋa wó ba ka yi, yi baá ta wu: «Kaani wulu maama na yi ka-dugu tun yi yu-yoŋo tu mu. Wulu na maŋi o wu lugi bu si o pa o ŋɔgi yili tun jigi yu-yoŋo zanzan.» ³⁰ Yaara yam kuntu maŋa na yiə, nɔnɔ wó loori pweeru si ti tu ba baŋa ni, yi ba loori pu-kum si ti kwəli-ba. ³¹ Taá nii-na, da-lia na jigi mini ka di tuntu tun, ku laan na yi da-kura, kaá ki ta?»

³² Ba deen ma ja nɔn-balwaaru tule ba vu si ba wəli di Zezi ba gu. ³³ Ba ma vu ba yi jəgə kalu yiri na yi

Yukol-pua piu tun. Ba laan ma ja Zezi ba pa dagara kam baŋa ni. Ba ma ja nɔn-balwaaru tum di, ba pa dagari sidonnə baŋa ni. Ba ma cwi didua Zezi jazum ni. Wuwum maa wu o jagwiə ni. ³⁴ Ba na pagu Zezi dagara kam baŋa ni kuntu tun, o ma loori Wɛ o wu: «A Ko, yagi n ma n ce-ba, si ba yəri woŋo kulub ba na ki tun.»

Pamaŋa bam na lagi ba maŋi o gwaaru tum tun, ba tagi jɔrɔ mu ba ma maŋi-ti.

³⁵ Nɔn-kɔgɔ kum maa zigɔ da ba niə. Zwifə bam nakwa bam ma ki-o cavura, yi ba mwana ba wu: «O yəni o vri nɔnɔ ŋwɔa. O na suni o yi Krisi wum Wɛ na kuri tun, si o vri o tuti ŋwɔa si dí nii.»

³⁶ Pamaŋa bam di maa mwan-o, yi ba jigi sa-nywana ba suni o yigə ni. ³⁷ Ba maa wu: «Nmu na suni n yi Zwifə bam pe, si n vri n tuti ŋwɔa si dí nii.»

³⁸ Ba deen ya pupuni tɔnɔ ba tani-ku daa kam yira ni o yuu baŋa ni, yi ku wu:

«Wuntu yi Zwifə bam pe mu.»

³⁹ Nɔn-balwaaru tulub ba na pagu di Zezi tun didua maa jigi Zezi o twɔa yi o wu: «Ku dai nmu mu yi Krisi wum Wɛ na tɔŋi tun na? Nan vri n tuti ŋwɔa, si n daari n vri dibam di n wəli da.»

⁴⁰ Nɔn-balɔrɔ kudonj kum ma kaani kukum kum ku wu: «Nmu ba kwari Wɛ fuvni na? Ba lagi ba gu dibam maama mu. ⁴¹ Ku na yi dibam, dibam tuvni dum maŋi, beŋwaani kəm-balwaaru tulub di na ki tun, ku maŋi si dí ti mu. Ku nan na yi nɔnɔ wuntu, o wu ki kulukulu o cəgi.» ⁴² O ma daari o ta di Zezi o wu: «Nmu na tu n ba n joni n paari dum, si n guli a gulə.»

⁴³ Zezi ma lər-o o wu: «A lagi a ta ciga di nmu si, nmu wó jəni di amu Wɛ-sɔŋɔ kum ni zum de dum ni.»

⁴⁴ Ku ma vu ku yi maŋa kam wɛ na tu di yi yupari baŋa tun. Lugu kum maama ma ji lim taan, si ku vu ku yi luu batɔ. ⁴⁵ Wɔa kam daa ba jigi pooni. Gɔrɔ kulub ba na ləgə ba ma ci Wɛ-di-laa kam tun ma kaari bile. ⁴⁶ Zezi laan ma kaasi di kwər-dia o wu: «Amu Ko, a kwe a joro a ki nmu juŋa ni.» O na tagi kuntu tun, o ma daari o ti.

⁴⁷ Pamaŋa bam yigə tu wum na ne kulub na ki tun, o ma tee Wɛ yi o wu: «Ku yi ciga pween. Nɔnɔ wuntu suni o yi nɔn-ŋum mu.»

⁴⁸ Kɔgɔ kulub maama na tu si ku nii kəm dum tun ma suni ba na ku na ki te tun. Ba na ma joori sɔŋɔ tun, ba maa fri ba tuti ba veə, ba wu na cəgi tun ŋwaani. ⁴⁹ Ku daari balu maama na maŋi ba ye-o tun di kaana balu ya na tɔgi did-o ba nuŋi Galile ba ba tun maa zigɔ daa ni ba niə.

Ba na ki Zezi bɔnti wuntu te tun

(Matiyu 27:57-61, Mariki 15:42-47, Zan 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nɔnɔ wudoŋ deen mu wura, o yiri mu Zuzefu. O nuŋi Zwifə tuw kudonj mu, ku yiri mu Arimati. O maa yi Zwifə bam nakwa kɔgɔ kum nɔnɔ didua mu. O ma

kwəri o yi nɔn-ɲum, yi o tɔgi We di ciga. Ba kɔgɔ kum ya na ki ni daani si ba ja Zezi tun, o wu se ba na buɲi si ba ki-o kulɔ tun. O maa jigi tuna si We paari dum wó ba nɔɔna tutari ni. ⁵²O ma zaɲi o vu Pilati te, o loori cwəɲə si o vu pari Zezi yira yam o ki. ⁵³Pilati na se tun, Zuzefu ma vu o pari Zezi dagara kam yuu ni. Ba ma kwe gar-jalt ba ma pipir-o, yi ba daari ba ja-o ba vu ba ki piu bɔɔni wɔni. Dintu yi bɔɔni dilɔ ba deen na lugi-di piu yira ni yi ba maɲi ba wu ki nɔɔnu da tun.

⁵⁴De dum Zuzefu na ki kuntu tun maa yi de dilɔ Zwifə bam na maɲi si ba ti ba yigə ba siun de dum ɲwaani tun. Tɪga na yi, ba siun de dum puli mu.

⁵⁵Kaana balɔ ya na tɔgi di Zezi ba nuɲi Galile tun deen ma da Zuzefu kwaga, ba vu ba na bɔɔni dum di ba na tiɲi Zezi te tun. ⁵⁶Ba na ne kuntu tun, ba ma joori ba vu sɔɲɔ. Ba ma vu ba lagɪ tralia nwi dwi dwi, si ba ma turi Zezi yira yam. Ba siun de dum ni ba ma sin di ba titɔɲa yam ni We cullu na bri te tun.

Zezi na bi o yaɲi tɔvni te tun

(Matiyu 28:1-10, Mariki 16:1-8, Zan 20:1-10)

24 De dilɔ na saɲi siun de dum tun, kaana bam ma zaɲi ba go tɪga ba vu yibeeli dum jəgə kam. Ba ma jigi tralia nwi silɔ ba na lagɪ ba ma turi Zezi yira yam tun. ²Ba na yi jəgə kam tun, ba ma na kandwe dilɔ ya na pi bɔɔni dum ni tun bibili di tigi daa ni. ³Ba ma vu ba zu bɔɔni dum wu. Ba wu ne di Yuutu Zezi da. ⁴Ba wubuɲa ma vugimi, yi ba yəri ba na wó buɲi kulɔ. Ba na zigɪ da kuntu tun, nɔɔna bale ma da ba nuɲi ba zigɪ ba tee ni, yi ba zu gwaaru ti nyuni pugɔ pugɔ. ⁵Fuuni ma ja kaana bam. Ba ma cɔɔli ba yum tɪga ni. Nɔɔna bam laan ma ta di ba ba wɪ: «Berɲwaani mu á kari á beeri wulɔ na ɲwi tun twa wɔni? ⁶O nan təri yo. O joori o bi. Guli-na kulɔ o deen na tagɪ di abam maɲa kalɔ o ta na wu Galile ni tun, ⁷yi o ta o wɪ, ba maɲi si ba ja wum Nabiin-bu ba ki nɔn-balwaaru juɲa ni, si ba pa-o tɔvni-dagara baɲa ni ba gu, si o laan joori o bi da yatɔ de ni.»

⁸Nɔɔna bam na tagɪ kuntu tun, kaana bam laan ma guli Zezi ya na tagɪ kulɔ di ba tun.

⁹Ba ma zaɲi yibeeli dum jəgə kam ni, ba joori ba vu ba ta di Zezi karabiə fugə-dɪdɔva kam di balɔ maama na tɔgi ba wura tun. ¹⁰Kaana bam kuntu mu yi Mari wulɔ na nuɲi Magidala, di Zanni, di Mari wulɔ na yi Zaki nu tun, ku wəli di kaana balɔ na tɔgi di ba tun. Bantu maama maa wura ba tɔ kulɔ na ki tun ba bri Zezi karabiə fugə-dɪdɔva kam.

¹¹Nɔɔna bam na ni tun, ba ma wu pe kaana bam taani dum ja kuri, yi ba wu se ba ni. ¹²Ku daari Pɪyeeri ma zaɲi lula o duri o vu yibeeli dum jəgə kam si o nii. O na yi da tun, o ma tiiri o nii bɔɔni dum wɔni, yi o na garyiə yam yirani na tigi da. O ma joori o viiri, yi ku ki-o yəu di kulɔ na ki tun.

Zezi na bri o titi nɔɔna bale te tun

(Mariki 16:12-13)

¹³Dintu de dum ni mu Zezi karabiə bam bale wu cwəɲə ni ba maa ve tuw kudoɲ, ku yiri mu Emayusi. Tuw kum kuntu yi nɔɔni kilometra fugə-dɪdɔva mu di Zeruzalem. ¹⁴Ba na maa ve tun, ba maa ɲɔɔna kulɔ maama na ki tun ba veə. ¹⁵Ba na ɲɔɔni yi ba bwe daani kuntu tun, Zezi titi ma tu ba wɔni o tɔgi di ba o veə. ¹⁶Ba na tɔgi daani kuntu tun, ba yiə ma pugimi yi ba wu lwar-o. ¹⁷Zezi ma bwe-ba o wɪ: «Bee woɲo mu abam jigi á ɲɔɔni á veə?»

Ba na ni kuntu tun, ba ma zigɪ yi ba yigə nywani. ¹⁸Ba dɪdɔva yiri mu Klɔpasi. O ma ləri Zezi o wɪ: «Nɔɔna balɔ maama na zuuri Zeruzalem ni tun maɲi ba lwarɪ wo-kamunnu tilɔ na ki da lele kuntu tun. Bee nan mu kia, yi nmu yirani wu ni?» ¹⁹O ma bwe-ba o wɪ: «Bee wəenu mu tintu?»

Ba ma ləri ba wɪ: «Ku yi kulɔ na ki Nazareti tu Zezi tun mu. O yi We niɲoɲnu mu, yi o kikiə di o ni-taani maama jigi dam. We titi bri si ku yi ciga mu, yi nɔɔna maama di na kuntu. ²⁰Dɪbam kaanum yigə tiinə bam di di tuw kum nakwa bam ma ja-o, ba vu ba pa ba di o taani si ku ji tɔvni. Ba laan ma pa pamaɲa bam ja Zezi ba vu ba pa tɔvni-dagara yuu ni ba gu. ²¹Dɪbam nan ya jigi tuna, si wuntu mu yi wulɔ na lagɪ o vri Yisrayeli dwi tiinə bam o yaɲi tun. Di kuntu maama, zum mu jigi da yatɔ woɲo kuntu na ki tun. ²²Kulɔ na wəli da tun, dɪbam kɔgɔ kum kaana badonnə ve o yibeeli dum jəgə kam ba na kulɔ na sɔɔri dɪbam yira. Ba ya ve tituti mu, ²³yi ba wu ne o yira yam da. Ba ma joori ba ba, ba ta di dɪbam ni ba ne wo-kunkaguli mu. Ba ma na We malesi, yi si ta di ba si wɪ, Zezi daa ta ɲwi mu. ²⁴Dɪbam nɔɔna bam badonnə di ma zaɲi ba vu yibeeli dum ni. Ba ma na ni ku suni ku yi nɔɔni kaana bam na tagɪ te tun mu, ku daari Zezi titi mu ba wu ne.»

²⁵Zezi laan ma ta di nɔɔna bam o wɪ: «Á ba jigi wubuɲa na? Bee mu yi á wari á se We kwərə kalɔ Di niɲoɲnə bam deen na tɔɔli faɲa faɲa tun. ²⁶Ku dai mu Krisi wum na maɲi si o na yaara yalɔ si o daari o di We-sɔɲɔ o joɲi o paari tun na?» ²⁷O laan ma maɲi kulɔ maama na pupɔni o ɲwaani ku tiɲi We tɔɔni kum wɔni tun o bri-ba. O ma puli o pa ba lwarɪ Moyisi zaasum dum kuri, yi o daari o bri-ba faɲa faɲa We niɲoɲnə bam maama zaasum dum kuri na yi te tun.

²⁸Ba na maa ke tun, ba ma vu ba twe tuw kulɔ ba na maa ve tun. Zezi ma ki ni o maa ke yigə mu te. ²⁹Nɔɔna bam ma wu se, yi ba loor-o ba wɪ: «Tɪga lagɪ ka yi. Nan zu n pəni dɪbam tee ni.» O ma se yi o da o zu.

³⁰O ma jəni si o di wudiu di ba. O ma kwe dɪpe yi o ki We le di ɲwaani. O laan ma fɔ fɔ dɪpe dum o maɲi o pa-ba. ³¹O na ki kuntu tun, mu ba yiə pɔvri yi ba laan lwar-o. Ba na lwar-o tun, o ma da o je ba yigə ni, yi

ba daa wu ne-o. ³²Ba laan ma ta daani ba wu: «Nmu wu ne na? Dí ya na tɔgi daani cwəŋə ni yi o ŋɔɔni o bri dibam We tɔnɔ kum wəənu tum kuri na yi te tun, dí ya ba tiini dí jigi wupolo na?»

³³Ba ma zaŋi lila ba joori ba vu Zeruzalem tuw kum wu. Ba na yi da tun, ba ma na Zezi karabiə fugə-didva kam di nɔɔna badonnə bam na lagi daani jəgə didva.

³⁴Bantu ma te ba wu: «Ku yi ciga mu. Dí Yuutu Zezi suni o bi o yagi tɔvni. O tu o bri o titi di Simɔn mu.»

³⁵Nɔɔna bale bam di ma maŋi kulɔ na ki cwəŋə ni tun ba bri-ba. Ba daari ba maŋi Zezi na fɔgi dipe dim yi ba laan lwar-o te tun.

Zezi na bri o titi o karabiə bam te tun

(Matiyu 28:16-20, Mariki 16:14-18, Zan 20:19-23)

³⁶Zezi karabiə bam ta na wura ba ŋɔɔni kuntu tun, o ma da o ba o zigi ba titari ni. O ma jɔɔni-ba yi o wu: «Yazurə wó jəni di abam.» ³⁷Ba bicara ma di yi fuvni ja-ba zanzan. Ba ma buŋi ni ba ne ciru mu. ³⁸O ma ta di ba o wu: «Beŋwaani mu ku su abam kuntu? Bɛɛ mu yi á jigi bubwea di amu? ³⁹Fɔgi-na á nii amu jia di a ne na yi te tun. Ku suni ku yi amu. Taani-na amu á nii. Ciru ba jigi ya-nwana di kwi, ni á na nat amu na yi te tun.»

⁴⁰O na tagi kuntu tun, o ma bri-ba o jataala di o ne. ⁴¹Ku na tiini ku jigi wupolo ku pa-ba tun, ba ta wari ba se ni ku yi ciga, yi ku su-ba zanzan. O ma bwe-ba o wu: «Á jigi wodiyo yo ni si dí di na?» ⁴²Ba ma twəri kaləŋ-saŋa ba pa-o. ⁴³O ma joŋi-ka o di ba yibiyə ni.

⁴⁴O laan ma ta di ba o wu: «Wəənu tilɔ na ki amu tun maŋi di taani dilɔ a na maŋi a ta a bri abam, maŋa

kalɔ a ta na wu abam wuni tun. A deen tagi a wu, kulɔ maama na pupuni amu ŋwaani We tɔnɔ kum wuni tun maŋi si ku ki mu. Ku na yi kulɔ Moyisi di faŋa faŋa We nijorŋə bam na pupuni tun, di kulɔ na pupuni We ləŋ-ŋwi tɔnɔ kum wuni tun maama.»

⁴⁵O ma daari o pa ba wu puuri, si ba wani ba lwaru We tɔnɔ kum na bri kulɔ tun kuri. ⁴⁶O ma ta o bri-ba o wu: «Ba pupuni We tɔnɔ kum wuni ba wu: «Krisi wum lagi o na yaara zanzan mu si o ti, yi o laan wó joori o bi o yagi tɔvni da yatɔ de ni.» ⁴⁷Ba daa ta pupuni ba wu: «O karabiə wó vu lugu baŋa dwi tiinə maama te, yi wum yiri dim ŋwaani baá bri nɔɔna ni ba maŋi si ba ləni ba wuru mu, si We laan yagi ba lwarum Dɩ ma ce-ba.» Á nan maŋi si á puli Zeruzalem ni mu á taá tɔɔli We kwərə kam kuntu. ⁴⁸Abam ne kulɔ maama na ki tun, á nan maŋi si á bri nɔɔna kuntu mu. ⁴⁹A nan wó tɔŋi wulu wum a Ko na goni ni si o ba abam te tun, yi o na tuə, oó pa abam na dam dilɔ na nuŋi We te tun. Maŋi-na Zeruzalem ni, si á taá cəgə dam dilɔ a na te tun.»

Zezi na joori o vu We-səŋɔ te tun

(Mariki 16:19-20, Tituŋa Tɔnɔ 1:9-11)

⁵⁰Zezi laan ma ja-ba o nuŋi tuw kum wuni, o ja vu o yi Betani seeni. O ma zəŋi o jia weyuu ni, yi o ta di ba o wu: «Amu pe abam yu-yoŋo.» ⁵¹O na ki-ba yu-yoŋo kuntu tun, o ma yagi-ba yi We kwe-o Dɩ ja di Dɩ səŋɔ. ⁵²Ba ma kuni doonə ba zul-o, yi ba laan daari ba joori Zeruzalem di wupolo zanzan. ⁵³Ba na wura tun, ba wu fɔgi ba kwe We-di-kamunu kum vəŋə, yi ba zuli We maŋa maama.

Wε taani dilu

ZAN

na pupuni tun

Wε taani dilu Zan na pupuni tun na bri dibam kulv tun mu tuntu

Zan wulv na yi Zezi karabiə fugə-bale bam wu didva tun mu pupuni tɔnɔ kuntu (Matiyu 10:2). O na yəni o ɛkɔnti o titi woŋo, o ba bæi o yiri, oó pupuni ni karabu wudoŋ mu (Zan 18:15), naa wulv Zezi na soe tun (Zan 13:23).

Zan bri ni Zezi yi Krisi wum o Ko Wε na tɔŋi tun mu, ni Dɔ na maŋi Dɔ go ni te tun. Zezi mu yi cwəŋə kalv dɔ na wó da da dɔ na ɛwɔa kalv na ba ti tun Wε tee ni. Wum mu yi cɔga tu, o yi pooni dilv na bri Wε cɔga kam, o yi wodiw kulv na pai ɛwɔa tun, yi o yi nayirv wulv na nii dibam baŋa ni, oó vaŋi dibam si dɔ yi dɔ Ko Wε te.

Zan tɔnɔ kum wuni, o de yigə o bri ni Zezi yi Wε Bitara mu ka na wura maŋa maama. Ka ma ji nabiinu, yi o zɔvri dibam titari ni. O bri Zan wulv na miisi nɔɔna na wuni tun na bri Zezi cɔga kam te tun (pɔɔrum 1).

O ma ta bri Zezi na jeeri nɔɔna dwi təri təri te tun. Zan bri wo-kunkagila yarpe yalv Zezi na kia yi ya yi nyinyugu, kv bri dibam o na yi wulv tun (pɔɔrum 2-12).

O ta ma bri Zezi na zaasi o karabiə te titi dilv ba na jaan-o tun wuni (pɔɔrum 13-17).

Tɔnɔ kum tiim jəgə ni, kv bri dibam ba na jaani Zezi ba di o taani te, yi ba pa-o tɔvni-dagara baŋa ni ba gv, yi o joori o bi o yagi tɔvni, yi o bri o titi dɔ o karabiə bam te tun (pɔɔrum 18-21).

Zan wu pupuni wənu tiv maama Matiyo dɔ Mariki dɔ Luki na pupuni tun. Wuntu yirani nan mu bri kv na ki te kadri candiə maŋa ni Kana ni tun (2:1-12), dɔ Zezi na jeeri Nikodem (3:1-21) dɔ Samari tiinə kaani te tun (4:1-12), dɔ o na pe kɔrɔ na yazurə Betizata jəgə kam ni te tun (5:1-18), dɔ o na pe Lazaari joori o bi te tun (11:1-44).

Zan na bri wənu tiv Zezi na ki tun, o laan ma daari o bri Zezi na zaasi nɔɔna bam yi o bri-ba ti kuri te tun.

Wε Bu Zezi Krisi mu yi bitara kalv na pai nabiinə ɛwɔa tun

1 Pulim ni tun, Bitara kam maŋi ka wura mu, yi lvgv baŋa daa ta tərə. Ka maŋi ka wu Wε tee ni mu. Wulv na yi Bitara kam tun dɔ Wε maama yi bidwi mu. ²O maŋi o wu Wε tee ni mu pulim ni. ³Kv de dɔ wuntu mu yi Baŋa-Wε deen ki woŋo maama. Kulvkvulv tərə Wε na kia, yi kv wu de dɔ wuntu. ⁴Wum mu pai nabiinə na ɛwɔa. ɛwɔa kam kuntu nan mu pai nabiinə na pooni. ⁵Pooni dum kuntu na tu tun, dɔ zəli lim, yi lim daa wari pooni dum dɔ zəli.

⁶Wε deen tɔŋi nɔɔnv wudoŋ, o yiri mu Zan. ⁷O tu si o ta wulv na yi pooni dum tun taani mu o bri nɔɔna, si nabiinə maama wani ba lwar-o si ba daari ba se-o. ⁸Zan titi dai pooni dum. O nan tu si o ta wulv na yi pooni dum tun taani mu o bri nɔɔna.

⁹Wulv na yi pooni dum cɔga cɔga tun deen nuŋi Wε te mu o ba lvgv baŋa. Wuntu mu pai nabiinə maama na pooni si ba wani ba lwar Wε. ¹⁰O deen ma ba lvgv baŋa o wura. Kv ya de dɔ wuntu mu yi Wε ki lvgv.

Dɔ kuntu dɔ, nabiinə daa ta wu lwar-o. ¹¹O ma ba o titi tiv, yi o dwi tiinə wu jeer-o lanyirani. ¹²Kv daari balv maama na se-o yi ba ki ba wu-didva did-o tun, o ma pa-ba ni si ba ji Baŋa-Wε biə. ¹³Ba na jigi Wε biə kuntu tun, kv dai nabiinə na lɔri te tun, naa nɔɔna yira lagum, naa nɔɔna wubɔŋa na lagi te tun. Kv nan yi Baŋa-Wε titi mu pe ba ji Dɔ biə.

¹⁴Bitara kam deen ma ji nabiinu, yi o zɔvri dibam titari ni. Wε zaani dɔ Dɔ cɔga maama tiini ka wu o tee ni. Dɔ ma na o paari-zulə na dagi te, o na yi o Ko Wε Bu-dva tun ɛwɔa.

¹⁵Zan deen ɛkɔnti wuntu taani, yi o ta dɔ kwər-dɔa o wɔ: «Mu wulv wum a na maŋi a ta o taani a wɔ, nɔɔnv wudoŋ wó saŋi amv kwaga o ba. Wuntu yi kamunu o dwe amv, beŋwaani o maŋi o wura yi amv yaa ta tərə.»

¹⁶Wuntu mu yəni o pa dibam maama na zaani zanzan, o na tiini o jigi Wε zaani lanyirani tun ɛwɔa.

¹⁷Beŋwaani Wε pe Dɔ cullu tum Moyisi mu yi o pa dibam. Kv daari, kv na yi Wε zaani dɔ Dɔ cɔga kam, Dɔ de Dɔ Bu Zezi Krisi ɛwɔa mu Dɔ pa dibam ka.

¹⁸Nɔɔn-nɔɔnɔ ta maŋi o wu ne Baŋa-We. Ku daari DL Bu-dba kam mu pe di lwar-DL. Wuntu di We yi bidwi mu. O maa wu o Ko Baŋa-We tukari ni.

Zan na ŋɔɔni Zezi taani te tun

(*Matiyu 3:1-12, Mariki 1:1-8, Luki 3:1-17*)

¹⁹Zan deen na pe nɔɔna lwar Zezi te tun mu tuntu: Zwifə yigə tiinə balu na zɔvri Zeruzalem ni tun deen ma tuŋi ba kaanum yigə tiinə di Leviti tiinə si ba vu Zan te. Ba ma vu ba bwe-o ba wi: «Nmu yi wɔɔ mu?»

²⁰Zan ma vuri o ta-ba o wi: «Ku dai amu mu yi Krisi wum We na tuŋi tun.»

²¹Ba ta ma joori ba bwe-o ba wi: «Nmu nan yi wɔɔ mu za? Nmu yi Eli mu na?»

O ma ləri-ba o wi, wum dai Eli. Ba daa ma bwe-o ba wi: «Nmu yi We nijonnu wulu na maŋi si o ba tun mu na?»

O maa wi: «Awo.»

²²Ba laan ma ta ba wi: «Nmu nan yi wɔɔ? Di maŋi si di ja nmu na ləri te tun mu, di vu di ta di bri balu na tuŋi dibam tun. Ta n bri dibam nmu na yi wulu tun.»

²³Ba na bwe-o kontu tun, Zan ma ləri-ba o wi:

«Amu yi wulu na tɔɔli kwərə kagva wuni a wi:

«Zaŋi-na á kwe cwəŋə kalu di Yuutu wum

na lagi o ba o tɔɔi da tun,

á pa ka fɔɔi ka yɔvri lanyran.»

Mu We nijonnu Ezayi na maŋi o ta amu taani te tun.»

²⁴Nɔɔna badonnə di deen tɔɔi ba wu ba wuni, ba na nuŋi Farizian tiinə kɔɔ kum wuni. ²⁵Ba ma bwe Zan ba wi: «Nmu nan na suni n dai Krisi wum We na tuŋi tun, yi n dai Eli naa We nijonnu wulu na maŋi si o ba tun, wɔɔ mu pe nmu ni si n miisi nɔɔna na wuni?»

²⁶Zan ma ləri-ba o wi: «Ku na yi amu, a yəni a miisi nɔɔna na wuni mu. Abam nan na zigɔ tun, nɔɔnɔ wu á titari ni yi á yər-o. ²⁷Wuntu mu lagi o saŋi amu kwaga o ba, yi a wu maŋi si a li o ne natra di.»

²⁸Kuntu maama deen ki Betani ni mu, Zɔrden bugə kam bube dum ni, me Zan na miisi nɔɔna na wuni We ŋwaani tun.

Zan bri ni Zezi mu yi We Pəlbu wulu na li nabiinə lwarum tun

²⁹Tiga na puvri tun, Zan ma na Zezi na ve o maa buni o te. O ma ta di balu na wura tun o wi: «Nii-na We Pəlbu wulu na li nabiinə lwarum tun. ³⁰A ya tagi a wi: «Nɔɔnɔ wó saŋi amu kwaga o ba, yi o yi kamunu o dwe amu, beŋwaani o maŋi o wura yi amu yaa ta tərə.» Ku nan yi wuntu taani mu a tea. ³¹Amu tuti deen

maŋi a yəri o na yi wulu tun, yi a laan ba a lwar-o. A nan tu si a pa Yisrayeli dwi tiinə mu lwar-o. Kuntu ŋwaani mu a yəri a miisi nɔɔna na wuni.»

³²⁻³³Zan daa ta ma ŋɔɔni Zezi taani o bri-ba o wi: «A ya yəri We Bu wum na yi wulu tun. Wulu nan na tuŋi-ni si a ba a miisi nɔɔna na wuni tun tagi o wi, a na ne We Joro kum tu ku wu nɔɔnɔ wulu baŋa ni tun, wuntu mu yi wulu na wó miisi nɔɔna We Joro kum wuni tun. A laan nan ne We Joro kum na nuŋi weyuu ni ku tu ku ba ku wu nɔɔnɔ wuntu baŋa ni, yi ku nyi di kunkwəŋə te. ³⁴Amu suni a na kulɔ We na tagi tun, yi a lagi a ta cigə di abam si wuntu mu yi We Bu wum.»

Zezi na de yigə o bəŋi o karabiə balu tun

³⁵Tiga na puvri tun, Zan di o karabiə bale daa ta maa wura. ³⁶Zan ma na Zezi na ve o maa kea. O ma ta o wi: «Nii-na We Pəlbu wum.»

³⁷Zan karabiə bale bam ma ni o na tagi kulɔ tun. Ba ma pe Zezi kwaga ba pu. ³⁸Zezi ma pipiri o nii o na ba na tɔɔ-o tun. O ma bwe-ba o wi: «Abam beeri be mu?»

Ba ma ləri ba wi: «Rabi, nmu zɔvri yən mu?» (Rabi kuri mu Karanyina.)

³⁹O ma ləri-ba o wi: «Ba-na si á wó na.» Ba ma tɔɔi did-o ba vu ba na o na zɔvri me tun. Ku yi didaan-ni ni mu. Ba ma maŋi o tee ni ba tu we.

⁴⁰Nɔɔna bale balu na ni Zan na tagi Zezi taani dum te yi ba daari ba tɔɔ-o tun didba yiri mu Andre. O yi Simɔn Piyeeri nyaani mu. ⁴¹Ba na joori tun, Andre ma ki lula o vu o zumbaaru Simɔn te, o ta did-o o wi: «Dibam ne Mesi wum.» (Yiri dum kontu di Krisi yi bidwi mu.)

⁴²O laan ma ja-o o vu Zezi te. Zezi ma nii o yibiyə ni yi o wi: «Nmu yi Simɔn wulu na yi Zan bu tun mu. Nmu yiri laan wó ta yi Sifasi mu.» (Yiri dum kontu di Piyeeri yi bidwi mu, yi di kuri mu Pulɔrɔ.)

⁴³Tiga deen na puvri tun, Zezi ma burɔi si o vu Galile. O ma vu o jeeri Filipi, yi o ta did-o o wi: «Ba n ta n tɔɔi amu.»

⁴⁴Filipi nuŋi Betisayida mu, tu kulɔ Andre di Piyeeri di na nuŋi da tun. ⁴⁵Filipi laan ma zaŋi o vu o jeeri nɔɔnɔ wudoŋ, o yiri mu Natanayeli. O ma ta did-o o wi: «Dibam ne wulu wum Moyisi na pupuni o taani faŋa faŋa We callu tɔɔ kum wuni tun, yi We nijonno di deen pupuni ba ta o taani tun. Wuntu mu yi Zezi, o yi Zuzefu bu mu. O nuŋi Nazareti.»

⁴⁶Natanayeli ma ta did-o o wi: «Wo-laa kontu wó wani ku nuŋi Nazareti na?»

Filipi ma ləri o wi: «Ba si n na.»

⁴⁷ Ba na maa ve tun, Zezi ma na Natanayelti na maa bunt o te. O ma ta o taani o wi: «Wuntu suni o yi Yisrayeli dwi tu mu ciga ciga, o wu lana.»

⁴⁸ Natanayelti ma bwe-o o wi: «Nmu ki ta mu n ye amu?»

O ma lar-o o wi: «A ya ne nmu maŋa kam n na wu kapuru kum kuri ni ku loori Filipi na beŋi nmu tun.»

⁴⁹ Natanayelti ma lar-o o wi: «Karanyina, nmu yi Baŋa-We Bu mu, yi n ta yi Yisrayeli tiine pe.»

⁵⁰ Zezi ma ta did-o o wi: «Nmu na se amu tun, ku yi a na tagi a wi, a ya ne nmu kapuru kum kuri ni tun ŋwaani mu. Nmu nan wu na wo-kunkagila yalu na tiini ya dana ya dwe kuntu tun.» ⁵¹ O laan ma ta o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, abam wu ba a na weyuu na puri, yi We malesi tigi da si diine yi si tuw Nabiin-bu wum baŋa ni.»

Zezi na ve kadiri candia Kana ni te tun

2 Da yale deen na ke tun, ba maa wura ba ki kadiri candia Galile tu kudoŋ ni, ku yiri mu Kana. Zezi nu maa tigi o wura. ² Ba deen beŋi Zezi di o karabia bam kadiri candia kam kuntu ni. ³ Ba na wura tun, tweeru bi saana kalu yiri na yi ven ba ya na jigi ba nyu tun ma ti. Zezi nu ma ta did-o o wi: «Ba daa ba jigi sana si ba nyu.»

⁴ Zezi ma leri o wi: «A nu, nmu lagi n bri-ni a na wu ki kulv tun na? A maŋa kam daa ta wu yi.»

⁵ O nu wum laan ma ta di wudi-maŋa bam o wi: «O na tagi kulv maama di abam, si a ki.»

⁶ Kandwa kambi-ze sirdu deen maa zigi da. Si didva maama jigi nuneeni litra fusrdu naa bi mu. Si deen zigi da si nuna ta maa sun ba jia di ba zwi mu, ni Zwif ba cullu tum na bri te tun. ⁷ Zezi ma ta di wudi-maŋa bam si ba mo na ba su kambi sum ni. Ba ma mo na ba su si ni ba peeli. ⁸ O daa ma ta-ba o wi, ba laan mo na bam ba vu ba pa wulu na nii candia kam waenu tum baŋa ni tun. Ba ma mo ba pa-o. ⁹ O ma nyu na bam, didaani ba maŋi ba ji tweeru bi saana. O ma wu lwaru sana kam kuntu na nuŋi me, yi wudi-maŋa balu na mooni na bam tun nan ye. Nunu wulu na nii candia kam baŋa ni tun laan ma beŋi kan-baru wum o ta did-o o wi: ¹⁰ «Nunu maama yoni o pa sa-ŋuŋa mu yiga yi ba nyu. Ba laan na yoni ba nyu ba su, o ma pa-ba sana kalu na ba tiini ka ywene tun yi ba nyu. Nmu nan kwe sa-ŋuŋa kam mu n zigi, yi n laan ba n kwe-ka n pa dibam ku kwaga ni.»

¹¹ Mu Zezi na de yiga o ki wo-kunkagili dub tun. O deen ki-di Kana ni mu, Galile tu ni, si ku bri nuna ni o nuŋi We te mu. Ku ma pa nuna lwaru o dam na yi te tun. O karabia bam na ne kuntu tun, ba ma ki ba wu-didva did-o.

¹² Kuntu deen na ke tun, Zezi di o nu di Zezi nyaana di o karabia bam ma vu Kapernawum ba ki da funfun da.

Zezi na zali pipimpiine We-di-kamunu kum ni te tun

(Matiyu 21:12-13, Mariki 11:15-17, Luki 19:45-46)

¹³ Ku deen ma daari fun si Zwif ba di ba candia kalu yiri na yi Paki tun. Zezi ma zaŋi o vu Zeruzalem.

¹⁴ O na yi da tun, o ma vu We-di-kamunu kum ni. O ma na nuna na jigi naani di peeni di kunkwan-pula ba yaga ka kunkulu kum ni. Sabu-lenne di maa je da ba lani ba sibia. ¹⁵ O ma kwe nuŋi o ma ki balaari o zali peeni sum di naani dum maama, o pa di nuŋi. O ma daari o yigi sabu-lenne bam taabullu tum o di tiga ni, o pa ba sabu kum jagi. ¹⁶ O ma daari o ta nuna balu di na jigi kunkwan-pula bam ba yagi tun o wi: «Ja-na-ba a ja nuŋi yo. A yi zaŋi a pa a Ko We dige kam taa yi pipiu jage.»

¹⁷ Zezi na ki kuntu tun, o karabia bam laan ma ba ba guli ku na pupuni We tano kum wuni ku wi te: «Amu na tiini a jigi sono kulv nmu We-di-kamunu kum ŋwaani tun nyi nuneeni mini na di-ni te tun mu.»

¹⁸ Zwif yiga tiine bam laan ma bwe Zezi ba wi: «Wo-kunkagili doo nmu wu ki, si ku pa dibam lwaru ni nmu jigi ni si n zali nuna bam kuntu?»

¹⁹ Zezi ma leri-ba o wi: «Abam na magi We-dige kantu maama a di tiga ni, amu wu ma da yato mu a joori a lo-ka a zigi.»

²⁰ Ba laan ma ta ba wi: «Ba me bina fiinna yardu mu (46) ba ma lo We-di-kamunu kuntu ba ti. Nmu nan wu ki ta mu n ma da yato yirani n joori n lo-ka n zigi.»

²¹ Zezi nan ya na nuŋi We-dige kam taani kuntu tun, ku yi o tuti yira yam taani mu o taga. ²² Ku deen na tu ku yi maŋa kam Zezi na tigi yi o joori o bi tun, o karabia bam ma guli o deen na tagi te tun. Ba ma se kulv na pupuni We tano kum wuni tun, di Zezi na tagi kulv tun.

²³ Zezi deen na wu Zeruzalem ni Paki candia kam maŋa ni tun, nuna zanzan ma na wo-kunkagila yalu o na ki tun, yi ba laan se-o. ²⁴ Zezi deen nan wu pe-ba o wu maama, beŋwaani o ye nunu maama na yi te tun. ²⁵ O maa ba lagi si nuna-nunu bri-o nabiine na yi te tun, o na maŋi o ye kulv na wu nabiinu maama bicari ni tun ŋwaani.

Nikodem na ve Zezi te te tun

3 Nunu wudoŋ deen mu wura, o yiri mu Nikodem. O nuŋi Farizian tiine kogo kum wuni mu. O maa tigi o yi Zwif ba yiga tu didva. ² De didwi o ma zaŋi

o vu Zezi te titu ni, yi o ta did-o o wɔ: «Karanyina, dí ye ni We mu tɔŋi nmɔ si n ba n bri nɔɔna Dl cɔga kam. Dí ne wo-kinkagila yalɔ nmɔ na ki tun. Ku pe dí lwart ni We mu sunti Dl wɔ nmɔ tee ni, Dl pai n wai wo-kinkagila yam n kia.»

³ Zezi ma lɔr-o o wɔ: «A lagɔ a ta cɔga di nmɔ si, ba na wɔ joori ba lu nɔɔnɔ wɔlɔ tun, kuntu tu bá wani o na We paari dɔm na yi te tun.»

⁴ Nikodem ma bwe-o o wɔ: «Nɔɔnɔ na yi nɔn-kwɔn, baá ki ta mu ba lu-o daga? O bá wani o joori o zu o nu wɔ si ba daa lu-o.»

⁵ Zezi ma lɔr-o o wɔ: «A lagɔ a ta cɔga di nmɔ si, nɔɔnɔ wɔlɔ We na wɔ me na di Dl Joro kum Dl pa o na lɔr-dɔŋa tun, kuntu tu bá wani o zu We paari dɔm wɔni. ⁶ Nabiinɔ na lɔgi nɔɔnɔ wɔlɔ tun, ku yi lɔgu baŋa ŋwia mu o jɔga. Ku daari, We Joro kum na lɔgi wɔlɔ tun, ku yi We Joro kum ŋwia mu o jɔga. ⁷ Yi pa ku sɔ-m di a na tagɔ kulɔ ni ku maŋi si ba joori ba lu abam tun. ⁸ Ku na yi vii, ku yɔni ku dɔli me di me ku na lagɔ tun mu. N yɔni n ni ku sɔɔ kum, yi n yɔri ku na nuŋi me di ku na maa ve me tun. Ku yi bidwi mu di We Joro kum na pe wɔlɔ maama ŋwi-dɔŋa tun.»

⁹ Nikodem ma bwe o wɔ: «Kú ki ta mu ku ki kuntu?»

¹⁰ Zezi ma lɔr-o o wɔ: «Nmɔ yi Zwifɔ bam karanyina mu, yi n daa n ta yɔri wɔɔnu tuntu? ¹¹ A lagɔ a ta cɔga di nmɔ si, dí yɔni dí te wɔɔnu tɔlɔ dí na ye tun mu, yi dí kwɔri dí ŋɔɔni kulɔ dí na ne tun dí bri nɔɔna. Di kuntu di, á ta ba se dɔbam taani dɔm. ¹² A na te lɔgu kuntu baŋa wɔɔnu taani a bri abam yi á ba se a ni tun, a laan na ŋɔɔni We-sɔŋɔ wɔɔnu a bri abam, á wú ki ta mu á se a ni? ¹³ Nɔɔn-nɔɔnɔ tɔrɔ o na diini We-sɔŋɔ, ku na dai Nabiin-bu wɔm na zigɔ da o tu tun yiranu.»

¹⁴ Ni Moyisi deen na zɔŋi canna bisankwia kam o pali daa yuu ni kagva kam wɔni te tun, ba nan maŋi si ba kwe Nabiin-bu wɔm di ba zɔŋi weyuu ni kuntu mu, ¹⁵ si ku pa nɔɔnɔ wɔlɔ maama na ki o wɔ-dɔdɔa did-o tun na ŋwi-dɔŋa kalɔ na ba ti tun.»

¹⁶ Beŋwaani We na tiini Dl soe nabiinɔ tun mu pe Dl tɔŋi Dl Bu-dɔa si o ba lɔgu baŋa, si wɔlɔ maama na ki o wɔ-dɔdɔa did-o tun daa yi cɔgi, si o na ŋwi-dɔŋa kalɔ na ba ti tun. ¹⁷ We na tɔŋi Dl Bu wɔm si o ba lɔgu baŋa kuntu tun, ku dai si o di nabiinɔ taani si o cɔgi-ba, ku nan yi si o vri-ba lwarɔm wɔni mu o yagi. ¹⁸ Wɔlɔ maama na ki o wɔ-dɔdɔa di We Bu wɔm tun, ba daa bá di o taani. Ku daari wɔlɔ maama na wɔ se-o tun maŋi o ga bura mu, o na vin si o se We Bu-dɔa kam tun ŋwaani. ¹⁹ We na di nabiinɔ taani te tun mu tuntu: We pe wɔlɔ na yi pooni tun mu ba lɔgu baŋa. Nabiinɔ nan soe lim ba dwe pooni dɔm ba titɔŋ-balwaaru tum ŋwaani. ²⁰ Nɔɔnɔ wɔlɔ maama na ki kɔm-balwaaru tun culi pooni dɔm mu, o bá se si o nuŋi di yigɔ ni, si o wo-balwaaru tum wú jalɔ jaja. ²¹ Wɔlɔ maama nan na

tɔgi cɔga cwɔŋɔ tun wú nuŋi pooni dɔm yigɔ mu, si ku bri ni o titɔŋa maama tɔgi We wɔbɔŋa mu.

Zan daa na ŋɔɔni Zezi taani te tun

²² Kuntu kwaga ni Zezi di o karabiɔ bam ma vu ba beeri Zude ti-balwa bam wɔni. Ba ma daani jɔgɔ kam kuntu ni, yi o miisi nɔɔna na wɔni We ŋwaani. ²³ Zan deen maa wɔ Enɔn ni. Tu kum kuntu batwari didaani Salim. O di maa wura o miisi nɔɔna na wɔni, na na daga je sum kuntu ni tun ŋwaani. Nɔɔna zanzan deen yɔni ba tui o te maŋa maama, si ba pa o miisi-ba na wɔni. ²⁴ Maŋa kam kuntu ni ba ta wɔ jaani Zan ba pi.

²⁵ Zan karabiɔ badonnɔ deen ma magɔ kantɔgɔ di Zwifu wɔdɔŋ, di nɔɔna na maŋi si ba zari ba titi te si ku tɔgi Zwifɔ bam cullu tum cwɔŋɔ tun. ²⁶ Ba ma vu Zan te ba ta did-o ba wɔ: «Karanyina, dí ne nɔɔnɔ wɔlɔ deen na wɔ nmɔ tee ni yi n wɔ Zurdɔn bugɔ kam bube didɔŋ dɔm ni tun. Nmɔ tagɔ o taani n bri dɔbam. Lele kuntu, o laan wura o miisi nɔɔna na wɔni, yi nɔɔna zanzan tiini ba ve o te ba daari dɔbam.»

²⁷ Zan ma lɔri-ba o wɔ: «Ku ba cɔga. Nɔɔnɔ bá wani o na woŋo, yi ku na dai We mu pe-o-ku. ²⁸ Abam titi maŋi á yi amu maana tiinɔ di a na tagɔ a wi, amu dai Krisi wɔm, si ku yi We mu tɔŋi-ni si a tɔgi Krisi wɔm yigɔ a ba. ²⁹ Ku nyi di nɔɔnɔ na di kaani te tun mu, ku yi kan-baru wɔm titi mu te kaani wɔm. Ka-yiginu wɔm maa zigɔ daa ni yi o cɔgɔ. O na ne ni kan-baru wɔm jigɔ wɔpolo di o kaani wɔm, o di wú ta jigɔ wɔpolo. Kuntu, a di jigɔ wɔpolo ku ja gaali. ³⁰ Wɔntu nan maŋi si o ji nɔn-kamunu mu, si amu joori a ji nɔn-balaŋa.»

³¹ Nɔɔnɔ wɔlɔ na nuŋi We te tun mu yi nɔn-kamunu o dwe nɔɔnɔ maama. Ku daari wɔlɔ na nuŋi lɔgu baŋa tun yi lɔgu nyum mu. O ni-taani di maa yi lɔgu baŋa nyum. Wɔlɔ nan na nuŋi We-sɔŋɔ tun mu dwe maama. ³² O yɔni o te kulɔ o na niɔ yi o kwɔri o na tun mu o bri nɔɔna. Di kuntu di, nɔɔna ta ba se o zaasɔm dɔm. ³³ Nɔɔnɔ wɔlɔ nan na se o zaasɔm dɔm tun, kuntu tu sunti o bri ni We yi cɔga mu. ³⁴ Beŋwaani, ku na yi wɔlɔ wɔm We na tɔŋi tun, We pe-o Dl Joro kum ku tiini ku ja gaali, yi ku pai o te We titi ni-taani. ³⁵ Ko Baŋa-We soe Dl Bu wɔm yi Dl pa-o dam woŋo maama baŋa ni. ³⁶ Nɔɔnɔ wɔlɔ na ki o wɔ-dɔdɔa di We Bu wɔm tun jigɔ ŋwi-dɔŋa kalɔ na ba ti tun. Ku daari nɔɔnɔ wɔlɔ na vin We Bu wɔm tun bá fɔgi o na ŋwia We tee ni. We ban-zɔŋɔ nan wú ta wɔ o yuu ni.»

Samari tiinɔ kaani na lwart Zezi te tun

4 Farizian tiinɔ bam deen ma ni ni Zezi wura o pai nɔɔna zanzan tɔgi o kwaga ku dwe Zan, yi o ta

kwəri o miisi-ba na wunt We n̄waani. Ku nan dai Zezi tuti mu miisi-ba na wunt, ku yi o karabiə bam mu miisi-ba. Zezi na maani ni Farizian tiinə bam lwaru kontu tun, o ma zaŋi Zude ni o joori o maa ve Galile. ⁴O na maa ve kontu tun, o maŋi si o tɔgi Samari wunt mu o ke.

⁵O ma vu o yi Samari tu kudon, ku yiri mu Siswaaru. Ku batwari di tɔga kalu Zakɔbi deen na pe o bu Zuzefu faŋa faŋa tun. ⁶Zakɔbi deen jigi vuli je sum kontu ni, di ta na wuru di zim maama. Zezi na ve taan kontu tun, o ma bwəni. O ma vu o jəni vuli dum ni ni. Ku deen yi wia titari ni mu. ⁷⁻⁸O karabiə bam maa ke tu kum wu si ba yəgi wɔdiu. Zezi na je da kontu tun, Samari tiinə kaani wɔdon laan ma ba si o mɔ na. Zezi ma ta did-o o wi, o ki na o pa-o si o nyɔ.

⁹Kaani wum ma ta di Zezi o wi: «Nmu yi Zwifu mu, yi amu yi Samari tu. Bɛɛ mu yi n ta n wi, a ki na a pa-m?» Kaani wum tagi kontu, beŋwaani Zwifə bam di Samari tiinə deen wari daani.

¹⁰Zezi ma lər-o o wi: «Nmu ya na ye pɛəri dilu We na lagɔ Di pa-m tun, yi nmu ya na ye wulu na loori nmu na tun, nmu tuti ya mu wɔ loori amu, yi a pa nmu na balu na pai nabiinə ŋwi-duŋa tun.»

¹¹Kaani wum ma ta did-o o wi: «A tu, nmu ba jigi goŋo yi vuli dum luunə. Nmu nan wɔ ki ta mu n mɔ na balu na pai nabiinə ŋwi-duŋa tun? ¹²Dibam nabaaru Zakɔbi mu kugi vuli duntu o pa dibam. Wuntu tuti di o biə di o vara maama deen mɔɔni na yo mu faŋa faŋa ba nyɔa. Nmu nan buŋi n pai n dwe Zakɔbi mu naa?»

¹³O ma lər-o o wi: «Ku na yi vuli duntu na bam, nɔɔnu wulu maama na nyɔgi-ba tun, na-nyɔm ta wɔ ja kontu tu. ¹⁴Ku nan na yi na balu amu na wɔ pa tun, na-nyɔm daa bá ja wulu na nyɔgi-ba tun. Na balu a na wɔ pa tun wɔ ji nunɛni buli-yi mu te o wunt, yi di wɔ ta burə na balu na pai ŋwi-duŋa kalu na ba ti tun.»

¹⁵Kaani wum daa ma ta did-o o wi: «A tu, nan pa-ni na bam kontu, si na-nyɔm daa yi ja-ni si a taa tui yo a mɔɔni na.»

¹⁶Zezi ma ta did-o o wi: «Ve n bəŋi n baru si á da daani á ba.»

¹⁷Kaani wum ma ləri o wi, wum ba jigi baru.

Zezi ma ta-o o wi: «Nmu na tagi ni n ba jigi baru tun yi ciga mu. ¹⁸Nmu ya n zu banna banu mu, yi nmu na wu nɔɔnu wulu tee ni lele kontu tun dai n baru. Ku yi ciga mu n tagi n bri-ni.»

¹⁹Kaani wum ma ta did-o o wi: «A tu, amu lwaru ni n yi We nijonnu mu. ²⁰Dibam Samari tiinə nabaara bam deen tui piu kontu yuu mu ba zuli We. Ku daari abam Zwifə bam bri ni, ku maŋi si nɔɔna taa zuli We Zeruzalem ni mu.»

²¹Zezi laan ma ta did-o o wi: «Kaani, se a taani dum. Maŋa wɔ ba, yi abam daa bá ta ve piu kontu yuu naa

Zeruzalem si á zuli dí Ko We da. ²²Abam Samari tiinə yəri wulu á na zuli tun. Dibam Zwifə bam nan ye wulu dí na zuli tun, beŋwaani We tɔgi Zwifə bam juŋa mu Di vri nabiinə ba lwarum wunt. ²³Ku daari maŋa maa bunu lele kontu, yi balu na sunu ba zuli dí Ko We ciga tun, baá zuli-Di di We Joro dam di ciga. Mu dí Ko We na lagɔ si nabiinə taa zuli-Di te tun. ²⁴We yi joro mu. Balu maama na lagɔ ba zuli-Di tun maŋi si ba zuli-Di di We Joro dam di ciga mu.»

²⁵Kaani wum ma ta o wi: «Amu ye si Mesi wulu ba na bə ni Krisi tun wɔ ba. O nan na tuə, oó ta We ciga kam maama o bri dibam.»

²⁶Zezi ma lər-o o wi: «Ku yi amu mu kontu, a zigɔ a ŋɔɔni di nmu.»

²⁷Zezi karabiə bam laan ma joori ba ba. Ba na ne Zezi na zigɔ o ŋɔɔni di kaani wum kontu tun, ku ma su-ba. Di kontu di, ba wuluwulu nan wu bwe o nii, «bɛɛ mu o laga?» naa, «bɛɛ mu yi Zezi ŋɔɔni di kaani wum?»

²⁸Kaani wum laan ma yagi o kɔɔru wum, yi o daari o vu tu kum wu. O na yi da tun, o ma ta di nɔɔna bam o wi: ²⁹«Ba-na á nii nɔɔnu, o na tagi amu na ki kulɔ maama tun o bri-ni. A yəri wuntu mu wɔ ta yi Krisi wum We na tuŋi tun naa?» ³⁰O na tagi o bri-ba kontu tun, ba ma nuŋi tu kum wunt ba maa ve Zezi te.

³¹Kantu maŋa kam ni Zezi karabiə bam ma ta did-o si o di wɔdiu. ³²O ma ləri-ba o wi: «A maŋi a jigi wɔdiu. Abam nan yəri ku na yi wɔdiu kulɔ tun.»

³³O karabiə bam laan ma bwe daani ba wi: «Nɔɔnu mu nan ga jaani wɔdiu o ba o pa-o naa?»

³⁴Zezi ma ta di ba o wi: «Amu wɔdiu kum yi si a tɔgi wulu wum na tuŋi-ni tun wubɔŋa mu, si a tuŋi o tituŋa yam a ti. ³⁵Abam yəni á te ni: «Ku daari canu sina mu si dí ki faa.» Amu nan lagɔ a ta abam si á fɔgi á nii kart sum na yi te tun. Faa kum biŋa, ku laan daari zagum mu. ³⁶Maŋa kam yiə, si wulu na ki faa kum tun jonji o ŋwurɔ. Faa kum nyi di nɔɔna balu We na vri Di pa ba na ŋwi-duŋa kalu na ba ti tun mu, si nɔɔnu wulu na dugi tun di wulu na zagɔ tun maama wəli daani ba na wɔpolo. ³⁷Taani duntu yi ciga mu: «Nɔɔnu mu dugə, yi wudon zagɔ.» ³⁸Kuntu tun, a tuŋi abam si á vu á beeri nɔɔna mu á pa We. Ku nyi nunɛni abam wu vagi mina, yi á laan wɔ vu á zagɔ-ya. Nɔɔna badonnə mu vagi-ya, yi abam di nyɔɔri ba tituŋa yam baŋa ni.»

³⁹Samari tiinə kaani wum deen na tagi o bri o tu kum tiinə ni Zezi tagi wum na ki kulɔ maama o bri-o tun, ku ma pa Samari tiinə zanzan ki ba wu-didwa di Zezi. ⁴⁰Samari tiinə bam ma vu Zezi te, ba loor-o si o maŋi ba tee ni. O ma ki da yale di ba.

⁴¹Nɔɔna zanzan daa ta ma ki ba wu-didwa did-o o ni-taani dum ŋwaani. ⁴²Ba ma ta di kaani wum ba wi: «Dibam laan ki dí wu-didwa did-o, yi ku daa dai nmu

na tagi kulɔ n bri dibam tun ɲwaani. Dibam tuti ni o taani dum, yi dí kwəri dí lwarɩ nɩ wɔntu mu sɩnti o yi wɔlu na vɩ nabiinə lwarɩm wɔnti tun.»

Zezi na pe dɩdeeru wudoŋ bu na yazurə te tun

⁴³Da yale yam deen na ke tun, Zezi ma zaŋi o maa ve o tuti tuw Galile. ⁴⁴Zezi tuti deen mu tagi o wi, ba ba nɔgi We nijoŋnu o tuti tuw nɩ. ⁴⁵Zezi nan na ve o yi Galile tun, nɔɔna ma jeer-o lanyɩranɩ, beŋwaani ba ya na ve Zeruzalem si ba di Paki candiə kam tun, ba ne wo-kinkagila yalɔ maama o na ki da tun.

⁴⁶Zezi laan ma joori o vu Kana, Galile tuw nɩ. Ku yi jəgə kalɔ o ya na pe na bam ji tweeru biə sana tun mu.

Dɩdeeru wudoŋ maa wu Kapernawum nɩ, yi o bu ba jigɩ yazurə. ⁴⁷O na lwarɩ nɩ Zezi nuŋi Zude nɩ o ba Galile tun, o ma zaŋi o vu o te, o loor-o si o vu Kapernawum o pa o bu wɔm na yazurə, o na lagɩ o ti tun ɲwaani. ⁴⁸Zezi ma ta did-o o wi: «Abam na wu ne wo-kinkagila yalɔ na bri nɩ We tuŋi-nɩ tun, abam bá fɔgi á se amu.»

⁴⁹Dɩdeeru wum daa ma ta o wi: «A tu, pa dí vu lila si a bu wum wó zigi o ti.»

⁵⁰Zezi laan ma ta did-o o wi: «Ve sɔŋɔ, si n bu wum daa bá ti.»

Nɔɔnu wum ma ki o wu-didwa di Zezi na tagi te tun, yi o zaŋi o viiri. ⁵¹O ta na wu cwəŋə nɩ o maa ve sɔŋɔ tun, mu o tuntɔŋna tu ba jeer-o, yi ba ta ba wi: «N bu wum ne yazurə.»

⁵²O ma bwe-ba o wi: «Maŋa kɔɔ mu ku garɩ bu wum yɩra nɩ?» Ba ma ta ba wi: «Ku yi diin, wɩa titari nɩ mu, o paa kam yag-o.» ⁵³Ba na tagi kuntu tun, nɔɔnu wum ma guli nɩ ku yi maŋa kam kuntu nɩ nɔɔ mu Zezi tagi o wi, o bu wum daa bá ti. O di o sɔŋɔ tiinə maama laan ma ki ba wu-didwa di Zezi.

⁵⁴Mu Zezi na ki wo-kinkagɩlɩ dilɔ, o ki kuni bile Galile nɩ, o na nuŋi Zude o joori o ba tun.

Zezi na pe kɔɔ na yazurə siun de ni te tun

5 Kuntu kwaga nɩ Zezi ma zaŋi o vu Zeruzalem, si o tɔgi o di Zwifə bam candiə kadoŋ. ²Bugə kadoŋ mu wura, ka na batwari di tuw kum nɩ dilɔ peeni na tɔgi da tun. Ka yɩri di Zwifə bam taani mu yi Betizata. Ba deen te pwe sinu mu ka ni nɩ. ³Yawuna zanzan deen yəni ba tigi pwe sum kuri nɩ. Badaara yi lilwə di gwani di kwaarv. [Ba tigi da ba cəgə, si We maleka mu ba ka pɔgɩlɩ na bam. ⁴Ka na yəni ka pɔgɩlɩ na bam kuntu doŋ, yawunu wulu na wó loori yigə o tu na bam wɔnti tun wó na yazurə di yawu kulɔ maama na jig-o tun.]

⁵Nɔɔnu wudoŋ deen ma wura, o na ba jigɩ yazurə ku yi nɩ bina fiintɔ nana (38) te. ⁶Zezi ma na o na tigi da tun, yi o lwarɩ nɩ o ya maŋi o ba jigɩ yazurə ku daani. O ma ta di nɔɔnu wum o wi: «Nmu lagɩ si n na yazurə na?»

⁷Yawunu wum ma lər-o o wi: «A tu, bugə kam na bam na yəni ba pɔgɩlɩ, a ba jigɩ nɔɔnu wulu na wó kwe-nɩ o ja tu na bam wɔnti tun. A na yəni a kwaanɩ si a tu, nɔɔnu mu wó tu o loori amu.»

⁸Zezi ma ta did-o o wi: «Zaŋi weeni, si n kwe n sara kam n ta n veə.» ⁹O na tagi kuntu tun, nɔɔnu wum ma sɩnti o na yazurə bidwi baŋa nɩ, yi o zaŋi o kwe o sara kam o veə. Ku yi Zwifə bam siun de nɩ mu ku ki kuntu.

¹⁰Kuntu ɲwaani Zwifə yigə tiinə bam ma ta di nɔɔnu wum ba wi: «Zim yi dibam siun de mu. Kuntu ɲwaani ku culə si n ta n ze n sara kam.»

¹¹O ma ləri-ba o wi: «Nɔɔnu wulu na pe amu na yazurə tun mu tagi o wi, a kwe a sara kam a taa veə.»

¹²Ba ma bwe-o ba wi: «Nɔɔnu wum kuntu yi wɔɔ mu, yi o wi n kwe n sara kam n ta n veə?»

¹³O maa daa yəri wulu na pe o na yazurə yam tun, beŋwaani Zezi zu nɔn-kɔgɔ kum wu yi o daa wu ne-o.

¹⁴Ku na ki fun tun, Zezi ma vu o jeer-o We-di-kamunu kum wɔnti. O ma ta did-o o wi: «Nii, nmu laan ne yazurə. Nan daa n yi ki lwarɩm, si wo-lɔŋɔ kulɔ na dwe kuntu tun daa yi ki-m.»

¹⁵Nɔɔnu wum laan ma vu o ta di Zwifə yigə tiinə bam o wi: «Ku yi Zezi ya mu pe a na yazurə.»

Zezi na jigɩ dam te tun

¹⁶Zwifə yigə tiinə bam deen maa wura ba yaari Zezi, di o na pe yawunu wum na yazurə ba siun de dum nɩ tun ɲwaani. ¹⁷Zezi ma ləri-ba o wi: «A Ko We yəni Dɩ ki kulɔ Dɩ wɔbuŋa na lagɩ tun mu maŋa maama. Amu di nan ki kuntu mu.»

¹⁸O na tagi kuntu tun ɲwaani mu pe Zwifə yigə tiinə bam laan tiini ba buŋi o gum. Ku nan dai nɩ ba na wi o cɔgi ba siun de cullu tum tun má ɲwaani, ku yi o na tagi o wi We yi o tuti Ko tun mu. O taani dum kuntu bri nɩ o di We yi bidwi mu.

¹⁹Zezi ma ta di ba o wi: «A lagɩ a ta cɩga mu di abam si, amu na yi We Bu wum tun, a bá wani a ki kulɔkulɔ a tuti nɩ, ku na dai kulɔ a na ne a Ko We na ki tun. A Ko na ki kulɔ tun mu amu di wó ki. ²⁰Beŋwaani Baŋa-We soe Dɩ Bu wum yi Dɩ maa bri-o kulɔ maama Dɩ tuti na ki tun. Dɩ nan wó bri-o wo-kamunnu tɩlɔ na dwe tintu tun si o ki, yi kúv su abam. ²¹Kuntu, Baŋa-We na bi nɔɔna Dɩ pa ba yagi tɔvni yi Dɩ pa-ba ɲwi-dɔŋa te tun, Dɩ Bu wum di wó pa balu o na lagɩ tun na ɲwi-dɔŋa. ²²Kulɔ na wəli da tun, Baŋa-We tuti bá di nɔɔn-nɔɔnu

taani. Dl nan pe Dl Bu wum ni si o di nabiinə maama taani. ²³Kuntu wó pa nɔɔna maama zuli We Bu wum, ni ba na zuli o Ko We te tun. Wulv maama na ba zuli We Bu wum tun, o ba zuli o Ko We dilv na tɔŋ-o tun di mu.»

²⁴Zezi daa ma ta o wɔ: «A lagi a ta cɔga mu di abam si, wulv maama na ni a taani dum yi o daari o ki o wu-dɔɔva di wulv na tɔŋi-ni tun, kuntu tu jigi ŋwi-dɔŋa kalv na ba ti tun. Ba daa bá di o taani. Kuntu tu nuŋi tɔvni wɔni mu, o zv ŋwia kalv na ba ti tun wɔni. ²⁵A lagi a ta cɔga di abam si, maŋa maa buna lele kuntu, yi balv na ba jigi ŋwia We tee ni tun wó ni amv We Bu wum kwərə. Balv na se-ka tun wó na We ŋwi-dɔŋa kam. ²⁶Kuntu, We na yi ŋwia tu tun, mu Dl pe wulv na yi Dl Bu wum tun di ji ŋwia tu. ²⁷Dl ma kwəri Dl pa-o ni si o di nabiinə taani, o na yi Nabiin-bu wum tun ŋwaani. ²⁸Yi pa-na kv sv abam di a na tagi woŋo kulv tun. Maŋa maa buna, yi balv maama na tigi tun wó ni amv kwərə, ²⁹yi ba nuŋi ba yibeelə wɔni. Balv maama na ki lanyirani tun wó bi ba taa ŋwi We tee ni. Kv daari balv maama na ki wo-balwaaru tun wó bi, yi ba di ba taani, yi ba na cam. ³⁰A bá want a ki kulvku lu amv titi ni. Amv tɔgi a Ko ni mu a maa di nabiinə taani. Kuntu ŋwaani amv sariya dim dum yɔɔri di yi cɔga mu, beŋwaani amv ba kwaani si a ki kulv amv titi na lagi tun, kv yi We na tɔŋi-ni si a ki kulv Dl na lagi tun mu.»

³¹Zezi ta ma ta di Zwifə yigə tiinə bam o wɔ: «A titi yirani mu ya na bri a cɔga kam, kv dat fifun si á se ni a taani dim yi cɔga. ³²Nɔɔnv wudoŋ nan mu zigi amv cɔga kam kwaga ni, kv yi amv Ko We mu, yi a ye ni wɔntv jigi cɔga di o na te amv taani te tun. ³³Abam ya tɔŋi nɔɔna Zan tee ni yi o ta amv cɔga o bri-ba. ³⁴Kv na yi amv, a ya ba lagi si nɔɔn-nɔɔnv pa amv cɔga kam maana. A nan tagi Zan taani abam ŋwaani mu, si kv want kv wəli abam si á na vrum lwarum wɔni. ³⁵Zan deen nyi di kania mini na tiini di jigi pooni te tun mu. Abam ma se si á tɔgi o taani dum di wupolo maŋa funfun yirani, yi á laan kwe á yagi.

³⁶A nan jigi maana yalv na daga ya dwe Zan na pe yalv tun. Titɔŋa yam a Ko We na pe-ni si a tɔŋi tun, yantv mu a jigi a tɔŋa, yi yantv mu pa-ni cɔga ni We mu suni Dl tɔŋi-ni. ³⁷A Ko We dilv na tɔŋi-ni tun zigi a cɔga kam kwaga ni. Abam nan maŋi á wu cəgi Dl kwərə, naa á na Dl na nyi te tun. ³⁸Abam wu jɔŋi Dl taani dum á ki á wu ni. Á na wu se wulv wum Dl na tɔŋi tun mu bri kuntu. ³⁹Abam yəni á kwaani á zaasi We twaanv tum, beŋwaani á buŋi ni tintv ŋwaani mu á wó na ŋwia kalv na ba ti tun. Kv nan yi amv taani mu twaanv tum kuntu tea. ⁴⁰Abam nan ta ba se si á ba amv te, si kv pa á na ŋwi-dɔŋa kalv na ba ti tun.

⁴¹A nan ba buŋi si nabiinə ta pa amv zulə. ⁴²Kv na yi abam, amv ye á wurv. A ye ni We sono təri á bicara ni. ⁴³Amv nan jaani a Ko yiri mu a ba, yi abam vni si á jeeri-ni. Nɔɔnv wulv nan na jaani o titi yiri o ba, á

wó jeeri kuntu tu. ⁴⁴Abam nan lagi si á taá jɔŋi zulə mu da-tee ni, yi á ba lagi si á ki kulv na wó pa á na zulə We dilv na ba jigi doŋ tun tee ni. Kuntu mu á wari á ki á wu-dɔɔva di amv.

⁴⁵Á yi taá buŋi ni, amv mu wó vni abam bura a Ko We tee ni. Kv yi Moyisi wum abam ya na buŋi si á wó na ŋwia We tee ni o ŋwaani tun mu wó vni abam bura. ⁴⁶Abam ya na suni á se Moyisi na tagi kulv tun, á ya wó se amv di, beŋwaani wɔntv pupuni amv taani mu. ⁴⁷Abam nan maŋi á wu se o na pupuni kulv tun. Kuntu tun, á nan wó ki ta mu á se amv na tagi kulv tun?»

Zezi na pe nɔn-kɔgɔ wɔdiu yi ba di te tun

(*Matiyu 14:13-21, Mariki 6:30-44, Luki 9:10-17*)

6 De didwi Zezi di o karabiə bam ma zaŋi ba vu ba be Galile nɔnv kum bube didoŋ dum. Nɔɔna badaara bə-ka ni Tiberiyadi nɔnv mu. ²Nɔn-kɔgɔ zanzan maa tɔgi o kwaga, beŋwaani ba ne wo-kunkagila yalv o na ki o pa yawiina na yazurə tun. ³⁻⁴Kv deen twe si Zwifə bam di ba candiə kalv yiri na yi Paki tun. Zezi ma vu o di piu yuu o jəni da di o karabiə bam. ⁵O ma kwəni o yuu o nii, yi o na ni kɔgɔ zanzan mu maa buni o te. O ma ta di Filipi o wɔ: «Dí wó ki ta mu dí na wɔdiu, si dí yəgi dí pa nɔɔna bantv maama si ba di?» ⁶O na tagi kuntu tun, kv yi si o ma nii Filipi wubɔŋa na yi te tun mu, si o maŋi o ye o na wó ki te.

⁷Filipi ma lər-o o wɔ: «Dí na lagi dí yəgi dɔpe si nɔɔnv maama na funfun o di, kv səbu kum wó dwəni səbu-dala biə-yale (200).»

⁸O karabiə bam didva, Andre wulv na yi Simɔn Piyeeri nyaani tun, ma ta o wɔ: ⁹«Nii, bu wudoŋ mu wu yo seeni, o jigi dɔpwa yanv di kaləŋ-bale sule. Kv nan bá want kv yi nɔɔna bantv maama dim.»

¹⁰Zezi laan ma ta di ba o wɔ: «Á nan pa nɔɔna bam jəni tɔga ni.» Gaaru tiini ti wura jəgə kam kuntu ni. Nɔɔna bam maama ma jəni tɔga ni. Ba yi nunɛni baara murr-tunu (5.000), kv wəli di kaana di biə.

¹¹Zezi ma kwe dɔpwa yam yi o ki We le ya ŋwaani. O ma daari o maŋi-ya o pa nɔɔna bam na je tɔga ni tun. O ma ki We le kale sun di ŋwaani yi o pa-ba. Nɔɔna bam maama ma di ni ba na lagi te tun. ¹²Ba ma di ba su ba daari. Zezi ma ta di o karabiə bam o wɔ: «Ve-na á twe cicwəru tilv na daari tun, si á yi yagi si ti cəgi.» ¹³Ba ma twe ti maama ba su titwarv fugə-tile. Dɔpwa yanv yam ba na di ba daari tun cicwəru yirani mu kuntu.

¹⁴Nɔɔna bam na ne wo-kunkagila dum Zezi na ki tun, ba ma ta ba wɔ: «Kv suni kv yi cɔga mu, We nijɔŋnu wulv ya na maŋi si o ba lugv baŋa tun mu tintv.»

¹⁵Zezi laan ma lwarv ni ba lagi ba pa o ji ba pe di dam mu. O na lwarv kuntu tun, o ma zaŋi o joori o vu o di piu yuu o wura o yirani.

Zezi na ve na baŋa ni te tun*(Matiyu 14:22-33, Mariki 6:45-52)*

¹⁶ Dɔdaani na yi tun, Zezi karabiɛ bam ma vu ba yi ninuw kum ni. ¹⁷ Ba ma zu naboro ba tɔgi ninuw kum wu ba maa ve Kapernawum. Tɔga maa tiini ka yi, yi Zezi daa ta wu tu ba te. ¹⁸ Vu-dɔw laan ma zaŋi ku fufugɛ ku pa na bam pɔgɔla. ¹⁹ Zezi karabiɛ bam ma co naboro kum ba vu ba yi nuneeni kilometra yanu naa yardu te. Ba laan ma na Zezi na ve na bam baŋa ni o maa buni ba te. Fɔvuni ma zu-ba. ²⁰ Zezi ma ta di ba o wi: «Á yi taá kwari fɔvuni, si ku yi amu.» ²¹ Ba ma buŋi si ba pa Zezi zu naboro kum, di ba de ba yi buburu ni, jɛgɛ kalu ba ya na maa ve tun.

Zezi mu pai nabiinɛ ŋwi-dɔŋa kalu na ba ti tun

²² Tɔga na pɔvri tun, nɔn-kɔgɔ kulu na maŋi ninuw kum bube didoŋ dum ni tun ma maani ni, naboro didva yirani ya mu wura. Ba maa ye ni Zezi karabiɛ bam ke ba daar-o, yi o wu de o zu ba naboro kum o vu. ²³ Nabwæru tidonnɛ ma nuŋi Tiberiyadi ti ba, ti yi bube dilu nɔn-kɔgɔ kum na wura tun. Ku yi jɛgɛ kam kuntu ni mu dí Yuutu Zezi ya ki We le wodiiru tun ŋwaani, yi o daari o pa nɔɔna bam di tun. ²⁴ Nɔɔna bam na lwardi ni Zezi di o karabiɛ bam daa tɛrɛ tun, ba ma zu nabwæru tun wu ba maa ve Kapernawum si ba beer-o.

²⁵ Nɔɔna bam na be ninuw kum tun, ba ma na Zezi. Ba ma bwe-o ba wi: «Karanyina, maŋa kɔɔ mu n tu yoba?»

²⁶ Zezi ma læri-ba o wi: «A lagi a ta cɔga mu di abam si, abam na kari á beeri amu tun, ku dai á na ne wo-kinkagɔla yalu na bri ni We tɔŋi-ni tun ŋwaani. Ku yi á na di wodiiru tun á su tun ŋwaani mu á beeri amu. ²⁷ Á nan yi taá tɔŋi-na wodiuru kulu na wú ba ku cɔgi tun má ŋwaani. Á taá tɔŋi wodiuru kulu na wú pa á na ŋwi-dɔŋa kalu na ba ti tun ŋwaani. Amu Nabiin-bu wum mu wú pa abam kuntu wodiuru kum, beŋwaani a Ko We mu pe-ni ni si a taa tɔŋa a pa-DL.»

²⁸ Ba laan ma bwe-o ba wi: «Dɔbam nan wú ki ta mu, si dí taá tɔŋi titɔŋa yalu We na lagi tun?»

²⁹ O ma læri-ba o wi: «Titɔŋi dilu We na lagi si abam tɔŋi tun, ku yi si á se wulu DL na tɔŋi tun mu.»

³⁰ Ba ma ta bwe-o ba wi: «Wo-kinkagɔli dɔɔ mu nmu wú ki, si dí wani dí lwardi ni We mu suni DL tɔŋi nmu, si dí laan se-m? Nmu wú ki beɛ mu n bri dɔbam?» ³¹ Faŋa faŋa tun, dɔbam nabaara deen na wu kagua wuni maŋa kalu ni tun, ba di wodiuru kulu yiri na yi «Maani» tun mu, ni We tɔɔ kum na tagi te ku wi: «O pe-ba wodiuru kulu na nuŋi We-sɔŋɔ ni tun yi ba di.»

³² Zezi ma læri-ba o wi: «A lagi a ta cɔga mu di abam si, ku dai Moyisi mu pe abam wodiuru kulu na nuŋi We-sɔŋɔ ni tun. Ku nan yi a Ko We mu pai abam wodiuru kulu na nuŋi DL sɔŋɔ ni yi ku yi wodiuru cɔga cɔga tun.

³³ Beŋwaani wodiuru kulu We na pai tun mu yi wulu na nuŋi DL sɔŋɔ ni o tu o ba lɔgu baŋa o pai nabiinɛ ŋwi-dɔŋa tun.»

³⁴ Ba ma ta did-o ba wi: «Dɔbam tu, ta n pai dɔbam wodiuru kum kuntu maŋa maama.»

³⁵ Zezi ma ta di ba o wi: «Amu yi wodiuru kulu na pai nabiinɛ ŋwi-dɔŋa tun. Wulu maama na tu amu te tun, kana daa bá ja kuntu tu. Wulu maama na ki o wu-didva di amu tun, na-nyɔm daa bá ja kuntu tu. ³⁶ A nan maŋi a ta a bri abam ni, á ne amu yi á ta ba se-ni. ³⁷ Ku daari wulu maama a Ko We na pe amu tun wú ba amu te. Wulu maama nan na tu amu te tun, a bá fɔgi a vin kuntu tu. ³⁸ Beŋwaani amu nuŋi We-sɔŋɔ a ba si a ki wulu na tɔŋi-ni tun wubɔŋa mu, si ku dai a tuti wubɔŋa. ³⁹ Wulu na tɔŋi-ni tun wubɔŋa na lagi kulu tun mu yi si a yi yagi a pa balu maama DL na pe-ni tun wuluwulu je, si a daari a pa ba maama joori ba bi lɔgu tiim de ni. ⁴⁰ A Ko We wubɔŋa mu yi si, wulu maama na lwardi DL Bu wum yi o ki o wu-didva did-o tun, si kuntu tu na ŋwi-dɔŋa kalu na ba ti tun. Aá pa kuntu tu joori o bi lɔgu tiim de dum ni.»

⁴¹ Zezi na tagi kuntu tun, Zwifɛ bam maa pɔvna di o na tagi o wi, wum mu yi wodiuru kulu na nuŋi We-sɔŋɔ ni tun. ⁴² Ba maa te ba wi: «Wuntu mu dai Zuzefu bu Zezi wum na? Dí ye o nu di o ko. Beɛ mu yi o laan nan ta wi, o nuŋi We-sɔŋɔ ni mu o ba?»

⁴³ Zezi ma læri-ba o wi: «Yagi-na, á yi taá pɔvna. ⁴⁴ Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o ba amu te, ku na dai a Ko We dilu na tɔŋi-ni tun mu vani kuntu tu juŋa si o ba amu te. Amu wú pa kuntu tu joori o bi lɔgu tiim de dum ni. ⁴⁵ Ku pupuni faŋa faŋa We nijoŋnɛ tɔɔ kum wuni ku wi: «Ba maama wú zaasi We tee ni.» Wulu maama nan na cɔgi a Ko We taani dum yi o se DL zaasum dum tun wú ba amu te. ⁴⁶ Ku nan dai ni nɔɔnu mu ne a Ko We, ku yi amu na nuŋi DL te tun yirani mu ne-DL. ⁴⁷ A lagi a ta cɔga mu di abam si, wulu na ki o wu-didva di amu tun mu jigi ŋwi-dɔŋa kalu na ba ti tun. ⁴⁸ Amu yi wodiuru kulu na pai nabiinɛ ŋwi-dɔŋa tun. ⁴⁹ Faŋa faŋa tun, abam nabaara deen na wu kagua kam wuni tun, ba di wodiuru kulu yiri na yi «Maani» tun, yi ba ta wu lugi tɔvni. ⁵⁰ Ku daari kuntu yi wodiuru kulu na nuŋi We-sɔŋɔ, yi wulu na di-ku tun, tɔvni daa bá ja kuntu tu. ⁵¹ Amu yi wodiuru kulu na nuŋi We-sɔŋɔ ni yi ku jigi ŋwia ku pai nabiinɛ tun. Wulu maama na di wodiuru kum kuntu tun wú ta ŋwi mu maŋa maama. Wodiuru kulu a na wú pa nabiinɛ tun yi a yira yam mu, si ku pa nabiinɛ taa jigi ŋwi-dɔŋa.»

⁵² Zezi na tagi kuntu tun, Zwifɛ bam laan ma tiini ba magi kantɔgɔ daani ba wi: «Nɔɔnu wuntu wú ki ta mu o kwe o yira o pa dɔbam si dí di?»

⁵³ Zezi laan ma ta di ba o wi: «A lagi a ta cɔga mu di abam si, abam na wu di amu Nabiin-bu wum yira yam, yi á daari á wu nyɔgi a jana kam, á ba jigi We ŋwi-dɔŋa kam. ⁵⁴ Wulu nan na di a yira yam yi o daari o nyɔ a jana kam tun, kuntu tu jigi ŋwia kalu na ba ti

tun. Amu wó joori a bi kuntu tu lvgu tiim de dum ni. ⁵⁵Bejwaani a yira yam mu yi wudiu ciga, yi a jana kam yi wo-nyocru ciga ciga. ⁵⁶Wulv na di a yira yam yi o daari o nyo a jana kam tun wó ta ηwi di amu, yi amu ηwi kuntu tu wuni. ⁵⁷A Ko We dilv na yi ηwia tu tun mu tujɪ-ni. Ku nan yi dintu ηwaani mu amu di jigi ηwia. Kuntu, wulv na di a yira yam tun, kuntu tu di wó ta ηwi amu ηwaani.

⁵⁸Mu wudiu kulv na nuɟi We-ɔɔɔɔ ni tun. Kuntu nan ba nyi di wudiu kulv abam nabaara bam deen na di yi ba daa ta ti tun. Wulv maama na di wudiu kuntu tun wó ta ηwi mu maɟa maama.»

⁵⁹Mu Zezi deen na bri nɔɔna bam tite Kapernawum We-digə kam wuni tun.

⁶⁰Zezi karabiə bam zanzan na ni kuntu tun, ba ma ta ba wi: «O taani dum tiini di cana. Nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o jɔɟi-di.»

⁶¹Zezi ma lwarti o titi ni, ni o karabiə bam puvna di o taani dum. O laan ma ta di ba o wi: «A taani dum kuntu pe á wubɔɟa vugimi mu na? ⁶²Ku nan na yi kuntu, á na ne Nabiin-bu wum na maa joori o diini o ya na maɟi o wu me tun, á laan wó ki tita mu? ⁶³Ku yi We Joro kum mu pai nɔɔna ηwia. Ku daari nabiinə dam bá wanti kulvkuɔɔ di ki. A na tagi taani dilv di abam tun mu pe abam We Joro kulv na pai nabiinə ηwi-duɟa tun. ⁶⁴Di kuntu di, abam badaara ta wu se.» Zezi tagi kuntu, bejwaani ku pulim ni mu o maɟi o ye balv na bá se-o tun, di wulv na wó ba o yəg-o o pa nɔɔna tun. ⁶⁵O daa ma ta o wi: «Kuntu ηwaani mu a tagi a bri abam ni, nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o ba amu te, yi ku na dai a Ko We mu pe-o cwəɟə.»

⁶⁶Kuntu na ki tun, o karabiə zanzan ma joori o kwaga ni, yi ba daa ba tɔg-o. ⁶⁷Zezi laan ma ta di o karabiə fugə-bale bam o wi: «Abam di ba lagɪ si á yagi amu na?»

⁶⁸Simɔn Pɪyeeri ma lər-o o wi: «A yuutu, dibam wó yagi nmu, si dí daa vu wɔɔ te mu? Nmu jigi taani dilv na pai nɔɔna ηwia kalv na ba ti tun. ⁶⁹Dibam se nmu, yi dí kwəri dí lwarti ni nmu yi Wu-pɔɔɔ Tu wulv We na tujɪ tun mu.»

⁷⁰Zezi ma ta di ba o wi: «Amu kuri abam fugə-bale bam, abam didva nan yi sutaani mu.» ⁷¹O na tagi kuntu tun, ku yi Zudasɪ wulv na yi Simɔn Yiskariyo bu tun taani mu o tea. Wuntu tɔgi o wu karabiə fugə-bale bam wuni, yi wum mu lagɪ o ba o yəgi Zezi o pa nɔɔna.

Zezi nu-biə na wu se-o te tun

7 Zezi deen maa wu Galile ni o beerə. O deen ba lagɪ si o vu Zude o beeri da, bejwaani Zwifə yigə tiinə balv na wu dáani tun lagɪ cwəɟə mu si ba gu-o. ²Ku deen ma daari fun si Zwifə bam di ba candiə kalv yiri na yi vwə candiə tun. ³Zezi nyaana ma ta did-o ba wi, o yagi Galile je sum si o daari o vu Zude, si o karabiə bam wanti ba na titɔɟa yalv o na jigi o tujɪ

tun. ⁴Ba ta maa ta ba wi: «Nɔɔnv wulv na lagɪ si ba taa ye-o lanyirani tun ba səgi kulv o na ki tun. Kuntu ηwaani, nmu na ki wəənu tintu tun, n maɟi si n ta n ki-ti nabiinə maama yigə ni mu.» ⁵Ba na tagi te tun bri ni ba titi ta wu ki ba wu-didva did-o.

⁶Zezi ma ta di ba o wi: «A maɟa kam ta wu yi si a vu candiə kam. Ku nan na yi abam, maɟa maama lana di abam. ⁷Nabiinə bá wanti ba taa culi abam. Ba nan culi amu, bejwaani amu yocri a te-ba jaja mu, ni ba titɔɟa ba tɔgi cwəɟə. ⁸Abam nan ve-na á di candiə kam, si amu ta bá vu lele, bejwaani a maɟa kam ta wu yi ka ti si a vu.» ⁹O na tagi kuntu tun, o ma maɟi Galile ni.

Zezi na wu Zeruzalem ni o bri nɔɔna te tun

¹⁰Zezi nyaana bam na ke ba daar-o tun, o di laan ma zaɟi o vu candiə kam. O na ve kuntu tun, o wu ve jaja si nɔɔna lwar-o. ¹¹Zwifə yigə tiinə balv na wu candiə kam ni tun maa kari ba beer-o, yi ba bwe ba wi: «O wu yən mu?»

¹²Nɔɔn-kɔgɔ kulv na wura tun maa tiini ba jigi o taani ba waasa. Nɔɔna badonnə maa te ba wi: «O yi nɔɔn-ɟum mu.» Badaara maa te ba wi: «Aye, o dai nɔɔn-ɟum, si o jigi nɔɔna bam o gani mu.» ¹³Nɔɔn-nɔɔnv nan wu tagi o taani jaja, bejwaani ba kwari Zwifə yigə tiinə bam.

¹⁴Ba na di candiə kam ba yi ka da yam titari tun, Zezi laan ma vu o zu We-di-kamunu kum o wura o bri nɔɔna. ¹⁵Zwifə yigə tiinə bam maa tiini ba yi yəəu di o na bri nɔɔna bam te tun. Ba maa te ba wi: «Nɔɔnv wuntu nan wu zaasi tɔɔɔ nɔɔn-nɔɔnv tee ni, yi o yi ki ta mu di puuri yi o ye We tɔɔɔ kum kuntu doɟ?»

¹⁶Zezi ma ləri-ba o wi: «A na bri kulv tun dai amu titi nyum, ku yi wulv na tujɪ-ni tun nyum mu. ¹⁷Wulv nan na lagɪ si o ki We wubɔɟa na lagɪ kulv tun, kuntu tu wó lwarti amu zaasim dum kuri na nuɟi me tun, di na yi We nyum mu, naa di na yi a titi dam mu a maa bra, oó lwarti. ¹⁸Nɔɔnv wulv na ηɔɔni di o titi dam tun, kuntu tu kwaani si o na yiri mu o pa o titi. Ku daari wulv nan na kwaani si o lagɪ yiri o pa wulv na tujɪ-o tun, kuntu tu mu yi wulv na jigi ciga tun, yi o ba tusi kulvkuɔɔɔ baɟa ni. ¹⁹Moyisi nan maɟi o pa abam lwarti We cullu tum. Abam wulvwulv nan ba tɔgi-ti. Bee mu yi abam kwaani á lagɪ cwəɟə si á gu amu?»

²⁰Ba ma lər-o ba wi: «N yirisi mu. Wɔɔn beeri nmu si o gu?»

²¹Zezi ma ləri-ba o wi: «A tujɪ titɔɟ-kamunu didu mu siun de ni, yi ku su abam. ²²Moyisi deen pe abam ni si á taá goni á bəkəri. Ku nan dai ni Moyisi mu puli-ku. Ku puli di abam nabaara mu. Moyisi na pe abam ni dum kuntu tun, abam maa goni á bəkəri di siun de ni di, si ku yi pa á cɔgi ni dum kuntu. ²³Abam na wat á goni bəkəri siun de dum ni si á yi cɔgi Moyisi culu kum, bee mu yi á bana zaɟi di amu, di a na pe yawunv na yazurə fasti siun de ni tun ηwaani? ²⁴Abam

yi taá garí á yáali nɔɔnu kəm dí á yiə na ne kulɔ tun. Á nan maŋi sí á buri dí ciga mu.»

Ba na bwe Kriŋi wum We na tuŋi tun taani te tun

²⁵ Nɔɔna balu na zuuri Zeruzalem ni tun badaara laan maa ŋɔɔni Zezi taani ba wi: «Ku dai nɔɔnu wuntu mu ba kwaani sí ba gu tun na? ²⁶ Nii-na o na zigí o ŋɔɔni jaja, yi nɔɔn-nɔɔnu ba te kulɔkulɔ sí ba ci-o. Dibam yigə tiinə bam laan buŋi ni wuntu mu sɔni o yi Kriŋi wum We na tuŋi tun naa? ²⁷ Ku nan na yi Kriŋi wum mu na tuə, nɔɔn-nɔɔnu bá wani o lwardi o na nuŋi me tun. Ku daari dibam maama ye wuntu na nuŋi me tun.»

²⁸ Zezi deen na wu We-di-kamunu kum wuni o bri nɔɔna tun, o ma ŋɔɔni dí kwər-dia o wi: «Abam buŋi ni á sɔni á ye amu, yi á kwəri á ye a na nuŋi me tun. A nan wu tu a titi ni, wulu na tuŋi-ni tun yi ciga tu mu. Abam nan yər-o. ²⁹ Amu mu ye-o, beŋwaani a nuŋi wuntu te mu, yi wum mu tuŋi-ni.»

³⁰ Zezi na tagi kuntu tun, ba laan ma lagi sí ba ja-o. Nɔɔn-nɔɔnu nan ba jigí cwəŋə sí o ki-o kulɔkulɔ, o maŋa kam ta na wu yi tun ŋwaani. ³¹ Ku daari nɔn-kɔgɔ kum wu nɔɔna zanzan ma ki ba wu-didwa did-o, yi ba te ba wi: «Kriŋi wum na tuə, o bá wani o ki wo-kunkagula zanzan sí ku dwəni wuntu na maŋi o ki te tun.»

Zwifə yigə tiinə bam na kwaani sí ba ja Zezi te tun

³² Farizian tiinə bam ma ni nɔn-kɔgɔ kum na jigí Zezi taani ba waasa te tun. Ba dí We kaanum yigə tiinə bam laan ma tuŋi nɔɔna sí ba vu ba ja Zezi.

³³ Zezi laan ma ta o wi: «Amu bá tiini a daani abam tee ni. Ku na ki fiun, aá vu wulu na tuŋi-ni tun te. ³⁴ Abam nan wó ba á beeri amu je á ga, beŋwaani amu na wu me tun, abam bá wani da á vu.»

³⁵ O na tagi kuntu tun, Zwifə yigə tiinə bam maa ŋɔɔni daani ba wi: «O lagi o vu yən mu yi dibam bá na-o? O ga lagi o vu Zwifə balu na zuuri Greki tiinə tɔni dum ni tun te mu, sí o taa bri-ba na? ³⁶ O taani dum kuri mu beə? O na tagi o wi, dibam wó ba dí beeri wum jəgə dí ga, yi o ta o wi, wum na wu me tun, dibam bá wani da dí vu tun, ku kuri mu beə?»

Na balu na pai ŋwɔa tun

³⁷ Ku deen ma ba ku yi candiə kam tiim de. De dum kuntu mu yi candiə kam de kamunu. Zezi maa zaŋi weeni o ŋɔɔni dí kwər-dia o wi: «Na-nyɔm na jigí wulu maama tun, sí o ba amu te o nyɔ. ³⁸ Beŋwaani wulu maama na ki o wu-didwa dí amu tun wó na ŋwi-dɔŋa We tee ni, nɔnɔni We tɔnɔ kum na maŋi ku bri te ku wi: «Na balu na pai nabiinə ŋwɔa tun wó ta buri kuntu tu bicari ni.» »

³⁹ Zezi na tagi na bam taani kuntu tun, ku yi o bri We na wó ki Di Joro kum balu na ki ba wu-didwa did-o tun bicara ni te tun mu. Kantu maŋa ni We Joro kum daa ta wu tu ba te, beŋwaani Zezi daa ta wu tigí o joori o bi o na paari-zulə We tee ni.

Nɔn-kɔgɔ na pɔɔri daani Zezi ŋwaani te tun

⁴⁰ Nɔn-kɔgɔ kum deen na ni Zezi na tagi te tun, badaara maa te ba wi: «Nɔɔnu wuntu sɔni o yi We nijɔŋnu wulu ya na maŋi sí o ba tun mu.»

⁴¹ Badaara dí maa te ba wi: «O yi Kriŋi wum We na tuŋi tun mu.»

Ku daari badonnə maa te ba wi: «Ku da-o. Kriŋi wum na tuə, o bá nuŋi Galile. ⁴² Beŋwaani We tɔnɔ kum bri ni Kriŋi wum wó ta yi Pe Davidi dwi tu mu, yi o nuŋi Betelhem, tu kulɔ Davidi deen na zuuri da tun.» ⁴³ Kuntu ŋwaani, kampwara deen ma ba nɔn-kɔgɔ kum wu Zezi ŋwaani. ⁴⁴ Badaara lagi sí ba ja-o, yi nɔɔn-nɔɔnu nan wu ne cwəŋə sí o ki-o kulɔkulɔ.

⁴⁵ We kaanum yigə tiinə bam dí Farizian tiinə bam na tuŋi nɔɔna balu tun ma joori ba ba ba te. Ba ma bwe-ba ba wi: «Beə mu yi á wu jaan-o á ba?»

⁴⁶ Nɔɔna bam ma ləri-ba ba wi: «Nɔɔn-nɔɔnu maŋi o wu ŋɔɔni ni nɔɔnu wum kuntu na ŋɔɔni te tun.»

⁴⁷ Farizian tiinə bam ma ta-ba ba wi: «Abam pe o gani abam dí mu na? ⁴⁸ Abam yəri ni dibam yigə tiinə dí Farizian tiinə bam wuluwulu wu se-o na? ⁴⁹ Ku nan na yi nɔn-kɔgɔ kum, bantv yəri We cullu tum Moyisi na tiŋi o pa dibam tun. Kuntu ŋwaani kulɔ cəgɔ-ba.»

⁵⁰ Farizian tiinə bam wu nɔɔnu didwa deen maa tɔgɔ o wura, o yuri mu Nikodem. Wuntu mu yi wulu ya na maŋi o vu Zezi te tun. O ma zaŋi o ta dí o donnə bam o wi: ⁵¹ «Ku na yi We cullu tum Moyisi na bri tun, ku culə sí dí cəgɔ nɔɔnu, yi dí daa ta wu bwe-o sí dí ni o na ki kulɔ tun.»

⁵² Ba laan ma ləri ba wi: «Nmu dí yi Galile tu mu na? Nan karumi We tɔnɔ wuni n nii, sí n na ni We nijɔŋnu tərə o na wó nuŋi Galile ni.» ⁵³ Ba maama laan ma jagi ba vu sam.

Ba na jaani ka-boro ba ja vu Zezi te te tun

8 Ku daari Zezi deen ma vu Olivi piu kum yuu. ² Tiga na puuri tituti puru tun, Zezi ma joori o vu o zu We-di-kamunu kum wu. Nɔn-kɔgɔ kum maama ma ba ku gilim-o. O ma jəni tɔga ni o wura o bri-ba. ³ We cullu karanyina tiinə dí Farizian tiinə ma ja kaani wulu ba na pur-o boorim baŋa ni tun, ba ja ba ba zigí ba maama yigə ni. ⁴ Ba ma ta dí Zezi ba wi: «Karanyina, dibam puri kaani wuntu boorim baŋa ni mu. ⁵ Moyisi na pe dibam We cullu tilv tun pe dibam ni sí, kaani na ki kəm dintv doŋ, sí dí dul-o dí gu mu. Ku nan na yi nmu, nmu wi dí ki ta mu?»

⁶ Ba na bwe-o kuntu tun, ba lagɪ sɪ ba maŋɪ Zezi mu ba nii, baá want ba saŋ-o na? Zezi ma tiiri o ma o nua o la tɪga ni. ⁷ Ba maa ta joori ba bwe Zezi taan. O laan ma kwəni wəeni, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «Abam wulɔ na wu ki lwarum tun, sɪ o da yigə o kwe kandwə o ma dɔlɪ kaani wum.»

⁸ O laan ma joori o tiiri o wura o la tɪga ni dɪ o nua.

⁹ Ba na ni o na tagɪ te tun, ba nakwa bam mu dɛ yigə ba nuŋɪ dɪdɔba dɪdɔba ba viiri. Ba maama ma nuŋɪ ba daari Zezi yirani, yɪ kaani wum daa ta zigɪ o yigə ni.

¹⁰ O ma kwəni wəeni, yɪ o bwe kaani wum o wɪ: «Balɔ na saŋɪ nmu tun wu yən? Ba nɔɔn-nɔɔnɔ daa wu daari sɪ o ŋɔɔnɔ o cɔgɪ nmu na?»

¹¹ O ma ləri o wɪ: «Aye, a tu, ba nɔɔn-nɔɔnɔ daa wu daari.»

Zezi ma ta dɪd-o o wɪ: «Amu dɪ nan bá di nmu sariya. Ve, nan daa n yɪ ki lwarum.»

Zezi na bri ni o jigɪ cɪga te tun

¹² Zezi dɛen ma ta dɪ nɔɔna bam o wɪ: «Amu mu yɪ pooni a paɪ nabiinə maama. Wulɔ nan na tɔgɪ amu tun, kuntu tu daa bá vu lim wɔni. Kuntu tu wó na pooni dɪlɔ na wó pa-o ŋwɪa cɪga cɪga tun.»

¹³ Farizian tiinə bam ma ta dɪd-o ba wɪ: «Nmu na paɪ n titɪ cɪga tun, n taani dɪm ba jigɪ kuri.»

¹⁴ O ma ləri-ba o wɪ: «A na maŋɪ a paɪ a titɪ cɪga dɪ, ku ta yɪ cɪga mu, beŋwaani amu ye a na nuŋɪ mɛ tun. Abam nan yəri amu na nuŋɪ mɛ dɪ mɛ a na maa ve tun.

¹⁵ Abam yəni á di nɔɔna taani ni nabiinə wubɔŋa na lagɪ te tun mu. Amu nan ba di nɔɔn-nɔɔnɔ taani. ¹⁶ Ku daari, amu na lagɪ a di nɔɔna taani, amu taani dim dɪm wó ta yɪ cɪga mu, beŋwaani amu Ko mu tɔŋɪ-nɪ. O nan wura dɪ amu, ku dai amu yirani mu wó di nɔɔna taani. ¹⁷ Ku pupɔni Moyisi cullu twaanu tum wɔni ku wɪ, nɔɔna bale na jigɪ ni dɪdɔba, ba na tagɪ kulɔ tun yɪ cɪga mu. ¹⁸ Amu paɪ a titɪ cɪga, yɪ a Ko wulɔ na tɔŋɪ-nɪ tun dɪ paɪ amu cɪga.»

¹⁹ Ba ma bwe-o ba wɪ: «N ko wum bɛɛ?»

O ma ləri-ba o wɪ: «Abam yəri amu na yɪ wulɔ tun, yɪ á yəri a Ko wum dɪ. Á ya na ye amu, á ya wó lwarɪ a Ko wum dɪ.»

²⁰ Zezi dɛen tagɪ wəenu tum kuntu o bri nɔɔna Wɛ-di-kamunu kum wɔni, jəgə kalɔ nɔɔna na ve ba dɪ səbu da ba pa We tun mu. O na tagɪ kuntu o ti tun, nɔɔn-nɔɔnɔ wu nɛ cwəŋə sɪ o ja-o, o maŋa kam ta na wu yɪ tun ŋwaani.

²¹ Zezi daa ma ta dɪ nɔɔn-kɔgɔ kum o wɪ: «Amu wó viiri, yɪ abam wó beeri amu jəgə á ga, beŋwaani abam

wó ti á lwarum dum wɔni mu. A na maa ve mɛ tun, abam bá want da á vu.»

²² Zwifə bam maa tɛ daani ba wɪ: «O na tagɪ o wɪ, dɪbam bá want dɪ vu o na maa ve mɛ tun, ku bri ni o lagɪ o gu o titɪ mu na?»

²³ O ma ta dɪ ba o wɪ: «Abam yɪ lugɔ baŋa nɔɔna mu, amu nan nuŋɪ weyuu mu. Abam kugu je yɪ lugɔ baŋa yo mu. Amu kugu je nan dai lugɔ kuntu. ²⁴ Kuntu mu a tagɪ a bri abam ni, abam wó ti á lwarum dum wɔni mu, beŋwaani abam na wu se ni amu sɔni a yɪ wulɔ na wura maŋa maama tun, á wó ti á lwarum dum wɔni mu.»

²⁵ Ba ma bwe-o ba wɪ: «Nmu yɪ wɔɔ mu?»

O ma ta dɪ ba o wɪ: «Ku yɪ kulɔ a na maŋɪ a ta a bri abam tun mu. ²⁶ Amu ya jigɪ wəenu zanzan sɪ a ŋɔɔnɔ a ma di abam taani. Wulɔ nan na tɔŋɪ-nɪ tun tiini o yɪ cɪga tu mu. A na ni kulɔ o tee ni tun yirani mu a tɛ a bri nabiinə.»

²⁷ Zezi na tagɪ wəenu tum kuntu tun, ba wu lwarɪ ni ku yɪ o Ko Baŋa-Wɛ taani mu o ŋɔɔnɔ dɪ ba. ²⁸ O laan ma ta dɪ ba o wɪ: «Maŋa wó ba, yɪ á kwe amu wulɔ na yɪ nabiin-bu wum tun á zəŋɪ wəeni. Á laan wó lwarɪ ni amu sɔni a yɪ wulɔ na wura maŋa maama tun. Abam ta wó lwarɪ ni amu ba ki kulɔkulɔ a titɪ ni. A nan yəni a tɛ wəenu tɪlɔ a Ko wum na bri-nɪ tun yirani mu a bri nɔɔna. ²⁹ Wulɔ nan na tɔŋɪ-nɪ tun wu amu tee ni, o wu yagɪ-nɪ a yirani, beŋwaani a yəni a ki kulɔ na poli o wu tun mu maŋa maama.»

³⁰ Zezi dɛen na ŋɔɔnɔ kuntu doŋ tun, nɔɔna zanzan laan ma ki ba wu-dɪdɔba dɪd-o.

Biə na tɔgɪ ba kwə kəm te tun

³¹ Zezi laan ma ta dɪ Zwifə balɔ na se-o tun o wɪ: «Abam na se amu zaasum dɪm yɪ á wu yagɪ, á wó sɔni á ji amu karabiə cɪga cɪga. ³² Abam laan wó ba á lwarɪ cɪga, yɪ cɪga kam wó vri abam ka yagɪ sɪ á taá te á titɪ.»

³³ Ba ma lər-o ba wɪ: «Dɪbam yɪ Abraham dwi tiinə mu, dɪbam maŋɪ dɪ wu jigɪ nɔɔn-nɔɔnɔ gambɛ. Beŋwaani mu yɪ n ta n wɪ, dɪ wó ta te dɪ titɪ tun?»

³⁴ O ma ta dɪ ba o wɪ: «A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, wulɔ maama na ki lwarum tun yɪ lwarum gambaa mu.

³⁵ Ku nan na yɪ gambaa, kantɔ ba zɔvri ka tu sɔŋɔ ni maŋa maama. Ku daari, ku na yɪ sɔŋɔ kum bu, wɔntu jigɪ kugu je sɔŋɔ kum wɔni maŋa kalɔ na ba ti tun.

³⁶ Kuntu ŋwaani, We Bu wum na vri abam o yagɪ, á wó sɔni á taá te á titɪ. ³⁷ Amu ye ni abam yɪ Abraham dwi tiinə mu, yɪ abam ta kwaanɪ sɪ á gu amu, beŋwaani á ba se a zaasum dɪm. ³⁸ Amu ŋɔɔnɔ wəenu tɪlɔ a na nɛ

amu Ko tee ni tun mu. Abam di nan ki kulv á na niə abam ko tee ni tun mu.»

³⁹ Ba ma lər-o ba wi: «Dibam ko mu Abraham.»

O ma ta di ba o wi: «Abam ya na sunt á yi Abraham biə, á ya wó taá ki wəənu tiv Abraham deen na ki tun mu. ⁴⁰ Amv tagi ciga kalv a na ni We tee ni tun a bri abam, yi abam kwaani si á gv-ni. Abraham deen nan ba ki abam kəm dım doj. ⁴¹ Abam yəni á ki kənə yalv á ko na ki tun mu.»

Ba ma lər-o ba wi: «Dibam dai tampirə. We titi yirani mu yi dibam Ko.»

⁴² O ma ta di ba o wi: «Baŋa-We ya na yi abam Ko, á ya wó taá soe amv, beŋwaani amv nuŋi We te mu a ba a wura di abam. A wv tu a titi ni. We mu tɔŋi-ni.

⁴³ Bēe mu yi abam ba ni a taani dım kuri? Kv yi abam na ba lagı si á se a taani dım tun mu. ⁴⁴ Abam yi á ko sutaani biə mu. Á maa lagı si á taá ki di wubuŋa na lagı te tun. Pulim ni tun sutaani maŋi di yi nɔn-gurv mu. Di ba fɔgi di tɔgi ciga cwəŋə, beŋwaani ciga təri di wvni. Di na yəni di fɔ vwan, kv yi di wubuŋa na maŋi ya yi te tun mu. Di yi vwa-fɔrv mu. Dintv nan mu yi vwa-nyina ko. ⁴⁵ Kv na yi amv, a yəni a te ciga mu. Kuntv ŋwaani mu abam ba se amv. ⁴⁶ Abam wɔ mu wó wani o bri ni amv ki a cəgi? Amv nan na ŋɔni ciga tun, bēe mu yi á ba se-ni? ⁴⁷ Wvlv na yi We nɔɔnv tun cəgi We taani mu. Abam nan na dai We nɔɔna tun mu pai á ba cəgə.»

Zezi na bri ni o dwe Abraham te tun

⁴⁸ Zwifə bam ma ləri Zezi ba wi: «Dibam jıgi bura si dí ta ni, nmv sunt n yi Samari tu mu. N yirisi mu.»

⁴⁹ O ma ləri-ba o wi: «A ba yirisə. Amv pai a Ko mu zulə. Kv daari abam nan gooni amv mu. ⁵⁰ A nan ba beeri a titi zulə. We yirani mu pa-ni zulə, yi dintv mu di nabiinə taani. ⁵¹ A lagı a ta ciga mu di abam si, wvlv maama na se yi o ki a na tagı kulv tun, tvvni daa bá ja kuntv tu.»

⁵² Zwifə bam laan ma ta did-o ba wi: «N taani dım n na tagı tun pē dí lwarı ni n yirisi mu. Abraham deen tıga, yi We nijonə bam maama di ti. Nmv nan ta tagı n wi, wvlv na se yi o ki n na tagı kulv tun, tvvni daa bá ja kuntv tu. ⁵³ Nmv yi nɔn-kamunu n dwe dibam ko Abraham mu na? Wvntv nan tıga. We nijonə bam di ma ti. Nmv buŋi n pai n yi wɔɔ?»

⁵⁴ O ma ləri-ba o wi: «A ya na lagı yiri a pa a titi, kuntv ya yi kafə mu. Kv yi a Ko We mu zəŋi a yiri, kv yi dintv mu abam yəni á te á wi: «We dilv na yi dibam We tun.» ⁵⁵ Abam nan yəri-DL, amv nan ye-DL. A ya na tagı a wi, a yəri-DL, a ya yi vwa-nyim mu nuneeni abam te. Amv nan sunt a ye-DL, yi a se a ki kulv DL na tagı tun. ⁵⁶ Abam ko Abraham deen jıgi wvpolo si

o na maŋa kam a na wó ba tun. O nan sunt o na-ka, yi o wv poli.»

⁵⁷ Ba ma ləri ba wi: «Nmv ta wv yi buna fiinnu, yi n ki ta mu n na Abraham?»

⁵⁸ O ma ləri-ba o wi: «A lagı a ta cıga mu di abam si, ba deen ta na wv lvgı Abraham tun, amv maŋi a wura mu, a nan ta wó ta wura maŋa maama.»

⁵⁹ Zezi na tagı kuntv tun, ba laan ma kwe kandwa si ba ma dvl-o ba gv. O ma səgi o nuŋi We-di-kamunu kum wvni.

Zezi na puri lilwe yiə te tun

9 Zezi deen ma vu o maa kea. O ma na nɔɔnv wudonj ba na maŋi ba lv-o yi o yi lilwe. ² O karabiə bam ma bwe-o ba wi: «Karanyina, wɔɔ lwarım mu pē ba lv nɔɔnv wvntv di lilweem? Kv yi o titi lwarım mu naa, o nu di o ko lwarım mu pē ba lv-o di lilweem?»

³ Zezi ma ləri-ba o wi: «O na yi lilwe tun, kv dai o titi mu ki lwarım naa o nu di o ko mu ki lwarım. Kv nan yi si kv pa nɔɔna mu wani ba lwarı We tituŋa na yi te tun wvntv ŋwaani. ⁴ Dibam nan maŋi si dí tɔŋi wvlv na tɔŋi-ni tun tituŋa yam yi wia ta wura mu. Kv daari fun si tıga yi, yi nɔɔn-nɔɔnv daa bá wani o tɔŋi We tituŋa yam. ⁵ Maŋa kam a ta na wv lvgv baŋa ni tun, amv yi pooni mu a pai nabiinə.»

⁶ O na tagı kuntv o ti tun, o laan ma twi lileeru o di tıga ni. O ma viiri turv, yi o ki-ti o bə lilwe wvni yiə baŋa ni. ⁷ O ma ta did-o o wi: «Ve n su n yiə yam Silva bugə kam ni.» (Bugə kam yiri dım kuri mu Atɔŋi.) Nɔɔnv wvni ma vu o su o yiə yam. O ma joori o ba, yi o laan nai.

⁸ Balv na zvvri o tikəri ni di balv na maŋi ba ye ni o yi looru tun ma na-o, yi ba bwe ba wi: «Kv dai nɔɔnv wvntv mu yəni o je o loori tun na?»

⁹ Badaara maa te ba wi: «Kv yi wvntv mu.»

Badonnə maa wi: «Kv dai wvntv, si ba nyi daani mu.»

Nɔɔnv wvni titi ma ta o wi: «Kv yi amv kuntv.»

¹⁰ Ba ma bwe-o ba wi: «Nmv yiə yam ki ta mu ya puri?»

¹¹ O ma ləri o wi: «Nɔɔnv wvlv yiri na yi Zezi tun mu ki turv o ma bə a yiə yam baŋa, yi o ta-ni o wi, a ve Silva bugə kam a su-ya. A ma vu a su, yi a laan nai.»

¹² Ba ma bwe-o ba wi: «Nɔɔnv wvni kuntv bē?»

O ma ləri-ba o wi: «A yəri o je.»

¹³ Ba laan ma ja-o ba vu Farizian tiinə bam te. ¹⁴ De dım Zezi na ki turv tum o ma puri nɔɔnv wvni yiə yam tun ya yi Zwifə bam siun de mu. ¹⁵ Kuntv ŋwaani mu Farizian tiinə bam di daa bwe nɔɔnv wvni ba wi: «N yiə yam ki ta mu ya puri?» O ma ta-ba o wi: «O ki turv mu o ma bə a yiə baŋa. A ma su-ya, yi a laan nai.»

¹⁶ Farizian tiinə bam badaara ma ta ba wɪ: «Nɔɔnu wum na kɪ te tun, o wu nuŋi Wɛ te, beŋwaani o cɔgi siun de cullu tum.»

Badonnə dɪ maa tɛ ba wɪ: «O na yɪ nɔn-balɔrɔ, o bɑ wani o kɪ wo-kinkagɪla yantu doŋ.» Kuntu ma pa kampwara ba ba titari.

¹⁷ Ba laan ma joori ba bwe nɔɔnu wum ba wɪ: «O nan na pɛ n yɪə yam puri tun, nmu tɛ n wɪ, o yɪ wɔɔ mu?»

O ma ləri o wɪ: «O yɪ Wɛ nijonnu mu.»

¹⁸ Zwifə yigə tiinə bam maa ba lagɪ sɪ ba sɛ, nɪ nɔɔnu wum ya maŋɪ o yɪ lilwe mu yɪ o laan ba o nai. Kuntu ŋwaani, ba ma bəŋi nɔɔnu wum nu dɪ o ko sɪ ba bwe ba nii. ¹⁹ Ba ma bwe-ba ba wɪ: «Wuntu yɪ abam bu mu na? Á lɔg-o dɪ o maŋɪ o yɪ lilwe mu na? O nan kɪ ta mu o nai lele kuntu?»

²⁰ Nɔɔnu wum tiinə bam ma ləri ba wɪ: «Dɪbam ye nɪ o yɪ dɪbam bu mu. Dɪ ye nɪ dɪ lɔg-o dɪ o yɪ lilwe mu. ²¹ Dɪ nan yəri o laan na kɪ te o nai, yɪ dɪ yəri wulu na puri o yɪə yam dɪ. Abam nan bwe-na o titɪ, sɪ o yɪ nɔn-kwɪun mu, o titɪ wú wani o ləri.» ²² O tiinə bam na tagɪ kuntu tun, ba deen kwarɪ Zwifə yigə tiinə bam mu. Bantu ya maŋɪ ba kɪ ni daani sɪ nɔɔnu wulu maama na sɛ nɪ Zezi mu yɪ Krisi wum Wɛ na tunɪ tun, sɪ ba li kuntu tu ba Wɛ-digə kam nɪ. ²³ Mu kɪ kuri o tiinə bam cum, yɪ ba ta ba wɪ, ba bwe o titɪ sɪ o yɪ nɔn-kwɪun mu tun.

²⁴ Ba ma joori ba bəŋi nɔɔnu wum ba na lɔg-o dɪ lilweem tun, yɪ ba ta dɪd-o ba wɪ: «Nan kwarɪ Wɛ, sɪ n ta cɪga, sɪ dɪbam ye nɪ nɔɔnu wum kuntu yɪ nɔn-balɔrɔ mu.»

²⁵ O ma ləri-ba o wɪ: «Amu yəri nɪ nɔɔnu wum kuntu yɪ nɔn-balɔrɔ naa o dai. Kulɪ yɪrant a na ye tun mu yɪ sɪ, a deen yɪ lilwe mu, yɪ a laan nai lele kuntu.»

²⁶ Ba ma bwe-o ba wɪ: «O kɪ ta mu o puri nmu yɪə yam?»

²⁷ Nɔɔnu wum ma ləri o wɪ: «A maŋɪ a ta a bri abam, yɪ á wu sɛ sɪ á cəgi. Bɛɛ mu yɪ abam daa lagɪ sɪ á bwe á nii? Abam dɪ ga lagɪ sɪ á taá tɔgi á yɪ o karabiə mu na?»

²⁸ O na tagɪ kuntu tun, ba ma twɪ-o yɪ ba wɪ: «Kɪ yɪ nmu mu tɔgi o kwaga, sɪ kɪ dai dɪbam mu tɔg-o. Dɪbam tɔgi Moyisi cullu tum mu. ²⁹ Dɪbam ye nɪ Wɛ deen ŋɔɔnɪ dɪ Moyisi mu. Kɪ daari, kɪ na yɪ nɔɔnu wuntu, dɪ bri dɪ yəri o na nuŋi me tun.»

³⁰ O ma ləri-ba o wɪ: «Aa. Kɪ yɪ kulɪ na tiini kɪ su amu tun. Abam yəri o na nuŋi me, yɪ wuntu nan mu puri a yɪə yam. ³¹ Dɪbam ye nɪ Wɛ ba cəgi nɔn-balwaarɪ taani. Kɪ yɪ nɔɔna balu na nɪgɪ-Dɪ yɪ ba kɪ Dɪ wubɔŋa na lagɪ te tun mu Dɪ cəgə. ³² Kɪ na zɪgɪ lɔgɪ baŋa pulim nɪ sɪ kɪ ba kɪ yɪ zum tun, dɪ daa ta wu ni nɪ nɔɔnu puri wulu ba na lɔg-o dɪ lilweem tun yɪə. ³³ Nɔɔnu wuntu na sunɪ o wu nuŋi Wɛ te, o ya bɑ wani o kɪ wo-kinkagɪli duntu doŋ.»

³⁴ Ba ma lər-o ba wɪ: «Ba lɔgɪ nmu yɪ n maama maŋɪ n yɪ lwarum punə mu. Bɛɛ mu yɪ n buŋɪ sɪ n

bri dɪbam?» Ba laan ma zəl-o, sɪ o daa yɪ tɔgi o zu ba Wɛ-digə kam.

³⁵ Zezi deen ma ni nɪ ba li nɔɔnu wum ba Wɛ-digə kam wuni. O ma wu o jeer-o, yɪ o bwe-o o wɪ: «Nmu sɛ Nabiin-bu wum dɪ n wu maama na?»

³⁶ Nɔɔnu wum ma ləri o wɪ: «A yuutu, ta n bri-nɪ o na yɪ wulu tun, sɪ a wani a sɛ-o.»

³⁷ O ma ta dɪd-o o wɪ: «Nmu maŋɪ n na-o. Amu mu yɪ Nabiin-bu wum, a zɪgɪ a ŋɔɔnɪ dɪ nmu.»

³⁸ O laan ma ta o wɪ: «A Yuutu, a sɛ-m.» O ma kuni doonə Zezi yigə nɪ o zul-o.

³⁹ Zezi ma ta o wɪ: «Amu tu lɔgɪ kuntu baŋa sɪ a pɔɔrɪ nɔɔna balu na jɪgɪ bura dɪ balu na ba jɪgɪ bura tun mu daani, sɪ balu na yɪ lilwə tun yɪə puri, sɪ balu yɪə na nai tun joori ya dwe.»

⁴⁰ Farizian tiinə badaara balu na wura dɪd-o tun ma ni o na tagɪ te tun. Ba ma bwe-o ba wɪ: «Nmu lagɪ n bri nɪ dɪbam nyɪ dɪ lilwə mu na?»

⁴¹ Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Abam ya na nyɪ dɪ lilwə, kɪ lagɪ kɪ ta nɪ á yəri Wɛ taani dum mu, á lwarum ya bɑ ta wu á yuu nɪ. Kɪ daari, á nan na bri nɪ á yɪə pɔɔrɪ tun, á lwarum taa wu á yuu nɪ mu.»

Nayru dɪ o peeni mumaŋa

10 Zezi deen ma maŋɪ mumaŋa o bri nɔɔna bam o wɪ: «A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, nɔɔnu wulu na wu de najiri ni o zu sɪ o purɪ peeni yɪ o tɔgi jəgə kadoŋ o cu o zu tun, kuntu tu yɪ ŋwunu yɪ o kwəri o yɪ vɪru mu. ² Kɪ daari, wulu na de najiri dum ni o zu sɪ o purɪ o peeni sum tun, wum mu yɪ peeni sum nayru wum titɪ. ³ O na lagɪ o zu, wulu na nii najiri dum ni baŋa nɪ tun wú purɪ o pa o zu. Peeni sum wú ni o kwərə, yɪ oó bəŋi o titɪ peeni sum yɪra, yɪ sɪ da-o sɪ nuŋi. ⁴ O na jaani-sɪ o nuŋi, oó ta tɔgi sɪ yigə, yɪ peeni sum tɔgi o kwaga, beŋwaani sɪ ye o kwərə. ⁵ Kɪ nan na yɪ nɔn-gaa, sɪ bɑ sɛ sɪ tɔg-o. Sɪ wú duri sɪ viiri mu, beŋwaani sɪ yəri o kwərə.»

⁶ Zezi na tagɪ kuntu o bri-ba tun, ba ma wu lwarɪ o taani dum kuri.

⁷ Zezi daa ma ta o wɪ: «A lagɪ a ta cɪga mu dɪ abam sɪ, amu mu nyɪ dɪ ni dɪlɪ peeni sum na tɔgi da tun.

⁸ Balu maama na de yigə ba ba ba zu ba loori amu tun nyɪ dɪ ŋwuna dɪ vɪrna mu. Peeni sum ma wu sɛ ba ni.

⁹ Amu mu yɪ ni dum. Wulu maama na tɔgi amu o zu tun, kuntu tu wú na vɪru. O nan wú na ŋwɪa kalu na ywəmmə tun, nɪ peeni na tɔgi najiri ni sɪ nuŋi sɪ dɪ yɪ sɪ joori sɪ zuvɪ te tun. ¹⁰ ŋwunu na tu o zu, o lagɪ sɪ o ŋɔ mu o gu o daari o ja o cəgi. Kɪ nan na yɪ amu, a tu sɪ a pa nabiinə mu na ŋwɪa kalu na ywənə tun cɪga cɪga.

¹¹ Amu mu nyɪ dɪ nayir-ŋum cɪga cɪga, yɪ a soe a nɔɔna. Nayir-ŋum sɛ tɔvɪ mu o peeni ŋwaani. ¹² Kɪ daari, kɪ na yɪ wulu na tɔgi peeni sum o jonɪ səbu tun, wuntu dai nayru wulu na yɪ peeni sum tu tun. Wuntu

na ne nywänkura na maa buna, oó duri mu o daari peeni sum. Nywänkura kam wó zu peeni sum wu ka ja-si ka pa si jagi. ¹³Oó duri o viiri, bejwaani o tugi peeni sum sabu nwaani mu, si o ba jigi si nwanja.

¹⁴Amu mu yi nayur-njum ciga ciga. Amu ye a nɔɔna bam, yi ba di ye amu, ¹⁵nunɛeni amu Ko na ye-ni yi amu di ye-o te tun. Amu wó se si a ti a nɔɔna bam nwaani, ni nayur-njum na se si o ti o peeni nwaani te tun. ¹⁶A daa ta jigi peeni sidaara, si na tɛri najuri duntu wuni. A nan maɲi si a vu a kali-si mu a ja ba a ki daani. Peeni sintu di wó ni amu kwɛrɛ. Kuntu, a peeni sum maama wó la jɛgɛ didva, yi nayuru didva nii-si.

¹⁷A Ko We soe amu, di a na se si a ti nabiinɛ nwaani, si a joori a bi a na nwanja tun. ¹⁸Nɔɔn-nɔɔnu nan bá wani o pa a ga a nwanja. Amu titi nan mu li wubɔɲa si a ga-ka. A jigi cwɛɲɛ si a ga a nwanja kam. A nan ta jigi cwɛɲɛ si a joori a bi a na-ka. Mu woɲo kulu a Ko na pe-ni ni si a ki tun.»

¹⁹Zezi na tagi kuntu o ti tun, kampwara daa ma ba Zwifɛ bam wu o taani dum nwaani. ²⁰Ba zanzan maa te ba wu: «Cicirɛ mu jig-o, o yuu mu tɛrɛ. Bɛɛ mu yi á cɛgi o taani?»

²¹Ku daari badaara maa te ba wu: «Wulu yuu na tɛrɛ tun bá wani o nɔɔni tuntu doɲ. Cicirɛ na jigi wulu tun bá wani o puri lilwe yiɛ.»

Zezi na bri ni o di o Ko We yi bidwi te tun

²²Ku deen ma ba ku yi si Zwifɛ bam di ba candiɛ kalu yiri na yi Bakwebapawe tun Zeruzalem ni. Ku yi waaru mumɛɲa ni mu. ²³Zezi deen ma vu We-di-kamunu kum. O maa wu Salɔmɔn kunkɔɔ kum ni o kaaga. ²⁴Zwifɛ badaara laan ma ba ba gilim-o, yi ba bwe-o ba wu: «Nmu yi Krisi wum We na tɔɲi tun na? Bɛɛ mu yi n pa ku tiini ku yi wubɔɲa zanzan di dɔbam? Ta ciga n bri dɔbam si dí kɔ joro.»

²⁵O ma lɛri-ba o wu: «A maɲi a ta a bri abam, yi á ba se a ni. Tituɲa yalu a Ko We na pe a tɔɲi tun mu bri ni a jigi ciga. ²⁶Abam nan ba se a ni, bejwaani abam dai amu nɔɔna. ²⁷A nɔɔna bam nyi di peeni silu na cɛgi amu kwɛrɛ tun mu. A maa ye-si, yi si tɔɲi-ni. ²⁸Amu pai a nɔɔna bam na nwanja kalu na ba ti tun mu, yi ba bá fɔgi ba cɔgi maɲa di maɲa. Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o vri-ba amu juɲa ni. ²⁹Ku yi a Ko We mu kwe-ba Dl ki a juɲa ni. Duntu nan mu dwe woɲo maama. Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o vri-ba Dl juɲa ni. ³⁰Amu di a Ko We yi bidwi mu.»

³¹Zezi na tagi kuntu tun, Zwifɛ bam daa ma kwe kandwa si ba ma dul-o ba gu. ³²O ma ta di ba o wu: «Amu Ko pe a tɔɲi tituɲ-nɲuna zanzan mu a bri abam. Tituɲa yantu wuni dɔɔ titi mu pe abam kwaani si á gu amu di kandwa?»

³³Ba ma lɛr-o ba wu: «Ku dai tituɲ-nɲum nwaani mu dí lagi dí duli-m dí gu. Ku yi nmu na twi We tun nwaani mu. Nmu yi nabiinu mu, yi n pai n yi We mu.»

³⁴O ma lɛri-ba o wu: «We cullu tɔɔ kulu Dl na pe abam tun wuni mu ku pupuni ku wu, We tagi di nɔɔna badonnɛ Dl wu: «Abam didva didva yi We nyunyugu mu.» ³⁵Ku bri ni We deen pe Dl kwɛrɛ nɔɔna bantu mu, yi Dl bɛɲi-ba ni Dl nyunyugu. Kulu na pupuni We tɔɔ kum wuni tun bá wani ku ji kafe. ³⁶Amu nan yi wulu a Ko We na li si a ki Dl wubɔɲa, yi Dl tɔɲi-ni si a ba lɔgu baɲa tun mu. Kuntu, a na tagi ni a yi We Bu tun, bɛɛ mu yi á ba sea? Bɛɛ mu yi á bri ni a twi We mu?»

³⁷Maani-na á nii a tituɲa yam na yi te tun. Ku na dai a Ko We tituɲa mu a tɔɲa, si á yi se-ni. ³⁸Ku nan na yi We tituɲa, á na maɲi á ba se amu, si á se tituɲa yam na bri te tun. Á na se tituɲa yam kuntu, á wó suni á lwarɛ ni a Ko wura di amu, yi amu di wura di a Ko.»

³⁹O na tagi kuntu tun, ba daa maa lagi si ba ja-o. O ma lu ba jia wuni o viiri.

⁴⁰Zezi ma joori o vu o be Zurden bugɛ kam. O ma vu je silu Zan deen na yɛni o miisi nɔɔna na wuni tun, o zɔuri da. ⁴¹Nɔɔna zanzan deen maa tui o te. Ba maa yɛni ba te ba wu: «Zan nan wu ki wo-kinkagila. Ku daari o na tagi kulu maama Zezi nwaani tun yi ciga mu.» ⁴²Je sum kuntu ni nɔɔna zanzan ma ki ba wu-didva di Zezi.

Lazaari na tuga yi Zezi bi-o te tun

11 Nɔɔnu wudoɲ deen zɔuri Betani ni, o yiri mu Lazaari. O nakwa mu yi Mari di o zumbaaru Mariti. Mari wuntu mu yi wulu deen na kwe trali nugɛ o lo dí Yuutu wum ne ni yi o daari o ma o yuuywe o guguni-si tun. Lazaari ma ba o ba jigi yazurɛ. ³Mari didaani Mariti ma tɔɲi ni ba pa Zezi ba wu: «Dɔbam Yuutu, nmu ciloɲ-sono kum ba jigi yazurɛ.»

⁴Zezi na ni kuntu tun, o maa wu: «Yawu kuntu kweelim je bá ta yi o tɔuni. Ku nan ki si ku pa We mu na zulɛ, si amu We Bu wum di na zulɛ ku nwaani.»

⁵Zezi yagi o soe Mariti di o nyaani wum di Lazaari lanyirani. ⁶O na ni ni Lazaari ba jigi yazurɛ tun, o ta ma ki da yale o ya na wu me tun, ⁷yi o laan daari o ta di o karabiɛ bam o wu: «Pa-na dí joori dí vu Zude.»

⁸O karabiɛ bam ma ta did-o ba wu: «Karanyina, Zwifɛ bam daama na lagi si ba duli nmu di kandwa ba gu tun, n swe mu na? Yi n daa ta lagi si n joori n vu da.»

⁹Zezi ma lɛri-ba o wu: «Ku nan maɲi si a vu mu. Luu fugɛ-bale mu wura wia ni. Ku dai kuntu na? Nɔɔnu na ve wia ni, o daa ba tri o tui, bejwaani lɔgu baɲa pooni dum pai o nai. ¹⁰O nan na ve titu ni, o tri o tu mu, bejwaani pooni tɛri o tee ni.» ¹¹Zezi na tagi

kuntu tun, o daa ma ta o wæli da o wɪ: «Dɪbam cilon Lazaari dɔ mu. A nan maa ve si a pa o zanɪ.»

¹²O karabiə bam ma ta did-o ba wɪ: «Dɪbam yuutu, o na dɔa, kʊv gari o yira ni.»

¹³Zezi nan na tagi te tun bri ni Lazaari tigi mu. Bantu maa buɲi ni Zezi ŋɔɔni dɔɔm titi woŋo mu. ¹⁴O laan ma ta di ba jaja o wɪ: «Lazaari tigi mu. ¹⁵Amu nan jigi wupolo abam ŋwaani di a na tæri o tee ni tun. Kʊv pa á wani á kɪ á wu-didva di amu. Nan pa-na dí vu o te.»

¹⁶Toma wulu ba na bæ ni Yiywe tun ma ta di o donnə bam o wɪ: «Pa-na dí maama tɔgi dí vu dí wæli di dí Yuutu dí ti.»

¹⁷Zezi ma vu o yi Betani di ba kwe Lazaari ba kɪ ku jigi da yana mu. ¹⁸Betani batwari di Zeruzalem nɛɛni kilometra yale mu te. ¹⁹Zwifə zanzan dɛɛn ya tu si ba kɪ Mariti di Mari le di ba nabɔ wum tuvni dum. ²⁰Mariti na ni ni Zezi maa bunt tun, o ma nuɲi o vu si o jeer-o. Mari ma maɲi sɔɲɔ ni. ²¹Mariti na yi Zezi te tun, o ma ta o wɪ: «A yuutu, nmu ya na wu yo, a nabɔ wum ya bá ti. ²²Di ku di, a ye ni nmu na loori kulɔ maama Wɛ tee ni tun, Dl wó kɪ Dl pa nmu.»

²³Zezi ma ta did-o o wɪ: «N nabɔ wum wó joori o bi.»

²⁴Mariti ma lər-o o wɪ: «A ye ni oó joori o bi lugu tiim de dum ni, Wɛ na wó pa twa joori ba bi ba yagi tuvni tun.»

²⁵Zezi ma ta did-o o wɪ: «Amu mu yi twa biinu di ŋwia tu. Wulu na kɪ o wu-didva di amu tun, o na maɲi o ti di, kuntu tu ta wó na ŋwia. ²⁶Kulɔ na wæli da tun, wulu maama na ŋwi yi o kɪ o wu-didva di amu tun, tuvni daa bá ja kuntu tu maɲa di maɲa. Nmu se kuntu na?»

²⁷O ma lər-o o wɪ: «ɛɛn. A yuutu, a se ni nmu mu yi Krisi wum Wɛ na tuɲi tun, yi n kwæri n yi Wɛ Bu wulu na maɲi si o ba lugu baɲa tun.»

²⁸Mariti na tagi kuntu o ti tun, o ma joori o vu o na Mari o yiranɪ, yi o bæɲ-o o wɪ: «Karanyina tuə, yi o lagi si o na-m.» ²⁹Mari na ni kuntu tun, o ma zanɪ lila o nuɲi o vu si o jeer-o. ³⁰Zezi daa ta wu jəgə kalu Mariti na jeer-o da tun mu. O ta wu yi tuw kum wu. ³¹Zwifə balu na wu sɔɲɔ kum ni ba lari di Mari si ku ganɪ o wu tun ma na o na zanɪ lila o nuɲi. Ba ma zanɪ ba tɔg-o, yi ba buɲi ni o ga lagi o vu yibeeli dum jəgə mu o keeri.

³²Mari na ve o yi Zezi na wu mɛ tun, o ma na-o yi o vu o kuni doonə o yigə ni o wɪ: «A yuutu, nmu ya na wu yo, a nabɔ wum ya bá ti.»

³³Zezi ma na o na keerə, yi Zwifə balu na tɔgi did-o ba ba tun di keerə. O wu ma cɔgi, yi o yira sɔɔri. ³⁴O ma bwe-ba o wɪ: «Abam kɪ-o yən mu?»

Ba ma ləri ba wɪ: «Dɪbam yuutu, ba n nii o yibeeli dum.»

³⁵Zezi ma kan yi-na. ³⁶Zwifə bam na nɛ kuntu tun, ba ma ta ba wɪ: «Nii o na tiini o so-o te.»

³⁷Ku daari badaara maa te ba wɪ: «Wuntu mu puri lilwe wum yiə yam. Ku nan kɪ ta mu yi o wu cigi Lazaari tuvni dum?»

³⁸Zezi na maa ve yibeeli dum jəgə tun, o wu daa ma cɔgi zanzan. Yibeeli dum dɛɛn wu piu yira ni mu, yi ba ma kandwɛ ba pi di ni. ³⁹Zezi ma ta o wɪ: «Li-na kandwɛ dum á yagi daa ni.» Tu wum nakɔ Mariti ma ləri o wɪ: «A yuutu, ba na kwe-o ba kɪ tun, ku jigi da yana mu zum. Kuntu tun, oó ta tiini o lwe.»

⁴⁰Zezi ma ta did-o o wɪ: «A maɲi a ta di nmu ni, nmu na kɪ n wu-didva di amu, nmu wó na Wɛ na jigi dam te tun.»

⁴¹Ba ma li kandwɛ dum ba yagi daa ni. Zezi ma kwæni o yuu wɛɛni, yi o ta o wɪ: «Amu Ko, dunle di nmu na cɔgi a taani tun. ⁴²A maɲi a ye ni nmu yəni n cɔgi a taani maɲa maama. A nan tagi kuntu nɔn-kɔgɔ kulɔ na zigi yo tun ŋwaani mu, si ku pa ba se ni nmu tuɲi-ni.» ⁴³O na tagi kuntu o ti tun, o ma bæɲi di kwær-dia o wɪ: «Lazaari, zanɪ n nuɲi!»

⁴⁴Tu wum ma zanɪ o nuɲi, di garyiə yam ba ya mɛ ba ba o jia di o nɛ, yi gɔɔɔ di kɪkari o yibiyə. Zezi ma ta di ba o wɪ: «Bwæli-na garyiə yam á yagi si o vu.»

Zwifə yigə tiinə bam na kɪ ni daani si ba gu Zezi te tun

(*Matiyu 26:1-5, Mariki 14:1-2, Luki 22:1-2*)

⁴⁵Zwifə balu ya na tu Mari te tun ma na Zezi na bi Lazaari te tun. Ba zanzan ma kɪ ba wu-didva did-o.

⁴⁶Ku daari ba badaara ma joori ba vu Farizian tiinə bam te, yi ba ta di ba Zezi na kɪ kulɔ tun. ⁴⁷Wɛ kaanum yigə tiinə bam di Farizian tiinə bam laan ma la sariya-dirə nakwa bam maama ba kɪ daani, yi ba bwe ba wɪ: «Nii-na nɔɔnu wuntu na kɪ wo-kinkagila yalu maama tun. Dɪbam nan wó kɪ-o ta mu? ⁴⁸Dí na yag-o si o taa kɪ kuntu, nɔɔna bam maama wó ba ba se wum mu. Kuntu wó pa Rom didɛera bam laan ba ba cɔgi dí Wɛ-di-kamunu kum di dí tuw kum maama.»

⁴⁹Balu na bwe daani kuntu tun, ba wu nɔɔnu didva yiri mu Kayifu. Wuntu mu yi ba Wɛ kaanum yuutu bini dum kuntu wuni. O ma ta di ba o wɪ: «Abam yəri kulɔkulɔ. ⁵⁰Á fɔgi á buɲi á nii, nɔɔnu didva na tiga dɪbam nɔɔna bam maama ŋwaani, kʊv ta lana ku pa dɪbam ku gari dí tuw kum maama na cɔgi.» ⁵¹Kayifu na tagi kuntu tun, ku dai o titi wɔbuɲa mu o mɛ o ta. O nan na yi Wɛ kaanum yuutu tun, mu Wɛ pɛ o wuuri o ta ni, Zezi lagi o ti Zwifə dwi dum maama ŋwaani mu.

⁵²Ku nan dai ni o lagi o ti bantu dwi dum má ŋwaani mu. Ku yi Wɛ biə bam na jagi je maama tun di ŋwaani mu, si o wani o kɪ-ba daani si ba taa yi dwi didva.

⁵³Ku na zigi de dum kuntu ni tun, Zwifə yigə tiinə bam ma kɪ ni daani si ba gu Zezi. ⁵⁴Kuntu ma pa Zezi daa ba beeri jaja Zude ni si nɔɔna taa na-o. O ma yagi dáani, yi o vu je silu na batwari di kagua ni tun. Ku yi Efrayim ni mu o ve o zɔvri da di o karabiə bam.

⁵⁵ Zwifə bam candiə kalv yiri na yi Paki tun deen ma daari fun si ka yi. Nɔɔna zanzan ma zaŋi tw kum je maama ni, ba vu Zeruzalem si ba kwe ba tuti di We, si ku loori candiə kam. ⁵⁶ Nɔɔna bam ma beeri Zezi je. Ba ma la daani We-di-kamunu kum ni, yi ba bwe daani ba wi: «Abam buŋi ni, o bá ba o di candiə kam na?»

⁵⁷ We kaanum yigə tiinə bam di Farizian tiinə bam deen ya pe ni ni, nɔɔnu wulv na ye Zezi na wu me tun, si o bri-ba, si ba ja-o.

Mari na zuli Zezi te tun

(Matiyu 26:6-13, Mariki 14:3-9)

12 Da yardv deen na daari si ku yi Paki candiə kam tun, Zezi ma vu o yi Betani. Ku yi dáani mu Lazaari zuvri da. Wuntu mu yi nɔɔnu wulv Zezi na pe o bi o yagi tvvni tun. ² Ba ma ki wudiu ba pa-o jəgə kam kuntu ni. Mariti maa wura o maŋi wudiu kum. Lazaari ma tɔgi o jəni si o di di Zezi. ³ Mari laan ma kwe trali nugə kalv yiri na yi naadi tun. Ka deen yi kunkwələ yi mu, yi ka tiini ka lana. Nugə kam kuntu yəlo cana zanzan. O ma kwe-ka o ma turi Zezi ne. O ma daari o ma o yuuywe o guguni o ne sum. Trali nugə kam lwəm dum ma zaŋi sɔŋɔ kum maama wvni. ⁴ Zezi karabiə bam didva wulv yiri na yi Zudasi Yiskariyo tun di tɔgi o wura. Wuntu mu yi wulv na wú ba o yəgi Zezi o pa nɔɔna tun. ⁵ O na ne Mari na ki te tun, o ma ta o wi: «Bee mu yi o ki kuntu? Dí ya wai dí kwe trali nugə kam dí yəgi, yi dí ce dí pa yinigə tiinə. Ka səbu kum ya wú yi səbu-dala biə-yatɔ (300).» ⁶ O na tagi kuntu tun, ku dai ni o jigi yinigə tiinə bam ŋwaŋa mu. O yi ŋwunu mu. Wuntu mu nii ba kɔgɔ kum səbu kum baŋa ni, yi o yəni o ŋɔni-ku o lia.

⁷ Zezi laan ma ləri o wi: «Yagi o yira, si o ki kuntu a na wú ti yi ba ki-ni tun ŋwaani mu. ⁸ Ku nan na yi yinigə tiinə, bantv ta wura mu di abam maŋa maama. Ku daari amv nan bá ta wura di abam maŋa maama.»

⁹ Zwifə kɔgɔ zanzan ma lwaru ni Zezi wv Betani ni. Ba ma zaŋi ba vu da. Ba na ve tun, ku dai Zezi yiranu ŋwaani, ku yi si ba di na Lazaari wulv Zezi na pe o bi o yagi tvvni tun mu. ¹⁰ We kaanum yigə tiinə bam laan ma ki ni daani si ba gv Lazaari di, ¹¹ beŋwaani Lazaari biim dum mu te Zwifə zanzan joori ba yigə tiinə bam kwaga ni, yi ba daari ba se Zezi.

Zezi na zv Zeruzalem te tun

(Matiyu 21:1-11, Mariki 11:1-11, Luki 19:28-40)

¹² Tɔga na puvri tun, nɔɔn-kɔgɔ kvlv na tu Zeruzalem si ba di candiə kam tun ma lwaru ni Zezi maa buna. ¹³ Ba ma vu ba kaari kuvv-vɔvru, yi ba nuŋi ba maa ve si ba jeer-o. Ba na maa ve tun, ba maa zul-o ba wi:

«Ozaana! Zuli-na wulv na tu dí Yuutu Baŋa-We yiri ŋwaani tun.

Wuntu mu yi Yisrayeli dwi tiinə pe.»

¹⁴ Zezi ma na bina-pwala o di, ni We tɔnɔ kum na maŋi ku ta te tun. Ku puvvni ku wi:

¹⁵ «Abam balv na zuvri Siyon tw kum ni tun, á yi taá kwari fvvni.

Nii-na á pe wum,
o diini bina-pwala o maa buna.»

¹⁶ Maŋa kam kuntu ni, Zezi karabiə bam ya ma wv lwaru wəənu tum kuntu kuri. Ku daari maŋa kam Zezi na tigi yi o bi o yagi tvvni o na paari-zulə We tee ni tun, mu ba laan guli We tɔnɔ kum na tagi o taani te tun, di nɔɔn-kɔgɔ kum na ki kulv ba zul-o tun.

¹⁷ Nɔɔna balv deen na wv Zezi tee ni yi o pa Lazaari bi o yagi tvvni tun ya maŋi ba ta ba bri tw kum nɔɔna bam, o na ki te o bəŋi Lazaari yi o nuŋi yibeeli dum wvni tun. ¹⁸ Ku yi kuntu ŋwaani mu nɔɔn-kɔgɔ kum nuŋi tw kum ni ba jeer-o, ba na ni ni o ki wo-kunkaguli dum kuntu tun ŋwaani. ¹⁹ Farizian tiinə bam laan maa te daani ba wi: «Á wv ne? Dɔbam bri dí bá wani kulokulv dí ki. Nii-na lvgv kum nɔɔna bam maama mu tɔgi o kwaga.»

Zezi na te o tvvni dum taani te tun

²⁰ Greki tiinə balv deen na tɔgi ba vu Zeruzalem si ba di candiə kam ba zuli We tun badaara ma vu Filipi te. ²¹ Wuntu nuŋi Galile tw kulv yiri na yi Betisayida tun mu. Ba ma ta did-o ba wi: «Dɔbam lagi si dí na Zezi mu.»

²² Filipi ma vu o ta di Andre. Bantv bale ma vu ba ta ba bri Zezi. ²³ Zezi ma ta di ba o wi: «Maŋa kam laan yiə, si We pa Nabiin-bu wum na paari-zulə. ²⁴ A lagi a ta cɔga mu di abam si, nmv na jigi mun-dwi, yi n na dugi-di tɔga ni, di wú nuŋi di ki biə zanzan mu. Nmv nan na wv se si n du-di tɔga ni si di puli di nuŋi di daari si mun-bu wum pɔ, di wú ta yi didwi yiranu mu taan, n bá na nyɔvri di baŋa ni. ²⁵ Wulv na soe o tuti ŋwia tun, kuntu tu bá na ŋwia We tee ni. Wulv nan na vɔn o ŋwia lvgv kuntu baŋa ni tun, ku tu wú na ŋwia kalv na ba ti tun We tee ni. ²⁶ Wulv maama na lagi si o tvvri amv titvŋa tun, kuntu tu maŋi si o tɔgi a kwaga mu. Kuntu, a na wv me tun, a tintvŋnu wum di wú ta tɔgi o wura. Wulv maama na tvvri amv titvŋa tun, amv Ko wú pa o na zulə.»

²⁷ Zezi ma ta o wi: «A wv mu cɔgi zanzan. A nan wú ta ni bee mu? Aá loori a Ko mu si o vri-ni yaara yantv wvni na? Awo. Ku yi kuntu ŋwaani mu amv maŋi a ba si a yaari. ²⁸ A nan wú loori a Ko si o pa o yiri na zulə.»

Kwərə laan ma ŋɔvni weyuu ni ka wi: «A maŋi a pa a yiri na zulə, a nan ta wú pa di na zulə.»

²⁹ Nɔn-kɔgɔ kulu na zigi da tun ma ni kwɛrɛ kam, yi ba ta ba wi, dɔa mu mumunɛ. Badaara maa wi, ku yi maleka mu ɲɔɔni did-o.

³⁰ Zezi ma ta di ba o wi: «Ku dai amu ɲwaani mu kwɛrɛ kantɔ ɲɔɔni, ku yi abam ɲwaani mu ka ɲɔɔna. ³¹ Maɲa laan yiɛ si We di nabiinɛ taani, si Dl zɛli lɔgu baɲa pɛ wum. ³² Ku daari ku na yi amu, maɲa kalɔ ba na wɔ zɛɲi amu wɛɛni tun, amu wɔ pa nabiinɛ maama ba amu te.» ³³ O na tagi kuntu tun, o bri o na lagɔ o ti tɔvni dwi dilɔ tun mu.

³⁴ Nɔn-kɔgɔ kum ma lɛr-o ku wi: «Dɔbam ni ni ku pupɔni We cullu tɔɔ wɔni ku wi, Krisi wum We na tɔɲi tun maɲi si o taa ɲwi mu maɲa maama. Bɛɛ nan mu yi n ta n wi, ba maɲi si ba zɛɲi Nabiin-bu wum wɛɛni? Nabiin-bu wuntu nan yi wɔɔ?»

³⁵ Zezi ma lɛri-ba o wi: «Pooni bɔ tiini di daani abam tee ni. Pooni dum ta na wu á tee ni maɲa kalɔ tun, si á taá veɛ, si lim yi ba di yi abam. Wulɔ na ve lim wuni tun yɛri o na ve mɛ. ³⁶ Pooni dum ta na wu á tee ni tun, á nan se wulɔ na yi pooni dum tun, si á daari á taá yi pooni dum biɛ.»

Zezi na tagi kuntu o ti tun, o ma nuɲi ba titari ni o vu o sɛgi. ³⁷ Di o na maɲi o ki wo-kinkagila zanzan ba yibiyɛ ni tun, ba daa ta wu sɛ-o. ³⁸ Kuntu ma pa kulɔ We nijonnu Ezayi dɛɛn na tagi tun suni ku ki. O dɛɛn tagi faɲa faɲa o wi:

«Yuutu Baɲa-We,
nɔɔn-nɔɔnu wu se dí na tagi taani dilɔ
dí bri-ba tun.

Nɔɔn-nɔɔnu nan wu lwarɔ dí Yuutu wum
dam dum na yi te tun.»

³⁹ Ba wu wani ba se Zezi taani dum, beɲwaani Ezayi ta tagi o wi:

⁴⁰ «Dintɔ mu dwe ba yiɛ,
yi Dl pa ba wubɔɲa ti,
si ba yiɛ yam yi wani ya taa nai,
si ba wubɔɲa yam di yi wani ya lwarɔ
We taani dum kuri,
si ba yi lani ba wubɔɲa ba se We si Dl
pa ba na yazurɛ.»

⁴¹ Ezayi dɛɛn tagi dí Yuutu wum taani kuntu, beɲwaani o wuuri o na Zezi paari-zulɛ na yi te yi o daa ta wu tu lɔgu baɲa.

⁴² Di kuntu di, Zwifɛ yigɛ tiinɛ zanzan di ta ki ba wu-didɔa di Zezi. Ba na kwari Farizian tiinɛ bam tun ɲwaani mu, ba wu ɲɔɔni-ku jaja, si baá zɛli-ba ba We-digɛ kam ni. ⁴³ Ba na ki te tun bri ni ba soe si nabiinɛ wurɔ poli di ba ku dwe We wu na poli di ba.

Zezi na tu si o vri nabiinɛ lwarum wuni te tun

⁴⁴ Zezi ma ta di kwɛr-dia o wi: «Wulɔ na ki o wu-didɔa di amu tun, ku dai ni o se amu yirani mu, ku yi wulɔ na tɔɲi-ni tun mu o sɛ. ⁴⁵ Wulɔ na nɛ amu tun nɛ wulɔ na tɔɲi-ni tun di mu. ⁴⁶ Amu tu lɔgu baɲa si

a taa yi pooni mu a pai nabiinɛ, si wulɔ maama na se amu tun daa yi maɲi lim wuni. ⁴⁷ Wulɔ na ni a taani dum yi o wu se si o ki kulɔ a na tagi tun, ku dai amu mu cɔgi kuntu tu, beɲwaani amu na tu lɔgu baɲa tun, ku dai si a di nabiinɛ taani si a cɔgi-ba. Ku nan yi si a vri-ba ba lwarum wuni mu. ⁴⁸ Wulɔ na vin amu yi o wu se a taani dum tun, mu kulɔ na wɔ cɔg-o: Taani dilɔ amu na ɲɔɔni a bri nɔɔna tun mu wɔ zaɲi lɔgu tiim de dum ni di bri ni kuntu tu ba jigi bura. ⁴⁹ Ku nan dai a titi wubɔɲa mu a ɲɔɔna. Ku yi a Ko wulɔ na tɔɲi-ni tun mu pɛ-ni ni si a ta kulɔ Dl wubɔɲa na lagɔ tun, yi Dl ta bri-ni kulɔ a na wɔ ɲɔɔni tun. ⁵⁰ Amu nan ye si balɔ na se ni dilɔ a Ko We na pɛ-ni si a ɲɔɔni tun wɔ na ɲwia kalɔ na ba ti tun. A na yɛni a ɲɔɔni te maama tun, ku yi a Ko We na tagi kulɔ o bri-ni tun mu.»

Zezi na zari o karabiɛ bam nɛ te tun

13 De didwi na daari si ba di Paki candiɛ kam tun, Zezi dɛɛn maa ye ni o maɲa kam yiɛ, si o yagi lɔgu baɲa si o daari o vu o Ko te. O maa soe balɔ na yi o nɔɔna lɔgu baɲa ni tun, yi o tiini o so-ba ku ja gaali.

² Zezi di o karabiɛ bam maa je ba di wudiu titi ni, di sutaani ya maɲi di pa Zudasɔ Yiskariyo wulɔ na yi Simɔn bu tun li wubɔɲa si o yɛgi Zezi o pa nɔɔna. ³ Zezi maa ye ni o Ko We mu pɛ-o dam woɲo maama baɲa ni, yi o ye ni o nuɲi We te mu, o nan ta wɔ joori o vu We te. ⁴ Ba na wura ba di tun, o ma zaɲi da. O li o na zu gɔɔ kulɔ o daɲi tun, yi o daari o vɔ pupaa o tɔɲɛ ni. ⁵ O ma ki na o ki kacuɛ wuni o wura o maa zari o karabiɛ bam nɛ, yi o ma pupaa kum o ma guguni-si. ⁶ O ma ba o yi Simɔn Pɔyɛɛri te. Wuntu ma ta did-o o wi: «A yuutu, nmu mu wɔ zari amu nɛ na?»

⁷ Zezi ma lɛr-o o wi: «Nmu bɔ lwarɔ amu na wura a ki kulɔ tun kuri lele, n nan wɔ ba n lwarɔ ku kuri.»

⁸ Pɔyɛɛri ma ta o wi: «N bri n bɔ zari a nɛ maɲa di maɲa.»

Zezi ma lɛr-o o wi: «A na wu zari n nɛ sum, n bɔ n wani n ta n yi amu nɔɔnu.»

⁹ Simɔn Pɔyɛɛri ma ta did-o o wi: «Ku na yi kuntu, a yuutu, yi zari a nɛ yirani, zari a jia di a yuu di n wɛli da.»

¹⁰ Zezi laan ma ta did-o o wi: «Wulɔ na swe o yira tun daa ba jigi digiru, yi o daa wu maɲi si o swe o yira, ku na dai o nɛ yirani. Abam ba jigi digiru, ku nan dai á maama.» ¹¹ Beɲwaani Zezi maɲi o ye wulɔ na lagɔ o yɛg-o o pa nɔɔna tun. Mu ku kuri o tagi o wi, ku dai ba maama mu ba jigi digiru tun.

¹² Zezi na zari ba nɛ sum o ti tun, o ma joori o zu o gɔɔ kum, yi o vu o jɛni o jɛɲɛ je ni. O laan ma bwe-ba o wi: «Abam lwarɔ kulɔ amu na ki di abam tun kuri na? ¹³ Abam yɛni á bɛ amu ni, Karanyuna naa á Yuutu mu. Abam na bɛ te tun ku maɲi, beɲwaani amu suni a yi kuntu mu. ¹⁴ Amu nan na yi abam Yuutu di

á Karanyina yi a zari abam ne tun, ku maɲi si abam di laan zuli daani kontu mu. ¹⁵ Amu nan ki a bri abam, si á lwani amu na ki abam te tun mu. ¹⁶ A lagi a ta ciga mu di abam si, gambiaa tərə ka na dwe ka tu. Tuntuɲu nan tərə o na dwe wulv na tuɲ-o tun. ¹⁷ Abam na lwarɪ tun, á na ki kontu, á wó taá jigi yu-yoɲo.

¹⁸ Ku nan dai abam maama taani mu a tea. A ye balu a na kuri tun. Ku daari kulv na pupuni We tɔnɔ kum wuni tun maɲi si ku ki mu. Ku tagi ku wi: «Wulv na jəni o di wɔdiu di amu tun mu joori o zigi amu ziga.» ¹⁹ A nan wuuri a ta a bri abam mu yi ku ta wɔ ki, si ku na tu ku ki, si á wani á sɛ ni amu yi wulv na wura maɲa maama tun. ²⁰ A lagi a ta ciga mu di abam si, nɔɔnu na jeeri wulv maama a na tuɲi tun, kontu tu jeeri amu mu. Ku daari, wulv na jeeri amu tun, o jeeri wulv na tuɲi-ni tun mu.»

²¹ Zezi na tagi kontu o ti tun, o wu ma tiini ku cɔgi ku pa o ɲɔɔni jaja o wi: «A lagi a ta ciga mu di abam si, abam didva mu lagi o yəgi amu o pa nɔɔna.»

²² O na tagi kontu tun, o karabiə bam maa nii daani, yi ba bri ba yəri wulv tuti o na tɛ bantv wuni tun. ²³ Wulv Zezi na soe lanyirani ba wuni tun maa je o tukəri ni. ²⁴ Simɔn Piyɛɛɪ ma yigisi o juɲa o bri wuntu, si o bwe Zezi o nii, ku yi wɔɔ taani mu o tea. ²⁵ Nɔɔnu wum ma fɔɔɪ o yi Zezi o sal-o, yi o bwe o wi: «A Yuutu, ku yi wɔɔ mu?»

²⁶ Zezi ma ləri o wi: «Amu na fɔgi dipe a lu dwə wuni a pa wulv tun, mu ku tu.» O laan ma fɔ dipe dum o ma lu o pa Zudasi Yiskariyo wulv na yi Simɔn bu tun. ²⁷ Zudasi na jɔɲi dipe dum kontu tun, sutaani ma zu o bicari. Zezi ma ta did-o o wi: «Ki lila si n ki kulv nmu na lagi n ki tun.»

²⁸ Balu maama na je ba di tun wulv wulv ma wu lwarɪ Zezi na tagi kulv did-o tun kuri. ²⁹ Zudasi nan na nii ba kɔgɔ kum səbu kum barɲa ni tun, ba badaara maa buɲi ni Zezi tuɲ-o si o vu o yəgi wɔdiu mu si ba ma di candiə kam, naa o ga tuɲ-o si o vu o pa yinigə tiinə wəənu mu. ³⁰ Zudasi na jɔɲi dipe dum tun, o ma da o zaɲi o nuɲi. Ku deen yi titu ni mu.

³¹ Zudasi na nuɲi o daari kontu tun, Zezi ma ta o wi: «Lele kontu amu Nabiin-bu wum wó na paari-zulə, yi We tuti wó na zulə amu ɲwaani. ³² We na ne zulə amu ɲwaani tun, Dl laan wó pa a na paari-zulə Dl tuti tee ni. We nan wó pa a na zulə lele kontu. ³³ A biə-ba, a daa bá tiini a daani abam tee ni. Abam nan wó ba á beeri amu jəgə. A nan lagi a ta a bri abam kulv a na maɲi a ta a bri Zwifə bam a wi, amu na lagi a vu me tun, abam bá wani da á vu. ³⁴ A nan lagi a pa abam ni-dvuri mu. Taá soe-na daani. Amu na soe abam te

tun, abam di taá soe daani kontu. ³⁵ Á na soe daani, nɔɔna maama wó lwarɪ ni abam yi a karabiə mu.»

Zezi na wuuri o bri Piyɛɛɪ na wó vi-o te tun

(Matiyu 26:31-35, Mariki 14:27-31, Luki 22:31-34)

³⁶ Simɔn Piyɛɛɪ ma bwe Zezi o wi: «A yuutu, yən mu n lagi n vu?»

Zezi ma ləri o wi: «Amu na lagi a vu me tun, nmu bá wani n da n vu lele kontu. Maɲa kadoɲ ni mu, nmu laan wó wani n da-ni n vu.»

³⁷ Piyɛɛɪ ma ta o wi: «A yuutu, bɛɛ mu yi a bá wani a tɔgi nmu lele kontu? Amu wó sɛ si a ti nmu ɲwaani.»

³⁸ Zezi ma lər-o o wi: «Nmu wó suni n sɛ si n ti amu ɲwaani na? A lagi a ta ciga mu di nmu si, ku na wó loori si cibwv keeri tun, nmu wó fu kuni bitv ni n yəri amu.»

Wulv na ne Zezi tun, o ne o Ko We di mu

14 Zezi laan ma ta di o karabiə bam o wi: «Á yi pa á bicara taa maga. Ki-na á wu-didva di We, si á ki á wu-didva di amu di. ² A Ko wum sɔɲɔ ni, je zanzan mu wura. A nan lagi a vu a kwɛ je mu a pa abam. Ku na dai ciga, a ya bá ta di abam. ³ A na ve a kwɛ je sun a ti abam ɲwaani, a laan wó joori a ba a ja abam, si á tɔgi á vu á taá wu amu na wu me tun. ⁴ Abam nan ye a na maa ve tun cwəɲə.»

⁵ Toma ma ta did-o o wi: «A yuutu, dɪbam yəri nmu na lagi n vu me tun. Dí nan wó ki ta mu dí lwarɪ ka cwəɲə?»

⁶ Zezi ma ta did-o o wi: «Amu mu yi cwəɲə di ciga tu di ɲwɪa tu. Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o vu a Ko We te di o na wu de amu o vu. ⁷ Abam na ye amu, á wó lwarɪ a Ko wum di. Lele kontu abam lwar-o, á nan ne-o di.»

⁸ Filipi ma ta o wi: «A yuutu, bri dɪbam n Ko wum, si kontu wó maɲi dɪbam.»

⁹ Zezi ma ləri o wi: «Filipi, amu daani abam tee ni yi nmu ta yəri amu na? Wulv maama na ne amu tun ne amu Ko wum mu. Beɲwaani mu yi n ta n wi, a bri abam a Ko wum? ¹⁰ Nmu wu sɛ ni amu wura di a Ko yi a Ko wura di amu na? Taani dilv amu na tagi a bri abam tun dai amu tuti nyim. Ku yi amu Ko wum mu ɲwi amu wuni, yi o tuɲi o tituɲa. ¹¹ Taá jigi-na wu-didva di amu, si amu wura di a Ko yi a Ko wura di amu. Á na wu ki á wu-didva di amu a taani dum ɲwaani, á weeni á ki á wu-didva di amu tituɲa yalu amu na tuɲi tun ɲwaani. ¹² A lagi a ta ciga mu di abam si, wulv na ki o wu-didva di amu tun wó tuɲi tituɲa

yalv doŋ amv na tɔŋi tun. O nan wó tɔŋi tutɔŋ-kamunə sɪ ya taa dwe amv na kɪ te tun, amv na lagɪ a vu a Ko te tun ŋwaani. ¹³Kulv maama abam na wó loori amv yiri ŋwaani tun, áá kɪ-kv a pa abam sɪ a Ko We na zulə amv ŋwaani. ¹⁴Abam na loori woŋo kulv maama amv yiri ŋwaani tun, amv wó kɪ-kv a pa abam.

¹⁵Abam na soe amv, á wó sɛ a niə yam. ¹⁶A nan wó loori a Ko wum sɪ o pa abam Zənnu wudoŋ. Wuntu wó ta wv abam tee ni maŋa kalv na ba ti tun. ¹⁷Wuntu mu yɪ We Joro kulv na yɪ cɪga tu tun. Nɔɔna balv kugu je na wv lvgv baŋa ni tun bá wani ba sɛ-o, beŋwaani ba bá wani ba na-o, yɪ ba bá wani ba lwar-o di. Kv daari abam nan ye-o, beŋwaani o wvra di abam, yɪ oó ta ŋwi abam wuni. ¹⁸Amv bá yagɪ abam á yirani. Áá joori a ba abam te. ¹⁹Kv na kɪ fun, lvgv baŋa nɔɔna bam daa bá na amv. Abam nan wó na-nɪ. Beŋwaani, amv na jigɪ ŋwia We tee ni tun, abam di wó na ŋwia We tee ni. ²⁰De dim kuntu ni á wó lwarɪ ni a wvra di a Ko We, yɪ abam di wvra di amv, yɪ amv di wvra di abam.

²¹Nɔɔnv wulv maama na sɛ a niə yam yɪ o tɔŋi-ya tun mu yɪ wulv na soe amv tun. A Ko We wó ta soe kuntu tu. A di nan wó ta so-o, yɪ a kwəri a pa o lwarɪ amv na yɪ wulv tun.»

²²Zezi na tagɪ kuntu tun, nɔɔnv wudoŋ di yiri na yɪ Zudasɪ yɪ kv dai Zudasɪ Yiskariyo tun ma ləri o wɪ: «A yuutu, nmv wó kɪ ta mu n pa dɪbam lwarɪ nmv na yɪ wulv tun, yɪ lvgv baŋa nɔɔna bam bá lwarɪ?»

²³Zezi ma lər-o o wɪ: «Wulv na soe amv tun wó sɛ o kɪ a na tagɪ kulv tun mu. A Ko wó ta soe kuntu tu, yɪ amv di a Ko wó ba o te dí taá wvra did-o. ²⁴Wulv maama nan na ba soe amv tun bá sɛ o kɪ a na tagɪ kulv tun. Taani dilv abam nan na ni tun dai amv nyum, di nuŋi a Ko wulv na tɔŋi-nɪ tun te mu. ²⁵A maŋi a ta wəənu tum kuntu a bri abam maŋa kam a ta na wv abam tee ni tun. ²⁶Kv daari, Zənnu wulv na wó ba abam te tun, wuntu mu yɪ We Joro kum a Ko We na wó tɔŋi sɪ kv ba amv yiri ŋwaani tun. Kuntu wó bri abam woŋo maama, yɪ kuó pa á guli kulv maama amv na maŋi a ta a bri abam tun.

²⁷Amv yagɪ wv-zuru mu a pa abam. Kv yɪ amv tutɪ wv-zuru mu a pɛ abam. Amv na pɛ abam wv-zuru kulv tun, kv dai lvgv baŋa nyum. Á yɪ pa á bicara taa maga, á nan yɪ taá jigɪ liə di. ²⁸Abam maŋi á ni amv na tagɪ di abam ni, a lagɪ a viiri, yɪ a ta wó joori a ba abam te. Abam ya na soe amv, á wó taá jigɪ wvpolo didaani amv na lagɪ a vu a Ko We te tun, beŋwaani a Ko We dwe amv. ²⁹Amv nan tagɪ wəənu tuntu a bri abam lele kuntu yɪ ti daa ta wv kɪ, sɪ ti na tu ti kɪ, sɪ á wani á sɛ a taani dim. ³⁰Amv daa bá ŋɔɔni taani zanzan di abam, lvgv baŋa pɛ svtaani na maa buɪni tun ŋwaani. Wuntu nan bá jigɪ dam di amv. ³¹A nan maŋi sɪ a pa

lvgv baŋa nɔɔna lwarɪ ni a soe a Ko wum, kuntu mu a kɪ kulv maama a Ko na pɛ-nɪ ni sɪ a kɪ tun mu.

Á zaŋi sɪ dí viiri.»

Zezi di o nɔɔna bam nyɪ ni vinyə tiu di kv ne mu te

15 Zezi ma ta di ba o wɪ: «Amv yɪ vinyə tiu cɪga cɪga. A Ko maa yɪ tiu kum tu, yɪ o nii kv baŋa ni. ²Naga kalv na nuŋi tiu kum yira ni yɪ ka ba ləri biə tun, oó go-ka o yagɪ mu. Kv daari naga kalv na ləri biə tun, oó farɪsɪ-ka mu, sɪ ka taa lana, sɪ ka taa fɔŋi ka ləri biə zanzan. ³Abam bicara nan maŋi ya kwɛ lanyirani, ni ba na farɪsɪ tiu ne yɪ sɪ lana te tun, á na sɛ taani dilv amv na ŋɔɔni a bri abam tun ŋwaani. ⁴Taá wvra di amv, sɪ amv di wó ta ŋwi abam wuni. Tiu naga bá wani ka lə biə ka yirani yɪ ka təri tiu kum yira ni. Kv nan yɪ bidwi mu di abam. Abam maŋi sɪ á taá wvra di amv mu, sɪ á laan wani á taá kɪ kəm-laaru.

⁵Amv mu yɪ tiu kum, yɪ abam yɪ kv ne sum. Wulv maama na wvra di amv yɪ amv ŋwi kuntu tu wuni tun wó ta kɪ kəm-laaru mu, ni naga kalv na ləri biə zanzan tun. Amv nan na təri á bicara ni, á bá wani kulvkvulv á kɪ. ⁶Wulv na tərə di amv tun nyɪ di tiu naga kalv ba na goni ba yagɪ yɪ kv tun mu. Tiu ne sulv na kvɪ tun, baá pɛ-sɪ ba kɪ mini ni mu yɪ sɪ di. ⁷Abam nan na wvra di amv, yɪ amv taani dim na wv á bicara ni, á wó wani á loori kulv maama á wvbuŋa na lagɪ tun, yɪ á wó na-kv. ⁸Abam na kɪ kəm-laaru, ni tiu na ləri bu-ŋuna zanzan te tun, á wó sunɪ á taá yɪ amv karabiə, yɪ kuntu wó pa a Ko wum na zulə. ⁹Nunɛɛni a Ko na soe amv te tun, amv di soe abam kuntu mu. Taá jigɪ-na amv sono kum á bicara ni. ¹⁰Abam na kɪ a na tagɪ kulv tun, á wó wani á taá jigɪ amv sono kum kuntu, ni amv di na kɪ a Ko na tagɪ kulv yɪ a jigɪ o sono kum a bicari ni te tun.

¹¹A tagɪ wəənu tuntu a bri abam, sɪ wvpolo kulv a na jigɪ tun mu taa wv abam wuni, sɪ kv pa abam wvpolo kum ja gaali. ¹²Ni dilv amv na lagɪ a pa abam tun mu tuntu:

Á taá soe daani,

nunɛɛni a na soe abam te tun.

¹³Sono tərə kv na dwe tuntu, sɪ nɔɔnv sɛ sɪ o ti o donnə ŋwaani. ¹⁴Abam na kɪ a na tagɪ kulv tun, á wó ta yɪ a cilonnə mu. ¹⁵Amv daa bá ta bə abam ni a tuntuŋna. Beŋwaani tuntuŋnv yəri kulv o yuutu na lagɪ o kɪ tun. Kv nan na yɪ abam, a tagɪ kulv maama a na ni a Ko We tee ni tun a bri abam. Kuntu ŋwaani mu a laan bə abam ni a cilonnə. ¹⁶Kv nan dai abam mu kuri amv. Kv yɪ amv mu kuri abam, yɪ a daari a pa abam ni sɪ á taá kɪ kəm-laaru. Kəm-laaru tum kuntu wó ta wvra maŋa maama. Abam na kɪ kəm-laaru tum kuntu, a Ko wó pa abam kulv maama á na wó loori o tee ni amv

yiri n̄waani tun. ¹⁷ Amu na pe abam ni si á kɪ kɔlv tun mu tuntu:

Á taá soe daani.»

Lɔgv baŋa n̄ɔna na wó culi We n̄ɔna te tun

¹⁸ Zezi daa ma ta o wi: «Lɔgv baŋa n̄ɔna bam wó culi abam. Ba nan na culi abam, si á lwarɪ nɪ ba maŋɪ ba da yigə ba culi amu mu. ¹⁹ Abam ya na yi lɔgv baŋa nyum, ku n̄ɔna bam ya wó ta soe abam, á na yi ku nyum tun n̄waani. Amu nan mu kuri abam lɔgv n̄ɔna bam wɔni, yi á daa dai ba nyum. Kuntu n̄waani mu balu na yi lɔgv baŋa n̄ɔna tun wó ta culi abam. ²⁰ Guli-na a na maŋɪ a ta kulv a bri abam tun: Tuntuŋu tərə o na dwe o yuutu. Ba na yaari amu tun, baá yaari abam di mu. Ba nan na se amu ni-taani dum, baá se abam di ni-taani mu. ²¹ Ba nan wó kɪ abam tuntu wəənu tum maama amu n̄waani mu, beŋwaani ba yəri wɔlv na tuŋɪ-nɪ tun. ²² Amu ya na wu tu a n̄ɔni cɪga a bri-ba, lwarum ya bá ta wu ba yuu ni. Lele kuntu ba nan daa bá wani ba ta ni ba jigi bura. ²³ Wɔlv maama na culi amu tun, kuntu tu culi a Ko wum di mu. ²⁴ Amu kɪ tutuŋ-n̄ɔna yalv n̄ɔn-n̄ɔnu ta na wu kɪ ya donɔ tun a bri-ba. A ya na wu kɪ a bri-ba, lwarum ya bá ta wu ba yuu ni. Ba nan ne a na kɪ kulv tun, yi ba ta culi amu di a Ko wum maama. ²⁵ Ku nan kɪ si ku pa kulv na pupuni We cullu tɔnɔ kum wɔni tun mu sunɪ ku kɪ, di ku na wi: «Ba culi amu, yi a wu kɪ kulvɔlv.»

²⁶ Zənnu wum nan wó nuŋɪ a Ko te o ba. Wum mu yi We Joro kulv na yi cɪga tu tun. A nan wó tuŋ-o yi o ba abam te, yi o laan wó n̄ɔni a cɪga kam o bri abam. ²⁷ Abam di nan wó n̄ɔni a cɪga kam taani á bri n̄ɔna, beŋwaani abam maŋɪ á wura di amu pulim ni mu.»

16 «A nan n̄ɔni wəənu tuntu a bri abam si ku pa á yi zaŋɪ á yaŋɪ We cwəŋə kam tɔgum mu. ² Ba nan wó li abam ba We-di sum wɔni. Maŋa nan wó ba ka yi, yi n̄ɔna wó gv abam, yi ba buŋɪ ni ba tuŋɪ tutuŋ-n̄ɔnu mu ba pa We. ³ Ba nan wó kɪ abam wəənu tum kuntu, beŋwaani ba yəri a Ko wum, ba nan yəri amu di. ⁴ A te wəənu tuntu maama a bri abam, si maŋa kam na yiə ba na kɪ abam kuntu, si á wani á guli ni amu maŋɪ a ta-tɪ a bri abam.»

We Joro kum na wó bri n̄ɔna cɪga te tun

«A wu tagɪ wəənu tum kuntu a bri abam pulim ni, beŋwaani amu ya wu abam tee ni mu. ⁵ Ku daari lele kuntu a lagɪ a vu wɔlv na tuŋɪ-nɪ tun te. Abam wɔlvwɔlv nan wu bwe-nɪ á nii, a lagɪ a vu yən mu? ⁶ Amu nan na tagɪ a bri abam kulv na lagɪ ku kɪ tun mu pe á wuru tiini tɪ cɔgi. ⁷ Ku daari, a lagɪ a ta cɪga mu di abam si, amu na viiri, kuó ta lana ku pa abam. Beŋwaani, amu na wu viiri, Zənnu wum bá ba abam te. A nan na veə, a laan wó tuŋ-o yi o ba abam te. ⁸ O nan na tuə, oó pa lɔgv baŋa n̄ɔna lwarɪ nɪ ba tusi

mu ba lwarum wɔni, di We cɪga kam laŋa ni, di We na wó di n̄ɔna taani te tun. ⁹ Oó bri-ba ni ba na wu se amu tun ba kɪ lwarum mu. ¹⁰ Oó bri-ba ni ba tusi We cɪga kam wɔni, beŋwaani amu lagɪ a vu a Ko We te, yi á daa bá na-nɪ. ¹¹ O ta wó bri-ba ni ba tusi We sariya dim dum wɔni, beŋwaani wɔlv na yi lɔgv baŋa pe wum tun maŋɪ o ga bura.

¹² Amu ya ta jigi wəənu zanzan si a ta a bri abam, tɪ nan wó ta tiini tɪ camma di abam lele. ¹³ Ku daari We Joro kum yi cɪga tu mu. Ku na tuə, ku laan wó pa á lwarɪ cɪga kam maama. Ku nan dai ku titɪ taani mu ku lagɪ ku n̄ɔni. Kuó n̄ɔni kulv ku na ni We tee ni tun mu, ku ma daari ku ta wəənu tɔlv na lagɪ tɪ ba tun ku bri abam. ¹⁴ Ku nan wó pa amu na zulə, beŋwaani kuó bri abam amu cɪga kam maama. ¹⁵ A Ko wum na jigi kulv maama tun yi amu di nyum mu. Kuntu n̄waani mu a tagɪ a wi, Di Joro kum wó bri abam amu cɪga kam maama.

¹⁶ Ku na kɪ fun, abam daa bá na amu, yi maŋa funfun na wəli da, á wó joori á na-nɪ, [a na maa ve a Ko te tun n̄waani.]»

Wu-cɔgɔ na wó ləni ku ji wupolo te tun

¹⁷ Zezi na tagɪ kuntu tun, o karabiə badaara maa te daani ba wi: «O na tagɪ o wi, ku na kɪ fun dí daa bá na-o, yi maŋa funfun na wəli da dí daa wó joori dí na-o tun, ku kuri mu beə? O na tagɪ o wi, o lagɪ o vu o Ko te tun, dí yəri ku kuri.»

¹⁸ Ba ta maa tiini ba bwe daani ba wi: «O na tagɪ o wi, ku na kɪ fun tun, ku kuri mu beə? Dí yəri o na te kulv tun kuri.»

¹⁹ Zezi ma lwarɪ nɪ ba lagɪ si ba bwe-o taani dum kuri. O ma ta di ba o wi: «A na tagɪ a wi, ku na kɪ fun á daa bá na-nɪ, yi maŋa funfun na wəli da á wó joori á na-nɪ tun n̄waani mu á bwe daani na? ²⁰ A nan lagɪ a ta cɪga mu di abam si, abam wó ba á keeri á coosi. Ku daari lɔgv baŋa n̄ɔna bam wó ta jigi wupolo. Abam wuru wó ba tɪ cɔgi, yi á wu-cɔgɔ kum laan wó ləni ku ji wupolo. ²¹ Maŋa kalv kaani na lagɪ o lv bu tun, o jigi liə mu, beŋwaani o canɛeri maŋa yiə. O nan na lɔgi bu wum, o laan wó swe o cam dum ni ni, yi o jigi wupolo di o na lɔgi bu wum tun. ²² Ku nan yi kuntu mu di abam di. Lele kuntu á jigi liə. Amu nan daa ta wó joori a na abam, yi ku pa á tiini á na wupolo, yi n̄ɔn-n̄ɔnu daa bá wani-ku o cɔgi. ²³ De dum kuntu na yiə, abam daa bá bwe amu kulvɔlv. A lagɪ a ta cɪga mu di abam si, a Ko wum wó pa abam kulv maama abam na wó loori amu yiri n̄waani tun. ²⁴ Abam nan ta maŋɪ á wu loori kulvɔlv di amu yiri. Nan loori-na, si á wó na, si ku pa abam wupolo kum tiini ku gaali.

²⁵ A na tagɪ wəənu tuntu a bri abam tun, ku yi mumaja mu a me a ta. Maŋa nan wó ba, yi a daa bá maŋɪ mumaja a ma bri abam. A laan wó ba a n̄ɔni a Ko We taani dum jaja mu a bri abam. ²⁶ De dum kuntu

ni, amu daa bá loori a Ko We abam ηwaaŋi. Abam mu wó loori-Dl amu yiri ηwaaŋi, ²⁷beηwaaŋi We titi maŋi Dl soe abam, abam na soe amu yi á kwəri á se ni a nuŋi Dl tee ni tun ηwaaŋi. ²⁸Amu sunti a nuŋi a Ko Baŋa-We te mu a ba lugu baŋa. Lele kuntu a nan lagi a yagi lugu baŋa si a joori a vu Dl te.»

²⁹Zezi na tagi kuntu tun, o karabiə bam laan ma ta did-o ba wu: «Nii, nmu laan ηwaaŋi jaja mu, n daa wu me mumaŋa n maŋi. ³⁰Lele kuntu, dí laan lwarí ni nmu ye woŋo maama. Nmu daa n ba lagi si nwon-nwon bwe-m taani. Kuntu ηwaaŋi mu dibam se ni nmu sunti n nuŋi We te.»

³¹Zezi ma ləri-ba o wu: «Lele kuntu á laan se na? ³²Nii-na, maŋa maa buŋi, ka nan yi ka ti, yi abam wó jagi, yi á didva didva wó joori o kwe o cwəŋə o daari amu yirani. A nan bá ta yi a yirani, beηwaaŋi a Ko wum wó ta wu a tee ni. ³³Amu tagi wəənu tuntu a bri abam si ku pa á na wu-zuru mu amu tɔgum dum wuni. Lugu baŋa ni á wó na yaara. Nan taá jigi-na pu-dia, si amu wanti lugu.»

Zezi na warti We o pa o karabiə bam te tun

17 Zezi na tagi taani dum kuntu o ti tun, o ma kwəni o yuu wəəni yi o wu: «Amu Ko, a tɔvni maŋa kam laan yiə. Amu yi nmu Bu mu. Nan pa a na zulə, si amu di wó pa n na zulə. ²Beηwaaŋi nmu pe-ni dam nabiinə maama baŋa ni, si a wanti a pa balu maama nmu na pe-ni tun na ηwɔa kalu na ba ti tun. ³ηwɔa kalu na ba ti tun mu yi si nabiinə wanti ba lwarí nmu wulu yirani na yi Ciga Tu Baŋa-We tun, si ba daari ba taa ye amu Zezi Krisi wulu nmu na tuŋi tun. ⁴A pe nwon lwarí nmu zulə yam lugu baŋa ni. A ti tituŋi dum nmu na pe-ni si a tuŋi tun. ⁵Amu Ko, pa a na paari-zulə nmu tee ni lele kuntu, paari-zulə yalu a na maŋi a jigi di nmu ku loori lugu baŋa ta na wu ki tun.

⁶Amu pe nwon balu nmu na kuri lugu baŋa nwon bam wuni n ki amu juŋa ni tun lwarí nmu na yi wulu. Bantu yi nmu nyum mu, yi n kwe-ba n ki amu juŋa ni. Ba nan se nmu ni-taani dum. ⁷Lele kuntu ba lwarí ni, kulu maama nmu na pe amu tun nuŋi nmu te mu. ⁸Beηwaaŋi kwəŋə kalu nmu na pe amu tun mu a pe-ba, yi ba se. Ba nan lwarí lanyirani ni amu nuŋi nmu te mu, yi ba ta se ni nmu tuŋi-ni.

⁹A nan loori nmu bantu ηwaaŋi mu, si a ba loori nmu lugu baŋa nwon bam ηwaaŋi. Ku yi nwon balu nmu na ki a juŋa ni tun ηwaaŋi mu, beηwaaŋi bantu yi nmu nyum mu. ¹⁰Woŋo kulu maama a na jigi tun yi nmu nyum mu, yi nmu di na jigi woŋo kulu maama tun yi amu nyum. Nwon balu na yi nmu nyum yi n ki-ba amu juŋa ni tun mu pe a na zulə. ¹¹Amu daa bá ta wu lugu baŋa ni, bantu nan ta wura mu. A maa buŋi nmu te mu. Amu Ko, Wu-poŋo Tu Baŋa-We, mai nmu yiri dam dum n ta n mai n nii n nwon bam baŋa ni, yiri

dilu nmu na pe amu tun, si ku pa ba taa yi woŋo didva, ni nmu di amu na yi didva te tun. ¹²A na wura di ba maŋa kalu tun, nmu yiri dam dum n na pe-ni tun mu a me a nii ba baŋa ni, a ma ci-ba yi ba wuluwulu wu je, ku na dai wulu wum na maŋi si o cɔgi tun yirani. Nmu tɔw kum bri ni wuntu maŋi si o cɔgi mu.

¹³Lele kuntu amu maa buŋi nmu te, a nan tagi wəənu tuntu lugu baŋa ni mu, si ku pa nmu nwon bam taa jigi amu wupolo kum doŋ ba wuni, si ba taa jigi wupolo ku gaali. ¹⁴A ma pa-ba nmu taani dum. Balu kugu je na wu lugu baŋa ni tun ma culi-ba, ba na dai lugu baŋa nyum tun ηwaaŋi, ni amu di na dai lugu baŋa nyum te tun. ¹⁵Ku nan dai ni a loori nmu si n li-ba lugu baŋa ni. A loori nmu si n ci-ba sutaani na yi wo-lwaanu tu tun juŋa ni mu. ¹⁶Ba dai lugu baŋa nyum, ni amu di na dai lugu baŋa nyum te tun. ¹⁷Fɔgi n kwe-ba di n ciga kam si ba taa yi nmu nyum. Nmu taani dum yi ciga mu. ¹⁸Amu tuŋi-ba lugu wuni, ni nmu di na tuŋi amu lugu baŋa ni te tun mu. ¹⁹Ku nan yi bantu ηwaaŋi mu a kwe a titi a ki nmu juŋa ni, si ku pa bantu di wanti ba taa yi nmu nyum ciga ciga.

²⁰A nan ba loori nmu a paari bantu yirani má, ku yi balu di na wó ba ba ki ba wu-didva di amu bantu taani dum ηwaaŋi tun di mu. ²¹A nan loori nmu, si ku pa ba maama taa yi woŋo didva mu. Amu Ko, nmu ηwi amu wuni, yi amu di ηwi nmu wuni. Nan pa bantu di taa ηwi di dibam kuntu doŋ, si ba taa yi woŋo didva, si ku pa lugu baŋa nwon se ni nmu tuŋi-ni. ²²A pe-ba zulə yalu nmu na pe amu tun, si ba wanti ba taa yi woŋo didva, ni amu di nmu na yi didva te tun. ²³Amu ηwi ba wuni yi nmu ηwi amu wuni, si ku pa ba sunti ba taa yi woŋo didva, si lugu baŋa nwon wanti ba lwarí ni nmu mu tuŋi-ni, yi nmu soe nmu nwon bam, nuneeni nmu na soe amu te tun.

²⁴Amu Ko, a lagi si balu nmu na ki a juŋa ni tun taa tɔgi ba wu amu na wu me tun, si ku pa ba na amu paari-zulə yalu nmu na pe-ni tun. Beηwaaŋi nmu maŋi n soe amu ku loori lugu baŋa daa ta na wu ki tun. ²⁵Amu Ko, nmu yi Ciga Tu. Lugu kum nwon bam nan yəri nmu. A nan ye nmu, yi a nwon bam di ye ni nmu tuŋi-ni. ²⁶Amu nan pe ba lwarí nmu na yi wulu tun, yi a daa ta wó pa ba lwarí nmu, si ku pa sono kulu nmu na jigi amu ηwaaŋi tun taa wu ba wuni, si amu titi taa ηwi ba wuni.»

Ba na jaani Zezi te tun

(Matiyu 26:47-56, Mariki 14:43-50, Luki 22:47-53)

18 Zezi deen na tagi wəənu tum kuntu o ti tun, o di o karabiə bam ma zaŋi ba nuŋi ba ke. Ba ma vu ba be nabara kalu yiri na yi Sidron tun. Gaari maa wu jəgə kam kuntu ni. Ba ma vu ba zu di wu. ²Zezi di o karabiə bam deen yəni ba jeeri daani gaari dum kuntu ni mu. Kuntu mu pe Zudasi wulu na lagi o yəgi Zezi o pa tun di ye ka jəgə. ³Zudasi ma tɔgi

di pamaŋ-kɔgɔ o vu jəgə kam kuntu. We kaanum yigə tiinə bam di Farizian tiinə bam di tunjɪ ba nɔɔna sɪ ba tɔgɪ ba vu. Ba ma jigɪ ba jara zila dɪdaani min-zwəənu di mɔɔla. ⁴ Zezi nan maŋɪ o ye kulɔ maama na lagɪ ku kɪ-o tun. O ma fɔɔrɪ o twe ba te, yɪ o bwe-ba o wɪ: «Wɔɔ mu abam laga?»

⁵ Ba ma lər-o ba wɪ: «Zezi wulɔ na yɪ Nazareti tu tun mu dɪ laga.»

Zezi ma ta o wɪ: «Ku yɪ amu mu kuntu.»

Zudasɪ wulɔ na yəg-o o pa tun di maa tɔgɪ o zɪgɪ di ba. ⁶ Zezi na tagɪ di ba o wɪ wum mu kuntu tun, ba ma titwəni ba joori kwaga ba tu tɪga ni. ⁷ O ma joori o bwe-ba o wɪ: «Wɔɔ mu abam laga?»

Ba ma ta ba wɪ: «Zezi wulɔ na yɪ Nazareti tu tun mu dɪ laga.»

⁸ Zezi ma ta di ba o wɪ: «A maŋɪ a ta a bri abam ni, amu mu kuntu. Ku nan na yɪ amu mu á laga, sɪ á yagɪ bantɔ sɪ ba viiri.» ⁹ O tagɪ kuntu, sɪ ku pa o na maŋɪ o ta taani dɪɔ tun mu sunɪ di kɪ, di o na wɪ: «Amu Ko, a wu pɛ balɔ maama nmɔ na kɪ a jɪŋa ni tun di didɔa di je.»

¹⁰ Simɔn Pɪyeerti maa jigɪ su-lɔŋɔ. O ma li-ku o ma zagɪ We kaanum yuutu wum tuntɔŋɔ jazum zwe o go. Tuntɔŋɔ wum yurɪ mu Malɪkusi. ¹¹ Zezi ma ta di Pɪyeerti o wɪ: «Joori n sun n sugɔ kum ku polo ni. Nmɔ buŋɪ ni a lagɪ sɪ a lu cam dɪɔ a Ko na pɛ-nɪ tun mu na?»

¹² Pamaŋna bam kɔgɔ kum di ba dɪdeɛru wum di Zwifə bam nɔɔna bam laan ma ja Zezi ba vɔ. ¹³ Ba ma ja-o ba da yigə ba vu Anni te. O yɪ Kayifu tumbaaru mu. Kayifu mu yɪ We kaanum yuutu bɪni dum kuntu ni. ¹⁴ Wuntɔ deen mu ya tagɪ di Zwifə bam ni ku maŋɪ sɪ nɔɔnu didɔa mu ti nɔɔna bam maama ŋwaani.

Pɪyeerti na fɔgɪ ni o yəri Zezi te tun

(Matiyu 26:69-70, Marɪki 14:66-68, Luki 22:55-57)

¹⁵ Simɔn Pɪyeerti di o doŋ karabu didɔa ma tɔgɪ Zezi kwaga. Karabu wum kuntu di We kaanum yuutu wum ye daani lanyirani. O ma tɔgɪ di Zezi o zu We kaanum yuutu wum sɔŋɔ kunkɔɔ. ¹⁶ Pɪyeerti ma maŋɪ mancoŋo ni ni o zɪga. Zezi karabu wulɔ di We kaanum yuutu wum na ye daani tun ma joori o nuŋɪ o ta di bisankana kalɔ na nii mancoŋo kum ni dum baŋa ni tun, yɪ o daari o ja Pɪyeerti o zu. ¹⁷ Bisankana kam ma bwe Pɪyeerti ka wɪ: «Nmɔ tɔgɪ n yɪ Zezi karabu mu na?»

O ma ləri o wɪ: «A dai o karabu.»

¹⁸ Waarɔ deen ma wurɔ. Kuntu ŋwaani tuntɔŋna bam di Zwifə yigə tiinə nɔɔna bam ma dwe mini ba zɪgɪ ba

weerə. Pɪyeerti di ma vu o tɔgɪ o zɪgɪ da o weeri mini dum.

We kaanum yuutu wum na bwe Zezi taani te tun

(Matiyu 26:59-66, Marɪki 14:55-64, Luki 22:66-71)

¹⁹ We kaanum yuutu wum laan ma bwe Zezi o karabiə bam laŋa, di o zaasum dum na yɪ te tun. ²⁰ Zezi ma lər-o o wɪ: «Amu yəni a ŋɔɔni jaja mu a bri nɔɔna bam maama. A nan yəni a bri nɔɔna bam ba We-di sim ni mu di We-di-kamunu kum ni, mɛ Zwifə bam maama na yəni ba jeeri daani tun. A wu fɔgɪ a səgɪ a ta kulokulɔ. ²¹ Bɛɛ nan mu yɪ n bwe amu sɪ n nii? Nan bwe balɔ na cəgɪ amu taani dum tun n nii a na tagɪ kulɔ di ba tun, sɪ bantɔ mu ye a na tagɪ kulɔ tun.»

²² Zezi na tagɪ kuntu tun, Zwifə yigə tiinə bam tuntɔŋɔ didɔa na zɪgɪ o tɪkəri ni tun ma lɔ o pupɔŋɔ, yɪ o bwe-o o wɪ: «Bɛɛ mu yɪ n ŋɔɔni kuntu doŋ di We kaanum yuutu wum?»

²³ Zezi ma lər-o o wɪ: «A na tagɪ kulɔ a cəgɪ tun, sɪ n ta sɪ dɪ lwarɪ. Ku nan na yɪ cɪga mu a taga, bɛɛ mu yɪ n magɪ-nɪ?»

²⁴ Anni laan ma pa ba ja-o ba vu Kayifu wulɔ na yɪ We kaanum yuutu tun te, yɪ ba ta wu bwəl-o.

Pɪyeerti ta na joori o fu ni o yəri Zezi te tun

(Matiyu 26:71-75, Marɪki 14:69-72, Luki 22:58-62)

²⁵ Simɔn Pɪyeerti daa ta maa zɪgɪ da o weeri mini dum. Ba ma bwe-o ba wɪ: «Nmɔ tɔgɪ n yɪ nɔɔnu wuntɔ karabu mu na?» Pɪyeerti ma fu o wɪ, wum dai o karabu.

²⁶ We kaanum yuutu wum tuntɔŋɔ didɔa, wulɔ curɔ Pɪyeerti na zagɪ o zwe o go tun, ma ta did-o o wɪ: «Amu wu nɛ abam daani gaari dum wuntɔ na?»

²⁷ Pɪyeerti daa ta ma fu. Cibwɔ ma da ku keeri.

Zezi na zɪgɪ Pilatɪ yigə ni te tun

(Matiyu 27:1-2,11-31, Marɪki 15:1-20, Luki 23:1-5,13-25)

²⁸ Ba laan ma ja Zezi ba nuŋɪ Kayifu sɔŋɔ ni ba vu Rom gɔvɪrma tu wum sɔŋɔ. Ku deen yɪ tituti mu. Zwifə bam ma wu de ba zu sɔŋɔ kum wu ba cullu tun ŋwaani. Ba maŋɪ sɪ ba cɪ ba titɪ di digiru sɪ ba wantɔ ba na cwəŋə ba di Pakɪ candiə kam. ²⁹ Gɔvɪrma tu Pilatɪ ma nuŋɪ ba te, yɪ o bwe-ba o wɪ: «Bɛɛ mu yɪ abam saŋɪ nɔɔnu wuntɔ?»

³⁰ Ba ma lər-o ba wɪ: «Nɔɔnu wuntɔ ya na wu kɪ o cəgɪ, dɪ ya bá ja-o dɪ ba nmɔ te.»

³¹ Pilati ma ta di ba o wi: «Abam tuti nan jorj-o si á di o taani, si ku tɔgi abam cullu tum na yi te tun.»

Zwifə bam ma ləri ba wi: «Dɪbam ba jigi cwəŋə si dí gu nɔɔn-nɔɔnu.» ³² Kuntu nan ki si ku pa Zezi na tagi kulv tun mu suni ku ki, di o na tagi ni oó ti tɔvni dilv dwi tun.

³³ Pilati laan ma joori o zv sɔŋɔ kum wu o bəŋi Zezi, yi o bwe-o o wi: «Nmu yi Zwifə bam pɛ mu na?»

³⁴ Zezi ma bwe-o o wi: «Nmu na tagi kuntu tun, ku yi nmu tuti wubuŋa taani mu naa nɔɔna mu tagi a taani di nmu?»

³⁵ O ma ləri o wi: «Amv dai Zwifu. Ku yi nmu tuti dwi tiinə di ba kaanum yigə tiinə bam mu jaani nmu ba ba ba ki amv juŋa ni. Kɔɔ mu n kia?»

³⁶ Zezi ma ləri o wi: «Amv paari dum wu nuŋi lɔgv baŋa, si di ya na yi lɔgv baŋa nyum, a nɔɔna bam ya wú ki jara si ba ci si Zwifə bam yi wani ba ja amv. Ku nan na yi te tun, amv paari dum dai lɔgv baŋa nyum.»

³⁷ Pilati ma bwe-o o wi: «Kuntu, nmu za yi pɛ mu na?»

Zezi ma ləri o wi: «Nmu tuti mu tagi n wi, a yi pɛ. A tu si a nɔɔni cɪga mu a bri nɔɔna lɔgv baŋa ni. Kuntu ŋwaani mu ba lɔgi amv. Wulv maama na yi cɪga nɔɔnu tun mu cəgi amv taani.»

³⁸ O ma ta did-o o wi: «Bɛen yi cɪga?»

Pilati na tagi kuntu tun, o laan ma joori o nuŋi pooni o ta di Zwifə bam o wi: «Amv wu ne o na ki kulv o cɔgi tun si a di o taani. ³⁹ Abam nan yəni á jigi muv kudonj: Paki candiə kam maŋa ni, amv yəni a li abam punv didva mu a yagi yi o viiri. Abam nan lagi si a yagi Zwifə bam pɛ wum mu na?»

⁴⁰ Ba ma kaasi di kwər-dia ba wi: «Kv dai wuntu, kv yi Barabasi mu dí laga si n yagi.» Barabasi ya yi nɔn-vurnv mu.

19 Pilati laan ma pa ba ja Zezi ba magi di balaara. ² Pamaŋna bam ma ki sabari ba ma sɔ yipugə ba pu o yuu ni. Ba ma kwe gwar-suŋv ba zv-o, yi ba mwan-o. ³ Ba maa ve o te, yi ba te did-o ba wi: «Zwifə bam pɛ, dinle», yi ba lɛ o pupwaanv.

⁴ Pilati daa ta ma joori o nuŋi pooni, yi o ta di kɔgv kum o wi: «Nii-na, aá pa nɔɔnu wum nuŋi o ba o zigi abam yigə ni, si á wani á lwarti ni amv wu ne o na ki kulv o cɔgi tun.»

⁵ Zezi ma nuŋi di o yuu sabari yipugə kam di o gwar-suŋv kum. Pilati ma ta di ba o wi: «Nii-na nɔɔnu wum da.»

⁶ We kaanum yigə tiinə bam di ba nɔɔna bam na ne-o tun, ba maa te di kwər-dia ba wi: «Pa-o tɔvni-dagara baŋa ni n gv. Pa-o tɔvni-dagara baŋa ni n gv.»

Pilati ma ta di ba o wi: «Abam tuti nan ja-o á pa dagara baŋa ni á gv, si amv wu ne kulv o na cɔgi si a ma di o taani tun.»

⁷ Zwifə bam ma joori ba lər-o ba wi: «Dɪbam jigi culu kulv na bri ni o maŋi si o ti tun, bɛŋwaani o bri o tuti ni o yi We Bu mu.»

⁸ Pilati na ni ba na tagi kuntu tun, founti ma tiini di zv-o. ⁹ O ma joori o zv sɔŋɔ kum wu, yi o bwe Zezi o wi: «Nmu nuŋi yən mu?»

Zezi maa cum yi o wu lər-o kulukulu.

¹⁰ O ma ta did-o o wi: «Nmu ba lagi si n ləri amv na? Nmu yəri ni amv jigi dam si a pa ba yagi-m naa si a pa ba pa-m tɔvni-dagara baŋa ni ba gv na?»

¹¹ Zezi ma lər-o o wi: «Nmu ya n ba jigi dam amv baŋa ni, kv na dai dam dilv We na pɛ-m tun. Kuntu ŋwaani nɔɔnu wulv na jaani amv o ki nmu juŋa ni tun mu tiini o ki wo-lɔŋɔ o dwəni nmu.»

¹² Maŋa kam Pilati na ni kuntu tun, o maa kwaani o lagi cwəŋə si o pa ba yagi Zezi. Kv daari Zwifə bam maa tiini ba te di kwər-dia ba wi: «Nmu na yagi nɔɔnu wuntu, kvv bri ni n culi lɔgv kum pa-faru wum mu. Nɔɔnu wulv na pɛ o tuti paari tun, kuntu tu yi pa-faru wum dum mu.»

¹³ Pilati na ni kuntu tun, o ma pa ba ja Zezi ba nuŋi, yi o daari o jəni taani dim jəŋə kam je ni. Ba bə jəgə kam kuntu ni, Kandwa-pulwaaru je mu. Ka yiri di Zwifə bam taani mu yi Gabata.

¹⁴ Kv deen yi wia titari ni mu, de dum tɪga na wú puuri si Paki candiə kam di tun. Pilati laan ma ta di Zwifə bam o wi: «Nii-na á pɛ wum.»

¹⁵ Ba ma ta kaasi baŋa baŋa ba wi: «Ti o mumwe, ti o mumwe, pa-o tɔvni-dagara baŋa ni n gv.»

O ma bwe-ba o wi: «Abam lagi si ba pa á pɛ wum dagara baŋa ni ba gv mu na?»

We kaanum yigə tiinə bam ma ləri ba wi: «Dɪbam ba jigi pɛ wudonj, kv na dai lɔgv kum pa-faru wum yirani.»

¹⁶ Pilati laan ma ki Zezi pamaŋna bam juŋa ni, si ba pa-o tɔvni-dagara baŋa ni ba gv.

Ba na jaani Zezi ba pa tɔvni-dagara baŋa ni te tun
(*Matiyu 27:32-56, Mariki 15:21-41, Luki 23:26-49*)

Pamaŋna bam laan ma ja Zezi, ¹⁷ yi ba pa o zɪŋi dagara kalv ba na lagi ba pa-o ka baŋa ni tun. O ma vu o yi jəgə kalv ba na bə ni Yukol-pva piu tun. Kv yiri di Zwifə bam taani mu yi Goligota. ¹⁸ Kv yi dáani mu ba pag-o tɔvni-dagara kam baŋa ni. Ba ma ja nɔɔna badonnə bale di, ba pa dagari baŋa ni. Zezi maa wu bantv bale titari ni. ¹⁹ Pilati ma pupvni tɔnɔ o pa ba tani-kv dagara kam yuu ni. Kv pupvni kv wi:

«Wuntu mu yi Nazareti tu Zezi wulv na
yi Zwifə bam pɛ tun.»

²⁰ Zwifə bam zanzan ma karumi tɔnɔ kum, bɛŋwaani jəgə kalv ba na pagi Zezi da tun batwari di tw kum ni. Kv ma pupvni di Zwifə bam taani di Rom tiinə taani di Greki tiinə taani mu.

²¹ Zwifə kaanum yigə tiinə bam na ne tun, ba ma vu ba ta di Pilati ba wi: «Kv wu maŋi si n pupvni ni Zwifə bam pɛ. Kv maŋi si n pupvni ni: «Nɔɔnu wuntu mu bri o tuti o wi, o yi Zwifə bam pɛ mu.» »

²² O ma læri-ba o wɪ: «Amu na pɔpɔnti te tun maŋɪ.»

²³ Pamaŋna bam na pagɪ Zezi dagara kam baŋa ni ba ti tun, ba laan ma kwe o gwaaru tum ba ce kuni bina, si pamaŋnu maama kwe o nyum. Ba ma kwe o gwar-bu wum di. Ku maama sɔgi punə mu, ku ba jigi tonjim je. ²⁴ Ku na yi kuntu tun, ba ma ta daani ba wɪ: «Yi pa-na dí kaari-ku. Nan pa-na dí ta jɔɔ si dí nii wulu na wó jɔŋi-ku tun.»

Ku deen ki kuntu mu, si ku pa kulɔ na pɔpɔnti We tɔnɔ kum wɔnti tun suni ku ki, ni ku na wɪ: «Ba ce amu gwaaru ba pa daani, yi ba daari ba ta jɔɔ amu gwar-bu wum ŋwaani.» Pamaŋna bam ma suni ba ki kuntu.

²⁵ Balu deen na zigi ba batwari di Zezi dagara kam tun mu yi o nu wum di o nu nyaani, di Mari wulu na yi Klopasi kaani tun, di Mari wulu na nuŋi Magidala tun. ²⁶ Zezi na ne o nu wum di o karabu wulu o na soe lanyirani ba zigi da tun, o ma ta di o nu wum o wɪ: «A nu, nii wuntu laan mu yi n bu.»

²⁷ O ma daari o ta di o karabu wum di o wɪ: «Nii n nu da.» Ku na zigi maŋa kam kuntu ni, o karabu wum laan ma jɔŋi Zezi nu wum o pa o ba o zɔvri o sɔŋɔ ni.

²⁸ Kuntu kwaga ni Zezi maa ye ni woŋo maama ki ku ti. O maa wɪ, na-nyom jig-o. O tagi kuntu, si kulɔ na pɔpɔnti We tɔnɔ kum wɔnti tun mu suni ku ki. ²⁹ Zɔŋa deen mu zigi da, ka na su di sana kalu na nywana tun. Ba ma kwe sipɔɔ ba di sana kam wɔnti, yi ba vɔ-ku miu ni ni ba te ba pa ku yi Zezi ni. ³⁰ Zezi na laŋi sa-nywana kam tun, o ma ta o wɪ: «Ku laan ki ku ti.»

O ma daari o cɔɔli o yuu tɔga ni, yi o pa o siun ti.

³¹ Ku deen yi de dilu Zwifə bam na yəni ba ti ba yigə si ba siun de dum laan yi tun mu. Tɔga na wó pɔvri si ku taa yi ba siun de kamunu kum tun, ba maa ba lagɪ si nɔɔna bam yira yam taa wu dagari sum baŋa ni de dum kuntu ni. Kuntu ŋwaani Zwifə yigə tiinə bam ma vu Pilati te, ba ta did-o si o pa cwəŋə si ba bwəri nɔɔna bam ne si ba ti, si ba laan pari-ba ba ki. ³² Kuntu, pamaŋna bam ma vu balu ba na pagɪ ba wəli di Zezi tun te, yi ba magɪ dayigə nɔɔnu wum ne ba bwəri, di o doŋ wum ne. ³³ Ba ma vu ba yi Zezi. Ba ma na ni o maŋɪ o ti mu, yi ba daa wu bwəri wuntu ne. ³⁴ Ku daari pamaŋnu didva ma kwe o cicwe o ma zɔ Zezi saŋa ni. Jana di na ma da ba nuŋə. ³⁵ Nɔɔnu wulu yi na ne kuntu tun mu ŋɔɔnti ku woŋo, si ku pa abam di wani á sɛ. O nan ye ni o na tagi kulɔ tun yi cɔga mu, yi o zigi cɔga kam kuntu kwaga ni.

³⁶ Kuntu nan ki si ku pa kulɔ na pɔpɔnti We tɔnɔ kum wɔnti tun mu suni ku ki, ni ku na wɪ: «O kuə di didva di bá bwəri.» ³⁷ We tɔnɔ kum ta tagi ku wɪ: «Nɔɔna wó fɔgi ba nii wulu wum ba na zɔgi tun.»

Ba na kwe Zezi ba ki bɔɔnti ni te tun

(*Matiyu 27:57-61, Maruki 15:42-47, Luki 23:50-56*)

³⁸ Kuntu kwaga ni nɔɔnu wudoŋ na nuŋi Arimati o yiri mu Zuzefu tun ma zaŋɪ o vu Pilati te. O deen yi Zezi karabu mu, yi o ba bri o titi jaja o na kwari Zwifə yigə tiinə bam tun ŋwaani. O ma vu o bwe Pilati si o nii, oó wani o kwe Zezi yira yam na. Pilati ma se si o kwe. Zuzefu ma vu o par-o dagara kam yuu ni. ³⁹ Nikodem wulu deen na ve o na Zezi titi ni tun di maa tɔgi o wura. O maa jigi trali nugə zanzan o tee ni, ku na maŋɪ di garwaa yi. Nugə kam yi Miiri di Alowesi nugə mu gwaani daani. ⁴⁰ Zuzefu di Nikodem ma kwe Zezi yira yam ba turi-ya di trali nugə kam, yi ba daari ba pri-o di gar-jali, ni Zwifə bam na yəni ba ki ba twa te tun. ⁴¹ Gaara mu wu jəgə kalu ba na pagɪ Zezi dagara baŋa ni tun. Piu ma wu gaara yam wɔnti, bɔn-dɔvri maa wu piu kum yira ni ba ta na wu ki nɔɔn-nɔɔnu da. ⁴² Ku na yi de dilu tɔga na wó pɔvri si ku taa yi ba siun de dum tun, ba ma kwe Zezi ba tiŋi bɔɔnti dum wɔnti, di je na batwari tun ŋwaani.

Zezi na bi o yagɪ tɔvnti yi o bri o titi te tun

(*Matiyu 28:1-10,16-20, Maruki*

16:1-11,14-18, Luki 24:1-12,36-49)

20 De dilu na saŋɪ ba siun de dum tun, Mari wulu na nuŋi Magidala tun ma zaŋɪ o go tɔga o vu Zezi yibeeli dum jəgə. O ma na ni kandwe dilu ya na pi bɔɔnti dum ni tun tigi daa ni. ² O ma duri o joori o vu o ta di Simɔn Pɔyɛɛri di karabu wulu Zezi na soe tun o wɪ: «Ba kwe dí Yuutu wum yira yam yibeeli dum wɔnti, dí nan yəri ba na ki-o mɛ.»

³⁻⁴ Pɔyɛɛri di karabu wudoŋ wum ma zaŋɪ ba duri ba maa ve bɔɔnti dum jəgə. Karabu wuntu ma duri o loori Pɔyɛɛri bɔɔnti dum ni ni. ⁵ O ma tiiri o nii bɔɔnti dum wɔnti o na gar-jali dum na tigi da, yi o wu zu di wu. ⁶ Simɔn Pɔyɛɛri ma da o kwaga o ba o yi. O ma ke o zu bɔɔnti dum wu o na gar-jali dum na tigi da, ⁷ yi o na gɔɔ kulɔ ba ya na mɛ ba ba Zezi yuu tun. Kuntu nan pri mu ku tigi ku yira. ⁸ Karabu wulu ya na yi da yigə tun di laan ma zu bɔɔnti dum wu. O ma na kulɔ na wura tun, yi o daari o sɛ ni ku suni ku yi cɔga. ⁹ Ba daa ta ma wu lware We tɔnɔ kum na tagi kulɔ ku wɪ o maŋɪ si o bi o yagɪ tɔvnti tun kuri. ¹⁰ Ba laan ma joori ba vu sɔŋɔ.

¹¹ Mari daa ta maa zigi yibeeli dum ni ni o keerə. O na keerə kuntu tun, o ma tiiri o nii bɔɔnti dum wɔnti. ¹² O ma na malesi sile na zu gwar-pwəənu, si je mɛ seeni Zezi yira yam ya na tigi da tun. Didva maa wu o

yuu seeni, yi kadoŋ kam wu o ne seeni. ¹³Si ma bwe-o si wi: «A nakɔ, bæ mu yi n keerə?»

O ma ta di si o wi: «Ba kwe a Yuutu wum yira yam mu ba ja viiri, a nan yəri ba na kwe-o ba ki mɛ.»

¹⁴O na tagi kuntu tun, o ma pipiri o nii o kwaga ni o na Zezi na zigi da, yi o wu lwarɪ ni ku yi Zezi mu.

¹⁵Zezi ma bwe-o o wi: «A nakɔ, bæ mu yi n keerə? Wɔɔ mu nmu beerə?»

Mari maa buŋi ni o yi gaari dum tu mu. O ma ta did-o o wi: «Amu tu, ku na yi nmu na kwe-o n ja n viiri, si n bri-ni n na ki-o mɛ tun, si a vu a kwe-o.»

¹⁶Zezi ma bæŋi o yiri o wi: «Mari.»

Mari ma pipiri o nii o seeni, yi o ta di Zwifə bam taani o wi: «Rabuni», ku kuri mu Karanyina.

¹⁷Zezi ma ta did-o o wi: «Yi ta n dwe-ni, si amu daa ta wu joori a vu a Ko wum te. Nan ve n ta n bri a ko-biə bam ni, amu laan maa ve a Ko wum te, wulu na yi abam di Ko tun. Wuntu mu yi Baŋa-Wɛ, amu Tu di abam di Tu.»

¹⁸Mari wulu na nuŋi Magidala tun laan ma zaŋi o vu o ta di Zezi karabiə bam o wi: «Amu ne di Yuutu wum», yi o daari o ta kulu Zezi na tagi o bri-o tun.

¹⁹De dum kuntu ni didaan-ni ni mu Zezi karabiə bam lagɪ daani jəgə didva. Ba fɔgɪ ba pi digə kam ni di borbu, ba na kwari fuvni di Zwifə yigə tiinə bam tun ŋwaani. Zezi laan ma da o ba o zigi ba titari ni. O ma ta di ba o wi: «Yazurə wú jəni di abam.»

²⁰O na tagi kuntu tun, o ma bri-ba o jia di o saŋa kam. O karabiə bam maa tiini ba jigi wupolo lanyirani di ba na ne ba Yuutu wum tun. ²¹O daa ta ma joori o ta di ba o wi: «Yazurə wú jəni di abam. A Ko Wɛ na tɔŋi-ni lɔgɔ baŋa ni te tun, amu di tɔŋi abam lɔgɔ kum wuni kuntu doŋ mu.»

²²O na tagi kuntu tun, o ma fuli ba seeni yi o wi: «Joŋi-na Wɛ Joro kum. ²³Abam na yagi nɔɔnu wulu lwarum á ma ce-o tun, Wɛ wú suni Dl yagi Dl ma ce ku tu. Ku daari, abam na wu yagi á ma ce wulu tun, Wɛ di bá yagi Dl ma ce-o.»

Toma na tu o se Zezi te tun

²⁴Toma wulu ba na ma bæ ni Yiywe yi o wu Zezi karabiə fugə-bale bam wuni tun ya tərə maŋa kam Zezi na tu o karabiə bam te tun. ²⁵Karabiə badonnə bam ma ta ba bri-o ba wi: «Dɪbam ya ne di Yuutu wum.»

O ma ta di ba o wi: «Amu yi na wu ne cuna yam niə o ji sum ni, si a ki a nva da a nii, si a daari a ki a juŋa o saŋa kam ni, amu bá se.»

²⁶Da nana na ke tun, Zezi karabiə bam daa ma la daani jəgə didva, yi Toma di laan wura. Ba ma fɔgɪ ba pi digə kam ni di borbu. Zezi ma da o ba o zigi ba titari ni. O ma ta o wi: «Yazurə wú jəni di abam.»

²⁷O laan ma ta di Toma o wi: «Ma n nva n taani a ji sum yo seeni n nii, n daari n tɔŋi n juŋa a saŋa kam ni. Yagi bubwea, si n daari n se.»

²⁸Toma ma lər-o o wi: «Nmu yi a Yuutu di amu Baŋa-Wɛ.»

²⁹Zezi ma ta did-o o wi: «Nmu na ne amu tun ŋwaani mu n laan se na? Balu nan na se amu yi ba ta wu ne-ni tun mu tiini ba jigi yu-yoŋo.»

Woŋo kulu ŋwaani Zan na pupuni tɔnɔ kuntu tun

³⁰Zezi deen ki wo-kunkagila yadonnə zanzan o karabiə bam titari ni, yi ti maama nan wu pupuni tɔnɔ kuntu wuni. ³¹Wəənu tilu na pupuni tun yi si á wani á se, ni Zezi mu yi Krisi wum Wɛ na tɔŋi tun, yi o kwəri o yi Wɛ Bu wum. Á nan na ki á wu-didva did-o, á wú na ŋwia Wɛ tee ni.

Zezi na bri o tuti di o karabiə bam Galile ninu kum ni ni te tun

21 Kuntu kwaga ni Zezi daa ma joori o bri o tuti di o karabiə bam Tiberiyadi ninu kum ni ni. O na bri o tuti te tun mu tuntu: ²Simɔn Piyeeri deen wura, di Toma wulu ba na bæ ni Yiywe tun. Natanayeli di wura, wulu na nuŋi Galile tuw Kana tun, didaani Zebede biə bam di Zezi karabiə badonnə bale. Bantu bam maama mu wu daani. ³Simɔn Piyeeri ma ta di ba o wi: «A maa ve a ja kale mu.» Ba ma lər-o ba wi: «Dí wú tɔgɪ di nmu dí vu.»

Ba ma zaŋi ba vu ba zu naboro kum. Titu dum kuntu ni ba ma kwaani si ba ja kale, yi ba wu ne kulukulu ba ja.

⁴Tiga na wura ka puuri tun, Zezi maa zigi ninu kum ni ni, yi ba wu lwar-o. ⁵O ma bæŋi-ba o wi: «A badonnə-ba, abam wu jaani kale na?»

Ba ma lər-o ba wi: «Dí wu ne kulukulu.»

⁶O laan ma ta di ba o wi: «Nan di-na á bura kam naboro kum jazim seeni, si á wú ja.» Ba ma suni ba di bura kam, yi ba daa wari ba vaŋi-ka ba li ba di boro kum wuni, kale sum na tiini si dagi tun ŋwaani.

⁷Zezi karabu wulu o na soe tun ma ta di Piyeeri o wi: «Dɪbam Yuutu wum mu.»

Simɔn Piyeeri na lwarɪ ni ku yi ba Yuutu wum kuntu tun, o ma kwe o gɔrɔ kulu o ya na li tun o zu, yi o laan daari o faŋi o cu na bam wuni. ⁸Karabiə badaara bam ma ja naboro kum ba ba, yi ba vaŋi bura kam di kale sum ba wəli da ba yi na bam ni, ba na dai yigə yigə di buburu kum tun ŋwaani. Ku deen yi nuneeni metra bi mu te. ⁹Ba na be bube dum tun, ba ma na min-cala na wura, yi kale wu ya yuu ni. Dipe di maa tigi da. ¹⁰Zezi ma ta di ba o wi: «Twəri-na kale silu á na jaani lele tun sɪdaara á ja á ba.»

¹¹Simɔn Piyeeri laan ma vu o zu naboro kum wu o vaŋi bura kam o di tɪga ni. Ka su di kaləŋ-kamunə mu, si maama yi bi di fiinnu stɔ mu (153). Di kale sum na daga kuntu tun di, bura kam wu kaari. ¹²Zezi ma ta di ba o wi: «Ba-na á gu á ni-ceeri.» O karabiə bam

maama ma kwart si ba bwe-o ba nii ni o yi wɔɔ mu, beɲwaani ba maɲi ba lwarti ni ku yi ba Yuutu wum mu. ¹³ Zezi ma zaɲi o vu o kwe dɪpe dum o pa-ba, yi o daari o kwe kale sum di o pa-ba.

¹⁴ Zezi na bi o yagi tɔvnti tun, kuntu mu ki kuni bitɔ o na bri o titi di o karabiə bam.

Zezi na ɲɔɔni di Pɪyeeri te tun

¹⁵ Ba na di ba ti tun, Zezi laan ma bwe Simɔn Pɪyeeri o wi: «Zan bu Simɔn, nmu soe amu n dwe bantu na?»

O ma ləri o wi: «A Yuutu, ɛɛn, nmu ye ni amu soe nmu.»

Zezi ma ta did-o o wi: «Nan ta n nii a pəlbɪə bam baɲa ni.»

¹⁶ O ma joori o bwe Pɪyeeri o ki bile o wi: «Zan bu Simɔn, nmu soe amu na?»

O ma ləri o wi: «A Yuutu, ɛɛn, nmu ye ni amu soe nmu.»

Zezi ma ta did-o o wi: «Nan ta n nii amu peeni sum baɲa ni.»

¹⁷ O daa ma bwe Pɪyeeri o ki kuni bitɔ o wi: «Zan bu Simɔn, nmu soe amu na?»

Pɪyeeri wu ma cɔgi di Zezi na bwe-o kuni bitɔ o wi o so-o na tun. O ma ta di Zezi o wi: «Amu Yuutu, nmu ye woɲo maama. Kuntu ɲwaani nmu ye ni amu soe nmu.»

Zezi laan ma ta did-o o wi: «Nan ta n nii amu peeni sum baɲa ni. ¹⁸ A lagɪ a ta cɪga mu di nmu si, nmu

dɛɛn na yi nɔn-dɔɲɔ tun, nmu yəni n vɔ n kilə n titi ni mu lanyirani, yi n daari n ve nmu na lagɪ mɛ tun. Ku daari nmu nan na kwɪn, n laan wó zəɲi n jta mu wɛɛni, yi nɔɔnu wudonɲ vɔ-ka o pa-m, yi o daari o ja-m o vu nmu na ba lagɪ mɛ si n vu tun.»

¹⁹ Zezi dɛɛn tagɪ kuntu si ku bri Pɪyeeri na wó ti tɔvnti dilu dwi si ku pa Wɛ na zulə tun mu. O laan ma daari o ta di Pɪyeeri o wi: «Ta n tɔgi-ni.»

²⁰ Pɪyeeri ma pipiri o nii o kwaga ni, yi o na Zezi karabu wulu o na soe tun na tɔgi-ba. Wɔvntu mu yi wulu ya na jəni o salɪ Zezi wudiu kom dim maɲa ni yi o bwe-o o wi: «A Yuutu, wɔɔ mu lagɪ o yəgi nmu o pa?» tun. ²¹ Pɪyeeri na nɛ-o tun, o ma bwe Zezi o wi: «A Yuutu, si wɔvntu, bɛɛ mu lagɪ ku ki-o?»

²² Zezi ma lər-o o wi: «Amu na lagɪ si o taa ɲwi si ku taa ve maɲa kam amu na wó joori a ba tun, kuntu dai nmu yigə. Nmu za n weeni n ta n tɔgi-ni.»

²³ Kuntu ɲwaani mu pe Zezi karabiə bam dɛɛn jɪgi-ka ba ɲɔɔni ba wi, Zezi karabu wum kuntu bá ti maɲa di maɲa. Zezi nan wu tagɪ o wi, o bá ti. O dɛɛn tagɪ o wi: «Amu na lagɪ si o taa ɲwi si ku taa ve maɲa kam a na wó joori a ba tun, kuntu dai nmu yigə.»

²⁴ Zezi karabu wulu o na tagɪ o taani kuntu tun mu yi amu wulu na bri Wɛ cɪga kam yi a daari a pupuni-ka a tiɲi tun. Dɪbam maama nan ye ni a na bri te tun suni ku yi cɪga mu.

²⁵ Zezi ta ki wəənu zanzan o wəli da. Ti maama didva didva nan ya na lagɪ ti pupuni ti tiɲi, a bɔɲi ni lɔgu baɲa ya bá na je si twaanu tum kuntu pəni da.

Zezi tuntuhna bam

TUTUHNA TONŌ

Zezi tuntuhna bam Tutuhna Tōnō kum na bri dībam kulv tun mu tuntu

Luki pupunt twaanv tile mu. Dayigə tōnō kum mu yi «We taant dūlv Luki na pupunt tun». Ku bri Zezi na ki te yi o ŋōnō kulv lvgv baŋa ni tun. Tutuhna Tōnō kum nan bri wəənu tlv na kia, Zezi na diini We sōŋō tun kwaga ni tun mu. O karabiə daa ba na-o di yiə, Zezi nan wu ba tee ni di We Joro kum o na tujɪ ba tee ni tun, yi We Joro kum kuntu mu pe Zezi kōŋō kum dam, si ku jagɪ ku yi je maama.

Luki tuti deen tɔŋɪ di Pooli o tujɪ We tutuhna yam (Tutuhna Tōnō 16:10).

Tōnō kum bri ni, Pantikoti de dum ni We Joro kum tu di dam mu Zezi karabiə bam baŋa ni ku pa Zezi kōŋō kum puli Zeruzalem ni (pōōrum 1-7).

Zezi kwərə kam laan ma jagɪ ka yi Zude di Samari lvgv kum maama (pōōrum 8-12).

Zezi tuntuhnv Pooli di Zezi karabiə badaara laan ma vu ba yi tunti dūlv na kaagɪ na-fara bam tun, yi ba vu ba yi tv-kamunu kulv yiri na yi Rom tun, ba tōlv Zezi kwərə-ywəŋə kam, yi dwi-ge tiinə balu maama na ki ba wu-dūvə di Zezi tun di na We Joro kum dam (pōōrum 13-28).

Zezi kōŋō kum ne cam di yaara zanzan. We Joro kum nan zəni-ba, ku bri-ba ba na wó ki te, yi ku guli-ba Zezi na yi wulv, di o na ki kulv, di o na ŋōnō kulv tun.

Wəənu tlv maama na pupunt Tutuhna Tōnō kum wunt tun bri ni, We nōna bam maŋɪ si ba tōlv Zezi Krisi kwərə kam mu, si ku yi lvgv baŋa je maama.

Zezi na ki kulv yi o laan joori We-sōŋō tun

1 A cilōŋ Teofili, a maŋɪ a da yigə a pupunt tōnō a pa nmv. Tōnō kum kuntu wunt mu a pupunt wəənu tlv maama Zezi deen na ki tun, yi a kwəri a pupunt o na yəni o bri nōna te tun, ku na sɪŋɪ maŋa kalv o na puli o tutuhna yam ²si ku vu ku yi de dum We na kwe-o Dl ja di Dl sōŋō tun. Ku na wó loori si o di We-sōŋō kuntu tun, o laan ma bri o tuntuhna balv o na kuri tun di We Joro dam, yi o bri-ba ba na maŋɪ si ba ki kulv tun. ³O tvunt dūm kwaga ni o ma joori o ba o bri o tuti o nōna bam tee ni kuni zanzan, si ku bri-ba lanyiranɪ ni o sunɪ o bi o yagɪ tvunt. O deen bri o tuti o tuntuhna bam da fiinna mu, yi o ŋōnō We paari dum taant o bri-ba.

⁴De dūdwɪ Zezi na wura o bri-ba kuntu tun, o ma kaant-ba o wɪ, ba yi zaŋɪ ba nuŋɪ Zeruzalem wunt, si ba taa cəgi wulv wum o Ko na goni ni si o ba ba te tun, ni o na maŋɪ o ta di ba te tun. ⁵Zezi ma ta di ba o wɪ: «Zan deen yəni o miisi nōna na wunt mu, da funfun nan na wəli da, We wó miisi abam Dl Joro kum wunt.»

⁶Zezi di o tuntuhna bam deen na kikili daant kuntu tun, ba ma bwe-o ba wɪ: «Dībam Yuutu, ku yi lele kuntu mu n lagɪ n pa dībam Yisurayeli tiinə bam joori dí di paari na?»

⁷Zezi ma ləri-ba o wɪ: «Ku dai si abam lwarɪ maŋa kalv We na li dūdaant Dl tuti ni si wəənu tuntu ki tun.

⁸We Joro kum nan wó ba abam yuu ni ku pa á jōŋɪ dam dūlv na nuŋɪ We tee ni tun. Abam laan wó ji a maana tiinə si á bri nōna amv ciga kam je maama ni, ku na sɪŋɪ di Zeruzalem di Zude di Samari tunti dūm maama, di lvgv baŋa je maama ni.»

⁹Zezi deen na ŋōnō kuntu di ba o ti tun, o ma zaŋɪ o maa diini We-sōŋō, yi ba zɪŋɪ ba nii-o. Kunkwəənu ma ba ti kwəl-o ku pa ba daa wart ba na-o. ¹⁰O na maa diini kuntu tun, ba daa ta ma kwəni ba nii weyuu ni. Ba na zɪŋɪ ba nii kuntu tun, nōna bale ma da ba ba ba zɪŋɪ ba tee ni. Ba zv gwar-pwəənu mu. ¹¹Ba ma ta di ba ba wɪ: «Galile tiinə-ba, bɛɛ mu yi á zɪŋɪ yoba á kwəni á nii wəent? Abam na ne kulv tun, ku yi We mu kwe Zezi Dl ja di Dl sōŋō. Wuntv tuti nan ta wó joori o ba kuntu doŋ, ni abam na ne-o o na maa diini te tun.»

¹²Zezi tuntuhna bam laan ma zɪŋɪ piu kum ba ya na wu ku yuu ni tun, ba joori ba vu Zeruzalem tv kum wu. Piu kum kuntu yiri mu Olivi piu, yi ku batwart dūdaant tv kum nuneent kilometri dūvə. ¹³Ba ma vu ba zv tv kum ba ke ba vu sōŋō kulv ba na maŋɪ ba zūvri da tun, ba di weyuu digə kam. Nōna bam kuntu yi Piyɛɛri di Zan di Zakɪ di Andre, ku wəli di Filipi di Toma, dūdaant Batelemi di Matiyu, ku wəli di Zakɪ wulv na yi Alifi bu tun, di Simōn wulv na yi Zelōti nōna bam wu nōnv tun, dūdaant Zudasɪ wulv na yi Zakɪ bu tun. ¹⁴Maŋa maama bantv deen yəni ba

wɔ daani di wɔbɔŋ-dɔdɔwɔ mu, yɛ ba warti We. Kaana badonnɛ didaani Zezi nu Mari di Zezi nyaana di tɔgi ba wɔra di ba.

Ba na kuri nɔɔnu wɔdɔŋ si o lɛni Zudasɛ yuu ni te tun

¹⁵De didɔwɔ balɔ maama na yɛ ko-biɛ Zezi ŋwaani tun ma kikili daani jɛgɛ didɔva, ba yɛ ni nɔɔna bi di fiinle (120). Ba na wɔra kuntu tun, Pɛyɛɛɛɛ ma zaŋɛ ba wɔni o zigi wɛɛni si o ŋɔɔni. ¹⁶O maa wi: «A ko-biɛ-ba, ku na yɛ Zudasɛ wɔlɔ na bri Zezi dɔna bam cwɛŋɛ si ba ja-o tun, We Joro kum deen maŋɛ ku pa Pɛ Davidi ŋɔɔni wuntu taani faŋa faŋa. Kulɔ na pɔpɔni ku tiŋi We tɔnɔ kum wɔni wuntu ŋwaani tun mu maŋɛ si ku ba ku ki. ¹⁷Zudasɛ deen tɔgi o wɔ dɔbam kɔgɔ kum wɔni mu, yɛ o tɔgi o tɔŋi We tituŋa yam.»

¹⁸Zudasɛ na ki te tun, o deen kwe sɛbu kulɔ o na jɔŋi o kɛm-balɔɔ kum baŋa ni tun o ma yɛgi tɔga mu. O daari o tu tɔga ni o ti. O pugɛ ma baŋi yɛ o lɔru pi ti nuŋi. ¹⁹Nɔɔna balɔ maama na zɔvri Zeruzalem ni tun ma ni kulɔ na ki-o tun, kuntu ŋwaani mu ba bɛŋi tɔga kam kuntu ni Akilidama di ba titi taani. Ku kuri mu Jana tɔga.

²⁰Pɛyɛɛɛɛ ta ma ta o wi: «Ku nan pɔpɔni We lɛŋ-ŋwi tɔnɔ kum wɔni ku wi:

«We wɔ pa wuntu sɔŋɔ kum ba ku cɔgi, si
nɔɔn-nɔɔnu daa yɛ daari ku wɔni.»

Ku daa ta pɔpɔni ku wi:

«We wɔ pa nɔɔnu wɔdɔŋ lɛni wuntu yuu ni
o taa tɔŋi o tituŋa yam.»

^{21–22}Ku nan maŋɛ si nɔɔnu wɛli dɔbam Zezi tuntɔŋna bam wɔni o ji maana tu, si o taa ŋɔɔni dɛ Yuutu Zezi cɔga kam di o na bi o yaŋi tɔvni te tun. Kuntu tu nan maŋɛ si o taa yɛ wɔlɔ deen na tɔgi o wɔ dɔbam kɔgɔ kum wɔni maŋa maama dɛ Yuutu Zezi deen na tɔgi di dɔbam o beeri tun mu, ku sɔŋi maŋa kam Zan na miisi Zezi na wɔni tun, si ku vu ku yɛ maŋa kam Zezi na yaŋi dɔbam te yɛ o di We-sɔŋɔ tun.»

²³Pɛyɛɛɛɛ na tagi kuntu o ti tun, ba ma li nɔɔna bale. Didɔva mu yɛ Zɔzɛfɔ wɔlɔ ba na bɛ ni Basaba yɛ ba daa ta bɛ-o ni Zusitu tun. Wɔdɔŋ wɔm maa yɛ Matiasi. ²⁴Ba laan ma loori We ba wi: «Dɛ Yuutu, nmu maŋɛ ni ye nɔɔnu maama wɔbɔŋa na yɛ te tun. Kuntu ŋwaani dɛ loori nmu tee ni si n bri dɔbam nɔɔna bantɔ bale wɔni nmu na kuri wɔlɔ si o ji nmu tuntɔŋnu tun, ²⁵si o taa tɔŋi tituŋa yalɔ Zudasɛ na kwe o yaŋi yɛ o daari o vu o na maŋɛ si o vu mɛ tun.»

²⁶Ba na loori We ba ti tun, ba ma ta jɔɔɔ si ba kuri nɔɔna bale bam kuntu wɔni. Ba na tagi ba kuri wɔlɔ tun mu yɛ Matiasi. Ba laan ma pa o tɔgi o yɛ Zezi tuntɔŋnu o wɛli ba fugɛ-didɔva kam wɔni.

We Joro kum na tu ku zɛni Zezi karabiɛ bam te tun

2De dum Zwifɛ bam na yɛni ba di ba candiɛ kalɔ yiri na yɛ Pantkoti tun ma ba ka yɛ. Zezi karabiɛ bam maama maa wɔ daani jɛgɛ didɔva. ²Sɔɔ ma da ku nuŋi weyuu ni nɛɛni vu-dɔ na fufugi te tun. Sɔŋɔ kum ba na je ku wɔni tun maama ma su di sɔɔ kum kuntu. ³Ba ma na wɛɛnu ni min-vwi te, yɛ ti pwe pwe ti jɛni ba didɔva didɔva yuu ni. ⁴We Joro kum ma ba ba maama tee ni di dam, yɛ ba sɔŋi si ba taa ŋɔɔni taana dwi dwi, nɛɛni We Joro kum na pɛ-ba dam si ba ŋɔɔni taani dɔlɔ tun.

⁵Kantu maŋa kam ni, Zwifɛ zanzan deen mu tu ba wɔ tu kum ni. Ba maa yɛ balɔ na kwari We lanyirani tun, yɛ ba nuŋi je maama mu lugɔ baŋa ni. ⁶Balɔ na wɔra tun deen ma ni sɔɔ kum na ki te tun, yɛ kɔgɔ zanzan laan ma ba ku la daani jɛgɛ kam ni. Ba ma ni Zezi karabiɛ bam na zigi ba ŋɔɔni taana dwi dwi. Ku ma su-ba, bɛŋwaani ba maama deen ni Zezi karabiɛ bam na ŋɔɔni ba didɔva didɔva dwi taani. ⁷Ba yira ma sɔɔɛɛ yɛ ku ki-ba yɛɛu. Ba ma ta ba wi: «Nii, bantɔ maama yɛ Galile tiinɛ mu, yɛ ba zigi ba ŋɔɔni taana yantu dɔŋ. ⁸Ku nan ki ta mu yɛ dɔbam maama ni ba na ŋɔɔni dɔbam didɔva didɔva dwi taani? ⁹Dɔbam nuŋi je dwi tɛri tɛri mu. Dɔbam badonnɛ nuŋi Pariti di Meedi di Elam, ku wɛli di Mesopotami di Zude di Kapadɔsi, didaani Pɔn di Azi tunti dum maama. ¹⁰Dɛ badonnɛ di ma nuŋi Friizi di Pamfili di Ezipi di Liibi tunti dɔlɔ na batwari di Sireeni tun. Dɛ badonnɛ maa nuŋi Rom. ¹¹Dɔbam yɛ Zwifɛ mu, ku wɛli di dwi-ge tiinɛ balɔ na tɔgi cullu tɔlɔ We na pɛ dɔbam Zwifɛ bam tun. Dɔbam badonnɛ maa nuŋi Kreti di Arabi. Di kuntu di, dɔbam maama nan ta ni ba na mai dɔbam didɔva didɔva dwi taani ba ŋɔɔni wo-kamunnu tɔlɔ We na ki tun.»

¹²Nɔɔna bam na yɛ yɛɛu yɛ ba wɔbɔŋa vugimi daani kuntu tun, ba maa bwe daani ba wi: «Kɛm dɔntɔ kuri mu bɛɛ?» ¹³Ba badaara laan maa jɔgi Zezi tuntɔŋna bam ba mwana, yɛ ba te ba wi: «Nɔɔna bantɔ nyɔgi sana mu ba su.»

Pɛyɛɛɛɛ na tɔɔli We kwɛrɛ Pantkoti de ni te tun

¹⁴Pɛyɛɛɛɛ laan ma zaŋi wɛɛni didaani o donnɛ fugɛ-didɔva kam. O ma ŋɔɔni di kwɛr-dia o ta di nɔn-kɔgɔ kum o wi: «A badonnɛ-ba, Zwifɛ-ba di abam balɔ maama na zɔvri Zeruzalem ni tun, cɔgi-na si a ta kɛm dɔntɔ kuri a bri abam. ¹⁵Abam na bɔŋi ni nɔɔna bantɔ nyɔgi sana mu ba su tun, ku nan dai kuntu. Ku daa ta yɛ tituti mu, wia ta wɔ bigi si ba nyɔ sana. ¹⁶Ku nan yɛ kulɔ We nijɔŋnu Zuweli deen na ŋɔɔni ku taani tun mu. ¹⁷O tagi si Baŋa-We wi:

«Lugɔ tiim maŋa na yia,

amu wó pwəri a Joro kum si ku taa wu
nabiinə maama tee ni.

Kuntu nan wó pa abam biə di á bukwa
ŋɔɔni amu yiyiu-ŋwɛ.

Aá pa abam nɔn-dɔnnu na vuum,
ku daari si á nankwin dwe dindwia.

¹⁸Ku yi ciga si da yam kuntu ni,
ku na yi a tintuŋ-baara di kaana di,
aá pwəri a Joro kum a pa ba maama,
si ba ŋɔɔni amu yiyiu-ŋwɛ.

¹⁹A ta wó pa wo-kunkagila taa ki weyuu ni,
yi a daari a ki wəənu tilu na bri a dam
tun tuga baŋa ni.

Kantu maŋa kam ni jana wó ta wura di mini di
nyua kalu na tiini ka zwərə tun.

²⁰Wta kam wó ji lim, yi cana kam di wó
ji nasuŋu ni jana te,

ku na wó loori si amu Baŋa-We sariya de kamunu
kulu na jigi zulə ba di yi tun.

²¹De dim kuntu ni,
wulu maama na wó bəŋi dí Yuutu yiri
o ma loori zənə tun,

oó na vrum.>

²²A badonnə Yisrayeli tiinə-ba, cəgi-na a na lagɪ a
ta kulu tun. A lagɪ a ta Zezi wulu na yi Nazareti tu tun
taani mu a bri abam. Baŋa-We tagi wuntu ŋwaani mu
Dl ki wo-kamunnu di wo-kunkagila di wəənu tilu na
bri Dl dam tun, si ku bri abam ni o suni o nuŋi wum
Baŋa-We te mu. Abam tuti maŋi á ye kuntu, beŋwaani
wəənu tum kuntu maŋi ti ki abam titari ni. ²³We maŋi
Dl ye ku na wó ta yi te tun. Dl deen ma li wubɔŋa
si abam ja Zezi á ki nɔn-balwaaru juŋa ni, si ba pa-o
tuun-dagara baŋa ni. Á ki kuntu mu á ma á gu-o. ²⁴We
nan mu bi-o Dl pa o yagi tuuni. Dl ma joŋ-o tuuni
yaara yam wuni Dl yagi. Beŋwaani tuuni deen wu
wani di cəŋ-o di yagi yibeeli dum wuni.

²⁵Faŋa faŋa tun, Pe Davidi deen tagi wuntu taani o
wi:

<A nai a Yuutu We a yigə ni maŋa maama.
Dl wu a jazum ni,
si Dl zəni-ni si a yi tu.

²⁶Mu ku kuri a jigi wupolo lanyirani,
yi a ni-taani di jigi ywəəni.

Di a yira bwəni dum maama
a nan ta jigi tuna nmu We tee ni.

²⁷Beŋwaani, a na tiga,
nmu Baŋa-We bá yagi-ni si a maŋi curu ni.
Nmu bá se si n tuti Wu-poŋo Tu wum yira pɔ.

²⁸Nmu pe a lwarɪ cwe silu na yi ŋwia
cwe tun si a taa tɔga.

Nmu wó pa a na ywəəni zanzan nmu tee ni.>

²⁹A ko-biə-ba, mu kulu dibam nabaaru Davidi deen
na tagi tun. A nan lagɪ a ŋɔɔni wuntu taani mu jaja
a bri abam ni o tiga, yi ba kwe-o ba ki. O yibeeli ta
wura di zum maama. ³⁰O deen nan yi We nijonnu mu,

yi o guli We na goni ni Dl pa-o Dl wi, Dl wó pa o
dwi tiinə bam didua zaŋi o di paari o jəŋə kam je ni.

³¹Davidi nan maŋi o da yigə o lwarɪ kulu We na wó ki
tun. Ku yi Krisi wum We na tuŋi tun tuuni biim woŋo
mu o tagi o wi: <We wu se si Dl yag-o curu ni. O yira
yam di nan wu pɔgi.> ³²Ciga tun, Baŋa-We mu joori Dl
pa Zezi wulu a ya na tagi tun ŋwia, yi dibam maama
yi maana tiinə dí bri nɔɔna ciga kam kuntu. ³³We na
bi-o tun, Dl zəŋ-o Dl jəni Dl jazum ni. Zezi laan ma
joŋi We Joro kum o Ko We tee ni, ni We na maŋi Dl
go ni si Dl wó pa-o te tun, yi o pwəri-ku dibam baŋa
ni. Mu kulu abam zum na nai yi á kwəri á ni tun. ³⁴Ku
dai Davidi tuti mu diini We-səŋɔ. Wuntu nan tagi o wi:

<Yuutu Baŋa-We tagi di a Yuutu Dl wi:

Ba n jəni a jazum ni,

³⁵si á ki nmu duna maama n ne kuri ni,
si n nɔ-ba ni tiga te.>

³⁶Kuntu tun, Yisrayeli dwi maama nan maŋi si
ba lwarɪ lanyirani ni, Zezi wulu abam na pagɪ
tuun-dagara baŋa ni á gu tun, ku yi wuntu tuti nɔɔ mu
We laan pe si o taa yi Krisi wum, yi o kwəri o yi dibam
Yuutu.>

³⁷Nɔɔna bam na ni Piyɛɛɪ na tagi kulu kuntu tun, ku
ma tiini ku cəgi ba wuru zanzan. Ba ma bwe Piyɛɛɪ
di Zezi tintuŋna badonnə bam ba wi: <Dí ko-biə-ba,
dí nan wó ki ta mu?>

³⁸Piyɛɛɪ ma ləri-ba o wi: <Abam maama maŋi si á
ləni á wuru á yagi kəm-balwaaru tum, si á daari á pa
ba miisi abam na wuni Zezi Krisi yiri ŋwaani, si We
wó yagi á lwarum Dl ma ce abam. We laan wó pa Dl
Joro kum taa wu abam tee ni. ³⁹Mu We na goni ni si
Dl ki te tun. Dl goni ni dintu Dl pa abam di á biə, ku
wəli di balu maama na baŋwe tun. Ku yi balu maama
dibam Yuutu Baŋa-We na wó bəŋi si ba taa tɔg-o tun
mu.>

⁴⁰Piyɛɛɪ ma joori o fɔgi o ma bitari dwi dwi o bri-ba
We ciga kam, yi o kaani-ba o wi: <Sɛ-na si Baŋa-We
vri abam zum nɔn-balwaaru tum titari ni.> ⁴¹Nɔɔna
bam zanzan ma se o taani dum, yi ba daari ba pa ba
miisi-ba na wuni We ŋwaani. De dum kuntu ni nɔɔna
zanzan mu tu ba zu ba wəli Zezi karabiə kɔgɔ kum
wuni, ba yi nuneeni nɔɔna murr-tutɔ (3.000) te. ⁴²Ba
ma tiini ba kwaanɪ ba pa Zezi tintuŋna bam bri-ba We
cwəŋə kam. Ba maama maa wəli daani di ni didua, yi
ba kwəri ba tɔgi daani ba di wodi u ni Zezi deen na
fɔgi dipe dum o pa o karabiə bam yi ba di te tun. Ba
ma kwəri ba tɔgi daani ba wari We maŋa maama.

⁴³Fuuni ma zu nɔɔna bam maama, beŋwaani We
deen pe Zezi tintuŋna bam ki wo-kunkagila di wəənu
zanzan na bri Baŋa-We dam tun. ⁴⁴Zezi karabiə bam
maama deen yəni ba wu jəgə didua mu, yi wəənu
tilu ba na jigi tun yi ba maama nyum. ⁴⁵Ba maa yəni
ba kwe ba jujiguru di ba zila ba yəgə, yi ba maŋi ti
səbu kum ba pa daani, ku maŋi ni nɔɔnu maama na
lagɪ zənə te tun. ⁴⁶De maama ba yəni ba la daani

We-di-kamunu kum wunu. Ba ma tɔgi daanti ba di wodi da sam ni, ku nyi di Zezi deen na fɔgi dɔpe o pa karabiə bam te tun. Ba maa maŋi ba wodiuru ba pa daani, yi ba jigi wɔpolo lanyirani didaanti wɔbɔŋ-didwi. ⁴⁷ Ba maa zuli We maŋa maama, yi ba jigi zulə nɔɔna maama yibiyə ni. De maama di Yuutu wum maa pai balu na ne vrum tun tui ba wəli ba kɔgɔ kum wunu.

Kɔɔ na ne yazurə Zezi dam ŋwaani te tun

3 De didwi mu Piyɛeri di Zan deen zaŋi ba vu We-di-kamunu kum, maŋa kalu nɔɔna na yəni ba ve ba wari We tun. Ku yi we-gunim maŋa ni mu. ² Ba ma vu ba yi digə kam ni dilu ba na bə ni Ni-laa tun. Nɔɔnu wɔdɔŋ deen mu wura, o yi kɔɔ mu ku na puli o lura kam maŋa ni. O nɔɔna maa yəni ba zɔŋ-o ba vu ba jəni da de maama, si o taa loori səbiə nɔɔna balu na tui ba tɔgi da ba zu We-di-kamunu kum wu tun tee ni. ³ Nɔɔnu wum ma na Piyɛeri di Zan na maa zɔvri We-digə kam. O ma loori-ba si ba pa-o woŋo. ⁴ Ba ma nii-o ziin. Piyɛeri laan ma ta did-o o wu: «Nii dibam seeni.» ⁵ O ma suni o nii-ba yi o jigi tuna si baá pa-o woŋo. ⁶ Piyɛeri ma ta did-o o wu: «A ba jigi səbu si a pa-m. A nan wó pa nmu a na jigi kulɔ tun. Di Nazareti tu Zezi Krisi yiri ŋwaani, zaŋi n ta n veə.»

⁷ Piyɛeri na tagi kuntu tun, o laan ma ja o jazum o zən-o o pa o zaŋi weeni. O na zaŋi kuntu bidwi baŋa ni tun, mu o ne sum di o nakwəlu tum maama ki dam lanyirani. ⁸ Nɔɔnu wum ma faŋi weeni o joori o ba o cwi o ne baŋa ni yi o sɔŋi vəŋə. O ma tɔgi-ba o zu We-di-kamunu kum wu. O maa veə yi o faŋa weeni yi o zuli We. ⁹ Nɔn-kɔgɔ kum ma na o na veə yi o zuli We. ¹⁰ Ba ma lwaru ni nɔɔnu wum kuntu mu yi looru wulu ya na je We-di-kamunu kum Ni-laa kum ni tun. Ku ma tiini ku sɔɔri-ba, yi ku ki-ba yəəu di kulɔ na ki tun.

Piyɛeri na tɔɔli We kwərə We-di-kamunu kum wuni te tun

¹¹ Nɔɔnu wum ma yɔɔri o məəli Piyɛeri di Zan. Nɔɔna bam maama maa yi yəəu. Ba ma zaŋi ba duri ba vu ba te, kunkɔlɔ kulɔ na jigi pwəŋə yi ba maa bə ni Salɔmɔn kunkɔlɔ tun ni. ¹² Piyɛeri na ne nɔɔna bam kuntu tun, o ma ta di ba o wu: «A badonnə Yisrayeli tiinə-ba, beŋwaani mu yi abam yi yəəu di kulɔ na ki tun? Beə mu yi abam yɔɔri á nii dibam kuntu? Abam bɔŋi si ku yi dibam titi dam mu pe o zaŋi o ve na? Á bɔŋi ni ku yi dibam na kwari We lanyirani tun ŋwaani mu pe o zaŋi o ve na? ¹³ Ku nan na yi te tun, dibam nabaara Abraham di Yizaki di Zakɔbi Baŋa-We laan mu pe Di tuntɔŋnu Zezi jɔŋi paari di zulə. Abam jaani wuntu mu á pa ba gu-o. Pilati deen bɔŋi si o yag-o yi abam wu se. ¹⁴ Zezi Krisi yi wu-poŋo tu mu di ciga

tu. Abam nan vi-o, yi á daari á loori Pilati si o yagi nɔn-guru mu o pa abam. ¹⁵ Abam na ki te tun, á gu wulu na yi ŋwia tu tun mu, yi We joori Di bi-o Di pa o yagi tuuni. Dibam yi maana tiinə di bri nɔɔna ciga kam kuntu. ¹⁶ Ku yi Zezi Krisi yiri dam dum ŋwaani, di di na ki di wu-didwa did-o tun mu pe nɔɔnu wulu abam na ne yi á ye tun na dam. Ku yi o na ki o wu-didwa di Zezi tun mu pe o na yazurə abam maama yigə ni.

¹⁷ A ko-biə-ba, abam di á yigə tiinə bam na ki Zezi te tun, a ye ni abam ya yəri woŋo kulɔ á na ki tun mu. ¹⁸ Faŋa faŋa tun, We deen pe Di nijɔŋnə bam maama tɔɔli Di kwərə ba bri nɔɔna ni Krisi wum Di na tɔŋi tun maŋi si o yaari mu. Abam na ki-o te tun mu pe We taani dum suni di ki. ¹⁹ Kuntu ŋwaani, nan ləni-na á wuru á yagi kəm-balwaarɔ, si á daari á pipiri á taá tɔgi We, si We wó yagi á lwarum Di ma ce abam. ²⁰ Kuntu tun, di Yuutu Baŋa-We wó pa abam wuru taa zurə maŋa di maŋa, yi Di daari Di tɔŋi Krisi wum Di na maŋi Di kuri si Di pa abam tun. Wuntu mu yi Zezi. ²¹ O maŋi si o taa wu We-sɔŋɔ ni mu, si ku taa ve maŋa kalu We na wó fɔgi Di kwe wəənu maama tun, ni We na maŋi Di pa Di nijɔŋnə bam tɔɔli Di kwərə faŋa faŋa te tun. ²² Ku yi nɔnɛni Moyisi deen na tagi o wu: «Abam Yuutu Baŋa-We wó pa abam dwi tu didwa mu zaŋi o taa yi We nijɔŋnu abam titari ni, ni Di na tɔŋi amu Moyisi te tun. Wuntu nan na tuə, abam maŋi si á se taani dilu maama o na wó ta o bri abam tun. ²³ Wulu maama nan na wu se kulɔ We nijɔŋnu wum na wó bri tun, ba maŋi si ba li ku tu mu We nɔɔna bam wuni ba gu.» Mu kulɔ Moyisi deen na tagi tun. ²⁴ Ku na puli di Samuweli di balu maama na saŋi o kwaga tun, We nijɔŋnə balu maama na tɔɔli We kwərə tun deen bri kulɔ na wó ki da yantu wuni tun mu. ²⁵ We kwərə kam Di deen na pe Di nijɔŋnə bam si ba tɔɔli tun yi abam ŋwaani mu. We ni dum Di deen na goni Di pa dibam nabaara bam tun di daa ta yi abam ŋwaani mu. Di deen goni ni di Abraham Di wu: «Nmu dwi dum ŋwaani amu wó ki lugu baŋa dwi tiinə maama lanyirani.» ²⁶ Kuntu ŋwaani Baŋa-We de yigə Di tɔŋi Di tuntɔŋnu wum abam tee ni mu, si o ki abam lanyirani di o na pa abam didwa didwa yagi á kəm-balwaarɔ tum.»

Ba na jaani Piyɛeri di Zan te tun

4 Piyɛeri di Zan deen na wura ba ŋɔɔni kuntu dɔŋ ba bri nɔɔna bam tun, Zwifə bam kaanum tiinə didaanti We-di-kamunu kum yirina bam yigə tu wum di Sadustan tiinə badonnə ma zaŋi ba ba ba te. ² Ba bana tiini ya zaŋi di Piyɛeri di Zan di ba na ŋɔɔni te ba wi, Zezi bi o yagi tuuni, yi kuntu bri ni twa di wó wanti ba bi ba yagi tuuni tun. ³ Ba ma ja Piyɛeri di Zan ba ki piina digə ni. Tiga na yi tun ŋwaani, ba ma yagi-ba da si tiga puuri. ⁴ Ku daari kɔgɔ kum nɔɔna zanzan ma se taani dilu ba na ni tun, yi ba ki ba wu-didwa di

Zezi. Balu na se tun kɔgɔ kum deen yi nuneenti nɔɔna murr-tɔnu (5.000).

⁵Tɔga na puuri tun, Zwifə yigə tiinə bam dɪ ba nakwa bam dɪ ba cullu karanyɩna tiinə bam ma la daani Zeruzalem ni. ⁶Ba ma jeeri didaani Anni wɔlu na yi ba kaanum yuutu tun, dɪ Kayifu dɪ Zan dɪ Alesandri, dɪ balu na tɔgi ba yi kaanum yuutu wum sɔŋɔ tiinə tun. ⁷Ba ma pa Pɩyeeri dɪ Zan ba ba zigi ba yigə ni. Ba ma bwe-ba ba wɩ: «Ku yi dɪ bɛɛ dam mu, dɪ wɔɔ yiri ŋwaani mu, abam me á kɪ kuntu?»

⁸We Joro kum laan ma ba Pɩyeeri te dɪ dam. O ma ləri-ba o wɩ: «Tuw kum yigə tiinə dɪ nakwa-ba, ⁹abam zum na bwe dibam kulɔ taani tun, ku na yi dibam na zəni kɔɔ kum yi ku na yazurə tun, ¹⁰dí wó pa abam dɪ Yisrayelt dwi tiinə bam maama lwarɩ ku na kɪ te. Á taá ye ni Nazareti tu Zezi Krisi yiri dam ŋwaani mu pe nɔɔnu wuntu na yazurə, yi o laan ba o zigi abam yigə ni. Abam nan pagɩ Zezi Krisi tuun-dagara baŋa ni á gu, yi We joori Dɩ bi-o Dɩ pa o yagi tɔvni. ¹¹Wuntu mu yi wulu We tɔnɔ kum na maŋɩ ku ta o taani ni:

«Kandwe dilu abam lwara bam na vin tun
laan mu joori dɪ ba dɪ ji kandwe dilu
na pai sɔŋɔ kum dana tun.»

¹²Yiri didonɔ daa təri lɔgu baŋa ni We na pe nabiinə si dɪ want dɪ pa ba na vrɩm. Ku na dat Zezi Krisi yirani mu wai o vrɩ nɔɔna o yaga.»

¹³Zwifə nakwa bam na ne Pɩyeeri dɪ Zan na jigi baari dɪ ba na ŋɔɔni te tun, ku ma kɩ-ba yəu dɪ ba na yi nɔɔna balu na yəri kulokulu yi ba dat yi-puri-nyuna tun ŋwaani. Ba ma lwarɩ ni bantu deen tɔgi ba wu dɪ Zezi mu. ¹⁴Ba na ne kɔɔ kum na zigi Pɩyeeri dɪ Zan tee ni yi ku jigi yazurə tun, ba maa wari kulokulu si ba daa ta. ¹⁵Ba ma ta dɪ ba ba wɩ, ba nuŋi da ba taani dim jəgə kam ni si ba daari. Ba laan maa wurɩ ba bwe daani, si ba nii ba na wó kɪ te tun. ¹⁶Ba ma bwe daani ba wɩ: «Dí nan wó kɪ nɔɔna bantu ta mu? Nɔɔna balu maama na zɔvri Zeruzalem ni tun lwarɩ ni bantu mu kɪ wo-kinkagɩ dɩm kuntu. Dí daa bá want dí ta ni vwan. ¹⁷Dí nan na lagɩ si kəm duntu yi jagɩ dɪ vu yigə tun, dí maŋɩ si dí kaani nɔɔna bam mu, si ba daa yi ŋɔɔni Zezi woŋo dɪ nɔɔn-nɔɔnu.»

¹⁸Ba laan ma joori ba bəŋi-ba, yi ba zu. Ba ma ta dɪ ba ba wɩ, ba ba jigi cwəŋə si ba daa ŋɔɔni Zezi woŋo, naa si ba taa bri nɔɔna dɪ wuntu yiri. ¹⁹Pɩyeeri dɪ Zan ma ləri-ba ba wɩ: «Abam tuti buŋi-na á nii. Kɔɔ mu lana We yigə ni? Ku maŋɩ si dí se abam dí dwəni Baŋa-We na? ²⁰Dibam nan bá want dí yagi kulɔ dí na ne yi dí kwəri dí ni tun ŋwaŋa.»

²¹Zwifə nakwa bam laan ma fɔgi ba kaani-ba zanzan, yi ba daari ba yagi-ba ba pa ba viiri. Ba deen wu ne kulɔ kum ba na wó vaŋi ba zwa ku baŋa ni tun, beŋwaani tuw kum nɔɔna maama tiini ba zuli We dɪ woŋo kulɔ na kɪ tun. ²²Beŋwaani nɔɔnu wulu wo-kinkagɩ dɩm na kɪ o baŋa ni yi o na yazurə tun dwe bina fiinna o ya na yi kɔɔ.

Zezi karabiə bam na tuŋi dɪ We Joro dam te tun

²³Ba na yagi Pɩyeeri dɪ Zan kuntu tun, ba ma joori ba vu ba kɔgɔ kum te. Ba ma ta dɪ ba Zwifə kaanum yigə tiinə bam dɪ ba tuw kum nakwa bam na tagɩ kulɔ tun. ²⁴Ba na ni kuntu tun, ba maama ma wəli daani ba wari We yi ba wɩ: «Yuutu Baŋa-We, nmu mu kɪ weyuu dɪ tɔga baŋa dɪ na-fara dɪ wənu tɩlu maama na zɔvri ti wuni tun. ²⁵Dí nabaaru Davidi deen mu yi nmu tuntuŋu. Nmu deen ma pa n Joro kum pa o ta nmu kwərə kam o wɩ:

«Bɛɛ mu yi lugu baŋa tiinə dwi təri təri bana
zaŋi yi ba buŋi wubuŋ-yɔɔru?»

²⁶Ba pwa bam ti ba yigə si ba kɪ jara.

Ba yum tiinə dɪ ma la daani si ba kɪ jara didaani
Baŋa-We dɪ Krisi wum Dɩ na tuŋi tun.»

²⁷Ku suni ku kɪ kuntu mu. Tuw kuntu ni mu Erɔdi dɪ Pɔnsi Pilati jəni daani dɪ Yisrayelt tiinə dɪ dwi-ge tiinə, si ba ja dɪ nmu tuntuŋ-ŋum Zezi wulu nmu na kuri tun. ²⁸Ba na bwe daani kuntu tun, ba kɪ ku maŋɩ dɪ nmu na maŋɩ n lɩ wubuŋa dɪ n dam dɩm si kulɔ wó kɪ tun mu. ²⁹Dí Yuutu We, nii ba na lagɩ ba yaari dibam te tun! Dibam nan yi nmu tuntuŋna mu. Nan pa dibam dam, si dí want dí taá tɔɔli nmu kwərə kam dɪ baari. ³⁰Nan twi n ji-dɩa kam n pa nɔɔna taa nai yazurə, si n pa wo-kinkagɩ dɪ wənu tɩlu na bri n dam tun taa kɪ nmu tuntuŋ-ŋum Zezi yiri dum ŋwaani.»

³¹Ba na wari We ba ti tun, jəgə kam ba na lagɩ daani me tun ma sisiŋə. We Joro kum laan ma ba ba maama te dɪ dam, yi ba ŋɔɔni We kwərə kam dɪ baari.

³²Zezi karabiə bam kɔgɔ kum maama wubuŋa dɪ ba ŋwɩa maama deen yi bidwɩ mu. Ba wuluwulu wu tagɩ ni wum yirani mu te o wənu. Wənu tɩlu ba na jigi tun yi ba maama nyum mu. ³³Zezi tuntuŋna bam maa jigi dam kamunu, yi ba fɔgi ba bri dí Yuutu Zezi ciga kam ni o suni o bi o yagi tɔvni. We ma zəni ba maama dɪ Dɩ zaani dum lanyirani. ³⁴Nɔɔn-nɔɔnu təri ba kɔgɔ kum wuni o na yi yinigə tu. Balu na jigi kari naa sam tun yəni ba yəgi-tɩ mu, ³⁵yi ba daari ba kwe səbu kum ba ja ba ba pa Zezi tuntuŋna bam. Ba laan ma maŋɩ səbu kum ba pa daani, ku maŋɩ dɪ wulu maama na lagɩ zənə te tun.

³⁶Kuntu, Zuzefu wulu ba na maa bə ni Banabasi, ku kuri mu kwɩə tu, yi o yi Leviti tu wulu na nuŋi Sipri tun, ³⁷o deen yəgi o kara yi o kwe səbu kum o pa Zezi tuntuŋna bam.

Ananiya dɪ Safiira

5 Ku daari nɔɔnu wudonɔ deen mu wurɩ, o yiri mu Ananiya, o kaani yiri mu Safiira. Nɔɔnu wum ma kwe ba kara o yəgi. ²O ma twəri səbu kum wuni si o ta jiga, yi o kaani dɪ ye ku ni ni. O laan ma kwe kulɔ na daari tun o ja vu o pa Zezi tuntuŋna bam. ³O na kɪ kuntu tun, Pɩyeeri ma ta did-o o wɩ: «Ananiya, bɛɛ

mu ki yi nmu pa sutaani wani nmu kuntu doŋ, yi n fɔ vwan di We Joro kum di nmu na twəri kara kam səbu kum wɔni si n ta n jigi tun? ⁴Maŋa kam nmu ta na wu yəgi kara kam tun, ka ya yi nmu nyim mu. Nmu nan na kwe n yəgi tun, səbu kum ta yi nmu nyim mu. Beŋwaani mu n buŋi n wu ni, yi nmu ki kəm dum kuntu? Nmu na fɔgi vwan kuntu tun, n fɔgi n pa We mu, si ku dai nabiinə.»

⁵Ananiya na ni kuntu tun, o ma tu tɔga ni o ti. Ku deen ma pa fɔvni ja balu maama na lwarɪ ku ni ni tun.

⁶Nɔn-dɔnnu ma zaŋi ba vu ba pri tu wɔm ba ja nuŋi ba ki.

⁷Ku na ke ni luu titɔ te tun, o kaani wɔm di daa ma ba o zu Pɛyɛri-ba te. O ma daa ta wu lwarɪ kulɔ na ki tun. ⁸Pɛyɛri ma ta did-o o wɔ: «Ta n bri-ni, mu səbu kulɔ maama nmu di n baru wɔm na joŋi á kara kam ŋwaani tun na?» O ma se o wɔ: «Een, ku maama mu kuntu.»

⁹Pɛyɛri laan ma bwe-o o wɔ: «Beŋwaani mu nmu di n baru wɔm ki ni daani si á maŋi Yuutu Baŋa-We Joro kum á nii? Nɔɔna balu na kwe n baru wɔm ba ki tun ta zɔgi digə kam ni ni lele kuntu. Ba nan wú zuŋi nmu di ba ja nuŋi.» ¹⁰O na tagi kuntu o ti tun, bidwi baŋa ni mu kaani wɔm tu tɔga ni Pɛyɛri yigə ni o ti. Nɔn-dɔnnu tum ma ba ti yi di o tɔga. Ba ma kwe-o ba ja nuŋi ba ki o baru wɔm tukəri ni.

¹¹Fɔvni deen ma ja Zezi kɔgɔ kum di nɔɔna balu maama di na ni kulɔ na ki tun.

¹²We deen pe Zezi tuntɔŋna bam ki wəənu tɔlu na bri Dl dam tun di wo-kunkagula zanzan nɔɔna titari ni. Zezi nɔɔna bam maama deen yəni ba jeeri daani di wɔbɔŋ-didwi mu faŋa faŋa Pe Salɔmɔn konkɔlɔ kum ni. ¹³Balu na dai ba kɔgɔ kum wu nɔɔna tun, ba wɔlɔwɔlɔ wu de o wəli ba wɔni. Ku daari tu kum nɔɔna bam maama ma tee Zezi nɔɔna bam. ¹⁴Baara di kaana zanzan deen tu ba ki ba wu-didwa di dí Yuutu Zezi. Ba ma tɔgi ba wəli o kɔgɔ kum wɔni. ¹⁵Zezi nɔɔna bam na yi kuntu tun, nɔɔna maa zuŋi yawuna ba nuŋi ba tiŋi cwe niə ni. Ba deen tiŋi-ba sari di gungwəəlu baŋa ni mu, si Pɛyɛri na maa tɔgi da o kea, si o luluŋu kum má wani ku tɔgi ba badonnə baŋa. ¹⁶Nɔɔna zanzan maa yəni ba nuŋi Zeruzalem sa-tuni dum maama wɔni ba jaani yawuna di balu ciciri na jigi-ba si yaari tun ba tui, yi ba maama ne yazurə.

Ba na jigi Zezi tuntɔŋna bam ba yaari te tun

¹⁷Zwifə bam kaanum yuutu wɔm di o nɔɔna bam maama na tɔgi ba yi Sadusian tiinə kɔgɔ kum wu nɔɔna tun deen ma na kulɔ na ki tun. Ba maa tiini ba jigi wu-guru di Zezi tuntɔŋna bam. ¹⁸Ba laan ma zaŋi ba ja-ba ba ja vu ba ki pɔna digə ni. ¹⁹Tɔga na yi tun, Baŋa-We maleka ma ba ka pɔri pɔna digə kam niə yam, yi ka pa Zezi tuntɔŋna bam nuŋi. Ka ma ta di ba ka wɔ: ²⁰«Ve-na á zu We-di-kamunu kum, si á taá bri

nɔɔna bam We ŋwi-dɔŋa kam na yi te tun maama.»

²¹Ba ma se We maleka kam ni. Tɔga na pɔvri tituti tun, ba ma vu ba zu We-di-kamunu kum ba wura ba bri nɔɔna bam.

Kaanum yuutu wɔm di o nɔɔna bam laan ma bəŋi Zwifə sariya-dirə nakwa di Zwifə nakwa bam kɔgɔ kum maama si ba kikili daani. Ba ma daari ba tɔŋi nɔɔna si ba vu ba li Zezi tuntɔŋna bam pɔna digə kam ni ba ja ba ba pa-ba. ²²Ba nɔɔna bam na yi da tun, mu ba wu ne Zezi tuntɔŋna bam pɔna digə kam ni. Ba ma joori ba vu Zwifə nakwa bam te yi ba wɔ: ²³«Dí na yi da tun, pɔna digə kam niə yam pi mu lanyirani. Nɔɔna balu na wura ba yira si pɔna bam yi lu tun maa zɔgi da. Dí nan na pɔri digə kam tun, dí wu ne nɔɔn-nɔɔnu ka wɔni.»

²⁴We-di-kamunu kum yiruna bam yigə tu wɔm didaani kaanum yigə tiinə bam na ni kuntu tun, ba wɔbɔŋa vugimi daani yi ba yəri kulɔ na ki Zezi tuntɔŋna bam tun. ²⁵Nɔɔnu wɔdoŋ laan ma ba o zu ba na wu me tun o ta di ba o wɔ: «Nii-na, nɔɔna balu abam ya na jaani á ki pɔna digə kam ni tun, bam mu wu We-di-kamunu kum wɔni ba zɔgi da ba bri nɔɔna.»

²⁶Yiruna bam yigə tu wɔm na ni kuntu tun, o di o nɔɔna bam ma joori ba vu ba ja Zezi tuntɔŋna bam ba ba. Ba daa wu jaani-ba di dam, beŋwaani ba kwari fɔvni si nɔɔna bam wú duli-ba di kandwa.

²⁷Ba laan ma pa ba zu ba zɔgi sariya-dirə nakwa bam yigə ni. Kaanum yuutu wɔm laan ma bwe-ba o wɔ: ²⁸«Beŋwaani mu á ki kuntu? Dɔbam maŋi dí kaani abam si á daa yi taá bri nɔɔna di yiri duntu. Nii abam na ki te. Á pe abam zaasum dum yirani mu jagi Zeruzalem maama wɔni, yi á ta lagi si wuntu caa kum tɔgi dɔbam.» ²⁹Pɛyɛri di o donnə tuntɔŋna bam ma ləri ba wɔ: «Dɔbam maŋi si dí se We ni mu ku dwəni nabiinə ni. ³⁰Zezi wulu abam na jaani á pa tɔvɔn-dagara baŋa ni á gu tun, Baŋa-We dɔlu dɔbam nabaara bam na tɔgi tun mu pe o bi o yagi tɔvɔni. ³¹Ku yi wuntu mu Baŋa-We zəŋ-o Dl jəni Dl jazim ni, si o taa yi dɔbam Pe di dí Vɔrvu, si o pa Yisrayeli tiinə na cwəŋə ba ləni ba wɔvɔ, si We laan yagi ba lwarim Dl ma ce-ba. ³²Dɔbam di We Joro kulɔ We na pe balu maama na se Dl ni tun yi cɔga kantv maana tiinə.»

³³Zwifə nakwa bam na ni Zezi tuntɔŋna bam na te kulɔ tun, ba bana ma tiini ya zaŋi di ba, yi ba lagi si ba gu-ba. ³⁴Sariya-dirə nakwa bam didu ma zaŋi ba titari ni, o yiri mu Gamaliyeli. O yi Farizian tu yi o ta yi We cullu tum karanyin-kamunu. Nɔɔna maama maa pa-o zulə. O na zaŋi ba kɔgɔ kum wɔni tun, o maa wɔ, ba ja Zezi tuntɔŋna bam ba nuŋi pooni si ba cəgi fun. ³⁵O ma daari o ta di sariya-dirə nakwa bam o wɔ: «Yisrayeli tiinə-ba, á cu-na á titi di á na buŋi si á ki nɔɔna bantv te tun. ³⁶Ku ta wu daani nɔɔnu wɔdoŋ mu zaŋi dɔbam lugu ni, o yiri mu Tɔudasi. O maa pai o yi nɔn-kamunu yi nɔɔna zanzan deen tɔgi o kwaga, ba yi nuneeni nɔɔna biə-yana (400) te. Ba deen gu-o

mu yi o karabiə bam jagi da yigə ni. Nɔɔn-nɔɔnu daa wu daari. ³⁷Kuntu kwaga ni Galile tu wudoŋ di daa ma zaŋi o yiri mu Zudasi. Maŋa kam ba deen na wura ba gari di logu kum nɔn-biə tun, mu o zaŋi o la kɔgɔ o ki o kwaga ni. Ba ma gu wuntu di. O di kwaga nɔɔna bam maama ma jagi da yigə ni. ³⁸Kuntu ŋwaani mu a lagi a ta abam si á yi zaŋi á ki nɔɔna bantu kulɔkulu. Yagi-na-ba, beŋwaani ba wubɔŋa yam di ba tituŋa yam maama na yi nabiinə nyum mu, yaá ba ya ji kafe mu. ³⁹Ku nan na yi We nyum mu, abam bá wanti á ci-ba. Yiri-na á tuti si á yi ba á ja di Baŋa-We.»

Gamaliyeli na tagi kuntu o ti tun, ba ma se o taani dum. ⁴⁰Ba ma bæŋi Zezi tuntɔŋna bam si ba joori ba zu ba te. Ba ma magi-ba di balaara, yi ba daari ba kaani-ba si ba daa yi ŋɔɔni kulɔkulu di Zezi yiri. Ba laan ma yagi-ba yi ba viiri.

⁴¹Zezi tuntɔŋna bam ma nuŋi sariya-dirə nakwa bam tee ni, yi ba jigi wɔpolo lanyirani di ba na maŋi si ba na yaara Zezi yiri ŋwaani tun. ⁴²De maama ba maa yəni ba jeeri daani We-di-kamunu kum wuni, yi ba daari ba tɔlti sam ba bri nɔɔna We ciga kam. Ba ma tɔlti We kwər-ywəŋə kam, ni Zezi mu yi Krisi wum We na tɔŋi tun.

Ba na li nɔɔna barpe tituŋa yam ŋwaani te tun

6 Maŋa kam kuntu ni Zezi karabiə bam kɔgɔ kum maa wura ku pulə zanzan. Ba kɔgɔ kum wuni Zwifə balu na yi vərə yi ba ŋɔɔni Greki tiinə taani dum tun maa jigi balu na ŋɔɔni ba tuti Zwifə taani dum tun ba pɔvna, di ba na ba pai ba kadənə kulɔ na maŋi si ba pa-ba ba ni-wudiu ŋwaani de maama tun. ²Zezi tuntɔŋna fugə-bale bam ma bæŋi ba kɔgɔ kum maama ba ki daani, yi ba ta ba wi: «Ku wu maŋi si dibam yagi We taani dum zaasum, si di daari di taá maŋi wudiiru. ³Di ko-biə-ba, á maŋi si á li nɔɔna barpe mu á wuni, si di pa ba taa nii wənu tuntu baŋa ni. Ba nan maŋi si ba taa yi nɔɔna balu nɔɔna maama na ye ni ba yi nɔn-ŋuna yi We Joro kum wu ba tee ni lanyirani yi ba jigi wubɔŋ-ŋuna tun. ⁴Si dibam di daari di kwaani di nii We warum di Di taani dum zaasum baŋa ni.»

⁵Ba na tagi kuntu tun, ku ma poli ba kɔgɔ kum maama wu. Ba ma kuri nɔɔnu wudoŋ, o yiri mu Etiyeni. Wuntu jigi wu-didua di Zezi yi We Joro kum wu o tee ni. Ba ma wəli Filipi di Prokori di Nikano di Timɔn di Pamuna di Nikola wulu na nuŋi Antioxi, o yi dwi-ge tu yi o ba o tɔgi cullu tulu We na pe dibam Zwifə bam tun. ⁶Ba ma li-ba ba ja vu ba zigi Zezi tuntɔŋna bam yigə ni. Ba ma warti We ba pa-ba yi ba daŋi ba jia ba baŋa ni.

⁷We kwərə kam deen ma fɔgi ka jagi ka ve yigə yi nɔɔna se-ka. Zezi karabiə bam kɔgɔ kum maa pulə zanzan Zeruzalem ni. Zwifə kaanum tiinə zanzan di deen ma ba ba se Zezi ciga kam.

Ba na jaani Etiyeni te tun

⁸Etiyeni deen yi nɔɔnu wulu We na pe-o zaani di dam zanzan tun. O maa tiini o ki wo-kinkagula di wənu tulu na bri We dam tun nɔɔna titari ni. ⁹Nɔɔna badonnə maa zaŋi ba magi kantɔgɔ did-o. Bantu nuŋi Zwifə kɔgɔ kulɔ ya na yi gambe yi ba laan ba ba te ba tuti tun wuni mu. Ba deen nuŋi Sireeni di Alesandri mu. Ba ma tɔgi ba wəli di Zwifə badaara na nuŋi Silisi di Azi tun. ¹⁰Ba na magi kantɔgɔ did-o tun, o ma ŋɔɔni di buŋum dam ni We Joro kum na pe-o te tun, ku pa ba daa warti o taani ba ləri. ¹¹Ba laan ma nuŋi ba ki ni didaani nɔɔna badonnə, si ba fɔ vwan ba ta wi: «Dibam ni nɔɔnu wuntu na ŋɔɔni o twi Moyisi di We.»

¹²Ba ma pa tuw kum nɔɔna di ba nakwa bam di ba cullu karanyina tiinə bam bana zaŋi, yi ba ja Etiyeni ba ja vu ba sariya-dirə nakwa bam yigə si ba di o taani. ¹³Ba ma pa nɔɔna badonnə zu ba fɔ vwan ba pa-o, yi ba ta ba wi: «Maŋa maama nɔɔnu wuntu suni o ŋɔɔni ta-balwaarv mu o pai dibam We-di-kamunu kum di We cullu tulu Di na ki Moyisi juŋa ni dibam ŋwaani tun. ¹⁴Di ma ni o na tagi o wi, Nazareti tu Zezi mu wó ba o cɔgi We-di-kamunu kum, yi o pipiri mu kulɔ maama Moyisi deen na bri di nabaara si di taá tɔgi tun.»

¹⁵Zwifə nakwa balu maama na je da tun laan maa yɔɔri ba nii Etiyeni cɔɔn. Ba ma nii ba na o yibiyə na ləni ni maleka yibiyə te.

Etiyeni na tulu o kwərə te tun

7 Zwifə kaanum yuutu wum ma zaŋi o bwe Etiyeni o wi: «Wənu tulu ba na tagi ba pa nmu tun yi ciga mu naa vwan mu?»

²Etiyeni laan ma ləri o wi: «A kwə-ba di a ko-biə-ba, cəgi-na amu na lagi a ta woŋo kulɔ tun. Faŋa faŋa tun Paari-Zulə Tu Baŋa-We mu tu dibam nabaaru Abraham te. Kantu maŋa kam ni, Abraham deen ta zuuri Mesopotami ni mu. O daa ta wu ve si o taa zuuri Aaran ni. ³We deen ma ta did-o Di wi: «Yagi n tuti tuw kum di n sɔŋo tiinə, si n daari n vu tuw kulɔ amu na wó bri nmu tun.» ⁴O ma suni o zaŋi o nuŋi Kalidian tiinə tuw kum ni o vu o yi Aaran o zuuri da. O na wu dáani tun, o ko ma ti. We ma pa o daa nuŋi o fɔɔri o vu o yi tuw kuntu abam na zuuri zim tun. ⁵We nan wu pe Abraham tiga yo seeni si o taa te, di funfun di. We deen goni ni mu did-o Di wi, wum wó pa-o tiga kantu si o taa te, yi o na tigi o daari, si o dwi tiinə ta ta te-ka. We na goni Di ni dum tun, Abraham ta ba jigi bu. ⁶Mu We na tagi kulɔ did-o tun mu tuntu: «Abraham, nmu dwi tiinə wó vu ba taa zuuri tu-gaa ni. Baá ta yi gambe mu tuw kum kuntu ni, yi nɔɔna wó beesi-ba taan bina biə-yana (400). ⁷Amu We nan wó di balu na fi-ba si ba tɔŋi gambeem tituŋa tun taani

sɪ ba na cam. Kuntu kwaga nɪ, ba laan wó nuŋi tu kum kuntu nɪ ba ba, ba taa zuli amu jəgə kantv nɪ.>
⁸ Baŋa-We ma daartɪ Dl go ni Dl pa Abraham Dl wɪ, Abraham dwi tiinə taa goni ba bəkəri sɪ kv brɪ nɪ ba se Dl ni. Kuntu, Abraham na lvgɪ Yizakɪ tun, da nana de nɪ o ma go-o. Yizakɪ dɪ deen ma ba o lv Zakɔbɪ, o dɪ ma go-o. Zakɔbɪ ma lv dí nabaara fugə-bale bam yɪ o go-ba dɪ.

⁹ Nabaara bam dɪdva yurɪ mu Zuzefv. O currv tum deen maa jvgɪ wu-gurv dɪd-o. Kuntu ŋwaantɪ mu ba jaan-o ba yəgi ba pa o vu Ezipi sɪ o taa yɪ gamba. We ta maa wurə dɪd-o. ¹⁰ Dl ma pa o nuŋi cam maama wuntɪ dɪ yazurə. Zuzefv na tu o zigɪ Ezipi pa-farv wum yigə nɪ tun, We pə-o wubɔŋ-ŋuna yɪ pə wum yɪ su Zuzefv lanyurantɪ. Pə wum ma pa o ji o sɔŋɔ kum tu dɪ Ezipi tu kum maama yuutu.

¹¹ Kana deen ma ba ka wu Ezipi dɪ Kanaan tuntɪ dum maama nɪ. Kv ma tiini kv ce ba yura nɪ. Dí nabaara bam maa wart sɪ ba na wɔdiu ba dɪ. ¹² Zakɔbɪ deen ma ni nɪ wɔdiu wu Ezipi nɪ. O ma tɔŋɪ dí nabaara bam sɪ ba vu ba yəgi. ¹³ Kuntu kwaga nɪ ba daa ma joori ba vu ba kv bile. Zuzefv laan ma pa o currv tum lwar-o. Ezipi pa-farv wum dɪ laan ma ba o lwart Zuzefv dwi dum na nuŋi me tun. ¹⁴ Zuzefv ma daartɪ o tɔŋɪ ni o pa o ko Zakɔbɪ, sɪ o dɪ o sɔŋɔ tiinə bam maama ba o te Ezipi nɪ. Ba maama deen yɪ nɔɔna fusurpe-banv mu (75). ¹⁵ Zakɔbɪ ma suntɪ o zaŋɪ o vu Ezipi. Dáantɪ mu wuntv tɔga. Dɪbam nabaara bam dɪ ma ba ba tɪ. ¹⁶ Ba ma ja ba yura yam ba joori ba vu Sisum ba kv-ba yibeeli dilv Abraham na yəgi dɪ səbu Emori biə bam tee nɪ tun nɪ.

¹⁷ Maŋa kam ma twe sɪ Baŋa-We suntɪ Dl kv kulv Dl deen na goni ni dɪ Abraham tun. Maŋa kam kuntu nɪ dɪbam nɔɔna balv na wu Ezipi nɪ tun maa tiini ba wurə ba puli zanzan. ¹⁸ Pa-farv wudɔŋ dɪ daa ma zaŋɪ sɪ o taa te Ezipi. O maa yəri Zuzefv ni nɪ. ¹⁹ O deen maa jvgɪ dɪbam nabaara bam o beesa. O deen kv swan mu o fi-ba sɪ ba kwe ba bu-sɪsun ba jaantɪ ba ve ba yaga, sɪ ba taa tva.

²⁰ Kantv maŋa kam nɪ mu ba lvgɪ Moyisi. O deen maa yɪ bu-ŋum We yibiyə nɪ. Ba maa jvg-o ba kɔna o ko sɔŋɔ nɪ cantɪ sɪtɔ. ²¹ Ba laan ma ja-o ba nuŋi ba vu ba yagɪ. Pa-farv wum bukɔ ma kwe-o o jvgɪ o niə, nɪ o yɪ o tutɪ bu mu te. ²² Ba ma brɪ Moyisi Ezipi tiinə yi-purv kum maama. O ma ji nɔn-babɪa o ni-taantɪ dɪ o kəm maama baŋa nɪ.

²³ Moyisi deen na yɪ bina fiinna tun, o ma lv wubɔŋa sɪ o vu o nii o ko-biə Yisrayelɪ tiinə bam na yɪ te. ²⁴ O na ve tun, o ma na Ezipi tu wudɔŋ na jvgɪ Yisrayelɪ tu o maga. Moyisi ma vu sɪ o wəli o tutɪ dwi tu wum jara yam wuntɪ. O ma magɪ Ezipi tu wum o gv. ²⁵ O deen ya bɔŋɪ nɪ o tutɪ dwi tiinə bam wó lwartɪ nɪ We lagɪ Dl pa wuntv mu jɔŋi-ba Ezipi tiinə bam jɔŋa nɪ o yagɪ. Ba nan wu lwartɪ. ²⁶ Tɔga na purv tun, o daa ma na Yisrayelɪ tiinə bale na jvgɪ daantɪ. O ma kwaantɪ sɪ

o lo-ba, yɪ o ta dɪ ba o wɪ: «A ko-biə-ba, abam yɪ currv mu daantɪ. Bɛɛ mu kv yɪ abam daa jvgɪ daantɪ?» ²⁷ O na tagɪ dɪ ba kuntu tun, mu wulv wum na dana tun ma yigɪ Moyisi o yagɪ daa nɪ, yɪ o daartɪ o bwe Moyisi o wɪ: «Wɔɔ mu pə nmv ni sɪ n ta n yɪ dɪbam yuutu sɪ n daartɪ n ŋɔɔntɪ dɪbam taantɪ?» ²⁸ Nmv lagɪ sɪ n gv amv dɪ mu, nɪ n diin na gv Ezipi tu wum te tun na?»

²⁹ Moyisi na ni kuntu tun, o laan ma duri o nuŋi Ezipi nɪ o vu o zɔvɪ Madɪan tuv nɪ. Dáantɪ mu o dɪ kaantɪ yɪ ba lv biə bale.

³⁰ Bina fiinna deen na kə tun, We maleka ma ba Moyisi te kagva wuntɪ Sinayi piu kum tikəri nɪ. O ma na min-vugv na jvgɪ puŋu kv di, yɪ maleka kam wu mini dum wuntɪ. ³¹ Moyisi yura ma sɔvɪ dɪ o na nɛ kulv tun. O ma fɔvɪ o yɪ mini dum te sɪ o nii. O laan ma ni Baŋa-We kwərə na ŋɔɔntɪ dɪd-o ka wɪ: ³² «Amv yɪ nmv nabaara bam Baŋa-We. Amv mu yɪ Abraham Baŋa-We, dɪ Yizakɪ dɪ Zakɔbɪ Baŋa-We.» Moyisi yura maa sat, yɪ o daa wartɪ o nii. ³³ Baŋa-We ma ta dɪd-o Dl wɪ: «Lv n natra yam, sɪ jəgə kalv nmv na zigɪ da tun yɪ amv tutɪ jəgə mu.» ³⁴ We daa ma ta Dl wɪ: «A nɛ a nɔɔna bam na wu Ezipi nɪ ba yaara te tun, yɪ a kwəri a ni ba na kuntɪ te tun. Amv nan tu sɪ a jɔŋi-ba mu a yagɪ. Kuntu tun, a lagɪ a tɔŋɪ nmv sɪ n joori n vu Ezipi.»

»
³⁵ Etiyentɪ ta ma ta o wɪ: «Moyisi deen yɪ wulv Yisrayelɪ tiinə bam na vɪ-o tun. Ba deen bwe-o ba wɪ: «Wɔɔ mu pə nmv ni, sɪ n ta n yɪ dɪbam yuutu sɪ n daartɪ n ŋɔɔntɪ dɪbam taantɪ?» Moyisi wuntv mu We tɔŋɪ sɪ o vu o taa te Dl nɔɔna bam, sɪ o daartɪ o jɔŋi-ba o yagɪ. We ma tɔŋɪ Dl maleka, yɪ ka nuŋi o yigə nɪ puŋu wuntɪ ka brɪ-o kuntu maama. ³⁶ Moyisi deen ma kv wo-kunkagɪla dɪ wəənu tilv na brɪ We dam tun Ezipi nɪ, yɪ o wantɪ o ja nɔɔna bam o nuŋi. Ba ma tɔŋɪ nunv-sɔŋv kum ba bɛ, yɪ ba daartɪ ba beeri kagva kam wuntɪ taan bina fiinna, yɪ Moyisi deen ta kv wo-kunkagɪla zanzan ba tee nɪ. ³⁷ Moyisi daa ta mu yɪ wulv na tagɪ dɪ Yisrayelɪ tiinə bam o wɪ: «We wó pa abam dwi tu dɪdva zaŋɪ o taa yɪ We nijɔŋnu abam titartɪ nɪ, nɪ Dl na tɔŋɪ amv Moyisi te tun.» ³⁸ Moyisi mu yɪ wulv deen na wurə dɪ Yisrayelɪ tiinə kɔgɔ kum kagva kam wuntɪ tun, yɪ o wurə dɪdaantɪ dɪbam nabaara bam, dɪ maleka kalv na ŋɔɔntɪ dɪd-o Sinayi piu kum yuu nɪ tun. Wuntv mu jɔŋi We bitartɪ silv na patɪ ŋwia tun o pa dɪbam.

³⁹ Dɪ kuntu maama, dí nabaara bam deen ba lagɪ sɪ ba se Moyisi ni. Ba ma vɪ-o, yɪ ba daartɪ ba bɔŋɪ sɪ ba joori ba vu Ezipi. ⁴⁰ Ba ma ta dɪ Aarɔn ba wɪ: «Mɔ jwənə n pa dɪbam sɪ ya taa tɔŋɪ dí yigə, sɪ Moyisi wulv na jaantɪ dɪbam o nuŋi Ezipi nɪ tun, dí yəri wɔŋo kulv na kv-o tun.»

⁴¹ Maŋa kam kuntu nɪ ba ma suntɪ ba mɔ nyunyugv pa kv nyɪ dɪ nva, yɪ ba pa kv yɪ ba jwəm. Ba maa jvgɪ-dɪ ba kaana. Ba ma daartɪ ba kv candiə ba pa ba tutɪ dɪ ba na me ba jia ba mɔ kulv tun. ⁴² Ba na kaantɪ jwəm

dum kuntu tun, mu We me Dl kwaga Dl ya-ba. Dl ma yagi-ba si ba taa zuli calicwi silu na wu weyuu ni tun. Ku ki nneeni ku na maŋi ku pupuni We nijonɔnə bam tɔnɔ kum ni wɪ:

«Yisrayeli dwi tiinə bam, á deen na wu kagua kam wɔni bina fiinna

yi á kwe vara di pɛera dwi dwi á ma á ki kaanim tun,

ku dai amv mu á kaani á pa kuntu.

⁴³ Ku nan yi Moloki jwəni dum vwe mu abam deen zɔŋi,

didaani calicwa kalu na yi abam jwəni Rifani tun.

Tuntu maama nan yi kamwarv tɩlú á na ki si á taá zuli-ti mu.

Kuntu ŋwaani amv wó pa nɔɔna zəli abam ba ja vu ba gaali Babilɔni na wu me tun.»

⁴⁴ Dɩbam nabaara bam na beeri kagua kam wɔni tun, ba deen jigɪ We vwe dilv na bri ni We wu ba tee ni tun mu. We deen bri Moyisi o na wó ki te si o ma pu vwe dum tun. Ba deen suni ba ki-di ni We na bri si ba ki te tun mu. ⁴⁵ Ku kwaga seeni tun, dɩbam nabaara bam mu jonɔi vwe dum ba kwə tee ni ba zɔŋi-di ba ja tɔɔi Zozwe kwaga. Ba ma vu ba wani tɩni dilv We na lagɪ Dl pa-ba si ba taa zɔvri da tun. We deen zəli je sum nɔɔna bam Dl yagi ba yigə ni. Vwe dum maa wura taan, ku ba ku yi Davidi na zaŋi o ji pe maŋa kalu tun.

⁴⁶ We wu ma poli di Davidi, yi o loori We si Dl pa-o cwəŋə si o lo digə o ma ləni vwe dum yuu ni, si We taa zɔvri da si Dl taa wu Zakəbi dwi tiinə bam tee ni.

⁴⁷ Ku nan yi Davidi bu Salɔmɔn mu logɪ digə kam o pa We.

⁴⁸ Baŋa-We dilv na yi kamunu tun nan ba zɔvra di silu nabiinə na logɪ tun wɔni. We nijonɔnu didva deen mu tagɪ o wɪ:

⁴⁹ «Yuutu Baŋa-We wɪ:

Weyuu mu yi amv jəŋə je,

ku daari tɩga baŋa maa yi amv ne cwiim je.

Digə kɔɔ dwi mu abam wó wani á lo á pa amv?

Jəgə kɔɔ mu amv wó vu a pəni da a sin?

⁵⁰ Ku dai amv titi juŋa mu ki wəənu

tuntu maama na?» »

⁵¹ Etiyeni daa ta ma ta di Zwifə nakwa bam o wɪ: «Abam yi vuna zanzan. Á wubɔŋa di nyi di balu na ba tɔɔi We tun wubɔŋa. Abam zwa mu kwarumi yi á ba ni We kwərə kam. Abam ba se We Joro kum na bri cɩga kalu tun. Abam di á nabaara bam kikiə maama yi bidwi mu. ⁵² We nijonɔnə bam wɔni wɔlɔwɔlɔ tərə abam nabaara bam na wu bɛes-o. Ba deen gu balu na bri ni We wó tɩŋi Cɩga Tu wum si o ba tun. Lele kuntu abam nan mu jaani wuntu á ki nɔɔna juŋa ni, yi á ki daani á gu-o. ⁵³ Abam yi balu na jonɔi We cullu tɩlú Dl na tɔɔi malesɪ juŋa Dl pa abam tun mu. Di kuntu di á ta wu se-ti.»

Ba na gu Etiyeni te tun

⁵⁴ Etiyeni na tagɪ kuntu o ti tun, ku ma pa Zwifə nakwa bam bana zaŋi did-o zanzan, yi ba dɔni ba yələ. ⁵⁵ We Joro kum maa wu Etiyeni tee ni lanyirani. O ma kwəni o yuu wɛeni o nii We-səŋə seeni yɔɔrɔ-tɔɔ, yi o na We paari-zulə na dagɪ te. O ma daari o nii o na Zezi na zɩɔi Baŋa-We jazum ni. ⁵⁶ O laan ma ta o wɪ: «Nii-na, amv ne We-səŋə ni na puri yi Nabiin-bu wum zɩɔi Baŋa-We jazum ni.»

⁵⁷ Zwifə nakwa bam kɔɔ kum maama na ni kuntu tun, ba ma kaasi di kwər-dia, yi ba pu ba zwa si ba daa yi taa ni o taani dum. Ba maama ma duri bidwi baŋa ni ba vu ba ja-o. ⁵⁸ Ba ma vaŋ-o ba pa o nunɔi tu kum daa. Ba laan ma daari ba jig-o ba duli di kandwa si ba gu. Balu na dul-o di kandwa tun ma li ba gwaaru ba pa nɔn-dɔŋv kudon si o ta niə. Nɔɔnu wum yiri mu Sooli. ⁵⁹ Ba na jigɪ Etiyeni ba duli kuntu tun, o ma loori We o wɪ: «A Yuutu Zezi, jonɔi a joro.»

⁶⁰ O laan ma kuni doonə tɩga ni o kaasi di kwər-dia o wɪ: «A Yuutu, yi kwe ba taali ba kəm-balɔrɔ kuntu ŋwaani.» O na tagɪ kuntu tun, o laan ma ti.

8 Sooli na ne ba na ki te ba gu Etiyeni tun, o ma se ni ku maŋi.

Zezi karabiə bam na ne yaara te tun

De dum kuntu ni nɔɔna puli si ba yaari Zezi kɔɔ kulu na wu Zeruzalem ni tun zanzan. Ba maama ma jagɪ ba duri ba zɔ tɩni dilv maama na wu Zude di Samari ni tun wɔni. Ku daari Zezi tuntɩŋna fugə-bale bam yirani mu wu tɔɔi ba duri. ² Nɔɔna balu na kwari We tun ma kwe Etiyeni yira yam ba ki, yi ba daari ba keeri zanzan o tɩvni dum ŋwaani. ³ Sooli maa kwaani si o cɔɔi Zezi kɔɔ kum maama. O maa yəni o tɩli sam dum wɔni o jaani baara di kaana balu na tɔɔi Zezi tun o ve o ki puna digə ni.

We kwər-ywəŋə kam na jagɪ te tun

⁴ Zezi karabiə balu na duri ba jagɪ tun maa yəni ba ve je maama ba tɔɔli We kwər-ywəŋə kam. ⁵ Filipi ma zaŋi o vu Samari tu kudon o tɔɔli Krisi wum We na tɩŋi tun kwərə o bri nɔɔna bam. ⁶ Nɔn-kɔɔ kum maama maa kwaani ba cəgi Filipi na ŋɔɔni kulu tun. Ba maama cəgi o taani dum, yi ba kwəri ba na wo-kinkagɩla yalu o na ki tun. ⁷ Ba ma na ciciri na nunɔi si yagi nɔɔna zanzan yi si kaasa di kwər-dɛ. Kwaaru zanzan di gwani di ma na yazurə. ⁸ Kuntu ŋwaani wupolo deen maa tiini ku wu tu kuntu wɔni.

⁹ Tu kum kuntu ni nɔɔnu deen ya wura, o yiri mu Simɔn. O deen jigɪ liri mwaanu mu o kia. Ku maa pa Samari tiinə bam yi yəəu did-o. O maa bri o titi ni

o yi nɔn-kamunu mu. ¹⁰Tu kum nɔɔna maama maa kwaani ba cɛgi o taani lanyirani, didɛera di nabwɛnɛ maama. Ba maa paɪ We dam mu wu o tee ni, yi ba jig-o ba bɛ ba wɪ Dam-fɔrɔ tu. ¹¹O dɛɛn ya paɪ ba yi yɛəu di o liri mwaanu tum taan yi ku daani zanzan. Kuntu ŋwaani mu ba kwaani ba cɛg-o lanyirani.

¹²Filipi laan ma ba o tɔɔli We kwɛrɛ o bri-ba We paari dum taani di Zezi Kriŋi yiri dum. O na bri-ba kuntu tun, nɔɔna bam ma se o taani dum. Ba pa ba miisi-ba na wunti Zezi yiri ŋwaani, baara di kaana maama. ¹³Simɔn tuti di ma se, yi o daari o pa ba miis-o na wunti. O ma tɔgi didaani Filipi yi o nai wo-kunkagula di wɛənu tɩɩ na bri We dam tun. O na nɛ kuntu tun, ku ma su-o.

¹⁴Zezi tuntɔŋna balu na wu Zeruzalem ni tun ma ni ni Samari tiinɛ bam se We taani dum. Ba ma tɔŋi Pɩyɛɛri di Zan ba tee ni. ¹⁵Ba na ve ba yi da tun, ba ma loori We ba pa balu na se Zezi tun si ba wani ba joŋi We Joro kum. ¹⁶Bɛŋwaani We Joro kum daa ta wu tu bantu wulɔwulɔ te. Ba dɛɛn pɛ ba miisi-ba na wunti di Yuutu Zezi yiri ŋwaani má mu. ¹⁷Pɩyɛɛri di Zan laan ma daŋi ba jia ba baŋa ni, yi ba joŋi We Joro kum ba bicara ni.

¹⁸Zezi tuntɔŋna bam na daŋi ba jia nɔɔna bam baŋa ni yi ba joŋi We Joro kum kuntu tun, yi Simɔn na nɛ ku na ki te tun, o ma kwe sɛbu o ma loori Pɩyɛɛri di Zan o wɪ: ¹⁹«A lagɪ sɪ á pa amu di taa jigɪ dam dintu doŋ, sɪ a na kwe a jia a daŋi nɔɔnu wulɔ baŋa ni, sɪ kuntu tu di joŋi We Joro kum.»

²⁰Pɩyɛɛri ma lɛr-o o wɪ: «We wú cɔgi nmu di n sɛbu kum maama, di nmu na buŋi sɪ nɛ wani n ma n sɛbu n yɛgi We pɛɛri dum tun ŋwaani. ²¹Nmu wubuŋa ba tɔgi cɩga We yigɛ ni. Kuntu tun, n bá na cwɛŋɛ sɪ n tɔgi di dɩbam n tɔŋi We tituŋa yam. ²²Nan lani n wu sɪ n yagi wo-balwaarɔ tɩɩ nmu na buŋi sɪ n ki tun, sɪ n daari n loori di Yuutu We sɪ, Dɩ na se, sɪ Dɩ yagi n lwarum Dɩ ma cɛ-m. ²³Bɛŋwaani a nɛ sɪ n jigɪ pu-sɩŋa zanzan, yi n wu lwarum gambeem wunti.»

²⁴Simɔn ma lɛri o wɪ: «Nan loori-na We á pa-ni, sɪ wɛənu tɩɩ maama á na tagɪ amu baŋa ni tun yi ba ti cɔgi-ni.»

²⁵Pɩyɛɛri di Zan dɛɛn ma ŋɔɔni di Yuutu Zezi taani dum ba bri nɔɔna bam. Ba laan ma joori ba maa ve Zeruzalem. Ba na maa joori tun, ba ma tult Samari ti-niɛ yam wunti ba tɔɔli We kwɛr-ywɛŋɛ kam.

Filipi na pɛ didɛɛru lwarɪ We taani te tun

²⁶Baŋa-We maleka ma ba Filipi te ka ta did-o ka wɪ: «Zaŋi n da jagwiɛ seeni n vu n da cwɛŋɛ kalu na zigɪ Zeruzalem ni ka ve Gaaza tun.» Cwɛŋɛ kam kuntu tɔgi kagva wu mu ka veɛ.

²⁷Filipi ma zaŋi o maa kea. Etiyopi tu di dɛɛn maa wu cwɛŋɛ kam ni o maa ve sɔŋɔ. Wuntu mu tɔŋi o paɪ ba tu kum pa-kana kalu ba na bɛ ba wɪ Kandaasi tun.

O yi didɛɛru wulu na nii o jigɪru tum maama baŋa ni. O dɛɛn ya ve Zeruzalem mu sɪ o zuli We, ²⁸yi o laan maa joori o ve sɔŋɔ di tɛriko kulɔ sise na vai tun. O na maa ke di o tɛriko kum kuntu tun, o maa je o karumi tɔnɔ kulɔ We niŋɔŋnu Ezayi na pupɔni faŋa faŋa tun. ²⁹We Joro kum ma bri Filipi ku wɪ: «Ve n ta n tɔgi di tɛriko kum.» ³⁰O ma duri o vu o yi tɛriko kum yi ku veɛ. O ma ni nɔɔnu wum na jigɪ We niŋɔŋnu Ezayi tɔnɔ kum o karuma. O ma bwe-o o wɪ: «Nmu ni n na karumi kulɔ tun kuri na?»

³¹O ma lɛri o wɪ: «A nan wú ki ta mu a ni ku kuri, yi nɔɔn-nɔɔnu wu maŋi-ku o bri-ni?»

O laan ma loori Filipi sɪ o di tɛriko kum baŋa o jani o tee ni. ³²O na wura o karumi wɛənu tɩɩ tɔnɔ kum wunti tun mu tuntu:

«Wuntu dɛɛn mu nyɪ di piɛ kalu nɔɔnu na
vaŋi o ja o vu sɪ ba gu tun.

O ta nyɪ di pɛɩbu wulɔ ba na fanɪ o kuru
yi o wu ki sɔɔ tun.

O nan wu puri o ni o ta kulukulu.

³³Nɔɔna maa goon-o, yi ba wu di o taani di cɩga.
Wɔɔn wú wani o ŋɔɔni wuntu dwi dum ŋwaŋa?
Bɛŋwaani ba li o ŋwia lugu baŋa ni.»

³⁴Didɛɛru wum ma ta di Filipi o wɪ: «A lagɪ a bwe a nii, wɔɔ taani mu We niŋɔŋnu wum tea, o titi mu o te naa nɔɔnu wudoŋ mu?» ³⁵Filipi ma joori o puli nɔɔnu wum na karumi mɛ tun o bri-o ku kuri, yi o daari o ta Zezi kwɛr-ywɛŋɛ kam maama o bri-o. ³⁶Ba na tɔgi cwɛŋɛ kam ba maa ke kuntu tun, ba ma vu ba yi bugɛ. Didɛɛru wum ma ta o wɪ: «Nii, na wu yo seeni. N bá wani n miisi-ni na wunti na?»

[³⁷Filipi ma lɛr-o o wɪ: «Nmu na se We cɩga kam di n wu maama, aá wani a miisi-m na wunti.» O ma lɛri o wɪ: «A se sɪ Zezi Kriŋi yi Baŋa-We Bu mu.»]

³⁸Didɛɛru wum laan ma pa tɛriko kum zigɪ. O di Filipi ma tu tɩga ba vu ba zu na bam wu, yi Filipi miis-o na bam wunti. ³⁹Ba ma nuŋi na bam wunti. Ba na nuŋi tun, di Yuutu We Joro kum ma kwe Filipi ku ja viiri. Didɛɛru wum ma daa wu nɛ-o. O ma joori o kwe cwɛŋɛ o maa kea, yi o jigɪ wupolo zanzan. ⁴⁰Filipi ma na ni o wu Azoti ni mu. O ma tult tunti dum maama o tɔɔli We kwɛr-ywɛŋɛ kam taan, o vu o yi Sezaari.

Sooli na lani o wubuŋa o se Zezi te tun

(Tituŋa Tɔnɔ 22:4-16, 26:9-18)

9 Sooli dɛɛn maa kwaana o yaari di Yuutu Zezi karabiɛ bam, yi o lagɪ sɪ o gu-ba. O ma zaŋi o vu Zwifɛ bam kaani mu yuutu wum te. ²O ma loor-o sɪ o pupɔni twaanu o pa Zwifɛ We-di sum na wu Damasi ni tun, ni wum na nɛ nɔɔna balu na tɔgi Zezi cwɛŋɛ kam, oó ja baara di kaana o ja vu o ki puna digɛ ni Zeruzalem ni. ³O na nɛ twaanu tum tun, o ma zaŋi o maa ve Damasi. O na twe tu kum tun, pooni ma da di nuŋi weyuu di pipɩli di gilim-o. ⁴O ma tu tɩga ni, yi o

ni kwərə na bəŋi o yiri ka wɛ: «Sooli, Sooli, bɛŋwaani mu n jigi amu n bɛɛsi kuntu?»

⁵ O ma bwe o wɛ: «A tu, nmu yi wɔɔ mu?»

Kwərə kam ma ta ka wɛ: «Amu yi Zezi wulu nmu na jigi n bɛɛsi tun mu. ⁶ Nan zaŋi n zu tuw kum wu. Nmu na yi da, ba laan wɔ ta kulɔ nmu na maŋi si n ki tun.»

⁷ Nɔɔna balu na tɔgi di Sooli tun maa zigɔ da, yi ba wari kulɔkulɔ si ba ta. Ba deen ni kwərə kam, yi ba nan wu ne nɔɔn-nɔɔnu. ⁸ Sooli ma zaŋi weeni o puri o yiə yi o daa ba nai. Ba ma ja-o o juŋa ni, ba vaŋ-o ba ja zu Damasi wu. ⁹ Ku deen jigi da yatɔ mu o yiə na dwe. Maŋa kam kuntu ni o wu di, o nan wu nyɔgi.

¹⁰ Zezi karabu wudoŋ deen maa wu Damasi ni, o yiri mu Ananiya. O ma na vurum wuni di Yuutu wum na ŋɔɔni did-o. O ma bəŋi o yiri o wɛ: «Ananiya!»

O ma ləri o wɛ: «A yuutu, nii-ni.»

¹¹ Di Yuutu wum ma ta did-o o wɛ: «Zaŋi n vu Zudasi sɔŋɔ, ku na zigɔ cwəŋə kalɔ yiri na yi «Yɔɔɔ-tɔtɔ» tun ni ni. Nmu na yi da, si n bwe nɔɔnu wulu yiri na yi Sooli tun bwia. O yi Tarisi tu mu. Nmu wɔ na o na wura o wari We. ¹² Vurum wuni mu o ne nɔɔnu, o yiri mu Ananiya. O ma na-o yi o ba o daŋi o jia o baŋa ni, si o yiə yam joori ya taa nai.»

¹³ Ananiya na ni kuntu tun, o ma ləri o wɛ: «A yuutu, nɔɔna zanzan maŋi ba ta nɔɔnu wum kuntu taani ba bri amu, di o na ki wo-balwaarɔ tuɔ maama o ma cɔgi nmu nɔɔna balu na wu Zeruzalem ni tun. ¹⁴ O nan tu yo di ni dilɔ o na joŋi Zwifə kaanum yigə tiinə bam tee ni tun mu, si o ma ja balu maama na bə nmu ni ba Yuutu tun.»

¹⁵ Di Yuutu wum ma ta did-o o wɛ: «Nan ve, bɛŋwaani wuntu mu yi wulu amu na kuri si o taa tuŋi o pa-ni, si o daari o pa amu yiri dum zaŋi Yisrayeli tiinə bam tee ni didaani dwi-ge tiinə di ba pwa di tee ni. ¹⁶ Amu tuti nan wɔ bri-o yaara yalɔ maama o na maŋi si o na amu yiri ŋwaani tun.»

¹⁷ Ananiya laan ma zaŋi o vu o yi sɔŋɔ kum o zu. O ma na Sooli yi o daŋi o jia o baŋa ni o wɛ: «A ko-bu Sooli, di Yuutu Zezi tuti mu tuŋi amu nmu tee ni. Wuntu ya mu bri o tuti nmu yigə ni maŋa kalɔ n ya na wu cwəŋə ni n maa n biɔni tun. O tuŋi-ni si a ba a pa n joori n ta n nai mu, si n daari n joŋi We Joro kum dam.»

¹⁸ Ananiya na tagi kuntu tun, bidwi baŋa ni mu wəənu dwani Sooli yiə ni ti tu tɔga ni nuneeni ŋwam-purru te ti daari, yi o laan nai. O ma zaŋi o zigɔ weeni. O ma pa ba miis-o na wuni Zezi yiri ŋwaani. ¹⁹ O laan ma di wɔdiu yi o dam joori di ba. O ma maŋi Zezi karabiə bam tee ni Damasi ni da funfun.

²⁰ Sooli deen na wu Damasi ni kuntu tun, o maa yəni o vu Zwifə bam We-di sum o bri-ba Zezi taani. O maa te o wɛ: «Zezi yi We Bu mu.» ²¹ Ku ma su nɔɔna balu maama na ni o zaasum dum tun. Ba ma bwe daani ba wɛ: «Ku dai nɔɔnu wuntu deen mu wu Zeruzalem ni o cɔgi balu na ma Zezi ba bə ni ba Yuutu tun na? Ku nan

dai kuntu ŋwaani mu o tu yo seeni, si o taa jaani Zezi karabiə o ve o pai Zwifə kaanum yigə tiinə bam na?»

²² Sooli deen maa ve yigə di baari zanzan, yi o bri nɔɔna bam ni Zezi mu suni o yi Krisi wum We na tuŋi tun. Ku ma pai Zwifə balu na zuuri Damasi ni tun daa wari o ni-taani ba ləri.

²³ Da zanzan na ke tun, Zwifə bam ma ki ni daani si ba gu Sooli. ²⁴ O ma lwardi ba na buŋi si ba ki-o kulɔ tun. De maama wia di titu ba zigɔ ba yiri tuw kum niə yam mu, si Sooli na tu si o da da, si ba laan gu-o. ²⁵ De didwi titu ni mu o karabiə bam ma pa o zu titɔgɔ wu, yi ba lə ŋuna ku ni ni ba pa o da kəbrə o tu tɔga yi o lu.

²⁶ Sooli laan ma vu Zeruzalem. O maa kwaani si o tɔgi o wəli Zezi karabiə bam wuni. Ba maama maa fɔna did-o, yi ba ba buŋi ni o suni o ji Zezi karabu.

²⁷ Banabasi ma vu o zən-o, yi o ja-o o vu Zezi tintuŋna bam te. O ma ta o bri-ba Sooli na ne di Yuutu Zezi cwəŋə ni yi o ŋɔɔni did-o te tun. O ta ma ta o bri-ba Sooli na kwaani o ŋɔɔni di baari o pa balu na wu Damasi ni tun lwardi We cɔga kam di Zezi yiri te tun.

²⁸ Sooli ma maŋi Zezi karabiə bam tee ni, yi o tulu Zeruzalem ni maama o tɔɔli We kwərə di di Yuutu Zezi yiri o bri nɔɔna. ²⁹ O maa yəni o ŋɔɔni di Zwifə balu na ŋɔɔni Greki tiinə taani tun, yi o magi kantɔgɔ di ba. Ba laan maa kwaani si ba gu-o. ³⁰ Zezi karabiə bam na lwardi kuntu tun, ba ma ja-o ba ja vu Sezaari, yi ba pa o ke o vu Tarisi.

³¹ Zezi kɔgɔ kum nɔɔna balu maama na wu Zude di Galile di Samari je sum ni tun deen ma na siun di ba yaara yam. Ba kɔgɔ kum ma fɔgi ku pulə ku wəli da, We Joro kum na zəni-ba tun ŋwaani. Ba maa tɔgi di Yuutu yi ba sɛ-o ba ŋwɔa maama wuni.

Ene na ne yazurə te tun

³² Pɛyɛri deen yəni o beeri o ve je maama mu o nii Zezi karabiə bam. De didwi o daa ma zaŋi o vu si o nii karabiə balu na zuuri Lidi ni tun. ³³ O na yi da tun, o ma na nɔɔnu o yiri mu Ene. O deen yi kɔɔ mu, yi o tigi bina nana o wari o zaŋi weeni. ³⁴ Pɛyɛri na ne-o tun, o ma ta did-o o wɛ: «Ene, Zezi Krisi wɔ pa-m yazurə. Nan zaŋi weeni si n pri n sara kam n tiŋi.» O na tagi kuntu bidwi baŋa ni tun, mu Ene zaŋi weeni. ³⁵ Nɔɔna balu maama na zuuri Lidi ni di Sarɔn je sum maama ni tun ma na Ene na ne yazurə. Ba laan ma ba ba tɔgi di Yuutu Zezi.

Tabita na joori o bi te tun

³⁶ Kaani wudoŋ deen mu wu Zope ni, o yiri mu Tabita. (O yiri didaani Greki tiinə taani mu yi Dorkasi, di kuri mu fərə.) O maa yi Zezi karabu. O maa ki lanyranɔ yi o wəli yinigə tiinə zanzan. ³⁷ Maŋa kam kuntu ni, o ma ba o ba jigi yazurə yi o ti. Nɔɔna ma

kwe-o ba swɛ, yi ba ja-o ba di weyuu digə ba tiŋi da. ³⁸Zope nan batwari didaani Lidi. Kuntu tun, Zezi karabiə balu na wu Zope ni tun ma lware ni Piyɛɛri tu Lidi o wura. Ba ma tɔŋi nɔɔna bale o tee ni. Ba ma vu ba loor-o ba wi: «Popo, ki lila n ba dibam tu kum.»

³⁹Piyɛɛri ma zaŋi o tɔŋi di ba o ke. O na yi Zope tun, ba ma ja-o ba di weyuu digə kam. Kadənə bam maama maa zigi ba gilim-o yi ba keerə. Ba ma bri-o gwaaru tɔɔ maama Dɔrkasi ya na ŋwi yi o nyaani-ti o pa-ba tun. ⁴⁰Piyɛɛri laan ma pa ba maama nuŋi pooni ba daar-o. O ma kuni doonə tɔga ni o wari We. O laan ma pipiri o nii tu wum yi o wi: «Tabita, zaŋi wɛɛni.» O ma puri o yiə o na Piyɛɛri. O ma zaŋi o je. ⁴¹Piyɛɛri ma twi o juŋa o ja-o o pa o zaŋi wɛɛni o zigi. O laan ma bəŋi kadənə bam di Zezi karabiə bam maama. O ma pa Tabita zigi ba yigə ni yi o bri-ba si o ŋwi.

⁴²Zope je sum nɔɔna bam maama ma ni kəm dum kuntu ŋwa. Ku ma pai nɔɔna zanzan ki ba wu-didwa di di Yuutu Zezi. ⁴³Piyɛɛri ma maŋi Zope ni taan da zanzan. O deen zuuri tɔn-gɔgɔ kudonj tee ni mu, o yiri mu Simɔn.

Dwi-ge tu na lware We tɔga kam te tun

10 Nɔɔnu wudonj deen mu wura, o yiri mu Kɔrɛɛli. O maa zuuri Sezaari ni. O deen yi Rom pamaŋna didɛɛru mu. Pamaŋna kɔgɔ kulu o na tɔŋi o wu ku wɔni tun yiri mu Yitali tiinə kɔgɔ. ²O deen kwari We, yi o di o sɔŋɔ tiinə maama zuli We lanyirani. O maa ki wɛɛnu zanzan o wəli Zwifə yinigə tiinə bam. O maa yəni o wari We maŋa maama. ³De didwi we na guni maŋa kalu tun, o ne vurum. O ma na We maleka na tu ka bəŋi o yiri ka wi: «Kɔrɛɛli!»

⁴O maa nii maleka kam yi fɔvni jig-o. O ma ta o wi: «Ku yi ta, a tu.»

Maleka kam ma lər-o ka wi: «Nmu na yəni n wari We yi n kwəri n wəli yinigə tiinə tun, ku yi Baŋa-We wɔbuŋa. Di nan guli nmu gulə. ⁵Laan nan tɔŋi nɔɔna si ba vu Zope ba bəŋi nɔɔnu wudonj, o yiri mu Simɔn Piyɛɛri. ⁶O yi vɛru mu o wu Simɔn wulu na yi tɔn-gɔgɔ tun sɔŋɔ ni, nunu kum ni ni.»

⁷Maleka kam na tagi did-o kuntu ka ti tun, ka ma viiri. Kɔrɛɛli ma bəŋi o sɔŋɔ kum tuntuŋna bale di pamaŋnu didwa wulu na tɔŋi o pa-o yi o di kwari We tun. ⁸O ma ta kulu maama na ki tun o bri-ba, yi o daari o tɔŋi-ba si ba vu Zope.

⁹Tɔga na puuri yi nɔɔna bam wu cwɛŋə ni ba ma twe Zope tun, ku maŋi di Piyɛɛri di diini sɔŋɔ kum nayuu si o wari We wia titari ni. ¹⁰Kana laan maa jig-o yi o lagɔ wɔdiu si o di. Ba na wura ba ki wɔdiu kum tun, We ma pa o na wo-kunkagili ni dindwɔa mu te. ¹¹O ne weyuu na puri o baŋa ni, yi wɔŋo nuŋi da ku maa tu tɔga. Wɔŋo kum nyi di gɔrɔ kamunu mu, yi ba jigɔ ku niə yana, yi ku maa tu tɔga. ¹²Vara dwi maama mu wu ku wɔni, didaani tɔga wo-vəlu di zunə. ¹³O na

ne tun, o ma ni kwərə na ŋɔɔni did-o ka wi: «Piyɛɛri, zaŋi n gu wɛɛnu tuntu n di.»

¹⁴Piyɛɛri ma ləri o wi: «Amu tu, a bá sɛ. A ta wu fɔŋi a di dibam cullu wɔŋo naa kulu na wu maŋi di dim tun.»

¹⁵O daa ta ma joori o ni kwərə kam na wi: «Yi zaŋi n culi wɔŋo kulu We na wi ku yi lanyirani tun.» ¹⁶Ku ki kuntu mu kuni bitɔ. Wɛɛnu tum laan ma joori ti vaŋi ti di weyuu.

¹⁷Piyɛɛri maa bwe wo-kunkagili dum o na ne tun kuri. Ka maŋa kam ni mu nɔɔna balu Kɔrɛɛli na tɔŋi o tee ni tun bwe ba lware Simɔn sɔŋɔ kum je. Ba laan ma vu ba yi manɔŋo kum ba ziga. ¹⁸Ba ma bəŋi nɔɔnu ba bwe ba wi: «Nɔɔnu zuuri yo o yiri mu Simɔn Piyɛɛri na?»

¹⁹Piyɛɛri daa ta na wura o bwe si o lware wo-kunkagili dum kuri tun, We Joro kum ma ta did-o ku wi: «Nii, nɔɔna batɔ mu tu ba lagɔ nmu. ²⁰Zaŋi n tu tɔga. Yi ta n bwea, si n tɔŋi di ba n vu, bɛŋwaani amu mu tɔŋi-ba.»

²¹Piyɛɛri ma tu tɔga, yi o ta di ba o wi: «Amu mu yi wulu abam na lagɔ tun. Bɛɛ mu jaani abam ku ba?»

²²Ba ma ləri ba wi: «Pamaŋna didɛɛru Kɔrɛɛli mu tɔŋi dibam. O yi nɔn-ŋum mu yi o kwari We lanyirani. Zwifə bam maama maa zul-o. We maleka mu tagi did-o si o bəŋi nmu o sɔŋɔ ni, si o wanti o ni kulu nmu na lagɔ n ta tun.» ²³Piyɛɛri ma pa ba zu sɔŋɔ kum ba pəni.

Tɔga na puuri tun o ma zaŋi o tɔŋi di ba o vu. Zezi karabiə badaara di ma zaŋi Zope ni ba tɔŋi did-o ba vu. ²⁴Tɔga daa na puuri tun mu o yi Sezaari. O yi da didaani Kɔrɛɛli di o sɔŋɔ tiinə di o badonnə balu o na bəŋi tun maŋi ba je ba cəg-o. ²⁵Piyɛɛri na yi sɔŋɔ kum yi o maa zuuri tun, Kɔrɛɛli ma zaŋi o nuŋi o jeer-o, yi o kuni doonə o yigə ni o jɔɔn-o. ²⁶Piyɛɛri ma pa o zaŋi wɛɛni o zigi, yi o ta did-o o wi: «Amu di yi nabiinu mu.» ²⁷O ta maa ŋɔɔni did-o yi ba maa zuuri sɔŋɔ kum. O ma na nɔn-kɔgɔ na kikili da ba je. ²⁸O ma ta di nɔɔna bam o wi: «Abam maŋi á ye ni ku culə si Zwifu taa zuuri didaani dwi-ge tiinə, naa o taa tɔŋi di ba. We nan mu bri amu ni ku wu maŋi si a taa culi nɔɔn-nɔɔnu naa a pai o taa yi nɔn-diku. ²⁹Kuntu ŋwaani mu, abam na tɔŋi á bəŋi-ni tun, a wu vun yi a ba. A nan lagɔ a bwe a nii, bɛŋwaani mu á tɔŋi á bəŋi-ni?»

³⁰Kɔrɛɛli ma ta o wi: «Zim mu jigɔ da yana, ku maŋi di maŋa kantɔ ni we na guni tun, di a wura a wari We a sɔŋɔ ni, nɔɔnu ma da o ba o zigi a yigə ni. O zu gwaaru ti na nyuna. ³¹O ma ta di amu o wi: «Kɔrɛɛli, We mu jɔŋi n loro kum. Nmu na wəli yinigə tiinə tun mu Di guli nmu gulə. ³²Nan tɔŋi nɔɔna si ba vu Zope ba bəŋi nɔɔnu wudonj, o yiri mu Simɔn Piyɛɛri. O yi vɛru mu, o wu Simɔn wulu na yi tɔn-gɔgɔ tun sɔŋɔ ni. O zuuri nunu kum ni ni mu.» ³³O na tagi kuntu tun, a ma tɔŋi nɔɔna lila si ba vu ba bəŋi nmu si

n ba. Nmu na tu tun, n ki ciga. Dɔbam maama nan zigi We yigə ni mu dí cəgi, si dí ni kulv maama dí Yuutu wum na pe-m si n ta tun.»

³⁴ Pɔyɛɛri laan ma zaŋi o ta o wi: «A zum lwardi ni ku yi ciga mu si We ba kuri nɔɔna daani. ³⁵ We joŋi nɔɔnu wulv maama na kwari-Dl yi o ki kulv na lana tun mu, ku na maŋi ku yi dwi dilv nɔɔnu. ³⁶ Abam maŋi á ye We na tagi Dl taani dum Dl bri Yisrayeli tiinə bam, ni Zezi Krisi mu wat o joŋi nɔɔna o fəgi ba di We daani. Wuntu mu yi nabiinə maama Yuutu. ³⁷ Abam ta ye wo-kamunnu tilv maama na ki Zude ni tun. Ku deen puli Galile ni mu, maŋa kam Zan na tɔɔli We kwərə di nɔɔna si ba miisi na wunt tu kwaga ni. ³⁸ Abam maŋi á ye We na pe Dl Joro kum Nazareti tu Zezi yi Dl kwəri Dl pa-o dam te tun. We na wu o tee ni kuntu tun, o yəni o ve je maama o ki nɔɔna lanyirani, yi o kwəri o vri balv na wu sotaani juŋa ni tun o yaga. ³⁹ Dɔbam nan mu ne wənu tilv maama o na ki Zeruzalem ni di Zwifə tunt dum maama ni tun, yi dí yi ciga kantv maana tiinə. Ba deen jaan-o mu ba pa tɔvɔn-dagara baŋa ni ba gv. ⁴⁰ We ma pa o joori o bi o yagi tɔvɔni da yatə de ni. Dl ma pa o bri o tuti nɔɔna yigə ni si ba na-o. ⁴¹ Ku nan dai ni nɔɔna maama mu ne-o, ku yi dɔbam balv We na maŋi Dl kuri si dí taá yi o maana tiinə tun mu ne-o. Zezi na bi o yagi tɔvɔni tun, dɔbam tɔgi did-o dí di wudiu yi dí nyo na. ⁴² O ma pa dɔbam ni si dí tɔɔli We kwərə kam dí bri nɔɔna, dí pa ba lwardi ni wum mu yi wulv We na tinji si o di nanjona di balv na tigi tun taani. ⁴³ Faŋa faŋa We nijonə bam maama deen tagi wuntu taani ba wi, nɔɔnu wulv maama na ki o wu-didva did-o tun, We wó yagi kuntu tu lwardi Dl ma ce-o wuntu yiri ŋwaani.»

⁴⁴ Pɔyɛɛri ta na wura o ŋɔɔni kuntu tun, We Joro kum ma tu balv maama na je ba cəgi o taani dum tun yuu ni. ⁴⁵ We na pe Dl Joro kum dwi-ge tiinə di tun, ku dart Zwifə balv na maŋi ba tɔgi Zezi yi ba da di Pɔyɛɛri ba ba tun. ⁴⁶ Beŋwaani ba ni ba na ŋɔɔni ta-ge yi ba kwəri ba zuli We.

⁴⁷ Pɔyɛɛri laan ma ta o wi: «Nɔɔna bantv suni ba joŋi We Joro kum ni dɔbam di na joŋi te tun mu. Kuntu tun, dí wó want dí ci ba yigə si ba yi miisi na wunt di Zezi yiri na?» ⁴⁸ O ma daari o pa ni si ba miisi-ba na wunt Zezi Krisi yiri ŋwaani. Ba laan ma loori Pɔyɛɛri si o maŋi ba tee ni da funfun.

Pɔyɛɛri tulv ku na ki te yi o vu dwi-ge tiinə te tun

11 Zezi tintovna bam di o karabiə balv na zɔvri Zude ni tun ma ni ni dwi-ge tiinə di laan se We kwərə kam. ² Pɔyɛɛri deen ma zaŋi o vu Zeruzalem. O na yi da tun, Zwifə balv na tɔgi Zezi tun ma magi kantɔgo did-o. ³ Ba ma bwe-o ba wi: «Bee mu yi n vu n zu dwi-ge tiinə sɔŋo yi ba yi balv na ba goni ba bəkəri tun? Bee mu yi n di wudiu di ba?»

⁴ Pɔyɛɛri ma zaŋi o tulv kulv maama na ki tun o bri-ba o wi: ⁵ «A ya wu Zope ni mu a wari We. We ma pa a na vurim. A ne wo-kamunu na nuŋi weyuu ku maa tu tiga. Ku nyi di gɔɔ kamunu mu, yi ba jigɔ ku niə yana ba pa ku maa tu tiga. Ku ma ba ku zigɔ a yigə ni. ⁶ A ma nii ku wunt yi a na vara na wura, sɔŋo vara di ga-vara di tiga wo-vəlu di zunə. ⁷ A laan ma ni kwərə na ŋɔɔni di amv ka wi: «Pɔyɛɛri, zaŋi n gv n di.» ⁸ A ma ləri a wi: «A tu, aye a bá se. A maŋi a wu di dɔbam cullu woŋo naa kulv na wu maŋi di dim tun.» ⁹ Kwərə kam daa ta ma joori ka zigɔ weyuu ni ka ŋɔɔni ka wi: «Yi zaŋi n culi woŋo kulv We na wi ku yi lanyirani tun.» ¹⁰ Ku ma ki kuntu taan kuni bitə, yi wənu tum maama joori ti vaŋi ti di weyuu.

¹¹ Maŋa kantv ni nɔɔna batə deen tu ba zigɔ sɔŋo kulv amv na zɔvri da tun ni ni. Ba ya tɔŋi-ba Sezaari ni mu si ba ba amv te. ¹² We Joro kum ma ta ku bri-ni ku wi, a yi taa bwea, si a tɔgi di ba a vu. Dí ko-biə bantv bardv di ma da amv ba vu. Dí maama ma vu dí yi Sezaari, yi dí vu dí zu Kɔruneeɔi sɔŋo kum. ¹³ O ma ta o bri dɔbam o na ne We maleka na tu o sɔŋo ka zigɔ yi ka ta did-o ka wi: «Tɔŋi nɔɔna si ba vu Zope ba bəŋi nɔɔnu wudonj o yiri na yi Simɔn Pɔyɛɛri tun si o ba. ¹⁴ Wuntu na tuə, o laan wó ŋɔɔni taani dilv na wó pa nmv di n sɔŋo tiinə bam maama na vrum tun.»

¹⁵ A na sɔŋi si a ŋɔɔni di ba tun, mu We Joro kum tu ba te nuneeni ku na maŋi ku tu dɔbam te pulim ni te tun. ¹⁶ A laan ma guli dí Yuutu Zezi deen na tagi te o wi: «Zan deen miisi nɔɔna bam na wunt mu, We nan wó miisi abam Dl Joro kum wunt mu.» ¹⁷ Ku suni ku yi ciga mu ni We pe dwi-ge tiinə bantv Dl peeri dum, ni Dl na maŋi Dl pa dɔbam di, maŋa kalv dí na ki dí wu-didva di dí Yuutu Zezi Krisi tun. Kuntu tun, a nan yi wɔɔ mu si a ci We yigə?»

¹⁸ Pɔyɛɛri na tagi kuntu yi ba ni tun, ba ma yagi taani dum yi ba daari ba zuli We. Ba maa wi: «We suni Dl pa dwi-ge tiinə bam di cwəŋə si ba ləni ba wɔvɔ, si ba daari ba na Dl ŋwi-dvŋa kam.»

Zezi kɔgo kulv na wu Antɔsi ni tun na ki te tun

¹⁹ Maŋa kam ba deen na gv Etiyeni tun, nɔɔna yaari Zezi karabiə bam ku pa ba jagi da-yigə ni. Balv na jagi tun badonnə ma vu ba yi Fenisi di Sipri di Antɔsi. Ba na jagi kuntu tun, ba yəni ba tɔɔli We kwərə kam ba bri Zwifə bam yirani mu. ²⁰ Ku daari Zezi karabiə badaara na nuŋi Sipri di Sirɛenti tun ma zaŋi ba vu Antɔsi ba tɔɔli dí Yuutu Zezi kwər-ywəŋə kam ba bri dwi-ge tiinə di. ²¹ Baŋa-We dam maa wu ba tee ni. Nɔɔna zanzan ma ki ba wu-didva di dí Yuutu Zezi yi ba tɔg-o.

²² Zezi kɔgo kulv na wu Zeruzalem ni tun ma ni kulv na ki tun. Ba ma tɔŋi Banabasi si o vu Antɔsi o nii. ²³ O na ve o yi da tun, o ma na We na suni Dl ki nɔɔna

bam lanyirani te tun. O maa jigi wɔpolo lanyirani. O ma kwe ba maama kwiə yalɔ na wó pa ba taa tɔgi dí Yuutu wɔm di ba wu maama si ba yi zaŋi ba yagi tun.

²⁴Banabasi deen yi nɔn-ŋɔm. O maa tiini o jigi wu-didva di Zezi, yi We Joro kum wu o tee ni di dam. Nɔɔna zanzan deen ma ba ba tɔgi dí Yuutu wɔm, yi ba di wəli o kɔgɔ kum wɔni.

²⁵Banabasi laan ma zaŋi o vu Tarisi si o beeri Sooli je. ²⁶O na ve o na-o tun, o ma ja-o o joori Antɔsi. Ba na wura tun, ba maa yəni ba wəli daani ba bri Zezi kɔgɔ kum We taani. Ba ki kuntu taan si ku vu ku yi bum, yi nɔɔna balɔ ba na bri tun dagi zanzan. Ku yi Antɔsi ni mu ba puli si ba bəŋi Zezi karabiə bam ni Kriŋi biə.

²⁷Da yam kuntu ni We nijɔŋnə badonnə ma zigɔ Zeruzalem ni ba vu Antɔsi. ²⁸Ba didva yiri mu Agabusi. We Joro kum ma pa o ta We kwərə, ni kana lagɔ ka ba ka tiini ka zu lugɔ maama. (Ku deen suni ku ki kuntu mu maŋa kalɔ Kloodi na di paarti tun.) ²⁹Zezi karabiə bam na ni kuntu tun, ba ma li wɔbɔŋa si ba la səbu ba ma wəli ba ko-biə balɔ na zɔvri Zude ni tun. Ba ma se si ba didva didva wó pa ni ba na wó want te tun. ³⁰Ba ma suni ba ki kuntu. Ba ma kwe səbu kulɔ ba na lagɔ tun ba ki Banabasi di Sooli juŋa ni, si ba ja vu Zeruzalem ba pa Zezi kɔgɔ kum nakwa bam.

We maleka na vri Pɔyeeri Erɔdi juŋa ni ka yagi te tun

12 Maŋa kam kuntu ni Pe Erɔdi ma zaŋi o ja Zezi kɔgɔ kum wu nɔɔna badonnə si o yaarti-ba. ²O ma ja Zaki wulɔ na yi Zan zumbaaru tun o pa ba gu-o di su-zɔɔ. ³O na ki kuntu yi o lwardi ni ku poli Zwifə bam wu lanyirani tun, o daa ma ja Pɔyeeri di. Ku yi Zwifə bam candiə kalɔ ba na yəni ba di dɔpɛ dilɔ na ba jigi dabilɔ tun maŋa ni mu. ⁴O na jaani Pɔyeeri kuntu tun, o ma ki-o pɔna digə ni, yi o pa pamaŋna bana bana kuri bina yir-o ba ləni daani. Erɔdi deen maa lagɔ si Paki candiə kam na ke ka daari, si o laan pa ba ja Pɔyeeri ba nuŋi, si o di o taani nɔɔna bam maama yigə ni. ⁵Kuntu ŋwaani Pɔyeeri maa wu pɔna digə kam ni taan, yi Zezi kɔgɔ kum nɔɔna bam tiini ba loori We o ŋwaani.

⁶Ku deen yi titu dilɔ tɔga na wó pɔvri si Erɔdi pa Pɔyeeri nuŋi pooni si o di o taani tun. Pɔyeeri ya tigi pamaŋna bale titari ni mu o dɔa. Ba ya vɔg-o di capɔnnu tile mu. Pamaŋna badonnə di ma wu pɔna digə kam ni ni ba yira. ⁷Baŋa-We maleka laan ma da ka tu ka zigɔ da. Pooni maa da zəŋi digə kam wɔni. Maleka kam ma pɔpagɔ Pɔyeeri tikəri ni ka pa o zaŋi, yi ka ta-o ka wɔ: «Ki lula n zaŋi wɛɛni!» Capɔnnu tum ma kɔ Pɔyeeri ja ni ti tu tɔga ni. ⁸Maleka kam ma ta-o ka wɔ: «Fɔgɔ n vɔ n vɔvri tum si n zu n natra yam.» O ma suni o ki kuntu. Ka daa ma ta ka wɔ: «Kwe n kasaa kum n zu, si n ta n tɔgi amu.»

⁹Pɔyeeri ma tɔgi ka kwaga o nuŋi pɔna digə kam wɔni. O maa wu lwardi ni maleka kam na ki kulɔ tun yi cɔga. O maa buŋi ni ku yi dɔndwɔ mu. ¹⁰Ba ma vu ba gaali dayigə yiruna bam di kwaga yiruna bam. Ba laan ma vu ba yi luu-bor-zɔŋɔ kulɔ na pɔvri ku yɔvri tu kum wu tun. Boro kum titi ma pɔvri, yi ba ke ba nuŋi. Ba ma kwe cwəŋə ba ve ba maa kea. Maleka kam laan ma da ka viiri ka daari Pɔyeeri.

¹¹Ku laan ma ba Pɔyeeri wɔbɔŋa. O ma ta o wɔ: «A laan lwardi ni ku yi cɔga mu. We mu suni Di tɔŋi Di maleka si ka ba ka jɔŋi-ni Erɔdi juŋa ni ka yagi, si Zwifə bam daa yi want ba ki amu ni ba na buŋi te tun.»

¹²Pɔyeeri na maani ku na yi te tun, o ma vu Mari-ba sɔŋɔ. Wuntu yi Zan Mariki nu mu. Nɔɔna zanzan deen mu kikili daani sɔŋɔ kum ni ba wura ba wart We. ¹³O ma vu o yi manɔŋo boro kum o magi, si ba pɔvri si o zu. Ka-nyaani maa wu sɔŋɔ kum ni, o yiri mu Rɔdi. O ma vu si o nii, wɔɔ mu maga. ¹⁴O na ve tun, o ma lwardi Pɔyeeri kwərə. O maa tiini o jigi wɔpolo zanzan ku pa o duri o joori, yi o wu pɔvri boro kum. O ma vu o ta di nɔɔna bam o wɔ: «Pɔyeeri mu zigɔ ciwəŋə ni.» ¹⁵Ba ma lər-o ba wɔ, o co mu. O maa cɔm yi o ta o wɔ: «Ku suni ku yi cɔga mu.» Ba daa ma ləri ba wɔ: «Ku ga yi o ciru mu.»

¹⁶Pɔyeeri daa ta maa zigɔ o magi boro kum taan. Ba laan ma ba ba pɔvri. Ba na nɛ-o tun, ku ma tiini ku su-ba. ¹⁷O ma zəŋi o ja o wɔ, ba cəgi sɔɔ. O ma daari o maŋi dí Yuutu wɔm na ki te o ja-o o nuŋi pɔna digə kam ni tun. O ta ma ta di ba o wɔ, ba ve ba ta kulɔ na ki tun ba bri Zaki di Zezi karabiə bam maama. O laan ma yagi-ba yi o vu jəgə kadoŋ.

¹⁸Tɔga na pɔvri tituti tun, pamaŋna balɔ ya na yiri Pɔyeeri tun wɔbɔŋa vugimi. Ba ma bwe daani ba wɔ: «Bɛɛ mu ki yi Pɔyeeri tərə?» ¹⁹Erɔdi ma pa ni si ba kwaanɔ ba beeri o jəgə. Ba ma beer-o taan ba ga. Erɔdi ma bwe pamaŋna bam o nii, ba ki ta mu yi Pɔyeeri nuŋi, yi o daari o pa ni si ba gu-ba.

Kuntu na ki ku ke tun, Erɔdi ma zaŋi Zude ni o vu Sezaari o zɔvri da.

Ku na ki te yi Erɔdi ti tun

²⁰Erɔdi bant deen tiini di zaŋi di Tiiri di Sidɔn tiinə. Je sun kuntu nɔɔna bam ma zaŋi ba la kɔgɔ si ba vu ba tu Erɔdi si o yagi. Erɔdi deen jigi didɛɛru wulɔ na nii o sɔŋɔ kum baŋa ni, o yiri mu Bilasiti. Nɔɔna bam ma puli ba di cilɔŋo didaani wuntu, yi ba daari ba vu Erɔdi te ba ŋɔɔni did-o si o yagi o ban-zɔŋɔ kum. Ba deen lagɔ si ba ni daani, bɛŋwaani ba titi tu kum yəni ku jɔŋi ku wuɔdiro pɛ wuntu tu kum ni mu. ²¹Ba ma li de si ba jəni daani ba ŋɔɔni taani dum.

De dum na yi tun, Erɔdi ma kwe o paarti gwar-fwaaru o zu. O laan ma jəni o paarti jangɔŋɔ kum baŋa ni si o ŋɔɔni di nɔɔna bam. ²²O kwərə na zaŋi yi o ŋɔɔni di

ba kuntu tun, nɔɔna bam ma kaasi baŋa baŋa ba wɛ: «Kwɛrɛ kantu yi wɛ kwɛrɛ mu si ka dai nabinzwɛnɛ nyum.» ²³ Erɔdi na se ba zulɛ yam yi o wu pe We Dl zulɛ tun, Baŋa-We maleka ma pa yawu ja-o lula. Kanzwa ma zu o wu ya di-o ya gu.

²⁴ We kwɛrɛ kam deen maa jagɛ je maama, yi nɔɔna zanzan se-ka. ²⁵ Banabasi di Sooli ma ti tituŋɛ dilu ba na ve Zeruzalem si ba tuŋɛ tun. Ba laan ma ja Zan Mariki ba wɛli ba titi ni, yi ba nuŋi Zeruzalem ba joori ba vu Antɔsi.

Zezi kɛgɔ kum na li Banabasi di Sooli te tun

13 Zezi kɛgɔ kulɔ na wu Antɔsi ni tun deen jigi We nijɔŋnɛ di balu na bri We taani dum tun ba titari ni. Bantu mu yi Banabasi, di Simeyon wulu ba na bɛ ni nazono tun, di Sireeni tu Lukiyusi, di Manayen wulu deen na yi gɔvirma tu Erɔdi yuu-dɔŋo ba biini ni tun, didaani Sooli. ² De didwi ba maa wura ba zuli Baŋa-We, yi ba ta kwɛri ba vɔ ni. We Joro kum laan ma ta ku bri-ba ku wɛ: «Li-na Banabasi di Sooli amɔ ŋwaani, si ba taa tuŋɛ tituŋɛ dilu amɔ na kuri-ba si ba tuŋɛ tun.»

³ Zezi karabiɛ bam na ni kuntu tun, ba daa ma vɔ ni yi ba loori We ba pa-ba. Ba ma daari ba daŋɛ ba jia ba baŋa ni, yi ba laan ban-ba yi ba viiri.

Pooli di Banabasi na wu Sipri ni te tun

⁴ We Joro kum deen na tuŋɛ Banabasi di Sooli kuntu tun, ba ma vu ba yi Seliusi. Ba ma zu naboro ba tɔŋi nɔɔ kum wu ba vu ba be ba yi Sipri. ⁵ Ba ma vu ba zu Sipri tu kudoŋ, ku yiri mu Salamini. Ba na yi da tun, ba maa zuvri Zwifɛ bam We-di sum ba tɔɔli We kwɛrɛ. Zan Mariki maa wu ba tee ni o wɛli-ba.

⁶ Ba ma zaŋɛ Salamini ni ba tulu je sum maama ba ke. Ba ma vu ba yi Pafɔsi. Ba ma jeeri liri tu wudoŋ daani, o yiri mu Bar-Zezi, yi o yi Zwifu. O deen pai o yi We nijɔŋnu mu yi o dai. ⁷ O maa yi gɔvirma tu Seriziu Polusi kwaga nɔɔnu mu. Gɔvirma tu wum maa jigi swan lanyirani. O ma bɛŋi Banabasi di Sooli o pa ba ba o te. O maa lagɛ si o ni We kwɛrɛ kam. ⁸ Liri tu wum ma zaŋɛ o wura o culi ba brum dum. O maa kwaani si o ci gɔvirma tu wum si o yi se We ciga kam. Liri tu wum yiri didoŋ mu yi Elimasi di Greki tiinɛ taani. ⁹ Sooli wulu yiri didoŋ ta na yi Pooli tun deen jigi We Joro kum dam lanyirani. O ma nii liri tu wum vɛrɛ, yi o wɛ: ¹⁰ «N wu su di sisuna mu didaani balɔɔ. Nmu yi sutaani jija nɔɔnu mu. Nmu culi wɛɛnu tulu maama na lana tun. Nmu tiini n kwaana si n pipiri di Yuutu wum ciga kam si ka ji vwan mu. ¹¹ Nii, Baŋa-We wɔ ba Dl magɛ-m di Dl ju-dia lele kuntu. Nii ji lilwe yi n daa n ba na wia pooni, si ku taa ve maŋa kalu We na lagɛ tun.»

O na tagɛ kuntu tun, budwi baŋa ni mu Elimasi yiɛ dwe, yi o zigɛ lim wɔnti. O maa ve o kɔkara, yi o lagɛ vaŋɔnu si o ja o jija. ¹² Gɔvirma tu wum na ne kulɔ na ki tun, o laan ma ki o wu-didwa di Zezi Krisi. Di Yuutu ciga kam ba na bri-o tun ma su-o.

Pooli-ba na wu Antɔsi ni te tun

¹³ Pooli di o badonnɛ bam laan ma zaŋɛ Pafɔsi ni ba zu naboro ba vu ba yi Pamfili tu kudoŋ, ku yiri mu Perizi. Zan Mariki ma yagi-ba daani, yi o daari o joori Zeruzalem. ¹⁴ Ba daa maa zigɛ Perizi ni ba vu Antɔsi kulɔ na wu Pisidi ni tun. Zwifɛ bam siun de dum na yi tun, ba ma vu ba zu ba We-digɛ kam wu ba je da. ¹⁵ Nɔɔna ma zaŋɛ ba karimi Moyisi cullu twaanu tum di faŋa faŋa We nijɔŋnɛ bam twaanu tum wɔnti. Ba na karimi ba ti tun, ba yigɛ tiinɛ bam ma tuŋɛ ni ba pa Pooli-ba, yi ba wɛ: «Di ko-biɛ-ba, abam na jigi kwɛɔ yalu na wɔ zɛni nɔɔna bam tun, si a zaŋɛ a ta.»

¹⁶ Pooli ma zaŋɛ wɛɛni o zɛŋi o jija, yi o laan daari o ta o wɛ: «Yisrayeli dwi tiinɛ-ba didaani dwi-ge tiinɛ balu na kwari We tun, cɛgi-na a na lagɛ a ta kulɔ tun. ¹⁷ We dilu dibam Yisrayeli tiinɛ bam na tɔŋi tun deen mu kuri di nabaara bam, si ba taa yi Dl titi nɔɔna. Maŋa kam ba deen na yi vɛrɛ Ezipi ni tun mu We pe ba puli zanzan. Dl ma daari Dl ma Dl titi ju-dia kam Dl li-ba Dl pa ba nuŋi tu kum kuntu ni. ¹⁸ Ba na beeri kagwa wɔnti taan bina fiinna tun, Dl ma ki wu-zuru didaani ba. ¹⁹ Ba na zu Kanaan tun, Dl ma pa tu kum dwi dwi tiinɛ kuni burpe cɔŋi, yi Dl daari Dl pa Dl titi nɔɔna Yisrayeli tiinɛ bam taa te tu kum kuntu. ²⁰ Kuntu kam dum maama yi nuneeni bina biɛ-yana di fiinnu mu (450).

Kuntu kwaga ni, We laan ma kuri yigɛ tiinɛ Dl pa-ba yi bantu te-ba taan, ku vu ku yi maŋa kam Dl nijɔŋnu Samuweli na tu o ba o te-ba tun. ²¹ Nɔɔna bam laan ma loori Samuweli si o tiŋi pe o pa-ba. We ma tiŋi Benzamen dwi tu didwa Dl pa-ba, o yiri mu Sayuli. O yi Kisi bu mu. O maa ji ba pe bina fiinna. ²² We deen ma ba Dl li Sayuli paari dum wɔnti, yi Dl daari Dl pa Davidi ji ba pe. We deen tagɛ wuntu taani Dl wɛ: «Zese bu Davidi yi nɔɔnu wulu na su amɔ wu tun. Wuntu wɔ ki kulɔ maama a wubɔŋa na lagɛ tun.»

²³ Ku nan yi wuntu dwi dum wɔnti mu We pe Zezi ba. We ma tɔŋi ni dilu Dl na goni tun Dl pa Zezi ji dibam Yisrayeli tiinɛ bam Vɛrɛ. ²⁴ Maŋa kam Zezi ta na wu puli o tituŋa yam tun, Zan deen mu bri Yisrayeli tiinɛ bam maama o wɛ, ba lɛni ba wuru ba yagi kam-balwaarɔ, si ba daari ba pa ba miisi-ba na wɔnti We ŋwaani. ²⁵ Ku na tu ku daari funfun si Zan ti o tituŋa yam tun, o ma bwe nɔɔna bam o wɛ: «Abam buŋi si amɔ yi wɔɔ mu? Amɔ dai wulu wum a na tunti tun. Wuntu nan lagɛ o saŋi a kwaga mu o ba, yi a wu maŋi si a bwɛli o ne natra di.»

²⁶ A ko-biə-ba, Abraham dwi tiinə dɪ dwi-ge tiinə balu na kwari We tun, ku yi dibam mu We pe si dɪ ni Dl taani dum kuntu, si dɪ wani dɪ lwardi Dl na lagi Dl vri dibam Dl yagi te tun. ²⁷ Zeruzalem tiinə bam dɪ ba yigə tiinə bam nan wu lwardi Zezi na yi wulu tun. Ku daa zi yi wəenu tɪlu We nijonɔnə bam na pupuni ba tiŋi yi nɔɔna yəni ba karumi-ti ba siun da yam maama ni tun, ba ba ni wəenu tuntv kuri dɪ. Ba nan na pe Zezi na cam tun, ku pe We nijonɔnə bam na pupuni kulv tun suni ku ki. ²⁸ Ba maa ba jigɪ taani dilv na wɔ pa ba gu-o tun. Dɪ kuntu dɪ, ba ta ma loori Pilati si o pa ba gu-o. ²⁹ Ba ma ki kulv maama na maŋi ku pupuni We tɔnɔ kum wuni yi ku ta o taani tun ba ti. O na tiŋi tun, ba laan ma par-o tɔvɔn-dagara kam baŋa ni ba ja vu ba ki yibeeli wuni. ³⁰ We laan ma pa o bi o yagi tɔvɔni. ³¹ O maa wura da kɔgɔ kɔgɔ. O na wura tun, kuni zanzan mu o bri o titi o karabiə bam yigə ni, balu ya na tɔgɪ did-o Galile ni ba beeri ba ve Zeruzalem tun. Bantu laan mu yi o maana tiinə ba bri o cɪga kam ba pa dibam Yisurayeli tiinə bam.

³² Dibam nan tu abam te mu si dɪ tɔvɔl We kwər-ywəŋə kam dɪ bri abam. Ku nan yi ni, We deen na goni ni dɪ dibam nabaara bam ni Dl wɔ ki kulv tun mu, ³³ Dl laan suni Dl ki Dl pa dibam balu na yi ba naaru tun. Mu kuntu mu Dl bi Zezi Dl pa o yagi tɔvɔni. Ku yi nɔnɛni ku na maŋi ku pupuni We ləŋ-ŋwi tɔnɔ pɔɔrim bile tu wuni te tun ku wi:

«Nmu mu yi amu Bu
yi zum amu dɪ jigɪ nmu Ko.»

³⁴ We tɔnɔ kum daa ta bri We na wɔ bi-o Dl pa o yagi tɔvɔni, si o yira yi pɔ. Ku ma ta ku wi:

«Aa pa n na wo-laru cɪga cɪga,
ni a na maŋi a go ni si a pa Davidi na-ti te tun.»

³⁵ We tɔnɔ kum jəgə kadoŋ ni Davidi pupuni o wi:

«Nmu We bá se si n titi Wu-porŋo Tu wum yira pɔ.»

³⁶ Ku nan na yi Davidi titi, wuntu deen tɔŋi We tituŋa yam maŋa kalv o na ŋwi tun, yi o laan ba o ti. Ba ma kwe-o ba ki o nabaara bam tee ni. O yira yam ma suni ya pɔ. ³⁷ Ku daari, wulu wum We na pe o bi o yagi tɔvɔni tun, wuntu yira nan wu pɔgɪ.

³⁸ A ko-biə-ba, abam maŋi si á lwardi ni ku yi Zezi ŋwaani mu dɪ jigɪ cwəŋə si dɪ bri abam ni We wɔ wani Dl yagi á lwardi Dl ma ce abam. ³⁹ We cullu tɪlu Dl na ki Moyisi juŋa ni tun wari ti pa á lwardi dum ti. Ku daari wulu maama na ki o wu-didva dɪ Zezi tun wɔ na vrum We tee ni, dɪ o lwardi dum maama na ti wuntu ŋwaani tun. ⁴⁰ Nan taá yiri-na á titi, si leeru tɪlu We nijonɔnə bam na pupuni ti taani tun yi zaŋi ti yi abam.

⁴¹ Ba deen tagi ba wi:

«Nii-na, abam balu na yəni á gooni amu
We cɪga kam tun,
abam yira wɔ sɔɔri yi á ti.
Beŋwaani ku na yi kəm dilv a na lagi a ki
abam da yam kuntu ni tun,
abam bá se ni dɪ yi cɪga,

nɔɔnu na maŋi o bri abam ti kuri dɪ, á ta bá se.» »

⁴² Pooli na tagi kuntu o ti tun, o dɪ Banabasi ma zaŋi si ba nuŋi We-digə kam wuni. Ba na lagi ba viiri tun, nɔɔna bam ma ta dɪ ba si ba joori ba ba siun de didoŋ dum ni, si ba daa ta ŋɔɔni taani dum kuntu dɪ ba.

⁴³ Nɔɔna bam ma zaŋi ba jagi. Ba zanzan ma tɔgɪ Pooli dɪ Banabasi, Zwifə bam dɪ dwi-ge tiinə balu na niŋi We yi ba tɔgɪ cullu tɪlu Dl na pe dibam Zwifə bam tun dɪ maa tɔga. Pooli dɪ Banabasi maa ta dɪ nɔɔna bam si ba ta kwaani ba dalɪ We Dl zaani dilv Dl na pe-ba tun ŋwaani.

⁴⁴ Ba siun de dum ma joori dɪ yi. Nɔɔna zanzan ma la daani si ba cəgi Baŋa-We kwərə kam, ku ge fun si ku taa nyi dɪ tuw kum nɔɔna maama mu lagi da te.

⁴⁵ Zwifə bam na ne kɔgɔ kum na su je sum maama tun, ba maa tiini ba jigɪ wu-guru dɪ ba. Ba ma yáali Pooli na te kulv tun, yi ba kwəri ba twi-o. ⁴⁶ Pooli dɪ Banabasi laan ma fɔgɪ ba ŋɔɔni dɪ baari, yi ba wi: «Dɪ ya maŋi si dɪ puli abam tee ni mu dɪ ŋɔɔni We kwərə kam. Abam nan na maŋi á wu se-ka tun, abam ba buŋi ni á maŋi dɪ We ŋwi-dɔŋa kam. Kuntu ŋwaani dɪ wɔ vu dwi-ge tiinə bam te dɪ daari abam. ⁴⁷ Dɪ Yuutu wum na pe dibam ni dilv tun mu tuntv:

«Amu We tiŋi nmu si n ja a pooni dum
n vu n pa dwi-ge tiinə bam,
si n wani n pa nabiinə na vrum
lugv baŋa je maama ni.» »

⁴⁸ Dwi-ge tiinə balu na wura yi ba ni kuntu tun, ba maa jigɪ wupolo, yi ba pa Baŋa-We kwərə kam jigɪ dam. Balu maama na maŋi si ba na We ŋwi-dɔŋa kam tun mu suni ba ki ba wu-didva dɪ Zezi.

⁴⁹ Baŋa-We kwərə kam ma jagi je sum kuntu maama wuni. ⁵⁰ Ku daari Zwifə bam ma kwaani ba pa kaana balu juŋa na jigɪ yi ba niŋi We tun dɪ tuw kum yigə tiinə bam bana zaŋi dɪ Pooli dɪ Banabasi. Ba deen ma pa ba yaari Pooli dɪ Banabasi, yi ba daari ba zəli-ba ba pa ba nuŋi ba tuw kum wuni. ⁵¹ Ba na ki-ba kuntu tun, Pooli dɪ Banabasi ma pusi ba ne fogo kum ba yagi da, si ku bri ni ba wu ki lanyirani. Ba laan ma daari ba vu Yikon. ⁵² Zezi karabiə bam deen tiini ba jigɪ wupolo, yi We Joro kum wu ba tee ni lanyirani.

Pooli dɪ Banabasi na wu Yikon ni te tun

14 Pooli dɪ Banabasi na wu Yikon ni tun, ba daa ta ve Zwifə bam We-digə kam. Ba ŋɔɔni We taani dum ba bri nɔɔna bam, yi ba zanzan ki ba wu-didva dɪ Zezi, Zwifə dɪ dwi-ge tiinə dɪ. ² Ku daari Zwifə badonnə vun We taani dum. Bantu ma zaŋi ba vugimi dwi-ge tiinə bam wubuŋa ba pa ba wuru cəgi dɪ Zezi karabiə bam. ³ Pooli dɪ Banabasi maa zɔvri da taan. Ba na wura kuntu tun, ba maa ŋɔɔni dɪ Yuutu Zezi taani dɪ baari yi ba ki ba wu-didva did-o. Ba maa te dɪ Yuutu wum na ki nɔɔna lanyirani te tun, yi o zigɪ ba taani dum kwaga ni dɪ o na pe-ba dam si

ba taa ki wo-kunkagula di wḡḡnu tlv na bri We dam tun. ⁴Tu kum nḡḡna bam deen pḡḡri bile mu. Badaara tḡḡi Zwifḡ bam mu, yi badonnḡ di tḡḡi Zezi tuntḡḡna bam.

⁵Dwi-ge tiinḡ di Zwifḡ badonnḡ deen ma li wubḡḡa ba wḡli dḡḡaanti ba yigḡ tiinḡ bam, si ba yaari Zezi tuntḡḡna bam, si ba duli-ba di kandwa. ⁶Ba na lwarti ku ni ni tun, ba ma duri ba vu Likoni tuni dum, Lisitri di Deribi di ti-niḡ yam maama. ⁷Ba na wura tun, ba maa tḡḡli We kwḡr-ywḡḡḡ kam ba bri nḡḡna.

Ku na ki te Lisitri ni tun

⁸Nḡḡḡḡ deen mu wu Lisitri ni, o yi kḡḡ mu. Ku na zigi o lbra maḡa ni o maḡi o wari o vu. ⁹O deen maa tḡḡi o je o cḡḡi Pooli na ḡḡḡḡḡ taanti dlv tun. Pooli ma nii-o ziin, yi o lwarti ni o ki o wu-dḡḡḡa di Zezi si o wanti o na yazurḡ. ¹⁰O laan ma ta di kwḡr-dḡḡa o wu: «Zaḡi weeni n zigi n ne sum baḡa ni ywam!» O na tagi kuntu tun, kḡḡ kum ma zaḡi weeni ku faḡi ku cwi yi ku siḡi vḡḡḡ.

¹¹Nḡḡ-kḡḡḡ kum na ne kulv Pooli na ki tun, ba maa tiini ba ḡḡḡḡḡ baḡa baḡa di ba tuti dwi taanti dum ba wu: «Ku yi dḡḡam wa yam mu jigi nabiinḡ ya tu ya ba dḡḡam te.» ¹²Ba ma pa Banabasi yiri ni Ziusi. Pooli di yiri maa yi Ermesti, berwaanti ku yi wuntu ya mu ḡḡḡḡḡ taanti dum.

¹³Ba deen maa jigi digḡ ba tuv kum daa ni ba na yḡni ba kaanti ba we Ziusi da tun. Ba kaanum tu wum ma zaḡi o ja nabe di tweeru punnu tlv ba na sḡḡi tun o ba o zigi tuv kum ni ni. Wuntu dḡḡaanti nḡḡ-kḡḡḡ kum maama deen maa lagi si ba gu nabe sum ba ma kaanti Zezi tuntḡḡna bam. ¹⁴Banabasi di Pooli ma lwarti ba na buḡi si ba ki te tun. Ba wu ma cḡḡi zanzan. Ba ma ja ba gwaaru ba kaari, yi ba daari ba duri lila ba zu nḡḡ-kḡḡḡ kum wu. Ba maa te baḡa baḡa ba wu: ¹⁵«Nḡḡna-ba, beḡ mu yi abam lagi á ki kuntu? Dḡḡam yi nabiinḡ mu, ni abam di te. Dḡḡam nan tu yo seeni si di tḡḡli We kwḡr-ywḡḡḡ kam mu di bri abam, si á yagi jwḡḡḡ kaanum, si á daari á taá tḡḡi ḡḡḡḡ Tu Baḡa-We. Dintu mu ki weyuu di tḡḡa di na-fara di wḡḡnu tlv maama na wu ti wuni tun. ¹⁶Faḡa tun, We deen yagi dwi maama si di ki di wubḡḡa na lagi te tun. ¹⁷Di kuntu di, Dl ta yḡni Dl ki abam lanyirani, si ku pa á lwarti ni Dl yi We cḡḡa cḡḡa. Dl yḡni Dl pa dḡḡa nia yi wudiiro ki ti maḡa ni. Dl pai abam wudiu yi á di, yi Dl pai abam wupolo lanyirani.» ¹⁸Pooli na tagi kuntu tun, ku ya ge funfun mu si nḡḡna bam kwe wḡḡnu tum ba ma kaanti-ba, yi ba laan yagi.

¹⁹Zwifḡ badonnḡ ya nuḡi Antḡḡsi mu Pisidi tuv ni ba ba. Badaara di ma nuḡi Yikon ba ba. Bantu ma pa kḡḡḡ kum maama wuru lani di Pooli. Ba laan ma dul-o di kandwa, yi ba daari ba tuur-o ba ja nuḡi tuv kum wuni. Ba ya buḡi ni o tigi mu. ²⁰Zezi karabiḡ bam

laan ma vu ba gilim-o. O ma zaḡi ba tutari ni o joori o zu tuv kum wu. Tḡḡa na puuri tun, o ma tḡḡi dḡḡaanti Banabasi yi ba vu Deribi.

Ba na joori ba vu Antḡḡsi te tun

²¹Pooli di Banabasi na wu Deribi ni tun, ba ma tḡḡli We kwḡr-ywḡḡḡ kam yi nḡḡna zanzan ji Zezi karabiḡ. Ba daa ma joori ba vu Lisitri di Yikon, yi ba daari ba ke ba yi Antḡḡsi kulv na wu Pisidi wuni tun. ²²Ba na maa ve kuntu tun, ba ma pa balv maama na yi Zezi karabiḡ tun na baari, yi ba kwe-ba si ba fḡḡi ba taa tḡḡi We cwḡḡḡ kam, si ba yi yagi-ka. Ba ta ma bri-ba ba wu: «Dḡḡam balv maama na tḡḡi Zezi tun, di wḡ na yaara zanzan mu si di laan zu We paari dum wu.»

²³Je silv maama ba na ve tun, ba li nakwa Zezi kḡḡḡ kum wuni si ba taa nii-ba. Ba maa yḡni ba vḡ ni ba loori We ba pa nakwa bam, yi ba ki-ba di Yuutu juḡa ni, o na yi wulu ba na ki ba wu-dḡḡḡa dḡḡ-o tun ḡḡḡḡḡ.

²⁴Ba deen ma da Pisidi ba ke. Ba ma vu ba yi Pamfili je sum. ²⁵Ba na wura tun, ba ma vu Perizi ba ḡḡḡḡḡ We taanti dum da, yi ba daari ba vu Atali. ²⁶Ba laan ma zigi dḡḡḡḡ ba zu naboro ba joori ba vu Antḡḡsi kulv na wu Siiri wuni tun. Ku deen yi kantu jḡḡḡ kam ni mu Zezi kḡḡḡ kum nḡḡna bam ya kwe-ba ba ki We juḡa ni, si Dl zḡni-ba si ba wanti ba vu ba tuḡi kulv ba laan na tu ba tuḡi ba ti tun. ²⁷Ba na yi Antḡḡsi tun, ba ma pa Zezi kḡḡḡ kum la daanti, yi ba laan tult kulv maama We na ki di ba tun ba bri-ba, di Dl na puuri cwḡḡḡ Dl pa dwi-ge tiinḡ si ba wanti ba ki ba wu-dḡḡḡa di Zezi tun. ²⁸Ba ma zu Zezi karabiḡ bam tee ni ba daanti.

Zezi kḡḡḡ kulv na wu Zeruzalem ni tun ḡḡḡḡḡ dwi-ge tiinḡ bam taanti

15 Nḡḡna badonnḡ ma zaḡi Zude ni ba vu Antḡḡsi. Ba maa wura ba bri Zezi karabiḡ bam ba wu: «Abam na wu se á tḡḡi Moyisi cullu tum na bri te si á go á bḡkḡri, á bá wanti á na vrum.»

²Pooli di Banabasi na ni kuntu tun, ba ma tiini ba magi kantḡḡḡ di nḡḡna bam. Kuntu ḡḡḡḡḡ Zezi kḡḡḡ kum ma li wubḡḡa si ba li Pooli di Banabasi di nḡḡna badonnḡ ba wuni, si ba ja taanti dum ba vu Zeruzalem ba ki Zezi tuntḡḡna bam di nakwa bam jia ni.

³Zezi kḡḡḡ kum ma banti-ba yi ba ke. Ba ma vu ba da Fenisi di Samari je sum. Ba na maa ve tun, ba maa te dwi-ge tiinḡ na lani ba wuru ba se We te tun ba bri nḡḡna bam. Zezi karabiḡ bam na ni kuntu tun, ku ma pa ba maama jigi wupolo lanyirani. ⁴Ba ma vu ba yi Zeruzalem. Zezi tuntḡḡna bam di o kḡḡḡ kum maama di ba nakwa bam ma jeeri-ba lanyirani. Ba laan ma maḡi ba bri-ba We na ki kulv di ba tun. ⁵Zwifḡ badaara balv na wu Farizian kḡḡḡ kum wuni yi ba ba ba tḡḡi

Zezi tun ni taani dum. Ba ma zaŋi ba ta ba wu: «Nɔɔna bantu maŋi si ba go ba bəkəri mu, si ba daari ba se Moyisi cullu tum maama na bri te tun.»

⁶ Zezi tuntɔŋna bam di o kɔgɔ kum nakwa bam ma la daani si ba bwe taani dum ba nii. ⁷ Ba na magi kantɔgɔ taan tun, Piyeeri ma zaŋi ba wuni o ta o wu: «A ko-biə-ba, abam ye si We deen kuri amu abam wuni, si a vu dwi-ge tiinə bam te si a bri-ba Dl kwər-ywəŋə kam, si ba daari ba se-ka. ⁸ We na ye nɔɔna wubɔŋa na yi te tun, Dl ma pa-ba Dl Joro kum, ni Dl na maŋi Dl pa dɪbam te tun, si ku bri ni Dl suni Dl vri-ba ba lwarum wuni. ⁹ Dl ma wu pɔɔri bantu di dɪbam daani. Dl fɔgi Dl kwe ba wubɔŋa mu di ba na ki ba wu-didva di Zezi tun ŋwaani. ¹⁰ Kuntu tun, beŋwaani mu á buŋi si á maŋi We á nii di á na lagi á pa Zezi karabiə bam zuŋi zila yalv na dummə ya dwe-ba tun? Ku na yi dɪbam nabaara bam naa dɪbam tuti di, dí wari dí tɔgi kənə yantu cwəŋə, yi á lagi á pa bantu tɔgi-ka. ¹¹ Ku nan dai kuntu. We na jɔŋi dɪbam Dl yaŋi te tun, ku yi dí Yuutu Zezi zaani dum ŋwaani mu, di dí na ki dí wu-didva did-o tun. Ku nan yi bidwi mu di bantu di.»

¹² Ba kɔgɔ kum maa je, yi ba cəgi sɔɔ si ba ni taani dum. Pooli di Banabasi ma zaŋi ba ta We na de bantu juŋa Dl ki wo-kunkagila di wəənu tulv na bri Dl dam dwi-ge tiinə bam te tun. ¹³ Ba na ŋɔɔni ba ti tun, Zaki ma zaŋi o ta o wu: «A ko-biə-ba, á cəgi-na a na lagi a ta kulv tun. ¹⁴ Simɔn Piyeeri maŋi o ta o bri dɪbam, We na suŋi Dl bri Dl tuti dwi-ge tiinə bam tee ni yi Dl li nɔɔna ba wuni si ba taa yi Dl tuti nɔɔna te tun. ¹⁵ We nijɔŋə bam na tagi kulv faŋa faŋa tun didaani kəm duntu maama yi bidwi mu. Ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wu:

¹⁶ «Kuntu kwaga ni amu We wó joori a ba, yi a daa lɔ Davidi sɔŋɔ kulv ya na cɔgi tun. Amu wó fɔgi a lɔ di-doŋo kum, si ku ji sɔ-dɔŋv.»

¹⁷ Kuntu tun, nɔɔna balv na daari tun wó kwaani si ba lwaru amu wulv na yi ba Yuutu Baŋa-We tun.

Dwi-ge tiinə balv a na li si ba taa yi a tuti nɔɔna tun wó lwaru amu.

Yuutu Baŋa-We mu tagi kuntu, yi Dl pa wəənu tum suni ti ki.

¹⁸ Dl maŋi Dl pa nɔɔna lwaru wəənu tuntu ni ni faŋa faŋa mu.» »

¹⁹ Zaki ta ma ta o wu: «Kuntu ŋwaani amu buŋi si, dí wu maŋi si dí yaari dwi-ge tiinə balv na tu ba se We tun. ²⁰ Dí nan na wó ki kulv tun, dí wó pupuni tɔnɔ mu dí pa-ba, si dí bri-ba ni ba daa yi taa di wudiu kulv nɔɔna na me ba kaani jwəŋə yi ku ba lana tun, si ba yi cɔgi ba tuti di kaana, si kaana di yi cɔgi ba tuti di baara. Dí wó ta di ba si ba yi di varum wulv ba na jujugi ba gv tun, si ba yi di jana di. ²¹ Beŋwaani, ku na suŋi faŋa faŋa tun, ba maŋi ba karumi Moyisi tɔnɔ

kum Zwifə We-di sum ni ba siun de maama wuni, yi nɔɔna yəni ba bri wəənu tulv na pupuni da tun tuntu dum maama wuni.»

²² Ba maama na ni kuntu tun, Zezi tuntɔŋna bam di o kɔgɔ kum nakwa bam maa li wubɔŋa si ba li nɔɔna ba wuni, si ba tɔgi di Pooli di Banabasi ba vu Antɔsi. Ba deen ma li nɔɔna bale balv na yi yigə tiinə ba kɔgɔ kum wuni tun. Ba didva yiri mu Zudi wulv yiri didoŋ na yi Basaba tun. Wudɔŋ wum yiri mu Silasi. ²³ Ba ma pupuni tɔnɔ si ba tɔŋi-ba di ku, yi tɔnɔ kum wuni ku wu:

«Dɪbam balv na yi á ko-biə tun, Zezi tuntɔŋna bam di o kɔgɔ kum nakwa bam, dí jɔɔni abam, dwi-ge tiinə balv na tu á tɔgi Zezi yi á zɔvri Antɔsi ni, di Siiri di Silisi ni tun.

²⁴ Dɪbam ni ni dí kɔgɔ kum nɔɔna badonnə mu zaŋi ba ba abam te, ba yaari abam ba pa á wubɔŋa cɔgi di kulv ba na bri abam tun. Dɪbam nan wu pɛ-ba cwəŋə si ba ki kuntu.

²⁵ Kuntu ŋwaani dɪbam maama mu ki ni daani si dí li nɔɔna dí tɔŋi-ba abam tee ni, si ba tɔgi di dɪbam cilon-sonnu Banabasi di Pooli ba ba.

²⁶ Bantu mu yi balv na kwe ba ŋwɪa maama ba pa dí Yuutu Zezi Krisi titɔŋa yam ŋwaani tun.

²⁷ Dɪbam nan mu tɔŋi Zudi di Silasi abam tee ni, si ba ba ba fɔgi ba ŋɔɔni ba bri abam kulv dí na pupuni tun. ²⁸ We Joro kum didaani dɪbam maama buŋi ni ku wu maŋi si dí yaari abam zanzan. Woŋo kulv yirani na yi fifun si á yi ki tun mu tuntu: ²⁹ Á yi zaŋi á di wudiu kulv ba na me ba kaani jwəŋə tun. Á yi di jana. Á yi di varum wulv ba na jujugi ba gv tun. Á yi cɔgi á tuti di kaana, si kaana di yi cɔgi ba tuti di baara. Á na jigi á tuti di wəənu tuntu maama, á wó taá ki lanyirani. We wó pa abam yazurə.»

³⁰ Ba na pupuni kuntu ba ti tun, ba laan ma tɔŋi nɔɔna bam si ba vu Antɔsi. Ba na yi da tun, ba ma la ba kɔgɔ kum maama daani, yi ba daari ba pa-ba tɔnɔ kum si ba karumi. ³¹ Nɔɔna bam na karumi tɔnɔ kum tun, ba maa jigi wupolo lanyirani di ku na fɔgi ku zəni ba wubɔŋa tun. ³² Zudi di Silasi na yi We nijɔŋə tun deen ma tiini ba ŋɔɔni di nɔɔna bam ba pa ba na pu-dia di baari. ³³ Ba maa daani ba tee ni, yi ba ba ba lagi ba viiri. Zezi kɔgɔ kum nɔɔna bam ma banti-ba, yi ba joori ba vu balv na tɔŋi-ba tun te di yazurə.

[³⁴ Silasi ma li wubɔŋa si o maŋi da.] ³⁵ Ku daari Pooli di Banabasi di ma maŋi Antɔsi ni. Ba deen maa tɔgi di nɔɔna zanzan ba tɔɔli dí Yuutu We kwəŋə kam yi ba bri Dl ciga kam.

Pooli di Banabasi na pɔɔri daani te tun

³⁶ Ba na daani da da yagratv tun, Pooli ma ta di Banabasi o wu: «Pa dí joori dí vu dí nii dí ko-biə bam tuntu dilv maama wuni dí na maŋi dí tɔɔli dí

Yuutu wɔm kwɛrɛ kam da tun, si dɛ nii ku na yi te tun.»³⁷ Banabasi ma se yi o lagɛ si Zan Mariki taa tɔgi didaani ba o tɔŋa.³⁸ Pooli maa buŋi ni ku wu maŋi si o tɔgi o wɛli ba wɔni, beŋwaani maŋa kalɔ ba deen na wu Pamfili ni tun wɔntu yagi-ba mu, yi o daa ba tɔgi di ba o tɔŋa.³⁹ Ba ma tiini ba magi kantɔgɔ daani, yi ku pa ba pwe da-tee ni. Banabasi ma ja Zan Mariki yi ba vu ba zu naboro si ba vu Sipri.⁴⁰ Pooli di ma li Silasi si ba tɔgi daani ba vu. Zezi karabiɛ bam ma ki-ba dɛ Yuutu wɔm juŋa ni si o zɛni-ba. Ba laan ma zaŋi ba ke.⁴¹ Ba ma tɔgi Siiri di Silisi wu, yi ba pa Zezi kɔgɔ kum nɔɔna bam na wu je silɔ maama tun fɔgi ba zigi di dam lanyirani.

Timoti na tɔgi di Pooli-ba yi ba bri We cɔga kam te tun

16 Pooli daa ta ma vu o yi Deribi di Lisitri. Zezi karabu wudoŋ maa wura, o yiri mu Timoti. O nu maa yi Zwifu yi o di ki o wu-didwa di Zezi. O ko maa yi Greki tu.² Zezi karabiɛ balɔ na zuvri Lisitri ni di Yikon ni tun maa te ba wi, o yi nɔn-ŋum lanyirani.³ Pooli maa lagɛ si o ja-o, si ba taa tɔgi daani ba tɔŋa. Zwifɛ balɔ maama na zuvri je sum kuntu ni tun maa ye ni Timoti ko yi Greki tu mu. Kuntu ŋwaani Pooli ma pa ba go-o, ni Moyisi deen na bri Zwifɛ bam si ba taa goni ba bɛkari te tun.⁴ Ba laan ma zaŋi ba vu ba tɔli tunt dum si ba nii Zezi kɔgɔ kum nɔɔna bam maama. Ba maa bri-ba niɛ yalɔ Zezi tuntɔŋna bam di o kɔgɔ kum nakwa bam na li Zeruzalem ni tun. Ba ma ta di ba si ba taa se niɛ yam kuntu.⁵ Kuntu mu pe Zezi kɔgɔ kum nɔɔna bam na wu je silɔ maama tun na dam di ba We cwɛŋɛ kam tɔgum, yi de maama ba kɔgɔ kum fɔgi ku pulɛ ku wɛli da.

Pooli na ne vurum Trvasi ni te tun

⁶ Pooli di o tɔgi-donnɛ bam maa lagɛ si ba ke ba vu Azi tunt dum ba tɔli We kwɛrɛ kam. We Joro kum ma ci ba yigɛ si ba yi ve. Ba daa ma vu ba tɔgi Friizi di Galati ti-niɛ yam wɔni ba ke.⁷ Ba ma vu ba yi Miizi sisɛm dum ni. Ba maa kwaani si ba zu Bitini wu. Zezi Joro kum ma wu pe-ba cwɛŋɛ si ba zu da.⁸ Ba na kwaani ba ga kuntu tun, ba ma tɔgi Miizi wu ba ke, yi ba vu ba yi Trvasi.⁹ Ba na yi da tun, tutu ni Pooli ma dwe o na nɔɔnu na zigi o yigɛ ni. O yi Masidvanti tu mu. O ma loori Pooli o wi: «Popo, zaŋi n tɔgi nunu kum wu n be n ba Masidvanti, n zɛni dibam.»

¹⁰ Pooli na dwe kuntu tun, dibam ma ki lula dɛ ti dɛ yigɛ si dɛ vu Masidvanti, beŋwaani dɛ maani ni ku yi We mu beŋi dibam si dɛ vu dɛ bri nɔɔna bam Di kwɛr-ywɛŋɛ kam daani.

Lidta na ki o wu-didwa di Zezi te tun

¹¹ Dɛ laan ma kwe naboro Trvasi ni dɛ yɔvri Samotrasi. Tɔga na puuri tun, dɛ daa ma zaŋi dɛ tɔgi nunu kum dɛ vu Niapolisi.¹² Dɛ laan ma zigi daani dɛ vu tɔga ni dɛ vu dɛ yi Filipi. Tu kum kuntu yi Masidvanti ti-niɛ yam dayigɛ tu mu. Rom tiinɛ mu te-ku.

Dɛ ma ki da kɔgɔ kɔgɔ tu kum kuntu ni.¹³ Zwifɛ bam siun de dum na yi tun, dɛ ma nuŋi tu kum wu dɛ vu bugɛ ni. Dɛ ya buŋi ni jɛgɛ wɔ ta wu daani Zwifɛ bam na yɛni ba ve ba wari We da. Dɛ na ne jɛgɛ kam tun, dɛ ma jɛni tɔga ni yi dɛ ŋɔɔni di kaana balɔ na lagɛ daani jɛgɛ kam ni tun.¹⁴ Kaani wudoŋ deen tɔgi o wura, o yiri mu Lidta. O nuŋi Tiyatiiri mu, yi o nigɛ We lanyirani. O maa jigi gwaaru tulɔ na tiini ti jigi nunwaŋa tun o yɛgɛ. Dɛ Yuutu wɔm ma puuri o wubuŋa yi o se wɛnu tulɔ Pooli na jigi o te tun.¹⁵ O deen ma pa dɛ miis-o di o sɔŋɔ tiinɛ maama na wɔni Zezi yiri ŋwaani. O laan ma zaŋi o loori dibam o wi: «Abam na se ni a suni a ki a wu-didwa didaani dɛ Yuutu Zezi, si á ba á taá zuvri dibam sɔŋɔ ni.» O ma wu se si dɛ viiri.

Ba na ki Pooli di Silasi puna digɛ ni yi ku ki te tun

¹⁶ De didwi mu dɛ zaŋi dɛ maa ve We warum jɛgɛ kam. Dɛ na maa ve tun, dɛ ma jeeri bisankana kalɔ na yi nɔɔna gambaa tun. Cicirɛ deen maa tɔg-o ka pa o pwɛrisɛ. O na yɛni o pwɛrisɛ o te wɛnu tulɔ na lagɛ ti ba ti ki tun, mu o yuu tiinɛ bam deen ne sɛbu zanzan ku baŋa ni.¹⁷ O ma tɔgi Pooli di dibam kwaga, yi o tɔli di kwɛr-dia o wi: «Nɔɔna bantɔ yi Yuutu Baŋa-We tuntɔŋna mu. Ba tu si ba bri abam cwɛŋɛ mu si á tɔgi da á na vrum.»

¹⁸ O deen tɔgi dibam kwaga o ki kuntu mu taan da kɔgɔ kɔgɔ. Pooli wu laan ma cɔgi. O ma pipiri o ta di cicirɛ kam o wi: «A lagɛ a ta di nmu Zezi Krisi yiri ŋwaani, nuŋi si n daar-o!» O na tagɛ kuntu tun, cicirɛ kam ma nuŋi ka daar-o bidwi baŋa ni.

¹⁹ Bisankana kam yuu tiinɛ bam ma maani ba lwaru ni ba daa bá want ba na sɛbu o ŋwaani. Ba ma ja Pooli di Silasi ba vaŋi ba ja ba vu yaga, si ba saŋi-ba didɛera bam tee ni.²⁰ Ba ma ja-ba ba vu ba pa Rom tiinɛ didɛera si ba di ba taani. Ba ma ta ba wi: «Nɔɔna bantɔ yi Zwifɛ mu, yi ba jigi dibam tu kum nɔɔna wubuŋa ba vugimɛ.²¹ Ba bri wɛnu tulɔ na cɔgi dibam cullu tum mu. Dibam nan yi Rom tiinɛ mu, dɛ bá want dɛ se bantɔ na bri kulɔ tun.»

²² Kɔgɔ kum maama ma tɔgi ba jigi di Pooli di Silasi. Rom tiinɛ didɛera bam ma ja-ba ba vaŋi ba gwaaru tum ba kaari, yi ba daari ba pa nɔɔna magi-ba di

balaara. ²³Ba na tiini ba magi-ba kuntu tun, ba laan ma ki-ba pɔna digɛ ni. Dɔdeera bam ma ta di wɔɔ na nii pɔna digɛ kam baŋa ni tun, si o fɔgi o pi nɔɔna bam lanyirani. ²⁴Nɔɔnu wɔm na ni kuntu tun, o ma pa ba zu titari digɛ kam wɔ, yi o daari o kwaari-ba di de. ²⁵Maŋa kalɔ tɔga na kwuri tun, Pooli di Silasi maa wura ba warti We yi ba leenɛ ba zuli We. Puna badonnɛ bam maa je ba cɛgɛ. ²⁶Tɔga kam laan ma da ka sisiŋi, yi pɔna digɛ kam sisiŋi di ka kuri maama. Digɛ kam bwæru tum maama ma da ti pɔri, pɔna bam capɔnnu tum maama ma kɔ ti tu. ²⁷Nɔɔnu wɔɔ na yuri digɛ kam tun ma zaŋi yi o na pɔna digɛ kam niɛ na pɔri. O ma bɔŋi ni pɔna bam maama nuŋi ba duri mu. Kuntu ŋwaani o ma li su-zɔɔ si o ma gu o titi. ²⁸Pooli laan ma baŋi di kwɛr-dia o wɔ: «Yi zaŋi n gu n titi, si dɔbam maama wɔ yo.»

²⁹Nɔɔnu wɔm ma bɛŋi si ba ja mini ba ba pa-o. O ma ki lila o zu digɛ kam wɔ o vu o tu Pooli di Silasi yigɛ ni, yi o yira sai. ³⁰O ma pa ba nuŋi pooni, yi o daari o bwe-ba o wɔ: «A yuu tiinɛ-ba, a nan wɔ ki ta mu si a ma na vrɔm?»

³¹Ba ma lɛr-o ba wɔ: «Nmu maŋi si n ki n wɔ-dɔɔ mu didaani di Yuutu Zezi, si We wɔ vrɔ nmu di n sɔŋɔ tiinɛ maama.» ³²Ba ma daari ba ta We kwɛrɛ kam ba bri-o di balɔ maama na wɔ o sɔŋɔ kum ni tun. ³³Titu dum maŋa kam kuntu ni mu o jaani-ba o vu o zari ba fufwɛlɛ yam maama. O na ki kuntu o ti tun, mu o di o sɔŋɔ tiinɛ bam maama de ba pa ba miisi-ba na wɔni Zezi yuri ŋwaani. ³⁴O ma daari o pa Pooli di Silasi zu o sɔŋɔ kum wɔ. O ma ki wɔdiu o pa ba di. O na tu o se We di wɔ-dɔɔ tun, o maa jigi wɔpolo lanyirani di o sɔŋɔ tiinɛ bam maama.

³⁵Tɔga na pɔri tun, Rom tiinɛ dɔdeera bam ma tɔŋi nɔɔna si ba vu pɔna digɛ kam yirɔnu wɔm te, ba ta did-o ni o yagi nɔɔna bam si ba viiri.

³⁶Puna digɛ kam yirɔnu wɔm ma ta o bri Pooli dɔdeera bam na tagi te si o yagi-ba tun. O maa wɔ: «Ba pɛ abam cwɛŋɛ si á viiri. Nan ve-na di yazurɛ.»

³⁷Pooli laan ma ta di nɔɔna bam o wɔ: «Dɔbam nan yi Rom tu kum jɔŋa nɔɔna mu. Ba nan wɔ di dɔbam taani si ba na di kɛm-balɔɔ, yi ba gari ba ja dɔbam ba magi nɔɔna maama yigɛ ni, yi ba daari ba ki dɔbam pɔna digɛ ni. Bɛɛ mu yi ba laan lagɛ si ba sɛgi ba pɔri dɔbam ba yagi? Di bá se. Ba titi mu maŋi si ba ba pɔri dɔbam ba yagi.»

³⁸Nɔɔna bam ma vu ba ta Pooli na tagi kulɔ tun ba bri Rom tiinɛ dɔdeera bam. Ba na lwarti ni Pooli di Silasi yi Rom tu kum jɔŋa nɔɔna mu tun, fɔvɔni ma zu-ba di ba na ki-ba te tun. ³⁹Ba ma vu ba koori Pooli di Silasi si ba yagi taani dum si ku ti. Ba ma daari ba pɔri-ba ba yagi, yi ba loori-ba ba wɔ, ba nuŋi tu kum wɔni ba viiri. ⁴⁰Pooli di Silasi ma nuŋi pɔna digɛ kam ni ba vu ba zu Lidia-ba sɔŋɔ. Dáani mu ba jeeri Zezi

karabiɛ bam, yi ba ŋɔɔni di ba ba pa-ba dam di baari. Ba laan ma zaŋi ba viiri.

Ku na ki te Tesaloniki ni tun

17 Ba deen ma da Afipolisi di Apoloni ba ke ba vu ba yi Tesaloniki. Tu kum kuntu ni mu Zwifɛ bam We-digɛ wura. ²Pooli ma vu da, ni o na maŋi o yɛni o ki te tun. O deen ki siun da yatɔ mu di ba. O maa karumi We tɔnɔ kum, yi o bri-ba ku kuri si ba ni. ³O ma maŋi o bri-ba o wɔ, ku deen ya maŋi si Krisi wɔm We na tɔŋi tun yaari mu o ti, si o joori o bi o yagi tɔvɔni. O ma ta di ba o wɔ: «Zezi wɔɔ a na jigi o taani a tea a bri abam tun mu suni o yi Krisi wɔm We na tɔŋi tun.»

⁴Zwifɛ bam na ni kuntu tun, ba badonnɛ ma se o na tagi kulɔ tun, yi ba laan tɔgi ba wɛli Pooli di Silasi ni. Greki tiinɛ balɔ na nigɛ We tun kɔgɔ zanzan di ma se Pooli taani dum, didaani kaana zanzan balɔ jia na gari tun.

⁵Zwifɛ badaara maa jigi wɔ-guru di ba. Ba ma vu yaga ba la zwabani-nyuna ba pa ba tɔgi daani, yi ba kɔgɔ kum ma pa tu kum maama vugimi di sɔɔ bɔgi bɔgi. Ba ma vu ba ciŋi jara Zazɔn sɔŋɔ ni, yi ba kwaani ba lagɛ Pooli di Silasi jɛgɛ, si ba ja-ba ba ja nuŋi ba ki nɔɔna bam jɔŋa ni. ⁶Ba ma wɔ nɛ-ba. Ba ma ja Zazɔn di Zezi karabiɛ badonnɛ ba ja vu tu kum dɔdeera bam te, yi ba tɔɔli ba wɔ: «Nɔɔna bantɔ mu yɛni ba beeri lugu baŋa je maama ba vugimi nɔɔna wɔbɔŋa. Bantɔ nan mu tu yo. ⁷Zazɔn mu pɛ ba zɔvɔri o sɔŋɔ ni. Bantɔ maama mu vin di pa-faru wɔm cullu tum, yi ba te ba wɔ, pɛ wɔdonɔ mu wura, o yuri mu Zezi.» ⁸Tu kum dɔdeera bam di kɔgɔ kum maama na ni kuntu tun, ba bana ma zaŋi zanzan di ba. ⁹Dɔdeera bam ma pa Zazɔn di o donnɛ bam tiŋi sɛbu kulɔ na wɔ pa-ba cwɛŋɛ si ba vrɔ ba titi tun. Ba laan ma yagi-ba ba pa ba viiri.

Ku na ki te Beere ni tun

¹⁰Tɔga na tu ka yi tun, Zezi karabiɛ bam ma pa Pooli di Silasi nuŋi tu kum ni ba vu Beere. Ba na ve ba yi da tun, ba ma vu ba zu Zwifɛ bam We-digɛ kam wɔ. ¹¹Tu kum kuntu Zwifɛ bam maa jigi wɔbɔŋ-ŋɔna ba dwe Tesaloniki nɔɔna bam. Ba ma cɛgi We kwɛrɛ kam lanyirani di ba wɔ maama. De maama wɔni ba yɛni ba karumi We tɔnɔ kum si ba nii, Pooli na bri kulɔ tun suni ku yi ciŋa na. ¹²Ba zanzan ma se Pooli taani dum, Greki tiinɛ zanzan di maa se, baara di kaana balɔ jia na gari tun zanzan di maa se.

¹³Tesaloniki Zwifɛ bam ma ni ni Pooli wɔ Beere ni o tɔɔli We kwɛrɛ kam. Ba ma zaŋi ba vu Beere ba la kɔgɔ ba pa tu kum nɔɔna bam bana zaŋi di Pooli.

¹⁴ Zezi karabiə bam na ne kuntu tun, ba ma pa Pooli zaṅi lula o nuṅi o vu nuw kum ni. Ku ma daari Silasi di Timoti mu maṅi Beere ni. ¹⁵ Nɔɔna balu na kogili Pooli tun ma da did-o ba vu ba yi Ateeni. Ba na maa joori tun, Pooli ma pa-ba ni si ba vu ba ta Silasi di Timoti ni ba zaṅi ba tɔgi o kwaga ba ba lula.

Ku na ki te Ateeni ni tun

¹⁶ Pooli deen na wu Ateeni ni o cɛgi Silasi di Timoti si ba ba tun, o wu ma tiini ku cɔgi di o na ne ni jwənə zanzan su tuw kum tun. ¹⁷ O maa yəni o zu Zwifə bam We-digə kam wu o ḡɔɔni di ba didaani dwi-ge tiinə balu na nigɪ We tun. De maama o maa yəni o ve yaga ni o ḡɔɔni di balu na wura tun. ¹⁸ Yi-puru tiinə badonnə di ma ba ba maṅi did-o. Ba badaara deen tɔgi Epikuri zaasum dum mu, babam di maa tɔgi Sitoyisi zaasum dum. Ba badaara ma ta ba wɪ: «Ŋwaṅ-fara tu wuntu buṅi si o bri bɛɛ mu?» Badonnə di ma ta ba wɪ: «Ku nyi di o ḡɔɔni dwi-ge tiinə jwənə taani mu te.» Ba tagi kuntu, beṅwaani o tɔɔli Zezi kwər-ywəṅə kam di twa biim taani mu.

¹⁹ Ba laan ma ja-o ba vu Arɪpaazi, (mɛ ba yigə tiinə bam na jeeri da tun). Ba ma ta-o ba wɪ: «Dɪbam ya lagɪ si dɪ lwarɪ zaasum-dvuri dum nmɪ na jigɪ n zaasi tun kuri mu. ²⁰ Wəənu tɪɪ nmɪ na bri tun, dɪ ta wu fɔgi dɪ ni ti dwi. Kuntu mu dɪ lagɪ si dɪ lwarɪ ti kuri na yi te tun.» ²¹ Ateeni tiinə bam maama didaani vərə balu na zvuri ba tee ni tun deen tiini ba lagɪ si ba taa lart daani mu maṅa maama, si ba taa cɛgi wəənu tɪɪ na yi wo-dvnnu tun.

²² Pooli ma zaṅi o zigɪ Arɪpaazi yigə tiinə bam titari ni o wɪ: «Ateeni tiinə-ba, amɪ na nii tun, abam ḡwɪa kam maama wunti á tiini á zuli jwənə mu zanzan. ²³ A na beeri abam tuw kum wunti tun, a ne je sum maama á na zuli á jwənə da tun. A na beeri tun mu a ne kaanum bimbim didva, yi ku pɔpɔni di yira ni ku wɪ: «We dilu dɪ na yəri tun». Kuntu, We dilu abam na jigɪ á zuli yi á ta yəri-Dl tun kwərə mu a lagɪ a tɔɔli a bri abam. ²⁴ Dintu mu yi We dilu na ki lɔgvɔ bəṅa di wəənu tɪɪ maama na wu ku wunti tun. Dl maa te weyuu di tɪga bəṅa maama, yi Dl ba zvuri di silu nabiinə na lɔgi ba pa-Dl tun wunti. ²⁵ We nan wu ge kulukulu si nabiinə taa tuṅa ba pa-Dl, ku na yi dintu titi mu kwe ḡwɪa di siun di woṅo maama Dl pa nabiinə tun ḡwaani. ²⁶ We nan ki nabiinu didva mu, yi Dl laan pa nabiinə dwi maama zigɪ wuntu yira ni. Dl ma pa ba jagɪ ba zvuri lɔgvɔ bəṅa maama wunti. Kuntu tun, dintu mu maṅi Dl li wubuṅa yi Dl li mumaṅa kalu di je silu dwi maama na wó ta zvuri da tun. ²⁷ We na ki nabiinə kuntu tun, ku yi si ba taa lagɪ-Dl mu. Ba maṅi si ba beeri-Dl mu ba na Dl jəgə, si ba ma want ba lwarɪ-Dl. We nan maṅi Dl dai yigə yigə didaani dɪbam maama. ²⁸ Ku nyi ni nɔɔnu wudoṅ na tagi o wɪ: «Dintu ḡwaani mu dɪ ḡwɪ, dɪ wura yi dɪ veə.» Abam titi ləṅ-leenu didva di tagi

kuntu doṅ o wɪ: «Dɪbam di maṅi dɪ yi Dl dwi tiinə mu.»

²⁹ Dɪbam na suni dɪ yi We dwi tiinə tun, dɪ wu maṅi si dɪ buṅi ni We wó ta nyi di kamɔgɔ kulu nabiinu na mɛ səbu-sɪṅa naa luguru naa kandwa o ma o ki di o titi wubuṅa tun. ³⁰ Faṅa faṅa yi nabiinə ta yəri kulu na lana si ba taa ki tun, We wu kwe-ku Dl ki Dl wubuṅa ni. Ku daari lele kuntu, Dl laan pɛ ni ni nɔɔna maama lɔgvɔ bəṅa ni maṅi si ba ləni ba wuru ba yagi wo-balwaarv kəm. ³¹ Beṅwaani Dl li de mu si Dl ma Dl di nabiinə maama taani. Dl nan wó tɔgi cɪga mu Dl ma di ba taani dum. Dl nan maṅi Dl kuri wulu Dl na wó tɔgi o ḡwaani Dl ma di ba taani tun. Dl pɛ nɔɔnu wum kuntu mu bi o yagi tvuni, si ku pa nɔɔna maama lwarɪ ni ku suni ku yi cɪga mu.»

³² Pooli na ḡɔɔni twa biim taani kuntu tun, nɔɔna bam badonnə maa jig-o ba mwana. Ku daari badaara maa te ba wɪ: «Dɪ lagɪ si n joori n ḡɔɔni taani dum kuntu doṅ mu si dɪ cɛgi de didoṅ ni.»

³³ Pooli laan ma zaṅi o nuṅi ba tee ni. ³⁴ Nɔɔna badonnə deen ma sɛ ba tɔgi Pooli, yi ba ki ba wu-didva di Zezi. Ba didva yiri mu Denisi. O tɔgi o wu Arɪpaazi kɔgɔ kum wunti mu. Kaani wudoṅ di wura, o yiri mu Damarisi. Nɔɔna badonnə di tɔgi ba wəli da ba na sɛ Zezi.

Ku na ki te Korenti ni tun

18 Kuntu kwaga ni, Pooli deen ma zigɪ Ateeni ni o vu Korenti. ² O na yi da tun, o ma maṅi didaani Zwifu wudoṅ, o yiri mu Akwila. Ba deen lɔg-o Pɔn ni mu. Maṅa kalu Pooli na ne-o tun, o ya nuṅi Yitali mu o ba, di o kaani Prisili, beṅwaani Rom pa-faru Kloodi deen ya zəli Zwifə bam maama o pa ba nuṅi Rom ni ba viiri. Pooli ma zaṅi o vu ba te, ³ yi o zvuri di ba si ba taa tuṅi daani, ba deen na tuṅi tituṅi didwɪ tun ḡwaani. Ba deen nyaani gwaaru mu yi ba yəgi ba ma pu vwə. ⁴ Zwifə bam siun de maama o maa yəni o zu ba We-digə kam o ḡɔɔni We taani di ba. O maa kwaanɪ si o pa Zwifə bam di Greki tiinə bam maama sɛ o taani dum.

⁵ Silasi di Timoti deen zigɪ Masɪdvani ni ba ba Pooli te. Ba na tu tun, Pooli laan ma cɛ di We taani dum zaasum. O maa kwaanɪ o pa Zwifə bam lwarɪ ni Zezi yi Krisi wum We na tuṅi tun. ⁶ Ba ma wu sɛ o taani dum yi ba twɪ-o. O laan ma ja o gwaaru tum o pupugi ti fogo kum ba yigə ni, yi o ta di ba o wɪ: «Abam na ne lɛərɪ We tee ni, ku yi abam titi yigə mu. Ku daa dai amv yigə. Ku na siṅi lele kuntu tun, a laan wó vu dwi-ge tiinə bam te a daari abam.»

⁷ O ma suni o nuṅi Zwifə bam tee ni o daari o vu o zvuri dwi-ge tu wudoṅ sɔṅo ni, o yiri mu Titu Zusitu. Wuntu maa nigɪ We. O sɔṅo kum maa zigɪ Zwifə bam We-digə kam tikəri ni. ⁸ We-digə kam yuutu wum yiri mu Krisipu. Wuntu di o sɔṅo tiinə bam maama deen

tu ba tɔgi dí Yuutu Zezi. Korenti tiinə zanzan dɛ deen ma ni We kwər-ywəŋə kam yi ba sɛ. Ba laan ma pa ba miisi-ba na wɔnti Zezi yiri ŋwaani.

⁹De didwɛ titu ni mu Pooli dwe o na vurum wɔnti dí Yuutu wɔm na ŋɔɔnti did-o o wɛ: «Yi ta n kwari fɔvni. Ta ta n ŋɔɔna, si n yi ta n cim,¹⁰ si amu wu nmv tee ni. Nɔɔn-nɔɔnɔ bá wanti o ki nmv lwarum, beŋwaani tuv kuntu wɔnti nɔɔna zanzan mu wura ba na yi amu titi nɔɔna.»¹¹ Pooli deen maa zɔvri da taan bɔnti dɛ canɛ sɔrvu. O na wura tun, o ma bri-ba We taani dɛm.

¹²Nɔɔnɔ wudonɔ deen tu o ji Akayi tunti dɛm gɔvirma tu, o yiri mu Galu. O na wura maŋa kalɔ tun, Zwifə bam ma ki ni-didwɛ yi ba ja Pooli ba vu saŋi o tee ni.¹³ Ba ma ta dɛ Galu ba wɛ: «Nɔɔnɔ wuntu mu jigi nɔɔna o suga, o pa ba tɔgi We ku na wu maŋi dɛ cullu na bri te tun.»

¹⁴Pooli ya maa buŋi si o ŋɔɔnti, yi Galu wuuri o ta dɛ Zwifə bam o wɛ: «Ku ya na yi ŋwunɔ taani naa kəm-balɔrɔ kudonɔ taani mu á jigi si á ŋɔɔnti, ku yaá maŋi si a zuri a yira a cəgi abam.¹⁵ Ku nan na yi abam na magi kantɔgɔ abam titi cullu tum baŋa ni yi ku yi bitarbiə dɛ nɔɔna yira ŋwaani mu tun, abam titi mu maŋi si á nii ku baŋa ni. A bá sɛ si a dɛ abam taana yantɔ donnə.»¹⁶ O na tagi kuntu tun, o ma zəli-ba si ba nuŋi taani dɛm dim jəgə kam ni.¹⁷ Nɔɔna bam maama laan ma zaŋi ba ja Sositeni wulu na yi ba We-digə kam yuutu tun, ba mag-o taani dɛm dim jəgə kam ni. Galu yigə nan maŋi ka tərə dɛ ba kəm dɛm.

Pooli daa ta na beeri yi o ki te tun

¹⁸Pooli deen ma ki da kɔgɔ kɔgɔ Korenti ni Zezi karabiə bam tee ni. O laan ma zaŋi o banɔ-ba si o viiri. O ma pa Prisili dɛ Akwila tɔgi did-o ba zɔ naboro si ba vu Siiri. Ba ta na wu zɔ naboro kum si ba ke tun, Pooli ya zigi Sankri ni o pa ba fanɔ o yuu, si ku bri ni o goni o ni dɛ We.¹⁹ Ba ma tɔgi nunu kum wu ba vu ba yi Efɛezi. Pooli ma yagi Prisili dɛ Akwila dáani. O ma vu o zɔ Zwifə bam We-digə kam o ŋɔɔnti dɛ ba.²⁰ Ba ma loor-o si o maŋi ba tee ni maŋa funfun. O ma wu sɛ.²¹ O ma banɔ-ba, yi o ta o wɛ: «We na sɛ, aá joori a ba a na abam.» O daa ma zɔ naboro Efɛezi ni o ke.

²²O deen ma vu o yi Sezaari. O ma zigi dáani o vu tɔga ni o vu o yi Zeruzalem. O ma jɔɔnti Zezi kɔgɔ kum, yi o daari o ke o vu Antɔsi.²³ O ma daani da da funfun, yi o laan zaŋi o ke. O ma vu o tɔli Galati dɛ Friizi tunti dɛm wu, yi o pa Zezi karabiə bam maama fɔgi ba zigi kəŋkəŋ.

Apolɔsi na tɔli We kwərə te tun

²⁴Zwifu wudonɔ deen mu wura, o yiri mu Apolɔsi. Ba lug-o Alesandri ni mu. Wuntu ma ba Efɛezi. O deen yi wulu na wat taani o ŋɔɔnti puri puri tun mu. O maa kwəri o ye We tɔnɔ kum wənu tum kuri maama

lanyirani.²⁵ Nɔɔna deen maŋi ba bri-o dí Yuutu wɔm ciga kam na yi te tun. O maa wura o bri nɔɔna dɛ o wu maama, si o pa ba lwarɔ wənu tɔli maama na bri Zezi ciga kam tun. Ku nan na yi nɔɔna na pa ba miisi-ba na wɔnti We ŋwaani te tun, o ye Zan na miisi nɔɔna na wɔnti te tun yirani mu.²⁶ O ma puli si o ta ŋɔɔnti We ciga kam dɛ baari Zwifə bam We-digə kam ni. Prisili dɛ Akwila ma ba ba lwarɔ o zaasum dɛm na yi te tun. Ba ma pa o tɔgi o zɔvri dɛ ba, yi ba fɔgi ba maŋi We cwəŋə kam ciga na yi te tun ba bri-o.

²⁷Apolɔsi laan ma buŋi si o nuŋi Efɛezi ni o ke o vu Akayi. Zezi karabiə bam ma pu o wubɔŋa yam kwaga ni. Ba ma pɔpɔnti tɔnɔ si ba pa Zezi karabiə balɔ na wu Akayi ni tun, ba ta dɛ ba si ba fɔgi ba jeer-o lanyirani. O ma sunɔ o zaŋi o ke. O na yi Akayi tun, o ma tiini o wəli balɔ na sɛ We zaani dɛm tun si ba ki ba wu-didwa dɛ Zezi.²⁸ O ma kwaani o ŋɔɔnti dɛ Zwifə bam nɔɔna maama yigə ni, yi o magi kantɔgɔ o wanɔ-ba, dɛ o na me We tɔnɔ kum o bri-ba ni Zezi sunɔ o yi Krisi wɔm We na tɔŋi tun.

Pooli na bri nɔɔna We ciga kam Efɛezi ni te tun

19 Apolɔsi deen ta na wu Korenti ni tun, Pooli ma zaŋi o beeri o tɔgi tunti dɛm titari o vu o yi Efɛezi. O na yi da tun, o ma na We cwəŋə karabiə badonnə,² yi o bwe-ba o wɛ: «Abam na tu á sɛ We tun, á jɔŋi We Joro kum na?»

Ba ma lər-o ba wɛ: «Aye, dɛbam maŋi dí bri dí wu lwarɔ ni We Joro wura.»

³O daa ma bwe-ba o wɛ: «Ba nan na miisi abam na wuntu tun, ba miisi abam tita mu?»

Ba maa wɛ: «Ku yi Zan na miisi nɔɔna na wɔnti te tun mu.»

⁴Pooli laan ma ta o wɛ: «Ku na yi Zan na miisi nɔɔna na wɔnti te tun, wuntu deen bri nɔɔna si ba ləni ba wɔru ba yagi ba kəm-balwaarɔ tum, si ba daari ba pa ba miisi-ba na wuntu. O ma ta dɛ nɔɔna bam si ba ki ba wu-didwa dɛ wulu wum na wɔ saŋi o kwaga o ba tun. Zezi mu wuntu.»

⁵Nɔɔna bam na ni kuntu tun, ba ma pa ba miisi-ba na wuntu dí Yuutu Zezi yiri ŋwaani.⁶ Pooli ma daŋi daŋi o jia ba baŋa ni. We Joro kum laan ma ba ba te. Ba ma ŋɔɔnti dwi-ge taana təri təri, yi ba daari ba tɔli We kwərə kam.⁷ Ba maama deen yi nunɛni baara fugə-bale mu te.

⁸Pooli deen ma ki canɛ sɔtɔ Efɛezi ni. O maa yəni o ve o zɔvri Zwifə bam We-digə kam o ŋɔɔnti dɛ baari o bri-ba. O ma kwaani o magi kantɔgɔ dɛ ba, si o pa ba lwarɔ We paari dɛm na yi te tun.⁹ Nɔɔna bam badonnə ma kwarumi ba zwa, yi ba vin si ba sɛ o taani dɛm. Ba maa jigi dí Yuutu wum cwəŋə kam tɔgum ba goonə nɔɔna bam maama yigə ni. Pooli ma zaŋi o nuŋi ba wuntu, yi o pwe balɔ na sɛ ba tɔgi Zezi tun si ba ta wu o tee ni. Dɛ maama o maa yəni o ŋɔɔnti o bri nɔɔna

bam Tiranusi karadigə kam nɪ. ¹⁰Pooli ma kɪ kuntu doŋ taan bna yale. Kɪ ma pa nɔɔna balɔ maama na zɔvri Azi tunɪ dum nɪ tun ba ba ni dɪ Yuutu wɔm taanɪ dum, kɪ na yɪ Zwifə dɪ dwi-ge tiinə maama dɪ.

Kɪ na kɪ Seeva biə bam te tun

¹¹Wɛ dɛɛn ma tɔgi Pooli juŋa Dɪ kɪ wo-kunkagula yalɔ doŋ na maŋɪ ya wɔ kɪ tun. ¹²Kɪ dɛɛn na kɪ te tun, nɔɔna yəni ba kwe garyiə dɪ gwaaru tulɔ na dwe Pooli ytra tun ba ja vu ba ma dwe yawuna, yɪ kɪ pa ba na yazurə, yɪ ciciri dɪ nuŋi sɪ yaŋi-ba.

¹³Zwifə liri tiinə badonnə dɪ maa wura ba na yəni ba beeri ba zəli ciciri nɔɔna tee nɪ. Bantu dɪ dɛɛn ma kwaanɪ sɪ ba zəli ciciri sum dɪ Yuutu Zezi yɪrɪ ŋwaanɪ. Ba maa yəni ba tɛ dɪ ciciri sum ba wɪ: «Zezi wɔlɔ Pooli na bri o taanɪ tun yɪrɪ ŋwaanɪ mu a tɛ abam sɪ á nuŋi á viiri.»

¹⁴Baara barpe dɪ dɛɛn mu wura, ba ko yɪrɪ mu Seeva yɪ o yɪ Zwifə kaanum yigə tu. Ba maa ma Zezi yɪrɪ dum ba zəli ciciri nɔɔna tee nɪ. ¹⁵Cicirə kadoŋ laan ma ta dɪ ba ka wɪ: «A maŋɪ a ye Zezi. A ye Pooli dɪ na yɪ wɔlɔ tun. Sɪ abam nan yɪ bra mu?»

¹⁶Nɔɔnɔ wɔm cicirə kam na tɔg-o tun laan ma zaŋɪ o puuri-ba. O ma want-ba o pa ba maama duri ba nuŋi o sɔŋɔ kum nɪ, yɪ ba gwaaru kaarɪ kaarɪ yɪ ba yura dɪ fwəli fwəli. ¹⁷Nɔɔna balɔ maama na zɔvri Efɛɛzi nɪ tun ma lwarɪ kulɔ na kɪ tun, Zwifə bam dɪ dwi-ge tiinə maama. Fɔvntɪ ma zɔ-ba zanzan. Kɪ ma pa dɪ Yuutu Zezi yɪrɪ tiini dɪ zaŋɪ dɪ zulə. ¹⁸Nɔɔna balɔ na tu ba se Zezi tun zanzan ma zaŋɪ ba zɪgi nɔɔna bam maama yigə nɪ, yɪ ba ta ba bri kulɔ ba na kɪ ba cɔgi tun. ¹⁹Ba badonnə zanzan ya na yəni ba tɔgi liri kəm tun ma kwe ba liri kəm twaanɔ tum ba vwe daanɪ jəgə didɔva, yɪ ba daarɪ ba zwe-tɪ nɔɔna bam maama yigə nɪ. Ba ma jeeli twaanɔ tum səbu ba nii kɪ ni na wɔ ta ma te tun. Kɪ ma yɪ səbu-dala murr-fiinnu (50.000). ²⁰Dɪ Yuutu wɔm na bri o dam dum kuntu tun, kɪ ma pa o taanɪ dum fɔgi dɪ jagɪ dɪ ve yigə yɪ nɔɔna sɛ-dɪ.

Vuvugə na zaŋɪ Efɛɛzi nɪ te tun

²¹Wənu tuntu dɛɛn na kɪ tɪ ke tun, Pooli ma lɪ wubɔŋa sɪ o beeri o tɔgi Masɪdvantɪ dɪ Akayi wɔ, sɪ o laan ke o vu Zeruzalem. O ma buŋɪ o wɪ: «A na ve a wɔ Zeruzalem nɪ, a maŋɪ sɪ a vu Rom dɪ mu.» ²²O ma tuŋɪ nɔɔna bale sɪ ba da o yigə ba vu Masɪdvantɪ. Bantu maa yɪ Timoti dɪ Erasuti balɔ na tɔgi ba tuŋɪ ba pa-o tun. O titɪ ma maŋɪ Azi nɪ o daanɪ funfun.

²³Da yam kuntu nɪ mu vuvugə zanzan tuə dɪ Yuutu Zezi cwəŋə kam ŋwaanɪ. ²⁴Nɔɔnɔ wudonŋ dɛɛn mu wɔ Efɛɛzi nɪ, o yɪrɪ mu Demetrisi. O yɪ gɔgɔ mu, yɪ o ma səbu-pwənu o maa mɔɔntɪ kamwarɔ o patɪ tɪ nyɪ dɪ digə kalɔ ba na zuli ba we Atumisi ka wɔntɪ tun. O tituŋa yam maa jaanɪ nyɔvri zanzan ya patɪ o

tuntu-donnə bam. ²⁵O ma zaŋɪ o bəŋɪ ba maama dɪ balɔ dɪ na tuŋɪ tituŋa yantu doŋ tun, yɪ ba la daanɪ. O ma ta dɪ ba o wɪ: «A badonnə-ba, abam maŋɪ á ye nɪ tituŋɪ dilɔ dɪ na jigɪ dɪ tuŋɪ tun mu pa dɪ jia gara. ²⁶Abam nan nɛ yɪ á kwəri á ni Pooli wɔntɪ na kɪ te tun. O yəni o tɛ nɪ nabiinə na mɛ ba jia ba kɪ wənu tulɔ tun bá wantɪ tɪ taa yɪ wa cɪga cɪga, dɪ wɔ maŋɪ sɪ dɪ zuli-ya. O kɪ kuntu mu o sugɪ nɔɔna zanzan o pa ba se o taanɪ dum, yɪ kɪ dat Efɛɛzi yɪranɪ wɔntɪ mu o kɪ kuntu, kɪ ge fun mu sɪ kɪ taa yɪ Azi tu kum maama. ²⁷Kuntu maama wat kɪ pa nɔɔna ŋɔɔntɪ ba cɔgi dɪbam tituŋɪ dum. Kɪ ta wəli da, ba laan wɔ gooni dɪbam we kamunu Atumisi digə kam, yɪ baá pa ka taa yɪ kafɛ. Kulɔ na daarɪ tun mu yɪ sɪ Atumisi titɪ yɪrɪ dum wɔ cɔgi nɔɔna tee nɪ, yɪ wɔntɪ ya yɪ we dilɔ nɔɔna maama na zuli Azi tu kum wɔntɪ dɪ lɔgɔ baŋa maama wɔntɪ tun.»

²⁸Nɔɔna bam na ni kuntu tun, ba bana ma tiini ya zaŋɪ zanzan yɪ ba kaastɪ ba wɪ: «Dɪbam Efɛɛzi tiinə we Atumisi mu jigɪ dam!» ²⁹Sɔɔ laan ma tiini kɪ kɪ tu kum maama wɔntɪ bɔgi bɔgi. Nɔn-kɔgɔ kum ma vu ba ja Gayusi dɪ Arisariki, yɪ ba kɪ lila ba vaŋɪ-ba ba ja vu tu kum joro jəgə kam. Nɔɔna bantu bale ya tɔgi dɪ Pooli mu ba nuŋi Masɪdvantɪ ba ba. ³⁰Pooli ma buŋɪ sɪ o vu o zɪgi kɔgɔ kum yigə nɪ o ŋɔɔntɪ dɪ ba. Zezi karabiə bam ma wɔ se ba pa-o cwəŋə. ³¹Tu kum didɛera badonnə ya dɪ ciloŋo dɪ Pooli. Ba ma tuŋɪ ni ba loor-o sɪ o yɪ zaŋɪ o vu joro kum jəgə. ³²Ba ma kɪ sɔɔ bɔgi bɔgi joro jəgə kam nɪ. Nɔɔnɔ maama maa tiini o ŋɔɔntɪ o wubɔŋa taanɪ dɪ kwər-dɪa. Kɔgɔ kum nɔɔna zanzan ma wɔ lwarɪ wɔŋo kulɔ ŋwaanɪ ba na jeeri daanɪ tun. ³³Zwifə bam ma lɪ Alesandri sɪ o nuŋi o zɪgi kɔgɔ kum yigə nɪ o ŋɔɔntɪ. Kɔgɔ kum nɔɔna badonnə ma kwaanɪ ba bri-o o na wɔ kɪ te. O ma zəŋɪ o juŋa sɪ ba cəgi sɔɔ kum, yɪ o suŋɪ sɪ o tulɪ kulɔ na kɪ tun o bri nɔn-kɔgɔ kum. ³⁴Ba nan na lwarɪ nɪ o yɪ Zwifu tun, ba maama maa tɔgi daanɪ ba tiini ba baŋɪ bidɔwɪ ba wɪ: «Dɪbam Efɛɛzi tiinə we Atumisi jigɪ dam!» Ba kɪ kuntu doŋ mu taan, sɪ kɪ vu kɪ yɪ nɛnɛntɪ luu tile te.

³⁵Tu kum twan-pupunu laan ma kwaanɪ o pa kɔgɔ kum bicara pəni tɪga nɪ. O ma ta dɪ ba o wɪ: «A badonnə Efɛɛzi tiinə-ba, nɔɔn-nɔɔnɔ tɛrə o na yəri nɪ dɪbam we kamunu Atumisi digə kam zɪgi Efɛɛzi wɔntɪ yoba seeni, yɪ dɪbam mu nii ka baŋa nɪ. Dɪ ta kwəri dɪ jigɪ dɪ kamɔgɔ kulɔ na nuŋi weyuu nɪ kɪ tu tɪga nɪ tun dɪ niə. ³⁶Nɔɔn-nɔɔnɔ bá wantɪ o ta nɪ kuntu yɪ wwan. Kuntu ŋwaanɪ kɪ maŋɪ sɪ á pa á bicara pəni tɪga nɪ, sɪ á yɪ garɪ á kɪ kulɔ na wɔ maŋɪ tun. ³⁷Nii-na, abam jaanɪ nɔɔna bantu bale á ba yo, yɪ ba wɔ ŋɔgi dɪbam we digə kam wənu naa ba ŋɔɔntɪ ba cɔgi dɪbam we dum yuu. ³⁸Kɪ nan na yɪ Demetrisi dɪ o nɔɔna bam, ba na jigɪ nɔɔnɔ wɔm taanɪ, ba maŋɪ sɪ ba vu sarɪya dim jəgə nɪ ba saŋ-o didɛera bam yigə nɪ. ³⁹Kɪ daarɪ, abam ta na jigɪ bwɪə sɪ á wəli da, dɪ maŋɪ sɪ dɪ bəŋɪ tu kum nɔɔna sɪ ba la daanɪ, nɪ kɪ na wɔ tɔgi cwəŋə te tun. Dɪ laan wɔ wantɪ dɪ ŋɔɔntɪ taanɪ dum sɪ dɪ ni dɪ kuri.

⁴⁰Kulu na ki zum tun wó want ku pa Rom tiinə bam cwəŋə si ba taa wi, dí zum jeeri daani dí ki wo-balɔrɔ. Sɔɔ kum na su tuw kum maama tun, ku ba jigi kuri. Ba na bwe dɔbam ku kuri, dí bá want dí ŋɔɔni dí vri dí tuti.» ⁴¹O na tagi kuntu o ti tun, o ma ta di nɔn-kɔɔɔ kum si ba viiri.

Pooli na ve Masɔdvanɔ di Greki tuw te tun

20 Tuw kum vuvugə kam na tu ka ti tun, Pooli laan ma zaŋi si o ke. O ma bəŋi Zezi karabiə bam si ba jəni daani, yi o ŋɔɔni di ba o pa ba na baari. O ma daari o banɔ-ba yi o ke o vu Masɔdvanɔ. ²O maa tuli je sim kuntu maama o ŋɔɔni wəənu zanzan o bri nɔɔna bam o pa ba na baari. O daa ma ke o vu o yi Greki tuw. ³O ma ki canɔ sitɔ dáani. O laan ma ti o yigə si o zu naboro o vu Siiri. O ma ba o lwarɔ ni Zwifə bam ki ni daani si ba kwaani ba cɔg-o. Kuntu ŋwaani o ma ləni o wubɔŋa yi o buŋi si o vu tɔga ni o tɔgi Masɔdvanɔ cwəŋə kam o joori o vu Siiri. ⁴Balu na zaŋi si ba tɔgi did-o tun mu tintu:

Sopateeri wulɔ na yi Pirusi bu yi o nuŋi Beere tun,
Arisitaki di Sikɔn, bantɔ nuŋi Tesaloniki mu,
Gayusi wulɔ na nuŋi Derɔbi tun,
Timoti,

Tisiki di Trofim, ba na yi Azi tiinə tun.

⁵Bantɔ mu de yigə ba loori ba vu Truasi ba cəgi dɔbam da. ⁶Dɔbam tuti laan ma maŋi Filipi ni, yi dí tɔgi dí di Zwifə bam candiə kalu ba na yəni ba di dɔpe dɔlu na ba jigi dabɔli tun. Candiə kam na ti tun, dí laan ma zu naboro dí tɔgi nɔw kum wu dí ki da yanu dí vu dí yi Truasi. Dí ma jeeri dí tɔgi-donnə bam da, yi dí ki da yarpe tuw kum ni.

Yutiki na tigi yi o joori o bi te tun

⁷De dɔlu na saŋi Zwifə bam siun de dum tun, dɔbam maama ma jeeri daani si dí di wodiɔ ni Zezi deen na fɔgi dɔpe o pa o karabiə bam yi ba di te tun. Pooli ma tiini o ŋɔɔni o bri nɔɔna bam taan, ku vu ku yi tutu kunkuru, beŋwaani tɔga na puuri o lagɔ o viiri mu. ⁸Dí ya lagɔ daani weyuu digə kalu na yi bitɔ tu tun wuni mu. Ba ma tarigi min-zwəənu zanzan ba zigɔ da. ⁹Nɔn-dɔŋɔ kudonɔ maa tɔgi o wurɔ, o yiri mu Yutiki. O maa je təkoro ni ni. Pooli na tiini o ŋɔɔni o daani kuntu tun, nɔn-dɔŋɔ kum maa je o dɔ o vɔla. O laan ma ba o dɔ fasti o ke. O ma tɔgi təkoro kum o tu tɔga ni. Ba ma tu ba kwe-o di o tɔga. ¹⁰Pooli tuti ma tu o vu o pəni nɔn-dɔŋɔ kum baŋa ni o kukwər-o di o jia yi o wi: «Á yi pa á yira sɔɔri, si o ta ŋwi mu.»

¹¹Pooli ma joori o di weyuu digə kam. O ma fɔ dɔpe dum o di. O daa ta ma larɔ di ba taan, yi tɔga ba ka puuri. O laan ma viiri. ¹²O na viiri tun, nɔɔna bam ma ja nɔn-dɔŋɔ kum ba ja vu sɔŋɔ di yazurə. Ba bicara ma pəni tɔga ni yi ba jigi wupolo.

Pooli na kaani Efəezi nakwa bam yi o banɔ-ba te tun

¹³Dɔbam ma yagi Pooli, yi dí vu dí zu naboro kum si dí tɔgi yigə dí da nɔw kum wu dí vu Asɔsi. Dí ya ki ni daani si dí jeeri Pooli Asɔsi ni mu, o na lagɔ si o vu tɔga ni tun ŋwaani. ¹⁴Dí na ne daani Asɔsi ni tun, Pooli laan ma zu naboro kum, yi dí maama tɔgi daani dí vu dí yi Mitiləeni. ¹⁵Dí ma zigɔ dáani dí tɔgi nɔw kum wu dí ke. Tɔga ma puuri, yi dí vu dí tɔgi Kiyu buburu kum dí ke. Tɔga daa ma puuri, dí ma vu dí be dí yi Samɔsi. Tɔga daa ta na puuri tun, dí ma vu dí yi Mileti. ¹⁶Pooli deen ya buŋi si o da Efəezi mu o ke si o yi zigɔ da. O ya ba lagɔ si o daani Azi ni, beŋwaani o lagɔ lila mu si o na wat, si o vu o yi Zeruzalem di Pantikoti candiə kam ta wu yi.

¹⁷Dɔbam deen na wu Mileti ni tun, Pooli ma tɔŋi ni o pa Zezi kɔɔɔ kum nakwa bam Efəezi ni o wi, ba ba. ¹⁸Ba na tu tun, o ma ta di ba o wi: «Abam maŋi á ye a deen na zuuri abam tee ni yi a ki te maŋa maama, ku na zigɔ de dɔlu a na sɔŋi a ba Azi tun. ¹⁹A tɔŋi a pa dí Yuutu wum di tu-n-tuti mu, a yi-na nuŋi, yi a na yaara di Zwifə bam na ki ni daani si ba cɔgi amu te tun. ²⁰Abam ta ye ni, a wu yagi si a ta woŋo kulɔ maama na wó want ku wəli abam tun a bri abam. A ma kwaani a bri abam We cɔga kam nɔɔna maama yigə ni di á tuti sam ni. ²¹A ma tiini a bri Zwifə bam di dwi-ge tiinə maama si ba ləni ba wuru ba se We, si ba daari ba ki ba wu-dɔdɔa di dí Yuutu Zezi.

²²Lele kuntu a laan maa ve Zeruzalem. Ku yi We Joro kum mu fi-ni si a vu, yi a yəri kulɔ na wó vu ku ki amu da tun. ²³A na ye kulɔ tun mu yi si We Joro kum yəni ku bri amu tuw maama ni, ni nɔɔna wó ja-ni ba vɔ yi ba kwəri ba beesi-ni. ²⁴A nan na buŋi te tun, a ba pai si a ŋwɔa taa jigi nyɔɔri ka pa-ni. Kulɔ na yi wo-ŋuŋu tun mu yi si a tɔŋi tituŋa yalɔ dí Yuutu Zezi na ki a juŋa ni si a tɔŋi tun a ti. Tituŋa yam kuntu mu yi si a kwaani a bri We kwər-ywəŋə kam di Dɔ na ki nɔɔna lanyiranɔ te tun.

²⁵A nan ye ni abam wulɔwulɔ daa bá na amu, abam nan yi balu a na beeri á wuni a bri abam We paari dum cɔga kam tun. ²⁶Kuntu ŋwaani a lagɔ a tiini a kaani abam zum de dum ni, ni abam wulɔ na ge ŋwɔa We tee ni, ku daa dai amu yigə. ²⁷Beŋwaani a tɔɔli cɔga kalu maama na tɔgi We wubɔŋa tun a bri abam, yi a wu səgi abam kulɔkulɔ. ²⁸Nan fɔgi-na á taá nii á tuti baŋa ni, dɔdaani kɔɔɔ kulɔ maama We Joro kum na kwe ku ki abam juŋa ni si á taá nii tun. Á taá nii We kɔɔɔ kum baŋa ni, ni nayira na nii ba peeni te tun. We me Dɔ tuti bu wum jana mu Dɔ ma vri Dɔ kɔɔɔ kum si ku taa yi Dɔ nyim. ²⁹A ye ni, a na viiri a daari abam, nɔn-balwaarɔ wó zaŋi ba zu abam wu ba yaari abam nuneeni nywənkuri na jaani peeni te tun. Ba bá se si ba yagi abam kɔɔɔ kum yi ba wu cɔgi abam wu nɔɔna. ³⁰Nɔɔna di wó zaŋi abam tuti wuni, ba pipiri

We cɪga kam ba ganɩ Zezi karabiə bam, ba pa ba ywəri We kwaga ni si ba daari ba tɔgi-ba. ³¹ Kuntu ŋwaani á fɔgi á ci á titi. Á taá guli ni amv zu abam tee ni buna yatɔ, yi a kaani abam maama si á taá tɔgi We di cɪga. Maŋa maama a yəni a ki kuntu mu wia di titi, yi a yi-na nuŋi zanzan.

³² A laan lagɩ a ki abam We juŋa ni, si á taá tɔgi Di zaani kwərə kam. Kaá wanɩ ka kwe abam lanyirani, si á laan ba á tɔgi di balu maama na yi We titi nɔɔna tun á na ywəni Di tee ni. ³³ A wu joŋi səbu naa səbu-siŋa naa gwaaru abam wuluwulu tee ni. ³⁴ Abam titi ye lanyirani ni, a me a titi ja mu a tuŋi si a di a tɔgi-donnə bam wanɩ dí na dí ni-wɔdiu. ³⁵ A na ki kulv maama abam tee ni yi a ce di tituŋa kuntu doŋ tun, a ki a bri abam ni dí maŋi si dí tuŋi dí wəli nabwəne mu. Taá guli-na dí Yuutu Zezi na tagɩ o wɩ: «Nmu na kwe woŋo n pa n doŋ, nɩ na wɔpolo ku dwəni n na joŋi woŋo n doŋ tee ni.»

³⁶ Pooli na tagɩ kuntu o ti tun, ba maama ma kuni doonə yi o loori We o pa-ba. ³⁷ Ba ma zaŋi yi ba maama tiini ba keerə. Ba ma kukwəri Pooli lanyirani. ³⁸ Ba wɔru ma tiini ti cɔgi, di o na tagɩ taani dilu o bri-ba ni ba daa bá joori ba na-o tun. Ba ma zaŋi ba kogil-o ba ja vu naboro kum na wu me tun ba yag-o.

Pooli na ve o yi Zeruzalem te tun

21 Dí laan ma bani-ba yi dí daari dí viiri. Dí ma kwe dí yigə dí yɔɔri nunu kum wu dí vu dí yi Kosi. Tɪga ma puuri, dí daa ma yi Rodi. Dí ma zigɩ dáani dí vu Patara. ² Dí na yi dáani tun, dí ma na naboro kudon ku na lagɩ ku vu Fenisi. Dí ma vu dí zu ku wu si dí tɔgi dí vu. ³ Dí na maa ve tun, dí ma tulu dí na Sipri. Dí ma yagɩ-ku dí jagwiə ni, yi dí daari dí ke. Dí ma vu dí yi Siiri. Dí na yi da tun, dí ma zigɩ Tiiri ni. Ku yi dáani mu ba maŋi si ba li naboro kum zɩla yam. ⁴ Dí ma nuŋi dí vu dí jeeri balu na yi Zezi karabiə tun, yi dí ki da yarpe ba tee ni. Dí na wura tun, We Joro kum dam ma pa ba ta di Pooli si o yi zaŋi o vu Zeruzalem. ⁵ Da yarpe yam na ke tun, dí ma zaŋi dí kwe dí cwəŋə si dí viiri. Zezi nɔɔna bam di ba kaana di ba biə maama ma ja dɩbam ba nuŋi tuw kum wɔni ba vu si ba yagɩ. Dí na ve dí yi nunu kum ni tun, dɩbam maama ma kuni doonə tɪga ni dí wart We. ⁶ Dí na wart We dí ti tun, dí ma bani daani di yi-na, yi dí zu naboro kum. Bantu ma joori sɔŋɔ.

⁷ Dí ma zaŋi dí nuŋi Tiiri ni, yi dí tulu nunu kum ni dí vu dí yi Tolemu. Dí na yi da tun, mu dí ne Zezi karabiə. Dí ma jɔɔni-ba yi dí ki de didwi ba tee ni. ⁸ Tɪga na puuri tun, dí ma zaŋi dí vu dí yi Sezaari. Dí ma vu dí pəni Filipi-ba sɔŋɔ ni. Wɔntu mu tɔɔli We kwər-ywəŋə kam, yi o tɔgi o yi nɔɔna barpe balu ba na li Zeruzalem ni tun wu nɔɔnu didva. ⁹ O maa jɪgi o bukwa bana ba ta wu zu banna. Bantu yi balu na wai ba ŋɔɔni We yiyiu-ŋwe tun. ¹⁰ Dí na ki da funfun dáani

kuntu tun, nɔɔnu wudon ma nuŋi Zude o ba dɩbam te. O yiri mu Agabusi. O yi We niŋonnu mu. ¹¹ O na tu dɩbam te kuntu tun, o ma li Pooli kilə o təŋə ni o ma vɔ o titi ne di o ja o ki daani. O laan ma ta o wɩ: «Mu We Joro kum na tagɩ kulv tun ku wɩ: Zwifə balu na zɔvri Zeruzalem ni tun wó ja kilə kantu tu ba vɔ tuntu doŋ, yi ba daari ba ki-o dwi-ge tiinə juŋa ni.»

¹² Dí na ni kuntu tun, dɩbam di balu na tɔgi ba wura tun maa kwaanɩ dí loori Pooli si o yi zaŋi o vu Zeruzalem. ¹³ O ma ləri o wɩ: «Bəŋwaani mu abam keerə, yi á pa a wu cɔgi? Ba na lagɩ ba vɔ-ni Zeruzalem ni naa ba na lagɩ ba gv-ni di, amv wó se si a ti dí Yuutu Zezi yiri ŋwaani.»

¹⁴ Dí na loor-o taan dí ga tun, dí ma yagɩ yi dí ta dí wɩ: «We wó ki Di wubɔŋa na lagɩ kulv tun.»

¹⁵ Dí na ki da funfun da tun, dí ma zaŋi dí ti dí yigə dí nuŋi dí maa ve Zeruzalem. ¹⁶ Zezi karabiə badaara ma zaŋi Sezaari ni ba kogili dɩbam. Ba ma ja dɩbam ba vu nɔɔnu wulv sɔŋɔ dí na lagɩ dí pəni da tun. O yiri mu Minasɔn. O yi Sipri tu mu o na maŋi o yi Zezi karabu faŋa faŋa.

Pooli na wu Zeruzalem ni yi ku ki-o te tun

¹⁷ Dí na yi Zeruzalem tun, dí ko-biə bam ma jeeri dɩbam lanyirani. ¹⁸ Tɪga na puuri tun, Pooli ma zaŋi o tɔgi didaani dɩbam si dí vu dí na Zaki. Zezi kɔŋɔ kum nakwa bam maama maa tɔgi ba wura. ¹⁹ Pooli ma jɔɔni-ba. O ma tulu kulv maama We na ki dwi-ge tiinə bam tee ni o tituŋa yam wɔni tun o bri-ba. ²⁰ Ba na ni kulv maama o na tagɩ tun, ba ma ki We le ku ŋwaani. Ba laan ma ta di Pooli ba wɩ: «Dɩbam ko-bu, ni ku na yi te tun. Zwifə bam murrv kɔŋɔ kɔŋɔ laan mu tu ba se Zezi, yi ba ta tɔgi We ni-doorə yam di ba wu maama. ²¹ Ba ni ni nmu yəni n bri Zwifə balu na zɔvri dwi-ge tiinə wɔni tun, si ba yagɩ We cullu tɩlv Di na ki Moyisi juŋa ni tun. Ba ni ni n te nɔɔna bam kuntu si ba daa yi ta goni ba bəkəri, si ba daa yi ta tɔgi dɩbam Zwifə bam mu na yi te tun. ²² Zwifə balu na wu yo seeni tun wó lwarɩ ni nmu tuə. Dí nan wó ki ta mu? ²³ Kuntu, dí nan wó bri-m n na wó ki te tun. Nɔɔna bana wu dɩbam tee ni ba na goni ba ni di We. ²⁴ Ba na lagɩ ba vu We-di-kamunu kum si ba kwe ba titi di We, nmu maŋi si n tɔgi n vu mu, si n daari n ŋwi kulv na wó pa ba na cwəŋə si ba fa ba yuni tun. N na ki kuntu, nɔɔna bam maama wó lwarɩ ni ba na te kulv ba pa nmu tun dai cɪga. Ba nan wó lwarɩ ni nmu titi tɔgi We cullu tun na bri te tun mu. ²⁵ Ku daari dwi-ge tiinə balu na tu ba ki ba wu-didva di Zezi tun, dɩbam maŋi dí pupuni tɔnɔ dí pa-ba yi dí ta kulv dí na buŋi tun. Dɩbam tagɩ-ba si ba yi zaŋi ba di wɔdiu kulv nɔɔna na me ba kaani jwəne tun, naa ba di jana, naa ba di varum wulv ba na jujugi ba gv tun, yi dí ta di ba si ba yi cɔgi ba titi di kaana, si kaana di yi cɔgi ba titi di baara.»

²⁶ Ba na tagi kuntu tun, Pooli ma se ba taant dum. Tɔga na pɔvri tun, o ma ja nɔɔna bam o vu si o tɔgi o kwe o tuti di We. O ma daari o zu We-di-kamunu kum wu, si o ta o bri ka yigə tiinə bam da yalv ni na daari si nɔɔna bam kwe ba tuti di We ba ti tun, si ba laan ja ba wəənu tum ba ja ba, si ba ma kaani Baŋa-We ba pa ba didva didva.

²⁷ Da yarpe yam ni na daari fun si ya ti tun, Zwifə badaara ma na Pooli We-di-kamunu kum wuni. Bantu nuŋi Azi tuw kudoŋ mu. Ba ma pa nɔn-kɔgɔ kum maama na wura tun bana zaŋi di Pooli. Ba ma ja-o, ²⁸ yi ba tɔɔli ba te ba wu: «Yisrayeli tiinə-ba, ba zəni-na dɔbam! Nɔɔnu wuntu mu yi wulu na tɔli je maama o bri nɔɔna maama si ba yi taa nigɔ dibam Yisrayeli tiinə, si ba yi taa se We cullu tɔlv dibam na tɔgi tun, si ba pa We-di-kamunu kuntu di ji kafe. Ku wəli da, o jaani dwi-ge tiinə badonnə mu o ba o zu dɔbam We-digə kam wu, o pa ba digiru cɔgi jəgə kalv na yi We nyim tun.» ²⁹ Ba deen tagi kuntu doŋ, beŋwaani ba ya ne Trofim di Pooli na tɔgi daani tuw kum wuni, yi o yi dwi-ge tu na nuŋi Efəezi tun. Ba deen buŋi ni nɔɔnu wum kuntu mu Pooli jaani o zu We-di-kamunu kum wu.

³⁰ Vuvugə ma zaŋi tuw kum maama wuni. Nɔn-kɔgɔ ma duri ku vu jəgə kam. Ba laan ma ja Pooli ba tuur-o ba ja nuŋi We-di-kamunu kum wuni, yi ba daari ba pi ka niə yam maama. ³¹ Nɔn-kɔgɔ kum maa kwaana si ba gu Pooli. Rom pamaŋna bam dideeru wum ma ni ni Zeruzalem tuw kum maama vugimi. ³² O na ni kuntu tun, o ma li pamaŋna bam di ba yigə tiinə badaara, yi ba duri lila ba vu ba yi kɔgɔ kum na wu me tun. Nɔɔna bam na ne-o di o pamaŋna bam kuntu tun, ba ma yagi Pooli magum. ³³ Dideeru wum ma vu o twe Pooli te, yi o pa ba ja-o. O ma pa ba kwe caponnuv tile ba ma vɔ-o. O ma daari o bwe si o lwarti nɔɔnu wum na yi wulu tun, di o na ki kulv tun. ³⁴ O na bwe kuntu tun, nɔɔna badaara ma kaasa kɔgɔ kum wuni yi ba te n ni n ni. Sɔɔ kum na daga kuntu tun, ku ma pa dideeru wum wari si o lwarti kulv na ki cɔga cɔga tun. Kuntu ŋwaani o ma pa o nɔɔna bam ni, si ba ja Pooli ba vu ba pamaŋna bam puna digə kam. ³⁵ Ba na jaan-o ba yi natəne yam diinim jəgə tun, pamaŋna bam kwe-o mu ba zuŋi, beŋwaani nɔn-kɔgɔ kum yiə tiini ya suni o baŋa ni. ³⁶ Nɔɔna bam maama ma pe ba pu o kwaga, yi ba kaasi ba te ba wu: «Gu-o-na!»

³⁷ Pamaŋna bam na lagi ba ja Pooli ba zu ba puna digə kam tun, o ma ta di ba dideeru wum o wu: «Nmu wó pa-ni cwəŋə si a ta taant a bri-m na?»

Dideeru wum na ni kuntu tun, o ma bwe Pooli o wu: «Nmu ki ta mu n ni Greki tiinə taant? ³⁸ Ku na yi kuntu, nmu dai Ezipi tuw wulu deen na pe nɔɔna vin ba tuw kum yigə tiinə ni yi o daari o li nɔɔna murr-tuna (4.000) balv na yi jara-kərə o ja vu kagua wuni tun na?»

³⁹ Pooli ma ləri o wu: «Aye. Amu yi Zwifu mu. Ba lugi amu Silisi tuw Tarisi ni mu. A yi tu-kamunu kum kuntu nɔn-bu mu. A loori-m si n pa-ni cwəŋə si a ŋɔɔni di nɔn-kɔgɔ kum.»

⁴⁰ Dideeru wum ma se. Pooli ma zaŋi o zigi natəne yam baŋa ni. O ma zəŋi o juŋa kɔgɔ kum baŋa ni. Ba maama ma cəgi sɔɔ. O ma ŋɔɔni di ba di ba tuti Zwifə taant dum.

Pooli na ŋɔɔni si o ma jɔŋi o tuti te tun

(Tituŋa Tɔnɔ 9:1-19, 26:9-18)

22 O ma ta o wu: «A kwə-ba di a ko-biə-ba, á fɔgi á cəgi si a tɔli ku na yi te tun a bri abam.» ² Zwifə bam na lwarti ni o ŋɔɔni ba tuti dwi taant mu tun, ba ma fɔgi ba cəgi sɔɔ.

³ O laan ma ta di ba o wu: «Amu yi Zwifu mu. Ba lugi-ni Silisi tuw Tarisi ni mu. Ku nan yi Zeruzalem yo mu a ki nɔɔnu. Gamaliyeli mu bri amu dibam nabaara cullu tum na yi te tun cɔga cɔga. A deen ce lanyirani a kwe a tuti a pa We nuneeni abam zum di na ki te tun mu. ⁴ A deen yaari balv na se ba tɔgi Zezi cwəŋə kam tun, yi a daari a pa ba gu badaara. A maa yəni a jaani baara di kaana a ki puna digə ni. ⁵ Dibam kaanum yuutu wum didaani di nakwa kɔgɔ kum maama wó wani ba ta ni ku yi cɔga. Maŋa kadoŋ ni a ve bantu te mu a jɔŋi twaanu tɔlv a na wó kwe a bri Zwifə balv na wu Damasi ni tun, si ba pa-ni cwəŋə si a ja balv na tɔgi Zezi cwəŋə kam tun, a vɔ-ba a ja a ba Zeruzalem si ba na cam.

⁶ A na maa ve yi a daari fun si a yi Damasi tun, ku na maŋi di wia titari ni tun, mu pooni de di nuŋi weyuu ni di ba di pipili di kaagi-ni. ⁷ A ma tu tɔga ni, yi a ni kwərə na bəŋi-ni ka wu: «Sooli, Sooli! Beŋwaani mu yi n jigi amu n beesi kuntu?»

⁸ A ma bwe a wu: «A tu, nmu yi wɔɔ mu?»

O ma ləri o wu: «Amu yi Zezi mu, Nazareti tuw wulu nmu na jigi n beesi tun.»

⁹ Nɔɔna balv na tɔgi di amu tun ma na pooni dum, yi ba wu ni wulu kwərə na ŋɔɔni di amu tun. ¹⁰ A laan ma bwe a wu: «A tu, bee mu a nan wó ki?»

Di Yuutu wum ma ləri-ni o wu: «Zaŋi n vu n zu Damasi, si dáani mu ba laan wó bri-m kulv maama We na pe ni si n ki tun.»

¹¹ A ma zaŋi weeni, yi a yiə daa ba nai, pooni dum na tiini di pipili-ya tun ŋwaani. Kuntu, balv na tɔgi di amu tun ma ja a juŋa ba vaŋi-ni ba ja zu Damasi tuw kum wu.

¹² Nɔɔnu wudoŋ maa wura, o yiri mu Ananiya. O maa nigɔ We lanyirani, yi o tɔgi dibam Zwifə bam cullu tum. Zwifə balv maama na zuvri Damasi ni tun maa te o taant ba wu, o yi nɔn-ŋum. ¹³ O laan ma ba o zigi amu tee ni yi o wu: «A ko-bu Sooli, joori n ta n nai!» O na tagi kuntu tun, bidwi baŋa ni mu a yiə yam

puri yi a na o yibiyə. ¹⁴O ma ta o wi: «Dibam nabaara Baŋa-We mu li nmu si n lwarɪ DL wobuŋa na lagɪ kulɔ tun, si n daari n na Wu-pɔŋo Tu wum si n ni o na ŋɔɔni dɪ o tutɪ kwərə. ¹⁵Berŋwaani nmu wó ta n yi o maana tu si n bri nɔɔna bam maama o cɪga kam, si n ta n bri-ba nmu na nɛ kulɔ yi n daari n ni te tun. ¹⁶Nmu nan wu maŋɪ si n da n daani. Zaŋɪ si n loori We dɪ Yuutu wum yiri ŋwaani, si n daari n pa ba miisi-m na wuni, si We wó yagi n lwarɪm DL ma cɛ-m.»

¹⁷Kuntu na kɛ tun, a laan ma joori a vu Zeruzalem. A ma vu We-di-kamunu kum wu a wura a wari We. A na wura tun, We ma pa a na wo-kinkaguli ni dundwia te. ¹⁸A ma na dɪ Yuutu wum yi o ŋɔɔni dɪ amu o wi: «Zaŋɪ n ki lila n duri n nuŋi Zeruzalem ni, berŋwaani tw kum nɔɔna bam bá sɛ kulɔ nmu na wó ta amu ŋwaani tun.» ¹⁹A ma ləri a wi: «A yuutu, nɔɔna bam ye lanyirani ni amu deen yəni a tuli Zwifə bam We-di sum, yi a jaani nɔɔna balu na ki ba wu-didwa dɪ nmu tun a pa ba pi-ba, yi ba daari ba magɪ-ba. ²⁰Ku daari maŋa kalu ba na gu Etiyeni wulu na yi nmu maana tu o bri nmu cɪga kam tun, a tutɪ wura yi a sɛ ni ku maŋɪ si ba gu-o. Amu deen mu zigɪ a nii ba gwaaru tum ba na li ba tiŋi si ba daari ba dul-o ba gu tun.» ²¹Dɪ Yuutu wum laan ma ta dɪ amu o wi: «Nan ve, si amu wó tuŋɪ-m yigə yigə si n vu dwi-gɛ tiinə bam te.»

²²Pooli na ŋɔɔni te maama tun, nɔɔna bam ya cum mu yi ba cəg-o. O nan na tagɪ dwi-gɛ tiinə bam taani o wəli da tun, ba laan ma zaŋɪ ba kaasi dɪ kwərə-de ba wi: «Ti-na o mumwe! Ku wu maŋɪ si o taa ŋwi!» ²³Ba maa nani baari yi ba vuvugə ba gwaaru weeni, yi ba mɔɔni fogo ba caara. ²⁴Pamaŋna bam didɛeru wum na nɛ kulɔ na ki tun, o ma pa o nɔɔna bam ni si ba ja Pooli ba zu ba puna digə kam. O ma ta dɪ ba si ba mag-o dɪ balaara, si o ta o pa ba lwarɪ o na ki kulɔ yi Zwifə bam nani baari o baŋa ni tun. ²⁵Ba na vɔg-o ba ti si ba daari ba mag-o tun, Pooli ma ta dɪ pamaŋna bam yigə tu wulu na zigɪ da tun o wi: «Abam jigɪ cwəŋə si á ja Rom tw juŋa nɔɔnu á magɪ, yi ba ta wu bwe-o ba nii o na cəgɪ kulɔ tun na?»

²⁶Pamaŋna yigə tu wum na ni kuntu tun, o ma vu o ta dɪ o didɛeru wum o wi: «Nmu nan lagɪ n ki ta mu? Nɔɔnu wum yi Rom tw juŋa nɔɔnu mu.»

²⁷Didɛeru wum ma vu Pooli te o bwe-o o wi: «Nmu yi Rom tw kum juŋa nɔɔnu mu na? Si n ta n bri-ni.»

Pooli ma ləri o wi: «Een, a yi Rom tw kum juŋa nɔɔnu mu.»

²⁸Didɛeru wum ma ta o wi: «Amu ŋwi səbu-fɔrɔ mu yi a daari a ji Rom tw kum juŋa nɔɔnu.» Pooli ma lər-o o wi: «A nan maŋɪ a yi Rom tw kum juŋa nɔɔnu a lura maŋa ni mu.»

²⁹Nɔɔna balu ya na zigɪ si ba mag-o si o ŋɔɔni tun na ni kuntu tun, ba ma kwe o yira ba yagi lila. Didɛeru wum dɪ na lwarɪ ni Pooli yi Rom tw kum juŋa nɔɔnu tun, fuvni ma ja-o dɪ o na pɛ ba vɔ-o dɪ capuvnu tun.

Pooli na zigɪ nakwa bam yigə ni te tun

³⁰Didɛeru wum deen maa lagɪ si o lwarɪ kulɔ na ki yi Zwifə bam saŋɪ Pooli tun. Tɪga na puuri tun, o ma pa ba bwəli Pooli ba yagi. O ma daari o pa ni si Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam dɪ ba sariya-dirə nakwa bam maama jeeri daani. O laan ma ja Pooli o vu o pa o zigɪ ba yigə ni.

23 Pooli ma nii sariya-dirə nakwa bam seeni yi o wi: «A ko-biə-ba, kulɔ maama a na ki a ŋwia wuni si ku ba ku yi zum tun, fuvni təri a bicari ni, yi We dɪ ye ku ni ni.» ²Zwifə bam kaanum yuutu wum o yiri na yi Ananiya tun na ni Pooli na tagɪ kulɔ tun, o ma ta dɪ balu na zigɪ Pooli tee ni tun si ba fri o ni ni. ³Pooli ma ləri Ananiya o wi: «We wó magɪ nmu tutɪ mu. Nmu nyi dɪ kəbrə kalu nɔɔna na fɔgɪ tun mu. Nmu yi wulu na je si n di amu taani si ku tɔgɪ Zwifə bam cullu tum mu, yi nmu tutɪ mu cəgɪ-ti dɪ n na pɛ ni si ba magɪ amu tun.»

⁴Nɔɔna balu na zigɪ Pooli tee ni tun ma ta did-o ba wi: «Nmu jigɪ We kaanum yuutu wum mu n twia!»

⁵Pooli ma ləri-ba o wi: «A ko-biə-ba, a maŋɪ a yəri ni o yi kaanum yuutu mu. Ku puuri We tɔnɔ kum wuni ku wi, n yi zaŋɪ n ŋɔɔni n cəgɪ dɪ wulu na yi abam yuutu tun.»

⁶Pooli na lwarɪ ni kəgɔ kum nɔɔna badaara yi Sadusian tiinə yi badaara dɪ yi Farizian tiinə tun, o laan ma ŋɔɔni baŋa baŋa dɪ kwərə-dia ba kəgɔ kum wuni o wi: «A ko-biə-ba, amu yi Farizian tu mu yi a kwəri a yi Farizian tiinə bu. Ba zum saŋɪ amu si ba di a taani, dɪ a na jigɪ tuna ni twa wó joori ba bi ba yagi tuuri tun ŋwaani mu.»

⁷O na tagɪ kuntu o ti tun, Farizian tiinə bam dɪ Sadusian tiinə bam ma saŋɪ ba wura ba magɪ kantəgɔ daani. Ba kəgɔ kum ma pɔɔri bile. ⁸Sadusian tiinə bam maa bri ni twa biim tərə, yi ba te ni malesɪ dɪ cirə dɪ tərə. Ku daari Farizian tiinə bam maa bri ni tuntu maama wura.

⁹Ba maama maa ki sɔɔ ku tiini ku ja gaali. We cullu karanyuna tiinə badaara na nuŋi Farizian kəgɔ kum wuni tun ma zaŋɪ weeni ba twani dɪ dam ba wi: «Dibam wu nɛ kulɔ nɔɔnu wuntu na cəgɪ tun. De doŋ ku wai ku yi ciru naa maleka mu suni ka ŋɔɔni did-o.»

¹⁰Ba kantəgɔ kum na tiini ku daga tun, ku ma pa fuvni zu pamaŋna bam didɛeru wum, o ya buŋɪ si ba

ga wó ja Pooli ba vaŋɪ ba tɔrɪ mu. O ma pa ni si o pamaŋna bam zɔ kɔgɔ kum wu ba ja Pooli ba ja nuŋi, si ba daari ba ja-o ba joori ba vu ba pɔna digə kam.

¹¹ De dum kuntu titu ni, dí Yuutu wum ma ba o zigɪ Pooli tee ni yi o ta did-o o wi: «Ta n jigɪ baari, beŋwaani nmu na pe amv maana n bri amv cɪga kam Zeruzalem tiinə tee ni te tun, nmu nan daa n ta maŋɪ si n bri a cɪga kam kuntu mu Rom tiinə tee ni du.»

Ba na kwaani si ba gv Pooli te tun

¹² Tɪga na pɔvri tun, Zwifə badaara ma la ba ki ni daani. Ba ma du di We ni ba daa bá di wodiu naa ba nyo kulukulu, si ku taa ve maŋa kalv ba na wó gv Pooli tun. ¹³ Nɔɔna balv na ki ni daani kuntu tun dwe nɔɔna fiinna. ¹⁴ Ba laan ma zaŋɪ ba vu ba kaanum yigə tiinə bam di ba nakwa bam te ba ta ba wi: «Dɪbam maama ki ni daani mu yi dí du di We dí wi, dí daa bá di kulukulu si ku taa ve maŋa kalv dí na wó gv Pooli tun. ¹⁵ Ku laan daari si abam di sariya-dirə nakwa bam maama mu tɔŋɪ ni pamaŋna didəerɔ wum tee ni, si ba ja Pooli ba nuŋi ba ba pa abam. Abam wó ki si ku taa nyi nɔnɔni á lagɪ si á fɔgɪ á ni o taani dum woŋo mu te. Ku daari dɪbam wó vu dí ti dí yigə, si dí gv-o cwəŋə ni yi o daa ta wu yi abam te.»

¹⁶ Pooli nako bu deen ma ni kəm dum kuntu ŋwa. O ma zaŋɪ o vu o zɔ pamaŋna bam pɔna digə kam o ta o bri Pooli. ¹⁷ Pooli na ni kuntu tun, o ma beŋi pamaŋna bam yigə tu didva si o ba. O ma ta did-o o wi: «Ja nɔn-dɔŋv kuntu n vu didəerɔ wum te, si o jigɪ taani mu si o ta did-o.»

¹⁸ Pamaŋna bam yigə tu wum ma tɔgɪ o yigə o ja-o o vu didəerɔ wum te. O ma ta o wi: «Pooli wulv na wu pɔna digə ni tun mu beŋi amv o ta o wi, a ja nɔn-dɔŋv kuntu a ba nmu te, si o jigɪ taani mu si o ta o bri-m.»

¹⁹ Didəerɔ wum ma ja o juŋa o vaŋ-o o ja nuŋi daa. O ma bwe-o o wi: «Nmu jigɪ been n lagɪ n ta n bri amv?»

²⁰ O ma ta o wi: «Zwifə bam mu ki ni daani si ba jwa tɔŋɪ ni nmu tee ni, si n ja Pooli n vu ba sariya-dirə nakwa bam te, si ku taa nyi nɔnɔni ba lagɪ si ba fɔgɪ ba ni o taani dum mu te. ²¹ Nan yi zaŋɪ n se ba ni, beŋwaani ba dwe nɔɔna fiinna ba na lagɪ ba səgi ba titi cwəŋə ni si ba taa cəg-o. Ba maama nan dugi di We mu ba wi, ba bá di naa ba nyo kulukulu si ku taa ve maŋa kalv ba na wó gv Pooli tun. Ba nan ti ba yigə, yi ba laan cəgi si nmu na se ba ni dum mu, si ba ki kuntu.»

²² Didəerɔ wum na ni kuntu tun, o ma ta did-o o wi: «Yi zaŋɪ n ta n bri nɔn-nɔnɔv ni n tu n ta kəm dum kuntu di amv.» O ma daari o pa nɔn-dɔŋv kum viiri.

²³ Didəerɔ wum laan ma beŋi o yigə tiinə bale o ta di ba o wi: «Li-na pamaŋna biə-yale (200) si ba vu Sezaari, didaani sise diinə fustɪpe (70) di cicwə dɔlvna biə-yale (200). Á maŋɪ si á ti á yigə si á nuŋi ku maŋɪ

di luu nugu titu ni. ²⁴ Li-na sise á pa Pooli si o di, si o wani o vu o yi gɔvɪrma tu Felisi te di yazurə.»

²⁵ Didəerɔ wum laan ma pɔpɔni tɔnɔ o wi:

²⁶ «Amv Kloodi Lizia mu pɔpɔni tɔnɔ kuntu a pa nmu Felisi wulv na yi dɪbam gɔvɪrma tu yi n nii dɪbam lanyirani tun. A jɔɔni nmu.

²⁷ Zwifə badonnə mu jaani nɔɔnv wuntu, yi ba kwaani si ba gv-o. Amv nan lwarɪ ni o yi Rom tu kum juŋa nɔɔnv mu. Kuntu ŋwaani mu amv di a pamaŋna bam ma vu dí joŋ-o dí yagɪ. ²⁸ A ya lagɪ si a lwarɪ woŋo kulv ŋwaani ba na jaan-o ba ba ba saŋɪ tun mu. Mu kv kuri a jaan-o a vu a zigɪ ba sariya-dirə nakwa bam yigə ni. ²⁹ A ma lwarɪ ni ba saŋ-o ba titi cullu tum ŋwaani mu. Kulukulu nan tərə kv na bri ni ba maŋɪ si ba gv-o naa ba pi-o. ³⁰ Nɔɔnv nan mu tagɪ o bri-ni, ni Zwifə badaara mu ki ni daani si ba gv nɔɔnv wum. Kuntu ŋwaani mu a tɔŋ-o nmu tee ni. A ma ta di balv na saŋ-o tun, ni ba ba nmu te ba ta kulv o na ki tun.»

³¹ Pamaŋna bam laan ma zaŋɪ ba ja Pooli ba nuŋi ni ba na pe-ba ni si ba ki te tun. Ba ma ja-o titu dum kuntu ba vu ba yi Antipatrissi. ³² Tɪga na pɔvri tun, pamaŋna balv na ve tɪga ni tun ma zigɪ dáani ba joori ba vu ba jəgə kam. Ba ma daari sise diinə bam yirani mu si ba tɔgɪ di Pooli ba vu. ³³ Ba ma ja-o ba vu ba yi Sezaari. Ba na yi da tun, ba ma kwe tɔnɔ kum ba pa gɔvɪrma tu wum yi ba ki Pooli o juŋa ni. ³⁴ O ma karumi tɔnɔ kum, yi o daari o bwe Pooli o wi, tu kɔɔ mu o nuŋi? O na lwarɪ ni o nuŋi Silisi tun, ³⁵ o ma ta o wi: «Nmu saŋuna bam na tuə, aá bwe nmu taani dum a nii.» O ma daari o pa ni o wi, ba ja Pooli ba vu sɔŋv kulv Pɛ Erɔdi deen na lɔgɪ tun ba pi-o da si ba taa yir-o.

Felisi na bwe Pooli taani te tun

24 Da yanu na ke tun, Zwifə bam kaanum yuutu Ananiya laan ma ba didaani nakwa badaara, di bitar-yeenu wulv na yi ba zənnu tun o yiri mu Tetuli. Ba ma vu ba jəni gɔvɪrma tu wum yigə ni, si ba tɔlt kulv Pooli na ki tun ba bri-o. ² Ba ma beŋi Pooli si o ba. Tetuli laan ma puli si o ŋɔɔni taani dum. O ma tɔlt o wi: «Dɪbam yuutu Felisi, dɪbam maama ye ni nmu ŋwaani mu dɪbam lɔgv kum jigɪ ywəəni di yazurə. Nmu na jigɪ dɪbam te tun mu pe dɪbam lɔgv kum fɔgɪ kv ve yigə. ³ Nmu na ki kulv maŋa maama naa je di je n pa dɪbam tun, dí ki nmu le zanzan ku ŋwaani. ⁴ A nan ba lagɪ si a ŋɔɔni zanzan si kv yaari nmu. A nan loori-m si n cəgi dɪbam na jigɪ kulv finfun si dí ta tun. ⁵ Dɪbam maani ni nɔɔnv wuntu jigɪ nakɔɔri zanzan. O yəni o pa Zwifə bam magɪ kantɔgɔ yi ba pɔɔri daani lɔgv baŋa je maama ni. O maa kwəri o yi Nazareti tiinə vwan kara kam yigə tu. ⁶ O ya ma tiini o kwaani si o cɔgɪ dɪbam We-di-kamunu kum cullu

tum. Dibam ma ja-o. [Dí ya maa lagi si dí ma dibam Zwifə bam cullu tum mu dí di o taani. ⁷Pamaḡna bam dideeru Lizta laan ma ba o vri-o di dam dibam ja ni. ⁸O ma pa ni ni balu na saḡi Pooli tun ba nmu te.] Nmu nan na bwe-o taani, nmu titi laan wú lwarti kulv o na ki yi dí saḡ-o tun.»

⁹Tetuli na tagi kuntu tun, Zwifə bam ma pu o kwaga ba wi, o na tagi kulv maama tun yi ciga mu.

¹⁰Guvirma tu wum laan ma yigisi o juḡa si Pooli di daa tulv o kwərə. Pooli ma ta o wi: «Amu ye ni nmu te lɔgv kuntu yi n yi sariya-diru bina zanzan na ke. Kuntu ḡwaanɩ a jigɩ wɔpolo si a zigɩ nmu yigə ni a ḡɔɔni a jɔɔni a titi. ¹¹Nmu titi nan wú wanti n lwarti ni a na ve Zeruzalem si a zuli We tun, ku ta wu dwəni da fugə-yale zum de dum ni. ¹²Zwifə bam na ne amu We-di-kamunu kum ni tun, a ba wura a magi kantɔḡɔ didaani nɔɔn-nɔɔnɩ. Ba nan wu ne ni a pe vuvugə zu nɔɔna titari ni. Ku na yi dibam Zwifə bam We-di sum wunt naa je di je tw kum wunt, ba wu ne ni a ki kuntu doḡ. ¹³Wəənu tulv ba na wi a ki tun, ba bá wanti ba bri ni ti yi ciga. ¹⁴A nan na wú ta kulv di nmu ni ku yi ciga tun mu tintu: A zuli We dilv na yi dibam nabaara We tun mu, yi a tɔḡi We cwə-duḡa kalv nɔɔna bantu na te ba wi ka yi vwan tun. A nan se a tɔḡi wəənu tulv maama na pupuni We cullu tɔnɔ kum wunt di faḡa faḡa We nijɔḡnə bam twaanv tum wunt tun. ¹⁵A nan jigɩ tuna We tee ni, ni nɔɔna bantu di na jigɩ tuna te, ni twa maama wú joori ba bi ba yagi tvuni, ku na yi nɔn-ḡuna di nɔn-balwaarv maama. ¹⁶Kuntu ḡwaanɩ mu a tiini a kwaana, si a ki kulv maama na lana We di nabiinə tee ni tun, yi fɔvni təri a bicari ni.

¹⁷A deen ya təri Zeruzalem ni bina zanzan na ke tun, yi a laan joori a ba. A jaani səbu peera mu a ba si a pa a tw kum yinigə tiinə, yi a daari a jigɩ peera si a ma kaani Baḡa-We. ¹⁸A na wura a ki kuntu tun, Zwifə bam ma ba ba na amu We-di-kamunu kum wunt. Ba na ne-ni kuntu tun, di amu maḡi a kwe a titi di We a ti. Nɔn-kɔḡɔ di maa təri a tee ni. Vuvugə di nan tərə. ¹⁹Ku daari Zwifə badaara na nuḡi Azi tunt dum wunt tun deen mu tɔḡi ba wura. Bantu ya na jigɩ woḡo di amu, bantu mu ya maḡi si ba ba ba zigɩ nmu yigə ni si ba ta kulv a na cɔḡi tun. ²⁰Ba nan na tərə tun, pa nɔɔna bantu na zigɩ yo seeni tun ta ba na ne kulv amu na ki a cɔḡi, maḡa kalv a na zigɩ Zwifə sariya-dirə nakwa bam yigə ni a ḡɔɔni tun. ²¹Ba wu ne kulv a na cɔḡi tun, ku na dai woḡo didva yirani mu a taga. A na zigɩ ba wunt tun, a ya tagi di kwər-dia a wi: «Abam zum nan jigɩ amu taani mu á di, a na se ni twa wú joori ba bi ba yagi tvuni tun ḡwaanɩ.»

²²Pooli na tagi kuntu o ti tun, Felisi ma pa ba tiḡi taani dum. Wum titi deen maḡi o ye We cwə-duḡa kam ciga na yi te tun. O ma ta o wi: «Pamaḡna bam dideeru Lizta na tuə, a laan wú di abam taani dum a ti.» ²³O ma pa pamaḡna bam yigə tu wum ni si o ja Pooli o

vu o taa yir-o, si o daari o pa-o pwələ si o cilonnə taa wai ba zən-o di kulv o na lagi tun.

²⁴Da funfun na ke tun, Felisi ma tɔḡi di o kaani Drusili o ba. Wuntu yi Zwifu mu. Felisi ma pa ba bəḡi Pooli si o ba. Ba ma cəḡi Pooli na wura o te Zezi Krisi cwəḡə kam na yi te yi nɔɔna ki ba wu-didva di Zezi tun. ²⁵Pooli ma daari o wura o te kəm-laaru tɔḡim taani, di nɔɔna na maḡi si ba ja ba titi te tun. O ta ma ta o bri-ba We na wú ba Di di nɔɔna sariya te tun. Pooli na wura o te kuntu doḡ tun, fɔvni ma zu Felisi. O ma ta o wi: «Ku maḡi. Nan ve si maḡa kalv a na lagi-m tun, a laan wú bəḡi-m.» ²⁶O deen ya buḡi ni Pooli wú ma səbu mu o loor-o si o yag-o. Kuntu ḡwaanɩ mu o yəni o bə-o maḡa maama o ḡɔɔni did-o.

²⁷Bina yale ma ba ya yi. Nɔɔnɩ wudoḡ ma ba o ləni Felisi yuu ni si o taa yi lɔgv kum tu. Wuntu yiri mu Porisiu Fesitu. Felisi deen na lagi si o pa Zwifə bam wu poli did-o tun, o ma yagi Pooli puna digə kam ni tata.

Fesitu na ḡɔɔni Pooli taani te tun

25 Fesitu deen na tu o ji lɔgv kum tu tun, ku da yatə de ni mu o zaḡi Sezaari ni o vu Zeruzalem. ²O na ve o wura kuntu tun, Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam di ba tw kum yigə tiinə bam ma vu o te ba saḡi Pooli. ³Ba ma loor-o si o wəli-ba o pa Pooli joori o ba Zeruzalem. Ku yi ba na ki ni daani si ba gu Pooli cwəḡə ni tun ḡwaanɩ mu ba loori Fesitu si o ki kuntu. ⁴O ma ləri-ba o wi: «Pooli wu Sezaari ni mu, yi ba jig-o ba yira. Ku nan bá daani si a titi joori a vu da. ⁵Ku nan na yi o ki woḡo mu o cɔḡi, á pa á yigə tiinə bam tɔḡi di amu ba vu si á laan saḡ-o dáani.»

⁶Fesitu na ki nuneeni da nana naa da fugə ba tw kum ni tun, o laan ma zaḡi o joori o vu Sezaari. O na yi da yi tɔḡa pɔvri tun, o ma nuḡi o jəni si o di taani dum. O ma pa ni si ba ja Pooli ba ba. ⁷Pooli na tu o ba o yi ba te tun, Zwifə balv na nuḡi Zeruzalem ba ba tun maa zigɩ ba gilim-o. Ba ma puli si ba taa te wo-lwaan-kamunnu zanzan ba pa-o, yi ba warti ba ta kulvku si ku bri ni ku yi ciga. ⁸Pooli maa ḡɔɔni o jɔḡi o titi o wi: «Amu wu ki kulvku na wú wanti ku cɔḡi Zwifə bam cullu tum di ba We-di-kamunu kum cullu tum tun. A nan wu ki kulv na wú cɔḡi Rom pa-faru wum yuu tun.»

⁹Fesitu deen maa lagi si o pa Zwifə bam wu poli did-o. Kuntu ḡwaanɩ o ma bwe Pooli o wi: «Nmu wú se si n vu Zeruzalem si a di nmu taani dáani na?»

¹⁰Pooli ma lər-o o wi: «A nan maḡi a zigɩ nɔɔnɩ wulv Rom pa-faru wum na pe-o ni si o di dibam taani tun yigə ni mu, ku yi Rom ni mu ba maḡi si ba di a taani dum. Ku na yi Zwifə bam, a wu cɔḡi ba kulvku. Nmu titi nan maḡi n ye ni kuntu yi ciga mu. ¹¹A nan na ki a tusi yi a ki kulv na maḡi si a ti tun, a se tvuni.

Wænu tɩv Zwifə bam nan na ŋɔɔnti ba pa amv tun na ba jigi cɩga, nɔɔn-nɔɔnv ba jigi cwəŋə si o ja amv o ki ba juŋa ni. Kuntu ŋwaani a laan lagi si a vu Rom pa-farv wum titi te mv, si wuntu di a taani dum.»

¹²Fesitu na ni kuntu tun, o ma ŋɔɔnti di o kwaga nɔɔna bam, yi o laan daari o ta di Pooli o wi: «Nmv na wi n lagi si Rom pa-farv wum mu di n taani dum tun, n nan wó vu dáani mv.»

Pooli na zigi Agripa di Burunisi yigə ni o ŋɔɔnti te tun

¹³Da funfun deen na ke tun, pe wudoŋ o yiri na yi Agripa tun ma zaŋi o tɔgi di o nakɔ Burunisi o ba Sezaari. Ba tu si ba jɔɔnti Fesitu di o na jigi tw kum yuutu tun ŋwaani mv. ¹⁴Ba na ki da funfun da tun, Fesitu ma ta taani dilv na wv Pooli yuu ni tun o bri pe wum o wi: «Nɔɔnv mv wv yo seeni Felisi na jaan-o o ki puuna digə ni yi o yag-o da. ¹⁵A nan ve Zeruzalem yi Zwifə kaanum yigə tiinə bam di ba nakwa bam ta o taani ba bri amv. Ba ma ta ba wi, kv maŋi si a di o taani ni kv maŋi si ba gv-o mv. ¹⁶A ma ta di ba a wi, dibam Rom tiinə ba jaani nɔɔnv dí ki nɔɔna juŋa ni, yi o ta wv zigi balv na saŋ-o tun yigə ni si o ŋɔɔnti o jɔŋi o titi di ba na saŋ-o kulv ŋwaani tun. ¹⁷Ba laan ma tɔgi di amv ba ba yo seeni. A ma wv pe taani dum dim daani. Tɩga na puuri tun, a ma zaŋi a nuŋi si a di taani dum. A ma pa ni si ba ja nɔɔnv wum ba ba. ¹⁸Balv na saŋ-o tun ma zaŋi si ba ŋɔɔnti. A ya maa buŋi ni ba lagi ba ŋɔɔnti wo-lwaanv mv ba pa-o. Ba nan wv ŋɔɔnti kuntu. ¹⁹Ba na zaŋi ba ŋɔɔnti kulv tun yi kantɔgɔ bitari mv ba titi We cwəŋə kam ŋwaani. Kv ma wəli di nɔɔnv wudoŋ na tɩga, o yiri mv Zezi, yi Pooli te o wi, o ŋwi mv. ²⁰A wubɔŋa ma vugimi di a na wó ki te a di ba taani dum tun. Kuntu ŋwaani a ma bwe Pooli, si o na wó se o vu Zeruzalem si a di o taani dum dáani. ²¹Pooli ma loori si dí taá nii-o, si dí daari dí yagi taani dum si dí yuutu Rom pa-farv wum titi laan di o taani dum. Kuntu ŋwaani a ma pa ni si ba taa yir-o, si kv taa ve maŋa kalv a na wó wanti a pa o vu pa-farv wum te tun.»

²²Fesitu na tagi kuntu did-o o ti tun, Agripa laan ma ta o wi, wum titi wó ta lagi si o ni nɔɔnv wum kuntu ni-taani. Fesitu ma lər-o o wi: «Jwaani mv, nmv wó ni o taani dum.»

²³Tɩga na puuri tun, Agripa di Burunisi ma zaŋi ba kwe ninwaŋa lanyirani ba nuŋi. Pamaŋna bam didɛera didaani tw kum yigə tiinə maa tɔgi ba kwaga, yi ba vu ba zv taani dum dim jəgə kam. Fesitu laan ma pa ni si ba ja Pooli ba ba. ²⁴Fesitu ma ta o wi: «Pe Agripa di abam balv maama na wv yo seeni zum tun, nii-na nɔɔnv wuntu mv yi wulv Zwifə balv maama na wv Zeruzalem ni di yoba seeni tun na jigi o taani ba

ŋɔɔnti di amv tun. Ba maa tiini ba ŋɔɔnti di dam ni kv wv maŋi si nɔɔnv wuntu daa ta ŋwi. ²⁵A nan wv ne o na ki kulv kv maŋi si dí gv-o tun. O titi nan na wv o lagi si Rom pa-farv wum mu di o taani tun, amv li wubɔŋa si a pa o vu dáani mv. ²⁶Kv daari, a nan ba jigi o woŋo kulv na jigi kuri tun si a pupuni a pa dibam yuutu wum. Kuntu ŋwaani mv a pe o ba o zigi abam yigə ni si á nii, kv na dwe didi nmv Pe Agripa yigə ni. Dí nan na bwe-o dí ti, kv wat kv pai a nai o woŋo kulv a na wó pupuni a pa pa-farv wum tun. ²⁷Beŋwaani a buŋi ni kv bá ta jigi kuri si a tuŋi puunv si o vu pa-farv wum te, yi a wv tagi o na jigi taani woŋo kulv ŋwaani tun.»

Pooli na ŋɔɔnti si o ma jɔŋi o titi te tun

(Tituŋa Tɔnɔ 9:1-19, 22:4-16)

26 Fesitu na ŋɔɔnti o ti tun, Agripa laan ma ta di Pooli o wi: «Nmv jigi cwəŋə si n ŋɔɔnti n ma n jɔŋi n titi.»

Pooli ma zəŋi o juŋa, yi o laan daari o ŋɔɔnti si o ma o jɔŋi o titi. ²O maa wi: «Pe Agripa, a zum jigi wupolo, di a na zigi nmv yigə ni si a ŋɔɔnti a jɔŋi a titi di Zwifə bam na saŋi-ni wænu tɩv maama ŋwaani tun. ³Kv sunt kv yi cɩga mv di a na wi a jigi wupolo tun, beŋwaani nmv titi ye Zwifə bam mv di ba kantɔgɔ na yi te tun. Kuntu ŋwaani a loori-m si n kwaanv n cəgi a taani dum di wv-zuru.

⁴Zwifə bam maama maŋi ba ye amv ŋwia na yi te a biini ni si kv ba kv yi zum. Bantv nan ye amv deen na ŋwi te a titi tw ni di Zeruzalem ni tun. ⁵Ba maa maŋi ba ye ni kv yi pulim ni mv a maŋi a tɔgi a wv Farizian bam kəgɔ kum wunv yi a tɔgi a se ba cullu tum, yi bantv cullu tum tiini ti damma ti dwe dibam We cullu tum maama. Ba na laga, ba ya wó wanti ba ta ni kuntu yi cɩga mv. ⁶Beŋwaani mv yi a zigi yo seeni zum si ba bwe amv taani, kv yi a na jigi tuna ni We wó bi twa Dl pa ba yagi tuuni, ni Dl na goni ni Dl pa dí nabaara bam te tun. ⁷Dibam Yistrayeli tiinə maama tiini dí zuli We, yi dí tuŋi dí pa-Dl wia di titi maama, yi dí jigi tuna si dí na We na goni Dl ni si Dl ki wænu tintu doŋ tun. Amv tu pe, a na jigi tuna yam kuntu tun mv pe Zwifə bam jigi di amv. ⁸Beŋwaani mv abam wari si á buŋi ni We wó wanti Dl bi twa Dl pa ba yagi tuuni?

⁹Kv na yi amv titi di, a deen buŋi ni kv maŋi si a ki kulv maama na wó ma cəgi Zezi na yi Nazareti tu tun yiri dum mv. ¹⁰Amv ki kuntu maama Zeruzalem ni. Zwifə kaanum yigə tiinə bam deen mv pe-ni cwəŋə, yi a jaani Zezi karabiə bam a ki puuna digə ni. Ba na yəni ba gv-ba, amv yəni a se ni kv maŋi. ¹¹Kuni zanzan a yəni a kari a ve Zwifə bam We-di sum maama, yi a jaani-ba a pa ba na cam. A maa kwaanv a fi-ba si ba

ŋɔɔni ba twi ba Yuutu wom. A banɩ na tiini dɩ zaŋɩ dɩ ba tun, a yəni a tɔgɩ ba nɛ a ve tunɩ yigə yigə, yɩ a jaanɩ-ba a beesa.

¹² De didwɩ mu a zaŋɩ a maa ve Damasi sɩ a yaari Zezi karabiə bam. Zwifə bam kaanum yigə tiinə bam deen pe-nɩ cwəŋə dɩ dam sɩ a vu da a yaari-ba. ¹³ Amu tu pe, dibam deen wu cwəŋə nɩ mu dɩ veə. Wia titari nɩ a ma na pooni na tiini dɩ dana dɩ dwe wia kam na yɩ te tun, dɩ nuŋi weyuu nɩ dɩ pɩpɩlɩ dɩ gilimi amu dɩ balu na tɔgɩ dɩ amu tun. ¹⁴ Dɩbam maama ma tu tɩga nɩ. A ma ni kwərə na ŋɔɔni dɩ Zwifə bam taanɩ ka wɩ: «Sooli, Sooli, beɛ mu yɩ n jɩgɩ amu n beesi kuntu? Nmɩ ki ninɛni na-bɩa na kwaanɩ sɩ ka ta wɩlu na jɩgɩ-ka o pa tun mu. Nmɩ wɔ joori n cɔgɩ n titɩ mu.» ¹⁵ A ma bwe a wɩ: «A tu, nmɩ yɩ wɔɔ mu?» Dɩ Yuutu wom ma ləri o wɩ: «Amu yɩ Zezi wɩlu nmɩ na jɩgɩ n beesi tun mu. ¹⁶ Nan zaŋɩ n zɩgɩ weeni. A bɩɩ a titɩ dɩ nmɩ sɩ a li-m sɩ n ta n yɩ a tintuŋnu mu dɩ a maana tu, sɩ n daari n pa nɔɔna lwarɩ nmɩ zɩm na nɛ kulu amu tee nɩ dɩ kulu a na wɔ bɩɩ nmɩ tun. ¹⁷ Aa jɔŋi nmɩ Zwifə bam juŋa nɩ a yagɩ, dɩ dwi-ge tiinə bam juŋa nɩ. A laan nan wɔ tuŋɩ nmɩ sɩ n vu dwi-ge tiinə bam te, ¹⁸ sɩ n puri ba yiə sɩ ba yagɩ lim, sɩ ba taa ŋwi pooni yigə nɩ. Nmɩ wɔ pa ba nuŋi sɩtaanɩ dam wɩntɩ n daari n ki-ba We juŋa nɩ. Kuntu tun, We wɔ yagɩ ba lwarum Dɩ ma ce-ba sɩ ba na jəŋə je Dɩ titɩ nɔɔna bam wɩntɩ, ba na ki ba wu-didva dɩ amu tun ŋwaanɩ.»

¹⁹ Kuntu tun, Pe Agripa, amu wu vɩn vɩrum dilu na nuŋi We-sɔŋɔ dɩ ba amu te tun, a se-dɩ mu. ²⁰ A puli a tɔɔlɩ We kwərə kam a bɩɩ nɔɔna Damasi nɩ mu dɩ Zeruzalem nɩ, ku wəli dɩ Zwifə bam tu kum maama nɩ, dɩ dwi-ge tiinə bam dɩ tee nɩ. A bɩɩ-ba sɩ ba ləni ba wɩru, sɩ ba daari ba pipiri ba taa tɔgɩ We, sɩ ba taa ki kulu na wɔ bɩɩ nɩ ba sunɩ ba ləni ba wɩru tun mu. ²¹ Kuntu ŋwaanɩ mu Zwifə bam jaanɩ-nɩ maŋa kalu a na wu We-di-kamunu kum wɩntɩ tun, yɩ ba kwaanɩ sɩ ba gu-nɩ. ²² We nan mu wəli-nɩ yɩ ku ba ku yɩ zɩm. Kuntu ŋwaanɩ mu a zɩgɩ yo sɩ a ta cɩga a bɩɩ nɔɔna maama, ku na yɩ nɔn-kamunə naa nɔɔnu dɩ nɔɔnu dɩ. A na yəni a te kulu tun yɩ bidwɩ mu dɩ faŋa faŋa We nijɔŋnə bam dɩ Moyisi titɩ deen na tagɩ nɩ kulu wɔ ki tun. ²³ Ku tagɩ ku wɩ, nɩ Krisi wom We na tuŋɩ tun maŋɩ sɩ o na yaara, sɩ o ji wɩlu na wɔ da yigə o bi o yagɩ tuuntɩ tun, sɩ o daari o pa Zwifə bam dɩ dwi-ge tiinə bam dɩ na pooni, sɩ We vri-ba ba lwarum wɩntɩ.»

²⁴ Pooli na wura o ŋɔɔni sɩ o ma jɔŋi o titɩ kuntu tun, Fesitu ma zaŋɩ o ta dɩ kwərə-dɩa o wɩ: «Pooli, nmɩ co mu! Nmɩ na tiini n zaasi tɔŋɔ zanzan kuntu tun mu pe n wubuŋa tərə.»

²⁵ Pooli ma ləri o wɩ: «Dɩbam tu Fesitu, ku dai nɩ a wubuŋa mu tərə. A na zɩgɩ a te kulu tun yɩ cɩga mu, yɩ ku jɩgɩ kuri lanyɩranɩ. ²⁶ Pe Agripa maŋɩ o ye wəənu tum kuntu nɩ nɩ. Aa wanɩ a ŋɔɔni a taanɩ did-o jaja. A ye nɩ a na ŋɔɔni kulu maama tun dai wo-dɔŋɔ did-o, beŋwaanɩ wəənu tum kuntu wu səgɩ tɩ ki gugoro nɩ.

²⁷ Pe Agripa, nmɩ se faŋa faŋa We nijɔŋnə bam na bɩɩ kulu tun na? Amu ye nɩ n se.»

²⁸ Agripa ma ta dɩ Pooli o wɩ: «Ku ge funfun sɩ n taanɩ dum pa amu ji Zezi Krisi bu.»

²⁹ Pooli ma ləri o wɩ: «Ku na ge funfun naa ku na daanɩ dɩ, a loori We sɩ Dɩ pa nmɩ dɩ balu maama zɩm na je ba cɔgɩ a taanɩ dum tun dɩ ji nɩ amu na yɩ te tun. Ku na dai capɔnnu tum yɩranɩ mu a ba lagɩ sɩ ba ma vɔ abam dɩ.»

³⁰ Pe wom dɩ guvurma tu Fesitu dɩ Burɩnisi dɩ balu maama na wura tun laan ma zaŋɩ ba nuŋi. ³¹ Ba na nuŋi tun, ba maa ŋɔɔni daanɩ ba wɩ: «Nɔɔnu wɩntu wu ki kulu na maŋɩ sɩ ba gu-o naa sɩ ba ki-o pɩna digə nɩ tun.»

³² Agripa ma ta dɩ Fesitu o wɩ: «Dɩ ya wɔ wanɩ dɩ li nɔɔnu wɩntu dɩ yagɩ, ku na dai o titɩ na wɩ o lagɩ sɩ pa-faru wom mu dɩ o taanɩ dum tun ŋwaanɩ.»

Pooli na maa ve Yitali te tun

27 Ba deen laan na li wubuŋa sɩ ba pa dɩ zu naboro dɩ vu Yitali tun, ba ma ja Pooli dɩ pɩna badonnə ba ki pamaŋna yigə tu wɩdoŋ juŋa nɩ, o yɩru mu Zuliyusi. O nuŋi pa-faru wom pamaŋna bam kɔgɔ kum wɩntɩ mu. ² Dɩ ma na naboro, ku nuŋi Adramiti yɩ ku lagɩ ku vu tum dilu na wu Azi nunu kum ni nɩ tun. Dɩ ma vu dɩ zu ku wu dɩ tɔgɩ dɩ ke. Arisariki dɩ ma tɔgɩ dɩbam o ke. Wɩntu nuŋi Masidvanɩ tu kudoŋ mu, ku yɩru na yɩ Tesaloniki tun.

³ Tɩga na puuri tun, dɩ ma vu dɩ yi Sidɔn. Zuliyusi ma duri Pooli ŋwaŋa, yɩ o pa-o cwəŋə sɩ o vu o badonnə te, sɩ ba ki kulu o na lagɩ tun ba pa-o. ⁴ Dɩ ma zaŋɩ dɩ nuŋi daanɩ dɩ zu nunu kum wu. Vu-dɩw maa jeeri dɩbam ku maga. Kuntu ŋwaanɩ dɩ ma dalɩ Sipri tu buburu kum yɩra dɩ ke. ⁵ Dɩ ma daari dɩ tɔgɩ nunu kum wu dɩ vu dɩ da Silisi dɩ Pamfili te dɩ ke. Dɩ ma vu dɩ yi Liizi tu kudoŋ, ku yɩru mu Miira. ⁶ Dɩ na yɩ da tun, pamaŋna yigə tu wom ma na naboro kudoŋ ku na nuŋi Alesandri ku maa ve Yitali. O ma pa dɩ zu ku wu. ⁷ Dɩ maa wu nunu kum wɩntɩ dɩ ve fun fun yɩ dɩ ki da kɔgɔ kɔgɔ, ku na tiini ku camma tun ŋwaanɩ. Dɩ ma vu dɩ yi Kinidi na batwarɩ mɛ tun. Vɩu kum na jeeri dɩbam ku magɩ kuntu tun, dɩ daa ma warɩ dɩ yɔɔrɩ dɩ yigə dɩ vu. Kuntu ŋwaanɩ dɩ ma vu dɩ dalɩ Kreti buburu kum yɩra dɩ ke dɩ da Salmɔnɩ je sɩm. ⁸ Dɩ ma yɔɔrɩ dɩ dalɩ buburu kum yɩra yɩ dɩ na cam zanzan, yɩ dɩ laan vu dɩ yi jəgə kalu yɩru na yɩ Nabwəaru Zɩgɩm Je-ŋuŋa tun. Laazi tu kum batwarɩ dɩ jəgə kam kuntu.

⁹ Dɩbam ma tiini dɩ daanɩ je sɩm kuntu nɩ. Ku ma ba ku yɩ maŋa kam ku na damma sɩ nɔɔna ja naboro ba zu nunu kum wu tun. Zwifə bam ni-vɔɔm de dum maŋɩ dɩ ke yɩ ku daari fun sɩ bɩnɩ dum ti. Pooli ma kaanɩ-ba o wɩ: ¹⁰ «A badonnə-ba, a na nɛ kulu tun, dɩ na zaŋɩ sɩ dɩ daa ke, dɩ wɔ na yaara zanzan. Dɩ wəənu tum maama lagɩ tɩ cɔgɩ mu. Ku dai naboro kum dɩ ku zila

yam yiranti má, ku wai si dɔ́bam titi di ga dí ḡwía.»
¹¹Pooli na tagi kuntu tun, pamaṅna yigə tu wum ma wu se o na tagi kulv tun, yi o daari o se naboro kum tu wum di wulv na co-ku tun taani dum. ¹²Nabwəaru gugoro kum me ba na wura tun ba lana si ba taa tigi da, si vu-dw kum maṅa kam ba ka ke. Nɔ́na bam zanzan ma li wubɔ́ṅa si ba zaṅi ba ke nɔ́nuw kum wu, si ba kwaani ba nii baá wanti ba yi Feniki na. Feniki wu Kreti ni mu, yi ku jigi nabwəaru gugoro kulv kwaga na yagi vii kum tun. Ba na yi dáani, baá wanti ba taa tigi da si vii kum maṅa ke.

Vu-fɔ́rɔ na jaani-ba na baṅa ni te tun

¹³Vii laan ma zaṅi jagwiə baṅa ni ku fulə. Nɔ́na bam maa buṅi ni baá wanti ba na cwəṅə ba ki kulv ba na buṅi tun mu. Ba ma ti ba yigə si ba kwe naboro kum ba ke. Ba maa dali Kreti buburu kum yira ba maa kea. ¹⁴Dɔ́bam ma wu yi yigə, yi vu-dw zaṅi ku zigi bube dum ni ku ba ku magi dɔ́bam. Ba deen bæ vii kum kuntu yiri ni Yurakilo mu. ¹⁵Vii kum na tiini ku magi dɔ́bam kuntu tun, dí daa ma wari si dí pa naboro kum yɔ́ɔri vii kum na nuṅi me tun. Dí na kwaani dí ga tun, dí ma yagi naboro kum dí pa vii kum. ¹⁶Vii kum ma ja dɔ́bam ku vu ku pa dí dali buburu ku doṅ yira, yi vii kum daa ba magi dɔ́bam zanzan. Bube dum kuntu yiri mu Kɔ́da. Ku tiini ku ce dí yira mu, yi dí laan wanti dí liiri naboro balaṅa kam dí ki naboro kamunu kum wuni si ka yi cɔ́gi. ¹⁷Ba na pe ku zv naboro kum wuni tun, ba ma kwe ḡuni ba pa si tɔ́gi naboro kamunu kum kuri yi ba vɔ́ ku maama. Ba maa kwari fuɔ́ni ni kulv ja-ba ku vu na-kula je silv yiri na yi Siriti tun. Kuntu ḡwaani ba ma kwaani ba cəṅi naboro kum ba pa ku daa ba tiini ku durə, yi ba yagi-ku ba pa vii kum. ¹⁸Vu-dw daa ta ma tiini ku magi dɔ́bam. Tiga na puɔ́ri tun, ba ma sɔ́ni si ba li naboro kum zila yam ba duli ba yagi na bam wuni, si ku daa yi ta dunə. ¹⁹Tiga daa na puɔ́ri tun, ba titi ma ma ba jia ba li naboro kum yira wəənu ba di na bam wuni. ²⁰Ku deen yi da kɔ́gɔ kɔ́gɔ mu dɔ́bam na wu ne wia di calicwi. Vu-dw kum daa ta maa tiini ku magi dɔ́bam yi ku ba yaga. Dɔ́bam daa ba tuna ni dí wó wəri.

²¹Nɔ́na bam maa na ve taan yi ba ba di wudiu tun, Pooli ma zaṅi o zigi ba wuni o ta di ba o wi: «A badonnə-ba, abam ya na se a ni yi dí wu zaṅi dí yagi Kreti, dí ya bá na cɔ́gum di yaara yantu doṅ. ²²A laan nan loori abam si á taá jigi pu-dia. Amu ye si abam wulwulv bá ga o ḡwía, ku yi naboro kum yiranti mu wó cɔ́gi. ²³Ku yi diin titu ni mu, We dilv na te amu yi a yi Dl tuntuṅu tun tɔ́ni Dl maleka amu tee ni. ²⁴Ka ma ta ka wi: «Pooli, yi ta n kwari fuɔ́ni, si nmv maṅi si n vu n zigi pa-farv wum yigə ni mu. We yi ḡwaṅa tu, yi Dl wó pa nɔ́na balv na tɔ́gi ba wu naboro kum wuni tun di na ḡwía.» ²⁵Kuntu ḡwaani, a badonnə-ba,

á taá jigi-na pu-dia. A jigi tuna di We, ni maleka kam na tagi kulv ka bri-ni tun wó suni ku ki. ²⁶Di kuntu di, vii kum maṅi si ku magi dɔ́bam ku ja vu ku zigi bube didoṅ yuu ni mu.»

Naboro kum na cɔ́gi yi nɔ́na bam lu te tun

²⁷Vii kum deen maa magi dɔ́bam taan, ku jigi ku maa ve Adria nɔ́nuw kum wuni. Ku deen yi titu dilv na ki dɔ́bam da fugə yana na bam wuni tun mu. Titu kunkuru ni balv na co naboro kum tun maa buṅi ni dí wura dí twe bube mu. ²⁸Ba ma kwe kandwe na ləgə ḡuna ni ni ba di na bam wuni, si ba lwarti na bam na luunə te tun. Ba ma na ni ba luunə ba maṅi ni metra fiinna mu te. Ku na ki fun tun, ba daa ma di ḡuna kam si ba nii, yi ba na ni na bam ta luunə ba maṅi ni metra fiintɔ́ mu te. ²⁹Ba maa kwari fuɔ́ni si vii kum wó magi naboro kum, ku ja vu ku magi di pweeru. Kuntu ḡwaani ba ma li naboro kum zigum luguru tuna ku kwaga ni ba di na bam wuni si ku ma zigi. Ba ma daari ba loori We si tiga puɔ́ri lila. ³⁰Naboro kum coonə bam ma buṅi si ba lu si ba daari naboro kum. Ba ma li naboro balaṅa kam ba di na bam wuni, yi ba ki nuneeni ba lagi ba vu ba li naboro kum yigə luguru tum mu si ba ma zigi-ku te. ³¹Pooli na lwarti ba na buṅi si ba ki te tun, o ma ta di pamaṅna yigə tu wum di o nɔ́na bam o wi: «Nɔ́na bantv na nuṅi ba daari naboro kum, abam daa bá wanti á lu.» ³²Pooli na tagi kuntu tun, pamaṅna bam ma go ḡuni silv ba na me ba lə boro balaṅa kam tun ba di-ka ba yagi.

³³Tiga na wura ka puɔ́ri tun, Pooli ma loori ba maama si ba zaṅi ba di wudiu. O ma ta di ba o wi: «Zum mu jigi da fugə yana liə zanzan na jigi abam yi á wari wudiu si á di. ³⁴A nan loori abam si á zaṅi á di wudiu. Á na wu ki kuntu, á bá wəri. Á taá ye ni abam wulwulv bá lagi á yuuyue titi di á ga.»

³⁵Pooli na tagi kuntu o ti tun, o ma kwe dɔ́pe o zigi ba maama yigə ni o ki We le, yi o daari o fɔ́-di o wura o di. ³⁶Ku ma pa ba maama pu-dia yi ba di di wudiu. ³⁷Dɔ́bam maama ni deen yi nɔ́na biə-yale di fusrpe bardv mu (276) naboro kum wuni. ³⁸Ba maama na di ba zaṅi tun, ba ma li mina ywəəlu tum naboro kum wuni ba di na bam wuni, si ku daa yi ta dunə.

³⁹Tiga laan na puɔ́ri tun, nɔ́na bam maa yəri buburu kulv ni ni ba na wura tun. Ba ma nii ba na gugoro na na ve ba tigi da tun. Ba maa buṅi si ba nii ba na wó wanti ba pa naboro kum tɔ́gi dáani ku be. ⁴⁰Ba ma go ḡuni silv na ləgi naboro kum zigum luguru tum tun ba yagi na bam wuni. Ba ma daari ba bwəli ḡuni silv na vɔ́gi naboro kum naywi sum tun, si ba taa pai ku ve ni ba na lagi te tun. Ba laan ma kwe naboro gɔ́rɔ ba lə naboro kum yigə ni si vii kum taa magi-ku, si naboro kum wanti ku be. ⁴¹Naboro kum ma vu ku yi na-kula jəgə ku cəṅi da. Ku yigə kam maa muɔ́ri

kasula wṁni, yi ka daa waru ka li. Ku daart na bam maa tiini ba pṁgila, yi ba magu naboro kum kwaga kam ba pa ka wura ka cṁga.

⁴²Pamaḡna bam deen ma ki ni daanti si ba ja puuna bam ba gu, si ba wuluwulu yi zaḡi o dun na bam o vri o titi ba jia ni. ⁴³Ba yigṁ tu wum maa lagu si o vri Pooli ḡwta o yagi. O ma ci-ba si ba yi ki kulv ba na buḡi tun. O ma daart o pa ni, si nṁṁna balv na wu wani ba dun ba nuḡi tun da yigṁ ba faḡi ba cu na bam wṁni si ba dun ba be, ⁴⁴si balv na daart tun kwe naboro kum da-didwaaru tum naa ku wṁnu tulv na bwari tun ba ma dun ba be. Kuntu mu dibam maama ki di ma joḡi di titi.

Kulv na ki Maliti ni tun

28 Dibam na lugi yi di be bube dum kuntu tun, mu di lwarti ni bube dum kuntu yiri mu Maliti. ²Nṁṁna balv na zuvri daanti tun maa ja dibam ḡwaga zanzan. Dva maa suḡi ka wura ka nia, ka pa waaru wura. Ba ma dwe mini ba pa dibam maama si di weeri. ³Pooli ma puuri de o wura o ki mini dum wṁni. Mini dum wulim ma pa bisankwta nuḡi de sum wṁni ka karti Pooli juḡa ka legi da. ⁴Tu kum tiina bam na ne bisankwta kam na legi Pooli juḡa kam ni tun, ba maa te daanti ba wi: «Kṁm duntu bri ni nṁṁnu wuntu yi nṁn-guru mu. Di o na lugi nuḁw kum wṁni tun di, ku ta wu maḡi si o taa ḡwi. We wu se si o wari.»

⁵Pooli ma mi bisankwta kam o di mini dum wṁni, yi kulvkuḁw wu ki-o. ⁶Nṁṁna bam maa buḡi ni, o yira ga wu fuli mu naa oṁ da o tu tiga ni mu o ti. Ba na cṁgi kuntu taan tun, ba ma wu ne ni kulvkuḁw ki-o. Ba ma lani ba wubuḡa yi ba daart ba wi: «Nṁṁnu wuntu yi we didoḡ mu!»

⁷Jṁgṁ kam kuntu seeni nṁṁnu wudoḡ kara batwari da. Nṁṁnu wum yiri mu Pubilu. Wuntu mu yi tu kum kuntu didṁeru. O ma joḡi dibam lanyirani o sṁḡṁ ni. Di ma ki da yatṁ da. ⁸O ko maa tigi o ba jigṁ yazuru. Paa di wu-zuru mu jig-o. Pooli ma zu o digṁ kam si o na-o. O ma daḡi o jia o baḡa ni o loori We o pa-o, yi o yaww kum je. ⁹O na ki kuntu tun, tu kum tiina balv maama na ba jigṁ yazuru tun maa tui o te, yi ba na yazuru. ¹⁰Ba ma zuli dibam, yi ba kwe peera zanzan ba ja ba pa dibam. Maḡa kalv di daa na lagu di zu naboro si di ke tun, ba ma pa dibam kulv maama na maḡi di di vṁḡṁ kam tun si di ja di viiri.

Ba na ke ba maa ve Rom te tun

¹¹Di deen ki canṁ sitṁ mu tu kum kuntu ni, yi di laan na naboro kudoḡ kulv ba na ma be ni Wa-yiwa tun. Ku deen nuḡi Alesandri mu ku ba ku zigṁ bube dum kuntu ni ni taan, yi vu-duw kum maḡa ke. Di deen ma

zu ku wu si di ke. ¹²Di ma tṁḡi nuḁw kum wu di vu di yi Sirakusi. Di ma pṁni da da yatṁ. ¹³Di ma zaḡi daanti di tṁḡi nuḁw kum wu di vu di yi Rigi. Tiga na zuvri tun, vii ma daa zaḡi di kwaga ni ku suḡi ku maga. Di ma ki da yale, yi di vu di yi Pusoli di zigṁ da. ¹⁴Di ma nuḡi naboro kum wṁni di vu di maḡi di Zezi karabiṁ badonnṁ. Ba ma loori dibam si di ki da yarpe ba tee ni. Di ma ki da yarpe daanti, yi di laan vu di yi Rom. ¹⁵Zezi karabiṁ balv na wu Rom ni tun ma ni dibam ḡwta. Ba ma zaḡi Rom ni si ba nuḡi ba jeeri dibam cwṁḡṁ ni. Ba deen tu ba yi Apisi yaga kam na wu me tun, yi badaara di deen ba jṁgṁ kalv ba na be ni Vṁṁ Di Sitṁ tun, si ba jeeri dibam. Pooli na ne-ba kuntu tun, o ma ki We le yi ku pa-o baari. ¹⁶Di na ve di yi Rom kuntu tun, ba ma pa Pooli cwṁḡṁ si o taa zuvri o na lagu me tun, yi ba pa pamaḡnu tṁḡi o yir-o.

Pooli na bri We ciga kam Rom ni te tun

¹⁷Da yatṁ na ke tun, Pooli ma beḡi tu kum Zwifṁ bam yigṁ tiina si ba jeeri daanti. Ba na tu tun, Pooli ma ta di ba o wi: «A ko-biṁ-ba, a wu ki kulvkuḁw a cṁgi dibam nṁṁna bam wu, naa a cṁgi cullu tulv dibam nabaara na tiji ba pa dibam tun. Di ku di, ba jaanti amu Zeruzalem ni mu ba ki Rom tiina juḡa ni si ba pi-ni. ¹⁸Ba deen ma bwe-ni taanti si ba nii a na ki kulv tun. Ba ma wu ne a na ki kulv a cṁgi si ku pa ba gu-ni tun. Kuntu ḡwanti ba ya maa lagu si ba yagi-ni. ¹⁹Zwifṁ bam ma wu se kuntu. Mu ku kuri ku deen yi fifiṁ si a ta si Rom pa-faru wum titi di a taanti dum. Ku nan dai ni amu ga jigṁ taanti mu di a titi dwi tiina bam. ²⁰Kuntu ḡwanti mu a beḡi abam si a ba, si di ḡṁṁni daanti di nii. Ba na vṁḡṁ amu di capunnu tum tun, ku yi a na se wulu wum Yisrayeli tiina bam na jigṁ o tuna tun ḡwanti mu.»

²¹Pooli na tagi kuntu tun, ba ma ta did-o ba wi: «Dibam nan wu joḡi tṁṁ Zude tiina bam tee ni ba na pupuni ba ta nmu taanti tun. Dibam ta wu ne di ko-bu wulu na nuḡi da o ba o ta nmu taanti o bri dibam, naa o ta wo-balṁṁ o pa nmu. ²²Dibam nan wu ta lagu si di lwarti nmu na jigṁ kulv n wubuḡa ni tun. Beḡwanti di maḡi di ye ni, nmu na tṁḡi cwṁ-duḡa kalv tun, nṁṁna yṁni ba ḡṁṁna ba yaali-ka je maama.»

²³Ba laan ma lagu de ba pa Pooli si ba jeeri daanti. De dum na yi tun, nṁṁna zanzan ma ba jṁgṁ kalv Pooli na zuvri da tun. Ba na tu tun, o ma tiini o ḡṁṁni taan o bri-ba, ku zigṁ zizuḡa ni ku vu ku yi didaan-ni. O ma ta We paari dum na yi te tun o bri-ba. O ma ma We ciga kalv na pupuni Moyisi cullu tṁṁ kum di faḡa faḡa We nijṁḡṁ bam twaanu tum wṁni tun o bri-ba, yi o kwaanti si o pa ba se ciga kalv o na te Zezi ḡwanti tun. ²⁴O na bri-ba kuntu tun, badaara ma se o taanti dum. Badaara di ma wu se. ²⁵Ba ma zaḡi si ba viiri, yi

ba magi kantɔgɔ daani di Pooli na tagi kulɔ tun. Ba ta na wu viiri tun, mu Pooli tagi taani didoŋ o wɛli da o wɛ:

«Wɛ Joro kum deen tɔgi Wɛ nijonnu Ezayi kwɛrɛ mu ku ta cigɔ di abam nabaara bam ku wɛ:

²⁶Ve a nɔɔna bam te si n ta di ba nu:

Abam wɔ fɔgi á cɛgi Wɛ taani dum di á zwa,
yi á bá ni di kuri.

Abam wɔ fɔgi á nii di á yiɔ,
yi á bá na.

²⁷Beŋwaani nɔɔna bam kuntu wubuŋa tigi mu.

Ba zwa di ma kwarumi,
yi ba daari ba pu ba yiɔ,
si ba yiɔ yi zaŋi ya na,
si ba zwa yi zaŋi ya ni,

si ba wubuŋa yi zaŋi ya lwarɛ Wɛ taani dum kuri.

Ku na dai kuntu, ba ya wɔ pipiri ba se amu

Wɛ yi a pa-ba yazurɛ.»

²⁸Pooli laan ma ta o wɛli da o wɛ: «Á nan taá ye nu Wɛ pe dwi-ge tiinɛ mu lwarɛ Dl na wɔ jɔŋi-ba Dl yagi te tun. Bantu nan wɔ se Dl kwɛrɛ kam.» [²⁹O na tagi kuntu tun, Zwifɛ bam ma nuŋi o tee nu. Ba na maa viiri tun, ba ma tiini ba magi kantɔgɔ daani.]

³⁰Pooli deen ki buna yale mu jɔgɛ kam kuntu ni, yi o zuuri me o na ŋwi si o taa tigi da tun. O maa yɛni o jeeri nɔɔna balu maama na tui o te si ba na-o tun. ³¹O maa yɛni o bri Wɛ paari dum cigɔ kam, yi o tɔɔli dí Yuutu Zezi Krisi kwɛrɛ. O deen ŋɔɔni di baari mu, yi nɔɔn-nɔɔnu wu cigi o yigɛ.

Tənc kəlv Pooli na pəpəni o pa

ROM TIINƏ tən

Tənc kəlv Pooli na pəpəni o pa Rom tiinə tən na brı dıbam kəlv tən mə tuntu

Pooli deen pəpəni tənc kuntu o pa We nəcəna balv na wə Rom nı tən mə. Nəcəna badaara ya maŋı ba brı-ba We cıga kam. Pooli nan laŋı sı o dı yi ba te, sı o pa ba na baarı mə, sı o laan daarı o ke o vu yigə.

Tənc kuntu wəni o brı o zaasım dım maama na yi te tən:

Nəcəns maama kı lwarım mə, yi We nan soe ba maama, kə na yi Zwifə naa dwi-ge tiinə dı. Ba maama wə want ba na cıga We tee nı, dı ba na kı ba wə-dıdva dı Zezi Kisi wəlv na tıŋı ba ŋwaanı tən. Kuntu nan yi We pəeri mə. Wəlv maama na kı o wə-dıdva dı Zezi tən wə na vrım lwarım dı təvni wəni. Ba laan wə ta ŋwı dı ba Yuutu Zezi, yi We Joro kım zəni-ba (pəcərim 1-8).

Pooli ta ma brı Zwifə balv na vın Zezi dı zum maama tən woŋo. O brı nı ba bə want ba vın We maŋa maama, We zaanı dım na wai woŋo maama tən ŋwaanı (pəcərim 9-11).

Kə nan na yi lele kuntu, We na kı dwi-ge tiinə maama lanyıranı te tən, kə maŋı sı ba kwe ba tıti ba pa Zezi, sı ba taa ŋwı dı wə-poŋo, sı kə poli We wə (pəcərim 12-15).

Tənc kım tiim jəgə nı, Pooli brı nı o laŋı sı o vu Rom mə, sı bantv dı laan want ba zən-o sı o ke o vu Espanyı. O laan ma daarı o jəcəni nəcəna balv maama o na ye yi ba wə Rom nı tən (pəcərim 15-16).

1 Amv Pooli wəlv na yi Zezi Kisi gamba-sono tən mə pəpəni tənc kuntu. We mə kuri-nı sı a taa yi Zezi tuntuŋnı, sı a taa təcəli o kwər-ywəŋə kam.

²Faŋa faŋa tən We maŋı Dı pa Dı niŋoŋnə bam mə pəpəni Dı tənc kım wəni, nı Dı goni nı sı Dı pa nəcəna lwarı Dı kwər-ywəŋə kam kuntu. ³⁻⁴Dı kwərə kam kuntu nan yi Dı Bu wım taanı mə, wəlv na yi dıbam Yuutu Zezi Kisi tən. Wəntv na jigi nabiinu tən, ba lug-o Pə Davidi dwi tiinə bam wəni mə. We Joro kım nan wə o tee nı dı dam, yi kə brı nı o yi Baŋa-We Bu mə maŋa kalv o na bi o yaŋı təvni tən. ⁵Wəntv ŋwaanı mə We kı dıbam yu-yoŋo lanyıranı, yi Dı pa dı yi Zezi tuntuŋna sı dı vu dwi maama tiinə te dı pa ba se o kwər-ywəŋə kam, sı ba daarı ba kı ba wə-dıdva dıd-o, yi kuntu wə pa Zezi Kisi na zulə. ⁶Abam dı təŋı á yi balv We na kuri sı á taá yi Zezi Kisi nəcəna tən mə.

⁷A pəpəni a pa abam balv na wə Rom nı yi We soe abam yi Dı kuri abam sı á taá yi Dı nəcəna tən mə.

Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Kisi wə pa abam yazurə dı yu-yoŋo.

Pooli bəŋı sı o vu o na Rom tiinə bam

⁸Dayigə woŋo yi, amv laŋı a təŋı Zezi Kisi ŋwaanı mə a kı a Yuutu We le abam maama ŋwaanı, dı nəcəna na te abam taanı je maama nı á kı á wə-dıdva dı Zezi tən. ⁹Amv yəni a loori We abam ŋwaanı maŋa maama, yi We dılv a na təŋı a paı dı a wə maama dı a na təcəli Dı Bu Zezi kwər-ywəŋə kam tən ye nı amv te cıga mə.

¹⁰A ta yəni a loori-Dı sı Dı pa-nı cwəŋə, sı a laan want a ba abam te. ¹¹Abam fra tiini ya jıŋı amv. A laŋı sı a na abam, sı We Joro kım laan want kə təŋı amv kə zəni abam dı We-pəeri dılv na wə pa á zıŋı lanyıranı tən. ¹²A na laŋı kəlv tən mə yi sı dı na baarı da-tee nı, dıbam maama na jıŋı wə-dıdva dı Zezi tən ŋwaanı.

¹³A ko-biə-ba, á taá ye nı a kwaanı kuni zanzan mə sı a na ne cwəŋə sı a ba a na abam, yi a daa ta wə ne cwəŋə dı zum maama. A laŋı sı a ba sı a want a təŋı tıtuŋı dılv na wə ja kuri tən mə abam tıtarı nı, nı a na maŋı a kı te dwi tiinə badonnə dı tıtarı nı tən. ¹⁴Kə yi fıfıv mə sı a təcəli We kwər-ywəŋə kam a brı nəcəna maama, yi kə nı nı jum mə te a yuu nı, kə na yi balv yi na pəvri, naa balv yi na wə pəvri tən, dı swan tiinə dı balv na yəri kuləkəlv tən. ¹⁵Kuntu ŋwaanı mə amv tiini a laŋı sı a ba a təcəli We kwər-ywəŋə kam a brı abam balv na wə Rom nı tən dı.

We kwər-ywəŋə kam na jıŋı dam te tən

¹⁶Amv ba kwarı cavura sı a brı nəcəna We kwər-ywəŋə kam. Taanı dım kuntu mə jıŋı dam, yi We ma-dı Dı vrı nəcəna balv maama na kı ba wə-dıdva dı Dı tən, kə puli dı Zwifə bam mə, yi kə laan ba kə wəli dwi-ge tiinə dı da. ¹⁷We kwər-ywəŋə kam mə brı nəcəna Dı na wə pa ba na cıga Dı tee nı te tən. Kə maama nan zıŋı ba na jıŋı wə-dıdva dı We tən ŋwaanı mə. We tənc kım maŋı kə brı nı: «Wəlv maama na jıŋı cıga We tee nı tən mə yi wəlv na kı o wə-dıdva dı Dı tən, oó na ŋwıa cıga cıga.»

Nabiinə maama na ge bura We tee ni te tun

¹⁸ Baŋa-We nan bri nɔɔna Dl banɩ na zaŋɩ dɩ ba ba lwarɩm dɩ ba kɛm-lwaanu tum maama ŋwaani. Ba na ki wo-lwaanu tun ŋwaani mu pa ba yɛni ba ci cɩga kam nɔɔna tee ni. ¹⁹ We nan vaŋɩ ba zwa, beŋwaani Dl maŋɩ Dl pa nɔɔna cwɛŋɛ sɩ ba lwarɩ Dl cɩga kam. We tutɩ bri-ba Dl cɩga kam jaja yɩ ba wu sɛ. ²⁰ Nabiinə wari ba nai Baŋa-We dɩ ba yiə. Ku nan na zɩgi Dl na ki lugu baŋa tun, nabiinə suntɩ ba nai wɛənu tɩlv Dl na ki tun. Ku ma pa ba wani ba lwarɩ lanyɩrani ni Dl yɩ We cɩga cɩga, yɩ Dl jɩgi dam dɩlv na ba jɩgi tiim tun. Kuntu ŋwaani nabiinə bá wani ba na bura We tee ni dɩ ba na wu sɛ-Dl tun. ²¹ Ba maŋɩ ba ye We na yɩ wulv tun, yɩ ba nan ba zuli-Dl ni ba We, naa ba taa ki-Dl le. Ku maa pa ba wubɔŋa tɩ, yɩ ba bicara yam laan yɩ lim, yɩ ba yəri woŋo kulv na lana tun. ²² Ba maa pai ba jɩgi swan mu, yɩ ba laan yɩ jwæru. ²³ Ba ba sɛ sɩ ba taa zuli ŋwɩa Tu Baŋa-We, yɩ ba daari ba zuli wɛənu tɩlv ba tutɩ na mɔɔni dɩ ba jia tun. Wɛənu tum kuntu mu nyɩ dɩ nabiinə balv na tv tun, dɩ zunə dɩ vara dɩ tɩga wo-vœlu.

²⁴ Kuntu ŋwaani mu We yagi-ba, sɩ ba taa tɔgi wo-yɔɔru tɩlv ba tutɩ fra na zɔvri tun. Ba maa yɛni ba ki wo-diguru, yɩ ba tɔgi boorim kikiə yalv na yɩ ba cavura tun. ²⁵ Ba maa vɩn We cɩga kam, yɩ ba daari ba tɔgi vwan. Ba maa yɛni ba zuli wɛənu tɩlv We na ki tun, yɩ ba tɔgi-tɩ ni tɩ yɩ We mu te. Ba daari ba yagi wulv tutɩ na yɩ ti maama Kəru tun. Wɛntu nan mu maŋɩ sɩ o jɔŋɩ zulə sɩ ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun. Amina.

²⁶ Kuntu ŋwaani mu We yagi-ba, yɩ ba ki wo-diguru kikiə yalv ba fra na zɔvri yɩ ya jɩgi cavura tun. Kaana ma yɛni ba yagi ba banna, yɩ ba daari ba tigi dɩ ba donnə kaana, ni baaru dɩ o kaani na tigi daani te tun. ²⁷ Ku yɩ kuntu mu dɩ baara dɩ. Ba dɩ ba lagɩ kaana, yɩ ba daari ba pai ba fra zɔvri ba donnə baara ba ma tigi dɩ ba, yɩ ku ya wu maŋɩ sɩ ba taa ki kuntu. Baara yɛni ba ki cavura kənə yantu doŋ mu daani, yɩ ku pa ba na cam dɩlv na maŋɩ dɩ ba lwarɩm kikiə yam tun.

²⁸ Nɔɔna bam kuntu nan buŋɩ ni We cɩga kam ba jɩgi kuri mu sɩ ba taa jɩgi-ka ba wubɔŋa ni. Kuntu ŋwaani mu We yagi-ba, sɩ ba taa tɔgi ba wubɔŋ-yɔɔru tum kwaga, yɩ ba ki wɛənu tɩlv ba ya na wu maŋɩ sɩ ba ki tun. ²⁹ Ba wubɔŋa maa su dɩ wo-balwaarv tɩlv na ba tɔgi cɩga kam cwɛŋɛ tun, dɩ kɛm-lwaanu dwi maama. Ba yɩ maa zv wɛənu zanzan. Ba tiini ba jɩgi pu-sɩŋa, yɩ ba jɩgi wu-guv. Ba ma lagɩ nɔɔna gum, yɩ ba kwəri ba jaani daani, yɩ ba daari ba ganɩ ba donnə. Ba maa buŋɩ wo-balwaarv ba pai ba donnə, yɩ ba yɩ bibari-nyina. ³⁰ Ba maa ŋɔɔni ba cɔgi ba donnə yum. Ba maa culi We, yɩ ba twi ba donnə. Ba ta kwəri ba yɩ bani-nyina, yɩ ba bri ba tutɩ nɔɔna yigə ni. Ba ta ma tiini ba buŋɩ kɛm-balwaarv wubɔŋa, yɩ ba ba nɩgi ba tiinə balv na lugɩ-ba tun. ³¹ Ba yəri kulv na wu maŋɩ tun. Ba maa jɩgi

niə yale yale. Ba ma ba soe ba donnə, yɩ ba ba jɩgi ba ŋwaŋa dɩ. ³² Ba nan maŋɩ ba ye We kwərə kam na bri kulv, ni balv na ki kɛm-balwaarv tuntu doŋ tun maŋɩ sɩ ba ti mu. Nan dɩ kuntu dɩ, ba ta yəni ba ki-tɩ mu, yɩ ba tɛ dɩ balv na ki lwarɩm tun dɩ, ni ku lana.

We tɔgi cɩga mu Dl maa di nabiinə sariya

2 Nmu wulv na co n donnə tun, ku yɩ nmu tutɩ mu n coə, beŋwaani nmu tutɩ dɩ ki wo-lwaanu tum kuntu doŋ mu. Kuntu tun, n bá wani n na bura We tee ni. ² Dɩ nan ye ni We wó dɩ nɔɔna balv na ki wo-lwaanu tum kuntu doŋ tun taani dɩ cɩga mu. ³ Nmu wulv na co n donnə kikiə yɩ nmu tutɩ dɩ ki-ya mu tun, kuntu nmu buŋɩ ni ní wani n lu We sariya yam wɔni mu na? ⁴ We nan tiini Dl jɩgi nɔɔna ŋwaŋa dɩ ban-pɩnu dɩ wo-zuru. Nmu nan pai wɛənu tum kuntu yɩ kafe mu na? Ta n ye ni, We na jɩgi nmu ŋwaŋa tun, ku yɩ sɩ ku pa nmu wani n ləni n wu mu n yagi kɛm-balwaarv.

⁵ Nmu nan tiini n ku n bicari mu yɩ n vɩn sɩ n ləni n wu. Kuntu mu wó pa n cam dum tiini dɩ puli de dum We na wó ba Dl bri Dl ban-zɔŋɔ kum yɩ Dl daari Dl di nabiinə sariya dɩ cɩga tun. ⁶ We laan wó pa nɔɔnu maama na o nyim sɩ ku maŋɩ dɩ o titɔŋa yam na yɩ te tun. ⁷ Nɔɔna badaara yɛni ba vɔ ba wurv mu yɩ ba ki wo-laarv, sɩ ku pa ba na paari dɩ zulə dɩ ŋwɩa kalv na ba cɔgi tun We tee ni. We nan wó pa bantv ŋwɩa kalv na ba ti tun. ⁸ Nɔɔna badaara nan wura ba na lagɩ bam tutɩ yɩrani zənə mu. Ba maa vɩn We cɩga kam, yɩ ba daari ba tɔgi wo-balwaarv kənə. We cam dum dɩ Dl ban-zɔŋɔ kum nan wó ba bantv baŋa. ⁹ Nabiinə balv maama na ki wo-balwaarv tun wó na yaara dɩ cam, ku na puli dɩ Zwifə bam, sɩ ku vu ku yɩ dwi-ge tiinə dɩ. ¹⁰ Ku daari, balv maama na ki kɛm-laarv tun, We wó pa-ba paari dɩ zulə dɩ ywəni, ku na puli dɩ Zwifə bam sɩ ku vu ku yɩ dwi-ge tiinə dɩ. ¹¹ Beŋwaani We tɔgi cɩga mu dɩ Dl na ki nɔɔna maama te tun, sɩ Dl ba kuri-ba daani.

¹² Balv na ki lwarɩm yɩ ba yəri We cullu tɩlv Dl na ki Moyisi juŋa ni tun, baá cɔgi mu yɩ ku dai Dl cullu tum ŋwaani. Ku daari, balv na ye We cullu tum na ki ba cɔgi, We wó tɔgi Dl cullu tum kuntu ŋwaani mu Dl ma di ba taani. ¹³ Beŋwaani, ku dai nɔɔna balv na cɔgi We cullu tum tun mu wó na cɩga Dl tee ni, ku yɩ balv na sɛ ba ki Dl cullu tum na wɩ te tun mu wó na cɩga Dl tee ni. ¹⁴ Dwi-ge tiinə bam nan yəri We cullu tum sɩ ba taa tɔgi-tɩ. Ba tutɩ wubɔŋa nan na pai ba tɔgi cɩga kalv We cullu tum na bri tun, ku bri ni ba maŋɩ ba ye kulv na maŋɩ sɩ ba taa ki tun mu, yɩ We cullu tum ta təri ba tee ni. ¹⁵ Ba titɔŋa yam bri ni cɩga kalv We cullu tum na bri tun tigi ba bicara ni. Ba wubɔŋa na pai ba tɔgi cwɛŋɛ kalv tun dɩ bri ni ku yɩ cɩga mu, beŋwaani ba wubɔŋa wat ya bri-ba ni ba ki ba cɔgi, naa ya bri-ba ni ba jɩgi cɩga. ¹⁶ Kuv ta yɩ kuntu mu We

sartya de dum ni. Baŋa-We wó da Zezi Krisi ŋwaant Dl buri nɔɔna maama wubuŋa yalu na sɛgi tun, ni amu na bri We kwɛr-ywɛŋɛ kam te tun.

Wɔɔ mu yi Zwifu cɛga cɛga We yigɛ ni?

¹⁷ Ku daari nmu wɔlu na bri n tuti ni n yi Zwifu tun, nmu yɛni n dali We cullu tum yira ni mu, yi n ki tura di n We tɔga kam. ¹⁸ Nmu maŋi n ye We wubuŋa na lagɛ si n ki kulɔ tun. Nmu na zaasi We cullu tum tun mu pɛ n lwarɛ woŋo kulɔ na yi cɛga tun. ¹⁹ Nmu buŋi ni n jigɛ We pooni mu n pat balu ta na wɔ lim wɔni tun, yi n nyi di lilwe vanɔnu na lagɛ si o pa nɔɔna tɔgi cwɛŋɛ te tun. ²⁰ Nmu maa n buŋi ni n jigɛ cwɛŋɛ si n bri balu na ba jigɛ yɛno tun, si n daari n zaasi balu wubuŋa ta na wɔ bɛgi tun. We cullu tum na bri-m cɛga di yɛno maama tun mu pat n buŋi kuntu. ²¹ Nmu nan na yɛni n zaasi n donnɛ tun, bɛɛ mu ki yi n ba zaasi n tuti? Nmu yɛni n bri nɔɔna ni ba yi taa ŋona, yi nmu tuti ŋoni mu. ²² N te ni ba yi ki boorim, yi nmu tuti boori mu. Nmu culi jwɛnɛ, yi n laan daari n di nyɔɔri ya baŋa ni. ²³ Nmu jigɛ tura di We na ki Dl cullu tum n juŋa ni tun, yi n laan daari n ki n cɔgi We yiri di n na ba se Dl cullu tum na bri te tun. ²⁴ Ku pupɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wɔ: «Ku yi abam Zwifɛ bam kikiɛ ŋwaant mu pat dwi-ge tiinɛ ŋɔni ba cɔgi We yiri.»

²⁵ Abam yɛni á goni á bɛkɛri si ku bri ni á yi We nɔɔna mu. Á nan na kwaanɛ á se We cullu tum, á bɛkɛri gonim dum jigɛ kuri. Ku daari, á na cɔgi We cullu tum, á bɛkɛri sum gwɛŋɛ yi kafe mu. ²⁶ Dwi-ge tiinɛ nan ba goni ba bɛkɛri. Ba wɔ nɔɔnu diduɔa nan na tɔgi cɛga kalɔ We cullu tum na bri tun, kuntu tu nyi di wɔlu na goni si ku bri ni o yi We nɔɔnu tun mu. ²⁷ Dwi-ge tiinɛ wó bri ni abam Zwifɛ bam ba jigɛ bura. Bɛŋwaanɛ á jigɛ We cullu tɔnɔ kum á juŋa ni, yi á goni á bɛkɛri. Nan di ku di, á ta yɛni á cɔgi We cullu tum mu. Bantu nan ba goni ba bɛkɛri, yi ba nan tɔgi We cullu tum.

²⁸ Ku dai wɔlu na bri o tuti ni o yi Zwifu tun mu sunɔ o yi Zwifu cɛga cɛga We yigɛ ni. Ku nan ta dai ni wɔlu na goni tun mu sunɔ o yi We nɔɔnu. ²⁹ We yigɛ ni, Zwifu cɛga cɛga yi wɔlu We na lɛni o bicari tun mu. Wɔlu bicari na fɔgi di kwe tun mu nyi di o goni mu cɛga cɛga. We cullu tɔnɔ kum bá want ku kwe nɔɔnu bicari, ku nan yi We Joro kum mu wai ku kwe nɔɔnu bicari. Nɔɔnu wɔntu doŋ nai zulɛ We tee ni mu, si ku dai nabiinɛ tee ni.

Zwifu dwe dwi-ge tu We yigɛ ni na?

3 Zwifɛ nan jigɛ yu-yoŋo ba dwe dwi-ge tiinɛ na? Zwifɛ na goni ba bɛkɛri tun, ku jigɛ zɛnɛ ku pa-ba na? ² Eɛn, ku tiini ku jigɛ kuri. Bɛŋwaanɛ dayigɛ tun, Zwifɛ bam mu yi balu We na kwe Dl ni-bitari sum Dl ki ba juŋa ni tun. ³ Ba badaara nan wɔ ki ba wɔ-duduɔa di We. Kuntu nan bá want ku pa We kwani Dl ni-taant

dum. ⁴ Nɔɔna maama na maŋi ba yi vwa-nyina, We ta yi cɛga tu mu. Ku pupɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wɔ:

«Nmu We jigɛ cɛga di nmu na ŋɔni taani dilu maama tun. Nɔɔna na maŋi ba co nmu di, nmu ta yi cɛga tu mu.»

⁵ Kuntu ŋwaant, dibam na ki lwarum dilu tun ta na bri ni We yi cɛga tu mu, dí wó ta ni bɛɛ? Kuntu wó pa nɔɔna taa te ni, We na pɛ ba na cam ba lwarum ŋwaant tun, Dl wɔ ki cɛga na? ⁶ Ku nan dai kuntu. We ya na dai cɛga tu, Dl wó ki ta mu Dl di nabiinɛ taani? ⁷ Nɔɔna ta wai ba te ba wɔ: «Amu na yɛni a fɔ vwan tun, ku pɛ nɔɔna lwarɛ jaja ni We tiini Dl yi cɛga tu, yi Dl na zulɛ ku ŋwaant. Ku na yi kuntu, bɛɛ mu yi a maŋi si a na cam a kɛm-balwaarɔ tum ŋwaant?» ⁸ Kuntu ya na yi cɛga, dí ya wó want dí ta dí wɔ: «Pa-na dí taá tɔŋi lwarum, si kú ja lanyiranɛ ku ba.» Nɔɔna badonnɛ yɛni ba fɔ vwan ba pa amu ba wɔ, amu te kuntu doŋ mu. Ba nan lagɛ si ba cɔgi amu yiri mu. Ba nan wó na cɔgim si ku maŋi di ba tituŋa na yi te tun.

Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na jigɛ cɛga We yigɛ ni

⁹ Ku bri ni dibam Zwifɛ bam garɛ dwi-ge tiinɛ bam mu na? Awo. A ya maŋi a ta ni nɔɔna maama wɔ lwarum gambeem wɔni mu, ku na yi Zwifɛ naa dwi-ge tiinɛ bam di, ¹⁰ ni ku na pupɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wɔ:

«Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na jigɛ cɛga We yigɛ ni, di nɔɔnu diduɔa di.

¹¹ Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na ye kulɔ na maŋi tun.

Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na lagɛ si o lwarɛ We.

¹² Ba maama mɛ ba kwaga mu ba ya We, yi ba maama tusi.

Nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na ki lanyiranɛ, di nɔɔnu diduɔa di.

¹³ Ba niɛ maa ŋɔɔri ni yibeelɛ niɛ na pɔri te tun.

Ba maa mai ba dindɛlimɛ ba ma ganɛ daani.

Ba niɛ ma cana ni bisankwi na jigɛ vian si gwi nɔɔna te tun.

¹⁴ Ba maa sɔli wo-balwaarɔ ba pa nɔɔna.

¹⁵ Ba ma tiini ba duri lila ba ve ba gwi nɔɔna.

¹⁶ Ba na de jɛgɛ kalɔ maama tun, ba yɛni ba cɔgi wɛɛnu mu yi ba ta yaari nɔɔna zanzan.

¹⁷ Ba maa yɛri ywɛɛni cwɛŋɛ si ba tɔgi.

¹⁸ Ba maa bri ba ba kwari We.»

¹⁹ Dí nan ye ni kulɔ maama We cullu tɔnɔ kum na bri tun, ku pupɔni ku pa balu cullu tum na te-ba tun mu. Kuntu ŋwaant, nabiinɛ maama wó ba ba zɛgi We yigɛ ni si Dl di ba taani, yi ba wɔluwɔlu bá want o ni o puri si o ma ŋɔni o joŋi o tuti. ²⁰ Nɔɔn-nɔɔnu bá want o na cɛga We tee ni, o na tɔgi Dl cullu tum tun ŋwaant. We cullu tum nan pat nabiinɛ mu lwarɛ ni ba ki ba tusi.

Dí na wó na ciga We tee ni te tun

²¹ We laan nan pe dí lwarí Dł na pai nɔɔna nai ciga Dł tee ni te tun, yi ku wu zigi cullu tɔgim baŋa ni. We cullu tɔnɔ kum di We nijonɔnə bam di nan maŋi ba bri cwəŋə kam kuntu. ²² Ku nan yi nɔɔna na ki ba wu-didva di Zezi Krisi tun ŋwaani mu We pai ba na ciga Dł tee ni. Balu maama na ki ba wu-didva di Zezi Krisi tun wó na ciga We tee ni, beŋwaani nɔɔna maama yi bidwi mu We yigə ni. ²³ Nabiinə maama ki lwarum mu yi ba daa wu maŋi di We paari dum. ²⁴ We nan pai nɔɔna na ciga Dł tee ni zaani mu, Zezi Krisi na ŋwi ba lwarum junɔ o ma jonji-ba tun ŋwaani. We pai nɔɔna Dł zaani dum kafe mu. ²⁵ Dł ma pa Zezi ba o ji kaanum. O jana kam nuŋi ka ma vri nɔɔna ba lwarum wuni, di ba na ki ba wu-didva did-o tun ŋwaani. We ki kuntu mu si ku bri ni Dł yi ciga tu mu. Faŋa faŋa tun, We deen ki wu-zuru mu yi Dł wu vaŋi balu na ki lwarum tun zwa. ²⁶ Ku daari lele kuntu We pe dí lwarí ni Dł yi ciga tu, di Dł na jonji nɔɔna ba lwarum wuni tun. Kuntu maa bri ni We jigi ciga, yi Dł ta pai balu maama na ki ba wu-didva di Zezi tun di ta na ciga Dł tee ni.

²⁷ Ku na yi kuntu, dí wó magi dí nyɔɔna beɛ baŋa ni mu? Kulokulu tərə. Beŋwaani, ku dai dí na tɔgi We cullu tum tun mu pe dí na ciga, ku yi dí na se dí ki dí wu-didva di Zezi tun ŋwaani mu. ²⁸ Beŋwaani dí ye ni nɔɔna wó na ciga We tee ni di ba na ki ba wu-didva di Dł tun mu, si ku dai cullu tum tɔgim ŋwaani. ²⁹ Baŋa-We yi Zwifə bam yirani We mu na? Dł dai dwi-ge tiinə bam di We na? Eɛn, Dł yi nabiinə maama We mu. ³⁰ We yi didva mu. Zwifə bam na ki ba wu-didva di Dł, Dł wó pa ba na ciga Dł tee ni. Dwi-ge tiinə bam di nan na ki ba wu-didva di Dł, Dł wó pa ba di na ciga Dł tee ni. ³¹ Kuntu nan ba lagi ku ta ni dí na ki dí wu-didva di We tun, Dł cullu tum daa ba jigi kuri. Dí na ki dí wu-didva di We te tun laan pai Dł cullu tum tiini ti jigi kuri mu.

Abraham na ki o wu-didva di We yi o na ciga Dł tee ni te tun

4 Á pa dí nii dí nabaaru Abraham deen na yi te yi o na ciga We tee ni tun. ² We ya na pe-o ciga o na ki kəm-laaru tun ŋwaani mu, o ya wó ta jigi woŋo si o magi o nyɔɔni ku baŋa ni. O nan ba jigi woŋo si o magi o nyɔɔni We yigə ni. ³ We tɔnɔ kum nan bri dibam ku wi: «Abraham ki o wu-didva di We, yi We pa o na ciga ku ŋwaani.» ⁴ Ku nan na yi nɔɔnu na tɔŋi titɔŋi, o maŋi si o jonji o ŋwuuru mu o titɔŋi dum ŋwaani, kuntu nan dai peeri mu o jonji. ⁵ Ku daari nɔɔnu wulu na ki o wu-didva di We, yi o ba tugi kəm-laaru tilu o na ki tun, We wó pa kuntu tu na ciga di o na ki o wu-didva di Dł tun ŋwaani. We mu yi wulu na yagi nɔn-balwaaru lwarum Dł ma ce-ba yi Dł pa ba na ciga Dł tee ni tun. ⁶ Pe Davidi di maŋi o ta kuntu doŋ mu.

O deen tagi o wi, nɔɔnu wulu We na pe o na ciga yi ku dai o kəm-laaru ŋwaani tun yi yu-yoŋo tu mu. ⁷ Davidi maa wi:

«Balu We na yagi ba wo-balwaaru Dł ma ce-ba tun jigi yu-yoŋo,

Dł na saari ba lwarum dum tun ŋwaani.

⁸ Nɔɔnu wulu na ki lwarum

yi We yagi Dł ma ce-o yi Dł daa ba ki-di Dł

bicari ni tun jigi yu-yoŋo.»

⁹ Davidi na ŋɔɔni wupolo taani dum kuntu tun, o ŋɔɔni balu na goni ba bəkəri tun yirani ŋwaani mu na? Aye. O ŋɔɔni balu na ba goni ba bəkəri tun di ŋwaani mu. Dí maŋi dí lwarí ni: «Abraham ki o wu-didva di We mu, yi We pa o na ciga ku ŋwaani.» ¹⁰ We na pe o na ciga Dł tee ni kuntu tun, ku yi maŋa kalu o na goni tun mu na? Awo, ku yi o ta na wu goni maŋa kalu tun mu. ¹¹ Ku yi ku kwaga ni mu We pe o go si ku taa yi maana ku bri ni, We maŋi Dł pa o na ciga o na ki o wu-didva di Dł tun ŋwaani, ku loori o na wó go tun. Kuntu, balu maama di na wu goni yi ba ki ba wu-didva di We yi ku pa ba na ciga Dł tee ni tun, ba di yi Abraham dwi tiinə ciga ciga mu. ¹² Balu maama di na goni yi ba ki ba wu-didva di We tun yi Abraham dwi tiinə mu, yi ku nan dai ba na goni tun yirani má ŋwaani, ku yi ba na ki ba wu-didva di We tun ŋwaani mu, ni Abraham deen na ki o wu-didva di We ku loori o na wó go maŋa kalu tun.

We goni Dł ni di Abraham, o na ki o wu-didva di Dł tun ŋwaani mu

¹³ Ku dai Abraham na tɔgi We cullu tum tun ŋwaani mu pe We go Dł ni di Abraham di o dwi tiinə bam. Ku nan yi Abraham na ki o wu-didva di We yi o na ciga Dł tee ni tun ŋwaani mu pe We go ni Dł wi, Dł wó pa o ba o taa te lugu kum. ¹⁴ Ku nan ya na yi balu na tɔgi cullu tum tun mu wó ba ba taa te lugu kum, dí na ki dí wu-didva di We te tun ya daa ba jigi kuri, yi We ni-gonim dum di ya wó ji kafe mu. ¹⁵ We cullu tum vɔn mu pai Dł bani zaŋi di nɔɔna, ba na cɔgi-ti tun ŋwaani. Cullu nan na tərə, nɔɔna bá wani ba cɔgi-ti.

¹⁶ Kuntu, dí lwarí ni ku yi Abraham na ki o wu-didva di We tun ŋwaani mu pe We go ni did-o, si ku taa yi zaani peeri. Kuntu tun, Abraham dwi tiinə bam maama wó suni ba na wo-laaru tilu We na goni ni si Dł pa-ba tun. Ku dai balu na tɔgi We cullu tum tun yirani mu wó na-ti, ku yi balu di na ki ba wu-didva di We ni Abraham di deen na ki te tun mu. Kuntu ŋwaani dibam maama wó wani dí bəŋi Abraham ni dí nabaaru. ¹⁷ We deen tagi di Abraham Dł wi: «Amu goni a ni si a pa n ji dwi zanzan nabaaru mu.» Abraham na ki o wu-didva di We tun, o suni o ji dí nabaaru We yigə ni. Ku yi We dintu mu bi nɔɔna Dł pa ba yagi tɔvni, yi Dł pa woŋo maama ki maŋa kalu kulokulu ya ta na tərə tun. ¹⁸ We deen na tagi di Abraham Dł wi o dwi wó puli tun,

Abraham ya yəri We na wó ki te Dl ki kuntu. Dì kuntu dì, o ta jigi tuna lanyirani, yi o ki o wu-didva di We. Kuntu ma pa o suni o ji dwi zanzan nabaaru, nuneeni We na tagi ni o dwi dum wó puli te tun. ¹⁹ Abraham deen na ge fun si o yi buna bi tun, o ma na ni o tiini o kwiri zanzan, o daa bá want bu o lv. O ma na ni o kaani Sara di kwiri zanzan o ke lvra. Di kuntu maama o deen ta ki o wu-didva mu di We. ²⁰ O maa ba jigi bubwea di We na goni Dl ni si Dl pa-o kulv tun. O na ki o wu-didva di We tun, ku pai o zigri kəŋkəŋ, yi ku pa We na zulə. ²¹ O maa suni o ye lanyirani ni, We wó want Dl ki kulv Dl na goni Dl ni si Dl ki tun. ²² Ku yi kuntu gwaani mu ku pupuni ku w: «We ma pa o na ciga di o na ki o wu-didva di Dl tun gwaani.» ²³ Ku nan na pupuni ku w: «We ma pa o na ciga» tun, ku dai Abraham yirani gwaani mu ku pupuni kuntu. ²⁴ Ku pupuni dibam di gwaani mu. Beŋwaani We wó pa dibam di na ciga Dl tee ni, di dí na ki dí wu-didva di Dl tun gwaani. Duntu mu bi dí Yuutu Zezi Dl pa o yagi tuntu. ²⁵ We nan mu ki Zezi nabiinə jura ni Dl pa o ti dibam lwarim gwaani. Dl ma daari Dl bi-o Dl pa o yagi tuntu o joori o na gwia, si ku pa dí na ciga Dl tee ni.

Zezi na fəgi dibam di We daani te tun

5 Dí na ki dí wu-didva di Zezi tun mu pe dí na ciga We tee ni. Kuntu, dibam di We fəgi daani dí Yuutu Zezi Krisi gwaani mu. ² Zezi mu pe dibam yi We yigə, yi We ki dibam yu-yoŋo dí na ki dí wu-didva did-o tun gwaani. Kuntu tun, dí jigi tuna ni dí wó na paari-zulə We tee ni, yi ku pai dibam jigi wupolo lanyirani. ³ Dí nan ta jigi wupolo dí yaara yam wuni, beŋwaani dí ye ni yaara wai ya pai dí fəgi dí zigri di pu-dia. ⁴ Dí pu-dia kam yaara yam wuni tun laan maa pa dí zigri kəŋkəŋ maŋum wuni. Dí na zigri kəŋkəŋ maŋum wuni tun laan maa pa dí jigi tuna We tee ni. ⁵ Dí na jigi tuna kuntu tun, ku bá pa dí na dí cavura, beŋwaani We tiini Dl ki Dl sono dibam bicara ni, di Dl na pe Dl Joro kum wu dibam wuni tun.

⁶ Dibam na bwənə yi dí wari dí jori dí tuti tun, mu Zezi Krisi tuga o ma vri dibam na yi nən-balwaarv tun, maŋa kalv We wubuŋa na lagi tun. ⁷ Ku cana si nənsv se o ti o donj gwaani, di o na wó ti wulv gwaani tun na maŋi o yi ciga tu te di. Ku nan wai ku ki si nənsv bá kwari fuvni si o ti nən-ŋum gwaani. ⁸ Ku nan na yi Baŋa-We, duntu bri dibam Dl na tiini Dl soe dibam te tun, di Dl na pe Zezi Krisi ba o ti dibam gwaani maŋa kalv dí ya ta na yi lwarim kərə tun. ⁹ Zezi na tuga yi o jana kam nunji tun mu pe dí na ciga We tee ni. Ku nan na dwe didi tun, o laan wó jori dibam We

ban-zoŋo kum wuni. ¹⁰ Dibam ya yi We dvna mu. Dl Bu wum tuntu dim nan mu pe dibam di We fəgi daani. Ku nan na dwe didi, dibam laan na jigi We nənna tun, Dl Bu wum wó vri dibam, o na joori o bi o yagi tuntu tun gwaani. ¹¹ Kulv ta na wəli da tun, dí jigi wupolo lanyirani di We, di dí Yuutu Zezi Krisi na pe dibam di We fəgi daani tun gwaani.

Adam na vin We ni tun mu pe tuntu ba, Zezi maa ja gwia o ba

¹² Nabiinu didva gwaani mu pe lwarim ba lvgv baŋa, yi lwarim di ja tuntu di wəli da di ba. Kuntu tun, nabiinə maama maŋi si ba ti mu, ba maama na ki lwarim tun gwaani. ¹³ Ku na wó loori si We ki Dl cullu tum Dl nənna bam jura ni tun, di lwarim maŋi di wu lvgv baŋa ni mu. Cullu tum nan ya ta na tərə tun, We ba jeeli nənna lwarim. ¹⁴ Ku na zigri Adam maŋa kam ni si ku vu ku yi Moyisi maŋa kam tun, tuntu ya maŋi di wura mu yi di wai nabiinə. Di maa wai balv di na ki ba tusi, yi ku dai ni Adam deen na ki lwarim o vin We ni te tun.

Adam nan bri dibam Zezi na lagi o ba tun nyinyugu mu. ¹⁵ Ba nan dai bidwi. Beŋwaani Adam deen na ki lwarim dilv tun dai bidwi di We na pe dibam peeri dilv zaani tun. Nabiinu didva kam kuntu lwarim dim gwaani mu pe nənna zanzan ti. We zaani dim nan dwe kuntu, yi Dl tŋri nabiinu didva, wuntu mu yi Zezi Krisi, si o ki nənna zanzan yu-yoŋo ku ja gaali. ¹⁶ We na pe peeri dim nənna zaani kuntu tun, ku dai bidwi ni Adam na ki lwarim te tun. Wuntu na ki lwarim o vin We ni bidwi tun mu pe We di nənna sariya. Ku daari nənna zanzan na ki ba tusi tun, We peeri dim nan pe ba lwarim zanzan ti yi ba na ciga Dl tee ni. ¹⁷ Nabiinu didva kam lwarim gwaani mu pe tuntu tŋri da di jaani nənna. Ku nan na dwe didi tun, balv maama We na ki-ba yu-yoŋo ku ja gaali, yi Dl kwəri Dl pa ba na ciga Dl tee ni tun, mu wó ta gwia We paari dim wuni nabiinu didva wulv na yi Zezi Krisi tun gwaani.

¹⁸ Dí nan lwarim ni Adam na ki o tusi bidwi tun mu pe nabiinə maama na cəgum We tee ni. Zezi Krisi yirani kəm-laa kum di nan mu pe nənna na ciga yi ba jigi gwia We tee ni. ¹⁹ Nabiinu didva kam na vin We ni dim tun mu pe nənna zanzan yi lwarim kərə. Nənsv didva kam na yi Zezi Krisi tun nan na se We ni tun di wó pa nənna zanzan na ciga We tee ni.

²⁰ We deen ki Dl cullu tum nənna jura ni, si ku pa lwarim fəgi di puli. Lwarim nan na puli kuntu tun, We na ki nənna zaani te tun wó tiini ku puli zanzan ku dwəni. ²¹ Kuntu tun, lwarim tŋri tuntu gwaani mu di maa te nənna. We zaani dim nan tŋri Dl na pai nənna

cīga te tun ņwaani mu di maa di paari nɔɔna titari ni, si ba taa jigi ņwia kalu na ba ti tun We tee ni di Yuutu Zezi Krisi ņwaani.

Dí na jigi We ņwi-dɔŋa kam Zezi Krisi ņwaani te tun

6 Dí nan wó ta ni bɛɛ mu? Dí wó ta ki lwarum mu, si ku wani ku pa We zaani dum tiini di puli dí tee ni na? ²Aye, dí bá ta ki kuntu doŋ. Ku na yi di lwarum jægə ni, dɔbam nyi di twa mu. Kuntu tun, dí daa wó ki ta mu dí taá ņwi lwarum wuni? ³Abam yəri ni, dɔbam balu maama ba na miisi na wuni Zezi Krisi yiri ņwaani tun, ku bri ni dí tɔgi dí wəli did-o o tɔvni dum wuni mu na? ⁴Kuntu, ba na miisi dɔbam na wuni tun, ku nyi di dí tigi did-o mu yi ba ki dɔbam did-o. Kuntu ma pa dí tɔgi di Zezi Krisi dí ņwi We ņwi-dɔŋa kam, ni dí Ko We na mɛ Dl paari dam dum Dl ma bi Zezi Dl pa o yagi tɔvni yi o na ņwia te tun.

⁵Kuntu, dɔbam na tɔgi di Zezi dí ti tun, dí laan jigi woŋo didva mu did-o, yi dí daa ta wó tɔgi did-o dí bi dí yagi tɔvni. ⁶Dí ye ni, ba na pagi Zezi tɔvni-dagara kam baŋa ni ba gu tun, dɔbam lwarum ņwi-dɔŋə kam di tɔgi ka ti mu, ku pa lwarum daa wari dɔbam. Kuntu tun, dí laan te dí tuti mu lwarum juŋa ni, ⁷beŋwaani lwarum daa bá wani di taa te wulu na tɔgi di Zezi o ti tun.

⁸Dí na tɔgi di Zezi Krisi dí ti tun, dí jigi tuna ni dí wó tɔgi did-o dí na ņwia. ⁹Beŋwaani dí ye ni Zezi Krisi bi o yagi tɔvni yi o daa bá joori o ti. Kuntu ņwaani tɔvni daa ba jigi dam o baŋa ni. ¹⁰Zezi na tigi kuntu tun, ku yi si o cɔgi lwarum dam mu. O tigi bidwi yirani mu o ma kweeli. O laan nan na ņwi tun, o ņwia kam zuli We mu. ¹¹Ku yi kuntu mu di abam di. Ku na yi di lwarum jægə ni, lwaru-na ni á nyi di twa mu te. Ku nan na yi abam di We laŋa ni, á ņwi mu Zezi Krisi ņwaani.

¹²Kuntu ņwaani abam daa yi pa lwarum di dam á yira yalu na tu tun baŋa ni. Á nan yi sɛ á pa wo-balwaarv tɔvni á fra na zɔvri tun wani abam. ¹³Yi sɛ-na á pa lwarum taa te abam si ku pa á taá ki kəm-balwaarv. Nan kwe-na á tuti á ki We juŋa ni, si á nyi ni balu na tigi yi We pa á joori á bi á na ņwia tun mu. Kwe-na á maama á pa We, si Dl ma tɔvni kulu na yi ciga tun. ¹⁴Lwarum daa ba te abam, beŋwaani á na jigi ņwia We tee ni tun, ku dai si á taá ņwi Dl cullu tum tɔgum ņwaani, ku yi Dl zaani dum ņwaani mu.

Dí maŋi si dí taá ki lanyirani mu maŋa maama

¹⁵Ku nan bri dɔbam ni bɛɛ mu? Dí na jigi ņwia We tee ni Dl zaani dum ņwaani yi ku dai si dí taá ņwi Dl cullu tum tɔgum ņwaani tun, ku bri ni dí jigi cwəŋə si dí taá ki lwarum mu na? Awo, ku dai kuntu. ¹⁶Á ye lanyirani ni, á na kwe á tuti á ki nɔɔnu juŋa ni si á

taá yi o gambe yi á se o ni, á sɔni á yi á na se wulu tun gambe mu. Kuntu tun, á na yi lwarum gambe, tɔvni laan mu wó ba di ja abam. Á nan daa na yi balu na se We ni tun, á wó na ciga Dl tee ni. ¹⁷A nan ki We le, di abam deen ya na yi lwarum gambe yi á laan kwe á tuti á pa We ciga kam zaasum yi á se-ka di á wu maama tun. ¹⁸We mu vri abam lwarum juŋa ni, yi á laan ji Dl ciga kam tuntɔŋna.

¹⁹Abam wubuŋa ta na wu bigi tun mu pe a kwe nabiinə mumaŋa a ma maŋi a bri abam kuntu doŋ. Abam deen kwe á maama mu á pa wo-digiru di lwarum kikiə yi á yi ti gambe, yi á tɔvni wo-lwaanv ku ja gaali. Lele kuntu, á laan nan maŋi si á kwe á maama mu á pa We ciga kam, si á taá yi ka gambe si á taá ņwi di wu-poŋo. ²⁰Abam deen na yi lwarum gambe tun, We ciga kam ya ba te abam. ²¹Abam na ki wo-yɔɔrv tɔvni deen jigi bɛɛ nyɔɔri mu ti pa abam? Ti laan nan jigi cavura mu di abam. Wənu tuntu kweelim je nan yi tɔvni mu. ²²Ku daari lele kuntu We vri abam lwarum gambeem wuni, yi á laan yi Dl gambe-sonnu mu. Kuntu ņwaani á jigi nyɔɔri di á na ņwi di wu-poŋo tun, yi ku kweelim je ni á wó na ņwia kalu na ba ti tun We tee ni. ²³Lwarum ņwurv yi tɔvni mu. Ku daari We pɛeri dilv Dl na pe dɔbam zaani tun mu yi ņwia kalu na ba ti tun We tee ni, dí na ņwi di dí Yuutu Zezi Krisi tun ņwaani.

Cullu tum daa ba te dɔbam

7 A ko-biə-ba, á maama ye cullu laŋa na yi te. Kuntu ņwaani á ye ni cullu na te nɔɔnu, ku yi si ku taa ve o tɔvni mu. O nan na tiga, ti daa ba te-o. ²Ku nyi ni kaani na zu barv te tun mu. Culu bri ni o barv wum ta na ņwi maŋa kalu tun, o ba jigi cwəŋə si o yagi o barv wum. O barv wum nan na tiga, o laan jigi ni si o zu barv wudoŋ, culu daa wu vɔgi-ba daani. ³Kuntu ņwaani, o barv wum ta na ņwi, yi kaani wum na ve o zu barv wudoŋ, o cɔgi mu. O barv wum nan na tiga, culu kum daa wu vɔgi-ba daani. O laan na zu barv wudoŋ, o daa wu cɔgi.

⁴A ko-biə-ba, ku yi kuntu mu di abam di. Ku na yi cullu tum laŋa ni, abam maama nyi di twa mu te, Zezi Krisi na tigi tun ņwaani. Kuntu ma pa dí yigə li cullu tum wuni, yi dí jigi cwəŋə si dí ki dí tuti nɔɔnu wudoŋ juŋa ni, wuntu yi Zezi wulu na bi o yagi tɔvni tun. Ku maa pai dí tɔvni titɔŋ-ŋuna dí pa We. ⁵Dí deen ki wo-yɔɔrv tɔvni dí wubuŋa na lagɪ tun. We cullu tum nan bri dɔbam kulu na yi lwarum tun, yi dí fra ta yəni ya zɔvri wənu tum kuntu. Ku deen ma pa dí ki kəm-balwaarv tɔvni na jigi dɔbam ti ve tɔvni tun. ⁶Cullu tum deen tiini ti puni dɔbam mu di dam. Lele kuntu ti nan daa ba te dɔbam, dí na tɔgi di Zezi dí ti tun ņwaani. Kuntu tun, dí na tɔvni We titɔŋa yam te tun, ku yi Dl Joro kum na wu dí bicara ni tun ņwaani mu.

Dí laan tɔgi cwə-dɔŋa kam kuntu, si ku dai cwə-dɔŋə kalu na yi cullu tɔb na pɔpɔni ti tiŋi tɔnɔ wɔni tun ŋwaani.

We cullu tum bri dɔbam lwarum na yi te tun

⁷ Bɛɛ mu dí nan wó ta cullu tum laŋa ni? Ti yi lwarum mu na? Aye, ku dai kuntu. We cullu tum nan mu pe a lwaru lwarum na yi te tun. Ti ya na wu bri ni: «Yi pa n yi zu n donnə wəənu», a ya bá ta ye ni a yi na zu a donnə wəənu, ku yi lwarum mu. ⁸ Culu kum kuntu nan mu pe lwarum na cwəŋə di zu a wubuŋa ku pa a yi zu wəənu zanzan. Cullu nan na tərə, lwarum bá ta jigɔ dam. ⁹ A dɛɛn ya ta na yəri We cullu tum tun, a ŋwi mu a ya ba liə. A laan nan na tu a lwaru We cullu tum na bri kulɔ tun mu pe lwarum jigɔ dam a baŋa ni, ¹⁰ yi a nyi ni a tigi mu te. We cullu tɔb ya na maŋi si ti pa nɔɔna ŋwia tun laan pe tɔbni mu ja-ni. ¹¹ Bɛŋwaani, a na ni cullu tum tun mu pe lwarum laan na cwəŋə di gani-ni, yi di tɔgi cullu tum ŋwaani di pa tɔbni ja-ni. ¹² Kuntu nan bri ni We cullu tum ba jigɔ lwarum mu. Ni dilu maama We na pe dɔbam tun ba jigɔ lwarum. Di yi lanyirani mu yi di jigɔ ciga.

¹³ Kuntu nan bri ni We cullu tɔb na lana tun mu jaani a tɔbni dum di ba na? Awo. Ku yi lwarum mu de We cullu tum di pa tɔbni ja-ni. Kuntu ki si nɔɔna mu wani ba lwaru lwarum na suni di yi te tun. Cullu tum ma pa lwarum tiini di puli di bri di na yi balɔɔ te tun.

Lwarum dam na tɔŋi nabiinə wɔni te tun

¹⁴ Dí ye ni We cullu tum tɔgi Dl wubuŋa na lagi te tun mu. Amu nan yi lɔgbu baŋa nabiinu mu, yi a yi lwarum gambaa. ¹⁵ A nan yəri woŋo kulɔ a na ki tun kuri. Amu yəni a ba ki kulɔ a na lagi tun, yi a laan daari a ki kulɔ a na culi tun. ¹⁶ A na yəni a ki kulɔ a na ba lagi si a ki tun, ku bri ni a se ni We cullu tum yi ciga mu. ¹⁷ Kuntu, ku dai ni a titi mu paali a ki wəənu tum kuntu, ku nan yi lwarum dilu na wu a wɔni tun mu pa a kia. ¹⁸ A nan ye ni lanyirani təri a wɔni, di a na yi nabiinu yi a fra zuuri lɔgbu baŋa wo-yɔɔru tun. Bɛŋwaani, a na yəni a jigɔ wubuŋa si a ki lanyirani, a ta wari lanyirani wom a ki. ¹⁹ A yəni a ba ki lanyirani ni a wubuŋa na lagi te tun, yi a laan daari a ki wo-balwaarɔ tɔb a na ba lagi si a ki tun. ²⁰ A na yəni a ki kulɔ a wubuŋa na ba lagi si a ki tun, ku bri ni ku dai a titi mu paali a ki wəənu tum kuntu, ku yi lwarum dilu na wu a wɔni tun mu pai a kia.

²¹ A nan lwaru ku na yəni ku ki amu te tun: A na yəni a buŋi si a ki kulɔ na lana tun, ku yi lwarum yirani mu aá ki. ²² A tiini a jigɔ wupolo a bicari ni di We cullu tum. ²³ A nan ye ni dam didoŋ mu wu amu wɔni, ku na lagi si ku pa a taa tɔgi cwəŋə kalu na ba lana tun. Dam dum kuntu maa lagi si di cɔgi a wubuŋa yam na lagi si ya da cwə-ŋuŋa kalu tun. Kuntu maa puni amu,

yi lwarum dilu na wu a wɔni tun pai a ta tɔgi lwarum cwəŋə. ²⁴ Lɛɛru maa jigɔ-ni, lwarum dilu na wu a wɔni tun na lagi si di pa tɔbni ja-ni tun ŋwaani. Wɔɔ mu wó wani o vri-ni o yagi? ²⁵ Amu ki We le dí Yuutu Zezi Krisi ŋwaani. Wuntu mu wó joŋi-ni.

Ku na yi a wubuŋa yam wɔni, a se We cullu tum mu. A nan na yi lɔgbu baŋa nabiinu tun mu pai a tɔgi lwarum cwəŋə.

We Joro kum na pai dí ŋwi di We te tun

8 Kuntu tun, balu na ŋwi di Zezi Krisi tun, We daa bá di ba taani si Dl cɔgi-ba. ² We Joro kum mu pai dí jigɔ ŋwia We tee ni Zezi Krisi ŋwaani. We Joro kum dam dum mu pe dí na vrum lwarum di tɔbni juŋa ni. ³ Dɔbam na yi nabiinə yi dí bwənə tun mu pai dí wari We cullu tum dí da. Kuntu ŋwaani dí daa bá wani dí na ciga We tee ni Dl cullu tum tɔgim ŋwaani. Woŋo kulɔ cullu tum na wu wani ti ki tun, We mu kia, di Dl na tɔŋi Dl titi Bu si o ba o ji nabiinu, yi o nyi di nabiinə balu lwarum na wai-ba tun. O ma ba o ti nabiinə lwarum ŋwaani, si o ma cɔgi lwarum na jigɔ dam dilu nabiinə baŋa ni tun. ⁴ We ki kuntu si ku pa dí na ciga mu Dl tee ni, si dí na cwəŋə dí ki kulɔ maama We cullu tum na bri ni ku maŋi tun. Bɛŋwaani dɔbam yi balu na tɔgi We Joro kum cwəŋə tun mu, si dí daa ba tɔgi wo-yɔɔru tɔb nabiinə fra na zuuri tun. ⁵ Balu nan na tɔgi wo-yɔɔru tum kuntu doŋ tun tiini ba kwe ba wubuŋa ba tiŋi wəənu tɔb nabiinə wubuŋa na lagi tun baŋa ni mu. Ku daari balu na tɔgi We Joro kum cwəŋə kam tun kwe ba wubuŋa ba tiŋi wo-laaru tɔb We Joro kum wubuŋa na lagi tun baŋa ni mu. ⁶ Nɔɔnu wubuŋa na tɔgi wo-yɔɔru tɔb nabiinə fra na zuuri tun, tɔbni wó ja kuntu tu. Wɔlɔ wubuŋa nan na tɔgi We Joro kum cwəŋə kam tun wó na ŋwia We tee ni di wu-zuru. ⁷ Bɛŋwaani, nɔɔnu na tɔgi nabiinə wubuŋ-yɔɔru tum, o yi We dum mu, o ba ki kulɔ We niə yam na bri tun, o nan wari-ya di o se. ⁸ Balu maama na tɔgi wo-yɔɔru tɔb nabiinə wubuŋa na lagi tun bá wani ba pa We wu poli.

⁹ Abam nan ba tɔgi nabiinə wubuŋ-yɔɔru na lagi kulɔ tun. Á tɔgi We Joro kum na lagi kulɔ tun mu, ku na wu á bicari ni tun ŋwaani. Zezi Krisi Joro kum nan na təri nɔɔnu wɔlɔ bicari ni tun, o dai Zezi nɔɔnu. ¹⁰ Zezi Krisi na wu á bicara ni tun, o Joro kum mu pai á ŋwi di We, á na ne ciga Dl tee ni tun ŋwaani. Á yira yam nan maŋi si ya ti mu lwarum dum ŋwaani. ¹¹ We mu bi Zezi Dl pa o yagi tɔbni. Kuntu ŋwaani, Dl Joro kum na suni ku wu á bicara ni, We wó pa abam yira yalɔ na maŋi si ya ti tun joori ya na ŋwia, Dl Joro kum na wu á bicara ni tun ŋwaani.

¹² Kuntu, a ko-biə-ba, dí maŋi si dí taá ŋwi ni We Joro kum na lagi te tun mu, si ku dai si dí taá tɔgi wo-yɔɔru tɔb nabiinə wubuŋa na lagi tun. ¹³ Bɛŋwaani, á na tɔgi wo-yɔɔru tɔb nabiinə wubuŋa

na lagi tun, tʊnti wó ja abam. Ku daari, á nan na tɔgi We Joro kum dam ɲwaani á ci á titi di kəm-balwaarv tɩlv á fra na zʊvri tun, á wó na ɲwia We tee ni. ¹⁴Balv maama na pai We Joro kum bri-ba cwəɲə tun yi We biə mv. ¹⁵Joro kulv We na ki á bicara ni tun ba pai fʊvni jigɩ abam daga ni gambe te. We Joro kum nan pai á yi We biə mv. Ku maa pai dí jigɩ cwəɲə si dí bəɲi We ni Dí Ko Baba. ¹⁶We Joro kum mu pai dibam jwəeru tum lwarɩ ni dí suni dí yi We biə mv. ¹⁷Dí na yi We biə tun, dí wó ba dí na wo-laaru tɩlv maama Dl na tiɲi si Dl pa Dl biə bam tun. Dí wó tɔgi di Dl Bu Zezi Krisi dí joɲi kulv maama We na tiɲi si Dl pa-o tun. Dí na tɔgi di Zezi dí na yaara, dí laan wó ba dí tɔgi did-o dí na paari-zulə.

Dí jigɩ tuna ni dí wó na paari-zulə We tee ni

¹⁸Amv ye ni dí na jigɩ yaara yalv lele tun bá wanti ya taa mai di paari-zulə yalv dí na wó na We tee ni tun. ¹⁹We na ki wəenu tɩlv maama tun tiini ti lagi si ti na de dum We na wó ba Dl bri Dl biə bam paari-zulə jaja tun. ²⁰Wəenu tɩlv maama We na ki tun tu ti daa ba jigɩ kuri. Ku nan dai wəenu tum titi mu lagi kuntu. Ku yi We mu pe ti ji kafe, yi Dl nan pai ti ta jigɩ tuna ni, ²¹wəenu tɩlv maama Dl na ki tun wó ba ti na vrɩm, si ti daa yi cɔgi ni ti zum na yəni ti cɔgi te tun. We wó fɔgi Dl kwe-ti si ti laan ba ti taa jigɩ lam Dl tee ni, si ku maɲi di Dl biə bam na wó na paari-zulə yalv tun.

²²Dí nan ye ni wəenu tɩlv maama We na ki tun jigɩ cam mu di zum maama, ni kaani na vri pugə yi o kuni te tun. ²³Kv nan dai wəenu tum kuntu yirani, kv yi di dibam balv We na ki Dl Joro kum dí bicara ni tun di mu. Kuntu mu yi We dayigə pɛeri dilv na bri ni dí wó ba dí na Dl wo-laaru tum maama. Dibam di nan kuni mu, yi dí jigɩ tuna dí cɔgi maɲa kam We na wó pa dí ji Dl titi sɔɲɔ biə, si Dl vri dí yira yam yaara maama wuni. ²⁴We na vri dibam tun mu pai dí jigɩ tuna ni dí wó na kulv Dl na wó pa dibam tun. Dí ya na maɲi dí na kulv dí na jigɩ tuna kv ɲwaani tun, dí ya daa bá ta jigɩ kv tuna. Nɔɔn-nɔɔnv ba ta tunti kulv o na maɲi o na tun. ²⁵Dí nan ta jigɩ tuna si dí wó na We wo-laaru tɩlv dí ta na wv ne tun. Kuntu ɲwaani mu dí zuri dí yira dí cɔgi ti maɲa kam.

²⁶We Joro kum di nan wəli dibam, dí na bwənə tun ɲwaani. Dibam yəri dí na wó loori We te si kv maɲi tun. Dl Joro kum nan loori-Dl kv pa dibam di ɲwana yalv na bá wanti ya ta di nabiinə bitari tun. ²⁷We nan ye dí bicara na yi te tun, yi Dl kwəri Dl ye Dl Joro kum di wubɔɲa na lagi kulv tun, beɲwaani We Joro kum tɔgi We wubɔɲa na lagi te tun mu, yi kv loori We kv pa dibam balv na yi Dl nɔɔna tun.

²⁸Dí ye ni balv na soe We yi Dl bəɲi-ba ni Dl na maɲi Dl li wubɔɲa te tun, Dl ki-ba lanyirani woɲo maama wuni. ²⁹We deen maɲi Dl jigɩ bantv wubɔɲa Dl bicari ni faɲa faɲa mu, yi Dl daari Dl kuri-ba si ba

laan ba ba taa nyi ni Dl Bu wum na yi te tun. Kuntu ma wó pa We Bu Zezi na nyaana zanzan, balv di na yi We biə yi ba saɲi o kwaga tun ɲwaani. ³⁰We nan na maɲi Dl kuri balv tun mu Dl bəɲi si ba taa yi Dl nɔɔna. Dl na bəɲi-ba kuntu tun, Dl ma pa ba na ciga Dl tee ni. Balv Dl na pe ba na ciga kam tun mu Dl pe ba na paari-zulə Dl tee ni.

We sono kum na tiini kv dagɩ te tun

³¹Kv na yi kuntu tun, dí wó ta ni bæe mu? We na wura di dibam tun, nɔɔnv wɔɔ mu wó wanti o cɔgi dibam? ³²We nan wv vɩn si Dl titi Bu wum na yaara, yi Dl se Dl ki-o nabiinə jɩɲa ni si o ti dibam maama ɲwaani. We na pe dibam Dl Bu wum kuntu tun, Dl ta wó kwe wo-laaru maama Dl pa dibam zaani Dl wəli da. ³³Nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o co dibam balv We na kuri tun Dl yigə ni. Beɲwaani kv yi We titi mu pe dí na ciga Dl tee ni. ³⁴Nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o pa dí ga bura We tee ni. Beɲwaani kv yi Zezi Krisi titi mu tigi dibam ɲwaani, yi o joori o bi o yagi tʊnti o jigɩ ɲwia We tee ni. O laan maa je We jazum ni yi o loori We o pa dibam. ³⁵Nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o cɔgi dibam di Zezi Krisi sono kum daani. Yaara mu wó wanti ya cɔgi dibam di Zezi Krisi sono kum na? Wv-cɔgɔ mu naa, beesa mu naa, kana mu naa, yinigə mu naa, cam dilv na wó ba tun mu naa, naa tʊnti mu? Awo, ti bá wanti ti cɔgi dibam di Zezi Krisi sono kum daani. ³⁶Kv pɔpɔni We tɔɲɔ kum wunti kv wv:

«Dibam na yi nmv We nɔɔna tun mu pai dí tɔgi tʊnti wv dí ke de maama.

Ba kwe dibam ba ma ji ni peeni silv ba na jigɩ ba ve ba gv te tun mu.»

³⁷We nan na soe dibam tun, Dl tiini Dl pai dibam wɔɲɔ wəenu tum kuntu maama wuni. ³⁸Beɲwaani amv ye lanyirani ni kulvkuɩv tərə kv na wó wanti kv cɔgi dibam di We sono kum daani. Kv na yi tʊnti naa ɲwia, naa kv na yi maɩsi naa weyuu tilampolo didɛera bam maama, naa kv na yi zum wəenu naa jwa wəenu tɩlv na buni tun, naa wəenu tɩlv maama na jigɩ dam nabiinə baɲa ni tun, ³⁹kv na yi wəenu tɩlv na jigɩ dam weyuu tilampolo ni di tɩlv na jigɩ dam tiga kuri ni tun, naa wəenu tɩlv maama We na ki tun, tuntu maama wunti kulvkuɩv bá wanti kv cɔgi dibam di We sono kum daani, beɲwaani kv yi sono kulv We na jigɩ di dibam dí Yuutu Zezi Krisi ɲwaani tun mu.

We na kuri balv si ba taa yi Dl nɔɔna tun

9 Amv na yi Zezi Krisi nɔɔnv tun, a ɲɔɔni ciga mu si kv dai vwan. We Joro kum na wv a bicari ni tun mu pai a ye ni kv suni kv yi ciga mu, ²di a na bri ni a wv tiini kv cɔgi yi a jigɩ liə maɲa maama amv titi dwi tiinə bam ɲwaani di ba na wv se Zezi Krisi tun. ³A ya wó ta lagi si We cɔgi amv titi Dl daari Dl pɔɔri-ni Zezi

Krisi tee ni, di ku na wó want ku pa a ko-biə Zwifə bam na vrım. ⁴Ba yi Yisrayelɩ dwi tiinə mu. Ku yi bantu mu We deen pe ba ji Dl biə, yi Dl pa-ba Dl paari-zulə yam. Dl ma go ni ni Dl wó ta wura di ba, yi Dl daari Dl kɩ Dl cullu tum ba juŋa ni. Dl ma bri-ba ba na maŋɩ sɩ ba taa zuli-Dl te tun. Dl ma daari Dl go niə di ba. ⁵Ba dwi dum kuri nuŋi dibam nabaaru Abraham dwi dum wunt mu. Ba na lugi Zezi Krisi lugu baŋa ni tun, ku yi bantu dwi dum wunt mu ba lug-o. Wuntu mu yi wəənu maama Tu. O maa yi We yi o maŋɩ di zulə sɩ ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. Amina.

⁶A nan ba lagɩ a ta ni We na goni Dl ni sɩ Dl kɩ kulv tun jigi kafə. Beŋwaani ku dai ni Yisrayelɩ dwi tiinə bam maama mu sunt ba yi Yisrayelɩ tiinə cɩga cɩga We yigə ni. ⁷Abraham dwi tiinə bam maama nan dai o biə cɩga cɩga We yigə ni. We deen tagɩ di Abraham Dl wi: «Nmu bu Yizaki dwi dum yiranɩ mu wó ta yi n dwi tiinə cɩga cɩga.» ⁸Ku bri ni We tee ni, ku dai biə balv maama Abraham na lugi tun mu yi We biə cɩga cɩga. Ku nan yi biə balv We na goni ni ba ŋwaani tun mu sunt ba yi Dl biə cɩga cɩga. ⁹Beŋwaani We deen goni ni Dl wi: «Maŋa kam kuntu na joori ka yi, amu wó joori a ba di Sara lugi bəkərə.»

¹⁰Ku de kuntu mu yi dibam nabaaru Yizaki kaani Rabeka deen ja pugə o lu yiywa bale. ¹¹⁻¹²Maŋa kam Rabeka ta na wu lugi o biə bale bam yi ba daa ta yəri lanyiranɩ naa balwɩ tun, We deen tagɩ did-o Dl wi: «Nakwi wum mu wó ta yi o nyaani wum tuntuŋu.» Ku kɩ kuntu sɩ We na kuri-ba daani te tun mu tɔgi Dl na maŋɩ Dl li wubɔŋa te tun. Ku bri ni We kurim dum tɔgi Dl na bəŋi wulv sɩ o taa yi Dl nɔɔnu tun mu, sɩ ku dai nɔɔnu wum tituŋa ŋwaani, ¹³ni ku daa ta na pupuni We tɔɔ kum wunt ku wi: «Amu soe Zakɔbi, yi a daari a yagi Ezayu.»

¹⁴Dí nan wó ta ni bəe mu? Dí bá want dí ta ni We ba jigi cɩga di Dl na kɩ te tun. ¹⁵Beŋwaani We deen tagɩ di Moyisi Dl wi:

«Amu wó ja nɔɔnu wulv ŋwaŋa
a na lagɩ tun mu,
yi a daari a duri nɔɔnu wulv yibwəŋə
a na lagɩ tun.»

¹⁶Kuntu bri ni ku maama tɔgi We na jigi nɔɔna ŋwaŋa te tun mu, sɩ ku dai nabiinə wubɔŋa na lagɩ kulv tun naa ba tituŋa na yi te tun ŋwaani. ¹⁷Ku pupuni We tɔɔ kum wunt, ni We deen tagɩ di Ezipi pa-faru wum Dl wi: «Amu pe n di paari sɩ a want a tɔgi nmu ŋwaani mu a bri nɔɔna amu dam dum na mai te tun, sɩ ku pa nɔɔna taa zəŋi amu yiri dum lugu baŋa maama ni.»

¹⁸Ku bri ni We duri balv ŋwaŋa Dl na lagɩ tun mu, yi Dl daari Dl pa badonnə ta ku ba wɔru ni Dl na lagɩ te tun.

We jigi ni sɩ Dl kɩ Dl wubɔŋa na lagɩ te tun

¹⁹Abam wu didva wai o bwe amu ni: «Ku na yi kuntu, bəe mu yi We nan bri ni nɔɔna kɩ ba cɔgi? Nɔɔn-nɔɔnu nan bá want o vin kulv We na lagɩ sɩ o kɩ tun.» ²⁰Nabiinu yi wɔɔ mu sɩ o want o magɩ kantɔgo di We? Kuntu tun, kamɔgo wó want ku bwe ku mɔru wum ni: «Bəe mu yi n mɔ-nɩ tintu don» na? ²¹Beŋwaani kamɔ-mɔru wum jigi cwəŋə sɩ o kwe dɔgo o ma mɔ kamwaru tulv dwi maama o na lagɩ tun. O wai o cə dɔgo kum kuntu o maa mɔɔni kamɔgo sɩ ku taa yi lɔnni nyum, yi o daari o mɔɔni kudoŋ sɩ ku taa yi tituŋa nyum.

²²Ku nan yi kuntu mu di We. Dl na lagɩ sɩ Dl bri nɔɔna Dl ban-zəŋə kum di Dl dam dum na mai te tun, Dl jigi cwəŋə sɩ Dl kɩ kuntu. Dl nan puɩ Dl bani mu di balv na pe Dl bani zaŋi yi ba maŋɩ di cɔgum tun, ²³sɩ Dl daari Dl pa nɔɔna balv Dl na jigi ba ŋwaŋa tun tɔgi ba na Dl paari dum na tiini di jigi zulə te tun. Bantu mu yi balv Dl na maŋɩ Dl li sɩ ba zu Dl paari zulə yam wunt tun. ²⁴Ku nan yi dibam mu kuntu. We mu kuri dibam nabiinə dwi maama wunt, yi ku dai Zwifə dwi dum yiranɩ má wunt, ²⁵ni ku na maŋɩ ku pupuni Oze tɔɔ kum wunt te tun. We deen tagɩ Dl wi:

«Nɔɔna balv ya na dai amu nɔɔna tun,
mu a laan wó bəŋi-ba ni amu nɔɔna.
Dwi tiinə balv amu ya na ba soe tun,
mu a laan wó bəŋi-ba ni amu nɔɔn-sonnu.»

²⁶«Je silv ni nɔɔ We ya na tagɩ di ba Dl wi,
ba dai Dl nɔɔna tun,
ku yi dáani mu ba laan wó bəŋi-ba ni
ŋwɩa Tu Baŋa-We biə.»

²⁷Ezayi di deen tagɩ Yisrayelɩ tiinə bam taani o wi:

«Yisrayelɩ tiinə bam na maŋɩ ba tiini ba daga
ni bugə ni kasullu na daga te tun,
ba funfun yiranɩ mu wó na vrım.

²⁸Beŋwaani Yuutu Baŋa-We bá daani sɩ Dl kɩ
kulv maama Dl na maŋɩ Dl li wubɔŋa
sɩ Dl kɩ tun lugu baŋa ni.»

²⁹Ku ta yi nunɛni Ezayi na maŋɩ o ta te o wi:

«Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We ya na wu daari dibam
biə badaara Dl yagi,
sɩ ku pa dí dwi dum toŋi,
dí ya wó ti mu,
ni Sodɔm di Gomɔɔri tiinə bam dwi dum
deen na ti te tun.»

³⁰Dí nan wó ta ni bəe mu? Dwi-ge tiinə balv ya na ba kwaanɩ sɩ ba na cɩga We tee ni tun laan mu tu ba na cɩga We tee ni, ba na kɩ ba wu-didva di We tun ŋwaani.

³¹Ku daari, Yisrayelɩ tiinə bam na tiini ba kwaanɩ sɩ ba na cɩga We tee ni Dl cullu tum tɔgum ŋwaani tun,

ba wu ne. ³²Bee mu yi ba nan wu ne ciga We tee ni? Bantu ya buŋi si ba na ciga ba kam-laaru tum ŋwaani mu, yi ku dai ni ba ki ba wu-didva di We. Ba na vin si ba se We kuntu tun, ku maa nyi di ba magi ba naga mu di kandwe dilu na pai nɔɔna tri ba tui tun, ³³ni ku na maŋi ku pupuni We tɔɔ kum wuni ku wi:

«Nii-na, amu We lagi a cwi kandwe mu Siyɔn ni.

Di maa yi kandwe dilu nɔɔna na wu magi

ba titi di di ba tu tɔga ni tun.

Ku daari nɔɔnu wulu na ki o wu-didva di wulu

na yi kandwe dum kuntu tun,

cavura bá fɔgi ya ja kuntu tu.»

10 A ko-biə-ba, amu tiini a laga si Yisrayeli tiinə bam na vrum, yi a yəni a loori We a pa-ba ku ŋwaani. ²Amu wu wanti a pa ciga ni ba tiini ba lagi si ba tuŋi ba pa We, ba nan yəri cwəŋə kalu ba na maŋi si ba tɔgi tun mu. ³Ba maa yəri cwəŋə kalu We na pe si nabiinə tɔgi da ba ma na ciga Dɔ tee ni tun. Ba maa tiŋi ba titi cwəŋə si ba maa na ciga We tee ni, yi ba ba se si ba taa tɔgi cwəŋə kalu We na tiŋi tun. ⁴Zezi Kri si mu pe We cullu tum tɔgum cwəŋə kam laan ba ka kweeli, ku ma pa balu maama na ki ba wu-didva did-o tun laan na ciga We tee ni.

**Nɔɔnu wulu maama na ki o
wu-didva di Zezi tun wu na vrum**

⁵Moyisi deen pupuni nɔɔnu na wu ki te si o ma na ciga We tee ni Dɔ cullu tum tɔgum ŋwaani tun. O pupuni o wi: «Wulu na ki We cullu tum na wi te tun wu na ŋwa ku ŋwaani.» ⁶Ku nan daa na yi nɔɔnu na wu ki te si o ma na ciga We tee ni o na ki o wu-didva di Dɔ tun ŋwaani, ku pupuni ku wi: «Yi zaŋi n bwe n titi ninɛni, wɔɔ mu wu wanti o di We-sɔŋɔ?» Ku lagi ku ta ni, si o pa Zezi Kri si tu o ba o zəni dibam. ⁷«Nan yi bwe n titi ni, wɔɔ mu wu wanti o tu curu?» Ku lagi ku ta ni, si o pa Zezi bi o yagi tɔvni si o joori o ba. ⁸Ku nan maŋi ku pupuni ku wi: «We taani dum dai yigə yigə di nmu, di wu nmu ni ni di n bicari ni.» Kwərə kam kuntu mu dibam tɔɔli di bri nɔɔna si ba ki ba wu-didva di Zezi. ⁹Ku lagi ku wi, nmu na lagi di n ni ni Zezi mu yi wɔŋo maama Yuutu, yi nmu na se n bicari ni, si We suni Dɔ bi-o Dɔ pa o yagi tɔvni, We wu vri-m. ¹⁰Benjwaani, ku yi nmu bicari ni mu nɛ se di n wu-didva yi n na ciga We tee ni, yi nmu wu ma n ni mu n ta jaja ni Zezi mu yi Yuutu, si n ma n na vrum. ¹¹Ku pupuni We tɔɔ kum wuni ku wi: «Wulu maama na ki o wu-didva did-o tun, cavura bá ja kuntu tu.» ¹²Kuntu, ku yi bidwi mu di nɔɔna maama, ku na yi Zwifə di dwi-ge tiinə bam di. Ba maama Yuutu yi didva mu, yi wuntu mu yəni o pai balu maama na

loor-o tun zənə zanzan. ¹³Benjwaani, «wulu maama na loori zənə di Yuutu wum yiri ŋwaani tun wu na vrum.»

¹⁴Ku nan na yi kuntu tun, nɔɔna wu ki ta mu ba loori zənə o tee ni, yi ba wu ki ba wu-didva did-o? Ba nan wu ki ta mu ba ki ba wu-didva did-o, yi ba wu ni o kwərə? Ba nan wu ki ta mu ba ni o kwərə yi nɔɔn-nɔɔnu wu tɔɔli-ka o bri-ba? ¹⁵Nɔɔnu nan wu ki ta mu o vu o tɔɔli We kwər-ywəŋə kam o bri-ba di ba na wu tuŋ-o? Ku nan pupuni We tɔɔ kum wuni ku wi: «Balu na beeri ba tɔɔli We kwər-ywəŋə kam ba bri nɔɔna tun vəŋə jigi wupolo mu.»

¹⁶Ku nan dai ni nɔɔna maama mu se We kwər-ywəŋə kam. Ezayi deen lagi o wi: «Yuutu Baŋa-We, wɔɔ mu joni dibam ni-taani dum?» ¹⁷Kuntu ma bri ni nɔɔna zwa na ni kulv tun, mu ba ki ba wu-didva di ku. Taani dilu ba nan na wu ni tun mu yi Zezi Kri si kwərə kam.

¹⁸Amu lagi a bwe a nii, Yisrayeli tiinə bam wu ni We kwərə kam mu na? Ku yi ciga ba ni-ka, ni We tɔɔ kum na lagi ku wi:

«Ba tɔɔli o kwərə kam lɔgu baŋa je maama,

yi ba ni-taani lagi di yi je maama.»

¹⁹Amu ta lagi a bwe a nii, Yisrayeli tiinə bam suni ba wu ni We taani dum kuri mu na? Ba niə. Dayigə tun, We deen tɔgi Moyisi ŋwaani mu Dɔ ta di ba Dɔ wi:

«Amu wu pa abam taá jigi wu-guv di dwi tiinə

balu na dai amu nɔɔna tun.

Amu wu pa abam bana zaŋi

di nɔɔna balu na yəri kulvkvu tun.»

²⁰Kuntu kwaga ni Ezayi deen ne baari yi o ta o wi:

«Nɔɔna balu ya na ba buŋi si ba ba ba

se amu We tun,

bantu laan mu tu ba se amu.

Amu pe balu na maŋi ba wu bwe amu bwia

tun mu ba ba lwaru amu.»

²¹Ku nan na yi Yisrayeli tiinə bam, We lagi Dɔ wi:

«De maama wuni amu te a jia si a ma joni abam,

yi á vin si á ba amu te.»

We wu yagi Yisrayeli tiinə bam

11 Kuntu tun, amu ta lagi a bwe a nii, We vin Dɔ titi nɔɔna Yisrayeli tiinə bam mu na? Aye! Ku dai kuntu. Amu titi di yi Yisrayeli dwi tu mu. A yi Abraham naa mu, yi a nuŋi Benzamen dwi dum wuni.

²We wu vin Dɔ nɔɔna balu Dɔ na maŋi Dɔ kuri pulim ni tun. Abam nan maŋi á ye We tɔɔ kum na lagi Eli taani te, di o na wari We o ta Yisrayeli tiinə bam na ki te yi ku wu maŋi tun. ³O deen wari We o wi: «Yuutu Baŋa-We, ba gu nmu nijonə bam maama, yi ba daari ba cɔgi nmu kaanum bimbina yam. Ku laan daari amu yirani mu, yi ba kwaani si ba gu amu di.»

⁴ We nan lær-o Dl wɪ bæe mu? Dl deen wɪ: «Amv li nɔɔna murr-turpe mu (7.000), si ba taa yɪ amv titi nɔɔna. Bantu ta wu fɔɔɔ ba kuni doonə ba zuli Baal.»

⁵ Ku nan ta yɪ bidwɪ mu di zum maama. Nɔɔna funfun ta mu daari, We na tɔɔɔ Dl zaani dum ɲwaani Dl kuri-ba tun. ⁶ We de Dl zaani dum ɲwaani mu Dl kuri-ba, si ku dai ba tituɲ-ɲona ɲwaani. Ku ya na yɪ ba tituɲ-ɲona ɲwaani mu We kuri-ba, ku ya daa bá ta yɪ Dl zaani dum Dl na pe-ba tun ɲwaani.

⁷ Ku bri nɪ Yisrayeli tiinə bam wu ne cɪga kalv ba na kwaani si ba na We tee nɪ tun. Nɔɔna balv We na kuri tun nan mu ne-ka. Balv na daari tun bicari digili.

⁸ Ku maa ki-ba nɪ ku na pupunɪ te We tɔɔɔ kum wunɪ ku wɪ:

«We mu pe ba wubɔɲa ti,
yɪ ba daa ba ni kulukulu kuri.
Di zum maama, ba yiə ta ba nai,
yɪ ba zwa di kwarimɪ di We cɪga kam.»

⁹ Davidi di deen tagɪ ba taani o wɪ:

«We wó pa ywæni dilv ba na buɲɪ si ba di tun
pipiri di ji woɲo kulv na wó ja-ba ku cɔɔɔ,
nɪ cikv na jaani-ba te tun.

Ku maa wó pa We pa ba na cam yɪ ba tu tɪga nɪ.

¹⁰ We wó pa ba yiə dwe yɪ ba daa bá ta nai.

Dl maa wó pa ba yura ce di yaara taan,
maɲa maama.»

¹¹ Amv ta lagu a bwe a nii, Yisrayeli tiinə bam na tri ba tu kuntv tun, ku bri nɪ ba daa bá wani ba zaɲɪ ba joori ba fɔɔɔ di We mu na? Aye! Bantu na vun We cɪga kam te tun mu pe dwi-ge tiinə wani ba na vrum We tee nɪ. We ki kuntv si ku pa Yisrayeli tiinə bam mu taa jigɪ wu-guv di ba. ¹² Yisrayeli tiinə bam na ki ba cɔɔɔ tun mu pe nabiinə maama wani ba na zənə lanyirani We tee nɪ. Bantu na ge kulv ba na maɲɪ si ba na tun mu pe dwi-ge tiinə na cwəɲə ba joɲɪ We zənə yam. Ku bri nɪ Yisrayeli tiinə kɔɔɔ kulv na wó ba tɔɔɔ We tun na puli ku ti, kuv pa nɔɔna na We zənə zanzan ku ja gaalɪ.

We na vri dwi-ge tiinə te tun

¹³ Ku yɪ di abam dwi-ge tiinə mu a lagu a ta taani duntu. Amv na yɪ Zezi tintuɲnu si a taa tɔɔɔ o kwərə kam a bri dwi-ge tiinə tun, a bri nɪ ku tiini ku yɪ tituɲ-kamunu mu. ¹⁴ Amv kwaani a tuɲɪ si ku pa wu-guv mu ja a donnə Yisrayeli tiinə bam, si ku wani ku pa We vri ba badonnə amv tituɲa yam ɲwaani. ¹⁵ We na yagɪ bantu tun, ku pe lvgv baɲa dwi tiinə maama laan ba ba fɔɔɔ di We. Ku daari maɲa kalv We na wó joori Dl joɲɪ-ba tun, kuv ta nyɪ di twa na joori ba na ɲwɪa te tun mu.

¹⁶ Dí ye nɪ, nmv na de yigə n fɔ dɪpe n tiɲɪ We ɲwaani, dilv maama na daari tun daa ta yɪ We nyum mu. Tiu kuri na yɪ We nyum, ku ne sum maama di yɪ We nyum mu. ¹⁷ Yisrayeli tiinə bam nyɪ di Olivi tiu

ba na jəri gaari wunɪ te tun mu. Ku yɪ ninəni We mu goni tiu kum kuntv ne sɪdaara Dl yagɪ, yɪ Dl daari Dl kwe Olivi tiu kulv na wu gaa wunɪ tun ne Dl toɲɪ Dl gwaani ne sidonnə sum wunɪ. Abam balv na yɪ dwi-ge tiinə tun nyɪ di ne silv ba na toɲɪ tun mu. Si laan ma wəri yɪ si tɔɔɔ si nai tiu kum kugu kum nyva kam. ¹⁸ Kuntv ɲwaani, nmv yɪ ta n gooni ne silv ba na goni ba yagɪ tun. Nmυ na bri n titi kuntv, ta n ye si ku dai nmυ mu pai tiu kum kugu kum ziga. Ku yɪ kugu kum mu jigɪ nmυ. ¹⁹ Nmυ nan wai n te nɪ: «We goni ne sum kuntv Dl yagɪ, ku daari si amv mu na jəgə a toɲɪ tiu kum yura nɪ.» ²⁰ Ku sunɪ ku ki kuntv mu. We nan goni ne sum kuntv Dl yagɪ, ba na wu ki ba wu-dɪdva di Dl tun ɲwaani mu. Nmυ nan na wani n toɲɪ tiu kum yura nɪ tun, ku yɪ n na ki n wu-dɪdva di We tun ɲwaani mu. Nan yɪ zaɲɪ n ta n ki kamunni, za n ta n kwari We. ²¹ Bɛɲwaani, We na wu se si Dl yagɪ tiu kum titi ne sum si je nɪ tun, nmυ di na ba jigɪ wu-dɪdva di Dl, Dl bá yagɪ-m da.

²² Ku maama nan bri We na ki nɔɔna lanyirani te, yɪ Dl daari Dl vaɲɪ nɔɔna zwa te tun mu. Ku na yɪ balv na ki ba cɔɔɔ tun, Dl vaɲɪ ba zwa mu. Ku daari, nmυ nan na wu yagɪ We cwəɲə kam tɔɔɔɔ, Dl wó ta ki nmυ lanyirani. Nmυ nan na yagɪ We cwəɲə kam, Dl laan wó go nmυ di Dl yagɪ mu nɪ tiu naga te. ²³ Yisrayeli tiinə bam nan na ki ba wu-dɪdva ba se We, baá joori ba na ba jəgə kam. We wó wani Dl joori Dl toɲɪ-ba da. ²⁴ Kuntv tun, nmυ wulv na yɪ dwi-ge tu tun nyɪ di naga kalv We na goni Olivi tiu kulv na wu gaa wunɪ tun yura nɪ mu. Dl ma pa nmυ toɲɪ Olivi tiu kulv na wu gaari wunɪ tun yura nɪ, yɪ ku dai nɪ nɔɔna na yəni ba ki te tun. Kuntv ɲwaani ku bá ta cana di We si Dl joori Dl toɲɪ ne silv Dl ya na goni tun si titi kugu kum je nɪ.

We jigɪ nɔɔna maama ɲwaɲa si Dl vri-ba

²⁵ A ko-biə-ba, amv lagu si á lward We cɪga kalv deen na səgi tun mu. Abam na sunɪ á lward kuntv, á daa bá ta buɲɪ nɪ á yɪ swan tiinə. Ku na yɪ te tun, lele kuntv Yisrayeli tiinə badaara wurv digili yɪ ba wari We cɪga kam kuri ba ni. Ku nan wó ta yɪ kuntv, si ku vu ku yɪ maɲa kam dwi-ge tiinə balv na se We tun kɔɔɔ kum na wó puli ku ti tun. ²⁶ Kuntv, Yisrayeli tiinə kɔɔɔ kum maama laan wó na vrum, nɪ ku na pupunɪ We tɔɔɔ kum wunɪ ku wɪ:

«Wulv na pai nɔɔna na vrum tun wó
nuɲɪ Siyɔn nɪ o ba,

yɪ oó pa Zakəbɪ dwi tiinə bam lwarum dum ti.

²⁷ Amv We wó go ni duntu a pa-ba,

nɪ amv wó saari ba lwarum dum a yagɪ.»

²⁸ Yisrayeli tiinə bam na vun We kwər-ywəɲə kam tun, ba jigi We dɔna mu, yɪ kuntv laan pa abam dwi-ge tiinə bam na vrum We tee nɪ. Ku daari, ku na yɪ We na kuri nɔɔna si ba taa yɪ Dl nɔɔna te tun laɲa nɪ, Dl soe

Yisurayeli tiinə bam, Dl deen na goni ni di ba nabaara bam tun ηwaani. ²⁹We nan ba ki a ya na maani, di Dl na kuri nɔɔna yi Dl ki-ba lanyirani te tun. ³⁰Abam dwi-ge tiinə deen ya vun We mu, yi á laan ba á lwarti Dl yibwən-durə kam, Yisurayeli tiinə bam na vun We tun ηwaani. ³¹Bantu di laan tu ba vun We ni, yi abam na We yibwənə kam, si ku wanti ku pa bantu di laan ba ba lwarti Dl yibwən-durə kam na yi te tun. ³²We nan pe nɔɔna maama nyi ni ba wu puna digə ni mu te, ba na vun Dl ni tun ηwaani, si Dl laan wanti Dl duri ba maama yibwənə.

³³Maani-na á nii We zaani dum na tiini di dagi te.

We wubɔɔa di Dl yəno kum di ma tiini ku lirə.

Nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o lwarti Dl na li

wubɔɔa si Dl ki te tun,

naa o lwarti cwe silv Dl na tɔgi tun,

ni ku na pupuni We tɔɔ kum wuni ku wi:

³⁴«Nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o lwarti Baɔa-We wubɔɔa, naa o bri-Dl Dl na wó ki te tun.

³⁵Nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o kwe o woɔo o juni We.»

³⁶Beɔwaani wənu maama nunji We te mu,

yi duntu mu nii ti maama baɔa ni,

yi ti maama yi duntu nyum mu.

We maɔi di zulə mu, si ku taa ve maɔa

kalu na ba ti tun. Amina.

We nɔɔna na maɔi si ba taa ηwi te tun

12 A ko-biə-ba, We na tiini Dl jigɔ abam ηwaɔa kuntu tun, a loori abam si á kwe á titi á pa We nuneeni ba na me woɔo ba ki kaanum ba pa We tun, si á taá ηwi di wu-poɔo, si ku poli We wu lanyirani. Kuntu mu yi zulə yalv na maɔi si á pa We tun. ²Á yi pa á wubɔɔa taa tɔgi balv na yəri We tun cwe sun. Kwaani-na si We pa á taá jigɔ wubɔɔ-dvura, si ku ləni á ηwia kam maama. Abam laan wó ba á lwarti We wubɔɔa na lagɔ si á ki kulv tun, yi á wó lwarti ni ku tiini ku lana ciga ciga yi ku poli Dl wu.

³We na ki-ni yu-yoɔo si a taa yi Dl tintuɔnu tun, a lagɔ a ta di abam maama si á yi taá buɔi kamunni á pa á titi, ni á dwe á na maɔi á yi te tun. Á nan taá jigɔ wubɔɔ-ηvna, si ku maɔi di We na pe abam didva didva peerti te á na ki á wu-didva di Dl tun ηwaani.

⁴Nabiinu yira yi woɔo didva mu, yi ya laan pɔɔri je dwi təri təri. Jəgə maama nan jigɔ ka tituɔna mu yira yam wuni. ⁵Ku nan yi bidwi mu di dibam balv di na ηwi di Zezi Krisi tun. Dí tiini dí daga, yi dí nan yi kɔgɔ didva mu. Dibam maama didva didva maa tuɔi dí wəli daani, ni yira yam je sun dwi təri təri na tuɔi si zəni daani te tun. ⁶We-peera yalv Dl na pe dibam tun yi dwi təri təri mu, ni Dl na pe dibam zaani te tun. We na pe wulv wai o ηɔɔni yiyiu-ηwe tun, kuntu tu maɔi si o taa tɔgi o na jigɔ wu-didva di We te tun mu o ma ηɔɔni-si. ⁷We na pe wulv wai o tuɔi o wəli o

donnə tun, kuntu tu maɔi si o taa tuɔi kuntu mu. Wulv We na pe o wai o bri o donnə We ciga kam tun, si o di kwaani o taa bri-ka. ⁸We na pe wulv wai o kwe nɔɔna si ba na baari tun maɔi si o taa ki kuntu mu. Wulv di na ce o wənu o maa zəni o donnə tun maɔi si o ma o wu-yoɔo mu o wəli-ba lanyirani. Wulv nan na yi nɔɔna yigə tu tun maɔi si o kwaani o taa bri-ba cwəɔə lanyirani. Wulv nan na duri o donnə yibwənə tun maɔi si o taa ki-ku di wupolo mu.

⁹Á taá soe daani di ciga. Á taá culi wo-lwaanv dwi maama, si á daari á taá ki kulv maama na lana tun. ¹⁰Á na yi ko-biə daani Zezi Krisi ηwaani tun, á taá soe daani di á wurv maama, si á taá nigɔ daani lanyirani. ¹¹Á na tuɔi á pa We te tun, á yi pa yawɔɔo zv abam. Kwe-na á bicara maama á taá maa tuɔi á pa dí Yuutu wum. ¹²Á na jigɔ tuna di We te tun, á taá jigɔ wupolo ku ηwaani. Yaara na yi abam, si á vɔ pu-dia. Kwaani-na á taá loori We maɔa maama. ¹³Ce-na á wənu á ma zəni balv na yi We nɔɔna yi yinigə jigɔ-ba tun. Á taá jeeri vərə lanyirani á sam ni.

¹⁴Ku na yi balv na jigɔ abam ba beesi tun, si á taá loori We si Dl ki-ba lanyirani. Á nan yi soɔli á cɔgi-ba. ¹⁵Ki-na wupolo di balv na jigɔ wupolo tun, si á daari á wəli di balv na keeri tun á keeri. ¹⁶Á taá jigɔ-na wubɔɔ-didwi. Á yi taá ki kamunni. Tu-na á titi si á taá tuɔi tutuɔ-bale di. Á yi taá buɔi á pa á jigɔ swan.

¹⁷Nɔɔnu na ki abam lwarum, á di daa yi joori á ki-o lwarum á ma ηwi. Nan kwaani-na si á taá ki kulv na lana tun nɔɔna maama yigə ni. ¹⁸Kwaani-na lanyirani si á taá zuri di ywəni nɔɔna maama titari ni, ni á na wai te tun. ¹⁹A badon-sonnu-ba, á yi taá buɔi si á ki balv na ki abam lwarum tun di lwarum. Nan yagi-na, si We ban-zoɔo kum wó ba ba baɔa. Beɔwaani ku pupuni We tɔɔ kum wuni, ni Baɔa-We tagi Dl wi:

«Amv yi wulv na wó cɔgi nɔɔna di ba kəm-balwaaru tun.

Amv wó pa ba joori ba na kulv na maɔi di ba tun.»

²⁰Ku nan ta pupuni ku wi:

«Nmυ dum kana na wəe,

si n pa-o wudiu si o di.

Na-nyɔm na jig-o,

si n pa-o na si o nyɔ.

N na ki kuntu,

kuv pa cavura tiini ya ja-o.»

²¹Abam nan yi pa lwarum wanti abam. Á taá ki kəm-laaru si ti wanti lwarum dam ti cɔgi.

Dí na maɔi si dí se dí lvgv kum yigə tiinə te tun

13 Abam maama maɔi si á se didəera balv na te á tuni dum tun ni, beɔwaani nɔɔn-nɔɔnu ba jigɔ dam si o taa te o doɔ yi We wu pe ku tu cwəɔə. Didəera balv na wura tun yi We mu tiɔi-ba. ²Wulv maama na vun didəera bam kuntu ni tun, ku tu vun cwəɔə kalv We na tiɔi tun mu. Balv na ki kuntu doɔ tun

wó na cam. ³Dudeera bam nan ba paɪ fɔvnti jigi balu na ki kəm-laaru tun. Fɔvnti jigi balu na ki kəm-balwaaru tun mu. Nmu na ba lagi si fɔvnti taa jigi-m di dudeera bam, n maɲi si n ta n ki kəm-laaru mu si ku pa n na zulə ba tee ni. ⁴We nan tiɲi dudeera bam si ba taa tuɲi ba pa-Dl abam zənə ɲwaani mu. Abam nan na ki wo-balwaaru, á maɲi si á taá kwari fɔvnti, beɲwaani dudeera bam suni ba jigi cwəɲə si ba pa nɔɔna na cam. Bantu mu yi balu We na tiɲi si ba tɔgi Dl ban-zɔɲɔ kum ɲwaani ba ma pa balu na ki lwarum tun na cam. ⁵Kuntu ɲwaani mu á maɲi si á sɛ ba ni. Ku dai ba na wó pa á na cam tun yirani ɲwaani. Á se-ba, beɲwaani á ye á bicara ni, ni á maɲi si á tɔgi ciga cwəɲə mu.

⁶Ku ta yi kuntu ɲwaani mu á maɲi si á taá ɲwi lampoo. Beɲwaani dudeera bam tuɲi ba pa We mu, di ba na kwaani ba tuɲi te tun. ⁷Nan taá ɲwi kulv maama ba na maɲi si ba jɔɲi á tee ni tun á pa-ba. Ku na yi wɔlv na jɔɲi á yuu lampoo tun, naa wɔlv di na jɔɲi á wənu lampoo tun, si á ɲwi á lampoo maama á pa-ba. Ku na yi wɔlv na maɲi si á taá kwar-o tun, si á taá kwar-o. Ku na yi wɔlv na maɲi di zulə tun, si á taá zul-o.

Dí na maɲi si dí taá soe dí donnə te tun

⁸Abam nan yi taá jigi-na nɔɔn-nɔɔnv woɲo jini, jini dilv á na wó taá jigi tun mu yi si á taá soe á donnə. Wɔlv maama na soe o doɲ tun suni o tɔgi We callu tum di Dl niə yam mu. ⁹We callu tum bri ni: «Yi ki boorim, yi gu nɔɔnv, yi ɲɔni, yi pa n yi zv n donnə wənu.» Callu tum kuntu didaani We niə yam maama nan tɔgi ni didva mu. Ni duntu nan mu wɔ: «Ta n soe n doɲ ni n titi te.» ¹⁰Nmu na soe n doɲ, n daa n bá wani n ki-o balɔw. Wɔlv na soe o doɲ tun suni o ki We niə yam na bri kulv tun mu.

Dí maɲi si dí ti dí yigə mu dí cəgi Zezi Krisi tum

¹¹Á taá ki-na kuntu, si abam ye maɲa kalv wuni dí na wura tun. Maɲa yi si á zaɲi á yagi dɔɔm. Maɲa kalv We na wó ba Dl vri dibam tun daari fun si ka yi, yi ku daa dai nuneeni maɲa kalv dí deen na puli dí ki dí wu-didva di Zezi tun. ¹²Maɲa kam daari fun si ka yi, ni tɔga na lagi ka puuri te tun. Titi dum lagi di ke si wia pooni ba. Kuntu ɲwaani, á pa dí yagi kikiə yalv maama na yi lim nyum tun, si dí daari dí ma We dam dum dí ci dí titi, si dí wani dí tɔgi pooni cwəɲə kam. ¹³Pa-na dí tɔgi cwəɲə si ku maɲi di balu na wu pooni wuni te tun. Á nan pa-na dí yagi nɔn-kwəlim di sa-nyɔri di boorim di wo-digiru kikiə maama. Á yi taá jaani daani naa á taá ki wu-guv daani. ¹⁴Pa-na abam ɲwia kam didaani dí Yuutu Zezi Krisi ɲwia kam taa yi bidwi. Nan yi pa-na á wɔlvna taa tɔgi wo-yɔwru tivl á fra na zuuri tun.

Dí wu maɲi si dí taá co daani

14 Jɔɲi-na nɔɔnv wɔlv wɔlvna ta na wu biɲi We cwəɲə kam wuni tun lanyirani. Á nan yi magi kantɔgɔ di o na buɲi te tun. ²Nɔɔnv wura o wɔlvna na biɲa We cwəɲə kam wuni, ku ma pa o ba culi kulv kulv dim. Ku daari nɔɔnv wɔdoɲ wura o wɔlvna na wu biɲi yi ku pa o culi nwam. ³Wɔlv nan na wai o di woɲo maama tun yi zaɲi o gooni wɔlv wɔm o na ba di woɲo maama tun. Wɔlv di nan na ba di woɲo maama tun yi zaɲi o co wɔlv na di woɲo maama tun, beɲwaani o di yi We nɔɔnv mu. ⁴Nmu yi wɔw mu si n co nɔɔnv wɔdoɲ tintuɲnu? Ku yi o titi yuutu wɔm mu maɲi si o nii o ki ciga naa o wu ki. Wɔlv na yi dí Yuutu wɔm nɔɔnv tun ki lanyirani mu, beɲwaani dí Yuutu wɔm wó wani o pa o taa ki lanyirani.

⁵Nɔɔnv wura o na li de o pa di dwe da yadonnə yam. Ku daari nɔɔnv wɔdoɲ di maa wura o na ba kuri da yam daani. Nɔɔnv maama nan maɲi si o ki kulv o na ye o bicari ni ni ku maɲi tun. ⁶Nɔɔnv wɔlv na kuri de si di taa yi da-kamunu tun yəni o ki dí Yuutu wɔm ɲwaani mu. Wɔlv na di woɲo maama tun ki kuntu o ma zuli dí Yuutu wɔm mu, o na yəni o ki We le wɔdiu kum baɲa ni tun ɲwaani. Wɔlv di nan na ba di woɲo maama tun di ki kuntu o ma zuli dí Yuutu wɔm mu, yi o di ki We le ku ɲwaani. ⁷Dibam wɔlvwɔlv ba ɲwi o titi yirani ɲwaani. Dí wɔlv nan na tigi di, ku ta dai o titi yirani ɲwaani. ⁸Dí zi na ɲwi, dí ɲwi dí Yuutu wɔm ɲwaani mu. Dí nan zi na tigi di, ku ta yi dí Yuutu wɔm ɲwaani mu. Beɲwaani, dí na ɲwi naa dí na tɔga, dí ta yi dí Yuutu wɔm nɔɔna mu. ⁹Zezi Krisi tigi yi o joori o bi o na ɲwia, si o taa yi twa di naɲɔna Yuutu mu.

¹⁰Ku na yi kuntu tun, beɛ mu yi n co n ko-bu? Si nmu di, beɛ mu yi n gooni n ko-bu? Dibam maama nan lagi dí ba dí zigi We yigə ni mu, si Dl di dibam taani. ¹¹Ku puuri We tɔwɔ kum wuni, ni Baɲa-We tagi Dl wɔ:

«Amu na yi ɲwia tu tun,

ku yi ciga mu ni,

nɔɔna maama wó ba ba kuni doonə amu yigə ni,

yi bá ta di ba niə jaja,

ni amu mu yi Baɲa-We.»

¹²Kuntu bri ni dibam maama lagi dí ba dí zigi We yigə ni mu, si nɔɔnv maama ta kulv o na ki tun.

Dí wu maɲi si dí pa dí ko-bu tusi We cwəɲə wuni

¹³Kuntu tun, dí daa yi ta co dí donnə. Nan li-na wɔlvna si á yi ki kulv na wó pa á ko-bu tusi naa o yagi We cwəɲə tɔgum tun. ¹⁴Amu na ɲwi di dí Yuutu Zezi tun, amu ye lanyirani ni wɔdiu tərə ku titi na yi wo-digiru We yigə ni. Nɔɔnv nan na pɛ woɲo kulv yi culu, ku suni ku yi culu mu ku pa nɔɔnv wɔm kuntu. ¹⁵Nmu nan na pɛ n ko-bu wu cɔgi di n na di wɔdiu

kulu tun, ku bri ni n daa n ba tugi sono cwəŋə mu. Yi pa nmu na di wodiu kulu tun cugi nɔɔnu di We daani, yi o yi wulu Zezi Kriŋi na tugi o ŋwaani tun. ¹⁶ Yi pa nɔɔna na cwəŋə si ba co woŋo kulu na lana di nmu tun. ¹⁷ Dɔbam na yi We paari dum nɔɔna te tun ba tugi wodiiru dim ŋwaani. Ku nan tugi di na ki ciga We yigə ni tun ŋwaani mu, di wu-zuru di wupolo, ni We Joro kum na pai dɔbam te tun. ¹⁸ Wulu maama nan na tugi o pa Zezi Kriŋi kuntu doŋ tun, kuntu tu wɔ poli We wu, yi nɔɔna di wɔ pa-o ciga.

¹⁹ Kuntu ŋwaani, pa-na di kwaani di taá ki kulu maama na pai nɔɔna jigi ywəəni daani yi ku zəni-ba si ba bi We cwəŋə wuni tun. ²⁰ Yi pa wodiiru dim cugi We tutuŋa. Wodiiru maama maŋi dim mu. Nmu nan na di kulu na wɔ pa n doŋ wu cugi ku ŋwaani tun, si n yagi ku dim. ²¹ Ku lana si n yi ki kulu maama na wɔ pa n ko-bu tusi We cwəŋə ni tun, ku na yi nwana dim naa sana nyom naa kulu maama di.

²² Nmu na ye kulu n wubuŋa ni kantu laŋa ni tun, ta n jigi-ku nmu di We laŋa ni. Nɔɔnu wulu na ye kulu na lana si o ki yi o ba jigi wubuŋa yale ku baŋa ni tun, kuntu tu jigi yu-yoŋo. ²³ Ku daari, nɔɔnu wulu na jigi bubwəa di o na di wodiu kulu tun, kuntu tu bá na bura We tee ni. Ku bri ni o ba jigi wu-didwa o dim dum wuni. Woŋo kulu maama nmu na wɔ ki yi n ba jigi wu-didwa tun, ku yi lwarum mu.

Dí na maŋi si dí taá ki te di dí donnə tun

15 Dɔbam balu wubuŋa na bigi We cwəŋə kam wuni tun maŋi si dí taá wəli balu wubuŋa ta na wu bigi tun mu, ba wubuŋa ta na bwənə tun ŋwaani. Dí wu maŋi si dí taá ki kulu na poli dɔbam yirani wuru tun. ² Dɔbam maama nan maŋi si dí taá ki kulu na wɔ poli dí donnə wuru tun mu, dí maŋi si dí ki-ba lanyirani mu si ku pa ba fəgi ba bi We cwəŋə wuni. ³ Zezi Kriŋi deen nan wu ki kulu na poli o yirani wu tun, ni We tɔnɔ kum na tagi te ku wi: «Tru tulw nɔɔna na twi nmu Baŋa-We tun mu joori ti tu amu yuu ni.» ⁴ Kulu maama deen na pupuni We tɔnɔ kum wuni tun yi si ku taa bri dɔbam We ciga kam mu, si ku pa dí na pu-dia di baari si dí taá jigi tuna We tee ni.

⁵ We mu yi wulu na pai nɔɔna pu-dia di baari tun, yi duntu wɔ pa á taá jigi wubuŋ-didwi ni Zezi Kriŋi na lagi te tun. ⁶ Kuntu, ku pa abam maama se daani yi á taá jigi ni didwi á ma zuli We dilu na yi dí Yuutu Zezi Kriŋi Ko tun. ⁷ Joŋi-na daani lanyirani ni Zezi Kriŋi na joŋi abam te tun. Kuntu wɔ pa We na zulə.

We kwə-ywəŋə kam yi dwi maama nyum mu

⁸ Amu nan lagi a ta abam ni Zezi Kriŋi tu si o tugi o pa Zwifə bam mu, si ku pa We na goni ni di ba nabaara bam te tun suntu ku ki, si ku bri ni We yi ciga tu. ⁹ O

tum dum ta yi si ku pa dwi-ge tiinə bam di mu ba ba zuli We Dl na jigi ba yibwənə tun ŋwaani, ni We tɔnɔ kum na tagi te ku wi:

«Amu wɔ wəli di dwi-ge tiinə bam a zuli nmu, yi a leeni a tee nmu yiri.»

¹⁰ Ku ta pupuni ku wi:

«Abam dwi-ge tiinə bam wəli-na di We nɔɔna bam maama á taá ki wupolo.»

¹¹ Ku ta wi:

«Abam dwi-ge tiinə bam maama taá zuli-na Yuutu Baŋa-We.

Pa-na lugu baŋa dwi maama taa tee-Dl.»

¹² Ezayi di deen tagi o wi:

«Zese dwi dum tu didwa wɔ zanji o ba si o taa te lugu baŋa dwi tiinə maama, yi bantu wɔ ta jigi tuna o ŋwaani.»

¹³ We dilu na pai á jigi tuna tun wɔ pa á tiini á taá jigi wupolo di wu-zuru, á na ki á wu-didwa di Dl tun ŋwaani. We Joro kum dam laan wɔ pa á na jigi tuna di We te tun fəgi ku puli ku ja gaali.

Pooli na ŋɔɔni o tutuŋa yam woŋo te tun

¹⁴ A ko-biə-ba, amu tuti ye ni abam ki kəm-laaru zanzan mu, yi á tiini á jigi yəno ku pai á wai á bri daani di We ciga kam. ¹⁵ Amu pupuni wəənu tidonnə di baari mu tɔnɔ kuntu wuni, si a maa guli abam wəənu tulw á na maŋi á zaasi tun. Amu pupuni kuntu di We na pə-ni yu-yoŋo, ¹⁶ si a taa yi Zezi Kriŋi tutuŋu dwi-ge tiinə bam ŋwaani tun mu. Amu na tugi a pa We te tun yi si a yəni a tɔɔli Dl kwə-ywəŋə kam mu, si a want a joŋi dwi-ge tiinə a ki-ba We juŋa ni, si ba pa Dl wu poli, Dl Joro kum na fəgi ku kwe ba bicara tun ŋwaani.

¹⁷ Kuntu, amu na ŋwi di Zezi Kriŋi tun ŋwaani, a ki wupolo di a na tugi a pa We te tun. ¹⁸ Amu nan ba jigi baari si a ŋɔɔni kulukulu, ku na dai Zezi Kriŋi na me amu o ki kulu tun yirani. Ku yi Zezi mu pə ku tugi di a ni-taani di a tutuŋa yi dwi-ge tiinə bam se We. ¹⁹ Ba ma se We di Dl na de Dl Joro kum dam ŋwaani Dl pa ba na wo-kinkagula di maana yalu na bri Dl dam tun. Ku yi kuntu doŋ mu amu zigi Zeruzalem ni a tulw je sum maama a vu a yi Yiliiri, yi a bri We ciga kalu maama na yi Zezi Kriŋi kwə-ywəŋə kam nyum tun. ²⁰ Maŋa maama amu lagi si a kwaani a taa tɔɔli Zezi kwə-ywəŋə kam je silu ni, ba daa ta na wu ni Zezi Kriŋi taani dum da tun mu. Amu ba lagi si a tɔɔli-ka je silu ni, ba na maŋi ba ni-ka tun, si ku yi taa nyi ni, nɔɔnu wudoŋ kəbrə yuu ni mu amu tu a lo, ²¹ ni ku na maŋi ku pupuni We tɔnɔ kum wuni te ku wi:

«Ba ta na wu tɔɔli o kwərə ba bri balu tun laan wɔ ba ba lwaru-ka.

Balu ta na wu ni o ŋwa tun

laan wɔ ba ba ni o ciga kam kuri.»

Pooli na bɔŋi si o vu o na Rom tiinɛ bam te tun

²² Mu kv kuri amv gɛ laŋa kuni zanzan si a ba abam te. ²³ Kv daari lele kuntu, je sum kuntu ni jɛgɛ daa tɛrɛ ba na wv ni Zezi kwɛr-ywɛŋɛ kam da. Abam fra na maŋi ya jigi amv bina zanzan si a ba a na abam tun, ²⁴ amv laan bɔŋi si a ba maŋa kalv a na lagi a zaŋi a vu ɛsipanyɪ tun. Amv lagi si a tɔgi abam te, si a wanti a ki wɔpolo di abam maŋa funfun, si á laan wanti á wɛli-ni si a kwe cwɛŋɛ a kɛ. ²⁵ Kv daari lele kuntu amv lagi a vu Zeruzalem mu, si a tɔŋi a wɛli Zezi nɔɔna balv na wv dáani tun. ²⁶ Zezi kɔgɔ kum nɔɔna balv na wv Masɪdvanɪ di Akayi tunti dum ni tun mu mɛ ba wɔbɔŋa ba la sɛbu, si ba ma wɛli Zezi nɔɔna balv na wv Zeruzalem ni yi yinigɛ jigi-ba tun. ²⁷ Kv yi ba titi mu mɛ ba wɔbɔŋa ba ki kuntu. Kv nan maŋi si ba wɛli-ba kuntu doŋ, bɛŋwaani Zwifɛ bam ya maŋi ba kwe wɛɛnu tilv Wɛ Joro na pɛ-ba tun mu ba cɛ di dwi-ge tiinɛ bam. Kuntu ŋwaani dwi-ge tiinɛ bam maŋi si ba di daa wɛli Zwifɛ bam di wɛɛnu tilv na yi ba yira zɛnɛ nyum tun.

²⁸ Amv na ti titɔŋi duntu yi a kwe sɛbu kum maama a ki nɔɔna bam juŋa ni, amv laan wɔ tɔgi abam te, yi a daari a kɛ a vu ɛsipanyɪ. ²⁹ Amv nan ye ni, a na tu abam te, Zezi Krisi wɔ ki abam lanyirani kv ja gaali.

³⁰ A ko-biɛ-ba, amv nan lagi a loori abam di Yuutu Zezi Krisi yiri ŋwaani, di sono kulv Wɛ Joro kum na pɛ dibam tun ŋwaani, si á tɔgi á wɛli-ni á taá tiini á loori Wɛ á pa-ni a titɔŋ-cɛera yam wuni. ³¹ Loori-na Wɛ, si Dl joŋi-ni balv na wv Zude ni yi ba vin Zezi tun juŋa ni, si Dl daari Dl pa Zezi nɔɔna balv na wv Zeruzalem ni tun joŋi kulv amv na wɔ pa-ba tun di wɔpolo. ³² Wɛ na sɛ, amv laan wɔ wanti a ba abam te di wɔpolo, yi a di ywɛɛni di abam. ³³ Bɪcarɪ-zuru Tu Baŋa-Wɛ wɔ ta wv abam tee ni. Amina.

Pooli jɔɔni nɔɔna balv maama o na ye tun

16 Amv nan lagi a bri abam di ko-bu Feebe na yi wulv tun mu. Wuntu yi kaani wulv na tɔŋi o wɛli Zezi kɔgɔ kulv na wv Sankri ni tun mu. ² Abam nan maŋi si á joŋ-o lanyirani di Yuutu wum ŋwaani, ni kv na maŋi si Wɛ nɔɔna taa ki te tun. Á taá wɛl-o di kulv maama o na lagi abam tee ni tun, bɛŋwaani o titi di zɛni nɔɔna zanzan, kv na dwe didi di amv di.

³ Jɔɔni-na Prisili di Akwila á pa-ni. Bantu mu tɔgi di amv yi di tɔŋi di pa Zezi Krisi.

⁴ Ba ya gɛ fun si ba ti amv ŋwaani. Amv nan ki-ba le, kv nan dai amv yirani, kv yi dwi-ge tiinɛ balv maama na tu ba sɛ Zezi tun di mu ki-ba le.

⁵ Jɔɔni-na Zezi kɔgɔ kulv na jeeri ba sɔŋɔ kum ni tun á pa-ni.

Jɔɔni-na amv ciloŋ-sono Yipayinetti á pa-ni, wuntu mu yi wulv na dɛ yigɛ o sɛ Zezi Krisi Azi tunti dum maama wuni tun.

⁶ Jɔɔni-na Mari wulv na tiini o tɔŋi o pa abam tun di.

⁷ Jɔɔni-na amv dwi tiinɛ Andronikusi di Zuniyasi. Bantu mu ya tɔgi ba wv puna digɛ ni di amv. Ba yi balv na jigi yir-ŋum Zezi tuntɔŋna bam wuni, yi bantu sɛ Zezi Krisi ba loori amv.

⁸ Jɔɔni-na Ampiliatusi wulv na yi a ciloŋ-sono di Yuutu wum ŋwaani tun á pa-ni.

⁹ Jɔɔni-na Yuriben wulv na tɔgi di dibam o tɔŋi Zezi Krisi titɔŋa tun, didaani amv ciloŋ-sono Sitakisi di.

¹⁰ Jɔɔni-na Apeeli wulv na bri ni o yi Zezi Krisi tuntɔŋnu ciga ciga tun á pa-ni.

Jɔɔni-na Arisobuli sɔŋɔ tiinɛ bam di.

¹¹ Jɔɔni-na amv dwi tu Erodiyɔn á pa-ni.

Jɔɔni-na balv na yi Narisisi sɔŋɔ tiinɛ yi ba yi di Yuutu wum nɔɔna tun á pa-ni.

¹² Jɔɔni-na Trifenti di Trifɔsi, bantu mu yi kaana balv na tiini ba tɔŋi di Yuutu wum titɔŋa yam tun.

Jɔɔni-na a ko-bu-sono Peersidi, wuntu mu yi kaani wulv di na tiini o tɔŋi o pa di Yuutu wum.

¹³ Jɔɔni-na Rufusi wulv na yi di Yuutu wum tuntɔŋ-ŋum tun, di o nu wulv na ki amv lanyirani ni o titi bu te tun.

¹⁴ Jɔɔni-na Asinkriti di Filigon di ɛrmesi di Patrobasi di ɛrmasi, didaani di ko-biɛ balv maama na wv ba tee ni tun.

¹⁵ Jɔɔni-na Filologi di Zuli, di Neere di o nakɔ, di Olimpa, didaani Wɛ nɔɔna balv maama na wv ba tee ni tun.

¹⁶ Á na jeeri daani, si á taá jɔɔni daani lanyirani di sono di wv-poŋo. Zezi kɔgɔ kum na wv je silv maama ni tun di jɔɔni abam.

¹⁷ A ko-biɛ-ba, a nan loori abam si á fɔgi á ci á titi di balv na jaani kampwara ba tui nɔɔna titari, yi ba pai ba tusi Wɛ cwɛŋɛ wuni tun. Bantu mu jigi zaasum dilv ba na bri abam tun ba yáala. Kuntu ŋwaani ja-na á titi di ba. ¹⁸ Nɔɔna bam kuntu doŋ ba ki di Yuutu Zezi Krisi na lagi kulv tun, ba tɔgi ba titi fra na zɔvri wɛɛnu tilv tun mu. Ba yɛni ba ŋɔɔni bitar-ywe mu, yi ba ma ni-sɔŋi ba ma gani balv na ba va ni tun ba pa ba wɔbɔŋa lɛni. ¹⁹ Nɔɔna maama ye abam na tɔgi Wɛ lanyirani te tun, kuntu mu pai amv tiini a jigi wɔpolo di abam. Amv nan lagi si abam taá jigi swan mu si á taá ki kulv na lana tun, si á daari á taá ye á titi si lwarim yi cɔgi abam.

²⁰ Wɛ dilv na pai nɔɔna wv-zuru tun bá daani Dl cɔgi sutaani dam, yi Dl laan pa á nɔ-dɪ di á nɛ.

Dí Yuutu Zezi wó pa abam yu-yoŋo.

²¹Timoti wulɔ na tɔgi dɛ amu o tɔŋi tun dɛ jɔɔni abam. Amu dwi tiinɛ Lukiyusi dɛ Zazɔn dɛ Sosipateeri dɛ jɔɔni abam.

²²Amu Teritiyusi mu pɔpɔni Pooli ni-taanɛ duntu yi o pa abam, amu dɛ nan jɔɔni abam dí Yuutu wɔm ŋwaanɛ.

²³Gayusi wulɔ amu Pooli na zɔɔri o sɔŋɔ ni yi Zezi kɔŋɔ kum dɛ jeeri da tun jɔɔni abam.

Erasiti wulɔ na yi tuw kum sɛbu-tiŋnu tun, dɛdaani dí ko-bu Kwatusi dɛ jɔɔni abam.

[²⁴Dí Yuutu Zezi Kriisi wó pa abam maama yu-yoŋo. Amina.]

Pooli na ki We le te o ma guri tun

²⁵Dí ki We le, duntu dam dɛm mu pai á fɔgi á zigi lanyranɛ dɛ á na se Dɛ kwɛr-ywɛŋɛ kalu amu na tɔɔli Zezi Kriisi ŋwaanɛ tun. Kuntu mu abam laan tu á lwarɛ We cɛga kalu dɛɛn ya na sɛgi faŋa faŋa tun. ²⁶Lele kuntu We tɔgi Dɛ niŋɔŋɛ bam dɛɛn na pɔpɔni wɛɛnu tilɔ ba tiŋi tun ŋwaanɛ mu, Dɛ pa Dɛ cɛga kam kuntu ba ka lwarɛ jaja. We dilɔ na jigi ŋwɛa si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun laan mu pɛ ni, si lugu baŋa dwi maama na cwɛŋɛ ba lwarɛ Dɛ cɛga kam, si ba daari ba ki ba wu-dɛdɛa dɛ Dɛ ba se Dɛ ni. ²⁷Duntu yiranɛ mu yi swan maama tu, yi Dɛ ba jigi doŋ. Duntu mu maŋi dɛ zulɛ si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun Zezi Kriisi yiri ŋwaanɛ. Amina.

KORENTI TIINƏ tun

Dayigə tɔŋ kulɔ Pooli na pupɔni o pa Korenti tiinə tun na bri dɔbam kulɔ tun mu tuntu

Pooli deen pupɔni tɔŋ kuntu o pa We nɔɔna balu na wu Korenti ni tun mu. Pooli titi deen mu puli We titɔŋa dɔani, yi o zu da bum di cicoro (Titɔŋa Tɔŋ 18:11).

Korenti ya yi tu-kamunu kulɔ na jigi jujiguru zanzan, ku na jigi nabwæru zigim je sile yi ba ki pipiu da tun ŋwaani. Nɔɔna zanzan deen wura ba na jigi yəno di cullu dwi təri təri. Ba maa ki boorim di lwarum zanzan, ku pa kuntu woŋo di loŋi We nɔɔna bam.

Ka maŋa ni Pooli nan daa təri ba tee ni, yi o laan ni ba ŋwa ni kampwara di wo-balwaarv tidonnə mu zu ba titari. Ku ma pa-o liə, yi o laan pupɔni twaanv o pa-ba. O twaanv tum wɔni tuntu tile mu tɔgi ti zu We tɔŋ kum wu, si dɔbam di wanti di lwart, cam na yi dɔbam, di na wú ki te, si di ma kwe-di tun.

Pooli nan kaani-ba, si ba yagi kampwara (pɔɔrum 1-4),
di boorim kikiə (pɔɔrum 5),
si ba daa yi taa ve nɔɔna balu na yəri We tun te si bantv di ba taani (6:1-11).

O bri-ba ni ba maŋi si ba ma ba yira yam ba tɔŋi ba pa We mu (6:12-20).

O laan ma ləri ba na bwe-o bwiə yalv tun,
ku na yi kadri laŋa ni (pɔɔrum 7),
naa nwana yalv ba na me ba kaani jwənə tun laŋa ni (pɔɔrum 8-10),
naa Zezi tɔvni gulim wɔdiu laŋa ni (pɔɔrum 11),
di We Joro pɛera yam laŋa ni (pɔɔrum 12-14),
di twa biim woŋo (pɔɔrum 15).

Tɔŋ kum tiim ni o ŋɔɔni səbu-lu We-di sum na wura ba ki tun woŋo, di o titi na lagi si o ki kulɔ tun, yi o laan jɔɔni-ba (pɔɔrum 16).

Tɔŋ kuntu wɔni Pooli bri ni, We pɛera yam maama wɔni, sono mu yi woŋo kulɔ na dwe maama tun, si di ma tɔŋi We titɔŋa yam (pɔɔrum 13).

1 Amv Pooli wulv We na kuri di Dl titi wubɔŋa si a taa yi Zezi Krisi tuntuŋv tun mu pupɔni tɔŋ kuntu, yi di ko-bu Sositeni di tɔgi o wəli-ni. ²Di pupɔni si di pa abam balu na yi Zezi kɔgɔ kum wu nɔɔna yi á zɔvri Korenti ni tun mu. Abam mu yi balu We na kuri si á taá yi Dl nɔɔna Zezi Krisi ŋwaani tun. Dl ma li abam si á taá yi Dl nɔɔna, ku wəli di balu na wu je maama yi ba zuli Zezi Krisi tun. Wuntu mu yi bantv di dɔbam maama Yuutu.

³Di Ko We di di Yuutu Zezi Krisi wú pa abam yazurə di yu-yoŋo.

⁴Maŋa maama a yəni a ki We le abam ŋwaani, di Dl na pɛ abam yu-yoŋo Zezi Krisi ŋwaani tun. ⁵Abam na ŋwi di Zezi tun, We suni Dl pa abam yu-yoŋo woŋo maama wɔni, si á taá ye Dl ciga kam maama, si á kwəri á taá wat á ŋɔɔni Dl taani dum. ⁶Beŋwaani, di deen na tɔɔli Zezi Krisi kwərə kam di abam tun, ka tiini ka ja kuri abam tee ni. ⁷Á ne We pɛera yalv maama á na lagi tun, yi á cəgi di Yuutu Zezi Krisi si o joori o ba si di na-o. ⁸Wuntu mu wú pa á taá zigɔ kəŋkəŋ si ku vu yi tiim maŋa, si á yi taá jigi wo-lɔŋo de dum o na wú joori o ba tun ni. ⁹We yi ciga tu, yi duntu mu kuri

abam si á taá ŋwi di Dl Bu Zezi Krisi, o na yi dɔbam Yuutu tun.

Korenti tiinə ya na pɔɔri daani te tun

¹⁰A ko-biə-ba, a loori abam di Yuutu Zezi Krisi yiri ŋwaani si á taá jigi ni-məɔ, si á yi taá pɔɔri daani. Á nan kwaani-na á ki á wubɔŋa daani, si á ki ni didwi. ¹¹A tagi kuntu, Klowe-ba sɔŋo tiinə na tagi di amv ba wi á magi kantɔgɔ mu daani tun ŋwaani. ¹²Abam badaara wi, á tɔgi Pooli mu. Abam badonnə maa wi, á tɔgi Apolɔsi mu. Badonnə maa wi, ba tɔgi Piyɛeri mu. Babam di maa wi, ba tɔgi Zezi Krisi mu. ¹³Abam buŋi ni Zezi Krisi pɔɔri yira yira mu na? Amv Pooli mu tigi tɔvni-dagara kam baŋa ni abam ŋwaani na? Ba miisi abam na wɔni amv yiri ŋwaani mu na? ¹⁴A ki We le, beŋwaani amv wu miisi abam wulv wulv na wɔni, ku na dai Krisipu di Gayusi yirani. ¹⁵Kuntu tun, nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o ta ni a miisi abam na wɔni amv yiri ŋwaani. ¹⁶Ah, a guli a ta na miisi Stɛfanasi di o sɔŋo tiinə di, ku daari kuntu kwaga ni, wulv na wəli da, a daa wu guli. ¹⁷Zezi Krisi tɔŋi-ni si a taa tɔɔli o

kwær-ywəŋə kam mu a bri nɔɔna, si o wu tɔŋi-ni si a taa miisi nɔɔna na wɔni. A na tɔɔli We kwærə kam te tun, ku dai di lugu baŋa swan mu a maa tɔɔli-ka. A ya na tɔɔli-ka di lugu baŋa swan mu, Zezi tɔvni dum dagara kam baŋa ni tun ya bá ta jigi kuri ku pai nabiinə.

We swan na gari nabiinə swan te tun

¹⁸ Bɛŋwaani Zezi tɔvni dum dagara kam baŋa ni tun taani dum yi jwərim mu balu yigə na tərə di We tun tee ni. Ku nan na yi dibam balu We na vri lwarum wɔni tun, taani duntu yi We titi dam mu di dibam. ¹⁹ Ku nan maŋi ku pɔpɔni We tɔɔ kum wɔni ku wi:

«Amu Baŋa-We wó cɔgi swan tiinə wubɔŋa, yi a daari a pa yi-pɔri-nyina yi-pɔru kum yáali.»

²⁰ Swan tiinə swan yam daa jigi kuri na? Tɔn-yeenə di nɔɔna balu na ye ŋwaŋa tun yi-pɔru kum jigi kuri na? We nan bri dibam ni lugu baŋa swan yam maama yi jwərim mu. ²¹ We swan yam ŋwaani nabiinə bá wanti ba ma ba titi swan ba lwaru-DL. We nan li DL wubɔŋa si DL tɔgi kwærə kalu dí na bri nɔɔna yi ba pai ka yi jwərim tun ŋwaani mu, DL ma vri balu na se kwærə kam tun DL yagi. ²² Zwifə bam lagi si ba na wo-kunkagula yalu na bri We dam tun mu. Greki tiinə maa lagi si ba cɔgi taani dilu na wó bri-ba swan tun. ²³ Ku nan na yi dibam, dí tɔɔli Zezi Krisi wulu na tigi tɔvni-dagara baŋa ni tun kwærə mu. Kwærə kam kuntu maa yi ta-balɔɔ mu Zwifə bam tee ni, yi ka yi jwərim mu di dwi-ge tiinə bam di. ²⁴ Ku daari dibam balu We na kuri tun, ku na yi Zwifə bam naa dwi-ge tiinə di, taani dum kuntu mu pɛ dí lwaru ni Zezi Krisi yi We swan yam di DL dam tu. ²⁵ Woŋo kulɔ nɔɔna na pai ku yi jwərim We tee ni tun gari nabiinə swan maama, yi kulɔ na bwəmmə DL tee ni tun dana ku dwe nabiinə dam maama.

²⁶ A ko-biə-ba, á bɔŋi á deen na yi te yi We laan ba DL kuri abam tun. Ku dai á zanzan yi deen mu pɔvri nɛnɛni nabiinə na lagi yi-pɔru kulɔ tun. Ku dai á zanzan mu yi didɛera, naa á zanzan mu nuŋi nadunə sam. ²⁷ We nan kuri balu nabiinə na pai ba yi jwəru tun mu, si DL ma pa cavura di swan tiinə. DL ma kuri balu nabiinə na pai ba yi nabwənə tun, si DL ma pa cavura di dam tiinə. ²⁸ DL ma daari DL kuri balu nabiinə na gooni yi ba ba nigɔ tun, si DL ma pa wənu tulɔ nabiinə na pai ti jigi kuri tun ji kafe. ²⁹ We kuri nɔɔna bam kuntu doŋ mu, si nabiinə yi zaŋi ba wanti ba tee ba titi DL yigə ni. ³⁰ We nan mu pɛ abam ŋwi di Zezi Krisi. Kuntu ŋwaani mu swan yalu Zezi na joŋi We tee ni tun laan jigi dibam swan. Wɔntu mu pai dí jigi ciga We tee ni. O maa pai dí yi We nɔɔna. O ma kwe o titi ŋwia o ma vri dibam lwarum wɔni. ³¹ Kuntu tun, kulɔ na pɔpɔni We tɔɔ kum wɔni tun yi ciga mu,

di ku na wi: «Wulu na lagi si o ki wupolo tun, si o pa ku taa yi dí Yuutu wum ŋwaani.»

Pooli na tɔɔli Zezi Krisi kwær-ywəŋə kam te tun

2 A ko-biə-ba, amu deen na tu abam te tun, a wu ŋɔɔni swan naa yiyiu-ŋwe zanzan di abam, di a na tɔɔli We kwærə kam a bri abam te tun. ² A wu ki a wubɔŋa ni si a bri abam woŋo kudɔŋ, ku na dai Zezi Krisi taani dum yirani di o tɔvni dum dagara kam baŋa ni tun. ³ A na wu abam tee ni maŋa kalu tun, a bwənə, yi fɔvni di jigi-ni, yi a yira sai. ⁴ A taani dum di a na tɔɔli We kwærə kam te tun, ku dai nabiinə swan mu a ma a tɔɔli-ka si a pa á se. Ku yi We Joro kum dam mu pɛ abam lwaru ni taani dum yi ciga. ⁵ Kuntu tun, á na ki á wu-didwa di Zezi tun, ku yi We dam dum ŋwaani mu, si ku dai nabiinə swan ŋwaani.

Baŋa-We swan na yi te tun

⁶ Dibam nan yəni dí bri balu wubɔŋa na bigi tun mu swan, ya nan dai nabiinə swan naa lugu baŋa didɛera bam swan. Bantu wó ba ba cɔgi di ba dam dum maama. ⁷ Dibam na bri swan yalu tun yi We nyum mu. Nabiinə nan yəri ya ni ni, ya na səgi di ba tun ŋwaani. We deen maŋi DL ki DL wubɔŋa ni mu ku loori lugu pulim, si DL swan yam kuntu pa dí wani dí na zulə DL tee ni. ⁸ Lugu baŋa didɛera bam wuluwulu nan wu lwaru ya kuri. Ba ya na ye, ba ya bá ja We-sɔŋɔ paari tu Zezi ba pa tɔvni-dagara baŋa ni ba gu. ⁹ Ku nan ki ni We tɔɔ kum na tagi ku wi:

«We fɔgi DL ki wo-laaru DL tɔŋi si DL pa balu na so-DL tun.

Nabiinə yi wu ne wənu tum kuntu doŋ, yi ba zwa wu ni ti ŋwa, yi ba ba jigi ti wubɔŋa di.»

¹⁰ We nan tagi DL Joro kum ŋwaani mu DL ma pa dí lwaru wənu tum kuntu. We Joro kum ye woŋo maama kuri, yi ku ye We wubɔŋa maama di. ¹¹ Wɔɔ mu wó wani nabiinu wubɔŋa o lwaru, ku na dai o titi joro? Ku nan yi kuntu mu di We di, nɔɔn-nɔɔnu yəri We wubɔŋa, ku na dai DL titi Joro kum yirani. ¹² Joro kulɔ We na ki dibam bicara ni tun dai lugu baŋa nyum. Ku nuŋi We te mu, si ku pa dí lwaru wo-laaru tulɔ DL na pɛ dibam zaani tun.

¹³ Dí na yəni dí bri nɔɔna ciga kam yi dí ŋɔɔni taani dilu tun dai nabiinə swan taani. Ku yi We Joro kum mu bri dibam taani dilu na maŋi si dí taá ŋɔɔni tun. Dibam te ciga kalu na yi We Joro nyum tun mu dí bri balu DL Joro kum na wu ba bicara ni tun. ¹⁴ We Joro kum na təri wulu bicari ni tun ba se si o joŋi ciga kalu We Joro kum na bri tun. Ka yi wo-jwəru mu o tee ni. O bá wani o lwaru ka kuri, bɛŋwaani ku yi We Joro

kum mu bri ka kuri ciga ciga. ¹⁵ Wulv maama We Joro kum na wu o bicari ni tun mu wai o ye woŋo maama kuri. Nɔɔn-nɔɔnu nan bá wani o na kuntv tu wo-lɔŋo o ta. ¹⁶ We tɔnɔ kum tagi ku wi:

«Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o lwarí dí Yuutu wum wubuŋa,

nɔɔn-nɔɔnu nan bá wani o bri-o o na wó kí te tun.» We nan na pe díbam Dl Joro kum tun mu pe díbam dí jigi Zezi Kriŋi wubuŋa yam.

We tuntvɔna na tɔŋi ba pa We te tun

3 A ko-biə-ba, a deen na wu abam tee ni tun, a wari a ŋɔɔni We taani dim di abam ni We Joro kum na wu balv tee ni tun. A deen ŋɔɔni di abam nuneeni á yi balv lvgv baŋa wænu fra na jigi-ba tun, yi á ta nyi ni bu-balwa mu te Zezi Kriŋi cwəŋə kam wuni. ² A deen na bri abam wo-mwaalv tivv tun nyi di a pe abam nayila mu si á nyɔ. A deen wu pe abam wudiu kulv na duunə tun, á deen na wu yi ku dim tun ŋwaani. Di zim di, á daa ta wu yi wudiu dim, ³ beŋwaani á ta yi balv lvgv baŋa wænu fra na jigi tun mu. Abam jigi wu-guv yi á magi kantɔgɔ daani. Kuntv bri ni lvgv baŋa wo-yɔɔrv fra mu taa jigi abam, yi á kí ni balv ta na yəri We tun mu te. Ku yi vwan mu a fɔgi na? ⁴ Abam wu nɔɔna badonnə na te ba wi, bam tɔgi Pooli mu, yi badonnə di wi, ba tɔgi Apolɔsi mu tun, ku dai balv na yəri We tun kikiə mu kuntv na?

⁵ Wɔɔ mu yi Apolɔsi? Wɔɔ mu yi amu Pooli? Díbam maama yi We tuntvɔna balv abam na de díbam jɔŋa á kí á wu-dídva di Zezi Kriŋi tun mu. Díbam maama tɔŋi kulv dí Yuutu wum na pe díbam si dí tɔŋi tun mu.

⁶ Díbam nyi ni vala mu te, amu Pooli mu jəri wænu yi Apolɔsi yagi na. Ku daari ku yi We mu pai tí bira. ⁷ Mu ku kuri wulv na jəri di wulv na yagi na da tun maama dai kulvukulv. We yirani mu wai Dl pai Dl taani dim kí dam nɔɔna bicara ni. ⁸ Wulv na jəri di wulv na yagi na tun maama yi budwi mu. We wó pa ba maama jɔŋi ba ŋwuru ku maŋi di ba na tɔŋi te tun mu. ⁹ Díbam maama wəli daani mu dí tɔŋi dí pa We. Abam nyi di We kara kalv dí na tɔŋi ka wuni tun mu.

Abam daa ta nyi di digə kalv We na wura Dl lɔ tun mu. ¹⁰ We na pe amv pɛeri dílv si a ma tɔŋi tun, ku yi si amv cwi digə kam kuri mu lanyirani ni lwar-ŋum te. Nɔɔnu wudɔŋ di maa wura o lɔ o daŋi da. Wulv maama nan na lagi si o lɔ o daŋi da tun maŋi si o taa ye o na lɔ te tun mu. ¹¹ We maŋi Dl pa digə kam kuri cwi, nɔɔn-nɔɔnu daa bá wani o cwi ka kuri dídoŋ. Kuri dim kuntv mu yi Zezi Kriŋi. ¹² Balv nan na lɔ ba daŋi da tun badaara mai səbu-sɔŋa naa canna naa kandwa-ŋuna, naa de naa gaarv naa kasurv mu ba maa lɔa. ¹³ Nɔɔnu maama na tɔŋi kulv tun nan wó ba ku lwarí jaja de dim Zezi Kriŋi na wó joori o ba tun, mini mu wó bri nɔɔnu

maama titvɔna na yi te. ¹⁴ Balv na lvgi di wo-laaru yi mini dum wu wani di di tun wó jɔŋi ba ŋwuru. ¹⁵ Ku daari, balv mini dum na wani di di ba lɔɔm dum tun, ba bá na kulukulv We tee ni. We za wó vrí ba titi Dl yagi. Ba nan wó ta nyi di mini na di nɔɔnu yi o wəri te tun mu.

¹⁶ Abam yəri ni, We Joro kum na wu abam bicara ni tun, á nyi di We titi digə mu Dl na zvuri ka wuni na? ¹⁷ Wulv nan na cɔgi We digə kam tun, We wó cɔgi kuntv tu di mu. Beŋwaani We digə kam yi Dl titi di-laa mu. Abam titi nan mu yi Dl digə kam kuntv.

¹⁸ Nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o gani o titi. Abam wulv na buŋi ni o jigi swan ni zim lvgv baŋa swan na yi te tun, kuntv tu maŋi si o joori o ji joro mu, si o laan wani o na swan ciga ciga. ¹⁹ Beŋwaani lvgv baŋa swan yi jwərim mu We yigə ni. Ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wi: «We vugimi swan tiinə swan Dl pa ya joori ya ja-ba.» ²⁰ Ku nan daa ta pupuni ku wi: «Yuutu Baŋa-We ye ni swan tiinə wubuŋa maama yi kafe mu.»

²¹ Kuntv ŋwaani, nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o magi o nyɔɔni o ta o wi: «Amv tɔgi wuntu mu.» Si woŋo maama yi abam mu te. ²² Ku na yi amv Pooli di Apolɔsi di Piyɛeri, díbam di yi abam nɔɔna mu. Ku nan na yi lvgv baŋa di ŋwɔa di tɔvni di zim di jwa di, abam mu te ti maama. ²³ Zezi Kriŋi nan mu te abam, yi We di te Zezi Kriŋi titi di.

Pooli-ba na tɔŋi We titvɔna yam te tun

4 Kuntv tun, abam maŋi si á taá ye ni díbam yi Zezi Kriŋi tuntvɔna mu. We nan kwe Dl ciga kalv ya na səgi nabiinə yigə ni tun Dl kí díbam jɔŋa ni mu, si dí ta-ka dí bri nɔɔna. ² Ba nan na kwe woŋo ba kí nɔɔnu jɔŋa ni, ku maŋi si o taa nii ku baŋa ni di ciga mu. ³⁻⁴ Ku nan na yi amv, abam naa nabiinə balv maama na di amv taani te di te tun, ku ba kí amv kulukulv. Amv bicari ni a ye ni, kulukulv tərə a na kí a cɔgi. Nan di kuntv di, a bá wani a pa a titi bura, a na bá wani a di a titi taani tun ŋwaani. Wulv yirani na wó wani o di amv taani tun mu yi dí Yuutu wum. ⁵ Kuntv ŋwaani, nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o wuuri o di o doŋ taani, ku loori maŋa kalv We na li tun, si dí Yuutu wum na tuə, oó ja pooni o ba o pa woŋo kulv maama na səgi lim wuni tun taa nai jaja. Wuntu wó pa nɔɔna wubuŋa yalv na səgi tun lwarí jaja. Maŋa kam kuntv ni mu We wó pa nɔɔnu maama na zulə yalv na maŋi dí-d-o tun.

⁶ A ko-biə-ba, ku yi abam ŋwaani mu a kwe a titi dídaani Apolɔsi a ma maŋi a bri abam, si á wani á nii díbam, á ma lwarí á na wó taá kí te tun, si á yi zaŋi á gaali kulv na pupuni We tɔnɔ kum wuni tun, si abam dídva dídva yi zaŋi o kí kamunni o zuli nɔɔnu wudɔŋ o daari o gooni o doŋ. ⁷ Wɔɔ mu wi, nmv dwe n doŋ? Bɛɛ mu n jiga yi n wu jɔŋi-ku We tee ni? Nmv nan

na jóni-ku We tee ni mu tun, bee mu kia yi n magi n nyöñni ku baña ni, ni nmu titi mu me n dam di n swan n ma n na-ku te?

⁸ Abam burji ni á mañi á jigü kulu maama á na lagi tun, á kwæri á yi nadunə, yi á ta burji ni abam di paari á daari dıbam. Ku ya lana si á sunı á di paari, si dıbam di taá tɔgi dí di paari di abam. ⁹ Amu na burji te tun, ku nyi di We pə dıbam balu na yi Dl tintuɔna tun ji kwaga tiinə mu nɔɔna bam maama wuni, nuneeni balu ba na di ba taani ba lagi ba gu-ba te tun. Dıbam nyi di nɔn-mwaanu mu lɔgu kum nɔɔna bam di malesi di yibiyə ni. ¹⁰ Dıbam jigi jwæru mu Zezi Kisi ɔwaani, abam nan pa á yi swan tiinə mu Zezi Kisi tɔgum dum wuni. Dıbam yi nabwənə mu, abam maa pai á yi dıdeera. Nɔɔna zuli abam, yi ba daari ba gooni dıbam. ¹¹ Di zum maama di, kana di na-nyɔm jigü dıbam, yi gwaaru muri dıbam. Nɔɔna maa beesi dıbam, yi dí ba jigü cirigim jəgə. ¹² Dıbam mai dí titi jia mu dí tiini dí tɔɔa, si dí ma wani dí na dí ni wodi. Nɔɔna na twi dıbam, dí ta yəni dí loori We mu si Dl ki-ba lanyirani. Nɔɔna na beesi dıbam, dí ta yəni dí se beesa yam mu. ¹³ Nɔɔna na ɔɔni wo-lwaanu ba pa dıbam, dí yəni dí joori dí ləri-ba lanyirani mu. Dıbam nyi di lɔgu baña weeru mu. Di zum maama, dí nyi di wo-yɔɔru mu nɔɔnu maama tee ni.

¹⁴ A na pupuni tɔnɔ kuntu tun, a pupuni si a ma kwe abam mu, á na yi amu bu-sonnu tun ɔwaani, si ku dai ni a lagi si a ki abam cavura mu. ¹⁵ Abam ya na mañi á jigü karanyuna tiinə murr-fugə mu ba na bri abam Zezi Kisi cwəɔə kam wuni, á ko yi didva yirani mu. Amu yi á ko, di a na bri abam We kwər-ywəɔə kam yi á na ɔwt-duɔa Zezi Kisi ɔwaani tun. ¹⁶ Mu ku kuri a loori abam si á taá lwəni amu na ki te tun. ¹⁷ Kuntu ɔwaani mu a tɔɔi Timoti á tee ni. Wuntu mu yi a bu-sono We cwəɔə kam wuni, yi o tɔgi dí Yuutu Zezi di ciga. Wuntu wó guli abam amu ɔwia kam na yi te Zezi Kisi cwəɔə kam wuni, si ku mañi ni amu na yəni a bri Zezi kɔgɔ kum je maama ni te tun.

¹⁸ Abam badaara pai á titi kamunni mu, bejwaani á daa ba burji ni amu wó joori a ba abam te. ¹⁹ We nan na se, aá ba abam te lele. A na tuə, a laan wó wani a lwarı kamun-nyina bam kuntu na jigü dam dilu ba ma ki tun, yi ku daa dai ba ni-ɔwaña yirani má. ²⁰ Bejwaani We paari dum pai dıbam dam mu, si dí wani dí ma ki kulu na mañi tun, si ku dai ni-ɔwaña yirani má. ²¹ Abam lagi si a ba abam te a vañi á zwe mu naa á lagi si a bri abam sono di wu-bono mu?

Korénti tiinə bam wu nɔɔnu didva na ki wo-balɔɔ te tun

5 Amu nan ni abam labaa ni nɔɔnu didva mu kari o boorə. Ba wi, abam wuni baaru didva mu tigi di o ko kaani. Balu na ba tɔgi We cwəɔə tun di mañi ba ba se ba ki wo-zɔɔna yantu doɔ. ² O na ki kuntu

tun, bee mu yi á taá pai á titi kamunni? Ku ya mañi si á pa á wuru cɔgi ku ɔwaani, si á daari á li nɔɔnu wulu na ki kəm dum kuntu doɔ tun á wuni. ³ Amu titi mu təri abam tee ni, si a wubuɔa maama wura di abam. Kuntu, a mañi a van baaru wum kuntu bura o cɔgim dum ɔwaani, ni a wu abam tee ni mu te. ⁴⁻⁵ Kuntu ɔwaani a lagi a ta si, á na jeeri daani, amu wubuɔa wura di abam ni a wu á titari mu te, si á ma dí Yuutu Zezi dam dum á ma kwe nɔɔnu wuntu á ki sutaani jɔɔa ni, si duntu wani di cɔgi o yira di wo-zɔɔna fra yalu na jig-o tun. Á na ki kuntu, o joro kum laan wó wani ku na vrim dí Yuutu Zezi tum de dum ni.

⁶ Abam na ki kamunni te tun, ku wu mañi. Á ye ni dabili finfun na wu dipe muni dilu ba na viiri tun wuni, ku laan wó pa di maama fuli mu. ⁷ Kuntu ɔwaani, li-na kəm-lɔɔə kum kuntu ku na nyi ni dabili-doori te tun á wuni, si ku yi loji á maama. Kuntu á laan wó taá yi nuneeni dipe muni dilu ba na wu ki dabili di wuni tun. Á nan mañi á yi nɔn-ɔuna mu We yigə ni, Baña-We Pəlu Zezi Kisi na kwe o titi o ma kaani We si Dl yagi á lwarım mu Dl ma ce abam tun ɔwaani. ⁸ Pa-na dí di candiə ni ku na mañi te tun, si dí li lwarım didaani tıtuɔ-balwaa ru tılu maama na nyi ni dabili-doori te tun dí wuni, si dí daari dí taá jigü wu-poɔo di ciga, ni dipe dilu na ba jigü dabili di wuni te tun.

⁹ Amu deen na de yigə a pupuni tɔnɔ kulu a pa abam tun, a tagi di abam si á yi taá tɔgi didaani balu na kari ba boori tun. ¹⁰ Amu na kaani abam kuntu tun, ku dai ni balu na yəri We yi ba boori tun, naa ba yi wo-swən-nyina naa ɔwuna naa jwə-kaana tun taani mu a tea. Abam bá wani á pwe á titi di nɔɔna bam kuntu ku na dai ni á yagi lɔgu baña. ¹¹ Amu nan na pupuni kulu tun kuri mu yi si á yi taá tɔgi di wulu maama na bri ni o yi á ko-bu We cwəɔə wuni yi o boorə, naa o yi wo-swən-nyim naa jwə-kaanu naa nɔn-twunu naa sa-nyɔru, naa o yi ɔwunu tun. Wulu na yi kuntu doɔ tun, si á pwe á titi did-o, si á bri á yi di wodi did-o di.

¹²⁻¹³ Ku na yi balu na dai dí ko-biə We cwəɔə wuni tun, ku dai amu wó di bantu taani. Ku yi We mu wó di ba taani. Abam nan mañi si á di balu na wu á kɔgɔ kum wuni tun taani. Kuntu ɔwaani ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wi: «Zəli-na nɔn-balɔɔ kum á wuni.»

We nɔɔna wu mañi si ba sañi da balu na yəri We tun tee ni

6 Abam wulu na jigü taani di o doɔ yi á yi ko-biə daani Zezi ɔwaani tun, ku wu mañi si n ja-o n vu sariya-dirə balu na yəri We tun te, si ba di abam taani dum. Kú ta yi cavura mu ku pa-m, bejwaani ku ya mañi si We nɔɔna bam mu di á taani dum. ² Abam yəri ni We nɔɔna bam mu wó ba ba di nabiinə maama taani na? Kuntu ɔwaani, bee mu kia yi á titi wari

á kwe wo-balwa balu na wu á tutari ni tun? ³ Abam yəri ni dibam mu wó dí malesi sum taani na? Ku nan na yi kuntu, dí bá wani zum lugu kuntu taani dí di na? ⁴ Abam nan na jigi taani duntu don á tutari ni, á wu maŋi si á ja á vu balu na tɔgi ba təri Zezi nɔɔna bam wuni tun te. ⁵ A tagi kuntu si cavura mu ja abam. Kuntu, swan tu di didva təri abam wuni si o wani o fɔgi abam balu na yi ko-biə Zezi nɔɔna tun daani na? ⁶ Abam na ki te tun wu maŋi, abam na yəni á saŋi daani sariya-dirə balu na yəri We tun tee ni yi ba di á taani tun nɔɔna.

⁷ Abam na saŋi daani tun, ku maŋi ku bri ni á tusi mu. N ko-bu na ki-m lwarum, naa o na nɔɔgi-m, ku ya lana si n yagi n ma n ce-o mu. ⁸ Abam nan ba ki kuntu, abam titi joori á ki balu na yi á ko-biə We cwəŋə wuni tun wo-lwaanu mu, yi á kwəri á nɔɔni-ba. ⁹ Abam yəri ni balu na ba tɔgi ciga tun bá na jəŋə je We paari dum wuni na? Yi zaŋi-na á gani á titi. Balu na boori tun, naa jwə-kaana naa ka-laguna, naa baara balu na tigi di ba donnə ba maa jiri kaana tun, ¹⁰ naa nɔɔwuna naa wo-swən-nyina, naa sa-nyɔra naa nɔɔn-twuna naa vuvurna bá na jəŋə je We paari dum wuni. ¹¹ Abam badaara deen yi kuntu don mu. We nan yagi á lwarum Dl ma ce abam. Dl ma pa á ji Dl nɔɔna yi á jigi ciga Dl tee ni. We de dí Yuutu Zezi di Dl Joro kum dam nɔɔna mu Dl ki kuntu Dl pa abam.

Dí maŋi si dí kwe dí yira yam dí maa tɔŋi dí pa We mu

¹² Abam badaara te á wɪ, á jigi ni si á ki kulv maama á na lagi tun. Amu nan lagi a ta abam ni, ku dai woŋo maama mu jigi zənə ku pa abam. Amu di jigi ni si a ki kulv maama a na lagi tun, a nan bá se si a pa a ji kulvkuɔlɔ gamba. ¹³ Abam yəri ni á te á wɪ, We ki wɔdiu kana nɔɔna mu, yi Dl ki kana di wɔdiu nɔɔna. Maŋa nan wó ba, yi We cɔgi wɔdiu di kana maama. We nan wu ki dibam yira yam si dí ta maa ki boorim. We mɔɔni dí yira yam si dí Yuutu Zezi mu taa te-ya, si dí ta maa tɔŋi dí pa-o. ¹⁴ We mu bi dí Yuutu Zezi Dl pa-o o yagi tɔvni. Maŋa nan wó ba, yi Dl ma Dl dam dum Dl bi dibam di Dl pa dí yagi tɔvni.

¹⁵ Abam yəri ni á yira yam yi Zezi Krisi yira yam daa didva mu na? Abam yira yam di Zezi yira yam na yi bidwi tun, á yi zaŋi á kwe-ya á ma pəni di ka-tula, si yaá ji yira didva didaani ka-tula kam yira yam. Á bri á yi zaŋi á ki kuntu. ¹⁶ Benɔɔni, wulu na pəni di ka-tula tun, o di ka-tula kam maama laan jigi yira didva mu. Á yəri kuntu na? We tɔɔ kum tagi ku wɪ: «Baaru di kaani wó wəli daani si ba ji nɔɔnu didva mu.» ¹⁷ Wulu nan na nɔɔni di dí Yuutu Zezi tun, o joro di Zezi Joro maama yi woŋo didva mu.

¹⁸ Á nan yagi boorim kəm dwi maama. Kəm-balwaaru tilu maama nɔɔnu na wó ki tun, o bá ki o yagi o yira wuni. Nɔɔnu nan na boori, kuntu yi

kəm-balwə kulv o na ki o yagi o yira wuni tun mu. ¹⁹ Abam yəri ni á yira yam ni di We titi digə mu Dl Joro kum na zɔvri ka wuni na? We ki Dl Joro kum á bicara ni mu. Kuntu nɔɔna ku daa dai abam titi mu te á yira yam. ²⁰ Á yi We nɔɔna mu. Dl yəgi abam di yəlo kulv na cana tun mu. Kuntu nɔɔna, kwe-na á yira yam á maa tɔŋi si ku pa We na zula.

Pooli na bri Korinti tiinə kadiri woŋo te tun

7 A lagi a ləri á na pupuni á bwe amu taana yalu tun mu a pa abam.

Ku ya lana di baaru na wu di kaani. ² Ku nan ba lana si baara di kaana taa lagi daani yɔɔ yɔɔ. Kuntu nɔɔna, ku maŋi si baaru maama taa jigi o titi kaani, si kaani maama di taa jigi o titi baru. ³ Baaru yi zaŋi o vin si o taa wura di o kaani. Kaani di nan yi zaŋi o vin si o taa wura di o baru. ⁴ Benɔɔni kaani ba te o titi yira, ku yi o baru mu te-ya. Baru di nan ba te o titi yira, ku yi o kaani di mu te-ya. ⁵ Yi zaŋi-na á vin si á taá wura daani, ku na dai ni á maama mu se si á li pwələ á yagi da-pwəgə maŋa funfun, si á wani á nywani á yigə á loori We, si ku taa ve maŋa kalu á na lagi tun. Kuntu kwaga ni, si á joori á taá wura daani. Ku na dai kuntu, sutaani wó sugi abam di pa á tusi di á na wari á titi á ja tun nɔɔna.

⁶ Amu na pupuni kuntu tun, a tagi si ku wəli abam mu, si ku dai ni a lagi a fun abam. ⁷ Amu ya wó ta lagi si nɔɔnu maama taa yi ni amu na yi badəm te tun. We-pɛera nan yi təri təri mu yi Dl pa nɔɔnu maama o nyum.

⁸ Ku daari abam balu na yi badənə di kadənə tun, a lagi a ta di abam ni ku lana si á taá yi á yirani kuntu, ni amu na yi te tun. ⁹ Á nan na wari á titi á ja, ku maŋi si á di kaana naa á zɔ banna mu. Kuntu gari á na pa ka-laga fra tiini ya jigi abam. ¹⁰⁻¹¹ Ku daari ku na yi banna di ba kaana, ku yi fifiun mu si kaani yi yagi o baru, naa baru di yi vin o kaani. Kuntu dai amu titi ni, ku yi dí Yuutu Zezi mu pɛ culu kuntu. Kaani nan na maŋi o yagi o baru, o maŋi si o taa wura o yirani mu, naa o joori o vu o baru wum te mu si ba fɔgi daani, o daa wu maŋi si o zɔ baru wudonj.

¹² Ku daari, baaru wulu na tɔgi Zezi tun na jigi kaani, yi kaani wum na ba tɔgi Zezi yi o se si ba taa zɔvri daani, kuntu tu yi zaŋi o vin o kaani wum. Ku yi amu mu pɛ ni dum kuntu si ku dai dí Yuutu Zezi. ¹³ Kaani wulu di nan na tɔgi Zezi yi o baru na ba tɔgi Zezi, yi o baru wum na se si ba taa zɔvri daani, si o yi zaŋi o yagi o baru wum. ¹⁴ Baru wulu na wu ki o wu-didva di Zezi tun batwari di We, o kaani wum na ki o wu-didva di Zezi tun nɔɔna. Kaani wulu di na wu ki o wu-didva di Zezi tun batwari di We, o baru wum na ki o wu-didva di Zezi tun nɔɔna. Ku ya na dai kuntu, ba biə wó ta yi ni balu na yəri We tun biə, yi ba laan yagi ba batwari di We. ¹⁵ Wulu nan na ba tɔgi Zezi tun na bɔŋi si o

viiri, ku na yi kaanti wum naa baru wum di, si á yag-o si o viiri. Wulv na daari yi o tɔgi Zezi tun laan wó ta te o titi. We na bɛŋi dibam si dí taá tɔgi-Dl tun, ku yi si dí taá zɔvri daanti di ywæni mu. ¹⁶Kaanti, nmu na tɔgi Zezi tun, nń ki ta mu n lwarı ni nń wantı n pa n baru wum se Zezi naa n bá wantı n pa o se? Baru, nmu di wó ki ta mu n lwarı ni nń wantı n pa n kaanti wum se Zezi naa n bá wantı n pa o se?

¹⁷Abam deen na yi te yi We bɛŋi abam si á taá tɔgi-Dl tun, á ta taá yi kuntu, si ku maŋı di dí Yuutu wum na pe abam ŋwia kalv tun. Mu kulv a na bri Zezi kɔgɔ kum jɔgɔ maama ni tun. ¹⁸We na bɛŋi abam tun, abam wulv deen na maŋı o go ni Zwifə bam cullu tun na bri te tun, kuntu tu daa yi ta səgi o titi o na goni tun ŋwaani. Ku daari, wulv deen nan na maŋı o wu goni tun, o daa yi ta kwaani si o go. ¹⁹N na gonə naa n zi wu goni di, ku dai kulvku. Woŋo kulv na jıgi kuri tun mu yi si nɔɔnv maama kwaani o se We niə yam lanyıranı.

²⁰Nɔɔnv maama deen na yi te yi We bɛŋ-o tun, ku maŋı si o ta taa yi kuntu mu. ²¹N deen na yi gamba mu yi We bɛŋi-m si n ta n tɔgi-Dl, yi ta n ki liə ku ŋwaani. N nan na ne cwəŋə si n ta n te n titi, si n se si ku ji kuntu. ²²Wulv maama deen na yi nɔɔnv gamba yi We bɛŋ-o si o taa tɔgi dí Yuutu Zezi tun, kuntu tu daa dai sutaani gamba, dí Yuutu wum na vri-o tun ŋwaani. Wulv di deen na te o titi yi We bɛŋ-o si o taa tɔgi-Dl tun, kuntu tu laan se Zezi Kri si ni, ni o yi o gamba mu te. ²³Á yi We nɔɔna mu. Dl yəgi abam di yəlo kulv na cana tun mu. Kuntu ŋwaani, yi zaŋı á se si á ji nɔɔn-nɔɔnv gamba.

²⁴Kuntu ŋwaani, a ko-biə-ba, abam maama deen na yi te yi We bɛŋi abam si á taá tɔgi-Dl tun, á ta taá yi kuntu Dl yigə ni.

²⁵Ku daari, a laan lagı a ŋɔɔni balv na wu zu banna di balv na wu di kaana tun woŋo mu. Ku dai dí Yuutu Zezi mu pe-nı ni dintu, ku yi amu titi na buŋı te tun mu, yi á wó taá jıgi amu cıga, dí Yuutu wum na wura di amu tun ŋwaani. ²⁶Amu buŋı ni, yaara yalv na wu dibam baŋa ni lele kuntu tun, kuú ta lamma si nɔɔnv yi zaŋı o di kaani. ²⁷Kuntu tun, wulv na maŋı o jıgi kaani, o daa yi zaŋı o yag-o. Wulv nan na ba jıgi kaani, o daa yi zaŋı o taa kwaani si o di kaani. ²⁸Ku dai ni, n na di kaani, n ga n ki wo-lɔŋɔ. Ku nan dai ni, bukɔ na zu baru, o ki wo-lɔŋɔ. Banna di ba kaana nan bá lu lıgv baŋa yaara yam wuni. Kuntu mu a ba lagı si abam di tɔgi á na yaara yam kuntu doŋ.

²⁹A ko-biə-ba, woŋo kulv na pe a ta kuntu tun mu yi si maŋa kam daa mu ba tiini ka daga, si dí maa tuŋı We tituŋa yam. Ku na zıgi lele kuntu si ku ta maa ve tun, ku maŋı si balv na jıgi kaana tun taa tuŋı We tituŋa yam ni ba wu di kaana mu te. ³⁰Ku maŋı si balv wuru na cɔgi tun taa tuŋı We tituŋa yam ni ba wuru wu cɔgi mu te, si balv wuru na poli tun taa tuŋı We tituŋa yam ni ba wuru wu poli mu te, si balv na yəgi

wænu tun taa tuŋı We tituŋa yam ni ba ba te wænu tum kuntu mu te. ³¹Ku daari si balv na tuŋı lıgv baŋa tituŋa tun taa tuŋı We tituŋa yam ni ba ba jıgi lıgv baŋa tituŋa mu te. Beŋwaani lıgv kum lagı ku ti mu di ku wænu tum maama.

³²Amu ba lagı si kulvku liə taa jıgi abam. Wulv na ba jıgi kaani tun yəni o kwe o wubuŋa maama o pa dí Yuutu Zezi tituŋa yam yıranı má ŋwaani mu, yi o kwaani si o taa tuŋı o poli o wu. ³³Wulv nan na jıgi kaani tun yəni o kwe o wubuŋa o ki lıgv baŋa wænu wuni mu, yi o kwaani si o taa tuŋı o poli o kaani wu. ³⁴Ku ma bri ni o wubuŋa yam ce kuni bile mu. Ku yi bidwı mu di bukɔ naa kaani wulv na ba jıgi baru tun di. Wuntu kwe o wubuŋa maama mu o pa dí Yuutu Zezi tituŋa yam ŋwaani, o na lagı si o yıra di o joro maama taa yi We nyum tun ŋwaani. Ku daari kaani wulv na jıgi baru tun kwe o wubuŋa o ki lıgv baŋa wænu wuni mu, yi o kwaani si o taa tuŋı o poli o baru wu.

³⁵Amu nan te bitarı suntu si ku wəli abam mu. Ku dai ni a lagı si a fun abam. A nan lagı si a pa á taá tɔgi cwə-laa mu lanyıranı, si á nywanı á yigə á taá tuŋı á pa dí Yuutu Zezi, si á yi taá jıgi wubuŋa yale yale.

³⁶Ku daari nɔɔnv wulv na buŋı ni o wu ki o katɔgɔ lanyıranı o na wu di-o tun ŋwaani, yi o fra na tiini ya zu o katɔgɔ kum ku pa o daa wartı o titi o ja, ku maŋı si o di-o mu ni o na buŋı te tun. O na ki kuntu, o wu ki wo-lɔŋɔ. ³⁷Nɔɔnv wulv nan na li wubuŋa si o yi di o katɔgɔ kum yi o watı o titi o jaana, si o daa yi di kaani tun, o ki lanyıranı mu. ³⁸Kuntu tun, wulv na di kaani tun ki lanyıranı. Wulv nan na wu di kaani tun mu tiini o ki lanyıranı o dwəni. ³⁹Kaani na jıgi baru, yi o baru wum ta na ŋwi, o ba jıgi cwəŋə si o yag-o. O baru wum nan na tıga, o laan jıgi cwəŋə si o zu o na lagı wulv tun. O nan maŋı si o zu wulv di na se dí Yuutu Zezi tun mu. ⁴⁰Amu nan buŋı ni o na je o yıranı, oó ta jıgi wupolo zanzan ku dwe o daa na zu baru. We Joro kum di wu amu tee ni, yi a buŋı ni kuntu mu pe-nı wubuŋa yam kuntu.

Pooli na ŋɔɔni jwənə nwana woŋo te tun

8 A laan lagı a ŋɔɔni jwənə nwana taani mu di abam.

Ku yi cıga, dí maama jıgi yəno, ni abam na te te tun. Nan taá ye-na ni, nɔɔnv na jıgi yəno, ku pa-o kamunni mu. Nɔɔnv nan na jıgi sono, ku jıgi zənə ku paı o ve yigə mu. ²Nɔɔnv wulv na buŋı ni o jıgi yəno, ku bri ni o ta yəri kulv na maŋı si o taa ye tun mu. ³Wulv nan na soe We tun, We ye kuntu tu.

⁴Ku na yi jwənə nwana yam dim taani, dí ye ni jwənə ba ŋwi, Baŋa-We didwa yıranı mu wura. ⁵Balv na ba tɔgi We tun jıgi wænu tudonnə mu ba maa bə ba wa. Wænu dwi zanzan mu nɔɔna bə-tı ni ba wa di ba yuu tiinə, ku na yi tıga baŋa wænu di weyuu wænu.

⁶ Ku nan na yi dibam, dí ye ni We didva yirani mu wura. Dintu mu yi dibam Ko wulu na ki woŋo maama, yi dintu ŋwaani mu dí ŋwi. Dí ta ye ni, dibam Yuutu yi didva mu, wuntu mu yi Zezi Krisi wulu We na tagi o ŋwaani Dɩ ki woŋo maama tun, yi wuntu mu pai dibam ŋwia.

⁷ Ku nan dai nɔɔnu maama mu ye ni jwənə ba jigi dam. Nɔɔna badaara deen ŋwi di jwənə kaanum mu, yi ba laan ba ba se We. Kuntu ŋwaani ba kwari fuvni yi ba buŋi ni, ba na di jwəni wudiu, kú ta nyi nuneeni ba joori ba se jwənə kaanum mu. Ba wubuŋa ta na wu bigi We cwəŋə wuni tun, ba buŋi ni ba ki ba cɔgi mu. ⁸ Wudiu dim nan bá wanti ku pa dí twe We. Dí na culi wodiiru naa dí zi ba culə di, ku ba zəni dibam di kulukulu naa dí ga kulukulu We yigə ni ku ŋwaani. ⁹ Ku daari abam balu na ye ni á jigi ni si á di kulu maama á na lagi tun, á nan cu-na á titi si á yi pa balu wubuŋa na wu bigi We cwəŋə kam wuni tun tusi. ¹⁰ Nmu wulu na pai n jigi yəno tun na ve n zu jwəni digə n tɔgi n di di wudiu kum, yi n ko-bu wulu wubuŋa na wu bigi We cwəŋə wuni tun na ne-m, kuntu wó wanti ku gan-o si o di vu o tɔgi o di. ¹¹ Kuntu, o na de o di jwəni wudiu kum, ku bri ni nmu mu me n yəno kum n ma n cɔgi n ko-bu wulu wubuŋa ta na wu bigi We cwəŋə wuni yi Zezi Krisi ya ti o di ŋwaani tun. ¹² Nmu na ki kəm-balɔɔ kum kuntu doŋ n yagi n ko-bu yuu ni, yi n cɔgi o wubuŋa o ta na wu bigi We cwəŋə kam wuni tun, ku bri ni n ki di Zezi Krisi mu te. ¹³ Kuntu, wudiu dim na lagi ku pa a ko-bu tusi We cwəŋə ni, a daa bá fɔgi a di wudiu kum kuntu, a na ba lagi si a pa a ko-bu tusi We cwəŋə kam wuni tun ŋwaani.

We tuntɔŋnu na jigi ni si o ki te tun

9 Amu ba jigi cwəŋə si a ki a na lagi kulɔ tun na? Amu dai Zezi Krisi tuntɔŋnu na? Abam buŋi ni a wu ne dí Yuutu Zezi Krisi mu na? Abam mu yi titɔŋa yalu a na tɔŋi a pa dí Yuutu Zezi tun, á na de amu juŋa á na vrum tun ŋwaani. ² Nɔɔna badaara na maŋi ba ba buŋi ni amu yi Zezi Krisi tuntɔŋnu ciga ciga, abam bá wanti á vun ni amu dai Zezi Krisi tuntɔŋnu. Abam na ŋwi didaani dí Yuutu Zezi te tun mu bri ni amu suni a yi o tuntɔŋnu mu.

³ Nɔɔna na lwe amu, a na wó ləri-ba te tun mu tintu: ⁴ Abam buŋi ni, dibam balu na yi We tuntɔŋna tun ya ba jigi cwəŋə si dí joŋi dí ni-wodiuru dí titɔŋa yam ŋwaani mu na? ⁵ Dibam ya ba jigi cwəŋə si dí di kaana balu na se Zezi tun, si dí taá tɔgi daani dí beerə, nuneeni dí Yuutu Zezi tuntɔŋna babam bam di o nyaana di Piyeeri na yəni ba ki te tun na? ⁶ Amu di Banabasi yirani nan mu maŋi si dí taá tɔŋi dí lagi dí titi ni-wodiuru na? ⁷ Nɔɔnu na yi pamaŋnu, o bá wanti o joori o ŋwi o titi. Nɔɔnu jigi kara yi o ba di ka wəənu na? Nɔɔnu jigi naani o tɔga yi o ba di di nayila na?

⁸ Ku dai logu baŋa mumaŋa yantu yirani mu bri dibam ciga kam kuntu. We tɔɔ kum di maŋi ku bri kuntu doŋ mu. ⁹ Ku pupuni We cullu tilu Dɩ na pe Moyisi tun tɔɔ kum wuni ku wi: «Nmu na jigi na-bia n ma n nwanɩ wo-vaalu, yi ki tampɔɔ ka ni ni.» We na tagi kuntu tun, ku yi na-bia kam yirani ŋwaani mu na? ¹⁰ Aye, ku yi dibam ŋwaani mu. Nɔɔnu wulu na vagi di wulu na wura o ki faa tun maama tuni ni baá na ba təri mu. ¹¹ Dibam na tɔɔli We kwərə kam di abam tun, ku nyi di dí dugi We ciga kam mu á bicara ni. Ku nan wu maŋi si dí joŋi dí ni-wodiuru abam tee ni na? ¹² Abam na pai nɔɔna badonnə ba ni-wodiuru tun, ku ya wu maŋi si dibam joŋi dí dwəni bantu na? Nan di ku di, dibam wu bwe si dí joŋi dí ni-wodiuru abam tee ni, ni dí ya na jigi cwəŋə si dí ki te tun. Dí nan vɔgi dí wu mu woŋo maama baŋa ni, si ku yi wanti ku ci Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam.

¹³ Á titi maŋi á ye ni balu na tɔŋi We titɔŋa Dɩ di-kamunu kum wuni tun yəni ba joŋi ba ni-wodiuru dáani mu. Balu di na joŋi vara ba ma kaani We tun di joŋi ba təri ku wuni mu. ¹⁴ Ku nan yi bidwi mu di balu di na tɔɔli We kwər-ywəŋə kam tun. Dí Yuutu Zezi pe ni ni ba di maŋi si ba joŋi ba ni-wodiuru titɔŋi dum kuntu ŋwaani mu.

¹⁵ Nan di ku di, amu wu bwe si a joŋi kulukulu abam tee ni. Ku nan dai ni a pupuni tintu si a ma joŋi woŋo mu abam tee ni. Aá ti mu, si a bá fɔgi a za a na yi te tun. A bá se a pa nɔɔn-nɔɔnu cwəŋə si o cɔgi woŋo kulu na yi amu wupolo nyum tun. ¹⁶ A bá wanti a magi a nyɔɔni a na tɔɔli We kwər-ywəŋə kam tun ŋwaani. Kuntu yi fifiɩn mu si a ki. Amu ya na yagi We kwər-ywəŋə kam tɔɔlum, kú ta yi læeru mu di amu. ¹⁷ Amu titi mu nan ya na li wubuŋa si a taa tɔɔli We kwər-ywəŋə kam, a ya wó ta tuni si a joŋi ŋwuuru mu ku ŋwaani. Ku nan dai a titi wubuŋa mu a kia, ku yi We mu kwe-ka Dɩ ki amu juŋa ni. ¹⁸ Kuntu, bɛɛ ŋwuuru mu amu wó joŋi? Amu nyɔɔri mu yi a na tɔɔli We kwər-ywəŋə kam zaani, yi a ba bwe si a joŋi kulukulu ku ŋwaani, ni a ya na jigi cwəŋə si a ki te tun.

¹⁹ A te a titi mu, a dai nɔɔn-nɔɔnu gambiaa. Amu titi nan mu pe a ji gambiaa nɔɔna maama tee ni, si a wanti a joŋi nɔɔna zanzan a ki We juŋa ni. ²⁰ Amu na wu Zwifə bam tee ni, a yəni a tɔgi a ki ni Zwifə bam na ki te tun mu, si a ma wanti a joŋi-ba a ki We juŋa ni. We cullu tilu Dɩ na pe Zwifə bam tun ya ba tɔgi ti te amu. Amu nan na zuvri di Zwifə tun, a de a se-ti mu, si a wanti a joŋi ti na te balu tun a ki We juŋa ni. ²¹ Ku daari, a na yəni a wu dwi-ge tiinə balu na ba tɔgi We cullu tun tee ni, a di tɔgi a ki ni bantu na ki te tun mu, si a ma wanti a joŋi-ba a ki We juŋa ni. Ku nan dai ni a yigə tərə didaani We niə yam, ku yi Zezi Krisi niə yam mu te amu. ²² Ku daari, ku na yi balu wubuŋa na wu bigi di We cwəŋə kam tɔgum tun, a yəni a ji ni bantu di mu te, si a ma wanti a joŋi-ba a ki We juŋa ni. Amu na wu nɔɔna balu maama tee ni, a yəni a ji

ni bantu mu te, yi a kwaani a ki a na wó ki te si a ma jóni ba badaara a ki We juna ni.

²³ Amu nan ki wænu tuntv maama si We kwær-ywæŋə kam mu wani ka vu yigə, si a di tɔgi a na a pæeri Dl wo-laarv tum wɔni. ²⁴ Abam ye ni, nɔɔna na wura ba durə, nɔɔnv maama mu kwaani si o di yigə, yi ba didva yirani mu wó di o jóni pæeri dum. Nan kwaani-na kuntu don, si á wani á di yigə si á jóni pæeri dum. ²⁵ Nɔɔnv wulu maama na lagv si o duri tun yəni o tiini o kwaani mu o ki o titi o ki daani. Bantu nan yəni ba kwaani kuntu si ba jóni pæeri mu, yi ba pæeri dum kuntu bá daani di cɔgi. Kv daari dɔbam pæeri dilv dí na lagv dí jóni We tee ni tun bá fɔgi di cɔgi maŋa di maŋa. ²⁶ Kuntu, amv ba duri ni wulu na yəri durim yi o duri yɔɔ yɔɔ te tun. A nan ba magv jara ni wulu na yəri jara magum yi o magv yɔɔ yɔɔ te tun. ²⁷ Amv nan kwaani a tiini a fun a titi mu, si a pa a yira yam lwarti ni amv mu te-ya. A ki kuntu si kv yi pa, a na tɔɔli We kwær-ywæŋə kam a bri nɔɔna badonnə tun, si amv titi laan ba a ga pæeri mu Dl tee ni.

We nɔɔna wv maŋi si ba taa zuli jwəne

10 A ko-biə-ba, amv lagv si á guli kulv deen na ki dí kwə nakwa balv na de Moyisi kwaga ba nuŋi Ezipi ni tun woŋo mu. We deen pe kunkoŋo mu kwəli ba maama, yi Dl daari Dl pɔɔri nɔnv kum na bam kuni bile Dl daari cwəŋə, yi ba maama tɔgi da ba ke. ² Kuntu na ki tun, kv nyi di bantu maama deen miisi na wɔni mu, si ba taa yi Moyisi karabiə, kunkoŋo kum na kwəli-ba yi ba da nɔnv kum wv ba ke tun ŋwaani. ³ We deen ma pa ba maama di wɔdiu didva, ⁴ yi ba daari ba nyo na bidwi. Na balv ba maama deen na nyɔgi tun nuŋi piu kudonj yira mu, yi piu kum kuntu mu yi wo-kinkagili dilv We na kia, si kv bri ni Zezi Krisi titi mu tɔgi o wv ba tee ni. ⁵ Nan di kuntu di, We wv deen wv poli di nɔɔna zanzan ba wɔni. Dl deen ma pa ba zanzan ti ba maŋi kagva kam wɔni.

⁶ Wænu tuntv maama nan ki si ti bri dɔbam mu, si dí daa yi ta pa dí fra zvvri wo-balwaarv nuneeni bantu na ki te tun. ⁷ Á yi zaŋi á zuli jwəne, ni bantu badaara deen na ki te tun. Kv pupuni We tɔnɔ kum wɔni kv wi: «Yisrayeli tiinə bam deen jəni ba di wɔdiu ba daari ba nyo, yi ba laan zaŋi ba sa ba kwæera.» ⁸ Á yi zaŋi á pa dí taá boorə, ni bantu badaara deen na ki te yi ba nɔɔna murr-fiinle-titv (23.000) ti de didva wɔni tun. ⁹ Á yi pa-na dí maŋi dí Yuutu Baŋa-We dam dí nii, ni bantu badaara deen na ki te yi bisankwi dv-ba si gv tun. ¹⁰ Á yi taá pvvni di We, ni bantu badaara deen na ki te yi tvvni maleka kam gv-ba tun.

¹¹ Wænu tuntv maama deen nan ki dí kwə nakwa bam, si ti taa yi maana mu ti pa dɔbam. Ti nan pupuni We tɔnɔ kum wɔni, si kv wani kv kaani dɔbam balv ta na ŋwi yi lvgv baŋa tiim da yam batwari tun mu.

¹² Kuntu ŋwaani, wulu na buŋi ni o zigi lanyirani tun nan fɔgi o yiri o titi si o yi tv. ¹³ Woŋo kulv maama na maŋi abam si á tusi tun wai kv yi nɔɔnv maama. We nan yi ciga tu mu, Dl bá se si woŋo kulv na maŋi abam tun dwəni abam dam. Dl nan wó pa abam dam, si á wani á na cwəŋə á nuŋi kv wɔni maŋa kam kuntu ni.

¹⁴ Kuntu ŋwaani, a badon-sonnu-ba, li-na á titi jwəne kaanum wɔni. ¹⁵ Amv nan lagv a ŋɔɔni di abam ni swan tiinə mu te, si á buŋi á nii a taani dum yi ciga mu naa vwan mu. ¹⁶ Dí na yəni dí wura dí di Zezi Krisi tvvni gulim wɔdiu kum, dí yəni dí kwe zɔŋa mu di ka wv wo-nyɔɔrv yi dí ki We le ti ŋwaani, yi dí daari dí nyo. Dí na ki kuntu tun, kv bri ni dɔbam maama tɔgi dí se ni Zezi Krisi jana kam nuŋi dɔbam ŋwaani mu. Dí daa ta na yəni dí kwe dɔpe dum dí fɔ fɔ dí di tun, kv bri ni dɔbam maama tɔgi dí se ni o yira yam cɔgi dɔbam ŋwaani mu. Kv dai kuntu na? ¹⁷ Dɔbam maama na fɔgi dɔpe didva kam dí di tun, kv bri ni dɔbam maama yi nɔɔnv didva mu, dí ya zi maŋi dí daga te maama di.

¹⁸ Nan buŋi-na Yisrayeli tiinə bam na yəni ba ma wænu tiv ba kaani We yi ba daari ba di tun woŋo. Balv maama na de ba di tun di tɔgi ba se kaanum dum mu.

¹⁹ Amv na tagi kulv tun bri been? Kv bri ni wɔdiu kulv ba na me ba kaani jwəne tun jigv kuri mu na? Naa kv bri ni jwəne yam titi mu jigv kuri? ²⁰ Awo, kv dai kuntu. Amv lagv a bri abam ni, jwə-kaana na kaani di wænu tiv tun, ba pai ciciri mu si kv dai We. Amv nan ba lagv si abam na wəl-dɔnɔ di ciciri. ²¹ Kv nan wv maŋi si á nyo dí Yuutu Zezi Krisi wo-nyɔɔrv tum, si á kwəri á vu á nyo di ciciri. Abam nan bá wani á jəni á di dí Yuutu wum tvvni gulim wɔdiu kum, si á kwəri á vu á da á di wɔdiu kulv na wó pa á taá ŋwi di ciciri tun. ²² Á yi pa-na dí ki kulv na wó zaŋi dí Yuutu wum wv tun. Abam buŋi á pai dɔbam jigv dam dí dwe wuntu mu na?

Dí maŋi si dí pa We na zulə mu dí titvŋa maama wɔni

²³ Abam badaara na te á wi, á jigv ni si á ki kulv maama á na lagv tun, kv yi ciga. Kv nan dai ni woŋo maama mu jigv kuri kv pa dɔbam. Kv ta dai ni woŋo maama mu jigv zəne. ²⁴ Nɔɔn-nɔɔnv yi zaŋi o taa lagv o titi zəne má. O nan maŋi si o taa ki lanyirani o zəni o donnə di mu.

²⁵ Á jigv ni si á yəgi nwana yalv maama ba na jigv ba yəgi yaga ni tun á di. Nan yi bwe-na á nii ya yi jwəne nwana mu na, si kvú pa liə ja abam kv ŋwaani. ²⁶ Kv pupuni We tɔnɔ kum wɔni kv wi: «Lvgv baŋa di kv wænu maama yi Baŋa-We nyim mu.» ²⁷ Nɔɔnv wulu na ba tɔgi Zezi tun na bəŋi abam si á vu o sɔŋə á di wɔdiu did-o, yi á na se á vu, o na kwe wɔdiu kulv maama o pa abam tun, si á di. Á yi zaŋi-na á bwe kv

kuri, si kúv ta jigt liə di abam. ²⁸Nɔɔnu nan na tagi di abam o wi, wɔdiu kuntu yi ba mɛ ba kaani jwəni mu, si á daa yi zaɲi á di, beɲwaani liə wó zu nɔɔnu wum kuntu bicari. ²⁹Ku dai ni á yagi ku dim liə na wó zu abam titi bicari tun ɲwaani, ku yi liə na wó ja wulu na tagi o bri abam tun ɲwaani mu.

Dedonɔ abam wai á bwe amu á nii, beɲwaani mu dí maɲi si dí yagi dí na jigi ni si dí ki kulɔ tun, ku yi liə na wó zu nɔɔna badonnə tun ɲwaani mu? ³⁰Abam daa ta wai á bwe amu ni, dí na ki We le wɔdiu kum ɲwaani yi dí daari dí di tun, nɔɔnu daa wó lwe dibam beɛ ɲwaani mu?

³¹Ku nan na yi te tun, woɲo kulɔ maama abam na wó ki tun, ku na yi á na wó di naa á nyɔ naa kəm dilɔ maama á na wó ki tun, ku maɲi si á taá ki kulɔ maama na wó pa We na zulə ku ɲwaani tun mu. ³²Á yi taá ki-na kulɔ na wó cɔgi nɔɔna wubɔɲa tun, ku ya zi yi Zwifə bam naa dwi-ge tiinə naa We nɔn-kɔɔɔ kum di. ³³Taá ki-na ni amu na ki te tun. Woɲo kulɔ maama amu na ki tun, a kwaan si ku taa poli nɔɔna maama wu mu. Amu ba lagi a titi yirani zənə. A lagi si a zəni nɔɔna maama mu, si ku wani ku pa We vri-ba Dɪ yagi.

11 Taá lwəni-na amu, ni amu na lwəni Zezi Krisi te tun.

Zezi mu yi baara di kaana maama yuutu

²Abam ki ciga lanyirani didaani á na yəni á guli amu gulə, yi á kwəri á se zaasum dilɔ maama a na bri abam tun. ³Amu nan lagi si abam lwarɪ ni, Zezi Krisi mu yi nɔɔnu maama yuutu. Kaani di yuutu maa yi o baru. Baɲa-We nan mu yi Zezi Krisi di yuutu. ⁴Kuntu tun, á na jeeri daani si á wari We, yi baaru na zaɲi si o loori We naa o ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe, yi o na mɛ woɲo o kwəli o yuu, kuntu tu yáali o yuutu wum mu. ⁵Kaani di nan na zaɲi si o loori We naa o ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe, yi o na wu mɛ woɲo o kwəli o yuu, o di yáali o yuutu wum mu. O na ki kuntu, o di wulu na ceeri o yuu tun maama yi bidwi mu. ⁶Kaani na wu se si o kwəli o yuu, ku ya maɲi si o cɔ-ku mu naa o ceeri-ku. Ku nan na jigt cavura si kaani ki kuntu tun, ku maɲi si o taa kwəli-ku mu. ⁷Baara nan ba jigt si ba kwəli ba yuni, beɲwaani bantu jigt We nyinyugu mu, yi ba bri Dɪ zulə na yi te. Ku nan na yi kaana, bantu mu bri baara zulə na yi te. ⁸Beɲwaani We mɛ baaru yira mu Dɪ ki kaani, si ku dai kaani yira mu Dɪ mɛ Dɪ ki baaru. ⁹Kuntu, We wu ki baaru kaani ɲwaani, Dɪ ki kaani mu baaru ɲwaani. ¹⁰Kuntu ɲwaani, di We malestɪ sum ɲwaani, kaana maɲi si ba taa kwəli ba yuni, si ku bri ni ba jigt ni si ba ɲɔɔni We kɔɔɔ kum wuni. ¹¹Ku daari, dibam balɔ maama na wu dí Yuutu Zezi kɔɔɔ kum wuni tun, kaani ba te o titi baaru tee ni, baaru di nan ba te o titi kaani tee ni. ¹²We suni Dɪ ma baaru yira mu Dɪ ki kaani, yi kaani di nan mu luri baaru. Woɲo maama nan nuɲi We te mu.

¹³Abam titi nan bɔɲi-na á nii. Kaani na zaɲi si o loori We, yi o na wu kwe woɲo o ma kwəli o yuu, ku lamma na? ¹⁴Nɔɔna maama ye ni, baaru yuuywe na tiini si dwara, ku yi cavura mu ku pai o titi. ¹⁵Ku nan na yi kaani, o yuuywe na tiini si nuɲi si daga, ku zul-o mu. Ku yi o di We peeri mu, si si taa daga yi si kwəli o yuu. ¹⁶Nɔɔnu wulu nan na wu se amu zaasum dim kuntu yi o magi kantɔɔɔ di baɲa ni tun, kuntu tu taa ye ni dibam maama tɔɔɔ kantɔ cwəɲə kam mu, yi We nɔn-kɔɔɔ kum je maama ni tun di tɔɔɔ kantɔ mu.

Dí na maɲi si dí di Zezi tɔvni gulim wɔdiu kum te tun

(Matiyu 26:26-29, Mariki 14:22-25, Luki 22:14-20)

¹⁷Woɲo kulɔ amu na lagi a ta di abam tun, a ba lagi a tee abam ni á ki lanyirani. Abam na yəni á jeeri daani tun, á cɔgum mu dwe á fɔgum. ¹⁸Dayigə woɲo, amu ni ni á na yəni á jeeri daani si á zuli We, á jigt kampwara mu daani. Amu bɔɲi ni ku suni kúv ta yi ciga mu. ¹⁹Ku nan fun mu si kampwara taa wu abam titari ni, si ku bri balɔ na suni ba tɔɔɔ Zezi di ciga tun. ²⁰Abam na yəni á jeeri daani si á di dí Yuutu Zezi tɔvni gulim wɔdiu kum tun, á ba ki ni á na maɲi si á ki te tun. ²¹Beɲwaani nɔɔnu maama yəni o logiri o di o titi wɔdiu kum mu. Abam nan na ki kuntu tun, ku pe kana jigt badonnə, yi á badonnə nyɔ á su á ja gaalt. ²²Abam ya na lagi si á di dim dim kuntu donɔ tun, á ya wó di á titi sam ni mu. Abam lagi si á cɔgi We nɔn-kɔɔɔ kum yuu mu na? Abam lagi si á pa cavura mu ja yinigə tiinə balɔ na wu á kɔɔɔ kum wuni tun na? Abam lagi si amu ta beɛ mu di abam? Ni á ki lanyirani mu na? A bá wani a ta ni á ki lanyirani di kuntu woɲo.

²³Ciga kalɔ dí Yuutu Zezi na bri-ni o tɔvni gulim wɔdiu kum ɲwaani tun mu a zaasi abam, ku yi si titi dilɔ ba na jaani dí Yuutu Zezi tun mu o kwe dipe, ²⁴yi o ki We le di ɲwaani o daari o fɔ fɔ o pa o karabiə bam, yi o wi: «Amu yira yam mu tuntu, ya na lagi ya cɔgi abam ɲwaani tun. Taá ki-na kuntu donɔ si á taá ma guli amu gulə.»

²⁵Ba na di ba ti tun, o daa ma kwe zuɲa di ka wu wo-nyɔɔru yi o ki We le ti ɲwaani, yi o wi: «Wo-nyɔɔru tuntu bri ni We goni ni-dvuri mu didaani nabiinə amu jana kam ɲwaani. Maɲa kalɔ maama á na lagi á nyɔ-ti tun, si á ki-na kuntu á taá ma guli amu gulə.»

²⁶Beɲwaani, maɲa kalɔ maama á na di dipe dim kuntu yi á nyɔ wo-nyɔɔru tum kuntu tun, á ki á ma á bri dí Yuutu wum tɔvni dim na yi te tun mu, si ku vu ku yi maɲa kam o na wó joori o ba tun. ²⁷Kuntu ɲwaani, nɔɔnu wulu na di dí Yuutu wum tɔvni gulim dipe dim naa o nyɔ wo-nyɔɔru tum, yi o ki kulɔ na wu maɲi di dí Yuutu wum tun, kuntu tu ki kəm-balɔɔ mu di dí Yuutu wum yira yam di o jana kam. ²⁸Kuntu ɲwaani, nɔɔnu maama maɲi si o da yigə o taa ye o titi mu, si o laan di dipe dim o daari o nyɔ wo-nyɔɔru

tun. ²⁹Nɔɔɔ wɔlɔ nan na di dɛpɛ dum yi o kwɛri o nɔɔ wo-nyɔɔɔ tum di goonɛ tun wɔ maŋi di dɛ Yuutu wɔm yira yam mu, kuntu tu vaŋi taani mu o daŋi o tuti yuu ni. ³⁰Kuntu nan mu pai á zanzan ba jigi yazurɛ, yi á badaara bwɛnɛ, yi á badonnɛ tua. ³¹Dɛbam nan ya na yɛni dɛ da yigɛ dɛ bwe dɛ tuti dɛ nii yi dɛ lwarɛ dɛ na yi balu tun, We ya daa bá pa dɛ na cam. ³²Dɛ Yuutu We nan yɛni Dɛ vaŋi dɛbam zwe si Dɛ pa dɛ joori dɛ tu cwɛŋɛ ni mu, si maŋa kalu Dɛ na wú ba Dɛ di nɔɔna maama taani tun, si dɛ yi zaŋi dɛ ga bura Dɛ tee ni, ni balu na yɛri We tun te.

³³Kuntu ŋwaani, a ko-biɛ-ba, á na jeeri daani si á di Zezi tɔɔni gulim wɔdiu kum, si á zuri á yira á cɛgi daani. ³⁴Wɔlɔ kana na wɛɛ tun, kuntu tu da yigɛ o di o sɔŋɔ ni, si o laan daari o ba, si á yi vaŋi We sariya á daŋi á yuu ni maŋa kalu á na jeeri daani tun.

Ku daari, ku na yi wɛɛnu tɔlɔ na daari tun, amu na tuɔ, a laan wú bri abam á na wú ki te.

We Joro kum pɛera yam na yi te tun

12 Ku daari, a laan lagɛ a ŋɔɔni We Joro kum pɛera yam laŋa ni mu. A ko-biɛ-ba, a lagɛ si a pa á lwarɛ We Joro kum na tɔŋi te di te tun mu. ²Abam ye ni, maŋa kalu á deen ta na wu lwarɛ We tun, á deen tɔgi jwɛnɛ yalu na yi kafɛ tun mu, yi ya gani abam si á taá tɔgi cwe silu maama ya na lagɛ tun. ³Kuntu ŋwaani mu a lagɛ a pa á lwarɛ ni, We Joro kum bá gani abam. Kuntu, nɔɔɔ wɔlɔ na ŋɔɔni di We Joro dam tun bá wanti o twi Zezi. Nɔɔn-nɔɔɔ nan bá wanti o ta ni, Zezi mu yi o Yuutu, yi We Joro kum tɛri o tee ni.

⁴We Joro kum pɛera yam yi dwi tɛri tɛri mu, yi Dɛ Joro kum didva yirani mu pai-ya Dɛ nɔɔna. ⁵We titɔŋa yam di yi dwi tɛri tɛri mu, yi dɛ Yuutu wɔlɔ dɛ na tɔŋi dɛ pa-o tun yi didva yirani mu. ⁶We na pɛ dɛbam dam si dɛ ma tɔŋi Dɛ titɔŋa te tun di yi dwi tɛri tɛri mu. We nan yi didva yirani mu, yi duntu mu pɛ dɛbam maama dam dum kuntu maama. ⁷We Joro kum nan pɛ nɔɔɔ maama pɛeri si o wanti o maa zɛni o donnɛ. ⁸We Joro kum pai nɔɔna badonnɛ dam si ba ŋɔɔni swan taani, yi kuntu mu ta pai nɔɔna badonnɛ dam si ba ŋɔɔni yɛno taani di. ⁹We Joro kum nan ta mu pai nɔɔna badonnɛ dam si ba taa tiini ba jigi wu-didva di We, yi ku ta pai badonnɛ dam si ba ta maa pai yawuna nai yazurɛ. ¹⁰Kuntu nan ta mu pai badonnɛ dam si ba ta maa ki wo-kunkagila, ku daari si badonnɛ taa wai ba ŋɔɔni We yiyiu-ŋwe. Ku daa ta maa pai nɔɔna badonnɛ wai ba pɔɔri kulɔ na yi We Joro kum nyim di kulɔ na dai ku nyim tun daani. Ku ta pai badonnɛ wai ba ŋɔɔni ta-ge, yi badonnɛ di wai ba lwarɛ ta-ge sum kuntu kuri yi ba te ba bri ba donnɛ. ¹¹Ku nan yi We Joro kum kuntu didva yirani mu jigi pɛera yam kuntu dwi tɛri tɛri, yi ku pai nɔɔɔ maama ni ku wɔbɔŋa na lagɛ te tun.

Zezi kɔɔ kum nyi di nɔɔɔ yira na yi te tun mu

¹²Nan bɔŋi-na á nii nabiinu yira na yi te tun. Ya yi wɔŋo didva mu, yi ya laan pɔɔri je dwi tɛri tɛri. Ya pɔɔrum dum daga zanzan, yi ya maama laan yi yira didva mu. Zezi Krisi di o kɔɔ kum maama di nan yi kuntu mu. ¹³Dɛbam maama na pɛ ba miisi dɛbam na wɔni We Joro kum didva dam ŋwaani tun, dɛ laan jigi nɔɔɔ didva mu. Ku na yi Zwifɛ naa dwi-ge tiinɛ, naa gambe naa balu na te ba tuti tun maama, We Joro kum kuntu yirani mu wu dɛbam maama tee ni.

¹⁴Nabiinu yira pɔɔri je tɛri tɛri mu, si ku dai jɛgɛ didva yirani. ¹⁵Naga na tagɛ ka wɛ, kantɔ dai juŋa, kuntu ŋwaani yira yam ba te-ka, kuntu bá suni ku pa ka taa tɔgi ka tɛri yira yam wɔni. ¹⁶Zwe di nan na wɛ, duntu dai yi, si yira yam ba te-di, kuntu bá suni ku pa di taa tɔgi di tɛri yira yam wɔni. ¹⁷Yira yam maama nan ya na yi yi yirani mu, yaá ki ta mu ya taa ni taani? Ya nan ya na yi zwe yirani mu, yaá ki ta mu ya taa ni lwɛm? ¹⁸Ku nan yi We mu ki je sum dwi tɛri tɛri Dɛ ki yira yam wɔni, ku maŋi di Dɛ wɔbɔŋa na lagɛ te tun. ¹⁹Ya maama nan ya na yi yira yam jɛgɛ didva mu, yaá ki ta mu ya ji yira? ²⁰Kuntu tun, je dwi tɛri tɛri mu wura, yi si maama laan yi yira didva.

²¹Kuntu ŋwaani, yi bá wanti di ta di juŋa ni di ba lagɛ-ka, naa yuu ta di naga ni ku ba lagɛ-ka. ²²A lagɛ a ta cɛga mu di abam ni, dɛbam yira yam je silu dɛ na bɔŋi ni si tiini si bwɛnɛ tun jigi kuri zanzan. ²³Dɛ yira yam je silu dɛ na bɔŋi ni si ba tiini si jigi kuri tun mu dɛ yɛni dɛ zuli lanyirani. Je silu na jigi cavura tun, mu dɛ yɛni dɛ fɔgi dɛ kwɛli-si lanyirani. ²⁴Ku daari ya je silu na lana tun, dɛ daa ba fɔgi dɛ nii si baŋa ni. We mu ki nabiinu yira yam je sum maama Dɛ ki daani, yi Dɛ pai je silu na ge zulu tun na zulu lanyirani. ²⁵Kuntu ŋwaani kampwara tɛri yira yam wɔni. Ya je sum maama zɛni daani mu. ²⁶Ku na cana yira yam daa kalu ni, yira yam maama wú tɔgi ya na cam dum kuntu doŋ mu. Ku daari daa kalu na nɛ zulu tun, yira yam maama di wú tɔgi ya na wɔpolo mu.

²⁷Abam maama yi Zezi Krisi yira yam mu, yi á didva didva yi o je sum dwi tɛri tɛri mu. ²⁸Kuntu tun, Zezi kɔɔ kum wɔni, We ki nɔɔɔ maama o jɛgɛ ni mu. Dayigɛ tun yi Zezi tuntɔŋa bam o tuti na li tun mu. We nijɔŋnɛ bam maa saŋi. Balu na ki butɔ tun maa yi balu na bri We cɛga kam tun. Ku wɛli di balu na ki wo-kunkagila tun, di balu We na pɛ-ba dam si ba ta maa pai yawuna nai yazurɛ tun, di balu na zɛni nɔɔna tun, di balu na nii We titɔŋa yam baŋa ni tun, di balu We Joro kum na pai ba ŋɔɔni ta-ge tun. ²⁹Ku nan dai ni dɛ maama mu yi Zezi tuntɔŋa balu o tuti deen na li tun, ku dai dɛ maama mu yi We nijɔŋnɛ, naa dɛ maama mu bri We cɛga kam. Ku nan dai ni dɛ maama mu wai dɛ ki wo-kunkagila. ³⁰Ku nan dai dɛ maama mu We pɛ dam si dɛ taá ma pai yawuna nai yazurɛ,

naa dí maama mu We Joro kum pe dí ñooni ta-ge, naa dí maama mu wai dí lwarí sí kuri dí bri ñooni. ³¹ Nan kwaani-na sí á jóni We-peera yalu na jigi kuri ku ja gaali tun.

Ku daari, a nan lagi a bri abam woño kulub na tiini ku lana ku dwe didi tun mu.

Sono na yi te tun

13 Amu na mañi a wai a ñooni nabiinè dwi tæri tæri taana, di malesi sum taani di, yi a na ba jigi sono, ku nyi di sɔɔ mu a kɪa, nɪnɛɛni ba na magi kwaŋa di loŋini yi ti ki sɔɔ te tun. ² Amu na mañi a jigi We-peeri dilu na pai a wai a ñooni We yiyiu-ŋwe tun, yi a jigi yæno maama, yi a kwæri a ye ciɔa kalu maama na sægi nabiinè yigè ni tun, yi a na mañi a jigi wu-didwa di We sí a taa wai a pai pweeru zaŋi ti je ni ti ve ti tu me a na lagi tun, yi a na ba jigi sono, ku yi kafe mu. ³ Amu na mañi a kwe a jijiguru maama a mañi a pa yinigè tiinè, yi a ta kwæri a se sí ba kwe a yira yam ba di mini ni, yi a na ba jigi sono, ku ta mañi ku ba jigi kuri ku pa-ni.

⁴ Sono tu jigi wu-zuru mu, yi o ki ñooni lanyirani. Sono tu ba jigi pu-siɔa naa o magi o nyooni, o nan ba jigi kamunni di. ⁵ Sono tu ba ki kulub na wu mañi tun, o nan ba beeri o titi yirani zænè má. O nan jigi ban-punu. Nɔɔnu na ki-o lwarim, o ba kwe o ki o wuni. ⁶ Sono tu ba ki wupolo di woño kulub na yi balɔɔ tun, o ki wupolo di woño kulub na yi ciɔa tun mu. ⁷ Sono tu wai o wɔ o wu woño maama baŋa ni, yi o jigi wu-didwa di tuna di wu-zuru woño maama baŋa ni.

⁸ Sono ba tiè. We yiyiu-ŋwe silu ñooni na ñooni tun wó ba sí ke. We-peeri dilu ñooni na maa ñooni ta-ge tun di wó ba di ke. Yæno di wó ba ku ke. ⁹ Lele kuntu yæno kulub dibam na jigi tun yi cicoro mu. We yiyiu-ŋwe silu dí na ñooni tun di yi ciwæeru mu. ¹⁰ Ku daari maŋa kalu We na wó ba fɔgi wænu maama Dl pa ti mañi fasti tun, wo-ciwæeru tun maama laan wó je mu.

¹¹ Maŋa kalu a na yi bu tun, a deen ñooni biim mu, yi a kwæri a buŋi ni bu te, yi a jeeli ni bu te. Lele kuntu, a na ki ñooni tun, a kwe busooni wænu tun maama a yagi mu. ¹² Lele kuntu, dí na lwarí We ciɔa kam te tun, ku taa nyi di niu mu dí jigi dí nii ku wuni liirè liirè. Ku daari maŋa kam kuntu na yiè, dí laan wó ta nai jaja mu. Lele kuntu yæno kulub a na jigi tun yi cicoro mu. Maŋa kam kuntu ni, a laan wó ta ye wænu maama kuri a tiè, ni We na ye amu Dl ti te tun.

¹³ Ku daari wænu titi mu wó ta wura maŋa maama. Wænu tintu mu yi wu-didwa di tuna di sono. Kulub nan na dwe ti maama tun mu yi sono.

We yiyiu-ŋwe sum na zæni ñooni te tun

14 Kuntu ŋwaani, kwaani-na sí á taá jigi sono, sí á daari á kwaani á jóni We-peera yalu Dl

Joro kum na pai ñooni tun á wæli da, ku na dwe didi sí á wanti á ñooni We yiyiu-ŋwe. ² Nɔɔnu wulu na ñooni ta-ge sum tun ñooni di We mu, sí ku dai di nabiinè, ba na ba ni o taani dum kuri tun ŋwaani. We Joro kum mu pai o ñooni wænu tulu na sægi tun. ³ Ku daari ñooni wulu na wai o ñooni We yiyiu-ŋwe tun ñooni o bri nabiinè mu, sí ku kwe-ba ku daari ku zæni-ba sí ba taa fɔgi ba zigɪ kɛŋkɛŋ di pu-dia. ⁴ Wulu na ñooni ta-ge sum tun, ku wæli o titi yirani mu. Wulu nan na ñooni We yiyiu-ŋwe tun, ku wæli Zezi kɔgɔ kum maama mu.

⁵ Amu ya lagi sí abam maama taa wai á ñooni ta-ge sum, a nan tiini a lagi sí á taá wai á ñooni We yiyiu-ŋwe sum mu á dwe didi. Beŋwaani wulu na ñooni We yiyiu-ŋwe tun tiini o jigi zænè o dwe wulu na ñooni ta-ge tun, ku na dai ni ñooni na wura sí o wanti o pipiri o taani dum kuri sí ku zæni Zezi kɔgɔ kum maama. ⁶ Kuntu tun, a ko-biè-ba, amu na tu abam te, yi a na ñooni ta-ge yirani mu di abam, bæ nyooni mu á lagi á na? Kulub na wó wæli abam tun mu yi a na ñooni taani dilu na wó pa á na vurum, naa di pa á na yæno, naa a ñooni We yiyiu-ŋwe, naa a zaasi abam We ciɔa kam. ⁷ Dí nan kwe duduuru na yi wænu tulu na ba jigi ŋwia tun dí ma mañi dí nii: Nɔɔnu na jigi wuè o wui yoo yoo, naa o jigi kɔɔ o magi yoo yoo, ñooni wó ki ta mu ba ni ku ywæni? ⁸ Nɔɔnu nan na jigi jara nabɔɔ o wui yoo yoo, ñooni-ñooni bá wanti o lwarí ni jara mu wura sí o nuŋi o vu. ⁹ Ku nan yi bidwi mu di n na ñooni ta-ge yi ñooni-ñooni wari sí kuri o pipiri, ñooni wó ki ta mu ba lwarí n na te kulub tun kuri? Kuntu nan bri ni n ñooni n yagi gaa wuni mu. ¹⁰ Taana dwi zanzan mu wu lugɔ baŋa ni, yi taan-taani tære di na ba jigi kuri di pa di tiinè. ¹¹ Nɔɔnu nan na ñooni taani dilu a na ba ni tun di amu, kuntu bri ni dibam maama bale yi være mu da-tee ni. ¹² Ku nan yi kuntu mu di abam di, abam na lagi sí á jóni peera yalu We Joro kum na pai tun, á nan kwaani-na á jóni peera yalu na wó zæni Zezi kɔgɔ kum sí ku zigɪ lanyirani tun. ¹³ Kuntu ŋwaani, abam wulu na wai o ñooni ta-ge, sí o tiini o loori We sí Dl pa o taa wai sí kuri di o tea.

¹⁴ Amu na me ta-ge sum a ma a wari We, ku yi a joro mu ñooni, sí amu titi ba ni sí kuri. ¹⁵ Kulub na mañi sí a ki tun mu yi sí a wari We di a wubuŋa maama di a joro maama, sí a daari a taa leeni di a wubuŋa maama di a joro maama a taa zuli We. ¹⁶ Ku nan na dai kuntu, yi n na me ta-ge sum n ma n zuli We, yi ñooni-gaa na je o cæge, o bá wanti o ni sí kuri. Kuntu ŋwaani, oó ki ta mu o tɔgi o se nmu na zuli We te tun sí o di ta ni «Amina»? ¹⁷ Nmu na zuli We te tun na mañi ku lamma te, ku bá zæni ñooni wum kuntu.

¹⁸ Ku na yi amu, a ki We le di Dl na pe-ni dam sí a taa ñooni ta-ge sum a dwe abam maama tun. ¹⁹ Ku daari, a na wu Zezi kɔgɔ kum wuni, a tiini a lagi sí a taa mat taani dilu ba na ni tun mu a ma ñooni a bri-ba. A na ñooni bitari sinu má yirani, ku gari a na ñooni ta-ge sum bitarbiè murr-fugè yi ñooni-ñooni ba ni sí kuri.

²⁰ A ko-biə-ba, á yí taá jigi bu-balwa wubuŋa. Ku daari ku na yí lwarum jəgə ni, si á taá nyi nuneeni bu-sisun na yəri lwarum kəm te tun, si á pa á wubuŋa bi We cwəŋə kam wuni. ²¹ Ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wi:

«Amu Baŋa-We wó tɔŋi vərə,
si ba ba ba ɲɔɔni amu ni-taanɪ dum di abam.
Baá ɲɔɔni taani dilu á na ba ni tun di abam.
Nan di kuntu di, á ta bá se a ni.»

²² Kuntu mu We mai ta-ge Dl maa bri Dl dam balu na wu se-Dl tun tee ni, si ku dai balu na se-Dl tun tee ni. Ku daari We yiyiu-ɲwe sum mu bri Dl dam balu na se-Dl tun tee ni, si ku dai balu na wu se-Dl tun tee ni. ²³ Kuntu ɲwaani, Zezi kɔgɔ kum maama na jeeri daani, yí á maama na wura á ɲɔɔni ta-ge, yí nɔɔnu wulu na maŋi o wu ni-si naa balu na wu se We tun na tu ba zu á wuni yí ba ba ni si kuri tun, ba bá ta ni á co mu na? ²⁴ Abam maama nan na ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe á bri daani, yí nɔɔnu wum kuntu doŋ na tu o zu á wu, wuntu wó lwarɪ ni We dam mu wu á tee ni. O na ni kulɔ maama tun wó pa o lwarɪ ni o ba jigi bura We tee ni, yí o kwəri o lwarɪ ni We lagi Dl di o taani. ²⁵ Wubuŋa yalu maama ya na səgi o wuni tun laan wó ba ya lwarɪ jaja mu, yí o laan wó ki o yuu tɪga ni o zuli We, yí o se ni We sunti Dl wu abam titari ni.

**Zezi kɔgɔ kum na maŋi si ku
taa tɔŋi ku tɔgi cwe silu tun**

²⁶ A ko-biə-ba, abam na jeeri daani si á zuli We, á na maŋi si á ki kulɔ tun mu tuntu: Abam didua mu wó zaŋi o pa ləŋə. Didua di ma zaŋi o bri We ciga kam. Wɔdoŋ di ma zaŋi o ta vurum dilu We na bri-o tun. Wɔwum di ma zaŋi o ɲɔɔni ta-ge, yí wɔdoŋ di ma zaŋi o ta ta-ge sum kuri o bri á kɔgɔ kum. Wəənu tuntu maama zəni Zezi kɔgɔ kum si ku fɔgi ku zigi kəŋkəŋ. ²⁷ Abam badaara na lagi á ɲɔɔni ta-ge sum, ku maŋi si á taá yí bale naa batɔ yirani mu. Ku maŋi si á taá zaŋi á ɲɔɔni á daari á pa daani mu, si á didua zaŋi o ta ɲwe sum kuri. ²⁸ Nɔɔn-nɔɔnu nan na təri á wuni si o wani o ta ɲwe sum kuri, balu ya na lagi ba ɲɔɔni-si tun maŋi si ba yagi mu, si ba na wu ba yirani, si ba taa ɲɔɔni-si di We. ²⁹ Ku daari, ku na yí balu na ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe sum tun, ku maŋi si bale naa batɔ mu zaŋi ba ɲɔɔni didua didua, si badaara bam taa cəgə, si ba laan bwe ba nii si yí ciga mu naa vwan mu. ³⁰ We na vuri nɔɔnu didua Dl ciga kam balu na je ba cəgi tun wuni si o ta o bri Zezi kɔgɔ kum, ku maŋi si wulu na zigi o ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe sum tun mu pu o ni, si o daari si wɔdoŋ wum ta-ka. ³¹ Kuntu tun, abam maama wai á ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe sum didua didua, si ku pa á zaasi We ciga kam da-tee ni, si á taá fɔgi á zigi kəŋkəŋ. ³² Balu na jonɪ dam We Joro kum tee ni si ba taa ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe sum tun wai ba titi ba jaana maŋa kalu ba

na wura ba ɲɔɔni-si tun. ³³ We lagi si woŋo maama taa tɔgi cwəŋə mu di yazurə, si Dl ba lagi yɔɔ yɔɔ kəm.

³⁴ Abam na kikili daani si á zuli We, ku maŋi si kaana taa je cum mu si ba taa cəgə. Mu ku na yí te Zezi kɔgɔ kum jəgə maama ni. Ba ba jigi cwəŋə si ba da ba ɲɔɔni. Ku maŋi si ba se baara bam, ni We cullu tun na maŋi ti bri te tun mu. ³⁵ Ba na lagi si ba lwarɪ woŋo kulɔ kuri, ba maŋi si ba bwe ba banna mu sɔŋo ni, si ku wu maŋi si kaani zaŋi o ɲɔɔni á kikilə kam wuni. ³⁶ Abam buŋi á pai We taani dum nuŋi abam te mu na? Mu naa á buŋi á pai abam yirani mu ye We taani dum na?

³⁷ Abam wulu na buŋi ni o yí We nijonnu naa o jonɪ We Joro kum pɛəri tun maŋi si o taa ye ni, amu na pupuni kulɔ a pa abam tun yí dí Yuutu wum kwərə mu. ³⁸ Nɔɔnu wulu maama na vin amu na pupuni kulɔ tun, We di wó vin kuntu tu.

³⁹ Kuntu, a ko-biə-ba, kwaani-na si á taá ɲɔɔni We yiyiu-ɲwe sum. Á nan yí zaŋi á ci balu na ɲɔɔni ta-ge sum We Joro kum na pɛ tun. ⁴⁰ Nan taá ki-na woŋo maama si ku taa tɔgi cwəŋə ni ku na maŋi te tun.

We kwər-ywəŋə kalu Zezi tuntuŋna bam na bri tun

15 A ko-biə-ba, a lagi si a pa á guli We kwər-ywəŋə kam a na maŋi a tɔli di abam tun mu. Abam maŋi á se-ka, yí á ki á wu-didua á fɔgi á zigi kəŋkəŋ. ² Amu na pɛ á lwarɪ We kwər-ywəŋə kam te tun, á na wu joori ka kwaga ni, We wó vri abam Dl yagi kantu ɲwaani mu. Ku na dai kuntu, á na se Zezi Krisi te tun yí kafe mu.

³ We ciga kalu na dwe maama tun mu yí kalu amu na de yigə a jonɪ yí a laan daari a bri abam tun. Kantu mu tuntu:

Zezi Krisi tigi dibam lwarum ɲwaani mu, ni
We tɔnɔ kum na maŋi ku ta te tun.

⁴ Ba ma ki-o bɔɔni ni.

Da yatɔ de ni o ma joori o bi o yagi tɔvni, ni
We tɔnɔ kum na maŋi ku ta te tun.

⁵ O na bi tun, o ma pa Pɪyɛəri na-o, yí o tuntuŋna fugə-bale bam maama di na-o. ⁶ Kuntu kwaga ni, o ma bri o titi o karabiə zanzan bidwi baŋa ni, bantu dwe ni nɔɔna biə yanu (500). Nɔɔna bam kuntu badaara zanzan ta ɲwi, ba funfun yirani mu tɪga. ⁷ Zaki di ma na-o, yí o daari o pa o tuntuŋna bam maama na-o.

⁸ Kuntu kwaga ni, o laan ma pa amu na nyi di bu wulu ba na luga yí o lura maŋa ta wu yí tun di na-o. ⁹ Bɛŋwaani amu tiini a muri Zezi tuntuŋna bam maama wuni. A ya bri a wu maŋi si ba taa bə-ni ni Zezi tuntuŋnu, a dɛen na bɛəsi Zezi nɔɔna bam tun ɲwaani. ¹⁰ We nan na ki-ni yu-yoŋo tun mu pɛ a yí a na yí wulu zum tun. Dl na ki-ni yu-yoŋo te tun dai kafe. Amu tiini a tɔŋi We tuntuŋna yam a dwəni Dl tuntuŋna bam maama. Ku nan dai a titi dam ɲwaani mu a wai

a tɔŋa. Ku yi We na ki-ni yu-yoŋo yi Dl dam dum wu amu tee ni tun ŋwaani mu.

¹¹ Dɔbam balu na yi Zezi tuntɔŋna tun maama yɔni dɔ bri cɔga didua mu. Ku na yi amu na bri kulɔ tun, naa bantu dɔ na bri kulɔ tun, ku yi cɔga kalu abam na se tun mu.

Twa biim taani

¹² Dɔbam maama na tɔɔli We kwɛrɛ kam te tun, dɔ tɔɔli dɔ bri nɔɔna ni Zezi Krisi bi o yagi tɔvni mu. Bɛɛ nan mu yi abam badonnɛ tɛ á wi, twa biim tɛrɛ? ¹³ Ku ya na yi cɔga ni twa biim tɛrɛ, ku bri ni Zezi Krisi titi dɔ wu bi mu. ¹⁴ Wɔntu nan ya na wu bi, dɔbam kwɛr-tɔɔla kam yi kafe mu, abam dɔ na ki á wu-didua dɔ ka te tun dɔ ya yi kafe mu, ¹⁵ yi dɔbam dɔ na bri We cɔga kam te tun ya yi vwan mu, dɔ na yɔni dɔ bri nɔɔna ni We mu bi Zezi Krisi Dl pa o yagi tɔvni tun ŋwaani. Twa biim nan ya na suni dɔ tɛrɛ, ku bri ni We wu bi Zezi mu. ¹⁶ Kuntu tun, twa biim ya na tɛrɛ, ku bri ni Zezi Krisi titi dɔ maŋi o wu bi mu. ¹⁷ Wɔntu nan ya na wu bi o yagi tɔvni, ku bri ni abam na ki á wu-didua did-o te tun yi kafe mu, yi á lwarim dum ya ta wu á yuu ni mu. ¹⁸ Ku nan ta bri ni, balu na se Zezi Krisi yi ba laan ti tun ya wó ga ŋwia We tee ni. ¹⁹ Ku na yi lugu baŋa ŋwia kantv yirani, yi ku dai ni kulukulv ŋwaani mu dɔbam jigi tuna Zezi Krisi tee ni, ku bri ni dɔ yi balu na tiini ba yi yinigɛ tiinɛ tun mu nɔɔna maama tee ni.

²⁰ Ku nan suni ku yi cɔga mu: Zezi Krisi bi o yagi tɔvni. Wɔntu mu yi wulv na de yigɛ o bi o vu We te, si ku bri ni balu dɔ na tigi tun wó bi ba yagi tɔvni. ²¹ Tɔvni zigɛ nabiinu didua yira ni mu dɔ ba lugu baŋa. Ku nan ta yi bidwi mu dɔ twa biim dɔ, nabiinu didua dɔ mu jaani twa biim o ba. ²² Nabiinɛ maama na yi Adam biɛ tun ŋwaani mu te dɔ maama tva ni wuntu te. Ku nan ta yi kuntu doŋ mu dɔ balu maama na ŋwi dɔ Zezi Krisi tun, bantu dɔ wó bi ba yagi tɔvni. ²³ Nɔɔnv maama dɔ o jɛgɛ mu. Zezi Krisi mu de yigɛ o bi o vu We te. Ku daari balu na yi o nɔɔna tun dɔ wó bi maŋa kam o na wó joori o ba tun mu. ²⁴ Kuntu kwaga ni mu lugu baŋa woŋo maama laan wó ti. Maŋa kam kuntu ni mu Zezi Krisi wó cɔgi wɛɛnu tilv maama na jigi dam nabiinɛ baŋa ni tun, ku na yi weyuu dideera naa tɔga baŋa dideera maama, oó pa ba dam dum laan ti. O ma wó daari o kwe woŋo kulv maama o na di paari ku baŋa ni tun o ki o Ko We jɔŋa ni. ²⁵ Ku nan fun mu si Zezi di paari, si ku taa ve maŋa kam We na wó ki o dɔna maama o ne kuri ni tun. ²⁶ Tɔvni nan mu yi dum wulv o na wó cɔgi o ma kweeli tun. ²⁷ We tɔnv kum tagi ku wi: «We ki wɛɛnu maama wum ne kuri ni mu si o taa te ti maama.» Ku nan na wi, o taa te wɛɛnu maama tun, ku dai ni o te We titi dɔ mu o wɛli da. Ku yi We mu kwe wɛɛnu tum maama Dl ki Zezi dam kuri ni. ²⁸ Ku daari maŋa kalu Zezi na wó ba o taa te wɛɛnu maama tun, wum titi na yi We Bu tun wó kwe o

titi o pa o Ko We. Beŋwaani We yi dilv na maŋi Dl ki wɛɛnu maama Dl Bu wum dam kuri ni tun mu. Kuntu tun, We mu te wɛɛnu maama dɔ Dl dam maama.

²⁹ Á nan burɔ nɔɔna balu na yɔni ba pai ba miisi-ba na wuni ba twa ŋwaani tun woŋo á nii. Ba na ba burɔ ni twa biim wurɔ, beŋwaani mu yi ba pai ba miisi-ba na wuni twa bam ŋwaani? ³⁰ Twa biim nan ya na tɛrɛ, beŋwaani mu yi dɔbam ba kwari fuvni si dɔ yaari dɔ ti We ŋwaani maŋa maama? ³¹ A ko-biɔ-ba, de maama amu yɔni a tɔgi tɔvni te mu a kea. Ku yi cɔga mu. Amu tiini a jigi wupolo dɔ abam á na ŋwi dɔ dɔ Yuutu Zezi Krisi tun ŋwaani. Mu ku kuri a tagi kuntu. ³² Efɛzi ni ba ki amu nɛɛni kagu-vara na ciŋi si ba ja nɔɔna te tun mu. Amu na se si a yaari kuntu tun, ku ya na yi lugu baŋa ŋwia kantv yirani má ŋwaani mu, bɛɛ nyɔvri mu aá na? Twa biim nan ya na tɛrɛ, dɔ ya wó ta ni nɔɔna badaara na tɛ te ba wi: «Pa-na dɔ taá di si dɔ daari dɔ taá nyɔvri, si dɔ jwa yi twa mu.»

³³ Yi pa-na ba gani abam si á tusi. Ku yi cɔga mu ni: «Nmu na tɔgi dɔ nɔn-balwaarv, baá svgi-m ba pa n dɔ ki kɛm-balwaarv mu.» ³⁴ Pa-na á wuburɔ joori ya taa tɔgi cwɛŋɔ, si á daari á yagi kɛm-lwaanv tum. Abam badaara ta yɛri We. A tagi kuntu, si ku pa cavura mu zu abam.

Nɔɔna na wó bi ba yagi tɔvni dɔ yira yalu tun

³⁵ Abam didua wai o bwe ni: «Kuv ki ta mu si twa bi? Ba nan na joori ba bi, ba yira wó ta yi tita mu?»

³⁶ Nmu wuburɔ mu muri na? N na kwe woŋo n du tɔga ni, ku maŋi si ku puli mu ku nuŋi, ku daari si ku bu wum pɔ. ³⁷ Nmu na dugi kulv, dɔ kulv na wó puli ku nuŋi tun ba nyi daani. Nmu na kwe kulv n du tun, ku na yi mina naa ku zi yi wo-duuru tilv dvi maama, ti yi wo-dwɛ má mu n dugɛ. ³⁸ Wo-dvi dum nan na nuŋi, We mu wó pa-dɔ dɔ yira, ni Dl na lagi te tun. We nan ta mu pai wo-dvi maama nyinyugv, ku maŋi dɔ wo-dvi dum titi na yi te tun.

³⁹ Ku nan dai ni wɛɛnu tilv maama na ŋwi tun ya-nwana mu yi bidwi. Nabiinɛ dɔ vara dɔ zunɛ dɔ kale maama jigi ya-nwana yira yira mu. ⁴⁰ Weyuu wɛɛnu dɔ wurɔ mu, yi tɔga baŋa wɛɛnu dɔ wurɔ. Weyuu wɛɛnu tum dɔ jigi ti lam mu, yi tɔga baŋa wɛɛnu tum dɔ jigi ti lam. ⁴¹ Wia kam dɔ jigi ka lam mu, yi cana kam dɔ jigi ka lam. Calicwi sum dɔ maa jigi si lam, yi si lam dum nan dai bidwi.

⁴² Wɛɛnu tintu maama nan bri twa biim na yi te tun mu. Nɔɔnv na tɔga, o yira yam ba na ki tun yi yira yalu na wó pɔ tun mu. Ku daari o yira yalu na wó bi ya yagi tɔvni tun daa bá pɔ maŋa dɔ maŋa. ⁴³ Yira yalu ba na ki tɔga ni tun ba jigi lam, yi yalu na wó bi tun wó ta jigi lam zanzan. Yira yalu ba na ki tun bwɛnɛ, yi yalu na wó bi tun wó ta dana. ⁴⁴ Yira yalu ba na ki tɔga ni tun yi lugu baŋa ŋwia kam nyum mu, ku daari yalu na wó bi tun yi ŋwi-dvɔŋa kalu We Joro kum na wó pa

dibam tun nyum mu. Lugu baɲa yira yam na wura tun, We ɲwi-duɲa kam yira yam di wura mu. ⁴⁵ Kuntu mu ku pupuni We tɔnɔ kum wɔni ku wi: «Pulim ni tun We ki Adam mu Dl pa o jigɪ lugu baɲa yira yi o ɲwi.» Ku daari Zezi mu yi Adam wɔlv na kweeli tun, yi o jigɪ Joro ku na pai nabiinɛ ɲwi-duɲa tun. ⁴⁶ Ku nan yi lugu baɲa ɲwia kam mu tui yigɛ, yi We-sɔɲɔ ɲwi-duɲa kam laan saɲi ka ba. ⁴⁷ We me turu mu Dl ki nabiinu wɔlv na tu yigɛ tun. Kuntu ɲwaani wuntu yi lugu baɲa nyum mu. Ku daari nabiinu wɔlv nan na tu kwaga tun nuɲi We-sɔɲɔ mu. ⁴⁸ Lugu baɲa nɔɔna bam maama nyi di We na me turu Dl ki nɔɔnv wɔlv dayigɛ tun mu. Nɔɔna balu maama nan na yi We-sɔɲɔ nyum tun nyi di wɔlv na nuɲi We-sɔɲɔ tun mu. ⁴⁹ Nɛnɛni dibam na jigɪ lugu baɲa nɔɔnv wum nyunyugu tun, de wura dí wó ba dí taá jigɪ We-sɔɲɔ nɔɔnv wum di nyunyugu.

⁵⁰ A ko-biɛ-ba, a lagɪ a ta a bri abam ni, dí lugu baɲa yira yam bá wani ya na jɔɲɔ je We paari dum wɔni. Yira yalv na wó pɔ tun bá wani ya maɲi di ɲwia kalv na ba ti tun. ⁵¹ Fɔɲi-na á cɛgi, si a ta We ciɲa kalv ya na səgi tun a bri abam. Dibam maama bá ti dí ti si Zezi laan ba. Dí nan na tɲga naa dí ta wu tɲgi di, dibam maama yira yam wó ləni mu. ⁵² Kú da ku ki yibugisa wɔni mu, maɲa kam ba na wó wu kweelim nabɔnɔ kum tun. Nabɔnɔ kum na wugɛ, twa wó bi ba zaɲi di yira yalv na ba pɔe tun, yi dibam di yira wó ləni. ⁵³ Beɲwaani, dibam yira yalv na wó pɔ tun maɲi si ya ləni ya ji yalv na bá pɔ tun mu, si dí yira yalv tɔvni na wai tun ləni ya ji yalv tɔvni na bá want tun. ⁵⁴ Kuntu maama na kia, ku laan wó pa kulv na pupuni We tɔnɔ kum wɔni tun ki, ni ku na maɲi ku ta te ku wi: «We want tɔvni di di dam dum maama.»

⁵⁵ «Tɔvni, n dam dum daa beɛ?

N daa n wó wani n cɔɲi nɔɔna na?»

⁵⁶ Ku yi lwarim ɲwaani mu tɔvni jigɪ dam si di cɔɲi nɔɔna. Lwarim di nan ne di dam We cullu tum vɔv ɲwaani mu. ⁵⁷ Dí nan ki We le di Dl na pai dibam wɔnɔ dí Yuutu Zezi Krisi ɲwaani si dí want tɔvni di di dam dum maama tun.

⁵⁸ Kuntu tun, a ko-bu-sonnu-ba, fɔɲi á zigɪ-na kɛɲkɛɲ di pu-dia, si á ce di dí Yuutu titɔɲa yam maɲa maama, di á na ye ni titɔɲa yalv maama á na tɔɲi á pa dí Yuutu wum tun na dai kafe tun ɲwaani.

Ba na lagɪ səbu si ba ma zəni We nɔɔna te tun

16 Ku daari ku na yi səbu kulv á na lai á maa zəni We nɔɔna bam tun, á taá ki nɛnɛni amu na maɲi a bri Zezi kɔɲɔ kulv na wu Galati ti-niɛ yam ni si ba taa ki te tun. ² Siun de maama na yiɛ, si nɔɔnv maama li səbu kulv o na ne tun wɔni o tiɲi, si amu na tuɛ, si á daa yi taá zigɪ á lai səbu. ³ Amu na tu abam te, abam na li nɔɔna balv tun, a laan wó la tɔnɔ a tɔɲi-ba di á səbu kum si ba ja vu Zeruzalem. ⁴ Ku nan daa na maɲi si amu titi mu vu, dí wó tɔɲi daani dí vu.

Pooli na lagɪ si o na Korénti tiinɛ bam te tun

⁵ A lagɪ si a da Masidvani mu, si a laan daari a ba abam te. ⁶ A na tu abam te, a lagɪ si a daani fun mu, deɔɲɔ á ti waaru mumaɲa kam dáani. Kuntu kwaga ni, á laan wó wani á zəni-ni si a vu a daa na wó vu me tun. ⁷ Amu ba lagɪ si a wuuri a ba abam te maɲa funfun, si a joori a viiri. We nan na se, amu ya lagɪ si a ba a daani abam tee ni mu. ⁸ A nan lagɪ a maɲi Efɛzi ni mu si ku vu ku yi Pantkoti candiɛ kam maɲa. ⁹ Beɲwaani We purɪ cwɔɲɔ lanyirani Dl pa-ni, si a tiini a tɔɲi Dl titɔɲa yo seeni. Nɔɔna zanzan nan mu wura ba kwaana si ba ci a yigɛ.

¹⁰ Timoti nan na tu abam te, si á jeer-o lanyirani si ku yi pa fɔvni taa jig-o. Beɲwaani o di tɔɲi dí Yuutu titɔɲa yam mu ni amu te. ¹¹ Nɔɔn-nɔɔnv yi zaɲi o goon-o. Kwaani-na si á wəl-o o cwɔɲɔ kam vɔɲɔ wɔni, si o wani o vu di yazurɔ o ba amu te. Amu di dí ko-biɛ bam nan nii-o cwɔɲɔ ni si o ba.

¹² Ku nan na yi dí ko-bu Apolosi, amu tiini a loor-o mu si o tɔɲi di dí ko-biɛ bam o ba abam te. Nan di ku di, o ta wu li wubɔɲa si o ba lele. O nan na ne cwɔɲɔ maɲa kalv tun, oó ba.

Tiim kwɔɲɔ

¹³ Taá cu-na á titi, si á zigɪ kɛɲkɛɲ We cwɔɲɔ kam wɔni. Taá jigɪ-na baari di dam. ¹⁴ Á taá ki-na woɲo maama di sono.

¹⁵ A ko-biɛ-ba, á maɲi á ye Sitefanasi di o sɔɲɔ tiinɛ na tɔɲi We te tun. Bantu mu de yigɛ ba se Zezi Akayi ni, yi ba se ba tɔɲi ba zəni We nɔɔna bam di ba wu maama. ¹⁶ Kuntu tun, a loori abam si á se nɔɔna bam kuntu dwi ni, dtɔdaani balv maama na tɔɲi We titɔɲa yam ni bantu te tun.

¹⁷ Amu jigɪ wupolo di Sitefanasi di Fɔtunatusi di Akayikusi na tu amu te tun. Bantu mu pe a wu lwarɪ ni abam tɔɲɔ. ¹⁸ Bantu mu pe a jigɪ wu-zuru, ni ba na pe abam di jigɪ wu-zuru te tun. Kuntu, ku maɲi si á taá nigɪ nɔɔna bantu dwi.

¹⁹ Zezi kɔɲɔ kum maama Azi ti-niɛ yam wɔni tun jɔvni abam. Akwila di Prisili di Zezi kɔɲɔ kulv na jeeri ba sɔɲɔ ni tun di jɔvni abam lanyirani dí Yuutu Zezi yiri ɲwaani. ²⁰ Dí ko-biɛ bam maama di jɔvni abam. Á taá jɔvni daani lanyirani di sono di wu-poɲo.

²¹ Amu Pooli mu jɔvni abam. A titi laan mu pupuni tuntv di a juɲa.

²² Nɔɔnv wɔlv maama na ba soe dí Yuutu wum tun, We wó cɔɲi ku tu.

Marana ta!

²³ Dí Yuutu Zezi wó pa abam yu-yoɲo.

²⁴ Amu soe abam maama dí na ɲwi di Zezi Krisi tun ɲwaani.

Tɔnɔ kɔlv Pooli na pupɔni o pa

KORENTU TIINƆ

o ki bile tun

Tɔnɔ kɔlv Pooli na pupɔni o pa Korentu tiinƆ o ki bile tun na bri dɔbam kɔlv tun mu tuntu

Ku loori Pooli na pupɔni tɔnɔ kum kuntu o pa We nɔɔna balu na wu Korentu ni tun, ba wu nɔɔna badaara ya cɔgi Pooli wu, yi ba vin ni Pooli suni o yi Zezi Krisi tuntuɔnu.

Pooli nan kaani-ba, yi o pa ba lwardi ni o soe-ba yi o lagi si ba fɔgi daani.

O de yigə o bri o na yaari te, di We na zən-o te tun (1:1-11).

O laan ma bri cam dilv na wu wum di bantv titari ni tun woɔo, di Zezi na pɛ-o ni si o ma kaani-ba te tun. O bri-ba kuntu, beɔwaani o ya maɔi o bwe-ba zanzan tɔnɔ kudonɔ wuni, yi o nan jigi wupolo zanzan di o bwem dum na pɛ ba ləni ba wurv ba yagi kəm-balwaarv tun (1:12—7:16).

Pooli ɔɔni səbu-lu woɔo ba na ki We nɔɔna balu na zuvri Zude ni yi ba yi yinigə tiinƆ tun ɔwaani. O loori-ba si ba pa di ba wu-yoɔo mu (pɔɔrum 8-9).

Pooli laan ma bagv balu na ba se ni wum yi We tuntuɔnu tun, o bri ni nɔɔna bam kuntu fɔgi vwan mu (pɔɔrum 10-13).

1 Amv Pooli wulv We na kuri di Dl titi wubɔɔa si a taa yi Zezi Krisi tuntuɔnu tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu, yi di ko-bu Timoti mu tɔgi o wəli-ni. Di pupɔni si di pa abam balu na yi We kɔɔo kum wu nɔɔna yi á zuvri Korentu ni tun, ku wəli di We nɔɔna maama balu na zuvri Akayi tunti dum maama ni tun.

²Di Ko We di di Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yazurə di yu-yoɔo.

We na tiini Dl zəni dɔbam te tun

³Pa-na di ki We le. Dintv mu yi di Yuutu Zezi Krisi Ko, yi Dl yi dɔbam Ko wulv na jigi dɔbam ɔwaja tun. Dl maa yi We dilv na zəni nɔɔna si ba bicara taa zurə maɔa maama tun. ⁴Di na wu yaara yalv maama wuni, dintv mu yəni Dl pa di bicara zurə, si ku pa di wani di zəni balu di na wu yaara dwi maama wuni tun si ba di bicara taa zurə, ni We na zəni dɔbam di te tun.

⁵Zezi Krisi na yaari zanzan tun, dɔbam di tɔgi di na yaara yantv donɔ mu. Di nan na ɔwi did-o tun, di ta wó tɔgi di na zənə We tee ni, nuni Dl na zəni Zezi Krisi lanyirani te tun. ⁶Kuntu ɔwaani, dɔbam na wu yaara wuni, ku yi si ku zəni abam mu si á bicara taa zurə, si á daari á taá tɔgi We cwəɔə lanyirani. We nan na pɛ dɔbam di bicara zurə, ku yi si abam di na zənə yantv donɔ mu, si á wani á na dam á vɔ á wu á zigi kəɔkəɔ yaara yam wuni, ni dɔbam di na ne yaara te tun. ⁷Kuntu, dɔbam jigi tuna di abam, beɔwaani di ye ni, abam na tɔgi á na dɔbam yaara yam donɔ tun, á di wó tɔgi á na zənə We tee ni.

⁸Di ko-biə-ba, di lagi di pa abam lwardi yaara yalv maama di na ne Azi tunti dum ni tun mu. Di na ne cam dilv tun tiini di dana di dwe dɔbam, yi di yaá buɔi ni

di wó ga di ɔwia. ⁹Di nan na zigi tuntu yigə ni kuntu tun, ku yi si ku pa di daa yi taá tugv di titi dam mu, si di daari di ki di wu-didva di We dilv na jigi dam Dl pai nɔɔna bi ba yagi tuntu tun. ¹⁰We nan mu vri dɔbam yaara yalv na cana ni tuntu te tun wuni, yi Dl ta wó vri dɔbam kuntu donɔ mu. Di maa jigi tuna We tee ni, ni Dl ta wó vri dɔbam tuntu juɔa ni. ¹¹Abam nan wó zəni dɔbam di á na wó loori We á pa dɔbam tun. Kuntu, nɔɔna zanzan na loori We, ku pa di na zənə, ku nan wó pa nɔɔna zanzan di ki We le, di Dl na jɔɔi ba loro kum ba na loori dɔbam ɔwaani tun.

Woɔo kɔlv ɔwaani Pooli na ləni o wubɔɔa si o daa yi ve ba te tun

¹²Dɔbam na jigi wupolo tun, ku yi si di ye di bicari ni, ni di tɔgi cwəɔə di wu-poɔo mu, di di na bri di wu di abam te tun. Ku nan yi We mu zəni dɔbam yi di yi kuntu. Ku dai di nabiinə swan, ku yi We zaani dum ɔwaani mu di tɔgi cwəɔə kuntu donɔ nɔɔna maama yigə ni, ku na dwe didi abam yigə ni. ¹³Di na pupɔni kɔlv di pa abam tun ba jigi wo-səgiri. Á wó wani á karumi yi á ni ti kuri. ¹⁴Abam nan ni dɔbam na ki kɔlv tun funfun yirani mu. Amv nan jigi tuna ni á wó ba á ni ku kuri fast fast, si de dum di Yuutu Zezi Krisi na wó joori o ba tun, si abam laan taá jigi wupolo dɔbam ɔwaani, ni dɔbam di na jigi wupolo di abam te tun.

¹⁵⁻¹⁶Amv na tiini a jigi abam ciga kuntu tun, a ya de yigə a buɔi si a ba abam te mu, si a daari a ke a vu Masidvanti, si a na zigi da a maa joorə, si a daa ta tɔgi á te, si ku pa á na zənə kuni bile. Kuntu á laan ya wó wani á wəli-ni si a ke a vu Zude. ¹⁷Amv na buɔi si a ba yi a wu wani a na cwəɔə tun, á pai si amv yi niə yale

yale tu mu na? Amu na yəni a buɲi si a ki kəm dilu tun, á paɪ si ku yi amu titi yiranɪ zənə ɲwaani mu na? Abam buɲi ni amu yi wulu na yəni o wi ɛen yi o joori o wi aye tun mu na? ¹⁸We nan yi cɪga tu yi Dl ye ni dibam na te kulɔ dí brɪ abam tun daɪ niə yale, nuneɛni ɛen di awo na gwaani daani te tun. ¹⁹Dibam nan na brɪ abam We cɪga kam te tun, amu di Siliven di Timoti pɛ á lwarɪ Zezi Kriɪi wulu na yi We Bu wum tun na yi te. Wuntu daɪ niə yale yale tu. Wuntu nan mu yi wulu na wi ɛen yiranɪ tun. ²⁰Zezi na wi ɛen tun, dí maɲi si dí lwarɪ ni We na goni ni si Dl ki kulɔ maama Dl pa dibam tun yi cɪga mu. Kuntu ɲwaani mu, dí na yəni dí warɪ We, dí tɔgi Zezi Kriɪi ɲwaani dí wi «Amina», si ku pa We taa jɪgi zulə dibam tee ni.

²¹Ku yi We mu paɪ dibam di abam maama zigɪ kəɲkəɲ Zezi Kriɪi tɔgum dum wɔni. Ku ta yi duntu mu kuri dibam si dí taá yi Dl tintuɲna. ²²We ma ki Dl Joro kum dí bicara ni si ku brɪ ni dí yi Dl nɔɔna. Dl Joro kum ma pa dí da yigə dí lwarɪ ni dí laan wó ba dí na We wo-laaru tilu maama Dl na tiɲi dibam ɲwaani tun.

²³We mu yi amu maana tu. Amu na te kulɔ tun na yi vwan, si Dl gu-ni. Amu na joori a ləni a wubuɲa si a daa yi ba abam te Korenti ni tun, ku yi si a yi ba a pa á daa na wu-cɔgɔ mu. ²⁴Ku nan daɪ ni dibam yi balu na wó fun abam di á na maɲi si á ki á wu-didva di We te tun, beɲwaani abam maɲi á sɛ-Dl di pu-dia. Dí nan yi balu na wó wəli di abam dí tuɲi, si á taá jɪgi wupolo We ɲwaani tun mu.

2 Mu ku kuri a joori a buɲi a wɔni, si a daa yi ba abam te, si ku yi pa wu-cɔgɔ daa ta wuru. ²Abam mu yi balu na wó wani á pa amu taa jɪgi wupolo tun. Kuntu, amu na tu abam te, yi ku pa á wu cɔgi, nɔɔn-nɔɔnu daa bá ta wuru o na wó wani o pa a na wupolo. ³Ku yi kuntu ɲwaani mu a ya pupuni tɔɔ kum a pa abam. Amu deen ba lagɪ si a ba abam te, si ku pa amu wu cɔgi di abam. Ku nan maɲi si á taá yi balu na paɪ amu wu poli tun mu. Amu nan jɪgi abam cɪga ni, amu na jɪgi wupolo abam di jɪgi wupolo mu. ⁴Amu deen na pupuni tɔɔ kum a pa abam tun, a wu tiini ku cɔgi zanzan, yi liə jɪgi-ni ku pa a yi-na nuɲi zanzan abam ɲwaani. Amu na pupuni te tun, ku daɪ si ku pa á wuru cɔgi. Ku nan yi si á wani á lwarɪ amu na tiini a soe abam ku ja gaali te tun mu.

Á maɲi si á yagi á ma ce wulu na ki o cɔgi tun

⁵Nɔɔnu wulu na ki o cɔgi tun, ku daɪ amu yiranɪ wu mu cɔgi did-o, ku yi abam maama mu, si a nan yi zaɲi a ɲɔɔni a ja gaali, a ye si abam zanzan wuru mu cɔgi. ⁶Abam zanzan na pɛ o na cam tun, ku maɲi si á laan yag-o mu. ⁷Á nan maɲi si á yagi á maa ce-o mu, si á daari á taá ki-o lanyiranɪ, si o bicari taa zurə. Ku na daɪ kuntu, o wu na tiini ku cɔgi, ku pa o wubuɲa vugimi. ⁸Kuntu ɲwaani a loori abam si á pa o lwarɪ ni

á so-o. ⁹Amu na pupuni tɔɔ kum tun, ku yi si a maasi abam a nii, á wó sɛ á tɔgi amu ni dum woɲo maama baɲa ni naa á bá sɛ mu. ¹⁰Abam na yagi nɔɔnu wulu kəm á ma ce-o, amu di wó yagi a ma ce-o mu. Ku na maɲi si a yagi a ma ce nɔɔnu wulu, ku yi abam ɲwaani mu a ki kuntu Zezi Kriɪi yigə ni. ¹¹Ku nan maɲi si dí duri nɔɔnu wum ɲwaja kuntu, si ku yi pa sɔtaani na cwəɲə di wani dibam. Beɲwaani dí maɲi dí ye duntu na buɲi si di pa dibam tusi te tun.

Liə na jaani Pooli Trvasti ni te tun

¹²Amu na ve a yi tu kulɔ yiri na yi Trvasti si a tɔɔli Zezi Kriɪi kwəɲ-ywəɲə kam a brɪ nɔɔna tun, a nɛ ni dí Yuutu wum ya pɛ-ni cwəɲə si a tɔɔli-ka. ¹³Nan di kuntu di, a wu nɛ wu-zuru di a na beeri dí ko-bu Titi je a ga tun. A na wu nɛ-o tun, a ma bani nɔɔna bam yi a daari a ke Masidvanɪ.

Dí na nɛ wɔɔ Zezi Kriɪi yiri ɲwaani te tun

¹⁴Nan pa-na dí taá ki We le. Beɲwaani duntu mu paɪ Zezi Kriɪi wɔɔ, yi dí tɔgi o kwaga maɲa maama, si dí taá paɪ nɔɔna lwarɪ We kwərə kam je maama, nuneɛni woɲo kulɔ lwəm na ywəɲə yi di zaɲi di jagɪ je maama te tun. ^{15–16}Dibam nyi di lwəm dilu na ywəɲə tun mu We yigə ni, dí na brɪ nɔɔna Zezi Kriɪi cɪga kam tun ɲwaani. Dibam nyi di lwəm dum kuntu mu nɔɔna maama tee ni. Ku na yi balu na lagɪ ba ga ba ɲwɪa We tee ni tun, lwəm dum kuntu maa paɪ ba ye ni tɔni wó ja-ba. Ku nan na yi balu We na vri ba ɲwɪa tun, lwəm dum wó ta jɪgi ywəɲəni ba tee ni, di pa ba ye ni baá na We ɲwi-duɲa kam. Wɔɔ mu yi si o tuɲi tituɲ-kamunu kum kuntu? ¹⁷Nɔɔna zanzan na brɪ We kwərə kam te tun, ba paɪ ku nyi di pipiu mu si ba na nyɔɔri ku baɲa ni. Dibam nan daɪ kuntu doɲ. We na tuɲi dibam tun, dí yəni dí kwe dí wu maama mu dí maa brɪ Dl cɪga kam, beɲwaani dí zigɪ We yigə ni mu dí ɲɔɔna, dí na yi Zezi Kriɪi tintuɲna tun ɲwaani.

We ni-dvuri dilu Dl na goni tun na jɪgi dam ku gaali te tun

3 Abam badaara nan daa ta wó buɲi ni dí lagɪ dí brɪ dí titi mu di dí na ɲɔɔni te tun. Abam nan maɲi á ye dibam na yi te, yi á daa wu maɲi si á joɲi twaanu tilu na brɪ dibam cɪga na yi te tun nɔɔna badaara tee ni. Abam nan wu maɲi si á pupuni tɔɔ kulɔ na brɪ dibam na yi te tun á pa nɔɔn-nɔɔnu. Nɔɔna badonnə nan mu maɲi si ba ki kuntu, si ku daɪ dibam. ²Abam titi nan mu brɪ dibam cɪga na yi te tun. Abam nyi di tɔɔ mu te ku na pupuni dibam bicari ni, yi nɔɔna maama wó wani ba karumi yi ba kwəri ba lwarɪ tun. ³Abam na jɪgi á ɲwɪa te tun nyi di tɔɔ mu Zezi Kriɪi na tɔgi dibam ɲwaani o pupuni. O nan na pupuni te

tun, o me Ŋwɔa Tu Baŋa-We Joro kum mu o pupuni, si ku dai bərə mu o me o pupuni. Pupunim dum kuntu nan wu ki kandwa-pile baŋa ni, o pupuni-di nabiinā bicara ni mu.

⁴Dí ye ni kuntu yi ciga mu, di Zezi Krisi na pe dí lwarɔ ni We mu tuɔi dɔbam tun. ⁵Ku nan dai di dɔbam tuti dam mu dí wó wani dí ma tuɔi We tutuɔa yam. Ku yi We mu pai dɔbam dam yi dí maa tuɔa. ⁶Dl ma pa dí yi Dl tintuɔna kuntu, si dí taá bri nɔɔna Dl ni-dɔvri dum Dl na goni tun na yi te tun. Dl ni-dɔvri dum kuntu nan ba tɔgi cullu tulɔ ba deen na pupuni tun. Dintu nan tɔgi di We Joro kum dam mu. Cullu tum nan pai tuvni mu nai cwəŋə di jaani nabiinā. Ku daari We Joro kum nan mu pai nabiinā na ŋwɔa We tee ni.

⁷Ku na yi We na kwe Dl cullu tum Dl ki Moyisi juɔa ni si o pa Dl nɔɔna bam tun, Dl deen pupuni-ti Dl ki kandwa-pile baŋa ni mu. We deen na kwe-ti Dl ki Moyisi juɔa ni kuntu tun, Dl paari-zulə yam maa tiini ya wura, yi ku pa Moyisi yibiyə tiini ka nyɔna. O yibiyə kam nyunum dum na pipili Yisrayeli tiinā bam yiə di pa ba wari ba nii o seeni tun wó ba ke. Nan di cullu tum na jaani tuvni mu ti ba tun, ti daa ta jigɔ We paari-zulə. ⁸Ku daari We Joro kum nan na wəli nɔɔna te tun laan wó pa We paari-zulə yam tiini ya ja gaali. ⁹We cullu tum na bri ni nɔɔna wó ga bura Dl tee ni yi ti ta jigɔ paari-zulə te tun, We na wəli nɔɔna si ba na ciga Dl tee ni te tun laan wó ta tiini ku jigɔ paari-zulə ku ja gaali. ¹⁰Ku na yi ciga tun, woŋo kulɔ ya na jigɔ zulə tun daa ba jigɔ zulə, zum woŋo kum na tiini ku jigɔ paari-zulə ku ja gaali tun ŋwaani. ¹¹We cullu tum deen wura di Dl paari-zulə yam, yi tintu ba ti ke. Ku daari Dl zənə yalu na wó ta wura maɔa maama tun wó pa Dl paari-zulə yam tiini ya ta wura ya ja gaali.

¹²Dí na jigɔ tuna di We kuntu doŋ tun mu te dí wai dí bri Dl ciga kam jaja. ¹³Dɔbam nan bá səgi kulukulɔ nɔɔni Moyisi deen na kwe gɔɔ o ma kwəli o yiə tun. O deen ki kuntu si Yisrayeli tiinā bam mu yi taa nai o yibiyə kam nyunum dum na wura di ti tun. ¹⁴Bantu wobuɔa ma ti, yi ku pa ba na karimi twaanu tulɔ na bri We deen na goni ni Dl pa Moyisi tun, ba wari ba lwarɔ Dl ciga kam kuri. Ku yi nɔɔni gɔɔ kum daa ta mu kwəli ba yiə di zum maama. Ku nan yi Zezi Krisi mu wó pa gɔɔ kum kuntu dwani nɔɔnu wulu na se-o tun yiə ni. ¹⁵Nan di zum maama di, bantu na karimi Moyisi twaanu tum, ba ba ni ku kuri, gɔɔ kum kuntu na kwəli ba yiə tun ŋwaani. ¹⁶Nɔɔnu nan na ləni o wu o se dí Yuutu wum, ku pa gɔɔ kum dwani kuntu tu yiə ni. ¹⁷Dí Yuutu wulu dí na ŋɔɔni o woŋo yo seeni tun, ku lagɔ ku ta ni We Joro mu. We Joro kum nan na wu nɔɔnu wulu tee ni tun, o laan te o tuti mu. ¹⁸Dɔbam balu maama na se Zezi tun daa ba jigɔ gɔɔ kulɔ na kwəli dí yiə tun. Ku maa pai dí wai dí nii dí Yuutu wum paari-zulə yam jaja. Dí na nii-o kuntu tun, ku maa pai dí laan ləni dí nyi ni o tuti te, si dí taá wai dí bri o paari-zulə yam na yi te tun, si ya taa fɔgi ya

pulə ya wəli da. Dí Yuutu Joro kum tutuɔa yam mu tintu.

Dɔbam na bwənə yi We zəni dɔbam te tun

4 Dɔbam bá ga baari, beŋwaani We lanyirani kəm dum ŋwaani mu Dl pe dɔbam tutuɔi dum kuntu. ²Dɔbam nan jigɔ dí tuti mu di wənu tulɔ nɔɔna na səgi ba ki yi ti jigɔ cavura tun. Dí nan ba ganɔ nɔɔna di swan, naa dí ləni We taani dum. Dí yɔɔri dí bri We ciga kam mu jaja, si ku pa nɔɔna maama lwarɔ ni dí na ki te tun tɔgi cwəŋə We yigə ni. ³Dí na bri We kwər-ywəŋə kam te tun kuri na səgi nɔɔna tee ni, ku yi balu na lagɔ ba ga ba ŋwɔa We tee ni tun yirani má mu ka səgi ba tee ni. ⁴Bantu ba se We ciga kam, beŋwaani sutaaɔni dilu na di dam lɔgu kuntu baŋa ni tun mu pe ba wobuɔa vugimi. Di ki kuntu, si ba yi wani ba na pooni dilu We kwər-ywəŋə kam na lagɔ ka pa-ba tun mu. Kwər-ywəŋə kam kuntu bri Zezi Krisi paari-zulə na yi te tun mu. Wuntu mu nyi di Baŋa-We fasi. ⁵Dɔbam na yəni dí tɔɔli We kwərə kam te tun, ku dai ni dí tuti mu dí jigɔ dí bri nɔɔna. Dí nan bri nɔɔna ni Zezi Krisi mu yi nabiinā Yuutu, yi dɔbam yi balu na tuɔi dí pa abam o ŋwaani tun mu. ⁶Baŋa-We mu yi wulu na maɔi o ta o wɔ: «Pooni zəŋi lim wunu». Dintu nan ta mu yi dilu na pe pooni ba di zəŋi dí bicara ni tun, si dí lwarɔ Dl paari-zulə yam na yi te, yi yantu mu dí nai Zezi Krisi yibiyə ni.

⁷We na pe dɔbam tutuɔi dum kuntu tun, ku nyi di Dl kwe wənu tulɔ na yi lunni nyum tun mu Dl ki kamɔɔ kɔɔra wunu. Dí na nyi di kɔɔra kuntu tun, ku bri ni ku dai dɔbam tuti dam, ku yi We dam-fɔɔ kum ŋwaani mu. ⁸Yaara zanzan yəni ya yi dɔbam, yi ya wari dí yigə ya ci. Liə yəni ya tiini ya ja dɔbam, yi ya wari dɔbam wobuɔa ya cɔgi. ⁹Nɔɔna yəni ba beesi dɔbam, We nan ba fɔgi Dl yagi dɔbam. Dí duna yəni ba magɔ dɔbam ba di tɔga ni, yi ba ba fɔgi ba guɔ dɔbam. ¹⁰Dɔbam jigɔ Zezi tuvni dum yaara yam doŋ mu dí ŋwɔa wuni maɔa maama, si ku bri ni Zezi ŋwɔa kam mu wu dɔbam wuni. ¹¹Dɔbam ŋwɔa kam wuni maɔa maama dí wu tuvni ni ni mu, dí na se Zezi tun ŋwaani, si ku pa Zezi ŋwɔa kam taa wu dí yira yalu na wó ba ya ti tun wuni. ¹²Kuntu, dɔbam zigɔ tuvni yigə ni mu maɔa maama, si abam wani á na ŋwɔa We tee ni.

¹³Ku maɔi ku pupuni We tɔɔ kum wuni ku wɔ: «Amu na ki a wu-didua di We tun mu pe a nɔɔna.» Dɔbam di na jigɔ wu-didua di We kuntu doŋ tun mu pai dí nɔɔni Dl ciga kam. ¹⁴Dɔbam ye ni We mu bi dí Yuutu Zezi Dl pa o yagi tuvni, yi Dl ta wó bi dɔbam di, si dí na ŋwɔa Dl tee ni dí na ŋwɔi di Zezi tun ŋwaani. Kuntu mu We wó pa dɔbam di abam maama tɔgi daani dí vu dí zigɔ Dl yigə ni. ¹⁵Dí na ki te maama tun yi abam zənə ŋwaani mu. Kuntu ŋwaani, We wó vri nɔɔna zanzan Dl zaani dum ŋwaani, yi ku pa ba taa ki-Dl le zanzan yi ba zuli-Dl ku ja gaali.

Dí wubɔŋa maŋɪ sɪ ya taa tɔŋi Wɛ-sɔŋɔ wəɛnu tum mu

¹⁶ Kuntu ŋwaani mu dí bá ga baari. Ku na yi nabiinə yira yalɔ dí na jɪŋi tun, ya kwɪn ya ve mu de maama sɪ ya ba ya bugi. Ku daari ku na yi dí jwəeru tum, Wɛ fɔŋi Dɪ kwɛ-tɪ mu de maama. ¹⁷ Lele kuntu dí jɪŋi yaara funfun mu, yi ya bá daani. Ya nan wó pa dí ba dí na paari-zulə zanzan Wɛ tee ni sɪ ku taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun, yi paari-zulə yam kuntu wó tiini ya dwəni yaara yam ya na mai te tun. ¹⁸ Kuntu ŋwaani mu dí wubɔŋa ba tɔŋi lugv baŋa wəɛnu tilv na nai di yiə tun. Dí wubɔŋa nan tɔŋi wəɛnu tilv na ba nai di yiə tun mu. Beŋwaani dí yiə na nai wəɛnu tilv tun yəni ti ba daana. Ku daari tilv na ba nai di yiə tun wó ta wuru sɪ ku taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

5 Dɪbam yira yam dí na jɪŋi lugv baŋa ni tun nyi di vwe mu dí na zɔvri di wunti. Dí nan ye ni, vwe dum kuntu na cɔŋi, Wɛ wó pa dí na digə Dɪ sɔŋɔ ni sɪ dí taá zɔvri da. Ku dai nabiinə mu lɔŋi digə kam kuntu. Ka nan wó ta wuru maŋa kalɔ na ba ti tun. ² Kuntu ŋwaani mu dɪbam yəni dí kuna di cam, yi dí fra tiini ya zu Wɛ-sɔŋɔ kum, dí na lagɪ sɪ Wɛ pa dí zu digə kalɔ Dɪ na lagɪ Dɪ pa dɪbam tun ŋwaani. ³ Wɛ na pe dí zu digə kam kuntu nunɛɛni dí na zu gɔrɔ te tun, dí daa bá ta nyi ni nɔn-kalambwəlu te. ⁴ Dí ta na zɔvri dí lugv baŋa vwe dum wunti tun, dí yəni dí kuni mu ni dí zuŋi zɪla mu te. Ku nan dai ni dí lagɪ sɪ dí di dí yira yam mu dí yagi. Dí lagɪ sɪ dí zu ya-dvura yalɔ Wɛ na tiŋi Dɪ sɔŋɔ ni sɪ Dɪ pa dɪbam tun mu, sɪ Dɪ ŋwi-dvɔŋa kam laan pa dí yira yalɔ na wó ti tun daa yi taa jɪŋi kuri. ⁵ Baŋa-Wɛ tuti mu kwɛ dɪbam sɪ dí ba dí na ya-dvura yam kuntu Dɪ tee ni, yi Dɪ pa dɪbam Dɪ Joro kum, sɪ ku da yigə ku pa dí lwaru ni dí laan wó ba dí na wo-laaru tilv Wɛ na tiŋi sɪ Dɪ pa dɪbam tun maama.

⁶ Kuntu ŋwaani mu dí jɪŋi pu-dia maŋa maama, yi dí ye ni, dí ta na jɪŋi lugv baŋa yira yam tun mu pai dí ta wv ve dí Yuutu wvm sɔŋɔ. ⁷ Ku dai ni dí yiə maŋi ya na Wɛ-sɔŋɔ kum wəɛnu tum kuntu. Dí nan ki dí wv-dɪdva di Wɛ ni dí wó na-ti. ⁸ Kuntu mu pai dí jɪŋi pu-dia, yi dí ye ni kvú ta lamma ku pa dɪbam sɪ dí yagi dí yira yalɔ na yi lugv baŋa nyim tun, sɪ dí daari dí vu dí taá wv dí Yuutu wvm sɔŋɔ ni. ⁹ Kuntu ŋwaani mu dí kwaani dí lagɪ sɪ dí ki kulɔ na wó poli dí Yuutu wvm wv maŋa maama tun, dí na wv tɪga baŋa ni naa dí zɪ ve Wɛ-sɔŋɔ di. ¹⁰ Beŋwaani dɪbam maama maŋi sɪ dí ba dí zɪŋi Zezi Krisi yigə ni sɪ o di dɪbam taani. Nɔɔnv maama maŋi sɪ o jonɪ kulɔ na maŋi di o kikiə yalɔ maama o na ki lugv baŋa ni tun, ku na yi o kəm-laaru naa o kəm-balwaaru.

Zezi Krisi na fɔŋi o kwɛ nɔɔna di Baŋa-Wɛ daani te tun

¹¹ Kuntu ŋwaani dí ye dí na maŋi sɪ dí taá kwari dí Yuutu wvm te. Mu ku kuri dí kwaana sɪ dí pa nɔɔna lwaru Wɛ cɪga kam. Wɛ ye dɪbam wv lanyirani. Amv nan bɔŋi ni abam di wó ta ye kuntu á bicara ni. ¹² Ku nan dai ni dɪbam lagɪ sɪ dí bri dí tuti mu di abam. Dí lagɪ sɪ dí zəni abam mu, sɪ á wani á taá jɪŋi wvpolo dɪbam ŋwaani. Kuntu mu á wó wani á vɪn balɔ na tu abam te, yi ba jɪŋi tura di ba na bri ba tuti te, yi ba yigə tərə di ba wurv na yi te tun.

¹³ Abam pai dɪbam ba jɪŋi swan mu na? Ku nan na maŋi ku yi kuntu di, ku yi Wɛ ŋwaani mu. Dí nan jɪŋi swan, ku yi abam zənə ŋwaani mu. ¹⁴ Dí na ki kulɔ maama tun, ku yi Zezi Krisi sono kum ŋwaani mu. Beŋwaani dí ye lanyirani ni nɔɔnv dɪdva mu tɪga o ləni nɔɔna maama yuu ni, yi kuntu bri ni ba maama di tɔŋi dɪd-o ba ti mu. ¹⁵ Zezi tɪŋi ba maama ŋwaani mu, sɪ balɔ na ŋwi tun daa yi taa ŋwi ni ba tuti na lagɪ te tun, sɪ ba taa ŋwi wɔlv na ləni ba yuu ni o ti yi o joori o bi o yagi tvvni tun ŋwaani.

¹⁶ Kuntu ŋwaani dɪbam daa ba kuri nɔɔna da-wvni ni nabiinə wubɔŋa na yi te tun. Dɪbam deen ya jɪŋi wubɔŋa yantu doŋ mu dɪdaani dí na nii Zezi Krisi te tun. Lele kuntu dí nan daa ba jeeli kuntu doŋ. ¹⁷ Nɔɔnv wɔlv na ŋwi di Zezi Krisi tun, ku bri ni o jɪŋi Wɛ ŋwi-dvɔŋa kam mu, yi o ŋwi-donɔ kam ke. O ŋwia kam maama laan ləni ka ji ŋwi-dvɔŋa mu. ¹⁸ Ku yi Wɛ mu ki ku maama. Duntu mu tagɪ Zezi Krisi ŋwaani Dɪ fɔŋi dɪbam di Dɪ tuti daani, yi Dɪ daari Dɪ pa dɪbam titvŋi dum kuntu, sɪ dí bri nɔɔna sɪ ba di Wɛ fɔŋi daani. ¹⁹ Dí yəni dí bri nɔɔna ni Baŋa-Wɛ de Zezi Krisi ŋwaani mu Dɪ fɔŋi nabiinə di Dɪ tuti daani, ku pa Wɛ daa ba jeeli ba lwarum. Dɪ ma tvŋi dɪbam sɪ dí taá bri nɔɔna Dɪ fɔŋim dum kuntu na yi te tun.

²⁰ Ku nan yi dɪbam ləni Zezi Krisi yuu ni mu sɪ dí taá bri nɔɔna Wɛ cɪga kam kuntu. Ku maa nyi di Wɛ tuti mu tɔŋi dɪbam ŋwaani Dɪ ŋɔɔna di abam. Dí nan loori abam Zezi Krisi ŋwaani sɪ á sɛ, sɪ á di Wɛ fɔŋi daani. ²¹ Zezi Krisi mu yi wɔlv na ba jɪŋi lwarum tun. Wɛ nan pe dɪbam lwarum dum tɔŋi wvntv, sɪ ku pa dí taá jɪŋi cɪga mu Wɛ tee ni wvntv ŋwaani.

6 Dɪbam na wəli di Wɛ dí tvŋi Dɪ titvɔŋa yam tun, dí loori abam sɪ á yi zaŋi á pa Wɛ zaani dum Dɪ na pe abam tun ji kafe. ² Baŋa-Wɛ maŋi Dɪ ta Dɪ wv: «Maŋa kalɔ na maŋi di a wubɔŋa tun, amv sɛ nmv loro kum. De dɪlv na maŋi sɪ a vri nmv tun, amv zəni nmv.»

Nii-na! We zənə maŋa kam yiə. Ku yi zum mu Dl lagi Dl vri abam.

Pooli na yaari We tutuŋa yam ŋwaani te tun

³Dí na tuŋi We ŋwaani tun, dí ba lagi si nɔɔn-nɔɔnu na cwəŋə o lwe dí tutuŋi dum. Kuntu ŋwaani mu dí ba kɪ kulɔ na wó cɔgi nɔɔnu wu si o yi da We tun. ⁴Dí nan kwaani dí bri dí tuti ni dí yi We tintuŋna mu woŋo maama wɔni. Dí yəni dí vɔ dí wu mu, ku na yi yaara naa cam di wu-cɔgɔ wɔni. ⁵Ba magi dibam yi ba jaani dibam ba kɪ puna digə ni kuni zanzan. Ba maa yeeri dibam. Dí maa yəni dí tuŋi tutuŋ-cɛera. Dí maa ba dɔ dí sui, yi dí pɔni dí tuti di kana. ⁶Dí ma mai wu-poŋo di yəno di wu-zuru dí maa tuŋa, yi dí ta kwəri dí kɪ nɔɔna lanyirani. Dí maa jigi We Joro kum dam di sono ciga ciga. ⁷Dí maa ŋɔni We ciga kam dí bri nɔɔna, yi dí jigi We dam dí ma dí tuŋa. Dí na yɔɔri dí tɔgi ciga cwəŋə te tun, ku nyi di dí na ze jara zila jazum di jagwiə te tun mu. ⁸Nɔɔna badonnə paɪ dibam zulə, yi badaara gooni dibam. Babam maa twi dibam, yi badaara paɪ dibam ciga. Badonnə maa paɪ dí yi balu na ganɪ nɔɔna tun, yi dí nan yɔɔri dí tɔgi ciga mu. ⁹Badaara tɛ ba wɪ, ba yəri dibam, yi nɔɔna maama yagi ba ye dibam lanyirani. Badonnə ma paɪ dí lagi dí ti mu, yi dí nan ta ŋwi. Ba paɪ dí nai cam, yi ba nan wu wani ba gu dibam. ¹⁰Nɔɔna maa paɪ dí wu cɔga, yi dí nan ta jigi wupolo maŋa maama. Nɔɔna paɪ dí yi yinigə tiinə mu, yi dí yagi dí wəli nɔɔna zanzan di wo-laaru. Nɔɔna paɪ dí ba jigi kulukulɔ mu, yi dí nan jigi woŋo maama We yigə ni.

¹¹Dí badonnə Korinti tiinə-ba, dí kwe dí bicara maama mu dí ma ŋɔni di abam jaja. Dibam tiini dí soe abam di dí bicara maama. ¹²Ku nan dai dibam mu cigi sono kulɔ na wu dibam di abam laŋa ni tun daani, ku yi abam mu ciga. ¹³Amu nan loori abam ni á yi a biə mu te, si á taá jigi amu sono kum doŋ á bicara ni.

Jwənə di Baŋa-We na ba tuŋi daani te tun

¹⁴Abam nan yi zanɪ á kwe á tuti á wəli di balu na ba tɔgi Zezi tun, si lanyirani di balɔɔ ba jigi wəl-dɔnɔ daani. Pooni di lim di nan ba jigi wəl-dɔnɔ. ¹⁵Zezi Krisi di sutaani bá wani ba taa jigi ni-didwi. Wulɔ na sɛ Zezi tun di wulɔ na wu se-o tun bá wani ba taa jigi wubɔŋ-didwi. ¹⁶Jwənə nan bá wani ya taa jigi wəl-dɔnɔ di We tuti digə. Dibam nan mu nyi di We digə kam Dl na zɔvri ka wɔni tun. Beŋwaani We maŋi Dl ta Dl wɪ:

«Amu wó ta zɔvri a nɔɔna bam wɔni,
yi a wura di ba.

Amu wó ta yi bantu We,
yi ba di wó ta yi amu nɔɔna.»

¹⁷Kuntu ŋwaani mu We tagi Dl wɪ:

«Abam maŋi si á li á tuti balu na wu sɛ
amu tun titari ni,
si á daari á pɔɔri á tuti di ba.
Á fɔgi á ci á tuti di wənu tɔlɔ maama
na yi wo-zɔɔna tun.

Kuntu mu amu wó joŋi abam.

¹⁸Amu wó ta yi abam Ko,
yi abam di wó ta yi amu biə.»

Mu dí Yuutu Baŋa-We dilɔ na jigi dam wənu maama baŋa ni tun na tagi te.

7 A badon-sonnu-ba, We na goni Dl ni dim Dl pa Dl nɔɔna bam kuntu tun, ku maama yi dibam ŋwaani mu. Mu ku kuri, á pa-na dí li dí tuti wo-zɔɔna yalɔ maama dí na wó kɪ yi ya cɔgi dí yira didaani dí wubɔŋa tun wɔni. Pa-na dí taá kwaana dí jigi wu-poŋo fasti, dí na kwari We tun ŋwaani.

Pooli na jigi wupolo woŋo kulɔ ŋwaani tun

²Pa-na dibam sono taa wu á bicara ni. Dibam nan wu kɪ abam wulɔwulɔ wo-balɔɔ. Dí wu kɪ dí cɔgi nɔɔn-nɔɔnu yigə. Dí nan wu pini abam wulɔwulɔ woŋo. ³Amu wu tagi kuntu si ku yáali abam. Amu maŋi a ta di abam ni, kulukulɔ bá wani ku pɔɔri dibam di abam sono kum daani, ku na yi ŋwia naa tɔvni di. ⁴Amu tiini a jigi abam ciga, yi a jigi wupolo zanzan abam ŋwaani. Kuntu ŋwaani mu, yaara yalɔ maama na jigi dibam tun, amu ta jigi baari yi a tiini a jigi wupolo.

⁵Beŋwaani, dibam na ve dí yi Masidvanti tun, dí wu ne siun di funfun di. Cana dwi təri təri tiini ya ja dibam. Nɔɔna deen magi kantɔgɔ di dibam, yi fɔvni tiini di zɔ dibam. ⁶We nan yi dilɔ na zəni nɔɔna balu wɔru na cɔgi tun, yi Dl pa ba bicara pəni tɔga ni. Dl ma pa dibam di bicara pəni tɔga ni, di Dl na pɛ Titi ba dibam te tun. ⁷Kulɔ na pɛ dibam wu poli tun mu yi si o na tu o ta abam na zən-o te á pa o bicari pəni tɔga ni tun, si ku dai o na tu o wu dibam tee ni tun yirani má ŋwaani. O ma ta o bri dibam amu fra na tiini ya jigi abam te, di á wɔru na tiini ti cɔgi di á na kɪ kulɔ na wu maŋi tun. O ta ma ta abam na kwaana á zigi amu kwaga ni te tun. Amu na ni abam ŋwa kuntu tun, ku pɛ amu wu tiini ku poli.

⁸Amu nan ye ni, a na pupuni tɔnɔ kulɔ a pa abam tun mu pɛ á jigi wu-cɔgɔ. Amu nan ta wu joori a za wubɔŋa di a na pupuni-ku te tun. Ku-yigə ni tun, amu wubɔŋa ya wai ya zai di a tɔnɔ kum na pɛ abam wu cɔgi tun, ku nan wu tiini ku daani. ⁹Amu laan nan jigi wupolo. Ku dai abam wu na cɔgi tun ŋwaani mu a jigi wupolo, ku yi á wu-cɔgɔ kum na pɛ á ləni á wu te tun mu. Á wu-cɔgɔ kum maŋi di We na lagi te tun mu, si dibam wu kɪ abam wo-lɔŋɔ. ¹⁰Beŋwaani, nɔɔnu na jigi wu-cɔgɔ kulɔ na maŋi di We wubɔŋa tun, kulɔ pa o ləni o wu o daari o na ŋwia We tee ni, yi kuntu bá wani ku pa o ta ni, o ya na maani. Ku daari, nɔɔnu nan na

jigi wu-cɔgɔ ni balu na yəri We tun te, kú pa wuntu ga o ɣwɔ We tee ni. ¹¹ Á nan maani-na á nii wu-cɔgɔ kulv na yi We wubuɗa tun na pe á læni wænu tɔlú á ɣwɔa wɔni. Ku pe á laan sunt á yiə di We tɔgum, yi á kwaanɪ sɪ á brɪ nɪ á wu tɔgi á kɪ lwarɪm dum kuntv. Ku ta ma pa bani jigi abam di wo-lɔɗɔ kulv na kɪ abam tɪtari nɪ tun. Fvɔni ma zv abam, yi amv fra jigi abam. Á ma tiini á kwaanɪ sɪ á laan tɔɗi We na lagi te tun, yi á vanɪ wulv na kɪ wo-lɔɗɔ kum tun zwe. Abam na kɪ kulv maama tun brɪ nɪ á ba jigi wo-lɔɗɔ kəm dum kuntv wɔni.

¹² Amv na pupunɪ tɔɗɔ kum a pa abam tun, ku dai wulv na kɪ o cɔgi tun ɣwaanɪ, ku nan dai o na kɪ lwarum dum di wulv tun di. Amv nan lagi sɪ a pa abam mv lwarɪ jaja We yigə ni, nɪ abam kwaanɪ zanzan dɪbam ɣwaanɪ. ¹³ Ku yi kuntv ɣwaanɪ mv dí bicara pəni tuga ni.

Kv nan dai kuntv yirani má. Dɪbam ta jigi wupolo kv ja gaali, dí na ne sɪ Titi wu poli di abam tun ɣwaanɪ di abam na pe o na baari tun. ¹⁴ Amv na lagi a tɔɗ-o sɪ o ba abam te tun, amv tee abam funfun a brɪ-o. Abam nan wu pe cavura ja amv di a na tee abam te tun. Kuntv tun, dɪbam na tee abam dí brɪ Titi te tun jigi ciga mv, nɪ dí na yəni dí te ciga di abam maɗa maama te tun. ¹⁵ O na tu abam te tun, á jeer-o lanyirani di ya-sw, yi á daari á se o ni. Kuntv, o na yəni o guli abam gulə, kv pai o tiini o jigi abam sono kv ja gaali.

¹⁶ Amv tiini a jigi wupolo di abam, a na jigi abam ciga woɗo maama wɔni tun ɣwaanɪ.

Zezi nɔɗna bam na maɗi sɪ ba taa wəli daani te tun

8 A ko-biə-ba, dí lagi sɪ dí pa abam lwarɪ We na kɪ Zezi nɔɗna balu na wu Masidvanti tunɪ dum ni tun yu-yoɗo te tun mv. ² Ba ne maɗum zanzan di yaara yalu na yi-ba tun, yi ba nan ta jigi wupolo kv ja gaali. Di yinigə na tiini ka jigi-ba tun di, ba daa ta zəni nɔɗna lanyirani di wu-yoɗo. ³ Ku yi ciga mv, ba wəli nɔɗna kv maɗi di ba titi na jigi te tun, yi ba ta yəni ba pai kv dwəni ba titi na wú daari kulv tun. ⁴ Ba titi nan mv me ba wubuɗa ba loori dɪbam sɪ dí pa-ba cwəɗə, sɪ ba taa tɔgi ba wəli We nɔɗna balu yinigə na jigi-ba Zeruzalem ni tun. ⁵ Ba na pe te tun tiini kv dwe dɪbam ya na tunɪ ni baá pa te tun. Ba nan maɗi ba da yigə ba kɪ ba titi dí Yuutu wum jɔɗa ni mv, yi ba daari ba kɪ ba titi dɪbam di jɔɗa ni, sɪ kv maɗi di We wubuɗa na lagi te tun. ⁶ Kuntv ɣwaanɪ mv dí loori Titi wulv na maɗi o puli o jɔɗi abam səbu-lw kum tun, sɪ o joori o ba abam te o wəli abam sɪ á tɔɗi titɔɗi dum kuntv á ti. ⁷ Abam na tɔgi We cwəɗə te tun maɗi kv lana kv ja gaali, di á na jigi wu-dɪdva di We yi á tɔɗɪ Dl kwərə kam lanyirani yi á jigi yəno te tun. Á ta kwəri á kwaanɪ di We titɔɗa yam, yi á tiini á soe dɪbam. Kuntv ɣwaanɪ kwaanɪ-na sɪ á taá pa á wurv ywəmmə di titɔɗi dum kuntv.

⁸ Amv nan ba lagi sɪ a fin abam di á na wú la səbu kum te tun. Amv nan pe abam mv lwarɪ nɔɗna badaara na tiini ba kwaanɪ ba wəli ba donnə te tun. Kuntv mv abam wú want á brɪ nɪ á sunt á soe á donnə. ⁹ Abam maɗi á ye yu-yoɗo kulv dí Yuutu Zezi Krisi na pe o nɔɗna bam tun. Wuntv mv se o yagi o na maɗi o jigi jɔɗiɗu tɔlú maama tun, yi o daari o ji yinigə tu abam ɣwaanɪ, sɪ kv want kv pa abam ji jɔɗiɗu tiinə We tee nɪ o yinigə kam ɣwaanɪ. ¹⁰ Amv nan na buɗi te tun, kú ta lana sɪ á kwaanɪ á ti titɔɗi dilv abam na maɗi á puli tun. Bim dilv na ke tun, abam mv yi balu na de yigə á la səbu, yi abam daa ta mv de yigə á jigi kv wubuɗa. ¹¹ Nan tɔɗi-na titɔɗi dum kuntv á vu á ti di wubuɗ-ɣuna, nɪ á na maɗi á li wubuɗa te tun, sɪ á taá pai kv maɗi di á na jigi te tun. ¹² Beɗwaanɪ, abam na li wubuɗa sɪ á wəli nɔɗna tun, kv ba cɔga di woɗo kum na mai te tun maama. Á nan maɗi sɪ á wəli nɔɗna kv maɗi di kulv á na jigi tun mv, sɪ kv dai nɪ kv gaali te á na jigi tun. Zənə yam kuntv doɗ lana We tee ni.

¹³ Kv nan dai nɪ amv lagi sɪ a pa abam taá wəli nɔɗna sɪ bantu sin, sɪ abam titi daari á ji yinigə tiinə mv. Kv yi sɪ á taá təli daani mv. ¹⁴ Lele kuntv abam jɔɗa gara, yi á wú want á wəli balu yinigə na jigi-ba tun. Kv daari, yinigə na tu ka ja abam di, bantu di daa wú want ba wəli abam di ba na jigi kulv tun. Kuntv mv á maama wú ta təli daani. ¹⁵ Kv nyɪ di kv na pupunɪ We tɔɗɔ kum wɔni kv wɪ:

«Nɔɗnu wulv na ne wudiu zanzan tun daa wu daari kulvkvulv.

Wulv nan na ne funfun tun nyum daa wu mur-o.»

¹⁶ Dí nan kɪ We le di Dl na pe Titi wubuɗa sɪ o kwaanɪ o wəli abam, nuneent dɪbam na lagi sɪ dí wəli abam te tun. ¹⁷ O ma se dɪbam na loor-o sɪ o kɪ kulv abam wəlim ɣwaanɪ tun. Wuntv titi nan maɗi o li wubuɗa sɪ o ba abam te, beɗwaanɪ o tiini o lagi sɪ o wəli abam. ¹⁸ Dí nan lagi sɪ dí pa dí ko-bu wudon mv tɔgi di wuntv o ba. O maa yi wulv Zezi nɔɗna bam maama na nɔg-o di o na brɪ We kwər-ywəɗə kam te tun. ¹⁹ Ba ta ma kwəri ba li-o sɪ o taa tɔgi di dɪbam o jaani səbu kulv dí na ma dí zəni yinigə tiinə tun o ve Zeruzalem. Dí na wəli nɔɗna bam kuntv tun, kv yi sɪ dí Yuutu wum mv na zulə, yi kv brɪ nɪ dí lagi sɪ dí taá wəli nɔɗna. ²⁰ Dí nan kwaanɪ dí yiri dí titi mv, sɪ nɔɗn-nɔɗnu yi na cwəɗə o yáali dɪbam, di dí na lai səbu-fɔɔ kum yi dí ce-kv dí ma tɔɗi te tun banja ni. ²¹ Dí nan kwaanɪ sɪ dí kɪ kulv na lana dí Yuutu wum yigə ni di nabiinə di yigə ni tun mv.

²² Kuntv mv dí daa ta lagi sɪ dí tɔɗi dí ko-bu wudon sɪ o tɔgi di bantu o ba á te. Wənu zanzan wɔni mv dí maas-o, yi dí lwarɪ nɪ o kwaanɪ di We titɔɗa yam. O jigi abam ciga lanyirani, yi kv pa o tiini o buɗi sɪ o wəli abam. ²³ Kv na yi Titi, dɪbam mv tɔgi daani dí tɔɗi abam ɣwaanɪ. Kv daari kv na yi badaara bam, kv yi Zezi nɔɗna bam mv li-ba sɪ ba taa tɔɗa, sɪ kv pa Zezi Krisi na zulə. ²⁴ Kuntv, kwaanɪ-na sɪ kv pa ba

lwart ni á soe á donnə, si Zezi nɔɔna bam lwarti ku ni ni. Kuntu, ba laan wó lwarti ni, dí na jigi wupolo di abam te tun suni ku yi ciga mu.

9 Ku na yi di zənə yalu abam na wó tɔŋi á pa We nɔɔna balu yinigə na jigi-ba tun, amu daa wu maŋi si a pupɔni kulɔkulɔ a ma wəli da a bri abam. ² Berɔwaani a maŋi a ye ni abam jigi wubɔŋa si á wəli-ba, yi a tee abam Masidvəni tiinə bam yigə ni. A bri-ba ni, abam balu na zɔvri Akayi tuni dum ni tun maŋi á ti á yigə si á la səbu kum, ku zigi deen bɔm dum ni mu. Masidvəni tiinə bam na lwarti abam na tiini á kwaani si á wəli nɔɔna te tun, ku ma pa si ba zanzan wubɔŋa tɔgi kəm dum kuntu doŋ. ³ Amu nan bɔŋi si a pa dí ko-biə bam ba abam te, si ku pa dibam na tee abam te tun yi ba ku ji kafɛ. Kuntu mu wó pa á wanti á ti á yigə nuneɛni amu na maŋi a ta kulɔ a bri-ba tun. ⁴ Ku na dai kuntu, Masidvəni tiinə bam na tɔgi di amu ba ba abam te yi ba lwarti ni á ta wu ti á yigə, ku pa cavura ja dibam di dí na wɔ dí jigi á ciga te tun. Ku ma wó pa cavura ja abam di. ⁵ Kuntu ŋwaani mu amu bɔŋi ni ku maŋi si a loori dí ko-biə bam, si ba da yigə ba wuuri ba ba abam te. Kuntu wó pa á wanti á la pɛera yam á ti, nuneɛni á na maŋi á ta ni á wó ki te tun, si dí laan ba dí joŋi. Amu lagi si á ma á wu-yoŋo mu á pa səbu kum, si á yi ta kɔɔ ŋwaani.

⁶ Ku nyi di nɔɔnu na dugi wəɛnu funfun te tun mu, kuntu tu wó ba o na funfun mu. Ku daari wɔlv na dugi zanzan tun, kuntu tu wó ba o na zanzan mu. ⁷ Nɔɔnu maama nan maŋi si o pa si ku maŋi di o na li o wubɔŋa te tun mu, si ku dai di wu-cɔgɔ naa nɔɔnu na fi-o tun ŋwaani. Wɔlv na pai di wupolo tun, We soe kuntu tu mu. ⁸ We nan jigi dam si Dl pa abam Dl zaani dum maama, si ku pa á taá jigi kulɔ maama á na lagi tun maŋa maama, yi á daa ta wó ta jigi ku gaali si á taá ma ki wo-laaru dwi maama, ⁹ ni We tɔɔ kum na tagi ku wi:

«Nɔɔn-ŋum pɔɔri o wəɛnu mu o pai yinigə tiinə, yi o kəm-laaru tum wó ta wura mumaŋa maama.»

¹⁰ Ku yi We mu pai nɔɔna wo-dwə yi ba duə, yi Dl daari Dl pa-ba wɔdiu yi ba di. Dl nan daa ta wó zəni abam si á wanti á wəli nɔɔna di kəm-laaru zanzan, ni á na du wəɛnu zanzan te tun. Kuntu mu á kəm-laaru tum laan wó ba ti ki dagum, ni faa na dagi te tun. ¹¹ We wó pa á taá jigi wo-laaru dwi maama, si á wanti á taá wəli nɔɔna lanyirani. Kuntu mu wó pa nɔɔna zanzan taa ki We le, ba na joŋi abam zənə yam dibam tee ni tun ŋwaani. ¹² Abam na jigi We nɔɔna bam á wəli te tun mu pai ba nai kulɔ ba ya na gɛ tun. Ku nan dai kuntu yirani, ku ta wó pa nɔɔna zanzan tiini ba taa ki We le ku ja gaali. ¹³ Abam zənə yam kuntu mu wó bri ni á tɔgi We ciga ciga, yi ku pa Dl na zulə zanzan, di nɔɔna bam na lwarti ni á suni á se Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam ni á na maŋi á ta te tun. We ta wó na zulə nɔɔna tee ni, di á na li á wəɛnu á ma zəni-ba, yi á daari á pa nɔɔna badonnə di te tun. ¹⁴ Ba ma wó ta loori We abam

ŋwaani, yi baá ta soe abam di ba wu maama, di We na tiini Dl ki abam yu-yoŋo ku ja gaali tun ŋwaani.

¹⁵ Pa-na dí ki We le Dl na wəli dibam maama di Dl pɛeri dilu na ba jigi doŋ tun ŋwaani.

Pooli ŋɔɔni We na pɛ-o dam si o ma tɔŋi Dl titɔŋa te tun

10 Amu Pooli mu loori abam si á cəgi. Abam badonnə te á wɔ, amu na wu abam tee ni, a yəni a yi wɔlv na zurə di abam tun mu. Ku daari, amu na təri abam tee ni, a yəni a cana mu di abam. Ku nan yi Zezi Krisi wɔlv na nigi nɔɔna yi o jigi ba ŋwaŋa tun ŋwaani mu a loori abam si á ləni, si a na tu abam te, si a daa yi ki kəm-ɛɛri di abam. Ku nan na yi balu na bɔŋi ni dí titɔŋa tɔgi nabiinə wubɔŋa na yi te tun, a ye lanyirani ni amu wó ta jigi baari si a wanti a bwe-ba. ³ Ku yi ciga, dí suni dí yi nabiinə mu, ku nan dai nabiinə wubɔŋa mu dí ma dí jaŋi si dí vin kulɔ maama na yi balɔɔ tun. ⁴ Kuntu maa nyi di dí lagi dí ki jara mu te, ku nan dai nabiinə jara zila mu dí jiga. Ku yi We dam mu dí jiga, yi dí maa cɔgi We duna bam dam. Dí cɔgi wubɔŋa yalu na pai ya jigi swan yi ya yagi ya yi vwan tun, ⁵ yi dí yáali zaasum dilu maama na zaŋi si di ci nabiinə We ciga kam wɔni tun. Dí maa wanti wubɔŋa yam kuntu maama dam, yi dí pai ya ləni ya se Zezi Krisi ni. ⁶ Kuntu, abam na se Zezi Krisi ni dum á ti, dibam laan wó wanti dí vani balu maama na wu abam titari ni yi ba ba se tun zwa.

⁷ Maani-na á nii ku na yi te tun. Abam wɔlv na jigi ciga ni o yi Zezi Krisi nɔɔnu, kuntu tu maŋi si o lwarti ni dibam di yi Zezi nɔɔna mu ni wɔntu te. ⁸ Ku nan na yi amu na tiini a bri abam a titi di We na pɛ dibam ni dilu tun ŋwaani, amu ba kwari cavura di kuntu. Dí Yuutu wum pɛ dibam ni dum kuntu, si dí taá ma dí kwe abam mu, si ku dai si dí ma cɔgi abam. ⁹ Amu ba lagi si abam bɔŋi ni a pupɔni a twaanu tum si a ma fugi abam mu. ¹⁰ Abam badaara te ni, wəɛnu tilu amu na pupɔni a twaanu tum wɔni tun mu cana, yi ti ta kwəri ti dana. Ku daari, amu titi na wu á tee ni, a yi zurim yirani mu, yi a ni-taani ba ki kulɔkulɔ. ¹¹ Balu na yəni ba te kuntu doŋ tun maŋi si ba lwarti ni, dí na təri abam tee ni yi dí pupɔni wəɛnu tilu maama tun yi bidwi mu di dí na wu abam tee ni yi dí ki te tun.

¹² Ku na yi balu na bri ba titi tun, dibam ba lagi si dí nyiŋi dí titi di bantv dí nii, naa dí ta ni dibam di bantv mai daani. Bantv ba jigi swan. Ba yəni ba mai ba titi wubɔŋa mu ba maa maŋi daani ba nii ba na yi te tun. ¹³ Ku nan na yi dibam, dí ba lagi si dí tee dí titi si ku gaali We na pɛ dibam titɔŋi dilu si dí taá tɔŋi tun. Ku yi We mu pɛ dibam titɔŋi dum kuntu si dí tɔŋi abam titari ni, yi dibam maŋi si dí ki wupolo di kuntu mu. ¹⁴ Kuntu, dibam wu gaali sisəm dilu We na pɛ dibam tun, di dí na tu abam te dí tɔɔli Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam tun. ¹⁵ Dibam ba tee dí titi nɔɔna badonnə titɔŋa

baɲa ni, si dí gaali sisəm dílv We na pe díbam tun. Dí nan jigi tuna ni á na jigi wu-dídúva di We te tun wó fɔgi ku ki dam, si ku pa titúɲa yalv dí na tɔɲi abam ɲwaani tun wani ya puli zanzan, si ku maɲi di titúɲa yalv We na pe díbam tun. ¹⁶ Ku daa ta wó pa dí na cwəɲə dí tɔɔli We kwər-ywəɲə kam dí gaali abam na zɔvri je silv ni tun. Kuntu muv dí ba tee dí titi di We titúɲa yalv Dɩ tuntuɲa badonnə na maɲi ba tɔɲi tun. ¹⁷ Ku nan pɔpɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wɩ: «Wɔlv na lagi si o ki wɔpolo tun, si o pa ku taa yi dí Yuutu wum ɲwaani.» ¹⁸ Bɛɲwaani, ku dai nɔɔnv wɔlv na paɩ o titi cɪga tun suni o jigi cɪga muv, ku nan yi wɔlv dí Yuutu wum na bri ni o yi cɪga tu tun muv.

Pooli tagi di Korénti tiinə bam si ba ci ba titi di vwan karanyina tiinə bam

11 Abam nan kwaani si á ja á bicara di amu na lagi a ta jwərim dílv funfun tun. Á nan ja á bicara di amu! ² Amu ba se abam ɲwaani, ni We di na ba se Dɩ nɔɔna ɲwaani te tun. Amu lagi si a ki abam Zezi Krisi juɲa ni muv, si kulɔkɔlv yi cɔgi abam. Ku maa nyi di abam yi ni bukɔ wɔlv na wu cɔgi tun muv amu na goni ni si a kwe a pa nɔɔnv dídúva, yi nɔɔnv wum kuntu muv yi Zezi Krisi. ³ Amu nan jigi liə muv di abam ni nɔɔna badaara wó svgi abam si á daa yi se Zezi Krisi di á bicara maama, nɛnɛni sutaani deen na jigi bɩsankwɩa di ki swan di gani Awa te tun. ⁴ Bɛɲwaani, nɔɔnv wudɔɲ na tu abam te yi o bri abam wəənu Zezi yiri ɲwaani yi ti ba tɔgi díbam zaasum dímv, á yəni á se muv mwali mwali. Á maa yəni á se joro kulv na dai We Joro kum á na maɲi á jɔɲi tun, yi á daa ta se kwər-ywəɲə kadoɲ, ka na dai Zezi kwər-ywəɲə kalv díbam na bri abam tun.

⁵ Ku na yi balv na paɩ ba yi Zezi tuntuɲa yi ba pa ba dwe maama tun, amu ye si a wu muri ba yigə ni di funfun di. ⁶ Amu na maɲi a wari a ɲɔɔni ni bantv te, a swan vuri a ye kulv a na ɲɔɔni tun, yi maɲa maama dí maa yəni dí pa á lwarɩ ni dí jigi swan woɲo maama wɔni jaja.

⁷ Amu na tu abam te a bri We kwər-ywəɲə kam tun, ku yi zaani muv a tɔɲi a pa abam. Amu tu a titi si ku pa abam muv na yiri. Á buɲi ni a ki a tusi muv na? ⁸ Amu deen na wu abam tee ni a tɔɲi kuntu tun, a jɔɲi a ɲwuru je-ge muv Zezi nɔɔna bam tee ni, nɛnɛni a vri bantv muv si a ma tɔɲi a pa abam te. ⁹ Amu na yəni a ga woɲo maɲa kam a na wu á tee ni tun, a ba yaari abam wɔlvwɔlv. Ku nan yi dí ko-biə balv na nuɲi Masidvanti ba ba tun muv jaani kulv maama a na lagi tun ba ba pa-ni. Amu deen na maɲi a ba yaari abam tun, a daa ta bá yaari abam. ¹⁰ Amu na jigi Zezi Krisi cɪga kam te tun, a na beeri a vu je di je Akayi ni, nɔɔn-nɔɔnv bá wanti o ci amu yigə di wɔpolo kulv a na jigi a ma tɔɔli We kwər-ywəɲə kam zaani tun. ¹¹ Amu nan na ki

kuntu tun, ku bri ni a ba soe abam muv na? We nan ye ni amu soe abam.

¹² Amu nan ta wó ta tɔɲi zaani ni a na maɲi a ki te tun, si ku pa balv na lagi si ba bri ba titi ni ba tɔɲi ni díbam te tun daa yi na cwəɲə ba bri ba titi kuntu. ¹³ Bantv na ki te tun, ku yi ba gani nɔɔna muv. Ba maa paɩ ba yi Zezi Krisi tuntuɲa muv, yi ku nan yi vwan muv. ¹⁴ Kuntu nan dai wo-kunkagili. Sutaani titi wai di ləni di bri ni di yi maleka kalv na jigi We pooni tun muv. ¹⁵ Kuntu ɲwaani ku ba cana si sutaani tuntuɲa di ləni ba bri ba titi ni ba yi tuntuɲa balv na tɔgi We cɪga kam tun. Ku kweelim je ni muv bantv nan wó ba na cam si ku maɲi di ba titúɲa na yi te tun.

Pooli na yaari te We titúɲa yam ɲwaani tun

¹⁶ Amu daa ta joori a loori abam si á yi buɲi ni amu yi joro muv. Abam nan na maɲi á buɲi ni a yi kuntu muv, si á kwaani á ja á bicara, si a wanti a na cwəɲə a bri a titi funfun ni bantv te. ¹⁷ Amu na lagi a ɲɔɔni te a ma bri a titi dagum tun, ku ba tɔgi dí Yuutu wum wubɔɲa, ku nyi di jwərim muv te. ¹⁸ Nɔɔna zanzan nan na yəni ba tɔgi nabiinə wubɔɲa ba ma bri ba titi tun, amu di wai a bri kuntu doɲ. ¹⁹ Abam yəni á se balv na yi jwəru tun mwali mwali di wɔpolo, yi á paɩ ku yi swan muv á jiga. ²⁰ Abam yəni á se wɔlv maama na tu abam te yi o jigi fifuɔn naa o di nyɔɔri á baɲa ni tun, naa o na gani abam o vri tun, naa o na gooni abam tun, naa o na lɔɔ abam pɔpwaanv tun. ²¹ Ku nan na yi díbam, dí bwənə si dí se dí ki abam kuntu doɲ. Kuntu nan wó ta jigi cavura na?

Nɔɔnv nan na wu kwari cavura si o bri o titi di kulv o na ki tun, amu di bá kwari cavura si a ki kuntu doɲ, si a ɲɔɔni jwərim. ²² Bantv bri ni ba yi Zwifə cɪga cɪga muv, amu di nan suni a yi Zwifu muv. Bantv bri ni ba yi Yisrayeli tiinə muv, amu di nan yi Yisrayeli tu muv. Ba wɩ ba kuri nuɲi Abraham dwi tiinə wɔni muv, amu di kuri nan nuɲi daani muv. ²³ Bantv bri ni ba tɔɲi Zezi Krisi titúɲa muv, amu nan tɔɲi-ya a dwe-ba. (Amu na ɲɔɔni te tun nyi di a yuu muv tərə te.) Amu na tɔɲi a pa Zezi te tun tiini ku cɛ a yira ku dwəni bantv. Ba jaani amu ba ki puna digə ni kuni zanzan ku dwəni bantv. Ba daa ta ma magi amu zanzan ku dwəni bantv. Amu de tɔvni te kuni zanzan a ke. ²⁴ Zwifə yigə tiinə bam jaani amu kuni binu ba magi balaari yi fiintə-nugu (39). ²⁵ Rom tiinə bam di ma ja-ni kuni bitɔ ba magi di da-lɔɲɔ. Maɲa kadoɲ ni nɔn-kɔgɔ ma duli-ni di kandwa si ba gv. Kuni bitɔ muv a zu naboro a tɔgi ninuɔ kum wu, yi ku ba ku cɔgi ku maɲi na bam wɔni. Kuni bidwi muv amu dɩn na bam baɲa ni titi di wia maama. ²⁶ Amu na yəni a beeri maɲa maama tun, a nɛ cana zanzan, ku na yi di bwi na su si pɛli, di vɩnvurna tee ni, ku wəli di amu titi dwi tiinə Zwifə bam tee ni di dwi-ge tiinə di tee ni. Amu daa ta nɛ cana tɩni dímv

woni di kagua woni di nintu kum woni, ku ta weli di nɔɔna balu na pai ba yi di ko-biə yi ba yagi ba dai tun tee ni. ²⁷ Amu yəni a tiini a tɔŋi zanzan ku ce a yira ni. Kuni zanzan ku ma pa a ba do a sui. Kana di na-nyom di maa jaani-ni yi a pɔni a titi kuni zanzan. Waarv maa yəni ti zu-ni yi a ba jigi gwaarv. ²⁸ Amu nan bá want a ta wəənu tum maama a ti. Kulv nan na weli da tun, Zezi nɔɔna bam na wu je silv maama ni tun wobuŋa mu tiini ya jigi-ni de maama. ²⁹ Nɔɔnu na bwənə We cwəŋə kam tɔgum woni, ku cɔgi amu wu mu ninɛeni ku yi amu titi mu te. Nɔɔnu na tusi o yagi We cwəŋə kam tɔgum, ku yəni ku tiini ku cɔgi a wu mu.

³⁰ Ku nan na fin si a bri a titi tun, amu wó bri a titi di wəənu tilv na bri ni a bwənə tun mu. ³¹ Baŋa-We ye ni amu ba fɔ vwan. Dintu mu yi di Yuutu Zezi Ko, yi Dl maŋi di zulə si ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun. ³² Amu deen na wu Damasi tw kum woni tun, gvɔirma tu wulv na nii tw kum o pa Pe Arita tun mu tiŋi nɔɔna tw kum niə yam ni, si ba yiri amu ba ja ba pa-o. ³³ Zezi karabiə bam ma kwe-ni ba ki titɔgɔ woni, yi ba lə ŋuna ku ni ni ba pa a tɔgi tw kum kəbrə kam təkoro a tu yi a lu.

We na vuri Pooli wəənu tilv tun

12 Ku nan fin mu si a bri a titi di ku na maŋi ku ba jigi nyɔɔri di, yi a ta wó ta di Yuutu wum na pe a yi na We-sɔŋɔ wəənu tilv na səgi tun, didaani o na me o ciga kam o ma vuri-ni te tun. ² Amu nan ye nɔɔnu wudoŋ, o na yi Zezi Krisi nɔɔnu. Bina fugə-yana na ke tun, We deen kwe-o Dl ja Dl di Dl sɔŋɔ. Amu nan yəri ku yi o yira titi mu naa o joro mu. We nan mu ye ku na yi te tun. ³⁻⁴ Amu nan ye ni wontu sunt o yi We-sɔŋɔ mu. Ku nan na yi o yira titi mu naa o joro mu, amu yəri, We mu ye. Ku nan yi dáani mu o ni bitari silv na wari si ŋɔɔni tun, yi si wu maŋi si nabiinu ta di o ni tun. ⁵ Amu wó ta ki wupolo nɔɔnu wum kuntu na ne kulv tun ŋwaani mu. Ku na dai kuntu a bá se si a bri a titi, ku na dai wəənu tilv na bri ni a bwənə tun yirani ŋwaani. ⁶ Amu ya na buŋi si a bri a titi, ku bá ta yi jwərim a na te ciga tun ŋwaani. A nan bá bri a titi kuntu. A ba lagi si nɔɔn-nɔɔnu buŋi kulv na dwe amu tun o pa-ni, si o laan taa nii a tituŋa na yi te di a ni-taani na yi te tun.

⁷ We ba lagi si a ki kamunni di wo-kinkagila yalv zanzan a na ne tun. Mu ku kuri Dl pe cam wu a yira woni, ni sabari na zɔ-ni te tun. Sutaani ma tɔgi ku ŋwaani si di yaari-ni, si a daa yi want a ki kamunni. ⁸ Kuni bitɔ mu a loori di Yuutu wum si o li cam dum kuntu a yira ni. ⁹ O maa wu se, yi o wu: «Amu zaani dum maŋi nmv. Beŋwaani amu dam dum wó tiini di tɔŋi balv na bwənə tun tee ni mu.»

Mu ku kuri amu ki wupolo zanzan di wəənu tilv na bri ni a bwənə tun, si ku pa Zezi Krisi dam dum taa

kwəli-ni. ¹⁰ Kuntu ŋwaani mu, a na yəni a bwənə, naa nɔɔna na jigi-ni ba twia, naa cam di bæsim di liə na jigi-ni, amu ta jigi wupolo di kuntu maama Zezi Krisi ŋwaani. Beŋwaani, a na yəni a bwənə maŋa kalv tun, kantu maŋa ni mu Zezi pa-ni dam.

Pooli na li Korenti tiinə bam ŋwaani te tun

¹¹ Amu na bri a titi te tun yi jwərim mu, yi ku yi abam fifiun ŋwaani mu a ki kuntu. Ku yi abam mu ya maŋi si á bri amu ciga kam. Ku yi ciga mu ni amu dai kulvkuulv. Ku nan na yi balv na pai ba yi Zezi tuntuŋa yi ba pa ba dwe maama tun, a wu muri bantv yigə ni di finfun di. ¹² Amu deen na wu abam tee ni tun, amu tɔŋi di pu-dia mu, yi We ki wo-kinkagila di wəənu tilv maama na bri ni amu sunt a yi Zezi tuntuŋu tun. ¹³ Abam nan buŋi ni a wu ki abam lanyirani ni a na ki Zezi nɔɔna bam je sidonnə ni te tun mu na? Ku nan yi ciga mu ni a wu yaari abam si á pa-ni zənə. Á nan yagi kuntu woŋo kum á ma ce-ni.

¹⁴ Amu na ti a yigə si a ba abam te lele kuntu tun, ku laan lagi ku ki kuni bitɔ mu. Amu nan daa ta bá yaari abam si á pa-ni zənə. Ku nan dai á wəənu naa á səbu mu a laga, ku yi á titi mu. Ku yi kwə mu lagi wəənu ba tiŋi ba biə ŋwaani, si ku dai biə mu wó ki kuntu ba pa ba kwə. Abam nan nyi di amu biə mu te. ¹⁵ Kuntu ŋwaani mu amu wó ta jigi wupolo si a kwe a wəənu maama a cɔgi ku weli di a titi yira abam ŋwaani. Amu na tiini a soe abam te tun, ku maŋi si abam taá ba soe amu na?

¹⁶ Abam laan lwaru ni a deen ba yaari abam amu zənə ŋwaani. Nɔɔna badaara nan te ni, amu ki swan mu a ma joŋi á səbiə. ¹⁷ Ku nan na yi amu na tɔŋi nɔɔna balv maama abam tee ni tun, a wu tɔgi ba wulvulv ŋwaani a pini abam səbu. ¹⁸ Ku na yi Titi, a deen loor-o mu si o ba abam te, yi a tɔŋi di ko-bu wudoŋ si o tɔgi did-o o ba. Titi nan wu pini abam kulvkuulv. Abam pai si Titi di amu wobuŋa dai bidwi mu na? Dibam nan tɔgi cwəŋə didva mu.

¹⁹ Abam buŋi ni di na ŋɔɔni tuntu maama tun, ku yi abam yigə ni mu di ŋɔɔni si di ma joŋi di titi na? Di nan na ŋwi di Zezi Krisi tun, ku yi We yigə ni mu di ŋɔɔna.

A badon-sonnu-ba, di na ki kulv maama tun yi si di zəni abam mu, si á vu yigə We cwəŋə kam woni. ²⁰ Amu nan jigi liə mu abam ŋwaani si, a na tu abam te, abam bá ta yi ni amu na lagi te tun, yi kulv pa amu di bá ta yi ni abam na lagi te tun. Amu ta maa jigi liə si á wó ta magi kantɔgɔ daani, yi á jigi wu-guru di ban-zɔŋɔ, yi á lagi á yiratu zənə, yi á twi daani, yi á yi bibari-nyuna, yi á gooni daani, yi á kwəri á ki yɔɔ yɔɔ. ²¹ Amu daa ta jigi liə mu di abam si, amu na joori a ba á te, amu Tu We wó pa a na cavura abam ŋwaani, di abam zanzan na wu ləni á wu di lwarum

dilv á na maŋi á kɪ tun. Amu na ne kuntu, kuv pa a wu cɔgi zanzan dɪ á ta na kɪ wo-digiru dɪ boorim kikiə dwi maama yi á ba yagi tun.

**Pooli na kaanti Korenti tiinə
bam te o ma kweeli tun**

13 Amu na lagi a ba abam te lele tun, ku laan lagi ku kɪ kuni bitɔ mu. We tɔnɔ kum nan tagi ku wɪ: «Nɔɔnu na lagi si o sanɪ o doŋ, ku maŋi si nɔɔna bale naa batɔ mu taa yi o maana tiinə.»² Kuntu ŋwaani amu daa ta lagi a kaanti abam balv deen na maŋi á kɪ lwarum tun dɪ balv na daari tun maama, si á læni á wuru dɪ á kəm-balwaarv tum. Amu daama na wu abam tee ni tun, a maŋi a kaanti abam kuntu. Amu nan daa tæri abam tee ni lele kuntu, yi a lagi si a ta kaanti abam, si ku kɪ kuni bule. Kuntu ŋwaani, taá ye-na ni, amu na joori a ba si a na abam, nɔɔnu wulv maama daa ta na wu zagi o kikiə tun bá lu.³ Kuntu mu abam wó lwarɪ ni ku sunɪ ku yi Zezi Krisi kwərə mu a jigi a ŋɔɔna, ni abam na maŋi á lagi si á lwarɪ te tun. Zezi na kɪ abam te tun ba bri ni o bwənə, o bri o dam mu abam titari ni.⁴ Ku nan yi cɪga, o se o tu o titi o ji nabwəm yi ba pa-o tvun-dagara baŋa ni. Ku daari o laan nan jigi ŋwɪa We dam dɪm ŋwaani mu. Dibam na yi o nɔɔna tun, dibam dɪ bwənə mu, dɪ nan na ŋwɪ did-o tun, dɪ na wó kɪ te dɪ abam tun yi We dam dɪm ŋwaani mu.

⁵ Abam nan maŋi si á maanti á titi mu á nii, á jigi wu-didva dɪ Zezi na. Abam na maanti á titi kuntu, á bá lwarɪ ni Zezi Krisi wuru dɪ abam na? Naa ku yi abam maŋi á titi mu yi á maŋi á ga?⁶ Amu nan jigi

tuna si á maanti á lwarɪ ni dibam sunɪ dɪ yi Zezi Krisi tuntɔŋna mu.⁷ Dɪ yəni dɪ loori We dɪ pa abam, si á yi taá kɪ lwarum mu. Ku dai ni dɪ lagi si dɪ bri nɔɔna mu ni dɪ yi Zezi tuntɔŋna. Dɪ nan lagi si á taá kɪ kulv na lana tun mu, dɪ nɔɔna na maŋi ba bri ni dibam mu tɔŋi dɪ ga dɪ.⁸ Dibam bá se si dɪ kɪ kulv na wó cɔgi We cɪga kam tun, dɪ wó ta kɪ te na wó zəni-ka tun mu.⁹ Abam na jigi We dam dɪm, yi dibam na maŋi dɪ bwənə, dɪ ta jigi wupolo. Dɪ nan wó ta loori We si Dɪ zəni abam, si á bi lanyirani We cwəŋə kam wuni.¹⁰ Ku yi kuntu ŋwaani mu a pupuni wəənu tintu a pa abam yi a tæri á tee ni, si a na tu á te, si a daa yi kɪ kəm-cɛeri dɪ abam dɪ dam dilv dɪ Yuutu wum na pɛ-ni tun. Dam dɪm kuntu yi si a ma fɔgi abam mu, si ku dai si a ma cɔgi abam.

Pooli na jɔɔni Korenti tiinə bam o ma kweeli te tun

¹¹ A ko-biə-ba, We wó pa á jəni lanyirani. Kwaani-na si We wó pa á bi lanyirani Dɪ cwəŋə kam wuni. Á nan kɪ-na ni amu na loori abam te tun. Á taá jigi wubɔŋ-dɪdwɪ, si á daari á taá jigi bicari-zuru, si We dilv na pai sono dɪ bicari-zuru tin wó ta wu abam tee ni.

¹² Á na jeeri daani, si á taá jɔɔni daani lanyirani dɪ sono dɪ wu-poŋo.

We nɔɔna bam maama jɔɔni abam.

¹³ Dɪ Yuutu Zezi Krisi wó pa abam
maama yu-yoŋo,

Baŋa-We sono kum wó ta wu á tee ni,
yi Dɪ Joro kum wó pa á taá ŋwɪ daani dɪ ywəəni.

Tɔnɔ kɔlɔ Pooli na pupɔni o pa

GALATI TIINɛ tun

Tɔnɔ kɔlɔ Pooli na pupɔni o pa Galati tiinɛ tun na bri dɔbam kɔlɔ tun mu tuntu

Pooli pupɔni tɔnɔ kuntu o pa We nɔɔna balu na wu Galati ni tun mu. O deen na kaagi je sun kuntu ni o tɔɔli We kwɛrɛ o bri nɔɔna tun, badaara ki ba wu-dɔɔɔɔa di Zezi. Kuntu kwaga ni, nɔɔna badonnɛ di ma daa ba ba bri nɔɔna bam ni balu na dai Zwifɛ tun di maɓi si ba se Zwifɛ cullu tum, si baara di go di ba bɛkɛri ni Zwifɛ cullu tum na bri te tun.

Pooli nan vin zaasum dum kuntu, di na dai Zezi Krisi kwɛr-ywɛɓɛ kam tun ɓwaani. O laan ma pupɔni si o pa balu maama ya na ywɛri ba tɔgi vwan zaasum dum kuntu tun, si ba joori ba tɔgi cɔga cwɛɓɛ kam. O maa bri ni, ku yi ba na ki ba wu-dɔɔɔɔa di Zezi yi ba na o ɓwɔa kam tun (2:20) mu wu want ku pa ba maɓi lanyirani We yigɛ ni, si ku dai ba na se cullu tum tun ɓwaani.

Pooli de yigɛ o bri Zezi deen na bɛɓ-o si o taa yi o tuntɔɓɓu, di Zezi tuti na bri-o o kwɛr-ywɛɓɛ kam te tun. O bri wum di Zezi tuntɔɓɓu badaara bam na ki ni daani, si wum taa tɔɓi dwi-ge tiinɛ tee ni, yi ba se ni o zaasum dum tɔgi Zezi cɔga kam tun. O wi si o jɔgi ni si o taa yi Zezi tuntɔɓɓu We na bɛɓ-o yi ku dai nabiinɛ tun ɓwaani (pɔɔrum 1-2).

O maa ma We twaanu tulɔ na maɓi ti pupɔni faɓa faɓa tun o bri ni, n na ki n wu-dɔɔɔɔa di Zezi mu nɔ na vrɔm, si ku dai n na tɔgi Zwifɛ bam cullu tum tun ɓwaani. Zezi na tɔgi tɔɔn-dagara baɓa ni tun, o pe di laan te di tuti, di daa ba ta yi cullu gambe (pɔɔrum 3-4).

Tɔnɔ kum tiim jɛgɛ ni, o bri ni di maɓi si di taá ɓwɔ ni balu na te ba tuti te tun mu. Ku maɓi si di pa We Joro kum vaɓi dɔbam ku pa dɔbam ɓwɔ-dɔɓa kalu na lana tun, si di taá jɔgi da-sono (pɔɔrum 5-6).

1 Amu Pooli wɔɔɔ na yi Zezi Krisi tuntɔɓɓu tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu. Ku dai nabiinɛ mu tɔɓi-ni, ku nan dai nɔɔnɔ mu tiɓi-ni si a taa yi Zezi Krisi tuntɔɓɓu. Ku yi Zezi Krisi tuti mu kuri-ni, didaani di Ko We dilu na bi-o Di pa o yaɓi tɔɔni tun.

²Di ko-biɛ balu maama na wu amu tee ni tun di jɔɔni abam balu na yi Zezi kɔgɔ kum wu nɔɔna yi á zɔɔri Galati tuntu dum ni tun.

³Di Ko We di di Yuutu Zezi Krisi wu pa abam yazurɛ di yu-yoɓo.

⁴Zezi Krisi nan mu de di Ko We wɔɔɓɔa na lagɛ te tun maama yi o se si o ti dɔbam lwarɔm ɓwaani, si o ma want o vri dɔbam zum lugɔ baɓa wo-balwaarɔ tum wɔni.

⁵Baɓa-We maɓi di zulɛ mu si ku taa ve maɓa kalu na ba ti tun. Amina.

Kwɛr-ywɛɓɛ kadoɓ daa tɛrɛ ku na dai Zezi kwɛr-ywɛɓɛ kam yirani

⁶Abam na ki te tun nan mu pe amu yira sɔɔri. We de Zezi Krisi ɓwaani mu Di kuri abam zaani si á taá yi Di nɔɔna, yi á laan da á zaɓi á ma á kwaga á ya duntu, si á daari á se kwɛr-ywɛɓɛ kadoɓ. ⁷Ku yi cɔga mu, kwɛr-ywɛɓɛ kadoɓ daa tɛrɛ, ku na dai Zezi kwɛr-ywɛɓɛ kalu di na maɓi di bri abam tun yirani. Amu nan tagi kuntu, bɛɓwaani nɔɔna badaara mu wu abam titari ni ba na kwaani si ba pipiri Zezi Krisi

kwɛr-ywɛɓɛ kam, yi ba pai á wɔɔɓɔa vugimɛ. ⁸Nɔɔnu nan na tu á te yi o bri abam kwɛr-ywɛɓɛ kadoɓ, yi ka dai Zezi kwɛr-ywɛɓɛ kalu di na maɓi di bri abam tun, si á yi se kuntu tu. Ku na maɓi ku yi dɔbam tuti wu nɔɔnu, naa ku na yi maleka mu zi nuɓi weyuu, yi ka na bri abam kwɛr-ywɛɓɛ kadoɓ, We wu cɔgi ku tu. ⁹Amu nan ta wu joori a fɔgi a ta nunɛeni dɔbam na maɓi di ta kulɔ di abam tun. Nɔɔnu na bri abam kwɛr-ywɛɓɛ kadoɓ, yi ku dai We kwɛr-ywɛɓɛ kalu á na maɓi á se tun, We wu cɔgi ku tu.

¹⁰A na tagi kulɔ tun, ku dai ni a lagɛ si nabiinɛ mu se ni a na ki kulɔ tun maɓi, ku yi si We mu se ni a na ki te tun maɓi. A nan ba lagɛ si a pa nabiinɛ wurɔ poli di amu. A ya na lagɛ kuntu, a bá want a taa yi Zezi Krisi tuntɔɓɓu.

Ku na ki te yi Pooli ji Zezi tuntɔɓɓu tun

¹¹A ko-biɛ-ba, a lagɛ si á lwarɔ ni Zezi kwɛr-ywɛɓɛ kalu amu deen na tɔɔli a bri abam tun wu nuɓi nabiinɛ te. ¹²Ku dai nabiinu mu kwe-ka o pa-ni si a tɔɔli. Nɔɔn-nɔɔnu nan wu zaasi-ni-ka. Ku yi Zezi Krisi tuti mu vuri amu o kwɛr-ywɛɓɛ kam.

¹³Abam maɓi á ni amu deen na tɔgi Zwifɛ cullu tum cwɛɓɛ kam yi a ki te tun. A deen tiini a bɛɛsi Zezi nɔɔna bam, yi a ya kwaana si a cɔgi ba kɔgɔ kum maama. ¹⁴Ku na yi a yuu donnɛ bam wɔni, a deen se Zwifɛ bam cullu tum a dwani ba zanzan, amu deen

na kwaani a tɔgi dí nabaara bam cwe sun lanyirani tun ɱwaani. ¹⁵Di kuntu maama, We ki-ni yu-yoŋo yi Dl kuri-ni ku loori ba na wó lu-ni tun. Dl laan ma beŋi-ni si a taa tɔŋi a pa-Dl. ¹⁶Maŋa kalu Dl wobɔŋa na lagɪ tun mu Dl vuuri-ni si a lwarɪ Dl Bu wum, si a daari a tɔɔli o kwɛr-ywɛŋɛ kam a bri dwi-ge tiinɛ. Maŋa kam kuntu ni a wu ve a bwe nɔɔn-nɔɔnu woŋo ka ɱwaani. ¹⁷Amu wu ve Zeruzalem si a na balu na maŋi ba yi Zezi tuntɔŋna ba loori amu tun. A nan yɔɔri Arabi mu a vu. Kuntu kwaga ni mu a laan joori a ba Damasi.

¹⁸Bina yatɔ na ke tun, a laan ma zaŋi a vu Zeruzalem si a na Pɛyeeri, si dí lwarɪ daani. A ma ki da fugɛ-yanu o tee ni. ¹⁹Amu daa wu ne Zezi tuntɔŋnu wɔdoŋ a wɛli da, ku na dai dí Yuutu Zezi nyaani Zaki yirani mu a nea.

²⁰A na pupɔni wɛɛnu tulɔ maama tun yi cɪga mu. We ye amu wu. Ku nan dai vwan mu a fɔga.

²¹Kuntu kwaga ni, a laan ma zaŋi a tulɔ a vu Siiri di Silisi tunɔ dum. ²²Zezi Kriisi nɔɔna balu na wu Zude tunɔ dum ni tun ya daa ta wu ne amu di ba yi. ²³Ba nan maŋi ba ni nɔɔna badaara na te amu taani ba wɪ: «Nɔɔnu wulɔ deen ya na beesi dibam tun laan mu zaŋi o kikiɛ, yi o wura o tɔɔli We kwɛr-ywɛŋɛ kam si o pa nɔɔna ba ba se Zezi Kriisi, yi ku yi Zezi cwɛŋɛ kam kuntu mu o deen kwaana si o ya cɔgi.»

²⁴Ba na ni amu taani kuntu tun, ku ma pa ba zuli We lanyirani.

Pooli na ɱɔɔni di Zezi tuntɔŋna badonnɛ te tun

2 Bina fugɛ yana na ke tun, amu di Banabasi ma joori dí vu Zeruzalem. A ma ja Titi di a wɛli da. ²Ku nan yi We mu bri-ni si a vu daani. A ma vu a na balu ba na nii ni ba yi Zezi kɔgɔ kum yigɛ tiinɛ tun. A na ne-ba tun, amu di bantɔ yirani ma jɛni daani dí ɱɔɔni, si a pa ba lwarɪ kwɛr-ywɛŋɛ kalu a na yɛni a bri dwi-ge tiinɛ bam tun. Beŋwaani amu ba lagɪ si a na puli a bri kwɛr-ywɛŋɛ kalu tun di a ta na jigɪ kalu a bri lele tun ji kafe.

³Titi wulɔ na tɔgi di amu o vu Zeruzalem tun maa yi Greki tu. Ba nan wu fi-o ba pa o go ni Zwifɛ bam na goni ba bɛkɛri te tun. ⁴Nɔɔna badaara nan mu wura ba na pai ba yi Zezi karabiɛ yi ba yaŋi ba dai. Nɔɔna bam kuntu ya ɱɔgi mu ba zu Zezi kɔgɔ kum wu, si ba maani dibam ba nii dí na ɱwi di Zezi Kriisi yi dí te dí titi te tun. Ba nan lagɪ si ba pa dí joori dí ji gambe mu Zwifɛ bam cullu tum ɱwaani. ⁵Dí nan wu se-ba di funfun di, si ba yi wani ba cɔgi cɪga kalu abam na maŋi á lwarɪ We kwɛr-ywɛŋɛ kam wɔni tun.

⁶Amu deen na ve a ɱɔɔni di balu ba na wɪ ba yi Zezi kɔgɔ kum yigɛ tiinɛ tun, ba wu ne woŋo si ba wɛli amu zaasum dum ni. Ba nan na suni ba yi yigɛ tiinɛ, naa ba na dai di, ku dai kulɔkɔlɔ di amu, beŋwaani We ba kuri nɔɔna daani. ⁷Bantɔ nan ne ni We mu suni Dl ki Dl kwɛr-ywɛŋɛ kam amu jɪŋa ni si a ja vu a bri dwi-ge

tiinɛ, ni Dl na ki-ka Pɛyeeri jɪŋa ni si o ma bri Zwifɛ bam te tun. ⁸Beŋwaani We mu pe Pɛyeeri dam si o taa yi Zezi tuntɔŋnu Zwifɛ bam ɱwaani. Ku nan yi dintu di mu pe amu dam si a taa yi Zezi tuntɔŋnu dwi-ge tiinɛ bam ɱwaani. ⁹Zaki di Pɛyeeri di Zan balu ba na nii ni ba yi Zezi kɔgɔ kum didɛera tun ma lwarɪ ni, ku yi We mu pe-ni yu-yoŋo si a taa tɔŋi titɔŋi dum kuntu. Kuntu ɱwaani ba ma se si amu di Banabasi taa tɔŋi di ba, yi ba ja dí jia. Dí maama ma se ni amu di Banabasi maŋi si dí vu dwi-ge tiinɛ bam te mu dí bri-ba We kwɛr-ywɛŋɛ kam, si bantɔ di maŋi Zwifɛ bam tee ni ba bri-ka. ¹⁰Woŋo didva yirani mu ba loori dibam, si dí yi swe ku ni ni. Ku yi si dí guli dí zɛni yinigɛ tiinɛ balu na wu ba kɔgɔ kum wɔni Zeruzalem ni tun. Mu woŋo kulɔ a na tiini a kwaani a kia.

Pooli na bri ni Pɛyeeri ki ku wu maŋi te tun

¹¹Ku daari maŋa kalu Pɛyeeri deen na tu o wu Antɔsi ni tun, mu amu kaan-o jaja, si a bri-o ni o wu ki cɪga. ¹²Beŋwaani, o na yi Antɔsi tun, o yɛni o tɔgi o di di dwi-ge tiinɛ mu. Ku daari, nɔɔna badonnɛ na nuŋi Zaki-ba te ba ba daani tun, Pɛyeeri laan pipiri o wobɔŋa yi o vin si o taa tɔgi o di di dwi-ge tiinɛ bam. O pɔɔri o titi kuntu, beŋwaani o kwarɪ balu na bri ni wulɔ maama na tɔgi We cwɛŋɛ tun maŋi si o go ni Zwifɛ bam na goni ba bɛkɛri te tun. ¹³Zwifɛ balu na tu ba se Zezi tun badaara di ma ji pipiri-nyuna ni Pɛyeeri na ki te tun, yi Banabasi di yaŋi o titi o pa ba ja-o ba zu ba pipirim dum wɔni. ¹⁴Kuntu mu a ne ni ba daa ba tɔgi cɪga kalu We kwɛr-ywɛŋɛ kam na bri tun. A laan ma zigɪ ba maama yigɛ ni, yi a ta di Pɛyeeri a wɪ: «Nmu yi Zwifu mu, yi n ki ni n yi dwi-ge tu mu te yi n daa ba tɔgi Zwifɛ cullu tum. Bee nan mu yi n laan lagɪ si n fun dwi-ge tiinɛ bam si ba se Zwifɛ bam cullu tum?»

¹⁵Ku yi cɪga mu, dibam yi Zwifɛ bam titi dwi mu, si dí dai dwi-ge tiinɛ balu na yɛri We cullu tum tun. ¹⁶Di ku di, dibam laan tu dí lwarɪ ni nɔɔnu wó na cɪga We tee ni mu di o na ki o wu-didva di Zezi Kriisi yirani, si ku dai ni o na se cullu tulɔ We na pe Zwifɛ bam tun ɱwaani. Kuntu tun, dí tu dí ki dí wu-didva di Zezi Kriisi si ku pa dí na cɪga mu We tee ni, beŋwaani ku pupɔni ku wɪ: «Nɔɔn-nɔɔnu bá wani o na cɪga We tee ni Dl cullu tum seem ɱwaani.»

¹⁷Dibam balu na ɱwi di Zezi Kriisi tun jigɪ tuna ni dí wó na cɪga We tee ni. Ku nan ya na yi cɪga ni dibam balu na ba tɔgi Zwifɛ bam cullu tum tun yi nɔn-balwaaru mu We yigɛ ni, ku bri ni Zezi titi mu ganɔ dibam si dí tusi na? Aye. Ku dai kuntu. ¹⁸Amu nan na joori a pipiri a se Zwifɛ cullu tum a ya na maŋi a yaŋi ti tɔgum tun, ku bri ni a yi nɔɔnu wulɔ na ki o cɔgi cullu tum tun mu. ¹⁹We cullu tum titi mu bri ni amu nyi di nɔɔnu wulɔ na tigi tun mu te, ti nan daa ba jigɪ dam amu baŋa ni Zezi na vri-ni tun ɱwaani. Ku

nan ki kuntu, si ku pa a taa nwi We nwaani mu. ²⁰ Ba deen na pagɪ Zezi Krisi tɔvɔn-dagara baɲa ni tun, ku nyi di amv tɔɠi did-o mu a ti. Ku daa dai amv titi mu nwi, ku yi Zezi Krisi mu nwi a wɔni. A na jigi nwiɛ kalv lele kuntu lɔɠv baɲa ni tun, ku yi a na ki a wu-didva di We Bu Zezi tun nwaani mu. Wuntu mu soe amv, yi o se o ti amv nwaani. ²¹ A bá se si a vɔn We peeri dilv Dl na pe-ni zaani tin. Nɔɔnv ya na wó wani o na ciga We tee ni o na tɔɠi Dl cullu tum tin nwaani, ku bri ni Zezi Krisi tɔvɔn dɔm ya yi kafe mu.

Dí na ki dí wu-didva di Zezi mu dí wó na ciga We tee ni

3 Abam Galati tiinə-ba, á kikiə nyi di ba tulimi abam mu ba pa á swan daa tərə te. Ba deen tɔɔli ba bri abam jaja ku na ki te yi Zezi Krisi ti tɔvɔn-dagara kam baɲa ni tun. ² A nan lagɪ a bwe abam wɔɲo didva yirani mu a nii. Abam deen na jonɠi We Joro kum yi ku wu á wɔni tun, ku yi á titɔɲa na tɔɠi cullu tum tin nwaani mu na? Awo. Ku yi á na ni We kwər-ywəɲə kam yi á se tun nwaani mu. ³ Bee mu yi á ba jigi swan kuntu? Abam na puli á tɔɠi Zezi di We Joro kum dam tun, á laan lagɪ si á pipiri á da-o di á titi dam mu á vu á guri na? ⁴ Wəənu tiv maama na ki abam titari ni tun wó ji kafe mu na? Aye. Amv buɲi ni ti bá ji kafe. ⁵ We na pe abam Dl Joro kum yi Dl daari Dl ki wo-kinkagula abam titari ni tun, Dl ki kuntu abam titɔɲa na tɔɠi cullu tum tin nwaani mu na? Aye. Ku yi á na ni We kwər-ywəɲə kam yi á ki á wu-didva di Zezi tun nwaani mu.

⁶ Kuntu mu ku pupɔni We tɔɔv kum wɔni ku wɪ: Abraham ki o wu-didva di We, yi We pa o na ciga ku nwaani. ⁷ Kuntu mu wó pa á lwarɪ ni Abraham dwi tiinə ciga ciga yi balv na ki ba wu-didva di We tun mu. ⁸ Faja faja tun ku maɲi ku pupɔni We tɔɔv kum wɔni ku wɪ: We wó pa dwi-ge tiinə di na ciga Dl tee ni, di ba na ki ba wu-didva di Dl tin nwaani. Mu ku kuri We de yigə Dl ta Dl kwər-ywəɲə kam di Abraham Dl wɪ: «Amv wó ta nmv nwaani mu a ki lɔɠv baɲa dwi maama lanyirani.» ⁹ Kuntu tun, balv maama di na ki ba wu-didva di We ni Abraham deen na ki o wu-didva di Dl te tun, We di wó ki-ba lanyirani.

¹⁰ Ku daari balv na tɔɠi cullu tum si ba ma na ciga We tee ni tun wó na cɔɠim. Beɲwani ku pupɔni We tɔɔv kum wɔni ku wɪ: «Wulv maama na wu tɔɠi kulv maama na pupɔni ku ki We cullu tɔɔv kum wɔni tun, We wó cɔɠi kuntu tu.»

¹¹ Dí nan ye lanyirani ni, nɔɔn-nɔɔnv bá na ciga We tee ni di o na tɔɠi cullu tum tin nwaani. Ku nan pupɔni ku wɪ: «Wulv na jigi ciga We tee ni tun mu yi wulv na ki o wu-didva di Dl tin, oó na nwiɛ ciga ciga.» ¹² Nɔɔnv na tɔɠi cullu tum ku dai ni o ki o wu-didva di We, ni ku na pupɔni ku wɪ: «Wulv na ki We cullu tum na bri te tun wó na nwiɛ ku nwaani.»

¹³ Dibam nan na wu ki kulv maama We cullu tum na bri tun, dí maɲi si dí na cɔɠim mu. Zezi Krisi nan mu tigi tɔvɔn-dagara kam baɲa ni o ma li dibam cɔɠim dɔm kuntu wɔni. We ma pa Zezi ləni dibam yuu ni o na cɔɠim dilv dibam ya na maɲi si dí na tun. Ku yi ni ku na pupɔni ku wɪ: «Wulv maama ba na gv ba lə daa yuu ni tun, We mu cɔɠi kuntu tu.» ¹⁴ Zezi Krisi deen se o ti kuntu donɲ mu, si ku wani ku pa We ki dwi-ge tiinə di lanyirani, ni Dl deen na goni ni di Abraham te tun. Kuntu nwaani dibam wó wani dí jonɠi We Joro kum, ni Dl na goni ni si Dl pa dibam te tun, dí na ki dí wu-didva di Dl tin nwaani.

We na goni ni Dl pa Abraham te tun

¹⁵ A ko-biə-ba, a lagɪ a ma lɔɠv baɲa wɔɲo mu a ma bri abam We ciga kam na yi te tun. Nɔɔna bale na ki ni didva ba go ni ba pa daani wɔɲo baɲa ni, nɔɔn-nɔɔnv daa bá wani o cɔɠi ba ni dum kuntu, naa o ki wɔɲo kudonɲ o daa wəli da. ¹⁶ We deen na goni ni di Abraham tun, ku yi di o naa kum di mu. Ku na pupɔni te tun, ku wu tagɪ ni o naarv. Ku pupɔni ku wɪ o naa mu. Ku bri ni ku yi nɔɔnv didva taani mu, yi o naa kum kuntu mu yi Zezi Krisi. ¹⁷ Kulv amv na lagɪ a ta tun mu yi si, We deen goni ni di Abraham, yi kuntu kwaga ni, bina biə yana di fiintɔ (430) laan na ke tun, Dl daa ma kwe Dl cullu tum Dl pa Zwifə bam. We cullu tum kuntu nan bá wani ti cɔɠi ni dilv Dl ya na maɲi Dl go di Abraham tun. Ti bá wani ti pa Dl ni-gonim dɔm ji kafe. ¹⁸ We ya na pe nɔɔna Dl peeri dɔm ba na tɔɠi Dl cullu tum tin nwaani mu, Dl ni-gonim dɔm ya daa ba jigi kuri. Dí nan ye ni, We pe Abraham Dl peeri dɔm Dl na goni ni did-o tun nwaani mu.

We cullu tum kuri na yi te tun

¹⁹ Ku nan na yi kuntu, beɲwani mu yi We kwe Dl cullu tum Dl pa Zwifə bam? Dl kwe-ti Dl wəli Dl ni-gonim dɔm ni, si ku wani ku pa dí lwarɪ kulv na yi lwarim tun mu. Dl cullu tum deen maɲi si ti taa wura, si ku vu ku yi maɲa kam Abraham naa kum na wó ba lɔɠv baɲa tun mu. Wuntu mu yi wulv We na goni Dl ni dɔm o nwaani tun. We deen tɔɠi Dl malesɪ sum juɲa mu Dl kwe Dl cullu tum Dl pa Dl nɔɔna bam, yi yiginu deen mu wu bantv di We titari ni. ²⁰ Yiginu na wu nɔɔna bale titari ni, o ba wura nɔɔnv didva nwaani, We nan yi didva mu. Dl na goni Dl ni di Abraham tun, Dl yɔɔri Dl nɔɔni di Abraham titi mu.

²¹ Kuntu maama nan bri ni We cullu tum wari ti maɲi di Dl ni-gonim dɔm mu na? Awo, ku dai kuntu. Cullu tərə ti na wó wani ti pa nɔɔna na nwiɛ We tee ni. Cullu tintv donɲ ya na wura, ti ya wó wani ti pa nɔɔna na ciga We tee ni. ²² We tɔɔv kum nan bri dibam ni nabiinə maama wu lwarim dam kuri ni mu. Kuntu, ku yi balv na ki ba wu-didva di Zezi Krisi tun yirani mu

wó jóni pèerti dílv Wé na goni ni sí Dl pa balv na jigi wu-didva dí Dl tun. ²³Kv daari, kv na wó loori sí Zezi ba sí dí kí dí wu-didva dí-d-o tun, díbam deen nyí ní dí wu púna dígə ní mu te, cullu tum na cəji díbam tun ɲwaani, yí kv vu kv yí maña kalv Wé na vuri díbam dí na kí dí wu-didva dí Dl te tun. ²⁴Kuntu mu cullu tum deen jigi díbam tí kweə, sí kv vu kv yí maña kam dí na lwardi Zezi Krisi tun, sí dí laan na ciga Wé tee ní dí na kí dí wu-didva dí-d-o tun ɲwaani. ²⁵Díbam laan nan na kí dí wu-didva dí Zezi tun, woɲo daa tərə kv na wó ta te díbam.

²⁶Abam na ɲwi dí Zezi Krisi tun, á maama yí Wé biə mu á na kí á wu-didva dí Dl tun ɲwaani. ²⁷Abam wulv maama ba na miis-o na wuntú tun laan ɲwi dí Zezi Krisi mu, yí o nyí dí Zezi títú mu te. ²⁸Kuntu tun, kampwara daa təri Zwifu dí dwi-ge tu laɲa ní. Kampwara nan ta təri gamba dí wulv na te o títú tun laɲa ní. Kampwara nan təri baaru dí kaani laɲa ní dí. Abam na ɲwi dí Zezi Krisi tun, á maama yí woɲo dídva mu. ²⁹Abam na yí Zezi Krisi nɔɔna tun, kv pə á tɔgi á yí Abraham naaru mu, yí á wó jóni pèerti dílv Wé na goni ni sí Dl pa Abraham naaru tum tun.

4 Kúlú amu na lagí a ta tun, kv nyí dí bu na wó ba o jóni o ko sɔɲo o taa te te tun mu. Wuntú ta na yí bu maña kalv tun, nɔɔna mu yəni ba níi o baɲa ní, o ta ba te o títú, yí ba nan ye ní wuntú mu wó ba o taa te o ko wum wəənu tum maama. O na yí bu kuntu tun, nɔɔna mu wurə ba na níi o wəənu tum baɲa ní ba pa-o, sí kv taa ve maña kam o ko wum na pə ní sí o taa te o wəənu tum tun. ³Kv nan yí bídwí mu dí díbam dí. Dí deen ta na wu lwardi Wé ciga kam na yí te tun, lɔgv baɲa wo-yɔɔrv mu te díbam ní dí yí gambə mu te. ⁴Kv daari, maña kam dí Ko Wé na lagí tun na suntí ka yí tun, Dl tɔɲi Dl títú Bu mu yí o ba lɔgv baɲa. O na tu tun, kv yí kaani mu lɔg-o, yí o ba o se o tɔgi Wé cullu tum, ⁵sí o wantí o vrí nɔɔna balv cullu tum na te tun. O ma ɲwi dí lwardi júní sí kv pa dí wantí dí jí Wé biə. ⁶Á nan na suntí á jí Wé biə tun, Dl laan tɔɲi Dl Bu wum Joro mu sí kv ba kv taa wu á bícara ní, yí kv pai dí bə Wé ní dí Ko Baba. ⁷Kuntu maa brí ní dí daa dai gambə, sí dí laan yí Wé biə mu. Dí nan na yí Wé biə kuntu tun, Wé wó pa dí taá te wo-laaru tílv maama Dl na tíɲi sí Dl pa Dl biə bam tun.

Pooli na jigi liə Galati tiinə bam ɲwaani te tun

⁸Faɲa faɲa tun, abam deen ya yəri Wé, yí á pa lɔgv baɲa wo-yɔɔrv te abam ní á yí gambə mu te. Abam deen pai tí yí wa mu, yí tí yagi tí dai kúlúkúlú. ⁹Kv daari lele kuntu abam laan tu á lwardi Wé. Kv nan na yí ciga, Wé lwardi abam. Bée nan mu yí á laan buɲi sí á daa joori á taá zuli lɔgv baɲa wo-yɔɔrv tílv na ba jigi dam yí tí ba jigi kuri dí tun? Bəɲwaani mu á lagí sí á joori á ba á taá yí tí gambə? ¹⁰Abam yəni á kuri da yadonnə sí á taá zuli-ya, dí cani sidonnə dí mume

sidonnə bini wuntí dí buna yadonnə dí. ¹¹Amu jigi liə mu abam ɲwaani, sí dedoɲ amu tíwɲa yam maama a na tɔɲi abam tee ní tun wó jí kafe.

¹²A ko-biə-ba, a loori abam sí á taá lwəni amu á tɔgi Wé ní amu na tɔgi-Dl te tun, bəɲwaani amu dí yí ní abam na yí te tun mu. A deen na wu abam tee ní tun, á wu kí-ní kúlúkúlú á cɔgi. ¹³Á wó wantí á guli ní, kv yí amu yawu kum ɲwaani mu pə a maɲi abam tee ní a puli a tɔɔli Wé kwər-ywəɲə kam a brí abam. ¹⁴Dí kuntu dí, a yawu kum na tiini kv yaari abam te tun, á wu se sí á yáali-ní, á nan wu yagi-ní. Abam nan kí-ní lanyirani ní Wé maleka mu te, yí á jóni-ní lanyirani ní Zezi Krisi títú mu te. ¹⁵Abam deen jigi wupolo dí amu. A ye lanyirani ní, á na jigi wupolo dí amu te tun, á ya na wai á yíə títú dí á lənə, á ya wó ləni-ya á pa-ní. Bée nan mu kía yí á wupolo kum kuntu je? ¹⁶Amu nan na tagi ciga dí abam tun laan mu pə a jí á dum na?

¹⁷Kv nan na yí nɔɔna balv na pipiri Wé ciga kam yí a maɲi a ta ba taani tun, bantu kwaani sí ba pa á wubɔɲa taa tɔgi-ba mu, yí kv nan ba zəni abam. Ba lagí sí ba cɔgi amu dí abam mu daani, sí á daari á taá tɔgi bantú. ¹⁸Nɔɔnu na kwaani o tɔgi wulv na tɔgi ciga lanyirani tun kwaga, kuntu lana. Kv lana sí á taá tɔg-o kuntu maña maama mu, sí kv wu maɲi sí kv taa yí maña kalv yirani amu na wó ta wu abam tee ní tun.

¹⁹A biə-ba, amu daa ta tiini a jigi yaara abam ɲwaani, ní kaani na vri pugə te tun mu. Amu nan wó ta jigi liə kuntu dí abam, sí kv vu kv yí maña kam á na wó ta ɲwi ní Zezi Krisi na lagí te tun. ²⁰Amu ya tiini a lagí sí a taa wu abam tee ní mu lele kuntu, sí a wantí a fɔgi a ɲɔɔni wəənu tum kuntu a brí abam, sí kv zəni abam. Bəɲwaani amu daa yəri kúlú a na wó ta a brí abam tun.

Agaari dí Sara mumaɲa yam na brí díbam kúlú tun

²¹Abam balv na lagí sí á se Wé cullu tum, á daa ta wu lwardi Wé cullu tɔɔni kum na brí te tun. ²²Wé tɔɔni kum brí díbam ní dí nabaaru Abraham deen jigi bəkəri sile mu. O lɔgi dídva kam dí gamba-kana na wu o sɔɲo ní tun. Kv daari o títú kaani wum dí ma lú bəkərə o wəli da. O títú kaani wum yiri mu Sara, kv daari wulv na yí gamba tun yiri mu Agaari. ²³Bəkərə kalv gamba-kana kam na lɔgi tun lura kam de nabiinə lura cwəɲə na yí te tun mu. Kv daari bəkərə kalv o títú kaani wum na lɔgi tun, kv yí Wé na goni ní Dl pa-o ní oó lú tun ɲwaani mu o luga. ²⁴Kv maa yí nyinyugu mu dí kaana bam kuntu bale, sí kv brí díbam cwe sile tɔgim na yí te tun. Kaana bale bam kuntu ta brí díbam Wé na goni Dl ní Dl pa Dl nɔɔna bam kuni bule te tun mu. Agaari mu nyí dí cullu tílv Wé na pə Zwifə bam Sinayi piu kum yuu ní tun. Balv na tɔgi cullu tum kuntu tun nyí dí gambə mu, ní Agaari dí o biə na yí gambə te tun. ²⁵Agaari mu nyí dí Sinayi piu kum, kv na wu Arabi ní tun. Zwifə bam dí nan tɔgi cullu tílv Wé na

pe dáani tun mu. Kuntu tun, Zeruzalem na wura zum di ku nɔn-biə bam maama tun, ba di yi gambe mu, cullu tum na te-ba tun ɲwaani. ²⁶ Ku nan na yi We titi tuw Zeruzalem kulɔ na wu weyuu ni tun, kuntu yi tuw kulɔ dibam na yi ku nɔn-biə tun mu. Ku maa nyi di dibam nu wulu na lugi dibam yi dí dai gambe, ni Sara deen na lugi o bu wum yi o dai gambaa te tun. ²⁷ Ku pupuni We tɔnɔ kum wuni ku wi:

«Nmɔ wulu na yi ka-dɔgv yi n wu jaani
pugə n lu tun,
ta n ki wupolo si n ta n caka,
nmɔ na wú di ywəni tun ɲwaani.
Beɲwaani kaani wulu baru ya na yag-o tun laan
wú ba o taa jigi biə zanzan o dwani
kaani wulu na jigi baru tun.»

²⁸ A ko-biə-ba, ku na yi abam, á laan jigi We titi biə mu Dl ni-gonim dum ɲwaani, nunɛni Sara bu Yizaki lura kam na de te tun. ²⁹ Faɲa faɲa tun, Abraham bu wulu lura kam na de nabiinə lura na tɔgi te tun mu beesi o bu wulu lura na tɔgi We Joro kum wubuɲa na yi te tun. Di zum maama di, We titi biə bam ta nai beesa kuntu doɲ mu. ³⁰ We tɔnɔ kum nan bri dibam ku wi: «Zəli kaani wulu na yi gambaa tun di o bu wum, si ba nuɲi n sɔɲɔ ni. Beɲwaani ku wu maɲi si bu wum kuntu tɔgi di n titi kaani wum bu wum o taa te nmɔ wənu tun.»

³¹ Kuntu, a ko-biə-ba, dí na yi We biə tun, ku bri ni dí yi Abraham titi kaani wum biə mu, yi dí te dí titi, si dí dai gambaa kam biə.

Zezi Kresi na lagi si dí taá te dí titi te tun

5 Zezi Kresi na vri dibam o yagi tun, ku yi si dí taá te dí titi mu. Kuntu ɲwaani á fɔgi á ci á titi, si á daa yi se á tɔgi cwəɲə kalu na wú pa á joori á ji gambe tun.

² Nan cəgi-na amv Pooli na lagi a ta kulɔ di abam tun. Abam na se si ba go abam ni Zwifə bam cullu tum na bri si ba go ba bəkəri te tun, á daa ba jigi nyɔɔri Zezi Kresi tee ni. ³ A ta lagi a ta a bri abam jaja ni, abam wulu maama na se si ba go-o tun, kuntu tu maɲi si o se Zwifə bam cullu tum maama mu. ⁴ Abam balu na buɲi si á na ciga We tee ni cullu tum tɔgum ɲwaani tun, abam pɔɔri mu di Zezi Kresi, yi o zaani dum daa təri á tee ni.

⁵ Ku daari We Joro kum nan wu dibam balu na ki dí wu-didua di Zezi tun tee ni, yi dí jigi tuna lanyirani ni dí wú na ciga We tee ni. ⁶ Dí na ɲwi di Zezi Kresi tun, dí na goni dí bəkəri naa dí zi wu goni di, ku dai kulɔkulɔ. Woɲo kulɔ nan na jigi kuri tun mu yi si dí taá jigi wu-didua di Zezi, si ku pa dí taá soe daani lanyirani.

⁷ Abam deen yɔɔri á tɔgi We cwəɲə lanyirani mu. Wɔɔ nan mu cigi á cwəɲə si á daa yi se We ciga kam?

⁸ Wulu na bri abam kuntu tun, ku dai We dilu na bəɲi abam si á taá tɔgi-Dl tun. ⁹ Ku nyi ni dí na yəni dí te te dí wi: «Dabili finftun na wu dipe mun-leeri wuni, kuú pa di maama fuli mu.» ¹⁰ Dibam maama na ɲwi di dí Yuutu Zezi Kresi tun, amv ye ni dí wú ta jigi wubuɲ-didua mu. Wulu nan na jigi abam wubuɲa o vugimi tun, We wú cɔgi kuntu tu o kəm-balɔɔ kum ɲwaani, di o na maɲi o yi te di.

¹¹ A ko-biə-ba, amv ba bri ni, nɔɔnu na tɔgi We, o maɲi si o go. A ya na bri kuntu doɲ, nɔɔna bá beesi-ni a zaasim dim ɲwaani, beɲwaani a na bri Zezi na tigi te tɔvɔn-dagara kam baɲa ni tun ya bá ta yi ta-lɔɲɔ di nɔɔna. ¹² Amv nan na buɲi te tun, ku yaá ta lana si balu na jigi abam ba yaara di gwəɲə kam tun le ba lwi ba titi ba wəli da, si ku ta dai ba bəkəri gonim yirani.

¹³ A ko-biə-ba, We na bəɲi abam si á taá tɔgi-Dl tun, ku yi si á laan taá te á titi mu. Á nan na suni á te á titi kuntu tun, ku dai ni á wú ta ki wo-yɔɔru tilu maama á wubuɲa na lagi tun. Á nan taá tiini á zəni daani di sono. ¹⁴ Beɲwaani We niə yam maama bri woɲo didua mu, ni nɔɔnu maɲi si o taa soe o doɲ ni o na soe o titi te tun. ¹⁵ Abam nan na jigi daani ni vara na yəni ba jigi daani yi ba dunɔ daani te tun, á taá ye si á wú ba á cɔgi daani didua didua á ti.

We Joro kum na pai dí tɔgi cwəɲə kalu tun

¹⁶ Nan cəgi-na kulɔ kum a na lagi a ta tun. Pa-na We Joro kum taa vai abam á ɲwia maama wuni, si á yi taá se á tɔgi wo-yɔɔru tilu á fra na zuuri tun. ¹⁷ Beɲwaani nabiinə wubuɲa na lagi kulɔ tun ba jigi fra di We Joro kum. We Joro kum di fra na zuuri kulɔ tun di nan ba jigi fra di nabiinə. Ku maa bri ni wənu tum kuntu tile wubuɲa wari ya maɲi daani. Ku ma pa á daa wari á wubuɲa wənu á ki. ¹⁸ We Joro kum nan na vanɲi abam, cullu tum daa wu maɲi si ti taa te abam.

¹⁹ Nabiinə wubuɲa na lagi si ba taa ki wənu tilu tun mu tuntv, ti yi jaja mu: ku yi boorim dwi maama, di wo-digiru tituɲa, di wo-zɔɔna kənə dwi maama, ²⁰ di jwənə kaanum, di liri dim, di ka culi daani, di ka ja daani, di wu-guu, di ban-zɔɲɔ, di ka beeri ka yiratu zənə, di ka yi se daani, di ka pɔɔri daani, ²¹ di wo-swənə, di sa-nyɔri, di nɔn-kwəlɔim, di ka ki wo-yɔɔru tidonnə. A nan ta wú fɔgi a kaani abam a wəli da ni, balu na yəni ba ki wənu tum kuntu dwi tun, ba bá tɔgi ba zu We paari dim wuni.

²² Ku daari We Joro kum na pai nɔɔna yi te tun mu tintv: Ku pai nɔɔna jigi sono mu, di wupolo, di wu-zuru, di ban-pɔnv, di da-zulə, di lanyirani kəm, di ciga tɔgum, ²³ di wu-bono, di ka ja n titi. Culu nan tərə ku na vin wo-laaru tintv. ²⁴ Ku na yi dibam balu na yi Zezi Kresi nɔɔna tun, dí li dí wubuɲ-doorə yam dí yagi, yi ya daa ba te dibam si dí taá ki wo-yɔɔru tilu dí fra na zuuri tun. ²⁵ We Joro kum na pe dí na ɲwi-duɲa

tun, dí pa-na kv taa vaŋı dıbam dí ƚwıa maama wıni. ²⁶Dı nan yı kı kamunni da-yıranı sı dí pa da-wuru zaŋı naa dí taa jıgı wu-guu daanı.

Dı na maŋı sı dí taá zanı daanı te tun

6 A ko-bıə-ba, á na ne ni nıonu kı kəm o tusi, abam balu We Joro kum na vaŋı tun maŋı sı á zuri á yira mu á brı-o dı wu-bono, sı o joorı o tıgı cıga cwəŋə. Á nan taá yıri á titı, sı kv yı zaŋı kv pa abam dı daa tusi. ²Á taá zanı daanı á cana wıni, sı á na kı kuntu mu á se Zezi Krisi ni dum o na pe tun.

³Abam wulu na buŋı o paı o yı kamunu yı o yađı o dai kulokulu tun, kuntu tu ganı o titı mu. ⁴Nıonu maama maŋı sı o taa nii o titı tituŋa na yı te tun mu. Kuntu tu nan na ne ni o tituŋa yam lana, o laan wó wanı o taa jıgı wupolo dı o titı na kı kulı tun má, kv dai sı o kwe o maŋı dı o doŋ tituŋa na yı te tun. ⁵Beŋwaanı nıonu maama maŋı sı o tuŋı tituŋı dilı We na pe-o tun mu.

⁶Nıonu wulu ba na zaas-o We taanı tun maŋı sı o kı o na jıgı kulı tun mu o pa wulu na zaas-o tun.

⁷Á yı zaŋı á ganı á titı, sı nıon-nıonu bá wanı o səđı o na kı kulı tun We yıgə ni. Nıonu tituŋa na wó pa o na nyıırı dilı tun nyı dı valı na dugı o kara yı o maŋı sı o joorı o ba o zađı wənu tilı dwı o na dugı tun mu.

⁸Nıonu nan na tuŋı wo-yıırı tilı o titı wubuŋa na lađı tun, o nyıırı mu wó ba taa yı tıvı. Kv daarı nıonu nan na tuŋı tituŋa yalı We Joro kum wubuŋa na lađı tun, kuntu tu nyıırı mu wó ta yı We ƚwı-dıŋa kalı na ba tıə Dl Joro kum na wó pa-o tun. ⁹Kuntu ƚwaanı, dí nan yı pa yawıı zu dıbam sı dí yađı lanyıranı kəm. Dí na fıđı dí zıđı kəŋkəŋ, dí laan wó ba dí na nyıırı dilı

na lana tun. ¹⁰Kuntu ƚwaanı, dí na ne pwələ maŋa dı maŋa, dí maŋı sı dí taá kı lanyıranı dı nıona maama, kv na dwe dıdı dı dí ko-bıə balı dı na jıgı wu-dıduı dı Zezi Krisi tun.

¹¹Nii-na, amı titı laan mu me a jıŋa a pupıni pupıni-bu-kamunə yantu sı a pa abam.

¹²Kv na yı nıona balı na kwaanı sı ba fun abam sı á taá gonə Zwıfə bam cullı tum ƚwaanı tun, bantu yı balı na lađı sı ba na yıri mu nıona tee ni dı ba na kı ba titı te tun. Ba nan ba lađı sı nıona taa beesı-ba. Kuntu ƚwaanı mu ba bá se sı ba brı nıona ni We wó vrı-ba lwarım wıni Zezi Krisi na tıđı tıvı-dagara kam baŋa ni tun ƚwaanı. ¹³Balı bam ba na se sı ba taa goni tun titı nan ba tıgı We cullı tum cıga cıga. Ba nan lađı sı ba pa abam dı se gwəŋə kam mu, sı kv pa ba na cwəŋə ba taa ƚıonı ba mađı ba nyıona ni abam se á go ni bantu te. ¹⁴Kv nan na yı amı, woŋo kulı yıranı amı na wó ta jıgı a ƚıonı dı wupolo tun yı dí Yuutu Zezi Krisi na tıđı tıvı-dagara kam baŋa ni o ma vrı nıona te tun mu. Kv nan yı Zezi Krisi tıvı-dagara kam ƚwaanı lıgı kuntu wənu tum nyı ni tı tıđı mu, tı daa ba jıgı kuri dı amı, yı a dı nyı dı tu mu dı wənu tintı. ¹⁵Nmu na gonə, naa n na wı goni dı, kuntu dai kulokulu. Woŋo kulı nan na jıgı kuri tun mu yı sı n na ƚwı-dıŋa We tee ni. ¹⁶Kv nan na yı balı na se kwıə yam kuntu tun, We wó pa-ba wu-zuru yı Dl durı ba ƚwaŋa lanyıranı, kv wəli dı balı maama na yı Dl titı nıona cıga cıga tun.

¹⁷A daa ba lađı sı nıon-nıonu joorı o yaarı-nı, beŋwaanı amı na maŋı a jıgı ƚwandaala yalı a yıra ni tun brı ni Zezi mu te-nı.

¹⁸A ko-bıə-ba, dí Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yu-yoŋo. Amına.

Tənc kəlv Pooli na pəpənı o pa

EFƏEZI TIINƏ tın

Tənc kəlv Pooli na pəpənı o pa Efəezi tiinə tın na brı dıbam kəlv tın mı tıntı

Pooli deen pəpənı tənc kəlv o pa We nəcəna balı na wu Efəezi nı tın mı. O pəpənı o brı We cıga kam mı, sı kv zəni We nəcəna bam maama. O na pəpənı tənc kəlv maŋa kalı tın, o wu pına digə nı mı.

Pooli pəpənı o brı nı, kv loori We na wó kv lıgv tın, Dl maŋı Dl ı wubıŋa sı Dl pa Zezi Krişi mı taa yı wəənu tılv maama na wu weyuu nı dı tıga baŋa nı tın Yuutu (Efəezi 1:10).

Pooli de yigə o kv We le dı wo-ŋınnıv tılv maama Dl na pə dıbam Dl Bu Zezi Krişi ŋwaanı tın. O ma brı We na kuri Dl nəcəna yı Dl yaŋı ba lıwarım Dl ma cə-ba Dl pa ba ji Dl biə Zezi tıvı dım ŋwaanı te tın. Kuntı, balı maama na kv ba wu-dıdva dı Zezi tın, kv na yı Zwıfə dı dıwı-ge tiinə dı, ba laan jıgı dıwı dıdva mı (pəcərim 1-3).

O ma daarı o loori balı maama na se Zezi tın, sı ba taa ŋwı kv maŋı dı ŋwı-dıŋa kalı We na pə-ba tın. Bəŋwaanı, We na vrı Dl nəcəna lıwarım dı tıvı wıntı tın, kv yı zaanı mı, ba na kv ba wu-dıdva dı Zezi Krişi tın ŋwaanı. Kv daarı, ba nan maŋı sı ba taa kv Dl wubıŋa na laŋı te tın ba ŋwıa maama wıntı, kv na yı baara dı ba kaana laŋa nı, kv na yı kwə dı ba biə laŋa nı, kv na yı nəcəna dı ba yum tiinə laŋa nı (pəcərim 4-6).

Pooli kwe wəənu tıtv nyınyıgv mı o ma maŋı o brı We nəcəna na yı dıwı dıdva te tın:

- Dayıgə woŋo, o brı nı Zezi nəcəna bam nyı dı nəcənv yıra mı te, yı Zezi laan nyı dı yıra yam yuu (1:22-23).
- Bıle woŋo, o brı nı Zezi nəcəna bam nyı dı digə mı te, yı Zezi nyı dı kandwe dılv na paı digə kam zıga lana tın (2:20-22).
- Bıtı woŋo, o ma brı nı Zezi nəcəna bam nyı dı kaanı mı te, yı Zezi laan nyı dı o baru (5:21-33).

1 Amı Pooli wılv We na kuri dı Dl tıtv wubıŋa sı a taa yı Zezi Krişi tıntıŋıv tın mı pəpənı tənc kəlv. A pəpənı sı a pa abam balı na yı We nəcəna yı á zıvrı Efəezi nı tın, abam balı na kv á wu-dıdva dı Zezi Krişi tın.

²Dı Ko We dı dı Yuutu Zezi Krişi wó pa abam yazurə dı yu-yoŋo.

We na zəni Dl biə te tın

³Dı zılvı-na We dılv na yı dı Yuutu Zezi Krişi Ko tın. Dıbam na ŋwı dı Zezi Krişi tın mı pə We kv dıbam lanyıranı. Dl ma pa dıbam wo-ŋınnıv tılv maama na yı Dl Joro kım nyım yı tı nuŋı Dl səcə kım nı tın.

⁴Kv na loori sı We kv lıgv baŋa tın, Dl maŋı Dl da yigə Dl kuri dıbam mı sı dı taá yı Dl nəcəna Zezi Krişi ŋwaanı, sı dı taá jıgı wu-poŋo Dl yigə nı, sı dı yı tıvı. ⁵We na soe dıbam tın ŋwaanı mı Dl wıvrı Dl kv Dl wubıŋa nı, sı Dl pa dı tıgı dı ji Dl biə Zezi Krişi ŋwaanı. ⁶Kuntı, dı zılvı-na We, Dl pəertı dım na yı kamunu yı dı ba jıgı doŋ tın ŋwaanı. Dl kwe-dı Dl pa dıbam zaanı, Dl Bu-sono Zezi na vrı dıbam lıwarım wıntı tın ŋwaanı mı.

⁷Kv yı Zezi Krişi na tıga yı o jana nuŋı tın ŋwaanı mı o me o ŋwı dı lıwarım dım jıvı, sı kv pa We yaŋı

dı lıwarım Dl ma cə dıbam. Mı We na kv te Dl brı Dl zaanı dım na tiini dı dagı te, ⁸yı Dl ma-dı Dl zəni dıbam kv ja gaalı. Dl ma pa dı na swan dıwı maama dı wubıŋı-ŋına lanyıranı. ⁹Dı ma pa dı lıwarı Dl cıga kalı deen na səgı tın. Mı woŋo kəlv Dl na maŋı Dl ı wubıŋa sı Dl tıgı Zezi Krişi ŋwaanı Dl kv tın. ¹⁰We nan bıŋı sı, maŋa kam Dl na laŋı tın na yı ka tı, Dl wó pa Dl wubıŋa sıntı ya kv, sı wəənu maama la daanı sı Zezi Krişi taa yı tı yuutu, kv na yı wəənu tılv na wu weyuu nı dı tıga baŋa nı tın maama.

¹¹Kv yı Zezi Krişi ŋwaanı mı We kuri dıbam sı dı taá yı Dl nəcəna. Kuntı mı yı kəlv We na maŋı Dl kv Dl wubıŋa nı sı Dl kv Dl pa dıbam tın. Dıntı mı yı dılv na paı wəənu maama sıntı tı kv yı tı tıgı Dl wubıŋa na laŋı te tın. ¹²Kv nan yı dıbam balı na de yigə dı jıgı tına dı Zezi Krişi tın mı We deen kuri, sı dı taá ŋwı te na wó pa Dl na zılvı Dl zaanı kamunu kım ŋwaanı tın. ¹³Kuntı, abam balı dı laan na tu á se We cıga kam tın, abam nı We kwər-ywəŋə kalı na pə á na vrı lıwarım wıntı tın, yı á kv á wu-dıdva dı Zezi Krişi. Á na ŋwı dıd-o kəlv tın, We ma kv Dl Joro kım á bıcara nı, nıneentı Dl na maŋı Dl go nı sı Dl kv te tın, sı kv taa yı nyınyıgv kəlv na brı nı á yı Dl nəcəna tın.

¹⁴We na pə dıbam Dl Joro kım tın, kv pə dı lıwarı nı dı laan wó ba dı na wo-laarıv tılv maama We na bıŋı

si Dl pa dibam tun, si dí taá cægi si ku vu ku yi maŋa kam We na wó ba Dl joŋi dibam balu maama na yi Dl nɔɔna tun, yi ku maama wó pa We na zulə zanzan.

Pooli na loori We o pa Efëezi tiinə te tun

¹⁵ We na ki te maama Dl pa abam tun ŋwaani mu, a ki Dl le abam ŋwaani maŋa maama. A ni abam ŋwa ni á tɔgi dí Yuutu Zezi di á wu-didva, yi á kwəri á soe We nɔɔna bam maama. ¹⁶ Kuntu ŋwaani mu a yəni a ki We le, yi a kwəri a loori-Dl a pa abam. ¹⁷ A loori dí Yuutu Zezi Kriisi Ko We dilu na jigi paari-zulə tun, si Dl pa Dl Joro kum zəni abam si á taá jigi wubɔŋ-ŋuna, si Dl vuri abam si á wani á lwaru Dl na yi wulu tun. ¹⁸ Amu loori We si Dl pa á wu vuri, si á wani á lwaru Dl na kuri abam si á taá jigi tuna yalu Dl tee ni tun, si á daari á lwaru Dl wo-laaru tum na tiini ti daga yi ti ba jigi doŋ te. Dl tiŋi-ti si Dl ba Dl kwe Dl pa balu na yi Dl nɔɔna tun mu. ¹⁹ Amu ta loori We si Dl pa á lwaru Dl dam dum na daga di ja gaali te, yi Dl ma-di Dl zəni dibam balu maama na se-Dl tun. Dl dam-fɔɔ kum kuntu mu Dl me Dl tɔŋi titɔŋ-kamunə yam. ²⁰ Dam dum kuntu mu Dl me Dl bi Zezi Kriisi Dl pa o yagi tɔvni, yi Dl daari Dl ma-di Dl zəŋ-o Dl pa o jəni Dl jazim ni Dl sɔŋɔ ni. ²¹ Kuntu, Zezi Kriisi laan mu te wəənu tilu maama na jigi dam nabiinə baŋa ni tun. Ku na yi pwa di didɛera maama di wɔɔ tiinə maama, o dam dum dwe ti maama. Ku na yi zum wəənu tum dam, naa jwa wəənu tilu na lagɔ ti ba tun di, Zezi yiri dum mu dwe yira yalu maama ba na bə tun. ²² We ma kwe wəənu maama Dl ki Zezi Kriisi dam kuri ni, yi Dl daari Dl tiŋ-o si o taa yi o nɔn-kɔɔ kum yuutu, si o taa te woŋo maama. ²³ Zezi kɔɔ kum mu nyi di o yira yam, ku yi wontu mu ŋwi ba wuni, yi wontu mu pai woŋo maama wura weyuu di tuga baŋa je maama ni.

Ŋwi-duŋa kalu We na pe dibam tun

2 Abam deen yi nɔɔna balu na ba jigi ŋwia kalu na nuŋi We te, á na vun We ni yi á ki lwarum tun ŋwaani. ² Á deen ma tɔgi cwe silu na yi lugu baŋa wo-yɔɔru cwe tun, yi á daari á tɔgi sutaana-pe wulu na te weyuu tilampolo ciciri sum tun. Wuntu mu yi sutaani dilu laan na te balu na vun We ni tun. ³ Dibam maama deen tɔgi nɔɔna bam kuntu cwe sum mu, yi dí ki wo-zɔɔna yalu dí fra na zɔvri tun. Dí ma yəni dí ki wo-zɔɔna ni dí wubɔŋa di dí yira na lagɔ te tun. Dibam deen na yi te tun mu bri ni We ban-zəŋɔ kum ya maŋi si ku ba dibam baŋa, nuneeni nɔɔna maama di te.

⁴ Ku daari We nan tiini Dl jigi nɔɔna ŋwanja ku gaali. Dl maa soe dibam zanzan. ⁵ Kuntu ŋwaani mu Dl pe dibam maama Dl ŋwi-duŋa kam Zezi Kriisi ŋwaani. We na zəni dibam kuntu tun, ku yi maŋa kalu dibam deen na je dí lwarum dum wuni tun mu. We vri dibam Dl yagi zaani mu. ⁶ We pe dí tɔgi di Zezi dí bi dí na

Dl ŋwi-duŋa kam, yi Dl daari Dl zəŋi dibam si dí tɔgi did-o dí na jəŋə je Dl sɔŋɔ kum ni. ⁷ We na ki dibam lanyirani Zezi ŋwaani kuntu tun, ku yi si ku taa bri nɔɔna maŋa kalu na buni tun ni Dl zaani dum tiini di daga mu. ⁸ Beŋwaani We vri abam lwarum wuni zaani mu, á na ki á wu-didva di Zezi tun ŋwaani. Ku dai abam titi dam, ku yi We peeri mu. ⁹ Ku dai abam titɔŋ-ŋuna ŋwaani, si nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o ba o tee o titi We yigə ni. ¹⁰ We mu mɔɔni dibam. Dl ma pa dibam Dl ŋwi-duŋa kam Zezi Kriisi ŋwaani, si dí taá ki kəm-laaru tilu Dl na maŋi Dl tiŋi Dl pa dibam si dí ki tun.

Balu na se Zezi tun laan jigi dwi didva mu

¹¹ Abam nan maŋi si á guli á deen na yi te yi We ya ta wu vri abam lwarum wuni tun. Ba wu lugi abam Zwifə bam wuni. Á yi dwi-ge tiinə mu, yi Zwifə bam na bri ba titi ni ba yi We nɔɔna yi ba goni ba bəkəri tun mu yáali abam di á na yəri á bəkəri gonim tun. Bantu na goni ba bəkəri te tun, ku yi nyinyugu kulɔ nabiinə na ki tun mu. ¹² Kantu maŋa kam ni, abam deen yəri Zezi Kriisi. Á deen tɔgi á təri Yisurayeli dwi tiinə balu We na kuri tun wuni. Abam yigə deen tɔgi ka tərə di We cullu tilu Dl na me Dl go ni di Dl nɔɔna bam tun wuni. Á deen na ŋwi ŋwia kalu lugu baŋa ni tun, We təri á tee ni, yi á ba jigi tuna di kulɔkulɔ. ¹³ Ku daari lele kuntu abam na ŋwi di Zezi Kriisi tun, ku yi wontu na tigi yi o jana kam nuŋi tun ŋwaani mu pe á twe di Baŋa-We, yi abam deen ya baŋwe di Dl.

¹⁴ Zezi Kriisi mu pe dibam wu-zuru, yi o pai ywəəni wu dibam titari ni. Wuntu mu pe Zwifə bam di dwi-ge tiinə bam maama ji dwi didva. O ma saari sisəni dilu ya na pwe-ba yi ba culi daani tun. ¹⁵ O na se o pa o titi si ba gu-o tun mu pe Zwifə bam cullu tum di ti na bri kulɔ maama tun ji kafe. Kuntu mu o fɔgi Zwifə bam di dwi-ge tiinə bam o ki daani, si ba maama ji dwi didva ba na ŋwi did-o tun ŋwaani. ¹⁶ Ba maama laan na jigi dwi didva kuntu tun, o ma kwe ba di We daani, o na tigi tɔvni-dagara kam baŋa ni tun ŋwaani. O tɔvni dum ŋwaani mu o pe ba daa ba culi daani.

¹⁷ Zezi Kriisi mu tu o tɔɔli We kwər-ywəŋə kam si dibam maama di We fɔgi daani, ku na yi abam dwi-ge tiinə balu deen na baŋwe di Dl tun, naa dibam Zwifə balu na maŋi dí batwari di Dl tun. ¹⁸ Zezi Kriisi ŋwaani mu, dibam maama jigi cwəŋə si dí twe dí Ko We te, We Joro kum na yi didva yi ku wu dí maama tee ni tun ŋwaani.

¹⁹ Kuntu, abam balu na yi dwi-ge tiinə tun, á daa dai vərə, á nan dai dwi-ge tiinə daga. Abam laan yi dwi didva mu di We nɔɔna bam, yi á tɔgi á yi Dl sɔŋɔ kum biə. ²⁰ Abam tɔgi á yi We kɔɔ kum nɔɔna mu, yi kɔɔ kum kuntu nyi di digə mu te. Zezi tintɔŋna bam di We nijɔŋə bam mu cwi digə kam kuntu kuri. Zezi Kriisi mu yi kandwe dilu na pai digə kam ziga lana tun. ²¹ O

maa pa digə kam lɔɔm maama tɔgti daanti lanyirani, yi o pa ka puli ka daga, si ka taa yi dɛ Yuutu wɔm nyim o nɔɔna bam na wɔ ta zul-o da tun ηwaaɛni. ²² Abam dɛ tɔgti á wɛli We nɔɔna bam wɔni mu á na ηwi dɛ Zezi tun ηwaaɛni. Kuntu, abam nyi dɛ We digə kalɔ Dɛ na wura Dɛ laa, si Dɛ taa zɔvri ka wɔni dɛ Dɛ Joro kum tun mu.

Pooli na tɔgti dwi-ge tiinɛ titari ni te tun

3 Kuntu ηwaaɛni mu amu Pooli yɛni a loori We a pa abam. A na tɔɔli Zezi Kriɛi kwɛrɛ kam a bri abam dwi-ge tiinɛ tun mu pɛ ba ki-ni puna digə ni. ² Abam nan ni ni, titɔgti dilɔ We na pɛ-ni si a tɔgti abam ηwaaɛni tun, ku yi si a tɔɔli Dɛ zaani kwɛrɛ kam mu a bri abam. ³ Ku yi We mu vuri amu si a wani a lwarɛ Dɛ cigɛ kalɔ na sɛgi tun. Kuntu mu amu maɔti a pɔpɔni cigɛ kam kuntu taani finfun a bri abam. ⁴ Abam nan na karɛmi amu na pɔpɔni kɔlɔ tun, á wɔ lwarɛ ni amu ni Zezi Kriɛi cigɛ kalɔ na sɛgi tun kuri lanyirani. ⁵ Faɔa faɔa tun We wɔ pɛ nabiinɛ lwarɛ Dɛ cigɛ kam kuntu. Dɛ laan nan mɛ Dɛ Joro kum mu Dɛ vuri Zezi tuntɔgti bam dɛ Dɛ nijɔgtɛnɛ bam si ba lwarɛ-ka. ⁶ Cigɛ kam kuntu mu yi si Dɛ pa dwi-ge tiinɛ balɔ na ηwi dɛ Zezi Kriɛi tun tɔgti ba na wo-laaru tilɔ Dɛ na lagɛ Dɛ pa Zwifɛ balɔ na sɛ Dɛ kwɛr-ywɛɔgtɛ kam tun, si ba dɛ tɔgti ba ji dwi didwa dɛ Zwifɛ bam, si ba laan jɔgti kɔlɔ We na goni ni si Dɛ pa Dɛ nɔɔna bam tun.

⁷ Ku yi yu-yoɔgtɛ mu yi We kuri-ni si a ji Dɛ kwɛr-ywɛɔgtɛ kam tuntɔgtɛni, yi Dɛ pa-ni dam Dɛ titɔgti dum ηwaaɛni. ⁸ Amu nan mu yi wɔlɔ na tiini a muri We nɔɔna bam maama wɔni tun, yi We daa ta pa-ni titɔgti-ηum dum kuntu, si a taa ve dwi-ge tiinɛ te a bri-ba Dɛ kwɛr-ywɛɔgtɛ kam, si ba lwarɛ Zezi Kriɛi wo-laaru tum na tiini ti dagɛ te, yi nɔɔn-nɔɔnu bá wani o lwarɛ-ti o ti. ⁹ Amu nan maɔti si a pa nabiinɛ mu lwarɛ We cigɛ kam na tɔgti cwe silɔ tun. Ku na zigɛ pulim ni tun, We dilɔ na ki wɛɛnu maama tun mu pɛ cigɛ kam kuntu sɛgi, ku ba ku yi zum. ¹⁰ Dɛ laan ma tɔgti Zezi kɔgtɛ kum ηwaaɛni Dɛ pa didɛera dɛ pwa balɔ maama na jigɛ dam weyuu tilampolo kum ni tun lwarɛ Dɛ swan yam dwi tɛri tɛri na yi te. ¹¹ We tagɛ dɛ Yuutu Zezi Kriɛi ηwaaɛni mu Dɛ ki kuntu, ni Dɛ na maɔti Dɛ li wɔbɔgtɛ si Dɛ ki kɔlɔ pulim ni tun. ¹² Dɛ na ηwi dɛ Zezi Kriɛi tun, o maa paɛ dɛ jigɛ baari yi o pa dibam cwɛɔgtɛ si dɛ wani dɛ twe We te si dɛ yi taá kwari fɔvni, dɛ na ki dɛ wɔ-didwa did-o tun ηwaaɛni. ¹³ Abam nan yi pa á wɔru cɔgti si á ga baari dɛ amu na yaari te abam ηwaaɛni tun, si ku yi abam yuu zɛɔgtɛm ηwaaɛni mu.

Zezi sono kum na yi te tun

¹⁴ Kuntu ηwaaɛni mu amu yɛni a kuni doonɛ dɛ Ko We yigɛ ni a loori-Dɛ abam ηwaaɛni. ¹⁵ Ku na yi weyuu

ni naa lugu baɔa ni, balɔ maama nɔɔna na jigɛ-ba ba bɛ ni ba kwɛ tun kuri nuɔti We na yi dibam Ko tun te mu. ¹⁶ Amu yɛni a loori We mu, si Dɛ pa Dɛ Joro kum pa á bicara na dam, Dɛ paari-zulɛ na dagɛ tun ηwaaɛni, ¹⁷ si Zezi Kriɛi taa tigi á wɔbɔgtɛ ni, dɛ á na ki á wɔ-didwa did-o tun ηwaaɛni. Amu ta loori-Dɛ mu si Dɛ pa á taá ηwi sono wɔni, si á zigɛ kɛɔgtɛ ni tiu nɛ na kwaari tɛga ni te tun, ¹⁸ si á wani á wɛli dɛ We nɔɔna bam maama á lwarɛ Zezi Kriɛi sono kum na mai te tun. Zezi Kriɛi sono kum na tiini ku dagɛ te tun nyi dɛ woɔgtɛ na tiini ku yalma ku dwarma ku yi baɔa baɔa yi ku luunɛ zanzan tun mu. ¹⁹ O sono kum nan dwe si nabiinɛ lwarɛ ku na yi te tun. We nan wɔ pa abam lwarɛ-ku, si Dɛ ηwɛa kam laan su á bicara maama.

²⁰ Pa-na dɛ zuli We dilɔ na wat woɔgtɛ maama Dɛ ki tun, dɛ Dɛ na yɛni Dɛ zɛni dibam dɛ Dɛ dam dum, yi ku tiini ku dwe kɔlɔ maama dibam na wɔ wani dɛ bɔgtɛ naa dɛ loori-Dɛ tun. ²¹ Baɔa-We maɔti si Dɛ na zulɛ Dɛ nɔn-kɔgtɛ kum maama tee ni Zezi Kriɛi ηwaaɛni, si ku taa ve maɔa kalɔ na ba ti tun. Amina.

Zezi Kriɛi kɔgtɛ kum yi dwi didwa mu

4 Amu na wɔ puna digə ni dɛ Yuutu wɔm ηwaaɛni tun, a loori abam si á taá tɔgti cwɛ-laa si ku maɔti dɛ We na bɔgtɛ abam si á taá tɔgti te tun. ² Ku maɔti si á tu á titi mu, si á taá jigɛ wɔ-bono maɔa maama, si á daari á taá jigɛ wɔ-zuru, si á taá wɛli daani dɛ sono. ³ Kwaani-na si á taá jigɛ wɔbɔgtɛ-didwɛ ni We Joro kum na pɛ abam te, si á wɛli daani si yazurɛ taa wɔ á titari ni. ⁴ Zezi kɔgtɛ kum yi dwi didwa mu, We Joro kum dɛ yi didwa mu, ni We na bɔgtɛ abam si á taá tɔgti-Dɛ yi á jigɛ tuna didwa dɛ Dɛ te tun. ⁵ Dibam maama jigɛ Yuutu didwa mu, dɛ na ki dɛ wɔ-didwa did-o te tun dɛ yi didwɛ mu. Dɛ na miisi na wɔni tun dɛ yi woɔgtɛ didwa mu. ⁶ We yi didwa mu, Dɛ maa yi dibam maama Ko. Dintu mu yi dibam maama Yuutu, yi Dɛ wɔ dibam maama tee ni, yi Dɛ kwari Dɛ wɔ dibam maama wɔni.

⁷ Dibam didwa didwa jɔgti pɛari dwi tɛri tɛri mu, ku maɔti dɛ Zezi Kriɛi na lagɛ si o pa dibam te tun, ⁸ ni ku na pɔpɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wɛ:

«O na diini weyuu tun,
o kalɛ o dɔna bam o pi,
yi o daari o maɔti o pɛera yam o pa nɔɔna.»

⁹ Ku na pɔpɔni ku wɛ, o diini tun, ku kuri mu bɛɛ? Ku lagɛ ku ta ni o dɛ yigɛ o tu tɛga baɔa yi o tu o kwaari ka kuri mu. ¹⁰ Wɔlɔ na tu tɛga baɔa kuntu tun daa ta mu diini weyuu, o kɛ We-sɔgtɛ wɛɛnu tum maama yigɛ, si o pa wɛɛnu tilɔ maama na wura tun taa jigɛ kuri. ¹¹ Ku yi wɔntu mu pɛ o nɔɔna bam pɛera dwi tɛri tɛri, o pɛ ba badaara yi o tintɔgtɛna, badaara maa yi We nijɔgtɛnɛ, badonnɛ maa tɔɔli We kwɛr-ywɛɔgtɛ kam, babam maa nii o nɔɔna bam baɔa ni, yi badonnɛ bri o nɔɔna bam We cigɛ kam.

¹² Zezi Krisi nan pe peera yam kuntu, si o nɔɔna bam wani ba na dam mu ba taa tunji ba zani daani, si ku pa o kɔɔɔ kum maama fɔɔɔ ku ki daani si ku puli, ¹³ si ku pa di maama laan ji woɔo didua di na lwarti We Bu wum yi di ki di wu-didua did-o tun nwaani. Di wubuɔa laan wu tiini ya bi lanyirani, si di maɔi lanyirani ni Zezi Krisi na maɔi fasi te tun. ¹⁴ Kuntu, di wubuɔa laan wu bi, ya daa ba ta ve yigɔ di kwaga ni bu-balwa wubuɔa na yi te tun, yi di daa ba joɔi nɔɔna zaasum mwalɔ mwalɔ ni viu na fuli wɛɛnu ku yagi yigɔ di kwaga te tun. Di daa ba se si di tɔɔi nɔɔna balu na ki sisuna ba gani ba donnɔ si ba tusi tun. ¹⁵ Di nan wu ta bri We ciga kam di sono mu, si ku pa di tiini di bi woɔo maama wuni, si di taá nwi di Zezi Krisi wulu na yi dibam Yuutu tun. ¹⁶ Zezi kɔɔɔ kum nyi di o yira mu, yi wuntu mu pa o yira yam je sum maama tunji si weli daani. Si nan yi tɛri tɛri mu, yi si maama weli daani si tunja. Kuntu nwaani, wulu maama na yi Zezi kɔɔɔ kum nɔɔnu tun na tunji tutuɔi dilu Zezi na pe-o tun, kuɔ pa o kɔɔɔ kum maama bi yi ku puli di sono.

Ɔwi-duɔa kalu We na pe dibam tun

¹⁷ Amu nan lagi a kaani abam di Yuutu Zezi nwaani, si a daa yi taá tɔɔi cwe silu balu na yɛri We tun na tɔɔi di ba wubuɔa-yɔɔru tum tun. ¹⁸ Bantu wubuɔa yi lim mu, yi ba nwi kam ba tɔɔi We nwi na yi te tun, beɔwaani ba wu lwarti We ciga kam ba wubuɔa na tigi tun nwaani. ¹⁹ Ba maa ba kwari cavura, yi ba tiini ba ki lwartum dwi maama di digiru wo-zɔɔna kɛnɛ yalu maama ba wubuɔa na zua ku ja gaali tun nwaani.

²⁰ Abam na lwarti Zezi Krisi ciga kam tun, ku dai si a taá ki kikiɔ yantu doɔ. ²¹ Abam nan na ni Zezi taani dum, yi ba suni ba bri abam o ciga kam tun, ²² ba bri abam si a yagi a nwi-doɔa kam mu di ka na pe a yi te tun. A nwi-doɔa kam kuntu mu lagi ka cɔɔi abam, di ka na gani abam si a fra taa zuɔri wo-yɔɔru tilu na ba jigi kuri tun. ²³ A wubuɔa maama nan maɔi si ya lani ya ji wubuɔa-duɔra mu, ²⁴ si a daari a taá nwi We nwi-duɔa kalu Dl na pe abam tun. Nwi-duɔa kam kuntu yi We titi nwi mu, yi ka pa a tɔɔi ciga di wu-poɔo cwɛɔɔ.

²⁵ Kuntu nwaani, pa-na di yagi vwan fom, si di daari di taá te ciga di bri daani, di maama na yi dwi didwi tun nwaani. ²⁶ Abam wulu na jigi ban-zɔɔɔ di o doɔ, o yi se si ku pa o ki wo-balɔɔ, si o daari o li-ku o wuni lila ku loori we na wu zu tun. ²⁷ A yi zaɔi a pa sutaa ni laɔa di wani abam. ²⁸ Wulu ya na nɔni tun daa yi taa nɔna. O nan maɔi si o kwaanɔ o tunji o pa o titi mu di ciga, si o daari o wani o zani balu yinige na jigi-ba tun di. ²⁹ A yi pa a ni-taani taa jigi lwartum. Nan taá nɔni-na taani dilu na wu pa nɔna na dam We cwɛɔɔ kam wuni, yi di daari di zani-ba lanyirani ni ba na lagi zɛnɛ te tun. ³⁰ A yi pa We Joro kum wu cɔɔi di a na ki kulu tun, beɔwaani kuntu mu yi nyinyugu kulu We na pe abam si ku bri ni a yi Dl nɔna tun, si Dl sariya

de dum na yiɔ, si Dl laan ba Dl vri abam lwartum dwi maama wuni. ³¹ Yagi-na pu-sɔa di ka-culi-daani di ban-zɔɔɔ, si a daari a yagi kantɔɔɔ di tru di wu-luɔu dwi maama. ³² Taá nwi-na daani, si a daari a taá jigi da-nwaɔa. Taá yagi-na a ma ce daani, ni We na yagi Dl ma ce abam Zezi Krisi nwaani te tun.

Di na maɔi si di taá nwi pooni wuni te tun

5 Abam na yi We bu-sonnu tun, a taá ki ni We na ki te tun. ² Taá soe-na daani ni Zezi Krisi na soe dibam te tun. Wuntu mu se si o lani dibam yuu ni o ti di lwartum nwaani. O ma ma o titi o ki kaanum dilu na poli We wu yi di lwɛm ywɛmmɛ di Dl tun.

³ Abam yi We nɔna mu. Kuntu, ku wu maɔi si a pa wo-zɔɔna kikiɔ di boorim dwi maama taa wu a wuni, naa a taá yi wo-swɛn-nyina. A bri a yi pa ba ni wɛɛnu tum kuntu taani abam titari ni. ⁴ Ku na yi cɔɔim-nwe di bitar-jwɛru di bitar-digiru dwi maama, tintu wu maɔi di abam. A nan maɔi si a taá ki We le mu maɔa maama. ⁵ Nan taá ye-na ni, nɔnu wulu maama na ki wo-zɔɔna naa boorim, naa wulu na yi wo-swɛn-nyim tun, kuntu tu ba fɔɔi o na kulukulu Zezi Krisi di Baɔa-We paari dum wuni. Nɔnu na yi wo-swɛn-nyim, ku bri ni o pa tintu mu zula, yi o daari We o yagi.

⁶ Nan yi pa-na nɔni-nɔnu gani abam di bitar-yɔɔru. Kɛm-balwaarɔ tum kuntu doɔ mu lagi ti pa We ban-zɔɔɔ kum suni ku ba ku cɔɔi balu na vin Dl ni tun. ⁷ Kuntu nwaani ja-na a titi di balu na ki kuntu doɔ tun. ⁸ Abam deen ya yɛri We, yi ku pa a wu lim wuni. Abam nan na tu a nwi di di Yuutu Zezi Krisi tun, ku pe pooni laan wu a tee ni. A taá nwi-na si ku maɔi di balu na ve pooni wuni tun na nwi te tun. ⁹ Beɔwaani kɛnɛ yalu maama na yi pooni nyim tun mu yi lanyirani, di wɛɛnu tilu maama na jigi ciga tun. ¹⁰ A nan kwaanɔ si a lwarti wɛɛnu tilu maama na sui di Yuutu Zezi wubuɔa tun. ¹¹ Ja-na a titi si a yi tɔɔi wo-yɔɔru tilu na yi lim nyim tun, si a daari a pa nɔna lwarti jaja ni wɛɛnu tum kuntu ba lana. ¹² Beɔwaani, wɛɛnu tilu nɔna bam kuntu na yɛni ba sɛgi ba ki tun tiini ti jigi cavura si di nɔni-ti. ¹³ Abam nan na pe We pooni dum bri woɔo maama kuri jaja, nɔna laan wu lwarti ni ti yi balɔɔ. ¹⁴ Beɔwaani woɔo kulu maama kuri na lwarti jaja tun laan wu pooni yigɔ ni mu. Kuntu mu ku tagi ku wi:

«Wulu na do tun zaɔi wɛɛni,

si n bi n yagi tɔni,

si Zezi Krisi nwi kam pooni taa wu nmu tee ni.»

¹⁵ A nan fɔɔi a ci a titi di a na tɔɔi cwɛɔɔ kalu tun, si a taá jigi wubuɔa-nwa, si a yi taá yi nɛɛni balu na wu lwarti We ciga kam tun te. ¹⁶ Dibam na nwi maɔa kalu wuni zum tun jigi kɛm-balwaarɔ zanzan. Kuntu nwaani, We na pe abam pwɛlɛ si a tunji kulu tun, ki-na-ku lanyirani. ¹⁷ A yi taá tɔɔi-na jwɛrim cwɛɔɔ,

á nan kwaani á lwarí kulu dí Yuutu Zezi na lagi sí á taá kí tún.

¹⁸Yí taá yí nɔɔna balu na nyɔ sana ba su ba bugi tún, sí kuntu pai á ŋwía cɔɔgi mu. Á nan za pa-na Wɛ Joro kum sí á bicara lanyirani. ¹⁹Á taá leeni Wɛ ləŋ-ŋwi dí Wɛ tiə le dí Wɛ Joro kum na pɛ abam le silu tún á bri daani. Taá leeni-na zulə le sum kuntu á pa dí Yuutu Zezi Krisi dí á wu maama, ²⁰sí á taá kí dí Ko Wɛ le maŋa maama dí woŋo kulu maama Dl na pɛ abam tún dí Yuutu Zezi Krisi yiri ŋwaani.

Baara dí ba kaana na maŋi sí ba taa soe daani te tún

²¹Á taá se daani á na kwari Zezi Krisi tún ŋwaani.

²²Kaana maŋi sí ba taa se ba banna, ní ba na se dí Yuutu Zezi te tún. ²³Beŋwaani kaani baru mu yí o yuutu, ní Zezi Krisi dí na yí o kɔɔ kum Yuutu te tún. O kɔɔ kum nyi dí o yira mu, yí wuntu mu vri-ba lwarum wuni. ²⁴Kuntu, kaana dí maŋi sí ba se ba banna mu woŋo maama wuni, ní Zezi kɔɔ kum nɔɔna bam na se o ní te tún.

²⁵Ku daari abam banna-ba, á maŋi sí á taá soe á kaana, ní Zezi Krisi dí na soe o kɔɔ kum nɔɔna bam yí o se o ti ba ŋwaani te tún. ²⁶O nan tigi sí o pa ba taa yí Wɛ nɔɔna mu. O ma kwe-ba dí o taani dum sí ba ji lanyirani nuneeni ba na zari woŋo dí na te tún. ²⁷O fɔgi o kwe-ba kuntu, sí o laan pa o kɔɔ kum wani ku ba ku zigi o yigə ní dí paari-zulə mu, sí ku taa jigɪ lam, yí digiru dí cɔɔgum təri ku tee ní dí finfun dí. Kuntu tún, o nɔɔna bam wó ta jigɪ wu-poŋo o yigə ní, yí tusim tərə.

²⁸Kuntu, kan-banna maŋi sí ba taa soe ba kaana, nuneeni ba na soe ba titi yira yam te tún. Nɔɔnu wulu na soe o kaani tún soe o titi mu. ²⁹Beŋwaani nɔɔnu tərə o na vai o yira kwɛem. O nan ní o yira yam baŋa ní mu, yí o dí wodi o ma kɔni-ya. Ku nan yí bídwí mu dí Zezi Krisi na ní dibam balu na yí o kɔɔ kum baŋa ní te tún, ³⁰dí na nyi dí o yira yam tún ŋwaani. ³¹Wɛ tɔnɔ kum nan tagi ku wɛ: «Nɔɔnu na dí kaani, o maŋi sí o pɔɔri o titi o ko dí o nu tee ní, sí o daari o jəni dí o kaani wum, sí ba laan jí nɔɔnu didva.» ³²Taani dum kuntu yí ta-ŋum mu, yí dí kuri ya səgi. Amu nan kwe-dí a ma maŋi Zezi Krisi dí o kɔɔ kum woŋo mu. ³³Ku nan yí ciga mu dí abam dí, kan-baru maama maŋi sí o taa soe o kaani ní o na soe o titi te tún. Kaani maama dí maŋi sí o taa zuli o baru mu.

Biə dí ba tiinə na maŋi sí ba taa ŋwi daani te tún

6 Biə-ba, abam na se dí Yuutu Zezi tún, ku maŋi sí á taá se á tiinə ní, sí ku maŋi kuntu mu.

²«Ta n zuli n ko dí n nu.»

We niə yam maama wuni, mu dayigə ní dúlú Dl na goni ní Dl wəli da Dl wɛ:

³«Nmu na zuli n ko dí n nu,

ní na ywəni dí mumwɛ-dɛeri lugu baŋa ní.»

⁴Ku daari abam balu na yí biə kwə tún, sí á yí taá tiini á fi-ba á pai ba bana zaŋi. Nan taá kɔni á biə bam lanyirani, sí á taá kwe-ba ní dí Yuutu Zezi ciga kam na bri te tún.

Yum tiinə dí ba gambe na maŋi sí ba taa ŋwi daani te tún

⁵Ku na yí abam balu na yí gambe tún, á taá tɔŋi á tɔgi á yum tiinə wubuŋa. Taá kwari-na-ba sí á tɔŋi dí yawala, nuneeni á na wó tɔŋi á pa dí Yuutu Zezi te tún. ⁶Ku nan dai ba na zigi ba ní abam maŋa kalu tún yirani mu á wó ta tɔŋi kuntu sí ba tee abam. Taá tɔŋi-na dí á wu maama, sí á taá tɔgi Wɛ wubuŋa na lagi te tún nuneeni á yí Zezi Krisi titi gambe mu te. ⁷Taá tɔŋi-na dí wupolo nuneeni á tɔŋi dí Yuutu wum ŋwaani mu te, sí ku dai nabiinə ŋwaani. ⁸Beŋwaani abam ye ní nɔɔnu maama wó na ŋwuru dí Yuutu wum tee ní dí kəm-laaru tɔlú maama o na kí tún, ku na yí gambia naa nɔɔnu wulu na te o titi tún dí.

⁹Ku daari abam balu na yí gambe sum yum tiinə tún, á taá kí á gambe sum lanyirani dí kuntu doŋ, sí á yí taá fugi-ba, beŋwaani abam ye ní á maama jigɪ Yuutu didva mu o na wu Wɛ-sɔŋo ní, yí wuntu mu te abam dí á gambe sum maama. Wuntu nan tɔgi ciga mu, o ba kuri nɔɔna daani.

We na wó zəni dibam sí dí taá zigi dí baari te tún

¹⁰Amu na lagi a ta kulu a ma a kweeli tún mu yí sí á taá zigi kəŋkəŋ dí á na ŋwi dí dí Yuutu Zezi tún, sí á joŋi o dam-fɔrɔ kum. ¹¹Kwaani-na á joŋi Wɛ zənə yam maama nuneeni jara zila te, sí á wani á fɔgi á cí á titi, sí sutaani yí wani abam dí dí sisuna yam maama. ¹²Jara yam kuntu nan dai dibam dí nabiinə jara. Ku yí didaani ciciri silu maama na jigɪ dam weyuu tɔlampo lo ní tún mu. Suntu mu yí sutaani juŋa didɛera, yí sí jigɪ dam lugu kuntu na yí lim tún baŋa ní. ¹³Kuntu ŋwaani, joŋi-na Wɛ zənə yam maama á ma fɔgi á cí á titi, sí á wani á vin sutaani sí á zigi dí baari maŋa kalu na cana tún wuni, sí á na wani jara yam, sí á ta taá zigi kəŋkəŋ á ziga kam je ní.

¹⁴Nan fɔgi-na á zigi dí baari, sí á taá jigɪ Wɛ ciga kam, ní á na vɔgi á gwaaru dí kili te tún, sí á daari á taá kí lanyirani Wɛ yigə ní, sí ku wani ku cí abam dí wo-lwaanu, nuneeni á na zu luguru gwaaru á ma kwəli á nyɔɔna jara wuni te tún. ¹⁵Á nan maŋi sí á kwaani á tɔli Wɛ kwər-ywəŋə kalu na pai nɔɔna dí Wɛ fɔgi daani tún, nuneeni á na zu natra sí ku zəni á vəŋə jara wuni te tún. ¹⁶Á taá jigɪ-na wu-didva dí Wɛ maŋa maama, nuneeni á na ze tɔn-tuw kum ba na ma kɔŋi cuna tún, sí á cí á titi dí wo-lwaanu tu sutaani cí-dɛera yam ya na jigɪ minə tún, sí á wani á pa ya

maama dwe. ¹⁷Ma-na We na vri abam ηwia te tun á ma ci á tuti, ni luguru yu-kwəli mu á pugə á yuu ni jara wɔni te. Á ma-na We taani dɪm á ma wəli á tuti, ni sv-zɔɔ te, We Joro kum na ki abam juɲa ni tun. ¹⁸Á ki-na wənu tum kuntu maama di We-loro si We zəni abam. Á taá wari We maɲa maama ni Dl Joro kum na pe abam dam te tun. Taá jigi-na á tuti, si á vɔ á wu lanyirani, si á taá loori We Dl nɔɔna bam maama ηwaani. ¹⁹Taá loori-na We á pa amu di, si a na puri a ni si a ta taani, si Dl pa-ni taani dilu a na wó ηɔɔni tun, si a daari a na baari a bri nɔɔna Dl kwər-ywəɲə kam, si a pa ba lwarɪ Dl ciga kalu ya na səgi tun. ²⁰Ku yi kwər-ywəɲə kam kuntu ηwaani mu We tɔɲi-ni si a taa bri nɔɔna. Ba nan ki-ni puna digə ni a na bri-ka tun ηwaani mu. Nan taá loori-na We si Dl zəni-ni, si a

taa wai a tɔɔli-ka di baari ni ku na maɲi si a taa ki te tun.

Tiim kwərə

²¹Amu nan lagi si abam lwarɪ amu labaari di a na wura a ki kulv tun mu. Kuntu ηwaani a lagi a tɔɲi di ko-bu-sono Tisiki si o ba abam te, si o fɔgi o ta amu labaari maama di abam. Wuntu tɔɲi o pa di Yuutu Zezi di yawala mu. ²²Amu lagi si o pa abam lwarɪ dɪbam labaari, si ku pa á bicara pəni tɪga ni.

²³Di Ko We di di Yuutu Zezi Krisi wó pa di ko-biə bam maama yazurə, si ba taa jigi da-sono di wu-dɪdɪ. ²⁴We wó pa balu maama na jigi di Yuutu Zezi Krisi sono kulv na ba ti tun yu-yoɲo.

Tɔnɔ kɔlv Pooli na pupɔni o pa

FILIPI TIINĒ tun

Tɔnɔ kɔlv Pooli na pupɔni o pa Filipi tiinĒ tun na brɪ dɪbam kɔlv tun mu tuntu

Pooli deen pupɔni tɔnɔ kum kuntu o pa We nɔɔna balv na wu Filipi ni tun mu. Bantu mu yi balv na de yigə ba kɪ ba wu-dɪdva dɪ Zezi Ɛrɔpɪ ni tun. Filipi yi Masɪdvanɪ lɔgv kum tiv dɪdva mu, yi Rom tiinĒ deen mu te-ba.

Maɲa kalv Pooli na wu pɪna digə ni tun, mu o pupɔni tɔnɔ kum kuntu. O wu deen ma cɔgi dɪ nɔɔna badaara na jaani vwan zaasum ba zu Filipi We nɔɔna bam wɔni tun. Nan dɪ kuntu maama dɪ, Pooli tɔnɔ kum ta brɪ o na jɪgi wɔpolo dɪ baari tute, o na ɲwi dɪ Zezi Kriɪi tun ɲwaanɪ.

Maɲa kalv Pooli na wura o pupɔni tɔnɔ kum tun, o deen guli o kɪ Filipi We nɔɔna bam le, ba na zən-o dɪ pɛera yalv maama o cam dum maɲa ni tun. O ma daari o ɲɔɔni dɪ ba si ba na pu-dia dɪ baari, ni wɔm dɪ na ne cam yi o zɪgi kəɲkəɲ te tun. O ma ta dɪ ba si ba taa jɪgi tu-n-titi wɔbɔɲa, ni Zezi deen na tu o titi te tun, si ba yi taa beeri ba titi yiranɪ zənə (pɔɔrum 1-2).

Pooli ma ta o brɪ-ba ni, ba na ne cɪga We tee ni tun, ku yi pɛeri mu Baɲa-We na pɛ-ba zaani, ba na kɪ ba wu-dɪdva dɪ Zezi tun ɲwaanɪ, si ku dai ni ba na sɛ Zwifə cullu tum tun ɲwaanɪ. O ma kaani-ba si ba yi se vwan karanyina tiinĒ bam, yi o loori-ba si ba taa lwəni wɔm na kɪ te tun, si ba taa kwaani ba ɲwi ni Zezi titi deen na ɲwi te tun (pɔɔrum 3).

O ma pupɔni o brɪ-ba We na pɛ balv maama na ɲwi dɪ Zezi tun jɪgi wɔpolo dɪ wu-zuru te (pɔɔrum 4).

Tɔnɔ kum kuntu brɪ ni Pooli soe Filipi tiinĒ bam zanzan.

1 Amv Pooli mu pupɔni tɔnɔ kuntu yi Timoti wu a tee ni. Dɪbam yi Zezi Kriɪi tintɔɲna mu. Dɪ pupɔni si dɪ pa abam balv maama na wu Filipi ni yi á tɔgi Zezi Kriɪi ɲwaanɪ á ji We nɔɔna tun, dɪ á kɔgɔ kum yigə tiinĒ bam dɪ ba zənzənnə bam dɪ.

²Dɪ Ko We dɪ dɪ Yuutu Zezi Kriɪi wó pa abam yazurə dɪ yu-yoɲo.

Pooli na loori We te tun

³Maɲa maama amv na guli abam gulə, a yəni a kɪ a Tu We le mu abam ɲwaanɪ. ⁴Maɲa maama a na loori We a pa abam maama, a jɪgi wɔpolo mu, ⁵dɪ abam na tɔgi á wəli-nɪ dɪ We kwər-ywəɲə kam titɔɲa yam ku zɪgi pulim ni ku ba ku yi zum tun. ⁶Amv ye lanyiranɪ ni, We dɪlv na maɲi Dɪ puli titɔɲ-ɲɔna yam kuntu abam bɪcara ni tun, dintv daa ta wó pa ya vu ya guri de dum Zezi Kriɪi na wó joori o ba tun. ⁷Amv tiini a soe abam dɪ a bɪcari maama. Kuntu ɲwaanɪ mu pai ku maɲi si amv taa jɪgi á wɔbɔɲa a wɔni kuntu doɲ. Bɛɲwaanɪ abam maama tɔgi á na yu-yoɲo kum ni amv dɪ na ne te tun, lele kuntu ba na kɪ-nɪ pɪna digə ni tun, dɪ maɲa kalv a ya na kaagi a beeri je maama a ɲɔɔni cɪga a pa We kwər-ywəɲə kam jɪgi kuri tun. ⁸Abam fra jɪgi amv, ni Zezi Kriɪi titi na soe abam te tun mu. We titi ye ni a na tagi kɔlv tun yi cɪga mu.

⁹A na loori We a pa abam kɔlv ɲwaanɪ tun yi si abam sono kum mu fɔgi ku puli zanzan, ku wəli dɪ yəno si ku pa á taá wai á lwarɪ kɔlv maama na yi cɪga tun.

¹⁰Kuntu mu á wó wani á kuri kɔlv na lamma tun á

kɪ, si Zezi Kriɪi de dum na yiə, si digiru yi taa wu á bɪcara ni, si nɔɔn-nɔɔnv yi zanɪ o na á wo-lɔɲo o ta.

¹¹Kɔlv na wəli da tun, á pa á kəm maama taa tɔgi cɪga lanyiranɪ ni Zezi Kriɪi na zəni abam te tun. Kuntu wó pa We na zulə dɪ tiə.

Zezi mu yi ɲwia cɪga cɪga

¹²A ko-biə-ba, a lagi si á lwarɪ ni yaara yalv na yi amv tun nan pɛ We kwər-ywəɲə kam jagi ka yi yigə mu. ¹³Ku na kɪ amv te tun pɛ pamaɲna balv na nii pɛ wɔm sɔɲo kum tun dɪ balv maama na wura tun lwarɪ ni, ku yi amv na tɔgi Zezi Kriɪi tun ɲwaanɪ mu ba kɪ-nɪ pɪna digə ni. ¹⁴Kɔlv na wəli da tun, amv na wu pɪna digə ni tun pɛ dɪ ko-biə bam zanzan tiini ba kɪ ba wu-dɪdva dɪ dɪ Yuutu wɔm, ku pa ba jɪgi baari zanzan ba maa brɪ We taani dum yi ba ba kwarɪ fɔvni.

¹⁵Ku yi cɪga mu si nɔɔna badaara tɔɔli Zezi Kriɪi kwərə kam dɪ wu-gɔv dɪ kantɔgɔ mu amv ɲwaanɪ. Ku daari badaara nan tɔɔli-ka dɪ ba wɔbɔɲ-laaru mu.

¹⁶Bantu tɔɔli dɪ sono mu, bɛɲwaanɪ ba ye ni We mu pɛ-nɪ ni si a ɲɔɔni cɪga a pa Dɪ kwər-ywəɲə kam ja kuri. ¹⁷Badonnə bam nan tɔɔli Zezi kwərə kam si ku pa ba titi mu kamunni, si ba ba jɪgi wu-poɲo. Ba nan bɔɲi si ba pa amv yaara yam mu tiini ya puli, a na wu pɪna digə ni tun ɲwaanɪ. ¹⁸Ku nan ba cɔga. A ta jɪgi wɔpolo dɪ ba maama na jɪgi Zezi Kriɪi kwərə kam ba tɔɔli ba brɪ nɔɔna te tun. Ba na tɔɔli-ka dɪ wɔbɔɲ-laaru naa wɔbɔɲ-balwaaru dɪ, ku yi Zezi kwərə kam mu ba tɔɔla.

Amu nan ta tiini a jigi wupolo, ¹⁹berɣwaani amu ye ni We wó jonɣi-ni Dl yagi, abam na loori-Dl á pa-ni yi Zezi Krisi Joro kum di zəni-ni tun ɣwaani. ²⁰Amu nan tiini a jigi tuna ni a bá ki woɣo kulɔ na wó pa a na a cavura tun. Ku na yi lele kontu di maɣa maama, aá ta jigi pu-dia, si a na ɣwi naa a na tɣa, si Zezi Krisi na zulə a ɣwia kam maama wuni. ²¹Ku na yi amu, a ɣwi Zezi Krisi ɣwaani mu. A nan na tigi di, kuó ta jigi nyɔɔri ku pa-ni. ²²Amu nan ta na ɣwi lɔɣu baɣa ni, a tituɣi dum wó wani di wəli nɔɔna lanyirani. Kontu tun, a yəri a na wó twəri kulɔ si a daari kulɔ. ²³Wəənu tuntu tile mu jigi-ni ti pa a yəri a na wó li kulɔ tun. Kulɔ na jigi fra ku pa-ni tun mu yi si a yagi lɔɣu baɣa, si a daari a vu Zezi Krisi te a taa wuru. Kontu wó tiini ku taa lana. ²⁴Ku daari, a ta na wu lɔɣu baɣa ni, kuó ta jigi zənə zanzan ku pa abam. ²⁵A ye ni kontu yi ciga mu, yi ku pe a lwaru ni ku maɣi si a ta wu lɔɣu baɣa ni. Amu wó ta wu abam maama tee ni, si ku pa á fɔɣi á tɔɣi We ciga kam, si á taá jigi wupolo ka ɣwaani. ²⁶Kuntu tun, amu na joori a ba a wu abam tee ni, kuó pa á tiini á taá zuli Zezi Krisi di wupolo amu yagim dum ɣwaani.

²⁷Woɣo kulɔ yirani na jigi kuri tun mu yi si á pa á tituɣa maama taa tɔɣi di Zezi Krisi kwər-ywəɣə kam na bri te tun. Kontu, amu na ne cwəɣə si a ba abam te, naa a na wu ne, a ta wó lwaru ni abam zigi kəɣkəɣ di wubɔɣ-didwi, yi á wəli daani á kwaana á tɔɣa, si ku pa nɔɔna ki ba wu-didwa di We kwər-ywəɣə kam. ²⁸Á yi se si á duna bam pa fɔvni zu abam di funfun di. Á na jigi baari, kuó bri ni bantu wó ba ba cɔɣi yi abam na vrum. We titi mu wó pa ku ki kontu. ²⁹We na pe abam yu-yoɣo kulɔ tun, ku dai si á se Zezi Krisi di á wu-didwa yirani má, ku yi si á kwəri á na yaara di mu o ɣwaani. ³⁰Abam deen ne amu na yəni a yaari te a tɔɣi We ɣwaani, yi á ta kwəri á ni ni ku yi kontu mu di zum maama. Abam di laan nan wəli di amu á wu yantu yaara yam wuni mu.

Zezi Krisi na tu o titi te tun

2 Abam na ɣwi di Zezi Krisi tun mu pai á jigi baari. O sono kum maa pai á jigi wu-zuru. We Joro kum mu wu abam wuni, ni ku na wu Zezi nɔɔna bam maama wuni te tun. Á maa jigi da-ɣwaɣa di sono. ²Ku na suni ku yi kontu tun, a loori abam si á taá jigi wubɔɣ-didwi mu daani di sono didwa, si á daari á taá jigi ni-didwa di wu-didwa. Abam na ki kontu, kuó pa a taa tiini a jigi wupolo. ³Á yi zaɣi á ki kulɔkulɔ di kamunni si ku pa á titi na zulə. Nan tu-na á titi á pa daani, si á taá nii ni nɔɔnu maama dwe abam. ⁴Nɔɔnu maama maɣi si o buɣi o na wó zəni o doɣ te tun mu, ku dai si o taa beeri o titi zənə yirani. ⁵Á wubɔɣa yam maɣi si ya taa yi nuneeni Zezi Krisi wubɔɣa yam mu.

⁶Wuntu nan maɣi o jigi We nyunyugu mu.

O didaani Baɣa-We yi bidwi mu,

yi o wu buɣi ni kontu yi woɣo kulɔ o na maɣi si o ja-ku kəɣkəɣ si o di We taa mat daani tun.

⁷O nan tiɣi wəənu tuntu maama daa ni mu, yi o daari o ba o ji nabiinu.

O yi tuntuɣnu.

⁸O na tu o ɣwi di nabiinə kontu tun, o deen tu o titi yi o se We ni o ba o ti.

Ku nan dai tɔvni di tɔvni,

ku yi ba pag-o tɔvni-dagara baɣa ni mu ba gu.

⁹Kuntu ɣwaani mu We laan pe Zezi yuu tiini ku zaɣi wəəni di zulə,

yi Dl daari Dl pa-o yiri dilu na dwe yira maama tun.

¹⁰Mu ku kuri maɣa wó ba,

yi balu maama na wu weyuu ni naa tɣa baɣa ni

naa tɣa kuri ni tun maɣi si ba kuni doonə

ba zuli Zezi o yiri dum ɣwaani.

¹¹Ba maama wó ta di ba niə jaja ni,

Zezi Krisi mu yi ba Yuutu.

Kuntu wó pa o Ko We na zulə lanyirani.

Dí na maɣi si dí pa pooni taa wu lɔɣu baɣa ni te tun

¹²Kuntu ɣwaani, a cilon-sonnu-ba, abam deen na maɣi á se amu zaasim dum maɣa kalu amu ya na wu á tee ni tun, á nan ta maɣi si á se á dwəni lele kontu a daa na təri abam tee ni di tun. Taá kwari-na We lanyirani di ya-su, si á kwaani á tɔɣi á pa vrum dilu á na ne tun ja kuri. ¹³Berɣwaani We mu yəni Dl tɔɣi abam bicara ni, Dl pa á beeri kəɣə yalu na wó poli Dl wu, yi Dl pa á wani-ya á ki. ¹⁴Woɣo kulɔ maama á na lagɔ á ki tun, si á yi taá puuna naa á magi kantɔɣo ku baɣa ni. ¹⁵Kuntu mu á wó ta jigi ciga We tee ni, yi á jigi wu-poɣo. Á wó ta yi We biə balu na ba jigi wo-lɔɣo, yi á zɔvri nɔn-balwaarv tilu wubɔɣa na ba tɔɣi cwəɣə tun titari ni. Á wó ta yi ni pooni á pa lɔɣu baɣa nɔɔna ni caliwɔ te, ¹⁶di á na nɔɔni We taani dilu na pai ɣwia á bri nɔɔna tun. Á na ki kontu doɣ, kuó bri ni a na ce a tɔɣi We tituɣa yam abam ɣwaani te tun wu jigi kafe, yi aá ta jigi wupolo di abam de dum Zezi Krisi na wó joori o ba tun.

¹⁷Abam na ki á wu-didwa á se Zezi tun nyi di á kwe woɣo mu á ma kaani Baɣa-We yi ku poli Dl wu. Amu na maɣi a lagɔ a ga a ɣwia mu di, aá se si ka wəli abam kaanim dum ni We yigə ni. Di ku di, aá ta jigi wupolo, yi abam di wó wəli di amu á taá jigi wupolo. ¹⁸Kuntu, ku maɣi si abam di ta jigi wupolo lanyirani, si amu di wəli di abam a ki wupolo.

Pooli lagɔ o tɔɣi Timoti di Epafroditi Filipi tiinə tee ni

¹⁹Dɔbam Yuutu Zezi na se, amu buɣi si a tɔɣi Timoti si o ba abam te lele. Kontu, o na joori o ba amu te, oó

pa-ni abam labaarti si a daa yi ta jigi lia. ²⁰Nɔɔn-nɔɔnu daa tæri amu tee ni, o na jigi a wubɔɔja yam doɔ, si o suni o taa ye abam zænə ni ni, ku na dai Timoti yirani. ²¹Balu maama na daarti tun beeri ba tuti wænu yirani mu, yi ba yigə tərə di wænu tɔv na yi Zezi Krisi nyum tun. ²²Ku nan na yi Timoti, abam maɔi á ye o wu na tɔgi ciga te tun. O deen tɔgi di amu o tɔli We kwær-ywəɔə kam, nɔnɔni bu na tɔgi di o ko o tɔvi te tun. ²³Kuntu mu a buɔi si a tɔv-o abam tee ni maɔa kalu a na wó lwarɔ ba na wó di a taani dum te tun. ²⁴Amu nan jigi tuna di dí Yuutu wɔm ni baá puri-ni ba yagi lele, yi a laan ba abam te.

²⁵Amu buɔi ni ku maɔi si a tɔvi dí ko-bu Epafroditi si o joori o ba abam te. O tɔgi di amu yi dí tɔvi We tutɔɔa, yi dí kwæri dí na cam ya baɔa ni. Wuntu mu yi abam tuntuɔv wulu á na li si o ja zænə o ba o pa-ni a yaara yam wɔni tun. ²⁶Abam fra maa jig-o yi o lagɔ si o daa na abam. O wu ya cɔgi di á na ni ni o ya ba jigi yazurə tun. ²⁷Ku yi ciga mu ni o ya ba jigi yazurə, yi o ga fun si o ti. We nan duri o ɔwaɔa. Ku nan dai wuntu yirani ɔwaɔa mu Dl duri. We duri amu di ɔwaɔa, di Dl na pe o wæri yi a wu daa wu cɔgi zanzan tun. ²⁸Kuntu ɔwaɔa mu a tiini a kwaani a lagɔ si o yi abam te lila, si á taá jigi wɔpolo di á na wó joori á na-o tun, si amu di lia yam laan ti. ²⁹O na tuə, si á jeer-o lanyirani di wɔpolo zanzan, o na yi dí ko-bu dí Yuutu Zezi ɔwaɔa tun. Ku maɔi si á taá zuli nɔɔna balu na nyi nɔnɔni wuntu te tun. ³⁰Beɔwaani o ya ge fun mu si o ti Zezi Krisi tutɔɔa yam ɔwaɔa. O deen lagɔ o ga o ɔwɔa di o na læni abam yuu ni si o taa tɔvi o wæli-ni tun ɔwaɔa mu.

We na wó pa n na ciga Dl tee ni te tun

3 A ko-biə-ba, kulv na daarti si a ta a wæli da tun, á taá jigi wɔpolo di á na ɔwɔa di dí Yuutu wɔm tun. A na maɔi a pupɔni kulv a ma bri abam tun, ku ba camma si a ta joori a bri-ku abam, si ku wani ku ci abam wo-lwaanv wɔni. ²Fɔgi-na á ci á tuti di kəm-balwaarv tiinə balu na kwaani si ba taa goni nɔɔna yira ba yagi tun. Bantv nyi di kakuri mu. ³Dibam nan mu yi balu na yi We nɔɔna ciga ciga, yi ku dai ni dí na goni dí bəkæri tun ɔwaɔa, ni bantv na bri te tun. Dibam mai We Joro kum dam mu dí zuli We, yi dí jigi wɔpolo di Zezi Krisi na ki kulv o pa dibam tun, yi dí bá tugi cullu tɔv na bri ni nɔɔna yira gonim mu jigi kuri ku pa We tun. ⁴Lugv baɔa cullu tum ya na jigi kuri, amu tuti ya wó wani a tugi-ti. Nɔɔnu nan na buɔi ni o jigi bura si o tugi lugv baɔa cullu tum, amu ya jigi bura a dwe. ⁵Amu deen na yi da nana tun, mu ba goni-ni ni dibam Zwifə cullu tum na bri te tun. A yi Yisrayeli tu mu, yi a nuɔi Benzamen dwi dum wɔni. Amu suni a yi Zwifu mu. Zwifə bam mu lugv-ni. Ku nan na yi We cullu tum tɔgim, amu deen wu Farizian tiinə kɔgɔ kum wɔni mu. ⁶Ku na yi We

tutɔɔa yam laɔa ni, amu deen kwaani a tɔvi lanyirani di a na bæsti Zezi kɔgɔ kum nɔɔna bam te tun. Ku nan daa na yi We cullu tum seem, a deen se-ti di ciga yi tusim tərə.

⁷A deen pai wænu tum kuntu maama jigi kuri mu ti pa-ni. A laan nan buɔi a lwarɔ ni ti yi kafe mu a yigə ni, di a na se Zezi Krisi tun ɔwaɔa. ⁸Ku suni ku yi ciga, woɔo kulv maama a na jigi tun, a nii-ku ni ku yi kafe mu a yigə ni, a laan na lwarɔ Zezi Krisi wulu na yi a Yuutu tun ɔwaɔa. Kuntu tiini ku jigi kuri ku pa-ni ku dwe woɔo maama. Wuntu ɔwaɔa mu a kwe woɔo maama a yagi daa ni. A nii ti maama ni weeru mu a yigə ni, si a wani a se Zezi Krisi si a taa tɔg-o di a wu maama, si ku pa a taa yi o nɔɔnu. ⁹Kuntu tun, amu wó na ciga We tee ni a na ki a wu-didva di Zezi Krisi tun ɔwaɔa, ku daa dai a tuti tutɔɔa di a na tɔgi We cullu tum tun ɔwaɔa. Ku nan yi We tuti mu pai a jigi ciga di a na ki a wu-didva di Zezi tun ɔwaɔa. ¹⁰Woɔo kulv amu na tiini a lagɔ tun yi si a lwarɔ Zezi Krisi mu, si a kwæri a lwarɔ dam-fɔrɔ kulv We na mɛ Dl bi-o Dl pa o yagi tɔvni tun, si a daarti a tɔgi a na o yaara yam doɔ, si a taa nyi did-o o na se o ti nabiinə ɔwaɔa tun. ¹¹Kuntu tun, amu di jigi tuna si We wó pa a bi a yagi tɔvni.

Dí maɔi si dí kwaani dí vu yigə mu si dí joɔi pɛerti We tee ni

¹²Ku nan dai ni a maɔi a yi wænu tɔv a na lagɔ si a yi tun. Ku nan dai ni a bicari fɔgi di kwe fasti yi lwarim daa tərə. Amu nan kwaani a jani mu a ve yigə, si a laan wani a joɔi pɛerti Zezi Krisi tee ni. Ku yi kuntu ɔwaɔa mu o joɔi-ni si a taa yi o nɔɔnu. ¹³A ko-biə-ba, a ba buɔi ni a maɔi a yi si a joɔi pɛerti dum. A nan na ki kulv tun, a yæni a li wænu tɔv na maɔi ti ke tun mu a wubɔɔa ni, yi a daarti a kwaani si a vu a yi wænu tɔv na wu a yigə ni tun. ¹⁴Kuntu, amu kwaana si a yɔɔri a duri a vu a yi kweelim je mu, si a joɔi pɛerti dum We tee ni. Pɛerti dum kuntu mu yi ɔwɔa kalu We na bəɔi-ni si a ba a joɔi Dl sɔɔo ni Zezi Krisi ɔwaɔa tun.

¹⁵Ku na yi dibam balu wubɔɔa na biɔi di We cwəɔə tɔgim tun, ku maɔi si dibam maama se ni amu na tagi te tun yi ciga mu. Abam badaara wubɔɔa nan na dai kuntu doɔ, We wó pa á lwarɔ woɔo kulv na yi ciga tun.

¹⁶Di ku di, ku maɔi si dí yɔɔri dí taá tɔgi cwəɔə kalu dí na maɔi dí lwarɔ ni ka yi ciga tun mu.

¹⁷A ko-biə-ba, ku maɔi si á taá lwæni amu na ki te tun mu, si á fɔgi á nii balu na tɔgi cwə-laa nɔnɔni dí na bri abam si á taá tɔgi te tun. ¹⁸A lagɔ si a joori a bri abam wænu tɔv a na maɔi a ta di abam kuni zanzan tun mu. Ku maa pai a yi-na nuɔə di lia yalu a na jigi abam ɔwaɔa tun. Ku yi ni nɔɔna zanzan mu wu abam wɔni ba tutɔɔa na bri ni ba culi Zezi Krisi tɔvni-dagara kam mu. ¹⁹Ba yæni ba lagɔ wænu tɔv fra na jigi-ba tun mu ku dwe We. Ba maa jigi wɔpolo

di kulv na yi ba cavura tun, yi lvgv baŋa wo-yɔɔrv wubɔŋa jigi-ba. Ba kweelim je ni We wó cɔgi-ba mu. ²⁰Kv nan na yi dibam, dí kugu je wv We-sɔŋɔ ni mu. Dibam cɔgi dí Yuutu Zezi Krisi si o nuŋi dáani mu o ba. Wuntu mu vri dibam lwarim wvni. ²¹O na tuə, o laan wó pa dibam lvgv baŋa yira yalv na bwəmmə tun ləni ya taa nyi di o titi yira yam te. Yantu yi We-sɔŋɔ nyim mu, yi ya jigi paari-zulə. Oó ma o dam-fɔɔv kulv na pai o wai woŋo maama tun o ma ki kuntu.

Zezi kɔgɔ kum nɔɔna na maŋi si ba ki te tun

4 A ko-biə-ba, a soe abam lanyirani yi á fra jigi-ni. Abam pai a jigi wupolo, yi á ta wó pa a yuu zəŋi We yigə ni. A cilon-sonnu-ba, kwaani-na á zigi kəŋkəŋ dí Yuutu tɔgum dum wvni.

²A nan loori Evodi di Sintisi lanyirani, si á taá jigi wubɔŋ-didwi á na se dí Yuutu wum tun ŋwaani. ³A loori nmv di, wulv na yi a doŋ tuntvŋv ciga ciga tun, si n zəni kaana bantv si ba taa se daani, beŋwaani ba deen tɔgi di amv yi dí tiini dí tvŋi dí tɔli We kwər-ywəŋə kam, di Kluman di balv maama na tɔgi di amv ba tvŋi tun. We maŋi Dl pvpvni bantv yira Dl ŋwia tɔɔv kum wvni.

⁴Taá ki-na wupolo maŋa maama á na ŋwi di dí Yuutu wum tun ŋwaani. A ta lagɔ a joori a ta ni, á taá ki wupolo. ⁵Pa-na nɔɔna maama lwarɔ á lanyirani wum ni ni, si dí Yuutu wum maa buɔni lele. ⁶Yi zaŋi-na á taá liə di kulvku. Woŋo maama wvni si á taá wart We, á bri-Dl kulv á na lagɔ tun si Dl zəni abam, si á kwəri á taá ki Dl le maŋa maama. ⁷Kuntu mu We wó pa á bicara taa zurə, si kv dwəni nabiinə na wó want kulv ba lwarɔ tun. Kv maa pa kulvku bá want kv cɔgi á bicara di á wubɔŋa maama, abam na ŋwi di Zezi Krisi tun ŋwaani.

⁸A ko-biə-ba, kulv a na lagɔ a ma a guri tun, á taá jigi wəənu tlv na lana yi ti maŋi di zulə tun wubɔŋa:

kv na yi woŋo kulv maama na yi ciga tun,
naa woŋo kulv na jigi zulə tun,
naa woŋo kulv na maŋi tun,
naa woŋo kulv na ba jigi tusim tun,
naa woŋo kulv na poli nɔɔna wvrv tun,
naa woŋo kulv na jigi tiə nɔɔna tee ni tun,
si á taá jigi-na wəənu tum kuntu wubɔŋa.

⁹Á taá ki-na wəənu tlv amv na bri abam yi á sɛ-ti tun, kv na yi á na ni kulv a na taga, yi á na kulv a na ki tun. Á na suni á ki kuntu, Wv-zuru Tu Baŋa-We wó ta wv á tee ni.

Pooli ki Filipi tiinə bam le ba na zən-o tun ŋwaani

¹⁰A na ŋwi di dí Yuutu Zezi tun, amv tiini a jigi wupolo, beŋwaani kv daani zanzan yi abam daa wv guli a gulə si á wəli-ni, yi lele kuntu á laan zəni-ni. Kv nan dai ni abam ba jigi a wubɔŋa mu ya, kv yi á wv nɛ cwəŋə mu si á wəli-ni. ¹¹A na tagi kuntu doŋ tun, kv dai ni a na ge woŋo tun ŋwaani. Woŋo maama wvni, amv mi si a taa jigi wupolo di kulv a na jigi tun. ¹²Yinigə na jigi-ni, amv ye a na wó ja a titi te. A jvigvrv nan na daga di, a ta ye a na wó ki te. Woŋo maama wvni, amv ye a na wó ki te si a taa jigi wupolo. A na jigi a di a wubɔŋa naa kana na jigi-ni, a jvigvrv na daga naa ti na muri, amv ta ye a na wó ki te si a taa jigi wupolo. ¹³Amv wai wəənu tum kuntu maama a kia, Zezi Krisi na pa-ni dam tun ŋwaani mu. ¹⁴Di kuntu di, á ki lanyirani di á na zəni-ni a yaara yam wvni tun.

¹⁵Abam Filipi tiinə titi di ye lanyirani ni, maŋa kalv a na puli a wvra a tɔli We kwər-ywəŋə kam a bri abam yi a laan nuŋi Masdvani ni tun, kv yi abam yirani mu wəli-ni. Zezi kɔgɔ kvdoŋ daa tərə kv di na pɛ amv woŋo, kv na dai abam yirani. ¹⁶A deen na wv Tesaloniki ni tun, abam tvŋi a na lagɔ zəɔə yalv tun á pa-ni, yi kv dai kuni bidwi yirani. ¹⁷Kv nan dai ni amv lagɔ si a taa joŋi abam pɛera yam má mu, kv yi nyɔɔri dilv abam na wó na We tee ni ya ŋwaani tun mu pɛ a jigi wupolo. ¹⁸Amv joŋi pɛera yalv maama abam na pɛ amv tun kv ja gaali. A joŋi pɛera yalv á na ki Epafroditi juŋa ni si o ja ba o pa-ni tun, yi kulvku daa wv muri-ni. Abam pɛera yam nyi di woŋo kulv á na me á kaani Baŋa-We yi kv lwəm ywəmmə tun mu. We nan joŋi á kaanim dum di wupolo. ¹⁹Amv Tu We wó pa abam kulv maama á na ge tun Zezi yiri ŋwaani, Dl na jigi wo-laaru tlv na tiini ti dagi yi ti jigi paari-zulə tun.

²⁰We dilv na yi dibam Ko tun maŋi di zulə mu maŋa maama. Amina.

²¹Jɔɔni-na We nɔɔna balv na ŋwi di Zezi Krisi tun maama á pa-ni. Dí ko-biə balv na wv amv tee ni tun di jɔɔni abam. ²²We nɔɔna bam maama jɔɔni abam, kv na fɔgi kv dwe didi balv na zvuri Rom Pa-faru wum sɔŋɔ ni tun.

²³Dibam Yuutu Zezi Krisi wó pa abam maama yu-yoŋo.

Tɔnɔ kɔlɔ Pooli na pupɔni o pa

KOLɔSI TIINɛ tun

Tɔnɔ kɔlɔ Pooli na pupɔni o pa Kolɔsi tiinɛ tun na bri dɔbam kɔlɔ tun mu tuntu

Pooli deen pupɔni tɔnɔ kɔm kuntu o pa We nɔɔna balɔ na zɔvri Kolɔsi ni tun mu. Kolɔsi deen yi lɔgv kɔlɔ ba na bæi ni Azi-balaŋa tun wu tɔv dɔdɔa mu. Ku yi nuneeni kilometra biə-yale mu te di Efæzi. Ku nan dai Pooli tuti mu tɔɔli We kwərə di ba, ku yi Epafrasi wɔlɔ na yi Kolɔsi tu tun mu tɔɔli We kwərə di ba, yi ba se Zezi Kriisi (Kolɔsi 1:7 di 4:12).

Maŋa kalɔ Pooli na wu pɔna digə ni Rom ni tun (Kolɔsi 4:3), mu Epafrasi ve o te o ta o bri-o nɔɔna badaara na jaani vwan zaasum ba zɔ Kolɔsi tiinɛ bam wɔni, yi ba bri ni, nɔɔnu na lagi si o na vrɔm lwarɔm wɔni, o maŋi si o taa zuli wo-yɔɔru si o daari o se ti ni mu. Ba ta ma wi, ku yi fifɔn mu si ba se cullu tɔdaara mu, si ba daari ba pa ba go-ba ni Zwifə cullu tum na bri te tun, si ba kwəri ba se cullu tɔlɔ na bri ni n wu maŋi si n di kuntu naa n nyɔ kuntu tun.

Kuntu ŋwaani mu Pooli pupɔni tɔnɔ kɔm o pa-ba, si o maa bri-ba kwərə kalɔ na yi cɔga tun, si ba yi se vwan karanyɔna tiinɛ bam. O ma ta di ba ni, Zezi na vri-ba tun, ba suni ba na vrɔm fasti mu, si cullu mu bá wanti ti vri nɔɔna ti yagi. Ku yi Zezi Kriisi ŋwaani mu Baŋa-We ki lɔgv, wum mu yi woŋo maama yigə tu, yi ku yi wuntu ŋwaani mu We ta wó vri nabiinə Dɔl yagi. Ku yi n na ki n wu-dɔdɔa di Zezi mu nɔ na vrɔm (pɔɔrim 1-2).

Pooli ma daari o pupɔni o bri-ba, ba na wó ta ŋwi te ŋwi-dɔŋa kalɔ We na pɛ-ba Zezi Kriisi ŋwaani tun wɔni, si kɔlɔ maama ba na wó ki tun taa yi ba Yuutu Zezi yiri ŋwaani (pɔɔrim 3-4).

Pooli deen tɔŋi Tisiki di Onisim mu, yi ba ja tɔnɔ kɔm kuntu ba vu ba pa Kolɔsi tiinɛ bam.

1 Amu Pooli wɔlɔ We na kuri di Dɔl tuti wɔbɔŋa si a taa yi Zezi Kriisi tuntuŋu tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu, yi dí ko-bu Timoti tɔgi o wəli-ni. ²Dí pupɔni si dí pa abam balɔ na yi We nɔɔna yi á zɔvri Kolɔsi ni tun. Abam mu yi dí ko-biə balɔ na ki á wu-dɔdɔa di Zezi Kriisi tun.

Dí Ko We wó pa abam yazurə di yu-woŋo.

Pooli na ki We le ba ŋwaani te tun

³Maŋa maama dɔbam na yəni dí loori We dí pa abam, dí taá ki Dɔl le mu abam ŋwaani. Duntu mu yi dí Yuutu Zezi Kriisi Ko. ⁴Bɛŋwaani dɔbam ni abam na jigi wu-dɔdɔa di Zezi yi á kwəri á soe We nɔɔna bam maama te tun. ⁵Bɛŋwaani, abam na de yigə á ni We kwər-ywəŋə kam tun mu pɛ á jigi tuna ni á wó na wənu tɔlɔ We na tiŋi Dɔl sɔŋɔ ni abam ŋwaani tun. We kwər-ywəŋə kam kuntu mu yi kalɔ na suni ka yi cɔga tun. ⁶Dɔl kwər-ywəŋə kam kuntu laan jagi ka yi lɔgv baŋa je maama yi ka kwe nɔɔna lanyirani, ni ka na jagi ka yi abam te yi ka kwe abam te tun. Ku zigi maŋa kalɔ á na puli á ni We kwərə kam yi á lwarɔ We zaani dim na suni di yi cɔga te tun. ⁷Ku yi Epafrasi deen mu bri abam We cɔga kam kuntu. Wuntu mu yi dɔbam ko-bu-sono, yi o tɔgi di dɔbam o tɔŋi di o wu maama o pa Zezi Kriisi abam ŋwaani. ⁸Wuntu ta mu tagi o bri dɔbam We Joro kɔm na pɛ abam jigi da-sono te tun.

⁹Kuntu ŋwaani mu dí yəni dí warti We maŋa maama dí pa abam, ku na puli maŋa kam dí na ni á woŋo kuntu tun. Dí loori-Dɔl si Dɔl pa á taá ye Dɔl wɔbɔŋa na lagi kɔlɔ tun, si Dɔl daari Dɔl pa á na swan di yəno maama ni Dɔl Joro kɔm na pai te tun. ¹⁰Kuntu, abam laan wó wanti á tɔgi cwəŋə si ku maŋi di dí Yuutu wum na lagi te tun, si ku pa o wu poli á titɔŋa maama ŋwaani. Dí loori We si Dɔl wəli abam si á taá ki titɔŋ-ŋona dwi təri təri lanyirani, si á fɔgi á lwarɔ We á wəli da. ¹¹Dí nan ta loori We, si Dɔl ma Dɔl dam-fɔɔ kɔlɔ na dwe maama tun Dɔl wəli abam si á wanti á fɔgi á zigi kəŋkəŋ, si á kwəri á taá jigi wu-zuru, si á taá kwaani á ve yigə woŋo maama wɔni. ¹²Á taá ki dí Ko We le di wɔpolo, bɛŋwaani duntu mu pɛ abam cwəŋə, si á tɔgi á na wo-laaru tɔlɔ Dɔl na tiŋi si Dɔl pa Dɔl nɔɔna bam tun jəgə kalɔ na yi pooni tun wɔni. ¹³Dí Ko We mu li dɔbam lim wɔni, si wo-lwaanu daa yi taa wai dɔbam. Dɔl ma daari Dɔl pa dí zɔ Dɔl tuti Bu-sono kɔm paari dum wu. ¹⁴Ku nan yi Dɔl Bu Zezi mu kwe o ŋwia o ma ŋwi dí lwarɔm juni, o pa We yagi-di Dɔl ma ce dɔbam.

Zezi na yi wɔlɔ di o na tɔŋi kɔlɔ tun

¹⁵Zezi yi Baŋa-We dɔlɔ nabiinə na ba nai tun nyinyɔgv mu. O yi We Bu-dɔa mu. Wuntu maŋi o wɔra mu ku loori wənu tɔlɔ maama We na ki tun. ¹⁶We de wuntu ŋwaani mu Dɔl ki wənu maama, wənu tɔlɔ

maama na wu weyuu ni di tɔga baŋa ni tun, tɔlv nɔɔna na nai di tɔlv ba na wari ba nai tun, ku na yi malesi di wænu tɔlv maama na jigi dam yi ti di paari nabiinæ baŋa ni tun. We de Zezi ŋwaani mu Dl ki ti maama, si ku pa o na zulæ ti baŋa ni. ¹⁷ Zezi maŋi o wura mu pulim ni yi kulɔkulɔ daa ta tæra. Ku yi wuntu mu pai woŋo maama zigi ku jægæ ni lanyirani. ¹⁸ Wuntu mu yi o nɔɔna bam yuutu, yi ba kægæ kum nyi di o yira yam. Wum mu puli o kægæ kum kuri. Ku yi Zezi mu de yigæ o bi o yagi tuuni. Ku ma pa o yi yigæ tu woŋo maama wuni. ¹⁹ Beŋwaani ku yi We titi wubɔŋa mu lagi si Dl Bu Zezi taa nyi di Dl titi fasi. ²⁰ We li wubɔŋa mu, si Dl da Dl Bu wum ŋwaani Dl pa wænu maama joori ti fɔgi daani di Dl. Dl Bu Zezi na tigi tuun-dagara kam baŋa ni yi o jana nuŋi tun mu pe wænu maama joori ti fɔgi daani di We, ku na yi lɔgv baŋa wænu di weyuu wænu maama.

²¹ Ku nan na yi abam, abam deen baŋwe di We, á yi We duna mu. Abam wubɔŋa di á titɔŋa maama deen lagi wo-lwaanu yirani mu si á taá kia. ²² Ku daari lele kuntu, We laan pe á fɔgi daani di Dl, Dl Bu wum na jigi nabiinu yi o daari o ti tun ŋwaani. We ki kuntu si á wani á ba á zigi Dl yigæ ni di wu-poŋo mu, si á taá yi nɔn-ŋuna balu na ba jigi wo-lɔŋo tun. ²³ Abam nan maŋi si á taá tɔgi We ciga kam di á wu-didva, si á zigi kɔŋkɔŋ. Á wu maŋi si á pa á wubɔŋa læni di tuna yalu á na jigi We kwær-ywæŋæ kam ŋwaani tun. Dl kwær-ywæŋæ kam kuntu mu yi kwæræ kalu abam na maŋi á ni yi ba tɔɔli-ka ba bri lɔgv baŋa nɔɔna maama tun. Amu Pooli nan yi We tintuŋnu si a taa tɔɔli Dl kwær-ywæŋæ kam kuntu mu.

Pooli na tɔŋi Zezi nɔɔna bam ŋwaani te tun

²⁴ Amu jigi wupolo di a na yaari te abam ŋwaani tun. Ku na ce a yira ni te tun, ku nyi ni Zezi Krisi na yaari te tun mu. A yaari yaara yalu na daari si dí yaari Zezi titɔŋa yam ŋwaani tun mu, si ku zæni o nɔn-kægæ kum na nyi di o yira yam tun lanyirani. ²⁵ We tɔŋi-ni si a taa tɔŋa a pa-ba mu. Titɔŋi dum kuntu mu yi si a kwaani a tɔɔli We kwæræ kam maama a bri abam. ²⁶ Ku na zigi pulim ni tun, We ciga kam kuntu deen sægi mu nabiinæ tee ni, yi We laan pa balu na yi Dl nɔɔna tun ba ba lwart-ka. ²⁷ Ku yi We titi wubɔŋa mu lagi si Dl pa ba lwart Dl ciga kam kuntu. Dl lagi si lɔgv baŋa dwi maama tiinæ mu lwart Dl ciga kam na tiini ka jigi lam di zulæ te tun. We ciga kalu deen na sægi yi ka laan ba ka lwart jaja tun mu yi si Zezi Krisi wu abam bicara ni, yi ku pa á jigi tuna ni á wú na paari-zulæ We tee ni. ²⁸ Kuntu ŋwaani dibam yæni dí tɔɔli Zezi Krisi kwæræ mu dí bri nɔɔna maama, yi dí kaani-ba di swan yalu We na pe dibam tun, si dí pa ba maama laan want ba ba ba zigi We yigæ ni, ni balu wubɔŋa na biɔga di Zezi Krisi tɔgum dum tun. ²⁹ Kuntu mu amu nan tiini a kwaani a tɔŋa. Ku nan yi Zezi

dam-fɔrɔ kum o na pe-ni tun mu pai a jigi dam a ma a tɔŋi kuntu.

2 Amu lagi si abam lwart a na tiini a tɔŋi te abam ŋwaani, ku wæli di We nɔɔna balu na wu Lawodise ni, di nɔɔna zanzan balu yi ta na wu ne amu tun di ŋwaani. ² Amu tiini a kwaani kuntu, si ku pa We nɔɔna bam maama want ba taa jigi baari mu, si ba daari ba taa ŋwi daani di sono. Kuntu wú pa ba zigi lanyirani di ba na tiini ba lwart We ciga kam te tun, si ba lwart We ciga kalu ya na sægi tun, yi ciga kam kuntu mu yi Zezi Krisi titi. ³ Wuntu mu yi wulu na pai nɔɔna lwart swan di yæno kulɔ maama na yi We nyum, ti na jigi kuri zanzan yi ti sægi tun.

⁴ A nan tagi kuntu a bri abam, si á yi pa nɔɔn-nɔɔnu ganu abam, di o na maŋi o ŋɔɔni swan taani te maama di. ⁵ Ku nan na yi amu na tæri abam tee ni tun di, a wubɔŋa maama wura di abam. Kuntu ŋwaani ku pe-ni wupolo di a na lwart ni á tɔgi cwæŋæ yi á zigi kɔŋkɔŋ, á na jigi wu-didva di Zezi Krisi tun ŋwaani.

ŋwi-duŋa kalu dí na jigi Zezi ŋwaani tun

⁶ Abam nan na se si Zezi Krisi taa yi abam Yuutu tun, ku maŋi si á taá ŋwi did-o mu. ⁷ Nan fɔgi-na á zigi kɔŋkɔŋ ni tiu bunnu na zu tɔga te tun, si á daari á kwaani á taá jigi wu-didva did-o ni ba na maŋi ba zaasi abam te tun, si á taá ki We le zanzan maŋa maama.

⁸ Á nan cu á titi, si á yi pa nɔɔn-nɔɔnu ganu abam di o swan yalu na ba jigi kuri tun. Yantu yi nabiinæ wubɔŋa yalu na tɔgi ba nabaara mu tun mu. Ya yi lɔgv baŋa nyum mu, si ya dai Krisi nyum. ⁹ Beŋwaani, Baŋa-We na yi tite maama tun, Zezi Krisi di yi kuntu doŋ mu fasi. ¹⁰ Abam na ŋwi di Zezi tun, á maŋi á na We wo-laaru tum maama á joŋi o tee ni. Wuntu mu te woŋo kulɔ maama na jigi dam nabiinæ baŋa ni tun.

¹¹ Abam na ŋwi di Zezi Krisi tun, o li á wubɔŋ-lwaanu tum maama mu, si ti daa yi taa jigi dam á baŋa ni. O na fɔgi o kwe abam kuntu tun, ku nyi di ba na goni bækæri te tun mu. Ku nan dai ni nabiinæ na goni te tun, ku yi Zezi Krisi ŋwaani mu. ¹² Beŋwaani, ba na miisi abam na wuni tun, ku bri ni ba ya ki abam di, nuneeni Zezi Krisi na tigi yi ba ki-o te tun mu. Ku kwæri ku bri ni á joori á bi á na We ŋwi-duŋa kam, beŋwaani á jigi wu-didva di We na me Dl dam dum Dl bi Zezi Dl pa o yagi tuuni tun.

¹³ Abam deen ya ba jigi ŋwia We tee ni á na ki kæm-balwaarv tun ŋwaani. Abam deen ya tɔgi á dai We nɔɔna á na dai Zwifæ tun ŋwaani. We laan nan pe á na Dl ŋwi-duŋa kam á na ŋwi di Zezi tun ŋwaani. We nan yagi dibam lwarum maama Dl ma ce dibam. ¹⁴ Ba na pagu Zezi Krisi tuun-dagara baŋa ni tun, ku yi nuneeni ba pagu cullu tɔnɔ kulɔ na bri ni dibam ki dí cɔgi tun mu. We bri ni tɔnɔ kum kuntu daa ba jigi kuri, yi dibam lwarum dum maama ti. ¹⁵ Zezi mu want

wonjo kulv maama na jigi dam nabiinə baŋa ni tun, yi o cɔgi ti maama dam. O tʊvni dagara kam baŋa ni mu We me Dl bri nɔɔna jaja ni o jigi dam wəənu tum kuntu maama baŋa ni, ni nɔɔnu na wanti o duna yi o ja-ba o vɔ te tun.

¹⁶ Kuntu ŋwaani, abam yi se si nɔɔn-nɔɔnu pa abam culu di á na di kulv naa á na nyɔ kulv tun. Á yi pa nɔɔn-nɔɔnu bri abam á na wó li da yalv si ya taa yi candiə da naa can-dɔŋa de naa siun de ŋwaani tun. ¹⁷ Cullu tum kuntu daa ba jigi kuri. Ti deen yi luluŋu mu, si ti bri ciga kalv na lagi ka ba tun. Ciga kam kuntu nan mu yi Zezi Krisi. ¹⁸ Á yi se á pa nɔɔna balv na yaari ba titi yi ba zuli malesi di vwan tu-n-titi tun gani abam. Ba yəni ba te ba wi, We mu bri-ba kuntu wonjo, yi ba wubɔŋa nan dai We nyum. Ku yi ba zəŋi-n-titi wubɔŋ-kamunə mu ba jiga, ku nan yi kafe mu. ¹⁹ Bantu nan daa ba ŋwi di Zezi. Wuntu mu yi dibam Yuutu, yi dí ŋwi did-o nɔɔnɔ nɔɔnu yira na tonji di o yuu te tun. Zezi ŋwaani mu dí wəli daani dí tɔŋa, ni nɔɔnu yira na jigi pɔɔrum dwi təri təri yi ya tɔŋi titɔŋi didva te tun. Wuntu mu zəni dibam yi dí ve yigə We cwəŋə kam wuni ni We na lagi te tun.

²⁰ Abam na se Zezi Krisi tun, ku nyi di á tɔgi did-o á ti mu te. Kuntu ŋwaani lugu baŋa wubɔŋ-yɔɔru tum daa ba jigi dam abam baŋa ni. Bəe mu yi á nan ta ki nɔɔnɔ á yi lugu baŋa nyum mu te? ²¹ Bəe mu yi á se cullu tilv na bri ni yi kwe kuntu naa yi ta n di kuntu naa yi dwe kuntu tun? ²² Cullu tum kuntu nan wura wəənu tilv na wó ba ti cɔgi tun ŋwaani mu. Cullu tilv ba na bri abam kuntu doŋ tun yi nabiinə wubɔŋa mu. Ti wu nuŋi We te. ²³ Wəənu tum kuntu nyi ni swan mu ba na mat ba titi wubɔŋa ba ma zuli-ti. Ba ma tu ba titi yi ba bəesi ba yira. Cullu tum kuntu yi nɔɔnɔ ni jigi kuri mu te, ti nan yi kafe mu. Ti wari ti wəli nɔɔna si ba ja ba titi di wo-zɔɔna yalv ba fra na zɔvri tun.

3 Abam na ne We ŋwi-dɔŋa kam tun, ku nyi di á tɔgi di Zezi Krisi mu á joori á bi á yagi tʊvni. Kuntu ŋwaani, pa-na We-sɔŋə wəənu tum taa jigi fra di abam, si dáani mu Zezi Krisi je Baŋa-We jazum ni. ² Pa-na á wubɔŋa tiini ya zv We-sɔŋə wo-laarv tum, si ku yi taa yi lugu baŋa wo-yɔɔru tum. ³ Abam na yagi lwarum cwəŋə tun, ku nyi di á tigi mu te, yi á laan na ŋwi-dɔŋa di Zezi Krisi, yi á ŋwia kam səgi We tee ni. ⁴ Abam ŋwia kam ciga ciga mu yi Zezi Krisi. Kuntu ŋwaani, o na joori o ba o bri o titi jaja di o paari-zulə yam, abam di wó tɔgi did-o á na paari-zulə.

We ŋwi-dɔŋa kam na yi te tun

⁵ Abam nan maŋi si á li lugu baŋa wubɔŋ-lwaanv tum mu á bicara ni, si á yi zaŋi á se-ti. Ku na yi boorim naa wo-zɔɔna kikiə naa ka-laga, naa ku na yi á fra na zɔvri wo-yɔɔru tilv tun, naa á na pa á yi sui wəənu tilv tun, á yi se wubɔŋa yam kuntu doŋ. Nmu na pa n yi sui wəənu, ku bri ni n pa tuntu mu zulə yi n

daari We n yagi. ⁶ Wo-balwaarv tuntu ŋwaani mu We bani wó zaŋi [di nabiinə balv maama na vin Dl ni tun]. ⁷ Abam di ŋwia kam maama deen yi kuntu mu. ⁸ Ku daari lele kuntu, á maŋi si á li wo-balwaarv tum kuntu maama mu á bicara ni. Ku na yi ban-zɔŋə di ka-culi-daani di pu-sija. Á yi taá twi nɔɔna. Á yi taá mat á niə á ŋɔɔni wo-zɔɔna ŋwe. ⁹ Á yi zaŋi á fɔ vwan á pa daani. Bəŋwaani abam yagi á ŋwi-dɔŋə kam di ka kikiə maama, ¹⁰ yi á laan daari á jigi ŋwi-dɔŋa mu. We mu pe abam ŋwi-dɔŋa kam kuntu. Dl maa kwe-ka si ka taa nyi di Dl titi ŋwia, si á wanti á fɔgi á lwarv Dl na yi te tun. ¹¹ Kuntu ŋwaani, balv na jigi We ŋwi-dɔŋa kam tun, kampwara daa təri ba wuni. Zwifə di dwi-ge tiinə maama yi bidwi mu. Balv na goni ba bəkəri di balv na wu goni tun maama yi bidwi mu. Balv yi na wu pɔvri di balv ba na ba nigi tun, ku wəli di gambe di balv na te ba titi tun maama yi bidwi mu. Ba maama wura Zezi Krisi ŋwaani mu, yi o ŋwi di ba maama.

¹² We mu kuri abam si á taá yi Dl nɔɔna, yi Dl soe abam. Kuntu ŋwaani, taá jigi-na da-ŋwaja, si á taá ki-da lanyirani. Taá tu-na á titi da-tee ni, si á taá jigi wu-bono di wu-zuru. ¹³ Á taá jigi-na wu-zuru da-ŋwaani. Abam wulv na jigi juv di o doŋ, si á yagi á ma ce daani, ni dí Yuutu Zezi na yagi á lwarum o ma ce abam te tun. ¹⁴ Kulv na dwe maama tun, taá soe-na daani, si ku pa á wanti á taá jigi ni didva lanyirani. ¹⁵ Pa-na wu-zuru kulv Zezi Krisi na pe abam tun taa te á wubɔŋa maama. Bəŋwaani We kuri abam si á ji wonjo didva mu, si á taá jigi wu-zuru kuntu doŋ. Maŋa maama si á taá ki We le. ¹⁶ Pa-na Zezi Krisi taani dum tiini di zv á bicara, si á taá mat swan yalv We na pe abam tun á kwe daani, si á daari á taá kaani daani. Taá leeni-na We ləŋ-ŋwi di We tiə le di We Joro kum na pe abam le silv tun. Á taá leeni kuntu á zuli We, si á taá ki Dl le. ¹⁷ Wonjo kulv maama abam na wó ki tun, ku na yi á ni-ŋwaja naa á jaja titɔŋi, si á pa ku taa yi dí Yuutu Zezi yiri ŋwaani, si á daari á taá ki dí Ko We le Zezi Krisi ŋwaani.

Nɔɔnu maama na maŋi si o taa ŋwi te ŋwi-dɔŋa kam wuni tun

¹⁸ Kaana-ba, á maŋi si á taá se á banna, bəŋwaani kuntu yi wonjo kulv na maŋi di dí Yuutu Zezi wubɔŋa tun mu.

¹⁹ Ku daari kan-banna-ba, á di maŋi si á taá soe á kaana, si á yi taá ki cia di ba.

²⁰ Biə-ba, á na se dí Yuutu Zezi tun, ku maŋi si á se á tiinə ni wonjo maama wuni, si kuntu mu yi wonjo kulv na poli We wu tun.

²¹ Ku daari abam balv na yi biə kwə tun, á yi taá tiini á fi-ba, si kuntu wó pa ba wuru cɔgi yi ba ga baari.

²² Ku na yi abam balv na yi gambe tun, á taá tɔŋi á tɔgi á yum tiinə wubɔŋa wonjo maama wuni. Ku nan dai ba na zigti ba nii abam maŋa kalv yirani tun mu

á wó kɪ kuntu sɪ ba tee abam. Nan taá tɔŋɪ-na dɪ á wu maama, á na kwari dí Yuutu wum tun ɲwaani. ²³Woŋo kulɔ maama á na wó tɔŋɪ tun, á taá tɔŋɪ dɪ á wu maama. Pa-na á na kɪ te tun taa yɪ dí Yuutu wum ɲwaani, sɪ ku taa dai nabiinə ɲwaani. ²⁴Bɛɲwaani abam ye nɪ dí Yuutu Zezi Kriɪ wó pa abam pɛɛri dilɔ o na tiŋɪ sɪ o pa o nɔɔna bam Wɛ-sɔŋɔ nɪ tun. Wuntu mu yɪ á yuutu wɔlɔ á na tɔŋɪ á pa-o tun. ²⁵Ku daari wɔlɔ maama na kɪ balɔɔ tun wó joŋɪ balɔɔ ɲwuru mu, sɪ ku maŋɪ dɪ o titɔŋa yam na yɪ te tun. Wɛ nan tɔŋɪ cɪga mu Dɪ maɪ Dɪ di nabiinə taani, sɪ Dɪ ba kuri nɔɔna daani.

4 Ku daari abam balɔ na yɪ gambe sɪm yum tiinə tun, á taá kɪ cɪga dɪ kulɔ na maŋɪ tun dɪ ba. Á nan taá ye nɪ abam dɪ jɪgɪ yuutu o na te abam Wɛ-sɔŋɔ nɪ. ²Á tiini á kwaani á taá loori Wɛ, sɪ á cɪ á titɔ lanyirani, sɪ á taá kɪ Dɪ le. ³Á nan taá loori Wɛ á pa dɪbam dɪ, sɪ Dɪ pa dí na cwəŋə dí taá tɔɔlɪ Zezi Kriɪ cɪga kalɔ na səgi tun kwərə dí brɪ nɔɔna. Ku nan yɪ amɔ na tɔɔlɪ Zezi kwərə kam tun ɲwaani mu pɛ a wu puuna digə nɪ. ⁴Loori-na Wɛ á pa-nɪ, sɪ a wani a pa nɔɔna lwarɪ cɪga kam kuntu maama fasi. Mu titɔŋɪ dilɔ Wɛ na pɛ amɔ sɪ a tɔŋɪ tun.

⁵Á cu-na á titɔ dɪ á na ɲwɪ te dɪ balɔ na ba tɔŋɪ Zezi tun titari nɪ, á taá kɪ lanyirani sɪ ba yɪ na á wo-lɔŋɔ. Wɛ na pɛ abam pwələ sɪ á kɪ kulɔ, sɪ á pa ku ja kuri lanyirani. ⁶Pa-na á ni-taani taa lana, sɪ dɪ taa jɪgɪ ywəəni, sɪ á daari á taá ye á na wó ləri nɔɔnu maama taani te tun.

Tiim kwərə

⁷A lagɪ a tɔŋɪ dí ko-bu-sono Tisiki sɪ o ba abam te. Wuntu mu yɪ wɔlɔ na tɔŋɪ o pa dí Yuutu Zezi dɪ cɪga tun. Dɪbam maama wəli daani mu dí tɔŋɪ dí pat dí Yuutu wum. ⁸Amɔ yɔɔri a tɔŋ-o sɪ o ba o ta amɔ labaari maama na yɪ te tun o brɪ abam, sɪ á bicara

pəni tɪga nɪ dɪ á na wó lwarɪ dɪbam woŋo na yɪ te tun. ⁹Dɪbam ko-bu-sono Onisim dɪ wó tɔŋɪ o ba. Wuntu nuŋɪ abam kɔŋɔ kum wuni mu, yɪ o tɔŋɪ Zezi dɪ cɪga. Bantu bale mu wó ta woŋo kulɔ maama na wura ku kɪ yo seeni tun ba brɪ abam.

¹⁰Arisariki wɔlɔ na tɔŋɪ o wu puuna digə nɪ dɪ amɔ tun jɔɔni abam. Mariki wɔlɔ na yɪ Banabasi cɔru tun dɪ jɔɔni abam. Abam maŋɪ á joŋɪ ni nɪ, o na tuə, á wó jeer-o lanyirani. ¹¹Zusitu wɔlɔ yɪri didoŋ na yɪ Zezi tun dɪ jɔɔni abam. Ku na yɪ Zwifə balɔ na tu ba se Zezi tun, nɔɔna bantu batɔ yirani mu yɪ balɔ na tɔŋɪ ba tɔŋɪ Wɛ paari dum titɔŋa ba wəli amɔ tun. Ba tiini ba pat a wu zurə.

¹²Epafrasi wɔlɔ na nuŋɪ abam kɔŋɔ kum wuni yɪ o tɔŋɪ o pa Zezi Kriɪ tun dɪ jɔɔni abam. O kwaani o loori Wɛ mu maŋa maama o pa abam, sɪ á wani á zɪgɪ kəŋkəŋ dɪ baari, sɪ á wɔbɔŋa bɪ dɪ Wɛ cwəŋə kam tɔŋɪ, sɪ á taá kɪ Dɪ wɔbɔŋa na lagɪ kulɔ maama tun.

¹³Amɔ titɔ wó wani a ta a brɪ abam nɪ o sunɪ o tiini o tɔŋɪ o wəli abam, ku wəli dɪ nɔɔna balɔ na zuuru Lawodise dɪ Yɪrapolisi nɪ tun.

¹⁴Dɪbam badoŋ-sono Luki wɔlɔ na yɪ dɔŋɪta tu tun dɪdaani Demasi dɪ jɔɔni abam.

¹⁵Jɔɔni-na dí ko-biə balɔ na tɔŋɪ Zezi yɪ ba zuuru Lawodise nɪ tun á pa dɪbam, ku wəli dɪ Nimfa dɪ Zezi kɔŋɔ kulɔ na yəni ku jeeri daani o sɔŋɔ nɪ tun.

¹⁶Abam na joŋɪ amɔ tɔɔ kum yɪ á na karɪmɪ á ti, sɪ á laan pa-ku Zezi kɔŋɔ kulɔ na zuuru Lawodise nɪ tun, sɪ ba dɪ karɪmɪ. Ku daari sɪ abam dɪ joŋɪ amɔ tɔɔ kudoŋ bantu dɪ tee nɪ á dɪ karɪmɪ.

¹⁷Ta-na á brɪ Arisipi sɪ o kwaani o tɔŋɪ titɔŋɪ dilɔ dí Yuutu Zezi na pɛ-o sɪ o tɔŋɪ tun o ti.

¹⁸Amɔ Pooli mu jɔɔni abam. A titɔ laan mu puɔɔni tuntu dɪ a juja. Á yɪ zaŋɪ á swe a na wu puuna digə nɪ tun ni nɪ.

Wɛ wó pa abam yu-yoŋo.

TESALONIKI TIINƏ tun

Dayigə tɔnɔ kʊlv Pooli na pʊpʊni o pa Tesaloniki tiinə tun na brɪ dɪbam kʊlv tun mu tuntu

Tesaloniki ya yi Masɪdvant pa-tu mu. Maɲa kam Pooli na nuɲi Filipi ni tun, o ve dáani mu o puli We tituɲa yam. Ku nan wu daani, yi ku ba ku ji fifuɔn si o duri o nuɲi Tesaloniki ni, Zwifə badaara na jigi wu-guv did-o tun ɲwaani (Tituɲa Tɔnɔ 17:1-10).

Ku kwaga ni, Pooli na wu Korenti ni tun, Timoti wulv na tɔɲi did-o o tuɲi We tituɲa tun tu o te, yi o brɪ-o We nɔɔna balv na wu Tesaloniki tun labaaɪ na yi te tun. Kuntu mu Pooli pʊpʊni o dayigə tɔnɔ kum o pa-ba.

Pooli de yigə o kɪ We le mu, o na ni ni ba ta jigi wu-didva di Zezi yi ba jigi da-sono tun ɲwaani (pɔɔrum 1).

O laan ma guli-ba o na tuɲi ba titari ni te tun, di o na lagɪ si o joori o na-ba te tun (pɔɔrum 2-3).

O ma pa ba na baari si ba taa ve yigə We cwəɲə kam wunt di wu-pɔɲo (4:1-12).

O daari o ləri bwia yalv ba na bwe-o twa biim laɲa ni, di Zezi na wó joori o ba di paari-zulə te tun laɲa ni di (4:13—5:11).

O ta ma kwe-ba di kwia yadaara o ma guri o tɔnɔ kum (5:12-28).

Tɔnɔ kuntu zəni balv maama na liə lɔɲv tiim ɲwaani tun mu. Ku brɪ ni We nɔɔna maɲi si ba kɪ ba wu-didva mu di We, si ba daari ba taa ve yigə ba tuɲi di wu-zuru si ba taa cəgi Zezi tum dum.

1 Amv Pooli didaani Silasi di Timoti mu pʊpʊni tɔnɔ kuntu si dí pa abam We nɔɔna balv na wu Tesaloniki ni yi á yi dí Ko Baɲa-We di dí Yuutu Zezi Kisi nɔɔna tun.

We wó pa abam yazurə di yu-yoɲo.

Tesaloniki tiinə na tɔɲi We te tun

²Maɲa maama dí yəni dí kɪ We le mu abam maama ɲwaani, yi dí kwəri dí loori-Dl dí pa abam. ³Dí na wu dí Ko We yigə ni, dí yəni dí guli abam na kɪ á wu-didva di Zezi Kisi yi ku paí á tuɲi lanyurani te tun mu, dí guli abam sono kum na paí á tiini á tuɲi te tun. Á na jigi tuna di dí Yuutu Zezi Kisi tun mu paí á zigɪ kəɲkəɲ.

⁴Dí ko-biə-ba, dí ye ni We mu soe abam yi Dl kuri abam si á taá yi Dl nɔɔna. ⁵Beɲwaani, dɪbam deen na tu dí tɔɔli We kwər-ywəɲə kam dí brɪ abam tun, ku dai di ni-taani má. We dam dum mu wu dɪbam tee ni di Dl Joro kum, yi dí brɪ We cɪga kam di dí wu maama. Dɪbam deen na wu á tee ni tun, á ne dɪbam na yi tite si ku ma zəni abam.

⁶Abam lwəni dɪbam di dí Yuutu wum na kɪ te tun. Á na joɲi We kwər-ywəɲə kam tun, ku pe á na yaara zanzan. Á nan ta joɲi-ka di wupolo We Joro kum na zəni abam tun ɲwaani. ⁷Ku ma pa á jigi nyunyugv kʊlv na lamma tun, si Zezi nɔɔna balv maama na zʊvri Masɪdvant tunti dum ni di Akayi tunti dum ni tun di lwəni abam. ⁸Beɲwaani, abam na tɔɔli dí Yuutu wum kwərə kam á brɪ nɔɔna te tun, ka jagɪ Masɪdvant di Akayi ni ka gaalt ka ke ka yi je maama, yi nɔɔna maama lwarɪ á na kɪ á wu-didva di We te. Mu ku

kuri ku daa dai fifuɔn si dí ta kʊlvkʊlv kantv laɲa ni. ⁹Beɲwaani nɔɔna bam maama te á na jeeri dɪbam lanyurani te maɲa kalv dí na tu abam te tun, di á na yagɪ jwəɲə kaanum yi á daari á tɔɲi We, si á laan taá tuɲi á pa We dilv na yi cɪga tu di ɲwia tu te tun, ¹⁰yi á kwəri á cəgi Dl Bu wum tum dum. We bi-o Dl pa o yagɪ tʊvni mu, yi oó zigɪ We-sɔɲɔ ni o ba lɔɲv baɲa. Wuntu mu yi Zezi wulv na wó vri dɪbam We ban-zɔɲɔ kʊlv na wó ba nɔɔna baɲa ni ba lwarum ɲwaani tun wunt.

Pooli na wəli Tesaloniki tiinə te tun

2 Dí ko-biə-ba, abam titi ye lanyurani ni, dí na tu abam te tun, ku dai kafe. ²Abam ye ba na maɲi ba beesi dɪbam yi ba twɪ dɪbam te Filipi ni yi dí laan ba abam te tun. Nɔɔna deen kwaani si ba ci dɪbam cwəɲə. Nan di ku di, dí Tu We pe dɪbam pu-dia si dí tɔɔli Dl kwər-ywəɲə kam dí brɪ abam di baari. ³Kwia yalv dí na yəni dí kwe abam tun, ku dai di tusim, naa dí jigi wʊbʊɲ-balwaarv mu. Ku nan dai swan mu dí kia, si dí ma dí ganɪ abam. ⁴Awo. Dɪbam yəni dí ɲɔɔni ni We na lagɪ te tun mu, beɲwaani duntu mu kuri dɪbam yi Dl kwe Dl kwər-ywəɲə kam Dl kɪ dí juɲa ni. Dɪbam na ɲɔɔni te tun, ku dai si dí ma dí poli nabiinə wurv, ku yi si dí pa We dilv na maɲi dɪbam bicara Dl nii tun wu mu poli. ⁵Á ye lanyurani ni dí wu tu dí ɲɔɔni ni-sʊɲi ɲwaɲa di abam. Dí nan wu ɲɔɔni bitar-kamunə si dí ma pri nɔɔna swan, si dí joɲi wəənu ba tee ni. We ye ni dɪbam na tagɪ kʊlv tun yi cɪga mu. ⁶Ku na yi abam naa nɔɔnv wulv maama di, dí wu kɪ dí wʊbʊɲa ni si nabiinə taa zuli dɪbam.

⁷Dí na yi Zezi Krisi tuntunya tun, dí ya jigi cwəŋə sɪ dí pa á taá nii dɪbam nɪ nɔn-kamunə te. Dí nan wu kɪ kuntu. Dí deen tu dí tuti mu nɪ biə te, yi dí laan nii abam lanyirani nɪ kaani na jigi o biə o nii te tun. ⁸Dí na tiini dí soe abam tun, dí se sɪ dí kwe We kwər-ywəŋə kam dí maŋɪ dí bri abam, yi dí kwe dí ɲwɪa maama dɪ mu dí wəli da dí pa abam, á na tiini á tigi dí wubɔŋa nɪ tun ɲwaanɪ.

⁹Dí ko-biə-ba, abam wó wanti á guli dɪbam deen na tɔŋɪ dí bwəni zanzan abam ɲwaanɪ te maŋa kalu dí na wura dí tɔɔli We kwər-ywəŋə kam dí bri abam tun. Dí deen ba lagɪ sɪ dí yaari abam dɪ funfun dɪ. Kuntu ɲwaanɪ mu dí ta yəni dí tiini dí tɔŋɪ wɪa dɪ tutu maama sɪ dí ma na dí ni-wodiu. ¹⁰Dí deen tɔŋɪ cwəŋə mu dɪ wu-poŋo abam balu na se Zezi Krisi tun titari nɪ, yi dí tutɔŋa maama jigi cɪga, yi dí wu jaani kulukulu dí cɔŋɪ. Abam wó wanti á ta nɪ ku yi cɪga mu. We dɪ nan ye nɪ ku yi cɪga mu. ¹¹Á ye nɪ dí deen jigi abam maama dɪ ji sile mu, nɪ ko na yəni o jigi o biə te tun. ¹²Dí kwe abam dɪ kwɪə yalu na paɪ á bicara zurə tun mu. Dí ma daari dí tiini dí kaani abam, sɪ á taá tɔŋɪ We cwəŋə sɪ ku maŋɪ dɪ We na lagɪ te tun. Beɲwaanɪ We mu kuri abam sɪ á zu Dɪ paari dɪm wu sɪ á na paari-zulə Dɪ tee nɪ.

¹³Dí na jaani We kwər-ywəŋə kam dí ba dí tɔɔli dí bri abam tun, á se yi á jɔŋi-ka lanyirani. Kuntu ɲwaanɪ mu dí kɪ We le maŋa maama abam ɲwaanɪ. Á se nɪ ku yi We kwərə mu sɪ ku dat nabiinə nyum. Ku yi cɪga, kwər-ywəŋə kam sɪni ka yi We kwərə mu, yi ka zəni abam balu na se Zezi tun wubɔŋa dɪ dam.

¹⁴Dí ko-biə-ba, abam na ne yaara yalu tun, Zezi kɔŋɔ kulɔ na wu Zude tuni dɪm nɪ tun dɪ ne yaara yantu doŋ mu. Abam dwi tiinə bam yaari abam ninɛɛni Zwifə bam dɪ na yaari Zwifə balu na se Zezi te tun mu. ¹⁵Ku nan yi Zwifə bam kuntu mu gv dí Yuutu Zezi dɪ faŋa faŋa We nijɔŋnə bam, yi ba kwəri ba beesi dɪbam dɪ. Ba maa paɪ We wu cɔŋɪ dɪ ba, yi ba yi nɔɔna maama dɔna. ¹⁶Ba deen kwaanɪ sɪ ba cɪ dɪbam, sɪ dí yi tɔɔli We kwərə kam dí bri dwi-ge tiinə sɪ ba na vrɪm ba lwarum wɔni. Ba na vun We kwərə kam kuntu tun, ku ma pa ba na kɪ kəm-balwaarv tɪlɔ maŋa maama tun fɔŋɪ tɪ puli tɪ wəli da. We ban-zɔŋɔ kum laan nan tu ba baŋa.

Pooli na lagɪ sɪ o joori o na Tesaloniki tiinə bam te tun

¹⁷Dí ko-biə-ba, dí na pɔɔri dɪ abam maŋa funfun yirani tun, ku dat nɪ dí wubɔŋa mu pɔɔri daani, ku yi dí yiə na wari ya na daani tun mu. Abam fra tiini ya jigi dɪbam, yi dí kwaanɪ sɪ dí joori dí na abam. ¹⁸Dí ma lagɪ sɪ dí ba abam te. Amv Pooli ya kwaanɪ sɪ a ba abam te, ku dat kuni bidwɪ yirani. Ku nan yi sutaaɪ mu cɪgi dɪbam. ¹⁹Ku yi abam wubɔŋa mu tiini ya jigi dɪbam. Ku yi abam ɲwaanɪ mu dí jigi tuna We tee nɪ

dɪ wupolo. Dí Yuutu Zezi na joori o ba, dí wó taa jigi wupolo dí na wó wanti dí bri nɪ abam de dɪbam jɔŋa á na vrɪm tun ɲwaanɪ. ²⁰Ku yi cɪga mu, abam mu sɪni á paɪ dɪbam na zulə dɪ wupolo.

3 Dɪbam na wari sɪ dí na daani yi abam fra tiini ya jigi dɪbam ku ja gaali tun mu pe dɪbam li wubɔŋa sɪ dí tɔŋɪ dí ko-bu Timoti sɪ o ba abam te, sɪ dɪbam tuti daari dí maŋɪ Ateeni nɪ. Wuntu mu yi wulɔ na tɔŋɪ dɪ dɪbam o tɔŋɪ We tutɔŋa yam yi o tɔɔli Zezi Krisi kwər-ywəŋə kam tun. Dí tɔŋ-o abam tee nɪ sɪ o ba o wəli abam, sɪ á na dam dɪ baari á taá tɔŋɪ Zezi dɪ á wu maama, ³sɪ yaara yalu á na ne tun yi pa á wulɔwulɔ joori kwaga. Abam tuti maŋɪ á ye nɪ dɪbam maŋɪ sɪ dí na yaara yam kuntu doŋ mu. ⁴Dɪbam deen ta na wu abam tee nɪ maŋa kalu tun, dí maŋɪ dí ta dí bri abam nɪ nɔɔna wó beesi dɪbam. Ku nan sɪni ku kɪ nɪ abam na maŋɪ á ye ku ni nɪ te tun. ⁵Abam liə na tiini ya jigi-nɪ tun mu pe a tɔŋɪ Timoti abam tee nɪ, sɪ o ba o nii á daa ta tɔŋɪ Zezi dɪ á wu maama na, a na kwari fɔvni sɪ sutaaɪ wó zigɪ dɪ ba dɪ gani abam sɪ á ywəri We cwəŋə nɪ sɪ ku pa dí tutɔŋa yam maama ji kafe tun ɲwaanɪ.

⁶Lele kuntu, Timoti laan joori o ba dɪbam te, yi o pa dí wubɔŋa pəni tɪga nɪ. O tagɪ o wɪ, á ta tɔŋɪ Zezi dɪ á wu maama dɪ sono. O daa ta tagɪ o wɪ, á tiini á jigi dɪbam wubɔŋa dɪ wupolo, yi á lagɪ sɪ á na dɪbam nɪ dɪbam dɪ na lagɪ sɪ dí na abam te tun.

⁷Dí ko-biə-ba, dí na ni nɪ á tɔŋɪ Zezi dɪ á wu maama tun, ku pe dí bicara pəni tɪga nɪ, yi dí na baari dí yaara dɪ dí cana yam maama wɔni. ⁸Lele kuntu, dí laan ɲwɪ dɪ wupolo á na zigɪ kəŋkəŋ dí Yuutu wɔm tɔŋum dɪm wɔni tun ɲwaanɪ. ⁹Dí bá wanti dí kɪ dí Tu We le dí ti abam ɲwaanɪ, dɪdaani dí na ne wupolo kulɔ zanzan Dɪ yigə nɪ abam ɲwaanɪ tun. ¹⁰Maŋa maama wɪa dɪ tutu dí yəni dí loori We dɪ dí wu maama mu, sɪ Dɪ pa dí wanti dí na daani, sɪ dí fɔŋɪ dí bri kulɔ daa ta na muri abam tun, sɪ á wanti á fɔŋɪ á taá tɔŋɪ Zezi dɪ á wu maama.

¹¹Dí Ko We dɪ dí Yuutu Zezi nan wó pa dɪbam cwəŋə sɪ dí ba dí na abam. ¹²Dí Yuutu wɔm wó pa á sono kum puli zanzan ku ja gaali, sɪ á taá soe á donnə dɪ nɔɔna maama lanyirani, nɪ dɪbam dɪ na soe abam te tun. ¹³Kuntu, oó pa á bicara kɪ dam, sɪ á taá jigi wu-poŋo faŋɪ dí Ko We yigə nɪ maŋa kalu dí Yuutu Zezi na wó joori o ba dɪ o kɔŋɔ kum maama tun.

Dí na wó taá yi tite sɪ ku poli We wu tun

4 Dí ko-biə-ba, kulɔ na daari tun, dí loori abam dí Yuutu Zezi ɲwaanɪ sɪ á da cwəŋə sɪ ku poli We wu. Dí maŋɪ dí bri abam cwəŋə kam kuntu, yi á tɔŋɪ-ka dɪ zum maama. Dí nan ta tiini dí loori abam sɪ á kwaanɪ sɪ ku dwəni á na maŋɪ á kɪ te tun. ²Abam ye wəɛnu tɪlɔ dí na bri abam yi tɪ yi dí Yuutu Zezi nyum tun. ³We na lagɪ sɪ á taá yi te tun mu tintu: Dɪ lagɪ sɪ á taá

jigi wu-ponjo mu Dl yigə ni, si á yi taá boorə. ⁴ Abam nɔɔnu maama maŋi si o lwarɪ, o na wú ja o tuti te si o ma di o kaani si ku taa jigi zulə yi digiru təri ku wuni tun. ⁵ Á nan yi pa boorim wubɔŋa wani abam, ni nɔɔna balu na yəri We tun. ⁶ Kadiri laŋa ni, nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o ki kulv na wú cɔgi o ko-bu wu tun, naa o jorŋi kulv na yi o ko-bu nyim tun. Dí maŋi dí kaani abam lanyirani ni, nɔɔnu na ki wo-zɔɔna yantu doŋ, dí Yuutu wum wú pa o na cam. ⁷ We na kuri dibam si dí taá tɔgi-Dl tun, ku dai si dí taá ki wo-zɔɔna. Dl nan kuri dibam si dí taá jigi wu-ponjo mu Dl yigə ni. ⁸ Kuntu ŋwaani, nɔɔnu wulv na vin dí na bri kulv tun, ku dai nabiinə mu o via, ku yi We dilu na ki Dl Joro kum abam bicara ni tun mu o via.

⁹ Ku nan na yi á na wú ta soe á ko-biə te tun, ku daa dai fifiun si dí pupuni dí bri abam. We tuti maŋi Dl bri abam á na wú ta soe daani te. ¹⁰ Ku yi ciga mu, á suni á soe á ko-biə balu maama na zɔvri Masidvanti tunti dum ni tun. Dí ko-biə-ba, dí nan ta loori abam si á tiini á taá soe daani ku dwəni faŋa. ¹¹ Kwaanɪ-na si á taá zɔvri daani di wu-zuru. Á taá nii á tuti baŋa ni. Nɔɔnu maama kwaanɪ o tɔŋi si o na o ni-wodi, ni dí na maŋi dí ta abam te tun. ¹² Kuntu mu wú pa balu na dai Zezi kɔgɔ kum nɔɔna tun taa niŋi abam lanyirani, yi kulv pa á daa bá tugi nɔɔn-nɔɔnu.

Dí Yuutu wum na wú joori o ba te tun

¹³ Dí ko-biə-ba, ku na yi nɔɔna balu na tigi tun, dí lagi si á lwarɪ ciga mu si á daa yi taá bwəa, si á wu daa yi cɔgi tɔvni ŋwaani, ni balu na yəri We tun na ba jigi tuna te tun. ¹⁴ Dibam se ni Zezi tigi mu, yi o laan joori o bi o yagi tɔvni. Kuntu ŋwaani, ku na yi balu na se-o yi ba ti tun, dí ye ni We wú pa ba taa wu Zezi tee ni.

¹⁵ Beŋwaani dí na bri abam kulv tun yi dí Yuutu wum kwərə mu. De dum dí Yuutu Zezi na wú joori o ba tun, dibam balu na daari lɔgɔ baŋa ni yi dí ta ŋwi tun bá loori balu na maŋi ba ti tun We tee ni. ¹⁶ Dí wú ba dí ni kwərə na baŋi weyuu ni, di malesɪ pe wum kwərə, didaani We nabɔn-zɔŋɔ kum wum, yi dí Yuutu wum tuti zigɪ weyuu ni o tu. Balu na se Zezi Krisi yi ba ti tun wú da yigə ba bi ba yagi tɔvni. ¹⁷ We laan wú pa dibam balu na daari yi dí daa ta ŋwi tun la daani di bantv, yi Dl zəŋi dibam kunkwəənu wuni si dí vu dí jeeri dí Yuutu wum weyuu ni. Kuntu, dí wú ta wu dí Yuutu wum tee ni maŋa maama.

¹⁸ Kuntu ŋwaani, á taá mai ciga kam kuntu á kwe daani, si á bicara taa tigi jəgə didva.

Dí na wú ta cv dí tuti te si dí Yuutu wum laan joori o ba tun

5 Dí ko-biə-ba, abam daa ba taá lagi si dí pupuni dí ta dí bri abam maŋa kalv wəənu tuntu na wú

ki tun. ² Beŋwaani abam tuti maŋi á ye lanyirani ni dí Yuutu wum de dum lagi di ba di dari nɔɔna mu, ni ŋwunv na yəni o ba tutu ni te tun. ³ Maŋa kalv nɔɔna na te ba wi yazurə wura yi ywəəni wura tun, kantu maŋa kam ni mu cam wú da di ba ba baŋa, yi ba bá lu. Kulv ta nyi di kaani pugə na de ka vri yi ka wəe te tun mu.

⁴ Dí ko-biə-ba, abam nan daa təri lim wuni. Kuntu ŋwaani dí Yuutu wum de dum bá ba di dari abam ni ŋwunv te. ⁵ Abam maama wu We pooni wuni mu, yi á titɔŋa maama ki wia ni jaja. Dibam dai titu nɔɔna, dí titɔŋa di nan dai lim titɔŋa. ⁶ Kuntu ŋwaani, dí yi pa doom taa jigi dibam ni balu na yəri We tun. Pa-na dí fɔgi dí ci dí tuti si dí yiə waari. ⁷ Tutu ni mu nɔɔna yəni ba doa, yi badonnə nyɔ ba bugə. ⁸ Dibam nan yi wia nɔɔna mu. Ku maŋi si dí taá cv dí tuti. Pa-na dí taá jigi wu-didva di Zezi, si dí taá soe daani. Kuntu mu wú ci dibam lwarim wuni, ni nɔɔnu na maa ve jara yi o kwe luguru gɔrɔ o le o ma ci o nyɔɔni te tun. Pa-na dí taá jigi tuna ni We wú vri dibam ŋwia, nuneeni nɔɔnu na kwe luguru yu-kwəli o pu si o ma kwəli o yuu jara wuni te tun. ⁹ We na kuri dibam si dí taá yi Dl nɔɔna tun, ku dai si Dl ban-zɔŋɔ kum ba ku cɔgi dibam. Ku nan yi si Dl vri dibam ŋwia mu dí Yuutu Zezi Krisi ŋwaani. ¹⁰ Wuntu mu tigi dibam ŋwaani, si dí wani dí tɔgi did-o dí na ŋwia We tee ni. O na joori o ba, yi dí na ŋwi naa dí na tiga, dí ta wú na ŋwia did-o We tee ni.

¹¹ Kuntu ŋwaani, á taá kwe daani si ku pa á bicara taa tigi jəgə didva, si á fɔgi á zəni daani di baari ni á na maŋi á ki te tun.

¹² Dí ko-biə-ba, dí nan loori abam si á taá niŋi nɔɔna balu na tɔŋi di abam yi ba nii abam baŋa ni yi ba kwe abam dí Yuutu Zezi cwəŋə kam wuni tun. ¹³ Á taá zuli-ba lanyirani di sono ba titɔŋa yam ŋwaani. Á pa ywəəni ta wu á titari ni.

¹⁴ Dí ko-biə-ba, dí loori abam si á taá kaani yawɔɔ-nyuna, si á pa balu na kwari fɔvni tun na baari, si á taá zəni nabwəəni, si á taá jigi wu-zuru di nɔɔna maama.

¹⁵ Á taá yiri á tuti, si nɔɔn-nɔɔnu yi ma lwarim o joori o ma o ŋwi o doŋ lwarim.

Maŋa maama si á kwaanɪ á taá ki lanyirani di á ko-biə di nɔɔna maama.

¹⁶ Á taá jigi wupolo maŋa maama.

¹⁷ Á taá loori We maŋa maama.

¹⁸ Kulv maama na kia, si á taá ki We le.

Mu We na lagi si á taá ki te, á na ŋwi di Zezi Krisi tun ŋwaani.

¹⁹ Yi cv-na We Joro kum titɔŋa.

²⁰ We Joro kum na pe nɔɔnu ŋɔɔni yiyu-ŋwe, á yi zaŋi á gooni-si.

²¹ Á nan maani-na woŋo maama á nii.

Kulu na lana tin si á se-ku.

²² Á nan fɔgi á ci á titi di wo-balwaarɔ
dwi maama.

²³ Baŋa-We dlu na pai nɔɔna wu-zuru tin wó pa á
taá yi Dl titi nɔɔna, si á taá jigi wu-poŋo fasi, si á
ŋwɔa maama taa jigi ciga, ku na yi á yira di á jwæru
di á wɔbɔŋa maama. Kuntu tin, dí Yuutu Zezi Kriŋi na

tuə, á bá ta jigi digiru We yigə ni di finfun di. ²⁴ We
dlu na bæŋi abam si á taá yi Dl nɔɔna tin yi ciga tu
mu. Dl nan wó suni Dl zəni abam kuntu mu.

²⁵ Dí ko-biə-ba, á taá loori We á pa dɔbam di.

²⁶ Jɔɔni-na dí ko-biə bam maama lanyirani di sono.

²⁷ A nan lagi a loori abam dí Yuutu wum yiri ŋwaani
si á karimi tɔɔ kuntu á bri dí ko-biə bam maama.

²⁸ Dí Yuutu Zezi Kriŋi wó pa abam yu-yoŋo.

TESALONIKI TIINƏ

o ki bile tin

Tɔnɔ kɔlv Pooli na pɔpɔni o pa Tesaloniki tiinə o ki bile tin na bri dɔbam kɔlv tin mu tuntu

Maɲa kam Pooli na pɔpɔni tɔnɔ kum kuntu o pa We nɔɔna balv na wu Tesaloniki ni tin, ba daa ta wu lwaru Zezi tum dum na lagu di ki te tin fasi. Kuntu ɲwaani mu pe vuvugə jəni ba kɔgɔ kum wɔni. Nɔɔna badonnə dɛen bɔɲi ni Zezi tum dum maɲi di ba di ke mu. Badaara di maa vun si ba ta tɔɲi tutɔɲa Zezi tum dum na twe tin ɲwaani, yi ba laan daari ba kwe ba titi ba palɔ nɔɔna badonnə baɲa ni. Pooli laan ma pɔpɔni tɔnɔ kum kuntu o pa-ba si o maa kwe-ba.

O de yigə o ki We le ba na jɔgt wu-dɔɔva di We yi ba jɔgt sono tin ɲwaani, yi o loori We si ba zɔgt kəɲkəɲ We tutɔɲa yam wɔni (pɔɔrum 1).

O laan ma kwe-ba Zezi Krisi tum laɲa ni, o bri-ba ni wɔlv ba na bə ni kəm-balwaarv tu tin maɲi si o da yigə o ba mu, si Krisi laan ba (2:1-12).

Pooli nan kwe We nɔɔna bam si ba zɔgt kəɲkəɲ We cwəɲə kam wɔni, di lwarum na maɲi di puli zanzan yi cam yi-ba te tin di, si ba daari ba taa wari We (2:13—3:5).

O ma kaani yawɔri-nyuna bam si ba taa tɔɲi ba ma nai ba ni-wɔdiu, ni Pooli di balv dɛen na tɔgt dɔd-o ba tɔɲi We tutɔɲa yam tin na tɔɲi te tin (3:6-15).

1 Amv Pooli dɔdaani Silasi di Timoti mu pɔpɔni tɔnɔ kuntu si di pa abam We nɔɔna balv na wu Tesaloniki ni yi á yi di Ko Baɲa-We di di Yuutu Zezi Krisi nɔɔna tin.

²Di Ko We di di Yuutu Zezi Krisi wó pa abam yazurə di yu-yoɲo.

Tesaloniki tiinə na tɔgt We te tin

³Di ko-biə-ba, di maɲi si di ki We le maɲa maama abam ɲwaani nuneeni kv na maɲi te tin, beɲwaani á ki á wu-dɔɔva di Zezi kv ja gaali, yi á maama tiini á soe daani lanyirani, yi á sono kum wura kv puli zanzan. ⁴Kuntu ɲwaani mu di yəni di te á taani di bri Zezi kɔgɔ kum na wu jəgə kalv maama ni tin, yi di jɔgt wɔpolo abam ɲwaani. Di te di ba ni, nɔɔna beesi abam yi ba yaari abam zanzan, yi á daa ta zɔgt lanyirani di pu-dia, yi á kwəri á tɔgt Zezi di wu-dɔɔva.

⁵Kuntu mu pe di lwaru jaja ni, We wó di nabiinə sartya di cɔga mu. Dl wó pa á na cɔga, yi á maɲi si á tɔgt á wəli Dl paari dum wɔni, beɲwaani abam suni á na yaara We paari dum kuntu ɲwaani. ⁶We nan wó ki abam cɔga, yi Dl wó pa balv na yaari abam tin joori ba na cam. ⁷Dl ma wó daari Dl pa abam balv na yaari tin di dɔbam maama na siun, maɲa kalv di Yuutu Zezi na wó joori o ba si nabiinə maama na-o tin. Wuntu wó nuɲi We-sɔɲɔ di o malesi dɔdɛera bam, ⁸yi min-vwi zaɲi si kaagi-ba. Di Yuutu Zezi wó pa balv na vun We yi ba wu se wum kwər-ywəɲə kam tin na cam. ⁹Nɔɔna bam kuntu wó na cam ni kv na maɲi di ba te tin. Baá

na leervu tiv na ba ti tin. Baá pɔɔri-ba ba yira, yi ba taa baɲwe di di Yuutu wum, yi ba daa bá na o paari dam-fɔrɔ zulə yam. ¹⁰Kuntu maama wó ba kv ki maɲa kalv di Yuutu Zezi na wó joori o ba tin. De dum kuntu ni, oó na zulə o tɔtt nɔɔna bam tee ni. Balv maama na ki ba wu-dɔɔva dɔd-o tin wó pa-o tiə zanzan. Abam nan wó ta wu bantv wɔni di á na se We cɔga kalv di na bri abam tin ɲwaani.

¹¹Kv yi kuntu ɲwaani mu di yəni di loori di Tu We maɲa maama di pa abam, si Dl pa á maɲi di Dl cwəɲə kam tɔgtum, ni Dl na kuri abam si á taá yi te tin. Di loori-Dl si Dl pa abam dam, si á wani á ki lanyirani nuneeni á wɔbɔɲa na lagu te tin maama, si á taá kv tutɔɲa yalv maama na lana tin, á na ki á wu-dɔɔva di Dl tin ɲwaani. ¹²Kuntu mu wó pa di Yuutu Zezi taa nai zulə abam tee ni, yi abam di wó na zulə, di Tu Baɲa-We di di Yuutu Zezi Krisi na pe abam yu-yoɲo tin ɲwaani.

Kəm-balwaarv maɲa na wó ba te tin

2 Di ko-biə-ba, á ye ni di Yuutu Zezi Krisi wó joori o ba, yi We wó la dɔbam si di taá wu o tee ni. Di nan lagu di loori abam si á yi pa á bicara taa di kuntu ɲwaani. ²Á yi zaɲi á pa á wɔbɔɲa vugimi, di nɔɔna balv na te ba wɔ di Yuutu Zezi de dum maɲi di yi tin. Nɔɔna na te di abam ba wɔ, We Joro kum mu bri kuntu, naa ba na wɔ kv yi dɔbam taani mu, naa ba na pe abam tɔnɔ yi ba wɔ kv nuɲi dɔbam tee mu, ³si á yi se á pa nɔɔn-nɔɔnvu gani abam di wəənu tum

kuntu dwi. Beɲwaani maɲa kalv nɔɔna zanzan na wó ba ba ywəri We cwəɲə kam wɔni tun wó da yigə ku ki mu, si dí Yuutu wum de dum laan ba di yi. Kulv na wəli da tun, kəm-balwaaru tu wum wó da yigə mu o ba. Wuntu gurim je nan wó ta yi cɔgim mu. ⁴Oó bri ni wum dwe wənu tilv maama nɔɔna na zuli di kulv maama ba na bæ ni ba wa tun, yi oó dɔni wənu tun kuntu maama. O ma wó vu o zv o jəni Baɲa-We titi digə kam wɔni, yi o bri ni wum titi mu yi We. ⁵A ya na wu abam tee ni maɲa kalv tun, a maɲi a bri abam wənu tum kuntu. Á nan wu guli-ti na?

⁶Woɲo kudoɲ nan mu cigi wənu tum kuntu cwəɲə si ti ta yi ki lele, yi á ye ku ni ni. Ku daari maɲa kam na suni ka yi, kəm-balwaaru tu wum laan wó ba si nabiinə lwar-o jaja. ⁷Kəm-lwaanv dam dilv na səgi nɔɔna yiə ni tun maɲi di wura di cɔgi nabiinə. Ku nan na yi wulv na wura o cv kəm-lwaanv tum cwəɲə lele si ti yi ki tun, kuntu tu wó ba o viiri. ⁸Maɲa kam kuntu ni mu, kəm-balwaaru tu wum laan wó bri o titi jaja. Dí Yuutu Zezi na wó joori o ba maɲa kalv tun, o laan wó ma o ni-viu o cɔgi wuntu fasti. Zezi na wó joori o ba di dam-fərcə tun, mu o laan wó cɔgi kəm-balwaaru tu wum.

⁹Maɲa kam kəm-balwaaru tu wum na wó ba tun, oó joɲi dam-fərcə sutaani tee ni o ma ki wo-kunkagila dwi təri təri ya na dai ciga tun. ¹⁰O ma wó ki kəm-balwaaru dwi maama o ma gani balv na wó ga ba ɲwia We tee ni tun. Kuv ki-ba kuntu, beɲwaani ba ba se si ba joɲi We ciga kam di sono, si ku pa Dl vri-ba ba lwarim wɔni. ¹¹Ba na vin We ciga kam tun ɲwaani, Dl laan wó pa ba wubɔɲa daa yəri ciga, yi ba se ba tɔgi kulv na yi vwan tun. ¹²Balv maama na wu se Dl ciga kam yi ba daari ba soe kəm-balwaaru tun, We wó di ba taani yi ba na cam.

We na kuri dɪbam si dí taá yi Dl nɔɔna te tun

¹³Dí ko-biə-ba, dí maɲi si dí ki We le maɲa maama abam ɲwaani, á na yi balv dí Yuutu wum na soe tun. Ku zigi pulim ni mu We kuri abam si Dl vri abam Dl yagi. Dl me Dl Joro kum dam mu Dl pa á ji Dl titi nɔɔna, di á na ki á wu-didva di Dl ciga kam tun ɲwaani. ¹⁴We na bəɲi abam si á taá yi kuntu tun, ku de di Dl kwər-ywəɲə kam dí na tɔɔli dí bri abam tun ɲwaani mu, si Dl pa á tɔgi di dí Yuutu Zezi Krisi á na zula.

¹⁵Kuntu ɲwaani, dí ko-biə-ba, fɔgi-na á zigi kəɲkəɲ, si á yi yagi ciga kalv dí na maɲi dí bri abam tun, ku na yi dí na maɲi dí wu abam tee ni yi dí ɲɔɔni kulv tun, di dí na pupɔni tɔɔɔ kulv dí pa abam tun di.

¹⁶Dí Yuutu Zezi Krisi didaani dí Ko We soe dɪbam yi Dl pa dɪbam yu-yoɲo, di Dl na pe dí jigi baari dilv na bá fɔgi di ti tun, didaani tuna yalv na yi ciga tun. ¹⁷Dintv wó zəni abam di wubɔɲ-ɲuna si á taá jigi

dam, si á wani á taá ki lanyirani á titvɲa di á ni-taani maama wɔni.

Á taá loori We dɪbam ɲwaani

3 Dí ko-biə-ba, kulv na daari tun, á taá loori We á pa dɪbam, si dí Yuutu wum kwər-ywəɲə kam jagi ka yi je maama, si nɔɔna se-ka lanyirani ni abam di na se-ka te tun. ²Loori-na We si Dl joɲi dɪbam nɔɔn-balwaaru jia ni, beɲwaani ku dai nɔɔna bam maama mu se We kwərə kam.

³Dí Yuutu wum nan yi ciga tu mu, oó wəli abam di dam, yi o ci abam sutaani juɲa ni si di yi cɔgi abam.

⁴Á na yi dí Yuutu wum nɔɔna tun mu dí jigi abam ciga si á tɔgi dí na maɲi dí bri abam kulv tun, yi á ta wó ta ki kuntu ni dí na maɲi dí ta te tun.

⁵Dí Yuutu wum wó pa á wubɔɲa tiini ya zu We sono kum, yi o daari o pa á zigi lanyirani di pu-dia ni Zezi Krisi titi na zigi te tun.

Yawɔri-nyina kweə

⁶Dí ko-biə-ba, dí kaani abam di dí Yuutu Zezi Krisi yiri mu, si á ci á titi di á ko-bu wulv maama na yi yawɔri-nyim yi o ba tɔgi zaasum dilv dí na bri abam tun. ⁷Abam nan ye lanyirani ni á maɲi si á lwəni dɪbam titvɲa na yi te tun mu. Dí dɛen na wu á tee ni tun, dí ba jigi yawɔrcə. ⁸Dí wu joɲi wɔdiu nɔɔn-nɔɔnv tee ni kafe. Dí nan tiini dí tɔɲi mu yi ku ce dí yira wia di titi, si dí yi yaari abam wulv wulv wɔdiu ɲwaani. ⁹Ku nan dai ni dí ya ba jigi cwəɲə si dí joɲi zənə abam tee ni. Dí dɛen nan ki kuntu si ku pa á wani á lwəni dɪbam na ki te tun mu. ¹⁰Dí na wu abam tee ni maɲa kalv tun, dí pe abam ni ni, nɔɔnv wulv na ba lagɪ titvɲa tun, kuntu tu wu maɲi si o di wɔdiu di.

¹¹Dí tagɪ kuntu, beɲwaani dí ni ni abam badonnə yi yawɔri-nyina mu. Ba ba lagɪ titvɲa, yi ba kari je maama ba kɪkari ba donnə yiə. ¹²Dí Yuutu Zezi Krisi yiri ɲwaani mu dí te nɔɔna bam kuntu, yi dí kaani-ba si ba ja ba titi cum ba tɔɲi, si ba wani ba nii ba titi baɲa ni di ba ni-wɔdiu.

¹³Dí ko-biə-ba, abam titi nan yi zaɲi á bwəni di lanyirani kəm.

¹⁴Abam wulv na wu se dí na pupɔni te tɔɔɔ kuntu wɔni dí bri abam tun, si á taá ye kuntu tu, si á wani á ja á titi did-o, si ku pa cavura ja-o. ¹⁵Á nan yi pa o ji á dum. Á taá kaan-o ni á ko-bu te.

¹⁶Dí Yuutu wum yi wu-zuru tu mu, yi oó pa abam taá jigi wu-zuru maɲa maama woɲo maama wɔni.

Dí Yuutu wum wó ta wura di abam maama.

¹⁷Amv Pooli mu jɔɔni abam. A titi laan mu pupɔni tuntv di a juɲa. A yəni a ki kuntu mu a twaanv tum maama wɔni, si á lwarɪ ni ku yi amv mu pupɔni. A yəni a pupɔni tuntv mu.

¹⁸Dí Yuutu Zezi Krisi wó pa abam maama yu-yoɲo.

TIMOTI tun

Dayigə tɔnɔ kulɔ Pooli na pupuni o pa Timoti tun na bri dɔbam kulɔ tun mu tuntu

Timoti nu yi Zwifu mu o na ki o wu-didva di Zezi, o ko ma yi Greki tu. Pooli deen jeeri Timoti maɲa kalu o na maa ve Lisitri o tɔɔli We kwərə kam o bri nɔɔna tun mu (Tituɲa Tɔnɔ 16:1-3). Timoti laan ma tɔgi di Pooli o tɔɲi We tituɲa yam (Tituɲa Tɔnɔ 17:14 di 18:5 di 19:22).

Pooli nan pupuni twaanu tile mu o pa Timoti. Twaanu tuntu wɔni o kwe We kɔgɔ kum yigə tiinə bam mu.

Dayigə tɔnɔ kulɔ o na pupuni o pa Timoti tun wɔni o ɲɔɔni wəənu titɔ woɲo mu:

O kaani We nɔɔna bam si ba ci ba titi mu di vwan zaasum dilu na zu ba titari tun. Vwan zaasum tiinə bam deen bri ni lɔgɔ baɲa wəənu tum yi balɔɔ mu, yi n bá n wanti n na vrim, ku na dai ni n jigi yəno kulɔ na səgi tun, yi nɔɔna finfun yirani nan mu ye yəno kum kuntu. Ba ma kwəri ba kwe nɔɔna si ba ja ba titi di wodiiru tudonnə dim, si ba yagi kadri. Pooli nan pupuni o bri-ba ni kuntu yi vwan mu.

Pooli daa ta bri Zezi kɔgɔ na maɲi si ku zuli We te tun. O ma kwəri o bri Zezi kɔgɔ kum di ku nakwa bam di ku zənzənnə bam na maɲi si ba taa yi te tun.

Pooli laan ma daari o bri Timoti o na maɲi si o ki te di We nɔɔna bam dwi təri təri tun, si o ma wanti o tɔɲi We tituɲa yam lanyirani.

1 Amu Pooli wulu na yi Zezi Kisi tuntuɲu tun mu pupuni tɔnɔ kuntu si a pa nmu Timoti. Baɲa-We dilu na yi dɔbam Vurnu di Zezi Kisi wulu dɔbam na jigi o tuna tun mu pɛ-ni ni si a taa yi o tuntuɲu. ²Nmu yi nuneeni amu titi bu mu te, n na se Zezi Kisi tun ɲwaani.

Dí Ko We di dí Yuutu Zezi Kisi wó pa nmu yazure di yu-yoɲo, yi o daari o duri nmu ɲwaɲa.

Cu-na á titi di vwan karanyina tiinə bam zaasum dum

³Maɲa kam amu deen na maa ve Masduvani tun, a loori nmu si n maɲi Efɛzi ni si n kaani nɔɔna balu na bri kulɔ na dai ciga tun si ba yagi. ⁴Nmu maɲi si n ta-ba si ba yagi ba wubɔɲa sunswali silu na dai ciga tun, si ba daari ba yagi ba kwə dwi natɔga kalu na ba jigi gurim je tun. Beɲwaani wəənu tum kuntu pai nɔɔna magi kantɔgɔ mu kafe. Ti ba wəli nɔɔna si ba ki ba wu-didva di We si ba taa tɔgi-DL. ⁵Nmu maɲi si n kaani-ba mu didaani wəənu tum kuntu si ba yagi-ti, si ba taa jigi sono kulɔ na yi ciga ciga na nuɲi bicari-ɲuna wɔni tun, yi ba na ki kulɔ maama ba na ye ni ku lamma tun, yi ba na suni ba ki ba wu-didva di We, kuó pa ba taa jigi sono kum kuntu. ⁶Nɔɔna bam kuntu nan ywəri ciga kam kuntu wɔni mu, yi ba daari ba ɲɔɔni bitari silu na ba jigi kuri tun. ⁷Ba lagi si ba taa yi We cullu tum karanyina tiinə mu. Ba titi nan ba ni ba na te kulɔ tun kuri, yi ba yəri ba na ɲɔɔni kulɔ di ba wu maama tun di.

⁸Dí ye ni We cullu tum lana di wulu na ni ti kuri ni ku na maɲi te tun. ⁹Dɔbam nan ye ni, We na pɛ DL

cullu tum tun, DL wu pɛ-ti nɔn-ɲuna ɲwaani. DL nan pɛ-ti balu na yi cullu cɔgina tun ɲwaani mu, didaani vɔnvuna di balu yigə na tərə di DL tun, di wo-lwaanu kərə di nɔn-balwaarɔ, di balu na ba nigi-DL tun, di balu di na gu ba kwə naa ba niinə naa ba donnə tun mu, ¹⁰di balu na boori tun, di baara balu na mai ba donnə ba jiri kaana tun, didaani balu na cu ba jaani nɔɔna di dam ba yəgi tun, didaani balu na fɔ vwan tun, di balu na du di We yi ku yagi ku dai ciga tun. DL nan pɛ DL cullu tum balu maama na cɔgi zaasum dilu na yi ciga yi di tɔgi We kwər-ywəɲə kam na bri te tun di mu. ¹¹Kwər-ywəɲə kam kuntu nuɲi Wupolo Tu Baɲa-We dilu na jigi paari-zulə tun te mu, yi dintu ki-ka amu jɔɲa ni si a taa tea.

Pooli na ki We le DL zənə ɲwaani te tun

¹²Dí Yuutu Zezi Kisi mu pɛ amu dam si a taa tɔɲi a pa-o. A ki o le didaani o na ne ni amu jigi wu-didva yi o li-ni si a taa tɔɲi a pa-o tun. ¹³Faɲa tun, a deen yəni a ɲɔɔni a cɔgi Zezi yiri, yi a kwəri a twi-o, yi a ta yaari o nɔɔna bam. Di kuntu di, o nan ta duri a ɲwaɲa, beɲwaani amu ya wu se-o yi ku pa a yəri woɲo kulɔ a na jigi a ki tun. ¹⁴Nan di ku di, dí Yuutu Zezi mu ki-ni yu-yoɲo zanzan ku ja gaali, yi o daari o pa a taa jigi wu-didva did-o di sono, a na ɲwi did-o tun ɲwaani.

¹⁵Taani dintu yi ciga yi di maɲi si nɔɔna maama se-di mu:

«Zezi Kisi tu lɔgɔ baɲa si o vri nɔn-cicɔguru mu ba lwarim wɔni.»

Amu nan mu ki lwarim a dwəni nɔɔna maama, ¹⁶yi We ta duri a ɲwaɲa si ku pa Zezi Kisi bri o wu-zuru

kum na yi te di amu. O na tiini o ki wu-zuru di amu wulu na yi non-cicoguru tum yigə tu tun, ku yi maana mu ku pai nɔɔna balu na wú da a kwaga ba ba ba se-o, si ba daari ba na ŋwia kalu na ba ti tun We tee ni. ¹⁷ Baŋa-We yi pe wulu paari na bá ti maŋa di maŋa tun mu. Dl yi ŋwia tu mu, ba ba na-Dl di yiə, yi Dl ba jigi doŋ. Kuntu ŋwaani zulə di tiə taa wu Dl tee ni si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. Amina.

¹⁸ A bu Timoti, a lagɪ a ta di nmu si n ta n tuŋi n pa We, ni We nijorŋə bam deen na tagɪ nmu taani te tun. Kuntu tun, kwaanɪ n guli ba na tagɪ te tun si n tuŋi We tituŋa lanyirani, nuneeni n na lagɪ n magɪ jara ciga ciga te tun. ¹⁹ Ta n jigi wu-didva di We, si n daari n ta n ki kulɪ maama n na ye n bicari ni ni ku lamma tun. Nɔɔna badonnə wura, ba ba se si ba taa ki kulɪ ba na ye ni ku lamma tun. Kuntu ma pa ba daa warɪ ba da We cwəŋə kam. ²⁰ Yimene di Alesandri mu tɔgi ba wu nɔɔna bam kuntu wɔni. Amu nan yagi-ba sutaani jɔŋa ni si ba na cam, si ba daa yi ŋɔɔni ba cɔgi We yiri.

We nɔɔna na maŋi si ba taa zuli-Dl te tun

2 Woŋo kulɪ a na lagɪ a da yigə a ta tun mu tuntu. ¹ Á maŋi si á taá loori We á pa nɔɔna maama. Loori-na We si Dl taa nii ba baŋa ni, si á daari á taá ki Dl le ba ŋwaani. ² Á taá loori We á pai pwa didaani dideera balu maama na jigi dam nɔɔna baŋa ni tun, si ku pa dí taá zɔvri di yazurə di ni-ywəm, si dí wanɪ dí taá tɔgi We lanyirani, si dí taá ŋwi ni ku na maŋi te tun. ³ Kuntu mu yi woŋo kulɪ na lamma yi ku poli We dilu na yi dí Vuru tun wu. ⁴ Duntu mu lagɪ si nɔɔna maama na vrum, si ba kwəri ba lwart kulɪ na yi ciga tun. ⁵ We didva yirani mu wura. Wulu di na fɔgi nabiinə di We daani tun di yi didva yirani mu. Wuntu mu yi Zezi Krisi wulu na yi nabiinu tun. ⁶ Wum mu se o ti o ma ŋwi nɔɔna maama lwarum juni, yi ba pa o maana maŋa kalu We na li tun. ⁷ Kuntu ŋwaani mu We pe a ji Dl tuntuŋu, si a tɔɔli Dl kwərə kam a bri nɔɔna. Ciga mu a ŋɔɔna, si ku dai vwan. We sunɪ Dl tuŋi-ni mu si a taa bri dwi-ge tiinə, si ba se Dl ciga kam ba ki ba wu-didva di Dl.

⁸ Amu lagɪ si jəgə maama baara taa warɪ We. Ba na zəŋi ba jia weeni si ba warɪ We, si ba taa jigi wu-porŋo mu, si ba yi taa jigi ban-zɔŋɔ naa kantɔgɔ di nɔɔn-nɔɔnu. ⁹ Amu nan ta lagɪ si kaana di ja ba titi di ba gwaaru vɔɔm, si ba taa kwari cavura ba zɔvri gwaaru tilu na maŋi di ba tun. Ba wu maŋi si ba tiini ba kwe ba yum ba ja gaalt, naa ba zuli ba titi di ninwanja wəənu, ku na yi səbu-siŋa naa kandwa-ŋuna naa gwaaru tilu səbiə na damma tun. ¹⁰ Ba nan maŋi si ba taa ki kəm-laaru mu, si ku bri ni ba yi kaana balu na se We ciga ciga tun. ¹¹ Kaana maŋi si ba taa je cum mu ba cəgi balu na bri-ba We cwəŋə tun, si ba daari ba

taa se-ba. ¹² Amu wu se si kaana taa bri baara naa ba taa te-ba. Ba maŋi si ba taa je cum mu. ¹³ Beŋwaani, We deen na ki nabiinə tun, Dl ki Adam mu yigə, yi Dl laan daari Dl ki Awa. ¹⁴ Ku deen dai Adam mu sutaani gani, ku yi kaani wum mu di gani di pa o vin We ni. ¹⁵ Kuntu mu te kaana luri di cam, We nan wú vri-ba, di ba na se ba tɔgi We di wu-didva di sono di wu-porŋo yi ba jigi ba titi tun.

Zezi kɔgɔ kum yigə tiinə na maŋi si ba taa yi te tun

3 Taani duntu sunɪ di yi ciga mu:
«Nɔɔnu na lagɪ si o ji Zezi kɔgɔ kum yigə tu, kuntu tu lagɪ tituŋ-ŋum mu.»
² Kuntu, Zezi kɔgɔ kum yigə tu maŋi si o taa yi nɔɔn-ŋum mu nɔɔna maama tee ni. O nan maŋi si o taa jigi kaani didva yirani mu. O ta maŋi si o taa yiri o titi, si o taa wai o titi o jaana ni ku na maŋi te tun. O maŋi si o taa jeeri vərə lanyirani o sɔŋɔ ni. O maŋi si o taa ye nɔɔna zaasim. ³ O nan wu maŋi si o taa yi sa-nyuru naa najajaru naa nɔɔnu wulu bani na lumma tun. Ku maŋi si o taa yi nɔɔn-yorŋo mu di nɔɔnu maama. O nan wu maŋi si o taa yi səbu-swən-nyum. ⁴ O maŋi si o taa wai o nii o sɔŋɔ tiinə baŋa ni mu lanyirani, si o daari o pa o biə se-o di zulə yalu na maŋi tun. ⁵ Beŋwaani, nɔɔnu na warɪ o nii o titi sɔŋɔ tiinə baŋa ni, oó ki ta mu o nii Zezi kɔgɔ kum baŋa ni? ⁶ Ku wu maŋi si o taa yi wulu na yi nɔɔn-duuru We cwəŋə kam wuni tun, si o yi zaŋi o ba o zəŋi o titi, si We di o taani nuneeni Dl na di sutaani taani te tun. ⁷ Zezi kɔgɔ kum yigə tu maŋi si o taa yi nɔɔn-ŋum mu di balu na ba tɔgi We tun di. Ku na dai kuntu, nɔɔna wú goon-o yi o na cavura, yi o tu sutaani ciguru tum wuni.

Zezi kɔgɔ kum zənzənnə bam na maŋi si ba taa yi te tun

⁸ Zezi kɔgɔ kum zənzənnə bam di maŋi si ba taa yi balu nɔɔna na nigɪ tun mu. Ba wu maŋi si ba taa yi niə yale yale tiinə, naa ba taa yi sa-nyura, naa ba taa ki kampinə si ba ma na wəənu. ⁹ Ba nan maŋi si ba taa tɔgi ciga kalu ya na səgi yi We laan vuri-ba Dl taani dum wuni tun, ba na ye ba bicari ni ni ku lamma tun ŋwaani. ¹⁰ Nɔɔnu na lagɪ si o ji Zezi kɔgɔ kum zənzənnu, ba maŋi si ba da yigə ba maan-o mu ba nii, o na ba jigi wo-lɔŋɔ, si ba laan pa o puli o tituŋa. ¹¹ Ku maŋi si ba kaana di taa yi balu nɔɔna na nigɪ tun mu, si ba yi taa yi bicari-nyina. Ba maŋi si ba taa yiri ba titi mu, si nɔɔna taa jigi ba ciga woŋo maama baŋa ni.

¹² Zezi kɔgɔ kum zənzənnu maŋi si o taa jigi kaani didva yirani mu, si o daari o taa wai o nii o biə di o sɔŋɔ tiinə maama baŋa ni lanyirani. ¹³ Beŋwaani

zanzannu wulu maama na tujɪ o titujɪ lanyirani tun wó na zulə zanzan nɔɔna tee ni, yi o daari o na baari di wupolo o na ki o wu-didwa di Zezi Krisi tun ɲwaani.

¹⁴Amu buɲɪ si a ba nmu te lele. A nan pupuni tɔɔ kuntu a pa nmu si, ¹⁵a na daani finfun, si n wanti n lwardi n na wó ja Baɲa-We nɔɔna bam te. Bantu mu yi Zezi nɔɔna yi ba tɔɔɪ ɲwɪa Tu Baɲa-We. Bantu mu yi balu na kwaanɪ ba wəli ba nii zaasum dilu na yi ciga tun baɲa ni, ninɛɛni ywə na wəli digə si ka yi vi te tun. ¹⁶Dí lwardi ni We tɔɔɪm yi wo-kamunu mu. We ciga kam kuntu dɛɛn ya səgi mu, yi Dl laan pa dí lwardi wulu wum Dl na tujɪ tun:

Wuntu mu jigi nabiinu o ba lugu baɲa.
We Joro kum ma bri ni o yi ciga tu.
We mɛɛsi sum ma na o zulə.
Nɔɔna ma ja o kwərə ba zu dwi maama
wu ba tɔɔli.
Lugu baɲa nabiinə ma sɛ-o.
O ma zaɲɪ di zulə o di We-sɔɲɔ.

Dí na maɲɪ si dí ci dí tɪti dí vwan zanzaasa bam te tun

4 We Joro kum bri dibam fasti ni, maɲa tiim ni nɔɔna badaara wó zaɲɪ ba yaɲɪ We cwəɲə tɔɔɪm. Pipiri-nyina balu na fɔ vwan tun mu wó gani-ba ba pa ba yaɲɪ zaasum dilu na yi ciga tun. Bantu wubuɲa mu tɪga, ku pa ba yəri ni ba na ki kulɔ tun ba lamma. Baá pa nɔɔna sɛ vwan yam ciciri na fɔɛ tun, yi ba daari ba taa tɔɔɪ sutaani zaasum na yi te tun. ³Nɔɔna bam kuntu mu yəni ba bri ni ku culə si baaru di kaani naa kaani zu baru. Wudiiru tidonnə di maa wurə ba na bri ni ku culə si nɔɔna di-ti. Nmu nan ye ni We mu ki wudiiru tum kuntu, si dibam balu na tɔɔɪ-Dl yi dí lwardi Dl ciga kam tun taá ki Dl le ti ɲwaani, si dí daari dí taá di-ti. ⁴Beɲwaani wəɲnu tilu maama We na ki tun lamma. Woɲo kulɔ We na pɛ dibam tun, dí maɲɪ si dí ki Dl le mu ku ɲwaani, dí wu maɲɪ si dí culi-ku. ⁵Beɲwaani We taani dɪm di dibam We-loro kum mu kwe woɲo maama ku pa ku lana We yigə ni.

Zezi Krisi tuntujɪ-ɲum na maɲɪ si o taa yi te tun

⁶Nmu maɲɪ si n ta wəɲnu tintu mu n bri n ko-biə bam. N na ki kuntu, kuú pa n ta n yi Zezi Krisi tuntujɪ-ɲum. N na suni n sɛ We ciga kam taani dɪm di zaasum dilu na yi ciga yi n maɲɪ n tɔɔɪ-di tun, ní bi We cwəɲə kam wuni. ⁷Yi zaɲɪ n cəgi sunswali silu na ba jigi kuri yi si ba wəli We cwəɲə kam tun. Nan tiini n kwaanɪ n ta n tɔɔɪ We cwəɲə. ⁸Dí ye ni, n na waari n yira, ku jigi zənə finfun. Ku daari, n nan na kwaanɪ n tɔɔɪ We cwəɲə, kuntu mu tiini ku jigi zənə woɲo maama wuni. Beɲwaani kuú pa n na zənə zum ɲwɪa kam wuni, yi n daari n na ɲwɪa kalu na lagɪ ka ba tun We tee ni. ⁹Taani duntu yi ciga yi di maɲɪ si

nɔɔna sɛ-di mu. ¹⁰Kuntu ɲwaani mu pai dí kwaanɪ dí tujɪ, beɲwaani dibam jigi tuna di ɲwɪa Tu Baɲa-We. Duntu mu yi nɔɔna maama Vurnu, ku na fɔɔɪ ku dwe didi balu na sɛ-Dl tun.

¹¹Ta n bri nɔɔna bam wəɲnu tum kuntu si n zaasi-ba. ¹²Yi zaɲɪ n pa nɔɔn-nɔɔnu gooni-m n na yi bu tun ɲwaani. N maɲɪ si n ma n titi mu n bri Zezi nɔɔna bam ba na wó ta ki te. Ku na yi nmu ni-ɲwara di n titujɪ-naga, di n sono di n na jigi wu-didwa di We te tun, di n wu-poɲo maama mu n maɲɪ si n ma n bri-ba. ¹³Ta n kwaanɪ n karimɪ We taani dɪm di nɔɔna bam, si n daari n bri-ba We ciga kam, si ku taa ve maɲa kam a na wó ba tun. ¹⁴Yi zaɲɪ n yaɲɪ pɛɛri dilu We na pɛ nmu, maɲa kalu Dl niɲoɲnə bam dɛɛn na tagɪ nmu taani te yi Zezi kɔɔɔ kum nakwa bam di daɲɪ ba jia nmu baɲa ni ba wari We n ɲwaani tun. ¹⁵Ku maɲɪ si n tiini n kwaanɪ n ta n tujɪ titujɪ dɪm kuntu di n wu maama mu. Kuntu mu wó pa nɔɔna maama taa nai nmu na ve yigə te tun. ¹⁶Ta n yiri n titi, si n daari n ta n yiri n zaasum dɪm na yi te tun di. Kwaanɪ n zigɪ kəɲkəɲ wəɲnu tum kuntu wuni, si nmu titi wó na vrum, yi n ta wó pa balu na cəgi-m tun di na vrum.

N na maɲɪ si n kwe We nɔɔna bam te tun

5 Yi zaɲɪ n baɲɪ nankwian di baari. N maɲɪ si n kwe-o ni n ko mu te. Ku na yi nɔn-dɔnnu, n maɲɪ si n kwe-ba ni n nyaana mu te. ²Ku na yi kazina, n maɲɪ si n kwe-ba ni n niinə mu te. Ku na yi ka-bwənə, n maɲɪ si n kwe-ba ni n nakwa mu te di wu-poɲo.

Dí na maɲɪ si dí taá zəni kadənə te tun

³Ta n zuli kadənə balu na suni ba ba jigi nɔɔnu tun, si n ta n nii ba baɲa ni. ⁴Ku daari, kadəm na jigi biə naa naaru, bantu mu maɲɪ si ba taa nii-o, ba na yi o titi sɔɲɔ tiinə tun ɲwaani. Mu We cwəɲə zaasum dɪm na yi te tun. Kadəm biə na zən-o kuntu, kuú pa ba joori ba ɲwi ba tiinə jini di ba na yaari ba ɲwaani te tun. Kuntu nan mu poli We wu. ⁵Kaani wulu na suni o yi kadəm yi o ba jigi nɔɔn-nɔɔnu si o taa nii o baɲa ni tun tiɲi o tuna We baɲa ni mu. Titu di wɪa maama o tiini o wari We mu yi o loori zənə Dl tee ni. ⁶Ku daari kadəm wulu na lagɪ si o taa ɲwi paweeni wuni tun maɲɪ o ti mu yi o ta beerə. ⁷Nan pa ba maama lwardi wəɲnu tum kuntu ni ni, si nɔɔn-nɔɔnu yi wanti o na ba wo-lɔɲɔ o ta. ⁸Nɔɔnu yigə na tərə di o sɔɲɔ tiinə, ku na tiini ku dwe didi di o titi digə tiinə, kuntu tu yaɲɪ We cwəɲə mu. O nan tiini o yi nɔn-balɔɔ o dwe balu na maɲɪ ba ba tɔɔɪ We tun di.

⁹Yi zaɲɪ n pa ba pupuni kadəm wulu na wu yi bina fusirdu tun n ki kadənə bam tɔɔɔ kum wuni. Wulu na maɲɪ si o wəli da tun maɲɪ si o ban-zuri taa yi bidwi yirani mu. ¹⁰O maɲɪ si nɔɔna taa ye o titujɪ-ɲuna ni ni lanyirani. O na nii o biə baɲa ni lanyirani, naa o

na jeeri vərə lanyirani, naa o na tu o titi o zari We nɔɔna bam nɛ, naa o na zəni balu na wu cam wuni tun, yi o na kwaani o tɔŋi titɔŋ-ɔɔna dwi maama, abam wai á gar-o á wəli da. ¹¹ Ku daari kadənə balu na yi ka-bwənə tun, abam wu maŋi si á ga-ba á wəli da. Beŋwaani, bantɔ wɔbɔŋa daa na ləni yi ba wari ba titi ba ja, baá yaŋi ni dilɔ ba na goni di Zezi Kriki tun, yi ba daari ba daa zu banna. ¹² Ba na ki kuntu, ba bá na bura, beŋwaani ba cɔŋi ba dayigə ni dilɔ ba na goni di Zezi Kriki tun mu. ¹³ Kulɔ na wəli da tun, á na pupɔni kadənə balu na yi ka-bwənə tun á wəli da, baá ji yawɔri-nyina yi ba ta tɔli sam. Ku nan dai kuntu yirani, baá ji bɔbɔri-nyina di ɔŋaŋ-yɔɔru tiinə, yi ba ɔɔni wəənu tɔli na dai si ba ya ɔɔni tun. ¹⁴ Mu ku kuri amɔ bɔŋi ni kúv ta lamma si kadənə balu na yi ka-bwənə tun taa zɔvri banna si ba lu biə, si ba daari ba taa nii ba titi sam baŋa ni. Ba na ki kuntu, kúv pa dɔbam dɔna daa bá na cwəŋə si ba ɔɔni wo-lwaanɔ ba pa dɔbam. ¹⁵ Beŋwaani kadənə badaara maŋi ba ywəri We cwəŋə kam wuni, yi ba daari ba tɔŋi sutaani. ¹⁶ Baaru naa kaani wulɔ na tɔŋi We cwəŋə yi kadənə wu o sɔŋɔ ni tun, wuntu mu maŋi si o taa nii ba baŋa ni. Ku dai si o yaŋi-ba o pa Zezi kɔŋɔ kum. O na yaŋi-ba kuntu, kúv yaari Zezi nɔɔna bam ku pa ba daa bá wani ba nii kadənə balu na ba jigi nɔɔn-nɔɔnu tun baŋa ni.

Ku na maŋi si dí ki nakwa tiinə bam te tun

¹⁷ Ku daari, ku na yi Zezi kɔŋɔ kum nakwa balu na yi yigə tiinə yi ba nii Zezi nɔɔna bam baŋa ni lanyirani tun, ba maŋi si ba na zulə kuni bule mu, ku na dwe didi balu na kwaani ba tɔɔli We kwərə yi ba bri nɔɔna We ciga kam tun. ¹⁸ Beŋwaani ku pupɔni We tɔɔni wuni ku wɔ: «Nmu na jigi na-bia n ma n nwanɔ wo-vaalu, yi ki tampɔŋ ka ni ni.»

Ku ta tagi ku wɔ: «Tuntɔŋɔ maŋi si o taa jɔŋi o ɔŋwuru mu.»

¹⁹ Nɔɔnu na tagi Zezi kɔŋɔ kum nakwa bam wu nɔɔnu bitar-lwaŋa di nmu, yi zaŋi n sɛ, ku na dai ni nɔɔna bale naa batɔ yi mu nɛ o kəm-balwaarɔ tum. ²⁰ Ku daari nakwa balu na suni ba ki kəm-balwaarɔ tun, si n kaani-ba ba maama yigə ni. Kuntu mu wó pa fɔvni ja badaara bam di. ²¹ A nan lagɔ a kaani-m mu We yigə ni di Zezi Kriki yigə ni di We titi mələsi sum yigə ni, si n yɔɔri n sɛ kulɔ a na tagi tun. Yi kuri nɔɔna daani, ki nɔɔnu maama te na maŋi tun.

²² Yi lɔŋiri n danɔ n ja nɔɔn-nɔɔnu baŋa ni si n pa o ji We tuntɔŋɔ. Yi zaŋi n pa nɔɔna kəm-lwaanɔ lonɔi-m. Fɔŋi n ja n titi di wu-pɔŋo.

²³ A lagɔ a ta di nmu si, n wu kum na yəni ku wəɛ tun ɔŋwaani, si n ta n nyɔ sana funfun si ku wani ku zəni-m, si n yi ta n nyɔ na yirani.

²⁴ Nɔɔna badaara wo-lwaanɔ tiini ti nai di yi mu jaja, yi ba daa ta wu di bantɔ taani. Ku daari babam

wo-lwaanɔ nan wó ba ti na ku kwaga ni mu. ²⁵ Ku nan ta yi bidwɔ mu di kəm-laaru di. Ti di yɔɔri ti nai di yi mu jaja. Nan di ku di, tɔli na ba nai lanyirani tun di bá wani ti səgi.

Gambə na maŋi si ba taa ki te tun

6 Balu maama na yi gambə yi ba tɔŋi We cwəŋə tun maŋi si ba taa pai ba yum tiinə bam zulə zanzan mu. Kuntu wó pa nɔɔn-nɔɔnu bá wani o ɔɔni o cɔŋi We yiri didaani dɔbam zaasum dum. ² Gambə silɔ na tɔŋi ba pai ba yum tiinə balu di na tɔŋi We tun, ku wu maŋi si ba taa gooni-ba ba na yi ba ko-biə We cwəŋə wuni tun ɔŋwaani. Ba nan maŋi si ba taa tɔŋi lanyirani mu ba pa-ba, beŋwaani ba yum tiinə balu ba na tɔŋi ba pai tun di yi ba ko-bu-sonnu mu ba na tɔŋi Zezi tun ɔŋwaani, yi ba nii ba baŋa ni lanyirani.

Dí maŋi si dí ci dí titi di vwan zaasum di səbu-swənə

Nii wəənu tɔli n na maŋi si n bri nɔɔna bam si ba taa ki tun. ³ Nɔɔnu wulɔ maama na bri zaasum didoŋ, yi o wu sɛ si o tɔŋi dɔbam Yuutu Zezi Kriki kwərə-ywəŋə kam didaani We cwə-laa zaasum dum, ⁴ kuntu tu ki fɔŋɔ mu yi o yəri kulukulu. Wuntu doŋ tiini o lagɔ si o taa maŋi kantɔŋɔ mu wəənu tɔli na ba jigi kuri tun baŋa ni. Kəm dum kuntu dwi mu pa nɔɔna wuru gwuna di ba donnə, yi ku pa nɔɔna jaani daani yi ba twi daani, yi ba ta bɔŋi lwarim ba pa daani, ⁵ yi ba niə di ba maŋi daani. Ba yəni ba ki kuntu, beŋwaani ba jigi wɔbɔŋ-balwaarɔ mu, yi ba daa ba tɔŋi ciga cwəŋə. Ku maa pai ba bɔŋi ni We cwəŋə tɔŋum yi woŋo kulɔ ba na wó na nadunni ka wuni tun mu.

⁶ Ku nan sunt ku yi ciga mu, We cwəŋə tɔŋum jigi nadunni zanzan ku pai balu na ki wupolo di kulɔ ba na jigi tun. ⁷ Ba na luŋi dɔbam tun, dí wu jaani kulukulu dí ba luŋi baŋa. Dí nan ta bá wani dí ja kulukulu di dí viiri. ⁸ Kuntu tun, dí na jigi dí ni-wodiú dí di yi dí jigi gwaaru dí zɔvra, ku maŋi si dí taa jigi wupolo si tintu maŋi dɔbam. ⁹ Ku daari balu na lagɔ si ba ji nadunə tun, səbu-laga mu yəni ka ganɔ-ba ku pa ba tu maŋum wuni. Ku maa pai ba fra zɔvri wo-yɔɔru zanzan tɔli na wó cɔŋi-ba tun. Kəm dum kuntu mu yəni ku pai ba yáali ba cɔŋi. ¹⁰ Beŋwaani səbu-swənə mu yi lwarim dwi maama pulim je. Nɔɔna badaara wura ba na pɛ ba wɔbɔŋa zu səbu-lagɔ yi ba yaŋi We ciga kam, ku pa ba jigi ba titi ba yaari zanzan.

¹¹ Ku daari nmu Timoti na yi We nɔɔnu tun, n maŋi si n ja n titi mu didaani wəənu tum kuntu. Ki n titi n ki daani si n ta n tɔŋi ciga, si n sɛ We ni, si n ki n wu-didwa di We, si n ta n jigi sono di pu-dia di wu-bono. ¹² Pɔvri n yira n ta n tɔŋi We cwəŋə lanyirani. Kuntu mu nmu wó jɔŋi ɔŋwɔ kalu na ba ti tun We tee ni. ɔŋwɔ kam kuntu mu We bəŋi-m si n

ba n jonji, di nmu deen na zaŋi n zigɪ nɔn-kɔgɔ kum yigə ni n pa ba lwarɪ ni nmu tɔgi cɪga cwəŋə kam tun. ¹³Zezi Krisi titi deen zigɪ Pɔnsɪ Pilatɪ yigə ni o pa o lwartɪ ni wum tɔgi cɪga cwəŋə kam mu. A nan lagɪ a ta di nmu Zezi yigə ni, didaani We dilu na paɪ woŋo dwi maama ŋwɪa tun yigə ni, ¹⁴ni n maŋi sɪ n sɛ cɪga kam kuntu sɪ n yɪ yagɪ-ka di finfun di, sɪ nɔn-nɔnɔ yɪ wantɪ o na n wo-lɔŋɔ o ta, sɪ ku vu ku yɪ de dim dibam Yuutu Zezi Krisi na wó joori o ba tun. ¹⁵Maŋa kalu na maŋi tun na yiə, Wupolo Tu Baŋa-We dilu yirani na yɪ dam-fɔrɔ tu tun laan wó pa Zezi Krisi joori o ba. We mu yɪ pwa maama Pɛ di yum tiinə maama Yuutu. ¹⁶Dintu yirani mu ŋwɪ maŋa kalu na ba jigɪ pulim di gurim tun. Dl nan zuvri pooni dilu na tiini di daga tun wuntɪ mu, yɪ nɔn-nɔnɔ bá wantɪ o twe da. Nɔn-nɔnɔ tərə o na nɛ-Dl, yɪ nɔn-nɔnɔ nan daa ta bá wantɪ o na-Dl. Dintu mu maŋi tiə di zulə di dam dilu na ba ti tun. Amina.

¹⁷Ku na yɪ balu na yɪ nadunə lugu kuntu baŋa ni tun, n maŋi sɪ n kaani-ba sɪ ba yɪ taa buŋi kamunni

ba pa ba titi. Ba wu maŋi sɪ ba tugɪ ba jijiguru tum, beŋwaani ti nyɪ di viu mu. Ba nan maŋi sɪ ba kwe ba wubuŋa maama ba pa We mu, beŋwaani dintu mu yəni Dl pa dibam woŋo maama yɪ ku yɪ dibam, sɪ dí taá jigɪ wupolo dí di ywəəni. ¹⁸Kaani-ba sɪ ba taa ki lanyirani, sɪ ba tituŋ-ŋuna ji ba nadunni, sɪ ba taa jigɪ wu-yoŋo sɪ ba taa ma ba wəənu tum ba zəni daani. ¹⁹Ba na ki kuntu, ku bri ni ba tiŋi ba nadunni cɪga cɪga mu ba pa ba titi jwa ŋwaani, yɪ kuú pa ba na ŋwɪa kalu na yɪ cɪga tun We tee ni.

²⁰A bu Timoti, fɔgi n ta n nii kulu maama We na kwe Dl ki nmu juŋa ni tun baŋa ni. Ja n titi didaani wəənu tilu nɔnna na buŋi ni ti yɪ yi-puru yɪ ti dai tun. Tuntu mu yɪ bitar-yɔɔru tilu na ba wəli We cwəŋə tun didaani taana yalu na ba jigɪ kuri tun. ²¹Nɔnna badaara mu wura ba na paɪ ba jigɪ yi-puru kum kuntu, yɪ ku laan pa ba ywəri We cwəŋə kam wuntɪ.

We wó pa abam yu-yoŋo.

Tɔnɔ kɛlɔ Pooli na pɔpɔni o pa

TIMOTI

o ki bile tin

Tɔnɔ kɛlɔ Pooli na pɔpɔni o pa Timoti o ki bile tin na bri dɛbam kɛlɔ tin mu tuntu

Pooli na pɔpɔni tɔnɔ kuntu o pa Timoti maɲa kalɔ ni tun, o wu pɔna digə ni mu Rom ni. Ku deen cana zanzan ku pa-o (2:9), yi nɔnɔn-nɔnɔn tərə o na zən-o (4:16).

Pooli ŋwɛa kam laan na twe ka tiim jəgə tun, o ma kwe wɔlɔ na tɔgi did-o o tɔŋi yi o so-o lanyirani tun.

Pooli de yigə o ki We le Timoti ŋwaani. O laan ma kaani Timoti si o taa zigi kəŋkəŋ si o taa kwaani o tɔŋi We tutuŋa yam lanyirani, di nɔnɔna na maɲi ba yaar-o We tutuŋa yam ŋwaani di (1:1—2:13).

Pooli ta ma kaan-o si o ci nɔnɔna balɔ na magi kantəgə kafe yi ku ba zəni We tutuŋa yam tun. O ma ta di Timoti si o lwəni wɔm kikiə na yi te tun, si o taa tɔgi ciga di wu-didɔva di sono di wu-zuru, si o yi swe zaasum-ŋum dilɔ o na ne tun (2:14—4:5).

Tɔnɔ kum tiim ni o laan ma bri o tuti na yaari te di We na zən-o te tun (4:6-18).

1 Amu Pooli na yi Zezi Krisi tuntɔŋu tun mu pɔpɔni tɔnɔ kuntu a pa nmu Timoti. We tuti mu kuri-ni di Dl wɔbɔŋa si a taa yi Dl tuntɔŋu, si a pa nɔnɔna lwarɔ ni We goni ni si Dl pa-ba ŋwɛa, ba na ŋwi di Zezi Krisi tun ŋwaani. ²Nmu Timoti yi a bu-sono mu.

Dí Ko We di dí Yuutu Zezi Krisi wú pa nmu yazurə di yu-yoŋo, yi Dl daari Dl duri nmu ŋwaŋa.

Pooli na ki We le yi o pa Timoti na baari te tun

³Amu nan ki We dilɔ a na tɔŋi a pa-Dl yi a ye a bicari ni ni ku lamma tun le, ni a nabaara bam di deen na tɔŋi ba pa-Dl te tun. A maa yəni a loori-Dl maɲa maama wia di tutu, yi a guli nmu gulə a We-loro kum wɔni. ⁴A guli nmu yi-na bam woŋo dɛbam na pwe da-tee ni maɲa kalɔ tun. Kuntu ŋwaani mu a tiini a lagɔ si a joori a ba a na nmu, si a wani a taa jigɔ wɔpolo lanyirani. ⁵Amu wu swe ni n ki n wu-didɔva di Zezi ciga ciga, ni n nu-nakwi Loyisi di n nu Yunisi di deen na jigɔ wu-didɔva di Zezi te tun. A ye lanyirani ni nmu di yi kuntu mu. ⁶Kuntu ŋwaani mu a lagɔ si n guli a deen na danɔ a jia nmu baɲa ni yi We pa nmu zənə yalɔ tun. Nan fɔgi n nii pɛəri dum kuntu baɲa ni, si n ta n ma n tɔŋi We tutuŋa yam lanyirani. ⁷Beɲwaani dí daa bá ta kwari fɔvni, We na zəni dɛbam di Dl Joro kum tun ŋwaani. Kuntu mu pat dí jigɔ baari di sono, yi dí wai dí tuti dí jaana.

⁸Yi ta n kwari cavura si n ta dí Yuutu Zezi ciga kam n bri nɔnɔna. Yi pa fɔvni zu-m di ba na ki amu pɔna digə ni Zezi ciga kam ŋwaani tun. Ku nan maɲi si n di se yaara mu We kwər-ywəŋə kam zaasum dum ŋwaani. We wú pa-m baari yaara yam wɔni. ⁹Dintu mu vri dɛbam yi Dl bəŋi dɛbam si dí taá yi Dl nɔnɔna, si ku dai dɛbam tutuŋ-ŋuna ŋwaani. Ku yi Dl tuti mu maɲi Dl li wɔbɔŋa ku loori lugɔ pulim, si Dl pa dí tɔgi Zezi

Krisi ŋwaani dí na vrum zaani. ¹⁰We laan mu nan pe dí na Dl zaani dum kuntu dí Vɔrnu Zezi Krisi na tu lugɔ baɲa tun ŋwaani. Wɔntu mu cɔgi tɔvni dam, yi o daari o tɔgi We kwər-ywəŋə kam ŋwaani o pa dí lwarɔ ni dí wú na ŋwɛa kalɔ na bá ti tun We tee ni.

¹¹We nan mu pe a ji Dl tuntɔŋu si a taa tɔɔli Dl kwər-ywəŋə kam kuntu, si a bri nɔnɔna Dl ciga kam. ¹²Ku yi kuntu ŋwaani mu a ne yaara yam kuntu. A nan ba kwari cavura. Beɲwaani amu ye ni a ki a wu-didɔva di Zezi mu, yi a ye ni wuntu wú wani o nii kulɔ maama We na kwe Dl ki a juɲa ni tun baɲa ni, si ku taa ve de dum o na wú joori o ba tun.

¹³Nan fɔgi n ta n tɔgi ciga kalɔ a na maɲi a bri nmu tun si n ma n zaasi nɔnɔna, si n kwəri n ta n jigɔ wu-didɔva di sono n na ŋwi di Zezi Krisi tun ŋwaani. ¹⁴Fɔgi n ta n nii ciga kalɔ We na kwe Dl ki nmu juɲa ni tun baɲa ni di We Joro kulɔ na ŋwi dɛbam wɔni tun dam, si nɔnɔn-nɔnɔn yi cɔgi-ka.

¹⁵Nmu maɲi n ye ni We nɔnɔna balɔ maama na zɔvri Azi tuni dum ni tun joori amu kwaga ni, ku wəli di Fizeeli di Erməzen. ¹⁶We nan wú duri Onisifɔvri di o sɔŋo tiinə maama ŋwaŋa, beɲwaani wɔntu mu yəni o pat a jigɔ wu-zuru. Ba na ki-ni pɔna digə ni tun, o wu kwari cavura si o zəni-ni. ¹⁷O nan na tu o yi Rom maɲa kalɔ tun, o tiini o kwaani o beeri amu je mu taan, yi o laan ba o na-ni. ¹⁸We nan wú duri o ŋwaŋa sariya de dum ni. Nmu maɲi n ye lanyirani Onisifɔvri na tiini o zəni amu te Efəezi ni tun.

Zezi Krisi tutuŋ-ŋum na maɲi si o taa yi te tun

2 A bu Timoti, ta n zigi kəŋkəŋ Zezi Krisi na pe nmu yu-yoŋo yi n ŋwi did-o tun ŋwaani. ²Ciga kalɔ maama a na yəni a bri nmu nɔn-kəgə kum maama yigə ni tun, n di ma-ka n bri nɔnɔna balɔ na tɔgi ciga

tun, si ba di daa want ba maa bri nɔɔna badonnə ba wəli da.

³Nmu na tunɔ n pa Zezi Krisi tun, n maɔi si n di se yaara mu, ninɛeni pamaŋ-nɔm na se yaara te tun. ⁴Nɔɔnu na yi pamaŋnu yi o lagɔ si o poli o yuutu wu, o daa wu maɔi si o taa ki wəɛnu tilu na dai pamaŋna tutuŋa tun. ⁵Ku ta nɔɔ na kwaani o duri o di yigə te tun mu. O na maɔi o duri o di yi o wu de durim dum cwəŋə cɔga cɔga, ba bá pa-o yigə tu pɛeri dum. ⁶Ku ta nɔɔ na yi valu yi o tiini o tunɔ te tun mu. Wuntu mu maɔi si o da yigə o na o wo-vaalu tum biə. ⁷Buɔi n nii a na te kulɔ tun. Dí Yuutu Zezi wó pa n lwart woŋo maama kuri n ti.

⁸Ta n guli Zezi Krisi na yi Pɛ Davidi dwi tu tun gulə. Wuntu mu bi o yagɔ tɔvni, ni kwər-ywəŋə kalu a na yəni a tɔɔli tun na bri te tun. ⁹Amu na tɔɔli We kwər-ywəŋə kam kuntu tun mu pɛ a wu yaara wuni, yi ba vɔ-ni di capunnu ni a yi ŋwunu mu te. Ba nan bá want ba ci We kwərə kam si ka yi jagɔ. ¹⁰Kuntu ŋwaani mu a se yaara dwi maama, si ku want ku wəli nɔɔna balu We na kuri si ba taa yi Dl nɔɔna tun, si ba tɔɔi Zezi Krisi ŋwaani ba na vrɔm di zulə yalu na bá ti tun.

¹¹Taani dilu a na lagɔ a ta tun yi cɔga mu:

Dí na tɔɔi di Zezi dí ti,
dí ta wó tɔɔi did-o dí na ŋwia.

¹²Dí na fɔɔi dí zigi kəŋkəŋ cam wuni,
dí wó tɔɔi did-o dí di paari.

Dí nan na vi-o,
o di wó vin dɔbam mu.

¹³Dɔbam nan na maɔi dí ba jigi cɔga,
wuntu ta yi cɔga tu mu,
beɔwaani wum ba joori o kwani o ni.

Dí na wó ta tunɔ te si ku poli We wu tun

¹⁴Ta n guli amu zaasum dum n bri Zezi nɔɔna bam, si n daari n kaani-ba lanyirani di We yiri, si ba yi taa magi kantɔɔi kulɔ na ba jigi kuri tun bitari baɔa ni, si ku cɔɔi balu di na cɔɔi tun wubuŋa mu. ¹⁵Kwaani n tunɔ di yawala si ku poli We wu, si cavura yi ja-m Dl yigə ni di kulɔ n na tunɔ tun, si n kwaani n ta n bri nɔɔna We cɔga kam lanyirani.

¹⁶Ja n tuti di bitar-yɔɔru tilu na ba wəli We cwəŋə tun. Balu na ŋɔɔni-si tun pai nɔɔna fɔɔi ba joori ba maɔi kwaga ni mu We cwəŋə kam wuni. ¹⁷Ba na kari ba bri wo-yɔɔru tum kuntu tun, ti wó loŋi ti jagɔ je maama, ninɛeni nɔɔnu na jigi nasincɔɔi yi ku woori ku wəli da te tun. Yimene di Fileti mu tɔɔi ba wu nɔɔna bam kuntu wuni. ¹⁸Ba tusi cɔga cwəŋə kam wuni yi ba te ba wi, We daa bá bi nɔɔna Dl pa ba yagɔ tɔvni, si twa biim maɔi ku ke. Ba zaasum dum kuntu ma pa balu na se We tun badonnə wubuŋa joori ya ləni. ¹⁹Ku daari balu na yɔɔri ba tɔɔi We cɔga kam tun wubuŋa ba zai.

Bantu nɔɔ di digə kuri mu We na fɔɔi Dl cwi lanyirani. Kuri dum kuntu ba gɔe, yi ku pɔpɔni da ku wi:

«Dí Yuutu wum ye balu na yi o nɔɔna tun.»

Ku ta pɔpɔni ku wi:

«Wulu maama na se ni o yi dí Yuutu wum nɔɔnu tun maɔi si o yagɔ kəm-balwaaru mu.»

²⁰Ku nɔɔ di sɔ-fɔɔ wuni kabəli di zwi dwi təri təri na wura te tun mu. Sidonnə yi canna mu ba me ba ki, di səbu-suŋa. Sintu yi lunni nyum mu. Sidonnə maa yi de naa dɔɔɔ mu ba me ba ki, yi ba mai sintu mu ba tunɔ. ²¹Ku bri ni, nɔɔnu na jigi o titi di wo-yɔɔru tum kuntu, ku tu wó ta yi lunni nyum mu We tee ni. O yi wulu na kwe o titi o ki o yuutu wum juŋa ni yi o jigi kuri o pa-o tun mu. O maɔi si o taa tunɔ tutuŋ-nɔna yalu maama o yuutu wum na lagɔ tun mu. ²²Kuntu tun, cu n titi di kəm-yɔɔru tilu nɔn-dɔvnu wubuŋa na yəni ya zɔvri tun, si n daari n kwaani n tɔɔi cɔga cwəŋə di wu-didva di sono di wu-zuru, si n ta n tɔɔi di balu bicara na lana yi ba se ni ba yi dí Yuutu wum nɔɔna tun.

²³Fɔɔi n ci n titi di jwəri kantɔɔi kulɔ na ba jigi kuri tun. Beɔwaani nmu ye ni ku tui ku guri di najara mu.

²⁴Nɔɔnu wulu nan na yi dí Yuutu wum tintuŋnu tun wu maɔi si o taa yi najajaru. O maɔi si o taa nigi nɔɔna maama lanyirani, si o daari o bri-ba cɔga di wu-zuru.

²⁵O nan maɔi si o zaasi balu na vin We cɔga kam tun di wu-bono mu, si ku wat ku ki si We pa ba ləni ba wubuŋa si ba joori ba se Dl cɔga kam. ²⁶Kuntu tun, ba swan laan wó joori yi ba want ba vri ba titi sutaani juŋa ni, di ya na jaani-ba ni cikv te yi di pa ba ki di wubuŋa na lagɔ te tun.

Lɛeru na wó ba lugu baɔa tiim maɔa ni te tun

3 Ta n ye ni lugu tiim maɔa ni lɛeru zanzan wó ba lugu baɔa. ²Kantu maɔa kam ni nɔɔna wó ta wura ba na lagɔ wəɛnu ba titi zənə yirani má ŋwaani, yi baá ta yi səbu-swən-nyina di kamun-nyina, yi baá ta tee ba titi. Nɔɔna wó ta twi daani yi ba ba se ba tiinə niə, yi ba bá zuli balu na ki-ba lanyirani tun. Baá ta yi nɔn-balwaaru yi ba ba nigi woŋo kulɔ na yi We nyum.

³Nɔɔna bá ta soe daani, yi ba bá ta jigi da-ŋwaɔa. Baá ta yi bɔbəri-nyina yi ba ba lagɔ si ba ja ba titi, baá ta yi wu-lun-nyina, yi baá ta culi wəɛnu tilu na lamma tun. ⁴Nɔɔna wó ta tusi ba cilonnə, yi ba bá ta zuri ba yira di lwarim kəm. Baá ta magi ba nyɔɔna ba bri ba titi kamunni. Baá ta soe ba wubuŋa wəɛnu ba dwe Baɔa-We. ⁵Nɔɔna bam kuntu wó ta ki ni ba tɔɔi We cɔga kam mu te, yi We dam nan təri ba tee ni. Fɔɔi n ci n titi di nɔɔna bam kuntu.

⁶Nɔɔna bam kuntu badaara yəni ba səgi ba zɔvri sam mu ba gani kaana balu na yi ka-kaye tun ba pa ba wubuŋa cɔga. Kaana bam kuntu wu cɔɔi di ba kəm-balwaaru zanzan, yi ba wubuŋa pai ba tɔɔi woŋo

kulu maama ba fra na zu tun. ⁷ Kaana bam kuntu tiini ba kwaani ba zaasi mu maŋa maama, yi ba nan ba fɔgi ba lwardi ciga. ⁸ Nɔɔna bam kuntu kɛm dum nyi di Zanesi di Zambresti deen na vin Moyisi ni faŋa faŋa te tun mu. Ba di vin We ciga kam mu. Ba jigi wubuŋ-balwaarv mu, yi ba We tɔgum dum yi kafe. ⁹ Ba nan daa bá want ba vu yigə di ba gana yam. Beŋwaani nɔɔna maama wó ba lwardi ba jwərim dum jaja, nuneeni ku deen na ki Zanesi di Zambresti te tun.

We ciga kam na jigi zənə lanyirani te tun

¹⁰ Ku nan na yi nmu Timoti, n maŋi n ye amu zaasum dum di a ŋwia di a wubuŋa na yi te tun. Nmu nan ta ye a na jigi wu-didva di We te tun, yi n ta ye a na jigi wu-zuru di sono di pu-dia di te tun. ¹¹ Nmu nan ta ye nɔɔna na beesi-ni yi a yaari te tun. Nmu ye wəənu tɔlv maama na ki amu Antɔsti ni di Yikon di Lisitri ni, yi di ku di, a ta wu yagi We ciga kam. Dí Yuutu wom nan mu vri-ni yaara yam kuntu maama wuni. ¹² Kuntu, balu maama na lagi si ba taa tɔgi Zezi Krisi di ciga tun di wó na beesum. ¹³ Ku daari, ku na yi nɔn-balwaarv di kampin-nyina bam, bantu lwardum dum wó tiini di puli ku ja gaali. Baá ta gani nɔɔna, yi baá gani ba titi di.

¹⁴ Ku daari ku na yi nmu, yɔɔri n ta n tɔgi ciga kalu nmu na maŋi n lwardi yi n ki n wu-didva di ka tun, beŋwaani nmu ye balu deen na bri-m wəənu tum kuntu tun wu lanyirani. ¹⁵ N biini ni mu n maŋi n ye We tɔɔ kum na bri kulv tun. Zaasum dum kuntu wó want di vuri-m yi n na swan yalv na wó pa n na vrum, n na ki n wu-didva di Zezi Krisi tun ŋwaani. ¹⁶ Kulv maama na pupuni We tɔɔ kum wuni tun, ku yi We Joro mu pe dibam yi ku jigi kuri ku pa dibam, si ku taa bri nɔɔna ciga, naa ku bri-ba ni ba tusi, naa ku kwe-ba si ba da cwəŋə, naa ku zaasi-ba ba na wó ta tɔgi ciga cwəŋə te tun, ¹⁷ si dibam balu na yi We nɔɔna tun laan yɔɔri dí maŋi fasti, si dí taá tɔŋi tituŋ-ŋuna dwi maama.

Timoti na maŋi si o tɔŋi di ciga te tun

4 Timoti, a lagi a ta nmu We di Zezi Krisi yigə ni, si n kwaani n ta n tɔɔli kwəŋ-ywəŋə kam. Zezi mu yi wulv na wó ba o di naŋuna di twa maama sariya tun. Oó joori o ba o di paari nɔɔna titari ni. ² Kuntu, n maŋi si n ta n tɔɔli We kwəŋ-ywəŋə kam. Nɔɔna na cəgi naa ba zi ba cəgi di, si n ta n kwaani n bri-ba We ciga kam. Nan pa ba lwardi ni ba tusi mu si ba joori ba tɔgi cwəŋə, si n kaani-ba, si n daari n pa ba taa jigi baari, si n ta n bri-ba lanyirani di wu-zuru zanzan. ³ Beŋwaani maŋa wó ba, yi nɔɔna daa bá sɛ ba taa cəgi zaasum dilv na yi ciga tun. Ba laan wó daari ba taa tɔgi ba titi wubuŋa na lagi te tun mu, yi baá kikili vwan karanyina tiinə zanzan si ba taa bri-ba wəənu tɔlv maama ba na lagi si ba taa ni tun. ⁴ Ba laan wó sun

ba zwa si ba yi taa cəgi We ciga kam, yi ba daari ba sɛ nabiinə sunswali silv na ba jigi kuri tun. ⁵ Ku daari nmu nan maŋi si n ja n titi mu wəənu maama wuni. Vɔ n wu yaara wuni. Kwaani n ta n tɔŋi si n pa nɔɔna lwardi We kwəŋ-ywəŋə kam. Tituŋi dilv maama We na ki nmu jija ni tun, si n tɔŋi-di lanyirani.

⁶ Ku nan na yi amu, amu ŋwia kam nyi ni ba na logi mun-na ba ma ki kaani te tun mu. Ku lagi ku ta ni maŋa kam yiə si a vu We te. ⁷ A na tɔŋi a pa We te tun nyi di a kwaani a duri si a di yigə mu te. Amu kwaani mu a puuni a titi a duri taan a vu a yi kweelim je, yi a daa ta wu yagi We ciga kam. ⁸ Kuntu tun, amu peeri laan tigi We tee ni di cəgi-ni. Dí Yuutu Zezi mu yi wulv na wó tɔgi ciga o ma di nabiinə taani tun. O ma wó kwe a peeri dum kuntu o pa-ni sariya de dum ni. Ku nan dai amu yirani mu oó pa peeri dum kuntu. Oó pa balu maama di na so-o yi ba jigi tuna ni oó joori o ba tun mu.

⁹ Nan kwaani lanyirani si n ba amu te lila. ¹⁰ Beŋwaani Demasi yagi amu, o fra na tiini ya zu zum lugu baŋa wo-yɔɔrv tum tun ŋwaani, yi o daari o vu Tesaloniki mu. Kresan ma ke Galati. Titi di ma ke Dalimati. ¹¹ Luki yirani mu wu a tee ni. Nmu nan na maa n buna, si n pa Mariki tɔgi o ba, beŋwaani wuntu wó want o wəli-ni di We tituŋa yam. ¹² Ku daari amu tɔŋi Tisiki Efəezi ni mu. ¹³ Nmu na maa n buna, si n kwe a gɔɔv kum a na yagi Trvasi ni Karipusi tee ni tun n ja n ba, didaani twaanv tum di, ku na dwe didi vara twaanv tɔlv ba na pupuni ti wuni ba pri tun.

¹⁴ Alesandri wulv na yi yarv tun tiini o ki amu lwardum ku ja gaali. Dí Yuutu wom nan wó pa o na cam o kənə yam kuntu ŋwaani. ¹⁵ N di nan cv n titi did-o, beŋwaani o kwaani si o cəgi dibam na yəni dí bri ciga kalu tun mu.

¹⁶ Maŋa kalu a na puli si a toli a taani dum sariya yam jəgə kam ni tun, nɔɔn-nɔɔnv wu tu o zigi amu kwaga ni. Ba maama duri mu ba daari amu yirani. We nan yi kwe ba taali kuntu ŋwaani. ¹⁷ Dí Yuutu wom nan mu zəni-ni, yi o pa-ni dam yi a ma want a tɔɔli We kwəŋə kam, yi dwi-gɛ tiinə maama ni-ka. Kuntu tun, We mu vri amu tɔvni jija ni Di yagi. ¹⁸ Dí Yuutu wom nan wó vri amu wo-lwaanv maama wuni, yi o daari o ja-ni o vu o zu We paari dum wuni di yazurə. Wuntu mu maŋi di zulə maŋa maama. Amina.

Tiim kwəŋə

¹⁹ Jɔɔni Prisili di Akwila n pa-ni, didaani Onisifɔɔri di o sɔŋɔ tiinə bam maama. ²⁰ Erasiti maŋi Korenti ni mu. Ku daari amu yagi Trofim Mileti ni, o na ba jigi yazurə tun ŋwaani.

²¹ Kwaani n ki lila n ba ku loori waarv mimaja. Yubulusi di Pudani di Linusi di Kloodia di dí ko-biə bam maama jɔɔni-m lanyirani.

²² Dí Yuutu wom wó ta wura di nmu.

We wó pa abam yu-yoŋo.

Tɔnɔ kɔlɔ Pooli na pupɔni o pa

TITI tun

Tɔnɔ kɔlɔ Pooli na pupɔni o pa Titi tun na bri dɔbam kɔlɔ tun mu tuntu

Titi yi Zezi karabu mu o na dai Zwifu. O deen tɔgi di Pooli o tɔŋi We tutɔŋa yam. Maŋa kalɔ Pooli na pupɔni tɔnɔ kuntu o pa-o tun, o wu Kreti ni mu, me o na maŋi si o nii Zezi nɔɔna bam baŋa ni si wonjo maama taa yi lanyirani tun.

Pooli de yigə o bri We nɔɔna yigə tiinə na maŋi si ba taa yi te tun (pɔɔrum 1).

O ma ta bri Titi, o na wɔ kwe We nɔɔna bam dwi təri təri te tun, ku na yi nankwin di kazina (si bantv di zaasi ka-dɔnnu tum), ku na yi bu-dɔnnu di gambɛ maama (pɔɔrum 2).

O laan ma bri We nɔɔna bam na maŋi si ba taa ki te tun, si ba wani ba taa zuuri daani di ywəni, si kantɔgɔ di kampwara yi zu ba titari (pɔɔrum 3).

1 Amu Pooli wulɔ na yi We gamba-sono di Zezi Krisi tuntɔŋu tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu si a pa nmu Titi. We mu pɛ si a pa balu DL na kuri si ba taa yi DL nɔɔna tun taa jigi wu-didva di DL, si ba kwəri ba lwarɔ DL ciga kam. Ciga kam kuntu nan mu pai nɔɔna ŋwi ni We na lagi te tun, ²si ba wani ba taa jigi tuna ni baá na ŋwia kalɔ na ba ti tun We tee ni. Ku na loori lugu pulim tun, mu We maŋi DL go ni si DL pa dɔbam ŋwia kam kuntu, yi DL bá kwani DL ni. ³Ku daari ka maŋa kam na yi tun, We ma pa dí lwarɔ DL taani dum kuntu kuri jaja. Ku yi kwərə kam kuntu mu We na yi dɔbam Vɔru tun pɛ amu ni si a taa tɔɔli a bri nɔɔna.

⁴Nmu Titi yi nuneeni amu titi bu mu te, dí maama na jigi wu-didva di Zezi tun ŋwaani.

Dí Ko We di dí Vɔru Zezi Krisi wɔ pa nmu yazurə di yu-yoŋo.

Zezi kɔgɔ kum nakwa na maŋi si ba taa yi te tun

⁵Amu deen na yagi nmu Kreti ni tun, ku yi si n kwaani n ki wənu tɔlɔ na daari si n ki tun mu. Zezi nɔɔna bam na wu tuw kɔlɔ maama ni tun, si n li nakwa tiinə da, nuneeni a na maŋi a ta di nmu te tun. ⁶Nmu na li nɔɔnu wulɔ tun, o maŋi si o taa yi wulɔ nɔɔna na bá ta jigi o yira taani tun mu. O nan maŋi si o taa jigi kaani didva yirani mu. Ku maŋi si o biə di se We, si ba yi taa yi nɔn-kaye di bani-nyina. ⁷Beŋwaani ku maŋi si wulɔ na nii Zezi nɔɔna bam tun taa yi wulɔ nɔɔna na bá ta jigi o yira taani tun mu, We na ki DL nɔɔna bam wuntu jɔŋa ni tun ŋwaani. O wu maŋi si o taa yi biyiri-nyim, naa nɔɔnu wulɔ bani na lumma tun, naa sa-nyɔru naa najajarɔ, naa wulɔ na ki kampinə si o ma na wənu tun. ⁸Ku nan maŋi si o taa yi nɔɔnu wulɔ na jeeri vərə lanyirani tun. O maŋi si o taa yi nɔn-ŋum wulɔ na cu o titi yi o tɔgi We di ciga yi o wai o titi o jaana tun. ⁹O maŋi si o yɔɔri o taa tɔgi taani dilu na yi ciga, ni dɔbam na maŋi dí bri abam te tun. Kuntu,

oó wani o bri nɔɔna badonnə si ba taa tɔgi We ciga kam kuntu, yi o daari o pa balu na vin We ciga kam tun lwarɔ ni ba tusi mu.

¹⁰Beŋwaani bani-nyina zanzan mu wu abam tee ni, ba na yəni ba ŋɔɔni bitari silu na ba jigi kuri tun ba ma gani nɔɔna. Ba zanzan mu yi balu na tiini ba se ba Zwifə bam cullu tum tun. ¹¹Abam nan maŋi si á pa ba pu ba niə mu di ba zaasum dum kuntu, beŋwaani ba zaasum dum yəni di pai nɔɔna di ba sɔŋɔ tiinə maama mu tusi We cwəŋə kam wuni. Ba yəni ba bri kɔlɔ na wu maŋi si ba bri nɔɔna tun mu, ba ma gani-ba ba jonji səbu. ¹²Kreti tiinə bam titi yiyən-yeenu deen mu tagi o wu: «Kreti tiinə yəni ba fɔ vwan mu maŋa maama. Ba nyi di vari-balwaarɔ mu te, yi ba ta yi yawɔri-nyina di nɔn-kwəlu di.»

¹³O nan na tagi kuntu tun, ku yi ciga mu o taga. Kuntu ŋwaani mu n maŋi si n tiini n kaani Kreti tiinə bam, si ku pa ba yɔɔri ba taa tɔgi We ciga kam lanyirani, ¹⁴si ba daa yi se Zwifə bam sinswali silu na ba jigi kuri tun, naa ba se nabiinə titi wubɔŋa cullu tum ba na yagi ciga kam yi ba daari ba tɔgi tun. ¹⁵Wulɔ maama na jigi wu-poŋo tun, kulɔkɔlɔ ba jigi digiru wuntu tee ni. Ku daari wulɔ na vin We yi o ba jigi wu-poŋo tun, kulɔkɔlɔ tərə ku na lana wuntu tee ni. Kuntu tu wubɔŋa cɔgi mu, yi o daa yəri kɔlɔ na maŋi tun. ¹⁶Nɔɔna bam kuntu donnə nan te ba wi, ba ye We mu, yi ba tutɔŋa laan yagi ya ba tɔgi We wubɔŋa. Ba yi bani-nyina mu, yi ba tiini ba ki lwarum ku ja gaali. Ba wari kɔlɔ na lana tun ba ki.

Zaasum dilu na yi ciga yi di wəli nɔɔna tun

2 Ku daari ku na yi nmu Titi, ta n bri nɔɔna bam kɔlɔ na maŋi di ciga zaasum dum tun. ²Nmu maŋi si n bri nankwin si ba taa yiri ba titi mu, si ba kwəri ba taa yi balu nɔɔna na niŋi-ba tun, si ba taa cu ba titi, si ba yɔɔri ba se Zezi di wu-didva di sono di pu-dia.

³Nan bri kazina si ba taa jigti ba titi si ku pa We na zula ba tee ni, si ba yi taa yi bibari-nyuna naa sa-nyora. Ba nan maŋi si ba taa kwe nɔɔna kwiə yalv na lana tun mu. ⁴Kuntu mu baá wanti ba bri ka-bwənə ba na wú ta soe ba banna di ba biə te tun, ⁵si ba daari ba taa cu ba titi, si ba yi taa ki digiru, si ba kwəri ba taa yi ka-yuuru tulv na tɔŋi sɔŋɔ titɔŋa lanyirani yi ba se ba banna ni tun. Kuntu, nɔɔna daa bá wanti ba yáali We kwər-ywəŋə kam. ⁶Ku zi na yi nɔn-dɔnnu, si n kwe-ba si ba di taa cu ba titi woŋo maama wuni.

⁷Ku nan na yi nmu titi, ku maŋi si n tɔŋi titɔŋ-ŋona yalv na wú bri nɔɔna si ba di tɔŋi cwəŋə lanyirani tun, si n daari n bri-ba We kwərə kam lanyirani di ciga. ⁸Pa n ni-taani taa jigti ciga, si nɔɔn-nɔɔnu yi wanti o yáali-di. Kuntu wú pa dibam dɔna na cavura, ba daa na bá na woŋo si ba maa ŋɔɔni ba cɔŋi dibam tun ŋwaani.

⁹N daari n kwe gambe ni ku maŋi si ba se ba tiinə woŋo maama wuni, si ku pa ba tiinə bam wu poli. Ba yi vin ba tiinə bam ni. ¹⁰Ba nan wu maŋi si ba ŋɔ-ba. Ba maŋi si ba tɔŋi lanyirani di ciga mu woŋo maama wuni, si ku pa nɔɔna lwaru ni dibam We dilv na yi dí Vurnu tun zaasim dim lamma.

¹¹Beŋwaani, We pe dí lwaru Dl sono kum na dagi zanzan te, si ku pa nɔɔna maama wanti ba na vrim Dl tee ni. ¹²Dl ma daari Dl bri dibam ni ku maŋi si dí yagi lwarum titɔŋa maama di lɔŋv wo-yɔɔru tulv dí fra na zɔvri tun, si dí taá cu dí titi, si dí taá tɔŋi ciga cwəŋə, si dí daari dí taá kwari We lanyirani lɔŋv baŋa ni. ¹³Ku nan maŋi si dí taá yi kuntu mu, si dí taá jigti tuna di wɔpolo, si dí cəŋi Zezi Krisi si o joori o ba di paari zula. Wuntu mu yi dibam We dilv na yi kamunu yi o yi dí Vurnu tun. ¹⁴Wuntu mu se o ti dibam ŋwaani, si o ma vri dibam lwarum dwi maama wuni, si o daari o fɔŋi o kwe dí bicara si dí taá yi o titi nɔɔna, si dí taá kwaaní dí tɔŋi titɔŋ-ŋona.

¹⁵Nan ta n bri nɔɔna wəənu tum kuntu, si n daari n kwe-ba, si n kwəri n kaani-ba, ni We na pe nmu ni si n ki te tun. Nan yi se si nɔɔn-nɔɔnu gooni-m.

We nɔɔna na maŋi si ba taa yi te tun

3 Guli n bri nɔɔna bam ni ba maŋi si ba taa nigti ba tu kum yigə tiinə di balv na yi dideera tun, si ba taa se ba ni. Ba nan maŋi si ba taa tɔŋi titɔŋ-ŋona dwi maama mu. ²Ba nan yi zaŋi ba twi nɔɔn-nɔɔnu, naa

ba taa yi najajara. Ku maŋi si ba taa zuli nɔɔna mu, si ba daari ba taa jigti wu-bono di nɔɔna maama.

³Beŋwaani dibam maama deen yi nayəri-nyuna mu, yi dí tusi, yi dí vin We ni. Dibam fra deen mu te dibam, yi dí tɔŋi wo-yɔɔru tulv maama dí wubɔŋa na lagti tun. Dí maa yəni dí jigti pu-siŋa di wu-guv yi dí culi daani.

⁴Nan di ku di, We dilv na yi dibam Vurnu tun bri jaja ni Dl soe nabiinə lanyirani, yi Dl vri dibam lwarum wuni Dl yagi. ⁵Ku nan dai dibam na ki kəm-laaru tun ŋwaani, ku yi We na yi ŋwaŋa tu tun ŋwaani mu. Dl ma pa Dl Joro kum zari wo-digiru tulv na wu dí bicara ni tun, yi Dl daari Dl pa dibam wubɔŋ-dɔvra, si dí na ŋwi-dɔŋa Dl tee ni. ⁶Ku maa yi dibam Vurnu Zezi Krisi ŋwaani mu We tɔŋi Dl Joro kum Dl pa dibam zaani, ⁷si dí wanti dí na ciga Dl tee ni Dl zaani dim ŋwaani, si dí daari dí na We wo-laaru tum dí na yi Dl biə yi dí jigti tuna ni dí wú na ŋwia kalv na ba ti Dl tee ni tun ŋwaani.

⁸A na tagi taani dilv tun yi ciga mu. Kuntu, a lagti si n kwaaní n bri wəənu tum kuntu lanyirani, si ku pa balv na se We tun tiini ba taa ki kəm-laaru. Kuntu mu lana yi ku jigti kuri ku pai nɔɔna maama. ⁹Ku daari n maŋi si n ci n titi di kantəŋə dwi maama, ku na yi bitar-yɔɔru baŋa ni di dí kwə dwi natəŋa kam baŋa ni di Zwifə bam cullu tum baŋa ni, si ti ba jigti nyɔɔrti ti yi kafe mu. ¹⁰Nɔɔnu wulv na jaani kampwara o tui nɔɔna titari ni tun, si n kaani kuntu tu nuneeni kuni bile te. O ta na wu se nmu taani dim, si á ci á titi did-o. ¹¹Beŋwaani nmu ye ni, nɔɔnu na yi kuntu doŋ, o daa ba lagti si o tɔŋi cwəŋə. O tusim dim mu bri ni o bá na bura We tee ni.

¹²A lagti a tɔŋi Aritimasi naa Tisiki mu nmu tee ni. Ba wulv na yi nmu te tun, si n kwaaní n ba amu te lila Nikopolisi ni, beŋwaani a li wubɔŋa si a maŋi dáani mu si waaru tum maŋa ke. ¹³Nan kwaaní n wəli Zenasi wulv na yi bitar-yeenu tun di Apolosi ba cwəŋə kam vəŋə ŋwaani, si n pa-ba kulv maama na muri-ba tun. ¹⁴Pa dí ko-biə bam taa ye ni ku maŋi si ba tiini ba kwaaní ba taa ki kəm-laaru mu, si ba wanti ba zəni balv na maŋi zənə tun. Kuntu mu wú pa ba ŋwia taa jigti kuri nɔɔna maama tee ni.

¹⁵Dí ko-biə balv na wu amu tee ni tun maama jɔɔni nmu. Jɔɔni balv maama na se Zezi yi ba yi dibam cilon-sonnu tun n pa dibam.

We wú pa abam maama yu-yoŋo.

FILIMɔN tun

Tɔnɔ kɔlv Pooli na pupɔni o pa Filimɔn tun na bri dɔbam kɔlv tun mu tuntu

Filimɔn deen yi nɔn-kamunu mu, o na tu o ki o wu-didva di Zezi. O yi Kolɔsti We kɔgɔ kum wu nɔnɔ didva mu, o maa yi Pooli cilɔŋ. Ku yi Pooli deen mu bri-o We cɔga kam yi o se.

Filimɔn deen ma jigi gambiaa, ka yiri mu Onisim, yi o gambiaa kam duri ka viiri ka daar-o.

Pooli na wu puna digɛ ni maɲa kalv tun, mu Onisim ve o te. Pooli maa ŋɔɔni We taani did-o, yi o ki o wu-didva di Zezi. Pooli laan ma tɔŋ-o si o joori o vu o yuutu wum te.

Pooli ma pupɔni tɔnɔ kum o pa o cilɔŋ Filimɔn, o ma loor-o si o yagi kɔlv maama Onisim na ki tun o maa ce-o. Kantu maɲa kam ni, gambiaa na duri ka viiri yi ka yuutu wum na joori o na-o, oɔ pa ka na cam zanzan mu ku ja gaali. Pooli laan ma loori Filimɔn si o daa yi joŋ-o ni o gambiaa má te, o laan nan taa nii-o ni o yi o ko-bu mu te Zezi Kriisi ŋwaani.

1 Amu Pooli wulv na wu puna digɛ ni Zezi Kriisi cɔga kam ŋwaani tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu, yi dí ko-bu Timoti wu amu tee ni. Dí pupɔni dí pa nmu Filimɔn, n na yi dɔbam cilɔŋ-sono yi n tɔgɔ di dɔbam n tɔŋi We tituɲa tun mu. ²Dí jɔɔni-m, yi dí daari dí jɔɔni dí ko-bu-kana Apia, di Arisipi wulv na wɛli di dɔbam o na cam We tituɲa yam ŋwaani tun. Dí daari dí jɔɔni Zezi kɔgɔ kɔlv na yɛni ku jeeri daani nmu sɔŋɔ ni tun maama.

³Dí Ko We di dí Yuutu Zezi Kriisi wɔ pa abam yazurɔ di yu-yoŋo.

⁴Maɲa maama amu na yɛni a loori We, a guli nmu gulɛ Dl yigɛ ni, yi a ki Dl le nmu ŋwaani. ⁵Beɲwaani amu ni ni n jigi wu-didva di dí Yuutu Zezi yi n soe We nɔɔna bam maama lanyirani. ⁶We wɔ pa nmu na jigi wɛl-dɔnɔ kɔlv di dɔbam n na ki n wu-didva di Zezi Kriisi tun pa n wanti n lwarti wo-laaru tulu maama We na ki Dl pa dɔbam Zezi Kriisi ŋwaani tun. ⁷A ko-bu-sono, nmu na soe We nɔɔna bam te tun mu pa a wu poli zanzan, yi ku pa a jigi baari, beɲwaani n wɛli We nɔɔna bam yi n pa ba na baari di wɔpolo.

⁸Kuntu ŋwaani amu lagi a loori nmu si n ki kɔlv na maɲi si n ki tun mu. Amu ya jigi cwɛŋɛ si a da Zezi Kriisi ŋwaani a pa nmu ni, si n lwarti n na wɔ ki kɔlv tun. ⁹A nan lagi si a loori-m di sono mu. Amu Pooli wulv na yi nankwian yi ba ki-ni puna digɛ ni lele kuntu Zezi Kriisi cɔga kam ŋwaani tun, ¹⁰a lagi a loori-m nmu gambiaa Onisim ŋwaani mu. A na wu puna digɛ ni tun, o tu amu te, yi a bri-o We cɔga kam yi o se. Kuntu tun, wuntu laan nyi ni a titi bu mu te. ¹¹O deen na tɔŋi o pa nmu maɲa kalv tun, o wu pe ni na nyɔɔri. Ku daari lele kuntu, o laan jigi nyɔɔri o pa amu di nmu maama.

¹²A lagi a tɔŋ-o si o joori o ba nmu te, wuntu yi a titi bicari mu. ¹³Amu na wu puna digɛ ni We kwɛr-ywɛŋɛ

kam ŋwaani tun, a yaá ta lagi si o maɲi a tee ni mu, si o lɛni nmu yuu ni o taa tɔŋi o pa-ni. ¹⁴A nan ba lagi si a ki kɔlvkɔlv yi nmu na wu se. A na ki kuntu, kuú ta yi ni a fun nmu si n wɛli-ni, si ku dai n titi wɔbuɲa.

¹⁵Onisim na duri o yagi nmu tun, de doŋ ku yi si o pɔɔri di nmu maɲa finfun yirani mu, si o laan joori o ba o taa wu nmu tee ni maɲa maama. ¹⁶O na duri o yagi nmu tun, o deen yi gambiaa mu. O na joori o ba, yi zaɲi n nii-o ni gambiaa te, si o laan dwe gambiaa o na jigi nmu ko-bu dí Yuutu wum ŋwaani tun. Amu tiini a so-o. Nmu di nan wɔ ta n tiini n so-o ku ja gaali, o na yi n gambiaa yi o kwɛri o yi n ko-bu dí Yuutu wum ŋwaani tun.

¹⁷Nmu na se ni dɔbam sunti dí yi cilɔŋo daani, si n kwaani n jeeri Onisim lanyirani nuneeni amu titi te.

¹⁸O deen na maɲi o ki woŋo kɔlv o cɔgɔ di, naa o na jigi nmu jini, si n yagi ku maama di amu. ¹⁹Amu Pooli titi mu me a juɲa a pupɔni tintu ni: Amu wɔ ŋwi jini dɔm. (Ku daari nmu nan maɲi n ye ni, n jigi amu jini zanzan, di nmu na ne ŋwɛa We tee ni amu na bri nmu We kwɛr-ywɛŋɛ kam tun ŋwaani.) ²⁰A ko-bu, ku yi cɔga mu, a lagi si n ki woŋo kɔlv a na loori-m tun mu dí Yuutu sono kum ŋwaani, si n pa a taa jigi wɔpolo Zezi Kriisi ŋwaani. ²¹Amu na pupɔni tɔnɔ kuntu a pa nmu tun, a ye lanyirani ni nmu wɔ se a wɔbuɲa yam. A ta ye ni nmu wɔ ki n dwɛni a na loori kɔlv tun.

²²Kɔlv na wɛli da tun, a loori-m si n kwaani n lagi digɛ, si a na tuɔ, si a taa tigi da. Beɲwaani a jigi tuna ni We wɔ se abam na loori-Dl amu ŋwaani te tun, yi Dl wɔ puri cwɛŋɛ si a joori a ba abam te.

²³Epafrasi di jɔɔni-m. Wuntu didaani amu mu wu puna digɛ ni Zezi Kriisi cɔga kam ŋwaani. ²⁴Mariki di Arisariki di Demasi di Luki maama di jɔɔni-m. Bantu di amu mu tɔgɔ daani dí tɔŋi We tituɲa yam.

²⁵Dí Yuutu Zezi Kriisi wɔ pa abam yu-yoŋo.

EBRU TIINĒ tun

Tɔnɔ kɔlv ba na pɔpɔni ba pa Ebru tiinĒ tun na bri dɔbam kɔlv tun mu tuntu

Ebru tiinĒ yi Zwifə bam yiri didoŋ mu. Dí yəri wulv na pɔpɔni tɔnɔ kuntv tun. O nan pɔpɔni o pa Zezi nɔna balv na ne yaara zanzan tun mu. O ma pɔpɔni si ba yi yagi We cwəŋə tɔgum. O ma pa ba na baari si ba taa zigi kəŋkəŋ, di ba na lwarɪ nɪ dí Yuutu Zezi na kɪ kɔlv tun na dwe woŋo maama te tun ŋwaani.

Tɔnɔ kum de yigə ku bri nɪ We tɔgi Dɪ Bu Zezi ŋwaani mu Dɪ bri Dɪ titi di nabiinə, yi We daa bá wəli kɔlvkɔlv kuntv baŋa nɪ. Zezi nan dwe We niŋoŋnə balv deen na wura tun, o dwe We malestɪ sum, o dwe Moyisi di Zozwe di (pɔɔrum 1-3).

Zezi dwe We kaanum tiinə balv deen na wura tun, o yi We kaanum tu wulv na wura maŋa maama tun mu. Zezi na dwe We kaanum tiinə bam maama tun mu pai nɔna nai vrum cɪga cɪga lwarum di tɔvni wɔni. Yisɪrayeli tiinə deen na yəni ba ma varum ba kaani ba pa We tun, ku yi Zezi Kriŋi tɔvni dum nyinyugv mu (pɔɔrum 4-10).

Tɔnɔ kum tiim jəgə nɪ ku pɛ nɔna bam baari mu, si ba taa ve yigə We cwəŋə kam wɔni. Ku bri faŋa faŋa We nɔna bam na kɪ ba wɔ-dɪdɔa di We te tun, yi ku kwe balv na wó karum-kv tun si ba tugi Zezi yirani, si ba taa nii Zezi si ba taa tɔg-o di ba wɔ maama, si ba sɛ cam di yaara, si ba zigi kəŋkəŋ si ku vu ku yi kweelim de (pɔɔrum 10-13).

We tɔgi Dɪ Bu Zezi ŋwaani mu Dɪ ŋɔɔni di dɔbam

1 Faŋa faŋa tun, We deen ŋɔɔni di dɔbam nabaara bam kuni zanzan mu. Dɪ deen yəni Dɪ pa Dɪ niŋoŋnə bam mu ŋɔɔni wəənu dwi təri təri di ba. ²Kv daari lele kuntv na yi lvgv baŋa kweelim maŋa tun, We laan pɛ Dɪ Bu mu ba o ŋɔɔni Dɪ taani di dɔbam. We de wuntu ŋwaani mu Dɪ kɪ lvgv baŋa di weyuu wəənu maama, yi Dɪ pa-o ni si o ba o taa te wəənu maama. ³We Bu wɔm mu jigi pooni dɪlv na bri We paart-zulə yam na yi te tun. O maa jigi o Ko We nyinyugv fasti. O ni-taani maa jigi dam yi di pai wəənu maama fəgi tu ziga.

O ma ba o saari nɔna lwarum o fəgi-ba o pa ba ji lanyirani, yi o laan joori o di Baŋa-We te o vu o jəni Dɪ jazum nɪ. ⁴Kuntv tun, Baŋa-We Bu dwe We malestɪ sum, di We na pɛ-o yiri dɪlv na daga di dwe sintv na jigi yira yalv tun ŋwaani.

Zezi Kriŋi dwe We malestɪ sum maama

⁵Kv na yi malestɪ sum, We wɔ fəgi Dɪ ta di maleka Dɪ wɪ:

«Nmu mu yi amv Bu,
yi zum amv di jigi nmu Ko.»

We nan wɔ tagi maleka kalvkalv taani Dɪ wɪ:

«Amv wó ta yi ka Ko,
si ka di taa yi amv bu.»

⁶Kv daari maŋa kalv We na lagɪ Dɪ tɔŋi Dɪ Bu-dɔa kam si o ba lvgv baŋa tun, Dɪ tagi Dɪ wɪ:

«Malestɪ sum maama maŋi si si kuni
doonə mu si zul-o.»

⁷Kv nan na yi malestɪ sum, We tagi si taani Dɪ wɪ:
Si yi duntv tintvŋna mu,
yi Dɪ pa si nyi nɪ viuv di min-vwɪ te,
si si taa tɔŋi si pa-Dɪ.

⁸Kv daari kv na yi We Bu wɔm, Dɪ tagi o taani Dɪ wɪ:
«Nmu yi We mu, n paari dum wó ta wura
si kv taa ve maŋa kalv na ba ti tun.
Nmu wó ta n te n nɔna bam di cɪga.

⁹Nmu soe cɪga cwəŋə,
yi n daari n culi balɔɔ.

Kuntv ŋwaani mu n Ko Baŋa-We pɛ nmu na
wɔpolo lanyirani di zulə n dwəni balv
maama na wura di nmu tun.»

¹⁰We ta tagi Dɪ wɪ:

«Nmu wulv na yi wəənu maama Yuutu tun
mu kɪ lvgv baŋa pulim nɪ,
yi n ta kwəri n ma n jia n kɪ weyuu wəənu maama.

¹¹Wəənu tum kuntv maama wó ba ti cəgi,
kv daari nmu nan wura mu maŋa maama.
Wəənu tum kuntv maama wó ba ti doori nɪ
gɔɔ na yəni kv doori te tun.

¹²Tɪ wó ba ti luri, yi n kukuli-tɪ n tiŋi nɪ n
na kukuli gwar-dɔŋo n tiŋi yi n daari
n ləni gwar-dɔŋv n zv te tun.

Nmu nan ta wó ta n yi nɪ n na maŋi n yi te tun mu.
N ŋwɪa bá fəgi ka ti.»

¹³We deen wɔ fəgi Dɪ ta di Dɪ malestɪ sum kalvkalv Dɪ wɪ:

«Ba n jəni a jazum nɪ,
si a kɪ n dɔna maama n nɛ kuri nɪ si n
nɔ-ba nɪ tɪga te.»

Kv yi Dɪ Bu wɔm yirani mu Dɪ tagi kuntv.

¹⁴ Malesi sum laɲa nan yi ta mu? Si nyi ni jwæru mu te, si ba jigi yira ni nabiinæ te. Suntu yi silu na tɔɲi si pa We tun mu. We maa yæni Dɔ tɔɲi-si, yi si ve si zæni balu na wó na vrum tun.

Dí wu maɲi si dí vin We vrum dɔm

2 Kuntu ɲwaani mu ku maɲi si dí kwaani dí taá jigi We kwæræ kalu dí na ni tun lanyirani, si dí yi ywæri We cwæɲæ kam wuni. ²We na tɔɲi Dɔ malesi sum juɲa Dɔ pa dí nabaara bam kwæræ kalu tun jigi kuri lanyirani. Nɔɔnu na wu se-ka yi o na cɔɲi Dɔ niæ yam, kuntu tu maɲi si o na cam mu ku maɲi di o na ki te tun. ³Ku laan nan na yi dibam balu We na de Dɔ Bu wum ɲwaani Dɔ pa dí lwarɔ Dɔ kwæræ kam tun, dí yigæ na tæræ di o vrum dɔm kuntu di na dwe malesi sum na bri kulɔ tun, dí wó wanti dí lu na? Dí Yuutu Zezi mu de yigæ o ɲɔɔni We vrum dɔm kuntu taani o bri nɔɔna. Balu na ni-di kuntu tun laan ma daari ba ta ba bri dibam ni ku yi ciga mu. ⁴We titi di ma bri ni ku yi ciga, di Dɔ na pe ba ki wo-kɔnkagila dwi tæri tæri di wænu tulɔ na bri Dɔ dam tun. Dɔ ma daari Dɔ pa ba maama Dɔ Joro kum dam, si ba ma tɔɲi te di te Dɔ wubuɲa na lagi tun.

Zezi mu yi wulɔ na vri dibam tun

⁵ Lu-dɔɲɔ kulɔ na maa buni yi dí te ku taani tun, ku dai ni malesi sum mu We pe dam si si taa te-ku. ⁶We tɔɲɔ kum wuni nɔɔnu wudɔɲ tagi o wi:

«Nabiinu yi bæe mu,
yi nmu Baɲa-We guli o gule?
Nabiinu bu yi bæe mu,
yi nmu nii o baɲa ni kuntu?»

⁷Nmu pe o ba ma di malesi sum maɲa funfun wuni mu,
yi n laan pa o di paari yi o na zulæ.

⁸N ma n daari n ki wænu maama o ne kuri ni.»

Ku na tagi ku wi: «We ki wænu maama o dam kuri ni» tun, ku lagi ku ta ni kulɔkulɔ tæræ o na ba te-ku. Ku nan yi ciga mu ni, lele kuntu dí daa ta wu ne ni wænu maama wu nabiinæ dam kuri ni. ⁹Dí nan ye ni, ku yi Zezi mu We pe o tu o titi o wu yi malesi sum maɲa funfun wuni mu, yi o laan ba o na paari-zulæ di tiæ, o na se o yaari o ti tun ɲwaani. Kuntu mu We tɔɲi Dɔ zaani dɔm ɲwaani Dɔ pa Zezi læni nabiinæ maama yuu ni o ti ba vrum ɲwaani.

¹⁰Ku maɲi di We dulɔ na ki woɲo maama Dɔ titi ɲwaani tun wubuɲa mu, si Dɔ pa Zezi na yaara, si o laan wanti o vri nabiinæ zanzan si ba ji We biæ, si ba daari ba na paari-zulæ. Ku yi Zezi mu pai nɔɔna na vrum We tee ni.

¹¹Zezi ta mu yi wulɔ na pai nabiinæ jigi wu-poɲo We yigæ ni tun. Wuntu di o na pe balu maama jigi wu-poɲo tun yi ko didua biæ mu. Kuntu ɲwaani mu o bæ-ba ni

o ko-biæ, yi ku ba jigi cavura did-o. ¹²Mu ku kuri o tagi di We o wi:

«Amu wó pa nmu yiri zaɲi a ko-biæ bam titari ni,
yi a zigi ba wuni a leeni a zuli nmu.»

¹³O daa ta maa wi:

«Amu wó kwe a wu maama a pa We.»

O ma daa ta ta o wi:

«Nii-na amu di biæ balu We na ki amu juɲa ni tun.»

¹⁴Balu nan na yi We biæ tun yi nabiinæ mu, yi ba jigi yira di jana. Kuntu ɲwaani mu Zezi di deen tɔɲi o ji nabiinu, si o wanti o tɔɲi o tɔɲi dɔm ɲwaani o cɔɲi wulɔ na pai tɔɲi jaani nɔɔna tun. Wuntu mu yi sutani. ¹⁵Zezi na wanti tɔɲi kuntu tun, ku pe o wanti o vri balu na funa di tɔɲi tun o yagi. Bantu ɲwia kam maama wuni ba yi ni gambe mu te, ba na kwari tɔɲi tun ɲwaani. ¹⁶Dí laan nan lwarɔ ni ku dai malesi sum mu o tu si o zæni. O tu si o zæni Abraham dwi tiinæ bam mu. ¹⁷Mu ku kuri o jigi nabiinu yi o suni o nyi di o ko-biæ bam woɲo maama wuni. Kuntu mu pe-o cwæɲæ, si o taa yi We kaanum yuutu wulɔ na jigi ba ɲwaɲa lanyirani yi o tɔɲi o pa We di ciga ba ɲwaani tun. Kuntu mu pe o wat o saari ba lwarum yi o pa ba fɔɲi di We. ¹⁸Kuntu, Zezi titi na ne maɲum di yaara tun, o laan wó wanti o zæni balu na wu yaara di maɲum wuni tun si ba taa jigi pu-dia.

Zezi dwe Moyisi

3 A ko-biæ-ba, abam yi We nɔɔna mu. Dɔ ma bæɲi abam si á tɔɲi á na ywæni Dɔ sɔɲɔ ni. Nan lwarɔ-na ni Zezi mu yi wulɔ We na tɔɲi, si o ba o ji Dɔ kaanum yuutu dibam We cwæɲæ tɔɲum dɔm ɲwaani. ²We mu pe-o titɔɲi dɔm kuntu. O maa tɔɲi o pa We di ciga. Ku nan yi bidwi mu di Moyisi di deen na nii We nɔɔna bam baɲa ni di ciga te tun. ³Zezi nan suni o maɲi si o na zulæ o dwæni Moyisi, bæɲwaani nɔɔnu wulɔ na lɔɲi sɔɲɔ tun mu na zulæ o dwe sɔɲɔ kum titi. ⁴Sɔɲɔ nan tæræ yi ku dai nɔɔnu mu lɔɲi-ku. We nan mu yi wulɔ na ki woɲo maama tun. ⁵Moyisi deen yi tintɔɲɔ mu, yi o tɔɲi di ciga We nɔɔna bam ɲwaani. O ma da yigæ o bri-ba We ciga kalu na wó ba ka lwarɔ jaja tun. ⁶Ku daari Zezi Krisi mu yi sɔɲɔ kum titi bu ciga ciga, yi o te sɔɲɔ kum. Dibam mu yi sɔɲɔ kum kuntu, di dí na zigi kɔɲkɔɲ di pu-dia yi dí bri di wɔpolo ni dí jigi tuna We tee ni.

We na wó pa Dɔ nɔɔna bam siun te tun

⁷Kuntu ɲwaani se-na We Joro kum na tagi te ku wi:
«Abam zum na ni We kwæræ kam,

⁸á yi zaɲi á digili á bicara,
ni á nabaara bam deen na vin We ni,
yi ba kwæri ba maɲi-Dɔ ba nii te maɲa kalu
ba na wu kagua kam wuni tun.»

⁹We maa wi:

«Abam nabaara bam deen ne amu na ki kulv
maama di ba buna fiinna tun,

yi ba daa ta tiini ba kwaani ba maŋi amu si ba nii.

¹⁰ Kuntu ŋwaani mu amu banu zaŋi di
nɔɔna bam kuntu,

yi a ta a wi:

«Ku yi ba paali ba ywəri mu maŋa maama,
yi ba vin si ba tɔgi amu cwe sim.»

¹¹ Amu ban-zɔŋɔ kum ma pa a ta a du di ba a wi:

«Amu bri a bá pa-ba cwɛŋɛ si ba zu amu
woro kum wu ba na siun.» »

¹² A ko-biə-ba, cu-na á titi si abam wulwulu yi taá
jigi wubɔŋ-lwaanu o bicari ni, si ku pa o yi ki o
wu-didva di Ŋwia Tu We, si o daari o yagi We cwɛŋɛ
tɔgum. ¹³ Nan taá zəni-na daani maŋa maama, si ku
pa á taá jigi pu-dia, ni We kwərə kam ta na ŋɔɔni
di dibam zum te tun, si abam wulwulu yi pa lwarim
gan-o si o pa o bicari digili di We. ¹⁴ Dibam nan tɔgi
di Zezi Kresi dí ji We biə mu, di dí na zigi kəŋkəŋ, ni
dí na puli dí ki dí wu-didva di We te tun, si ku vu ku
yi kweelim.

¹⁵ Ku yi ni We tɔɔɔ kum na tagi te ku wi:

«Abam zum na ni We kwərə kam,
á yi zaŋi á digili á bicara,
ni á nabaara bam deen na vin We ni te tun.»

¹⁶ Balu deen na ni We kwərə kam yi ba vin Dɔ ni tun
yi bra mu? Ba yi balu maama Moyisi deen na tɔgi ba
yigə o ja-ba o nuŋi Ezipi tuw kum wuni tun mu. ¹⁷ We
bani deen zaŋi di bra mu buna fiinna tun? Ku yi nɔɔna
balu na ki lwarim kagua kam wuni yi We pa ba ti da
tun mu. ¹⁸ We na dugi Dɔ wi, duntu bri Dɔ bá pa-ba
cwɛŋɛ si ba zu Dɔ woro kum wu ba na siun tun, ku yi
bra mu Dɔ tea? Ku yi balu na wu se Dɔ ni tun mu.

¹⁹ Kuntu mu pe dí lware ni, We na wu pe-ba cwɛŋɛ
si ba zu Dɔ woro kum wu tun, ku yi ba na wu ki ba
wu-didva di Dɔ tun ŋwaani mu.

4 We na goni Dɔ ni si Dɔ pa nɔɔna zu Dɔ woro kum
wu ba na siun tun daa ta wura. Dibam nan maŋi si
dí taá yiri dí titi mu, si nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o ba o dari
ni o wu zu We woro kum kuntu wu. ² Dibam maŋi dí ni
We kwərə-ywɛŋɛ kam, nuneeni dí nabaara bam deen di
na ni-ka te tun. Bantu nan na ni-ka tun, ba wu pe ka ja
kuri di ba, beŋwaani ba wu ki ba wu-didva si ba tɔgi
We na tagi kulv tun. ³ Dibam balu na ki dí wu-didva
di We tun mu wó ba dí na siun Dɔ woro kum wuni.
Beŋwaani We tagi bantu taani Dɔ wi:

«Amu ban-zɔŋɔ kum pe a ta a du di ba a wi:
«Amu bri a bá pa-ba cwɛŋɛ si ba zu amu
woro kum wu ba na siun.» »

We na tagi kuntu tun, ku dai ni Dɔ ba jigi siun jəgə mu
ba ŋwaani. Ku zigi maŋa kalu We na ki lugu baŋa yi
Dɔ ki Dɔ titɔŋa yam maama Dɔ ti tun, mu Dɔ daari Dɔ
sin. ⁴ We tɔɔɔ kum tagi da yarpe de dum taani ku wi:

«Da yarpe de ni mu We sin di Dɔ titɔŋa
yam maama.»

⁵ We nan tagi Dɔ siun kum taani Dɔ wi:

«Amu bri a bá pa-ba cwɛŋɛ si ba zu amu
woro kum wu ba sin.»

⁶ Kuntu tun, dí nabaara balu na de yigə ba ni We
kwərə-ywɛŋɛ kam tun wu wanti ba zu Dɔ woro kum wu
ba sin, ba na vin Dɔ ni tun ŋwaani. Kuntu ŋwaani ku
laan daari si nɔɔna badaara mu na cwɛŋɛ ba zu. ⁷ Mu
ku kuri We daa ta tiŋi de didoŋ, ku na lagɔ ku ta ni zum,
si nɔɔna wanti ba zu Dɔ woro kum wu ba sin. Kuntu,
buna zanzan na ke tun, We deen ta pe Davidi mu ta
kulv dibam na maŋi dí ni tun o wi:

«Abam zum na ni We kwərə kam,
á yi zaŋi á digili á bicara.»

⁸ Zozwe deen ya na suni o ja dí nabaara bam o vu o
zu We woro kum wu si ba sin, We ya daa bá nɔɔni siun
de didoŋ taani daga. ⁹ Kuntu mu dí ye ni cwɛŋɛ daa
ta wura zum, si We nɔɔna na siun, ni Dɔ titi na sin da
yarpe de dum ni te tun. ¹⁰ Wulu maama na zu We woro
kum wu tun, wuntu wó suni o na siun di o titɔŋa yam,
ni We di deen na sin di Dɔ titɔŋa yam te tun. ¹¹ Kuntu
ŋwaani kwaani-na á pa dí zu We woro kum wu si dí
na siun. Nɔɔn-nɔɔnu yi zaŋi o vin We ni si o joori We
kwaga ni, ni dí nabaara bam deen na ki te tun.

¹² We taani dum jigi ŋwia yi di dana lanyurani. Di jigi
ni di dwe su-lɔŋɔ kulv na jigi niə yale tun. Di maa wai
di zuuri nɔɔnu wu di pɔɔri o joro di o bicari wənu
maama daani, yi di daari di ye o swan di o wubuŋa
maama na yi te tun. ¹³ Kulvku lu bá wanti ku səgi We
yigə ni. Woŋo kulv maama na wura tun yi jaja mu Dɔ
yigə ni. Ku yi duntu mu dí maŋi si dí ba dí zigi Dɔ yigə
ni dí ta kulv maama dí na ki tun.

Zezi Kresi dwe We kaanum yuu tiinə bam maama

¹⁴ Dibam nan jigi We kaanum yuutu o na yi kamunu
o diini o vu o yi We-sɔŋɔ. Wum mu yi We Bu Zezi.
Kuntu ŋwaani, pa-na dí se We cwɛŋɛ tɔgum lanyurani
dí zigi kəŋkəŋ. ¹⁵ We kaanum yuutu wum kuntu nan
dai wulu na ba jigi dibam balu na bwənə tun ŋwaŋa.
O titi di nan ne yaara di maŋum woŋo maama wuni,
ni dibam di na ne maŋum te tun. Nan di kuntu di, o ta
wu ki lwarim. ¹⁶ Kuntu ŋwaani, pa-na dí taá jigi baari
si dí wanti dí yi Dam-fɔɔɔ Tu We jəŋə je, si dí joŋi Dɔ
zaani dum. Kuntu mu We wó duri dí ŋwaŋa yi Dɔ pa
dibam zaani, si ku wanti ku zəni dibam maŋa kalu dí
na lagɔ tun.

5 We kaanum yuutu maama yi ba yəni ba li-o o
donnə nabiinə wuni mu, si o taa tɔŋi o pa We ba
ŋwaani. O nan maŋi si o taa mai peera di vara mu o
kaani Baŋa-We, si Dɔ yagi ba lwarim Dɔ ma ce-ba. ² O
titi di nan na bwənə tun, o wai o jaani o bicari di balu

na yəri We cıga kam lanyıranı yı ba tusa tun. ³O nan na bwənə kuntu tun, ku fun mu sı o kaanı Baņa-We o titi lwarum ɲwaanı, di nɔɔna bam di lwarum ɲwaanı.

⁴Nɔɔn-nɔɔnu nan bá wanti o li o titi sı o taa yı We kaanum yuutu. Ku yı We mu wú kur-o, nuneeni DL deen na puli DL kuri Aarɔn te tun.

⁵Ku nan yı bidwi mu di Zezi Kisi di na yı We kaanum yuutu te tun. Ku dai ni wum mu beeri zulə yam kuntu o pa o titi. We nan mu tagi did-o DL wı:

«Nmu mu yı amu Bu,
yı zum amu di jigi nmu Ko.»

⁶We daa ta tagi DL tɔɔ kum wuni jəgə kadoŋ ni DL wı:

«Nmu wú ta n yı amu kaanum tu sı ku taa
ve maņa kalu na ba ti tun,
ni Melkisedeki deen na yı te tun.»

⁷Zezi na wu ləgu baņa ni maņa kalu tun, o tiini o loori We di baarı yı o yi-na nuŋə, o na ye ni We wú wanti DL jon-o tɔvni wuni tun ɲwaanı. We ma se o loro kum, o na tu o titi yı o se-DL lanyıranı tun ɲwaanı.

⁸Nan di o na maŋi o yı We Bu tun di, o na yaarı te tun mu pe o lwarı We ni seem na yı te tun. ⁹O nan na kɔlu maama We na lagı o ti tun, o laan wat o vrı balu maama na se o ni tun o pa ba na ɲwıa kalu na ba ti tun We tee ni. ¹⁰We ma bri ni o sunı o yı DL kaanum yuutu, ni Melkisedeki deen na yı te tun.

Cu-na á titi sı á yı yagi We cwəŋə tɔgum

¹¹Amu ya jigi wənu zanzan mu sı a ta a bri abam kuntu laņa ni, ku nan tiini ku cana sı a pa á ni ku kuri, beŋwaanı abam laan jigi yawɔɔ mu yı á bá wanti á ni ku kuri lila. ¹²Ku na dai kuntu ɲwaanı, kantu maņa kam ni abam laan ya wú ta yı balu na maŋi sı á taá jigi We nɔɔna á zaası tun mu. Ku nan na yı cıga, ku fun mu sı nɔɔna mu joori ba bri abam We taanı dum dayigə wo-mwaalu tum. Abam nyi di biə balu ta na wu yı sı ba di wɔdiu kulu na duunə tun, yı á maŋi sı á taá ɲɔgi yıla mu ni bu-bale te. ¹³Balu na jigi bu-bale wubuŋa kuntu tun, ku bri ni ba ta yəri kulu na maŋi di kulu na wu maŋi tun daanı. ¹⁴Ku daarı balu wubuŋa na bigi di We cıga kam tun mu di wɔdiu kulu na duunə tun. Bantu mu yəni ba tɔgi We cıga kam, yı ba wat ba kuri wənu tulu na lana yı ti maŋi sı ba ki tun, ba daarı tulu na wu maŋi tun.

6 Nan pa-na dí ke wənu tulu ba na maŋi ba da yigə ba bri abam Zezi Kisi cwəŋə kam wuni tun, sı dí daarı dí zaası wənu tulu na wú pa dí wubuŋa bi We cıga kam wuni tun. Abam daa wu maŋi sı á joori á puli We taanı dum zaasım, beŋwaanı á maŋi á zaası á na wú ləni á wu á yagi kəm-balwaarv tulu na jigi abam ti ve tɔvni wuni tun, di á na wú ki á wu-dıdva di We te tun. ²Á maŋi á zaası ba na wú miisi nɔɔna na wuni te tun woŋo, ku wəli di ba na wú zi ba jıa nɔɔna baņa ni ba wart We ba ɲwaanı te tun, yı á kwəri á zaası

twa na wú bi te tun, ku wəli di We na wú ba DL di nabiinə sariya DL ma kweeli te tun. ³Á nan pa-na dí gaalı wənu tum kuntu dí ke, sı dí daarı dí kwaanı dí vu yigə, sı We wú zəni dıbam yı dí wanti dí vu yigə.

⁴Ku na yı balu na maŋi ba se We cıga kam tun, ba na paalı ba yagi We cwəŋə tɔgım, nɔɔn-nɔɔnu daa bá wanti o joori o dı-ba ka wuni. Bantu maŋi ba na We pooni dum, yı ba lwarı ɲwı-duŋa kalu We na pe tun na yı te tun. Ba maŋi ba na We Joro kum dam. ⁵Ba maŋi ba lwarı We taanı dum na ywəmmə te tun, yı ba ne We paarı dılu na lagı di ba tun dam na yı te tun. ⁶Nɔɔna bantu dıwı na yagi We cwəŋə tɔgım, nɔɔn-nɔɔnu daa bá wanti o pa ba ləni ba wu ba daa ta tɔgi We, beŋwaanı ku nyi nuneeni bam titi mu joori ba pa We Bu Zezi tɔvni-dagara kam yuu ni ba gu yı ba pai nɔɔna mwan-o te.

⁷Ku nyi di dua na nıa lanyıranı nɔɔnu kara ni te tun mu. Tıga kam na nyɔgi du-na bam yı ka daarı ka kɔ wɔdiiru lanyıranı ka pa balu na dugi ka baņa ni tun, We wú kɔ tıga kam kuntu lanyıranı. ⁸Ku daarı tıga kam na nuŋi sabarı di wo-kurru yıranı mu, ku bri ni ka yı kafe mu, yı funfun na wəli da We wú cɔgi-ka DL yagi, yı ku tiim ni baá zwe-ka di mini mu.

⁹A badon-sonnu-ba, dıbam na maŋi dí ɲɔɔni kuntu di, dí jigi abam cıga ni á tɔgi cwə-ɲuŋa kalu na wú pa á na vrum tun. ¹⁰We yı cıga tu mu. DL nan bá swe á na maŋi á tɔŋi tıtɔŋ-ɲuna yalu tun. DL ta bá swe á na soe-DL lanyıranı yı á tɔŋi á wəli DL nɔɔna bam ku ba ku yı zum maama tun. ¹¹Amu nan na tiini a lagı kulu tun mu yı sı abam maama kwaanı á tɔgi We lanyıranı ku vu ku yı kweelim, sı á laan na kulu maama á na jigi tuna sı á na We tee ni tun. ¹²Á nan yı pa yawɔɔ zu abam. Á lwəni-na balu na fɔgi ba zıgi di pu-dıa yı ba jigi wu-dıdva di We tun. Bantu laan mu wú ba ba jonı wo-laarv tulu We na goni ni sı DL pa-ba tun.

We bá fɔgi DL ləni DL na goni ni sı DL kɔ kulu tun

¹³We deen na goni DL ni dum di Abraham tun, ku yı DL dugi di DL titi mu, beŋwaanı woŋo daa tərə ku na dwe-DL sı DL du di ku. ¹⁴We goni DL ni dum did-o DL wı:

«Amu wú kɔ nmu lanyıranı,
yı aá pa n dıwı puli zanzan.»

¹⁵We na dugi kuntu tun, Abraham deen ma vɔ pu-dıa o cəgi taan, yı o laan ba o na We na goni DL ni dum sı DL pa-o kulu tun.

¹⁶Ku na yı nabiinə na yəni ba du durə, baá ma kulu na dwe-ba tun yırı mu ba du, sı ku bri ni ba taanı dum yı cıga, sı bubwea daa ta tərə. ¹⁷Ku nan na yı We na goni DL ni dum di balu tun, DL di lagı sı ba lwarı lanyıranı ni DL bá fɔgi DL yiri DL ni dum. Kuntu ɲwaanı mu DL dugi durə DL wəli di DL ni-gonim dum. ¹⁸We na ba fəe vwan tun ɲwaanı, wənu tum kuntu tule bá wanti ti ləni. Kuntu ɲwaanı mu dıbam balu na kɔ dí titi We

juɟa ni tun wó tiini dí zigɪ kəŋkəŋ di pu-dia, si dí taá jigɪ tuna ni dí wó na kulɔ Wɛ na tiɲi si Dl pa dibam tun. ¹⁹Tuna yam dí na jigɪ Wɛ tee ni kuntu tun tiini ya dana, yi ya bá want ya cɔgi. Ya maa paɪ dí wɔbɔɲa tigi jəgə didɔa, yi ya paɪ dí yi Wɛ titi jəŋə je mɛ na cigɪ di gɔɔ si nabiinə yi zɔ tun. ²⁰Zezi nan mu maɲi o da yigə o zɔ jəgə kam kuntu dibam ŋwaani. Wuntu mu jigɪ Wɛ kaanum yuutu si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun, ni Melikisedeki deen na yi te tun.

Melikisedeki deen yi pe mu yi o ta yi Wɛ kaanum tu

7 A laan lagi a ŋɔɔni Melikisedeki woŋo mu a bri abam. Wuntu deen yi Salem tiinə pe mu, yi o kwəri o yi Yuutu Baɲa-Wɛ kaanum tu. Abraham na ki jara o want pwa yi o laan ma joori maɲa kalɔ tun, mu Melikisedeki jeer-o cwəŋə ni o sɔɔli Wɛ o pa-o. ²Abraham laan ma kwe wəənu tivɔ maama o na ne jara yam je ni tun o ce kuni fugə, o kwe kuni bɔdwɪ dum o pa Melikisedeki. Melikisedeki yiri dum kuri mu yi pe wɔlɔ na yi Cɪga Tu tun. Ku wəli da, o na yi Salem pe tun, ku di kuri mu yi Yazurə Pe. ³Dɪbam nan wu ni Melikisedeki ko di o nu ŋwa, yi dí yəri o kuri na puli mɛ tun. Dí nan yəri o lura de di o tɔvni maɲa. Kuntu mu pe o nyi di Wɛ Bu Zezi, yi o yi Wɛ kaanum tu si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun.

⁴Buɲi-na á nii Melikisedeki deen na yi kamunu te tun. Dɪbam nabaaru Abraham deen ma ce wəənu tivɔ o na ne jara yam je ni tun kuni fugə, yi o li kuni bɔdwɪ o pa-o. ⁵Ku na yi balɔ na nuɲi Levi dwi dum wuni yi ba yi Wɛ kaanum tiinə tun, Wɛ ni dum pe-ba cwəŋə si ba joɲi kuni kuri fugə wuni kuni bɔdwɪ dum ba donnə Yisrayeli tiinə bam tee ni woŋo maama wuni, yi bantɔ di nan yi Abraham dwi tiinə mu. ⁶Melikisedeki nan wu nuɲi Levi dwi dum wuni. Nan di kuntu di, o ta joɲi o wəənu təri Abraham tee ni. O ma daari o sɔɔli Wɛ o pa Abraham, yi Abraham nan ya mu yi wɔlɔ Wɛ na goni Dl ni did-o tun. ⁷Ku nan ba jigɪ bubwea ni, nɔɔɔ na sɔɔli Wɛ o pa o doɲ, wuntu mu yi kamunu o dwe o na sɔɔli o pa wɔlɔ tun.

⁸Wɛ kaanum tiinə balɔ na nuɲi Levi dwi dum wuni tun deen yəni ba joɲi ba wəənu təri mu, bantɔ nan yi balɔ na tv tun mu. Ku daari ku nan na yi Melikisedeki, wuntu ŋwi mu taan, ni Wɛ tɔɔ kum na tagɪ te tun. ^{9–10}Abraham na ce o wəənu yi o pa Melikisedeki o təri tun, ba ta wu lugi Levi, yi o nan wu o nabaaru Abraham jana kam wuni. Levi nan mu yi wɔlɔ dwi tiinə na jigɪ cwəŋə si ba joɲi ba wəənu təri ba donnə Yisrayeli tiinə bam tee ni tun. Nan di kuntu di, ku nyi di Levi tɔgi Abraham ŋwaani mu o pa Melikisedeki o təri.

¹¹Wɛ deen tɔgi Levi dwi tiinə kaanum dum ŋwaani mu Dl pa Dl cullu tum Yisrayeli tiinə. Bantɔ nan na yəni ba kaani Baɲa-Wɛ te tun ya na maɲi fasi, Wɛ ya daa bá kuri kaanum tu wudoɲ wɔlɔ na dai Levi dwi tu

tun. Wɛ nan kuri wɔlɔ na yi kaanum tu ni Melikisedeki deen na yi te tun, yi o wu nuɲi Aarɔn dwi dum wuni. ¹²Kuntu, Wɛ na ləni Dl kaanum tu dwi didoɲ wuni tun, ku maɲi si Dl cullu tum di tɔgi ti ləni mu. ^{13–14}Taani duntu maama nan bri dí Yuutu Zezi Krisi woŋo mu. Wuntu dai Levi dwi tu. Dí ye ni ba lug-o Zuda dwi dum wuni mu. Dwi dum kuntu wuni nɔɔɔn-nɔɔɔɔ nan wu fɔgi o ji Wɛ kaanum tu. Ku na yi Wɛ cullu tivɔ Dl na ki Moyisi juɟa ni tun, ti wu pe Zuda dwi tiinə cwəŋə si ba ji Wɛ kaanum tiinə.

Wɛ ləni kaanum tu wudoɲ mu, si o taa nyi ni Melikisedeki deen na yi te tun

¹⁵Dí nan suni dí lwarti jaja ni Wɛ ləni kaanum tu wudoɲ mu, o na nyi di Melikisedeki deen na yi te tun. ¹⁶Zezi na jigɪ Wɛ kaanum tu te tun wu tɔgi dwi dum cullu tum ŋwaani, ku tɔgi o ŋwia kalɔ tɔvni na ba jigɪ dam ka baɲa ni tun ŋwaani mu. ¹⁷Wɛ nan tagɪ o taani Dl wi:

«Nmu mu wó ta n yi amu kaanum tu si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun, ni Melikisedeki deen na yi te tun.»

¹⁸Ku ma bri ni Wɛ yagi cwə-dɔŋə kam mu, ka na bwənə yi ka ba zəni nɔɔɔna tun ŋwaani. ¹⁹Cullu tivɔ Wɛ na ki Moyisi juɟa ni tun warti ti pa nɔɔɔna maɲi fasi Wɛ yigə ni. Ku daari lele kuntu, dí laan jigɪ tuna lanyirani di Wɛ na tiɲi cwə-laa kalɔ Dl pa dibam si dí ma wanti dí tɔgi-ka dí vu dí yi Dl te tun.

²⁰Wɛ nan dugi durə mu Dl wəli da. Levi dwi tiinə bam deen nan na jigɪ Wɛ kaanum tiinə tun, Dl wu dugi durə kam kuntu doɲ di ba. ²¹Ku daari, Zezi nan na jigɪ Wɛ kaanum tu tun, Wɛ dugi durə mu did-o Dl wi:

«Amu Yuutu Baɲa-Wɛ mu dugi a durə, yi a bá fɔgi a za a ni.

Nmu wó ta n yi amu kaanum tu si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun.»

²²Wɛ na dugi Dl durə kam kuntu tun, ku bri ni Zezi ŋwaani mu Dl tiɲi cwə-laa Dl pa dibam, yi kantɔ garɪ cwə-dɔŋə kam.

²³Ku na yi Levi dwi tiinə balɔ deen na yi Wɛ kaanum tiinə tun, ba yi zanzan, tɔvni na yəni di jaani-ba yi ba ləni daani tun ŋwaani mu. ²⁴Ku daari Zezi mu yi wɔlɔ na jigɪ ŋwia si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun. Nɔɔɔn-nɔɔɔɔ nan daa bá ləni o yuu ni o ji Wɛ kaanum tu. ²⁵Kuntu tun, o wai o vri balɔ na tɔgi o ŋwaani ba yi Wɛ te tun maɲa maama, o na jigɪ ŋwia kalɔ na ba ti yi o loori Wɛ o pa-ba tun ŋwaani.

²⁶Zezi nan mu yi Wɛ kaanum yuutu wɔlɔ na maɲi tun dibam ŋwaani. O jigɪ wu-poŋo, o yi nɔɔn-ŋum Wɛ yigə ni, o ba jigɪ lwarum. Wɛ ma li-o nɔɔn-balwaaru titari ni, yi Dl zəŋ-o Dl ja Dl di weyuu Dl sɔŋɔ ni. ²⁷Ku na yi Wɛ kaanum yuu tiinə bam deen na yi te tun, de maama ba yəni ba kaani Baɲa-Wɛ mu si Dl yagi ba titi lwarum Dl ma ce-ba, yi ba laan daari ba kaani Wɛ

ba donnə bam di lwarum ɲwaanti. Ku nan na yi Zezi, wuntu kwe o tuti mu o ma kaani We kuni bidwi yirani, yi kuntu jigi kuri si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun. ²⁸Cullu tulv We na ki Moyisi juɲa ni tun pa nabiinə jiri We kaanum yuu tiinə yi ba daa ta bwənə mu. Ku nan na yi We ni-gonim dilv DL na dugi durə di ɲwaanti tun, duntu laan mu ləni Moyisi cullu tum yuu ni, yi di pa We tuti Bu wum ji DL kaanum yuutu wolv na maɲi fasti si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun.

Zezi Krisi mu yi We ni-dvurti dum kaanum yuutu

8 Taana yantu maama wunt taani dilv na yi kamunu tun mu yi si dibam jigi We kaanum yuutu wum kuntu doɲ. Wuntu mu je We-sɔɲɔ ni, Dam-Paɲwa Tu We paarti jangɔɲɔ kum jazum ni. ²O maa wv We di-laa ciga ciga wunt o tɔɲi o pa-DL. Jəgə kam kuntu yi Yuutu Baɲa-We tuti sɔɲɔ mu, ku dai lvgv baɲa vwe dilv nabiinə na pugi si ba taa zuli-DL da tun.

³Wolv maama na yi We kaanum yuutu tun titɔɲi yi si o taa mai peera di vara mu o kaani Baɲa-We. Dibam We kaanum yuutu Zezi di nan maɲi si o taa jigi kulv o na wv pa We tun. ⁴Zezi nan ya ta na wv lvgv baɲa ni, o bá ta yi We kaanum tu. Beɲwaanti We kaanum tiinə maɲi ba wv lvgv baɲa ni, yi ba yəni ba mai peera ba ma kaani We, ku maɲi di Moyisi cullu tum na bri te tun. ⁵Bantu na yəni ba tɔɲi ba pa We te tun yi wəənu tulv na wv We-sɔɲɔ ni tun nyinyugv di ti luluyv mu. Moyisi deen na lagi o pu vwe dilv nɔɔna na wv ta pai We zulə di wunt tun, We deen bri-o o na wv ki te, yi DL ta DL wv: «Kwaanti n ki wəənu tum maama si ti taa nyi ni amv na maɲi a bri-m piu kum yuu ni te tun.»

⁶Ku daari lele kuntu, Zezi na tɔɲi o pa We te tun tiini ku jigi kuri lanyirani ku dwe kaanum tiinə bam titɔɲa yam maama, ni ni-dvurti dilv We na tɔɲi Zezi ɲwaanti DL go DL pa dibam tun na lana di dwe dayigə ni-gonim dum na yi te tun. Beɲwaanti We na goni ni-dvurti dum si DL pa dibam kulv tun tiini ku lana ku dwe DL ni-doori dum. ⁷Dayigə ni dilv We na goni DL pa DL nɔɔna bam tun ya na maɲi fasti, DL ya daa bá go ni didoɲ DL ləni duntu yuu ni. ⁸We deen nan bri ni DL nɔɔna bam ki ba tusi mu. Kuntu mu DL tagi DL wv:

«Maɲa maa buna, yi amv wv go ni-dvurti
a pa a nɔɔna bam,

ku nan yi Yisrayeli dwi tiinə di Zuda dwi
tiinə bam maama mu.

⁹Ni-dvurti duntu bá ta nyi di dayigə ni dilv amv
na goni a pa ba nabaara bam
maɲa kalu a na jaani ba juɲa a pa ba nuɲi
Ezipi tvv kum wunt tun.

Bantu deen wv se ba tɔɲi ni dilv amv
na goni di ba tun.

Kuntu mu pa a yigə daa təri ba wunt.»

Mv Yuutu Baɲa-We na tagi kulv tun.

DL daa ta ma ta DL wv:

¹⁰«Kantu maɲa kam na ke,
amv wv go ni a pa Yisrayeli dwi tiinə bam ni:
«Amv wv pa a ni-taana yam zv ba wubuyv,
yi a pa ya pəni ba bicara ni.

Amv wv ta yi ba Tu We,
yi ba di wv ta yi amv nɔɔna.

¹¹Bantu nabwənə di ba dideera maama wv
lwarv amv na yi wolv tun.

Ba wolvwolv daa wv maɲi si o bri o doɲ
ni amv mu yi ba Yuutu.

¹²Maɲa kam kuntu ni amv wv duri ba
ɲwaɲa di ba lwarum dum,
yi a daa bá guli ba kəm-balwaarv tum.» »

¹³We na ɲɔɔni DL ni-dvurti dum taani kuntu doɲ tun,
ku bri ni DL dayigə ni dum laan jigi ni-doori mu. Woɲo
kulv nan na doori yi ku wura ku cɔɲi tun lagi ku ke lele
mu.

Nɔɔna na zuli We te lvgv baɲa vwe dum wunt tun

9 A lagi a ta dayigə ni-gonim dum di nɔɔna na tɔɲi di ɲwaanti ba zuli We te tun woɲo mu. Ku yi nabiinə mu pugi vwe lvgv baɲa ni si ba taa zuli We da, yi cullu bri ba na wv ta zuli-DL te tun. ²Vwe dum kuntu wv nan ce di sule mu. Di kwaga digə kam yiri mu We-di-laa, yi ka jigi min-zwən-kamunu. Taabulv maa zigv da, yi dipe dilv na yi We nyim tun tigi ku baɲa ni. ³Yigə digə di maa wura, ka yiri mu We-di-laa ciga ciga, yi ba lə gar-jali ba ma ci-ka. ⁴Kaanum bimbim maa zigv da, di yi səbu-sɲa mu ba me ba zi, dáani mu ba zve wəənu tulv lwəm na ywəmmə tun ba pa-DL. We ni-gonim daka kam di maa wura ba na me səbu-sɲa ba ma zi-ka. Ka wv kum maa jigi səbu-sɲa sɲa, ka di wv na jigi wvdiu kulv yiri na yi Maani tun. Nacəgə kalv na yi Aaron nyim yi ka deen puli vɔɔrv tun di maa wv daka kam wunt, ku wəli di kandwa-pile sile We cullu tum na pɔpɔni si baɲa ni tun. ⁵Ba deen ma ki malesi sile nyinyugv ba zigv da, yi si vwana yam kwəli daka kam baɲa, mu jəgə kalv We na saari nabiinə lwarum da tun. Malesi sum nyinyugv kum bri ni Baɲa-We mu wv jəgə kam kuntu ni di DL paari-zulə yam.

Ku nan dai lele kuntu mu a lagi si a ɲɔɔni wəənu tum kuntu taani zanzan a bri abam.

⁶Vwe dum di di wv wəənu tum na fɔɲi ti kwe kuntu tun, We kaanum tiinə bam yəni ba zvurti kwaga digə kam wv de maama mu ba tɔɲi ba pai We. ⁷Ku nan na yi yigə digə kam, We kaanum yuutu wum yirani mu jigi cwəɲə si o zv ka wv bidwi bum maama wunt. Wuntu nan na lagi o zv, o maɲi si o ja varum jana mu o zv o ma kaani Baɲa-We o tuti tusim di nɔɔna bam di tusim ɲwaanti, si We yagi DL ma ce-ba.

⁸Kuntu, We Joro kum laan bri dibam ni, maɲa kalv dayigə vwe dum ya ta na zigv tun, cwəɲə deen ya tərə si nɔɔna want ba zv We-di-laa ciga ciga kam wunt.

⁹ Ku maa yi nyinyugv mu ku na bri dibam zum wænu tum na yi te tun. Ku bri ni pæera di vara balv maama nabiinæ na kwe ba ma kaani We tun bá wani ya pa wulv na me-ya o ma zuli We tun bicari kwe fasti di We.
¹⁰ Ba zaasi-ba wænu tilv ba na wú di yi ba nyó tun, di n na wú ki te si n ta n yi lanyirani tun cullu mu. Ti maama nan yi lógv baŋa wænu cullu mu, yi ti jigv kuri si ku taa ve maŋa kam We na wú fógv Dl tiŋi Dl cwæ-dvŋa kam tun yirani má mu.

Zezi Krisi na pæ dí na cwæŋæ si dí zuli We te tun

¹¹ Zezi Krisi laan mu nan tu o ji kaanum yuutu dibam ŋwaani. Ku ma pa dí jóni o ŋwi-dvŋa wo-laaru tilv na maŋi ti wura tun. Zezi na zv We te dibam ŋwaani tun, ku yi We-svŋæ ciga ciga mu o zva, yi kuntu tiini ku lana ku dwe lógv baŋa vwe dím. O na zv me tun dai vwe dilv nabiinæ na pugv tun. ¹² O ma vu o zv We-di-laa kum wuni. Ku yi bidwv yirani mu o zva, maŋa kalv na ba ti tun ŋwaani. O nan wv me bu-balv naa na-balv jana o zv o ma kaani Baŋa-We. Ku yi o titi jana mu o me o ŋwi dibam lwarum jvnti, yi o vri dibam lwarum wuni si ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun. ¹³ We ni-doori dum bri ni ncvuv wulv na cvgi culu tun, ba maŋi si ba ma bvnti di nabe jana mu di na-pwala kalv ba na zve tun tintwarum ba misi ncvuv wum yira ni. Ba na ki kuntu mu, kuv kwe ncvuv wum si ku maŋi di cullu tum na bri te tun. ¹⁴ Vara jana na wat ncvva ka kwe tun, Zezi na tigv yi o jana kam nuni tun, ku bá tiini ku fógv ncvva ku kwe di We ku dvæni na? Zezi tvgi We Joro kulv na wura si ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun ŋwaani o ji kaanum dilv na lana fasti tun We yigæ ni. O na kaani Baŋa-We dibam ŋwaani kuntu tun, ku ma pa dí bicara kwe fasti di kæv-balwaarv tilv ya na jigv dibam ti ve tvvnti wvnti tun, yi dí daari dí zuli ŋwva Tu Baŋa-We.

¹⁵ Kuntu ŋwaani Zezi mu yi wulv We na de o ŋwaani Dl tiŋi Dl ni-dvuri dum di nabiinæ tun. O na se o ti o ma ŋwi ba lwarum jvnti tun, o wat o vri-ba di ba na ki kulv ba cvgi We dayigæ ni-gonim dum tun. Kuntu ŋwaani balv maama We na kuri si ba taa yi Dl biæ tun wat ba jóni Dl wo-laaru tilv na ba ti tun, ni Dl na goni ni si Dl pa-ba te tun.

^{16–17} Ku nyi di ncvuv na pæ ni ni, o na tiva o daari, ba na wú cæ o wænu te tun mu. Maŋa kalv o ta na ŋwi tun, o ni dum kuntu ba jigv kuri. Ku daari o nan na tiva, ba laan wú cæ o wænu tum si ku maŋi di o ni dum na tagv te tun. ¹⁸ Kuntu, We na goni Dl dayigæ ni dum Dl pa Dl ncvva bam tun, ba me vara jana mu ba ma bri ni Dl ni-gonim dum jigv kuri. ¹⁹ Moyisi deen tvclt We niæ yam maama na yi te tun mu o bri Yisrayelv tiinæ bam. O laan ma kwe na-balv di bu-balv jana o wæli di na, yi o kwe daa, ka yiri mu Yisopi, o vó gungun-svŋv ka ni ni o lu jana kam wvnti o ma misi tvnó kulv We niæ yam na pvvnti ku wvnti tun baŋa ni, yi o daari o misi Yisrayelv tiinæ bam maama yira ni. ²⁰ O deen na

ki kuntu tun, o ma ta di ba o wv: «Jana kantv bri ni We ni-gonim dum jigv kuri si á taá tvgi-di.»

²¹ Moyisi daa ta ma kwe jana kam o ma misi vve dum di wænu tilv maama na wv di wvnti yi ba ma zuli We tun. ²² Ku yi ciga mu, We cullu tum bri ni ncvva maŋi si ba ma vara jana mu ba ma fógv ba kwe wænu tilv maama na jigv digiru We yigæ ni tun. Wænu tilv ba na ba mai jana ba kwe tun yi finfun yirani mu. Jana nan ya na wv nuni, We bá yagi ncvva lwarum Dl ma cæ-ba.

Zezi Krisi kaanum dum mu saari ncvva lwarum

²³ Lógv baŋa vve dum wænu yi We-svŋæ wænu tilv na yi ciga tun nyinyugv mu, yi ti maŋi si ti fógv ti kwe di jana kuntu dovŋ mu. Ku daari We-svŋæ wænu tum titi na wú fógv ti kwe te tun, ku fun mu si ba ki kaanum dilv na wú ta dwe faŋa nyum dum tun ba pa We. ²⁴ Zezi Krisi nan na zv We te tun, ku dai vve dilv nabiinæ na pugv yi di lvæni We-svŋæ na yi te ciga ciga tun mu o zva. O nan suni o zv We te Dl svŋæ ni mu, yi o zvgv We yigæ ni dibam zænv ŋwaani. ²⁵ Zwifæ kaanum yuutu wum deen yæni o mai vara jana mu o zv We-di-laa kum wv bvti maama o ma kaani Baŋa-We. Ku nan na yi Zezi, wvntu na zv We te tun, o me o titi mu o ki kaanum kuni bidwv o pa-Dl. ²⁶ Ku ya na dai kuntu, Zezi ya wú ta yaari o tv kuni zanzan mu, ku na zvgv lógv baŋa pulim ni si ku ba ku yi zum. Ku nan na yi te tun, o laan tu lógv baŋa kweelim maŋa ni mu. O tv bidwv mu, yi o ba o ti o kaani Baŋa-We si ku pa nabiinæ lwarum saari si ku taa ve maŋa kalv na ba ti tun. ²⁷ Ncvuv maama maŋi si o ti kuni bidwv mu, si We laan di o sariva. ²⁸ Kuntu, Zezi Krisi di nan tu o ti bidwv mu o ma kaani Baŋa-We, si o li ncvva zanzan lwarum o yagi. O nan ta wú joori o ba lógv baŋa. Ku nan daa dai ncvva lwarum saarum ŋwaani, ku laan yi si o jóni balv na jigv tuna si o joori o ba tun ŋwaani mu.

10 Ku na yi We cullu tilv Dl na ki Moyisi jvŋa ni tun, ti lagv ti bri wo-laaru tum dí na wú ba dí jóni We tee ni tun na yi te tun mu. Ti nan yi lulunnu mu, ti dai ni We-svŋæ wænu tum titi na yi te tun. Ti pav ncvva joori ba kaani Baŋa-We mu biv maama taan taan. Kuntu ŋwaani ti bá wani ti pa balv na tvgi ti ŋwaani ba zuli We tun bicara kwe fasti. ² We cullu tum ya na wat ti pav balv na zuli-Dl tun lwarum saari di tiæ, ba ya daa bá bvŋi ni ba lwarum ta wv ba yuu ni, yi ba ya daa bá ta kaana. ³ Ba nan na kaani We biv maama wvnti tun, ku pav ba joori ba guli ni ba lwarum dum ta wv ba yuu ni mu. ⁴ Bevŋaani nabiinæ lwarum bá wani di saari di na-balv di bu-balv jana.

⁵ Kuntu ŋwaani mu Zezi deen na lagv o ba lógv baŋa maŋa kalv tun, o tagv di o Ko We o wv:

«Nmu ba lagv nabiinæ na mai vara di pæera
ba kaani-m te tun.

Nmu nan pæ amv nabiinu yira mu,
si a ma-ya a ki nmu wvbvŋa lógv baŋa ni.

⁶Ku na yi nɔɔna na yɛni ba gu vara ba zwe ba ma kaanti-m te tun,
naa ba na kaanti te si ku ma saari ba lwarim tun,
kikiɛ yam kuntu maama ba poli nmɔ wu.

⁷Amu maa wi:

«A Ko We, nii amɔ da,
si a ki nmɔ wubuɲa na lagɪ te tun,
ni ku na pɔpɔni amɔ taani nmɔ tɔnɔ kum
wɔni faɲa faɲa te tun.» »

⁸Zezi maɲɪ o da yigɛ o ta o wi: «Nmɔ ba lagɪ si nabiinɛ ma vara di pɛera ba ma kaanti nmɔ, naa ba gu vara ba zwe ba ma kaanti nmɔ, naa ba kaanti si ku ma saari ba lwarim. Wɛɛnu tuntɔ maama ba poli nmɔ wu.» Nan di ti na maɲɪ ti tɔɲi We cullu tum na bri te tun di. ⁹O laan ma daari o ta o wi: «Nii amɔ da, si a ki nmɔ wubuɲa na lagɪ te tun.» Kuntu bri ni We saari Dl dayigɛ kaanum ni dum Dl yagɪ, yi Dl daari Dl lɛni kaanum didɔɲ mu.

¹⁰Dintɔ mu yi Zezi Krisi na ki o Ko We wubuɲa na lagɪ te tun maama, yi o ma o tuti yira o ma kaanti kuni bidwi, yi ku jigi kuri si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun, si ku pa di taá jigi wu-pɔɲo We yigɛ ni.

¹¹Lugɔ baɲa kaanum tiinɛ yɛni ba zigi wɛɛni mu ba tuɲɪ de maama, ba gu vara ba ma kaana maɲa maama, yi ba kaanum dum kuntu nan warɪ lwarim di saara.

¹²Ku nan na yi Zezi, wuntu kwe o tuti o ma kaanti Baɲa-We bidwi yirani má mu, yi ku saari nabiinɛ lwarim si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun. O na ki kuntu o ti tun, o ma vu o jɛni Baɲa-We jazim ni, ¹³yi o laan cɛgi maɲa kalɔ We na wó ki o dɔna maama o nɛ kuri ni si o nɔ-ba ni tɪga te tun. ¹⁴Kuntu, o kaanti We kuni bidwi mu, si ku pa nɔɔna taa jigi wu-pɔɲo si ba bicara kwe fasti si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun.

¹⁵We Joro kum di nan bri dibam jaja ni wɛɛnu tum kuntu yi ciga mu. Ku de yigɛ ku ta ku wi:

¹⁶«Amu Yuutu Baɲa-We tagi a wi:
«Kantu maɲa kam na kɛ,
amu wó go ni a pa a nɔɔna bam ni:
Amu wó pa a ni-taana yam zu ba bicara,
yi a pa ya pɛni ba wubuɲa ni.» »

¹⁷Dl daa ta ma ta Dl wi:

«Amu daa bá guli ba lwarim di ba
kɛm-balwaarɔ tum.»

¹⁸We nan na yagɪ nabiinɛ kɛm-balwaarɔ tum Dl ma cɛ-ba tun, ku daa wu maɲɪ si ba gu vara ba ma kaanti-Dl ba lwarim saarim ɲwaani.

Dí na maɲɪ si dí zigi di baari We cwɛɲɛ kam wɔni te tun

¹⁹A ko-biɛ-ba, dí laan jigi ni si dí zu We-di-laa ciga ciga kam wɔni, Zezi Krisi na tɪga yi o jana nuɲi tun ɲwaani. ²⁰Wuntu nan mu purɪ cwɛ-dɔɲa o pa dibam, yi kantu mu pai ɲwɪa. O maa kaari gar-jaltɪ dum di ya na wu dibam di We laɲa ni tun, di o na kwe o yira yam o kaanti Baɲa-We tun ɲwaani. ²¹Kuntu, dibam

jigi We kaanum tu ciga ciga o na nii We tuti nɔɔna bam baɲa ni. ²²Kuntu ɲwaani, pa-na dí fɔfɔ dí twe We te di wubuɲ-ɲuna di baari dilɔ na bri ni dí jigi wu-didwa fasti di We tun. We kwe di bicara ku pa di daa ba buɲɪ ni dí lwarim ta wu di yuu ni, yi Dl zari dibam di na-ɲuna. ²³Pa-na dí bri ni dí jigi tuna We tee ni yi bubwɛa tɛrɛ, Dl na goni ni Dl pa dibam yi Dl bá fɔgi Dl kwanɪ-di tun ɲwaani. ²⁴Pa-na dí taá ye da-ni ni, si dí taá zɛni daani, si dí taá soe daani, si dí taá ki kɛm-laaru. ²⁵Á yi pa di yagɪ da-kikilim We zulɛ ɲwaani ni badaara na yagɪ te tun. Nan kwaani-na á tiini á taá wɛli daani kuntu, si ku pa á na baari, á na lwarɪ ni dí Yuutu wum de dum twe tun ɲwaani.

²⁶Nɔɔnu wulɔ na lwarɪ We ciga kam tun, o ta na paali o ki lwarim, kaanum daa tɛrɛ di na wó pa o lwarim dum saari. ²⁷Ku laan nan daari si fɔvɔni mu taa jigi kuntu tu di We na wó ki-o te tun. We na di o sariya, Dl laan wó pa o zu min-fɔɔ kulu na wó cɔgi balɔ maama na vun We tun wu. ²⁸Ku na yi We cullu tɪlv Dl na ki Moyisi juɲa ni tun, nɔɔnu na cɔgi-ti, yi nɔɔna bale naa batɔ na yi maana tiinɛ, baá gu kuntu tu mu o kɛm-lɔɲɔ kum ɲwaani yi ɲwaɲa bá ta wura. ²⁹Ku daari nɔɔnu wulɔ nan na yáali We tuti Bu wum tun, kuntu tu bá tiini o na cɔgum ku gaali We tee ni na? Kuntu tu pai Zezi jana kam We na de ka ɲwaani Dl tiɲi Dl ni-dvurɪ dum tun yi kafe mu, yi ku nan yi jana kam kuntu mu We me Dl fɔgi Dl kwe nɔɔnu wum kuntu bicari. Kuntu tu daa ta twɪ We Joro kum ku na pai nɔɔna We zaani dum tun mu. Kuntu tun, o bá tiini o na cam na? ³⁰Dibam nan maɲɪ dí ye wulɔ wum o na tagi o wi:

«Amu mu yi wulɔ na wó cɔgi nɔɔna di
ba kɛm-balwaarɔ tun.

Amu wó pa ba joori ba na kulu na maɲɪ di ba tun.»
Ku ta pɔpɔni ni:

«Baɲa-We wó di Dl nɔɔna sariya.»

³¹Ku nan wó ta tiini ku yi lɛrɔ di wulɔ na ki o cɔgi yi ɲwɪa Tu Baɲa-We juɲa zu-o si Dl pa o na cam tun.

³²Nan guli-na abam deen na de yigɛ á na We pooni dum ciga ciga yi á yaari zanzan te tun. Cam dum nan wu wani abam á na vɔgi pu-dia tun ɲwaani. ³³Maɲa kadoɲ ni ba yɛni ba twɪ abam yi ba beesɪ abam nɔn-kɔgɔ yigɛ ni. Maɲa kadoɲ ni di, á yɛni á sɛ si á tɔgi á wɛli balɔ di na nɛ abam yaara yam doɲ tun, ³⁴ku pe á tɔgi á na yaara di balɔ na wu puna digɛ ni tun. Nɔɔna maa yɛni ba vri abam wɛɛnu yi á cim di wɔpolo, beɲwaani á ye ni á maɲɪ á jigi kulu na tiini ku lana ku dwe, yi kuó ta wu abam tee ni si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun. ³⁵Á yi yagɪ á na jigi baari te tun, si kuó pa á na nyɔɔri zanzan We tee ni. ³⁶Á nan maɲɪ si á taá jigi pu-dia, si á taá ma ki We wubuɲa na lagɪ te tun, si á daari á jɔɲi wo-laaru tɪlv Dl na goni ni si Dl pa abam tun. ³⁷Ku nan pɔpɔni We tɔnɔ kum wɔni ku wi:

«Ku daari fun mu si wulɔ na lagɪ o ba tun laan ba.
O bá daani.»

³⁸Wulv maama na jigi ciga amv Baŋa-We tee ni tun mu yi wulv na ki o wu-didva di amv tun, oó na ŋwia ciga ciga.
O nan na joori kwaga,
amv bá ta jigi wupolo did-o.»

³⁹Dibam nan dai balv na joori kwaga yi ba ga ŋwia We tee ni tun. Dí yi balv na ki dí wu-didva di We yi dí wó na ŋwia Dɓɓi tee ni tun mu.

Wu-didva kám di We na yi te tun

11 Nmu na jigi wu-didva di We, ku kuri mu n ye lanyirani ni nmu wó suni n na wænu tilv n na tuni tun. Ku kuri mu n ta n jigi ciga ni wænu tilv n na ba nai di n yiã tun suni ti wurã. ²Nɔɔna balv na de We cwəŋə faŋa faŋa tun, ku yi ba na ki ba wu-didva di We tun ŋwaani mu pe ba yiri zaŋi.

³Ku yi dibam di na ki dí wu-didva di We tun ŋwaani mu pai dí lware ni, We me Dɓɓi ni-taani mu Dɓɓi ki lugu baŋa di weyuu maama. Kuntu mu dí se ni We kwe wænu tilv na ba nai di yiã tun mu Dɓɓi ma ki tilv dí na wai dí nai di yiã tun.

⁴Abel deen na jigi wu-didva di We tun ŋwaani mu pe o kaanum dum ja kuri di dwæni Kayin nyim dum. O wu-didva kam mu pe We wi, o yi ciga tu, We na se o peera yam tun ŋwaani. O daa tərɛ yi o wu-didva kam ŋwaani nan pai o taani ta wurã.

⁵Enãki di na jigi wu-didva di We tun ŋwaani mu pe Dɓɓi kwe-o Dɓɓi ja Dɓɓi di Dɓɓi sɔŋɔ, yi tɔvni wu jaan-o. We na kwe-o kuntu tun, nɔɔn-nɔɔnv daa wu ne o je. Ku nan na wó loori kuntu tun, ku maŋi ku ta We tɔnɔ kum wuni ku wi, o poli We wu. ⁶Nɔɔnv nan na ba jigi wu-didva di We, o bá wani o pa We wu poli. Wulv maama na twe We tun, ku fin mu si kuntu tu taa jigi wu-didva o se ni We suni Dɓɓi wurã yi Dɓɓi ki balv na lagɔ si ba yi Dɓɓi te tun lanyirani.

⁷Nowe di deen na jigi wu-didva di We tun mu pe o se Dɓɓi ni. We deen tagɔ did-o kulv na lagɔ ku ba ku ki yi nabiinã yiã ta wu ne-ku tun. O ma se We ni yi o pa naboro kamuni, yi o di o sɔŋɔ tiinã zu ku wu, yi We pa ba lu na-fara bam. O kám dum kuntu ma bri ni lugu baŋa nɔɔna balv na wu se We ni tun ba jigi bura. We ma pa o na ciga Dɓɓi tee ni o na ki o wu-didva di We tun ŋwaani.

⁸Abraham deen na jigi wu-didva di We tun mu pe o nuŋi o titi tuw kum ni, o vu jægə kalv We na goni ni ni Dɓɓi wó pa-o si o dwi tiinã taa te tun. We na bəŋ-o ni o nuŋi kuntu tun, o suni o se o maa ve, yi o maŋi o yəri je sum o na ve tun. ⁹O na jigi wu-didva di We tun ŋwaani mu pe o vu o zɔvri tuw kum We ya na maŋi Dɓɓi go ni si Dɓɓi wó pa-o tun wuni ni vərɛ te. O deen zɔvri vwe wuni mu. Yizaki di Zakɔbi balv We na goni Dɓɓi ni dum kuntu di ba di tun di zɔvri vwə wuni mu. ¹⁰Ku bri ni Abraham deen cəgi si o zu tuw kulv kuri na fɔgi ku

cwi lanyirani tun mu. Ku yi We titi mu bəgi ku kuri, yi duntv mu yi ku lwarv.

¹¹Abraham kaani Sara deen yi ka-dugv mu yi o ke lura. Di kuntu di, o na jigi wu-didva di We tun mu pe o se ni We bá kwani Dɓɓi ni dum Dɓɓi na goni tun yi o wani o lv bu. ¹²Kuntu, ku zigɔ nɔn-dva kalv na yi Abraham yi o tiini o kwun zanzan tun yira ni mu We pe o lv dwi tiinã kəgɔ kəgɔ, ni calcwɔ na dagi weyuu ni naa ninu ni kasulv-wia na dagi yi ku wari ku ga te tun.

¹³Nɔɔna balv deen na ki ba wu-didva di We kuntu tun nan tigi yi ba wu ne wænu tilv We na goni ni si Dɓɓi pa-ba tun. Ba deen maŋi ba maani ni wænu tum de wó daani yi ti laan ba, yi ba nan ya ta jigi wupolo ku ŋwaani. Ba ma ta jaja ni ba yi vərɛ mu, ba kugu je təri lugu baŋa ni. ¹⁴Balv maama na te kuntu doŋ tun bri ni ba daa ta jigi tuna, si baá na tuw kulv na wó ta yi ba kugu je tun mu. ¹⁵Ba daa ba jigi tuw kulv ba na nuŋi ku wuni tun wubɔŋa ba yuu ni. Ba ya na jigi ku wubɔŋa, ba ya wó wani ba na cwəŋə si ba joori. ¹⁶Ku nan na yi te tun, ba wubɔŋa tiini ya zu tuw kulv na lana ku ja gaali tun. Kuntu mu yi We titi sɔŋɔ kum. Ku ma pa Baŋa-We jigi wupolo di ba na bə-Dɓɓi ni ba Tu We tun. Dɓɓi nan maŋi Dɓɓi jigi tuw kulv Dɓɓi na ti ku yigə si Dɓɓi pa-ba tun.

^{17–18}Ku yi Abraham na ki o wu-didva di We te tun mu pe o deen se o kwe o bu Yizaki si o ma kaani Baŋa-We maŋa kam Dɓɓi na maŋ-o si Dɓɓi nii tun. We nan maŋi Dɓɓi go ni Dɓɓi pa-o ni: «Kuv zigɔ Yizaki yira ni mu si n dwi tiinã ma puli.» Di kuntu di, o deen ta se si o ya ma o bu-dva kam o kaani We, ni We na bri-o te tun. ¹⁹O deen jigi ciga ni We wó wani Dɓɓi bi Yizaki Dɓɓi pa o yagi tɔvni. Ku nan na suni ku ki te tun nyi di Dɓɓi bi-o tɔvni wuni mu.

²⁰Yizaki di na jigi wu-didva di We tun mu pe o sɔɔli We o pa o biã Zakɔbi di Ezayu wænu tilv na lagɔ ti ba ti ki tun ŋwaani.

²¹Zakɔbi di na tu o ga fin si o ti tun, o na jigi wu-didva di We tun mu pe o sɔɔli We o pa o bu Zuzefu biã bam maama bale. O deen ma zi o nacəgə o zaŋi yi o zuli We.

²²Zuzefu di maŋa na twe si o ti tun, o na jigi wu-didva di We tun mu pe o ta di Yisrayel tiinã bam ni baá nuŋi Ezipi tuw ni. O ma pa-ba ni ni, ba na ma nuŋə, si ba guri o kwi sum Ezipi ni ba ja vu ba titi tuw.

²³Moyisi ko di o nu di deen na jigi wu-didva di We tun mu pe ba kwe-o ba səgi canɔ sitɔ ba na lvg-o maŋa kalv tun. Ba ma na ni bu wum yi bu-laa, yi ba wu kwari fɔvni si ba vin pa-faru wum ni.

²⁴Moyisi deen na ki nɔɔnv tun, ku yi o na jigi wu-didva di We tun ŋwaani mu pe o wu se si ba taa bə-o ni Pa-faru wum bukɔ bu. ²⁵O deen maa buŋi ni, o na tɔgi di We nɔɔna bam o na yaara, kuv ta gari o na yagi We cwəŋə yi o daari o di ywæni dilv na bá daani tun. ²⁶O nan buŋi ni, nɔɔna na goon-o ni ba na

wó gooni Krisi wum We na lagɔ Dl tɔɔtɔ tun, ku gari o na nɛ jɔɔtɔɔ zanzan Ezipi ni, bɛɔwaantɔ o wɔbɔɔa deen tigi pɛɛrtɔ dilɔ o na wó ba o jɔɔti We tee ni tun baɔa ni mu.

²⁷ Moyisi na jɔɔtɔ wu-didɔa dɛ We tun ɔwaantɔ mu pɛ o nuɔti Ezipi ni yɔ o wu kwari pa-faru wum ban-zɔɔɔ kum. O maa jɔɔtɔ baari yɔ o wu sɛ sɔ o jooɔi kwaga, bɛɔwaantɔ o ye ni We dilɔ na ba nai dɛ yiɔ tun wu o yigɔ ni. ²⁸ O na jɔɔtɔ wu-didɔa dɛ We tun mu pɛ o pa Yisurayɛlti tiinɛ bam dɛ Paki candiɔ ba sam ni. O ma pa ba kɛ jana ba misi ba dɛ sum niɔ ni, sɔ tɔɔntɔ maleka kalɔ na wó ba sɔ ka gu bɛkɛri-kwɔn sum maama tun daa yɔ kɛ ba tɔtɔ biɔ bam kulukulɔ.

²⁹ Yisurayɛlti tiinɛ bam na kɛ ba wu-didɔa dɛ We tun mu pɛ nuɔtɔ kulɔ ba na bɛi ni Bu-sɔɔa tun na bam pɔɔɔɔɔ bɛle ba daartɔ ti-kura, yɔ Yisurayɛlti tiinɛ bam tɔɔtɔ da ba bɛ. Ezipi tiinɛ bam na kwaantɔ sɔ ba tɔɔtɔ ba kwaga ba bɛ tun, na bam ma jooɔi ba tu ba naagɔ daantɔ, yɔ ku pa ba maama li na ba ti.

³⁰ We nɔɔna bam na jɔɔtɔ wu-didɔa dɛ We tun mu pɛ ba vu ba kaagɔ Zeriko tu kum da yarpe, yɔ ku kɛbri sum laan tu tɔga ni. ³¹ Ku nan daa ta na yɔ Rahabi wulu ya na yɔ ka-boro yɔ o zɔɔrtɔ Zeriko ni tun, o na kɛ o wu-didɔa dɛ We tun mu pɛ o deen jeeri Yisurayɛlti nɔɔna balɔ na ve sɔ ba daantɔ tu kum ba nii tun lanyiranɔ. Kuntɔ ɔwaantɔ mu pɛ ba wu gu-o ba wɛli dɛ balɔ na vin We tun.

³² Amɔ ya jɔɔtɔ taantɔ zanzan sɔ a ta a wɛli da, yɔ pwɛlɛ daa tɛrɛ sɔ a ɔɔɔntɔ nɔɔna badaara taantɔ a wɛli da. Amɔ ya wó maɔti Zidɔɔn dɛ Baraki dɛ Samsɔn dɛ Zefite dɛ Davidi dɛ Samuwɛlti dɛ faɔa faɔa We nijɔɔnɛ bam maama na yɔ te tun. ³³ Bantɔ maama deen jɔɔtɔ wu-didɔa mu dɛ We, yɔ ba magɔ jara ba wantɔ tunɔ zanzan. Ba ma kwari ba kɛ kulɔ na yɔ cɔga tun, yɔ ba daartɔ ba jɔɔti kulɔ We na goni ni sɔ Dl pa-ba tun. Ba ma pa nywɛɛntɔ niɔ pu yɔ ti daa wu jaantɔ-ba. ³⁴ Ba ma pa min-vurɔ dwe yɔ ti daa wu di-ba, yɔ ba wantɔ ba lu nɔɔna jɔa ni ku pa ba daa wu gu-ba dɛ su-lwaanɔ. Ba ya bwɛnɛ mu yɔ ba na dam. Ba ma tiini ba na baari, yɔ ba magɔ jara ba wantɔ ba zɛli dwi-ge tiinɛ balɔ na yɔ ba duna tun ba pa ba viiri. ³⁵ Kaana dɛ ma na ba nɔɔna balɔ ya na tɔga tun na jooɔi ba bi. Nɔɔna badonnɛ ma wu sɛ sɔ ba vri ba tɔtɔ nɔɔna balɔ na jɔɔtɔ-ba ba yaari tun jɔɔa ni. Ba sɛ sɔ ba ti, sɔ ba jooɔi ba bi ba na ɔwɔa kalɔ na lana ka dwe tun We tee ni.

³⁶ Ba ma yáaltɔ We nɔɔna badaara dɛ ba na mwani-ba yɔ ba daartɔ ba magɔ-ba te tun. Ba ma vɔ nɔɔna badonnɛ dɛ capɔnnɔ yɔ ba kɛ-ba pɔna digɔ ni. ³⁷ Ba ma dulɔ ba badonnɛ dɛ kandwa ba gu. Ba ma surɔ badaara yira kuni bɛle. Ba ma kwe su-lwaanɔ ba ma gu ba badonnɛ.

We nɔɔna badonnɛ maa beerɔ jɛgɔ maama, yɔ ba zɔ peeni dɛ buntɔ tankwaalɔ yiranɔ. Zuri dɛ cam ma jɔɔtɔ-ba, yɔ nɔɔna dɛ bɛɛstɔ-ba. ³⁸ We nɔɔna bam deen beeri kagɔa yuu ni dɛ pweeru yum ni mu, yɔ ba zɔɔrtɔ ba tigi pweeru gugwɛru ni dɛ bɔɔna wuntɔ. Lɔɔvɔ baɔa

nan ya wu maɔtɔ sɔ ku taa jɔɔtɔ nɔɔn-ɔɔna bam kuntɔ dwi dɔɔtɔ.

³⁹ Nɔɔna bam kuntɔ maama yirɔ deen zaɔtɔ ba na kɛ ba wu-didɔa dɛ We tun ɔwaantɔ mu. Nan dɛ kuntɔ dɛ, ba wu nɛ We ya na goni ni sɔ Dl kɛ-ba lanyiranɔ te tun.

⁴⁰ We deen nan buɔtɔ sɔ Dl kɛ kulɔ na tiini ku lana tun mu dibam ɔwaantɔ, Dl na lagɔ sɔ Dl pa dɛ maama tɔɔtɔ daantɔ dɛ ji lanyiranɔ fastɔ Dl yigɔ ni tun ɔwaantɔ.

We vai dɛ zwe dɛ na yɔ Dl biɔ tun ɔwaantɔ mu

12 Dibam nan lwarɔ ni faɔa faɔa We nɔɔn-kɔɔɔ kum kuntɔ ba na bri ni ba jɔɔtɔ wu-didɔa dɛ We tun gilimi dibam ba bri cwɛɔɔ. Kuntɔ ɔwaantɔ, pa-na dɛ yaɔtɔ wo-yɔɔrtɔ tulɔ maama na cu dibam ti pa dɛ warɔ dɛ tɔɔtɔ We lanyiranɔ tun, dɛ lwarum dilɔ na jɔɔtɔ dibam tun, sɔ dɛ daartɔ dɛ kwaantɔ dɛ duri dɛ pu-dɔa cwɛɔɔ kalɔ We na pɛ dibam tun wuntɔ. ² Pa-na dɛ yɔɔrtɔ dɛ taá nii Zezi. Wuntɔ mu pɛ dibam puli dɛ kɛ dɛ wu-didɔa dɛ We, yɔ o ta wó pa dɛ taá jɔɔtɔ wu-didɔa dɛ We sɔ ku vu ku yi gurim. O deen ma vɔ pu-dɔa yɔ o yaari o ti tɔɔntɔ-dagara baɔa ni. O wu kwari cavura sɔ o ti tɔɔntɔ dɔm kuntɔ dwi, bɛɔwaantɔ o nɛ ni We tiɔi ywɛni mu sɔ Dl pa-o. O laan ma daartɔ o vu o jɔni Baɔa-We paari jangɔɔ kum jazum ni.

³ Nan buɔtɔ-na á nii Zezi na tiini o vɔ pu-dɔa dɛ nɔɔn-balwaaru na cul-o yɔ ba jaar-o te tun. Á nan yɔ zaɔtɔ á ga baari sɔ á yaɔtɔ We cwɛɔɔ tɔɔgum. ⁴ Abam na yɛni á kwaantɔ sɔ á jaɔtɔ á cɔɔtɔ lwarum dam te tun, á wu nɔɔn-nɔɔntɔ daa ta wu tigi ku ɔwaantɔ. ⁵ We tɔnɔ kum nan jɔɔtɔ taantɔ dilɔ na wó wantɔ ku pa abam na baari tun, á na yɔ We biɔ tun ɔwaantɔ. Nan guli-na ku na bri abam te ku wɔ:

«Amɔ bu, n Yuutu We na vaɔtɔ nmu zwe,
sɔ n yɔ zaɔtɔ n kwe-ku n ma n ji kafe.
We na kaantɔ-m,
sɔ n yɔ pa n wu cɔɔtɔ.

⁶ Bɛɔwaantɔ Baɔa-We na soe balɔ tun mu Dl yɛni
Dl vaɔtɔ ba zwa sɔ Dl pa ba kurisɔ.
Wulu maama We na jɔɔtɔ sɔ o taa yɔ Dl bu tun,
Dl yɛni Dl ma cam mu Dl kwe-o.»

⁷ Á na nɛ yaara, ku yɔ sɔ ku ma kwe abam mu. Á na yɔ We biɔ tun mu pai Dl kwe abam kuntɔ dɔɔtɔ. Bu tɛrɛ o ko na ba vaɔtɔ o zwe sɔ o kurisɔ. ⁸ We nan ya na wu vaɔtɔ abam zwa ni Dl na kɛ Dl biɔ bam maama te tun, ku bri ni abam dai Dl biɔ cɔga cɔga mu, á yɔ bu-tampirɔ mu. ⁹ Dibam kwɛ bam lɔɔvɔ baɔa ni tun yɛni ba vaɔtɔ dɛ zwa mu, yɔ dɛ nɔɔtɔ-ba. Ku nan na yɔ dɛ Ko We dilɔ na te dɛ jwɛru tun, ku maɔtɔ sɔ dɛ tiini dɛ sɛ Dl ni, sɔ dɛ laan na ɔwɔa Dl tee ni. ¹⁰ Dɛ kwɛ bam lɔɔvɔ baɔa ni tun yɛni ba vaɔtɔ dɛ zwa bina funfun yiranɔ mu, sɔ ku maɔtɔ dɛ ba wɔbɔɔa na lagɔ te tun. Dɛ Ko We tɔtɔ nan kɛ kuntɔ sɔ ku wɛli dibam mu, sɔ dɛ wantɔ dɛ tɔɔtɔ dɛ na duntɔ wu-pɔɔɔ kum dɔɔtɔ. ¹¹ Maɔa kalɔ ba na yɛni ba vaɔtɔ dɛ zwa tun, ku yɛni ku pa dɛ wu cɔɔtɔ mu yɔ dɛ ba

jigi wupolo. Kuntu kwaga ni, zwa vanum dum laan wó zəni balu di na kwe-ba tun di pa ba na nyɔɔri, di ba ηwɔa na tɔgi cɔga yi ba jigi bicari-zuru tun.

¹²Kuntu ηwaani, na-na dam di baari si á taá tɔgi We cwəŋə. ¹³Á taá ve cwəŋə kalu na yɔɔri tun wuni, si balu na ve yi ba duə tun yi saari ba tu ba wəli da, si ku wanti ku pa ba ne sum je.

Dí wu maŋi si dí vin We zaani dum

¹⁴Kwaani-na si á taá zɔvra, si ywəəni taa wu á di nɔɔnu maama titari ni, si á kwəri á taá jigi wu-poŋo We yigə ni, beŋwaani nɔɔnu na ba jigi wu-poŋo, o bá wanti o na Yuutu Baŋa-We. ¹⁵Fɔgi-na á ci á titi si nɔɔn-nɔɔnu yi ga We zaani dum, si nɔɔn-nɔɔnu bicari yi zaŋi di ji ni vian na cana te tun, si ku pa ku loŋi nɔɔna zanzan si ku cɔgi-ba We cwəŋə kam wuni. ¹⁶Á yi pa á wɔɔwɔɔ tɔgi boorim kikiə, naa o taa gooni wəənu tilu na yi We nyum ni Ezayu deen na yi te tun. Wuntu yigə tərə di o na yi o ko bu-kwɔan tun. O kana maa wɔɔ, yi o kwe o nakwum dum o ma ləni o nyaani wum zɔŋa wodi u o di. ¹⁷Abam nan maŋi á ye kulv na ki-o ku kwaga seeni tun. O joori o ba o lagɔ si o ko wum sɔɔli We o pa-o, o na yi o bu-kwɔan tun ηwaani. O ma kwaani o loori o ko wum di yi-na. O ma wu ne cwəŋə, beŋwaani o daa warti o joori o kwani o kəm dum.

¹⁸Abam na twe We te tun dat nɔɔnɔni Yisrayeli tiinə bam deen na zɔgi piu kulv təŋə ni yi ba yiə na-ku yi ba kwəri ba wat ba dwe-ku di ba jia te tun. Min-fɔɔ di lim deen mu wura, dua ma mumunə ku yuu ni. ¹⁹Ba ma ni nabɔɔ wum di kwərə na ηɔɔni. Balu na ni kwərə kam kuntu tun ma loori si ka daa yi ηɔɔni ka wəli da, ²⁰beŋwaani ka na maŋi ka kaani-ba te tun tiini ku dana ku pa-ba, di ka na tagi di ba ka wi: «Wulv maama na dwe piu kum tun, ku zi na yi varum mu di, si á dul-o di kandwa á gv.» ²¹Wəənu tilu ba na ne tun ma tiini ku sɔɔri ba yira, yi Moyisi titi ta o wi: «Fvuni tiini di zɔ-ni yi a yira sai.»

²²Ku nan dat kuntu abam tee ni. Abam laan twe piu kulv yiri na yi Siyɔn tun mu. Ku maa yi ηwɔa Tu Baŋa-We tu-kamunu Zeruzalem kulv na wu We-sɔŋo ni tun. We malesti kɔgɔ kɔgɔ ma jeeri daani jəgə kam kuntu ni. ²³Abam nan tu á wəli We kɔgɔ kum wuni mu. Ku yi Dl bu-kwɔn sum kɔgɔ kum ba yira na pupuni ya tiŋi We-sɔŋo tɔnɔ kum wuni tun candiə mu. Ku yi We dilu na wó di nabiinə maama sariya tun te mu á tu á yi. Ku maa yi balu na ne cɔga Dl yigə ni yi Dl laan pa ba bicara fɔgi ya kwe fasti tun jwəəru tun na wu me tun mu á yiə. ²⁴Ku nan yi Zezi wulv We na de o ηwaani Dl go Dl ni-dvuri dum tun te mu á yiə. Ku yi Zezi jana kam ηwaani mu pe á fɔgi di We. O jana kam

nan bri dibam woŋo kulv na lana ku dwe kulv Abeli jana kam na bri tun.

²⁵Á taá ye si á yi zaŋi á vin taani dum Zezi na ηɔɔni di abam tun. Nɔɔna balu deen na vin wulv na bri-ba We kwərə lugv baŋa ni tun, ba wu lugv cam wuni. Dibam di nan na vin Zezi, o na wu We-sɔŋo ni yi o ηɔɔni di dibam tun, dí wó wanti dí lu na? ²⁶Faŋa faŋa tun, We kwərə deen pe tɔga baŋa sisiŋi, yi Dl laan go Dl ni Dl wi:

«Amu daa ta wó joori a pa tɔga baŋa sisiŋi bidwi, yi ku dai kantv yirani, ku laan wó wəli di weyuu maama mu.»

²⁷We na tagi Dl wi, Dl ta wó joori Dl ki kuntu doŋ bidwi tun, ku bri ni wəənu tilu Dl na ki tun mu Dl laan lagɔ Dl sisiŋi-ti Dl li ti zɔga je ni, si ti daa yi taa wura. Wəənu tilu na bá wanti ti sisiŋi tun yirani laan mu wó daari.

²⁸We nan pe dí tɔgi dí di paari dilu na bá wanti di sisiŋi si di cɔgi tun mu. Kuntu ηwaani dí wó ki We le, yi dí daari dí pa-Dl zulə yalu na tɔgi Dl wubuŋa tun, si dí tɔŋi dí pa-Dl, si dí taá kwari-Dl lanyirani, ²⁹beŋwaani dibam Tu We nyi di min-fɔɔ mu, yi di di wəənu tilu maama na ba tɔgi Dl wubuŋa tun.

Dí na wó ki te si ku poli We wu tun

13 Yi zaŋi á yagi da-sono á na yi da-ko-biə Zezi ηwaani tun. ²Taá ye-na si á taá ki vərə voro. Nɔɔna badonnə deen na ki kuntu tun, ku pe ba jeeri We malesti mu ba sam ni, yi ba wu lwarɔ ba na yi balu tun. ³Guli-na balu na wu puna digə ni tun woŋo, nɔɔnɔni abam di tɔgi á wu puna digə ni mu te, si á zəni-ba. Guli-na balu nɔɔna na beesti-ba tun di woŋo, nɔɔnɔni abam di tɔgi á yaari mu te.

⁴Baaru di o kaani maama maŋi si ba taa zɔvri daani mu di sono di zulə. Barv wum di kaani wum maama maŋi si ba taa jigi cɔga mu da-tee ni. We nan wó di balu maama na ki wo-zɔɔna di boorim kikiə tun sariya.

⁵Á yi pa á ηwɔa taa tɔgi səbu-lagi. Taá jigi-na wupolo di á na jigi kulv tun. Beŋwaani We maŋi Dl ta Dl wi:

«Amu bá fɔgi a yagi abam maŋa di maŋa.»

⁶Kuntu ηwaani dibam wó ta jigi baari si dí taá wi:

«Baŋa-We mu yi dí zənnu, dí bá ta kwari fvuni.

Nɔɔn-nɔɔnu bá wanti o ki dibam kulukulu.»

⁷Taá guli-na nɔɔna balu na yi á yigə tiinə yi ba deen tɔɔli We kwərə kam ba bri abam tun woŋo. Maani-na á nii ba ηwɔa deen na yi te si ku vu ku yi ba tɔvni tun, si á daari á lwəni ba na ki ba wu-dɔɔva di Zezi te tun.

⁸Maŋa maama Zezi Krisi yi ni o na maŋi o yi te tun mu, diini di zum maama si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

⁹Yi pa-na nɔɔna ma zaasum-ge ba gani abam di wɛɛnu dwi tɛri tɛri si ku pa á ywɛri We cwɛɛɔ nɪ. Ku yi We zaani dim ɛwaani mu pai dí na baari We cwɛɛɔ kam wɔni, si ku dai wɔdiiru culim ɛwaani. Balu na tɔgi wɔdiiru culim cwɛɛɔ tun nan wu ne zɛnɛ ku ɛwaani.

¹⁰Zezi Krisi na kwe o titi o ma kaani Baɔa-We dɔbam ɛwaani te tun dai kaanum dilu doɔ nɔɔna na wó di di nwana yam tun. Balu na tɔɔi We vwe dim wɔni ba pa-Dl tun, ba ba jigi cwɛɛɔ si ba twɛri kaanum dim kuntu wɛɛnu ba di. ¹¹Ku na ki te tun, We kaanum yuutu wɔm yɛni o gu vara mu, yi o ja ba jana kam o zu We-di-laa kum wu o ma saari nɔɔna bam lwarum. Ku daari vara bam titi, baá ja nuɔi tuv kum daa mu ba zwe maama. ¹²Zezi tɔvni dim di nan de kuntu doɔ mu. O yaari mu o ti tuv kum daa ni, yi o ma o titi jana kam o saari nɔɔna bam lwarum.

¹³Kuntu ɛwaani, pa-na dí nuɔi dí vu o te tuv kum daa ni, si dí tɔgi dí se o goonɛ yam doɔ. ¹⁴Beɛwaani, lugv baɔa yo seeni dɔbam ba jigi tuv kulv na wó ta yi dí kugu je maɔa maama tun, dí nan tuni tuv kulv na lagɪ ku ba tun mu.

¹⁵Pa-na dí tɔgi Zezi ɛwaani dí taá zuli We maɔa maama. Kuntu mu yi kulv dí na wó kwe dí ma kaani-Dl tun. Dí ni-taani na bri We dam te tun mu yi pɛera yalv dí na wó pa-Dl tun. ¹⁶Á yi swe si á taá ki kɛm-laaru, si á daari á taá zɛni daani, si kuntu mu yi kaanum dilu na poli We wu tun.

¹⁷Taá nɔɔi-na á yigɛ tiinɛ, si á daari á taá se ba ni, si bantv mu nii abam na wó ta ɛwi di We te tun baɔa

ni, yi baá ba ba zigɪ We yigɛ ni si ba bri ba na tɔɔi kulv abam ɛwaani tun. Nan taá nɔɔi-ba si ba wani ba tɔɔi di wɔpolo. Ku na dai kuntu, kúv pa ba wu cɔgi, yi ku daa bá ta jigi zɛnɛ ku pa abam.

¹⁸Taá loori-na We á pa dɔbam. Dɔbam ye dí bicara ni, ni dí wu ki kulv na yi balɔɔ tun, yi dí lagɪ si dí taá ki kulv na lana tun mu maɔa maama. ¹⁹Amv nan tiini a loori abam si á taá wari We á pa-ni, si ku pa a na cwɛɛɔ a joori abam te lele.

²⁰Wu-zuru Tu Baɔa-We mu bi dí Yuutu Zezi Dl pa o yagi tɔvni, yi Dl pa o yi nayir-ɔum ciga ciga, si o taa nii dɔbam balu na nyi di o peeni te tun baɔa ni, di o na tigi dɔbam ɛwaani tun. We ma da o jana kam ɛwaani Dl go ni dilu na wó ta wura si ku taa ve maɔa kalv na ba ti tun. ²¹We wó zɛni abam si á wani á ki wo-laaru tlv maama na tɔgi Dl wɔbɔɔa tun, yi Dl wó tɔgi Zezi Krisi ɛwaani Dl kwe dɔbam ni ku na wó poli Dl wu te tun.

Zezi mu maɔi di zulɛ si ku taa ve maɔa kalv na ba ti tun. Amina.

²²A ko-biɛ-ba, a loori abam si á zuri á yura á cɔgi amv na pɔpɔni kulv si a ma pa á na baari tun. Amv na pɔpɔni taani dilu tun nan ba dwara.

²³Amv lagɪ si a pa abam lwarɪ ni ba yagi dí ko-bu Timoti yi o nuɔi puna digɛ ni. O nan na tu amv te lila, a laan wó pa dí tɔgi daani dí ba dí na abam.

²⁴Jɔɔni-na á yigɛ tiinɛ bam di We nɔɔna bam maama á pa dɔbam. Yitali tiinɛ bam di jɔɔni abam.

²⁵We wó pa abam maama yu-yoɔo.

Tɔnɔ kʊlv

ZAKU

na pupvni tun

Tɔnɔ kʊlv Zaku na pupvni tun na bri dɔbam kʊlv tun mu tuntu

Dí burɔi ni ku yi Zaku wʊlv na yi Zezi nyaani tun mu pupvni tɔnɔ kuntu. O deen pupvni o pa We nɔɔna balu maama na jagi lʊgv baɲa ni tun mu, o ma bri-ba ba na maɲi si ba taa ŋwi te maɲa maama wɔni tun.

Zaku ŋɔɔni wəənu dwi təri təri taani mu:

ku na yi nadunni di yinigə woŋo,
naa ku na yi maɲum na yi dɔbam woŋo.

O bri ni dí na wi dí tɔgi We, ku maɲi si dí ki We taani dum na bri dɔbam si dí ki te tun mu (pɔɔrum 1).

O ma bri ni ku wʊ maɲi si dí kuri nɔɔna daani, yi o bri ni wʊ-dɔdva di kəm-laaru tɔgi daani mu (pɔɔrum 2).

O wi dí taá cv dí titi di dí ni-taani, yi o bri dɔbam swan ciga ciga na yi te tun (pɔɔrum 3).

O laan ma kaani balu na maɲi kantɔgo tun, di wo-swən-nyina, di balu na co daani tun, di balu na ki kamunni, di balu na yi nadunə tun (Zaku 4:1—5:6).

Tɔnɔ kum kweelim jəgə ni, o kwe We nɔɔna si ba taa jigɔ wʊ-zuru si ba taa warɔ We, ku na yi cam, naa ku na yi wʊpolo, naa ku na yi yawuru maɲa ni di (Zaku 5:7-20).

Zaku tɔnɔ kum bri ni, n na suni n ki n wʊ-dɔdva di We n titɔɲa maama di bri kuntu mu, yi «nɔɔnu na wi o ki o wʊ-dɔdva di We yi o ba ki kəm-laaru, ku yi kafe mu» (Zaku 2:26).

1 Amv Zaku wʊlv na yi We tuntuŋv di dɔbam Yuutu Zezi Krisi tuntuŋv tun mu pupvni tɔnɔ kuntu. A jɔɔni abam balu maama na yi We nɔɔna yi á jagi á wʊ lʊgv baɲa je maama ni tun.

Dí na maɲi si dí taá jigɔ wʊpolo di We te tun

²⁻³A ko-biə-ba, maɲa kalv maama cam na tu abam baɲa tun, si á taá jigɔ-na wʊpolo lanyirani, beɲwaani abam ye ni yaara dwi təri təri na tui abam te, ku yi si ya maɲi abam mu ya nii á na ki á wʊ-dɔdva di We te tun. Kuntu kwaga ni, ku laan wʊ pa á taá zigi kəɲkəɲ di pu-dia. ⁴Kwaani-na á tiini á zigi kəɲkəɲ di pu-dia si á yi joori kwaga, si ku laan wʊ pa á ji nɔn-ŋvna yi á wʊbɔɲa bi fasi di We tɔgum, si á yi ga kʊlvkʊlv.

⁵Abam wʊlv maama nan na yəri kʊlv na lana si o ki tun, kuntu tu maɲi si o loori swan mu We tee ni. We yəni Dl pai nɔɔna maama di wʊpolo mu, yi Dl ba vɔn nɔɔn-nɔɔnu. Nmu na loori swan Dl tee ni, Dl wʊ pa-m. ⁶Nmu nan na loori woŋo We tee ni, si n ta n ki n wʊ-dɔdva ni nɔ na-ku. Yi ta n jigɔ bubwea ku baɲa ni, beɲwaani bubwea tu nyi ni vii na fuli na ku pa ba ve yigə di kwaga te tun mu. ⁷⁻⁸Kuntu tu jigɔ wʊrv tile mu, yi o za o wʊbɔɲa di kʊlv maama o na burɔi si o ki tun. Nɔɔnu wʊm kuntu doɲ yi taa burɔi ni oó na woŋo dí Yuutu wʊm tee ni.

Yinigə tiinə di nadunə na maɲi si ba taa ki te tun

⁹Nmu wʊlv na tɔgi Zezi yi yinigə jigɔ-m tun, si n ta n jigɔ wʊpolo di We na pɛ n jigɔ yiri Dl tee ni tun ŋwaani. ¹⁰Nmu wʊlv nan na yi nadun tun, si n di ta n jigɔ wʊpolo di We na pɛ n tu n titi Dl tee ni tun ŋwaani. Nabiinə ba daani yi ba tva, ba na maɲi ba yi nadunə te di. Ku nyi ni gaaru na ki punnu yi ti lamma te tun mu. ¹¹Wia nan na biga, ti wʊ kwaari mu ti siiri ti ti, yi ti lam dum je. Ku nan yi bidwi mu di nadunə na wʊ ba ba ti ba jujigru tum lagum wɔni te tun.

Kʊlv na maɲi nɔɔna si ba ki lwarum tun

¹²Nɔɔnu wʊlv na wʊ cam wɔni yi o zigi kəɲkəɲ di pu-dia si ku vu ku yi kweelim tun mu jigɔ yu-yoŋo. Beɲwaani, cam dum na ke, o laan wʊ na pɛeri dilv na yi ŋwia ciga ciga tun We tee ni. Ŋwia kam kuntu mu We goni ni si Dl pa balu maama na so-Dl tun.

¹³Nɔɔnu na ne maɲum, o yi zaɲi o ta ni We mu maɲ-o, si kʊlvkʊlv tərə ku na wʊ want ku maɲi We si Dl tusi, yi We titi bá maɲi nɔɔnu si o tusi. ¹⁴Woŋo kʊlv na maɲi nɔɔnu tun yi o titi wʊbɔɲa mu. Yantu mu pai o fra zʊvri wo-balwaaru, yi ya gan-o ya pai o tui cigru wɔni. ¹⁵Nmu na se n tɔgi n wʊbɔɲ-balwaaru tum, ti laan wʊ pa n ki wo-lwaanv mu, yi wo-lwaanv

tum na puli ti daga, ti laan wó ja-m ti zu tovnti wuntı mu.

¹⁶A ko-bu-sonnu-ba, á yi zaŋi á gani á titi. ¹⁷Pæri dilv maama na lana di wænu tilv na maŋi fasi tun nuŋi dí Ko We tee ni mu. Dintu mu ki wænu tilv maama na wu weyuu ni yi ti pai pooni tun. Wænu tum kuntu mu yæni ti wai ti pipiri wia di titu. We nan ba jigi lim di funfun di, Dl ba læni ni tuntu wænu tum te. ¹⁸We titi mu li wubɔŋa Dl tɔgi Dl ciga kwær-ywæŋə kam ŋwaani Dl pa dí na Dl ŋwi-dɔŋa kam, si dí taá yi balv na yi dayigə tiinə wænu tilv maama Dl na ki tun wuntı.

Dí maŋi si dí ki We kwær-ywæŋə kam na wi dí ki te tun mu

¹⁹A ko-bu-sonnu-ba, á ye ni a na te kulv di abam tun yi ciga mu. Nɔɔnv maama maŋi si o zuri o yira mu o taa cəgi o doŋ taani, si o yi taa gari o lærə. O maŋi si o ja o bani mu. ²⁰Beŋwaani nɔɔnv wulv bam na zaŋi tun bá wani o ki wo-laaru tilv na sui We wu tun.

²¹Kuntu ŋwaani, li-na wo-digiru tilv maama na wu á wuntı tun á yagi, si á ci á titi di titvŋ-balwaarv dwi maama kəm. We maŋi Dl kwe Dl taani dum Dl ki abam bicara ni. Nan tu-na á titi á se-di lanyirani, si di wó wani di vri abam di yagi.

²²⁻²³Á nan taá ki-na We taani dum na wi te tun, si ku ta dai cəgim yirani. Nɔɔnv na cəgi We taani dum yi o ba ki di na bri te tun, o gani o titi mu. O nyi ni nɔɔnv na kwe niu o ma nii o titi te tun mu. ²⁴O na nii o yibiyə na yi te tun yi o laan viiri, o da swe o yibiyə kam na yi te tun. ²⁵Ku nan na yi We taani dum, dintu lana fasi yi di wai di joŋi nɔɔna di pa ba na ba titi. Nɔɔnv na zaasi-di yi o jigi-di o yuu ni maŋa maama, o bá ta nyi di wulv na gari o swe ciga kalv o na lwartı tun. Kuntu tu yi wulv na suni o ki We ciga kam na bri te tun mu, yi oó na wupolo lanyirani o titvŋa maama baŋa ni.

²⁶Abam wulv na buŋi ni o tɔgi We yi o wari o ni-taani o ja, kuntu tu gani o titi mu yi o We tɔgum dum yi kafe mu. ²⁷Dí Ko We nan na lagı si dí se-Dl te tun mu yi si dí taá zəni bitara di kadənə balv na yaari tun, si dí kwaani dí ci dí titi di lvgv baŋa wo-yɔɔrv tum. We tɔgum dum kuntu doŋ mu tiini ku lamma yi tusim təri ku wuntı.

Dí wu maŋi si dí taá kuri nɔɔna daani

2A ko-biə-ba, abam yi balv na suni á se dí Yuutu Zezi Krisi wulv na jigi paari zulə tun mu. Kuntu ŋwaani, ku wu maŋi si á taá kuri nɔɔna daani di á na zuli-ba te tun. ²Abam na jeeri daani si á wari We, ku ba dwe si nɔɔna bale ba abam te. Didva maa yi nadum o zu gwar-ŋunnv, yi o ki səbu-siŋa jafvli o jiŋa ni. O doŋ wum maa yi yinigə tu, yi o zu gan-zwaanv. ³Ku

wai si á jeeri nadum wum lanyirani yi á pa-o jəŋə je, á daari á ta di yinigə tu wum ni, o taa zigı daa ni, naa o jəni tıga ni á nɛ niə ni. ⁴Á na pɔɔri-ba daani kuntu doŋ, ku bri ni á kuri nɔɔna daani mu. Ku nan yi wubɔŋ-lwaanv mu pai á pɔɔri nɔɔna daani kuntu.

⁵A ko-bu-sonnu-ba, fəgi-na á cəgi. We mu suni Dl kuri balv na yi yinigə tiinə nabiinə yibiyə ni tun, si ba taa yi nadunə Dl tee ni ba na ki ba wu-didva di Zezi tun ŋwaani, si ba tɔgi ba wəli Dl paari dilv Dl na maŋi Dl go ni si Dl pa balv na so-Dl tun wuntı. ⁶Ku nan na yi kuntu tun, bæe mu kia yi á gooni yinigə tiinə bam? Ku dai nadunə bam mu jigi abam ba bæesi na? Bantu mu yəni ba ja abam di dam ba ja vu ba saŋi sariya dim je ni. ⁷Bantu mu jigi Zezi yur-ŋum dilv ba na bæ abam ni o biə tun ba twia.

⁸Abam na se Baŋa-We ni dilv na pupvnti We tɔnv kum wuntı di wi: «Ta n soe n doŋ ni n titi te» tun, á ki lanyirani. ⁹Ku daari, á na pɔɔri nɔɔna daani di á na zuli-ba te tun, ku bri ni á ki lwarum mu, yi We niə yam bri ni á ki á cəgi mu. ¹⁰Nɔɔnv na se We niə yam maama yi o daari o cəgi ya didva yirani, ku bri ni o cəgi ya maama mu. ¹¹We mu pe Dl ni Dl wi: «Yi zaŋi n ki boorim.» Dintu nan ta mu wi: «Yi gv nɔɔnv.» Mu ku kuri, n na maŋi n wu ki boorim, yi n na gv nɔɔnv, ku bri ni n ta cəgi We ni mu.

¹²Taá pa-na á ni-taani di á kikiə maama taa tɔgi We ni, si dintu mu wai di vri nɔɔna di pa ba nai ba titi, si We wó tɔgi Dl ni dum kuntu ŋwaani mu Dl ma di dıbam sariya. ¹³Beŋwaani, nɔɔnv na ba jigi o donnə ŋwaŋa, We na wó di kuntu tu sariya maŋa kalv tun, Dl bá duri o di yibwənə. Wulv nan na jigi o donnə ŋwaŋa tun, We di wó duri o yibwənə si o yi na cam.

Wulv na jigi wu-didva di We tun ki kəm-laaru mu

¹⁴A ko-biə-ba, nɔɔnv na te o wi, wum ki o wu-didva di We, yi o laan ba ki We na lagı te tun, ku jigi kuri na? O We tɔgum dum kuntu wó wani di vri-o di yagi na? ¹⁵De dilv n ko-bu didva na tu nmv te yi o ba jigi gɔɔv si o zu di o ni-wudiu si o di, ¹⁶yi nmv na tagı did-o n wi, o ve si We wó zən-o Dl pa o na gɔɔv di o ni-wudiu, yi n laan daari n wu pe-o kulv o na lagı tun, ku jigi kuri na? ¹⁷We tɔgum di yi kuntu mu. Nm v na te ni n ki n wu-didva di We, yi n laan daari n ba ki kəm-laaru, ku bri ni n We tɔgum dum yi kafe mu.

¹⁸Nɔɔnv wai o te ni, nɔɔna babam ki ba wu-didva mu di We, yi badaara ki kəm-laaru. Amv nan na læri te tun mu tuntu: «Nm v na ba ki kəm-laaru tun, nı ki ta mu n bri ni n suni n ki n wu-didva di We? Ku nan na yi amv, aá ma a kəm-laaru tum mu a bri ni a suni a ki a wu-didva di We.»

¹⁹Nm v se ni We yi didva yirani mu na? N na se kuntu, ku lana. Ciciri titi di ye kuntu, yi ku pai si yira sai. ²⁰N ba jigi wubɔŋa mu na? N yəri ni, n na wi n ki n wu-didva di We yi n ba ki kəm-laaru, ku yi kafe

mu na? ²¹Nan guli-na dɔbam nabaaru Abraham deen na yi te tun. Ku ki ta mu yi o na ciga We tee ni? Ku yi o titɔɔa yam ŋwaani mu, di o na se o kwe o bu Yizaki si o ma kaani We ni Dɔ na tag-o te tun. ²²Ku bri ni o na ki o wu-didva di We te tun dɔdaani o kɛm-laaru tum maama tɔgi daani mu. O kɛm-laaru tum mu pe o We tɔgum dum ja kuri. ²³Kuntu mu, kulu na pupɔni We tɔnɔ kum wuni tun suni ku ki di ku na wi: «Abraham ki o wu-didva di We, yi Dɔ pa o na ciga ku ŋwaani». Ba maa bɛ-o ni «We cilɔɔ».

²⁴Kuntu wu pa a lwarɔ ni, ku yi nɔɔnu titɔɔa mu wɛli da ku pai o na ciga We tee ni, si ku dai o na ki o wu-didva di We tun yirani ŋwaani. ²⁵Ku deen nan ki kuntu di mu di ka-tula kalu yiri na yi Rahabi tun. Yisrayeli tiinɛ bam deen na tɔɔi ba daan-daana bam yi ba da o te tun, o jeeri-ba lanyirani yi o bri-ba cwɛɔ sɔ ba tɔgi da ba ma lu ba duna bam juɔa ni. O titɔɔa yam kuntu mu pe o na ciga We tee ni.

²⁶Kuntu maama bri ni, nɔɔnu na wi o ki o wu-didva di We yi o ba ki kɛm-laaru, ku yi kafe mu. Ku yi bidwi mu di nɔɔnu yira na ba jigi joro, wuntu yi tu mu.

Dɔ na maɔi si dɔ yiri dɔ titi di dɔ ni-taani te tun

3 A ko-biɛ-ba, abam zanzan yi zaɔi a ta a kwaana si a ji karanyina tiinɛ. Bɛɔwaani a ye ni, We sariya de dum ni kuɔ ta tiini ku cana ku pa dɔbam balu na yi karanyina tiinɛ tun ku dwe nɔɔnu maama. ²Dɔbam maama yɛni dɔ ki dɔ tusɛ mu. Ku daari nɔɔnu wulu nan na ba ki o tusɛ o ni-taani wuni tun yi nɔn-ɔum mu, yi o wai o titi o jaani lanyirani.

³Nɔɔnu na yɛni o lagɔ o di sisɛɔɔ, o o kwe gara mu o ki ka ni ni, si o wani o pa ka vu me di me o na lagɔ tun. ⁴Nan buɔi-na a nii, naboro na yi kamunu te yi vu-dw ta yɛni ku jigi-ku ku maga, yi wulu na co-ku tun ta wai o ma nanyun-balaɔa o maa pai ku ve o na lagɔ me tun. ⁵Ku nan ta yi bidwi mu di nɔɔnu dindɛlimi na yi te tun. Di yi balaɔ-laɔa mu, yi di wai di te wo-kamunnu di pai di titi.

Nan ta buɔi-na a nii kagua na mat te, yi min-ciɔo na tu ka wuni, kuɔ di ka maama mu. ⁶Nɔɔnu dindɛlimi di nan nyi di mini mu, yi di su di lugu baɔa wo-lwaanu tum dwi maama. Di yi yira yam daa didva mu, yi di wo-lwaanu tum laan wai ti loɔi yira yam maama. Dindɛlimi jigi mini mu di maa zwe nɔɔnu di o ŋwɛ maama di pa ka ba lana. Mini dum kuntu nan nuɔi sutaani te mu.

⁷Nabiinu wai wɛɔnu dwi maama. Ku na yi ga-vara di zunɛ di tɔga wo-vɛlu di kale, o suni o wani ti maama. ⁸Ku nan na yi dindɛlimi, nɔɔn-nɔɔnu tɛrɛ o na wai o dindɛlimi. Di yi wo-lɔɔo kulu na wari ku ci tun mu, yi di kwɛri di jigi coɔo kulu na gu nɔɔna tun. ⁹Dɔ yɛni dɔ ma duntu mu dɔ maa tee We dilu na yi dɔ Yuutu dɔdaani dɔ Ko tun, yi duntu mu dɔ ta maa sɔli dɔ cɔgi dɔ donnɛ balu We na ki ni Dɔ nyinyugu te tun.

¹⁰Kuntu tun, tiɛ di cɔgum maama nuɔi ni dum kuntu didva wuni mu. A ko-biɛ-ba, ku wu maɔi si ku taa yi kuntu. ¹¹Buli-yi didva ba wani di taa buri na-ywɛnɛ di nacwɛera di wuni. ¹²A ko-biɛ-ba, kapuru ba wani ku lɛ swan. Kakɔnɔ di nan ba wani ku lɛ mɔla. Ku nan yi bidwi mu di n na ba wani n mɔ na-ɔuna bwɛru wuni te tun.

Swan yalu na nuɔi We te tun

¹³Nɔɔnu na wu abam wuni yi o jigi swan di yɛno, kuntu tu maɔi si o taa tɔgi cwɛ-la mu, si o tu o titi o ki kɛm-laaru, si ku bri ni o jigi swan. ¹⁴Abam nan na jigi wu-guu di pu-sɔa yi a lagɔ a yirani zɛnɛ, si a yi zaɔi a bri a titi ni a jigi swan. A na ki kuntu, a fɔgi vwan mu si ku dai ciga. ¹⁵Swan yantu doɔi dai swan yalu na nuɔi We te tun. Ya yi lugu baɔa nyim mu. Ya maa yi nabiinɛ swan yalu na nuɔi sutaani te tun mu. ¹⁶Bɛɔwaani, jɔgɔ kalu maama nɔɔna na lagɔ ba titi yirani zɛnɛ yi ba jigi wu-guu di ba donnɛ tun, daani mu vuvugɔ di kɛm-lwaanu dwi maama wura.

¹⁷Ku daari nɔɔnu wulu na jigi swan yalu na nuɔi We te tun jigi wu-pono mu. O maa pai ywɛni wu nɔɔna titari ni, yi o jigi wu-bono, yi o nigi nɔɔna. O maa jigi o donnɛ ŋwɛɔa lanyirani, yi o ki kɛm-laaru di o wɛli da. O ba kuri nɔɔna daani, o nan dai pipiri-nyim. ¹⁸Balu na jigi wu-zuru yi ba pai ywɛni wu nɔɔna titari ni tun wu ta yi ciga tiinɛ We yigɛ ni.

Dɔ wu maɔi si dɔ pa lugu baɔa wɛɔnu fra zu dɔbam

4 Bɛɛ mu pai jara dɔdaani kantɔgɔ yɛni ku wu abam titari ni? Ku yi a fra na zuuri wo-balwaarɔ tum mu te ku jigi a bicara ku yaara, yi ku pai jara wu a wuni. ²Abam yɛni a pai a fra mu zuuri wɛɔnu yi a nan ba na-ti. Ku ma pa a lagɔ si a gu nɔɔna. A yi tiini di su wɛɔnu zanzan yi a wari-ti a na. Kuntu mu pai kantɔgɔ di jara tui. A ba jigi wɛɔnu tilu a na lagɔ tun, bɛɔwaani a wu loori We si Dɔ pa abam. ³Abam nan na maɔi a loori We di, Dɔ ba pa abam, bɛɔwaani a ma wubɔi-lwaanu mu a loorɛ. A loori si a ta a ma ki a fra na zuuri wo-balwaarɔ tilu tun mu.

⁴Abam ba tɔgi We di ciga. A yɛri ni a fra na zu lugu baɔa wɛɔnu a yi We duna mu na? Wulu maama na pe o fra zu lugu baɔa wɛɔnu tum tun jigi We dum mu. ⁵A yi ta a buɔi ni kulu na pupɔni We tɔnɔ kum wuni tun yi kafe mu, di ku na wi: «Joro kulu We na ki dɔ bicara ni tun lagɔ si ku yirani mu taa te dɔbam.» ⁶We nan mu ki dɔbam yu-yoɔo ku ja gaali. Ku daa ta pupɔni We tɔnɔ kum wuni ku wi: «We vin balu na yi kamun-nyina tun, yi Dɔ daari Dɔ zɛni balu na tu ba titi tun.»

⁷Kuntu tun, kwe-na a titi a ki We juɔa ni, si a daari a vin sutaani, si duntu wu duri di viiri a tee ni. ⁸Fufu-na a twe We, si Dɔ di wu twe abam. Abam lwarim-kɛrɛ-ba, li-na a jia wo-lwaanu dwi maama

baŋa ni. Abam pipiri-nyuna-ba, zari-na á bicara si á daa yi taá jigi wuv tle. ⁹Á pa-na á wu cegi á lwarim dum ɳwaaɳi, si á nywanı á yigə á taá keerə. Pa-na á mwaanv tum læni tu ji kərə, si á wupolo kum læni ku ji wu-cəgə. ¹⁰Tu-na á tutı dí Yuutu wum yigə ni, si oó ja abam o pa á zanı.

Á yi zanı á taá co daani

¹¹A ko-biə-ba, á yi taá ɳcɔɳi wo-balwaarv da-yıranı. Wulv maama na ɳcɔɳi wo-balwəv o ko-bu yıra ni naa o cog-o tun, kuntu tu ɳcɔɳi o cegi We niə yam mu yi o yáali-ya. Nmuv nan na yáali We niə yam, ku bri ni n daa n ba tɔgı-ya mu, yi n ta kwəri n bri ni nmuv mu yi sariya-diru. ¹²We yıranı mu te Dl niə yam, yi Dl tɔgı-ya Dl ma di ɳcɔɳa taani. Duntu yıranı mu wat Dl vrı ɳcɔɳa Dl yaga, naa Dl cegi-ba ba vuvn ɳwaaɳi. Nmuv nan buɳi ni n yi wəv mu, si n di n doɳ taani?

Yı kı-na kamunni á swe We ni ni

¹³Fɔgı-na á cegi, abam balv na yəni á te á wı: «Zım naa jwaani dí wú vu tuv kudoɳ dí kı pipıu da bum dí na səbu» tun. ¹⁴Á yəni á te kuntu doɳ yi á yəri tıga na wú puuri si á ɳwıa taa yi te. Á ɳwıa kam nan nyı di kunu na li yi ku bá daani ku ke te tun mu. ¹⁵Ku ya maɳı si á taá te ni: «Dı Yuutu We na se yi dí jwa ta ɳwı, dí wú kı kulv dí na buɳı tun.» ¹⁶Ku nan yi á pa á tutı kamunni mu di á na wú kı wəənu tıv tun. Kamunni dum kuntu dwı maama nan ba lana.

¹⁷Kuntu tun, ɳcɔɳv wulv na ye kulv na lana si o kı tun, o na wu kı, ku tu kı lwarim mu.

Zakı na kaanı nadunə te tun

5 Ku daarı abam balv na yi nadunə tun, fɔgı á cegi-na. Taá keeri-na á coosə di lærv tıv na lagı tu ba abam baŋa tun. ²Abam jıjıgırv tum maama wú pə, yi camburı di wú di á gwaarv tum. ³Abam səbu-sıŋa kam di á səbu kum maama wú svı. Sariya de dum ni ku svıum dum kuntu mu wú bri ni á kı á tusi, yi duntu ta wú di abam yıra yam ni mini te. Lvgv baŋa tiim da yam nan twe, yi abam ta fɔgı á tiŋi á jıjıgırv tum mu. ⁴Abam ta pini balv na tvıŋi á karı sum ni ba pa abam tun, á ba se si á ɳwı-ba. Cegi-na á nii ba na puuna te tun. Balv na kı abam wudiiru tum ba kı digə ni tun kərə kam tu Yuutu Baŋa-We zve ni. ⁵Á ɳwı lvgv baŋa ni paarı wvni mu, yi á kı á wubvıa na lagı te. Á di á nuə ni ba na kɔni varım si ba gv te tun. ⁶Á ta kwəri á paı balv na jıgı cıga tun ga bura, yi á daarı á gv-ba, yi ba nan warı á yigə ba cı.

Dı maɳı si dí taá jıgı wu-zuru mu si dí daarı dí taá warı We

⁷A ko-biə-ba, taá jıgı-na wu-zuru á maa nii maŋa kam dí Yuutu wum na wú joori o ba tun. Taá nii-na valv na yəni o zuri o yıra te o maa cegi maŋa kam o faa na wú ba ku bı lanyıranı tun. O yəni o zuri o yıra mu o maa cegi duum dva di fa-ni dva. ⁸Kuntu, ku maɳı si abam di taá jıgı wu-zuru mu si á və á wu lanyıranı, si dí Yuutu wum bá daani yi o ba.

⁹A ko-biə-ba, á yi taá puuni daani, si ku pa á ga bura We tee ni. Nii-na, ku twe ku ti si We di dibam taani.

¹⁰A ko-biə-ba, guli-na We nijoɳnə balv deen na tɔvı Dl kwərə kam tun woɳo. Ba deen ne yaara zanzan yi ba və ba wuv di wu-zuru. Kuntu tun, ku maɳı si abam di lwəni bantv na kı te tun mu. ¹¹Ku na yi balv na jıgı pu-dıa kantv doɳ tun, dí ye ni ba ne wupolo We tee ni. Abam nan maɳı á ye Zobi deen na kı pu-dıa o yaara yam wvni te, yi á kwəri á ye We na pə-o kulv ku kweelim ni tun. A lagı a ta cıga mu di abam si, dí Yuutu We tiini Dl jıgı dibam ɳwaaŋa, yi Dl duri dibam yibwəə lanyıranı.

¹²A ko-biə-ba, ku na dwe didı, á yi taá te á duə. Yi du-na di We naa tıga naa di kulvulv di. Á pa-na á een taa yi een, si á awo taa yi awo, si ku yi pa We di á sariya.

¹³Abam wulv na wu cam wvni, si o loori We. Abam wulv nan na jıgı wupolo, si o taa leeni o zuli We.

¹⁴Abam wulv nan na ba jıgı yazurə, si o bəŋi Zezi kəgə kum nakwa bam, si ba ba ba kı nugə o yuu ni ba loori We ba pa-o dí Yuutu Zezi yırv ɳwaaɳi. ¹⁵Ba na kı ba wu-dıdva ba loori We kuntu doɳ, ɳcɔɳv wum wú sunı o na yazurə. Dí Yuutu wum wú pa o wəri, yi o na kı lwarım dıv maama tun, We wú yagi Dl ma cə-o. ¹⁶Kuntu ɳwaaɳı, ku maɳı si á taá vırv á te á lwarım mu á bri daani, si á daarı á taá loori We á pa daani, si We wú pa abam yazurə. Nɔn-ɳum We-oro tiini ku dana lanyıranı, ku wat ku paı wo-kamunə kıa.

¹⁷Guli-na Eli deen na kı te tun. O di yi nabiinu mu ni dibam te, yi o loori We di o wu maama si dva yi zanı ka ni, yi ka sunı ka wu nıgı bına yatə di canı sırdv. ¹⁸O daa ma joori o loori We, yi ka laan ba ka ni, yi tıga baŋa wəənu maama joori tu pulı tu nuŋi tu kı lanyıranı.

¹⁹A ko-biə-ba, abam wulv na ywəri cıga cwəŋə kam wvni yi o doɳ na wanı o pa o joori o ba ka wvni, ku lana. ²⁰Á nan taá ye ni, wulv na wanı o pa lwarım kəru joori o ba cıga cwəŋə kam wu tun, ɳcɔɳv wum kuntu vrı lwarım kəru wum tvvni jıŋa ni, yi We yagi o wo-lwaanv tıv zanzan o na kı tun Dl ma cə-o.

Dayigə tənə kulə

PIYƏƏRİ

na pəpəni tən

Dayigə tənə kulə Piyəəri na pəpəni tən na bəri dıbam kulə tən mən tuntu

Piyəəri deən pəpəni tənə kuntu o pa We nəəna balu na jagı ba wu Azi-balaŋa nı tən mən. Ku wat ku yı Pooli naa balu na təgi did-o ba tənı tən mən bəri-ba We kwərə kam. Ba ma na yaara ba na kı ba wu-dıdva dı Zezi tən ŋwaanı.

Piyəəri nan pəpəni sı o pa ba na baarı mən Zezi cwəŋə kam wunı, sı ba zıgi kəŋkəŋ yaara yam maŋa nı, nı Zezi tıti dı na yaarı sı o pa dıbam na vrim te tən.

Piyəəri de yigə o guli-ba ba na jıgi tuna yalv We tee nı Zezi na tıgi yı o joori o bi tən ŋwaanı.

O kaanı-ba sı ba taa ŋwı dı wu-poŋo nı Zezi nəəna na maŋı sı ba taa ŋwı te tən. Ba maŋı sı ba lwəni Zezi na kı te o yaara yam wunı tən. O kwe-ba kwıə dwi təri təri sı ba lwarı ba na wó kı te woŋo maama wunı, sı balu na yəri Zezi tən na ba kəm-laarv tən sı ba dı ba ba zuli We.

1 Amv Piyəəri wəlv na yı Zezi Krisi tuntuŋv tən mən pəpəni tənə kuntu, sı a pa abam balu We na kuri sı á taá yı Dı nəəna yı á jagı á vu á yı vərə yı á zıvri Pən tı-niə yam wunı, dı Galatı dı Kapadəsı dı Azi dı Bitini tı-niə yam maama wunı tən. ²Dı Ko We mən de yigə Dı kı Dı wubəŋa nı sı Dı kuri abam kuntu, yı Dı təgi Dı Joro kum ŋwaanı Dı pa á ji nən-ŋuna balu na yı Dı nyum tən. We nan kı kuntu sı ku pa á taá se Zezi Krisi ni mən, sı Dı fəgi abam Zezi jana kam na nıŋı tən ŋwaanı.

We wó pa abam yazurə dı yu-yoŋo ku ja gaalı.

Dı na jıgi tuna We tee nı te tən

³Pa-na dı taá kı We dılv na yı dıbam Yuutu Zezi Krisi Ko tən le. Duntu mən tiini Dı yı ŋwaŋa tu, yı Dı pa dı jıgi ŋwı-dıŋa, dı Dı na pə Zezi Krisi bi o yaŋı tıvni tən, yı dı taá jıgi tuna Dı tee nı maŋa maama. ⁴Kuntu mən dı ye nı dı wó ba dı joŋı wo-laarv tılv We na tıŋı sı Dı pa Dı biə tən. Wəənu tən kuntu nan ba pəe, yı ti ba cəga, ti nan ba lıvı dı. We tıŋı tuntu mən Dı səŋə nı sı Dı pa abam. ⁵Dı maa mat Dı dam dım Dı yıvı abam, á na kı á wu-dıdva dı Dı tən ŋwaanı, sı ku vu ku yı lıgv baŋa tiim da yam, sı Dı laan joŋı abam jaja.

⁶Kuntu maa paı á jıgi wupolo lanyıvıvı, dı cam dwi təri təri ya zı maŋı abam zım yı ku pa á wu cəgi maŋa funfun yıvıvı dı. ⁷Ku na yı cana yam kuntu, ku yı sı ya maŋı abam mən ya nıi á na kı á wu-dıdva dı We te tən. Ku na yı səbu-sıŋa, ba yəni ba mat mini mən ba ma maŋı-ka sı ba nıi ka lana na? Abam nan na kı á wu-dıdva dı We te tən tiini ku dwe səbu-sıŋa kalu na wó ba ka cəgi tən. Kuntu tən, cam na maŋı abam yı á ta na zıgi kəŋkəŋ, kuv pa á na zulə dı tiə We tee nı maŋa kalu Zezi Krisi na wó joori o ba tən. ⁸Abam yı

ta wu nə-o, yı á nan so-o. Á maa kı á wu-dıdva did-o, yı á nan daa ta ba na-o lele kuntu. Ku ma pa á tiini á jıgi wupolo zanzan yı ku bá wantı ku ta dı nabiinə taanı, ⁹We na vrı abam ŋwıa yı kuntu mən yı kulə á na maŋı á kı á wu-dıdva dı We sı á na tən ŋwaanı.

¹⁰Faŋa faŋa We nıjoŋnə bam deən tiini ba kwaanı ba təgi ku nə lanyıvıvı sı ba lwarı We na wó vrı Dı nəəna bam te tən. Ba deən ma maŋı ba wuuri ba ta We na wó pa abam pəeri dılv tən. ¹¹Zezi Krisi Joro kum maa wu ba tee nı yı ku pa ba wuuri ba lwarı nı Krisi wım wó ba o na yaara sı o laan daarı o na paarı-zulə We tee nı. Ba maa tiini ba kwaanı sı ba lwarı maŋa kam kuntu dı ku na wó kı te tən. ¹²We deən ma pa Dı nıjoŋnə bam lwarı nı, Dı na pə-ba kwərə kalv tən, ku dai ba tıti ŋwaanı, ku yı abam ŋwaanı mən. Ba deən na bəri cıga kalv tən mən yı Zezi kwər-ywəŋə kalv o tuntuŋna bam laan na tıvı ba bəri abam zım tən. Baŋa-We mən pə Dı Joro kum ba bantv te, yı ba wantı ba bəri abam kwər-ywəŋə kam kuntu. We malesı sum dı nan laŋı sı sı lwarı cıga kam kuntu kuri na yı te tən.

We na laŋı sı dı taá jıgi wu-poŋo te tən

¹³Abam nan fəgi á ja á wubəŋa, sı á taá ma tıŋı á pa We. Pıvıvı-na á tıti sı á tıŋı á tuna maama woŋo kulə We na wó ba Dı pa abam zaanı tən baŋa nı, maŋa kalv Zezi Krisi na wó joori o ba tən. ¹⁴Taá se-na á Ko We nı. Á daa yı taá ŋwı nı á deən na wu lwarı We cıga kam yı á fra zıvri wo-yıvıvı tılv tən. ¹⁵Á nan taá ŋwı dı wu-poŋo woŋo maama wunı, nı á Ko We dılv na bəŋı abam sı á taá yı Dı nəəna tən na jıgi wu-poŋo te tən. ¹⁶Ku nan maŋı ku pəpəni We tənə kum wunı ku wı:

«Á taá yı wu-poŋo tiinə,

si amv Baŋa-We yi wv-ponjo tu mv.»

¹⁷ Abam na yəni á loori We, á bæ-Dl ni á Ko mv, yi dintv nan mv wó di nabiinə maama sariya si kv maŋi di ba titvŋa na yi te tun, yi Dl ba kuri nɔɔna daani. Kuntv, á ta na wv lvgv baŋa ni maŋa kalv tun, kv maŋi si á taá kwari We kulv maama á na kv tun wvnti. ¹⁸ Á ye ni We vri abam si á daa yi taá tɔgi cullu tilv na nuŋi á nabaara bam juŋa ni tun mv. We na li abam wo-yɔɔrv tum kuntv wvnti tun, kv dai lvgv baŋa səbu naa səbu-siŋa, wəenu tilv na wai ti cɔgi tun, mv Dl mɛ Dl ŋwi Dl vri abam. ¹⁹ We nan mɛ Zezi Krisi jana kam mv Dl ma vri abam, yi kantv tiini ka jigi dam. Zezi na jigi kaanum kuntv tun, o nvi di pəlvu wulv na tiini o lana fasi yi kulvkvlv tərə kv na yi balv o yira ni tun mv. ²⁰ We maŋi Dl kuri wvntv mv kv loori lvgv pulim, si o vri nɔɔna ba lwarum wvnti. Kv daari lvgv baŋa kweelim maŋa kam laan nan na yi tun, We pɛ á lwar-o, si o vri abam. ²¹ Á nan de Zezi ŋwaani mv á kv á wv-didva di We. Dintv mv bi-o Dl pa o yagi tvnti, yi Dl daari Dl pa o na paari-zulə. Kv ma pai á suni á jigi wv-didva di tuna We tee ni.

²² Abam na se We ciga kam tun mv pɛ á bicara fɔgi ya kwe, kv pa á jigi sono ciga ciga di á ko-biə balv na yi We nɔɔna tun. Kuntv tun, á taá tiini á soe daani di á bicara maama. ²³ Abam na jigi We ŋwi-dvŋa kam tun, ka kuri wv nuŋi nabiinə balv na tv tun te, ka nan ba cɔga. Kv yi We kwərə kam na pai ŋwia yi ka wura maŋa maama tun ŋwaani mv á ne ŋwi-dvŋa kam kuntv. ²⁴ Kv nan pvpvnti We tɔɔv kum wvnti kv wi:

«Kv na yi nabiinə,
bantu nvi di gaa mv yi ba ba daani ba tva.
Ba ninwaŋa maa ba daani ka kea,
nuneeni ga-punnu tum na yi te tun.
Gaa kum na yəni kv kwaari,
kv punnu tum wó siiri mv.
²⁵ Kv nan na yi We kwərə kam,
kantv wó ta wura si kv taa ve maŋa
kalv na ba ti tun.»

Kwərə kam kuntv mv yi kwər-ywəŋə kalv ba na bri abam tun.

2 Kuntv ŋwaani á ja á tvti di pu-siŋa dwi maama di sisuna, si á yi taá yi pipiri-nyina, naa á taá jigi wv-gvv, naa á taá yi bibari-nyina. ² Pa-na á fra taa zvvrti We kwərə kam yiranv, ni bu-sisiŋa fra na zvvrti o nu yuli te tun. Kuntv mv wó pa á wvbvŋa bi di We ciga kam, si á na vrim fasi. ³ Kv pvpvnti We tɔɔv kum wvnti kv wi: «Abam maŋi á maani dí Yuutu wvm na tiini o yi lanyiranv te tun.»

Balv na se Zezi tun mv yi We nɔɔna

⁴ Nan tve-na dí Yuutu Zezi, si wvm mv yi ŋwia tu, yi o nvi di kandwe dilv nabiinə na vin tun. We nan maŋi Dl kuri wvntv mv, yi o jigi kuri di Dl kv ja gaali. ⁵ Abam di na jigi We ŋwi-dvŋa kam tun, yagi-na si We

kwe abam nuneeni kandwa yalv Dl na wura Dl maa lv Dl digə kalv Dl Joro kum na wó ta zvvrti ka wvnti tun. Kuntv, á laan wó ta yi We kaanum tiinə, yi á na wó ta kaani-Dl te tun mv yi si á taá zuli-Dl di á bicara maama, yi kv poli Dl wv á na ŋwi di Zezi Krisi tun ŋwaani.

⁶ Kv maŋi kv pvpvnti We tɔɔv kum wvnti kv wi:
«Nii-na, amv We lagi a cwi kandwe dilv
na tiini di lana tun,
si a ma lv cɔŋv Siyɔv ni.
Amv kuri kandwe dim kuntv,
yi dintv mv yi kandwe dilv na pai digə
kam ziga lana tun.
Wulv nan na kv o wv-didva di wulv na yi
kandwe dim kuntv tun,
cavvra bá fɔgi ya ja kuntv tu.»

⁷ Kv na yi abam balv na kv á wv-didva did-o tun, o jigi kuri zanzan di abam. Kv daari, kv na yi balv na vi-o tun, kv nvi di kv na pvpvnti We tɔɔv kum wvnti kv wi:

«Kandwe dilv lwara na vin tun laan mv joori
di ba di ji kandwe dilv na pai digə kam
dana yi ka ziga lana tun.»

⁸ Kv na yi balv na vi-o tun, kv pvpvnti kv wi:
«O yi kandwe dilv ba na wó magi ba tvti
di di ba tv tiga ni tun.»

Kv yi ba na wv se We kwərə kam tun ŋwaani mv baá tv kuntv. Kv maa maŋi si kv kv-ba kuntv mv.

⁹ Kv daari kv na yi abam,
abam yi dwi dilv We tvti na kuri tun.
Dl maa pa á yi Dl kaanum tiinə balv na tvŋi
Dl paari dim ŋwaani tun.

Á maa kwəri á yi dwi tiinə balv We tvti na li si á
taá yi nɔɔna balv na yi Dl nyum tun.

We bəŋi abam Dl pa á nuŋi lim wvnti, yi Dl daari Dl pa á ŋwi Dl pooni dilv na lana tun wvnti, si á laan wani á pa nɔɔna lwarv wo-kamunə yalv Dl na kv tun.

¹⁰ Abam deen ya dai We nɔɔna, yi á laan ba á ji Dl nɔɔna. Abam deen ya dai balv We na jigi á ŋwaŋa tun, yi Dl laan ba Dl duri á ŋwaŋa.

**Dí na maŋi si dí ŋwia taa yi te
nɔɔna maama yigə ni tun**

¹¹ A badon-sonnu-ba, abam na yi vərə lvgv baŋa ni yi á ba jigi kugu je tun, a loori abam si á ja á tvti di á fra na zvvrti lvgv baŋa wo-yɔɔrv tilv tun. Tintv mv kwaani si ti cɔgi á ŋwia. ¹² Á pa-na á kikiə maama taa lana balv na ba tɔgi We tun titari ni. Kuntv mv, ba na yáaltv abam ba wv á yi wo-lwaanv kərə, ba laan wó ba ba lwarv á kəm-laarv na yi te tun, yi ba daari ba zuli We maŋa kalv Dl na lagi Dl ba tun.

¹³⁻¹⁴ Kv na yi nɔɔna balv maama na jigi ni si ba taa te ba donnə tun, si á taá se ba ni á na tɔgi dí Yuutu wvm tun ŋwaani. Kv na yi Pa-farv wulv na te tv kum maama tun, di o didera balv o na pɛ-ba dam tun, si

á taá nigi ba maama. O tiŋi bantu si ba taa vaŋi balu na ki balɔɔ tun zwa mu, si ba daari ba taa tee balu na ki lanyirani tun. ¹⁵We wɔɔɔɔ na lagi te tun mu yi si á pa á kikiə taa lana, si ku wanti ku pa nɔn-jwæru pu ba niə di ba bitar-yɔɔɔɔ tɔlɔ ba na ŋɔɔɔ abam baŋa ni tun.

¹⁶Abam yi balu na te á tuti tun mu, yi á ŋwɔa kam maŋi si ka taa yi kuntu doŋ mu. Á nan yi tɔgi kuntu ŋwaani á buŋi ni á jigi cwəŋə si á ki kəm-balwaarɔ. Á nan pa-na á kikiə taa lana, á na yi We tuntɔŋa tun ŋwaani.

¹⁷Á taá zuli nɔɔna maama.

Á taá soe balu maama na yi á ko-biə Zezi cwəŋə kam wɔni tun.

Taá kwari-na We.

Á taá zuli-na Pa-faru wum.

Dɔbam maŋi si dí lwəni Zezi mu dí yaara wɔni

¹⁸Abam balu na yi tuntɔŋa tun maŋi si á taá se á yum tiinə niə, si á taá nigi-ba lanyirani, ku na yi balu na jigi wu-bono yi ba ki abam lanyirani, naa ku zi yi balu kəm na cana di abam tun di. ¹⁹Ba na yaari abam vwan yaara á na se We tun ŋwaani yi á vɔ pu-dia, kuntu yi kulɔ na lana tun We yigə ni. ²⁰Abam nan na ki balɔɔ yi ba vaŋi á zwe ku ŋwaani, yi á na maŋi á vɔ á wu di yaara yam kuntu di, ku jigi kuri na? Ku daari á na ki lanyirani yi ba ta yaari abam, yi á na vɔgi á wu, kuntu lana We yigə ni. ²¹We na bæŋi abam si á taá tɔgi-Dl tun, ku yi si á vɔ á wu mu yaara wɔni. Zezi Krisi tuti deen maŋi o yaari abam ŋwaani, si ku pa á taá tɔgi o na-bwəɔ mu á lwəni o deen na ki te tun:

²²Wɔntu nan wu ki lwarum di funfun di, yi o ni-taani ba jigi vwan.

²³Nɔɔna deen maa jig-o ba twia,

yi o wu tɔgi o twi-ba.

Ba ma kwəri ba bees-o,

yi o wu læri-ba balɔɔ.

O nan ki o tuti mu We jɔŋa ni,

dintu mu yi dulɔ na tɔgi ciga Dl ma di nɔɔna sariya tun.

²⁴Zezi Krisi mu jɔŋi dɔbam lwarum o ti tɔvɔn-daa yuu ni dɔbam ŋwaani. O ki kuntu si ku pa lwarum daa mu yi taa te dɔbam. Kuntu, ku na yi lwarum jəgə ni, dɔbam nyi ni twa mu te, yi dí laan daari dí taá jigi ŋwɔa kalu na tɔgi ciga tun We yigə ni. Ba na pogili Zezi ytra yam tɔvɔn-dagara baŋa ni tun mu pɛ abam na yazurə.

²⁵Abam ya nyi di peeni silu na je tun mu. Á laan ma joori á ba á ki á tuti Zezi jɔŋa ni, wɔlu na yi abam nayru yi o nii abam baŋa ni tun.

Kaana di ba banna na maŋi si ba taa nigi daani te tun

3 Abam balu na yi kaana tun, abam di maŋi si á taá se á banna ni kuntu, si ku pa á banna bam badaara ya na vin We taani dum, si ba laan na á kəm-laaru tum, si ku pa ba ba ba se We, di á na maŋi á wu puri á ni di. ²Ba nan wó maani ba lwaru ni á nigi-ba yi á suni á tɔgi ciga cwəŋə. ³Abam yi zaŋi á kwe á wɔɔɔɔ á tiŋi nunwaŋa zila baŋa ni, ku na yi á na wó kwe á yuni te, di á na wó ki səbu-sɔŋa zwa-kwana di səbu-sɔŋa wənu á yira ni te tun, di á na wó ta zuri gwar-laaru te tun. ⁴Abam nan maŋi si á kwe á bicara mu lanyirani, si á taá jigi wu-bono di wu-zuru. Á na fɔgi á kwe á bicara yi ya lamma kuntu doŋ, ya lam dum daa bá cɔgi, yi kuú ta jigi kuri lanyirani We tee ni. ⁵Faŋa faŋa kaana balu ya na yi We nɔɔna yi ba jigi tuna di We tun di deen kwe ba bicara kuntu doŋ mu, di ba na se ba banna ni tun. ⁶Sara deen ki kuntu mu, yi o se o baru Abraham ni, di o na bæ-o ni o yuutu tun. Abam di nan yi wɔntu biə mu, di á na ki kəm-laaru yi á wu pɛ fɔvɔni zu abam di kulɔkulɔ.

⁷Abam balu di na yi kan-banna tun maŋi si á taá nigi á kaana bam kuntu doŋ mu. Á na zuri di á kaana bam tun, á taá ye ni ba ba dana ni abam te. Ba nan wó wəli di abam ba na We ŋwɔ-dɔŋa kam di Dl zaani dum. Kuntu tun, taá zuli-na-ba, si kulɔkulɔ yi cu abam We-loro.

Dí taá ki lanyirani di dí zi maŋi dí yaari di

⁸A na lagi a ta kulɔ a ma kweeli tun mu yi si abam maama taá jigi wɔɔɔɔ-didwi, si á taá jigi da-ŋwaŋa, si á taá soe daani á na yi da-ko-biə Zezi ŋwaani tun. Á taá duri da-yibwəni, si á daari á taá tu á tuti da tee ni. ⁹Nɔɔnu na ki abam wo-lɔŋɔ, si á di daa yi joori á ki-o wo-lɔŋɔ á ma ŋwi. Nɔɔnu na twi abam, á di daa yi tɔgi á twi-o, si á daari á loori We á pa-o si Dl ki-o lanyirani, si ku yi kuntu ŋwaani mu We bæŋi abam si á taá tɔgi-Dl, yi abam di wó ba á jɔŋi lanyirani We tee ni. ¹⁰Ku pupuni We tɔvɔ kum wɔni ku wi:

«Nɔɔnu wɔlu maama na lagi si o na o ŋwɔa ywəni di wɔpolo tun maŋi si o ja o tuti di wo-balwaarɔ taani di vwan fɔm mu.

¹¹Kuntu tu maŋi si o yagi kəm-balwaarɔ, si o daari o taa ki lanyirani, si o kwaani o taa jigi ywəni di nɔɔna maama.

¹²Bæŋwaani dí Yuutu Baŋa-We nii balu na tɔgi ciga tun baŋa ni mu, yi Dl cəgi ba loro.

Ku nan na yi balu na ki kəm-balwaarɔ tun,

Dl yigə tərə dt ba.»

¹³Wɔɔ mu wó wani o kɩ abam wo-lɔŋɔ dt á na tiini á kwaanɩ á kɩ lanyiranɩ? ¹⁴Abam nan na maŋɩ á na yaara á na kɩ lanyiranɩ tun ŋwaanɩ mu dt, á daa ta jigɩ yu-yoŋo. Á nan yɩ taá fɔna dt ba, naa á pa á wɔbɔŋa vugimi. ¹⁵Taá zuli-na á Yuutu Zezi Krisi dt á bicara maama. Nan ti-na á yigə maŋa maama, si á wani á ləri nɔɔnu wɔlɔ maama na wó bwe abam si o lwarɩ tuna yalɔ á na jigɩ dt Wɛ tun na yɩ te tun. ¹⁶Á nan ləri kuntu tu dt wɔ-bono dt zulə. Á taá kɩ wənu tilɔ á na ye á bicara ni ni ti lana tun, si ku pa cavura ja balɔ na culi abam dt á kəm-laaru tum Zezi Krisi ŋwaanɩ tun. ¹⁷Á na kɩ lanyiranɩ yɩ ba yaari abam ku ŋwaanɩ yɩ ku yɩ Wɛ wɔbɔŋa, ku gari á na kɩ kəm-balwaarɩ yɩ á yaari ti ŋwaanɩ. ¹⁸Zezi Krisi deen nan tigi bidwi mu o ma saari nabiinə lwarum. Ku maa yɩ nɔn-ŋum mu ləri nɔn-balwaarɩ yuu ni o ti, yɩ o wani o kɩ-ba Wɛ juŋa ni. Ba gu-o mu, yɩ Wɛ Joro kum joori ku pa-o ŋwia. ¹⁹O laan ma tɔgti Dl Joro kum kuntu dam ŋwaanɩ o vu nɔɔna balɔ jwəru ba deen na pi curu ni tun te, yɩ o tɔɔli Wɛ kwərə kam o bri-ba. ²⁰Ku yɩ nɔɔna balɔ deen na vun Wɛ ni tun jwəru mu kuntu. Ku yɩ maŋa kalɔ Wɛ na piɩni Dl bani yɩ Nowe wura o pai naboro kamunu kum si o ma joŋi o ŋwia tun mu. Nɔɔna balɔ deen na zɔ naboro kum wu tun yɩ nana má má mu, yɩ Wɛ tɔgti na bam baŋa Dl vri ba ŋwia. ²¹Kuntu yɩ nyinyugu mu, ku na me ku bri ni abam dt na pe ba miisi abam na wuni tun mu pe Wɛ vri abam Zezi Krisi na bi o yagɩ tɔvni tun ŋwaanɩ. Ba na miisi abam na wuni tun, ku dai si á ma swe á yira digiru. Ku nan yɩ á goni ni mu dt Wɛ, si á taá tɔgti-Dl dt wɔ-poŋo. ²²Zezi Krisi mu diini Wɛ-sɔŋo o jəni Wɛ jazum ni, yɩ malesti dt didɛera dt wənu tilɔ maama na jigɩ dam tun wu o dam kuri ni.

Dí maŋɩ si dí taá ŋwi ni We wɔbɔŋa na lagɩ te tun mu

4 Kuntu, abam maŋɩ á lwarɩ Zezi Krisi na ne yaara o yira wuni te tun. Ku maŋɩ si abam dt taá jigɩ wuntu wɔbɔŋa yam doŋ, si á ma fɔgti á ci á titi yaara wuni. Beŋwaanɩ, nɔɔnu wɔlɔ na ne yaara o yira wuni tun, lwarum daa ba te kuntu tu. ²Kuntu, abam daa ta na jigɩ ŋwia lugu baŋa ni tun, á daa wu maŋɩ si á taá tɔgti wo-yɔɔru tilɔ nabiinə fra na zɔvri tun. Á maŋɩ si á taá tɔgti Wɛ wɔbɔŋa na lagɩ kulɔ tun mu. ³Abam deen cɔgti á ŋwia kam maŋa zanzan, dt á na yəni á tɔgti cwe silɔ balɔ na yəri Wɛ tun na lagɩ si ba taa tɔgti tun. Abam deen yəni á kɩ wo-digiru kikiə dt wo-yɔɔru tilɔ maama á fra na zɔvri tun. Á deen maa yɩ sa-nyɔra, yɩ á yɩ nɔn-kwəlu á nyɔ sana á bugə. Á maa kwəri á tɔgti jwənə kaanum, mu kulɔ Wɛ wɔbɔŋa na vai tun. ⁴Ku daari lele kuntu, á daa na ba tɔgti dt balɔ na yəri Wɛ

á kɩ wo-zɔɔna kikiə kuntu doŋ tun, ku kɩ-ba yəu mu, ku pa ba jigɩ abam ba twia. ⁵Bantu nan wó ba ba zigi Wɛ yigə ni yɩ ba tulɩ ba kwəri. Duntu nan ti Dl yigə si Dl di nabiinə sariya, ku na yɩ balɔ na ŋwi dt balɔ na maŋɩ ba ti tun dt. ⁶Ku yɩ kuntu ŋwaanɩ mu ba deen tɔɔli Wɛ kwər-ywəŋə kam ba bri balɔ na tigi tun dt. Bantu yira yam mu tuga, nuneeni nabiinə maama na maŋɩ si ba ti ba lwarum ŋwaanɩ te tun. Ba nan na ni Wɛ kwər-ywəŋə kam tun, ku yɩ si ba jwəru tum laan mu na Wɛ ŋwi-dɔŋa kam.

⁷Lugu baŋa dt ku wənu maama tiim twe. Nan fɔgti-na á ja á wɔbɔŋa si á taá jigɩ yawala dt Wɛ-loro. ⁸Kulɔ na dwe maama tun yɩ si á taá soe daani dt á wu maama. Beŋwaanɩ, á na soe daani, kuú pa á donnə na kɩ kəm-balwaarɩ tilɔ zanzan tun daa bá ta wu á wɔbɔŋa ni. ⁹Taá kɩ-na vərə voro, si pumpɔna taa təri á titari ni. ¹⁰Abam didva didva na joŋi pɛeri dilɔ Wɛ tee ni tun, á taá ma-dt á tɔŋi á wəli daani. Kuntu, á taá yɩ tuntɔŋ-ŋɔna balɔ na joŋi Wɛ pɛera yam dwi təri təri á ma tɔŋi Dl na lagɩ te tun. ¹¹Abam wɔlɔ Wɛ na pe-o pɛeri si o taa wat o ŋɔɔni o bri nɔɔna tun maŋɩ si o taa ŋɔɔni Wɛ kwərə kam mu. Wɔlɔ Wɛ na pe si o taa tɔŋi o wəli o donnə tun dt maŋɩ si o taa mat dam dilɔ Wɛ na pe-o tun mu o ma tɔŋa. Kuntu wó pa nɔɔna taa zuli Wɛ woŋo maama wuni Zezi Krisi yiri ŋwaanɩ. Wuntu nan mu te zulə dt dam si ku taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun. Amina.

Wɔlɔ na yaari Zezi Krisi ŋwaanɩ tun jigɩ yu-yoŋo

¹²A badon-sonnu-ba, á yɩ pa ku su abam dt can-kamunu na yɩ abam. Á nan yɩ pa ku sɔɔri abam, nuneeni ku yɩ wo-kinkagili mu te. ¹³Taá kɩ-na wɔpolo dt abam na tɔgti á na Zezi Krisi yaara yam doŋ tun. Kuntu, Zezi Krisi na joori o ba yɩ o paari zulə yam na wó ba ya bri jaja maŋa kalɔ tun, á wɔpolo kum laan wó tiini ku gaali. ¹⁴Nɔɔna nan na twi abam á na yɩ Zezi Krisi nɔɔna tun ŋwaanɩ, á jigɩ yu-yoŋo, beŋwaanɩ Wɛ Joro kum na jigɩ paari-zulə tun wu abam tee ni. ¹⁵Abam wɔlɔ na ne yaara, si ku yɩ zaŋi ku taa yɩ nɔn-gura ŋwaanɩ, naa ŋwiuni naa wo-balwaarɩ kəm naa bibara ŋwaanɩ. ¹⁶Abam wɔlɔ nan na yaari o na yɩ Zezi Krisi nɔɔnu tun ŋwaanɩ, o yɩ pa cavura taa jig-o ku ŋwaanɩ. Kuntu tu nan maŋɩ si o pa Wɛ zulə dt nɔɔna na bə-o ni Krisi bu tun.

¹⁷Maŋa kam yiə si Wɛ di nabiinə sariya. Ku nan yɩ Dl titi nɔɔna bam baŋa ni mu Dl lagɩ Dl puli. Ku nan na wó puli dɩbam tee ni mu tun, ku laan na tu ku yɩ balɔ na vun Wɛ kwər-ywəŋə kam tun, kuú ta yɩ ta mu dt bantu? Ku bá tiini ku kɩ cam dt ba ciga? ¹⁸Ku pupɔni Wɛ tɔɔ kum wuni ku wi:

«Ku na ce mu, yɩ nɔn-ŋɔna na ŋwia Wɛ tee ni tun, balɔ laan na vun Wɛ yɩ ba yɩ nɔn-balwaarɩ tun,

kuɔ ki-ba tɛ?»

¹⁹Kuntu, balu na ne yaara ni We wubuɗa na lagi te tun maɗi si ba taa ki lanyirani mu, si ba ki ba titi ba naanu We juɗa ni. Dl ba kwani Dl ni dum Dl na goni tun.

We nɔɔna na maɗi si ba taa ɗwi daani te tun

5 Amu lagi a ɗɔɔni di balu na yi Zezi kɔɔ kum nakwa abam titari ni tun mu. Amu di yi nakwi mu. Amu yi deen ne Zezi Kriɗi na yaari te o ti tun, yi a laan bri nɔɔna o ciɗa kam. Amu nan wu tɔɗi a na o paari-zulɔ yam ya na wu ba ya bri jaja tun. ²A nan loori abam balu na yi nakwa tun, si a taá nii We non-kɔɔ kum Dl na ki a juɗa ni tun baɗa ni, ni nayira na nii ba peeni baɗa ni te tun. Ku nan dai di fufun mu a wu ta maa nii-ba, ku yi si a wubuɗa mu taa lagi tituɗi dum ni We na lagi te tun. Ku dai si a taá tuɗi sɔbu-lagi ɗwaani. ³A yi taá ki dam di balu a na nii ba baɗa ni tun, a nan taá jigi nyinyogu kulɔ na lana tun, si ba wani ba taa lwani abam na yi te tun. ⁴Kuntu tun, abam Nayiri-pe wum na joori o ba, o laan wu pa abam peeri dilɔ lam na ba fɔɗi di ti yi di jigi paari-zulɔ tun.

⁵Abam balu di na yi non-dunnu tun maɗi si a taá se a nakwa bam ni mu. Ku nan maɗi si abam maama taá tu a titi mu a pa daani, si a taá tuɗi a weli daani. Beɗwaani ku pupuni We tɔɔ kum wuni ku wɗ:

«We culi balu na ki kamunni tun,

yi Dl daari Dl ki balu na tu ba titi tun lanyirani.»

⁶Kuntu ɗwaani, taá tu-na a titi, si a daari a ki a titi Dam-Paɗwa Tu We juɗa ni, si duntu maɗa kam na tu

ka yi, Dl laan wu zani abam Dl pa a na zulɔ. ⁷Liɔ yalu maama na jigi abam tun, a kwe-ya a pa We, si duntu mu nii abam baɗa ni.

⁸Nan ja-na a wubuɗa lanyirani, si a fɔɗi a ci a titi, si sutaani na yi abam dum tun kari di kaagi mu di lagi cwɔɗɔ si di cɔɗi abam, nuneeni kana na jigi nyoɗo yi ku kari ku kaagi ku lagi varum si ku zi te tun. ⁹Nan zigi-na kɔɗkɔɗ di wu-didwa si a vi-di, si a lwarɗi ni a ko-biɔ balu na wu lugu baɗa je sum maama ni tun di jigi yaara yantu doɗ mu. ¹⁰Abam nan na yaari maɗa funfun, We dilɔ na zani nabiini di Dl zaani dilɔ na daga tun laan wu pa a bicara fɔɗi ya kwe. Dl wu pa abam dam, si a taá zigi kɔɗkɔɗ woɗo maama wuni. Duntu mu bɔɗi abam si a tɔɗi a na Dl paari-zulɔ yalu na ba ti tun, a na ɗwi di Zezi Kriɗi tun ɗwaani. ¹¹Duntu mu jigi dam si ku taa ve maɗa kalu na ba ti tun. Amina.

Tiim kwɔɔ

¹²Amu pe Siliven mu pupuni tɔɔ kuntu, si a pa abam. Wuntu mu yi di ko-bu wulɔ amu na ye ni o yi ciɗa tu We cwɔɗɔ kam wuni tun. A pupuni taani duntu funfun mu si a ma pa abam na baari, si a daari a pa a lwarɗi ni ciɗa kalu a na se tun mu yi We zaani dum ciɗa ciɗa. Nan fɔɗi-na a taá jigi ciɗa kam kuntu.

¹³We kɔɗɔ kulɔ na wu Babilɔni ni yi We kuri-ba ni Dl na kuri abam di te tun jɔɔni abam. Mariki wulɔ na yi amu bu We cwɔɗɔ kam ɗwaani tun di jɔɔni abam. ¹⁴A na jeeri daani, si a taá jɔɔni daani di sono.

Abam balu maama na yi Zezi Kriɗi nɔɔna tun, We wu pa abam yazurɔ.

Tɔnɔ kɔlv
PIYEERI
na pupuni o ki bile tun

Tɔnɔ kɔlv Piyeeɾi na pupuni o ki bile tun na bri dɔbam kɔlv tun mu tuntu

Piyeeɾi deen pupuni tɔnɔ kuntu balu maama na tɔgi Zezi tun ŋwaani mu. Vwan zaasum tiinɛ zanzan deen tu ba zu Zezi nɔɔna bam wuni. Ba zaasum dum ma pa nɔɔna ki wo-digiru kikiɛ dwi maama.

Dɪ na maɲi si dɪ ki te si dɪ vin zaasum dum kuntu tun, ku yi si dɪ taa ve yigɛ Zezi cwɛɲɛ kam wuni si dɪ lwardi o ciɣa kam dɪ wɛli da, ni balu yi na ne Zezi tun na bri dɔbam te tun.

Piyeeɾi de yigɛ o bri We nɔɔna ni ba maɲi si ba taa ŋwi ni We na lagu te tun mu, si ba taa zigɪ kɛɲkɛɲ ciɣa kalu Zezi tuntuɲna bam na bri-ba tun wuni (pɔɔrum 1).

O ma daari o ci vwan zaasum tiinɛ bam di wo-balwaaru tilu ba na jaani ba zu We nɔɔna bam titari tun (pɔɔrum 2).

O laan ma bri ni nɔɔna balu na te ba wi: «Zezi daa ba joori o ba» tun, ku yi vwan mu. Zezi na daani yi o ta wu tu tun, ku yi o ki wu-zuru mu di nɔɔna, si ku pa ba maama na cwɛɲɛ ba lɛni ba wuru ba yagi kɛm-balwaaru si We vru-ba (pɔɔrum 3).

1 Amu Simɔn Piyeeɾi mu pupuni tɔnɔ kuntu. A yi Zezi Krisi gamba-sono mu, yi a kwɛri a yi o tuntuɲnu wulu o na kuri tun. Amu pupuni a pa abam balu We na pe a jigɪ wo-dɔɔɔa di Zezi Krisi ku maɲi di dɔbam di na jigɪ wo-dɔɔɔa dɔɔ-o te tun, o na yi ciɣa tu tun ŋwaani. Wuntu mu yi dɔbam Tu We di dɪ Vurnu.

²We wɔ pa abam yu-yoɲo di yazurɛ ku ja gaali, di a na tu a lwardi-Dl yi a ta kwɛri a lwardi dɪ Yuutu Zezi tun.

**Dɪ maɲi si dɪ taa ŋwi si ku
maɲi di We na lagu te tun**

³We dam tu Zezi Krisi pe dɔbam woɲo kulu maama na pai dɪ jigɪ ŋwia We tee ni yi dɪ daari dɪ tɔgi Dl cwɛɲɛ lanyirani tun, di o na pe dɪ lwardi Baɲa-We dilu na kuri dɔbam si dɪ tɔgi dɪ na Dl paari-zulɛ, si dɪ taá ki lanyirani ni duntu na ki lanyirani te tun. ⁴Ku tɔgi Dl zɛnɛ yam kuntu ŋwaani mu, yi Dl pa dɔbam wo-laaru tilu na tiini ti jigɪ kuri yi Dl ya go ni si Dl pa dɔbam tun. Dl zɛni abam kuntu, si Dl pa a want a lu luɣu baɲa wo-yɔɔru tilu fra na gani nɔɔna ku pai ba wubuɲa cɔgi tun mu, si a daari a taá jigɪ We ŋwia kam a bicara ni.

⁵Kuntu ŋwaani, a tiini a kwaani

si a pa lanyirani kɛm tɔgi di wɛli a wu-dɔɔɔa kam a na maɲi a ki di We tun ni,

si a wɛli yɛno a lanyirani kɛm dum di wuni,

⁶si a daari a ja a titi a wɛli a yɛno kum wuni,

si a wɛli pu-dia a na jigɪ a titi te tun wuni,

si a taá tɔgi We cwɛɲɛ lanyirani a wɛli a pu-dia kam di wuni,

⁷si a taá jigɪ a ko-biɛ ŋwana a wɛli a na tɔgi

We cwɛɲɛ lanyirani te tun wuni,

si a taá soe nɔɔna a wɛli a na jigɪ da-ŋwana te tun di wuni.

⁸Abam na suni a jigɪ wo-laaru tum kuntu ku ja gaali, ti wɔ ci abam si a yi taá yi yawɔri-nyina, yi kuɔ pa a fɔgi a tiini a lwardi dɪ Yuutu Zezi Krisi a wɛli da. ⁹Nɔɔnu wulu nan na ba jigɪ wo-laaru tum kuntu tun, kuntu tu wari o lwardi We ciɣa kam, o nyi di lilwe mu te. O swe ni o deen na ki lwarma yalu tun maɲi ya saari.

¹⁰Kuntu ŋwaani, a ko-biɛ-ba, We na beɲi abam si a taá tɔgi-Dl yi Dl kuri abam si a taá yi Dl nɔɔna tun, kwaani-na a pa a na tɔgi-Dl te tun tiini ku taa jigɪ kuri lanyirani. A na kwaani a ki kuntu doɲ, a daa ba ywɛri We cwɛɲɛ kam wuni. ¹¹Kuntu, We wɔ yagi cwɛɲɛ Dl pa abam fasi, si a na jɛɲɛ je Zezi Krisi paari dum wuni. Wuntu mu yi dɔbam Yuutu di dɪ Vurnu, yi o paari dum ba jigɪ tiim maɲa di maɲa.

¹²Mu ku kuri amu joori a pai a guli wo-laaru tum kuntu woɲo maɲa maama. Abam nan maɲi a ye-ti, yi a suni a tɔgi ciɣa kalu a na lwardi tun. ¹³A nan buɲi ni ku lana, si amu ta na wu luɣu baɲa ni tun, si a taa guli abam kuntu doɲ, si ku pa a taá jigɪ ti wubuɲa. ¹⁴A ye ni ku daa ba daani si a ti, ni dɪ Yuutu Zezi na pe a lwardi te tun. ¹⁵Amu nan wɔ kwaani a ki woɲo kulu na wɔ pa a taá wai a guli wɛɛnu tum kuntu gulɛ maɲa maama amu tuuni kwaga ni tun.

Dɪ na suni dɪ lwardi Zezi ciɣa kam te tun

¹⁶Dɔbam deen pe a lwardi dɪ Yuutu Zezi na tu di dam nabiinɛ titari ni te tun. Dɪ na pe a lwardi o ciɣa kam kuntu tun, ku dai sunswali mu dɪ me dɪ bri abam ni nɔɔna na mai ba titi swan ba bri te tun. Dɔbam titi yi nan mu ne o na jigɪ We paari-zulɛ ciɣa ciɣa te tun.

¹⁷Dí ma na Zezi na joŋi tiə di zulə o Ko We tee ni maŋa kalu o yibiyə na ləni yi Paŋwa Baŋa-We ɲɔni Dɪ wɪ:

«Amu Bu mu tuntu, a so-o di a wu maama.

Amu tiini a jigi wɔpolo did-o.»

¹⁸Dɪbam tuti ni kwərə kam kuntu na ɲɔni We-ɔŋɔ ni maŋa kalu dɪbam di Zezi deen na wu piu kulɔ We na ɲɔni ku yuu ni tun.

¹⁹Kuntu, dí nan ta ye fasti ni taani dilu We nijɔŋnə bam na bri faŋa faŋa tun suni di yi ciga mu. Ku maŋi si á taá maani á nii di na yi te tun. Taani duntu nyi di ba na tarigi kanta ba zigɪ lim je ni yi ka pai pooni wura si ku vu ku yi ti-pura te tun mu. Zezi Kriŋi pooni dum laan wó ba di taa wu á bicara ni, ni naŋɔɔ na fuŋi yi pooni wura te tun. ²⁰Kulɔ na dwe didi si á lwarɪ tun mu tuntu: Nɔn-nɔnɔ bá wani o ma o tuti wɔbɔŋa yirani o bri We kwərə kalu na pupuni Dɪ tɔnɔ kum wuni tun kuri. ²¹Beŋwani We kwərə kam Dɪ nijɔŋnə bam deen na tɔɔɔ tun wu nuŋi nabiinə wɔbɔŋa wuni. Ku nan yi We Joro kum mu pɛ nɔnɔ jigi dam yi ba wai ba tɔɔɔ We tuti kwərə kam.

Wwan zaasum tiinə na wó ba ba ganɪ nɔnɔ te tun

(Zudi 4-13)

2Faŋa faŋa tun, nɔnɔ deen mu wu We nɔnɔ bam wuni ba na bri ni ba yi We nijɔŋnə yi ba yagi ba dai. Wwan zaasum tiinə di wó ɲɔ ba zu abam wuni kuntu, yi ba ki swan ba bri abam zaasum dilu na dai We nyim yi di cɔgi nɔnɔ tun. Bantu mu vin ba Yuutu Zezi wulɔ na ɲwi ba lwarɪm jini si ba taa yi o nɔnɔ tun. Kuntu ɲwani ba kikiə yam wó pa We cɔgi-ba lila. ²Nɔnɔ zanzan nan wó se ba tɔgi ba na bri kulɔ tun, yi ba di ki ba wo-digiru kikiə yam kuntu doŋ. Ba na ki wənu tɔɔ tun wó pa nɔnɔ taa yáali We zaasum dilu na yi ciga tun. ³Wwan zaasum tiinə bam kuntu na yi wo-swən-nyina tun, baá kwanɪ ba ma bitar-ywe ba ganɪ abam, si ba ma na nyɔɔri abam baŋa ni. We nan maŋi Dɪ ti Dɪ yigə faŋa faŋa si Dɪ di bantu sariya, yi cam wó ba ba baŋa lila.

⁴Ku nan na yi maleŋi silu deen na cɔgi tun di, We wu yagi-si. Dɪ di-si Dɪ yagi min-tu ni mu, mɛ ba na kwanɪ-si lim wuni, si si taa wura taan, si ku vu ku yi Dɪ sariya de dum tun. ⁵We deen wu yagi faŋa faŋa nɔnɔ balu na wu lugv baŋa ni yi ba ki lwarɪm tun. Nowe mu We vri Dɪ wəli di nɔnɔ barpe, di wuntu na tɔɔɔ We ciga kam o bri nɔnɔ te tun. We ma daari Dɪ cɔgi balu na vin Dɪ ni tun, Dɪ pa dua tiini ka ni yi na li lugv baŋa, yi ba maama ti.

⁶Ku daa ta na yi nɔnɔ balu deen na zuvri Sodɔm di Gomɔri ni tun, We pɛ mini mu di ba je sum kuntu ku daari tuntwarum yirani, si ku bri ni ba ba jigi bura. Dɪ cɔgi-ba kuntu si ku taa yi maana mu ku pai balu maama na buŋi si ba vin Dɪ ni tun. ⁷Dɪ ma daari Dɪ vri Lɔti ba wuni. Wuntu deen mu se We ciga kam, yi o

wu tiini ku cɔgi di nɔn-balwaaɔ tum na ki wo-digiru kikiə te tun. ⁸O na yi nɔn-ɲum yi o zuvri di ba tun, o nai ba kəm-lwaanɔ tum de maama yi o ni ba niə-bitari sum na yi te tun. Ku maa tiini ku jigi wu-cɔgi did-o di ba na tuŋi ba cɔgi We cullu tum te tun.

⁹Kuntu, dí Yuutu Baŋa-We wai Dɪ vri balu na tɔgi-Dɪ tun si ba yi cɔgi di maŋum dilu na yi-ba tun. Ku nan na yi balu na vi-Dɪ tun, Dɪ wai Dɪ puna yi Dɪ cɔgi-ba si ku vu ku yi Dɪ sariya de dum, si Dɪ laan pa ba na cam.

¹⁰Ku na dwe didi balu na tɔgi wo-digiru kikiə yalu ba fra na zuvri yi ba ba lagɪ si ba se wulɔ na jigi ni ba baŋa ni tun, We wó pa ba na cam ku ja gaali.

Wwan zaasum tiinə bam kuntu ba kwari cavura, ba nan ba niŋi nɔn-nɔnɔ di. Ba maa ba kwari fɔvni si ba ɲɔni ba twi didɛera balu na wu weyuu tilampolo ni tun. ¹¹Nan di We maleŋi sum na tiini si jigi dam si dwe wwan zaasum tiinə bam kuntu tun, si ba se si twi didɛera bam kuntu si ɲɔni ba wɔŋo dí Yuutu wum yigə ni. ¹²Wwan zaasum tiinə bam yəni ba ɲɔni ba twi wənu tɔɔ ba na yəri ti kuri tun mu. Ba ma ki yɔɔ yɔɔ ni ga-vara na ba jigi wɔbɔŋa yi ba ki te tun. Ga-vara wura si nɔnɔ mu taa jaani-ba ba gvi. Nɔnɔ bam kuntu di nan wó cɔgi ni ga-vara mu te. ¹³We wó pa ba na yaara si ku maŋi di ba di na pɛ nɔnɔ na yaara te tun. Ba ma ki wɔpolo di wo-digiru tɔɔ ba fra na zuvri tun, yi ba ki-ti jaja wia titari ni. Ba kəm dum yi digiru di cavura mu abam titari ni, maŋa kalu á na yəni á la daani si á di wɔdiu yi ba ta ki wɔpolo di ba lwarɪm dum tun. ¹⁴Bantu wɔbɔŋa zu boorim kikiə yirani mu. Ba bri ba ba jigi siun di wo-balwaaɔ kəm, yi ba sugɪ balu wɔbɔŋa di na bwənə tun ba pai ba tusə. Ba maa tiini ba yi wo-swən-nyina di. We nan wó cɔgi-ba. ¹⁵Bantu ma yagi cwə-laa tɔgim, yi ba ywəri ba vu ba tɔgi Bozori bu Balam cwəŋə kam. Wuntu yi deen ma su səbu kulɔ o na wó na o kəm-balɔɔ kum ɲwani tun. ¹⁶O na vin We ni tun, Dɪ ma pa varum na ba ɲɔni tun ɲɔni ni nabiinu te. O tuti binaga mu ɲɔni ka kaan-o, si ku ci Balam na yi We nijɔŋnu tun di jwərim dilu o na lagɪ o ki tun.

¹⁷Nɔnɔ bam kuntu nyi di buli-yiə yalu na ba buri tun mu, yi ba ta nyi di kunkwənu tɔɔ vu-fɔɔ na kalɪ ku pa ti jagɪ tun. We nan li jəgə kalu na tiini ka yi lim tun mu si Dɪ ki-ba da. ¹⁸Ba maa tiini ba ɲɔni kamunni-bitari silu na ba jigi kuri tun, yi ba mai wo-yɔɔɔ tɔɔ nabiinə fra na zuvri yi ti yi wo-digiru tun ba ma ganɪ balu laan na pɔɔri ba titi di nɔnɔ balu na yəri We cwəŋə tun. ¹⁹Ba maa te di nɔnɔ ni, ba na de bam cwəŋə kam, baá ta te ba titi. Balu nan na te kuntu tun tuti yi gambe mu, di ba kikiə yam na jigi-ba ya ve cɔgim wuni tun. Beŋwani, wɔŋo kulɔ maama nɔnɔ na pai ku te-o tun, o yi ku gambaa mu. ²⁰Nɔnɔ balu na lwarɪ Zezi Kriŋi wulɔ na yi dɪbam Yuutu di dí Vurɔ tun, ba lugi lugv baŋa wo-digiru tum mu. Ba laan nan na joori ba pipiri ba se ba pai ti te-ba, ba kweelim je wó tiini ku taa yi lɛɛɛ di ba ku dwəni pulim ni.

²¹ Beɾjwaanti, ba ya na wu lwaɾi We ɕiga cwəɲə kam, ku ya wó ta lana ku pa-ba ku dwe ba na lwaɾi-ka yi ba laan pipiri ba za ba wubuɲa di We ni dɪlv Dɪ na pe-ba si ba taa tɔgi tun. ²² Bantu na ki te tun nyi di bitar-dundia kalv na tagi ɕiga ka wi:

«Kakurə joori ka di ka tutwaanv.»

Bitar-dundia kadoɲ di ta wi:

«Nmv na jaani təru n swe o yira,
o ta wó joori o bibili bwəru wvnti mv.»

Dí Yuutu Zezi wó suni o joori o ba ni o na tagi te tun

3 Amv badon-sonnu-ba, tɔnɔ kuntu amv na pupvni a pa abam tun laan ki tile mv. Twaanv tum kuntu maama wvnti amv kwaanti si a guli abam We ɕiga kam na yi te tun, si ku pa á taá jigi wubuɲ-ɲuna mv. ² Ku yi si a ma guli abam faɲa faɲa We nijoɲnə bam na maɲi ba bri kvlv tun mv, si á daari á guli dí Yuutu di dí Vɪrvu Zezi ni dɪm o tintvɲna bam na bri abam tun.

³ Kvlv na dwe didi tun, á taá ye ni, lvgv baɲa tiim da yam na yiə, nɔɔna badonnə wó ta wvra ba na tɔgi wo-yɔɔrv tulv ba titi fra na zvuri tun, yi baá ta jigi abam ba mwana ba wi: ⁴ «We goni ni ni Dɪ Bu wvnti ta wó joori o ba lvgv baɲa. Bəe mv nan kia yi o ta wv tu? Dí kwə maɲi ba ti, yi wəənu maama nan taa yi ni ti na maɲi ti yi te lvgv baɲa pulim ni tun mv.»

⁵ Balv na ɲɔɔni kuntu tun paali ba swe mv. Ba ba lagɪ si ba se ni weyuu di tɪga baɲa maɲi ti wvra faɲa faɲa mv, yi We ni dɪm mv pe ti wvra kuntu. We deen pe tɪga kam nuɲi na wvnti mv, yi na bam ɲwaanti pa lvgv baɲa ta wvra. ⁶ Ku nan ta yi na mv We deen me Dɪ ɕagi faɲa faɲa lvgv kum, di Dɪ na pe dv-fara kam ni yi ka na bam li-ku tun. ⁷ Ku nan ta yi We ni dɪm kuntu mv paɪ zum weyuu di tɪga baɲa kam ta wvra, si ku taa ve maɲa kam Dɪ na wó pa mini ɕagi-ti tun. Kuntu, We tiɲi-ti si ku vu ku yi de dɪlv Dɪ na wó di nabiinə sartya, yi Dɪ daari Dɪ ɕagi balv na vi-Dɪ tun mv.

⁸ A badon-sonnu-ba, á maɲi si á lwaɾi woɲo kuntu ni ni, ku na yi di dí Yuutu Baɲa-We, de didwi nyi di bna murv mv, yi bna murv di nyi di de didva mv te We tee ni. ⁹ Nɔɔna badaara buɲi ni dí Yuutu wvnti daani yi o wv tu ni o na goni ni te tun. O nan ki wv-zuru

mv di abam, beɾjwaanti o ba lagɪ si nɔɔn-nɔɔnv ɕagi, o lagɪ si nɔɔna maama mv na cwəɲə ba ləni ba wvrv ba yaɲi kəm-balwaarv tum. ¹⁰ Dí Yuutu Zezi tum de dɪm nan wó ba di dari dibam ni ɲwvntv na yəni o ba te tun mv. De dɪm kuntu ni sɔɔ zanzan wó ki weyuu ni, yi weyuu kum wó ba ku je maama. Ku daari mini mv wó di wəənu tulv maama na wv weyuu ni, yi tɪga di wəənu tulv maama na wv ka baɲa ni tun je.

¹¹ Wəənu tintv maama nan na lagɪ ti ba ti ɕagi kuntu tun, á ye á laan na maɲi si á taá yi te. Á maɲi si á taá tɔgi We di wv-poɲo mv, si á taá ki Dɪ wubuɲa na lagɪ te tun. ¹² Abam nan na ɕagi de dɪm We na wó pa Zezi joori o ba tun, si á kwaanti á taá ki te na wó pa o ba lila tun. De dɪm kuntu na yiə, mini mv wó di weyuu maama di ɕagi, yi kúv pa ku wəənu maama lvnɪ yi ti nyvnti ti ɕagi. ¹³ We nan goni ni si Dɪ ki weyuu-dvɲv di ti-dvɲa mv. Dáani mv Dɪ wó pa wəənu maama taa tɔgi ɕiga. Tintv wəənu tum mv dibam nan ɕagə yi dí tuna.

¹⁴ Kuntu ɲwaanti, a badon-sonnu-ba, á na ɕagi wəənu tum kuntu si ti ba ti ki tun, á kwaanti á pa á wvrv taa lana, si á yi taá jigi tusim We yigə ni, si á daari á taá ɲwi di ywəəni di We. ¹⁵ Dí Yuutu wvnti nan na ki wv-zuru yi ku daani tun, lwaɾi-na ni ku yi si ku ma pa nɔɔna mv na cwəɲə ba na vrvnti. Dibam ko-bu-sono Pooli maɲi o pupvnti kuntu doɲ mv o pa abam, ku nan tɔgi di We na pe-o swan yalv tun mv. ¹⁶ O na pupvnti twaanv tulv maama o ma bri wəənu tum kuntu ɕiga kam tun, o yəni o te kuntu doɲ mv ti wvnti. O nan pupvnti wəənu tidonnə ti na dana si nɔɔna wanti ba ni ti kuri, ku pa balv na yəri We ɕiga kam lanyvranɪ yi ba wubuɲa bwənə tun jigi o zaasum dɪm kuntu ba pipirə, ni ba na yəni ba pipiri We twaanv tidaara di te tun. Ku nan wó ja ba titi ɕagum mv ku ba.

¹⁷ Ku nan na yi abam, a badon-sonnu-ba, á laan ye ku na wó ba ku taa yi te tun. Kuntu ɲwaanti, taá ɕv-na á titi, si á yi pa nɔn-balwaarv na cwəɲə ba di abam ba tusim dɪm wvnti si ku pa á ga jəgə kalv á ya na zigi da tun. ¹⁸ Á nan ta ve yigə, si á taá ɲwi Zezi Krisi zaani dɪm wvnti, si á fəgi á lwaɾ-o á wəli da.

Wvntv mv yi dibam Yuutu di dí Vɪrvu. Zulə yi wvntv nyvnti mv lele kuntu si ku taa ve maɲa kalv na ba ti tun. Amina.

Dayigə tənə kulə

ZAN

na pəpəni tən

Dayigə tənə kulə Zan na pəpəni tən na brī dībām kulə tən mū tuntu

Zezi kəgə kum nakwī Zan dēen pəpəni tənə kuntu o pa We nōona balu na jigi bubwea vwan zaasum tiinə na zu ba kəgə kum wunū tən ŋwaani mū. Bantu vūn nī Zezi yī Baŋa-We Bu mū, yī ba daa ta ŋwī lwarim wunū.

Zan ma pəpəni o brī-ba nī Zezi sunū o yī We Bu mū yī o jī nabiinu o ba lugu baŋa.

Baŋa-We yī pooni tu mū, yī Dī yī sono tu. Dībām na yī Dī biə tən, dī maŋi sī dī taá ŋwī pooni wunū mū, sī dī taá soe daani.

Ku nan daa na yī lwarim jəgə nī, Zan brī dībām nī dī maŋi sī dī ta dī lwarim dī We mū, sī We yaŋi Dī ma cē dībām Zezi na tigi dībām ŋwaani tən. Wulə nan na ŋwī dī Zezi tən maŋi sī o yaŋi lwarim kəm mū.

Zezi mū yī Bitara kalu na paī nabiinə ŋwīa tən

1 Dībām pəpəni tənə kuntu sī dī pa á lwarī wulə na maŋi o wura pulim nī tən mū. Dībām dēen nī o kwərə mū, yī dī na-o dī dī yiə dī. Dī ma fəgi dī nii-o, yī dī ta kwəri dī dwe-o dī dī jīa. Ku yī ŋwīa Bitara woŋo mū dī lagī dī ŋōoni dī abam. ²ŋwīa kam kuntu nan tu ka nai jaja. Dī ma na-ka, yī dī lagī dī maŋi ka na yī te tən dī brī abam. We ŋwī-dəŋa kalu na ba ti tən taani mū dī lagī dī ta. ŋwīa kam kuntu ya wu dībām Ko We tee nī mū, yī Dī laan pa dī lwarī-ka. ³Dī na nē kulə yī dī kwəri dī nī kulə tən mū dī lagī dī ta dī brī abam, sī ku pa abam taá jigi wəl-dəŋə dī dībām, dī maama na ŋwī dī dī Ko We dī Dī Bu Zezi Krisi tən ŋwaani.

⁴Dī pəpəni wəənu tum kuntu dī brī abam, sī ku pa dībām maama tiini dī taá jigi wəpolo mū.

Baŋa-We mū yī pooni tu

⁵Kwərə kalu dībām na nī We Bu Zezi tee nī yī dī lagī dī ta dī brī abam tən mū tuntu: Baŋa-We yī pooni tu mū, lim təri Dī tee nī dī funfun dī. ⁶Dī na te dī wī, dī ŋwī dī We, yī dī ta na wu lim wunū, ku brī nī dī fə vwan mū, yī dī kikiə ba təgi ciga cwəŋə kam. ⁷Ku daari, dī nan na ŋwī pooni wunū nī We na wu pooni wunū te tən, kuntu wó pa dībām maama taá jigi wəl-dəŋə daani, yī We Bu Zezi Krisi jana kam wó saari dī lwarim maama.

⁸Dī nan na te dī wī, dī ba jigi lwarim, dī ganī dī tuti mū, ciga təri dī tee nī. ⁹Dī nan na sē dī ta dī lwarim dī We, Dī laan wó yaŋi-dī Dī ma cē dībām, yī Dī daari Dī saari dī wo-balwaarū tum maama. Beŋwaani We bá kwani Dī nī, Dī yī ciga tu mū. ¹⁰Ku daari, dī na te dī

wī, dī wu kī lwarim, dī paī We yī vwa-nyim mū, yī ku brī nī dī wu jōŋi Dī taani dīm mū dī kī dī wubəŋa nī.

Zezi Krisi mū fəgi nabiinə dī We daani

2 A bu-sonnu-ba, a pəpəni tənə kuntu a pa abam, sī á yī kī lwarim mū. Dībām wulə nan na kī lwarim, dī jigi wulə na wó fəgi dībām dī dī Ko We daani tən. Wuntu mū yī Zezi Krisi wulə na ba jigi lwarim dī funfun dī tən. ²Wuntu mū mē o titi o kaani Baŋa-We, yī Dī yaŋi dībām lwarim Dī ma cē dībām. Ku nan dai dībām yirani lwarim má, ku yī lugu baŋa nōona maama lwarim ŋwaani mū.

³Dībām na sē We niə yam mū, kuv brī nī dī sunū dī ye-Dī. ⁴Nōonu nan na te o wī, wum ye We, yī o na ba sē We niə yam, kuntu tu yī vwa-nyim mū, yī ciga təri o tee nī. ⁵Ku daari, nōonu wulə nan na sē We taani dīm tən, kuntu tu yī wulə na jigi We sono kum ciga ciga tən mū. Kuntu mū wó brī nī dī sunū dī ŋwī dī We. ⁶Nōonu wulə nan na te o wī, o ŋwī dī We, kuntu tu maŋi sī o taa ŋwī nī Zezi Krisi dēen na ŋwī te tən mū.

We nī dīm na brī te tən

⁷A badon-sonnu-ba, nī dilu a na pəpəni a pa abam tən dai ni-dvuri. Dī yī ni-doori mū, dī maŋi dī wura dī abam mū pulim nī. Nī dīm kuntu yī taani dilu abam na maŋi á nī tən mū. ⁸Ku daari, dī nan daa ta yī ni-dvuri mū amu na pəpəni a pa abam, beŋwaani Zezi mū brī nī dīm kuntu ciga kam, yī abam dī brī ciga kam kuntu. Ku maa pa lim maa kea, yī pooni dilu na yī ciga tən laan zəŋi.

⁹Nōonu wulə maama na te o wī, o ŋwī pooni wunū, yī o na culi o donnə, kuntu tu ta wu lim wunū mū

di zim maama. ¹⁰Ku daari, nɔɔnu wulu nan na soe o donnə tun, kuntu tu mu ɲwi pooni wuni. Kulukulɔ təri o ɲwia wuni, ku na wó pa nɔɔnu tu lwarum wuni. ¹¹Nɔɔnu wulu nan na culi o donnə tun wu lim wuni mu o veə, o yəri o na ve me tun, beɲwaani lim dum mu pe o yiə daa ba nai.

¹²A bu-sonnu-ba, a pupuni tɔnɔ kuntu a pa abam, beɲwaani We yagi á lwarum Dl ma ce abam Zezi yuri ɲwaani mu.

¹³A pupuni a pa abam balu na yi kwə tun, beɲwaani á maɲi á ye wulu na maɲi o wura pulim ni tun.

A pupuni a pa abam nɔn-dunnu tum, beɲwaani á wani wo-lwaanu tu sutaani.

¹⁴A biə-ba, a pupuni a pa abam, beɲwaani abam maɲi á ye dí Ko We.

A pupuni a pa abam balu na yi kwə tun, beɲwaani abam maɲi á ye wulu na maɲi o wura pulim ni tun.

Nɔn-dunnu tum, a pupuni a pa abam, beɲwaani abam dana. We taani dum maa wu á wuni, yi á wani wo-lwaanu tu sutaani.

¹⁵Yi zaɲi-na á taá soe lugu baɲa di ku wo-yɔɔru tum. Nɔɔnu wulu na soe lugu baɲa wo-yɔɔru tum tun, kuntu tu daa ba jigi dí Ko We sono o bicari ni. ¹⁶Beɲwaani lugu baɲa wəenu tum maama, ku na yi nabiinə fra na yəni ya zɔvri wo-yɔɔru tulu tun, naa nabiinə yiə na sui wəenu tulu tun, naa nabiinə na magi ba nyɔɔna di ba jijiguru te tun, tintu maama dai dí Ko We nyum, ti yi lugu baɲa nyum mu. ¹⁷Lugu baɲa di ku wo-yɔɔru tum nabiinə fra na zɔvri tun lagi ti ke mu. Ku daari wulu nan na ki kulɔ We wubuɲa na lagi tun mu wó ta ɲwi si ku taa ve maɲa kalu na ba ti tun.

Zezi Krisi Dum wum na wó ba te tun

¹⁸A biə-ba, lugu baɲa kweelim da yam twe ya ti. Abam nan maɲi á ni ni Zezi Krisi Dum wum maa buna. Lele kuntu, Zezi Krisi duna zanzan mu laan nan tu ba wura. Ku ma pa dí ye ni da yam kuntu twe ya ti. ¹⁹Nɔɔna bam kuntu pwe ba titi mu dɔbam kɔgɔ kum wuni, ba nan maɲi ba dai dɔbam kɔgɔ kum nɔɔna ciga ciga. Ba ya na yi dɔbam kɔgɔ kum nɔɔna, ba ya bá yagi dɔbam te. Ba nan pwe ba titi kuntu, si ku bri lanyirani ni bantu wuluwulu ya maɲi o dai dɔbam kɔgɔ kum wu nɔɔnu mu.

²⁰Ku nan na yi abam, á maɲi á jɔɲi We Joro kum Krisi na pe abam tun, yi ku pa á maama lwaru We ciga kam. ²¹Kuntu, a nan na pupuni a pa abam tun, ku dai ni a wi, á yəri ciga mu. Woɲo kulɔ ɲwaani a na pupuni tun mu yi si á maɲi á ye kulɔ na yi ciga, yi á ye ni kulɔ maama na yi vwan tun bá wani ku nuɲi ciga wuni.

²²Wɔɔn nan yi vwa-nyum tun? Ku yi wulu na te ni Zezi dai Krisi wum We na tuɲi tun mu. Kuntu tu yi Zezi Krisi dum mu, yi o vin dí Ko We di Dl Bu wum di. ²³Wulu maama nan na vin We Bu wum tun, o vin

o Ko We di mu. Ku daari, wulu maama na bri ni o se We Bu wum tun, o Ko We di wura di kuntu tu.

²⁴Kuntu, á taá jigi zaasum dilu á na maɲi á ni pulim ni tun á bicara ni. Á na se á jigi zaasum dum kuntu, kuó pa abam di We Bu wum di o Ko We taa ɲwi daani.

²⁵Mu We Bu wum na goni ni si o pa dɔbam kulɔ tun, ku yi We ɲwi-duɲa kalu na ba ti tun mu.

²⁶Amu pupuni wəenu tum kuntu a pa abam, si á wani á lwaru balu na lagi ba gani abam tun woɲo mu. ²⁷Ku nan na yi abam, We Joro kum Zezi na pe abam tun wu á bicara ni, yi á daa wu maɲi si nɔɔn-nɔɔnu zaasi abam. We Joro kum bri abam woɲo maama kuri. Ku zaasum dum yi ciga mu, di dai vwan. Kuntu tun, á taá ɲwi di Zezi, nunɛni ku na bri abam te tun.

²⁸A bu-sonnu-ba, pa-na dí taá ɲwi did-o, si maɲa kam o na wó joori o ba tun, dí wó na baari yi cavura bá ja dɔbam o yigə ni. ²⁹Abam na ye ni Zezi yi ciga tu tun, lwaru-na ni wulu maama kikiə na tɔgi ciga We cwəɲə ni tun yi We bu mu.

Dɔbam yi We biə mu

3 Nan buɲi-na á nii, dí Ko We na tiini Dl soe dɔbam te yi Dl mai dɔbam Dl bə ni Dl biə tun. Dí nan suni dí yi kuntu mu. Kuntu mu nɔɔna balu na yi lugu baɲa nyum tun yigə tərə di dɔbam, ba na yəri We tun ɲwaani.

²A badon-sonnu-ba, dɔbam laan yi We biə mu. Dí nan na wó ba dí taá yi te tun daa ta wu bri fasi. Dí nan na ye kulɔ tun mu yi: Zezi na wó joori o ba maɲa kalu tun, dí laan wó ta yi ni wum titi na yi te tun, beɲwaani dí wó na o na yi te tun fasi. ³Wulu maama na jigi tuna yantu di Zezi tun, kuntu tu maɲi si o taa ɲwi di wu-poɲo, ni Zezi na yi wu-poɲo tu te tun mu.

⁴Wulu maama na ki lwarum tun vin We ni mu. Lwarum kəm yi We ni vwan mu. ⁵Abam ye ni, Zezi Krisi na tu lugu baɲa tun, ku yi si o saari nabiinə lwarum mu o yagi. Wuntu nan ba jigi lwarum di funfun di. ⁶Kuntu, wulu maama na ɲwi did-o tun yagi lwarum kəm mu. Wulu maama nan ta na ki lwarum tun, ku bri ni o ta wu lwaru Zezi mu, yi o kwəri o yəri o na yi wulu tun.

⁷A bu-sonnu-ba, yi pa-na nɔɔn-nɔɔnu na cwəɲə o gani abam. Wulu maama tituɲa na tɔgi ciga tun mu jigi ciga We tee ni, ni Zezi na jigi ciga te tun. ⁸Ku daari, wulu maama nan ta na tɔgi lwarum kəm tun, ku bri ni o yi sutaani nɔɔnu mu, beɲwaani sutaani maɲi di ki lwarum ku zigi pulim ni mu. We Bu wum nan tu lugu baɲa si o cɔgi sutaani tituɲa mu. ⁹Wulu maama na yi We bu tun yagi lwarum kəm mu, beɲwaani We dam dilu na pai ɲwia tun wu o tee ni. Kuntu tun, o daa bá wani o ta taa ki lwarum, o na yi We bu tun ɲwaani.

¹⁰Kuntu mu yi kulɔ na pɔɔri balu na yi We biə di balu na yi sutaani biə tun daani. Wulu maama kikiə na ba tɔgi ciga yi o ba soe o donnə tun dai We nɔɔnu.

¹¹ Ku yi ciga mu, dí maṅi si dí taá soe daani. Kuntu mu yi We kwərə kam abam na maṅi á ni pulim ni tun. ¹² Dí nan wu maṅi si dí ki nuneeni Kayin na ki kulv faṅa faṅa tun. Wuntu deen yi wo-lwaanv tu sutaani juṅa nɔɔnv mu, yi o gu o nyaani. Bɛɛ nan mu ki yi o gu-o? Ku yi wum tuti kikiə na ba lana, yi o nyaani wum kikiə tɔgi ciga tun ḡwaanv mu.

Dí maṅi si dí taá soe daani mu

¹³ A ko-biə-ba, lvgv baṅa nɔɔna bam na culi abam, á yi pa ku sv abam. ¹⁴ Ku na yi dɔbam, dí ye ni dí maṅi dí yagi tɔvni cwəṅə, yi dí daari dí tɔgi We ḡwi-dvṅa kam cwəṅə mu. Dí na soe dí donnə tun mu pat dí lwarv kuntu. Wulv maama nan na ba soe o doṅ tun ta wv tɔvni juṅa ni mu. ¹⁵ Wulv maama na culi o donnə tun yi nɔn-gurv mu. Abam nan ye ni nɔn-gurv bá wani o taa jigi We ḡwi-dvṅa kam o bicari ni.

¹⁶ Zezi na tiini o soe dɔbam tun mu te o sɛ si o ti dɔbam ḡwaanv. Kuntu mu pɛ dí lwarv sono ciga ciga na yi te tun. Mu ku kuri dɔbam di maṅi si dí sɛ si dí ti dí donnə ḡwaanv. ¹⁷ Nɔɔnv wulv maama na yi jujigurv tu tun na nɛ ni o doṅ ba gara, yi o na wv pɛ o ḡwanv zu-o, ku bri ni We sono kum təri kuntu tu bicari ni mu.

¹⁸ A bu-sonnu-ba, dí kikiə mu maṅi si ya bri ni dí sono kum dí na jigi tun dai ni-taani yirani, si ku yi sono kulv na yi sono ciga ciga tun mu.

¹⁹ Dí na jigi sono kum kuntu doṅ, kuv pa dí lwarv ni dí suni dí tɔgi ciga cwəṅə kam, yi kuv pa dí bicara taa tigi jəḡə didva We yigə ni. ²⁰ Kuntu, dí bicara nan na pɛ dí lwarv ni dí ki dí tusi, dí ye ni We ye Dl dwe dí bicara yam na ye te tun, yi dintv mu ye wəənu maama.

²¹ A badon-sonnu-ba, dɔbam bicara nan na bá wani ya cɔgi dɔbam tun, dí wó ta jigi baari We yigə ni. ²² Dí wó na woṅo kulv maama dí na wó loori Dl tee ni tun, dí na sɛ Dl ni yi dí ki kulv na poli Dl wv tun ḡwaanv. ²³ Ni dilv We na pɛ dɔbam tun mu tuntv: Dí maṅi si dí ki dí wv-didva di Dl Bu Zezi Krisi, si dí kwəri dí taá soe daani, nuneeni wuntu na pɛ dɔbam ni si dí taá soe-da te tun. ²⁴ Wulv maama na sɛ We niə yam tun ḡwi di Dl mu, yi We di wura di kuntu tu. We Joro kum Dl na pɛ dɔbam tun mu pɛ dí lwarv ni We suni Dl wura di dɔbam.

Dí na wó ki te dí lwarv We Joro di sutaani joro daani tun

4 A badon-sonnu-ba, yi zaṅi-na á se nɔɔnv wulv maama na tɛ o wi We Joro kum wv o tee ni tun. Á nan maṅi si á maasi mu á nii, si á lwarv ku na yi We Joro kum naa ku na dai. Bɛṅwaanv vwa-We-nijonə zanzan tu ba kart lvgv baṅa ni ba ganv nɔɔna. ² A nan lagi a bri abam á na wó ki te, si á lwarv ku na yi We Joro kum naa ku dai tun mu. Nɔɔnv wulv maama na sɛ

o wi, Zezi Krisi deen jigi nabiinu o ba lvgv baṅa tun, We Joro kum wv kuntu tu tee ni. ³ Ku daari, nɔɔnv wulv maama na vɔn Zezi tun, We Joro kum təri kuntu tu tee ni, yi joro kulv na wv o tee ni tun yi Zezi Krisi Dum wum nyim mu. Abam maṅi á lwarv ni Dum wum kuntu lagi o ba lvgv baṅa. Lele kuntu o nan maṅi o ba o wura.

⁴ A bu-sonnu-ba, abam yi We nɔɔna mu, yi á wani vwa-nyina bam kuntu, bɛṅwaanv We Joro na wv á wuni tun, ku dam dwe joro kulv na wura di lvgv nɔɔna bam tun dam. ⁵ Vwa-nyina bam kuntu kugu je wv lvgv baṅa ni mu. Kuntu ḡwaanv ba na yəni ba ḡɔɔni kulv tun nuṅi lvgv baṅa mu, yi ku nɔɔna bam yəni ba sɛ bantv na te kulv tun. ⁶ Ku nan na yi dɔbam, dí yi We nɔɔna mu. Wulv maama na ye We tun mu wó sɛ dɔbam na te kulv tun. Wulv nan na dai We nɔɔnv tun ba sɛa. Kuntu mu dí wó wani dí lwarv Joro kulv na yi ciga di vwan joro kum daani.

We yi sono tu mu

⁷ A badon-sonnu-ba, pa-na dí taá soe daani, bɛṅwaanv sono nuṅi We te mu. Wulv maama na soe o donnə tun, kuntu tu yi We bu mu, yi o kwəri o ye We. ⁸ Wulv maama nan na ba soe o donnə tun ta wv lwarv We, bɛṅwaanv We yi sono tu mu. ⁹ We nan bri ni Dl soe dɔbam, di Dl na tɔṅi Dl Bu-dva si o ba lvgv baṅa si dí wani dí na Dl ḡwi-dvṅa kam wum ḡwaanv tun. ¹⁰ Sono kum nan na yi te tun mu tuntv: Ku dai ni dɔbam mu soe We, ku yi We mu soe dɔbam. Dintv sono kum mu pɛ Dl tɔṅi Dl Bu wum si o ba o ti o ma o jana kam o saari dí lwarv.

¹¹ A badon-sonnu-ba, We na tiini Dl soe dɔbam kuntu tun, ku maṅi si dɔbam di ta soe daani mu. ¹² Nɔɔn-nɔɔnv tərə o yi na nɛ Baṅa-We. Nan di ku di, dí na soe daani, We wó ta wura di dɔbam, yi Dl sono kum wv dí bicara ni ciga ciga.

¹³ We na pɛ dɔbam Dl Joro kum tun mu pat dí ye ni dí ḡwi di We, yi We di wura di dɔbam. ¹⁴ Dɔbam nɛ ni dí Ko We tɔṅi Dl Bu wum si o ba lvgv baṅa o ji nabiinə Vɔrvn mu. Ciga kam kuntu mu dɔbam nan jigi dí bri nɔɔna. ¹⁵ Wulv maama na bri jaja ni Zezi yi We Bu mu tun, We wura di kuntu tu, yi wuntu di ḡwi di We. ¹⁶ Dɔbam tuti lwarv We na soe dɔbam te tun, yi dí sɛ Dl sono kum kuntu. We yi sono tu mu. Wulv maama na ḡwi sono wuni tun, kuntu tu ḡwi di We mu, yi We di wura did-o.

¹⁷ We sono kum na wv dɔbam bicara ni ciga ciga, kuv pa dí na baari de dim We na wó ba Dl di nabiinə sariya tun. Bɛṅwaanv dɔbam ḡwi di We lvgv baṅa ni, ni Zezi di na ḡwi di Dl te tun mu. ¹⁸ Fɔvni bá wani di taa wv sono wuni. Sono kulv na yi ciga tun mu wó zəli fɔvni ku pa di viiri. Zwe vaṅum mu pat fɔvni wura. Kuntu tun, nɔɔnv wulv na kwari fɔvni tun, ku bri ni We sono kum təri o bicari ni ciga ciga mu.

¹⁹Wε na de yigə Dl soe dibam tun mu pai dibam di jigi sono. ²⁰Nɔɔnu na te o wi, wum soe Wε, yi o ta na culi o donnə, kuntu tu yi vwa-nyim mu. Beɲwaani, nmu yi na nai n doɲ yi n ba so-o tun, n bá wani n ta n soe Wε yi n yi ba na-Dl. ²¹Ni dilu Wε na pe dibam tun mu tuntu: Wulu maama na soe dintu tun maɲi si o ta soe o donnə di mu.

Zezi na pe dibam wɔɔɔ lugu baɲa ni te tun

5 Wulu maama na ki o wu-didua o se ni Zezi yi Krisi wum Wε na tuɲi tun, kuntu tu yi Wε bu mu. Wulu maama nan na soe ko tun soe ko wum biə di mu. ²Kuntu, dí na soe Wε yi dí se Dl niə yam, dí ye ni dí soe Dl biə di mu. ³Dí na wó ta soe Wε te tun mu yi si dí taá se Dl niə yam. Dl niə yam tɔgum nan bá ta cana di dibam, ⁴beɲwaani wulu maama na yi Wε bu tun wani lugu baɲa wo-balwaaru tum. Ku yi dibam na ki dí wu-didua di Zezi tun mu pe dí wani wo-balwaaru tum kuntu. ⁵Nɔɔn-nɔɔnu tərə o na wó wani lugu baɲa wo-balwaaru tum, ku na dai wulu maama na se ni Zezi yi Wε Bu tun yirani.

Baɲa-Wε bri ni Zezi yi Dl Bu mu

⁶Zezi Krisi mu yi wulu deen na tu lugu baɲa, yi Baɲa-Wε bri ni o yi dintu Bu maɲa kalu ba na miis-o na wuni di maɲa kalu o na tɔga yi o jana nuɲi tun. Ku nan dai na yirani, ku yi na di jana mu. Wε Joro di nan bri jaja ni wənu tum kuntu yi ciga mu, ku na yi ciga tu tun ɲwaani. ⁷Kuntu, Wε de wənu titə ɲwaani mu Dl pa dí lwaru ni Dl zigi Dl Bu wum ciga kam kwaga ni. ⁸Ku yi Dl Joro kum di na bam di jana kam mu. Wənu tum kuntu maama bri ciga didua mu. ⁹Dibam yəni dí se nabiinə na te kulv ni ku yi ciga tun. Ku nan na yi Wε na zigi ciga kalu kwaga ni tun, ka tiini ka jigi kuri ka dwe nabiinə na te kalu tun. Dintu nan mu yi dilu na zigi Zezi kwaga ni yi Dl bri ni o yi Dl Bu

tun. ¹⁰Kuntu ɲwaani, wulu maama na ki o wu-didua di Wε Bu wum tun, kuntu tu jigi Wε ciga kam kuntu o bicari ni. Ku daari, wulu maama na wu se Wε tun, kuntu tu bri ni Wε yi vwa-nyim mu, beɲwaani o wu se ciga kalu Wε na tagi Dl Bu wum ɲwaani tun. ¹¹Ciga kam kuntu mu yi Wε na pe dibam ɲwia kalu na ba ti tun. ɲwia kam kuntu nan yi Dl Bu wum ɲwaani mu. ¹²Wulu maama na ɲwi di Wε Bu wum tun, kuntu tu mu jigi Wε ɲwia kam kuntu. Wulu nan na ba ɲwi di Wε Bu wum tun, kuntu tu ba jigi Wε ɲwia kam kuntu.

¹³Amu pɔpɔni wənu tuntu a pa abam balu na ki á wu-didua di Wε Bu wum tun, si á lwaru ni á suni á na ɲwia kalu na ba ti tun Wε tee ni. ¹⁴Kuntu mu dí ye fasti Wε yigə ni ni, dí na loori woɲo Dl tee ni yi ku tɔgi Dl wubɔɲa, Dl wó cəgi dí loro kum. ¹⁵Dí nan na ye ni Wε cəgi dibam loro kum, dí ye ni dí wó na woɲo kulv dí na loori Dl tee ni tun.

¹⁶Nmu na ne n doɲ wura o ki lwarum, yi ku dai lwarum dilu na jig-o di ve tuuni wu tun, ku maɲi si n loori Wε mu n pa-o. N na loori Wε kuntu, Dl laan wó pa n doɲ wum na ɲwia. Ku nan yi balu na ki lwarum dilu na ba jigi-ba di ve tuuni wu tun ɲwaani mu. Ku daari, lwarum didoɲ wura di na wó pa tuuni ja wulu na ki-di tun. Amu nan wu tagi ni á loori Wε á pa kuntu tu. ¹⁷Kəm dilu maama na ba tɔgi ciga tun yi lwarum mu. Lwarum nan wura di na ba jaani nɔɔnu di ve tuuni wu. Ku yi dintu taani mu a tea. ¹⁸Dí ye ni wulu maama na yi Wε bu tun daa ba paali o ta ki lwarum, beɲwaani Wε Bu wum titi mu nii wuntu baɲa ni, yi o baá pa wo-lwaanu tu sutaani wan-o. ¹⁹Dibam ye ni dí yi Wε nɔɔna mu. Ku daari balu maama na jigi kugu je lugu baɲa ni tun wu wo-lwaanu tu sutaani juɲa ni mu. ²⁰Dí ye ni Wε Bu wum mu tu lugu baɲa, yi o vuri dí swan yi dí wani dí lwaru Baɲa-Wε ciga ciga. Dí nan ɲwi di Ciga Tu Baɲa-Wε, dí na ɲwi di Dl Bu Zezi Krisi tun ɲwaani. Wuntu mu yi Wε ciga ciga, o yi ɲwia kalu na ba ti tun tu.

²¹A bu-sonnu-ba, á taá cu á titi si á yi tɔgi jwənə.

Tɔnɔ kulu

ZAN

na pupuni o ki bile tun

Tɔnɔ kulu Zan na pupuni o ki bile tun na bri dibam kulu tun mu tuntu

Zan daa ta mu pupuni tɔnɔ kuntu o pa Zezi kɔgɔ kum jɛgɛ dudua ni o na bɛ-kɔ ni nu di o biɛ tun. O kwe-ba si ba taa ŋwi ciga wuni si ba daari ba taa soe daani mu. O ma ta kwɛri o kaani-ba si ba ci ba tuti di vwan zaasum tiinɛ bam.

1 Amu wulu na yi Zezi kɔgɔ kum nakwi tun mu pupuni tɔnɔ kuntu a pa dibam nu wulu We na kuri tun, di biɛ balu na wu nmu kɔgɔ kum wuni tun.

A soe abam ciga ciga. Ku nan dai amu yirani mu soe abam, ku yi di balu maama na lwarɔ We ciga kam tun di mu. ²Benwaani dibam maama se We ciga kam, yi ka daa bɛ fɔgi ka ti dibam tee ni.

³Dɔ Ko We di Dɔ Bu Zezi Krisi wɔ pa dibam yazurɛ di yu-yoŋo, yi Dɔ daari Dɔ duri dɔ ŋwaŋa, dibam balu na se We ciga kam yi dɔ soe daani tun.

Ciga di sono taani

⁴Amu wu poli lanyirani di a na lwarɔ ni nmu biɛ bam badaara tɔgi ciga cwɛŋɛ kam, nɛnɛni dibam Ko We na pe dibam ni si dɔ taá ki te tun. ⁵A nu, a lagi a ta di nmu si dɔ maama maŋi si dɔ taá soe daani. A na pupuni kulu tun dai ni-dɔvri, ku maŋi ku yi We ni dum dɔ na ni pulim ni tun mu. ⁶Dɔ na wɔ ta soe daani te tun mu yi si dɔ taá ŋwi ni We niɛ yam na bri te tun. We ni dum nan yi si a taá tɔgi sono cwɛŋɛ mu. Abam nan maŋi á lwarɔ Dɔ ni dum kuntu pulim ni mu.

⁷Vwa-nyina zanzan mu tu ba kari lugu baŋa ni ba gani nɔɔna. Vwa-nyina bam kuntu maa ba se ni Zezi Krisi jigi nabiinu mu o ba lugu baŋa. Nɔɔnu wulu nan na te kuntu tun yi vwa-nyim mu, yi o yi Zezi Krisi dum mu. ⁸Kuntu ŋwaani, á fɔgi á ci á titi, si á na tɔŋi kulu We ŋwaani tun yi zaŋi ku ji kafe, si á wani á na ŋwuru tilu maama We na wɔ pa abam tun.

⁹Taá ye-na ni, nɔɔnu wulu maama na yaŋi Zezi Krisi zaasum dum yi o daari o bri wɛnnu tidonnɛ o wɛli da tun, We tɛri kuntu tu tee ni. Ku daari, nɔɔnu wulu nan na se o tɔgi Zezi zaasum dum tun, dɔ Ko We di Dɔ Bu wum wura di kuntu tu. ¹⁰Kuntu, nɔɔnu na tu abam te, yi o zaasum dum na dai Zezi Krisi nyum dum, á yi se á pa o zu á sam. Nan bri á yi zaan-o di. ¹¹Nɔɔnu wulu na zaan-o tun, kuntu tu di tɔgi o wɛli o kɛm-balwaaru tum wuni mu.

¹²Amu ya jigi wɛnnu zanzan si a ta a bri abam. A nan ba lagi si a pupuni a ki tɔnɔ ni. A nan bɔŋi ni, aá ba abam te si a laan ŋɔɔni dɔdaani abam jaja, si ku pa dibam wupolo kum tiini ku gaali.

¹³Dibam balu na yi nmu cɔru biɛ yi We kuri dibam di tun mu jɔɔni nmu.

Tɔnɔ kɔlɔ

ZAN

na pupɔni o ki bitɔ tun

Tɔnɔ kɔlɔ Zan na pupɔni o ki bitɔ tun na bri dɔbam kɔlɔ tun mu tuntu

Zezi kɔgɔ kum nakwi Zan daa ta mu pupɔni tɔnɔ kuntu o pa nɔɔnu wudoŋ o yiri mu Gayusi.

O pupɔni o tee Gayusi di o na tɔgi We ciga kam yi o zɛni We nɔɔna badonnɛ te tun ŋwaani mu.

Zan ma daari o ta nɔɔnu wudoŋ taani o yiri mu Diyotrefi o wi, o wu ki lanyirani di o na wu joŋi wum taani yi o wu jeeri We nɔɔna bam lanyirani tun.

O daa ta ma daari o tee nɔɔnu wudoŋ o yiri na yi Demetrisi, wuntu yi nɔn-ŋum mu nɔɔna maama yigɛ ni.

Tɔnɔ kuntu bri dɔbam si di yi lwɛni nɔn-balwaarɔ kikiɛ, si di taá ki lanyirani di tɔgi We ciga kam di sono, di di na wó jeeri di ko-biɛ lanyirani te tun.

1 Amu wulɔ na yi Zezi kɔgɔ kum nakwi tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu a pa a cilon-sono Gayusi. Amu soe nmu ciga ciga.

²A cilon-sono, We wó ki-m lanyirani woŋo maama wuni. A loori We mu a pa nmu, si n yira taa jigi yazurɛ, ni n bicari na tɔgi We cwɛŋɛ kam lanyirani te tun. ³Di ko-biɛ badaara tu ba ta nmu taani, yi ku pa a tiini a na wupolo di a na lwarɔ ni n tɔgi ciga cwɛŋɛ kam lanyirani tun. A nan ye ni n suni n tɔgi ciga kam kuntu mu. ⁴Kulɔkɔlɔ tɛrɛ ku na wó wanti ku pa a ja wupolo ku dwɛni a na lwarɔ ni a biɛ bam suni ba tɔgi ciga cwɛŋɛ kam tun.

⁵A cilon-sono, nmu ki lanyirani di n na yɛni n zɛni di ko-biɛ bam te tun, di ku na maŋi ku yi vɛrɛ di. ⁶Di ko-biɛ bam tagi Zezi kɔgɔ kum yigɛ ni nmu na ki-ba lanyirani te tun. Ku lana si n ta n wɛli-ba ba cwɛŋɛ kam vɛŋɛ wuni, si ku maŋi di We wubɔŋa na lagɔ te tun. ⁷Berɛwaani nɔɔna bam kuntu nuŋi si ba tɔɔli Zezi Krisi kwɛr-ywɛŋɛ kam mu. Ba nan ba joŋi kulɔkɔlɔ balɔ na ba tɔgi Zezi ciga kam tun juŋa ni. ⁸Kuntu ŋwaani ku maŋi si dɔbam mu zɛni nɔɔna bam kuntu dwi si ba wanti ba tɔŋi, si ku bri ni dɔbam di tɔgi di tɔŋi We ciga kam ŋwaani.

⁹Amu deen pupɔni tɔnɔ a pa abam Zezi kɔgɔ kum. Diyotrefi wulɔ nan na lagɔ si o taa yi á yigɛ tu tun ba

lagɔ si o joŋi kɔlɔ dɔbam na te tun. ¹⁰Kuntu ŋwaani, a na tu abam te, aá ta wo-balwaarɔ tulɔ maama o na ki tun á maama yigɛ ni jaja. Wuntu yɛni o ŋɔɔni ta-balwaarɔ mu o pai dɔbam. Kuntu nan ta ba poli o wu. Kɔlɔ na wɛli da tun, o yɛni o ba sɛ si o jeeri di ko-biɛ bam lanyirani, yi o daari o cɛŋi balɔ na lagɔ si ba jeeri-ba lanyirani tun di, yi o ta zɛli-ba Zezi kɔgɔ kum wuni.

¹¹A cilon-sono, yi sɛ n lwɛni nɔn-balwaarɔ kikiɛ, nmu za n kwaanɔ n ta n ki lanyirani. Wulɔ maama na ki lanyirani tun yi We nɔɔnu mu. Wulɔ nan na ki kɛm-balwaarɔ tun ta wu lwarɔ We. ¹²Ku nan na yi Demetrisi, nɔɔna maama te o na yi nɔn-ŋum te tun, yi o na tɔgi ciga kam te tun di bri ni o yi nɔn-ŋum mu. Dɔbam di nan bri ni ku yi ciga mu, yi abam ye ni di na te kɔlɔ tun suni ku yi ciga mu.

¹³A ya jigi wɛɛnu zanzan si a ta a bri abam. A nan ba lagɔ si a pupɔni a ki tɔnɔ ni. ¹⁴A nan bɔŋi si aá ba abam te lele, si di laan ŋɔɔni daani jaja.

¹⁵We wó pa-m yazurɛ.

Nmu cilonnɛ balɔ na wu yo seeni tun maama jɔɔni nmu. N di jɔɔni di cilonnɛ bam didɔba didɔba ba na wu nmu tee ni tun n pa dɔbam.

Tɔnɔ kɔlv

ZUDI

na pupɔni tun

Tɔnɔ kɔlv Zudi na pupɔni tun na bri dɔbam kɔlv tun mu tuntu

Zudi deen pupɔni Zezi nɔɔna bam maama ɲwaanɩ mu. O tɔnɔ kum bitari sum tiini si nyi di tɔnɔ kɔlv Pɩyeeri na pupɔni o ki bule tun bitari sum. Twaanɩ tuntu tile maama cu balu na bri vwan zaasum yi ba kwəri ba tɔgi wo-digiru kikiə yalv ba fra na zɔvri tun mu.

Zudi bri vwan zaasum tiinə bam na tiini ba ki wo-balwaarv te tun, yi o bri ni We wó cɔgi-ba.

O ma daari o kwe We nɔɔna bam si ba taa ki ba wo-dɩdva di Zezi ba zigi kəŋkəŋ We cwəŋə kam wɔni di Dl Joro kum dam, si ba taa soe daani, si Zezi Krisi pa-ba We ɲwi-dɔŋa kalv na ba ti tun.

1 Amv Zudi wɔlv na yi Zezi Krisi tuntuɲv yi a yi Zaki nyaani tun mu pupɔni tɔnɔ kuntu, si a pa abam balu We na bəŋi si á taá yi Dl nɔɔna tun. Abam mu yi balu dí Ko We na soe yi Zezi Krisi nii á baŋa ni tun.

²We wó duri abam ɲwaŋa yi Dl pa abam yazurə di sono kv ja gaali.

Balu na pipiri We ciga kam tun na ki te tun

(2 Pɩyeeri 2:1-17)

³Amv badon-sonnu-ba, amv ya maŋi a tiini a lagɩ si a pupɔni tɔnɔ mu a pa abam a ma ɲɔɔni vrɩm dilv dɔbam maama na ne We tee ni tun woŋo na yi te tun. Amv laan nan ne ni kv yi fifɩvɩn mu si a pupɔni tɔnɔ a ma pa abam baari, si á kwaani á zigi kəŋkəŋ We ciga kam ɲwaanɩ. Kv yi ciga kam kuntu mu We maŋi Dl ki Dl nɔɔna bam juŋa ni, yi ka bá fɔgi ka ləni. ⁴Bəŋwaani nɔn-balwaarv mu ɲɔgi ti zɩ ti gwaanɩ abam kɔgɔ kum wɔni. Ba maa yəni ba pipiri We ciga kam, si kv pa ba na cwəŋə ba taa tɔgi wo-digiru kikiə yalv ba fra na zɔvri tun, yi ba ta buŋi ni We wó duri ba ɲwaŋa Dl na yi ɲwaŋa tu tun ɲwaanɩ. Ba maa vɩn Zezi Krisi wɔlv yirani na yi dɔbam Pɛ di dí Yuutu tun. Faŋa faŋa tun We tɔnɔ kum maŋi kv bri ni We wó di nɔɔna bantu dwi sariya.

⁵Amv nan lagɩ a guli abam wəənu tilv á na maŋi á ye ti ni ni lanyirani tun mu. Á ye ni dí Yuutu Baŋa-We deen vri Dl nɔɔna Yisrayeli tiinə bam Dl pa ba nuŋi Ezipi tw kum wɔni, yi Dl laan daari Dl pa balu na wv ki ba wo-dɩdva di Dl tun ti. ⁶Á maŋi á ye We na ki te di malesi silv na lagɩ si si dam taa dwe We ya na pe-si te tun. Si ma yagi jəgə kam We na pe-si tun. We ma vɔ-si di capunnu Dl di je silv na yi lim yirani tun wɔni Dl yagi da, si si taa wɔra taan, si Dl sariya de kamunu kum na yiə, si Dl laan pa si na cam. ⁷Nan guli-na nɔɔna balu deen na zɔvri Sodɔm di Gomɔɔri ni tun di tunti dilv na batwari da tun woŋo. Bantu di deen

tɔgi boorim wo-digiru kikiə mu, yi kv dai di nabiinə yirani má mu ba kia. We ma pa ba na cam di mini dilv na ba di di dwe tun, si kv taa yi maana kv bri nɔɔnu maama.

⁸Vwan zaasum tiinə bam kuntu na gwaanɩ abam wɔni tun, ba di tɔgi kikiə yantu doŋ mu. Ba maa dwe dɩndwɩa yalv na pai ba ki lwarɩm ba cɔgi ba yira tun. Ba maa ba lagɩ si ba se wɔlv na jigi ni ba baŋa ni tun, yi ba twi dɩdeera balv na wv weyuu tulampolo ni tun.

⁹We malesi dɩdeeru Miseeli tuti nan wv se o ki kuntu. O deen na magi kantɔgɔ di svtaani Moyisi yira yam kəm ɲwaanɩ tun, o wv se o twi-di o ɲɔɔni di woŋo. O nan na tagi kɔlv tun mu yi si: «We wó pa n na cam.»

¹⁰Kv daari vwan zaasum tiinə bam nan ɲɔɔni ba twi woŋo kɔlv maama ba na yəri kv kuri tun mu. Ba na ye wəənu tilv maama tun, ba yi ni ga-vara na ba jigi wɔlvba yi ba kv yɔɔ yɔɔ te tun mu. Ba nan wó da tuntu kwaga mu ba na cɔgum. ¹¹We nan wó pa ba na leeru, si ba tituŋa ba tɔgi cwəŋə ni Kayin tituŋa deen na ba tɔgi cwəŋə te tun mu. Ba yi ma su səbu kɔlv ba na wó na ba kəm-balwaarv tum baŋa ni tun, ni Balam deen na ki te tun. Ba ma vɩn We ni yi ba cɔgi, ni Kore di deen na vɩn We ni yi o cɔgi te tun.

¹²Abam na yəni á la daani si á di sono wɔdiu kum tun, nɔɔna bam kuntu nyi di kandwa na wv soonə wɔni te tun mu abam dim dum maŋa ni. Ba nan ba kwari cavura di ba na tiini ba di te tun. Ba nyi di dva na tunti yi ka da vii ka saagi te tun mu. Ba ma ta nyi di tweeru tilv na ba ləri biə tun mu, kv ya zi maŋi kv yi ti lərim maŋa di. Ba nyi di tweeru tilv ba na gɔgi di ti kurə maama tun mu. Ba ba jigi ɲwɩa di funfun di. ¹³Ba nyi di na-fara na pɔgili te tun mu, yi ba cavura kikiə yam nyi di na na pɔgula yi ba zaŋi puŋə te tun. Ba ba jigi jəŋə je, ni calɩcwɩ na kari si beeri te tun. We nan li jəgə kalv na tiini ka yi lim tun mu, si Dl ki-ba da si kv taa ve maŋa kalv na ba ti tun.

¹⁴Enɔki wɔlv na ki Adam naaru tum kuni burɩv tu tun deen maŋi o ta nɔɔna bam kuntu taani o wv:

«Dí Yuutu Baŋa-We wó ba dı Dı malestı kuni murru murru, sı Dı di nabiinə maama sarıya. ¹⁵We laan wó pa balu maama na ba tɔgi-Dı tun na cam dı ba kəm-balwaarv tılv maama ba na kı ba vın We ni dım tun, dı ta-balwaarv tılv maama lwarım kərə bam kuntu na ɲɔɔnı ba gooni We tun.»

¹⁶Nɔɔna bam kuntu yəni ba puvınu mu, yı ba ba fɔgi ba jıgi wɔpolo dı ba na yı te tun. Ba maa tɔgi wo-yɔɔrv tılv maama ba fra na zıvıri tun. Ba maa ɲɔɔnı kamunni ba pa ba tıti, yı ba svıri ni dı nɔɔna sı ba na nyɔɔri ba baŋa nı.

We nɔɔna na maŋı sı ba yırı ba tıti te tun

¹⁷Amv badon-sonnu-ba, abam nan maŋı sı á guli dí Yuutu Zezi Kriŋi tıntıvına bam deen na maŋı ba ta kulv dı abam tun mu. ¹⁸Ba deen wı: «Lvgv baŋa kweelim da yam na yiə, nɔɔna badonnə wó ta wura ba na yáalt We cıga kam yı ba vın Dı ni, yı ba daartı ba tɔgi wo-yɔɔrv tılv ba tıti fra na zıvıri tun.» ¹⁹Nɔɔna bam kuntu dwi mu yəni ba paı nɔɔna pɔɔri daanı. Ba wıbvıŋa tɔgi lvgv baŋa wo-yɔɔrv mu, yı We Joro kım təri ba bıcara nı.

²⁰A badon-sonnu-ba, kv nan na yı abam, á kwaanı á taá wəli daanı sı á bı lanyıranı dı We cıga kam á na kı á wı-dıdva dı ka tun. Á taá warı We dı Dı Joro kım dam. ²¹Á taá ɲwı dı We sono kım Dı na pe abam tun, sı á taá cəgi dí Yuutu Zezi Kriŋi na wó ba o pa á na We ɲwı-dıvıŋa kalv na ba ti tun, o na jıgi abam ɲwaŋa tun ɲwaanı.

²²Á taá duri balu na jıgi bubwea tun ɲwaŋa, sı á taá wəli-ba. ²³Badaara wura á na maŋı sı á vrı-ba mini dılv na lagı dı cəgi-ba tun wınu mu. Kv daartı balu wo-yɔɔrv kikiə na pe ba jıgi digıru tun, sı á taá jıgi ba ɲwaŋa, á nan taá yırı á tıti dı ba wo-dıgıru tum, sı á daartı á taá culı kulv maama na yı lwarım nyım tun.

²⁴Zuli-na We dılv na jıgi dam sı Dı taa cv abam sı á yı tv tusım wınu tun. Dı laan wó pa abam ba á zıgi Dı yıgə nı yı tusım tərə, sı á na Dı paartı-zulə yam dı wɔpolo. ²⁵Dıntv yıranı mu yı We, Dı doŋ daa tərə. Dı de dí Yuutu Zezi Kriŋi ɲwaanı mu Dı vrı dıbam lwarım wınu. Dıntv mu maŋı dı zulə dı yırı kamunu dı paartı dı dam, kv na zıgi pulım nı kv ba kv yı zım, sı kv taa ve maŋa kalv na ba ti tun. Amina.

WƏNU TILU WƏ NA BRI ZAN

Dl ma guri tun

Wənu tilu Wə na bri Zan Dl ma guri tun na bri dɪbam kulɔ tun mu tuntu

Zan deen pupuni tɔnɔ kuntu maɲa kalɔ Rom tiinə pa-faru wum na beesi Zezi nɔɔna bam zanzan, ba na wɪ Zezi yranɪ mu yɪ ba Yuutu yɪ ba wu zuli pa-faru wum dɪ zulə yalɔ na yɪ Wə nyɪm tun ɲwaanɪ mu.

Maɲa kalɔ Zan na pupuni tun o wu Patmɔsi zoɲo kulɔ na na kaagi tun yuu ni mu. Ba deen jaan-o ba vu ba yagi jəgə kantɔ ni, o na tɔɔli Wə kwər-ywəɲə kam tun ɲwaanɪ mu.

Zan nan pupuni si o pa Zezi nɔɔna bam na baari si ba ta jigi tuna, Zezi na want woɲo maama tun ɲwaanɪ mu.

Tɔnɔ kuntu wunɪ nyɪnyurɔ zanzan wurɪ ti na nuɲi faɲa faɲa Wə twaanɔ tum wunɪ. Nimwəeru zanzan wurɪ ti na jigi nyɪnyurɔ. Nimoro barpe lagi ku bri nuneeni Wə yɪ lanyranɪ fastɔ mu.

Zan de yigə o bri ni Zezi mu vurɪ o titi did-o yɪ o pa o pupuni wənu tuntu (pɔɔrum 1).

O laan ma pupuni twaanɔ turpe o pa Wə kəgɔ kulɔ na wu Azi-balaɲa tunti dirpe dum wunɪ tun (pɔɔrum 2-3).

O ta ma bri o na ne Wə-sɔɲɔ wənu te tun (pɔɔrum 4-5).

O ma daari o bri Zezi na dwani maarɔ turpe tɔnɔ kum ni ni te tun (pɔɔrum 6-8),

dɪ malesɪ na wugi nabwaanɔ turpe te tun (pɔɔrum 8-11),

dɪ o na ne nyɪnyurɔ turpe weyuu ni te tun (pɔɔrum 12-15).

O ta ma bri Wə ban-zɔɲɔ kum na su zwi sirpe te tun (pɔɔrum 16).

O ma na tu-kamunu Babilɔni na cɔgi te tun, didaani ba na cɔgi sutaani dɪ dɪ kwaga nɔɔna te tun (pɔɔrum 17-20).

O ta ma daari o na Wə lu-duɲɔ kum na yɪ te tun, yɪ o ta o wɪ, Zezi ma buni lele (pɔɔrum 21-22).

Wənu tilu Zan na ne tun yɪ dwi təri təri mu, ti maama nan zu da-wunɪ mu. Nɔɔna nan na ni tɔnɔ kum kuntɔ wənu tum kurə te tun yɪ yira yira mu. Nan dɪ kuntɔ dɪ, ku kwər-yu-kamunu kum yɪ fastɔ mu: Zezi Krisi mu want woɲo maama.

Ku nan na yɪ sutaani na kɪ wo-balwaarɔ tilu maama tun, ku kweelim ni Wə wɔ cɔgi-dɪ dɪ dɪ wo-balwaarɔ tum maama, yɪ balɔ na kɪ ba wu-dɪɔva dɪ Wə tun wɔ ta dɪ ywəni Dl lu-duɲɔ kum wunɪ.

1 Tɔnɔ kuntɔ wu wənu tum yɪ kulɔ Wə na bri Zezi Krisi si o ma bri o tuntuɲna, si ba want ba lwarɪ kulɔ na maɲi si ku kɪ lele tun mu. Zezi pe o maleka mu ba Zan wulɔ na yɪ o tuntuɲnu tun te, yɪ ka bri-o wənu tum kuntɔ. ²Zan laan maa pupuni kulɔ maama o na ne tun o tiɲi, yɪ o bri ni ku yɪ Wə kwərə mu ni Zezi Krisi na vur-o te tun.

³Nɔɔnu wulɔ na karimɪ tɔnɔ kuntɔ dɪ balɔ na cəgi tɔnɔ kum wu wənu tum yɪ ba kwəri ba se-ti tun jigi yu-yoɲo. Ku sunɪ ku yɪ Wə kwərə mu, yɪ maɲa kam yiə si wənu tum kuntɔ sunɪ ti kɪ.

⁴Amu Zan mu pupuni tuntu a pa Zezi kəgɔ kuni burpe kulɔ na wu Azi ti-niə yam wunɪ tun.

Wə dilɔ na maɲi Dl wurɪ pulim ni yɪ Dl ta wurɪ
zum si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun,
dɪ Dl didɛera barpe balɔ na bri Dl Joro kum dam
yɪ ba zigi Dl paari yitunɲu kum yigə ni tun,
wɔ pa abam yazurə dɪ yu-yoɲo.

⁵Zezi Krisi dɪ wɔ pa abam yazurə dɪ yu-yoɲo.

Wuntu mu yɪ wulɔ na bri Wə kwərə
kam dɪ cɪga tun.

Wum mu de yigə o bi o yagi tuntu.

Wuntu nan ta mu yɪ lugu baɲa pwa bam
maama yuutu.

Zezi soe dɪbam yɪ o vri dɪbam dɪ lwarum wunɪ, o na tɪga yɪ o jana kam nuɲi tun ɲwaanɪ. ⁶O ma daari o pa dɪbam dɪ tɔgi dɪ di paari, yɪ dɪ zigi o Ko Wə yigə ni dɪ zuli-Dl.

Zezi Krisi maɲi zulə dɪ dam si ku taa ve
maɲa kalɔ na ba ti tun. Amina.

⁷Nii-na, o maa buni kunkwənu wunɪ.

Nɔɔnu maama yɪ wɔ na-o,
dɪ balɔ na zɔg-o dɪ cicwe tun dɪ,
yɪ lugu baɲa dwi maama wɔ ta keerə o
tum dum ɲwaanɪ.

Ku yɪ cɪga mu. Amina.

⁸Yuutu Baɲa-Wə mu wɔ: «Amu mu yɪ pulim dɪ gurim.»

Duntu mu yi dɔlɔ na maŋɔ Dɪ wɔra pulim ni,
yi Dɪ ta wɔra zɪm
sɪ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

Zezi na vuuri o tuti di Zan te tun

⁹ Amu Zan yi abam ko-bu mu, yi a tɔgi a na yaara nɛɛɛnɛ abam di na nɛ yaara te tun. A nan ta tɔgi di abam di a wɛli Wɛ paari dum wɔni, yi a tɔgi a na baari, di na ŋwi di Zezi tun ŋwaani. A na tɔɔli Wɛ kwɛrɛ kalɔ Zezi na vuuri-ni tun ŋwaani mu ba jaani amu ba vu ba yagi Patumɔsi zoŋo kulɔ na na kaagi tun yuu ni. ¹⁰ De dɔlɔ na yi siun de tun ni mu Wɛ Joro kɔm tu amu te di dam. Amu ma ni kwɛr-dia na ŋɔɔni a kwaga ni, ni nɔɔnɔ na wui nabɔnɔ te tun. ¹¹ Kwɛrɛ kam ma ŋɔɔni ka wi: «Pɔpɔni kulɔ maama nmu na wɔ na tun n ki tɔnɔ wɔni, sɪ n tɔŋi-kɔ n pa Zezi kɔgɔ kulɔ na wu tuni dirpe dum wɔni tun. Tunu dum kɔntu yira mu yi:

Efɛɛzi, Simirini, Pɛergam, Tiyatiiri,
Saridɛsi, Filadɛlfi, di Lawodise.»

¹² Amu ma pipiri sɪ a nii wɔɔ mu ŋɔɔni di amu. A ma na sɛbu-sɔja min-zwɛɛnu turpe, ti ziga. ¹³ Wɔlɔ na zigɔ ti titari ni tun nyi di nabiinu mu.

O ma zu gwar-didɔrɔ o di o napra ni,
yi o daari o vɔ sɛbu-sɔja kilɔ o nyɔɔni ni.

¹⁴ O yuuywe maa tiini sɪ puri cart cart ni lɔŋɔ te.

O yiɔ maa nyi ni min-vɔgɔ te.

¹⁵ O napra maa nyuuna ni ba na ki canna
mini ni yi kɔ nyuuni te tun.

O kwɛrɛ maa dwana ni na-fara na cuuri te tun.

¹⁶ O maa ze calicwi sirpe o jazum ni.

Sɔ-lɔŋɔ kulɔ na tiini kɔ jigi ni yi kɔ yi niɔ
yale tun maa nuŋi o ni ni.

O yibiyɔ maa nyuuna ni wia na tiini ka nyuuni te tun.

¹⁷ Amu na nɛ-o kɔntu tun, a ma tu o yigɔ ni, ni a tigi mu te. O ma kwe o jazum o danɔ a baŋa ni yi o wi:

«Yi ta n kwari fuɔni,
sɪ amu mu yi pulim di gurim.

¹⁸ Amu yi ŋwia tu mu.

Amu ya tigi mu,

yi a joori a bi a jigi ŋwia

sɪ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tun.

A jigi dam tɔvɔni di curu baŋa ni.

¹⁹ Nan pɔpɔni wɛɛnu tɔlɔ nmu na nɛ tun. Ku na yi wɛɛnu tɔlɔ na wɔra ti ki lele tun, di tɔlɔ na lagɔ ti ba ti ki tun di, pɔpɔni ti maama n tiŋi. ²⁰ Amu wɔ brɪ nmu calicwi sirpe sum nmu na nɛ amu jazum ni tun di sɛbu-sɔja min-zwɛɛnu turpe tum kuri na yi te tun. Calicwi sirpe sum brɪ Wɛ tuntɔŋna balɔ na nii Wɛ-di sirpe sum nɔɔna bam baŋa ni tun mu. Ku daari

min-zwɛɛnu turpe tum di brɪ Wɛ-di sirpe sum nɔɔna bam titi mu.»

Kwɛrɛ kalɔ Zezi na pe Efɛɛzi tiinɔ kɔgɔ kɔm tun

2 Wɔlɔ na nyi di nabiinu tun daa ma ta di amu o wi: «Nan pɔpɔni tɔnɔ n pa Wɛ tuntɔŋnu wɔlɔ na nii Zezi kɔgɔ kulɔ na wu Efɛɛzi ni tun. Pɔpɔni ni:

Taani duntu nuŋi wɔlɔ na ze calicwi sirpe sum o jazum ni yi o kwɛri o wu sɛbu-sɔja min-zwɛɛnu turpe tum titari ni o ve tun te mu.

² Amu ye kulɔ maama abam na ki tun. Amu ye abam na tiini á cɛ di tuttɔŋi dum di pu-dia yi á wu yagi te tun. Amu ta ye ni abam ba se sɪ nɔn-balwaarɔ na laŋa ba zu abam titari. Ku na yi balɔ na pai ba yi Wɛ tuntɔŋna yi ba yagi ba dai tun, a ye ni abam yɛni á maani-ba á nii, yi á lwarɔ ni ba yi vwa-nyuna mu. ³ Abam jigi pu-dia lanyirani. Abam nɛ yaara amu ŋwaani, yi á tiini á vɔ á wu sɪ á yi ga baari.

⁴ Ku daari, amu nan lagɔ a ta abam yira woŋo kulɔ na wu maŋi tun mu. Abam daa ba soe amu ni pulim ni kɔ na yi te tun. ⁵ Bɔŋi-na á nii, abam deɛn ya na yi te yi á daa dai kɔntu tun. Lɛni-na á wɔbɔŋa, sɪ á daari á taá ki lanyirani ni abam na puli á ki te tun. Ku na dai kɔntu, amu wɔ ba a li á min-zoŋo kɔm kɔ jɛgɔ ni. Nan lɛni-na á wu, sɪ kɔ yi ki kɔntu. ⁶ Ku daari abam kwaani di á na culi kikiɔ yalɔ nɔɔna balɔ ba na bæi ni Nikolayiti tun na ki tun. Amu titi di culi ba na ki te tun.

⁷ Nɔɔnu maama nan kwaani o puri o zwa, sɪ o cɛgi Wɛ Joro kɔm na te kulɔ di Zezi nɔɔna bam tun. Wɔlɔ maama na wani balɔɔ tun, amu wɔ pa kɔntu tu cwɛŋɔ sɪ o zu Wɛ-sɔŋɔ kɔm wu o di tiu kulɔ biɔ na pai ŋwia tun.»

Kwɛrɛ kalɔ Zezi na pe Simirini tiinɔ kɔgɔ kɔm tun

⁸ «Pɔpɔni tɔnɔ n pa Wɛ tuntɔŋnu wɔlɔ na nii Zezi kɔgɔ kulɔ na wu Simirini ni tun. Pɔpɔni ni:

Taani duntu nuŋi wɔlɔ na yi pulim di gurim tun te mu. Wɔntu nan ta mu yi wɔlɔ na tigi yi o joori o bi o jigi ŋwia tun.

⁹ Amu nan ye abam na yaari te tun. A ye ni yinigɔ jigi abam. Ku daari abam yi nadunɔ mu Wɛ yigɔ ni. Ku na yi balɔ na pai ba yi Zwifɔ yi ba yagi ba dai tun, amu ye ba na yaali abam te tun. Bantu nan yi sutaani nɔɔna mu. ¹⁰ Yi taá kwari fuɔni di abam na wɔ na cam te tun. Nii-na, sutaani lagɔ di pa ba ja abam badaara ba pi, sɪ di maŋi abam di nii. Abam nan wɔ na cam sɪ kɔ maŋi di da fugɔ. Ba na maŋi ba ki abam sɪ kɔ yi á tɔvɔni di, sɪ á ta taá jigi wu-didɔva di amu. Abam na ki

kuntu, amv wó pa abam pəert, kv na yi ŋwia kalu na ba ti tun We tee ni.

¹¹ Nɔ́nɔ maama nan kwaani o puri o zwa, si o cəgi We Joro kum na te kulv di Zezi nɔ́nɔ bam tun. Wulv maama na wani balɔ́ɔ tun, tɔvni dilv na yi bile tu tun daa bá wan-o di ja.»

Kwərə kalv Zezi na pə Pəergam tiinə kɔ́ɔ kum tun

¹² «Pupuni tɔ́nɔ n pa We tintɔ́ŋnv wulv na nii Zezi kɔ́ɔ kulv na wv Pəergam ni tun. Pupuni ni:

Taani dntv nuŋi wulv na jigi sv-lɔ́ŋɔ kulv na tiini kv jigi ni yi kv yi niə yale tun te mv.

¹³ Amv ye abam na zɔvri mɛ tun. Sutaani mv te je sum kuntu. Nan di kuntu di, abam ta wv yagi amv. Antipasi deen kwaani o bri nɔ́nɔ amv ciga kam di o wv maama mv. Ba ma gv-o abam tee ni, sutaani na zɔvri je silv ni tun. Nan di kuntu na maŋi kv ki tun di, abam daa ta wv yagi amv.

¹⁴ Amv nan lagi a ta abam yira woŋo mv. Nɔ́nɔ mv wv abam wɔni, ba na se zaasim dilv na yi Balam nyum tun. Faŋa faŋa tun wuntu mv bri Pə Balakɪ yi o sugi Yisurayeli tiinə o pa ba tv tusim wɔni. Ba ma di jwəne wudiiru, yi ba daari ba cəgi nɔ́nɔ kaana. ¹⁵ Nikolayiti zaasim dum di nan yi kuntu mv. Nɔ́nɔ badaara mv wv á wɔni ba di na tɔgi zaasim dum kuntu. ¹⁶ Nan ləni-na á wɔrv. Kv na dai kuntu, amv wó ba abam te lila, yi á lɪ sv-lɔ́ŋɔ kulv na wv a ni ni tun a ma ki jara didaani ba.

¹⁷ Nɔ́nɔ maama nan kwaani o puri o zwa, si o cəgi We Joro kum na te kulv di Zezi nɔ́nɔ bam tun. Wulv maama na wani balɔ́ɔ tun, amv wó pa kuntu tu We wodiuv kulv yiri na yi «Maani» yi kv səgi nabiinə yigə ni tun si o di. Kv wəli da, amv wó kwe kandwɛ-poŋo a pa kuntu tu, yiri-dɔvri na pupuni kandwɛ dum kuntu baŋa ni yi nɔ́n-nɔ́nɔ yəri-di, kv na dai wulv na joŋi-di tun yirani.»

Kwərə kalv Zezi na pə Tiyatiiri tiinə kɔ́ɔ kum tun

¹⁸ «Pupuni tɔ́nɔ n pa We tintɔ́ŋnv wulv na nii Zezi kɔ́ɔ kulv na wv Tiyatiiri ni tun. Pupuni ni:

Taani dntv nuŋi We Bu wɔm te mv. Wuntu yiə mv nyi di min-vɔgv, yi o napra nyuna ni canna te.

¹⁹ Amv ye kulv maama abam na ki tun. Amv ye abam na jigi sono yi á kwəri á jigi wv-didva di We te tun. Amv ye abam na tɔŋi á wəli nɔ́nɔ, di á na jigi pu-dia te tun di. A nan ta ye abam na tiini á tɔŋi te lele kuntu kv dwəni á ya na maŋi á tɔŋi tite pulim ni tun.

²⁰ Kv daari a lagi a ta abam yira woŋo mv. Abam yəni á yagi cwəŋə á pa kaani wulv yiri na yi Zezabeli

yi o pai o yi We nijonnu tun mv gani amv nɔ́nɔ bam o pai ba tusə. O ma pa ba ki boorim, yi ba daari ba di jwəne wudiiru. ²¹ Amv nan pə wuntu maŋa mv si o ləni o wv di o kikiə yam. O ma wv se si o yagi o kikiə yam. ²² Nii-na, amv wó pa o tv yaww yi o daa bá wani o zaŋi weeni. Balv maama na ki boorim did-o tun wó yaari si kv ce ba yira ni. Ba na wv ləni ba wɔrv di ba kikiə yam ba na tɔgi did-o ba ki tun, amv wó cəgi-ba. ²³ Á pa tɔvni ja balv na se o zaasim dum tun, si Zezi nɔ́nɔ bam maama lware ni amv mv yi wulv na sɔni a ye nabiinə bicara di ba wɔvɔŋa tun. Amv wó ki abam didva didva si kv maŋi di á kikiə na yi te tun.

²⁴ Kv daari, abam badonnə balv na wv Tiyatiiri ni yi á wv tɔgi kaani wɔm kuntu zaasim dum, yi á ba lagi si á lware sutaani zaasim dilv na səgi tun, amv daa ba jigi kulvkvulv si a ta di abam ni á ki. ²⁵ Á nan taá jigi abam na maŋi á jigi te tun, si kv vu kv yi maŋa kalv a na wó ba tun.

²⁶ Wulv maama na wani balɔ́ɔ yi o tɔgi amv cwəŋə kam yi o wv yagi-ka tun, amv wó pa kuntu tu dam si o taa te lvgv baŋa dwi tiinə maama. ²⁷ Oó ta nii ba baŋa ni, yi o jigi luu nacəgə o juŋa ni si o maa cəgi nɔ́n-balwaaru, nuneeni nɔ́nɔ na magi kambi o ciɔvgi te tun. ²⁸ Kuntu mv yi dam dilv amv Ko na maŋi o kwe o ki a juŋa ni tun. Amv wó daari a pa-o tituti calicva kalv na nyuni tun.

²⁹ Nɔ́nɔ maama nan kwaani o puri o zwa, si o cəgi We Joro kum na te kulv di Zezi nɔ́nɔ bam tun.»

Kwərə kalv Zezi na pə Saridesi tiinə kɔ́ɔ kum tun

3 «Pupuni tɔ́nɔ n pa We tintɔ́ŋnv wulv na nii Zezi kɔ́ɔ kulv na wv Saridesi ni tun. Pupuni ni:

Taani dntv nuŋi wulv na te We didɛera barpe bam yi o kwəri o jigi calicwi sirpe sum o juŋa ni tun te mv.

Amv ye kulv maama abam na ki tun. Abam yiri zaŋi kv pa nɔ́nɔ bɔŋi ni á jigi ŋwia mv We tee ni, yi abam nan nyi di twa mv te We yigə ni. ² A ne ni abam na ŋwi te tun daa ta wv yi We wɔvɔŋa. Kuntu ŋwaani, kwaani-na á zaŋi si á ci á titi, si á ta na jigi kulv funfun tun daa yi zaŋi kv ba kv cəgi kv ti. ³ Nan guli-na ba na bri abam We cwəŋə di á na ni kulv ka wɔni tun, si á kwaani á taá tɔgi-ka. Ləni-na á wɔrv di á kəm-balwaaru tum. Kv na dai kuntu, amv wó ba a dari abam ni ŋwunu te, yi á bá lware maŋa kam amv na wó ba tun.

⁴ Kv daari abam badaara na wv Saridesi kɔ́ɔ kum wɔni tun ki lanyirani. Ba cigi ba titi di wo-digiri. Amv wó pa ba zv gwar-pwəənu yi ba taa tɔgi di amv. Bantu yi balv na maŋi di kuntu tun mv. ⁵ Wulv maama na wani balɔ́ɔ tun wó zv gwar-pwəənu tintv doŋ. Amv

daa bá saari kuntu tu yiri We-sɔŋɔ ŋwia tɔnɔ kum wuni. Amu nan wó ta jaja a Ko We di Dl malesi sum yigə ni, ni wuntu yi amu nɔɔnu mu.

⁶Nɔɔnu maama nan kwaani o puri o zwa, si o cəgi We Joro kum na te kulɔ di Zezi nɔɔna bam tun.»

Kwərə kalɔ Zezi na pe Filadelfi tiinə kɔɔɔ kum tun

⁷«Pupuni tɔnɔ n pa We tuntuŋnu wulu na nii Zezi kɔɔɔ kulɔ na wu Filadelfi ni tun. Pupuni ni:

Taani duntu nuŋi wulu na yi wu-poŋo tu di ciga tu tun te mu. Wuntu mu ze borbu wulu We deen na goni ni si Dl pa Pe Davidi naa tun. O na puri, nɔɔn-nɔɔnu bá wani o pi. O nan daa na pi di, nɔɔn-nɔɔnu bá wani o puri.

⁸Amu ye kulɔ maama abam na ki tun. Nii-na, amu puri cwəŋə mu abam yigə ni, yi nɔɔn-nɔɔnu bá wani-ka o ci. Amu ye ni abam dam ba daga, yi á taá kwaani á ki amu zaasun dum á bicara ni, yi á wu səgi amu yiri dum. ⁹Ku na yi balu na pai ba yi Zwifə yi ba yagi ba dai tun, ba wu sutaani cwəŋə wuni mu yi ba fɔ vwan. Amu wó pa ba ba ba kuni doonə abam yigə ni, yi baá lwarɔ ni amu soe abam. ¹⁰Abam na se amu ni dum di pu-dia á cam wuni tun ŋwaani, amu wó li abam yaara yalu na wó ba ya maŋi lugu baŋa nabiinə maama tun wuni.

¹¹Amu ma buni lele. Á nan fɔgi á taá jigi á na maŋi á jigi te tun, si nɔɔn-nɔɔnu yi wani o ci peeri dilu á na lagi á jonji We tee ni tun. ¹²Wulu maama na wani balɔɔ tun, amu wó pa kuntu tu ji nuneeni digə wu ywe amu Ko We sɔŋɔ kum ni, yi o daa bá nuŋi da maŋa di maŋa. Amu wó daari a pupuni amu Ko We yiri dum di Dl tu kum yiri dum kuntu tu yira ni. We tu kum kuntu mu yi Zeruzalem-duŋu kulɔ na lagi ku nuŋi weyuu ni amu Ko We te ku ba tun. Amu ta wó pupuni amu yiri-duuri dum kuntu tu yira ni.

¹³Nɔɔnu maama nan kwaani o puri o zwa, si o cəgi We Joro kum na te kulɔ di Zezi nɔɔna bam tun.»

Kwərə kalɔ Zezi na pe Lawodise tiinə kɔɔɔ kum tun

¹⁴«Pupuni tɔnɔ n pa We tuntuŋnu wulu na nii Zezi kɔɔɔ kulɔ na wu Lawodise ni tun. Pupuni ni:

Taani duntu nuŋi wulu yiri na yi «Amina» yi o tɔɔli We kwərə kam di ciga tun te mu. We na ki kulɔ maama tun de wuntu juja mu.

¹⁵Amu ye kulɔ maama abam na ki tun. Abam ba tɔgi amu di á wu maama, á nan bá yagi-ni di. Á ya na tɔgi cwəŋə didua, kusú ta lana ku gari á na tɔgi si maama tun. ¹⁶Á nan na ba jigi wubun-didwi di amu tun, a lagi a vin abam, nuneeni nɔɔnu na twi na-bulu o ni ni o yagi te tun mu. ¹⁷Abam yəni á te ni, á yi nadunə mu kulɔkulɔ wu muri abam. Á nan wu lwarɔ ni á yi zura mu ŋwaja yirani. Á nyi di loorə mu, yi yinigə jigi abam, yi á kwəri á yi lilwə. Á maa ta yi kalambwəlu

di. ¹⁸Kuntu ŋwaani, ba-na amu te si á yəgi səbu-sija kalɔ ba na wɔgi mini ni yi ka nyuni tun. Kuntu mu wó pa á suni á taá yi nadunə ciga ciga We yigə ni. Ba-na á yəgi gwar-pwəenu di amu tee ni á zu si ti kwəli á cavura yam, di yiə tiu kulɔ á na wó di á yiə ni si ya taa nai tun. ¹⁹Amu na soe balu tun, a yəni a kaani-ba mu, yi a daari a varɔ ba zwa. Nan ləni-na á wuru á yagi kəm-balwaarɔ tum, si á daari á taá tɔgi We cwəŋə lanyirani. ²⁰Nii-na, amu zigɔ digə ni ni mu a kɔkɔga. Wulu maama nan na ni amu kwərə yi o ba o puri cwəŋə o pa-ni tun, amu wó zu kuntu tu te, yi dí jəni daani dí di wudiu. ²¹Wulu maama na wani balɔɔ tun, amu wó pa kuntu tu cwəŋə si o tɔgi o jəni amu paari jəŋə kam je ni, nuneeni amu di na wani balɔɔ yi a tɔgi a jəni a Ko We paari jəŋə kam je ni te tun.

²²Nɔɔnu maama nan kwaani o puri o zwa, si o cəgi We Joro kum na te kulɔ di Zezi nɔɔna bam tun.»

Zan yi na ne wəenu tulu We-sɔŋɔ ni tun

4 Kuntu kwaga ni amu daa na ne kulɔ a wəli da tun mu yi a ne digə ni mu na puri We-sɔŋɔ ni. A daa ma ni kwərə kalu ya na maŋi ka ŋɔɔni di amu tun, yi ka nyi di ba na tiini ba wui nabɔnɔ te tun. Kwərə kam ma ta ka wu: «Diini n ba yoba seeni, si a bri nmu wəenu tulu na lagi ti ba ti ki tun.»

²Kwərə kam na tagi kuntu tun, We Joro kum ma da ku ba amu te di dam. Amu ma na paari jangɔŋɔ na zigɔ We-sɔŋɔ ni, yi a na wulu na je ku baŋa ni tun. ³Wulu na je da tun maa tiini o nyuna, ni kandwa-ŋuna yalu na nyuni pulu pulu yi ya yiri yi Zasɔpi tun, di yalu na suni cwen cwen yi ya yiri yi Sardvanti tun. Manlaa-taŋa maa kaagi paari jangɔŋɔ kum, yi ka nyuna nuneeni kandwa-ŋuna yalu na nyuni yi ya yiri yi Emerɔdi tun.

⁴Jangwaanu fiinle-tuna laan maa zigɔ ti gilimi paari jangɔŋɔ kum kuntu. Nakwa fiinle-bana maa je ti baŋa ni ba na zu gwar-pwəenu, yi ba daari ba pu səbu-sija yipwi. ⁵Pooni di sɔɔ ma nuŋi paari jangɔŋɔ kum na wu me tun, ni dua na pipila ka бага ka wuuri te tun. Min-vuru turpe maa wu paari jangɔŋɔ kum yigə ni ti di bilim bilim. Tuntu mu bri We didɛera barpe bam na yi te tun. ⁶Ku maa nyi di nunu mu tigi paari jangɔŋɔ kum yigə ni, yi ku nyuna ni niu na yi te tun.

Wəenu tuna ti na ŋwi maa zigɔ ti gilimi paari jangɔŋɔ kum. Ti yigə di ti kwaga maama maa yi yiə yirani.

⁷Dayigə woŋo kum ma nyi ni nyoŋo te.

Kulɔ na ki tulu tun maa nyi di na-bala.

Kulɔ na ki titɔ tun yigə maa nyi di nabiinu yigə te.

Kulɔ na ki tuna tun maa nyi di kalon-zɔŋɔ

na jaani te tun.

⁸Wəenu tum kuntu maama jigi vwana yardu yardu mu. Ti yira yam maama maa yi yiə yirani, ti yigə di ti kwaga maama. Wia di titu maama ti ba dɔa, yi ti zuli We ti wu:

«Dam-fɔɔ Tu Baŋa-We mu yi wu-poŋo tu,

wu-porjo tu, wu-porjo tu.
 O maŋi o wura pulim ni mu,
 yi o ta wura zum
 si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»

⁹Wəənu tina tɪlv na ŋwi tun yəni ti zuli wɪlv na je paari jangɔŋɔ kum baŋa ni tun, yi ti tee-o, yi ti kwəri ti ki-o le. Wuntv mu yi wɪlv na jɪgti ŋwɪa si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. ¹⁰Wəənu tum na yəni ti ki kuntu, nakwa fiinle-bana bam di yəni ba kuni doonə wɪlv wɔm o na je paari jangɔŋɔ kum baŋa ni tun yigə ni ba zul-o. Wuntv mu jɪgti ŋwɪa si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. Ba ma daari ba puri ba səbu-sɪŋa yipwi sum ba tiŋi o paari jangɔŋɔ kum yigə ni ba ma zul-o, yi ba tɛ ba wɪ:

¹¹«Dɪbam Yuutu Baŋa-We,
 nmu sɪni n maŋi di zulə di tiə di dam.
 Bɛŋwaani nmu mu ki wəənu maama,
 yi ku yi nmu wɔbɔŋa mu laga yi n ki-ti,
 yi n pa ti wura.»

Zezi Krisi na yi We Pəlbv wɔm tun mu want tənc kum o puri

5 Amv laan ma na tənc ku na pri ku wɔ wɪlv wɔm na je paari jangɔŋɔ kum baŋa ni tun jazum ni. Tənc kum yigə di ku kwaga maama pupuni mu. Ba ma məəni ku ni dum di maarv kuni burpe. ²A ma daari a na We maleka kalu na dana tun, yi ka tɔɔlt di kwər-dia ka wɪ: «Wɔɔ mu yi si o want o dwani maarv tɪlv na məəni tənc kum ni dum ni tun, si o daari o puri-ku?»

³Nɔɔn-nɔɔnv təri We-sɔŋɔ ni naa tɪga baŋa ni naa curu ni, o na wɔ want o puri tənc kum si o daari o karɪm-ku. ⁴A wɔ ma tiini ku cɔgti di ba na wɔ ne nɔɔnv wɪlv na yi si o puri tənc kum si o daari o karɪm-ku tun. ⁵Nakwa fiinle-bana bam wɔ didva ma ta di amv o wɪ: «Yi pa n wɔ cɔgti. Nii, Zuda dwi tu wɪlv ba na bæi ni Zuda nyorjo yi o yi Pɛ Davidi naa tun mu want o duna maama, yi wuntv yi si o puri tənc kum ni maarv turpe tum.»

⁶Amv daa ma na Pəlbv, o na zɪgti paari jangɔŋɔ kum di wəənu tina tɪlv na ŋwi tun di nakwa bam titari ni. O maa nyɪ ni ba ya gv-o mu te. O jɪgti nyɪa yarpe mu didaani yiə yarpe. O yiə yarpe yam mu bri We didɛera barpe bam, yi bantv mu We tɔŋi logv baŋa je sum maama ni.

⁷Pəlbv wɔm laan ma vu wɪlv na je paari jangɔŋɔ kum baŋa ni tun te, o jonji tənc kum na wɔ o jazum ni tun. ⁸O na jonji-ku kuntu tun, wəənu tina tɪlv na ŋwi tun didaani nakwa fiinle-bana bam ma kuni doonə o yigə ni. Ba maama didva didva maa jɪgti kənc, yi ba ze səbu-sɪŋa zwi si ni na su di wəənu tɪlv ba na zwe yi ti lwəm ywənə tun. Lwəm dum kuntu mu bri We nɔɔna bam na wart-Dɪ te tun.

⁹Ba ma daari ba leeni ləŋ-dɔŋa ba zuli Pəlbv wɔm ba wɪ:

«Nmu yi si n jonji tənc kum,
 si n daari n dwani ku maarv tum.
 Bɛŋwaani ba ya gv nmu,
 yi nmu jana kam na nuŋi tun ŋwaani mu n mə
 n ŋwi nabiinə lwarum juni,
 yi n jonji-ba n ki We juŋa ni.
 Balv nmu na jonji tun nuŋi
 nabiinə dwi maama wɔni,
 di taana dwi maama wɔni,
 di tɪni dwi maama wɔni,
 di je təri təri mu,
¹⁰yi nmu pa ba tɔgti ba di paari,
 yi ba zɪgti dɪ Yuutu We yigə ni ba zuli-Dɪ.
 Ba ma wɔ ta te nabiinə logv baŋa ni.»

¹¹Amv daa ma nii a na We malest kɔgti zanzan, yi a ni si kwəri. Si daga lanyɪrani, si yi kuni mɔrrv zanzan mɔrrv yirrv mu. Si maa zɪgti si gilimi paari jangɔŋɔ kum, didaani wəənu tina tɪlv na ŋwi tun di nakwa bam. ¹²Si laan ma leeni baŋa baŋa si wɪ:

«Pəlbv wɔm ba na gv tun sɪni o maŋi si o jonji
 paari di dam di nadunni di swan di baari,
 ku wəli di zulə di tiə.»

¹³Amv daa ma ni wəənu tɪlv maama na wɔ We-sɔŋɔ ni di tɪlv maama na wɔ logv baŋa ni di curu ni tun, ku wəli di tɪlv maama na wɔ na-fara wɔni tun di. Wəənu tɪlv maama We na ki tun ma leeni ti wɪ:

«Wɪlv na je paari jangɔŋɔ kum baŋa ni
 tun di Pəlbv wɔm maŋi di paari di
 tiə di zulə di dam,
 si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»

¹⁴Wəənu tina tɪlv na ŋwi tun ma wɪ: «Amina, ku yi kuntu mu.» Ku daari nakwa bam ma kuni doonə ba zuli We.

Pəlbv wɔm na puli si o puri tənc kum te tun

6 Amv daa ma nii a na Pəlbv wɔm laan na puli si o puri tənc kum tun. O ma dwani dayigə maa kulv na məəni tənc kum ni dum tun. Amv ma ni wəənu tina tɪlv na ŋwi tun didva kwərə na dwana ni dva na mumunə te tun, yi kwərə kam ta ka wɪ: «Ba yo.»

²Amv ma nii a na sisəŋ-pwəŋə. Wɪlv na dɔgti ka baŋa ni tun maa ze taŋa. Ba ma pu paari yipugə o yuu ni. O ma nuŋi di dam, si o vu o magi jara o want.

³Pəlbv wɔm daa ma dwani maa kulv na ki tile tun. A ma ni wəənu tina tɪlv na ŋwi tun tile tu wɔm na tagi o wɪ: «Ba yo.»

⁴Amv daa ma na sisəŋə kadoŋ ka na nuŋi, yi ka yi nasɪŋa muri muri. Wɪlv na dɔgti ka baŋa ni tun ma jonji dam si o ba o li ywəəni logv baŋa ni, si nɔɔna bam taa magi jara ba gv daani. Ba ma kwe sv-lɔŋɔ ba ki o juŋa ni.

⁵Pəlbv wɔm daa ma dwani maa kulv na ki titv tun. A ma ni wəənu tina tɪlv na ŋwi tun titv tu wɔm na tagi o wɪ: «Ba yo.» A ma nii a na sisəŋ-zwənə. Wɪlv na dɔgti

ka baŋa ni tun maa ze luu kulu ba na maa maŋi duuni ba nii tun. ⁶Amu ma ni dwanum wænu tuna tulu na ŋwi tun titari ni ni kwæɾe te ka wi:

«Ní ma n de wɔni ŋwi maama mu n yægi
muna zɔŋ-biæ yi didua yirani má,
yi n ta wó daari n kwe n de wɔni ŋwi maama di
mu n ma n yægi kamaana zɔŋ-bi sito má má.
Ku daari ku na yi nugæ di sana,
yi daŋi tuntu sæbu.»

⁷Pɛlbu wum daa ma dwani maa kulu na ki tuna tun. A ma ni wænu tulu na ŋwi tun tuna tu wum na tagi ku wi: «Ba yo.»

⁸A ma nii a na sisæŋ-fufunu. Wulu na dɔgi ka baŋa ni tun yiri mu yi Tuuni. Curu titi maa tɔgi o kwaga. Ba ma jɔŋi dam si ba vu lugu baŋa ba gu nɔɔna bana maama wuni nɔɔnu didua. Ba jigi dam si ba pa nɔɔna ki jara ba gu daani, yi baá pa kana di gu badaara, si yawuru di gu badaara, yi ba daari ba pa jwaanu di gu nɔɔna badonnæ.

⁹Pɛlbu wum laan daa ma dwani maa kulu na ki tunu tun.

Amu ma na We kaanum bimbim dum, yi a na balu ba deen na gu We cwæŋæ kam tɔgum ŋwaani tun jwæru na wu di tæŋæ ni. Ba deen gu bantv ba na kwaani ba bri We ciga kam tun ŋwaani mu. ¹⁰Ba ma ŋɔɔni baŋa baŋa ba wi:

«Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We,
nmv yi wu-pɔŋɔ tu mu di ciga tu.
Nm v lagɔ si ku yi maŋa kɔɔ mu,
si n di balv na wu lugu baŋa ni tun taani,
si n daari n pa balv na gu dibam tun na cam.»

¹¹Ba laan ma kwe gwar-pwæn-didwaaru ba pa ba maama. Ba ma ta-ba ba wi: «Á taá wu yo á siæ, si á kɔgɔ kum laan ba ku puli ku ti. Beŋwaani á donnæ ta daari lugu baŋa ni, balv na maŋi si ba wæli á kɔgɔ kum wuni tun. Bantv yi balv di na tɔŋi ba pa We tun mu, yi nɔɔna wó gu-ba ni ba na gu abam te tun.»

¹²A ma na Pɛlbu wum daa na dwani maa kulu na ki turdu tun.

Tiga kam laan maa tiini ka sisinji.

Wia kam ma ji nazono tim tim ni gwar-zono te. Cana kam ma tiini ka ji nasɔŋu cwen cwen ni jana te.

¹³Calicwi sum ma siiri si tvi tiga ni, ni vu-dw na sugi kapira ku pa ya siiri te tun.

¹⁴Weyuu kum ma pri ku ke, ni ba na pri sara te tun.

Ku daari lugu baŋa pweeru maama di tiga kalv maama na wu ninu titari ni tun ma fɔɔri ti tigæ je ni.

¹⁵Fuuni laan ma zu nɔɔna maama lugu bana ni, ku na yi pwa di didæra di pamaŋna yigæ tiinæ di nadunæ di nɔn-kamunæ, ku wæli di gambe di balv na te ba titi tun maama. Ba maama laan ma duri ba vu ba sægi ba titi pweeru wuni di kandwa-gugwæru wuni. ¹⁶Ba laan ma loori kandwa yam di pweeru tum ba na sægi ti wuni tun, si ti tu ba baŋa ni ti kwæli-ba. Ba maa wi: «Kwæli-na dibam, si wulu wum na je paari yitunju kum baŋa ni tun daa yi na dibam, si Pɛlbu wum ban-zɔŋɔ kum yi zaŋi ku yi dibam. ¹⁷Beŋwaani de dum yia si ba bantv zaŋi nabiinæ baŋa ni, yi nɔɔn-nɔɔnu daa bá wani o lu.»

We nɔɔna na jigi Di nyinyugu te tun

7 Kuntu na ke tun, a ma na We malesi suna na zigɔ tiga baŋa sapala yana yam ni. Malesi sum maa jigi lugu baŋa viu kum maama, si ku yi taa fuli ku pat je di je tiga baŋa ni naa ninu wuni, di tweeru di lugu baŋa ni.

²A daa ma na We maleka kadoŋ na nuŋi wa-puli je ni ka maa buna. Ka ma jigi Ŋwia-Tu Baŋa-We nyinyugu, si ka pa balv na yi Di nɔɔna tun. Ka ma tɔɔli di kwærdia ka ta di We malesi suna sum, We na pɛ-si dam si si wani si cɔgi tiga baŋa di ninu kum tun, ka wi: ³«Zigɔ-na. Á ta yi cɔgi tiga baŋa naa ninu kum naa tweeru tum di. Á cægi si dí ba dí ki balv na tɔgi dí Tu We tun nyinyugu kum ba træ ni, si dí daari.»

⁴Amu laan ma ni balv na jigi We nyinyugu kum tun ni na ma te. Ku yi nɔɔna murru bi di fiinna-tuna

(144.000) mu jıgı Dı nyınyıgı kum Yisurayelt tiınə dwi fugə-bule kum maama wıni. ⁵Nəna bam kuntu maa yı:

nəna murrı fugə-tile (12.000) Zuda
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Ruban
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Gadı
dwi dum wıni,
⁶nəna murrı fugə-tile (12.000) Aseeri
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Nefitali
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Manası
dwi dum wıni,
⁷nəna murrı fugə-tile (12.000) Simeyon
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Levi
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Yisakaarı
dwi dum wıni,
⁸nəna murrı fugə-tile (12.000) Zabalən
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Zızeıvı
dwi dum wıni,
nəna murrı fugə-tile (12.000) Benzamen
dwi dum wıni.

Zan na ne kə-fəre We-səne ni te tun

⁹Kuntu na ke tun, a ma daa na nən-kəge, ku na tiini ku daga yı nən-nənu bə wani nəna bam o ga o ti.

Nəna bam kuntu nuji
tuni dwi təri təri maama wıni,
dı nabiınə dwi maama wıni,
dı je təri təri,
dı taana dwi maama wıni mu.

Ba maa zıgı paarı jangəne kum dı Pəlbı wum yigə ni. Ba zu gwar-pwən-dıdwaaru mu, yı ba daarı ba ze kuru-vəru ba jıa ni. ¹⁰Ba laan maa neanı baıa baıa dı kwər-dıa ba wı:

«Dıbam Tu We mu je paarı jangəne kum baıa ni.
Duntu dı Pəlbı wum mu vrı nəna sutaanı
jıa ni ba yagi.»

¹¹We məseı sum maama maa zıgı sı gilimi paarı jangəne kum dı nakwa bam, dıdaanı wənu tına tılu na neıwı tun. Sı maama laan ma kuni doonə sı cəlı sı yuni tıga ni sı yəarı paarı jangəne kum sı zuli We sı wı:

¹²«Ku yı cıga mu. Dıbam Tu We maıı dı
tıə dı zulə dı swan dı le kəm,
ku wəli dı paarı dı dam dı baarı,

sı ku taa ve maıa kalı na ba ti tun. Amina.»

¹³Kuntu na ke tun, nakwa bam dıdva ma bwe amı o wı: «Nəna balı na zu gwar-pwən-dıdwaaru tum tun yı bra mu? Ba nuji yən mu?»

¹⁴A ma lər-o a wı: «Amı tu, ta n brı-nı, sı nmu mu ye-ba.»

O laan ma ta o brı amı o wı: «Nəna bantı mu yı balı na nuji can-kamunə wıni lıgı baıa ni tun. Ba zarı ba gwaaru tum dı Pəlbı wum jana kam mu yı tı pırı carı carı. ¹⁵Kuntu nan mu pe bantı ba ba zıgı We paarı jangəne kum yigə ni, yı ba tıneı ba pa-Dı wıa dı tıtu maama Dı səne kum ni. Wılu wum o na je paarı jangəne kum baıa ni tun wı pa ba jəni o woro ni.

¹⁶Kana daa bə fıgı ka ja bantı.

Na-nyəm dı nan bə ja-ba.

Wıa nan daa bə ja-ba,

naa fınyıgı.

¹⁷Beıwaaı Pəlbı wum o na wı paarı jangəne kum je sum tıarı ni tun wı ta niı ba baıa ni ni nayıru te.

O nan wı tıgı ba yigə o ja-ba o vı o pa ba nyə na bulı-yı dılu na paı neıwıa tun wıni,
yı We wı gugıni ba yı-na maama.»

Pəlbı wum na dwanı maa kulı o ma kweeli tun

8 Pəlbı wum laan ma dwanı maa kulı na kı tıre tun. Ku ma kı yıritıti We-səne ni mımaıa fıfıun nıneıni luu cıcoro te.

²A laan ma na məseı sıreı sum sı na zıgı We yigə ni tun. Ba ma kwe nabwaanı tıreı ba pa sı maama.

³Maleka kadoı laan ma ba ka zıgı We kaanım bımbım dım tee ni, yı ka ze səbu-sııa zıı-tanlaıa. Ba ma kwe wənu zanzan tılu lıwəm na ywənə tun ba kı maleka kam zııa kam wıni, sı ka wəli dı We nəna bam maama loro kum. Ba pe-ka kuntu, sı ka kwe ka ja vı səbu-sııa bımbım dım dı na zıgı paarı jangəne kum yigə ni tun mu ka zıe ka pa We. ⁴Ka na kwe ka zıe kuntu tun, wənu tum nyıa kam maa tıgı dı We nəna bam loro kum ka nuji maleka kam jıa ni ka yəarı ka dıini We te. ⁵Maleka kam ma daarı ka pe mıni bımbım dım baıa ni ka su zııa kam ni. Ka laan ma kwe ka dılı ka lo lıgı baıa ni. Ka na logı kuntu tun, dıa ma pıpılı yı ka baga ka wıurə. Sə ma tiini ku gaalı, yı tıga kam dı sııııı.

Məseı sum na wıgı sı nabwaanı tum te tun

⁶Məseı sıreı sum maama laan ma tı sı yigə, sı sı wı sı nabwaanı tum. ⁷Maleka kalı na yı dıyigə tu tun ma wı ka nabənə kum. Ka na wıgı-ku tun, dı-kambana dı mıni dı jana na gwaanı daanı tun ma cuıri lıgı baıa

ni. Lugu baɗa pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi ma di mini. Tweeru tum di pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi di ma di mini, di ga-leeru maama.

⁸Maleka kalu na sanɗi tun di ma wu ka nabɔnɔ kum. Ka na wugi kuntu tun, ba ma kwe woŋo, ku na nyi di pu-kamunu yi ku jigi mini, ba dɔli ba di lugu baɗa na-fara bam wɔnti. Na-fara bam pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi ma ji jana. ⁹Wænu tilu maama na nyi na wɔnti tun pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi ma ti, yi ba nabwæru tum di pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri didva ma cɔgi.

¹⁰Maleka kalu na ki sitɔ tun ma wu o nabɔnɔ kum. Calɛv-kamunu ka na jigi mini ni mɔɔli mini te tun laan ma nuɗi weyuu ni ka tu lugu baɗa bu-tuli sum pɔɔrum kuni bitɔ kuri bidwi wɔnti, di buli sum di wɔnti. ¹¹Calɛva kam kuntu yiri mu Calɛv-cia. Bwi sum kuntu na bam ma ji nacweera. Nɔɔna zanzan maa nyɔ-ba yi ba tva.

¹²Malesi sina tu wum di laan ma wu o nabɔnɔ kum. Wia kam pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi ma cɔgi. Cana kam pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi di ma cɔgi, ku wæli di calɛwi sum di kuntu. Kuntu ma pa ti maama pɔɔrum kuni bitɔ kum kuri bidwi yi lim. Kuntu nywaani pooni ma daa tæri de wɔnti pɔɔrum kuni bitɔ kuri bidwi wɔnti, wia di titu maama.

¹³Amu laan ma nii a na kalon-zɔɗɔ na tiini ku jaani baɗa baɗa. A ma ni ku na tagi baɗa baɗa ku wi: «Leeru! Leeru! Leeru lagi ti ba balu na zuuri lugu baɗa ni tun baɗa. Malesi sitɔ silu na daari tun na wugi si nabwaanu tum si pa ti kwæri zaɗi, leeru tum kuntu wu ba nabiinɔ baɗa.»

9 Maleka kalu na yi banu tu tun laan ma wu ka nabɔnɔ kum. Amu ma na calɛva na kwæri weyuu ni ka ba ka tu lugu baɗa ni. Ba ma kwe borbu ba pa-ka, si ka ma puri gonɗ-canluɗu kum ni dum. ²Ka na puri gonɗo kum ni dum tun, nyua maa yɔɔri ka pi ka nuɗi gonɗo kum wɔnti, ni mini na daga yi di jigi nyua te tun. Nyua kam ma nuɗi ka li wia kam di weyuu kum maama. ³Kayira laan ma nuɗi nyua kam wɔnti ka jagi tuga baɗa je maama. Ka ma joni dam si ka na dɔnti-m, si ku taa wæ ni nɔɗɔ na wæ te tun. ⁴Ba ma kaani kayira kam si ka yi cɔgi lugu baɗa gaaru di tweeru naa vɔɔru dwi maama, si ka daari ka yaari nɔɔna balu na ba jigi We nyinyugu kum ba trɛ ni tun yiranti. ⁵Ba nan wu pɛ-ka cwɔɗɔ si ka gu nɔɔna bam kuntu. Ku yi si ka pa nɔɔna bam yira mu taa wiirɛ, si ku vu ku yi canɗi sinu. Ba yira yam wu ta wiirɛ ni nɔɗɔ dunum na wiiri te tun mu. ⁶Maɗa kam kuntu ni nɔɔna bam wu ta lagi si ba ti, yi tuuni bá ja-ba. Baá ta beeri tuuni, yi tuuni ba lagi-ba.

⁷Kayira kam maa nyi di ba na vɔgi sise si si vu jara je te tun. Ka yuni nyi di ka pugi sɛbu-sɗa yipwi

mu te. Ka yibiyɛ maa yi nuneeni nabiinɔ yibiyɛ na yi te tun. ⁸Ka yuuywe maa nyi di kaana yuuywe te, yi ka yɛlɛ nyi di nywænu yɛlɛ te. ⁹Kayira kam nyɔɔna maa nyi di lu-pulwaru mu kwæli-ya te. Ka vwana yam wuurim dum maa ki sɔɔ zanzan, nuneeni sisɛɗ-kɔgɔ mu vai trɛkooru si duri si maa ve jara je te. ¹⁰Ka maa jigi nabilɛ ni nwaanu nabilɛ te. Ka mai nabilɛ yam kuntu mu ka dɔnti nɔɔna ni nɔɗɔ na dɔnti te tun. Ka nabilɛ yam mu pai ka jigi dam si ka wanti ka yaari nɔɔna, si ba yira taa wiirɛ taan, si ku vu ku yi canɗi sinu. ¹¹Kayira kam maa jigi pɛ o na nii ka baɗa ni. Wɔntu mu yi maleka kalu na nii gonɗ-canluɗu kum baɗa ni tun. Ka yiri di Zwifɛ tiinɔ taani mu yi Abadɔn. Ka yiri dum di Grɛki tiinɔ taani maa yi Apolijon. Yiri dum kuntu kuri mu yi Cɔginu.

¹²Mu dayigɛ leeru tum. Ku nan ta daari leeru kuni bile mu.

¹³Maleka kalu na ki sirɗu tun laan ma wu ka nabɔnɔ kum. Amu ma ni kwæri na nuɗi sɛbu-sɗa bimbim dum na zigɛ We yigɛ ni tun nya yana yam wɔnti. ¹⁴Kwæri kam ma ta di malesi sirɗu tu wulu na ze nabɔnɔ kum tun ka wi: «Ve, n bwæli malesi sina sum ba na lɔgɛ ba zigɛ Efrati bu-kamunu kum ni ni tun n yagi.»

¹⁵Maleka kam laan ma vu ka bwæli malesi sina sum ka yagi. Suntu ya maɗi si ti si yigɛ mu si ma cɔgi maɗa kam kuntu nɔɔ, si ka ba ka yi. Si laan ma zaɗi si si vu si gu nabiinɔ pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi. ¹⁶Amu ma lwarɗi malesi sina sum jara tiinɔ bam kɔgɔ kum ni na mai te tun. Ku yi miliyɔɔru biɛ-yale mu (200.000.000), yi ba maama dɔgi sise. ¹⁷A ma na sise sum di si diinɔ bam na yi te tun. Sise diinɔ bam maama jigi lu-pulwaru tilu ba na maa kwæli ba nyɔɔna ba ki jara tun mu. Lugu tum kuntu maa tiini ti suni ni mini na yi te tun. Tidaara maa yi nazom-pupweeru. Tidonna di maa yi nasɔnnu ni sun-muni te. Sise sum yuni tum maa nyi ni nywænu yuni te. Mini di nyua maa nuɗi si niɔ ni. Ciribi dilu lwam na dana tun di maa nuɗe. ¹⁸Wænu tum kuntu titɔ ma tu lugu baɗa nabiinɔ wɔnti, yi ti gu ba pɔɔrum kuni bitɔ wɔnti kuri bidwi. Ku nan yi mini dum di nyua kam di ciribi dum na nuɗi sise sum niɔ ni tun mu gu-ba. ¹⁹Sise sum niɔ yam mu pai si jigi dam, di si nabilɛ yam di. Si nabilɛ yam nyi di bisankwi mu te, yi ya jigi yuni ya maa yaari nɔɔna.

²⁰Nabiinɔ balu na daari yi wænu tum kuntu dam wu gu-ba tun nan wu se si ba lani ba wuru ba yagi wo-balwaarɗu tilu ba wubɗa na lagi tun. Ba ta yɔɔri ba zuli sutaana mu, yi ba kwæri ba zuli wænu tilu ba titi na ki di ba jia tun, ku na yi jwænɔ yalu ba na me sɛbu-sɗa naa sɛbu-pwænɔ naa canna naa kandwa naa de ba ma ki tun. Jwænɔ yam kuntu nan ba nai, yi ya kwæri ya ba ni, yi ya wari ya vu di. ²¹Nɔɔna bam

kuntu ma wu se si ba læni ba wu di ba nɔn-gura kam di ba liri kikiə yam. Ba ta ma wu yagi ba boorim kəm dum di ba ɲwuni dım.

Zan na ne maleka kam na ze tɔn-balaŋa te tun

10 Amu daa ma nii a na We maleka kalv na dana tun. Ka ma nuŋi We-sɔŋɔ ni ka maa tuə. Ka me kunkwənu mu ka ma kukwəri ka titi, yi manlaa-taŋa kɪkari ka yuu ni. Ka yibiyə nyi di wia mu, yi ka ne sum nyi di min-vɔgv na yi te tun. ²Maleka kam maa ze tɔn-balaŋa kalv na puri tun ka juŋa ni. Ka ma cwi ka jazum naga na-fara bam baŋa ni. Ka daari ka cwi ka jagwiə naga kam tiga baŋa ni. ³Ka laan ma daari ka bagi baŋa baŋa, yi ka kwərə kam ki sɔɔ ni nyonɔ na suuri te tun. Maleka kam na bagi kuntu tun, dva di ma bagi kuni birpe. ⁴Dva kam na bagi kuntu tun, amu maa lagi si a pupuni ka na tagi kulv tun a tiŋi. Amu laan ma ni kwərə na ɲɔɔni We-sɔŋɔ ni ka wi: «Ta n cum, yi zaŋi n pupuni dva kam na bagi ka ta kulv tun.»

⁵Maleka kalv amu ya na maŋi a na ka na kwe ka naga ka nɔ na-fara bam baŋa ni yi ka nɔ kadoŋ tiga baŋa ni tun laan ma zəŋi ka jazum juŋa wəeni, ^{6–7}yi ka du di We yiri ka wi: «Ku daa bá daani si We wɔbɔŋa yalv ya na səgi yi Dl maŋi Dl ta di Dl nijonɔnə bam tun laan ki, maŋa kalv maleka sirpe tu wum na wó wu ka nabɔnɔ kum tun.

Baŋa-We nan mu jigɪ ɲwia si ku taa ve
maŋa kalv na ba ti tun.

Duntu mu ki weyuu di wənu tilv maama
na wu ku wuni tun,
yi Dl kwəri Dl ki tiga baŋa di ka wənu
tum maama.

Duntu daa ta mu ki na-fara di wənu tilv
maama na wu ba wuni tun.»

⁸Maleka kam na tagi kuntu tun, amu daa ma joori a ni kwərə kalv ya na ɲɔɔni We-sɔŋɔ ni tun. Ka daa ma ta di amu ka wi: «Ve maleka kalv na zigɪ na-fara bam baŋa ni di tiga kam baŋa ni tun te, si n jonɪ tɔn-balaŋa kalv na puri ka wu ka juŋa ni tun.»

⁹A ma vu a ta maleka kam si ka pa-ni tɔn-balaŋa kam. Ka ma ta-ni ka wi: «Jonɪ tɔnɔ kum n di. Ku na wu nmv ni ni, kvú ta suna ni tvuru te. N nan na ligi-ku, ku laan wó ta cana mu n kana ni.»

¹⁰Amu ma jonɪ tɔn-balaŋa kam maleka kam juŋa ni a di a ni ni. Ka maa suna ni tvuru te. Ku daari, amu na ligi-ka tun, ka ma læni ka ji cam yiranɪ a kana ni.

¹¹Ba laan ma ta ba bri-ni ba wi, amu daa ta maŋi si a tɔɔli We kwərə kam a bri woŋo kulv na lagi ku ki lvgv baŋa dwi tiinə zanzan wuni, dıdaani tuni zanzan di taana dwi zanzan tiinə di wuni, di ba pwa di wuni tun mu.

We maana tiinə bale na bri Dl ciga kam te tun

11 Ba laan ma kwe miu kulv ba na maa maŋi wənu tun ba pa-ni. Ba ma ta amu ba wi, a zaŋi a maŋi We-di-kamunu kum di ku kaanum bimbim dum a nii, si a daari a lwarɪ nɔɔna ni tite na wu We-di-kamunu kum wuni ba zuli-Dl tun. ²Ba ma daari ba ta amu, si a yi maŋi kunkɔɔ kulv na wu pooni ni We-digə kam yigə ni tun, beŋwaani ba kwe je sum kuntu ba ki dwi-ge tiinə bam juŋa ni mu. Bantu nan mu wó ba ba taa kari tw kulv na yi We nyim tun wuni, ba nwanɪ wənu ba cɔgi si ku vu ku yi cani fiinna-sile (42). ³We daa ma ta-ni Dl wi: «Amu lagi a tɔŋɪ nɔɔna bale mu si ba ba ba bri amu ciga kam. Bantu wó tɔɔli amu kwərə kam si ku yi da murv di biə yale di fusrdu (1.260), yi baá zu gwar-zinzwara si ku bri ba na yaari te tun.»

⁴We maana tiinə bam kuntu mu bri Olivi tweeru tile tum, di min-zwənu tile tilv na zigɪ dí Yuutu wulv na te lvgv baŋa maama tun yigə ni. ⁵Mini mu wó nuŋi ba niə ni di cɔgi ba duna balv na kwaani si ba ki-ba balɔɔ tun. Wulv maama na lagi si o ki-ba balɔɔ tun, baá gv-o kuntu doŋ mu. ⁶Bantu nan jigɪ dam si ba ja weyuu kum, si dva daa yi ta nia maŋa kam ba na wura ba tɔɔli We kwərə kam tun. Ba nan daa ta jigɪ dam si ba pa na ji jana. Ba ma ta jigɪ dam si ba pa yaara dwi maama ba nabiinə baŋa maŋa kalv maama ba na lagi tun.

⁷Ba na tɔɔli We kwərə kam ba ti, varum wulv na zɔvri goŋ-canluŋu kum wuni tun laan wó nuŋi o ba o ja jara dıdaani ba, yi o wani-ba o gv. ⁸O na gv-ba, ba yira yam wó ta tigi pooni yigə ni tw kamunu kum wuni. Yira yalv na bri tw kum kuntu kuri ciga ciga tun mu yi Sodɔm di Ezipi. Ku yi dáani mu ba jaani ba Yuutu wum ba pa tvun-dagara baŋa ni ba gv.

⁹Nɔɔna laan wó nuŋi tuni dwi maama wuni,

di nabiinə dwi maama wuni,

di taana dwi maama wuni,

di je təri təri,

ba ba ba nii bantu yira yam na tigi da tun.

Baá ta nii ba yira yam si ku vu ku yi da yatɔ di cicoro, yi ba bá se si ba kwe-ba ba ki. ¹⁰Balv na zɔvri lvgv baŋa ni tun wó ta jigɪ wɔpolo di bantu bale tvuni dım. Ba ma wó ki kweera, yi ba daari ba pai-da peera. Baá ta jigɪ wɔpolo, We nijonɔnə bam kuntu bale ya na yaari nabiinə lvgv baŋa ni di We taani dum ba na ɲɔɔni tun ɲwaani. ¹¹Da yatɔ di cicoro kum na ke, We wó pa Dl siun kulv na pai ɲwia tun laan ba ku zu ba yira yam, yi ba joori ba bi ba zaŋi. Fuvuni ma wó tiini di ja balv maama na wó na-ba tun. ¹²We nijonɔnə bam bale laan ma ni kwərə na ɲɔɔni We-sɔŋɔ ni ka wi: «Diini-na á ba yo.»

Kunkoŋo ma ba ku kwe-ba ku jigi ku ma diini weyuu, yi ba dɔna bam zigi ba nii-ba. ¹³Kantu maŋa kam ni nɔɔ, tɔga baŋa maama wɔ tiini ka sisiŋi. Ku ma pa tu kum pɔɔrum kuni fugə wɔni kuri bidwi cɔgi maama. Tɔga kam sisiŋim dum maa gu nɔɔna murr-turpe (7.000). Fɔvɔni ma wɔ ja nɔɔna balu na daari tun, yi ba se ni Yuutu Baŋa-We mu tiini Dl jigi dam. ¹⁴Mu leeru tɔlu na ki bule tu tun. Ku nan ta daari leeru tɔlu na wɔ ki bitɔ tu tun. Ti lagi ti ba lele mu.

Nabɔnɔ kulu na wugi ku ma kweeli tun

¹⁵Maleka kalu na yi surpe tu tun laan ma wu ka nabɔnɔ kum. Kwəri ma ŋɔɔni We-sɔŋɔ ni baŋa baŋa si wi: «Lugu baŋa paari dum laan wu di Yuutu We juŋa ni mu, di Krisi wum Dl na tɔŋi tun juŋa ni. Paari dum kuntu wɔ ta wura si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»

¹⁶Nakwa fiinle-bana bam ba na je We yigə ni ba paari jangwaanu tum baŋa ni tun laan ma kuni doonə ba cɔɔli ba yuni tɔga ni ba zuli We, ¹⁷yi ba wi:

«Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We,
 nmv maŋi n wura mu pulim ni,
 yi n daa ta wura maŋa maama.
 Di ki nmv le,
 di n laan na kwe n dam-fɔrɔ kum
 n ma n te lugu baŋa tun.»

¹⁸Dwi-ge tiinə balu na da ni nmv nɔɔna tun tiini ba jigi ban-zɔŋɔ di nmv.

Ku daari lele kuntu nmv banu nan wɔ zaŋi di ba. Ku laan yi maŋa kalu nmv na wɔ di twa sarɔya tun, yi nmv wɔ pa balu maama na se nmv tun na peera. Ku na yi nmv nijoŋnə bam di balu maama na yi nmv nɔɔna yi ba kwari n yiri dum tun, ku na yi nɔn-kamunə naa nabwənə di. Ku nan na yi balu na cɔgi lugu baŋa tun, maŋa yiə si nmv laan cɔgi-ba di.»

¹⁹Ba na zuli We kuntu ba ti tun, We di-kamunu kulu na wu Dl sɔŋɔ ni tun ni laan ma puri. We cullu tum na pɔpɔni kandwa yira ni ti tiŋi daka kalu wɔni tun ma nai jaja. Dwa laan maa pɔpɔla, yi ka baŋi ka wuurə. Tɔga ma sisiŋi, yi du-kambana tiini ya tui zanzan.

Prənyoŋ-kunkagili na zəli kaani te tun

12 Wo-kunkagili laan ma nuŋi weyuu ni. Amu ma na kaani o na me wia o kukwəri o tutu ni gɔrɔ te. Cana maa wu o napra kuri ni. Ku daari o ma pu yipugə kalu na jigi calicwi fugə-sile tun o yuu ni. ²Kaani wum yi ka-puə mu, yi o pugə kam vri si o lu. Ku na cana tun, o ma kaasi baŋi baŋi.

³Wo-kunkagili didoŋ daa ma nuŋi weyuu ni. Amu ma na prənyoŋ-kunkagili, ku yi nasɔŋu mu yi ku jigi yuni turpe di nya fugə. Yipwi ma pu ku yuni tum maama baŋa ni. ⁴Ku ma kwe ku nabili ku ma varɔ

calicwi sum pɔɔrum kuni bitɔ wɔni kuri bidwi ku kwəri weyuu ni ku di tɔga ni. Ku ma ba ku zigi kaani wulu na lagi o lu tun yigə ni, si o na lugi bu wum, si ku kwe ku di. ⁵Kaani wum ma lu o bu wum, o yi bəkərə mu. Wuntu mu wɔ ta te lugu baŋa dwi tiinə maama di o dam. Kaani wum na lugi kuntu tun, ba ma kwe bu wum ba ja vu We te, Dl paari yituru kum na wu me tun. ⁶Kaani wum laan ma duri o vu kagua yuu, jəgə kalu We na maŋi Dl kwe si Dl pa-o tun. Dl wɔ ta nii o baŋa ni je sum kuntu ni da muru di biə yale di fusurdu (1.260).

⁷Jara deen ma tu We-sɔŋɔ ni. We malesi didəeru wulu yiri na yi Miseseli tun didaani o kwaga malesi tiinə bam mu di jara di prənyoŋ-kunkagili dum di di kwaga malesi tiinə bam. ⁸Prənyoŋ-kunkagili dum ma wu want jara yam. Ku di ku kwaga malesi tiinə bam ma daa wu ne jəŋə je We-sɔŋɔ ni. ⁹Ba ma zəli-ku We-sɔŋɔ ni ba duli ba yaŋi lugu baŋa ni, di ku kwaga malesi tiinə bam maama. Prənyoŋ-kunkagili dum kuntu mu yi bisankwɔla kalu na maŋi ka wura faŋa faŋa tun. Ka yiri nan mu yi Vwa-nyina pe, di Sutaani, yi ka gani lugu baŋa nɔɔna maama.

¹⁰Amu laan ma ni kwər-dia na ŋɔɔni We-sɔŋɔ ni ka wi: «Lele kuntu dibam Tu We vri Dl nɔɔna sutaani juŋa ni. We ma bri Dl dam di Dl paari dum na yi te tun. Krisi wum We na tɔŋi tun di ma bri Dl dam dum. Bəŋwaanu wulu na yəni o ŋɔɔni o cɔgi di ko-biə bam We yigə ni tun daa tərə. Wuntu mu yəni o zigi di Tu We yigə ni o ŋɔɔni o cɔgi ba yigə titu di wia maama. Ba laan nan di-o ba yaŋi. ¹¹Di ko-biə bam nan wan-o Pəlbu wum jana kam nuŋim dum ŋwaanu, di ba na bri We cɔga kam tun ŋwaanu mu. Ba ma se si ba kwe ba ŋwɔla ba ma ləni tɔvɔni. ¹²Kuntu, abam balu maama na zɔvri We-sɔŋɔ ni tun, á taá jigi wupolo. Ku daari, ku na yi lugu baŋa di ku na-fara bam, leeru wɔ ba abam baŋa, bəŋwaanu vwa-nyina pe wum tu abam te, yi o tiini o jigi ban-zɔŋɔ lanyirani, bəŋwaanu o ye ni o da yam ge fun mu.»

¹³Prənyoŋ-kunkagili dum na lwaru ni ba zəli-ku ba yaŋi lugu baŋa ni tun, ku ma pe kaani wulu na lugi bəkərə kam tun kwaga ku pu. ¹⁴Ba ma kwe kalon-zɔŋɔ vwana yale ba pa kaani wum, si o ma jaani weeni o vu o yi kagua kam yuu, jəgə kalu o na maŋi si o taa wura tun. Daa ni mu We wɔ ta nii o baŋa ni buna yatɔ di cicoro, si prənyoŋo kum daa yi zaŋi ku ja-o. ¹⁵Prənyoŋo kum ma twi na zanzan si ba vu ba pe kaani wum ba ja viiri, ni bugə na na duri te tun. ¹⁶Tɔga kam ma zəni kaani wum, yi ka puri ka ni ka nyɔ na balu maama prənyoŋo kum na twi tun. ¹⁷Ku ma pa ku banu tiini di zaŋi di kaani wum. Ku laan ma vu si ku ki jara di kaani wum dwi tiinə balu na daari tun. Bantu mu yi balu na se We niə yam yi ba bri ni ba tɔgi Zezi cɔga kam tun. ¹⁸Prənyoŋ-kunkagili dum laan ma vu di zigi na-fara bam ni ni.

Varum wulv na nuŋi na-fara wunı tun

13 Amv daa ma na varum wudoŋ o na nuŋi na-fara wunı. O jıgı nyıa fugə dı yuni turpe mv. O nyıa yam maama baŋa maa jıgı yipwi. Ba ma pıppıni yıra yalı na twı We tun o yuni tum yıra nı. ²Amv na ne varum wum tun, o nyı dı gweeru mv. O ne maa nyı dı faa ne, yı o ni nyı dı nyoŋo ni. Prənyoŋ-kınkagılı dum laan ma kwe kv paarı dum dı kv dam-fərc kum kv kv varum wum kuntu juŋa nı. ³O yuu kum dıdva maa tiini kv pogili nı o ya lagı o tı mv te, yı kv laan ba kv je. Kv maa sv nabiinə maama, yı ba təgı varum wum kuntu kwaga. ⁴Nəcna maama maa kuni doonə ba zuli prənyoŋ-kınkagılı dum, dı kv na kwe kv dam dum kv pa varum wum kuntu tun. Ba ma daarı ba zuli varum wum dı, yı ba te ba wı: «Nəcnuv tərə o na mai dı varum wum. Nəcnuv-nəcnuv nan bə wani o kv jara dıd-o.»

⁵Ba ma pa varum wum cwəŋə sı o ɲəcnuv kamunni o pa o titi, yı o daarı o twı We yırı. O ma joŋı dam sı kv vu kv yı canı fiinna-sile (42). ⁶O ma pulı o ɲəcnuv o gooni We, yı o twı We yırı dı Dı səŋə kum, kv wəli dı balu na zıvri Dı səŋə kum nı tun. ⁷Varum wum ma kwəri o joŋı dam sı o kv jara dı We nəcna bam, sı o wani-ba. O ma joŋı dam sı o taa te lıgv baŋa dwi tiinə maama, dı tunı dwi maama tiinə, dı taana dwi maama tiinə, dı je təri təri maama tiinə. ⁸Nəcna balu maama na zıvri lıgv baŋa nı tun wó ta zuli varum wum kuntu, kv na dai balu yıra na pıppıni ya tıŋı ɲwıa təno kum wunı maŋa kam lıgv baŋa daa ta na tərə tun yıranı má mv bə zul-o. Kv nan yı Pəlvu wum ba na gv tun mv te təno kum kuntu.

⁹Nan pıri-na á zwa sı á cəgi amv taanı dum: ¹⁰Wulv maama na tu sı o dvna ja-o ba kv ba na lagı te tun, baá ja kuntu tu mv, o bə lu. Wulv maama dı nan na tu sı ba ma sv-zəv ba gv-o tun, baá ma-kv mv ba ma gv-o, o bə wani o lu. Kuntu ɲwaanı We nəcna bam maŋı sı ba ta və pu-dıa mv, sı ba daarı ba kv ba wu-dıdva dı We.

Varum wulv na nuŋi tıga nı tun

¹¹Amv laan ma na varum wudoŋ o na nuŋi tıga nı. O jıgı nyıa yale mv nı pi-bala nyıa na yı te tun. O maa ɲəcnuv nı prənyoŋ-kınkagılı dum na ɲəcnuv te tun. ¹²Dayıgə varum wum ma pa-o wum dam-fərc kum sı o ma tıŋı, yı o daarı o zıgı o nii-o. O ma ma-dı o fun balu maama na zıvri lıgv baŋa nı tun o pa ba zuli dayıgə varum wulv yuu kum ya na pogili yı kv laan je tun. ¹³Varum bile tu wum kuntu ma tiini o kv wo-kınkagıla yalı na dana tun. O ma pa mini nuŋı weyuu nı dı ba tıga baŋa, yı nəcna maama na-dı. ¹⁴O na ne cwəŋə sı o kv wo-kınkagıla yantu doŋ dayıgə varum wum yıgə nı tun, kv ma pa o wani o gani nəcna balu na zıvri lıgv baŋa nı tun. O ma ta-ba sı ba mə kaməgə, sı kv taa nyı

dı dayıgə varum wulv ba na me sv-ləŋə ba zagı o yuu ba pogili yı o ta ɲwı tun. ¹⁵O ma daarı o na cwəŋə sı o kv siun kaməgə kum kuntu wunı, sı kv taa ɲwı. O na kv kuntu tun, kaməgə kum maa wai kv ɲəcna, yı kv jıgı dam sı kv pa balu maama na vın sı ba zuli-kv tun tı. ¹⁶O ma pa nəcna maama kv nyınyıgv ba jazına nı naa ba trə nı, kv na yı nabwənə dı nən-kamunə, naa nadunə dı yinıgə tiinə, kv wəli dı gambə dı balu na te ba titi tun dı. ¹⁷Nəcnuv na ba jıgı nyınyıgv kum kuntu, o bə wani o yəgi woŋo naa o kwe woŋo o yəgi. Nyınyıgv kum kuntu nan mv bri varum wum yırı dum, naa nimoro kulv na bri o yırı dum tun.

¹⁸Yo seeni kv maŋı sı n ta n jıgı swan mv. Wulv na buŋı lanyıranı tun, oó wani o lwarı varum wum nimoro kum kuri na yı te tun. Nimoro kum bri nabiinu yırı mv. Kv nan yı biə yardı dı fusırdı bardı mv (666).

Pəlvu wum dı o nəcna bam

14 Amv laan ma nii a na Pəlvu wum o na zıgı Siyən piu kum yuu nı. Nəcna mırrıv bi dı fiinna-tına tum (144.000) maa təgı ba wu o tee nı, yı Pəlvu wum yırı dum dı o ko yırı pıppıni ba trə nı. ²A ma ni kwərə na ɲəcnuv We-səŋə nı. Ka maa dwana nıneent na-fara na wıurə yı dva baŋı te tun, yı ka nyı dı kwan-magına na magı ba kwaanı te tun. ³Nən-kəgə kum maa zıgı kv yəvri We paarı jangəŋə kum dı wənuv tına tılv na ɲwı tun dı nakwa bam. Ba maa leeni ləŋ-dıŋa kalı nəcnuv-nəcnuv na bə wani o zaası-ka tun, kv na dai nəcna mırrıv bi dı fiinna-tına tum yıranı (144.000). Bantu mv yı balı Zezi na ɲwı ba lwarım jıvı lıgv baŋa nabiinə maama wunı tun. ⁴Bantu nan mv cıgı ba titi dı wo-dıgıru kəm, yı ba wı kv boorım. Bantu yəni ba təgı Pəlvu wum kwaga mv ba ve je sılv maama o na wó vu tun. Zezi mv ɲwı ba lwarım jıvı nabiinə maama wunı, sı bantu da yıgə ba ji We nəcna dı Pəlvu wum dı nəcna. ⁵Bantu nan wı fəgı ba fə vwan. Ba ba jıgı tusım.

We malesı sıtə na tagı wənuv tılv tun

⁶Amv laan ma na maleka kadoŋ ka na jaanı weyuu nı. Ka maa jıgı We kwər-ywəŋə kalı na ba lıvı maŋa dı maŋa tun ka təvli ka bri balı na zıvri lıgv baŋa nı tun,

kv na yı je təri təri wunı,
dı nabiinə dwi maama,
dı taana dwi maama tiinə,
dı tunı dwi maama tiinə.

⁷Ka maa ɲəcnuv dı kwər-dıa ka wı: «Kwarı-na We, sı á daarı á taá pa-Dı zulə, beŋwaanı maŋa kam yıə sı Dı dı nabiinə sarıya. Nan kuni-na doonə á zuli We dılv na kv weyuu dı tıga baŋa dı na-fara dıdaanı bulı tun.»

⁸Maleka kadoŋ ma saŋı ka kwaga, yı ka te ka wı: «Tv-kamunu kulı yırı na yı Babilonı tun tıa. Kv tv kv

ti. Kuntu deen mu yəni ku pa nabiinə dwi maama tɔgi ba ki ku boorim kikiə yam, ni ba na nyɔgi sa-deera ba su te tun.»

⁹Maleka kalu na ki sɔɔ tun di daa ma saŋi, yi ka te di kwər-dia ka wi: «Nɔɔna balu maama na zuli varum wum di o kamɔɔ kum yi ba daari ba jigi o nyunyugu kum ba trə ni naa ba juŋa ni tun, ¹⁰We ban-zɔŋɔ kum wó ba bantu baŋa, nunɛni ba logi sa-deera balu na wu pugi tun mu ba su zɔŋa ba pa ba nyɔ ba su te. Balu maama na se varum wum kuntu tun, mini di ciribi mu wó di-ba ku pa ba na cam zanzan. Baá yaari kuntu We malesi sum yigə ni di Pəlbu wum yigə ni mu. ¹¹Mini dum wó ta di-ba yi ku pa nyɔ zaŋi taan, baá yaari si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. Balu maama na zuli varum wum di o kamɔɔ kum tun, di balu maama na jigi nyunyugu kulɔ na bɔi o yiri dum tun, ba bá na siun wia di titu maama.»

¹²Kuntu ŋwaani balu maama na yi We nɔɔna yi ba se Dl niə yam yi ba ki ba wu-didwa di Zezi tun maŋi si ba zigi di pu-dia mu.

¹³Amu laan ma ni kwərə na ŋɔɔni We-sɔŋɔ ni ka wi: «Nan pɔpɔni tuntu: Ku na zigi zum si ku taa ve tun, balu na se dí Yuutu wum yi ba ba ba ti tun wó ta jigi yu-yoŋo.»

We Joro kum ma ləri ku wi: «Ku yi ciga mu. Bantu wó sin di ba titɔŋ-ceera yam, beŋwaani ba kəm-laaru mu wó ta tɔgi-ba.»

We sarɔya maŋa kam na yi te tun

¹⁴Amu laan ma nii a na kunkoŋo ku yi naponjo, yi wɔlu na nyi di nabiin-bu tun je ku baŋa ni. Səbu-siŋa yipugə ma pu o yuu ni, yi o daari o ze sukɔɔ kulɔ na jigi ni tun. ¹⁵Maleka kadoŋ daa ma nuŋi We di-kamunu kum wuni. Ka tɔɔli baŋa baŋa ka ta di wɔlu na je kunkoŋo kum baŋa ni tun ka wi: «Lɔgu baŋa faa kum laan biŋi ku ti. Ma n sukɔɔ kum n ma n gwe faa kum, si ku maŋa kam yiə.» ¹⁶Wɔlu na je kunkoŋo kum baŋa ni tun laan ma wuvugi o sukɔɔ kum lɔgu baŋa ni o ma gwe faa kum.

¹⁷Amu daa ma na maleka kadoŋ na nuŋi We-sɔŋɔ di-kamunu kum wuni, yi ka di jigi sukɔɔ kulɔ na jigi ni tun. ¹⁸Maleka kalu di na nii mini baŋa ni tun ma nuŋi We kaanum bimbim dum ni, ka tɔɔli di kwər-dia ka ta di maleka kalu na ze sukɔɔ kum tun ka wi: «Ma n sukɔɔ kum n ma n gwəri tiu-biə balu ba na maa ki sana tun, si lɔgu baŋa tiu-biə bam kuntu laan biŋi ba ti.»

¹⁹Maleka kam laan ma ma ka sukɔɔ kum ka ba maa gwəri lɔgu baŋa tiu-biə bam. Ka ma kwe-ba ka di kazɔ-zɔŋɔ wuni si ka te, si ku bɔi We ban-zɔŋɔ na wó ba nabiinə baŋa te tun. ²⁰Kazɔɔ kum zigi tuw kum daa ni mu. Ba maa te tiu-biə bam ku wuni si ba nyɔa kam taa nuŋə. Ba nyɔa kam kuntu yi jana mu. Jana kam ma nuŋi ka peeli tɔga ka duri ka vu nuneeni kilometra

biə-yatɔ (300), yi ka na luunə te tun, sisəŋə na ziga ka wuni, ka yuu yirani mu wó ta nai pooni ni.

Malesi sirpe na jaani yaara dwi təri təri si ba lɔgu baŋa te tun

15 Amu laan ma na wo-kunkagili didoŋ weyuu ni, di na tiini di dana yi di ba jigi doŋ. A ma na We malesi sirpe, si didwa didwa jigi yaara dwi təri təri mu, si si pa ya ja nɔɔna. Yaara yarpe yam kuntu mu lagi ya ma kweeli, beŋwaani yantu na ki ya ti, We ban-zɔŋɔ kum laan wó ti. ²Amu ma daari a na woŋo ku na nyi di nunu. Ku maa nyuna ni niu na nyuni te tun, yi ku nyi ni ku gwaani di mini mu te. Amu ta ma na balu na wani varum wum di o kamɔɔ kum ku wəli di o yiri dum nimoro kum dam dum tun. Ba zigi nunu kulɔ na nyuna lanyirani tun ni ni, yi ba ze kwaanu tɔlu We na pe-ba tun. ³Ba maa leeni ləŋə kalu na yi We tuntɔŋnu Moyisi ləŋə di Pəlbu wum ləŋə tun. Ba ma leeni ba zuli We ba wi:

«Dam-fɔɔ Tu Baŋa-We,
nmu titɔŋa yam tiini ya yi titɔŋ-kamunə,
ya ba jigi doŋ.

Lɔgu maama Pe,
nmu cwe sum yɔɔri lanyirani,
si tɔgi ciga.

⁴Yuutu Baŋa-We,
nɔɔn-nɔɔnu tərə o na bá kwari nmu.
Nɔɔna maama nan wó ta zuli nmu yiri dum.
Nmu yirani mu yi wu-poŋo tu ciga ciga.
Lɔgu baŋa dwi maama tiinə wó ba ba kuni
doonə nmu yigə ni ba zuli-m,
beŋwaani nɔɔna maama wó na nmu titɔŋa
yam na jigi ciga te tun.»

⁵Kuntu kwaga ni amu ma na We-sɔŋɔ digə kam ni na pɔri, yi ka yigə digə kam ni di pɔri. ⁶We malesi sirpe sum si na jigi yaara dwi təri təri kuni birpe tun ma nuŋi digə kam wuni. Si ma zu gwar-pwəənu tɔlu na tiini ti nyuni tun, yi si daari si vɔ səbu-siŋa kili si nyɔɔna ni. ⁷Wəənu tuna tɔlu na ŋwi tun didu laan ma zaŋi ku kwe səbu-siŋa zwi sirpe ku pa malesi sirpe sum. Zwi sum kuntu nan mu su di We ban-zɔŋɔ kum. Duntu nan mu jigi ŋwia si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun. ⁸We dam dum di Dl paari-zulə yam ma pa nyɔa nuŋi ka su Dl digə kam ni maama. Nyɔa kam ma pa nɔɔn-nɔɔnu wari digə kam wu o zu, si ku taa ve maŋa kam malesi sirpe sum na wó pa yaara kuni birpe kum na wó ba ku ki ku ti tun.

Baŋa-We ban-zɔŋɔ kum na wó ba te tun

16 Amu laan ma ni kwər-dia na ŋɔɔni baŋa baŋa We digə kam wuni ka ta di We malesi sirpe sum ka wi: «Kwe-na zwi sirpe silu We ban-zɔŋɔ kum na wu si wuni tun á ja vu á lo á yagi lɔgu baŋa ni.»

²Dayigə maleka kam ma kwe ka zɔŋa kam ka ja vu ka lo ka yagi lɔgv baŋa ni. Ka na logi kuntu tun, ŋwan-ɕeera ma ja balu na jigɪ varum wum nyunyugv kum yi ba zuli o kamɔgɔ kum tun.

³Maleka kalu na saŋɪ tun ma lo ka zɔŋa kam ka yagi na-fara bam wɔni. Na bam ma ji ni tv jana na yi te tun. Wɔŋo kulv maama na zɔvri na-fara bam wɔni tun ma ti.

⁴Malest sitɔ tu wum ma lo o zɔŋa kam o yagi bu-tulv sum wɔni dt buli sum dt wɔni. Na bam ma ji jana.

⁵Amv ma ni We maleka kalu na nii bwi sum baŋa ni tun na wɪ:

«Wu-pɔŋo Tu Baŋa-We,
nmv maŋɪ n wura pulim ni mv,
yi n daa n ta wura maŋa maama,
nmv kt cɪga dt n na vaŋɪ ba zwa te tun.

⁶Bɛŋwaaŋɪ bantv mv gv n nɔɔna bam dt n
nijoŋnə bam ba pa ba jana nuŋi.

Kuntu mv nmv laan pɛ na ji jana sɪ ba dt nyɔ.

Mv kulv na maŋɪ dt ba kəm dım tun.»

⁷Amv ma daari a ni kwərə kadoŋ na ŋɔɔni We kaanım bimbim dım tee ni ka wɪ:

«Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We,
nmv sariya yam yɔɔri lanyiranɪ,
yi ya tɔgɪ cɪga mv.»

⁸Maleka kalu na kt sina tun ma kwe ka zɔŋa kam ka lo ka yagi wia kam yira ni. Wia kam ma jɔŋi dam sɪ ka pa ka wulim dım baani nɔɔna. ⁹Ka wulim dım na tiini dt baani nɔɔna bam kuntu tun, ba ma ŋɔɔni ba twi We yiri dt Dl na pɛ yaara yam kuntu ja-ba tun. Ba nan wv læni ba wv dt ba kikiə yam sɪ ba daari ba zuli We.

¹⁰Maleka kalu na kt sinu tun ma lo ka zɔŋa kam varum wum paari jangɔŋɔ kum baŋa ni. Lim ma ba dt li varum wum paari dım jəgə kam maama. Nɔɔna ma dɔni ba yələ dt ba yaara yam. ¹¹Ba ma ŋɔɔni ba twi Baŋa-We ba yira ŋwana yam dt ba yaara yam ŋwaaŋɪ. Ba nan daa ta wv læni ba wv dt ba kikiə yam.

¹²Maleka kalu na kt surdu tun ma lo ka zɔŋa kam ka yagi bu-zəŋa kalu yiri na yi Efrati tun wɔni. Ka na bam ma wɪ, yi kv daari cwəŋə kv pa pwa balu na nuŋi wa-puli jəgə ni tun sɪ ba wani ba bɛ. ¹³Amv ma daari a na ciciribiə batɔ, ba nyi dt yoorə te. Ba didva ma nuŋi prənyoŋ-kunkagɪ dım ni ni. Wudoŋ dt ma nuŋi varum wum ni ni, yi didva kam dt nuŋi varum wulv na pa o yi We nijoŋnu yi o yagi o dai tun ni ni. ¹⁴Ciciribiə bam kuntu yi sutaani nɔɔna mv yi ba wai ba kt wo-kunkagɪla. Ba ma zaŋɪ ba vu lɔgv baŋa pwa bam maama te, sɪ ba maama la daani ba ti ba yigə ba kt jara dt Dam-fɔrɔ Tu Baŋa-We Dl de kamunu kum dɛ ni.

¹⁵Amv laan ma ni Zezi na ŋɔɔni o wɪ: «Cəgi-na. A lagɪ a ba ni ŋwunv na dari o ba te tun mv. Wulv na fɔgɪ o ci o titi tun wɔ ta jigɪ yu-yoŋo. Wulv na zv o

gwaaru yi o yiri tun, amv na tuə, cavura bá ja-o nɔɔna yigə ni o na bá ta yi kalambolo tun ŋwaaŋɪ.»

¹⁶Ciciribiə batɔ bam ma pa lɔgv baŋa pwa bam la daani jəgə kadoŋ ni. Ba maa bə jəgə kam kuntu dt Zwifə tiinə taani ba wɪ, Amagɪdɔn.

¹⁷Maleka kalu na kt sirpe tun laan ma lo ka zɔŋa kam vii wɔni. Kwər-dia laan ma ŋɔɔni We digə kam paari jangɔŋɔ kum jəgə kam ni ka wɪ: «Kv kt kv ti.» ¹⁸Ka na tagɪ kuntu tun, dva maa pɪpɪli ka bagɪ ka wuurə. Sɔɔ ma tiini kv gaali, yi tɪga kam dt sisiŋə. Tɪga kam na tiini ka sisiŋi te tun ba jigɪ doŋ. Kv na puli maŋa kalu We na kt nabiinə tun, tɪga ta maŋɪ ka wv sisiŋi kuntu doŋ. ¹⁹Tv-kamunu kulv yiri na yi Babilɔni tun ma yari kuni bitɔ kv cɔgɪ. Lɔgv baŋa dwi tiinə tuni dım maama ma cɔgɪ. We ma wv swe tv-kamunu Babilɔni ni ni yi Dl waari-kv. Dl ban-zəŋɔ kum ma tiini kv ba tv kum baŋa, nuneeni Dl logi sa-dɛera mv Dl su zɔŋa Dl pa kv nyɔ kv su te. ²⁰Tɪga kalu maama na wv na-fara titari ni tun ma fɔɔri ka tigə je ni, yi pweeru tum dt je, ba daa ba na-ti. ²¹Dv-kamban-kamunə na duunə ni luuru te tun maa nuŋi weyuu ni ya tv nɔɔna baŋa ni. Nɔɔna bam ma ŋɔɔni ba twi We, dv-kambana yam na pɛ ba na yaara zanzan tun ŋwaaŋɪ.

Ka-boro na dɔgɪ varum te tun

17 Malest sirpe silv na jigɪ zwi sirpe sum tun didva ma ba ka ta dt amv ka wɪ: «Ba, sɪ a bri-m We na lagɪ Dl pa ka-bor-zəŋɔ kum na cam te. Ka-boro kum kuntu mv maa bri tv kulv na lɔgɪ bwi zanzan ni ni tun. ²Lɔgv baŋa pwa bam yəni ba kt boorim dt kuntu mv. Balu na zɔvri lɔgv baŋa ni tun maa tiini ba kt boorim dt kv, ni nɔɔnv na nyɔgɪ sana o bugi te tun.»

³We Joro kum ma ba amv te dt dam, We maleka kam ma ja-ni ka vu kagva yuu. Je sum kuntu ni mv amv nɛ kaani o dɔgɪ varum na yi nasuŋv cwen cwen tun baŋa ni, yi yira yalv na twi We tun pɪpɪni varum wum yira ni. O maa jigɪ yuni tirpe dt nya fugə. ⁴Kaani wum ma zv gwaaru tv na yi nasun-pupweeru dt nasunnu cwen cwen tun. O yira maa jigɪ wəənu zanzan ti na nyuna, ti yi səbu-sɪŋa dt kandwa-ŋuna mv. O ma ze səbu-sɪŋa zɔŋa, yi ka ni su dt wo-zɔɔna yalv na bri o boorim kikiə yam. ⁵Ba ma pɪpɪni yiri dilv kuri na ba lware jaja tun o tri ni, yi dt wɪ:

«Babilɔni kulv na yi tv-kamunu tun
mv yi ka-bwəəru maama nu,
dt lɔgv baŋa wo-zɔɔna maama nu.»

⁶Amv nɛ ni kaani wum nyɔgɪ We nɔɔna balu ba na gv Zezi cɪga kam ŋwaaŋɪ tun jana mv o su, ni o nyɔgɪ sana mv o bugi te.

Amv na nɛ-o kuntu tun, kv ma tiini kv sv-ni. ⁷Maleka kam ma bwe-ni ka wɪ: «Kv sv nmv sɪ bɛɛ mv? Kv na yi varum wulv na jigɪ yuni tirpe tum dt nya fugə kam tun,

di kaani wulv na dɔgi o baɲa ni tun, amu wó pa n lwarti ba kuri na yi te tun. ⁸ Varum wulv nmu na ne tun ya ŋwi mu, o nan daa tɛrɛ. Ku daari si o nuŋi goŋ-canluŋu kum wunt mu, si o laan vu o cɔgum jɛgɛ. Ku na yi balv na zɔvri lɔgv baɲa ni yi ba yira maɲi ya wu pupuni ya tiŋi We ŋwia tɔnɔ kum wunt maɲa kam lɔgv baɲa ta na tɛrɛ tun, ba na ne varum wum, kuó sv ba maama. Beɲwaani o deen ya ŋwi mu, o nan daa tɛrɛ. O nan wó joori o ba o nuŋi nabiinɛ yigɛ ni.

⁹ Nmu nan maɲi si n ta n jigi wubɔɲa mu di swan, si n wani n lwarti wɛɛnu tintu kuri. Varum wum yuni turpe tum bri pweeru turpe mu. Tuntu mu yi pweeru tilv kaani wum na je ti baɲa ni tun. Yuni turpe tum di bri pwa barpe woŋo mu. ¹⁰ Pwa bam kuntu banu maɲi ba tu mu. Ba didva mu wura lele. Wulv na kweeli tun ta wu tu. O na tuɛ, o paari dum bá daani zanzan. ¹¹ Varum wulv ya na ŋwi yi o laan daa tɛrɛ tun bri pe wulv na ki ba wunt nana tun mu. Wuntu yi pwa barpe balv na de yigɛ tun wu nɔnɔ mu. O nan na tuɛ, o di laan wó vu o cɔgum jɛgɛ.

¹² Nyia fugɛ yalv nmu na ne tun bri pwa fugɛ mu. Pwa bam kuntu ta wu jonɲi ba paari dum. Ba nan wó ba ba jonɲi dam, si ba tɔgi di varum wum ba taa te nɔɔna si ku maɲi di maɲa funfun yirani. ¹³ Pwa fugɛ kam maama jigi wubɔɲi didva mu. Ba ma wó kwe ba dam maama ba ki varum wum juɲa ni. ¹⁴ Ba ma wó ki jara di Pɛlbu wum. Pɛlbu wum nan wó wanti-ba, o na yi wulv na yi yum tiinɛ maama Yuutu di pwa maama Pe tun ŋwaani. Balv na tɔgi di wuntu yi ba wani jara yam tun mu yi balv o na maɲi o kuri si ba taa yi o nɔɔna tun. Bantu mu tɔg-o di ciga.»

¹⁵ Maleka kam daa ma ta di amu ka wi: «Ku na yi bwi silv nmu na ne yi ka-boro kum je da tun, si bri lɔgv baɲa tunt dwi maama di di nɔn-biɛ bam maama, ba na zɔvri je dwi tɛri tɛri yi ba ŋɔɔni taana dwi tɛri tɛri tun mu. ¹⁶ Nyia fugɛ yalv nmu na ne tun di varum wum tuti wó ta culi ka-boro kum. Ba nan wó vri o wɛɛnu tum maama o tee ni ba daar-o kalambolo, yi ba di o ya-nwana yam, ba daari ba zwe-o di mini. ¹⁷ Baá cɔg-o, beɲwaani We maɲi Dl pa ba wubɔɲa yi kuntu mu. Ku yi We mu lagɲi si ba ki ni-didwɲi ba ki ba dam maama varum wum juɲa ni. Ku jigi si ku taa yi kuntu mu, si ku vu ku yi maɲa kalv We taani dum na tagɲi kulv tun na wó sunt ku ba ku ki tun. ¹⁸ Ku daari kaani wulv nmu na ne yi o yi ka-boro tun mu yi tu-kamunu kulv na te lɔgv baɲa pwa bam maama tun.»

Tu-kamunu Babilɔni na cɔgi te tun

18 Maleka kam na tagɲi kuntu ka ti tun, amu ma na maleka kadoɲ na nuŋi We-sɔɲɔ ni ka maa bunt lɔgv baɲa. Ka maa jigi dam, yi ka tiini ka nyuna ka pa pooni zɛɲi lɔgv baɲa maama ni. ² Ka ma tɔɔli baɲa baɲa di kwɛr-dia ka wi:

«Tu-kamunu kulv yiri na yi Babilɔni tun tva.

Ku tu ku ti.

Tu kum laan jigi ciciri-balwaaru jɛgɛ mu, yi ciciri-zɔɔna dwi maama zɔvri da.

Zunɛ balv nɔɔna na culi yi ba ba lai tun dwi maama laan zɔvri dáani mu.

³ Lɔgv baɲa dwi maama ma tu tu kum kuntu boorim cwe sum wunt,

ni ba nyɔgi ku sa-deera mu ba su te.

Lɔgv baɲa pwa bam ma tɔgi ba ki boorim di ku.

Lɔgv baɲa pipimpiinɛ ma tiini ba ji nadunɛ tu kum kuntu ŋwaani,

beɲwaani ku nɔɔna bam soe si ba taa

cɔgi sɛbu zanzan.»

⁴ Amu laan ma ni kwɛrɛ kadoɲ na ŋɔɔni We-sɔɲɔ ni ka wi:

«Amu nɔɔna-ba,

nuŋi-na tu kum wunt,

si á yi tɔgi ku wo-balwaaru cwe sum,

si á yi tɔgi á na ku cam dum.

⁵ Beɲwaani ku wo-balwaaru tum daga zanzan,

ti daɲi da-baɲa ni ti yi weyuu.

We nan ye ku kɛm-lwaanu tum maama ni ni.

⁶ Cɔgi-na tu kum si ku maɲi di kuntu na

cɔgi nɔɔna badonnɛ te tun.

Pa-na ku cɛ ku yira ni si ku dwɛni ku na pe

ku cɛ nɔɔna yira ni te tun.

Fɲi-na-ku si ku nyɔ sa-deera balv na tiini

ba dana ba dwe kuntu sana kam ku

na pat nɔɔna nyɔ tun.

⁷ Pipiri-na tu kum ywɛɛni dum di ku wo-laaru tum,

si ti joori ti ji cam di yaara ku tuti ŋwaani.

Beɲwaani tu kum nyɲi di kaani wulv

na yɛni o te o wi:

«Amu di paari mu,

yi kulukulv bá yaari-ni.

Amu dai kadɛm,

yi a yigɛ bá fɔgi ka nywani.»

⁸ Tu kum na bri ku tuti kamunni tun ŋwaani,

yaara dwi maama wó da yi-ku bidwɲi baɲa ni.

Yawɲi-balwaaru di yi-nywana di kana

wó ba ti ja-ku.

Mini di ma wó di-ku.

Yuutu Baɲa-We jigi dam-fɔrɔ,

yi duntu mu lagɲi Dl di tu kum sarɲya.»

⁹ Ku na yi lɔgv baɲa pwa balv na tɔgi ba ki tu kum boorim kikiɛ yam yi ba di ywɛɛni daani tun, ba na ne tu kum na jigi mini tun, baá ta keerɛ yi ba fri ba tuti ku ŋwaani. ¹⁰ Ba na kwari ku yaara tun ŋwaani, baá ta zigɲi yigɛ yigɛ yi ba nii ku nyɔba kam. Baá ta coosɛ ba wi:

«Ei. Lɛɛrv, lɛɛrv!

Babilɔni yi tu-kamunu mu,

yi ku tiini ku jigi dam.

Ku laan nan tu ku cɔgi lila,

maɲa funfun wunt.»

¹¹ Luɖu baŋa pipimpiinə bam di wó ta keerə yi ba nywanɩ ba yigə tuw kum cɔgum dum ŋwaani, beŋwaani nɔɔn-nɔɔnu daa tərə sɩ ba taa yəgi ba zila yam.

¹² Zila yalu ba na jigi ba yəgi tun yi səbu-siŋa wəənu di canna-poŋo wəənu di kandwa-ŋɔna, ku wəli di gwaaru dwi təri təri, ku na yi gwar-ŋɔnnu tɩɩ na yi fifali, di gwaaru tɩɩ na nyuna, di gwar-sɩnnu tɩɩ na yi cwen cwen tun. Ba ta maa jigi da-ŋwi dwi maama, di wəənu tɩɩ zanzan ba na me tuu yələ di da-laaru di canna di luguru di kandwa yalu kaana na pui ba jia ni ba ki tun. ¹³ Ba ta maa kwəri ba jigi trali dwi maama, di wəənu tɩɩ ba na zwe yi ti lwəm ywənə tun, ku wəli di sana di nugə di dɩpe muni di kamaana, ku wəli di naani di peeni di sise di sɩ trəkooru. Ba ta jigi gambe di ba yəgə da.

¹⁴ Ba laan ma wó ta di tuw kum ba wi: «Wo-laaru tɩɩ maama nmu fra na zu tun daa tərə. Nmu jijiguru tum di n ninwaŋa kam maama laan je. Nmu daa n bá na wəənu tum kuntu maŋa di maŋa.»

¹⁵ Pipimpiinə balu na tiini ba na nyɔɔri tuw kum baŋa ni tun wó ta zigi yigə yigə, ba na kwari ku yaara yam tun ŋwaani. Ba ma wó ta keerə, ¹⁶ yi ba coosi ba wi:

«Ei. Ləeru, ləeru!

Tu-kamunu kuntu tiini ku jigi ninwaŋa.

Ku nɔɔna bam maa zuvri gwaaru tɩɩ na nyuni tun, di tɩɩ na yi nasunnu cwen cwen tun,

yi ba pu səbu-siŋa wəənu di kandwa-ŋɔna ba yira ni.

¹⁷ Ku jijiguru tum maama laan ma ba ti cɔgi lula, maŋa finfun má wɩni.»

Ku nan na yi balu maama na co nabwəəru tun di ba yum tiinə, di balu na tɔgi nabwəəru tum ba pipi tun, di balu na zuvri nabwəəru ba ve je tun, ba maama wó ta zigi yigə yigə mu ba nii tuw kum. ¹⁸ Bantu na ne nyua kam na zaŋi tuw kum baŋa ni tun, baá ta di kwər-dia ba wi: «Tu-kamunu kuntu ya ba jigi doŋ.» ¹⁹ Ba ma wó ta pɛ puuri ba lo ba yum ni, yi ba keeri ba coosi ba wi:

«Ei. Ləeru ləeru!

Tu-kamunu kuntu jijiguru tum ŋwaani mu pɛ balu maama na te nabwəəru tun ji nadunə.

Ku nan cɔgi maŋa finfun má wɩni.»

²⁰ Abam balu na zuvri Wɛ-sɔŋo ni tun taá ki-na wupolo tuw kum cɔgum dum ŋwaani. Abam balu na yi Wɛ nɔɔna tun, taá ki-na wupolo, ku wəli di Wɛ tuntɩŋna bam di Dɩ nijoŋnə bam. Wɛ mu di tuw kum sariya, yi Dɩ pa abam bua.

²¹ Wɛ maleka kadoŋ kalu na tiini ka dana tun laan ma kwe kandwɛ kamunu ni nɔŋ-zɔŋo na yi te tun. Ka ma dɩli-ku ka yagi na-fara bam wɩni yi ka wi:

«Baá kwe tu-kamunu Babilɔni di ba dɩli ba yagi kuntu doŋ mu,

yi nɔɔn-nɔɔnu daa bá na ku je.

²² Nɔɔna daa bá ta wɩ ku wɩni

sɩ ba taa magɩ kwaanu naa ba taa leenə,

naa ba taa wui wi naa nabwaanu.

Gɔgɔ naa titɩŋi dwi maama di daa bá

ta wɩ ku wɩni,

yi nɔŋo kwəri di daa bá ta zaŋi ku wɩni.

²³ Min-zoŋo mini di daa bá tarigi ku wɩni.

Kadiri sɔɔ di daa bá ki ku wɩni.

Tu-kamunu Babilɔni pipimpiinə bam deen mu

yi luɖu baŋa dɩdeera yigə tiinə.

Ku maa ma ku liri kikiə yam ku gani luɖu

baŋa dwi tiinə maama.

²⁴ Ku na yi Wɛ nijoŋnə di Wɛ nɔɔna balu

maama ba na gu tun,

ba tɩvni dum zigi tuw kum kuntu yira ni mu.

Balu maama ba na gu luɖu baŋa ni tun caa wó

jəni tuw kum kuntu yuu ni mu.»

Nɔɔna na zuli Wɛ te Wɛ-sɔŋo ni tun

19 Amu laan ma ni kwər-dia ka na nyi di nɔn-kɔgɔ zanzan na ŋɔɔni baŋa baŋa Wɛ-sɔŋo ni ba wi:

«Aleluya.

Vrum di paari-zulə di dam yi dɩbam

Tu Wɛ nyum mu.

² Dɩ sariya yam yɔɔri lanyiranɩ,

yi ya tɔgi cɩga.

Ku na yi ka-bor-zɔŋo kum,

Wɛ di ku sariya yi ku na cam,

di ku na pɛ ku boorim kikiə yam jagi je

maama ya cɔgi luɖu baŋa tun.

Wɛ ma waari-ku di ku na gu Dɩ tuntɩŋna

bam tun ŋwaani.»

³ Ba daa ma ta ba wi:

«Aleluya.

Mini na di-ku tun,

ku nyua kam wó ta zaŋi mu taan,

sɩ ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.»

⁴ Nakwa fiinle-bana bam di wəənu tina tɩɩ na ŋwi tun laan ma kuni doonə Wɛ yigə ni ba zuli-Dɩ Dɩ paari jangɔŋo kum baŋa ni ba wi:

«Ku yi cɩga mu. Aleluya.»

⁵ Kwərə kadoŋ laan ma ŋɔɔni paari jangɔŋo kum jəgə kam ni ka wi:

«Abam balu maama na yi Wɛ tuntɩŋna tun,

taá zuli-na dɩbam Tu Wɛ.

Abam balu maama na kwari-Dɩ tun,

ku na yi nɔn-kamunə di nabwənə,

á taá zuli-Dɩ.»

⁶ Amu laan ma ni kwəri sɩ na nyi di nɔn-kɔgɔ zanzan na ŋɔɔni baŋa baŋa, yi ku dwana ni na-fara mu wuure yi dua baga te. Ku maa ŋɔɔni ku wi:

«Aleluya.

Dɩbam Tu, Dam-fɔɔ Tu Baŋa-Wɛ mu te paari.

⁷ Pa-na dí taá ki wupolo dí cakɩ dí zuli Wɛ,

Pəɩbu wum kadiri dum maŋa laan na yi tun ŋwaani.

O kaanti wɔm ti o yigə si o zu-o.

⁸ Ba kwe gwar-ɲunu tɔlu na ba jigi digiru yi ti tiini ti nyuna tun ba pa kaanti wɔm zu.»

Gwaaru tum kuntu nan mu bri We noona bam kam-laaru tum na yi te tun.

⁹ Maleka kam laan ma ta di amu ka wi: «Pupuni tuntu n tiji: Ku na yi balu ba na bɔɲi si ba tɔɲi ba di Pɛlbu wum kadiri candiə kam tun, bantu jigi yu-yoɲo.»

Ka daa ma ta ka wi: «Nmu na ni kulɔ maama tun yi We kwərə mu, yi ka yi ciga mu.»

¹⁰ Amu ma kuni doonə ka yigə ni si a zuli-ka. Ka ma ta ka wi: «Yi ki kuntu. Amu di yi We tuntɔɲnu mu, ni nmu di n ko-biə balu maama na bri ni ba tɔɲi Zezi ciga kam tun di na yi te tun. N maɲi si n zuli We mu.»

Ku yi Zezi ciga kam kuntu mu pai We nijoɲnə bam tɔɔli Dl kwərə kam.

Nɔɔnu na dɔɲi sisəɲ-pwəɲə baɲa ni te tun

¹¹ Amu laan ma nii a na We-sɔɲo ni na puri. A ma na sisəɲ-pwəɲə. Wɔlu na dɔɲi ka baɲa ni tun yiri mu Wu-didva Tu di Ciga Tu. O na di noona sariya di o na kwəri o jaanti jara te tun yɔɔri ku tɔɲi ciga mu.

¹² O yiə maa sunt ni min-vɔɲu te. Səbu-siɲa yipwi zanzan ma pu o yuu ni. Yiri didoɲ ma pupuni o yira ni, yi noon-noonu yəri-di, ku na dai o tuti yirani.

¹³ Gwar-didɔɔ kulɔ o na zu tun ma bugi di jana. Ba maa bə-o ni We Bitara kam. ¹⁴ We-sɔɲo pamaɲ-kɔɲo kum ma pu o kwaga. Ba ma dɔɲi sise-pwəɲəni baɲa ni, yi ba zu gwar-pwəɲəni tulu na lana yi ti ba jigi digiru tun. ¹⁵ Su-lɔɲo kulɔ na tiini ku jigi ni tun maa nuɲi o ni ni. O nan wó ma-ku o ki jara di lugu baɲa dwi tiinə bam maama o wani, yi o daari o taa te-ba di dam. O ma wó pa Dam-fɔɔ Tu Baɲa-We ban-zɔɲo kum tiini ku ba ba baɲa, nuɲɛni o kant tiu-biə mu si o ma ki sana te. ¹⁶ Yiri didoɲ ma pupuni o gwar-didɔɔ kum yira ni di o cwe ni di wi: Pwa maama Pɛ, di yum tiinə maama Yuutu.

¹⁷ Amu laan ma na maleka kadoɲ ka na zigi wia kam titari ni. Ka ma tɔɔli di kwər-dia ka ta di duurə di kalwəɲni di zunə balu maama na di nwana tun ka wi: «Ba-na á la daani á di We candi-fara kam. ¹⁸ Ba-na á di pwa ya-nwana, di pamaɲ-didɛera di non-bibe ku wəli di sise di si diinə bam di nwana, di noona dwi maama, ku na yi gambə di balu na te ba titi tun di, ku wəli di non-kamunə di nabwənə di nwana.»

¹⁹ Amu ma daari a na varum wum di lugu baɲa pwa bam maama di ba pamaɲ-kɔɲo kum na lagi daani, si ba ki jara di wulu na dɔɲi sisəɲə kam baɲa ni tun di o pamaɲ-kɔɲo kum. ²⁰ Ba ma ja varum wum ba vɔ, di wulu na bri ni o yi We nijoɲnu yi o yagi o dai tun. Wuntu ya mu ki wo-kinkagula dayigə varum wum yigə ni o ma o gani balu na jigi varum wum nyinyɔɲu yi ba zuli o kamɔɲo kum tun. Ba ma kwe bantu bale ɲunu ba ja vu ba di min-nunu wuni. Ku yi ciribi mim mu.

²¹ Wulu na dɔɲi sisəɲə kam yuu ni tun maa ma su-lɔɲo kulɔ na nuɲi o ni ni tun o gu pamaɲ-kɔɲo kulɔ maama na daari tun. Zunə balu maama na di nwana tun ma ba ba di ba ya-nwana yam ba su.

Ba ki sutaani puina digə ni bina muru

20 Amu laan ma na maleka kadoɲ ka na nuɲi We-sɔɲo ka maa tu lugu baɲa. Ka maa ze borbu si ka ma puri goɲ-canluɲu kum ni dum, yi ka kwəri ka ze capun-zɔɲo. ² Ka ma ja prənyoɲ-kinkagili dum ka vɔ, si ka ja vu ka di goɲ-canluɲu kum wuni, si ku taa wu dáani bina muru. Prənyoɲo kum kuntu mu yi bisankwia kalu na maɲi ka wura faɲa faɲa tun. Kantu kam mu yi vwa-nyuna pɛ, yi ka kwəri ka yi sutaani tuti. ³ Maleka kam ma di-ku goɲ-canluɲu kum wuni ka pi. Ka ma daari ka kwəni bɔɔni dum ni, si ku yi wani ku nuɲi ku daa gani lugu baɲa dwi tiinə bam, si ku vu ku yi bina muru kum na wó ti tun. Maɲa kam kuntu na ke, ku maɲi si ba bwəli-ku ba yagi maɲa finfun yirani.

⁴ Amu ma daari a na paari jangwaanu yi noona je ti baɲa ni. We ma pa-ba dam si ba di noona taani. A ma daari a na ba na goni balu yuni Zezi ciga kam di We kwərə kam tɔɔlum ɲwaanu tun jwəuru We tee ni. Bantu mu yi balu na wu se ba zuli varum wum naa o kamɔɲo kum tun. Ba nan wu se ba ki varum wum nyinyɔɲu kum ba trə ni naa ba jia ni. Ba ma joori ba bi ba na ɲwia, yi ba tɔɲi ba di paari di Zezi Krisi si ku yi bina muru.

⁵ Twa biim dum kuntu mu yi dilu na de yigə di ki tun. (Twa balu maama na daari tun ta wu bi maɲa kam kuntu ni. Bina muru kum na tu ku ba ku ke mu bantu di laan wó bi.) ⁶ Balu maama na tɔɲi ba wəli dayigə twa biim dum wuni tun jigi yu-yoɲo, yi baá ta yi We tuti noona. Tuntu dilu na lagi di ki bile tun daa bá ja-ba. Bantu wó ta zigi We di Zezi Krisi yigə ni mu ba zuli-ba, yi baá tɔɲi di Zezi ba di paari si ku yi bina muru kum.

Ba cɔɲi sutaani dam maama

⁷ Bina muru kum na tu ku ke, ba laan wó bwəli sutaani ba yagi, si di nuɲi goɲ-canluɲu kum ba na pi-di da tun wuni. ⁸ Di ma wó vu di gani dwi tiinə balu na wu lugu baɲa je sum maama ni tun. Tuni dum kuntu yira mu yi Gɔɲi di Magɔɲi. Sutaani ma wó pa ba la daani si ba ki jara, yi ba kɔɲo kum non-biə wó ta dagi ni bugə ni kasullu na yi te tun. ⁹ Ba ma wó nuɲi lugu baɲa je maama ni ba vu ba gilimi We noona bam kɔɲo kum na lagi daani me tun. Tuw kum kuntu mu yi kulɔ We na soe zanzan tun. Mini laan ma nuɲi weyuu ni di ba di cɔɲi We duna bam kɔɲo kum maama. ¹⁰ Ba ma daari ba duli sutaani na gani-ba tun ba di min-nunu kulɔ na jigi ciribi tun wuni. Kuntu mu yi min-nunu kulɔ ba na maɲi ba di varum wum di wulu na bri ni o yi We nijoɲnu yi o yagi o dai tun ba yagi ku wuni tun.

Ba maama wó ta wu mini dum wunt ba yaart wta di tutu maama mu, si ku taa ve maŋa kalu na ba ti tun.

We na wó di nɔɔna sariya Dl ma kweeli te tun

¹¹ Amu daa ma na paart jangɔŋ-kamunu kulu na yi naponjo tun di wulu na je ku baŋa ni tun. Tɔga baŋa di weyuu maama ma duri ti ke o yigə ni, yi ti daa tərə. ¹² Amu ma na balu na tigi tun, didɛera di nabwəna maama, ba zigi paart jangɔŋ kum yigə ni. Ba ma puri twaanu si ba nii. Ba ma daart ba puri tɔno kulu na yi We ŋwi-dɔŋa kam tɔno kum tun. Ba ma di twa bam taant si ku maŋi di ba na ki kulu tun, nuneeni ku na pupuni ku tiŋi twaanu tum wunt te tun. ¹³ Curu di tɔvni ma yagi balu di na jaant tun. Na-fara bam di ma pa twa balu na maŋi ba wunt tun cwəŋə si ba nuŋi. Ba ma di twa bam kuntu maama sariya si ku maŋi di ba na ki kulu tun. ¹⁴ Ba laan ma ja Tɔvni di Curu ba duli ba di min-nunu kum wunt. Min-nunu kum kuntu yi tɔvni bile tu mu. ¹⁵ Nɔɔnu wulu maama yiri na maŋi di wu pupuni di ki We ŋwi-dɔŋa tɔno kum wunt tun, baá duli kuntu tu ba di min-nunu kum kuntu wunt mu.

Zan na ne lu-dɔŋu te tun

21 Amu laan ma na weyuu-dɔŋu di ti-dɔŋa. Dayigə weyuu kum di dayigə tɔga baŋa kam ma ke, yi na-fara di daa tərə. ² Amu ma daart a na We titi tuw kum ku yiri na yi Zeruzalem nadɔŋu tun. Ku ma nuŋi weyuu We tee ni ku maa tu lugu baŋa. We ma kwe-ku lanyirani ni kaant na ti o yigə si o zu baru te tun. ³ Amu ma ni kwər-dia na ŋɔni paart jangɔŋ kum seeni ka wi: «We titi sɔŋo laan mu wu nabiinə titari ni. Dl nan wó ta wura di ba, yi baá ta yi Dl nɔɔna. We titi wó ta wu ba tee ni yi Dl nii-ba. ⁴ We wó guguni ba yi-na maama. Tɔvni di wu-cɔŋo di kərə di yaara daa bá ta wura. Dayigə wo-dwənu tum ke.»

⁵ Wulu na je paart jangɔŋ kum baŋa ni tun laan ma ta o wi: «Nii, amu laan pe wənu maama ji wo-dvnu mu.»

O daa ma ta di amu o wi: «Pupuni wənu tuntu n tiŋi, beŋwaant taant duntu yi ciga mu yi di maŋi si nɔɔna se-di.»

⁶ O ma daart o wi: «Wənu tum ki ti ti. Amu mu yi pulim di gurim. Amu nan ta mu yi dayigə tu di tiim tu. Na-nyom na jigi wulu maama, amu wó pa kuntu tu nyɔ buli-yi dilu na na pai ŋwia tun zaani. ⁷ Wulu maama na want balɔɔ tun mu wó joni wo-laaru tum kuntu. Amu We wó ta nii-o, yi o taa yi a bu. ⁸ Ku daart, ku na yi balu na kwari cam tun, di balu na pipiri ba kwaga ba ya Zezi tun, di balu na ki wo-zɔɔna, di balu na yi nɔn-gura, di balu na boori tun, ku wəli di liri

kərə, di balu na kaant jwənə tun, ku wəli di vwa-nyina dwi maama, bantu jəgə mu yi min-nunu kulu ciribi na di ku wunt tun. Kuntu mu yi tɔvni bile tu.»

Zeruzalem nadɔŋu kum na yi te tun

⁹ Maleka kadoŋ laan ma ba amu te. Ka nuŋi malest sirpe sim wunt mu, silu na jigi zwi sirpe sim di si wu yaara yarpe yalu na lagi ya ba ya ki ya ma kweeli tun. Ka ma ta di amu ka wi: «Ba, si a bri-m ka-dvuru wulu na yi Pəlbə wum kaant tun.»

¹⁰ Maleka kam na tagi kuntu tun, We Joro kum ma ba amu te di dam, yi ka ja-ni ka vu pu-zəŋo kulu na yi baŋa baŋa tun yuu. Ka ma bri-ni We titi tuw kum, ku yiri na yi Zeruzalem yi ku nuŋi weyuu We te ku buant lugu baŋa tun. ¹¹ We paart-zulə yam ma pa tuw kum nyuni lanyirani, ni kandwe-ŋvni dilu yiri na yi Zasiri yi di nyuni pili pili ni niu na nyuni te tun. ¹² Kəbri-kamunu kulu na dwara tun ma lo ku kaagi tuw kum. Kəbrə kam maa jigi niə fugə-yale. We malest fugə-sule maa zigi niə yam kuntu didva didva ni. Yisrayeli tiinə dwi fugə-bile kum yira ma pupuni niə yam baŋa ni. ¹³ Tuw kum se sum maama jigi niə yatɔ yatɔ mu. Yatɔ yɔɔri wa-puli seeni. Yatɔ maa wu wa-puli jagwiə seeni. Yatɔ maa wu wa-puli jazum seeni. Yatɔ maa daart ya wu wa-zvuri seeni. ¹⁴ Tuw kum kəbrə kam kuri ma cwi kandwa-pulwaaru fugə-tile baŋa ni. Pəlbə wum tuntɔŋna fugə-bale bam yira ma pupuni pulwaaru tum kuntu yira ni.

¹⁵ Maleka kalu na ŋɔni di amu tun maa ze səbu-siŋa nacəgə si ka ma maŋi tuw kum na mai te tun, di ku niə yam di ku kəbrə kam di na mai te tun. ¹⁶ Tuw kum se sina sum maama mara si mara mu. Maleka kam ma kwe ka nacəgə kam ka ma maŋi tuw kum. Ku saŋa maama dwarum maa yi kilometra murr-tile di biə yale (2.200). Ku se sum di ku weyuu maama dwarum mai daant mu. ¹⁷ Ka ma daart ka ma ka juŋa ka maŋi tuw kum kəbrə kam. Ka yi kantia kuni bi di fiinna-buna mu (144). Maleka kam na maŋi te tun yi bidwi mu di nabiinu na maŋi kantia te tun. ¹⁸ Ba ləgi kəbrə kam di kandwa-ŋvna yalu yiri na yi Zasiri tun mu. Ku daart ba ləgi tuw kum titi di səbu-siŋa kalu na tiini ka lana fast ni niu na nyuni te tun mu. ¹⁹⁻²⁰ Kandwa-pulwaaru tluw tuw kum kəbrə kam na cwi ti baŋa ni tun, ba me kandwa-ŋvna dwi maama mu ba ma pupuri ti yira. Pulɔɔ maama jigi ku kandwe-nyunu mu, yi ya yira mu tuntu:

1. Zasiri 2. Safiri
3. Kalsidvan 4. Emerɔdi
5. Sardonsi 6. Sardvan
7. Krisolidi 8. Berili
9. Topazi 10. Krisopasi

11. Yasintɩ 12. Ametisi.

²¹ Kɔ daari ba mɛ kandwa-ɲuna yalɔ yiri na yi pɛerili tun mu ba ki tuw kum niə fugə-yale yam bwæru tum. Kɔ bwæru tum maama yi pɛerili didva didva mu ba mɛ ba ki. Tuw kum pɩmpali dum maa yi sɛbu-sɩja kalɔ na tiini ka lana ni niu na nyuni te tun.

²² Amɔ ma na ni We-digə tɛri tuw kum wɔni, bɛɲwaani Dam-fɔrɔ Tu Baɲa-We titi di Pɛlbu wum mu wurɔ yi nɔɔna zuli-ba. ²³ Ba daa ba lagi si wia di cana daa ta zɛɲi tuw kum baɲa ni, We paari-zulə yam pai tuw kum jigi pooni, yi Pɛlbu wum di pai ku jigi pooni. ²⁴ Lɔgv baɲa dwi tiinə maama wó taa ɲwi pooni dum kuntu wɔni. Lɔgv baɲa pwa bam ma wó ja ba jijiguru ba ba ba ki tuw kum wɔni. ²⁵ De maama ba ma daa bá pi tuw kum niə yam, bɛɲwaani tɩga daa bá yi jəgə kam kuntu ni. ²⁶ Ba ma wó kwe lɔgv baɲa dwi tiinə zulə di ba jijiguru maama ba ja ba ba ki da. ²⁷ Kɔ daari kulɔ maama na jigi digiru tun bá zv ku wɔ. Nɔɔnu wulɔ maama na ki wo-zɔɔna tun di wulɔ maama na yi vwa-fɔru tun bá zv ku wɔ. Balɔ yira na pɔpɔni ya tiɲi Pɛlbu wum ɲwia tɔnɔ kum wɔni tun yirani má mu wó zv tuw kum kuntu wɔ.

22 Maleka kam ma daari ka bri-ni bu-tula kalɔ na na pai ɲwia tun. Na bam tiini ba lana yi ba nyuni ni niu te. Bu-tula kam na bam maa burə ba nuɲi We di Pɛlbu wum paari jangɔɲɔ kum tee ni ba duri tuw kum titari ni. ² Tiu kulɔ biə na pai ɲwia tun maa zigi bu-tula kam jazum di jagwiə ni. Tiu kum kuntu maa yəni ku ləri biə kuni fugə-bile bum maama wɔni. Cana maama wɔni ku ləri biə mu. Ku vɔɔru tum ma mai ku sooni lɔgv baɲa dwi tiinə yi ba nai yazurə. ³ Woɲo kulɔ maama We na culi tun daa tɛri tuw kum kuntu wɔni. We di Pɛlbu wum paari jangɔɲɔ kum mu wó ta wɔ tuw kum wɔni, yi Dl tuntɔɲna bam zuli-Dl. ⁴ Baá ta nai We yibiyə, yi Dl yiri dum wó pɔpɔni ba trə ni. ⁵ Tɩga daa bá yi tuw kum ni. Ba bá ta lagi kanu si si taa zɛɲi pooni, naa wia di. Bɛɲwaani Yuutu Baɲa-We titi wó ta yi pooni Dl pa-ba. Baá ta tɔgi ba di paari si ku taa ve maɲa kalɔ na ba ti tun.

⁶ Maleka kam daa ma ta di amɔ ka wi: «Taani duntu maama yi ciga mu, di maɲi si nɔɔna sɛ-di. Yuutu Baɲa-We mu yi dulɔ na zəni Dl niɲoɲnə bam di Dl Joro kum yi ba tɔɔli Dl kwərə kam tun. Duntu mu tɔɲi Dl maleka si ka ba ka bri Dl nɔɔna bam, si ba lwari kulɔ na lagi ku ki lele tun.»

Zezi ma buni lele

⁷ Cəgi-na, Zezi tagi o wi: «Amɔ ma buni lele. Balɔ na sɛ We kwərə kalɔ na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni tun jigi yu-yoɲo.»

⁸ Amɔ Zan mu suni a ni wəenu tum kuntu, yi a kwəri a na-ti. Ku maama na tu ku ba ku ti tun, a laan ma kuni doonə maleka kalɔ na bri-ni wəenu tum kuntu tun yigə

ni si a zuli-ka. ⁹ Ka ma ta di amɔ ka wi: «Yi ki kuntu. Amɔ yi We tuntɔɲnu mu, ni nmu di n ko-biə balɔ na tɔɔli We kwərə kam tun di balɔ maama na sɛ kulɔ na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni tun di na yi te tun. N maɲi si n zuli We mu.»

¹⁰ Ka daa ta ma ta di amɔ ka wi: «Yi zaɲi n səgi We kwərə kalɔ na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni tun, pa nɔɔna lwari-ka. Bɛɲwaani maɲa yiə si wəenu tum kuntu suni ti ki. ¹¹ Kuntu,

wulɔ maama na ki balɔru tun,
o di nan ve yigə di o titɔɲ-balwaaru.
Wulɔ maama na ki wo-digiru tun,
o di nan ve yigə di o wo-digiru kəm.
Kɔ daari wulɔ na sɛ o ki lanyirani tun,
o tiini o kwaani o taa ki lanyirani.
Wulɔ na yi We nɔɔnu tun,
o tiini o kwaani si o taa ki We wɔbuɲa
na lagi te tun mu.»

¹² Cəgi-na, Zezi tagi o wi: «A ma buni lele. A na tuə, a laan wó pa nɔɔnu maama ɲwurɔ tilɔ na maɲi di o titɔɲa tun.

¹³ Amɔ mu yi pulim di gurim.
Amɔ ta mu yi dayigə tu di kwaga tu,
amɔ mu pulə yi a gurə.»

¹⁴ Balɔ na zari ba gwaaru ba pa ti puri pari pari tun jigi yu-yoɲo. Bantu jigi cwəɲə si ba di tiu kulɔ biə na pai ɲwia tun, yi ba kwəri ba jigi cwəɲə si ba zv We titi tuw kum wɔ. ¹⁵ Kɔ daari, balɔ na wó maɲi tuw kum cicwəɲə ni tun mu yi balɔ na ki wo-zɔɔna di liri kərə, ku wəli di balɔ na boori tun, di balɔ na yi nɔn-gura tun, di balɔ na kaani jwənə tun, ku wəli di balɔ na soe vwa-fɔm yi ba ki vwan kikiə tun.

¹⁶ Zezi tagi o wi: «Amɔ mu tɔɲi a maleka si ka ba ka bri abam balɔ na yi amɔ kɔgɔ kum nɔɔna tun wəenu tuntɔ maama. Amɔ yi wulɔ kuri na nuɲi Pɛ Davidi dwi dum wɔni tun. Amɔ yi tituti calicua kalɔ yiri na yi naɲɔgɔ yi ka nyuni tun.»

¹⁷ We Joro kum di Zezi nɔn-kɔgɔ kum na nyi ni o ka-dɔuru te tun ma ta ba wi: «Nan ba.»

Wulɔ maama na ni kwərə kantɔ tun, si o di ta ni: «Nan ba.»

Na-nyɔm na jigi wulɔ maama tun, si o ba. Wulɔ maama na lagi si o nyɔ na balɔ na pai ɲwia tun, si o ba o jɔɲi o nyɔ zaani.

¹⁸ Amɔ Zan nan lagi a kaani balɔ maama na cəgi wəenu tilɔ na pɔpɔni tɔnɔ kuntu wɔni yi ti yi We kwərə tun. Nɔɔnu na wəli woɲo tɔnɔ kuntu taani dum wɔni, We wó pa o na yaara yalɔ tɔnɔ kum na bri tun.

¹⁹ Nɔɔnu wulɔ nan na li woɲo tɔnɔ kuntu wɔni di o yagi tun, We wó li o di yigə Dl yagi, si o yi da o di tiu kulɔ biə na pai ɲwia tun naa o tɔgi o zv We titi tuw kum wɔ ni tɔnɔ kuntu na bri te tun.

²⁰ Wulɔ na zigi wəenu tum kuntu ciga kam kwaga ni tun mu te o wi: «Ku yi ciga mu. A ma buni lele.»

Amina. Dɔ Yuutu Zezi, nan ba.

²¹Dɔbam Yuutu Zezi yu-yoŋo kum wó ta wu abam maama tee ni.

We tɔnɔ kum bitarbiə na bri kulɔ tun

Aarɔn yɛ Zakɔbi bu Leevi dwi tu mu. (Á wó na yigə ni, ba na ɛɔɔni Leviti tiinə woŋo jəgə kalɔ ni tun.) O nyaanti maa yɛ Moyisi. Maŋa kalɔ We na pɛ Yisɔrayɛlɛ biə nuŋi Ezipi gambɛem wɔni tun, Moyisi dɛ Aarɔn mu jaanti nɔɔna bam ba nuŋi. We titi mu kuri Aarɔn sɛ o puli o ta yɛ kaanum tu o tuŋi o pa-Dl. We deen tagi Dl wɛ, Dl kaanum tiinə bam maama maŋi sɛ ba taa yɛ Aarɔn dwi tiinə mu. Maŋa kadoŋ ni Yisɔrayɛlɛ tiinə ma vɔn sɛ ba sɛ Moyisi dɛ Aarɔn ni. We deen ma pa Aarɔn nacəgə kam kwi vɔɔrɔ, sɛ ku bri ni We mu pɛ-o dɛ o nyaanti wɔm ni sɛ ba taa te Yisɔrayɛlɛ tiinə bam. We ma pa ba deen tiŋi-ka We ni-gonim daka kam wɔni, sɛ ba daa yɛ swe, sɛ ba taa sɛ ba yigə tiinə ni.

Abraham (Abraham) yɛ Yisɔrayɛlɛ tiinə bam nabaaru mu. Baŋa-We deen pɛ o nuŋi o titi tuw ni sɛ o vu jəgə kadoŋ, yɛ o yəri o na maa ve mɛ tun cɛga cɛga. We ma goni ni did-o Dl wɛ: o dwi tiinə wó puli zanzan ni weyuu calcwɛ sum na daga te, yɛ bantu wó taa yɛ We titi nɔɔna. We ta ma pooli ni lɔgɔ baŋa dwi tiinə maama wó tɔgɛ Abraham ɛwaaanti ba na zaanti. Abraham yɛ deen ya yɛ Abram mu. O na yɛ bina funɔgɔ-nɔgɔ (99) tun, We ma ləri-dɛ pa o yɛrɛ ji Abraham.

Adam mu yɛ dayigə nabiinu. Baŋa-We mɛ tɛga turu mu Dl mɔ-o. Dl ma daari Dl li Adam saŋa kuə Dl ma kɛ o kaanti **Awa**. Adam dɛ o kaanti maama deen sɛ bisankwɛ kam ni mu, pa ba kɛ lwarɔm ba cɔgɛ We yigə. Kuntɔ mu pɛ nabiinə balɔ maama na saŋi Adam kwaga tun wɛ lwarɔm dam kuri ni.

Agaari ya yɛ Abraham kaanti Sara gamba-kana mu. Sara na ba jɛgɛ bu tun, o ma ta dɛ o barɔ wɔm, sɛ o ta wura dɛ o gambaa kam sɛ o lɔ bu o pa-o. O ma lɔ bu o yɛrɛ mu Yismayɛlɛ, o nan dai bu wɔlɔ We na goni ni dɛ Abraham sɛ Dl pa-o tun. Yismayɛlɛ wɛ ne wənu tɔlɔ We na goni ni sɛ Dl pa Abraham dwi tiinə tun. Sara titi laan ma lɔ Yizaki wɔlɔ na yɛ bu wɔm We na goni ni ni oó lɔ tun. Ku kwaga ni Sara bani zaŋi dɛ Agaari yɛ o pa o barɔ wɔm zəl-o dɛ o bu wɔm ba sɔŋɔ ni. Agaari ma vu o zɔvɛrɛ Sinayi piu kum jəgə ni. Maŋa zanzan na ke tun, ku yɛ piu kum kuntɔ yuu ni mu We ɛɔɔni dɛ Moyisi yɛ Dl pa-o Dl cullu tum. Kuntɔ ɛwaaanti ku pɔpɔni Galati tɔnɔ pɔɔrɔm 4 wɔni ku wɛ, Agaari na yɛ gambaa tun, ku yɛ nyinyugɔ mu, ku ma bri Moyisi cullu tum na te nɔɔna ni gambɛ te, yɛ Zezi laan ba o li-ba gambɛem dum wɔni tun.

Aleluya, ku lagɛ ku ta ni, zuli-na Baŋa-We mu, dɛ Zwifə bam taanti.

Amina, ku lagɛ ku ta ni, ku yɛ cɛga mu, naa, We wó pa ku ji kuntɔ, dɛ Zwifə bam taanti dum. Nɔɔnɔ na wari We, ba maama laan wó wəli daanti ba wɛ: «Amina», sɛ ku bri ni ba dɛ sɛ o na loori We te tun.

Brim Tɔnɔ 3:14 kum wɔni ba bəŋi Zezi ba wɛ, wɔlɔ yɛrɛ na yɛ «Amina» tun, Zezi na yɛ cɛga tu tun ɛwaaanti.

Asera nyinyugɔ de (Piliers d'Asherah) mu yɛ Kaanan tiinə deen na yəni ba kwe de silɔ ba ma kɛ ba jwəɔm dum nyinyugɔ sɛ ba zuli-dɛ tun.

Azi Azi-balaŋa deen yɛ tuw kudoŋ mu, Rom tiinə deen mu te-ku. Tuw kuntɔ wɔni mu We kɔgɔ kuni birpɛ deen wura, ba na ɛɔɔni tu woŋo Brim Tɔnɔ 2-3 kum wɔni. Ku zɔm nan wɛ tuw kulɔ ba na bəi ni Turiki tun wɔni mu, sɛ ku dai zɔm Azi kamunu kum.

Baali deen yɛ jwə-deerɛ mu Kaanan tiinə bam na jɛgɛ ba kaana. We na kwe Kaanan tɛga kam Dl pa Dl nɔɔna Yisɔrayɛlɛ dwi tiinə bam tun, Dl deen cɛgɛ-ba mu dɛ jwəɔm dum kuntɔ zulə, yɛ Dl wɛ ba taa zuli dɛntɔ Baŋa-We yɛrɛni.

Babilɔni (Babylon) deen yɛ tu-fɔrɔ mu yɛ-pɔrɔ dɛ pipiu na kɛ ku wɔni. Ba deen tu ba kɛ najara dɛ Zeruzalem tuw kum mu yɛ ba di-ku (2 Pwa Tɔnɔ 25). Ba ma ja ba nɔɔna zanzan ba vu ba ma kɛ gambɛ Babilɔni ni bina fustrpɛ. Brim Tɔnɔ kum wɔni, ba tagi tuw kulɔ yɛrɛ na yɛ Babilɔni tun woŋo. Ku yɛ nyinyugɔ mu ku bri tuw kulɔ nɔɔna na gooni We tun. 1Pɛyɛrɛ 5:13 kum wɔni Babilɔni wai ku bri Rom na yɛ tu-kamunu kantɔ maŋa kam ni tun.

Balam deen yɛ We niŋoŋnu mu. Maŋa kalɔ Yisɔrayɛlɛ tiinə bam na nuŋi Ezipi ba ma ve Kanaan tun, Mvabi pɛ Balaki deen kɛ jara dɛ ba. O ma bəŋi Balam sɛ o ba o sɔɔli sɛ ku cɔgɛ-ba. O ya de yigə o vɔn, yɛ o daa joori o se sɛ o vu. We ma wɛ se sɛ o sɔɔli-ba, ba na yɛ Dl nɔɔna tun ɛwaaanti. Dl ma pa maleka vu ka cɛ o cwəŋə. Balam nan ba na-ka, o binaga kam mu ne maleka kam, ka ma ba se sɛ ka vu. O ma magɛ-ka zanzan, We ma pa ka ɛɔɔni ka kaanti Balam dɛ kəm-balɔrɔ kulɔ o na lagɛ o kɛ tun. We tɔn-dɔŋɔ kum wɔni ba wɛ, ku deen yɛ səbu-swəŋə ɛwaaanti mu Balam se o vu sɛ o sɔɔli-ba. (2Pɛyɛrɛ 2:15, Zudi 11, Brim Tɔnɔ 2:14)

Baŋa-We (Dieu) yɛ dilɔ na kɛ lɔgɔ baŋa, dɛ weyuu, dɛ nabiinə, dɛ wənu maama tun mu. Dl deen pɛ Dl tintɔŋɔvɔ Moyisi lwarɛ Dl yɛrɛ dum na yɛ «Yahweh», ku kuri mu «We dilɔ na maŋi Dl wura maŋa maama tun». Yɛrɛ dum kuntɔ na pɔpɔni We Tɔnɔ kum ni tun, nmu wó na «Baŋa-We» na pɔpɔni kuntɔ dɔŋ te tun. Ba daa ta jɛgɛ yɛrɛ yadonnə ba mai ba bəi We, nuneeni Yuutu Baŋa-We (Souverain Éternel),

di Dam-fōrw Tu Baŋa-We (Tout-Puissant Dieu), di Paŋwa Tu Baŋa-We (Éternel des Armées). We Tōnw kum nan bri ni We yi didva yiranu mu, yi Dl ta yi Dí Ko We, di We Bu-dua kam, di We Joro kum.

Benzamen yi Zakōbi bākəri fugə-sile sum wu didva mu. Wuntu mu yi o juŋa bu.

Ciciri yi sutaanu kwaga tōgina mu. Á wó na yigə ni, ba na ŋwɔni sutaanu woŋo jəgə kalu ni tun.

Dagara (croix): Zezi maŋa kam ni tun Rom tiinə bam deen jigi dam ba di tuni zanzan baŋa ni. Ba maa na buŋi si ba kwe tuntu ba ma yaari nɔn-ciwogiru, ba yəni ba garu de sile mu ba cwi si kuri dum tiga ni, yi ba laan daari ba palu nɔnwu wum si yuu ni si o yaari da taan o ba o ti. Ku tiini ku yi cavura tuntu mu. Zezi tuntu dum naga na de te tun mu kuntu, yi o wu ki kulukulu o cōgi. Zezi tuntu dum kwaga ni, dagara laan leeri ka jigi kuri mu ka pa Krisi biə, Zezi na bi tuntu wuni pa ba na We ŋwi-duŋa tun ŋwaani.

Davidi deen yi Yisrayeli Pa-faru mu. O yi Zuda dwi tu mu. O ko yiri mu Zese, Davidi mu yi o juŋa bu. Ku loori ba na wó li-o si o ji pe tun, o ya yi nayiru mu. Davidi deen soe Baŋa-We zanzan, yi o pant le zanzan o ma zuli We. Le sum kuntu mu pupuni ləŋ-ŋwi tōnw kum wuni. Davidi nan yi dɔbam Pa-faru di dí Nayir-ŋum Zezi nyunyugu mu. We nijonə bam maŋi ba ta faŋa faŋa ni Vuru wum We na lagɔ Dl tuŋi tun wó ta yi Davidi dwi tu mu. Zezi nan suni o yi Davidi dwi tu mu.

Dipe dɔlv na ba jigi dabɔli di wuni tun Candiə (Fête de Sans levure Pain): Candiə kantu pa Yisrayeli tiinə bam mu guli maŋa kalu ba na nuŋi Ezipi tuw kum ni tun. Ba deen yəni ba wɔ dɔpen dɔlv dabɔli na təri di wuni tun mu. Ba yəni ba di dɔpen dɔlv na ba jigi dabɔli di wuni tun kuntu doŋ mu si ku yi cōgi lila ku pa-ba, ba na jigi cwə-dərw vəŋə tun ŋwaani.

Dwi-ge tiinə bam yi nɔwɔna balu maama na dai Zwifə tun mu. Zwifə bam deen ki tura di We na kuri bantu si ba taa yi Dl nɔwɔna tun mu. Ba ma daari ba gooni dwi-ge tiinə balu maama na daari tun, ba na ba jigi We cullu tum si ba ta tōgi tun ŋwaani. Zezi nan na tu tun, o puri cwəŋə o pa Zwifə bam di dwi-ge tiinə di maama fōgi ba lwarɔ We. (Efēzi 2:14-16)

Efrayim (Éphraïm) yi Zakōbi biə bam didva mu. O dwi dum deen puli zanzan. We nijonə twannu tun wuni ba yəni ba jigi Yisrayeli dwiə fugə yalu na pɔwɔ di Zuda di Benzamen dwiə yam tun ba bæi ni «Efrayim».

Eli deen yi We nijonnu mu. Zwifə bam ya buŋi ni oó joori o ba ku loori Krisi wum na wó ba tun mu.

Erɔdi yi pe wɔdoŋ di o biə yiri mu. Dayigə Erɔdi wum deen mu yi Zwifə tuw kum pe ba na lugi Zezi maŋa kalu tun. Wuntu deen mu pe ba gu biə bam Betelhem ni tun (Matiyu 2:16-18). Wuntu biə bam didva di deen mu tu o ba o di Galile paari, o di yiri mu Erɔdi Antipasɔ. Wuntu mu pe ba go Zan yuu, yi

o kwəri o di Zezi taani. Wuntu zumbaaru bu mu daa yi Erɔdi Agripa. Wuntu mu yaari Zezi nɔwɔna bam, yi o daari o pa ba gu Zezi tuntɔŋnu Zaki. Wuntu ta mu pe ba ki Piyēert piina digə ni. Ku kwaga ni mu We pe cam yi-o. Kanzwa mu di-o yi o ti bidwi baŋa ni (Tituwa Tōnw 12). Wuntu di bu yiri mu Erɔdi Agripa bile tu wum. Tituwa Tōnw 25-26 wuni mu ba ŋwɔni wuntu woŋo.

Ezayi (Ésaïe): Maŋa kalu Ezayi na yi nɔn-duŋu tun mu Baŋa-We bəŋ-o si o taa yi nijonnu o tuŋi o pa-Dl. O ŋwɔni We kwərə bina zanzan wuni o bri Yisrayeli tuw pwa zanzan. Ezayi pupunum jigi zənə ku pa dɔbam zum. O deen yɔwɔri o lwarɔ We Dam Tu wum na lagɔ o ba lugu baŋa te tun mu jaja, yi o ta wuntu taani.

Ezayu yi Zakōbi zumbaaru mu. Á na karumi ba na ŋwɔni Abraham woŋo jəgə kalu ni tun, á wó na ku na yi te.

Ezipi yi tuw kudon yiri mu, ku na batwarɔ di Yisrayeli. Zwifə bam deen ki gambeem tuw kum kuntu ni bina biə-yana mu. Ba lugi Moyisi daaani mu. O na jigi bina fiinna, o duri o vu kagua wuni o taa wurɔ. Maŋa kalu Moyisi na jigi bina funɔwɔ, We laan ma tuŋ-o si o joori o vu Ezipi o ki wo-kunkagila zanzan o ma vri Yisrayeli tiinə Ezipi pa-faru wum juŋa ni. We laan ma pa Dl ba joori ba vu Kanaan ba jonji tiga kam ba te. Zezi na yi bu-balaŋa tun, Zuzefu di Mari jaan-o ba vu ba səgi Ezipi ni mu si Pe Erɔdi yi yi-o o gu.

Farizuan tiinə (Pharisiens) yi Zwifə tiinə balu na bri ba tuti ni ba tiini ba tōgi We cullu tum maama lanyirani tun mu. Bantu deen ta bri nɔwɔna mu si ba taa tōgi cullu tidonnə na təri We niə yam wuni, yi ba ya kwe-ti ba wəli da tun.

Greki tiinə (gens de la Grèce) taani dum yi Greki (Grèc) mu. Zezi maŋa kam ni taani dum kuntu mu tuni zanzan jigi di tuŋa, ni ku na yi zaasum seeni, naa pipiu baŋa ni. Kuntu nan mu pe ba deen ma Greki taani dum ba pupuni We Ni-duuri Tōnw kum, nɔwɔna zanzan na ye di ŋwaŋa tun ŋwaani.

Ebru tiinə (Hébreux) yi Zwifə tiinə yiri didon mu. Ba taani dum yi Ebru mu. Ba pupuni We Ni-doori Tōnw kum di Ebru taani dum mu.

Joro: We Joro di We tuti di Zezi Krisi yi didva mu. Maŋa kadoŋ ni ba ta yəni ba bæi We Joro ni Zezi Joro. We Joro kum maa yi kulv We na tōgi di ku Dl tuŋi di nabiinə tun mu. Ku maa wu balu na yi We biə cɔga cɔga tun tee ni. Nɔwɔna badaara bæ-ku ni Jor-ŋuŋu naa Sin-laa, ku na yi lanyirani ku ja gaalt tun ŋwaani. (Á na karumi Zan 14:16-17 di Zan 16:7-15, á daa ta wó na We Joro kum na tuŋi te tun.)

Kanaan yi tuw kulv We deen na goni ni si Dl pa Yisrayeli tiinə tun mu. Kanan tiinə bam deen ba zuli Baŋa-We, si ba jigi jwənə yadonnə mu ba zulə. We

li-ba tuw kum Dl pa Yisrayeli tiinə si ba taa te. Ba zum bæi tuw kum kuntu yiri ni Yisrayeli mu. Ba nan ta bæ-kv ni Palestini di mu.

Kaanum We cullu tum ya bri ni, nɔɔnu na ki lwarum, kv manɔ si o ti mu. Kuntu mu We deen pe ni si ba ma vara, kv na yi nabia naa bubala naa pibala, vara balu na wu kogi tun, ba læni balu na ki lwarum tun yuu ni ba ma kaani Baɔa-We, si Dl yi zaɔi Dl cɔgi-ba ba na ki lwarum tun ɔwaani. Kv loori Zezi na wó ba tun, ba deen ki kaanum dwi tæri tæri mu. Zezi laan mu nan tu o læni kaanum dum kuntu yuu ni o ti nabiinə maama lwarum ɔwaani. Kuntu mu pe We yaɔi ba lwarum Dl ma ce-ba. Moyisi cullu tum nan wu wanti kuntu woɔo ti ki.

Kaanum bimbim (autel) deen yi kandwa mu nɔɔna na kikili si ba taa kaani ba wa naa jwənə di baɔa ni. Abraham di o dwi dum deen yəni ba kaani ba pa We bimbim baɔa ni mu. Moyisi maɔa kam ni, Yisrayeli tiinə bam me de ba ki si ba taa ki ba kaanum ka baɔa ni ba pa We. Ba ki-ka si ba taa wat-ka ba gɔi, yi ba joori ba cwia ba na kaagi ba ve cwəɔə yuu ni tun ɔwaani. Ba na tu ba lɔ We-di-kamunu kam Zeruzalem ni tun, ba daa ta ma lɔ kaanum bimbim ciga ciga.

Kaanum tiinə yi nɔɔna balu ba na li si ba taa kaani Baɔa-We Zwifə bam maama ɔwaani tun mu. Ba deen yi Aarɔn dwi tiinə mu. Á na karumi ba na ɔɔni Aarɔn woɔo jəgə kalu ni tun, á wó na kv na yi te tun.

Kaanum yuutu wom yi wɔlu ba na li kaanum tiinə bam maama wɔni si o taa yi ba yigə tu tun mu. Wuntu mu jigi ni si o zv We di-laa kum wɔni kuni bidwi bini wɔni o kaani Baɔa-We o tuti lwarum di nɔɔna bam maama lwarum ɔwaani. Wuntu mu ta yi ba sartya-dirə nakwa bam yigə tu.

Kandwa-ɔvna (bijoux) yi kandwa-ɔvna mu nɔɔna deen na jigi ba ma kwe ba tuti, di ba sam. Kaanum nakwi tu wom gwaaru tum deen jigi kandwa-ɔvna zanzan, yi We-digə kalu Solɔmɔn na ləgi tun wɔu di jigi-ya. Brum Tɔnɔ kum bri ni We-səɔə ni, kandwa-ɔvna zanzan di wó taa wura.

Krisi lagi kv ta ni wɔlu ba na ki nugə o yuu ni tun mu. Krisi didaani Mesi kuri yi bidwi mu. Krisi yi Greki tiinə taani mu. Mesi yi Zwifə bam taani mu. Kv kuri mu yi **We Dam Tu wom**. We deen na yəni Dl li nɔɔnu si o ji pe, baá lo nugə mu o yuu ni. Kv yi nyinyugv mu kv na bri ni We mu li-o si o ji pe. Nugə kam na logi o yuu ni tun, kv yi nyinyugv mu, ni We pe-o Dl Joro kum si o wanti o ma o tɔɔi Dl tutɔɔi dum. We deen goni ni Dl wi, Dl wó tɔɔi vurnu si o ba o vri Dl nɔɔna bam. Nɔɔnu wom kuntu mu ba bæi ba wi Krisi, We na li-o yi Dl kwəri Dl tɔɔi-o, yi Dl pa-o Dl Joro kum kv ja gaali si o ma tɔɔi Dl tutɔɔi dum tun ɔwaani.

Lanyurani fasi (Saint): Baɔa-We yi wu-pono tu mu yi o ba jigi geeri. O yɔɔri o yi ciga tu mu yi o tiini o jigi paari-zulə. Kuntu tun, o yi lanyurani fasi mu. Ba deen na pɔɔri wənu tulu ba zigi We zulə ɔwaani tun di yi ti yira mu. We bæɔi dibam si di taa yi lanyurani fasi ni wuntu na yi te tun mu. Kuntu maa bri ni: di manɔ si di pɔɔri di tuti mu fasi si di wanti di mi did-o.

Levi dwi tiinə (Lévites): Levi deen yi Zakəbi biə bam didva mu. We ma ba Dl kuri Levi dwi dum si bantu taa tɔɔi ba pa-Dl We jero-vwe dum wɔni. Bantu deen tɔɔi ba wəli ba curru kaanum tiinə bam na yi Arɔn biə tun mu ba tutɔɔa yam baɔa ni. Levi dwi tiinə ta yəni ba mɔɔni le ba zuli We Dl jero-vwe dum ni mu.

Lɔti yi Abraham nyaani bu mu. Wuntu deen mu ve o zɔvri Sodɔm ni. We deen na buɔi si Dl cɔgi Sodɔm tiinə ba kəm-balwaarv tum ɔwaani tun, Dl tɔɔi maleka mu, yi ka vu ka ta di Lɔti. O ma nuɔi tuw kum wɔni o duri o viiri. We laan ma pa mini ba di ni ni dva te di cɔgi tuw kum. We deen ma kaani Lɔti di o sɔɔi tiinə bam si ba yi zaɔi ba pipiri ba nii ba kwaga ni. O kaani wom ma vun yi o pipiri o nii tuw kum cɔgum dum. O ma ji ya-kandwe.

Lwarum yi wənu tulu maama nabiinə na ki ba cɔgi We cullu tum mu. Kv wat kv yi o kənə baɔa ni, naa o wɔbuɔa, naa o tutɔɔi-naga ɔwaani mu. Woɔo kulu na yi kamunu kv dwe We cullu tum maama wɔni tun mu tuntv: Ta n soe n Yuutu Baɔa-We di n wu maama, si n kwəri n ta n soe n doɔi ni n tuti te (Matiyu 22:34-40). Kuntu, n na cɔgi culu kuntu, kv tiini kv yi lwarum mu. Di na ki lwarum finfun, naa di zi ki zanzan di, kv maama yi lwarum mu We yigə ni. (Á karumi-na Rom 3:9-26.)

Maani: Yisrayeli tiinə bam deen na wu kagva yuu ni ba kaagi ba ve yi ba ba jigi wodiu si ba di tun, mu Baɔa-We kwe maani Dl pa-ba. Kv yi wo-muna yalu na yi fifala di napon-ponə mu. De maama Baɔa-We deen pe Maani yam zigi weyuu ni ya tu ya pa-ba, si ba pe kv manɔ di ba dim. (Nuɔim 16:14-35)

Maleka Malesi yi We tuntɔɔina mu, si na wu Dl sɔɔi ni si pa We zulə maɔa maama. Si dai nabiinə, si nyi ni jwəru mu te. Ba ba na-si di yia, kv na dai si na bri si tuti di nabiinə, maɔa kalu We na tɔɔi-si si si ba si zəni nabiinə naa si ja kwərə si ba si pa-ba tun. (Ebru 1:14) Brum Tɔnɔ 12:8-9 wɔni ba ta bæɔi sutaani kwaga tɔɔina bam ni di malesi tiinə.

Melukisedeki (Melkisédéc) deen yi Salem tuw pe mu. Wuntu mu Abraham deen kwe nyɔɔri dilu o na ne najara baɔa ni tun o pɔɔri tæri dilu na yi o nyum tun o pa-o. Melukisedeki deen yi pe mu yi o ta yi kaanum tu. (Pulim 14:18-20; Ebru 7:1-3)

Min-tv (enfer) yi jəgə kalu sutaani di di kwaga tɔɔina di balu maama na vun We ni na wó vu ba zv tun mu, yi baá na cam di yaara maɔa kalu na ba ti tun.

Molok (Moloch) deen yi Moabi tiinə jwəm mu yi Baḡa-We ta di Dl nōona si ba yi fōḡi ba zuli-di. Balu na yəni ba zuli jwəm dum kuntu tun tūḡi wo-zōona kikiə, yi ba ta kwe ba biə ba zwe mim wunt mu ba ma zuli-di.

Moyisi: Baḡa-We deen bəḡi Moyisi mu si o tōḡi Yisrayeli tiinə bam yigə si ba nuḡi Ezipi gabeem wunt. We deen kwe o niə yam o pa Moyisi mu Sinayi piu kum yuu ni. Moyisi mu jigi ba kōḡo kum yigə tu maḡa kalu ba na kaagi kagva wunt ba ve taa buna fiinna tun.

Nabiin-bu wum (Fils de L'Homme): Faḡa faḡa tun, We nijonnu Daniyel deen bəḡi vurru wulv We na lagɪ Dl tūḡi si o ba o vri nabiinə lwarum wunt tun ni Nabiin-bu mu. Zezi yəni o mat o titi o bəi ni Nabiin-bu mu. Ku bri ni We mu tūḡ-o yi o kwəri o jigi Dl ni. O yi nabiinu yi o ta yi We di mu.

Naboro (bateau): We Tōnō kum te nabwæru dwi dwi taant mu. Ba deen mat nabor-bale mu ba jaant kale bugə ni. Ku daari nabor-kamunə mu ba deen mat ba tōḡi nunu baḡa ni ba ye ba ve je yigə yigə. Naboro kulv Nowe deen na ki tun tiini ku yi kamunu yi ku jigi di zanzan na danɪ da-baḡa ni kuni bito tun.

Na-miisim Zan wulv na miisi nōona na wunt tun deen tagɪ di nōona bam, si ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaarv si ba pa ba miisi-ba na wunt, si We yagi ba lwarum Dl ma ce-ba. Na bam yi nyinyugv mu si ku bri ni ba lwarum dum saari. O deen ki kuntu si o kwe cwəḡə mu, si Vurru wum We na tūḡi tun laan ba. Kuntu, Zezi nan na tu tun, o titi ta pə ni si balu na ki ba wu-didva did-o tun maḡi si ba pa ba miisi-ba na wunt, si ku bri ni ba ləni ba wuru ba yagi kəm-balwaarv, yi ba laan yi We biə, ba tōḡi ba wəli Zezi kōḡo kum wunt yi ba se si ba taa tōḡ-o. (Á na karum Rom 6:3-4, á daa ta wú na na-miisim kuri na yi te tun.)

Nanyoḡo Yaww kulv ba na bəi ni nanywaanv We tōnō wunt tun di zim nanywaanv tum dai bidwi, yi ti nan nyi daani. Nanywaanv deen ba jigi soonim. Nōona balu nanywaanv deen na jigi tun, ba yəni ba zəli-ba mu ba pa ba nuḡi nōona titari ni ba vu ba zūvri ba yurani. Nōon-nōonv ba jigi si o twe-ba. Ba deen nii-ba ni ba yi balu na jigi digiru tun mu We yigə ni.

Nayirv (berger): We Tōnō wu nayira bam dai bidwi di Kasuḡv yo seeni nayira bam. Nayirv deen tōḡi o peeni yigə mu yi o bri-si je silv si na wú na wodi u si di, di na si si nyō tun. Ba maa cv-si di ga-vara balu na wú wani-si ba di tun.

Nanyaanv yaww (lèpre):

Nanyoḡo Yaww kulv ba na bəi ni nanywaanv We tōnō wunt tun di zim nanywaanv tum dai bidwi, yi ti nan nyi daani. Nanywaanv deen ba jigi soonim. Nōona balu nanywaanv deen na jigi tun, ba yəni ba zəli-ba mu ba pa ba nuḡi nōona titari ni ba vu ba zūvri

ba yurani. Nōon-nōonv ba jigi si o twe-ba. Ba deen nii-ba ni ba yi balu na jigi digiru tun mu We yigə ni.

Naziri tu (Nazaréen): Nōonv na kuri si o tōḡi Naziri tu culu kum o pa We, ku tu maḡi si o taa ye o titi mu si o yi nyō sana. O nan ba maḡi si o fanɪ o yuuywe, naa si o dwe tuv maḡa kalu maama o na wura o tūḡi Naziri tu culu tun. (Garum 6:1-21)

Ni-gonim (alliance) We deen goni ni di nōona kuni biḡratv mu. Dl ma da yigə Dl go ni di Nowe nōona balu maama na wú ta zūvri lugu baḡa ni tun ḡwaanɪ. Dl ma daari Dl go ni di Abraham di o dwi tiinə bam ḡwaanɪ. Dl daa ma go ni di Moyisi yi Dl ta Dl wɪ, Yisrayeli tiinə bam wú ta yi Dl titi nōona. Ba na se Dl cullu tum, Dl wú ta ki-ba lanyirani, ba na wu se, Dl wú pa ba na cam. Nōon-nōonv nan wu want o se We cullu tum maama, yi nōon-nōonv wu ne ciga We tee ni ni-gonim duntu wunt.

We daa ta ma go ni di balu maama na ki ba wu-didva di Zezi tun, ni baá na ciga Dl tee ni Zezi na tigi nabiinə lwarum ḡwaanɪ tun ḡwaanɪ (Ebru 9:15).

Nowe yi faḡa faḡa nōonv mu. O yi Adam naarv kuni nuḡv tu mu. Nowe maḡa kam ni, lugu baḡa nōona deen tiini ba ki wo-balwaarv zanzan. We ma ta did-o si o ki naboro, si o di o sōḡo tiinə zu da. We laan ma pa dv-fara ba ka ni, yi na zaḡi ba li lugu baḡa maama ba gu nōona. Nowe di o sōḡo tiinə bam yurani mu daari, ba na se We ni tun ḡwaanɪ.

Olivi tiu (Olivier) We Tōnō kum te Olivi tiu kum taant kuni zanzan beḡwaanɪ ba deen wat ba kwe ku biə ba ma ki nugə kalu na tiini ka lana tun. Ba maa jigi tiu kum kuntu nugə ba tūḡi We jero-vwe dum wunt, di We-digə kam ni. We yu-yoḡo nugə mu kuntu. Ba ta yəni ba kwe nugə kam kuntu mu ba loe We kaanum tiinə di pwa yuu ni si ku bri ni We kuri-ba.

Pa-farv (Pharaon, Césare): Ezipi tiinə deen jigi ba pa-farv mu ba na bə-o ba wɪ 'Faraon' (Pulim 12:15). Rom tiinə di deen jigi ba pa-farv ba na bə-o ba wɪ 'Sesaari' (Matiyu 22:17).

Paki candiə (Fête de Pentecôte): yi candiə kalu Zwifə bam na yəni ba di buni maama tun mu. Candiə kantv maa pai ba guli ku deen na ki te maḡa kalu ba na lagɪ ba nuḡi Ezipi tw kum wunt, yi tvunt maleka kam ba ka tōḡi Yisrayeli tiinə bam baḡa ka ke ka daari-ba, yi ka wu gv-ba ni ka na gu Ezipi bu-nakwa bam te tun. Sōḡo maama ni, ba yəni ba gu pəlbv mu ba ma di candiə kam kuntu, si ba ma guli ni ku yi pəlbv wum jana kam ḡwaanɪ mu ba ne vrum.

Pəlbv wum yi nyinyugv mu, si ku ma bri ni Zezi mu lagɪ o ba o ti, si o ma vri nabiinə ba lwarum wunt. Ba deen gv-o Paki candiə kam maḡa ni mu. Zezi na me o titi o kaanɪ Baḡa-We kuntu tun mu ləni kaanum dwi maama yuu ni.

Maḡa kam kuntu ni ba yəni ba di **dipe dilv na ba jigi dabul di wunt tun**, ba deen na lōḡri si ba nuḡi Ezipi

yi ba wu ne pwələ si ba ki dabılı dıpe dum wuntu tun ḡwaanı. Candia kam kweelim de ba yəni ba li ba faa kulv na de yigə kv ki tun wuntu mu ba pa Baḡa-We, kv yırı mu **Dayigə Wodiiru Pəera candia** (Premiers fruits). (Cullu 23:9)

Pantkoti yi Zwifə bam candia mu. Pakı candia kam di Dayige Wodiiru Pəera candia kam na ke ka da fiinnu mu ba yəni ba di **Faa Wo-vallu candia** yi ba ki We le ba wo-vaalu tum ḡwaanı (Cullu 23:15). Ba bəji di yırı ba wı **Da fiinnu candia**, kv lagi kv ta ni **Pantkoti candia** kam. Candia kam kuntu maḡa ni mu We Joro kum puli kv ba Zezi nōona bam baḡa. Kuntu, balv na yi Zezi nōona tun laan di candia kam kuntu ba maa guli We na tūḡi Dı Joro kum Dı pa-ba te tun mu.

Pəlbı Ba bəi Zezi ni We Pəlbı mu. Zwifə bam deen yəni ba gv pəlbı mu ba ma kaanı Baḡa-We, si Dı yi pa ba na cam ba lwarum dum ḡwaanı. Kuntu, Zezi laan mu yi We Pəlbı cıga cıga, o na me o titi o kaanı Baḡa-We, yi Dı yagı dı lwarum Dı ma ce dıbam tun ḡwaanı.

Pənə gonim (circumcision) Kv deen yi Yisrayelı dwi tiinə culu mu wı: ba na yəni ba lv bəkəri maama, pa bəkəri sum yi da nana, si ba goni si pənə. Pən-gwəḡə culu kum kuntu mu yi maana wı nōonu wum yi Yisrayelı dwi tu. We Ni-dvuri Təno kum wuntu, Krisi biə balv na yi Zwifə tiinə tun, dıdaanı balv na yi dwi-ge tiinə tun tu ba magı kantə-dı kv təḡi pənə gonim baḡa ni.

Pə Davidi Maḡa kalv Davidi deen ta na wu vara kwaga ni tun mu Baḡa-We kur-o si o ji Yisrayelı tu pə. Kv maa yi Pə Sayulı na vın We ni tun kwaga ni mu kuntu. Davidi deen soe Baḡa-We lanyıranı. Dı kv di, o deen ki lwarum mu o cəḡi Baḡa-We yigə. Kv kwaga ni, o se si o joori o ləni o wu o se We. Davidi mu panı We Zulə Le sum zanzan. Yisrayelı tu pwa bam maama wuntu wuntu yırı mu zaḡı si kv gaalı. We nijoḡnə deen tagı si We wó pa Davidi dwi tu ba oó taa yi pə cıga cıga o vrı o yagı Dı nōona bam. (Zeremi 23:5; Matiyu 12:23)

Pə Erədı (Roi Erədı) Rom tiinə bam deen li Erədı mu si o taa nii Zwifə tiinə baḡa ni o pa-ba. O di o biə mu nan di paarı dum kuntu.

Pə Sooli (Roi Saul) deen mu jigi Yisrayelı tiinə bam pulim pə. Sooli ma vın We ni. We ma pa Davidi ləri o yuu ni o ji pə Zeruzalem ni.

Pooli, Sooli (Paul, Sayulı): Sooli deen yi nōonu wulu na yi Zwifə tu tun mu. O maa culi balv na te Zezi yıra taanı tun. De dıdva mu o zaḡı si o ki ciciḡı di balv na se Zezi taanı tun. Baḡa-We ma pipiri o ḡwia pa ka ləri ka ji ḡwi-dvḡa. Sooli na jigi We bu kuntu tun, o yırı dum ma ji «Pooli». O maa ləri o ve je zanzan o təalı We kwər-ywəḡə kam o brı nōona. O deen ki kuntu o ḡwia maama wuntu, yi o ta daarı

o pupunı Zezi yıra taana zanzan o tinji pa dı zım jıḡı dı gara.

Rahabi deen yi ka-boro mu, o na zvuri Kanaan tu kum ni. Maḡa kalv Zozwe na tūḡı o nōona bam si ba vu ba daanı tu kum ba nii tun, wuntu mu joḡı-ba o səḡi o səḡı ni, o na lwarı ni We lagi Dı pa tu kum Yisrayelı tiinə mu yi o ki o wu-dıdva di We tun ḡwaanı. Kuntu, maḡa kalv We na pə ba wanı tu kum tun, ba deen wu gv Rahabi di o səḡı tiinə. (Nii-na Zozwe 2 di Zozwe 6)

Rom (Rome): Zezi maḡa kam ni, Rom tiinə bam deen mu jıḡı dam ba di tunti zanzan baḡa ni. Ba pa-faru wum (Sesaarı) deen zvuri Rom tu-fəro kum wuntu mu. Rom tu jıḡa nōona deen jıḡı cwəḡə si ba ki wənu zanzan, pa nōona je maama ni niḡı-ba. Pooli deen yi Rom tu jıḡa nōonu mu yi o kwe-kv o ma o joḡı o titi o yagı. Rom tu kum tiini kv baḡwe di Zeruzalem. Dı kv di, Pooli na yi punv maḡa kalv tun mu ba jaan-o ba təḡı nınu kum baḡa ba vu da.

Sadusian tiinə (Sadducéens) di yi Zwifə balv na brı ba titi ni ba təḡı We cullu tum Dı na pə Moyisi tun ba dwe ba donnə, ba nan wu joḡı We nijoḡnə badaara taanı. Ba ma magı kantəḡı di Farizian tiinə bam, bantv na se ni nōonu na tıḡı oó joori o bi, yi ba se ni We malesı wura, yi Sadusian tiinə bam ba se tun ḡwaanı.

Samari yi tu kudoḡ yırı mu, kv na batwarı di Zeruzalem, kv wu Zude di Galile titarı ni mu. Samari tiinə bam deen dai Zwifə cıga cıga. Maḡa zanzan na ke tun, ba deen di kaana balv na yi dwi-ge tiinə tun, ba deen ba təḡı We cwəḡə kam lanyıranı. Kuntu mu te Zwifə bam gooni-ba.

Sara yi Abraham kaanı mu. Á na karımı ba na ḡoḡı Abraham woḡo jəḡə kalv ni tun, á wó na kv na yi te.

Səkəlı (shekel) deen yi səbu səbu-dalı balaja mu pipiu kənə ḡwaanı, di wənu maḡum ḡwaanı si ba lwarı ti duuni na yi te tun.

Sinayi piu (Mont Sinaı) yi kagva yuu piu kudoḡ mu yi kv zıḡı Eziptı di Kanan tıga kam titarı laḡa ni. Dáanı mu We jeeri Moyisi yi Dı ki ni-gonim dıd-o. (Nuḡim təno 3:1, Titvḡa təno 7:30, Galatı 4:24)

Siun de yi da-kamunu Zwifə bam ḡwaanı. Ba jıḡı ba siun de da yarpe maama wuntu. We tən-dovḡo kum brı-ba si ba kwe de dum kuntu mu ba pa We, si ba yi tūḡı ba pa ba titi dıntv de dum ni, beḡwaanı We ki lvgv Dı ti da yardv de ni, yi Dı daarı Dı sin da yarpe de dum ni mu. Zwifə bam deen ta wəli cul-bale zanzan mu siun de dum ḡwaanı. Zezi karabiə laan nan li de dılv na saḡı Zwifə bam siun de dum tun mu, si ba ta lai daanı ba zuli We, Zezi na joori o bi de dum kuntu ni tun ḡwaanı. Dıntv mu yi Diması de.

Siyon yi Zeruzalem tu wu jəḡə kadoḡ yırı mu. Kv maa yi piu kulv Davidi na wanı kv nōona bam o di yi

o daart o vu o zóurt da tun. (1 Kibart tónɔ 11:5) Ləŋ-ŋwɪ Le Tónɔ kum dɪ Wɛ Nijonɔnə bam twannu tum wɔnti ba yəni ba ma Zeruzalem tuv kum ba bæi wɪ Siyɔn mu.

Sodom yɪ tuv kulv Ləti dɛɛn na zóurt da tun mu. Tu kudoŋ dɪ dɛɛn batwari da, ku yiri mu **Gomɔɔri**. Tuni dum kuntu dile nɔɔna bam dɛɛn tiini ba ki lwarum mu. Kuntu mu Wɛ pɛ mini ba dɪ ni nɪ dɔa te tuni dum kuntu baɲa ni dɪ cɔɣɪ-dɪ (Pulim tónɔ 19).

Sutaani pɛ (Satan) yɪ Wɛ dum mu, yɪ dɪ lagi si dɪ cɔɣɪ Wɛ titɔŋa yam maama. Duntu dɛɛn ma jigi bisankwɪa dɪ gani Awa dɪ Adam dɪ pa ba vun Wɛ ni. Dɪ maa jigi dɪ kwaga tɔgɔna, ba na yɪ **ciciri** tun. Sintu mu kwaani si si cɔɣɪ nabiinə. Dí yəri sutaani kuri na puli te dí tiə. Dí nan ye ni Wɛ mu naani-dɪ. Dí bɔŋɪ si dɪ dɛɛn ya yɪ Wɛ maleka mu, dɪ ma lagi si dɪ ke Wɛ yigə. Wɛ ma zəli-dɪ Dɪ sɔŋɔ ni (Ezayi 14). Dɪ nan tiini dɪ bwəmmə dɪ Baɲa-Wɛ. Zezi want-dɪ, yɪ dɪbam dɪ want-dɪ Zezi yiri dum ŋwaani (1 Zan 3:8, 1 Zan 2:14).

Tvun-dagara yɪ jəgə kalv Rom tiinə na yəni ba paŋ ɲwɪ-bumbwɛɛrv dɪ nɔn-balwaaru da ba guv tun mu. Ku daart ku na yɪ Rom tiinə titɪ, ba ba gu-ba kuntu. Nɔɔnv wɔlv ba na pagɪ tvun-dagara yuu ni tun yəni o tiini o na yaara zanzan ku loori o na wó ti tun, yɪ ku ta yɪ cavura tvɔnti mu. Ba dɛɛn jaani Zezi dɪ ba pa tvun-dagara baɲa ni ba gu, yɪ o nan wɔ ki kulvkuvlv o cɔɣɪ. O nan tigi dɪbam lwarum ŋwaani mu.

Vinyə yɪ tiu kulv na jigi kuri zanzan dɪ Zwifə bam tun. Ba kani ku biə bam nyua mu ba ma ki sana kalv yiri na yɪ ven tun. Zwifə bam yəni ba jəri vinyə tweeru zanzan ba gaara wɔnti, yɪ ba nii ti baɲa ni lanyirani si ti lə biə zanzan.

Wənu tiv lwəm na ywəmmə tun (encens): Ba kwe tiu maarv mu naa ku vɔɔrv tum ba nɔnti ywalt-ywalt ba ma ki wənu tiv lwəm na ywəmmə tun. Wɛ-digə kam ni ba dɛɛn yəni ba zwe parfen si ka lwəm dum mu taa ywəmmə ku pa Wɛ, si ku bri ba wara yam na yɪ te tun.

Vwe Maɲa kalv Yisrayelɪ tiinə bam na kaagi kagva kam wɔnti bɪna fiinna tun, ba dɛɛn ya ta ba jigi Wɛ-di-kamunu kum si ba taa zuli Wɛ da. Wɛ laan ma ŋɔɔnti dɪ Moyisi Dɪ bri-o, ni ba maɲɪ si ba ma gwaaru dɪ twaanv mu ba pu vwe, si ba taa zuli-Dɪ vwe dum wɔnti. Ba na yəni ba lagi ba zaɲɪ jəgə ni, baá guri vwe dum mu. Ba na yɪ mɛ ba na lagi ba jəni tun ba ma daa pu. Ba dɛɛn jigi vwe dum kuntu mu taan, ku vu ku yɪ maɲa kalv Pɛ Salɔmɔn na lɔɣɪ Wɛ-di-kamunu kum tun. (Nuɲim tónɔ 25; Titɔŋa tónɔ 7:24)

Vwə candiə (Fête de Tabernacles): Yisrayelɪ tiinə bam dɛɛn yəni ba di candiə kantu si ku pa ba guli

ba dɛɛn na nuɲi Ezipi ni ba kaagi kagva kam ni ba ve yɪ ba zóurt vwə wɔnti te tun mu. Ba yəni ba gwəri tiu vɔɔrv mu ba ma ba pu ba vwə yam. Ba maa yəni ba zu-da da yarpe. (Kaanum tónɔ 23:33; Zan 7:2)

Wɛ yɪ wɔlv na ki lɔɣɪ baɲa dɪ wɛyuu dɪ wənu maama tun mu. Dɪ ma daart Dɪ ki nabiinə Dɪ yagi lɔɣɪ baɲa ni, yɪ Dɪ jigi sono dɪ ba zanzan. Dɪ na jigi dam Dɪ dwe wɔŋɔ maama tun, nɔɔna ma ma-Dɪ ba bæi ni **Baɲa-Wɛ**.

Wɛ cullu karanyina tiinə yɪ tɔn-yeenə balv na zaasi cullu tiv Wɛ na pɛ Moyisi dɪ Wɛ nijonɔnə bam na bri kulv maama tun mu. Ba zanzan dɛɛn yɪ Farizian tiinə mu.

Wɛ-digə kam (le Temple): Zwifə tiinə Wɛ-digə kam dɛɛn wɔ Zeruzalem ni mu. Solɔmɔn dɛɛn mu lɔɣɪ pulim Wɛ-digə kam kuntu si ku ləri Wɛ jero-vwe dum yuu ni. Ku nan yɪ dáani mu Zwifə tiinə bam jeerə ba zuli Wɛ. Ba dɛɛn yəni ba ve Zeruzalem ba ki ba candi sum ba daart ba ki kaanum ba pa Baɲa-Wɛ. Ku kwaga ni mu Babilɔn tiinə ki najara ba want Zeruzalem tuv ba di. Ba ma cɔɣɪ Wɛ-digə kam yɪ ba vri ka wɔ zila yam maama. Ba ma ja Zwifə tiinə bam zanzan ba vu Babilɔn. Ba na pɛ cwəŋə si Zwifə tiinə bam kuntu joori Zeruzalem tun mu ba joori ba lɔ Wɛ-digə kam. Bɪna kəgɔ kəgɔ na ke tun mu Pɛ Erɔdɪ pɛ ba lɔ Wɛ di-duɲa si ka ləri Wɛ di-donɔ kam yuu ni. Ba na lɔɣɪ Zezi maɲa kalv tun, ku yɪ Wɛ di-duɲa kam kuntu mu zigi Zeruzalem ni. Wɛ-digə kam dɛɛn tiini ka yɪ di-kamunu yɪ ka jigi kunkwallu zanzan. Kuntu ŋwaani ba ta bæi-ka wɪ **Wɛ jero-vwe dum**.

Wɛ-di-laa ciga ciga kam (Saint de Saints): Ba dɛɛn pɔɔri Wɛ-digə kam pa ka jigi napɔrv, dɪ di-laa, dɪ di-laa ciga ciga mu. Di-laa ciga ciga kam tiini ka yɪ lanyirani fasti Wɛ ŋwaani mu. Ku maa yɪ dáani mu ba zigi Wɛ ni-gonim daka kam. Kaanum nakwɪ tu wɔm yirani mu maɲɪ si o zu Wɛ-di-laa ciga ciga kam kuntu wɔnti o ki kaanum bidwɪ bɪnti maama wɔnti. Ba dɛɛn mɛ gar-jalɪ-dɪdɔrv mu ba ci-ka dɪ di-laa kum. Zezi na tigi maɲa kalv tun mu gar-jalɪ dum da dɪ kaagi dɪ tu tɪga. Kəm dum kuntu bri ni Baɲa-Wɛ laan pɛ cwəŋə si nɔɔnv maama yɪ o yira, ni ba na sɛ Zezi dɪ o tvɔnti dum.

Wɛ jero-vwe dum (le Tabernacle): Baɲa-Wɛ dɛɛn na pɛ Moyisi o niə yam kagva kam wɔnti tun, ku kwaga ni mu o taga did-o si o kwe gwaaru dɪ twannu dwi dwi o ma cwɪ vwe nɛnɛnti tantɪ donɔ. Ba maa wó taa zigi Wɛ ni-gonim daka kam dɪ wɔnti. Ku maa yɪ dáani mu Baɲa-Wɛ wó cu o jeeri o nɔɔna. Ku kwaga ni mu ba laan kwe Wɛ ni-gonim daka kam ba zigi Wɛ-di-kamunu kalv Solɔmɔn na lɔɣɪ tun wɔnti.

Wɛ Joro (Saint Esprit) yɪ wɔlv dí Ko Baɲa-Wɛ na tɔɣɪ o baɲa o tɔŋa lɔɣɪ baɲa ni tun mu. Ba ta bæ-o wɪ

Jor-nyu, naa Zezi Krisi Joro kum. Baṅa-We di o Bu Zezi Krisi di o Joro kum maama yi woṅo didua mu.

We kaanum tu (prêtre): We deen kuri Arɔn dwi dum tiinə mu si ba taa yi ba yira yi ba ki kaanum ba pa We o jero-vwe dum woni. Maṅa kalu ba na tu ba lo We-digə kam Zeruzalem ni tun, bantv ta mu ki kaanum ba pa Baṅa-We Yisrayeli tiinə bam nwaani. Ba deen jigi ba yigə tu wum ba bæi wi We kaanum nakwi tu mu.

We kwər-ywəṅə (bonne nouvelle, Évangile) bri Baṅa-We ciga kam mu didaani nabiinə na wó wani ba na ciga o tee ni te tun. Berwaani, Dam-fɔrɔ Tu Baṅa-We mu jigi nabiinu o ba lugu baṅa. Ku maa yi Zezi mu kuntu, yi o puri cwəṅə o pa nabiinə si ba na lwarum cɛem, Ku daari si cwəṅə pəni ka pa nɔɔna maama si ba fɔṅi di We.

We maleka (ange): Malesi sum yi We tintuṅna mu We-səṅɔ ni. Si kɔṅɔ daga si ku gaali. Malesi yigə tiinə bale mu yi Miseeli (Daniyel 12.1) di Gabriyel (Daniyel 8.16, Luki 1.27). Si nan yi malesi si dwi si dwi mu, maṅi si jigi tituṅa na yi ya yira si si taa tuṅa. Malesi sidonnə ta wura sintv tituṅa na yi ya yira, ni Seruben tiinə (Pulim 3.24) di Serafen tiinə (Ezayi 6.2). Malesi dai nabiinə, si nan ba nai di yiə, ku na dai wi We kuri si o pa wulu na maleka kam.

We niə yam (Dieu'de lois): Ba pupuni We niə yam ba tiṅi Moyisi twannv tunu tum woni mu. Ti maa yi niə yalv We tuti na bri Moyisi si o ma o wəli o nɔɔna si ba na ywəəni ba nwa wuni yi ba ki kulv na wó poli We wu tun. Cullu tidonnə di zaasum yadonnə di maa wura We na pə o nɔɔna bam si ba wani ba taa nigɔ daani.

We nijonə bam (prophètes) yi balv deen na tɔɔli We kwərə ba bri Yisrayeli dwi tiinə tun mu. We Tɔn-donɔ kum bri ni We deen tuṅi nijonə zanzan Dl nɔɔna bam te si ba bri-ba Dl ciga kam. We daa ta pa ba nɔɔni wəənu tulv na wó ba ti ki tun, ku na dwe didi Vurnv wulu Dl na lagi Dl tuṅi tun laṅa ni. Bantv di We tintuṅna badaara mu pupuni We tɔn-donɔ kum, berwaani We deen mu pə ni si ba pupuni.

We tɔn-duṅv kum woni balv na nɔɔni We yiyiu-nwe tun, ba bæ-ba di ni We nijonə mu.

We ni-gonim daka kam (Arche de le Alliance) deen yi de mu ba kwe ba ki-ka yi ba laan taagi ka maama di səbu-suṅa. Kandwa-pule stile silv baṅa ni We ni-gonim dum na pupuni si baṅa ni tun wu daka kam woni mu. Seruben nyinyuru tule maa zigɔ ka nipugu kum baṅa ni. Daa ni mu Baṅa-We yəni o ba o jeeri di Moyisi di o kaanum tiinə bam.

We paari dum (Royaume de Dieu) bri dibam We na di paari nɔɔna titari ni te tun mu. Zezi mu tu o puri cwəṅə yi nɔɔna zu We paari dum wu. Balv na yi We biə ciga ciga tun jigi cwəṅə si ba zu We woro kum

wu ba tɔṅi ba di Dl paari dum. Zezi nan na joori o ba, We paari dum laan wó ba di bri jaja nabiinə titari ni. Zezi deen mɛ mumaṅa mu o bri nɔɔna We paari dum na nyi te di te tun (Matiyu 13).

We siun de (Sabbat) yi de dulv na kweeli da yarpe maama woni si Zwifə tiinə bam sin di ba tituṅa tun mu. Ku yəni ku bri-ba wi Baṅa-We deen na naani woṅo maama o ti tun, o sin mu.

We-səṅɔ (ciel, Paradis) yi jəṅə kalu balv na yi We biə ciga ciga tun na wó na cwəṅə si ba vu We tuti te ba ta zuuri da maṅa kalu na ba ti tun mu. We-səṅɔ yi wupolo jəṅə mu. Nɔɔna badaara bæ-ku ni **arizana**.

We yu-yoṅo (grâce): Baṅa-We tiini o soe nabiinə yi o zəni-ba wəənu dwi dwi baṅa ni mu. O na ki kuntu tun, ku dai wi nabiinə maṅi si o taa soe-ba, si ku nan yi o tuti na kuri si o ki yu-yoṅo o ki ba yuu ni tun mu.

Yisrayeli (Israël, Zakɔbi): Ba na log-v tun, Yisrayeli yuri deen yi **Zakɔbi** mu. O maa yi Yizaki bu di Abraham naa. O deen maa jigi bu-baara fugə-bale. Bantv ma ji Yisrayeli dwiə fugə-yale yam nabaara, ba yira na yi: Ruban, Simeyon, Levi, Zuda, Yisakaari, Zabulon, Gad, Aseeri, Zuzefv, Benzamen, Dan, Nefitali tun. Ba bæi bantv di ba kwaga kam si Yisrayeli dwi tiinə bam mu. We ma daari Dl pa Zakɔbi yuri didonɔ Dl wi Yisrayeli. Baṅa-We deen na jaani Yisrayeli dwi tiinə bam Dl vu Dl jəni tiga kalu baṅa ni tun di yuri deen mu yi Yisrayeli tu.

Yizaki yi Abraham bu mu. Á na karimi ba na nɔɔni Abraham woṅo jəṅə kalu ni tun, á wó na ku na yi te.

Zakɔbi yi Yisrayeli yuri didonɔ mu. O yi Yizaki bu mu. Á na karimi ba na nɔɔni Abraham woṅo jəṅə kalu ni tun, á wó na ku na yi te.

Zeloti nɔɔna bam yi Zwifə tiinə badaara mu. Bantv mu buṅi ni ku yi didaani dam mu baá ma joṅi ba tuti Rom tiinə bam juṅa ni.

Zeruzalem yi tu kulv na yi Zwifə bam tuni dum maama tu-kamunu tun mu. Kuntu mu yi ba pa-tu. Zeruzalem di yi nyinyugv mu ku na ma bri We na wura di Dl nɔɔna bam te tun.

Zese yi Pə Davidi ko mu. Ba ta bæ-o ni Yizayi. Ku maama kuri yi bidwi mu.

Zezi yi We Bu-dua mu. O maṅi o wu We tee ni pulim mumaṅa ni mu, yi lugu baṅa ta tərə. We na buṅi si Dl vri nabiinə ba lwarum woni tun, Dl tuṅi Dl Bu Zezi mu si o ji nabiinu o ba lugu baṅa. Yuri dum kuri lagi di ta ni «We yi Vurnv mu». Ba ta bæi Zezi ni Krisi di We Bu di Nabiin-bu di Davidi dwi tu mu.

Zezi tintuṅna fugə-bale bam yi balv o deen na li o karabiə bam woni si o taa tuṅi-ba tun mu. Ba yira yam pupuni Matiyo 10:1-4 woni mu. Bantv mu ba bæi ni Zezi karabiə fugə-bale tun. Ba deen wu Zezi tee ni mu, yi o zaasi-ba. O na tigi yi o joori o bi tun kwaga ni, ba daa ta nɛ-o. O ma tuṅi-ba si ba vu

ba ta ba bri nɔɔna kulɔ ba na nɛ tɪn, sɪ ba daart ba tɔɔlt We kwɛrɛ kam. Bantu mu tu ba ji Zezi kɔgɔ kum yigɛ tiinɛ.

Tɪtɪŋa Tɔɔɔ kum wunt ba ta bɛŋi Pooli dɪ Banabasi dɪ nɔɔna badonnɛ ni Zezi tintɪŋna mu. Ba dɛen tɔgɪ ba tɛri nɔɔna fugɛ-bale bam wunt. Zezi nan bɛŋi-ba dɪ sɪ ba tɪŋi ba pa-o mu.

Zonasi dɛen yɪ We nijɔŋnu mu. Maŋa kadoŋ ni We tɪŋ-o sɪ o vu Niniivi o tɔɔlt Dɪ kwɛrɛ o bri tw kum nɔɔna bam. Zonasi nan na ba lagɪ sɪ o sɛ We ni tɪn, o ma zɔ naboro sɪ o vu jɛgɛ kadoŋ. We ma pa vu-fɔrɔ zaŋi ku magɪ naboro kum zanzan. Balɔ na co naboro kum tɪn laan ma lwarɪ ni ku yɪ Zonasi ŋwaani mu Baŋa-We pɛ vu-fɔrɔ kum zaŋi ku ja-ba kɔntɔ. Ba ma ja Zonasi ba dɪ na-fara bam wunt yɪ vii kum zigɪ. We laan ma pa kalɛŋ-kamunu kwe-o ka li, yɪ o wɔ ka wunt sɪ ku vu ku yɪ da yatɔ. Kalɛŋɛ kam laan ma vu ka twɪ-o ka yagɪ na bam ni ni. Zonasi laan ma sɛ We ni, yɪ o vu Niniivi o tɔɔlt We kwɛrɛ kam o bri-ba. Ba ma lɛni ba wurɔ ba yagɪ ba kɛm-balwaarɔ, yɪ We daa wɔ cɔgɪ-ba.

Zozwe yɪ wulɔ na saŋi Moyisi kwaga tɪn mu. Moyisi na tigɪ o daart tɪn, Zozwe laan mu jaani Yisrayelɪ

tiinɛ bam o ja vu o zɔ Kanaan. Zozwe yɪrɪ dum kuri mu yɪ «We yɪ Vɪrnɔ». O yɪ nyinyugɔ mu ku na maa bri Zezi na yɪ vɪrnɔ kamunu te tɪn. Zezi dɪ Zozwe, ku kuri yɪ bidwɪ mu.

Zuda yɪ Zakɔbi bɛkɛri fugɛ-sile sim wɔ didua mu. Ba lugɪ Zezi wuntɔ dwi dum wunt mu. Á na karɪmɪ ba na ŋɔɔni Davidi woŋo jɛgɛ kalɔ ni tɪn, á wɔ na ku na yɪ te. Maŋa kadoŋ ni ba dɛen tu ba cɛ Yisrayelɪ tw kum kuni bile mu. Didua kam yɪrɪ mu Zuda, kudɔŋ kum yɪrɪ ma ta yɪ Yisrayelɪ.

Zwifɛ bam yɪ balɔ We na kuri faŋa faŋa sɪ ba taa yɪ Dɪ nɔɔna tɪn mu. We dɛen ma pa-ba Dɪ cullu sɪ ba taa tɔga. Ba dwi dum yɪrɪ mu Yisrayelɪ, ba na wɔm yɪrɪ dɛen na yɪ Yisrayelɪ tɪn ŋwaani. Á na karɪmɪ ba na ŋɔɔni Abraham woŋo jɛgɛ kalɔ ni tɪn, á wɔ na ku na yɪ te.

Zwifɛ tiinɛ We-digɛ (synagogue) dɛen yɪ mɛ Zwifɛ tiinɛ bam na yɛni ba jeeri daani **We Siun de** (Sabbat) dwi maama ni tɪn mu. Ba ma yɛni ba jeeri sɪ ba zaasi We niɛ yam na pɔpɔni ya tiŋi twannu tɪlɔ baŋa ni tɪn mu. Tw kulɔ maama mɛ Zwifɛ tiinɛ baara fugɛ na wurɔ tɪn dɛen jigɪ ku We-digɛ mu.